BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
H
1 : 7
NAPOLI

Digitized by Google

5274 Rare. FIC. H 137

NOVISSIMÆ DECISIONES DIVERSORVM

SACRI PALATII APOSTOLICI AVDITORVM.

In Quibus variæ, tam Iuris Canonici, quàm Ciuilis, Decisiones, Quæstiones, Cautellæ, Obseruationes, ac Instructiones continentur,

Maximè, quæ ab anno 1626. vsque ad annum 1630. in Foro Apostolico occurrerunt, & disputatæ fuerunt.

Argumentis, Summarijs, & Indicibus ampliſſimis locupletatæ.

ILLVSTRISS.mo ET REVERENDISS.mo D. D.

IOANNI BAPTISTÆ COCCINO

Sacræ Rotæ Auditori Decano, & Apostolicæ Pœnitentiariæ Regenti Dicatæ.

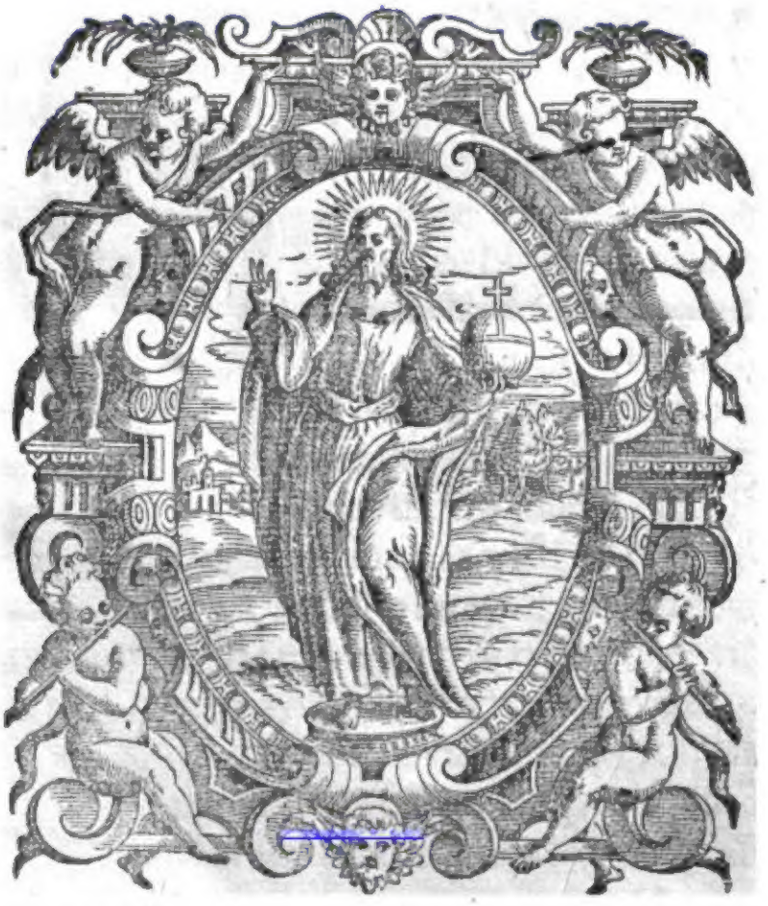

Bibliot. Naz. V. E. III NAPOLI

VENETIIS, Apud Guerilios. M. DC. XXXVI.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLVSTRISSIME
AC
REVERENDISSIME

D. D. mihi plurimum Colende:

QVem Natura rerum omnium parens Tuis obſequijs addixerat Illuſtriſſime ac Reuerendiſſime Iohannes Baptiſta, is nunc blando Coccinorum familiæ fulgore illectus muneri ſibi impoſito facit ſatis. Moram purgabit ſolicitudo impigra, ardenſque ſtudium, quo me ad tuorum mandatorum executionem paratum fore ſemper pollicior. Humanitatem verò ſummam in me tuam ab ea conſuetudine mihi comparatam iri voueo, quæ in Regum Perſarum clientelam conijciebat illos, qui Regiæ auctoritatis ſubſidium imploraturi, quàm longiſſimè abhorrere ab immunificentia proprio alios docebant exemplo. Priori hocce Nouiſſimarum Deciſionum díuerſorum Sacri Palatij Apoſtolici Auditorum volumine amorem tuum ac beneuolentiam demereri eſt animus, eo conſilio, vt aliarum æditioni in volumen alterum relatarum viam meis typis ſternere (ſi qua ratione valeam) experiar. finge ergo & Te magnorum Regum meritis dignum, qui in ea Vrbe ius dicere ſoleas, cuius vel Ciuis è populo quiuis Nationum omniũ Principes, vtſuperaret, nedum æquaret, longo interuallo, ſtatutum antiquo iure, ac propria dignitate vſurpatum fuiſſe meminimus. At enim verò in re minimè vulgari, ſi liceat effari quod ſentio, nę ego voluntati eorum inſeruio, quorum commoda Deciſiones eiuſmodi ſpectare videntur, earumdemq; innatam propenſionem iuuiſſe dicendus erò? non enim minus illis cordi eſſe puto Tibi hac præclara animorum ſignificatione quantum debeant

Digitized by Google

oſtendere, quam his Natiuitatis ſuæ ortus in tanti nominis inter alios multos, Auctorem præcipuum ac ſingularem referre acceptos.

Accipe dona ſubens, nec dedignare ferentem.

Quæ deſunt ad cultum atque expolitionem, cum humana ſolertia importare, vel cauere quæ maculas aſperſerunt, nequiuerim, Tui Iudicij erit non nouiſſe: non noueris, confido, ſi ignoueris. Cæteros verò ne quærant in ſcirpo nodum, ſi monueris, eos à meorum impendiorum accuſatione deterrebis. Verum ne quæ ſoluendo non ſum, nouorum beneficiorum auctoramento cumulare me velle ſcioli arbitrentur, ob ſummam Tuam in vniuerſos benignitatem oro Te, atq; obteſtor, ne me in Tuorum iuſſorum expectatione diutiùs exerceri patiaris: ea ſiquidem in me à Te maturè profecta non iniucundum meum obſequium Tibi futurum eſſe demonſtrabunt. Deus Opt. Max. eo Te euehat, quo à Tuis ſummis in omnes pro meritis vocari Te hactenus audiuimus. Hoc opto, hoc ſpero; huius ſi votis reus fiam, æquus ac tutus in honorum tuorum faſtigio conquieſcam. Venetijs Kal. Aprilis, anno æræ Chriſtianæ. M DC XXXVI.

Illuſtriſſimæ, ac Reuerendiſſimæ Dom. Tuæ.

Addutiſſimus ac Deuotiſs. Cliens
Paulus Guerilius.

Digitized by Google

INDEX CAVSARVM

IN QVIBVS FACTÆ SVNT DECISIONES SACRÆ ROTÆ ROMANÆ

ALPHABETICA SERIE DISPOSITVS

ET

Primo per Dioeceſes.
Secundo per Materias.
Tertio per Singulos R.R. PP. DD. Auditores.

Abulen. Decimarum Veneris 17. Decembris 1627. Coccino.deciſ.124.

Aletien. Pehonis. Veneris 20. Martij 1626. Coccino.deciſ.7

Alexandrina Archypræsbyteratus. Lunæ 28. Iunij 1627. Merlino.deciſ.97.

Alexandrina Archipræsbyteratus. Mercurij 24. Nouembris 1627. Merlino. deciſ. 108.

Alexandrina Funeraliũ Lunę 1. Iulij 1630. Merlino. deciſ. 402.

Alexandrina Funeralium. Veneris 29. Nouembris 1630. Merlino. deciſ. 410.

Ampurien. Domorum. Veneris 15. Ianuarij. 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 29.

Anagnina Beneficij Lunę 15. Martij 1627 Card. Virili. deciſ. 48.

Anconitana Cenſuum Veneris 22. Iunij. 1629. Durano. deciſ. 310.

Anconitana Cenſuum. Mercurij 20. Februarij 1630. Durano. deciſ. 351.

Anconitana Florum. Veneris 14. Iunij. 1630. Veroſpio. deciſ. 389.

Anconitana Legitimæ. Lunæ 28. Ianuarij. 1630. Dunozetto. deciſ. 342.

Anconitana Prædij. Lunæ 29. Nouembris 1630. Veroſpio. deciſ. 411.

Aprutina, ſeu Nullius Iuriſdictionis. Lunæ 15. Nouembris 1627. deciſ. 105.

Ariminen. Gabellæ. Lun. 19. Aprilis 1627 Card. Virili. deciſ. 52.

Ariminen. Hæreditatis. Lunæ 4. Martij. 1630. Dunozetto. deciſ. 356

Ariminen. Hæreditatis. Veneris 10. Maij. 1630. Dunozetto. deciſ. 372.

Ariminen. Legitimæ de Scarponibus. Mercurij 5. Maij 1627. Durano. deciſ. 62.

Ariminen. Spolij. Veneris 9. Februarij. 1629. Merlino. deciſ. 248.

Aſſilien. Bonorum. Mercurij 2. Iulij 1627. Card. Virili. deciſ. 79.

Aſſiſſien. Bonorum Veneris 3. Decembris. 1627. Card. Virili. deciſ. 117.

Aſſiſſien. Emphyteuſis. Mercurij 27. Iunij 1629. Merlino. deciſ. 314

Auenionen. Fideicommiſſi. Lun. 29. Nouembris 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 112.

Auximiana Fideicommiſſi Lunæ 4. Martij 1630. Merlino. deciſ. 355

Auximiana Florum. Lunæ 10. Ianuarij. 1628. Pirouano. deciſ. 127.

Digitized by Google

B

Barbaſtren. Canonicatus. Veneris 26. Iunij 1626. Durano. deciſ. 22.
Barchinon. Beneficij. Veneris 26. Nouembris 1627. Durano. deciſ. 110.
Bergomen. Cappellaniæ. Veneris 18. Maij 1629. Pirouano. deciſ. 290.
Bergomen. Penſionis de Treſcuno. Veneris 13. Nouembris. 1626. Durano. deciſ. 23.
Bononien. Dotis. Mercurij 5. Maij 1627. Merlino. deciſ. 50.
Bononien. Exemptionis. Veneris 21. Maij 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 70
Bononien. Exemptionis. Lunæ 15. Maij 1628. Card. Vbaldo. deciſ. 171.
Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs Veneris 20. Martij 1626. Merlino. deciſ. 6.
Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs Veneris 26. Iunij 1626. Merlino. deciſ. 61.
Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs. Veneris 5. Martij 1627. Merlino. deciſ. 42.
Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs. Lunæ 14. Iunij 1627. Merlino. deciſ. 87.
Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs. Lunæ 3. Decembris 1627. Merlino. deciſ. 118.
Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs. Veneris 24. Martij 1628. Merlino. deciſ. 160.
Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs. Mercurij 20. Decembris 1628. Merlino. deciſ. 226.
Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs. Mercurij 14. Martij 1629. Merlino. deciſ. 258.
Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs. Lunæ 7. Maij 1629. Merlino. deciſ. 279.
Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs. Lunæ 14. Maij 1629. Merlino. deciſ. 286.
Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs. Lunæ 25. Iunij 1629. Merlino. deciſ. 313.
Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs. Lunæ 19. Nouembris 1629. Merlino. deciſ. 320.
Bononien. Fideicommiſſi de Maluetijs. Veneris 31. Martij 1628. Card. Virili. deciſ. 164.
Bononien. Fideicommiſſi de Manzolis. Veneris. 16. Aprilis 1627. Coccin. dec. 51
Bononien. Fideicommiſſi de Manzolis. Veneris 15. Martij 1630. Coccino. deciſ. 360.
Bononien. Fideicommiſſi de Volta. Lunæ 8. Martij 1627. Merlino. deciſ. 44.
Bononien. Legati de Mareſcotis. Veneris. 15. Ianuarij 1627. Merlino. deciſ. 28.
Bononien. Legati de Mareſcottis. Lunę 26. Aprilis 1627. Merlino. deciſ. 58.
Bononien. Legati de Mareſcottis. Lunę 14 Iunij 1627. Merlino. deciſ. 88.
Bononien. Legati de Mareſcottis. Lunæ 30 Aprilis 1629. Dunozetto. deciſ. 272.
Bononien. Retractus. Veneris 21. Maij. 1627. Durano. deciſ. 73.
Bononien. Succeſſionis. Veneris 19. Nouembris 1627. Durano. deciſ. 107.
Bononien. Succeſſionis. Veneris 24. Maij. 1628. Durano. deciſ. 178.
Bononien. Tertiæ. Lunæ 31. Ianuar. 1628. Durano. deciſ. 138.
Bracharen. Archidiaconatus. Lunæ 7. Februarij 1628. Coccino. deciſ. 142.
Bracharen. Theſaurariæ. Veneris 22. Iunij 1629. Pirouano. deciſ. 311.
Brixien. Archipræsbyteratus Veneris 30. Ianuarij 1626. Remboldo. deciſ. 2.
Burgi Sancti Sepulcri. Beneficij. Lunæ 25. Maij 1626. Merlino. deciſ. 15.
Burgi Sancti Sepulchri. Beneficij. Lunæ 24. Ianuarij 1628. Merlino. deciſ. 132.

C.

Cæſarauguſtana Canonicatus. Lunæ 10. Iunij 1630. Durano. deciſ. 385.
Cæſarauguſtana Canonicatus. Lunæ 1. Julij 1630. Durano. deciſ. 400.
Cæſarauguſtana Cathedralitatis. Veneris. 1. Martij 1630. Coccino. deciſ. 353.
Cæſarauguſtana Lectoris. Lunę 21. Februarij.

Digitized by Google

rij. 1628. Coccino. deciſ. 150
Cæſarauguſtana Lectoriæ. Veneris 9. Februarij 1629. Coccino. deciſ. 249
Cæſarauguſtana Præeminentiarum. Lunæ 26. Aprilis 1627. Coccino deciſ. 57
Cæſarauguſtana Præeminentiarum. Lunæ 29. Nouembris 1627. Coccino. deciſ. 151.
Cæſarauguſtana Præeminentiarum. Lunæ 6. Nouembris 1628. Coccino. dec. 208
Cæſarauguſtana Præeminentiarum. Veneris 19. Ianuarii 1629. Coccino. deciſ. 235
Cæſarauguſtana Synodi. Veneris 13. Februarii 1626. Coccino. deciſ. 3
Cæſanaten. Bonorum. Lunæ 11. Ianuarii. 1627. Merlino. deciſ. 27
Cæſanaten. Fideicommiſſi. Lunæ 24. Ianuarii. 1628. Durano. deciſ. 135
Cæſanaten. Pecuniaria. Lunæ 28. Iunii. 1627. Manzanedo. deciſ. 95
Caſalen. Beneficiorum. Veneris 10. Decembris 1627. Merlino. deciſ. 119
Ciuitatis Caſtelli. Beneficii. Veneris 24. Martii 1628. Card. Virili. deciſ. 161
Ciuitatis Caſtelli Beneficii. Veneris 16. Iunii 1628. Card. Virili. deciſ. 189
Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimæ Mercurii 23. Ianuarii 1630. Pirouano. deciſ. 340
Ciuitatis Caſtelli ſupplementi Legitimæ Veneris 17. Maii 1630. Pirouano. deciſ. 376
Clunien. Grani. Lunæ 3. Decembris 1629. Coccino. deciſ. 323
Colonien. Canonicatus Sanctæ Vrſulę Mercurii 27. Ianuarii 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 34
Colonien. Canonicatus Sanctæ Vrſulę. Veneris 14. Maii 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 66
Colonien. Monaſterii. Lun. 21. Iunii 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 91
Colonien. Monaſterii. Veneris 3. Decembris 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 115
Colonien. Monaſterii. Mercurii 21. Iunii 1628. Card. Vbaldo. deciſ. 193
Colonien. Monaſterii. Lunæ 12. Februarii 1629. Card. Vbaldo. deciſ. 250
Colonien. Monaſterii. Lunæ 7. Maii 1629. Card. Vbaldo. deciſ. 276
Colonien. Præcedentiæ. Mercurii 9. Iunii 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 85
Corduben. Decimarum. Mercurii 24. Ianuarii 1629. Pirouano. deciſ. 240
Corduben. Decimarum. Mercurii 4. Aprilis 1629. Pirouano. deciſ. 268
Corduben. Dimidię Portionis. Veneris 11. Februarii 1628. Durano. deciſ. 148
Corduben. Dimidiæ Portionis. Mercurii 28. Iunii. 1628. Merlino. deciſ. 262
Corduben. Dimidiæ Portionis. Lunæ 1. Iulii 1630. Merlino. deciſ. 404
Corduben. Redecimarum. Mercurii 28. Iunii 1628. Card. Vbaldo. deciſ. 203
Cracouien. Iuris Legendi. Veneris 21. Maii 1627. Coccino. deciſ. 71
Cracouien. Iuris Legendi. Veneris 30. Martii 1629. Card. Vbaldo. deciſ. 265
Cracouien. Iuris legendi. Lunæ 3. Decembris 1629. Chiſlerio. deciſ. 325
Cracouien. Parochialis de Coniuſſa. Mercurii 9. Iunii 1627. Mãzanedo. deciſ. 83
Cracouien. Parochialis de Coniuſſa. Lunæ 22. Maii 1628. Merlino. deciſ. 174
Cremonen. Canonicatus. Mercurii 16. Ianuarii 1630. Durano. deciſ. 335
Cuſentina Abbatiæ. Lunę 20. Decembris. 1627. Card. Virili. deciſ. 126

F

Fanen. Bonorum. Veneris 24. Nouembris 1628. Dunozetto. deciſ. 215
Farſen. preſenti Saluiani. Lunæ 14. Iunii 1627. Coccino. deciſ. 86.
Ferrarien. Archipræsbyteratus. Veneris 26. Iunii 1628. Coccino. deciſ. 197
Ferrarien. ſeu Comacien. Bonorum de Naſellis. Lunę 7. Iunii 1627. Coccino deciſ. 81
Ferrarien. Bonorũ. Lunæ 29. Aprilis 1630.

Du-

Durano. deciſ. 371
Ferrarien. De Taſſonis. Lunæ 18. Martii 1630. Pirouano. deciſ. 364
Ferrarien. de Taſſonis. Lun. 17. Iunii 1630 Pirouano. deciſ. 391
Ferrarien. Dotis. Mercurii 2. Iunii 1627. Manzanedo. deciſ. 78
Ferrarien. Emphyteuſis. Veneris 16. Nouembris 1629. Card. Virili. deciſ. 319
Ferrarien. Fideicommiſſi. Veneris 15. Decembris 1628. Card. Virili. deciſ. 221.
Ferrarien. Pecuniaria. Mercurii 31. Ianuarii 1629. Motmanno. deciſ. 246.
Ferrarien. Penſionis. Veneris 15. Maii 1626. Remboldo. deciſ. 12.
Ferrarien. Penſionis. Lunæ 21. Martii 1627. Card. Virili. deciſ. 50.
Firmana Fideicommiſſi de Carradoris Lunæ 5. Martii 1629. Dunozetto. deciſ. 357.
Firmana, ſeu Maceraten. Dotis. Mercurii 14. Martii 1629. Pirouano. deciſ. 259.
Firmana, ſeu Maceraten. Dotis. Lunæ 18. Iunii 1629. Pirouano. deciſ. 305.
Firmana Penſionis. Sabbati 25. Ianuarii 1627. Durano. deciſ. 30.
Firmana Penſionis. Lunæ 8. Martii 1627. Durano. deciſ. 46
Firmana Prædii. Lunæ 7. Iunii 1627. Pirouano. deciſ. 82
Florentina Canonicatus. Lunæ 14. Maii 1629. Veroſpio. deciſ. 289
Florentina Canonicatus. Mercurii 16. Ianuarii 1630. Veroſpio. deciſ. 336
Florentina Canonicatus. Lunæ 3. Iunii. 1630. Veroſpio. deciſ. 384
Florentina de Guidaccis. Mercurii 3. Decembris 1629. Dunozetto. deciſ. 526
Florentina fideicommiſſi de Cambiis. Veneris 26. Februarii 1627. Dunozetto. deciſ. 40
Florentina fideicommiſſi de Cambiis. Mercurii 9. Iunii 1627. Dunozetto deciſ. 84
Florentina fideicommiſſi de Cambiis Lunæ 28. Martii 1628. Dunozetto. deciſ. 158
Florentina fideicommiſſi de Guidaccis. Lunæ 21. Iunii 1627. Dunozetto. deciſ. 90
Florentina fideicommiſſi de Guidaccis. Lunæ 21. Februarii 1628. Dunozetto. deciſ. 151
Florentina fideicommiſſi de Guidaccis. Mercurii 21. Iunii 1628. Dunozetto. deciſ. 195
Florentina Iuriſpatronatus de Iamfigliazzis Lunæ 14. Maii 1629. Durano. deciſ. 285
Florentina Iuriſpatronatus de Iamfigliazzis. Lunæ 17. Decembris 1629. Durano deciſ. 332
Florentina Oratorii. Lunæ 18. Martii. 1630 Queipo. deciſ. 363
Florentina Parochialis. Mercurii 22. Maii 1630. Coccino. deciſ. 380
Florentina Subdecanatus. Lunæ 22. Maii 1628. Durano. deciſ. 175
Florentina Subdecanatus. Mercurii 20. Decembris 1628. Durano. deciſ. 228
Florentina Subdecanatus. Lunæ 30. Aprilis 1629. Durano. deciſ. 271
Foroſempronien. Emphyteuſis. Mercurii 5. Maii 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 60

G

Gerunden. Adminiſtrationis. Veneris 16. Februarii 1629. Veroſpio. deciſ. 252
Gerunden. Admiuiſtrationis. Lunæ 13. Maii 1630. Veroſpio. deciſ. 373
Gerunden. Adminiſtrationis. Mercurii 11. Decembris 1630. Coccino. deciſ. 414
Cerunden. Beneficii. Lunæ 21. Februarii 1628. Pirouano. deciſ. 152
Gerũden. Beneficii. Veneris 16. Iunii. 1628 Pirouano. deciſ. 190
Gerunden. Beneficii. Lunæ 15. Aprilis. 1630. Motmanno. deciſ. 366
Gerunden. Canonicatus. Lunæ 11. Martii. 1630. Queipo. deciſ. 358
Gerunden. exemptionis. Veneris 11. Maii. 1629. Veroſpio. deciſ. 280
Gerunden. Iuriſdictionis. Veneris 11. Februarii. 1628. Durano. deciſ. 145

Gerun-

Digitized by Google

Gerundeu. Iurisdictionis. Lunæ 22. Aprilis 1630. Durano. deciſ. 370
Gerunden. Perſonatus & Piæ cauſæ Veneris 17. Maij 1630. Veroſpio. deciſ. 379
Giẽnen. Beneficij Mercurij 21. Junij 1628. Durano. deciſ. 196
Giennen. Beneficij de Andux. Lunæ 20. Nouembris 1628. Durano. deciſ. 212

I

Ianuen. Iurispatronatus, Veneris 17. Maii 1630. Pirouano. deciſ. 377
Ianuen. Parochialis, Veneris 13. Martij 1626. Durano. deciſ. 5
Ianuen. Parochialis Sancti Andreæ. Lunæ 19. Aprilis 1627. Durano. deciſ. 53
Ianuen. Parochialis. Lunæ 3. Aprilis 1628. Durano. deciſ. 165
Ianuen. Parochialis Sancti Fidei. Mercurij 6. Iunij 1629. Durano. deciſ. 297
Illerden. Canonicatus Veneris 14. Junij 1630. Durano. deciſ. 387

L

Lauden. Iurispatronatus, Veneris 28. Junij 1630. Pirouano. deciſ. 401
Leodien. Caſtrorũ. Mercurii 4. Iulij 1629. Motmanno. deciſ. 315.
Leodien. Collectarum. Veneris 7. Aprilis. 1628. Coccino. deciſ. 166
Licien. Canonicatus. Veneris 19. Februarij 1629. Dunozetto. deciſ. 255.
Licien. Canonicatus. Lunæ 26. Martij. 1629. Dunozetto. deciſ. 261
Lucana Iurispatronatus. Lunæ 19. 1628. Dunozetto, deciſ. 291
Lucana Iurispatronatus. Mercurij 20. Decembris 1628. Dunozetto. deciſ. 225
Lucana Iurispatronatus. Lunæ 7. Maij. 1629. Dunozetto, deciſ. 277
Lucana ſucceſſionis. Veneris 1. Februarij 1630. Dunozetto. deciſ. 346
Lucana ſucceſſionis Lunę 21. Junij 1630 Chislerio. deciſ. 394
Lunen. Sarzanen. Oblationum. Lunæ 8. Februarij 1627. Merlino. deciſ. 37

M

Maceraten. Legitimæ. Veneris 14. Maij, 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 67
Macerat. Legitimæ. Lunæ 27. Martii 1628 Card. Vbaldo. deciſ. 163
Maceraten. Legitimæ. Veneris 22. Iunii. 1629. Durano. deciſ. 309
Maceraten. Legitimæ. Lunę 18. Februarii 1630. Durano, deciſ. 349
Mantuana Penſionis. Veneris 4. Decembr. 1626. Merlino. deciſ. 24
Mediolanen. Pecuniaria. Veneris 19. Ianuarii. 1629. Motmanno. deciſ. 234
Mediolanen. Pecuniaria, Lunæ 10, Iunij, 1629. Motmanno. deciſ. 298
Mediolanen. Pecuniaria. Lunæ 18. Junii. 1629. Motmanno. deciſ. 305
Mediolanen. Penſionis. Lunæ 17. Iunii. 1630. Durano. deciſ. 392.
Melſiten. legati Pii. Mercurii 24. Ianuarii. 1629. Dunozetto. deciſ. 238
Meliten. Admiratus. Lunæ 15. Ianuarii. 1629. Pirouano. deciſ. 231
Meliten. Collectarum. Vener. 7. Maii 1627 Card. Vbald. deciſ. 63
Meliten. Præeminentiarum. Lunæ 13. Nouembris 1628. Pirouano. deciſ. 209.
Meliten. Præeminentiarum. Lunæ 3. Decembris 1629. Pirouano, deciſio. 324
Meliuitana Bonorum. Vener. 7. Maii 1627 Durano. deciſ. 65
Meliuitana Expenſarum. Mercurii 20. Decembris 1628. Chislerio. deciſ. 227
Meliuitana Indultorum. Lunæ 26. Iunii. 1628 Card. Virili. deciſ. 198
Meliuitana Pecuniaria. Mercurii 29. Maii. 1630. Durano. deciſ. 382
Meliuitana Præeminentiarum. Veneris 18. Maji 1629. Pirouano. deciſ. 291
Meliuitana Prioratus Nauarræ. Lunæ 8. Mar-

Martii 1627.Card.Virili.deciſ.43
Meliuitana Prioratus Nauarrę Veneris 18. Februarii 1628.Card. Virili.deciſ.149
Meliuitana Prioratus Nauarræ. Mercurii. 14. Iunii 1628. Cardin. Virili.deciſ.186
Meſſanen. Archipræsbyteratus. Veneris 11. Maii 1629. Cardin. Virili. deciſ. 281
Meſſanen. Iuriſdictionis. Lunæ 5. Iulii. 1627.Merlino.deciſ.99
Meten. Iuris Corrigendi.Lunæ 19. Aprilis 1627.Coccino.deciſ.55
Meten.Iuris corrigendi.Lunæ 31. Ianuarii 1628,Coccino.deciſ.139
Meten. Prioratus. Lunæ 17. Maij 1627. Merlino.deciſ.68
Montis Faliſci Penſionis.Veneris 26. Maii 1627.Card.Vbaldo.deciſ.76
Montis Faliſci Penſionis. Lunæ 10. Iunii 1630.Pirouano.deciſ.386
Motulen.Iuriſpatronatus.Lunæ 18. Ianuarij 1630.Motmanno.deciſ.348

N

Narnien.Bonorum.Veneris 1.Decembris 1628.Pirouano.deciſ.217
Narnien. Seu Romana Fructuum Dotis. Lunæ 8. Februarii 1627. Card. Virili. deciſ.38
Narnien.Hæreditatis.Mercurii 24. Ianuarii 1629.Durano. deciſ.236
Narnien.Legitimæ. Lunæ 5. Iunii 1628. Pirouano.deciſ.181
Narnien. Succeſſionis. Lunæ 22. Maii. 1628.Merlino.deciſ.177
Narnien.Succeſſionis.Mercurii 7.Februarii 1629.Merlino.deciſ.247
Narnien.Succeſſionis. Lunæ 26. Nouembris.1629.Merlino.deciſ.321
Neapolitana Beneficii.Lun. 5.Iunii.1628. Card.Virili.deciſ.182
Nicien.Parochialis.Lunæ 13.Martii 1628 Durano.deciſ.154
Nicien. Parochialis. Veneris 23. Martii. 1629.Dunozetto.deciſ.260
Nicien. Parochialis. Veneris 1. Februarii. 1630.Veroſpio.deciſ.344
Nouarien.Bonorum.Lunæ 26.Iunii 1628. Coccino.deciſ.199
Nouarien. Decimarum. Veneris 7. Maii. 1627.Pirouano. deciſ.64
Nouarien. Decimarum.Veneris 17.Decębris 1627.Pirouano.deciſ.122
Nouarien.Decimarum.Veneris 12.Ianuarii 1629.Pirouano.deciſ.230
Nouarien.Decimarum.Vener.19.Februarii 1629.Pirouano.deciſ.253
Nouarien.Decimarum.Mercurii 5.Decembris 1629.Pirouano.deciſ.327
Nouarien. Decimarum. Lunæ 4. Martii 1630.Pirouano.deciſ.357
Nouarien.Legitimæ.Veneris 3.Decembris 1627.Pirouano.deciſ. 116
Nouarien. Legitimæ.Veneris 15.Decembris 1628.Chislerio.deciſ.223
Nouarien. Legitimæ. Mercurii 4. Aprilis 1629.Chislerio. deciſ.267
Nouarien.Legitimæ.Lunæ 18.Iunii 1629 Chislerio.deciſ.306
Nucerina Iuriſdictionis. Lunæ 1. Martii. 1627.Pirouano.deciſ.41
Nucerina Paganorum nullitatis Confirmationis. Mercurii 28. Iunii 1628. Card. Virili.deciſ.204

O

Oritana Voti. Veneris 27. Martii 1626. Remboldo.deciſ.8

P

Panormitana Cambiorũ.Veneris 8. Ianuarii 1627.Card.Vbaldo.deciſ.26
Parmen.Status. Lunæ 8.Iunii 1626. Coccino.deciſ.16
Parmen.Status.Lunæ 26.Iunii 1628. Coccino.deciſ.201
Parmen. Status. Veneris 24. Martii 1628. Coccino.deciſ.162

Parmen. Status. Veneris 30. Martij 1629. Coccino. decis. 264
Parmen. Status. Veneris 14. Decembris. 1629. Coccino. 330
Parmen. Tranſactionis. Lunæ 20. Decemb. 1627. Durano. decis. 125
Perusina Dotis. Lunæ 7. Februarii 1628. Card. Virili. decis. 141
Perusina Fideicommiſſi de Baptiſtis. Veneris 15. Decembris 1628. Pirouano. decis. 222
Perusina Fideicommiſſi de Cincijs. Veneris 8. Iunij 1628. Card. Virili. decis. 184
Perusina Fideicommiſſi de Cinciis. Veneris 19. Aprilis 1630. Dunozetto. d. 368
Perusina Fideicommiſſi de Gratianis. Veneris 28. Iunij 1630. Coccino. decis. 399
Perusina Laudi. Lunæ 13. Martij 1628. Durano. decis. 155
Perusina Laudi. Veneris 11. Maij 1629. Durano. decis. 282
Perusina Laudi. Lunæ 22. Aprilis 1630. Coccino. decis. 369
Perusina Pecuniaria de Balleonibus. Veneris 22. Maij 1626. Durano. decis. 13
Piſana Diſtributionum. Lunæ 3. Iulij 1628. Card. Virili. decis. 206
Piſcien. Capellæ. Veneris 17. Decembris. 1627. Merlino. decis. 123
Piſcien. Capellæ. Lunæ 14. Februarii 1628 Merlino decis. 148
Piſcien. Capellanię. Mercur. 10. Maij. 1628 Merlino. decis. 170
Piſtorien. Archidiaconatus. Lunæ 15. Ianuarij 1629. Pirouano. decis. 232
Piſtorien. Canonicatus. Lunæ 28. Ianuarij. 1630. Pirouano. decis. 341
Placentina Decimarum. Mercurij 10. Maij 1628. Coccino. decis. 169
Placentina Decimarũ. Lunę 28. Maij 1629 Durano. decis. 295
Placentina Decimarum. Veneris 11. Ianuarij 1630. Merlino. decis. 333
Placentina Decimarum. Lunæ 18. Februarii 1630. Durano. decis. 350
Placentina Decimarum. Lunæ 13. Maii. 1630. Durano. decis. 375
Placentina Præpoſituræ. Lunæ 26. Aprilis 1627. Pirouano. decis. 56
Prænestina Céſus. Lunæ 4. Martij 1630. Coccino decis. 354

R

Ravennaten. Emphyteuſis. Lunæ 22. Maij 1628. Coccino. decis. 176
Reatina Iuris redimendi. Veneris 27. Maij. 1628. Veroſpio. decis. 179
Reatina Iuris redimendi. Mercurii 28. Decembris. 1628. Veroſpio. decis. 229
Recanaten. Penſionis. Lunæ 28. Februarii 1628. Coccino. decis. 153
Regien. Bonorũ. Veneris 15. Martii 1630. Coccino. decis. 359

A

Romana Adminiſtrationis Hæreditatis. Lunæ 29. Ianuarii 1629. Queipo. decis. 242
Romana Adminiſtrationis Hæreditatis. Lunæ 4. Maii 1629. Queipo. decis. 273
Romana Affictus Caſalis. Lunæ 29. Nouẽbris 1627. Card. Vbaldo. decis. 113
Romana Affictus Caſalis. Ven. 28. Ianuarii. 1628. eod. decis. 136
Romana Affictus. Mercurii 15. Decembris 1627. Merlin. decis. 121
Romana Alimentorum. Lunæ 21. Iunii. 1627. Durano. decis. 92
Romana Aſſignationis Bonorum. Mercurii 26. Iunii 1630. Durano. decis. 397
Romana Aſſignationis. Domus. Lunæ 6. Nouembris 1628. Veroſpio. decis. 207

B

Romana Beneficiatus Sancti Petri. Lunæ. 30. Martii 1626. Pirouano. decis. 9
Romana Beneficiatus Sancti Laurentii in Damaſo. Lunæ 7. Februarii 1628. Durano. decis. 144

Ro-

16.Iunii 1628.Durano.decis.200

C

Romana Cambiorum. Veneris 4. Maij. 1629.Motmanno.decis.274

Romana Cambiorum. Lunæ 28. Martii. 1629.Card.Virili.decis.294

Romana Casalis Turris Vergatæ. Veneris 22.Iunij 1629.Pirouano.decis.308

Romana Census. Lunæ 7. Februarii 1628. Pirouano.decis.143

Romana Census. Lunæ 29. Nouembris 1627.Card.Virili.decis.114

Romana Census. Veneris 17. Nouembris 1628.Card.Virili.decis.211

Romana Censuum. Lunæ 7. Maij 1629. Chislerio.decis.278

Romana Census. Lunæ 15. Nouembris 1627.Merlino.decis.106

Romana Census. Lunæ 13. Maij 1630.Merlino. decis. 374

Romana Computorum. Mercurij 10.Aprilis 1630. Merlino. decis.365

D

Romana Damnorum,& interesse. Veneris 18.Maij 1629.Card.Virili.decis.289

Romana De Catalanis. Mercurij 27. Nouembris. 1630. Merlino.decis. 409

Romana de Marescotis. Lunę 7. Maii 1629. Durano.decis.275

Romana Domus ad S.Honuphrium. Lunæ 15.Martij 1627.Durano.decis. 49

Romana Domorũ. Veneris 25. Iunij 1627 Card.Virili.decis.94

Romana Domus,& Saluiani. Lunę 11. Decembris 1628. Verospio.decis. 220

Romana Domus. Veneris 30.Martii 1629 Card.Vbaldo.decis.263

Romana Domus. Veneris 19. April. 1630 Durano.decis.367

Romana Domus Mercurij 20.Nouembris 1630.Chislerio.decis.408

Romana Donationis de Capranica. Lunæ. 16.Iunii 1628.Durano.decis.200

Romana Donationis de Castellanis. Lunæ 17.Iunii.1630.decis.393

Romana Donationis de Incasatis. Veneris 26.Iunii 1626.Merlino.decis.20

Romana Donationis de Incasatis. Lunę 12 Februarii 1629.Merlino.decis.251

Romana Dotis. Veneris 14.Ianuarij.1628 Card.Virili.decis.128

Romana Dotis. Mercur. 24.Ianuarii.1629 Card.Virili.decis.239

Romana Dotis. Veneris 15.Martij. 1630. Motmanno.decis.361

Romana Dotis, siue Saluiani Mercurii 10. Iunii 1626.Durano decis.17

Romana Dotis, siue Saluiani. Veneris 7. Aprilis 1628.Durano.decis.167

Romana Dotis, Siue Saluiani. Lunæ 3.Iunij 1630.Queipo.decis.383

Romana Dotis, siue Saluiani. Veneris 20. Decembis 1630.Queipo.decis.416

Romana Dotis de Ximenez. Veneris 28.Iunij 1630.Motmanno.decis.398

E

Romana Emolumentorum, seu dismembrationis Officij. Lunæ 5 Iulij 1627.Cardin.Virili.decis.101

Romana Executionis. Laudi. Mercurii 13. Iunii 1629.Durano.decis. 300

F

Romana Fideicommissi de Coronis. Veneris 26.Nouembris. 1627. Card. Virili. decis.109

Romana Fideicommissi de Guidis. Lunæ 29.Maij.1628.Verospio.decis. 180

Romana Fideicommissi de Sabellis. Lunæ 10. Aprilis. 1628.Card. Virili. decis.168

Romana Fideicommissi de Victoriis. Mercurii. 10. Martij. 1627. Merlino. decis. 47

Romana Fideicommissi de Victorijs. Mercurij

curii 2. Iunij 1627. Merlino. decif. 77.
Romana Fideicommiſſi de Victoriis. Veneris 14. Ianuarii 1628. Merlino. dec. 129
Romana Fideicommiſſi de Vipera. Mercurij 24. Ianuarij 1629. Card. Virili. decif. 237
Romana Fideicommiſſi. Veneris 18. Iunii 1627. Durano. decif. 89

H

Romana Hæreditatis de Arigoniis. Lunæ 28. Iunij 1627. Card. Virili. decif. 96
Romana Hæreditatis de Mattheis. Veneris 21. Maij. 1627. Card. Virili. decif. 74
Romana Hæreditatis de Rivaldis. Veneris 14. Decembris 1629. Merlino. dec. 329

I

Romana Iuriſpatronatus. Veneris 15. Maij 1630. Merlino. decif. 362

L

Romana Laudemii. Veneris 30. Martij 1629. Card. Vbaldo. decif. 262
Romana Legati. Lunæ 17. Decembris 1629. Pirouano. decif. 331
Romana Literarum Cambij. Veneris 11. Ianuarij 1630. Motmanno. decif. 334
Romana Literarum Cambij. Veneris 1. Februarij 1630. Motmanno. decif. 345
Romana Locorum Montium. Lunæ 14. Maij 1629. Card. Virili. decif. 284

M

Romana Mutui. Lunæ 5. Martij 1629. Durano. decif. 256

N

Romana Nominationis Puellarum. Veneris 19. Ianuarii 1628. Pirouano. d. 131
Romana Nominationis Puellarum. Veneris 24. Nouembris 1628. Pirouano. decif. 213
Romana Nullitatis obligationis Veneris 26. Ianuarij 1628. Durano. decif. 1
Romana Nullitatis obligationis. Veneris 11. Martij 1629. Verolpio. decif. 283
Romana Nullitatis obligationis. Veneris. 24. Martij 1628. Card. Vbaldo. decif. 159.

O

Romana Officij. Lunæ 31. Ianuarii 1628. Pirouano. decif. 140
Romana Officij. Lunæ 29. Ianuarii 1629. Pirouano. decif. 243
Romana Officij. Veneris 22. Iunij 1629. Motmanno. decif. 307
Romana Officii. Lunæ 29. Nouembris 1629. Pirouano. decif. 322
Romana Officij. Veneris 1. Februarij. 1630 Motmanno. decif. 343

P

Romana Pecuniaria. Mercurij. 5. Maij. 1627. Dunozetto. decif. 61
Romana Pecuniaria. Mercurii 26. Maii. 1627. Card. Virili. decif. 75
Romana Pecuniaria. Lunæ 7. Iunij. 1627. Coccino. decif. 80
Romana Pecuniaria. Lunæ 8. Nouembris 1627. Coccino. decif. 103
Romana, ſeu Neapolitana Pecuniaria. Mercurij 15. Decembris 1627. Dunozetto. decif. 120
Romana Pecuniaria. Veneris 14. Ianuarij 1628. Pirouano. decif. 138
Romana Pecuniaria. Lunæ 15. Martij. 1628. Merlino. decif. 156
Romana Pecuniaria. Mercurij 4. Aprilis. 1629. Pirouan. decif. 266
Romana Pecuniaria. Lunæ 30. Aprilis. 1629. Merlino. decif. 270
Romana Pecuniaria. Veneris 26. Iunii. 1630. Pirouano. decif. 395
Romana, ſeu Carthaginen. Penſionis. Lunæ

24.Ianuarii 1628.Durantro.dec.133
Romana Pensionis. Mercurij 28. Iunij 1628.Durano.decis.205
Romana Pensionis. Mercurij 20. Decembris 1628.Durano. decis.224
Romana Petrarię.Mercurij 13.Iunij 1629. Verospio.decis.299
Romana, seu Bononien.Prætij Clericatus. Lunę 19.Aprilis 1627.Merlino.dec.54
Romana Prætij Grani. Lunæ 11. Decembris 1628.Coccino.decis.219
Romana Præstationis Cædulæ. Veneris 1. 8 Decembris 1628.Coccino. decis.218

R

Romana Redditionis Rationis. Mercurij 10.Decembris 1626.Coccino.decis.25
Romana Redditionis Rationis. Lunæ 25. Maij 1626.Coccino. decis.14
Romana Retractus. Lunæ 29. Ianuarij 1629.Merlino.decis.244
Romana Retractus. Lunæ 18. Iunij 1629. Merlino. decis.303
Romana Retractus. Mercurij 25. Ianuarij. 1630.Melino. decis.339
Romana Retractus. Veneris 17. Maij. 1630.Merlino.decis. 378
Romana Restitutionis Dotis. Veneris 12. Nouembris 1627.Merlino. decis. 104
Romana Restitutionis in integrum. Lunæ 17.Maij 1627. Card.Vbaldo.decis. 69

S

Romana Saluiani. Lunæ 17. Decembris. 1929.Pirouano.decis.328
Romana Saluiani. Lunæ 18. Februarij. 1630.Queipo.decis.347
Romana Saluiani.Lunæ 1.Iulij.1630.Queipo.decis.403
Romana Saluiani. Mercurij 29. Nouembris 1630.Merlino.decis.407
Romana Scutorum 100. Millium. Mercurij 17.Ianuarii 1627.Merlino. decis. 33
Romana Scutorum 100.Millium. Veneris 28.Ianuarij 1628.Card.Virili.dec. 137
Romana Scutorum 24.Millium. Lunæ 18. Ianuarij 1630.Verospio. decis. 337
Romana Scutorum 24. Millium. Veneris 14.Iunii 1630.Verospio.decis.390
Romana Separationis Thori. Veneris 1. Martii 1630.Merlino. decis. 352
Romana Syluæ.Veneris 26.Februar.1627 Durano.decis.39
Romana Syluæ.Lunæ 15. Maii 1628. Verospio.decis.172
Romana Societatis Fundaci, Sabbati. 23. Ianuarii 1627.Merlino.decis.32
Romana, seu Comen. Societatis. Lunæ 5. Iulii 1627.Card.Vbaldo. decis. 98
Romana Societatis Officii. Lunæ 29. Iunii 1628.Pirouano.decis.192
Romana Societatis Officii. Mercurii. 31. Ianuarii 1629.Verospio.decis.245
Romana Spolii de Cruciariis. Lunæ 24. Ianuarii 1628.Durano.decis. 134
Romana Spolii de Cruciariis. Veneris. 19. Februarii 1629.Durano.decis.254
Romana Spolii. de Cruciariis.Mercurii.23 Ianuarii 1630.Durano.decis.338
Romana Statutorum. Veneris 24. Nouembris.1628.Coccino.decis.214
Romana Successionis. Veneris 19. Ianuarii 1629.Durano.decis.233
Romana Successionis. Veneris 14. Iunii. 1630.Merlino.decis.388
Romana Successionis. Veneris 15. Nouembris 1630.Verospio.decis. 405

V

Romana Vineæ. Lunæ 4.Maii 1626. Merlino.decis.11
Romana Vineæ. Veneris 21. Maii 1627. Merlino.decis.72
Romana Vineæ. Mercurii 14. Iunii 1628. Merlino.decis.188
Romana Vineæ. Lunæ 25 Iunii 1629.Merlino.decis.312
Romana Vsuranum. Mercurii 13. Iunii. 1629.Merlino.decis.301

S

S

Sabinen. Allunionis. Lunæ 21. Maii. 1629 Pirouano. deciſ. 292
Sabinen. Caſtri Montis Rotundi. Lunæ 8. Ianuarii 1627. Coccino. deciſ. 36
Sabinen. Caſtri Montis Rotundi. Veneris. 25. Iulii 1627. Coccino. deciſ. 93
Sabinen. Caſtri Montis Rotundi. Lunę 25. Iulii. 1627. Coccino. deciſ. 100
Sabinen. Caſtri Montis Rotundi. Veneris 3. Auguſti 1629. Coccino. deciſ. 316
Senogallien. Emphyteuſis. Mercurii 6. Iunij 1629. Coccino. deciſ. 296
Soanen. Caſtrorum. Mercurij 14. Iunii. 1628. Card. Vbaldo. deciſ. 187
Soanen. Hæreditatis. Mercurii. 14. Iunij. 1628. Card. Vbaldo. deciſ. 185
Sorana Beneficii. Lunæ 8. Martij 1627. Merlino. deciſ. 45
Souanen. Hæreditatis. Lunæ 16. Decembris 1630. Queipo. deciſ. 415
Spoletana Bonorum. Veneris 26. Ianuarij. 1629. Coccino. deciſ. 241
Spoletana Fideicommiſſi. Lunę 27. Nouembris. 1628. Card. Vbald. deciſ. 216
Spoletana. Fideicommiſſi. Lun. 30. Aprilis 1629. Card. Vbaldo. deciſ. 269
Spoletana. Fideicommiſſi. Mercurij 7. Nouembris. 1629. Chiſlerio. deciſ. 317
Squallicen. Abbatiæ. Mercurij 20. Nouembris 1630. Merlino. deciſ. 406

T

Tolentina. Subdecanatus. Mercurij. 27. Ianuarii 1627. Durano. deciſ. 35
Toletana. Decimarum. Lunę 2. Decembris 1630. Veroſpio. deciſ. 412
Toletana. Habitus. Mercurii 10. Iunij. 1626. Pirouano. deciſ. 18
Toletana Iuriſpatronatus. Veneris 11. Februarij 1628. Coccino. deciſ. 147
Toletana Iuriſpatronatus. Veneris 17. Nouemaris 1628. Coccino. deciſ. 210
Triuentina. Beneficij. Lun. 28. Maii. 1629 Queipo. deciſ. 294
Triuentina Beneficij. Lunæ 12. Nouembr. 1629. Queipo. deciſ. 318
Troiana Penſionis. Lunæ 14. Maii. 1629. Queipo. deciſ. 287
Tullen. Reformationis. Lunæ. 18. Iunij. 1629. Dunozetto. deciſ. 302
Turulen. prætenſæ Erectionis Beneficii. Lunæ 5. Iulii 1627. Durano. deciſ. 102
Tuſculana Bonorum Mercurij 17. Maij. 1628. Coccino. deciſ. 173

V

Veronen. Iurium Parochialium. Mercurij. 26. Iunij 1630. Veroſpio. deciſ. 396
Viterbien. Caſtrorum. Mercurij 11. Martij 1626. Coccino. deciſ. 4
Viterbien. Caſtrorum. Veneris 19. Iunij. 1626. Coccino. deciſ. 19
Viterbien. Caſtrorum Sabbati 23. Ianuarij. 1627. Coccino. deciſ. 31
Viterbien. Caſtrorum. Mercurij 21. Iunii 1628. Coccino. deciſ. 194
Vrbeuetana Caſtri Tigignani. Veneris 24. Aprilis 1626. Remboldo. deciſ. 10
Vrbeuetana Educationis. Lunæ. 20. Martii 1628. Card. Vbaldo. deciſ. 157
Vrbeuetana Educationis. Lunæ 5. Iunij. 1628. Card. Vbaldo. deciſ. 183

FINIS.

INDEX CAVSARVM
DECISIONVM SACRÆ ROTÆ ROMANÆ
PER MATERIAS, DIGESTVS.

A

Vsentina Abbatiæ. Lunæ 20 Decembris 1627. Card. Virili decis. 126

Squallicen. Abbatiæ. Mercurii 20. Nouembris 1630. Merlino. decis. 406

Gerunden. Administrationis. Veneris 16. Februarii 1629. Verospio. d. 252

Gerunden. Administrationis. Lunæ 13. Maii. 1630. Verospio. decis. 373

Gerunden. Administrationis. Mercurii 11 Decembris 1630. Gocc. d. 414

Romana Administrationis Hæreditatis. Lunæ 29. Ianuarii 1629. Queipo. decis. 242

Romana Administrationis Hæreditatis Lunæ 4. Maii 1629. Queipo. decis. 273

Melitens. Admiratus. Lunæ 15. Ianuarii 1629. Pirouano. decis. 231

Romana Affictus. Mercurii 15. Decembris 1627. Merlino. decis. 121

Romana Affictus Casalis. Lunæ 29. Nouembris 1627. Card. Vbaldo. decis. 113

Romana Affictus Casalis. Veneris 28. Ianuarii 1628. Card. Vbaldo. decis. 136

Romana Alimentorum. Lunæ 21 Iunii 1627. Durano. decis. 92

Sabinen. Alluuionis. Lunæ 21. Maii 1629. Pirouano. decis. 292

Pistorien. Archidiaconatus. Lunæ 15. Ianuarii 1629. Pirouano. decis. 232

Alexandrina Archipræsbyteratus. Lunæ 28. Iunii 1627. Merlino. decis. 97

Alexandrina Archipræsbyteratus Mercurii 24. Nouembris 1627. Merlino. decis. 108

Bracharen. Archidiaconatus. Lunæ 7. Februarii 1628. Coccino. decis. 142

Brixien. Archipræsbyteratus. Veneris 30. Ianuarii 1626. Remboldo. decis. 2

Ferrarien. Archipræsbyteratus. Veneris 26. Iunii. 1628. Coccino. decis. 197

Messanen. Archipresbyteratus. Veneris 11. Maii 1629. Cardin. Virili. decis. 281

Romana Assignationis bonorum. Mercurii 26. Iunii 1630. Durano. decis. 397

Romana Assignationis Domus. Lunæ 6. Nonembris. 1628. Verosp. decis. 207

B

Romana Beneficiatus Sancti Laurenti in Damaso. Lunæ 7. Februarii. 1628. Durano. decis. 144

Roma-

Romana Beneficiatus Sãcti Petri Lunæ 30. Martii 1626. Pirouano. dec. 9

Anagnina Beneficii. Lunæ 15. Martii 1627. Card. Virili. deciſ. 48

Barchinonen. Beneficii. Veneris 26. Nouembris 1627. Durano. deciſ. 110.

Burgi S. Sepulchri. Beneficii. Lunæ 25. Martii 1626. Merlino. deciſ. 15

Burgi S. Sepulchri. Beneficii. Lunæ 24. Ianuarii. 1628. Merlino. deciſ. 132

Cafalen. Beneficiorum. Veneris. 10. Decembris. 1627. Merlin. deci. 119

Ciuitatis Caſtelli Beneficii. Veneris. 24. Martii 1628. Card. Virili. deciſ. 161

Ciuitatis Caſtelli. Beneficii. Veneris 16. Iunii 1628. Card. Virili. deciſ. 189

Gerunden. Beneficii. Lunæ 21. Februarij 1628. Pirouano. deciſ. 152

Gerunden. Beneficii. Veneris 16. Iunii 1628. Pirouano. deciſ. 190

Gerunden. Beneficij. Lunæ 15. Aprilis 1630. Motmanno. deciſ. 366

Gienuen. Beneficij. Mercurij. 21. Iunij 1628. Durano. deciſ. 196

Gienuen. Beneficii de Andaza. Lunæ 20. Nouembr. 1628. Dur. Ad. 212

Neapolitana Beneficii. Lunæ 5. Iunii 1628. Card. Virili. deciſ. 182

Sorana Beneficij. Lunæ 8. Martij 1627. Merlino. deciſ. 45.

Triuentin. Beneficij. Lunę 28. Maij 1629. Queipo. deciſ. 294

Triuentina Beneficij. Lunæ 12. Nouembris 1629. Queipo. deciſ. 318

Aſſiſien. Bonorum Mercurij 2. Iunij 1627. Card. Virili. deciſ. 79

Aſſiſien. Bonorum. Veneris 3. Decembris 1627. Card. Virili. deciſ. 117

Bononien. Bonorum Veneris 24. Maij 1630. Coccino. deciſ. 381

Caſanaten. Bonorum. Lunæ 11. Ianuarij 1627. Merlino. deciſ. 27.

Fanen. Bonorum. Veneris 24. Nouẽbris 1628. Dunozetto. deciſ. 215

Ferrarien. ſeu Comachen. Bonor. de Naſellis. Lunę 7. Iunij 1627. Coccin. deciſ. 81

Ferrarien. Bonorum. Lunæ 29. Aprilis 1630. Durano. deciſ. 371

Melititana Bonorum. Veneris 7. Maij 1627. Durano. deciſ. 65

Nouarien. Bonorum. Lunæ 26. Iunij. 1628. Coccino. deciſ. 199

Narnien. Bonorũ. Veneris 1. Decembris 1628. Pirouano. deciſ. 317

Regien. Bonorum. Veneris 15. Martii 1630. Coccino. deciſ. 359

Spoletana Bonorum. Veneris 26. Ianuarii 1626. Coccino. deciſ. 241

Tuſculana. Bonorum. Mercurii 17. Maij 1628. Coccino. deciſ. 173

C

Panormitana Cambiorum. Veneris 8. Ianuarij 1627. Card. Vbald. deciſ. 26

Romana Cambiorum. Lunæ 4. Maii 1629. Motmanno. deciſ. 274

Romana Cambiorum. Lunæ 28. Martij 1629. Card. Virili. deciſ. 293

Barbaſtren. Canonicatus. Veneris. Iunij 1626. Durano. deciſ. 22

Baſilien. Canonicatus. Lunæ 17. Martij 1631. Dunozetto. deciſ. 431

Cæſaraugustana Canonicatus. Lunæ 10. Iunii 1630. Durano. deciſ. 385

Cæſaraugustana Canonicatus. Lunæ 1. Iulij 1630. deciſ. 400. Durano.

Colonien. Canonicatus Sanctæ Vrſulæ Mercurii 27. Ianuarij 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 34

Colonien. Canonicatus Sanctę Vrſulæ. Venbris 14. Maii 1627. Vbaldo. deciſ. 66

Cremonen. Canonicatus. Mercurii 16. Ianuarii. 1630. Durano. deciſ. 335

Florentina Canonicatus. Lunæ 14. Maii 1629. Veroſpio. deciſ. 289

Florentina Canonicatus. Mercurii 16. Ianuarii 1630. Veroſpio. deciſ. 336

Florentina Canonicatus. Lunæ 3. Iunii 1630. Veroſpio. deciſ. 384

Gerunden. Canonicatus Lunæ. 11

Martii 1630. Queipo decis. 358
Illerden. Canonicatus. Veneris 14. Iunij 1630. Durano. decis. 387
Licien. Canonicatus. Veneris 19. Februarij 1629. Dunozetto. decis. 255
Licien. Canonicatus. Lunæ 26. Martij 1629. Dunozetto. decis. 261
Pistorien. Canonicatus. Lunæ 28. Ianuarij 1630. Pirouano. decis. 341
Bergomen. Cappellaniæ. Veneris 18. Maij 1629. Pirouano. decis. 290
Piscien. Cappellaniæ. Mercurij 10. Maij 1628. Merlino. decis. 170
Piscien. Capellæ. Veneris 17. Decembris 1627. Merlino. decis. 123
Piscien. Capellæ. Lunæ 14. Februarij 1628. Merlino. decis. 148
Romana Casalis Turris Vergatæ. Veneris 22. Iunij 1629. Pirouano. decis. 308
Leodien. Castrorum. Mercurij 4. Iulij 1629. Motmanno. decis. 315.
Sabinen. Castri Montis Rotundi. Lunæ 8. Ianuarij 1627. Coccino. decis. 86
Sabinen. Castri Montis Rotundi. Veneris 25. Iunij 1627. Coccino. decis. 93.
Sabinen. Castri Montis Rotundi. Lunæ 5. Iulij 1627. Coccino. decis. 160.
Sabinen. Castri Montis Rotundi. Veneris 3. Augusti 1629. Coccino. decis. 316
Soanen. Castrorū. Mercurij. 14. Iunij 1628. Card. Vbaldo decis. 187
Viterbien. Castrorum. Mercurij 11. Martij 1626. Coccino. decis. 4.
Viterbien. Castrorum. Veneris 19. Iunij 1626. Coccino. decis. 19.
Viterbien. Castrorum. Sabbati 23. Ianuarij 1627. Coccino. decis. 31.
Viterbien. Castrorum. Mercurij 21. Iunij 1628. Coccino. decis. 194.
Vrbeuetana Castri Titignani. Veneris 24. Aprilis 1626. Reboldo. decis. 10.
Cusentina Cathedralitatis. Veneris 1. Martij 1630. Coccino. decis. 353.
Anconitana Censuum. Veneris 24. Iunij 1629. Durino. decis. 300.
Anconitana Censuum. Mercurij 20. Februarij 1630. Durano. decis. 314.
Prænestina Census. Lunæ 4. Martij 1630. Coccino. decis. 354.
Romana Censuum. Lunæ 7. Maij 1629. Chisterio. decis. 278.
Romana Census. Lunæ 15. Nouembris 1627. Merlino. decis. 106.
Romana Census. Lunæ 13. Maij 1630. Merlino. decis. 374.
Romana. Census. Lunæ 7. Februarij 1628. Pirouano. decis. 143.
Romana Census. Lunæ 29. Nouembris 1627. Card. Virili. decis. 114.
Romana, seu Sabin. Census. Veneris 17. Nouembris 1628. Card. Virili. decis. 211.
Melitens. Collectarum. Veneris 7. Maij 1627. Card. Vbald. decis. 63.
Leodien. Collectarum. Veneris 7. Aprilis 1628. Coccino. decis. 166.
Romana Computorum. Mercurij 10. Aprilis 1630. Merlino. decis. 365.

D

Romana Damnorum, & interesse. Veteris 18. Maij 1629. Card. Virili. decis. 289
Romana De Catalanis. Mercurij 27. Nouembris. 1630. Merlino. decis. 409.
Florentina De Guidascis. Mercurij 5. Decembris 1629. Dunozetto. decis. 26.
Romana De Marescottis. Lunæ 7. Maij 1629. Durano. decis. 275.
Ferrarien. De Tassonis. Lunæ 18. Martij 1630. Pirouano. decis. 364.
Ferrarien. De Tassonis. Lunæ 17. Iunij 1630. Pirouano. decis. 391.
Abulen. Decimarum. Veneris 17. Decembris 1627. Coccino. decis. 124.

Corduben. Decimarum. Mercurij 21. Ianuarij 1629. Pirouano. deciſ. 240

Corduben. Decimarum. Mercurij 4. Aprilis 1629. Pirouano. deciſ. 268

Nouarien. Decimarum Veneris 7. Maij 1627. Pirouano. deciſ. 84

Nouarien. Decimarũ. Veneris 17. Decembris 1627. Pirouano. deciſ. 122

Nouarien. Decimarum. Veneris 19. Februarii 1629. Pirouano. deciſ. 253

Nouarien. Decimarũ. Veneris 12. Ianuarii 1629. Pirouano. deciſ. 230

Nouarien. Decimarum. Mercurij 5. Decembris 1629. Pirouano. deciſ. 327

Nouarien. Decimarũ. Lunę 4. Martij 1630. Pirouano. deciſ. 357

Placentina Decimarum. Mercurij 10. Maij 1628. Coccino. deciſ. 69

Placentina Decimarum. Lunæ 28. Maij 1629. Durano. deciſ. 295

Placentina Decimarũ. Veneris 11. Ianuarij 1630. Merlino. deciſ. 333

Placentina Decimarum. Lunæ 18. Februarij 1630. Durano. deciſ. 350

Placentina Decimarum. Lunæ 30. Maij 1630. Durano. deciſ. 375

Toletana Decimarum. Lunæ 2. Decembris 1630. Veroſpio. deciſ. 412

Corduben. Dimidiæ Portionis. Veneris. 11. Februarii 1628. Durano. deciſ. 140

Corduben. Dimidiæ Portionis. Mercurij 28. Iunii 1628. Merlino. deciſ. 202

Corduben. Dimidiæ Portionis. Lunæ 1. Iulii 1630. Merlino. deciſ. 404

Cæſarauguſtana Diſtributionum. Lunæ 9. Decembris 1630. Coccin. deciſ. 413

Piſana Diſtributionum. Lunæ. 3. Iulii 1628. Card. Virili. deciſ. 206

Ampurien. Dotium. Veneris 15. Ianuarii 1627. Card. Virili. deciſ. 26

Romana Dotis ad Sanctum Nicephorum. Lunæ 5. Martii 1627. Durano. deciſ. 49

Romana Dotium. Veneris 25. Iunij 1627. Card. Virili. deciſ. 94

Romana Dotium, & Saluiani. Lunæ 11. Decembris 1628. Veroſpio. deciſ. 226

Romana Domus. Veneris 30. Maij 1629. Card. Vbaldo. deciſ. 263

Romana Domus. Veneris 19. Aprilis 1630. Durano. deciſ. 367

Romana Domus. Mercurii 20. Nouembris 1630. Chiſlerio. deciſ. 408

Romana Donationis de Capranica. Lunæ 26. Iunii 1628. Durano. deciſ. 200

Romana Donationis de Incaſatis. Veneris 26. Iunii 1626. Merlino. deciſ. 20

Romana Donationis de Incaſatis. Lunæ 15. Februarii 1629. Merlino. deciſ. 291

Bononien. Dotis. Mercurii. 5. Maii 1627. Merlino. deciſ. 59

Ferrarien. Dotis. Mercurii 2. Iunii 1627. Manzanedo. deciſ. 78

Firmana, ſeu Macerraten. Dotis. Mercurii 14. Martii 1629. Pirouano. deciſ. 259

Firmana, ſeu Macerraten. Dotis. Lunæ 18. Iunii 1629. Pirouano. deciſ. 304

Romana Dotis. Lunę 7. Februarii 1628. Card. Virili. deciſ. 141

Romana Dotis. Veneris 14. Ianuarii 1628. Card. Virili. deciſ. 128

Romana Dotis. Mercurii. 24. Ianuarii 1629. Card. Virili. deciſ. 239

Romana Dotis. Veneris 15. Martii 1630. Motmanno. deciſ. 361

Romana Dotis, ſiue Saluiani. Mercurii 10. Iunii 1626. Durano. deciſ. 17

Romana Dotis, ſiue Saluiani. Veneris 7. Aprilis 1628. Duran. deciſ. 157

Romana Dotis, ſiue Saluiani. Lunæ 5. Iunii 1630. Queipo. deciſ. 383

Romana Dotis, & Saluiani. Veneris 20. Decembris 1630. Queipo. deciſ. 416

Romana Dotis de Dimenez. Veneris 28. Iunii 1630. Motmanno. deciſ. 394

E

Vrbeuetana Educationis. Lunæ 20. Martii 1628. Card. Vbaldo. deciſ. 157.

Vrbeuerana Educationis. Lunæ 5. Iunii 1628. Card. Vbaldo. deciſ. 183

Romana Emolumentorum, ſeu diſmenbrationis Officii. Lunæ 5. Iulii 1627. Card. Virili. deciſ. 101

Aſſiſien. Emphyteuſis. Mercurii 27 Iunii 1629. Merlino. deciſ. 314

Foroſempronien. Emphyteuſis. Mercurii 5. Maii 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 60

Ferarien. Emphyteuſis, Veneris 16. Nouembris 1629. Card. Virili. deciſ. 319

Rauuenaten. Emphyteuſis. Lunæ 22. Maii 1628. Coccino. deciſ. 176

Senogallien. Emphyteuſis. Mercurii. 6 Iunii 1629. Coccino. deciſ. 296

Tunilen. prætenſæ Erectionis beneficii. Lunæ 5. Iulii 1627. Durano. deciſ. 102

Bononien. Exemptionis. Veneris. 21. Maii 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 70

Bononien. Exemptionis. Lunæ 15. Maii 1628. Card. Vbaldo. deciſ. 171

Gerunden. Exemptionis. Veneris 11. Maii 1629. Verospio. deciſ. 280

Romana Executionis Laudi Veneris. 14. Iunii 1629. Duran. deciſ. 300

Meleuitana Expenſarum Mercurii. 20. Decembris 1628. Chiſterio. deciſ. 227.

F

Auenionen. Fideicommiſſi. Lunæ. 29. Nouembris 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 112

Auximiana Fideicommiſſi. Lunæ 4. Martii 1630. Merlino. deciſ. 355

Bononien Fideicommiſſi de Deſideriis. Veneris 20. Martii. 1626. Merlino. deciſ. 6

Bononien. Fideicommiſſi de deſideriis. Veneris 26. Iunii 1626. Merlino. deciſ. 21.

Bononien. Fideicommiſſi de Deſideriis Ven. 5. Martii. 1627. Merl. d. 42

Bononien. Fideicommiſſi de Deſideriis. Lunæ 14. Iunii 1627. Merlino. deciſ. 87

Bononien. Fideicommiſſi de Deſideriis. Veneris 3. Decembris 1627. Merlino. deciſ. 118

Bononien. Fideicommiſſi de Deſideriis. Veneris 24. Martii 1628. Merlino. deciſ. 160

Bononien. Fideicommiſſi de Deſideriis. Mercurii 20. Decembris 1628. Merlino. deciſ. 226

Bononien. Fideicommiſſi de Deſideriis. Lunæ 19. Nouembris 1629. Merlino. deciſ. 320

Bononien. Fideicommiſſi de Deſideriis. Mercurii 14. Martii. 1629. Merlino 258

Bononien. Fideicommiſſi de Deſideriis. Lunæ 7. Maii 1629. Merlino. deciſ. 279

Bononien. Fideicommiſſi de Deſideriis. Lunæ 14. Maii. 1629. Merlino de deciſ. 286

Bononien. Fideicommiſſi de Deſideriis. Lunæ 25. Iunii 1629. Merlino. deciſ. 313

Bononien. Fideicommiſſi de Maluetiis. Veneris 31. Martii 1628. Virili. deciſ. 164.

Bononien. Fideicommiſſi de Manzolis. Veneris 16. Aprilis 1627. Coccino. deciſ. 51.

Bononien. Fideicommiſſi de Manzolis. Veneris 15. Martii 1630. Coccino. deciſ. 360.

Bononien. Fideicommiſſi de Volta. Lunæ 8. Martii 1627. Merlino. deciſ. 44

Geſenaten. Fideicommiſſi. Lunæ 24. Ianuarii 1628. Durano. deciſ. 135.

Ferrarien. Fideicommiſſi. Veneris 15. Decembris 1628. Card. Virili. deciſ. 221.

Firmana Fideicommissi de Carradoris. Lunæ 5. Martii 1629. Dunozetto. decis. 257

Florentina Fideicommissi de Cambiis. Veneris 26. Februarii 1627. Dunozetto. decis. 49

Florentina Fideicommissi de Cambiis. Mercurii 9. Iunii 1627. Dunozetto. decis. 84

Florentina Fideicommissi de Cambiis. Lunæ 20. Martii 1628. Dunozetto. decis. 158

Florentina Fideicommissi de Guidaccis. Lunæ 21. Iunii 1627. Dunozetto. decis. 90

Florentina Fideicommissi de Guidaccis. Lunæ 21. Februarii 1628. Dunozetto. decis. 151

Florentina Fideicommissi de Guidaccis. Mercurii 21. Iunii 1628. Dunozetto. decis. 195

Perusina Fideicommissi de Baptistis. Veneris 15. Decembris 1628. Pirouano. decis. 222

Perusina Fideicommissi de Cinciis. Veneris 8. Iunii 1628. Cardin. Virili. decis. 184

Perusina Fideicommissi de Cinciis. Veneris 19. Aprilis 1630. Dunozetto. decis. 368

Romana Fideicommissi de Corsinis. Veneris 26. Nouembris 1627. Cardin. Virili. decis. 109

Romana Fideicommissi de Guidis. Lunæ 29. Maii. 1628. Verospio. decis. 180

Romana Fideicommissi de Sabellis. Lunæ 10. Aprilis 1628. Card. Virili. decis. 168

Romana Fideicommissi de Victoriis Mercurij 10 Martij 1627. Merlino. decis. 47

Romana Fideicommissi de Victorijs. Mercurij 2. Iunii 1627. Merlino. decis. 77

Romana Fideicommissi de Victorijs. Veneris 14. Ianuarij 1628. Merlino. decis. 129

Romana Fideicommissi de Vipera. Mercurij 24. Ianuarij 1629. Card. Virili. decis. 237

Romana Fideicommissi. Veneris 18. Iunij 1627. Durano. decis. 89

Spoletana Fideicommissi. Lunæ 27. Nouembris 1628. Cardin. Vbaldo. decis. 216

Spoletana Fideicõmissi. Lunæ 30. Aprilis 1629. Card. Vbaldo. decis. 269

Spoletana Fideicommissi Mercurij 7. Nouembris 1629. Chisterio. decis. 317

Auximiana Florum. Lunæ 10. Ianuarij 1628. Pirouano. decis. 127

Anconitana Florum. Veneris 14. Iunij 1628. Pirouano. decis. 289

Narnien. seu Rom. Fructuum Dotis. Lunæ 8. Februarij 1627. Card. Virili. decis. 38

Alexandrina Funeralium. Lunæ 1. Iulii 1630. Merlino. decis. 402

Alexandrina Funeralium. Veneris 29 Nouembris 1630. Merlino. decis. 410

G

Ariminen. Gabellæ. Lunæ 19. Aprilis 1627. Card. Virili. decis. 52

Clusina Grani. Lunæ 3. Decembris 1629. Coccino. decis. 323

H

Toletana Habitus. Mercurij 10. Iunii 1626. Pirouano. decis. 18.

Ariminen. Hæreditatis. Lunæ 4. Martii 1630. Dunozetto. decis. 356.

Ariminen. Hæreditatis. Veneris 10. Maij 1630. Dunozetto. decis. 372.

Narnien. Hæreditatis. Mercurij 24. Ianuarii 1629. Durano. decis. 236

Romana Hæreditatis de Arigoniis. Lunæ 28. Iunii. 1627. Cardin. Virili. decis. 96.

Romana Hæreditatis de Mattheis. Veneris 21. Maii. 1627. Card. Virili. deciſ. 74
Romana Hæreditatis de Riualdis. Veneris 14. Decembris 1629. Merlino. deciſ. 329
Soanen. Hæreditatis, Mercurii. 14 Iunii 1628. Card. Vbaldo. deciſ. 185
Souanen. Hæreditatis. Lunæ 16. Decembris 1630. Queipo. deciſ. 415

I

Meliuitana Indultorum. Lunæ 26. Iunii 1628. Card. Virili. deciſ. 198
Meten. Iuris corrigendi. Lunæ. 19. Aprilis 1627. Coccino. deciſ. 55
Meten. Iuris corrigendi. Lunæ 31. Ianuarii 1628. Coccino. deciſ. 139
Cracouien. Iuris Legendi. Veneris 21. Maii. 1627. Coccino. deciſ. 71
Cracouien. Iuris legendi. Veneris 30. Martii 1629. Cardin. Vbaldo. deciſ. 265
Cracouien. Iuris Legendi. Lunæ 3. Decembris. 1629. Chiſlerio. deciſ. 325
Ianuen. Iuris honorifici. Veneris 17. Maii 1630. Pirouano. deciſ. 377
Veronen. Iurium Parochialium. Mercurii 26. Iunii 1630. Veroſpio. deciſ. 396
Reatina Iuris redimendi. Veneris 27. Maii 1628. Veroſpio. deciſ. 179
Aprutina, ſeu Nullius Iuriſdictionis. Lunæ 15. Nouembris 1627. deciſ. 105
Gerunden. Iuriſdictionis. Veneris 11. Februarii 1628. Durano. deciſ. 145
Gerunden. Iuriſdictionis. Lunæ 22. Aprilis 1630. Durano. deciſ. 370
Gerunden. Iuriſdictionis. Veneris. 28. Martii 1631. Coccino. deciſ. 434
Meſſanen. Iuriſdictionis. Lunæ 5. Iulii 1627. Merlino. deciſ. 99
Nucerina Iuriſdictionis. Lunæ 1. Martii 1627. Pirouano. deciſ. 41
Florentina Iuriſpatronatus de Iamfigliazzis. Lunæ 14. Maij 1628. Durano deciſ. 284
Florentina Iuriſpatronatus de Ianfiliazzis. Lunæ 17. Decembris 1629. Durano. deciſ. 332
Lauden. Iuriſpatronatus Veneris 28. Iunij 1630. Pirouano. deciſ. 401
Lucana Iuriſpatronatus Lunæ 19. Iunij 1628. Dunozetto. deciſ. 191
Lucana Iuriſpatronatus Mercurij 20. Decembris 1628. Dunozetto. deciſ. 225
Lucana Iuriſpatronatus Lunæ 7. Maij 1629. Dunozetto. deciſ. 277
Motulen. Iuriſpatronatus Lunæ 18. Februarij 1630. Motmanno. deciſ. 348
Romana Iuriſpatronatus Veneris 15. Martij 1630. Merlino. deciſ. 362
Toletana Iuriſpatronatus. Veneris 11. Februarij 1628. Coccino. deciſ. 147
Toletana Iuriſpatronatus. Veneris 17. Nouembris. 1628. Coccin. deciſ. 210

L

Romana Laudemij. Veneris 30. Martij 1629. Card. Vbaldo. deciſ. 262
Perusina Laudi. Lunæ 13. Martij 1628. Durano. deciſ. 153
Perusina Laudi. Veneris 11. Maii 1629. Durano. deciſ. 282
Perusina Laudi. Lunæ 22. Aprilis 1630. Coccino. deciſ. 369
Cæſarauguſtana Lectoriæ. Lunæ 21. Februarii 1628. Coccino. deciſ. 150
Cęſarauguſtana Lectoriæ. Veneris 9. Februarii 1629. Coccino. deciſ. 249
Bononien. Legati de Mareſcottis. Veneris 15. Ianuarij 1627. Merlino. deciſ. 28
Bononien. Legati de Mareſcottis. Lunæ 26. Aprilis. 1627. Merlino. deciſ. 58
Bononien. Legati de Mareſcottis. Lunæ 14. Iunii 1627. Merlino. deciſ. 88

Bononien. Legati de Mareſcottis. Lunæ 30. Aprilis 1629. Dunoz. d. 272
Melfiten. Legati Pij. Mercurij 24. Ianuarii 1629. Dunozetto. deciſ. 238
Romana Legati. Lunæ 17. Decembris 1629. Pirouano. deciſ. 331
Anconitana Legitimæ. Lunæ 28. Ianuarii 1630. Dunozetto. deciſ. 342
Ariminen. Legitimæ de Scarponibus. Mercurii 5. Maii 1627. Duran. d. 62
Maceraten. Legitimæ. Veneris 14. Maii. 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 67
Materaten. Legitimę. Lunæ 27. Martii. 1628. Card. Vbaldo. deciſ. 163
Maceraten. Legitimæ. Veneris 22. Iunii 1629. Durano. deciſ. 309
Maceraten. Legitimæ. Lunæ 18. Februarii 1630. Durano. deciſ. 349
Narnien. Legitimæ. Lunæ 5. Iunij 1628. Pirouano. deciſ. 181
Nouarien. Legitimæ. Veneris 3. Decembris 1627. Pirouano. deciſ. 116
Nouarien. Legitimæ. Veneris 15. Decembris 1628. Chislerio. deciſ. 223
Nouarien. Legitimæ. Mercurii 4. Aprilis 1629. Chislerio. deciſ. 267
Nouarien. Legitimæ. Lunæ 18. Iunii. 1629. Chislerio. deciſ. 306
Romana Literarum Cambii. Veneris 11. Ianuarii 1630. Motmanno. deciſ. 334
Romana Literarum Cambii. Veneris 1. Februarii 1630. Motmano. deciſ. 345
Romana Locorum Montium. Lunæ 14. Maii 1629. Card. Virili. dec. 184

M

Colonien. Monaſterii. Lunæ 21. Iunii 1627. Card. Vbaldo. deciſ. 91
Colonien. Monaſterii. Veneris 3. Decembris 1627. Card. Vbaldo. d. 115
Colonien. Monaſterii. Mercurii 21 Iunii 1628. Card. Vbaldo. deciſ. 193
Colonien. Monaſterii. Lunæ 12. Februarii 1629. Card. Vbaldo. deciſ. 250
Colonien. Monaſterii. Lunę 7. Maii 1629. Card. Vbaldo. deciſ. 276
Romana Mutui. Lunæ 5. Martii. 1629. Durano. deciſ. 256

N

Romana Nominationis Puellarū. Veneris 19. Ianuarii. 1628. Pirou. d. 131
Romana Nominationis Puellarum. Veneris 24. Nouembris 1628. Pirouano. deciſ. 213
Romana Nullitatis obligationis. Veneris 26. Ianuarii 1626. Durano. d. 1
Romana Nullitatis obligationis. Veneris 11. Maii 1629. Veroſp. d. 283.

O

Lunen. Sarzanen. Oblationum. Lunę 8. Februarii 1627. Merlino. deciſ. 37
Romana Officii. Lunæ 31. Ianuarii 1628. Pirouano. deciſ. 140
Romana Officii. Lunæ 29. Ianuarii 1629. Pirouano. deciſ. 243
Romana Officii. Veneris 22. Iunii 1629. Motmano. deciſ. 307
Romana Officii. Lunæ 29. Nouembris 1629. Pirouano. deciſ. 322
Romana Officii. Veneris 1. Februarij 1630. Notmanno. deciſ. 343
Florentina Oratorii. Lunę 18. Martij 1630. Queipo. deciſ. 363

P

Nucerina Paganorū nullitatis cōfirmationis. Mercurij 28. Iunij 1628. Card. Virili. deciſ. 204
Cracouien. Parochialis de Coniuſz. Mercurij 9. Iunij 1627. Manzanedo. deciſ. 83
Cracouien. Parochialis de Coniuſz. Lunæ 22. Maij 1628. Merlino. deciſ. 174

Florentina Parochialis, Mercurii. 22. Maii 1630. Coccino. decis. 380
Ianuen. Parochialis S. Andreæ. Lunæ 19. Aprilis 1627. Durano. dec. 58
Ianuen. Parochialis Lunæ 3. Aprilis 1628. Durano. decis. 165
Ianuen. Parochialis S. Fidei Mercurii 6. Iunii 1629. Durano. decis. 297
Nicien. Parochialis. Lunæ 15. Martij 1628. Durano. decis. 154
Nicien. Parochialis. Veneris 23. Martii. 1629. Dunozetto. decis. 260.
Nicien. Parochialis. Veneris 1. Februarii 1630. Verospio. decis. 344
Ianuen. Parochialis. Veneris 13. Martii 1626. Durano. decis. 5.
Cæsenaten. Pecuniaria. Lunæ 28. Iunij 1627. Manzanedo. decis. 95
Ferrarien. Pecuniaria. Mercurii 31. Ianuarij 1629. Motmano. decis. 246
Mediolanen. Pecuniaria. Veneris. 19. Ianuarij 1629. Motmanno. decis. 234
Mediolanen. Pecuniaria. Lunæ 10. Iunij. 1629. Motmanno. decis. 291
Mediolanen. Pecuniaria. Lunæ 18. Iunij 1629. Motmano. decis. 305
Meliuitana Pecuniaria. Mercurii 29. Maij 1630. Durano. decis. 382.
Perusina Pecuniaria de Balleonibus. Vener. 22. Maij 1626. Duran. d. 13
Romana Pecuniaria. Mercurii 5. Maii 1627. Dunozetto. decis. 61
Romana Pecuniaria. Mercurii 26. Maii 1627. Card. Virili. decis. 75
Romana Pecuniaria. Lunæ 7. Iunii 1627. Coccino. decis. 80
Romana Pecuniaria. Lunæ 8. Nouembris 1627. Coccino. decis. 103
Romana, seu Neapolitan. Pecuniaria. Mercurii 15. Decembris 1627. Dunozetto. decis. 120
Romana Pecuniaria. Lunæ 13. Martij 1628. Merlino. decis. 156
Romana Pecuniaria. Veneris 14. Ianuarii 1628. Pirouano. decis. 130
Romana Pecuniaria. Mercurii 4. Aprilis 1629. Pirouano. decis. 266
Romana Pecuniaria. Lunæ 30. Aprilis 1629. Merlino. decis. 270
Romana Pecuniaria. Veneris. 26. Iunii 1630. Pirouano. decis. 395
Alerien. Pensionis. Veneris. 20. Martii 1626. Coccino. decis. 7
Bergomen. Pensionis de Trescurio. Veneris 13. Nouembris 1626. Durano. decis. 23
Ferrarien. Pensionis. Veneris 15. Maij 1626. Remboldo. decis. 12
Ferrarien. Pensionis. Lunæ 21. Martij 1627. Card. Virili. decis. 50.
Firmana Pensionis. Sabbati 23. Ianuarii 1627. Durano. decis. 30
Firmana Pensionis. Lunæ 8. Martii 1627. Durano. decis. 46
Mantuana Pensionis. Veneris 4. Decembris 1626. Merlino. decis. 240
Mediolanen. Pensionis. Lunæ 27. Iunii 1630. Durano. decis. 392
Montis Falisci Pensionis Veneris. 26. Maii 1627. Card. Vbaldo. decis. 76
Montis Falisci Pensionis. Lunæ 20. Iunii. 1630. Pirouano. decis. 386
Recanaten. Pensionis. Lunæ 28. Februarii 1628. Coccino. decis. 153
Romana, seu Carthaginen. Pensionis. Lunæ 24. Ianuarii 1628. Dunozetto. dec. 135
Romana Pensionis. Mercurii 28. Iunii 1628. Durano. decis. 205
Romana Pensionis. Mercurii 20. Decembris 1628. Durano. decis. 224
Troiana Pensionis. Lunæ 14. Maii 1629. Quesado. decis. 287.
Romana Nullitatis Permutationis. Veneris 24. Martii 1628. Card. Vbald. d. 159
Gerunden. Personatus, & Pię Cause Veneris 17. Maii 1630. Verosp. d. 379
Romana Petrariæ. Mercurii 13. Iunii 1629. Verospio. decis. 299
Colonien. Præcedentiæ. Mercurii 9. Iunii 1627. Card. Vbaldo. decis. 85
Anconitana Prædii. Lunæ 29. Nouembris 1630. Verospio. decis. 411

Fis-

Firmana Prædij Lunæ 7. Iunij. 1627.Pirouano.deciſ.82
Cæſarauguſtana Præeminentiarum.Lunę 26.Aprilis 1627.Coccino.deciſ.57
Cæſarauguſtana Præeminentiarum.Lunę 29.Nouembris 1627.Coccino. d.111
Cæſarauguſtana Præeminentiarum.Lunę 6.Nouembris 1628.Coccino.dec.208
Cæſarauguſtana Præeminentiarum.Veneris 19.Ianuar. 1629.Coccino.dec.235
Meliten. Præeminentiarum. Lunæ 13.Nouembris 1628. Pirouano. deciſ.209
Meliuitana Præeminentiarum Veneris 18.Maii 1629.Pirouano. deciſ. 291
Meliten. Præeminentiarum. Lunę 3.Decembris 1629.Pirouano. d.324
Placentina Præpoſituræ. Lunæ 26. Aprilis 1627.Pirouano.deciſ.56
Romana Præſtationis Cædulæ. Veneris 1.Decemb.1628. Coc.d.218
Romana,ſeu Bononien. Prætii Clericatus. Lunæ 19.Aprilis 1627. Merlino. d. 54
Romana Prætii Grani. Lunæ 11. Decembris 1628. Coccino. deciſ. 219
Meten. Prioratus.Lunę 17. Maii 1627.Merlino. deciſ.68
Meliuitana Prioratus Nauarræ Lunæ 8.Martii 1627.Card.Virili.deciſ.43
Meliuitana Prioratus Nauarræ Veneris 18.Februarii 1628. Card. Virili. deciſ.149
Meliuitana Priotatus Nauarræ Mercurii 14.Iunii 1628.Card. Virili.d. 186

R

Corduben. Redecimarum.Mercurii 28.Iunii 1628.Card.Vbaldo.deciſ. 203
Romana Reditionis rationis. Lunæ 25.Maii 1626. Coccino. deciſ. 14
Romana Redditionis Rationis. Mercurii 10.Decembris 1626. Coccino.deciſ.25
Tullen. Reformationis. Lunæ 18.Iunii.1629.Dunozetto.deciſ.302
Bononien. Retractus. Veneris 21. Maii 1627.Durano.deciſ.73.
Romana Retractus. Lunæ 29. Ianuarii 1629.Merlino.deciſ.244
Romana Retractus.Lunæ 18. Iunii 1629.Merlino.deciſ.303
Romana Retractus. Mercurii 23. Ianuarii 1630.Merlino.deciſ. 339
Romana Retractus. Veneris 17. Maii 1630.Merlino.deciſ.378
Romana Reſtitutionis dotis. Veneris 12.Nouembris 1627.Merlino.deciſ.104
Romana Reſtitutionis in integrũ. Lunæ 17.Maii 1627.Card.Vbaldo.deciſ.69

S

Farſen.prætenſi Saluiani. Lunæ 14.Iunii 1627.Coccino.deciſ.86
Romana Saluiani.Lunæ 17.Decẽbris 1629.Pirouano.deciſ.328
Romana Saluiani. Lunæ 18. Februarii 1630.Queipo.deciſ.347
Romana Saluiani. Lunæ 1. Iulii. 1630.Queipo.deciſ.403
Romana Saluiani. Mercurii. 20. Nouembris 1630. Merlino. deciſ.407
Romana Scutorum 100.Millium Mercurii 27. Ianuarii 1627. deciſ. 33. Merlino.
Romana Scutorum 100.millium. Veneris 28. Ianuarii 1628. Card.Virili. deciſ.137
Romana Scutorum 24. Millium. Lunæ 18.Ianuarii 1630. Veroſpio. deciſ. 337
Romana Scutorum 24. Millium. Veneris 14.Iunii 1630.Veroſp.d. 390
Romana Separationis Thori. Veneris 1.Martii 1630.Merlino.dec. 352
Cæſarauguſtana Synodi.Veneris 13. Februarii 1626.Coccino.deciſ. 3
Romanæ Syluæ. Veneris 26. Februarii 1627.Durano. deciſ.39

Romana Syluæ. Lunæ 15. Maii. 1628. Veroſpio. decis. 172
Romana Societatis Fundaci Sabbati 23. Ianuarii 1627. Merlino. d. 32
Romana, ſeu Comen. Societatis. Lunæ 5. Iulii 1627. Card. Vbald. decis. 98
Romana Societatis Officii. Lunæ 19. Iunii 1628. Pirouano. decis. 192
Romana Societatis officii. Mercurii 31. Ianuarii 1629. Veroſpio. dec. 245
Ariminen. Spolii. Veneris 9. Februarii 1629. Merlino. decis. 248
Romana Spolii de Cruciariis. Lun. 24. Ianuarii 1628. Durano. decis. 134
Romana Spolii de Cruciariis Veneris 19. Februarii 1629. Durán. d. 254
Romana Spolii de Cruciariis Mercurii 23. Ianuarii 1630. Durano. decis. 338
Parmen. Status. Lunæ 8. Iunii. 1626. Coccino. decis. 16
Parmen. Status. Veneris 24. Martii 1628. Coccino. decis. 162
Parmen. Status. Lunæ 26. Iunii. 1628. Coccino, decis. 201
Parmen. Status. Veneris 30. Martii 1629. Coccino, decis. 264
Parmen. Statis. Veneris 14. Decembris 1629. Coccino. decis. 330
Romana Statutorum. Veneris 24. Nouembris 1628. Coccino. decis. 214
Florentina Subdecanatus. Lunę 22. Maij 1628. Durano. decis. 175
Florentina Subdecanatus. Mercurij 20. Decembris 1628. Durano. dec. 228
Florentina Subdecanatus. Lunę 30. Aprilis 1629. Durano. decis. 271
Tolentina Subdecanatus. Mercurii 27. Ianuarii 1627. Durano. decis. 35
Bononien. Succeſſionis. Vener. 19. Nouembris 1627. Durano, decis. 107
Bononien. Succeſſionis. Vener. 24. Maij 1628. Durano. decis. 178
Lucana Succeſſionis. Veneris 1. Februarij 1630. Duñozetto. decis. 345
Lucana Succeſſionis. Lunæ 21. Iunij 1630. Chiſlerio. decis. 394
Narnien. Succeſſionis. Lunæ 22. Maij 1628. Merlino. decis. 177
Narnien. Succeſſionis. Mercurij 7. Februarij 1629. Merlino. decis. 247
Narnien. Succeſſionis. Lunæ 26. Nouembris 1629. Merlino. decis. 321
Romana Succeſſionis. Vener. 19. Ianuarij 1629. Durano. decis. 233
Romana Succeſſionis. Veneris. 14. Iunij 1630. Merlino. decis. 388
Romana Succeſſionis. Veneris. 15. Nouembris 1630. Veroſpio. d. 405
Ciuitatis Caſtelli Supplementi legitimæ Mercurii 23. Ianuarii 1630. Pirouano. decis. 340
Ciuitatis Caſtelli Supplementi Legitimæ. Veneris 17. Maii 1630. Pirouano. decis. 376

T

Bononien. Tertiæ. Lunæ 31. Ianuarij 1628. Durano. decis. 138
Brachaten. Theſaurariæ. Veneris 22. Iunij 1629. Pirouano. decis. 311
Parmen. Tranſactionis. Lunę 26. Decembris. 1627. Durano. decis. 125

V

Romana Vineæ. Lunæ 4. Maii 1626. Merlino. decis. 11
Romana Vineæ. Veneris 21. Maii 1627. Merlino. decis. 72
Romana Vineæ. Mercurii 14. Iunii 1628. Merlino. decis. 188
Romana Vineæ. Lunæ 25. Iunii 1629. Merlino. decis. 312
Oritana Voti. Veneris 27. Martii 1626. Remboldo. decis. 8
Romana Vſurarum. Mercurii 13. Iunij 1629. Merlino. decis. 301

FINIS.

INDEX CAVSARVM DECISIONVM
PER SINGVLOS SACRÆ ROTÆ ROMANÆ
AVDITORES
ALPHABETICO ORDINE COMPOSITVS.

Isti autem sunt.

REVEREND. P. D. CHISLERIVS.
REVEREND. P. D. COCCINVS DECANVS.
REVEREND. P. D. DVNOZETTVS.
REVERENDIS. P. D. DVRANVS EPISCOPVS VRGELLEN.
ILLVSTRISS. P. D. MANZANEDVS PATRIARCHA HIEROSOLYM.
REVEREND. P. D. MOTMANNVS.
REVEREND. P. D. MERLINVS.
REVEREND. P. D. PIROVANVS.
REVEREND. P. D. QVEIPVS.
REVEREND. P. D. REMBOLDVS.
EMINENTIS. ET REVERENDIS. D. CARD. VBALDVS.
REVEREND. P. D. VEROSPIVS.
EMINENTIS. ET REVERENDIS. D. CARD. VIRILIS.

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE
Coram
REVEREND. P. D. CHISLERIO.

Rocauien. Iuris legendi. Lunæ 3. Decembris 1629. dec. 325
Lucana Succeſſionis. Lunæ 21. Iunii 1630. deciſ. 394
Meliuitana Expenſarum. Mercurij 20. Decembris 1628. deciſ. 227
Nouarien. Legitimæ Veneris 15. Decembris. 1628. deciſ. 223
Nouarien. Legitimæ. Mercurij 4. Aprilis. 1629. deciſ. 267
Nouarien. Legitimæ. Lunæ 18. Iunij 1629 deciſ. 306
Romana Cenſuum. Lunæ 7. Maij 1629. deciſ. 278
Spoletana Fideicommiſſi. Mercurii 7. Nouemb. 1629. deciſ. 317

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE
Coram
REVEREND. P. D. COCCINO DEC.

Abulen. Decimarum. Veneris 17. Decembris 1627. deciſ. 124
Alerien. Penſionis. Veneris. 20. Martij. 1626. deciſ. 7
Bononien. Bonorum. Veneris 24. Maij. 1630. deciſ. 381.
Bononien. Fideicommiſſi de Manzolis. Veneris 16. Aprilis 1637. decis. 51
Bononien. Fideicommiſſi de Manzolis. Veneris 15. Martij 1630. deciſ. 360
Bracharen. Archidiaconatus. Lunæ 7. Februarij. 1628. deciſ. 142
Cæſarauguſtana Cathedralitatis. Veneris 1. Martij 1630. deciſ. 353
Cæſarauguſtana Diſtributionum. Lunæ 9. Decembris 1630. deciſ. 413
Cæſarauguſtana lectoriæ. Lunæ 21. Februa

rij 1628. decif. 150
Cæſarauguſtana Lectoriæ. Veneris 9. Februarij 1629. decif. 249
Cæſarauguſtana Præeminentiarum. Lunæ 26. Aprilis 1627. decif. 57
Cæſarauguſtana Præeminentiarum, Lunæ 29. Nouembris. 1627. decif. 111
Cæſarauguſtana Præeminentiarum, Lunæ 6. Nouembris. 1628. decif. 208
Cæſarauguſtana Præeminentiarum Veneris 19. Ianuarij. 1629. decif. 234
Cæſarauguſtana Synodi. Veneris 13. Februarij. 1626. decif. 3
Cluſina Grani. Lunæ 3. Decembris. 1629. decif. 323
Crocarien. Iuris Legendi. Veneris 21. Maii 1627. decif. 71
Farſen. Prætenſi Saluiani, Lunæ 14. Iunij. 1627. decif. 86
Ferrarien. Seu Comaclen. Bonorum de Naſellis. Lunæ 7. Iunii 1627. deciſio. 81.
Ferrarien. Archipræsbyteratus. Veneris 26. Iunii 1628. decif. 107
Florentina Parochialis. Mercurij 22. Maij 1630. decif. 389
Gerunden. Adminiſtrationis. Mercurij 11. Decembris. 1630. decif. 414
Gerunden. Iuriſdictionis. Veneris 11. Februarij. 1628. decif. 145
Gerunden. Iuriſdictionis. Lunæ 22. Aprilis 1630. decif. 370
Leoden. Collectarum. Veneris 7. Aprilis. 1628. decif. 166
Meten. Iuris corrigendi. Lunæ 19. Aprilis 1627. decif. 35
Meten. Iuris corrigendi. Lunæ 31. Ianuarii 1628. decif. 139
Meliten. Admiratus. Lunæ 15. Ianuarii. 1629. decif. 231
Nouarien. Bonorum. Lunæ 26. Iunii 1628 decif. 199
Parmen. Status, Lunæ. 8. Iunii 1626. decif. 16
Parmen. Status. Veneris 14. Decembris 1629. decif 330
Præneſtina Cenſus. Lunæ 4. Martii 1630. decif. 354
Peruſina Fideicommiſſi de Gratianis. Veneris 28. Iunii 1630. decif. 399
Placentina Decimarum. Mercurii 10. Maii 1628. decif. 169
Ranenaten. Emphyteuſis. Lunæ 12. Maii. 1628. decif. 176
Recanaten. Penſionis. Lunæ 28. Februarii. 1628. decif. 153
Regien. Bonorũ. Veneris 15. Martii. 1630 decif. 359
Romana Donationis de Caſtellanis. Lunæ 17. Iunii. 1630. decif. 393
Romana Pecuniaria. Lunæ 7. Iunii 1627. decif. 89
Romana Pecuniaria, Lunæ 8. Nouembris. 1627. decif. 103
Romana Prætij Grani, Lunæ 11. Decembris. 1628 decif. 219
Romana Præſtationis Cedulæ. Veneris 1. Decembris 1628. decif. 218
Romana Reddditionis Rationis. Lunæ 25. Maii 1626. decif. 14
Romana Redditionis Rationis. Mercurii. 10. Decembris 1626. decif. 26
Romana Statutorum. Veneris 24. Nouembris 1628. decif. 214
Sabinen. Caſtri Montis Rotundi. Lunæ 8. Februarii 1627. decif. 36
Sabinen. Caſtri Montis Rotundi. Veneris 25. Iunii 1627. decif. 93
Sabinen. Caſtri Montis Rotundi. Lunæ 5. Iulii 1627. decif. 190
Sabinen. Caſtri Montis Rotundi Veneris 3. Auguſti 1629. decif. 316
Senogallien. Emphyteuſis. Mercurii Iunii. 1629. decif. 296
Spoletana Bonorum. Veneris 26. Ianuarii 1629. decif. 241
Toletana Iuriſpatronatus. Veneris 11. Februarii 1628. decif. 147
Toletana Iuriſpatronatus. Veneris 17. Nouembris. 1628. decif. 211
Tuſculana Bonorum. Mercurii 17. Maii 1628. decif. 173

Viter-

Viterbien. Castrorum. Mercurij 11. Martij 1626. decis. 4
Viterbien. Castrorum. Veneris 19. Iunij. 1626. decis. 19
Viterbien. Castrorum. Sabbati 23. Ianuarij 1627. decis. 31
Viterbien. Castrorum. Mercurij 21. Iunij. 1628. decis. 194

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE

Coram

REVEREND. P. D. DVNOZETTO.

ANconitana Legitimæ. Lunæ 28. Ianuarij. 1630. decis. 342
Ariminen. Hæreditatis. Lunæ 4. Martii. 1630. decis. 356
Ariminen. Hæreditatis. Veneris 10. Maij. 1630. decis. 372
Bononien. Legati de Marescottis. Lunæ 30. Aprilis 1629. decis. 272
Fanen. Bonorum. Veneris 24. Nouembris. 1628. decis. 214
Firmana Fideicommissi de Carnadonis. Lunæ 5. Martij 1629. decis. 257
Florentina Fideicommissi de Cambijs. Veneris 26. Februarij 1627. decis. 40
Florentina Fideicommissi de Cambiis. Mercurij 9. Iunii 1627. decis. 84
Florentina Fideicommissi de Cambiis. Lunæ 20. Martii 1628. decis. 158
Florentina Fideicommissi de Guidaccis. Lunæ 21. Iunii 1627. decis. 90
Florentina Fideicommissi de Guidaccis. Lunæ 21. Februarii 1628. decis. 151
Florentina Fideicommissi de Guidaccis. Mercurij 21. Iunij 1628. decis. 195
Florentina Fideicommissi de Guidaccis. Mercurii 5. Decembris. 1629. dec. 326
Licien. Canonicatus. Veneris 19. Februarij 1629. decis. 255
Licien. Canonicatus. Lun. 26. Martij. 1629 decis. 261
Lucana Iurispatronatus. Lunæ 19. Iunij. 1628. decis. 191
Lucana Iurispatronatus. Mercurii 20. Decembris. 1628. decis. 225
Lucana Iurispatronatus. Lun. 7. Maij. 1629 decis. 277
Lucana Successionis. Veneris. 1. Februarij. 1630. decis. 346
Melfiten. Legati Pij. Mercurij 24. Ianuarij 1629. decis. 238
Nicien. Parochialis. Veneris 23. Martij. 1629. decis. 260
Perusina Fideicommissi de Cyncis. Veneris 19. Aprilis 1630. decis. 368
Romana Pecuniaria. Mercurii 5. Maii 1627 decis. 61
Romana, seu Neapolitana Pecuniaria Mercurij 5. Decembis. 1627. decis. 120
Romana, seu Carthaginen. Pensionis. Lun. 24. Ianuarij 1628. decis. 133
Tullen. Reformationis. Lunæ 18. Iunii. 1629. decis. 302

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE

Coram

REVERENDIS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELEN.

ANconitana Censuum. Veneris 22. Iunii. 1629. decis. 340
Anconitana Censuum. Mercurii 20. Februarii 1630. decis. 351
Ariminen. Legitimæ de Scarponibus. Lunæ 5. Maii. 1627. decis. 62
Barbastren. Canonicatus. Veneris 26. Iunij. 1626. decis. 22
Barchinonen. Beneficij. Veneris. 26. Nouembris 1627. decis. 110
Bergomen. Pensionis de Tresario. Veneris 13. Nouembris 1626. decis. 23
Bononien. Retractus. Veneris 21. Maij. 1627. decis. 73
Bononien. Successionis. Veneris 19. Nouembris. 1627. decis. 107
Bononien. Successionis. Veneris 24. Maij. 1628. decis. 178
Bononien. Tertiæ. Lunæ 31 Ianuarii 1628 decis. 138
Cæsaraugustana Canonicatus. Lunæ 1. Iulii 1630. decis. 401
Cæsenaten. Fideicommissi. Lunæ 24. Ianua-

Ianuarij 1628.decis.135
Corduben,Dimidiæ Portionis.Veneris 21. Februarij 1628.decis.146
Cremonen. Canonicatus.Lunæ 14.Ianuarij 1630,decis.335
Ferrarien. Bonorum, Lunæ 29. Aprilis, 1630.decis.371
Firmana Pensionis. Sabbati 23.Ianuarij. 1627,decis.30
Firmana Pensionis. Lunæ 8.Martij 1627. decis.46
Florentina Iurispatronatus de Iamfiliazzis, Lunæ 14.Maij 1629,decis.285
Florentina Iurispatronatus de Iamfiliazzis, Lunæ 17,Decembris 1629. decis. 332
Florentina Subdecanatus. Mercurii 27. Iamuarii 1627,decis.35
Florentina subdecanatus. Lunæ 22. Maij. 1628.decis.175
Florentina Subdecanatus.Mercurij 20. Decembris 1628.decis.228
Florentina Subdecanatus. Lunæ 30, Aprilis.1629.decis.271
Gienuen. Beneficii de Anduxar. Lunæ 20, Nouembris 1628.decis.212
Gienen. Benefici.Mercurii 21.Iunii 1628 decis. 196
Ianuen. Parochialis, Veneris 13. Martii. 1626,decis.5
Ianuen.Parochialis Sanctæ Andreæ. Lunæ 19.Aprilis 1627.decis.53
Ianuen, Parochialis,Lunæ 3.Aprilis 1628. decis.165
Ianuen. Parochialis Sancti Fidei. Mercurii 6. Iunij 1629.decis.297
Illerden. Canonicatus. Veneris 14. Iunii. 1630.decis. 387
Mediolanen. Pensionis, Lunæ 17. Iunii. 1630.decis.392
Maceraten. Legitimæ. Veneris 22. Iunii. 1629.decis.309
Maceraten,legitimæ.Lunæ 18.Februarii. 1630.decis.349
Meliuitana Bonorum. Veneris 7. Maii. 1627.decis.65
Meliuitana Pecuniaria Mercurii. 29. Maij 1630.decis.382
Narnien.Hæreditatis. Mercurii 24. Ianuarii 1629.decis.236
Nicien.Parochialis.Lunæ 13.Martii 1628. decis.154
Parmen. Transactionis, Lunæ 20, Decembris 1627.decis.125
Perusina laudi. Veneris 11.Maii 1627.decis.282
Perusina laudi.Lun,13.Martii 1628.d.155
Perusina laudi.Lunæ 22.Aprilis 1630. decis.369
Perusina Pecuniaria de Balleonibus.Veneris 22.Maii 1626.decis.13
Placentina Decimarum. Lunæ 28. Maii. 1629.decis.297
Placentina Decimarum.Lunæ 18.Februarii 1630,decis.350
Placentina Decimarum, Lunæ 13. Maii. 1630.decis.375
Romana Alimentorum. Lunæ 21.Iunii. 1627.decis.92
Romana Assignationis Bonorum.Mercurii 26.Iunii.1630.decis 397.
Romana Beneficiatus S.Laurentii in Damaso.Lunæ 7.Februarii 1628.decis.144
Romana de Marescotis. Lunæ 7. Maii. 1629. decis.275
Romana Domus ad Sanctum Humphrium. Lunæ 13.Martii 1627.decis.49
Romana Domus.Ven.19.Aprilis. 1630 decis.367
Romana Donationis de Caprànica. Lunæ. 26.Iunii 1628.decis.200
Romana Dotis, siue Saluiani. Mercurii 16. Iunii 1626.decis.17
Romana Dotis, siue Saluiani. Veneris 7. Aprilis.1628.decis.167
Romana Executionis laudi Mercurii 13.Iunii 1629,decis.309
Romana Fideicommissi. Veneris 18.Iunii 1627.decis.89
Romana Mutui.Lunæ 5.Martii 1629.decis.256
Romana nullitatis obligationis. Veneris 26.Ianuarii 1626.decis.1

Ro-

Romana, seu Carthaginen. Pensionis. Mercurij 28. Iunii 1628. decis. 205
Romana, seu Carthaginen Pensionis. Mercurij 20. Decemb. 1628. decis. 224
Romana Syluę. Vener. 26. Februarii 1627 decis. 39
Romana Spolij de Crucianis. Lunæ 24. Ianuarii 1628. decis. 134
Romana Spolii de Crucianis. Veneris 19. Februarij 1629. decis. 254
Romana Spolij de Crucianis. Mercurij 23 Ianuarij 1630. decis. 338
Romana Successionis. Veneris 19. Ianuarij 1629. decis. 233
Tenulen. Prætensæ erectionis Beneficii. Lunæ 5. Iulii 1627. decis. 102

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE

Coram

ILLVST. DOMINO MANZANEDO PATRIARCHA HIEROSOLYM.

CAesenaten. Pecuniaria. Lunæ 28. Iunij. 1627. decis. 95
Cracouien. Parochialis de Coniusza. Mercurij 9. Iunij 1627. decis. 83
Ferrarien. Dotis. Mercurii 1. Iunij 1627. decis. 78

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE

Coram

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

ALexandrina Archipræsbyteratus. Lunæ 28. Iunij 1627. decis. 97
Alexandrina Archipræsbyteratus. Mercurii 24. Nouembris 1627. decis. 108
Alexandrina Funeralium. Veneris 29. Nouembris 1630. decis. 410
Alexandrina Funeralium. Lunæ 1. Iulij 1630. decis. 402
Arimin. Spolii. Veneris 9. Februarij 1629 decis. 248
Assisien. Emphyteusis. Mercurii 27. Iunij 1629. decis. 314
Auximiana Fideicommissi. Lunæ 4. Martij 1630. decis. 355
Bergomen. Cappellaniæ. Veneris 18. Maii 1629. decis. 290
Bononien. Dotis. Lunæ 3. Maii 1627. d. 89
Bononien. Fideicommissi de Desideriis. Veneris. 26. Iunii 1626. decis. 21
Bononien. Fideicommissi de Desideriis. Veneris 5. Martii 1627. decis. 42
Bononien. Fideicommissi de Desideriis. Lunę 14. Iunii 1627. decis. 87
Bononien. Fideicommissi de Desideriis. Veneris 3. Decembris 1627. decis. 118
Bononien. Fideicommissi de Desideriis. Veneris 24. Martii 1628. decis. 160
Bononien. Fideicommissi de Desideriis 20 Decembris 1628. decis. 226
Bononien. Fideicõmissi de Desideriis Mercurii 14. Martii 1629. decis. 258
Bononien. Fideicommissi de Desideriis. Lunæ 7. Maii 1629. decis. 279
Bononien. Fideicommissi de Desideriis. Lunæ 14. Maii 1629. decis. 286
Bononien. Fideicommissi de Desideriis. Lunæ 25. Iunii 1629. decis. 315
Bononien. Fideicommissi de Desideriis. Lunæ 19. Nouembris 1629. decis. 320
Bononien. Fideicommissi de Volta. Lunæ 8. Martii 1627. decis. 44
Bononien. Legati de Marescotis. Lunæ 15. Ianuarii 1627. decis. 28
Bononien. Legati de Marescotis. Lunæ 26. Aprilis. 1627. decis. 58
Bononien. Legati de Marescotis. Lunæ 14. Iunii. 1627. decis. 88
Burgi Sancti Sepulchri. Beneficii. Lunę 25. Maii 1626. decis. 15
Burgi Sancti Sepulchri Beneficii. Lunæ 24. Ianuarii 1628. decis. 132
Caesenaten. Bonorum. Lunæ 11. Ianuarii 1627. decis. 27
Casalen. Beneficiorum. Veneris 10. Decembris 1627. decis. 119
Corduben. Dimidiæ Portionis. Mercurii 28. Iunii 1628. decis. 202
Corduben. Dimidiæ Portionis. Lunæ 1. Iulii. 1630. decis. 404
Cracouien. Parochialis de Coniusza. Lunæ 22. Maii 1628. decis. 174

Lu-

Lunen.Sarzanen.Oblationum.Lunæ 8.Februarii 1627.decis. 57
Mantuana Pensionis. Lunæ 13. Nouembr. 1626.decis.24
Massanen Iurisdictionis.Lunę 3.Iulii.1627 decis. 99
Meten.Prioratus.Lunæ 17.Maij 1627.decis.68
Narnien.Successionis.Lun. 22.Maij 1628 decis. 177
Narnien.Successionis.Mercurij 7.Februarii 1629.decis. 247
Narnien.Successionis. Lunæ 26. Nouembris 1629. decis.321
Piscen. Cappellæ.Lun.14.Februarii 1628 decis.148
Piscen.Cappellæ. Veneris 17. Decembris. 1627.decis.123
Piscen. Cappellæ.Mercurij 10.Maij 1628. decis. 170
Placentina Decimarum.Veneris 11.Ianuarii,1630.decis.333
Romana Affectus. Mercurij 15.Decembris 1627.decis.121
Romana Census. Lunæ 15. Nouembris. 1627.decis.106
Romana Census.Lunæ 13.Maii 1630.decis.374
Romana Computorum.Mercurii 10. Aprilis 1630.decis.365
Romana de Catalanis.Mercurij 27.Nouembris 1630.decis. 411
Romana Donationis de Incasatis. Veneris 26. Iunij 1626.decis.20
Romana Donationis de Incasatis.Lunę 12. Februarii 1629.decis.251
Romana Fideicommissi de Victorijs Mercurii 10.Martii 1627.decis.47
Romana Fideicommissi de Victorijs. Mercurii 2.Iunii 1627.decis. 77
Romana Fideicommissi de Victoriis. Veneris 14.Ianuarii 1628.decis.129
Romana Hæreditatis de Riualdis. Veneris. 14.Decembris 1629.decis.329
Romana Iurispatronatus. Veneris 15. Martii,1630.decis.362
Romana Pecuniaria. Lunæ 18.Martii. 1628.decis.156
Romana Pecuniaria. Lunæ 30. Aprilis. 1629.decis.270
Romana, seu Bononien.Præsentationis Clericatus. Lunæ 19.Aprilis.1627.decis.54
Romana Restitutionis Dotis. Veneris 12. Nouembris.1627.decis.104
Romana retractus.Lunę 29.Ianuarii 1629. decis.244
Romana retractus. Lunæ 18. Iunii 1629. decis. 304
Romana retractus. Mercurii 23. Ianuarii. 1630.decis.339
Romana retractus. Lunæ 17. Maii. 1630. decis.378
Romana Saluiani.Mercurii 20.Decembris 1630.decis.407
Romana Scutorum 100.millium.Mercurii 27.Ianuarii 1627.decis.33
Romana Separationis Thori.decis.1. Martii.1630.decis.351
Romana Societatis. Fundati. Sabbati 23. Ianuarii 1627.decis.32
Romana Successionis. Veneris 14. Iunii. 1630.decis.388
Romana Vineæ.Lunæ 4.Maii 1626.decis.11.
Romana Vineæ. Veneris 21. Maii. 1627. decis.72
Romana Vineæ.Mercurii 14. Iunii 1628. decis.188
Romana Vineæ.Lunæ 25.Iunii 1629.decis.312
Romana Vsurarum. Mercurii 13. Iunii. 1629.decis.301
Sorana Beneficii.Lunæ 8.Martii 1627.decis. 45
Squillicen.Abbatiæ.Merculii 20.Decembris 1630.decis.406

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE

Coram

REVEREND. P. D. MOTMANNO.

Ferrarien. Pecuniaria. Mercurii 31. Ianuarii.1629.decis.246
Gerunden. Beneficii. Lunæ 16. Aprilis.

1630.

1630.decif.366.
Leodien.Caſtrorum.Mercurii 4.Iulii.1629 decif.315
Mediolanen.Pecuniaria.Veneris 19.Ianuarii.1629.decif.234
Mediolanen. Pecuniaria. Lunæ 10.Iunii. 1629.decif.298
Mediolanen. Pecuniaria, Lunæ 18.Iunii. 1629,decif.305
Motulen.Iuriſpatronatus.Lunæ 18.Februarii.1630.decif.348
Romana Cambiorũ.Veneris 4.Maii. 1629 decif.274
Romana Dotis. Veneris 15.Martii 1630. decif.361
Romana Dotis de Ximenez.Veneris 28.Iunii 1630.decif.398
Romana Literarum Cambii. Veneris 11. Ianuarii 1630.decif.334
Romana Literarum Cambii.Veneris 1.Februarii 1630.decif.345
Romana Officii.Veneris 22.Iunii 1629.decif.397
Romana Officii Vener. 1.Februarii 1630 decif.345

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE

Coram

REVEREND. P. D. PIROVANO.

ANconitana, ſeu Auximiana Florum. Lunæ 10.Ianuarii 1628.decif.127
Anconitana Florũ,Veneris 14.Iunii 1630 decif.389
Bracharen. Theſaurariæ.Veneris 22. Iunii 1629.decif.311
Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimæ Mercurij 23.Ianuarii 1630. decif. 340
Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimæ Veneris 17.Maij 1630.decif.376
Corduben. Decimarum. Mercurii 24. Ianuarij 1629.decif.239
Corduben.Decimarum. Mercurij 4. Aprilis 1629.decif.268
Ferrarien.de Taſſonis. Lunæ 18. Martij. 1630.decif.364
Ferrarien.de Taſſonis.Lun.17.Iunii 1630. decif. 391
Firmana, ſeu Maceraten. Dotis. Mercurii 14.Martij 1629,decif.259
Firmana,ſeu Maceraten. Dotis. Lunæ 18. Iunij 1629.decif.304
Firmana Prædij.Lunæ 7.Iunij 1627.d. 82
Gerunden. Beneficij. Lunæ 21. Februarij. 1628.decif.152
Gerunden. Beneficii. Veneris 16. Iunij. 1628.decif. 190
Ianuen.Iuris Honorifici. Veneris 17.Maij 1630.decif.378
Lauden. Iuriſpatronatus. Veneris 28.Iunii. 1630.decif.401
Meliten.Præeminentiarum.Lunę 6.Nouẽbris 1628.decif.209
Meliten. Præeminentiarum. Veneris 18. Maij 1629.decif. 291
Meliten. Præeminentiarum. Lunæ 3. Decembris 1629.decif.324
Montis Faliſci Penſionis. Lunæ 10. Iunij. 1630,decif.386
Narnien.Bonorum.Veneris 1.Decembris. 1628.decif.217
Narnien. Legitimæ. Lunæ 5. Iunii. 1628. decif. 81
Nouarien.Decimarum. Mercurij 7. Maij. 1627.decif. 64
Nouarien.Decimarum.Veneris. 17.Decẽbris. 1627.decif. 122.
Nouarien.Decimarum.Veneris 12.Ianuarij 1629.decif.230
Nouarien.Decimarum.Veneris 19.Februarij 1629. decif.253
Nouarien.Decimarum.Mercurii 5.Decembris 1629. decif.327
Nouarien. Decimarum. Lunæ 11. Martii 1630.decif.357
Nouarien.Legitimæ.Veneris 3.Decembris 1627. decif.116
Nucerina Iuriſdictionis. Lunæ 1. Martii 1627.decif.41
Peruſina Fideicommiſſi de Baptiſtis.Veneris 15.Decembris 1628,decif.222
Piſtorien.Archidiaconatus. Lunæ 15. Ianuarii 1629, decif.232

Piſto-

Piſtorien. Canonicatus. Lunæ 28. Ianuarii. 1630. deciſ. 341
Placentina Præpoſituræ. Lunæ 26. Aprilis 1627. deciſ. 56
Romana Beneficiatus. Sancti Petri. Lunæ 30. Martii 1626. deciſ. 9
Romana Caſalis Vergatæ Turris. Veneris. 22. Iunii 1629. deciſ. 308
Romana Cenſus. Lunæ 7. Februarii. 1628. deciſ. 143
Romana Legati. Lunæ 17. Decembris. 1629. deciſ. 331
Romana Officii. Lunæ 31. Ianuarii 1628. deciſ. 140
Romana officii. Lunæ 29. Ianuarii 1629. deciſ. 343
Romana officii. Lunæ 29. Nouembris 1629 deciſ. 322
Romana nominationis. Puellarum. Veneris 19. Ianuarii 1628. deciſ. 131
Romana nominationis Puellarum. Veneris 24. Nouembris 1628. deciſ. 213
Romana Pecuniaria. Veneris 14. Ianuarii 1628. deciſ. 130
Romana Pecuniaria. Mercurii 4. Aprilis. 1629. deciſ. 266
Romana, ſeu Rauennaten. Pecuniaria. Veneris 26. Iunii 1630. deciſ. 395
Romana Societatis Officii. Lunæ 19. Iunii 1629 deciſ. 192
Sabinen. Alluuionis. Lunæ 21. Maii 1629. deciſ. 292
Toletana habitus. Mercurii 10. Iunii 1626 deciſ. 18

DECISIONES
SACRAE ROTAE ROMANAE
Coram
REVEREND. P. D. QVEIPO.

FLorentina Oratorij. Lunæ 18. Martij. 1630. deciſ. 363
Gerunden. Canonicatus. Lunæ 11. Martij 1630. deciſ. 358
Romana adminiſtrationis Hæreditatis. Lunæ. 29. Ianuarij 1629. deciſ. 242
Romana Adminiſtrationis Hæreditatis. Lunæ. 4. Maij 1629. deciſ. 273
Romana Dotis, & Saluiani. Veneris 26. Decembris 1630. deciſ. 416
Romana Saluiani. Lunæ 10. Decembris. 1629. deciſ. 328
Romana Saluiani. Lunæ 18. Februarij. 1630. deciſ. 347
Romana Dotis, ſiue Saluiani. Lunę 3. Iunij. 1630. deciſ. 383
Romana Saluiani. Lunæ 1. Iulii 1630. deciſ. 403
Souanen. Hæreditatis. Lunæ 11. Decembris. 1630. deciſ. 415
Triuentina Beneficij. Lunæ 28. Maii 1629. deciſ. 294
Triuentina Beneficii. Lunæ 12. Nouemb. 1629. deciſ. 318
Troiana Penſionis. Lunæ 14. Maii 1629. deciſ. 287

DECISIONES
SACRAE ROTAE ROMANAE
Coram
REVERENDD. P. D. REMBOLDO.

BRixien. Archipræsbyteratus. Veneris 30. Ianuarij 1626. deciſ. 2
Ferrarien. Peſionis. Veneris 15. Maij 1626. deciſ. 12
Oritana Voti. Veneris 27. Martij 1626. deciſ. 8
Vrbeuetana Caſtri Tignani. Veneris 24. Aprilis 1626. deciſ. 10

DECISIONES
SACRAE ROTAE ROMANAE
Coram
EMINENTIS. ET REVEREND. D. CARD. VBALDO.

AMpurien. Domorum. Veneris 15. Ianuarij. 1626. deciſ. 29
Anagnina Beneficij. Lun. 15. Martii. 1627. deciſ. 48
Auenionen. Fideicommiſſi. Lunæ 29. Nouembris. 1627. deciſ. 112
Bononien. Exemptionis. Veneris. 21. Maii. 1627. deciſ. 70
Bononien. Exemptionis. Lunæ 15. Maii. 1628. deciſ. 171
Colonien. Canonicatus S. Vrſulæ. Veneris

.1 ... Maii.1627.deciſ.66
Colonien. Monaſterij. Lunæ 21. Iunij. .1627.deciſ.91
Colonien.Monaſterij. Veneris 3. Decemb. 1627.deciſ.115
Colonien. Monaſterij.Mercurij. 21. Iunij. 1628.deciſ.193
Colonien. Monaſterij.Lunæ 12. Februarii 1629.deciſ.250
Colonien.Monaſterij.Lunæ 7.Maij 1629. deciſ.275
Colonien. Præcedentiæ. Mercurij 9. Iunij. 1627.deciſ.85
Colduben.redecimarum. Mercurij 28. Iunij.1628.deciſ.203
Crocanien. Iuris legendi.Veneris 30. Martij. 1629.deciſ.269
Foroſemptonien. Emphyteuſis. Mercurij 5. Maij 1627.deciſ.60
Maceraten. Legitimæ. Veneris 14. Maij. 1627.deciſ.67
Maceraten. Legitimæ. Lunæ 27. Martij. 1628.deciſ. 163
Meliten. Collectarum. Veneris 7. Maij. 1627.deciſ.63
Montis Faliſci Penſionum. Veneris 26. Maij.1627.deciſ.76
Panormitana Cambionum Veneris 8. Ianuarii 1627.deciſ.26
Parmen.Status. Lun.26.Iunij.1628.d.291
Romana Affictus Caſalis. Veneris 28. Ianuarii 1628.deciſ.136
Romana Domus.Veneris 30.Martii.1629 deciſ.263
Romana Laudemis. Veneris 30. Martii. 1629.deciſ.262
Romana Nullitatis permutationis. Veneris 26.Martij 1628.deciſ. 159
Romana Reſtitutionis in integrum. Lunæ 17.Iunii 1627.deciſ.69
Romana,ſeu Comen.Societatis. Lunæ 5.Iulij.1627.deciſ. 98
Soanen.Caſtrorũ.Mercurij 14. Iunij.1628 deciſ.187
Spoletana Fideicommiſſi. Lunæ 27. Nouemb.1628. deciſ. 216
Spoletana Fideicommiſſi.Lunę 30. Aprilis 1629.deciſ.269
Vrbeuetana Educationis.Lunæ 20.Martij 1628.deciſ.157
Vrbeuetana Educationis. Lunæ 5. Iunij. 1268.deciſ.183

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE

Coram

REVEREND. P. D. VEROSPIO.

Anconitana Prædii Veneris 29. Nouemb. 1630.deciſ.411
Florentina Canonicatus. Lunæ 14. Maii. 1629.deciſ.289
Florentina Canonicatus. Lunæ 16. Ianuarii.1630.deciſ.336
Florentina Canonicatus. Lunę 3. Iunii. 1630.deciſ.384
Gerunden. Adminiſtrationis. Veneris 16. Februarii 1629.deciſ.252
Gerunden. Adminiſtrationis. Lunæ 13. Maii.1630.deciſ.373
Gerunden. Exemptionis.Veneris 11. Maii 1629. deciſ.280
Gerunden. Perſonatus, & Piæ cauſæ.Veneris 17.Maii 1630.deciſ.380
Nicien. Parochialis. Veneris 1. Februarii. 1630.deciſ.344
Reatina Iuris Redimendi.Veneris 27.Maii 1628.deciſ.179
Reatina Iuris Redimendi.Veneris 28. Decembris 1628.deciſ.229
Romana Aſſignationis Domus. Lunæ 6. Nouembris. 1628.deciſ.207
Romana Domus,& Saluiani.Lunæ 11.Decembris 1628.deciſ.220
Romana Fideicommiſſi de Guidis. Lunæ 29.Maii 1628.deciſ.180
Romana nullitatis obligationis. Veneris 11.Maii 1629.deciſ.283
Romana Petrarię.Mercurii 13.Iunii.1629 deciſ.299
Romana Scutorum 24.Millium. Lunæ 18. Ianuarii.1630.deciſ.337
Romana Scutorum 24. Millium. Veneris 14.Iunii 1630.deciſ.390

Ro-

Romana Syluæ. Lunæ 15. Maii 1628. decis. 172
Romana Societatis Officii. Mercuri 31. Ianuarii 1629. decis. 245
Romana Succeſſionis. Veneris 15. Nouembris 1630. decis. 405
Toletana Decimarum. Lunæ 2. Decembr. 1630. decis. 412
Veronen. Iurium Parochialium. Mercurij. 26. Iunij 1630. decis. 396

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE

Coram

EMINENTIS. ET REVEREND. D. CARD. VIRILI.

Aprutina ſeu Nullius Iuriſdictionis. Lunæ 15. Nouembr. 1627. deciſ. 105
Ariminen. Gabellæ. Lunę 16. Aprilis 1627 deciſ. 52
Aſſiſien. Bonorum. Mercurii 2. Iunij 1627 deciſ. 79
Aſſiſien. Bonorum Veneris 3. Decembris. 1627. deciſ. 117
Bononien. Fideicommiſſi de Maluetiis. Veneris 31. Maij. 1628. deciſ. 168
Ciuitatis Caſtelli Beneficij. Vener. 24. Martij. 1628. deciſ. 161
Ciuitatis Caſtelli Beneficii. Veneris 10. Iunij 1628. deciſ. 189
Cuſentina Abbatiæ. Lunæ 20. Decembris. 1627. deciſ. 126
Ferrarien. Emphyteuſis. Veneris 16. Nouembris 1627. deciſ. 319
Ferrarien. Fideicommiſſi. Veneris 15. Decembris. 1628. deciſ. 221
Ferrarien. Penſionis. Lun. 21. Martii. 1627 deciſ. 50
Meliuitana Indultorum. Lunæ 26. Iunii. 1628. deciſ. 198
Meliuitana Prioratus Nauarræ. Lunæ 28. Martii 1627. deciſ. 43
Meliuitana Prioratus Nauarræ. Veneris 11. Februarij 1628. deciſ. 140
Meliuitana Prioratus Nauarræ Mercurii 14. Iunii. 1628. deciſ. 186
Maſſanen. Archipresbyteratus. Veneris 11. Maii 1627. deciſ. 281
Narnien. ſeu Romana fructuum Dotis. Lunæ 8. Februarii 1627. deciſ. 38
Nucerina Paganorum nullitatis Confirmationis. Mercurij 28. Iunii 1628. deciſ. 204
Peruſina Dotis. Lunæ 7. Febrarij 1628. deciſ. 141
Peruſina Fideiſómiſſi de Cinciis. Veneris 8. Iunii 1628. deciſ. 184
Piſana Diſtributionum. Lunæ 3. Iulii 1628 deciſ. 206
Romana Cambiorum. Lunæ 28. Maii. 1629. deciſ. 293
Romana Cenſus. Lunæ 29. Nouembris. 1627. deciſ. 114
Romana, ſeu Sabinen. Cenſus. Veneris 17. Nouembris 1628. deciſ. 211
Romana Damnorum, & intereſſe. Veneris 18. Maij. 1629. deciſ. 289
Romana Domorum. Veneris 25. Iunii. 1627. deciſ. 94
Romana Dotis. Veneris 14. Ianuarij 1628 deciſ. 128
Romana Dotis. Mercurij 24. Ianuar. 1629 deciſ. 239
Romana Emolumentorum, ſeu Diſmembrationis Officij. Lun. 5. Iulij 1627. de. 101
Romana Fideicommiſſi, de Coronis. Veneris 26. Nouembris 1627. deciſ. 109
Romana Fideicommiſſi de Sabellis. Lunæ 10. Aprilis 1628. deciſ. 168
Romana Fideicommiſſi de Vipera. Mercurii 24. Ianuarij 1629. deciſ. 237
Romana Hæreditatis de Mattheis. Veneris 21. Maij 1627. deciſ. 74
Romana Hæreditatis de Arrigoniis. Lunæ 28. Iunij 1627. deciſ. 96
Romana Locorum Montium. Lunæ 14. Maii 1629. deciſ. 284
Romana Pecuniaria. Mercurii 26. Maii. 1627. deciſ. 75
Romana Scutorum 100. Millium. Veneris 28. Ianuarii 1628. deciſ. 137

FINIS.

NOVISSIMÆ DECISIONES DIVERSORVM

SACRI PALATII APOSTOLICI AVDITORVM.

REVERENDISSIMO P. D. DVRANO
Episcopo Vrgellen.

Romana Nullitatis Obligationis. Veneris 16. Ianuarij 1626.

ARGVMENTVM.

Minorum contractus celebrati sine solemnitatibus d Statut. Vrb. libr. 1. c. 151. requisitis, sunt nulli, & quare d. solemnitates fuerunt inuētæ, & quid si in supradictis contractibus intervenerit iuramentum; & an hoc casu minor remanent naturaliter obligatus. Minor volens dicere contractum esse nullum, quid agere debeat, vide distinctionem.

SVMMARIVM.

1 *Minoris contractus celebratus sine solemnitatibus requisitis d Stat. Vrb. lib. 1. cap. 151. nullus est.*

2 *Papa potest iuramenta remittere, illaq; interpretari, & dispensari.*

3 *Solemnitates requisitæ in contractibus minorum, de quibus in Stat. Vrb. lib. 1. capit. 151. tendunt ad cautandas captiosas circumventionum disceptiones.*

Quæ contra minores fraudibus obnoxios per versutos, & tenellæ iuventutis voraces machinari solent. num. 3

4 *Causa finalis Statuti probatur ex proœmio.*

5 *Statut. Vrb. li. 1. cap. 151. Principaliter respicit publicam utilitatem.*

6 *Contractus, quando ob publicam utilitatem per legem, aut Statutum annullantur, tunc nihil in eis operatur interpositum iuramentum.*

7 *Contractus minorum, in quibus per Statutum certæ solemnitas requiritur ad fraudes cautandas, non validantur per iuramentum.*

8 *Statut. Vrb. lib. 1. c. 151. non solum annullat contractus ibi expressos, sed etiam omnes alios contractus per quos minor lædi potest.*

9 *Fideiussio de sui natura est lasiua.*

Fideiubere est notoriè male vti substantia sua. nu. 9.

10 *Minor, ex contractu celebrato sine solemnitatibus requisitis, nec in foro conscientiæ obligatur ad restitutionem, dum locupletior factus non fuerit.*

11 *Lex civilis, quando aliquid statuit, tale Statutum, etiam in animæ iudicio est servandum, & excusat conscientiam à peccato.*

12 *Statuta Vrbis sunt Pontificis auctoritate roborata.*

13 *Argumentum de foro exteriori ad forum interius, & è converso, validum est.*

14 *Actus, quando valet de iure gentium, licet non sit servata forma inducta a iure positivo, obligat in conscientia.*

15 *Soluendum est necessario, quod naturaliter debetur*

16 *Natura, quos non obligat, conscientia non ligat.*

17 *Statutum, quando resistit contractui impedit etiam oriri naturalem obligationem.*

18 *Mulier, si sine solemnitatibus à statuto requisitis cōtrahat, nec civilis, nec naturalis obligatio oritur, eo quod lex ei resistit.*

19 *Statutum, quoties aliquid exprimit circa actum cōficiendum, aliter quam à Iure Civili fuerit dispositum tenetur inducta nova forma.*

20 *Ex actu, qui peccat in forma nec civilis, nec naturalis obligatiō oritur.*

21 *Obligatus naturaliter, obligatur ad antidora.*

22 *Obligatio antidoralis non obligat conscientiam ad peccatum.*

Adeo quod nec ex illa potest, quis denunciari denunciatione euangelica. num. 22

23 *Statutum Vrb. lib. 1. cap. 151. in dolo præsumptō aduersarij fundatur. & num. 19*

24 *Obligatio antidoralis non potest considerari ergo eum, qui aliquem defraudare, aut decipere nitebatur.*

25 *Parochi fides, cum insertione partita libri baptizatorum probat ætatem.*

26 *Decretum, quando est nullum, revocandum est.*

27 *Scriptura, quando fuit producta, & pars non opposuit de recognitione, tunc non est necessaria.*

28 *Iudex, parte non opponente, potest adhibere fidem scripturis etiam informibus.*

29 *Minor interminis Statut. lib. 1. cap. 151. debet petere absolutionem a iuramento ad effectum agēdi.*

30 *Reus inuitus, trahitur ad iudicium.*

31 *Minor, qui vult dicere contractum esse nullum, aut implorat beneficium restitutionis in integrum, debet*

bet reſtituere quicquid ex illo contractu accepit.

32 *Sed intellige, quando minor eſt factus locupletior.*

33 *Minor recipiens pecuniam, ſatis ex hoc dicitur probata verſio in eius vtilitatem, quod intellige, quãdo contrahit cum ſolemnitatibus requiſitis, n. 34.*

35 *Minor, quando nulliter contrahit, tunc is, qui cõtra ipſum cum eo, tenetur probare verſionẽ in illius vtilitatem.*

36 *Verſio contractus in vtilitatem minoris contrahẽtis probatur ex eo, quod habet pecuniam ſalicam, vel aliquid ex ea emptum, vel ſibi emerit res neceſſarias, licet modo non exſtent.*

37 *Minor iurans ſe eſſe maiorem, hoc iuramentũ aſſertorium excludit minoritatem.*

38 *Minor iurans ſe eſſe maiorem, talis iuramentum nõ excludit minorem à beneficio nullitatis proueniẽtis ex defectu ſolemnitatis alicuius ſtatuti.*

40 *Text. in l. ſi alterius C. ſi min. ſe maiet. quando ceſſet.*

41 *Mandati executio non impeditur propter reſtitutionem in integrum.*

42 *Minor petens reſtitutionem in integrum, probare debet ſe eſſe laſum. vide, num. 43.*

DECISIO I.

Vit ab A. Cam. relaxatum mandatum contra Bartholomeum Bonadies pro ſcutis mille ſoluendis Alphonſo Vidaſco vigore inſtrumenti ſocietatis officij iuxta ſuper officio Curſoratus Andreæ Scalmati, cui dictus Bartholomæus, & Joſephus de Cappis, ambo minores, vti fideiuſſores principaliter, & inſolidum acceſſerunt ad fauorẽ eiuſdem Alphonſi, ſed quia fuit appellatum, & appellationis cauſa commiſſa R. P. D. meo Merlino, cum clauſula ſi quid exequen. vt ipſi propter infirmitatem domi detento morem gererem, dubitaui an dictum mandatum eſſet exequen. vel potius reuocandum, & Domini reuocandum fore cenſuerunt. Cum enim ſocietas cum Bartholomæo minore, ſine præſentia, & conſenſu duorum propinquorum, & aliis ſolemnitatibus per Vrbis ſtatutum requiſitis,

1 cap. 151. lib. 1. fuerit † nulliter contracta, nullum etiam fuit iuramentum in ea appoſitum, tanquam dolo, & metu, extortum, vt in fine d. Statuti expreſsè cauetur, de cuius validitate non poteſt dubitari, cum ſit Pontificis auctoritate confirmatum, qui iu-

2 ramenta † remittere illaq; interpretari, ac diſpenſare poteſt *cap. quanto, & cap. petitio, extr. de iur. & in puncto Ludou. Rom. conſ. 12. num. 3.*

Quod etſi in d. Statuto non fuiſſet expreſſum, id ipſum cauſa finalis dictarum ſolemnitatum fingeret, quia cum tendant ad euitandas captioſas † circumuentionum diſceptiones, quæ contra minores

3 fraudibus obnoxios, per verſutos, & tenellæ mẽtis voraces machinari ſolent, *arg. text. in l. tranſactionem cum ibi notat, C. de tranſact.* & habetur in

4 procemio † dicti ſtatuti, quo probatur cauſa finalis, *l. fin. & ibi Bart. ff. de hæred. inſtit.* dubio procul dictum ſtatutum † dicitur reſpicere principaliter publicam vtilitatem. *Bald. in cap. 1. §. ſi quis per triginta num. 9. ſi de ſud. fœuer. controuer. int. Dom. & Agn. Vaſſall. Corn. conſ. 135. num. 24. lib. 1.* quando autem

6 vt hic, contractus ob publicam, vtilitatem † per legem, aut ſtatutum annullantur, tunc nihil operatur in illis interpoſitum iuramẽtum, *Bart. in l. ſi quis pro eo, num. 8. ff. de fideiuſſ. Bald. conſ. 250. nu. 24. Bellug. in ſpec. Princip. rub. 12. §. quædam*, quam ſententiam veriſſimam, & communem dicit *Suar. in l. 1. titul. de las arras, nu. 24. & 25.* & in terminis, quod contractus minorum, † in quibus per ſtatutum certa deſideratur ſolemnitas ad fraudes obuiandas, & ſic principaliter ob publicam vtilitatem non validentur per iuramentum, tenẽt *Barthol. in l. omnes populi, num. 25. ff. de iuſt. & iur. Bald. in auth. ſacramento puberum, num. 5. C. ſi aduer. vend. & ibi Paul. numer. 11. Salic. & Ias. num. 85.* qui de communi atteſtantur *Alex. conſil. 58. num. 4. & 8. lib. 1.* vbi Barth. opinionem communem dicit, & in iudicando ſequendam, *Curtſen. conſ. 43. num. 35. Carol. Ruin. conſil. 51. num. 22. & ſeqq. lib. 1. Moder. Rom. add. Statutum, gloſ. 23. num. 5. cum ſeqq.*

Quæ publicæ vtilitatis ratio nempe euitatio doli, & fraudum, ad quam primario reſpicit dictum ſtatutum, cum generalis ſit, & fauorabilis non ſolum annullat pacta de non petendo, donationes, quietationes, & alios contractus in eo expreſſos,

8 † ſed etiam omnes alios contractus, per quos minor læsi poteſt, ſit contractum ſocietatis, de quo agitur, in quibus eadem militat ratio, *Put. deciſ. 58. lib. 1. in nouiter impreſſ. Crieſcen. deciſ. 3. de conſt. Rot. deciſ. 592. num. 1. par. 1. recent. & coram Greg. XV. dec. 164. num. 4. cum relat. ibid. per adden. num. 11. & deciſ. 6. in impreſſ. per Moder. ad de ſtatutum*, & quia

9 fideiuſſio eſt de ſui † natura læſiua, cũ fideiubere ſit a Notorio male vti ſubſtantia ſua, vt notant *Ias. & alij in l. in perſona. §. 1. ff. de pact.* multo magis fideiuſſoria obligatio Bartholomæi minoris nulla fuit, quam obligatio principalis.

Quæ adeo vigere dicebantur, vt ob eandem pu-

10 blicæ vtilitatis rationem, nec Bartholomæus † dum locupletior effectus non fuit, remanſerit in foro conſcientiæ ad reſtitutionem obligatus per id quod egregie notat *Bald. in conſ. 285. verſ. nec aliter, vol. 3.*

11 vbi quod quando lex † ciuilis aliquid ſtatuit, tale ſtatutum etiam in animæ iudicio eſt ſeruandum, & excuſat conſcientiam a peccato, alioquin enim Vrbis ſtatutum eſſet vitioſum, & multorum animas illaquearet, quod non eſt dicendum, præſertim

12 † cum ſit Pontificis auctoritate roboratum, & *Bald. ſequuntur Ias. in l. nemo poteſt, num. 105. de leg. 1. vbi atteſtatur de communi, Abb. Felin. & Dec. in cap. 1. de conſtit. quos refert Conar. in cap. cum eſſet, num. 6. de teſtam. Suar. in l. quoniam in prioribus in declarat leg. Regul. circa princ. nu. 8. C. de inoff. teſt. Sanch. de matr. libr. quæſt. 33. nu. 2. & dixi in meo tract. de condit. & mod. impoſſ. & iur. prohib. 3. par. cap. 1. num. 3. in fin.*

13 eſt enim in iure vulgare, & tritum † argumentum de foro exteriori ad fori interius, & è conuerſo, *gloſ. in cap. fin. verb. permittimus. de pœnit. & remiſſ. & in cap. inolita 11. quæſt. 1. Sot. in 4. diſtinct. 20. q. 2. art. 2.*

2. art. 2. & lib. 4. de iustitia, & iur. q. 5. art. 3. vers. quinto arguitur, & nouissimè Io. Valer. de differ. int. vtrumque forum, lib. 1. immediatè post præludia verb. regula.

Neque obstat quod tradit. Innoc. in cap. quia propter de elect. & cap. si celebret. de cler. excom. vbi quod
14 quando actus † valet de iure gentiũ, quia habet voluntatem, & consensum partium, licet non sit seruata forma inducta à iure positiuo, obligat in foro cõscientiæ, quem sequitur Panorm. in cap. 1. in fin. de restit. in integ. Ioan. Valer. vbi sup. ad præludia num. 24. cum seqq. Necessario enim † soluendum est, quod na-
15 turaliter debetur, Bart. in const. ad reprimendum verb. denunciatio. nu. 9. & Couar. vbi sup.

Quia stante publicę vtilitatis ratione supradicta, ac causa finali dicti Statuti Bartholomæus, nec ciuiliter, nec naturaliter remansit obligatus, & propterea succedit vulgaris Bart. traditio, vbi supra, quos
16 † natura non obligat, conscientia non ligat. Nauar. cons. 9. de empt. & vend. num. 6. & 7. lib. 3. vol. 1. Ioan. Valer. vbi proxime nu. 25. Quod Bartholomæus non remanserit naturaliter obligatus, dum non probatur locupletior effectus constat, ex quo Vrbis statu-
17 tum † resistit contractui, & obligationi dictæ societatis, sicque impedit etiam naturalem obligationem oriri l. cum lex vbi Bart. num. 6. ff. de fideiuss. Couar. in cap. quamuis pactum in 2. par. §. quarto nu. 6. de
18 pact. in 6. vbi quod si † mulier sine solemnitate per statutum requisita contraxerit, nec ciuilis, nec naturalis oritur obligatio, eo quod lex ei resistit, & in puncto. Lud. Rom. cons. 437. & Nauar. vbi sup.

19 His accedit, quod quoties statutum † aliquid exprimit circa actum conficiendum aliter quam à iure communi sit dispositum censetur inducta certa forma; Aret. in l. 1. ff. de liber. & posthum. Fel. in cap. cum dilecta, num. 34. de rescript. Anchar. cons. 36. Dec. consil.
20 331. num. 1. & cons. 532. Attamen † ex actu, qui peccat in forma, præsertim quando, vt hic introducta est causa publicæ vtilitatis, nec ciuilis, nec naturalis oritur obligatio, vt in puncto Rom. d. cons. 12. num. 4. Moder. Rom. ad d. statutum glos. 11. num. 8. Crot. in l. 1. §. si quis ita. num. 25. de verbor. obligat. Laurent. de Pin. consil. 71.

Et quamuis dubitari posset, quod Bartholomæus remansit naturaliter obligatus, ea naturali
21 obligatione, † quæ ex honestate naturali deducitur, vt est illa recipientis beneficium, qua quis tenetur ad antidora, de qua in l. sed etsi lege §. consuluit, ff. de petit. hæred. & D. Th. 2. 2. q. 106. Couar. c. cum in officijs. num. 9. de test. (licet vt supradictum est non teneatur naturali obligatione, quæ ex consensu proficiscitur, de qua in l. 1. ff. de pact.) tamen obligatio antidoralis
22 † non obligat conscientiam ad peccatum adeò quod nec ex illa potest quis denunciari denunciatione Euangelica, Couar. in d. cap. cum esses, num. 10. post princ. & Ian. Valer. vbi supra num. 25. in fin. vbi exemplificat in obligatione facta per pupillum sine tutoris auctoritate. Et quidquid sit cum Vrbis statutum fun-
23 detur † in dolo præsumpto aduersarij, vix videtur, quod in casu nostro considerari possit in minore antidoralis obligatio erga eum qui † illum fraudare, ac
24 decipere nitebatur.

Ex quibus clarè infertur Bartholomæum non adhibita statuti solemnitate nullo modo, nullaque ratione remansisse Alphonso obligatum, cum de eius minori ætate de tempore obligationis constet ex fi-
25 de Parochi, † cum insertione partitę libri baptizatorum, quæ probat ætatem, Verall. decis. 314. num. 1. par. 1. Scraph. decis. 1138. n. 2. Ret. decis. 592. n. 2. par. 1. recent. & decis. 15. nom. 2. par. 2. & coram R. P. D. meo Verospio in Vrbeuctana bonorum 27. Martij 1615. & alibi sæpius, & probat Concil. Trident. s. ff. 24. de reform. matrim. cap. 1. in fin. vt ponderat Genua de rescript. priuat. lit. 5. tit. de lib. pleban. quæst. 1. num. 3. & 4. & conse-
26 quenter mandatum A. C. fuisse nullum, & sic † reuocandum, solumque superesse, vt obiectis in contrarium adductis sigillatim respondetur.

Non obstat primo quod dicta partita extracta ex libro baptismi non fuerit recognita, & quod extracta fuerit lite pendente in Rota sine citatione, quia
27 cum tempore productionis † non fuerit de hoc oppositum, recognitio non fuit necessaria, Rot. dec. 195. num. 1. post 2. vol. cons. Farin. & iudex parte non oppo-
28 nente potest † adhibere fidem scripturis, etiam informibus, cũ possint quandocunq; recognosci, Soccin. in auth. si quis in aliquo num. 18. Dec. ibid. num. 27. vers. si verò Iudex C. de eden. Achill. decis. 2. num. 7. de off. deleg. Put. decis. 405. lib. 1. Rot. decis. 487. part. 1. recent.

Non obstat rursus, quod Bartholomæus dicatur
29 periurus, cum etiam in terminis statuti, de † quo agitur minor debeat petere absolutionem à iuramento ad effectum agendi, Moder. Rom. ad d. statutum, glos. 23. num. 18. quia iam constat obtinuisse dictam absolutionem, ex fide, quæ mihi data fuit. Et vt Domini dicebant sufficit quod fuerit obtenta ante motam litem ciuilem, licet non ante criminalem, quia in cri-
30 minali Bartholomæus erat Reus, † & sic inuitus ad iudicium trahebatur, l. inter stipulantem, §. 1. ff. de verbor. oblig. in ciuili verò erat actor.

Non obstat præterea quod minor, qui vult dicere † contractum nullum, aut implorat beneficium re-
31 stitutionis in integrum debeat restituere quod ex illo contractu accipit, l. quod si minor, §. restitutio, ff. de minor l. cum te fundum, C. de pact. l. 1. & ibi Paul. de Castr. C. de reput. quæ fiunt in iud. rest. in int. quia hoc
32 † non procedit, quando, vt hic, minor non est factus locupletior, l. prædiorum, vbi Bart. & alij, C. de prad. minor.

33 Non obstat vlterius, quod eo ipso † quod probatur Bartholomæum recepisse pecuniam, satis dicitur probata versio, in cuius vtilitatem, glos. in d. l. prædiorum, quia verum est quando minor † validè con-
34 traxit, scilicet cum solemnitatibus dicti statuti, tunc enim minor tenetur probare pretium, quod recepit, esse à se deperditum, & malè consumptum, vt in d.
35 glos. si verò vt in casu nostro nulliter contrahit, † tũc ei, qui contraxit cum minore, & sic Alphonso incũbit onus probandi versionem, l. prædium, C. de prad. min. & ita distinxit glos. vbi sup. quem ibi sequuntur. Bart. Bald. & Salic. Ias. in l. nam postea, §. si minor, ff. de iur. iur. num. 21. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præs. 27. in fin. Rot. in puncto decis. 678. num. 7. part. 1. recent. Mo-
36 der. Rom. vbi supra glos. 9. num. 4. Probatur autem † versio constito, quod minor habet pecuniam saluam, vel aliquid ex ea emptum, vel si emerit res sibi necessarias licet modo non extent, glos. in l. fin. C. de vsu cap. pro empt. & ibi Doct. & in l. verum, §. sciendum, ff. de minor. de quibus ex aduerso non docetur.

37 Non obstat etiam quod Bartholomæus † iurauerit se maiorem esse, quo casu dictum assertorium iuramentum excludit minorem, *vt est text. expressus in l. si alterius, C. si minor se maior. dix.* quia quidquid sit in beneficio restitutionis in integrum, de quo loquitur *tex. in dd. si alterius*, hoc vnum certum est asser-
38 torium iuramentum non excludere † minorem a beneficio nullitatis prouenientis ex defectu solemnitatis d. statuti, *Cremen. sing. 163. Hipp. sing. 299. Roman. post Ioan. Andr. in d. conf. 12. nu. 5. Grammat. decis. 12. Moder. Rom. vbi sup. glos. 7. num. 193. Rot. decis. 54. nu. 1. par. 1. recent. & coram R. P. D. meo Merlino 31. Ianuarij 1625.* in decisione in hac causa facta, super eo an causa ciuilis, de quo agitur esset præiudicialis cri-
39 minali, quinimo stante dolo † præsumpto per statutum, nec d. assertorium iuramentum excluderet Bartholomæum a beneficio restitutionis in integrum,
40 quia hoc casu † receditur a dispositione d. legis, *si alterius*, vt ibi notant, *Dest. Afflict. decis. 293. num. 12. Maurit. de rest. in integr. cap. 171. Gutier. in repet. auth. sacramento puberum, num. 57.*

41 Non obstat tandem quod exequutio † mandati A. C. non impediatur per restitutionẽ in integrum, *Addit. ad specul. incipit quid si statutum in nou. tit. de restit. in integr. Menoch. præsumpt. 48. num. 43. lib. 2. Suar. in l. post rem iudicatam in 2. par. declar. leg. Regn. num. 44. vers. sed pro euidentia*, ac ideò quod idem dicendum sit de benef. nullitatis, quia immò diuersa
42 versatur ratio, cum minor † in restitutione in integrum debeat probare se læsum, *l. verum, §. sciendum, ff. minor. Odd. de restit. in integr. par. 1. q. 4. art. 2.* exceptio autem nullitatis, de qua hic, oritur ex aduerso
43 statuto eo ipso quod in ventre instrumenti † non apparet de solemnitatibus per illum requisitis, & sic probatione non indiget. Et remouetur omnis difficultas, ex quo iam decisum est, quod causa ciuilis, de qua agitur est præiudicialis criminali.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Brixiensis Archipresbyteratus. Veneris 30. Ianuarij 1626.

ARGVMENTVM.

Enunciatiua, quando non probet. Confirmatio, cui det robur. Confirmatio emanata ex causa erronea redditur subreptitia. Status vltimus in beneficialibus attenditur, quod declara.

SVMMARIVM.

1 *Enunciatiua non probat, quando principaliter agitur de enunciato.*
2 *Confirmatio dat robur confirmato, quo ad ius, non verò quo ad factum.*
3 *Et hoc maximè procedit, quando confirmatio est in forma communi, & sine causæ cognitione.*
4 *Enunciatiua reputatur erronea, si adsint probationes in contrarium; & si illius vigore aliquid fuerit confirmatum, subreptitia erit confirmatio.*
5 *Quod amplia etiam si rescriptum sit ex certa scientia.*
6 *Ordinariorum prouisiones non possunt mutare statum Ecclesiæ, ex defectu potestatis.*
7 *Status vltimus in beneficialibus attenditur.*
8 *Status vltimus in beneficialibus attenditur, quando non constat de anteriori contrario. & quando de isto constat, secus est.*
9 *Status vltimus in beneficialibus attenditur, etiamsi constet de anteriori si iste vltimus sit præscriptus, vel alias legitimè inductus.*
10 *Confessio emanata in alio iudicio, non nocet confitenti detecto errore in diuerso iudicio.*

DECISIO. II.

COntra gratiam obtentam à Palatiolo, quã Domini dixerunt esse iustificatam fuerunt exhibitę in calculo ferendæ sententiæ nonnulla iura pro parte Bartholomæi, & Aloysij, ideoq; vt perfectè omnia discuterentur de dubitum vtrum dicta iura, aliaque contra d. gratiam allegata relevarent, quo proposito, dictum fuit deducta contra d. gratiam non relevare.

Quo enim ad concordiam inter Clericos Ecclesiæ, & Communitatem initam Anno 1612. non probatur ex ea, quod Ecclesia, de qua agitur nõ sit Collegialis, quinimo potius eadem Concordia deseruit ad comprobandum statum Collegialitatis d. Ecclesiæ, & si quid in contrarium disponeretur in d. Concordia, id non relevaret, quia transigentes non potuerunt mutare statum d. Ecclesiæ, qui fuit Collegialis, vt in alijs decisionibus in hac causa factis fuit firmatum.

Nec obstat, quod in d. Concordia dicitur, quod d. Ecclesia fuit reducta à S. Carolo ad Collegialitatem, quia ista † enunciatiua non probat quando
1 principaliter agitur de enunciato, *Alex. consil. 136. num. 11. lib. 1. Dec. cons. 348. in fin. Paris. cons. 94. nu. 19. lib. 1. Put. dec. 371. in fin. lib. 1. Card. Seraph. dec. 1278. num. 2.*

Nec obstat, quod d. concordia fuit à Sede Apo-
2 stolica † confirmata, quia confirmatio dat robur cõfirmato quoad Ius non verò quoad factum, maximè
3 quando † est, vt in casu isto in forma communi, & facta sine causæ cognitione, *Dec. in rub. de confirm. vtil. vel inutil. Anchar. cons. 382. num. 3. Card. Seraph. decis. 981. num. 5. Rot. dec. 329. num. 11. par. 2. in recent.* atque ita cum ex Iuribus in decisione facta die 21. Aprilis præteriti plenè probetur, quod d. Ecclesia longe ante d. tempus erat Collegialis non destruitur ista probatio per enunciatiuam, de qua in d. concordia etiã, quod d. concordia fit à Sede Apostolica confirmata, sed † potius d. enunciatiua reputatur erronea, & cõ-
4 firmatio desuper emanata subreptitia, *Abb. in c. inter dilectos sub num. 8. de fid. Instrum. Menoch. cons. 978. num. 15. Card. Seraph. decis. 965. num. 11. & 972. nu. 17.*
5 *& 981. nu. 1.* vbi dicit hoc etiam procedere vbi † fuisset rescriptum ex certa scientia.

Secundo non obstant duæ collationes factæ ab Ordinarijs, tãquam de Parochiali, quia omissis alijs, responsionibus adductis per Informantes pro Palatiolo ea est verissima, quod per dictas prouisiones
5 non † potuit mutari status d. Ecclesiæ, ex defectu nẽpe potestatis quatenus etiam adfuisset voluntas de qua tamen non constat, vt latè fuit firmatum in *Terusina de Benũtatis 13. Martij 1588. & 19. Maij 1589.*

coram

coram bon. mem. Cardin. Pamphilio.

7 Nec obstat, quod in beneficialibus † attenditur vltimus status, quia hoc procedit ad effectum iustificationis gratiæ, ita vt gratia non censeatur subreptitia, quando † autem constat de statu anteriori cõ
8 9 trario, tunc ille attenditur, nisi vltimus sit † præscriptus, aut alias legitimè inductus iuxta *not. in c. cum de beneficio de præben. in 6. Dec. conf. 126. num. 3. in fin. & num. 4. Rot. dec. 2. de præben. in nou.* & fuit dictum in *Ferrarien. Prioratus coram bo. mem. Penia, quæ est decis. 163. nu. 3. & seq. par. 1. in recentior.*

Tertio non obstat confessio Palatioli, quia præter quamquod illa potius concludere videtur, quod d. Ecclesia sit Collegiata habitu, in omnem etiam euen
10 tum cum † d. confessio facta sit in alio Iudicio non nocet Palatiolo detecto errore in isto, *Purpur. in l. 2. nu. 142. ff. de verb. oblig. Alex. in l. 2. num. 27. C. de edendo Rot. decis. 4. de confess. in antiq. Bisignet. decis. 2. Bellan. decis. 3. sub num. 1. vers. nisi huiusmodi confessionem. eod. tit.*

REVERENDISS. P.D. COCCINO Decano.

Cæsaraugustanæ Synodi. Veneris 13. Februarij 1626.

ARGVMENTVM.

Capitulum Ecclesiæ Cathedralis debet præcedere capitulum Ecclesiæ collegiatæ, cum illius caput sit Episcopus, & turpe est separare membra à suo capite.

SVMMARIVM.

1 *Cathedralis Ecclesia est cæteris dignior.*
2 *Canonicis Ecclesiæ Cathedralis sublimior est assignandus locus.*
3 *Canonici Ecclesiæ Cathedralis dicuntur fratres Episcopi.*
4 *Episcopus est caput Capituli. Membra non debent à capite separari nu. 4. & nu. 15.*
5 *Vicarius non potest se interponi inter Episcopum, & Capitulum, & num. 7*
6 *Inter Episcopum, & capitulum nulla potest dari intermedia persona hoc prohibente iure naturali, ne membra separentur à suo capite.*
8 *Sententia, quod non dicit, non suffragatur.*
9 *Obseruantia plurimi ponderis est.*
10 *Possidens habens iuris assistentiam pro se, ista possessio extenditur ad omnes actus, in quibus Aduersarius non habet specialem dispositionem ad sui fauorem, & num. 14.*
11 *Episcopus, nec in Synodo potest facere Constitutiones contra ius.*
12 *Confirmatio Apostolica non præsumitur ex cursu temporis, nisi ad sit obseruantia.*
13 *Constitutio synodalis, non præsumitur vsu recepta, licet reperiatur impressa inter alias constitutiones, si à sui principio detegatur viciosa.*

DECISIO III.

CVm causa super negotio principali inter Ecclesiam S. Saluatoris Cathedralem Metropolitanam, & Ecclesiam B. Virginis del Pilar Collegiatã, quæ antiquitus prætendit fuisse Cathedralem pendeat in Rota; placuit Sac. Congregationi Concilij reijcere ad Rotam discutiendum hoc dubium. Quis scilicet locus debeat assignari in Synodo Diœcesana Capitulo Cathedralis, & Capitulo B. Virginis del Pilar; & per me proposito dubio Domini censuerunt locum digniorem assignandum esse Capitulo Eccle-
1 siæ S. Saluatoris, quia † cum tanquam Cathedralis sit dignior, *c. venerabili in fine, vbi glos. in princ. de verb. signif. c. cum Canonicis, & ibi Abb. in primo notab. de cẽsib. & in c. ex parte il 2. num. 1. de rescript.* merito su-
2 blimior † locus ei assignandus est, *c. statuimus de maior. & obed. l. 1. ff. de alb. scribend. l. fin. C. vt dignit. ordin. Seru. Felyn. in c. Pastoralis, num. 4. vers. fallit 4. de rescript. Gemin. in cap. quamuis, §. quanquam num. 3. de præb. in 6. Boer. de author. mag. consil. num. 78. & in puncto, quod* Capitulum Ecclesiæ Cathedralis in Synodo debeat præcedere dicunt. *Henrr. Botter. de Synod. part. 3. num. 27. Ioan. Franc. Leo in Thesaur. for. Eccles. part. 1. de Synod. cap. 9. num. 4.*

Et hæc sententia fundatur optima ratione, quia
3 † Canonici Ecclesiæ Cathedralis dicuntur Fratres Episcopi, *Abb. in c. nouit de his, quæ fiunt à Præl. & cũ*
4 Episcopus † sit caput Capituli, membra non debent à capite separari, *cap. 1. distinct. 12. Felyn. in c. Pastoralis, num. 10. de off. deleg. sanct. mem. Greg. decis. 284. num. 2. & 3. & ibi Adden. hinc* consuluit. *Menoch. cons.*
5 *51. per tot. & cons. 257. quod* Vicarius † non potest interponi inter Episcopum, & Capitulum; ea ratione, quia inter Episcopum, & Canonicos nulla potest
6 dari intermedia † persona, hoc prohibente iure naturali; nè membra separentur à capite per text. clarum, *in c. nouit de his, quæ fiunt à Prælat. sine consensu Capituli Menoch. in cap. Romana, nu. 9. de sent. ex com. in 6.*
7 Quæ ratio est verissima, & quicquid sit † an applicetur quando Vicarius interponitur inter Episcopum, & Capitulum, certè bene applicatur quando alius se vult interponere, vt in casu, de quo agitur.

Et vltra prædictam iuris assistentiam Capitulum Cathedralis iuuatur ex laudo lato de anno 1513. per Archiepiscopum Alphonsum de Aragonia postea etiam emologato, in quo die 24. Octobris omnimoda præcedentia declaratur pro Ecclesia S. Saluatoris, vt patet ibi *Ecclesiam Beatæ Mariæ de Pilari teneri, & obligatam fore ad recognoscendum, habendum, & tenendum Ecclesiam Cathedralem S. Saluatoris in matrem, superiorem, & magistram, honorem, & reuerentiam eidem (prout de iure tenetur, & obligatur) præstando, &c.* Et rursus die 30. Nouembris eiusdem anni assumendo alias pensiones declaratur circa præcedentiam Prioris vtriusque Ecclesiæ in Choro Ecclesiæ S. Saluatoris, & eius Processionibus seruandas esse sententias Sanctij, & Dalmatij Episcoporum: in alijs autem casibus extra illos omninò præferri priorem Cathedralis: ibi *in alijs verò Cõgregationibus, & actibus, & extra casus sententiarum Sanctij, & Dalmatij tam Ecclesiasticis, quàm secularibus, in quibus prædicti Priores suarũ nomine Dignitatum interuenerint, seu vocati fuerint; Prior*

selis tanquam maior, & prima Dignitas post Pontificalē proce dat priorem del Pilar, & honorabiliorem locum teneat, &c. & propterea cum agatur de Synodo, istud laudum fauet Capitulo Cathedralis Sancti Saluatoris, cum sententia Sanctij de anno 1221. & sententia Dalmatij de anno 1448. loquantur tantum de præcedentia in Choro, & Processionibus quando in certis festiuitatibus Ecclesia del Pilar ad processiones accedit; & propterea cum non loquatur de Synodo,
8 † exceptuatio in laudo quoad contenta in dictis sententijs respectu Synodi non suffragatur, *Bart. in l. quæsitum, §. denique, ff. de fund. instruct. Alex. in l. fin. nu. 4. ff. quod quis iur. Aretin. cons. 30. num. 9.* & cum sententia Vicarij Archiepiscopi lata de anno 1535. contineat idem, quod continent sententiæ Sanctij, & Dalmatij circa illam non est immorandum.

Præterea subsequuta obseruantia laudum hoc cōprobauit, cum tam in comitijs Regni Aragonū, Cortes nuncupatis fuerit datus dignior locus Capitulo S. Saluatoris, vt patet ex decis. sanct. me. Greg. 284. Quam etiam in Concilijs Prouincialibus; ex actis. n. anni 1565. apparet, Procuratores Capituli Ecclesiæ S. Saluatoris primum locum tenuisse, vt constat ex nota extracta, prout etiam in Concilio Prouinciali nouissimè celebrato de anno 1615. quæ obseruantia
9 † plurimi ponderis est, quia cum Capitulum S. Saluatoris habeat iuris assistentiam pro se, vt dictum
10 est: † ista possessio extenditur ad omnes actus in quibus Capitulum B. Mariæ del Pilar non habet specialem dispositionem ad sui fauorem, *Oldr. consil. 287. num. 10. Aym. cons. 55. num. 1. vers. sed respondeo, & de antiquit. temp. part. 4. vers. licet primo, num. 57. & seq. Rota decis. 17. num. 3. part. 2. diuers.*

Non aduersatur constitutio Synodalis de anno 1520. in qua per hæc verba disponitur. *In eisdem autem publicis sessionibus sedeant primò Abbates, & post eos promiscuè ad vtrumque latus nostrum Priores, Canonici, & alij in dignitate constituti Ecclesiæ nostræ Cathedralis, & B. Mariæ del Pilar ordine quo in Choro sedere, & in processionibus incedere consueuerunt.* Nam fuit re-
11 sponsum quod Archiepiscopus † etiam in Synodo non potuit facere prędictam constitutionem, cum sit contra ius. *cap. cum inferior, & c. super his; vbi Abb. num. 1. Felyn. num. 2. de maior. & obed. Anchar. cons. 18. num. 3. Calder. cons. 5. de constitut. Henriq. Bott. de Synod. part. 3. art. 1. concl. 7. num. 26.* Nec potest allegari prę-
12 sumpta confirmatio † Apostolica ex cursu temporis, cum tēpus non sufficiat, nisi adsit obseruantia, *Abb. in c. Albericus sub num. 6. & Adden. ad Felyn. ibid. nu. 3. de testi. Alex. cons. 12. num. 7. & consil. 17. num. 9. lib. 4. & consil. 218. num. 10. lib. 6.* Quæ obseruantia tantum abest, quod adsit, vt potiùs constet de contraria iuxta laudum Archiepiscopi Alphonsi de Aragonia de anno 1513. vt supra deduximus. Imò in d. Cōcilio Prouinciali de anno 1565. per sententiam diffinitiuam fuit declaratum Capitula Collegiatarum, & monasteriorum non esse vocanda ad prædicta Cōcilia, non obstante, quod in dicta constitutione contrarium fuerit dispositum, & in Concilio vltimo de anno 1615. fuit diffinitum non potuisse prædictam Constitutionem Synodalem derogare iuri competenti Decano Ecclesiæ Cathedralis S. Saluatoris: nec
13 ex eo d. Constitutio † Synodalis debet præsumi vsu recepta, ex quo reperiatur impressa inter alias constitutiones, cum à sui principio detegatur vitiosa, *Rota decis. 775. numero 1. part. 1. diuers.*

Non refragatur mandatum concessum à Rota vsque de anno 1557. Quia nō agitur de ordine in Choro sedendi, aut in processionibus, in quibus terminis loquitur mandatum; cumq; Capitulum del Pilar nō
14 habeat † assistentiam iuris, & sic titulum vniuersalem: possessio quoad reliqua non suffragatur, *Felin. in c. auditis, num. 10. & 19. Abb. num. 9. de præscript. & fuit* in simili resolutum *in causa Tolosana iurisdictionis 17. Decembris 1617. coram Reuerendiss. Attrebaten. & in causa Calcien. iuris conferendi 6. Martij 1617. coram R. P. D. meo Verospio, & coram me in causa Maioricen. Sacristiæ 18. May 1622. & in Cremonen. Canonicatus 9. Decembris 1624.* Nec allegetur quod in d. mandato de manutenendo subdatur: Et alijs quibuscunque actibus, quia sufficit respondere, quod postmodum dictum mandatum fuit declaratum, & in declaratione non leguntur prædicta verba, & alijs quibuscunque actibus; sed declaratio est restricta ad Chorum, & processiones solùm, quia in illis tantùm constitit de prædicta quasi possessione, vt in eadem declaratione dicitur, quæ fuit facta præuia propositione in Rota sub die 9. Decemb. 1558. vbi pro Ecclesia Cathedrali allegabatur quòd, Ecclesia del Pilar non probabat quasi possessionem, nisi in duobus tantùm actibus, & nihilominus Notarius expediuerat mandatum generaliter, quòd Rota corrigendum mā dauit, vt habetur adnotatum in libris D. de Rubeis, qui erat causæ Ponens, per hæc formalia verba: *Domini dixerunt mandatum esse corrigendum, vel reformandum quatenus opus sit, necnon, & declarandum quatenus non sit conforme dictis testium, & ideò ego volui, quòd disputaretur particulariter de omnibus capitibus dicti mandati.*

Nec releuant testes pro parte Capituli del Pilar examinati, & illud, quod dicitur hanc Ecclesiam antiquitus fuisse Cathedralem. Quicquid enim asserāt testes, circa Synodum nihil deponunt, & quod antiquitus Cathedralis prærogatiua gauderet, non adhuc liquet. Et tamen obtinuit remissoriam à Rota, vt suam intentionem probaret. Et licet etiam hoc probaretur, non deberet inferri præiudicium Ecclesiæ, quæ hodie est Cathedralis, ex rationibus supra
15 deductis, † cum membra nō sint à capite seiungēda,

Et ita conclusum vtraque parte informante &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO
Decano.

Viterbien. Castrorum. Mercurij 11. Martij. 1626.

ARGVMENTVM.

Hæredis scientia, an sit necessaria ad effectum præiudicij resultantis ex aditione hæreditatis sine beneficio legis, & inuentarij, & plura circa hanc materiam.

SVMMARIVM.

1 *Testator potest legare rem hæredis, sicuti rem propriam. & num. 2.*

Hæres

3 *Hæres per aditionem hæreditatis remanet obligatus actione personali ad legatorum præstationem.*
4 *Hypoteca legalis competit pro legato.*
5 *Hypoteca pro consequendo legato non datur in bonis hæredis. & num. 32.*
6 *Scientia non requiritur ad effectum validitatis aditionis hæreditatis.*
7 *Hæres adeundo hæreditatem simpliciter sine beneficio inuentarij obligatur actione personali ad seruandā voluntatem Testatoris etiamsi dispositio facta sit de re propria hæredis.*
8 *Hæres dispositioni testatoris minime contrauenire potest.*
9 *Scientia requiritur ad effectum præiudicij.*
10 *Scientia non requiritur ad effectum præiudicij resultantis ex aditione hæreditatis sine beneficio inuentarij, vbi legatum, seu fideicommissum est particulare. & num. 36.*
11 *Hæres, qui est dubius, adeundo hæreditatem sine inuentario, sibi præiudicat, & tenetur de proprio ad fauorem legatariorum particularium. & nu. 40.*
12 *Dubietas excludit scientiam.*
Dubius, & ignorans æqui parantur nu. 12. & nu. 13.
14 *Text. in l. de his ff. de transact. declaratur.*
15 *Text. in l. de his. ff. de transact. procedit in illis actibus, qui directè inferunt præiudicium.*
Non autem in his in quibus præiudicium resultat de natura actus iuncessariam consequentiam. nu. 15.
16 *Agens in omnibus cautè, nihil potest damnificari.*
17 *Contra hæredem non conficientem inuentarium, quasi in pœnam præsumpti delicti occultationis bonorum, fuit inducta illa obligatio, vt ignoranter etiam de proprio teneatur, & nu. 25.*
18 *Ignorantia non excusat à pœna legali.*
19 *Ignorantia non excusat, quando quis sciebat, vel scire debebat.*
20 *Scire, & scire debere paria sunt, & nu. 27. in fin.*
21 *Pupillus adeundo hæreditatem sine inuentario, licet in eo cadat ignorantia, tamen obligatur ad onera hæreditaria.*
22 *Sexus non excusat in his, quæ sunt inducta ad iuris rigorem seruandum.*
23 *Restitutio datur stante læsione.*
24 *Aditionis hæreditatis actum, qui facit, censetur se voluisse obligare legibus de illo actu loquentibus.*
26 *Hæreditarius titulus de sui natura est lucratiuus, etiā si ex illo resultet damnum.*
27 *Renunciationis, seu repudiationis fundamentum est scientia.*
28 *Ruin. in consil. 117. nu. 21. lib. 2. declaratur.*
29 *Menoch. in consil. 707. explicatur.*
30 *Testamenti ignorantia solum in filio præsumitur.*
31 *Dominium verum, & irreuocabiliter, vt acquiratur, quid sit necessarium.*
33 *Dominium bonorum defuncti remanet in eius hæreditate vsque quo sit aghita.*
34 *Per aditionem hæreditatis, quando actiones reales, et personales confundantur, & num. 35.*
37 *Text. in l. prima. C. comm. de legat. concedit legatario hypotecam in bonis, quæ à Testatore transiuerunt in hæredem.*
38 *Hæres semel non potest desinere esse hæres post aditam hæreditatem.*
39 *Hæres, post quam adiuit hæreditatem non potest variare, & tollere ius quæsitum fideicommissarijs per aditionem hæreditatis.*

DECISIO IV.

CVm Georgius de Sancta Cruce instituisset hæredes vniuersales Honuphrium, & Paulum eius filios, & Honuphrio prælegasset bona, quæ pro magna parte erant sibi debita post mortem patris ex fideicommisso Auito, super quibus illū grauauit onere particularis fideicommissi ad fauorem primogeniti de familia, & Honuphrius adiuerit hæreditatem paternam sine beneficio inuētarij. *Rota sub die 7. Aprilis 1617. coram bo. me. Cardinali Sacrato resoluit, vt in decis. 11. in fasciculo decis. in hac causa impress. num. 4.*
1 potuisse grauari in istis bonis proprijs cum † Testator legare possit rem hæredis vt propriam *l. vnum ex familia §. si rem ff. de legat. 1. §. non solum Instit. eod. tit.* & in his terminis *Decian. cons. 57. nu. 9. & 22. lib. 1.* cū alijs in d. decis. allegatis, & abundè fuit etiam deductum in *decis. facta coram me 10. Maij. 1624.* Proquo
2 legato seu particulari † fideicommisso fuit per quatuor resolutiones nempe *sub die 11. Martij 1622. in d. fasciculo decis. 17. num. 6. & 11. sub die 10. Iunij 1622. decis. 18. num. 15. sub die 12. Iunij 1623. decis. 19. nu. 27. & d. decis. 10. Maij 1624. coram me* firmatum competere hypothecariam, & Saluianum, cum per aditionem
3 hæreditatis Honuphrius remāserit obligatus † actione personali ad illius præstationem, & ex persona Georgij vltimi domini, & possessoris stante dicta aditione bona ista trāsiuissent in eundem Honuphriū
4 hæredem, ita vt † intret hypotheca legalis ex dispositione *l. prima C. comm. de legat.* vt patet ex DD. cumulatis in *d. decis. 10. Maij 1624. sub num. 36.* in qua vltra opinionem Rotæ, enumerantur vltra 21 DD. hanc opinionem secuti, sed quia in alia huius causæ propositione dicebatur Honuphrium de tempore aditæ hæreditatis ignorasse fideicommissum Auitum, & propterea sibi ex dicta aditione minime præiudicasse in acceptatione oneris adiecti in prælegato & consequenter nec dari hypothecariam, quæ non datur
5 in † bonis hæredis prout prætendebatur quod esset ista cum dominium bonorum ipso Iure transiuisset in eum etiam ignorantem mortuo patre ex d. fideicommisso Auito *l. cum pater §. surdo. ff. de legat. 2.* propterea *in d. decis. 10. Maij 1624.* fuit reseruatum vt videretur, An dicta scientia esset necessaria ad vtrūque effectum. Vnde suppositis decisionibus in quib.
6 fuit firmatum non † requiri scientiam ad effectum validitatis aditionis, & quod legatum supradictum ad fauorem primogeniti de familia per Georgium factum, sit particulare dedi dubium An requiratur scientia Honufrij de fideicommisso Auito in aditione hæreditatis patris ad effectum præiudicij, & hypothecæ legalis ita vt sit standum, vel recedendum à decisis, & ter proposita causa, tandem fuit resolutum non requiri scientiam ad effectum præiudicij, & hypothecæ legalis, & sic standum in decisis.

Quantum enim ad præiudicium certa est Iuris cōclusio quod cum Testator possit legando disponere
7 de rebus hæredis prout de proprijs † hæres adeundo hæreditatem simpliciter sine beneficio inuentarij obligatur actione personali ex quasi contractu dictæ aditionis ad obseruantiam dictæ dispositionis testa-

8 toris factæ † de re propria cui minime contrauenire
poteſt *Tiber.Decian.d.conſ.57.nu.22.& ſeqq.Soccin. iu*
nior qui loquitur in eo qui fuit hæres, & prælegata-
rius *conſil.107.num.51.cum pluribus ſeqq.lib.3.Rolād.*
conſil.30.nu.29.cum ſeqq.lib.4.Alba conſ.73.in 1.dub.
Menoch.conſ.89.num.29.cum pluribus ſeqq. li.1. Fanuc.
de Inuent.par.7.nu.137.et 138.Surd.conſ.108.num.30.
& 31. qui alios cumulat.

9 Et quamuis regulariter ad effectum prę iudicij † re
quiratur ſcientia iuris ſuper quo infert quis ſibi prę-
iudicium, tamen id non procedit in præiudicio re-
10 ſultante ex aditione † hæreditatis ſine beneficio In-
uentarij vbi legatum, ſeu fideicommiſſum eſt parti-
culare *l.fin.in princ.verſ.ſin autem dubius C.de Iure de-*
liber.iuncto text.in Auth. de hęred. & falcid.§.ſi verò
non fecerit.Soccin.Iun.d.conſ.57.nu.58. conſiderans id
multò magis procedere in præiudicio reſultante ex
diſpoſitione Teſtatoris facta in eodem Teſtamento
11 ex quo hæreditatem adiuit, Il enim hæres, † qui eſt
dubius adeundo hæreditatem ſine Inuentario ſibi
præiudicat, & tenetur de proprio ad fauorem lega-
tariorum particularium, ſequitur quod non requiri-
12 tur ſcientia: cum † dubietas excludat ſcientiam; du-
bius enim, & ignorans æquiparantur prout ex *d.§.*
ſin autem dubius arguit Iaſ.l.1.nu.25.ff. de cond. indeb.
quia repugnat quod Honuphrius ſit hæres Georgij
patris, & bona ſibi obuenta ex inſtitutione, & præle
gato retineat, & emolumentum ſentiat, & tamen e-
iuſdem diſpoſitionem impugnet, vt probat. *Text. in*
13 *l.cum pater.ff.de leg.2.* & † facit regula ex eo *de reg.Iu-*
ris in 6.

Non obſtat quod videatur neceſſaria ſcientia ex
14 † *de his ff. de tranſact.* quia videtur habere locum in
omnibus diſpoſitionibus ex adductis per *Menoch. in*
conſil.707. cum ſimil. quia fuit reſponſum illum Tex-
tum procedere in illis actibus qui directè inferunt
15 præiudicium † non autem in ijs in quibus præiudi-
cium reſultat de natura actus in neceſſariam conſe-
quentiã, vt fuit reſponſum in *deciſ.1.Februarij 1619.*
Coram Card.Sacrato deciſ.13.n.14.& 11.Martij 1622.
deciſ.17.coram me nu.10. vt deducitur ex *Text. in §. ſi*
verò non fecerit auth. de hæred. & falcid. ibi, ſed dabit pę
namei exactio ſuæ malignitatis cum tranſcenderit
16 leges ex quibus caute † omnia ageus nihil poterat
damnificari, & propterea *in l. fin. C. de Iure delib. in-*
fra d. Auth. ob ſuſpicionem ſubtractionis bonorum
17 contra hæredem nõ † conficientem inuentariũ quaſi
in pœnam præſumpti criminis occultationis bono-
rum fuit inducta hæc obligatio quod teneatur igno-
ranter etiam de proprio, quia lex præſumit æqualẽ
compenſationem ex re hæreditaria potuiſſe deduce-
18 re, & propterea iſta eſt pœna † legalis à qua non ex-
cuſat ignorantia. *Bald.conſ.67.lib.4. Angel.d.1.§. Sti-*
pulatu num.5.ff.ſi cui pluſquam per legem falcidiam. Ale
xand.in rubr.ff.de acq.hęred.num.5. verſ.item lex præſu-
mit. Nat.conſ.199.num.12. Rota p.1.recent.deciſ. 301.
num.23.

19 Prout etiam ignorantia † non excuſat, quia vel
ſciebat, vel ſcire debebat, quod non conficiendo in-
uentarium tenebatur ſubire pœnam, vt ex proprio
poſſet aſtringi ad ſeruandam voluntatem Georgij
patris, vt conſiderat *Pariſ.conſil.2.num.29.& ſeqq.li.*
3.qui num.40. ponderat Text. in l.ſi duo ff. de acq.hęredit.
20 vbi quod in iſtis terminis paria ſũt ſcire, & ſcire † de-
bere, & quamuis iſta videatur quædam tacita renun
ciatio proprij iuris competen. ex fideicommiſſo eidẽ
Honuphrio, tamen vt dictum eſt non prouenit prin-
cipaliter, ſed in conſequentiam ex natura actus ip-
ſius aditionis ſine inuentario, & in pœnam non con-
21 ficientis illud, ideo pupillus † adeundo hæreditatem
ſine inuentario; licet in eo cadat ignorantia, tamen
obligatur ad onera hæreditaria, ergo ignorantia nõ
attenditur §. *pupillus Auth. de hęred. & falcid. Menoch.*
d.conſ.89. nu. 38. Phanuc. de Inuent. p.2. nu. 20. & 24.
aſſignans rationem, quod in his quæ ſunt inducta ad
22 Iuris rigorem † conſeruandum ſexus non excuſat,
ergo multo magis maior ignorans fideicommiſſum
ſibi debitum ſuper re particulariter legata obligatur
ad illius præſtationem, & propterea neceſſaria eſt re
23 ſtitutio † vbi concurrunt enormis læſio, & alia requi
ſita pro illa obtinenda *Phanuc. vbiſupra cum alijs per*
Odd.de reſtit.q.62.num.13.& nu.133. Rota coram Gre-
gorio deciſ.181.

24 Qui enim facit actum aditionis cenſetur † voluiſ-
ſe ſe obligare legibus de illo actu loquentibus etiam
quoad ignoret. *Bald.d.l.ſi duo nu.1. Caſtrenſ.nu.2. Are-*
tin.num.1. Cuman.nu.2. Surd.conſ.198. num. 10. & 11.
lib. 2. Et iſta eſt ignorantia iuris ſi negatur ignorari
25 effectum † reſultantem ex aditione hæreditatis ſine
inuentario, quæ ſicuti obligat ad ſolutionem ſolidi
legati de proprio relicti a Teſtatore ita, & obligat
ad non petendum legatum ſibi debitum, ex qua obli
gatione conſecutiua reſultat potius illius non acqui-
ſitio, quam renunciatio cum id fiat in limine acquiſi-
tionis veri dominij, & propterea tenent *DD. in d.l.ſi*
26 *duo*, quod cum Titulus † hæreditarius ſui natura iu-
dicetur lucratiuus, etiamſi ex illo reſultet damnum,
tamen quando damnum incipit à lucro ignorantia
non excuſat, vt poſt *gloſ.ibi verbo ſcire Bart. in princ.*
Paulo de Caſtro num.3. qui bene id declarat *Cuman.nu.*
2.verſ.à lucro. Imol.num.2. & 3. Aretin.num.3. ſuper
gloſ.in verb. ſcire; Vnde non licet arguere ab expreſ-
ſa repudiatione, vel renunciatione, qua pro eorum
27 † fundamento requirunt ſcientiam iuris delatiui taci
reſultantem ex actu poſitiuo qui fui natura ignoran
tem obligat, quia tunc intrat ſupradicta regula quod
ſcire, & ſcire debere eſt idem prout etiam in iſtis ter-
minis probat Roman. infra allegandus.

28 Neque contrarium dicit † *Ruin.conſil.117.nu.21.*
lib.2. quia non loquitur in eo qui adiuit hæreditatẽ, &
vt expreſſe ſe declarat, ſed in agnitione fideicommiſ-
ſi vniuerſalis quod multum differt à caſu de quo agi-
tur, vbi verſamur in eo qui fuit hæres, & adeundo hę
reditatem agnouit d. fideicommiſſum particulare cõ-
tinens etiam bona propria Georgij, quæ agnitio incẽ-
pit à lucro, merito obligatur ſine ſcientia ex ſupradi-
29 ctis, prout nec officiunt deducta per † *Menoch.d.conſ.*
707. quia loquitur de aditione inualida ob defectũ
ſcientiæ, quod non eſt in iſto caſu, & præſupponit
quod in caſu ſuo ageretur de hæreditate multum one
roſa *Phanuc. verò de inuent. p.7.num. 139.* in ſubſtan-
tia videtur velle hæredem qui fuit Honuphrius, tene
ri probare ignorantiam; Vndè non applicatur, & di-
ctum ſunm, nec ratione, nec auctoritate probat cum
30 *Alciat.conſ.* 33. *num.*23. *lib.*9. dicat ſolum † quod in
filio præſumitur ignorantia Teſtamenti, & *Soccin.con-*
*ſil.*18. *lib.*4. loquatur de approbatione Teſtamenti,
& legati non viſo teſtamento, & quicquid dicant

Ruin.

Ruin. Menoch. & Thanuc. visæ sunt DD. magis præponderare rationes supra deductæ, quam auctoritates dd. Doctorum.

Quo vero ad effectum hypothecæ legalis minus requiritur scientia, cum ista non essent bona Honuphrij hæredis, sed Georgij testatoris tempore testamenti cuius hæreditatem ipse non repudiauit, prout tunc illa acquisiuisset ex fideicommisso Auito, sed illam adeundo vt supra fuit dictum, bona ista accepit ex testamento patris, & sic de Georgio transiuerunt in Honuphrium, quod licet ignoranter fecerit, tamē sufficit ad istum effectum quod non agnouerit fideicommissum Auitum, quæ cognitio † est necessaria, vt 31 acquiratur verum dominium, & irreuocabiliter *Ferdinand. Vasquez p. 2. de succes. progress. in præfatio. libr. 1. num. 98. vers. simillimum est, lib. 3. §. 27. num. 5. consil. 25. Soccin. iun. lib. 1. num. 407. cum seqq. de legat. 1. Surd. consil. 300. num. 16. nouissimè Peregr. consil. 86. num. 26. lib. 6.*

Non potest igitur dici quod statim mortuo Georgio ista essent bona Honuphrij ex fideicommisso Auito, non agnito, sed ignorato, itaut obstet *d. l. 1. commun. delegat.* in ea parte dum prohibet dari hypothecam † in bonis hæredis, cum dominium rei legatæ 32 quod transit in legatarium ignorantem sit nudum, & tanquam non quæsitum, vt inquit *glos. in l. si quis ita hæreditatem, in verb. acquiri. ff. condit. instit.* Nam huic motiuo fuit plenissime satisfactum *in decis. facta 11. Maij 1624. nu. 37. cū seqq.* nihilominus ex abundanti 33 fuit responsum quod dominium † verum remanet in hæreditate testatoris vsquequo sit adita hæreditas, & agnitum legatum per quam aditionem tātum abest quod Honuphrius acquisiuit illud dominium, vt immo adeundo ipsemet hæreditatem Georgij cum acceptatione dicti prælegati, vt supra fuit dictum illa habuit ex testamento patris, quando enim fideicommissarius adiuit hæreditatem hæredis grauati, tunc non capit fideicommissum a fideicommittente, sed bona de grauato transeunt in ipsum fideicommissarium, vt eleganter declarat *Ruin. conf. 113. nu. 6. lib.* 34 2. assignans rationem quod per istam † aditionem actiones reales, & personales confunduntur, & propterea de Testatore grauato transeunt in ipsum fideicommissarium hæredem grauati *Menoch. conf. 89. nu. 153. lib. 1. Alba conf. 17. in princ. Afflict. decis. 237. nu. 3. vsque ad fin. Thesaur. lib. 3. quæst. forens. cap. 44. nu. 3. Vincent. Franc. decis. 80. num. 5. & 6. Gratian. lib. 2. di-*35 *scept. cap. 204. nu. 26. cum seqq.* & si aliqua † actio forsan non confunditur remanet inefficax ad agendum quod est idem *Alba conf. 247. nu. 13. & conf. 365. nu. 3. Menoch. d. conf. 89. num. 153. Vinc. Franc. d. decis. 80. num. 7.*

Cum igitur totum id proueniat ex illa aditione hæ-36 reditatis quæ vt supra fuit dictum, obligauit † Honuphrium ignorantem, sequitur quod ista non erant bona Honuphrij ex fideicommisso Auito non agnito, sed de Georgio Testatore transiuerunt in Honuphrium eius hæredem, vt per *Ruin. vbi supra*, & ideo intret al-37 tera pars *d. l. prime*, quę concedit † hypothecam in bonis quæ a Testatore transiuerunt in hæredem, & licet dudum postea Honuphrius agnouerit fideicommissum, tamen quidquid sit An ista posterior agnitio potuerit sibi prodesse, nihilominus non substulit effectū iam causatum ex præcedenti aditione hæreditatis Georgij quamuis ignoranter facta, quia semel hæ-38 res † non potest desinere esse hæres, & post acceptatam hæreditatem paternam, & prælegatum habens onus fideicommissi particularis ex qua aditione, & acceptatione fuit acquisita actio personalis, & hypo-39 thecaria vocatis ex d. fideicommisso non potuit † variare, & tollere Ius quæsitum eisdem fideicommissarijs per aditionem hæreditatis *l. fin. ff. de pactis*, & bene in proposito *Roman. conf. 125. nu. 1. & 2.* vbi ad id pondera. *Text. supra alleg. in l. si duo. ff. de acquir. hared.* 40 & propterea concludit non obstante ignorantia † sibi præiudicasse, dum adiuit hæreditatem ex vno modo succedendi. *Soccin. Iun. conf. 122. nu. 9. & seqq. & nu. 16. lib. 1. Molin. de primogenit. lib. 2. cap. 4. num. 37.*

Ad alia non fuit responsum quia sunt sublata ex alijs decisionibus, & sic vtraque parte informante fuit decisum, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO
Episcopo Vrgellen. Ianuen. Parochialis.
Veneris 13. Martij 1626.

ARGVMENTVM.

Patroni, quando dicantur foueri bonum ius, ad effectum iuris eligendi, seu præsentandi.

SVMMARIVM.

1 *Præsentandi quasi possessio ad effectum manutentionis probatur ex quasi possessione iuris eligendi, seu præsentandi.*
2 *Præsentationis quasi possessio bene dicitur constare ex pluribus nominationibus factis, & effectum sortitis.*
3 *Præsentationis effectuatio eò ipso probatur, si post vnius obitum, alter fuerit prouisus.*
4 *Libris visitationum statur in his, quæ spectant ad officium visitantis.*
5 *Visitatoris assertioni, quo ad statum Ecclesiæ multum deferendum est.*
6 *Patroni bonum ius ex quibus actibus possessorijs probetur ad effectum confirmationis illius, qui iam est electus, & nominatus.*
7 *Præsentandi quasi possessio acquiritur ex vnico actu, etiam contra prouisum ab Ordinario.*
8 *Præsentandi quasi possessio, quæ non suffragetur.*
9 *Actuum multiplicationes excludunt præsumptionem gratiæ.*
10 *Appellatio, quando nunquam fuit prosequuta, dicitur constare de re iudicata.*
11 *Per prouisionis modum, ea, quæ fiunt non immutant statum precedentem, & num. 18.*
12 *Spolio agens præsupponit reum conuentum possidere.*
13 *Petitio est species confessionis, & ideo debet interpretari ad fauorem confitentis.*
14 *Reintegrationem petens non censetur habere se pro spoliato respectu ciuilis possessionis.*
15 *Possessionis ciuilis retentio pendet ab animo possidentis.*
Et ideo id totum est arbitrandum iuxta circumstantias elicitas ex factis, & verbis precedentibus, & etiā ex post gestis.
16 *Ius proprium nemo præsumitur voluisse abijcere.*
17 *Reintegrationis actus, cum sit ordinatus ad acquirendum,*

dum, non debet contrarium operari.

19 *Præsentatio, quæ dedit causam litis non est attendēda.*

20 *Assistentia Iuris non suffragatur ad effectum manutentionis, quando alius est in possessione temporis considerabilis.*

21 *Assistentia Iuris non suffragatur pro manutentione, non quando redditur turbida.*

22 *Vicarij, seu Curati nominatio, quando sumus in Ecclesia Monialium ad eas Moniales spectat.*

23 *Monasteria non dantur sine Ecclesijs.*

24 *Dominium, quando deducitur incidenter, & non principaliter probatur ex sola possessione.*

DECISIO V.

VAcante Ecclesia Parochiali Sancti Andreæ Ciuitatis Ianuen. Moniales S. Andreæ de Porta nuncupatæ, quæ ad eas spectare Ius nominandi, seù eligendi, ac in illius possessione, seù quasi existere prætendebant, nominauerunt ad eam Andream Malaspinam Presbyterum; sed quia Illustriss. D. Modernus Archiepiscopus nominatione, seù electione Monialium non admissa, dictam Ecclesiam, tanquam vacantem per obitum Ioannis Baptistæ Barrilarij (qui, vt dicebatur, fuerat ab Ordinario prouisus) contulit præuio concursu Aloysio Albertono, & illum in possessionem immisit; Moniales præfatæ causam appellationis per eas interpositæ committi obtinuerunt Ordinario Sauonen. qui pronunciauit Moniales esse reintegrandas ad pristinam earum possessionem eligendi, seù nominandi Vicarium, & consequenter Andream fore, & esse confirmandum, & instituendum; tandem causa ad Rotam deuoluta, & commissa D. meo Vbaldo, fuit proposita die 17. Iunij anni 1624. super manutentione; Domini verò ordinarunt, vt videretur de bono Iure; super quo hodie per me proposito dubio loco dicti D. mei aduersa valetudine impediti, fuit resolutum satis ad effectum manutentionis, de qua agebatur constare de bono Iure Monialium,

1 eo ipso, quod constat de † earū possessione, seù quasi dicti Iuris eligendi, seù præsentandi Vicarium: *Cap. querelam de elect. cap. confirmationem de iure patr. Calder. cons. 23. de præbend. Gonzal. ad reg. 8. glos. 45. §. 2. num. 4. Garz. de benef. part. 5. c. 5. num. 1. Rota decis. 167. numer. 8. par. 2. diuers. & decis. 435. num. 1. par. 1. recent.*

2 De possessione autem Monialium † visum fuit constare ex pluribus nominationibus, seù electionibus per eas factis, & effectū sortitis vsque de anno 1554. *c. cum Ecclesia Sutrina de caus. poss. & propr. Rota decis. 17. p. 2. diuers.*

Quia in primis vacante hac Ecclesia de dicto anno 1554. fuit ad eam præsentatus per Moniales Lazarus de Caffana, qui ad requisitionem earum, & præuia informatione de illius sufficientia fuit institutus per Archiepiscopum Ianuen. & cum iste obierit, fuit per eas dem nominatus, seu electus Bartholomæus Scanilia de anno 1573. quæ nominatio, quamuis facta ad Gratam loquutorij d. Monasterij, attamen, quia de alia deputatione per Archiepiscopum non constat, & postea per mortem dicti Scaniliæ de anno 1594. fuit per easdem nominatus, & electus Bartholomæus Facciotus, satis probata † videtur illius effectuatio, eo

3 ipso, quod vnus per obitum alterius fuit prouisus, iuxta *cons. Oldr. 229. communiter receptum, Lambert. de iurep. lib. 2. par. 1. quæst. 10. art. 7. Rot. decis. 545. nu. 2. & decis. 598. num. 9. par. 1. diuers. & alibi sepiùs.*

Quæ adminiculatur ex requisitione, seù præcepto per Archiepiscopum Ianuen. dictis Monialibus facto de anno 1594. vbi † asseritur vacatio d. Ecclesiæ per obitum Scaniliæ; Et multò magis ex visitatione Apostolica de anno 1582. in qua fit mentio de institutione d. Scaniliæ per Archiepiscopum ad electionem Monialium: *Verall. decis. 158. par. 2. Rot. decis. 573. nu.*

4 *par. 2. recent.* Visitatoris enim assertioni, † quo ad

5 statum Ecclesiæ multum deferendum est, *Rot. decis. 371. num. 2. par. 1. recent. & in Mediolanen. decimarum 15. decembris 1619. coram bo. mem. Andrea.*

Et propterea ob eandem rationem probatur effectuata nominatio, seù præsentatio per Moniales facta de Bartholomæo Facciotto, ex quo Archiepiscopus per modum prouisionis de anno 1609. deputauit Baptistam Barrilarium ad curam d. Ecclesiæ, sub narratiua, quod vacabat per obitum d. Facciotti; qui (vt dictum est) fuerat per Moniales præsentatus per obitum Scaniliæ, & præsertim stantibus litteris Sacræ Congregationis Illustrissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum directis, & præsentatis Vicario Generali Archiepiscopi Ianuen. de anno 1595. & sic paulò post nominationem per Moniales factam de persona Facciotti, quibus cauebatur per Sac. Congreg. fuisse declaratum Ius nominandi, de quo agitur ad Moniales, approbationem verò ad Archiepiscopum spectare.

6 Ex quibus actibus † possessorijs satis videtur probari bonum ius Monialium pro confirmatione Malaspinæ per eas electi, & nominati: Rota in puncto apud Gregor. XV. *decis. 370. num. 2.* cum etiam ex vnico tantum actu acquiratur † quasi possessio, etiā con-

7 tra prouisum ab Ordinario, vt latè *Garz. de benef. par. 5. c. 5. num. 59. Rota in Illerden. Parochialis 13. Iunii. 1558. coram Caput aquen.* inserta apud eundem Garz. *vbi supra n. 60.*

Non obstat, quod supradictæ nominationes, &

8 electiones Monialium, in quibus fundatur † earum possessio, prætendantur admissæ ad gratificandum ipsis Monialibus de persona eis bene visa; *Feret. consil. 33. num. 4. lib. 1.* quia idem Ferret. paulò infra subiungit, quod quando electiones, vt hic, sunt factæ, tanquam spectantes ad nominantem, seu eligentem, quod non censentur admissæ, tanquam ex gratia, sed ex iustitia; Et multò magis, quando non vnica,

9 sed plures sunt, quia multiplicatio † excludit præsumptionem gratiæ: *Rip. in d. cap. cum Ecclesia Sutrina num. 55. de caus. poss. & prop. Seraphin. decis. 212. numero 2.*

Non obstat præterea, quod Monialibus requisitis de anno 1594. de mandato Vicarij Archiepiscopi ad dicendum, & allegandum, quare Archiepiscopus non posset libere conferre d. Ecclesiam; comparuit Procurator, qui Iura Monialium allegauit, & nihilominus Bartholomæus Facciottus fuit prouisus ab Ordinario, & quod cum per Facciotti mortem fuerit deputatus ab eodē Ordinario Barrilarius, & Moniales se opposuerint, & appellauerint, fuit appellatio reiecta, & nunquam per illas prosecuta, sicque

10 † videtur constare de re iudicata super possessorio ad fauorem Archiepiscopi; Quia fuit responsum, quòd non propterea Ordinarius acquisiuit libertatem con-

ferendi

ferendi, nisi concurrant adminicula ad arguendum Moniales animo dimisisse possessionē: Rota ponens in terminis hanc distinctionem in Lucana Maiuscultatus 1. Iulij 1587. coram Orano, & facit *Textus optimus in l. si id, quod, §. quod autem, ff. de acq. poss.* Et tantum abest, quod adminicula exaduerso probētur, quod imo prouisio de dicto Facciotto, stante nominatione Monialiū, & declaratione S. Congr. potius censetur facta pro continuanda earum possessione, & dicta Ordinarii deputatio postea facta de Barti-
11 lario fuit per †modū prouisionis, quæ nō mutat statū præcedentem, *Rebuff. ad [illegible] n. 35. cum seq. & fuit dictum in Cusentina Castellij legitime 24. Nouembr. 1621. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Non obstat prætensa confessio Monialium ad fauorem possessionis Archiepiscopi, quæ resultare videtur ex sententia, & processu desuper facto coram Episcopo Sauonen. Vigore Breuis Apostolici, dum obtinuerunt reintegrari ad possessionem Iuris nomi-
12 nandi, quando † quidem qui agit spolio, præsupponit Reum conuentum possidere, *Seraph. decis. 1417 nu. 3.* quia fuit bene responsum, quod reintegrationis petitio fuit æquiuoca, & sic debet referri ad solā naturalem possessionem, & turbationem de facto: *Rota Decis. 560. num. 3. par. 1. & 649. num. 10. p. 2. re-*
13 *cent.* & ratio est, quia d. † petitio est species confessionis, ideoq. debet interpretari ad fauorem confitentis, *l. si quis intentione, ff. de Iudic. Roman. cōs. 455,*
14 *nu. 4. & 6.* ac propterea † ciuilis possessio semper remansit penes Moniales, *Rota decis. 561. num. 5. p. 1. recent. Addit. ad Greg. xv. decis. 555.* Cum enim retentio possessionis ciuilis † pendeat ex animo possidentis, *l. licet, C. de acq. poss.* Id totum arbitrandū est iuxta circumstantias elicitas, ex factis, & verbis præcedentibus, & etiam ex post gestis; *Rot. decis. 644. sub*
15 *nu. 6. par. 1. recent.* In præsenti autem ex ante, & post gestis potius adsunt circumstantiæ, ex quibus elici tur, quod Moniales semper voluerunt animo retinere ciuilem possessionem: Tum quia non est credendum,
16 † quod voluerint abūcere proprium ius, *l. cum de indebito, ff. de probat.* & quia cum actus iudicialis
17 reintegrationis † sit ordinatus ad acquirendum, nō debet contrarium operari, *l. legata inutiliter, & ff. de admin. legat.* & in puncto *Rota ad. decis. 561. nu. 7.* Tū etiam ex præsentatione Facciotti, & ex recursu ad S. Congr. & appellatione interposita, & ex nominatione Malaspinæ, & demum ex manutentione per eas petita, de qua nunc agitur.

Non obstant prouisiones factæ per Illustriss. Archiepiscopum de Bartilario anno 1609. & de Alber-
18 tono anno 1622. Non prima, † quia facta fuit per modum prouisionis, *Rebuff. vbi supr.* Secunda verò
19 de Albertono dedit causam litis, & ideo non † est attendenda, *Rota coram Greg. xv. decis. 417. nu. 4. & in recent. decis. 30. nu. 1. par. 2. & in Callien. Iuris conferendi 27. Maij 1616. coram* R. P. D. meo *Verospio.*

Minus obstat allegata deputatio Figarolij de anno 1588. quia fuit facta pro Vice Curato, videlicet loco d. Scanilij Curati ab ipsis Monialibus electi, ex quo cura animarum est valdè numerosa, vt manifestè probari videbatur, tam ex libro matrimoniorū, in quo prædictus Scanilia de dicto tempore ante, & post Curatus nominatur, & dictus Figarolius vocatur simplex Presbyter, quam etiam ex supradicta visitatione Apostolica, in qua asseritur d. Scanilia tūc fuisse Curatum, & quia multo post, nempè de anno 1594. dicta Cura, seu Vicaria (vt dictum est) vacauit per obitum Scaniliæ, non autem d. Figarolii, & demum non apparet, quod ipse æquè principaliter administrauerit cum Scanilia Curato.

Nō etiam releuat iuris assistentia Archiepiscopi,
20 † tum quia non suffragatur, quādo alius, vt hic, est in possessione tēporis considerabilis, *Rota decis. 685 sub num. 2. vers. & præterea par. 1. recent.* & fuit dictū in *Aquilana Iurisdictionis 1607. coram Illust. Patriarcha Antiocheno impress. penes Marc. fol. de Commiss. to. 1. fol. 980. Greg. xv. decis. 312.* & ibi late Additio: tū
21 etiam quia redditur † turbida, tam ex suprādictis, quam etiam attenta iuris communis dispositione, cum potius, quo ad dictum ius nominandi, iuris assi-
22 stentia videatur esse pro monialibus, quia † cum agatur de Ecclesia Monialium, nominatio Vicarij, seu Curati de iure potius ad illas spectare videtur; *c. 1. de Capel. Monac. Conc. Trid. sess. 25. cap. 11. de regul.* & tradunt *Doct. in cap. cum venerabilis, vbi Felyn. num. 36. de except. Rota decis. 21. de præben. in antiquior.* & quia ita pro Monialibus censuit Sacr. Congregatio Concilij.

Vt quod Ecclesia sit Monasterij, videtur non pos-
23 se dubitari, quia vltra quod Monasteria † non dantur sine Ecclesijs, & quod ad effectum manutentionis, de qua agitur sufficit probatio ex sola possessio-
24 nę, ex quo dominium Ecclesiæ non deducitur † principaliter in Iudicio, sed incidenter, *Bart. in l. quidam in suo nu. 4. ff. de Conditio. insitit. Calderin. consil. 23. de præben. Rota decis. 24. num. 20. par. 2. diuers.* Dicebant Domini satis probari ex adiudicatione illis facta de dicto Monasterio cum possessione inde secuta vsq; de anno 1509. tam Conuentus, quàm Ecclesiæ cum confectione inuentarij rerum Ecclesiæ, in quo fuerunt descripta vasa sacra, libri baptizatorum, & alia ad exercitium Sacramentorum, & curæ spectantia, ac etiam ex visitationibus Apostolicis, & per Archiepiscopos factis, aliisque pluribus pro parte Monialium deductis, & cumulatis, &c.

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. MERLINO BONONIENSIS.

Fideicommissi de Desiderijs. Veneris 20. Martij. 1626.

ARGVMENTVM.

Religio Patrum Capuccinorum est incapax cuiuscumque acquisitionis, & ideo si in ea emittat professionem, ille cuius morte erat purificaturum aliquod fideicommissum, fit illi locus, perinde ac si naturaliter obijsset. Societas Officij an dicatur extincta, si ille in cuius vita inita fuit, professionē emittat in ordine Cappucinorum. Filiorum appellatione, quando veniant nepotes, & quando non, late declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Religio Fratrum Capuccinorum est incapax successionis bonorum, & cuiuscunque acquisitionis.*
2 *Monachus emittēs professionem, perinde est, ac si natura-*

tura-

turaliter obijsset. adeo vt non expectato obitu apertũ dicitur fideicõmissum (si quid adsit) substitutis.

3 *Rot. decis. 543. par. 2. in recent. declaratur.*

4 *Societas officij non dicitur extincta ob professionem in Religione Capuccinorum illius, in cuius vita sodalitas inita fuit.*

5 *In societate Officij ille, in cuius caput ea inita fuit, nihil penitus præstat, & nihil ei acquiritur.*
Sed solum ab illius vita, & obitu naturali regulatur societas, vt duret, vel extinguatur. num. 5.

6 *Professus bona retinere nõ potest ob votum paupertatis emissum.*

7 *Bona in suspenso manere non debent.*

8 *Fideicommissum filijs alicuius relictum, an, & quãdo comprehendat illius nepotes, & alios vlteriores gradus descendentes.*

9 *Sententia negatiua est crebrior, & validioribus enixa rationibus.*

10 *Filij aliter vocantur, & aliter nepotes, & ideo sub stricta iuris interpretatione appellatione filiorum non veniunt nepotes. amplia, num. 11*

11 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quoties voluntas fideicommittentis id disponit, vel æquitas, vel verisimilitudo.*

13 *Filiorũ appellatione veniunt nepotes. quoties adest causa recedendi ab eius stricta Iuris interpretatione.*

14 *Verbum, descendentes, habet implicitum tractum tẽporis successiuum, et omnes gradus amplectitur.*

15 *Linea est verbum collectiuum multorum gradum.*

16 *Substitutio, quãdo est facta filijs alicuius et est collata in tempus remotissimum, tũc nè ista substitutio reddatur elusoria, dicendũ est sub appellatione filiorũ venire nepotes, pronepotes trinepotes, &c.*

17 *Rot. decis. 507. par. 2. in recent, & alij DD. declarantur.*

18 *Filiorum appellatione, quando merito veniant nepotes.*

20 *Descendentium appellatione veniunt nepotes, pronepotes, Trinepotes, & alij vlteriores.*

21 *Linea verbum adaptari non potest ad eum, qui nõ est de linea, sed lineis originem præstat.*

22 *Linea incipit in filijs primi gradus.*

23 *Verbum, per, denotat tractum, & cursum, & continuationem de persona in personam.*

24 *Inæqualitas non est danda erga descendentes fratrum, & num. 27*

25 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quoties absonus, & iniquus intellectus sequeretur.*

26 *Magon. decis. Lucen. 82. num. 26. declaratur.*

28 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes secundum strictam Iuris interpretationem.*

29 *Filiorum appellatione veniũt nepotes, lato sumpto vocabulo, & secundum latam significationem, num. 30*

31 *Rot. decis. 667. nu. 11. p. 2. in recent. declaratur.*

32 *Coniecturæ simul iungi debent, & ita iuncta sunt ponderandæ, non autem separatim.*

33 *Ex testamenti vna parte, potest etiã inferri ad aliã.*

34 *Filij, quando vocantur, opus est de Patre facere mẽtionem, vt intelligatur de illis filijs, de quibus fit mentio. Limita. num. 35*

36 *Coniecturæ vrgentiores, & efficaciores, collunt infirmior.*

37 *Filiorum appellatione, quando veniunt nepotes, idem intelligitur de pronepotibus, trinepotibus, & alijs vlterioribus descendentibus.*

38 *Substitutio, quando est dilata in remotissimum tempus, in quibus debeat verificari.*

DECISIO. VI.

Hieronymus de Desiderijs instituit hæredibus Ioanne, Alexandro, Bartholomeo, & Ioanne Baptista filijs, inuicemque substitutis, & deinde vocatis filijs filiorũ, & descendentibus, postremo vbi finita esset eius, & filiorũ linea masculina, substituit Bernardinũ fratrem germanum, Bonifatiũ, & Francisẽ ex fratribus pariter germanis nepotes, & his nõ extantibus, eorum filios legitimos, & naturales masculos, & per lineam masculinã, defuncto autem Hieronymo, & postquam Alexander Iunior pronepos, & vltimus ex descendentibus, & linea Testatoris ingressus est, & professionem emisit in Religione S. Francisci Ordinis Capuccinorum, Stephanus, & Æneas pronepotes Bernardini petierunt declarari, bona Hieronymi fideicommittentes ad ipsos spectare, Huiusmodiq; causa in gradu appellationis introducta coram me, hodie proposui dubium, An constaret de fideicommisso purificato ad fauorẽ D. Stephani, & Domini in omnibus affirmatiuè responderunt, nempè Primo constare de fideicommisso: Secundo quod euenerit illius casus: Tertio quod euenerit in fauorem Stephani; & fratris.

De fideicommissi enim existentia non controuertebatur, nec controuerti poterat, quia apertè Testator in supra relatis verbis fideicommissum constituit ne dum in fauorem descendentium, sed etiam collateralium, scilicet Bernardini fratris, & Bonifatij, & Francisci nepotum, & eorum filiorum, & per lineam masculinam.

Quod autẽ defecerit linea masculina descensus Hieronymi Testatoris quam effectiuã Doctores appellant, hinc inde à patribus præsupponebatur, & existentia Alexandri Iunioris non visa est cõsiderabilis, quia statim ac Religioni † Patrum Capuccinorum, (quæ successionis bonorum, & cuiuscumque acquisitionis, tam in particulari, quam in communi est incapax iuxta *Clementinam exiui de Paradiso, de verbor. signif.* Et in specie de Religione Patrum Capuccinorum, constitutum est à Sacro Concilio Tridentino *sess. 25. c. 3.* ipse Alexander nomen dedit, & professionem emisit † perinde est ac si naturaliter obijsset, adeo vt non expectato obitu apertum dicatur fideicommissum substitutis, & vocatis post illius mortem, ita *Bart. in l. cum pater §. hæreditatem il primo, ff. de legat. 2.* vbi etiam *Bald. nu. 3. Abbas in cap. in præsentiarum. 58. & seqq. de probat. Dec. cons. 259. & 419. num. 1. Clar. in §. Testamentum quæst. 28. num. 4. Graff. de success. ex testamento §. testamentum quæst. 37. nu. 7. Guttierez quæst. canon. lib. 2. cap. 1. num. 18. 45. 51. Molin de primogenit. Hispan. c. 13. num. 69. Surd. consil. 90. nu. 7. & consil. 557. num. 10. Peregrin. de fideicom. art. 28. nu. 63. Rustic. in l. cum auus lib. 5. c. 7. nu. 12. & 19. Castill. quotid. controu. lib. 3. cap. 12. nu. 83. & melius nu. 93. 94. 95. & seqq.* plenè *Honded. consil. 62. nu. 16. & seqq. per tot. lib. 1.* qui *Castill. & Hõded.* loquuntur de professio in hac eadẽ Religione Cappucci-

puccinorum & in ijsdem terminis *Sanchez supra decalog. par. 2 lib. 7 c. 3 nu. 69.* qui alios quam plures recensent, ac de *veriori, & communiori* attestantur, & fundamentis contrariæ opinionis benè respondent.

3 Neque huic opinioni aduersatur † *decis. 543. part. 2. recent.* quia loquitur in societate officiorum, & huiusmodi societatem non dici extinctam ob professionem

4 in Religione Capuccinorum † illius, in cuius vitam tertius societatem inierat, & dispar est ratio, quia ille, in cuius caput societas inita fuit, nihil pe-

5 nitus præstat, & nihil ei acquiritur, † sed solum ab illius vita, & obitu naturali regulatur societas, vt duret, seu extinguatur. Vnde nil mirum si per professionem eiusdem non extinguitur ius sociorum, quia ex professione, nihil immutatur, quod secus

6 est in fideicommisso, ipse enim † professus bona retinere non potest ob votum paupertatis emissum, nec monasterium ob omnimodam incapacitatem, nec hæredes illius ab intestato, seù ex testamento, cum extet dispositio fideicommittentis, Vnde ne bona

7 † stent in suspenso, statim post professionem non expectata etiam morte naturali dicitur purificatum fideicommissum in fauorem substitutorum, vt tradunt supra citati Doct. quæ ratio cessat in societate, quia non obstante professione, lucra continuant in eadem persona, quæ in caput alterius contraxit societatem licet ille ingressus fuerit religionem omnino incapacem.

Quod vero casus fideicommissi euenerit in fauorem Stephani, & sic ipse sit comprehensus in fideicommisso, constare dixerunt Domini, ex eo quod per testes probatur Stephanum descendere à dicto Bernardino fratre Hieronymi fideicommittentis, in cuius Bernardini, & eiusdem filiorum fauorem, casu, de quo deficeret linea descendentium Testatoris, facta fuit substitutio, & quamuis anceps, & nodosa sit

8 apud Doctores controuersia, An & † quando fideicommissum filijs alicuius relictum comprehendat illius nepotes, & alios vlterioris gradus descendentes,

9 & crebrior sit sententia negatiua, † & validioribus nixa rationibus, quod deficiant ex proprietate sermonis, & stricta Iuris interpretatione nepotes non

10 veniant, quia † aliter filij, aliter nepotes appellantur *Quid si nepotes, ff. de Testam. tutel. l. filium habeo, ff. ad Maced.* & hanc vti *communiorem & veriorem* sequuti sunt post alios *Dec. consil. 95. num. 6. versic. & in ista, & num. 9. Socin. Sen. consil. 104. in princ. lib. 3. & Iun. consil. 30. numero 26. libr. 3. Old. consil. 90. num. 2. & 3. Menoch. consil. 215. numer. 95. & 97. Rimin. Iunior consil. 358. num. 228. & seqq. Gaspar Thesaur. q. forens. lib. 1 qu. 91. num. 1. Ludou. Cassan. consil. 34. num. 8. Rusis. in d. l. cum auus lib. 6. cap. 14. num. 19. ff. de condit. & demonstr. Cuiac. in comment. ad l. 2. ff. de excus. tut. Ioseph. Sess. decis. Aragon. 64. num. 83. versic. Atque opus,* & pluries sequitur est *Rota*, sed præcipuè coram *bonæ mem. Cardinal Seraphino decis. 1486. num. 9. & in Romana fi. eiusm. 21. Aprilis 1603. coram Illustriss. D. Cardin. Millino, & in Anconitana fideicommissi 10. Decembris eiusdem anni coram Reuerendissimo Attrebatens. & in Ariminen. fideicommissi 17. Ianuarij 1614. coram R. P. D. meo Verospio*, quæ est *decis. 357. part. 2. recent. & in alia Arimínen. 23. Martij 1615. coram Reuerendissimo Domino meo Selencien.* quæ est *667. eiusdem part. 2. recent.* & nuper dicit etiam *Romana, seu Prænestina fideicommissi de Columna 31. Martij 1623. & confirmata 2. Maij 1625. coram bonæ mem. D. Vbaldo.* Præsertim vbi † agitur de vocatione transuersalium, & quando resultat gratiamen filiorum, & descendentium, vt per Doctores prædictos.

11

12 Nihilominus quoties contrarium suadent † voluntatis fideicommittentis coniecturæ, vel æquitas, & verisimilitudo, ab illa propria verbi, *filiorum*, significatione & stricta Iuris interpretatione recedimus, & in stam nempè præsumptæ mentis Testatoris consonam,

13 & latè amplectimur sita vt *filiorum* † appellatione veniant nepotes *Iusta ff. de verb. signific. l. Senatus consulto. ff. de Rit. nupt.* & in terminis fideicommissi dixerunt *Cruet. consil. 155. num. 4. Socin. Iun. cons. 30. num. 26. lib. 4. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 8. num. 1. & 2. & 12. Rustic. loco præallegato cap. 11. num. 458* egregie *Fachin. controu. lib. 5. c. 18. Pereg. de fideicom. art. 22. nu. 10. & 12. Menoch. de præsum. lib. 4. præsump. 94. num. 23. vers. Recedit. Modern. Brixien. de substit. quæst. 320. nu. 10. & Rot. coram Card. Seraphino dicta decis. 1486. num. 6. & 8.* & præsupponitur etiam in dictis decisionibus *507. nu. 6. & 667. nu. 4. p. r. 2. recent.*

In hoc vero secundo casu, nos versari Domini censuerunt ex pluribus, & vrgentibus coniecturis suadẽtibus, Testatorem in substitutione facta de transuersalibus sensisse ne dum de filijs primi gradus Bernardini fratris, sed etiam de nepotibus, & alijs vlterioris gradus descendentibus eiusdem Bernardini.

Prima autem erat coniectura, quia Testator constituit amplum, & reciprocum fideicommissum inter suos filios, & descendentes, dum vocauit *suos filios, nec non filiorum filios, & descendentes, & lineam masculinam*, & dubium non est, quin omnes à Testatore descendentes in infinitum essent vocati, id enim important tum verba illa *filius filiorum, & descendentibus*

14 quod verbum, *descendentibus*, † habet implicitum tractum temporis in perpetuum, & omnes gradus amplectitur *§. 1. Authen. de hæred. veniet. ab intestato l. fi. C. de suis, & legit. Pariſ. cons. 11. nu. 27. lib. 3. Peregr. de fideicom. art. 19. num. 17. & 33.* qui alios cumulat, & *cons. 35. num. 5. lib. 3. & consil. 44. num. 3. & 6. lib. 4. Menoch. cons. 1012. nu. 1. Modern. Brixien. de substit. quæst. 327. num. 1.* Tum etiam illa verba. *Finita linea masculina Testatoris, & dictorum eius filiorum*, quæ comprehẽdebant quoscumque descendentes à Testatore, &

15 eius filijs, cum id importet verbum, *linea*, † quod est collectium multorum graduum *Doctores in l. Gallus. §. quidam recte. ff. de lib. & posthum. Menoch. cons. 497. nu. 1. Peregr. dicto art. 19. nu. 33. Surdus consil. 344. nu. 14.* & propterea si post tot personas, & tot gradus vocauit filios Bernardini, & ita nedùm in incertum, sed & in remotissimum tempus, contulit substitutionem filiorum Bernardini, quo tempore verisimiliter non erant extituri filij primi gradus dicti Bernardini, ne e-

16 lusoria, † & inanis enadat huiusmodi substitutio, dicendum videtur, sub vocatione *filiorum* intellexisse de filijs secundi, tertij, & vlterioris gradus, ita *Bald. in l. Gallus. §. instituens, ff. de liber. & posthum. & Alex. ibidem num. 70. Imol. num. 48. Roman. cons. 438. nu. 15. Aretin. cons. 145. Rub. Alex. consil. 144. nu. 4. Menoch. cons. 530. nu. 24. Odd. cons. 39. nu. 52. Pereg. de fideicom. artic. 22. num. 50. & consil. 31. num. 15. lib. 2. & cons. 59. num. 3. vers. Attamen lib. 3.* plenè qui innumeros

congerunt *Modern. Brixien. de substit. dicta quæst.* 320. *nu.* 15. & 17. *Sessa decis. Aragon.* 64. *nu.* 108. & sequuta est Rota coram *Put. decis.* 256. *num.* 5. *lib.* 2. *apud Cardin. Seraph. decis.* 409. *num.* 11. *& in Romana fideicommissi de Scrlupis* 23. *Februarij* 1601. *coram bonæ mem. Iusto, quæ est decis.* 426. *num.* 4. *par.* 4. *diuers. in Romana Casalis Palazzetti* 19. *Iunij* 1615. *coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Manzanedo, quæ est decis.* 718. *par.* 2. *recent. & confirmata* 11. *Decembris eiusdem anni*, vbi fuit etiam neglectum, quod fideicommissum esset in fauorem transuersalium, & in *Tusculana fideicommissi* 19. *Aprilis* 1619. *coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

17 Nec obstant *decis.* 507. *par.* 2. *recent.* † *nu.* 14. & Doctor. cumulati *à Modern. Brixien. loco prælleg. to num.* 16. *in prine.* qui huiusmodi coniecturam improbant, quoniam vel horum opinio est contra communem, prout testatur *Rust. in d. Lcum anus lib.* 6. *cap.* 12. *num.* 10. 11. 12. *& 13. & num.* 63. *Galuan. conf.* 48. *num.* 63. vel fortasse admittenda videtur quoties in futurum solum modo tempus reijcitur substitutio filiorum, in quibus terminis loquitur dicta decis. 507. & vbi non concurrunt aliæ coniecturæ efficaces pro vocatione nepotum, secus autem si & in remotissimum tempus fuit collata substitutio, vel in infinitum, facta fuit prima vocatio descendentium Testatoris, quia in his casibus, cùm Testator potuerit probabiliter cogitare, tunc non extituros filios primi gradus, merito

18 † *filiorum* appellatione, veniunt Nepotes, vt per dictos *Modern. Brixien. prælleg. ta quæst.* 320. *numer.* 17. *& Rot. in d. Tusculana fideicommissi* 15. *Aprilis* 1619. *coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Nec obstat, quod Testator posit tot gradus, & personas substituerit etiam Bernardinum, qui multò minus erat extiturus illo remotissimo tempore, Quoniã aduertendum est Testatorẽ dũ suis descendentibus & lineæ substituit Bernardinum fratrem, *& illos filios & per lineam masculinam*, amplexum fuisse plura tempora; nempè tempus propinquum, in quo poterant præmori eius filij, & superuiuere Bernardinus, necnõ remotum, in quo deficere poterant filij filiorum Testatoris, & tunc successissent filij Bernardini, qui superuiuere potuissent; & tempus etiam remotissimũ, quo deficerent vlteriores descendentes Testatoris, & tunc necessario sub nomine filiorum Bernardini, debent intelligi vocati vlteriores descendentes eiusdem Bernardini, qui secundum mentem Testatoris, illo remotissimo tempore superuixissent, &c. & sic semper verum est dicere, Testatorem considerasse etiam tempus remotissimum, quo casu, vt supra fuit firmatum,

19 appellatione † *filiorum*, veniunt nepotes, & alij vlteriores; & vocatio Bernardini non quidem refertur ad illud tempus remotissimum, sed ad congruum tẽpus singula singulis congruè referendo.

Secunda erat coniectura quia Testator in substitutione de transuersalibus non solum vocauit Bernardinum fratrem, & Bartholomei *filios, nec non illorum filios*, sed etiam addidit, *& per lineam masculinam*, Vnde videtur addendum, verbum, *Descendentes*, quia alias imperfecta, & manca esset oratio; Horum autem descendentium

20 † appellatione, vt dictum fuit in prima coniectura veniunt nepotes, Pronepotes, Trinepotes, & alij vlteriores, nisi recipiamus hanc interpretationem, Pronepotes, illis verbis, *& per lineam masculinam*, comprahendantur nepotes, consequens erit, illa verba omnino esse otiosa, quia si solum filios Bernardini, Bonifatij, & Francisci substituisset Testator, non opus erat illa clausula, *& per lineam masculinam*, quia verbis disertis erant prius vocati ibi, *& ipsis non existantibus eorum & cuiuslibet eorum filios legitimos, & naturales*; Vnde vt aliquid operentur verba, & *per lineam masculinam*, dicendum videtur, substitutionem trahi ad nepotes & alios de-

21 scendentes, Immò nec verbum; *linea*, † potest adaptari ad Bernardinum, nec ad Bonifacium, & Franciscum, quia ipsi non sunt de linea, sed lineis originem præstant, *Socin. Sen. consil.* 81. *num.* 1. *& seqq. lib.* 4. *Peregr. de fideicom. artic.* 22. *num.* 24. *vers. non tamen*. Nec etiam ad eorum filios primi gradus,

22 † quia in ipsis incipit quidem linea, *vt per Peregr. & alios vbi supra*, sed hæc linea protrahenda est ad alios descendentes, tùm quia alioquin, hæc linea coarctaretur in punctum, si in ijsdem filijs primi gradus inciperet, & in ijsdem etiam desineret, tùm quia Testator non solum exordium lineæ, sed illius tractum considerauit, ibi *& per lineam masculinam*, quod verbũ,

23 † *Per* denotat tractum, & cursum, & continuationẽ de persona in personam, & de gradu in gradum *ad Bald. in l. super longi in addit. numer.* 2. *C. de præscript. long. temp. Castrens. consil.* 91. *colum. fin. vers. filius vero lib.* 2. *Soccin. Sen. conf.* 42. *num.* 3. *lib.* 1. *Rebuff. in l. vrbana*, §. *pernoctare vers. notandum. ff. de verbor. obligat.* & propterea ne dum filios primi gradus tãquam principium lineæ, sed & nepotes, & alios vlteriores, vti medium, & tractum eiusdem lineæ vocasse Testatorem credendum est.

Tertia coniectura desumebatur, quia sustiuit Bernardinum fratrem, & cum eo Bonifatium ex Bartholomæo, & Franciscum ex Romanino fratribus nepotes, & deindè subdit, *& eorum, & cuiuslibet filius masculos, &c.* Vnde si ad huiusmodi substitutionem fuerunt vocati nepotes ex Bartholomæo, & Romanino

24 fratribus, pariter etiam ne detur † inæqualitas erga descendentes fratruum, coniectura assequimur, vocatos fuisse itidem nepotes ex Bernardino, quemadmodum fuerunt vocati Nepotes Bartholomæi & Romanini fratrum Testatoris ita in hoc articulo huiusmodi coniecturam perpenderunt *Alex. consil.* 5. *num.* 6. *& 7. lib.* 3. *Eugen. conf.* 94. *num.* 10. *lib.* 1. *Becc. consil.* 221. *num.* 13. *lib.* 2. *et Galuan. consil.* 48. *num.* 64. *vers. Tertia se nobis, & consil.* 49. *num.* 12. *vers. Item non solum*; Et de æquali charitate Testatoris tam erga filios fratrum, quam nepotes, satis constare videtur, dum in substitutione vocauit Bernardinum fratrem, & eius filios, nec non Bonifatium, & Franciscum nepotes ex fratribus præmortuis, & æqualiter deindè etiã vocauit tàm filios ipsius Bernardini, qui Testatori erant nepotes, quàm filios dictorum Bonifatij, & Frãcisci, qui Testatori erant nepotes, quod si *filiorum* appellatione non comprahenderentur nepotes Bernardini, ipsi conqueri possent se immeritò postpositos fuisse alijs nepotibus Bartholomæi, & Romanini fratrum Testatoris. Et tamen in hoc articulo monent *Doct.* faciendam esse interpretationem protocatione

25 † nepotum sub nomine filiorum quatenus alioquin, absonus & iniquus intellectus sequeretur *Cinus Rayner. de forolin. Bald. & alij in l. Gallus*, §. *Instituens, ff. de liber. & posthum. Peregrin. artic.* 22. *numero* 48. *Sard. consil.*

consil. 85. *num.* 28. *Menoch. consil.* 613. *num.* 11.

26 Neque vrgent rationes allegatæ † a *Magon. decis. Lucen.* 82. *nu.* 26. qui hanc coniecturam improbat, & referunt *Modern. Brixien. dicta q.* 120. *num.* 73. quia illius opinione retenta licet non sequatur inæqualitas respectu stipitum, requeretur tamen respectu gra-

27 duum, † si nepotes ex vno fratre succederent, & alij ex alio fratre excluderentur; Et dum amplectimur hanc interpretationem quod *filiorum*, appellatione veniant nepotes, non torquetur verbum, *filiorum*, nec extraneus sensus illi applicatur, sed tantum neglecta

28 stricta significatione, secundum † quam nepotes non veniunt, eligimus latam, & iustam significationem;

29 in confesso est enim apud omnes Doctores quod † appellatione *filiorum*, veniunt nepotes saltem lato sumpto vocabulo, vt per *Bart. Bald. Castrens. & alios in l. liberorum. ff. de verb. signific. & in dicta l. Gallus*, §. *instituens, ff. de liber. & posthum. & per dictum Brixien. dicta quæst.* 319. *num.* 12. *& quæst.* 320. *num.* 32. *vers. respondetur enim.*

Quarta coniectura est quia Testator ne dum prohibuit alienationum bonorū immobilium, sed bis etiā declarauit, se velle, vt bona conseruentur in sua familia, & propterea ne huic voluntati aduersentur congruum etiam videtur eam amplecti opinionem, quæ dum fauet nepotibus faue etiam conseruationi bo-

30 norum in familia, nec inde † tamen fit extensio exorbitans, sed verbum *filiorum*, vt dictum est recipitur in lata significatione, & hanc coniecturam in hoc articulo approbarunt multi congesti a *Rustic. in dicta l. cum quis, lib.* 6. *c.* 12. *num.* 44. *Bocc. cons.* 221. *nu.* 7. *& 8. Brixien. dicta quæst.* 320. *num.* 31. 32. *& 33. Galuan. dicto consil.* 38. *num.* 65. *& 66.* vbi istam opinionem d. *Menoch.* & alijs contrarium sentientibus vindicant; & quamuis testator huic præcepto de non alienando, & conseruationi bonorum in familia addiderit verba, vt *in institutionibus supra factis* hæc tamen verba non impediunt, quin semper dicta prohibitio alienationis, & vetum conseruandi bona in agnatione suadeant, vt potius lata, ac benigna significatio verbi, *filiorum* recipiatur, quam stricta, & arcta ei. sdem

31 verbi, *filiorum*, significatio, &c. Rota autem, † & si in *Armen. coram Reuerendis. D. meo Seleucien. quæ est de cis. 667. num.* 11. *par.* 2. *recent.* respuerit hanc coniecturam, attamen id euenit, quia ibi non constabat de voluntate Testatoris, vt dicitur in decisione sub nu. 10. prout nec constabat in casu *Card. Seraph. dec.* 1486 *nu.* 12. hic autem de voluntate Testatoris conseruandi bona in familia ambigi non potest, quin verbis expressis legitur, nec in dicta decisione 667. aderāt tot aliæ coniecturæ, prout in præsenti casu concurrunt,

32 quæ † simul iungi debent, & ita iunctæ sunt ponderādæ non autem separatim, & vnaquæque de per se discutienda est, huiusmodi enim coniecturæ ad inuicē fulciuntur, & vna corroborat alterā *Bero. consil.* 104. *num.* 12. *in fin. lib.* 2. *Cephal. consil.* 251. *num.* 87. *Rota coram San. mem. Gregor. XV. decis.* 315. *num.* 9. *& ibi addent. num.* 19.

Nec Dominis obstare visæ sunt coniecturæ ponderatæ contra nepotes; Nam illa quod in alia parte Testamenti fuerint distinctè, & discretiuè vocati *filiis, & nepotes, & descendentes*, & propterea dum Testator postea in alia parte simpliciter vocauit filios Bernardini nō præsumatur intellexisse de nepotibus, quos in specie sub nomine nepotum consueuit appellare, non videbatur concludens, cum immò ab vna

33 parte Testamenti, † possit etiam inferri ad aliam. Et hæc coniectura elidatur ex alia coniectura superius ponderata pro Nepotibus, si enim Testator vocauit propter filios, nepotes, descendentes, & lineā masculinam, & hæc deficiente, substituit filios Bernardini, & sic contulit substitutionem in tempus remotissimum, quo non erant extituri filij primi gradus Bernardini, consequenter, ratio suadet, quod Testator intellexerit de nepotibus, pronepotibus, & alijs vlterioribus descendentibus Bernardini, qui extarent tempore, quo linea descensiua Testatoris deficeret, vt supra in prima coniectura.

Minus etiam arridebat alia, quod Testator vocauerit taxatiuè filios Bernardini, ibi, *& eorum filios*, quia vocando filios Bernardini non dicitur restrictiuè loquutum fuisse, sed potius demonstratiuè, dum

34 enim vocantur filij, † opus est de Patre mentionem facere, vt intelligatur, de quibus filijs sit sermo, &

35 tūc restrictiuè diceretur facta substitutio si fuisset † dictum, *filios prædictos*, vel alio modo demonstraretur de filijs præcisè primi gradus sensisse Testatorem *Bartol. in d. l. Gallus*, §. *instituens num.* 3. *ff. de liber. & posthum. dictus Modern. Brixien. dicta quæst.* 325. *num.* 28. vbi *veriorem* dicūt *Rota in illa Tusculana fideicommissi* 15. *Aprilis* 1619. *& 23. Martij* 1620. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, & in his terminis loquitur *dicta decis.* 667. *num.* 19. *part.* 2. *recent.* & dixit etiam in illa *Romana, seu Præneſtina fideicommissi de Columna*, 31. *Martij* 1623. *coram bon. mem. D. Vbaldo*. Et demum hæ, & aliæ coniecturæ eliduntur ex supra relatis coniecturis, pronocatione nepotum, quæ Dominis visæ sunt vrgentiores, & efficaciores, & ideo benè alias

36 coniecturas † contra nepotes tamquam debiliores tollunt. *d. diuus, ff. de integr. restitut. Menoch. de præsumpt. lib.* 1. *q.* 9. *cum alijs.*

Neque obstat, quod Stephanus non sit nepos, sed vlteriori gradu dilet a Bernardino stipite; Quoniam

37 in hac materia quoties † asseritur appellatione *filiorum* venire nepotes, idem intelligitur de Pronepotibus, Trinepotibus, & alijs vlterioribus descendentibus *Bart. in l.* 1. §. *sed & si quis. ff. de suis, & legitim. Molin. de primog. Hispan. lib.* 1. *c.* 6. *num.* 29. *Pereg. de fideic. art.* 22. *nu.* 45. *& art.* 28. *num.* 32. *Modern. Brixien. dicta q.* 320. *num.* 1. *& 2.* quod præsertim dicendum videtur in præsenti casu, vbi substitutio filiorum Bernardini dilata est in remotissimum tempus, quo ne dum filijs, sed nequè nepotes verisimiliter erant extituri.

Et ita vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO Decano.

Alerien. Pensionis. Veneris 20. *Martij.* 1626.

ARGVMENTVM.

Pensionis translatio, quando dicatur valida. Bigamia, licet exuat clericum omni priuilegio cle-

sicali non tamen per eam deletur character clericatus. Dispensatio aliqua, quando fit, an sit facienda derogatio Concilijs generalibus obstantibus. Gratia secunda, quando subsistineatur, non facta mentione primæ.

SVMMARIVM.

1 *Pensionem exigens per spatium 30. annorum liberatur ab onere iustificationis.*
2 *Bigamus est exutus omni priuilegio clericali.*
3 *Character Clericatus non deletur per Bigamiam.*
4 *Bigamus, quando dispensatur, an sit opus derogari Cõcilijs generalibus.*
5 *Text. in c. 1. de Bigam. in 6. continet Constitutionem Conciliarem.*
6 *Abb. in c. 1. nu. 5. de spons. Rota non sequitur, dum constituit differentiam inter constitutionem conciliarẽ, & constitutionem Papæ.*
7 *Clausula, non obstantibus, derogat etiam, quo ad concilia generalia.*
8 *Dispensatio facta, cum clausula, non obstantibus, amouet omne impedimentum.*
9 *Dispensare, pro soluere dicitur.*
10 *Bigamus, quando fuit dispensatus ad effectum obtinendi pensionem, de ista dispensatione non est facienda mentio in translatione pensionis.*
11 *Gratia secunda, quando idem continet, quam prima, tunc ob eius taciturnitatem, non vitiatur secunda.*
12 *Gratia secunda, quando plus continet, quam prima, tunc ob eius taciturnitatem causatur subreptio, & nu. 14.*
13 *Gratia secunda, quando non valet, non propterea tollitur prima, sed remanet in suo robore.*
15 *Pensionis translatio, si fiat per viam extinctionis primæ, & creationis, seu reseruationis nouæ pensionis, pensio translata respectu translatarij non dicitur noua pensio.*
16 *In gratia non sunt narranda ea, quæ omnino sunt ab ea diuersa, & nu. 17.*

DECISIO VII.

FOelicis recordationis Gregorius XIV. Motu proprio kal. Augusti anni 1591. reseruauit pensionem scut. 1000. super fructibus mensæ Episcopalis Alerien. ad fauorem bon. mem. Cardinalis Sauli, quã San. me. Gregorius XV. Non. Martij anni 1621. ab Incarnatione, quæ est à Natiuitate annus 1622. Pontificatus sui Anno II. transtulit in D. Antonium familiarem eiusdem Cardinalis, qui quidem Cardinalis præstitit consensum quare dubitaui, an constaret de valida translatione, & Domini affirmatiuè responderunt, cum constet de voluntate Papæ, & Cardinalis, & de clericatu D. Antonij ex literis patentibus, nec alia iustificatio reseruationis primæ pensionis est necessaria, tùm quia fuit reseruata Motu proprio, tũ etiam † quia per xxx. annos fuit exacta, vnde præd.
1 D. Antonius liberatur ab onere iustificandi *Rot. decis. 122. num. 1. par. 1. in recent.* san. mem. Gregorius. xv. *decis. 57. vbi adsent.*

Neque obstat, quod pẽsio fuit translata in D. Antonium tamquàm clericum ibi dilecto filio, &c. cleri-
2 co coniugato; & tamen cum esset bigamus † erat exutus omni priuilegio clericali. *cap. 1. de Bigam. in 6.* latè *Garz. de benef. c. 6. num. 2. Paris. de Resign. lib. 4. q. 4. nu. 18.* Quia hoc est verum, sed non facit, quia cum Papa sciret ipsum esse bigamum, vt patet ex eadem trãslatione, illa verba stant demonstratiuè, non limitatiuè, cum non obstante bigamia non esset delictus † cha-
3 racter clericatus, sed solum ipse D. Antonius denudatus omni priuilegio clericali, *Butr. in c. cum Ioannes nu. 18. Imol. pariter num. 18. in fin. de cleric. coniug.* & fuit resolutum coram bon. mem. Card. Lancellotto *in causa Veronen. Pẽsionis 23. Februarij* 1600. & in alia *Cesaraugustana Pensionis 1. Junij* 1610. & postmodum in eadem coram san. me. Gregorio, *quæ est dec. f. 516. num. 8. & seqq.* quæ optimè declarat hunc punctum, & benè *Ioan. de Mantaign. de Bigam. eff. 3. num. 11.*

Non obstat, quod in ipsa translatione D. Anto-
4 nius fuit dispensatus † super bigamia & tamen non fuit derogatum Concilijs generalibus, & sic nec c. 1.
5 *de Bigam. in 6.* quod † continet Constitutionem Conciliarem. Rota enim non admittit distinctionem Ab-
6 batis, qui constituit differentiam † inter Constitutionem Conciliarem, & Constitutionem Papæ ex *Concil. in c. 1. nu. 5. de spons.* vt in *dec. 123. par. 1. diuers.* Nam fuit responsum, quicquid sit, an in dispensatione de qua in dictis literis translationis fuerit sufficiẽter derogatum Concilijs generalibus; quod ipse habet suf-
7 ficientem derogationem, vt sit † capax pensionis nõ obstante bigamia, cum illa gratia contineat derogationem ad Concilia generalia, *Prob. ad Monach. in cap. in tua num. 24. de consuet. in 6. Dec. cons. 341. num. 10. Conar. in epit. de sponsal. par. 2. c. 8. §. 9. nu. 7. vers. quibus ego addo. Garz. de benef. par. 4. c. 5. num. 38. & seqq.* quæ
8 quidem dispensatio † sustulit omne impedimentum ad effectum capacitatis pensionis, *Conar. de Matrim. 2. par. c. 6. §. 9. num. 1. vers. dispensare.* post mediũ ibi,
9 not verò † passim dispensare pro soluere dicimus, *& num. 2. versic. dispensat verò. Suarez de legib. lib. 6. c. 11. num. 1. ad fin. vers. frequentius verò. Sanchez de Matrim. lib. 8. disput. 1. num. 1. vers. dispensare.* Neque de ista di-
10 spensatione erat facienda mentio in ipsa † trãslatione pensionis, quia sufficit quod esset habilitatus, & dispensatus, *Ioan. Andr. in c. 2. nu. 2. de fil. presbyt. in 6. & ibi Anchar. notab. 3. Gemin. nu. 7. Franc. nu. 5. Abb. in cap. veniens, num. 14. de præscript. Rebuff. in prax. titu. de dispens. in fin. & in Concord. in form. mand. Apost. super ver. dispensationum, Sanchez de Matrim. lib. 8. disput. 22. num. 1. ante fin.*

Neque obstat, quod in secunda dispensatione non
11 fuit facta mentio † primæ, quia, aut secunda de iure sustinetur, quia sufficienter fuit derogatum Concilijs generalibus, & cum nil plus contineat, quam prima, non propterea ex taciturnitate primæ in hoc casu, in
12 † quo nihil plus continetur, quam in prima, causatur subreptio, licet secus esset, si plus contineret, vt sentiunt omnes Doctores, quos cumulat *Sanchez de Matrim. lib. 8. disput. 22. num. 2.* & ita in specie dicunt *Dec. cons. 55. num. 7. vers. 4. & vltimo. Gozad. cons. 90. n. 10. ad fi. vers. quinta conclusio. Eugen. cons. 57. num. 64. lib.*
13 *1.* Aut non valuit, † & non propterea tollitur prima, sed remanet in suo robore, *Innoc. in cap. veniens, num. 5. de præscript. & ibi Host. num. 12. Ioan. Andr. nu. 16. Bald. num. 13. Bellamera. num. 6. Sanchez d. lib. 8. disput. 22. num. 15.*

Neque obstat, quod prima dispensatio continet, vt

Dominus Antonius posset consequi, & retinere pē siones reseruandas, non autem vt etiam in eum posset transferri pensiones, & sic secunda dispensatio visa
14 fuit necessaria, quare non sustinetur, † non facta mē tione primæ. Quia contrarium visum fuit sine difficultate veriu, cum translatio pensionis fiat per viam extinctionis primæ, & creationis, seu reseruationis nouæ pensionis, & pensio translata, (quicquid sit respectu titularis) respectu translatarij est noua pensio,
15 ideò comprehenditur sub dispensatione retinendi spē siones reseruandas, vt in puncto est *dec. fan. mem. Greg. 18. nu. 7.* & fuit dictum in causa *Romana Pensionis 17. Iunij 1622. coram R. P. D. meo Burato*, & nouissime in causa *Ferrarien. pensionis 14. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Remboldo*, circa quem articulum Dominii nullam habuerunt difficultatem.

Neque obstat, quod in dispensatione non fuerit facta mentio de alia dispensatione obtenta à fan. mem. Paulo V. vt posset contrahere matrimonium cum sibi
16 coniuncta. Quia hoc poterat † omitti cum illa dispēsatio fuerit super re omninò diuersa, & ideo de illa non erat facienda mentio, *Abb. in cap. veniens, nu. 13. & 14. de præscript. Anchar. cons. 131. in fin. cum alijs per Sanchez de Matrim. lib. 8. disput. 22. num. 5.* Et cessat omnis difficultas, quia quatenus illud impedimentū affinitatis egerit dispensatione, etiam ad effectum, de quo agitur, quod omnino negatur, satis adest dispensatio in literis translationis, in quibus etiam dispensatur super bigamia, quæ dispensatio etiam si in illis literis concessa non suffragaretur; suffragaretur tamen dispensatio obtenta super affinitate, & respectu bigamiæ suffragaretur prima dispensatio, vt dictum est, & vtraque sustineretur, non facta mentione de altera,
17 † cum sint super re omnino diuersa ex supra deductis, sed veritas est, quod D. Antonius non eget hac dispensatione.

Quæ dicta fuere circa interesse Illustriss. & Reuerendiss. D. mei Cardinalis Burghesij non sunt præsentis inspectionis, quia hodie cum eo non agitur, sed cum Titulari.

Et ita concluſum, &c.

REVERENDISS. P. D. REMBOLDO

Oritana voti. Veneris 27. Martij. 1626.

ARGVMENTVM.

Manutentio in incorporalibus vt concedatur quid sufficiat probare. Canonici soli, licet sint de Capitulo, tamen alij Præsbyteri possunt etiam acquirere tale ius essendi de Capitulo.

SVMMARIVM.

1 *In incorporalibus attenditur quasi possessio ad effectum manutentionis.*
2 *Quasi possessio in incorporalibus acquiritur per vnicum actum.*
3 *Canonici soli de Iure communi sunt de Capitulo.*
4 *Præsbyteri possunt acquirere, priuilegio, consuetudine, aut statuto facultatem essendi in Capitulo.*
5 *De possessione solae est docendum, quando agitur de cēcedenda manutentione, & non est disputiendum an sit iusta, nec ne.*
6 *Actus, qui dederunt causam liti non attenduntur.*
7 *Contradictio facta post actum perfectum, & consummatum, non impedit, quin minus censeatur per dictum actum pacificè gestum, acquisita possessio.*
8 *Testis vnius depositio sufficit in iudicio possessorio.*
9 *Manutenendus, quis est in sua possessione.*
10 *Illatio non fit ex diuersis.*

DECISIO. VIII.

DOmini dixerunt mandatum de manutenendo dandum esse Presbyteris in actibus, in quibus interuenerunt. Constat enim dd. Presbyteros tam ante erectionem Ecclesiæ S. Mariæ de Fontana Terræ Francauillæ in Collegiatam, quàm etiam post erectionem interuenisse in pluribus actibus capitulari-
1 bus. Vndè ipsis debetur manutentio: ad hunc † enim effectum attenditur quasi possessio, *Bald. in l. Ordinarij Iuris, num. 9. C. de rei vend. Innoc. in c. bonæ fi. 2. num. 4. de postul. prælat. Conar. pract. quæst. c. 17. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 490. num. 1.* Eaque in
2 † incorporalibus acquiritur etiam per vnicum actū, *etiam Eccles. Sutrina, vbi Abb. num. 22. & 23. Rip. num. 52. & seqq. de caus. possess. & proprie. Rot. decis. 17. nu. 1. par. 2. diuers. & decis. 286. num. 5. & 354. nu. 9. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*
3 Nec obstat, quòd iure communi inspecto soli † Canonici sunt de Capitulo, quia quicquid sit de iure, certum est, quòd etiam alij Presbyteri possint acquirere priuilegio, † consuetudine, aut Statuto facultā-
4 tem essendi in Capitulo, *Rot. decis. 4. num. 5. par. 2. diuers. & decis. 296. num. 3. par. 1. & 708. num. 3. par. 2. in recent.*

Nec obstat, quòd ex parte dd. Presbyterorum nō ostendatur priuilegium, minus fuè doceatur de aliquo statuto, aut consuetudine; quia ad effectum, de quo agitur, sufficit, quod doceatur de sola possessione, ne
5 que in hoc † iudicio inquiritū, An d. possessio sit iusta, vel iniusta, sed ista discussio reijcitur ad petitorium, *Ferret. cons. 7. nu. 3. & 4. Rot. coram fan. me. Greg. xv. de cis. 107. nu. 5. & decis. 275. num. 11.*

Quòd autem dd. Presbyteri sint in quasi possessione tam ante erectionem dictæ Ecclesiæ in Collegiatā, quam etiam post erectionem interueniendi in pluribus actibus in Capitulo patet ex actibus datis in summario dd. Presbyterorum num. 1. & seqq. ex illis. n. apparet, quòd interuenerunt in Capitulis, in quibus actum fuit de Constitutionibus Procuratorum, & de alijs negocijs spectantibus ad vtilitatem Capituli, & in dd. actibus vocantur dd. Presbyteri de gremio, & Capitulares, vt legitur in conclusionibus, vt vocant datis in 2. summario dd. Presbyterorum num. 1. Vndè apparet ipsos fuisse admissos tāquam de gremio, & Capitulares, atque ita eò magis debetur eis manutentio.

Non obstat, quòd non probatur ex dd. actibus, q dd. Presbyteri dederint votum in Capitulo, licet ex illis probaretur interessentia, quia, quòd etiam votū dederint apparet ex actis datis primo summario. num. 5. & 6. ex dd. actibus apparet etiam, quòd dederunt votum decisiuum, & non consultiuum, vel adhæsiuum.

ticali non tamen per eam deletur character clericatus. Dispensatio aliqua, quando fit, an sit facienda derogatio Concilijs generalibus obstantibus. Gratia secunda, quando substineatur, non facta mentione primæ.

SVMMARIVM.

1 *Pensionem exigens per spatium 30. annorum liberatur ab onere iustificationis.*
2 *Bigamus est exutus omni priuilegio clericali.*
3 *Character Clericatus non deletur per Bigamiam.*
4 *Bigamus, quando dispensatur, an sit opus derogari Cõcilijs generalibus.*
5 *Text. in c. 1 de Bigam. in 6 continet Constitutionem Conciliarem.*
6 *Abb. in c. 1 nu. 5 de spons. Rota non sequitur, dum constituit differentiam inter constitutionem conciliarẽ, & constitutionem Papæ.*
7 *Clausula, non obstantibus, derogat etiam, quo ad concilia generalia.*
8 *Dispensatio facta, cum clausula, non obstantibus, amouet omne impedimentum.*
9 *Dispensare, pro soluere dicitur.*
10 *Bigamus, quando fuit dispensatus ad effectum obtinendi pensionem, de ista dispensatione non est facienda mentio in translatione pensionis.*
11 *Gratia secunda, quando idem continet, quam prima, tunc ob eius taciturnitatem, non vitiatur secunda.*
12 *Gratia secunda, quando plus continet, quam prima, tunc ob eius taciturnitatem causatur subreptio, & num. 14.*
13 *Gratia secunda, quando non valet, non propterea tollitur prima, sed remanet in suo robore.*
15 *Pensionis translatio, si fiat per viam extinctionis primæ, & creationis, seu reseruationis nouæ pensionis, pensio translata respectu translatarij non dicitur noua pensio.*
16 *In gratia non sunt narranda ea, quæ omnino sunt ab ea diuersa, & nu. 17.*

DECISIO VII.

FOelicis recordationis Gregorius XIV. Motu proprio kal. Augusti anni 1591. reseruauit pensionem scut. 1000. super fructibus mensæ Episcopalis Alerien. ad fauorem bon. mem. Cardinalis Sauli, quã San. me. Gregorius XV. Non. Martij anni 1621. ab Incarnatione, quæ est à Natiuitate annus 1622. Pontificatus sui Anno II. transtulit in D. Antonium familiarem eiusdem Cardinalis, qui quidem Cardinalis præstitit consensum quare dubitaui, an constaret de valida translatione, & Domini affirmatiuè responderunt, cum constet de voluntate Papæ, & Cardinalis, & de clericatu D. Antonij ex literis patentibus, nec alia iustificatio reseruationis primæ pensionis est necessaria, tùm quia fuit reseruata Motu proprio, tũ etiam † quia per xxx. annos fuit exacta, vnde præd.
1 D. Antonius liberatur ab onere iustificandi *Rot. decis. 122. num. 1. par. 1. in recent.* san. mem. Gregorius. xv. *decis. 57. vbi aldent.*

Neque obstat, quod pẽsio fuit translata in D. Antonium tamquàm clericum ibi dilecto filio, &c. cleri-
2 co coniugato; & tamen cum esset bigamus † erat exutus omni priuilegio clericali. *cap. 1 de Bigam. in 6.* latè *Garz. de benef. c. 6. num. 2. Paris. de Resign. lib. 4. q. 4. nu.* 18. Quia hoc est verum, sed non facit, quia cum Papa sciret ipsum esse bigamum, vt patet ex eadem trãslatione, illa verba stant demonstratiuè, non limitatiue, cum non obstante bigamia non esset delictus † cha-
3 racter clericatus, sed solum ipse D. Antonius denudatus omni priuilegio clericali, *Butr. in c. cum Ioannes nu.* 18. *Imol. pariter num.* 18. *in fin. de cleric. coniug.* & fuit resolutum coram bon. mem. Card. Larcellotto *in causa Veronen. Pẽsionis* 23. *Februarij* 1600. & in alia *Cesaraugustana Pensionis* 1. *Junij* 1610. & postmodum in eadem coram san. me. Gregorio, *quæ est dec. f.* 516. *num.* 8. *& seqq.* quæ optimè declarat hunc punctum, & benè *Ioan. de Montaign. de Bigam. cff. 3 num.* 11.

Non obstat, quod in ipsa translatione D. Anto-
4 nius fuit dispensatus † super bigamia & tamen non fuit derogatum Concilijs generalibus, & sic nec c. 1.
5 *de Bigam. in* 6. quod † continet Constitutionem Conciliarem. Rota enim non admittit distinctionem Ab-
6 batis, qui constituit differentiam † inter Constitutionem Conciliarem, & Constitutionem Papæ ex *Concil. in c. 1 num. 5 de spons. vt in dec. 123. par. 1. diuers.* Nam fuit responsum, quicquid sit, an in dispensatione de qua in dictis literis translationis fuerit sufficiẽter derogatum Concilijs generalibus; quod ipse habet suf-
7 ficientem derogationem, vt sit † capax pensionis nõ obstante bigamia, cum illa gratia contineat derogationem ad Concilia generalia, *Prob. ad Monach. in cap. in tua num. 24. de consuet. in 6. Dec. cons. 341 num. 10. Cauarr. in epit. de spons. al. par. 2. c. 8. §. 9. nu. 7. vers. quibus ego addo, Garz. de benef. par. 4. c. 5. num. 38. & seqq.* quæ quidem dispensatio † sustulit omne impedimentum
8 ad effectum capacitatis pensionis, *Cauar. de Matrim. 2. par. c. 6. §. 9 num. 1. vers. dispensare.* post mediũ ibi,
9 nos verò † passim dispensare pro soluere dicimus, *& num. 2. versic. dispensat verò. Suarez de legib. lib. 6. c. 11. num. 1. ad fin. vers. frequentius verò. Sanchez de Matrim. lib. 8. disput. 1. num. 1. vers. dispensare.* Neque de ista di-
10 spensatione erat facienda mentio in ipsa † trãslatione pensionis, quia sufficit quod esset habilitatus, & dispensatus, *Ioan. Andr. in c. 2 nu. 2. de fil. presbyt. in 6. & ibi Anchar. notab. 3. Gemin. nu. 7. Franc. nu. 5. Abb. in cap. veniens, num. 14. de præscript. Rebuff. in prax. titu. de dispens. in fin. & in Concord. in form. mand. Apost. super ver. dispensationum, Sanchez de Matrim. lib. 8. disput. 22. num. 1. ante fin.*

Neque obstat, quod in secunda dispensatione non
11 fuit facta mentio † primæ, quia, aut secunda de iure sustinetur, quia sufficienter fuit derogatum Concilijs generalibus, & cum nil plus contineat, quam prima, non propterea ex taciturnitate primæ in hoc casu, in
12 † quo nihil plus continetur, quam in prima, causatur subreptio, licet secus esset, si plus contineret, vt sentiunt omnes Doctores, quos cumulat *Sanchez de Matrim. lib. 8. disput. 22. num. 2.* & ita in specie dicunt *Dec. cons. 55. num. 7. vers. 4. & vltimo, Gozad. cons. 92. n. 10. ad fi. vers. quinta conclusio. Eugen. cons. 57. num. 64. lib.*
13 1. Aut non valuit, † & non propterea tollitur prima, sed remanet in suo robore, *Innoc. in cap. veniens, num. 5. de præscript. & ibi Host. num. 12. Ioan. Andr. nu. 16. Bald. num. 13. Bellamera. num. 6. Sanchez d. lib. 8. disput. 22. num. 15.*

Neque obstat, quod prima dispensatio continet,

vt

vt Dominus Antonius posset consequi, & retinere pē
siones reseruandas, non autem vt etiam in eum posset
transferri pensiones, & sic secunda dispensatio visa
14 fuit necessaria, quare non sustinetur, † non facta mē-
tione primæ. Quia contrarium visum fuit sine difficul
tate veriu, cum translatio pensionis fiat per viam ex-
tinctionis primæ, & creationis, seu reseruationis no-
uæ pensionis, & pensio translata, (quicquid sit respe
ctu titularis) respectu translatarij est noua pensio,
15 ideò comprehenditur sub dispensatione retinendi †pē
siones reseruandas, vt in puncto est *dec. fan. mem. Greg.*
18. nu. 3. & fuit dictum in causa *Romana Pensionis* 17.
Iunij 1622. *coram R. P. D. meo Burato*, & nouissime in
causa *Ferrarien. pensionis* 14. *Iunij præteriti coram R. P.*
D. meo Remboldo, circa quem articulum Domini nul-
lam habuerunt difficultatem.

Neque obstat, quod in dispensatione non fuerit fa-
cta mentio de alia dispensatione obtenta à fan. mem.
Paulo V. vt posset contrahere matrimonium cum sibi
16 coniuncta. Quia hoc poterat † omitti cum illa dispē-
satio fuerit super re omninò diuersa, & ideo de illa
non erat facienda mentio, *Abb. in cap. veniens, nu. 13.*
& 14. de præscript. Anchar. cons. 131. in fin. cum alijs
per Simoncel. de Matrim. lib. 8. disput. 22. num. 5. Et cessat
omnis difficultas, quia quatenus illud impedimentū
affinitatis egerit dispensatione, etiam ad effectum, de
quo agitur, quod omnino negatur, satis adest dispen
satio in literis translationis, in quibus etiam dispensa
tur super bigamia, quæ dispensatio etiam si in illis li-
teris concessa non suffragaretur; suffragaretur tamen
dispensatio obtenta super affinitate, & respectu biga
miæ suffragaretur prima dispensatio, vt dictum est, &
vtraque sustineretur, non facta mentione de altera,
17 † cum sint super re omnino diuersa ex supra dedu-
ctis, sed veritas est, quod D. Antonius non eget hac di
spensatione.

Quæ dicta fuere circa interesse Illustriss. & Reue-
rendiss. D. mei Cardinalis Burghesij non sunt præsen
tis inspectionis, quia hodie cum eo non agitur, sed
cum Titulari.

Et ita concluſum, &c.

REVERENDISS. P. D. REMBOLDO

Oritana voti. Veneris 27. Martij.
1626.

ARGVMENTVM.

Manutentio in incorporalibus vt concedatur quid
sufficiat probare. Canonici soli, licet sint de Capi-
tulo, tamen alij Præsbyteri possunt etiam acqui-
rere tale ius essendi de Capitulo.

SVMMARIVM.

1 *In incorporalibus attenditur quasi possessio ad effe-*
ctum manutentionis.
2 *Quasi possessio in incorporalibus acquiritur per vni-*
cum actum.
3 *Canonici soli de Iure communi sunt de Capitulo.*
4 *Præsbyteri possint acquirere, priuilegio, consuetudi-*
ne, aut statuto facultatem essendi in Capitulo.
5 *De possessione sola est docendum, quando agitur de cō-*
cedenda manutentione, & non est disputandum an
sit iusta, nec ne.
6 *Actus, qui dederunt causam liti non attenduntur.*
7 *Contradictio facta post actum perfectum, & consum*
matum, non impedit, quin minus censeatur per dic-
tum actum pacificè gestum, acquisita possessio.
8 *Testis vnius depositio sufficit in iud. cio possessorio.*
9 *Manutenendus, quis est in sua possessione.*
10 *Illatio non fit ex diuersis.*

DECISIO. VIII.

DOmini dixerunt mandatum de manutenendo
dandum esse Presbyteris in actibus, in quibus
interuenerunt. Constat enim dd. Presbyteros tam
ante erectionem Ecclesiæ S. Mariæ de Fontana Terræ
Francauillæ in Collegiatam, quàm etiam post erec-
tionem interuenisse in pluribus actibus capitulari-
1 bus. Vndè ipsis debetur manutentio: ad hunc † enim
effectum attenditur quasi possessio, *Bald. in l. Ordina-*
rij Iuris, num. 9. C. de rei vend. Innoc. in c. bone il 2. num.
4. de postul. prælat. Conar. pract. quæst. c. 17. Rota coram
Reuerendiss. D. meo Decano decis. 490. num. 1. Eaque in
2 † incorporalibus acquiritur etiam per vnicum actū,
c. cum Eccles. Sutrina, vbi Abb. num. 22. & 23. Ris. num.
52. & seqq. de caus. possess. & propriet. Rot. decis. 17. nu.
1. par. 2. diuers. & decis. 286. num. 5. & 354. nu. 9. coram
Reuerendiss. D. meo Decano.
3 Nec obstat, quòd iure communi inspecto soli † Ca
nonici sunt de Capitulo, quia quicquid sit de iure,
certum est, quòd etiam alij Presbyteri possunt acqui
4 rere priuilegio, † consuetudine, aut Statuto facultā-
tem essendi in Capitulo, *Rot. decis. 4. num. 5. par. 2. di-*
uers. & decis. 296. num. 3. par. 1. & 708. num. 3. par. 2.
in recent.

Nec obstat, quòd ex parte dd. Presbyterorum nō
ostendatur priuilegium, minus fuè doceatur de aliquo
statuto, aut consuetudine; quia ad effectum, de quo
agitur, sufficit, quod doceatur de sola possessione, ne
5 que in hoc † iudicio inquirit, An d. possessio sit iusta,
vel iniusta, sed ista discussio reijcitur ad petitorium,
Ferrett. cons. 7. nu. 3. & 4. Rot. coram fan. me. Greg. xv. de
cis. 107. nu. 5. & decis. 275. num. 11.

Quòd autem dd. Presbyteri sint in quasi possessio-
ne tam ante erectionem dictæ Ecclesiæ in Collegiatā,
quam etiam post erectionem interueniendi in pluri-
bus actibus in Capitulo patet ex actibus datis in sum
mario dd. Presbyterorum num. 1. & seqq. ex illis. n.
apparet, quòd interuenerunt in Capitulis, in quibus
actum fuit de Constitutionibus Procuratorum, & de
alijs negocijs spectantibus ad vtilitatem Capituli, &
in dd. actibus vocantur dd. Presbyteri de gremio, &
Capitulares, vt legitur in concluſionibus, vt vocant
datis in 2. ſummario dd. Presbyterorum num. 1. Vn-
dè apparet ipsos fuisse admissos tāquam de gremio,
& Capitulares, atque ita eò magis debetur eis ma-
nutentio.

Non obstat, quòd non probatur ex dd. actibus, q̄
dd. Presbyteri dederint votum in Capitulo, licet ex
illis probaretur interessentia, quia, quòd etiam vo-
tū dederint apparet ex actis datis primo ſummario.
num. 5. & 6. ex dd. actibus apparet etiam, quòd dede
runt votum decisiuum, & non consultiuum, vel ad-
hæsiuum.

tali non tamen per eam deletur character clericatus. Dispensatio aliqua, quando fit, an sit facienda derogatio Concilijs generalibus obstantibus. Gratia secunda, quando substineatur, non facta mentione primæ.

SVMMARIVM.

1 *Pensionem exigens per spatium 30. annorum liberatur ab onere iustificationis.*
2 *Bigamus est exutus omni priuilegio clericali.*
3 *Character Clericatus non deletur per Bigamiam.*
4 *Bigamus, quando dispensatur, an sit opus derogari Cõcilijs generalibus.*
5 *Text. in c. 1 de Bigam. in 6 continet Constitutionem Conciliarem.*
6 *Abb. in c. 1 nu. 5 de spons. Rota non sequitur, dum constituit differentiam inter constitutionem conciliarẽ, & constitutionem Papæ.*
7 *Clausula, non obstantibus, derogat etiam, quo ad concilia generalia.*
8 *Dispensatio facta, cum clausula, non obstantibus, amouet omne impedimentum.*
9 *Dispensare, pro soluere dicitur.*
10 *Bigamus, quando fuit dispensatus ad effectum obtinendi pensionem, de ista dispensatione non est facienda mentio in translatione pensionis.*
11 *Gratia secunda, quando idem continet, quam prima, tunc ob eius taciturnitatem, non vitiatur secunda.*
12 *Gratia secunda, quando plus continet, quam prima, tunc ob eius taciturnitatem causatur subreptio, & num. 14.*
13 *Gratia secunda, quando non valet, non propterea tollitur prima, sed remanet in suo robore.*
15 *Pensionis translatio, si fiat per viam extinctionis primæ, & creationis, seu reseruationis nouæ pensionis, pensio translata respectu translatarij non dicitur noua pensio.*
16 *In gratia non sunt narranda ea, quæ omnino sunt ab ea diuersa, & nu. 17.*

DECISIO VII.

FOelicis recordationis Gregorius XIV. Motu proprio kal. Augusti anni 1591. reseruauit pensionem scut. 1000. super fructibus mensæ Episcopalis Alerien. ad fauorem bon. mem. Cardinalis Sauli, quã San. me. Gregorius XV. Non. Martij anni 1621. ab Incarnatione, quæ est à Natiuitate annus 1622. Pontificatus sui Anno II. transtulit in D. Antonium familiarem eiusdem Cardinalis, qui quidem Cardinalis præstitit consensum quare dubitaui, an constaret de valida translatione, & Domini affirmatiuè responderunt, cum constet de voluntate Papæ, & Cardinalis, & de clericatu D. Antonij ex literis patentibus, nec alia iustificatio reseruationis primæ pensionis est necessaria, tùm quia fuit reseruata Motu proprio, tũ etiam † quia per xxx. annos fuit exacta, vnde præd.
1 D. Antonius liberatur ab onere iustificandi *Rot. decis. 122. num. 1. par. 1. in recent.* san. mem. Gregorius. xv. *decis. 57. vbi adden.*

Neque obstat, quod pẽsio fuit translata in D. Antonium tamquàm clericum ibi dilecto filio, &c. cleri-
2 co coniugato; & tamen cum esset bigamus † erat exutus omni priuilegio clericali. *cap. 1 de Bigam. in 6.* latè *Garz. de benef. c. 6. num. 2. Paris. de Resign. lib. 4. q. 4. nu.* 18. Quia hoc est verum, sed non facit, quia cum Papa sciret ipsum esse bigamum, vt patet ex eadem trãslatione, illa verba stant demonstratiuè, non limitati-
3 uè, cum non obstante bigamia non esset dek tus scharacter clericatus, sed solum ipse D. Antonius denudatus omni priuilegio clericali, *Butr. in c. cum Ioannes nu.* 18. *Imol. pariter num.* 18. *in fin. de cleric. coniug.* & fuit resolutum coram bon. mem. Card. Lancellotto *in causa Veronen. Pẽsionis* 23. *Februarij* 1600. & in alia *Cesaraugustana Pensionis* 1. *Junij* 1610. & postmodum in eadem coram san. me. Gregorio, *qua est dec. s.* 516. *num.* 8. *& seqq.* quæ optimè declarat hunc punctum, & bene *Ioan. de Montaign. de Bigam. eff. 3 num.* 11.

Non obstat, quod in ipsa translatione D. Anto-
4 nius fuit dispensatus † super bigamia & tamen non fuit derogatum Concilijs generalibus, & sic nec c. 1.
5 *de Bigam. in* 6. quod † continet Constitutionem Conciliarem. Rota enim non admittit distinctionem Ab-
6 batis, qui constituit differentiam † inter Constitutionem Conciliarem, & Constitutionem Papæ ex *Concil. in c. 1 num. 5 de spons. vt in dec.* 123. *par.* 1. *diuers.* Nam fuit responsum, quicquid sit, an in dispensatione de qua in dictis literis translationis fuerit sufficiẽter derogatum Concilijs generalibus; quod ipse habet suf-
7 ficientem derogationem, vt sit † capax pensionis nõ obstante bigamia, cum illa gratia contineat derogationem ad Concilia generalia, *Prob. ad Monach. in cap. in tua num.* 24. *de consuet. in* 6. *Dec. cons.* 341 *num.* 10. *Conarr. in epit. de sponsal. par.* 2. *c.* 8. *§.* 9. *nu.* 7. *vers. quibus ego addo, Garz. de benef. par.* 4. *c.* 5. *num.* 38. *& seqq.* quæ
8 quidem dispensatio † sustulit omne impedimentum ad effectum capacitatis pensionis, *Conar. de Matrim.* 2. *par. c.* 6. *§.* 9 *num.* 1. *vers. dispensare.* post mediũ ibi,
9 nos verò † passim dispensare pro soluere dicimus, *& num.* 2. *versic. dispensat verò. Suarez de legib. lib.* 6. *c.* 11. *num.* 1. *ad fin. vers. frequentius verò. Sanchez de Matrim. lib.* 8. *disput.* 1. *num.* 1. *vers. dispensare.* Neque de ista di-
10 spensatione erat facienda mentio in ipsa † trãslatione pensionis, quia sufficit quod esset habilitatus, & dispensatus, *Ioan. Andr. in c.* 2. *nu.* 2. *de fil. presbyt. in* 6. *& ibi Anchar. notab.* 3. *Gemin. nu.* 7. *Franc. nu.* 5. *Abb. in cap. veniens, num.* 14. *de præscript. Rebuff. in prax. titu. de dispens. in fin. & in Concord. in form. mand. Apost. super ver. dispensationum, Sanchez de Matrim. lib.* 8. *disput.* 22. *num.* 1. *ante fin.*

Neque obstat, quod in secunda dispensatione non
11 fuit facta mentio † primæ, quia, aut secunda de iure sustinetur, quia sufficienter fuit derogatum Concilijs generalibus, & cum nil plus contineat, quam prima, non propterea ex taciturnitate primæ in hoc casu, in
12 † quo nihil plus continetur, quam in prima, causatur subreptio, licet secus esset, si plus contineret, vt sentiunt omnes Doctores, quos cumulat *Sanchez de Matrim. lib.* 8. *disput.* 22. *num.* 2. & ita in specie dicunt *Dec. cons.* 55. *num.* 7. *vers.* 4. *& vltimo, Gozad. cons.* 92. *n.* 10. *ad fi. vers. quinta conclusio. Eugen. cons.* 57. *num.* 64. *lib.*
13 1. Aut non valuit, † & non propterea tollitur prima, sed remanet in suo robore, *Innoc. in cap. veniens, num.* 5. *de præscript. & ibi Host. num.* 12. *Ioan. Andr. nu.* 16. *Bald. num.* 13. *Bellamera. num.* 6. *Sanchez d. lib.* 8. *disput.* 22. *num.* 15.

Neque obstat, quod prima dispensatio continet,
vt

ve Dominus) Antonius posset consequi, & retinere pē
siones reseruandas, non autem vt etiam in eum posset
transferri pensiones, & sic secunda dispensatio visa
14 fuit necessaria, quare non sustinetur, † non facta mē-
tione primæ. Quia contrarium visum fuit sine difficul
tate verius, cum translatio pensionis fiat per viam ex-
tinctionis primæ, & creationis, seu reseruationis no-
uæ pensionis, & pensio translata, (quicquid sit respe
ctu titularis) respectu translatarij est noua pensio,
15 ideò comprehenditur sub dispensatione retinendi †pē
siones reseruandas, vt in puncto est *dec. fan. mem. Greg.*
18. nu. 3. & fuit dictum in causa *Romana Pensionis 17. Iunij 1622. coram R. P. D. meo Burato*, & nouissime in
causa *Ferrarien. pensionis 14. Iunij proximi præteriti coram R. P. D. meo Remboldo*, circa quem articulum Domini nullam habuerunt difficultatem.

Neque obstat, quod in dispensatione non fuerit facta mentio de alia dispensatione obtenta à fan. mem. Paulo V. vt posset contrahere matrimonium cum sibi
16 coniuncta. Quia hoc poterat † omitti cum illa dispē-
satio fuerit super re omninò diuersa, & ideo de illa non erat facienda mentio, *Abb. in cap. veniens, nu. 13. & 14. de præscript. Anchar. cons. 131. in fin. cum alijs per Surdum de Matrim. lib. 8. disput. 22. num. 5.* Et cessat omnis difficultas, quia quatenus illud impedimentū affinitatis egerit dispensatione, etiam ad effectum, de quo agitur, quod omnino negatur, satis adest dispen
satio in literis translationis, in quibus etiam dispensa
tur super bigamia, quæ dispensatio etiam si in illis literis concessa non suffragaretur; suffragaretur tamen dispensatio obtenta super affinitate, & respectu bigā
miæ suffragaretur prima dispensatio, vt dictum est, & vtraque sustineretur, non facta mentione de altera,
17 † cum sint super re omnino diuersa ex supra deductis, sed veritas est, quod D. Antonius non eget hac dispensatione.

Quæ dicta fuere circa interesse Illustriss. & Reuerendiss. D. mei Cardinalis Burghesij non sunt præsentis inspectionis, quia hodie cum eo non agitur, sed cum Titulari.

Et ita concluſum, &c.

REVERENDISS. P. D. REMBOLDO

Oritana voti. Veneris 27. Martij. 1626.

ARGVMENTVM.

Manutentio in incorporalibus vt concedatur quid sufficiat probare. Canonici soli, licet sint de Capitulo, tamen alij Præsbyteri possunt etiam acquirere tale ius essendi de Capitulo.

SVMMARIVM.

1 *In incorporalibus attenditur quasi possessio ad effectum manutentionis.*
2 *Quasi possessio in incorporalibus acquiritur per vnicum actum.*
3 *Canonici soli de Iure communi sunt de Capitulo.*
4 *Præsbyteri possint acquirere, priuilegio, consuetudine, aut statuto facultatem essendi in Capitulo.*
5 *De possessione sola est docendum, quando agitur de cē-*
cedenda manutentione, & non est disputandum an sit iusta, nec ne.
6 *Actus, qui dederunt causam liti non attenduntur.*
7 *Contradictio facta post actum perfectum, & consum matum, non impedit, quin minus censeatur per dictum pacificè gestum, acquisita possessio.*
8 *Testis vnius deposito sufficit in iudicio possessorio.*
9 *Manutenendus, quis est in sua possessione.*
10 *Illatio non fit ex diuersis.*

DECISIO. VIII.

DOmini dixerunt mandatum de manutenendo dandum esse Presbyteris in actibus, in quibus interuenerunt. Constat enim dd. Presbyteros tam ante erectionem Ecclesiæ S. Mariæ de Fontana Terræ Francauillæ in Collegiatam, quàm etiam post erectionem interuenisse in pluribus actibus capitulari-
1 bus. Vndè ipsis debetur manutentio: ad hunc † enim effectum attenditur quasi possessio, *Bald. in l. Ordinarij Iuris, num. 9. C. de rei vend. Innoc. in c. bonæ il. 2. num. 4. de postul. prælat. Conar. pract. quæst. c. 17. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 490. num. 1.* Eaque in
2 † incorporalibus acquiritur etiam per vnicum actū, *c. cum Eccles. Sutrina, vbi Abb. num. 22. & 23. Rip. num. 52. & seqq. de caus. possess. & proprie. Rot. decis. 17. nu. 1. par. 2. diuers. & decis. 286. num. 5. & 354. nu. 9. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

3 Nec obstat, quòd iure communi inspecto soli † Canonici sunt de Capitulo, quia quicquid sit de iure, certum est, quòd etiam alij Presbyteri possunt acqui
4 rere priuilegio, † consuetudine, aut Statuto facultatem essendi in Capitulo, *Rot. decis. 4. num. 5. par. 2. diuers. & decis. 296. num. 3. par. 1. & 708. num. 3. par. 2. in recent.*

Nec obstat, quòd ex parte dd. Presbyterorum nō ostendatur priuilegium, minusue doceatur de aliquo statuto, aut consuetudine, quia ad effectum, de quo agitur, sufficit, quod doceatur de sola possessione, ne
5 que in hoc † iudicio inquirit, An d. possessio sit iusta, vel iniusta, sed ista discussio reijcitur ad petitorium, *Ferret. cons. 7. nu. 3. & 4. Rot. coram fan. mem. Greg. 15. decis. 107. nu. 5. & decis. 275. num. 11.*

Quòd autem dd. Presbyteri sint in quasi possessione tam ante erectionem dictæ Ecclesiæ in Collegiatā, quam etiam post erectionem interueniendi in pluribus actibus in Capitulo patet ex actibus datis in sum mario dd. Presbyterorum num. 1. & seqq. ex illis. n. apparet, quòd interuenerunt in Capitulis, in quibus actum fuit de Constitutionibus Procuratorum, & de alijs negocijs spectantibus ad vtilitatem Capituli, & in dd. actibus vocantur dd. Presbyteri de gremio, & Capitulares, vt legitur in conclusionibus, vt vocant datis in 2. summario dd. Presbyterorum num. 1. Vndè apparet ipsos fuisse admissos tāquam de gremio, & Capitulares, atque ita eò magis debetur eis manutentio.

Non obstat, quòd non probatur ex dd. actibus, q̄ dd. Presbyteri dederint votum in Capitulo, licet ex illis probaretur interessentia, quia, quòd etiam votū dederint apparet ex actis datis primo summario. num. 5. & 6. ex dd. actibus apparet etiam, quòd dederunt votum decisiuum, & non consultiuum, vel adhæsiuum.

sticali non tamen per eam deletur character clericatus. Dispensatio aliqua, quando fit, an sit facienda derogatio Concilijs generalibus obstantibus. Gratia secunda, quando substineatur, non facta mentione primæ.

SVMMARIVM.

1 *Pensionem exigens per spatium 30. annorum liberatur ab onere iustificationis.*
2 *Bigamus est exutus omni priuilegio clericali.*
3 *Character Clericatus non deletur per Bigamiam.*
4 *Bigamus, quando dispensatur, an sit opus derogari Cõcilijs generalibus.*
5 *Text. in c. 1. de Bigam. in 6. continet Constitutionem Conciliarem.*
6 *Abb. in c. 1. nu. 5. de sponsi. Rota non sequitur, dum constituit differentiam inter constitutionem conciliarẽ, & constitutionem Papæ.*
7 *Clausila, non obstantibus, derogat etiam, quo ad concilia generalia.*
8 *Dispensatio facta, cum clausula, non obstantibus, amouet omne impedimentum.*
9 *Dispensare, pro soluere dicitur.*
10 *Bigamus, quando fuit dispensatus ad effectum obtinendi pensionem, de ista dispensatione non est facienda mentio in translatione pensionis.*
11 *Gratia secunda, quando idem continet, quam prima, tunc ob eius taciturnitatem, non vitiatur secunda.*
12 *Gratia secunda, quando plus continet, quam prima, tunc ob eius taciturnitatem causatur subreptio, & num. 14.*
13 *Gratia secunda, quando non valet, non propterea tollitur prima, sed remanet in suo robore.*
15 *Pensionis translatio, si fiat per viam extinctionis primæ, & creationis, seu reseruationis nouæ pensionis, pensio translata respectu translatarij non dicitur noua pensio.*
16 *In gratia non sunt narranda ea, quæ omnino sint ab ea diuersa, & nu. 17.*

DECISIO VII.

FOelicis recordationis Gregorius XIV. Motu proprio kal. Augusti anni 1591. reseruauit pensionem scut. 1000. super fructibus mensæ Episcopalis Alerien. ad fauorem bon. mem. Cardinalis Sauli, quã San. me. Gregorius XV. Non. Martij anni 1621. ab Incarnatione, quæ est à Natiuitate annus 1622. Pontificatus sui Anno II. transtulit in D. Antonium familiarem eiusdem Cardinalis, qui quidem Cardinalis præstitit consensum quare dubitaui, an constaret de valida translatione, & Domini affirmatiuè responderunt, cum constet de voluntate Papæ, & Cardinalis, & de clericatu D. Antonij ex literis patentibus, nec alia iustificatio reseruationis primæ pensionis est necessaria, tùm quia fuit reseruata Motu proprio, tũ etiam † quia per xxx. annos fuit exacta, vnde præd.
1 D. Antonius liberatur ab onere iustificandi *Rot. decis. 122. num. 1. par. 1. in recent.* san. mem. Gregorius. xv. *decis. 57. vbi adden.*

Neque obstat, quod pẽsio fuit translata in D. Antonium tamquam clericum ibi dilecto filio, &c. cleri-
2 co coniugato; & tamen cum esset bigamus † erat exutus omni priuilegio clericali. *cap. 1. de Bigam. in 6.* latè *Garz. de benef. c. 6. num. 2. Pariſ. de Reſign. lib. 4. q. 4. nu. 18.* Quia hoc est verum, sed non facit, quia cum Papa iuerit ipsum esse bigamum, vt patet ex eadem trãslatione, illa verba stant demonstratiuè, non limitati-
3 uè, cum non obstante bigamia non esset delectus † character clericatus, sed solum ipse D. Antonius denudatus omni priuilegio clericali, *Butr. in c. cum Ioannes nu. 18. Imol. pariter num. 18. in fin. de cleric. coniug.* & fuit resolutum coram bon. mem. Card. Lancellotto *in causa Veronen. Pẽsionis 23. Februarij 1600.* & in alia *Ceſaraugustana Pensionis 1. Junij 1610.* & postmodum in eadem coram san. me. Gregorio, *quæ est dec. 516. num. 8. & seqq.* quæ optimè declarat hunc punctum, & benè *Ioan. de Mantaign. de Bigam. eff. 3. num. 11.*

Non obstat, quod in ipsa translatione D. Anto-
4 nius fuit dispensatus † super bigamia & tamen non fuit derogatum Concilijs generalibus, & sic nec c. 1.
5 *de Bigam. in 6.* quod † continet Constitutionem Conciliarem, Rota enim non admittit distinctionem Ab-
6 batis, qui constituit differentiam † inter Constitutionem Conciliarem, & Constitutionem Papæ ex *Concil. in c. 1. nu. 5. de sponſ.* vt in *dec. 123. par. 1. diuers.* Nam fuit responsum, quicquid sit, an in dispensatione de qua in dictis literis translationis fuerit sufficienter derogatum Concilijs generalibus; quod ipse habet suf-
7 ficientem derogationem, vt sit † capax pensionis nõ obstante bigamia, cum illa gratia contineat derogationem ad Concilia generalia, *Prob. ad Menoch. in cap. in tua num. 24. de conſuet. in 6. Dec. conſ. 341. num. 10. Conar. in epiſt. de ſponſal. par. 2. c. 8. §. 9. nu. 7. verſ. quibus ego addo. Garz. de benef. par. 4. c. 5. num. 38. & ſeqq.* quæ
8 quidem dispensatio † sustulit omne impedimentum ad effectum capacitatis pensionis, *Couar. de Matrim. 2. par. c. 6. §. 9. num. 1. verſ. diſpenſare.* post medium ibi,
9 nos verò † passim dispensare pro soluere dicimus, *& num. 2. verſic. diſpenſat verò. Suarez de legib. lib. 6. c. 11. num. 1. ad fin. verſ. frequentius verò. Sanchez de Matrim. lib. 8. diſput. 1. num. 1. verſ. diſpenſare.* Neque de ista di-
10 spensatione erat facienda mentio in ipsa † trãslatione pensionis, quia sufficit quod esset habilitatus, & dispensatus, *Ioan. Andr. in c. 2. nu. 2. de fil. presbyt. in 6. & ibi Anchar. notab. 3. Gemin. nu. 7. Franc. nu. 5. Abb. in cap. veniens, num. 14. de præſcript. Rebuff. in prax. titu. de diſpenſ. in fin. & in Concord. in form. mand. Apoſt. ſuper ver. diſpenſationum, Sanchez de Matrim. lib. 8. diſput. 22. num. 1. ante fin.*

Neque obstat, quod in secunda dispensatione non
11 fuit facta mentio † primæ, quia, aut secunda de iure sustinetur, quia sufficienter fuit derogatum Concilijs generalibus, & cum nil plus contineat, quam prima, non propterea ex taciturnitate primæ in hoc casu, in
12 † quo nihil plus continetur, quam in prima, causatur subreptio, licet secus esset, si plus contineret, vt sentiunt omnes Doctores, quos cumulat *Sanchez de Matrim. lib. 8. diſput. 22. num. 2.* & ita in specie dicunt *Dec. conſ. 55. num. 7. verſ. 4. & vltimo, Gozad. conſ. 92. n. 10. ad fi. verſ. quinta concluſio. Eugen. conſ. 57. num. 64. lib. 1.* Aut non valuit, † & non propterea tollitur prima,
13 sed remanet in suo robore, *Innoc. in cap. veniens, num. 5. de præſcript. & ibi Hoſt. num. 12. Ioan. Andr. nu. 16. Bald. num. 13. Bellamera. num. 6. Sanchez d. lib. 8. diſput. 22. num. 15.*

Neque obstat, quod prima dispensatio continet,
vt

vt Dominus Antonius posset consequi, & retinere pē siones reseruandas, non autem vt etiam in eum posset transferri pensiones, & sic secunda dispensatio visa
14 fuit necessaria, quare non sustinetur, † non facta mē tione primæ. Quia contrarium visum fuit sine difficul tate veriu, cum translatio pensionis fiat per viam ex tinctionis primæ, & creationis, seu reseruationis no uæ pensionis, & pensio translata, (quicquid sit respe ctu titularis) respectu translatarij est noua pensio,
15 ideò comprehenditur sub dispensatione retinendi † pē siones reseruandas, vt in puncto est *dec. fan. mem. Greg.* 18. *nu.* 3. & fuit dictum in causa *Romana Pensionis* 17. *Iunij* 1622. *coram R. P. D. meo Buratto*, & nouissime in causa *Ferrarien. pensionis* 14. *Iunij præteriti coram R. P. D. meo Remboldo*, circa quem articulum Domini nullam habuerunt difficultatem.

Neque obstat, quod in dispensatione non fuerit facta mentio de alia dispensatione obtenta à fan. mem. Paulo V. vt posset contrahere matrimonium cum sibi
16 coniuncta. Quia hoc poterat † omitti cum illa dispē satio fuerit super re omninò diuersa, & ideo de illa non erat facienda mentio, *Abb. in cap. veniens, nu.* 13. & 14. *de præscript. Anchar. cons.* 131. *in fin. cum alijs per Simonez de Matrim. lib.* 8. *disput.* 22. *num.* 5. Et cessat omnis difficultas, quia quatenus illud impedimentū affinitatis egerit dispensatione, etiam ad effectum, de quo agitur, quod omnino negatur, satis adest dispen satio in literis translationis, in quibus etiam dispensa tur super bigamia, quæ dispensatio etiam si in illis literis concessa non suffragaretur; suffragaretur tamen dispensatio obtenta super affinitate, & respectu biga miæ suffragaretur prima dispensatio, vt dictum est, & vtraque sustineretur, non facta mentione de altera,
17 † cum sint super re omnino diuersa ex supra deductis, sed veritas est, quod D. Antonius non eget hac di spensatione.

Quæ dicta fuere circa interesse Illustriss. & Reuerendiss. D. mei Cardinalis Burghesij non sunt præsen tis inspectionis, quia hodie cum eo non agitur, sed cum Titulari.

Et ita conclusum, &c.

REVERENDISS. P. D. REMBOLDO

Oritana voti. Veneris 27. *Martij* 1626.

ARGVMENTVM.

Manutentio in incorporalibus vt concedatur quid sufficiat probare. Canonici soli, licet sint de Capitulo, tamen alij Præsbyteri possunt etiam acquirere tale ius essendi de Capitulo.

SVMMARIVM.

1 *In incorporalibus attenditur quasi possessio ad effectum manutentionis.*
2 *Quasi possessio in incorporalibus acquiritur per vnicum actum.*
3 *Canonici soli de Iure communi sunt de Capitulo.*
4 *Præsbyteri possint acquirere, priuilegio, consuetudine, aut statuto facultatem essendi in Capitulo.*
5 *De possessione sola est docendum, quando agitur de cō-*
cedenda manutentione, & non est discutiendum an sit iusta, nec ne.
6 *Actus, qui dederunt causam liti non attenduntur.*
7 *Contradictio facta post actum perfectum, & consum matum, non impedit, quin minus censeatur per d. actum pacificè gestum, acquisita possessio.*
8 *Testis vnius depositio sufficit in iud. cio possessorio.*
9 *Manutenendus, quis est in sua possessione.*
10 *Illatio non fit ex diuersis.*

DECISIO. VIII.

DOmini dixerunt mandatum de manutenendo dandum esse Presbyteris in actibus, in quibus interuenerunt. Constat enim dd. Presbyteros tam ante erectionem Ecclesiæ S. Mariæ de Fontana Terræ Francauillæ in Collegiatam, quàm etiam post erectionem interuenisse in pluribus actibus capitulari-
1 bus. Vnde ipsis debetur manutentio: ad hunc † enim effectum attenditur quasi possessio, *Bald. in l. Ordinarij Iuris, num.* 9. *C. de rei vend. Innoc. in c. bonæ il* 2. *num.* 4. *de postul. prælat. Conar. pract. quæst. c.* 17. *Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis.* 490. *num.* 1. Eaque in
2 † incorporalibus acquiritur etiam per vnicum actū, *c. cum Eccles. Sutrina, vbi Abb. num.* 22. & 23. *Rip. num.* 52. & *seqq. de caus. possess. & propriet. Rot. decis.* 17. *nu.* 1. *par.* 2. *diuers. & decis.* 286. *num.* 5. & 354. *nu.* 9. *coram Reuerendiss. D. meo Decano.*
3 Nec obstat, quòd iure communi inspecto soli † Ca nonici sunt de Capitulo, quia quicquid sit de iure, certum est, quòd etiam alij Presbyteri possunt acqui
4 rere priuilegio, † consuetudine, aut Statuto facultatem essendi in Capitulo, *Rot. decis.* 4. *nu m.* 5. *par.* 2. *diuers. & decis.* 296. *num.* 3. *par.* 1. & 708. *num.* 3. *par.* 2. *in recent.*

Nec obstat, quòd ex parte dd. Presbyterorum nō ostendatur priuilegium, neque fuè doceatur de aliquo statuto, aut consuetudine, quia ad effectum, de quo agitur, sufficit, quod doceatur de sola possessione, ne
5 que in hoc † iudicio inquirit, An d. possessio sit iusta, vel iniusta, sed ista discussio reijcitur ad petitorium, *Ferreti. cons.* 7. *nu.* 3. & 4. *Rot. coram fan. me Greg. xv. de cis.* 107. *nu.* 5. & *decis.* 275. *num.* 11.

Quòd autem dd. Presbyteri sint in quasi possessione tam ante erectionem dictæ Ecclesiæ in Collegiatā, quam etiam post erectionem interueniendi in pluribus actibus in Capitulo patet ex actibus datis in sum mario dd. Presbyterorum num. 1. & seqq. ex illis. n. apparet, quòd interuenerunt in Capitulis, in quibus actum fuit de Constitutionibus Procuratorum, & de alijs negocijs spectantibus ad vtilitatem Capituli, & in dd. actibus vocantur dd. Presbyteri de gremio, & Capitulares, vt legitur in conclusionibus, vt vocant datis in 2. summario dd. Presbyterorum num. 1. Vnde apparet ipsos fuisse admissos tāquam de gremio, & Capitulares, atque ita eò magis debetur eis manutentio.

Non obstat, quòd non probatur ex dd. actibus, q dd. Presbyteri dederint votum in Capitulo, licet ex illis probaretur interessentia, quia, quòd etiam votū dederint apparet ex actis datis primo summario. num. 5. & 6. ex dd. actibus apparet etiam, quòd dede runt votum decisiuum, & non consultiuum, vel adhæsiuum.

picali non tamen per eam deletur character clericatus. Dispensatio aliqua, quando fit, an sit facienda derogatio Concilijs generalibus obstantibus. Gratia secunda, quando substineatur, non facta mentione primæ.

SVMMARIVM.

1 *Pensionem exigens per spatium 30. annorum liberatur ab onere iustificationis.*
2 *Bigamus est exutus omni priuilegio clericali.*
3 *Character Clericatus non deletur per Bigamiam.*
4 *Bigamus, quando dispensatur, an sit opus derogari Cõcilijs generalibus.*
5 *Text. in c. 1. de Bigam. in 6. continet Constitutionem Conciliarem.*
6 *Abb. in c. 1. nu. 5. de sponsi. Rota non sequitur, dum constituit differentiam inter constitutionem conciliarẽ, & constitutionem Papæ.*
7 *Clausula, non obstantibus, derogat etiam, quo ad concilia generalia.*
8 *Dispensatio facta, cum clausula, non obstantibus, amouet omne impedimentum.*
9 *Dispensare, pro soluere dicitur.*
10 *Bigamus, quando fuit dispensatus ad effectum obtinendi pensionem, de ista dispensatione non est facienda mentio in translatione pensionis.*
11 *Gratia secunda, quando idem continet, quam prima, tunc ob eius taciturnitatem, non vitiatur secunda.*
12 *Gratia secunda, quando plus continet, quam prima, tunc ob eius taciturnitatem causatur subreptio, & num. 14.*
13 *Gratia secunda, quando non valet, non propterea tollitur prima, sed remanet in suo robore.*
15 *Pensionis translatio, si fiat per viam extinctionis primæ, & creationis, seu reseruationis nouæ pensionis, pensio translata respectu translatarij non dicitur noua pensio.*
16 *In gratia non sunt narranda ea, quæ omnino sunt ab ea diuersa, & nu. 17.*

DECISIO VII.

FOelicis recordationis Gregorius XIV. Motu proprio kal. Augusti anni 1591. reseruauit pensionem scut. 1000. super fructibus mensæ Episcopalis Alerien. ad fauorem bon. mem. Cardinalis Sauli, quã Sanctitas Gregorius XV. Non. Martij anni 1621. ab Incarnatione, quæ est à Natiuitate annus 1622. Pontificatus sui Anno II. transtulit in D. Antonium familiarem eiusdem Cardinalis, qui quidem Cardinalis præstitit consensum quare dubitaui, an constaret de valida translatione, & Domini affirmatiuè responderunt, cum constet de voluntate Papæ, & Cardinalis, & de clericatu D. Antonij ex literis patentibus, nec alia iustificatio reseruationis primæ pensionis est necessaria, tùm quia fuit reseruata Motu proprio, tũ etiam † quia per xxx. annos fuit exacta, vnde præd.
1 D. Antonius liberatur ab onere iustificandi *Rot. decis. 122. num. 1. par. 1. in recent.* san. mem. Gregorius. xv. *decis. 57. vbi addent.*

Neque obstat, quod pẽsio fuit translata in D. Antonium tamquàm clericum ibi dilecto filio, &c. cleri-
2 co coniugato; & tamen cum esset bigamus † erat exutus omni priuilegio clericali. *cap. 1. de Bigam. in 6.* latè *Garz. de benef. c. 6. num. 2. Paris. de Resign. lib. 4. q. 4. nu. 18.* Quia hoc est verum, sed non facit, quia cum Papa sciret ipsum esse bigamum, vt patet ex eadem trãslatione, illa verba stant demonstratiuè, non limitati-
3 uè, cum non obstante bigamia non esset dek rus † character clericatus, sed solum ipse D. Antonius denudatus omni priuilegio clericali, *Butr. in c. cum Ioannes nu. 18. Imol. pariter num. 18. in fin. de cleric. coniug.* & fuit resolutum coram bon. mem. Card. Lancellotto *in causa Veronen. Pẽsionis 23. Februarij 1600.* & in alia *Cesaraugustana Pensionis 1. Junij 1610.* & postmodum in eadem coram san. me. Gregorio, *quæ est dec. s. 516. num. 8. & seqq.* quæ optimè declarat hunc punctum, & benè *Ioan. de Montaign. de Bigam. eff. 3. num. 11.*

Non obstat, quod in ipsa translatione D. Anto-
4 nius fuit dispensatus † super bigamia & tamen non fuit derogatum Concilijs generalibus, & sic nec *c. 1.*
5 *de Bigam. in 6.* quod † continet Constitutionem Conciliarem. Rota enim non admittit distinctionem Ab-
6 batis, qui constituit differentiam † inter Constitutionem Conciliarem, & Constitutionem Papæ ex *Concil. in c. 1. nu. 5. de sponsi. vt in dec. 123. par. 1. diuers.* Nam fuit responsum, quicquid sit, an in dispensatione de qua in dictis literis translationis fuerit sufficiẽter derogatum Concilijs generalibus; quod ipse habet suf-
7 ficientem derogationem, vt sit † capax pensionis nõ obstante bigamia, cum illa gratia contineat derogationem ad Concilia generalia, *Prob. ad Monach. in cap. in tua num. 24. de consuet. in 6. Dec. cons. 341. num. 10. Conar. in epit. de sponsal. par. 2. c. 8. §. 9. nu. 7. vers. quibus ego addo, Garz. de benef. par. 4. c. 5. num. 38. & seqq.* quæ quidem dispensatio † sustulit omne impedimentum
8 ad effectum capacitatis pensionis, *Conar. de Matrim. 2. par. c. 6. §. 9. num. 1. vers. dispensare.* post mediũ ibi,
9 nos verò † passim dispensare pro soluere dicimus, & *num. 2. versic. dispensat verò. Suarez de legib. lib. 6. c. 11. num. 1. ad fin. vers. frequentius verò. Sanchez de Matrim. lib. 8. disput. 1. num. 1. vers. dispensare.* Neque de ista dispensatione erat facienda mentio in ipsa † trãslatio-
10 ne pensionis, quia sufficit quod esset habilitatus, & dispensatus, *Ioan. Andr. in c. 2. nu. 2. de fil. presbyt. in 6. & ibi Anchar. notab. 3. Gemin. nu. 7. Franc. nu. 5. Abb. in cap. veniens, num. 14. de præscript. Rebuff. in prax. titu. de dispens. in fin. & in Concord. in form. mand. Apost. super ver. dispensationum, Sanchez de Matrim. lib. 8. disput. 22. num. 1. ante fin.*

Neque obstat, quod in secunda dispensatione non
11 fuit facta mentio † primæ, quia, aut secunda de iure sustinetur, quia sufficienter fuit derogatum Concilijs generalibus, & cum nil plus contineat, quam prima, non propterea ex taciturnitate primæ in hoc casu, in
12 † quo nihil plus continetur, quam in prima, causatur subreptio, licet secus esset, si plus contineret, vt sentiunt omnes Doctores, quos cumulat *Sanchez de Matrim. lib. 8. disput. 22. num. 2.* & ita in specie dicunt *Dec. cons. 55. num. 7. vers. 4. & vltimo, Gozad. cons. 92. n. 10. ad fi. vers. quinta conclusio. Eugen. cons. 57. num. 64. lib.*
13 1. Aut non valuit, † & non propterea tollitur prima, sed remanet in suo robore, *Innoc. in cap. veniens, num. 5. de præscript. & ibi Host. num. 12. Ioan. Andr. nu. 16. Bald. num. 13. Bellamera. num. 6. Sanchez d. lib. 8. disput. 22. num. 15.*

Neque obstat, quod prima dispensatio continet,
vt

vt Dominus Antonius posset consequi, & retinere pē siones reseruandas, non autem vt etiam in eum posset transferri pensiones, & sic secunda dispensatio visa
14 fuit necessaria, quare non sustinetur, † non facta mē-tione primæ. Quia contrarium visum fuit sine difficultate veriu, cum translatio pensionis fiat per viam extinctionis primæ, & creationis, seu reseruationis nouæ pensionis, & pensio translata, (quicquid sit respectu tunularis) respectu translatarij est noua pensio,
15 ideò comprehenditur sub dispensatione retinendi †pē siones reseruandas, vt in puncto est *dec. fan. mem. Greg. 18. nu. 3.* & fuit dictum in causa *Romana Pensionis 17. Iunij 1622. coram R. P. D. meo Buratto*, & nouissime in causa *Ferrarien. pensionis 14. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Remboldo*, circa quem articulum Domini nullam habuerunt difficultatem.

Neque obstat, quod in dispensatione non fuerit facta mentio de alia dispensatione obtenta à san. mem. Paulo V. vt posset contrahere matrimonium cum sibi
16 coniuncta. Quia hoc poterat † omitti cum illa dispēsatio fuerit super re omninò diuersa, & ideo de illa non erat facienda mentio, *Abb. in cap. veniens, nu. 13. & 14. de præscript. Anchar. cons. 131. in fin. cum alijs per Surdum de Matrim. lib. 8. disput. 22. num. 5.* Et cessat omnis difficultas, quia quatenus illud impedimentū affinitatis egerit dispensatione, etiam ad effectum, de quo agitur, quod omnino negatur, satis adest dispensatio in literis translationis, in quibus etiam dispensatur super bigamia, quæ dispensatio etiam si in illis literis concessa non suffragaretur; suffragaretur tamen dispensatio obtenta super affinitate, & respectu bigamiæ suffragaretur prima dispensatio, vt dictum est, & vtraque sustineretur, non facta mentione de altera,
17 † cum sint super re omnino diuersa ex supra deductis, sed veritas est, quod D. Antonius non eget hac dispensatione.

Quæ dicta fuere circa interesse Illustriss. & Reuerendiss. D. mei Cardinalis Burghesij non sunt præsentis inspectionis, quia hodie cum eo non agitur, sed cum Titulari.

Et ita concluſum, &c.

REVERENDISS. P. D. REMBOLDO

Oritana vtil. Veneris 27. Martij. 1626.

ARGVMENTVM.

Manutentio in incorporalibus vt concedatur quid sufficiat probare. Canonici soli, licet sint de Capitulo, tamen alij Præsbyteri possunt etiam acquirere tale ius essendi de Capitulo.

SVMMARIVM.

1 *In incorporalibus attenditur quasi possessio ad effectum manutentionis.*
2 *Quasi possessio in incorporalibus acquiritur per vnicum actum.*
3 *Canonici soli de Iure communi sunt de Capitulo.*
4 *Præsbyteri possint acquirere, priuilegio, consuetudine, aut statuto facultatem essendi in Capitulo.*
5 *De possessione sola est docendum, quando agitur de cō-*
cedenda manutentione, & non est disputiendum an sit iusta, nec ne.
6 *Actus, qui dederunt causam liti non attenduntur.*
7 *Contradictio facta post actum perfectum, & consummatum, non impedit, quin minus censeatur per dictum actum pacifice gestum, acquisita possessio.*
8 *Testis vnius depositio sufficit in iudicio possessorio.*
9 *Manutenendus, quis est in sua possessione.*
10 *Illatio non fit ex diuersis.*

DECISIO. VIII.

DOmini dixerunt mandatum de manutenendo dandum esse Presbyteris in actibus, in quibus interuenerunt. Constat enim dd. Presbyteros tam ante erectionem Ecclesiæ S. Mariæ de Fontana Terræ Francauillæ in Collegiatam, quàm etiam post erectionem interuenisse in pluribus actibus capitularibus. Vndè ipsis debetur manutentio: ad hunc †enim
1 effectum attenditur quasi possessio, *Bald. in l. Ordinarij Iuris, num. 9. C. de rei vend. Innoc. in c. bone il 2. num. 4. de postul. prælat. Conar. pract. quæst. c. 17. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano dec. 490. num. 1.* Eaque in
2 †incorporalibus acquiritur etiam per vnicum actū, *c. cum Eccles. Sutrina, vbi Abb. num. 22. & 23. Rip. num. 52. & seqq. de caus. possess. & propriet. Rot. dec. 17. nu. 1. par. 2. diuers. & dec. 286. num. 5. & 354. nu. 9. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*
3 Nec obstat, quòd iure communi in spectu soli † Canonici sint de Capitulo, quia quicquid sit de iure, certum est, quòd etiam alij Presbyteri possint acqui
4 rere priuilegio, † consuetudine, aut Statuto facultatem essendi in Capitulo, *Rot. dec. 4. num. 5. par. 2. diuers. & dec. 296. num. 3. par. 1. & 708. num. 3. par. 2. in recent.*

Nec obstat, quòd ex parte dd. Presbyterorum nō ostendatur priuilegium, minusue doceatur de aliquo statuto, aut consuetudine, quia ad effectum, de quo agitur, sufficit, quod doceatur de sola possessione, ne
5 que in hoc † iudicio inquirit, An d. possessio sit iusta, vel iniusta, sed ista discussio reijcitur ad petitorium, *Ferret. cons. 7. nu. 3. & 4. Rot. coram san. me. Greg. xv. dec. 107. nu. 5. & dec. 275. num. 11.*

Quòd autem dd. Presbyteri sint in quasi possessione tam ante erectionem dictæ Ecclesiæ in Collegiatā, quam etiam post erectionem interueniendi in pluribus actibus in Capitulo patet ex actibus datis in summario dd. Presbyterorum num. 1. & seqq. ex illis. n. apparet, quòd interuenerunt in Capitulis, in quibus actum fuit de Constitutionibus Procuratorum, & de alijs negocijs spectantibus ad vtilitatem Capituli, & in dd. actibus vocantur dd. Presbyteri de gremio, & Capitulares, vt legitur in conclusionibus, vt vocant datis in 2. summario dd. Presbyterorum num. 1. Vndè apparet ipsos fuisse admissos tāquam de gremio, & Capitulares, atque ita eò magis debetur eis manutentio.

Non obstat, quòd non probatur ex dd. actibus, q dd. Presbyteri dederint votum in Capitulo, licet ex illis probaretur interessentia, quia, quòd etiam votū dederint apparet ex actis datis primo summario. num. 5. & 6. ex dd. actibus apparet etiam, quòd dederunt votum decisiuum, & non consultiuum, vel adhæsiuum.

Nec obstat, quòd actus, qui datur d. summario, num. 6. fuit † contradictus, & dedit causam litis, quia præterquàm quòd sufficit actus, qui datur d. summatione num. 5. ex superallegatis; non constat etiam quoad actum d. summario nu. 6. de aliqua contradictione in ipso actu, seu antea, sed dicti Presbyteri fuerũt pacificè admissi, & contradictio † fuit facta post actũ perfectum, & consummatum, eaque propterea non impedit, quò minus censeatur per d. actum pacificè gestum, acquisita possessio, *l. si ita sit, & ibi Bald. & Imola num. 1. ff. deleg. 1. Rip. in l. 1. nu. 88. ff. solut. matr.* & cum dd. actibus concurrit etiam depositio † vnius testis, qui etiam in hoc iudicio solus sufficeret, *Gabr. qui plura cumul. in tract. de testib. concl. 1. num. 23. Rat. coram san. mem. Greg. xv. dec. 438. num. 2. & addit. ad decis. 160. num. 3. & fuit dictum in Mediolanen. Decimarum coram R. P. D. meo Pirouano, quæ est decis. 291. nu. 20. in recol. per Farin. post 2. vol. conf.*

Ac plurimum faciunt litteræ erectionis d. Ecclesiæ in Collegiatam, in quibus dicitur, quòd Canonici habeant vocem in Capitulo ante omnes simplices Sacerdotes eiusdem Ecclesiæ, hinc namq; colligitur, quòd etiam simplices Sacerdotes habebant vocem in Capitulo, in qua propterea † debent manuteneri.

Nec obstat decretum factum in visitatione Ecclesiæ Oritanæ, qua disponitur, quòd nullus ex Presbyteris habeat vocem eligendi, sed adhærendi tantum votis dignitatum, & Canonicorum, quia istud decretum fuit factum in visitatione Ecclesiæ Cathedralis, & loquitur de Presbyteris existentibus in dicta Ecclesia Cathedrali. Ideoque non afficit Presbyteros Ecclesiæ Collegiatæ, cùm illatio † non fiat ex diuersis, *l. Papinianus exul. & ibi Doct. de minor. Sard. conf. 150. num. 94. lib. 1. &c.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Beneficiatus S. Petri. Luna 30. Martij. 1626.

ARGVMENTVM.

Reseruatio beneficiorum, de quo in cap. præsenti §. sane de præben. in 6. vt intret, quid requiratur; Animi depositio circa Curialitatem iam acceptam, deserendam, ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Reseruationis fundamentum de qua in c. præsenti §. sane de præben. in 6. est curialitas de tempore obitus.*
2 *Text. in cap. præsenti §. sanc de præben. in 6. duo copulatiuè requirit, scilicet quod quis antea fit curialis, & quod de tempore obitus habitaret in Curia, occasione Curiæ.*
3 *Curialitatis solius ratione, quis non potest dici effectus domiciliarius Vrbis.*
4 *Ciuis alicuius loci, quis efficitur per assecutionem Beneficij.*
6 *Curialitas, vt assequatur, requiritur, & animus, & factum qualificatum per aliquod exercitium.*
7 *Curialitatis continuatio pendet ab animo.*
8 *Possessio, vt acquiratur requiritur animus, & factũ.*
9 *Possessio, quando dimittitur sufficit animus absque alio facto.*
10 *Curialitas si semel fuerit acquisita, præsumitur continuata vsque ad obitum, nisi mutua probetur.*
11 *Curialitatis depositio probari debet per actus differentes.*
12 *Curialibus plura priuilegia concessa sunt.*
13 *Renunciatio non præsumitur per actus indifferentes.*
14 *Renunciatum non præsumitur iuri proprio per actus non inferentes ad renunciationem.*
15 *Possessor semel præsumitur vsque ad obitum continuasse possessionem.*
16 *Possessor non præsumitur continuasse possessionem vsque ad obitum, quando contrariæ præsumptiones concurrunt.*
17 *Probatio, vbi requiritur plena, & concludens, non sufficit præsumptiua.*

DECISIO IX.

TErtio loco causa proposita, placuit Dominis mutando sententiam recedere à decisis sub die 20. Nouembris 1624.

Visum enim fuit omnibus iunctis, & rursum ponderatis probari Bernardinum Tonum, per cuius obitum vacauit Beneficium, de quo agitur desisse esse curialem de tempore sui obitus, & per † consequens deficere huius reseruationis fundamentum desumptum *ex c. præsenti §. sanè de præben. in 6.* duo copulatiuè requirente, quod antea esset curialis, † & quod de tempore obitus habitaret occasione curiæ, vt expressè ponderant, *Anchar. Archidiac. Monac. Bur. in dicto §. sanè & Rota decis. 616. num. 1. par. 4. diuers.* Quamuis verum est, nec controuertitur Bernardinum ante assecutionem beneficij contraxisse curialitatem, exinde autem obtinuisse beneficium residentiale in Vrbe, vnde cum ratione solius † curialitatis non dicetur factus domiciliarius Vrbis *Pariſ. concil. 53. num. 89. lib. 3.* & post assequutum beneficium obligans ad residentiam acquisierit domicilium, † & effectus fuerit Ciuis Romanus *Sard. conf. 301. num. 7. Rota decis. 731. num. 15. par. 1. diuers.* benè potest præsumi habitatio ista subsequens continuata magis ex præambula causa acquisiti domicilij, quam ex curialitate domicilio carente, quæ præsumptio eo vehementius stringit ex subsequutis post obtentum beneficium, quod contigit de anno 1602. quia idem Bernardinus recepit se ad habitandum in via ascẽsus ad Sanctum Honufriũ, vt dicunt testes dati, nempè Secundus, Tertius, & Quartus, quæ est regio † à negotijs curialium multũ distans, & proxima residentiæ sui beneficij, cui se totum dedisse profitebatur, vt deponunt alij testes dati Summario Petri Pauli *num.* 2. quibus accedunt aliæ testium depositiones eodem *nu.* 2. super detestatione negotiorum curialium ab eodem Bernardino facta, & ab eisdem auersione, & protestationibus de non se ingerendo in negotijs curialibus, & signanter primus iuxta quartum respondit ab eodem Bernardino audiuisse, quod si à Paulo V. vocatus fuisset, non inseruiset etiam cum mercede scut. 10. pro quolibet die, & hoc quia illi displicebant negotia curialia, & Secundus super Tertio, & Quarto quod aliud non curabat, quam seruire suo beneficio, nec alia negotia gerere: quia in totum, & per totum se alienauerat à Curia; Quartus super Tertio quod volebat tantum modo inseruire suo beneficio, nec alia, se applicare, & sex-

tus

tus super Tertio referens eundem Bernardinum dicentem se contentum esse sui statu, nec aliud curare præter seruitium suæ Ecclesiæ, & quod totaliter se alienauerat à Curia, quæ detestationes, auersiones, & protestationes subordinatæ ad domicilij acquisitionem per assecutionem prædicti beneficij residentialis, visæ fuerunt sufficientes ad probationem depositi animi circa curialitatem iam inductam, pro qua as-
6 sequenda, etsi †requiratur & animus, & factum qualificatum per aliquod exercitium, *vt in d. §. fane, & declarat Rota decis. 616. num. 2. par. 4. diuers.* ad illius ta-
7 men dimissionem sufficit animus, † à quo pendet curialitatis continuatio *Mandos. super reg. 5. q. 4. num. 7.* & 8 *Mast. decis. 313.* & *323.* & prout dicitur de pos-
8 sessione, † quæ in acquisitione illius requirit animũ,
9 & factum; in † dimissione autem sufficit animus *l. 3. §. in amittenda. ff. de acquir. possess. Rota coram PP. Gregorio XV. decis. 307. num. 9.*

10 Non obstat consequentia semel acquisitæ † curialitatis, vt eadem continuata censeatur vsque ad obitum, nisi mutata probetur *Mandos. super eadem reg. 5. q. 4. num. 5. vers. ad illud. Sarnen. in simili de familiaritate super reg. de Impetr. benef. per obitum famil. q. 13. vers. sic. predicta tamen,* & de ciuilitate *Bartol. in l. assumptio §. vltimo, ff. ad municip. Menoch. præsumpt. 25. num. 3.* & *præsumpt. 42. num. 12. lib. 6.* quia iam ex prædictis Domini existimant probari mutatum esse voluntatem essendi curialem.

11 Non obstat, quod hæc animi depositio circa † curialitatem deferendam non probetur per actus differentes, prout necessarium esset; vnde dicebatur in decisione quæ reuidetur domicilium acquisitum per assecutionem beneficij residentialis non esse qualitatem repugnantem curialitati; similiter detestationes, auersiones, protestationes non radicare statum ipsius Bernardini curialem; sed versari circa exercitium negotiorum curialium, à quibus se alienauerat Bernardinus acquiescendo fortunæ suæ, quæ omnia se compatiuntur cum retentione curialitatis iam im-
12 pressa, & pro qua competũt multa †priuilegia, nempè exemptionis à spolijs, iuris prælationis in collationibus beneficiorum, & priuilegijs Eugenianæ, de quibus per *Gonzal. ad reg. 8. glos. 4. num. 15.* quibus
13 non præsumitur Bernardinus † voluisse renuntiare per actus indifferentes, & necessario non inferentes
14 ad renunciationem prout † debent esse adconcludẽdam proprij iuris renunciationem *Calderin. consil. 5. in fine de præben. Decian. consil. 52. num. 23. lib. 1. Rota decis. 471. num. 5. par. 1. recen.*

Quia vltra quod actus prædicti videntur sufficere ad probationem desertæ curialitatis, fuit etiam responsum sufficere, quod præsumptiuè vrgeant contra statum curialem, vt inde tollatur altera præsumptio continuationis status curialitatis vsque ad obi-
15 tum Bernardini, vt dicitur de possessore, † qui præsumitur vsque ad obitum continuasse in possessione, nisi contrarium probetur *Alciat. tract. de præsumpt. reg. 2. præsump. 21. num. 1. Rota decis. 4. de probat. in nouis, & decis. 106. num. 3. in recent. par. 2.* etsi contra-
16 riæ præsumptiones concurrant, † cessat illa præsumpta continuatio, vt declarat idem. *Alciat. dicta præsumpt. 21. nu. 12.* & *13.* & latius prosequitur *Menoch. præsumpt. 64. num. 65. lib. 4.* quæ maximè procedunt vbi agitur de probanda reseruatione, vt hic vbi non
17 sufficit præsumptiua probatio, † sed requiritur plena, & concludẽs *Aegid. decis. 612. Gomez super reg. per obitum famil. q. 13. vers. nec obstat ratio, Rota decis. 53. par. 2. diuers.*

Demum non obstant testes per Molariam inducti ad probandum, quod Bernardinus operam dabat aliquib. negotijs, & litibus, & quod obsequeretur nonnullis Cardinalibus: quia quoad lites, & negotia, idem testes dicunt, quod per alios expediebat, quo verò ad obsequium Cardinalium testes non concludunt tale fuisse, vt inde inferri possit ad qualitatem curiali inhærentem.

Et ita, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Vrbenetana Castri Titignani Veneris 24. Aprilis. 1626.

ARGVMENTVM.

Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum, licet non substineatur, tamen quando fuit reseruatus vsusfructus dictorum bonorum valet, & ad hunc effectum quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Fraternitas, qualiter probetur.*
2 *Immissio ad hoc, vt concedatur, quæ sint eius requisita.*
3 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum inualida est. declara, num. 6.*
4 *Hæres non potest venire contra factum defuncti.*
5 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorũ valet facta reseruatione vsusfructus.*
7 *Donatio omnium bonorum cum reseruatione vsusfructus, vt substineatur, necesse est, vt quod vsusfructus sit talis, vt detractis alimentis superesse possit aliquid ad testandum.*
8 *Donatio præsumitur valida stante longissima obseruantia.*
9 *Fundamentum suæ intentionis, quilibet tenetur probare.*
10 *Donatio pura inter viuos non habet respectum ad mortem viuentis, sed statim suum effectum operatur, nec propterea est improbata à iure.*
11 *Contractus nullus ex defectu solemnitatum ab illo tãtum potest impugnari, ad cuius fauorem dictæ solemnitates requiruntur.*

DECISIO X.

DOmini dixerunt Hectori, & Francisco dandam esse immissionem in Bonis, & Castro Titignani vigore Primogenituræ constitutæ ab Hectore eorum Auo per viam Donationis consentientibus tunc Frã cisco, Alexandro, Farulpho, Guidone, & Leone filijs dicti Hectoris senioris, quia dicti fratres Hector iunior, & Franciscus probant euenisse casum dictæ Primogenituræ ad eorum fauorem, quia scilicet dicti Franciscus, Alexander, Farulphus, & Guido decesserunt sine filijs, atque ita per eorum obitum delata
1 fuit successio filijs Leonis, † qui sũt dicti fratres, vt cõ

stat

Nec obstat, quòd actus, qui datur d. summario, 6 num. 6. fuit † contradictus, & dedit causam liti, quia præter quàm quòd sufficit actus, qui datur d. summario num. 5. ex superallegatis; non constat etiam quoad actum d. summario nu. 6. de aliqua contradictione in ipso actu, seu antea, sed dicti Presbyteri fuerũt 7 pacificè admissi, & contradictio † fuit facta post actũ perfectum, & consummatum, eaque propterea non impedit, quò minus censeatur per d. actum pacificè gestum, acquisita possessio, *l. si ita sit, & ibi Bald. & Imola num. 1. ff. deleg. 1. Rip. in l. 1. nu. 88. ff. solut. matr.* 8 & cum dd. actibus concurrit etiam depositio † vnius testis, qui etiam in hoc iudicio solus sufficeret, *Gabr. qui plura cumul. in tract. de testib. concl. 1. num. 22. Rot. coram fan. mem. Greg. xv. dec. 438. num. 2. & addit. ad decis. 160. num. 3. & fuit dictum in Mediolanen. Decimarum coram R. P. D. meo Pirouano, qua est decis. 291. nu. 20. in recol. per Farin. post 2. vol. conf.*

Ac plurimum faciunt litteræ erectionis d. Ecclesiæ in Collegiatam, in quibus dicitur, quòd Canonici habeant vocem in Capitulo ante omnes simplices Sacerdotes eiusdem Ecclesiæ, hinc namq; colligitur, quòd etiam simplices Sacerdotes habebant vocem 9 in Capitulo, in qua propterea † debent manuteneri.

Nec obstat decretum factum in visitatione Ecclesiæ Oritanæ, qua disponitur, quòd nullus ex Presbyteris habeat vocem eligendi, sed adhærendi tantum votis dignitatum, & Canonicorum, quia istud decretum fuit factum in visitatione Ecclesiæ Cathedralis, & loquitur de Presbyteris existentibus in dicta Ecclesia Cathdrali. Ideoque non afficit Presbyteros Eccle 10 siæ Collegiatæ, cùm illatio † non fiat ex diuersis, *l. Papinianus exul. & ibi Doct. de minor. Surd. conf. 150. num. 94. lib. 1. &c.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Beneficiatus S. Petri. Lunæ 30. Martij. 1626.

ARGVMENTVM.

Reseruatio beneficiorum, de quo in cap. præsenti §. sane de præben. in 6. vt intret, quid requiratur; Animi depositio circa Curialitatem iam acceptam, deserendam, ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Reseruationis fundamentum de qua in c. præsenti §. sane de præben. in 6. est curialitas de tempore obitus.*
2 *Text. in cap. præsenti §. sanc de præben. in 6. duo copulatiuè requirit, scilicet quod quis antea fit curialis, & quod de tempore obitus habitaret in Curia, occasione Curiæ.*
3 *Curialitatis solius ratione, quis non potest dici effectus domiciliarius Vrbis.*
4 *Ciuis alicuius loci, quis efficitur per assecutionem Beneficij.*
6 *Curialitas, vt assequatur, requiritur, & animus, & factum qualificatum per aliquod exercitium.*
7 *Curialitatis continuatio pendet ab animo.*
8 *Possessio, vt acquiratur requiritur animus, & factũ.*
9 *Possessio, quando dimittitur sufficit animus absque alio facto.*
10 *Curialitas si semel fuerit acquisita, præsumitur continuata vsque ad obitum, nisi mutata probetur.*
11 *Curialitatis depositio probari debet per actus differentes.*
12 *Curialibus plura priuilegia concessa sunt.*
13 *Renunciatio non præsumitur per actus indifferentes.*
14 *Renunciatum non præsumitur iuri proprio per actus non inferentes ad renunciationem.*
15 *Possessor semel præsumitur vsque ad obitum continuasse possessionem.*
16 *Possessor non præsumitur continuasse possessionem vsque ad obitum, quando contrariæ præsumptiones concurrunt.*
17 *Probatio, vbi requiritur plena, & concludens, non sufficit præsumptiua.*

DECISIO IX.

TErtio loco causa proposita, placuit Dominis mutando sententiam recedere à decisis sub die 20. Nouembris 1624.

Visum enim fuit omnibus iunctis, & rursum præderatis probari Bernardinum Tonum, per cuius obitum vacauit Beneficium, de quo agitur defisse esse 1 curialem de tempore sui obitus, & per † consequens deficere huius reseruationis fundamentum desumptum ex *c. præsenti §. sanè de præben. in 6.* duo copulatiuè requirente, quod antea esset curialis, † & quod 2 de tempore obitus habitaret occasione curiæ, vt expressè ponderant, *Anchar. Archidiac. Monac. Butr. in dicto §. sanè & Rota decis. 616. num. 1. par. 4. diuers.* Hanc verum est, nec controuertitur Bernardinum ante assecutionem beneficij contraxisse curialitatem; exinde autem obtinuisse beneficium residentiale in Vrbe: vnde cum ratione solius † curialitatis non dicetur fa- 3 ctus domiciliarius Vrbis *Paris. concil. 53. num. 89. lib. 3.* & post assequutum beneficium obligans ad residentiam acquisierit domicilium, † & effectus fuerit 4 Ciuis Romanus *Surd. conf. 301. num. 7. Rota decis. 731. num. 15. par. 1. diuers.* benè potest præsumi habitatio ista subsequens continuata magis ex præambula causa acquisiti domicilij, quam ex curialitate domicilio carente, quæ præsumptio eo vehementius stringit ex subsequutis post obtentum beneficium, quod contigit de anno 1602. quia idem Bernardinus recepit se ad habitandum in via ascẽsus ad Sanctum Honufriũ, vt dicunt testes dati, nempè Secundus, Tertius, & 5 Quartus, quæ est regio † à negotijs curialium multũ distans, & proxima residentiæ sui beneficij, cui se totum dedisse profitebatur, vt deponunt alij testes dati Summario Petri Pauli *num.* 2. quibus accedunt aliæ testium depositiones eodem *nu.* 2. super detestatione negotiorum curialium ab eodem Bernardino facta, & ab eisdem auersione, & protestationibus de non se ingerendo in negotijs curialibus, & signanter primus iuxta quartum respondit ab eodem Bernardino audiuisse, quod si à Paulo V. vocatus fuisset, eo non inseruisset etiam cum mercede scut. 10. pro quolibet die, & hoc quia illi displicebant negotia curialia, & Secundus super Tertio, & Quarto quod aliud non curabat, quam seruire suo beneficio, nec alia negotia gerere: quia in totum, & per totum se alienauerat à Curia; Quartus super Tertio quod volebat tantum modo inseruire suo beneficio, nec alia, se applicare, & ex-

tus

tis super Tertio referens eumdem Bernardinum dicentem se contentum esse sui statu, nec aliud curare præter seruitium suæ Ecclesiæ, & quod totaliter se alienauerat à Curia, quæ detestationes, auersiones, & protestationes subordinatæ ad domicilij acquisitionem per assecutionem prædicti beneficij residentialis, visæ fuerunt sufficientes ad probationem depositi animi circa curialitatem iam inductam, pro qua assequenda, etsi †requiratur & animus, & factum qualificatum per aliquod exercitium, *vt ind.* §. *fane, & declarat Rota decis.* 616. *num.* 2. *par.* 4. *diuers.* ad illius tamen dimissionem sufficit animus, † à quo pendet curialitatis continuatio *Mandos. super reg.* 5. *q.* 4. *num.* 7. & 8. *Mant. decis.* 313. & 323. & prout dicitur de possessione, † quæ in acquisitione illius requirit animũ, & factum; in † dimissione autem sufficit animus *l.* 3. §. *in amittenda. ff. de acquir. possess. Rota coram PP. Gregorio XV. decis.* 307. *num.* 9.

10 Non obstat consequentia semel acquisitæ † curialitatis, vt eadem continuata censeatur vsque ad obitum, nisi mutata probetur *Mandos. super eadem reg.* 5. *q.* 4. *num.* 6. *vers. ad illud. Sarnen. in simili de familiaritate super reg. de Impetr. benef. per obitum famil. q.* 13. *vers. prædicta tamen*, & de ciuilitate *Bartol. in l. assumptio* §. *vltimo, ff. ad municip. Menoch. præsumpt.* 25. *num.* 3. & *præsumpt.* 42. *num.* 12. *lib.* 6. quia iam ex prædictis Domini existimant probari mutatum esse voluntatem essendi curialem.

11 Non obstat, quod hæc animi depositio circa † curialitatem deserendam non probetur per actus differentes, prout necessarium esset; vnde dicebatur in decisione quæ reuidetur domicilium acquisitum per assecutionem beneficij residentialis non esse qualitatem repugnantem curialitati; similiter detestationes, auersiones, protestationes non radicare statum ipsius Bernardini curialem; sed versari circa exercitium negotiorum curialium, à quibus se alienauerat Bernardinus acquiescendo fortunæ suæ, quæ omnia se compatiuntur cum retentione curialitatis iam im-
12 pressæ, & pro qua competũt multa †priuilegia, nempè exemptionis à spolijs, iuris prælationis in collationibus beneficiorum, & priuilegijs Eugenianæ, de quibus per *Gonzal. ad reg.* 8. *glos. f.* 4. *num.* 15. quibus
13 non præsumitur Bernardinus † voluisse renuntiare per actus indifferentes, & necessario non inferentes
14 ad renunciationem prout † debent esse ad concludẽdam proprij iuris renunciationem *Calderin. consil.* 5. *in fine de præben. Decian. consil.* 52. *num.* 23. *lib.* 1. *Rota decis.* 471. *num.* 5. *par.* 1. *recen.*

Quia vltra quod actus prædicti videntur sufficere ad probationem desertæ curialitatis, fuit etiam responsum sufficere, quod præsumptiuè vrgeant contra statum curialem, vt inde tollatur altera præsumptio continuationis status curialitatis vsque ad obi-
15 tum Bernardini, vt dicitur de possessione, † qui præsumitur vsque ad obitum continuasse in possessione, nisi contrarium probetur *Alciat. tractat. de præsumpt. reg.* 2. *præsump.* 21. *num.* 1. *Rota decis.* 4. *de probat. in nouis, & decis.* 106. *num.* 3. *in recent. par.* 2. etsi contra-
16 riæ præsumptiones concurrant, † cessat illa præsumpta continuatio, vt declarat idem. *Alciat. dicta præsumpt.* 21. *nu.* 12. & 13. & latius prosequitur *Menoch. præsumpt.* 64. *num.* 65. *lib.* 4. quæ maximè procedunt vbi agitur de probanda reseruatione, vt hic vbi non
17 sufficit præsumptiua probatio, † sed requiritur plena, & concludẽs *Aegid. decis.* 612. *Gomez super reg. per obitum famil. q.* 13. *vers. nec obstat ratio, Rota decis.* 53. *par.* 2. *diuers.*

Demum non obstant testes per Molariam inducti ad probandum, quod Bernardinus operam dabat aliquib. negotijs, & litibus, & quod obsequeretur nonnullis Cardinalibus: quia quoad lites, & negotia, idem testes dicunt, quod per alios expediebat, quo verò ad obsequium Cardinalium testes non concludunt tale fuisse, vt inde inferri possit ad qualitatem curiali inhærentem.

Et Ita, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Vrbemetana Castri Titignani. Veneris 24. Aprilis. 1626.

ARGVMENTVM.

Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum, licet non substineatur, tamen quando fuit reseruatus vsusfructus dictorum bonorum valet, & ad hunc effectum quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Fraternitas, qualiter probetur.*
2 *Inuestitio ad hoc, vt concedatur, quæ sint eius requisita.*
3 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum inualida est. declara, num.* 6.
4 *Hæres non potest venire contra factum defuncti.*
5 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorũ valet facta reseruatione vsusfructus.*
7 *Donatio omnium bonorum cum reseruatione vsusfructus, vt substineatur, necesse est, vt quod vsusfructus sit talis, vt detractis alimentis superesse possit aliquid ad testandum.*
8 *Donatio præsumitur valida stante longissima obseruantia.*
9 *Fundamentum suæ intentionis, quilibet tenetur probare.*
10 *Donatio pura inter vivos non habet respectum ad mortem viventis, sed statim suum effectum operatur, nec propterea est improbata à iure.*
11 *Contractus nullus ex defectu solemnitatum ab illo tãtum potest impugnari, ad cuius fauorem dicta solemnitates requiruntur.*

DECISIO X.

DOmini dixerunt Hectori, & Francisco dandam esse immissionem in Bonis, & Castro Titignani vigore Primogenituræ constitutæ ab Hectore eorum Auo per viam Donationis consentientibus tunc Frã ciſco, Alexandro, Farulpho, Guidone, & Leone filijs dicti Hectoris senioris, quia dicti fratres Hector iunior, & Franciscus probant euenisse casum dictæ Primogenituræ ad eorum fauorem, quia scilicet dicti Franciscus, Alexander, Faruiphus, & Guido decesserunt sine filijs, atque ita per eorum obitum delata
1 fuit successio filijs Leonis, † qui sũt dicti fratres, vt cõ

stat

Nec obstat, quòd actus, qui datur d. summario, num. 6. fuit † contradictus, & dedit causam liti, quia præter quàm quòd sufficit actus, qui datur d. summationum. 5. ex super allegatis; non constat etiam quoad actum d. summario nu. 6. de aliqua contradictione in ipso actu, seu antea, sed dicti Presbyteri fuerũt pacificè admissi, & contradictio † fuit facta post actũ perfectum, & consummatum, eaque propterea non impedit, quò minus censeatur per d. actum pacificè gestum, acquisita possessio, *l. si ita sit, & ibi Bald. & Imola num. 1. ff. deleg. 1. Rip. in l. 1. nu. 88. ff. solut. matr.* & cum dd. actibus concurrit etiam depositio † vnius testis, qui etiam in hoc iudicio solus sufficeret, *Gabr. qui plura cumul. in tract. de testib. concl. 1. num. 22. Rot. coram fan. mem. Greg. xv. dec. 438. num. 2. & addit. ad decis. 160. num. 3. & fuit dictum in Mediolanen. Decimarum coram R. P. D. meo Pirouano, qua est decis. 291. nu. 20. in recol. per Farin. post 2. vol. conf.*

Ac plurimum faciunt litteræ erectionis d. Ecclesiæ in Collegiatam, in quibus dicitur, quòd Canonici habeant vocem in Capitulo ante omnes simplices Sacerdotes eiusdem Ecclesiæ, hinc namq; colligitur, quòd etiam simplices Sacerdotes habebant vocem in Capitulo, in qua propterea † debent manuteneri.

Nec obstat decretum factum in visitatione Ecclesiæ Oritanæ, qua disponitur, quòd nullus ex Presbyteris habeat vocem eligendi, sed adhærendi tantum votis dignitatum, & Canonicorum, quia istud decretum fuit factum in visitatione Ecclesiæ Cathedralis, & loquitur de Presbyteris existentibus in dicta Ecclesia Cathedrali. Ideoque non afficit Presbyteros Ecclesiæ Collegiatæ, cùm illatio † non fiat ex diuersis, *l. Papinianus exul. & ibi Doct. de minor. Surd. conf. 150. num. 94. lib. 1. &c.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Beneficiatus S. Petri. Lunæ 30. Martij. 1626.

ARGVMENTVM.

Reseruatio beneficiorum, de quo in cap. præsenti §. sane de præben. in 6. vt intret, quid requiratur; Animi depositio circa Curialitatem iam acceptam, deferendam, ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Reseruationis fundamentum de qua in c. præsenti §. sane de præben. in 6. est curialitas de tempore obitus.*
2 *Text. in cap. præsenti §. sanc de præben. in 6. duo copulatiuè requirit, scilicet quod quis antea fit curialis, & quod de tempore obitus habitaret in Curia, occasione Curiæ.*
3 *Curialitatis solius ratione, quis non potest dici effectus domiciliarius Vrbis.*
4 *Ciuis alicuius loci, quis efficitur per assecutionem Beneficij.*
6 *Curialitas, vt assequatur, requiritur, & animus, & factum qualificatum per aliquod exercitium.*
7 *Curialitatis continuatio pendet ab animo.*
8 *Possessio, vt acquiratur requiritur animus, & factũ.*
9 *Possessio, quando dimittitur sufficit animus absque alio facto.*
10 *Curialitas si semel fuerit acquisita, præsumitur continuata vsque ad obitum, nisi mutata probetur.*
11 *Curialitatis depositio probari debet per actus differentes.*
12 *Curialibus plura priuilegia concessa sunt.*
13 *Renunciatio non præsumitur per actus indifferentes.*
14 *Renunciatum non præsumitur iuri proprio per actus non inferentes ad renunciationem.*
15 *Possessor semel præsumitur vsque ad obitum continuasse possessionem.*
16 *Possessor non præsumitur continuasse possessionem vsque ad obitum, quando contraria præsumptiones concurrunt.*
17 *Probatio, vbi requiritur plena, & concludens, non sufficit præsumptiua.*

DECISIO IX.

TErtio loco causa proposita, placuit Dominis mutando sententiam recedere à decisis sub die 20. Nouembris 1624.

Visum enim fuit omnibus iunctis, & rursum ponderatis probari Bernardinum Tonum, per cuius obitum vacauit Beneficium, de quo agitur desisse esse curialem de tempore sui obitus, & per † consequens deficere huius reseruationis fundamentum desumptum ex *c. præsenti §. sanè de præben. in 6.* duo copulatiuè requirente, quod antea esset curialis, † & quod de tempore obitus habitaret occasione curiæ, vt expressè ponderant, *Anchar. Archidiac. Monac. Butr. in dicto §. sanè & Rota decis. 616. num. 1. par. 4. diuers.* nam verum est, nec controuertitur Bernardinum ante assecutionem beneficij contraxisse curialitatem, vnde autem obtinuisse beneficium residentiale in Vrbe: vnde cum ratione solius † curialitatis non diceretur factus domiciliarius Vrbis *Paris. concil. 53. num. 89. lib. 3.* & post assequutum beneficium obligans ad residentiam acquisierit domicilium, † & effectus fuerit Ciuis Romanus *Surd. conf. 301. num. 7. Rota decis. 731. num. 15. par. 1. diuers.* benè potest præsumi habitatio ista subsequens continuata magis ex præambula causa acquisiti domicilij, quam ex curialitate domicilio carente, quæ præsumptio eo vehementius stringit ex subsequutis post obtentum beneficium, quod contigit de anno 1602. quia idem Bernardinus recepit se ad habitandum in via ascẽsus ad Sanctum Honufriũ, vt dicunt testes dati, nempè Secundus, Tertius, & Quartus, quæ est regio † à negotijs curialium multũ distans, & proxima residentiæ sui beneficij, cui se totum dedisse profitebatur, vt deponunt alij testes dati Summario Petri Pauli *num.* 2. quibus accedunt aliæ testium depositiones eodem *nu.* 2. super detestatione negotiorum curialium ab eodem Bernardino facta, & ab eisdem auersione, & protestationibus de non se in gerendo in negotijs curialibus, & signanter primus iuxta quartum respondit ab eodem Bernardino audiuisse, quod si à Paulo V. vocatus fuisset, non inseruiset etiam cum mercede scut. 10. pro quolibet die, & hoc quia illi displicebant negotia curialia, & Secundus super Tertio, & Quarto quod aliud non curabat, quam seruire suo beneficio, nec alia negotia gerere: quia in totum, & per totum se alienauerat à Curia; Quartus super Tertio quod volebat tantum modo inseruire suo beneficio, nec alia, se applicare, & sextus

tis super Tertio referens eumdem Bernardinum dicentem se contentum esse sui statu, nec aliud curare præter seruitium suæ Ecclesiæ, & quod totaliter se alienauerat à Curia, quæ detestationes, auersiones, & protestationes subordinatæ ad domicilij acquisitionem per assecutionem prædicti beneficij residentialis, visæ fuerunt sufficientes ad probationem depositi animi circa curialitatem iam inductam, pro qua asse-
6 quenda, etsi †requiratur & animus, & factum qualificatum per aliquod exercitium, *vt in d. §. fane, & declarat Rota decis. 616. num. 2. par. 4. diuers.* ad illius ta-
7 men dimissionem sufficit animus, † à quo pendet curialitatis continuatio *Mandos. super reg. 5. q. 4. num. 7. & 8. Mant. decis. 313. & 323.* & prout dicitur de pos-
8 sessione, † quæ in acquisitione illius requirit animũ,
9 & factum; in † dimissione autem sufficit animus *l. 3. §. in amittenda. ff. de acquir. possess. Rotæ coram PP. Gregorio XV. decis. 307. num. 9.*

10 Non obstat consequentia semel acquisitæ † curialitatis, vt eadem continuata censeatur vsque ad obitum, nisi mutata probetur *Mandos. super eadem reg. 5. q. 4. num. 5. vers. ad illud. Sarnen. in simili de familiaritate super reg. de Impetr. benef. per obitum famil. q. 13. vers. sic. prædicta tamen,* & de ciuilitate *Bartol. in l. assumptio §. vltimo, ff. ad municip. Menoch. præsumpt. 25. num. 3. & præsumpt. 42. num. 12. lib. 6.* quia iam ex prædictis Domini existimant probari mutatum esse voluntatem essendi curialem.

11 Non obstat, quod hæc animi depositio circa † curialitatem deferendam non probetur per actus differentes, prout necessarium esset; vnde dicebatur in decisione quæ reuidetur domicilium acquisitum per assecutionem beneficij residentialis non esse qualitatem repugnantem curialitati; similiter detestationes, auersiones, protestationes non radicare statum ipsius Bernardini curialem; sed versari circa exercitium negotiorum curialium, à quibus se alienauerat Bernardinus acquiescendo fortunæ suæ, quæ omnia se compatiuntur cum retentione curialitatis iam im-
12 pressa, & pro qua competũt multa †priuilegia, nempè exemptionis à spolijs, iuris prælationis in collationibus beneficiorum, & priuilegijs Eugenianæ, de quibus per *Gonzal. ad reg. 8. glos. 4. num. 15.* quibus
13 non præsumitur Bernardinus † voluisse renuntiare per actus indifferentes, & necessario non inferentes
14 ad renunciationem prout † debent esse ad concludẽdam proprij iuris renunciationem *Calderin. consil. 5. in fine de præben. Decian. consil. 52. num. 23. lib. 1. Rota decis. 471. num. 5. par. 1. recen.*

Quia vltra quod actus prædicti videntur sufficere ad probationem desertæ curialitatis', fuit etiam responsum sufficere, quod præsumptiuè vrgeant contra statum curialem, vt inde tollatur altera præsumptio continuationis status curialitatis vsque ad obi-
15 tum Bernardini, vt dicitur de possessore, † qui præsumitur vsque ad obitum continuasse in possessione, nisi contrarium probetur *Alciat. tract. de præsumpt. reg. 2. præsump. 21. num. 1. Rota decis. 4. de probat. in nouis, & decis. 106. num. 3. in recent. par. 2.* etsi contra-
16 riæ præsumptiones concurrant, † cessat illa præsumpta continuatio, vt declarat idem *Alciat. dicta præsumpt. 21. nu. 12. & 13.* & latius prosequitur *Menoch. præsumpt. 64. num. 65. lib. 4.* quæ maximè procedunt vbi agitur de probanda reseruatione, vt hic vbi non
17 sufficit præsumptiua probatio, † sed requiritur plena, & concludẽs *Aegid. decis. 612. Gomez super reg. per obitum famil. q. 13. vers. nec obstat ratio, Rota decis. 53. par. 2. diuers.*

Demum non obstant testes per Molariam inducti ad probandum, quod Bernardinus operam dabat aliquib. negotijs, & litibus, & quod obsequeretur nonnullis Cardinalibus: quia quoad lites, & negotia, idem testes dicunt, quod per alios expediebat, quo verò ad obsequium Cardinalium testes non concludunt tale fuisse, vt inde inferri possit ad qualitatem curiali inhærentem.

Et ita, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Vrbemetana Castri Titignani Veneris 24. Aprilis. 1626.

ARGVMENTVM.

Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum, licet non substineatur, tamen quando fuit reseruatus vsusfructus dictorum bonorum valet, & ad hunc effectum quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Fraternitas, qualiter probetur.*
2 *Immissio ad hoc, vt concedatur, quæ sint eius requisita.*
3 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum nominatim est. declara, num. 6.*
4 *Hæres non potest venire contra factum defuncti.*
5 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorũ valet facta reseruatione vsusfructus.*
7 *Donatio omnium bonorum cum reseruatione vsusfructus, vt subsistatur, necesse est, vt quod vsusfructus sit talis, vt detractis alimentis superesse possit aliquid ad testandum.*
8 *Donatio præsumitur valida stante longissima obseruantia.*
9 *Fundamentum suæ intentionis, quilibet tenetur probare.*
10 *Donatio pura inter viuos non habet respectum ad mortem viuentis, sed statim suum effectum operatur, nec propterea est improbata à iure.*
11 *Contractus nullus ex defectu solemnitatum ab illo tãtum potest impugnari, ad cuius fauorem dictæ solemnitates requiruntur.*

DECISIO X.

DOmini dixerunt Hectori, & Francisco dandam esse immissionem in Bonis, & Castro Titignani vigore Primogenituræ constitutæ ab Hectore eorum Auo per viam Donationis consentientibus tunc Frãcisco, Alexandro, Farulpho, Guidone, & Leone filijs dicti Hectoris senioris, quia dicti fratres Hector iunior, & Franciscus probant euenisse casum dictæ Primogenituræ ad eorum fauorem, quia scilicet dicti Franciscus, Alexander, Farulphus, & Guido decesserunt sine filijs, atque ita per eorum obitum delata
1 fuit successio filijs Leonis, † qui sũt dicti fratres, vt cõ

stat

Nec obstat, quòd actus, qui datur d. summario, 6 num. 6. fuit † contradictus, & dedit causam liti, quia præterquam quòd sufficit actus, qui datur d. summatio num. 5. ex superallegatis; non constat etiam quoad actum d. summario nu. 6. de aliqua contradictione in ipso actu, seu antea, sed dicti Presbyteri fuerũt 7 pacificè admissi, & contradictio † fuit facta post actũ perfectum, & consummatum, eaque propterea non impedit, quò minus censeatur per d. actum pacificè gestum, acquisita possessio, *l. si ita sit, & ibi Bald. & Imola num. 1. ff. deleg. 1. Rip. in l. 1. nu. 88. ff. solut. matr.* 8 & cum dd. actibus concurrit etiam depositio † vnius testis, qui etiam in hoc iudicio solus sufficeret, *Gabr. qui plura cumul. in tract. de testib. concl. 1. num. 22. Rot. coram fan. mem. Greg. xv. dec. 438. num. 2. & addit. ad decis. 160. num. 3. & fuit dictum in Mediolanen. Decimarum coram R. P. D. meo Pirouano, quæ est decis. 291. nu. 20. in recol. per Farin. post 2. vol. cons.*

Ac plurimum faciunt litteræ erectionis d. Ecclesiæ in Collegiatàm, in quibus dicitur, quòd Canonici habeant vocem in Capitulo ante omnes simplices Sacerdotes eiusdem Ecclesiæ, hinc namq; colligitur, quòd etiam simplices Sacerdotes habebant vocem 9 in Capitulo, in qua propterea † debent manuteneri.

Nec obstat decretum factum in visitatione Ecclesiæ Oritanæ, qua disponitur, quòd nullus ex Presbyteris habeat vocem eligendi, sed adhærendi tantum votis dignitatum, & Canonicorum, quia istud decretum fuit factum in visitatione Ecclesiæ Cathedralis, & loquitur de Presbyteris existentibus in dicta Ecclesia Cathedrali. Ideoque non afficit Presbyteros Ecclesiæ Collegiatæ, cùm illatio † non fiat ex diuersis, 10 *l. Papinianus exul. & ibi Doct. de minor. Surd. cons. 150. num. 94. lib. 1. &c.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Romana Beneficiatus S. Petri. Lunæ 30. Martij. 1626.

ARGVMENTVM.

Reseruatio beneficiorum, de quo in cap. præsenti §. sane de præben. in 6. vt intret, quid requiratur; Animi depositio circa Curialitatem iam acceptam, deserendam, ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Reseruationis fundamentum de qua in c. præsenti §. sane de præben. in 6. est curialitas de tempore obitus.*
2 *Text. in cap. præsenti §. sanc de præben. in 6. duo copulatiuè requirit, scilicet quod quis antea sit curialis, & quod de tempore obitus habitaret in Curia, occasione Curiæ.*
3 *Curialitatis solius ratione, quis non potest dici effectus domiciliarius Vrbis.*
4 *Ciuis alicuius loci, quis efficitur per assecutionem Beneficij.*
6 *Curialitas, vt assequatur, requiritur, & animus, & factum qualificatum per aliquod exercitium.*
7 *Curialitatis continuatio pendet ab animo.*
8 *Possessio, vt acquiratur requiritur animus, & factũ.*
9 *Possessio, quando dimittitur sufficit animus absque alio facto.*
10 *Curialitas si semel fuerit acquisita, præsumitur continuata vsque ad obitum, nisi contrarium probetur.*
11 *Curialitatis depositio probari debet per actus differentes.*
12 *Curialibus plura priuilegia concessa sunt.*
13 *Renunciatio non præsumitur per actus indifferentes.*
14 *Renunciatum non præsumitur iuri proprio per actus non inferentes ad renunciationem.*
15 *Possessor semel præsumitur vsque ad obitum continuasse possessionem.*
16 *Possessor non præsumitur continuasse possessionem vsque ad obitum, quando contrariæ præsumptiones concurrunt.*
17 *Probatio, vbi requiritur plena, & concludens, non sufficit præsumptiua.*

DECISIO IX.

TErtio loco causa proposita, placuit Dominis mutando sententiam recedere à decisis sub die 20. Nouembris 1624.

Visum enim fuit omnibus iunctis, & rursum præmissis probari Bernardinum Tonum, per cuius obitum vacauit Beneficium, de quo agitur, desisse esse 1 curialem de tempore sui obitus, & per † consequens deficere huius reseruationis fundamentum desumptum ex *c. præsenti §. sanè de præben. in 6.* duo copulatiuè requirente, quod antea esset curialis, † & quod 2 de tempore obitus habitaret occasione curiæ, vt expressè ponderant, *Anchar. Archidiac. Monac. Butr. in dicto §. sanè & Rota decis. 616. num. 1. par. 4. diuers.* nam verum est, nec controuertitur Bernardinum ante assecutionem beneficij contraxisse curialitatem, exinde autem obtinuisse beneficium residentiale in Vrbe: vnde cum ratione solius † curialitatis non diceretur fa- 3 ctus domiciliarius Vrbis *Paris. concil. 53. num. 89. lib. 3.* & post assequutum beneficium obligans ad residentiam acquisierit domicilium, † & effectus fuerit 4 Ciuis Romanus *Surd. cons. 301. num. 7. Rota decis. 731. num. 15. par. 1. diuers.* benè potest præsumi habitatio ista subsequens continuata magis ex præambula causa acquisiti domicilij, quam ex curialitate domicilio carente, quæ præsumptio eo vehementius fringit ex subsequutis post obtentum beneficium, quod contigit de anno 1602. quia idem Bernardinus recepit se ad habitandum in via ascẽsus ad Sanctum Honufriũ, vt dicunt testes dati, nempè Secundus, Tertius, & 5 Quartus, quæ est regio † à negotijs curialium multũ distans, & proxima residentiæ sui beneficij, cui se totum dedisse profitebatur, vt deponunt alij testes dati Summario Petri Pauli *num.* 2. quibus accedunt aliæ testium depositiones eodem *nu.* 2. super detestatione negotiorum curialium ab eodem Bernardino facta, & ab eisdem auersione, & protestationibus de non se ingerendo in negotijs curialibus, & signanter primus iuxta quartum respondit ab eodem Bernardino audiuisse, quod si à Paulo V. vocatus fuisset, non inseruiret etiam cum mercede scut. 10. pro quolibet die, & hoc quia illi displicebant negotia curialia, & Secundus super Tertio, & Quarto quod aliud non curabat, quam seruire suo beneficio, nec alia negotia gerere: quia in totum, & per totum se alienauerat à Curia; Quartus super Tertio quod volebat tantum modo inseruire suo beneficio, nec alia, se applicare, & sex-

tus

tis super Tertio referens eumdem Bernardinum dicentem se contentum esse sui statu, nec aliud curare præter seruitium suæ Ecclesiæ, & quod totaliter se alienauerat à Curia, quæ detestationes, auersiones, & protestationes subordinatæ ad domicilij acquisitionem per assecutionem prædicti beneficij residentialis, visæ fuerunt sufficientes ad probationem depositi animi circa curialitatem iam inductam, pro qua assequenda, etsi †requiratur & animus, & factum qualificatum per aliquod exercitium, *vt in d. §. fane, & declarat Rota decis. 616. num. 2. par. 4. diuers.* ad illius tamen dimissionem sufficit animus, † à quo pendet curialitatis continuatio *Mandos. super reg. 5. q. 4. num. 7. & 8. Mant. decis. 313. & 323.* & prout dicitur de possessione, † quæ in acquisitione illius requirit animū, & factum; in † dimissione autem sufficit animus *l. 3. §. in amittenda. ff. de acquir. possess. Rota coram PP. Gregorio XV. decis. 307. num. 9.*

Non obstat consequentia semel acquisitæ † curialitatis, vt eadem continuata censeatur vsque ad obitum, nisi mutata probetur *Mandos. super eadem reg. 5. q. 4. num. 5. vers. ad illud. Sarnen. in simili de familiaritate super reg. de Impetr. benef. per obitum famil. q. 13. vers. sic prædicta tamen,* & de ciuilitate *Bartol. in l. assumptio §. vltimo, ff. ad municip. Menoch. præsumpt. 25. num. 3. & præsumpt. 42. num. 12. lib. 6.* quia iam ex prædictis Domini existimant probari mutatum esse voluntatem essendi curialem.

Non obstat, quod hæc animi depositio circa † curialitatem deserendam non probetur per actus differentes, prout necessarium esset; vnde dicebatur in decisione quæ reuidetur domicilium acquisitum per assecutionem beneficij residentialis non esse qualitatem repugnantem curialitati; similiter detestationes, auersiones, protestationes non radicare statum ipsius Bernardini curialem; sed versari circa exercitium negotiorum curialium, à quibus se alienauerat Bernardinus acquiescendo fortunæ suæ, quæ omnia se compatiuntur cum retentione curialitatis iam impressa, & pro qua competūt multa †priuilegia, nempè exemptionis à spolijs, iuris prælationis in collationibus beneficiorum, & priuilegijs Eugenianæ, de quibus per *Gonzal. ad reg. 8. gloss. 4. num. 15.* quibus non præsumitur Bernardinus † voluisse renuntiare per actus indifferentes, & necessario non inferentes ad renunciationem prout † debent esse ad concludēdam proprij iuris renunciationem *Calderin. consil. 5. in fine de præben. Decian. consil. 52. num. 23. lib. 1. Rota decis. 471. num. 5. par. 1. recen.*

Quia vltra quod actus prædicti videntur sufficere ad probationem desertæ curialitatis, fuit etiam responsum sufficere, quod præsumptiuè vrgeant contra statum curialem, vt inde tollatur altera præsumptio continuationis status curialitatis vsque ad obitum Bernardini, vt dicitur de possessore, † qui præsumitur vsque ad obitum continuasse in possessione, nisi contrarium probetur *Alciat. tractat. de præsumpt. reg. 2. præsump. 21. num. 1. Rota decis. 4. de probat. in nouis, & decis. 106. num. 3. in recent. par. 2.* etsi contrariæ præsumptiones concurrant, † cessat illa præsumpta continuatio, vt declarat idem *Alciat. dicta præsumpt. 21. nu. 12. & 13.* & latius prosequitur *Menoch. præsumpt. 64. num. 65. lib. 4.* quæ maximè procedunt vbi agitur de probanda reseruatione, vt hic vbi non sufficit præsumptiua probatio, †sed requiritur plena, & concludēs *Aegid. decis. 612. Gomez super reg. per obitum famil. q. 13. vers. nec obstat ratio, Rota decis. 53. par. 2. diuers.*

Demum non obstant testes per Molariam inducti ad probandum, quod Bernardinus operam dabat aliquib. negotijs, & litibus, & quod obsequeretur nonnullis Cardinalibus: quia quoad lites, & negotia, idem testes dicunt, quod per alios expediebat, quo verò ad obsequium Cardinalium testes non concludunt tale fuisse, vt inde inferri possit ad qualitatem curiali inhærentem.

Et ita, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Vrbenetana Castri Titignani Veneris 24. Aprilis. 1626.

ARGVMENTVM.

Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum, licet non substineatur, tamen quando fuit reseruatus vsusfructus dictorum bonorum valet, & ad hunc effectum quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Fraternitas, qualiter probetur.*
2 *Immissio ad hoc, vt concedatur, quæ sint eius requisita.*
3 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum inualida est. declara, num. 6.*
4 *Hæres non potest venire contra factum defuncti.*
5 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorū valet facta reseruatione vsusfructus.*
7 *Donatio omnium bonorum cum reseruatione vsusfructus, vt substineatur, necesse est, vt quod vsusfructus sit talis, vt detractis alimentis superesse possit aliquid ad testandum.*
8 *Donatio præsumitur valida stante longissima obseruantia.*
9 *Fundamentum suæ intentionis, quilibet tenetur probare.*
10 *Donatio pura inter viuos non habet respectum ad mortem viuentis, sed statim suum effectum operatur, nec propterea est improbata à iure.*
11 *Contractus nullus ex defectu solemnitatum ab illo tā tum potest impugnari, ad cuius fauorem dictæ solemnitates requiruntur.*

DECISIO X.

DOmini dixerunt Hectori, & Francisco dandam esse immissionem in Bonis, & Castro Titignani vigore Primogenituræ constitutæ ab Hectore eorum Auo per viam Donationis consentientibus tunc Frācisco, Alexandro, Farulpho, Guidone, & Leone filijs dicti Hectoris senioris, quia dicti fratres Hector iunior, & Franciscus probant euenisse casum dictæ Primogenituræ ad eorum fauorem, quia scilicet dicti Franciscus, Alexander, Farulphus, & Guido decesserunt sine filijs, atque ita per eorum obitum delata fuit successio filijs Leonis, † qui sūt dicti fratres, vt cō

stat

Nec obstat, quòd actus, qui datur d. summario, num. 6. fuit † contradictus, & dedit causam liti, quia præter quàm quòd sufficit actus, qui datur d. summatione num. 5. ex superallegatis; non constat etiam quoad actum d. summario nu. 6. de aliqua contradictione in ipso actu, seu antea, sed dicti Presbyteri fuerũt pacificè admissi, & contradictio † fuit facta post actũ perfectum, & consummatum, eaque propterea non impedit, quò minus censeatur per d. actum pacificè gestum, acquisita possessio, *l. si ita sit, & ibi Bald. & Imola num. 1. ff. deleg. 1. Rip. in l. 1. nu. 88. ff. solut. matr.* & cum dd. actibus concurrit etiam depositio † vnius testis, qui etiam in hoc iudicio solus sufficeret, *Gabr. qui plura cumul. in tract. de testib. concl. 1. num. 23. Rot. coram san. mem. Greg. xv. dec. 438. num. 2. & addit. ad decis. 160. num. 3. & fuit dictum in Mediolanen. Decimarum coram R. P. D. meo Pirouano, quæ est decis. 291. nu. 20. in recol. per Farin. post 2. vol. conf.*

Ac plurimum faciunt litteræ erectionis d. Ecclesiæ in Collegiatam, in quibus dicitur, quòd Canonici habeant vocem in Capitulo ante omnes simplices Sacerdotes eiusdem Ecclesiæ, hinc namq; colligitur, quòd etiam simplices Sacerdotes habebant vocem in Capitulo, in qua propterea † debent manuteneri.

Nec obstat decretum factum *in* visitatione Ecclesiæ Oritanæ, qua disponitur, quòd nullus ex Presbyteris habeat vocem eligendi, sed adhærendi tantum votis dignitatum, & Canonicorum, quia istud decretum fuit factum in visitatione Ecclesiæ Cathedralis, & loquitur de Presbyteris existentibus in dicta Ecclesia Cathdrali. Ideoque non afficit Presbyteros Ecclesiæ Collegiatæ, cùm illatio † non fiat ex diuersis, *l. Papinianus exul. & ibi Doct. de minor. Surd. conf. 150. num. 94. lib. 1. &c.*

REVERENDISS. P. D. PIROVANO

Romana Beneficiatus S. Petri. Lunæ 30. Martij. 1626.

ARGVMENTVM.

Reseruatio beneficiorum, de quo in cap. præsenti §. sane de præben. in 6. vt intret, quid requiratur; Animi depositio circa Curialitatem iam acceptam, deserendam, ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Reseruationis fundamentum de qua in c. præsenti §. sane de præben. in 6. est curialitas de tempore obitus.*
2 *Text. in cap. præsenti §. sanc de præben. in 6. duo copulatiuè requirit, scilicet quod quis antea fit curialis, & quod de tempore obitus habitaret in Curia, occasione Curiæ.*
3 *Curialitatis solius ratione, quis non potest dici effectus domiciliarius Vrbis.*
4 *Ciuis alicuius loci, quis efficitur per assecutionem Beneficij.*
6 *Curialitas, vt assequatur, requiritur, & animus, & factum qualificatum per aliquod exercitium.*
7 *Curialitatis continuatio pendet ab animo.*
8 *Possessio, vt acquiratur requiritur animus, & factũ.*
9 *Possessio, quando dimittitur sufficit animus absque alio facto.*
10 *Curialitas si semel fuerit acquisita, præsumitur continuata vsque ad obitum, nisi mutata probetur.*
11 *Curialitatis depositio probari debet per actus differentes.*
12 *Curialibus plura priuilegia concessa sunt.*
13 *Renunciatio non præsumitur per actus indifferentes.*
14 *Renunciatum non præsumitur iuri proprio per actus non inferentes ad renunciationem.*
15 *Possessor semel præsumitur vsque ad obitum continuasse possessionem.*
16 *Possessor non præsumitur continuasse possessionem vsque ad obitum, quando contrariæ præsumptiones concurrunt.*
17 *Probatio, vbi requiritur plena, & concludens, non sufficit præsumptiua.*

DECISIO IX.

TErtio loco causa proposita, placuit Dominis mutando sententiam recedere à decisis sub die 20. Nouembris 1624.

Visum enim fuit omnibus iunctis, & rursum ponderatis probari Bernardinum Tonum, per cuius obitum vacauit Beneficium, de quo agitur desisse esse curialem de tempore sui obitus, & per † consequens deficere huius reseruationis fundamentum desumptum *ex c. præsenti §. sanè de præben. in 6.* duo copulatiuè requirente, quod antea esset curialis, † & quod de tempore obitus habitaret occasione curiæ, vt expressè ponderant, *Anchar. Archidiac. Monac. Rom. in dicto §. sanè & Rota decis. 616. num. 1. par. 4. diuers.* nam verum est, nec controuertitur Bernardinum ante assecutionem beneficij contraxisse curialitatem, exinde autem obtinuisse beneficium residentiale in Vrbe: vnde cum ratione solius † curialitatis non diceretur factus domiciliarius Vrbis *Paris. concil. 53. num. 89. lib. 3.* & post assequutum beneficium obligans ad residentiam acquisierit domicilium, † & effectus fuerit Ciuis Romanus *Surd. conf. 301. num. 7. Rota decis. 731. num. 15. par. 1. diuers.* benè potest præsumi habitatio ista subsequens continuata magis ex præambula causa acquisiti domicilij, quam ex curialitate domicilio carente, quæ præsumptio eo vehementius fringitur ex subsequutis post obtentum beneficium, quod contigit de anno 1602. quia idem Bernardinus recepit se ad habitandum in via ascẽsus ad Sanctum Honufriũ, vt dicunt testes dati, nempè Secundus, Tertius, & Quartus, quæ est regio † à negotijs curialium multũ distans, & proxima residentiæ sui beneficij, cui se totum dedisse profitebatur, vt deponunt alij testes dati Summario Petri Pauli *num.* 2. quibus accedunt aliæ testium depositiones eodem *nu.* 2. super detestatione negotiorum curialium ab eodem Bernardino facta, & ab eisdem auersione, & protestationibus de non se ingerendo in negotijs curialibus, & signanter primus iuxta quartum respondit ab eodem Bernardino audiuisse, quod si à Paulo V. vocatus fuisset, eimon inseruiset etiam cum mercede scut. 10. pro quolibet die, & hoc quia illi displicebant negotia curialia, & Secundus super Tertio, & Quarto quod aliud non curabat, quam seruire suo beneficio, nec alia negotia gerere: quia in totum, & per totum se alienauerat à Curia; Quartus super Tertio quod volebat tantum modo inseruire suo beneficio, nec alia, se applicare, & sextus

tus super Tertio referens eumdem Bernardinum dicentem se contentum esse sui statu, nec aliud curare præter seruitium suæ Ecclesiæ, & quod totaliter se alienauerat à Curia, quæ detestationes, auersiones, & protestationes subordinatæ ad domicilij acquisitionem per assecutionem prædicti beneficij residentialis, visæ fuerunt sufficientes ad probationem depositi animi circa curialitatem iam inductam, pro qua as-
6 sequenda, etsi †requiratur & animus, & factum qualificatum per aliquod exercitium, *vt in d. §. fane, & declarat Rota decis. 616. num. 2. par. 4. diuers.* ad illius ta-
7 men dimissionem sufficit animus, † à quo pendet curialitatis continuatio *Mandos. super reg. 5. q. 4. num. 7. & 8. Mant. decis. 313. & 323.* & prout dicitur de pos-
8 sessione, † quæ in acquisitione illius requirit animũ,
9 & factum; in † dimissione autem sufficit animus *l. 3. §. in amittenda. ff. de acquir. possess. Rota coram PP. Gregorio XV. decis. 307. num. 9.*

10 Non obstat consequentia semel acquisitæ † curialitatis, vt eadem continuata censeatur vsque ad obitum, nisi mutata probetur *Mandos. super eadem reg. 5. q. 4. num. 6. vers. ad illud. Sarnen. in simili de familiaritate super reg. de Impetr. benef. per obitum famil. q. 13. vers. sic. predicta tamen,* & de ciuilitate *Bartol. in l. assumptio §. vltimo, ff. ad municip. Menoch. præsumpt. 25. num. 3. & præsumpt. 42. num. 12. lib. 6.* quia iam ex prædictis Domini existimant probari mutatum esse voluntatem essendi curialem.

11 Non obstat, quod hæc animi depositio circa † curialitatem deserendam non probetur per actus differentes, prout necessarium esset; vnde dicebatur in decisione quæ reuidetur domicilium acquisitum per assecutionem beneficij residentialis non esse qualitatem repugnantem curialitati; similiter detestationes, auersiones, protestationes non radicare statum ipsius Bernardini curialem; sed versari circa exercitium negotiorum curialium, à quibus se alienauerat Bernardinus acquiescendo fortunæ suæ, quæ omnia se compatiuntur cum retentione curialitatis iam im-
12 pressa, & pro qua competũt multa †priuilegia, nempè exemptionis à spolijs, iuris prælationis in collationibus beneficiorum, & priuilegijs Eugenianæ, de quibus per *Gonzal. ad reg. 8. glos. 4. num. 15.* quibus
13 non præsumitur Bernardinus † voluisse renuntiare per actus indifferentes, & necessario non inferentes
14 ad renuunciationem prout † debent esse ad concludẽdam proprij iuris renunciationem *Calderin. consil. 5. in fine de præben. Decian. consil. 52. num. 23. lib. 1. Rota decis. 471. num. 5. par. 1. recen.*

Quia vltra quod actus prædicti videntur sufficere ad probationem desertæ curialitatis, fuit etiam responsum sufficere, quod præsumptiuè vrgeant contra statum curialem, vt inde tollatur altera præsumptio continuationis status curialitatis vsque ad obi-
15 tum Bernardini, vt dicitur de possessore, † qui præsumitur vsque ad obitum continuasse in possessione, nisi contrarium probetur *Alciat. tractat. de præsumpt. reg. 2. præsump. 21. num. 1. Rota decis. 4. de probat. in nouis, & decis. 106. num. 3. in recent. par. 2.* etsi contra-
16 riæ præsumptiones concurrant, † cessat illa præsumpta continuatio, vt declarat idem *Alciat. dicta præsumpt. 21. nu. 12. & 13.* & latius prosequitur *Menoch. præsumpt. 64. num. 65. lib. 4.* quæ maximè procedunt vbi agitur de probanda reseruatione, vt hic vbi non
17 sufficit præsumptiua probatio, † sed requiritur plena, & concludẽs *Aegid. decis. 612. Gomez super reg. per obitum famil. q. 13. vers. nec obstat ratio, Rota decis. 53. par. 2. diuers.*

Demum non obstant testes per Molariam inducti ad probandum, quod Bernardinus operam dabat aliquib. negotijs, & litibus, & quod obsequeretur nonnullis Cardinalibus: quia quoad lites, & negotia, idem testes dicunt, quod per alios expediebat, quo verò ad obsequium Cardinalium testes non concludunt tale fuisse, vt inde inferri possit ad qualitatem curiali inhærentem.

Et ita, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Vrbemetana Castri Titignani Veneris 24. Aprilis. 1626.

ARGVMENTVM.

Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum, licet non substineatur, tamen quando fuit reseruatus vsusfructus dictorum bonorum valet, & ad hunc effectum quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Fraternitas, qualiter probetur.*
2 *Immissio ad hoc, vt concedatur, quæ sint eius requisita.*
3 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum inualida est. declara, num. 6.*
4 *Hæres non potest venire contra factum defuncti.*
5 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorũ valet facta reseruatione vsusfructus.*
7 *Donatio omnium bonorum cum reseruatione vsusfructus, vt substineatur, necesse est, vt quod vsusfructus sit talis, vt detractis alimentis superesse possit aliquid ad testandum.*
8 *Donatio præsumitur valida stante longissima obseruantia.*
9 *Fundamentum suæ intentionis, quilibet tenetur probare.*
10 *Donatio pura inter viuos non habet respectum ad mortem viuentis, sed statim suum effectum operatur, nec propterea est improbata à iure.*
11 *Contractus nullus ex defectu solemnitatum ab illo tãtum potest impugnari, ad cuius fauorem dictæ solemnitates requiruntur.*

DECISIO X.

DOmini dixerunt Hectori, & Francisco dandam esse immissionem in Bonis, & Castro Titignani vigore Primogenituræ constitutæ ab Hectore eorum Auo per viam Donationis consentientibus tunc Frã ciſco, Alexandro, Farulpho, Guidone, & Leone filijs dicti Hectoris senioris, quia dicti fratres Hector iunior, & Franciscus probant euenisse casum dictæ Primogenituræ ad eorum fauorem, quia scilicet dicti Franciscus, Alexander, Farulphus, & Guido decesserunt sine filijs, atque ita per eorum obitum delata
1 fuit successio filijs Leonis, † qui sũt dicti fratres, vt cõ

stat

stat ex fide Baptismatis iunctis testibus deponẽtibus de communi repetitione, & fama. *Dec. cons.* 272. nec de identitate bonorum dictæ Primogenituræ dubita-
2 tur, & per † consequens constat de requisitis ad effectum immissionis.

Nec obstat quod videatur dicta donatio inualida cum † sit donatio omnium Bonorum præsentium, &
3 futurorum; quia omisso quod videtur DD. de Zeffiris non posse dare de nullitate dictæ Donationis, cũ
4 ipsi sint hæredes † Alexandri, qui dictam Donationem approbauit *vulg. l. cum a matre vbi gloss. & DD. C. de rei vendic.* dicta etiam donatio facta est cũ expres-
5 sa † reseruatione vsusfructus, quo casus valet iuxta magis veram, & communem opinionem *Alex. in l. stipulatio hoc modo concepta*, vbi quod ita consuleret, & iudicaret, *ff. de verb. oblig. Bald. cons. 377. l. 5. & cõsil. 270. lib. 2. Gabr. cons. 137. num. 37. lib. 1. Rolan. consil. 65. num. 5. lib. 1. Natt. cons. 146. nu. 1. Soccin. iun. consil. 65. num. 47. lib. 1. Couarr. var. resol. lib. 3. c. 12. num. 1. vers. ex contrario quod donatio &c.* & in contrarium
6 allegata procedunt † in donatione simplici omnium bonorum, in qua donans sibi nec vsum fructum, nec aliud quidquam reseruauit.

7 Nec obstat quod ad hoc vt † donatio omnium bonorum cum reseruatione vsusfructus sustineatur, necesse est quod vsusfructus sit talis, vt detractis alimẽtis superesse possit aliquid ad testandum, *Dec. in l. pactum quod dotali C. de pact. Abb. cons. 102. col. 3. in princip. vers. ratio tamen lib. 2. cum allegatis*, quia in isto casu agitur de vsufructu bonorũ valoris vltra 40. mill. scut. & dicta donatio fuit obseruata per annos 65.
8 Vnde † præsumitur valida, & per consequens onus probandi quod dictus vsusfructus non sit sufficiens ad sustinendam donationem incumbit dicenti dictã
9 donationem † esse nullam ex dicto defectu *ad l. quinquaginta 12. ff. de probat. l. in exceptionibus, ff. de probat. Aym. cons. 226. num. 8. Rot. dec. 521. num. 3. & 4. par. 1. diuers.* Et tamen in casu isto non probatur quod dictus vsusfructus non esset sufficiens, quin potius probatur contrarium, quia scilicet probatur fructus Castri Titignani dictæ Primogenituræ suppositi ascendere ad valorem scut. 1200. & vltra, atque ita constat dictos fructus esse satis pingues, & sufficientes ad effectum de quo agitur.

Non obstat quod dicta Primogenitura continet pactum futuræ successionis, quia Donatio concepta est verbis directis videlicet, tradidit, cessit, donauit, & similibus, neque in dicta Donatione adest pactũ
10 de succedẽdo, sed est donatio † pura inter viuos, quę non habet respectum ad mortem viuentis, sed statim suum effectum operatur, nec propterea est improbata à iure *Gabr. cons. 137. num. 2. lib. 1. Peregr. de fideic. art. 51. n. 32. cum alijs per Card. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 32. num. 5.*

Obiectum quod Consensus dictorum filiorum Hectoris, & Comitissæ Sigismundæ sit nullus ex defectu solemnitatum requisitarum à Constit. Marchiæ cessat ex facto, & dicta donatio nunquam fuit à dic-
11 tis filijs, † & Comitissa impugnata, sed semper per spatium plusquam 40. & 50. annorum obseruata, sicque non potest ea amplius à dictis de Zeffiris impugnari. *Rota decis. 133. num. 2. par. 2. diuers. &c.*

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Romana Vinea. Lunæ 4. Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Alienatio bonorum Minorum, quando dicatur validè facta.

SVMMARIVM.

1 *Bona minorum sine causa necessaria allegari nequeunt.*
2 *Alienatio bonorum pupilli facta cum decreto Iudicis, facit præsumi causam in eo expressam fuisse verificatam.*
3 *Causam expressam in alienatione bonorum minorum facta cum decreto Iudicis, asserens non fuisse verificatam, onus probandi incumbit.*
4 *Minori existenti in pupillari ætate vt validè contrahere posse non Curator, sed Tutor datus esse.*
5 *Pupillus si non habeat Tutorem, quando contrahit, loco Tutoris interuenire potest Curator datus à Iudice. & num. 6.*
7 *Minor læsus in minori ætate, factus maior potest petere restitutionem intra quatuor annos.*
8 *Minor læsus, si post quam factus est maior intra quatuor annos non petit restitutionem in integrum, amplius nequit agere de nullitate.*
9 *In contractibus minorum gestis cum debitis solemnitatibus, & præsente pecunia, non potest consistere dolus.*
10 *In præscriptione longi temporis qualibet causa colorata excusat à mala fide, & constituit in bona.*

DECISIO XI.

DOmini perstiterunt in resolutis coram Reuerendiss. D. meo Seleucien. super eo quod nullũ ius competat Bernardinæ in Vinea, de qua agitur, ex benè deductis in Decisione 5. huius die 14. Martij 1625.

Nec obstare censuerunt allegatum defectum cau-
1 sæ † necessariæ sine qua res minorum nequeunt alienari; Omisso enim quod forte sufficiens alienandi causa fuit inducta ex deliberata voluntate aliorum ad quos maior pars dictæ Vineæ pertinebat, cum ipsa Bernardina dumtaxat minimam, nempe sextam haberet, obiectum visum est tolli, eo quia prædicta
2 † alienatio fuit facta cum Iudicis decreto, quod facit præsumi causam expressam tunc fuisse verificatã, *Abb. cons. 41. num. 2. lib. 1. Alex. consil. 80. num. 5. lib. 5. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 75. num. 5. Gabr. de senten. concl. 5. num. 1. Put. decis. 205. num. 2. lib. 3. Rot. recent. decis. 619. num. 5. in fin. par. 2. & in impress. post Pacific. de Saluian. decis. 227. num. 2. & in Romana nullitatis obligationis 28. Maij 1618. coram bon. mem. Vbaldo*, & contrarium asserenti incumbit † onus pro-
3 bandi, *Rota post Pacific. vbi supra num. 2. & in Romana nullitatis census 8. Aprilis 1616. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Nec etiam habuerunt pro releuanti defectum solemnitatis deductum ex eo, quod nomine Bernardinæ Curator assenserit prædictæ alienationi, non autem Tutor, cum tamen eidem tunc in pupillari exi-
4 stenti † ætate non Curator, sed Tutor, vt valide posset

set contrahere, dari debuisset; Quoniam hæc oppositio bene diluitur ex Decisione, vbi dicitur loco
5 Tutoris interuenisse † Curatorem datum à Iudice, necnon Procuratorem deputatum à Congregatione Monasterij Sanctæ Catherinæ, in quo ipsa Bernardina degebat, & horum vtrumque etiam de per se in
6 locum † Tutoris successisse, & potuisse, illius vices supplere ex plene ibi allegatis.

Vltra quod ex abbundanti adest obseruantia contractus subsequuta per spatium 45. annorum à die scilicet sequutæ alienationis de mense Maij 1576. vsq; ad diem motæ litis de Mense Ianuarij 1621. Ex quo temporis lapsu resultat præscriptio etiam demptis an
7 nis minoris ætatis dictæ Bernardinæ, & alijs † annis à iure assignatis in fauorem minorum pro restitutione, Etenim cum Bernardina tempore contractus esset ætatis annorum 11. & sic anno 1585. peruenisset ad annos 20. & anno postea 1589. lapsi fuissent quatuor anni, intra quos poterat restitutionem petere, ab inde citra incæpit currere præscriptio, quæ de an-
8 no 1621. decursis annis 31. & vltra † fuit plusquam completa, & obstat Bernardinæ, itaut hodie nequeat agere de nullitate, *l. fin. C. de præscript. 30. annorum Roland. cons. 72. num. 19. & seq. lib. 2. Rota apud Card. Serapi. decis. 1360. num. 3. & in Ariminen. domus 11. Decembris 1620. coram R. P. D. meo Remboldo.*

Nec huiusmodi præscriptio valet infringi ex allegata doli præsumptione in emptore, quia hæc præ-
9 sumptio nullis fulcitur probationibus, nec † vllus dolus in contractu huiusmodi gesto adhibitis solemnitatibus, & præsente pecunia videtur rectè posse con-
10 siderari, & in omnem euentum quælibet causa † colorata excusat in præscriptione longi temporis à mala fide, Et ita &c.

REVERENDISS. P. D. REMBOLDO

Ferrarien. Pensionis. Veneris 15 Maij 1626.

ARGVMENTVM.

Tractatur, an translatio pensionis, de qua hic agitur, facta à claræ me. Cardinale Montalto in D. Principem Perettum, vigore indulti sibi concessi à fe. re. Sixt. V. sit valida, stantibus deductis in decisione.

SVMMARIVM.

1 *Pensiones, quando dicantur validè translatæ.*
2 *Ecclesiastica persona, vt quis dicatur debet esse de foro Ecclesiæ.*
3 *Text. in can. duo sunt genera. 12. q. 1. declaratur.*
4 *Personarum duo sunt genera, vnum clericorum, & aliud laicorum.*
5 *Ecclesiastica persona, vt quis ostendatur esse, sufficit docere, quod non sit purus laicus. & nu. 18. 20. & 21.*
6 *Ecclesiasticæ personæ illæ dicuntur, quæ sunt Clericali charactere insigniti.*
7 *Clericus quis potest esse, & tamen propter aliquod impedimentum non gaudere priuilegijs Clericorum.*
8 *Ecclesiastica persona, vt quis dicatur requiritur, vt sit talis saltem in potentia, ad hoc, vt gaudere possit effectibus Clericatus & 9.*
11 *Ecclesiastica persona, vt quis dicatur, non requiritur potentia talis, quæ pendeat à mera illius voluntate, sed sufficit, quod habeat impressum characterem clericalem.*
12 *Ecclesiastica persona, quando quis dicatur largo modo*
13 *Dispensatio ad effectum dispersatum abstrahit, & ea dicat omnem inhabilitatem, pro vt ab initio nunquam fuisset incursa.*
14 *Ecclesiasticæ personæ dicuntur illæ, quæ gaudent priuilegio Clericorum.*
15 *Clericus gaudens aliquo priuilegio clericatus, quando dicatur verus Clericus.*
16 *Vxoratus est persona ecclesiastica, si Clericali charactere sit insignitus.*
17 *Vxoratus, vt dicatur persona Ecclesiastica, debent concurrere requisita de quæ in c. vnic. de cler. coniug. in 6.*
19 *Pensionum sunt capaces etiam illi, qui solo charactere clericali sunt insigniti, etiam quod non gaudeant priuilegio fori. & nu. 20.*
22 *Indultum concessum, Motu proprio, & cum clausulis amplissimis, largè interpretari debet.*
23 *Gratiæ Apostolicæ recipiunt interpretationem à stylo Curiæ, & vsu patris familias.*
24 *Clericus per Bigamiam denudatur omni priuilegio Clericali. & num. 31.*
25 *Bigamia non extinguit characterem semel clerico impressum. & nu. 30.*
26 *Bigamus regulariter efficitur incapax pensionum Ecclesiasticarum.*
27 *Pensionum Ecclesiasticarum, quis efficitur incapax, per contractum simplicis matrimonij.*
28 *Bigamus mediante dispensatione Apostolica potest obtinere, vt sit capax pensionum ecclesiasticarum. & nu. 29. 30. & 43.*
32 *Papa, quando dispensat Bigamum ad effectum retinendi pensiones Ecclesiasticas censetur eum dispensare etiam ad retinendum priuilegium clericatus ad dictum effectum.*
33 *Dispensatio trahitur ad connexa, & necessaria consequutiua.*
34 *Bigamus, si dispensetur, ante quam incurrat in bigamiam, præseruatur ab illius pœna.*
35 *Bigamus, quando dispensatur, quis sit effectus dispensationis.*
37 *Indultum concessum amplis clausulis absurdum est, quod nihil operetur.*
38 *Laycis non assignantur pensiones ecclesiasticæ.*
39 *Pensiones Ecclesiasticæ, quando dantur alicui vt laico, tunc si sit bigamus, non eget alia dispensatione.*
40 *Ex correspectiuitate ratione temporis, censetur vnum propter aliud factum.*
41 *Personæ alicui coniunctæ, præsumuntur ei gratæ.*
42 *Pensiones Ecclesiasticas obtinens vltra summã prescriptam à constit. Sixti V. tenentur habitum, & tonsuram Clericalem deferre.*

DECISIO XII.

DOminj steterunt in decisis 14. *Junij* 1624. quod translatio pensionis facta à claræ memoriæ Cardinale Montalto in D. Principem Perettum sit va-
1 lida, † quia scilicet constat de sufficienti facultate dicti D. Cardinalis transferendi dictam Pensionem, ac

etiam

etiam quod D.Princeps tempore dictæ translationis erat capax pensionum, in ipsum vigore facultatum dicti D. Cardinalis transferendarum, vt latè fuit in alia decisione deductum.

Nec obstat, quod primum Indultum concessum D.Cardinali à fel.record. Sixto V. est restrictum ad personas Ecclesiasticas, qualis non erat D. Princeps
2 tempore dictæ translationis, cum † tunc non esset de foro Ecclesiæ, prout requiritur ad hoc, vt quis dicatur persona Ecclesiastica Canon. duo sunt genera 12.q. 1. *Dec. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ nu.* 25. *de constit.* quia solutio huius obiecti benè colligitur ex di-
3 cto Can. duo sunt, nam in dicto Can. non dicitur † qđ illæ tantum censentur personæ Ecclesiasticæ, quæ sũt de foro Ecclesiæ, sed dicitur, quod duo sunt genera
4 † personarum, vnum Clericorum, & aliud Laycorũ; vnde ad effectum, vt doceatur, D. Principem fuisse personam Ecclesiasticam tempore dictæ translatio-
5 nis sufficit ostendere, † quod ipse tunc non erat purus laycus, sed Clericali charactere insignitus, ad dif
6 ferentiam enim Layci, etiam illæ † personæ dicuntur Ecclesiasticæ, quæ sunt Clericali charactere insignitæ, *Lap. allegat.* 138. *num.* 12. *versic. tamen istud credo*, neque ad hunc effectum requiritur quod sint de foro Ecclesiæ, potest enim stare insimul quod quis
7 sit Clericus, † & propter aliquod impedimentũ non gaudeat priuilegijs Clericorum, nec propterea desinit esse Clericus, *Abb. in c.* 1. *num.* 6. *de vit. & honest. Clericorum.*

8 Nec obstat, quod ad effectum, † vt quis dicatur persona Ecclesiastica requiritur quod saltem in potentia sit talis, vt possit gaudere priuilegio fori, & alijs priuilegijs, seu effectibus Clericatus, quia in primis pro responsione est aduertendum quod non re-
9 quiritur ad hoc, † vt quis dicatur persona Ecclesiastica, quod in potentia sit talis, vt possit gaudere omnibus Priuilegijs Clericorum, sed sufficit, quod possit gaudere etia n aliquo priuilegio ad illum enim
10 † effectum dicitur persona Ecclesiastica (quidquid sit quo ad alios effectus) quia concurrit in eo Clericatus, & potentia gaudendi aliquo priuilegio Clericatus, & sic ad illum effectũ non potest dici Laycus.

11 Secundo etiam aduerti debet, † quod non requiritur potentia talis, quæ pendeat à mera illius voluntate, sed sufficit quod habeat impressum characterẽ clericalem, ita vt sublato impedimento, vel de facto, vel mediante superioris dispensatione possit gaudere Priuilegijs Clericorum, quia etiam tunc antequam tollatur huiusmodi impedimentum dicitur persona
12 † Ecclesiastica largo tamen modo, & ad differentiã Layci, quia scilicet habet impressum characterem Clericalem, & sine noua susceptione characteris potest sublato impedimento vel de facto, vel mediante, vt dictum est, superioris dispensatione, gaudere priuilegio Clericorum, & si quidem impedimentũ omnino tollatur, tũc gaudebit omnibus priuilegijs Clericorum, si vero omnino non tollatur, sed ad certos tantum effectus, tunc gaudebit Priuilegio Clericorũ quoad illos effectus, & quoad illos effectus erit, & reputabitur persona Ecclesiastica ét quod quoad alios
13 effectus habeatur pro Layco; quia dispẽsatio † ad effectũ dispensatũ abstrahit, & eradicat oẽm inhabilitatẽ, prout si ab initio nunquã esset incursa, *Io. Andr. in c. in generali* 82. *sub nu.* 3. *versic. quadragesimus septimus de reg. iur. in* 6. *Oldrad. cons.* 215. *n.* 5. *Milesin verb. dispensatus non est idem, Dec. in ca. at si Clerici.* 5. *de adulterijs num.* 168. *de Iud.*

Hæc igitur applicando ad casum nostrum, cõstat D.Principem fuisse tempore dictæ translationis, & multo antè clericali charactere insignitum, & tunc gaudere in potentia Priuilegio Clericorum, quia scilicet sublato impedimento absque noua susceptione characteris Clericalis poterat frui Priuilegijs Clericorum, quin etiam non solum in potentia, sed etiam actu ipso gaudebat aliquo priuilegio Clericorum, quia scilicèt, mediante Apostolica dispensatione, erat effectus capax pensionum Ecclesiasticarũ, quod est priuilegium Clericorum, vt infra clarius demonstrabitur, atque ita eo magis erat persona Eccle-
14 siastica, quia personæ † Ecclesiasticæ dicuntur illæ, quæ gaudent priuilegio Clericorum, vt expressis verbis dicit *gloss. in c. quisquis* 17. *q.* 4. *in verbo Ecclesiasticis*, ad quam se refert *Dec. in d. c. Ecclesia Sanctæ Mariæ sub num.* 25. *vers. & quæ*, vbi quod notat *d. gloss. in c. quisquis* 17. *q.* 4. quæ personæ sint Ecclesiasticæ.

Nec obstat, quod Dominus Princeps tunc nõ gaudebat omnibus priuilegijs Clericorum, quia sufficit,
15 quod gauderet aliquo priuilegio, ad illum enim † effectum erat verus Clericus, & per consequens ad illum effectum erat persona Ecclesiastica, & sic potuit in eum, tanquam in Clericum, & personam Ecclesiasticam ad dictum effectum transferri dicta pensio, vt in fortioribus terminis, tenuit alias *Rota in causa Veronen. Pensionis* 23. *Februarij* 1600. coram bo. me. Cardinali Lancellotto, in qua disputato dubio particulari, An D. Marchio Benellus, qui tunc erat Vxoratus, nec gaudebat aliquo priuilegio Clericatus es-
16 set persona Ecclesiastica, fuit firmatum, quod † erat persona Ecclesiastica, quia erat insignitus Clericali charactere, & in decisione tũc extensa dicitur, quod
17 licet in eo † non concurrant requisita *in c. vnico de Cleric. coniug. lib.* 6. itaut priuilegijs gaudere non posset, & esset in statu laycalitatis, vt inquit *gl. in c. quisquis in verb. duxerit* 84. *distinct.* tamen non † propterea e-
18 rat purus laycus, Ideoque continebatur appellatione Clericorum, quod sufficit, vt censeatur persona Ecclesiastica ad certos tamen effectus, etiam quod in alijs habeatur pro layco, & sic ad effectum pensionis ex intentione Papæ iuxta stylum Curiæ.

Non obstat, quod verba indulti concessi bo. me. Cardinali Montalto intelligi debent de persona Ecclesiastica quoad omnes effectus, quia imò intelligi debent de persona Ecclesiastica iuxta subiectam materiam, & stylum curiæ, ac propterea cum simus in materia pensionis, quæ tempore, quo fuit concessum dictum indultum passim retinebatur, etiam à clericis non incedentibus in habitu, benè possint dicta ver-
19 ba intelligi de personis solo charactere † Clericali insignitis etiam quod tales personæ non gaudeant priuilegio fori, dummodo alias sint capaces pensionũ, vt in pũcto fuit firmatum in dicta *Veronen. Pensionis*, in qua agebatur de interpretatione similis indulti cõcessi à san. mem. Pio Quinto bo: mem. Cardinali Alexandrino transferendi pensiones in personas Ecclesiasticas, & licet etiam tunc opponeretur quod huiusmodi
20 † indulta sunt odiosa, & strictè interpretanda, quodque intelligi debent de persona Ecclesiastica, quæ verè sit talis, & non largo modo, vt est videre ex scri-

scripturis, & positione tunc data, nihilominus, his non obstantibus, fuit resolutum, Dominũ Marchionem posse dici ad dictum effectum largo † modo personam Ecclesiasticam, etiam quod non gauderet aliquo priuilegio clericatus, vt supra dictum est.

Quod eò magis in casu isto procedit, quia versamur in indulto concesso Motu proprio, & cum clausulis prægnantissimis † illudque propterea largè interpretari debet, ita ut censeatur, Papam voluisse cõcedere facultatem dicto Cardinali transferendi Pensiones, sibi reseruatas, non quidem in personas laycas, sed in personas Ecclesiasticas, hoc est de stylo, & consuetudine Curiæ capaces.

Nec est verisimile quod Papa voluerit, quod personæ, in quas transferri debebant pensiones per D. Cardinalem haberent maiores qualitates quam quę
23 de Iure, & stylo Curiæ requirebantur, cum † gratiæ Apostolicæ recipiant interpretationem à stylo curię, & vsu patris familias, *Fel. in cap. super litteris num. 8. vers. prima regula de rescript. Cassad. decis. 12. num. 14. de præben. Put. decis. 181. num. 6. lib. 1.*

Et tollitur omnis prorsus difficultas, quia ideriimet Pontifex dictum Indultum ampliando concessit per aliàs litteras eidem Cardinali facultatem transferendi dictas Pensiones, etiam in personas mere laycas, cum clausula *ex nunc, prout ex tunc*, & postquã clericali charactere insigniti fuerint; ex hoc enim secundo indulto apertè colligitur, quod Papa contentus fuit, quod Cardinalis posset transferre pensiones in personas solo clericali charactere insignitas, ac propterea, vel dicendum erit, quod appellatione personarum Ecclesiasticarum in primo Indulto voluerit comprehẽdere personas Clericali charactere insignitas, & capaces pensionum, etiam si tales personæ nõ essent de foro Ecclesiæ, vel certè negari non poterit, quin tales personæ sint in dicto secundo Indulto comprehensæ, quia scilicet, vt dictum est, Papa in dicto secundo Indulto fuit contentus quod dictæ personæ essent solo charactere clericali insignitæ, nec vlterius requisiuit, quod dictæ personæ insignitę clericali charactere essent de foro Ecclesiæ, nec quod essent personæ Ecclesiasticæ.

Nec obstat si dicatur quod Papa in secundo Indulto dedit facultatem transferendi Pensiones in laycos dummodo infra duos menses se faciant insigniri Clericali charactere, non autem dedit facultatem transferendi Pensiones in personas, quæ tempore translationis essent solo charactere Clericali insignitæ, quia hoc frustra dicitur; nam si Papa voluit posse transferri dictas Pensiones in Laycos cum dicta clausula, *ex nunc, prout ex tunc* & postquam clericali charactere insigniti fuerint, vtique fatendum erit multo magis voluisse easdem pensiones posse transferri in iam insignitos clericali charactere, atque ita concludi oportet quod ad effectum, vt D. Princeps doceat, quod in eo concurrat qualitas requisita in dictis indultis sufficit, quod doceat se fuisse longe ante clericali charactere insignitum, dummodo ei aliud legitimum impedimentum non obstet.

Nec obstat, quod D. Princeps tempore dictæ translationis erat bigamus, † & per dictam bigamiã omni priuilegio Clericali denudatus per text. *in cap. 1. de Bigamis in 6.* quia vt in alia decisione fuit ostensũ
25 per dictam † Bigamiam non fuit extinctus character semel Domino principi impressus, Idèoque nec dicto D. Princeps desijt esse Clericus, & licet per † Bigamiam regulariter quis efficiatur incapax pensionum Ecclesiasticarum prout etiam per contractum
27 simplicis † matrimonij, vt fuit dictum *in Casaraugustana Pensionis* 1610. coram bo. mem. Cardinale Lancellotto, & aliàs sæpius, tamen dubium non est quin
28 etiam Bigamus, † mediante Apostolica dispensatione possit obtinere, vt sit capax Pensionum Ecclesiasticarum, ac propterea, cum D. Princeps sit ampliſſimè dispensatus, vt etiam si cõtingeret eum cum vna, vel pluribus matrimonium contrahere possit retinere, & consequi pensiones, non potest dicto D. Principi obstare, nec defectus dictæ qualitatis quod sit Clericus, nec etiam prætensa incapacitas cum ipse tempo
29 re translationis verè esset Clericus, & etiam † capax Pensionum, mediante dispensatione.

Nec obstat, quod D. Princeps non fuit dispensatus super Bigamia, hoc est, quod non obstante Bigamia remaneat Clericus, seu retineat priuilegium Clericale quod habebat ante Bigamiam obtinendi Pensiones, quia præterquam quod quocumque modo fuerit dispensatus D. Princeps semper erit verum dicere, quod ipse erat tempore translationis Clericus, & capax Pensionum quod sufficit ad effectum, de quo agitur.

Cessat etiam difficultas ex latè deductis in alia decisione, in qua per plura fundamenta fuit firmatum, quod D. Princeps fuit in effectu dispensatus ad retinendum priuilegium Clericale quoad Pensiones per
30 eum obtinendas, quia scilicet, stante † dicta dispensatione ei poterant conferri, seu assignari Pensiones, tanquam Clerico, licet quoad alios effectus esset laycus, & omni alio priuilegio † Clericorum denuda-
31 tus, prout passim videmus quod sub eadem, vel simili forma dispensatis assignantur Pensiones tanquam Clericis, neque vnquam fit mentio retentionis dicti Priuilegij, quia scilicet eo ipso quod Summus Pontifex dispensat Clericos sic denudatos ad retinendum, seù obtinendum Pensiones, censetur † ipsos dispensare tanquam in necessarium antecedẽs (attento stylo, & consuetudine Curiæ) ad retinendum priuilegium Clericatus ad dictum effectum, cum sine eo nõ possent (attento dicto stylo, & consuetudine) retinere, seu cõsequi dictas Pensiones, dispensatio † enim
33 trahitur ad connexa, & necessaria consequutiua, *Felin. in cap. 3. num. 6. de constit. & in cap. at si Clerici, §. de adulteriis num. 16. vers. fallit de iudic. Sanchez de matrim. lib. 8. disput. 1. nu. 19.*

Quæ eo facilius in casu *isto* procedunt, quia D. Princeps fuit dispensatus antè contractam Bigamiã, & sic antequam fuisset per eum incursa poena dictæ
34 Bigamiæ. Vnde mediante † dicta dispensatione fuit à dictæ poena præseruatus, Ideoque nunquam fuit, ad effectum super quo fuit dispẽsatus, priuilegio, quod acquisiuit per impressionem Clericalis characteris denudatus, licet etiamsi fuisset subsecuta dispensatio censeretur ad statum, in quo prius erat, reintegratus
35 perinde ac si non fuisset dicto priuilegio † denudatus, hic enim est effectus dictæ dispensationis, prout vltra supradictos plenè per *Sanchez lib. 7. disput. 1. nu. 1. vers. & dispensatio. Molin. de iust. & iur. tom. 1. tract. 2. disput. 108. vers. quoniam eo ipso, Suarez de legibus lib. 6. c. 11. vers. alius effectus legis est, & vers. q.*

Atque

etiam quod D.Princeps tempore dictæ translationis erat capax penſionum, in ipſum vigore facultatum dicti D. Cardinalis transferendarum, vt latè fuit in alia deciſione deductum.

Nec obſtat, quod primum Indultum conceſſum D.Cardinalia ſcl.record. Sixto V. eſt reſtrictum ad perſonas Eccleſiaſticas, qualis non erat D. Princeps
2 tempore dictæ translationis, cum † tunc non eſſet de foro Eccleſiæ, prout requiritur ad hoc, vt quis dicatur perſona Eccleſiaſtica Canon. duo ſunt genera 12.q. 1.*Dec.in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ nu.*25 *de conſtit.* quia ſolutio huius obiecti benè colligitur ex di-
3 cto Can. duo ſunt, nam in dicto Can. non dicitur † qđ illæ tantum cenſentur perſonæ Eccleſiaſticæ, quæ sũt de foro Eccleſiæ, ſed dicitur, quod duo ſunt genera
4 † perſonarum, vnum Clericorum, & aliud Laycorũ; vnde ad effectum, vt doceatur, D. Principem fuiſſe perſonam Eccleſiaſticam tempore dictæ translatio-
5 nis ſufficit oſtendere, † quod ipſe tunc non erat purus laycus, ſed Clericali charactere inſignitus, ad dif
6 ferentiam enim Layci, etiam illæ † perſonæ dicuntur Eccleſiaſticæ, quæ ſunt Clericali charactere inſignitæ, *Lap. allegat.*138.*num.*12.*verſic. tamen iſtud credo*, neque ad hunc effectum requiritur quod ſint de foro Eccleſiæ, poteſt enim ſtare inſimul quod quis
7 ſit Clericus, † & propter aliquod impedimentũ non gaudeat priuilegijs Clericorum, nec propterea deſinit eſſe Clericus, *Abb. in c.*1.*num.*6.*de vit. & honeſt. Clericorum.*

8 Nec obſtat, quod ad effectum, † vt quis dicatur perſona Eccleſiaſtica requiritur quod ſaltem in potentia ſit talis, vt poſſit gaudere priuilegio fori, & alijs priuilegijs, ſeù effectibus Clericatus, quia in pri
9 mis pro reſponſione eſt aduertendum quod non requiritur ad hoc, † vt quis dicatur perſona Eccleſiaſtica, quod in potentia ſit talis, vt poſſit gaudere om nibus Priuilegijs Clericorum, ſed ſufficit, quod poſ-
10 ſit gaudere etia n aliquo priuilegio ad illum enim † effectum dicitur perſona Eccleſiaſtica (quidquid ſit quo ad alios effectus) quia concurrit in eo Clericatus, & potentia gaudendi aliquo priuilegio Clericatus, & ſic ad illum effectũ non poteſt dici Laycus.

11 Secundo etiam aduerti debet, † quod non requiritur potentia talis, quæ pendeatà mera illius volun tate, ſed ſufficit quod habeat impreſſum characterẽ clericalem, ita vt ſublato impedimento, vel de facto, vel mediante ſuperioris diſpenſatione poſſit gaudere Priuilegijs Clericorum, quia etiam tunc antequam tollatur huiuſmodi impedimentum dicitur perſona
12 † Eccleſiaſtica largo tamen modo, & ad differentiã Layci, quia ſcilicet habet impreſſum characterem Clericalem, & ſine noua ſuſceptione characteris poteſt ſublato impedimento vel de facto, vel mediante, vt dictum eſt, ſuperioris diſpenſatione, gaudere priuilegio Clericorum, & ſi quidem impedimentũ omnino tollatur, tũc gaudebit omnibus priuilegijs Clericorum, ſi vero omnino non tollatur, ſed ad certos tantum effectus, tunc gaudebit Priuilegio Clericorũ quoad illos effectus, & quoad illos effectus erit, & reputabitur perſona Eccleſiaſtica ẽt quod quoad alios
13 effectus habeatur pro Layco; quia diſpẽſatio † ad effectũ diſpenſatũ abſtrahit, & eradicat oẽm inhabilitatẽ, prout ſi ab initio nunquã eſſet incurſa, *Io. Andr. in c. in generali* 82.*ſub nu.*3.*verſic. quadrageſimus ſeptimus de reg. iur. in* 6.*Oldrad. conſ.*215.*n.*5.*Mileſ. in verb. diſpenſatus non eſt idem, Dec. in ca. at ſi Clerici.* §.*de adulterijs num.* 168.*de Iud.*

Hæc igitur applicando ad caſum noſtrum, cõſtat D.Principem fuiſſe tempore dictæ translationis, & multo antè clericali charactere inſignitum, & tunc gaudere in potentia Priuilegio Clericorum, quia ſcilicet ſublato impedimento abſque noua ſuſceptione characteris Clericalis poterat frui Priuilegijs Clericorum, quin etiam non ſolum in potentia, ſed etiam actu ipſo gaudebat aliquo priuilegio Clericorum, quia ſcilicèt, mediante Apoſtolica diſpenſatione, erat effectus capax penſionum Eccleſiaſticarũ, quod eſt priuilegium Clericorum, vt infra clarius demonſtrabitur, atque ita eo magis erat perſona Eccleſia-
14 ſtica, quia perſonæ † Eccleſiaſticæ dicuntur illæ, quæ gaudent priuilegio Clericorum, vt expreſſis verbis dicit *gloſſ. in c. quisquis* 17.*q.*4. *in verbo Eccleſiaſticis*, ad quam ſe refert *Dec. in d.c. Eccleſia Sanctæ Mariæ ſub num.*25.*verſ. & quæ*, vbi quod notat *d. gloſſ. in c. quisquis* 17.*q.*4.quæ perſonæ ſint Eccleſiaſticæ.

Nec obſtat, quod Dominus Princeps tunc nõ gaudebat omnibus priuilegijs Clericorum, quia ſufficit,
15 quod gauderet aliquo priuilegio, ad illum enim † effectum erat verus Clericus, & per conſequens ad illum effectum erat perſona Eccleſiaſtica, & ſic potuit in eum, tanquam in Clericum, & perſonam Eccleſiaſticam ad dictum effectum transferri dicta penſio, vt in fortioribus terminis, tenuit aliàs *Rota in cauſa Veronen. Penſionis* 23.*Februarij* 1600. coram bo. me. Cardinali Lancellotto, in qua diſputato dubio particulari, An D. Marchio Benellus, qui tunc erat Vxoratus, nec gaudebat aliquo priuilegio Clericatus eſ-
16 ſet perſona Eccleſiaſtica, fuit firmatum, quod † erat perſona Eccleſiaſtica, quia erat inſignitus Clericali charactere, & in deciſione tũc extenſa dicitur, quod
17 licet in eo † non concurrant requiſita *in c. vnico de Cleric. coniug. lib.*6. itaut priuilegijs gaudere non poſſit, & eſſet in ſtatu laycalitatis, vt inquit *gl. in c. quiſquis*
18 *in verb. duxerit* 84.*diſtinct.* tamen non † propterea erat purus laycus, Ideoque continebatur appellatione Clericorum, quod ſufficit, vt cenſeatur perſona Eccleſiaſtica ad certos tamen effectus, etiam quod in alijs habeatur pro layco, & ſic ad effectum penſionis ex intentione Papæ iuxta ſtylum Curiæ.

Non obſtat, quod verba indulti conceſſi bo. me. Cardinali Montalto intelligi debent de perſona Eccleſiaſtica quoad omnes effectus, quia imò intelligi debent de perſona Eccleſiaſtica iuxta ſubiectam materiam, & ſtylum curiæ, ac propterea cum ſimus in materia penſionis, quæ tempore, quo fuit conceſſum dictum indultum paſſim retinebatur, etiam à clericis non incedentibus in habitu, benè poſſint dicta ver-
19 ba intelligi de perſonis ſolo charactere † Clericali inſignitis etiam quod tales perſonæ non gaudeant priuilegio fori, dummodo alias ſint capaces penſionũ, vt in pũcto fuit firmatum in dicta *Veronen. Penſionis*, in qua agebatur de interpretatione ſimilis indulti cõceſſi à ſan.mem. Pio Quinto bo: mem. Cardinali Alexandrino transferendi penſiones in perſonas Eccleſiaſticas, & licet etiam tunc opponeretur quod huiuſ-
20 modi † indulta ſunt odioſa, & ſtrictè interpretanda, quodque intelligi debent de perſona Eccleſiaſtica, quæ verè ſit talis, & non largo modo, vt eſt videre ex

ſcri-

scripturis, & positione tunc data, nihilominus, his non obstantibus, fuit resolutum, Dominũ Marchio-
21 nem posse dici ad dictum effectum largo † modo personam Ecclesiasticam, etiam quod non gauderet aliquo priuilegio clericatus, vt supra dictum est.

Quod eò magis in casu isto procedit, quia versamur in indulto concesso Motu proprio, & cum clau-
22 sulis prægnantissimis † illudque propterea largè interpretari debet, itaut censeatur, Papam voluisse cõcedere facultatem dicto Cardinali transferendi Pensiones, sibi reseruatas, non quidem in personas laycas, sed in personas Ecclesiasticas, hoc est de stylo, & consuetudine Curiæ capaces.

Nec est verisimile quod Papa voluerit, quod personæ, in quas transferri debebant pensiones per D. Cardinalem haberent maiores qualitates quam quę
23 de iure, & stylo Curiæ requirebantur, cum † gratiæ Apostolicæ recipiant interpretationem à stylo curię, & vsu patris familias, *Fel. in cap. super litteris num. 8. vers. prima regula de rescript. Cassad. decis. 12. num. 14. de præben. Put. decis. 181. num. 6. lib. 1.*

Et tollitur omnis prorsus difficultas, quia iderimet Pontifex dictum Indultum ampliando concessit per aliàs litteras eidem Cardinali facultatem transferendi dictas Pensiones, etiam in personas mere laycas, cum clausula *ex nunc, prout ex tunc*, & postquã clericali charactere insigniti fuerint; ex hoc enim secundo indulto apertè colligitur, quod Papa contentus fuit, quod Cardinalis posset transferre pensiones in personas solo clericali charactere insignitas, ac propterea, vel dicendum erit, quod appellatione personarum Ecclesiasticarum in primo Indulto voluerit comprehẽdere personas Clericali charactere insignitas, & capaces pensionum, etiam si tales personæ nõ essent de foro Ecclesiæ, vel certè negari non poterit, quin tales personæ sint in dicto secundo Indulto comprehensæ, quia scilicet, vt dictum est, Papa in dicto secundo Indulto fuit contentus quod dictæ personæ essent solo charactere clericali insignitæ, nec vlterius requisiuit, quod dictæ personæ insignitę clericali charactere essent de foro Ecclesiæ, nec quod essent personæ Ecclesiasticæ.

Nec obstat si dicatur quod Papa in secundo Indulto dedit facultatem transferendi Pensiones in laycos dummodo infra duos menses se faciant insigniri Clericali charactere, non autem dedit facultatem transferendi Pensiones in personas, quæ tempore translationis essent solo charactere Clericali insignitæ, quia hoc frustra dicitur; nam si Papa voluit posse transferri dictas Pensiones in Laycos cum dicta clausula, *ex nunc, prout ex tunc* & postquam clericali charactere insigniti fuerint, vtique fatendum erit multo magis voluisse easdem pensiones posse transferri in iam insignitos clericali charactere, atque ita concludi oportet quod ad effectum, vt D. Princeps doceat, quod in eo concurrat qualitas requisita in dictis indultis sufficit, quod doceat se fuisse longe ante clericali charactere insignitum, dummodo ei aliud legitimum impedimentum non obstet.

Nec obstat, quod D. Princeps tempore dictæ transl
24 lationis erat bigamus, † & per dictam bigamiã omni priuilegio Clericali denudatus per text. *in cap. 1. de Bigamis in 6.* quia vt in alia decisione fuit ostensũ
25 per dictam † Bigamiam non fuit extinctus character semel Domino principi impressus, Idèoque nec di-
26 ctus D. Princeps desijt esse Clericus, & licet per † Bigamiam regulariter quis efficiatur incapax pensionum Ecclesiasticarum prout etiam per contractum
27 simplicis † matrimonij, vt fuit dictum *in Cæsaraugustana Pensionis* 1610. coram bo. mem. Cardinale Lancellotto, & aliàs sæpius, tamen dubium non est quin
28 etiam Bigamus, † mediante Apostolica dispensatione possit obtinere, vt sit capax Pensionum Ecclesiasticarum, ac propterea, cum D. Princeps sit ampliſsimè dispensatus, vt etiam si cõtingeret eum cum vna, vel pluribus matrimonium contrahere possit retinere, & consequi pensiones, non potest dicto D. Principi obstare, nec defectus dictæ qualitatis quod sit Clericus, nec etiam prætensa incapacitas cum ipse tempo
29 re translationis verè esset Clericus, & etiam † capax Pensionum, mediante dispensatione.

Nec obstat, quod D. Princeps non fuit dispensatus super Bigamia, hoc est, quod non obstante Bigamia remaneat Clericus, seu retineat priuilegium Clericale quod habebat ante Bigamiam obtinendi Pensiones, quia præterquam quod quocumque modo fuerit dispensatus D. Princeps semper erit verum dicere, quod ipse erat tempore translationis Clericus, & capax Pensionum quod sufficit ad effectum, de quo agitur.

Cessat etiam difficultas ex latè deductis in alia decisione, in qua per plura fundamenta fuit firmatum, quod D. Princeps fuit in effectu dispensatus ad retinendum priuilegium Clericale quoad Pensiones per
30 eum obtinendas, quia scilicet, stante † dicta dispensatione ei poterant conferri, seu assignari Pensiones, tanquam Clerico, licet quoad alios effectus esset lay-
31 cus, & omni alio priuilegio † Clericorum denudatus, prout passim videmus quod sub eadem, vel simili forma dispensatis assignantur Pensiones tanquam Clericis, neque vnquam fit mentio retentionis dicti Priuilegij, quia scilicet eo ipso quod Summus Pontifex dispensat Clericos sic denudatos ad retinendum,
32 seù obtinendum Pensiones, censetur † ipsos dispensare tanquàm in necessarium antecedẽs (attento stylo, & consuetudine Curiæ) ad retinendum priuilegium Clericatus ad dictum effectum, cum sine eo nõ possent (attento dicto stylo, & consuetudine) retinere, seu cõsequi dictas Pensiones, dispensatio † enim
33 trahitur ad connexa, & necessaria consequutiua, *Felin. in cap. 3. num. 6. de constit. & in cap. at si Clerici, §. de adulteris num. 16. versic. fallit de iudic. Sanchez de matrim. lib. 8. disput. 1. nu. 19.*

Quæ eo faciliùs in casu isto procedunt, quia D. Princeps fuit dispensatus antè contractam Bigamiã, & sic antequam fuisset per eum incursa pœna dictæ Bigamiæ. Vnde mediante † dicta dispensatione fuit
34 à dictæ pœna præseruatus, Ideoque nunquam fuit, ad effectum super quo fuit dispẽsatus, priuilegio, quod acquisiuit per impressionem Clericalis characteris denudatus, licet etiamsi fuisset subsecuta dispensatio censeretur ad statum, in quo prius erat, reintegratus perinde ac si non fuisset dicto priuilegio † denuda-
35 tus, hic enim est effectus dictæ dispensationis, prout vltra supradictos plenè per *Sanchez lib. 7. disput. 1. nu. 1. versic. & dispensatio. Molin. deiust. & iur. tom. 1. tract. 2. disput. 108. versic. quoniam eo ipso, Suarez de legibus lib. 6. c. 11. versic. alius effectus legis est, & versic. q.*

Atque

etiam quod D.Princeps tempore dictæ translationis erat capax penſionum, in ipſum vigore facultatum dicti D. Cardinalis transferendarum, vt latè fuit in alia deciſione deductum.

Nec obſtat, quod primum Indultum conceſſum D.Cardinali à fel.record. Sixto V. eſt reſtrictum ad perſonas Eccleſiaſticas, qualis non erat D. Princeps
2 tempore dictæ translationis, cum † tunc non eſſet de foro Eccleſiæ, prout requiritur ad hoc, vt quis dicatur perſona Eccleſiaſtica Canon. duo ſunt genera 12.q. 1. *Dec. in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ nu.* 25. *de conſtit.* quia ſolutio huius obiecti benè colligitur ex dicto Can. duo ſunt, nam in dicto Can. non dicitur † qđ
3 illæ tantum cenſentur perſonæ Eccleſiaſticæ, quæ sũt de foro Eccleſiæ, ſed dicitur, quod duo ſunt genera
4 † perſonarum, vnum Clericorum, & aliud Laycorũ; vnde ad effectum, vt doceatur, D. Principem fuiſſe perſonam Eccleſiaſticam tempore dictæ translatio-
5 nis ſufficit oſtendere, † quod ipſe tunc non erat purus laycus, ſed Clericali charactere inſignitus, ad dif
6 ferentiam enim Layci, etiam illæ † perſonæ dicuntur Eccleſiaſticæ, quæ ſunt Clericali charactere inſignitæ, *Lap. allegat.* 138. *num.* 12. *verſic. tamen iſtud credo*, neque ad hunc effectum requiritur quod ſint de foro Eccleſiæ, poteſt enim ſtare inſimul quod quis
7 ſit Clericus, † & propter aliquod impedimentũ non gaudeat priuilegijs Clericorum, nec propterea deſinit eſſe Clericus, *Abb. in c. 1. num. 6. de vit. & honeſt. Clericorum.*

8 Nec obſtat, quod ad effectum, † vt quis dicatur perſona Eccleſiaſtica requiritur quod ſaltem in potentia ſit talis, vt poſſit gaudere priuilegio fori, & alijs priuilegijs, ſeu effectibus Clericatus, quia in primis pro reſponſione eſt aduertendum quod non re-
9 quiritur ad hoc, † vt quis dicatur perſona Eccleſiaſtica, quod in potentia ſit talis, vt poſſit gaudere omnibus Priuilegijs Clericorum, ſed ſufficit, quod poſſit gaudere etiam aliquo priuilegio ad illum enim
10 † effectum dicitur perſona Eccleſiaſtica (quidquid ſit quoad alios effectus) quia concurrit in eo Clericatus, & potentia gaudendi aliquo priuilegio Clericatus, & ſic ad illum effectũ non poteſt dici Laycus.

11 Secundo etiam aduerti debet, † quod non requiritur potentia talis, quæ pendeat à mera illius voluntate, ſed ſufficit quod habeat impreſſum characterẽ clericalem, ita vt ſublato impedimento, vel de facto, vel mediante ſuperioris diſpenſatione poſſit gaudere Priuilegijs Clericorum, quia etiam tunc antequam tollatur huiuſmodi impedimentum dicitur perſona
12 † Eccleſiaſtica largo tamen modo, & ad differentiã Layci, quia ſcilicet habet impreſſum characterem Clericalem, & ſine noua ſuſceptione characteris poteſt ſublato impedimento vel de facto, vel mediante, vt dictum eſt, ſuperioris diſpenſatione, gaudere priuilegio Cleticorum, & ſi quidem impedimentũ omnino tollatur, tũc gaudebit omnibus priuilegijs Clericorum, ſi vero omnino non tollatur, ſed ad certos tantum effectus, tunc gaudebit Priuilegio Clericorũ quoad illos effectus, & quoad illos effectus erit, & reputabitur perſona Eccleſiaſtica ẽt quod quoad alios
13 effectus habeatur pro Layco; quia diſpẽſatio † ad effectũ diſpenſatũ abſtrahit, & eradicat oẽm inhabilitatẽ, prout ſi ab initio nunquã eſſet incurſa. *Io. Andr. in c. in generali* 82. *ſub nu.* 3. *verſic. quadrageſimus ſeptimus de reg. iur. in* 6. *Oldrad. conſ.* 215. *n.* 5. *Mileſ. in verb. diſpenſatus non eſt idem, Dec. in ca. at ſi Clerici. §. de adulterijs num.* 168. *de Iud.*

Hæc igitur applicando ad caſum noſtrum, cõſtat D.Principem fuiſſe tempore dictæ translationis, & multo antè clericali charactere inſignitum, & tunc gaudere in potentia Priuilegio Clericorum, quia ſcilicet ſublato impedimento abſque noua ſuſceptione characteris Clericalis poterat frui Priuilegijs Clericorum, quin etiam non ſolum in potentia, ſed etiam actu ipſo gaudebat aliquo priuilegio Clericorum, quia ſcilicèt, mediante Apoſtolica diſpenſatione, erat effectus capax penſionum Eccleſiaſticarũ, quod eſt priuilegium Clericorum, vt infra clarius demonſtrabitur, atque ita eo magis erat perſona Eccleſia-
14 ſtica, quia perſonæ † Eccleſiaſticæ dicuntur illæ, quæ gaudent priuilegio Clericorum, vt expreſſis verbis dicit *gloſſ. in c. quisquis* 17. *q.* 4. *in verbo Eccleſiaſticis*, ad quam ſe refert *Dec. in d. c. Eccleſia Sanctæ Mariæ ſub num.* 25. *verſ. & quæ*, vbi quod notat *d. gloſſ. in c. quisquis* 17. *q.* 4. quæ perſonæ ſint Eccleſiaſticæ.

Nec obſtat, quod Dominus Princeps tunc nõ gaudebat omnibus priuilegijs Clericorum, quia ſufficit,
15 quod gauderet aliquo priuilegio, ad illum enim † effectum erat verus Clericus, & per conſequens ad illum effectum erat perſona Eccleſiaſtica, & ſic potuit in eum, tanquam in Clericum, & perſonam Eccleſiaſticam ad dictum effectum transferri dicta penſio, vt in fortioribus terminis, tenuit aliàs *Rota in cauſa Veronen. Penſionis* 23. *Februarij* 1600. coram bo. me. Cardinali Lancellotto, in qua diſputato dubio particulari, An D. Marchio Benellus, qui tunc erat Vxoratus, nec gaudebat aliquo priuilegio Clericatus eſ-
16 ſet perſona Eccleſiaſtica, fuit firmatum, quod † erat perſona Eccleſiaſtica, quia erat inſignitus Clericali charactere, & in deciſione tũc extenſa dicitur, quod
17 licet in eo † non concurrant requiſita *in c. vnico de Cleric. coniug. lib.* 6. itaut priuilegijs gaudere non poſſet, & eſſet in ſtatu laycalitatis, vt inquit *gl. in c. quiſquis in verb. duxerit* 84. *diſtinct.* tamen non † propterea erat purus laycus, Ideoque continebatur appellatione Clericorum, quod ſufficit, vt cenſeatur perſona Eccleſiaſtica ad certos tamen effectus, etiam quod in alijs habeatur pro layco, & ſic ad effectum penſionis ex intentione Papæ iuxta ſtylum Curiæ.

Non obſtat, quod verba indulti conceſſi bo. me. Cardinali Montalto intelligi debent de perſona Eccleſiaſtica quoad omnes effectus, quia imò intelligi debent de perſona Eccleſiaſtica iuxta ſubiectam materiam, & ſtylum curiæ, ac propterea cum ſimus in materia penſionis, quæ tempore, quo fuit conceſſum dictum indultum paſſim retinebatur, etiam à clericis non incedentibus in habitu, benè poſſent dicta ver-
19 ba intelligi de perſonis ſolo charactere † Clericali inſignitis etiam quod tales perſonæ non gaudeant priuilegio fori, dummodo alias ſint capaces penſionũ, vt in pũcto fuit firmatum in dicta *Veronen. Penſionis*, in qua agebatur de interpretatione ſimilis indulti cõceſſi à ſan. mem. Pio Quinto bo: mem. Cardinali Alexandrino transferendi penſiones in perſonas Eccleſiaſticas, & licet etiam tunc opponeretur quod huiuſ-
20 modi † indulta ſunt odioſa, & ſtrictè interpretanda, quodque intelligi debent de perſona Eccleſiaſtica, quæ verè ſit talis, & non largo modo, vt eſt videre ex

ſcri-

scripturis, & positione tunc data, nihilominus, his non obstantibus, fuit resolutum, Dominũ Marchio-
21 nem posse dici ad dictum effectum largo † modo personam Ecclesiasticam, etiam quod non gauderet aliquo priuilegio clericatus, vt supra dictum est.

Quod eò magis in casu isto procedit, quia versamur in indulto concesso Motu proprio, & cum clau-
22 sulis prægnantissimis † illudque propterea largè interpretari debet, ita ut censeatur, Papam voluisse cõcedere facultatem dicto Cardinali transferendi Pensiones, sibi reseruatas, non quidem in personas laycas, sed in personas Ecclesiasticas, hoc est de stylo, & consuetudine Curiæ capaces.

Nec est verisimile quod Papa voluerit, quod personæ, in quas transferri debebant pensiones per D. Cardinalem haberent maiores qualitates quam quę
23 de Iure, & stylo Curiæ requirebantur, cum † gratiæ Apostolicæ recipiant interpretationem à stylo curię, & vsu patris familias, *Fel. in cap. super litteris num. 8. vers. prima regula de rescript. Cassad. decis. 12. num. 14. de præben. Put. decis. 181. num. 6. lib. 1.*

Et tollitur omnis prorsus difficultas, quia idemmet Pontifex dictum Indultum ampliando concessit per aliàs litteras eidem Cardinali facultatem transferendi dictas Pensiones, etiam in personas mere laycas, cum clausula *ex nunc, prout ex tunc*, & postquã clericali charactere insigniti fuerint; ex hoc enim secundo indulto apertè colligitur, quod Papa contentus fuit, quod Cardinalis posset transferre pensiones in personas solo clericali charactere insignitas, ac propterea, vel dicendum erit, quod appellatione personarum Ecclesiasticarum in primo Indulto voluerit comprehẽdere personas Clericali charactere insignitas, & capaces pensionum, etiam si tales personæ nõ essent de foro Ecclesiæ, vel certè negari non poterit, quin tales personæ sint in dicto secundo Indulto comprehensæ, quia scilicet, vt dictum est, Papa in dicto secundo Indulto fuit contentus quod dictæ personæ essent solo charactere clericali insignitæ, nec vlterius requisiuit, quod dictæ personæ insignitę clericali charactere essent de foro Ecclesiæ, nec quod essent personæ Ecclesiasticæ.

Nec obstat si dicatur quod Papa in secundo Indulto dedit facultatem transferendi Pensiones in laycos dummodo infra duos menses se faciant insigniri Clericali charactere, non autem dedit faculeatem transferendi Pensiones in personas, quæ tempore translationis essent solo charactere Clericali insignitæ, quia hoc frustra dicitur; nam si Papa voluit posse transferri dictas Pensiones in Laycos cum dicta clausula, *ex nunc, prout ex tunc* & postquam clericali charactere insigniti fuerint, vtique fatendum erit multo magis voluisse easdem pensiones posse transferri in iam insignitos clericali charactere, atque ita concludi oportet quod ad effectum, vt D. Princeps doceat, quod in eo concurrat qualitas requisita in dictis indultis sufficit, quod doceat se fuisse longe ante clericali charactere insignitum, dummodo ei aliud legitimum impedimentum non obstet.

Nec obstat, quod D. Princeps tempore dictæ translationis erat bigamus, † & per dictam bigamiã omni priuilegio Clericali denudatus per text. *in cap. 1. de Bigamis in 6.* quia vt in alia decisione fuit ostensũ
25 per dictam † Bigamiam non fuit extinctus character semel Domino principi impressus, Idèoque nec di-
26 ctus D. Princeps desijt esse Clericus, & licet per † Bigamiam regulariter quis efficiatur incapax pensionum Ecclesiasticarum prout etiam per contractum
27 simplicis † matrimonij, vt fuit dictum *in Cæsaraugustana Pensionis* 1610. coram bo. mem. Cardinale Lancellotto, & aliàs sæpius, tamen dubium non est quin
28 etiam Bigamus, † mediante Apostolica dispensatione possit obtinere, vt sit capax Pensionum Ecclesiasticarum, ac propterea, cum D. Princeps sit amplissimè dispensatus, vt etiam si cõtingeret eum cum vna, vel pluribus matrimonium contrahere possit retinere, & consequi pensiones, non potest dicto D. Principi obstare, nec defectus dictæ qualitatis quod sit Clericus, nec etiam prætensa incapacitas cum ipse tempo-
29 re translationis verè esset Clericus, & etiam † capax Pensionum, mediante dispensatione.

Nec obstat, quod D. Princeps non fuit dispensatus super Bigamia, hoc est, quod non obstante Bigamia remaneat Clericus, seu retineat priuilegium Clericale quod habebat ante Bigamiam obtinendi Pensiones, quia præterquam quod quocumque modo fuerit dispensatus D. Princeps semper erit verum dicere, quod ipse erat tempore translationis Clericus, & capax Pensionum quod sufficit ad effectum, de quo agitur.

Cessat etiam difficultas ex latè deductis in alia decisione, in qua per plura fundamenta fuit firmatum, quod D. Princeps fuit in effectu dispensatus ad retinendum priuilegium Clericale quoad Pensiones per
30 eum obtinendas, quia scilicet, stante † dicta dispensatione ei poterant conferri, seu assignari Pensiones, tanquam Clerico, licet quoad alios effectus esset lay-
31 cus, & omni alio priuilegio † Clericorum denudatus, prout passim videmus quod sub eadem, vel simili forma dispensatis assignantur Pensiones tanquam Clericis, neque vnquam fit mentio retentionis dicti Priuilegij, quia scilicet eo ipso quod Summus Pontifex dispensat Clericos sic denudatos ad retinendum,
32 seù obtinendum Pensiones, censetur † ipsos dispensare tanquàm in necessarium antecedẽs (attento stylo, & consuetudine Curiæ) ad retinendum priuilegium Clericatus ad dictum effectum, cum sine eo nõ possent (attento dicto stylo, & consuetudine) retinere, seu cõsequi dictas Pensiones, dispensatio † enim
33 trahitur ad connexa, & necessaria consequutiua, *Felin. in cap. 3. num. 6. de constit. & in cap. at si Clerici, §. de adulteriis num. 16. versic. fallit de iudic. Sanchez de matrim. lib. 8. disput. 1. nu. 19.*

Quæ eo faciliùs in casu isto procedunt, quia D. Princeps fuit dispensatus antè contractam Bigamiã, & sic antequam fuisset per eum incursa poena dictæ Bigamiæ. Vnde mediante † dicta dispensatione fuit
34 à dictæ poena præseruatus, Ideoque nunquam fuit, ad effectum super quo fuit dispẽsatus, priuilegio, quod acquisiuit per impressionem Clericalis characteris denudatus, licet etiamsi fuisset subsecuta dispensatio censeretur ad statum, in quo prius erat, reintegratus perinde ac si non fuisset dicto priuilegio † denuda-
35 tus, hic enim est effectus dictæ dispensationis, prout vltra supradictos plenè per *Sanchez lib. 7. disput. 1. nu. 1. versic. & dispensatio. e Molin. de iust. & iur. tom. 1. tract. 2. disput. 108. versic. quoniam eo ipso, Suarez de legibus lib. 6. c. 11. versic. alius effectus legis est, & versic. sq.*

Atque

etiam quod D.Princeps tempore dictæ translationis erat capax penſionum, in ipſum vigore facultatum dicti D. Cardinalis transferendarum, vt latè fuit in alia deciſione deductum.

Nec obſtat, quod primum Indultum conceſſum D.Cardinali à fel.record. Sixto V. eſt reſtrictum ad perſonas Eccleſiaſticas, qualis non erat D. Princeps
2 tempore dictæ translationis, cum † tunc non eſſet de foro Eccleſiæ, prout requiritur ad hoc, vt quis dicatur perſona Eccleſiaſtica Canon. duo ſunt genera 12.q. 1. *Dec. in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ nu.* 25. *de conſtit.* quia ſolutio huius obiecti benè colligitur ex di-
3 cto Can. duo ſunt, nam in dicto Can. non dicitur † qđ illæ tantum cenſentur perſonæ Eccleſiaſticæ, quæ sũt de foro Eccleſiæ, ſed dicitur, quod duo ſunt genera
4 † perſonarum, vnum Clericorum, & aliud Laycorũ; vnde ad effectum, vt doceatur, D. Principem fuiſſe perſonam Eccleſiaſticam tempore dictæ translatio-
5 nis ſufficit oſtendere, † quod ipſe tunc non erat purus laycus, ſed Clericali charactere inſignitus, ad dif
6 ferentiam enim Layci, etiam illæ † perſonæ dicuntur Eccleſiaſticæ, quæ ſunt Clericali charactere inſignitæ, *Lap. allegat.* 138. *num.* 12. *verſic. tamen iſtud credo*, neque ad hunc effectum requiritur quod ſint de foro Eccleſiæ, poteſt enim ſtare inſimul quod quis
7 ſit Clericus, † & propter aliquod impedimentũ non gaudeat priuilegijs Clericorum, nec propterea deſinit eſſe Clericus, *Abb. in c. 1. num. 6. de vit. & honeſt. Clericorum.*

8 Nec obſtat, quod ad effectum, † vt quis dicatur perſona Eccleſiaſtica requiritur quod ſaltem in potentia ſit talis, vt poſſit gaudere priuilegio fori, & alijs priuilegijs, ſeu effectibus Clericatus, quia in pri mis pro reſponſione eſt aduertendum quod non re-
9 quiritur ad hoc, † vt quis dicatur perſona Eccleſiaſtica, quod in potentia ſit talis, vt poſſit gaudere om nibus Priuilegijs Clericorum, ſed ſufficit, quod poſſit gaudere etia n aliquo priuilegio ad illum enim
10 † effectum dicitur perſona Eccleſiaſtica (quidquid ſit quo ad alios effectus) quia concurrit in eo Clericatus, & potentia gaudendi aliquo priuilegio Clericatus, & ſic ad illum effectũ non poteſt dici Laycus.

11 Secundo etiam aduerti debet, † quod non requiritur potentia talis, quæ pendeatà mera illius volun tate, ſed ſufficit quod habeat impreſſum characterẽ clericalem, ita vt ſublato impedimento, vel de facto, vel mediante ſuperioris diſpenſatione poſſit gaudere Priuilegijs Clericorum, quia etiam tunc antequam tollatur huiuſmodi impedimentum dicitur perſona
12 † Eccleſiaſtica largo tamen modo, & ad differentiã Layci, quia ſcilicet habet impreſſum characterem Clericalem, & ſine noua ſuſceptione characteris poteſt ſublato impedimento vel de facto, vel mediante, vt dictum eſt, ſuperioris diſpenſatione, gaudere priuilegio Clericorum, & ſi quidem impedimentũ omnino tollatur, tũc gaudebit omnibus priuilegijs Cle ricorum, ſi verò omnino non tollatur, ſed ad certos tantum effectus, tunc gaudebit Priuilegio Clericorũ quoad illos effectus, & quoad illos effectus erit, & re putabitur perſona Eccleſiaſtica ẽt quod quoad alios
13 effectus habeatur pro Layco; quia diſpẽſatio † ad eſſectũ diſpenſatũ abſtrahit, & eradicat oẽm inhabilitatẽ, prout ſi ab initio nunquã eſſet incurſa, *Io. Andr. in c. in generali* 82. *ſub nu.* 3. *verſic. quadrageſimus ſeptimus de reg. iur. in* 6. *Oldrad. conſ.* 215. *n.* 5. *Mileſ. in verb. diſpenſatus non eſt idem, Dec. in ca. at ſi Clerici. §. de adulterijs num.* 168. *de Iud.*

Hæc igitur applicando ad caſum noſtrum, cõſtat D.Principem fuiſſe tempore dictæ translationis, & multo antè clericali charactere inſignitum, & tunc gaudere in potentia Priuilegio Clericorum, quia ſcilicet ſublato impedimento abſque noua ſuſceptione characteris Clericalis poterat frui Priuilegijs Clericorum, quin etiam non ſolum in potentia, ſed etiam actu ipſo gaudebat aliquo priuilegio Clericorum, quia ſcilicèt, mediante Apoſtolica diſpenſatione, erat effectus capax penſionum Eccleſiaſticarũ, quod eſt priuilegium Clericorum, vt infra clarius demonſtrabitur, atque ita eo magis erat perſona Eccleſia-
14 ſtica, quia perſonæ † Eccleſiaſticæ dicuntur illæ, quæ gaudent priuilegio Clericorum, vt expreſſis verbis dicit *gloſſ. in c. quisquis* 17. *q.* 4. *in verbo Eccleſiaſticis*, ad quam ſe refert *Dec. in d. c. Eccleſia Sanctæ Mariæ ſub num.* 25. *verſ. & quæ*, vbi quod notat *d. gloſſ. in c. quisquis* 17. *q.* 4. quæ perſonæ ſint Eccleſiaſticæ.

Nec obſtat, quod Dominus Princeps tunc nõ gaudebat omnibus priuilegijs Clericorum, quia ſufficit,
15 quod gauderet aliquo priuilegio, ad illum enim † effectum erat verus Clericus, & per conſequens ad illum effectum erat perſona Eccleſiaſtica, & ſic potuit in eum, tanquam in Clericum, & perſonam Eccleſiaſticam ad dictum effectum transferri dicta penſio, vt in fortioribus terminis, tenuit aliàs *Rota in cauſa Veronen. Penſionis* 23. *Februarij* 1600. coram bo. me. Cardinali Lancellotto, in qua diſputato dubio particulari, An D. Marchio Benellus, qui tunc erat Vxoratus, nec gaudebat aliquo priuilegio Clericatus eſ-
16 ſet perſona Eccleſiaſtica, fuit firmatum, quod † erat perſona Eccleſiaſtica, quia erat inſignitus Clericali charactere, & in deciſione tũc extenſa dicitur, quod
17 licet in eo † non concurrant requiſita *in c. vnico de Cleric. coniug. lib.* 6. itaut priuilegijs gaudere non poſſit, & eſſet in ſtatu laycalitatis, vt inquit *gl. in c. quiſquis*
18 *in verb. duxerit* 84. *diſtinct.* tamen non † propterea erat purus laycus, Ideoque continebatur appellatione Clericorum, quod ſufficit, vt cenſeatur perſona Eccleſiaſtica ad certos tamen effectus, etiam quod in alijs habeatur pro layco, & ſic ad effectum penſionis ex intentione Papæ iuxta ſtylum Curiæ.

Non obſtat, quod verba indulti conceſſi bo. me. Cardinali Montalto intelligi debent de perſona Eccleſiaſtica quoad omnes effectus, quia imò intelligi debent de perſona Eccleſiaſtica iuxta ſubiectam materiam, & ſtylum curiæ, ac propterea cum ſimus in materia penſionis, quæ tempore, quo fuit conceſſum dictum indultum paſſim retinebatur, etiam à clericis non incedentibus in habitu, benè poſſunt dicta verba intelligi de perſonis ſolo charactere † Clericali in-
19 ſignitis etiam quod tales perſonæ non gaudeant priuilegio fori, dummodo alias ſint capaces penſionũ, vt in pũcto fuit firmatum in dicta *Veronen. Penſionis*, in qua agebatur de interpretatione ſimilis indulti cõceſſi à ſan. mem. Pio Quinto bo: mem. Cardinali Alexandrino transferendi penſiones in perſonas Eccleſiaſticas, & licet etiam tunc opponeretur quod huiuſ
20 modi † indulta ſunt odioſa, & ſtrictè interpretanda, quodque intelligi debent de perſona Eccleſiaſtica, quæ verè ſit talis, & non largo modo, vt eſt videre ex ſcri-

scripturis, & positione tunc data, nihilominus, his non obstantibus, fuit resolutum, Dominũ Marchio-
21 nem posse dici ad dictum effectum largo † modo personam Ecclesiasticam, etiam quod non gauderet aliquo priuilegio clericatus, vt supra dictum est.

Quod eò magis in casu isto procedit, quia versamur in indulto concesso Motu proprio, & cum clau-
22 sulis prægnantissimis † illudque propterea largè interpretari debet, itaut censeatur, Papam voluisse cõcedere facultatem dicto Cardinali transferendi Pensiones, sibi reseruatas, non quidem in personas laycas, sed in personas Ecclesiasticas, hoc est de stylo, & consuetudine Curiæ capaces.

Nec est verisimile quod Papa voluerit, quod personæ, in quas transferri debebant pensiones per D. Cardinalem haberent maiores qualitates quam quę
23 de Iure, & stylo Curiæ requirebantur, cum † gratiæ Apostolicæ recipiant interpretationem á stylo curię, & vsu patris familias, *Fel. in cap. super litteris num. 8. vers. prima regula de rescript. Cassad. decis. 12. num. 14. de præben. Put. decis. 181. num. 6 lib. 1.*

Et tollitur omnis prorsus difficultas, quia idemmet Pontifex dictum Indultum ampliando concessit per aliàs litteras eidem Cardinali facultatem transferendi dictas Pensiones, etiam in personas mere laycas, cum clausula *ex nunc, prout ex tunc*, & postquã clericali charactere insigniti fuerint; ex hoc enim secundo indulto apertè colligitur, quod Papa contentus fuit, quod Cardinalis posset transferre pensiones in personas solo clericali charactere insignitas, ac propterea, vel dicendum erit, quod appellatione personarum Ecclesiasticarum in primo Indulto voluerit comprehẽdere personas Clericali charactere insignitas, & capaces pensionum, etiam si tales personæ nõ essent de foro Ecclesiæ, vel certè negari non poterit, quin tales personæ sint in dicto secundo Indulto comprehensæ, quia scilicet, vt dictum est, Papa in dicto secundo Indulto fuit contentus quod dictæ personæ essent solo charactere clericali insignitæ, nec vlterius requisiuit, quod dictæ personæ insignitę clericali charactere essent de foro Ecclesiæ, nec quod essent personæ Ecclesiasticæ.

Nec obstat si dicatur quod Papa in secundo Indulto dedit facultatem transferendi Pensiones in laycos dummodo infra duos menses se faciant insigniri Clericali charactere, non autem dedit faculeatem transferendi Pensiones in personas, quæ tempore translationis essent solo charactere Clericali insignitæ, quia hoc frustra dicitur; nam si Papa voluit posse transferri dictas Pensiones in Laycos cum dicta clausula, *ex nunc, prout ex tunc* & postquam clericali charactere insigniti fuerint, vtique fatendum erit multo magis voluisse easdem pensiones posse transferri in iam insignitos clericali charactere, atque ita concludi oportet quod ad effectum, vt D. Princeps doceat, quod in eo concurrat qualitas requisita in dictis indultis sufficit, quod doceat se fuisse longe ante clericali charactere insignitum, dummodo ei aliud legitimum impedimentum non obstet.

Nec obstat, quod D. Princeps tempore dictæ transl
24 lationis erat bigamus, † & per dictam bigamiã omni priuilegio Clericali denudatus per text. *in cap. 1. de Bigamis in 6.* quia vt in alia decisione fuit ostensũ
25 per dictam † Bigamiam non fuit extinctus character semel Domino principi impressus, Idèoque nec di-
26 ctus D. Princeps desijt esse Clericus, & licet per † Bigamiam regulariter quis efficiatur incapax pensionum Ecclesiasticarum prout etiam per contractum
27 simplicis † matrimonij, vt fuit dictum *in Cæsaraugustana Pensionis* 1610. coram bo. mem. Cardinale Lancellotto, & aliàs sæpius, tamen dubium non est quin
28 etiam Bigamus, † mediante Apostolica dispensatione possit obtinere, vt sit capax Pensionum Ecclesiasticarum, ac propterea, cum D. Princeps sit ampliſſimè dispensatus, vt etiam si cõtingeret eum cum vna, vel pluribus matrimonium contrahere possit retinere, & consequi pensiones, non potest dicto D. Principi obstare, nec defectus dictæ qualitatis quod sit Clericus, nec etiam prætensa incapacitas cum ipse tempo-
29 re translationis verè esset Clericus, & etiam † capax Pensionum, mediante dispensatione.

Nec obstat, quod D. Princeps non fuit dispensatus super Bigamia, hoc est, quod non obstante Bigamia remaneat Clericus, seu retineat priuilegium Clericale quod habebat ante Bigamiam obtinendi Pensiones, quia præterquam quod quocumque modo fuerit dispensatus D. Princeps semper erit verum dicere, quod ipse erat tempore translationis Clericus, & capax Pensionum quod sufficit ad effectum, de quo agitur.

Cessat etiam difficultas ex latè deductis in alia decisione, in qua per plura fundamenta fuit firmatum, quod D. Princeps fuit in effectu dispensatus ad retinendum priuilegium Clericale quoad Pensiones per
30 eum obtinendas, quia scilicet, stante † dicta dispensatione ei poterant conferri, seu assignari Pensiones, tanquam Clerico, licet quoad alios effectus esset laycus, & omni alio priuilegio †
31 Clericorum denudatus, prout passim videmus quod sub eadem, vel simili forma dispensatis assignantur Pensiones tanquam Clericis, neque vnquam fit mentio retentionis dicti Priuilegij, quia scilicet eo ipso quod Summus Pontifex dispensat Clericos sic denudatos ad retinendum, seù obtinendum Pensiones, censetur † ipsos dispen-
32 sare tanquàm in necessarium antecedẽs (attento stylo, & consuetudine Curiæ) ad retinendum priuilegium Clericatus ad dictum effectum, cum sine eo nõ possent (attento dicto stylo, & consuetudine) retinere, seu cõsequi dictas Pensiones, dispensatio †enim
33 trahitur ad connexa, & necessaria consequutiua, *Felin in cap. 3. num. 6. de constit. & in cap. at si Clerici, §. de adulteriis num. 16. versic. fallit de indic. Sanchez de matrim. lib. 8. disput. 1. nu. 19.*

Quæ eo facilius in casu isto procedunt, quia D. Princeps fuit dispensatus antè contractam Bigamiã, & sic antequam fuisset per eum incursa pœna dictæ
34 Bigamiæ. Vnde mediante † dicta dispensatione fuit à dictæ pœna præseruatus, Ideoque nunquam fuit, ad effectum super quo fuit dispẽsatus, priuilegio, quod acquisiuit per impressionem Clericalis characteris denudatus, licet etiamsi fuisset subsecuta dispensatio censeretur ad statum, in quo prius erat, reintegratus
35 perinde ac si non fuisset dicto priuilegio † denudatus, hic enim est effectus dictæ dispensationis, prout vltra supradictos plenè per *Sanchez lib. 7. disput. 1. nu. 1. versic. & dispensatio. Molin. de iust. & iur. tom. 1. tract. 2. disput. 108. versic. quoniam eo ipso, Suarez de legibus lib. 6. c. 11. versic. alius effectus legis est, & vers. seq.*

Atque

etiam quod D.Princeps tempore dictæ translationis erat capax pensionum, in ipsum vigore facultatum dicti D. Cardinalis transferendarum, vt latè fuit in alia decisione deductum.

Nec obstat, quod primum Indultum concessum D.Cardinali à fel.record. Sixto V. est restrictum ad personas Ecclesiasticas, qualis non erat D. Princeps
2 tempore dictæ translationis, cum † tunc non esset de foro Ecclesiæ, prout requiritur ad hoc, vt quis dicatur persona Ecclesiastica Canon. duo sunt genera 12.q. 1. *Dec. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ nu.* 25. *de constit.* quia solutio huius obiecti benè colligitur ex dicto Can. duo sunt, nam in dicto Can. non dicitur † qđ
3 illæ tantum censentur personæ Ecclesiasticæ, quæ sũt de foro Ecclesiæ, sed dicitur, quod duo sunt genera
4 † personarum, vnum Clericorum, & aliud Laycorũ; vnde ad effectum, vt doceatur, D. Principem fuisse personam Ecclesiasticam tempore dictæ translationis sufficit ostendere, † quod ipse tunc non erat pu-
5 rus laycus, sed Clericali charactere insignitus, ad dif
6 ferentiam enim Layci, etiam illæ † personæ dicuntur Ecclesiasticæ, quæ sunt Clericali charactere insignitæ, *Lap. allegat. 128. num. 12. versic. tamen istud credo*, neque ad hunc effectum requiritur quod sint de foro Ecclesiæ, potest enim stare insimul quod quis
7 sit Clericus, † & propter aliquod impedimentũ non gaudeat priuilegijs Clericorum, nec propterea definit esse Clericus, *Abb. in c. 1. num. 6. de vit. & honest. Clericorum.*

8 Nec obstat, quod ad effectum, † vt quis dicatur persona Ecclesiastica requiritur quod saltem in potentia sit talis, vt possit gaudere priuilegio fori, & alijs priuilegijs, seù effectibus Clericatus, quia in primis pro responsione est aduertendum quod non re-
9 quiritur ad hoc, † vt quis dicatur persona Ecclesiastica, quod in potentia sit talis, vt possit gaudere omnibus Priuilegijs Clericorum, sed sufficit, quod possit gaudere etia n aliquo priuilegio ad illum enim
10 † effectum dicitur persona Ecclesiastica (quidquid sit quo ad alios effectus) quia concurrit in eo Clericatus, & potentia gaudendi aliquo priuilegio Clericatus, & sic ad illum effectũ non potest dici Laycus.

11 Secundo etiam aduerti debet, † quod non requiritur potentia talis, quæ pendeat à mera illius voluntate, sed sufficit quod habeat impressum characterẽ clericalem, ita vt sublato impedimento, vel de facto, vel mediante superioris dispensatione possit gaudere Priuilegijs Clericorum, quia etiam tunc antequam tollatur huiusmodi impedimentum dicitur persona
12 † Ecclesiastica largo tamen modo, & ad differentiã Layci, quia scilicet habet impressum characterem Clericalem, & sine noua susceptione characteris potest sublato impedimento vel de facto, vel mediante, vt dictum est, superioris dispensatione, gaudere priuilegio Clericorum, & si quidem impedimentũ omnino tollatur, tũc gaudebit omnibus priuilegijs Clericorum, si verò omnino non tollatur, sed ad certos tantum effectus, tunc gaudebit Priuilegio Clericorũ quoad illos effectus, & quoad illos effectus erit, & reputabitur persona Ecclesiastica ẽt quod quoad alios
13 effectus habeatur pro Layco; quia dispẽsatio † ad effectũ dispensatũ abstrahit, & eradicat oẽm inhabilitatẽ, prout si ab initio nunquã esset incursa, *Io. Andr. in c. in generali 82. sub nu. 3. versic. quadragesimus septimus de reg. iur. in 6. Oldrad. cons. 215. n. 5. Mieres. in verb. dispensatus non est idem, Dec. in ca. at si Clerici. §. de adulteriis num. 168. de Iud.*

Hæc igitur applicando ad casum nostrum, cõstat D.Principem fuisse tempore dictæ translationis, & multo antè clericali charactere insignitum, & tunc gaudere in potentia Priuilegio Clericorum, quia scilicet sublato impedimento absque noua susceptione characteris Clericalis poterat frui Priuilegijs Clericorum, quin etiam non solum in potentia, sed etiam actu ipso gaudebat aliquo priuilegio Clericorum, quia scilicèt, mediante Apostolica dispensatione, erat effectus capax pensionum Ecclesiasticarũ, quod est priuilegium Clericorum, vt infra clarius demonstrabitur, atque ita eo magis erat persona Eccle-
14 siastica, quia personæ † Ecclesiasticæ dicuntur illæ, quæ gaudent priuilegio Clericorum, vt expressis verbis dicit *gloss. in c. quisquis 17. q. 4. in verbo Ecclesiasticis*, ad quam se refert *Dec. in d. c. Ecclesia Sanctæ Mariæ sub num. 25. vers. & quæ*, vbi quod notat *d. gloss. in c. quisquis 17. q. 4.* quæ personæ sint Ecclesiasticæ.

Nec obstat, quod Dominus Princeps tunc nõ gaudebat omnibus priuilegijs Clericorum, quia sufficit,
15 quod gauderet aliquo priuilegio, ad illum enim † effectum erat verus Clericus, & per consequens ad illum effectum erat persona Ecclesiastica, & sic potuit in eum, tanquam in Clericum, & personam Ecclesiasticam ad dictum effectum transferri dicta pensio, vt in fortioribus terminis, tenuit aliàs *Rota in causa Veronen. Pensionis 23. Februarij 1600.* coram bo. me. Cardinali Lancellotto, in qua disputato dubio particulari, An D.Marchio Benellus, qui tunc erat Vxoratus, nec gaudebat aliquo priuilegio Clericatus es-
16 set persona Ecclesiastica, fuit firmatum, quod † erat persona Ecclesiastica, quia erat insignitus Clericali charactere, & in decisione tũc extensa dicitur, quod
17 licet in eo † non concurrant requisita *in c. vnico de Cleric. coniug. lib. 6.* itaut priuilegijs gaudere non posset, & esset in statu laycalitatis, vt inquit *gl. in c. quisquis in verb. duxerit 84. distinct.* tamen non † propterea e-
18 rat purus laycus, Ideoque continebatur appellatione Clericorum, quod sufficit, vt censeatur persona Ecclesiastica ad certos tamen effectus, etiam quod in alijs habeatur pro layco, & sic ad effectum pensionis ex intentione Papæ iuxta stylum Curiæ.

Non obstat, quod verba indulti concessi bo. me. Cardinali Montalto intelligi debent de persona Ecclesiastica quoad omnes effectus, quia imò intelligi debent de persona Ecclesiastica iuxta subiectam materiam, & stylum curiæ, ac propterea cum simus in materia pensionis, quæ tempore, quo fuit concessum dictum indultum passim retinebatur, etiam à clericis non incedentibus in habitu, benè possunt dicta verba intelligi de personis solo charactere † Clericali in-
19 signitis etiam quod tales personæ non gaudeant priuilegio fori, dummodo alias sint capaces pensionũ, vt in pũcto fuit firmatum in dicta *Veronen. Pensionis*, in qua agebatur de interpretatione similis indulti cõcessi à san.mem. Pio Quinto bo: mem. Cardinali Alexandrino transferendi pensiones in personas Ecclesiasticas, & licet etiam tunc opponeretur quod huiusmodi † indulta sunt odiosa, & strictè interpretanda,
20 quodque intelligi debent de persona Ecclesiastica, quæ verè sit talis, & non largo modo, vt est videre ex scri-

scripturis, & positione tunc data, nihilominus, his non obstantibus, fuit resolutum, Dominũ Marchio-
21 nem posse dici ad dictum effectum largo † modo personam Ecclesiasticam, etiam quod non gauderet aliquo priuilegio clericatus, vt supra dictum est.

Quod eò magis in casu isto procedit, quia versamur in indulto concesso Motu proprio, & cum clau-
22 sulis prægnantissimis † illudque propterea largè interpretari debet, itaut censeatur, Papam voluisse cõcedere facultatem dicto Cardinali transferendi Pensiones, sibi reseruatas, non quidem in personas laycas, sed in personas Ecclesiasticas, hoc est de stylo, & consuetudine Curiæ capaces.

Nec est verisimile quod Papa voluerit, quod personæ, in quas transferri debebant pensiones per D. Cardinalem haberent maiores qualitates quam quę
23 de Iure, & stylo Curiæ requirebantur, cum † gratiæ Apostolicæ recipiant interpretationem à stylo curię, & vsu patris familias, *Fel. in cap. super litteris num. 8. vers. prima regula de rescript. Cassad. decis. 12. num. 14. de præben. Put. decis. 181. num. 6 lib. 1.*

Et tollitur omnis prorsus difficultas, quia idemmet Pontifex dictum Indultum ampliando concessit per aliàs litteras eidem Cardinali facultatem transferendi dictas Pensiones, etiam in personas mere laycas, cum clausula *ex nunc, prout ex tunc*, & postquã clericali charactere insigniti fuerint; ex hoc enim secundo indulto apertè colligitur, quod Papa contentus fuit, quod Cardinalis posset transferre pensiones in personas solo clericali charactere insignitas, ac propterea, vel dicendum erit, quod appellatione personarum Ecclesiasticarum in primo Indulto voluerit comprehẽdere personas Clericali charactere insignitas, & capaces pensionum, etiam si tales personæ nõ essent de foro Ecclesiæ, vel certè negari non poterit, quin tales personæ sint in dicto secundo Indulto comprehensæ, quia scilicet, vt dictum est, Papa in dicto secundo Indulto fuit contentus quod dictæ personæ essent solo charactere clericali insignitæ, nec vlterius requisiuit, quod dictæ personæ insignitę clericali charactere essent de foro Ecclesiæ, nec quod essent personæ Ecclesiasticæ.

Nec obstat si dicatur quod Papa in secundo Indulto dedit facultatem transferendi Pensiones in laycos dummodo infra duos menses se faciant insigniri Clericali charactere, non autem dedit facultatem transferendi Pensiones in personas, quæ tempore translationis essent solo charactere Clericali insignitæ, quia hoc frustra dicitur; nam si Papa voluit posse transferri dictas Pensiones in Laycos cum dicta clausula, *ex nunc, prout ex tunc* & postquam clericali charactere insigniti fuerint, vtique fatendum erit multo magis voluisse easdem pensiones posse transferri in iam insignitos clericali charactere, atque ita concludi oportet quod ad effectum, vt D. Princeps doceat, quod in eo concurrat qualitas requisita in dictis indultis sufficit, quod doceat se fuisse longe ante clericali charactere insignitum, dummodo ei aliud legitimum impedimentum non obstet.

Nec obstat, quod D. Princeps tempore dictæ transf
24 lationis erat bigamus, † & per dictam bigamiã omni priuilegio Clericali denudatus per text. *in cap. 1. de Bigamis in 6.* quia vt in alia decisione fuit ostensũ
25 per dictam † Bigamiam non fuit extinctus character semel Domino principi impressus, Idcòque nec di-
26 ctus D. Princeps desijt esse Clericus, & licet per † Bigamiam regulariter quis efficiatur incapax pensionum Ecclesiasticarum prout etiam per contractum
27 simplicis † matrimonij, vt fuit dictum *in Casaraugustana Pensionis* 1610. coram bo. mem. Cardinale Lancellotto, & aliàs sæpius, tamen dubium non est quin
28 etiam Bigamus, † mediante Apostolica dispensatione possit obtinere, vt sit capax Pensionum Ecclesiasticarum, ac propterea, cum D. Princeps sit amplissimè dispensatus, vt etiam si cõtingeret eum cum vna, vel pluribus matrimonium contrahere possit retinere, & consequi pensiones, non potest dicto D. Principi obstare, nec defectus dictæ qualitatis quod sit Clericus, nec etiam prætensa incapacitas cum ipse tempo
29 re translationis verè esset Clericus, & etiam † capax Pensionum, mediante dispensatione.

Nec obstat, quod D. Princeps non fuit dispensatus super Bigamia, hoc est, quod non obstante Bigamia remaneat Clericus, seu retineat priuilegium Clericale quod habebat ante Bigamiam obtinendi Pensiones, quia præterquam quod quocumque modo fuerit dispensatus D. Princeps semper erit verum dicere, quod ipse erat tempore translationis Clericus, & capax Pensionum quod sufficit ad effectum, de quo agitur.

Cessat etiam difficultas ex latè deductis in alia decisione, in qua per plura fundamenta fuit firmatum, quod D. Princeps fuit in effectu dispensatus ad retinendum priuilegium Clericale quoad Pensiones per
30 eum obtinendas, quia scilicet, stante † dicta dispensatione ei poterant conferri, seu assignari Pensiones, tanquam Clerico, licet quoad alios effectus esset lay-
31 cus, & omni alio priuilegio † Clericorum denudatus, prout passim videmus quod sub eadem, vel simili forma dispensatis assignantur Pensiones tanquam Clericis, neque vnquam fit mentio retentionis dicti Priuilegij, quia scilicet eo ipso quod Summus Pontifex dispensat Clericos sic denudatos ad retinendum,
32 seù obtinendum Pensiones, censetur † ipsos dispensare tanquàm in necessarium antecedẽs (attento stylo, & consuetudine Curiæ) ad retinendum priuilegium Clericatus ad dictum effectum, cum sine eo nõ possent (attento dicto stylo, & consuetudine) retinere, seu cõsequi dictas Pensiones, dispensatio † enim
33 trahitur ad connexa, & necessaria consequutiua, *Felin. in cap. 3. num. 6. de constit. & in cap. at si Clerici, §. de adulteriis num. 16. vers. fallit de indic. Sanchez de matrim. lib. 8. disput. 1. nu. 19.*

Quæ eo faciliùs in casu isto procedunt, quia D. Princeps fuit dispensatus antè contractam Bigamiã, & sic antequam fuisset per eum incursa pœna dictæ
34 Bigamiæ. Vnde mediante † dicta dispensatione fuit à dictæ pœna præseruatus, Ideoque nunquam fuit, ad effectum super quo fuit dispẽsatus, priuilegio, quod acquisiuit per impressionem Clericalis characteris denudatus, licet etiamsi fuisset subsecuta dispensatio censeretur ad statum, in quo prius erat, reintegratus
35 perindè ac si non fuisset dicto priuilegio † denudatus, hic enim est effectus dictæ dispensationis, prout vltra supradictos plenè per *Sanchez lib. 7. disput. 1. nu. 1. vers. & dispensatio. Molin. de iust. & iur. tom. 1. tract. 2. disput. 108. vers. quoniam eo ipso, Suarez de legibus lib. 6. c. 11. vers. alius effectus legis est, & vers. seq.*

Atque

Atque ita semper erit verum dicere, quod Dominus Princeps tempore dictæ translationis erat Clericus, quia scilicet per Bigamiam † non fuit deletus 36 character prius ei impressus, & erat vti Clericus (stante dicta dispensatione) capax Pensionis, & sic gaudebat priuilegio Clericatus quoad dictũ effectũ, Itaut in eum potuerit, tanquàm in Clericum transferri dicta Pensio, attento stylo Curiæ.

Nec contrarium affirmari posse videtur, quia quatenus diceretur, quod in D. Principem sic dispensatũ non potuisset transferri Pensio tanquam in Clericum sed tanquàm in laycum tantùm, vltra plura alia absurda, quæ ex supra deductis, & fusius in alia decisione ponderatis colligi possunt, maximum sequere- 37 tur, quod dicta dispensatio † tam amplis clausulis cõcepta (quidquid esset dicendum quoad effectum retinendi Pensiones, quæ forsan iam erant tempore dictæ dispensationis ad fauorem eiusdem Domini Principis reseruatæ, de quibus tamen non constat) ad effectum certè obtinẽdi alias Pensiones in futurum, & sic ad effectum vt possent in futurum transferri pensiones in D. Principem, ad quem effectum principaliter emanauit dicta dispensatio, nihil dicto D. Principi 38 profuisset, quia scilicet † laycis non assignantur pensiones, nec alicui datur facultas transferendi pensiones in laycos, & si cui fuisset cõcessa talis facultas potuisset eas transferre in D. Principem etiam absque eo, quod D. Princeps obtinuisset dictam dispensatio- 39 nem, quando enim alicui † assignatur pensio vti layco, tunc non indiget alia dispensatione ratione bigamiæ, aut alterius similis defectus, atque ita frustra fuisset dispensatus D. Princeps vti laycus, nec per consequens dici potest, quod Papa voluerit quod D. Princeps non posset consequi, & retinere Pensiones vti Clericus mediante dicta dispensatione, sed vti purus, & merus laycus tantum, maximè verò, quia ex multis apparet quod Papa concessit dictam dispensationem D. Principi, vt D. Cardinalis posset in eum transferre suas Pensiones, atque hoc inter alia etiam demõstrat quod eadem die datæ apparent Indultum D. Cardinalis transferendi dictas suas Pensiones, & etiã 40 dicta Domini Principis dispensatio, ex † qua correspectiuitate ratione temporis censetur vnum concessum propter aliud, maximè, cum ambo essent prone 41 potes eiusdem Pontificis, & † sic personæ illi gratæ, ad quorum fauorem fit lata interpretatio, vt dixit Rota coram me *in alia Firmana Pensionis* pro translatarijs eiusdem Cardinalis.

Non obstat alia Sixti Quinti constitutio emanata põst dictam dispensationem, qua sanciuit quod pen- 42 siones, † vltra summam ibi præscriptam percipientes teneantur habitum, & tonsuram Clericales deferre alioquin pensiones eo ipso extinctæ essent, quia postmodum idem D. Princeps fuit per san. mem. Clementem Octauum dispensatus, quod vita sua durante vestes talares, aut alium habitum, & tonsuras Clericales gestare minime teneretur, & nihilominus pensiones ipsi vigore prædictæ dispensationis à Sixto Quinto concessę reseruandas percipere, & retinere valeret. Vnde apparet, quod potuit in eum transferri dicta pẽsio, tanquam † in Clericum Bigamum dispensatum 43 quoad priuilegium obtinendi pensiones, non obstante dicta Sixti Quinti Constitutione cum super eadem fuerit à san. mem. Clemente Octauo dispensatus.

Non obstat, quod fuit dispensatus per dictas litteras Clementis, vt posset retinere dictas pensiones tãquam purus laycus, quia in dictis litteris dicitur, vt posset eas retinere in quocunque statu, & sic etiam in statu Clericali, & fit mentio pensionum reseruandarum vigore dictæ dispensationis, pensiones autem reseruandæ vigore dictæ dispensationis poterant, & debebant reseruari tanquam Clerico, quia vt supra dictum est, D. Princeps fuit dispensatus tanquàm Clericus, ergo D. Princeps fuit dispensatus retinendi dictas pensiones vti Clericus etiam quod non incederet in habitu.

Alijs fuit in alia decisione satisfactum.

R. P. D. DVRANO.

Perusina Pecuniaria de Balleonibus. Veneris 22. Maij. 1626.

ARGVMENTVM.

Venditori debentur fructus pretij non soluti rei emptæ, nè scilicet emptor cum eius iactura retineat rem, & pretium, & vtrum isti fructus possint à principio taxari.

SVMMARIVM.

1 *Emptor, si habuerit rem, & non tradiderit pretium, tenetur ad fructus conuentos.*
2 *Emptor rem, & pretium cum venditoris iactura, retinere non debet.*
3 *Emptor retinere non debet rem, & pretium, quod precedit etiam pro rata pretij non soluti, sicuti pro toto.*
4 *Emptor non debet retinere pretium rei emptæ, etiam si venditor ex d. pretio statim sibi soluto, nihil sit lucraturus.*
5 *Cum solum attendatur fructuum perceptio non est habenda ratio lucri, sed solum, quod emptor fructus perceperit.*
6 *Fructus pretij rei emptæ debentur, quamuis emptor non fuerit in mora soluendi pretium.*
7 *Fructus pretij rei emptæ, non sunt propriè vsuræ, sed potius reparatio damni.*
Fructus pretij rei emptæ non debentur, vt vsuræ, sed vt res propria, ex æquitate iustitiæ commutatiuæ. num. 7.
8 *Fructus pretij rei emptæ debentur, quamuis statim dominium rei venditæ transierit in emptorem, & si ex re propria fructus perceperit. & nu. 9.*
10 *Emptori, quando est concessa dilatio ad soluendum, non debetur interesse compensatiuum.*
11 *Conuentio illa valet, nempe vt dilatione pendente fructus pretij rei emptæ debeantur. & nu. 12.*
13 *Fructus pretij rei emptæ licitè ab initio potest taxari ad rationem quatuor pro centenario.*
14 *Vsuræ, in omnibus casibus, in quibus sunt permissæ, & debitæ, potest etiam ab initio deduci certa quantitas, quæ appareat esse verum interesse.*
Fructus pretij rei venditæ non debentur, quando res remanet penes ipsum venditorem. nu. 14.
15 *Possessionis realis traditio non probatur instrumẽto.*
16 *Text. in l. eurubit. C. de act. empt. non intrat, quando res vendita remansit penes venditorem.*

Con-

17 *Constituens se nomine alterius possidere, satis ex hoc videtur probari illum fuisse in possessione.*

18 *Possidens, si asserat minus pacifice possedisse aliquam partem rei, admittit se alias partes pacifice possedisse.*

19 *Regula text. in l. cum prætor. ff. de iudic. semper procedit, quando casus expressus non includitur alia via, aut iure in casu expresso.*

20 *Possessio actualis probatur ex usu rei.*

21 *Possessionis veræ nulla est certior regula, quam illa, quæ ex fructuum perceptione desumitur. & numero 22.*

23 *Interesse pretij rei venditæ non debetur pendente dilatione ad soluendum d. pretium.*

24 *Emptori, quando certa dilatio data est ad soluendum pretium, importat, vt pro eo tempore certo, fructibus renunciatum censeatur, & vide, num. 27. & 28.*

25 *Emptori, si detur dilatio ad soluendum pretium, ista dilatio est argumentum rei, quæ fuit ideo maioris empta.*

26 *Conditio, si in Capitolium ascenderit, sic accipienda est, vt non primum potuerit Capitolium ascenderit.*

29 *Fructus pretij rei venditæ, debentur ex æquitate l. curabit C. de action. empt. perinde ac si venditio ab initio fuisset purè concepta.*

31 *Venditor, si fuerit fideiussores, quos emptori de euictione promisit, nihilominus ob dilatam pretij solutionem tenebitur venditori soluere interesse. & numero 30.*

32 *Emptori, quando est concessa dilatio ad soluendum pretium, & est adiecta solum executioni, & non obligationi, quid operetur.*

33 *Emptori, quando fuit concessa dilatio ad soluendum fructus pretij non soluti vsque ad certum tempus, ex hoc non censetur remisisse dictos fructus venditor.*

34 *Tempus non est modus tollendi, vel inducendi obligationem.*

35 *Solutio promissa sub conditione, non potest peti, ante quam non purificetur conditio.*

36 *Emptor non potest agere ad interesse pretij soluti contra venditorem, qui rem venditam retinuit.*

37 *Venditor fructus pro rata pretij non soluti cum effectu petere, & exigere potest, & nu. 43.*

38 *Ius sibi cedens alicui, si agat, sine actione agit.*

39 *Ius sibi cedens alicui, vt excludatur ab actione, quid requiratur?*

40 *Cessio alicuius iuris facta à debitore, creditori, quando importet tantum simplex mandatum, & numero 41.*

42 *Actorum transportatio, quando non sit necessaria.*

DECISIO XIII.

BRacchius de Balleonibus nomine proprio, Caroli fratris, & Galeotti Patrui de anno 1603. vendidit Annibali Vellæ Castrum Turris Andreæ precio scutorum sexdecim mille, ex quibus solutis scutis vndecim mille, conuentum fuit, vt alia scuta quinque millia remanerent penes Annibalem pro redemptione cuiusdam Turris Clusinæ nuncupatæ, & quod Carolus, & Galeottus tenerentur d. venditionem ratificare, circa verò fructus recompensatiuos fuit conuentum his verbis. *Che mentre d. Signor Annibale riterrà in mano li cinque milla scudi da impiegarsi, come di sopra, detti Signori Baglioni, nè altra persona possa pretendere cosa alcuna sotto nome de frutti, danni, nè sotto qualsi voglia altro nome per il tempo, e termine di doi anni da computarsi dal dì, che saranno seguite le dette ratificationi, & hauuto il pacifico, vacuo, & real possesso di tutte le Terre, & giurisditioni vendute nel modo, & forma detti di sopra, e non prima, ma passati detti doi anni sia tenuto esso Sig. Annibale pagare à detti Signori Galeotto, Braccio, & Carlo di detta somma di cinque milla scudi à ragione di scudi quattro per cento l'anno.* Cum autem Annibal, & habentes causam ab eo retinuerint prædicta scuta quinque millia residui pretij, & nunquam soluerint dictos fructus, immò contendebant ad eos non teneri, nisi à die sequutæ ratificationis, & perfecti adimplementi; prætendentes contrarium Domina Constantia, & eius Sorores de Balleonibus actrices, vt hæredes dd. fratrum venditorum. Propterea causa mihi commissa, Dubitaui, An prædicti fructus debeantur, & ad quam summam; & post binas propositiones factas die 4. Iunij 1625. & 3. Ianuarij
1 1626. fuit hodie resolutum fructus deberi † ad dictã
rationem conuentam quatuor pro centenario, ex æquitate *l. Iulianus, §. ex vendito ff. de act. empt. & l. curabit, & ibi omnes C. eod. tit.* quæ in eo fundata est, nè
2 interim emptor † habeat rem, & pretium cum venditoris iactura, *Couar. var. resolut. lib. 3. cap. 4. num. 2. Rota in Romana Casaletti 20. Iunij 1611. coram Illustriss.*
3 *Cardinali Sacrato*, quæ propterea locum † habet pro rata pretij non soluti, sicut pro toto, *l. fi. §. fin. de fund. dot. Corn. consil. 145. num. 14. lib. 2. Surd. consil. 101. nu.*
4 15. & etiam si venditor ex pretio † statim sibi soluto nihil esset lucraturus, *l. fin. ff. de peric. & commod. rei vend.* cum enim attendatur sola fructuum perceptio,
5 † non est habẽda lueri ratio, sed solum quod emptor fructus perceperit. *Couar. vbi supra num. 2. versic. 2. de*
6 *ducitur*: quo etiam fit, vt debeantur, † quamuis emptor non fuerit in mora soluendi pretium, *Bald. in l. si traditio, num. 19. Gide act. empt. Salicet. in d. l. curabit in fin. Alex. consil. 121. num. 2. lib. 4. Gabr. consil. 57. per tot. Honded. consil. 30. numero 17. cum seqq. libr. 1.*
7 etenim cum † isti fructus non sint proprie vsuræ, sed potius reparatio damni, *Surd. consil. 101. num. 20.* non debentur vt vsuræ, sed vt res propria ex æquitate iustitiæ commutatiuæ. *Couar. vbi supra, nn. 1. Honded. consil. 44. lib. 1.* & ideo non mora, sed sola dicta æquitatis ratio est attendenda.

8 Et inde etiam sequitur deberi dictos fructus, † quãuis statim dominium rei venditæ transierit in Annibalem, & sic ex re propria fructus perceperit, vt contra *Abb. consil. 66. lib. 1. Dec. consil. 119. & alios resoluit Couar. ibid. num. 4.* & de communi attestatur *Io. Bapt. Lup. in d. l. curabit comment. 1. §. 7. numer. 141. Rot. in d. Romana Casaletti, versic. nec facit.* Si enim Balleonibus à principio fuit licitum non transferre dominium in Annibalem, nisi donec pretium integrè solueret, & interim exigere fructus recompensatiuos pretij non soluti, nihil est, quare etiam illis non liceuerit statim in eum transferre dominium, & nihilominus ab eodem dictos fructus exigere, quasi ministerio legis dominium cum dotiere translatum fuerit. Alioquin liceret emptori retorquere beneficium, quod ei dedit

9 venditor contrà ipſum † ad l. cum in fundo, & l. cum extraneus ff. de iur. dot. nec attenderetur ſola fructuũ exceptio, aut equitas de qua ſupra, ſed dominij trãſlatio contrà verum ſenſum d. l. curabit.

Sicut, & ob eandem rationem, quamuis dilatione ad ſoluendum emptori conceſſa interim non debeatur intereſſe recompenſatiuum, tamen iuxta † magis
10 receptam, & veriorem ſententiam contra *Couar. con-*
11 *ſil. 189. num. 7. cum ſeqq.* Valet † conuentio, vt dilatione pendente fructus debeantur, quia hoc caſu non dicitur dilatio data ſimpliciter, ſed ſecundum quid, & cum eo onere, *Dec. in cap. cum venerabilis, num. 63. de except. Couar. vbi ſupra num. 5. Pin. in dec. 434. numer. 12. lib. 3. Roder. de qu. reddit. lib. 3. queſt. 8. numer. 15. vbi minuit Nauar. conſil. 21. num. 4. de vſur. lib. 5.* inter-
12 eſſe non cenſetur † promiſſum propter dilationem, ſed propter fructus, quos venditor interim percipere poterat.

Et, ſi non data dilatione fructus deberentur, nihil etiam eſſ, cur ea conceſſa non poſſit in pactum deduci, vt debeãtur, ne dilationis beneficium datum emptori contrà venditorem, qui illud dedit, retorqueatur.

Vnde etiam benè ſequitur fructus in hoc caſu licitè ab initio potuiſſe taxari ad rationem † quatuor pro
13 centenario, cum quantitas iſta ſit commenſurabilis quantitati, quæ iuxta vero ſimiles coniecturas ex fructibus in futurum percipi potuiſſet, vt plures allegãs reſoluit *Couar. vbi ſupra num. 5. verſic. 7. eadem* inſpectio, quandoquidem, & in omnibus caſibus, in quibus vſuræ ſunt permiſſæ, † & debitæ, poteſt etiam à
14 principio in pactum deduci certa quantitas, quæ appareat eſſe rerum intereſſe, *Bald. in l. rogaſti, §. ſi tibi, ff. ſi cert. pet. & in l. 1. C. de diſtract. pignor. Alex. conſil. 31. num. 13. lib. 6. Viu. dec. 424. num. 4. Medin. de contract. queſt. 38. Pariſ. conſil. 60. num. 31. lib. 1. Ioan. Bapt. Lup. in d. l. curabit, comment. 1. §. 6. num. 126. Sot. de iuſt. & iur. lib. 5. q. 1. art. 3. Menoch. conſ. 110. nu. 53. cum ſeq.*

Neque obſtat, ſi dicatur rem venditam non fuiſſe traditam, ſed penes Balleones venditores remanſiſſe, prout videbatur inferri eo ipſo, quod fuit conuentum nihil fructuum nomine exigi poſſe ante biennii a die ſequutæ traditionis, quo caſu ex conſtituto, de
15 quo in d. venditionis Inſtrumento † non probatur realis poſſeſſionis traditio, *Surd. deciſ. 157. nu. 5. Modern. de ſalu. inter. inſpect. 3. cap. 2. num. 1016. & Rota deciſ. 169. nu. 7. in impreſſ. apud eoſdem* Modern. & inde ceſſare fructuum perceptionem, &
16 † conſequenter æquitatem dictæ *l. curabit, Cagnol. ibi nu. 26. Rot. deciſ. 564. num. 1. par. 1. recent. & apud Greg. XV. dec. 347. nu. 1.* vbi *etiam addens*, & ad iſtam difficultatem fuerat præcipuè difficultas reſtricta. Nam fuit benè reſponſum, quod quidquid ſit an ſtantibus ſupradictis ex ſolo conſtituto probetur poſſeſſio tranſlata in Annibalẽ, conſtare tamen eum fuiſſe in actuali poſſeſſione ex alio inſtrumento de anno 1609. in quo præmiſſa narratiua venditionis ſibi antea factæ per Dominos de Balleonibus idem Caſtrum cum omnibus ſuis iuribus vẽdidit Marchioni Lanti conſtituens † ſe eius nomine
17 poſſidere, vnde ſatis videtur probari eum fuiſſe in poſſeſſione etiam in præiudicium ſuorum hæredum, *Grat. conſil. 42. num. 2. & 13. lib. 6. Tiraq. de iur. conſtit. §. 3. limit. 1. num. 20.* Præterea in eodem inſtrumen-

to Annibal reſeruauit ſibi actiones contra Dominos de Balleonibus, quia, vt ipſe dixit, non fuit ſibi tradita poſſeſſio cuiuſdam domus de pertinẽtijs d. Caſtri,
18 Cum ergò de poſſeſſione minus † pacifica locutus ſe reſtrinxerit diſcretiuè ad d. domum, admiſit ſe alia pacificè poſſediſſe ex reg. *l. cum prætor, ff. de iud.* quæ ſẽper procedit, quando, vt hic, caſus non expreſſus nõ
19 † includitur alia via, aut iure in caſu expreſſo, nec in eo militat eadem ratio, *Oſaſc. deciſ. 85. nu. 12. Surd. cõſil. 339. num. 3.* Vlterius ibidem apparet Annibalem feciſſe in d. Caſtro multa melioramenta, & recepiſſe à d. Marchione ſcuta 477. quæ in illis faciendis ero-
20 gauerat, vnde benè probatur † vſus rei, & inde actualis poſſeſſio, *Menoch. de retinen. rem. 3. num. 576. Barz. deciſ. 47. num. 11.* Fuit etiam conuentum, vt fructus ſẽ colecti ſpectarent ad Annibalem, pendentes verò recolligerentur eiuſdem ſumptibus, quorum retenta ſibi medietate teneretur aliam medietatem liberam ab omni expenſarum contributione Marchioni cenſi-
21 gnare, nulla autem veræ † poſſeſſionis certior regula, quam illa, quæ ex fructuum perceptione ſumitur, *l. Titia, ff. de ſolut. Ludouic. Gomez. in reg. de ann. qu. 47. num. 1. & 2. Caſ. de Graff. deciſ. 10. nu. 3. de cenſ. poſſ. & propriet. Rot. deciſ. 508. num. 1. par. 2. recent.* Et denum ceſſabat omnis difficultas ex duobus teſtibus de poſſeſſione Annibalis concludenter deponentibus.

Ex quibus omnibus, maximè ſtante tit. præcedenti, & conſtituto, de quibus in d. inſtrumento venditionis Annibali factæ per Balleonos de anno 1603.
22 ſatis ſuperque viſa fuit Dominis † probata eius poſſeſſio etiam vſque ab initio *Salic. in l. ex perſona C. de probat. Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſum. 5. num. 4. Berett. conſ. 89. num. 29.*

Nõ obſtat, quòd Annibali, quoad fructus, de quibus nunc agitur, fuit data dilatio vſque poſt biennii computandum à die ſequutæ ratificationis, itaut interim dum non fuit ratificatum, & tranſacti duo anni, non debeantur, ſed tantum ab inde poſt, ſicut o-
23 tiam nec debentur † pendente dilatione ad ſoluend. pretium *Bero. in cap. 1. num. 125. de vſur. Gabr. de empt. & vend. concl. 4. num. 21. & not. omnes in d. l. curabit.* Quia fuit non minus optimè reſponſum in caſu iſto, quoad dictos fructus duas conſiderari dilationes prima certi, & determinati temporis, ideſt duorum annorum à die ratificationis, & pacificæ poſſeſſionis, qua pendente fructus non debentur etiam ſi
24 id non fuiſſet expreſsè dictum quaſi † dilationis certæ natura idem importet, vt pro eo certo tempore fructibus renunciatum videatur eo ipſo quod fuit cogitatum vt certum tempus *intercederet*, & interim ab emptore fructus perciperentur, *Bero. vbi ſupra. Couar. var. reſolut. lib. 3. cap. 4. num. 4. ante med. verſ. proprio conſenſu, & Rota in d. deciſ. Romana Caſaletti*, cenſetur enim d. † dilatio augmentum rei quæ fuit ideò
25 maioris empta, *Pariſ. conſil. 81. num. 30. lib. 2. Dec. conſil. 307. num. 3. & Menoch. conſil. 1111. num. 15.* Altera verò dilatio continet tempus incertũ. ideſt quouſque ſequuta fuit ratificatio, & traditio, quæ dilatio nullum ſecum affert tempus conſiderabile, ex quo potuit, & debuit quantocitius adimpleti arg. text. *in l. hac conditio ſi in Capitolium 29. ff. de condit. & demonſtr.* ibi, *hæc conditio † ſi in Capitolium aſcenderit, ſic accipienda eſt, ſi cum primum poteris Capitolium*
26 *aſcen-*

æscenderit; & id ipsum tacitè inerat, l. Iulianus, §. offeri, ff. de action. emptione, & in puncto Nauar. consil. 21. num. 8. de vsur. lib. 5. & propterea, quia non fuit cogitatum, quod intercederet tempus, vel decurrent fructus, non potest inde colligi tacita † eorum renuncia tio, sed perinde habetur, ac si nulla data fuerit dilatio, *Cravet. consilio 92. nemero 17.* non enim credendum est, † quod venditor sub incerto voluerit fructus condonare pro pretio, quod illos non caperet, nec in eo propter incertitudinem, & temporis, & fructuum potuit certa de illis haberi ratio, qui ideò debentur ex † æquitate d. l. curabit, ac si venditio ab initio fuisset purè concepta, ita in pũcto *Gabr. consil. 57. num. 5. lib. 1. Paris. consil. 60. num. 21. & seqq. lib. 1. Honded. d. consil. 30. num. 28. cum seqq. & cons. 44. per tot. lib. 1. Nauar. vbi supra, Ioseph Ludou. decis. Perus. 53. nu. 5. Rota in d. Romana Casaletti 20. Iunij, & 16. Decembris 1611.*

His accedit, quod ex defectu ratificationis, & sic implementi per tot annos non fuit impedita fructuũ perceptio, nec Annibali aliquod sequutum dannũ, ergo † non potest de eo obijci ad effectum lucrandi fructus interim perceptos, *Surd. consil. 101. num. 24. Cagn. in d. l. curabit, num. 28. Paris. d. consil. 60. num. 18. Couar. vbi sup. num. 6. versic. duodecimo hinc deducitur Honded. dicto consil. 44. num. 21.* vbi quod si venditor non † dederit fideiussores, quos emptori pro euictione promisit, nihilominus ob dilatam pretij solutionem tenebitur venditori soluere interesse, si interim fructus percepit. *Rota in Romana Societatis officij 10. Nouembris 1625. coram me.*

Non obstat, quod hic fuit claris verbis conuentum, vt Balleones non possent quicquam prætendere nomine fructuum, nisi post biennium à die sequutæ ratificationis, & proinde quod non versamur in præsumptione, quod nõ fuit de fructibus cogitatum, aut illis renunciatum; Quia fuit etiam optimè satisfactũ pactum illud quoad dilationem incertam non fuisse adiectum obligationi, sed solùm executioni, † itaut interim fructus cutrent, suspensa tamen eorum executione in tempus post duos annos à die ratificationis computandos, *Honded. d. consil. 44. num. 15.* quasi actum videatur, vt interim retineantur ab emptore pro sua securitate per modum cuiusdam pignoris, eodem modo, quo suspenditur solutio pretij, interim dum dantur fideiussores pro euictione promissi d. §. *offerri, Nauarr. d. consil. 21 num. 8. Rota in d. Romana Casaletti 16. Decembris,* & quod ista fuerit mens contrahentium clarè conspicitur ex verbis, quibus pactum fuit conceptum, non enim fuit dictum, quod interim dum non fuit ratificatum, fructus non debeantur, sed quod interim nihil nomine fructuum prætendi possit, † quæ verba potius exequutionem, quam obligationem attingunt, l. *obligationum* ferè in princip. ff. de act. & oblig. ibi, *ex die veluti Calendis Martij dare spondes, cuius natura hæc est, vt ante diem non exigatur,* & ratio assignatur *in* §. *placet*, qui immediatè sequitur, scilicet, quia tempus non † est modus tollendi, vel inducendi obligationem, vbi etiam *Bart. & in l. fin. ff. rem ratam hab.*

Non obstat, quod sic intelligendo, vt mox dictum fuit, superfluum fuisset pactum prędictum, cum etiãsi hoc non fuisset expressum non possent Balleones fructus petere † cum effectu ante adimplementũ ẽt decursos de tempore ante d. §. offerri, Quia quamuis omnes conueniant, quod emptor non possit agere ad interesse † pretij soluti contra venditorem, qui rem venditam retinuit, & ex illis fructus percepit, interim dum ipse non adimpleuit, in quibus terminis loquitur *textus in d. §. offerri. in venditore* tamen, qui rem tradidit multi tenent non solum deberi illi fructus ante adimplementum pro rata pretij non soluti, sed etiam † quod interim ab eo cum effectu peti, & exigi possunt, vt multis rationibus assignans differentiæ causam probat *Surd. in d. consil. 101. num. 26.* Vnde ad tollendum omne dubium vtile fuit expressè pacisci, vt fructus decursi, & debiti pendente ratificatione nõ possent per Balleones exigi ante ratificationem, & post illam sequutam, ante duos annos ab ea computandos.

Sed quod magis est, dicebat vnus ex DD. quod si bene pacti verba perpendantur, nihil videntur concludere de fructibus perceptis interim dum non fuit sequuta ratificatio, sed solũ de perceptis infra duos annos post secutam ratificationem, ibi, *& li detti Signori Baglioni, ne altra persona non possa prætendere cosa alcuna sotto nome de frutti per il tempo di due anni però solamente da computarsi dal dì, che saranno seguite le ratificationi*, quasi anteà percepti videantur tacitè promissi, aut sub iuris communis dispositione relicti, collata tamen eorum solutione, & exactione post lapsos dd. duos annos ex verbis pacti, ibi, *ma passati detti due anni sia tenuto detto Signor Annibale pagare, &c.* Quæ verba sunt apta comprehendere tam fructus decursos ante, quàm decurrendos post dd. duos annos qui sensus rationi, & iuri, ac vero simili contrahentium menti, iuxta superius dicta magis congruere videtur.

Non obstat, quod Carolus cesserit istos fructus Septimio Eugenio in † satisfactionẽ cuiusdã debiti, & quod ideò nunc agat sine actione, Quandoquidẽ d. cessio fuit simplex, & facta tantum ad commodũ credentis, & Eugenius eã non acceptauit absolutè † sed retentis prioribus actionibus, nec interuenit vnum de tribus requisitis *l. 3. C. de nouat.* quo casu cessio non habetur loco solutionis, † sed simplex mandatum tantum importat. *l. si mandauero, § interdum, ff. mand. gl. in l. legaui, in gl. magna ad fi. ff. de vsufr. legat.* quo fit vt apud Balleones semper remanserint directæ actiones efficaces, itaut Annibal non † possit de cessione opponere, vt in puncto resoluit *Bart. in l. patta §. si hæres ff. ad trebell. Guidop. decis. 576. num. 3. & latissimè Osasc. decis. 62. per totum.*

Demũ non obstãt defectus ratificationis illorũ de Mõtacutis, & integræ transportationis, ac beneplaciti Pontificis, quia nullibi legitur, quod d. ratificatio fuerit ꝓmissa ꝑdd. de Balleonibus, vltra qđ in vendi tione interuenit illorũ ꝓcurator, qui promisit dicto Annibali de rato, & exhibere infra mẽsẽ ratificationis instrumẽtum, nec trãsportatio actorũ fuit necessaria, qa iã nõ fuit deuoluta ad Rotã ꝑ appellationem, sed tanꝝ in prima † de cõsẽsu vtriusq; partis, & demũ defect' beneplaciti, qcqd de eo fit, nõ impediuit fructuũ ꝑceptionẽ, ĩ qua sola fundat ætas d. l. curabit.

Ex quibus, cũ in actis iam constiterit de ratificatione dictorũ de Balleonibus fuit per Dominos resolutũ illis deberi fructus recõpẽsatiuos pro † rata dicti pretij non soluti ad d. rationem cõuentã quatuor pro

centenario post duos annos, qui duo anni debeant computari non à die, qua facta fuit ratificatio, sed à die, qua moraliter intelligendo fieri poterat iuxta text. in l. si ita stipulatus essem 14. & l. continuus 137. §. cum ita, ff. de verbor. oblig. vsque ad actualem d. pretij solutionem. Quantum autem debet esse illud tempus, reseruarunt Domini, vt particulariter videatur.

Et ita, &c. vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO Decano.

Romana reddition is rationis. Lunæ 25. Maij. 1626.

ARGVMENTVM.

Alienatio bonorum pupilli, ad fauorem Matris Tutricis, pro restitutione eius dotis, donatione propter nuptias, & fructibus dotalis, vt valeat, quid sit necessarium. Fructus dotis soluto matrimonio, quando mulieri debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio bonorum pupilli, quando fit ad fauorem Tutoris, ad hunc effectum requiritur datio alterius Tutoris.*
2 *Statut. Vrb. lib. 1. c. 113. declaratur.*
3 *Minor contrahens cum Tutore, vel curatore, requiritur interuentus alterius Curatoris à Iure requisitus.*
4 *Casus amissus à Statuto remanet in dispositione Iuris communis.*
5 *Minor contrahens cum Tutore, vel Curatore, si deficiant duo proximiores, debent interuenire duo Curatores, vnus ex dispositione Iuris communis, & alter vigore Statuti, Vrb. lib. 1. c. 113.*
6 *Alienationes bonorum pupilli, quando sunt necessaria, non intrant solemnitates requisitæ in eorum contractibus à Statutis declara. nu. 7.*
8 *Matri tutrici, quando est restituenda, non potest opponi exceptio administrationis.*
9 *Sed ista conclusio non procedit, quando ad manus mulieris peruenit pingue patrimonium, ex cuius fructibus potuit satisfieri.*
10 *Alienationes bonorum minoris, quando non sunt absolutè necessariæ, & in eis requiritur causæ cognitio, sunt in eis seruanda solemnitates Statutorum.*
11 *Decretum corruit, stante falsa causa.*
12 *Dotis fructus soluto matrimonio amplius non debentur, cum illius titulus sit extinctus.*
13 *Dotis fructus soluto matrimonio tunc demum debentur, quando mulier fecerit diligentias pro dote habẽda, & non habet vnde aliunde se alat.*
14 *Mulieri petenti fructus dotis ex eo quod non habeat vnde se alat, incumbit onus illud probandi.*
15 *Mulier, quando fuit relicta vsufructuaria à marito, dictum legatum restringitur ad alimenta, secundum consuetudinem Bulgari.*

DECISIO XIV.

FVit resolutum assignationem locorum montium, pro dote, donatione propter nuptias, fructibus dotalibus, & alijs factam de mense Septẽbris 1617. non sustineri, quia cum alienatio fuerit facta ad fauorem matris turricis, requirebatur ad hunc effectũ
1 datio †alterius tutoris, seu curatoris, vt illa datio posset sustineri, quòd cùm non fuerit factum contractus corruit, *Bald. consil. 200. incip. vobis spectabili in fin. vers. tamen considerandum, lib. 3. Ang. consil. 96. nu. 2. vers. & vbi emeret, Roman. consil. 413. num. 14. & 15. vers. quoad sextum.*

Neque suffragatur, quod Curator fuerit datus, quia est aduertendum, quòd Statutum Vrbis c. 113.
2 *lib. 1.* †quod agit de alienationibus rerum minoris requirit in talibus alienationibus authoritatem Tutoris, seu Curatoris, quod est conforme dispositioni iuris communis ex allegatis per *Simoncell. de decret. lib. 1. tit. 1.* & insuper requirit interuentum duorum proximiorum, & illis deficientibus interuentum alterius legitimi Curatoris, quare cùm non interuenerint dicti proximiores Curator fuit datus loco ipso-
3 rum; Vnde vlterius †requirebatur interuentus alterius Curatoris de iure requisitus, cum minor contraheret cum tutrice, vt fuit resolutum bis apud Rotã, vt in *decis. 49. num. 8. & decis. 59. num. 3. vers. quicquid sit apud Picum super Statut. Vrbis, & 2. decis. est repetita part. 1. in recent. decis. 153. num. 4.*

Et prædicta probantur optima ratione, quia statutum requirit authoritatem tutoris, & curatoris, ac duorum proximiorum, & in eorum defectum alterius curatoris; Vnde si minor contrahit cum tutore,
4 aut curatore, nihil † disponit statutum; sed casus remanet in dispositione iuris communis, *l. commodissimè. ff. de lib. & posthum.* ergò debet dari Curator, vel Tutor per supradicta, in reliquis firmo remanente statuto, quod debeant interuenire duo proximiores, & illis deficientibus debeat dari Curator, vel Tutor, quare in casu isto duo Curatores debuissent da-
5 ri, vnus ex dispositione †iuris communis ex quo minor contrahebat cum Tutrice alter vigore statuti ex quo non aderant proximiores, & ideo erat locus Curatori.

6 Neque dicatur quod †restitutio dotis, & donationis propter nuptias, nec non & solutio fructuum erãt debita necessaria, & ideò non intrabat statutum, *Caput aquen. decis. 199. in fin. lib. 3. Roman. cons. 394. nu. 3.* vsque ad finem, nam fuit responsum, quod prædicta procedunt in obligatione pro † re necessaria, &
7 sic intrarent si ageretur iuxta formam statuti *libro 1. cap. 151.* & propterea quicquid dicendum sit, an habeant locum quãdo agitur de alienatione, & sic iuxta terminos *d. cap. 113.* fuit responsum prædicta non applicari ad casum, de quo agitur. Nam etsi quando agitur de dote† restituenda exceptio administra-
8 tionis non possit opponi, *Negus. de pignor. in 1. membr. 5. par. nu. 36, & seqq.* tamen hæc conclusio non †pro-
9 cedit quando ad manus mulieris peruenit pingue patrimonium prout in casu isto, ex cuius fructibus potuit satisfieri, *l. si damnum, §. præterea, vbi Angel. in §. peculium, num. 3. ff. de peculio, Afflict. decis. 13. num. 16. & 18.* & fuit dictum in *causa Romana hæreditatis de Benilaqua 13. Maij 1591. coram Orano,* & in alia causa *Romana administrationis tutelæ 2. Aprilis, et 1. Junij 1590. coram bon. mem. Penia, Seraphin. decis. 1455. num. 5.* & fuit etiam dictũ in causa *Bonon. dotis 20. Junij. 1614. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Antiochено,* quæ

si pro-

si procedunt respectu dotis, eo magis debent procedere respectu donationis propter nuptias, & fructuũ
10 dotalium, quare debitum † non erat absolutè necessariũ, sed pendebat ex eo an ex administratione mulier præsumeretur satisfacta, quod requirebat causæ cognitionem, & ideò erant seruandæ solemnitates statuti.

11 Præterea fuit consideratum, quòd † respectu fructuum dotalium, decretum corruit ex falsa causa; quia soluto matrimonio non debentur amplius fru-
12 ctus dotis, † cum illius titulus sit extinctus, *Doct. in c. salubriter de vsur.* & tunc demum debentur, quando duo concurrunt, scilicet, quod mulier fecerit diligen
13 tias † pro dote habenda, & non habeat vndè aliundè se alat, *Afflict. decis. 284. nu. 4. Thesaur. decis. 43.* & fuit resolutũ in causa *Spoletana vsufructus* 18. *Maij* 1599. *coram bo. mem. Cardin. Mantica*, & in causa *Cesenaten. fructuum dotis* 15. *Iunij* 1603. & 16. *Ianuarij* 1606. *co*
14 *ram bo. me. Litta.* in qua fuit dictum quod onus † probandi quod non habuerit aliundè incumbit mulieri, *Pontan. de aliment. cap.* 15. *num.* 13. Hic autem non datur de aliqua diligentia, & tantum abest quod probetur, quod mulier non haberet aliundè; imò clarè
15 constat de contrario, ex quo ista mulier † fuit relicta vsufructuaria à marito quod legatum licet restringatur ad alimenta iuxta consuetudinem Bulgari, non refert, cum nihilominus haberet alimenta, & sic vltra dotem vnde se aleret.

Et ità conclusum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO

Burgi Sancti Sepulchri Beneficij Luna 25. *Maij.* 1626.

ARGVMENTVM.

Iuris patronatus beneficium, vt præsentato adiudicandum veniat, necessariò quid sit probandum.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium Iurispatronatus, vt alicui sit adiudicandum. quid probare debeat.*
2 *Patroni laici habent tempus quadrimestre ad præsentandum. & num.* 11.
3 *Beneficium vacat, quando illud habens, contrahit matrimonium.*
4 *Matrimonium fuisse contractum, bene probatur ex fide Parochi testibus munita, & extracta a libro matrimoniali.*
5 *Probatio melior dari non potest, quam propria confessio.*
6 *Possessio semel acquisita præsumitur continuata.*
7 *Possessio probatur ex locationibus effectuatis per plures perceptiones fructuum, & affictuum.*
8 *Clericatus probatur ex literis patentibus desuper emanatis ab ordinario.*
9 *Status vltimus in beneficialibus attenditur.*
10 *Iurispatronatus probatio leuior sufficit, quando ordinarius non est in causa nec alius prouisus de beneficio tamquam libero.*
11 *Tempus quadrimestre datum patronis ad præsentandum non currit, nisi à die scientiæ vera.*
12 *Tempus quadrimestre datum patronis ad præsentandum non currit, nisi à die scientiæ vera.*
13 *Probatio per famam non sufficit, quando requiritur certa scientia.*

DECISIO XV.

REsoluto in hac causa sub die 4. Iulij præteriti beneficium, de quo agitur non esse adiudicandum D. Bufalino, & reseruato, vt videretur, An esset adiudicandum D. Octauio, cum hodie super reseruatione prædicta dubium proposuerim, Domini respondêrũt ad fauorem Octauij; scilicet illi adiudicandum esse
1 † d. beneficium, quia docet de vacatione beneficij, existentia iurispatronatus, fui qui ad illud fuit præsentatus habilitate, ac de præsentatione à Patronis fa-
2 cta in tempore † quatuor mensium coram Ordinario, quibus concurrentibus præsentato debetur institutio *cap. decernimus, & cap. Monasterium* 16. *quæst.* 7. *cap. cum Bertoldus, & ibi Abb. num.* 12. *de re iudic. cap. dilectus vbi glos. in verb. plus Iuris de offic. legat. Rot. recent. decis.* 337. *num.* 1. *par.* 2.

Et quoad vacationem, sufficienter ea probari visa
3 est per contractum † matrimonij, initum à Cesare Dondello vltimo possessore beneficij *ad cap.* 1. *de Cleric. coniug. vbi glos. & Doct. Conar. in epitom. de spons. par.* 2. *cap.* 6. §. 3. *num.* 4. *Rebuff. in praxi tit. requisit. ad collat. benefic. num.* 54. & fuit dictum in *Lucana Cappellanie* 23. *Februarij* 1609. *coram bo. mem. Pania* de quo
4 matrimonij contractu benè constat † ex fide Parochi testibus munita, & extracta à libro matrimoniali, *Rot. diuers.* 340. *num.* 2. *part.* 2. *& post secundum vol. cõsil. Farinac. decis.* 322. *num.* 2. *& decis.* 337. *numm.* 1. Ac etiam ex confessione ipsius Bufalini, venientis ex im-
5 petratione ob eandem vacationem, qua † confessione non potest dari melior probatio, vt fuit dictum *in Asculana Plebania* 12. *Ianuarij* 1624. *& in Vrbinaten. beneficijs* 30. *Decembris eiusdem anni coram me.*

Possessio d. Cesaris vsque ad diem celebrati matrimonij fuit comprobata in prima decisione huiusmodi causæ, & plenè iustificatur, ne dum ex instrumento adeptionis sequutæ ex simili titulo præsentatio-
6 nis, quæ † possessio præsumitur continuata iusta *l. licet. C. de acquir. poss. Alciat. in reg.* 2. *præsumpt.* 21. *Rot. decis.* 62. *num.* 1. *part. prima, & in Illerden. beneficij* 17. *Octobris* 1584. *coram Pœnia*, & sæpe in alijs, sed etiam
7 ex locationibus effectuatis per † plures perceptiones affictuum, & fructuum, & ex secutis solutionibus onerum beneficij perdictum Cesarem vsque ad tempus prædictum, ad tradita per *Gabriel. de locat. conclus.* 4. *num.* 2. *& sequentib. lib.* 3. *Rot. apud. Sanctam. me. Gregor. XV. decis.* 200. *num.* 1.

8 Clericatus Octauij benè † probatur ex litteris patentibus desuper emanatis Reuerendissimo D. Vicegerente, quibus plena fides consueuit adhiberi. *cap.* 2. *& ibi Abb. in primo not. de Cleric. peregrin. Felin. in cap. post cessionem num.* 3. *&* 15. *de probat. Rot. decis.* 715. *num.* 3. *in fine par.* 1. *& decis.* 455. *num.* 7. *par.* 2. *recent. & in Ripana Beneficij* 27. *Iunij* 1622. *et in Lecdien. Canonicatus* 6. *Nouembris* 1623. *coram me.*

Existentia Iurispatronatus inter partes non controuertitur, & de pertinentia satis DD. censuerũt apparere ex vltimo statu, & quasi possessione præsentandi, cum ijdem de Bofulcis, & Dondolellis qui de anno 1612. præsentauerũt d. Cæsarem vltimum possessorem, præsentauerint quoque Octauium iun-

&o præcipuè, quod probatur dictos de Bofolcis, & Dondolellis etiam præstitisse consensum vti patronos in prouisione apostolica Ioan. Baptistæ de Sabellis antecessoris d. Cæsaris sequuta anno 1569. ob vocationem in Curia, cum narratiua iurispatronatus,
9 & eiusdem derogatione pro illa vice, cum tamen† vltimus status ad effectum de quo agitur benè sufficiat *cap. consultationibus de Iurepatr. Rip. in cap. cum Ecclesia sutrina num. 53. & 90. de cauſ. poſſ. & propr. Calder. conſ. 61. de Iurepatr. Rot. deciſ. 174. num. 2. & ſequent. part. 2. recent.* plenè addent ad Sanctæ mem. Gregorium XV. *deciſ. 77. num. 12.* Præsertim quia Ordinarius non eskim causa, nec alius prouisus tãquam delibero, sed
10 lis† est inter præsentatos, in quo casu admittuntur etiam leuiores probationes *Cassador. deciſ. 1. num. 7. de probat. Rota apud Card. Mantic. deciſ. 244. nu. 5. & apud Sanctæ memoriæ Gregorium XV. d. deciſ. 452. nu. 3. Gonzalez ſuper reg. 8. gloſ. 18. num. 59.*

Ac demum præsentatio. visa est etiam in tempore facta non obstante quòd Octauius illam acceptaue-
11 rit per quatuor dies post elapsum tempus† a iure datum patronis ad præsentandum. Quia prædictum tẽ-
12 pus non currit itaut fiat locus † deuolutioni, nisi à die scientiæ veræ patronorum, & non interpretationis beneficij *Garc. de benefic. part. 10. num. 37.* vbi plures refert decisiones cum alijs cumulatis in *Praten. benefic. 24. Februarii. 1620. coram R. P. D. meo Buratto*, Et super hac scientia nullæ ad sunt: probationes, quæ in omnem euentum afferri deberent à D. Bufalino plenæ, & concludentes, nec sufficeret probatio † per fa-
13 mam vti non releuans, quando requiritur certa scientia, vt in his terminis fuit resolutum *in d. Praten. coram D. meo Buratto.*

Et ita &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO, Decano.

Parmen. Status. Lunæ 8. Iunij. 1626.

ARGVMENTVM.

Filij, ad hoc, vt probetur, quod sint in quasi possessione legitimitatis, quid sufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium vbi est legitimum, ibi filij legitimi nascuntur, etiam quod concubinatus præcesserit.*
2 *Filij incesti appellantur, qui post concubinæ nuptias sunt procreati.*
3 *Legitimitatis quasi possessio bene probatur per testem deponentem de vera scientia, concurrentibus duobus alijs testibus deponentibus de publica voce, & fama.*
4 *Testis vnus cum fama plenè probat.*
5 *Testis deponit de publica voce, & fama si dicat, quod publicè dicebatur.*
6 *Testis, si deponat, quod aliquid fuit communiter dictum, & reputatum, etiam quod non dicat audiuisse communiter dici, probat famam.*
7 *Testis de auditu, licet non probet facit tamen adminiculum.*
8 *Testis examinatus inter diuersas partes præbet adminiculum.*
9 *Testis vnicus plenè probat etiam in criminalibus, iuncta fama.*
10 *Legitimitas ex sola fama concurrentibus adminiculis, vna cum communi reputatione probatur.*
11 *Matrimonium præsumitur contractum secundum leges, & pro vt est licitum.*
12 *Contrahentes præsumuntur in dubio se conformasse dispositioni Iuris communis.*
13 *Matrimonium non præsumitur contractum per illicitum, & in concessum modum.*
14 *Homo, quando est iratus, in eius verbis non est faciendum fundamentum.*
15 *Raptus, non impediebat matrimonium ante Concil. Tridentinum.*
16 *Testes examinati ad instantiam alterius personæ, faciunt aliquod adminiculum.*
17 *Testes, qui deponunt explicitè debent declarare, & supplere alios testes, qui deponunt implicitè.*
18 *Filij legitimi, & naturales secundum communem vsum loquendi, & vulgi intelligentiam vocantur illi, qui sunt nati ex legitimo matrimonio.*
19 *Patris confessio multum prodest ad probandam legitimitatem filiorum.*
20 *Immemor salutis æternæ nemo præsumitur.*
21 *Institutionis actus est valde proportionabilis filijs.*
22 *Enunciatiuę emanatę de tempore non suspecto præbent.*
23 *Legitimitatis quasi possessio benè probatur, si filij sint admissi ad feudum, ad quod solum filij legitimi, & naturales succedere debent.*
24 *In legitimitatis quasi possessione. vt quis probetur esse, requiritur. Quod sit in quasi possessione filiationis. Quod possideat bona paterna, & quod sit natus ex ea, quę vxor credebatur.*
Sed ista est opinio gloſ. in l. lator in verb. probare. qui fil. sint legit. reiecta est, cum vnumquodque istorum alternatiue sufficiat. nu. 24.
25 *Confessio emanata in commissione probat contra confitentem.*
26 *Testes deponentes de fama, illi præferuntur, qui deponunt de bona.*
27 *Legitimitatis quasi possessio suffragatur ad effectum successionis, ita vt contrarium dicenti incumbit onus probandi.*
28 *Probationes illius partis præualent, pro cuius fauore ad sunt plures resolutiones.*
29 *Legitimitas, quando non agitur de fœdere matrimonij, sed ad effectum successionis probatur testibus probationibus. & num. 30. & 31.*
32 *Testes, qui conuincuntur ab alijs testibus non audiuntur.*

DECISIO. XVI.

FVit resolutum DD. Alexandrum, & Cyrum ex persona Pallauicini Aui, & Sigismundi patrui magni esse in sufficienti quasi possessione legitimitatis requisitæ à Ioanne Francisco Marchione Pallauicino fideicommittente, hoc est tanquam procreatorũ, & natorum de legitimo matrimonio verè & non fictè. Ratio DD. fuit, quia satis probatur natiuitas dd. Pallauicini, & Sigismundi post matrimonium inter

per Bernardinum, & Catherinam, de quo constare iam Rota ter constitit, licet sine coarctatione tempo-
1 ris; Vbi enim est matrimonium, † ibi filij legitimi nascuntur, etiam quòd concubinatus præcesserit, *l. cum*
2 *quis*, §. 1. *C. donatur. liber.* vbi appellantur † iusti filij, qui post concubinæ nuptias sunt procreati, *Bertaz. cons. ciuil. 92. num. 6.*

Quòd autem procreatio, & natiuitas dictorum probetur post matrimonium, satis constat, cum presbyter Bapcista testis Rangonorum examinatus in Curia de anno 1533. qui fuit præsens matrimonio, vt ipse deponit ad 17. interrogatorium, prout sæpe Rota firmauit, deponat quòd Bernardinus, & Catherina per plures annos steterunt simul reputantes se pro legitimis coniugibus, & procreauerunt articulatos filios, videlicet inter alios præfatum Pallauicinum, & Sigismundum, & quòd plures reputabant eos pro veris, & legitimis coniugibus, & sic iste testis deponit de vera scientia de precratione dd. Pallauicini, & Sigismundi, cum quo, cum duo alij testes de publica voce, & fama concurrant, nedum circa matrimonium,
3 sed etiam circa procreationem post ipsum, satis † probatur quasi possessio legitimitatis requisitæ, cum hic non agatur in concursu cum altero matrimonio Bernardini legitimè probato, aut cum alijs filijs ex eodē natis. *Abb. in c. 2. num. 6. vers. sed hoc dictum, Butr. nu. 9. Præpos. num. 4. vers. quærit hic Vincentius, de clandestin. desponsa.* Et ratio est, quia vnus † testis cum fa-
4 ma plenè probat, *glos. in cap. 1. in ver. fama, de appell. & in c. veniens d. t. in verb. illorum, & ibi Innoc. de test. Bart. in l. de minore, §. plurimum, num. 30. ff. de quæst. Verall. decis. 300. par. 3.*

Famam verò satis probat Bernardinus de Franzosijs testis DD. de Rangonibus examinatus Cremonæ de anno 1531. super interrogatorio incipiente, *si sciunt, &c.* qui etiam distinguit filios natos antè, & post matrimonium, & in hoc concordat cum assertione Bernardini facta in ipsius testamentis, de quā inferius dicetur, inquit enim, quòd publicè † dicebatur
5 (& sic deponit de publica voce, & fama, *iuxta decis. verall. 7. part. 2.*) in loco Zibelli, Bernardinum despōsasse Catherinam, & eam in vxorem accepisse, & ab indè citrà Bernardinum ex ea suscepisse Vbertum, Pallauicinum, Sigismundum, Io: Franciscum, Iacobam, & Isabellam, &c. Vndè si suscepit post matrimonium Vbertum, negari non potest, quin procreauerit, & susceperit etiam prædictos Pallauicinum, & Sigismundum, qui successiuè sint nati. Et quamuis in Decisione facta 27. Aprilis 1622. aequiuocando fuerit iste testis etiam ponderatus super alio interrogat. tamen illum ponderando super hoc interrogat. negari non potest quin probet famam, vt dictum est.

Eandem famam probat Ioannes de Magistris pariter testis DD. de Rangonibus examinatus Parmæ de anno 1544. qui super 13. interrogat. deponit, quòd Bernardinus ex Catherina antequam esset eius vxor, habuit vnum filium nominatum Federicum, & postquam fuit nupta, habuit Vbertum, Pallauicinum, Sigismundum, Io. Franciscum, Iacobam, &c. Et ita dicit audiuit, & intellexit, ac vidit ipsum D. Bernardinum, ac Catherinam ipsos filios, & filias pro talibus sic natis habere, tenere, & reputare, ac nominare, & ab alijs teneri, haberi, & reputati palā, & publicè in Terra Zibelli. Vndè si publicè, & palam reputabātur, & habebātur, & reputabātur, p̄ natis post matrimoniū, vtique dicendum est, etiam hunc testem probare famam, *Alex. cons. 101. num. 19. vers. non obstat, lib. 7.*
6 Vbi quòd † si testis deponat quòd aliquid fuit communiter dictum, & reputatum, etiam quòd non dicat audiuisse communiter dici, probat famam, secundum magis communem opinionem Doctorum.

Et prædictis depositionibus potest addi depositio Barocij de Burgo testis pariter Rangonorum examinati Parmæ de anno 1544. qui super 13. interrogat. dicit quòd Bernardinus ex Catherina, vt dici audiuit, suscepit in figura veri matrimonij Vbertum, Sigismundum, & nonnullos alios filios, & filias, qui testis
7 † licet deponat de auditu, negari tamen non potest, quin faciat aliquod adminiculum; & de auditu pariter, etiam deponit Raymundus del Pizzo examinatus Cremonę de anno 1531. qui eò magis præstat adminiculum, quia distinguit filios natos antè, & post matrimonium, & in hoc concordat cum Bernardino de Franzosijs, & cum assertione præfati Bernardini, quam fecit in testamentis.

Adminiculum præbet etiam depositio Damiani Cornazzani examinati pro DD. de Pallauicinis contra Fiscū de anno 1537. qui expressè deponit, quòd ex Bernardino, & ex vxore sua legitima nati sunt Vbertus, Pallauicinus, Sigismundus, & Ioan Frāciscus,
8 & hic † testis optimè deponit, & plenè probare si esset examinatus inter easdem partes.

Ex quibus, vt dictum est, cum adsit vnus testis, qui fuit præsens matrimonio, & sic deponat de vera scientia Pallauicinum, & Sigismundum natos, & procreatos post matrimonium, & alij sint qui probant famā, inficiari non potest, quin habeatur, plena probatio, maximè cum alia adminicula concurrant, † quæ operantur, vt etiam in criminalibus vnicus testis cum fa-
9 ma plenè probet, & sic in fortioribus terminis. *Verall. decis. 288. part. 3.* Immò ex sola fama, cum communi reputatione, † concurrentibus adminiculis, proba-
10 tur legitimitas, *Abb. in c. transmissæ, num. 10. qui fil. sint legit. Dec. in c. per tuas, num. 8. de probat. & cons. 54. num. 1. Pariſ. consil. 13. num. 9. lib. 2.* & dixit *Rot. in can. Cæsaraugustana Status de Morata 7. Iunij 1585. coram Bubalo.* Quæ quidem fama, & communis reputatio hic adsunt; Nam de fama satis dictum est superius; Communem verò reputationem, quòd dd. Pallauicinus, & Sigismundus essent nati post matrimonium, expressè probat dictus Ioannes de Magistris supra relatus, vt patet ex clara illius depositione supra relata, & idem deponit presbyter Baptista, qui fuit præsens matrimonio, dum dicit, quòd post ipsum matrimonium prædicti procreati fuerunt. Et subdit, Et plures reputabant eos pro legitimis coniugibus, Et licet subdat; Et etiam aliqui dicebant, quòd inter eos non potuit esse matrimonium; Attamen de istis non est curandum, cum non negent matrimonium, sed dicant non potuisse esse, & sic præsupponebant impedi-
11 menta, de quibus cum non constet, † matrimonium præsumitur contractum secundum leges, & prout licitum est. *cap. ad audientiam, de præscript. Iaſ. post Bald. in l. 1. num. 24. C. de ſerv. fugit. Alciat. reg. 2. præſumpt.*
12 *1. num. 4. & 3.* & in dubio contrahentes † præsumuntur se conformasse dispositioni Iuris communis, *l. si duo, vbi Bald. Castr. & alij, ff. de acquirend. hæredit. l. hæredes mei, §. item ita, ff. ad Trebell.* Non autem per-

† illici-

13 †illicitum, & inconcessum modum, *Soccin.consil.19. num.6.volum.1.Corn.consil.190.in princ.vol.3.Rot.decis.434.nu.5.par.1 in recent.*

Et hæc communis reputatio coadiuuatur ex depositione aliorum duorum testium DD. de Rangonibus examinatorum Cremonæ de anno 1531. super interrogatorijs 9.cap. adscriptis, videlicet Stephani de Caballis, qui postquam deposuit, quòd Bernardinus, & Catherina reputabant prædictos filios pro legitimis. & naturalibus, Subdit, quòd ita etiam reputabantur à Vassallis, & Subditis, & quòd Rolandus eos pro nepotibus nominabat, tenebat, & reputabat, & quòd ita tenti, & reputati fuerunt post obitum Bernardini. Et Raymundi del Pizzo, qui idē deponit, & subdit, vidente, sciente, patiente, & non contradicēte Rolando, qui testis licet subdat, quòd cum aliquando Rolandus irasceretur cum dictis filijs, quia ab eis non honorabatur prout volebat, dixisse: *L'animo mio è di torgli ciò che hanno, perche sono bastardi, che sua madre è stata rapita*: Attamen in istis
14 †verbis ab homine irato prolatis nō potest fieri fundamentum, *Ias. in l.si filiam suam, nu.5.ff. de inoff. test.* Et cessat omnis difficultas, quia cum agatur de ma-
15 trimonio contracto †ante Concilium Tridentinum, raptus non dirimebat matrimonium, *cap.fin.de rapt. Sāch.de matrim.lib.7.disp.12.num.41 in fin.* Sed istud impedimentum fuit inductum per Concilium Tridētinum. *sess.24.cap.6.de reformat.*

Cuncurrunt etiam in ista probatione communis reputationis tres testes D.Eufrosinæ examinati con-
16 tra DD. de Rangonibus de anno 1558. qui licet †sint examinati ad instantiām alterius personæ, negari tamen non potest, quin faciant aliquod adminiculum.

Et quamuis etiam replicaretur, quòd isti vltimi testes deponunt de communi reputatione, quòd Vbertus, qui est maior natu Pallauicini, & Sigismundi, esset filius legitimus, & naturalis, quæ probatio concludit etiam ad legitimatos per subsequēs matrimonium, quos respuit testator, cum vocauerit natos, & procreatos ex legitimo matrimonio verè, & non fictè, vt fuit semper admissum in hac causa; Attamen cum duo testes supra ponderati probent de communi reputatione, tanquam de natis, & procreatis de legitimo matrimonio, & vnus ex dictis testibus fue-
17 rit præsens matrimonio, isti †testes debent declarare, & supplere alios, qui implicitè deponunt, *Bald. in l.2.num.5.C.de bon.possess.secund.tab. Verall. decis. 206.num.5.par.2.* Vltrà quod prædicti testes dicunt dd.filios esse legitimos, & naturales, vndè cum secū-
18 dum communem vsum †loquendi, & vulgi intelligē tiam tales vocentur illi, qui sunt procreati, & nati ex legitimo matrimonio, ita in istis terminis debent illorum dicta intelligi, non autem secundum subtilitatem, vt pulchrè tradit *Felin.cons.2.num.36. Alex. consil.82.num.1.lib.1.Rom.consil.301.num.14.15. & 16. vbi etiam Apostilla adducit concordantes.*

Adminicula verò in hac facti specie fortissima sūt visa. Et primo mandatum de dispensando, quod fuit obtentum de anno 1508. & (vt prætendunt DD.Rā goni) procurata executio petita de mense Ianuarij anni 1510. Et ideò cum colligatur ex duobus Instrumentis anni 1526. & 1530. quinimo etiam ex depositione Raphaelis de Ferrarijs testis Rangonorum examinati de anno 1533. Pallauicinum, & Sigismundum successiuè natos fuisse anno 1511. & 1512. respectiuè, concurrit euidens adminiculum, quod sint nati post matrimonium. Concurrit insuper testamentum Bernardini conditū 6. Decembris d.anni 1511. in quo diuidendo filios natos antè, & post matrimonium, inter natos post matrimonium connumerat Pallauicinum, nulla facta mentione Sigismundi, qui
19 tunc non erat natus, quæ †confessio patris multum prodest, *Auth.si quis liberos, in ver.sine testamento, C. de natur.liber. & notant Bald. & Doct. communiter in l. filium, ff. de his, qui sunt sui, vel alien. Iur. Lanfranc. in c. quoniam, ver.confessiones, in fin. de probat. glos. in l.1.§. Iulianus, in verb. pro filio, ff. de lib. agnos. bene Soccin. Iun. in cons.9.num.9.lib.2. Mandell. consil.180.num.2.* Et præsertim cum agatur ad effectum legitimitatis, *Rotheb. decis.3. in fin. qui fil. sint legit. & fuit dictum in causa Papien. matrimonij 1. Iunij 1594. coram Illustr. Millino.* Eoque magis hæc confessio prodest, cum fuerit facta in vltima voluntate, nemo enim præsumitur
20 †esse immemor salutis æternæ, *l.sancimus 6. in fi. C. ad l. Iul. repet. Hippol. de Marsil. in reper. rubr. de fideiuss. num.44.*

Insuper ista cōfessio tantò magis attēdenda, quia idem Bernardinus, cum superuixisset de anno 1519. aliud condidit testamentum, & cum tunc esset mortuus Io.Franciscus illegitimus, & natus ex matrimonio Sigismundus, & Io.Franciscus, illos pro legitimis nominauit, & hæredes vniuersales instituit, vnà cum Vberto & Pallauicino, & mentionem fecit de solo Federico illegitimo tūc superstite, cui certa bona, prout in primo testamento reliquit. Et valdè prædicta corroborantur, cum dicta confessio fuerit facta in
21 †actu institutionis, qui est proportionabilis filio, *Rot.decis.472.num.8.part.1. in recent.* quæ loquitur in puncto.

Concurrit etiam, quòd in Instrumento quietantiæ celebrato 9. Iunij 1510. in Terra Varani, cuius erat Dominus Marchio Bernardinus, à Notario Vassallo, & coram tribus testibus vassalis, inter quos presbyter Baptista de quo supra, quietat parochus, Catherina enunciatur vxor in secundo matrimonio Bernardini Marchionis Pallauicini, prout etiam enūciatur in alio Instrumento mandati procuræ 9. Martij 1512. & appellatur Illustr. & Marchion. Pallauicina, & idem habetur in alio Instrumento quietantiæ anni 1513. 16. Ianuarij. Vndè cum ex supra dedūctis constet Pallauicinum, & Sigismundum successiuè fuisse natos anno 1511. & 1512. & Catherina fuerit enunciata vxor 9. Iunij 1510. & successiuè in sequentibus annis etiam talis fuerit enunciata, sequitur euidentissima coniectura, quòd Pallauicinus, & Sigismundus sint procreati post dictum matrimoniū. & cum †istæ enunciatiuæ emanauerint viuente Ber-
22 nardino, & sic tempore non suspecto, multam faciūt. *cap. super eo, de eo qui cognou. consangui. vxor. sua, vbi Abb. num.5. vers. secundo casu, Roman. sing.620. nu.2. Curt. Iun. consil.27. num.2. lib.1. et dixit Rot. in hac causa in decis.247. num.16 coram S.M. Greg. XV. & decis. 1000. coram bon. mem. Card. Seraphino.*

Potest præterea considerari successio dd. fratrum in Castris, & Iurisdictionibus fideicommisso subiectis, de qua deponunt ijdemmet testes DD. de Rangonibus nempè Stephanus de Caballis, & Raymundus del Pizzo, tàm in Castro Zibelli, quàm alijs locis,

cis, in quibus Bernardinus pater iurisdictionem exercebat, per quam successionem, ad quam non fuissent admissi, nisi habuissent qualitates requisitas à testa-
33 tore, † indubitanter probatur quasi possessio legitimitatis requisitæ à testatore, *Rot. decis. 434. nu. 7. par. 1. in recent. & fuit dictum in causa Vrbeuetana Fideicōmissi de Corbaria 5. Nouemb. 1603. coram bon. me. Card.*
34 *Pamphilio.* Et dicitur indubitanter, quia † licet *glos. in c. lator, in verb. probare, qui fil. sint legit.* copulatiuè requirat tria ad probandam istam quasi possessionē, videlicet, quòd quis sit in possessione filiationis, & possideat bona paterna, & quod sit natus ex ea, quæ vxor credebatur, tamē verius est, quòd vnumquodque alternatiuè sufficit, *Paleot. de noth. & spur. c. 22. num. 2. vers. dicemus.*

Tandem plurimum suffragatur relatio, quam Cardinalis Simonetta fecit Paulo III. continens ex actis sibi constitisse istos DD. Pallauicinos legitimos, & ad paternam hæreditatem successibiles, & capaces,
35 vt in confessione DD. de Rangonibus, de qua † in cōmissione, *ad l. cum precum, C. de liber. caus.* Accedunt insuper attestatio Potestatis Parmæ, sententiæ latę in partibus, & alia huiusmodi per prius ponderata.

Neque obstant testes, qui deponunt super illegitimitate, quia cum & ipsi deponant de fama, magis
36 sint † attendendi testes deponentes de bona, quam de mala fama. *Put. decis. 2. lib. 3.* Eòq; magis in hoc
37 articulo, cum agatur de quasi possessione † legitimitatis, quæ suffragatur ad effectum successionis, itaut dicenti contrarium incumbat onus probandi, *c. lator, vbi glos. in verb. probare, qui fil. sint legit. Dec. d. consil. 54. num. 3. vbi de communi, Felin. in c. per tuas, in fin. de probat. Abb. in c. transmissæ, num. 4. qui fil. sint legit. Paleot. de noth. & spur. d. c. 22. num. 5.* Et inficiari non po
38 test, quin probationes † pro hac parte prænaleant, eoque magis cum ter fuerit resolutum constare de matrimonio, videlicet *coram Robusterio 2. Decembr. 1573. & coram bon. mem. Card. Seraphino. 23. Octobris 1592. & coram S. M. Greg. XV. 10. Aprilis 1606.* quia cum non agatur de fœdere matrimonij, sed ad effe-
39 ctum successionis, sufficiunt † etiam leuiores probationes, *Salyc. in l. non nudi, num. 6. C. de probat. Gemin. consil. 27. num. 8. Paris. consil. 57. num. 41.* Et quamuis *Bald. quem refert Dec. in d. consil. 54. in princ.* teneat cōtrarium, illum tamen reprobat, & de communi in cōtrarium testatur idem *Dec. in d. cons. 54. num. 3. Ferret. cons. 49. num. 1. Alciat. præsumpt. 38. num. 5. cum seqq.*
30 *in vltim. par.* Et hanc † conclusionem pluries tenuit *Rota apud Cæsarem de Grassis decis. 18. num. 9. de probat. & decis. 34. num. 19. par. 2. & decis. 79. num. 2. & decis. 357. num. 1. par. 1. diuers. Et in causa Neapolitana legitimitatis 14. Aprilis 1598. coram bon. mem. Penia, & coram eodem in causa Veneta, legitimitatis 3. Decembris 1599. & in alia Veneta 31. Ianuarij 1606.* & aliàs sæpissimè, & in terminis similis fideicommissi, in quo
31 vocabantur † procreati, & nati de legitimo matrimonio, verè, & non fictè, dixit *Rota in causa Mediolanen. legitimitatis 2. Maij, & 28. Nouembris 1558. coram bo. mem. D. de Rubeis relata apud Cottam decis. 22.*

Nec inficiari potest, quin ista probatio matrimonij optimè conferat, quia licet fuerit admissa sine coarctatione temporis, nihil facit, quoniam satis est, quòd ex prædictis sufficienter constet ad effectū de quo agitur, prædictos Pallauicinum, & Sigismundum fuisse procreatos, & natos post matrimonium.

Nec ista probatio eliditur ex quo Bernardinus de anno 1526. in commissione Clementis VII. fateatur non extare probationes circà matrimonium, quia vltrà alias responsiones, quæ ad eandem commissionem afferuntur, ibidem asseritur matrimonium, sed negatur probatio, quæ postea superuenit.

Neque obstant oppositiones alias factæ contra personam Vberti, nam omissis alijs responsionibus in alijs decisionibus ponderatis, cessat omnis difficultas, quia non reuidentur hodiè decisiones factæ circà illum articulum, sed agitur de persona Pallauicini, & Sigismundi, circà quas non militant prædictæ exceptiones.

Alia verò deducta cum partim sint fundata in te-
32 stibus per Rotam reiectis, partim † verò conuincantur ex quatuor testibus DD. de Rangonibus, deponē tibus March. Bernardinum fuisse probum virum, ac bonum dominum, & fidelem Christianum, ideò per Dominos consultò fuerunt omissa, &c.

Et ita conclusum, vtraque parte Informante.

REVERENDISS. P. D. DVRANO Episcopo Vrgellen.

Romana Dotis, sine Saluiani. Mercurij 10. Iunij. 1626.

ARGVMENTVM.

Mater, si donet filio aliqua bona, ad hoc vt decentius nubere possit, cum prohibitione alienationis, nisi pro assecuratione, & restitutione dotis recipiendę, si modo eueniat casus restitutionis dotis, vt detur immissio vxori in dictis bonis, quid sufficit, vt probet.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*
2 *Possessio ad effectum immissionis vigore saluiani interdicti benè probatur per testes deponentibus de actibus positiuis.*
3 *Possessionis vera translatio inducitur ex clausula, constituti.*
4 *Possessio in Saluiano interdicto sufficit ex constituto. & num. 16.*
5 *Possessio in Saluiano probatur ex substentatione litis.*
6 *Saluianum interdictum, quibus concurrētibus intret.*
7 *Possidere eamdem rem duo insolidum non possunt.*
8 *Possessio iure familiaritatis non relenat.*
9 *Filius eatenus præsumitur possidere iure familiaritatis bona materna, quatenus fuerunt in matris dominio.*
10 *Titulus præcedens tollit præsumptionem possessionis iure familiaritatis.*
11 *Possessio iure familiaritatis præsumitur quando non adest aliquis titulus, vt delictum excludatur. Alienum occupare videtur, qui titulum non habet. num. 11.*
12 *Transferens rem suam in alienum desinit esse Dominus, & nu. 13.*
14 *Testes, qui non reddunt scientiæ causam, non probant.*

15 Possi-

15 *Possidere pro, vel alio modo animi est.*
17 *Saluianum non datur sine hypoteca.*
Hypoteca, quando dicatur resoluta. numero 17. & vide num. 18.
19 *Bona donata reuertuntur cum sua causa.*
20 *Pignus, seu hypoteca constitui potest in re aliena ab initio Domini voluntate.*
21 *Pignus, seu hypothecam constituere potest Dominus in re propria reuocabiliter.*
22 *Hypoteca constituitur ex facultate, seu licentia vendendi. & num. 23.*
Hypoteca eo ipso censetur constituta (licet nihil de hypoteca fuerit dictum) si liceat mihi ingredi bona debitoris propria auctoritate. nu. 23. & 24.
25 *Pignus, seu hypoteca non cadit in re propria.*
26 *Pignus, seu hypoteca cadit in re propria, quando dominium est commutabile, & tempore duraturum.*
27 *Donatio facta alicui, vt decentius nubere possit, de matrimonio in genere sensisse videtur.*
28 *Text. in l. si ita §. si pater. ff. de leg. 2. & l. iam facta, ff. de condit. & demonstr. procedunt etiam in contractibus.*
29 *In donatione parentum facta filijs dicitur contemplatum certum matrimonium absque alia specificatione, quando præcesserunt sponsalia cum certa muliere.*
30 *Ex actu licet nullo, probatur voluntas.*
31 *Vir vxoratus non potest iterum vxorari, nisi soluto illo matrimonio.*
32 *Donatio patris, siue Matris siue p̃cedat, siue subsequatur, vt filius decentius nubat, illa non potest à filijs minui, seu retractari in præiudicium vxorum.*
33 *Licentiam habens aliquid faciendi, cum in eius voluntate positum sit, debet constare, quod ea vsus fuerit.*
34 *Legatum relictum alicui si volet, ille debet suam voluntatem declarare.*
35 *Grauato hæreditatem restituere, si sine filijs decesserit, cui data fuerit facultas vendendi, & obligandi, debet intelligi, si expressè, & specialiter dispo-fuerit.*
36 *Hypoteca generalis omnium bonorum, an comprehendat etiam bona alienari prohibita.*
37 *Iurium appellatione venit etiam facultas aliquid faciendi, vel disponendi.*
38 *Fideicommissario si data sit facultas disponendi de mille, & decedat intestatus, aut nulla facta de illis dispositione, eius legitimi hæredes, in quos transierunt vniuersa illius iura poterunt illa retinere, & num. 39.*
40 *Exceptioni prohibitioni adiectæ, quando non dicatur factus locus.*
41 *Dispositio generalis, quando corruit, omnia etiam eius accessoria deficiunt.*
42 *Alienationis prohibitio in fine dispositionis posita, quando non referatur ad omnia precedentia.*
43 *Causa dicitur anima, & spiritus dispositionis, ac ipsa met dispositio.*
44 *Dispositionis restrictio, vel ampliatio fieri debet ex diuersitate rationis, non verò ex figura, & ordine scripturæ.*
45 *Dotantes decipi non debent.*
46 *Mater compelli non potest ad dandum aliquid filio propter nuptias pro dotis recipiendæ assecuratione.*
47 *Grauatus bona restituere, potest pendente conditione d. bona alienare.*
48 *Grauato viuente, si fiat alienatio est nulla, & bona statim possunt vindicari.*
49 *Excussionis exceptio in Saluiano interdicto non admittitur.*
50 *Excussionis exceptio admittitur, quando est de natura obligationis.*
51 *Hypotecandi facultas cuius sit naturæ.*
52 *In Saluiano interdicto, quando excussio non admittatur.*
53 *Scriptura, vbi intervenire debet, non sufficit simplex consensus.*
54 *Donatio facta sub conditione, quæ iam de tempore donationis purificata erat, qualiter intelligatur facta ista donatio.*
55 *Licentia alicuius vbi requiritur, non necessaria, quando adest eius consensus.*
56 *Licentia in scriptis; quando est de forma contractus. si illa respiciat certum finem, sufficit, quod per æquipollens adimpleatur.*
57 *Causa finalis forma magis attenditur quam verba.*

DECISIO XVII.

DOmina Domitilla de Cæsijs vxor qu. Adriani Balleoni egit vtili Saluiano pro dote scutorum 24. mill. & alijs iuribus dotalibus contra D. Iuliam Balleonam Adriani matrem, pro obtinenda immissione in possessionem Castri Graffignani, & aliorum stabilium, quæ ipsa Iulia dederat prædicto Adriano, vt quamprimum & decentius nuberet, & cum pacto quod si præcederet sine descendentibus, bona donata liberè & integriter ad ipsam reuerterentur; si verò cum illis, qui superuiuerent donatrici, constituit primogenituram in eorum fauorem, cum prohibitione alienationis, nisi pro assecuratione, & restitutione dotis prima vice recipiendæ. Quare causa commissa in Rota bonæ mem. Vbaldo, cui ego fui subrogatus fuit in ea dubitatum an sit danda immissio. & Domi-
1 ni affirmatiuè resoluerunt, †quia de credito dotali, cum hypoteca constitit ex lectura publici instrumenti de anno 1618. quod facit probationem probatam *Bald. in l. Imperator num. 12. ff. de stat. homin.* & in terminis Saluiani *Onded. consil. 17. num. 19. lib. 2. Rot. apud Pacif. de Saluian. interd. decis. 13. & decis. 15. num. 1. & in recent. decis. 456. nu. 2. & 457. num. 1. & 569. num. 1. par. 2.* & apud *Greg. XV. decis. 491. nu. 6. in fin.*

2 De possessione autem Adriani apparuit † tam ex testibus deponentibus de actibus positiuis, qui propterea benè ad hunc effectum probant. *Paul. de Castr. cons. 168. nu. 1. lib. 2. & Rot. in alleg. decis. 569. num. 2.*
3 quam ex clausula, † Constituti, ex qua inducitur vera possessionis translatio *l. quod meo vbi Bartol. ff. de acquir. poss. & in l. quæ mulier*, vbi etiam *Bart. ff. de rei vendic. Tiraq. de iur. constit. par. 2. ampl. 1. num. 2. Paris.*
4 *cons. 128. num. 2. & seqq.* & in puncto quod in † Saluiano sufficiat possessio ex Cõstituto *Mart. de claus. claus. 20. num. 4. Greg. XV. decis. 491.* & fuit dictum in *Sutrina bonorum 23. Octobr. 1595. coram Card. Pamphil.* Et
5 demum † possessio Iuliæ probatur ex litis substentatione *Caput aqu. decis. 369. par. 2. Bart. decis. 20. num. 2.*
6 *& decis. 26. num. 16. apud Pacif.* quibus † concurrentibus intrat Saluianum, *Menoch. de adipisc. rem. 3. quæst.*

39.num.161.cum seqq.Put.decis.201.lib.1. Rot.decis. 324.num.3.& decis.456.num.1.par.2.recent.& apud Greg.XV. vbi sup.num.6.

Solum igitur superest in contrarium adductis respondere, quæ pro clariori, & faciliori intelligentia, & quia tot tantorumque hinc inde scribentium excitatæ difficultates id exposcunt particulariter discuti, & & examinari oportet.

Primo dicebatur quod D. Iulia semper possedit Castrum, & alia bona de quibus agitur tam ante; quã post matrimonium Adriani cum Domitilla, vt ex testibus summum.6. vnde cum † duo non possint eamdẽ
7 rem in solidum possidere, consequenter Adrianus nũquam possedit, & ideo testes deponẽtes de illius possessione debere intelligi de † possessione iure familiaritatis, quæ non releuat *l. qui iure familiaritatis vbi Bart.ff.de acquir.poss.Menoch.de arbitr.cas.* 160. *num.* 13. *cum seqq.*

Hoc obiectum facile fuit sublatum, quia Adrianus
9 catenus præsumitur possedisse bona † prædicta iure familiaritatis, quatenus fuerunt in matris dominio *Alex.in d.l.qui iure num.*3. vbi etiam *Imol.in princ.& Castren. num.* 4. in ipsum autem translato dominio
10 per donationem, cum clausula, Constituti, † cœpit possidere iure proprio ex titulo præcedenti, etiam absque alia declaratione *Soccin.sen.consil.*181. *num.* 5. *versic.& eo maximè lib.*2. *Purpur.consil.*298. *num.* 12. *Bursat.consil.*9. *num.*8. *lib.*1. *Rot.apud Greg.XV. decis.*92. *nu.*3. & ibi additio & apud *R.P.D.meum Decanum decis.*239. *num.* 6. & ratio est quia † præsumitur
11 possessio iure familiaritatis, vt excludatur delictũ, ne qui titulum non habet videatur alienum occupare, quæ cessat in Adriano, qui titulum habebat, † ergo cessare in eo quoque debet præsumptio possessoris iure familiaritatis. Et exadverso D. Iulia, quæ trãslato † dominio in Adrianum desinit esse Domina, §. *sic itaque discretis Inst.de act.ex tunc*, vsque ad donationis resolutionem iure familiaritatis possedisse præsumitur iuxta tradita per *Doct.in d.l.qui iure, & Surd. cons.*94. *num.*36. quo fit vt testes D. Iuliæ deponentes de possessione Adriani iure familiaritatis, & de possessione illius iure proprio, etiam post contractum matrimonium, non fint in consideratione habendi;
14 vltra quod † non reddunt scientiæ causam, quinimo necaliqua, quæ congrua sit reddi potest, quia cũ possidere †
15 vno, vel alio modo animi sit *l.si quis vt* §. *differentia, ff.de acquir.poss.* non cadit sub sensu corporali; Et in omnem casum sufficit Domitillæ ad obtinendum in Saluiano, †
16 possessio Adriani ex clausula, Cõstituti, quamuis de ea per testes deponentes de actibus possessorijs nõ constaret, iuxta superius allegata.

Secundo opponebatur, quod donatio de his bonis fuit resoluta per mortem Adriani, vigore pacti reuersiui in ea adiecti, quod Adriano præcedente Iuliæ donatrici sine descendentibus bona donata ad illam reuerterentur, & consequenter fuit etiam resolu
17 ta hypotheca in fauorem Domitillæ, † si qua fuit, sine qua non datur Saluianũ *l.si ex duobus* §. *sed hæc Marcellus ff.de in diem addit. l.hæc verbalis. ff.de pignor. Mãtic.de vsurp.& lib.*11. *tit.*2. *num.*67. *& seqq. Rot.apud Seraph.decis.*693. *num.*5.

Sed etiam hoc obiectum facilè tollitur ex facto, quia quamuis donatio fuerit resoluta, in casu sequuto; tamen in eadem fuit Adriano data libera facultas
18 hypothecãdi bona donata pro restitutione dotis prima vice recipiendæ, † quæ est ista de qua nunc agitur: quæ facultas non fuit resoluta *Rota apud Pacif. decis.* 150. *num.* 8. & sic resolutio donationis non operatur quoad hypothecam, sed ipsa remansit pro dotis re-
19 stitutione, & bona donata † reuertuntur cum sua causa, idest cum d. hypotheca ex consensu & voluntate donatricis *l.si quis ff.de vsufruct. legat. cap.* 1. *de feud. non haben.propr.natur.Bart.in l.in diem additio num.* 1. *ff.de aqua pluuial.arcen.Corbul. de emphyt. tit.de priu. ob non solus.canon.ampl.*34. *num.*3. *post princ.vers.hoc verum nisi D.consenserit. Aflict.decis.*112. *num.*7. & 9. *Gabr.consil.*143. *num.*6. *lib.*1. *Crescent.decis.*9. *num.*6. *de priuil. & Rot.in Romana census* 9. *Martij* 1607. *coram bo.mem.Iusto*, & ratio est, quia † sicut in re aliena
20 potest ab initio Domini voluntate pignus seu hypotheca constitui *l.alienas res ff. de pignor. act. & l. Pompon.* §. *item illud, vbi glos.ff.in quibus causis pign.* ita & Dominus reuocabiliter potest pignus, vel † hypothe-
21 cam imponere in re propria, in casum, quo Dominus esse desierit, accedente tamen vt hic, consensu, & voluntate illius, in quem dominium est recasurum, *arg. text.in l.si rem, & l.existimo, ff.de verbor.oblig.* inter vtrumque enim casum, nulla versatur differentiæ ratio.

Sed vnum est ex quo penitus omnis tolli videbatur scrupulus, quod si bene res perpendatur, nec Ius Adriano ex donatione competens fuit resoluti, quan
22 doquidem fuit etiam sibi data licentia † vendendi bona donata pro dotis restitutione, ex qua acquisiuit sibi Adriano in dicto casu hypothecam in bonis donatis ipso iure, vt probat *text.singularis in l.*3. §. *fin. ff. qui potior.* ibi, *Inter fratres conuenit, vt si frater agri portionem pro indiuiso pignori datam à Creditore suo, non liberasset, ex diuisione quæsitæ partis partem dimidiam alter distraheret, pignus intelligi Constitutum existimauit*, & ibi *Bart.* vbi per illum *text. quod ex* † *facultate vendendi constituitur hypotheca*, & facit singula re dictũ *Bald.in l. Creditores in fin.C. de pignor. vbi ex d.* §. *quod si pacisear, vt si mihi pecunia debita non soluatur; liceat mihi ingredi bona debitoris propria auctoritate, eo ipso cẽsetur hypotheca contracta, licet nihil de hypotheca dictũ fuerit*, & Baldi dictum commendat *Cremens. sing.*2. quæ hypotheca resoluta donatione per mortem Adriani, dubio procul remansit in illius hæreditate, &
24 ideo † venit sub illa hypotheca generali omnium bonorum, & Iurium in fauorem Domitillæ *l. nunc C. quæres pign.oblig. Negus.de pignor.in* 2. *memb.*2. *q.* 8. *numero* 8. *cum seqq.*

25 Neque obstat quod in re † propria non detur pignus, aut hypotheca *l. neque pignus ff.de reg. iur.* quia hæc regula limitatur, quando Dominium est commutabile, &
26 tempore † duraturum, vt quia restitutioni subiacet, tunc enim potest esse hypotheca, ei qui debet restituere *l.ex sexcante* §. *datimus ff.de except.rei iudic. Bart.in Iidelitor ff.ad trebel. Bald.cons.*167. *num.*2. *vers.nec obstat lib.*1. *Jas.in* §. *sic itaque discretis num.*11. *in fin.de act. Negus.de pignor.in* 4. *memb.*5. *par. nu.*2. *vers.& non obstat.* Quod verò interesset Adriano bona donata esse etiam sibi hypothecata in dicto casu, non eget discussione, cum enim donatio ideo sibi
23 facta fuerit, vt nobilius ac decentius matrimonio collocaretur, tanto magis id consequuturus erat, in quanto pleniora iura in rebus ad hoc donatis acquisiuit.

Ter-

Tertiò adducebatur quod matrimonium Adriani
27 cum Domitilla præcessit donationem; igitur † D. Iu
lia, quæ ideo dedit, vt decentius Adrianus nuberet
de alijs nuptijs intellexisse visa fuit *l. si ita 46. §. si pa-
ter ff. de leg. 2.* ibi, *si enim hoc pater non ignorabat vide-
tur de alijs nuptijs sensisse; & l. iam facta, ff. de condit. &
demonstr.* ibi, *si iam facta sunt, quæ conditionis loco ponun
tur, & sciat testator expectentur, vt fiant,* quorum Iuriũ
28 dispositionem procedere † etiam in contractibus, &
sic in donatione firmant. *Bart. in l. 2. num. 4. ff. de condi-
tione, & demonstr. Emanu. à Costa. lib. 2. select. capit.
12. num. 1.*

Non minus istud etiam ex facti contextura remo-
uebatur, quia ex ea clarè conspicitur donationem, &
inde facultatem hypothecandi fuisse correspectiuas
ad matrimonium cum Domitilla. Primò *ex trad. per
Modern. de pact. nupt. clauſ. 4. glos. 9. num. 5. par. 1. vbi nu.*
29 *19. cum seqq.* quod in † donatione parentum facta fi-
lijs, dicitur cõtemplatum certum matrimonium abs-
que alia specificatione, quando vt hic præcesserunt
sponsalia cum certa muliere. Secundò ex alia dona-
tione, quæ præcesserat matrimonium, cuius in hac se-
cunda de qua agitur fuit facta mentio, quæ quamuis
30 fuit nulla † defectu solemnitatis probat voluntatem
l. fin. ff. de reb. eor. qui sub tut. Tertiò, quia licentia hy-
pothecãdi fuit pro assecuratione restitutionis dotis,
prima vicè recipiendæ, & sic prioris matrimonij, il-
lius scilicet, quod Adrianus cum Domitilla cõtraxit,
cui Iulia in omnibus consensit, ac interuenit; quini-
mo, & dotem prædictam post dictam donationem re
cepit. Quartò, ex causa finali, seu impulsiua donan-
di, vt Adrianus quam primum, & decentius matri-
monio collocaretur, cui plenè per matrimonium cũ
Domitilla fuit satisfactum, tam quoad generis nobi-
litatem, quam quoad dotis quantitatem, & iniquum
videretur quod D. Iulia, Adrianum, tunc de recenti
vxoratum, desiderasset quamprimum iterum vxo-
31 rari, quod fieri non † poterat nisi soluto illo matri-
monio. Et demum quia de iure nihil interest præce-
serit, aut subsequuta fuerit dicta facultas, vt probat
*text. optimus in l. si autem plures, ff. de aqua pluuiali ar-
cend.* ibi, *& placet nihil interesse, vtrum præcedat Domi-
ni voluntas aquæ ductionem, an subsequatur, quia & poste-
riorem voluntatem Prætor tueri debet*, & in puncto *Pe-
regr. cons. 78. num. 10. cum seqq. lib. 3. Vincent. de Frãc.
decis. 263. per tot.* vbi quod siue præcedat, siue subse-
32 quatur patris aut matris † donatio, vt filius decen-
tius nubat, illa non potest à filijs diminui seu retractа
ri in præiudicium vxorum, quod vtique posset, si vx-
ori non esset illico Ius quæsitum.

Quartò, contendebatur quod vtcumque sit de fa
cultate hypothecandi, & sic de Adriani potestate,
non tamen constat quod ille hypothecare voluerit,
33 cum enim id totum vigore dictæ licẽtiæ in eius † vo-
luntate positum esse videatur iuxta doctrinam *Bart.
in l. centesimas §. vlt. ff. de verb. oblig.* debuit consta-
re, quod ea facultate vsus fuerit, & non constat eo
ipso, quod ille velle non declarauit *l. si ita legatum §.
34 illi si volet ff. de legat. 1.* vbi si alicui † legetur si volet
debet suam voluntatem declarare, & ferè in terminis
Laurent. Siluan. consil. 14. per tot. vbi quod filio grauа-
35 to hæreditatem restituere si sine † filijs decesserit, cui
data fuerit facultas vendendi, & obligandi, debet in-
telligi si expressè, & specialiter disposuerit, & non
aliter, quod fortius in casu nostro dicendum videba-
tur, ex quo bona donata fuerunt in eadem donatio-
ne prohibita alienari.

Huic difficultati fuit responsum, quod stante facul
tate hypothecandi, generalis hypotheca bonorum
36 & Iurium Adriani in † fauorem Domitillæ, compre-
hendit etiam absque alia expressione bona donata,
quamuis alioquin obligari prohibita *Negusa. de pign.
2. memb. 2. par. num. 28. 43. & 44. Cravett. consil. 256.
num. 5. & consil. 303. num. 4. Curt. iun. cons. 226. num. 8.
Bursatt. consil. 32. num. 10. ad fin. lib. 1. Tiraqu. in l. si vn-
quam in verbo bona, num. 14. & seqq. C. de revoc. don.
Rot. decis. 149. num. 9. & decis. 150. num. 2. apud Pa-
cif.* & ratio est, quia vt vnus ex Dominis aduertit ap
37 pellatione † Iurium venit etiam & facultas aliquid
faciendi, & disponendi *l. qui in potestate, ff. de testam.
Dec. in l. emancipata in 2. lectura num. 11. C. qui admitti,*
& puncto *Menoch. cons. 210. num. 32.* vt in simili si da-
38 ta sit facultas fideicommissario † disponendi de mil-
le, & decedat intestatus, aut nulla facta de illis di-
spositione, eius legitimi hæredes, in quos transfertur
vniuersa illius Iura *l. nihil aliud ff. de verb. signif.* pote-
runt illa retinere *Natt. consil. 217. num. 10. Menoch. d.
consil. 210. nu. 50. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib.
7. tit. 7. num. 14. Vincent. de Franch. decis. 45. per tot.*
Supra verò in contrarium adducta procedunt in fa-
39 cultate † conditionali, cum nos versemur in facultate
conditionali, cum nos versemur in facultate pura, li-
cet restricta pro dote prioris matrimonij, quod vt dic-
tum est iam præcesserat, quo modo distinguit. *Rot.
in supr. alleg. decis. 149. num. 9. apud Pacif.* & ad *Sillian.*
benè respondet *Menoch. in d. consil. 210. num. 69.*

Quintò, illud acriterin contentionem veniebat,
quod quidquid sit de hypothecandi licentia iuxta su
perius resoluta, illa tamen non videbatur tribenda
ad casum qui euenit, nempe ad casum præmorientiæ
Adriani sine descendentibus, cum in ea simpliciter,
& absolutè dictum fuerit, vt bona donata integrè ad
Iuliam redirent, sed tantum ad secundum casum, ne-
pè quando ipsa donatrix præmoreretur, qui casui ap
posuit prohibitionem, de non alienando, etiam lato
sumpto vocabulo in fauorem primogeniturę, quam
constituit, nisi pro assecuratione, & restitutione do-
tis &c. Vnde quemadmodum, non fuit locus
prohibitioni de non alienando, quia casus iste non
40 cuenit, ita † nec etiam locus exceptioni dictæ prohi-
bitioni adiectæ *ad finem quod §. fin. ff. de pæn. leg. Surd.
consil. 127. num. 20. cum seqq.* erat enim d. exceptio cõ
41 sequutiua, & famulatiua prohibitioni † de non alie-
nando, igitur ista resoluta, etiam illa resoluta fuit ad
*trad. per Dec. cons. 636. nu. 8. cum seqq. Rot. apud Seraph.
decis. 883. & in recent. decis. 100. num. 7. par. 1.*

Fuit etiam optimè responsum, quod quando facul
tas alienandi esset cõsequutiua ad alienationis pro-
hibitionem, & cum ea resolueretur, quia tamen alie-
nationis prohibitio respicit totũ donationẽ, & sic vt-
42 trumque casum † ex quo stat de per se, & in clausula
separata habente suam orationem perfectam, ibi, *&
ad hoc vt huiusmodi sua donatio & dispositio suum sortia-
tur effectum &c.* iuxta doctrinam *Bart. in l. fin. ff. de reb.
dub. Peregr. de fideic. art. 16. num. 101. Menoch. de præ-
sumpt. lib. 4. præsumpt. 181. num. 2. Rot. decis. 709. nu. 7.
par. 1. recent.* pariter etiam exceptio, ibi, *nisi pro assecu-
ratione & restitutione dotis &c.* ad totam donatio-

nem

nem referri oportet, & sic exceptio sit de regula.

Rursus post clausulas in quibus habentur prædicti duo casus & illam in qua fit alienationis prohibitio mediat alia clausula, qua disponitur, vt quæ dicta fuerunt de morte naturali intelligantur etiam dicta de morte ciuili, quæ certè tam ad casum præmorientiæ Adriani sine descendentibus primo loco scriptum, quam ad secundum quo cum illis decederet referenda est, quamuis secundum formam verborum restricta videatur ad casum primogenituræ aliter sequeretur quod Iulia voluit quod in casu præmorientiæ Adriani morte ciuili bona ad ipsam non essent reuersura, sed esset cõfiscationi locus, quod profecto dicendum non est, ergo a fortiori dicere conuenit, quòd clausula prohibitionis alienationis inferius posita respicit vtrumque casum, cum eadem prorsus ratio militet *ad trad. per Peregr. vbi supra nu.* 38.

Præterea accedit causa donandi in exordio donationis, ibi, *vt quamprimum, & decentius nubere posset*, 43 causa † etenim dicitur anima, & spiritus dispositionis, ac ipsamet dispositio vt dixit *Bald. in l. si quis seruo nu.* 7. *C. de furt. Tiraq. in d. l. si unquam verb. libertis nu.* 38. & ideo quamuis alienandi & hypothecãdi facultas apposita videatur consequutiuè ad prohibitionẽ alienationis quæ respicit perpetuitatem fideicommissi, quia tamen facultas prædicta respicit aliud longè diuersum, nempè fauorem vxoris dotem soluentis, consequenter ex diuersitate rationis debet fieri 44 † restrictio, aut ampliatio, non verò ex figura, & ordine scripturæ, *l. cum pater §. dulcissimis ff. de leg. 2. Molin. de Hispan. primogen. lib.* 1. *capit.* 5. *num.* 9. & maximè stante correspectiuitate adhuc matrimonium tãquam tunc tractatum, & conclusum iuxta superius põderata in responsione ad tertium obiectum quo casu dubitandum non est quin dicta facultas debeat 45 simpliciter † intelligi, ne dotantes decipiantur ad tradita per *Modern. vbi supra clauf. 4. glos.* 1. *num.* 26. *cum sequent.*

Demum Domini considerabant, quod hæc obligãdi facultas, præcessit à matre in donatione facta vnico filio habili ad matrimonium contrahendum, quæ licet iuris necessitate compelli † non poterat ad dandũ 46 filio propter nuptias pro dotis recipiendæ assecuratione, tamen tenebatur necessitate naturæ ad id impellente *Paul. de Castr. in l. quoniã nouello n.* 2. *vers. sed tertio C. de inoff. test. Becc. conf.* 20. *nu.* 3. *lib.* 1. *Peregr. cõsil.* 78. *nu.* 13. *lib.* 3. ergo credendum est ita absolutè fecisse, cum absolutè necessitate naturæ teneretur.

Non obstat quod D. Iulia in casu præmorientiæ Adriani eam virtualiter prohibuit alienationem dũ in eadem clausula prouidet, quod tunc bona donata ad eam integraliter reuerterẽtur, & propterea quod expressa prohibitio inferius facta in clausula separata ad secundum duntaxat casum referri debeat; quia etiam prædicta expressa prohibitio ad casum præmorientiæ vtiliter refertur, quia illa cessante non obstãte virtuali, & tacita prohibitione, Adrianus † eius vitã durante potuisset bona donata alienare *l. seruo legato §. 1. ff. de leg. 1. l. cum pater. §. libertis vbi gl. verb. alienauerit, ff. de leg. 2. Bart. in l. fi. §. sin autem vbi communiter Doctor. C. comm. de legat. Surd. conf.* 294. *nu.* 26. *Rot. apud Seraph. decis.* 785. *nu.* 6. *& diuers. decis.* 110. *nu.* 34. *par.* 2. sicque bona in alium translata non tàm citò ad Iuliam redirẽt, & fortè difficilius, & deteriorata, se-

48 cus autem est stante expressa prohibitione, quia † tũc etiam viuente grauato alienatio est nulla, & bona statim possunt vindicari *d. l. libertis l. pen. §. fratre ff. de leg. 2. Molin. de Hispan. primog. lib.* 1. *cap.* 16. *nu.* 33. *Peregr. de fideic. art.* 4. *nu.* 4. *& Rot. vbi sup.* & proinde nõ sine misterio in d. donatione causa expressæ prohibitionis fuit latissimè concepta, vt vtrumque posset cõprehendere casum ibi, *& ad hoc, vt huiusmodi sua donatio, & dispositio semper & omni tempore integrum effectum sortiatur &c.*

Sexto obijciebatur quod debuit prius fieri excussio contra bona Adriani, quia quamuis in Saluiano 49 † excussionis exceptio non admittatur ad tradita per *Pacif. de Saluian. inspect.* 2. *cap.* 2. *nu.* 72. *cum seqq. Surd.* 50 *cons.* 4. *num.* 36. admittitur tamen quando est de † natura obligationis *Strace. de assecurat. in præfat. nu.* 54. Cum igitur hic facultas hypothecandi fuerit concessa pro assecuratione dotis, & assecurationis natura 51 sit, vt veniat † accessoriè ad obligationem principalem, *Strace. vbi supra, Molin. de Hispan. primog. lib.* 4. *c.* 7. *num.* 1. *cum seqq.* consequenter etiam excussioni locus esse videtur.

Sed Dominis visum fuit hoc obiectum in contrarium retorqueri, quia Adrianus fuit pro dote principaliter obligatus, & illi à Iulia matre facta donatio 52 de præsenti, quo casu † in Saluiano non admittitur excussio ad late tradita per *Pacif. vbi supra*, & facultas hypothecandi non solum cantat pro assecuratione, sed etiam pro dotis restitutione; aliter enim non sequeretur effectus causæ impulsiuæ, vt quam primũ, & decentius nuberet, quia nullus esset qui in pelleretur ad dotandum si dicta facultas in subsidium esset intelligenda, & ita in puncto facultatis hypothecandi pro assecuratione dotis, *Modern. Roman. d. sc. pt. forens. cap.* 996. *per tot.* Et in omnem casum esset exhibenda excussionis exceptio ratione propriæ hypothecæ Adriano quæ sita iuxta superius dicta in responsione ad secundum in fin.

Postremò, ac tandem fuit allegatum, quod donatio facta fuit quatenus Adrianus vxorem duceret de consensu in scriptis D. Iuliæ, & quod alias resolueretur; & ideo non sat esset quod licentia, vtcumque probetur dum præcisè de illa in scriptis non constat, vt in terminis licentiæ in scriptis *Bertazz. consil. crim.* 53 8. *num.* 11. *lib.* 1. & ex regula quod vbi † debet intercenire scriptura non sufficit simplex consensus, *Put. decis.* 43. *lib.* 3. *& Rot. diuers. decis.* 377. *nu.* 6. *par.* 1.

Verum ex supra traditis patet solutio, cum enim vt dictum fuit ante matrimonium cum Domitilla 54 † præcesserit alia donatio ad illud correspectiua, licentia quæ fuit subsecuta de qua in secunda donatione aut debet intelligi de alio matrimonio *iux. tex. in d. l. si iam facta, ff. de condit. & demonstr.* aut manifestò fuit per errorem adscripta, quia cum iam præcesserit hoc matrimonium cum † consensu D. Iuliæ frus- 55 trà in ordine ad illud licentia in scriptis erat requirenda, vt in simili *Rot. decis.* 797. *num.* 12. *par.* 1. *diuers.* & in omnem casum quando licentia in scriptis † esset 56 de forma, quia tamen illa respicit certum finem videlicet, vt filium non nubat sine donatricis consensu, & voluntate sufficit quod per æquipollens adimpleatur, prout tunc adimpleta fuit *l. si mater C. de inst. & substit.* & ratio est, quia magis attenditur † fi- 57 nalis causa formæ quàm verba præcisa, vt dicit *Bald.*

in cap. quoniam colum. 2. de offic. deleg. Vant. de nullit. sentent. ex defect. citat. num. 14. Paris. consil. 32. num. 34. lib. 2. Cravet. consil. 77. num. 4. lib. 1. Afflict. decis. 378. num. 5. Sarnen. in reg. de public. q. 11. num. 2. Rot. decis. 33. nu. 4. part. 2. diuers.

Et ita, &c. vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Toletana Habitus. Mercurij 10. Iunij. 1626.

ARGVMENTVM.

Appellans, vel appellatus, si intendat prosequi ad vlteriora, debet acta transportare, & hoc tàm vigore Concil. Trident. quàm Iuris communis, & quando abista transportatione excusetur.

SVMMARIVM.

1 *Acta debent transportari tam vigore Concil. Trid. quam etiam ex dispositione Iuris communis.*
2 *Iudicium ferri non debet, non visis actis.*
3 *Appellans, vel appellatus ad vlteriora procedere volens liberatur ab obligatione transportandi acta, si præstitum fuerit impedimentum, ne ea transportentur.*
4 *Impedimentum, quando dicatur præstitum nè acta transportentur. vide nu. 6.*
5 *Compulsum non datur sine originalibus.*
7 *Religio Hierosolymitana obsequens semper fuit Sedi Apostolicæ, & illius mandatis, & literis paret.*
8 *Concil. Trident. sess. 24. cap. 20. non arctat appellantem quærere acta transportando ab alio, quam à Notario Iudicis à quo.*

DECISIO. XVIII.

QVæsitum fuit an constet de sufficienti actorum transportatione, ita ut sit procedendum ad vlteriora, & affirmatiuè fuit resolutum.

1 Nam, & si acta debeant † transportari tam vigore *Concilio Trident. Session. 24. capit. 20. de reformatione*, quam etiam ex dispositione Iuris communis, ne feratur iudicium, † non visis actis contra *l.* 2 *C. de den.* & de actis coram quocunque Iudice Ecclesiastico sit intelligendum; prout hæc omnia latissimè fuerunt firmata *in Leodien. fideicommissi de Stenard. coram Domino meo Decano 3. Iulij 1623. & dictum fuit in Maioricen. Pœnitentiaria 21. Iunij 1591. Coram bonæ memoriæ Cardin. Blanchetto, & in Placentina Administrationis Sacramentorum prima Decembris 1567. coram Cardinali Lancellotto Seniore.*

Attamen vera est etiam huius conclusionis limitatio,
3 appellantem, † vel appellatum ad vlteriora procedere volentem liberari à prædicta obligatione, si præstitum fuerit impedimentum, ne acta transportare possit. *Bald. in capit. quoniam frequenter §. porrò nunc. 2. vt lit. non contest. Seraph. decis. 1305. nu. 7. Rota in Tullen. Coadiutoria 17. Februarij, & in Abulen. Parrochialis 14. Aprilis 1614. coram bonæ memoriæ Cardin. Sacrato, & in Panormitana Archidiaconatus 14. Iunij coram Domino meo Burreo de dicto an-*
no 1614. coram Papa Gregorio XV. decis. 341. num. 2. vbi adden. alias decisiones referunt.

Impedimentum autem Antonio præstitum transportationi † actorum visum fuit concludenter probari
4 ex eo quod ex processu appareat literas compulsoriales fuisse expeditas, & præsentatas in partibus coram Sebastiano Godouer in Iudicem assumpto, & exinde Didacus de Gongera, & Raphael Ortiz exequutores cuiusdam mandati de transportando acta præsentis causæ ad Curiam Militen. per supremum Magistrum relaxati, accesserunt ad domum Raphaelis Rufini Secretarij, penes quem acta originalia extabant, & illa non obstantibus literis & iurisdictione Iudicis Compulsoris asportarunt, & eis sublatis nulli dubium, quod impedimentum ineuitabile re-
5 maneat: Quia sine † originalibus non datur compulsum, & quod fuerit etiam causa immediata propter quam minimè præstitum fuerit, quod præstare debebat optimè probatur, quia alio remedio Antonio succursum non erat quam per literas compulsoriales, quorum effectus; cum per Antonium omni meliori modo, etiam per censuras fuerit tentatus dubitari non potest de diligentia in præstando quod præ-
6 stare debebat, atque ita semper intrat † impossibilitas remouendi impedimentum, & diligentia ad illud remouendum, quæ sunt præcipua requisita ad hunc effectum ponderata per *Menoch. de arbitr. Iud. cas. 118. nu. 7.* & recepta per Rotam in dicta decisione Tullen. Coadiutoriæ 17. Februarij 1614. coram bo. me. Card. Sacrato.

Non obstat quòd impedimentum possit remoueri ex quo Religio † Hierosolymitana obsequens semper
7 fuit Sedi Apostolicæ & illius mandatis & literis pareat, vt propterea acta à Curia Melitensi debeant transportari.

Quia Concilium *sess. 24. cap. 20.* † non arctat appellantem quærere acta transportanda ab alio, quã
8 à Notario iudicis à quo, cui si impedimentum probatur præstitum ad remotiora remedia non erit recurrendum in odium occupantium acta, ne tamen Religioni aliquot inferatur præiudicium si forsan parata esset exhibere acta asportata. Domini ordinarunt vt Oratori eiusdem Religionis, dum pendent vacationes generales communicarem Rotæ resolutionem; prout feci. Et ita, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Viterbien. Castrorum. Veneris 19. Iunij. 1626.

ARGVMENTVM.

Hæres adeundo hæreditatem sine beneficio legis, & inuentarij, grauatur quo ad legata, & fideicommissa particularia vltra vires hæreditarias, & de suo proprio, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Testator potest disponere de rebus hæredis, sicuti de rebus proprijs, & nu. 8 in fin.*

2 One-

2 *Oneratus in quantitate non potest vltra grauari, quæ sit quantitas, & eius vsura.*

3 *Grauatus, si simpliciter adeat hæreditatem, & non conficiat inuentarium, tenetur ad illud grauamen, etiam quod suo plus valeat.*

4 *Hæres grauatus in tota, vel quota hæreditatis, in qua prius fuit honoratus si non conficiat inuentarium, tenetur restituere solum, quoad quantitatem relicti.*

5 *Inuentarij omissio ex iure nouo, non grauat hæredem adeuntem vltra dispositionem iuris antiqui.*

6 *Hæres, quando adiuit hereditatem sine beneficio l. & inuentarij, ius nouum eum grauat, quoad legata, & fideicommissaria particularia vltra vires hæreditarias, & num. 19.*

7 *Legata, & fideicommissa singularia relicta non fiunt de ipsa hæreditate sed de alijs bonis.*

8 *Hæres grauatus restituere rem propriam, cum ceteris bonis fideicommisso subiectis, adeundo hereditatem sine inuentario, videtur onus impositum acceptasse.*

9 *Hæres, quando adit hereditatem, eius patrimonium, vna cum defuncti efficitur vnicum, et quasi contrahit cum legatarijs, & fideicommissarijs.*

10 *Hæres grauatus fideicommisso particulari de re sua, & fideicommisso vniuersali de bonis testatoris, nisi ex fructibus bonorum d. fideicommissi vniuersalis perceperit tot fructus, qui æquiualeant æstimationi legati particularis, illud potest retinere.*

11 *Possessio, vt transferatur, quando est restituenda non sufficit restitutio verbalis.*

12 *Compensationis exceptio requirens altiorem indaginem, non est admittenda ad impediendam immissionem in Saluiano.*

13 *Text. in l. cum pater §. Titio ff. de leg. 2. & alij declarantur.*

14 *Bellon. in consil. 99. nu. 15. declaratur, & numer. 24. & 25.*

15 *Vxori secundum ius antiquum non habenti solidi capacitatem licebat legare vsumfructum tertiæ partis bonorum, & si liberos habuerit eiusdem partis proprietatem.*

16 *Debitor, si heredem instituerit creditorem, per hoc videtur velle, quod debitum compensetur, & n. 17.*

18 *Hæres acceptando hereditatem sine inuentario sibi præiudicat.*

20 *Text. in l. ita tamen 22. §. fin. ff. ad Trebell. declaratur. & num. 23.*

21 *Prælegati prætium ex bonis hæredis potest retineri.*

22 *Seruo existenti ante libertatem datam hereditas dari non potest.*

27 *Hæredi a se ipso, neque legatum, nec fideicommissum relinqui potest.*

38 *Fideicommissarius capit bona de manu hæredis.*

DECISIO XIX.

GEorgius Testator fecit fideicommissum particulare ad fauorem Honuphrij junioris filij, & omnium primogenitorum de familia in quo magna ex parte supposuit bona subiecta fideicommisso Honuphrij senioris Aui facti ad fauorem ipsius Honuphrij junioris, quod potuisse facere fuit late probatum in decisione facta coram me 10. Maij 1624. & hoc nō cōtrouertitur, fecit etiam in eodem testamento fideicōmissum vniuersale ad fauorem omnium descendentium, & cum venerit casus, quod vtrumque fideicommissum euentualiter deuolutum fuerit ad D. Valerium, & ipse petierit vtrumque, & quater fuerit resolutum posse agere Saluiano ad dictum fideicommissum particulare contra Excellentiss. Ducem Brachiani, qui possidet vtrumque fideicommissum; Dubitaui, an dicta petitio vniuersalis fideicommissi facta per D. Valerium ei obstaret in casu, & ad effectum de quo agitur, qui est, quod Excellentiss. D. Dux successor dicti Honuphrij junioris prætendebat posse detrahere dicta bona subiecta fideicommisso Honuphrij senioris, vel saltem illa retinere donec discutiatur: An ex dicto fideicommisso vniuersali Georgij, & illius fructibus possit prouideri ipsi Excell. D. Duci pro æstimatione dd. bonorum fideicommissi Honuphrij senioris in fideicommisso particulari contentorum ex addictis p. *Bellon. iuniorem in cons. 99. nu. 22. & 28.* Et DD. cautè

1 bis proposita negatiuè resoluerunt, quia testator †potuit disponere de re ipsius Honuphrij hæredis, *l. vnū ex familia 69. §. si rem, l. cum pater 79. §. cum pater, ff. de leg. 2. latè Gomez. var. resol. li. 1. c. 12. num. 14.* Et quāuis †regula sit quod oneratus in quantitate, non po-

2 test vltra grauari, quàm sit quantitas, & eius vsuræ, *l. si cui 7. ff. de fideicommiss. libert.* hoc tamen est verū quando grauatur in re aliena, secus autē quando grauatur in re propria, quia si grauatus† simpliciter acce-

3 ptat legatum, prout in casu isto, quia Honuphrius adiuit hereditatem, & non fecit inuentarium vtiq; tenetur, et quod sibi plus valeat, vt sunt iura clara, *in l. Imperator 27. in princ. vers. si vētum legatis, ibi. n. verò C. ff. de leg. 2. & est bonus textus in l. generaliter 24. §. si quis aliena, et in l. si debitor 45. in princ. & §. in fideicommissaria, ff. de fideicom. libert.* & hanc distinctionē agnoscit, & sequitur *Greg. Lopez partita 6. tit. 9. l. 3. gl. 5.* & sic ista iura loquuntur in proprijs terminis, quando testator disponit de re hæredis.

Non obstat, quod omnia prædicta procedunt ad effectū, quod Honuphrius debeat acquiescere dispositioni patris, et quod in plus fuerit grauatus, non autem ad effectum, quod non possit retinere ex fideicōmisso generali quantum importat particulare; Quia fuit responsum hoc regulariter procedere, non autē in casu isto, in quo Testator, vt dictum est, duo fideicommissa fecit, vnum vniuersale, quod hæredes Honuphrij absq; dubio tenentur restituere, & aliud particulare ex magna parte ex bonis, & Castris subiectis fideicommisso ad fauorem ipsius Honuphrij, quod et pariter debet restitui, etiam quod excēdat valorem hæreditatis, cum Honuphrius non fecerit inuentariū, quia, etsi verū sit, quod hæres † grauatus in tota, vel

4 quota hæreditatis, in qua prius fuit honoratus, si non conficiat inuentarium tenetur restituere solū ad quātitatē relicti, habendo rationē ad fructus perceptos, & cū fiat de ipsa hæreditate non pōt fieri vltra vires hæreditatis, & ex iure nouo omissio inuentarij † non

5 grauat hæredem adeuntem vltra dispositionem iuris antiqui. Attamen in casu isto cum agatur de fideicōmisso particulari, vt pluries fuit firmatum, & Honu-

6 phrius adiuerit hæreditatē sine †beneficio l. & inuētarij iūs nouū, *de quo in l. fin. C. de iur. de lib. et aut. h. de hær. & fal. §. hinc nobis, vers. si verò non fecerit Inuentariū,* grauat hæredem quoad legata, & fideicommissa particularia vltra vires hæreditarias, & de proprio cum

7 singularia† relicta nō fiant de ipsa hæreditate, sed de

his bonis, *l. coheredi, Iacum filio, ff. de vulg. & pupill. l. arrogator, ff. de adopt.* & hanc distinctionem facit *Castren. in l. ab omnibus, §. fin. nu. 2. ff. de leg. 2. & in l. ista men, §. si ex Trebelliano, nu. 2. ff. ad Trebell.* cum allegatis in decisione facta in hac eadē causa 10. *Maij.* 1624 quibus potest addi, *glos. in d. l. fin. §. si verò postquam, in vers. consuerunt, C. de iur. deliber. Soc. iun. cons. 7. num. 15. vol. 4. Boer. cons. 53. num. 3. Franc. Marc. decis. 433. in 2. par. 1. Magon. dec. Florent. 130. nu. 4. & decis. Lucan. 6. nu. 40. Menoch. cons. 207. nu. 17. & cons. 272. nu. 6. Laderch. cons. 141. nu. 5. Valasch. decis. 52. nu. 15. Peregr. de fideic. com. art. 33. n. 13. & cons. 64. nu. 28. vol. 3. Surd. consil. 459. num. 16.* & benè in proprijs terminis *Gaspar Ant. Thes. q. 66. nu. 3. & seq. lib. 2.* dum dicit,

8 quod quando hæres † grauatur restituere rem propriam cum cæteris bonis fideicommisso suppositis, & sine inuentario acceptauit hæreditatem, videtur simul onus impositum acceptasse, & non detrahit ea ratione, quia petitur ex iuris principijs, quibus cauetur testatorem liberam habere facultatem legandi res hæredis vti proprias, etiamsi putaret hæredis esse, & essent propriæ, & subdit num. 4. quod quando

9 † hæres adit efficitur vnicum patrimonium, & quasi contrahit cum fideicommissarijs agnoscendo, & acceptando grauamen, quietiam in fine quæstionis refert Ludouicum Morotium Senatorem fuisse huius opinionis, qui, vt notum est, non est Doctor vulgaris existimationis.

Non obstat quod hæres grauatus fideicommisso

10 † particulari de re sua, & fideicommisso vniuersali de bonis testatoris, nisi ex fructibus bonorū d. fideicommissi vniuersalis perceperit tot fructus qui æquiualeant æstimationi legati particularis illud possit retinere, & sibi de dicta æstimatione pro rata satisfacere *ad tenorem in l. cum pater 79. §. Titio ff. de leg. 2. l. quod de bonis 15. §. quod anus ff. ad l. falcid. l. ista tamen 27. §. hæres ex asse ff. ad Trebell.* quæ iure considerat *Bellonus iunior. in cons. 99. nu. 15.* nam omisso, quod in dictis iuribus præsupponitur perceptio fructuum, quæ hic nō adest cum ad hunc effectum requiratur restitutio fa-

11 cti per quam etiam possessio † transferatur, nec sufficiat restitutio verbalis *Peregr. de fideicomm. art. 2. nu. 54.* & propterea ex hoc capite Excellentiss. Dux Brachiani non potest retinere legatum particulare, aut illud pro rata diminuere; Immo cum huiusmodi exceptio pendeat à calculo perceptorum ex d. fideicō misso vniuersali, quod non potest fieri nisi in actu restitutionis dicti fideicommissi vniuersalis ista excep-

12 tio † compensationis vtpote requireus altiorem indaginem non est admittenda ad impediendam immissionem vigore Saluiani in fideicommissum particulare *Castren. in l. fin. in princ. C. de compensat.* & fuit resolutum in causa *Romana Saluiani interdicti* 17. *Ianuarij* 1603. & in *Bononien. Dotis* 3. *Iunij eiusdem anni coram bon. mem. Ittio*, cessat difficultas, quia illa † iu-

13 ra loquuntur quando quis fuit grauatus in quota hæreditatis, & tunc computatis fructibus perceptis nō potest grauari vltra valorem quotæ qui non est casus noster, cum agatur de legato rei singularis, non autem quotæ hæreditatis, nec est verum quod idem sit quando quis grauatur in restitutione rei singularis *ex text. in l. Lucius 7. §. maritus ff. ad Trebell.* quem

14 ponderat *Bellon. loco citato*, vbi maritus † iussit uxore extriente 3 &c pluribus ei fideicommissis datis dotem quoque prælegauit, & iussit, vt partem hæreditatis relictam, & quæcumque ei legasset filio restitueret, & dicitur quod in restitutione non venit dos nisi fuerit approbatum, quod Testator etiam de dote restituenda senserit, & ita demum si vxor tantum ex hæreditate Testatoris percepit quantitatem æquiualentem nomine falcidiæ quantum est ipsa dos, hoc est Trebellianicæ, vt ibi exponunt *Vinden. Bart. Odofr. & alij*, circa quem text. dicit, *Cuiac. obseru. lib. 18. c. 16. in fine*, obseruandum esse vestigium iuris antiqui

15 quo vxori † non habenti solidi capacitatem licebat legare vsufructum tertiæ partis bonorum, & cum liberos habuerit eiusdem partis proprietatem *Vulpia. lib. regul. tit. de decimis.*

Ad intelligentiam istius textus qui nihil facit ad casum nostrum, est notandum quod si Creditorem

16 † instituit debitor, per hoc videtur velle quod debitū compensetur *l. quod de bonis 15. §. quod anus ff. ad l. falcidia.* & declarat *Gregorius Lopez partita 6. titul. 9. l. 3. gloss. supra in fine*, si vero Testator id quod debet legauit, aut expresse dixerit compensatio-

17 nem † fieri illa fit vsque ad quantitatem Falcidiæ, vel Trebellianicæ, vt in *d. §. maritus*, & sic in terminis *d. §. maritus*, cum fuisset legatum debitum proprium intrabat compensatio cum Trebellianica, & optime hoc declarat *text. in l. cum quis 3. ff. de dot. prælat.* & possent allegari alia iura quæ adducit Gregor. Lopez loco supra allegato, qui dicit illa procedere quando agitur de compensatione, sed hic non agitur de compensatione, sed de re hæredis, de qua disposuit Testator, & cum Honuphrius acceptauerit

18 sine † beneficio legis & Inuentarij sibi præiudicauit, nec est locus compensationi cum fideicommisso vniuersali ex rationibus supra deductis, quod quidem fideicommissum vniuersale, nec tangitur in terminis *d. §. maritus*, sed solum habetur ratio Trebellianicæ ad sustentandam substitutionem factam de credito hæredis videlicet de dote, & in hoc casu nulla est habenda ratio Trebellianicæ pro substentatione fideicommissi particularis de bonis grauati, cum Hon u-

19 phrius † hæres, & prælegatarius non confecerit Inuentarium, sed simpliciter tenetur restituere dictum fideicommissum particulare vt supra dictum est.

20 Non obstat etiam † *text. in d. l. ista tamen 22. §. fin. ff. ad Trebellian.* vbi qui seruos suos rogatus est manumittere, & eisdem hæreditatem restituere, detracto pretio, seruorum hæreditatem restituere debet, ex

21 quo inducitur, quod pretium † prælegati ex bonis hæredis possit retineri, quia fuit responsum quod in casu *d. §. fin.* detrahitur prius pretium seruorum, tamquam æs alienum, quia onus intrinsecum, nempe fideicommissum relictum seruis impeditur per extrinsecum seruitutis, cum hæreditas † ante libertatē da-

22 tam seruo existenti non posset dari, nec fundus, nec hæreditas restitui, *l. si cui pure 31. ff. ad Trebell.* & notat *Goffred. in d. §. fin. num. 3. & 4.* & propterea cum in casu illius textus agatur de simplici fideicommissaria, quæ non potest habere locum nisi serui manumittantur, ideo pretium seruorum detrahitur tamquam æs alienum hæreditatis, quod non est in casu isto, vltra quod Bart. ibidem dicit, quod in casu illius † Tex-

23 tus quis fuit rogatus seruos manumittere, & eis restituere hæreditatem deducto pretio seruorum, & subdit hoc fuisse expressum, quod dictum si esset verum

ram tolleret omnem difficultatem.

24 Non obstat tandem quod dictus † *Bellon. num.* 24. videatur dicere quod ius antiquum non est correctum etiam quoad fideicommissa particularia, nam est aduertendum quod quatenus hoc diceret, loqueretur contra iura expressa, nec *Peregrin. de fideicom. art.* 33. *num.* 48. per ipsum allegatus hoc dicit, sed solum facit distinctionem, quod aut agitur de hæreditate, vel quota, & iura antiqua non sunt correcta, aut verò agitur de fideicommissis particularibus, & iura antiqua sunt correcta, itaut hæres non conficiendo Inuentarium teneatur de proprio, sed coniungenda sunt dicta per ipsum num. 33. & 34. cum seqq. Vbi firmat, quod quando idem

25 † est hæres, & legatarius fideicommissum particulare quod relinquitur eidem fideicommissario vniuersali, non habet naturam aliorum fideicommissorum particularium, sed potius naturam fideicommissi vniuersalis, vnde cardo difficultatis consistit in eo, An hoc sit verum, mouetur ex

26 eo Bellonus, quia hæredi † à semetipso neque legatum, neque fideicommissum particulare relinqui potest *l. legatum* 119. §. 1. *ff. de leg.* 1. ne idem remaneat sibi obligatus contra *l. cum filio familias* 11. *ff. de legat.* 1. Ex quibus infert quod neque à semetipso fideicommissario vniuersali potest relinqui, † qui loco hære-

27 dis est, & quemadmodum quod hæredi à semetipso relinquitur non capitur iure legati, & sic titulo particulari, sed iure hæreditario, & sic titulo vniuersali, ita etiam particulare fideicommissum relictum fideicommissario vniuersali non censetur capi iure fideicommissi particularis, sed potius iure vniuersalis, & per consequens eodem iure censebitur, quo censetur vniuersale. Huic motiuo fuit responsum verum esse quod legatum, & fideicommissum particulare ab ipso hærede relinqui non potest, sed non valet consequentia quod à fideicommissario vniuersali à semetipso fideicommissum particulare relinquatur, quia

28 fideicommissarius † capit de manu hæredis cui, & si à semetipso legari non possit, tamen bona prælegata remanent apud ipsum hæredem cum onere suo *Bald.* in terminis *consil.* 158. *numer.* 1. *lib.* 4. *Surd. decis.* 269. *num.* 3. *Zanch. in l. hæredes mei* §. *cum ita par.* 5. *nu.* 8. *ff. ad Trebell. Soccin. Iun. cons.* 8. *num.* 26. *lib.* 2. & fuit dictum in hac causa 10. *May* 1624. Et in pũcto videtur *decis. Bald. in cons.* 464. *num.* 3. *lib.* 2. Vbi quando fit locus substitutioni in hæreditate ad fauorem legatarij fideicommissum particulare non alteratur, & formalis substitutio particularis non mutatur.

Et ita conclusum &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO

Romana Donationis de Incastatis. Veneris 26. *Iunij.* 1626.

ARGVMENTVM.

Causa finalis in donatione, si non adimpleatur, irritatur donatio, secus vero si causa sit impulsiua. Donatio facta causa matrimonij, quando d. causa dicatur finalis, & quando impulsiua. Sexagenarij contrahere possunt matrimonium, abrogata lege, quæ contrarium disponebat.

SVMMARIVM.

1 *Donatum, si quid sit in eius certa causa, & causa illa non sequatur, donatio irritatur, & restituendum est donatum. & num.* 20.

2 *Et hoc intelligo, quando causa est finalis, secus si sit impulsiua.*

3 *Donationi, quando est adiecta causa impulsiua, non efficit, quin adhuc donatio ipsa dicatur pura, & simplex.*

4 *Donatum debetur etiam si causa impulsiua donationis non verificetur. & nu.* 11.

5 *Donatio facta causa matrimonij in dubio ea causa nõ censetur finalis, sed tantum impulsiua. & num.* 10.

Donatio facta causa matrimonij, si non sit concepta cũ verbi conditionalibus, & hoc non potest colligi, quod aliter donans non esset donaturus.

6 *Matrimonium contemplatum in donatione, referendum est potius in causam impulsiuam, quam in finalem.*

7 *Donatio facta causa matrimonij sanguine coniuncto, donator primario censetur motus ad donandum ex sanguinis necessitudine tamquam naturali motiuo, non autem ex motiuo matrimonij, quia hoc est accidentale.*

8 *Donatio facta liberè, & ex mera liberalitate, excluditur, quod sit conditionalis, & cum aliquo onere.*

12 *Donatio facta causa matrimonij, si non fuerit contemplatum certum, & determinatum matrimonium, cum aliqua muliere, causa donationis tunc dicitur impulsiua, & finalis.*

13 *Causa finalis colligitur ex proemio.*

14 *Donatio facta causa matrimonij cum expressa ratione conseruandæ agnationis, ista ratio non efficit, quod donatio non dicatur pura.*

15 *Causæ plures vbi concurrunt, vna cessante, nch cessat dispositio.*

16 *Rolaud. in consil.* 44. *lib.* 4. *declaratur.*

17 *Molin. de iust. iur. lib.* 3. *c.* 12. *declaratur.*

Pater dotans filiam, non potest præsumi in eo liberalitas. num. 17.

Frater dotans sororem, potest in eo præsumi liberalitas. num. 17.

18 *Natt. in consil.* 609. *declaratur.*

19 *Decis. in causa Bononien. de Luparis coram bon. me. Remboldo.*

21 *Matrimonium, quis non prohibetur contrahere, licet agat sexagesimum annum.*

22 *Sexagenarij à connubijs contrahendis arcebantur, secundum rigorem antiquæ legis Papiæ Popeæ sub Tiberio.*

23 *Sed hanc legem substulit primo Claudius non quidem edicto, vt aliqui opinantur, sed Senatus consulto.*

Et deinde Seuerus illam etiam antiquauit, qui, & omnissimam illam appellauit. num. 23.

24 *Postremo verò Iustinianus crudelissimæ sanctionis nouæ illam appellauit, & abrogauit.*

25 *Senes etiam decrepiti capaces sunt matrimonij, si nullo alio impedimento laborent.*

26 *Sexagenarij non carent facultate generandi.*

27 *Causæ donationis, quando quis potest satisfacere, non recte agitur ad donationis resolutionem.*

DECISIO XX.

COſmus vſque de Anno 1582. donauit inter vi-
vos Marco Antonio fratri germano omnia ſua
bona reſeruatis ſibi ſcutis 500. ad teſtandum, & fa-
cta obligatione per eundem M. Ant. de ſoluendo ſcu
ta 22. ſingulis menſibus ipſi donanti. Verum quia in
proœmio inſtrumenti d. donationis huiuſmodi ver-
ba habebantur: *Qui* (nempe Marcus Antonius) *cum
pro conſeruatione domus, & familiæ eorundem ſuæ animi,
& intentionis ducendi vxorem, & d. D. Coſmus ad finem,
& effectum, vt prædictus D. Marcus Antonius poſſit opti
mam conditionem inuenire, & honorificè nubere, ſuamq;
vxorem, & familiam condecentius, & commodius ſuſten
tare, ac eruis, & aliis &c. donauit &c.* & quoniam hu-
cuſque D. Marcus Antonius, qui iam ſexageſimum
agit annum matrimonium non contraxit, Coſmus
prætendebat, donationem ob dictum matrimonium
non contractum fuiſſe reſolutam, ſuper quo dubium
propoſiti, & Domini reſponderunt donationem non
fuiſſe reſolutam, & moti ſunt, quia, licet vera ſit con
1 † cluſio, quod ſi quid donatum † ſit ineuntis certæ cauſæ,
& cauſa illa non ſequatur donatio irriteretur, & reſti-
tuendum ſit donatum iuxta *not. in l. 1. & in l. cum ancil
lam C. de condict. ob cauſam, & in l. 1. C. de donation. quæ
ſub mod.* attamen id iure obtinet, quoties cauſa ea eſt,
quæ principaliter, & primario mouit donantem, &
2 † ſic ſi fuerit cauſa finalis, ſecus autem ſi fuiſſet impul
ſiua, vt quia tantum occaſionem præſtitiſſet ad dona
dum, nec intrinſeca ratio motiua donantis illa exti-
tiſſet, & quia alioquin etiam fuiſſet donaturus, eſt
*text. in l. 2. §. fin. ff. de donation. & ibi gloſ. Bart. & alij
& gloſſ. in d. l. cum ancillam in verbo non ſequuta Alber.
in l. ſi vnquam col. 2. verſ. in contrarium C. de reuocand.
donatio: Tiraq. in tract. ceſſ. cauſ. limit. 1. num. 1. Ceph.
conſil. 81. num. 8. Rota deciſ. 587. num. 6. par. 1. recent.*
huiuſmodi enim cauſa impulſiua donationi adiecta
3 † non efficit, quin adhuc donatio ipſa dicatur pura,
& ſimplex *Oldrad. conſil. 5. num. 1. Socc. Sen. conſil. 53.
num. 1. ad fin. lib. 1. Becc. conſ. 20. num. 9. lib. 1. Bero. con-
ſil. 65. num. 15. lib. 1. Monter. deciſ. Aragon. 10. nu. 15.
& 27. & ſeq. lib. 1. Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 4. gloſ.
1. nu. 50. 53. & ſeqq.* & quin donatum † debeatur etiã
4 ſi talis cauſa impulſiua non verificetur, vt per DD.
alleg.

Quod autem dictum matrimonium contrahendũ
non fuerit cauſa finalis, ſed tantum impulſiua, depre-
hendebant DD. quia talis in dubio cenſetur præſer-
tim † cum verbis conditionalibus non fuerit conce-
5 pta, nec colligi poſſit, quod aliter non fuiſſet Coſ-
mus donaturus *Bart. in d. l. 2. §. fin. ff. de donat. Cephal.
dict. conſ. 81. num. 9.* & in terminis quod matrimoniũ
6 contemplatum † in donatione, referen. ſit potius in
cauſam impulſiuam quam in finalem dixit originali-
ter *Oldrad. dict. conſ. 5. num. 1. Becc. conſil. 239. num. 2.
Socin. Sen. conſil. 53. num. 2. verſic. nec obſtat. lib. 1. Cra
net. conſil. 86. num. 2. & 114. num. 17. Monter. dict. de-
ciſ. 10. num. 6. Nezuſ. Iun. quæſt. 501. num. 14. qui dicit
veriorem, & communiorem Sur. deciſ. 322. numer. 84.
Card. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 4. num. 11. & in eiſdem
terminis Rota in Romana donationis de Cupis 5. Iunij
1602. coram bon. mem. Card. Pamph. quæ eſt. poſt. Pic.
ad ſtatu. Verbis deciſ. 22. num. 8. & in Interámi. en. dona-*
tionis 21. *Maij* 1625. *coram R. P. D. meo Burattio*, de quo
niam hic concurrebat conjunctio ſanguinis, nempe
7 fraternitas inter donantem, & donatarium, qua † ſan-
guinis neceſſitudine tanquam naturali motiuo cenſe-
tur primario motus ad donandum, non autem ex mo-
tiuo matrimonij, quia hoc eſt accidentale. *Dec. conſil.
120. num. 4. Cephal. dict. conſ. 81. nu. 12. Monter. d. dec.
10. num. 7. & 14. & 22. Surd. conſ. 361. num. 15. & 16.
Negruſ. Iun. quæſt. 501. num. 2. & ſeqq.* & in inſtrumen-
to dicitur fieri dictam donationem ſponte, & ob amo
rem, & benevolentiam, quæ inter eos intercedebat
& ob puram & meram liberalitatem, quæ verba ex-
8 cludunt † donationem fuiſſe aliquo onere, & condi-
tione vinculatam prater eam obligationem injunctã
M. Antonio donatario, vt ſcilicet quolibet menſe præ
ſtationes ſuppeteret Coſmo, & etiam excludunt, ip-
ſum donatem alia ratione motum ad donandum, quã
ob ſuam liberalitatem, *vt per Surd. dict. conſ. 361. nu.
17. qui loquitur de illo verbo ſponte, & de verbis, ob amo
rem, & benevolentiam Negruſ. dicta quæſt. 501. nu. 13.*

Quæ eò certiora videbantur, tum quia in proœmio
multæ rationes donationis recenſentur, quæ benefi-
cium dumtaxat donatarij, non autem donantis reſpi-
ciunt, nempè vt commodius ſe M. Antonius ſuſtenta-
10 re, & condecentiorem dotem recipere valeat, †. de
proinde huiuſmodi cauſæ omnino pro impulſiuis, &
non finalibus ſunt habendæ *Cranet. dict. conſil. 85. nu.
2. Cörn. conſil. 101. num. 2. verſ. tamen finalis lib. 1. Dec.
conſil. 338. num. 6. Surd. conſ. 361. num. 19. Cephal. to-
mes relat. conſil. 81. num. 9. Gabr. conſil. 57. num. 11. lib.
2. Ioan. Franc. a Ponte conſ. 25. num. 12. Monet. d. deciſ.
10. num. 7. Mantic. de tacit. lib. 3. tit. 8. num. 39.* quæ
11 propterea etiam ſi deficiant † adhuc tamen donatum,
ſeu relictum debetur *Corn. conſil. 101. col. vlt. lib. 1. &
conſ. 45. col. 3. lib. 3. Ang. conſ. 124. Dec. dict. conſ. 238.
num. 6. Caſtil. de vſufrut. cap. 30. num. 15. & Surd. dict.
conſil. 361. num. 19. & in his terminis Gabr. dict. conſil.
57. num. 8. lib. 2. & ſequitur Barz. deciſ. Bononien. 25.
num. 82.*

Tum etiam, quia non fuit contemplatum particu-
lare, & determinatum matrimonium cum certa ali-
qua muliere, ſed in genere matrimonium per ipſum
12 M. Antonium contrahendum, † quod propterea im-
pulſiuæ cauſæ, non autem finali ad ſcribendum mo-
nent in hoc articulo *Monter. d. deciſ. 10. num. 11. &
ſeqq. Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 4. gloſ. 1. num. 16. 17.
18. Molin. de rit. nupt. lib. 3. cap. 12. num. 22. verſ. at ve-
ro Meder. Rom. diſcept. forenſ. cap. 984. num. 22. & ſeqq.*

Nec obſtare viſum fuit donationem proceſſiſſe ex
13 † fauore, & deſiderio agnationis conſeruandæ me-
diante dicto matrimonio vt in proœmio inſtrumenti,
& ſic dici ob illam cauſam *iuxta trad. per Modern. Ro-
man. diſcept. forenſ. cap. 924. num. 31. qui alios allegat.*
Quoniam huiuſmodi cauſa non viſa fuit æquipollẽs,
& proportionata, vt Coſmus frater donaret omnia
bona, & ita magis agnationi, quàm ſibi proſpexerit,
ſed vrgentius, & congruentius videbatur motiuum,
quod ex fraterno amore, & correſpectiua præſtatio-
ne facienda ſingulis menſibus eidem Coſmo donanti
deſumitur, mentioque illa conſeruandæ familiæ ap-
poſita fuit potius ad colorandam donationem, & ne
videretur Coſmus ſuper matrimonio mercaturam cũ
fratre exercere, quàm quod re vera plus conſulere vo
luerit nepotibus ex fratre, quam ſibi, & ita in puncto

reſpon-

14 respondent, & affirmant, † non obstante hac ratione conseruandæ agnationis expressa, adhuc donationē esse puram, & non ob causam, *Monter. præalleg. dec. 10. num. 10. & merlus Rota in d. Romana donationis de Cupis coram bonæmem. Card. Pamphilio*, quod eò magis videtur dicendū in præsenti facti specie, vbi apparet non solum conseruationē agnationis, sed & alias causas, & motiua fuisse considerata à donatore; vnde li-
15 cet cessaret † huiusmodi causa conseruationis agnationis mediante matrimonio, non propterea resolueretur donatio cum aliæ causæ verificentur, *iuxta tradita in proposito per Surd. consil. 361. num. 20. & Barz. d. decis. 25. num. 86. et dixit Rota in dict. Interammen. donationis coram R. P. D. meo Buratto.*

Nec obstant auctoritates in contrarium allegatæ,
16 † quia *Roland. cons. 44. lib. 4.* consuluit in donatione, in qua erant verba ex causa matrimonij futuri, & ob causam dicti matrimonij, vt ibi num. 9. & constabat in illo casu, quod semoto matrimonio non donasset, quòd secus est in præsenti, quia dicitur ob merum amorem, & ob liberalitatem, & quia reciproca adest obligatio.

17 *Molin. de iust. nupt. lib. 3. c. 12.* † loquitur in patre, qui cum teneatur dotare, non potest præsumi liberalitas, quod secus est in fratre, vt post *Iaf. consil. 161. num. 12. distinguebat Rota in dicta Romana de Cupis coram Card. Pamphilio, & idem Molina* admittit distinctionem, de qua supra inter matrimonium in genere, & matrimonium particulare.

18 *Natt. consil. 609.* † consuluit in casu, in quo pater donauerat, vt filius cum quadam Bartholomea matrimonium contraheret, & sic certum & particulare matrimonium consideratum fuerat, & in ijsdem terminis, & causa loquitur *Becc. consil. 20.*

19 Nec † decis. *Bononiensis de Luparis 10. Iunij 1622.* coram R. P. D. meo Remboldo applicatur, quia ibi minus efficacia erāt verba, quod donatio fiebat ob causam omninò matrimonij, & non ob aliam causam, & sunt verba præcisa illius Instrumenti, & pacto erat expressum etiam quod si matrimonium non sequeretur, donatio esset resoluta.

Veruntamen dato etiam, sine veri præiudicio, qđ
20 dictum matrimoniū fuerit causa finalis, & sic † quod donatio, eo non secuto, resoluatur, attamen nimis properè, & intempestiuè visum fuit agi hodie ad il-
21 lius resolutionem; quia licet M. Antonius † sexagesimum agat annum, nō indè propterea impeditur matrimonium contrahere, nec spe suscipiendæ ex eo prolis omnino destitutus est; quamuis † enim ex rigore
22 antiquæ legis Papiæ Popeæ sub Tiberio ampliatæ sexagenarij à connubijs contrahendis arcerentur, de qua meminit post *Senec. Lactan. Firmian. de falsa relig.*
23 *lib. 1. cap. 16.* huiusmodi tamen legem † sustulit primo Claudius, non quidem edicto, vt refert *Suetonius Tranquil. in eius vita cap. 23.* sed Senatus consulto, prout verbis disertis testatur *Vlpian. in fragm. tit. 16. de sol. capac. int. vir. & vxor.* & animaduertant *Lipsius ad lib. 2. Annal. Corn. Tacit. & Canisab. ad Suet. dict. cap. 23.* & deinde Seuerus teste Tertulliano in Apologetico *cap. 4. vers. nonnè, & nos* qui & vanissimam appellauit, & illam demum † Iustinianus cru-
24 delissimæ sanctionis nota reprehendit, & abrogauit *in l. Sancimus in 2. & in l. si libertas C. de nupt.* & observant *Alciat. disp. lib. 3. cap. 3. Petr. Greg. Syntagm. Iur. lib. 9. c. 6. Menoc. de arbit. Iud. cas. 89. num. 57.* & iure
25 Canonico sancitum est: senes † etiam decrepitos capaces esse matrimonij, si nullo alio impedimento præter senectutem laborent, vt plenè post Theologos, & Canonistas explicat *Sanchez de matrim. lib. 7. disput.*
26 *92. num. 19. & 20.* & sexagenarium non † carere facultate generandi testatur *Arist. lib. 5. de animal. hist. c. 14. & li. 7. polit. c. 16. & alij relati per Tiraq. de leg. connub. in l. 6. num. 47. & Menoc. loco præallegato*, quod maxime dicen. videtur in M. Antonio, qui viuida adhuc est valetudinis, & virium constantiæ, & pro-
27 pterea † cum adhuc spes vigeat, & ipse possit satisfacere causæ, ob quam præsumitur donatum fuisse, nō rectè agitur ad donationis resolutionem, vt in simili dixit *Rota in Romana legati 4. Maij 1607. Coram Iusto.* Et ita vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. MERLINO

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs. Veneris 26. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Filiorum appellatione licet non veniant nepotes, & præsertim in fideicommissis, tamen quando hoc non protedat. Substitutio, quando dicatur collata in longissimum, & remotissimum tempus. Lineæ vocatio facta per testatorem, quid importet. Alienationis prohibitio quando inducat absolutum fideicommissum.

SVMMARIVM.

1 *Filiorum appellatione præsertim in fideicommissis nō veniunt nepotes, aut alij ulteriores descendentes.*
2 *Filiorum appellatione etiam in fideicommissis veniūt nepotes, & alij descendentes, quando ad hoc vrget coniectura, & vt similis mens defuncti.*
3 *Substitutio filiorum, quando in remotissimum tempus est collata nepotes etiam comprehendit.*
4 *Substitutiones, vt plurimum conferuntur in tempus futurum, & incertum. & num. 5.*
6 *Imol. opinio in l. Gallus §. instituens nu. 64. ff. de lib. & posthum. quando procedat.*
7 *Substitutio dicitur collata in infinitum, quando testator vocauit filios proprios, filiorum filios, & descendentes omnes. & num. 10.*
8 *Vinere, quis non præsumitur vltra centum annos.*
9 *Menoch. consil. 215. nu. 104. declaratur.*
11 *Doctor. allegat. in dicis. hic relatis declarantur.*
12 *Substitutio dicitur collata in longissimum tempus, si alienius lineæ, sic vocata, & deinde filij alterius sint substituti.*
13 *Verbum, quandoque, ex sui proprietate significat infinitatem temporis.*
14 *Testator, quando vocauit descendentes, sub huiusmodi vocatione veniunt omnes gradus in infinitum.*
15 *Lineæ vocatio, quid importet.*
16 *Dec. sun consu. Romana Palazzetti declaratur.*
17 *Interpretatio pro vocatione nepotum facilius admittitur in descendentibus, quam in collateralibus.*
18 *Oratio, quando est imperfecta supplenda est, quando dicto suppletio rectè congruit ex antecedenti con-*

19 *Vocatio deſcendentium per lineam maſculinam, ſuperflua eſſet niſi operaretur vocationem nepotum.*

20 *Filys primi gradus rectè non congruit verba, per lineam maſculinam.*

Linea à filys incipit.nu.20.

21 *Linea eſt collectio plurium perſonarum gradus continens, & numeros diſtinguens.*

22 *Linea incipit in primo puncto.*

23 *Punctus non eſt linea, niſi addito ſecundo puncto.*

24 *Dictio, per continuationem, & fluxum de perſona in perſonam, & de gradu in gradum importat.*

25 *Verbum, filij. quando accipiatur pro verbo liberorũ.*

26 *Coniecturæ ſingulæ per ſe ſeparatim non ſunt ponderandæ, ſed ſimul iunctæ, quia corroborantur ad inuicem.*

27 *In coniecturis diſcutiendis non ita rigidè eſt procedendum, nec anxiè exquirendum, vt ad oculum concludant, alias enim non coniecturæ, ſed demonſtrationes eſſent.*

28 *Coniecturæ ſunt, quæ non à neceſſarijs, ſed à probabilibus deducuntur.*

29 *Filiorum appellatione in ſui late ſignificatione veniunt etiam nepotes.*

30 *Alienationis prohibitio, & votum conſeruandi bona in familia, quando eſt amplè, & extrè conceptum inducit abſolutum fideicommiſſum in fauorem omnium agnatorum etiam tranſuerſalium, & nu. 33.*

31 *Dec. in conſil. 636. declaratur.*

32 *Alienationis prohibitio, & cauſa, vt bona conſeruentur in agnatione, non extenditur fideicommiſſum antecedens, ſed intelligitur iuxta terminos expreſſæ diſpoſitionis.*

34 *Prohibitio alienationis, & cauſa conſeruandi bona in familia, quando non ſamulentur, nec ſimpoſita conſecutiuè ad prius expreſſum fideicommiſſum.*

35 *Verbum, inſuper, quid operetur.*

DECISIO XXI.

INſormantes pro Sangeorgijs nitebantur euertere reſolutionem emanatam ſub die 20. Martij præteriti in ea dumtaxat parte, in qua fuerat dictum, Stephanum eſſe comprehenſum tanquam deſcendentẽ ex Bernardino fratre Hieronymi fideicommittentis. Verumtamen dubio iterum, & tertio propoſito. Domini ſteterunt in decisis. Quoniam licet regula ſit negatiua, quod † appellatione filiorum, præſertim in
1 fideicommiſſis, non veniunt nepotes, & alij vlteriores deſcendentes; nihilominus ſecus eſt, quoties pro vo-
2 catione nepotum vrgent coniecturæ, † & veriſimilis voluntas defuncti, vt iam in decisione fuit firmatum, huiuſmodi autem coniecturas, ac congruas non deficere in præſenti caſu cenſuit Rota, & illas potiſſimũ approbauit, quæ in alia decisione adductæ fuerunt.

Et quidem prima etiam hodie placuit Dominis coniectura, quòd nempè Hieronymus prius vocauerit filios proprios, necnon filiorum filios, & demum omnes deſcendentes, & lineam, & ſic in infinitũ proceſſerit ad vocationem ſuorum deſcendentium, poſt deratis illis verbis, *& dictis eius filijs, ſiue filiorum filijs, & deſcendentibus, quandocumque decedentibus, & ſic finita linea ipſius Teſtatoris, & de eius filiorum quandocumque, &c.* & poſtea ſubſtituerit filios Bernardini, vnde hæc ſubſtitutio filiorum Bernardini, nedum in incertum futurum, ſed in remotiſſimum tempus
3 collata, quod & nepotes comprehendat, † ratio ipſa, & voluntas Teſtatoris ſuadet, vt docuit *Imol. in l. Gallus, §. inſtituens, num. 64. ff. de lib. & poſthum.* & ante eũ *Bald.* idem ſenſit in *d. §. inſtituens, num. 6.* in vltimis verbis, prout ita *Baldum* intelligunt *Alex. ibidem num. 7.* & clarius *Ruin. num. 9. verſ. & ideo credo, & Imolam* poſtea ſequuti ſunt, *Alex. eodem nu. 7. Roman. conſil. 438. num. 15.* ſentire idem viſus eſt *Iaſon, & Gozzadin*, licet contrarium putent *Addens. ibi litera E, & Imolam* ſequuti ſint etiam *Peregr. de fideicomm. art. 22. nu. 50. & conſil. 31. num. 15. lib. 2. & conſil. 59. num. 3. verſic. Attamen, lib. 5.* & latius, *conſil. 39. num. 9. et conſil. 40. num. 25. & 26. lib. 6. Galuan. Ruſtic.* & alij Doctores in prima deciſione allegati, & *Rota coram Puteo, Seraphino, Iuſto, & Reuerendiſs. DD. Patriarcha Manzanedo, & Decano* in cauſis relatis in eadem deciſione, quibus addi poſſunt *Bertaz. conſil. 30. num. 14. in ciuilibus, Becc. conſil. 221 numer. 11. lib. 2.* vbi reprobat *Menoch.* & plenius *num. 22.* qui tamen *Menoch. in conſ. 1072.* hanc Imolæ tenent opinionem, *Cephal. conſil. 194. nu. 31. Craſſ. 8. fideicommiſſum, quæſt. 10. num. 6.* vbi dicit, iſtam opinionem crebriorem, & omninò indubitatam, *Surd. conſil. 336. num. 9. 10. & 11.* vbi quod tranſit de plano, & *de aliment. tit. 9. quæſt. 36. num. 35. Simon de Prat. de interpret. vlt. vol. lib. 3. interpret. 3. dub. 4. fol. 1. num. 57. fol. 328. ſecundum Veſtam impreſſionem, Bellon. Iun. conſil. 2. num. 33. Modern. Bonon. conſil. 38. num. 28. & 32. Pappon. conſil. 2. num. 16. Celſ. Vgo conſil. 93. num. 11.* qui omnes teſtantur de veriori, & communiori. Et quamuis hæc coniectura à nonnul-
4 lis improbetur, eo quod, vt plurimum † ſubſtitutiones conferuntur in tempus futurum, & incertum, nempè poſt mortem teſtatoris, & hæredes, ac fideicommiſſarij poſſunt prædecedere ipſi teſtatori, & conſe-
5 quenter teſtator potuit etiam præuidere, † ſubſtitutionem ſortiri poſſe effectum in filijs primi gradus, vt puta ſi linea effectiua teſtatoris deficeret in principio, nempè in ſuis filijs, vel ipſe teſtator decederet ſine filijs, &c. vt poſt *Artin. & alios* obſeruat *Menoch. conſ. 215. num. 104.* Attamen, vel opinio *Imolæ* fortaſſe verior eſt, & communior. vt teſtatur *Ruſtic. & Galuan.* allegati in prima deciſione, & alij ſuperius congeſti, & *Moder. Brixien. de ſubſtit. quæſt. 310. num. 16. verſic. placet mihi opinio Imolæ*, vel quidquid eſſet de veri-
6 tate † doctrinæ *Imolæ* in terminis, in quibus loquitur, ſanè in caſu præſenti videtur omnino amplectenda, tum quia alijs coniecturis corroboratur: tum etiam quia ſubſtitutio in fauorẽ filiorum Bernardini prius, nunquam habuit effectum, nec extant filij, vel deſcendentes Teſtatoris; tum quia non ſolum collata fuit in incertum futurum euentum prout omnes vltimæ voluntates conferuntur; ſed teſtator prius vocauit filios proprios, filiorum filios, deſcendentes omnes, &
7 poſtremò ſubſtituit filios Bernardini, † & ſic in remotiſſimum tempus, & implicitè, ac virtualiter in infinitum contulit hanc ſubſtitutionem; Vnde ſi poſt tot gradus, & tot tempora teſtator ſubſtituendo filios Bernardini intellexiſſet tantummodo de filijs primi gradus, inanis, & eluſoria fuiſſet huiuſmodi vocatio,
8 † cum quis ultra centum annos non viuat. Et poſt trinepotes, & alios vlteriores deſcendentes Hieronymi non poterat extare filij primi gradus ipſius Bernardini & quod hoc caſu opinio *Imolæ* ſit indubitata aſſe-

runt

sunt *Modern. Brixien. dicta quæst. 320. num. 16. versic. Hæc quæ sententia, & nu. 17.* & luculentius *quæst. 327. num. 13.*

Nec in præsenti casu applicatur ratio considerata
9 † per *Menoch. d. consil. 215. num. 104.* & aliorum, scilicet quod potuerit Hieronymus testator cogitare, qđ tempore sui obitus non superuiuerent sui filij, vel quod sua descendentia dificeret in ipsis filijs, vel nepotibus, quo casu filij primi gradus Bernardini potuissent extare, & sic substitutio non fuisset sine effectu. Quoniam testator diuisim singulis gradibus suæ descendentiæ adiecit substitutionem in fauorem filiorum Bernardini ibi; *Et dictis eius filijs, siue filiorum filijs, & descendentibus, quandocumque decedentibus, et sic finita linea dicti Testatoris, & dictorum eius filiorum*
10 *quandocumque.* Vnde nedum filij; † & nepotes, sed & trinepotes, quatrinepotes, & cæteri vlteriores descẽdentes Testatoris fuerunt singulatim vocati, & grauati, si autem isti quatrinepotes, & cæteri vlteriores fuerunt grauati in fauorem filiorum Bernardini, & illo tempore non poterant superuiuere filij primi gradus Bernardini, necesse est, vt fateamur, sub vocatione filiorum Bernardini nepotes, & alios comprehendisse testatorem, quia alioquin substitutio facta trinepotibus, quatrinepotibus, & cæteris singulis vlteriorib, & cuiuscumque gradus, elusoria, & superuacanea omnino extitisset.

11 Nec obstat, quod multi † ex doctoribus cumulati, & decisiones in *Tusculana fideicommissi coram Reuerendiss. D. Decano, & in Romana Palazzetti coram Reuerendiss. D. Patriarcha Manzanedo, & decis. Card. Seraphin. 409. num. 11.* & aliæ videantur procedere in casibus, in quibus vocatio habebat tractum successiuum cum verbis in infinitum, & perpetuitatem denotantibus. Quoniam vltra quod alij loquuntur, quando simpliciter dispositio concipitur in aliquem euentum qui tractum temporis habet successiuum, prout *Imola* loquitur, & alij, & *Surd. d. cons. 336. num. 10. & 11.* necnon *Pratus de vlt. volunt. d. fol. 328. num. 57. versic. quintus. est casus, & Bellon. tract. cons. 2. num. 33. & 34.* vbi in specie dicit sufficere si alicuius linea sit vocata, & de inde filij alterius sint substituti. Et sane †
12 eadem est ratio, siue in longissimum tempus sit collata substitutio, siue habeat perpetuitatem, nam qua ratione tempore infinito non poterant superuiuere filij primi gradus Bernardini, eadem ratione nec illo remotissimo, licet non infinito tempore nempè trecentorum annorum, cui rationi innititur opinio *Imolæ*, vt per *Moder. Brixien. d. quæst. 300. nu. 16. vers. nec est vlra centum.*

Respondebant etiam Domini, in casu præsenti adesse huiusmodi perpetuam vocationem in infinitum, tum explicitè, tum implicitè, & virtualiter, Explicitè in illis verbis geminatis *quandocumque descendentibus decedentibus, & sic linea masculina Testatoris, quandocumque finita*,
13 quod verbum † *quandocumque* ex sui proprietate significat infinitatem temporis, *doct. in c. Gaetano, de testam. & pulch. Menochius, cons. 151. num. 33.* implicitè, ac virtualiter, quia testator admisit ad
14 successionem † proprios filios filiorum filios, & descendentes, sub huiusmodi autem vocatione descendentium veniunt omnes gradus in infinitum, & continetur implicitus tractus temporis in perpetuum, §. 1. *authen. de hered. ab intest. venien. l. fin. C. de suis, & legitim.* Menoch. consil. 1012. num. 2. & idem † importat
15 vocatio lineæ, vt post, *Peregr. Surd.* & alios fuit firmatum in alia *decisione 1. coniect.*

Minus etiam obstat, quod nonnulli ex allegatis Doctoribus loquantur in substitutione facta ad fauorem descendentium non autem transuersalium. Quoniam, & multi loquuntur in transuersalibus, & ca-
16 sus in † *Romana Palazzetti* versabuntur circa substitutionem transuersalium, & tamen ibi censuit Rota, appellatione filiorum venire nepotes & huiusmodi distinctionem inter descendentes, & transuersales nõ esse tutam, monuit *Peregr. cons. 31. num. 17. lib. 2.* Et si
17 ne licet facilius inter descendentes admittatur † interpretatio pro nepotibus, non tamen sequitur, quin si coniecturæ id suadeant, idem etiam procedat in transuersalibus.

Secunda etiam coniectura multum mouit Dominos, quia Testator non simpliciter vocauit filios Bernardini, & Bartholomei, sed vlterius processit, subdens, *& per lineam masculinam*, Vnde adhuc putabant Domini supplendum esse verbum *Descendentes*, ne im-
18 perfecta reddatur oratio, † quo casu suppletio est permissa, cum, & rectè congruat, & ex antecedenti constructione deducatur *Pereg. de fideic. art. 11. num. 26. & 27. Menoch. consil. 379. num. 21. & consil. 462. num. 12. & seqq.* Quo posito sequitur testatorem sensisse, nedum de filijs primi gradus Bernardini, & Bartholomei, sed de alijs etiam descendẽtibus, alioquin non opus fuisset addere illa verba, *Per lineam masculinam descendentes*, quæ †
19 omnino esset superflua, nisi operarentur vocationem nepotum, vt considerabatur *in alia decisione*; & in puncto perpendit *Pappon. cons. 2. num. 23. & 26.* lucto præsertim quod solis filijs primi gradus non rectè congruunt verba. † *Per lineã*
20 *masculinam*, linea enim, licet à filijs incipiat, ad alios tamen protrahenda est, non autem ad solos filios restringenda, quia hoc modo linea in primum punctũ coarctaretur, & tamen linea est collectio † plurium
21 personarum, gradus continens, & numeros distinguens, *Anch. consil. 95. num. 7. Bald. cons. 334. nu. 9. lib. 3. Dec. cons. 365. num. 7. versic. certe.* Et linea, † quamuis incipiat à primo puncto, nempe à filijs non tamen
22 linea est, nec dicitur, nisi addito † secundo puncto, & tertio nepotibus, vt benè post Mathematicos explicãt *Addens. ad Alex. consil. 53. litera B. lib. 6. Rimin. Iun. cons. fil. 117. num. 68. & cons. 744. num. 24. & 25.* Quod eo magis verum est in præsenti casu, attenta natura illius dictionis, † *Per*, quæ continuationem, & fluxum
23 de persona ad personam, & de gradu in gradum, importat, & proinde intra solos filios vnius gradus non potest restringi, sed ad nepotes, & alios vlteriores transire debet, & illa verba, *& per lineam masculinã* fuerunt posita tanquam inter diuersa à verbo filiorum, & proinde linea masculina distinguitur à filijs, &c.

Nec obstant verba sequentia *Per lineam masculinam qualitatis, vt in prima institutione*. Quia sensus germanus illorum verborum videtur, quod filij, & descendentes Bernardini, & Bartholomei sint vocati ad fideicommissum, quatenus deriuent à linea masculina & legitima, quia tales supra in Institutione fuerunt vocati; legitimati autem hac dispensati exclusi; & ideo qualitas legitimatis non tollit vocationem nepotum, & descendentium Bernardini, & Bartholo-

tholomei, sed copulatiue requirit Testator, & quod descendant ex linea filiorum Bernardini, & quod sint legitimi, verè, non autem dispensati, nec legitimati,

Tertiam quoque, & quartam approbarunt Domini in casu præsenti, coniecturam, illam fundatam in æqualitate seruandæ, Hanc autem in expressa prohibitione alienationis cum causa vberrimè concepta, vt bona conseruarentur in familia: Quam postremã
35 vltra allegatos magnificiunt in proposito,& † verbũ, filios, intelligunt pro verbo liberorum, *Peregr. consil. 52. num. 5. & 7. lib. 3. Bellon. cons. 2. numer. 29. & seqq. Pappon. d. cons. 2. num. 30. Moder. Bononien. cons. 75. nu. 26. lib. 1. & seqq.* Et quamuis à nonnullis reprobetur hæc coniectura, & Rota alias etiam illam respuerit; nihilominus hodie fuit recepta, quia verbis nimis profusis, & enixè testator expressit voluntatem conseruandi bona in familia, & quoniam hæc coniectu-
36 ra tot alijs supra deductis fulcitur, Et † coniecturæ singulæ de per se separatim non sunt ponderandæ, sed simul iunctæ, quia corroborantur ad inuicẽ. Et in di-
37 scutiendis coniecturis non ita rigidè † procedendum est, nec anxiè exquirendum, vt ad oculum concludant, alias non coniecturæ, sed demonstrationes es-
28 sent. Et coniecturæ sunt, quæ non à necessarijs, † sed a probabilibus deducuntur. Vt explicat *Menoch. de præsumption. lib. 1. quæst. 7. num. 25. & 26.* Neque agitur de peruertendâ significatione verborum, sed vt ex iusta, & congruâ interpretatione illud verbum,
29 † *filiorum* in sui lata significatione accipiatur secundũ quam comprehenduntur nepotes, vt cõsiderat *Imol. in dicta § instituens, nu. 64. Brixien. dicta quæst. 329. nu. 33. versic. Respondetur enim.*

Amplius aliqui ex Dominis existimabant, ita amplè, & enixè conceptam fuisse prohibitionem alienationis
30 † & votum conseruandi bona in familia, vt hinc separatum, & absolutum fideicommissum resulcet in fauorem omnium agnatorum etiam transuersalium, licèt extra casum alienationis iuxta *decisionem 121. num. 2. parte. 2. diuersor. & in Perusina de Bigazzinis 14. Nouembris 1605. coram Litta, & in Spoletana fideicommissi 26. Iunij 1618. coram Illustriss. D. Card. Caualterio, & in Bononien. fideicommissi de Seccadenarijs, 11. Decembris 1623. coram me.*

Neque obstare putabant doctrinam † *Dec. consil.*
31 *636.* quam passim Rota sequitur, quod scilicet prohibitio alienationis, & causa, vt bona conseruentur
32 in agnatione non extendant † fideicommissum antecedens, sed intelligantur, & regulentur iuxta terminos expressæ dispositionis. *Rot. in decis. 300. nu. 20. & seqq. par. 1. recen.* & alias sæpius fuit dictum. Quoniã vera est dicta theorica Decij, quoties prohibitio alienationis, est apposita consecutiuè ad præcedentem dispositionem, ita vt illi famuletur, secus autem quãdo prohibitio, & votum conseruandæ agnationis stãt de per se per modum nouæ, & separatæ dispositionis, & orationis, vt in casu nostro, quia tunc † etiam
33 separatum, & absolutum fideicommissum inducunt, vt distinguebat Rota in *Eroliuien. fideicommissi de Mõsignanis 1586. coram fel. record. Clemente VIII. & in illa Perusina de Bigazzinis coram Litta, & in d. Spoletana fideicommissi coram Illustriss. Caualterio*, & in alijs casibus, quas recenset *Moder. Bonon. cons. 39. num. 13. & seqq. lib. 1.*

Quod autem † in præsenti casu dicta prohibitio
34

alienationis, & causa conseruandi bona in familia nõ famulentur, nec posita sint consecutiuè ad prius expressum fideicommissum, patet quia non solum dicta prohibitio, & causa plus continent, quam expressa substitutio, quæ, & hac clausula, vel indumento non indigebat, sed etiam conceptæ sunt per nouam periodum, & separatam orationem, quemadmodum deprehenditur ex illis verbis. *Insuper prohibuit*, vt in
35 puncto † Illius verbi *Insuper* considerat *Bero. cons. 80. num. 4. versic. præmissis, & num. 5. lib. 2. Moder. Bonon. d. cons. 39. num. 15. in fine.*

Ex quibus, & alijs deductis in prima decisione, iterum discusso articulo, & vtraque parte informante, Domini permanserunt in decisis &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

Barbasiren. Canonicatus. Veneris 26. Iunij 1626.

ARGVMENTVM.

Cantores Capellæ Pontificiæ, cum sint veri familiares Papæ, nam adest destinatio ad certum seruitium, nec non mens, & dens, ideo in eorum absentia fructus præbendarum, faciunt suos,

SVMMARIVM.

1 *Cantores Capellæ Pontificiæ sunt veri familiares Papæ.*
2 *Text. in cap. cum dilectus. de cleric. non resid. quando intret.*
3 *Familiares Episcopi dum inseruiũt Episcopo faciunt fructus suos, scilicet Canonicatuum, præbendarum, &c.*
4 *Cantores Capellæ Pontificiæ, non videntur esse veri familiares Papæ, cum vt tales censeantur.*
5 *Talis, quod aliquis sit aliud esse, & aliud, quod habeatur pro tali.*
6 *Familiaritatis veræ requisita sunt destinatio ad certum seruitium, mens, & dens.*
7 *Cantores Capellæ Pontificiæ sunt familiares Papæ nõ per fictionem, sed veri, & indubitati.*
8 *Cantores Capellæ Pontificiæ sint familiares Papæ, licet recipiant salarium, cum hoc non excludat verũ seruitium, & obsequium Papæ.*
9 *Vbiculary Papæ salarium recipiunt, & nihilominus fructus beneficiorum, lucrantur in absentia.*
10 *Cap. dilectus. de cler. non resid. præter familiaritatem, requirit obsequium circa personam Principis.*
11 *Familiares Papæ ad effectum lucrandi fructus præbendarum, debent inseruire vniuersæ Ecclesiæ.*
12 *Ecclesiæ vniuersali dicuntur inseruire illi, qui existit in seruitio Papæ.*
13 *Text. in cap. dilectus. de cleric. non resid. videtur correctus per Concil. Trident sess. 24. de reformat. cap. 12.*
14 *Distributiones quotidianæ, vt lucrentur non solum requiritur præsentia, sed etiam inter essentia.*
15 *Familiares Papæ ad effectum lucrandi fructus præbendæ in eorum absentia solum reputantur pro præsentibus, & non pro interessentibus.*

DE-

DECISIO XXII.

DOminus Bartholomæus de la Cort. Canonicus Barbastren. vnus ex Cantoribus Cappellanis Sanctiss. D.N. prætendit coram Illustriss. Cardinali à Monte Cappellæ Pontificiæ Protectore contra Capitulum Barbastren. sibi in absentia actu tamen in dicta Cappella inseruienti deberi fructus Canonicatus, & præbendæ, ac distributiones quotidianas: quare cum fecissent à prædicto Illustriss. Cardinali in Iudicē deputatus hodiè super hoc in Rota dubitaui, & Domini fuerunt concordes Bartholomæo deberi fructus Canonicatus, & præbendæ, non autem distributiones. Quoad fructus magi fuerunt, quia † Cantores Cappellæ Pontificiæ sunt veri familiares Papæ iuxta constitutionem Sixti Quinti editam anno 1586. §. 3. quæ habetur in nouo Bullario tom. 2. fol. 540. quæ fuit postea confirmata per Paulum V. quod & prius dixerat *Rot. apud Guidobon. decis. 183. incipit Cantores Cappellæ*, vnde infert dispositio text. † in cap. cū *dilectus de Cleric. non resident.* de percipiēdis fructibus in absentia *Zabarell. consil. 44. Monet. de distribution. quotidian. lib. 2. q. 9. num. 10. Garz. de Benef. par. 3. cap. 2. num. 383. & idem resolvit S. Concilij Congregatio* in substituto Diaconi, & Subdiaconi eiusdem Cappellæ, & sic in casu magis dubitabili: & accedit quia alias vt aduertit *Oldrad. cons. 48. versic. & ideò Honorius*, familiares Episcopi † essent melioris cōditionis, qui dum inseruiunt Episcopo faciunt fructus suos c. de cætero, & cap. ad audientiam de Cleric. non resid.

Non obstat, quod Cantores prædicti non videantur esse † veri familiares, ex quo Constitutio Sixti V. dicit, vt tales esse censeantur, & aliud est, quod quis sit verus familiaris, aliud, † quod habeatur pro tali, *ad trad. per Gonzal. in reg. 8. glos. 43. nu. 18. Rot. dec. 88. num. 3. par. 1. recent.* quia immò in illis ad effectū de quo agitur concurrunt requisita veræ familiaritatis, nempè destinatio † ad certum seruitium, mens, & dens. *Rot. in recent. decis. 584. num. 3. par. 1.* ex quo actu seruiunt Papæ in diuinis officijs, & recipiunt portionem panis, & vini, & concurrit quoque mens, vt ex verbis constitutionis prædictæ clarè conspicitur, ibi, *tam ipsi, quàm alij pro tempore existentes Cantores Cappellani sint, & esse censeantur, prout hactenus semper fuerunt, nostri, & pro tempore existentis Romani Pontificis. veri, & indubitati familiares, continui commensales, ac solitam portionem panis, & vini, &c.* ex quibus verbis isti non sunt familiares per priuilegium, & fictionem, sed veri, † & indubitati, & tollitur penitus omnis difficultas ex clausula *sublata* cum decreto irritanti, Rot. decis. 461. per totam partem 1. recent.

Non obstat, quod recipiunt † salarium, quia hoc non excludit verum seruitium, & obsequium Papæ, cumetiam alij familiares Pontificis, vt sunt Cubicularij illud † recipiant, & nihilominus fructus in absentia lucrantur, *Garz. vbi sup.*

Non obstat quod sic Prothonotarij non participātes, & alij innumeri habentes officia in Romana Curia, in quorum erectione disponitur, vt habeātur pro veris familiaribus possent prætendere exemptionem à residentia ad effectum lucrandi fructus vigore dicti cap. cum dilectus, quia ille text. † præter familiaritatem requirit obsequium circa personam Principis ibi *in nostro seruitio commorantes*, & ibi *qui circa nos se obsequiales exhibent, &c.* quod in illis no concurrit.

Non obstat, quod in eodem textu requiratur, vt † familiares Papæ ad effectum lucrandi fructus debeant inseruire vniuersæ Ecclesiæ, ibi *se obsequiales exhibent vniuersis*, quia existentes † in seruitio Papæ, verè dicuntur vniuersali Ecclesiæ inseruire. *P. Anormit. ibid. num. 2. vers. nota. 2.*

Non obstat, quod dispositio d. text. † videatur correcta per *S. Conc. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 12.* quia contrarium est verius *vt in puncto Nauar. cons. 1. & 2. de Cleric. non resid. Garz. vbi sup. num. 346.* & ita resolvit dicta *S. Concilij Congregatio*, & fuit in eadem sepius resolutum.

Quò verò ad distributiones noti fuerunt, quia vt illæ lucrentur, † non solum requiritur præsentia, sed etiam interessentia, ac ideò familiaribus Papæ, qui solum † habentur pro præsentibus non debentur, *Abb. in d. cap. cum dilectus, num. 5. Nauarr. d. consil. 2. in fin. Garz. de benef. vbi supra, num. 385. & Rot. in Ilerden. distributionum 2. Iunij 1598. coram bon. memoria. Gipsio.*

Etita decisum vtraque parte, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Bergomen. Pensionis de Trescurio Veneris 13. Nouembris. 1626.

ARGVMENTVM.

Papa, si ad fauorem alicuius reseruet super aliquo beneficio pensionem annuam exemptam à quibusuis decimis, cū clausulis amplissimis, cui resignationi consensit Titularis cum iuramēto & obligatione Camerali, an si eueniat casus solutionis decimarum, ad quam etiam pensionarij teneantur vigore indulti, in quo cauetur, quod pariter pensionarij teneantur contribuere, quamuis pensiones essent sub quauis ampla forma exemptæ, & cum clausula, quorum tenores, &c. vtrum hoc casu pēsionarij teneantur contribuere.

SVMMARIVM.

1 *Pensionis quasi possessio ad effectum manutentionis probatur per solutiones.*
2 *Clausula, quorum tenores, quid operetur.*
3 *Clausulæ non debent censeri inutiles, & superfluæ.*
4 *Pensionarij in casu contributionis tenentur contribuere pro rata.*
5 *Papa quando præsumatur velle derogare pactis, & conventionibus partium.*
6 *Decis. 1348. nu. 2. coram Card. Seraph. & alia, in quibus terminus loquantur.*
7 *Inclusio vnius est exclusio alterius.*
8 *Emphyteuta, si pactum inierit cum Domino directo, vt non ipse, sed Dominus directus tributa, ac censum Principi soluat, nihilominus emphyteuta tenetur perinde ac si nulla præcesserit conuentio, & num. 9.*
10 *Quod intellige, quo ad præiudicium fisci solum, nam, quo ad*

quoad contrahentes conuentio est valida, & seruanda, num. 11.

12 *Veneta Respublica est firmissimum totius Italiæ propugnaculum.*

13 *Subuentio publica est omnium communis.*

14 *Cõcedentis voluntas non est vnde magis declaretur, quam à præfatione.*

15 *Præfatio inducit causam finalem, aperit mentem concedentis, ita vt illa à præfatione, vti à causa finali reguletur, limitetur, aut extendatur.*

16 *Verba restringenda sunt ad rem, super qua exprimuntur.*

17 *Verba generalia, vltra causam expressam nihil operantur, sed debent restringi ad eam, quando saluatione recti sermonis fieri potest dicta restrictio.*

18 *In priuilegijs, & gratijs non tam verba sunt attendenda, quam mens concedentis.*

19 *Derogatio est strictiuris.*

20 *Derogatum tantum censetur, quantum est dictum, vel de necessitate infertur.*

21 *Decimæ non de proprio, vt pensio, sed solum de fructibus sunt exigendæ.*

22 *Concessio nulla Principis etiam cum clausulis derogatorijs tollit partium conuentiones, nisi sit eis adeo derogatum, vt nulla alia possit capi interpretatio.*

23 *Papa, quando imponit decimas beneficijs, & vult, quod etiam pensionarij teneãtur contribuere non obstantibus quibusuis pactis inter ipsos, & Titulares, qualiter hoc intelligatur.*

24 *Clausulæ regulantur secundum naturam dispositionis, cui adijciuntur.*

25 *Dispositio principalis, quando non obstat, nec minus obstare debent clausulæ accessoriæ.*

26 *De Concedentis mente quando constat, et de causa finali, & determinata, non est curandum, de effectu clausularum.*

27 *Creditor, qui est prior in tempore, est potior in iure.*

28 *Debiti causa illa dicitur esse grauior si vna habeat faciliorem exactionem, quam altera.*

29 *Principem, vbi apparet voluisse præiudicare iuri tertij in dubio debet intelligi, quod voluit in modico, & non in magno præiudicare.*

30 *Princeps quando constat voluisse præiudicare Tertio, sufficit, quod rescriptum aliquid modicum operetur in illius præiudicium.*

31 *Decis. 161. part. 2. diuers. declaratur.*

32 *Obligatio, quæ ex persona, & facto alicuius originem traxit, illum solum afficere debet.*

33 *Decis. in causa Valentina subsidij coram Pegn. declaratur.*

34 *Decis. in causa Asculana Pensionis coram Cardin. Tamphil. Seu. declaratur, & nu. 35.*

DECISIO XXIII.

PAulus Papa V. in resignatione, quam Ioãnes Paulus Garlinus fecit Ecclesiæ de Trescurio reseruauit ei super fructibus eiusdem Ecclesiæ annuam pensionem scutorum 200. & eius nepotibus 60. exemptam, & immunem ab omni decima imposita, & ex quauis causa imponenda, & alio quocunque onere, etiamsi in impositionibus huiusmodi decimarum caueatur expressè, quod pensionarij pro rata pensionũ suarum quantumuis exemptarum decimis contribuere teneantur, cui reseruationi Martinus resignatarius modo prædicto consensit, & pensionem cum iuramento, & obligatione Camerali etiam successorũ nomine de suo, & corũ proprio soluere promisit absque spe aliquid vnquam postea repetendi, seu detrahendi, itautomne quod propterea ipse, & sui successores in dicta Ecclesia soluerent, quod præfatam ratam pro tempore quomodolibet contingeret Ioanni Paulo resignanti, & nepotibus gratiosè donare, & remittere teneantur donatione pura, & irreuocabili.

Sed postea Gregorius XV. Serenissimæ Reipublicæ Venetorum concessit certas decimas super fructibus omnium, & quorumcunque beneficiorum Ecclesiasticorum sui dominij, ad quas etiam pensionarios teneri voluit, quamuis pensiones essent, vt supra exemptæ, & sub quibusuis obligationibus etiam in forma Cameræ, & iuramento, ac quibusuis cautelis, & decretis munitæ etiam per viam donationis, & generaliter sub quauis verborum forma, aut expressione cõceptæ etiam quod ipsi, à quibus pensiones huiusmodi sunt soluendæ, iuri, & actioni petendæ, vel retinendæ portionis, aut ratæ, partis pensionarios tangentium iure iurando renunciauerint.

Cuius indulti prætextu Hieronymus Isabellus, qui Martino resignatario in dicta Ecclesia successit, prætendens, quod Ioannes Paulus pensionarius teneretur contribuere solutioni prædictarum decimarũ integram pensionem soluere recusauit. Sed nihilominus cum fuerit conuentus coram A. C. obtinuit Ioannes Paulus manuteneri in possessione exigendi integram pensionem. Vnde causa appellationis mihi cõmissa sine retardatione solutionis arbitrio Rotæ, proposui hodiè dubium: An interet arbitrium, in cuius discussione fuit pro parte Hieronymi de tribus oppositum, nempè de inualiditate mandati A. C. quod quasi possessio non fuerit probata, & demum de iniustitia, sed validitas fuit visa clara, & quando fuisset turbida, cessabat difficultas, ex quonunc ex integro poterat manutentio concedi; Quasi possessio † videbatur etiam benè probata, quia ad effectum manutentionis sufficiunt solutiones, de quibus in actis factæ per Martinum prædecessorem, *Guido Papæ decis. 629. sæpius per Rotam canonizata, Gig. de pension. q. 47. num. 10. Menoch. de recuper. remed. 1. num. 89. Put. decis. 151. lib. 3. Seraph. decis. 1147. num. 1.* & fuit millies decisum.

Quapropter post binas huius dubij propositiones scilicet 29. Aprilis præteriti, & sexta huius mẽsis fuit difficultas restricta ad iustitiam, quæ in eo solum versatur: An per supradictum Indultum Gregorij XV. fuerit derogatum clausulis appositis in reseruatione pensionis, itaut obstent pensionario in casu, & ad effectum de quo agitur.

Et pro parte affirmatiua, & sic pro titulari videntur esse expressa verba dicti Indulti, vbi grauantur pẽsionarij, & derogatur pactis inter pensionarium, & titularem conuentis, cum clausula, † quorum tenores, quæ operatur, vt omnia censeantur expressa iuxta vulgare Consilium Butrij, ac expressa derogatione regulæ de iure quæsito non tollendo, & cum decreto irritanti, & clausula sublata, & in specie derogatur obligationibus in forma Cameræ, qua titularis erat obligatus ad fauorem pensionarij, nec non donationibus, & iuramento ad fauorem eiusdem. Quæ-

de-

derogationes cum non conueniant, nec adaptari valeant Reipublicæ, cui clausulæ supradictæ non obstabant, vt patet ad sensum, videtur necessariò dicendũ, quod solum habent respectũ ad titularem, itaut eius
3 fauore dumtaxat appositæ censeantur, †ne alias inutiles sint, & superfluæ, & nihil penitus operentur, vt in simili *Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 115. nu. 63. & seqq.* Et tanto magis quia sic intelligendo reducitur
4 tur res ad ius commune, quo pensionarij † tenentur contribuere pro rata pensionis, *Gig. de pension. quæst. 59. num. 21.*

Et fortius pro titulari stringebat, quod Rota sæpius in puncto visa fuit sentire ad eius fauorem, scilicet, quod per huiusmodi derogationes exemptio, pacta,
5 & conuentiones † ad fauorem pensionarij in reseruatione appositæ fuerint sublatæ ex mente, & voluntate Papæ, *vt par. 2. diuers. decis. 161. in princip. & num. 46. & 13. & in Asculana pensionis 17. Februarij 1586. coram Cardinali Pamphilio, & in Valentin. subsidij 4. Maij 1611. coram bon. mem. Penia, in fin. versic. ad decis. in causa Toletana.*

Cæterum re mature discussa, Domini contrarium resoluerũt videlicet I sabellum titularem teneri iuxta reseruationem releuare Ioannem Paulum, & eius nepotes pensionarios ab omni, & quacunque decima. Habent enim pensionarij intentionem fundatã in literis reseruationis, cuius verba sunt clara, vt supra
6 in facto, & in pluribus decisionibus Rotæ † in similibus terminis loquentibus, *vt apud Seraphin. decis. 1348. num. 2. in versic. nam cum agatur, & in versic. non tamen tollit, & decis. 702. num. 5. & 6. part. 2. recent.* & in dicta *Valẽtina subsidij 4. Maij 1611.* allegata etiam ex aduerso, & clarius *in decis. 26. Nouembris eiusdem anni in* eadem causa facta coram eodem bon. mem. Penia, & in *Perusina pensionis 13. Ianuarij 1614. Coram Cardinali Sacrato, & in Ceneten. pensionis 7. Iunij 1621. coram bon. mem. Remboldo* & in alijs adductis per *Mod. rn. disceptat. foren. capit. 548. numero 26. cum seqq.*

Ex quibus decisionibus iuxta mentem Rotæ declaratur dictum Breue Gregorij XV. quo etiam pẽsionarij grauãtur, vt fit verum ad fauorem Reipublicæ, cui pensionarij tenentur pro sua rata, non minus, quã titulares, itaut prætextu quarumuis exemptionum, aut conuentionum cum titularibus initarum non possint eximi à contributione decimarum, quia illis omnibus quoad Remp. fuit in dicto Breui expresse derogatum, vt sic concessio decimarum, vt inferius dicetur habeat faciliorem exitum, & effectum, sed propterea non fuit de mente Papæ velle præiudicare pensionarijs quoad titulares, ad quorum fauorem non respexit, nec illis in dicto Breui quicquam concessit, sed potius fuit eius voluntas, vt, quoad illos, pacta, & cõuentiones, & clausulæ omnes in reseruatione ascriptę remaneant in suo robore, & firmitate Rota in prædicta decis. 1348. apud *Seraph.* in dicta Valẽtin. subsidij, & alijs supra allegatis. Et hoc ipsum benè denotant verba indulti, ibi, *quoad hoc nullatenus suffragari*, idest respectu Reipublicæ, cui solum Indultum fuit concessum, & non pensionarijs, itaut † Reipublicæ inclusio
7 fit titularium exclusio ad *l. cum Prætor, ff. de indic.* & in puncto dicta verba ad hoc expendit *Rot. in dicta de cis. Centum.* cor. bon. mem. Remboldo.

Qui intellectus addictum Breue tanto magis congruit, & recipi debet, quanto est iuri communi con-
8 formis, eo enim attento si emphiteuta † pactũ inierit cum Domino directo, vt non ipse, sed Dominus directus tributa, ac censum Principi soluat, nihilominus Emphiteuta tenetur perinde ac, si nulla præcesserit conuentio, *laus emphiteutici prædij*, & ibi *Rebuff. C. de*
9 *fund. patrim. li. 11.* vbi talis † conuentio non confirmata à Principe dicitur nulla, & improbata, & facit *text. in l. fin. C. sine censu, & reliq.* Quod tamen conuentio sit
10 nulla, intelligi † debet quoad præiudicium fisci dumtaxat, *l. inter debitorem, ff. de pact.* ibi *inter debitorem, et creditorem conuenerat, vt creditor vnus tributi, prædij pignorati, non agnosceret, sed eius soluendi necessitas debitorem spectaret, talem conuentionem quantum ad fisci rationem non esse seruandam respondi*; Cęterum quoad † ipsos contrahentes conuentio est valida, & seruanda,
11 vt probat expressus *text. in l. epistolam, §. pactum, ff. de pact.* ibi, *pactũ vt si quas summas propter tributiones prædij pignori nexi factas, creditor soluisset, à debitore reciperet, & vt tributa eiusdem prædij debitor penderet iustum, ideoque seruandum est*, & ita declarant, *glos. in d. l. ius emphiteutici, Ias. in d. l. epistola, Aluar. Valasc. de iur. emphit. quæst. 17. num. 28. Francisc. Marc. decis. 471. nu. 13. par. 1.* ergò derogationes pactorum, & conuentionum cõtentæ in Breui debent intelligi ex mente Papæ ad fauorem Reipublicæ tantum, non autem titularis.

Quæ Pontificis mens, & voluntas indè magis viget, quod ille, vt legitur in præfatione Breuis, eo dũtaxat motus fuit ad conceden. has decimas, vt pecunias subuentum sit publicis Reipublicæ necessitatibus, q̃ tot, tantaquè munitissima præsidia sustinet ad fauces
12 inimicorum, quorum ipsa, & totius † Italiæ est firmissimum propugnaculum, ideoque ad eam semper verba indulti diriguntur, quæ ratio nec indirecte conuenire potest titularibus, cum quibus Indultum non loquitur, licet enim †
13 illa publica subuentio sit omnium communis tamen dum Respublica siuè ab vno, siue ab alio integras exigit decimas, quod postea pensionarius iuxta pacta conuenta releuetur à titulari, aut non releuetur, prorsus dicit respectum ad priuatam vtilitatem titularis, aut pensionarij, vt patet ad oculum, nihil † autem est; vndè magis voluntas concedẽ
14 tis declaretur, quàm à Præfatione, *l. cum hi, in principio*, & ibi *Bar. & Ias. ff. de transact. Crauet. cons. 221. nu.*
15 8. *versic. septimo verò*; Cum enim † præfatio inducat causam finalem, *l. fi. ff. de hæred. inst.* à qua erit mentẽ concedentis, itaut illa à præfatione, vt à sua causa finali reguletur, limitetur, aut extendatur, *l. cũ Pater, §. dulcissimis, ff. de leg. 3. l. si de certa*, vbi *Bart. C. de transact. Bald. in l. sub prætextu, nu. 12. C. eod. Paulo de Castr. cons.*
16 *332. lib. 1. Cranet. cons. 16. nu. 5.* vbi, quod verba † sunt restringenda ad rem, super qua exprimuntur, *l. si quis ita, ff. de test. tutel. & Surd. decis. 217. n. 6.* vbi, quod quãdo exprimitur certa causa, verba generalia, vltra dictam causam †
17 nihil operantur, sed debent restringi ad eam, quãdo salua ratione recti sermonis restrictio fieri potest. Hic autem recti sermonis ratio postulat, vt fiat dicta restrictio, ne Pontificis gratia, seu concessio trahatur ad eos, quibus non conuenit ratio concessionis; Vndè dixit Rota apud *Mobed. decis. 13. de præ-*
18 *bend.* quod in † priuilegijs, & gratijs non tàm verba sint attendenda, quàm mens considerandа.

Præterea etiam eadem Pontificis voluntas, & intentio non minus elicitur combinando Indultum de-

cimarum: cum pactis, & clauſulis reſeruationis, Etenim in his habetur, quod titularis in ſubſidium promiſit ſuo, & ſucceſſorum nomine de proprio ſoluere ratam decimarum ſpectantem ad penſionarium, quã promiſſionem Pontifex ratam habuit, illamquè expreſsè confirmauit, & approbauit; In indulto autem ad denotandum quod derogationes in eo contẽtæ nullo modo attingunt intereſſe titularis, ſed Reipublicæ, derogatur duntaxat clauſulis, quæ (iuxta mox dicenda) poſſunt adaptari faciliori, aut difficiliori exactioni ex fructibus beneficiorum, non autem deroatur clauſulæ, vt in omnem caſum titularis etiam de proprio ſoluere teneatur. 19 Cum † enim derogatio in ſtricti Iuris, *Gemin. conſil. 35. numer. 2.* 20 tantum, & non plus eſt derogatum, † quantum dictum, aut quantum de neceſſitate infertur, *l. ſancimus, C. de teſtam. Crauett. conſil. 26. num. 7.* Rota in dicta Valentin. ſubſidij 4. Maij coram bon. mem. Penia, *verſic. quod verò ex derogatione*; Cur autem Papa hoc vnum derogare omiſerit, non autem alia, il- 21 la ſola videtur eſſe ratio, quod cum † decimæ non de proprio, vt penſio, ſed ſolum de fructibus ſint exigendæ, ſuperfluum erat derogare huic clauſulæ, quę non pertinet ad decimarum exactionem, ſed ſolum ad priuatum intereſſe titularis, & penſionarij, quod intereſſe non fuit conſideratum, ſed omiſſum, quia nullo modo, nullaque ratione mouit Papam ad conceden. Indultum: ergò quoad illud, conuentiones, & clauſulæ reſeruationis rem anſerunt in ſuo priſtino ſtatu, & per conſequens iuramentum, & obligatio Cameralis, ſub quibus etiam facta fuit promiſſio ſoluendi de proprio, quæ conſideratio fuit de mente Rotæ in dicta Peruſina penſionis, *verſ. minus refragatur in fine*, coram Cardinali Sacrato.

22 Tandem generaliter nulla Principis † conceſſio etiam cum clauſulis derogatorijs tollit partium conuentiones, niſi adeò clarè, & diſtinctè illis ſit derogatum, vt alia non poſſit capi interpretatio, *cap. ex multiplic.* vbi *gl. & Anchar. nu. 4. de decim. Felin. in c. cauſam*, quæ, *nu. 10. de reſcript. Put. deciſ. 193. lib. 1. in nou. impreſs. Caputaq. deciſ. 55. part. 2.* & in puncto Rota in dicta *Valentina ſubſidij 4. Maij in verſic. nõ obſtant clauſulæ derogatoriæ*, ex quibus patet reſponſio ad cõtraria quæ ex aduerſo adducebantur, ſed pro maiori ſatisfactione, & claritate illis ſingulariter reſpondetur.

Non obſtat Primo, quod in Indulto Gregorij XV. Penſionarij in ſpecie grauentur, & derogetur in eo, pactis, & conuentionibus inter Penſionarium, & titularem, quia grauamen, & derogationes intelliguntur quoad decimas, & ſic quoad Rempublicam Ve- 23 netorum, itaut † quoad eam Conuentiones ſint derogatæ, & nullæ iuxta *text. in dicta l. inter debitorem, & in d. l. ius emphiteutici*; remanent tamen validæ, vt prius quoad contrahentes iuxta *text. in d. l. epiſtola §. pactum, ff. de pact. & Rot. deciſ. 5.* ſuperius allegatas.

Non obſtat Secundo, clauſula quorum tenores, decretum irritans, & clauſula ſublata, quia intelliguntur eodem themate retento, nempè quoad præiu- 24 dicium Reipublicæ, † quia cum regulentur ſecundũ naturam diſpoſitionis, cui ſunt adiectę, *Mart. de clauſ. p. 1. clauſ. 176. num. 17. Caſſiad. deciſ. 10. num. 4. ad reg. Cancellar. Caputaq. deciſ. 131. p. 1.* ſi non obſtat principa- 25 lis † diſpoſitio Breuis, minus obſtare debẽt clauſulæ acceſſoriæ ipſius Breuis *reg. acceſſoriũ de reg. iur. l. 6.*

Non obſtat Tertio, quod derogetur in Breue obligationi Camerali, Iuramento, & regulæ de iure quæſito, &c. quæ taliter videntur adaptari ad fauorem titularis erga penſionarium, vt nullo modo conueniant Reipublicæ, cui dictæ clauſulæ non obſta- 26 bant. Quia vltra quod cum † conſtet de mente Papæ, & de cauſa finali certa, & determinata ad ſolum fauorem Reipublicæ, non eſt curan. de effectu dictarum clauſularum niſi ſi, & in quantum contenta in illis poſſunt afferre commodum Reipublicæ, & non aliter iuxta ſupradicta; Reſpondetur etiam ſatis eſſe, quod derogationes illæ operentur faciliorem decimarum exactionem ad fauorem Reipublicæ, vt dixit Rota *in dicta Valentina ſubſidij 29. Nouembris 1611. coram bon. mem. Penia.*

Facilior autem exactio ex derogatione prædictorum poteſt conſiderari tam contra titularem, quam etiam contra penſionarium: contra titularem ne excuſetur, quod Papa prius illum grauauit ſub iuramento, & obligatione Camerali ad fauorem Penſio- 27 narij, & ſic quod illius † creditum ſit non ſolũ prius, & ſic potius, *l. qui prior de regulis iuris*, ſed etiam ſtrictius propter iuramentum, & obligationem Cameralem, & ideò prius ſoluendum eſſe ad *l. 1. cum ſeqq. & l. cum ex pluribus, ff. de ſolut. Menoch. de arbitr.* 28 *caſ. 493. numero 14. cum ſeqq.* vbi quod debiti † cauſa grauior alia eſſe dicitur, ſi vna habet faciliorem exactionem, quàm altera. Contra verò Penſionarium, quia ob eaſdem cauſas fortè prætenderet prius ſibi ſoluendam eſſe penſionem ex fructibus, quàm Reipublicæ decimas; Vndè Summus Pontifex ad tollen. has difficultates gratia facilioris exactionis decimarum appoſuit dictas derogationes, itaut ſolum quoad dictam faciliorem exactionem voluerit præiudicare penſionarijs, vbi enim apparet † Principem 29 voluiſſe præiudicare Iuri tertij in dubio debet intelligi, quod voluit in modico præiudicare, & non in magno, *Pariſ. conſil. 6. num. 16. volum. 2. Bald. in capit. 1. §. ſacramenta de pact. iuram. firman. in vſib. feud.* vbi ſat eſſe ſi reſcriptum † aliquid modicum operetur 30 in præiudicium tertij, *Iaſ. in l. quoties, num. 4. C. de precib. Imper. offer. Dec. in capit. quæ in Eccleſiarum. num. 26. de conſtit. Aluar Valaſc. conſult. 71. num. 21. & num. 23. vol. 1. Rota in dicta Valentina ſubſidij 4. Maij coram bo. mem. Penia, in verſic. nec eſt nouum.*

31 Non obſtat, quarto, † *deciſ. 161. par. 2. diuerſ.* quia ibi præceſſerat concordia inter Clerum, & Regem Catholicum, in qua totus Clerus ſe obligauerat ſoluere excuſatum non obſtantibus quibuſcunque exemptionibus, priuilegijs, & contractibus etiam iuratis, & in forma Cameræ, &c. & Papa aliud non fecit, quàm concordiam confirmare; Vndè mirum non eſt, quod in caſu illo fuerit reſolutum penſionarium teneri, & non eſſe releuandum à titulari, quia † obliga- 32 tio, quæ ex perſona, & facto illius originem traxit ipſum ſolùm afficere debuit, & non titularem, *l. quæcunque gerimus. ff. de action. & obligat. & l. inter ſtipulantem, ff. de verbor. obligat.* Vndè etiam derogatio iuramenti, & obligationis Cameralis ad damnum 33 Penſionarij facta fuit, & ſic etiam † eſt intelligen. d. deciſio Valentin. ſubſidij 4. Maij *in verſ. in Cauſa Toletana*, dum loquitur de obligatione Camerali, quia deciſio *in dicta Cauſa Toletana eſt eademmet deciſio. 161. par. 2. diuerſ.* Hic autem verſamur in ſimplici Indulto

Papæ

Papæ nulla præcedente obligatione Penſionarij, ſed conceſſo ex cauſa ita reſtricta ad Rempublicam, vt nõ conueniat Penſionario.

34 Demũ deciſiones † *in Cauſa Aſculana Penſionis 17. Februarij 1586. coram Cardinali Pamphilio*, & alijs deciſionibus ex aduerſo allegatis reſpondet eadem deciſio *Valentinæ ſubſidij*, in illis difficultatem non fuiſſe reſtrictam ad terminos huius diſputationis, & in ca-

35 ſu dictæ deciſionis † *Aſculanæ penſionis* erat Penſionarius miles Hieroſolymitanus, & cõtributio erat in fauorem Religionis impoſita per Magnum Magiſtrũ, ideò cauſa nedum erat communis, ſed propria Penſionarij, & in omnem caſum ſemper vrget illa particularis exceptio, quod hic non fuit derogatum obligationi ſoluendi de proprio, cui accedunt etiam obligatio Cameralis, Iuramentum, & alia vincula de quibus in litteris reſeruationis, &c.

Et ita vtraque.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Mantuana Penſionis. Veneris 4. Decembris.

ARGVMENTVM

Penſionis tranſlatio de perſona, & vita, transferentis, ad perſonam & vitam tranſlatarij, quando valeat, & quando inferat quod præiudicium Titularis, & quando dicatur ſubreptitia, etiamſi expreſſa fuerit.

SVMMARIVM

1 *Papa, quando intelligit præiudicare alicui, non cadit ſubreptio, nec eſt opus derogatione regulæ, de iure quæſit. non toll.*

2 *Papa, quando intelligit præiudicare alicui, non eſt opus, vt illum nominet, ſiue de iure communi, ſiue ex ſpeciali diſpoſitione ius ei competat.*

3 *Papa, quando facit actum præiudicialem de ſui natura, virtualiter declarat afficere omnes perſonas, ad quas præiudicium ſpectare poteſt.*

4 *Subreptio eatenus vitiat gratiam, quatenus aliquid fuerit prætermiſſum in petitione illius gratiæ, quod ſi fuiſſet expreſſum, vel Princeps non conceſſiſſet vel difficilius conceſſiſſet.*

5 *Rector, qui præeſt curæ animarum ſubſtinet pondus eius, & diei.*

6 *Ius proueniens ex priuilegio, eſt longe debilius, quã ſit ius competens ex priuilegio.*

7 *Iuri proueniẽti ex priuilegio facilius derogatur, quam iuri proueniẽti ex iure communi.*

8 *Gratia, adhoc vt dicatur ſubreptitia ex eo, quod aliquid fuerit tacitum, hoc Iudex ex circumſtantijs deligendis inquiret.*

9 *Subreptio, vt exiſtetur ſufficit in genere, rẽ, quæ obſtabat fuiſſe cogitata.*

10 *In Penſionis retentione, quæ datur in limine promotionis ad Epiſcopatum non requiritur expreſſio eorum, quæ fuiſſent exprimenda in ipſa reſeruatione penſionis.*

11 *Penſionem transferendi facultas an dicatur nouagratia, & nouum contineat gratiamen prorogando ſeruitutem beneficij.*

12 *Penſionis tranſlatio, licet facta in articulo mortis, nõ eſt nouum gratiamen, nec noua dicatur penſio, ſed ſolum, quædam mutatio perſonæ.*

13 *Penſio, quando mutatur de vita, & perſona transferentis, & transfertur in vitam, & perſonam tranſlatarij, ex hoc non reſultat præiudicium conſiderabile, ſed eventuale, & num. 21.*

Cum aliquando contingat tranſlatarios etiam iuniores præmori ipſis transferentibus, etiam ſenioribus, nu. 13. & nu. 24.

14 *In gratia non eſt facienda aliqua expreſſio, quando ſe monetur præiudicium.*

Subreptionis vitium non cadit, quando non adeſt præiudicium alterius, num. 14.

15 *In gratia non eſt facienda mentio de Iure alicuius incerto, & euentuali, quod poteſt eſſe, & non eſſe.*

16 *In penſionis reſeruatione ſuper beneficio, eſt facienda mentio de regreſſu, quem quis habet ad illud beneficium, & num. 19.*

17 *Penſionis reſeruatio non eſt ſubreptitia, ſi beneficij regreſſus non fuerit expreſſus.*

18 *Beneficium perueniens ad regreſſarium, quo iure perueniat.*

20 *Deciſ. Caſſador. 1. de penſion. declaratur.*

22 *Penſionis tranſlatio id effecit, vt loco obitus transferentis, ſit expectanda mors tranſlatarij.*

23 *Penſionis tranſlatio ſolum operatur mutationem perſonæ, cui penſio eſt ſoluenda.*

25 *Deciſ. Put. 288. lib. 3. declaratur.*

DECISIO XXIV.

BErtazzolus erat reſeruatarius omnium fructuũ Parochialis Eccleſiæ S. Cecil iæ loci Liliolæ Mantuanæ Diœc. dempta ſolùm congrua pro rectore. Vnde cum ad illius fauorem bo. me. R. P. D. Stella Senior reſignaſſet Canonicatum, & Præbendam Baſilicæ Lateranen. fuit eidem D. Stellæ reſeruata penſio annua ducatorum 220. ſuper fructibus dictæ Eccleſiæ S. Cæciliæ, decreto, & conditione tamen adiecta, quòd ſi cõtingeret D. Stellam præmori Bertazzolo, huiuſmodi penſio accreſceret nõ rectori pro tempore, ſed ipſi Bertazzolo reſeruatario perindè, ac ſi nunquam dicta penſio reſeruata fuiſſet. Verùm cum poſtea idem D. Stella obtinuiſſet a San. me. Gregorio XV. facultatem quandocumque etiam in articulo mortis dictam penſionem transferendi, illamq; tranſtuliſſet in R. P. D. Stellam Iuniorem nepotem. Dubitatũ, an huiuſmodi tranſlatio ſuffragaretur, & difficultatem faciebat, quòd vitio ſubreptionis laborare videtur dicta facultas, cum in ea mentio facta nõ fuerit de prædicto decreto in fauorem Bertazzoli, ad cuius vtilitatẽ penſio extinguebatur, nec illius præiuditium fortaſſe cogitauerit Papa, cauſaq; pluries ſuper hoc diſcuſſa, hodiè tandem Domini affirmatiuè reſponderunt, ſcilicet tranſlationem ſuſtineri; Quoniam aut aſſerimus facultatem transferendi dictam penſionem conceſſã D. Stellæ Seniori eſſe actum de ſui natura præiudicialem, aut negamus eſſe præiudicialem ſaltem præiudicio conſiderabili, & neutro caſu intrat ſubreptio prædicta.

cimarum : cum pactis, & clauſulis reſeruationis, Etenim in his habetur, quod titularis in ſubſidium promiſit ſuo, & ſucceſſorum nomine de proprio ſoluere ratam decimarum ſpectantem ad penſionarium, quã promiſſionem Pontifex ratam habuit, illamquè expreſsè confirmauit, & approbauit: In indulto autem ad denotandum quod derogationes in eo contẽtæ nullo modo attingunt intereſſe titularis, ſed Reipublicæ, derogatur duntaxat clauſulis, quæ (iuxta mox dicenda) poſſunt adaptari faciliori, aut difficiliori exactioni ex fructibus beneficiorum, non autem deroatur clauſulæ, vt in omnem caſum titularis etiam de proprio ſoluere teneatur. Cum † enim derogatio ſit ſtricti Iuris, *Gemin. conſil. 35. numer. 2.* tantum, & non plus eſt derogatum, † quantum dictum, aut quantum de neceſſitate infertur, *l. ſancimus, C. de teſtam. Crauett. conſil. 26. num. 7.* Rota in dicta Valentin. ſubſidij 4. Maij coram bon. mem. Penia, *verſic. quod verò ex derogatione*; Cur autem Papa hoc vnum derogare omiſerit, non autem alia, ilſola videtur eſſe ratio, quod cum † decimæ non de proprio, vt penſio, ſed ſolum de fructibus ſint exigendæ, ſuperfluum erat derogare huic clauſulæ, quę non pertinet ad decimarum exactionem, ſed ſolum ad priuatum intereſſe titularis, & penſionarij, quod intereſſe non fuit conſideratum, ſed omiſſum, quia nullo modo, nullaque ratione mouit Papam ad concedẽ. Indultum: ergò quoad illud, conuentiones, & clauſulæ reſeruationis reuanſerunt in ſuo priſtino ſtatu, & per conſequens iuramentum, & obligatio Cameralis, ſub quibus etiam facta fuit promiſſio ſoluendi de proprio, quæ conſideratio fuit de mente Rotæ indicta Peruſina penſionis, *verſ. minus refragatur in fine*, coram Cardinali Sacrato.

Tandem generaliter nulla Principis † conceſſio etiam cum clauſulis derogatorijs tollit partium conuentiones, niſi adeò clarè, & diſtinctè illis ſit derogatum, vt alia non poſſit capi interpretatio, *cap. ex multiplic. vbi gl. & Anchar. nu. 4. de decim. Felin. in c. cauſam, quæ, nu. 10. de reſcript. Put. deciſ. 193. lib. 1. in nou. impreſs. Caputaq. deciſ. 55. part. 2.* & in puncto Rota in dicta *Valentina ſubſidij 4. Maij in verſic. nõ obſtant clauſulæ derogatoriæ*, ex quibus patet reſponſio ad cõtraria quæ ex aduerſo adducebantur, ſed pro maiori ſatisfactione, & claritate illis ſingulariter reſpondetur.

Non obſtat Primo, quod in Indulto Gregorij XV. Penſionarij in ſpecie grauentur, & derogetur in eo, pactis, & conuentionibus inter Penſionarium, & titularem, quia grauamen, & derogationes intelliguntur quoad decimas, & ſic quoad Rempublicam Venetorum, itaut † quoad eam Conuentiones ſint derogatæ, & nullæ iuxta *text. in dicta l. inter debitorem, & in d. l. ius emphiteutici*; remanent tamen validæ, vt prius quoad contrahentes iuxta *text. in d. l. epiſtola §. pactum, ff. de pact. & Rot. deciſ. 5.* ſuperius allegatas.

Non obſtat Secundo, clauſula quorum tenores, decretum irritans, & clauſula ſublata, quia intelliguntur eodem themate retento, nempè quoad præiudicium Reipublicæ, † quia cum regulentur ſecundũ naturam diſpoſitionis, cui ſunt adiectæ, *Mant. de clauſ. p. 1. clauſ. 176. num. 17. Caſſad. deciſ. 10. num. 4. ad reg. Cancella. Caputaq. deciſ. 121. p. 1.* ſi non obſtat principalis † diſpoſitio Breuis, minus obſtare debẽt clauſulæ acceſſoriæ ipſius Breuis *reg. acceſſoriũ de reg. iur. in 6.*

Non obſtat Tertio, quod derogetur in Breue obligationi Camerali, Iuramento, & regulæ de iure quæſito, &c. quæ taliter videntur adaptari ad fauorem titularis erga penſionarium, vt nullo modo conueniant Reipublicæ, cui dictæ clauſulæ non obſtabant. Quia vltra quod cum † conſtet de mente Papæ, & de cauſa finali certa, & determinata ad ſolum fauorem Reipublicæ, non eſt curan. de effectu dictarum clauſularum niſi ſi, & in quantum contenta in illis poſſunt afferre commodum Reipublicæ, & non aliter iuxta ſupradicta; Reſpondetur etiam ſatis eſſe, quod derogationes illæ operentur faciliorem decimarum exactionem ad fauorem Reipublicæ, vt dixit Rota *in dicta Valentina ſubſidij 29. Nouembris 1611. coram bon. mem. Penia.*

Facilior autem exactio ex derogatione prædictorum poteſt conſiderari tam contra titularem, quam etiam contra penſionarium: contra titularem ne excuſetur, quod Papa prius illum grauauit ſub iuramento, & obligatione Camerali ad fauorem Penſionarij, & ſic quod illius † creditum ſit non ſolũ prius, & ſic potius, *l. qui prior de regulis iuris*, ſed etiam ſtrictius propter iuramentum, & obligationem Cameralem, & ideò prius ſoluendum eſſe ad *l. 1. cum ſeqq. & l. cum ex pluribus, ff. de ſolut. Menoch. de arbitr. caſ. 493. numero 14. cum ſeqq.* vbi quod debiti † cauſa grauior alia eſſe dicitur, ſi vna habet faciliorem exactionem, quàm altera. Contra verò Penſionarium, quia ob eaſdem cauſas fortè prætenderet prius ſibi ſoluendam eſſe penſionem ex fructibus, quàm Reipublicæ decimas; Vndè Summus Pontifex ad tollen. has difficultates gratia facilioris exactionis decimarum appoſuit dictas derogationes, itaut ſolum quoad dictam faciliorem exactionem voluerit præiudicare penſionarijs, vbi enim apparet † Principem voluiſſe præiudicare Iuri tertij in dubio debet intelligi, quod voluit in modico præiudicare, & non in magno, *Pariſ. conſil. 6. num. 16. volum. 2. Bald. in capit. 1. §. ſacramenta de pact. iuram. firman. in vſib. feud.* vbi ſat eſſe ſi reſcriptum † aliquid modicum operetur in præiudicium tertij, *Iaſ. in l. quoties, num. 4. C. de precib. Imper. offer. Dec. in capit. quæ in Eccleſiarum. num. 26. de conſtit. Aluar. Valaſ. conſult. 71. num. 21. & num. 23. vol. 1. Rota in dicta Valentina ſubſidij 4. Maij coram bo. mem. Penia, in verſic. nec eſt nouum.*

Non obſtat, quartò, † *deciſ. 161. par. 2. diuerſ.* quia ibi præceſſerat concordia inter Clerum, & Regem Catholicum, in qua totus Clerus ſe obligauerat ſolucre excuſatum non obſtantibus quibuſcunque exemptionibus, priuilegijs, & contractibus etiam iuratis, & in forma Cameræ, &c. & Papa aliud non fecit, quàm concordiam confirmare; Vndè mirum non eſt, quod in caſu illo fuerit reſolutum penſionarium teneri, & non eſſe releuandum à titulari, quia † obligatio, quæ ex perſona, & facto illius originem traxit ipſum ſolùm afficere debuit, & non titularem, *l. quæcumque gerimus. ff. de action. & obligat. & in l. inter ſtipulantem, ff. de verbor. obligat.* Vndè etiam derogatio iuramenti, & obligationis Cameralis ad dammum Penſionarij facta fuit, & ſic etiam † eſt intelligen. d. deciſio Valentin. ſubſidij 4. Maij *in verſ. in Cauſa Tolctana*, dum loquitur de obligatione Camerali, quia deciſio *in dicta Cauſa Tolctana eſt eademmet deciſio. 161. par. 2. diuerſ.* Hic autem verſamur in ſimplici Indulto

Papæ

Papæ nulla præcedente obligatione Pensionarij, sed concesso ex causa ita restricta ad Rempublicam, vt nõ conueniat Pensionario.

34 Demũ decisiones † *in Causa Asculana Pensionis* 17. *Februarij* 1586. *coram Cardinali Pamphilio*, & alijs decisionibus exaduerso allegatis respondet eadem decisio *Valentinæ subsidij*, in illis difficultatem non fuisse restrictam ad terminos huius disputationis, & in ca-
35 su dictæ decisionis † *Asculana pensionis* erat Pensionarius miles Hierosolymitanus, & cõtributio erat in fauorem Religionis imposita per Magnum Magistrũ, idcò causa nedum erat communis, sed propria Pensionarij, & in omnem casum semper vrget illa particularis exceptio, quod hic non fuit derogatum obligationi soluendi de proprio, cui accedunt etiam obligatio Cameralis, Iuramentum, & alia vincula de quibus in litteris reseruationis, &c.

Et ita vtraque.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Mantuana Pensionis. Veneris 4. Decembris.

1626.

ARGVMENTVM.

Pensionis translatio de persona, & vita, transferentis, ad personam, & vitam translatarij, quando valeat, & an ex hoc inferatur aliquod præiudicium Tituli. Gratia, quando non dicatur subreptitia, etiamsi expressum ius tertij.

SVMMARIVM.

1 *Papa, quando intellexit præiudicare alicui, non cadit subreptio, nec est opus derogatione regulæ, de iure quæsit. non toll.*

2 *Papa, quando intelligit præiudicare alicui, non est opus, vt illum nominet, siue de iure communi, siue ex speciali dispositione ius ei competat.*

3 *Papa, quando facit actum præiudicialem de sui natura, virtualiter declarat afficere omnes personas, ad quas præiudicium spectare potest.*

4 *Subreptio eatenus vitiat gratiam, quatenus aliquid fuerit prætermissum in petitione illius gratiæ, quod si fuisset expressum, vel Princeps non concessisset vel difficilius concessisset.*

5 *Rector, qui præest curæ animarum sublinet pondus eius, & diei.*

6 *Ius proueniens ex priuilegio, est longe debilius, quã sit ius competens ex priuilegio.*

7 *Iuri prouenienti ex priuilegio facilius derogatur, quam iuri prouenienti ex iure communi.*

8 *Gratia, adhoc vt dicatur subreptitia ex eo, quod aliquid fuerit tacitum, hoc Iudex ex circumstantijs deligendis inquiret.*

9 *Subreptio, vt euitetur sufficit in genere, rẽ, quæ obstabat fuisse cogitata.*

10 *In Pensionis retentione, quæ datur in limine promotionis ad Episcopatum non requiritur expressio eorum, quæ fuissent exprimenda in ipsa reseruatione pensionis.*

11 *Pensionem transferendi facultas an dicatur non gratia, & nouum contineat gratiamen prorogando seruitutem beneficij.*

12 *Pensionis translatio, licet facta in articulo mortis, nõ est nouum gratiamen, nec noua dicatur pensio, sed solum, quidam mutatio personæ.*

13 *Pensio, quando mutatur de vita, & persona transferentis, & transfertur in vitam, & personam translatarij, ex hoc non resultat præiudicium considerabile, sed eventuale, & num.* 21.

Cum aliquando contingat translatarios etiam iuniores præmori ipsis transferentibus, etiam senioribus, nu. 13. *& nu.* 24.

14 *In gratia non est facienda aliqua expressio, quando se monetur præiudicium.*

Subreptionis vitium non cadit, quando non adest præiudicium alterius, num. 14.

15 *In gratia non est facienda mentio de Iure alicuius incerto, & euentuali, quod potest esse, & non esse.*

16 *In pensionis reseruatione super beneficio, est facienda mentio de regressu, quem quis habet ad illud beneficium, & num.* 19.

17 *Pensionis reseruatio non est subreptitia, si beneficij regressus non fuerit expressus.*

18 *Beneficium perueniens ad regressarium, quo iure perueniat.*

20 *Decis. Cassador.* 1. *de pension. declaratur.*

22 *Pensionis translatio id effecit, vt loco obitus transferentis, sit expectanda mors translatarij.*

23 *Pensionis translatio solum operatur mutationem personæ, cui pensio est soluenda.*

25 *Decis. Put.* 288. *lib.* 3. *declaratur.*

DECISIO XXIV.

BErtazzolus erat reseruatarius omnium fructuũ Parochialis Ecclesiæ S. Cæciliæ loci Liliolæ Mantuanæ Diœcesis dempta solùm congrua pro rectore. Vnde cum ad illius fauorem bo. me. R. P. D. Stella Senior resignasset Canonicatum, & Præbendam Basilicæ Lateranen. fuit eidem D. Stellæ reseruata pensio annua ducatorum 220. super fructibus dictæ Ecclesiæ S. Cæciliæ, decreto, & conditione tamen adiecta, quòd si cõtingeret D. Stellam præmori Bertazzolo, huiusmodi pensio accresceret nõ rectori pro tempore, sed ipsi Bertazzolo reseruatario perindè, ac si nunquam dicta pensio reseruata fuisset. Verùm cum postea idem D. Stella obtinuisset a San. me. Gregorio XV. facultatem quandocumque etiam in articulo mortis dictam pensionem transferendi, illamq; transtulisset in R. P. D. Stellam Iuniorem nepotem. Dubitatum, an huiusmodi translatio suffragaretur, & difficultatem faciebat, quòd vitio subreptionis laborare videtur dicta facultas, cum in ea mentio facta nõ fuerit de prædicto decreto in fauorem Bertazzoli, ad cuius vtilitatẽ pensio extinguebatur, nec illius præiuditium fortasse cogitauerit Papa, causaq; pluries super hoc discussa, hodiè tandem Domini affirmatiuè responderunt, scilicet translationem sustineri; Quoniam aut asserimus facultatem transferendi dictam pensionem concessã D. Stellæ Seniori esse actum de sui natura præiudicialem, aut negamus esse præiudicialem saltem præiudicio considerabili, & neutro casu intrat subreptio prædicta.

cimarum : cum pactis, & clauſulis reſeruationis, Etenim in his habetur, quod titularis in ſubſidium promiſit ſuo, & ſucceſſorum nomine de proprio ſoluere ratam decimarum ſpectantem ad penſionarium, quã promiſſionem Pontifex ratam habuit, illamquè expreſsè confirmauit, & approbauit; In indulto autem ad denotandum quod derogationes in eo contẽtæ nullo modo attingunt intereſſe titularis, ſed Reipublicæ, derogatur duntaxat clauſulis, quæ (iuxta mox dicenda) poſſunt adaptari faciliori, aut difficiliori exactioni ex fructibus beneficiorum, non autem deroatur clauſulæ, vt in omnem caſum titularis etiam de proprio ſoluere teneatur. Cum † enim derogatio ſit ſtricti Iuris, *Gemin. conſil. 35. numer. 2.* tantum, & non plus eſt derogatum, † quantum dictum, aut quantum de neceſſitate infertur, *l. ſancimus, C. deteſtam. Crauctt. conſil. 26. num. 7.* Rota in dicta Valentin. ſubſidij 4. Maij coram bon. mem. Penia, *verſic. quod verò ex derogatione*; Cur autem Papa hoc vnum derogare omiſerit, non autem alia, illa ſola videtur eſſe ratio, quod cum † decimæ non de proprio, vt penſio, ſed ſolum de fructibus ſint exigendæ, ſuperfluum erat derogare huic clauſulæ, quę non pertinet ad decimarum exactionem, ſed ſolum ad priuatum intereſſe titularis, & penſionarij, quod intereſſe non fuit conſideratum, ſed omiſſum, quia nullo modo, nullaque ratione mouit Papam ad concedendum Indultum: ergò quoad illud, conuentiones, & clauſulæ reſeruationis remanſerunt in ſuo priſtino ſtatu, & per conſequens iuramentum, & obligatio Cameralis, ſub quibus etiam facta fuit promiſſio ſoluendi de proprio, quæ conſideratio fuit de mente Rotæ in dicta Peruſina penſionis, *verſ. minus refragatur in fine*, coram Cardinali Sacrato.

Tandem generaliter nulla Principis † conceſſio etiam cum clauſulis derogatorijs tollit partium conuentiones, niſi adeò clarè, & diſtinctè illis ſit derogatum, vt alia non poſſit capi interpretatio, *cap. ex multiplic.* vbi *gl. & Anchar. nu. 4. de decim. Felin. in c. cauſam, quæ, nu. 10. de reſcript. Put. deciſ. 193. lib. 1. in nouis impreſs. Caputaq. deciſ. 55. part. 2.* & in puncto Rota in dicta *Valentina ſubſidij 4. Maij in verſic. nõ obſtant clauſulæ derogatoriæ*, ex quibus patet reſponſio ad cõtraria quæ ex aduerſo adducebantur, ſed pro maiori ſatisfactione, & claritate illis ſingulariter reſpondetur.

Non obſtat Primo, quod in Indulto Gregorij XV. Penſionarij in ſpecie grauentur, & derogetur in eo, pactis, & conuentionibus inter Penſionarium, & titularem, quia grauamen, & derogationes intelliguntur quoad decimas, & ſic quoad Rempublicam Venetorum, itaut † quoad eam Conuentiones ſint derogatæ, & nullæ iuxta *text. in dicta l. inter debitorem, & in d. Laus emphiteutici*; remanent tamen valida, vt prius quoad contrahentes iuxta *text. in d. l. epiſtola §. pactum, ff. de pact. & Rot. deciſ. 5.* ſuperius allegatas.

Non obſtat Secundo, clauſula quorum tenores, decretum irritans, & clauſula ſublata, quia intelliguntur eodem themate retento, nempè quoad præiudicium Reipublicæ, † quia cum regulentur ſecundũ naturam diſpoſitionis, cui ſunt adiectæ, *Mart. de clauſ. p. 1. clauſ. 176. num. 17. Caſſad. deciſ. 10. num. 4. ad reg. Cancella. Caputaq. deciſ. 141. p. 1.* ſi non obſtat principalis † diſpoſitio Breuis, minus obſtare debẽt clauſulæ acceſſoriæ ipſius Breuis *reg. acceſſorium de reg. iur. in 6.*

Non obſtat Tertio, quod derogetur in Breue obligationi Camerali, Iuramento, & regulæ de iure quæſito, &c. quæ taliter videntur adaptari ad fauorem titularis erga penſionarium, vt nullo modo conueniant Reipublicæ, cui dictæ clauſulæ non obſtabant. Quia vltra quod cum † conſtet de mente Papæ, & de cauſa finali certa, & determinata ad ſolum fauorem Reipublicæ, non eſt curan. de effectu dictarum clauſularum niſi ſi, & in quantum contenta in illis poſſunt afferre commodum Reipublicæ, & non aliter iuxta ſupradicta; Reſpondetur etiam ſatis eſſe, quod derogationes illæ operentur faciliorem decimarum exactionem ad fauorem Reipublicæ, vt dixit Rota *in dicta Valentina ſubſidij 29. Nouembris 1611. coram bon. mem. Penia.*

Facilior autem exactio ex derogatione prædictorum poteſt conſiderari tam contra titularem, quam etiam contra penſionarium: contra titularem ne excuſetur, quod Papa prius illum grauauit ſub iuramento, & obligatione Camerali ad fauorem Penſionarij, & ſic quod illius † creditum ſit non ſolũ prius, & ſic potius, *l. qui prior de regulis iuris*, ſed etiam ſtrictius propter iuramentum, & obligationem Cameralem, & ideò prius ſoluendum eſſe ad *l. 1. cum ſeqq. & l. cum ex pluribus, ff. de ſolut. Menoch. de arbitr. caſ. 493. numero 14. cum ſeqq.* vbi quod debiti † cauſa grauior alia eſſe dicitur, ſi vna habet faciliorem exactionem, quàm altera. Contra verò Penſionarium, quia ob eaſdem cauſas fortè prætenderet prius ſibi ſoluendam eſſe penſionem ex fructibus, quàm Reipublicæ decimas; Vndè Summus Pontifex ad tollen. has difficultates gratia facilioris exactionis decimarum appoſuit dictas derogationes, itaut ſolum quoad dictam faciliorem exactionem voluerit præiudicare penſionarijs, vbi enim appareat † Principem voluiſſe præiudicare Iuri tertij in dubio debet intelligi, quod voluit in modico præiudicare, & non in magno, *Pariſ. conſil. 6. num. 16. volum. 2. Bald. in capit. 1. §. ſacramenta de pact. iuram. firman. in vſib. feud.* vbi ſat eſſe ſi reſcriptum † aliquid modicum operetur in præiudicium tertij, *Iaſ. in l. quoties, num. 4. C. de precib. Imper. offer. Dec. in capit. quæ in Eccleſiarum. num. 26. de conſtit. Aluar Valaſc. conſult. 71. num. 21. & num. 23. vol. 1. Rota in dicta Valentina ſubſidij 4. Maij coram bo. mem. Penia, in verſic. nec eſt nouum.*

Non obſtat, quartò, † *deciſ. 161. par. 2. diuerſ.* quia ibi præceſſerat concordia inter Clerum, & Regem Catholicum, in qua totus Clerus ſe obligauerat ſoluere excuſatum non obſtantibus quibuſcunque exemptionibus, priuilegijs, & contractibus etiam iuratis, & in forma Cameræ, &c. & Papa aliud non fecit, quàm concordiam confirmare; Vndè mirum non eſt, quod in caſu illo fuerit reſolutum penſionarium teneri, & non eſſe releuandum à titulari, quia † obligatio, quæ ex perſona, & facto illius originem traxit ipſum ſolùm afficere debuit, & non titularem, *l. quæcumque gerimus, ff. de action. & obligat. & in l. inter ſtipulantem, ff. de verbor. obligat.* Vndè etiam derogatio iuramenti, & obligationis Cameralis ad damnum Penſionarij facta fuit, & ſic etiam † eſt intelligen. d. deciſio Valentin. ſubſidij 4. Maij *in verſic. Cauſa Toletana*, dum loquitur de obligatione Camerali, quia deciſio *in dicta Cauſa Toletana eſt eadem met deciſio. 161. par. 2. diuerſ.* Hic autem verſamur in ſimplici Indulto

Papæ

Papæ nulla præcedente obligatione Penſionarij, ſed conceſſo ex cauſa ita reſtricta ad Rempublicam, vt nõ conueniat Penſionario.

34 Demũ deciſiones † *in Cauſa Aſculana Penſionis 17. February 1586. coram Cardinali Pamphilo*, & alijs deciſionibus ex aduerſo allegatis reſpondet eadem deciſio *Valentina ſubſidij*, in illis difficultatem non fuiſſe reſtrictam ad terminos huius diſputationis, & in ca-

35 ſu dictæ deciſionis † *Aſculanæ penſionis* erat Penſionarius miles Hieroſolymitanus, & cõtributio erat in fauorem Religionis impoſita per Magnum Magiſtrũ, idcò cauſa nedum erat communis, ſed propria Penſionarij, & in omnem caſum ſemper vrget illa particularis exceptio, quod hic non fuit derogatum obligationi ſoluendi de proprio, cui accedunt etiam obligatio Cameralis, Iuramentum, & alia vincula de quibus in litteris reſeruationis, &c.

Et ita vtraque.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Mantuana Penſionis. Veneris 4. Decembris.

1626.

ARGVMENTVM.

Penſionis translatio de perſona, & vita, transferentis, ad perſonam, & vitam translatarij, quando valeat, & an ex hoc inferatur aliquod præiudicium Tulari. Gratia, quando non dicatur ſubreptitia, etiamſi expreſſum ius tertij.

SVMMARIVM.

1 *Papa, quando intellexit præiudicare alicui, non cadit ſubreptio, nec eſt opus derogatione regulæ, de iure quæſit. non toll.*

2 *Papa, quando intelligit præiudicare alicui, non eſt opus, vt illum nominet, ſiue de iure communi, ſiue ex ſpeciali diſpoſitione ius ei competat.*

3 *Papa, quando facit actum præiudicialem de ſui natura, virtualiter declarat afficere omnes perſonas, ad quas præiudicium ſpectare poteſt.*

4 *Subreptio eatenus vitiat gratiam, quatenus aliquid fuerit prætermiſſum in petitione illius gratiæ, quod ſi fuiſſet expreſſum, vel Princeps non conceſſiſſet vel difficilius conceſſiſſet.*

5 *Rector, qui præeſt curæ animarum ſubſtinet pondus æſtus, & diei.*

6 *Ius proueniens ex priuilegio, eſt longe debilius, quã ſit ius competens ex priuilegio.*

7 *Iuri prouenienti ex priuilegio facilius derogatur, quam iuri prouenienti ex iure communi.*

8 *Gratia, ad hoc vt dicatur ſubreptitia ex eo, quod aliquid fuerit tacitum, hoc Index ex circumſtantijs deligendis inquiret.*

9 *Subreptio, vt euitetur ſufficit in genere, rẽ, quæ obſtabat fuiſſe cogitata.*

10 *In Penſionis retentione, quæ datur in limine promotionis ad Epiſcopatum non requiritur expreſſio eorum, quæ fuiſſent exprimenda in ipſa reſeruatione penſionis.*

11 *Penſionem transferendi facultas an dicatur nouagratia, & nouum contineat gramen prorogando ſeruitutem beneficij.*

12 *Penſionis translatio, licet facta in articulo mortis, nõ eſt nouum gratiamen, nec noua dicatur penſio, ſed ſolum, quædam mutatio perſonæ.*

13 *Penſio, quando mutatur de vita, & perſona transferentis, & transfertur in vitam, & perſonam translatarij, ex hoc non reſultat præiudicium conſiderabile, ſed eventuale, & num. 21.*

Cum aliquando contingat translatarios etiam iuniores premori ipſis transferentibus, etiam ſenioribus, nu. 13. & nu. 24.

14 *In gratia non eſt facienda aliqua expreſſio, quando ſe monetur præiudicium.*

Subreptionis vitium non cadit, quando non adeſt præiudicium alterius, num. 14.

15 *In gratia non eſt facienda mentio de Iure alicuius incerto, & euentuali, quod poteſt eſſe, & non eſſe.*

16 *In penſionis reſeruatione ſuper beneficio, eſt facienda mentio de regreſſu, quem quis habet ad illud beneficium, & num. 19.*

17 *Penſionis reſeruatio non eſt ſubreptitia, ſi beneficij regreſſus non fuerit expreſſus.*

18 *Beneficium peruenit ex regreſſarium, quo iure peruenerat.*

20 *Deciſ. Caſſador. 1. de penſion. declaratur.*

22 *Penſionis translatio id effecit, vt loco obitus transferentis, ſit expectanda mors translatarij.*

23 *Penſionis translatio ſolum operatur mutationem perſonæ, cui penſio eſt ſoluenda.*

25 *Deciſ. Put. 288. lib. 3. declaratur.*

DECISIO XXIV.

BErtazzolus erat reſeruatarius omnium fructuũ Parochialis Eccleſiæ S. Cæciliæ loci Liliolæ Mantuanæ Dioec. dempta ſolùm congrua pro rectore. Vnde cum ad illius fauorem bo. me. R. P. D. Stella Senior reſignaſſet Canonicatum, & Præbendam Baſilicæ Lateranen. fuit eidem D. Stellæ reſeruata penſio annua ducatorum 220. ſuper fructibus dictæ Eccleſiæ S. Cæciliæ, decreto, & conditione tamen adiecta, quòd ſi cõtingeret D. Stellam premori Bertazzolo, huiuſmodi penſio accreſceret nõ rectori pro tempore, ſed ipſi Bertazzolo reſeruatario perindè, ac ſi nunquam dicta penſio reſeruata fuiſſet. Verùm cum poſtea idem D. Stella obtinuiſſet a San. me. Gregorio XV. facultatem quandocumque etiam in articulo mortis dictam penſionem transferendi, illamq; tranſtuliſſet in R. P. D. Stellam Iuniorem nepotem. Dubitani, an huiuſmodi translatio ſuffragaretur, & difficultatem faciebat, quòd vitio ſubreptionis laborare videtur dicta facultas, cum in ea mentio facta nõ fuerit de prædicto decreto in fauorem Bertazzoli, ad cuius vtilitatẽ penſio extinguebatur, nec illius præiuditium fortaſſe cogitauerit Papa, cauſaq; pluries ſuper hoc diſcuſſa, hodiè tandem Domini affirmatiuè reſponderunt, ſcilicet translationem ſuſtineri; Quoniam aut aſſerimus facultatem transferendi dictam penſionem conceſſã D. Stellæ Seniori eſſe actum de ſui natura præiudicialem, aut negamus eſſe præiudicialem ſaltem præiuditio conſiderabili, & neutro caſu intrat ſubreptio prædicta.

cimarum : cum pactis, & clauſulis reſeruationis, Etenim in his habetur, quod titularis in ſubſidium promiſit ſuo, & ſucceſſorum nomine de proprio ſoluere ratam decimarum ſpectantem ad penſionarium, quã promiſſionem Pontifex ratam habuit, illamquè expreſsè confirmauit, & approbauit: In indulto autem ad notandum quod derogationes in eo contẽtæ nullo modo attingunt intereſſe titularis, ſed Reipublicæ, derogatur duntaxat clauſulis, quæ (iuxta mox dicenda) poſſunt adaptari faciliori, aut difficiliori exactioni ex fructibus beneficiorum, non autem deroatur clauſulæ, vt in omnem caſum titularis etiam de proprio ſoluere teneatur. Cum † enim 19
derogatio ſit ſtricti Iuris, *Gemin. conſil. 35. numer. 2.* 20
tantum, & non plus eſt derogatum, † quantum dictum, aut quantum de neceſſitate infertur, *l. ſancimus, C. de teſtam. Crauett. conſil. 26. num. 7.* Rota in dicta Valentin. ſubſidij 4. Maij coram bon. mem. Penia, *verſic. quod verò ex derogatione*; Cur autem Papa hoc vnum derogare omiſerit, non autem alia, il- 21
la ſola videtur eſſe ratio, quod cum † decimæ non de proprio, vt penſio, ſed ſolum de fructibus ſint exigendæ, ſuperfluum erat derogare huic clauſulæ, quę non pertinet ad decimarum exactionem, ſed ſolum ad priuatum intereſſe titularis, & penſionarij, quod intereſſe non fuit conſideratum, ſed omiſſum, quia nullo modo, nullaque ratione mouit Papam ad concedẽ. Indultum: ergò quoad illud, conuentiones, & clauſulæ reſeruationis remanſerunt in ſuo priſtino ſtatu, & per conſequens iuramentum, & obligatio Cameralis, ſub quibus etiam facta fuit promiſſio ſoluendi de proprio, quæ conſideratio fuit de mente Rotæ in dicta Peruſina penſionis, *verſ. minus refragatur in fine*, coram Cardinali Sacrato.

22 Tandem generaliter nulla Principis † conceſſio etiam cum clauſulis derogatorijs tollit partium conuentiones, niſi adeò clarè, & diſtinctè illis ſit derogatum, vt alia non poſſit capi interpretatio, *cap. ex multipl. c.* vbi *gl. & Anchar. nu. 4. de decim. Felin. in c. cauſam, quæ, nu. 10. de reſcript. Put. deciſ. 193. lib. 1. in nou. impreſs. Caputaq. deciſ. 55. part. 2.* & in puncto Rota in dicta *Valentina ſubſidij 4. Maij in verſic. nõ obſtant clauſulæ derogatoriæ*, ex quibus patet reſponſio ad cõtraria quæ ex aduerſo adducebantur, ſed pro maiori ſatisfactione, & claritate illis ſingulariter reſpondetur.

Non obſtat Primo, quod in Indulto Gregorij XV. Penſionarij in ſpecie grauentur, & derogetur in eo, pactis, & conuentionibus inter Penſionarium, & titularem, quia grauamen, & derogationes intelliguntur quoad decimas, & ſic quoad Rempublicam Ve- 23
netorum, itaut † quoad eam Conuentiones ſint derogatæ, & nullæ iuxta *text. in dicta l. inter debitorem, & in d. l. ius emphiteutici*; remanent tamen validæ, vt prius quoad contrahentes iuxta *text. in d. l. epiſtola §. pactum, ff. de pact. & Rot. deciſ. 5.* ſuperius allegatas.

Non obſtat Secundo, clauſula quorum tenores, decretum irritans, & clauſula ſublata, quia intelliguntur eodem themate retento, nempè quoad præiudicium Reipublicæ, † quia cum regulentur ſecundũ 24
naturam diſpoſitionis, cui ſunt adiectæ, *Mart. de clauſ. p. 1. clauſ. 176. num. 17. Caſſiad. deciſ. 10. num. 4. ad reg. Cancella. Caputaq. deciſ. 121. p. 1.* ſi non obſtat principalis † diſpoſitio Breuis, minus obſtare debẽt clauſu- 25
læ acceſſoriæ ipſius Breuis *reg. acceſſorium de reg. iur. l. 6.*

Non obſtat Tertio, quod derogetur in Breue obligationi Camerali, Iuramento, & regulæ de iure quæſito, &c. quæ taliter videntur adaptari ad fauorem titularis erga penſionarium, vt nullo modo conueniant Reipublicæ, cui dictæ clauſulæ non obſta- 26
bant. Quia vltra quod cum † conſtet de mente Papæ, & de cauſa finali certa, & determinata ad ſolum fauorem Reipublicæ, non eſt curan. de effectu dictarum clauſularum niſi ſi, & in quantum contenta in illis poſſunt afferre commodum Reipublicæ, & non aliter iuxta ſupradicta; Reſpondetur etiam ſatis eſſe, quod derogationes illæ operentur faciliorem decimarum exactionem ad fauorem Reipublicæ, vt dixit Rota *in dicta Valentina ſubſidij 29. Nouembris 1611. coram bon. mem. Penia.*

Facilior autem exactio ex derogatione prædictorum poteſt conſiderari tam contra titularem, quam etiam contra penſionarium: contra titularem ne excuſetur, quod Papa prius illum grauauit ſub iuramento, & obligatione Camerali ad fauorem Penſio- 27
narij, & ſic quod illius † creditum ſit non ſolũ prius, & ſic potius, *l. qui prior de regulis iuris*, ſed etiam ſtrictius propter iuramentum, & obligationem Cameralem, & ideò prius ſoluendum eſſe ad *l. 1. cum ſeqq. & l. cum ex pluribus, ff. de ſolut. Menoch. de arbitr. caſ. 493. numero 14. cum ſeqq.* vbi quod debiti † cauſa grauior alia eſſe dicitur, ſi vna habet faciliorem 28
exactionem, quàm altera. Contra verò Penſionarium, quia ob eaſdem cauſas fortè prætenderet prius ſibi ſoluendam eſſe penſionem ex fructibus, quàm Reipublicæ decimas; Vndè Summus Pontifex ad tollen. has difficultates gratia facilioris exactionis decimarum appoſuit dictas derogationes, itaut ſolum quoad dictam faciliorem exactionem voluerit præiu- 29
dicare penſionarijs, vbi enim apparet † Principem voluiſſe præiudicare Iuri tertij in dubio debet intelligi, quod voluit in modico præiudicare, & non in magno, *Pariſ. conſil. 6. num. 16. volum. 2. Bald. in capit. 1. §. ſacramenta de pact. iuram. firman. in vſib. feud.* vbi ſat eſſe ſi reſcriptum † aliquid modicum operetur 30
in præiudicium tertij, *Iaſ. in l. quoties, num. 4. C. de precib. Imper. offer. Dec. in capit. quæ in Eccleſiarum. num. 26. de conſtit. Aluar Valaſ. conſult. 71. num. 21. & num. 23. vol. 1. Rota in dicta Valentina ſubſidij 4. Maij coram bo. mem. Penia, in verſic. nec eſt nouum.*

31 Non obſtat, quarto, † *deciſ. 161. par. 2. diuerſ.* quæ ibi præceſſerat concordia inter Clerum, & Regem Catholicum, in qua totus Clerus ſe obligauerat ſoluere excuſatum non obſtantibus quibuſcunque exemptionibus, priuilegijs, & contractibus etiam iuratis, & in forma Cameræ, &c. & Papa aliud non fecit, quàm concordiam confirmare; Vndè mirum non eſt, quod in caſu illo fuerit reſolutum penſionarium teneri, & non eſſe releuandum à titulari, quia † obliga- 32
tio, quæ ex perſona, & facto illius originem traxit ipſum ſolùm afficere debuit, & non titularem, *l. quæcumque gerimus. ff. de action. & obligat. & inſ. inter Stipulantem, ff. de verbor. obligat.* Vndè etiam derogatio iuramenti, & obligationis Cameralis ad damnum Penſionarij facta fuit, & ſic etiam † eſt intelligen- 33
decisio Valentin. ſubſidij 4. Maij *in verſ. in Cauſa Toletana*, dum loquitur de obligatione Cameralis, quia deciſio *in dicta Cauſa Toletana eſt eademmet deciſio. 161. par. 2. diuerſ.* Hic autem verſamur in ſimplici Indulto

Papæ

Papæ nulla præcedente obligatione Pensionarij, sed concesso ex causa ita restricta ad Rempublicam, vt nó conueniat Pensionario.

34 Demù decisiones † *in Causa Asculana Pensionis 17. Februarij 1586. coram Cardinali Pamphilio*, & alijs decisionibus exaduerso allegatis respondet eadem decisio *Valentinæ subsidij*, in illis difficultatem non fuisse restrictam ad terminos huius disputationis, & in ca-
35 su dictæ decisionis † *Asculanæ pensionis* erat Pensionarius miles Hierosolymitanus, & cõtributio erat in fauorem Religionis imposita per Magnum Magistrũ, idcò causa nedum erat communis, sed propria Pensionarij, & in omnem casum semper vrget illa particularis exceptio, quod hic non fuit derogatum obligationi soluendi de proprio, cui accedunt etiam obligatio Cameralis, Iuramentum, & alia vincula de quibus in litteris reseruationis, &c.

Et ita vtraque.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Mantuana Pensionis. Veneris 4. Decembris.

1626.

ARGVMENTVM.

Pensionis translatio de persona, & vita, transferentis, ad personam, & vitam translatarij, quando valeat, & an ex hoc inferatur aliquod præiudiciũ Titulari. Gratia, quando non dicatur subreptitia, etiamsi expressum ius tertij.

SVMMARIVM.

1 *Papa, quando intellexit præiudicare alicui, non cadit subreptio, nec est opus derogatione regulæ, de iure requisit. non toll.*

2 *Papa, quando intelligit præiudicare alicui, non est opus, vt illum nominet, siue de iure communi, siue ex speciali dispositione ius ei competat.*

3 *Papa, quando facit actum præiudicialem de sui natura, virtualiter declarat afficere omnes personas, ad quas præiudicium spectare potest.*

4 *Subreptio eatenus vitiat gratiam, quatenus aliquid fuerit prætermissum in petitione illius gratiæ, quod si fuisset expressum, vel Princeps non concessisset vel difficilius concessisset.*

5 *Rector, qui præest curæ animarum sublinet pondus æstus, & diei.*

6 *Ius proueniens ex priuilegio, est longe debilius, quã sit ius competens ex priuilegio.*

7 *Iuri proueniẽti ex priuilegio facilius derogatur, quam iuri proueniẽti ex iure communi.*

8 *Gratia, adhoc vt dicatur subreptitia ex eo, quod aliquid fuerit tacitum, hoc Iudex ex circumstantijs deligendis inquiret.*

9 *Subreptio, vt eniteatur sufficit in genere, rẽ, quæ obstabat fuisse cogitata.*

10 *In Pensionis retentione, quæ datur in limine promotionis ad Episcopatum non requiritur expressio eorum, quæ fuissent exprimenda in ipsa reseruatione pensionis.*

11 *Pensionem transferendi facultas an dicatur nouagratia, & nouum contineat gramen prorogando seruitutem beneficij.*

12 *Pensionis translatio, licet facta in articulo mortis, nõ est nouum gramen, nec nona dicatur pensio, sed solum, quædam mutatio personæ.*

13 *Pensio, quando mutatur de vita, & persona transferentis, & transfertur in vitam, & personam translatarij, ex hoc non resultat præiudicium considerabile, sed eventuale, & num. 21.*

Cum aliquando contingat translatarios etiam iuniores præmori ipsis transferentibus, etiam senioribus, nu. 13. & nu. 24.

14 *In gratia non est faciendа aliqua expressio, quando se monetur præiudicium.*

Subreptionis vitium non cadit, quando non adest præiudicium alterius, num. 14.

15 *In gratia non est facienda mentio de Iure alicuius incerto, & euentuali, quod potest esse, & non esse.*

16 *In pensionis reseruatione super beneficio, est faciendа mentio de regressu, quem quis habet ad illud beneficium, & num. 19.*

17 *Pensionis reseruatio non est subreptitia, si beneficij regressus non fuerit expressus.*

18 *Beneficium perueniens ad regressarium, quo iure perueniat.*

20 *Decis. Cassador. 2. de pension. declaratur.*

22 *Pensionis translatio id effecit, vt loco obitus transferentis, sit expectanda mors translatarij.*

23 *Pensionis translatio solum operatur mutationem personæ, cui pensio est soluenda.*

25 *Decis. Put. 288. lib. 3. declaratur.*

DECISIO XXIV.

BErtazzolus erat reseruatarius omnium fructuũ Parochialis Ecclesiæ S. Ceciliæ loci Liliolæ Mantuanæ Dioc. dempta solùm congrua pro rectore. Vnde cum ad illius fauorem bo. me. R. P. D. Stella Senior resignasset Canonicatum, & Præbendam Basilicæ Lateranen. fuit eidem D. Stellæ reseruata pensio annua ducatorum 220. super fructibus dictæ Ecclesiæ S. Ceciliæ, decreto, & conditione tamen adiecta, quòd si cõtingeret D. Stellam præmori Bertazzolo, huiusmodi pensio accresceret nõ rectori pro tempore, sed ipsi Bertazzolo reseruatario perindè, ac si nunquam dicta pensio reseruata fuisset. Verùm cum postea idem D. Stella obtinuisset a San. me. Gregorio XV. facultatem quandocumque etiam in articulo mortis dictam pensionem transferendi, illamq; transtulisset in R. P. D. Stellam Iuniorem nepotem. Dubitatum, an huiusmodi translatio suffragaretur, & difficultatem faciebat, quòd vitio subreptionis laborare videtur dicta facultas, cum in ea mentio facta nõ fuerit de prædicto decreto in fauorem Bertazzoli, ad cuius vtilitatẽ pensio extinguebatur, nec illius præiuditium fortasse cogitauerit Papa, causaq; pluries super hoc discussa, hodiè tandem Domini affirmatiuè responderunt, scilicet translationem sustineri; Quoniam aut asserimus facultatem transferendi dictam pensionem concessã D. Stellæ Seniori esse actum de sui natura præiudicialem, aut negamus esse præiudicialem saltem præiuditio considerabili, & neutro casu intrat subreptio prædicta.

cimarum : cum pactis, & clauſulis reſeruationis, Etenim in his habetur, quod titularis in ſubſidium promiſit ſuo, & ſucceſſorum nomine de proprio ſoluere ratam decimarum ſpectantem ad penſionarium, quã promiſſionem Pontifex ratam habuit, illamquè expreſsè confirmauit, & approbauit: In indulto autem ad denotandum quod derogationes in eo contẽtæ nullo modo attingunt intereſſe titularis, ſed Reipublicæ, derogatur duntaxat clauſulis, quæ (iuxta mox dicenda) poſſunt adaptari faciliori, aut difficiliori exactioni ex fructibus beneficiorum, non autem deroatur clauſulæ, vt in omnem caſum titularis etiam de proprio ſoluere teneatur. Cum† enim 19 derogatio ſit ſtricti Iuris, *Gemin. conſil. 35. numer. 2.* 20 tantum, & non plus eſt derogatum, † quantum dictum, aut quantum de neceſſitate infertur, *l. ſancimus, C. deteſtam. Crauctt. conſil. 26. num. 7.* Rota in dicta Valentin. ſubſidij 4. Maij coram bon. mem. Penia, *verſic. quod verò ex derogatione;* Cur autem Papa hoc vnum derogare omiſerit, non autem alia, ilsola videtur eſſe ratio, quod cum † decimæ non de 21 proprio, vt penſio, ſed ſolum de fructibus ſint exigendæ, ſuperfluum erat derogare huic clauſulæ, quę non pertinet ad decimarum exactionem, ſed ſolum ad priuatum intereſſe titularis, & penſionarij, quod intereſſe non fuit conſideratum, ſed omiſſum, quia nullo modo, nullaque ratione mouit Papam ad concedẽ. Indultum: ergò quoad illud, conuentiones, & clauſulæ reſeruationis rem anſerunt in ſuo priſtino ſtatu, & perconſequens iuramentum, & obligatio Cameralis, ſub quibus etiam facta fuit promiſſio ſoluendi de proprio, quæ conſideratio fuit de mente Rotæ in dicta Peruſina penſionis, *verſ. minus refragatur in fine*, coram Cardinali Sacrato.

22 Tandem generaliter nulla Principis † conceſſio etiam cum clauſulis derogatorijs tollit partium conuentiones, niſi adeò clarè, & diſtinctè illis ſit derogatum, vt alia non poſſit capi interpretatio, *cap. ex multiplic.* vbi *gl. & Anchar. nu. 4. de decim. Felin. in c. cauſam*, quæ, *nu. 10. de reſcript. Put. deciſ. 193. lib. 1. in nouis impreſs. Caputaq. deciſ. 55. part. 2.* & in puncto Rota in dicta *Valentina ſubſidij 4. Maij in verſic. nõ obſtant clauſulæ derogatoriæ*, ex quibus patet reſponſio ad cõtraria quæ ex aduerſo adducebantur, ſed pro maiori ſatisfactione, & claritate illis ſingulariter reſpondetur.

Non obſtat Primo, quod in Indulto Gregorij XV. Penſionarij in ſpecie grauentur, & derogetur in eo, pactis, & conuentionibus inter Penſionarium, & titularem, quia grauamen, & derogationes intelliguntur quoad decimas, & ſic quoad Reipublicam Ve23 netorum, itaut † quoad eam Conuentiones ſint derogatæ, & nullæ iuxta *text. in dicta l. inter debitorem, & in d. Ius emphiteutici*; remanent tamen validæ, vt prius quoad contrahentes iuxta *text. in d. l. epiſtola §. pactum, ff. de pact. & Rot. deciſ. 5.* ſuperius allegatas.

Non obſtat Secundo, clauſula quorum tenores, decretum irritans, & clauſula ſublata, quia intelliguntur eodem themate retento, nempè quoad præiu24 dicium Reipublicæ, † quia cum regulentur ſecundũ naturam diſpoſitionis, cui ſunt adiectæ, *Mart. de clauſ. p. 1. clauſ. 176. num. 17. Caſſad. deciſ. 10. num. 4. ad reg. Cancellar. Caputaq. deciſ. 131. p. 1.* ſi non obſtat principalis † diſpoſitio Breuis, minus obſtare debẽt clauſu25 læ acceſſoriæ ipſius Breuis *reg. acceſſorium de reg. iur. l. 6.*

Non obſtat Tertio, quod derogetur in Breue obligationi Camerali, Iuramento, & regulæ de iure quæſito, &c. quæ taliter videntur adaptari ad fauorem titularis erga penſionarium, vt nullo modo conueniant Reipublicæ, cui dictæ clauſulæ non obſta26 bant. Quia vltra quod cum † conſtet de mente Papæ, & de cauſa finali certa, & determinata ad ſolum fauorem Reipublicæ, non eſt curan. de effectu dictarum clauſularum niſi ſi, & in quantum contenta in illis poſſunt afferre commodum Reipublicæ, & non aliter iuxta ſupradicta; Reſpondetur etiam ſatis eſſe, quod derogationes illæ operentur faciliorem decimarum exactionem ad fauorem Reipublicæ, vt dixit Rota *in dicta Valentina ſubſidij 29. Nouembris 1611. coram bon. mem. Penia.*

Facilior autem exactio ex derogatione prædictorum poteſt conſiderari tam contra titularem, quam etiam contra penſionarium: contra titularem ne excuſetur, quod Papa prius illum grauauit ſub iuramento, & obligatione Camerali ad fauorem Penſio27 narij, & ſic quod illius † creditum ſit non ſolũ prius, & ſic potius, *l. qui prior de regulis iuris*, ſed etiam ſtrictius propter iuramentum, & obligationem Cameralem, & ideò prius ſoluendum eſſe ad *l. 1. cum ſeqq. & l. cum ex pluribus, ff. de ſolut. Menoch. de arbit. caſ. 493. numero 14. cum ſeqq.* vbi quod debiti † cauſa grauior alia eſſe dicitur, ſi vna habet faciliorem 28 exactionem, quàm altera. Contra verò Penſionarium, quia ob eaſdem cauſas fortè prætenderet prius ſibi ſoluendam eſſe penſionem ex fructibus, quàm Reipublicæ decimas; Vndè Summus Pontifex ad tollen. has difficultates gratia facilioris exactionis decimarum appoſuit dictas derogationes, itaut ſolum quoad dictam faciliorem exactionem voluerit præiu29 dicare penſionarijs, vbi enim apparet † Principem voluiſſe præiudicare Iuri tertij in dubio debet intelligi, quod voluit in modico præiudicare, & non in magno, *Pariſ. conſil. 6. num. 16. volum. 2. Bald. in capit. 1. §. ſacramenta de pact. iuram. firman. in vſib. feud.* 30 vbi ſat eſſe ſi reſcriptum † aliquid modicum operetur in præiudicium tertij, *Iaſ. in l. quoties, num. 4. C. de precib. Imper. offer. Dec. in capit. quæ in Eccleſiarum. num. 26. de conſtit. Aluar. Valaſc. conſult. 71. num. 21. & num. 23. vol. 1. Rota in dicta Valentina ſubſidij 4. Maij coram bo. mem. Penia, in verſic. nec eſt nouum.*

31 Non obſtat, quartò, † *deciſ. 161. par. 2. diuerſ.* quia ibi præceſſerat concordia inter Clerum, & Regem Catholicum, in qua totus Clerus ſe obligauerat ſoluere excuſatum non obſtantibus quibuſcunque exemptionibus, priuilegijs, & contractibus etiam iuratis, & in forma Cameræ, &c. & Papa aliud non fecit, quàm concordiam confirmare; Vndè mirum non eſt, quod in caſu illo fuerit reſolutum penſionarium teneri, & non eſſe releuandum à titulari, quia † obligatio, quæ ex perſona, & facto illius originem traxit ipſum ſolùm afficere debuit, & non titularem, *l. quæcunque gerimus. ff. de action. & obligat. & inter ſtipulantem, ff. de verbor. obligat.* Vndè etiam derogatio iuramenti, & obligationis Cameralis ad damnum 33 Penſionarij facta fuit, & ſic etiam † eſt intelligen. d. deciſio Valentin. ſubſidij 4. Maij *in verſ. in Cauſa Toletana*, dum loquitur de obligatione Camerali, quia deciſio *in dicta Cauſa Toletana eſt eademmet deciſio. 161. par. 2. diuerſ.* Hic autem verſamur in ſimplici, & dolo

Papæ

Papæ nulla præcedente obligatione Penſionarij, ſed conceſſo ex cauſa ita reſtricta ad Rempublicam, vt nõ conueniat Penſionario.

34 Demũ deciſiones † *in Cauſa Aſculana Penſionis 17. Februarij 1586. coram Cardinali Pamphilio*, & alijs deciſionibus ex aduerſo allegatis reſpondet eadem deciſio *Valentinæ ſubſidij*, in illis difficultatem non fuiſſe reſtrictam ad terminos huius diſputationis, & in ca-
35 ſu dictæ deciſionis † *Aſculanæ penſionis* erat Penſionarius miles Hieroſolymitanus, & cõtributio erat in fauorem Religionis impoſita per Magnum Magiſtrũ, ideo cauſa nedum erat communis, ſed propria Penſionarij, & in omnem caſum ſemper vrget illa particularis exceptio, quod hic non fuit derogatum obligationi ſoluendi de proprio, cui accedunt etiam obligatio Cameralis, Iuramentum, & alia vincula de quibus in litteris reſeruationis, &c.

Et ita vtraque.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Mantuana Penſionis. Veneris 4. Decembris.

1616.

ARGVMENTVM.

Penſionis translatio de perſona, & vita, transferentis, ad perſonam, & vitam translatarij, quando valeat, & an ex hoc inferatur aliquod præiudicij Titulari. Gratia, quando non dicatur ſubreptitia, etiamſi expreſſum ius tertij.

SVMMARIVM.

1 *Papa, quando intellexit præiudicare alicui, non cadit ſubreptio, nec eſt opus derogatione regulæ, de iure quæſit. non toll.*

2 *Papa, quando intelligit præiudicare alicui, non eſt opus, vt illum nominet, ſiue de iure communi, ſiue ex ſpeciali diſpoſitione ius ei competat.*

3 *Papa, quando facit actum præiudicialem de ſui natura, virtualiter declarat afficere omnes perſonas, ad quas præiudicium ſpectare poteſt.*

4 *Subreptio eatenus vitiat gratiam, quatenus aliquid fuerit prætermiſſum in petitione illius gratiæ, quod ſi fuiſſet expreſſum, vel Princeps non conceſſiſſet vel difficilius conceſſiſſet.*

5 *Rector, qui præeſt curæ animarum ſubſtinet pondus aſtus, & dici.*

6 *Ius proueniens ex priuilegio, eſt longe debilius, quã ſit ius competens ex priuilegio.*

7 *Iuri prouenienti ex priuilegio facilius derogatur, quam iuri prouenienti ex iure communi.*

8 *Gratia, adhoc vt dicatur ſubreptitia ex eo, quod aliquid fuerit tacitum, hoc Iudex ex circumſtantijs deligendis inquiret.*

9 *Subreptio, vt eniteatur ſufficio in genere, rẽ, quæ obſtabat fuiſſe cogitata.*

10 *In Penſionis retentione, quæ datur in limine promotionis ad Epiſcopatum non requiritur expreſſio eorum, quæ fuiſſent exprimenda in ipſa reſeruatione penſionis.*

11 *Penſionem transferendi facultas an dicatur non gra-*
tia, & nouum contineat gratiamen prorogando ſeruitutem beneficij.

12 *Penſionis translatio, licet facta in articulo mortis, nõ eſt nouum gratiamen, nec nouadicatur penſio, ſed ſolum, quædam mutatio perſonæ.*

13 *Penſio, quando mutatur de vita, & perſona transferentis, & transfertur in vitam, & perſonam translatarij, ex hac non reſultat præiudicium conſiderabile, ſed euentuale, & num. 21.*

Cum aliquando contingat translatarios etiam iuniores præmori ipſis transferentibus, etiam ſenioribus, nu. 13. & nu. 24.

14 *In gratia non eſt facienda aliqua expreſſio, quando ſe monetur præiudicium.*

Subreptionis vitium non cadit, quando non adeſt præiudicium alterius, num. 14.

15 *In gratia non eſt facienda mentio de iure alicuius incerto, & euentuali, quod poteſt eſſe, & non eſſe.*

16 *In penſionis reſeruatione ſuper beneficio, eſt facienda mentio de regreſſu, quem quis habet ad illud beneficium, & num. 19.*

17 *Penſionis reſeruatio non eſt ſubreptitia, ſi beneficij regreſſus non fuerit expreſſus.*

18 *Beneficium peruenicns ad regreſſarium, quo iure perueniat.*

20 *Deciſ. Caſſador. 8. de penſion. declaratur.*

22 *Penſionis translatio id effecit, vt loco obitus transferentis, ſit expectanda mors translatarij.*

23 *Penſionis translatio ſolum operatur mutationem perſonæ, cui penſio eſt ſoluenda.*

25 *Deciſ. Put. 288. lib. 3. declaratur.*

DECISIO XXIV.

BErtazzolus erat reſeruatarius omnium fructuũ Parochialis Eccleſiæ S. Ceciliæ loci Liliolæ Mantuanæ Dioec. dempta ſolùm congrua pro rectore. Vide cum ad illius fauorem bo. me. R. P. D. Stella Senior reſignaſſet Canonicatum, & Prabendam Baſilicæ Lateranen. fuit eidem D. Stellæ reſeruata penſio annua ducatorum 220. ſuper fructibus dictæ Eccleſiæ S. Ceciliæ, decreto, & conditione tamen adiecta, quòd ſi cõtingeret D. Stellam præmori Bertazzolo, huiuſmodi penſio accreſceret nõ rectori pro tempore, ſed ipſi Bertazzolo reſeruatario perindè, ac ſi nunquam dicta penſio reſeruata fuiſſet. Verùm cum poſtea idem D. Stella obtinuiſſet a San. me. Gregorio XV. facultatem quandocumque etiam in articulo mortis dictam penſionem transferendi, illamq; tranſtuliſſet in R. P. D. Stellam Iuniorem nepotem. Dubitatum, an huiuſmodi translatio ſuffragaretur, & difficultatem faciebat, quòd vitio ſubreptionis laborare videtur dicta facultas, cum in ea mentio facta nõ fuerit de prædicto decreto in fauorem Bertazzoli, ad cuius vtilitatẽ penſio extinguebatur, nec illius præiuditium fortaſſe cogitauerit Papa, cauſaq; pluries ſuper hoc diſcuſſa, hodiè tandem Domini affirmatiuè reſponderunt, ſcilicet translationem ſuſtineri; Quoniam aut aſſerimus facultatem transferendi dictam penſionem conceſſã D. Stellæ Seniori eſſe actum de ſui natura præiudicialem, aut negamus eſſe præiudicialem ſaltem præiuditio conſiderabili, & neutro caſu intrat ſubreptio prædicta.

1 Non primo casu, quia si Papa intellexit † præiudicare, non cadit subreptio, nec opus est derogatione regulæ de iure quæsito non tollendo *Dec. consil. 113. num. 7. versic. non obstat quod ex hoc. Card. Seraph. decis. 1445. num. 6.* nihilque refert quòd personas, quibus
2 præiudicium † inferebatur, non nominerit, siue huiusmodi personis ex iure communi, siuè ex speciali dispositione ius competeret *Cassad. decis. prima de priuil. & plenè Rota decis. 48. num. 1. 2. & 3. part. 1. recèt.* in qua ab alijs decisionibus recessum fuit, *& part. 1. diuers. decis. 240. num. 21. & 22.* vbi etiamsi Papa ius
3 † illud ignoraret, quia dùm facit actum præiudiciabilem de sui natura virtualiter declarat adhibere omnes personas, ad quas præiudicium spectare potest.

4 Amplius si subreptio eatenus vitiat gratiam, † quatenus aliquid fuerit prætermissum in petitione illius gratiæ, quod si fuisset expressum, vel Princeps non concessisset, vel difficilius concessisset ex causa à iure approbata *c. super literis, vbi Felin. nu. 8. de rescript. plenè Sanchez de matrim. lib. 8. disput. 21. num. 11. & 17. Cassad. decis. 12. num. 14. de præben. Rota decis. 418. num. 1. parte 1. recent. & fusius in Cochen. beneficij* 19. *Maij* 1610. *coram bon. mem. Cardinali Sacrato, quæ est* 288. *post secundum vol. consil. Farinac.* Sanè hæc ratio non applicatur casui nostro, sed retorquetur, quoniam si fuisset narratum Pontifici, quod extinctio pensionis ob dictam conditionem, & decretum tendebat in beneficium non Rectoris, sed ipsius reseruatarij, nedum hoc non traxisset, vel difficiliorè reddidisset ipsum Pontificem, sed imò procliuiorem efficisset, dum enim Papa intellexit præiudicare Recto
5 ri, † qui præest curæ animarum, & sustinet pondus æstus, & diei illiusque consensui derogauit, multo magis credendum est, præiudicare voluisse cuicumque alteri, & præsertim reseruatario, qui expectabat extinctionem pensionis ex titulo lucratiuo suæ reseruationis, cuius ius proueniens † ex priuilegio est longè debilius, quã sit ius Rectoris competens de iure com
6 muni, & ex debito ob seruitium quod præstat Alta-
7 ri; Et propterea † huic iuri reseruatarij facilius fuisset derogatum *arg. l. eius milites §. militia missus. ff. de milit. testam. Rom. cons. 327. nu. 6. Tiraq. de retract. libr. 1. §. 35. glos. 4. num. 42. in fin.* & an aliquid, quod fuit tacitum, retraxisset Principem, vel faciliorem illum
8 † reddidisset coniecturis ex circumstantijs per iudicem deligendis inquirendum esse tradiderunt *Cassad. dicta decis. 12. num. 14. de præben. & alij congesti à Sanchez dicta disput. 21. num. 19. lib. 8. de matrim.*

Vlterius Domini assequi posse existimabant, Papam non penitùs ignorasse præiudicium, quod præter Rectorem alteri inferebatur ex dicta facultate transferendi, dum in fine addidit clausulam, *quod dicta facultas non posset impugnari ex eo quod dictam Parochialem tunc, & pro tempore obtinens, nempe Rectores, aut alij quicumq; interesse habentes ad dictam gratiam non fuerint vocati*, quæ verba, *& alij quicumque interesse habentes*, rectè referri possunt, & debent ad
9 reseruatarium, & ad euitandam † subreptionem sufficit in genere fuisse cogitatum. *Felin. in cap. nonnulli num. 18. de rescript. Rot. decis. 38. num. 3. & decis. 210. num. 5. par. 1. recent.*

Si verò negamus facultatem trasferendi fuisse æquum præiudicialem, tùm quia Bertazzolus reseruatarius ius non habebat, nisi incertum, & pendens à futuro euentu, nempè à purificatione illius conditionis, quatenus D. Stella senior præmoreretur Bertazzolo, & sic translatio præuenit antequam esset apertum ius ipsi reseruatario, & propterea illius præiudi- 2
cium non fuit considerabile, quemadmodum in retentione, quæ datur in limine promotionis ad Episcopa-
10 tum † non requiritur expressio eorum, quæ fuissent exprimenda in ipsa reseruatione pensionis, retentio enim illa præuenit extinctionem pensionis, nec indè 3
infertur præiudicium considerabile, vt sit necessaria noua expressio, *Felin. in rubr. quand. lic. apost. limit. 5. versic. considera Lambertinde iure patr. p. 3. lib. 2. quæst. 9. art. 19. Rota d. decis. 240. num. 26. par. 1. diuers. & in Firmana pensionis 2. Iunij 1593. coram Illustrissimo D. Cardinali Millino, &* in Terulen. *pensionis 15. Decembris 1600. coram bo. me. Cardinali Sacrato;* Tum quia quid
11 quid antiquitus senserit Rota, an † facultas transferendi pensionem dicatur noua gratia, & nouum contineat grauamen prorogando seruitutem beneficij, vel in *Eugubina pensionis 11. Decembris 1561. coram Rubeo*, & in alijs certè hodie constans, & receptissima est sententia in hoc sacro Tribunali, quod huiusmo-
12 di translatio † licèt facta in articulo mortis, cum & prius quandocumque fieri potuerit, non sit nouum grauamen, nec noua dicatur pensio, sed solum quædam mutatio personæ, & vitæ transferentis in personam, & vitam translatarij, & delegatio solutionis alteri faciendæ; nec † indè resultare præiudicium consi-
13 derabile, sed *euentuale* dumtaxat, cùm aliquando contingat, translatarios etiam iuniores præmori ipsis transferentibus, licèt senioribus; ita *Rota apud Crescent. decis. 1. num. 1. de reb. eccles. non alien. in Veronen. pensionis 14. Ianuarij 1613. coram R. P. D. meo Verospio, & in Mediolanen. pensionis 17. Iunij 1613. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Panphilio*, quæ est *dec. 105. nu. 4. par. 1. recent. in Romana pensionis 17. Iunij 1622. coram R. P. D. meo Buratto in Regien. pensionis 9. Februarij, & 17. Iunij 1624. coram R. P. D. meo Pirouano*, & nuper in *Firmana pensionis 26. Februarij 1625. coram bo. mem. Remboldo vers. & licet translatio*, sed toto quidem
14 præiudicio non est opus † aliqua expressione, nec cadit vitium subreptionis *Cranet. consil. 68. num. 12. versic. secus vbi*, & dicitur *in dicta Firmana pensionis 2. Iunij 1593. coram Illustrissimo Millino*; & de iure incer-
15 to, & euentuali, † quod potest esse, & non esse eo quòd a conditionis purificatione pendeat, mentionem non esse faciendam, dixit *Felin. in c. in nostra num. 15. de rescript. Parisc. consil. 5. num. 96. lib. 4. Sanchez dicta disput. 21. num. 26. lib. 8. de matrim. Rota decis. 25. de rescript. in nou. Cassad. decis. 16. num. 2. de præbend. Caputdecis. 337. num. 2. & 3. p. 1.*

16 Nec obstat, quòd in reseruatione † pensionis super beneficio facien. fit mentio de regressu, quam quis haberet ad illud beneficium, *Cassad. decis. 1. de pension. Put. decis. 97. lib. 2. Paris. de resignat. lib. 6. q. 5. num. 56. & 72. Mohed. decis. 7. & 10. de renunc.* Quoniam vl-
17 tra quod non propterea pensio est † subreptitia ob huiusmodi taciturnitatem regressus, sed quia Papa de consensu Titularis, tunc reseruat pensionem soluendam ab ipso, & eius successoribus, & proindè iure me-
18 rito quando † beneficium peruenit ad regressarium, cum ille non sit successor Rectoris consentientis, sed capiat beneficium ex suo primæuo iure, quamuis pensio fuerit a principio valida; attamen illa post purificatum

catum regressum ipsi regressario non præiudicat, non autem quod adsit subretio, & ita loquuntur *Cassad. d. decis. 1. Gig. de pens. q. 79. & Put. d. decis. 97. lib. 2.*

20 Respondebant Domini veram esse decisionē †Cassad. in ipsa reseruatione pensionis, ob quam tunc seruitus imponitur beneficio, & præiudicium indubitabile infertur, secus autem in translatione, quæ vt iam
21 dictum fuit, præiudiciū †nō infert, vel nisi euentuale, & sic non considerabile, per illam enim trāslationem solùm mutatur casus extinctionis de vna persona in aliam, & fieri potest, quòd mediante huiusmodi mutatione citius libertatem assequatur beneficiū, quàm si non fuisset pensio translata.

Neque etiam obstat, quòd non solùm reseruatario, in cuius fauorē appositum fuit decretum, quòd pensio illi accresceret, præiudicium videatur inferri, sed etiam Ecclesiæ, hoc enim modo diutius pergrauabitur onere soluendi pensionem, nec libertatem assequetur, nisi defunctis duabus personis, pensionario scilicet, & reseruatario. Quoniam hoc incommodum, quòd & pensionarij, & reseruatarij mors sit expectan. pro libertate Beneficij, non translationi, sed ipsi reseruationi adscribendum est, & idem erat etiā
22 antequam pensio transferretur, hocque solùm † efficit translatio, quod loco obitus D. Stellæ senioris expectandus sit obitus D. Stellæ iunioris, quia, vt dictū
23 est, translatio † solùm operatur mutationem personæ, cui pensio sit soluenda, & propter incertum euentum † non est huiusmodi præiudicium considerabile; licèt translatio fiat in Iuniorem, vt in dictis Decisionibus *Veronen. pensionis coram D. meo Verospio*, & *Romana pensionis coram D. meo Buratto*, & nuper in dicta *Regien. coram D. meo Pironano* fuit resolutum.

25 Nec ideò applicatur † *decis. put. 288. lib. 3.* quia ibi non agebatur de sola mutatione vnius personæ in aliam, quod est merè euentuale, sed præiudicium ibi erat considerabile, & quasi certum, dum ius habentis expectatiuam suspendebatur quamdiù tres per-
26 sonæ viuerent, † quibus defunctis probabiliter ille habens expectatiuam, non erat superuicturus, & ita *d. decis. Put. 288. lib. 3.* explicant *Mandòs. super reg. de iur. quæsit. non tollen. q. 9. & Rot. decis. 664. num. 5. par. 2. recent.*

Ad ea verò, quæ opponebantur de non expeditione literatum Apostolicarum placuerunt Dominis deducta per informantes pro D. Stella, & gratia sanatoria nuper obtenta à S. D. N. omnem visa est remouere difficultatem.

Et ita quinquies examinato articulo, & vtraque parte informante pro validitate translationis respon sum fuit, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Reddituum Rationis. Mercurij 10. Decembris. 1626.

ARGVMENTVM.

Tutor, quando contrahit cum pupillo, an possit personam pupilli ad sui fauorem integrare. Tutor pupilli creditor an, & quando possit propria auctoritate sibi soluere, & quando locus.

SVMMARIVM.

1 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. respectu illius, in quem fit alienatio, loquitur in rem. & num. 9.*
2 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. comprehendit etiam casum, quando alienatio fit in tutorem, & in quemlibet alium, & nu. 7.*
3 *Alienatio rerum pupilli, quando in tutorem fit, ipse tutor non potest authorare ad sui commodum.*
4 *Minori datur alius curator, quando contrahit cum tutore, vel curatore. & num. 5.*
6 *Casus omissus à statuto debet remanere sub dispositione iuris communis.*
8 *In statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. fuerunt positi illi, quatuor casus, quia frequentius accidunt, non autem, quod statutum ad illos tantum voluerit se restringere.*
10 *Statutum, si quid non sit, perinde tamen ac si statutum esset, si verisimile sit statutum fuisse, si hoc fuisset quæsitum.*
11 *Verba cuiuscumque dispositionis sunt amplianda, & restringenda, secundum mentem disponentis.*
12 *Quæ mens disponentis colligitur ex ratione expressa in dispositione, & idem est, si non sit expressa, dummodo possit rationabiliter coniecturari.*
13 *In contractibus minorum statutorum forma non est seruanda, si finis in obligatione necessaria.*
14 *Alienatio bonorum minoris pro dote restituenda, vel constituenda, quando fit, in d. alienatione forma statutorum esi seruanda.*
15 *Statuta à iure communi passiuam recipiunt interpretatione.*
16 *Tutor creditor pupilli potest sibi soluere propria authoritate.*
17 *Tutor creditor pupilli tunc potest sibi propria authoritate soluere, si sit verus creditor patris pupilli, & quod sibi soluat de pecunia reperta in patrimonio illius.*
18 *Mater tutrix non potest sibi propria auctoritate satisfacere de bonis immobilibus pupilli pro dote, & quid ad hoc requiratur.*
19 *Text. in l. fistulas §. 1. ff. de contrab. empt. declaratur.*
20 *Tutor, quando est creditor pupilli in pecunia, non potest pretium propria authoritate capere pro quantitate.*
21 *Cras. in tit. de success. §. donatio causa mortis quæst. 3. nu. 2. in fin. declaratur.*
22 *Filius ad hoc, vt patri possit donare causa mortis sufficit authoritas Iudicis.*
23 *Tutoris authoritas an suffragetur ad integrandā personam pupilli ad sui fauorem.*
25 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151. præsumit in illius casu iramentum fuisse dolo extortum.*

DECISIO XXV.

VIsa per omnes Dominos ista causa sine discrepātia fuit conclusum standum esse in decisis sub die 25. Maij præt. scilicet assignationem locorū montium pro dote, donatione propter nuptias, fructibus dotalibus, & alijs factam de mēse Septembris 1617. non sustineri, ex quo interuenit vnus tantùm curator

loco proximorum, & tamen debuisset etiam alius interuenire, ex quo minor contrahebat cum tutrice,
1 quia † cum Stat. Vrb. cap. 113. lib. 1. respectu illius, in quem fit alienatio, loquatur in rem, ibi, *si aliquam alienationem bonorum immobilium, seù iurium pupillorum, seù minorum per eos cum authoritate tutorum, vel curatorum ipsorum, seù ab usdem tutoribus, vel curatoribus fieri contingat*, † comprehendit
2 etiam casum, quando alienatio fit in tutorem, & quemlibet alium, vt est casus in *l. hæc verba, vbi Bart. num. 1. ff. ad l. Iul. de adult. l. si seruum, §. Prætor ait ff. de acq. hæred. Bart. in l. aut qui aliter, §. fin. num. 3. versic. nota distinctionem, ff. quod vi, aut clam.* Et ideò dum fie
3 bat alienatio in tutorem, † qui non poterat authorare ad sui commodum, *l. 1. l. pupillus, l. quod dicimus col. fin. ff. de auth. tutor. §. si inter tutorem instit. eod. titu.* de-
4 buit dari alius curator, † qui requiritur, quando minor contrahit cum tutore, vel curatore, *l. §. si inter tutorem, versic. sed curator, l. 3. §. si pupillus, ff. de tutel. l. 1. C. de in lit. dan. tut. vel cur. notatur in l. cum ipse, C. de contrah. empt.* in hac enim parte statutum à iure communi suppletur *Castr. cons. 106. incip. A secundo numer. 2. vers. plus dico, lib. 2. Tiraq. post. ll. connub. glos. 8. nu. 49. Mont. in. de tut. & cur. c. 33. num. 38. & fuit dictum in causa Romana dotis 15. Iunij præt. coram me*, & quòd in
5 hoc † casu debeat dari alius curator resoluit *Rota in decis. 49. num. 8. & 59. num. 3. versic. quicquid sit apud Pic. sup. stat. Vrb.* quæ fuerunt allegatæ in alia decisione.

Non obstat, quòd prædictus intellectus non possit subsistere, cum statutum loquatur de alienationibus pupillorum, & minorum factis cum authoritate tutorum, vel curatorum, seù de alienationibus factis ab ipsis tutoribus, & curatoribus, & ideò iste casus,
6 † tanquam omissus à statuto debeat remanere in dispositione iuris communis, *l. commodissime, ff. de lib. & posthum. cum vulg.* Vnde sufficit datio curatoris, & decretum Iudicis, *Bald. cons. 200. incip. Vobis spectabili, num. 2. vers. ita quia lib. 3. Roman. consil. 413. nu. 14. & 15. versic. quoad sextum.* Nam fuit responsum, omisso, quod fuit actum vigore statuti, non autem ex dispositione iuris communis; statutum comprehendit
7 etiam † alienationes factas in ipsos tutores, & curatores, cum loquatur in rem, vt dictum est, & licet videatur restrictù ad dictas alienationes, hoc euenit, quia primi casus alienationis frequentius contingunt, nõ
8 autem † quòd statutum voluerit se restringere ad illos casus, *Glos. in l. 2. ver. filio præcedat. ibi*, sed hoc frequentius contingit, *ff. de vulg. & pup.* & latissimè post alios *Plu. Aldobrand. cons. 9. num. 17. 18. & 19. lib. 1. Roland. consil. 39. num. 5. vol. 3. Bellon. consil. 52. nom. 6. & seq. Tiraq. de retract. lign. §. 20. glos. 2. num. 45. & seq. Mandos. super reg. 33. quæst. 6. nu. 4. cum seqq.*

Et hæc conclusio, quòd statutum cesseatur posuisse casus, qui frequenter, contingant, itaut non ideò intelligendum sit, quòd voluerit se ad illos solummodo restringere, procedit de plano in hac facti specie, cum statutum ex parte illius, in quem fit alienatio,
9 † loquatur in rem, ideòque vt dictum est comprehendat omnem personam, in quam alienatio fiat; vnde à maioritate rationis comprehendit ipsum tutorem, & curatorem, *arg. l. si totas facultates, C. de inoff. don. Glos. fin. in l. 2. di pactum, ff. de pact.* dicens; item nota id
10 esse de iure seruandum, licet non † sit statutum, quod verisimile est statutum fuisse, si hoc fuisset quæsitum, hanc glos. pro notabili allegant *Rom. consil. 101. num. 2. versic. 2. quia semper, & consil. 392. in fi. versic. 3. certum, Ang. Aret. in rubr. instit. de hæred. quæ ab intest. def. num. 3. versic. præterea. Abb. in cap. 2. requiratur, nu. 2. de appell.* vbi inquit *nota primò, verba cuiuscunque*
11 † *dispositionis sunt amplianda, vel restringenda secun-*
12 *dum mentem disponentis, quæ quidem mens* † *colligitur ex ratione expressa in dispositione*, idem si non sit expressa dummodo possit rationabiliter coniecturari.

Non aduersatur, quòd simus in obligatione ne-
13 cessaria, s. pro restitutione dotis, † & ideò non erat seruanda forma illius statuti, *Put. decis. 160. lib. 3.* Nã fuit responsum, quòd aut agitur de simplici promissione pro dote, & non est seruanda forma statuti,
14 & ita loquitur *Put.* Aut agitur † de alienatione bonorum dote restituenda, vel constituenda, & forma statuti est seruanda, *l. lex, quæ tutores, & ibi glos. in verb. vel Dotem, & DD. C. de administr. tut. late Lambertenq. de contract. glos. 21. num. 11. Gutier. de tutel. & cur. p. 2. cap. 5. num. 51. & seq.* Quæ iura, & DD. licèt loquãtur de iure communi, tamen ita intelligendum est di-
15 ctum statutum, cum † a iure communi passiuam recipiat interpretationem, *l. 1. §. lex falcidia, ff. ad l. falc. Bart. in l. omnes populi, num. 60. vers. aut sunt decisi ff. de iust. & iur.*

16 Nec facit, quòd tutor creditor † pupilli possit sibi soluere propria authoritate, *l. quoties, §. sicut autem, ff. de administr. tut.* Quia fuit responsum hoc procede-
17 re duobus concurrentibus. Primò, † quod tutor sit verus creditor patris pupilli. Secundò, quod sibi soluat de pecunia reperta in patrimonio illius, veluti ex aduerso dicitur sicut conditionaliter loquen. obseruant, *Laurent. de Pinu. consil. 60. num. 14. vers. 1. quia Gutier. de tut. par. 2. cap. 9. num. 48.* Vnde sequitur ma-
18 trem † tutricem non potuisse sibi propria authoritate satisfacere de bonis immobilibus pupilli pro dote, sed necessariam fuisse authoritatem Iudicis, primum, & secundum decretum, & iudicialem causæ cognitionem, vt in punto inquit *Bald. in d. l. cum ipse nu. 14. C. de contrah. empt. quem sequitur Laur. de Pinu d. cons. nu. 14. vers. item pecunia, cum seq. Gutier. loc. cit. num. 49.*

19 Nec prædicto intellectui obstat † *text. in l. fistulas, §. 1. ff. de contrah. empt.* quia loquitur in tutore, qui à patre pupilli emerat fundum, & propterea potest ex-
20 equi prædictam venditionem tradendo sibi fundũ, ideò procedit in casu, quo res immobiles tutori debeatur, secus quando ille est creditor pecuniæ, quia tunc † non potest precium propria authoritate capere pro quantitate, & ita declarant *d. text. Bald. loc. cit. num. 14. versic. non obstat, & Laur. de Pin. loc. alleg. nu. 20. versic. cui minus obstat, & alij quos allegat Gutier. vbi sup. num. 59.* & vt inquit *Bart. in l. 2. sub nu. 6. vers. aut vt necessitate esse de stipul. ser.* text. prædict. procedit cum traditio fit ex necessitate præcedentis cõtractus, in quibus etiam terminis loquũtur allegata *per Surd. cons. 283. num. 14. lib. 2.*

21 Neque etiam obstat cautela relata † per *Cravv. tit. de sust. cess. §. donatio causa mortis, quæst. 3. num. 2. in fine.* Quod ad hoc, vt filius possit patri donare causa mor-
22 tis † sufficiat authoritas Iudicis arguendo de patre ad matrem. Quia omisso, an huiusmodi argumentũ

subsi-

subsistat. Fuit responsum, nos versari in terminis valdè diuersis; in hoc enim casu agitur an authoritas tu
23 toris suffragetur † ad integrandam personam pupilli ad sui fauorem, quod non est de iure permissum, vt patet ex supra deductis, & in puncto de matre tutrice est *decis. Rotæ 492. num. 9. part. 1. in recent.* Casus autem Crassi continet simplicem permissionem, & consensum patris, & ideò sufficit decretum iudicis, vt agnoscit *Bart. in l. 1. sub num. 4. versic. & aduerte, ff. de authent.* ille enim potest à suspicione vindicari per authoritatem Iudicis, quia hæc vlterius non requiritur pro forma, & validitate actus, prout in nostris terminis.

Tandem non obstat iuramentum interpositũ per
24 minorem. Quia † Statutum cap. 151. lib. 1. præsumit iuramentum dolo extortum, per quod statutum dictum statutum cap. 151. suppletur, *Rom. consil. 399. nu. 7.* & in puncto horum statutorum *fuit resolutum in causa Bononien. census 17. Martij 1608. coram bo. mem. Cardinali Marcomontio, quæ est decis. 153. num. 13. par. 1. recent.* vbi fuit dictum, quòd Rota hoc motiuum non reiecit *in causa Romana fideicommissi de Sancta Cruce 3. Decembris 1607. coram bon. mem. Card. Sacrato*, & in puncto dixit etiam *Rota allegando Roman. in d. Romana dotis 10. Iunij pret. coram mem.*

Erit a concluſum ex prædictis, & ex alio capite, quia videlicet decretum corruit respectu fructuum ex falsa causa, cum constante matrimonio non debeantur, vt latè fuit deductum in alia decisione.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Panormitana Cambiorum. Veneris 8. Ianuarij. 1627.

ARGVMENTVM.

Argumentum vide per totum latè in decisione.

SVMMARIVM.

1 *Cambiorum materia per difficilis est, & tota consistit in facto.*
2 *Literas Cambii soluere sub protestu, quid hoc significet.*
3 *Procurator non potest sine speciali mandato præindicare Domino.*
4 *Obseruantia est apta declarare, et interpretari, quicquid contrahentes à principio intellexerint.*
5 *Interpretatio ea semper est facienda, quæ est minus damnosa parti.*
6 *Interpretatio ea est facienda, quæ est magis verisimilis secundum intentionem, & mentem contrahentium.*
7 *Interpretatio ea, est facienda, quæ magis congruit materiæ subiectæ.*
8 *Præcedentia declarantur per ea, quæ sequuntur.*
9 *Contrahentium mens, & intentio, quando est clara, illa potius est attendenda, quam verba.*
10 *Et ad hunc effectum sufficit, quod intentio sit etiam verisimilis.*
11 *Verba inseruire debent intentioni, ac menti contrahentium, non autem mens, & intentio verbis.*
12 *In literis, de spacci, secundum stylum Mercatorum potest variari, & immutari quidquid fuit scriptum in præcedentibus literis, di Anuiso.*
13 *In literis, di Anuiso. secundum stylum Mercatorum non potest fieri aliquod fundamentum, sed in literis, de spacci.*
13 *Tractantur multa, quæ non perficiuntur.*
14 *Expressio, quando fit in vno, de connexis affirmatiue non intelligitur dictum negatiuum de alio, sed affirmatiuè, amplia. num. 15.*
16 *Inclusio vnius, quando non sit inclusio alterius. Inducta ad vnum finem, contrarium non debent operari. num. 16.*
17 *Complementarius rationis, id, quod facit pro societate, socios obligat.*
18 *Stylus inter Mercatores est seruandus.*
19 *Falsitas, & fraus non præsumitur.*
20 *Falsitas, & fraus multo magis non præsumitur in personis nobilibus.*
21 *Fraudem, & dolum allegans benè, & concludenter ea tenetur probare, & non sufficiunt coniecturæ, nisi legales. Et nisi sint præcipuæ, & luce meridiana clariores. numero 22.*
23 *Literæ præsumuntur transmissæ, & acceptatæ in tempore.*
24 *Actore non probante, reus absoluitur.*
25 *Indebitum, vt quis possit repetere debet illud plenè, & concludenter probare.*
26 *Indebiti solutionem nemo præsumitur fecisse.*
27 *Text. in l. sine, & Titium ff. si cert. petat. quando procedat.*

DECISIO XXVI.

FVit hæc causa inter DD. de Magalottis, & Caraffinis disputata in Rota coram bo. me. Cardinali Seraphino, & coram bon. meo. Francisco Vbaldo Aminculo meo, coram quo emanauit vltimo loco Decisio ad fauorem dd. de Caraffinis, confirmatoria Decisionis prius factæ coram Seraphino; sed quia ista resolutio habebat multas difficultates, facte præsertim Decisione, quæ primo loco fuit facta coram eodem Seraphino ad fauorem DD. de Magalottis, ideò fuit dubium super ijsdem repropositum, & per quatuor vices numquàm resolutum, vt patet ex positionibus datis in Rota die 30. Ianuarij 1615. 30. Martij de eodem anno 14. Martij 1616. & 5. Iunij 1617. Vide cum ipse ex mera benignitate Sanctiss. D.N. VRBANI VIII. fuerim in locum dicti Aminculi mei subrogatus, reassumptis omnibus scripturis pro vtraque parte in hac causa datis, & recollectis votis Dominorum, facto prius verbo in Rota dicta die 8. Ianuarij, volui per modum discursus extendere rationes hinc inde adductas, ad hoc, vt videri posset, Dominos meos habuisse iustam causam toties differendi resolutionẽ supradicti dubij: Et quia hæc ma
1 teria † cambiorum perdifficilis tota consistit in facto, ideò illud breuiter recensendo sic se habet.

Foppæ, Arconati, & Leuizzari Mercatores Mediolanenses ordinarunt in Nundinis Placentiæ de mẽse Augusti 1590. Dominis Scarlattis, & Magalottis de Panormo, vt soluerent quibusdam alijs mercatoribus infrascriptam summam pecuniariam, nempè

Foppæ

Foppæ ordinarunt, vt soluerent scuta 2025. Antonati, & Leuizzari scuta 3670. Sed quia isti Mediolanenses erant creditores in diuersis pecuniarum summis Dominorum de Caruaschinis Mercatorum in Vrbe, ordinarunt etiam dictis Scarlattis, & Magallottis, vt de supradicta summa soluta se reuaderent à dictis Caruaschinis.

Sed cùm fortassis Panormitani dubitarent de subsistentia Caruaschinorum, pro honore Mediolanensium illorum literas acceptarunt, sed sub protestu. 2 quod nihil aliud significat, nisi quòd voluerint habere obligatos Mediolanenses scribentes, & mandantes, non autem Caruaschinos, vt declarat *Rot. Tan. decis. 6. num. 7. & 8. & decis. 19. num. 1. & decis. 23. num. 4.* cum alijs allegatis per *Moder. Roman. in tract. de comer. & camb. glos. 5. §. 2. quæst. 14. num. 358. versic. Tertius casus est, & num. 365.* vbi hanc materiã acceptationis literarum super protestu, hoc modo procedere clarissimè declarant.

Caruaschini vice versa certiorati, quòd Scarlatti, & Magalotti eorum fidem sequi nolebant, & cogitantes, quòd si id in Nundinis ad notitiam aliorum Mercatorum peruenisset, potuisset sibi magnum afferre præiudicium in existimatione, curarunt, vt supradicta summa solueretur in Ciuitate Neapoli per DD. de Biffalis, & hoc modo securos reddere Panormitanos, quibus etiam scripserunt, quòd si ante expeditionem literarum, quas vocant, Spacci di fiera, pecuniæ Neapoli fuissent sibi solutæ, dignarentur scribere in fiera, quòd liberè soluissent summam sibi ordinatam à dictis Mercatoribus Mediolanensibus, & quòd in hac summa sequuti fuissent fidem ipsorum de Caruaschinis.

Summa fuit Neapoli soluta D. Camillo Magalotto Complementario Panormitanorum ante expeditionem literarum de Spacci Nundinarum Apparitionis anni 1581. Vnde difficultas reducitur ad illud, An Panormitani, stante dicta solutione, stornauerint partitas super protestu, iuxta ordinem datum à Caruaschinis; nam si illas stornarunt, & liberè soluerunt, in consequentiam voluerũt habere Caruaschinos pro debitoribus, si verò non stornarunt, voluerunt habere Mercatores Mediolanenses, inter quos, vt dixi, ad sunt Foppæ, qui mandarunt solui summam scutorum 2025. & qui cùm decoxerint, si remanserunt debitores Panormitanorum, Panormitani debent sentire damnum istius summæ, si verò non remanserunt debitores, quia Panormitani reuocarunt protestum, & agnouerunt in debitores Caruaschinos; Panormitani non sentient damnum istius decoctionis, quia fuit illis satisfactum ex summa soluta Neapoli de ordine dictorum de Caruaschinis, qui eum mediante reuocatione dicti protestus essent effecti debitores Panormitanorum, non possunt hãc summam amplius repetere, prout prætendunt, tamquã indebitè, & sine causa solutam. Videndum est igitur, An in facto consistet de supradicta reuocatione protestus: Et quidem pro parte DD. de Caruaschinis, ad ostendendum, quòd protestus nec fuerit, nec potuerit reuocari plura adducuntur.

Et primò, quòd Panormitani non habebant facultatem stornandi protestum, ex quo facultas sibi data per Caruaschinos continebat solummodo facultatem remittendi summas sibi tractas Neapoli ad Nũdinas *all'incontro del debito* eorumdem Caruaschinorum, quæ verba important remissionem pecuniarũ, & non stornationem, quæ propterea, vel non fuit facta, vel † si fuit facta sine mandato dictorum de Caruaschinis, illis præiudicare non potest, *Paris. cons. 86. num. 17. & cons. 108. num. 98. lib. 4. Gregorius XV. decis. 75. num. 1.* 3

Secundò, quòd etiam Panormitani ordinem, & mãdatum Caruaschinorum hoc modo intellexerũt de remissione in Nundinis facienda, & hoc modo illud acceptarunt, & exequuti sunt, idque comprobatur ex literis eorumdem Panormitanorum ad Caruaschinos sub die 5. Decembris 1580. in summario Caruaschinorum num. 2. vbi habentur hæc præcisa verba. *Et visto, che desiderate, che si tragga per voi à Napoli la somma, che si è ricapitata sotto protesto, & per conto si torni à prouedere à Bisanzone, per effettione di che, per contro si andarà rimettendo à Bisanzone al più auantaggio, come con altra sentirete*, & in literis subsequentibus sub die 10. Decembris, & 17. Decembris eiusdẽ anni 1580. in dicto summario nu. 3. & 4. habetur, quòd pecunia remittebatur à Bisanzone, ibi, *In effettione della vostra commissione vi si trasse à Napoli, & siamo appresso per far prouisione dell'apunto conforme al vostr'ordine, & in tanto si è fatto de scudi 1200. & si farà appresso del resto*, & in alijs literis, ibi, *Si conferma le tratte fatte per conto vostro à Napoli, & à rincontro si prouede de scudi 1200. à Bisanzone*, & ista remissio in Bisanzone confirmatur ex alijs literis sub die 4. Februarij 1581. in eodem summario num. 6. ibi, *Per ancoranon viè nuoua, come saranno state pagate le tratte fatte à Napoli per conto vostro, & se farà seguito da nostri Olgiati di Napoli, sarà stato dato l'ordine à Bisanzone per la prouisione del vostro auanzo, & subito, che si sappia, come sarà passato il negotio, vi si mandaranno le partite salde*, & in alijs literis 12. Februarij 1581. in dicto summario num. 8. ijdem Panormitani scribunt Caruaschinis, & inter alia habetur mentio de remissione in Nundinis à Bisanzone, & additur etiam mentio de prouisione, *à vn terzo per cento, once noue*; Vnde ex istis omnib. literis apparet, vt dixi, semper Panormitanos intellexisse de hac remissione pecuniarũ in Nundinis, & non de stornatione protestus, prout etiam euentus docuit, quòd pecuniæ fuerunt in dictis Nundinis remissæ, vt patet ex supradictis literis, & sic obseruantia † subsequuta est apta interpretari supradictum mandatum DD. de Caruaschinis, & declarare, quòd partes à principio ità sese intellexerunt, *l. sed Iulianus §. proinde ff. ad Macedon. Surd. consil. 224. num. 7. & decis. 134. num. 9.* 4

Et quidem ex supradictis literis elicitur aliud fundamentum pro Caruaschinis, nempè, quòd si de mense Februarij Panormitani ignorabãt solutionem Neapoli factam, in cuius solutionis executionem prætenditur, quòd esset facienda stornatio ab ijsdem Panormitanis, sequitur, quòd non fuerit facta die 29. Ianuarij, de quo tempore nondum Panormitanis erat nota solutio Neapoli facta, & propterea semper dicendum sit, quòd Panormitani intellexerint de remissione pecuniarum, & nõ de stornatione protestus vt supra.

Quibus tamen non obstantibus, Dominis, qui contrariam partem amplectebantur, ista vrgere minimè visa sunt.

Et

Et in primis dicebant, esse fundatam intentionem DD. de Scarlattis, & Magalottis in literis Carauaschinorum sub die 17. Nouembris 1580. datis in dicto summario num. 1. in quibus non solùm fuit data facultas remittendi pecuniam, sed in illis videtur alternatiuè datus ordo, vel remittendi in Nundinis, vel stornandi partitas, ibi, *Per quello importano dette lettere, facendone prouisione in fiera all'incontro del debito, & se auanti la speditione haurete auiso del pagamento di Napoli, vi preghiamo scriuere in fiera, hauer pagato liberamente, & intesocene con noi*, hæc enim secunda pars mandati, quòd scriberent, liberè soluisse, videtur importare stornationē protestus, qui protestus, vt supra, faciebat solutionem conditionalem, nempè quòd Panormitani volebant quidèm soluere, sed nolebant recognoscere in debitores Carauaschinos, & ideoipsi ad tollendam istam solutionem protestatā, quæ poterat illis præiudicium afferre, scripserūt hoc modo ad Panormitanos, illos rogando, vt dignarentur in Nundinis scribere, quòd libere soluerant, *& che se n'erano intesi con Carauaschini*, quod nihil aliud significat, quàm quòd habuerunt Charauaschinos pro debitoribus, quod non erat stante protestu; & nisi istis verbis daretur huiusmodi intellectus, esset repugnantia clara, & aperta, quòd staret protestus, & Carauaschini voluissent recognosci in debitores, & sic ex hoc mandato sensissent damnum, & non cōmodum, quia protestus vigore huius mandati non fuisset stornatus, prout id erat vtile Carauaschinis in existimatione, & tamen ipsi potuissent creari debitores Panormitanorum, quod nihil aliud esset dicere, quàm quòd Carauaschinis illorum mandatum esset
5 sibi ab vtraque parte † damnosum, quod non est credendum, & semper ea fieri debet interpretatio, quæ sit minus damnosa parti, *Aym. cons. 33. num. 24. Gregorius XV. decis. 311. num. 8.* & ea, quæ est magis †
6 verisimilis secundùm intentionem, & mentem mandātis, *Put. decis. 21. in fin. lib. 3. Crauett. consil. 748. num. 17. verſic. Sexto respondetur*, & fuit dictum in *Ouetens. Cantoriæ 13. Maij 1619. corā Illustrissimo Cardinali Camerlio*, & ea denique est facienda interpretatio, † quę
7 est magis congrua materiæ subiectæ *l. si vno in principio ff. locat. l. si stipulatus ff. de vsur.* & dixit *Rota in Romana legati 10. May 1615. coram bo. me. D. meo Vbaldo.* Materia autèm subiecta erat ista solutionis factæ super protestu in præiudicium crediti dd. de Carauaschinis, cui præiudicio ipsi voluerunt occurrere, rogā do Panormitanos, vt dignarentur scribere in Nundinis, se liberè soluisse, *& che se n'erano intesi con loro*, & propterea benè fuit dictum in *Decisione coram Card. Seraphino 700*, quòd de potestate stornandi protestū non est dubitandum.

Et prædictus intellectus verborum comprobatur ex epistolis Carauaschinorum die 5. & 15. Ianuarij. 1581. in dicto Summario numer. 5. in quibus rogant Panormitanos ad reuocandum seù, vt dicunt, stornandum partitas; ea enim quæ † sequūtur declarant præcedentia, *Surd. decis. 3. n. 11. Magon. decis. Florent. 117. nu. 27.* & istæ literæ solæ sufficerent, ad hoc, vt Panormitani potuissent stornare protestum.

Quòd verò Panormitani hanc secundam partem mandati acceptauerint, illamq; fuerint exequuti, clarissimè apparet ex literis de Spacci Panormitanorum ad Mediolanenses sub die 20. Ianuarij 1581. in quibus habentur hæc præcisa verba, *el e il tratto ci per Carauaschini di Roma resto complito, et con loro ce ne siamo intesi*, quæ verba non possunt intelligi, nisi de stornatione protestus, cùm aliàs non possent adaptari subsequentia verba, *ce ne siamo intesi con li Carauaschini*, nam, stante protestu, solutio ad ipsos non pertinuisset, sed ad Mercatores Mediolanenses, iuxtā *d. decis. Rot. Ioann. 6.* & alia superiùs allegata: Et hoc comprobatur ex eo, quod ijdemmet Carauaschini scribendo Panormitanis, illos per hæcmet præcisa verba rogarunt, vt in Nundinis scriberent, se liberè soluisse, *& che se n'erano intesi con loro*. Vnde cùm ex supradictis appareat, fuisse hanc intelligentiam subsequutam, resultat euidens stornatio supradicti protestus, vt patet etiam ad sensum, hanc fuisse mentem Carauaschinorum, qui indigebant hac stornatione propter existimationem, & fuisse mentem etiam Panormitanorum, qui cupiebant rem gratam facere dd. Carauaschinis, patet ex illis verbis literarum Panormitanorum die 27. Ianuarij 1581. in dicto summario num. 7. *Al mandar de Spacci vi si dirà, come ci gouernaremo, desiderando sodisfarui, conforme che ei significaste, se à Napoli haueste dato buon'ordine*; Vnde licèt in dictis literis sub die 20. Ianuarij 1581. non fuerit facta expressa mentio de stornatione, satis tamen est, quòd verba non repugnent, & quòd sint talia, quòd possint etiā
9 stornationi adaptari, quia cùm habeamus † mentē, & intentionem partium satis claram, quòd de stornatione protestus intellexerunt, illa debet attendi
10 potiùs, quàm verba, cùm ad hunc † effectum sufficiat, quòd intentio sit etiam verisimilis, *cap. Intelligentia. de verb. signif. l. scire §. illud. ff. de exam. tutor. l. 3. §. Conditio ff. de adim. legat. l. semper in Stipulationibus ff. de reg. iur. Surd. cons. 550. num. 12. lib. 4. Honded. consil. 29. num. 82. lib. 1.* verba enim † deseruire debēt
11 intentioni, & menti, non autem mens, & intentio verbis, *cap. Humanæ aures 22. q. 5. & dixit Rota in Calagurritana Sanctorū Iacobi. & Andreæ 23. Februarij 1604. coram Litta*, & tamen in fortioribus terminis habemus verba, vt dixi, quæ de sui natura important supradictam stornationem, quam re vera fuisse sequetam, comprobatur ex validissimo fundamento considerato in *decis. Cardinalis Seraph. 700. in vers. Quod eleuato argumento apparet*, nempe quòd, vt firmatum fuit superius in facto, non solùm Foppæ ordinarunt solutionem faciendam per Scarlattos, & Magalottos de Panormo, sed etiam Arconati, & Leuizzari, & Panormitani acceptarunt istorum literas sub protestu, & nolebant recognoscere Catauaschinos in debitores, qui propterea ad satisfaciendum tàm partitæ ordinatæ per Foppas, quàm partitæ ordinatæ per Arconatos, & Leuizzaros, fecerunt prouisionem in Ciuitate Neapolitana; Vnde cùm non dubitetur, fuisse per Panormitanos stornatam partitam Arconatorū, & Leuizzarorum, neque super hoc vlla sit controuersia, nec aliquid petant Carauaschini, idem videtur etiam dicendum de dicta partita Fopparum, quòd ea etiam fuerit stornata, cùm nulla possit assignari ratio diuersitatis, ex quo tàm illa, quàm ista spectabat ad Carauaschinos, & literæ Mediolanenſium, & Panormitanorum sint vniformes respectu vtriusque partitæ; Vnde dicendum est, quòd eodem tempore protestus fuit reuocatus eo modo, quo fuerat appositus respectu vtriusque partitæ, & nisi fuisset reuocatus

etiam

etiam pro partita Foppanum, verisimiliter Carauaschini fuissent ab aliquo molestati, & in Nundinis verisimiliter comparuissent literæ super protestu, vel cõparuisset aliqua remissio *all'incontro del debito de Carauaschini*, quæ cum non appareant euenisse, multò faciliùs intrant superius dicta, quòd fuerit iste protestus reuocatus.

Nec videbantur obstare literæ Panormitanorum pro parte DD. de Caraschinis superiùs consideratæ sub die 5. 10. & 17. Decembris de anno 1580. in quibus fit mentio de remissione ad Nundinas, ex quibus prætendũt Carauaschini, fuisse exequutam primam partem mandati de remittendo ad Nundinas, & nõ secundam de stornando protestum, quia placebat responsio, quòd inter Mercatores duo sunt genera literarum: Vnũ, quod appellatur, *di auuiso*. Aliud, quòd appellatur, *di spaccio*: In primis literis *di auuiso*, quæ solent præcedere per aliquo temporis spatium literas *di spaccio* solùm fit mentio de assignatione, & destinatione, sed in illis nihil concluditur, & Mercatores cõ
12 clusionem remittunt ad literas *de spacci*, † in quibus secundùm illorum stylum potest variari, & immutari quidquid fuit scriptum in præcedentibus literis de Auuiso, *Rot. Ian. d. decis. 6. per tot.* literæ autem, de quibus supra, erant *di auuiso*, *& non di spaccio*, sic in illis non potest fieri aliquod fundamentum, sed solùm tenor literarum *de spacci* est attendẽdus, qui tenor fuit, vt supra, quòd liberè fuerat facta solutio, & quòd sequuti fuerant fidem DD. de Carauaschinis; & quòd re vera non fuerit facta remissio in Nundinis, constat ex confessione Carauaschinorũ *in epistola sub die 14. Aprilis 1581. quadatur in dicto Summario num. 11. A Scarlati di Palermo*, in qua dicunt, quòd Capponi, & Nigrolli noluerunt soluere supradictam pecuniam, & propterea necesse est, quòd literæ *di spaccio* fuerint reformatæ, tàm respectu dictorum de Arconatis, & Leuizzaris, quàm respectu illorum de Foppis, nam alias verisimiliter fuissent Carauaschini pro dictis summis molestati, vt supra dixi, nec ipsi exhiberent literas per Panormitanos ad Nundinas descriptas, & directas Capponibus, & Nigrollis, vt soluerent dictis de Foppis.

Non obstat, quòd post dictas literas *de spaccio* sub die 20. Ianuarij 1581. emanauerint aliæ literæ Panormitanorum, sub die videlicet 27. Ianuarij 4. & 12. Februarij dicti anni 1581. in quibus videatur exclusa reuocatio protestus, cùm in illis fiat mentio de remissione pecuniarum ad Nundinas, & non de reuocatione protestus, vt consideratur in decisione vltimo loco facta in hac causa, quia respondebatur, quòd id totum ea de causa euenit, quia Scarlatti, & Magalotti Panormi degentes scripserunt literas, quas vocant *despacci* sub dicta data 20. Ianuarij, & illas trasmiserunt Neapolim ad suprascriptum Camillũ Magalottum Complementarium, cum ordine illas reformandi, si ibidem solutio sequeretur, vnde cùm solutio sequuta fuerit, Dominus Camillus literas reformauit, distornãdo protestum, easque propria manu scripsit sub eadem data Panormi, & sub eadem die 20. Ianuarij, licèt id fecerit Neapoli, & post multos dies, & ideo finxit stornationem fuisse factam Panormi eodẽ die, quo in dicta Ciuitate Panormi fiebant expeditiones *per fiera*, & quo fuit sibi datus ordo à Scarlattis, & Magalottis sequuta solutione, quę sequuta fuit, vt supra; Vnde non mirum, si Panormitani die 4. & 12. Februarij scripserunt ad Carauaschinos de transmissione facta ad Nundinas, quia cùm ipsi propter distantiam locorum nondum potuissent habere notitiam de eo, quod sequutum fuisset Neapoli vigore literarum *de Spacci* sub dicta Data 20. Ianuarij, istæ literæ quamuis posteriores remanebant vti *literæ di auuiso*, in quibus non potest fieri fundamentum, vt supra,
13 † cum sint tanquàm tractatus, & multa tractentur, quæ non perficiuntur, vt tradunt *Dofl. in l. si voluntate C. de rescind. vend. Alex. cons. 28. num. 3. lib. 1. Rot. in recent. decis. 677. sub num. 3. par. 2. Gregorius XV. decis. 168. num. 2.* Et hoc comprobatur ex eo, quod in dictis literis Panormitani se remittebant ad id, quod Neapoli gestum esset, & quòd *nelli Spacci ci era lasciato cãpo di dargli tutte le sodisfattioni*.

Deinde fuit etiam per Dominos consideratum, quòd licèt supradictæ literæ Panormitanorum faciant mentionem de remissione pecuniarum ad Nundinas, non propterea inde sequitur, quòd noluerint reuocare protestum, quia cùm expressio fuerit facta in vno
14 † ex connexis affirmatiuè, non intelligitur dictum negatiuè de alio, sed affirmatiuè, *cap. Translato de const. Felin. in cap. Non nè num. 2. de præsumptio*; Idque maxi-
15 mè procedit, † quia propositus sermo fuit affirmatiuus, & ideò aliud non videtur denegatum, *Felin. vbi supra num. 5. in 6. Fallen.* præsertim cùm concurrat ẽt mens verisimilis ambarum partium, de qua supra,
16 quo casu inclusio vnius † non est alterius exclusio, nè inducta ad vnum finem contrarium operentur *Ias. cons. 202. in fin. lib. 2. Aym. cons. 297. col. fin. vers. Ob eo respondeo, Menoch. consil. 197. num. 83. vol. 2.* Vnde semper verum videtur, quòd istis non obstantibus supradicta reuocatio protestus facta per D. Camillũ Magalottum sustineatur: Et quidem benè potuit per ipsum fieri, cùm esset Complementarius Rationis
17 DD. de Scarlattis, & Magalottis, qui † propterea tenebantur etiam approbare, quidquid gestum fuerat per dictum Complementarium, cum istud esset negotium, quod pertinebat ad illorum rationem, *Rot. Ian. decis. 14. & decis. 135. num. 1.*

Non obstat, quòd dictus Camillus fecerit Datam Panormi sub die 20. Ianuarij, cùm tamen sit facta in Ciuitate Neapoli, & sub alia die, quia hoc fuit factũ ad consulendum existimationi DD. de Carauaschinis, & vt haberetur fides à Mediolanensibus, qui erãt obligati Panormi, & hoc passim fieri solet inter Mer-
18 catores † de stylo, de quo plures Mercatores Florentini, & Ianuenses fidem faciunt, & solet attẽdi, *Bald. in Rubr. C. de const. pec. Rot. Ian. decis. 6. col. fin. in princ. & decis. 39. num. 8.*

Non obstat, quòd Panormitani die 4. Februarij scripserint ad Carauaschinos, se transmissuros partitas, *subito che si sapesse, come fosse passato il negotio in Napoli*, & ideo cùm partitæ fuerint postea transmissæ die 12. eiusdem mensis, vt in literis, quæ dantur in dicto Summario num. 8. ex hoc satis appareat, Panormitanos habuisse notitiam negotij gesti in Ciuitate Neapoli, & tamen videantur persistere in remissione ad Nundinas, quia si attentè considerentur istæ literæ, etiam data supradicta scientia Panormitanorum, nihil faciunt, quia non sunt contrariæ literis *di spaccio*, sed sunt ad alium effectum descriptæ, nempè vt soluerentur *per saldo ducati* 78. & hoc fuit factum, vt ade-

qua-

quarentur computa, quæ adæquatio poterat esse necessaria, siuè pecuniæ fuerint remissæ ad Nundinas, siue secus, & defectus protestus, vltra quòd verba illa in literis contenta, *La nostri ci Napoli jara stato dato l'ordine à Bisanſone*, colligitur potius, quòd Panormitani nondum habuerant supradictam scientiam, quia si illã habuissent, potiùs affirmatiuè allegassent, ordinem fuisse datum, & non dubitatiuè, *ſarà ſtato dato*.

Non obstat, quòd in omnem casum parum prodesse possit Panormitanis, quòd ipsi in literis *de spacci* sub dicta die 20. Ianuarij reuocauerint protestũ, nisi etiam doceant, huiusmodi literas fuisse transmissas ante decoctionem Fopparum, quia quòd fuerint conscriptæ, & transmissæ ante prædictam decoctionem, id remanet satis probatum ex Data literarum, quæ fuit die 20. Ianuarij, & decoctio superuenit in sequẽtibus Nundinis Apparitionis, & istæ literæ fuerunt repertæ in Ciuitate Mediolani, & testis examinatus deponit illas reperijsse in fasciculo illarum literarũ, quas receperat Foppa in Nundinis de Apparitione, vnde istud negotium non potest tergiuersari, nisi alle
19 gando falsitatem, † & fraudem dictorum Panormitanorum, quæ præsumi non debet, *l. Meritò ff. pro ſoc. Tiraq. de retract. conſang. §. 26. glo. 1. num. 32. Surd. deciſ.*
20 *299. nu. 8.* præsertim † in insignibus, & nobilibus Mercatoribus, vt erãt dd. Panormitani, *Scraph. deciſ. 879. nu. 7. Farinac. de falſit. queſt. 153. nu. 147.* Vnde debebant Carauaschini hanc prætensam fraudem, & do-
21 lum benè, & concludenter † probare, nec sufficerent coniecturæ, nisi legales, vt post *Bald. conſ. 21. nu. 2. in fin. lib. 4. Aym. conſil. 145. num. 2. in fin. Caputaq. deciſ.*
22 *163. num. 7. par. 3.* & nisi essent † præcipuæ, & luce meridiana clariores, *Anchar. conſ. 385. col. 2. nu. 5. verſ. Item quia fraus eſt crimen. Bald. conſ. 250. num. 1. verſ. Item nemo lib. 1. Aym. conſ. 21. num. 4. & d. conſil. 145. num. 2. ad fin.* quæ in isto casu non concurrunt, & constat de veritate istius facti ex superius dictis, & concurrit verisimilitudo, quòd Panormitani non habuissent notitiam dictæ decoctionis propter distantiam locorum, & interim illis satis est, non posse dubitari, literas fuisse conscriptas, transmissas, & repertas penès eum, ad quem dirigebantur: nam † præsumuntur
23 transmissæ, & acceptatæ in tempore, & sic ante dictã decoctionem, iuxtà *deciſ. Put. 121. lib. 3. & deciſ. 232. eod. lib. 3.* cum alijs allegatis per Informantes.

Quibus omnibus sic stantibus, vel ex supradictis constat de reuocatione protestus, vel probationes, quæ fuerunt adductæ pro Carauaschinis, quòd fuissent pecuniæ solummodò ad Nundinas remissæ, red-
24 duntur valdè turbidæ † quod videtur satis sufficere Panormitanis, cùm sint Rei, *l. qui accuſare C. de eden. Rot. deciſ. 6. de re iud. in nou. Caſſad. deciſ. 3. nu. 5. & deciſ. 4. num. 8. de reſtit. ſpoliat.* Cùm enim Carauaschini velint tanquam Actores repetere pecunias Neapoli
25 solutas † Panormitanis, tanquàm sine causa, & indebitè solutas, debent istud indebitum plenè, & concludenter probare, †cùm nemo præsumatur indebiti so-
26 lutionem fecisse, *l. cum de indebito*, vbi *Bart. ff. de probat.* & est *text. in cap. Is, qui conqueritur. extra de ſolutio. Rot. Ian. deciſ. 3. num. 2. & deciſ. 5. num. 4. & 6. Moder. Roman. diſcept. foren. cap. 569. num. 28.* & tamen tantum abest, quòd istud indebitum probent ad effectũ repetitionis, vt fuerit etiam considerandum, in omnem casum posse repetitionem excludi, siuè fuerit, siue non fuerit effectuata reformatio supradictarum literarũ, quia si literæ fuerunt reformatæ, res caret omni difficultate ad fauorem Panormitanorum, si verò nõ fuit facta reformatio, & cùm constet, quòd Foppæ intuitu, & contemplatione Carauaschinorum direxerint literas Panormitanis, vt soluerent Mercatoribus in eis nominatis, prout soluerunt, & ex epistolis hinc inde conscriptis appareat, quòd negocium spectabat ad Carauaschinos, qui erant debitores dictorum de Foppis, sequitur, quòd pecuniæ exactæ Neapoli non peruenerint ad manus Panormitanorum sine causa, prout prætendunt Carauaschini, sed essent exactæ ab ipsis Carauaschinis, tanquam debitoribus Foppæ; Vnde cùm Carauaschini conseruentur indemnes ab isto debito Fopparum cùm illud fuerit solutum à Pa-
27 normitanis, sequitur, † vt nõ sit locus prætensæ recuperationi pecuniarum ex æquitate *l. ſi me, & Titium. ff. ſi cert. petat.* vt tradunt ibidem Docto. & præcipuè. *Bart. ſub num. 2. verſ. pro declaratione, & Paul. de Caſtr. num. 2. in 1. caſu. Alex. conſil. 92. num. 6. lib. 1. Menoch. de recuper. remed. 5. ſub num. 4. verſ. Declaratur quartò. Surd. conſil. 528. ſub num. 19. & 20. Gregorius XV. deciſ. 216. num. 1. & ibi Adden.*

Istæ, & aliæ similes rationes fuerunt hinc inde adductę, quæ faciebant stare in suspenso mentem Dominorum, qui propterea, vt dixi, hanc resolutionem per quatuor vices distulerunt, considerando, negocium habere maximam difficultatem, & ideò benè fecerunt partes, illud concordando, vt audiui.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Caſtuaten. Bonorum. Lunæ 11. Ianuarij. 1627.

ARGVMENTVM.

Dos, quando est data filiæ, siue sit data in pecunia, siue etiam in tot iocalibus, semper imputatur in legitimam, & si illa petatur, perperam agitur.

SVMMARIVM.

1 *Legitima debita eſt filijs, & ius illam petendi ad hæredem transit, quamuis extraneum.*
2 *Legitima, ſi ſemel eſt habita, fruſtra iterum petitur.*
3 *Dos filiæ data, imputatur in legitimam, quod procedit, etiam ſi conſiſtat in pecunia, vel in iocalibus.*
4 *Filia recuſare poteſt, accipere pecuniam datam ei in dotem, & inſtare pro traditione legitimæ in tot corporibus hereditarijs.*
5 *Pater, ſi in teſtamento, relinquat dotem filiæ, & etiã eam hæredem inſtituat, non videtur quidquid ne dotis ſit imputandum in legitimam, quod declarat. n. 6.*
7 *Filia, ſi ſit inſtituta hæres, ei debetur legitima, nõ quia eſt hæres inſtituta, ſed quia eſt filia.*
8 *Legitima onus, & grauamen non admittit.*
9 *Statutum, ſi dicat, quod dos habeatur pro legitima, an tunc poſſit peti ſupplementum legitimæ.*
10 *Filius pro legitima tantum prætendere poteſt.*
11 *Pia cauſa, quoties eſt ſubſtituta, Trebellianica non detrahitur.*
12 *Quod precedit, etiam ſi à principio incertum erat, an pia cauſa eſſet ſucceſſura, ceſſat. & nu. 13.*

14. Pia

14 *Pia causa, quando certum est, quod succedit non intrat distinctio, an sit mediatè, vel immediatè successura, ad hoc, vt detrahatur Trebellianica.*

15 *Trebellianica detrahi potest, etiã si pia causa sit substituta, si de huiusmodi voluntate testatoris constaret.*

16 *Testator non præsumitur in preiudicium piæ causæ, velle diminuere fideicommissum, & permittere detractionem Trebellianicæ, quæ de iure non competeret.*

DECISIO XXVII.

INstabat D. Paulus Aemilius Dandinus hæres q. Iacobæ sibi decerni detractiones legitimæ, & trebellianicæ vti debitas eidem Iacobæ filiæ Hieronymi, & grauatæ per fideicommissum in fauorem locorum piorum Ciuitatis Cæsenæ, super quibus proposito dubio DD. resoluerunt non esse locum prædictis detractionibus.

1 Quo enim ad legitimam, licet illa † debita fuerit Iacobæ tamquam filiæ, *l. parentibus, l. cum quæritur, ff. de inof. testam. auth. nouissima, C. eod.* & ius illam petendi transierit in D. Paulum Aemilium, quamuis hæredem extraneum, *Salic. in l. scimus in princ. C. de inof. test. Cranett. cons.* 312. *num.* 5. Attamen cum semel † eã habuerit, immerito iterum petitur, fuit enim illi nedum legata, sed, & soluta dos scutorũ quatuor mill. necnon præstita iocalia, vasa argentea, & alia pro nu-
2 pti. Et licet dos mulieb-
3 ri. In iure autem certum est, † dotem filiæ datam imputari in legitimam, *l. quoniam nouella, l. omni modo. §. imputari. C. de inoff. testam. Bartol. in l. in quartam num.* 10. *ff. ad l. falcid.* & alij DD. etiam si dos consistat in pecunia, quia adhuc imputatur in legitimam, *Curt. iun. cons.* 180. *num.* 2. *&* 5. *Gabr. consi.* 132. *num.* 8. *lib.* 2. *Hondedei consil.* 63. *num.* 120. *& seqq. lib.* 1. *Sard. decis.* 119. *num.* 1. *&* 2. *Cucch. de legitima, versic. Data inter viuos, num.* 26. & idem de iocalibus, quod imputentur tradiderunt, *Pic. in d. l. in quartam numer.* 182. *& Socin. iun. num.* 123. *Paris. cons. fil.* 1. *num.* 89. *lib.* 3. *Rota coram san. mem. Greg. XV. decis.* 568. *num.* 7. sibi enim hoc casu adscribat filia, quæ sciebat, necessariã esse huiusmodi imputationem, & tamẽ pecuniam re-
4 cepit, dum potuisset † recusare solutionem, & instare pro traditione legitimæ in tot corporibus hæreditarijs *Pic. vbi supra num.* 183. *& alij.*

Nec obstat, quod Pater in eodem testamento, &
5 † dotem reliquerit, & hæredem instituerit eandem filiam, & ita hæc duo tanquam diuersa inter se debita distinxerit, nec propterea videatur esse locus imputationi, præsertim extraneo hærede vocato iuxta tradita per *Berenzar. Fernand. in d. l. in quartam, art.* 3. *num.* 68. *Cras. §. legitima, quæst.* 23. *num.* 5. *in fin. & Moder. Forolivien. de legitim. lib.* 2. *tit.* 2. *quæst.* 8. *num.* 7. *&*
6 *seqq. & num.* 16. Quoniam huiusmodi conclusio † non applicatur casui nostro tum quia non extraneus, sed ipsa filia fuit hæres instituta; Tum etiam quia testator non legitimam reliquit, & dotem, in quibus terminis iuxta prædictorum opinionem vtraque scilicet, & legitima, & dos distinctim deberetur, sed prius legata dote instituit hæredem eandem filiam in reliquis bonis, eique decedenti sine filijs masculinis substituit piam causam. Vnde hæc institutio non tollit quin testator prius legando dotem voluerit implere propriã obligationem circa præstationem legitimæ, & dictã dotem referre ad debitum omninò necessarium. Nec ex eo quod fuit hæres instituta Iacoba dicendum est,
7 ei fuisse relictam legitimam, quoniam legitima † debetur eo, quod sit filia, non autem quia instituta fuerit hæres.

Neque vrgens visa est coniectura pro excludendæ huiusmodi imputatione, quod testator filiam grauauit fideicommisso, & proinde dotem non intellexerit
8 pro legitima, † cum hæc onus, & grauamen non admittat, vt arguebat *Gabriel consil.* 170. *num.* 9. *lib.* 2. Quia obiectum releuaret, si testator grauasset filiam in illis scutis 4000. pro dote legatis, in quibus terminis loquitur *Gabriel.* sed grauamen fideic. fuit iniunctum in alijs bonis dempta quantitate dictæ dotis, ibi in alijs autem bonis &c. Et quatenus onus esset iniunctum in illa dote, hoc magis suaderet voluntatem testatoris conseruandi bona pro fidei commisso, & sic pro imputatione, hoc enim modo minus diminuitur fideicommissum: & nõ euertitur iudicium de-
functi semper tamen reiceretur dictum grauamen & legitima.

Neque Domini obstare crediderunt, quæ dicebantur, de supplemento † eiusdem legitimæ. Quoniam
9 quicquid sit, an statutum Cæsenæ excluiuum feminarum habeat dotem pro legitima, & intrat in præsenti casu, Respondebant, non solum non iustificari huiusmodi dotem scutorum 4000. esse in officiosam, & minorem legitima, sed ex calculo, & relatione data per peritum ab vtraque parte electum apparere, dicta scuta 4000. iunctis præsertim dd. Iocalibus, & alijs à filia receptis excedere trientem hæreditatis
10 Hieronymi, & tamen pro sua † legitima trientem tãtum poterat prætendere *authen. nouissima C. de inoff. testam.*

Quo autem ad Trebellianicam nec illa detrahitur
11 quoties substituta est pia † causa *DD. in l. Marcellus. ff. ad S. Con. Trebell. Gabr. de Trebell. conclus.* 11. *nu.* 2. *Tiraq. de priuil. pia caus. priuil.* 27. *Card. Mantic. de coniect. vltim. vol. lib.* 8. *tit.* 3. *num.* 4. *Rot. decis.* 373. *nu.* 6. *in fin. part.* 2. *recent.* Et in his terminis quoties alicui decedenti sine filijs fuit substitutus locus pius, & sic
12 etiam dum à principio erat † incertum, an pia causa esset, necne successura dixit Rota coram Reuerendissimo D. meo Decano *decis.* 210. *&* 271. in eius impress. & nouissimè *Bellon. Iun. consil.* 84. *nu.* 35. *& seqq.* quia sufficit, quod tempore primæ restitutiones fideicommissi faciendæ (hoc enim tempore detrahitur trebellianica) succedat ipsa causa pia, licet secus sit, si alteri mediate esset prius restiturio facienda, & du-
13 bium † esset an successura foret pia causa, quia tunc detraheretur quidem Trebellianica, sed tamen data cautione de illa restituen. in casu purificationis fideicommissi ad fauorem piæ causæ, *vt per Rot. & Bellon. loco prælegato & Rot. etiam dec.* 373. *num.* 7. *par.* 3. *recens.* Quod cessat in præsenti, quia certum est hodie, piam causam esse admitten. ad hæreditatem Hieronymi, & sic non esse locum detractioni Trebellianicæ, vt in puncto *Curt. Iun. consil.* 120. *num.* 14. Et data
14 hac certitudine quod succedat † pia causa non intrat distinctio. an mediate, vel immediatè, sit successura ipsa pia causa *Alex. cons.* 20. *num.* 14. *lib.* 3. *& Soccin. Sen. consil.* 144. *num.* 7. *l.* 2.

15 Nec obstat, Trebellianicam † detrahi, etiam substituta pia causa, si de huiusmodi voluntate testatoris,

ris, scilicet vt detraheretur, constaret *Tiraq. de priuil. pia caus. priuileg. 26. in fin.* hic autem desumi huiusmodi voluntatem ex illis verbis, vbi testator, cum legasset Angelicæ Vxori vsumfructum, dixit tale legatum intelligi pro omni, & quacumque legitima, & Trebellianica, & omni alia ratione, pro quibus dicta Angelica posset petere, & prætendere &c. Quoniá hæc potius verba retorquentur, cum ex illis deprehendatur tenuis voluntas testatoris conseruan. integra bona pro fideicommisso, & vt Vxor solo vsufructu esset contenta: Et loquitur testator dubitatiue ponderatis illis verbis, Petere, & prætendere &c. & quoniã ibi agitur quoad Angelicam, si superuiueret Iacobæ vnde non inde facienda est illatio ad Iacobam, vt in
16 præiudicium piæ causæ voluerit † testator fideicommissum diminuere, & detractionẽ, quæ de iure non
21 competeret, permittere; hac enim data interpretatione Hieronymus modo conseruationem suorum bonorum affectasset, modo neglexisset, & sic sibi fuisset contrarius.

Et ita vtraque parte informante &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Bononien. Legati de Marescottis. Vener. 15 Ianuarij. 1627.

ARGVMENTVM.

Dotare filias est onus paternum, & hoc onus non solum ipsi patri inhæret, sed & eius bonis, & ita illa bona transeunt ad quoscunque ac si fuissent præcisè obligata pro dote filiarum.

SVMMARIVM.

1 *Dotare filias est munus paternum, & quidem onus necessarium.*
2 *Et hoc debitum dotandi, & onus nedum ipsi personæ patris, sed & eius bonis inhæret.*
3 *Dotandi filias hęc necessitas consideratur, nedum respectu patris, sed etiam illius heredis.*
4 *Hæredis persona non mutat conditionem obligationis principalis.*
Necessarium, vel voluntarium debitum dicitur, quod à principio habuit causam necessariam, vel voluntariam, num. 4.
5 *Hæres non præsumitur exercere liberalitatem, si se eximat ab obligatione, ad quam tenebatur, vti hæres.*
6 *Frater legans dotem sorori, intelligitur velle compensare cum debito dotis relictæ à patre.*
7 *Compensandi animus præsumitur, quoties legatur aliquid ex eadẽ causa, ob quam erat debitũ. n. 8. et 15.*
9 *Testatoris voluntatis declaratio in legatis, regulariter ad hæredem spectat.*
10 *Declarans nihil de nouo disponit.*
11 *Legatum factum à debitore, animo compensandi factum præsumitur, quando testator dixit, quod nihil aliud prætendere posset in hæreditate.*
12 *Donatio non dicitur, si animo compensandi aliquid detur.*
Compensatio vt excludatur, nõ est sufficiens levis coniectura. num. 13.
13 *Pater si heredem instituat filiam, & dotem incertam relinquat filiæ, tunc si filius in suo testamento, declaret, quanta præcisè futura est illa dos à patre relicta, videtur fecisse tale legatum, pro dirimendis dissidijs, quæ possent oriri in liquidatione dotis. nu. 15.*
16 *Excessus non præsumitur, & allegantis incumbit onus probandi.*
17 *Dos congrua ad cognoscendum, quæ sit, inspicienda est dos, quæ anteactis temporibus fuit tradita puellis eiusdem familiæ.*
18 *Dotium quantitates in dies augentur.*
19 *Dos congrua, vt liquidetur, attendendum est, tempus nuptiarum.*
20 *Dos, vt liquidetur, quando agitur, numerus filiarum dotandarum, existentia masculorum, status hæreditatis, & alia huiusmodi obseruanda sunt.*
21 *Dotes sunt augendæ, diminuto numero filiarum.*
22 *Dotes filiarum sunt detrahendæ non ex bonis heredis, sed ex bonis patris, cum ipse, eas dotare teneatur.*

DECISIO XXVIII.

AGesilaus, hęredib. instituris vniuersalibus Thideo, Carolo, & Nicolao filij legitimis, iussit suo ępore congruè dotari Claudiam, Ferdinandam, Catarinã, Lucretiam, & Christinam filias; quo Agesilao defuncto, & iam tribus ex prædictis filiabus in monasterio professis, superstiteq; solum Nicolao (alij enim fratres prædecesserunt) contigit d. Nicolaum in testamẽto, cũ quo & pariter decessit cõstituisse dotem prædictis sororib. Lucretiæ, & Christinæ in scut. 11500. pro qualibet, & hinc dubitatũ fuit in cuius hæreditatis statum sint referendæ huiusmodi dotes an. s. Agesilai patris, an verò Nicolai fratris. Et DD. censuerunt esse referendas in hæreditatẽ paternam, & moti sunt,
1 quia dotare † filias est munus paternũ, *l. qui liberos, ff. de rit. nupt. & l. fi. C. de dot. promiss. Dec. in auth. præterea n. 17. & ibi Cur. iun. n. 19. C. vnde vir, & vxor*, & quidẽ onus necessarium, *Honded. conf. 50. n. 16. lib. 2. Rot. Macerat. apud Grat. decis. 19. n. 40. vers. quia respondetur.*
2 Hocque debitum † dotandi, & onus, nedum ipsi personæ patris, sed & eius bonis inhæret, adeòut illa bona transeant cum hoc onere ad quoscunque, ac si fuissent præcisè obligata pro dote filiarũ, *Castr. cõs. 80. n. 1. li. 1. Rolan. cons. 85. nu. 36. lib. 1. Grat. d. decis. 19. n. 7.*
3 Hæcq: necessitas dotandi † filias consideratur, nedum respectu patris, sed & illius hęredis, quia licèt ab hæredis voluntate pendeat, an velit necne adire hæreditatem, attamen adita remanet idem debitum, & quidem necessariũ, vt prius erat in persona defuncti,
4 quia ex persona † hæredis non mutatur conditio obligationis principalis, *l. 2. §. ex his, ff. de verb. oblig.* & dicitur necessarium, vel voluntarium debitum, quod à principio habuit causam necessariam, vel voluntariã *§. si pater, in l. si cum dotem, ff. solut. matr. et Dott. in auth. præterea Rimin. iun. cons. 344. nu. 42. Barbos. in l. si cũ dotem, §. si pater, nu. 4. ff. solut. matr. & Honded. egregiè in cons. 50. nu. 14. & seqq. lib. 2. Gratian. d. decis. nu. 41. & 42.* Et propterea ex his sequitur, quòd cum Nicolaus
5 constituerit dotem, præsumatur † id fecisse, non vt liberalitatem exerceret, sed vt eximeret se obligatione, ad quam tenebatur, vti hæres patris, & sic intrat præsumptio compensationis cum debito necessario, *l. huiusmodi 86, §. si Sempronius, & ibi glos. in verb. repelli, ff. de leg. 1. Bald. in fin. n. 12. C. de dot. promiss. et in l. Nes-*

semias, nu.5. de neg. gest. vbi etiam Bart. nu. 5. & Ang. Rim. Sen. consil. 230. nu. 5. Castr. consil. 35. lib. 2. Ruin. cons. 223. nu. 2. lib. 1. & in cons. 138. nu. 3. lib. 4. Fanuc. de lucr. dot. glos. 8. nu. 74. Surd. cons. 119. num. 12. 13. & 16. vers. non obstat, Gratian. d. loco, nu. 13. & Honded. cō sil. 50. nu. 17. lib. 2. Sim. de Pret. qui loquitur de fratre

6 † legante dotem sorori, quòd intelligatur compensatę cùm debito dotis relictæ à patre, *cons. 161. num. 57. Menoch. de arbitr. cas. 88. nu. 46. lib. 2.* vbi reprobantur *Abb. Corn.* & alij, qui contrarium censuerunt.

Quæ eò certiora videbantur, cum vltra dispositionem, siuè præsumptionem iuris concurrant etiam plura in casu præsenti, quæ huic iuris dispositioni volumtatem etiam Nicolai fratris cōsonam fuisse, testātur.

Primò, quia Nicolaus addidit causſam legati nempè pro dote, & sic cum tàm patris legatum, quàm fratris in vnam, eandemque causſam conspirent, & illā exprimant, legatum fratris dicendum est fuisse pro

7 † compensatione debiti, & legati paterni, *d.l. huiusmodi, §. cum pater de iur. dot. & explicant Ruin. d. cons. 223. num. 3. vers. 6. & 4. Menoch. in his terminis lib. 4. præsumpt. 110. num. 48. Sim. de Pret. alleg. cons. 161. nu. 51. in fin. Honded. consil. 50. n. 20. & seqq. DD. Facchin. controuers. lib. 5. cap. 33. vers. quid igitur,* qui hac distinctione dissentiones Coratij, & Duareni componit. Et in casu præsenti, nedum in vtroque legato eadē causſa exprimitur, sed idem tempus etiam præfigitur, vnde magis apparet legatum fratris esse correspectiuū,

8 & intuitu prioris legati paterni, vnde resultat † animus compensandi.

Secundò, quia Nicolaus dixit: *Perche nel testamento del Signor Agesilao padre, non fu specificata la dote, però detto Signor Testatore lascia, &c.* Ex quibus deprehenditur, hoc legatum processisse, & pendere ex præcedenti causſa, expressa nempè ex legato paterno, *Castr. cons. 189. circa fin. vers. item non obstat lib. 1. Abb. consil. 81. in princ. lib. 1. Rimin. consil. 151. numero 5. lib. 2.* Et propterea non noua dispositio hæc est censenda, siuè noua constitutio dotis, sed prioris constitutionis declaratio, seu quædam liquidatio, cum

9 & regulariter declaratio † voluntatis defuncti in legatis ad hæredem spectet, *l. si quis à filio, §. si quis plures in verbo hæres elegerit de leg. 1. vbi Alexand. num. 2. Iaſ. num. 4. in 3. notab. Cephal. consil. 183. num. 71.* & consequēter dotes sunt referendæ ad dispositionē paternam, non autem ad declarationem fratris hæredis, cum declarans †

10 nihil de nouo disponat, *l. adeo, §. cum quis, ff. de acquir. rer. dom. l. hæredes palam, ff. de testam. Oldrad. consil. 224. num. 10. Anchar. consil. 10. num. 3.* sed solum ostendat, quòd relictum fuerit in præcedenti testamento patris, *l. ait prætor, §. si iudex. ff. de re iud. Soccin. sen. consil. 156. nu. 17. lib. 2.*

Tertiò accedit, quòd Nicolaus subdit, quòd stante d. dote assignata, ipsa Lucretia, & Christina nil

11 amplius † præterirdere possent in hæreditate paterna, & materna, vnde pro ijsdem bonis paternis, ac eodem debito facta fuit huiusmodi constitutio, & liquidatio certæ dotis, & sic animo compensandi alioquin hęc prohibitio non congrueret principali dispositioni, vt post plures benè firmat *Menoch. d. præsumpt. 110. nn. 30. & seqq.*

Quibus & aliæ adnecti possent coniecturæ per informantes ponderatæ, & quæ à prædictis Doctor. recensentur.

Neque obstare visa sunt ea, quæ in contrarium adducebantur, nam quòd iure legati reliquerit Nicolaus, & sic iure cuiusdam donationis, prout est

12 legatum, & quòd donatio † non esset, si animo compensandi, cum primo legato hoc secundum legatum interpretaretur, vt arguebat *Corn. consil. 292, num. 1. lib. 1.* Tollitur tum quia huiusmodi coniectura pro excludenda compensatione leuis appellatur, & reijcitur à *Fanuc. d. glos. 8. num. 94. vers. item si testator, & Menoch. d. præsumpt. 110. num. 10. & 11. libr. 4. Honded. d. consil. 50. num. 33. lib. 2.* Tum etiam quia hoc legatum Nicolai, etiamsi intelligatur factum animo compensandi cum legato paterno, itaut solummodò quædam liquidatio, seu declaratio dotis censeatur, non tamen esset sine commodo ipsarum puel- 1
13 larum, quia † cum dos ratione præcisæ quantitatis esset incertà, & super hoc forsasse iudicium subire coactæ fuissent, propterea ad liberandum eas ab hi- 1
sce molestijs Nicolaus hæres declarauit, quanta præcisè futura esset illa dos à patre relicta.

Non obstat, quòd Nicolaus apposuerit gratiam legato, itaut ipsis puellis decedentibus sine filijs substituerit D. Vincentium, quoniam obiectum esset releuans, si hoc onus, & eadem substitutio pro eodem D. Vincentio non legeretur in testamento & iam Agesilai patris, vndè potius retorquetur, quia apparet Nicolaum se conformare in omnibus cum dispositione paterna, & proinde fortius intrat præ-
14 sumptio † compensationis, & in puncto ita retorquetur hoc argumentum, *Honded. d. cons. 50. nu. 34. vers. neque etiam.*

Hac eadem responsione tollitur aliud obiectum, desumptum ex eo, quod legatum patris esset conditionale, quia erat sub conditione nuptiarum, quoniam & declaratio certæ dotis facta à Nicolao recipit eandem dilationē, quod censeatur præstanda puellis cum illæ nupserint, & ita in hoc etiā legatum Nicolai concordat cum legato patris.

Ad id verò, quòd Nicolaus iuerit prædictas puellas renunciari nedum bonis paternis, & maternis, sed etiam proprijs ipsius Nicolai, respondebant DD. huiusmodi renunciationem respectu suorum bonorum ad abundantiorem cautelam fuisse à Nicolao desideratam, præsertim cum, ex verbis supra in ter-
15 tia coniectura adductis, satis videatur † declarasse se solùm huiusmodi legatum fecisse pro dirimendis dissidijs, quæ possent oriri in liquidanda dote.

Neque obstare visum fuit, quòd assignatio scutor. 11500. pro dote cuiuslibet sit excessiua, & ideò saltem in ea parte, quæ excedit congruam dotem hoc referendum sit in hæreditate ipsius Nicolai exceden tis ad *text. in l. si libertus, ff. de oper. libert. l. plenum, §. æquitij, ff. de vsu, & habit.* & excessus videatur probari ex relationibus consanguineorum data *in sum. num. 4.* vbi dos declaratur congrua pro 23. m. libris

16 vnicuique assignandis, quoniam excessus † non præsumitur, & alleganti incumbit onus probandi, *Cran. consil. 77. numero 4. Bald. nouell. de dot. par. 6. priul. 45. numero 2. vers. & hac ita talis Card. Seraph. decis. 1188. numer. 2.* Præsertim cum puellis eiusdem familiæ Marescottæ, quæ est ex nobilibus Bonon. eadem

17 dos, † & amplior anteactis temporibus fuerit tradita, quod in hac materia ad dignoscen. quæ sit dos congrua animaduerterunt, *Decian. consil. 18. num.*

37.

37. *lib.* 2. *Menoch. consil.* 251. *numero* 10. quod eo magis admitten. videtur, cum potius in dies dotium
18 †quantitates augeantur, *Thesaur. decis.* 192. *num.* 6. *Menoch. de arbitr. cas.* 149. *nu.* 39. *& seqq. Grat. d. decis.* 19. *num.* 37.

Reiecto autem dd. consanguineorum vltra exceptiones, quas patitur loquitur cum præsuppositio, quòd quinque filiæ sint dotandæ eadem dote, & quòd tres nasculi extent, &c. & tamen tempore nu-
19 ptiarum, quòd † tempus ad liquidan. congruam dotem, inspicien. est, *l. quæro, ff. de iur. dot. Peregr. consil.* 14. *num.* 14. *&* 15. *lib.* 2. *Grat. decis.* 19. *Rota apud Cardin. Seraph. decis.* 1417. *numero* 2. nec prædictæ quinque filiæ erunt dotandæ eadem dote, tres enim ingressæ sunt Religionem, exiguaque dote iuxta morem Regionis fuerunt dotatæ, nec filij illi masculi extant cum iam decesserint, vnde non rectè infertur ab illo tempore, quo hæc concurrebant ad
20 hoc præsens, dum enim agitur de liquidanda † dote numerus filiarum dotandarum existentia masculorum statis hæreditatis, & alia huiusmodi obseruanda sunt, *Bald. in auth. res, quæ numero* 18. *& ibi Salicet. num.* 2. *C. commun. de leg. Odd. de fideicom. quæst.* 43. *num.* 85. *par.* 2. *Menoch. de arbitr. in d. casu* 149. *num.* 36. *& seqq. Cardin. Mantic. de tacit. lib.* 12. *tit.* 21. *num.* 31. *&* 33. *vbi post Soccin. senior* monet filiorum
21 diminuto numero filiarum augendas esse † dotes, *Rota coram Gregor. XV. decis.* 63. *num.* 11. & illæ dotes pro quinque puellis iuxta liquidationem factam à consanguineis simul coaceruatè excedunt summã declaratam à Nicolao, etiam additis dotibus assignatis monasterio pro alijs sororibus, & ita Nicolaus minus grauauit hæredem, quam fecerint consanguinei in relatione.

Vnus etiam ex Dominis animaduertebat, quod si admittimus dotes esse accepto ferendas Agesilao patri iubenti congruè filias dotari, & Nicolaum nil aliud voluisse, quàm [illegible] datum patris, & declarare quanta esset dos à patre legata, non autem de proprio donare, nihil refert ad DD. Bernardinum, & Antonium Mariam, quod dicta assignatio sit excessiua, quæ si talis est, poterit agi ad reductionem iustæ quantitatis, illisque satis est consultum, quod dotes, † vtcumque illæ sint non deducantur ex bonis
22 Nicolai, sed ex bonis Agesilai patris, qui dotare tenebatur.

Et ita vtraque parte informante, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VBALDO.

Ampurien. Donorum. Veneris 15. *Ianarij*

1621.

DECISIO XXIX.

ARGVMENTVM.

Possessori solet concedi manutentio, & ad hunc effectum, qualiter possessio probetur.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio regulariter datur possessori.*
2 *Testes probant possessionem, si deponant de pluribus actibus possessorys.*
3 *Locationes effectuatæ mediante perceptione pensionum, sufficiunt ad probandam possessionem.*
4 *Possessio sola sufficit ad effectum manutentionis.*
5 *Possessio, quando est titulata, eo facilius conceditur manutentio.*
6 *Possidens precario non acquirit possessionem manutenibilem,*

DECISIO XXIX.

FVit responsum pro Domino Episcopo informante, quod ei sit concedendum mandatum de manutenen. in possessione domorum existentium in Cemeterio Abbatiæ nuncupat. Sanctæ MARIÆ de Chie
1 rico. Quia manutentio † regulariter datur possessori, §. *retinendæ. Instit. de interdict.* in hoc autem casu Episcopi possessio remanet sufficienter probatur ex
2 testibus, † qui dantur in summario num. 3. deponentibus de pluribus actibus possessorijs, *Cas. de Grass. decis.* 10. *num.* 3. *de caus. possess. & propr. & dixit Rota in Casenaten. domorum* 21. *Februarij* 1622. *coram bonæ memoriæ D. meo Vbaldo.* Et præsertim de locationibus effectuatis mediante perceptione pensionum,
3 † quod solum sufficeret ad hanc possessionem probandum, *l. qui vniuersas, §. quod per Colonum, vbi Gloss. & Doctores, ff. de acquir. possess. Gabr. in tit. de locato conclus.* 4. *num.* 2. *Seraph. decis.* 896. *numer.* 1. *& decis.* 1200. *num.* 1. *& sæpè fuit decisum in Romana census de Pezza* 16. *Martij* 1620. *coram bonæ mem. D. meo Vbaldo,* Et quidem huiusmodi manutentionem eo facilius Domini dixerunt esse Episcopo concedendam, quia dd. testes nedum deponunt de possessione Episcopi, sed etiam de pertinentia, quod domus ab immemorabili tempore fuit Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Chierico, cui Ecclesiæ parum distant, & quod Episcopi pro tempore de istis domibus semper ad libitum disposuerunt concedendo illas ad habitandum personis sibi beneuisis. Vnde licet ad
4 † effectum manutentionis sola possessio sufficiat. *Bartol. in l. quod meo numero* 1. *ff. de acquiren. possess.* cum alijs per *Rot. decis.* 275. *numero* 5. *par.* 1. *in recent. & decis.* 559. *numero* 11. *par.* 2. Quando tamen
5 possessio † est etiam titulata, vbi dixi, eo facilius conceditur manutentio, *capit. licet causam, vbi Felin. numero* 9. *de probation. Caputaque decisio.* 336. *par.* 2.

Non obstat, quod prædictæ domus à multis annis à d. Domino Episcopo, & illius antecessoribus concedi consueuerint Vassallis Comitis de Oliua pro custodiendo Vexillo, Quia cum hoc precario factum fuerit, vt dicunt testes in d. summario nu. 5.
6 non fuit illis acquisita aliqua possessio † manutenibilis in præiudicium Episcoporum concedentium, & Ecclesiæ, *l.* 1. *in princ. & in fin. ff. vti possid. Rimin. consil.* 341. *num.* 6. *lib.* 2. *Menoch. de retinen. remed.* 3. *num.* 19.

Et ita decisum, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Firmana Pensionis. Sabbathi 23. Ianuarij, 1627. In Rota Martiniana.

ARGVMENTVM.

Literæ translationis pensionis habent paratam executionem. ita quod contra Translatarium pensionis non solet rescribi, nisi cum clausula, siue retardatione, reliqua in summarijs vide.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur a iure.*
2 *Literæ translationis pensionis habent paratam executionem, ita ut detur translatario via executiua pro executione suæ translationis, sicuti dabatur pensionario transferenti.*
3 *Contra Translatarium pensionis non solet rescribi, nisi cum clausula, sine retardatione.*
4 *Executiua via, quæ competit cedenti, competit etiam cessionario cum eisdem priuilegijs.*
5 *Arbitrium licet tribuat facultatem examinandi validitatem pensionis, tamen non retardat eius solutionem, quoties literæ Translationis sunt iustificatæ, aut non egent iustificatione.*
6 *Clausula, motu proprio operatur, vt quis non teneatur iustificare gratiam ei concessam.*
7 *Quasi possessio longissima transferens pensiones, relevat translatarios ab onere iustificandi pensionem translatam.*
8 *Apellatio suspensiua non datur a decreto de exequendo instrumento guarentigio.*
9 *Exceptio litis prius pendentis, an debeat retardare executionem.*
Præuentio non impedit viam executiuam nu. 9.
10 *Actor, an reus quis dicatur, regulandum est a causa originaria.*
11 *Obligatio Cameralis non extenditur, nisi iuxta expressa.*
12 *Literæ Apostolicæ ob earum reuerentiam, & auctoritatem habent executionem paratam.*
13 *Instrumentum translationis pensionis, habet in ventre reseruationem vigore facultatis.*
14 *Cassator. Rot. decisiones, & Vestr. declarantur.*
15 *Executiua via non datur, quando res est obscura.*
16 *Interpetratio iuris, quæ descendit ab exceptione partis, & replicatione actoris, non autem ab actoris intentione non impedit viam executiuam.*
18 *Executio non impeditur, quando altior indago provenit ab exceptione, sed reiicitur ad petitorium.*
19 *Reseruatarius omnium fructuum, eosq; percipiens, habetur, qua ad onera realia vice, & loco Titularis.*
20 *In executinis sine libello proceditur.*
Cessionarius in executiuis agere potest sine monitorio, sicut cedens, num. 20.
21 *Libellus non requiritur, quando proceditur summarie.*
22 *Dictio, etiam, non est restrictiua, sed potius ampliatiua.*
23 *Soluere cui, ignorans, non tenetur soluere.*
24 *Notificatio, si desideretur solum ad effectum simplicis scientiæ, satis est, si quis aliunde sit certior factus.*
25 *Commissio in executiuis, & summarijs causis succedit loco libelli, & monitorij.*
26 *Commissio efficitur communis, per citationem ad dicendum contra.*
27 *In commissione, si adsit clausula, quam, & quas, quando est effecta communis, censetur omne ius partium, iam à primo deductum.*
28 *Formula illa actionum nimis scrupulosa de qua l. 1. ff. de edend. postquam antiquata fuit, sufficit, quod ex prosequutis declaretur, qualis actio fuerit intentata.*
29 *Agens remedio l. diffamari C. de inj. non solum videtur velle se liberare à molestijs inferendis via ordinaria, sed & multomagis via executiua.*
30 *Clausula, quam, et quas deducit omne ius partium in iudicium, & potest ferri sententia super causa probata, licet non deducta.*
31 *Executio literarum Apostolicarum de stylo Curiæ habet quatuor terminos ad docendum se paruisse.*
32 *Et de stylo Rotæ, isti quatuor termini procedunt, quando fuit actum per viam monitorij.*
33 *Pro Executione literarum reseruationis Translationis pensionis in foro A. C. sufficit, quod seruentur quatuor termini, etiam sine monitorio.*
34 *Garz. decis. Verall. & Card. Mantic. declarantur.*
35 *Clausula, omni meliori modo, operatur, vt translatio pensionis subsistat, pro vt est possibile subsistere posse.*
36 *Pensionis translatio, an possit pro parte valere, & pro parte non valere.*
37 *Clausula, motu proprio, tanta est vis, & efficacia, vt reddat dispositionem fauorabilem.*
Gratia concessa, cum clausula, motu proprio, assimilatur vltimæ voluntati. num. 37.
38 *Sententia verba debent intelligi in ea parte, quo de in re venit exequenda.*
39 *Executiue, quando proceditur, potest quis vna via electa, ad aliam redire, & duplici via etiam simul vti, donec satisfactum sit.*
Et hoc fortius procedit, quando omne ius fuit deductum ex clausula quam, & quas. nu. 39.
40 *Clausula (quam, & quas) operatur, vt quis absque refectione expensarum possit omissa vna via, aliam aggredi.*
41 *Iudicij natura, & substantia est attendenda, non autem figura verborum.*
42 *Sententia fertur per cedulam, quando agitur de executione Breuium, & literarum Apostolicarum, & sic practicatur quotidie.*
Et a d. sententia non datur appellatio suspensiua. numero 42.

DECISIO XXX.

CLaræ memoriæ Cardinalis Montaltus vigore facultatis transferendi motu proprio, & alijs ampliſſimis clauſulis ſibi datæ per ſanctæ memoriæ Sixtum Quintum tranſtulit penſionem ſcutorum duorum mille auri ſibi alias reſeruatam ſuper fructibus menſæ Archiepiſcopalis Firmanæ. Cum autem

tem Illustriſ. D. Cardinalis Bandinus Reſeruatarius fructuum dictæ mensæ prætenderet translationé fuiſſe nullam, & præueniendo iudicium, cauſam ſuper iactationibus, & moleſtationibus in Rota cum facultatibus Auditoris Cameræ committi obtinuerit; prætijs duabus deciſionibus cóformibus die 26. Februarij 1625. & 23. Ianuarij 1626. coram bon.me. Remboldo fuit declaratum, literas reſeruationis via cũ inſtrumento translationis exequendas eſſe, ac mandata opportuna & neceſſaria relaxanda. Vnde cauſa appellationis mihi commiſſa ſine præiudicio legitimæ executionis arbitrio Rotæ, dubitaui, An interet arbitrium, & fuit reſolutum non intrare ad impediẽdam viam executiuam, quia arbitrium † regulatur à iure, *Bart. in extrauag. ad reprimendum in verb. videbitur, num. 4. Pariſ. conſ. 8. num. 21. lib. 4. Caſ. de Graſſ. deciſ. 8. num. 2. de re iud. & Rota deciſ. 235. num. 1. part. 1. recen. & 587. par. 2. & in Barchinen. fructuum 16. Iunij 1625. coram me.* Iure autem attento literæ † trãſlationis habent paratam executionem, itaut detur translatario via executiua pro executione ſuæ tranſlationis ſicut dabatur penſionario trasferenti, *Veſtr. in prax. lib. 3. c. fin. num. 3. Caſſad. deciſ. 10. num. 8. de reſcript. & dixit Rota in Bononien. Penſionis coram Illuſtriſſ. Card. Millino, et in Cremonen. Penſionis coram Illuſtriſſ. Card. Caualerio impreſſis apud Marcheſ. de commiſ. p. 1. fol. 558. & ſeq. & in aliis relatis in deciſ. in hac eauſa facta 26. Februarij. 1625. in prine. coram. bo.me. Remboldo*, adeout contra † Translatarium non ſoleat reſcribi, niſi cũ clauſula ſine retardatione, vt poſt *Gom. reſtatur Anton. Aug. in epitom. tit. de translat. penſ. nu. 80. Garz. de benef. p. 1. c. 5. num. 470. & Rota in dicta Bononien. apud Marcheſ.*

4 Et generaliter via † executiua, quæ competit cedẽti, datur etiam ceſſionario cum eiſdem priuilegijs, *Ioan. Andreas in addition ad ſpeculat. in rubrica de ceſſion. Paul. de Caſtr. conſ. 91. num. 3. volum. 1. Rom. conſil. 58. & conſil. 142.* Et communiter Doctores in *l. ſi ſic legatum, §. ſi quis ita, vbi Baſ. dicit communem, ff. de leg.* 1. Vnde in preſenti appellatio non debuit impedire viam executiuam. *Veſtr.* vbi ſup.

5 Et quamuis arbitrium † tribuat facultatem examinandi validitatem penſionis, tamen non retardat eius ſolutionem quoties literæ Translationis ſunt iuſtificatæ, aut nõ indigẽt iuſtificatione, *Mart. de clauſ. clauſ. 13. num. 13. p. 1. Rot. dec. 567. nu. 1. par. 2. recent.* Hic autem vtrumque concurrit, quia literæ viſæ fuerunt pro nunc ſatis iuſtificatæ ex latè deductis in prædictis duabus deciſionibus, & non egent iuſtificatione, ex quo tam facultas transferendi, quàm penſio
6 translata ſunt motu proprio, quæ clauſula † liberat translatarios ab omni iuſtificatione, *Gabr. de clauſ. cõclauſ. 2. num. 89. Seraph. deciſ. 1484. numer. 10. & deciſ. 1498. in princ. et Rota in hac cauſa in d. deciſ. 26. Februarij.* Et accedit longiſſima quaſi poſſeſſio Cardinalis
7 transferentis, quæ etiam releuat † translatarios ab onere iuſtificandi penſionem translatam, *Garz. vbi ſup. Rota in d. Bononien. & in Brixien. penſionis 23. May 1594. coram Illuſtriſs. Card. Millino apud eundem Marcheſ. fol. 654.*

Ex quibus rectè fuit pronunciatum literas tranſlationis eſſe exequendas, nec propterea dari appella
8 tionem ſuſpenſiuam, ſicut nec dari à Decreto † de exequendo inſtrumento guarentigio, *Bart. in l. 4. §. cõdemnatum, ff. de re iud. Menoch. de retinẽd. poſſeſſ. remed. 4. num. 827. Conar. pract. cap. 23. num. 9. verſ. tertium exemplum, Guttier. in repet. leg. nemo poteſt num. 447. ff. de legat. 1. Surd. in l. poſt rem iudicatam in 6. quæſt. ad declarat. leg. Reg.* Igitur ſupereſt ſolum ex aduerſo pro retardatione adductis reſpondere.

Non obſtat primo quod D. Cardinalis præuenerit
9 in iudicio noſtratis translationis, quaſi exceptio † litis prius pendentis debeat executionem retardare, quia per præuentionem non impeditur via executiua, *Bald. conſil. 261. num. 2. vol. 1.* vbi quod ſi tollitur exceptio, quia eſt parata executio, non impeditur via exequutiua, licet reus agendo præueniat, *Paul. de Caſtr. conſ. 260. vol. 1. Petr. Bellug. in ſpeculo principum rubr. 41. §. leges Regni, num. 47. Galleſ. de forma Camer. oblig. p. 3. in cap. de vi inſtrument. oblig. Camer.* & hoc recta ratione, quia alioquin eſſet in poteſtate debitoris præueniendo iudicium, eludere viam exequutiuam, & ſic omnia iuris remedia pro expedita exactione ob bonum publicum inuenta.

Et tanto magis quia quamuis D. Cardinalis vtendo remedio, *l.* diffamari, translatarios ad iudicium prouocauerit, & ſic quoad illam primam petitionem dicatur *Actor. Roman. conſ. 117. in princ.* tamen cum
10 † actor an Reus quis dicatur regulandum ſit à cauſa originaria; *Cravet. conſ. 182. num. 2.* & non potuerit fieri declaratio ſuper iactationibus, & moleſtijs, niſi illis precedentibus, *Innocen. in c. Abbate de verb. ſign. Alex. in l. ſi finita §. elegauter nu. 26. ff. de damno infect.* propterea translatarij in effectu fuerũt veri actores, & D. Cardinalis reus. *Bart. in l. liberos. ff. de in ius vocan. Couar. variar. lib. 1. cap. 18. num. 4. Feb. de Anna. conſil. 58. num. 6.* Translatarij ergo perinde haberi debent, ac ſi ipſi præueniſſent, & Dominus Cardinalis fuiſſet præuentus.

Non obſtat ſecundo, quod via executiua non datur niſi pro his quę leguntur in inſtrumento, in indulto autem transferendi, & inſtrumento translationis, ex quibus agitur nulla fiat mentio de penſionibus debitis per Cardinales, quia forte procederet obiectũ,
11 ſi ageretur ex obligatione † Camerali propter confeſſionem debiti, quæ non extenditur niſi iuxta expreſſa, *vt per Galleſ. de obligatione Camer. q. 31. num. 15. &* 16. quæ ratio non applicatur viæ executiuæ literarũ Apoſtolicarum, quæ non competit ob aliquam confeſſionem, cum penſio etiam non requiſito Titulari
12 reſeruetur, & transferatur, ſed datur ob earum † reuerentiam, & auctoritatem, *Rota deciſ. 506. nu. 1. par. 1. recent.* Ideo ſufficit, conſtet quod ille, contra quem agitur etiam nõ nominatum, percipiat fructus ſuper quibus fuit penſio reſeruata.

13 Et idem dicendum eſt de inſtrumento † translationis quod habet in ventre reſeruationem vigore facultatis, ita vt hæc tria, literæ reſeruationis, facultas transferendi, & inſtrumentum Translationis, non ſint diſtinctim, & de per ſe conſideranda, ſed mixtim, & tanquam vnum integrale conſtituentia, *argumento textus in l. eum Delanionis §. aſinam verſ. quod ſi ff. de fund. inſtru. vel inſtrumento legat.* Vnde diſtinctio translationum factarum per Papam mediante breui, ſeu literis ab aliis, quæ fiunt per inſtrumenta, ex aduerſo ponderata non adaptatur, nec iure fun-
14 datur ad effectum de quo agitur, *quinimò † Veſtr. Caſſad. & Rotæ deciſiones* ſupra allegatæ indiſtinctè, & ge-

neraliter loquuntur, dum translatarijs dant viam executiuam, alioquin cum regulariter translationes fiat per instrumentum, non autem per literas, raro pe sio translata haberet executionem paratam.

Vnde etiam non relevat si dicatur quod D. Cardinalis venit in indulto ex interpretatione, ita vt secunda decisio in hac causa facta rem reduxerit ad coniecturas, & propterea res sit obscura, quo casu non dat-
15 tur via † executiua, quia vltra quod identitas pensionis translatæ, quodque Dominus Cardinalis sit reservatarius fructuum, non sunt posita in coniecturis, & nunquam procederet conclusio supra firmata, quod
16 arbitrium † dat facultatem examinandi validitatem translationis, non autem impedit viam executiuam quoties translatio est iustificata, vt hic per duas decisiones conformes; cessat etiam difficultas quoad personam D. Cardinalis, ex quo non versamur in interpretatione extrinseca, & per viam actionis sed intrinseca, & per viam replicationis, etenim translatarij, qui sunt actores habent facultatem claram, & indubitatam transferendi illam pensionem, & instrumentum translationis, in quibus fundatur eorum intentio, ergo dum per Dominum Cardinalem reum conuentum excipitur in eis non comprehendi Cardinales, & translatarij contrarium decidi obtinuerunt, intrat conclusio passim in Rota obseruata, quod in-
17 terpretatio † iuris quæ descendit ab exceptione partis, & replicatione actoris, non autem ab Actoris intentione non impedit viam executiuam, *Gratia. decis. cap. 852. num. 40. & cap. 671. nu. 15. Moder. de oblig. Camer. quæst. 31. num. 15. Rota decis. 741. num. 12. par. 1. diuers. & decis. 131. nu. 12. par. 2.* sicut in simili vbi altior indago prouenit ab exceptione no
18 impedit † executionem, sed reiicitur ad petitorium, *Ripa in d. l. 4. § eòdem natum num. 15. cum seq. de re iud. Caputaq. decis. 321. p. 1. & Mol. ced. decis. 4. num. 3. de fid. instrum.*

Ex quibus consequenter patet responsio ad illud de quo etiam excipiebatur, quod Cardinalis transferens non fuit vsus facultate transferendi dum grauauit Præsules, & Administratores Ecclesiæ Firmanæ, non autem Illustrissimum Dominum Cardinalem, quia
19 cum ipse sit reservatarius † omnium fructuum, eosq; percipiat, habetur quoad onera realia vice, & loco Fiduciarij, *Rota decis. 508. par. 2. recent. per totam, & latè in decisionibus, in hac causa factis.* Et cessat penitus, quia fuerunt etiam quicumque alij expressè grauati, *ad latè tradita per Cranet. consil. 294.*

Non obstat tertio, quod fuerit processum sine mo-
20 nitorio, siue libello, quia † in executiuis siue libello proceditur, *Marant. de ord. iud. 4. part. distinct. 9. nu. 4. Ranuz. cons. 142. num. 2.* vbi quod cessionarius in executiuis agere potest sine monitorio, sicut creditor, & consequenter Translatarius, & ratio est, quia ex quo tunc proceditur summarie, *Marant. vbi sup.* non requi-
21 ritur † libellus, *clem. sæpe de verbor. signific. Vestror. in prax. lib. 5. cap. 3. nu. 2. vbi additio num. 10.* quod absq; dubio procedit in casu nostro cum non fuerit actum ad penam, aut incursum censurarum, quo casu fortè esset monitorium ratione grauaminis, *Ab bill. decis. 5. & 6. de sentent. excommun.* sed dumtaxat actum fuit ad simplicem pensionis solutionem vigore literarū Apostolicarum, quæ agendi facultas non minus continetur in literis, quam facultas relaxandi censuras, quia
22 cum hæc fuerit expressa per dictionem, etiam, † quæ non est restrictiua, sed potius ampliatiua supponit alium modum exequendi arbitrio actoris, scilicet per captionem pignorum, aut alias, *Bald. cons. 209. num. 2. & 4. lib. 3. Ced. in decis. 138. num. 1.*

Et licet videatur quod Translatarij tenebantur prius D. Cardinali notificare eos esse Translatarios,
23 quia dum ignorabat cui † solueret non tenebatur soluere, *ad (tradita per Ias. in l. nunus num. 10. ff. si cert. pet. Rodr. Suar. in dicta l. post rem iudicatam in declaratione legis Regn. ampliat. 1. num. 10. & 11.* tamen cum
24 hæc notificatio † desideretur solum ad effectum simplicis scientiæ, satis fuit quod D. Cardinalis aliunde esset certior factus, *Bart. in l. non solum §. morte nu. 66. ff. de nou. oper. nunciat.* cuius ignoranti non potuit allegari, tum ex suamet commissione, tum etiam ex citatione Translatariorum primitus illi facta alias decerni, & relaxari mandatum executiuum, & quando prætendatur quod etiam debuit ei ostendi instrumentum translationis, ita vt non sufficeret simplex scientia, *iuxta doctrinam Bart. vbi supra num. 48. & Rota in Romana societatis officij 10. Nouembris 1625. coram me,* tollitur etiam ex disputatione dubij, an instrumentu translationis sit exequendum, quod fieri non potuit, nisi illo ostenso, & in actis producto.

25 Et in omnem casum commissio † in executiuis, & sumuarijs succedit loco libelli, & sic monitorij, *Dec. cons. 483. num. 7. Thesaur. decis. 1. num. 4. Vant. de nullit. ex defectu processus num. 2. Salust. in prax. in prohamio num. 4.* quæ licet obtenta per Dominum Cardinalem,
26 suffragatur etiam Translatarijs, quia per † citationem ad dicendum contra, fuit effecta communis, *Scacc. in prax. par. 1. cap. 64. num. 26. Rota decis. 317. par. 2. recent. additio ad Greg. XV. decis. 552. num. 7.*

Nec facit si dicatur, quod commissio succedit loco libelli in expressis, vnde debuit pronunciari iuxta commissionem, & sic super iactationibus, quod tamen factum non fuit, quia cum in cōmissione † adsit clausula, quam, & quas, cum primum illa fuit communis effecta, censetur omne ius partium iam a principio deductum, *Maresc. var. resol. lib. 1. c. 20. num. 1. Achill. decis. 14. de rescrip. Rota diuers. decis. 254. par. 1. Greg. XV. decis. 488. nu. 1.*

Non obstat quarto, quod debuit specificari talis actio, quæ conueniret, & esset conformis sententiæ latæ, cum tamen in actis nulla adsit declaratio, ex qua appareat fuisse petitum exequi literas pensionis, & instrumentum translationis, quia satis videtur via executiua deducta ad speciem ex prosequutis nempe ex productione iurium, ex qua infertur necessario ad
28 solutionem pensionis, vnde etiam de partium consensu † enim antiquata iam fuit illa nimis scrupulosa actionum formula, *de qua in l. 1. in princ. ff. de eden.* sufficit quod ex prosequutis declaretur, qualis actio fuerit intentata, *vt pluribus relatis Statil. de Saluiat. interd. insp. 1. cap. 3. nu. 62. & seqq. Grat. cons. 34. lib. 2.*

Et accedit quod Dominus Cardinalis vtendo di-
29 cto remedio leg. † diffamari, non solum intendit liberari à molestijs inferendi via ordinaria, sed etiam, & multo magis ab inferendis via executiua, vnde sicut ipse vigore commissionis absolui potuisset ab omnibus, & quibuscunque molestijs; pariter, & illi vigore eiusdem commissionis communis effectæ conse-

quu-

potuerunt viam executiuam, *vt fuit resolutum in nullius de Correctis 13. Nouembris 1587. coram Camitulo apud Marchesp. 1. fol. 231. & decis. 254. num. 1. par. 1. diuers.*

Quibus etiam adnecti potest, quod eo ipso quod a principio virtute † clausulæ, quam, & quas fuit omne ius translatarior. in deductum potuit ferri sententia super causa probata, licet non expressa, & formaliter deducta, *Gozz. consil. 24. num. 17. vers. posset tamen, & Rotæ decis. 257. num. 1. par. 1. recent.*

Non obstat quinto defectus terminorum substantialium ad articulandum, quia cum versemur in executiuis sufficit seruatos fuisse quatuor terminos ad docendum se paruisse literis Apostolicis, *Felyn. in cap. ad probandum num. 6. vers. ad quam Rota prænittit. de rescript. Cassador. decis. 6. num. 10. de causa poss. et propriet. Achill. decis. 5. de sententia excommun.* & quod isti † termini de stylo Curiæ seruentur in executione literarum Apostolicarum, *Rotæ decis. 794. par. 3. diuers. lib. 3. & decis. 64. num. 6. par. 2. recent. etiam terminos pensionis Mant. of. in tract. de monit. quæst. 11. & quæst. 36. & in puncto pro translatario admisit Rota in Lucana pensionis 28. Iunij 1617. coram Archiepiscopo Seleucien.*

Nec eleuat si dicatur quod supradicta de quatuor terminis ad docendum se paruisse procedunt de stylo Rotæ quando fuit actum † per viam monitorij, *Garz. par. 1. cap. 5. num. 555. Caputaq; decis. 251. p. 3. & Mantic. decis. 254.* quia præterquam quod videtur id non esse metiendum à monitorio, sed à natura Iudicij executiui, in quo versamur, & præsertim quia non fuit actum ad censuras, sed ad alia remedia, tollitur ex quo commissio emanauit cum facultatibus Auditoris Cameræ, apud quem pro executione † literarum reseruationis Translationis pensionis aliarumque literarum non illi, sed isti termini seruantur etiam sine monitorio. *Salust. in pract. lib. 3. cap. 1. numer. 6. & cap. 7. num. 6.* Et in omnem casum commissio succedit loco libelli, & sic monitorij.

Nec quicquam faciunt Garz. † & præcitatæ decisiones apud Verallum, & Mantic. quia dum Garz. loquitur de monitorio solum enunciat practicam ordinariam; quæ seruatur coram Audit. Cam. sed non dubitat, nec dubitari potest quin commissio cum citatione ad soluendum succedat loco monitorij, & Caputaque si bene eius verba perpendantur, probat contrarium eius, ad quod allegatur, dum dicit, quod si in negotio executiuo seruantur termini substantiales, seruari soliti in negotio principali termini non dicuntur bene seruati, sed quod reiterati, vigore Innocentianæ sanantur, qua sanatione opus non fuisset si non illi, sed termini ad docendum de partitione requisiti in Iudicio executiuo fuissent seruati. Decisio vero Mantic. non applicatur, quia ex ea non constat super quo fuerit pronunciatum, aut super nullitate pensionis, aut super illius executione, & ex alia decisione in eadem causa facta coram eodem, quæ est decisio 286. potius appareret fuisse sententiam latam super nullitate.

Non obstat sexto, quod fuerit excessum dum dicitur in sententia, Instrumentum translationis esse exequendum, vt propterea in ea detur translatarijs subrogatio quasi possessionis exigendi, quæ legitur in dicto Instrumento, cum tamen indultum transferendi non det talem facultatem: quandoquidem principalis dispositio nempe Translatio non ideo minus sustinetur perinde ac si subrogatio quasi possessionis non fuerit apposita, tum ex clausula † omni meliori modo, quæ operatur, vt translatio sustineatur prout, & possibile sustineri posse, vt dixit Rota *decis. 733. num. 9. par. 2. recent.* tum etiam quia cum subrogatio ad quasi possessionem sit quid distinctum, & separatum a facultate transferendi sustinetur translatio in eo in quo instat facultas, a qua regulatur, & annullatur † tantum in excessu perinde ac facta in minori summa, *Rota apud Mant. in decis. 153. & decis. 173. & par. 2. recent. decis. 733. num. 10.*

Et tollitur omnis scrupulus ex quo translatio fuit facta vigore indulti motu proprio, quæ clausula videtur inesse in translatione, cum sit dictum n. est, considerada sint mixtim, & tanquam vnum integrale propter correspectiuitatem, cuius clausulæ tanta † est virtus ac efficacia, vt reddat dispositionem fauorabilem, *Anchar. consil. 296. in prin.* adeo vt gratia sic concessa assimiletur vltimis voluntatibus, *cap. quia cunctis, in fine, & cap. auctoritate Marini de concessione præb. d. in 6.* proinde non vitiatur ex accidentali adiectione impossibilis seu impossibili, *&c. consil. 405. & in puncto Roman. consil. 348.* & argumento textus, *in cap. ex pluribus de præbendis in 6.* sicut nec vltimæ dispositiones, *l. similiter & tibi. §. si quis. ff. de leg. 1. l. si quis ille institutus. ff. de condit. instit.*

Vnde sequitur quod verba † sententiæ, vt exequantur litteras pensionis, cum Instrumento translationis debent intelligi in ea parte, quæ de iure venit exequenda pro sustinenda sententia, & sic quoad trãslationem tantum, & non quoad subrogationem, *Cran. et, consil. 188. num. 8. Secc. cons. 91. in 13. lib. 4. Rotæ decis. 319. p. v. 1. recent. & decis. 450. num. 9. par. 1. diuers. & in Clusina Postæ. 18. Iunij 1618. coram* R. P. D. *meo Fiurato*, quod etiam in eadem sententia declaratur dum relaxantur in ea mandata opportuna, & necessaria, ideo tantum talia qualia de iure veniunt deuenienda, & non alia, quæ interpretatio tanto magis admitti debet ex quo in actis non apparet fuisse petitam executionem subrogationis quasi possessionis.

Non obstat septimo prætensa variatio de Iudicio executiuo ad Ordinarium sine refectione expensarum, quia nullibi probatur variatio, sed potius profectio ex obseruantia terminorum qui etiam seruari solent coram Aud. Camer. pro executione literarum Apostolicarum, & signanter stante expressa protestatione Translatariorum quod a via executiua non intendebant recedere. Et quamuis procedi etiam potuisset nullis seruatis terminis cum sola citatione ad soluendum alias relaxari mandati executiui, tamen cum vterque procedendi modus sit executiuus, & ad idem tendat, vno intentato non præiudicatur quoad alium, imò potest creditor † diuisim primo ad alium recurrere, & vtroque etiam simul, vti, donec ei satisfactum sit, *Bart. in l. consentaneum, nu. 17. vers. quæro 2. C. quomod. & quand. Iud. Pan. a et Castr. in l. qui legati, num. 3. ff. vt in possess. legat. Iaf. n. l. 5. nu. 23. ff. si quis Ius dicenti non obtemp. & in l. nulli, num. 8. vers. sexto, & vltimo cogita, C. de Iu. dic. Caputaq. decis. 50. num. 5. par. 1.* quod fortius procedit quando, vt hic fuit à princ. omne Ius deductum ex clausula quam & quas, quo casu ex transitu † de vna via ad aliam non intrat refectio expensarum, *Seraphin. decis. 630. nu. 5. Grat. XII. decis. 270. nu. 5. & decis. 488. nu. 3.*

Tan-

Tandem non obstat, quod non per decretum, sed per cedulam fuerit pronunciatum literas esse exequē
41 das, quia cum non figura verborum, sed natura, † & substantia iudicij sit attendenda, non ideò minus iudicium remansit exequutorium, *Gabr. de appellat. concl. 4 num. 1. versic. contrarium, Statil. de Saluian. in spect. 4. cap. 2 num. 57.* & practicatur quotidiè in executione breuium, & literarum Apostolicarum, in qua fertur sententia per cedulam, *Salust. in prax. lib. 2 cap. 2 nu.*
42 *24.* & nihilominus a † dicta sententia non datur appellatio suspensiua, *Statil. vbi supra Gonzal. in annotat. contra nullit. num. 247. Mohed. decis. 13. vt lit. pend. Seraph. decis. 357.*

Cætera quæ ex aduerso opponebātur, aut non indigent responsione, aut pertinent ad iustitiam, quæ licet visa fuerit plenè discussa in prædictis duabus decisionibus coram bo. mem. Remboldo, si tamen D. Cardinalis cupit iterum super ea audiri, DD. ordinarunt, quod audiatur ad primam post Cineres.

Et ita, &c. vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO. DECANO.

Viterbien. Callrorum Sabbati 23. Ianuarij 1627. In Rota Martiana.

ARGVMENTVM.

Iudicium vniuersale, quando pendet, filere debet iudicium particulare, & quando hoc procedat. Et aliqua circa hæredem, qui adiuit hæreditatem sine beneficio legis, & inuentarij.

SVMMARIVM.

1 *Iudicio vniuersali pendente, filere debet iudicium particulare.*
2 *Quod intellige, quando ex illo iudicio particulari præiudicium inferretur iudicio vniuersali.*
3 *Prælegati petitio est iudicium particulare.*
4 *Hæres, qui non confecit inuentarium, si agatur de prælegato, & sic de fideicommisso particulari, tenetur vltra vires hæreditarias, licet secus esset si fuisset grauatus in tota, vel quota hæreditatis amplius numero 5.*
6 *Hæres, qui adiuit hæreditatem sine beneficio legis, & inuentarij sibi prædicat.*
7 *Fideicommissarius vniuersalis etiam si non confecit inuentarium, nihilominus retinet sibi debitum.*
8 *Hæres institutus vniuersaliter, vel in quota non potest grauari vltra valorem hæreditatis.*
9 *Prælegari non potest ab hærede in hæredem.*
10 *Legatarius regulariter ab instituto censentur repetere à substituto, & ab eo debentur, siue sit vulgaris, siue pupillaris, siue etiam per fideicommissum substitutio facta sit. & nu. 11.*
12 *Bellon. consil. 99. nu. 33. & 34. declaratur.*
13 *Hæredi à se ipso legari non potest.*
Fideicommissarius vniuersalis est loco hæredis. & numero 13.
14 *Text. in l. cum pater §. Titio. ff. de legat. 2. & alij declarantur.*
15 *Text. in l. Lucius §. maritus ff. ad Trebell. loquitur, quando mulieri per maritum debitorem, fuit legata dos.*
16 *Debitum, quando legatur, censetur legatum animo compensandi.*
17 *Fideicommissi dominium transfertur in ipsum fideicommissarium.*
18 *Hypoteca competit, ad hoc vt cōsequatur res legata.*

DECISIO XXXI.

ITerum dubitaui, An petitio vniuersalis fideicommissi facta per D. Valerium ei obstet in casu, & ad effectum, de quo agitur, qui est, An d. petitio obstet d. Valerio; ita vt Excellentiss. D. Dux Brachiani successor Honuphrij iunioris possit detrahere bona subiecta fideicom. Honuphrij senioris, quæ continentur in prælegato facto per Georgium patrem prædicto Honuphrio iuniori, vel saltem illa retinere, donec discutiatur, An ex fideicom. vniuersali Georgij, & illius fructibus possit prouideri d. Excellentiss. Duci, ex persona d. Honuphrij iunioris pro æstimatione dd. bonorum fideicommissi Honuphrij senioris in d. legato contentorum, & per omnes DD. visa causa, vno excepto, omnes negatiuè responderunt, & sic stādum in decisis sub die 19. Iunij superioris anni: Nam
1 etsi verum sit, quod pendente † iudicio vniuersali debeat filere particulare iudicium, *l. si quis libertatem, 7. ff. de petit. hæred. l. non distinguemus 37. §. si is ff. de recept. arbitr.* & latè *Ossasc. decis. 74. num. 5.* & fuit dict. in Auenionen. fideicom. 19. Iunij 1617. coram R. P. D. meo Buratto, Nihilominus hæc conclusio procedit,
2 quando † ex illo iudicio particulari infertur præiudicium vniuersali, vt expressè loquuntur prædicta iura, quod cessat in hoc casu, etiam quod D. Valerius petierit fideicomm. vniuersale, & particulare, & ex prosequutione iudicij particularis nullum oritur præiudicium iudicio super fideicommisso vniuersali.

Nec ex effectu dubij supra pōderato aliquod præiudicium resultat iudicio vniuersali, quia in hac peti-
3 tione prælegati, † & sic iudicij particularis discutiendus est d. effectus, cum causa pendeat coram vno Iudice, qui in hoc iudicio cognoscit prætensiones, quas Excellentiss. D. Dux posset habere in iudicio vniuersali, quę pendent à resolutione prædicti effectus, coqui inspecto, & considerato Excellentiss. D. Duce nec potest detrahere bona subiecta fideicommisso particulari, nec illa retinere, donec discutiatur, An ex fideicōmisso vniuersali, & illius fructibus ipsi possit prouideri, & ratio fuit: quia cum Honuphrius iunior nō confecerit inuentarium, cum agatur † de prælegato,
4 & sic de fideicommisso particulari tenetur vltra vires hæreditarias, licet secus esset si fuisset grauatus in tota, vel in quota hæreditatis, vt ex nouellis *Tuscin. distinguendo dicit Castr. in l. ita tamen 27. §. si ex trebelliano, num. 2. ff. ad sen. t. C. Trebell. & in consil. 77. num. 1. vers. conclusio est ergo lib. 2. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 15. Peregr. de fideicom. art. 33. nu. 47. & 48.* cum alijs pluribus congestis in hac causa 10. Maij 1624. & 10. Iunij superioris anni.

5 Et prædicta habent locum etiam in casu, † de quo agitur, in quo Georgius testator grauauit Honuphrium iuniorem filium quoad fideicommissum vniuersale ex bonis proprijs testatoris. Quò verò ad particulare ex bonis proprijs ipsius Honuphrij iunioris,

hoc

hoc est illi debitis ex fideicommisso Honuphrij senioris, ita *Paris. consil. 2. lib. 3.* vt patet ex principio. Ex quo constat testatorem grauasse hæredem fideicommisso vniuersali super re ipsius testatoris, & fideicommisso particulari, super re ipsius hæredis, & *num. 15. vers. his tamen non obstan.* firmat hęredem teneri ad præstationem rei propriè legatæ, & *à nu. 29. vsque ad*
6 *50.* ponit rationes, quia hæres adiuit sine † beneficio l. & inuent. & tandem concludit, quod hæres sic adeundo sibi præiudicauit cum constet, testatorem illum grauare voluisse, vt videre est *num. 60. vers. & cum ex prædictis, & num. 61. iuncto num. 69. cum seqq.* idem tenent vltra *Thesaur. in alia decisione allegatum, Dec. cõsil. 253. num. 2. vers. vltimo non obstat, & num. 3. vers. præterea, Aym. cons. 144. num. 8. Bellon. scn. consil. 9. per tot. Menoch. præsumpt. 197. per totum lib. 4. & præsertim num. 16. Peregr. de fideicomm. art. 35. num. 4. et art. 6. num. 8. & 9. & iuncto num. 14. quem sequitur Modern. Roman. discept. 204. num. 38. lib. 2.*

Neque obstat, quod fideicommissarius vniuersa-
7 lis, † etiam quod non conficiat inuentarium retinet sibi debitum, *Gabr. consil. 124. num. 2. & 3. lib. 1. Peregr. de fidcicom. art. 33. num. 48.* Hoc enim procedit,
8 quia hæres † institutus vniuersaliter, vel in quota nõ potest grauari vltra valorem hæred. sed iste non est casus noster, quoniam non agitur de grauamine imposito hæreditatis, sed de prælegato facto, magna ex parte ex bonis subiectis fideicommisso ad fauorem Honuphrij, qui cum non fecerit inuentarium, tenetur etiam quod d. prælegatum excedat vires hæreditarias: & quamuis replicaretur, quod non potest prælegari † ab hærede in hæredem, & ideò Honuphrius
9 non habuit iure prælegati, sed iure hæreditario, ex adductis per *Paris. in consil. 158. num. 1. lib. 5.* Obiectum posset considerari si Honuphrio non fuisset datus substitutus, quia sibi à seipso legare non potuit, secus autem cum fuerit datus substitutus, & simpliciter fuerit factum legatum, prout in casu isto, non autem nominatim ab hærede, tunc enim sustinentur legata tanquam à substituto relicta, nam regulariter
10 † legata ab instituto censentur repetita à substituto, & ab eo debentur, siue sit vulgaris, siue pupillaris, siue etiam per fideicommissum substitutio facta sit, *l. licet Imperator. ff. de leg. 1.* & elegantissimè considerat *Surd. consil. 253. num. 36. vers. 4. licet,* & abundè fuit dictum in decisione facta 10. Maij 1624. & d. legatum
11 † remansit hoc modo cum suo onere penès Honuphrium Iuniorem, *Rald. consil. 158. num. 1. lib. 5. & consil. 464. num. 7. lib. 2. Socin. iun. consil. 8. num. 36. lib. 2. Zanch. in l. hæredes mei, §. cum ita parte, 5. num. 8. ff. ad sen. consil. trebell.* & fuit bis in hac causa repetitum, &
12 hoc modo respondetur † ad *cons. Bell. 99. num. 33. & 34.* vbi infert, quod sicuti hæredi à semetipso non
13 † potest legari, ita neque fideicommissario vniuersali, qui loco hæredis est. Quia cum legatum simpliciter fuerit relictum D. Honuphrio, & ipse habeat substitutos intrat responsio modo deducta.

Non obstant iura in contrarium allegata videli-
14 cet † in *l. cum pater 79. §. Titio, ff. de leg. 2. & in l. quod de bonis 15. §. quod Anus, ff. ad leg. Falcid. & in l. ita tamen 27. §. hæres ex asse, ff. ad sen. consul. trebell.* Nam vt responsum fuit in alia decis. ista iura loquuntur quando quis fuit grauatus in quota hæreditatis, qui non est casus noster, & nihil officit iuxta distinctionẽ *Cavstren. sup. relatam, & admittit Bellon. iun. d. cons. 99. nu. 15. & seqq.* qui solum conatur probare, idem esse in legato rei singularis ex *l. Lutius 7. §. maritus, ff. ad trebel.*
15 qui text. † non facit cum loquatur, quando mulieri per maritum debitorem fuit legata dos, tunc enim cũ mulier fuerit etiam instituta in triente, & in vtroque grauata, restituere non tenetur, ad restitutionem dotis, nisi ex hæreditate testatoris perceperit quantitatem æquiualentem nomine falcidiæ quantum est ip-
16 sa dos, & sic quando legatur debitur, † quo casu cõsetur factum animo compensandi, *l. quod de bonis 15. §. quod vsus, ff. ad l. falcid. & declarat Greg. Lopez. par. 6. tit. 9. lib. 3. glos. 7. in fin.* vbi quod compensatio fit vsque ad quantitatẽ falcidiæ, vt in *d. §. maritus,* qui certè non est casus noster, cum Georgius non legauerit Honuphrio filio creditum suum, sed bona ad ipsum spectãtia ex fideicommisso Honuphrij senioris, quia
17 à die purificati † fideicommissi dominium in ipsum Honuphrium fideicommissarium transferebatur, *l. à Titio, ff. de furt, l. 1. §. in nouissimo, C. de caduc. toll. l. si seruus legatus, ff. de noxal. l. legatum ita. ff. de leg. 2.* Et quãuis hoc non obstante fuerit resolutum competere D.
18 Valerio Saluianum ex † hypoteca legali, de qua in *l. 1. C. commun. de leg.* hoc tamen fuit firmatum ex qua sufficit sola possessio defuncti, & ex alijs congestis in *decis. 10. Maij 1624. ad textum verò in l. ita tamen 22. §. fin. ff. ad Trebell.* abundè fuit responsum in vltima decis. & omnes intellectus dati prædictis iuribus quicquid in contrarium dicatur, sunt germani.

Ex quibus concludum standum esse in decisis sub die 19. Iunij superioris anni, &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Romana Societatis Fundaci. Sabbathi 23. Ianuarij. 1627.

In Rota Martiniana.

ARGVMENTVM.

Societas: si sit dissoluta, tunc amplius non est facienda lucrorum communicatio, & societas mutuo cõsensu sociorum potest dissolui ante tempus conuentum. Societas semel dissoluta, vt tacitè renouetur, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Societas potest mutuo consensu sociorum ante terminari, licet adsit pactum, quod vsque ad certum tempus esset duratura.*
2 *Societate sublata cessat communicatio lucrorum.*
3 *Capitalis restitutio est præcipuus actus distractiuus societatis.*
4 *Societas non potest esse sine communione.*
5 *Societas est quædam communio, & ideo ex renunciatione, vel contraria declaratione censetur sublata.*
6 *Qui omne dicit, nihil excludit.*
7 *Traditio aliud est, & aliud promissio de tradendo.*
8 *Patientia operatur effectuationem respectu possidentis.*
9 *Societas dissoluta an dicatur renouata, ex eo, quod socius continuauit facere ea, quæ ante dissolutam so-*

cie-

cietatem facere consueuerat.

10 *Societas semel dissoluta, potest de nouo tacitè inducta censeri, per actus, qui tales sint, qui nequeant alio nomine, & iure fieri.*

11 *Consensus potissimum requiritur, ad hoc, vt societas semel dissoluta, dicatur renouata.*

DECISIO XXXII.

FVerat de anno 1620. contracta societas fundaci inter Cosmum, & Stephanum pro certa rata capitalis, & cum assignatione tertiæ partis lucrorum ad fauorem Cosmi. Postea verò de mense Iulij 1621. d. Cosmus nuptui tradens Cleriam suam neptem d. Stephano cum dote scutorum 3. mill. renunciauerat in computum prædictæ dotis capitali, & lucro, quod habebat in d. fundaco, & è conuerso Stephanus illi pro bono egressu, vt dicunt, dederat scuta 500. ac eadem in partem dotis receperat; Qua renunciatione non obstante adhuc Cosmus instetit sibi præstari tertiam partem lucrorum acquisitorum in fundaco per totum annum 1623. & cum huiusmodi prestationem Stephanus impugnaret, dubium in Rota proposui; An deberetur, & Domini responderunt, non deberi; quia, licet ab initio fuisset conuentum societatem esse duraturam vsque, & per totum annum 1625. vt constat ex lectura apocæ matrimonialis, potuit tamen ea-

1 dem † societas mutuo Cosmi, & Stephani sociorum consensu etiam antea terminari, *l. verum. §. fin. l. actione, § diximus, & §. renunciare, ff. pro socio, Cephal. consil. 475. num. 50. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 6. tit. 23. num. 2. & seq. & num. 28. Ioseph Ludouic. conclus. 53. col. 52. versic. primo modo*, vti videtur terminata in præsenti ex d. apoca anni 1621. dum Cosmus occasione dotis prædictæ scutorum 3. mill. promissæ Stephano, vt supra, dedit scuta 1600. extrahenda ab effectibus fundaci, nempè scuta mille sui capitalis, & scuta 600. pro vtilibus sic taxatis per totum annum 1621. Et conse-

2 quenter † sublata societate cessat etiam communicatio lucrorum: & dantur actus, qui contradicunt so-

3 cietati: nempè restitutio † capitalis, quæ est præcipuus eiusd. societatis actus distractiuus, *Bart. in l. Titium, & Mevium, §. altero, num. 6. vers. idem ab eo tempore, ff. de admin. tut. Bald. cons. 448. num. 3. lib. 4. Petr. de Vbald. de duob. fratrib. par. 11. q. 32. num. 102. post med. versic. si enim post actus contractiuos. Hell. Felin. de Societ. cap. 41. num. 35. & 36.* & compensatio facta de vtilibus,

4 quorum ratione fuit sublata † communio, sine qua societas dari non potest, *l. 1. in fin. l. si id ff. pro soc. Roman. cons. 168. nu. 3. latè Gratian. discept. foren. c. 547. num. 29.*

Et præmissa confirmantur magis ex verbis ipsius apocæ, dum in eadem fit mentio, quòd societas debebat durare per totum ann. 1625. & quòd sponte Cosmus renunciat omnia vtilia, quæ sibi pro futuro tempore potuissent in partem deuenire, declarando id verbis amplissimis, scilicet, *Non ci hauer piu che fare cosa alcuna, & tutto quello, che li potesse competere dona, & renuncia à d. Stephano in tutto, & per tutto*; quæ verba, vti continentia renunciationem de præsenti,

5 omninò aduersantur societati: cũ † sociotas sit quædam communio, ac propterea ex renunciatione, seu declaratione huiusmodi iure censeatur sublata, *l. actione, §. renunciare, ff. pro soc. Bald. cons. 385. lib. 4. Anchar. cons. 147. num. 5. vers. super quinto.*

Neque obstat quòd cum societas duratura esset per totum annum 1625. & sic supereressent quatuor anni, renunciatio fuerit facta tantum *per li tre anni che restano.* Vnde infertur, quòd d. Cosmo debeantur saltim lucra vnius anni; Fuit enim responsum, quòd dicta verba *per li tre anni che restano*, vel sũt erroneè scripta, vel abundè supplentur per alia verba subsequentia eiusdem apocæ supra ponderata, & signanter ibi *per il tempo, che resta*, quæ sunt indeffinita, & ibi *lo rinuncia in tutto, & per tutto, & dichiara non ci hauere più, che fare cosa alcuna, & tutto quello, che li potesse competere lo dona, & renuncia à d. Sign. Stephano*, per quæ comprehenditur totum reliquum tempus d. so-

6 cietatis, ex regula, qui † omne dicit nihil excludit. Idque fortius confirmatur, dum è conuerso Stephanus donat d. Cosmo Scuta 500. pro bono egressu, ibi, *dall' altra banda d. Stefano dona à d. Sig. Cosmo per ricompensa, & buon' vscita scudi 500. moneta.* Ex quibus omnibus resultat absoluta dissolutio societatis respe

ctu totius temporis, ad *l. verum, §. fin. & d. l. actione in princ. & §. diximus, ff. pro socio.*

Neque visum fuit subsistere obiectum deductum ab informãtibus pro Cosmo, quòd, licet scuta 1600. essent extrahenda ex capitali, & vtilibus societatis, non tamen constet sufficienter fuisse extracta, imò de contrario ex illis verbis apocæ insertis, ibi, *promette, &c. da darsegli nel modo, che si dirà*, cum aliud sit ma-

7 ditio, † aliud promissio tradendi, nec proinde societas possit dici terminata *ex allegatis*: Etenim cũ Stephanus esset conscius, & possessor illius societatis, an ipse deberet habere dotem pro parte sibi assignata in effectibus eiusdem societatis, satis videtur fuisse ad effectum, de quo agitur: quod Cosmus, vt in apoca, cesserit, & renunciauerit: nec erat opus alia traditione, *Rom. cons. 86. nu. 7. vers. hoc autem, Rot. decis. 614. num. 2. par. 1. recent.* iunctis præsertim testibus deponentibus, Cosmum dixisse de sui persona, *che non ci hauea più che far niente nel fondaco, ma stimà pur, ginstare li giouani*, & dum loquebatur de Stephano, *Ecco quà il patrone*; Ex quibus valide inferri videtur ad ip-

8 sius Cosmi patientiam, † quæ operatur effectum bonæ respectu possidentis, *l. qua ratione, § interdum, ff. de acquir. rer. dom. Menoch. cons. 147. num. 9.*

Nec etiam obstat, quod dicitur societatem prædictam saltem censeri † renouatam, ex eo, quòd d. Cosmus cõtinuauit assistere in fundaco quotidie mercedi administrando, gubernando, scribendo, cõputa pereipiendo, & alia faciendo, quæ etiam ante societatem dissolutam facere consueuerat. Quoniam præsumitur, se hoc modo ingressisse in administratione prædicta iure familiaritatis, non autem vti socius, maximè concurrentibus præcedente renunciatione, ac recessu à societate, & subsequuta affinitate cum Stephano, iuxta tradita per *Crauett. cons. 26. num. 5. ad med. Decon. 21. num. 1. & seqq. & latè in Romana dotis, sine Saluiani 10. Iunij 1626. coram R. P. D. meo Durano.* Nec

10 societas † semel dissoluta, potest de nouo tacitè inducta censeri, nisi per actus, qui tales sint, vt nequeãt alio iure, vel nomine fieri, *Dec. consil. 548. num. 5. Castren. consil. 73. num. 3. & seq. lib. 2. Corn. cons. 251. post num. 1. lib. 4. Cephal. cons. 247. num. 20. Dellan. cons. 97. num. 24. lib. 2. Ruin. cons. 91. nu. 9. & 10. lib. 1. Sard. dec. 287. num. 6.*

Prout

Prout nec renouatio prædicta videtur probari ex partitis descriptis ad creditum, & nomine Cosini, tãquam Socij in libro magno administrationis fundacis quia non sunt descriptæ per Stephanum, aut de consensu illius; immò tantùm abest, quod consenserit, vt potius probetur, dissensisse, & habita d. descriptionis notitia reclamasse, cum tamen ad effectum inducendę præsumptionis, quòd societas fuerit renouata, cõsensus † huiusmodi potissimum requiratur, *Dec. d. consil. 21. per tot. & præcipuè num. 6. vers. sed in quæstione*, & clarius idem probat *Menoch. consil. 222. nu. 46. vsque ad fin.*

Et ita vtroque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO,

Romana Scutorum 100. millium. Mercur. 27. Ianuarij, 1627.

ARGVMENTVM.

Debitorum promissio tenet, & iuris dispositioni est conformis, si in cessione promittatur eos esse veros debitores, & pro talibus eos manutenere, non autem esse bonos, & exigibiles.

SVMMARIVM.

1 *Cessio debitorum valet, si promittatur, eos esse veros debitores, & pro talibus illos manutenere. nu. 9.*
2 *Compensationem petens fatetur, se esse verum debitorem.*
3 *Et hoc potissimum procedit inter mercatores, qui constituunt debitorem, & creditorem.*
4 *Compensatio est species solutionis.*
5 *Partitarum contrapositio inducit compensationem.*
6 *Compensatio elidit, & extinguit obligationem.*
7 *Promittens soluere teneri, cum iuramento, & obligatione Camerali, non potest compensare cum debitore, qui nec expresse soluere promisit, nec est cum iuramento, & in forma Camerę obligatus.*
8 *Obligatus in forma Camerę potest vrgeri, & præcisè cogi ad soluendum, quod debet.*

DECISIO. XXXIII.

CEnsuerunt Domini sententiam R. P. D. Melsij Locumtenentis A. C. per quam D. Bartholomeus Ruspolus fuit absolutus à petitis per D. Ioannem Rotulum, esse confirmandam, validitas etiam in dubiũ non reuocabatur. De iustitia verò satis videbatur cõstare ex eo quod vt periti in eorum relationibus attestantur Sauonantius fuit repertus verus debitor in tribus partitis excedentibus summam scutorũ 100000. in aliquibus libris, prout in bilancio fuerat assignatus, quod sufficit, nam quondam Alexander Ruspolus in instrumento cessionis, & renunciationis suæ ra
1 tionis bancharię factæ d. D. Rotulo, promisit † debitores in d. bilancio describendos esse veros, & pro talibus illos manutenere, non autem esse bonos, & exigibiles, quod est etiam iuris dispositioni conforme, vt est *text. in l. si nomen vbi Bald. ff. de hæred. vel act. vendit.* & tradit etiam idem *Bald. in cons. 72. lib. 3. Cast. consil. 170. num. 3. vers. 2. promittendum lib. 2. Alexan. consil. 242. ad fin. lib. 6. Paris. consil. 88. num. 13. & seq. lib. 1. Decc. consil. 105. num. 14. & seqq. Surd. consil. 452. num. 16. & dec. 326. num. 41. Vinc. de Franch. dec. 427. num. 4.*

Nec obstat, quod Sauonantius conuentus à Rotulo pro d. summa scutorum 100000. & vltra solutione negauerit se ad hoc teneri, & postea fuerit per sententiam condemnatus solum ad soluendum scuta 1272. 12. ÷ in reliquis verò absolutus, quam sententiam vti iustam fuit coram me 15. Decembris 1625. resolutum esse confirmandam, & consequenter videatur Ruspolum non præstitisse, ac mantenuisse Sauonantium verum, ac legitimum debitorem in d. summa in bilancio expressa, & sic non adimplesse, quod promisit, ideoq; iniustè fuisse, vt supra per Ar. C. absolutum. Nam suprà positum Sauonantium negasse tantum se efficaciter teneri ad effectualè d. summæ peritæ solutionem, non quidem ex eo, quod non esset in ea verus, ac legitimus debitor, sed tantum ex eo, quod vice versa esset in alijs libris eiusdem rationis, & in eodem bilancio descriptus creditor in alia simili, aut paulò minori summa, vt ex eorundem librorum, & bilancij inspectione, ac peritorum relatione docuisse fuit iam firmatũ in d. decisione corã me, & quod consequenter esset locus contrapositioni, &
2 compensationi, vnde apertè † fassus fuit se verum debitorem petens enim compensari fatetur hinc inde debitum, *Bald. in l. cum Papin. num. 8. C. de sent. Nat. cõsil. 134. num. 6. Surd. decis. 24. num. 5. 6. & 7. Rot. decis. 626. nu. 7. & 8. p. 1. diu.* vbi quòd hoc præsertim pro-
3 cedit inter † mercatores, qui constituunt debitorem, & creditorem,

Immò Sauonantius non solum fassus fuit se verũ, ac legitimum debitorem, sed etiam mediãte contrapositione, & compensatione, vt supra opposita, & per iudicem admissa effectualiter soluit totum id, in quo fuerat in d. bilancio descriptus debitor, exceptis tãtùm dictis scutis 1272. 12. ÷ ad quorum solutionem
4 pro residuo fuit condemnatus; compensatio † enim est species solutionis, & qui compensat, soluere dicitur, *l. debitor ff. qui pot. in pign. hab. l. dedisser ff. de verb. signif. l. qui peculium §. ille ff. de stat. liberi. l. si constat. C. de compens. Bart. in l. anfertur §. qui compensationem ff. de Iur. fisc. Tiraq. de retract. lignag. §. 3. glos. 3. num. 2. 3. & seq. Roc. decis. 7. num. 1. p. 2. diu.* & consequenter Ruspolus præstando Sauonantium non solum verum debitorem summæ in bilancio descriptæ, sed etiam pro maiori saltem parte exigibilem, & cum effectu soluentem longè vltra quam promiserat, impleuit.

Præterea Rotulus in eodem instrumento cessionis liberè, & absque vlla exceptione satisfacere promisit omnibus dictæ rationis bancariæ sibi cessæ creditoribus iuxta formam bilancij, & sic etiam Sauonantio, qui inter alias in eodem bilancio d. Summæ scutorum 100000. circiter creditor descriptus reperitur, vnde, vel de tempore cessionis fuerat iam inducta compen
5 satio † mediante partitarum debiti, & crediti contrapositione iuxta tradita per *Rot. coram Sanctacr. Grager. decis. 366. nu. 3.* & perinde esset, ac si in bilancio Sauonantius fuisset solum descriptus debitor in d. summa scut. 1272. 12. ÷ in qua ipse pro reliquatu vere, & cum effectu debitor remanebat, & ad cuius solutionem fuit iam per sententiam condemnatus; vel cõtrapositio re vera non aderat, ex quo Sauonantius

fuerat

fuerat deſcriptus creditor, & debitor in diuerſis libris, *vt per Alex. conſil. 85. num. 2. & 3. lib. 3. Surd. d. dec. 117. ſub num. 9. & 10. & deciſ. 186. nu. 8. & 9. cũ aliis alleg. per Addent. ad dict. dec. Greg. 366. ſub nu. 8. verſic. notandum eſt, tamen*; & tunc Rotulus non poteſt conqueri quòd per exceptionem compenſationis poſtea oppoſitam, & admiſſam, Sauonantij debitum pro maiori parte remanſerit extinctum, & exigi non potuerit, cum ſimul, & ſemel per compenſationẽ
6 † eiſdẽ pariter, & extincta remanſerit eiuſdem Rotuli obligatio, cuius vigore ipſe d. Sauonantio d. integram ſummam ſcut. 100000. circiter, in qua ille fuit deſcriptus creditor, liberè, & abſq. vlla exceptione ſoluere debuiſſet niſi mediante d. compenſatione remanſiſſet liberatus.

Nec placuit quod pro parte Rotuli dicebatur ipsũ promiſiſſe ſoluere liberè, & ſine vlla exceptione cum iuramento, & obligatione Camerali, & conſequen-
7 ter non potuiſſe † compenſare cum debito Sauonantij, qui nec præcisè ſoluere promiſerat, nec erat cum iuramento, & in forma Cameræ obligatus, ex *trad. per Caſ. de Graſſ. dec. 3. num. 14. & 15. de ſolut. cum aliis alleg.* quia ſi contrapoſitio fuerat iam facta, & compenſatio inducta quoad Sauonantium non intrabat obligatio Rotuli de ſoluendo, quia ipſe nõ erat in antiquo illius debitor, ſed tantum creditor in dd. Scut. 1272. 12. ÷ pro reſiduo: ſi verò compenſatio facta non fuerat, Rotulus plus fuit conſecutus, quam ſibi fuerat à Ruſpolo promiſſum, & quam ipſe poterat prætendere, iuxtà formam d. inſtrumenti ceſſionis,
8 cum Sauonantius, qui vigore Cameralis † obligationis illum vrgere, & ad præcisè, quod ſibi debebatur, ſoluendum cogere potuiſſet abſque eo, quod compenſare teneretur mitius agendo, ſuoque fauori renunciando, fuerit contentus compenſationem fieri, eaq; mediãte Rotulum à d. rigoroſa obligatione liberari.

Neque etiam obſtat q̃ aſſerebatur Rotulum poſt d. ceſſionem realiter, & cum effectu ſoluiſſe Sauonantio totum id, in quo ille fuerat deſcriptus creditor in dictis libris, & bilancio, quia de tali ſolutione doctũ fuit, & potius de contrario conſtare videtur ex d. relatione peritorum, & ſententia lata ad fauorem Sauonantij, & nihilominus ceſſat etiam difficultas, quia ſufficit, quod de tempore ceſſionis Sauonantius eſſet verus, & legitimus debitor, & creditor, prout in bilancio continetur, & ſi verum eſt quod Rotulus poſtea realiter, & cum effectu ſoluerit, vtique ipſe adimpleuit, quod promiſit iuxtà formam d. ſuę obligationis & poteſt hodie petere effectualiter ſolui quod ſibi vice verſa debetur à Sauonantio, quem ex prædictis clarè patet eſſe in ſumma in d. Bilancio expreſſa, verum, ac legitimum debitorem, qualem tantum præ-
9 ſtare, ac manutenere promiſit † Ruſpulus iuxtà diſpoſitionem *text. in d. l. ſi nomen vbi Bald. ff. de her. vel act. vend.* vt ſuperius etiam fuit dict.

Et ex prædictis etiam patet non obſtare conuentionem in d. inſtrumento factam, quod ſi debitores, & pecuniæ eſſent maioris quantitatis, quàm creditores d. rationis, Rotulus totum illud plus teneretur reſtituere Ruſpolo, ſin autem è cõtra, creditores eſſent maioris quantitatis, quam debitores, & pecuniæ Ruſpolus teneretur ſoluere Rotulo totum illud plus ad omnem eius requiſitionem, quia de aliquo creditorum excetiu doctum non fuit, immò quoad Sauonantium ex d. relatione peritorum conſtat potius de cõtrario, cum ille fuerit repertus in maiori quantitate, debitor, quàm creditor.

Et ita deciſum vtraque parte informante. &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Colonien. Canonicatus S. Vrſulæ. Mercurij 27. Ianuar. 1627.

ARGVMENTVM.

Beneficij immiſſio vigore ſubrogationis gratioſę datur, ſi appareat illud eſſe reſeruatum, iuſtificato ſolummodo clericatu, & poſſeſſione eius, in cuius locum fuit facta ſubrogatio.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium ſi appareat eſſe reſeruatum, dari immiſſio vigore ſubrogationis gratioſæ, & ad hoc quæ requirantur.*
2 *Beneficium reſignatum in Curia, dicitur vacare in Curia, & cadit ſub reſeruatione clauſa in corpore iuris.*
3 *Clericatus probatur per literas patentes ordinarij.*
4 *Probatio melior dari non poteſt, quam propria confeſſio.*
5 *Poſſeſſio probatur per publicum inſtrumentum adeptæ poſſeſſionis, & probat ad omnes iuris effectus, alio non exiſtente in poſſeſſione.*
6 *Ebrietas non probatur per teſtes, dicendo, quod aliquis bibebat.*
7 *Sanę mentis quilibet præſumitur.*
Pro inſtrumento, & illius validitate ſtat præſumptio, num. 7.
8 *Poſſeſſio beneficij dicitur tradita capitulariter, ſi totum Capitulum fuit intimatum ad interueniendum, licet non omnes vocati interuenerint, nã totum ius Capituli remanet in illis, qui interueniunt.*
9 *Ordinariè, & non executiuè per viam immiſſionis eſt procedendum inter habentes parem titulum.*
10 *Contradictor legitimus ad impediendam immiſſionẽ beneficij, quis non dicatur.*
11 *Beneficij immiſſio vigore ſubrogationis gratioſæ non poteſt impediri per exceptiones, quæ reſpiciunt petitorium.*

DECISIO XXXIV.

DOminus Gulielmus Steijnuuech vſquè de anno 1617. reſignauit in manibus Papæ Canonicatũ Sanctæ Vrſulæ, de quo agitur, ad fauorẽ Domini Gaſparis Pauli, qui eiuſdem Canonicatus capta poſſeſſione, illum poſtea reſignauit, & ceſſit ad fauorem D. Georgij Pauli Strauij: ſed cum poſtmodum obierit prædictus Guilielmus, fuit de eodem Canonicatu, tã quam per obitum vacante, prouiſus à Capitulo vigore precum imperialium Alexander Simonis, qui cum prætendat ſe eſſe in poſſeſſione, & cauſa fuerit in Rota introducta, dubitatum fuit, An D. Georgio eſſet danda immiſſio vigore ſubrogationis gratioſæ, quam ad partes expediuit, & per quam ſubrogatur in ius, & poſ-

& possessionem, tàm Guilielmi primi resignantis, quàm Gasparis secundi, & Domini vtraq; parte informante affirmatiuè responderunt.

2 Quia quotiescunque apparet, beneficium † esse reseruatum, datur immissio vigore subrogationis gratiosæ, iustificato solummodo Clericatu, & possessione eius, in cuius locum fuit facta subrogatio, *Seraph. decis. 1426. num. 1. Rot. decis. 154. part. 1. & decis. 197. par. 2 in recent.* & tenuit Rota in Cæsaraugustana Parrochialis de Cossuenda 13. Nouembris 1620. coram R.P.D. meo Pirouano, & in alijs.

In casu autem nostro omnia supradicta requisita fuerunt sufficienter iustificata: nam de reseruatione constat ex resignatione facta in Curia in manibus Papæ, tàm per Guilielmum, quàm per Gasparé, quo casu 2 † beneficium dicitur vacare in Curia, & ideò cadit sub reseruatione clausa in corpore iuris vigore. c. 2. *de præben. in 6. Rota decis. 1 n. 4. de rer. permut. in hon. Tut. decis. 38. in fin. nu. 2. lib. 2. in non. Paris. de resignat. lib. 9. q. 14. nu. 1.* & dixit Rota in dicta Cæsaraugustana Parrochialis, & antea in Montis Falisci Cappellaniæ 30. Junij 1606. coram bon. mem. Cardinali Lancellotto.

3 De Clericatu verò † non dubitatur, & de eo cõstat per litteras patentes Ordinarij, *glos. in cap. Inter quatuor de Cler. peregr. Rota decis. 16. de probat. in antiq. Rebuff. in praxi 1. part. in for. litter. consuet. num. 22.*

De possessione pariter dubitari non potest, tàm respectu primi, quàm secundi resignantis; Nam possessio dicti Guilielmi probatur ex confessione alterius partis in commissione Rotali, vbi expliciè fatetur pacificam possessionem Guilielmi de tẽpore resignationis, 4 *vt in Summ. num. 6.* qua confessione † nulla melior potest dari probatio, *c. per tuas de probat. Cyn. consil. 61. nu. 3. Rot. decis. 98. nu. 2. part. 21 diuer.*

Possessio verò D. Gasparis probatur per publicum 5 † Instrumẽtum adeptæ possessionis, quod datur in dicto Summario *nu. 7.* & probat possessionem ad omnes iuris effectus, alio in possessione non existente, *l. Prædia, vbi Bart. & Bald. de acquir. possess. Alein. vbi Bald. C. de fid. instrum. Rot. diuer. decis. 202. num. 3. par. 1. & decis. 62. nu. 1. p. 2. Cassad. decis. 20. in fin. de præben. Tut. decis. 350. nu. 4. lib. 1. secundum nou. impress.* & fuit dictũ in Augustan. Hospitalis 21. Februarij 1611. coram bon. mem. D. meo Vbaldo, & sæpè in alijs.

Neque vlla sunt obstare ea, quæ fuerunt opposita cõtra supradictam reseruationem, & in primis, quòd resignatio Guilielmi esset inualida ex defectu consensus eiusdem Guilielmi, sub pretextu quòd fecerit supradictam resignationem, dum existebat in ebrietate, Quia DOMINI responderunt, hanc ebrietatem 6 non esse aliquo modo probatam, tum testes † deponant quidem, quòd Guilielmus resignans, & Gaspar resignatarius biberent, non autem aliquid dicunt circa ebrietatem, & testes Instrumentarij, qui pro hac parte dantur in *Summario additionali nu. 1.* deponant de contrario, quòd dictus Guilielmus tempore resignationis non erat ebrius, & quòd fuit facta ista resignatio liberè, sine dolo, & fraude, & quòd ipse erat 7 † sanæ mentis, prout in dubio præsumitur, *Mantic. de coniectur. ult. volunt. lib. 5. tit. 5. num. 2.* prout pariter præsumptio stat pro Instrumento, & illius validitate, *Bald. in Authen. in fin. Auth. de Ecclesiast. decis. 127. nu. 2. post. 2. part. Farin.*

8 Non obstat, quòd possessio Gasparis vltimi resignantis non fuerit capitulariter capta; tum quia prædictus Georgius fuit, vt dixi, subrogatus, tam ad possessionem Guilielmi, quàm Gasparis, & sic sufficeret constare de possessione dicti Guilielmi primi resignatis; tum quia licet in tradenda possessione dicto Gaspari non interfuerint, nisi Abbatissa, & vnus Canonicus, tamen cum † fuerint factæ monitiones de ordine Abbatissæ ad congregandum Capitulum, & fuerint vocati omnes Canonici tunc existentes, hoc videtur sufficere, nam si vocati noluerunt venire, totum ius Capituli remansit in Abbatissa, & Canonico, qui interuenit, & sic possessio per eos data Gaspari, fuit capitulariter capta, *Abbas cap. Cum omnes, col. fin. num. 13. ver sic. Tamen vnam diuersitatem de consist. Tut. decis. 283. lib. 3 in non.*

Non obstat, quòd Alexander habeat parem titulum vigore precum imperialium, & sit in possessione, 9 vndè intret regula, quòd inter habentes † parem titulum procedẽdum sit ordinariè, & non exequutiuè per viam immissionis, Quia cum dictus Alexander nõ veniat ex eadem vacatione, per resignationem, sed diuersa, per obitum, nec ex eodem fonte, scilicet, à Sede Apostolica, nec habeat similem subrogationem, non 10 habetur pro legitimo contradictore † ad impediendam immissionem, vt fuit sæpissimè tentum in Rota, *Caputaq. decis. 319. p. 1.* & fuit resolutum in Pampilonen. Parrocchialis de Arcoz. 4. Maij 1613. coram bo. mem. D. meo Vbaldo, in Barbastren. Prioratus 11. Ianuarij 1616. coram R.P.D. Verospio, & in Ratisbonen. Canonicatus 17. Nouẽbris 1617. coram R.P.D. meo Pirouano, & in alijs.

Non obstat defectus publicationis resignationis iuxta formã Constitutionis Gregorij XIII. quia istud obiectum hodie cessat ex facto, cum in Summario Georgij *nu. 5.* detur Instrumentum publicationis, vbi Notarius corã testibus asserit, fuisse adimpleta omnia seruanda iuxta formam dictæ Constitutionis, vltra quòd Gratia Georgij capit etiam vacationem ob non publicationem.

Non obstat exceptio de assequutione alterius Canonicatus incompatibilis, Quia incompatibilitas nõ probatur, & in omnem casum, tam ista exceptio, quã alia proxime adducta respiciunt petitorium, & tanquam requirentes altiorem indaginem non possunt 11 impedire † immissionem vigore supradictæ subrogationis gratiosæ, vt dixit Rota in *Iaren. Parrochialis 23 Iunij 1603. coram ben. mem. Cardinali Pamphilio, & in Veronen. Canonicatus 8. Decembris 1604. coram Illustrissimo Cardinali Millino, relata per Modern. Bonon. de acquir. poss. q. 18. art. 1. sub nu. 29.*

Et ita decisum.

REVERENDISS. P. D. DVRANO. EPISCOPO VRGELLEN.

Florentina Subdecanatus Mercurij 27. Ianuarij.

1627.

ARGVMENTVM.

Iuris patronatus quasi possessio defuncti non transiit in successorem, nec ex tali possessione potest con-

cedi mandatum de manutenendo, sed requiritur, quod interueniat actualis præsentatio, quæ effectum sortita sit.

SVMMARIVM.

1 *Præsentandi quasi possessio nō acquiritur, absque actuali præsentatione, quæ effectum habuerit.*
2 *Quasi possessio defuncti non transit in successorem. Possessio, vt acquiratur, vel retineatur requiritur animus. num. 2.*
3 *Animus defuncti ad successorem non transit.*
4 *Patris possessio non continuatur in filium, sed opus est noua apprehensione.*
5 *Possessio defuncti, sicuti non transit in successorem, vel heredem vniuersalem sine noua apprehensione, ita nec in successorem singularem.*
6 *Possessio transferentis in exigendo pensione, non transit in translatarium.*
7 *Legatarius debet capere rem legatam de manu heredis, & non potest prius circa eam exercere actus habiles ad acquirendam possessionem.*
8 *Text. in l. cum heredes. ff. de acquir. possess. procedit tam in rebus corporalibus, quam incorporalibus.*
9 *Quasi possessio acquiri non potest, nisi per actum proprij exercitij, scilicet per vsum, & exercitium iuris incorporalis.*
10 *Quasi possessio in heredem, vel successorem particularem non transit, ante vsum, & exercitium illius iuris.*
11 *Possessio, quæ est penes defunctum, per eius mortem extinguitur, & illa possessio, quæ post capitur ab herede non potest dici eadem possessio, sed diuersa.*
12 *Iuris patronatus quasi possessio non transfertur in successorem siue vniuersalem, siue singularem, sed in eo opus est nouo vsu, & exercitio.*
13 *Statutum quando extat, de continuanda possessione in successorem, illud nihil operatur, quoad quasi possessionem præsentandi.*
14 *Quasi possessio iuris patronatus versatur circa spiritualia, & ideo non subijcitur statutis Laicorum.*
15 *Successori non datur manutentio ex possessione defuncti.*
16 *Quasi possessio, & dari, & cedi potest, & si hoc potest fieri inter viuos, videtur quod etiam in vltima voluntate possit fieri.*
17 *Possessionis cessio inuita facta, ideo tenet, quia cedens possidet, & sic transfert, quod est, & ipse habet; sed secus est, si possessio legetur, & numero 19.*
18 *Testator, si legat rem, quæ sua morte est peritura, non tenet tale legatum.*
20 *Possessio si transferatur in vita, post mortem, vt si quis constituat se post mortem suam nomine alterius possidere, sine non transfertur possessio, nec clausula, constituti, aliquid operatur.*
21 *Testator si constituat se in testamento possidere pro herede, vel legatario non valet tale constitutum.*
22 *Possessio, si per legem, aut statutum absque noua apprehensione sola ministerio legis possit transferri, idem etiam fieri posse ex voluntate testatoris.*
23 *Lex sola est, quæ fingere potest, quod non est, non autem homo.*
24 *Iudex non potest facere, vt transferatur possessio sine actuali apprehensione.*
25 *Possessio in legatarium transfertur, si testator non solum per viam legati, sed etiam omni meliori modo eam reliquit, quod limita, nu. 26.*
27 *Possessio non transfertur in absentem ex illius donatione, seu constituto inter viuos, si donans, vel constituens moriatur ante acceptationem.*
28 *Iuris patronatus possessio acquiritur, si sit capax possessio de cætero legato, cui coheret iuspatronatus.*
29 *Ex possessionis apprehensione vnius prædij, non infertur ad possessionem alterius.*

DECISIO XXXV.

VACAVIT Subdecanatus Ecclesiæ Florentinæ, & contendentibus diuersis patronis, nec non ab eis respectiuè præsentatis super pertinentia iuris patronatus, D. Octauia Capponia vna ex prædictis asserti patronis, instetit ante omnia dari dubium, quis eorum sit in quasi possessione præsentandi: Sed quia alij nempè Baiulinus, & fratres de Puccis, & D. Lucretia, & fratres de Venturis nihil adduxerunt, vnde iustificari posset, eos esse in dicta quasi possessione, fuit propterea solummodo disceptatum, an constaret de quasi possessione prædictæ D. Octauiæ, & fuit negatiuè resolutum: & proinde nemini patronorum dandum esse mandatum de manutenendo.

In primis enim D. Octauia non potest quasi possessionem prætendere ex propria eius persona, ex quo nunquam præsentauit, cum tamen quasi pos-
1 sessio † præsentandi non queratur absque actuali præsentatione, quæ effectum sit sortita, *Calder. de iure patronatus, consil. 12. Oldrad. consil. 229. numero 2. Racch. de Cur. in tract. de iure patronatus verb. competens nu. 35 Gozad. ad reg. 8. glos. 18. nu. 86. Caputaq. decis. 418. par. 2.*

Nec etiam est in dicta quasi possessione ex persona Roberti Pandulphi quondam sui mariti, qui ei dictū iuspatronatus legauit, sequuta confirmatio-
2 ne Ordinarij: quia quasi possessio † defuncti non transit in successorem, *l. cum heredes ff. de acquirenda possessione l. si heres §. vltim. ff. ad exhib.* Quando quidem ad acquirendam, & retinendam possessionem requiritur animus, *l. quemadmodum ff. de acquirenda possessione & l. licet C. eodem.* Animus autem defuncti †
3 ad successorem non transit, *l. 4. ff. locat. l. sed si res legatum §. illi si volent ff. de leg. 1. Cephal. consil. 30. numero 8. libro 1. Ioseph. Ludou. decis. Perus. 69. numero 11.* vnde ob eandem rationem nec
4 in suum hæredem patris † possessio continuatur, sed opus est noua apprehensione, *glos. in d. l. cum heredes verbor. pertinet, & ibi Bartol. & in l. in suis, numero 5. ff. de liber. & posthum. Bald. in l. fin. numero 2. C. de edict. diu. Adr. tollen. Roder. Suar. in l. 8. tit. de las herencias libro 3. fer. num. 12. Gutier. in repet. text. in §. sui numero. 66. instit. de hereditate qualitate, & differ.*

Et sicut in hæredem, seu successorem vniuersalem
5 non transit † defuncti possessio sine noua apprehensione, ita nec in successorem singularem, *glos. in l.*

cum

cumduobus §. idem respondit il 2. in verb. dominium ff. prosocio, Alexandr. in d. l. cum hæredes. numero 2. Gomes. supervregula de annal. quæst. 14. & 15. Rot. par. 1. recent. decis. 122. numero 3. & 11. & coram Gregor. XV. decis. 57. vbi quod possessio † transferentis

6 in exigendo pensione non transit in translatarium: & multo minus transfertur possessio in singularem successorem titulo legati, quia in eo vltra generalem rationem supra traditam, vrget etiam illa, quod

7 cum debeat rem legatam † capere de manu hæredis, non potest prius circa eam exercere actus naturales habiles ad acquirendam possessionem, & sic incipere possidere, quàm ei res legata ab hærede tradatur, aut consignetur.

8 Et in vniuersum dispositio † *textus in dict. l. cum hæredes*, indistinctè, & absolutè procedit non solum in rebus corporalibus, sed etiam in in-

9 corporalibus, quarum quasi possessio † acquiri non potest, nisi per actum proprij facti, scilicet per vsum, & exercitium iuris in corporalis, *l. quoties 20. ff. de seruit. l. 2. vbi DD. ff. de seruit. & aquirent l. Bartol. in l. 1. §. huius autem interdicti ff. vti possid. Put. dec. 269. numero 3.* igitur nec rei incorpo-

10 ralis quasi possessio † in hæredem, aut successorem particularem transit, ante vsum, & exercitium illius iuris, *Tiraquel. in tract. le mort. saisit in 4. par. declar. 7 et in præfat. d. tract. declar. 3. 4. et seqq. Gabr. conf. 185. num. 7. lib. 2.*

Vnde necessario sequitur, vt eo ipso quod possessio defuncti non transfertur, quod postquam per nouum actum, aut vsum rei est apprehensa,

11 per successorem non potest dici † eadem possessio antecessoris, sed diuersa, itaut illa, quæ fuit penes defunctum fuerit extincta, & alia noua in hærede producta, *dict. l. cum hæredes §. 1. ibi*, noua possessione opus sit, *l. is qui pro emptore §. si quis bona fide ff. de vsucap. ibi*, quia initium secundæ possessionis vitiosum est, *qui text. loquitur in singulari successore secundum Bart. & DD. ibidem Anton. Gom. ad l. 45. Tauri num. 118. & Molin. de hispan. primog. lib. 3. c. 12. num. 22.*

Et tandem ad rem, de qua agitur accedendo, ex supradictis emanat illa non minus vera, quàm recepta iuris conclusio, quod quasi possessio iurispatro-

12 natus † non transfertur in successorem siue vniuersalem, siue particularem, sed in eo opus est nouo vsu, & exercitio illius iuris, *Menoch. de retin. rem. 3. numero 57. versiculo extenditur, & in puncto Gutz. glos. 34. numero 108. Garz. de benef. p. 1. 5. capit. 5. numero 35. cum sequentibus, & reprobato Lambertino qui contrarium tenuit, Achill. decis. 5. de caus. poss. & propr. Capuaque. decis. 426. part. 2. Mantic. decis. 88. numero 5. & Rot. decis. 260. num. 4. & dec. 337. numero 3. part. 2. recent. & apud Reuerendissimo Dominum meum Decanum decis. 464. numero 3.*

Et est adeo vera dicta conclusio, vt procedat etiam in fortioribus terminis, nempè quando extat

13 † statutum de continuanda possessione in successorem, quia illud non intrat, nec aliquid operatur, quoad quasi possessionem iuris præsentandi, vt reprobata decis. *capuaque 211. par. 3. tenuit Rot. d. decis 260. numero 4. par. 2. recent. & in Asclana Iurispatronatus 18. Martij 1622. coram bon. memor. Buratto, & in alijs adductis per Adden. ad decis. Greg. XV. 222.* & ratio est, quia cum quasi possessio † iu-

14 rispatronatus versatur circa spiritualia, merito non subijcitur similibus statutis, *ad text. in cap. 2. & 3. de Iudic.*

Ex quibus clarè patet, quod nec D. Octauia iuxta iuris regulas superius firmatas, potest tanquam legataria dicti iurispatronatus prætendere, quod sit in quasi possessione ex persona Roberti testatoris, cuius possessio eius morte fuit extincta, quæ ideo non potuit in eam transferri, nec ipsa ex ea iuuari ad ef-

15 fectum † manutentionis, *Menoch. de retin. remis. 3. numero 57.* vbi quod successori ex persona defuncti non datur interdictum retinendæ; vnde superest solum adductis in contrarium respondere.

Et primò, non obstat quod nec dum legauit Octauiæ iuspatronatū, sed etiam quasi possessionem præsentandi, quæ propterea videtur in eam translata,

16 cum quasi † possessio, & dari, & cedi possit, *Bald. consil. 436. num. 5. versic. 4. præmittendum est volum. 3.* quod si fieri potest inter viuos videtur quod etiam in vltima voluntate, *l. 1. C. de sacrosanct. ecclesiis.*

Quia fuit benè responsum, quod cessio possessionis facta in vita, & possessionis legatum longè dif-

17 ferunt: etenim tempore quo fit cessio † cedens possidet; & sic transfert, quod est, & ipse habet, cum autem legatum possessionis sicut & testamētum, nec in vita testatoris, nec in puncto mortis, quod vitæ, & non morti attribuitur, *l. qui diuus 14. §. hæc verba ff. de manumiss. testam. effectum habeant*, sed post mortem conferantur, impossibile est, quod possessio per legatum transferri possit, nou in vita, seu morte testatoris, & sic dum ipse possidebat, quia eo tempore, legatum quod post mortem confertur, non poterat habere effectum non etiam post mortem; quia morte testatoris possessio extincta fuit, ideoque non valet legatum de ea factum: sicut in

18 simili, quando aliquis † legat ius, quod habet in re morte sua periturum non tenet legatum: vt si ab vsufructuario legetur vsusfructus, *l. quod in rerum §. 1. ff. de legat. 1. l. vxor patrui C. de legat. Peregr. consilio 61. numero 10. volum. 1.* & in puncto ob dictam rationem, quod legatum possessionis sit nul-

19 lum, † & quod per illud possessio non transferatur, *clarè sentit Ias. in l. quoties numero 16. C. de rei vendic. & clarius in l. nemo potest nu. 35. versic. secundò adde ff. de legat. 1.*

20 Itidem est quando in vita † transfertur possessio post mortem, vt si alienatione, vel contractu, quis constituat se post mortem suam nomine alterius possidere, quia tunc non transfertur possessio, nec clausula Constituti aliquid operatur, ex quo Constitutum confertur in tempus in quo non sit possessio penes constituentem, immò extincta sit per mortem eius, *Bald. in cap. 1. de confirm. vtil. vel inutil. num. 13. Angel. Perus. in l. quamuis §. si conductor numero 1: ff. de acquirend. possess. & ibi Cuman. numero 2. Alex. nd. numero 7. & consil. 82. nu. 11. Ias. in d. l. nemo*

21 *potest num. 35.* vbi quod si † testator constituat se in testamento possidere pro hærede, vel legatario non valet Constitutum, *Tiraq. de iur. constit. par. 3. lim. 3. & latè Anton. Gom. ad l. 45. Tauri num. 98. versic. 6. & singulariter.*

22 Non obstat etiam si dicatur, quod si † per legem, aut statutum potest transferri possessio sine noua apprehensione solo ministerio legis, idem etiam fieri posse ex voluntate testatoris, *ad text. in auth. de nupt. §. disponat*, quia adest magna disparitatis ratio; lex
23 † enim sola est, quæ fingere potest quod non est, non autem homo, *l. si forte. 8. ff. de castr. pec.* ideoque ipsa sola potest facere, quod transferatur possessio iam extincta, *Alex. cons. 1. num. 8. volum. 1. Cass. ad. decis. 7. num. 18. de caus. poss. & propr. & Rot. apud Greg. XV. de*
24 *cis. 545. num. 10.* vbi quod † iudex non potest facere, vt transferatur possessio sine actuali apprehensione: ex quibus etiam tollitur quod ex aduerso pro Octauia dicebatur, translatam fuisse possessionem per dictum legatum, ex quo fuit per Ordinarium confirmatum.

Nec releuat si prætenderetur, quod legatum possessionis cõtinet virtualiter donationem inter viuos,
25 dum testator † non solum per viam legati, sed etiam omni alio meliori modo possessionem Octauiæ reliquit, & donauit, quo casu transfertur possessio in legatarium, *Ias. in d. l. quoties num. 16.* quia vltra quod, semper verum erit, quod effectus fuit collatus post mortem testatoris, & sic in tempus inhabile. Respon
26 detur, quod etiam si testator † simpliciter, & de præsenti possessionem dedisset, dum in eius vita non fuit sequuta acceptatio, possessio non fuit translata, *ad tradita per Couar. in rubr. de testam. par. 3. num. 33.* &
27 in puncto quod ex donatione † possessioni, seu constituto inter viuos non trãsferatur possessio in absentem, si donans, aut constituens moriatur ante acceptationem, *Ant. Gom. ad l. 25. Tauri num. 98. in fin.*

Non obstat tandem quod D. Octauia sit in quasi possessione, quoad alia in eodem legato comprehensa, quia iurispatronatus huius beneficij aliis rebus legatis non coheret, tanquam sub titulo vniuersali,
28 prout si fuisset legatum Castrum, † cui cohæret ius patronatus, *iuxta decis. 1. de iure patron. in non. Pereg. de fideicom. art. 48. nu. 76.* sed habet suum titulum, & fundationem particularem, ideoque requiritur specialis apprehensio quasi possessionis respectu ipsius,
29 ficut ex apprehensione possessionis † vnius prædij nõ infertur ad possessionem alterius, *l. 1. §. veteres, & ibi gl. ff. de acquir. poss. Ias. in princ. l. 3. nu. 30. ff. eod. Tan. in c. cum aliquibus nu. 8. de sent. & re iud. & in fortioribus terminis Couar. var. resolu. lib. 3. c. 16. num. fin.*

Et ita decisum vtraq; &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Sabinen. Castri Montis Rotundi. Lunæ 8. Februarij. 1627.

ARGVMENTVM.

Licet Leges, & Constitutiones respiciant futura negotia, tamen aliud est, si hoc fit expressum Constitutio generaliter loquens, quando comprehendat minores, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Leges, & Constitutiones futuris negotijs dant formam, non autem præteritis, sed fallit, si hoc sit expressum.*
2 *Lex semper loquitur.*
3 *Dictio (ipsorum) est relatiua precedentium, & demonstratiua ad oculum personarum supra expressarum.*
4 *Dictio (quocumque) nihil excludit, sed comprehendit omnem significationem nominis, cui adijcitur, etiam si impropriissima, & nu. 28.*
5 *Dictio (quocunque) videtur, quodammodo effrenata, & nullo obice continetur, quominus omnia comprehendat.*
6 *Constitutio, si vtatur verbis, (& quouis modo, tenuta, & possessa) non patitur restrictionem, & includit omnes modos tenendi, & possidendi.*
7 *Dictio (supradicti) est repetitiua precedentium, ac idem importat, ac si omnia precedentia specificè essent expressa.*
8 *Hæres in effectu intelligitur adita hereditate.*
Hæres non dicitur, antequam testamentum additione hereditatis sit confirmatum. nu. 8.
9 *Qui vult vnum, censetur etiam velle aliud, sine quo illud, quod vult stare non potest.*
10 *Per verba (teneant, & possideant) respectu successorum consideratur tempus præsens, & futurum. & quare.*
11 *Constitutio, si vtatur dictionibus (ex alia quacunq; causa) comprehendit nedum omnes casus supra enumeratos, sed alios quoscunque casus.*
Et amplia etiam sint casus diuersi ab expressis, & includit omnia omissa in speciali enumeratione. numero 11.
12 *Dictio (similiter) inducit dispositionem similem precedenti.*
13 *Lex, si generaliter loquitur, debet generaliter intelligi.*
14 *Statutum, si disponat, quod Iudex viso instrumento capi faciat debitorem, nec possit opponi contra instrumentum nisi exceptio quietationis, solutionis, & falsitatis, tunc illud statutum habet locum etiã in instrumentis ante Statutum confectis.*
15 *Lex noua superueniens super actus executione disponens, trahitur ad actus habentes originem de præterito, & executionem de futuro.*
16 *Proemium alicuius Constitutionis non facit ius, licet denotet causam finalem.*
17 *Constitutio generaliter si loquatur, & casus expressi non possint comprehendi sub ratione proemij, ratio proemij non dicitur finalis, sed impulsiua.*
18 *Constitutionis verba, quando sunt clara non recipiũt interpretationem à proemio.*
19 *Nemo præsumitur velle sibi restringere suam liberam facultatem, quam habet.*
20 *Constitutionis verba, quando sunt clara, tunc veritas est attendenda, & non aliorum opinio.*
21 *Specialia duo non possunt concurrere in eodem subiecto.*
22 *Specialia dicuntur miracula, & ideo non concurrunt in eodem subiecto.*
23 *Lex respiciens præterita nunquam tollit ius quæsitum.*

&

& hoc maximè, si admittantur alia specialia.

24 *Specialia plura circa eadem, quando sunt, sunt inducta a lege, possunt concurrere, & admittuntur.*

25 *Dictio, quoscunque, in fine posita ad omnia refertur.*

26 *Successores sunt correlativi ad antecessores.*

27 *Antecessorum nomen est generale, & ideo est aptum comprehendere nedum antecessores per lineam rectam, sed etiam transuersales.*

29 *Constitutio, si loquatur de personis, etiam quia de illis loquatur ratione rei, non desinit esse realis.*

30 *Constitutio simpliciter, si loquatur, se extendit etiam ad minores.*

31 *Statutum deferens lucrum dotis, vxore præmoriente sine filijs, locum habet etiam in minore dante dotem seruatis solemnitatibus.*

32 *Statutum, si cogat affinem ad compromissum, comprehendit etiam minorem.*

33 *Statutum adimens robur instrumentis non registratis comprehendit etiam minores.*

34 *Constitutio, quæ loquitur in rem, comprehendit etiã minores, & amplia. nu. 35.*

36 *Statutum, quando est correctorium iuris communis, vel ab eo exorbitans, non comprehendit personam minoris.*

37 *Surd. decis. 49. nu. 9. declaratur.*

38 *Minor comprehenditur sub statuto iuris cõmunis correctorio, si non sit in iure, neque in alia dispositione specialiter priuilegiatus.*

39 *Minor non comprehenditur sub statuto, vel lege, quãdo agitur, vt ipse teneatur ex aliquo facto extrinseco, per ipsum perpetrato. vide nu. 40. & 41.*

40 *Statutum quotiescunque est irrationabile, non comprehendit minores.*

Statuta generaliter, si loquantur, quamuis exorbitent à regulis iuris communis comprehendunt minores. num. 42.

43 *Statuta facientia ius municipale, & respectu loci, vbi vigent, habentur pro iure communi.*

44 *Fideicommissa erant incognita ante legem 12 tabularum, & illorum vsus incepit temporibus Augusti Cæsaris.*

45 *Constitutio, si reducat aliquid ad terminos iuris antiqui, non potest dici irrationabilis, & odiosa.*

46 *Constitutio dicitur fauorabilis, si emanat principaliter ad fauorem creditorum, licet resultet in aliorum damnum. & num. 48.*

47 *Constitutio, si loquatur de vsurarijs, non extenditur ad verba iniuriosa.*

48 *Expressio falsa aliquid non vitiat, si contineat solum æquinocum qualitatis extrinsecã, & constet de voluntate.*

49 *Secus esset, si æquinocum versaret circa causam finalem, super qua fundatum esset.*

50 *Subhastatio corruit, si non constat de debito.*

51 *Super exceptionibus oppositis a parte, an sit pronunciandum, vel sint expressè reiiciendæ.*

52 *Iudex, si examinata exceptione, procedat ad vlteriora, valet processus, quamuis super illa exceptione expressè non pronunciauerit.*

53 *Iudex procedendo ad vlteriora videtur pronunciare super exceptione, quæ si non esset tacitè reiecta, annullaret processum.*

54 *Iudex procedendo ad vlteriora, non pronunciando super exceptionibus, non videtur feciſſe in contemptũ legis, sed tantùm eas reprobasse causa cognita.*

55 *Et ista causæ cognitio interuenisse dicitur, quando Iudex, post aliquod tempus præsidet ad vlteriora.*

56 *Abundans cautela non nocet.*

57 *Citatio, vbi non est necessaria, si fiat nullitet, non propterea actus redditur nullus.*

58 *Clausula, summariè, sola facti veritate inspecta, manu regia, &c. quid importet.*

59 *Clausula sine strepitu, & figura iudicij, operatur, quod Iudex possit inbere rem capi, & distrahi.*

60 *Clausula non obstantibus, derogat omnibus, in contrarium facientibus. & nu. 71.*

61 *Nullitates sunt introductæ de iure positiuo.*

62 *Papa in ijs, quæ sunt iuris positiui, omnia potest, & illius voluntas habetur pro ratione.*

Et potest pro libito suæ voluntatis in totum ius quæsitum tollere. nu. 62.

63 *Papæ potestas est adeo ampla, quod de ea disputare, est ponere os in Cælum.*

64 *Papæ potestas, est pro causa in ijs, quæ sunt iuris positiui, & dubitans, de hoc, dubitat de fide.*

65 *In alienatione rerum minoris, requiritur causa, & multæ aliæ solemnitates.*

66 *Constitutio disponens, quod bona possint vendi iure creditoris pro debitis antecessorum, non potest minor, sub prætextu, quod non sint seruatæ solemnitates d. alternationem reuocare.*

67 *Bald. in consil. 184. incip. Ad intelligentiam. lib. 1. declaratur. & num. 68.*

69 *Forma data in constitutione, si illa sit seruata, non requiritur alia solemnitas.*

70 *Verbum superioris, qui habet, non indiget verbo inferioris.*

Solemnitas omnis censetur remissa per commissorium, & Indulgentiam Papæ. nu. 70.

72 *Clausula, quorum tenores, operatur expressionem illorum quæ possent obesse.*

73 *Minoris priuilegio clauso in corpore iuris, an possit derogari per clausulas generales, positas in aliqua constitutione. & nu. 75.*

74 *Papa mens, quod velit derogare priuilegijs minorum potest constare tam ex clausulis positis in parte executiua, quam dispositiua.*

76 *Speciale vnum, quando veniat subordinatè post aliũ.*

77 *Minoris bona, quando vendantur, incipiendum est à minus dignatis.*

78 *Restitutio in integrum aduersus sententiam non datur, quæ transitum fecit in iudicatum.*

DECISIO XXXVI.

OBijt de anno 1594. Valerius Vrsinus Dominus, & possessor medietatis Castri Montis rotundi, cui, vt prætenditur, ex fideicommisso maiorum successit D. Paulus Aemilius Vrsinus, & cum postmodũ de anno 1596. superuenerit Constitutio Baronum s. m. Clementis VIII. quæ est 41. in ordine, instituens Congregationem super Baronibus status Ecclesiastici, cum iurisdictione eorum Castra, & bona etiam fideicommissa, &c. subiecta, distrahendi pro satisfactione creditorum, & fuerint relaxata mandata contra bona hæreditaria D. Valerij, illaque præsentata Congregationi, insimul cum vno relaxato in vita ipsius Valerij Prædicta Congregatio, iuxta formam Cõsti-

stitutionis, die 16. Iunij 1596. cepit possessionem nomine Cameræ medietatis dicti Castri, & subsequentibus diebus aliorum bonorum ad commodum tamē creditorum prædicti Valerij, & post mēsem apposuit edicta, & in tertio edicto, sub die 4. Nouēbris 1596. vltra bona apposita in primis edictis, fuit dictū: *Item tutti li beni, & iura hereditaria del quon. Signor Valerio sopra Monterotondo, & tali, quali sono.* Et die 4. Ianuarij 1597. fuerūt dicto D. Paulo Aemilio adiudicata omnia, & singula bona hæreditaria, ac iura, & actiones hæreditarias dicti Valerij, de quibus in vltimo edicto, hac tamen lege, & cōditione, vt dictus D. Paulus Aemilius intra certum tēpus satisfaceret omnibus creditoribus Valerij, alias Congregatio reseruauit sibi facultatem procedendi ad deliberationem ratæ Montis Rotundi, & ad recuperationem bonorum eidem D. Paulo Aemilio deliberatorum, ac ad alia remedia opportuna, Congregationi benevisa, pro satisfactione creditorum. Et cum dictus D. Paulus Aemilius nō modo non satisfecerit, sed dixerit obligationem suā nullam; Congregatio, præuijs edictis, de quibus infra dicetur in quarta inspectione, dictam medietatē Castri deliberauit ad fauorem D. Franciotti Vrlini, & D. Paulus Aemilius, prosequendo iudicium nullitatis siue obligationis in Rota, obtinuit per f. m. Gregorium XV. tunc Rotæ Auditorem super illa pronunciari.

Pendente causa fideicommissi coram me, inter dictum D. Paulum Aemilium, & filios dicti Franciotti, die 15. Decembris 1621. dubitaui, An iste casus cōprehenderetur in prædicta *Bulla*, quod dubium fuerat prius disputatum de ordine f. m. Pauli V. coram bo. me. Francisco Penia de anno 1606. & tunc nihil resolutum. Effectus autem dubij coram me erat, vt videretur, An dicto D. Paulo Aemilio competeret restitutio in integrum aduersus sententiam latam per Congregationem deputatam per f. m. Paulum V. præuia decisione facta, & extensa per Reuerendiss. Dominum Patriarcham Antiochenum. & cum tunc fotus D. Paulus Aemilius informauerit, & alia pars dilationem petierit, vt maturiùs proederetur, Domini remiserunt causam ad Reges, & quemadmodum parerat, ordinarunt, vt omnes Domini causam viderent; Cumque ad alias disputationes progressum fuerit, hodie reassumptis per Dominos, qui tunc erāt in Rota, scripturis datis pro parte D. Pauli Aemilij, & communicata copia alijs, proposui idem dubium, quod habet quinque inspectiones principales.

Prima est, vt videatur, An Bulla habeat locum, cū Valerius debitor obierit, antequam dicta Constitutio emanauerit, & D. Paulus Aemilius iā successerat, & erat in possessione.

Secunda, An Bulla comprehendat etiam mandata relaxata pro debitis transuersalis, qualis erat Valerius respectu D. Pauli Aemilij.

Tertia, An Constitutio comprehendat etiam minores, qualis præsupponitur D. Paulus Aemilius tunc fuisse.

Quarta, An subhastatio facta pro debito eiusdem Pauli Aemilij, ita vt annullata, ipsius obligationē corruant quoque subhastatio, & inde sequuta.

Quinta, An in subhastatione, & deliberatione facta, fuerit seruata forma Constitutionis.

Quantum attinet ad primam inspectionem, licèt

1 regulariter loquendo, leges, † & Constitutiones futuris negotijs dent formam, non autem ad facta præterita reuocentur, secus tamen est, quando nominatim de præterito, & adhuc pendentibus negotijs cautum sit, vt est *text. ad literam in l. leges 2. C. de legib. & c. & cap. vlt. de Constit. vbi DD. gloss. in cap. 1. in ver. reperis de cler. non resid. in Sexto, & in Clem. 1. in ver. deputatis. de testam. & in Clem. 2. in ver. in posterum de ætate, & qualit. Castr. consil. 341. in princ. lib. 1. Sylvestr. in ver. lex. q. 23. Azor. instr. mor. to. 1. c. 16. q. 13. lib. 5. Io. de Salas de legib. q. 97. tract. 14. disput. 21. sect. 7. nu. 17. & 18. cum seqq.* In proposito autem Constitutio in §. 2. incip. *Nos hisce malis*, deputat Congregationem, vt omnibus, & singulis creditoribus Baronum, aut ipsorum parentum, seu antecessorum, vel auctorū quorumcumque, qui de ipsorum creditis, per mandata executiua docuerint, ipsaque mandata exhibuerint (modis & formis in Constitutione præscriptis) satisfieri curet, & mander, & cum effectu faciat. Quamobrem, cum indubitatum sit, Constitutionem comprehendere debita Baronum, non solùm de tempore illius datæ existentium, sed etiam futurorum, & lex
2 † semper loquatur, *l. Arriani C. de hæret.* vtique loquēdo de debitis ipsorum parentum, seu antecessorum, vel auctorum quorumcumque, scilicet Baronum, cōprehendit debita etiam parentum, antecessorum, & auctorum Baronum de tempore datæ Constitutionis, cum loquatur de debitis ipsorum parentum, &c.
3 quæ dictio † (ipsorum) est relatiua præcedentium, & demonstratiua ad oculum personarum supra expressarum, *Bald. consil. 304. nu. 1. in fin. vol. 5. Iason in l. filius familias §. dum in 2. dett. nu. 151. ff. de leg. 1. date Surd. cons. 163. num. 15. vol. 2.*

Et constitutio prædicta voluit comprehendere debita parentum, seu antecessorum, vel auctorum quorumcumque, etiam quod successores iam obtinuerint Castra, & bona, vt patet ex §. 3. incipiente, *Prædictorum Deputatorum Congregatio, &c.* vbi disponitur, quod exhibitis mandatis, Congregatio, absque vitio spolij, possessionem capiat nomine Cameræ ad commoditatem creditorum, Ciuitatum, Terrarum, Castrorum, &c. ad ipsos Barones, contra quos, vel eorum auctores, parentes, & quoslibet antecessores, seu hereditaria eorum bona, quæcunq; mandata, ex quauis causa relaxata fuerint, & per eos quocūq; titulo habita, & quouis modo tenta, & possessa.

Quamobrem negari non potest, quin Constitutio etiam in hoc loco non solùm loquatur in futurum, & in præteritum, itaut comprehendat debita contracta per Barones, parentes, & auctores quoscunque, post, & ante Constitutionem, sed etiam cōprehendat casum, quādo successor possidet, licèt ipse debita non contraxerit, sed illius parentes, aut antecessores, vel auctores, nec consideret qualitatem tituli possessoris, sed quemcunque titulum comprehendit, cum vtatur verbis, *Quocunque titulo habita*; & sic comprehendit omnem titulum imaginabilem, cū
4 illa † dictio (*quocunque*) nihil excludat, sed comprehendat omnem significationem nominis, cui adijcitur, etiam si improprijssima sit, *l. qui autem §. fin. ff. de const. pecun. Bald. in l. 1. q. 34. ff. de rer. diuis. Dec. consil. 529. nu. 2. lib. 2. Tiber. Decia consil. 41. nu. 48. lib. 2. &*
5 *consil. 35. num. 23. lib. 3.* illa enim † dictio videtur quodammodo effrænata, & nullo obice continens, quo-

minus

rainus oia cõprehẽdat, *idẽ Tiber. Decia. in cõs. 44. n. 11. vol. 4. Tiraq. de retract. lig. in §. 1. glos. 7. n. 20. & seqq.*

Nec consideret qualitatem possessionis, cum
6 ibidem Constitutio † dicat, *Et quouis modo tenta, & possessa*, quæ verba nullam patiuntur restrictionem, & includunt omnes modos tenendi, & possidendi, *glos. in clement. ne Romani in ver. quouis modo. de Elect. cap. fin. in fin. verse. quouis forma de Sent. excommun. in Sexto, Natt. consil. 435. num. 19. vo. 2.* Quæ omnia comprobantur ex §. 8. dictę Constitutionis incipiente: *Declaramus autem.* & ex §. 9. incipiente. *Volumus autem.* In dicto enim §. 8. datur forma satisfaciẽdi creditoribus fructuum, censuum; & montium, & cogendi debitores ad implendum promissa occasione censuum, & montium; & constitutio loquitur de Baronibus, vel eorum auctoribus, & prædecessoribus supradictis. Et secunda vice, de Baronibus, auctoribus, seu antecessoribus. Et in §. 9. disponitur, quòd Barones, seù illorum quicumque pro tempore successores subhastationem impugnare, impedire, vel retardare, &c. non possint, nec aduersus ea aliquomodo setueri, aut pro illorum reuocatione quocunque tempore instare, etiam sub prætextu, quòd ipsi in Castris, & bonis prædictis sint hæredes cum beneficio legis, & inuentarij; & subditur: *Et non succedant illis, qui debita contraxerunt, sed quod loca, & bona ex antiquis inuestituris, concessionibus, fideicommissis, donationibus, vel ex contractibus etiam ex causa dotium, vel ex alia quacunque causa, de iure priuilegiata cõsequuti fuerint, vel ad ea vocati sint: Mandamus à Iudicibus fuerint tantummodo decreta, seu relaxata contra bona hereditaria illorum, qui huiusmodi debita contraxerunt, sed satis sit, & sufficiat, quòd ij, qui debitum contraxerunt, dicta bona, quouis modo, & titulo tenuerint, & possederint, seu quòd ipsi Barones, &c. simili modo illa teneant, & possideant.*

Ex prædictis enim satis, apertèq; constat, quòd Constitutio nedum respiciat futura, sed etiam præterita, & etiam quòd iam sit ius quæsitum vocatis, & vtrumque comprobatur: Primum, dum Constitutio in d. §. 8. loquitur de Baronibus, vel auctoribus, & prædecessoribus supradictis, quæ dictio †
7 est repetitiua præcedentium, ac idem importat, ac si omnia præcedentia nominatim, & specificè essent expressa, *Iaso. cõs. 15. num. 4. lib. 1.* Et clarius in §. 9. vult, quòd Barones non possint impugnare, aut retardare, vel impedire subhastationem &c. sub prætextu, quod sint hæredes cum beneficio legis, & inuentarij, & sic præsupposuit testatorem defunctum, & aditam hæreditatẽ,
8 cum hæres † in effectu intelligatur adita hæreditate, *l. 3. §. si quis ita ff. de hæred. inst.* vbi inquit, quòd hæres non dicitur antequam testamentum aditione hæreditatis fit cõfirmatu, *Dec. cons. 445. n. 53. & 54.* & dũ sub sequitur; *Et quod nõ successerint illis, qui debita cõtraxerunt, nec etiam sub prætextu, quod mãdata fuerint relaxata contra bona hereditaria illorum, qui debita cõtraxerũt, sed sufficere, quòd illi, qui debita contraxerunt, quouis titulo possederint;* prædicta enim minime possent applicari, si Constitutio non comprehenderet præterita.

Et ideò, cum Constitutio disponat circa consequentia ad præterita, videlicet, consequentia ad titulum antiquorum, in necessariam consequentiam disponit etiam circa præterita, *l. illud, ff. de acquirend. hæred. Menoch. consil. 261. nu. 2. in princ.* quia qui
9 † vult vnũ, censetur & velle aliud, sine quo illud, quod vult, stare non potest, *Castr. cons. 306. col. 1. vers. 9 ãũ, lib. 2. Abb. cons. 101. col. 2. nu. 3. vers. moueor primo, l. 2.*

Et ista de plano procedunt, cum sint declaratiuè ad §. 3. in quo expressè habetur, quod hęc Constitutio comprehendat nedum futura, sed etiam præterita, vt modo relatum est. Secundem verò, quòd Constitutio habeat locum etiam post ius quæsitum vocatis ex quocunque titulo, negari non potest, dum vult, subhastationem non posse impediri per possessores sub prætextu, quòd non succedant illis, qui debita contraxerunt, sed quòd bona ex antiquis inuestituris, concessionibus, fideicommissis, vel ex contractibus, etiam ex causa dotium, vel ex alia quacunque causa priuilegiata consecuti fuerint, quæ quidem verba; *consecuti fuerint*, sunt præteriti, & futuri temporis, & ideò comprehendunt casum, quo successores obtinuerint de præterito, vel obtinere possint in futurum bona parentum antecessorum, vel auctorum quorumcunque, *Ang. Aret. post. Bart. quem al legat in cons. 82. num. 20. & seqq. vers. nec obstat.* Et clarius hoc demonstratur ex sequentibus verbis: *Sed satis sit, quod ij, qui debita contraxerunt, dicta bona quouis titulo, & modo tenuerint, & possederint, seu quòd ipsi Barones, &c. simili modo illa teneant, & possideant.* & sic duo notanda sunt: Alterum, quòd respectu illorum, qui debita contraxerunt, consideratur tempus præteritum, quod possederint. Alterum, quòd respectu
10 successorum † consideratur tempus præsens, & futurum, per verba illa: *teneant, & possideant.* Quia sunt verba subiunctiui modi præsentis temporis, quæ etiã futurum optatiui modi important, *Signorol. consil. 151. incip. in testamento Fulgosij in fin.*

Et in hoc etiam loco Constitutio clarissimis verbis comprehendit omnes titulos tàm antecessorum, quã successorum, cum velit, quòd successores non possint impugnare, vel impedire, &c. subhastationem Castrorum, &c. aut pro reuocatione instare, &c. sub prętextu, quòd sint hæredes cum beneficio legis, & inuẽtarij, vel non succedant illis, qui debita contraxerũt; sed quòd loca, & bona ex antiquis inuestituris, concessionibus, &c. vel alia quacunque causa de iure priuilegiata consecuti fuerint, vel ad ea vocati sint, vnde propter dictiones illas: *ex alia quacunque causa.*
11 constitutio † comprehendit nedum omnes casus supra numeratos, sed alios quoscunque casus, *Specul. in tit. de instrum. present. §. fin. vers. quod si quis, vbi Ioan. Andr. in add. Curt. Iun. cõs. 38. in fin. Caputaq. dec. 296. num. 6. par. 2.* Etiam quod sint casus diuersi ab expressis, *l. si fundum sub conditione, §. si libertus, ff. de leg. 1. Paris. cons. 79. num. 21. lib. 2. Tiber. Decian. consil. 24. nu. 99. li. 1. Inc. cons. 653. n. 4. in fin.* & includit oĩa omissa in speciali enumeratione, *DD. post glos. in auth. ex testamento in ver. quodcunque, C. de collat. c. solita, de maior. & obed. l. Iulianus, ff. de leg. 3. Corn. cons. 63. sub num. 8. vol. 1.* & in eadem Cõstitutione subditur. *Sed satis sit, quod ij, qui debita contraxerunt, dicta bona quouis titulo, & modo tenuerint, & possiderint;* & sic Constitutio cõprehendit omnem casum imaginabilem dominij, & possessionis, vt supra expositum fuit. Et di metiam subditur: *Seù quòd ipsi Barones, &c. simili modo illa teneant, & possideant,* id, quod † supra dixit de titulis,
12 & possessione parentum, antecessorum, & auctorum repetit in successoribus, vt, scilicet, Constitutio habeat

beat locum etiam, quòd ſucceſſores ſimilibus titulis teneant, & poſſideant, *Menoch. conſ. 24. nu. 60. Hond. conſ. 4. num. 83. lib. 1. Surd. conſ. 303. num. 34. & dec. 88. num. 15. Seraph. deciſ. 1384. num. 1.* & prædicta omnia fuerant optimè conſiderata in voto ſ. m. Gregorij XV. tunc Rotæ Auditoris, dum iſte articulus proponeretur in Rota de anno 1606. coram bo. me. Peni, cuius voti copia data fuit.

Nec ambigi poteſt, quin Conſtitutio habeat locũ tàm in mandatis relaxatis poſt, quàm ante obitum parentum, anteceſſorum, & auctorum: cum in §. 3. dicatur, *exhibitis mandatis, &c.* & ibi: *Mandata ex quauis cauſa relaxata fuerint*, vnde cum generaliter loquatur, †debet generaliter intelligi, *l. 1. ff. de leg. præſt. benè Mandel. conſ. 430. nu. 2. vol. 3.* Et quòd loquatur de mandatis relaxatis poſt obitum, clarè patet, cum in §. 9. loquatur de mandatis relaxatis contra bona hæreditaria, quæ mandata ſic non poſſunt relaxari, niſi ſit ſecuta mors teſtatoris, & aditio hæreditatis ex adductis per *Dec. in d. conſil. 445. num. 53. & 54. ſic pro alleg. Alex. conſil. 1. num. 6. lib. 1. Ruin. conſil. 103. num. 3. lib. 3.* Quòd verò loquatur de mandatis relaxatis etiam ante obitum parentum, anteceſſorum, & auctorum, probatur vltra prædicta ex adductis per *Io. Bapt. de S. Seuerino in l. omnes populi num. 152. ff. de* 14 *inſt. & iur.* vbi, quòd ſi †ſtatutum diſponat, quòd Index viſo inſtrumẽto capi faciat debitorem, nec poſſit opponi contra inſtrumentum, niſi exceptio quietationis, ſolutionis, & falſitatis, iſtud Statutum habet locum in inſtrumentis ante Statutum confectis, in quantum capit litis ordinationem, & quod debitor capiatur: in quantum verò reſpicit deciſionem ex eo, quod Reo adimit exceptionem, tunc ſiquidem exceptio cœpit competere poſt ſtatutum, & tunc non adimit, aliàs ſic. In propoſito autem, applicando prædicta, Conſtitutio habet, quòd exhibitis mandatis, Cõgregatio curet, ſatisfieri creditoribus ſeruata forma ibi præſcripta: vndè certum eſt, quòd comprehendit etiam mandata relaxata ante Conſtitutionem, ſecundum dictum *Ioan. Baptiſtæ de S. Seuerino*, & clarius *Gemin. conſ. 113. in fin. verſic. tertia concluſio*, vbi, quòd 15 lex †noua ſuperueniens ſuper actus executione diſponens, trahitur ad actus habentes originem de præterito, & exequutionem de futuro, licèt etiam inferat præiudicium iuri alterius antea acquiſito. Quæ propter non eſt hic agendum, An competat aliqua exceptio, quia, ſi quæ competerent ex fideicommiſſo, & ſimilibus, ſatis ſuperque fuit illis derogatum in Conſtitutione, vt ſupra relatum eſt.

Nec vilius eſt momenti, quòd Conſtitutio in proœmio loquatur de Baronibus, non autem de parentibus, & anteceſſoribus, vel auctoribus, & quòd Congregatio habuit hunc ſenſum, dum in edictis appoſitis, quando deliberatio fuit facta D. Paulo Aemilio, fuerunt deſcripta tantùm bona hæreditaria Valerij. Nam ad primum fuit reſponſum, quòd proœmium 16 †non facit ius, ſed illud, quod ſequitur, *Bald. conſil. 449. nu. 4. verſic. adde quod proœmio lib. 3.* & licèt deno- tet cauſam finalem, *l. fin. & ibi DD. ff. de hæred. inſt.* ta- 17 men ſecus eſt in hoc caſu, quia cum Conſtitutio †generaliter loquatur, & caſus expreſſi non poſſint comprehendi ſub ratione proœmij, ratio proœmij non dicitur finalis, ſed impulſiua, *Iaſ. conſil. 1. num. 31. verſ. & pro hoc non obſtat lib. 1.* & *plenius in auth. quas a-* *ctiones nn. 18. C. de ſacroſ. eccl. Corn. conſ. 177. nn. 5. lib. 4. Poſt. ad Alex. conſil. 143. lib. 6. verſic. fin.* & quan- 18 do verba †Conſtitutionis ſunt clara, quòd non recipiant interpretationem à proœmio, *Socin. in conſ. 24. per tot. lib. 4. per gloſ. 2. in clem. 1. ad fin. de elect. vbi Ioa. de Imol. num. 20. & ſeqq. verſic. conclude quandoque, Menoch. præſ. 2. num. 13. lib. 6.* Ad ſecundum verò fuit reſponſum, quòd, vt dictum eſt, Congregatio cepit poſſeſſionem medietatis Caſtri, & aliorum bonorum nomine Cameræ, & quod erat in illius facultate procedere ad ſubhaſtationem bonorum, quæ magis vellet, cum illius facultas non reperiatur reſtricta. Vnde cum prima vice voluerit ſubhaſtare ſolùm bona hæreditaria, non ideò cẽſetur ſibi ligaſſe manus quo minus etiam non poſſet ſubhaſtare medietatem Caſtri, quatenus opus fuiſſet, ſed ſolùm ille actus operatur, quòd medietas Caſtri ſub illo non comprehenderetur, *Bald. conſil. 51. nu. 5. lib. 5.* Non autem quòd 19 Congregatio † reſtringeret ſuam liberam facultatẽ, *Dec. conſil. 8. num. 4. Surd. conſ. 127. num. 81. Rot. deciſ. 778. num. 5. par. 1. in & recent. 555. nu. 4. par. 1.*

Et ceſſat omnis difficultas, quia in deliberatione facta D. Paulo Aemilio, caſu quo non adimpleret promiſſa, Congregatio ſibi reſeruauit facultatem ſubhaſtandi medietatem Caſtri Mõtis Rotundi, cuius etiã ceperat poſſeſſionem, vt ſupra relatum eſt, & infra dicetur: Et in omnem euentum, cum Congregatio non haberet ſuper hoc facultatem diſponendi, & ver- 20 ba Conſtitutionis ſint clara, † veritas eſſet attendenda, & non opinio Congregationis, *l. 1. ff. de inſt. & iur. c. fi. in fi. de prob. Butr. conſ. 27. n. 2. verſic. hæc ſunt, Socc. conſ. 112. in princ. lib. 1.*

Denique non officit, quòd plura ſpecialia non poſ- 21 ſunt †concurrere in eodem ſubiecto, prout euenire in caſu iſto admiſſo prædicto intellectu, quòd Conſtitutio capiat præterita, & procedat etiam poſt ius quæſitum ſucceſſori, *Caſtr. in alleg. ante conſ. 341. incip. venio nunc col. 1. in fi. & col. 2. in princ. lib. 1.* vbi quòd 22 ſpecialia †dicuntur miracula, ideò non concurrunt in eodem ſubiecto. Et propterea ſi Princeps faciat legem reſpicientem præterita, certè iſtud eſt per fictionem, vt illud, quod non erat, fingatur eſſe; & hoc eſt primum miraculum. Secundum autem miraculum eſſet, quod etiam illud præteritũ fictum tollat ius quæ- 23 ſitum tertio, ideò lex † reſpiciens præterita nullo modo tollat ius quæſitum, eoque magis ſi admittantur alia ſpecialia, quòd etiam bona ſubiecta fideicommiſſo comprehendantur ſub hac Conſtitutione, & pro debitis tranſuerſalium, & quòd etiam minores ſub hac eadem Conſtitutione comprehendantur, vt benè ad propoſitum *Cuman. in conſil. 122. col. penult. in princ. verſic. nec verum.* Huic motiuo fuit reſponſum, quòd 24 quando plura †ſpecialia circa idem ſunt inducta à iure, poſſunt concurrere, & admittuntur, *Bald. in l. 1. in fin. C. quand. dic. ab empt. diſced. per text. in l. ſi ita facta ff. de inoff. teſtam. Rerengar. in l. naturaliter §. nihil commune cap. 3. q. 3. nu. 81. in fin. ff. de acquir. poſſeſſ. Negus. de pignor. in 1. memb. quinta partis nu. 16. Pariſ. conſil. 80. num. 24. lib. 1.* Hic autem, vt ſupra probatum eſt, Conſtitutio claris verbis comprehendit præterita, & procedit etiam quòd ſit ius quæſitum ſucceſſori, cum hoc determinetur ab ipſa Conſtitutione, etiã

quòd

quòd sint plura specialia debet concurrere. Et, vt modo demonstrabitur, prædicta constitutio comprehendit etiam debita antecessorum: transuersaliũ, vt ex sui natura, etiam quod sit ius quæsitum minoribus.

Circa secundam inspectionem, An constitutio cõprehendat debita Valerij Vrsini, qui erat transuersalis D. Pauli Aemilij: cum illa locis præcitatis, loquatur de mandatis relaxatis contra Barones, parentes, seu antecessores, vel auctores quoscunque: & rursus de mandatis relaxatis contra Barones, vel eorum auctores, parentes, & quosuis antecessores, & repetat do Baronibus, eorum auctoribus, & prædecessoribus prædictis, & tandem etiam, quòd prædicti Barones sint hæredes cum beneficio legis, & inuentarij, vel non succedant illis, qui debita contraxerunt, sed ex antiquis inuestituris, aut fideicommissis, &c. & in §. 2. loquitur de mandatis relaxatis contra Barones, parentes, seu antecessores quoscunque; intelligenda est
25 de quibuscũque antecessoribus, cum dictio illa † *quoscunque*, in fine posita ad omnia referatur, *l. 1. & ibi Ias. num. 4. & seqq. C. de liber. præter.* Maximè cum non possit afferri diuersitatis ratio, quare cẽsuerit de quibuscunque auctoribus, non autem de quibuscunque antecessoribus, *Roman. consil. 480. nu. 2. vbi Adden. in verb. concurrit, & considerat s. m. Gregorius in suo voto*; & quod hæc veriſſima sint, & sine difficultate procedant, patet in §. 3. in quo constitutio loquitur de quibuscunque antecessoribus, & ind. § 9. de quibuscun-
26 que successoribus; cum † successores sint correlatiui ad antecessores, sicuti Constitutio intellexit de quibuscunque successoribus, ita etiam intellexit de quibuscunque antecessoribus. *Aym. de antiq. temp. in 4. p. §. videamus num. 29.* vt etiam considerauit *s. m. Gregor. in prædicto suo voto;* Nec potest fieri vis, quod Cõstitutio loquatur de quibuscunque successoribus pro tempore, quia cum respectu istorum successorum loquatur in futurum, opus fuit vti verbis illis *pro tempore*, vt omne tempus comprehendat, ac successores, qui secundum tempus reperirentur: *Caualc. decis. 31. num. 7. lib. 5.* non autem, vt restringat qualitatem antecessorum,

27 Cum igitur nomen, † *antecessorum*, sit generale, *Archid. in cap. fi. in ver. antecessoribus de pact. in Sexto*, & propterea aptum comprehendere nedum antecessores per lineam rectam, sed etiam transuersales, & alios qui sub hoc nomine comprehendi possunt, & Cõstitutio loquatur de quibuscunque antecessoribus, vt sæpius repetitum est, sequitur, quòd comprehendat etiam antecessores transuersales, cum dictio *quibuscũque*,
28 † nihil excludat, sed complectatur omnem significationem verbi, cui adijcitur, etiamsi sit impropriſſima, vt dictum est: & hæc potissimum vrgent, quia Constitutio respexit ad antecessores in bonis, non autem ad antecessores sanguinis, & loquitur in rem, vt scilicet mandata exequantur super bonis quorumcunque antecessorum, &c. ideo omnes antecessores in bonis, etiam quod non sint antecessores sanguinis, directè comprehendit, *l. hac verba 12. ff. ad leg. Iul. de adult. vbi Bart. nu. 1. l. si seruum 70. §. prator ait ff. de acquir. hered. Bart. in l. aut qui aliter §. fin. num. 3. versic. nota distinctionem ff. quod vi, aut clam*; Nec resistit, quòd
29 loquatur de personis, † etiam, quia cum de illis loquatur ratione rei, non desinit esse realis, *Ceph. consil. 53. num. 43. & 46. Soccin. Iun. consil. 251. num. 152. lib. 3. vbi de communi Surd. consil. 257. num. 15. lib. 2. qui alios congerunt.*

Quantum attinet ad tertiam inspectionem, An Cõstitutio comprehendat minores; affirmatiuè fuit resolutum: Primò, quia cum Constitutio† sit pliciter loquatur, se extendit etiam ad minores, *l. si sine §. Lucius ff. de administrat. tutor. cap. constitutus de restitut. in integr. Bald. in l. 1. num. 29. vers. in xta hoc quæro C. de confess. Natt. consil. 540. num. 2. lib. 3.* Hinc statuti inferens
31 † lucrum dotis, vxore præmoriente sine filijs, locum habet etiam in minore dante dotem, seruatis solemnitatibus, *Bald. in l. 1. colum. 1. C. si aduers. dot. & ibid. etiam Castr. num. 4. & seqq. & Sicil. in Roman. consil. 109. in princ. vers. ad primum. Roman. cons. 314. nume. 1.* sic
32 etiam sub statuto † cogente ad compromissum, venit etiam minor, *Bart. Bald. & cæteri in l. vlt. C. in quib. cas. rest. non fit nec.* & statutum † adimens robur instrumentis non registratis comprehendit quo-
33 que minores, *Alexand. consil. 119. num. 34. vers. 9. dictum lib. 6. Natt. cons. l. 541. num. 16. & 17. lib. 3. Roman. consil. 166. num. 2. vers. non autem loquimur, & consil. 394. num. 5. vers. 2. ad idem Dec. in l. cum te in fin. C. de transact. Marsil. singul. 481. num. 1.* Secundò, quia, vt
34 dictum est, cum Constitutio † loquatur in rem, vt, scilicet, bona subhastentur, non excludit minores, *dicta l. si sine 33. §. Lucius ff. de administrat. tutor. & ibi Bart. nu. 1. Bald. in cap. vltimo colum. 3. vers. vltimo de materia de consuet. idem Bald. Salyc. Castr. & Alexand. in l. vltima C. de in integr. restitut. Rolan. de iur. dot. quæst. 44. num. 6. & 7. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. gl. ff. 13. num. 3. vers. ex quo probatur*, & ista est communis opinio, vt per *Marsil. dicto singul. 481. num. 1.* & habet locum,
35 quamuis statutum loquatur, † etiam de personis, si de illis loquatur ratione rei, vt per *Ceph. Soccin. & alios supra allegatos.*

36 Nec dicatur, quòd, quando statutum est † correctorium iuris communis, vel ab eo exorbitans, non comprehendit personam minoris, *Roman. singul. 816. incip. Tu vidisti, qui monetur ex cap. 2. de delict. pueror. quẽ sequitur Ias. in §. actiones autem num. 83. instit. de actionum. Marsil. dicto singul. 481. nu. 4. & singul. 361. in fi. Curt. iun. in l. postquam liti in fin. C. de pact. & in cons. 8. in fin. Neuzan. consil. 17. num. 77. propè med. Surd. decis. 49. nu. 9.* qui hisce rationibus adductus asserit statutũ, quod disponit, vt successor teneatur ad debita antecessoris non comprehendere minorem: Nã huic motiuo fuit responsum. Primò, quòd vt videre est, *num. 4. Surdus*
37 † loquitur in casu, quo minor per posterius statutũ erat specialiter priuilegiatus, per quod quidem statutum censebatur derogatum primo, vltra quod potest etiam dici: quòd minor per secundum statutum reperiebatur specialiter priuilegiatus, & ideo non cõprehendebatur sub alio statuto generaliter loquente *Salyc. in l. fin. num. 3. C. de iur. dot. Tiraq. lecto nox allegando num. 103. & seqq. Put. dec. 160. num. 1. vers. tamen lib. 3.* At in casu nostro minor † non est in iure,
38 neque in alia dispositione specialiter priuilegiatus, ideò comprehenditur sub dicta Constitutione, *Tiraq. post cumulatos, de retract. lignag. §. 1. glos. 14. nu. 96. vers. nam statutum generale, & num. 102.* firmat, conclusionem procedere etiam in odiosis, & ducitur per *text. in l. in fraudem §. vltimo*, ibi: *quia generalis est ista determinatio ff. de milit. testam. Put. dict. dec. 160. lib. 3. Bald.*

3 *Bald. conſil. 135. num. 4. verſic. 4. quia, & nù. 5. lib. 3.* Eoq; magis iſta procedunt, cum nõ adſit in terminis huius conſtitutionis diuerſitas rationis inter minorẽ, & maiorem, vt conſiderat. *Bald. loc. cit. num. 6.* Secundo, fuit reſponſum, quòd dum *Surdus* mouetur ex *Romano*, & alijs allegatis in obiecto, neque ipſe, neque cæteri Doctores officiunt, quia vera eſt diſtinctio, quod, aut agitur, vt quis teneatur ex aliquo facto extrinſeco, per ipſum perpetrato, & tunc † minor non
39 comprehenditur ſub lege, aut ſtatuto, & ita procedit *text. in dicto c. 2. de delict. puer.* & in iſtis terminis poſſunt ſaluari dicta Doctorum, qui fuerunt allegati in
40 obiecto: Aut verò agitur, vt ex ſola lege, † vel ſtatuto reſultet præiudicium minori, ſine aliquo ipſius facto extrinſeco, & tunc aut minor eſt habilis, & continetur, aut non eſt habilis, & non comprehenditur, *Alexand. poſt Guiliel. de Cunco conſ. 119. num. 8. verſic. ſexto adducitur lib. 6. & conſil. fin. in prin. iuncto num. 7. in fin. verſic. non obſtat, & num. 8. eod. lib. & conſ. 62. nu. 18. verſic. accedit lib. 7. Angel. de Peruſ. in l. certi iuris num. 3. verſ. tamen Moderni tenent C. locat. Bero. conſ. 68. num. 21. verſic. faciũt tradita, vbi de communi lib. 2. Iaſ. in l. ſi conſtante num. 210. vbi pariter de communi ff. ſolut. matrim.* & in iſtis terminis, quando † minor non
41 eſt habilis loquuntur *conſ. 148. num. 1. verſ. ſed præſuppoſita validitate Conſtitutionis, & Roman. conſil. 120. num. 1. & ſeqq.* qui propterea non officiunt in caſu noſtro, quia cum ad effectum, vt præſens Conſtitutio Baronum intret non requiratur aliqnod factum extrinſecum minoris, ſed ex ſola Conſtitutione reſultet præiudicium minori, & minor ſit habilis ad patiendũ dictum præiudicium, vtique minores per ſupradicta comprehenduntur in iſta conſtitutione.

Fuit præterea ex abundanti conſideratum, quòd ſecundum terminos prædictos quotieſcumque ſtatu-
42 tum, † eſt irrationabile, non comprehendit minores: In cæteris autem caſibus, in quibus ſtatuta generaliter diſponunt, quamuis exorbitent à regulis iuris communis, minores continentur, *dicta l. ſi fin. §. Lutius ff. de adminiſt. tuto. cap. conſtitutus de reſt. in integrum.* ſtatuta enim † faciuntius municipale in loco,
43 quod reſpectu loci debet haberi pro iure communi, *ita Natta conſ. 541. num. 15. & 16. lib. 3.* In hoc autem caſu Conſtitutio non eſt irrationabilis, imòmaximè rationabilis, cum emanauerit, vt prouideret, primò, ne creditores Baronum defatigentur litibus propter eorundem Baronum potentiam, & ne litibus finitis contingat non reperiri oblatores propter metum ipſorum Baronum, & ideò vult procedi manu Regia, & non reperto oblatore admitti Cameram inter oblatores, vt apertè colligitur ex proœmio dictæ Bullæ, ibi: *Iuſtitiæ ratio poſtulat.* Secundò, ne creditores Baronum remaneant decepti ſub fide publica, vt probatur ex ſecunda parte proœmij, ibi, *& fidei publicæ cauſſa poſtulat* conſiderando, quòd Barones publicè, & communiter reputantur, vel ſaltem ante dictã Bullam reputabantur fide, & facultatibus idonei, quæ omnia certiſſimum eſt, reddere dictam conſtitutionẽ maximè rationabilem, præcipuè, quia non obligat Succeſſores, vt non teneantur pro debitis anteceſſorum, prout loquitur *Sur l. in deciſ. 49. num. 4.* ſed tollit
44 obſtaculum fideicommiſſorum, † quæ ante legem 12. *tab. non erant cognita, l. verbis, ff. de verb. ſignific. Bart. in l. 1. num. 4. ff. de leg. 1.* & illorum vſus incœpit tem-
poribus Auguſti Cæſaris, §. 1. *ad fin. Inſt. de fideicom.* quod & prius ſcriptum reliquerat, *Pompon. in l. 2. §. poſt deindè, ff. de orig. iur. Peregr. de fideicom. artic. 1.*
45 *num. 6.* Quare, cum conſtitutio † reducat iſtam materiam juxta terminos iuris antiqui non poteſt dici irrationabilis, neque odioſa, *gloſ. in cap. ſtatutum in ver. numerandum de præb. in 6. Butr. in cap. olim per illum textum de verb. ſignific. Rip. in l. ſi conſtante, num. 61. poſt Alex. & Iaſ. quos refert, ff. ſol. Matrim. Felin. in cap. cum acceſſiſſent, col. 2. num. 3. de conſt. Oſaſch. deciſ. 147. num. 20.* & benè *Alex. conſ. 227. num. 6. lib. 6.*

Fuit denique conſideratum, quòd huiuſmodi con-
46 ſtitutio † poteſt dici fauorabilis, ex quo principaliter emanauit ad fauorem creditorum, licèt in conſequentiam reſultet ex ea damnum aliorum, *cap. ſtatuimus, de decim. in 6.* ibi, *cum non ſit dicendum, gloſ. in cap. ſi propter, de reſcript. in 6. in ver. præiudicium*, ibi *in fortioribus* de conſtitutione diſponente, quòd ſucceſſor teneatur ad debita anteceſſoris, vbi *Gemin. nu. 9. verſ. in fine gloſſæ, Franc. num. 6. cum alijs per Couar. var. lib. 3. cap. 11. num. 5. verſic. ſolet cum adnotari*, & latiſſimè *Sanchez de Matrim. lib. 1. diſput. 1. num. 4. Salas de legib. queſt. 97. tract. 14. diſput. 11. ſect. 4. nu. 10.* qui licèt poſt *Couar. loc. cit.* dicant, concluſionem eſſe veram, quando odium à fauore diſtingui nequit, ſecùs tamẽ quã-
47 do poteſt diſtingui, vt ſi conſtitutio † loquatur de vulneribus non ſit extendenda ad verba iniurioſa, quia eo caſu fauor ab odio diſtingui poteſt; Attamẽ in caſu noſtro, cum non agatur de extenſione, cũque, vt ſupra oſtenſum fuit, conſtitutio ſatis clarè loquatur, non datur caſus, quo fauor ab odio diſtingui poſſit, & ideò de plano procedit communis concluſio,
48 iſtam, ſcilicet, † conſtitutionem habendam eſſe pro fauorabili, cum principaliter ſit facta fauore creditorum.

Circa quamtam inſpectionem, An ſubhaſtatio fuerit facta tamquam de debito D. Pauli Aemilij, negatiuè fuit reſolutum, quia poſt exhibitionem mandatorum per creditores Valerij die 16. Iulij 1596. fuit capta poſſeſſio medietatis Caſtri Montis Rotundi, & ſubſequentibus diebus, aliorum bonorum in ſingulis locis exiſtentium, & vt ſupra dictum eſt, appoſitis edictis ſuper alijs bonis, non autem ſuper Caſtro Montis Rotundi, Congregatio, præuia ſubhaſtatione, deliberauit dicta bona ad fauorem Pauli Aemilij, hac tamẽ conditione, vt dictus Paulus Aemilius ſatisfaceret creditoribus Valerij, aliàs Congregatio reſeruauit ſibi facultatem procedendi ad deliberationem ratæ Mõtis Rotundi, & ad recuperationem bonorum eidem Paulo Aemilio deliberatorum, &c. pro ſatisfactione creditorum: Quare, cum dictus Paulus Aemilius nõ ſoluerit debita prædicta prout promiſerat, Congregatio mandauit affigi edictum ſuper medietate Caſtri Montis Rotundi, & illius iuribus, quod fuit affixum die 20. Nouembris 1599. in quo quidem edicto licèt dicatur: *Si ſubhaſta la metà di Monte Rotondo con tutti i membri, e giuriſdittioni, &c. ſpettanti, e pertinenti al Sig. Paulo Emilio Orſino, de quali n'è ſtato preſo poſſeſſo dalla Reuerenda Camera Apoſtolica à beneficio, e commodo de ſuoi creditori.* Attamen, cum poſſeſſio dictæ medietatis Caſtri fuerit capta, exhibitis mandatis contra bona hæreditaria Valerij, dicta falſa †
48 expreſſio, *à commodo de ſuoi creditori*, ſcilicet Pauli Aemilij, non vitiat edictum, *l. demonſtratio falſa, ff. de*

con-

condit. & demonstrat. cum contineat solum æquiuocū qualitatis extrinsecæ, & constet de voluntate, & potestate Congregationis subhastandi, & vēdendi pro debitis Valerij, *Gemin. consil. 52. num. 3. versic. secundo die.* Et omnia, quę deduci possent in contrarium, pro-
49 cederent, si æquiuocum † esset circa causam finalem, super qua dispositio esset fundata, quia tunc vitiaret, aliàs secus, *Anchar. cons. 207. num. 8.* Et quòd causa, vt faciat cessare actum, debeat esse talis, vt ex ea moueatur disponens ad sic disponendum, aliàs actus nō cesset, dicit idem *Anchar. consil. 163. in fin.* vbi latè, & idem dicit *in consil. 154. nu. 4.* In proposito autem causa finalis apponendi edicta non fuerunt debita Pauli
50 Aemilij, itaut nisi constaret de debito, † corruerent subhastatio, sed causa finalis fuerunt debita Valerij, quæ verè extant, & ideò licèt fuerit æquiuocatum, illud æquiuocum non vitiat, cum debita Valerij, quæ fuerunt causa finalis, existerent; Quæ veritas colligitur etiam ex alio edicto sub die 20. Ianuarij 1601. in quo habetur, quòd die 1. Februarij 1601. fiet Congregatio, & deliberabitur medietas Castri Rotundi cum omnibus bonis existentibus in illo Castro, & in illius territorio, &c. alias possessa per Valerium Vrsinum de tempore sui obitus, quare qui voluerit eme re offerat cedulam bancariam, aliàs dicta die fiet deliberatio, iuxta formam bullæ. Vndè clarè patet, subhastationem, & deliberationem fuisse factam pro debitis Valerij, non autem Pauli Aemilij.

Et prædicta circa primum edictum comprobantur ex protestatione facta per eumdemmet D. Paulū Aemilium, sub die 4. Ianuarij 1601. in qua protestatur, medietatem Castri ad se spectare vigore fideicōmissi, & sequuto obitu Valerij, illius possessionem se cepisse, quod & illius procurator inhærendo huic protestationi, iterum fuit protestatus, quæ tamen protestationes fuissent superfluæ, si Congregatio non egisset pro debitis Valerij. Et in subhastatione facta 1. Februarij 1601. semper fuit dictum pro debitis Valerij, & in deliberatione facta 8. Februarij eiusdem anni 1601. præmissa narratiua exhibitionis mandatorū per Creditores Valerij obtentorum, & narratiua nō adimplementi D. Pauli Aemilij, ac edictorum appositorum etiam præuio Chirographo fel. me. Clemētis VIII. pro derogatione Bullæ Sixti V. deliberatio fuit facta Frāciotto Vrsino vltimo ac maiori oblatori scutorum viginti septemmillium. Quamobrem clarè patet subhastationem, & venditionem fuisse factam pro debitis Valerij, non autem pro obligatione D. Pauli Aemilij.

51 Nec videtur officere, quòd Congregatio † non pronunciauerit super exceptionibus oppositis pro parte dicti Pauli Aemilij, nec illas expressè reiecerit; quia, cum Congregatio, non obstantibus dictis exceptionibus, ad vlteriora processerit, tacitè videtur super illis pronunciasse, itaut in iudicio deduci nequeant, *Bart. in l. à præcedente 4. sub num. 3. vers. quandoque Iudex cum seqq. C. de dilat.* vbi dicit, quod si Iu-
52 dex, † examinata exceptione, procedit ad vlteriora, valet processus, quamuis expressè super illa non pronunciauerit, procedendo enim ad vlteriora tacitè pronunciat, exceptionem non obstare, veluti pronunciādo definitiuè, tacitè pronunciat super incidenti, quod respicit merita causæ, & procedendo in causa super emergenti, quod respicit processum, cuius verba re-

fert, & sequitur *Felin. in cap. suborta. 21. de re iud. sub num. 4. vers. Bald. & supra numero 3. iuncto, num. 4. per tot. plura in hanc sententiam cumulat, & in vers. habes ex his ex illo text. & cap. ex parte 11. secundo de appell.* fir-
53 mat regulam generalem, quod Iudex † procedendo ad vlteriora videtur pronunciare super exceptione, quæ si non esset tacitè reiecta annullaret processum, *Roman. consil. 410. num. 2. in fin. versic. 1. quia Castr. in l. fin. in princ. num. 7. versic. si verò opposita ff. si cert. pet.*
54 dicens valere processum ad vlteriora, qua † Iudex non videtur fecisse in contemptum legis, sed exceptionem tacitè reprobasse, causa cognita, quæ cogni-
55 tio interuenisse dicitur, quādo Iudex, † post aliquod temporis interuallū, processit ad vlteriora, *Franc. in d. cap. ex parte, sub num. 10. versic. si verò Iudex, de appellat. Felin. in d. cap. suborta, num. 4. circa fin. vers. sed in contrarium, Corn. consil. 85. sub num. 23. versic. si verò Iudex, vol. 4. Grat. consil. 37. num. 35. in fin. & num. 38. lib. 1. qui testatur de magis cōmuni, Ruin. cons. 117. nu. 18. vol. 5. Menoch. de recuper. remed. 1. num. 171. Gabr. de except. concl. 1. num. 16.*

Quo verò ad quintam, & vltimam inspectionem, an in hac subhastatione fuerit seruata forma constitutionis, fuit affirmatiuè resolutum, quia cum in §. 3. disponatur, quòd mandatis relaxatis per Iudices, capiatur possessio nomine Cameræ ad commodum creditorum, fuit seruatum hoc, & quicquid disponitur in §. 4 quòd scilicet, elapso mense Castra subhastanda proponantur præuia affixione vnius edicti per quindecim dies in locis publicis, quod etiam ad vnguem seruatum fuit, vt sū prædictum est circa edictū. Et quamuis vltimum edictū fuerit factum 20. Ianuarij 1601. & dictum sit in eo die prima Februarij futuram Congregationem, & deliberationem esse faciendam plus offerenti, & sic non interuenerit tempus quindecim dierum, vt edictum remaneret affixum; Attamen fuit primo responsum, quòd, cum primum edictum fuisset sufficiēs, vt supra probatum est, istud
56 secundum tanquam † abundans non nocet, vt bene ad propositum *Marsil. in l. de vno quoque, nu. 42. versic. illud tamen ff. de reiud. Rom. consil. 497. nu. 5. & 6. versic. tertio etiam,* vbi plenè, *Apost. in ver. non viuat,* quibus in locis habetur, quòd vbi nō est necessaria ca-
57 tio, † si fiat nulliter, non propterea actus redditur nullus: Secundo punctualiter fuit responsum, quod sanct. mem. Clemens VIII. per suum Chirographum motu proprio datum sub die 16. Iulij anni 1599. prouidendo ad præterita gesta per Congregationem, eidem in futurū concessit facultatem procedendi summariè, manu Regia, sola veritate facti inspecta, absque processu, tela iudiciaria, & absq; aliquorum terminorum etiam substantialium seruatione, omnibusque diebus, & horis, præterquam in honorem Dei seriatis, cum clausula, non obstantibus præmissis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, stylo Palatij, ac reg. de iur. quæs. non toll. etiam quòd d. Chirographum non esset registratum, cum alia clausula, non obstantibus aliis in contrarium facientibus, etiā quòd deberent exprimi quibus pro hac vice derogamus cum alia clausula, *Quorum tenores pro expressis de verbo ad verbum habentes, & omni meliori modo. &c.* Ex quibus videtur sufficere vltimum edictum, etiam si emanauerit eo tempore, itaut ante subhastationem per quindecim dies non potuerit remanere affixum,

iuxta formam constitutionis. Vigore enim facultatis
58 concessæ, procedendi summariè, † sola facti veritate inspecta, manu Regia, & absque seruatione terminorum etiam substantialium, Congregatio potuit procedere de facto, & sine vllo iuris ordine, *vt per Nat. in clem. sæpè §. non tamen, nu. 95. & seqq. de verbor. signific. Marant. in spec. de ord. iud. part. 4. dist. 9. num. 8. Bart. in extrau. ad reprimendas ver. & figura, in fin. ver sic. idem puto*, vbi dicit, quòd, qui habet facultatem
59 procedendi sine strepitu, † & figura iudicij, potest iubere res capi, & distrahi, licèt hoc sit magis de natura exequutionis, quàm condemnationis; quia talia ante ius ciuile manu Regia expediebãtur, & fuit dictũ in causa Miranden. pensionis 27. Martij 1613. coram me, quæ est *decis. 446. par. 2. recens.* Et per dictã clausulam
60 † nullitates sint introductæ de iure positiuo, ex adductis per *Mant. de nullit. c. 1. num. 1. & seqq.* Non est dubitandum de validitate sanationis nullitatis, si aliqua adsuisset, cum Summus Pontifex possit omnia
62 † in ijs, quæ sunt iuris positiui, & illius voluntas habetur pro ratione, *Gemin. consil. 8. num. 6. & 7.* quia pro libito suæ voluntatis potest tollere in totum ius positiuum, idem *Gemin. consil. 53. in princ. versic. quædam est potestas suprema*, vbi etiam dicitur, quòd disputare † de potestate Papæ est ponere os in cœlum, &
63 *Bald. consil. 41. lib.* dicere, quòd in ijs, quæ sunt iuris
64 positiui sola potestas † est pro causa, & quòd dubitãs de hoc dubitat de fide, & ideò nullum de iure positiuo potest haberi pro rabido, etiam in præiudicium iurium quæsitorum tertio, & non potest tertius cõqueri. *Abb. consil. 8. num. 3. vol. 1. lib. 1. Lap. alleg. 130. nu. 2. versi. similiter.*

65 Rursus nihil vrget, quòd in omnem euentum in hac alienatione rei minoris, ne dum requirebatur cau*sa, l. magis puto §. fi. ff. & §. in primis*, sed multæ aliæ solennitates, vt ibidem dicitur *ff. de rebus cor. & late Bald. consil. 184. incip. ad intelligentiam num. 1. lib. 2.* quæ solennitates non inueniuntur seruatæ. Quia fuit
66 responsum, quòd, cum † Constitutio disponat, quòd hæc bona possint vendi iure creditorum, pro debitis quorumcunque ausentium, non potest minor sub prætextu, quòd non fuerint seruatæ solennitates, dictam alienationem reuocare, vt dicit *Bald. d. consil. 84. num. 5. versic. proponitur etiam, & breuè ad propositum Matthias Collenis de processu exequutiuo par. 2. capit. 3.*
67 *num. 217.* & quamuis idem Bald. dicat, † quòd hæc venditio seruatis solemnitatibus statutorum potest fieri, ideòque videretur dicendum in hoc casu, quòd vna cum dispositione iuris communis debuissent solemnitates statuti Vrbis seruari, *Castr. in consil. 106. incip. à tertio num. 2. vers. plus dico lib. 2. quem sequitur Tiraq. post ll. connub. glos. 8. num. 49. Montan. de tutel. & cur. cap. 33. num. 38.* Tamen fuit consideratum, q
68 † Bald. non loquitur de statuto dante certam formã in alienationibus minorum, sed de statuto generaliter loquente de alienationibus, quòd propterea comprehendebat etiam illum casum, & quicquid sit de hoc, cùm in hoc casu constitutio ipsa det certam formam, quæ fuit seruata, hoc sufficit, quia alienatio cẽsetur facta auctoritate Papæ, & ideò cum fuerit ser-
69 uata forma † data in constitutione, non requirebatur alia solennitas, *l. 2. C. quando decret. op. non est*, vbi notat hoc *Bald.* dicens etiam legem illam quotidiè practicari in Ecclesijs, & Hospitalibus impetrantibus à Papa alienationẽ alicuius rei, vt enim ipse dicit, qui
70 habet verbum † Superioris, non indiget verbo inferioris, & benè *Abb. in cons. 41. nu. 3. lib. 1.* loquens de alienatione rerum Ecclesiæ, in qua etiam requiritur solemnitas, & tenet, quòd omnis solemnitas censẽtur remissa per commissionem, & Indulgentiam Papæ, & quòd satis est seruare verba rescripti,

Insuper fuit etiam ex abundanti consideratum, quòd, aut in illa alienatione fuit seruata forma constitutionis sanct. mem. Clementis, & hoc sufficit, ex quo in §. 16. *incip.* non obstantibus derogat quibuscũque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac legibus municipalibus Vrbis & cæteris alijs clausulis amplissimis; Ideòque cum hæc constitutio comprehendat minores, & det certam formam, seruata illa forma non fuit opus alijs solemnitatibus requisitis à iure, vel à statuto cum illis censeatur satis dero-
71 gatum per dictam clausulam, † non obstantibus, *lib. cons. 110. col. 4. in fin. versic. tertiò moueor, lib. 4. Ber. cons. 147. num. 28. vers. Et licèt, lib. 3.* stante præsertim
72 clausula † (Quorum tenores) quæ operatur expressionem illorum, quæ possent obstare, *Butr. consil. 2. nu. 4. Gemin. consil. 65. num. 8. Rot. decis. 506. num. 1. part. 1. in recent.* Quare, etsi quæstio sit, an sufficiant clau-
73 sulæ generales † ad derogandum priuilegio minoris, clauso in corpore iuris, tamen secus est, quando constat de mente Papæ ex clausulis amplissimis, cũ clausula, quorũ tenores, *Alberic. in l. vnic. in fine C. quæ imper. inter pup. & vid. Rip. in c. 1. numer. 54. & 55. de rescript. Gabr. de reg. iur. concl. 9. num. 7.* & est decisio Signaturæ Iustitiæ in causa Bononien. obligationis Cameralis 12. Maij 1594. extensa per bon. mem. D. Robusterium tunc votantem, & prius nostri Ordinis insignem Auditorem, in qua etiam dicitur, quòd de
74 mente Papæ potest † constare, tàm ex clausulis positis in parte exetutiua, quàm dispositiua, ex *Bald. in l. eaquam num. 36. C. de fideicom. & Felin. in cap. licet in corrigendis, col. penult. de off. ordin.* Aut verò non fuerũt seruatæ solemnitates Bullæ, sed congregatio fuit vsa facultate sibi concessa in Chirographo sanct. mem. Clementis Octaui, & in hoc etiam casu minus obstãt exceptiones oppositæ, cum, vt supra relatum est, Chi
75 rographum habeat clausulas derogatorias † amplissimas, & comprehendat etiã minores, quia comprehenduntur

henduntur in Bulla, etiam quod admitteremus sine verò præiudicio, quod sic concurrerent duo specialia, quòd scilicet constitutio comprehendat minores, & quòd minores etiam comprehendantur sub Chiro
76 grapho, cum isto casu † vnum speciale veniat subordinatè post aliud, *Neuiz. consil. 2. nu. 23. Tiraq. de iur. const. possess. 3. part. limit. 5. numero 6. in fin. Surd. de alim. tit. 9. quæst. 44. num. 37. & seqq.* Aut verò in hoc casu adhibenda est sanatoria sanctæ mem. Pauli Quinti, & ex modo ponderatis cessat omnis difficultas.

77 Denique non obstat, quòd, quando venduntur † bona minoris propter debita, incipiendum est à minus dignosis, *l. magis puto, §. non passim. ff. de reb. eor.* Et præsupponatur adesse bona libera Valerij; Attamen quicquid sit de hoc, vt sæpius dictum est, constitutio dat facultatem liberè vendendi Castra, & bona, etiam quod sint ex pacto, & prouidentia, & fideicommisso subiecta, &c. Et solùm in §. 11. *incip. Quod si forsan* disponit, quòd si adsint alia bona talibus oneribus non obnoxia, illa subijciantur in locum bonorum oneribus obnoxiorum pro debitis venditorum, & sic, cum Constitutio comprehendat etiam pupillos, & habeat amplissimas derogationes, vt modo dictum est, per illam derogatum est dispositioni dictæ *l. magis puto.*

Ex quibus, & ex alijs deductis in voto sanctæ mem. Gregorij XV. & latiùs in dicta decisione congregationis deputatæ per sanctæ mem. Paulum Quintum, extensa per Reuerendissimum D. meum Patriarcham Antiochenum, fuit conclusum, negotio maturè discusso, vnanimi Dominorum consensu, casum D. Pauli Aemilij, admisso etiam, sine veri præiudicio, quod constaret de fideicommisso ad illius fauorem, comprehendi in Constitutione Baronum, ita ut nullatenus ei competat restitutio † in integrum aduersus sen
78 tentiam prædictæ Congregationis, quę transitum fecit in iudicatum, &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Lunen. Sarzanen. Oblationum. Luna 8. Februarij.

1627.

ARGVMENTVM.

Oblationes, quæ fiunt sacris imaginibus, spectant ad Parochum, & non ad Episcopum. Et quando tales oblationes fiunt ad certum vsum, tunc præcisè offerentium voluntas est seruanda, & harum administratio etiam spectat ad Parochum.

SVMMARIVM.

1 *Canonici de iure communi sunt Parochi, & exercent curam animarum.*

2 *Oblationes, quæ deferuntur sacris Imaginibus, an debeantur Episcopo, vel Parocho.*

3 *Parochus habet intentionem fundatã super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites suæ Parochiæ.*

4 *Episcopo soluin debentur oblationes, quæ offeruntur sacris imaginibus, quando sunt extra omnem Parochiam.*

5 *Oblationes, quæ fiunt in Ec... ...ctuum dotis. 12. Maij.*
non ad Episcopum, sed ad ... D. Decano. Coccino

6 *Parochus habet ius vniuersale intra ... rochiæ.*
Parochus est medius inter Deum, & Populum. numero 6.
Parochus, quemadmodum exhibet Populo quę sunt Dei, ita vice versa exhibet Deo, quę sunt Populi. num. 6.

7 *Altari, qui seruiunt, de Altari participant.*

8 *Oblationes, quę fiunt à fidelibus ad certum vsum, tũc voluntas eorum præcisè seruari debet.*

9 *Administratio oblationum, quę fiunt à fidelibus ad certum vsum, spectat ad Parochum, & num. 11. 12. & 18.*

10 *Parochus de oblationibus quę fiunt à fidelibus ad certum vsum, debet fidelis administrator esse.*
Partim conuertendo in proprium vsum, partim erogando in concernentibus ad diuinum cultum, & partim ad pauperum inopiam subleuandam. nu. 10.

13 *In oblationum materia, plurimum est attendenda consuetudo.*

14 *Oblationum administratio, quatenus de Iure spectaret ad Episcopum, attamen potest ab ipso committi Parocho.*

15 *Rebuff. reprobatur, dum ei videtur, esse indecorum, quod Laici sint administratores sacrarum oblationum.*

16 *Decretum interpositum ab aliquo tamquam Gubernatore, Notario, &c. non prohibetur tamquam persona priuata illud impugnare, declara. numero 17.*

19 *Episcopus regulariter est executor piarum voluntatum.*
Ius Episcopi est generale, ius Parochi est speciale. n. 19.

DECISIO. XXXVII.

POst relatum mandatum de manutenendo, ventũ fuit ad disputationem super petitorio, & proposito dubio, Ad quem spectaret administratio oblationum, quę Imagini Sanctissimi Crucifixi à fidelibus illuc religionis causa confluentibus, offeruntur, An scilicet ad Episcopum, vel ad Capitulũ, Domini responderunt pro Capitulo, cui fauet dispositio iuris communis, consuetudo eiusdem Ecclesiæ, & particularis conuentio inter partes inita.

1 Iure inquam communi, quia Canonici † sunt Parochi, & exercent curam animarum, & licèt antiquitus inter Doctores fuerit controuersia, An oblationes, quæ Sacris Imaginibus deferuntur, debeantur Episco
2 po, † vel Parocho, & multi partes Episcoporum tueantur, vt *Angel. in disput. incipien. In refulgenti. in 2. dub. Maluet. de oblation. in 4. dub. n. 14. Petr. de Vbald. de Canon. port. c. 4. q. 16. & refert Decian. consil. 16. sub n. 7. lib. 2.* Attamen verior, & hodie receptissima est sẽtentia, quòd siuè in Ecclesia Parochiali positæ sint huiusmodi Sacræ Imagines, siuè extra, intra tamen limi
3 tes Parochiæ, habet fundatã intentionem † Parochus super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites suæ Parochiæ, & ad eum spectant, vrgensque est textus in *cap. pastoralis, & ibi Canonistæ de his, quę fiunt à Prælat. sine consen. capit. & text. in c. hanc. x. q. prima, & in c. dilectus de offic. ordin. vbi Abb. numero 4.*

iuxta formam constitutionis. Vigore enim facultatis
58 concessæ, procedendi summariè, † sola facti veritate inspecta, manu Regia, & absque seruatione terminorum etiam substantialium, Congregatio potuit procedere de facto, & sine vllo iuris ordine, *vt per Nat. in clem. sæpè §. non sit tamen, nu. 95. & seqq. de verbor. signific. Mar ant. inspec. de ord. iud. part. 4. dist. 9. num. 8. Bart. in extr. ad reprimendam ver. & figura, in fin. ver sic. idem puto*, vbi dicit, quòd, qui habet facultatem
59 procedendi sine strepitu, † & figura iudicij, potest iubere res capi, & distrahi, licèt hoc sit magis de natura exequutionis, quàm condemnationis; quia talia antè ius ciuile manu Regia expediebãtur, & fuit dictũ in causa Miranden. pensionis 27. Martij 1613. coram me, quæ est *decis. 446. par. 2. recens.* Et per dictã clau-
60 sulam † non obstantibus, &c. censetur satis derogatũ in hac parte omnibus in contrarium facientibus, vt statim dicetur. Tertio fuit responsum, quòd admisso sine veri præiudicio, quòd prædicta non subsisterent, tollitur omnis difficultas, quia sanct. mem. Paulus Quintus per suum motum proprium sub dat. 31. Kal. Februarij anno 13. sui Pontificatus, in quo dicitur, quòd sola signatura sufficiat circa subhastationem, & adiudicationem medietatis huius Castri, ratificauit omnia gesta per Congregationem Baronum, & per Congregationem ab ipso deputatam, approbando sententiam ab ea latam, cum clausula reiectis, quatenus opus sit quibuscunque prædictorum omnium, & singulorum nullitatibus, si quæ ex quouis capite, etiam nullitatis, citationis, & mandati, forsan etiam simul extarent, &c. sicq; & non aliàs per quoscunque, &c. sublata, &c. iudicari debere, &c. irritumq; &c. determinus, non obstan. de iure quæs. nõ toll. aliisque Cancellariæ nostræ regulis, quatenus illius, seu illarum derogatione opus sit, &c. Vnde cum
61 † nullitates sint introductæ de iure positiuo, ex adductis per *Man. de nullit. c. 1. num. 1. cum seqq.* Non est dubitandum de validitate sanationis nullitatis, si aliqua adfuisset, cum Summus Pontifex possit omnia
62 † in ijs, quæ sunt iuris positiui, & illius voluntas habetur pro ratione, *Gemin. consil. 8. num. 6. & 7.* quia pro libito suæ voluntatis potest tollere in totum ius positiuum, idem *Gemin. consil. 53. in princ. vers. ic. quædam est potestas suprema*, vbi etiam dicitur, quòd dispu
63 tare † de potestate Papæ est ponere os in cælum, & *Bald. consil. 47. lib. 1.* dicit, quòd in ijs, quæ sunt iuris
64 positiui sola potestas † est pro causa, & quòd dubitãs de hoc dubitat de fide, & ideò nullum de iure positiuo potest haberi pro valido, etiam in præiudicium in iis quæsiti tertij, & non potest tertius cõqueri, *Abb. consil. 84. quæst. sing. dub. 2. Lap. alleg. 130. num. 2. vers. similiter.*

65 Rursus nihil vrget, quòd in omnem euentum in hac alienatione rei minoris, ne dum requirebatur causa, *l. magis puto ff. si ex ea & §. in primis*, sed multæ aliæ sollennitates, vt ibidem dicitur *ff. de reb. eor.* & *latè Bald. consil. 183. incip. ad intelligentiam num. 1. lib. 2.* quæ solennitates non inueniuntur seruatæ. Quia fuit
66 responsum, quòd, cum † Constitutio disponat, quòd hæc bona possint vendi iure creditorum, pro debitis quorumcunque anteceſſorum, non potest minor sub prætextu, quòd non fuerint seruatæ sollennitates, dictam alienationem reuocare, vt dicit *Bald. d. cons. 184. num. 5. vers. proponitur etiam, & breui ad propositum Matthias Collenis de processu exequutiuo par. 2. capit. 3.*
67 *num. 217.* & quamuis idem Bald. dicat, † quòd hæc venditio seruatis solemnitatibus statutorum potest fieri, ideòque videretur dicendum in hoc casu, quòd vnà cum dispositione iuris communis debuissent solemnitates statuti Vrbis seruari, *Castr. in consil. 106. incip. à tertio num. 2. vers. plus dico libet quem sequitur Tiraq. post ll. connub. glos. 8. num. 49. Montan. de tutel. & cur. cap. 33. num. 38.* Tamen fuit consideratum, q
68 † Bald. non loquitur de statuto dante certam formã in alienationibus minorum, sed de statuto generaliter loquente de alienationibus, quòd propterea comprehendebat etiam illum casum, & quicquid sit de hoc, cùm in hoc casu constitutio ipsa det certam formam, quæ fuit seruata, hoc sufficit, quia alienatio cẽsetur facta auctoritate Papæ, & ideò cum fuerit ser-
69 uata forma † data in constitutione, non requirebatur alia solemnitas, *l. 2. C. quando decret. op. non est*, vbi notat hoc *Bald.* dicens etiam legem illam quotidiè practicari in Ecclesijs, & Hospitalibus impetrantibus a Papa alienationẽ alicuius rei, vt enim ipse dicit, qui
70 habet verbum † Superioris, non indiget verbo inferioris, & benè *Abb. in cons. 41. nu. 3. lib. 1.* loquens de alienatione rerum Ecclesiæ, in qua etiam requiritur solemnitas, & tenet, quòd omnis solemnitas censetur remissa per commissionem, & Indulgentiam Papæ, & quòd satis est seruare verba rescripti.

Insuper fuit etiam ex abundanti consideratum, quòd, nec in ista alienatione fuit seruata forma constitutionis sanct. mem. Clementis, & hoc sufficit, ex quo in §. 1. *incip.* non obstantibus derogat quibuscunque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac legibus municipalibus Vrbis &c. cũ alijs clausulis amplissimis; Ideòque cum hæc constitutio comprehendat minores, & det certam formam, seruata illa forma non fuit opus alijs solemnitatibus requisitis à iure, vel à statuto cum illis censeatur satis dero-
71 gatum per dictam clausulam, † non obstantibus, *Ias. cons. 110. col. 4. in fin. vers. tertio moueor, lib. 4. Ber. cons. 147. num. 28. vers. Et licèt, lib. 3.* stante præsertim
72 clausula † (Quorum tenores) quæ operatur expressionem illorum, quæ possent obstare, *Burr. consil. 2. nu. 4. Gemin. consil. 65. num. 28. Rot. decis. 506. num. 1. part. 1. in recent.* Quare, etsi quæstio sit, an sufficiant clau-
73 sulæ generales † ad derogandum priuilegio minoris, clauso in corpore iuris, tamen secus est, quando constat de mente Papæ ex clausulis amplissimis, cũ clausula, quorũ tenores, *Alberic. in l. vnic. in fine C. quæm. Imper. inter. pup. & vid. Rip. in c. 1. numer. 54. & 55. de rescript. Gabr. de reg. iur. concl. 9. num. 7.* & est decisio
Signaturæ Iustitiæ in causa Bononien. obligationis Cameralis 12. Maij 1594. extensa per bon. mem. D. Robusterium tunc votantem, & prius nostri Ordinis insignem Auditorem, in qua etiam dicitur, quòd de
74 mente Papæ potest † constare, tàm ex clausulis positis in parte exetutiua, quàm dispositiua, ex *Bald. in l. ea quam num. 36. C. de fideicom. & Felin. in cap. licet in corrigendis, col. penult. de off. ordin.* Aut verò non fuerũt seruatæ sollemnitates Bullæ, sed congregatio fuit vsa facultate sibi concessa in Chirographo sanct. me. Clementis Octaui, & in hoc etiam casu minus obstãt exceptiones oppositæ, cum, vt supra relatum est, Chi
75 rographum habeat clausulas derogatorias † amplissimas, & comprehendatetiã minores, quia comprehenduntur

henduntur in Bulla, etiam quod admitteremus sine verò præiudicio, quod sic concurrerent duo specialia, quòd scilicet constitutio comprehendat minores, & quòd minores etiam comprehendantur sub Chirographo, cum isto casu † vnum speciale veniat subordinatè posti aliud, *Neuiz. consil. 2. nu. 23. Tiraq. de iur. const. possess. 3. part. limit. 5. numero 6. in fin. Surd. de alim. tit. 9. quæst. 44. num. 37. & seqq.* Aut verò in hoc casu adhibenda est sanatoria sanctæmem. Pauli Quinti, & ex modo ponderatis cessat omnis difficultas.

77 Denique non obstat, quòd, quando venduntur † bona minoris propter debita, incipiendum est à minus dum nosti, *l. magis puto, §. non passim. ff. de reb. eor.* Et præsupponatur adesse bona libera Valerij; Attamen quicquid sit de hoc, vt sæpius dictum est, constitutio dat facultatem liberè vendendi Castra, & bona, etiam quod sint ex pacto, & prouidentia, & fideicommisso subiecta, &c. Et solum in §. 11. *incip. Quod si forsan* disponit, quòd si adsint alia bona talibus oneribus non obnoxia, illa subijciantur in locum bonorum oneribus obnoxiorum pro debitis venditorum, & sic, cum Constitutio comprehendat etiam pupillos, & habeat amplissimas derogationes, vt modo dictum est, per illam derogatum est dispositioni dictæ *l. magis puto.*

Ex quibus, & ex alijs deductis in voto sanctæmem. Gregorij XV. & latius in dicta decisione congregationis deputatæ per sanctæmem. Paulum Quintum, extensa per Reuerendissimum D. meum Patriarcham Antiochenum, fuit conclusum, negotio maturè discusso, vnanimi Dominorum consensu, casum D. Pauli Aemilij, admisso etiam, sine veri præiudicio, quod constaret de fideicommisso ad illius fauorem, comprehendi in Constitutione Baronum, ita ut nullatenus ei competat restitutio † in integrum aduersus sen
78 tentiam prædictæ Congregationis, quę transitum fecit in iudicatum, &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Lunen. Sarzanen. Oblationum. Luna 8. Februarij.

1627.

ARGVMENTVM.

Oblationes, quæ fiunt sacris imaginibus, spectant ad Parochum, & non ad Episcopum. Et quando tales oblationes fiunt ad certum vsum, tunc præcisè offerentium voluntas est seruanda, & harum administratio etiam spectat ad Parochum.

SVMMARIVM.

1 *Canonici de iure communi sunt Parochi, & exercent curam animarum.*
2 *Oblationes, quæ deferuntur sacris Imaginibus, an debeantur Episcopo, vel Parocho.*
3 *Parochus habet intentionem fundatã super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites suæ Parochiæ.*
4 *Episcopo solum debentur oblationes, quæ offeruntur sacris imaginibus, quando sunt extra omnem Parochiam.*
5 *Oblationes, quæ fiunt in Ecclesia Cathedrali spectant, non ad Episcopum, sed ad Archipresbyterum.*
6 *Parochus habet ius vniuersale intra limites suę Parochię.*
Parochus est medius inter Deum, & Populum. numero 6.
Parochus, quemadmodum exhibet Populo quę sunt Dei, ita vice versa exhibet Deo, quę sunt Populi. num. 6.
7 *Altare, qui seruiunt, de Altari participant.*
8 *Oblationes, quę fiunt à fidelibus ad certum vsum, tũc voluntas eorum præcisè seruari debet.*
9 *Administratio oblationum, quę fiunt à fidelibus ad certum vsum, spectat ad Parochum, & num. 11. 12. & 18.*
10 *Parochus de oblationibus quę fiunt à fidelibus ad certum vsum, debet fidelis administrator esse.*
Partim conuertendo in proprium vsum, partim erogando in concernentibus ad diuinum cultum, & partim ad pauperum inopiam subleuandam. nu. 10.
13 *In oblationum materia, plurimum est attendenda consuetudo.*
14 *Oblationum administratio, quatenus de Iure spectaret ad Episcopum, attamen potest ab ipso committi Parocho.*
15 *Rebuff. reprobatur, dum ei videtur, esse indecorum, quod Laici sint administratores sacrarum oblationum.*
16 *Decretum interpositum ab aliquo tamquam Gubernatore, Notario, &c. non prohibetur tamquam persona priuata illud impugnare, declara. numero 17.*
19 *Episcopus regulariter est executor piarum voluntatum.*
Ius Episcopi est generale, ius Parochi est speciale. n. 19.

DECISIO. XXXVII.

POst relatum mandatum de manutenendo, ventũ fuit ad disputationem super petitorio, & proposito dubio, Ad quem spectaret administratio oblationum, quę Imagini Sanctissimi Crucifixi à fidelibus illuc religionis causa confluentibus, offeruntur, An scilicet ad Episcopum, vel ad Capitulũ, Domini respondernnt pro Capitulo, cui fauet dispositio iuris communis, consuetudo eiusdem Ecclesiæ, & particularis conuentio inter partes inita.

1 Iure inquam communi, quia Canonici † sunt Parochi, & exercent curam animarum, & licèt antiquitus inter Doctores fuerit controuersia, An oblationes, quæ Sacris Imaginibus deferuntur, debeantur Episco
2 po, † vel Parocho, & multi partes Episcoporum tueantur, vt *Angel. in disput. incipien. In refulgenti. in 2. dub. Maluet. de oblation. in 4. dub. n. 14. Petr. de Vbald. de Canon. port. c. 4. q. 16. & refert Decian. consil. 16. sub n. 7. lib. 2.* Attamen verior, & hodie receptissima est sẽtentia, quòd siuè in Ecclesia Parochiali positæ sint huiusmodi Sacræ Imagines, siuè extra, intra tamen limi
3 tes Parochiæ, habet fundatã intentionem † Parochus super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites suæ Parochiæ, & ad eum spectant, vrgensque est textus in *cap. pastoralis, & ibi Canonistæ de his, quę fiunt à Prælat. sine consen. capit. & text. in c. hanc. x. q. prima, & in c. dilectus de offic. ordin. vbi Abb. numero 4.*

iuxta formam conſtitutionis. Vigore enim facultatis
58 conceſſæ, procedendi ſummariè, † ſola facti veritate
inſpecta, manu Regia, & abſque ſeruatione termino-
rum etiam ſubſtantialium, Congregatio potuit pro-
cedere de facto, & ſine vllo iuris ordine, *vt per Nat. 7*
in clem. ſæpè §. non ſit tamen, nu. 95. & ſeqq. de verbor.
ſignific. Maran. in ſpec. de ord. iud. part. 4. diſt. 9. num. 8.
Bart. in extr. ad reprimendas vers. & figura, in fin. ver
ſic. idem puto, vbi dicit, quòd, qui habet facultatem
59 procedendi ſine ſtrepitu, † & figura iudicij, poteſt iu-
bere res capi, & diſtrahi, licèt hoc ſit magis de natu-
ra exequutionis, quàm condemnationis; quia talia an
te ius ciuile manu Regia expediebãtur, & fuit dictũ
in cauſa Miranden. penſionis 27. Martij 1613. coram
me, quæ eſt *deciſ. 446. par. 2. recent.* Et per dictã clau-
60 ſulam † non obſtantibus, &c. cenſetur ſatis derogatũ
in hac parte omnibus in contrarium facientibus, vt
ſuprà dicetur. Tertio fuit reſponſum, quòd admiſſo
ſine veri præiudicio, quòd prædicta non ſubſiſterent,
tollitur omnis difficultas, quia ſanct. mem. Paulus
Quintus per ſuum motum proprium ſub dat. 31. Kal.
Februarij anno 13. ſui Pontificatus, in quo dicitur,
quòd ſola ſignatura ſufficiat circa ſubhaſtationem,
& adiudicationem medietatis huius Caſtri, ratifica-
uit omnia geſta per Congregationem Baronum, &
per Congregationem ab ipſo deputatam, approban-
do ſententiam ab ea latam, cum clauſula reiectis,
quatenus opus ſit quibuſcunque prædictorum om-
nium, & ſingulorum nullitatibus, ſi quæ ex quouis
capite, etiam nullitatis citationis, & mandati, forſan
etiam ſimul extarent, &c. ſicq; & non aliàs per quo-
ſcunque, &c. ſublata, &c. iudicari debere, &c. irri-
tumq; &c. de terminis, non obſtan. de iure quæſ. nõ
toll. aliisque Cancellariæ noſtræ regulis, quatenus il-
lius, ſeu illarum derogatione opus ſit, &c. Vnde cum
61 † nullitates ſint introductæ de iure poſitiuo, ex adduc-
tis per *Rom. de nullit. c. 1. num. 14. cum ſeqq.* Non eſt
dubitandum de validitate ſanationis nullitatis, ſi ali
quæ adeſſet, cum Summus Pontifex poſſit omnia
62 † in ijs, quæ ſunt iuris poſitiui, & illius voluntas ha-
betur pro ratione, *Gemin. conſil. 8. num. 6. & 7.* quia
pro libito ſuæ voluntatis poteſt tollere in totum ius
poſitiuum, idem *Gemin. conſil. 53. in princ. verſic. qua-*
dam eſt poteſtas ſuprema, vbi etiam dicitur, quòd diſpu
63 tare † de poteſtate Papæ eſt ponere os in cœlum, &
Bald. conſil. 477. lib. 1. dixit, quòd in ijs, quæ ſunt iuris
64 poſitiui ſola poteſtas † eſt pro cauſa, & quòd dubitãs
de hoc dubitat de fide, & ideò nullum dicitur ius poſiti-
uo poteſt habere pro valido, etiam in præiudicium iu
ris quæſiti tertio, & non poteſt tertius cõqueri, *Abb.*
conſil. 84. num. 3. & ſeqq. lib. 1. Lap. alleg. 130. nu. 2. verſ.
ſimiliter.

65 Rurſus nihil vrget, quòd in omnem euentum in
hac alienatione ſui minoris, ne dum requirebatur cau
ſa, *l. magis puto §. fi. ff. de reb. eor.* & *§. in primis*, ſed multæ aliæ
ſolennitates, vt ibidem dicitur *ff. de reb. eor.* & *late*
Bald. conſil. 184. incip. ad intelligentiam num. 1. lib. 2.
quæ ſolennitates non inueniuntur ſeruatæ. Quia fuit
66 reſponſum, quod, cum † Conſtitutio diſponat, quòd
hæc bona poſſint vendi iure creditorum, prodebitis
quorumcunque anteceſſorum, non poteſt minor ſub
prætextu, quòd non fuerint ſeruatæ ſolennitates, di-
ctam alienationem reuocare, vt dicit *Bald. d. conſ. 184.*
num. 5. verſ. proponitur etiam, & huic *ad propoſitum*
Matthias Colleris de proceſſu exequutiuo par. 2. capit. 3.
67 *num. 217.* & quamuis idem Bald. dicat, † quòd hæc
venditio ſeruatis ſolemnitatibus ſtatutorum poteſt
fieri, ideòque videretur dicendum in hoc caſu, quòd
vna cum diſpoſitione iuris communis debuiſſent ſo-
lemnitates ſtatuti Vrbis ſeruari, *Caſtr. in conſil. 106.*
incip. à tertio num. 2. verſ. plus dico lib. 2. quem ſequitur
Tiraq. poſt ll. connub. glo. 8. num. 49. Montan. de tutel.
& cur. cap. 33. num. 38. Tamen fuit conſideratum, q
68 † Bald. non loquitur de ſtatuto dante certam formã
in alienationibus minorum, ſed de ſtatuto generali-
ter loquente de alienationibus, quòd propterea com-
prehendebat etiam illum caſum, & quicquid ſit de
hoc, cùm in hoc caſu conſtitutio ipſa det certam for-
mam, quæ fuit ſeruata, hoc ſufficit, quia alienatio cẽ-
ſetur facta auctoritate Papæ, & ideò cum fuerit ſer-
69 uata forma † data in conſtitutione, non requirebatur
alia ſolemnitas, *l. 2. C. quando decret. op. non eſt*, vbi no
tat hoc *Bald.* dicens etiam legem illam quotidiè pra-
cticari in Eccleſijs, & Hoſpitalibus impetrantibus à
Papa alienationẽ alicuius rei, vt enim ipſe dicit, qui
70 habet verbum † Superioris, non indiget verbo infe-
rioris, & benè *Abb. in conſ. 41. nu. 3. lib. 1.* loquens de
alienatione rerum Eccleſiæ, in qua etiam requiritur
ſollemnitas, & tenet, quòd omnis ſollemnitas cenſe-
tur remiſſa per commiſſionem, & Indulgentiam Pa-
pæ, & quòd ſatis eſt ſeruare verba reſcripti,

Inſuper fuit etiam ex abundanti conſideratum,
quòd, aut in illa alienatione fuit ſeruata forma con-
ſtitutionis ſanct. mem. Clementis, & hoc ſufficit, ex
quo in *§. 15. incip.* non obſtantibus derogat quibuſcũ
que conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolli-
cis, ac legibus municipalibus Vrbis &c. cũ alijs clauſu-
lis ampliſſimis; Ideòque cum hæc conſtitutio com-
prehendat minores, & det certam formam, ſeruata
illa forma non fuit opus alijs ſolemnitatibus requiſi-
tis à iure, vel à ſtatuto cum illis cenſeatur ſatis dero-
71 gatum per dictam clauſulam, † non obſtantibus, *Ia. ſ.*
conſ. 110. col. 4. in fin. verſic. tertio mouor, lib. 4. Ber. con
ſil. 147. num. 28. verſ. Et licèt, lib. 3. ſtante præſertim
72 clauſula † (Quorum tenores) quæ operatur expreſ-
ſionem illorum, quæ poſſent obſtare, *Burr. conſil. 2. nu.*
4. Gemin. conſil. 65. num. 8. Rot. deciſ. 506. num. 1. part.
1. in recent. Quare, etſi quæſtio ſit, an ſufficiant clau-
73 ſulæ generales † ad derogandum priuilegio minoris,
clauſo in corpore iuris, tamen ſecus eſt, quando con-
ſtat de mente Papæ ex clauſulis ampliſſimis, cũ clau-
ſula, quorũ tenores, *Alberic. in l. vnica in fine C. quæ*
imper. inter. pup. & vid. Rip. in c. 1. numer. 54. & 55. de
reſcript. Gabr. de reg. iur. concl. 9. num. 7. & eſt deciſio
Signaturæ Iuſtitiæ in cauſa Bononien. obligationis
Cameralis 12. Maij 1594. extenſa per bon. mem. D.
Robuſterium tunc votantem, & priùs noſtri Ordinis
inſignem Auditorem, in qua etiam dicitur, quòd de
74 mente Papæ poteſt † conſtare, tàm ex clauſulis poſi-
tis in parte executiua, quàm diſpoſitiua, ex *Bald. in l.*
ea quam num. 36. C. de fideicom. & *Felin. in cap. licet in*
corrigendis, col. penult. de off. ordin. Aut verò non fue-
rũt ſeruatæ ſollemnitates Bullæ, ſed congregatio fuit
vſa facultate ſibi conceſſa in Chirographo ſanct. me.
Clementis Octaui, & in hoc etiam caſu minus obſtãt
exceptiones oppoſitæ, cum, vt ſupra relatum eſt, Chi
75 rographum habeat clauſulas derogatorias † ampliſ-
ſimas, & comprehendat etiã minores, quia compre-
henduntur

hendantur in Bulla, etiam quod admitteremus sine vero præiudicio, quod sic concurrerent duo specialia, quòd scilicet constitutio comprehendat minores, & quòd minores etiam comprehendantur sub Chirographo, cum isto casu † vnum speciale veniat subordinatè post aliud, *Neuiz. consil. 2. nu. 23. Tiraq. de iur. const. possess. 3. part. limit. 5. numero 6. in fin. Surd. de alim. tit. 9. qu. est. 44. num. 37. & seqq.* Aut verò in hoc casu adhibenda est sanatoria sanctæ mem. Pauli Quinti, & ex modo ponderatis cessat omnis difficultas. 76

Denique non obstat, quòd, quando venduntur † bona minoris propter debita, incipiendum est à minus dum onosis, *l. magis puto, §. non passim. ff. de reb. eor.* Et præsupponatur adesse bona libera Valerij; Attamen quicquid sit de hoc, vt sæpius dictum est, constitutio dat facultatem liberè vendendi Castra, & bona, etiam quod sint ex pacto, & prouidentia, & fideicommisso subiecta, &c. Et solum in §. 11. *incip. Quod si forsan* disponit, quòd si adsint alia bona talibus oneribus non obnoxia, illa subijciantur in locum bonorum oneribus obnoxiorum pro debitis venditorum, & sic, cum Constitutio comprehendat etiam pupillos, & habeat amplissimas derogationes, vt modo dictum est, per illam derogatum est dispositioni dictæ *l. magis puto.* 77

Ex quibus, & ex alijs deductis in voto sanctæmem. Gregorij XV. & latius in dicta decisione congregationis deputatæ per sanctæ mem. Paulum Quintum, extensa per Reuerendissimum D. meum Patriarcham Antiochenum, fuit conclusum, negotio maturè discusso, vnanimi Dominorum consensu, casum D. Pauli Aemilij, admisso etiam, sine veri præiudicio, quod constaret de fideicommisso ad illius fauorem, comprehendi in Constitutione Baronum, ita ut nullatenus ei competat restitutio † in integrum aduersus sententiam prædictæ Congregationis, quę transitum fecit in iudicatum, &c. 78

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Lunen. Sarzanen. Oblationum. Lunæ 8. Februarij.

1627.

ARGVMENTVM.

Oblationes, quæ fiunt sacris imaginibus, spectant ad Parochum, & non ad Episcopum. Et quando tales oblationes fiunt ad certum vsum, tunc præcisè offerentium voluntas est seruanda, & harum administratio etiam spectat ad Parochum.

SVMMARIVM.

1 *Canonici de iure communi sunt Parochi, & exercent curam animarum.*
2 *Oblationes, quæ deferuntur sacris Imaginibus, an debeantur Episcopo, vel Parocho.*
3 *Parochus habet intentionem fundatã super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites suæ Parochiæ.*
4 *Episcopo solum debentur oblationes, quæ offeruntur sacris imaginibus, quando sunt extra omnem Parochiam.*
5 *Oblationes, quæ fiunt in Ecclesia Cathedrali spectant, non ad Episcopum, sed ad Archipresbyterum.*
6 *Parochus habet ius vniuersale intra limites suę Parochię.*
Parochus est medius inter Deum, & Populum. numero 6.
Parochus, quemadmodum exhibet Populo quę sunt Dei, ita vice versa exhibet Deo, quę sunt Populi. num. 6.
7 *Altari, qui seruiunt, de Altari participant.*
8 *Oblationes, quę fiunt à fidelibus ad certum vsum, tũc voluntas eorum præcisè seruari debet.*
9 *Administratio oblationum, quę fiunt à fidelibus ad certum vsum, spectat ad Parochum, & num. 11. 12. & 18.*
10 *Parochus de oblationibus quę fiunt à fidelibus ad certum vsum, debet fidelis administrator esse.*
Partim conuertendo in proprium vsum, partim erogando in concernentibus ad diuinum cultum, & partim ad pauperum inopiam subleuandam. nu. 10.
13 *In oblationum materiâ, plurimum est attendenda consuetudo.*
14 *Oblationum administratio, quatenus de Iure spectaret ad Episcopum, attamen potest ab ipso committi Parocho.*
15 *Rebuff. reprobatur, dum ei videtur, esse indecorum, quod Laici sint administratores sacrarum oblationum.*
16 *Decretum interpositum ab aliquo tanquam Gubernatore, Notario, &c. non prohibetur tanquam persona priuata illud impugnare, declara. numero 17.*
19 *Episcopus regulariter est executor piarum voluntatum.*
Ius Episcopi est generale, ius Parochi est speciale. n. 19.

DECISIO. XXXVII.

POst relatum mandatum de manutenendo, ventũ fuit ad disputationem super petitorio, & proposito dubio, Ad quem spectaret administratio oblationum, quę Imagini Sanctissimi Crucifixi à fidelibus illuc religionis causa confluentibus, offerunter, An scilicet ad Episcopum, vel ad Capitulũ, Domini responderunt pro Capitulo, cui fauet dispositio iuris communis, consuetudo eiusdem Ecclesiæ, & particularis conuentio inter partes inita.

1 Iure inquam communi, quia Canonici † sunt Parochi, & exercent curam animarum, & licèt antiquitus inter Doctores fuerit controuersia, An oblationes, quæ Sacris Imaginibus deferuntur, debeantur Episco-
2 po, † vel Parocho, & multi pattes Episcoporum tueantur, vt *Angel. in disput. incipien. In refulgenti. in 2. dub. Maluet. de oblation. in 4. dub. n. 14. Petr. de Vbald. de Canon. port. c. 4. q. 16. & refert Decian. consil. 16. sub n. 7. lib. 2.* Attamen verior, & hodie receptissima est sẽtentia, quòd siuè in Ecclesia Parochiali positæ sint huiusmodi Sacræ Imagines, siuè extra, intra tamen limi-
3 tes Parochiæ, habet fundatã intentionem † Parochus super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites sitæ Parochiæ, & ad eum spectant, vrgensque est textus in *cap. pastoralis, & ibi Canonistæ de his, quæ fiunt à Prælat. sine consen. capit. & text. in c. hanc. x. q. prima, & in c. dilectus de offic. ordin. vbi Abb. numero 4.*

iuxta formam constitutionis. Vigore enim facultatis
58 concessæ, procedendi summarie, † sola facti veritate inspecta, manu Regia, & absque seruatione terminorum etiam substantialium, Congregatio potuit procedere de facto, & sine vllo iuris ordine, *vt per Nat. in clem. sæpe §. non sit tamen, nu. 95. & seqq. de verbor. signific. Marant. inspec. de ord. iud. part. 4. dist. 9. num. 8. Bart. in extrau. ad reprimendas ver. & figura, in fin. ver sic. idem puto*, vbi dicit, quòd, qui habet facultatem
59 procedendi sine strepitu, † & figura iudicij, potest iubere res capi, & distrahi, licèt hoc sit magis de natura exequutionis, quàm condemnationis; quia talia ante ius ciuile manu Regia expediebãtur, & fuit dictũ in causa Miranden. pensionis 27. Martij 1613. coram me, quæ est *decis. 446. par. 1. recent.* Et per dictã clau-
60 sulam † non obstantibus, &c. censetur satis derogatũ in hac parte omnibus in contrarium facientibus, vt statim dicetur. Tertiò fuit responsum, quòd admisso sine veri præiudicio, quòd prædicta non subsisterent, tollitur omnis difficultas, quia sanct. mem. Paulus Quintus per suum motum proprium sub dat. 31. Kal. Februarij anno 13. sui Pontificatus, in quo dicitur, quòd sola signatura sufficiat circa subhastationem, & adiudicationem medietatis huius Castri, ratificauit omnia gesta per Congregationem Baronum, & per Congregationem ab ipso deputatam, approbando sententiam ab ea latam, cum clausula reiectis, quatenus opus sit quibuscunque prædictorum omnium, & singulorum nullitatibus, si quæ ex quouis capite, etiam nullitatis citationis, & mandati, forsan etiam simul extarent, &c. sicq; & non aliter perquoscunque, &c. sublata, &c. iudicari debere, &c. irritantq; &c. decernimus, non obstan. de iure quæs. nõ toll. aliisque Cancellariæ nostræ regulis, quatenus illius, seu illarum derogatione opus sit, &c. Vnde cum
61 † nullitates sint introductæ de iure positiuo, ex adductis per *Mant. de nullit. c. 1. num. 14. cum seqq.* Non est dubitandum de validitate sanationis nullitatis, si aliquæ adfuisset, cum Summus Pontifex possit omnia
62 † in ijs, quæ sunt iuris positiui, & illius voluntas habetur pro ratione, *Gemin. consil. 8. num. 6. & 7.* quia pro libito suæ voluntatis potest tollere in totum ius positiuum, idem *Gemin. consil. 53. in princ. versic. quædam est potestas suprema*, vbi etiam dicitur, quòd dispu
63 tare † de potestate Papæ est ponere os in cœlum, & *Bald. consil. 47. Alber.* tenere, quòd in ijs, quæ sunt iuris
64 positiui sola potestas † est pro causa, & quòd dubitãs de hoc dubitat de fide, & ideò nullum de iure positiuo potest habere ius pro valido, etiam in præiudicium iu
ris quæsiti tertio, & non potest tertius cõqueri, *Abb. consil. 84. num. 3. vers. dub. 2. lap. alleg. 130. nu. 2. vers. similiter.*

65 Rursus nihil urget, quòd in omnem euentum in hac alienatione rei minoris, ne dum requirebatur causa, *l. magis puto §. si as. & §. in primis*, sed multæ aliæ solennitates, vt ibidem dicitur *ff. de reb. cor. & late Bald. consil. 183. incip. ad intelligentiam num. 1. lib. 2.* quæ solennitates non inueniuntur seruatæ. Quia fuit
66 responsum, quòd, cum † Constitutio disponat, quòd hæc bona possint vendi iure creditorum, pro debitis quorumcunque antecessorum, non potest minor sub prætextu, quòd non fuerint seruatæ solennitates, dictam alienationem reuocare, vt dicit *Bald. d. cons. 84. num. 3. versic. proponitur etiam, & breui. ad propositum Matthias Collenis de processu exequutiuo par. 2. capit. 3.*
67 *num. 217.* & quamuis idem Bald. dicat, † quòd hæc venditio seruatis solemnitatibus statutorum potest fieri, ideòque videretur dicendum in hoc casu, quòd vna cum dispositione iuris communis debuissent solennitates statuti Vrbis seruari, *Castr. in consil. 106. incip. à tertio num. 2. vers. plus dico lib. 2. quem sequitur Tiraq. post ll. connub. glos. 8. num. 49. Montan. de tutel. & cur. cap. 33. num. 38.* Tamen fuit consideratum, q
68 † Bald. non loquitur de statuto dante certam formã in alienationibus minorum, sed de statuto generaliter loquente de alienationibus, quòd propterea comprehendebat etiam illum casum, & quicquid sit de hoc, cùm in hoc casu constitutio ipsa det certam formam, quæ fuit seruata, hoc sufficit, quia alienatio cẽsetur facta auctoritate Papæ, & ideò cum fuerit ser-
69 uata forma † data in constitutione, non requirebatur alia solemnitas, *l. 2. C. quando decret. op. non est*, vbi notat hoc *Bald.* dicens etiam legem illam quotidiè præticari in Ecclesijs, & Hospitalibus impetrantibus à Papa alienationẽ alicuius rei, vt enim ipse dicit, qui
70 habet verbum † Superioris, non indiget verbo inferioris, & benè *Abb. in cons. 41. nu. 3. lib. 1.* loquens de alienatione rerum Ecclesiæ, in qua etiam requiritur solemnitas, & tenet, quòd omnis solemnitas censetur remissa per commissionem, & Indulgentiam Papæ, & quòd satis est seruare verba rescripti.

Insuper fuit etiam ex abundanti consideratum, quòd, atq; in ista alienatione fuit seruata forma constitutionis sanct. mem. Clementis, & hoc sufficit, ex quo in §. 19. *vers. non obstantibus* derogat quibuscunque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac legibus municipalibus Vrbis &c. cũ alijs clausulis amplissimis; Ideòque cum hæc constitutio comprehendat minores, & det certam formam, seruata illa forma non fuit opus alijs solemnitatibus requisitis à iure, vel à statuto cum illis censeatur satis derogatum per dictam clausulam, † non obstantibus, *lib. cons. 110. col. 4. in fin. versic. tertiò mouetur, lib. 4. Ber. cons. 147. num. 28. vers. Et licèt, lib. 3.* stante præsertim
72 clausula † (Quorum tenores) quæ operatur expressionem illorum, quæ possent obstare, *Butr. consil. 2. nu. 4. Gemin. consil. 65. num. 28. Rot. decis. 506. num. 1. part. 1. in recent.* Quare, etsi quæstio sit, an sufficiant clau-
73 sulæ generales † ad derogandum priuilegio minoris, clauso in corpore iuris, tamen secus est, quando constat de mente Papæ ex clausulis amplissimis, cũ clausula, quorũ tenores, *Alberic. in l. vnica in fine C. quæm. Imper. inter pup. & vid. Rip. in c. 1. numer. 54. & 55. de rescript. Gabr. de reg. iur. concl. 9. num. 7.* & est decisio Signaturæ Iustitiæ in causa Bononien. obligationis Cameralis 12. Maij 1594. extensa per bon. mem. D. Robusterium tunc votantem, & prius nostri Ordinis insignem Auditorem, in quæ etiam dicitur, quòd de
74 mente Papæ potest † constare, tàm ex clausulis positis in parte executiua, quàm dispositiua, ex *Bald. in l. eaquam num. 36. C. de fideicom. & Felin. in cap. licet in corrigendis, col. penult. de off. ordin.* Aut verò non fuerit seruata solemnitas Bullæ, sed congregatio finit vsa facultate sibi concessa in Chirographo sanct. me. Clementis Octaui, & in hoc etiam casu minus obstat exceptiones oppositæ, cum, vt supra relatum est, Chi
75 rographum habeat clausulas derogatorias † amplissimas, & comprehendat etiã minores, quia comprehenduntur

hendantur in Bulla, etiam quod admitteremus sine verò præiudicio, quod sic concurrerent duo specialia, quòd scilicet constitutio comprehendat minores, & quòd minores etiam comprehendantur sub Chirographo, cum isto casu † vnum speciale veniat subordinatè post aliud, *Neuiz. consil. 2. nu. 23. Tiraq. de iur. const. possess. 3. part. limit. 5. numero 6. in fin. Surd. de alim. tit. 9. quæst. 44. num. 37. & seqq.* Aut verò in hoc casu adhibenda est sanatoria sanct. mem. Pauli Quinti, & ex modo ponderatis cessat omnis difficultas.

76

77 Denique non obstat, quòd, quando venduntur † bona minoris propter debita, incipiendum est à minus d immobis. *l. magis puto, §. non passim. ff. de reb. eor.* Et præsupponatur adesse bona libera Valerij; Attamen quicquid sit de hoc, vt sæpius dictum est, constitutio dat facultatem liberè vendendi Castra, & bona, etiam quod sint ex pacto, & prouidentia, & fideicommisso subiecta, &c. Et solùm in §. 11. *incip. Quod si forsan* disponit, quòd si adsint alia bona talibus oneribus non obnoxia, illa subijciantur in locum bonorum oneribus obnoxiorum pro debitis venditorum, & sic, cum Constitutio comprehendat etiam pupillos, & habeat amplissimas derogationes, vt modo dictum est, per illam derogatum est dispositioni dictæ *l. magis puto.*

Ex quibus, & ex alijs deductis in voto sanct. mem. Gregorij XV. & latiùs in dicta decisione congregationis deputatæ per sancta mem. Paulum Quintum, extensa per Reuerendissimum D. meum Patriarcham Antiochenum, fuit conclusum, negotio maturè discusso, vnanimi Dominorum consensu, casum D. Pauli Aemilij, admisso etiam, sine veri præiudicio, quod constaret de fideicommisso ad illius fauorem, comprehendi in Constitutione Baronum, ita ut nullatenus ei competat restitutio † in integrum aduersus sententiam prædictæ Congregationis, quę transitum fecit in iudicatum, &c.

78

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Lunen. Sarzanen. Oblationum. Lunæ 8. Februarij.

1617.

ARGVMENTVM.

Oblationes, quæ fiunt sacris imaginibus, spectant ad Parochum, & non ad Episcopum. Et quando tales oblationes fiunt ad certum vsum, tunc præcisè offerentium voluntas est seruanda, & harum administratio etiam spectat ad Parochum.

SVMMARIVM.

1 *Canonici de iure communi sunt Parochi, & exercent curam animarum.*

2 *Oblationes, quæ deferuntur sacris Imaginibus, an debeantur Episcopo, vel Parocho.*

3 *Parochus habet intentionem fundatã super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites suæ Parochiæ.*

4 *Episcopo solum debentur oblationes, quæ offeruntur sacris imaginibus, quando sunt extra omnem Parochiam.*

5 *Oblationes, quæ fiunt in Ecclesia Cathedrali spectant, non ad Episcopum, sed ad Archipresbyterum.*

6 *Parochus habet ius vniuersale intra limites suę Parochię.*

Parochus est medius inter Deum, & Populum. numero 6.

Parochus, quemadmodum exhibet Populo quę sunt Dei, ita vice versa exhibet Deo, quę sunt Populi. num. 6.

7 *Altari, qui seruiunt, de Altari participant.*

8 *Oblationes, quę fiunt à fidelibus ad certum vsum, tunc voluntas eorum præcisè seruari debet.*

9 *Administratio oblationum, quę fiunt à fidelibus ad certum vsum, spectat ad Parochum, & num. 11. 12. & 18.*

10 *Parochus de oblationibus quę fiunt à fidelibus ad certum vsum, debet fidelis administrator esse.*

Partim conuertendo in proprium vsum, partim erogando in concernentibus ad diuinum cultum, & partim ad pauperum inopiam subleuandam. nu. 10.

13 *In oblationum materia, plurimum est attendenda consuetudo.*

14 *Oblationum administratio, quatenus de Iure spectaret ad Episcopum, attamen potest ab ipso committi Parocho.*

15 *Rebuff. reprobatur, dum ei videtur, esse indecorum, quod Laici sint administratores sacrarum oblationum.*

16 *Decretum interpositum ab aliquo tamquam Gubernatore, Notario, &c. non prohibetur tamquam persona priuata illud impugnare, declara. numero 17.*

19 *Episcopus regulariter est executor piarum voluntatum.*

Ius Episcopi est generale, ius Parochi est speciale. n. 19.

DECISIO. XXXVII.

POst relatum mandatum de manutenendo, ventũ fuit ad disputationem super petitorio, & proposito dubio, Ad quem spectaret administratio oblationum, quę Imagini Sanctissimi Crucifixi à fidelibus illuc religionis causa confluentibus, offeruntur, An scilicet ad Episcopum, vel ad Capitulũ, Domini respondent pro Capitulo, cui fauet dispositio iuris communis, consuetudo eiusdem Ecclesiæ, & particularis conuentio inter partes inita.

1 Iure inquam communi, quia Canonici † sunt Parochi, & exercent curam animarum, & licèt antiquitus inter Doctores fuerit controuersia, An oblationes, quæ Sacris Imaginibus deferuntur, debeantur Episco-
2 po, † vel Parocho, & multi partes Episcoporum tueantur, vt *Angel. in disput. incipien. In refulgenti. in 2. dub. Maluet. de oblation. in 4. dub. n. 14. Petr. de Vbald. de Canon. port. c. 4. q. 16. & refert Decian. consil. 16. sub n. 7. lib. 2.* Attamen verior, & hodie receptissima est sẽtentia, quòd siuè in Ecclesia Parochiali positæ sint huiusmodi Sacræ Imagines, siuè extra, intra tamen limi-
3 tes Parochiæ, habet fundatã intentionem † Parochus super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites suæ Parochiæ, & ad eum spectant, vrgensque est textus in *cap. pastoralis, & ibi Canonistæ de his, quę fiunt à Prælat. sine consen. capit. & text. in c. hanc. x. q. prima, & in c. dilectus de offic. ordin. vbi Abb. numero 4.*

iuxta formam constitutionis. Vigore enim facultatis
58 concessæ, procedendi summariè, † sola facti veritate
inspecta, manu Regia, & absque seruatione termino-
rum etiam substantialium, Congregatio potuit pro-
cedere de facto, & sine vllo iuris ordine, *vt per Nat. ? in clem. sæpè §. non sit tamen, vs. 95. & seqq. de verbor. signific. Marant. in spec. de ord. iud. part. 4. dist. 9. num. 8. Bart. in extr. ad reprimendas vers. vt figura, in fin. vers. sic. idem puto*, vbi dicit, quòd, qui habet facultatem
59 procedendi sine strepitu, † & figura iudicij, potest iu-
bere res capi, & distrahi, licèt hoc sit magis de natu-
ra executionis, quàm condemnationis; quia talia an
te ius ciuile manu Regia expediebãtur, & fuit dictũ
in causa Miranden. pensionis 27. Martij 1617. coram
me, quæ est *decis. 446. par. 2. recent.* Et per dictã plau-
60 sulam † non obstantibus, &c. censetur satis derogatũ
in hac parte omnibus in contrarium facientibus, vt
statim dicetur. Tertio fuit responsum, quòd admisso
sine veri præiudicio, quòd prædicta non subsisterent,
tollitur omnis difficultas, quia sanct. mem. Paulus
Quintus per suum motum proprium sub dat. 31. Kal.
Februarij anno 13. sui Pontificatus, in quo dicitur,
quòd sola signatura sufficiat circa subhastationem,
& adiudicationem medietatis huius Castri, ratifica-
uit omnia gesta per Congregationem Baronum, &
per Congregationem ab ipso deputatam, approban-
do sententiam ab ea latam, cum clausula reiectis,
quatenus opus sit quibuscunque prædictorum om-
nium, & singulorum nullitatibus, si quæ ex quouis
capite, etiam nullitatis, cicationis, & mandati, forsan
etiam simul extarent, &c. sicq; & non aliàs perquo-
scunque, &c. sublata, &c. iudicari debere, &c. irri-
tumq; &c. decernimus, non obstan. de iure quæs. nõ
tollendis, aliisque Cancellariæ nostræ regulis, quatenus il-
lius, seu illarum derogatione opus sit, &c. Vnde cum
61 † nullitates sint introductæ de iure positiuo, ex adduc-
tis per *Rot. de nullit. c. 1. num. 2. cum seqq.* Non est
dubitandum de validitate sanationis nullitatis, si ali
quæ adfuisset, cum Summus Pontifex possit omnia
62 † in ijs, quæ sunt iuris positiui, & illius voluntas ha-
betur pro ratione, *Gemin. consil. 8. num. 6. & 7.* quia
pro libito suæ voluntatis potest tollere in totum ius
positiuum, idem *Gemin. consil. 53. in princ. vers. quæ-
dam est potestas suprema*, vbi etiam dicitur, quòd dispu
63 tare † de potestate Papæ est ponere os in cœlum, &
Bald. consil. 47. 3. lib. dicit, quòd in ijs, quæ sunt iuris
64 positiui sola potestas † est pro causa, & quòd dubitãs
de hoc dubitat de fide, & ideò nullum de iure positi-
uo potest haberi pro validò, etiam in præiudicium in
ris quæsiti tertij, & non potest tertius cõqueri, *Abb.
consil. 8. num. 3. & seq. 3. lib. 2. cap. alleg. 130. num. 2. vers.
similiter.*

65 Rursus nihil urget, quòd in omnem euentum in
hac alienatione rei minoris, ne dum requirebatur cau
sa, *l. magis puto §. fi. ff. de minor. & §. in primis*, sed multæ aliæ
solennitates, vt ibidem dicitur *ff. de minor. & late
Bald. consil. 184. incip. ad intelligentiam num. 1. lib. 2.*
quæ solennitates non inueniuntur seruatæ. Quia fuit
66 responsum, quòd, cum † Constitutio disponat, quòd
hæc bona a posthac vendi iure creditorum, pro debitis
quorumcunque anteactorum, non possint minores sub
prætextu, quòd non fuerint seruatæ solennitates, di-
ctam alienationem reuocare, vt dicit *Bald. d. consil. 184.
num. 5. vers. proponitur etiam, & bene ad propositum
Matthias Coleris de processu executiuo par. 2. capit. 3.*
67 *num. 217.* & quamuis idem Bald. dicat, † quòd hæc
venditio seruatis solemnitatibus statutorum potest
fieri, ideòque videretur dicendum in hoc casu, quòd
vnà cum dispositione iuris communis debuissent so-
lennitates statuti Vrbis seruari, *Castr. in consil. 106.
incip. a tertio num. 2. vers. plus dico lib. 2. quem sequitur
Tiraq. post ll. connub. glos. 8. num. 49. Montan. de tutel.
& cur. cap. 33. num. 38.* Tamen fuit consideratum, q
68 † Bald. non loquitur de statuto dante certam formã
in alienationibus minorum, sed de statuto generali-
ter loquente de alienationibus, quòd propterea com-
prehendebat etiam illum casum, & quicquid sit de
hoc, cùm in hoc casu constitutio ipsa det certam for-
mam, quæ fuit seruata, hoc sufficit, quia alienatio cẽ-
setur facta auctoritate Papæ, & ideò cum fuerit ser-
69 uata forma † data in constitutione, non requirebatur
alia solemnitas, *l. 2. C. quando decret. op. non est*, vbi no
tat hoc *Bald.* dicens etiam legem illam quotidiè pra-
cticari in Ecclesijs, & Hospitalibus impetrantibus a
Papa alienationẽ alicuius rei, vt enim ipse dicit, qui
70 habet verbum † Superioris, non indiget verbo in fe-
rioris, & benè *Abb. in cons. 41. nu. 3. lib. 1.* loquens de
alienatione rerum Ecclesiæ, in qua etiam requiritur
solemnitas, & tenet, quòd omnis solennitas censẽ-
tur remissa per commissionem, & Indulgentiam Pa-
pæ, & quòd satis est seruare verba rescripti.

Insuper fuit etiam ex abundanti consideratum,
quòd, ait in illa alienatione fuit seruata forma con-
stitutionis sanct. mem. Clementis, & hoc sufficit, ex
quo in §. vltimo non obstantibus derogat quibuscũ
que constitutionibus, & ordinationibus Apostoli-
cis, ac legibus municipalibus Vrbis &c. ch alijs clau-
sulis amplissimis. Ideòque cum hæc constitutio com-
prehendat minores, & det certam formam, seruata
illa forma non fuit opus alijs solemnitatibus requisi-
tis à iure, vel à statuto cum illis censeatur satis dero-
71 gatum per dictam clausulam, † non obstantibus, *Ia-
cons. 116. col. 4. in fin. vers. tertio moueor, lib. 4. Ber. con
sil. 147. num. 28. vers. Et licet, lib. 3.* stante præsertim
72 clausula † (Quorum tenores) quæ operatur expres-
sionem illorum, quæ possent obstare, *Butr. consil. 2. nu.
4. Gemin. consil. 65. num. 28. Rot. decis. 506. num. 1. part.
1. in recent.* Quare, etsi quæstio sit, an sufficiant clau-
73 sulæ generales † ad derogandum priuilegio minoris,
clauso in corpore iuris, tamen secus est, quando con-
stat de mente Papæ ex clausulis amplissimis, cũ clau-
sula, quorũ tenores, *Alberic. in l. vnica in fine C. quan.
Imper. inter. pup. & vid. Rip. in c. 1. numer. 54. & 55. de
rescript. Gabr. de reg. iur. concl. 9. num. 7.* & est decisio
Signaturæ Iustitiæ in causa Bononien. obligationis
Cameralis 12. Maij 1594. extensa per bon. mem. D.
Robusterium tunc votantem, & prius nostri Ordinis
insignem Auditorem, in qua etiam dicitur, quòd de
74 mente Papæ potest † constare, tàm ex clausulis posi-
tis in parte executiua, quàm dispositiua, ex *Bald. in l.
eaquam num. 36. C. de fideicom. & Felin. in cap. licet in
corrigendis, col. penult. de off. ordin.* Aut verò non fue-
rũt seruatæ solemnitates Bullæ, sed congregatio fuit
vsa facultate sibi concessa in Chirographo sanct. me.
Clementis Octaui, & in hoc etiam casu minus obstãt
exceptiones oppositæ, cum, vt supra relatum est, Chi
75 rographum habeat clausulas derogatorias † amplis-
simas, & comprehendat etiã minores, quia com-pre-
henduntur

hendantur in Bulla, etiam quod admitteremus sine verò præiudicio, quod sic concurrerent duo specialia, quòd scilicet constitutio comprehendat minores, & quòd minores etiam comprehendantur sub Chirographo, cum isto casu † vnum speciale veniat subordinatè post aliud, *Neuiz. consil. 2. nu. 23. Tiraq. de iur. const. possess. 3. part. limit. 5. numero 6. in fin. Surd. de alim. tit. 9. quæst. 44. num. 37. & seqq.* Aut verò in hoc casu adhibenda est sanatoria sanct. mem. Pauli Quinti, & ex modo ponderatis cessat omnis difficultas.

77 Denique non obstat, quòd, quando venduntur † bona minoris propter debita, incipiendum est à minus dignoscibus *l. magis puto, §. non passim. ff. de reb. eor.* Et præsupponatur adesse bona libera Valerij; Attamen quicquid sit de hoc, vt sæpius dictum est, constitutio dat facultatem liberè vendendi Castra, & bona, etiam quod sint ex pacto, & prouidentia, & fideicommisso subiecta, &c. Et solùm in §. 11. *incip. Quod si forsan* disponit, quòd si adsint alia bona talibus oneribus non obnoxia, illa subijciantur in locum bonorum oneribus obnoxiorum pro debitis venditorum, & sic, cum Constitutio comprehendat etiam pupillos, & habeat amplissimas derogationes, vt modo dictum est, per illam derogatum est dispositioni dictæ *l. magis puto.*

Ex quibus, & ex alijs deductis in voto sanct. mem. Gregorij XV. & latiùs in dicta decisione congregationis deputatæ per sancta mem. Paulum Quintum, extensa per Reuerendissimum D. meum Patriarcham Antiochenum, fuit conclusum, negotio maturè discusso, vnanimi Dominorum consensu, casum D. Pauli Aemilij, admisso etiam, sine veri præiudicio, quod constaret de fideicommisso ad illius fauorem, comprehendi in Constitutione Baronum, ita ut nullatenus ei competat restitutio † in integrum aduersus sen
78 tentiam prædictæ Congregationis, quæ transitum fecit in iudicatum, &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Lunen. Sarzanen. Oblationum. Luna 8. Februarij.

1627.

ARGVMENTVM.

Oblationes, quæ fiunt sacris imaginibus, spectant ad Parochum, & non ad Episcopum. Et quando tales oblationes fiunt ad certum vsum, tunc præcisè offerentium voluntas est seruanda, & harum administratio etiam spectat ad Parochum.

SVMMARIVM.

1 *Canonici de iure communi sunt Parochi, & exercent curam animarum.*

2 *Oblationes, quæ deferuntur sacris Imaginibus, an debeantur Episcopo, vel Parocho.*

3 *Parochus habet intentionem fundatã super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites suæ Parochiæ.*

4 *Episcopo solum debentur oblationes, quæ offeruntur sacris imaginibus, quando sunt extra omnem Parochiam.*

5 *Oblationes, quæ fiunt in Ecclesia Cathedrali spectant, non ad Episcopum, sed ad Archipresbyterum.*

6 *Parochus habet ius vniuersale intra limites suæ Parochiæ.*

Parochus est medius inter Deum, & Populum. numero 6.

Parochus, quemadmodum exhibet Populo quæ sunt Dei, ita vice versa exhibet Deo, quæ sunt Populi. num. 6.

7 *Altari, qui seruiunt, de Altari participant.*

8 *Oblationes, quæ fiunt à fidelibus ad certum vsum, tũc voluntas eorum præcisè seruari debet.*

9 *Administratio oblationum, quæ fiunt à fidelibus ad certum vsum, spectat ad Parochum, & num. 11. 12. & 18.*

10 *Parochus de oblationibus quæ fiunt à fidelibus ad certum vsum, debet fidelis administrator esse.*

Partim conuertendo in proprium vsum, partim erogando in concernentibus ad diuinum cultum, & partim ad pauperum inopiam subleuandam. nu. 10.

13 *In oblationum materia, plurimum est attendenda consuetudo.*

14 *Oblationum administratio, quatenus de Iure spectaret ad Episcopum, attamen potest ab ipso committi Parocho.*

15 *Rebuff. reprobatur, dum ei videtur, esse indecorum, quod Laici sint administratores sacrarum oblationum.*

16 *Decretum interpositum ab aliquo tamquam Gubernatore, Notario, &c. non prohibetur tamquam persona priuata illud impugnare, declara. numero 17.*

19 *Episcopus regulariter est executor piarum voluntatum.*

Ius Episcopi est generale, ius Parochi est speciale. n. 19.

DECISIO. XXXVII.

POst relatum mandatum de manutenendo, ventũ fuit ad disputationem super petitorio, & proposito dubio, Ad quem spectaret administratio oblationum, quæ Imagini Sanctissimi Crucifixi à fidelibus illuc religionis causa confluentibus, offeruntur, An ficlicet ad Episcopum, vel ad Capitulũ, Domini respondent pro Capitulo, cui fauet dispositio iuris communis, consuetudo eiusdem Ecclesiæ, & particularis conuentio inter partes inita.

1 Iure inquam communi, quia Canonici † sunt Parochi, & exercent curam animarum, & licèt antiquitus inter Doctores fuerit controuersia, An oblationes, quæ Sacris Imaginibus deferuntur, debeantur Episco
2 po, † vel Parocho, & multi partes Episcoporum tueantur, vt *Angel. in disput. incipien. In refulgenti. in 2. dub. Maluet. de oblation. in 4. dub. n. 14. Petr. de Vbald. de Canon. port. c. 4. q. 16. & refert Decian. consil. 16. sub n. 7. lib. 2.* Attamen verior, & hodie receptissima est sẽtentia, quòd siuè in Ecclesia Parochiali positæ sint huiusmodi Sacræ Imagines, siuè extra, intra tamen limi
3 tes Parochiæ, habet fundatã intentionem † Parochus super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites suæ Parochiæ, & ad eum spectant, vrgensque est textus in *cap. pastoralis, & ibi Canonistæ de his, quæ fiunt à Prælat. sine consen. capit. & text. in c. hanc. x. q. prima, & in c. dilectus de offic. ordin. vbi Abb. numero 4.*

4 *qui sublit versic. quoad primam*, Episcopo † solum deberi oblationes, quando Sacræ Imagines reperiuntur extra omnem Parochiam *Felin. ibidem in princip. & numero 3. & Abb. in cap. quoniam num. primo de decim.* vbi signanter, quod spectant ad Parochum, & non ad Episcopum *Capel. Tholos. decisio 483. Ferret. cons. 143. qui benè distinguit numero 2. 3. 4. Azor. Instit. moral. parte prima libro 7. capit. 38. quæst. 13. Decian.* qui fusè pro Parocho contra Episcopum in his oblationibus, quæ Iconi Sanctiss. Crucifixi offerebantur consuluit *d. consil. 16. per tot. lib. 2. Gutierez. Canon. qq. lib. 2. cap. 21. numer. 162. Modern. Benon. var. resol. libro 2. cap. 42. nume. 6. 7. & 8. Ricc. decis. Neapol. 170. num. 7. parte quarta*, & hanc eamdem opinionem videtur amplexus *D. Thom. in secunda secundæ quæst. 86. art. 2.* præsertim in responsione ad secundum argumentum, & expresse sequuta est *Rota in Aquilana nullitatis erectionis 20. Decembris 1610. coram R. P. D. meo Pirouano, quæ est decis. 256. parte 1. recent. & in Beneventana Spolij 2. Decembris 1585. & 2. Decembris 1587. coram Orano*, vbi dictum fuit, oblationes
5 † factas in Ecclesia Cathedrali spectare non ad Episcopum, sed ad Archipresbyterum, qui curam animarum ibi exercebat, &, idem respondit Sacra Congregatio Illustrissimorum interpretum Concilij Tridentini in vna Cauen. Ius enim vniuersale
6 habet Parochus † intra limites suæ Parochiæ, Mediasque est inter Deum, & Populum, Vnde quemad modum dogmata, & Sacramenta, quæ proueniunt à Deo, exhibet Populo, Ita vice versa exhibet Deo ea, quæ sunt Populi, nempe preces, & oblationes,
7 & qui Altari † seruiunt, de Altari participant, vt egregie ratiocinatur *D. Tho. dict. art. 2.*

Et quamuis hæc conclusio sibi locum vendicet, nisi oblationes, in certum vsum, ex Piorum offerentium voluntate, fuerint destinatæ, in dubio enim solummodo spectant ad Parochum; At quoties à
8 fidelibus † præstantur ad certum finem, vt in casu nostro pro Missis, & Fabrica, tunc ad Parochum nullo modo spectant, & voluntas eorum, qui eleemosynam, seu oblationes dederunt præcisè seruari debet, vt præcitati DD. monent, & præsertim *Addent. ad Capell. Tholos. d. decis. 483. Modern. Benon. dict. capit. 42. numero primo libro 2. Ricc. dict. decis. 170. numero primo, & Rota in Bracharen. oblationum 17. Decembris 1612. coram Reuerendissimo Patriarcha Pamphilio.*

Attamen aduerten. est, quòd non habet quidem fundatam intentionem Parochus, ad effectum, vt hoc casu oblationes conuertat in proprium vsum, cum debeant in vsum à largientibus destinatum erogari: verùm administratio † harum oblationum etiã
9 tali casu ad Parochum videtur spectare ex eodem iure Parochialitatis, & qua ratione oblationes spectãt ad Parochum, nisi fuerint in determinatum vsum datæ, eadem, immo, & maiori ratione ad eumdem Parochum spectat saltem administratio oblationum, quoties in certam causam sunt erogandæ, cum &
10 regulariter de istis oblationibus † Parochus debeat esse fidelis Administrator, ac dispensator, partim conuertendo in proprium vsum, partim erogando in ijs, quæ concernunt cultum diuinum, & partim ad pauperum inopiam subleuandam, vt per D. *Thom. loco prædicto*, & de harum oblationum distributione idem sancitum fuit in *can. Videtote, & can. quatuor*
11 *12. q. 2.* Et quòd huiusmodi oblationum solus † Parochus habeat administrationem dixit *Abb. in c. postulastis num. 2. vers. administrationem autem, de his, quæ fiunt à Prælat. sine consens. Capituli, & Ferret. d. consil. 143. num. 4. vers. & quod*; Et consequenter licèt Canonici non possint conuertere in proprium vsum, non tamen indè excludi debent à iure † administrandi, quod
12 in vim Parochialitatis illis competit.

Canonicis etiam suffragatur nedum Priuilegium Nicolai V. vetum etiam consuetudo, quòd semper huiusmodi administrationem oblationum ipsi exer-
13 cuerint, & in hac materia † oblationum plurimum attendendam esse consuetudinem, admittunt omnes, vt per *Marian. Socin. de oblation. libel. 18. numero 17. 18. 26. Maluet. cod. tract. parte 4. numero 62. Ferret. cons. 278. Decian. d. cons. 16. numer. primo Ricc. d. decis. 170. num. 2. & Modern. Roman. discept. Forens. c. 395. nu. 25. & ex Theologis admittit Sot. de iust. & Iur. lib. 2. q. 3. art. 2. vers. quicquid.*

Demum multum mouit Dominos tranfactio inita inter illos de Cataneis, & Canonicos, quæ & præsentia, & decreto Episcopi munita fuit, & in ea conuentum expresse, quòd oblationes, quæ Sanctissimo Crucifixo præstarentur, per duos Canonicos singulis annis eligendos, administrarentur, cum onere, vt in fine anni rationem redderent Capitulo, cum præsentia Episcopi, & propterea quatenus etiã
14 hæc administratio † de iure spectasset ad Episcopum, attamen potuit ab ipso committi Canonicis, vt in dubitabilioribus etiam terminis dixit *Felin. in d. cap. dilectus in princ. versic. vnde valet Dec. consilio 148. num. 3. Ferret. consil. 278. & Decium sequuta est Rota in Toletana eleemosynarum 24. Maij. 1619. coram R. P. D. meo Pirouano, Ricc. decis. 102. num. 2. in prax. & decis. Neapol. Cur. Episc. 170. parte 4.* Et quamuis Rebuffus dissentiat ab opinione Decij, quia illi indecorum videtur, quòd laici hiscè sacris oblationibus, quæ sunt de Sanctuario Dei, se ingerant, nihilominus hoc indecorum non est in Canonicis, & in his, qui Sacramenta populo exhibent, & opinio Rebuffi fuit
15 per Rotam † reprobata, quoties laicus non conuertit in proprios vsus oblationes prædictas, & sequitur *Ricc. d. decis. 170. nu. 11. & 12.*

Nec obstat, quòd Episcopus interfuerit transactioni, & decretum interposuerit ad effectum sedandi controuersias ortas inter Capitulum, & illos de Cataneis, & ideò non sibi præiudicauerit, quominus administrationem habeat in hiscè oblationibus, iuxtà *doctrin. Castrens. in l. Caius numero primo ff. de pignorat. act. & consil. 423. col. 2. lib. primo* vbi quod si quis
16 tamquam Gubernator interposuerit † decretum, non prohibetur tamquam persona priuata etiam impugnare illum actum, & idem de Notario, Tutore, & alio, qui ratione sui officij consensum præstat notant DD. *in l. cum quædam C. de administr. Tutor. Bart. in l. sicut §. non videtur ff. quibus mod. pign. vel hypotheca solu. Cephal. consil. 148. num. 23. Menoch. consil. 58. num. 7. & late Surd. decis. 153. nu. 17. & consil. 365. nu. 21. & seqq.* Quoniam hæc theorica vera est quoties
19 quis duplicem † repræsentat personã, & ideo Agenti tamquã priuatæ personæ non obstat, quod fecit tamquã publica, & in his terminis loquuntur pcitati DD. vt benè per *Zucchard. in l. 1. nu. 118. & 119. C. de pact.*

et Surd.

Sard. dict. decis. & quando id egit, ad quod cogi poterat, Verùm hoc non applicatur casuinostro, quia Episcopus, & in eo quod fecit in transactione, & quòd modo agit in hoc Iudicio, semper consideratur tamquam idem Episcopus, non autem tamquam diuersa persona, neque ad illud decretum constat, quòd ratione officij cogi potuisset: Et cessat omnis difficultas, quia etiam circumscripta dicta transactione, non tamen ius aliquod competebat Episcopo in his oblationibus, vel in earum † administratione; sed id competebat Capitulo, cum iure, ac vice Parochi fungatur, vt supra dictum fuit, & sic non videtur, quod transactio nouum præiudicium intulerit Episcopo. 18

Neque obstat, quòd Episcopus regulariter sit executor † piarum voluntatum, quia ius Episcopi est generale, ius autem Parochi, quod repræsentat Capitulum, est speciale, & ideò hoc præualet, vt benè per *Decian. d. consilio 16. numero 17. & seqq. & numero 21. verſic. non obstat*; Et quoniam licèt sit executor, non tamen impedit, quin potuerit tale ministerium alteri demandare, nec in totum à se abdicauit, quia Canonici tenentur singulis annis rationem reddere administrationis Capitulo, præsente eodem Episcopo, vt in transactione cauetur, & propterea Episcopus poterit inuigilare, ne voluntates eorum, qui oblationes dederunt, defraudentur, & vt illæ oblationes prouidè pro Missis, & fabrica erogentur. 19

Et ita vtraque parte informante &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana seu Romana fructuum Dotis. Luna 1. Februarij 1627.

ARGVMENTVM.

Dotis fructus, an debeantur postquam solutum est matrimonium. Arbitri, quando possint se extraiudicialiter informare.

SVMMARIVM.

1 *Fructus dotis post obitum vxoris non debentur, etiã superstitibus liberis.*

Matrimonij onere remoto, non debentur fructus dotis, alias esset vsura, & hoc procedit etiam adsit conuentio, num. 1.

2 *Solutum indebitè, quando agitur ad effectum illud probandi, & repetendi, requiritur præcisa, & concludens probatio.*

3 *Compromissum factum cum facultate cognoscendi, et procedendi de facto. Sequitur quod arbitri possint se extraiudicialiter informare.*

4 *Debitor, vt constituatur in mora, sufficit interpellatio etiam extraiudicialis.*

5 *Interesse damni Emergentis potest declarari ad rationem quattuor pro centenario.*

6 *Arbitro asserenti de rebus extraiudicialibus creditur, si facultatem habet informandi se extraiudicialiter.*

7 *Decis. in causa Romana fructuum dotis. 12. Maij. 1625. coram Reuerend. P. D. Decano. Coccino declaratur.*

DECISIO XXXVIII.

POst solutiones factas ad rationem scutorũ quattuor pro centenario quolibet anno vigore laudi R.P.D. Varesij, & bo.me. Stephani Gratiani, Bernardinus Scottus cepit prætendere esse locum repetitioni, ex quo post obitum vxoris bo.me. Theophili fru-
1 ctus † dotis non debentur etiam superstitibus liberis, cum remoto onere matrimonij esset Vsura, nec conuentio suffragaretur, vt fuit dictũ *in Romana fructuũ Dotis 12. Maij 1625. coram R.P.D. Decano*, & propterea coram bo.m. Buratto fuit datum dubium, an esset locus repetitioni pecuniarum post obitum mulieris pro fructibus dotis, & pro tali summa, & Domini pro nulla summa repetitioni locum esse declararunt. Moti fuerunt quia cum agatur ad effectum proban-
2 di, & repetendi † indebitè solutum, requiritur præcisa, & concludens probatio, quod ex causa indebiti fuerit solutum, & sufficit per possibile excludere actorem agentem *Bartol. in l. cum de indebito numero 4. ff. de probat. Alexan. consil. 83. numero primo*, & fuit dictum *in Romana sponsionum 8. Decembris, & 29. Nouembris 1613. coram bo.me. Buratto, & in Romana repetitionis indebiti 29. Aprilis 1622. coram R.P.D. Merlino.*

In casu de quo agitur cum fuerit factum compro-
3 missum † cum facultate cognoscendi, & procedendi etiam de facto sequitur quod Arbitri poterunt se extraiudicialiter informare absque eo quod probationes in actis appareant *Compostell. in casi Capitulum num. 25. Ioan. Andr. num. 39. de rescript. Aegid. decis. 568. circa med. Pan. decis. 140. numero primo, & secundo libro 2. in correct.* & fuit dictum *in Vercellen. Coadiutoria 28. Ianuarij 1608. coram bon. mem. Cardinali Lancellotto.* Vnde extraiudicialiter Arbitri potuerunt, & præsumuntur informati non solum, quòd aderat interpellatio, & mora, vel ex probatione extraiudiciali, vel ex propria confessione Bernardini, &
4 data † interpellatione etiam extraiudiciali, debitor constituitur in tali mora, vt interesse debeatur, tàm vigore statuti cap. 137. *libro primo*, quàm de iure communi *l. mora ff. de Vsur. l. Titia §. Vsuras de leg. 2. l. qui Romæ §. coheredes vbi Soccin. numero 8. de verbor. obligat. Menoch. de arbitr. libro 2. cas. 220. num. 25. & 26.*

Sed etiam quod Theophilus ob retardatam solutionem dotis maiora interusuria suis Creditoribus
5 soluebat, & sic ratione † damni emergentis Arbitri potuerunt declarare interesse ad rationem quattuor pro centenario *Paul. de Castr. in l. centum capua, ff. de eo quod cert. loc. Ias. in l. fin. ff. eod. Felin. in c. cum venerabilis numero 7. de except. Rota Ianuen. decis. 78. nu. 11. in fin. & 12.* & Gratiano vbi ex Arbitris ita asse-
6 renti *in appendice 427.* ob facultatem informan. † se extraiudicialiter fides adhibenda videtur. *Menoch. cons. 384. num. 20. Zabar. cons. 139. nu. 7.*

Tanto magis in hanc sententiam Domini inclinarunt, quia taxatio ad rationem quattuor pro centenario quolibet anno visa fuit admodum æqua, & moderata, & propterea non esse locum repetitioni ex supradictis.

Ex qnibus apparet ſupraſcriptam deciſionem R. P. D. Cocini Dreani in Romana fructuum dotis 12. Maij. 1615. non applicari in iſto caſu repetitionis, in quo concurrit præſumptio extraiudicialis informationis, tam interpellationis, quam damni emergentis.

Et ob mortem bo. mem. Buratti iſta deciſio iuxta DD. Vota per me fuit extenſa, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Sylue Puer. 26. Februarij. 1627.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia ſpolij. Et an emptio rei propriæ, illud poſſit purgare.

SVMMARIVM.

1 *Decretum, ſeu mandatum de adiudicando, non habet vim actualis adiudicationis.*

2 *Spolium eo magis intrat, quando poſſeſſio eſt capta propria auctoritate.*

3 *Spolium, quando videatur ab initio purgatum, & remiſſum. & nu. 9.*

4 *Promittens de rato pro aliquo, nullum præiudicium illi affertur, niſi ſecuta eius ratificatione.*

5 *Ratificatio non inducitur ex ſola ſcientia, ſine actu poſitiuo, ex quo inferatur, vel expreſſus, vel neceſſarius conſenſus.*

6 *Emptio rei propriæ ſiue ſit facta ſcienter, vel ignoranter non tenet.*

7 *Iudicis auctoritas, etiamſi erretur in iure, & circa factum proprium cauſat bonam fidem.*

8 *Emens rem propriam, in eo non adeſt conſenſus emendi.*

9 *Deciſ. 768. par. 2. in recent. & DD. declarantur.*

10 *Spolii renunciatio, ſeu remiſſio, dicitur donatio.*

11 *Remiſſio eſt ſtricti iuris, & non comprehendit, niſi quod eſt expreſſum.*

DECISIO. XXXIX.

FVit in hac cauſa deciſum die 3. Iunij præteriti intrare ſpolium ad fauorem Franciſci, & fratrum de Fabijs contra D. Antoninam de Fabijs, & D. Angelum Clauariũ eius auctorem, cuius deciſionis fundamenta, quæ Dominis placuerunt, eò tendunt, q Iudex nulliter, & iniuſtè de anno 1599. Syluam, de qua agitur adiudicauerit prædicto Angelo: quibus nunc vnum non minus releuans annectebatur, quòd non conſtat fuiſſe ſubſequutam actualem adiudicationem iuxta *text. in l. 1. & tot. tit. ff. ſi in cauſ. iudic.* ſed
1 ſolum † decretum, ſeu mandatum de adiudicando, quod non habet vim actualis adiudicationis. *Modern. lib. 3. diſcept. Forenſ. cap. 555. ex num. 32. Rot. deciſ. 725. num. 3. par. 2. recent. & in Rom. pecudum 14. Nouembris 1611. coram Illuſtriſs. D. Card. Caualerio*, Vnde cum propria auctoritate poſſeſſio per Angelum
2 † capta fuerit eo magis intrat ſpolium *l. ſi quis in tantam cum vulg. C. vnde vi.*

Sed quia hodie dum retinebatur dicta deciſio con-
ſiſtit ex nouiter productis, quod poſtea idem Angelus de anno 1601. cum narratiua dictæ adiudicationis ſibi factæ retrouendidit eamdem ſiluam eodẽ pretio quo ſibi fuerat adiudicata ſupradictis Fratribus de Fabijs nempè Innocentio, & Honufrio præſentib. pro ſe ipſis, ac pro Hortenſio, Franciſco, & Mario eorũ Fratribus abſentibus, quibus de rato promiſerũt
3 videbatur quod quicquid ſit de ſpolio † ab initio illud fuit purgatum, & remiſſum per dictam retrouenditionem *iuxt. ten. in l. ſi aliquam rem verſ. nam & ſi rem meam ff. de acquir. poſſ. Abb. & Bero. in cap. 2. reſtit. ſpoliat. Pariſ. conſil. 11. per tot. lib. 4. & Menoch. de retin. rem. 1. num. 281. Rot. deciſ. 768. nu. 8. par. 2. recent.*

Sed nihilominus Domini ſoluerunt durare adhuc ſpolium, & ſic ſtandum eſſe in deciſis, etiam quoad omnes Fratres, nam quoad abſentes, nempè Franciſcum, Alexandrum, & Dominicum non ſequuta eo-
4 rum † ratificatione res caret omni dubio, vt eſt in pũcto *text. in l. ſi. & ibi Bart. ff. pro empt. Benintend. deciſ. 38.*

Neque obſtat, quoad Franciſcum quod ipſe alias produxit in iudicio dictum inſtrumentum venditionis, quia id fecit in alio iudicio, & procuratorio nomi-
5 ne dictæ Antoninæ eius Matris, vnde ex ſola † ſcientia ſine actu poſitiuo, ex quo inferatur, vel expreſſus, vel neceſſarius conſenſus non inducitur ratificatio *Rot. deciſ. 535. num. 12. par. 1. recent.* Quo verò ad Alexandrum, & Dominicum non releuat, quod Hortenſius, & Honufrius fuerint à Patre deputati adminiſtratores hæreditatis, quia de hoc non conſtat, & quã de probaretur non prodeſſet, ex quo emptio non fuit facta nomine prædictorum Alexandri, & Dominici. *ad text. in l. ſi ego. ff. rem. rat. haber.*

Quo verò ad alios nempè innocentium, & Hortenſium emptores, & Honufrium, qui paulo poſt dictam venditionem expreſſe ratificauit, & Marium qui generaliter renunciauit omnibus litibus, cauſis, & prætenſionibus motis, & prætenſis, & quæ prætendi poſſent ſuperdicta ſilua, & acceſſit prodictã D. Antonina cui dictus Angelus de anno 1611. vendidit dictã ſiluã, verſatur maior difficultas ſed fuit ſublata, quia dicta venditio ſtante nullitate, & iniuſtitia dictæ adiudicationis, & ſic cum præſuppoſito præcedẽtis ſpo-
6 lij fuit nulla, quia fuit emptio † rei propriæ, quæ ſiuè ſcienter, ſiuè ignoranter facta non tenet *l. fuę rei ff. de contrah. empt. cum vulg.* adeò, vt non poſſit ſuſtineri ratione poſſeſſionis *iuxt. tex. d. l. ſiliquam rem & l. ſi in emptione, §. rei ſuæ ff. de contrah. empt.* quia dum per actionem ſpolij poſſeſſio poterat auocari, nec quoad poſſeſſionem emptio fuit valida, *vt notat Bart. in d. §. rei ſuæ.*

Non obſtat ſi dicatur quod quamuis emptio fuit nulla, quia tamen in ea facta fuit mentio de dicta adiudicatione, vnde ſpolium emanauit, fuit illud remiſſum, nam imò indè clarè conſpicitur, quod dicti Fratres emptores credebant d. adiudicationem fuiſſe valida, & ex ea dominium ſyluæ in Angelum fuiſſe translatum, aut ſaltem illam iuſtè poſſidere; cum, n. adiudicatio facta fuerit iudicis auctoritate, meritò fratres emptores crediderunt, quod fuit valida, itaut ad effectum, de quo agitur, propter d. iudicis auctori-
7 tatem † debeat admitti eorum credulitas, quamuis fuerit error in iure, & circa proprium factũ. *Rot. deciſ. [illegible] 99. p. 1. diuerſ. & in d. deciſ. 535. nu. 12.*

Vnde

Vnde cum re vera ſylua non eſſet Angeli, ſed pro-
8 pria emptorum non adfuit in eis† conſenſus emendi, niſi cum tacito, & virtuali præſuppoſito validę adiudicationis, *l. nihil conſuetui, §. non videtur, ff. de reg. iuris*, & facit *text. opt. in l. & ſi conſenſum, §. 1. ff. de contrahend. empt. ibi, ſi rem meam mihi ignoranti vendideris, & iuſſu meo alij tradideris, non putat Pompeius dominium in eum tranſire, quoniam non hoc mihi propoſitum fuit, ſed quaſi tuum dominium ad eum tranſire*, nõ enim credendum eſt, nec cadit ſub bono ſenſu, quòd ſi fratres Fabij credidiſſent, & fuiſſent certiores facti de nullitate adiudicationis, & ſic quòd non amiſerunt dominium ſyluæ illam emiſſent, ideò enim emebant, vt ſua fieret, ergo putabant ſuam non eſſe, quòd clarè legitur in d. inſtrumento venditionis, dum Angelus venditor in illo ſibi retinuit dominium ſyluæ interim dum Fabij emptores ſoluerent pretium, & alia præmiſſa adimplerent, ergò credebatur per d. adiudicationem Angelum fuiſſe effectum dominium, & accedit quòd nullitas d. iudicationis non potuerit ex proprio facto fratrum emptorum, ſed ex non facto iudicis, & Angeli venditoris, ob non ſeruatas per eos ſolemnitates requiſitas in adiudicatione.

9 Vnde ex d. venditione non fuit remiſſum † ſpoliũ, quòd tunc ne dum intentatum, ſed nec detectum adhuc erat, ſed potius fratres ſpoliati iuſto errore exiſtimabant eos tam à dominio, quàm à poſſeſſione cecidiſſe iuxta diſtinctionem, quam facit *text. in l. ſi aliquã rem in princ. ff. de acquir. poſſeſſ. Pariſ. de reſignat. lib. 13. quæſt. 5. num. 48. Onded. conſil. 66. num. 55. lib. 1. Rot. d. dec. 535. per tot, par. 1. rec. & dec. 662. num. 6. & ſeqq. par. 2.* Doctores autem ſupra in contrarium citati, &
10 *d. deciſ. Rot. 768. † num. 8. par. 2. rec.* dum dicunt per contractum initum poſt ſpolium ſuper re, in qua fuit commiſſum cenſeri illud remiſſum, loquuntur quando ſpolium erat iam intentatum, aut detectum.

11 Quibus etiam accedit, quòd renunciatio † ſeu remiſsio ſpolij dicitur donatio, quæ in effectu regulariter non differunt, *Dec. in l. poſtquam liti, num. 11. C. de paſt. Ripa in l. ſi vnquam. quæſt. 11. C. de revoc. donat. Couar. lib. 3. variar. cap. 4. & 8.* quos refert, & ſequitur *Menoch. de arbitr. iudican. addit. ad caſ. 496. num. 10.* igitur dum capi poteſt limitata voluntas emendi, cum præſuppoſito validæ adiudicationis, de qua cõtrahẽtes meminerunt, non debet præſumi ſcientia ſpolij, & ſic voluntas renunciandi, ſeu donandi, *l. cum de indebito, ff. de probat.* maximè quia cum remiſſio † ſit ſtricti iuris non comprehẽdit niſi id, quod expreſſum eſt, ita vt non extendatur ad alios caſus, *Dec. conſil. 379. num. 3. Alex. conſil. 18. lib. 2. Vin. deciſ. 316. & dec. 211. num. 59. Decian. reſponſ. 7. num. 55.* vbi quod hoc multo magis procedit in renunciatione tacita, quæ nunquam extendi debet, niſi quatenus neceſſario ex ipſo actu infertur, & plenius, *Rot. in d. deciſ. 535. per tot.*

Ex quibus per renunciationem litium, & prætenſionum factam per Marium, & d. acceſſionẽ pro Anconina non poteſt deſumi in eo voluntas renunciandi ſpolio, tum quia factæ fuerunt ſub conditione, quatenus ipſe fuiſſet hæres Antoninæ matris ſuæ, & ei ſuccederet in dicta ſylua, tum etiam quia fuerunt factæ cum præſuppoſito validæ adiudicationis, & validæ venditionis, vnde applicantur in eo omnia ſuperius dicta.

Et ita verum &c.

REVERENDISS. P. D. DVNONET.

Florentina Fideicommiſſi de Cambijs. Veneris 26. Februarij. 1627.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio vna, quando eſt facta de aliqua parte bonorum, & poſtea in alijs bonis eſt facta altera ſubſtitutio, in iſta vltima adſit clauſula, vt ſupra, operatur, vt in omnibus ſit obſeruandum, quicquid in prima ſubſtitutione eſt diſpoſitum.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, vt ſupra, eſt repetitiua præcedentium, ſicut etiam verbum, ſimiliter.*
2 *Succedendi ordo eſt proprius vinculorum, & fideicommiſſorum perpetuorum. & nu. 3.*
4 *Maſculinitatis qualitas ſemper repetita in ſubſtitutionibus ſuadet teſtatorem ſub nomine filiorum voluiſſe etiam comprehendere nepotes.*
5 *Ex alienationis ſtrictiſſima prohibitione facta à teſtatore, deſumitur efficaciſſima coniectura perpetui fideicommiſſi.*
6 *Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando poſt eos teſtator ſubſtituit agnatos, & illis deficientibus piam cauſam.*
7 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando eorũ ſubſtitutio collata eſt in remotiſſimum tempus, & num. 15.*
8 *Coniecturæ plures ſimul iungi poſſunt, ad hoc vt ſuffragentur.*
9 *Filiorum appellatione veniunt nepotes, concurrentibus adminiculis.*
Quod procedit etiam, quando agitur de tranſuerſalibus teſtatoris. num. 9.
10 *Dictio, vt ſupra, operatur, vt omnes conditiones factæ in prima diſpoſitione, de nouo ſint de verbo ad verbum expreſſæ in ſecunda. num. 11.*
12 *In ſubſtitutionibus, ſi plures ſint vocati alternatiuè, intelliguntur vocati ordine ſucceſſiuo.*
13 *Deciſ. in cauſa Roman. fideicommiſſi de Bonadies coram bo. me. Card. Mellin. declaratur.*
14 *Subſtitutiones, quando ſunt vulgares, tunc ſufficit in vno verificari, nam vna impleta omnes corruunt.*

DECISIO XL.

DE anno 1548. Petrus de Cambijs ſuum vltimum condidit teſtamentum, quod eſt bipartitum in prima parte hæredem ſuum vniuerſalem in bonis immobilibus, & patrimonialibus, quæ habebat Florentiæ Silueſtrum de Cambijs eius fratrem germanum inſtituit, eidemque primo loco eius filios, & nepotes maſculos in infinitum ſubſtituit, & his pariter ſine filijs maſculis deficientibus ſecundo loco ſubſtituit filios legitimos, & naturales maſculos in infinitum Nicolai de Cambijs fratris conſobrini, quibus etiam ſimili modo deficientibus, filios maſculos legitimos, & naturales, & legitimos Laurentij de Cambijs eius ſecundi conſobrini tertio loco ſubſtituit. Quibus vt ſupra deficientibus, quarto loco ſubſtituit filios ma-

ſculos legitimos, & naturales Iacobi de Cambijs patruos ſecundi Conſobrini, & illis demum deficientibus vt ſupra vltimo loco ſubſtituit Hoſpitale Innocentiũ Ciuitatis Florentiæ.

In ſecunda verò parte in alijs bonis alibi exiſtentibus inſtituit eundem Silueſtrum fratrem, & Petrum Gallianum eius ex Sorore Nepotem æquis portionibus, quos inuicem ſubſtituit hoc modo, nempè Silueſtro ſine filijs maſculis decedenti Petrum quandiu vixerit. Petro verò deficienti in dicta portione Silueſtri, quæ peruenerit ad Petrũ ſubſtituit filios Nicolai Conſobrini ſupradicti, & alios prout ſupra de bonis Florentiæ diſpoſuit. Petro verò Galliano cohæredi in eius portione ſubſtituit eiuſdem filios legitimos, & naturales in infinitum, & fœminas primi gradus. Illis verò deficientibus Silueſtrum, aut eius filios, aut Nicolai, vel Laurentij, vel Iacobi iuxta formam, conditiones, & qualitates, ſupra in diſpoſitione bonorum Florentiæ ſubſtituit.

Deceſſit Petrus Gallianus alter cohæres, cui ſucceſſit vnica filia. Deceſſit etiam Silueſter, ſuperſtite Petro filio legitimo, & naturali, cui portio Galliani per obitum eius filiæ obuenit; Qui Petrus demũ deceſſit ſine liberis inſtitutis hæredibus Hoſpitale, & Eccleſia Sancti Ioannis Baptiſtæ, Nationis Florentinæ de Vrbe.

Stolquia Antonius, & Petrus Ioannes fratres de Cambijs deſcendentes per lineam maſculinã ex Laurentio, tertio loco in dicto teſtamento Petri vocato, prætendebant ſe vigore ſupradicti teſtamenti eſſe vocatos ad dictam portionem Galliani, ideò inſtantibus illis propoſui dubium. An dicti Fratres eſſent vocati ad portionem Petri Galliani ex teſtamento Petri ſenioris de Cambijs. Quo propoſito DD. vnanimi cõſenſu eſſe vocatos reſponderunt.

Et quoad fideicommiſſum factum de bonis in Ciuitate Florentiæ, & in eius diſtrictu exiſtentibus ad qđ ſecundum fideicommiſſum eſt relatiuum DD. non dubitarunt quin adhuc duret, & ſic quod Petrus Ioannes, & Antonius fratres deſcendentes per lineam maſculinam à Laurentio ſint vocati, ex quo Petrus teſtator fecit perpetuum fideicommiſſum inter omnes deſcendentes maſculos ſupra vocatos ad quod probandum concurrunt omnes coniecturæ à Doctoribus ad fideicommiſſum perpetuum inducendum ponderari ſolitæ.

Prima Coniectura oritur ex quo Petrus teſtator in ſubſtitutione filiorum Silueſtri, & Nicolai repetijt, & vſus fuit verbo, in infinitum, quod cenſetur repetitũ
1 in ſubſtitutione filiorum Laurentij per clauſulam †(vt ſupra) & per verbum (ſimiliter) *Decian. reſp. 31. num. 137. lib. 2. Surd. conſil. 336. num. 9. Ruin. conſil. 139. num. 21. in fin. l. 3. Rot. in recent. dec. 718. numer. 2. & 3. p. 2.* Vbi habetur, quòd hæc concluſio eſt indubitata.

Secunda coniectura eſt, quia teſtator voluit obſeruari formam fideicommiſſorum perpetuorum digrediendo ad plures ſubſtitutionum gradus, quia primo loco vocauit fratrem, & eius filios deinde Conſobrinum, & eius filios in infinitum. Tertio Conſobrinum, & eius filios, deinde alium Conſobrinum ſecundum & eius filios, vt ſupra, & ſic etiam in infinitum. Qui
2 ſuccedendi † ordo eſt proprius vinculorum, & fideicommiſſorum perpetuorum. *Menoch. li. 4. præſumpt. 68. num. 10. Decian. conſil. 102. num. 17. l. 2. vbi de communi teſtatur Cephal. conſil. 476. num. 25. Cravet. conſ. 98. in fin. Surd. conſ. 344. nu. 7. & conſ. 529. num. 3. Honted. conſil. 54. num. 35. & 36. lib. 2.* Vbi de veriori & receptiori, & quod res eſt in tuto, quando concurrit alia coniectura etiam leuis. *Bellon. Iun. conſ. 50. num. 28. &*
3 *29.* Vbi de veriori, & receptiori, & quando † adiuuatur alijs coniecturis caret omni difficultate, *Rotain recent. deciſ. 146. num. 8. & dec. 266. nu. 14. p. 1.* Et fuit dictum in Imolen. fideicommiſſi 2. Martij 1622. coram bon. mem. Vbaldo, & in Senogallien. fideicommiſſi 11. Maij 1626. coram bo. me. Remboldo.

Tertia coniectura oritur ex quo teſtator ſemper re-
4 petijt qualitatem † maſculinitatis, quæ qualitas conſiderata in filijs, cum concurrat etiã in nepotibus ſuadet teſtatorem ſub nomine filiorum voluiſſe comprehendere etiam Nepotes, vt in ſpecie deducunt, *Cart. Iun. conſil. 111. num. 10. & ſeq. Becc. conſ. 221. nu. 7. & 8. cum alijs per Bellon. Iun. conſ. 2. nu. 23. fusè relatis per Rouit. conſ. 50. num. 19.*

Quarta coniectura deducitur ex ſtrictiſſima prohi-
5 bitione † alienationis facta à teſtatore, ex qua deſumitur efficaciſſima coniectura perpetui fideicõmiſſi *Menoch. præſumpt. 68. l. 4. num. 15. Molin. lib. 1. de Hiſp. primog. c. 5. per tot. Mantic. de coniect. vlt. volunt. tit. 6. num. 5.* Quod tanto magis procedit quando Teſtator reddit rationem prohibitionis, ex quo quando inſtituit Silueſtrum, ei iniunxit, quod nullo modo poſſet alienare dicta bona, ſed quod poſt eius mortem deuenirent ad eius filios, & Nepotes in infinitum, & hic ſine filijs maſculis deſcendentibus ad filios Nicolai in infinitũ ſucceſſiſſe apponendo omnes ſubſtitutiones, de quibus ſupra, quo caſu cum appareat Teſtatorem voluiſſe prohibitionem realem facere, exten- 2
ditur ad omnes ſubſtitutos, vt benè in his terminis per *Decian. d. conſ. 102. nu. 27. & 29. lib. 2.*

Quinta cõiectura deſumitur, quia vltimo loco fuit ſubſtitutum Hoſpitale, cuius fauore cenſentur vocati 3
6 † poſiti in conditione ad hoc, vt bona poſſint tandẽ ad illud deuenire, deficientibus omnibus in conditione poſitis, vt optimè deducunt *Decian. d. conſil. 102. nu. 21. & ſeq. d. 2. Rimin. Iun. conſil. 21. num. 50. & 51. Iaſ. in l. ſi quis id quod num. 22. poſt medium ff. de iuriſd. omn. iud. Surd. conſil. 539. num. 5.* Vbi etiam de communi atteſtatur *Rot. deciſ. 434. nu. 2. parti recent.*

Sexta, & vltima coniectura eſt, quia filij Laurentij vocati ſunt poſt obitum omnium deſcendentium Silueſtri, & Nicolai in infinitum, vnde cum ſubſtitutio- 1
filiorum Laurentij collata ſit in remotiſſimum tempus, nempè poſt extinctam lineam Silueſtri, & Nicolai, quo tempore impoſſibile erat extare filios primi gradus Laurentij, & ideo veriſimile eſt teſtatorem cogitaſſe tunc non extituros filios primi gradus Laurẽ-
7 tij. Vnde filiorum † appellatione dicendum eſt nepotes comprehendere voluiſſe iuxta receptiſſimam opp. *Imol. in l. gallus §. inſtituens num. 48. verſ. vel poteſt dicere ff. de lib. & poſt. quam ſequuti ſunt Rub. Alex. conſ. 48. num. 9. circa medium verſic. item ex quo ſubſtitutio, Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 8. num. 22. Peregr. de fideicom. art. 22. num. 50. Ruſt. ad l. cum anus lib. 6. c. 12. num. 4.* Vbi plurimos refert Imolam ſequentes Rota in Tuſculana fideicommiſſi 15. Aprilis 1619. coram R. P. D. meo Decano, & in Bonon. fideicõmiſſi de Deſideriis 20. Martij, & 26. Iunij. 1626. coram R. P. D. meo Merlino, quæ optimè reſpondet contrarijs.

Ex

Ex quibus omnibus coniecturis, licèt aliquæ separatim considerateæ possent habere aliquas difficultates, attamen non est dubium † quin simul vnitæ suffragari videantur *Beron.consil.104.nu.12.in fin.lib.2.Bellan.Iun.cons.50.nu.33.Seraph.dec.1229.nu.13.Rot.dec.266.num.19.par.1.recent.* Vbi quod coniecturæ ad istum effectum simul iunctæ considerari debent, non autem separatim discuti.

Non obstat, quòd testator loquutus fuerit discretiuè modo de filijs, & modo de nepotibus, & ideò in substitutione facta de filijs Laurentij non veniant nepotes; maxime cum hic agatur de transuersalibus testatoris; quia ex serie testamenti apparet testatorem non posuisse nomen filiorum discretiuè, sed habuisse pro synonymis, & præsertim, dum, postquam vocauit filios Laurentij, subiunxit (quibus deficientibus sine liberis masculis, vt supra, substituit filios masculos naturales, & legitimos Iacobi) vt post alios Rota respondens fundamento discretiuæ loquutionis in dicta Bononien. de desiderijs coram R.P.D. meo Merlino *Bellon.Iun.consil.2. numer.35. ad fin. cum duobus sequen. & num.39. versic. quia respondeo*, Rota in Vrbeuetana Castrorum 10. Iunij 1588. coram bo. me. Cardin. Platto. Et demum ista difficultas satis tollitur ex
9 supradictis coniecturis, † quibus concurrentibus filiorum appellatione veniunt nepotes, vt dixit *Rota decis.667.nu.4.p.2.recent.* Quod procedit etiam quando agitur de transuersalibus testatoris, *Alex. cons. 28. nu.9. ante medium versic. non obstat id, quod dixi. Simon de Pret.consil.56.num.9. Peregr. consil.40. num.41. cū pluribus seqq.lib.6. Rota in prælegata decis.* Bononien. fideicommissi de Desiderijs, in qua etiam aliæ decisiones concordantes recensentur.

Quibus ita firmatis, & stante existentia suprà dicti fideicommissi de bonis Florentiæ DD. non dubitarūt quin secundum fideicommissum de alijs bonis extra Ciuitatem Florentiæ, & eius districtum existentibus adhuc duret. Quia Testator in portione Petri Galliani, de qua agitur eo decedente sine filijs masculis, & mortuis filiabus primi gradus, qui fuit casus sequutus, fecit in dicta portione eisdem substitutiones, & iuxta eandem formā, conditiones, & qualitates, quibus supra disposuit de bonis in Ciuitate Florentiæ existentibus. Sed sic est, quod per existentiam dd. Antonij, & Petri Ioannis fratrum adhuc durat vinculū in eorum fauorem in bonis Florentiæ, vt dictum est supra, ergo pariter dicendum est, quòd duret, etiam in portione Petri in alijs bonis vigore dictionis repetitiuæ. *Decian.resp.31.nu.127.lib.1.* Quæ dictio
10 † operatur perinde ac si omnes substitutiones factæ in prima dispositione super bonis patrimonialibus in Ciuitate Florentiæ positis, de nouo essent de verbo ad verbum specialiter expressæ in secunda dispositione facta de alijs bonis extra Ciuitatem Florentiæ sitis. *Simplus consil.312.num.6. & seq. Paris.consil.19.nu.70. & 71.lib.2. Honded.consil.78.nu.20. & 40.lib.1. Peregr. de fideicom.art.19.num.17. Decian.consil.41.num.1.lib. 1. Areo consil.155.num.1. Dec. consil.227.num.3. vol.*
11 *1.* vbi quod si prima substitutio † est facta vulgariter, & per fideicommissum, & deinde fiat secunda substitutio simpliciter adiecto tamen hoc verbo (vt supra) censetur secunda substitutio expressè eodem modo facta, quo illa prima, & ab ea nihil differt. Sed cōprehendit, & comprehenditur ad eosdem casus. Ita mecum

fil.435.nu.15. Peregr. fideicom.art.16.nu.15.

Neque obstat, quod testator alternatiuè loquutus fuerit ibi (quod bona reuertantur ad Siluestrum, ad eius filios, aut filios Nicolai, vel Laurentij, vel Iacobi) quæ alternatiua eo ipso dicitur verificata quo vnus ex prædictis successit, quia pluribus vocatis alter
12 natiuè † in substitutionibus intelliguntur vocati ordine successiuo, vt vnus post alium succedere debeāt, *Rain.consil.163.num.9.l.1. Natt.consil.470.nu.2. Cepol. cons.656.num.35.* Et cessat omnis difficultas, quia ista alternatiua declaratur ex subsequentibus verbis secundum formam, conditiones, & qualitates suprapositas in bonis existentibus Florentiæ, in quibus ex supradictis clarum est fideicommissum.

13 Nec pariter obstat decisio † in Romana fideic. de Bonadies 11. Aprilis 1603. coram Illustriss. Card. Mellino, quia bene aduerterunt DD. quod alternatiua in hoc casu non est simplex, sed relatiua ad similes substitutiones factas in primo fideicommisso de bonis Florentiæ per hæc verba (iuxta formam, & conditiones, ac qualitates) quæ ex vi dictæ relatiuæ censentur inesse in hac postrema substitutione, *Rota decis. 36.num.1.p.3. recent.* Sed in casu illius decisionis de
14 Bonadies Rota dixit substitutiones esse † vulgares, vnde merito sufficiebat in vno verificari, nam prima impleta omnes corruunt, *l. si mater 33. §. si filius ff. de vulgar.* Non sic in præsenti casu, in quo testator voluit prouidere quando defecisset linea Nicolai, & primo dum Laurentij, & deinde Iacobi, vt inde succederet Hospitale.

Ex qua testatoris prouidentia infertur ad coniecturam digressionis ad plures gradus substitutionum, & ad vocationem loci Pij, quæ non est vnica substitutio prout dicitur in dicta decis. de Bonadies, sed sunt plu-
15 res, † & successiuè inter se distinctæ, quæ bene veniūt ad coniecturandam voluntatem testatoris in vocatione Petri Ioannis, & Antonij, *Honded.cons.34.nu.34. & 35. lib.2. Leciand.cons.102. nu.7. lib.2. cum aliis supra allegatis.*

Et ita vtraque parte informante concluſum.

REVERENDISS. P. D. PIROVANO.

Nucerina Iurisdictionis, Luna. 1. Martij. 1627.

A R G V M E N T V M.

Episcopus habet iurisdictionem in tota sua Diœcesi, tam de iure communi, quam vigore Concilij Trident. Et qui sint actus, cum quibus probatur, quod Episcopus habuerit iurisdictionem in aliqua Ecclesia.

S V M M A R I V M.

1 *Episcopus habet iurisdictionem in tota sua Diœcesi, tā de iure communi, quam vigore Concily Trident. numero 2.*

3 *Actus, per quos bene probatur, quod Episcopus habuerit iurisdictionem in aliqua Ecclesia. & numer. 4. & 5.*

6 *Probatio concludens requirit excludendum fundamentum contrarium, confitens in dispositio-*

ne

ne iuris communis, & possessione comprobatum.

7 *Cum parte disinembrata transeunt omnia iura illius partis.*

8 *Beneficiorum collationes, non probant, quod quis in ea Ecclesia habeat iurisdictionem ordinariam. numero 15.*

9 *Vnio Ecclesiæ vnius Diœcesis ad Ecclesiam alterius, non priuat Ordinarium sua iurisdictione.*

10 *Actus iurisdictionis, facti lite pendente, non suffragantur, & nu. 12.*

11 *Visitationes alicuius Ecclesiæ, an suffragẽtur, ad acquirendam iurisdictionem ordinariam illius Ecclesiæ. num. 13.*

14 *Ad Papam spectat cognoscere, an alienatio rerum Ecclesiæ sit valida.*

16 *Delinquentes, quibus casibus possint capi, & puniri in aliena Diœcesi, & territorio.*

17 *Testes deponentes pro assistentia iuris, & secundum ius commune in concursu magis standum est.*

18 *Iniustitia rei iudicatæ sufficit pro obtinenda restitutione in integrum.*

DECISIO XLI.

ARchiepiscopo Salernitano prætendente Ecclesiam S. Mariæ Maioris Ciuitatis Nuceriæ esse de Diœcesi Salernitana, & ordinaria iurisdictione Archiepiscoporum, mouit litem contra Episcopum Nucerinum vsque de anno 1592. & causa postmodum commissa cum clausula appellatione remota sententiam fauorabilem reportauit de anno 1619. Reclamante autem Episcopo Nucerino sanctæ mem. Paulus Quintus causam nullitatis, notoriæ iniustitiæ, & restitutionis in integrum, prout de iure, & cum clausula, parito iudicato, commisit bon. me. Cardinali Filonardo, in cuius locum subrogatus fuit Illustriss. D. Cardinalis Perettus cui S. D. N. rescripsit, vt in causa procederet de voto Rotæ: Pro cuius voti traditione. Primo quæsitum fuit. An Ecclesia S. Mariæ Maioris sit intra fines Diœcesis Nuceriæ Paganorum, & die 2. Decembris præteriti affirmatiuè fuit resolutum. Hodie verò posito Dubio principali. An constet de causis restitutionis in integrũ; responsum fuit constare. Cuius Dubij effectus eo tendit, vt præcedes sententia infirmetur.

Fundat enim Episcopus Nucerinus intentionem suam, quia Ecclesia de qua agitur probatur ex iam resolutis, esse in Diœcesi, quin & in ipsa met Ciuitate Nucerina, Vnde † consequitur tam iuris communis dispo
1 sitione, attenta † iurisdictionem ad eundem Ordinarium spectare, *cap. cum venerabilis, cap. cum dilecti ac de Relig. domib. cap. auditis de præscript. cap. omnes Basilicæ 16. q. 7. & cap. conquerente de offic. Ordin. cap. cum Episcopus eod. tit. de offic. Ord. in 6. Capic. dec. 189. nu. 7. Verall. dec. 306. par. 1. & dec. 201. par. 2.* quam etiam
2 vigore decretorum † Tridentini *sess. 6. c. 5. & sess. 14. c. 2. 3. & 8. de reform.* quæ in his terminis Rota sequuta est in Theatina iurisdictionis quæ est 501. part. 2. recent.

Et hæc ipsa iuris assistentia, neque nuda, aut simplex, & in formis, & in potentia tantum deducitur, sed vestita, & comprobata ab exercitio, & quasi possessione actorum iurisdictionalium, qui differentes sunt, & releuantes ad eandem probandam. Dantur enim testes quatuordecim pro parte eiusdem Episcopi summario eius num. 4. concludentes per 40. annos ab eorum recordatu, & in antea à maioribus eorum audiuisse, & de publica voce, & fama vidisse, & respe
3 ctiuè audiuisse † Ordinarios Nucerinos matrimonia celebrasse, Dimissorias pro Ordinibus suscipiendis concessisse, hæreditates ab intestato decedentium ad pias causas destinasse, Ecclesiam de qua agitur visitasse, & beneficiatos eiusdem monitos etiam sub pœnis, processionibus indictis per Episcopos interfuisse, quę
4 † omnia citra ius, & nomen superioritatis, iurisdictionis, & imperij fieri non potuerunt, prout de concessione Dimissorialium, & visitatione sunt aperta decreta Tridentini *sess. 23. de reform. c. 3. & sess. 24. de reform. c. 4.* de præstatione obedientiæ idem firmant *Fel. in c. 1. num. 1. de maior. & obed. Affl. dec. 265. nu. 10. & 301. nu. 5.* & de celebrandis matrimonijs, idem Tridentinum sess. 24. c. 1. de reform. ibi, *Qui aliter quam præsente Parocho, vel alio de ipsius Parochi, vel Ordinarij licen-*
5 *tia, &c.* Quæ circumscripta † iurisdictione in concedente dari non potest. *Rota in Vlixibonen. matrimonij coram me. 19. Nouembris 1625. & in Toletana matrimonij coram D.meo Merlino 10. Decembris eiusdem anni,* & quoad alios actus latissimè comprobat *Mynoch. de retin. poss. rem. 3. num. 570. cum seqq.*

Neque obstant deducta per Archiepiscopum, dũ hæc causa in prima instantia agitaretur, & cum quibus sententiam fauorabilem reportauit, nempè priuilegia Summ. Pontificum, ex quibus desumuntur enunciatiuæ antiquæ, collationes beneficiorum existentiũ in hac eadem Ecclesia controuersa, Visitationes Archiepiscoporum Salernitanorum, deputationes Vicariorum, consensus præstiti alienationi bonorum Ecclesiasticorum, ac demum testes examinati ad eiusdem Archiepiscopi instantiam super actibus iurisdictionalibus respectu d. Ecclesiæ.

Quia priuilegia summorum Pontificum, quæ sunt Alexandri III. Innocentij III. Alexandri IV. Gregorij IX. & Vrbani V. qui vltimus regnauit de anno 1369. enunciant quidem subiectionem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Nuceria, verum, an ante, vel post erectionem Ciuitatis Nuceriæ in Cathedralem priuilegia non distinguunt, nam illud Alexandri III. enunciat Abbatiam S. Prisci, quæ nunc est Cathedralis, quæ si tũc fuisset erecta, fuisset nominata tanquam Cathedralis, prout fuerunt nominatæ aliæ Ecclesiæ, & idẽ in aliis Innocentij III. Alexandri IV. Gregorij IX. & Vrbani V. dicitur, enunciando semper Abbatiam S. Prisci sub nomine proprio, non autem tanquã Episcopalis Nuceriæ. Quare cum simul esse possit, quòd ante erectionem vtraque Ecclesia tam Abbatia S. Prisci, quàm Ecclesia S. Mariæ Maioris essent de iurisdictione Archiepiscopi Salernitani, & in erectione Abbatiæ S. Prisci in Cathedralem, prout nunc est, cum suis limitibus distincta tanquam non excepta comprehendatur inter fines eiusdem, meritò non probata per Archiepiscopum erectione de certo tempore, vt inde inferri possit ad seleuantiam enunciatiuæ, aut non probata exceptione istius Ecclesiæ semper remanet possibilis,
6 sed non necessaria probatio, quæ non sufficit † ad tollendum fundamentum intentionis Episcopi consistẽs in iuris communis dispositione, & possessione cõprobatum, *cap. in præsentia, de probat. Iaf. in l. non hoc, num. 5. C. unde legit. Castr. in l. penultim. §. decet, num. 4. ne quis mut. qui in ius voc. Rota in Cesenaten. ...*

Pro-

Parochialis 8. Nouembris 1594. & in Lucana bonorum 17. Maij 1600. coram bo. mem. Card. Pamphilo, & regu-
7 lariter cum parte † dismembrata transeunt omnia iura, quæ ex limitibus separatis abipsa matrice separãtur, sicut dicitur de decimis, *cap. cum contingat, c. cum in tua de decim. cap. quoniam eod. tit. Rota decis. 168. nu. 1. par. 1. recent.* ita ut non sufficiat probare ante dismembrationem fuisse de iuribus Ecclesiæ antiquæ, nisi concludenter hoc probetur, cum agatur de tollendo iure quæsito Ecclesiæ erectæ, & dismembratæ.

8 Collationes verò de beneficijs † istius Ecclesiæ similiter non obstant ad sustinendam iurisdictionem ordinariam; Nam si illa deducatur ex iure conferendi capellanias, & ipsam Ecclesiam curatam, non inde infertur ad iurisdictionem in populum, *Rota decis. 3. de probat. in nouis. Cassad. decis. 1. de probat. Rota decis. 803. num. 1. par. 1. diuers. Garz. de benef. par. 5. capit. 5. num. 144.* Et idem fuit comprobatum in *Adrien. iurisdictionis 27. Iunij 1622. & 30. Ianuarij 1623. corã me.* Si verò prætendatur ex eo, quod probetur vnita mensæ Salernitanæ, & neque ex hoc capite concluditur iu-
9 risdictio ordinaria. Quia per vnionem † Ecclesiæ vnius Diœcesis ad Ecclesiam alterius, non priuatur Ordinarius sua ordinaria iurisdictione, *c. 2. de relig. dom.* & idem fuit confirmatum in his terminis in *Vrbeueta vnionis 15. Decembris 1625. coram D. meo Durano.* Nec releuant concursus, qui verè de iurisdictione ordinaria videntur secundum decreta Tridentini *sess. 24. cap. 28. de reformat.* & ipsa Congregatio interpres idem sensit, vt in declaratione relata per *Garz. de benef. par. 9. c. 2. nu. 117.* Quia omnes facti leguntur post
10 annum 1592. de quo tempore iam lis † cepta erat, & tamquam actus controuersi non solent suffragari, *Rota decis. 4. nu. 2. & 569. num. 4. coram Papa Greg. XV. & in Cusentin. pensionis 4. Februarij 1619. & in Neapolitana iurispatronatus 7. Februarij 1624. coram bon. me. Vbaldo.*

Visitationes Archiepiscoporum non etiam suffra-
11 gantur ad acquirendam † iurisdictionem ordinariam istius Ecclesiæ controuersæ, nam si in prima visitatione, quæ contigit di 14. Augusti 1576. & datur in sũmario nu. 14. super ea non probata scientia Episcopi fundamentum constitui non potest, *Abb. in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 25. Ripa num. 64. de cauſ. poſſ. & Prop. Capic. decis. 57. numer. 2. & Rota idem firmauit in Acheruntina Iurisdictionis 24. Ianuarij 1600. coram Illustris. Card. Millino, & in Theatina Iurisdictionis 20. Decembris 1613. coram D. meo Decano.* Secunda verò, quæ datur eodem sum. nu. 14. sub die 19. Maij 1592. & tertia sub die 23. Maij 1602. tanquam factæ post
12 litem † motam non releuant, nec sunt habendæ in cõsideratione, *Rota in Hispalen. Iurispatronatus 16. Iunij 1586. coram Robusterio, & in Burgen. Iurisdictionis S. Io. 4. Decembris 1591. coram Orano, quos Rota sequuta est coram Papa Gregorio XV. d. decis. 4. num. 2.* Et nihilominus ex testibus Episcopi datis probantur clándestine, †
13 & furtiuè semper factæ, nempè, vel absentib. Episcopis Nucerinis, vel Sede Episcopali vacante, vel Vicario Capituli egrotante, vt expressè deponũt 3. 4. 5. 6. 8. 9. 10. 12. & 13. ac demum actus ipsi Visitationum indicant iniustitiam ipsius actus visitandi, dũ enunciant hanc Ecclesiam esse de mensa Archiepiscopali Salernitan., & Capellani sunt ad prouisionem prædicti Archiepiscopi, quorum neutrum impedit in Ordinario Nucerino effectum ordinariæ iurisdictionis, vt supra firmatum fuit.

Minus releuat deputatio tertij Capellani facta per Vicarium generalem Salernitanum ad inseruiendum d. Ecclesiæ ob augumentum populi, de qua in Decreto eiusdem Vicarij sum. num. 13. Quia si ipsa prouisio de Capellanis non sufficit ad excludendam ordinariam Episcopi iurisdictionem, vt supra firmatũ fuit, & ex qua deducitur fundamentum iurisdictionis, non hoc etiam poterit numerus Capellanorum additus; in quo non consistit iurisconferendi differentia.

Nec potest Archiepiscopus confirmare, aut comprobare hanc prætensionem suam ex eo, quòd mandauit Episcopo Nucerino, vt assumeret informationem super alienatione domus, & terrarum, quam intendebãt facere Capellani S. Mariæ Maioris, & quod idem Episcopus accepta informatione relationẽ non dederit Archiepiscopo, quòd illa in vtilitatem Ecclesiæ cedebat. Quia nullum præiudicium resultat ex relatione postquam Ordinarius Nucerinus non prætendit esse de iurisdictione ordinaria cognoscere super
14 validitate † alienationum, sed ad Sedem Apostolicã, vigore constitutionc Pauli II. vel quibus ab eadem Sede facultas fuerit delegata.

Demum non obstant depositiones testium pro Archiepiscopo examinatorum, quorum dicta dantur in sum. num. 15. Quia ferè omnes deponunt de iurisdi-
15 ctione Archiepiscoporum † conferendi Capellanias eiusdem Ecclesiæ, & quod est vnita mensæ Salernitanæ, quæ non pertinent ad ordinariam iurisdictionem impediendam in populum nõ exemptum, vt supra dictum fuit: Alij verò nempè quatuor deponit de auditu, q; hæc Ecclesia est subiecta Archiepiscopo, sextus dicit de auditu, quòd sit de Diœcesi Salernitana, & quod aliqui ex Capellanis d. Ecclesiæ fuerunt carcerati in Curia Salernitana, & de eadem carceratione deponunt nonus, & decimusquartus, sed non deponunt ex quo delicto, vel causa fuerint carcerati, nec de quo tempore, sciente, vel contradicente Episcopo
16 Nucerino, cum multi † sint casus, in quibus in aliena Diœcesi, & territorio delinquentes possunt capi, & puniri, qui enumerantur in *glos. c. pastoralis, verb. exceptis, de off. ord.* & illam referendo sequitur *Corrad. in Templo omn. indic. lib. 2. cap. 4. tit. de Archiepisc. num. 17.* Et etiam vbi aliquid releuans deponendo concluderent, cor quassantur tamen ab alijs examinatis per Episcopum Nucerinum, qui distinctè deponunt super actibus iurisdictionalibus, & magis informati, ex rationibus scientiæ ab eis adductis se ostendunt. Ac demum pro assistentia † iuris, & secundum ius com-
17 mune deponunt quibus in concursu magis credendum, & standum est, *Ioan. Andr. in cap. auditis, num. 3. de præscrip. Rot. decis. 9. num. 8. par. 2. diuers. & decis. 324. num. 13. par. 1. recent. & decis. 100. num. 4. & 239. num. 2. coram Papa Greg. XV.*

18 Ex quibus omnibus patet de iniustitia † rei iudicatæ, quæ sufficit pro obtinenda restitutione in integrum, *Cas. de Gross. decis. 10. num. 11. de re iudic. Serafin. decis. 251. numero 2. & decis. 581. num. 1. part. 2. recent.*

Et ita, &c.

REVE-

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs. Veneris.

5. Martij. 1627.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum fideicommisso subiectorum qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Bona aliqua adesse in bonis fideicommittentis, qualiter probetur.*
2 *Inuentarium probat bona in eo descripta fuisse testatoris.*
3 *Fideicommissum purificatur per professionem religionis.*
4 *Identitas bonorum fideicommissi probatur, si constat hæredes testatoris possidere in eodem loco bona.*
5 *In antiquis sufficiunt leuiores probationes.*
6 *Identitas probatur per duos confines, licet mutata sit qualitas rei.*
7 *In antiquis non ita rigidè probationes exquirendæ sunt, sed præsumptiones sufficiunt.*
8 *Confessiones factæ in diuisione bonorum, quod bona erant subiecta fideicommisso multum operantur in præiudicium successorum etiam singularium.*

DECISIO XLII.

DOminus Stephanus, postquã obtinuit per duas decisiones resolutionem firmari, se esse vocatũ, & euenisse casum suæ vocationis in fideicommisso Hieronymi Senioris, aggressus est disputationem super identitate bonorum: Et Domini dixerunt constare de identitate bonorum, de quibus agitur, præterquam de quarto corpore, de quo videatur.

Et primo de possessione posita in loco Medicinæ Comitatus Bononien. tornaturarum 136. constat ex Instrumento diuisionis factæ vsquè de anno 1519. inter dictum Hieronymum Seniorem, & Bernardinum, & Romaninum fratres, vbi hæc possessio assignata fuit Hieronymo pro sua portione, & sic vigore huiusmodi diuisionis hic fundus ei acquisitus fuit, & consequenter etiam † probatur, illum fuisse in bonis fideicommittentis, *Bald. consil. 89. num. 3. lib. 1. Peregr. de fideic. art. 44. num. 4. & Modern. Brixien. de subst. q. 618. num. 4.* & sequuta est Rota in Romana fideicommissi de Victorijs 9. Decembris proximè præteriti coram me.

Et coadiuuatur huiusmodi probatio quia de anno 1548. Hieronymus Iunior, & Aldraghettus nepotes ex Ioanne filio eiusdem Hieronymi Senioris fideicommittentis in Inuentario, & diuisione inter eos facta retulerunt hanc eandem possessionem ijsdem loco, confinibus, & mensura designatam, asseruerunt; fuisse in bonis eorum Aui, & eiusdem fideicommisso esse subiectam, ex quo etiam resultat probatio † identitatis, præsertim inter hæredes, & descendentes, & causam habentes ab ipsis, qui Inuentarium descripserunt, *Natt. consil. 235. num. 15. & seqq. Rimin. Iun. cons. fil. 23. num. 281. Peregr. d. art. 44. nu. 5. Rot. decis. 407. num. 1. parte 2. recent. & in dicta Romana fideicommissi de Victorijs coram me.* Et de continuata successione in hoc prædio de vno in alium benè constat, quia de Hieronymo Seniore peruenit ad Ioannem Baptistam filium, à Ioanne Baptista ad Aldraghettum nepotẽ, Ab hoc ad Alexandrum, qui ingressus est Religionẽ Patrum Cappuccinorum, & ob eius professionem purificatum fuit † fideicommissum ad fauorem Stephani, & ab Alexandro in Marcum Antonium, & demum à Marco Antonio in D. Lucretiam Ream cõuentam, & possessitricem, cum & solum sufficiat Testatorem possedisse in aliquo loco, siue Villa, vt est casus noster, quia constat Hieronymum possedisse in loco Medicinæ, quia si hæredes grauati in eadem Villa, seu loco possident, præsumuntur † eadem esse bona, nec aliter identitas iustificanda est, nisi quatenus probaretur intermedia acquisitio facta à successoribus, iuxta celebre *consil. Fulgos. 145.* quem sequuti sunt *Peregr. de fideic. art. 44. num. 22. & cons. 48. num. 10. lib. 1. & cons. 35. in fin. lib. 3.* & plures ab eo congesti, & à *Fusar. de subst. q. 618. num. 45.* & Rota coram san. mem. Gregor XV. *decis. 575. nu. 9.* & pluries in causis relatis in dicta Romana fideicommissi de Victorijs; præsertim cum omnes ferè demonstrationes conueniant, scilicet loci Medicinæ, confinium descriptorum in illa prima diuisione, & certæ mensurationis, & constat de continuata successione de vno in aliũ, & versamur in antiquis † in quibus propterea leuiores sufficere debent probationes, & sat est, quod duæ demonstrationes, seu confinia verificentur, licet alia non adaptentur, *Rot. decis. 407. num. 2. & decis. 706. num. 4. p. 2. recent.* & alias sæpius, cum maximè ex pluribus deprehendi possit denominationem nonnullorum confinium immutatam fuisse ob temporis diuturnitatem, non autem quod non sit eadem possessio.

Secundò autem de prædio tornaturarum quinque in eodem loco Medicinæ, concurrunt eædem probationes, nempè ex diuisione facta cum Hieronymo fideicommittente, & assignatione in illius partem, & Inuentario confecto à nepotibus eiusdem fideicommittentis, verificatione eiusdẽ loci, mensuræ, & aliarum demonstrationum, & continuata successione de vno in alium post d. Hieronymum Seniorem.

Non obstat, quòd in Instrumento diuisionis asseratur hoc prædium fuisse pratium; In Inuentario autem dicatur esse vitatum; quoniam, vt supra dictum fuit sufficit, † quod duæ aliæ demonstrationes applicentur, præsertim quia qualitas, quòd fuerit vitatum non tollit identitatem corporis; effluxerunt enim à d. diuisione vsque ad Inuentarium triginta ferè anni, & possessores potuerunt pratum redigere ad vsum vineæ, & cum confinia, mensura, & locus concordent, non refert, licèt non adsit eadẽ qualitas, seu vsus prædij, *Roland. consil. 67. num. 16. & seqq. lib. 2.* Rota corã Reuerendiss. D. meo Decano, *decis. 120. num. 5.* in eius impressis.

Tertiò, quoad possessionem in communi Podij, seu Castri Sancti Petri constat illam Hieronymum fideicomittentem possedisse, vt ex d. Inuentario facto à prædictis nepotibus tanquã de bonis eiusdem, & eius dem fideicommisso esse subiectam fatentur, & de successiua continuatione dè vno in alium vsque ad consignationem illius factam Lucretiæ matri Alexandri

pro

pro suâ legitima, omniaque ferè confinia, & demonstrationes, & mensura, & locus del Poggio conueniunt, &c. & ita benè applicantur quæ supra de primo, & secundo corpore bonorum dicta fuerunt.

De quarto autem corpore, scilicet, domorum, & apothecarum, Domini ob aliquam varietatem confinium, & denominationum habebant difficultatem circa probationem identitatis, & ideò ad aliam disputationem reiecerunt.

Quoad quintum verò corpus, scilicet, de bãco macelli, Domini putarunt constare de identitate, quia, & illud relatum fuit in diuisione de anno 1548. Et in prima diuisione inter filios eiusdem fideicommittentis, & ex alijs deprehendebatur fuisse descriptum tãquam subiectum fideicommisso eiusdem Hieronymi, & cum versemur in † antiquis, nõ ita rigidè probationes exquirendæ sunt, sed præsumptiones sufficiunt, *Bart. in l. 4. §. vn. è quæri potest, ff. de manum. Angel. in l. si certis annis, C. de pact. Crauet. cons. 198. nu. 2. Menoch. cons. 21. nu. 33. Surd. decis. 55. nu. 12.*

7 Demùm pro clariori iustificatione identitatis præmissorum quattuor corporum, concurrit confessio supradictorum successorum, qui in diuisionibus eorundem bonorum inter ipsos factis confessi fuerunt diuersis tẽporibus ea ad ipsos peruenisse ex bonis Hieronymi antiqui fideicommittentis, & Marcus Antonius hodiè in hac causa vocatus, à quo pariter Domini de San Georgijs, & litis consortes habent causam vigore transactionis inter ipsos lite pendente initæ 3. Aprilis anni 1624. in responsionibus emanatis in positionibus datis pro parte d. Stephani, de quibus in secundo registro *fol.* 71. Respondit dicta corpora de successore in successorem peruenisse ex hæreditate eiusdem Hieronymi, & esse illius fideicommisso subiecta, vtà positione 31. vsque ad *num.* 41. & in specie de vnoquoque corpore, nempè de primo, scilicet, Possessione Medicinæ positione 41. & 47. de secundo verò nempè petia Terræ in eodem communi, positione 48. Quoad tertium Possessionis in communi Podij in secundis positionibus d. registro *fol.* 310. positione 5. & 6. & de vltimo in d. secundis positionibus d. positione 5. & 23. Quorum confessiones in hac materia
8 multum operantur in præiudicium successorum etiã singularium, & habentium causam ab ipsis, vt in pũcto per *Ruin. consil.* 128. *num.* 16. *lib.* 2. *Seraph. dec.* 553. *num.* 1. & 3. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decane, *d. decis.* 120. *nu.* 2. & fuit etiam decisum in Bononien. fideicommissi 2. Nouemb. 1618. coram bo. me. Vbaldo, & in Ariminen. fideicõmissi 20. Iunij 1622. coram R. P. D. meo Buratto, & sæpissimè in alijs.

Et ità decisum fuit vtraque parte Informante.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Melinitana Prioratus Nauarræ. Lunæ 8. Martij. 1627.

ARGVMENTVM.

Remissoria ad hoc, vt cõcedatur, sufficit, quod vnus articulus sit releuans. Et quando causa dicatur beneficialis.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria conceditur, si vnus articulus sit releuans.*
2 *Præpositura S. Ioannis Hyerosolimitani, licet sint amouibiles ad nutum, nihilominus sunt beneficia regularia.*
3 *Causa dicitur beneficialis, si agatur super titulo beneficij, & nu. 5.*
4 *Sententia habetur pro lata in causa beneficiali, si petatur remissoria, ad effectum vt apponatur sequestrum, & num. 7.*
Remissoria in beneficialibus non datur, nisi in tertia instantia. num. 4.
8 *Rota non respicit sententias aliorum Tribunalium, nisi iustificentur.*
9 *Beneficialis causæ natura, non mutatur ex interesse lingua.*

DECISIO XLIII.

PRoposito iterum Dubio super Remissoria Domini steterunt in decisis sub die 11. Ianuarij præteriti, quia articulus benemerentiæ est releuans; & ideò
1 datur † Remissoria, *Verall. decis. 68. par. 3. Cassad. dec. 2. de dilat.*

Incapacitas autem Commendatoris Martin fortius videtur discutienda in disputatione super adiudicatione Prioratus; quàm in hac Controuersia Remissoriæ: in qua sat est, quòd articulus benemerentiæ releuet, & incapacitas allegata requirat altiorem indaginem.

2 Quod Præposituræ † S. Ioannis, quamuis amouibiles ad nutum, sint beneficia regularia, *tradit Put. de cis. 382. lib. 1. incorrect. Mobed. dec. 10. de exc. poss. & prop. Garz. de benef. par. 1. c. 4. num. 1.*

Quòd causa sit beneficialis patet, quia versamur inter duos Competitores, quorum quilibet Prioratũ
3 prætendit, & ideo agitur de titulo † beneficij, & in pũcto Sequestri, *iuxtà clem. 1. tradit Paris. cons. 36. num. 36. lib. 4. et comprobatur in alia Decisione in causa facta;*
4 Nam propter dilationem Remissoriæ sententia † habetur pro lata ad effectum clementinæ, & consequenter apponitur sequestrum, *Verall. dec. 152. par. 3. Rota diuers. dec. 269. nu. 3. par. 3.* & cum in beneficialibus non detur remissoria, nisi in tertia instantia, ideo Possessor promittit de stando vnicæ, & ponit se in statu tertiæ instantiæ, *Verall. dec. 56. & seq. & 63. par. 3.*

Non obstat, quod Prioratus petatur vti debitus, ideo intret doctrina *Bald. in auth. litigiosi C. de litig.* quia vt detur Remissoria, præsupponitur sententia
5 lata super adiudicatione Prioratus, & sic materia † est beneficialis, & agitur de Titulo Prioratus inter Competitores.

Non obstant sententiæ de Partibus, quia sicut illæ ad effectum sequestrum non attenduntur *d. clem. 1. & ibi gloss. in verb. duntaxat*, ita nec ad effectum illud tollendi, sed tantum attenditur in vtroque casu sententia Rotalis; maximè cum Rota † non respiciat sententias aliorum nisi iustificentur, & appareant iustæ, &
6 *decisio Putei 73. & 178. in correct. li. 1. & Cassad. decis. 1. de sequestr. possess. & fruct.* loquuntur in sententijs Rotalibus, & in Decisione Cæsaraugustana Dismembrationis, Lunæ 1. Februarij præteriti coram R. P. D. Merlino.

Merlino, fuit denegatum ſequeſtrum, quia agebatur de bonis reſpectu dotis beneficij.

Non obſtat præſumptio, quæ ſtat pro collatione Commẽdatoris Martini, quia illa tollitur ex contra-
7 ria ſententia Rotali, † quæ habetur pro lata ad effectum ſequeſtri dum deſideratur remiſſoria.

Nec facit, quod cum apponatur clauſula cum retardatione, vel ſine arbitrio Rotæ non debeat apponi ſequeſtrum. cum non impediatur expeditio, & proceſſus, & ſic ceſſet ratio ſequeſtri; quia hoc procedere poſſet ſi ſimpliciter fuiſſet dictũ ſine retardatione, ſed cum dicatur cum retardatione, vel ſine arbitrio Rotæ, vtique erit locus retardationi ſufficienti, & proportionabili pro examinandis teſtibus in partibus, quæ ne in longum protrahatur apponitur ſupradicta clauſula, per quam remanet arbitrium Dominorum circa huiuſmodi cognitionem regulandum, ex gerendis per Commendatorem Martinum.

Tandem non obſtat, quod lingua Caſtellæ ſit in lite, & petat remiſſoriam, quia ad hoc eſt latè reſpon-
9 ſum in alia Deciſione, quod non † mutatur natura cauſæ beneficialis ex intereſſe linguæ.

Et ita vtraque parte informante fuit deciſum.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicommiſſi de Volta. Lunæ 8. Martij. 1627.

ARGVMENTVM.

Relatio ad præcedentia, quando, & quomodo ſit facienda in fideicommiſſis.

SVMMARIVM.

1 *Diſtiones, dicti, & ſupradicti, important relationes ad res immediatè antea expreſſas.*
2 *Fideicommiſſa de perſona ad perſonas non extenduntur.*
3 *Relatium refert omnes, & ſingulas conditiones ſupra expreſſas.*
4 *Teſtatoris vſus loquendi attendendus eſt, pro declaranda eius voluntate.*
5 *Relatio reſtringi debet ad eum caſum, ad quem eſt facta relatio, & non ad diuerſum, & nu. 11.*
6 *Relatio ad ſuperiora fieri non debet, ſi non cadat eadem ratio.*
7 *Relatio non ſit ad omnia præcedentia, quando peream ſequeretur contrarius effectus intentioni diſponẽtis.*
8 *Relatio fieri debet ad ea, de quibus principaliter agitur, ſecus vero ſi acceſſoriè.*
9 *Teſtatoris affectio in vna familia, potius quam in alia qualiter cognoſcatur, & nu. 10.*
12 *Extenſio in fideicommiſſis de perſona, ad perſonam nõ fit neque ex coniecturata mente teſtatoris.*
Et nec ex identitate rationis, nec ob cauſam conſeruandæ agnationis nu. 13.
14 *Mulier, non debet priuari hereditate, ſi ſine eius culpa, contra præceptum teſtatoris ſe nupſit in alia familia.*
15 *Fundamentum ſuæ intentionis quis probare tenetur.*
16 *Matrimonium certum iuxta mentem teſtatoris, an aliquis compelli poſſit contrahere.*

DECISIO XLIV.

SEntentiam Rotalem, cuius validitas non controuertebatur, vti iuſtam confirmandam eſſe Domini cenſuerunt ex benè deductis in deciſionibus in hac cauſa factis coram R.P.D. meo Pirouano die 14. Iunij 1624. & 14. Martij. 1625.

Teſtator enim in eius Teſtamento ſub *nu.* 30. diſpoſuit in his verbis (& hæc ideò præcipit, & ordinauit de dd. nuptijs ipſe D. Teſtator, quia ipſo deceden. ſine aliquo, vel aliquibus filijs, vel deſcendentibus maſculis, vt ſupra, vel cum filijs, & deſcendentibus prædictis, qui quandocunque deficerent, & ſic finita linea maſculina, & per maſculum ipſius D. Teſtatoris, quod tunc, & eo caſu primus filius maſculus, & ipſo non extante, vel quandocumque deficiente ſine filijs maſculis de vero, & legitimo matrimonio natis ſecũdus filius, & ſecundo non extante, vel quandocumque decedente, vt ſupra tertius filius, & ſic ſucceſſiuo ordine: tunc natus, & naſciturus poſtea ex ſupradictis nuptijs cõtrahendis ſecundũ ordinem de quo ſupra, prout caſus contigerit, ſit ſibi Teſtatori hæres vniuerſalis) ex quibus verbis deprehenditur Teſtatorem tantummodo vocaſſe filium natum, vel naſcituꝝ ex nuptijs contractis cum aliquo ex illis de Volta, vel Vrſis de quibus paulò ante ſcilicet, ſub *nu.* 24. & 25. & infra fuerat loquutus, & quas in dicto caſu mortis ipſius ſine filijs, & deſcendentibus maſculis, vel eorumdem defectus per filias fœminas contra-
1 hi præſcripſerat, vt patet ex illis dictionibus, † dictis, & ſupradictis, quæ important relationem ad nuptias immediate antea expreſſas, *l. qui liberis, §. hæc verba, ff. de vulgar. l. fin. C. de Inſtit. & ſubſtit. l. talis ſcriptura, ff. de legat. 1. Bart. & alij, in l. hæredes palam, §. ſed ſi notum, ff. de Teſtam. Rot. coram ſanct. mem. Greg. XV. deciſ. 495. num. 7.*

Et conſequenter D. Comes Antonius, qui non probat ſe natum ex nuptijs prædictis à Teſtatore ordinatis, in fideicommiſſo non compræhenditur, nec ad ipſum facien. eſt extenſio, fideicommiſſa enim
2 † de perſona ad perſonam non extenduntur, *l. ſi quis ita, §. penultimo, ff. de Teſtam. tutel. gloſ. in l. Titius, in princ. ff. de liber. & poſthum. Soccin. conſil. 63. num. 4. li. 3. Honded. conſ. 60. num. 47. lib. 1. Odd. conſil. 66. nu. 98. Modern. Brixien. de ſubſtitut. quæſt. 458. num. 1. & ſeqq. Rota coram Cardinali Seraphino, deciſ. 883. nu. 2. & coram ſanct. mem. Greg. XV. dicta deciſ. 495. num. 13. & in recentior. deciſ. 300. nu. 20. & 21. part. 1.*

Neque obſtat, quod Teſtator *dicto num.* 25. non extantibus, vel deficientibus filijs, vel deſcendentibus maſculis, & ſuperſtitibus fœminis ex legitimo matrĩmonio natis diſpoſuerit, ſi vnicã tantum filiam haberet ipſam filiã, ſin aũt plures, maiorẽ natu exeis ordine ſucceſſiuo, vel vltimam ſuperueniẽtem nubere debere Antonio filio Camilli de Volta, ſeu alteri ex filijs eiuſdem, aut ſucceſſiue vni ex filijs Philippi etiam de Volta, vel vni ex filijs q. Conſtantij de Vrſis, aut alteri tandem de Domo de Volta, ſecundum ordinem modum, & formã, & in omnibus, & per omnia, prout ſupra diſpoſitum fuit in perſonam Polixenæ ſubdens hæc verba (quæ omnia hic intelligantur repetita ſingula ſingulis congruè referendo, & adaptando, & nõ aliter, nec alio modo. Ex quibus inferebant in-

for-

formantes pro Comite Antonio Testatorem approbasse non solum nuptias contrahendas cum aliquo ex illis de Volta, vel Vrsis in Casu non existentiæ masculorum, sed etiam contrahendas cum quouis alio, consilio tamen, & cum voluntate filiorum masculorum, & Alexandræ ipsius Testatoris vxoris, & Commissariorum quatenus fœminæ nuptui traderentur adhuc superstitibus masculis, prout supra, *numero* 10. 11. *&* 13. disertis verbis fuerat dispositum quoad dictam Polixenam, præsertim stantibus dd. verbis relatiuis præcisis, & geminatis,
3 † quæ efficiunt, vt omnia quæ circa nuptias Polixenæ dicta fuerant censeantur etiam quoad ipsas fœminas legitimas, & naturales repetita, & expressè disposita, *l. esse toto, ff. de hæreditate. Instit. Bald. consil.* 331. *numero primo, libro quinto. Surd. consilio* 460. *numero* 38. *&* 39. cum alijs, & consequenter sufficere ipsum Comitem Antonium esse natum ex nuptijs per D. Comitissam Vrsinam Testatoris filiam superstitibus masculis de eorumdem, & Alexandræ, & Comissariorum consilio, & voluntate honorificè contractis.

Nam placuit responsio, quod relatio sit tantummodo facienda ad formam, & modum contrahendarum nuptiarum per Polixenam eius filiam naturalem in Casu non existentiæ, vel deficientiæ masculorum. Cum enim Testator supra *numero* 10. & 11. in hoc casu mandasset, vt Polixena nuberet Antonio filio Camilli de Volta, & ipso non extante, vel non valente, aut nolente cum ea matrimonium contrahere nuberet alteri filio superuiuenti eiusdem Camilli videlicet secundo, vel alteri superstiti, & non extantibus filijs Camilli, aut extantibus, sed nolen. contrahere nuberet primogenito Philippi de Volta, vel secundo, vel vlteriori genito ordine successiuo, & prædictis non extantibus nuberet Alexandro, vel Cornelio de Vrsis, & his non extan. alteri legitimo familiæ de Volta proximiori ipsius Testatoris, & illius agnationis exceptis tantum descendentibus Franciſci, & Astorgij, & demum distinctè admodum, & accuratè ordinem, & modum, ac formam nubendi præscripsisset volens postea *d. numero* 24. & 25. in eodem casu non extantię, vel deficientiæ masculorum similem dispositionem facere quoad filiam primogenitam legitimam, & naturalem cepit modum eundem præscribere, & cum nonnulla compendiosè expressisset ne singula denuo repeteret in omnibus, & per omnia, vt supra se retulit ad ordinem, modum, & formam magis exactè circa personam Polixenæ superius designatam, &
4 cum vsus † fuerit eodem modo loquendi, & ijsdem fere verbis, satis apparet de qua dispositione, & de quibus nuptijs intellexerit argumento *l. si seruus plurium, §. fin. ff. de legat. 1. Castr. in l. hæres palam, §. 1. nu. 5. ff. de Testam. Rota coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 495. num. 8.*

Idque etiam suadetur Primò, quia Testator fuit expressè loquutus de nuptijs contraben. in casu quo filii masculi non extarent, vel deficerent, Ideò relatio, restringi debet ad ea, quæ in hoc eadem casu, non autem ad ea, quæ in alio casu diuerso existentiæ scilicet masculorum de tempore nuptus fuerant dispositæ *ad trad. per Castr. consilio* 283. *numero quinto, libro primo Alexandro consilio* 141. *numero* 3. *libro se-*
5 *cundo Surdus consil.* 554. *num.* 29. & benè ponderatur *in prima decisione coram R. P. D. meo Pircuano.*

Secundò, quia apparet Testatorem dilexisse natos ex familia de Volta, vel de Vrsis, & ideò ad nuptias contractas cum extraneo, & de alia familia licèt cum consensu Commissariorum, & Vrsis, in quo
6 eadem ratio affectionis non militat, relatio fieri †non deberet, *Glos. in capit. Statutum, in verb. Bonis. de resc. in 6. Bald. in l. actionibus in 3. notab. d. in lit. iurand. Surd. consilio* 431. *numero* 64. *Rota coram sanct. memoria Gregor. XV. decis.* 384. *numero* 2. *&* 4. *& fuit dictum in Romana pecuniaria* 7. *Maij* 1618. *coram R. P. D. Buratto.* Et sanè si Testator præcipuam affectionem non habuisset ad familias de Volta, & de Vrsis, tot paginas non impleuisset in dispositione circa nuptias contrahend. in illis familijs, & ideò verisimilis admodum est coniectura, quod designando hęredem natum, vel nasciturum ex dd. nuptijs intellexerit de nuptijs contractis cũ altera ex dictis familijs sibi dilectis.

Tertiò, quia Testator cum *d. numero* 30. in defectum suorum descendentum masculorum vocasset filios natos, & nascituros ex supradictis nuptijs deindè *num.* 23. *&* 33. si contingeret dictas nuptias nõ sequi, vel ex eis nullum masculum nasci, aut natum quandocumque sine filijs decedere, substituit d. Antonium de Volta, illiusque filios, & descendentes masculos, & successiuè filios Philippi, & in illorum defectum filios Bonzij pariter de Volta, & his omnibus deficientibus maiorem natu de Domo, & prosapia de Vrsis, & sic patet ipsum bonorum conseruationem in dictis duabus familijs, & præsertim in personis ab eo nominatim vocatis eorumque descendentibus affectasse, & consequenter relatio ad nuptias tantummodo cum illis contrahen. fieri debet, alias enim filij masculi ex fœmina primogenita nupta in casu superexistentiæ masculorum in extranea familia cum supradicto consensu nedum excluſisset d. Antonium, & alios de agnatione, & familia Testatoris nominatim vocatos, sed etiam filios masculos natos ex secundo, vel vltra genita, quæ in dd. familijs de Volta, & de Vrsis iuxta ordinationem Testatoris nupsisset, quod est absurdum, & repugnat intentioni, ac admodum enixę Testatoris voluntati, quod vt euitetur
7 relatio † non est facienda ad ea, ad quæ alias fieri potest, *Bartol.* & alij, *in l. talis Scriptura, de legat. 1. Bald. consil.* 357. *libro* 4. *Cravett. consilio* 70. *numero* 9. *&* 11. *Menoch. consil.* 115. *numero* 14. *& præsumpt.* 181. *numero* 2. *lib.* 4. *Surd. consil.* 431. *numer.* 65. *&* 66. *Rota coram sanct. mem. Greg. XV. decis.* 495. *nu.* 10. *&* 11. *et in Romana pecuniaria* 7. *Maij* 1618. *coram R. P. D. Burato.*

Quartò, quia Testator accuratè, & distinctè, ac per verba dispositiua, ac præceptiua ordinauit nuptias in dictis familijs de Volta, & de Vrsis cõtrahendas tàm dicto *n.* 11. quam etiam dicto *nu.* 25. De nuptijs vero contrahendis cum dicto consensu in casu extantię masculorũ dicto *nu.* 25. loquens de filiabus legitimis nullam explicitam mentionem fecit, sed supra *numero* 13. quoad personam Polixenæ relinquendo dotem scutorum duorum millium auri per verba quodammodo consequutiua, & enunciatiua simpliciter de illis meminerat, Vndè verba illa quæ postea sub dicto *nu.* 30. ibi, & hæc ideò præcepit, & ordinauit de

dictis nuptijs(& ibi) tunc natus, & naſciturus poſtea ex ſupradictis nuptijs contrahen. ſecundum ordinem de quo ſupradicta intelligen. ſunt de nuptijs, cum dd. duabus familijs de quibus teſtator fuerat principaliter, † & ex profeſſo loquutus, & quas verè præceperat ordinem, & formam diſtinctè præſcribendo, & ideò ad illas tantum, & non ad alias fieri debet relatio ex illa dictione, dictis, & prædictis, reſultan. *ad trad. per Bart. in l. fin. §. Titia, ff. de libert. leg. Ruin. conſil. 131. num. 2. & 3. lib. 2. Cephal. conſil. 107. num. 7. Surd. conſil. 430. num. 20.*

Quintò, quia in caſu, quo tempore nuptus Polixenæ extarent filij maſculi, tunc eidem reliquit dumtaxat pro eius dote ſcuta duo millia auri, & apparatus condecentes, filias verò de legitimò matrimonio natas dotari voluit dote, & cum apparatibus condecentibus iuxta conditionem ipſius Teſtatoris, vt dicto Teſtamento *nu.* 13. mandans poſtea *num.* 15. illam ſtare debere prædictis tacitam, & contentam, nec vlteriùs quicquam aliud petere, vel conſequi poſſe in eius bonis, & hæreditate in caſu verò quo nuberet non extantibus filijs maſculis, eidem vltra apparatus condecentes reliquit ſcuta tria millia auri cum hoc quod in dictis familijs de Volta, & Vrſis nubere deberet, *vt nu.* 9 10. & 11. ex quo patet † Teſtatorem in omnibus longè magis fauere voluiſſe nuptijs in dictis familijs contrahen. in caſu non extantiæ maſculorum, quam alijs contrahen. ſimpliciter cum conſilio in caſu quo extarent maſculi; quo in caſu ipſe non ſolum d. Polixenam, vel eius filios ad ſuæ hæreditatis ſucceſſionem non vocauit, ſed immò potius eandem expreſsè in ea ſuccedere prohibuit; Vndè non eſt credendum poſtea, ſub dicto *nu.* 30. parem affectionem ad vtraſque nuptias habuiſſe, & maſculum ex illis natum, vel naſciturum dd. duos caſus quodammodo æquiparando ad ſucceſſionem vocaſſe.

Sextò, denique ſuadetur ex verbis, & diſpoſitione facta, ſub *numero* 34 ibi (quos omnes ſupra, Inſtitutos D. Teſtator incipiens à primo hærede naſcituros ex dictis nuptijs, & ſic deinceps procedendo vſque ad dd. de Vrſis incluſiuè inuicem ſubſtituit vulgariter pupillariter, & per fideicommiſſum ordine tamen, ac modo, & forma prædictis) Qua verba non vniuerſaliter adaptari poſſe niſi filijs maſculis ex nuptijs in dd. duobus familijs contrahendis, & in illorum defectum Antonio, & alijs de Volta, & vrſis ſucceſſiuè paulò ſupra vocatis ad † quos apparet Te- 10 ſtatorem particularem affectionem habuiſſe, vt latius etiam dedicitur *in dd. deciſ. coram R. P. D. meo Tirocano.*

Quibus non obſtat, quod Teſtator referendo ſe ad diſpoſita circa perſonam Polixenæ vſus fuerit verbis valdè generalibus, & geminatis, quia adhuc illa reſtringi debent ad diſpoſita circa nuptias ſpecificatius contrahen. per eandem Polixenam cum illis de Volta, vel Vrſis in caſu non extantiæ, vel deficientiæ maſculorum, Itaut ea omnia ſingula ſingulis referendo reperita cenſeantur, non autem eſt facien. extenſio † ad diſpoſita circa nuptias contrahendas in alio 11 Caſu, *iuxta rat. per Natt. conſil. 546. n. 15. & 16. & Surd. d. conſ. 471. num. 24.*

Non obſtat, quod ſi Teſtator vocauit filios Polixenæ illeggitimæ etiam ex nuptijs cum perſona extranea, conſilio tamen conſanguineorum, vt ſupra multò magis videatur vocare voluiſſe filios D. Vrſinæ legitimæ, & naturalis natos ex ſimilibus nuptijs honorificè contractis, quia verum non eſt quod Teſtator vocauerit filios Polixenæ ex nuptijs prædictis, hoc enim in Teſtamento non legitur, ſed tantum ſubſtituit natos, vel naſcituros ex nuptijs per eam ſimiliter contrahendis cum illis de Volta, vel Vrſis in caſu expreſſo *nu.* 28. & 29.

Neque obſtat, quod Teſtator voluerit conſeruare agnationem, & quod bona deuenirent ad ſuos deſcendentes maſculos etiam ex fœminis cum hoc quod illi ſe nominari, & cognominari facerent de Domo de Volta ſimpliciter, & ſine aditione aliqua, & eiuſdem Domus inſignia deferrent ſine alia aditione, vt in dicto Teſtamento *numero* 35. & conſequenter videatur dicendum filios etiam natos ex nuptijs, cum conſilio prædicto honorificè contractis cum eadem conditione nominis, & delationis inſignium veriſimiliter vocare voluiſſe, vt hoc pacto eius agnatio diutius conſeruaretur, & ſic fideicommiſſum etiam ad fauorem Comitis Antonij extendi 12 debere. Quoniam vltra quod extenſio † de perſona ad perſonam non fit etiam ex coniecturata mente Teſtatoris, nec ex identitate rationis, nec ob cauſam conſeruandę agnationis ex congeſtis per *nouum, Brixienſ. dicta quæſtion. 458. numero* 5. & 8. *verſiculo ego autem, & 12. & 14. Rotæ deciſio. 300. numero 20. parte prima, recent.* fuit etiam reſponſum Teſtatorem dilexiſſe natos ex familijs de Volta, vel de Vrſis à ſe prædilectis, & in illis bona conſeruari voluiſſe, non autem natos ex alia familia erga quam Teſtator nullam affectionem habebat, Ideò ceſſat voluntatis fundamentum, & rationis identitas, vt ſuperius etiam fuit dictum.

Minùs etiam obſtat pōderatio illorum verborum (tunc natus) ex quibus dicebatur ſubſtitutionem factam de primo filio reſpicere temporis extremitatem, quo linea maſculina remanebat finita, de quo tempore erat impoſſibile, quod filius eſſet natus ex dictis nuptijs cum illis de Volta, vel de Vrſis, quas Teſtator poſt ipſius lineæ maſculinæ deficientiam contrahi iuſſerat pondetando præſertim alia verba, ibi (prout caſus contigerit) quæ ad nullos alios caſus referri poſſe prætendebatur, quam ad dictos duos caſus contrahendarum nuptiarum cum illis de Volta, vel Vrſis deficiente linea maſculina, vel cum qualibet alia perſona, cum conſilio tamen, vt ſupra maſculis ſuperſtitibus.

Quoniam obiectum ceſſat ex ipſamet verborum ſtructura Teſtamenti *numero* 30. ſupra in principio deciſionis relata ex quibus apparet Teſtatorem explicitè conſideraſſe, & diſtinxiſſe plures caſus; & quia benè cognouit, quod in primo caſu primus filius non poterat eſſe natus ideò illud vocauit per illa verba (& naſcituros poſtea ex ſupradictis nuptijs contrahendis) quæ illi optimè conueniunt; ſecundò verò, vel tertiò, & vltra genitum vocauit per illa 13 verba (tunc natos) quia ipſe † de tempore deficientiæ primi, vel vlterioris filij, & ſic in Caſu ſuæ vocationis poterat, & debebat eſſe iam natus ex nuptijs prædictis, *Bald. conſilio. 274. ante fin. libro 2. Alciat. conſilio 560. & 594. numero 2. Tiraquel. de iuram. primogen. quæſtione tertia, numero ſexto & Menoch. conſil. 220. numer. 121. & 122. & de huiuſmodi*

módi casuum immediatè prius expressorum contingentia sunt intelligenda dicta verba (prout casus contigerit) & non de alijs.

Nec etiam visum fuit obstare, quod D. Comitissa Vrsina fuerit à matre in matrimonium collocata cũ adhuc esset minor, dictumq; Testatoris præceptum
14 ignorauerit, Ideoque excusanda véniat, nec † hæreditatis iacturam subire debeat, eo quod sine eius culpa in alia familia nupserit, *vt per Molin. de primogen. Hisp. lib. 2. c. 13. nu. 13. 15. & seqq. & Cephal. cons. 133. nu. 31. & 32. & seqq.*

Quoniam placuit responsio data, quod hoc posset forsan procedere si ipsa fuisset simpliciter vocata, & deindè adiecta prohibitio nuben. in alia familia, & ageretur de priuando illam succeßione iam quæsita in pœnam contrauentionis, ex eo quia Testatoris præceptum non obseruauerit, secus autem in casu proposito, in quo ipsa vocata nullo modo fuit, nec prætenditur illam incidisse in aliquam pœnam priuationis, sed solum dicitur d. Comitem Antonium eius filium non esse comprehensum, eò quia non probat se esse natũ ex nuptijs contractis cũ illis de Volta, vel Vrsis, habere qualitatem à Testatore requisitam, prout tanquã
15 fundamentum suæ † vocationis, & intentionis probare deberet, vt inquit ipsemet, *Cephal. eodem cons. 133. numero 33.* post medium *versic. aliud enim est*, & quoniam in omnem euentum huiusmodi pœna esset in lucro comparan. non autem in acquisito amittendo, & consequenter, quod nulla culpa ei possit ad-
16 scribi, qui iuxta mentem Testatoris matrimoniũ † certum contrahere tenebatur iuxta tradita per *Sanchez de matrimon. lib. 1. disput. 33. numero 22. versic. ex dictis infertur*, & propriè non est, nec dici potest pœna in tali casu *Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. libr. 11. tit. 18. numer. 2. & 3. Passet. consil. 86. numero 7. & cet.*

Et ita per duas vices disputato articulo, & vtraque parte informante pro confirmatione sententiæ Rotalis resolutum fuit, &c.

REVERENDISSIMO P. D. MERLINO.

Seruana Beneficij. Lunæ 8. Martij. 1627.

ARGVMENTVM.

Archiuium Monasterij Cassinensis an sint publicum, & quæ requirantur ad hoc, vt Archiuium dicatur publicum. Et Abbas Monasterij Cassinensis an habeat iurisdictionem Episcopalem.

SVMMARIVM.

1 *Archiuium, quando est publicum, fidem, & vim scripturis attribuit.*
2 *Scripturæ extractæ ex Archiuio Episcopali, dicuntur extractæ ex Archiuio publico.*
3 *Abbas Monasterij Cassinensis habet iurisdictionem Episcopalem.*
4 *Litera Apostolicæ non nisi habentibus iura Episcopalia transmitti solent.*
5 *Abbas Cassinensis habet territorium separatum subditum suæ iurisdictionis, & nullus alius extat ibi Antistes.*
6 *Cassinensis Ecclesia verè censenda est Cathedralis, & Episcopalis. & nu. 11.*
7 *Cassinum erat ciuitas præclara, & Latinorum nouissima deducta Colonia a Romanis.*
8 *Cassinensis Ecclesia anteaquam illuc accederet S. Benedictus habebat Episcopum.*
9 *At Cassinensem Ecclesiam S. Benedictus immediate a Deo missus fuit.*
10 *Cassinenses Abbates, licet non sint Episcopi, tamen semper iura Episcopalia exercuerunt. & numero 12.*
13 *Archiuia Episcoporum, licet sint suffraganei, & paucæ Diœcesis, nihilominus plenè probant.*
14 *Cassinensis Abbas est solum immediatè subiectus sedi Apostolicæ.*
15 *Liber Prouincialis, an sit authenticus.*
16 *Cassinensis Abbas est tamquam Princeps in suo territorio. & num. 26.*
17 *Archiuium Cassinense est antiquissimæ iurisdictionis, & temporis, & habet publicum officialem, & custodem, & num. 32.*
18 *Ex Archiuio Cassinensi Cæsar Cardinal Baronius. multa deprompsit, quæ in suos Annales, & alia opera ingessit.*
19 *Archiuium Monasterij dicitur publicum, si ad eius effectum illius claues aliquis specialiter deputatus asseruat, & hoc per antiquum tempus, & numero 20.*
21 *Archiuium Cassinẽse, vel publicum, & insigne semper a Summ. Pontif. in magna æstimatione fuit habitum.*
22 *Scripturis Archiuij Cassinensis est habenda omnino fides, in quocunque Tribunali.*
23 *Scripturæ extractæ ex Archiuio alicuius Monasterij, non recipiunt vim probationis ex tali loco.*
24 *Put. decis. 163. lib. 3. & Alij DD. declarantur.*
25 *Decis. in causa Aquinaten. coram Card. Marcomonc. declaratur.*
27 *Archiuium publicum, solum probat inter personas illius Territorio subiectas declara. num. 29.*
28 *Aret. in c. cum causam de probat. & alij, reprobantur.*
30 *Scripturæ antiquissimæ probant etiam extra territorium Archiuij.*
31 *Scripturæ extractæ ex Archiuio priuato Monasterij licet non probent, multum tamen operantur.*
33 *Scripturarum pluralitate stante, probant etiam si a nullo publico Archiuio sint extractæ.*
34 *Scripturæ fidem merentur, concurrente verisimilitudine.*

DECISIO XLV.

REsolutiones, quę huc vsque in hac causa præcesserunt cum eo præsuppositio emanarunt, quod scripturæ in actis exhibitæ per RR. PP. Cassinenses essent in forma probanti, vnde semel, ac iterum proposito dubio super veritate præsuppositi, hodie Domini super eo affirmatiuè respõderunt. Iura enim prædicta, ex quibus resultat, huiusmodi beneficium esse manuale, & regulare vsq; ab anno 1465. & sic spectare ad Monasteriũ Cassinense, sunt extracta ex eodem Cassinensi Archiuio, & inter scripturas authẽticas ibi

cõseruabãtur, & ab Archiuista deputato subscripta, & consequenter cum omnibus requisitis, itaut dictũ
1 Archiuium † tanquam publicum, Immò & celeberrimum in tota Europa, optimè fidem, & vim probationis attribuat dictis scripturis, *Iux. auth. ad hæc. C. de fid. Instr.* cum plenè notatis per *Felin. in c. ad audientiam de præscript. Io. Andr. ad Specul. §. nunc videndum vers. quintum supplementum de edit. Instr. Soc. Sen. consil. 253. num. 6. lib. 2. Crauett. consil. 158. num. 5. Rota decis. 581. num. 3. par. 2 recent.*

2 Ampliùs si scripturæ † extractæ ex Archiuio Episcopali dicuntur extractæ ex Archiuio publico, & plenè probant *c. 2. de fid. Instr. & ibi Card. & Hostien. Franc. Marc. decis. 439. num. 2. 3. & 4. par. 1. Aluarot. Inter conf. Albert. Brun. conf. 121. num. 3. Modern. Patauin. de priuat. Scriptur. lib. 5. cap. 1. num. 33.* Idem erit dicendum de hoc Archiuio Cassinẽsi, quod æquipatrãdum est Episcopali, quia illius Monasterij † Abbas habet Iurisdictionem Episcopalem, cum Diœcesi
3 separata descripta inter Episcopales in libris Cancellariæ, & Cameræ Apostolicæ, quibus fides habetur ad *Seraph. decis. 1353. num. 4.* Synodum congregat, concedit dimissorias ad sacros ordines, approbat Cõfessores, & Prædicatores, atque ad ipsum eiusque generalem Vicarium diriguntur litteræ Apostolicæ matrimoniales, & dispensationum, & eidem Abbati Cassinensi respondit Pontifex Alex. III. *in cap. 1. de consanguinit. & affinit.* & huiusmodi literæ † Apostolicæ
4 non nisi habentibus Iura Episcopalia transmitti solent, *cap. conquerente de offic. Iud. ordin. & Seraph. decis. 1052. num. 1.* Aliaque plura adducebantur, quæ Ius Episcopale ipsius Abbatis Cassinensis benè inferebant, qui quidem Abbas habet Territorium separa-
5 tum † Iurisdictioni suæ subditum, nullusque alius extat ibi Antistes, qui saluti animarũ illius Populi præsit, vt affirmat *Butr. In cap. cum contingat nu. 11. propè med. Versic. fatetur*, & ibidem prius *Io. Andr. nu. 4. de for. compet.* Immò hæc Ecclesia † Cassinensis verè videtur censenda Cathedralis, & Episcopalis, prout eã
6 appellarunt *Io. Andr. in d. c. cum contingat nu. 4. de for. compet.* & ibidem *Butr. num. 11. circa med. vers. fatetur. Rebuff. In prax. fol. 649. in princ. Quarant. in summ. Bullar. in verbo Concilium Prouinciale num. 16. & Prouinciale Ecclesiarum Cathedralium Impressum Romæ sub Leone X.* & merito, quoniam ex *Strabon. libr. 5. de sit. orb.* erat hæc Ciuitas † præclara, & Latinorum nouissima deducta Colonia à Romanis anno ab *Vrb. cond.*
7 440. *L. Papirio Cursore V. & C. Iunio iterum Consulibus ex Tit. Liu. lib. 9. dec. ad. 1. & Sigon. de antiq. Iur. Ital. lib.* 2. & multoties laudata apud antiquos authores, Plinium, M. Varronem, Antoninum, Augustum, Silium Italicum, de more autem erat primi sæculi nascentis Ecclesiæ Episcopum creari, & tribui huiusmodi Colonijs, & Ciuitatibus, vt ex *dist. 80. cap. 1. & 2. quod*, & melius ex temporum serie cõprobari videtur quan
8 doquidem antequam Sanctus Benedictus illuc accesserit dicta † Ecclesia Cassinensis habebat suum Episcopum, & præcipuè habuit Seuerum, qui interfuit Concilio Lateranensi sub Felice III. Papa, quod habitum fuit anno 487. & huic Concilio Seuerus tanquã Episcopus Cassinẽsis subscripsit, vt constat ex 2. *tom. concil. fol.* 420. & de eodem hoc Seuero Episcopo Cassinensi attestatur Petrus Diaconus in vita eiusdem Sãcti Seueri, & Leo Hostien. in Cronica Cassinen. *lib. 3. cap. 40.* Postquam autem illuc accessit D. Benedictus scilicet de anno 529. nemo ampliùs præter Monacos Cassinenses, Episcopus ibi fuit deputatus, & iure,
9 quia D. Benedictus † illuc immediatè à Deo missus fuit eique pro populo Cassinensi munus Euangelicũ demandatum, quemadmodum affirmat *Sanctus Gregorius Magnus Dialog. lib. 2. cap. 8. & 19. & Gordianus in vita Sancti Placidi Martiris, quæ habetur apud Surium tom. 7. fol. 749.* & etiam refert *D. Thom. in Opusc. 19. c. 4. circa med. & Augustinus de Ancona de potestate Ecclesiastica ad Ioannem Papam XXII. q. 64. art. 1. & idem asseritur in adnotationibus ad Can. generaliter 16. quæst. 1.* & Successiuis temporibus Abbates Cassinenses post D. Benedictum, licet non essent Episcopi, Iu-
10 ra † tamen Episcopalia, & omnimodam Iurisdictionem semper exercuerunt, diœcesimque habebant, vt patet ex pluribus, & præsertim ex Bulla signo plumbeo munita de anno 1271. vbi Bernardus Abbas suã dixit diœcesim, & translationem cuiusdam Ecclesiæ demandauit. Et Marinus Abbas de anno 1308. In alia Bulla assensum præbuit Indulgentijs ab Episcopis concessis in consecratione cuiusdam Altaris, & ad Instar Episcoporum, alias etiam ipse concessit, Immò de anno 1322. Ioannes Papa XXII. Episcopũ dictæ Ecclesiæ Cassinensi restituit, eamque in regularem Cathedralem constituit ordinem de mente Episcopalem addendo prædictis Abbatibus, qui à Cõuentu in capitulum erecto per Canonicam postulationem eligebantur, & vtrumque nunùs Episcopi scilicet, & Abbatis obibant, quod seruatum est vsque ad annum 1367. Sub Vrbano V. qui Iurisdictionem prædictam reseruando ijsdem Abbatibus solùmodo Episcopalem ordinem à Ioanne XXII. concessũ adèmit putans rei familiari, ac vtilitati monasterij ex hoc magis fore consultum, vt ex Bulla eiusdem Vrbani V. Ex quibus assequimur quod hæc Ecclesia
11 † Cassinensis semper fuit Cathedralis, & Episcopalis, habuitque, & ad præsens etiam habet diœcesim, ac Territorium proprium, & Abbates omni tempore pari formiter (exceptis his tantum, quæ ab ordine
12 pendent) Iura Episcopalia, † & Iurisdictionem plenissimè exercuerunt, & exercent, ac proinde illius Archiuium tanquam Episcopale legalitatem, ac fidẽ scripturis ibi existentibus præbere debet.

Vltetius videbatur aliquibus ex Dominis in hac materia præferendum Archiuium Ecclesiæ Cassinensis aliis Archiuijs Episcopalibus, quia Episcopi sæpè sæpius solent esse suffraganei, & angustæ Diœcesis, &
13 nihilominus eorum † Archiuia dicuntur publica, & ex eis extracta Iura plenè probant, ex supra deductis, atqui Abbas Cassinensis, non est vlli, aut Abbati, aut Episcopo, aut Archiepiscopo suffraganeus, vel Subditus, sed omnino à quocunque exemptus soli Sedi
14 Apostolicæ Immediatè † subiectus, vt ex priuilegio Zachariæ Papæ à quo Pontifice præterea fuit Abbas dicti Monasterij ea dignitate decoratus, vt supra, omnes alios Abbates in publicis Concilijs, ac cœtibus, resideret, & ante alios sententiam diceret, vt probant eius antiqua priuilegia, consuetudo inde secuta, & *Carolus Segon. de Regn. Ital. lib. 3. sub anno* 748.
15 *& Leo Hostien. Cron. lib. 1. cap. 4.* & indicat liber † Prouincialis, cui in Rota receptum est, vt fides adhibeatur, *Mohed. decis. 5. de fid. Instrum.* Immò habet Abbas Cassinensis vtramque Iurisdictionem Spiritualem scilicet,

16 licet, & temporalem atque in suo Territorio † est ve
luti Princeps, cuius propterea Archiuium satis pro-
bat *Burſat. conſ.* 106. *nu.* 18. qui alios cumulat.

Accedunt conditiones ad id requisitæ quæ si in vl-
lo Orbis Archiuio reperiuntur in hoc certè eminent,
17 est enim antiquissimæ † iurisdictionis, & temporis,
habet publicum officialem, & custodem, *inxt. Felin.*
in cap. 2 audientiam de præſcript. qui officialis exactis-
simè disposita monumenta conseruat, & dicitur Ar-
chiuista Cassinensis, & talis fuit Leo Monacus Cardi
nalis, & Episcopus Hostiensis, ac Petrus Diaconus
quos de aliorum consensu sinceræ fidei scriptores ap-
18 pellat, & laudat Cardinalis Baronius, & ex eo † Ar-
chiuio profitetur deprompsisse multa, quæ in suos An
nales, & alia opera ingessit, ita in notis ad *Martyro-*
log. ſub die 12. *Martij*, 6. 7. *Maij*, 17. *Iunij*, & 18. *Iulij*,
20. *Auguſti*, 1. *Octobris*, 7. *Nouembris*, & *in Annal. tom.*
10. *ſub anno* 850. & 851. & 873. & *tom.* 11. multis in
locis, & *Panuinus* historiæ Romanæ parens appellà-
tus, idem testatur *in princ. hiſtor. Pontif.* & *Carolus Si-*
gonius in indice hiſtor. de Regno Italiæ, præter alios an-
tiquiores.

Et præmissa efficaciora redduntur ex eo, quod e-
tiamsi hoc non esset Archiuium Abbatis iurisdictio-
19 nem talem habentis, sed solummodo † simplicis Mo-
nasterij, adhuc tamen diceretur publicum ad hunc ef
fectum eius claues aliquis specialiter deputatus asser
uaret, & ita per antiquum tēpus consueuisset, *ex trad.*
per Crau. d. conſ. 158. *ſub nu.* 5. *cum ſeqq.* & *conſil.* 274.
num. 5. & 6. tanto ergò magis in hac sententia insistē
dum videtur respectu huius Archiuij cum præter id
in ipso concurrant omnia supra relata ad publicum
Archiuium necessaria, & ex eo, quod Archiuium sit
20 alicuius † Monasterij non excludatur, quin possit etiā
esse publicum, vt deducitur, ex *Crau. d. conſil.* 274. *ſub*
num. 6. & *Trentacinq. var. reſol. lib.* 2. *reſol.* 8. *num.* 5. *tit.*
de fid. inſtrum.

Demum quod totam rem euincit, sat est, quod vti
21 publicum, † & insigne semper à Summis Pontif. & in
magna æstimatione fuerit habitum; Ita enim Bonifa-
cius IX. anno 11. sui Pontificatus, in quadam Bulla ad
modum honorificè de eo verba facit. Ita pariter Leo
X. anno 9. sui Pontificatus, mandat in eo asseruari, &
reponi magni momenti scripturas, & nuper ad nutū
sanct. mem. Pauli V. Reuerendiss. D. Archiepiscopus
Vulpius, & iussu Catholicæ Maiestatis Fulvius Mar-
chio Corletti, ad illud tamquam ad Archiuium pu-
blicum transmiserunt custodiendam determinatio-
nem causæ cuiusdam vertentis circa confines Terrarū
Pontis Curui, & Rocchæ Guglielmi, & postea sanct.
mem. Gregorius XV. Archiuij Custodem Pontificij
Notarij dignitate donauit, vt iure merito S. P. D. N.
Vrbanus VIII. innixus tantis eruditorum attestationi
bus, Pontificum decretis, loci antiquitate, & præci-
puè officialium diligenti, ac sincera custodia, confir-
mans eadē priuilegia amplius decreuerit omnimodā
22 † habendam esse fidem scripturis huiusmodi, in quo-
cunque Tribunali Ecclesiastico, aut seculari. vt appa
ret ex illius Breui.

23 Nec obstat, quod iura † extracta ex Archiuio Mo-
nasterij non recipiant vim probationis, ex tali loco,
iuxta *decis. Pue. 168. lib.* 3. & *decis.* 25. *tit. de fid. inſtr.* &
in specie de Archiuio Monasterij Cassinensis, dixit
Rota in Aquinaten. ſeu nullius beneficiorum 21. *Aprilis*
1607. coram bo. me. Cardinali Marcomontio. Respondē
tur enim illud tunc posse procedere quoties Archi-
uium priuatum est solius Monasterij, & ibi iura pro
solo Monasterio custodiuntur, & ita loquuntur Pu-
24 teus † & alij, secus autem quando Archiuium Mona-
sterij publicum est, nempe publicæ confert vtilitati,
ac publicè custoditur, & in specie declarat *Secc. Sen.*
conſ. 258. *num.* 5. *lib.* 2.

Et ex hoc tollitur etiam, quod addebatur ex illa
25 † *Aquinaten. coram Card. Marcomontio.* Supponebā-
tur enim tunc in facto Archiuium Cassinense esse so-
lum Archiuium Monasterij, & ita priuatum, neque
aliqua ex his rationibus tunc in medium allata fuit,
nec quod Abbas dicti Monasterij habeat vicem Epi-
26 scopi, & † Principis, & quod ibi iura, & scripturæ nō
solum illius Territorij custodiantur, sed etiam totius
Italiæ, ac ferè Orbis.

Neque rursus obstare visum est, quod Archiuium
27 † publicum solum dicatur probare inter personas il-
lius Territorio subiectas, *Ret. apud Caputaq. deciſ.* 42.
par. 1. *coram Puteo deciſ.* 341. *num.* 2. *lib.* 2. & *coram Re-*
uerendiſſimo D. meo Decano deciſ. 36. *num.* 10. & *deciſ.*
128. *num.* 2. *in eis impreſſis, & ex ibi alleg.* & *Trenta-*
cinq. var. reſol. lib. 2. *d. reſol.* 8. *nu.* 8. *de fid. inſtr.* qui alios
cumulat, à qua opinione nec est recedendum, cum eā
28 Rota plures fuerit amplexa, quidquid in † contra-
rium senserint, *Aret. in cum cauſam de prob.* & *Seſſ.*
deciſ. Aragon. 21. *num.* 1. & *ſeqq. Modern. Patauin. de*
priuat. ſcriptur. lib. 5. *c.* 1. *num.* 18. quoniam vera est illa
29 conclusio in Archiuio constituto ad certum † territo-
rium, & ad certas scripturas, & ita loquuntur Doct.
& propterea non applicatur ad hoc Cassinense, quia
habet, & custodit scripturas pertinentes ad totum fe
rè Orbem, atque ad Principes Christianos neutiquam
30 illi subditos, & cum versemur in antiquissimis † scri-
pturis, illæ probant etiam extra Territorium Archi-
uij, vt limitando contrariam opinionem docet, *idem*
Seſſ. d. deciſ. 21. *nu.* 6.

Demum obseruandum est, quod hic ipse prouisus
erat subditus Cassinensi Archiuio, & huius iura fa-
cerat Capitulum Terræ Albeti, dum admissum fue-
rat ad causam in statu, & terminis, in quibus idē pro-
uisus repetiebatur.

Postremo multa hic quoque concurrunt, quæ fidē
dictis scripturis, & iuribus addunt, nempè quia iura
31 extracta † ex Archiuio, etiam priuato Monasterio li-
cet regulariter non plenè probent, multum tamē ope-
rantur, vt per *Crauet. d. conſ.* 274. *nu.* 6. *Oſaſch. deciſ.* 69.
num. 6. At hoc Archiuium, vt dicebatur est publicū,
32 & † insigne, antiquissimum ritè custoditum, publicè
asseruatum, & in possessione etiam, vt apud vnumquē
que ad inueniat fidem, & iura prædicta extracta sunt
ex libris, qui habent faciem antiquam, & dignam, vt
authentici existimentur, & hæc iura munita sunt sigil
lo, & subscriptione Archiuistæ, sūt numero plurima;
Ita ut vix credi possit, præsertim à Religiosis conspi-
cuæ probitatis tot conficta fuisse, vnde facilius con-
cludendum est pro eorum legalitate, etiamsi à nullo
33 publico Archiuio fuissent extracta stante † pluralī-
tate scripturarum, *Rota coram Acchil. deciſ.* 5. *de fid.*
inſtr. & *coram Reu. D. meo Decano deciſ.* 258. *num.* 6. &
iura predicta continent verisimilia, quia prouisio be-
neficij facta per Abbatem de anno 1588. fuit Canoni
zata per sententiam Card. Seraph. vt etiam fuit consi

deratum in *decis. sub die 28. Februarij 1625. coram me*, in hac causa, & per consequens aliæ scripturæ antè-
34 riores super hoc eodem beneficio reddunturꝰ verisi-miles, & sic fidem merentur, ad tradita per *Dec. consil. 510. nu. 2. Cravet. cons. 158. nu. 9. vers. ex qua verisimilitudine, Surd. decis. 199. num. 5. Rot. decis. 776. numer. 3. par. 1. diu. & coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 468. numero 13.*

Et ita semel, & iterum examinato articulo resolutum fuit iura ex dicto Cassinensi Archivio extracta esse in forma probanti &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO, EPISCOPO VRGELLEN.

Firmana Pensionis. Lunæ 8. Martij. 1627.

ARGVMENTVM.

Pensionis translatio, an sit odiosa odio rationabili, vel irrationabili. Cardinales comprehenduntur sub generali dispositione, quamuis odiosa, odio tamen rationali.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur a Iure.*
2 *Pensionis translatio, an sit odiosa odio rationabili, vel irrationabili.*
3 *Pensio non est odiosa, & quare.*
4 *Pensio, quando est odiosa, non est odiosa odio irrationabili.*
5 *Pensionis impositio non continet odium, saltim irrationabile.*
6 *Pensionis impositio est magis odiosa, quam illius trãslatio.*
Seruitutis noua impositio est magis odiosa, quam iam imposita prorogatio. nu. 6.
7 *In pensionis translatione, seu facultate transferendi, non est facienda mentio, quod beneficium sit grauatum alia pensione.*
Pensio in beneficijs, quando imponitur, est facienda mentio, an alsit alia pensio. nu. 7.
8 *Concessiones factæ, motu proprio, sunt fauorabiles, & num. 28.*
9 *Pensionis litera, facultas transferendi, & translatio ipsa, non sunt distinctim, & de per se considerandæ, sed vt vnum integrale constituentia.*
10 *Cardinales comprehenduntur sub generali dispositione, quamuis odiosa, non tamen odio irrationabili. Vide distinctionem nu. 11. & reijcitur numero 17. & vide 18.*
12 *Doctores plures, & decisiones declarantur, & 19.*
13 *Cardinales non comprehenduntur sub dispositione generali extrauag. Innocẽt. a Bonifacij Octaui.*
14 *Cardinales particulari priuilegio sunt immunes à taxis Officialium.*
15 *Cardinales, quando non sunt in aliqua materia priuilegiati, tunc vt cæteri, quo ad illam regulari debent & num. 22.*
16 *Statutum generale comprehendit personas, & causas priuilegiatas, quæ in casu illo non reperiuntur habere speciale priuilegium.*
20 *Roman. in consil. 498. communiter reprobatur, pro-etiam magna studio fuit reprobatum a Rota. numero 21.*
23 *Facultas transferendi pensiones purè data, & concessa, postea ex accidenti non potest capere conditiones.*
Dispositio sufficit, quod semel per existentiam conditionis fuerit purificata, quicquid postea contingat. numero 23.
24 *Pensio est onus reale, et ideo non debet regulari a personis.*
25 *Obligatio mutatione personæ non alteratur, neque extinguitur.*
26 *Effectus regulari debet a sua causa, & pars a toto.*
27 *Priuilegiatus debet esse potioris conditionis, quam non priuilegiatus.*
29 *Præiudicium primarium, & præcisum, debet magis attendi, quam secundarium, & eucntuale.*
30 *Regul. Cancell. 67. num. 68. declaratur.*
31 *Cardinales non comprehenduntur sub regulis Cancellar. edendis, sed benè sub iam editis.*

DECISIO XLVI.

FVit, post sæpius disputatum, bis decisum coram bon. mem. Remboldo, nempè sub die 26. Februarij 1625. & 23. Ianuarij 1626. translationem pensionis scutorum duorum mille auri, factam per clar. me. Cardinalem Montaltum vigore facultatis transferẽdi motu proprio sibi datæ per S. me. Sixtum V. fuisse validam, & iuxta illam pronunciatum, literas reseruationis vna cum Instrumento translationis esse exequendas; Cum autem causa appellationis interpositæ pro parte Illustrissimi D. Cardinalis Bandini reseruatarij fructuum mensæ Archiepiscopalis Firmanæ, super qua dicta pensio fuit reseruata, mihi commissa fuerit, sine præiudicio legitimæ executionis arbitrio Rotæ, fuit die 23. Ianuarij præteriti resolutum, non intrare arbitrium ad impediendam viam executiuã.

Et quamuis eo ipso tunc Dominis constiterit de iusti-
1 tia translatariorum, quia arbitrium † regulatur á iure, ita ut ad illud denegandum oportet de iustitia, & validitate sententiæ constare, & multò magis de illa, quam de ista, nihilominus (quod rarò Rota facere consueuit) fuit concessum D. Cardinali iterum audiri super iustitia; vndè cum hodiè de illa fuerit discoptatum, fuit vnanimi omnium consensu resolutum, iustitiam translatariorum esse claram ex prædictis duabus decisionibus bon. mem. Remboldi, quæ ita vitæ fuerunt optimis rationibus, & auctoritatibus ornatæ, vt quicquid nunc contra illas deductum fuit, non sit aliud quàm in eis diserte discussa refricare.

Tota si quidem difficultas ad id reducitur, an D. Cardinalis reseruatarius comprehendatur sub dicto indulto transferendi, ita ut translatio vigore illius postea facta illum afficiat: cuius resolutio inde pen-
2 det, an translatio † sit odiosa odio rationabili, vel irrationabili, & cum materia sit proportionata ad Cardinales, quia ipsi etiam, quando de beneficijs prouideutur, multoties grauantur pensionibus, & habent admixtam illam publicæ vtilitatis rationem, quod ex pingui beneficio plures Clerici alantur, & non conuertatur in odium (singularis) sed in fauorem tertij, aut
3 certè pensio † non est odiosa, vt his, & aliis rationi-

bus

bus defendunt, *Burſat. conſil.* 126. *num.* 90. *lib.* 2. *Mandoſ. ſuper regul.* 19. *queſt.* 11. *num.* 1. *cum ſeqq. Gonzal. in glo. 6. præn. num.* 21. *& facit rex. in cap.* 2. §. *ſtatuimus de decim. in* 6. *& reg. quam per illum text. conſtituit, Sanob. de uſurpat. lib.* 1. *diſput.* 1. *num.* 4. aut dubio procul quando penſio † odioſa ſit, non tamen odio irrationabili, *Rot. deciſ.* 240. *num.* 24. *part.* 1. *diuerſ.* & bene in dicta deciſ. 26. Februarij in hac cauſa facta, *in perſ. tamen de iure.*

5 Quod ſi impoſitio † penſionis non contineret odium ſaltim irrationabile, nec etiam facultas transferendi, in qua militat eadem ratio æquitatis, & etiã quia conceditur S.R.E. Cardinalibus, & alijs de Eccleſia benemeritis in præmium laborum, quos pro Sede Apoſtolica ſuſtinent, & redundat in fauorem eorum familiarium, adeò quod, cum paſſim, & his de cauſis à Pontificibus concedatur, eſſet nimis audacius dicere, quod translatio inde ſequuta ſit contra rationem.

6 Quinimò magis odioſa videtur impoſitio † penſionis, quàm illius translatio, ſicut nouam impoſitio ſeruitutis magis quàm ſeruitutis iam impoſitæ prorogatio, adeò enim reputatur modici præiudicij (ex quo contingere poteſt, quod translatarius præmoriatur transferenti) vt † in translatione, ſeu facultate transferendi non ſit facienda mentio, quod beneficium ſit grauatum alia pẽſione, vt facienda eſt, quãdo penſio imponitur, vt dixit *Rota in Regien. penſionis* 16. *Nouembris* 1622. *&* 17. *Junij* 1624. *coram R. P. D. meo Pirouano, & in Romana penſionis* 17. *Junij* 1622. *coram bo. mem. Buratto, & in d. deciſione* 26. *Februarij, verſ. & licet, coram bo. me. Remboldo.*

Et demum Domini, dum hæc cauſa in Rota ventilabatur penitus inclinabant: quod hæc penſio, & fa-
8 cultas illam transferẽdi ſint † fauorabiles, tùm quia conceſſæ motu proprio, *Anchar. conſ.* 296. *& Roman. conſ.* 348. qui loquitur in terminis pẽſionis motu proprio; tum etiam quia conſiderabant, quod penſio illa fuit impoſita in fauorem Cardinalis, atque eidem facultas transferendi data eo tempore, quo D. Cardinalis reſeruatarius nec erat Cardinalis, nec dictæ Eccleſiæ Titularis, aut fructuum reſeruatarius, & proindè nullo modo, nullaque ratione agebatur de liganda perſona, in qua ſtat præeminentia propter priuilegium dignitatis, ſed ſolum de fauore Cardinalis transferentis, & de rebus, & beneficijs tunc per eum poſſeſſis.

Et quamuis tempore actualis translationis reſeruatarius erat Cardinalis, tamen hoc tempus non eſt
9 attendendum, ſed illud; quia literæ † penſionis, facultas transferendi, & translatio ipſa non ſunt diſtinctim, & de per ſe conſiderandæ, ſed vt vnum integrale conſtituentia, argumento *text. in l. cum delationis, §. Aſinam, verſic. quod ſi. ff. de fund. inſtruct. vel inſtrum. legat.* Et ſic fuit dictum *in hac ad eam vniſ.* 23. *Januarij* præteriti *coram me, in verſ. & idem dicendum eſt.*

Ex quibus ſuccedit in fauorem translatariorum & contra D. Cardinalem reſeruatarium illa in hac materia non minus vera, quam tritа, & communis concluſio, quod ſub generali ſubſpoſitione quamuis odioſa, non tamen odio irrationabili, & ſic ſub hac facultate transferendi cõprehenduntur Cardinales,
10 *Anchar. & alij in cap. nemo de cenſib. de cleſt. in* 6. *Vian. & Monach. ſibi contrarius, in extrauag. prima, in verbo Clericos de ſent. excom. Gemin. in c.* 1. *num.* 6. *de Sciſmat. lib.* 6. *Felin. in cap. ad aures, num.* 11. *in* 8. *concluſ. circa med. verſic. eſt verum de reſcript. Bellenc. deciſum. ſubſid. quæſt.* 66. quæ refert, & ſequitur *Samen. in prooem. regul. queſt.* 4. *Put. deciſ.* 189. *lib.* 1. *in correct. Gabr. de offic. legat. verbo in commendando, num.* 144. *Ferrett. conſ.* 358. *num.* 8. qui refert plures deciſiones, *Pariſ. de reſignat. lib.* 12. *queſt.* 4. *num.* 7. *& Gonzal. glo.* 24. *in.* 13.

Nec applicatur diſtinctio ex aduerſo facta inter
11 diſpoſitionem † generalem per viam legis, & diſpoſitionem generalem per viam particularis priuilegij, ſeu priuilegij, itaut ſub illa comprehendantur Cardinales, quando non continet odium irrationabile, in cuius terminis videntur loqui omnes Doctores ſupra citati, non autem comprehendi ſub indulto quantumuis ſimpliciter, & verbis generalibus concepto, & odium irrationabile non continente, vt in his terminis reſoluunt *Anaſt. Germin. de Indult. §. alioquin, num.* 33. *Put. deciſ.* 137. *num. xxiv uol. impreſ. libro* 2. *Mohed. deciſ.* 10. *de priuileg. Mchill. deciſ.* 7. *eodem tit. Verall. deciſ.* 82. *part.* 2.

12 Quia quamuis Doctores, † & deciſiones prædictæ ex aduerſo allegatæ loquantur in diſpoſitionibus generalibus per viam priuilegij, & reſoluant Cardinales ſub illis non comprehendi, tamen nõ ex eo, quod diſpoſitiones erant particulares, ſed quia quoad Cardinales continebant odium irrationabile propterea quod agebatur de eorum præiudicio reſpectu alterius particularis Indulti, iam eis à Papa conceſſi, quo caſu idem dubio procul reſpõdiſſent, ſi de diſpoſitione generali per viã legis fuiſſent interrogati vt in puncto *Sarnen.* vbi ſupra *verſ. terminus caſus in fin.* vbi quod
13 diſpoſitio † generalis extrauag. iniunctæ Bonifacij Octaui dum diſponit, neminẽ admitti debere ad adminiſtrationem Eccleſiarum literis non expeditis nõ comprehendit Cardinales eo quia eſſet irrationabile, quod dicta generalis conſtitutio quæ emanauit ob intereſſe burſa leo afficeret Cardinales; qui particulari
14 priuilegio ſunt † itonuntes à taxis officialium, & idẽ etiam clarè ſentit, *Mohed. in rot. nouiſſ. allegatus*, vbi ſupra, dum caſum indulti, & priuilegij, de quo ibi diſputat, & decidit ſecundam rationes, & auctoritates ſupra adductas, quoad diſpoſitionem generalem per viam legis.

15 Vndè cum in materia † penſionis D. Cardinalis reſeruatarius non reperiatur priuilegiatus, ſed vt cæteri, quo ad illam regulariter debeat *Rota in Arctina penſionis coram Litta apud Marcheſ. part.* 2. *fol.* 549. & ſit materia illi proportionata, conſequenter Doctores, & deciſiones ex aduerſo adductæ non applicantur, ſed potiùs cum præſuppoſito odij rationabilis applicatur doctrina *Bald. in l. in fraudem, §. vlt. ff. de milit. teſtam. & Tiraq. de retract. dignag. §.* 1. *glo.* 14. *in.* 97. *& ſeqq.* vbi quod ſtatutum † generale comprehendit etiam perſonas, & cauſas priuilegiatas, quæ in caſu illo non reperiuntur habere ſpeciale priuilegium, *iux. rex. in d. §. vlt.* ibi *quia generalis eſt iſta determinatio.*

17 Præterea adeò clarè † demonſtratur, vt non ſit vis faciendæ in dicta diſtinctione, nec illa attendenda, quod in omnibus caſibus, qui retrocucurrũt, in quibus agebatur de comprehenſione Cardinalium ſub diſpoſitione generali per viam indulti, & Cardinales circa eius materiam non erant ſpecialiter priuilegiati, nec indultum continebat † odium irrationabile,
18 ſemper, & indiſtinctè iura, Doctores, & Rota etiam

tenue-

tenuerunt pro comprehensione, *cap. dudum de preb. in 6.* quod loquitur in fortioribus terminis, quia agebatur ibi de prejudicio facultatum Cardinalis in iure conferendi, sibi à Papa concesso *Oldrad. cons. 211. versic. de personis ergo, & consil. 293. & consil. 231. Bellonc. de charit. subsid. dict. quæst. 66.* Rota in Valentina Archidiaconatus, & in Caurien. Canonicatus, quas allegat *Sarnen.* vbi supra, *Cassad. decis. 1. num. 3. de decret. Caputaque decis. 83. part. 2.* qui etiam loquitur in fortiori casu, *& Put. dicta decis. 137. libro 2. in correct.*

19 Et quod plus est hoc ipsum fuit † de mente Doctorum omnium, tam antiquorum, quàm modernorum supra allegatorum, qui in simplicibus terminis tractant, an lex, seu dispositio Principis liget Cardinales, idque ex eo clarè conspicitur, quod communiter
20 abeis reprobatur, † *Roman. consil. 498.* dum dicit, qđ in dispositione particulari, de qua ibi, Cardinales nõ comprehenduntur, & contra illum ex professo scribit *Bellen. dict. quæst. 66.* quem refert, & sequitur *Sarn.* vbi supra, *& Mobed. decis. 23. de renunc.* testa-
21 tur fuisse cum magno studio in Rota † reprobatum *consilium Romani*, & approbatam opinionẽ *Bellensis.*

Quæ multò magis in casu, in quo versamur, procedunt, quia concurrunt in eo specialia quædã, & alioquin darentur plura, quæ viderentur absurda, ac Iuris regulis pœnitus contraria. In primis, cum (vt dictum est) in hac materia Domini Cardinales non re-
22 periantur priuilegiati, itaut quoad illos, † sit etiam sicut quoad cæteros, Iuris regulis in hærendum, vt in *dicta Aretina apud Marches.* sequeretur contra regulam in dicta decisionem firmatã, quod facultas transferendi, & translatio indè sequuta, quæ quoad alios fuissent validæ, quoad Dominos Cardinales fuissent nullæ, & invalidæ.

23 Secundò, quod facultas transferendi pure † data, & concessa caperet postea ex accidenti conditiones contra *regul. text. in l. perfecta donatio, C. de donat.* & regulam, quod sufficit semel dispositionem fuisse purificatam per existentiam conditionis, quicquid postea contingat.

24 Tertiò, pensio, quæ est onus reale contra omnes Iuris regulas regularetur à personis, & D. Cardinalis reseruatarius, qui quoad onera realia habetur vice, & loco Titularis, *Rot. decis. 508. part. 2. recent.* & latè in decisionibus in hac causa factis, non considerabatur, vt talis, sed præcisè, vt Cardinalis.

25 Quartò, alteraretur, & extingueretur obligatio mutatione personæ contra *regul. text. in l. 2. §. ex his, ff. de verb. oblig.* & contra mentem Papæ, qui propterea in dicto indulto gratiuit eo tunc Titularem, & alios quoscunque successores sub quibus verbis comprehenduntur successores omnes indistinctè, etiã si sint priuilegiati ad latè tradita *per Crauett. consil. 294.* per tot.

Quintò, non attenderetur tempus *reseruationis*, & facultatis transferendi, quo D. Cardinalis nõ erat adhuc Cardinalis, prout considerari debet, sed tempus actualis translationis independenter à reseruatione, & facultate transferendi, & sic effectus † non
26 regularetur à sua causa, nec pars à toto.

Sextò, idem D. Cardinalis, qui (vt dictum est) in
27 hac materia non est priuilegiatus, esset potioris † conditionis Cardinali transferente, qui quoad hoc nititur particulari priuilegio; si autem illi per superuenientem dignitatem Domini Cardinalis reseruatarij non fuit factum præiudicium in facultate transferendi, nec etiam translatarijs, quoad translationem, quæ à facultate transferendi regulatur.

Septimò, eo ipso, quod D. Cardinalis reseruatarius non nititur particulari priuilegio, necessariò fundari debet in eo, quod Papa, quando concessit hanc facultatem transferendi, habuit in mente illam non concedere in casu euentuali, & accidentali sequuto, quo pẽsio esset soluenda per Cardinalem, quod profectò videtur esse contra omnem Papæ existimationem, &
28 intentionem, tum ex clausula † motu proprio, tùm etiam quia agitur de gratia concessa alij Cardinali, & quidẽ pronepoti dilectissimo, & præsertim ex quo derogauit priuilegijs Regum, vt in vltima decisione bon. mem. Remboldi fuit benè deductum, & consideratum.

Et demum quia primarium, & potissimum præiudicium, & quidem certum, & præcisum, quod infertur per facultatem transferendi, infertur Ecclesiæ, super cuius fructibus imponuntur pensiones, quod verò personis infertur, dicitur præiudicium secundarium, & euentuale, cum sit cõtingens, quod tempore actualis translationis, illæ nor percipiant fructus, aut non possideant Ecclesias, & quod translatarius decedat antè ipsum transferentem. Vndè sequeretur quod es-
29 set † maioris potentiæ præiudicium euentuale, & secundarium Domini Cardinalis reseruatarij, qui non fuit grauatus, & quod ipsi obuenit in tuitu Ecclesiæ, quàm præiudicium primarium, & præcisum ipsiusmet Ecclesiæ pensione grauatæ, quod videtur esse prorsus ab omni ratione alienum.

30 Neque obstat, † *reg. 67. nunc 68.* Cancellariæ dum disponit, quod Domini Cardinales non comprehendãtur sub regulis faciendis, quia in dicto Indulto derogatur generaliter etiam regulis Cancellariæ, quæ derogatio generalis sufficit, vt in terminis, *Cassad. decis. 38. super regulis* licèt enim non adsit formalis derogatio omnium regularum, ex quo tamen derogatur expressè in Indulto regulis Cancellariæ de præstandis consensibus, alijsque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, eo ipso censetur omnibus alijs regulis generaliter derogatum, *Rot. decis. 27. par. 3. diuers. libro 2.* Præterea dicta regula retorquetur, quia à contrario sensu (vt Domini dicebant) iuxta illam Cardinales comprehendi debent in alijs dispo-
31 sitionibus, & dum loquitur † de regulis edendis, cõprehenduntur sub iam editis, *Cass.* ibidem, *Mobed. dicta decis. 23. de renunciat.* & nouissimè *Modern. in notis, ad regul. Cancellaria, Greg. XV.* supradicta *regul. 68. Verb.* impositorum, quæ tamen intelligenda sunt iuxta superius dicta, & tradita per *Sarnen. dicta quæst. 4. proem.*

Tamen dum hæc, & alia in discussione huius causæ animaduerterentur, aliqui ex Dominis meminerunt, quod iste casus in terminis minus fauorabilibus respectu translatariorum, fuit iàm decisus cõtra Cardinalem Sanctæ Ceciliæ in vna Capuana pensionis die 13. Ianuarij 1606. coram sanct. mem. Greg. XV. sed decisio non fuit extensa, quia D. Cardinalis audita sententia Rotæ acquieuit, & soluit, &c.

Et ità, &c.

RE-

REVEREND. P. D. MERLINO.

Romana Fideicommissi de Victorijs, Mercur. 10. Martij, 1627.

ARGVMENTVM.

Fideicommissario, quando non impediatur immissio propter detractiones faciendas. Pronepotes quando non possint prætendere legitimam à proauuo, Dos, vel legitima nõ possunt detrahi ex rebus expressè prohibitis alienari.

SVMMARIVM.

1 *Pronepotes non possunt prætendere legitimam ab proauuo, si de tempore mortis illius primum gradum successionis non tenent.*
Item nec eam prætendere possunt, si de tempore mortis illius, non sunt nati, nec concepti. nu. 1.
2 *Legitima, non potest detrahi ex rebus prohibitis alienari.*
3 *Legitima de iure naturæ debita est filijs.*
4 *Legitima potest detrahi ex re prohibita alienari, quando non adsunt alia bona.*
5 *Hæredi sine beneficio inuentarij incumbit onus probandi non extare alia bona, quam fideicommisso subiecta, ex quibus possit facere suas detractiones, maximè, si de eis constet. nu. 6. & 7.*
8 *Bona testatoris ad hæredem peruenisse, præsumuntur nisi de noua acquisitione medio tempore doceatur.*
9 *Hæres, si non confecit inuentarium, præsumitur consumpsisse detractiones.*
10 *Dos, an detrahi possit, ex rebus prohibitis alienari, & ex causa dotis.*
11 *Hæres, quando non confecit inuentarium, eo casu intrat suspicio consumptionis, & detractionis.*
12 *Dos solui non debet ex bonis fideicommisso subiectis.*
13 *Fideicommissario, non denegatur immissio, quando detractiones sunt illiquidæ.*

DECISIO XLVII.

PRoposui dubium reseruatum in vltima decisione, An scilicet obstarent detractiones legitimæ, & dotium; Et non obstare Domini responderunt.

Nam quoad legitimam, aut prætenditur, illam deberi D. Petro Paulo, & bo. mem. Ioanni Baptistæ iuniori ex eorum propria persona, & visum fuit huiusmodi prætensionem non esse iuri consentaneã; Cum enim ipsi sint pronepotes † Bernardini fideicommittentis, & de tempore mortis illius primum gradum successionis non tenerent, ex quo aderat Io. Baptista senior, & alij Bernardini filij, immo nec iam essent nati, vel concepti, legitimam aliquam ex propria persona prætendere non possunt, *Bart. in l. Gallus §. quid si tantum nu. 7. & 8. & ibi etiam Alex. nu. 15. & cæteri scribẽtes ff. de liber. & posthum. Peregr. de fideicom. art. 36. num. 38.*

Aut verò prætenditur, illam esse detrahendam ex persona d. Ioannis Baptistæ senioris eorum aui, & ne gne huiusmodi detractioni locus esse potest, quia testator expressè † alienari prohibuit omnia sua bona stabilia, etiam respectu legitimæ, & consequenter ex duobus Casalibus, quæ stabilia sunt, & super quibus iam Rota dixit, dandam esse immissionem, legitima detrahi non potest, vt post alios tradit *Rolan. consil. 9. num. 16. lib. 4. Menoch. consil. 401. numer. 138. & seqq. Honded. consil. 66. num. 11. & 12. lib. 2, Surd. decis. 316. num. 13. Barz. decis. Bononien. 105. num. 2. 3. & seqq. & firmauit etiam Rota decis. 113, num. 4. par. 2. diuers.* & in Romana legati 29. Aprilis 1613. coram Illustrissimo D. Card. Caualerio & in Tudertina pradij prima Iunij 1615. Coram R. P. D. Buratto.

Quod eò Magis in præsenti admittendum est, quia d. Ioannes Baptista senior, dum vixit, non fuit conquestus, nec paternã dispositionem impugnauit, neque, dicta prohibitione non obstante, legitimam etiã in illis bonis stabilibus consequi velle declarauit, & hodie non agitur de illa detrahenda per ipsummet filium adhuc viuentem, cuius est † de Iure naturæ debita, sed per dd. nepotes, & hæredes mediante persona q. Horatij eorum patris, qui d. dispositionem euertere non possunt, vt in terminis post *Mandel. Alb. in consil. 377. num. 12. & seqq.* ponderat, ac latè prosequitur *Honded. d. cons. 66. num. 16. & 17.* ac infra, *& num. 23. & 24. lib. 2. & faciunt tradita per Surd. consil. 570. num. 6. 7. & seqq. quem sequuntur Modern. Brixien. de substit. quæst. 296. num. 6. & 11.*

Nec obstat, quòd d. conclusio non procedat quoties non adsunt † alia bona non prohibita alienari, ex quibus legitima detrahi possit, quoniam hæc negatiua, quòd scilicet non extent alia bona, esset probanda per allegantem, præsertim quando filius, cui legitimæ detractio competebat, hereditatem adiuit † absque beneficio Inuentarij, *Surd. d. decis. 316. num. 14. & 15. Peregr. de fideicom. art. 4. num. 34. Barz. d. decis. 105. num. 3. & 4. & seqq.* & fuit dictum in Viterbien. Castrorum 21. Martij 1622. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in alijs causis, *vt per Adden. ad sanctæ mem. Gregor. XV. decis. 266. num. 16. & decisiones sunt impressæ post consil. 20. l. 2. Gionagnonij num. 21. 22. 27. 45. & seqq.* & eò magis, quia testator in eius testamento expressam † mentionem fecit de mobilibus, & aliunde etiam constare videbatur ipsum reliquisse, non solum mobilia, sed & alia notabilis valoris.

Quibus accedit, quòd ex Instrumento, de quo in Summario D. Marci Antonij num. 6. constat Io. Baptistam seniorem anno sequenti post Bernardini testatoris obitum, pecudes, & alia animalia, & bona † vendidisse proscutis 1274. quæ ex eiusdem Bernardini patris hæreditate habuisse præsumitur, maximè quia modicum tempus à die mortis illius intercesserat, vt in specie, *Surd. decis. 15. num. 10.* & ex herbarũ emptionibus, de quibus in eodem *Summario num. 7.* colligitur, ipsum Bernardinum, dum vixit, pecudes, & alia animalia habuisse, quæ postea ab eo ad d. Io. Baptistam eius filium, & hæredem deuenisse † præsumuntur, cum de noua acquisitione medio tempore facta non doceatur, *Peregr. de fideicom. art. 44. nu. 22. & 23. Modern. Brixien. de subst. quæst. 618. num. 45. Rota decis. 131. nu. 5. par. 1. & decis. 407. in fin. par. 2. recentior.* Et vberius etiam ex *dicto Summario num. 1. 4. & 5.* apparet, nonnulla stabilia per Io. Baptistã fuisse alienata, & alia etiam de tempore mortis testatoris adfuisse, quæ hodie non reperiuntur, nec per istos

DD. Fratres de Victorijs possidentur, & ideo cum in-
9 uentarium † ab eodem Ioanne Baptista non fuerit cõ fectum, detractiones præsumuntur consumptæ, *Rota coram Card. Seraph. decis. 321. num. 18.* & in Macera-ten. fideicommissi 16. Februarij 1612. coràm Card. Sacrato, & in Bononien. fideicommissi de Cataneis 10. Martij 1622. coram R.P.D. meo Pirouano, & in Ciuitatis cástelli fideicommissi 13. Maij 1623. coram bo. mem. D. Remboldo, & in alijs relatis post *d. consil. Giouagn. 20. l. 2.*

Ex quibus etiã resultat resolutio quoad detractio-nem dotium Camillæ matris dicti Ioannis Baptistæ,
10 & Dianæ eiusdem vxoris, quia † testator expresse prohibuit alienari bona stabilia etiam ex causa do-tis, & ideo ex istis Casalibus tamquam stabilibus de trahi non possunt iuxta tradita per *Surd. d. decis. 316. num. 13. & 14.* præsertim non confecto Inuentario,
11 quo casu intrat d. consumptionis, † vel subtractionis suspicio, & præsumitur, alia extitisse bona, & ex illis factas fuisse detractiones, vt pluries resolut Rota, & decisiones cumulant *Addentes ad Sanct. mem. Gregorii. XV. decis. 266. nu. 16. vers. Praditta verò, & Giouagn. d. consil. 20. num. 15. & seqq. l. 2.*

Quo autem ad dotes filiarum dicti Io. Baptistæ se-nioris, dicebant Domini, non constare, quòd ius illas petendi, vel detrahendi spectet ad D. Petrum Paulũ, & successores Ioannis Baptistæ iunioris, easque vel fuisse ab ipso Io. Baptista seniore earũ patre solutas, & sic de illis hodie agendum non esse, vel cum appa-reat extare plura bona eiusdem Ioannis Baptistæ no-tabilis valoris, de quibus in Summario *nu. 10.* in om-
12 nem casum † ex illis non autem ex bonis fideicõmis-so subiectis solui debere iuxta *Text. & ibi Doct. in Au-then. Res, quæ C. communia de legat. Pereg. de fideicom. art. 42. num. 66. & seqq. Card. Seraph. decis. 481. num. 3. Rota decis. 66. num. 2. par. 1. recent. & coram San. mem. Greg. XV. decis. 543. n. 2.*

Cæterum videbatur cessare omnis difficultas, quia detractio legitimæ, & dotium, quæ prætendi potest, redigi videbatur ad quid minimũ, vt distincte, & ap-positè deducebat D. Adrianus & post d. Io. Baptistæ mortem fuit per bo. mem. R.P.D. Antonium, nec non Curtium, & Horatium ipsius Ioannis Baptistæ filios factum compromissum super successione in hæredi-tatibus tàm dicti Ioannis Baptistæ eorum patris, quã etiam Dianæ de Cosciaris eorum matris, & dicti q. Bernardini fideicommittentis eorum aui, & Camillæ auiæ, ac aliorum proximiorum in præclaræ me. Car-dinalem Farnesium, qui postea per laudum assigna-uit R.P.D. Antonio bona valoris scutorum sex mil-lium pro legitima, & detractione ab eo prætensa, & deinde bo. mem D. Iustus Rotę Auditor per diffiniti-uam sententiam similem assignationem fecit etiam Curtio, vt in Summario *nu. 9.* & consequenter hodie ad summum prætendi posset ex persona Horatij, de-trahenda esse bona similis valoris scutorum sex mil-lium inter tres eius filios nempe DD. Marcum Anto-nium, Petrum Paulum, & bo. mem. Io. Baptistam iu-niorem, siue illius successores pro æquali portione di-uidenda, & ideò reseruato aliquo prædio, vel corpo-re hereditario valoris scutorum quattuor millium pe-nès d. D. Petrum Paulum, & Io. Baptistæ successores pro duabus tertijs partibus ad ipsos spectantibus re-tinendo pro eorundem securitate, donec aliàs fuerit discussum, an re vera detractiones faciendæ veniant, æquitas non patitur, quòd interim impediri debeat
13 † immissio in possessionem istorum duorum Casaliũ per D. Marcum Antonium petita, vt alias fuit obser uatum *in Romana hereditatis de Comitibus 26. Nouem-bris 1621. coram Illustrissimo Card. Cauaterio.* Vide cũ ex datis in *dicto Summario num. 1.* appareat adesse plu ra alia corpora valorem prædictorum scutorum quat tuor millium longe excedentia, super quibus pro nunc immissio non petitur, censuerunt Domini de-tractiones non obstare petitæ immissioni.

Et ita decisum D. Marco Antonio tantùm infor-mante, altera verò parte pluries citata, & non com-parente &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Anagnina Beneficij. Lunæ 15. Martij. 1627.

ARGVMENTVM.

Mens. Augusti est reseruatus. Decretum irritans, quã do inficiat possessionem. Ius patronatus Eccleſia-sticum an cadat sub regula 8.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia vacantia in mense Augusti sunt reseruata ex Regula octaua.*
2 *De possessione anteriori docens; an sit manutenẽdus.*
3 *Possessio anterior non attenditur, quando remanet in-fecta ex decreto irritante. & num. 4.*
5 *Decretum irritans tunc inficit possessionem, quando certum est illud intrare, & interim donec est dubiũ, possessor est manutenendus.*
6 *Decretum irritans, si sit clarum, tunc bene inficit pos-sessionem.*
7 *Ius patronatus Ecclesiasticum comprehenditur sub re gula octaua.*
8 *Ius patronatus laicale, si perueniat ad personas Eccle-siasticas, dicitur Ecclesiasticum.*

DECISIO XLVIII.

NOn videtur controuersum inter partes, Beneficium, de quo agitur, vacasse † in mense Augu-
1 sti, qui est reseruatus ex Regula octaua, vt firmauit *Rota apud Seraph. decis. 1296. num. 6. & decis. 790. nu. 2. par. 1. in recent. & fuit latum in Senen. Canonicatus 15. Martij 1624. coram bo. me. Dom. meo Hobaldo.* Vn-de stante hac reseruatione clara, & aperta Domini di-
2 rerunt, esse recedendum à decisione facta super ma-nutentione ad fauorem Claudij Loccij coram bona mem. Remboldo. Quia licèt ipse tamquam institutus ab Ordinario Anagnino ad præsentationem Fratrum S. Francisci dictæ Ciuitatis, doceat de sua anteriori
2 † possessione, quæ propterea videtur esse manuteni-bilis, vt in decisione, de qua agitur, tamen cum Ca-millus aduersarius fuerit de hoc beneficio prouisus per Sedem Apostolicam, vti de reseruato per Regu-lam octauam, tamquam vacante in dicto mense Au-gusti, & vigore istius prouisionis acceperit etiam pos-

sessio-

sessionem, sequitur, vt ista possessio sit attendenda, & non sit habenda in aliqua consideratione supradi-
3 cta possessio Claudij quantumuis † anterior, cum ea remaneat infecta ex decreto irritanti apposito in dicta Regula reseruatoria mensium, *Verall. decis. 325. num. 2. par. 1. Rot. diuers. decis. 189. num. 4. par. 2. & in recent. decis. 613. nu. 7. par. 1. Gonzal. ad reg. 8. glos. 67. num. 29. cum seqq. Mantic. decis. 40. num. 8.* & in termi-
4 nis de beneficio † iurispatronatus Ecclesiastici dixit *Rot. in dec. 740. num. 1. par. 2. in recent.*

Nec obstare videbatur, quòd decretum irritans tunc inficiat possessionem, quando certum est illud
5 intrare, † sed donec dubium est, an intret, vel ne, interim possessor sit manutenendus ratione saltem suæ detentationis *Lancell. de attent. par. 3. c. 14. quæst. 1. num. 80. Rot. diuers. decis. 752. num. 6. par. 2. in recent. Seraph. decis. 1471. num. 5. & 7. & dixit Rota in Hidruntina beneficij 30. Octobr. 1613. & in Salernitana præbendæ 10. Nouemb. 1617. coram bo. me. Domino meo Vbaldo.* Quia in casu, de quo agitur, dictum decretũ
6 † intrare videbatur satis clarum, nam vacatio in mense reseruato, vt dixi, non controuertebatur, quod ve-
7 rò Beneficium † de quo agitur, sub reg. 8. reseruatoria mensium comprehendretur, apparebat ex eo, quod iuspatronatus erat ecclesiasticum, *Cassad. decis. 4. sub num. 1. cum seq. de iurep. Seraph. decis. 1420. nu. 2. Gonzal. super reg. 8. glos. 18. num. 6. Rot. in recent. d. decis. 740. num. 2. in fin. par. 2. fæl. record. Greg. XV. decis. 48. num. 4.*

Quòd verò dictum iuspatronatus esset effectum
8 Ecclesiasticum, † quamuis antea fuisset laicale, deducebatur ex eo, quod pertinebat ad præsentationẽ dd. Fratrum, & Conuentus *cap. vnico §. fin. & ibi omnes de iurepatr. in 6. Paris. consil. 128. sub num. 19. cum seqq. libro 4. Gonzal. sub reg. 8. d. glos. 18. sub nu. 5. Rot. diuers. d. decis. 740. num. 2. par. 2. in recent.* Vnde stante claritate reseruationis comprehensionis beneficij sub reseruatione, benè procedunt superius dicta de decreto irritanti.

Ita decisum.

REVERENDISS. P. D. DVRANO,

EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Domus ad S. Humphrium. Lunæ 15. Martij.

1627.

ARGVMENTVM.

Restitutioni in integrum, non est locus, quando de læsione non docetur. Et quando dicatur de lætione constare. Pro actorum integra transportatione stat præsumptio.

SVMMARIVM.

1 *Egidiana non intrat, quãdo agitur de rebus, quæ sunt sub directo dominio Ecclesiæ.*
2 *Restitutio in integrum cessat, quando non constat de læsione.*
Læso non dicitur adesse, vbi de iniustitia, & nullitate sententiæ non apparet n. 2.
3 *Restitutioni in integrum non est locus quando sententia est valida, & iusta.*
4 *Acta præsumuntur integrè transportata, & contrarium dicenti incumbit onus probandi.*
5 *Acta diuersi Iudicu non transportanda sunt.*
6 *Sub hastatio excessiua, quando dicatur.*
7 *Possessor, an dicatur desinere possidere rem aliquam, sibi ab alio vigore Saluiani interdicti sit aquocata, & num. 8.*
9 *Conductori, si liberè domus non tradatur, potest agere ad totale interesse, & in totum recedere a locatione.*
10 *Euictio requiritur, ad hoc, vt emptor possit agere ad prætij restitutionem.*
11 *Ex actis res debent iustificari, ad hoc, vt in iudicio valeant. num. 12.*

DECISIO XLIX.

Die 24. Nouembris 1625. fuit Coram me decisum sententiam in hac Causa latam per bo. me. Vbaldum esse exequendam, quæ resolutio fuit postea confirmata, die 19. Aprilis 1626. non quia, vt dictum fuerat in dicta prima decisione, locus sit Egidia-
1 næ, quia immo Domini dicebant Egidianam † non intrare, ex quo agitur de domo, quæ est sub directo dominio Ecclesiæ, iuxta Decis. Romana domus de Scappuccis coram D. meo Decano; sed executioni locum esse ex alijs duobus fundamentis, de quibus in dicta prima decisione, & eo maximè, quia causa plenè, & maturè discussa super nullitate & iniustitia dictæ sententiæ illa visa fuit valida, & iusta, vt in d. secunda decisione 29. Aprilis 1626.

Sed quia pars aduersa obtinuit audiri super causis restitutionis in integrum, fuit hodie resolutum stan-
2 dum esse indecisis, & sic non constare † de causis restitutionis in integrum, quia illa non datur sine læsione *Rot. decis. 34. nu. 1. part. 2. diuers.* & læsio non dicitur adesse vbi de iniustitia, & nullitate sententiæ non apparet, *Seraph. decis. 634. nu. 1. & Rot. decis. 731. nu. 1. par. 2. recent.* Vnde cum prædicta sententia valida
3 sit, † & iusta ex deductis in prædictis decisionibus vtique restitutioni in integrum non potest esse locus.

Neque obstat defectus trasportationis actorum, qui de nouo affertur: quia præsumptio stat pro integra
4 † transportatione, ex quo acta sunt in forma extractus, seu processus, itaut allegãti contrarium incumbat onus probandi, vt fuit sæpius decisum, & signanter in Auinionen. bonorum 22. Maij 1626. Coram me, acta enim data in Summario Pandolphini, quæ prætenduntur non fuisse transportata, sunt acta alterius Iudicij nempè Iudicij cum fratribus Sancti Onufrij, & Archihospitali Sancti Spiritus, quæ pro-
5 pterea † non erat in hoc diuerso Iudicio transportanda, *Conar. pract. quæst. cap. 14. num. 4. Rot. 174. post 2. vol. consil. Farinac. & decis. 200. num. 1.* apud Gregor. XV. & in dicta Auinionen. bonorum Coram me: Et tollitur omnis difficultas, ex quo processus transportatus fuit parte citata, & intimata correctus.

Non obstat etiam illud iam alias deductum quoad iustitiam, nempè quod creditores Ioannis Francisci egerunt contra Pandulphinum possessorem domus interdicto Saluiano, quod respicit totam domũ, ex quo vigore illius agebant creditores Rubei ad illã

auo-

auocandam à dicto Pandulphino; quia vltra quod nõ probatur, quod domus fuerit auocata, sed immo Pãdolphinus, semper de facto detinuit dictam Domũ, & soluendo 550. scuta pro quibus emanauit decretũ
6 fuit liberatus à molestijs creditorum, vnde fuit † excessiua subhastatio domus, de qua agitur, facta in executionem dicti decreti pro scutis 850. Respondetur etiam quod quando domus de facto fuisset auocata vigore Saluiani solũ auocatio posset verificari, quoad detentionem, non in perpetuum, sed interim solum, donec crediroribus ex fructibus esset satisfactum: ita
7 ut Pandolphinus † semper remanserit verus possessor, vt fuit dictum *in Perusina bonorum. 17. Aprilis 2617. Coram bon.mem. Buratto*, & propterea non potuit repetere integrum prætium quasi res, & eius possessio
8 † fuerit sibi in totum, & in perpetuum auocata, & euicta, quia hoc nullibi in Iure probatur, sed solum repetere poterat illud, quod sibi per auocationem detentionis dictæ domus auferebatur, sicque solum scuta 550. quæ ex fructibus dictæ domus à creditoribus percipi poterat, vt fuit dictum in decisione 29. Aprilis 1626. in vers. 2. quod licet, Coram me.

9 Non obstat quod Pandolphinus potuit agere † ad totale interesse, & in totũ recedere à locatione, iuxta *cons. Surd. 13. num. 18. cum seqq.* quia quicquid sit de hac conclusione, quæ in præsenti videtur pati difficultatem, ex quo domus nunquam fuit euicta, & ante e-
10 uictionem † non potest agi ad prætij restitutionem *l. qui rem, & ibi glos. C. de euict.* & fuit dictum in dicta decis. 29. Aprilis 1626. *vers. quo vero ad molestias*, & tollitur omnis difficultas, ex quo Pandolphinus non ita egit, sed solum vt liberaretur à molestijs, nec mandatum expedire fecit, nisi ad effectum deponendi, vt à dictis molestijs liberaretur, vt etiam dictum fuit in eadem decis. *vers. non obstat quod ex quas.*

11 Nec releuat si dicatur, quod Credita † prædicta vna cum fructibus ascendebant ad summam longe maiorem dictorum scutorum 850. pro quibus subhastatio facta fuit, quia hoc in actis non iustificatur. Et cum fuerit sepius de hoc oppositum semper fuit repulsum.

12 Et demum accedit quod nec etiam ex † actis appareret, quod Credita pro quibus Pandolphinus molestabatur essent anteriora locatione sibi facta, itaut in iudicio Saluiani ratione crediti, & hipothecę anteriores potuissent contra Pandolphinum obtinere.

Cætera autem, & maxime, quæ deducuntur circa molestias illatas à Fratribus Sancti Onuphrij, & Archihospitale Sancti Spiritus fuerunt sæpius repetita, & sæpius etiam sublata in alijs decisionibus, &c.

Et ita &c. vtraque &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VIRILI.

Ferrarien. Pensionis. Lunæ 21. Martij. 1627.

ARGVMENTVM.

Bigamus, licet remaneat spoliatus omni priuilegio Clericali, non tamen desinit esse Clericus. Prima tonsura est ordo. & imprimit charaterem indelebilem, secũdum opinionem Canonistarum à Rota approbatam, reprobata contraria Theologorum. Dispensationis præseruatiuæ Papæ qualis sit vis.

SVMMARIVM.

1 *Clericus, & persona Ecclesiastica efficitur, qui habet primam tonsuram.*
2 *Verba, secundum subiectam materiam, sunt intelligenda.*
3 *Ecclesiastica persona, quis dicatur, ad effectum pensionis acquirendæ.*
4 *Bigamus remanet denudatus omni priuilegio clericali.*
Et ideo non est amplius persona Ecclesiastica, sed purus Laicus, & qualitas Ecclesiastica remanet extincta. num. 4.
5 *Tonsura prima non est ordo, nec imprimit characterem, secundum Theologos, sed contraria opinio Canonistarum, & magis communis, & nu. 6. & 24.*
6 *Bigamus amittit priuilegia Clericalia, sed non characterem indelebilem, & remanet Clericus, & numero 7.*
7 *Clericus, quis esse potest, & tamen non gaudere priuilegijs Clericorum.*
8 *Bigamus amittit Clericorum priuilegia, & eorum exercitium, ac character remanet mortificatus.*
9 *Dispensatio precutiua, & præseruatiua remouet de medio obstaculum rerum contrariarum.*
Et ita dispensatus remanet, ac si non indiguisset dispensatione. nu. 11. & 12.
10 *Dispensationis præuentiuæ Apostolicæ, quo ad effectus iuris positiui, quanta sit vis, & 17.*
11 *Dispensatio præuentiua præseruat aliquem, siue sit inhabilis de iure, quam ex priuilegio, tam in odiosis, quam in fauoralibus.*
12 *Dispensatio Papæ vbi adest, præseruatur Clericatus ad effectum pensionis, nec per bigamiam amittitur.*
13 *Iudices in vim præcedentis Priuilegij præseruantur ab incursu irregularitatis.*
14 *Papa, quando dispensat, si vtatur verbo temporis præsentis, dicitur parce, & præuentiue dispensare.*
15 *Pensiones, per contractum matrimonij, an extinguantur.*
16 *Dispensationis vna pars aliam supplet, & declarat.*
17 *Dispensatio precedens præseruat ab obstaculo futuro. subsequens verò illud tollit.*
18 *Laicus est capax pensionis temporalis.*
19 *Papæ mens ex inscriptione declaratur.*
20 *Dispensatio, & retentio facilè datur, ad hoc, vt quis ministret in ordine iam suscepto.*
21 *Papæ intentio, et eius gratia recipit interpretationem a stylo.*
22 *Papæ intẽtio, et eius gratiæ colligitur ex derogatione.*
23 *Mutatio non præsumitur, sed potius continuatio, et conseruatio eiusdem status.*
Ecclesiæ decori magis conuenit, vt quis tanquam clericus retineat, et acquirat pensiones, quam vti Laicus. num. 28.
24 *Dispensatus in aliquo casu, quo ad illum quis redditur illæsus, et num. 36.*
25 *Dispensatio ad obtinendas, et consequendas pensiones, an comprehendat casum translationis, & numero 31.*

32 In

32 *In translatione extinguitur pensio antiqua, & reseruatur nouа.*

33 *In Postliminio fit occultatio contrarij, per fictionem contra veritatem.*

34 *Dispensatio præuentiua non requirit aliquam occultationem.*

35 *Bigamia non est contraria Clericatui, nec illi impugnat.*

37 *Dispensatio ad succedendum non tollit maculam. Caci, Manchi, & Curui remanent cum eorum defectu, quamuis dispensentur. nu. 37.*

38 *Papa, vbi plenariè legitimat, vel cum derogatione obstantium, remouet omnem maculam natiuitatis, & nu. 40.*

39 *Bigamus, quis non est, quando præuentiuè, quis ad hoc fuit dispensatus.*

41 *Papa, quando dispensat in defectibus Iuris positiui dicitur verè, & non fictè disponere.*

42 *Papa præuemendo in defectibus Iuris positiui, facit, vt verè, & propriè semper quis maneat idem, pro vt erat ante talem defectum.*

43 *Constitutio Sixti V. Contra incedentes &c. declaratur.*

DECISIO L.

SIXTVS Papa Quintus Cardinali Montalto ex sorore germana Pronepoti duas facultates trãsferendi pensiones concessit, Vnam ad fauorem vnius, vel plurium personarum Ecclesiasticarum, quibus Translationes suffragari voluit perinde, ac si per ipsum Pontificem consistorialiter legitimis, & vrgentissimis causis de Cardinalium cõsilio factæ fuissent; Altera ad fauorem Vnius, vel plurium personarum, etiam Hospitalium Regularium expressè professorum, aut aliàs similibus de causis Incapacium, aut non dum Clericali charactere insignitorum ex nunc, prout ex tunc postquam eodem Charactere fuerint insigniti.

Idem quoque Sixtus dispensauit D. Principem Perettum Pronepotem iam Clericali Tonsura insignitũ ad retinendum, & recipiendum quascumque pensiones reseruatas, & reseruandas, etiam si contigerit, vel non contigerit contrahere matrimonium cum quacumque muliere etiam Vidua, & successiuè cum diuersis nupta, ac aliter corrupta semel, vel pluries, & ad secunda, ac etiam plura laicalia, seù matrimonialia vota, aut secundas nuptias transire, decernendo per contractum matrimonij etiam pluries, vt præfertur reiterati pensiones minimè extinctas esse, aut fore, minusq; annullari, aut inualidari, cum derogatione Prouincialium, Synodalium, Lateranen. aliorumque etiam Generalium Conciliorum, nec non Pij Papæ Quinti declarantis pensiones per futuri matrimonij contractum extinctas censeri.

Virtute suprædictarum facultatum Cardinalis Mõtaltus annuam pensionem scutorũ trium millium auri in auro sibi reseruatam super fructibus Episcopatus Ferrarien. transtulit ad fauorem Principis Peretti eius fratris, & Disputato Dubio coram Remboldo sub die 14. Iunij 1624. Dixerunt Domini translationem sustineri, quo iterũ repropositio sub die 15. Maij 1626. Domini steterunt indecisis. Vnde cum D. Cardinalis Lenius voluisset tertia vice audiri, vtraq; pars te informãte sub die 21. Martij 1627. censuerunt Domini, non esse recedẽdum à decisis tàm inspectis ambabus facultatibus Cardinalis Montalti, quam dispensatione D. Principis.

Prima enim facultas transferendi est ad fauorem vnius, vel plurium personarum Ecclesiasticarum, & D. Princeps ad differentiam Laicorum secundum subiectam materiam pensionis, est persona Ecclesiastica, cum habeat primam tonsuram, quæ efficit, vt dica-
1 tur † Clericus, & persona Ecclesiastica *cap. cum contingat de ætat. & qualit. cap. cleros. 20. distinct. Conc. Trident. sess. 23. cap. 2. Lap. allegat. 138. nu. 12. & dixit Rota in Abulen. Pensionis 27. Iunij 1608. coram Cardinali Lancellotto & in Veronen. pensionis 23. Februarij 1600. coram eodem*, in qua dum ageretur de interpretatione Indulti Pij Quinti ad fauorem Cardinalis Alexandrini, vt posset transferre pensiones in personas Ecclesiasticas, fuit dictum, Marchionem Bonellum Vxoratum esse personam Ecclesiasticam, ex quo habebat primam Tonsuram, Verba enim de personis Eccle-
2 siasticis sunt † intelligenda secundum subiectam materiam pensionum, de quibus Sixtus Quintus loquebatur *Aym. cons. 16. nu. 3. Seraph. decis. 398. nu. 7. & decis. 121. nu. 11. & decis. 559. nu. 2.* & ideò ad effectum
3 pensionis acquirendæ Princeps dicitur persona † Ecclesiastica per prælegata.

Secunda verò facultas transferendi est ad fauorẽ illorum, qui non fuerint Clericali charactere insigniti; ex nunc prout ex tunc postquam eodem Charactere fuerint insigniti, & consequenter multò magis virtutæ istius secundæ facultatis, fatetur quod Princeps iam haberet Tonsuram, cum hic Sixtus conformet se cum eisdem verbis Cõcilij *sess. 23. c. 2.* ibi (qui iam Clericali Tonsura insigniti essent) Vnde tales habentur pro Clericis, & personis Ecclesiasticis ad effectum pensionis.

4 Neque obstat quod Princeps per Bigamiam † remanserit denudatus omni priuilegio Clericali *cap. 1. de bigam. in 6.* & ideo non sit persona Ecclesiastica, sed purus Laicus, & qualitas Clericalis remanserit extincta, cum secundum Theologos prima Tonsura
5 † non sit ordo, nec imprimat Characterẽ, quia quicquid dicant Theologi, magis communis sententia Canonistarum tenet contrarium, quàm Rota pluries
6 sequuta est, quod scilicet prima Tonsura sit † ordo, & Clericalis character indelebilis, & bigamus amittat quidem priuilegia, sed non characterem indelebilẽ, & remaneat Clericus *tex. cum in c. 1.* dicit quod Bigamus est nudatus omni priuilegio Clericali, non tamẽ
7 dicit quod non remaneat † Clericus ita tenent *Butr. in cap. Ioannes nu. 17. Imol. n. 18. in fin. de Cler. coniugat. cap. cum contingat, & ibi glos. in verb. Abbati de ætat. et qualit. Host. col. 1. Ioan. Andr. col. 2. Butr. nu. 6. Card. q. 2. Aegid. quæst. 7. Ancar. in fin. Abb. nu. 1. Gemin. in c. Cleros col. 3. in fin. vbi Præpos. num. 4. distinct. 21. Abb. in cap. 1. num. 6. de vit. & honest. cleric. Felin. in cap. sicut pro certo num. 2. Simon de Gabr. consil. 181. num. 3. libr. 2. Rot. diuers. decis. 731. num. 5. & 6. part. 1. Silueſtr. in sũma in Verb. Ordo. Couar. in cap. quia nos num. 4. de testam. Cardin. in clement. dudum in 8. notat. de Sepult. Gregor. decis. 516. numero 8. & 9. Rot. decis. 1. num. 6. de bigamia in nou. & fuit dictum in suprædicta Veronensis pensionis, & in Cesaraugustana pensionis 18. Iunij 1610. coram Cardinali Lancellotto*; stant enim simul

8 quod quis remaneat † Clericus, non tamen gaudeat priuilegijs Clericorum *Abbas in capit. 1. num. 6. de vit. & honest. Clericorum*, & propterea Princeps per Characterem impressum & indelebilem habitu semper remanet Clericus.

Nec dicatur quod per bigamiam amittantur Cle-
9 ricorum † priuilegia & eorum exercitium, illisque Princeps remanserit denudatus, & character mortificatus, Iuxta *dict. cap. 1. de bigamia in 6.* Quia cum Sixtus Quintus ad effectum pensionis (vt supra relatum est) dispensauerit Principem ante incursum bi-
10 gamiæ, versamur in dispensatione præuentiua, † & præseruatiua, quæ remouendo de medio obstaculum Canonis inductiui bigamiam impedit incursum Bigamiæ, & efficit vt remaneat non solum præseruatus Clericatus habitu indelebilis, sed etiam exercitium ad effectum dispensatum respectu pensionum, Iuxta tenorem dispensationis præuentiuæ, ac si bigamia,
11 nunquam † esset incuria, iuxta remaneat Princeps in eodem statu primæuo: prout erat ante bigamiam. *Turrecrem. in c. quisquis ante num. 1. & ibi Præpos. numer. 1. & Gemin. ibidem dist. 84. Molin. de Iustit. & Iur. tom. 2. tract. 2. disput. 108. vers. quoniam eo ipso Suar. de leg. libro 6. cap. 11. numer. 4. & 5. Sanch. de matrim. lib. 8. disput. 1. numer. 1. Azor. instit. moral. libro 5. cap.*
12 *15. in princ.* & quodita † dispensatus remaneat idem ac si non indiguisset dispensatione *Ioan. Andr. in regul. in Generali numero 3. versic. quadragesimus septimus de reg. iur. in 6.* tanta enim est vis Apostolicæ
13 dispensationis præuentiuæ quoad † defectus Iuris positiui, quod quis dicatur esse in eadem habilitate, & idem sit esse habilem de Iure communi, vel ex dispensatione Papæ *Anchar. consil. 404. in primo dub. Decis. consil. 542. num. 4. Rebuff. super concord. Rubr. de collat. §. præfatiq. ordinary in verb. Idoneis*, Idèque sit
14 esse † habilem de Iure, quam ex priuilegio, tam in odiosis, quam in fauorabilibus *Bald. in l. cum ex oratione in princ. ff. de excus. tut. Rol. consil. 79. num. 7. libro 1.* & propterea *decisio in Cesaraugustana pensionis 18. Iunij 1610. coram Cardinali Lancellotto, numero 13.*
15 dicit quod vbi adest dispensatio † Papæ præseruatur Clericatus ad effectum pensionis, nec per bigamiam amittitur Clericatus *& trad. Capr. conclus. 97. numero 92.* Sicuti dispensatio Clerici ad bellum præseruat ab irregularitate *Molin. dist. 2. Tom. de Iustit. & Iur. tract. 2. disput. 108. Anil. de censur. part. 7. de homic. in bello disput. 6. dubit. 2. in 2. concl.* & Iu-
16 dices † in vim Priuilegij antecedentis præseruantur ab incursu irregularitatis *Sair. de censur. libro 6. cap. 18.* si ergo impeditur incursus bigamiæ, pinguius Ius concessit Principi Papa quam si expresse dispensasset super bigamiam.

17 Eoque magis quia Sixtus derogauit Concilijs † Generalibus; & ñc *d. ca. 1.* desumpto ex Concilio Generali Lugdunensi *Decis. cons. 341. num. 10. vers. & in tali clausula Prob. ad Monac. in cap. cum in tua numero 24. de consuet. Abb. in cap. ex parte num. 2. vers. saltim in genere de Capell. monac. Gozzad. consil. 6. num. 53. & fuit dictum in Conchen. exemptionis decimarum 17. Martij 1589. coram Drano.*

Nec obstat quod in dispensatione Principis adfint verba (si contigerit contrahere matrimonium &cet.) quasi cum verba sint conditionalia effectus dispensationis fuerit collatus post incursum bigamiam, quia omisso quod verba dicunt (& si contigerit, vel non contigerit, &c. quæ fuerunt apposita vt exprimerentur casus dispensationis, cum Papa
18 de præsenti dispenset, ex quo vtitur † verbo temporis præsentis dispensamus, dispensatio dicitur pura, & præuentiua cum tempus dispensationis attendi debeat, licet vt præuentionis executione & effectu, quis fruatur expectandi sint casus futuri expressi in dispensatione, *Gig. de pens. consilio 23. numero decimo, nec seculo*, puto tamen *& fuit dictum in Cesaraugustana pensionis 18. Iunij 1590. Coram Gypsio.*

Et quod effectus dispensationis sit purus ante incursum bigamiæ apparet ex sequentibus verbis dispensationis videlicet (Decementes per contractum matrimonij etiam pluries vt præfertur reiterati pensiones minimè extinctas esse, aut fore, minusque annullari, & inualidari) ergò præueniendo, & præser-
19 uando, nam cum per contractū † Matrimonij pensiones, extinguerentur *Gig. de pens. quæst. 54. & consil. 23. numero 7. & 10. & dicitur in supradicta Cesaraugustana pensionis 18. Iunij 1610. coram Cardinali Lancellotto*, Papa non reuiuiscendo pensiones, sed præueniendo casum extinctionis reliquit eas in primæuo
20 statu, & vna pars † dispensationis aliam supplet, & declarat *l. qui filiabus ff. de leg. 1.* & propterea supradicti DD. distinguunt tantum inter dispensationem antecedentem & subsequentem, nam antece-
21 dens † præseruat, subsequens tollit *Suarez. de leg. d. libro 6. capit. 11. numero 4. Molin. d. disputat. 108. §. est verò. Azor. Instit. Moral. libro quinto capit. 15. in princip.*

Nec dicatur quod Papa dispensuerit cum Principe tanquam laico, qui de Iure est capax † pensionis
22 temporalis, non autem tanquam persona Ecclesiastica, quia apertè apparet Papam voluisse dispensari cū eo vti habente primam tonsuram, & persona Ecclesiastica, tum quia literæ dispensationis sunt inscriptę Michaeli Clerico, ex inscriptione enim declaratur Pa-
23 pæ † voluntas ad ea quæ tradit *Io. Andr. in reg. non licet num. 2. de reg. Iur. in 6. Lap. alleg. 7. per tot. Gig. de pens. quæst. 22. numero 8. Rot. in Toletana Indulti 14. Martij 1625. coram Ramboldo*, tum quia si Princeps non obstan. bigamia remanebat Clericus, &
24 habebat Characterem indelebilem † secundum opinionem Canonistarum a Rota approbatam, vt supra dictum est, fit potius verisimile quod Papa voluerit considerare hanc qualitatem, quam Princeps habebat, & præseruare exercitium Characteris impressi ad effectum retinendi & consequendi pensio-
25 nes, cum longè facilius detur retentio, † & dispensatio, vt quis ministret in ordine iam suscepto *Seraph. decis. 625. numero 6. & in puncto bigamiæ Sanchez de Matrimonio lib. 7. disput. 86.* tum quia cum de stylo Curiæ pro pensionibus requiratur Clericatus, Inten-
26 tio Papæ & eius gratia recipit † interpretationem à supradicto stylo *Felin. in capit. super literis numero 8. descripsit. Cassad. decis. 12. numero 14. de præben. Put. decisio 181. numero 6. lib. 1.* tum quia pro pensione ad fauorem laici non requirebatur derogatio Conciliorum etiam Generalium, ex derogatione colligitur
27 qualitas gratiæ & † intentio Papæ *Bald. in l. eam quam numero 36. C. de fideicommisso*, tum quia ista dispensatio est præuentiua, & sic resistit incursui bigamiæ, vt supra deductum est, tùm quia sequeretur quod ante

biga-

bigamiam Princeps retineret pensionẽ vti Clericus,
28 postea verò vti Laicus, & ista mutatio † non præsumitur, sed potius continuatio, & conseruatio eiusdẽ status, tum quia magis conuenit decori Ecclesiæ vt tanquam Clericus retineat, & acquirat pensiones, quam vti Laicus, Tum quia parum aut nihil ista dispensatio suffragaretur ▪ intelligeretur concessa vti laico.

Non obstat quod Princeps non gaudeat Priuilegio fori, & alijs priuilegijs, seu effectibus clericatus, quia sufficit quod sit dispensatus pro pensioni-
29 bus, nàm in hoc † casu dispensationis retinet Princeps clericatum illæsum *Turrecrem. in capit. quisquis in princip. versic. nisi cum tali dispensetur*, & ibi *Præpos. versiculo tamen si corrigantur & Geminian. distinctione 84.*

30 Nec obstat quod dispensatio ad obtinendas, † & consequendas pensiones reseruatas, & reseruandas non comprehendat casum translationis pẽsionis, nisi exprimatur, vt videtur dessumi ex *Veral. decis. 322. p. 2. & ex decis. 143. nu. 1. par. 2. in recent.* quia in supra-
31 dicta dispensatione sub verbis retinendi, † recipiendi, consequendi, ac exigendi pensiones reseruatas, & reseruandas comprehenditur etiam casus per viam translationis *Gregor. decis. 18. num. 3. & fuit dictum in Romana pensionis 17. Iunij 1622. coram Buratto*, & ra-
32 tio est quia in translatione † extinguitur pensio antiqua & reseruatur noua *Gabr. cons. 186. nu. 6. lib. 1.*

Non obstat quod præuentio, & præseruatio dispensationis operetur quoad culpam, & poenam, non autem quoad antiquum statum personæ Ecclesiasticæ, de quo Bigamus remanet denudatus, cum Papa non occultauerit explicitè, aut implicitè contrarium,
33 vt fit † in postliminio in quo fit occultatio contrarij per fictionem contra Veritatem fingendo nunquam quem fuisse apud hostes §. *fi. ab hostibus vers. nam postliminium Instit. quibus mod. Ius pat. Soluat. l. postliminij ff. de capt. & postlim. reuer.* nam exemplum postliminij subsequitur factum & ideò per fictionem requiritur sublatio, & occultatio illius quod habuit effectũ,
34 at in dispensatione † præuentiua, non requiritur aliqua occultatio, cum ista præseruet ab incursu Bigamiæ vt supra deductũ est, Vnde si non sequitur euẽtus, & factum incursus Bigamiæ, non requiritur occultatio, vltra quod secundum opinionem Canonistarum post Bigamiam remanet Clericatus impres-
35 sus indelebilis, & sic Bigamia † non est contraria Clericatui, nec illi repugnat *Ioan. Andr. in capit. super numer. 12. de bigam. Rot. d. decis. vnic. numero 3. de bigam. in nou. Nauar. de reddit. Eccles. monit. 1. quæst. 57. numero 9. in fin. & num. 12. & 13. Archidiac. in cap. Lector numero 2. distinct. 34.* sed cessat priuilegiorum exercitium per dispensationem, *capitulo primo, de bigamis in 6.* quæ dispositio, seu obstaculum quoad exercitium, si forsan habet vim contrarij, non solum occultatur, sed de medio tollitur, & conseruatur exercitium Clericatus ad effectum pensionum ex di-
36 spensatione † præuentiua supradicta cum derogatione Conciliorum etiam Generalium & sic *d. c. 1. de big. in 6.* de quo propterea nulla est habenda consideratio.

37 Nec etiam applicatur exemplum Cæcorum, & Mancorum, & Curuorum & spurij, qui si dispensentur ad succedendum remanet macula *Archidiac. ibi.*

nu. 2. qui fil. sint legit. Seraph. decis. 351. num. 14. prout cæci, Manchi, & Curui remanent cum eorum defectu, quamuis dispensentur.

38 Primo, quia vbi Papa † plenariè legitimat, vel cum derogatione obstantium remouetur omnis macula natiuitatis *glos. in authen. quib. mod. nati, effician. sui §. fin. in verb. participium. Castr. consil. 41. nu. 2. lib. 2. Anchar. consil. 235. nu. 2. Peregr. de fideicom. art. 23. nu. 32. versic. secunda est, & paulò post vers. cum derogatione obstantium Rot. decis. 505. nu. 6. part. 1. diuers.* hîc autem Papa dispensauit cũ derogatione amplissima omnium Conciliorum, etiam generalium, & sic *d. cap. 1. de bigam. in 6.*

Secũdo exempla supradicta sunt in casibus, in qui-
39 bus macula est incursa, hic incursus † bigamiæ non euenit ob dispensationem præuentiuam, & ob derogationem *c. 1. de bigam. in 6.* est obuiatũ denudationi exercitij Clericatus ad effectum pensionis *Oldrad. consil. 327. in princip. Bart. consil. 17. nu. 1. & 2. lib. 2. Fed. de Sen. consil. 30. vers. sed dispensatio non est, Bellam. cons. 32. num. 5. & 17. Abb. in cap. fin. nu. 4. de schismat.*

Tertio quicquid sit quoad defectus naturales, si il-
40 li per dispensationem Papæ † remoueantur, vel ne, & requiratur fictio, vt tradunt *DD. in l. Gallus §. quid si tantum. ff. de lib. & posthum. Bart. in l. final. numero 2. C. de his qui ven. ætat. Impetr.* vtique in defectibus Iu-
41 ris positiui si Papa dispensat † verè, & non fictè disponit, & prætendendo efficit vt etiam secundum rei veritatem nunquam sit incursa bigamia, vel irregularitas inducta ex dispositione Canonis, ita vt pro-
42 pterea verè, & propriè † semper quis remaneat idẽ, pro vt ab initio erat ante bigamiam, vel casum irregularitatis *cap. Lector dist. 34. vbi Archidiac. numer. 2. Turrecrem. in c. quisquis ante num. 1. vers. nisi cum tali dispensetur Præpos. versic. tamen si corrigantur Gemin. super 1. glos. versic. nihilominus dist. 84. Ioan. Andr. in reg. in generali num. 3. de reg. Iur. in 6. Oldr. consil. 215. num. 5. Dec. in cap. at si Clerici §. de adult. num. 168. de Iudic. & cons. 206. num. 6. Rot. diuers. decis. 505. nu. 3. in fin. part. 1.*

Gratia Clementis Papæ VIII. non indiget Princeps, nisi ad effectum non gestandi habitum, & Tonsuram, cum (quicquid sit respectu pensionum, quas Princeps obtinebat, & non deferebat habitum, & tonsurã, & ideo intrare posset Constitutio Sixti Quinti contra non incedentes, &c. aduersus quam adest gratia Clem. VIII. & reualidatio) tamen respectu istius pensionis nuper translatæ, de qua agitur non intrat constitutio, cum post gratiam de non incedendo in habitu, & tonsura fuerit acquisita; Constitutio enim Sixti extinguit pensiones ob non delationẽ habitus, & Tonsuræ, non tamen reddit illum incapacem obtinendi pensiones futuras.

43 Nec obstat, quod dicta Constitutio † Sixti innouet Constitutionem Bonifacij VIII. relatam in *c. vnico de Cler. Coniug. in 6.* quia constitutio Bonifacij loquitur in Clerico, qui cum vnica virgine cõtraxerit, nam si tonsuram, & Vestem Clericalem deferat, retinet duo priuilegia, illud videlicet *cap. si quis suadente 17. quæst. 4.* Alterum quod non possit conueniri coram Iudice seculari pro suis delictis, iuxta Parisien. Concilium, si verò non deferat, priuatur illis duobus priuilegijs, ex qua Constitutione Bonifacij nihil potest inferri ad incapacitatem Clerici gaudentis pẽ-

sionibus, & non deferentis habitum, & tonsuram, respectu acquisitionis pensionis futuræ.

Atque ex his, & alijs melius explicatis in duabus decisionibus Remboldi, Ita fuit resolutum &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Bononien. Fideicommissi de Manzolis. Vener. 16. Aprilis.

1627.

ARGVMENTVM.

Aegidiana locum sibi vindicat in quocunque possessorio, de stylo Curiæ, sed non comprehendit nec personas Ecclesiasticas, nec bona; Appellatio à remedio l. fin. C. de æd. dic. diu. Adrian. non datur Fideicommissario immisso, quando non denegatur.

SVMMARIVM.

1 *Aegidiana de stylo Curiæ habet locum in quocunque possessorio.*
2 *Iudicium, quando agitur in Curia, merito tunc debet attendi stylus Curiæ.*
3 *Appellatio suspendens non admittitur, quando agitur remedio l. fin. C. de edict. diu. Adrianus.*
4 *Statut. Bononien. concedens vnicuique in quolibet possessorio posse semel appellare, non habet locum in sententia lata, remed. d.l. fin.*
5 *Fideicommissario datur remedium d.l. fin. contra heredem grauatum, & etiam eius heredem vide, numero 11.*
6 *Hæreditas, quando venit restituenda fideicommissario, non requiritur restitutio, nec verbalis, nec realis.*
7 *Actiones ipso iure transeunt in fideicommissarium, nec opus est aliqua restitutione.*
8 *Hereditas habetur quandoque restituta, ad effectum translationis actionum, & hoc maximè si clarè constet de fideicommisso nu. 9.*
10 *Bald. in cap. in præsentia, numero 31. de probat. declaratur.*
11 *Fideicommissario non denegatur immissio, quando plenè probauit suam vocationem.*
13 *Aegidiana non comprehēdit personas Ecclesiasticas, sicut nec bona nu. 16.*
14 *Clericus transiens ad statum laicale, non potest amplius dici persona Ecclesiastica.*
15 *Aegidiana, ad hoc, vt sit locus inspiciendum est tempus sententiæ, & non petitionis.*
Aegidiana disponit super appellatione, quæ datur a sententia, & non à petitione nu. 15.
17 *Testes, qui deponunt de auditu à personis suspectis, nihil probant.*
18 *Consentire in iurisdictionem, quando partes dicātur.*
19 *Legitime detractio nō impedit immissionem fideicommissario, & quid seruet Rota nu. 20.*
21 *Fideicommissario nō denegatur immissio, quando detractiones faciendæ, sunt turbidæ.*

DECISIO. LI.

COmes Vlisses de Manzolis in vltimo suo, quod condidit, testamento instituit Co. Franciscum eius filium, tunc Cameræ Apostolicæ Clericum hæredem particularem in legitimam, in qua imputari voluit pretium Clericatus. In alijs verò suis bonis hæredem vniuersalem scripsit Co. Alexandrum alterum filium, qui cum beneficio legis, & inuentarij, vigore dicti testamenti hæreditatem adiuit. Verùm Co. Frāciscus non acquiescens paternæ dispositioni prætendens hæreditatem Patris fuisse suppositam fideicommisso q. Georgij de Manzolis Aui materni, introducto iudicio in Rota coram R. P. D. Pirouano, præuia discussione, ac liquidatione dicti fideicommissi, & identitatis bonorum fideicommisso subiectorum, vt constat ex pluribus decisionibus in hac causa factis obtinuit mandatum de immittendo in quatuor corpora dictæ hæreditatis pro indiuiso, sine tamen aliorum præiudicio; à quo mandato cum pro parte Co. Alexandri fuisset appellatum fuit commissa mihi per signaturam SS. causa, cum clausula, *Conflito quod sit locus Aegidianę exequatur, sin minus, &c.* Vnde dubitaui an esset locus Aegidianę, & DD. pro affirmatiua
1 resoluerunt. Primo, quia de stylo. † Curiæ Aegidiana habet locum in quocunque possessorio, vt latè *Pacis. de Salu. inspect. 4. cap. 2. nu. 11. & 35.* vbi plures cumulat decisiones, vnde cùm iudicium agatur in Curia,
2 & sit possessorium, meritò debet † attendi stylus Curiæ, etiam exclusiuè, quoad statuta loci, ex quo partes sunt oriundæ, maximè in ijs, quæ respiciunt ordinatoria, non autem decisoria iudicij, prout Aegidiana, vt latè *Contard. ad l. vnic. limit. 4. num. 10. & seqq.*
3 Secundo, quia in hoc iudicio agitur † remed. *l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll.* in quo non admittitur appellatio suspendens, vt per *Bald. in d.l. fin. in 3. not. Dec. num. 16. vers. 6. notab. Zuccard. num. 435. Ang. in l. cum antea, num. 4. vers. nisi forsan, C. de arbit. Guidop. q. 132. coll. vlt. Ber. q. 144.* cum alijs quos congerit *Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 826. & dixit Rota in Romana hæreditatis 31. Maij 1600. coram bon. mem. Cardin. Sacrato.*
4 Nec obstat statutum Bonon. † concedens vnicuiq. in quolibet possessorio semel appellare, quia dictum statutum non habet locum in sentētia lata in *Remed. d.l. fin.* vt in terminis dicti statuti firmarunt *Ber. q. 44. num. 1. & seqq.* quem refert, & sequitur *Menoch. dict. rem. 4. num. 833. R. Reginell. de appell. §. 2. c. 3. nu. 649. vers. secundo in fine, Person. de adipisc. c. 333. vers. quę regula Scacc. de appell. lib. 3. c. 2. q. 17. limit. 6. memb. 4. num. 23. & seqq.* Et hanc veritatē agnouit etiam *Rota Bonon. apud Barzium decis. 71. num. 20. & seqq. & addent. ad Dec. eiusdem Rotę ad Statut. Bonon. decis. 74. prope finem. vers. excipio tamen.*

Nec visum fuit DD. posse dubitari, quin remediū *d.l. fin.* competeret Co. Francisco, quia certum est hu-
5 iusmodi remedium dari † fideicommissario qualis est Co. Franciscus aduersus hæredem grauatum, & sic etiam aduersus grauati hæredem, vt per *text. in l. penult. §. cum autem.* vbi *Bart. in fine, & alij, C. ad Senat. Cōsult. Trebell. & Gabr. consil. 44. num. 6. lib. 2.* tenuit *Rota decis. 237. num. 1. par. 1. recent. & decis. 201. num. 9. par.*
6 *2. diuers.* Nec dicatur, quòd requirebatur † restitutio

siue

siuè realis, siuè verbalis, quia contrarium verius est. Primo quia sumus in casu, in quo fideicommissarius agit contra hæredem grauati, quo casu non requiritur, vt benè per *Honded.cons.26.num.25.lib.1.* Secundo quia de Iure Canonico ex quadam æquitate ad tollendos vários circuitus, actiones absque restitutio-
7 ne aliqua transeunt ipso †iure in fideicommissarium, qui illas exercere potest, vt fuit originale dictum *Baldi in c.in præsentia per illum text.num.31 de probat.* quẽ illic sequitur *Dec.num.9.* & simile videtur sensisse *Rota in decis.450. num.6.par.1 diu.* Vbi quòd ad dirimendas lites ad effectum translationis actionum hæredi-
8 tas † habetur quandoque pro restituta *Guglielm.de Benedict.in repetit.cap.Rainutius in verbo si absque liberis il 2.num.85.* vbi quod de æquitate Iuris Canonici nõ est opus aliqua restitutione verbali, siuè reali, & ꝙ hodie cessant multæ vanæ subtilitates, & sic vidit iudi-
9 cari in parlamento Tolosano, maximè † cum in casu nostro clarè constet de fideicommisso, *Paris.consil.52. num.48. versic.3 facit, & consil.53.num.11. lib.3. & consil.12.nu.115.lib.2.Rim.Iun.consil.363.* & in terminis benè *Honded. d.consil.26.numer.24. & seq.* vbi
10 quòd opinio Baldi procedit † siuè agatur petitorio, siuè possessorio, quos omnes sequitur *Pereg.de fideic. art.2.num.62.* vbi dicit se nunquam praticasse, aut praticatam vidisse verbalem restitutionem, & benè *Ialerch.consil.156.num.2.* nec minus dicatur, quòd Co.Alex. non possidet ex testamento Vlissis Patris; Sed ex testamẽto Georgij Aui fideicomittentis, ideò-
11 que † contra ipsum tanquam contra hæredem Vlissis grauati non competere remedium *d.l.fin.* Quia quicquid sit an possit sibi mutare causam possidendi, & an mutauerit, certum est quod aut possidet ex testamento Vlissis Patris, & intrant superiùs deducta, aut ex testamento Aui fideicommittentis, & non potest
12 negari † immissio Co. Francisco pro indiuiso, quia, tanquam fideicommissarius, & sic habens parem titulum plenè iustificauit vocationem propriæ personæ vigore eiusdem testamenti.

Nec obstat, quòd Co. Franciscus de tempore motæ litis erat Cameræ Apostolicæ Clericus, ideòque ratione illius causa esset appellabilis, tamquam inter
13 personas Ecclesiasticas, quas Aegidiana non † comprehendit, vt fuit dictum in Perusina hæreditatis 27. Iunij 1581. coram Brauo. Quia fuit responsum, quòd cum de tempore obtenti mandati iam vendidisset Cle-
14 ricatum Cameræ, & deseruisset statum Clericalẽ trãsiens ad laicalem, non potest dici quòd † esset persona Ecclesiastica, & sic non comprehensus sub Aegidiana. Nec dicatur attendendum esse tempus incepti iudicij, quia aduertendum est, quod cum hodie quæ-
15 ratur an sit locus Aegidianæ † debet inspici potius tẽpus sententiæ, quàm petitionis, & ratio est, quia Aegidiana disposuit super appellatione, quæ datur à sententia, non autem à petitione, *Rota Bonon. ad Statutum decis.134.num.9.*

Minùs obstat quòd inter corpora hæreditaria, in qua fuit data immissio, adesset prædium della Ricardina, quod erat emphyteoticum Ecclesiæ, & ideò il-
16 lius † respectu causa esset pariter appellabilis cum bona Ecclesiastica non comprehendantur sub Aegidiana. Quia fuit responsum non probari esse tale, quale asseritur, & testes, qui dantur, præter, quam sunt val-
17 dè suspecti, solum deponunt † de auditu à personis suspectis, & ideò nihil probant.

Nec visa sunt releuare quæ deducuntur tàm circa validitatem, quàm Iustitiam dicti mandati de immittendo.

Nam quoad validitatem defectus iurisdictionis R.P.D.Pirouani, nõ meruit allegari, quia vltra quod
18 causa fuit illi commissa † de consensu partium, & discussa coram eodem vtraque parte informante, & emanarunt tot decisiones nulla vnquam facta oppositione, satis tollitur ex prosequutis ob examen facti in partibus in vim remissoriæ obtentæ per Co. Alex. ab eodem R.P.D. Pirouano, vt benè *Rota decis. 158. num.4.apud Seraph.& 779.num.6.part.1.diuers.*

Quo verò ad Iustitiam de illa satis constat ex tot decisionibus in hac causa factis negotio pluries, & maturè discusso, & vtraque parte informante.

19 Nec officiunt prætensæ † detractiones quoad legitimam Vlixis dato etiam sine veri præiudicio, quod non potuisset prohiberi, certum est, quòd detractio legitimæ non impedit immissionem *secundùm opinio-*
20 *nem, quam Rota seruat*, † quæ concedit immissionem fideicommissario pro indiuiso, vt fuit dictum in *Forolivien.fideicomm.10.Iunij 1614.& in Recanaten.succes. 26.Iunij 1617.coram Buratto, & in Ferrarien. de Tassonis 28.Nouembris 1618.coram Reuerendissimo sanct.me mor.Pat.Antioch. & in Tusculana fideic.4. Iunij 1618. coram me.*

Quo verò ad alias detractiones duo considerarũt
21 DD. Primo quòd non poterat negari, † quin in omni casu adeò essent turbidæ, & non iustificatæ, vt esset remittendæ ad petitorium tanquam requirentes altiorem indaginem, vt tenuit *Rota decis.194.num.22. apud sanct.mem.Greg.& decis.520.num.2.part.1.diu.* & in terminis nostris *decis.135.in fine, par.1 recent.*

Secundo quod immissio fuerat data solum in quatuor corpora hæreditaria, & tamen præter fructus iam perceptos remanebant alia bona Co.Alex. quæ in omni casu poterit retinere in compensationẽ eius, quod constabit ipsi deberi.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VIRILI.

Arimen. Gabellæ. Luna 19. Aprilis. 1627.

ARGVMENTVM.

Incolatus in aliqua Ciuitate qualiter, & quamdiu acquiratur. Statutum loquens de forensibus, & de illis, qui familiariter non viuunt, quomodo sit intelligendum.

SVMMARIVM.

1 *Statutum imponens gabellam forensibus, etiam in hæreditate ascendentium, dicitur odiosum, & propterea strictè interpretandum est.*

2 *Hæreditas, quando aditur, tunc radicatur acquisitio, & cum effectu acquiritur.*

3 *Pater, pro infante potest acquirere incolatum, alicuius ciuitatis, & domicilium, quando eodem tempore acquirit illi hæreditatem.& nu.4.*

5 *Incolatus acquisitio consistit in momento temporis.*
6 *Præsumptio præsumptionum datur, quando vna venit in consequentiam alterius.*
7 *Incolatus, ad hoc, vt contrahatur requiritur decennium, sed fallit, si constet de voluntate.*
8 *Incolatus acquiritur, quando, ibi habitans habet maiorem partem bonorum.*
9 *Statutum loquens de forensibus, & de illis, qui familiariter non viuunt, quomodo intelligatur.*
10 *Forensis, vt quis non dicatur, sufficit, quod sit incola.*
11 *Statutum non loquens in Incola, non tollit ciuilitatem ex Incolatu.*
12 *Statutum prohibitiue non loquens, sed simpliciter, nõ procedens annullando actum, tunc si fiat tale actum non obstat, & substinetur.*

DECISIO LII.

DIxerunt Domini, sententiam Rotalem esse confirmandam, quia illa in iure remanet optimè firmata, egregiè deductis in Decisione R. P. D. Merlini, & potissima ratio resolutionis fuit, quia cum Statutum Ariminen. imponat Gabellam forensibus, etiã in hæreditate adscendentium, vtique est contra Ius
1 † & odiosum, & propterea strictè recipiendum & interpretandum est. *Rip. in l. filius familias, §. diui, num. 79. ff. de leg. 1. Menoch. consil. 166. nu. 5.*

Et consequenter dum dicit, quod forenses, & ibi continuò familiariter non habitantes, si acquirerent stabilia soluant Gabellam tempore acquisitionis vtique sat est, quòd Iulius desierit esse forensis, & acquisierit incolatum, & familiarem habitationem tẽpore non delatæ sed aditæ hæreditatis, sufficit enim, quod incolatus superueniat in instanti aditionis hære
2 ditatis, ex † quo tunc radicatur acquisitio, & hæreditas cum effectu acquiritur. *Bart. in l. fin. num. 2. vers. eod. modo, ff. de reg. Catonian. Ancar. Regien. quæst. fam. 27. num. 16. lib. 1. Menoch. consil. 165. num. 3. & 16. & cons. 473. num. 13. Surd. cons. 169. numer. 3. vsque ad 7. Brun. de Statuto excludente fœminas q. 5. nu. 26. & 28. Aym. consil. 201. num. 26.*

Incolatum autem superuenisse tempore delatæ hæ
3 reditatis patet, quia pater † pro infante potest acquirere incolatum & domicilium, quando eodem tempore acquirit illi hæreditatem, *l. si infanti, vbi Bartol. nu. 2. C. de iur. delib. Bald. in l. 1. nu. 6. C. de municipal. & orig. lib. 10. Bart. in l. placet, nu. 13. ff. ad municip. & in l. vnic. num. 1. & seq. C. vbi pet. tut. vbi Bald. nu. 2. Socin. in c. fin. num. 15. et 18. de for. compet. Siluan. consil. 25. num. 14. et 37. Mandell. consil. 572. num. 15.*

4 Non obstat, quòd acquisitio † incolatus, & hæreditatis sit contemporalis, & tamen incolatus acquisitio præcedere debeat, quia cum ad effectum acquirendi hæreditatem Aui requireretur incolatus, & domicilium, vtique cum ante aditionem præcedat deliberatio, in ea fuit cogitatum non posse acquiri hæreditatem, nisi Iulius esset incola, & per consequens in necessarium antecedens declaratio, & acceptatio incolatus fuit, & præsumitur anterior, & dum postea fuit adita hæreditas, acquisitio incolatus præcesserat, cũ ad effectum acquirendi hæreditatem requireretur. *l. illud, vbi Bart. l. si duo, ff. de acquir. hæredit. Surd. consilio 443. num. 19. Alex. consil. 157. nu. 14. lib. 2. Castr. cons. 306. num. 1. lib. 2.*

Et dicèt illa acquisitio incolatus anterior consistat
5 † in momento temporis est considerabilis, cum inde resultet vtilitas, & acquisitio ad fauorem Iulij, quo casu momento temporis attenditur, & consideratur. *Bart. in l. seruus dotalis circa med. ff. solut. matrimon. vbi Alex. vers. quando aliqua. Bart. in l. si tibi pecuniam, nu. 4. ff. si cert. pet. Dec. num. 7. & 8. vbi Ias. num. 10. Bart. in l. qui sit, propè finem, vers. aut ille, ff. de solut. Thesa. de mom. temp. cap. 32. nu. 17. vers. translatio domini, & c. 33. nu. 4. in fin. vers. concludunt, quod et fuit dictum in Segobien. Beneficij 26. Martij. 1604. coram bonæ memoriæ Iusto.*

Non obstat, quòd præsumptio, præsumptionis nõ
6 detur, quia † præsumptio præsumptionis datur quando vna venit in consequentiam alterius. *l. si is qui præemptore, ff. de vsucap. l. 2. C. de dot. promiss. Rot. in recent. decis. 319. nu. 5. par. 1.*

Non obstat quod ad contrahen. incolatum requi-
7 natur decennium, tùm quia hoc non procedit vbi cõstat de voluntate, quia tunc eo ipso absque aliquo lapsu temporis acquiritur incolatus. *Abb. in cap. fin. in fin. de paroch. Rota par. 2. diuers. dec. 150. nu. 7. et par. 2. recent. dec. 188. nu. 3. Bald. consil. 313. nu. 1. lib. 4. Corn. cons. 209. num. 1. in fin. lib. 1. Sim. de Præt. consil. 119. nu. 8. lib. 1.* & de voluntate satis constat ex supradictis, tũ
8 quia incolatus † acquiritur quando ibi habitans habet maiorem partem bonorum. *l. hæres absens. §. proinde, vbi glos. in verb. debebit, ff. de indic. l. ciues, C. de incolat. lib. 10. Bart. in l. vnica, num. 2. C. vbi pet. tut. Ang. cons. 27. nu. 2.*

Iulius autem cum haberet domicilium Arimini, & haberet spem quasi firmam succedendi Auo, qui imposuit onus incolatus, vtiq; tempore successionis desierat esse forensis, & effectus incola, & propterea non tenetur soluere Gabellam per prælegata.

9 Rursus statutum loquitur de forensibus, † & illis, qui familiariter non viuunt, vnde non est opus quærere si Iulius sit ciuis, sed sat est probare, quòd familiariter viueret, & habitaret in Ciuitate Arimini, quod negari non potest cum ibi per aliquod tempus habitaret & viueret, vt hæreditatem Aui consequeretur, vt voluntatem illius adimpleret inhabitando cõtinuò in Ciuitate Arimini cum susceptione cognominis & armorum familiæ ad effectum Aui hæreditatis consequendi, prout sat est probare, quòd sit incola, licèt non effet Ciuis, nam vt quis non dicatur fo-
10 rensis sat † est quod sit Incola, licèt non sit Ciuis; Statutum enim de forensibus non comprehendit Incolas *Corn. cons. 147. lib. 3.* Vnde cum ex supradictis constet de Incolatu Iulij cessat dispositio statuti de forensibus *Alderan. Mascard. de stat. conclus. 6. num. 187. Corn. d. cons. 147. lib. 3. Dec. in c. in præsentia num. 61. de probat. Rolan. cons. 45. nu. 12. lib. 1.*

Non obstat modo aliud statutum dum requirit descriptionem in quinterno, Primò quia loquitur de Ciuibus, qui ibi recipiantur in cives, & loquitur de Ciue ex priuilegio, ibi, *et concedatur omne priuilegium*, vnde non habet locum in nostro statuto, in quo sufficit nõ esse forensem, sed sat est, quòd quis sit Incola & non
11 Ciuis, nam statutum non loquitur † in Incola, nec tollit Ciuilitatem ex Incolatu *Paris. cons. 53. nu. 8. et 9. et seq. lib. 3. Socc. sen. cons. 129. nu. 3. et 4. lib. 1. Castr. cons. 8. nu. 2. lib. 1.* Secundo quia statutum de descriptione in quinterno loquitur ad effectum gaudendi priuile-

gio

gio concesso à ciuitate circa exemptionem à vinculo seruitutis, vel alterius cuiuscumq; honorantiæ, vel colonariæ, angariæ, vel censitæ, vt patet ex illis verbis, *& concedatur eis tale priuilegium, &c.* Vide cum Iulius non nitatur hoc priuilegio, nec illud alleget nec habeat, non meretur hoc statutum allegari in casu solutionis Gabellæ, quam de iure Iulius soluere non tenetur, & statutum quod forenses soluant Gabellam non intrat, cum ipse sit incola & familiariter habitet
12 vt supra deductum est. Tertio quia cum statutum nõ loquatur prohibitiuè, sed simpliciter dicat describi, cum non procedat, annullãdo etiam si non fiat descriptio non obstat & actus sustinetur *Iaſ. in l. 1. num. 10. vbi Alex. num. 8. Castr. in fin. ff. de lib. & posth. Felin. in c. significantibus num. 2. versic. sed tene de lib. oblat. Salic. in l. fin. C. de sent. ex pers. recitan. Alex. consil. 24. nu. 3. lib. 4.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutũ &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Iamen. Parochialis Sancti Andreæ, Lunæ 19. Aprilis. 1627.

ARGVMENTVM.

In Ecclesia regulari circa nominationem Vicarij est seruanda dispositio cap. 1. de cappel. Monachorum. Monasterij appellatione comprehenditur Ecclesia. Vicarij narratiua, an probet, quasi possessionem præsentandi, & qualiter acquiratur, & probetur talis quasi possessio.

SVMMARIVM.

1 *Quasi possessio in incorporalibus acquiritur per vnicum actum, & nu. 9.*

2 *De bono iure alicuius dicitur constare, quando ius ei assistit.*

3 *Cura animarum secularium potest penes Monachos residere, per alium tamen exercenda.*

4 *Ecclesia, quando non est Regularis, non habet in ea locum dispositio cap. 1. de stat. Cappell. Monach.*

5 *Monasterij appellatione, etiam Ecclesia comprehenditur.*

Monasterium, quando est Regulare, Ecclesia etiam dicitur Regularis. nu. 5.

Monasteria non dantur sine Ecclesiis, nu. 5.

6 *Ecclesia dominium esse Monasterij, ad effectum manutentionis, probatur sola possessione.*

7 *Manutentio, vt impediatur aliuis resistentia debet esse vehemens, & in tutabilis resistentia, & numero 8.*

10 *Vicarij narratiua probat, quasi possessionem præsentandi.*

11 *Vicario attestanti de spectantibus ad eius officium plena creditur, non minus, quam Episcopo.*

12 *Decis. Caputaquen. 238. part. 2. declaratur.*

13 *Vicario attestanti de rebus gestis coram Episcopo, non creditur.*

Mascard. com. 2. conclus. 958. cum alijs declarantur. numero 13.

14 *Vicarij simplex enunciatiua de Iurepatronatus non probat in præiudicium Episcopi. vide nu. 26.*

15 *Episcopo attestanti de actu institutionis, non creditur de aliquo actu de præterito.*

16 *Vicario attestanti de examine non creditur.*

17 *Actus enunciatus in aliquo instrumento, per verba importantia tempus præteritum, præsumitur tempore instrumenti gestus.*

18 *Bart. in l. posit dotem nu. 21. ff. sol. matr. communiter approbatur.*

19 *Præsentatio ad Ius patronatus, examen, & deputatio benè possunt vnica hora, & contextu expediri.*

20 *Decis. 16. de probat. in nou. & aliæ decisiones declarantur. & nu. 21. & 22.*

23 *Fides, non facit fidem.*

24 *Vicarius, & Episcopus vnum, & idem constituunt Tribunal. & factum vnius reputatur factum alterius.*

Episcopus non dicitur tertius respectu sui proprij Vicarij, in his, quæ competunt Vicario ex natura Vicariatus. nu. 24.

25 *Officialis scientia dicitur scientia Domini, & ei præiudicat, & quando.*

27 *In Ecclesijs Regularibus deputantur Vicarij temporales.*

28 *Præsentandi quasi possessio acquiritur ex præsentatione, institutione sortita effectum, licet potuerit impugnari.*

29 *Exemplum, exempli non facit fidem.*

30 *Iura producta censentur approbata à parte, contra quam, opponuntur, eo ipso, quod citata ad dicendum contra, nihil opposuit.*

31 *Dictio, & c. eius sit naturæ.*

32 *Nominatus ad aliquam Ecclesiam, & illi curam exercens, præsumitur hoc facere titulo præsentationis, si de alio titulo non doceatur.*

33 *Præsentationum effectuatio qualiter probetur.*

34 *Institutio, & præsentatio benè probantur ex visitatione.*

35 *Possessio de præterito præsumitur continuata in futurum, dum illa non probatur amissa.*

36 *Iteratio eo magis, ac magis denotat eiusmodi animum in aliquo negotio.*

37 *Approbatio alicuius generica ad curam animarum, non infert ad institutionem illius Ecclesiæ sub illamet die.*

38 *Dispositio aliqua, ita debet temperari, ac interpretari, vt non mereatur a sapiente reprehendi.*

39 *Vicario alicuius Ecclesiæ Regularis adhuc viuente, an possit Ordinarius in eadem deputare alium in V. Curatum, & nu. 45.*

40 *Præsentatio alicuius, quando est admittenda.*

41 *Clausula, si, & in quantum, quid operetur, & numero 42.*

43 *Deputatio alicuius in aliqua Ecclesia per modũ prouisionis, nullum statutum facit.*

44 *Possessio alicuius non potest interrumpi sine eius scientia, & num. 46.*

46 *Probanti olim possedisse datur manutentio, si ex aduerso non probatur, quod fuit amissa possessio.*

47 *Possessio solo animo retinetur.*

48 *Possidens semper pro se habet præsumptionem.*

49 *Præsentatio, quæ dedit occasionem liti non est attendenda.*

50 *Vicarius potest deputare Oeconomũ in beneficio vacante, quousque de Rectore prouidetur, aut cognoscitur de iure eligentium.*

51 *Patronos spoliare sua quasi possessione, præsentandi Canonum auctoritate, esset iniquum.*

52 *Præsentandi quasi possessione alicuius stante, dum super ea controuertitur, non potest Episcopus tunc prouidere perpetuò, sed per modum prouisionis.*

53 *Ordinarij debent de Parochialibus prouidere in perpetuum, & per concursum.*

Episcopus est incapax plurium Ecclesiarum. nu. 53.

54 *Decretum irritans, & clausula sublata. claudunt os parti, & tollunt facultatem Iudici aliter iudicandi.*

55 *Causa expressa, vbi habetur, cessat tacita, & præsumpta.*

Gratia, vbi expressam causam habet, non debet ad aliam trahi. nu. 55.

57 *Ordinarius non præscribit libertatem aduersus iuspatronatus, per simplicem non vsum præsentandi Patronorum.*

58 *Apellare non est opus a simplici interlocutione, sine citatione, & causæ cognitione, cum non transeat in rem iudicatam.*

59 *Reintegrationis petitio. si sit æquiuoca debet referri ad solam possessionem naturalem, & turbationem de facto.*

60 *In iuribus incorporalibus datur etiam duplex possessio, Ciuilis, & naturalis.*

DECISIO LIII.

Die 13. Martij anni præteriti fuit decisum, constare de bono Iure Monialium ad effectum, vt deberent manuteneri in quasi possessione nominandi Vicarium Ecclesiæ Parochialis sancti Andreę de Porta Ciuitatis Ianuen. Sed quia Illustriss. D. Archiepiscopus obtinuit iterum audiri; fuit propterea per quatuor vices causa proposita super ijsdem, & vtrinque acriter controuersa, & per Dominos maturè examinata, & tandem hodie resoluta ad fauorem Monialium: quo fit, vt hæc secunda Decisio maiori etiam egeat discussione.

Resolutio fuit fundata in tribus nominationibus monialium continuatis, & effectum sortitis. Prima de anno 1554. Secunda de ãno 1573. Et vltima de anno 1594. & tamen sufficit † vna
1 *Ripa in cap. cum Ecclesia, num. 53. de cauſ. poſſeſſ. & propr. Roman. conſil. 311. in fine, Rota decis. 17. nu. 1. par. 2. diuers. & in Illerden. Parochialis 13. Iunij 1558. coram Caputaque Gonzal. super reg. 8. glos. 45. §. 2. num. 29. & latè Garz. de benef. p. 5. c. 5. num. 59.* Et eo magis dicebant Domini constare de bono † iure Monialium, quia ius non videtur assistere Domino Archiepiscopo, sed Monialibus: Cũ enim agatur de propria earum Ecclesia, & sic de Ecclesia Regulari, ius nominandi Vicarium ad eas de iure spectat, *c. 1. de Cappell. Monach. Concil. Trident. sess. 25. de Regul. c. 11.* Et pro eisdem Monialibus censuit, sunt iam plures anni, Sacra Concilij Congregatio.
2
3 Nec hoc mirum videtur, quia etiam † cura animarum secularium potest penes illas residere, per alium tamen exercenda. *Felin. in c. cum Venerabilis, num. 36. de except. Rota decis. 21. in fin. de prębend. in antiq.*

Nec placuit prætensio D. Archiepiscopi, quod d. Ecclesia non sit Monialium, nec consequenter Regularis, & sic non intrare *textum in dicto cap. 1. de Cappell. Monach.* quia non agitur de Ecclesia separata, & distincta a Monasterio: sed de Ecclesia ipsius Monasterij, quòd iam, quam istam non habet, Ecclesiam, quæ ideò est ipsius pars integralis, ita vt appella-
4 tione † Monasterij etiam Ecclesia comprehendatur, *glos. in cap. 1. in verb. excepto, vbi communiter DD. de priuil. in 6.* Vndecum hoc Monasterium sit Regulare, Ecclesia etiam est Regularis, quia clarum est, quòd Monasteria non dantur sine Ecclesijs: vltra quod ad effectum manutentionis sufficit probare, dominium
5 † Ecclesiæ esse Monasterij ex sola possessione, dum illud deducitur incidenter, *Bart. in l. quidam in suo nu. 4. ff. de cond. instit. Calder. cons. 23. de præbendis.*

De possessione autem Monialium non est dubitandum, cum sit notoria, & probetur in actis, quòd primitus hoc Monasterium erat Ordinis sancti Benedicti, quia autem erat adeò destitutum, vt in eo vix degerent quinque Moniales; in vim specialis rescripti Apostolici, & instante Senatu Ianuen. fuerunt in illud de anno 1509. translatæ Priorissa, & Moniales S. Margaritæ Ordinis D. Augustini, & fuit illis tradita possessio tàm Conuentus, quam Ecclesiæ, nec non cõsignatæ cum Inuentario sacræ suppellectiles, nempè tabernaculũ pro custodia sanctissimi Sacramenti, Vas Chrismatis, liber Baptizatorum, & alia huius generis ad vsum, & curam Sacramentorum pertinentia. Quæ consignatio non fuisset illis facta, sed vero Parocho, nisi ad eas curã animarum habitu spectaret. Quibus accedunt visitatio Apostolica de anno 1582. & plures enunciatiuæ Archiepiscoporum in actu visitationis, in quibus hæc Ecclesia dicitur, & nominatur Ecclesia Monialium S. Andreæ.

Et in omnem casum etiamsi Monialibus ius non assisteret, sed resisteret, adhuc eis esset danda manuten-
7 tio: quia iuris † resistentia eam non impedit, nisi sit vehemens, & ineuitabilis, *Innoc. in cap. cum venissent, nu. 3. vers. illud obtinet de rest. in integr. Conar. præct. quæst. c. 16. nu. 6. Rota apud Greg. XV. decis. 370.* Qualis hæc non esset, sed dubia, & turbida, ac illi multum detraheretur, tàm ex quo moniales auctoritate Apostolica adeptæ fuerunt possessionem Ecclesiæ, & rerum ad curam spectantium de manu Executorum, quàm ex longæua, & temporis considerabilis possessione
8 nominandi Vicarium. Quo casu † Iuris resistentia nõ impedit manutentionem. *Abb. in c. 1. nu. 8. vt lit. pend. Lancell. de attent. 2. par. cap. 4. declar. 4. nu. 6. Rota decis. 595. num. 4. par. 1. diuers. & decis. 685. numer. 4. part. 1. recent.*

Quare tota difficultas posita in eo fuit, quis cœptę litis tempore possideret. Quæ ad duo præcipuè capita separatim discutienda reducitur. Primum est, an prædictæ tres præsentationes Monialium sint releuãtes, itaut eis suffragentur ad effectum, de quo agitur. Secundum quatenus sic, An illæ semper vsque ad tempus litis motæ fuerint in eodem statu; An verò de anno 1609. quo vacauit hæc Ecclesia per obitum Facciotti per eas nominati in tertia nominatione amiserint possessionem, itaut dicto tempore litis motæ iam desierint possidere; Dominus verò Archiepiscopus possessionem acquisitus fuerit.

Quoad primum de releuantia prædictarum trium præsentationum voluerunt Domini maioris claritatis causa eas sigillatim examinare. Prima de anno

1554.

1554. de persona Lazari de Cassana inexuperabilis
9 † visa fuit ad fauorem Monialium, ex quo fuit effectuata, dum idem Lazarus fuit per Vicarium Archiepiscopi Ianuen. deputatus cum narratiua, quòd illum deputabat ad præsentationem Monialium, *capit. cum Ecclesia Sutrina de caus. possess. & propr. Seraphin. decis. 1411. nu. 2. & fuit sæpius decisum.*

Neque obstat, quòd de hac præsentatione non cõstet, nisi per simplicem enunciatiuam Vicarij Domini Archiepiscopi, cui non creditur de præsentatione facta, *Mascard. de prob. tom. 2. concl. 958. nu. 28. Caputaque decis. 238. par. 2.* quia imò eius narratiua † probat
10 quasi possessionem præsentandi, vt in puncto *Put. decis. 167. lib. 1. in nou. impress.* Et ratio est, quia admittere præsentationem, & concedere institutionem spectat ad Vicariũ iure proprio ratione sui officij, ac ex sua ordinaria iurisdictione sinè alio speciali mandato, *cap. ex frequentibus extra de instit. & ibi Glos. & in c. fin. de offic. Vic. in 6. Rocch. de iurepatr. verb. competẽs q. 31. Couar. lib. 3. var. cap. 20. num. 7. Garz. de benef.*
11 *par. 5. cap. 8. nu. 85. cum seq.* Vicario † autem attestanti de spectantibus ad eius officium plenè creditur, *Rota decis. 313. par. 1. recent.* Non minus quàm Episcopo, quia militant in eo omnes rationes, quas in Episcopo attendit *Rota decis. 11. de iurepatr. in nou. & apud Caputaq. decis. 87. part. 3.*

12 Nec contrarium probat, *dicta decisio † Caputaquen. 238. par. 2.* Quia vltra quòd nulla ibi fit mentio de effectuatione, qua sequuta, & non aliter intrat Conclusio nuper firmata, *& d. decisio Petri:* non impugnat *Caputaque d. concl.* ex defectu potestatis Vicarij: sed quia in casu illius decisionis non attestabatur. Vica-
13 rius † de præsentatione facta coram ipso, vt in Casu nostro: sed coram alio, nempè coram Episcopo, cui propterea non creditur, prout distinxit *Rota in Iacen. possessionis 16. Decemb. 1591. Coram Card. Pamphilio; Mascard.* verò in loco citato, & decisiones Rotæ per cũ
14 ibi allegatæ loquuntur in simplici enunciatiua † Vicarij de Iurep. cui non est standum in præiudicium Episcopi; non autem quando, vt hic attestatur de actu coram se gesto ratione sui officij.

Non obstat etiam, quòd dicta enunciatiua Vicarij fuerit de actu de præterito, dum Vicarius non enunciat, Lazarum tempore deputationis fuisse per Moniales nominatum: sed nominationem fuisse antea factum ex illis verbis ibi, *fuisse præsentatum coram nobis,* & rursus ibi, *& habita prius per nos iuridica informatione de eius sufficientia.* Quæ informatio videtur necessariò capta post nominationẽ, & multò magis de-
15 putatio inde secuuta, quo casu nec ipsi Episcopo † attestanti de actu Institutionis credendum est de aliquo actu de præterito, nisi quatenus vno, eodemque tempore coram eo, & per eum factæ existant: *Rota decis. 16. de probat. in antiq. Crescent. decis. 13. de probat. & Put. decis. 374. lib. 1. & Rota in Portugallien. Vicaria apud Garzian. par. 8. cap. 4. nu. 45. & in Vicen. beneficij 11. Decemb. 1619. coram bo. me. Vbaldo;* Et quòd
16 Vicario † attestanti de examine non credatur, dixit *Rota in Placentina Parochialis 14. Iunij 1619. coram Illustrissimo Patriarcha Manzanedo.*

Quia respondetur, quòd imò iuxta doctrinã *Bartoli in l. posti dotem, num. 21. ff. solut. matr.* actus enunciatus in aliquo instrumento per verba importantia
17 tempus præteritum præsumitur † tempore Instrumẽti gestus, si potuit eo tempore fieri, itaut præteritum non intelligatur ex interuallo: sed incontinenti, aut de modica præteritione, prout passim Notarij in instrumentis sic asserunt; dedit, vẽdidit, & tradidit, quæ sunt verba præteriti temporis, & tamen intelliguntur de eodem tempore confecti Instrumenti, *ex Bart.*
18 vbi supra, cuius doctrina † est communiter recepta, *Ias. ibidem nu. 85. Alciat. de præsum. reg. 3. præsum. 35. nu. 2. Menoch. præsumpt. 18. lib. 3. & cons. 97. nu. 68. Barbos. in d. l. post dotem. nu. 26. & Cenc. de Cens. par. 2. c. 1. quæst. 1. nu. 9.* Vnde etiam attestatio Vicarij de præsentatione Monialium, & examine præsentati per verba de præterito debet eodem modo intelligi: cum præ-
19 sentatio, † examen & deputatio benè potuerint vnica hora, & contextu expediri. Et tanto magis, quia stante iuris assistentia pro Monialibus deputatio Vicarij verisimiliter præsupponit nominationem illarũ, & examen præsentati, & ideò ex solo actu institutionis præsumuntur præcessisse, *Rota decis. 11. de iurepatron. in nouis.* Nec aduersantur. † *decis. 16. de probat. in*
20 *antiq. & decisiones Crescent. & Put.* allegatæ, quia loquuntur in casu quando Episcopus in literis asserit, quòd contulit beneficium vacans per resignationem in eius manibus factam, & per eum admissam, cui meritò non creditur propter præsumptionem antidatæ in præiudicium Tertij, nempè prouisi Apostolici, aut resignantis, nam aliter esset in facultate Ordinariorũ priuare beneficiatos suæ Diœcesis, asserendo eos in-
eius manibus resignasse: quò fit, vt multò minus eius
21 Vicario in hoc credatur. Decisio verò † *Portugallien.* non applicatur, dum dicit, quòd non creditur Episcopo, qui in erectione cuiusdam Vicariæ asseruit Parochialem fuisse vnitam Monasterio, & sic de actu de præterito, qui coram eo vnico contextu fieri non potuit, *Garz. vbi supra num. 26.*

22 Minus reluant decisiones Vicen. † beneficij, & Placentina Parochialis supra etiam allegatæ, quia in illa Vicen. Vicarius non attestabatur de actu de recenti, & corã se facto, & qui debebat necessariò præcedere pro fundamento actus gesti; sed de actu de præterito facto corã Episcopo cũ relatione ad quoddam Instrumentum, de quo non constabat, quodque potuit, Vicario absente, coram quocunque Notario celebrari: cum tamen in casu nostro præsentatio Monialium de persona Lazari debuit fieri, vel exhiberi coram ipsomet Vicario instituente: In decisione verò
23 Placentina erat solùm simplex † Vicarij fides, quę nõ facit fidem, *Mantic. decis. 51. nu. 6. Seraph. decis. 128. num. 1.* & attestabatur de examine, & reprobatione, & sic de actu de præterito corã alijs gesto, & in præiudicium tertij, cuius assertioni ideò non fuit habita fides.

Nec etiam officit, si dicatur, quòd Vicarius in casu nostro attestatur de præsentatione Monialium in præiudicium tertij, scilicet D. Archiepiscopi, quia cũ
24 ipsi † vnum, & idem constituant Tribunal, factum vnius reputatur factum alterius; ita vt D. Archiepiscopus non possit dici tertius respectu sui proprij Vicarij in his, quæ competunt Vicario ex natura Vicariatus, prout competit Institutio, sicut in simili scien-
25 tia † Officialis dicitur scientia Domini, eique præiudicat, quando ille in actu interuenit vti Officialis, & scientia prouenit ex actu ad ipsum, aut Dominum spectan. *Bart. in l. si Publicanus, §. in omnibus, ff. de public:*

Alex.

Alex. conſil. 5. nu. 8. lib. 1. Rota deciſ. 507. part. 1. recent.

26 Idcirco creditur Vicario in præiudicium † Epiſcopi de omnibus narratis in Inſtrumẽto inſtitutionis, quã do illa, vt hic, eodem tempore, & momento interuenerunt, vt latè *Creſcent. deciſ. 1. de offic. Vicar. nu. 5. cũ ſeqq.* Vbi etiam, quòd pro actus validitate præſumũtur eodem momento facta.

Non obſtat præterea, quòd Moniales prætendunt eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi Vicarium ad nutum earum amouibilem: cum tamen Lazarus nõ fuerit deputatus ad nutum, nec Vicarius enunciet iſtam qualitatem, ſed ſoltim ſimplicem præſentationem: etenim reſpondetur, quòd nec etiam enunciat, quòd deputatio fuerit facta in perpetuum, vndè præſumitur temporalis iuxta naturam ſuam, & iuris diſpoſi-

27 tionem, qua attenta in Eccleſia † Regulari, qualis eſt hæc Monialium, deputatur Vicarius tẽporalis, *d. cap. 1. de Cappell. Monach. & ex Conſtitutione Pij V. ſuper Vicarijs edita Gonzal. gloſ. 5. §. 5. num. 7.* Et quando ex hoc, aut alio ex ſupradictis obiectis præſentatio Lazari pateretur difficultatem, tamen quia fuit effectua-

28 ta, † fuit ex ea acquiſita Monialibus quaſi poſſeſſio in præiudicium D. Archiepiſcopi, *Pur. deciſ. 183. lib. 1. mouiſ.* Etiam quòd effectuatio ſequuta fuerit ex inſtitutionem militer facta per eius Vicarium, vt dixit *Rota in vna Bracharen. coram Achille de anno 1555.* quam refert, & ſequitur *Garz. de benef. par. 5. capit. 5. num. 104.*

Demum non obſtat, quòd dicebatur, ſcripturam de anno 1554. per quam probatur hæc præſentatio Lazari, non eſſe in forma probanti, vti exemplũ extractum à Notario Actuario Epiſcopi Sauonenſis ab altero exemplo per Antonium Roccataliatam defunpto ex protocollo cuiuſdam Hieronymi Roccataliatæ eius Anteceſſoris in officio, quæ propterea tanquã

29 ſumptum † de ſumpto fidem non facit; *Ant. Auguſt. in epit. tit. de exemp. nu. 4. Pur. deciſ. 152. lib. 3. & Rota par. 2. recent. deciſ. 297.* Quia fuit benè reſponſum, q ad hunc effectum ſufficit obſeruantia contentorum in dicta ſcriptura ex vacatione per obitum Lazariã Monialibus electi, cum alijs pluribus adminiculis, quæ hic concurrunt. *Bald. conſil. 400. num. 5. lib. 4. Corn. conſil. 101. num. 4. & conſil. 158. num. 1. & 2. Rota in recẽt. deciſ. 472. num. 3. par. 1. & deciſ. 18. nu. 1. par. 3.*

Et ceſſat penitus difficultas, quia fuit mihi datum, & Dominis in Rota oſtenſum Inſtrumentum dictæ præſentationis, quod fuit ordinatum poni in actis, non abexemplo: ſed ex protocollo Hieronymi de eo rogati, extractum per dictum Antonium eius in officio ſucceſſorem, quod eſt illud idem, quod fuit productum coram Epiſcopo Sauonenſis citata parte,

30 † quæ nihil oppoſuit, quod ideo fidem facit, *Bart. in l. 3. §. ſi quis, ff. de bon. poſſ. ſecundum tab. Arbill. deciſ. 2. nu. 7. de offic. deleg. Rota deciſ. 27. num. 1. & 581. nu. 4. part. 2. recent.* Nec dubitarunt Domini de notariatu Antonij, quamuis ille non ſe enunciet Notariũ, quia

31 in fine ſuæ ſubſcriptionis adeſt dictio, † &c. quæ comprehendit d. qualitatem, *Zabarell. conſ. 133. num. 1. in fin. verſ. aliter.* Et præſertim accedente legalitate Vicarij D. Archiepiſcopi atteſtãtis de Notariatu tam Antonij, quàm Hieronymi eius Prædeceſſoris.

SECVNDA NOMINATIO facta legitur de anno 1573. de perſona Bartholomæi Scamiliæ per obitum ſupradicti Lazari, cuius effectuatio videtur etiã non poſſe controuerti, quamuis non conſtet de formali inſtitutione. Primo, quia cũ Monialibus ius aſſiſtat, & d. nominatio probetur per eas facta; eo ipſo, quòd

32 Scanilia nominatus † cum effectu tanquam Vicarius poſtea curam exercuit, & non conſtat de alia deputatione D. Archiepiſcopi, nec de alio titulo, præſumptio eſt, quòd poſſedit vigore præſentationis, quæ de iure fieri debuit, & ſic huius præſentationis Monialium, vt dixit *Rota in dicta Vicen. beneficij 11. Decembris 1619. Coram bo. me. Vbaldo.* Secundò quia Scanilia fuit præſentatus per obitum Lazari, qui fuerat inſtitutus ad præſentationem Monialium, poſt cuius obitum incontinenti poſſedit Scanilia, quo defuncto fuit etiam per Moniales electus Bartholomæus Fa-

33 ciottus, qui etiam poſſedit; vnde † benè probatur effectuatio iuxtà *conſ. Oldrad. 229. ſæpius per Rotam citato. Lambert. de Iurepatr. lib. 2. par. 1. q. 10. art. 7. Rota deciſ. 545. nu. 2. & deciſ. 598. nu. 9. par. 1. diuerſ. & fuit dictum in Deciſione in hac cauſa facta coram me verſic. Quia in primis;* Quòd verò vacatio obtigerit per mortem Scaniliæ, aſſeritur in requiſitione, ſeu præcepto tunc Archiepiſcopi Monialibus facto de anno 1594. & de hoc nunquam fuit dubitatum. Tertiò & tandem tollit omne dubium Viſitatio Apoſtolica de anno 1582. vbi fit mentio, & claris verbis adnotatur, quòd Scanilia, qui tunc erat Vicarius d. Eccleſiæ fuit inſtitutus ad nominationem Monialium: ex Viſita-

34 tione † autem benè comprobantur præſentatio, & inſtitutio, *Caputaque deciſ. 158. par. 2. Rota deciſ. 573. nu. 4. par. 2. recent.*

Neque obſtat, quòd hæc præſentatio Scaniliæ facta fuerit ad crates Monaſterij, quia ex quo præſentationis inſtrumentum fuit factum in loco ſolito, & vbi debuit fieri, non excluditur, quin illud potuerit coram Ordinario exhiberi, & obtineri ab eo Inſtitutio, prout præſumitur ex ſupradictis, eo ipſo, quòd de alio titulo non conſtat, & quia ex poſſeſſione Mo-

35 nialium † de præterito vigore nominationis, & deputationis de anno 1554. præſumitur eas. ſuam continuaſſe poſſeſſionem in futuram, dùm illa non probatur amiſſa, *Gloſ. Bald. & alij in l. ſine poſſid. C. de probation. Menoch. præſumption. 64. lib. 6. per tot. & in puncto Rotæ in Famen. beneficij 11. Decembris 1620. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Nec etiam releuare viſum fuit, quòd Viſitator Apoſtolicus in dicta Viſitatione dixerit, quòd Scanilia habebat curam animarum ab anno 1573. ſub die 29. Ianuar. & tamen præſentatio Monialium facta legitur 31. eiuſdem menſis, & anni, & ideò quòd Inſtitutio Scaniliæ non potuit eſſe facta ad Monialium nominationem ſubſecutam biduo poſt d. inſtitutionem, ſed liberè ab Ordinario. Quia vltra quòd ceſſat omne dubium ex eodem Inſtrumento nominationis, ex quo clarè colligitur, quòd Scanilia fuit bis per Moniales nominatus. Primò ſtatim poſt obitum Lazari,

36 & poſtea d. die 31. Ianuarij, quæ reiteratio † eo magis, ac magis denotat enixum animum Monialiũ continuandi poſſeſſionem: Domini vlterius aduertebãt, Viſitatorem non aſſeruiſſe Scaniliam fuiſſe prouiſum die 29. Ianuar. ſed poſtquam dixit, curam iſtius Eccleſiæ exerceri per Capellanum ad nutum Monialiũ amouibilem, qui tunc erat Barth. Scanilia: ſubdit, q ille habebat curam animarum à die 29. Ianuar. præuia approbatione Examinatorum Synodalium, quæ

ad-

37 admissio, seù † approbatio generica ad animarum cu
ram, non infert ad institutionem, seu prouisionem
istius Ecclesiæ sub illamet die, alioquin Visitator as-
seruisset de directo contrarium; cum tamen semper
sit decreto res temperanda, ac ita interpretanda,
38 vt dispositio non † mereatur à sapiente reprehendi,
*l. Saluius Arist. ff. de leg. præstan. Paris. conf. 3. num. 23. et
seq. lib. 3.* Vnde admissio Scanilię ad curam, de qua me
minit Visitator, intelligi debet, quòd ille præceden-
ter fecit se approbare generaliter, vt facilius Monia-
les alliceret ad illum præsentandum, prout biduo post
fuit per eas præsentatus, & sic præsumi, quòd succes-
siuè fuit etiam institutus: Hoc enim verisimili tempe
ramento ad concordiam reducuntur verba Visitatio-
nis *ad notat. per Glos. in l. si negotium verb. gestorum, C.
de neg. gest.* Et saluatur ius competens Monialibus tã
de Iure, quàm ex quasi possessione præsentandi, in
qua erant.

Postremò non obstat deputatio cuiusdam Figaro-
lij de anno 1588. pro exercenda cura d. Ecclesiæ, ex
ea enim nihil Monialibus deperit, nec D. Archiepi-
scopo fuit aliquod ius acquisitum: quia vt dicitur in
Decisione in hac causa facta, ille fuit deputatus in V.
Curatum loco Scanilię de eius consensu, & ex libro
matrimoniorum apparet, quòd Scanilia tàm ante,
quàm post d. deputationem exercuit vti Curatus d.
curam, & Figarolius ibidem vocatur simplex Presby
ter; Et remouetur omnis scrupulus, quia postea de
anno 1594. vacauit hæc Vicaria per obitum Scanilię,
39 non autem Figarolij. Nec dubitari potest, † quin vi-
uente adhuc Scanilia potuerit de eius consensu fieri
per Ordinarium dicta Deputatio V. Curati etiam si-
ne consensu Monialium, *Feder. de Sen. conf. 95. nu. 3.
vers. item super eo, quod quæritur.*

TERTIA MONIALIVM præsentatio fuit de an-
no 1594. per obitum supradicti Scanilię in personam
Barth. Facciotti etiam ad crates electi, & D. Vicario
per earum Procuratores præsentati, ac per eum ad-
missi, si & in quantum; cuius effectuatio nullo etiam
modo, nullaque ratione potest controuerti, tum quia
40 † iuxta superius dict. tã de Iure, quàm ratione quasi
possessionis Monialium illa debuit admitti, *Ferret. cõ
sil. 33. num. 4. cum seqq. lib. 1.* Prout etiam illam fuisse
admittendam declarauit Sacra Concilij Congrega-
tio in literis Vicario D. Archiepiscopi directis, & præ
sentatis de anno 1595. quæ propterea fuit admissa ex
41 clausula, † si & in quantum, quæ hoc operatur. *Bald.
in l. edita, num. 98. C. de eden. in 2. lect. Marsil. de clausul. p.
1. claus. 152. num. 1.* Sicut de appellatione ita admissa
tradit *Roman. consil. 501. & in puncto*, quòd præsenta-
42 tio cum dicta clausula † censeatur admissa, si de iure
est admittenda, dixit *Rota decis. 687. par. 1. diuers. Quę
apud Seraphin. est decis. 499.* Tùm etiam quia postea de
anno 1609. vacauit hæc Vicaria per obitum Facciot-
ti. Vnde pro eius effectuatione ad effectum quasi pos-
sessionis Monialium vltra vulgare *consilium Oldrad.
229. supra allegatum*, militant etiam, & applicantur
omnes rationes supra deductæ pro effectuatione secũ
dæ præsentationis.

Neque obstat, quòd constet de alia deputatione
d. Facciotti facta die 13. Octobris eiusdem anni absq;
vlla penitus relatione ad Monialium præsentationé
prius factam, quia præter quod ista secunda deputa-
43 tio † fuit per modum prouisionis, quæ ideo nullum
statum facit, *cap. cum vos, vbi Abb. nu. 1. de off. ordin.
Rebuff. de sent. prouis. in præfat. num. 37.* dicta deputa-
tio nó excludit, quin adsit alia anterior, prout adfuit
ad præsentationem Monialium admissa, si & in quan
tum. Quinimo aut inde excluditur, & nulla redditur
secunda deputatio vti facta Monialibus ignoranti-
44 bus, quarum † possessio propterea non fuit interru-
pta, *Calder. d. consil. 12. in fin. de Iurepatr. Seraph. decis.
337. nu. 2.* vel dicendum, quòd ex illa secunda depu-
tatione potius censeri debet continuata Monialium
possessio, *iuxta regul. l. 2. C. de acquir. poss.* prout illam
continuare semper Moniales crediderunt, de qua cre
dulitate videtur non esse hæsitandum, ex quo, sparso
postea rumore, quòd D. Archiepiscopus intendebat
deputare alium Vicarium, Moniales recurrerunt ad
Sacr. Concilij Congregationem, & ab ea reportarũt
literas, quas, vt dictum est, præsentauerunt Vicario
D. Archiepiscopi petentes manuteneri. Quò factum
fuit, vt Facciottus semper visus fuerit continuare in
pristina possessione, in qua erat ad præsentationẽ Mo
nialium vsquè ad annum 1609. Quo ille obijt, & q;
Moniales ideò toto hoc tempore alium non nomina-
runt, quia Facciottus eis gratus, & per ipsas nomina-
tus curam administrauit.

Nec releuat, quòd in memoriali nomine Monialiũ
S. Congregationi porrecto fuerit narratum, quòd D.
Archiepiscopus recusabat admittere, & approbare
Vicarium ab eis nominatum; quasi inde colligi vide
tur, quod Facciottus nunquàm fuit per D. Archiepi-
scopum deputatus, quia ex quo ille fuerat iam admis-
sus, si & in quantum, dicta narratiua necessariò intel-
ligi debet in eo sensu, quòd non admittebatur liberè,
& simpliciter: aut quia idem Facciottus fuit etiam
deputatus per viam prouisionis, quod fieri non pote
rat in earum præiudicium. Et cessat penitus, quia sem
per Facciottus curam potius exercuit vti Vicarius ti-
ularis, quàm per modũ prouisionis, tùm ex quo de-
putatio cuiusdam alterius Vicarij per D. Archiepisco
pum facta nunquam habuit effectum, tum etiam, &
multo magis ex deputatione Iacobi Sybillæ in V. Cu
ratum, de licentia tamen Facciotti Curati facta die
20. Aprilis anni 1595. & ex alijs duabus similib. de-
putationibus in V. Curatum de persona Ioannis Ba-
ptistæ Barrilarij de anno 1604. & 1608. quæ vti fa-
ctæ de Facciotti licentia, denotant, quòd ipse potius
vti titularis, & sic ad præsentationem Monialium,
45 quam per modum prouisionis possedit: † quia vti ta-
lis non potuisset consentire, vt alius substitueretur,
qui eius nomine curam exerceret, *ad l. si. ff. de off. eius,
& l. à Iudice, C. de iudic.* Ex quibus possessio Monialiũ
vsque de anno 1609. quo Facciottus decessit, & per
eius obitum hæc Vicaria vacauit, visa fuit Dominis
semper continuata, & quòd ex aduerso vsque ad hoc
tempus non constat de aliqua prouisione, vti de li-
bero.

SVPEREST, nunc expendere secundum dubium
supra excitatum, videlicet. An à d. Anno 1609. quo
obijt Facciottus, vsque ad tempus litis motæ semper
Moniales continuauerint in d. quasi possessione, in
qua tunc erant; Et certum est, quod regula stat pro
46 Monialibus: itaut ei, qui probat olim † possedisse,
vti probant Moniales, detur hodiè manutentio, dùm
ex aduerso possessio non probatur amissa, *Bald. in l. 1.
num. 12. C. ne possid. Dec. conf. 126. circ. fin. Rip. in c. cum*

Eccle-

Ecclesia Sutrina vers. ex istis de caus. poss. ff. & propr. Rota decis. 81. part. 1. diuers. Greg. XV. decis. 555. num. 10. & in puncto Rota in dicta Panen. beneficij supra allegata coram R. P. D. meo Pirouano: & in Papien. iurispat. 9. Aprilis 1601. coram sanctæ mem. Card. Pamphil. Et ratio
47 est, quia possessio † solo animo retinetur, *l. licet, C. de acquir. possess.* Mutatio autem voluntatis non præsumitur, *l. eum qui, C. de probat.* Vndè, qui in præteritum possedit, præsumitur semper in futurum possedisse, animumque continuandi possessionem habuisse, *l. 3. §. si seruus, ff. de acq. poss. Innoc. in cap. 2. de restit. spol.* etiam quando iam diù possedit, *Menoch. præsumpt. 64.*
48 *num. 4. lib. 6.* adeò vt olim possidens † semper pro se habeat præsumptionem, itaut onus probandi possessionis amissionem incumbat Aduersario, *l. circa, ff. de probat. l. libertus, §. vlt. ff. de libert. caus.* Vnde stat difficultas: An amissio probetur per D. Archiepiscopũ, & visum fuit eam nullo modo probari, maximè stante iuris assistentia pro Monialibus.

Non obstat, quod defuncto Facciotto de d. anno 1609. D. Archiepiscopus deputauit eundem Barrilarium, qui, vt dictum est, Facciotto viuente fuerat deputatus eius V. Curatus, ex qua deputatione prætendit D. Archiepiscopus ipsum acquisiuisse quasi possessionem conferendi, prout etiam idem prætendit ex alia deputatione cuiusdam Albertonij de anno 1622. quia fuit benè satisfactum, quòd hæc vltima
49 de Albertonio dedit causam † liti, quæ propterea nõ est attenden. *Rota coram Gregorio XV. decis. 417. num. 4. & in recent. decis. 30. num. 1. par. 2.* Deputatio verò Barrilarij, in qua fit præcipuum fundamentum fuit per modum prouisionis, quæ idcirco non mutat statum præcedentem, *ex Rebuff. vbi supra*, & ratio est, quia Ordinarius sua ordinaria auctoritate potest de-
50 putare Vicarium, † seù Oeconomum in beneficio vacante, interim & quousque de Rectore prouidetur, aut cognoscitur de iuribus eligentium, *d. capit. cum vos exp. peruenit el 2. & ibi glos. verb. assignes extra de appell. Concil. Trident. sess. 24. cap. 18. vers. alioquin, Lancell. de attent. capit. 12. limit. 18. numer. 2.* Vnde cum huiusmodi deputatio non fiat ad firmandum statum; sed ad interim tantùm, nec minimum quidem præiudicij ex ea infertur illis, qui antea possidebant, sed interim eorum ius illæsum conseruatur, aliter enim
51 possent Episcopi Canonum auctoritate spoliare † Patronos sua quasi possessione, quod esset iniquum, *Ostien. in d. cap. cum vos versic. instituere, & ibi Anchar. not. 1.*

Non obstat etiam, quòd Barrilarius sic deputatus continuauerit in d. cura vsque ad mortem, quæ fuit de anno 1622. quia non propterea aliqua quasi possessio fuit D. Archiepiscopo acquisita, sed semper remansit Monialium ex quo etiam semper Barrilarius vsque ad mortem visus fuit dictam curam exercere, per modum prouisionis, nihil enim est, cur non potuerit sic exercere; ergo sic exercuisse credendum est, dùm nõ constat de alio eius titulo, quàm de isto.
52 Quinimò stante quasi † possessione Monialium, de qua opponebatur, non potuit D. Archiepiscopus interim prouidere, nisi per modum prouisionis, non autem de Rectore perpetuo, *Glos. in d. cap. cum vos vers. causa, & ibi Ioan. Andr. num. 4. vers. alia de causa, & Cardin. num. 2. q. 4.* vbi quòd esset iniustum, & indignum, vt vna pars in præiudicium alterius in re iudicata aliquid perpetuò faceret, vel innouaret.

Minus obstat noua prætensio, & subtilitas Aduocatorum, scilicet, quòd ex deputatione Barrilarij per modum prouisionis D. Archiepiscopus sit manutenen. in quasi possessione prouidendi per modum prouisionis, quia, aut hoc prætenditur ad conseruandum ius D. Archiepiscopi sic prouidendum à iure sibi datum, & hoc non est sub lite; aut ad effectum impugnãdi Monialium quasi possessionem, ita vt ideò desierint possidere: Et dicebant DD. quòd hoc non merebatur allegari, quia sic omnes quasi possessiones Patronorũ quantumuis iustificatę euanescerent. Aut tãdem id prætenditur ad effectum, quòd cum d. Ecclesia sit manualis, idem sit dicere per modum prouisionis, quantum est dicere ad nutum amouibilem iuxtà testes D. Archiepiscopi super hoc vsu loquendi nouissimè examinatos, ita vt deputatio Barrilarij non solum fuerit prouisionalis, sed etiam prouisiua; & consequenter, quòd D. Archiepiscopus sit manutenendus in quasi possessione deputandi Vicarium ad nutũ amouibilem, quòd si subsisteret excluderetur penitus manutentio Monialium ad earum nutum: quæ quidem prætensio nedum iure probatur, sed est contra ius expressum, quia iuxta præscriptam formã à Con-
53 cil. Trident. & ex constitutione Pij V. Ordinarij † debent de Parochialibus prouidere in perpetuum, & per concursum, non autem amouibiliter, aliter enim resideret cura huius Ecclesiæ principaliter penes Archiepiscopum, qui est incapax plurium Ecclesiarũ: *Scraphin. decis. 1304. num. 2. Rota in Pampilonen. decimarum 13. Decemb. 1592. coram Comitulo.* Vnde propter decretum irritans, & clausulam, sublata, apposita in Concilio, & in d. Constitutione non potest dari possessio releuans, quæ sit manutenibilis, quia
54 † claudunt os parti, & tollunt facultatem Iudici aliter iudicandum. *Bart. in l. fin. C. de Canon. si unquam. Verb. Rom. lib. 11. Card. in cap. quia diligenter, vbi etiã Imol. de elect. & fuit sapissimè decisum.*

Nec etiam obstat, quòd postea D. Archiepiscopus indixerit concursum huius beneficij tanquàm de libero, & quòd Barrilarius fuit vnus ex approbatis per examinatores, licèt alijs duobus votis inferior. Vndè dicebant informãtes pro D. Archiepiscopo indè præsumi, quòd Barrilarius, mutata priori causa possidẽdi, possedit de nouo vti prouisus, & gratificatus ab Ordinario: nam dicebant DD. quòd dum non apparet, quòd post tentum concursum alium titulum obtinuerit, potius præsumi debet, quòd semper permãsit prior causa, & deputatio expressa per modũ pro-
55 uisionis, quia vbi habemus † causam expressam, cessat tacita, & præsumpta *l. cum ex filio, §. filio, vbi glos. ff. de vulg. Angel. Perus. consil. 248. Cravetta consil. 32. nu. 2.* & vbi gratia expressam causam habet, non debet ad aliam trahi *Rota decis. 166. nu. 7. par. 2. recent.* Quinimò ex testibus datis per D. Archiepiscopum excluditur penitus præsumptio tituli perpetui, dum deponunt Barrilarium semper fuisse tentum, & habitum pro Curato amouibili, & ex quo fuit votis inferior, non debet præsumi, quòd fuerit electus, & præsertim, quia moniales appellauerant à futuro concursu, & grauamine, quæ ideò non fuerunt appellationem prosecutæ, quia D. Archiepiscopus grauare cessauit, non procedendum ad deputationem vigore cõcursus, sed permittendo, quòd idem Barrilarius, vti

prius

prius per modum prouisionis, continuaret exercitium d. curæ, & in omnem casum nouus titulus, &
56 noua possidendi † causa superueniens ex facto D. Archiepiscopi, Monialibus ignorantibus, eis non noceret ad effectum, de quo agitur *iuxta d. consilia Calder. 12. in fin. de iurepatronat.* Sed potius habendum esset, ac si Moniales Ordinario conferenti tacitè accessissent pro conseruatione sui iuris, *Dec. consil. 126. circa finem, & dixit Rota in d. Papien. iurispatr. 9. April. 1601. coram Card. Pamph.*

Non obstat præterea acquiescentia, seu taciturnitas Monialium toco dicto tempore, quia non potuit plus eis præiudicare, quàm actus ipse, qui, si tamquàm factus per modum prouisionis, eis non præiudicabat, ergo nec acquiescentia: Nec Ordinarius
57 † præscribit libertatem aduersus iuspatronatus per simplicem non vsum præsentandi Patronorum; sed requiritur factum Ordinarij directè contrarium seruituti iurispatronatus, hoc est, libera collatio *ad leg. hæc autem, & ibi DD. ff. de seruit. vrban. prædior. & in puncto Rota decisio 109. num. 8. par. 2. diuers.* prout etiam, nec Monialibus obesse potuit, quòd, dum instarent pro admissione d. appellationis, Vicarius D. Archiepiscopi eam nedum reiecit, sed dixit, eis nullum ius competere nec in possessorio, nec in petito-
58 rio, fuit enim simplex † interlocutio sine citatione, & causæ cognitione, & notoriè iniusta, quæ ideo non transit in rem iudicatam, nec in parte fuit opus ab ea appellare, *iuxta notat. in cap. inter cætera vbi Felin. & alij de reiud. Cef. de Craff. decision. 2. numer. 8. de solut.*

Postremò, ac tandem non obstat, quòd Moniales coram Episcopo Saonensi petierint reintegrari, quasi ideò confessæ fuerint eas non possidere; sed
59 D. Archiepiscopum: Petitio enim † reintegrationis fuit æquiuoca, vnde debet referri ad solam possessionem naturalem, & turbationem de facto *Rota decis. 560. numero 3. parte prima*, non autem ad possessionem Ciuilem, quæ semper remansit apud Moniales, *Rota decis. 561. numero 5. par. 1. recent. & addent. ad Gregor. XV. decis. 555.* quæ distinctio, quicquid contenderint informantes pro D. Archiepiscopo, etiam
60 locum habet in iuribus † incorporalibus, in quibus datur etiam duplex possessio, Ciuilis, & naturalis *Bart. in l. 1. num. 12. versic. in contrarium, ff. de acquir. possess. & in puncto Guidopap. decis. 629. nu. 14. & Rota decis. 649. num. 10. par. 2. recent.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISSIMO P. D. MERLINO.

Romana, seu Bononien. precij Clericatus. Lunæ 19. Aprilis 1627.

ARGVMENTVM.

Pater emens filio aliquod officium, veluti Clericatum Cameræ, an postea filius teneatur illius pretium conferre, & sibi imputare in legitimam.

SVMMARIVM.

1 *Confessio aliorum, quando tertio non præiudicet.*

2 *Confessio facta multis adminiculis, etiam contra tertium probat.*

3 *Pater emens filio aliquod officium, an ipsi eiusdem filij legitima sit imputanda. & num. 4.*

5 *Filius tenetur conferre, & sibi imputare in legitimam officium ei emptum à patre, licet non sit ad heredes transmissibile, si saltem sit alienabile.*

7 *Officia Romanæ Curiæ, licet non transmittantur ad heredes, ex quo tamen possint mediante resignatione in manibus Papæ in alios vendi, imputantur in legitimam.*

8 *Nicolaus de Ybald. in tract. de succes. ab intest. quæst. 1. num. 31. declaratur.*

9 *A voluntate Principis reputantur impossibilia quæ dependunt.*

10 *Alienatio, quando de facili conceditur, non dicitur impossibilis.*

11 *Officium Clericatus Cameræ, & Auditoratus non imputatur in legitimam.*

12 *Fiumaghi. ipse Ioannes in quæst. am. nu. 468. quando non procedat, & aliorum Dd. contra. 13.*

14 *Libri empti à patre, & filio tradiri, censentur ei donati, & non imputantur in legitimam, nisi constet de contraria voluntate patris.*

15 *Expensæ factæ à patre pro nuptijs filiorum, non imputantur in legitimam, nisi pater id asserit imputari.*

16 *Æqualitas inter filios est seruanda.*

DECISIO LIV.

FVerat per duas sententias Rotales pronunciatum precium Clericatus Cameræ emptι in personam Marchionis Francisci filij imputandum esse in legitimam eidem debitam in bonis Comitis Vlixis Patris, & de eo posse se reuocare Comitem Alexandrum fratrem, & hæredem vniuersalem eiusdem Patris, & cùm in tertia instantia coram me ageretur de iustitia dictarum sententiarum, de validitate enim non controuertebatur, ad duas inspectiones Domini restringebant difficultatem causæ, Prima, An constet officium prædictum Clericatus fuisse emptum ex pecunijs paternis: Altera quatenus fuerit emptum an illius precium sit imputandum in legitimam.

Et quoad primam dixerunt constare emptionem factam fuisse ex pecunijs Comitis Vlixis, quia Ceuli, qui vendiderint hoc officium Clericatus Marchioni Francisco, confessi sunt precium recepisse ex pecunijs Comitis Vlixis, quæ confessio licet de per se consideratæ tanquam facta postquàm adeptum officium ab eodem Marchione Francisco, & sic illi ius quæsi-
1 tum † non præiudicet tertio, *Bart. in l. falta, §. si heres, ff. ad Trebell. Natt. consil. 152. num. 11. Cephal. consilio 121. num. 9. Rot. decis. 685. num. 4. par. 1. diuers.* Attamen quia hæc confessio est multum verisimilis, pluraque habet adminicula, qua inferunt illius veritatem, nempè quia Marchio Franciscus nec Castrensia, nec aduentitia habebat, saltem quæ pro emptione officij ascendentis ad valorem scut. 36. milia auri sufficerent, adest antecedens mandatum in D. Fabium Albergatum præmendo hoc officio, non versamur in personis suspectis, & vix credi potest quod Comes Vlixes falsum dixerit præsertim in fraudem filij, concurrit etiam libellus ab eodem scriptus,

& alia luculenter ponderata in primis decisionibus coram RR. PP. DD. meis Pirouano, & Virili, & consequenter dicta † confessio tamquam
2 fulcita tot adminiculis vtique etiam contra tertium probat. *Ruinus, consilio 142. numero quarto libro primo Cravetta consilio 40. numero quarto Surd. decisio 135. numero 5. Mohed. decis. 2. numero 7. de confess.*

Nec obstant exceptiones, quæ dantur contra liberculum, & alia supra ponderata quoniam Comes Alexander principaliter non innititur dicto liberculo; sed potius instrumento confessionis factæ per illos de Ceulis, & instrumento mandati facti in personam D. Albergati; Illo autem liberculo vtitur pro adminiculo, & partita solutionis pecuniatum si de per se considerarentur, possent fortasse aliquam pati difficultatem quod sint æquiuocæ, & possint verificari tam in filio, quàm in Patre, sed si coniungantur cum instrumento mandati, & confessionis prædictæ, quibus consequutiuè accedunt, & ad ea referuntur, ex his saltem simul iunctis constat pecuniam à Patre erogatas fuisse pro emptione dicti officij præsertim cum ipse Marchio Franciscus cõtrarium non doceat.

Nec obstat quod Comes Vlixes non soluerit de proprio; sed de peculio filij, quia instrumentum, partitæ, & alia ex quibus probatur de quibus pecunijs fuerit emptum dictum officium contrarium dicunt, & non constat filium habuisse peculium saltem adæquatum pro tam notabili summa scut. 36. mil. auri, & demum ex hoc solummodo inferreretur, quod filius esset Creditor Patris post illius mortem, nec inde tamen sequeretur officium non fuisse emptum ex pecunijs paternis.

Quietantiæ autem, quæ modo dantur à Marchione Francisco sunt de leui summa, & incongrua ad officium Clericatus, & sunt posteriores per quinquennium post emptionem factam à Ceulis, nec indicant quod cedere debeant in causam huius officij, nec apparet quid contineatur in computo.

Hoc autem posito, quod officium fuerit emptum ex pecunijs † paternis consequitur resolutio alterius
3 inspectionis, quoniam licet officium ipsum emptum à Patre in personam filij, tanquam quid merè personale, & consistens independenter in persona filij, & illius idoneitatem, & commodum respexerit Princeps in concedendo non dicatur in patrimonio Patris, *l. Lucius, in prima, ff. de legat. 2. l. fideicom. §. si seruo, ff. de legat. 3. vbi not. Ias. in l. omnimodò, §. imputari, numero 2. C. de inoff. testam. & in l. illud, numero 5. versicul. nihil potest, C. de collat. & Gomez. in l. Tauri 29. numero 21. in princ.* & consequenter in eiusdem † filij legitimam non imputetur, vt per *Bar-*
4 *tol. in l. 1. §. nec castrense, numero 4. ff. de collat. Vasquez de success. creat. §. 30. numero 214. Crass. §. legitima, quæst. 26. numero 43 & Gomez. d. loco*; Attamen precium illius, seu æstimatio tanquam res merè prouenìens ex facto Patris conferri debet, † & imputa-
6 ri in legitimam licet officiũ non sit ad hæredes transmisibile, quia saltem est alienabile, vt est *text. in d. §. imputari*, & ibi notant omnes Doctor. & *in l. illud, C. de collat. Bartol. in d. l. 1. §. nec castrense numero 4. versic. quidam est militia, ff. eod. Rip. in l. in quartam, numer. 163. ff. ad l. Falcid. & Fiumagiol. numero 463. Becc. consil. 10. numero 29. libro 1. Vasquez. d. §. 30. num. 218. Couar. variarum resol. lib. 3. cap. 19. num. 6. Tell. Fernand. in l. 29. Tauri, num. 11. & ibidem Gomez. nu. 21. Gamm. decis. Lusitana 29. numero 3. Guttier. pract. quæst. capit. 64. numero 5. lib. 2. Giouan. consil. 94. num. 27. libro 1.*
7 & in puncto de Officijs † Romanæ Curiæ quæ licet non transmittantur ad hæredes ex quo tamen possunt mediante resignatione in manibus Papæ in alios vendi, quòd in legitimam imputentur dixit *Castren. in d. §. imputari, num. 5. Ias. numero 3. & in d. l. illud, nu. 6. Rip. in l. in quartam, nume. 163. & seqq. Gamm. decis. 29. nu. 3. Gomez. Vasq. Telli, Fiumaggiol.* & alij in locis præallegatis.

8 Et quamuis Nicolaus de Vbaldis. *de success. ab intest. par. 2. num. 31.* in contrariam opinionem inclinauerit ea motus ratione, quod pro validitate alienationis huiusmodi officiorum requiritur licentia Papæ, quia in illius manibus debet resignari, & quod
9 pendet † à voluntate Principis impossibilis reputatur, *l. apud Iulianum, §. constat, ff. de legat. 1.* Attamen communiter à Doctoribus hæc opinio reprobatur, vt per *Ias. in d. l. illud, num. 6. Rip. in l. in quartam, numer. 164. Vasq. d. §. 30. num. 218. Guttier. d. nu. 5. vers. & hæc est,* & requiritur quidem licentia Principis, sed cum de
10 facili † concedatur alienatio impossibilis non reputatur, vt per *Ias.* & cæteros præallegat.

Neque obstat Doctores prædictos loqui in officio modici valoris, & in quibus affectio Principis, & industria, ac idoneitas personæ in cuius caput emitur nõ consueuit ita sedulò inquiri, Vndè secus videtur dicendum in officio Clericatus, quod in Curia conspicuum est munus, & ingenij, & Doctrinæ dotes expostulat, vt pro dignitate exerceatur, & in admittendis huiusmodi officiorum venditioñe, seu resignationem, Summi Pontifices non ita faciles esse consueuerunt, vt in indiuiduo per hanc rationem, quòd of-
11 ficium † Clericatus Cameræ, & Auditoratus non imputetur in legitimam, *tradit Fiumagiol. in d. l. in quartam, numero 468.* Quoniam vltra quod posset dubitari, an id procedat in ipso solummodo officio, seu eius titulo. An autem vendicet etiam sibi locum in illius precio, seu æstimatione, vt fuit in primis decisionibus discussum, respondebant Domini ad præsentem casum non applicari rationem illam, *Fiu-*
12 *magiol.* & † aliorum *in d. l. in quartam, & in d. §. imputari.* An scilicet Princeps de facili assentiat huiusmodi officiorum venditionibus, quia de facto sanmem. Gregorius XV. iam consensit, & admisit venditionem factam per Marchionem Franciscum, preciumque penès eundem Marchionem remansit, & ideò nulla subest causa, vel æquitas ob quam prædictum precium non imputetur in legitimam alioquin Comes Vlixes illusus fuisset si filius officium eius pecunijs emptum abdicasset à se, & tamen idem filius lucraretur illius æstimationẽ, hincque notabilis resultaret inequalitas inter filios si vltra legitimam haberet etiam Marchio Franciscus hanc ingentem pecuniarum quantitatem, & demum cessat difficultas quia ex protestationibus, & adnotationibus factis in liberculo, & in testamento, & alijs apertè constat de voluntate Comitis Vlixis, quòd precium imputaretur in legitima Marchionis Francisci Vnde licèt Papa admittendo Marchionem Franciscum ad officium Clericatus ei voluerit fauerè conferendo dignitatẽ,

&

& munus tã insigne; non tamen credendum est voluisse infringere voluntatem Patris, & illum compellere ad donandum tam notabilem summam, & cæteris filijs Comitis Vlixis enormiter præiudicare, & propterea opinio illa † *Fiumagiol.* & quot quot possent allegari non est admittenda quoties in contrarium appareret de voluntate soluentis, quod non intellexerit donare quemadmodũ licet regulariter libri empti à Patre, & traditi filio censeantur donati, nec imputentur in legitimam, tamen si constet † de voluntate Patris, quod non intellexerit donare tunc quidem imputantur, *Dec. in l. si donatione, n. 41. versic. & limitatur, C. de collat.* cum alijs *per Menoch. præsumpt. 30. li. 3. n. 16. &* 20. Nec non expensæ factæ à Patre pro nuptijs filiorũ regulariter quidem non † imputantur attamen secus est si ipse iussit imputari, *Bald. in l. filiæ cuius, nu. 14. C. famil. herciscun. Peregr. cons. 92. n. 3. in fin. lib. 3.* & alias passim; quæ eò magis amplectenda sunt, quia vt fuit dictum, magna insurgeret † inæqualitas inter filios, quòd in hac materia multum animaduertunt Doctor. *Bart. in l. 1. §. nec castrense, nu. 11. versi. fallit in tribus casibus, ff. de collat. Menoch. præsumpt. 30. nu. 12. lib. 3.*

Cætera obiecta fuerunt eiusdem in primis decisionibus, & modo per informantes, cum quibus Domini transierunt, & propterea censuerunt sententias Rotales esse confirmandas, & ita, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Metens. Iuris corrigendi. Lunæ 19. Aprilis. 1627.

ARGVMENTVM.

Concubinatus in Clerico qualiter probetur, & quomodo sit procedendum in hac causa, & quis eam cognoscere debet.

SVMMARIVM.

1 *Concubinatus in Clerico satis probatur, si probetur illum retinere mulierem in domo conducta, vel in domo amici.*
2 *Concubinatus inspecto Iure Ciuili, ad hoc, vt probetur, requiritur, vt mulier domi retineatur.*
3 *In causa Clerici Concubinarij procedendum est præuia monitione.*
4 *Delicta carnis in foro exteriori, imposita salutari pœnitentia, præscribuntur quinquennio.*
5 *Episcopus, & non Capitulum debet procedere in causa Clerici concubinarij.*
6 *Causa dicitur criminalis, quando pro tali habita fuit a Signatura.*
7 *Sententia notoriè iniusta, etiam post lapsum fatalium potest reuocari.*
8 *Iudex, si notoriè iniustè procedit, dicitur spoliare.*

DECISIO LV.

IOannes tanquam concubinarius per sententiã Capituli fuit priuatus quibusdam villis Tricensibus nominatis, eamque sententiam officialis Virdunen. Sedis Apostolicæ delegatus confirmauit. At demum causa introducta in Curia Auditor Camerę dictas sententias reuocauit, & iuridicè reuocasse Domini cęsuerunt. Nam etsi concubinatus † in clerico satis probatur, si probetur illum retinere mulierem in domo cõducta, vel in domo amici iuxta *l. si amicis ff. de adult. & in l. lex Cornelia §. domum ff. de iniur. l. 1. §. 1. ff. de liber. agnosc. & in l. qui domum, & in l. nec in ea ff. de adulter. Decian. tract. crimin. cap. 21. num. 2. par. 2. Diaz. in prax. cap. 29. num. 1. versic. concubinatum insuper, & dixit Rota in causa Tullen. Monasterij Sancti Mansueti 27. Ianuarij 1597. coram bonæ memor. Pena.* Quamuis inspecto iure Ciuili ad effectum † concubinatus requiratur, vt domi retineatur, *Bart. & alij in l. concubinam ff. de concub. Aym. consil. 368. nu. 1. Nat. cons. 474. nu. 42. & 43. lib. 2. Præpos. in rubr. de sponsal. nu. 5. glos. in verbo concubinam in l. 1. vbi Dyn. ff. de concubin. Decian. Diaz. & Rota locis prædictis.* Attamẽ quæ testis fuisset ex testibus, & ex confessione Ioãnis probatus concubinatus, quidquid dicendum sit, an debuisset procedi † præuia monitione iuxta terminos *Concil. Trident. sess. 25. cap. 14. de reformat.* probatur etiam correctio per sex, aut septem annos ante hoc iudicium, vnde istud delictum erat præscriptum, cum delicta † carnis in foro exteriori imposita salutari pœnitentia quinquennio præscribantur *l. mariti §. præterea ibi ne crimen quinquennio, cum versic. hoc quinquennium ff. ad l. Iul. de adult. l. adulter. C. eod. tit. Clar. in §. adulterium versic. 2 non tamen Farinac. in prax. crimin. tom. 1. quæst. 10. num. 11. Foller. in prax. in ver. fori iudicentur num. 19. Boer. decis. 26. num. 12. Decian. lib. 3. cap. 37. numero 6. Idem Farinac. in terminis concubinatus consilio 80. num. 18. libro 1.* Nec capitulum † ipsum poterat procedere in ista causa cum Concilium loco citato excludat inferiores, & cognitionem reseruet Episcopo.

Non obstant ea, quæ opponuntur contra validitatem sententiæ Auditoris Camerę: & primò quòd Locuntenens criminalis non potuerit de ista causa cognoscere ex eo, quia ciuiliter fuit actum in partibus. Nam satis est, † quòd Signatura habuerit causam pro criminali, & pronunciato post lapsum fatalium quatenus iustificaretur, non facit, cum fuerit cõmissa causa nullitatis æquè principaliter, quæ durat per triginta annos, & ideò sententia † tanquam notoriè iniusta etiam post lapsum fatalium potuit reuocari. *Rota decis. 151. numero 2. par. 1. in recent.* Et acceptatio sententiæ de partibus facta per Ioannem, ex quo intimata sententia respondit, sit nomen Domini benedictum, nõ probatur, cum potius verba indicent, quòd in tribulationibus inuocauerit nomen Domini. Vltimum quòd sententia Auditoris Camerę fuerit nulla ex quo pronunciat, Ioannem fuisse spoliatum, non debuisset allegari, cum satis appareat, quòd Iudex † de partibus ex prędictis notoriè iniustè processerit, & quòd propterea spoliauerit *Felin. in cap. dilectus il primo col. 1. de rescript. & in cap. cum causa col. 2. & sequent. de offic. deleg. Rot. decis. 365. num. 11. part. 1. in recent. S. M. Gregor. decis. 49. nu. 2. & decis. 105. nu. 1. & decis. 198. num. 2. & decis. 209. num. 2.*

Et ità conclusum vtraque parte informante, &c.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Placentina Præpoſitura Lunæ 26. Aprilis.

1627.

ARGVMENTVM.

Eccleſia, ad hoc, vt dicatur Collegiata actu, & non habito, quæ ſint neceſſaria, & quæ ſint propria ſigna.

SVMMARIVM.

1 *Ter Canonicatus aſſecutionem in Cathedrali, vacatus Præpoſitura, cum ſit incompatibilis cum illo.*
2 *Diſpenſatio, quando dicatur obreptiuè obtenta.*
3 *Probatio concludens requiritur in materia obiectiua. & num. 13.*
4 *Collegialitas alicuius Eccleſiæ actu, & non habitu, qualiter probetur. & nu. 7.*
5 *Collegialitatis propria ſigna, quæ ſint.*
6 *Collegiata, vt dicatur Eccleſia non ſunt neceſſariæ omnes coniecturæ, quæ ſolent ad hoc a Doctoribus ponderari.*
9 *Ad Collegialitatem Eccleſiæ non infertur, ſi ibi Beneficiati ſoleant ſimul congregari.*
10 *Congregationes, et tractatus fieri etiam ſolent in Eccleſijs non collegiatis, et ideo ex hoc non infertur ad Collegialitatem.*
12 *Deciſ. Mantic. & aliorum Intellectus.*

DECISIO LVI.

DVbitatum fuit an gratia Antonij eſſet iuſtificata, & negatiue reſpõſum fuit. Quia narrata fuit vacatio Præpoſituræ de quâ agitur per aſſecutionem
1 Canonicatus in † Cathedrali incompatilis cum ea, & tamen Rocchus obtinuit diſpenſationẽ ſuper vtriuſque retentione incompatibilitati derogatoriam *cuidum ilſecondo §. Nos igitur cum gloſ. de elect. Abb. in c. de multa num. 1. de præben. Hoieda de incomp. beneficiorum par. 2. cap. 12. num. 1. & 2.* Milis in ſuo repert. in verbo diſpenſatus Garzias *de benef. par. 11. cap. 5. nu.* 81. vbi refert idem Rotam dixiſſe in Calaguritana beneficij propter diſpenſationẽ ad beneficia ex primæuo illorum ſtatu remanere compatibilia allegando *Card. in Conc. 3. & Caprem. in reg. 90. nu. 109.*

2 Non obſtat, quod huiuſmodi diſpenſatio † obreptiuè obtenta fuerit attenta narratiua quod Eccleſia ſancti Vlderici eſſet Collegiata habitu dumtaxat, quæ tamẽ cum actu Collegiata probeturremanet diſpenſatio ipſo iure inualida *Egid. deciſ. 4. Caputaq. deciſ. 256. nu. 4. par. 2.*

Quia reſpõſum fuit, quod cum hæc Collegialitas
3 actu deducatur † obiectiuè ad obtinendum beneficiũ viuentis, illa debet, probari concludenter. *Sanen. ad regulam de infirm. queſt. 36. Mandoſ. conſil. 20. verſ. quã tanto magis Rota. deciſ. 1094. lib. 3. par. 3. diuerſ. & deciſ. 179. nu. 3. par. 2. recent. & in Conchen.* Archipresbiteratus, quæ eſt regiſtrata apud Garziam *de benefic. par. 5. cap. 3. num. 98.* & ſic hæc probatio concludens non datur pro Antonio.

Neque obſtant quæ deducuntur per Antonium ad
4 probandam † hanc Collegialitatem actu, & non habitu tantum nempe quod in ea reperiantur Præpoſitus, & tres Canonici qui congregantur pro habendis tractatis ſuper inueſtituris bonorum, & alijs concernentibus intereſſe Collegij. Quod fuerit capitulariter data poſſeſſio vni ex Canonicis, & demum quod a Viſitatore Apoſtolico de anno 1579. dictum fuerit in eius Viſitatione eam eſſe Collegiatam, & habere Præpoſitum, & tres Canonicos.

5 Quia cum deficiat probatio † communis ſigilli, Maſſæ, & Arcæ communis, vt ex inde fructus diuidãtur, nec certus locus, in quo capitulariter congregantur appareat, adhuc remanet imperfecta probatio, ex quo prædicta ſint præcipua ſigna, ex quibus deſumitur probatio Collegialitatis *Innoc. in c. poſtulaſtis principale in repetit. Abb. in c. nobis nu. 8. eodem tit. Caputaq. deciſ. 142. num. 1. par. 1. Man. deciſ. 175. num. 1. & deciſ. 482. num. 4. Coram Papa Greg. XV.* & idem latiſſimè fuit firmatum in Aſculana Plebaniæ 12. Ianuarij 1624. coram D. meo Merlino, & prius coram me in Placentina Carpaneti 5. Nouembris 1622. Et
6 quamvis † neceſſarium non ſit, quod concurrant omnes coniecturæ, quæ ſolent a Doctoribus ponderari ad inducendam collegialitatem actu, & non habitu tantum vt dixit *Rota coram bo. me. Card. Mantic. in eius impreſſis 175. & 215. nu. 1.* nihilominus debent illæ concurrere, ex quibus poſſit veriſimiliter, & quaſi per eccleſiæ argui Collegialitas, & prout idem Mantica ponderat, ſigillum † Archam communem, ſtatuta
7 propria, quæ vti a priuatis Congregationibus exerceri, aut haberi nequeunt, non autem aliæ coniecturæ debent admitti, quæ æquiuoce, & poſſibiliter inferunt Collegialitatem, & pro vt ſunt deductæ per Antonium.

Nam quod in Eccleſia Sancti Vlderici reperiantur
8 † Præpoſitus, & tres Canonici, quamuis ſit de coniecturis approbatis ad hanc probationem, vt admiſit *Rota in eadem deciſ. 215. coram Mantic. & ind.* Aſculana Plebaniæ coram D. meo Merlino, attamen quia poſſunt adeſſe vt ſinguli tanquam plures beneficiati in eadem Eccleſia, niſi concurrat communicatio reddituum ex Maſſa, & communi Arca, inde non poteſt concludi Collegialitas.

Similiter neque releuat, quod Præpoſitus, & Canonici, quandoque congregari conſueuerint pro habendis tractatibus reſpectu bonorum Eccleſiæ, vt in inſtrumentis, quæ dantur.

Quia non propter hoc reſultat concludens proba
9 tio, † quod tractatus fuerint habiti ſuper bonis communibus, & pertinentibus ad Præpoſitum, & Canonicos ratione Collegij, quo caſu inferri non poteſt ad Collegialitatem *Achil. deciſ. 10. de præben. Aegid. deciſ. 10. nu. 2. & 108. in princip. Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 19. nu. 15. & 16.* Quinimo cum ſimiles Congregatio-
10 nes, & tractatus ſoleant fieri etiam in Eccleſijs † non Collegiatis, vt ex inſtrumentis, quæ dantur in Summario Rocchi *nu. 3. magis* ad bonum regimen ſingulorum, quam Collegij referendæ ſunt.

11 Sicuti neque ex Canonico congregatis † præpoſito & Canonicis recepto poteſt aliquid certitudinaliter ad Collegialitatem inferri, quam vis ſit de pertinentibus ad Collegium *ex Mantic. d. deciſ. 215. nu. 1. & Cremon. Præpoſitura 24 Maij 1621. coram bo. me.*

Rem-

Remboldo, nisi etiam probetur, quod in ipsa traditione possessionis recipi consueuerint cum assignatione stalli in Choro, & loci in Capitulo, & cum præstatione soliti iuramenti de obseruandis statutis Ecclesiæ, in quibus † terminis loquuntur *decis. allegata coram Muntic. & Remboldo*, ac etiam *Brixien. S. Nazarij 13. Iunij. 1605. coram bo. me. Penia.*

Demum non sufficit, quod hæc Ecclesia in visitatione Apostolica de anno 1579. nũcupata fuerit Collegiata, quia vis non est facienda quod Ecclesia sit Collegiata, sed quod habitu, & actu: Vnde † cum denominatio possit verificari in altera qualitate tantũ *Lap. in cap. deliberatur §. voluntas num. 5. Gemin. in fin. de offic. deleg. Rota decis. 179. num. 3. par. 2. recent.* merito in æquiuoco remanet nuncupatio quo ad certificãdam qualitatem.

Et ita &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Cesaraugustana Præeminentiarum. Lunæ 26. Aprilis. 1627.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo iam concessum Decano, dignitatibus, ac Canonicis Ecclesiæ Metropolitanæ Cæsaraugustæ, contra Collegiatam Beatæ Mariæ de Pilari, qualiter sit exequendum, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Testes non probant, si non sint examinati formiter, & non constet qua auctoritate, & non sint in actis.*
2 *Capitulum Ecclesiæ Maioris debet de iure præcedere, alios Beneficiatos, & Prælatos Ecclesiarum inferiorum.*
Et hoc procedit etiam in Ecclesia Prælati Inferioris. numero 2.
3 *Exceptiones oppositæ contra Testes, quando nõ sunt habendæ in consideratione.*
4 *Processio, quando dicatur habere vim Stationis.*
5 *Nomen singulare, quando commodè potest referri ad omne, est referendum.*

DECISIO LVII.

FVerunt proposita per partes quinque quæsita, vt Rota videret in quibus, & quomodo sit exequendum mandatum de manutenendo alias relaxatum per bonæm. Dominum de Rubeis, & postea per Illustrissimum Dominum meum Cardinalem Millinũ executum: Quorum primum erat, An Decano, Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ debeatur manus dextera in Ecclesia Regulari Collegiata Beatæ Mariæ de Pilari, cum ad illam certis diebus accedũt.

Circa quod partes conueniebant, quòd Canonicis Metropolitanæ vigore mandati de manutenendo illa debeatur; sed Ecclesia de Pilari solum in controuersiam dèducebat, quòd non deberetur quoad Priorẽ dictæ Ecclesiæ del Pilar, cum ipse esset in possessione

1 † testes non fuerunt formiter examinati, nec constat qua auctoritate, & non sunt in actis, Vnde cum mandatum de manutenendo contineat, quòd Prior, Canonici, & Capitulum de Pilari teneantur Decanum, Canonicos, & Capitulum Ecclesiæ Sancti Saluatoris Metropolitanæ honorificè recipere diebus, quibus ad Ecclesiam de Pilari accedunt, vtique etiam Prior de Pilari teneatur ex vi quasi possessionis hanc præcedentiam dare, cum in mandato de manutenendo concedatur Decano, Canonicis, & Capitulo Ecclesiæ Metropolitanæ aduersus Priorem, Canonicos, & Capitulum de Pilari & sic omnes includat.

Quę quidem coadiuuantur ex assistentia Iuris, quã habet Capitulum Metropolitanæ, vt fuit ponderatũ in decisionibus factis 13. Februarij & 22. Iunij superioris anni, & in puncto quod † Capitulum Ecclesiæ
2 rioris anni, & in puncto quod † Capitulum Ecclesiæ maioris debeat de Iure precedere alios Beneficiatos, & Prælatos Ecclesiarum Inferiorum dicit. *Felin. in c. cum non liceat num. 2. vers. dictis Abbatis de præscript.* vbi quod istud procedit etiam in Ecclesia Prælati Inferioris.

Concurrunt etiam sententiæ Sanctij, & Dalmatij, nec non Laudum Archiepiscopi Alphonsi latum de anno 1513. de quibus in prædictis decisionibus; Et tandem pro maiori corroboratione dãtur Testes pro
3 parte Ecclesiæ Metropolitanæ, contra quos licèt † opponantur exceptiones; Attamen quicquid de his exceptionibus dicendum sit, cum eorum dicta ex prædictis coadiuuentur, illæ exceptiones non sunt habendę in consideratione.

Secundum quæsitum fuit, An Decano, Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ, vel Priori & Canonicis de Pilari sit danda manus dextera, dum sedent in alijs Ecclesijs, seu monasterijs ad quæ processionaliter itur pro Missa cantanda & concione facienda. Visum est Dominis, cum concedatur mandatum de manutenẽdo Ecclesiæ de Pilari in processionibus, & iste sit vnicus actus processionis, cum processio possit fieri, vt reuertatur ad eandem Ecclesiam, & ad aliam
4 etiam perueniatur, quæ † est processio habens vim Stationis, vt per *Crespet. in summa in verb. processiones, & in verb. litanie*. Ideo sicut debetur in actu ipsius processionis ita etiam debetur in Ecclesia, ad quam itur, cum ille etiam sit actus processionis, licèt in illa Ecclesia decantetur Missa, aut concio audiatur, quia vt dictum est processio est ad illam Stationem.

Tertium quæsitum fuit, An liceat Ecclesiæ Collegiatæ de Pilari deferre in processionibus generalibus, & cum ad Metropolitanam accedit Crucem, hastam, perticam, & mazzam deauratas: Et negatiuè fuit dictum, & pro resolutione firmatum, quòd dum mandatum de manutenendo loquitur de Ecclesia Metropolitana, dicit illam debere accedere cũ Cruce, & pertica, seu hasta deaurata, seu honorabilioni, arbitrio eiusdem Capituli Metropolitanæ. Dum verò loquitur de Collegiata cum Cruce, & pertica, seu hasta argentea, non tamen aurea, ac sceptro, & mazza argenteis: Ex quibus dixerunt Domini quòd quando mandatum de manutenendo voluit Crucem esse auream, hoc expressis verbis dixit, & propterea illa verba (cum Cruce in pertica argentea, non tamen aurea)

rea) ſint intelligenda nedum de haſta, & pertica, ſed etiam de Cruce, quia ſecundum grammaticos poteratita dici per nomen ſingulare referendo ad omnia, ſicut per nomen plurale videlicet vtendo verbo (argéteis) Quapropter cum illud nomen † ſingulare poſſit congrue referri ad omnia eſt referēda, maxime quia quando mandatum locutum eſt de Cruce aurea, id expreſſis verbis dixit.

Quartum quæſitum fuit, An Portionarij nouiter inſtituti in Eccleſia del Pilar ad nutum amouibiles, ſint in dictis proceſſionibus præferendi Portionarijs titularibus Metropolitanæ; Et negatiuè reſolutum eſt. Fuit enim conſideratum, quòd mandatum de manutenendo licēt dicatur fuiſſe datum Eccleſiæ de Pilari tanquam Collegio, ſiue corpori, non tamen hoc fuit factum ſimpliciter, ſed itaut Dignitates Canonici, alijque de duobus Collegijs ſimul concurrant tanquā Dignitates Canonici, Portionarij reſpectiuè, non autem in vniuerſum & ideo iſti Portionarij amouibiles non debent præcedere, quia aliàs ſequeretur abſurdum, quòd Portionarij amouibiles non æquales Portionarijs Metropolitanæ de nouo erecti, & qui non erant in rerum natura de tempore mandati de manutenendo deberent præcedere.

Quintum & vltimum quæſitum eſt: An Prior del Pilar in abſentia Decani Metropolitanæ debeat incedere ſolus in nobiliori loco, excluſis alijs primioribus Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ, & affirmatiuè fuit reſolutum, cum in mandato dicatur, q occurente caſu abſentiæ alterius ex prioribus non liceat alijs Dignitatibus aſcendere ad locū Prioris abſentis, & ideo tollitur omnis difficultas, cum ſit ſublata ex deciſionibus Rotalibus, quarum vigore prædictum mandatum fuit relaxatum.

Et ita concluſum vtraque parte Informante &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Bononien. Legati de Mareſcottis. Lunæ 26. Aprilis. 1627.

ARGVMENTVM.

Patri propriè, ac neceſſario incumbit onus dotandi filias, & hoc onus adeo ſuis bonis inhæret, vt ad quoſcunque tranſeant, ad hoc teneantur.

SVMMARIVM.

1 Dotandi filias hoc onus propriè, ac neceſſario ſpectat ad Patrem. & nu. 6.

Et adeo bonis ſuis hoc onus inhæret, vt cum ipſis bonis ad quoſcumque hæredes tranſeat. nu. 1. & 4.

2 Filius hæres patris conſtituens dotem ſororibus, præſumitur, veluti Patris negotium gerere.

3 Frater legans ſorori dotem, præſumitur compenſare cum debito paterno.

5 Filius hæres patris, ſi teſtatur, quando dicatur loqui relatiuè, & correſpectiuè ad teſtamentum patris.

7 Ad hæredem quando ſpectet declarare, ſeu deſtinare dotem a teſtatore filiæ relictam.

8 Socin. Iun. conſil. 79. lib. 3. & alij declarantur, & nu. 9. & nu. 10. reprobatur Socin.

11 Non grauatur, qui non honoratur.

12 A Dote relicta filiæ ſemper reiciendum grauamen eſt.

DECISIO LVIII.

TErtio ex benignitate Dominorum propoſita hac cauſa, Tertio etiam Domini reſponderunt, dotes à Nicolao pro ſororibus declaratas, eſſe proferendas in hæreditatem Ageſilai Patris, & ſic ſtandum in deciſ.

Duę enim in Iure veriſſimæ Concluſiones ſunt fun-
1 damenta Deciſionum; Prima eſt, quòd onus † dotandi filias proprię, ac neceſſariò incūbit Patri, & adeò bonis eius inhæret, vt cum ipſis bonis idem onus ad quoſcumque hæredes tranſeat perinde, ac ſi ſpecialis, & præciſa obligatio pro dote filiarum ſuper hæreditate fuiſſet impoſita, *Bart. in l. ſi Marito §. ſi voluntate num. 9. & Caſtrenſ. num. 4. ff. ſolut. matrim. Alexan. conſil. 169. num. 2. vol. num. 7. cum alijs per Matth. de Afflict. & ambiz. conuent. lib. 12. tit. 18. nu. 7. & ſeqq.*

2 Altera eſt Concluſio, quòd filius † hæres Patris cōſtituens dotem Sororibus, præſumitur veluti Patris negocium gerere & pro paterni muneris ſatisfactione agere dumtaxat quātum vrget neceſſitas, qua tāquam hæres Patris eſt adſtrictus, & non vltra *arg. l. vxorem §. Pater ff. de leg. 3. & l. vlt. C. de exercit. act. Bar. in l. cum expluribus num. 2. ff. de ſolut. Menoch. lib. 4. præſumpt. 109. num. 63. & præſumpt. 111. num. 48. & conſ. 259. num. 58. & conſ. 370. nn. 21. plenè Cardinalis Alban. conſ. 6. num. 3. & ſeqq. vſq. ad num. 16. Peregr. deciſ. Patau. 39. num. 2. in fine*, qui loquūtur in fratre, quod
3 dummodo † legat ſorori præſumitur compenſare cum debito paterno.

Quibus poſitis conſequenter ſubſiſtunt dictæ deciſiones, quòd Nicolaus, dum Sororibus dotes conſtituit cenſeatur non de ſuo proprio eas præſtitiſſe, ſed paternum quodammodo officium adimplendo, & eiuſdem voluntatem exequutioni demandando, ac ſe ipſum cum obligatione legali, ad quam vt hæres
4 † Ageſilai Patris tenebatur, conformando, potius dotium quantitatem declaraſſe ex cauſa magis neceſſaria, & ſine ſua iactura, vt ex Iuris præſumptione, Verbis Teſtamenti, & coniecturis in alijs deciſionibus examinatis ſatis deprehendi viſum fuit: Quibus nūc addi poteſt, quòd idem ſuadetur etiam ex illis verbis, *Et per hæc Teſtamenta &c.* quæ ſtant declaratiuè, & magis explicant intentionem Nicolai relatiuè,
5 † & correſpectiuam ad præcedentem Patris diſpoſitionem ad *trad. per Gabr. conſ. 133. num. 18. lib. 1. & conſil. 124. ſub nu. 14. lib. 2.* cum alijs ſimilibus. Et ita non nouam conſtitutionem dotis ex proprijs bonis, ſed ſolum declarationem in bonis paternis, quemadmodum onus erat † paternum, voluiſſe facere Nico-
6 laus, ponderatis præſertim alijs verbis Ageſilai, vbi mandauit, quòd filiæ tenuiculæ, & ſint contentæ alimento, & apparatibus, ſuę cluenoſynæ, quæ eis deſtinabitur: cum autem ad hæredem † ſpectet hæc deſtinatio, ſeu declaratio *l. ſi quis ſi filiæ §. ſiq. plures ff. de leg. primo*, propterea diſpoſitio Nicolai hæredis fuit deſtinatio, & quædam declaratio, iuxta temporum cōditionem, & rerum vicißitudinem.

Non obſtant authoritates in contrarium allega-
8 tæ, † *Socin. Iun. conſ. 79. lib. 3. Alciat. conſ. 49. lib. 2. & Ruer. conſ. 46. lib. 2.* qui DD. vnaniniter in eadem cauſa

REVEREND. P.D. MERLINO.

Bononien. Dotis. Mercurij. 5. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Dos data primo Viro censetur etiam secundo constituta, etiam ad effectum taxandi lucrum dotale pro secundo Viro, si tamen aliud non sit conuentum: antea contractum matrimonium, secus si constante.

SVMMARIVM.

1 *Dos data primo Viro censetur repetita secundo.*
2 *Permissum ad tempus, post illud dicitur prohibitum.*
3 *Dotis assertio facta ab vxore, constante matrimonio, presumitur simulata, & in fraudem donationis prohibitę.*
4 *Statutum loquens in vno casu, comprehendit, etiam alium ob rationis identitatem.*
5 *Dispositio non restringitur, per ea, quę frequentius accidunt.*
6 *L. dotem ff. de Jur. dot. non procedit, quando constat aliud esse conuentum.*
7 *Statutum Centense declaratur. & nu. 9.*
8 *Dos constante matrimonio augeri potest, immo, & etiam constitui.*
10 *Iuramentum sua religione non fouet iniquitatem.*
11 *Iuramentum, non firmat donationem inter virum, & vxorem, quando est simulata, & hęc opinio est verior, & communior. nu. 12.*

DECISIO LIX.

SVb die 9. Iunij 1625. coram bo. mem. Buratto Recedendo ab alijs decisionibus respondit confectionem fuctam d. D. Claudia super constitutione Dotis scutorum 5000. in fauorem Com. Aloysij de Pepulis secundi mariti non esse attendendam, & consequenter lucrum dotale eidem superstiti debitum, taxandum esse iuxta quantitatem Dotis assignatam D. Paulo Carandino primo Viro, in qua posteriori sententia postremam disputationem coram me Domini etiam hodie permanserunt, illa enim resolutio, & Iure communi, & municipali innititur.

1 Iure inquam communi, quia † Dos data primo Viro censetur reperita secundo *l. Dotem ff. de Iur. dot. l. Bonus l. in Insulam ff. sol. matr.* cum late cumulatis per *Card. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 15. num. 1. & seqq.* & etiam ad effectum taxandi lucrum dotale pro secundo Viro *Menoch. cons. 5. per tot. vbi alios allegat.*

Iure etiam municipali Centi, quoniam in Statuto *lib. 3. cap. 15.* cauetur eandem omnino dotem datam pro primo matrimonio censeri etiam traditam pro secundo, & ad euitandas fraudes, ne Coniuges blanditijs auciperentur donationes Vxorum, subdit idem Statutum adeò attendendam esse assignationem dotis factam primo Viro, vt nec etiam Vxor possit secundo Viro augere, & constituere pinguiorem, nisi ante contractum secundi Matrimonij, vel in ipso contractu appareat de huiusmodi augmento, vel diuersa Constitutione Dotis. Ex quibus consequitur, quod

cum

8 9 10 11 12

si consuluerunt, dotem ab Imperatore Maximiliano, Reginæ Mariæ Hungariæ Nepti relictam, non esse imputandam cum dote à Philippo Rege Patre eidem Nepti, & filiæ respectiuè constitutam, ex quo assequi putabant informantes etiam in præsenti casu dotes à Nicolao fratre declaratas, non esse compensandas cum dotibus ab Agesilao Patre destinatis; quoniam vltra quod *Soc. † d. cons. 79. num. 103. & 104.* faciet potius Nicolao, dum expresè firmat, & admittit, quod frater dotans Sororem, cui à communi Patre dos fuerat relicta, censetur dotasse, vt se eximeret ab obligatione contracta ex additione paternæ hæreditatis, & in executionem eiusdem dispositionis: Responsum etiam fuit, non posse ex illo ad nostrum casum, vti omnino diuersum, inferri, tùm quia ibi agebatur de Auo, & sic de ascendente, Hic de Fratre, qui reputatur extraneus: Tum etiam, quia ibi ex coniecturis vrgentibus ita consuluerunt præcitati DD. quoniam scilicet Auus Neptem maxime sibi dilectã, proprio nomine, & ex proprijs bonis expresse dotauerat, vt in illis verbis (adscribimus, & assignamus) quæ donationem, non autem simplicem declarationem importabãt, vt etiam aduertit *Soc. d. cons. nu. 48.* nulla facta mentione de dote à Patre, & Filio respectiuè constituta, & dotem in diuersa summa, diuerso tempore, ac moneta soluendà, adiectis conditionibus, & pactis diuersis, quæ à Patre non potuissent apponi reliquerat: hic vero potius coniecturæ, & præsumptiones aliàs ponderatæ vrgent in contrarium, & proinde præcitatæ doctrinæ non applicantur. Vltra quod *Socad. cons. 79.* in præcipuo eius † fundamento reprobatur à *Mant. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 16. num. 21. & seqq.*

Neque etiam hodie Dominis arrisit coniectura, quòd Nicolaus grauamẽ iniecerit in dotibus vnicuique sorori constitutis, & sic voluerit de proprio dotare, ex regula, quòd non † grauans neminem honoro, quoniam nullum grauamen vltrò refutat, sed solum Nicolaus disponit, quòd casu, quo aliqua, inupta decederet, vel Monasterium ingrederetur, quia propterea huius portio alijs accresceret, sed spectaret ad commodum hæreditatis, & sic vtraque dispositio & Agesilai, & Nicolai in vnum conspirant, & coincidunt, & stantibus totalibus coniecturis, & quod plus est, regulis, quę militant, quòd Nicolaus noluerit fuisse iactare, & cum dotem teneretur de bonis paternis assignare, attamen ex proprijs imprudenter donauerit, & alijs in vtraque decisione iam ponderatis, hæc sola coniectura grauaminis impositi (quatenus etiam vera esset) cessat, & semper grauamen esset reijciendum, ac vitiaretur, non autem vitiaret declarationem Nicolai &c.

Cætera autem obiecta, ex ipsis decisionibus, Dominis visa fuerunt sublata, & solum cessarunt, vt particulariter videatur, An constet de concessu in dicta declaratione Nicolai? Et quatenus adesset, An obstet? DD. Bernardino, & Antonio Maria propterea dictum Nicolaum illis reliquo, non autem pro dote impositionem patentibus [illegible] dictis itaque partibus dilatumque tertio conclusum fuit [illegible]

eum D.Claudia non ante, nec in ipso contractu, sed triennio post contractum matrimonium cum Pepulo, confessa fuerit se assignasse Dotem duplo maiorem, quam primo Viro constituerit, huiusmodi assignationem, vel confessionem non sustineri, permissũ
3 † enim ad tempus post illud dicitur prohibitum *l. si vnus §.1. ff. de pact. Ofasch. decis.85. num.13. Surd. consil. 57. num.9. & decis.189. num.9.* Totaque illa assertio facta ab vxore simulate, & in fraudem donationis prohibitæ inter virum & vxorem, & quasi color quæsi-
3 tus, & pallium ad tegendam † huiusmodi fraudem censetur *l.1. & ibi Bart. in §. sciendum ff. de donat. inter Vir. & Vxor. l. quod de suo C. de dot. caut.* & notat in his terminis *Gabr. conf.10. num.2. lib.1. Modern. Roman. discept. forens. cap.498. numer.14. & seqq. Rota coram sanct. me Greg. XV. decis.188. num.1. cum alijs in decisione cumulatis.*

Nec placuit DD. motiuum, quod Statutum Centens. in secundo casu loquatur, quando scilicet Dos non fuit soluta primo marito, & sic quando adhuc est soluenda secundo marito per Patrem vxoris, vel illius hæredes; Quoniam vltra quod verba Statuti videntur comprehendere omnem casum, quia in principio disponitur, quando bona extant penes ipsam Vxorem, in secunda verò parte ponitur Casus, quando Dos est exigenda & semper ibi prohibetur fieri assignationem post secundum matrimonium, vel saltẽ post mensem. Respondebant Domini nullam rationem differentiæ posse assignari, siue Dos fuerit exacta, siue inexacta ad effectum, vt de noua assignatione dotis facienda secundo Viro debeat cõstare, vel ante contractum, vel in ipso contractu secundi matrimonij, cum semper vtroque casu vigeat suspitio fraudis, & ne in præiuditium filiorũ primi matrimonij Vxor blanditijs seducatur ad donandum secundo Viro, &
4 propterea statutum † loquens etiam in vno casu trahendum esset, vel potius dicendum comprehendere alium casum ob identitatem rationis *Bald. in l. data operarum. 11. C. qui accus. poss. Abb. in c.2. num.2. de appell. Craur. conf.118. num.15. Tiraq. in l. si vnquam in verb. libertis num.45. C. de reuoc. donat. Menoch. consil. 427. num.71. Surd. conf.443. num.31.* Et illa verba tan-
5 quam posita demonstratiuè & iuxta id quod † frequẽtius contingit, non dicuntur restringere dispositionẽ *gl. in l.2. in verb. filio precedente ff. de vulg. & pup. Roland. conf.39. num.5. lib.3. Bellon. conf.52. nu.6. plenè Siluestr. Aldobrand. conf.9. nn.17. & seqq. lib.1.* & fuit firmatum in Romana administrationis 19. Decembris 1626. coram Reuerendissimo D. meo Decano.

Minus etiam obstare visum fuit, quod Statutum recipiat interpretationem à Iure communi, & propte-
6 rea quemadmodum à † regula *l. dotem ff. de Iur. dot.* receditur, si constet aliud fuisse conuentum, vt dicitur in *d.l. Dotem, & notat Card. Mantic. de tacit. d. libro 12. tit.15. num.20.* & ad hoc sufficere coniecturas, & præsumptiones dixerunt *Calcan. conf.11. nu.4. versic. adhoc, Surd. conf.93. num.18. Menoch. præsumpt.6. num.78. libr.3. Rota in Romana Quarti Dotalis 21. Aprilis 1617. cor. bo. me. Andrea, vers. nihilominus*, & plures coniecturas enumerat decisio sub die 10. Nouembris 1617. ex quibus videbatur reddi probabilis illa confessio, & quod verè in actu secundi matrimonij amplior Dos fuerit constituta: quàm pro primo matrimonio.

7 Quoniam obiectum vrgeret † si statutum simpliciter induceret præsumptionem, quod Dos data pro primo censeretur repetita pro secundo matrimonio, quia talis præsumptio tolleretur alia præsumptione, sed Statutum vlterius progreditur, & requirit probationem, & talem, quæ percutiat tempus, vel ante secundum matrimonium, vel in actu ipsius matrimonij.

Præterea illæ coniecturæ Dominis visæ sunt etiam hodie satis leues: Nam quod fructus fuerint soluti ad rationem dotis scutorum 5000. ante confectionem Instrumenti, & confectionem D. Claudiæ in facto nõ iustificatur, & super qualitate secundi viri ad effectũ, de quo agitur non multum insistebant Domini, quia licet familia de Pepulis sit nobilissima, attamen ipse erat illegitimus, eiusque splendori obstabat res angusta Domi. D. autem Paulus Carandinus alter maritus erat ex primaria, etiam nobilitate suæ patriæ illiusque opera Serenissimi Ferrariæ Duces Atestini, vsi fuerunt in arduis negotijs, & in regenda Ciuitate Regiensi, quod solum grauissimis viris munus demãdari consueuerat, & etiam ad Principes, ac demum ad Imperatorem honorifica legatione illum decorarunt, & ipsa D. Claudia erat ex præclarioribus familijs Centi, nempè ex Ferrarijs, seu Gambarinis, adeò, vt ipsa Vniuersitas Centi assumpserit stemma gentilitium dictæ familiæ de Ferrarijs, de cuius etiam dignitate attestatur *Frater Leander Albertus in descriptione Italiæ pag.319. cap. Galli Boi.*

Nec obstare visum fuit, quod etiam constante matrimonio † augeri dos, immo & constitui possit *l. si
8 constante C. de donat. ante nupt. Card. Mantic. de tacit. lib.11. tit.20. num.20. Surd. decis.204. num.4. Sanchez de matrim. lib.6. disput.7. in princip.* & est decisio in illa Romana Quarti Dotalis coram bo.me. Andrea: quoniam id verum est in terminis Iuris communis, non autem stante Statuto Centi, quo cautum est censeri eandem dotem datam secundo Viro, nisi aliter in ipso contractu matrimonij, vel ante fuerit conuentum.

9 Neque etiam obstat, quod Statutum † Centi fuerit approbatum post d. confessionem, & de tempore præclaræ me: Horatij Cardinalis Spinolæ Legati Ferrariæ; quoniam ab eodem Cardinali fuit quidem Statutum Centense in congruiorem formam redactum, & ipso iubente impressum, sed vt ex attestationibus notariorum, & Causidicorum apparet, hoc idem Statutum, de quo in libro tertio sub rubr.15. antiquitus etiam seruabatur, & in volumine Statutorum includebatur.

Et eandem nec Iuramentum visum est suffragari, etsi enim si solum promissorium extaret, illud sufficeret attamen cum præcedat assertorium, & id quod asseritur à veritate alienum sit & in fraudem donationis fuerit prolatum, & sic tale Iuramentum assertorium tanquam carens veritate non operetur,
10 quia Iuramentum sua † religione non fouet iniquitatem *c. quanto de Iureiur. cap. inter cætera 22. quæst.4.* consequenter etiam hoc sublato, & detecto mendacio, iuramentum promissorium quoque quod assertorio innitur, & illius intuitu emissum fuit, †
11 vt corruat, necesse est, ita post alios egregiè explicat *Rain. consil.130. num.4. lib.1. & conf.132. num.11. libr.4. & conf.155. num.91. lib.5. Seraph. de priuileg. Iur. cap.71. num.59. Laderch. consil.139. num.8. & 9. in fin.* vbi asserit omnes ferè DD. huic cõclusioni assentire. *Card. Mant.*

Mant. de tacit. lib. 21. tit. 1. num. 18. & tit. 8. numer. 54.
12 qui de † Veriori, & Communiori testatur, & sequuta est Rota nedum in hac eadem causa, sed & in Ferrarien. Dotis 13. Aprilis 1622. & 4. Maij 1626. coram bo. me. Buratto.

Et ita vtraque parte informante in vltimo loco de ciſis Domini permanserunt, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Foro Sempronien. Emphyteusis. Nouarien. 5. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Emphiteusis, quando est data pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationem, non dicitur hæreditaria, sed ex pacto, & prouidentia. Emphyteusis, quando est finita, quis sit præferendus in noua inuestitura.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis, quando non dicatur hæreditaria.*
2 *Generatio solos descendentes comprehendit.*
3 *Instrumentorum tenores præcipuè attendi solent in materia emphyteusis.*
4 *In Emphyteusi, quando constet, qualiter sit facta concessio, non est vlterius procedendum.*
Item nec ad coniecturas, & præsumptiones recurrendum. nu. 4.
5 *Emphyteusis, quando est finita, tunc in renouatione sunt præferendi agnati proximiores defuncti.*
6 *Consuetudo plurimum operatur, ad iustificandam renouationem emphyteusis proximioribus agnatis.*
7 *Emphyteusis renouatio, quando sit facienda proximioribus agnatis, etiamsi non sint hæredes.*
8 *In emphyteuticarijs, quando sunt facta melioramenta, regulariter refici debent.*
9 *Melioramenta in re emphyteutica efficiuntur Domini directi, quando adest pactum reuersionis vna cum melioramentis.*
10 *Et ista bona efficiuntur Domini directi, etiamsi sint notabilis valoris, & de eis potest disponere quomodo ei libet.*
11 *Emphyteusis inuestitura facta ad tertiam generationem non dicitur hereditaria.*
12 *Clausula, Ad habendam, quid operetur, & nu. 13.*

DECISIO LX.

DOminus Venturellus habuit in emphyteosim à Reuerendiss. Episcopo Forosempronien. quædã bona in quatuor instrumentis concessionum: In primo enim quoddam petium terræ hortiuæ, in alijs tribus quædam sita apta ad fabricandum, vt in instrumentis, quæ dantur in Summario Catharinæ num. 1. in omnibus autem istis concessionibus fuit appositũ pactum reuersionis etiam meliorationum finita linea, & omnes concessiones fuerunt factę pro se filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationem, &c. in vna quæ fuit de anno 1576. fuit etiam data facultas vt Venturellus posset facere vnam nominationem in testamento, prout illam fecit ad fauorem Camillæ Vxoris, relinquendo ei domum in dictis sitis ædificata iuxta facultatem sibi in inuestitura concessam, vt in d. Summario num. 3.

Finita linea Venturelli per mortem Caroli eius filij sine filijs, & expirata nominatione per mortem Camillæ, Domina Catharina Venturelli ex fratre nepta, & proximior, tanquam supradicta bona essent ad Episcopum deuoluta, obtinuit sibi ab eodem Episcopo emphyteosim prædictam, vna cum meliorationis renouari vt in d. Summario nu. 5. Hinc orta lite inter d. Catharinam, & Margharitam, quæ ex testamento successit Camillæ, & introducta causa in Rota, fuit hodie dubitatum; An renouationes factæ D. Catherinæ etiamquo ad meliorationes sint attendendæ, & Domini vtraque parte acerrimè informante ad fauorem D. Cathatinæ responderunt.

Et quidem quo ad tres concessiones res caret omni difficultate, quia cum in illis non fuerit facta aliqua mentio hæredum, sed fuerint factæ Venturello pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationem emphyteosis non potest dici † hæreditaria,
1 sed ex pacto, & prouidentia, *Bero. cons. 103. num. 4. & lib. 1. Clar. in §. Feudum, quæst. 9. nu. 3.* & dixit *Rota Romana emphyteusis 29. Maij 1615. coram bo. me. D. Vbaldo*, & ideo finita generatione debet ad dominum directum reuerti, & ratio est, quia generatio †
2 solos descendentes comprehendit, *Bald. in auth. si quas nuptas, num. 4. C. de sacrosanct. eccles. Rot. decis. 390. num. 2. part. 1. in recent.* & in instrumentis concessionum sunt expressè dictum, quòd finita generatione liberè ad Episcopum emphyteosis reuertereatur, instrumentorum autem tenores in hac materia præcipuè †
3 attendi solent, vt est *text. in cap. 1. ibi* Propter tenorem inuestiturę, quem ad hoc esse egregium dicit ibi, *Bald. num. 3. de duobus fratr. à cap. inuest.* cum alijs per *Menoch. de præsumptio. lib. 3. præs. 92. num. 1. Hond. consil. 70. num. 11. lib. 2. Surd. consil. 127. num. 36. cæ cons. 153. num. 11. & 384. num. 1.* & quando constat, prout hic, quomodo fuerit facta †
4 concessio, nó est vlterius progrediendum, nec ad coniecturas, & præsumptiones recurrendum, *Rain. consil. 63. num. 21. lib. 1. Menoch. præsumptio. 108. num. 10. lib. 3. Bero. quæst. 14. num. 1. in fin. Clar. in § emphyteosis, q. 1. vers. sed pone*, & dixit *Rota in Mediolanen. Bencrum 23. Martij 1620. coram bo. me. Domino Vbaldo.*

Cum igitur bona fuerint vt supra ad Episcopum deuoluta, dum ipse voluit illa de nouo concedere, iure, merito illa concessit D. Catharinæ, quæ tanquam
5 † agnata proximior Venturelli, erat in renouatione præferenda, *Bero. d. cons. 103. num. 4. & 8. Gabr. de iur. emphyt. conclus. 1. per tot. latè D. ariscott. var. resolut. li. 1. c. 3. nu. 1. & seqq. Kerall. decis. 303. par. 1.* idque maximè procedit stante consuetudine faciendi renouationes proximioribus agnatis, de qua deponunt testes in Summario Catharinæ *nu. 4.* & quæ plurimum
6 operatur ad iustificandam † hanc renouationẽ, *Camp. cons. 250. num. 3. & seq. vol. 3. Cald. de renouat. emphyt. lib. 1. quæst. 5. sub num. 5. Gam. decis. 336. sub num. 7.*

Nec obstat, quòd hæredi competat ius petendi renouationem, tum quia obstat dicta consuetudo, tum quia id potest procedere in emphyteosi hæreditaria,

non

non in emphyteosi ex pacto, & prouidentia, vt est
7 ista de qua agitur, vt supra, tunc enim † renouatio est facienda proximioribus agnatis, etiam si non sint hæredes, *Rip. in l. 1. num. 8. ff. de priuileg. credit. Dec. consil. 78. num. 3. 4. & 5. Bero. d. cons. 103. nu. 2. 4. & 8. libro 1.*

Non obstat) quòd in re emphyteotica fuerint facta
8 † melioramenta, quæ regulariter retici debent, *l. Colonus ff. locat. Curt. Iun. cons. 41. num. 16.* Quia id nõ procedit, quando (prout in casu nostro) fuit appositum pactum reuersionis vnà cum melioramentis, tùc enim non pertinent ad hæredem melioramentis, sed
9 efficiuntur † domini directi, *Rot. diuers. decis. 294. nu. 9. par. 1. in recent. Seraph. decis. 1496. Gam. decis. 75. nu. 8.* qui cum in instrumento concessionum in casu nostro sibi prospexerit, vt meliramenta deberent liberè reuerti, istud pactum operatur, vt etiam si meliora-
10 menta sint notabilis valoris, adhuc tamen ita † efficiantur sua, vt neque teneatur amplius de illis facere renouationem, sed possit vel illa pro se retinere, vel cuicumque sibi beneuiso emphyteoticare, vt benè per *Gam. decis. 41. nu. 6. & 7. & decis. 326. nu. 8.*

Istis sic stantibus tota difficultas reducitur ad vnã inuestituram de anno 1570. in qua cum fuerit facta mentio hæredis, videbatur hæreditaria, sed Dominis placuit responsio, quòd nomen hæredis non fuit appositum in vocatione generationis, sed in nominatione facienda, & ideo non alterat naturam inue-
11 stituræ ex pacto, & prouidentia, tamquam † simpliciter factæ pro se, filijs, & nepotibus, vt in puncto est *decis. Reuerendissimo Domeo Decani 137. num. 1.* sufficit igitur, quòd ista nominatio fuerit facta, & fuerit consumpta per mortem Camillæ, vt supra, iuxta regulã, *l. Boues, §. Hoc sermone ff. de verb. signif. Peregr. cons. 11. num. 5. lib. 5.*

12 Non obstat clausula, *Ad habendum*, † quia restringitur ad expressa, ideſt, durantibus generatione, & nominatione supradicta, & intelligitur iuxta naturã contractus emphyteotici, *Seraph. decis. 794. nu. 8. Rot. decis. 75. nu. 10. coram Reuerendiss. D. meo Decano, Menoch. cons. 61. num. 20. & pluribus seqq. lib. 1. vbi num. 24.* reddit rationem quod esset inconueniens, vt concessio ex pacto, & prouidentia esset incontinenti alterata, & immutata per clausulam, *Ad habendum*,
13 † vt scilicet esset effecta hæreditaria, dum præsertim potest alios effectus operari, nempe respectu expressionum, vt supra dixi, & declarat idem *Menoch. d. num. 20.* vbi quòd sufficit, vt etiam quid minimum operetur.

Et ita decisum.

REVEREND. P. D. DVNOZET.

Romana Pecuniaria Mercurij 5. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Scripturæ recognitio, si fiat per testes, ad hoc vt probent, qualiter deponere debent, & maximè si sonipeara sit priuata. Apocha vt dicatur simulata, quibus coniecturijs probetur.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum relaxatum contra minorem non citatis omnibus contutoribus a testatore datis est nullum, amplia, num. 2.*
3 *Testes non probant munus alicuius, si deponant de auditu.*
4 *Scriptura probanda, ad hoc, vt dicatur recognita à testibus, quę sit omnino necessarium, & nu. 5.*
6 *Scribendi forma multis ex causis, quotidie mutatur.*
7 *Recognitio scripturæ in Tribunali A. C. admitti solet, facta per testes, qui habeant notitiam manus.*
8 *Rota tamen hoc non admittit, nisi concurrentibus adminiculis.*
9 *Apocha, si sit simulata, sufficit ad retardandam executionem obligationis Cameralis.*
10 *Mutuo, quis non præsumitur dare magnam summam, absquè vlla cautione.*
11 *Coniectura ad euidẽtia ex naturali inuerisimilitudine dicitur probabilis.*
12 *Munus conuenit potius verbo restituere, quam soluere.*
13 *Simulatio satis arguitur, quod aliquid fit in occulto, ne ad alterius notitiam deueniat.*
14 *Pecuniam ad societatem officij quis verisimiliter non præsumitur accipere, si paulò antè cum effectu magna quantitas ei sit numerata.*
15 *Positionibus respõdere recusans, præsumitur aliquid fecisse simulatè.*
16 *Simulatio, ad hoc vt probetur, admittitur leues coniecturæ.*

DECISIO LXI.

DOminus Eques Franciscus Lanfreduccius prætendens ab hæreditate quondam Francisci Palmerij mille sexcentas duplas auri ad rationem Iuliorum viginti octo pro qualibet, quas asserebat se mutuo dedisse dicto Palmerio, qui respectiuè mediante apoca obligatione Camerali vallata, & sua manu, vt dicitur, subscripta, eas dicto Equiti soluere promisit, egit contra filios, & hæredes dicti Palmerij coram A. C. qui ad illius fauorem relaxauit mandatum executiuum contra bõna hæreditaria dicti Palmerij, a quo decreto appellarunt dicti filij Palmerij, causamq. appellationis mihi committi obtinuerunt cum clausula, *si quid exequendum*, vnde proposito a me dubio, an decretum A. C. esset exequendum Domini negatiuè responderunt tam ex capite nullitatis, quam iniustitiæ.

Nullitas autem deducebatur ex quo fuit relaxa-
1 tum † mandatum non citatis omnibus Contutoribus a Testatore datis, *Grat. discept. 194. numer. 26. & 31.* Nec erat in potestate Equitis eligere quem tutorem voluerat, sed Iudex debebat super hoc procedere. *Grat. loco cit. num. 35.* Quod tanto magis dicendum est in hoc casu, ex quo pro parte dictorum hæredum
2 fuerat protestatum, quod non procederetur † nisi citatis omnibus Tutoribus.

Iniustitia autem colligebatur ex quo apoca mutui cuius vigore D. Eques prætendit probare suum creditum fuit recognita per duos testes deponentes tantummodo
3 † de auditu ab ipso Equite, & eius famulis

quod

quod non sufficit, cum deberent dicere non solum se habere notam manum Palmerij, qui apocam confecit, sed etiam se fuisse præsentes, quando fuit scripta
4 apoca, quod omnino requirebatur stante † quod ageretur de scriptura privata, *Felin. in cap. 2. num. 14. de fid. instrum. Alexand. cons. 150. num. 16. lib. 3. Ias. cons. 184. num. 34. lib. 2. Rimin. Iun. cons. 103. num. 13. Gram. decis. 84. per tot. & decis. 106. num. 33. & 34. Afflict. dec. 181. num. 8. & 9.*

Non obstat, quòd testes dicant se habuisse literas, & apocas subscriptas respective à Palmerio, ex hoc enim apoca, de qua agitur non potest dici sufficienter recognita, & cum ipsi testes non fecerint subscriptionem, † & recognitionem vellent facere per comparationem, tenebantur exhibere apocas, & epistolas, quas dixerunt se à Palmerio accepisse, cum potuerint esse scriptæ ab alio, quàm à Palmerio. *Afflict. d. decis. 181.*

Quod non mirum est cum ipsi testes possint facilè decipi ob literarum similitudinem, cum certum sit
6 quod scribendi † forma multis ex causis quotidie mutetur. *Cenedus per Vestr. in prax. cap. 1. & ibi quod. num. 26. lib. 6.*

Nec obstat quod de stylo Tribunalis A. C. soleat
7 admitti recognitio facta per † testes, qui habeant notam manum ad notata per *Vestr. libro 6. capite 1. numero 8. versic. Nihilominus Tiber. in prax. cap. 33. num. 10. lib. 1.*

Nam respondetur, quòd Rota (quicquid sit de d. stylo) non admittit dictas recognitiones, † nisi con-
8 currentibus adminiculis, vt fuit dictum coram S. mem. Gregorio XV. *decis. 389. num. 2. Rota decis. 124. num. 3. & 4. par. 2. divers. & decis. 303. par. 1. recent.* & fuit firmatum *in Vlixponen. matrimony 21. Iunij 1613. coram bon. mem. Cardinal Sacrato*, & in alia *Bononien. bonorum de Grisonibus 24. Maij coram bo. mem. Buratto.*

Quæ adminicula tantum abest vt concurrant in hoc casu, quinimmo adsunt multæ coniecturæ, & præ-
9 sumptiones, quòd apoca, † de qua agitur, esset simulata, quod sufficit ad retardandam executionem obligationis Cameralis, maximè cum simulationis præsumptiones oriantur ex ventre ipsiusmet apocæ *Gallef. de oblig. Cam. quæst. 17. nu. 8. Turr. Consil. 91. nu. 29. vol. 1. Cassad. decis. 10. num. 3. de script.* & fuit dictum *in Recanaten. transactionis 29. Nouembris 1592. coram Gipsio.*

Prima enim coniectura oritur ex quantitate duplarum 1600. quæ ad monetam redactæ ascendunt ad summam scutorum 4480. quæ cum non sit modica summa, & stante paupertate dicti Palmerij inuerisimile est, quòd Eques dictam summam † mutuo dederit absq;
10 vlla cautione, quę inuerisimilitudo maximè attenditur ad detegendam simulationem, *Card. consil. 71. nu. 12. versic. & hæc dico. Crauett. consil. 156. num. 9. versic. confirmatur ista conclusio, Decian. consilio 62. numer. 7. libro 3.*

Secunda coniectura deducitur ex quo mutuũ fuit factum cum dilatione plurium mensium, cum non sit verisimile, quod Eques tantam pecuniarum summã infructiferam pro dicto tempore mutuo dare voluerit, quæ coniectura † deducit ex hac naturali inueri-
11 simili tudine dicitur probabilis. *Rec. consil. 52. num. 62. Decian. consil. 62. num. 69. lib. 3.*

Tertia coniectura elicitur ex verbis apocæ ibi (*quali pecunie pagate al detto Caualier Pr. Francesco*) siquidem Eques effectualiter numeraret, numerog; dedisset dictas pecunias, Palmerius non promisisset soluere, sed
12 restituere, cum verbum restituere † conueniat mutuo magis, quã verbum soluere *Munoch. de præsumpt. præs. 122. nu. 39. & 78. lib. 3.*

Quarta coniectura desumitur ex quo apoca à nullo potest fuisse subscripta ex hoc enim præsumitur facta in occulto, ne ad aliorum notitiam deueniret, vnde fa-
13 cilè † arguitur simulatio *Honded. cons. 46. numero 19. & 20. lib. 1. Roland. cons. 93. num. 29. verfic. non obstat, & nu. 30. lib. 3.*

Quinta coniectura pariter deducitur ex debitis cõtractis per Palmerium a mense Ianuarij ad diem 28. Aprilis 1626. qua dicitur confecta apoca, constat enim medio illo tempore Palmerium accepisse ad Societatem officij scuta quingenta, & ab hac die vigesima octaua Aprilis vsque ad primam mensis Iunij sequentis, & sic spatio triginta trium dierum alia scuta quingenta accepisse, vt apparet ex instrumentis datis in Sumario filiorum Palmerij num. 10. quas pe-
14 cunias † verisimiliter non accepisset si cum effectu summa duplarum 1600. ei ab Equite mutuata fuisset, maxime cum non appareat ad quos vsus fuerit conuersa.

Sexta coniectura etiam elicitur ex lectura ipsius apocæ ibi (*aduertendo, che della sudetta somma delle doble mille seicento, che sono debitore mi deue per parte di vna & altri conti che sono passati fra noi circa li detti 80. moneta*) quibus stantibus si pecuniæ cum effectu intermissent fuisset ab initio facta compensatio, neque Palmerius constituisset se debitorem in tota summa duplarum mille sexcentarum, quæ ad monetam redactæ ascendunt ad scuta quatuormillia quadringenta octuaginta, sed demptis scutis octuaginta, tantum se debitorem constituisset in scutis quatuor millibus quadringentis.

Septima, & vltima coniectura oritur, ex quo Eques
15 † recusauit respondere positionibus illi desuper datis *l. manifestè, & ibi Doctor. ff. de iureiur. & fuit dictum in Nicien. Decimarum 27. Nouembris 1626. coram R. P. D. meo Merlino.*

Quibus omnibus coniecturis addi potest quod dictus Palmerius solitus erat ludere, & postea facere huiusmodi apocas, vt deponunt testes in Summario hæredum Palmerij num. 13. & ita ex istis omnibus cõ-
16 iecturis simul iunctis satis remanet probata † simulatio cum ad hunc effectum leues coniecturæ admittantur *Honded. cons. 33. num. 53. lib. 2.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Ariminen. legitima de Scarponibus, Mercurij 5. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Ascendentes, quando debeant imputare in legitimam fructus perceptos ex hereditate descendentium, & an eis debeatur legitima de iure Ciuili, vel

vel de iure Naturali, pro ut debetur liberis, & cui fortiori vinculo debeatur.

SVMMARIVM.

1 *Ascendentes debent imputare fructus perceptos ex hæreditate filiorum in legitimam.*
2 *Fructus hæreditatis de iure ff. imputabantur in legitimam etiam descendentibus.*
3 *Ius antiquum, quod fructus deberent imputari in legitimam, est correctum, quo ad descendentes, tantum.*
4 *Primilegium concessum descendentibus, non extenditur ad ascendentes.*
5 *Fructus in Trebellianicam antiquitus imputabatur, sed hoc est correctum, quo ad liberos primi gradus.*
6 *Ascendentes, vt antiquitus, ad imputationem fructus in Trebellianicam tenentur.*
7 *Legitima, & Trebellianica inter se non differunt.*
8 *Institutus hæres in sua vita tantum, hæc institutio importat solum vsumfructum bonorum.*
9 *Vsusfructus imputatur in legitimam ascendentium.*
10 *Fructus non imputantur in debito iure naturæ, cuicunque debeantur.*
11 *Legitima debetur parentibus, de iure naturæ stricto. Rota in conflictu opinionum, eã sequi solet, quæ æquior est, & humanior num. 11.*
12 *Ascendentes respectu legitimæ, sunt pares cum descendentibus.*
Rotæ auctoritas quantum præponderet nemini latet. num. 12.
13 *Iudicandi non modus est, ex multitudine auctorum, sed secundum, quod iustius, & æquius videtur.*
14 *Legitima parentum non sit æquè debita, tam iure naturali, quam ciuili, vt legitima liberorum.*
15 *Ascendentibus debetur legitima tantum, de iure ciuili; descendentibus verò etiam de iure naturali.*
16 *Filij non debent thesaurizare parentibus, sed parentes filijs, declara inf. num. 53.*
17 *Parentibus, quod debeatur legitima de iure naturali, est æquius, & verior opinio.*
18 *Legitima tripliciter considerari potest.*
19 *Legitima à solo iure Ciuili assumpsit nomen.*
20 *Decima, quo ad quotam sunt de iure positiuo.*
Filijs antiquitus debebatur totum patrimonium, & postea de iure Codicis fuit quarta, nu. 20.
21 *Legitima de Iure Auth. fuit aucta, & restricta in tantum numerum liberorum.*
22 *Ius naturale est immutabile.*
23 *Legitima regulariter accipitur in iure pro necessarijs alimentis.*
24 *Legitima non minus debita est parentibus iure naturæ, quam liberis.*
25 *Parentes honorare, non solum comprehenditur hoc, quartum præceptum Decalogi, sed etiam eis necessaria alimenta subministrari.*
26 *Bart. & Bald. declarantur. & nu. 31.*
27 *Parentum educatio non conuenit alijs animalibus, sed benè educatio liberorum.*
28 *Pater non est alendus a filio iure naturali, sed ratione naturali.*
29 *Parentum educatio, licet non sit de iure naturali, pro ut conuenit genero animalium, est tamen pro ut conuenit speciei hominum. Vide n. 30. & 34.*
32 *Dominia rerum sunt legè Diuina hominibus condonata.*
33 *Dominia de iure naturali primæuo non erant distincta, & propria.*
35 *Legitima sumpta pro alimentis, fortiori vinculo debetur parentibus, quam liberis.*
36 *Filius, si habeat patrem, & filium in eadem necessitate constitutos, & habeat tantum quantum vni sufficiat, est patri potius, quam filio subueniendum, & quare n. 37.*
38 *Legitima parentibus, & filijs diuitibus etiam est debita.*
39 *Legitima, quando a lege, vel consuetudine minui, & in totum tolli potest.*
40 *Legitima datur parentibus, & liberis diuitibus ob honorem sanguinis, vel in eius retributionem. numero 41.*
42 *Pater, & filius vna, eademque persona carne, & natura reputantur.*
43 *Filij plus honoris, & reuerentiæ debent parentibus, quam è contra.*
44 *Filij à parentibus totum habent, parentes verò a filijs nihil.*
45 *Filij parentibus multum debent, parentes autem nihil, et qui debet, oportet reddere.*
46 *Ratio non omnis facit in homine ius naturale, sed illa sola, quæ à principijs iuris naturalis proximum immediatè derivat.*
47 *Ius ciuile ex circumstantijs temporum, locorum, & personarum variatur.*
48 *Legitima non derivat ex primis principijs iuris naturalis.*
49 *Text. in l. cum ratio ff. de bon. damnat. declaratur, & etiam text. in l. scripta. §. fin. 2. nd. lib. nu. 50.*
51 *Pater in necessarijs filio suo potius, quam patri suo subueniret.*
Natura prona est, ad oblitionem recepti beneficij, numero 51.
52 *Naturalis inclinatio, quæ quandoque a ratione variat, non facit ius naturale.*
53 *Auctoritas D. Pauli 2. ad Corinth. cap. 12. quando habeat locum.*
54 *Ascendentes non tenentur fructus imputare in legitimam, sicuti nec imputant filij, & n. 55. 58. & 59.*
56 *Ius antiquum, quod plus deferebat filijs masculis, quam fœminis, est correctum.*
57 *Vitium maximum esset, facere differentiam, vbi natura illam non facit.*
60 *In legitima ascendentium non potest apponi gramen, sed tollitur ipso iure.*
61 *Parentibus, si minus legitima sit relictum, agunt ad supplementum, sed non ita filij. nu. 62.*
63 *Legitima supplementum debitum ascendentibus trãsmittitur ad quoscunque hæredes.*
64 *Legitima ascendentibus debet relinqui titulo institutionis.*
65 *Legitima debetur ascendentibus cum fructibus legitimæ a die mortis, sicut & filijs.*
66 *Legitima ascendentium, & descendentium de iure ff. erant æquiparata, quo ad fructuum imputationem in legitimam.*
67 *Duo vbi æquiparantur à iure antiquo, si postea ius nouum disponit aliquid circa vnum, illud etiam dicitur dispositum in alio.*
68 *Correlatiuorum natura est, vt vno posito, seu remoto, aliud etiam ponatur, seu removeatur, mutatis*

me vbi militat eadem ratio, numero 69.

70 *Fructus, quare non imputentur in legitimam filiorũ.*
71 *Legitima ascendentium debet esse de substantia defuncti. & nu. 72.*
73 *Legitima debetur ascendentibus purè, & ipso iure à die mortis.*
74 *Debitum exactum non admittit compensationem.*
75 *Text. in l. Papinianus §. Vnde, si quis. ff. de inofficios. test. declaratur.*
76 *Patres, & filij quo ad legitimam sunt expressè adequati.*
78 *Proprietas, & non vsusfructus censetur relicta, quãdo non exprimitur.*

DECISIO. LXII.

GAbriel Gabrielius Iuniperam eius Matrem vita sua durante tantum hęredem instituit, cui post mortem substituit Dominos de Suardis, cum autem Iunipera hæreditate adita, & multis fructibus ex ea perceptis obierit institutis hæredib. Dominis de Scarpionibus, fuit orta lis inter ipsos, & Dominos de Suardis substitutos, mihi de partium consensu commissa, An in casu sequuto sit locus detractioni legitimæ debitæ Iuniperæ vti matri in bonis prædicti testatoris, vel ea sit imputanda in dictis fructibus per eam perceptis.

1 Dicebant Domini de Suardis pro † imputatione stare magis communem, & receptam opinionẽ, quia illam sequuti sunt *Bald. in cap. si Pater in fi. de test. in 6.* & ibi *Franch. nu. 21. vers. sed ipsi ascendentes, Alex. in l. filius familias* 18. sub *num. 4. ff. ad leg. falcid. & in l. in fideicommissariam num. 9. ff. ad Trebellian. Petr. de Ranem. singul. 132. in princip. Rip. in l. in quartam nu. 127. vers. 2 intellige ff. ad leg. falcid.* & ibi *Pic. nu. 285. vers. imo fortius, & Berengar. Ferdinand. in cap. 1. nu. 9. vers. differunt 7.* idem *Rip. in l. in fideicommissariam nu. 83. Fabian. de Mont. in authent. nouissima numer. 12. post med. vers. sed quid è contra, Roder. Suar. in l. quoniam in prioribus ampliat. 16. nu. 5. Petr. de fideicom. quæst. 15. numer. 8. Cucc. de legitim. in verbo ex substantia nu. 44. Caualcan. de vsufruct. mulier. relict. num. 18. post med. Russis. ad Laum Auus lib. 7. cap. 9. num. 16. Crass. in §. Trebellianica quæst. 12. in fin. Pappon. lib. 2. arrest. tit. 7. arrest. 1. Scacc. de indic. lib. 2. cap. 9. num. 1189. Gratian. discept. foren. cap. 449. num. 5. Francisc. de Barr. de success. lib. 16. tit. 7. num. 4. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib. 7. tit 10. num. 22. Cancer. variar. resolution cap. 20. num. 127. lib. 3. Rimin. consil. 1244. num. 74. & 103. Bero. cons. 35. sub num. 38. lib. 2. Roland. cons. 39. nu. 22. lib. 3. Cephal. cons. 399. num. 5.* cum quatuor sequentibus, *Surd. cons. 341. nu. 33. & latius consil. 388. per tot. & decis. 21. num. 12. Guidop. decis. 478.* quam etiã communem dicunt *Ioan. de Garron. Eman. Cost. Peregrin. Mattescott, Fusar. Modern. Forolin.* & alij licèt ipsi contrarium teneant in locis infra citandis, & communem etiam dixit Rota apud *Seraphin. decis. 1361. nu. 5.*

Fundatur potissimum dicta communis opinio in *l. Papinianus §. vnde si quis ff. de inoff. testament.* vbi de
2 iure antiquo digestorum fructus † huiusmodi, quibuscunque etiam descendentibus imputabantur in legitimam, vnde cum post per ius nouum codicis in *l. scimus §. repletionem de inof. testam.* fuerit ius illud antiquum quoad descendentes expressè correctum, &
3 quoad ascendentes nihil reperiatur † immutatum cõsequens est, vt adhuc hodie dispositio dicti §, vnde si quis respectu ascendentium remaneat inconcussa ad *l. præcipimus C. de appellat.* Priuilegium enim concessum descendentibus †
4 non extenditur ad ascendentes *Rustic.* vbi sup. *nu. 15.*

5 Præterea hoc ipsum coadiuuatur, quia iura † antiqua, quæ absolutè, & simpliciter disponebant fructus in Trebellianicam imputari *l. filius familias* 17. *ff. ad leg. falcid.* & in dicta *l. Papinianus §. conditioni* sũt correcta in liberis primi gradus, qui per *l. iubemus C. ad Trebellian.* non tenentur eos imputare, & tamen dispositio dictæ *l. iubemus*, & sic correctio iuris antiqui
6 non extenditur ad ascendentes, qui adhuc, † vt antiquitus ad dictam imputationem tenentur *Bart. in dicta l. filius num. 3.* & ibi *Angel. circa med. versic. tamen parentes, Imol. nu. 3. Alex. nu. 4. Iaſ. in l. qui se patris nu. 62. ad med. vers. item liberi C. vnde liber. Pic. in dicta l. in quartam nu. 285.* & ibidem *Bereng. c. 3. num. 29. Menoch. de arbitr. cas. 256. num. 49. Rimin. iun. consil. 244. num. 103.* ergo idem dicendum est in legitima, quia
7 nulla videtur congrua disparitatis † ratio assignari posse, vt notat *Surd. decis. 21. nu. 11. & sequentibus.*

Demum in casu isto speciali quadam ratione videtur imputationi locum esse, quia cũ mater fuerit in-
8 stituta in vita sua † tantum, hæc institutio videtur solùm importare vsumfructum bonorum, & hæreditatis filij, itaut mater interim fuerit constituta vsufructuaria *Bellon. consil. 6. num. 44. Capic. decis. 108. nu. 7. Gabr. de hared. instr. conclus. 2. numer. 5. Menoch. præsumpt. 133. num. 12. & præsumpt. sequen. num. 7. libr. 4. Surd. de aliment. tit. 2. quæst. 11. num. 9.* Vsusfructus autem † iuxta opinionem, quam Rota sequitur imputa-
9 tur in legitimam, *Rota corã Seraphin. decis. 1365. nu. 6.* & sequentibus, & coram *Gregor. XV. decis. 186. nu. 2. & 3.* vbi *Add.* & in Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ 11. Martij 1626. coram Reuerendissimo Patriarcha Hierosolymitano, & ad hæc reducuntur alia, quæ pro eadem sententia informantes adducebant.

Propter quas difficultates, & maximè, quia causa erat exemplaris, & nunquam per Rotam in specie decisa, cum proponeretur die prima Februarij præteriti fuit dilata, & ordinatum, vt omnes Domini illam viderent. Vnde hodie iterum proposita, duo ex Dominis cum communi tenebant pro imputatione, sed nihilominus fuit resolutum contrarium, & in primis visum fuit, quòd pondere Doctorũ, præsertim moderniorũ hęc sentẽtia non esset minus approbata, quia illã tenet *Bal.* sibi contrarius in dicto §. *vndè si quis*, vbi
10 quod fructus † non imputantur in debito iure naturæ cuicunq; debeãtur, qui tamẽ in *l. fin. C. quor. bon.* tenet
11 legitimã deberi parentibus † de iure naturæ stricto, fuit ẽt de mente *Rotæ in dicta decis. 1365.* dum illam dicit humaniorem, cum Rota in conflictu opinionum eam sequi soleat, quæ æquior est, & humanior, idem
12 in *decis. 668. par. 1. diuers.* vbi q; parentes † respectu legitimæ sunt pares cum descẽdentibus. Quantum aũt præponderet Rotæ auctoritas nemini latet, & vlterius eandem sequuti sunt *Socin. Iunior. cons. 64. lib. 2. Corn. cons. 176. in 1. dub. lib. 3. Rimin. iun. cons. 259. nu. 31. Ioan. de Garron. in authent. ex testamento nu. 32. C. de secund. nupt. Matthesil. in l. filium quem habentem numero 73. vers. quinimo C. famil. Herciſc. Hieron. Laurent.*

in fortioribus terminis in l. in fideicommissariam nu. 69. cum sequentibus *ff. ad leg. falcid. Pereg. de fideicommiss. art. 49. num. 49. Eman. Cost. in repet. cap. si pater in glos. privari non possit num. 73. Mangil. de imputat. & detract. quæst. 11. num. 10. Marescot. variar. resolut. lib. 2. capit. 86. num. 10. vers. ratio est, Fusar. de fideicomm. substit. quæst. 660. Modern. Forolin. in tract. de legitim. lib. 2. tit. 2. quæst. 32. nu. 15.*

Sed quod apud Dominos plus vrgebat, est ipsa ratio, quia vt inquit *Text. in l. 1. §. sed nec C. de veter. iur. enucleand.* non ex multitudine † auctorum iudicandũ
13 est, sed secundum quod iustius, & æquius videtur, cũ possit vnus, &c. *l. penultima C. quæ sit longa consuetud. cap. Capellanus extra de feriis, Abb. in cap. tua nos. nu. 8. de vsur. Felin. in cap. 1. circa fin. de constit. & Rota decis. 214. nu. 2.* apud Reuerendiss. Dominum meum Decanum, quòd autem hæc sententia sit æquior patet ad sensum, & sufficit Rotæ auctoritas in dicta *dec. 1365. apud Seraphin.* quòd verò sit iustior totum pendet ab
14 eo, An legitima † parentum sit æquè debita tàm iure naturali, quàm ciuili, vt legitima liberorum, & sic An parentibus etiam debeatur ipso iure, sicuti liberis debetur per dictam *l. scimus in princ.* quia quatenus sic, militat in vtraque legitima quoad imputationẽ prorsus eadem ratio, sin autem non dispositio *text. in d. §. repletionem* non est extendenda ad parentes, vnde de hoc ante omnia videndum erit.

15 Et quòd parentibus debeatur † legitima tantum de iure ciuili, liberis verò etiam de iure naturali, tenet communis opinio cum *Bartol. in l. si quis à liberis §. vel si parens*, qui loquitur in Matre *ff. de liber. agnoscen. Bal.* sibi contrarius in *l. 1. §. ius naturale in fin. primæ lectur. ff. de iust. et iur. Alex. in dicta l. filius familias ff. ad leg. Falcid. Ripa lib. 1. respons. cap. 5. Ludou. Roman. consil. 370. in fin. Dec. consil. 19.* cum alijs adductis à *Peir. de fideicom. quæst. 15. num. 79.* & per *Menoch. lib. 2. de succes. creat. §. 20. par. 2. nu. 301. Gabr. li. 2. comm. opin. tit. de legit. conclus. 1. nu. 18. Ioann. Garz. de expens. & melior. cap. 4. num. 55. Molin. de Hispan. primogen. lib. 2. cap. 1. num. 28.* pro quibus facit *text. in l. nam & si parentibus ff. de inoff. testam. l. scripto § versic. fin. ff. vnd. liber l. cum ratio in princ. ff. de bon. damnat.* & illud *Pauli 2. ad Corinthios cap. 12.* quòd filij †non
16 debent thesaurizare parentibus, sed parentes filijs, & habetur in *cap. cum Apostolus §. prohibemus de censibus & in cap. Prædicator 16. quæst. 1.* & ibi *Glos. & communiter Doctores.*

Sed contraria opinio, scilicet, quòd etiam parentibus debeatur legitima de iure naturali est æquior,
17 & † verior, quàm sequitur *Bal. in d. l. fi. C. quor. bonor. Bero. in cap. Raynutius num. 229. de testam. Couar. in epitom. ad 4. decretal. 2. par. c. 8. §. 6. num. 5. versic. nec mihi placet Roder. Suar. vbi supra limit. 2. Didac. Perez. 2. par. ordin. reg. lib. 5. tit. 2. l. 1. in addit. vers.* sed quod sit debita *Ioan. Gutier. lib. 5. pract. quæst. ciuili quæst. 82. num. 9.* cum sequentibus, vbi plures cumulat, ac hoc late prosequitur, & sentit *Rota in dicta decis. 668.* & bene probat *Text. in l. final. C. quor. bonor.* ibi, *& lex ipsa naturæ successores eos facit*, & in *authent. de Hæred. & falcid. §. primum itaque collat. 1.* ibi *tanquam hoc secundum ipsam naturam eis debeatur, quale est filijs, & nepotibus, patribus, atque matribus*, vbi etiam *Bartol. numero 8.* sibi contrarius, & *cap. si Pater de testam. in 6.* ibi *absque deductione Trebellianicę, siuè partis iure naturæ debitæ.*

Sed vt magis veritas eluceſcat est illa altius perquirenda, vnde aduertendum est, quòd legitima in casu
18 nostro potest †tripliciter cõsiderari, Primò, quoad nomen, & quotam: Secundò prout debita filijs, & parentibus egentibus pro necessarijs alimentis; & tãdem, prout etiam debetur liberis, & parentibus diuitibus, & omni modo considerata semper est, tã debita parentibus, quã liberis, de quibus singulariter est videndũ.

Legitima primo modo sumpta, videlicet quoad no
19 men † certũ est, quòd illud à solo iure ciuili assumpsit *Salic. in authent. nouissima nu. 10. vers. quæro 11. C. de inoffic. test.* & idem dicẽdum est de quota *Roderic. Suar. in l. quoniam in prioribus limit. 2. nu. 3. Couar. ad 4. decretal. 2. par. cap. 8. num. 4. & 5. Rota decis. 1. de consuetud. in nou.* sicut etiam decimæ, † quoad quotam sunt
20 de iure positiuo *Couar. lib. 1. variar. c. 17.* quod etiam inde clarè conspicitur, quòd antiquitus debebatur filio totum patrimonium *l. in suis ff. de liber. & posthum.* postea de iure codicis fuit quarta *l. cũ quæritur C. de inoffic. test.* quæ de iure authenticorũ fuit aucta,
21 † & restricta iuxta numerum liberorum, prout ẽt legitima ascendentium, quæ iuxta opinionem *Butrigar.* quam Rota sequitur etiam aucta fuit ex *text.* qui benè hoc probat in *§. 1. in authent. de trien. et semiss. vers. hoc obseruando*, & ibi *gl. in verb. personis, Bart. & Bald. in auth. nouissima in fi. C. de inoffic. test.* idem *Bart. in l. pater filium nu. 6. ff. eod. tit. Peregr. dicto art. 49. nu. 47. Viu. de cis. 405. nu. 19. & Thesaur. decis. 172.* Ius autem natu-
22 rale † est immutabile *§. sed naturalia Instit. de iur. natur. gent. & ciu.* Igitur vtraque legitima quoad nomen, & quotam est de iure ciuili, & ideò vtraque etiam, dummodo supersint alimenta, per legem, aut consuetudinem minui, aut tolli potest *Rota dicta decis. 1. de consuet. in nouis Couar. & Ioan. Gutier. vbi supra*, vnde in hoc pares sunt liberi, & parentes quoad legitimam.

Si verò legitima sumatur secundo modo, nempè
23 vt debita † pro necessarijs alimentis, vt regulariter accipitur in iure *§. 1. de trient. & semiss.* ibi, *& naturæ primo curata competenter, Socin. Sen. cons. 30. num. 3. lib. 1. Menoch. cons. 1192. num. 12. & Rota in dicta decis. 1. de consuetud.* clarum est contra *Bartol. & Rip. &*
24 plures alios supracitatos, quòd non est minus † debita parentibus de iure naturæ, quàm liberis, quando quidem eodem iure naturali, quo parentes tenentur filios alere, & filij quoque parentes *d. l. si quis à liberis §. si mater in fi. ff. de liber. agnoscen.* ibi *patrui quãuis alia filio naturali ratione debeat*, & constat ex D. Paulo ad Romanos 2. in illis verbis *gentes, qui legem non habent, naturaliter ea, quæ sunt legis, faciunt* id est ea, quæ sunt de lege naturali, qualia sunt præcepta moralia, quæ dubio procul ad dictam lẽ legis naturalis spectãt *c. fin. distinct. 6. D. Th. 2. 2. quæst. 100. art. 1. Sot. de iust. & iur. lib. 2. quæst. 3. art. 1. Couar. d. c. 17. nu. 1.* sub quanto
25 autem præcepto † Decalogi, non solum continetur honorare parentes, sed etiam necessaria alimenta eis ministrari ex *D. Hieronymo in Matthæum cap. 15. & D. Thom. 2. 2. quæst. 122. art. 5. & in 3. sent. distinct. 17. art. 2. quæst. 1.*

26 Nec obstat si dicatur cum *Bart. & Bald.* & alijs supra relatis legitimam sic sumptam non esse respectu ascendentiũ de iure naturali, quia illud est omnibus animalib. cõmune *l. 1. §. ius naturale ff. de iustit. & iur.*

edu-

27 educatio autem † parentum non conuenit alijs animalibus, benè autem educatio filiorum: Vnde idem *Bart. in d.l. si quis à liberis §. parens* respondet ad *text. in d. §. si mater eiusdem legis*, quod pater non est alen-
28 dus à filio iure naturali, † sed ratione naturali, quasi hæc inter se differant, quia respondetur, quòd licèt educatio parentum non sit de iure naturali, prout cõuenit generi animalium, est tamen de iure naturali,
29 † prout conuenit speciei hominũ, q̃ ius naturale gentium appellatur, alioquin, quod homo sit rationalis,
30 & quod sit † capax prudentię, & tẽperantię, & operationis secundũ rectam rationẽ, quia hæc alijs animalibus non cõueniunt, non essent in homine de iure naturali, nec in volatilibus volare, quia non conuenit hominibus, quod esset penitus erroneũ iuxta doctrinam *D. Tho. p. 2. q. 51. art. 1. & quæst. 63. art. 1. et quæst. 94. per tot. & notat. Alphons. à vera. Cucc. in specul. coniugat. p. part. art. 1. Roder. Suar. d. limit. 2. num. 5.*

31 Sed nec legitima filiorum si *Bart.* doctrina † esset vera, esset de iure naturali (vt etiã plures cum *Dec. in dicto cons. 17.* sunt arbitrati) non solum quia in alijs animalibus non dantur rerum dominia, sine quibus non potest dari debitum legitimæ, sed etiam quia quamuis rerum † dominia sint lege diuina hominibus con-
32 donata iuxta illud psalmi, *omnia subiecisti sub pedibus eius*, tamen inter eos de iure naturali primæuo domi-
33 nia non erant distincta, & propria cuiusque, sed † omnia erant communia *l. ex hoc iure ff. de iust. & iur. & c. si quis propter necessitatem* vbi *glos. extra de furt.*

Nec ex quo ius hoc non conuenit alijs animalibus est in homine minus naturale, quàm illud, quòd omnibus conuenit, quia planum est, quòd non est in ho-
34 mine † minus naturale actum prudentiæ, vel temperãtiæ habere, vel inclinationem ad bonum, in quantum est animal rationale, quã est in certis animalibus filiorum procreatio, & educatio, cum enim in homine non sit minus naturale esse rationabile, sic etiam, nec vt tale operari, prout non obscurè deprehenditur ex *verb. Text. in d. §. ius gentium* in illis verbis, *ius gentiũ est, quo gentes humanæ vtuntur, quod à naturali recedere, inde licet facile intelligere, quod illud omnibus animantibus hoc solis hominibus inter se commune est*, igitur hac sola differentia sublata sunt, idem ex *D. Tho. Alphonsi & Ver. & Roder. Suarez* vbi supra.

35 Vnde facilè deprehenditur, quòd legitima sic † prout alimentis sumpta non solùm debetur parentibus de iure naturali, sed etiam q̃ eis debetur fortiori vinculo naturali, quàm filijs iuxta doctrinam *D. Tho. 2. 2. q.*
36 *26. art. 9.* vbi quòd si quis habet † patrem, & filium in eadẽ necessitate constitutos, nec vtramque alere possit, habet tamẽ, quantum vni sufficiat est Patri potius, quàm filio subueniendum, & ratio est, quia cũ ius naturale in homine, ex ratione naturali æstimetur, tanto strictius in eo aliquid est de iure naturali, quanto fortior est ratio naturalis, quæ dubio procul potẽtior
37 est erga † parentes, à quibus filij esse habent *cap. nasci 56. distinct.* quib. propterea ex *Arist. 4. ethicorum* non potest sufficienter retribui, & cum *D. Thom.* tenent cõmuniter Doctores, *Bellam. in c. parsimonia 41. distinct. Cyn. post Iacob. de Ranem. in l. 3. C. de patrib. qui fil. distrax.* & alij plures, quos allegat, & sequitur *Sayr. de aliment. quæst. 24. per tot. tit. primo.*

Demum legitima consideratur quoad parentes, &
38 filios diuites, & non egentes alimentis, quibus † etiã illa debetur, non autem debentur alimenta *Cyn. in l. scimus verb. legitimam C. de inoff. test. Corn. cons. 316. nu. 4. vers. & negatur vol. 1. Surd. de aliment. tit. 9. quæst. 2. nu. 2.* & hoc modo sumpta est de iure ciuili etiam quoad filios, quæ ideo
39 quoad eos † non minus, quàm quoad parentes per l. aut consuetudinem minui, & in totum tolli potest ex *Rot. d. decis. 1. de consuetud. in nou. Dec. dicto cons. 19. nu. 5. Couar. & Ioan. Gutier.* vbi supra, & est communis omnium sententia: Vnde etiam legitima in hoc sensu non magis debetur filijs, quàm parentibus.

40 Quod ẽt ratione probatur, quia ius ciuile, † dum etiam liberis, & parentibus diuitibus legitimam portionẽ assignat, nullam aliam potuit rationem habere, nisi aut ob honorem sanguinis *argum. l. 1. §. largius ff. de succes. edict.* aut in quamdam † sanguinis retributio-
41 nẽ *authent. vt cum de appel. cognosc. §. hæc autem disposuimus vers. vnde*, & constat, & iuxta vtramque rationem par, aut potior est parentum causa, si enim cõsideremus honorem sanguinis, pater, † & filius vna,
42 & eadem persona, carne, & natura reputantur *l. ne cũ filio familias ff. de furt. c. contradicimus 35. quæst. 3. & c. penitentia. de pœnit. dist. 3.* Vltra quòd iuxta diuinum
43 præceptum ratione sanguinis † plus honoris, & reuerentiæ debent filij parentibus, quàm è cõuerso *Exod. 20. eccles. 7. & cap. quæritur 2. quæst. 7.* Si verò attendẽ
44 da sit sanguinis retributio filij à parentibus † totum, parentes autem à filijs nihil habent, vt autem inquit *Tullius li. 1. offic. illud primum est in officio, vt ei plurimũ tribuamus, à quo plurimum accepimus, imitantes agros fertiles, qui multo plus offerunt, quàm acceperunt*, Vnde
45 si retributionis contentio sit inter filios, & parentes, & ipsa ratio subtilius exquiratur filij parentibus multum, parentes autem † filijs nihil debent, cum enim, qui debet oportet reddere.

Nec propterea, ex quo legitima sic sumpta est rõni consona, erit debita de iure naturali, quia non omnis
46 † ratio facit in homine ius naturale, sed illa sola, quæ a primis principijs iuris naturalis gentiũ immediatè deriuatur qualis est illa (vt supra dictum est) quæ dictat patres, & filios teneri mutuò inter se ad necessaria alimenta: Datur autem & ciuilis ratio, vnde ius ciuile emanat *l. ex hoc iure in fin.* ibi *exceptis quibusdam, quæ à iure ciuili introducta sunt ff. de inst. & iur.* quæ sicut & ius
47 † ciuile ex circumstãtijs temporum locorũ, & personarum variatur ad *text. in cap. non debet de fil. sang. & affin.* & ab ea prouenit legitima hoc modo cõsiderata, quia clarum est, quòd illa † non deriuatur
48 ex primis principijs iuris naturalis.

Ex quibus patet, vndique, & omni iure tam ciuili, quàm naturali, legitimam non esse minus debitã parẽtibus, quàm filijs. Vnde non obstantibus iura supra allega-
49 ta pro cõtraria opinione, quia † *text. in d. l. cum ratio ff. de bon. damnat.* Solũ probat, quòd successio filiorũ in bonis parentum est de iure naturali, quod non negatur, quoad legitimã, *text. verò in d. l. nã & si parentib. ff. de inoff. est.* potius probat etiam legitimam parentum esse de iure naturali, dũ claris verbis dicit, quòd turbato mortalitatis ordine, non minus debetur parentibus hæreditas filiorum, quàm è contrario. *Ad*
50 † *text. verò in dicta l. scripto §. fin. vnde liberi* qui magis obstat vltra duas subtiles soluriones, quas assignat *Emanuel Cost. vbi supra numer. 39.* potest etiam aptissimè responderi, quod *Text.* ille solum conclu-

dit, legitimam nonitrà esse debitam parentibus in bonis filij, sicut è conuerso in bonis parentum ex voto parctum, idest ex naturali eorum stimulo, & inclinatione, quod dubio procul est verum, quia etiam † in necessarijs pater filio suo potius, quam patri suo subueniret, ità prona est natura ad obliuiscendum recepti officij, hæc autem naturalis † inclinatio, quæ quandoque à ratione euiat non facit ius naturale, & ideò non est attendenda, sed solum attendi debet ratio naturalis, quę si non plus, æqualiter sine dubio versatur erga filios, & parentes quoad legitimam sumptā pro necessarijs alimentis, circumscripto autem parentum voto, probat *text.* ille legitimam deberi parentibus, sicut & filijs, illa enim verba ibi *ratio miserationis* idē important, quod ratio naturalis; atq; ideo idē quod ius naturale: tandem auctoritas † Diui Pauli, quod filij non tenentur thesaurizare parētibus intelligi debet præter necessaria alimenta.

Cum itaque, vt dictum est legitima omni modo cōsiderata, non minus debeatur parentibus, quā filijs, & sit inter eos quoad illam vna, eademque ratio consequenter † ex identitate rationis mater in casu nostro non teneatur in legitimam fructus imputare, sicut nec filij illā imputant ex *dd. scimus*, vt in simili arguit *Decian. respons. 79. nu. 13. vol. 2.* sed præterea probatur † etiam iuribus, & rationibus vrgētissimis. Primò expendi potest *text. optimus in auth. de trien. & semiss. §. consideremus in vers. nam si hoc, Collat. 3.* vbi corrigitur ius † antiquum, quod plus deferebat filijs masculis, quàm fœminis, & assignatur causa correctionis ibi *sicut enim natura nihil circa hoc arte ratiocinatur, ita nec nos alteram in masculis, & alteram in fœminis secundum hoc ponimus legem, &c: & in l. maximum vitium C. de lib. præter.* dicitur, vitium † maximum facere differentiam, vbi natura illam nō facit, ergo inter vtramque legitimam, quæ nec iure ciuili, nec naturali differunt non est facienda differentia quoad imputationem.

Secundo ad hoc ipsum ex eadem ratione, & magis in specie expendi etiam potest *Text. elegans in auth. vt cum de appell. cognosc. §. hæc autem disposuimus*, vbi postquam dictum fuit, quod filijs, atque parentibus, quib. minus legitima relinquitur datur pariter actio ad supplementum. Imperator proponendo eis vti speculum mutuam obligationem naturalem, eos admonet, vt se æqualiter quoad legitimam in vltimis elogijs honorent, quia vt inquit, *considerare debent parentes, quod ipsi filij fuerunt, & eadem à suis parentibus speraverunt, et similiter, qui nunc filij sunt debent studere parentum animos sanare, quia & ipsi parentes fieri desiderant, & a suis filijs optant honorari*: ergo ex identitate eiusdem rationis naturalis meritò credendum est, q idem Imperator in † dicta *l. scimus §. repletionem* noluit parentibus imputari fructus, qui filijs per dicta *l. non imputantur*, perinde ac si hoc fuisset in eadem lege expressè cautum ad *l. illud ff. ad leg. Aquil. qui text. in dicto §. hæc autem*, eo magis vrget, quod Imperator in eo, dicit repletionem legitimæ parentum esse faciendam secundum alias eiusdem Imperatoris leges, sed sic est, quòd repletio non fit nisi per *l. omni modo, & l. scimus C. de inoffic. testam.* ergo patet, † quòd per d. authent. voluit extendere dictas leges ad ascendentes, vt etiam animaduertit *Accurs. in glos.* ibi *verb. leges*.

Tertiò, quia ex eadem identitatis ratione legitima ascendentium est aucta sicut legitima descendentium, vt fuit dictum supra. Rursus in ea non potest apponi † grauamen, sed tollitur ipso iure, sicut in legitima descendentium *l. quoniam in prioribus C. de inoffic. testam. Rot. dicta decis. 668. nu. 3.* Præterea si † minus legitima relictum sit, parentes agunt ad supplementum, & non de inofficioso, sicut & † descendentes *glos. in d. l. omnimodo verb. cum alijs personis, & authent. vt cum de appell. cognosc. d. § hæc autem Guido ap. dicta quæst. 478. & Rota dicta decis. 668.* vbi etiam q legitimæ supplementum debitum † ascendentibus transmittitur ad quoscunque hæredes etiam extraneos, quamuis non declaruerint illud velle sicut trāsmittitur supplementum debitum descendentibus, & relinqui etiam eis † debet legitima titulo institutionis, prout descendentibus *Clar. in § testamentum quæst. 38. num. 8. Thesaur. decis. 58. nu. 1. & Peregr. d. art. 39. nu. 48.* & demum sicut legitima † debetur descendentibus cum fructibus legitimæ à die mortis, ita & ascēdentibus *Decian. dicto cons. 79. numer. 13. cum sequentibus*.

Quartò, quia secundùm † ius digestorum legitimæ ascendentium, & descendentium erant æquiparatæ circa fructuum imputationem, quia fructus in vtramque legitimam imputabantur dicta *l. Papinianus §. vnde si ff. de inoff. test. Propterea d. l. scimus* postea supernenta, quæ disponit, vt repletio fiat ex substantia patris non ex fructibus habet etiam locum in legitima ascendentium, quia vbi duo † æquiparantur à iure antiquo, & postmodum ius nouum disponit aliquid circa vnum, illud intelligitur disponere in alio *vulg. text. in l. si quis seruo C. de furt. Bart. in l. Marcellus in princ. nu. 6. ff. ad Trebellian.* hæc enim est natura † correlatiuorum, vt vno posito, seù remoto, aliud etiam ponatur, seu remoueatur *Bald. in l. 2. nu. 3. C. si aduers. transact.* præsertim quando, vt hic, militat † eadem ratio, vt in puncto, & in fortioribus terminis *Hier. Laur. vbi supra nu. 75. cum sequentibus*.

Quinto ideo per *Text. in d. l. scimus §. repletionē* fructus non imputantur in legitimam filiorum, quia † repletio debet fieri ex ipsa substantia patris, idest ex bonis repertis in hæreditate, & ratio assignatur in principio *d. l.* nimirum, quia sicut filijs debetur legitima pure, & ipso iure à morte Testatoris, ità etiam repletio fit pure, & ipso iure, ex qua ratione infert postea Imperator ad repletionem ex sola substantia, & non ex fructibus, vt patet ex verbis *Text.* quæ sequuntur ibi *sancimus itaque, &c.* ergo cum etiam legitima † ascendentium debeatur ex substantia defuncti *§. diserētis, versic. si verò filios non habuerit in authent. quib. mod. natur. eff. sui, & in auth. de trien. & semiss. §. 1.* ibi, *sed etiam partem substantiæ*, iuncto *vers. hæc obseruando*, qui versiculus loquitur de legitima ascendentium, vt ibi notat *glos. in verb. hoc, & in authent. de hæred. & falcid. §. primum itaque propterea*, sicut fructus † non imputantur in legitimam filiorum, quia non sunt de substantia Testatoris, ex quo scilicet non fuerunt in eius bonis tempore mortis *l. in fideicommissariam ff. ad Trebellian. Bart. in dicta l. scimus nu. 2. & dixit Rotam dicta Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ 11. Maij 1616. coram Reuerendissimo Patriarcha Hierosolymitano*, nec etiam imputantur in legitimam parentum.

Tandem quia stante, quod parentibus † debetur legitima pure, & ipso iure à die mortis, & fit etiā repletio

pletio purè, prout ex supradictis apparet non esse dubitandum, & in puncto decidit *Rota in prædicta decis. 668.* necessarium etiam videtur, vt fructus non possint in legitimam eorum imputari, quia debitum
74 † exactum non admittit compensationem *Cyn. in dicta l. scimus nu. 2. vers. postea, Salicet. ibidem in princ. Peregrin. de fideicommiss. dicto art. 49. num. 49. Mangil. de imputat. quæst. 11. nu. 10. & sequentibus, Fusar. & Modern. Parolinien. vbi supra.*

Nec obstant argumenta supra in contrarium adducta pro communi opinione, quia ad primum desumptum ex dicta
75 † *l. Papinianus §. vnde si parens* patet clara responsio ex supradictis. Ad secundum de differentia, quæ versatur inter patres, & filios quoad imputationem fructuũ in Trebellianica sufficit dicere, quòd hic non versamur in dicta imputatione, sed in illa, quæ fit in legitimam, cuius eadem est ratio inter parentes, & filios, & in omnem casum fatetur, vt à iure patres,
76 † & filij quoad legitimam sint expressè exequati in dicto §. *hæc autem in authent. vt cum de appell. cognosc.* non autem quoad Trebellianicam.

Ad vltimum, quo dicebatur matrem instituta, vita sua durante tantum, esse vsufructuariam, vsumfructum autem in legitimam imputari ex dicta
77 *decis. Seraphin. 1365.* Domini habuerunt pro indubitato, quòd non intret dicta decisio, quia mater durante vita sua non fuit vsufructuaria, sed proprietaria, tum quia regula est, vt dum non exprimitur censeatur relicta proprietas, † non vsusfructus *l. si alij, & l. filios*
78 *hæredes ff. de vsufruct. legat. & benè Soccin. consil. 10. num. 11. vers. 1. quia ex verbis. vol. 1. Ruin. consil. 25. nu. 9. vol. 2. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 2 num. 5.* tum etiam quia alioquin fideicommissum post mortem hæredis relictum non esset conditionale, quia statim à die mortis Testatoris ad fideicommissarium spectaret proprietas, quod non est dicendum.

Et ita, vtraque parte informãte, fuit decisum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VBALDO.

Meliten. Collectarum. Veneris 7. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Tractatur de exemptione Religionis Hierosolymitanæ, & eius bonorum, ac personarum, à quibuscũque contributionibus exactionibus, collectis, &c. cum immediatè sub iurisdictione sedis Apostolicæ subiaceant, ita vt quiuis alius præter vnum Summum Pontificem super illis collectas imponere nõ possit.

SVMMARIVM.

1 *Religio Hierosolimitana, & Magnus Prior Alemaniæ, nec non Commendatores, & bona d. Religionis, & Prioratus, non tenentur concurrere cum statu Prælatorum in contributionibus Prouinciæ.*

2 *Religio Hierosolymitana, & eius bona, & personæ, sunt specialiter exempta à quibuscunque exactionibus, contributionibus, collectis, datijs, &c.*

3 *Religio Hierosolymitana, eius bona, & personæ sunt receptæ sub protectione B. Petri, & Sedis Apostolicæ, & exempta sunt ab omni superioritate tam Ecclesiastica, quam temporali.*

4 *Priuilegia, quando sunt concepta verbis generalibus, & vniuersalibus, debent latissimè interpretari.*

5 *Priuilegia, quando concipiuntur verbis vniuersalibus, comprehendunt etiam ea, quæ alias non comprehenderentur.*

6 *Et ideo comprehendunt casum necessitatis, seu publicæ vtilitatis.*

7 *Religio Hierosolymitana est immediatè subiecta Sedi Apostolicæ.*

8 *Collectas imponere est actus iurisdictionis.*

9 *Iurisdictionis actus in nõ subditos exerceri non possunt.*

10 *Superior non potest præiudicare priuilegijs Religionis.*

DECISIO LXIII.

FVit hodie dubitatum, An religio Hierosolymitana, & Magnus Prior Alemaniæ, necnon Com-
1 mendatores, † & bona dictæ Religionis, & Prioratus teneantur concurrere cum statu prælatorum in contributionibus Prouinciæ, seu Prouinciarum Alsatiæ, & Brisgouiæ, & Domini absque aliqua difficultate negatiuè responderunt, quia huiusmodi casus fuit aliàs maturè discussus & decisus *in Leodien. collectarum 19. Martij 1604. coram bo. me. Ortembergo, quæ est decisio 72. part. 1. in recent. confirmata 19. Aprilis 1619. coram bo. me. Buratto*, vbi similiter clerus secundarius Leodien. prætendebat commendatorem Sancti Ioannis Leodien. teneri ad collectas, & fuit ad fauorem Commendatoris resolutum, quòd non teneretur, & fundamenta dictarum decisionum, quæ etiam hodie Dominis placuerunt, fuerunt ampliſſima priuilegia per ſummos Pontifices conceſſa Religioni
2 Hierosolymitanæ, per † quæ Religio, & eius bona, & personæ sunt specialiter exempta à quibuscunque exactionibus, contributionibus, gabellis, datijs, collectis &c. eodemque contextu sub protectione Beati Petri, & Sedis Apostolicæ recipiuntur, & liberantur
3 ab omni † superioritate, & potestate quorumcũque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Prælatorum, necnon quorumcunque temporalium dominorum quauis potestate etiam Imperiali, Regali, Ducali fulgentium, vt latè in dictis priuilegijs, præsertim Pij Quarti, cuius copia data fuit in summario num. 3. & dictorum priuilegiorum verba latissimè põderantur *per Decian. resp. 51. num. 13. & seqq. lib. 3. & in dictis decisionibus Leodien. coram bo. me. Ortembergo, & Buratto.*

4 Et quidem cum dicta priuilegia sint concepta † verbis generalibus & vniuersalibus, & præsertim verbo *quæcumque, quorumcunque*, & similibus, debent latissimè interpretari, adeout dicantur comprehendere
5 † etiam ea, quæ aliàs non comprehenderentur *Dec. cons. 199. nu. 2. & 3. Rot. decis. 368. nu. 5. & decis. 791. num. 10. par. 1. diuer. cum alijs per Honded. cons. 86. nu.*
6 *15. & seqq. lib. 2.* & ideò comprehendunt † etiam casum necessitatis, seu publicæ vtilitatis *Alex. in l. siex*

dit, legitimam non itá esse debitam parentibus in bonis filij, sicut è conuerso in bonis parentum ex voto parẽtum, ideſt ex naturali eorum ſtimulo, & inclina-
51 tione, quod dubio procul eſt verum, quia etiam † in neceſſarijs pater filio ſuo potius, quam patri ſuo ſubueniret, ità prona eſt natura ad obliuiſcendum rece-
52 pti officij, hæc autem naturalis † inclinatio, quæ quandoque à ratione euiat non facit ius naturale, & ideò non eſt attendenda, ſed ſolum attendi debet ratio naturalis, quę ſi non plus, æqualiter ſine dubio verſatur erga filios, & parentes quoad legitimam ſumptã pro neceſſarijs alimentis, circumſcripto autem parentum voto, probat *text.* ille legitimam deberi parentibus, ſicut & filijs, illa enim verba ibi *ratio miſerationis* idẽ important, quod ratio naturalis; atq; ideo idẽ quod
53 ius naturale: tandem auctoritas † Diui Pauli, quod filij non tenentur theſaurizare parẽtibus intelligi debet præter neceſſaria alimenta.

Cum itaque, vt dictum eſt legitima omni modo cõſiderata, non minus debeatur parentibus, quã filijs, & ſit inter eos quoad illam vna, eademque ratio con-
54 ſequenter † ex identitate rationis mater in caſu noſtro non tenetur in legitimam fructus imputare, ſicut nec filij illã imputant ex *dd. ſcimus*, vt in ſimili arguit *Decian. reſponſ. 79. nu. 13. vol. 2.* ſed præterea probatur
55 † etiam iuribus, & rationibus vrgẽtiſſimis. Primò expendi poteſt *text. optimus in auth. de trien. & ſemiſſ. §. conſideremus in verſ. nam ſi hoc, Collat. 3.* vbi corrigitur
56 ius † antiquum, quod plus deferebat filijs maſculis, quam fœminis, & aſſignatur cauſa correctionis ibi *ſi-quidem enim natura nihil circa hoc arte ratiocinatur, ita nec nos alteram in maſculis, & alteram in fœminis ſecundum hoc ponimus legem, &c: & in l. maximum vitium C. de*
57 *lib. præter.* dicitur, vitium † maximum facere differentiam, vbi natura illam nõ facit, ergo inter vtramque legitimam, quæ nec iure ciuili, nec naturali differunt non eſt facienda differentia quoad imputationem.

Secundo ad hoc ipſum ex eadem ratione, & magis in ſpecie expendi etiam poteſt *Text. elegans in auth. vt cum de appell. cognoſc. §. hæc autem diſpoſuimus*, vbi poſtquam dictum fuit, quod filijs, atque parentibus, quib. minus legitima relinquitur datur pariter actio ad ſupplementum. Imperator proponendo eis vti ſpeculum mutuam obligationem naturalem, eos admonet, vt ſe æqualiter quoad legitimam in vltimis elogijs honorent, quia vt inquit, *conſiderare debent parentes, quod ipſi filij fuerunt, & eadem à ſuis parentibus ſperauerunt, et ſimiliter, qui nunc filij ſunt debent ſtudere parentum animos ſanare, quia & ipſi parentes fieri deſiderant, & a ſuis filijs optant honorari*: ergo ex identitate eiuſdem rationis naturalis meritò credendum eſt, q
58 idem Imperator in † dicta *l. ſcimus §. repletionem* noluit parentibus imputari fructus, qui filijs per dicta *l. non imputantur*, perinde ac ſi hoc fuiſſet in eadem lege expreſsè cautum ad *l. illud ff. ad leg. Aquil. qui text. in dicto §. hæc autem*, eo magis vrget, quod Imperator in eo, dicit repletionem legitimæ parentum eſſe faciendam ſecundum alias eiuſdem Imperatoris leges, ſed ſic eſt, quòd repletio non fit niſi per *l. omni modo*,
59 *& l. ſcimus C. de inoffic. teſtam.* ergo patet, † quòd per d. authent. voluit extendere dictas leges ad aſcendentes, vt etiam animaduertit *Accurſ. in gloſ.* ibi *verb. leges*.

Tertiò, quia ex eadem identitatis ratione legitima aſcendentium eſt aucta ſicut legitima deſcendentium, vt fuit dictum ſupra. Rurſus in ea non poteſt
60 apponi † grauamen, ſed tollitur ipſo iure, ſicut in legitima deſcendentium *l. quoniam in prioribus C. de inoffic. teſtam. Rot. dicta deciſ. 668. nu. 3.* Præterea ſi † minus legitima relictum ſit, parentes agunt ad ſupple-
62 mentum, & non de inofficioſo, ſicut & † deſcendentes *gloſ. in d.l. omnimodo verb. cum aliis perſonis, & authent. vt cum de appell. cognoſc. d. §. hæc autem Guido ap. dicta quæſt. 478. & Rota dicta deciſ. 668.* vbi etiam q
63 legitimæ ſupplementum debitum † aſcendentibus tranſmittitur ad quoſcunque hæredes etiam extraneos, quamuis non declarauerint illud velle ſicut tã mittitur ſupplementum debitum deſcendentibus, &
64 relinqui etiam eis † debet legitima titulo inſtitutionis, prout deſcendentibus *Clar. in §. teſtamentum quæſt. 38. num. 8. Theſaur. deciſ. 58. nu. 1. & Peregr. d. art. 39.*
65 *nu. 48.* & demum ſicut legitima † debetur deſcendentibus cum fructibus legitimæ à die mortis, ita & aſcẽdentibus *Decian. dicto conſ. 79. numer. 13. cum ſequentibus*.

66 Quartò, quia ſecundùm † ius digeſtorum legitimæ aſcendentium, & deſcendentium erant æquiparatæ circa fructuum imputationem, quia fructus in vtramque legitimam imputabantur dicta *l. Papinianus §. vnde ſi ff. de inoff. teſt. Propterea d. l. ſcimus* poſtea ſuperuenta, quæ diſponit, vt repletio fiat ex ſubſtantia patris non ex fructibus habet etiam locum in
67 legitima aſcendentium, quia vbi duo † æquiparantur à iure antiquo, & poſtmodum ius nouum diſponit aliquid circa vnum, illud intelligitur diſponere in alio *vulg. text. in l. ſi quis ſeruo C. de furt. Bart. in l. Marcellus in princ. nu. 6. ff. ad Trebellian.* hæc enim eſt na-
68 tura † correlatiuorum, vt vno poſito, ſeu remoto, aliud etiam ponatur, ſeu remoueatur *Bald. in l. 2. nu. 3. C. ſi aduerſ. tranſact.* præſertim quando, vt hic, militat
69 † eadem ratio, vt in puncto, & in fortioribus terminis *Hier. Laur. vbi ſupra nu. 75. cum ſequentibus*.

Quinto ideo per *Text. in d.l. ſcimus §. repletionẽ* fructus non imputantur in legitimam filiorum, quia † repletio debet fieri ex ipſa ſubſtantia patris, ideſt ex bo
70 nis repertis in hæreditate, & ratio aſſignatur in principio *d. l. quoniam*, quia ſicut filijs debetur legitima pure, & ipſo iure à morte Teſtatoris, ita etiam repletio fit purè, & ipſo iure, ex qua ratione infert poſtea Imperator ad repletionem ex ſola ſubſtantia, & non ex fructibus, vt patet ex verbis *Text.* quæ ſequuntur ibi
71 *ſancimus itaque, &c.* ergo cum etiam legitima † aſcendentium debeatur ex ſubſtantia defuncti *§. diſcretis, verſic. ſi verò filios non habueris in authen. quib. mod. natur. eff. ſui, & in auth. de trien. & ſemiſs. §. 1.* ibi, *ſed etiam partem ſubſtantiæ*, iuncto *verſ. hæc obſeruando*, qui verſiculus loquitur de legitima aſcendentium, vt ibi notat *gloſ. in verb. hoc, & in authent. de hæred. & falcid. §.*
72 primum itaque propterea, ſicut fructus † non imputantur in legitimam filiorum, quia non ſunt de ſubſtãtia Teſtatoris, ex quo ſcilicet non fuerunt in eius bonis tempore mortis *l. in fideicommiſſarium ff. ad Trebellian. Bart. in dicta l. ſcimus nu. 2. & dixit Rota in dicta Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimæ 11. Maij 1616. coram Reuerendiſſimo Patriarcha Hieroſolymitano*, nec etiam imputantur in legitimam parentum.

73 Tandem quia ſtante, quod parentibus † debetur legitima purè, & ipſo iure à die mortis, & ſit etiã repletio

pletio purè, prout ex supradictis apparet non esse dubitandum, & in puncto decidit *Rota in prædicta decis. 668.* necessarium etiam videtur, vt fructus non possint in legitimam eorum imputari, quia debitum
74 † exactum non admittit compensationem *Cyn. in dicta l. scimus nu. 2. vers. postea, Salicet. ibidem in princ. Peregrin. de fideicommiss. dicto art. 49. num. 49. Mangil. de imputat. qu. est. 11. nu. 10. & sequentibus, Fusar. & Modern. Forolivien. vbi supra.*

Nec obstant argumenta supra in contrarium adducta pro communi opinione, quia ad primum desumptum ex dicta † *l. Papinianus §. vnde si parens* patet cla-
75 ra responsio ex supradictis. Ad secundum de differentia, quæ versatur inter patres, & filios quoad imputationem fructuũ in Trebellianica sufficit dicere, quòd hic non versamur in dicta imputatione, sed in illa, quæ fit in legitimam, cuius eadem est ratio inter parentes, & filios, & in omnem casum satis est, vt à iure pa-
76 tres, † & filij quoad legitimam sint expressè exequati in dicto §. *hæc autem in authent. vt cum de appell. cognosc.* non autem quoad Trebellianicam.

Ad vltimum, quo dicebatur matrem instituram, vita sua durante tantum, esse vsufructuariam, vsumfructum † autem in legitimam imputari ex dicta *decis. Seraphin. 1365.* Domini habuerunt pro indubitato, quòd non intret dicta decisio, quia mater durante vita sua non fuit vsufructuaria, sed proprietaria, tum quia regula est, vt dum non exprimitur censeatur re-
78 licta proprietas, † non vsusfructus *l. si alij, & l. filios hæredes ff. de vsufruct. legat. & bene Soccin. consil. 10. num. 11. vers. 1. quia ex verbis. vol. 1. Ruin. consil. 25. nu. 9. vol. 2. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 2. num. 5.* tum etiam quia alioquin fideicommissum post mortem hæredis relictum non esset conditionale, quia statim à die mortis Testatoris ad fideicommissarium spectaret proprietas, quod non est dicendum.

Et ita, vtraque parte informãte, fuit decisum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VBALDO.

Meliten. Collectarum. Veneris 7. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Tractatur de exemptione Religionis Hierosolymitanæ, & eius bonorum, ac personarum, à quibuscũque contributionibus exactionibus, collectis, &c. cum immediatè sub iurisdictione sedis Apostolicæ subiaceant, ita vt quiuis alius præter vnum Summum Pontificem super illis collectas imponere nõ possit.

SVMMARIVM.

1 *Religio Hierosolimitana, & Magnus Prior Alemaniæ, nec non Commendatores, & bona d. Religionis, & Prioratus, non tenentur concurrere cum statu Prælatorum in contributionibus Prouinciæ.*

2 *Religio Hierosolymitana, & eius bona, & personæ, sunt specialiter exempta à quibuscunque exactionibus, contributionibus, collectis, datijs, &c.*

3 *Religio Hierosolymitana, eius bona, & personæ sunt recepta sub protectione B. Petri, & Sedis Apostolicæ, & exempta sunt ab omni superioritate tam Ecclesiastica, quam temporali.*

4 *Priuilegia, quando sunt concepta verbis generalibus, & vniuersalibus, debent latissimè interpretari.*

5 *Priuilegia, quando concipiuntur verbis vniuersalibus, comprehendunt etiam ea, quæ alias non comprehenderentur.* 8

6 *Et ideo comprehendunt casum necessitatis, seu publicæ vtilitatis.*

7 *Religio Hierosolymitana est immediatè subiecta Sedi Apostolicæ.*

8 *Collectas imponere est actus iurisdictionis.*

9 *Iurisdictionis actus in nõ subditos exerceri non possunt.*

10 *Superior non potest præiudicare priuilegijs Religionis.*

DECISIO LXIII.

FVit hodie dubitatum, An religio Hierosolymitana, & Magnus Prior Alemaniæ, necnon Com-
1 mendatores, † & bona dictæ Religionis, & Prioratus teneantur concurrere cum statu prælatorum in contributionibus Prouinciæ, seu Prouinciarum Alsatiæ, & Brisgouiæ, & Domini absque aliqua difficultate negatiuè responderunt, quia huiusmodi casus fuit alias maturè discussus & decisus *in Leodien. collectarum 19. Martij 1604. coram bo. me. Ortembergo, quæ est decisio 72. part. 1. in recent. confirmata 19. Aprilis 1619. coram bo. me. Buratto,* vbi similiter clerus secundarius Leodien. prætendebat commendatorem Sancti Ioannis Leodien. teneri ad collectas, & fuit ad fauorem Commendatoris resolutum, quòd non teneretur, & fundamenta dictarum decisionum, quæ etiam hodie Dominis placuerunt, fuerunt ampliſſima priuilegia per summos Pontifices concessa Religioni
2 Hierosolymitanæ, per † quæ Religio, & eius bona, & personæ sunt specialiter exempta à quibuscunque exactionibus, contributionibus, gabellis, datijs, collectis &c. eodemque contextu sub protectione Beati Petri, & Sedis Apostolicæ recipiuntur, & liberantur
3 abomni † superioritate, & potestate quorumcũque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Prælatorum, necnon quorumcunque temporalium dominorum quauis potestate etiam Imperiali, Regali, Ducali fulgentium, vt latè in dictis priuilegijs, præsertim Pij Quarti, cuius copia data fuit in summario num. 3. & dictorum priuilegiorum verba latissimè põderantur *per Decian. resp. 51. num. 13. & seqq. lib. 3. & in dictis decisionibus Leodien. coram bo. me. Ortembergo, & Buratto.*

4 Et quidem cum dicta priuilegia sint concepta † verbis generalibus & vniuersalibus, & præsertim verbo *quæcumque, quorumcunque,* & similibus, debent latissimè interpretari, adeout dicantur comprehendere
5 † etiam ea, quæ alias non comprehenderentur *Dec. cons. 199. nu. 2. & 3. Rot. decis. 368. nu. 5. & decis. 791. num. 10. par. 1. diuer. cum alijs per Honded. cons. 86. nu.*
6 *15. & seqq. lib. 2.* & ideò comprehendunt † etiam casum necessitatis, seu publicæ vtilitatis *Alex. in l. fiex*

dit, legitimam non iri esse debitam parentibus in bonis filij, sicut è conuerso in bonis parentum ex voto parétum, ideſt ex naturali eorum stimulo, & inclina-
51 tione, quod dubio procul est verum, quia etiam † in necessarijs pater filio suo potius, quam patri suo subueniret, ita prona est natura ad obliuiscendum recepti officij, hæc autem naturalis † inclinatio, quæ quandoque à ratione euiat non facit ius naturale, & ideò non est attendenda, sed solum attendi debet ratio naturalis, quę si non plus, æqualiter sine dubio versatur erga filios, & parentes quoad legitimam sumptā pro necessarijs alimentis, circumscripto autem parentum voto, probat *text.* ille legitimam deberi parentibus, sicut & filijs, illa enim verba ibi *ratio miserationis* idē important, quod ratio naturalis; atq; ideo idē quod
53 ius naturale: tandem auctoritas † Diui Pauli, quod filij non tenentur thesaurizare parētibus intelligi debet præter necessaria alimenta.

Cum itaque, vt dictum est legitima omni modo cōsiderata, non minus debeatur parentibus, quā filijs, & sit inter eos quoad illam vna, eademque ratio con-
54 sequenter † ex identitate rationis mater in casu nostro non tenetur in legitimam fructus imputare, sicut nec filij illā imputant ex *d.l. scimus*, vt in simili arguit *Decian. respons. 79. nu. 13. vol. 2.* sed præterea probatur
55 † etiam iuribus, & rationibus vrgētissimis. Primò expendi potest *text. optimus in auth. de trien. & semiss. §. consideremus in vers. nam si hoc, Collat. 3.* vbi corrigitur
56 ius † antiquum, quod plus deferebat filijs masculis, quàm fœminis, & assignatur causa correctionis ibi *sicut enim natura nihil circa hoc arte ratiocinatur, ita nec nos alteram in masculis, & alteram in fœminis secundum hoc ponimus legem, &c: & in l. maximum vitium C. de*
57 *lib. præter.* dicitur, vitium † maximum facere differentiam, vbi natura illam nō facit, ergo inter vtramque legitimam, quæ nec iure ciuili, nec naturali differunt non est facienda differentia quoad imputationem.

Secundò ad hoc ipsum ex eadem ratione, & magis in specie expendi etiam potest *Text. elegans in auth. vt cum de appell. cognosc. §. hac autem disposuimus*, vbi postquam dictum fuit, quod filijs, atque parentibus, quib. minus legitima relinquitur datur pariter actio ad supplementum. Imperator proponendo eis vti speculum mutuam obligationem naturalem, eos admonet, vt si æqualiter quoad legitimam in vltimis elogijs honorent, quia vt inquit, *considerare debent parentes, quod ipsi filij fuerunt, & eadem à suis parentibus speraverunt, et similiter, qui nunc filij sunt debent studere parentum animos sanare, quia & ipsi parentes fieri desiderant, & a suis filijs optant honorari*: ergo ex identitate eiusdem rationis naturalis meritò credendum est, q
58 idem Imperator in † dicta *l. scimus §. repletionem* noluit parentibus imputari fructus, qui filijs per dicta *l. non imputantur*, perinde ac si hoc fuisset in eadem lege expressè cautum ad *l. illud ff. ad leg. Aquil. qui text. in dicto §. hac autem*, eo magis vrget, quod Imperator in eo, dicit repletionem legitimæ parentum esse faciendam secundum alias eiusdem Imperatoris leges, sed sic est, quòd repletio non fit nisi per *l. omni modo*,
59 *& l. scimus C. de inoffic. testam.* ergo patet, † quòd per d. authent. voluit extendere dictas leges ad ascendentes, vt etiam animaduertit *Accurs. in glos.* ibi *verb. leges*.

Tertiò, quia ex eadem identitatis ratione legitima ascendentium est aucta sicut legitima descendentium, vt fuit dictum supra. Rursus in ea non potest
60 apponi † grauamen, sed tollitur ipso iure, sicut in legitima descendentium *l. quoniam in prioribus C. de in-*
61 *offic. testam. Rot. dicta decis. 668. nu. 3.* Præterea si † minus legitima relictum sit, parentes agunt ad supple-
62 mentum, & non de inofficioso, sicut & † descendentes *glos. in d. l. omnimodo verb. cum alijs personis, & authent. vt cum de appell. cognosc. d. § hæc autem Guido ap. dicta quæst. 478. & Rota dicta decis. 668.* vbi etiam q
63 legitimæ supplementum debitum † ascendentibus transmittitur ad quoscunque hæredes etiam extraneos, quamuis non declarauerint illud velle sicut trāsmittitur supplementum debitum descendentibus, &
64 relinqui etiam eis † debet legitima titulo institutionis, prout descendentibus *Clar. in §. testamentum quæst. 38. num. 8. Thesaur. decis. 58. nu. 1. & Peregr. d. art. 39.*
65 *nu. 48.* & demum sicut legitima † debetur descendentibus cum fructibus legitimæ à die mortis, ita & ascēdentibus *Decian. dicto cons. 79. numer. 13. cum sequentibus*.

66 Quartò, quia secundùm † ius digestorum legitimæ ascendentium, & descendentium erant æquiparatæ circa fructuum imputationem, quia fructus in vtramque legitimam imputabantur dicta *l. Papinianus §. vnde si ff. de inoff. test. Propterea d. l. scimus* postea supernenta, quæ disponit, vt repletio fiat ex substantia patris non ex fructibus habet etiam locum in
67 legitima ascendentium, quia vbi duo † æquiparantur à iure antiquo, & postmodum ius nouum disponit aliquid circa vnum, illud intelligitur disponere in alio *vulg. text. in l. si quis seruo C. de furt. Bart. in l. Marcellus in princ. nu. 6. ff. ad Trebellian.* hæc enim est na-
68 tura † correlatiuorum, vt vno posito, seu remoto, aliud etiam ponatur, seu remoueatur *Bald. in l. 2. nu. 3. C. si aduers. transact.* præsertim quando, vt hic, militat
69 † eadem ratio, vt in puncto, & in fortioribus terminis *Hier. Laur. vbi supra nu. 7. § cum sequentibus*.

Quinto ideo per *Text. in d. l. scimus §. repletionē* fructus non imputantur in legitimam filiorum, quia † repletio debet fieri ex ipsa substantia patris, idest ex bonis repertis in hæreditate, & ratio assignatur in principio *d. l.* nimirum, quia sicut filijs debetur legitima purè, & ipso iure à morte Testatoris, ita etiam repletio fit purè, & ipso iure, ex qua ratione infert postea Im-
70 perator ad repletionem ex sola substantia, & non ex fructibus, vt patet ex verbis *Text.* quæ sequuntur ibi
71 *sancimus itaque, &c.* ergo cum etiam legitima † ascendentium debeatur ex substantia defuncti *§. discretis, vers. si verò filios non habuerit in authent. quib. mod. natur. effic. sui, & in auth. de trien. & semiss. §. 1.* ibi, *sed etiam partem substantiæ*, iuncto *vers. hæc obseruando*, qui versiculus loquitur de legitima ascendentium, vt ibi notat *glos. in verb. hoc, & in authent. de hæred. & falcid. §.*
72 primum itaque propterea, sicut fructus † non imputantur in legitimam filiorum, quia non sunt de substantia Testatoris, ex quo scilicet non fuerunt in eius bonis tempore mortis *l. in fideicommissarium ff. ad Trebellian. Bart. in dicta l. scimus nu. 2. & dixit Rotam in dicta Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ 11. Maij 1616. coram Reuerendissimo Patriarcha Hierosolymitano*, nec etiam imputantur in legitimam parentum.

73 Tandem quia stante, quod parentibus † debetur legitima purè, & ipso iure à die mortis, & fit etiā repletio

pletio purè, prout ex supradictis apparet non esse dubitandum, & in puncto decidit *Rota in prædicta decis. 668.* necessarium etiam videtur, vt fructus non possint in legitimam eorum imputari, quia debitum
74 † exactum non admittit compensationem *Cyn. in dicta l. scimus nu. 2. vers. postea, Salicet. ibidem in princ. Peregrin. de fideicommiss. dicto art. 49. num. 49. Mangil. de imputat. quæst. 11. nu. 10. & sequentibus, Fusar. & Modern. Forolivien. vbi supra.*

Nec obstant argumenta supra in contrarium adducta pro communi opinione, quia ad primum desumptum ex dicta
75 † *l. Papinianus §. vnde si parens* patet clara responsio ex supradictis. Ad secundum de differentia, quæ versatur inter patres, & filios quoad imputationem fructuũ in Trebellianica sufficit dicere, quòd hic non versamur in dicta imputatione, sed in illa, quæ fit in legitimam, cuius eadem est ratio inter parentes, & filios, & in omnem casum fatetur, vt à iure patres, †
76 & filij quoad legitimam sint expressè exequati in dicto §. *hæc autem in authent. vt cum de appell. cognoſc.* non autem quoad Trebellianicam.

Ad vltimum, quo dicebatur matrem instituta, vita sua durante tantum, esse vsufructuariam, vsumfructum † autem in legitimam imputari ex dicta
77 *decis. Seraphin. 1365.* Domini habuerunt pro indubitato, quòd non intret dicta decisio, quia mater durante vita sua non fuit vsufructuaria, sed proprietaria, tum quia regula est, vt dum non exprimitur censeatur relicta proprietas, †non vsusfructus *l. si alij, & l. filios*
78 *hæredes ff. de vsufruct. legat. & benè Soccin. consil. 10. num. 11. vers. 1. quia ex verbis. vol. 1. Ruin. consil. 25. nu. 9. vol. 2. & Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 2. num. 5.* tum etiam quia alioquin fideicommissum post mortem hæredis relictum non esset conditionale, quia statim à die mortis Testatoris ad fideicommissarium spectaret proprietas, quod non est dicendum.

Et ita, vtraque parte informãte, fuit decisum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Meliten. Collectarum. Veneris 7. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Tractatur de exemptione Religionis Hierosolymitanæ, & eius bonorum, ac personarum, à quibuscũque contributionibus exactionibus, collectis, &c. cum immediatè sub iurisdictione sedis Apostolicæ subiaceant, ita vt quinis alius præter vnum Summum Pontificem super illis collectas imponere nõ possit.

SVMMARIVM.

1 *Religio Hierosolimitana, & Magnus Prior Alemaniæ, nec non Commendatores, & bona d. Religionis, & Prioratus, non tenentur concurrere cum statu Prælatorum in contributionibus Prouinciæ.*

2 *Religio Hierosolymitana, & eius bona, & personæ, sunt specialiter exempta à quibuscunque exactionibus, contributionibus, collectis, datijs, &c.*

3 *Religio Hierosolymitana, eius bona, & personæ sunt recepta sub protectione B. Petri, & Sedis Apostolicæ, & exempta sunt ab omni superioritate tam Ecclesiastica, quam temporali.*

4 *Priuilegia, quando sunt concepta verbis generalibus, & vniuersalibus, debent latissimè interpretari.*

5 *Priuilegia, quando concipiuntur verbis vniuersalibus, comprehendunt etiam ea, quæ alias non comprehenderentur.*

6 *Et ideo comprehendunt casum necessitatis, seu publicæ vtilitatis.*

7 *Religio Hierosolymitana est immediatè subiecta Sedi Apostolicæ.*

8 *Collectas imponere est actus iurisdictionis.*

9 *Iurisdictionis actus in nõ subditos exerceri non possunt.*

10 *Superior non potest præiudicare priuilegijs Religionis.*

DECISIO LXIII.

FVit hodie dubitatum, An Religio Hierosolymitana, & Magnus Prior Alemaniæ, necnon Com-
1 mendatores, † & bona dictæ Religionis, & Prioratus teneantur concurrere cum statu prælatorum in contributionibus Prouinciæ, seu Prouinciarum Alsatiæ, & Brisgouiæ, & Domini absque aliqua difficultate negatiuè responderunt, quia huiusmodi casus fuit aliàs maturè discussus & decisus *in Leodien. collectarum 19. Martij 1604. coram bo. me. Ortembergo, quæ est decisio 72. part. 1. in recent. confirmata 19. Aprilis 1619. coram bo. me. Buratto,* vbi similiter clerus secundarius Leodien. prætendebat commendatorem Sancti Ioannis Leodien. teneri ad collectas, & fuit ad fauorem Commendatoris resolutum, quòd non teneretur, & fundamenta dictarum decisionum, quæ etiam hodie Dominis placuerunt, fuerunt ampliſſima priuilegia per summos Pontifices concessa Religioni
2 Hierosolymitanæ, per † quæ Religio, & eius bona, & personæ sunt specialiter exempta à quibuscunque exactionibus, contributionibus, gabellis, datijs, collectis &c. eodemque contextu sub protectione Beati Petri, & Sedis Apostolicæ recipiuntur, & liberantur
3 ab omni † superioritate, & potestate quorumcũque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Prælatorum, necnon quorumcunque temporalium dominorum quauis potestate etiam Imperiali, Regali, Ducali fulgentium, vt latè in dictis priuilegijs, præsertim Pij Quarti, cuius copia data fuit in summario num. 3. & dictorum priuilegiorum verba latissimè põderantur *per Decian. resp. 51. num. 13. & seqq. lib. 3. & in dictis decisionibus Leodien. coram bo. me. Ortembergo, & Buratto.*

4 Et quidem cum dicta priuilegia sint concepta † verbis generalibus & vniuersalibus, & præsertim verbo *quæcumque, quorumcunque,* & similibus, debent latissimè interpretari, adeout dicantur comprehendere
5 † etiam ea, quæ aliàs non comprehenderentur *Dec. cons. 199. nu. 2. & 3. Rot. decis. 368. nu. 5. & decis. 791. num. 10. par. 1. diuer. cum aliis per Ronded. cons. 86. nn.*
6 *15. & seqq. lib. 2.* & ideò comprehendunt † etiam casum necessitatis, seu publicæ vtilitatis *Alex. in l. si ex*

dit, legitimam non ità esse debitam parentibus in bonis filij, sicut è conuerso in bonis parentum ex voto parentum, ideſt ex naturali eorum stimulo, & inclina-
51 tione, quod dubio procul est verum, quia etiam † in necessarijs pater filio suo potius, quam patri suo subueniret, ità prona est natura ad obliuiscendum rece-
52 pti officij, hæc autem naturalis † inclinatio, quæ quandoque à ratione euiat non facit ius naturale, & ideò non est attendenda, sed solum attendi debet ratio naturalis, quę si non plus, æqualiter sine dubio versatur erga filios, & parentes quoad legitimam sumptā pro necessarijs alimentis, circumscripto autem parentum voto, probat *text.* ille legitimam deberi parentibus, sicut & filijs, illa enim verba ibi *ratio miserationis* idē important, quod ratio naturalis; atq; ideo idē quod
53 ius naturale: tandem auctoritas † Diui Pauli, quod filij non tenentur thesaurizare parētibus intelligi debet præter necessaria alimenta.

Cum itaque, vt dictum est legitima omni modo cōsiderata, non minus debeatur parentibus, quā filijs, & fit inter eos quoad illam vna, eademque ratio con-
54 sequenter † ex identitate rationis mater in casu nostro non teneatur in legitimam fructus imputare, sicut nec filij illā imputant ex *d.d. scimus*, vt in simili arguit *Decian. respons. 79. nu. 13. vol. 2.* sed præterea probatur
55 † etiam iuribus, & rationibus vrgētissimis. Primò expendi potest *text. optimus in auth. de trien. & semiss. §. consideremus in vers. nam si hoc, Collat. 3.* vbi corrigitur
56 ius † antiquum, quod plus deferebat filijs masculis, quam fœminis, & assignatur causa correctionis ibi *sicut enim natura nihil circa hoc arte ratiocinatur, ita nec nos alteram in masculis, & alteram in fœminis secundum hoc ponimus legem, &c: & in l. maximum vitium C. de*
57 *lib. præter* dicitur, vitium † maximum facere differentiam, vbi natura illam nō facit, ergo inter vtramque legitimam, quæ nec iure ciuili, nec naturali differunt non est faciendа differentia quoad imputationem.

Secundò ad hoc ipsum ex eadem ratione, & magis in specie expendi etiam potest *Text. elegans in auth. vt cum de appell. cognosc. §. hac autem dispositum*, vbi postquam dictum fuit, quod filijs, atque parentibus, quib. minus legitima relinquitur datur pariter actio ad supplementum, Imperator proponendo eis vti speculum mutuam obligationem naturalem, eos admonet, vt se æqualiter quoad legitimam in vltimis elogijs haberent, quia vt inquit, *considerare debent parentes, quod ipsi filij fuerunt, & eadem à suis parentibus speraverunt: at similiter, qui nunc filij sunt debent studere parentum animos sanare, quia & ipsi parentes fieri desiderant, & a suis filijs optant honorari*: ergo ex identitate eiusdem rationis naturalis meritò credendum est, q
58 idem Imperator in † dicta *l. scimus §. repletionem* noluit parentibus imputari fructus, qui filijs per dicta *l. non imputantur*, perinde ac si hoc fuisset in eadem lege expressè cautum ad *l. illud ff. ad leg. Aquil. qui text. in dicto §. hac autem*, eo magis vrget, quod Imperator in eo, dicit repletionem legitimæ parentum esse faciendam secundum alias eiusdem Imperatoris leges, sed sic est, quòd repletio non fit nisi per *l. omni modo*,
59 *& l. scimus C. de inoffic. testam.* ergo patet, † quòd per d. authent. voluit extendere dictas leges ad ascendentes, vt etiam animaduertit *Accurs. in glos.* ibi *verb. leges*.

Tertiò, quia ex eadem identitatis ratione legitima ascendentium est aucta sicut legitima descendentium, vt fuit dictum supra. Rursus in ea non potest
60 apponi † grauamen, sed tollitur ipso iure, sicut in legitima descendentium *l. quoniam in prioribus C. de in-*
61 *offic. testam. Rot. dicta decis. 668. nu. 3.* Præterea si † minus legitima relictum sit, parentes agunt ad supple-
62 mentum, & non de inofficioso, sicut & † descendentes *glos. in d.l. omnimodo verb. cum alijs personis, & authent. vt cum de appell. cognosc. d. § hac autem Guido ap. dicta quæst. 478. & Rota dicta decis. 668.* vbi etiam q
63 legitimæ supplementum debitum † ascendentibus transmittitur ad quoscunque hæredes etiam extraneos, quamuis non declarauerint illud velle sicut trāsmittitur supplementum debitum descendentibus, &
64 relinqui etiam eis † debet legitima titulo institutionis, prout descendentibus *Clar. in § testamentum quæst. 38. num. 8. Thesaur. decis. 58. nu. 1. & Peregr. d. art. 39.*
65 *nu. 48.* & demum sicut legitima † debetur descendentibus cum fructibus legitimæ à die mortis, ita & ascēdentibus *Decian. dicto cons. 79. numer. 13. cum sequentibus*.

66 Quartò, quia secundùm † ius digestorum legitimæ ascendentium, & descendentium erant æquiparatæ circa fructuum imputationem, quia fructus in vtramque legitimam imputabantur dicta *l. Papinianus §. vnde si ff. de inoff. test. Propterea d. l. scimus* postea supernata, quæ disponit, vt repletio fiat ex substantia patris non ex fructibus habet etiam locum in
67 legitima ascendentium, quia vbi duo † equiparantur à iure antiquo, & postmodum ius nouum disponit aliquid circa vnum, illud intelligitur disponere in alio *vulg. text. in l. si quis seruo C. de furt. Bart. in l. Marcellus in princ. nu. 6. ff. ad Trebellian.* hæc enim est na-
68 tura † correlatiuorum, vt vno posito, seu remoto, aliud etiam ponatur, seu remoueatur *Bald. in l. 2. nu. 3. C. si aduers. transact.* præsertim quando, vt hic, militat
69 † eadem ratio, vt in puncto, & in fortioribus terminis *Hier. Laur. vbi supra nu. 75. cum sequentibus*.

Quinto ideo per *Text. in d.l. scimus §. repletionē* fructus non imputantur in legitimam filiorum, quia † re-
70 pletio debet fieri ex ipsa substantia patris, idest ex bonis repertis in hæreditate, & ratio assignatur in principio *d.l.* nimirum, quia sicut filijs debetur legitima pure, & ipso iure à morte Testatoris, ita etiam repletio fit pure, & ipso iure, ex qua ratione infert postea Im-
perator ad repletionem ex sola substantia, & non ex fructibus, vt patet ex verbis *Text.* quæ sequuntur ibi
71 *sancimus itaque, &c.* ergo cum etiam legitima † ascendentium debeatur ex substantia defuncti *§. discretis, vers. si verò filios non habuerit in authent. quib. mod. natur. effi. sui, & in auth. de trien. & semiss. §. 1.* ibi, *sed etiam partem substantiæ*, iuncto *vers. hæc obseruando*, qui versiculus loquitur de legitima ascendentium, vt ibi notat *glos. in verb. hoc, & in authent. de hared. & falcid. §.*
72 primum itaque propterea, sicut fructus † non imputantur in legitimam filiorum, quia non sunt de substātia Testatoris, ex quo scilicet non fuerunt in eius bonis tempore mortis *l. in fideicommissarium ff. ad Trebellian. Bart. in dicta l. scimus nu. 2. & dixit Rotam dicta Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ 11. Maij 1616. coram Reuerendissimo Patriarcha Hierosolymitano*, nec etiam imputantur in legitimam parentum.

73 Tandem quia stante, quod parentibus † debetur legitima pure, & ipso iure à die mortis, & fit etiā repletio

pletio purè, prout ex supradictis apparet non esse dubitandum, & in puncto decidit *Rota in prædicta decis. 668.* necessarium etiam videtur, vt fructus non possint in legitimam eorum imputari, quia debitum
74 † exactum non admittit compensationem *Cyn. in dicta l. scimus nu. 2. vers. postea, Salicet. ibidem in princ. Peregrin. de fideicommiss. dicto art. 49. num. 49. Mangil. de imputat. quæst. 11. nu. 10. & sequentibus, Fusar. & Modern. Forolivien. vbi supra.*

Nec obstant argumenta supra in contrarium adducta pro communi opinione, quia ad primum desum
75 ptum ex dicta † *l. Papinianus §. vnde si parens* patet clara responsio ex supradictis. Ad secundum de differentia, quæ versatur inter patres, & filios quoad imputationem fructuũ in Trebellianica sufficit dicere, quòd hic non versamur in dicta imputatione, sed in illa, quæ fit in legitimam, cuius eadem est ratio inter parentes, & filios, & in omnem casum satis est, vt à iure pa
76 tres, † & filij quoad legitimam sint expressè exequati in dicto §. *hæc autem in authent. vt eum de appell. cognosc.* non autem quoad Trebellianicam.

Ad vltimum, quo dicebatur matrem institutam, vita sua durante tantum, esse vsufructuariam, vsumfructum † autem in legitimam imputari ex dicta *decis. Seraphin.* 1365. Domini habuerunt pro indubitato,
77 quòd non intret dicta decisio, quia mater durante vita sua non fuit vsufructuaria, sed proprietaria, tum quia regula est, vt dum non exprimitur censeatur relicta proprietas, † non vsusfructus *l. si alij, & l. filios*
78 *hæredes ff. de vsufruct. legat. & benè Soccin. consil. 10. num. 11. vers. 1. quia ex verbis. vol. 1. Ruin. consil. 25. nu. 9. vol. 2. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 2 num. 5.* tum etiam quia alioquin fideicommissum post mortem hæredis relictum non esset conditionale, quia statim à die mortis Testatoris ad fideicommissarium spectaret proprietas, quod non est dicendum.

Et ita, vtraque parte informãte, fuit decisum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Meliten. Collectarum. Veneris 7. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Tractatur de exemptione Religionis Hierosolymitanæ, & eius bonorum, ac personarum, à quibuscũque contributionibus exactionibus, collectis, &c. cum immediatè sub iurisdictione sedis Apostolicæ subiaceant, ita vt quiuis alius præter vnum Summum Pontificem super illis collectas imponere nõ possit.

SVMMARIVM.

1 *Religio Hierosolimitana, & Magnus Prior Alemaniæ, nec non Commendatores, & bona d. Religionis, & Prioratus, non tenentur concurrere cum statu Prælatorum in contributionibus Prouinciæ.*

2 *Religio Hierosolymitana, & eius bona, & personæ, sunt specialiter exempta à quibuscunque exactionibus, contributionibus, collectis, datijs, &c.*

3 *Religio Hierosolymitana, eius bona, & personæ sunt recepta sub protectione B. Petri, & Sedis Apostolicæ, & exempta sunt ab omni superioritate tam Ecclesiastica, quam temporali.*

4 *Priuilegia, quando sunt concepta verbis generalibus, & vniuersalibus, debent latissimè interpretari.*

5 *Priuilegia, quando concipiuntur verbis vniuersalibus, comprehendunt etiam ea, quæ alias non comprehenderentur.*

6 *Et ideo comprehendunt casum necessitatis, seu publicæ vtilitatis.*

7 *Religio Hierosolymitana est immediatè subiecta Sedi Apostolicæ.*

8 *Collectas imponere est actus iurisdictionis.*

9 *Iurisdictionis actus in nõ subditos exerceri non possunt.*

10 *Superior non potest præiudicare priuilegijs Religionis.*

DECISIO LXIII.

FVit hodie dubitatum, An religio Hierosolymitana, & Magnus Prior Alemaniæ, necnon Com-
1 mendatores, † & bona dictæ Religionis, & Prioratus teneantur concurrere cum statu prælatorum in contributionibus Prouinciæ, seù Prouinciarum Alsatiæ, & Brisgouiæ, & Domini absque aliqua difficultate negatiuè responderunt, quia huiusmodi casus fuit alias maturè discussus & decisus *in Leodien. collectarum 19. Martij 1604. coram bo. me. Ortembergo, quæ est decisio 72. part. 1. in recent. confirmata 19. Aprilis 1619. coram bo. me. Buratto,* vbi similiter clerus secundarius Leodien. prætendebat commendatorem Sancti Ioannis Leodien. teneri ad collectas, & fuit ad fauorem Commendatoris resolutum, quòd non teneretur, & fundamenta dictarum decisionum, quæ etiam hodie Dominis placuerunt, fuerunt amplissima priuilegia per summos Pontifices concessa Religioni
2 Hierosolymitanæ, per † quæ Religio, & eius bona, & personæ sunt specialiter exempta à quibuscunque exactionibus, contributionibus, gabellis, datijs, collectis &c. eodemque contextu sub protectione Beati Petri, & Sedis Apostolicæ recipiuntur, & liberantur
3 ab omni † superioritate, & potestate quorumcũque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Prælatorum, necnon quorumcunque temporalium dominorum quauis potestate etiam Imperiali, Regali, Ducali fulgentium, vt latè in dictis priuilegijs, præsertim Pij Quarti, cuius copia data fuit in summario num. 3. & dictorum priuilegiorum verba latissimè põderantur *per Decian. resp. 51. num. 13. & seqq. lib. 3. & in dictis decisionibus Leodien. coram bo. me. Ortembergo, & Buratto.*

4 Et quidem cum dicta priuilegia sint concepta † verbis generalibus & vniuersalibus, & præsertim verbõ *quæcumque, quorumcunque,* & similibus, debent latissimè interpretari, adeout dicantur comprehendere
5 † etiam ea, quæ aliàs non comprehenderentur *Dec. cons. 199. nu. 2. & 3. Rot. decis. 368. nu. 5. & decis. 791. num. 10. par. 1. diuer. cum aliis per Honded. cons. 86. nn.*
6 *15. & seqq. lib. 2.* & ideò comprehendunt † etiam casum necessitatis, seù publicæ vtilitatis *Alex. in l. si ex*

dit, legitimam non ità esse debitam parentibus in bonis filij, sicut è conuerso in bonis parentum ex voto parẽtum, ideſt ex naturali eorum ſtimulo, & inclina-
51 tione, quod dubio procul eſt verum, quia etiam † in neceſſarijs pater filio ſuo potius, quam patri ſuo ſubueniret, ità prona eſt natura ad obliuiſcendum rece-
52 pti officij, hæc autem naturalis † inclinatio, quæ quandoque à ratione euiat non facit ius naturale, & ideò non eſt attendenda, ſed ſolum attendi debet ratio naturalis, quę ſi non plus, æqualiter ſine dubio verſatur erga filios, & parentes quoad legitimam ſumptã pro neceſſarijs alimentis, circumſcripto autem parentum voto, probat *text.* ille legitimam deberi parentibus, ſicut & filijs, illa enim verba ibi *ratio miſerationis* idẽ important, quod ratio naturalis; atq; ideo idẽ quod
53 ius naturale: tandem auctoritas † Diui Pauli, quod filij non tenentur theſaurizare parẽtibus intelligi debet præter neceſſaria alimenta.

Cum itaque, vt dictum eſt legitima omni modo cõſiderata, non minus debeatur parentibus, quã filijs, & ſit inter eos quoad illam vna, eademque ratio con-
54 ſequenter † ex identitate rationis mater in caſu noſtro non teneatur in legitimam fructus imputare, ſicut nec filij illã imputant ex *d. ſcimus*, vt in ſimili arguit *Decian. reſponſ. 79. nu. 13. vol. 2.* ſed præterea probatur
55 † etiam iuribus, & rationibus vrgẽtiſſimis. Primò expendi poteſt *text. optimus in auth. de trien. & ſemiſſ. §. conſideremus in verſ. non ſi hoc, Collat. 3.* vbi corrigitur
56 ius † antiquum, quod plus deferebat filijs maſculis, quam fœminis, & aſſignatur cauſa correctionis ibi *ſicut enim natura nihil circa hoc arte ratiocinatur, ita nec nos alteram in maſculis, & alteram in fœminis ſecundum hoc ponimus legem, &c.* & *in l. maximum vitium C. de*
57 *lib. præter.* dicitur, vitium † maximum facere differentiam, vbi natura illam nõ facit, ergo inter vtramque legitimam, quæ nec iure ciuili, nec naturali differunt non eſt facienda differentia quoad imputationem.

Secundò ad hoc ipſum ex eadem ratione, & magis in ſpecie expendi etiam poteſt *Text. elegans in auth. vt cum de appell. cognoſc. §. hac autem diſpoſuimus*, vbi poſtquam dictum fuit, quod filijs, atque parentibus, quib. minus legitima relinquitur datur pariter actio ad ſupplementum. Imperator proponendo eis vti ſpeculum mutuam obligationem naturalem, eos admonet, vt ſi æqualiter quoad legitimam in vltimis elogijs honorent, quia vt inquit, *conſiderare debent parentes, quod ipſi filij fuerunt, & eadem à ſuis parentibus ſperauerunt, et ſimiliter, qui nunc filij ſunt debent ſtudere parentum animos ſanare, quia & ipſi parentes fieri deſiderant, & a ſuis filijs optant honorari*: ergo ex identitate eiuſdem rationis naturalis meritò credendum eſt, q
58 idem Imperator in † dicta *l. ſcimus §. repletionem* noluit parentibus imputari fructus, qui filijs per dicta *l. non imputantur*, perinde ac ſi hoc fuiſſet in eadem lege expreſsè cautum ad *l. illud ff. ad leg. Aquil. qui text. in dicto §. hac autem*, eo magis vrget, quod Imperator in eo, dicit repletionem legitimæ parentum eſſe faciendam ſecundum alias eiuſdem Imperatoris leges, ſed ſic eſt, quòd repletio non fit niſi per *l. omni modo*,
59 *& l. ſcimus C. de inoffic. teſtam.* ergo patet, † quòd per d. authent. voluit extendere dictas leges ad aſcendentes, vt etiam animaduertit *Accurſ. in gloſ.* ibi *verb. leges*.

Tertiò, quia ex eadem identitatis ratione legitima aſcendentium eſt aucta ſicut legitima deſcendentium, vt fuit dictum ſupra. Rurſus in ea non poteſt
60 apponi † grauamen, ſed tollitur ipſo iure, ſicut in legitima deſcendentium *l. quoniam in prioribus C. de in-*
61 *offic. teſtam. Rot. dicta deciſ. 668. nu. 3.* Præterea ſi † minus legitima relictum ſit, parentes agunt ad ſuppleme-
62 mentum, & non de inofficioſo, ſicut & † deſcendentes *gloſ. in d. l. omnimodo verb. cum aliis perſonis, & authent. vt cum de appell. cognoſc. d. §. hæc autem Guido ap. dicta quæſt. 478. & Rota dicta deciſ. 668.* vbi etiam q
63 legitimæ ſupplementum debitum † aſcendentibus tranſmittitur ad quoſcunque hæredes etiam extraneos, quamuis non declarauerint illud velle ſicut trãſmittitur ſupplementum debitum deſcendentibus, &
64 relinqui etiam eis † debet legitima titulo inſtitutionis, prout deſcendentibus *Clar. in §. teſtamentum quæſt. 38. num. 8. Theſaur. deciſ. 58. nu. 1. & Peregr. d. art. 39.*
65 *nu. 48.* & demum ſicut legitima † debetur deſcendentibus cum fructibus legitimæ à die mortis, ita & aſcẽdentibus *Decian. dicto conſ. 79. numer. 13. cum ſequentibus*.

66 Quartò, quia ſecundùm † ius digeſtorum legitimæ aſcendentium, & deſcendentium erant æquiparatæ circa fructuum imputationem, quia fructus in vtramque legitimam imputabantur dicta *l. Papinianus §. vnde ſi ff. de inoff. teſt. Propterea d. l. ſcimus*, poſtea ſuperuenta, quæ diſponit, vt repletio fiat ex ſubſtantia patris non ex fructibus habet etiam locum in
67 legitima aſcendentium, quia vbi duo † æquiparantur à iure antiquo, & poſtmodum ius nouum diſponit aliquid circa vnum, illud intelligitur diſponere in alio *vulg. text. in l. ſi quis ſeruo C. de furt. Bart. in l. Marcellus in princ. nu. 6. ff. ad Trebellian.* hæc enim eſt na-
68 tura † correlatiuorum, vt vno poſito, ſeu remoto, aliud etiam ponatur, ſeu remoueatur *Bald. in l. 2. nu. 3. C. ſi aduerſ. tranſact.* præſertim quando, vt hic, militat
69 † eadem ratio, vt in puncto, & in fortioribus terminis *Hier. Laur. vbi ſupra nu. 75. cum ſequentibus*.

Quinto ideo per *Text. in d. l. ſcimus §. repletionẽ* fructus non imputantur in legitimam filiorum, quia †
70 repletio debet fieri ex ipſa ſubſtantia patris, ideſt ex bonis repertis in hæreditate, & ratio aſſignatur in principio *d. l.* nimirum, quia ſicut filijs debetur legitima purè, & ipſo iure à morte Teſtatoris, ità etiam repletio fit purè, & ipſo iure, ex qua ratione infert poſtea Imperator ad repletionem ex ſola ſubſtantia, & non ex
71 fructibus, vt patet ex verbis *Text.* quæ ſequuntur ibi *ſancimus itaque, &c.* ergo cum etiam legitima † aſcendentium debeatur ex ſubſtantia defuncti §. *diſcretis, verſic. ſi verò filios non habuerit in authent. quib. mod. natur. eff. ſui, & in auth. de trien. & ſemiſs. §. 1.* ibi, *ſed etiam partem ſubſtantiæ*, iuncto *verſ. hæc obſeruando*, qui verſiculus loquitur de legitima aſcendentium, vt ibi notat *gloſ. in verb. hoc, & in authent. de hæred. & falcid. §.*
72 primum itaque propterea, ſicut fructus † non imputantur in legitimam filiorum, quia non ſunt de ſubſtãtia Teſtatoris, ex quo ſcilicet non fuerunt in eius bonis tempore mortis *l. in fideicommiſſariam ff. ad Trebellian. Bart. in dicta l. ſcimus nu. 2. & dixit Rotam dicta Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimæ 11. Maij 1616. coram Reuerendiſſimo Patriarcha Hieroſolymitano*, nec etiam imputantur in legitimam parentum.

73 Tandem quia ſtante, quod parentibus † debetur legitima purè, & ipſo iure à die mortis, & ſit etiã repletio

pletio purè, prout ex supradictis apparet non esse dubitandum, & in puncto decidit *Rota in prædicta decis. 668.* necessarium etiam videtur, vt fructus non possint in legitimam eorum imputari, quia debitum
74 † exactum non admittit compensationem *Cyn. in dicta l. scimus nu. 2. vers. postea, Salicet. ibidem in princ. Pelegrin. de fideicommiss. dicto art. 49. num. 49. Mangil. de imputat. quæst. 11. nu. 10. & sequentibus, Fusar. & Modern. Forolivien. vbi supra.*

Nec obstant argumenta supra in contrarium adducta pro communi opinione, quia ad primum desum
75 ptum ex dicta † *l. Papinianus §. vnde si parens* patet clara responsio ex supradictis. Ad secundum de differentia, quæ versatur inter patres, & filios quoad imputationem fructuũ in Trebellianica sufficit dicere, quòd hic non versamur in dicta imputatione, sed in illa, quæ fit in legitimam, cuius eadem est ratio inter parentes, & filios, & in omnem casum fatetur, vt à iure pa
76 tres, † & filij quoad legitimam sint expressè exequati in dicto §. *hæc autem in authent. vt cum de appell. cognoſc.* non autem quoad Trebellianicam.

Ad vltimum, quo dicebatur matrem instituentem, vita sua durante tantum, esse vsufructuariam, vsumfructum † autem in legitimam imputari ex dicta *decis.*
77 *Seraphin. 1365.* Domini habuerunt pro indubitato, quòd non intret dicta decisio, quia mater durante vita sua non fuit vsufructuaria, sed proprietaria, tum quia regula est, vt dum non exprimitur censeatur re-
78 licta proprietas, † non vsusfructus *l. si alij, & l. filios hæredes ff. de vsufruct. legat. & benè Soccin. consil. 10. num. 11. vers. 1. quia ex verbis. vol. 1. Ruin. consil. 25. nu. 9. vol. 2. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 2. num. 5.* tum etiam quia alioquin fideicommissum post mortem hæredis relictum non esset conditionale, quia statim à die mortis Testatoris ad fideicommissarium spectaret proprietas, quod non est dicendum.

Et ità, vtraque parte informãte, fuit decisum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VBALDO.

Meliten. Collectarum. Veneris 7. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Tractatur de exemptione Religionis Hierosolymitanæ, & eius bonorum, ac personarum, à quibuscũque contributionibus exactionibus, collectis, &c. cum immediatè sub iurisdictione sedis Apostolicæ subiaceant, ita vt quiuis alius præter vnum Summum Pontificem super illis collectas imponere nõ possit.

SVMMARIVM.

1 *Religio Hierosolimitana, & Magnus Prior Alemaniæ, nec non Commendatores, & bona d. Religionis, & Prioratus, non tenentur concurrere cum statu Prælatorum in contributionibus Prouinciæ.*

2 *Religio Hierosolymitana, & eius bona, & personæ, sunt specialiter exemptæ à quibuscunque exactionibus, contributionibus, collectis, datijs, &c.*

3 *Religio Hierosolymitana, eius bona, & personæ sunt recepta sub protectione B. Petri, & Sedis Apostolicæ, & exempta sunt ab omni superioritate tam Ecclesiastica, quam temporali.*

4 *Priuilegia, quando sunt concepta verbis generalibus, & vniuersalibus, debent latissimè interpretari.*

5 *Priuilegia, quando concipiuntur verbis vniuersalibus, comprehendunt etiam ea, quæ alias non comprehenderentur.* 8

6 *Et ideo comprehendunt casum necessitatis, seu publicæ vtilitatis.* 2

7 *Religio Hierosolymitana est immediatè subiecta Sedi Apostolicæ.*

8 *Collectas imponere est actus iurisdictionis.*

9 *Iurisdictionis actus in nõ subditos exerceri non possunt.*

10 *Superior non potest præiudicare priuilegijs Religionis.*

DECISIO LXIII.

FVit hodie dubitatum, An religio Hierosolymitana, & Magnus Prior Alemaniæ, necnon Com-
1 mendatores, † & bona dictæ Religionis, & Prioratus teneantur concurrere cum statu prælatorum in contributionibus Prouinciæ, seù Prouinciarum Alsatiæ, & Brisgouiæ, & Domini absque aliqua difficultate negatiuè responderunt, quia huiusmodi casus fuit alias maturè discussus & decisus *in Leodien. collectarum 19. Martij 1604. coram bo. me. Ortembergo, quæ est decisio 72. part. 1. in recent. confirmata 19. Aprilis 1619. coram bo. me. Buratto,* vbi similiter clerus secundarius Leodien. prætendebat commendatorem Sancti Ioannis Leodien. teneri ad collectas, & fuit ad fauorem Commendatoris resolutum, quòd non teneretur, & fundamenta dictarum decisionum, quæ etiam hodie Dominis placuerunt, fuerunt ampliſſima priuilegia per summos Pontifices concessa Religioni
2 Hierosolymitanæ, per † quæ Religio, & eius bona, & personæ sunt specialiter exempta à quibuscunque exactionibus, contributionibus, gabellis, datijs, collectis &c. eodemque contextu sub protectione Beati Petri, & Sedis Apostolicæ recipiuntur, & liberantur
3 ab omni † superioritate, & potestate quorumcũque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Prælatorum, necnon quorumcunque temporalium dominorum quauis potestate etiam Imperiali, Regali, Ducali fulgentium, vt latè in dictis priuilegijs, præsertim Pij Quarti, cuius copia data fuit in summario num. 3. & dictorum priuilegiorum verba latissimè põderantur *per Decian. resp. 51. num. 13. & seqq. lib. 3. & in dictis decisionibus Leodien. coram bo. me. Ortemberg⁹, & Buratto.*

4 Et quidem cum dicta priuilegia sint concepta † verbis generalibus & vniuersalibus, & præsertim verbo *quæcumque, quorumcunque,* & similibus, debent latissimè interpretari, adeout dicantur comprehendere
5 † etiam ea, quæ alias non comprehenderentur *Dec. cons. 199. nu. 2. & 3. Rot. decis. 368. nu. 5. & decis. 791. num. 10. par. 1. diuer. cum alijs per Honded. cons. 86. nu.*
6 *15. & seqq. lib. 2.* & ideò comprehendunt † etiam casum necessitatis, seù publicæ vtilitatis *Alex. in l. siex*

taro sub nu. 6. ff. de leg. 1. & cons. 30. nu. 14. lib. 5. & in puncto Decian. d. cons. 51. nu. 22. vol. 2. & benè deducitur in dictis decisionibus coram Ortembergo, & Buratto, quibus nihil addi posse videtur. Cum igitur Re
7 ligio † Hierosolimitana, illiusque bona, & personæ sint immediatè sub iurisdictione sedis Apostolicæ cū exemptione ab aliorum quòruncunque iurisdictione, vt supra, non potuit quiuis alius præter vnū summum Pontificem super illis collectas imponere, quia
8 huiusmodi † impositio est actus iurisdictionis *Alex. consil. 78 nu. 8. in fin. lib. 6. Soccin. consil. 129. num. 1. circa med. lib. 1. Surd. cons. 262. num. 27. in fin. & 28.* qui
9 propterea exerceri † non potest in non subditum, *Bart. in l. vnica nu. 25. C. de mulier. li. 10. Natt. cons. 169. num. 7. & seq. cum alijs per Surd. cons. 525. nu. 13.* & latè deducitur in supradicta decisione coram Ortembergo.

Non obstat si aliquando fuerunt collectæ ab aliquo ex prædecessoribus Magni Prioris solutæ, quia
10 isti non potuerunt † præiudicare priuilegijs Religionis, illiusque bona prætensis futuris contributionibus subijcere, *vt per Felin. in cap. cum accessissent num. 8. de constit. Natt. cons. 160. nu. 46. vol. 1.*

Et ita decisum &c.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum. Veneris 7. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Decimarum perceptio de Iure communi spectat ad Rectorem. Et an, & quando Episcopus possit agere pro omnibus decimis.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet intentionem fundatam, super quarta decimarum.*
2 *Parochiani incolæ tenẽtur respondere de decimis suis Rectoribus, & non Episcopo.*
3 *Decimarum collectio de iure communi spectat ad Rectorem.*
4 *C. quantam, & c. dudum de decim. intellectus.*
5 *Dispositio vna, aliam non destruit.*
6 *Episcopus potest nomine Ecclesiæ Parochialis, agere pro omnibus decimis, cum teneatur illas conseruare.*
7 *Ordinarij habent intentionem fundatam, quoad petitionem nomine suarum Ecclesiarum Parochialium.*
8 *Episcopi habent in decimatorijs prædijs ius reale, & coæquale cum Rectoribus.*
9 *Decimarum coæqualitas, quam habent Episcopi cum rectoribus, non potest tolli per negligentiam, aut malitiam Rectorum.*
10 *Actio simultanea admittitur, quando Episcopus, vel Rector agunt pro decimis.*
11 *Episcopus potest fundare intentionem suam contra Laicos, & alios quoscunque pro decimis prædialibus.*
12 *Decimæ, quod debeant percipi a Rectoribus, & ab ipsis Episcopi exigant quartam, non est tuta opinio.*
13 *Decimarum perceptio, licet de iure communi pertineat ad Ecclesiam Parochialem, non per hoc Episcopi excludũtur.*
14 *Episcopus, quando non prohibeatur pro sua canonica portione agere.*
15 *Laici licet consuetudine non possint se eximere a solutione decimorum possunt tamen eas coarctare.*
16 *Locatio nihil plus tribuit, quam fuit in ea conuentum.*
17 *Scripturæ magis, quam testibus credendum est.*

DECISIO LXIV.

AGente Domino Episcopo pro decimis mensæ Episcopali debitis pro sua quota ex territorio oppidi de Camero Nouarien. diœcesis, colligendis, nomine Communitatis, & hominũ eiusdem loci excipiebatur de non iure Episcopi respectu quartæ decimarum, & quatenus de eo constaret, semper obstare præscriptionem respectu quotæ, nempe librarum 70. quæ solutæ fuerunt in eadem, & vniformi quantitate per annos 80. & vltra Episcopis scientibus, & recipientibus, & cum suscepta esset disputatio super præscriptione, & sæpius examinata hæc quæstio, nempe 10. Iunij 1626. & 14. Decembris eiusdem anni tunc præcipiendo, vt informaretur strictè, an Episcopus habeat fundatam intentionem contra parochianos in casu de quo agitur, hodie eadem causa reproposita visum fuit Dominis non obstare præscriptionem.

Quia vera est conclusio, quod Episcopus fundat
1 † intentionem suam super quarta decimarum, & de iure debita *c. quoniam* ibi *sua parte retenta c. dudum* ibi *intentione tua de iure communi fundata de Decim. c. vnio 10. quæst. 3. conquerente de offic. ordin. c. finali. de success. ab intest. Host. Abb. Card. Butr. Io. Andr. & Auch. in c. de quarta de præscript. ac demum idem Hostien. Ioan. Andr. & Abb. in d. c. cum contingat de Decim.* quorum auctoritate *Rota decis. 31. num. 5. par. 2. diuers.* firmauit hanc opinionem esse communem, & *Rebuff.* eandem tenuit *de Decim. q. 7. nu. 11. Rot. decis. 402. num. 1. par. 2. recent. Gonzal. ad reg. 8. gloss. 6. nu. 87. & 88.*

Neque obstat, quòd opinio prædicta bene procedat contra Rectorem, à quo Episcopus exigere debet suam canonicam portionem, non autem contra pa-
2 rochianos † incolas, qui tenentur respondere de decimis suo Rectori, & non Episcopo *cap. cum contingat de Decim.* ibi *quòd cum perceptio decimarum* ad parochiales Ecclesias de iure communi pertineat, *& c. cũ in tua eodem tit.* ibi *alioquin parochialibus exoluantur*, ad quas de iure communi † spectat perceptio deci-
3 marum *Castr. consil. 38. per totum p. 1. Seraph. decis. 1449. nu. 5. decis. 519. nu. 2. coram pp. Greg. XV.* vbi agitur de decimis Ecclesiæ Nouarien.

Quia Hostien. sentiens hanc contrarietatem illam conciliat *in d. c. cum contingat n. 1. vers. vnde*; nam ve-
4 rum est, † quòd *c. quoniam, & c. dudum* dicunt Episcopum fundare suam intentionem in portione canonica, *& in c. cum contingat, & c. cum in tua de iure communi* decimas spectare ad Ecclesias parochiales, sed inquit ille Episcopus fundat quoad canonicam, parrochialis verò Ecclesia quoad alia, & ita vna disposi-
5 tio † aliam non destruit, se benè inter se conueniunt, & *Ioan. Andr. in d. cap. cum contingat n. 4.* sequitur hãc distinctionem; propterea aut Rector non est in causa, aut negligit exigere decimas, & Episcopus pro sua por-

portione canonica potest agere iure proprio; aut
6 vult agere pro omnibus decimis, & etiã † potest, sed
nomine ecclesiæ parochialis, cui tenetur illas conser-
uare *c. finali de succeſſ. ab inteſt. Hoſt. in d. c. cum contin-
gat nu. 2. & Io. And. in d. c. quoniam. 3.* asserentes
7 Ordinarios † habere etiam fundatam intentionem
quoad petitionem nomine suarum Ecclesiarum Pa-
rochialium, quod etiam admisit *Rota in Cariuen decima-
rum 13. Martij 1587. coram Orano*, & per hanc di
stinctionem conueniunt decisiones *coram bo: me. Card.
Pamphilio, & bo: me. Iustin. Conuben. decimarum
dell' Infantado*, quæ inferuntur *in decis. 442. 485. &
520. p. 1. recen. & postmodum coram bo: mem. Andrea*
8 *18. Decembris 1617.* in quibus fine firmatum † Episco-
pum habere in prædijs decimatorijs ius teale, & coo
quale cum Rectoribus, & esse intense quasi parcio-
narios, & prout tales nuncupantur per *Hostien. in d. c.
quoniam nu. 2. & Io. And. nu. 3. de Decim.* quæ realitas,
9 & coæqualitas tolli non potest † per negligentiam,
aut malitiam Rectorum non comparentium, cum sit
fundata in proprio iure immediato, non autem me-
diato ex persona rectorum; similiter fundem Rector
est in causa, & Episcopus simul agentes contra laicos
parochianos, minor esset difficultas, quia vterq. agit
10 ex iure suo, & admittitur † ista simultanea actio in
*Cerulen. decimarum 22. Aprilis 1602. coram bo: me. Pe-
via*, ac demum quando Rector neque est in causa, aut
negligit, sed esse, aut agere, aut negligere non potest:
quia decimæ ad illum non pertinent, qui est casus no
ster, tunc iura non prohibent, quin Episcopus fundet
11 intentionẽ † suam contra laicos, & alios quoscunque
pro decimis prædialibus *c. finali de succeſſ. ab inteſt. c.
quoniam, & c. dudum de Decim.* & idem admittitur in
Possauien. decimarum 18. Martij 1591. coram Gipsio, ex
quibus patet consequentiam, quam faciunt *Castr. in
d. cons. 38. & decis. 519. coram P. P. Greg. XIII.* non esse
12 tutam, quod decimæ † debent percipi à Rectoribus,
& ab ipsis Episcopi exigunt quartam, & sic mediatè
non autem immediatè à laicis; quia etsi *c. cum contin
gat, & c. cum in tua* expresse dicant perceptionem de-
cimarum de iure cõmuni pertinere ad Ecclesias paro
13 chiales, non tamen excludunt † Episcopos, quin &
ipsi fundent intentionem quoad eorum canonicã por
tionem iuxta *c. quoniam & c. dudum eodem tit.* attenta
compatibilitate, quam ponit Hostien. vt dicebam in
d. c. cum contingat nu. 1. vers. non obstat de Decim. quod
autem Rector nõ percipiat decimas huius parochia-
lis, sed Capitulum, & Episcopi per tempora benè col
ligitur ex indulto *Pauli 2. & Iulij 2.* & sententijs Ro-
talibus super æstimatione fructuum decimalium ad
euitandam occultationem eorundem per excolentes
prædia, quæ dantur, & de eis fit mentio *in decis. 96. &
104. par. 1. diuers. & in alia Nouarien. decimarum 16. Ia-
nuar. 1604. coram bo: me. Card. Lancel. Iuniore*, et ex in-
strumẽtis locationum datis, ex quibus apparet, quod
capitulum percipit duas ex tribus partibus pro indi
uiso, illasque pro indiuiso locauit communitati pro
saccis annuis 280. & libris 500. Lini; Episcopi verò
per tempora locarunt eorum portionem eisdem ho-
minibus, & cõmunitati pro libris 70. vt patet ex in-
strumentis exhibitis per eandem Communitatem de
annis 1543. 1592. 1601. 1602. & 1608. ac etiam ex
concordia anni 1478. in qua enuntiatur diuisio inter
Capitulum, & mensam Episcopalem; ita vt bene in-
feratur huiusmodi oppidum Cameri fuisse antiqui-
tus sub cura Ecclesiæ cathedralis, & prout testis vlti-
mo loco examinatus deposit, & exinde in erectione
nouæ parochiæ decimas remansisse penes Ecclesiam
14 principalem, quo casu non prohibetur † Episcopus,
pro sua canonica portione agere, vt in supradicta *de-
cis. Possauien. decimarum, & alijs allegatis per Gonzal.
ad reg. 8. glos. 6. nu. 88.* fuit firmatum.

Posito autem fundamento intentionis Episcopi, re
sultat indubitata resolutio quoad non obstantiam
præscriptionis allegatę per homines, & Communita-
tem Cameri, siuè illam accipiamus strictè prout est
præscriptio, siuè lato modo prout est consuetudo, ac
15 demum † non vt eximens communitatem à totali so-
lutione decimarum; sed vt restricta admodum, & quã
titatem soluendi, quæ laicis videtur permissa *Guid. p.
decis. 184. Couarruu. Var. resol. lib. 1. c. 17. nu. 8. vers. c.
6.* cum alijs allegatis per *Monetam de decim. c. 5. q. 1.
num. 87.*

Hæc inquam postrema, de qua verè agit Commu-
nitas, probata non videtur; nam si illa deducatur ex
instrumentis solutionum, firmari non potest consue-
tudo, quia in multis exprimitur causa solutionis, nẽ-
pè pro affictu, & satisfactione fictorum locatorum,
prout legitur in instrumentis anni 1543. 1597. 1599.
1601. 1602. & 1608. cæteræ autem tanquam genera-
les recipiunt eundem sensum; vnde nihil prohibet,
quod finita locatione dominus possit vti iure suo, ex
16 quo locatio † nihil plus tribuat, quam fuerit in ea cõ-
uentum, *Dec. consil. 402. num. 15. Cauet. cons. 171. nu.
14. Rot. decis. 469. nu. 2. par. 2. recent.* & iste titulus lo-
cationis eo magis videtur comprobari ex instrumen-
tis, qui dantur in summario Episcopi num. 2. & 5. in
quibus patet Communitatem conduxisse hanc partẽ
decimæ pro saccis 25. siliginis, & de anno 1530. tan
segisse super tota summa debita, ita vt subsequens so
lutio librarũ 70. ex præambula causa ficti fuerit con-
tinuata, & inducta, si verò hæc eadem cõsuetudo de-
ducatur ex 13. testibus in causa examinatis, & datis
in summario Communitatis; quamuis deponant solu
tionem librarum 70. processisse ex antiqua conuen-
tione facta inter Episcopum, & Communitatem, at-
tamen deponunt de auditu, & ignorant causam solu-
tionis, quæ tamen in instrumentis productis expri-
mitur, quinimo se referunt ad quietãtias exhibitas,
quæ de affictu loquuntur, atque ita vel relatis standũ
17 est, vel scripturæ † magis, quàm testibus credendum
est, *l. census, ff. de prob. c. tertio loco, vbi gloss. in vers. te-
stium circa medium eod. tit. Roman. cons. 319. num. 1. &
Cassan. cons. 16. nu. 1. cum alijs alleg. in Caualliceu. feudi
26. Aprilis 1613. coram me.*

Et ita, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Melcuitana bonorum. Veneris 7. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Vltimæ voluntates, quando commutantur a Papa in
aliam causam, cum conditione, quod omnes ha-
bentes interesse consentiant, tunc enim omnes

sunt

sunt citandi, saltem per edictum, alias talis commutatio non subsistinetur.

SVMMARIVM.

1 *Papa per clausulam, dummodo omnium, non videtur velle se restringere ad certum numerum.*
2 *Testatoris voluntas, si sit commutanda omnes interesse habentes sunt citandi, saltem per edictum, & nu. 9. 11. & 13.*
3 *Arbitrium regulatur a Iure, & solum operatur, vt eius rigor moderetur, suadente equitate.*
4 *Arbitrium non dat facultatem laedendi ius partis.*
5 *Rescripta, & concessiones Principum intelligi debent sine alterius damno, & iniuria.*
6 *Clausula, Constito, facit executorem mixtum.*
7 *Executor, cũ clausula, Constito, nihil potest nisi verificatis narratis, per veras probationes, cum partis citatione. num. 8.*
10 *Citandus, an sit, qui etiam ius certum non habet.*
12 *Citatio per proclama est necessaria contra interesse habentes, quando agitur de eorum praeiudicio.*
14 *Testantium voluntates praecisè sunt seruandæ.*
15 *Testantium voluntates, nisi ex magna causa commutari debent.*
16 *Causa iusta commutandi vltimas voluntates, quæ sit.*
17 *Ad Papam recurritur, si per indirectum voluntates Testatorum impediuntur.*
18 *Clausula, dummodo, natura.*
19 *Arbitrium non in dubijs, non in clarijs intrat.*
20 *Dictio, supradicti, idem importat, ac si precedentia expressè, ac nominatim repetita forent.*
21 *Citatio per edictum non est difficilis.*
22 *Modus quantumuis difficilis de facto saltem, & quatenus licet, est obseruandus, & pro viribus exequendus.*
23 *Sedes Apostolica non solet commutare defunctorum voluntates, nisi ex magna causa, vel quando adest consensus omnium interesse habentium.*

DECISIO. LXV.

Heronyma Chiantar ex honesta, & antiqua familia huius cognominis Insulæ Melitæ in testamento, quo decessit de mense Augusti anni 1618. mãdauit Cofraternitati Charitatis, quam hæredem instituit, vt in Ciuitate Melitæ fundaret vnum Monasterium puellarum Virginum, in quo semper adesse voluit octo moniales ex d. familia gratis, & absque dote recipiendas, eligendas tamen per dictam Confraternitatem ex puellis Casalis Segehen: & in earum defectum ex omnibus puellis aliorum locorum d. insulæ, Ita tamen, quòd puellæ d. familiæ si reperiantur, debeant semper præferri.

Verùm moniales conuertitæ eiusdem Ciuitatis de mense Maij 1621. & sic adhuc non transactis tribus annis à die conditi testamenti narrata testatricis dispositione, & quod eius bona erant adeò debitis obnoxia, vt non sufficerent pro constructione dicti noui Monasterij, & Monialium sustentatione, quodque Superiores erigendi licentiam dare recusabant, obtinuerunt à Sede Apostolica commutari dictam voluntatem, & bona hæreditatis eis applicari inserta tamen in breui hac clausula, *Dummodo puellarum omnium vocatarum praedictarum, & in Monasterio recipiendarum ad hoc accedat assensus, & non aliàs.* Cuius commutationis executio commissa fuit Ordinario Meliten. cũ clausula, *Constito*, qui in executionem dictæ gratiæ requisito solum consensu quattuor puellarum dictæ familiæ, electarum per dictam Confraternitatẽ, quæ etiam iam receptæ fuerant in dicto Monasterio, aliis tamen pluribus puellis eiusdẽ familiæ, quæ extabant, non citatis, bona dictæ hæreditatis prædicto Monasterio applicauit; sed quia se opposuit dicta familia de Chiantar, causa cõmissa in Rota bo. me. Selencien. fuit dubitatum, An obstaret defectus consensus aliarum puellarum dictæ familiæ tunc existentium, & die 10. Ian. 1625. fuit affirmatiuè decisum, & resolutionis ratio fuit, quòd Papa per dictam clausulam,

1 † *dummodo puellarum omnium, &c.* noluit se restringere ad certum earum numerum, sed voluit omnium cõsensum requiri, quia etiam omniũ intererat Testatricis dispositionem non commutari, quæ propterea

2 debuerunt citari † saltem per edictum, *Pia. decis. 91. lib. 3. in nou.*

Veriam Monasterium voluit iterum audiri, sed disputatione adhuc pendente, causa tamen sæpius iam proposita, sub praetextu euitandi difficultates, & dubietates Dominorum, præsertim circa interpretationem, & intellectum dictæ clausulæ, obtinuit mihi rescribi, vt reiecto, & omisso quocumque verborum rigore, sensu, ac mente dictæ commutationis, & applicationis procederem in hac causa arbitrio Rotæ, vtrũ hodie dubitabi, An intret arbitrium itaut fit standum, vel recedendum à decisis, & Domini vnanimi omnium voto responderunt, illud non intrare, sed stãdum in vltimo loco decisis, & moti fuerunt, quia ar-

3 bitrium † regulatur à iure, & solum operatur, vt eius rigor moderetur, suadente æquitate, *Cas. de Graf. decis. 8. num. 2. de re ind. Tarraconen. canonicatus 12. Nouembris 1607. coram bo. me. Scotto, quæ est apud Marches. fol. 343. par. 1.* non tamen dat facultatem †laedẽdi ius partis. *Bart. in extrauag. ad reprimendum in verb. videbitur nu. 10. & in l. ambitiosam nu. 2. ff. de decr. ab ordin. facien. & Rota decis. 652. num. 2. in fin. par. 2. recẽt.*

5 Concessiones enim, † & rescripta Principum debent intelligi sine alterius damno, & iniuria, *l. 2. §. merito, & §. si quis à Principe ff. ne quid in loco publ. Ruin. cons. 175. nu. 6. lib. 1. & late Menoch. de arbitr. lib. 1. quæst. 48. in princ.* Si autem arbitrium in casu nostro ad fauorem Monasterij, & contra dictam familiam interponeretur, esset contra ius, & contra æquitatem: & quod magis est, contra verba clara Papæ, vt ex seqq. singula discurrendo patebit.

In primis est contra ius, quia in literis adest clau-

6 sula, † *Constito*, quæ facit executorem mixtum, *Rotæ decis. 79. num. 1. par. 2. recen.* Itaut exequutor nihil pos-

7 sit, † nisi iustificatis narratis, *Paris. cons. 41. nu. 14. lib. 4. Rolan. consil. 65. nu. 20. cum seqq. li. 3. Put. decis. 275. num. 1. lib. 2.* & per veras probationes, *Felin. in rub. de probat. num. 3. & Bellam. decis. 471.* quæ iustificatio

8 † propterea fieri debet cum partis citatione, *glos. in clem. præsenti de censib. in verb. constituerit, Rota decis. 21. de rescript. in antiq. & late Mart. clauf. 19. nu. 1. part. 1.* Vnde cum dictæ puellæ, quarum, vt patet ad oculum, intererat voluntatem non commutari, non fuerint ci-

9 tatæ, † consequenter esset contra iuris dispositionem, vt eis contradicentibus intraret arbitrium,

Put.

Put. decis. 300. libro 3. in nou. impress.

Neque obstat si dicatur, quod singulæ puellæ dictæ familiæ cum sint incertæ, & † ius certum non habeant, nisi quatenus eligantur a Confraternitate nō debuerunt citari, *glos. in l. de vnoquoque ff. de re iud. Rant. de nullit. ex defect. citat. num. 19.* quia quicquid sit quoad validitatem sententiæ hoc vnum certum est
11 quoad iustitiam, & earum præiudicium † debuisse citari saltim per edictum, *l. si eo tempore, vbi Bart. C. de remiss. pignor. Put. d. decis. 91. Acchill. decis. 3. de re iud. Seraph. decis. 1241.* vbi quod Rota perpetuò obseruauit, † vt saltim fiat citatio per proclama contra interesse putantes, &c. quanto magis quòd puellæ dictæ
12 familiæ Casalis Sigehen in specie vocatæ non possunt dici incertæ, quia poterat facile haberi de illis certa notitia, & ius earum est certum in genere, ex quo Testator iussit, quòd in nouo Monasterio deberent semper esse octo puellæ dicti Casalis ex dicta familia: videdum iuxta literas apostolicas quattuor solùm sunt assumendæ sit aliis saltim in genere præiud.cium certum, & irreparabile, quo fit, vt etiam in genere, † &
13 per edictum debuerint requiri, & citari ex *Bartol. vbi supra, & Soccin. cons. 282. num. 9. lib. 2.*

Deinde quod intraret arbitrium ad fauorem Monasterij Conuertitarum esset contra æquitatem, quia
14 æquitas suadet, vt voluntates † testantium præcisè obseruentur, *auth. de nupt. § disponat*, nihil enim est quod magis hominibus debeatur, quàm vt supremæ voluntatis, postquam iam aliud velle non possint, liber sit stylus, & licitum, quod iterum non reddit arbitrium, vt inquit, *text. in l. 1. C. de sacros. eccles.* vnde
15 æquum non est, vt fiat † commutatio vltimæ voluntatis, nisi ex magna causa, vt statuit *Concil. Trident. sess. 23. cap. 6. de reform. & prius Clem. quia contingit de relig. domib. & ius ciuile in l. legatum, ff. de a limm. rer. ad Ciuit. pertin.*

Neque obstant causæ Papæ narratæ, de quibus in prædictis literis, nempe quod superior recusabat impartiri licentiam fundandi dictum nouum Monasterium, ex quo in eadem Ciuitate erant iam alia tria Monasteria, & quod bona testatricis sunt debilia, & legatis obnoxia, quæ ideo nō sufficiunt pro noua fundatione, quæ sola de iure † est legitima causa commutandi vltimam voluntatem, iuxta *text. in l. legatū, ff. de vsufruct. legat. & l. fin. ff. de oper. nou. nunt. cap. nos quidem de testamentis. Ludou. Rom. in sing. 481. Capell. Tholos. decis. 26.* quia immo dicta narratiua ideò magis excludit arbitrij ad fauorem Monialium, & facit vt illud intret ad fauorem familiæ, Etenim vltrà quod illa non est iustificata, & iustificatio debuit fieri citatis puellis de familia, & in omnem casum Papa noluit fieri commutationem, nisi quatenus accederet omnium puellarum vocatarum cōsensus, vti mox probabitur, Respondetur etiam quod potius contra videtur dari fumus, bona Testatoris sufficere pro dicta noua fundatione, & alendis puellis in nouo Monasterio ingrediendis, & eo magis quod debita, & legata non sunt attendenda, quia iuxta præscriptum Testatricis, illa debent prius solui ex fructibus, & redditibus, quo stante Ordinarius non posset denegare licentiam in casu *eidem. qua contingit*, alioquin posset merito
17 † ad Papam recurri, ex quo per indirectū esset Testatricis voluntatem impedire.

Tandem verba literarum sunt clara contra arbitrium ex d. clausula *ibi dummodò omnium puellarum*
18 *prædictarum, &c.* Tum ponderando dictionem † *dummodo*, quæ importat, vt non semel tantò modo, sub quo gratia facta fuit, nempè non consentientibus omnibus puellis, & multò magis nec illis citatis agi possit ad resolutionem, & restitutionem rei datæ, *Rota decis. 1. de condit. apposita in nou. Menoch. cons. 134. num. 27.* quæ cum sit vniuersalis, & nihil penitus excludat elicitur ex ea, quòd Papa noluit se restringere ad certū, & limitatum numerum puellarum, sed quod omnes voluit comprehendi, vt bene *in dec.* hac causa facta.
19 Vnde † cum non versemur in dubijs, sed in claris, non intrat arbitrium, *Rota decis. 725. nu. 2. par. 2. recentior.*

Nec releuat si dicatur quod illa verba *ibi, dummodo omnium puellarum vocatarum prædictarū, &c.* sint declaranda, & restringenda per alia verba, immediatè sequentia, ibi, *& in monasterio recipiendarum*, itaut solum debeat requiri consensus quatuor puellarum, quæ tantum iuxta dictas literas apostolicas sunt recipien. quia sensus iste repugnat omnino menti, & verbis Papæ, Repugnat menti, quia Papa ad nihil aliud voluit requiri consensum puellarum recipiendarum, nisi ratione præiudicij. Vnde cum dictis quattuor puellis recipiendis, seu iam receptis nullum fiat præiudicium, ex quo iam suum habet intentum, & non possent contradicendo plus consequi: consequenter frustra earum consensus esset requirendus, quo fit, vt iuxta mentem Papæ, penè cesset requiri debeat consensus earum, quæ iuxta literas apostolicas non sunt recipiendæ. Repugnat verbis, quia in principio literarum fit mentio de omnibus puellis vocatis, & de octo recipiendis, vnde dum Papa commutat Testatricis voluntatem, & disponendo, quòd recipiantur in alio Monasterio reducit illas ad quattuor, & postea incontinenti addit, *dummodo omnium puellarum vocatarum prædictarum, & in Monasterio recipiendarum ad hoc accedat assensus, & non aliàs* clarum est quod intelexit de assensu omnium absolute, † de quibus supra
20 facta fuit mentio, perinde ac si illas nominasset per *reg. text. in l. qui ex libris ff. de valg. & pupill. Alex. cons. 140. vol. 6. Surd. cons. 163 num. 14. & cons. 394. num. 4. & 5. Rota decis. 713. num. 2. & 3. par. 2. diuers. & decis. 713. nu. 2. & 3. par. 1. recent.* & tanto magis quia negari non potest quin gratia reddatur magis iustificata cum consensu omnium, quàm cum consensu quattuor recipiendarum: quo fit, vt eo magis sit facienda interpretatio, per quam verba Papæ referantur ad intellectum iuris, itaut reddant gratiam iustā, & magis rationabilem, prout etiam magis rationabile est, quòd requiratur consensus non recipiendarum, quia recipiendæ eo ipso debebant consentire.

Non obstat, quòd sic intelligendo gratia fuisset valde difficilis, ac penè impossibilis, quia vltrà quòd
21 non est difficilis † citatio per edictum cum non veniamur in gratia motu proprio, hoc non attenditur, *Felyn. in cap. causam quæ nu. 8. de rescript.* Sed solum quod Papa voluerit requiri consensum omnium vocatarū, & aliter non concedere, modus enim † quamuis de
22 difficilis de facto saltem, & quatenus licet, est obseruandus, & pro viribus exequendus, *Alciat. in l. impossibilis num. 13. ff. de verbor. oblig.* & cum Monasterium tractet de lucro captando non debet conqueri, quòd apposita fuerit conditio, seu modus difficilis, præsertim in subiecta materia commutationis, & de-

ro-

23 rogationis vltimæ voluntatis, cui sedes † Apostolica non solet deferre nisi ex magna causa, vel quãdo adest consensus omnium habentium interesse *Cappell. Tholos.* vbi supra, vt multò minus quando, vt hic, vltima voluntas est recens, vnde potius credendum est, quòd ex certa scientia ad denotandam difficultatem concessionis voluit etiam requiri consensum recipiendarum, non ad effectum limitandi priora verba; sed ampliandi, itaut non solum puellarum vocatarum & non recipiendarum, sed etiam earum, quæ erant recipiendæ, deberet consensus expectari, quia fortè etiã istæ vellent potius ingredi in Monasterium Virginũ, & cum puellis propriæ familiæ commorari, & profiteri iuxta voluntatem Testatricis, quàm in Monasterio mulierum pœnitentium.

Et ita &c. vtraque, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Colonien. Canonicatus Sanctæ Vrsulæ. Veneris 14. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Subrogato vigore subrogationis gratiosæ, quibus non obstantibus, immissio denegati non potest.

SVMMARIVM.

1 *Preces Imperiales capiunt etiam beneficia vacantia ex causa resignationis.*
2 *Extrauag. Ad regimen de præben. inter alia beneficia reseruat illa, quæ vacant apud sedem.*
3 *Beneficia dicuntur vacare apud sedem, stante resignatione facta in manibus Papæ. & nu. 6.*
4 *Decis. in causa Corduben. Cappellaniæ coram Cordub. declaratur.*
5 *Beneficium, quando dimittitur propter decretum de dimittendo, tunc si dimittatur in partibus, & licet sit reseruatum, & in Curia vacare dicitur, non tamen dicitur vacare apud Sedem.*
7 *Prouisus de beneficio ab Ordinario, si possideat, est legitimus contradictor ad impediẽdam immissionem.*
8 *Text. in cap. si à Sede. de præben. in 6.*
9 *Prouisus ab Ordinario, si concurrat cum prouiso Apostolico obtinere non potest.*

DECISIO LXVI.

FVerunt in hac causa factæ duæ Decisiones ad fauorem D. Georgij Pauli Strauij, quòd ei fit concedenda immissio vigore subrogationis gratiosæ, & cũ fuerit instatum pro causæ expeditione, Domini, in relationibus causarum, dandam esse censuerunt.

Nec obstare quod de nouo opponebatur, quòd Alexander esset prouisus vigore precum imperialium,
1 quæ † preces capiant etiam Beneficia vacantia ex causa resignationis. Quia cum in dictis precibus excipiantur beneficia reseruata, quæ continentur in
2 *Extrauag. Ad regimen de præben.* in † qua extrauagenti inter alia beneficia reseruantur illa, quæ vacant apud Sedem, sequitur, quòd Canonicatus, de quo agitur, non dicatur comprehensus sub dictis precibus,
3 † stante resignatione facta in manibus Papæ, per quã dicitur vacare apud Sedem, & intrat etiam reseruatio *cap. 2. de præben. in 6.* in quo reseruantur beneficia apud Sedem vacantia, *glos. in clem. 1. in verbanori, de elect. pend. Rot. decis. 1. num. 5. vers. ratio quia de rer. permut. in nou. Paris. de resignat. lib. 9. quæst. 14. num. 1. Simonett. de reseruat. quæst. 28. num. 1.* & fuit tentum in Cæsaraugustana Parochialis de Colluenda 18. Nouembris 1620. coram R. P. D. meo Pirouano.

4 Non obstat decisio † Corduben. Cappellaniæ 25. Octobris 1596. coram Corduba; quia loquitur, quãdo beneficium dimittitur propter decretum de dimittendo, tunc enim si dimittatur in partibus, & licet † sit reseruatum, & in Curia vacare dicatur, non
5 tamen dicitur vacare apud Sedem, qui non est casus
6 noster, in quo agitur de vacatione expressa † apud Sedem per resignationem factam in manibus Papæ iuxta superius allegata.

Pariter Domini dixerunt, non obstare quod Alexander sit prouisus † ab Ordinario vigore precum imperialium, & sit in possessione, & ideo videatur legitimus contradictor, vt colligitur in *c. si à Sede de præben. in 6.* Quia † hoc bene procedit ad effectum, quòd
8 audiatur in hoc iudicio possessorio, non autem ad impediendam executionem, cùm, stante notoria reseruatione vt supra, non possit ex suo titulo obtinere immissionem, & ideo esset inconueniens, vt ipse posset prouiso apostolico hanc immissionem impedire, quã
9 ipse † in concursu cum prouiso apostolico obtinere non potest. *Verall. decis. 349. lib. 2. Rot. decis. 711. nu. 24. par. 1. in recent.* & fuit tentum in *Castellanen. Canonicatus 4. Iulij 1625. coram bon. mem. Buratto*, vbi aliæ similes Decisiones allegantur.

Et ita fuit decisum.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Maceratens. Legitima. Vener. 14. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Hæres, qui non confecit inuentarium, stante præcepto testatoris, quod illud fieret, habet præsumptionem contra se, cum præsumatur, quod bona subtraxerit, & occultauerit. Tutores, & curatores tenentur de neglectis.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes tenentur testatoris voluntatem adimplere.*
2 *Hæres, si non confecerit inuentarium, præsumitur existentia aliorum, bonorum, & quod illa subtraxerit.*
3 *Ex Testatoris assertione facta in testamento, colligitur, quæ adsint in hæreditate.*
4 *Inuentarium, si confectum non sit, imputandum est ei, qui facere tenetur.*
5 *Tutores, & Curatores tenentur etiam de neglectis.*
6 *Pro Tutore, vel Curatore aliquis se gerens, licet non sit, nihilominus tenetur de neglectis.*
7 *Puer, ille dicitur, qui non dum pemerit ad 14. annũ.*

8 Te-

2 *Testium depositio circa ætatem sufficit, etiamsi sit desumpta ex aspectu.*

9 *Temporalia ad agendum, sunt perpetua ad accipiendum.*

DECISIO LXVII.

MAtthæus Vicus obijt relictis Francisco Nepote in minori ætate constituto ex Hieronymo filio prædefuncto, necnon Philippo Vico, & Antonio filijs, quos hæredes instituit cum onere conficiendi Inuentarium infra annum, ad hoc, vt apparere posset, ad ellc alia bona libera pro legitima filiorũ præter alia bona legata, & fideicommisso per ipsum subiecta. Filij adiuerunt hæreditatem paternam, sed nõ confecerunt Inuentarium, deinde omnes decesserunt sine filijs præter Philippum, qui reliquit Antoniam, vnde peruenerunt ad Franciscum bona hæreditaria Matthæi, in quibus hodie DD. Pellicani tanquam hæredes Antoniæ prętendunt legitimam, ex persona dicti Philippi, sed quia, vt dixi, non fuit confectum Inuentarium, vt videri possit, an adellent alia bona in quibus filij potuerint satisfieri de legitima, & Pellicani dicant omissionem Inuentarij obstare Frãcisco, non autem Philippo petenti legitimam; ideò fuit particulariter disputatum dubium, cui obstet omissio cõfectionis Inuentarij, vel Francisco auctori D. Antonij Ricci, & aliorum, vel Philippo Patri D. Antoniæ, cuius sunt hæredes Pellicani, & Domini die 26. Aprilis præteriti nihil resoluerunt, hodie verò re maturè discussa contra Pellicanos vtrasq; parte informante responderunt.

1 Quia cum Philippus, & alij filij † fuerint hæredes Matthæi tenebantur illius voluntatẽ adimplere, & sic tenebantur ipsi conficere Inuentarium iuxta dispositionem testamentariam, *l. post legatum, ff. de his quib. ut indign. Soccin. Iun. consil. 72. num. 9. lib. 1*, cum alijs per *Honded. consil. 14. nu. 9. lib. 1*, & quidem dum Philippus, & alij filij hæreditatem paternam adierunt, illiusque bona possiderunt non possunt in bonis hodie existentibus petere legitimam, cum potuerint adesse alia bona, in quibus se filij satisfacerint, & dum
2 Philippus non confecit † inuentarium, præsumitur existentia aliorum bonorum, & quòd illa subtraxerit, & occultauerit, *Natt. cons. 199. nu. & & seq. & consil. 238. num. 6. & seq. Couar. lib. 2. variar. resolut. cap. 6. num. 4. & in cap. si hæredes, num. 9. vers. quamobrem si, fallor de Testam. Peregr. de fideicom. art. 39. numer. 14. vers. verum quia, Barz. decis. Bonon. 105. num. 29. Surd. decis. 316. nu. 13. vers. & licet cum pluribus seq. Seraphin. decis. 609. num. 7.* & tenuit Rota in Romana Legati 29. Aprilis 1613. Coram Illustrissimo Cardinali Caualerio, & in alijs decisionibus registratis *in consil. Horat. Gionagnon. 20. vol. 2 num. 22. vers. tamen, et seq. & num. 27. & 45.* & benè deducitur *ind. cons. 20. circa fin. vers. attamen*, quia & hoc maximè procedit in casu nostro, cum ex assertione Matthæi facta †
3 in Testamento satis apertè colligatur fuisse per ipsum relicta bona libera pro legitima suorum filiorum, vt dixi, & considerauit Rota in dicta Romana Legati, Coram Illustrissimo Caualerio *circa fin. vers. in præsenti autem casu, Barz. d. decis. 205 num. 25. & 26. Moder. Roman. discept. forens. cap. 570. num. 20. & seqq. Gabr. cõs. 118. sub. nu. 7. vers. demum, libro 1. Gionagnon. d. cons. filio 20. ante fin. vers. vel quando ex assertione.*

Non obstat, quòd omissio confectionis Inuentarij debeat, etiam obesse Francisco cohæredi Philippi, & aliorum, quia cum Franciscus esset in minori ætate constitutus, & omnia bona Matthæi administrarentur per Philippum, & alios Patruos, sub quorum cura Franciscus existebat, vt colligitur ex depositione testium, qui dãtur *in Summario D. Antonij Ricci nu. 2.*
4 ipsis Patruis imputandum est, si inuentarium † non fuit confectum, cum ipsi tenerentur illud conficere, *iux. a text. in §. Pupillis auth. de hæred. & Falcid.* & certum est, quòd Tutores, & Curatores tenentur etiam
5 de † neglectis, *l. tres Tutores, ff. de administr. tut. Castr. cons. 302. nu. 5. vers. super quarto, lib. 1. Socc. Iun. consil. 148. nu. 5. 27. & seq. lib. 1. Monticul. de inuent. qu. 236. nu. 28. & seq. inter tract. Moder.* Idque procedit etiãsi D. Philippus, & Patrui non fuissent specialiter depu-
6 tati Tutores, † & Curatores, nam satis esset, quòd se gererent pro talibus administrando bona minoris, & tenendo sub illorum cura Franciscum nepotem, *l. qui pro Tutore, ff. de eo, qui pro tut. l. 1. C. eod. Montan. de tut. c. 39. num. 24. & seq.*

Nec obstat, quòd non sit concludenter probata minor ætas Francisci, cum aliqui testes videantur dubitatiuè deponere circa ętatem 14. Annorum, quia omnes concludunt, & conueniunt, quòd erat puer, &
7 hoc sufficit, cum ille † dicatur puer, qui adhuc ad ætatem Annorum 14. non peruenit, *Oldrad. consil. 226. nu. 14. vers. dicatur enim puer, Rebuff. in l. Pueri appellatio 204. in vers. 3. puer, ff. de verb. signif.* & ibi *Alciat. vers. tertio est*, & huiusmodi depositio circa ætatem
8 sufficit, † etiam si sit desumpta ex aspectu, *Bart. in l. de ætate, num. 9. ff. de minor.*

Nõ obstat, quòd actio contra Tutores sit præscripta, quia D. Anton. Riccius ex persona Francisci mi-
9 noris non agit, sed excipit, & temporalia † ad agendum sunt perpetua ad accipiẽdum, *l. luoet, C. de except. Sard. decis. 277. num. 17.*

Cætera leuiora fuerunt sublata per informantes, &c.

Et ita decisum, &c.

REVERENDA P. D. MERLINO.

Meten. Prioratus. Luna 17. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Beneficiorum valor, qualiter probetur. Gratia non à die signaturæ, sed à die datæ initium sumit, cum data faciat, vt gratia dicatur in rerum natura esse, & incipiat operari, & ideo prius supplicatio potest lacerari.

SVMMARIVM.

1 *Valor beneficij per testes deponentes de publica voce, & fama probatur, iuncto aliquo teste, qui deponat de scientia. num. 2.*

3 *Gratia (sine utri) quoad non ius impetrantis, probatur ex confessione.*

4 *Ex Actorum reuolutione desumitur non ius alicuius.*

5 *Mandatum ad resignandum morte mandantis expirat.*

6 Gra-

6 *Gratia à die datæ, non autem signaturæ initium sumit.*

7 *Supplicationis signatura trahitur ad tempus datæ.*

8 *Datarius, dicitur esse organum Papæ, adeo confidit de eius integritate, & contra illum non admittuntur articuli. nu. 17.*

9 *Supplicationes iam signatæ aliquando iustis de causis lacerantur.*

10 *Datarius ex officio muneris sui supplicationibus tam signatis, quam signandis, vt ratio postulat, addit, et detrahit.*

11 *Gratia dicitur perfecta ex sola signatura.*

12 *Gratia solo verbo Principis dicitur perfecta.*

13 *Supplicatio præsumitur signata tempore datæ, & non admittitur probatio in contrarium, & nu. 16.*

14 *Decis. in causa Bononien. de Binarinis coram Andrea declaratur.*

15 *Supplicatio, quando est porrecta, & signata, & etiã datata, tunc consensus per procuratorem præstatur, etiam post mortem resignantis.*

DECISIO LXVIII.

GRatia si neutri visa est Dominis iustificata, Nã Clericatus Erardi, qui illam obtinuit, valor obtentorum, litis pendentia, ac reseruatio fructuum narrata in litteris non controuertebantur ex parte Ioannis, & benè fuerunt probata ex deductis ab informantibus pro Erardo.

Valor etiam Prioratus, de quo agitur, & non ius vtriusque collitigantis, super quibus fiebat difficultas, videbantur pariter sufficienter iustificari. Nam quoad valorem narratum per non excessum in ducatis 250. auri de Camera sufficiens illius probatio desumitur ex testibus in Curia desuper examinatis, quorum primus, & quartus deponunt præcisè de non excessu in summa prædicta, vel in franchis 751. illarum partium longè minorem summam ducat. auri constituentibus, qui quidem testes valorem huiusmodi fa-
1 tis † probant, quamuis eorum depositio sit de publica voce, & fama. *Rota apud Card. Seraph. decis. 962. nu. 2. apud Card. Mantic. decis. 132. num. 4. & inter recent. dec. 198. num. 5. par. 2.* Iuncto præsertim alio teste, qui cum deponat nedum de auditu ab eius patre, & alijs, sed etiam vti vicinus, & sic informatus, videtur allegare certam scientiæ rationem *ex tradit. per Farinac. in tract. de test lib. 4. 70. nu. 164. & seqq.* & insimul
2 cum alijs duobus, vt supra deponentibus † de publica voce, & fama plenam inducere probationem valoris supradicti *Rota apud Sanct. mem. Greg. XV. decis. 273. num. 1. et in Hispalen. pensionum prima Iulij 1613. coram R. P. D. meo Pironano.*

Sit quoad non ius vtriusque collitigantis illud pro-
3 bari visum fuit, quia quod nullum † competat ius Erardo probatur ex eiusdemmet confessione facta in supplicatione gratiæ si neutri *Rota apud Sanct. memor. Greg. XV. decis. 89. num. 2. & in Tullen. Parochialis 15. Martij præteriti Coram me.* Non ius autem Ioannis ap-
4 paret ex eo, quod ex reuolutione † actorum nullum ius eiusdem desumi potest iuxta decisionem in *Fesulana Præceptoriæ 27. Ianuarij 1563. Coram Robusterio*, & alias allegatas in dicta *Tullen. Parochialis 15. Martij prateriti coram me.* Etenim ex actis constat Ioãnem seniorem obijsse die secunda Martij 1621. gratiam verò resignationis habere datam sub die tertia eiusdem, indeque prædictam resignationem ex persona dicti Ioannis Senioris, in qua se fundat Ioannes, ramanere nullam, & inualidam defectu consensus, qui post obitum supradictum Ioannis non potuit præ-
5 stari à procuratore, quia † mandatum ad resignandũ ipsius mandantis morte expirauerat *glos. in clem. prima versic. quomodolibet, vbi Card. Zabarell. & communiter Doctor. de renunciat.* cum alijs, quos refert, & sequitur *Paris. de resignat. lib. 9. q. 24. nu. 1. & seqq.*

Nec releuat quod dicitur fuisse porrectam supplicationem à procuratore in Dataria, illamque signatam fuisse ante diem obitus eiusdem resignantis, quoniam omisso, quòd super his non affertur concludẽs
6 probatio, aduertendum est, quòd dies † datæ non autem signaturæ debet attendi, nam data facit, vt gratia dicatur in rerum natura, & tunc incipit operari cum prius ante datam posset lacerari, & sic tempus datæ inspiciendum est *Felyn. in cap. eam te num. 18. & ibi Abb. num. 5. Imol. nu. 8. & 9. Zabarell. nu. 7. de rescript. Gig. cons. 3. num. 1. & consil. 54. nu. 20. Bero. consil. 207. num. 57. Rebuff. super concordat. in tit. de form. mãd. apostol. verb. datum Caputaq. decis. 186. num. 3. parte 2. Rota decis. 28. de rescript. in antiq. num. 2. & coram Cardinale Seraphino decis. 341. nu. 9.* Et resignatura † tra-
7 hitur ad tempus datæ *Castr. in l. 1. num. 2. in fin. C. quando libell. Principi datus* latè *Mandos. consil. 16. nn. 1. & 6. in fin. versic. si vero accipimus cum tribus sequen. Put. decis. 94. num. 2. lib. 2. Rota decis. 514. num. 8. parte tertia diuers. Gabr. consil. 193. nu. 56. lib. 2. Modern. Roman. discept. forens. cap. 191. nu. 1. & seqq.* Nec quæuis aliæ præcedentes diligentiæ attenduntur *c. capitulum de rescript. c. si e tempore, & ibi Franch. nu. 3. in 2. notab. & in c. de duobus eod. tit. lib. 6. Paris. consil. 45. nu. 2. lib. 4.* & plures cumulat *Mandos. d. consil. 16. num. 3.* Dumque Papa signat, & scit huiusmodi gratijs apponen-
8 dam esse per Datarium, qui est illius † organum, certam diem, virtualiter declarat etiam, quòd solum à die datæ debeat operari eius signatura, & sæpè sæpius gratiæ non datantur sub eadem die, qua fuerunt à Pontifice signatæ; ita suadente aliqua ratione, &
9 iubente ipso Papa, imò † quod plus est, etiam aliquãdo iustis de causis lacerantur supplicationes iam signatæ, & datarius ex officio muneris sui supplicationibus tàm signatis, quàm signandis, vt ratio postu-
10 lat addit, † & detrahit, vt per *Gonzal. super reg. 8. glos. 63. num. 54. & seqq.*

Nec obstat, quod ex sola signatura dicatur perfe-
11 cta † gratia *Sarnen. in reg. de infirm. q. 18. num. 5. versic. Nam non est dubium Cassad. decis. 4. num. 2. de Cass. poss. & propr. Rota decis. 418. num. 3. parte 1. diuers. & apud*
12 *Put. decis. 94. lib. 2. in correct.* Imo, & solo verbo † Principis gratia perficiatur *Bart. in l. humanum in fine versic. breuiter C. de leg. Paris. cons. 5. num. 60. lib. 4. Rota in Bononien. de Binarinis 5. Martij 1618. Coram bon. mem. Andrea*, quoniam simul stant, quòd gratia recipiat perfectionem à signatura Papæ, & quod tamen hæc perfectio incipiat à die datæ, &, vt supra dictũ fuit, signatura trahatur ad tempus datæ, quoniam censetur Papam signasse supplicationem à die, sub qua apparet datata à Datario per ipsum Papam ad hoc munus deputato, & ita hoc intelligit *Caputaque decis. 88. num. 2. & 3. parte tertia Put. dicta decis. 94. num. 2. lib.*
13 *2.* vbi inquit, quod supplicatio † præsumitur signata

tempore

tempore datæ, & quòd non admittitur probatio in cõtrarium, & *Gabr. conſ. 193. nu. 3. & 4. lib. 2. Modern. Roman. diſcept. forenſ. cap. 191. nu. 1. & ſeqq.*

14 Non obſtat deciſio *Bononien. † de Binarinis 5. Martij 1618. coram bon. mem. Andrea*, loquitur enim in diuerſis terminis, videlicet in data Breuis expediti ſuper Commiſſione propoſita coram Papa in publica Congregatione Signaturæ gratiæ, qui non eſt caſus præſens, & ideò non applicatur dicta deciſio *Bononien. de Binarinis*, quæ etiam dum admittit libris Datarij omnino ſtandum eſſe, multo magis firmare cenſetur, quòd data ab eo appoſita dubio procul ſit attendenda.

Nec etiam Ioanni ſuffragatur ſtylus allegatus, quòd ſcilicet præſtetur conſenſus per procuratorem, etiam poſt obitum reſignantis; quia ſtylus huiuſmodi procedit, quando ante mortem reſignantis † nõ ſolùm fuit porrecta, & ſignata ſupplicatio, ſed etiam datata, vt aduertit *Pariſ. de reſignat. lib. 9. qu. 24. num. 14.* & idem expreſsè decidit Conſtitutio Alexandri VI. per *Pariſ. ibi relata*, & in his terminis loquuntur, vt patet ex eorum lectura *Creſcen. deciſ. 9. in princ. de procurat. Gabr. conſil. 194. in princ. lib. primo Caſſad. deciſ. 1. de renunciat.* & alij in contrarium allegati, & ita in ſpecie ponderauit, & reſpondit *Rota in Seguntina Canonicatus 26. Nouembris 1616. Coram Reuerendiſs. D. meo Patriarcha Manzanedo*, & ſemper intrat motiuum, quòd gratia † cenſetur, & dicitur ea die ſignata, ſub qua fuit datata, nec admittitur probatio in contrarium, & diſſonum eſſet, quòd apponeretur in data certa dies, & tamen illa non attenderetur, & ita liceret partibus redarguere Datarium, quòd minus candidè officium ſuum exercuerit, de cuius tamen † integritate adeò Pontifex confidit, vt illius organum dicatur, & contra illum non admittuntur articuli, vt ſupra dictum fuit, & notat. etiam *Caputaquen. deciſ. 31. in manuſcript. Rot. deciſ. 514. nu. 8. par. 3. diuerſ.*

Et ita vtraque parte informante.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Romana Reſtitutionis in integrum. Lunæ 17. Maij.

1617.

ARGVMENTVM.

Reſtitutio in integrum, quando concedatur. In materia emphiteutica obſeruari, & attendi debet tenor inueſtituræ, cum ab eo pendeat tota ſubſtantia huius contractus, Lapides, ſiue ſigna an probent dominium, & proprietatem.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum non datur, ceſſante iniuſtitia ſententiæ, & bono iure.*
2 *Actus in dubio præſumitur factus ob cauſam neceſſariam, potius quam voluntariam.*
3 *Melioramenta non debent ad hæredem pertinere, ſed ad proprietarium, ſtante pacto.*
4 *Inueſtituræ tenor in contractu emphyteutico obſeruari debet.*
5 *Cameræ ſunt membra eiuſdem domus, per cuius ſcalas habent acceſſum.*
6 *Bona cenſentur emphyteutica, ſi in loco emphiteuſis ab emphiteota poſſideantur.*
7 *Dominij, & proprietatis probatio ex quibus reſultet.*
8 *Lapides cum inſcriptione proprietatis non ſolent, nec debent apponi niſi in re ſua, & ad ſe ſpectante. Et hoc fit ad cognoſcendam aliquam rem, tamquam ſuam. num. 8.*
9 *Dominium, & proprietas benè probatur ex confeſſione partis aduerſæ.*
10 *Probatio melior afferri non poteſt, quam propria confeſſio.*
11 *Teſtis vnicus, nullum gradum probationis facit.*
12 *Fabricari non poteſt in via publica ſine licentia Magiſtratus.*
13 *Scutentia habẽs relationem ad monitorium in quo fit mentio de poſſeſſorio, ſi ſententia concernat petitorium, an ſit nulla.*
14 *Poſſeſſorium, & petitorium, quando dicatur deductum in iudicio.*
15 *Sententia, licet debeat eſſe conformis libello ſufficit tamen quod iuſtificetur ex deductis, & probatis in proſecutione iudicij poſt libellum.*

DECISIO LXIX.

DOmina Clarix Ricciola prætendebat quaſdam Cameras, per Raphaelem Ricciolum reſtauratas, & quaſdam apothecas per eũdem factas ſub porticu domus, de qua agitur ad ſe liberè, & pleno iure ſpectare, tanquam hæredem d. Raphaelis, & quod non eſſent aliquo modo comprehenſæ ſub inſtrumeu to conceſſionis d. domus factæ, per DD. de Caſalibus d. Raphaeli pro annuo Canone ſcutorum 24. auri, cũ pacto meliorandi in ſcutis 300. & quod melioramenta in quacumque ſumma, finita locatione abſque refectione reuerterentur ad proprietarios; Vnde moto ſuper hoc iudicio coram A.C.R.P.D. Ricciulius modernus proprietarius, ſiue DD. de Creſcentijs illius neceſſarij defenſores, tanquam habentes cauſam à dd. de Caſalibus obtinuerunt manutentionem, & poſtea etiam ſententiam abſolutoriam, quæ fecit tranſitum in iudicatum, & commiſſa cauſa reſtitutionis in integrum in Rota hodie diſputato dubio ſuper hoc. Domini vtraque parte informante dixerunt non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, quia † non
1 docetur nec de iniuſtitia ſententiæ, nec de bono iure. Claricis, prout neceſſariò requiritur, ad hoc vt detur reſtitutio *l. Nam poſtea §. ſi minor, vbi Doct. ff. de in reiur. l. verum §. ſciendum, vbi Bart. ff. de minor. cum alijs per Surd. conſ. 95. nu. 2. Rota deciſ. 1. de reſtit. in integr. in nou. Verall. deciſ. 94. par. 3. Seraph. deciſ. 1238. nu. 1.* & dixit Rota in *Florentina Pecuniaria 21. Junij coram bon. mem. D. meo Vbaldo.*

Et quidem tantũ abeſt quod Clarix doceat de ſuo bono iure, vt potius concludenter appareat de bono iure D. Ricciulli; Primò quia cum, vt dixi, d. Raphael in inſtrumento conceſſionis obligatus eſſet meliorare domum in ſcutis 300. auri, quatenus verũm eſſet, quòd ipſe Cameras, & apothecas conſtruxerit, cenſe-

2 turillas † ædificasse, & construxisse ad satisfaciendū propriæ obligationi, *Aym. cons. 219. nu. 8. vers. & vltra eum, & cons. 106. nu. 8. & cons. 131. nu. 16. Surd. cōs. 19. nu. 27. & seqq.* & stante pacto supradictæ reuersionis meliorametorū in instrumento cōcessionis, mor-
3 tuo Raphaele melioramenta † non debent ad hæredē pertinere, sed ad proprietarium, *Seraph. decis. 1496.* tenor enim inuestiturę attēdi, & obseruari debet, & ab eo pendet tota substantia illius contractus emphiteu-
4 tici, vt elit *text. in cap. 1. ibi.* Propter tenorem † inuestiturę quidem ad hoc esse egregium, dicit ibi *Bald. nu. 3. de duobus fratrib. à capitan. inuest. cum alijs Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 92. num. 1. Honled. cons. 70. nu. 11. lib. 2. Surd. cons. 127. num. 36. lib. 1. & cons. 153. nu. 11. lib. 2. & cons. 384. num. 1. lib. 3.* Et prædicta eo facilius procedere videntur, cum fuerint dd. Camerę, & apothecæ adiunctæ domui emphiteuticæ, per
5 cuius scalas habent accessum, † signum euidēs, quòd fuerunt effectæ vti membra eiusdem domus, *Ias. in l. beneficium num. 14. ff. de const. princip. Mantic. de coniectur. vlt. volunt. lib. 9. tit. 2. num. 26. Surd. consil. 207. num. 4. Millanens. d. resol. 15. incipit. Allegabatur ex parte ipsius allegats nu. 45. & seqq. lib. 1.*

Et hæc comprobantur ex Instrumento primæ venditionis factæ à Casalibus D. Virgilio Crescentio in quo specificantur confinia, nempe a duabus partibus via publica, intraquę confinia includuntur corpora, de quibus agitur, & propterea cēsendū est, esse em-
6 phiteutica, cum in loco emphiteusis per emphiteotā possideantur, *Rain. consil. 50. nu. 13. & 14. lib. 1. Natt. cons. 506. nu. 31. Rot. decis. 508. nu. 1. in p. 1. in recent.*

Idque suadetur etiam eo, quod supradicta cōcessio fuit per patrem Claricis approbata, dum recognouit DD. Crescentios in proprietarios, dādo illis ēt facultatem apponendi lapides cum inscriptione proprietatis, in quacūq; parte domus, qui lapides cū fuerint apositi in tota domo, & signanter in corporibus cōtro-
7 uersis, oritur ex hoc probatio † dominij, & proprietatis ex ipsamet confessione, & acquiescentia patris d. Claricis, q̄ eidē Clarici præiudicat ad *decis. Rot. 290. n. 2. p. 1. in recent. & 193. n. 1. vers. maxime, & n. 2. p. 2.*
8 in eisdem, cum huiusmodi † signia non soleant nec debeant apponi nisi in re propria, & ad se spectante, idque ad effectum recognoscendi rem tanquam suam, *Bart. in l. stigmata C. de fabric. cons. li. 11. & ibi Andr. & Cuiac. idem Bart. in tract. de insign. & arm. sub n. 4. Viu. com. opin. 540. nu. 14. vbi de communi, & dixit Rota in Romana emphiteusis 30. May 1616. coram bo. me. D. Vb.*

Deindè cessare videtur omnis difficultas ex instrumento venditionis postea factæ per DD. Crescentios D. Ricciullo de anno 1614. quod datur in summario nu. 5. in quo fit specifica mentio de apothecis, & D. Ricciullus post dictā venditionē fuit per Claricē recognitus in Dominum, mediante solutione canonis per multos annos, & iusap cū d. Clarix vellet supradicta meliorametta, & apothecas, vendere prędicta cōfessio
nes & declarationes q̄ domus cum pertinentijs, de quibus agitur fuerat sub proprietate dd. de Casalibus, & deinde Virgilij Crescētij & facce Illmę D. Ricciulli eidem iudicialiter intimauit an vellet vti proprietarius
9 præferri in venditione, vt in summario nu. 3. Vnde ex ipsamet confessione † eiusdem Claricis, cōstat de proprietate, & dominio Domini Riciulli, *Rota decis. 193. nu. 2. & decis. 597. nu. 2. vers. tum maxime part. 2. in recent. Gabr. de confess. concluf. 1. in fin.* & ista confessione
10 non potest afferri † melior probatio, *l. cum precum C. de liber. caus. Gabr. de confess. cōcl. 4. nu. 1. & seq. fel. rec. Greg. xv. decis. 200. nu. 2. & decis. 458. nu. 3.*

Non obstāt testes, qui dantur in summario D. Claricis nu. 4. qui videntur deponere, q̄ locus in quo Camerę, & apothecæ sunt fabricatæ erat publicus, quia
11 de hoc solū deponit vnicus † testis, qui nullū facit probationis gradū, *l. vbi numerus ff. de test. Surd. cons. 73. n. 27.* Alij enim duo testes deponunt de simplici auditu, nec dicunt à quo audiuerint, & illorū auditus potuit habere originē post litē motā, & periti nō concludūt
12 quòd fuerit fabricatum in † via publica, quod neque fieri poterat sine licētia magistratus, *l. 1. & 2. & tot. tit. ff. ne quid in loco public.* nec aliquid facit licentia anni 1592. quia non est licentia fabricandi, sed claudendi porticū iā fabricatum, & quia non percutit tēpus fabricæ iam factę per Raphaelē vsq; de anno 1555 inde huiusmodi probationes adductæ pro Clarice bēt in contrarium testes ab eadē examinatos, q
tur in summario D. Ricciulli nu. 2. dum depon in loco vbi sunt fabricæ apothecæ aderat Port quem ingrediebatur in domū, de qua agitur etiam comprobatur ex fide periti, quæ dat summario nu. 2. nec non etiam ex Capitulis ter Raphaelem, & Muratores, vt in summa cis numero secundo, in quibus afferitur fu duas apothecas, & melioramenta in propr autem in via publica, vnde istis probatio ne peius ad inuicem conquassatis adhuc ta perius dicta pro D. Ricciullo quod ista ta sunt contigua, & incorporata domi cæ ideoque sunt effecta illius mēbra, & facta ad satisfacien. propriæ obligatio melioramentis iuxta formam instru
13 Nō obstat q̄ sententia, † de qua a lationē ad monitoriū, in quo fit mētio & ideo sit nulla dū cōcernit petitor Ricciullū à petitis. Quia placuit nitorium non solum continet pet petitorium cum in eo fuerit de cæ, & stantiæ sunt fabricatæ in super illis, illarūq; iure, & pos
14 & quòd deducit omnem † a sessorio, sed omni modo mel 1. *Imer.* Idq. præsertim cū pe tius ēt deductum in articu
15 nam licet sententia debeat & libello, sufficit tam ē & probatis i prosecutio *c. ex tenore in fine de rej Affict. dec. 95. n. 8. Bero 113. num. 3. & 4. di. 1.* clusionem *Ofasch. dec.*

Et ita decisum, &c.

EMINENTISS.
D. CARI

priuilegium : quia si
ate, legem verbis, &
457. nu. 7. lib. 2. Et in
d Pius V. derogauerit
propter dictionem gene-
tamhuic priuilegio pro-
quipiã immemorabilis
dedu.ctis. Quæ quidẽ
is suffragatur : quia aut
ferioris, & non suffraga-
nec etiam releuat, quia
n concessisse, quin maiorẽ
soribus reseruarit. c. dudũ.
n. 6. Alphonsus Soto super
26. nu. 4. vers. itaque si Pa-
cons. 168. nu. 28. Et quic-
præconcedente, an possit sibi
sõt dispositio ꝛ cõtraria abs-
te, secus est in successore, qui
ri habet, manus ligatas, Prob.
11. de Constit. Alphonsus Soto si
24. nu. 4. & fuit dictum in Co-
n. Præposituræ & beneficij 15.
e bo. mem. Ramboldo.
utraque parte informante, cau-
sure discussa.

D. P. D. MERLINO.

e Veneris 21. Maij. 1627.

GVMENTVM.

.

MMARIVM.

nullitate quanto tempore præscribatur.
es minoris existentis in pupillari ætati
iberi Tutor.
impeditiua præscriptionis, quando allega-

ptus à Iudice loco Tutoris, si interue-
liquo contractu pupilli eius auctoritas, va
d. contractus.
tura causat iustum errorem ad præscriptio-

DECISIO LXXII.

super ijsdem tertio proposita Dominicen-
unt non esse recedendum ab aliis resolutis,
Martij 1625. coram bo. mem. Archipisc.
& 4. Maij 1626. coram me, ex plenè dedu-
traque Decisione, quæ etiam hodie Dominis
unt.

iam est obstare, quod Bernardina, siue il-
rime Maruellus maritus die 13. Iulij 1590.
quite Theodoro iudicialiter produxerit in-
um venditionis Vineæ, de qua agitur, &
ostea die 18. subsequenti ei cesserit eundem
ad docendum se adimpleuisse contenta in
o Instrumento, per quem actus præsentium
es pro Maruello fuisse acceptam, & em-

Digitized by Google

turillas † ædificasse, & construxisse ad satisfaciendũ
2 propriæ obligationi, *Aym. cons. 219. nu. 8. vers. & vltra eum, & cons. 106. nu. 8. & cons. 131. nu. 16. Surd. tãs. 19. nu. 27. & seqq.* & stante pacto supradictæ reuersionis meliorametorũ in instrumento cõcessionis, mortuo Raphaele melioramenta † non debent ad hæredẽ
3 pertinere, sed ad proprietarium, *Seraph. decis. 1496.* tenor enim inuesturę attẽdi, & obseruari debet, & ab eo pendet tota substantia illius contractus emphiteutici, vt sit *text. in cap. 1. ibi.* Propter tenorem † inuesturæ q iem ad hoc esse egregium, dicit ibi *Bald. nu. 3. de duobus fratrib. à capitan. inuest. cum alijs Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 92. num. 1. Honled. cons. 70. nu. 11. lib. 2. Surd. cons. 127. num. 36. lib. 1. & cons. 153. nu. 11. lib. 2. & cons. 384. num. 1. lib. 3.* Et prædicta eo
4 facilius procedere videntur, cum fuerint dd. Camerę, & apothecæ adiunctæ domui emphiteuticæ, per
5 cuius scalas habent accessum, † signum euidẽs, quòd fuerunt effectæ vti membra eiusdem domus, *Ias. in l. beneficium num. 14. ff. de const. princip. Mantic. de coniectur. vlt. volunt. lib. 9. tit. 2. num. 26. Surd. consil. 207. num. 4. Milanens. decis. 15. incipit. Allegabatur ex parte ipsius actoris nu. 45. & seqq. lib. 1.*

Et hæc comprobantur ex Instrumento primæ venditionis factæ à Casalibus D. Virgilio Crescentio in quo specificantur confinia, nempè à duabus partibus via publica, intra quę confinia includuntur corpora,
6 de quibus agitur, & propterea cẽsendũ est, † esse emphiteutica, cum in loco emphiteusis per emphiteotã possideantur, *Ruin. consil. 50. nu. 13. & 14. lib. 1. Natt. cons. 506. nu. 31. Rot. decis. 508. nu. 1. in p. 1. in recent.*

Idque suadetur etiam eo, quod supradicta cõcessio fuit per patrem Claricis approbata, dum recognouit DD. Crescentios in proprietarios, dãdo illis ẽt facultatem apponendi lapides cum inscriptione proprietatis, in quacũq; parte domus, qui lapides cũ fuerint appositi in tota domo, & signanter in corporibus cõtro
7 uersis, oritur ex hoc probatio † dominij, & proprietatis ex ipsamet confessione, & acquiescentia patris d. Claricis, q̃ eidẽ Clarici præiudicat ad *decis. Rot. 290. n. 2. p. 1. ■ recent. & 193. n. 1. vers. maximè, & n. 2. p. 2.*
8 in eisdem, cum huiusmodi † signia non soleant nec debeant apponi nisi in re propria, & ad se spectante, idque ad effectum recognoscendi rem tanquam suam, *Bart. in l. stigmata C. de fabricens. li. 11. & ibi Andr. & Cuiac. idem Bart. in tract. de insign. & arm. sub n. 4. Vinc. com. opin. 540. nu. 14. vbi de communi, & dixit Rota in Romana emphiteusis 30. Maij 1616. coram bo. me. D. Vb.*

Deindè cessare videtur omnis difficultas ex instrumento venditionis postea factæ per DD. Crescentios D. Ricciullo de anno 1614. quod datur in summario nu. 5. in quo fit specifica mentio de apothecis, & D. Ricciullus post dictã venditionẽ fuit per Claricẽ recognitus in Dominum, mediante solutione canonis per multos annos, & insup cũ d. Clarix vellet supradicta melioramenta, & apothecas, vendere præuia cõfessione, & declaratione, q̃ domus cum pertinentijs, de quibus agitur fuerat sub proprietate dd. de Casalibus, & deinde Virgilij Crescẽtij & facce fuit D. Ricciulli eidem iudicialiter intimauit an vellet vti proprietarius præferri in venditione, vt in summario nu. 3. Vnde ex
9 ipsamet confessione † eiusdem Claricis, cõstat de proprietate, & dominio Domini Riciulli, *Rota decis. 193. nu. 2. & decis. 597. nu. 2. vers. tum maxime part. 2. in recent. Gabr. de confess. concluſ. 1. in fin.* & ista confessione
10 non potest afferri † melior probatio, *l. cum precum C. de liber. caus. Gabr. de confess. cõcl. 4. nu. 1. & seq. sel. rec. Greg. xv. decis. 200. nu. 2. & decis. 458. nu. 3.*

Non obstãt testes, qui dantur in summario D. Claricis nu. 4 qui videntur deponere, q̃ locus in quo Camerę, & apothecæ sunt fabricatæ erat publicus, quia
11 de hoc solũ deponit vnicus † testis, qui nullũ facit probationis gradũ, *l. vbi numerus ff. de test. Surd. cons. 73. n. 27.* Alij enim duo testes deponunt de simplici auditu, nec dicunt à quo audiuerint, & illorũ auditus potuit habere originẽ post litẽ motã, & periti nõ concludũt
12 quòd fuerit fabricatum in † via publica, quod neque fieri poterat sine licẽtia magistratus, *l. 1. & 2. & tot. tit. ff. ne quid in loco public.* nec aliquid facit licentia anni 1592. quia non est licentia fabricandi, sed claudendi porticũ iã fabricatum, & quia non percutit tẽpus fabricæ iam factę per Raphaelẽ vsq; de anno 1555. deinde huiusmodi probationes adductæ pro Clarice habẽt in contrarium testes ab eadẽ examinatos, qui dãtur in summario D. Ricciulli nu. 2. dum deponunt qđ in loco vbi sunt fabricæ apothecæ aderat Porticus, p quem ingrediebatur in domũ, de qua agitur, & hoc etiam comprobatur ex fide periti, quæ datur in eodẽ summario nu. 2. nec non etiam ex Capitulis factis inter Raphaelem, & Muratores, vt in summario Claricis numero secundo, in quibus afferitur fuisse factas duas apothecas, & melioramenta in proprio situ, non autem in via publica, vnde istis probationib. ad omne peius ad inuicem conquassatis adhuc remanent superius dicta pro D. Ricciullo quod ista melioramenta sunt contigua, & incorporata domui emphiteuticæ ideoque sunt effecta illius mẽbra, & præsumuntur facta ad satisfacien. propriæ obligationi de faciendis melioramentis iuxta formam instrumẽti cõcessionis.

13 Nõ obstat qđ sententia, † de qua agitur habeat relationẽ ad monitoriũ, in quo fit mẽtio de possessorio, & ideo sit nulla dũ cõcernit petitoriũ, & absoluit D. Ricciullũ à petitis. Quia placuit respõsio, quod monitorium non solum continet possessorium, sed etiam petitorium cum in eo fuerit deductum, quòd apothecæ, & stantiæ sunt fabricatæ in solo publico, & quòd super illis, illarũq; iure, & possessione molestabatur,
14 & quòd deducit omnem † actionem non solũ in possessorio, sed omni modo meliori, *Rota dec. 254. n. 2. p. 1. diuers.* Idq. præsertim cũ petitorium fuerit postea latius ẽt deductum in articulis, & prosecutione causæ,
15 nam licet sententia debeat esse conformis † petitioni, & libello, sufficit tamẽ quòd iustificetur ex deductis, & probatis i prosecutione iudicij post libellũ *Imol. in c. ex tenore in fine de refeript. Fel. in c. licet n. 28. de Sim. Affitt. dec. 95. n. 8. Bero. cons. 43. nu. 8. lib. 3. Paris. cons. 113. num. 3. & 4. li. 1.* Vbi hanc esse firmissimam conclusionem *Ofasch. decis. Pedemon. 1. numero 24.*

Et ita decisum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Bononien. Exemptionis Vener. 21. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Vnio nonnullorum Castrorum facta Ciuitati Bononiæ per Bonifacium IX. an postea Legatus de Latere

terepotuerit dicta Castra dismembrare ex causa remunerationis, propter ampla subsidia Sedi Apostolicæ ab illis præstita.

SVMMARIVM

1 *Legatus de Latere, an possit derogare vnioni facta per Pontificem.*
2 *Subditi tenentur seruire Domino, & ideo non necessaria recognitio.*
Subditi, quando præstant aliqua seruitia ampla, tunc si eis fiat aliqua remuneratio, non est inconueniens. num. 2.
3 *Concessio, per quam fit reditus ad ius primæuum, est fauorabilis.*
4 *Ciuitas per rebellionem amittit omnia priuilegia, & iura quæsita.*
5 *Assertioni Legati standum, quando non agitur de reuocando contractu, sed de reuocanda vnione gratiosa.*
6 *Mandatum in antiquis præsumitur adfuisse, amplia. num. 7.*
8 *Concessiones quas aliquis confirmat, & de vna tantum appareat, illa dicitur confirmata tantum.*
9 *Concil. Constantiense de dismembrationibus quando habeat locum.*

DECISIO LXX.

FVit in hac causa resolutum die 29. Nouembris 1624. coram bo. me. Buratto, constare de dismembratione Cardinalis Cosciæ, eamque suffragari Communitatibus Medicinæ, Ganzanighæ, & villæ Fontanæ. & hanc Decisionem hodie vtraque parte informante coram me, Domini dixerunt esse confirmandam. Et moti sunt, quia licèt supradicta Castra fuissent iam vnita Ciuitati Bononiæ per Bonifacium IX. de anno 1393. attamen benè potuit d. Cardinalis
1 tunc temporis Legatus † de latere derogare vnioni Pontificis, & facere supradictam dismembrationem ex causa remunerationis propter ampla subsidia Sedi Apostolicæ per dictas Communitates præstita in recuperatione Ciuitatis Bononiæ, quæ ab eadem Sede defecerat, *Gambar. de off. & auctor. Legat. de lat. lib. 2. tit. de vary ordin. num. 154. in fin. & lib. 5. tit. de potest. legat. in vnien. nu. 153. & seq. Mandos. super reg. 19. qu. 19. nu. 16. Roman. consil. 428. in fin.*
2 Non obstat, quòd subditi † teneantur seruire domino, & ideò non esset necessaria prædicta remuneratio, quia cum seruitia non fuerint ordinaria, sed ampla, vt habetur in d. dismembratione, quæ datur in Summario Communitatum numero 2. non fuit inconueniens prædicta remuneratio, iuxta latè tradita in his terminis per *Menoch. consil. 1003. numero 71. versiculo Respondetur, & sequentibus lib. 11.* idque præsertim, cùm per hanc dismembrationem non fuerit aliquod præiudicium allatum Sedi Apostolicæ, cui Communitates immediatè remanserunt subiectæ, & solùm redierunt ad ius primæuum, prouerant ante d. Bonifacij vnionem, †
3 quod est fauorabile, & facile iste reditus fieri solet, *glos. in capit. Statutum de præbend. in sexto, in verb. Numerandum circa med. Mandos. super d. reg. 19. quæst. 19 numero 12.* Idque maximè procedit, cùm Ciuitas Bononiæ per præcedentem rebellionem † iam amisisset omnia priuilegia, & iura sibi quæsita *l. Quisquis, vbi omnes, C. ad leg. Iul. maiest. & l. final. ff. cod. Afflict. in tit. Quæ sint regal. in verb. & anna committentium, numero 14. Gig. de crimine læsæ maiestat. quæst. 24. numero primo & seq. & quæst. 25. numero 2. & seq. libro 2. Decian. tract. crimin. lib. 7. cap. 40. numer. 16. & seqq. Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 8. num. 6.*
4

SVMMARIVM

Non obstat, quòd circa causam d. dismembrationis non sit standum assertioni Legati super huiusmodi seruitijs, & rebellione; tùm quia de hac rebellione extat etiam *decis. Crescent. 7. de probat.* Tum
5 quia cùm non † agatur de reuocando contractu, sed de reuocanda vnione gratiosa statur huiusmodi assertioni, maximè concurrentibus adminiculis, *Crescent. d. decis. 7. in princ.* In casu autem nostro pro corroboratione supradictæ assertionis, & supradictæ dismembrationis concurrit explicita Ciuitatis Bononiæ confessio, & approbatio, mediante decreto facto per DD. Antianos, & Vexilliferum, repræsentantes Populum Bononiæ, qui visis capitulis cum decreto authentico Communitatibus concesso per Cardinalem, ex auctoritate sibi tributa in generali Concilio sexcentorum populi gratias, exemptiones, confirmationes priuilegia, ac immunitates vtiamniter concesserunt, ac promiserunt.

Non obstat, quòd Antiani non possent populo Bononiæ præiudicare sine speciali mandato, quia cùm ibidem enuncietur facultas, & simus in anti-
6 quis, † mandatum præsumitur adfuisse, *Purpur. in auth. si quis in aliquo, in fin. C. de eden. Cagnol. in l. velle, numero 19. ff. de regulis iuris Bald. consil. 337. columna penult. volum. 1. Dec. consilio 36. numero 7. Cassad. decis. 3. de procurat.* & in puncto extat *d. decis. Crescent. 7. numero quarto*, idque præsertim † cùm fuerint postea capitula in Archiuo publico Ciuitatis re-
7 perta, *ad notat. in authent. Ad hæc, C. de fideicom. instrument.* & benè considerat *d. decis. Cresc. 7. numero 5.*

Non obstat, quòd capitula necessario non concludant approbationem istius dismembrationis cùm possint ad alia referri, quia cùm non appareat aliam cõcessionem fecisse Cardinalem Cosciam, præter d. dis-
8 membrationem, confirmatio, & †approbatio est ad illam referenda. vt tradit *Bart. cons. 196. num. 5. lib. 1. Menoch. cons. 106. nu. 166. lib. 2.*

Nob obstat, quòd in Concilio Constantiensi fuerint annullatæ omnes dismembrationes, quia placuit responsio quod ista dismembratio non fuit facta à Cardinali Coscia vti Pontifice, quæ propterea non videtur comprehensa in d. reuocatione, quæ † loquì-
9 tur de concessionibus factis ab ijs, qui se gererent pro Pontificibus, vel essent verè Pontifices, vt habetur in *decis. 355. nu. 3. par. 2. in recent.* Et quòd ista non fuerit reuocata, suadetur ex obseruantia subsequuta, & ex eo, quòd per talem reuocationem inferretur præiudicium Ecclesiæ Romanæ, cui Communitates per d. dismembrationem remanẽt immediatè subiectæ, quale præiudicium non est credendum, aliquo modo voluisse Patres Concilij.

Et ita decisum.

2 tur illas † ædificasse, & construxisse ad satisfaciendũ propriæ obligationi, *Aym. cons. 219. nu. 8. vers. & vltra eum, & cons. 106. nu. 8. & cons. 131. nu. 16. Surd. cõs. 19. nu. 27. & seqq.* & stante pacto supradictæ reuersionis meliorameutorũ in instrumento cõcessionis, mor-
3 tuo Raphaele melioramenta † non debent ad hæredẽ pertinere, sed ad proprietarium, *Seraph. decis. 1496.* tenor enim inuesturę attẽdi, & obseruari debet, & ab eo pendet tota substantia illius contractus emphiteu-
4 tici, vt elit *text. in cap. 1. ibi.* Propter tenorem † inuesturæ quem ad hoc esse egregium, dicit ibi *Bald. nu. 3. de duobus fratrib. à capitan. inuest. cum alijs Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 92. num. 1. Honded. cons. 70. nu. 11. lib. 2. Surd. cons. 127. num. 36. lib. 1. & cons. 153. nu. 11. lib. 2. & cons. 384. num. 1. lib. 3.* Et prædicta eo facilius procedere videntur, cum fuerint dd. Cameræ, & apothecæ adiunctæ domui emphiteuticæ, per
5 cuius scalas habent accessum, † signum euidẽs, quòd fuerunt effectæ vti membra eiusdem domus, *Ias. in l. beneficium num. 14. ff. de const. princip. & Mantic. de conjectur. vlt. volunt. lib. 9. tit. 2. num. 26. Surd. consil. 207. num. 4. Mediolanens. decis. 15. incipit. Allegabatur ex parte ipsius actoris nu. 46. & seqq. lib. 1.*

Et hæc comprobantur ex Instrumento primæ venditionis factæ à Casalibus D. Virgilio Crescentio in quo specificantur confinia, nempè à duabus partibus via publica, intraquę confinia includuntur corpora,
6 de quibus agitur, & propterea cẽsendũ est, † esse emphiteutica, cum in loco emphiteusis per emphiteotã possideantur, *Ruin. consil. 50. nu. 13. & 14. lib. 1. Natt. cons. 506. nu. 31. Rot. decis. 508. nu. 1. in p. 1. in recent.*

Idque suadetur etiam eo, quod supradicta cõcessio fuit per patrem Claricis approbata, dum recognouit DD. Crescentios in proprietarios, dãdo illis ẽt facultatem apponendi lapides cum inscriptione proprietatis, in quacũq; parte domus, qui lapides cũ fuerint appositi in tota domo, & signanter in corporibus cõtro-
7 uersis, oritur ex hoc probatio † dominij, & proprietatis ex ipsamet confessione, & acquiescentia patris d. Claricis, q̃ eidẽ Clarici præiudicat ad *decis. Rot. 290. n. 2. p. 1. in recent. & 193. n. 1. vers. maximè, & n. 2. p. 2.*
8 in eisdem, cum huiusmodi † signia non soleant nec debeant apponi nisi in re propria, & ad se spectante, idque ad effectum recognoscendi rem tanquam suam, *Bart. in l. stigmata C. de falsicens. li. 11. & ibi Andr. & Cuiac. idem Bart. in tract. de insign. & arm. sub n. 4. Viu. com. opin. 540. nu. 14. vbi de communi, & dixit Rota in Romana emphiteusis 30. Maij 1616. coram bo. me. D. Vb.*

Deindè cessare videtur omnis difficultas ex instrumento venditionis postea factæ per DD. Crescentios D. Ricciullo de anno 1614. quod datur in summario nu. 5. in quo fit specifica mentio de apotheeis, & D. Ricciullus post dictã venditionẽ fuit per Claricẽ recognitus in Dominum, mediante solutione canonis per multos annos, & insup cũ d. Clarix vellet supradicta melioramenta, & apothecas, vendere præuia cõfessione, & declaratione, q̃ domus cum pertinentijs, de quibus agitur fuerat sub proprietate dd. de Casalibus, & deinde Virgilij Crescẽtij & successiuè D. Ricciulli eidem indecialiter intimauit an vellet vti proprietarius præferri in venditione, vt in summario nu. 3. Vnde ex
9 ipsamet confessione † eiusdem Claricis, cõstat de proprietate, & dominio Domini Riciulli, *Rota decis. 193. nu. 2. & decis. 597. nu. 2. vers. tum maxime part. 2. in recent. Gabr. de confess. concluſ. 1. in fin.* & ista confessione
10 non potest afferri † melior probatio, *l. cum precum C. de liber. caus. Gabr. de confess. cõcl. 4. nu. 1. & seq. fel. rec. Greg. xv. decis. 200. nu. 2. & decis. 458. nu. 3.*

Non obstãt testes, qui dantur in summario D. Claricis nu. 4. qui videntur deponere, q̃ locus in quo Cameræ, & apothecæ sunt fabricatæ erat publicus, quia
11 de hoc solũ deponit vnicus † testis, qui nullũ facit probationis gradũ, *l. vbi numerus ff. de test. Surd. cons. 73. n. 27.* Alij enim duo testes deponunt de simplici auditu, nec dicunt à quo audiuerint, & illorũ auditus potuit habere originẽ post litẽ motã, & periti nõ concludũt
12 quòd fuerit fabricatum in † via publica, quod neque fieri poterat sine licẽtia magistratus, *l. 1. & 2. & tot. tit. ff. ne quid in loco public.* nec aliquid facit licentia anni 1592. quia non est licentia fabricandi, sed claudendi porticũ iã fabricatum, & quia non percutit tẽpus fabricæ iam factę per Raphaelẽ vsq; de anno 1555. deinde huiusmodi probationes adductæ pro Clarice habẽt in contrarium testes ab eadẽ examinatos, qui dãtur in summario D. Ricciulli nu. 2. dum deponunt qđ in loco vbi sunt fabricæ apothecæ aderat Porticus, p quem ingrediebatur in domũ, de qua agitur, & hoc etiam comprobatur ex fide periti, quæ datur in eodẽ summario nu. 2. nec non etiam ex Capitulis factis inter Raphaelem, & Muratores, vt in summario Claricis numero secundo, in quibus afferitur fuisse factas duas apothecas, & melioramenta in proprio situ, non autem in via publica, vnde istis probationib. ad omne peius ad inuicem conquassatis adhuc remanent superius dicta pro D. Ricciullo quod ista melioramenta sunt contigua, & incorporata domui emphiteuticæ ideoque sunt effecta illius mẽbra, & præsumuntur facta ad satisfacien. propriæ obligationi de faciendis melioramentis iuxta formam instrumẽti cõcessionis.

13 Nõ obstat qđ sententia, † de qua agitur habeat relationẽ ad monitoriũ, in quo fit mẽtio de possessorio, & ideo sit nulla dũ cõcernit petitoriũ, & absoluit D. Ricciullũ à petitis. Quia placuit respõsio, quod monitorium non solum continet possessorium, sed etiam petitorium cum in eo fuerit deductum, quòd apothecæ, & stantiæ sunt fabricatæ in solo publico, & quòd super illis, illarũq; iure, & possessione molestabatur,
14 & quòd deducit omnem † actionem non solũ in possessorio, sed omni modo melioti, *Rota dec. 254. n. 2. p. 1. diuers.* Idq. præsertim cũ petitorium fuerit postea latius ẽt deductum in articulis, & prosecutione causæ,
15 nam licet sententia debeat esse conformis † petitioni, & libello, sufficit tam ẽ quòd iustificetur ex deductis, & probatis i prosecutione iudicij post libellũ *Imol. in c. ex tenore in fine de rescript. Fel. in c. licet n. 28. de Sum. Affict. dec. 95. n. 8. Bero. cons. 43. nu. 8. lib. 3. Paris. cons. 113. num. 3. & 4. li. 1.* Vbi hanc esse firmissimam conclusionem *Ofaseh. decis. Pedemon. 1. numero 24.*

Et ita decisum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Bononien. Exemptionis Veneris 21. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Vnio nonnullorum Castrorum facta Ciuitati Bononiæ per Bonifacium IX. an postea Legatus de Latere

terepotuerit dicta Castra dismembrare ex causa remunerationis, propter ampla subsidia Sedi Apostolicæ ab illis præstita.

SUMMARIUM

1 *Legatus de Latere, an possit derogare vnioni facta per Pontificem.*
2 *Subditi tenentur seruire Domino, & ideo non necessaria recognitio.*
Subditi, quando præstant aliqua seruitia ampla, tunc si eis fiat aliqua remuneratio, non est inconueniens. num. 2.
3 *Concessio, per quam fit reditus ad ius primæuum, est fauorabilis.*
4 *Ciuitas per rebellionem amittit omnia priuilegia, & iura quæsita.*
5 *Assertioni Legati statur, quando non agitur de reuocando contractu, sed de reuocanda vnione gratiosa.*
6 *Mandatum in antiquis præsumitur adfuisse, amplia. num. 7.*
8 *Concessiones, quas aliquis confirmat, & de vna tantum appareat, illa dicitur confirmata tantum.*
9 *Concil. Constantiense de dismembrationibus quando habeat locum.*

DECISIO LXX.

FVit in hac causa resolutum die 29. Nouembris 1624. coram bo. me. Buratto, constare de dismembratione Cardinalis Cosciæ, eamque suffragari Cõmunitatibus Medicinæ, Ganzanighæ, & villæ Fontanæ. & hanc Decisionem hodie vtraque parte informante coram me, Domini dixerunt esse confirmandam. Et moti sunt, quia licèt supradicta Castra fuissent iam vnita Ciuitati Bononiæ per Bonifacium IX. de anno 1393. attamen benè potuit d. Cardinalis
1 tunc temporis Legatus † de latere derogare vnioni Pontificis, & facere supradictam dismembrationem ex causa remunerationis propter ampla subsidia Sedi Apostolicæ per dictas Communitates præstita in recuperatione Ciuitatis Bononiæ, quæ ab eadem Sede defecerat, *Gambar. de off. & author. Legat. de lat. lib. 2. tit. de variis ordin. num.* 154. *in fin. & lib. 5. tit. de potest. legat. in unien. nu.* 153. *& seq. Mandos. super reg.* 19. *qu.* 19. *nu.* 16. *Roman. consil.* 428. *in fin.*

2 Non obstat, quòd subditi † teneantur seruire domino, & ideò non esset necessaria prædicta remuneratio, quia cum seruitia non fuerint ordinaria, sed ampla, vt habetur in d. dismembratione, quæ datur in Summario Communitatum numero 2. non fuit inconueniens prædicta remuneratio, iuxta latè tradita in his terminis per *Menoch. consil.* 1003. *numero* 71. *versiculo Respondetur, & sequentibus lib.* 11. idque præsertim, cùm per hanc dismembrationem non fuerit aliquod præiudicium allatum Sedi Apostolicæ, cui Communitates immediatè remanserunt subiectæ, & solùm redierunt ad ius primæuum, prout erant ante d. Bonifacij vnionem, † quod
3 est fauorabile, & facile iste reditus fieri solet, *glos. in capit. Statutum de præbend. in sexto, in verb. Numerandum circa med. Mandos. super d. reg.* 19. *quæst.* 19. *numero* 12. Idque maximè procedit, cùm Ciuitas Bononiæ per præcedentem rebellionem † iam amisisset omnia priuilegia, & iura sibi quæsita, *l. Quisquis, vbi omnes, C. ad leg. Iul. maiest. & l. final. ff. cod. Afflict. in tit. Quæ sint regal. in verb. & anna committentium, numero* 14. *Gig. de crimine læsæ maiestat. quæst.* 24. *numero primo & seq. & quæst.* 29. *numero* 2. *& seq. libro* 2. *Decian. tract. crimin. lib.* 7. *cap.* 40. *numer.* 16. *& seqq. Peregr. de iur. fisc. lib.* 3. *tit.* 8. *num.* 6.

4

Non obstat, quòd circa causam d. dismembrationis non sit standum assertioni Legati super huiusmodi seruitijs, & rebellione; tùm quia de hac rebellione extat etiam *decis. Crescent.* 7. *de probat.* Tum
5 quia cùm non † agatur de reuocando contractu, sed de reuocanda vnione gratiosa statur huiusmodi assertioni, maximè concurrentibus adminiculis, *Crescent. d. decis.* 7. *in princ.* In casu autem nostro pro corroboratione supradictæ assertionis, & supradictæ dismembrationis concurrit explicita Ciuitatis Bononiæ confessio, & approbatio, mediante decreto facto per DD. Antianos, & Vexilliferum, repræsentantes Populum Bononiæ, qui visis capitulis cum decreto authentico Communitatibus concesso per Cardinalem, ex auctoritate sibi tributa in generali Concilio fœcentorum populi gratias, exemptiones, confirmationes priuilegia, ac immunitates vtiliter concesserunt, ac promiserunt.

Non obstat, quòd Antiani non possent populo Bononiæ præiudicare sine speciali mandato, quia cùm ibidem enuncietur facultas, & simus in anti-
6 quis, † mandatum præsumitur adfuisse, *Purpur. in auth. si quis in aliquo, in fin. C. de eden. Cagnol. in l. velle, numero* 19. *ff. de regulis iuris Bald. consil.* 337. *columna penult. volum.* 1. *Dec. consilio* 36. *numero* 7. *Cassad. decis.* 3. *de procurat. &* in puncto extat *d. decis. Crescent.* 7. *numero quarto*, idque præsertim † cùm fue-
7 rint postea capitula in Archiuo publico Ciuitatis reperta, *ad notat. in authent. Ad hæc, C. de fideicom. instrument.* & benè considerat *d. decis. Cresc.* 7. *numero* 5.

Non obstat, quòd capitula necessario non concludant approbationem istius dismembrationis cùm possint ad alia referri, quia cùm non appareat, aliam cõcessionem fecisse Cardinalem Cosciam, præter d. dis-
8 membrationem, confirmatio, & † approbatio est ad illam referenda. vt tradit *Bart. cons.* 196. *num.* 5. *lib.* 1. *Menoch. cons.* 106. *nu.* 166. *lib.* 2.

Nec obstat, quòd in Concilio Constantiensi fuerint annullatæ omnes dismembrationes, quia placuit responsio quod ista dismembratio non fuit facta à Cardinali Cosscia vti Pontifice, quæ propterea non videtur comprehensa in d. reuocatione, quæ † loquè-
9 tur de concessionibus factis ab ijs, qui se gererent pro Pontificibus, vel essent verè Pontifices, vt habetur in *decis.* 355. *nu.* 3. *par.* 2. *in recent.* Et quòd ista non fuerit reuocata, suadetur ex obseruantia subsequuta, & ex eo, quòd per talem reuocationem inferretur præiudicium Ecclesiæ Romanæ, cui Communitates per d. dismembrationem remanẽt immediatè subiectæ, quale præiudicium non est credendum, aliquo modo voluisse Patres Concilij.

Et ita decisum.

1 tur illas † ædificasse, & construxisse ad satisfaciendū propriæ obligationi, *Aym. cons.* 219. *nu.* 8. *vers. & vltra eum, & cons.* 106. *nu.* 8. *& cons.* 131. *nu.* 16. *Surd. cōs.* 19. *nu.* 27. *& seqq.* & stante pacto supradictæ reuersionis meliorameutorū in instrumento cōcessionis, mor-
3 tuo Raphaele melioramenta † non debent ad hæredē pertinere, sed ad proprietarium, *Seraph. decis.* 1496. tenor enim inuesturę attēdi, & obseruari debet, & ab eo pendet tota substantia istius contractus emphiteu-
4 tici, vt elt *text. in cap.* 1. *ibi.* Propter tenorem † inuesturæ quem ad hoc esse egregium, dicit ibi *Bald. nu.* 3. *de duobus fratrib. à capitan. inuest. cum alijs Menoch. de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 92. *num.* 1. *Honded. cons.* 70. *nu.* 11. *lib.* 2. *Surd. cons.* 127. *num.* 36. *lib.* 1. *& cons.* 153. *nu.* 11. *lib.* 2. *& cons.* 384. *num.* 1. *lib.* 3. Et prædicta eo facilius procedere videntur, cum fuerint dd. Camerę, & apothecæ adiunctæ domui emphiteuticæ, per
5 cuius scalas habent accessum, † signum euidēs, quòd fuerunt effectæ vti membra eiusdem domus, *Ias. in l. beneficium num.* 14. *ff. de const. princip. & Mantic. de conietur. vlt. volunt. lib.* 9. *tit.* 2. *num.* 26. *Surd. consil.* 207. *num.* 4. *Mllanens. decis.* 15. *incipit. Allegabatur ex parte istius actoris nu.* 46. *& seqq. lib.* 1.

Et hæc comprobantur ex Instrumento primæ venditionis factæ à Casalibus D. Virgilio Crescentio in quo specificantur confinia, nempè à duabus partibus via publica, intraquę confinia includuntur corpora,
6 de quibus agitur, & propterea cēsendū est, esse emphiteutica, cum in loco emphiteusis per emphiteotā possideantur, *Ruin. consil.* 50. *nu.* 13. *& 14. lib.* 1. *Natt. cons.* 506. *nu.* 31. *Rot. decis.* 508. *nu.* 1. *in p.* 1. *in recent.*

Idque suadetur etiam eo, quod supradicta cōcessio fuit per patrem Claricis approbata, dum recognouit DD. Crescentios in proprietarios, dādo illis ēt facultatem apponendi lapides cum inscriptione proprietatis, in quacūq; parte domus, qui lapides cū fuerint appositi in tota domo, & signanter in corporibus cōtro-
7 uersis, oritur ex hoc probatio † dominij, & proprietatis ex ipsamet confessione, & acquiescentia patris d. Claricis, q̄ eidē Clarici præiudicat ad *decis. Rot.* 290. *n.* 2. *p.* 1. *in recent. &* 193. *n.* 1. *vers. maximè, & n.* 2. *p.* 2. in eisdem, cum huiusmodi † signia non soleant nec de-
8 beant apponi nisi in re propria, & ad se spectante, idque ad effectum recognoscendi rem tanquam suam, *Bart. in l. stigmata C. de fabricens. li.* 11. *& ibi Andr. & Cuiac. idem Bart. in tract. de insign. & arm. sub n.* 4. *Viu. com. opin.* 540. *nu.* 14. *vbi de communi, & dixit Rota in Romana emphiteusis* 30. *Maij* 1616. *cor. bo. me. D. Vb.*

Deindè cessare videtur omnis difficultas ex instrumento venditionis postea factæ per DD. Crescentios D. Ricciullo de anno 1614. quod datur in summario nu. 5. in quo fit specifica mentio de apothecis, & D. Ricciullus post dicta venditionē fuit per Claricē recognitus in Dominum, mediante solutione canonis per multos annos, & insup cū d. Clarix vellet supradicta melioramenta, & apothecas vendere pręuia cōfessione, & declaratione, q̄ domus cum pertinentijs, de quibus agitur fuerat sub proprietate dd. de Casalibus, & deinde Virgilij Crescētij & successiuè D. Ricciulli eidem iudicialiter intimauit an vellet vti proprietarius pręferri in venditione, vt in summario nu. 3. Vide ex
9 ipsamet confessione † eiusdem Claricis, cōstat de proprietate, & dominio Domini Riciulli, *Rota decis.* 193. *nu.* 2. *& decis.* 597. *nu.* 2. *vers. tum maxime part.* 2. *in recent. Gabr. de confess. conclus.* 1. *in fin.* & ista confessione
10 non potest afferri † melior probatio, *l. cum precum C. de liber. caus. Gabr. de confess. cōcl.* 4. *nu.* 1. *& seq. fel. rec. Greg. xv. decis.* 200. *nu.* 2. *& decis.* 458. *nu.* 3.

Non obstāt testes, qui dantur in summario D. Claricis nu. 4. qui videntur deponere, q̄ locus in quo Camerę, & apothecæ sunt fabricatæ erat publicus, quia
11 de hoc solū deponit vnicus † testis, qui nullū facit probationis gradū, *l. vbi numerus ff. de test. Surd. cons.* 73. *n.* 27. Alij enim duo testes deponunt de simplici auditu, nec dicunt à quo audiuerint, & illorū auditus potuit habere originē post litē motā, & periti nō concludūt
12 quòd fuerit fabricatum in † via publica, quod neque fieri poterat sine licētia magistratus, *l.* 1. *& 2. & tot. tit. ff. ne quid in loco public.* nec aliquid facit licentia anni 1592. quia non est licentia fabricandi, sed claudendi porticū iā fabricatum, & quia non percutit tēpus fabricæ iam factę per Raphaelē vsq; de anno 1555. deinde huiusmodi probationes adductæ pro Clarice habēt in contrarium testes ab eadē examinatos, qui dātur in summario D. Ricciulli nu. 2. dum deponunt qd̄ in loco vbi sunt fabricæ apothecæ aderat Porticus, p quem ingrediebatur in domū, de qua agitur, & hoc etiam comprobatur ex fide periti, quæ datur in eodē summario nu. 2. nec non etiam ex Capitulis factis inter Raphaelem, & Mutatores, vt in summario Claricis numero secundo, in quibus afferitur fuisse factas duas apothecas, & melioramenta in proprio situ, non autem in via publica, vnde istis probationib. ad omne peius ad inuicem conquassatis adhuc remanent superius dicta pro D. Ricciullo quod ista melioramenta sunt contigua, & incorporata domui emphiteuticæ ideoque sunt effectæ illius mēbra, & pręsumuntur facta ad satisfacien. propriæ obligationi de faciendis melioramentis iuxta formam instrumēti cōcessionis.

13 Nō obstat qd̄ sententia, † de qua agitur habeat relationē ad monitoriū, in quo fit mētio de possessorio, & ideo sit nulla dū cōcernit petitoriū, & absoluit D. Ricciullū à petitis. Quia placuit respōsio, quod monitorium non solum continet possessorium, sed etiam petitorium cum in eo fuerit deductum, quòd apothecæ, & stantiæ sunt fabricatæ in solo publico, & quòd super illis, illarūq; iure, & possessione molestabatur,
14 & quòd deducit omnem † actionem non solū in possessorio, sed omni modo meliori, *Rota dec.* 254. *n.* 2. *p.* 1. *diuers.* Idq. pręsertim cū petitorium fuerit postea latius ēt deductum in articulis, & prosecutione causæ,
15 nam licet sententia debeat esse conformis † petitioni, & libello, sufficit tamē quòd iustificetur ex deductis, & probatis ī prosecutione iudicij post libellū *Imol. in c. ex tenore in fine de rescript. Fel. in c. licet n.* 28. *de Simil. Affitt. dec.* 95. *n.* 8. *Bero. cons.* 43. *nu.* 8. *lib.* 3. *Paris. cons.* 113. *num.* 3. *& 4. li.* 1. Vbi hanc esse firmissimam conclusionem *Ofasch. decis. Pedemon.* 1. *numero* 24.

Et ita decisum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Bononien. Exemptionis Vener. 21. *Maij.* 1627.

ARGVMENTVM.

Vnio nonnullorum Castrorum facta Ciuitati Bononiæ per Bonifacium IX. an postea Legatus de Latere

terepotuerit dicta Castra dismembrare ex causa remunerationis, propter ampla subsidia Sedi Apostolicæ ab illis præstita.

SVMMARIVM

1 *Legatus de Latere, an possit derogare vnioni facta per Pontificem.*
2 *Subditi tenentur seruire Domino, & ideo non necessaria recognitio.*
Subditi, quando præstant aliqua seruitia ampla, tunc si eis fiat aliqua remuneratio, non est inconueniens. num. 2.
3 *Concessio, per quam fit reditus ad ius primæuum, est fauorabilis.*
4 *Ciuitas per rebellionem amittit omnia priuilegia, & iura quæsita.*
5 *Assertioni Legati statur, quando non agitur de reuocando contractu, sed de reuocanda vnione gratiosa.*
6 *Mandatum in antiquis præsumitur adfuisse, ampliatum. num. 7.*
8 *Concessionet, quas aliquis confirmat, & de vna tantum appareat, illa dicitur confirmata tantum.*
9 *Concil. Constantiense de dismembrationibus quando habeat locum.*

DECISIO LXX.

FVit in hac causa resolutum die 29. Nouembris 1624. coram bo. me. Buratto, constare de dismembratione Cardinalis Cosciæ, eamque suffragari Cõmunitatibus Medicinæ, Ganzanighæ, & villæ Fontanæ. & hanc Decisionem hodie vtraque parte informante coram me, Domini dixerunt esse confirmandam. Et moti sunt, quia licèt supradicta Castra fuissent iam vnita Ciuitati Bononiæ per Bonifacium IX. de anno 1393. attamen benè potuit d. Cardinalis
1 tunc temporis Legatus † de latere derogare vnioni Pontificis, & facere supradictam dismembrationem ex causa remunerationis propter ampla subsidia Sedi Apostolicæ per dictas Communitates præstita in recuperatione Ciuitatis Bononiæ, quæ ab eadem Sede defecerat, *Gambar. de off. & auctor. Legat. de lat. lib. 2. tit. de variis ordin. num. 154. in fin. & lib. 5. tit. de potest. legat. in ancon. nu. 153. & seq. Mandos. super reg. 19. qu. 19. nu. 16. Roman. consil. 428. in fin.*

2 Non obstat, quòd subditi † teneantur seruire domino, & ideò non esset necessaria prædicta remuneratio, quia cum seruitia non fuerint ordinaria, sed ampla, vt habetur in d. dismembratione, quæ datur in Summario Communitatum numero 2. non fuit inconueniens prædicta remuneratio, imò latè tradita in his terminis per *Menoch. consil. 1003. numero 71. versiculo Respondetur, & sequentibus lib. 11.* idque præsertim, cùm per hanc dismembrationem non fuerit aliquod præiudicium allatum Sedi Apostolicæ, cui Communitates immediatè remanserunt subiectæ, & solùm redierunt ad ius primæuum, prout erant ante d. Bonifacij vnionem, †quod
3 est fauorabile, & facile iste reditus fieri solet, *glos. in capit. Statutum de præbend. in sexto, in verb. Numerandum circa med. Mandos. super d. reg. 19. quæst. 19. numero 12.* Idque maximè procedit, cùm Ciuitas Bononiæ per præcedentem rebellionem † iam amisisset omnia priuilegia, & iura sibi quæsita, *l. Quisquis, vbi omnes, C. ad leg. Iul. maiest. & l. final. ff. cod. Afflict. in tit. Quæ sint regal. in verb. & aliena committentium, numero 14. Gig. de crimine læsæ maiestat. quæst. 24. numero primo & seq. & quæst. 25. numero 2. & seq. libro 2. Decian. tract. crimm. lib. 7. cap. 40. numer. 16. & seqq. Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 8. num. 6.*
4

SVMMARIVM

Non obstat, quòd circa causam d. dismembrationis non sit standum assertioni Legati super huiusmodi seruitijs, & rebellione, tùm quia de hac rebellione extat etiam *decis. Crescent. 7. de probat.* Tùm
5 quia cùm non † agatur de reuocando contractu, sed de reuocanda vnione gratiosa statur huiusmodi assertioni, maximè concurrentibus adminiculis, *Crescent. d. decis. 7. in princ.* In casu autem nostro pro corroboratione supradictæ assertionis, & supradictæ dismembrationis concurrit explicita Ciuitatis Bononiæ confessio, & approbatio, mediante decreto facto per DD. Antianos, & Vexilliferum, repræsentantes Populum Bononiæ, qui visis capitulis cum decreto authentico Communitatibus concesso per Cardinalem, ex auctoritate sibi tributa in generali Concilio sexcentorum populi gratias, exemptiones, confirmationes priuilegia, ac inmunitates vnanimiter concesserunt, ac promiserunt.

Non obstat, quòd Antiani non possent populo Bononiæ præiudicare sine speciali mandato, quia cùm ibidem enuncietur facultas, & simus in anti-
6 quis, † mandatum præsumitur adfuisse, *Purpur. in auth. si quis in aliquo, in fin. C. de eden. Cagnol. in l. velle, numero 19. ff. de regulis iuris Bald. consil. 337. columna penult. volum. 1. Dec. consilio 36. numero 7. Cassad. decis. 3. de procurat. &* is in puncto extat *d. decis. Crescent. 7. numero quarto*, idque præsertim † cùm fuerint postea capitula in Archiuo publico Ciuitatis re-
7 perta, *ad notat. in authent. Ad hæc, C. de fideicom. instrument.* & benè considerat *d. decis. Cresc. 7. numero 5.*

Non obstat, quòd capitula necessario non concludant approbationem istius dismembrationis cùm possint ad alia referri, quia cùm non appareat, aliam cõcessionem fecisse Cardinalem Cosciam, præter d. dis-
8 membrationem, confirmatio, & †approbatio est ad illam referenda. vt tradit *Bart. cons. 196. num. 5. lib. 1. Menoch. cons. 106. nu. 166. lib. 2.*

Nec obstat, quòd in Concilio Constantiensi fuerint annullatæ omnes dismembrationes, quia placuit responsio quod ista dismembratio non fuit facta à Cardinali Cosscia vti Pontifice, quæ propterea non videtur comprehensa in d. reuocatione, quæ † loqui-
9 tur de concessionibus factis ab ijs, qui se gererent pro Pontificibus, vel essent verè Pontifices, vt habetur in *decis. 355. nu. 3. par. 2. in recent.* Et quòd ista non fuerit reuocata, suadetur ex obseruantia subsequuta, & ex eo, quòd per talem reuocationem inferretur præiudicium Ecclesiæ Romanæ, cui Communitates per d. dismembrationem remanẽt immediatè subiectæ, quale præiudicium non est credendum, aliquo modo voluisse Patres Concilij.

Et ita decisum.

3 tur illas † ædificasse, & construxisse ad satisfaciendū propriæ obligationi, *Aym. cons. 219. nu. 8. vers. & vltra eum, & cons. 106. nu. 8. & cons. 131. nu. 16. Surd. cōs. 19 nu. 27. & seqq.* & stante pacto supradictæ reuersionis meliorationū in instrumento cōcessionis, mortuo Raphaele melioramenta † non debent ad hæredē pertinere, sed ad proprietarium, *Seraph. decis. 1496.* tenor enim inuesturę attēdi, & obseruari debet, & ab eo pendet tota substantia illius contractus emphiteu-
4 tici, vt elit *text. in cap. 1. ibi.* Propter tenorem † inuesturæ quem ad hoc esse egregium, dicit ibi *Bald. nu. 3. de duobus fratrib. à capitan. inuest. cum alijs Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 92. num. 1. Honded. cons. 70. nu. 11. lib. 2. Surd. cons. 127. num. 36. lib. 1. & cons. 153. nu. 11. lib. 2. & cons. 384. num. 1. lib. 3.* Et prædicta eo facilius procedere videntur, cum fuerint dd. Camerę, & apothecæ adiunctæ domui emphiteuticæ, per
5 cuius scalas habent accessum, † signum euidēs, quòd fuerunt effectæ vti membra eiusdem domus, *Ias. in l. beneficium num. 14. ff. de const. princip. & Mantic. de coniectur. vlt. volunt. lib. 9. tit. 2. num. 26. Surd. consil. 207. num. 4. Vllanens. decis. 15. incipit. Allegabatur ex parte istius actoris nu. 45. & seqq. lib. 1.*

Et hæc comprobantur ex Instrumento primæ venditionis factæ à Casalibus D. Virgilio Crescentio in quo specificantur confinia, nempè à duabus partibus via publica, intra quę confinia includuntur corpora,
6 de quibus agitur, & propterea cēsendū est, † esse emphiteutica, cum in loco emphiteusis per emphiteotā possideantur, *Ruin. consil. 50. nu. 13. & 14. lib. 1. Natt. cons. 506. nu. 31. Rot. decis. 508. nu. 1. in p. 1. in recent.*

Idque suadetur etiam eo, quod supradicta cōcessio fuit per patrem Claricis approbata, dum recognouit DD. Crescentios in proprietarios, dādo illis ēt facultatem apponendi lapides cum inscriptione proprietatis, in qua cūq; parte domus, qui lapides cū fuerint appositi in tota domo, & signanter in corporibus cōtro-
7 uersis, oritur ex hoc probatio † dominij, & proprietatis ex ipsamet confessione, & acquiescentia patris d. Claricis, q̄ eidē Clarici præiudicat ad *decis. Rot. 290. n. 2. p. 1. in recent. & 193. n. 1. vers. maximè, & n. 2. p. 2.*
8 in eisdem, cum huiusmodi † signia non soleant nec debeant apponi nisi in re propria, & ad se spectante, idque ad effectum recognoscendi rem tanquam suam, *Bart. in l. stigmata C. de fabricens. li. 11. & ibi Andr. & Cuiac. idem Bart. in tract. de insign. & arm. sub n. 4. Vin. com. opin. 540. nu. 14. vbi de communi, & dixit Rota in Romana emphiteusis 30. Maij 1616. coram bo. me. D. Vb.*

Deindè cessare videtur omnis difficultas ex instrumento venditionis postea factæ per DD. Crescentios D. Ricciullo de anno 1614. quod datur in summario nu. 5. in quo fit specifica mentio de apothecis, & D. Ricciullus post dictā venditionē fuit per Claricē recognitus in Dominum, mediante solutione canonis per multos annos, & iusq; cū d. Clarix vellet supradicta melioramenta, & apothecas, vendere pręuia cōfessione, & declaratione, q̄ domus cum pertinentijs, de quibus agitur fuerat sub proprietate dd. de Casalibus, & deinde Virgilij Crescētij & facce fiurè D. Ricciulli eidem iudicialiter intimauit an vellet vti proprietarius
9 præferri in venditione, vt in summario nu. 3. Vnde ex ipsamet confessione † eiusdem Claricis, cōstat de proprietate, & dominio Domini Riciulli, *Rota decis. 193. nu. 2. & decis. 597. nu. 2. vers. tum maxime part. 2. in recent. Gabr. de confess. concluſ. 1. in fin.* & ista confessione
10 non potest afferri † melior probatio, *l. cum precum C. de liber. caus. Gabr. de confess. cōcl. 4. nu. 1. & seq. fel. rec. Greg. xv. decis. 200. nu. 2. & decis. 458. nu. 3.*

Non obstāt testes, qui dantur in summario D. Claricis nu. 4. qui videntur deponere, q̄ locus in quo Camerę, & apothecæ sunt fabricatæ erat publicus, quia
11 de hoc solū deponit vnicus † testis, qui nullū facit probationis gradū, *l. vbi numerus ff. de test. Surd. cons. 73. n. 27.* Alij enim duo testes deponunt de simplici auditu, nec dicunt à quo audiuerint, & illorū auditus potuit habere originē post litē motā, & periti nō concludūt
12 quòd fuerit fabricatum in † via publica, quod neque fieri poterat sine licētia magistratus, *l. 1. & 2. & tot. tit. ff. ne quid in loco public.* nec aliquid facit licentia anni 1592. quia non est licentia fabricandi, sed claudendi porticū iā fabricatum, & quia non percutit tēpus fabricæ iam factę per Raphaelē vsq; de anno 1555. deinde huiusmodi probationes adductæ pro Clarice habēt in contrarium testes ab eadē examinatos, qui dātur in summario D. Ricciulli nu. 2. dum deponunt qd in loco vbi sunt fabricæ apothecæ aderat Porticus, p quem ingrediebatur in domū, de qua agitur, & hoc etiam comprobatur ex fide periti, quæ datur in eodē summario nu. 2. nec non etiam ex Capitulis factis inter Raphaelem, & Muratores, vt in summario Claricis numero secundo, in quibus afferitur fuisse factas duas apothecas, & melioramenta in proprio situ, non autem in via publica, vnde istis probationib. ad omne peius ad inuicem conquassatis adhuc remanent superius dicta pro D. Ricciullo quod ista melioramenta sunt contigua, & incorporata domui emphiteuticæ ideoque sunt effecta illius mēbra, & præsumuntur facta ad satisfacien. propriæ obligationi de faciendis melioramentis iuxta formam instrumēti cōcessionis.

13 Nō obstat qd sententia, † de qua agitur habeat relationē ad monitoriū, in quo fit mētio de possessorio, & ideo sit nulla dū cōcernit petitoriū, & absoluit D. Ricciullū à petitis. Quia placuit respōsio, quod monitorium non solum continet possessorium, sed etiam petitorium cum in eo fuerit deductum, quòd apothecæ, & stantiæ sunt fabricatæ in solo publico, & quòd super illis, illarūq; iure, & possessione molestabatur,
14 & quòd deducit omnem † actionem non solū in possessorio, sed omni modo meliori, *Rota dec. 254. n. 2. p. 1. diuers.* Idq. præsertim cū petitorium fuerit postea latius ēt deductum in articulis, & prosecutione causæ,
15 nam licet sententia debeat ēsse conformis † petitioni, & libello, sufficit tam ē quòd iustificetur ex deductis, & probatis ī prosecutione iudicij post libellū *Imol. in c. ex tenore in fine de refeript. Fel. in c. licet n. 28. de Sim. Affict. dec. 95. n. 8. Bero. cons. 43. nu. 8. lib. 3. Paris. cons. 113. num. 3. & 4. li. 1.* Vbi hanc esse firmissimam conclusionem *Ofasch. decis. Pedemon. 1. numero 24.*

Et ita decisum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Bononien. Exemptionis Venet. 21. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Vnio nonnullorum Castrorum facta Ciuitati Bononiæ per Bonifacium IX. an postea Legatus de Latere

serepotuerit dicta Castra dismembrare ex causa remunerationis, propter ampla subsidia Sedi Apostolicæ ab illis præstita.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de Latere, an possit derogare vnioni facta per Pontificem.*
2 *Subditi tenentur seruire Domino, & ideo non necessaria recognitio.*
Subditi, quando præstant aliqua seruitia ampla, tunc eis fiat aliqua remuneratio, non est inconueniens. num. 2.
3 *Concessio, per quam fit reditus ad ius primæuum, est fauorabilis.*
4 *Ciuitas per rebellionem amittit omnia priuilegia, & iura quæsita.*
5 *Assertum Legati statur, quando non agitur de reuocando contractu, sed de reuocanda vnione gratiosa.*
6 *Mandatum in antiquis præsumitur adfuisse, amplia. num. 7.*
8 *Concessiones, quas aliquis confirmat, & de vna tantum appareat, illa dicitur confirmata a tantum.*
9 *Concil. Constantiense de dismembrationibus quando habeat locum.*

DECISIO LXX.

FVit in hac causa resolutum die 29. Nouembris 1624. coram bo. me. Buratto, constare de dismembratione Cardinalis Cosciæ, eamque suffragari Cõmunitatibus Medicinæ, Ganzanighæ, & villæ Fontanæ. & hanc Decisionem hodie vtraque parte informante coram me, Domini dixerunt esse confirmandam. Et moti sunt, quia licèt supradicta Castra fuissent iam vnita Ciuitati Bononiæ per Bonifacium IX. de anno 1393. attamen benè potuit d. Cardinalis tunc temporis Legatus † de latere derogare vnioni 1 Pontificis, & facere supradictam dismembrationem ex causa remunerationis propter ampla subsidia Sedi Apostolicæ per dictas Communitates præstita in recuperatione Ciuitatis Bononiæ, quæ ab eadem Sede defecerat, *Gambar. de off. & auctor. Legat. de lat. lib. 2. tit. de variis ordin. num. 154. in fin. & lib. 5. tit. de potest. legat. in ven. nu. 153. & seq. Mandos. super reg. 19. qu. 19. nu. 16. Roman. consil. 428. in fin.*

2 Non obstat, quòd subditi † teneantur seruire domino, & ideò nõ esset necessaria prædicta remuneratio, quia cum seruitia non fuerint ordinaria, sed ampla, vt habetur in d. dismembratione, quæ datur in Sumario Communitatum numero 2. non fuit inconueniens prædicta remuneratio, iuxta latè tradita in his terminis per *Menoch. consil. 1003. numero 71. versiculo Respondetur, & sequentibus lib. 11.* idque præsertim, cùm per hanc dismembrationem non fuerit aliquod præiudicium allatum Sedi Apostolicæ, cui Communitates immediatè remanserunt subiectæ, & solùm redierunt ad ius primæuum, prout erant ante d. Bonifacij vnionem, † quod 3 est fauorabile, & facile iste reditus fieri solet, *glos. in capit. Statutum de præbend. in sexto, in verb. Numerandum circa med. Mandos. super d. reg. 19. quæst. 19. numero 12.* Idque maximè procedit, cùm Ciuitas Bononiæ per præcedentem rebellionem † iam 4 amisisset omnia priuilegia, & iura sibi quæsita *l. Quisquis, vbi omnes, C. ad leg. Iul. maiest. & l. final. ff. cod. Afflict. in tit. Quæ sint regal. in verb. & aliena committentium, numero 14. Gig. de crimine læsæ maiestat. quæst. 24. numero primo & seq. & quæst. 29. numero 2. & seq. libro 2. Decian. tract. crimm. lib. 7. cap. 40. numer. 16. & seqq. Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 8. num. 6.*

Non obstat, quòd circa causam d. dismembrationis non sit standum assertioni Legati super huiusmodi seruitijs, & rebellione; tùm quia de hac rebellione extat etiam *decis. Crescent. 7. de probat.* Tum 5 quia cùm non † agatur de reuocando contractu, sed de reuocanda vnione gratiosa statur huiusmodi assertioni, maximè concurrentibus adminiculis, *Crescent. d. decis. 7. in princ.* In casu autem nostro pro corroboratione supradictæ assertionis, & supradictæ dismembrationis concurrit explicita Ciuitatis Bononiæ confessio, & approbatio, mediante decreto facto per DD. Antianos, & Vexilliferum, repræsentantes Populum Bononiæ, qui visis capitulis cum decreto authentico Communitatibus concesso per Cardinalem, ex auctoritate sibi tributa in generali Concilio sexcentorum populi gratias, exemptiones, confirmationes priuilegia, ac immunitates vtiliter concesserunt, ac promiserunt.

Non obstat, quòd Antiani non possent populo Bononiæ præiudicare sine speciali mandato, quia cùm ibidem enuncietur facultas, & simus in anti- 6 quis, † mandatum præsumitur adfuisse, *Purpur. in auth. si quis in aliquo, in fin. C. de eden. Cagnol. in l. velle, numero 19. ff. de regulis iuris Bald. consil. 337. columna penult. volum. 1. Dec. consilio 36. numero 7. Cassad. decis. 3. de procurat.* & in puncto extat d. *decis. Crescent. 7. numero quarto*, idque præsertim † cùm fue- 7 rint postea capitula in Archiuo publico Ciuitatis reperta, *ad notat. in authent. Ad hæc, C. de fideicom. instrument.* & benè considerat d. *decis. Cresc. 7. numero 5.*

Non obstat, quòd capitula necessario non concludant approbationem istius dismembrationis cùm possint ad alia referri, quia cùm non appareat, aliam cõcessionem fecisse Cardinalem Cosciam, præter d. dismembrationem, confirmatio, & † approbatio est ad 8 illam referenda. vt tradit *Bart. cons. 196. num. 5. lib. 1. Menoch. cons. 106. nu. 166. lib. 2.*

Nob obstat, quòd in Concilio Constantiensi fuerint annullatæ omnes dismembrationes, quia placuit responsio quod ista dismembratio non fuit facta à Cardinali Coscia vti Pontifice, quæ propterea non videtur comprehensa in d. reuocatione, quæ † loquitur de concessionibus factis ab ijs, qui se gererent 9 pro Pontificibus, vel essent verè Pontifices, vt habetur in *decis. 355. nu. 3. par. 2. in recent.* Et quòd ista non fuerit reuocata, suadetur ex obseruantia subsequuta, & ex eo, quòd per talem reuocationem inferretur præiudicium Ecclesiæ Romanæ, cui Communitates per d. dismembrationem remanẽt immediatè subiectæ, quale præiudicium non est credendum, aliquo modo voluisse Patres Concilij.

Et ita decisum.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Cracouien. Iuris Legendi. Veneris 21. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Patres Societatis IESV, cum habeant priuilegium fel. rec. Pij V. vt possint legere etiam in locis vbi vniuersitates extiterint, an tale priuilegium subsistat, si aliqua Ciuitas se opponat, pretendens ab immemorabili tempore habere ius prohibendi.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo immemorabilis eget speciali derogatione.*
2 *Papa derogans quibusuis consuetudinibus, censetur etiam derogare immemorabilibus.*
3 *Consuetudini immemorabili non censetur derogatum ex dictionibus vniuersalibus adiunctis verbo consuetudini.*
4 *Vide in cap. quanto de Magistr. intellectus, & numero 5.*
6 *Excommunicationis pœna, & spoliatio omnium officiorum, & dignitatum, a Canonibus non imponitur nisi propter crimina.*
7 *Consuetudini immemorabili censetur derogatum ex dictionibus vniuersalibus, si sit damnata, & reprobata.*
8 *Præscriptionis titulus erit semper inclusus, si lex prohibeat præscriptionem.*
9 *Consuetudo est nulla, si lex ei resistat, & quod initij memoria non extet.*
10 *Consuetudo contra ius semel reprobata, per legem amplius non potest induci. nu. 14.*
11 *Consuetudo immemorabilis semel reprobata tanquã improba, non potest denuo induci.*
12 *Consuetudo immemorabilis, si ex se non sit mala, suffragatur ad versus iuris dispositionem prohibitiuã, si concurrat fama priuilegij.*
13 *Priuilegium non censetur sublatum, si consuetudo immemorabilis tollitur ex ea proueniens.*
15 *In Possidente, quoticscunque adest incapacitas, immemorabilis non habet vim priuilegij.*
16 *Lex imponenda est rebus, & non verbis.*
17 *Papa non præsumitur tantum concessisse, quin maiorem auctoritatem sibi, & successoribus non seruauerit.*
18 *Papa, aliqui l concedens, an possit sibi legare manus, vt non valeat contraria dispositio absque speciali derogatione.*

DECISIO LXXI.

PAtres Societatis IESV habent clarum Priuilegiũ fan. mem. Pij V. *vt possint legere etiam in locis vbi Vniuersitates extiterint*. Quod quidem Priuilegium est conforme dispositioni iuris communis *ad quem c. 1. & 2. cum seqq. de Magistris*. Et in eo solo auget dictam dispositionem, vt non sit necessaria approbatio Superioris, quę de iure communi requiritur, vt in dictis iuribus. Cumque prędicti Patres vti cœpissent hoc Priuilegio in suo Collegio Cracouiensi, Vniuersitas illius Ciuitatis se opposuit, prętendens ab immemorabili tempore habere ius prohibendi, quod cum articulauerit, secunda vice fuit actum de releuantia huius articuli, & bis Domini censuerunt non constare de releuantia. Quia etsi immemorabilis † consuetudo egeat speciali derogatione, nihilominus in Breui Pij V. fuit in hoc casu sufficienter derogatum prędictæ consuetudini immemorabili, ibi: *Non obstantibus præmissis &c. & alijs Apostolicis Constitutionibus, & ordinationibus, ac quibusuis etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs, indultis, & literis Apostolicis tam prędictis quàm quibusuis alijs, Vniuersitatibus &c. in genere vel in specie, ac sub quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs, aliisq. efficacioribus & in solitis clausulis, irritantibusq. & alijs decretis in genere vel in specie quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis & innouatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque tenoribus specialis, specifica, & expressa mentio habenda foret, tenores huiusmodi præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter & expresse derogamus, contrarijs quibuscunque &c.*

Ex quibus, cum dictio, *quibusuis*, primo loco posita, referatur nedum ad statuta & priuilegia, sed etiã 2 ad *consuetudines*, ideoque Papa † derogauerit quibusuis consuetudinibus, censetur derogare, etiam in casu isto, vt dictum est, consuetudini immemorabili. *glos. fin. in fin. in clem. vltima. de reb. Eccl. non alienan. & in clem. 1. in ver. quanticunque de foro compet. & in c. 2. in ver. quantocunque de consuet. in 6. Abb. in d. clem. fin. in fin. versic. constitutio damnatis.* vbi dicit idem esse si adsint verba similia. *Cardin. ibidem nu. 6. versic. Octauo quæro. post Paulin. de Eleazaris, & Zenzelinum, quos allegat Felyn. in cap. dilecti num. 4. de Maior. & obed. Gregor. Lopez post Iasonem part. 3. tit. 29. lib. 6. glos. 4. post med. cum alijs per Couar. Variar. lib. 3. cap. 13. n. 5.*

Quod autem in casu isto Papa per dicta verba voluerit derogare, videtur satis clarum: quia licet ali- 3 qui Doctores teneant † ex dictionibus vniuersalibus adiunctis verbo *Consuetudini*, non censeri derogatum consuetudini immemorabili, quos adducit. *Couar. loc. alleg.* tamen quando consuetudo est iniqua, & irrationabilis, censetur damnata & reprobata, vt idem firmat ibid.

In proposito autẽ *text. in cap. quanto 3. de Magistr.* 4 † damnat hanc consuetudinem tanquam improbam & irrationabilem. Consuetudo enim erat in Ecclesia Gallicana, quod Magistri scholarum sine certo pretio alicui licentiam docendi non concedebant: & Alexander III. Summus Pontifex volens illam prauam consuetudinem extirpare, quæ de radice cupiditatis procedit, prohibet sub anathematis interminatione, vt quicunque idonei fuerint, regere scholas, sine molestia & exactione aliqua permittantur: Et si quis huiusmodi prohibitionis trãsgressores fuerint, officijs & dignitatibus spolientur. Vnde duo † fa- 5 cit textus. Primo damnat consuetudinem antiquam, & in posterum vult, quod sub pœna excõmunicationis idonei sine molestia & exactione admittantur, & quod transgressores officijs & dignitatibus spolientur. Quare negari non potest, quin ista consuetudo sit irra-

irrationabilis & iniqua, cum huiusmodi pœnæ non
6 imponantur à Canonibus † nisi propter crimina *Sylueſter in verb. excommunicatio il 1. num. 7.* Vnde fit quod Pius V. censeatur sine difficultate sustulisse per dictiones prædictas Vniuersales, consuetudinem etiam immemorabilem, cum sit iniqua & irrationabilis. Et sic in hoc casu præualere opinionem illorum, qui tenent,
7 quod per tales dictiones † censeatur derogatum etiã immemorabili, iuxta distinctionem Couar. loco mox allegando, vbi dicit sufficere etiam quod quando cõsuetudo est iniqua & irrationabilis, derogetur simpliciter consuetudini.

Et prædicta eo magis placuerunt Dominis, *quia cũ text. in cap. quanto*, mandet, quod idonei magistri admittantur ad legendum sub pœna excommunicationis & alijs pœnis, vtique contraria consuetudo, vt dictum est, tanquam iniqua & irrationabilis damnatur. Vnde non potuit introduci aliqua consuetu-
8 do. Quia titulus præscriptionis † erit semper inutilis: & cum Canon prohibeat præscriptionem, bona fides nihil prodest. *Abb. in c. cum ex officij num. 4. de præscr. Parisius cons. 14. num. 8. & 27. lib. 1. Couarr. in c. possessor. p. 2. §. 8. num. 4 in fin. & nu. 5. de reg. iur. in 6. Plot. in l. si quando nu. 81. C. vnde vi. Menoch. præsumpt. 131. nu.*
9 *4. lib. 3.* Et quod sufficiat legem † resistere consuetudini vt nulla valeat, etiam quod initij memoria non extet, *Felyn. in c. accedentes. nu. 6. vers. fallit tertio de præscript.* Et quod consuetudo contra ius semel re-
10 probata per legẽ † non possit amplius induci. *Iaſ. in l. de quibus nu. 88. ff. de legib.* Et quod sublata immemo-
11 rabili tanquam improba, non possit † denuo introduci: quia sublata censetur etiam futura, est textus *in c. 1. de Cleric. non resid. in 6. Bald. in auth. omnes peregrini. num. 4. C. comm. de succeſſ. Didacus Sagolum. in c. fin. nu. 36. & ſeq. de conſuet.* qui loquitur in terminis, prout etiam loquitur *Put. in deciſ. 457. numer. 2. lib. 2. in correctis*.

12 Non obstat quòd consuetudo † immemorabilis, cum non sit in hoc casu ex se mala suffragetur etiam aduersus iuris communis dispositionem prohibitiuã, si concurrat fama priuilegij. *Felyn. in d. c. accedentes. num. 6. de præscript.* & in omnem euentum sublata,
13 † etiam immemorabili, non censeatur sublatum priuilegium ex ea prouenicns. *Felyn. d. num. 6. vers. fallit tertio. & vers. restringerem.* Quia fuit responsum qđ primum forsan posset habere locum, si immemorabilis non esset sublata ex Priuilegio Pij V. iuncta in hoc casu dispositione *d. c. quanto de Magistr.* in quo ista cõsuetudo tãquam iniqua & irrationabilis damnatur; ideoque
14 † immemorabilis non potest induci, vt dictũ est, & inducta non suffragatur. *glos. in c. nobis in ver. in ristrictione. de iure patr. Abb. in c. fin. nu. 22. de consuet. latè Couarr. var. lib. 1. c. 17. nu. 10. Peregr. de iure fisci libro 6. tit. 8. nu. 18. cum ſeq.* Quotiescunque enim adest
15 incapacitas † in possidente, immemorabilis non habet vim priuilegij. *Prob. ad monach. in c. 2. nu. 6. & 7. de prębend. in 6. Abb. in c. causam quæ nu. 3. Felin. nu. 6. vers. Fallit tertio de præscript. & latè Couarr. Variar. lib. 1. cap. 10. numer. 4. Peregr. vbi ſup. num. 18. & ſeq.* Vltra quod non videtur certum, quod ista consuetudo non sit ex se mala, cum sit contra charitatem.

Et quoad famam priuilegij, vltra quod hæc non fuit articulata, tamen etiam articulata non causaret relcuantiam articuli, cum non sit verum, quod sub-
16 lata immemorabili remaneat priuilegium: quia si hoc admitteretur, esset imponere † legem verbis, & non rebus. *Put. in pauci. inſ. dec. 457. nu. 7. lib. 2.* Et in omnem euentum sufficit, quod Pius V. derogauerit quibuslibet priuilegijs, ita vt propter dictionem generalem præfertur derogasse etiam huic priuilegio prouenienti ex immemorabili, cum ipsa immemorabilis non posset suffragari, ex supra dictis. Quæ quidẽ derogatio priuilegij eo magis suffragatur: quia aut allegatur fama priuilegij inferioris, & non suffragatur; aut Summi Pontificis, & nec etiam releuat, quia
17 Papa † non censetur tantum concessisse, quin maiorẽ authoritatem sibi & successoribus reseruarit. *c. dudũ & c. quamuis il 2. de prabend. in 6. Alphonſus Soto ſuper reg. 24. num. 3. Aymo conſ. 126. nu. 4. vers. itaque ſi Papa. Cephal. conſ. 135. nu. 4. & conſ. 168. nu. 28.* Et quicquid dicendum sit in Papæ concedente, an possit sibi
18 ligare manus, vt non valeat dispositio † cõtraria absque speciali derogatione, secus est in successore, qui absque derogatione non habet, manus ligatas. *Prob. ad Monach. in c. 1. num. 11. de Conſtit. Alphonſus Soto ſuper reg. 40. nu. 4. & reg. 24. nu. 4.* & fuit dictum in Comaclen. seu Ferrarien. Præposituræ & beneficij 15. Decembr. 1624. coram bo. mem. Ramboldo.

Et ita conclusum, vtraque parte informante, causa bis proposita & mature discussa.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Romana Vineæ Veneris 21. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Habes in summario.

SVMMARIVM.

1. *Iudex agendi de nullitate quanto tempore præscribatur.*
2. *In contractibus minoris existentis in pupillari ætati debet adhiberi Tutor.*
3. *Mala fides impedimentum præscriptionis, quando allegari possit.*
4. *Curator deputatus à Iudice loco Tutoris, si interueniat in aliquo contractu pupilli eius auctoritas, validus erit d. contractus.*
5. *Facti ignorantia causat iustum errorem ad præscriptionem.*

DECISIO LXXII.

CAusa super ijsdem tertio proposita Dominicensuerunt non esse recedendum ab alias resolutis, *sub die 14. Martij 1625. coram bo. mem. Archiepisc. Seleucien. & 4. Maij 1626. coram me*, ex plenè deductis in vtraque Decisione, quæ etiam hodie Dominis placuerunt.

Nec visum est obstare, quod Bernardina, siue Ilelius nomine Maruellus maritus die 13. Iulij 1590. citato Equite Theodoro iudicialiter produxerit instrumentum venditionis Vineæ, de qua agitur, & quod postea die 18. subsequenti citauerit eundem Equitem ad docendum se adimpleuisse contenta in prædicto Instrumento, per quos actus prætendunt Informãtes pro Maruello fuisse interruptam, & omnino,

nino ſublatã præſcriptionem, de qua in vltima Deciſione. Nam vltra quod motiuum præſcriptioni huiuſmodi fuit adiectum exabundanti, quia bonum ius Equitis fuit ibi, & in Deciſione *coram bo.me. Selencien.* præcipue deductum ex validitate inſtrumenti venditionis, ceſſat difficultas, ex quo à die interruptionis prædictæ Bernardinæ, & ſubſequenter Maruellus ab ea cauſam habens, tacuerunt, vſque ad annum 1621. Indeque cum interuenerint 31. anni non eſt dubium

1 efluxiſſe legitimum † tempus ad præſcribẽdũ, & extinctum remanſiſſe ius agendi de nullitate *l. fin. C. de præſcription. 30. annorum, cum alijs in deciſione corã me.*

Procul nec obſtat, quod Curator in venditione interuenerit, non † autem Tutor, cum tamen ſtante æta

2 te pupillari Bernardinæ, Tutor debuiſſet adhiberi, vnde allegatur mala † fides impeditiua curſus præ-

3 ſcriptionis, ex cumulatis per *Surd. conſil. 276. nu. 22. & ſeqq.* Etenim Curator illæ fuit datus à Iudice, ac vlterius vna cum eo interuenit contractui venditionis Procurator deputatus à Congregatione Monaſterij S. Catherinæ, vbi educabatur pupilla, & hi ambo ſucceſſerunt loco † Tutoris, ita vt eorum auctoritate, & præſentia etiam in vno quoque de per ſe conſiderata contractus effectus fuerit validus, vt de primo

4 faciunt tradita per *Montan. in tract. de Tut. & Cur. c. 1. nu. 14. & de ſecundo eſt text. in Clem. quia contigit §. vt autem verſ. illi etiam quibus dictorum locorum gubernatio, vbi glaſ. in verbo committatur, & in verbo Tutorem de relig. domib.* & fuit latè comprobatum in deciſionibus.

Et in omnem caſum, adniſſo etiam, quod ſupradicti non ſucceſſiſſent loco Tutoris, ſaltem ex eorum legitima deputatione facta vt ſupra per Iudicem, & Congregationem, reſultare videretur titulus ſatis iuſto errore cauſatus, vt potè habens mixturam facti, nempe circa modum depurationis, quæ mixtura cau

5 ſat iuſtum errorem ad præſcriptionem *l. ſi vir, vbi gl. in verbo procedere, & Bart. nu. 8. & ſeqq. & alij ff. pro donat. donat. Bellam. in cap. vigilanter num. 47. de præſcript. Dyn. in reg. poſſeſſor. num. 40. de reg. iur. in 6. Rot. deciſ. 3. de præſcript. in nou. cum alijs allegatis in Valentina Parochialis de Palma 2. Iunij 1606. coram Reuerendiſſ. Domeo Decano, qua eſt deciſio 238. nu. 3. poſt 2. vol. conſil. Farinacij.*

Cætera ſatis viſa fuerunt ſublata in Deciſionibus, & per informantes quorum dicta Dominis placuerunt.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. DVRANO

EPISCOPO VRGELLEN.

Bononien. Retractus Veneris. 21. Maij. 1627.

Statutum requirens aliquas ſolemnitates in alienatione rerum minoris, cum illas requirat pro forma, debent in ipſo actu, vel incontinenti interuenire, alias ſi ex interuallo interponantur, alienatio redditur nulla. Et incontinenti, quando dicatur aliquid fieri.

SVMMARIVM.

1 *Retractui, quando ſit locus.*
2 *Venditio, ſi ſit nulla, tunc ex illa non competit ius retrahendi.*
3 *In venditione rerum minoris requiritur decretum Iudicis, ad hoc, vt non ſit nulla.*
4 *Statutum requirens aliquid pro forma, illud debet interponi in ipſo actu, non autem ex intervallo, & ad alia diuertendo nu. 5. & ratio nu. 6. & 7.*
8 *Licentia in alienatione rerum minoris interponi debet per viam decreti.*
9 *Decretum Iudicis in alienatione rerum minoris præcedere, vel in ipſo actu interuenire debet, & poſtea nihil operatur. nu. 13. & 15.*
10 *Conſenſus patris, qui requiritur, vt filius eat hereditatem, vel poſſit ſtare in iudicio, debet præcedere.*
11 *Auctoritas Tutoris, vel Curatoris debet præcedere actum geſtum a pupillo, vel adulto, aut in ipſomet actu interponi.*
11 *Text. in l. ſi quis mihi bona §. iuſtum ff. de acquir. hæred. intellectus.*
14 *Licentia, decretum, aut conſenſus alicuius, quando dicantur a ſtatuto deſiderari pro forma.*
16 *Actus, quando conualeſcat per licentiam, aut conſenſum ſubſecutum.*
17 *Licentia ſuperioris, an poſſit ſupplere licentiam inferioris.*
18 *Vicelegatus habet illam auctoritatem, quam habet Legatus.*
19 *Licentia non operatur circa non expreſſa, vel non conſiderata.*
20 *Clauſula, ſuper quibus omnibus, & ſingulis, effectus.*
21 *Diſpoſitio text. in l. Modeſtinus ff. de ſolut. quando intret.*
22 *Paria ſunt aliquid ab initio fieri, vel ex poſt facto, ſi ab initio fuit conuentum, quod illud debeat, vel poſſit fieri.*
23 *Incontinenti aliquid dicitur fieri, ſi ab initio ita fuit conuentum, licet ex interuallo fiat. nu. 24.*
25 *Venientes ex fideicommiſſo, licet nec nati, nec concepti ſint tempore teſtamenti, dicuntur habere bona a fideicommittente, etiam ſi mille anni tranſierint.*
26 *Pactum appoſitum in contractu, per quod aliquid reſeruatur, infotmatur ab ipſo contractu.*
27 *Venditio ſub conditione, ea non purificata, non dicitur perfecta, ſed remanet in ſuſpenſo.*
28 *Clauſula, quatenus opus ſit, qua importet.*
29 *Incontinenti dicitur aliquid fieri, & in ipſo actu, ſi ſit, antea quam partes habeant contractum pro profecto, & donec contractus ambulat. nu. 30.*
31 *Confeſſio alicuius quando non præiudicet habentibus iam ius quæſitum.*

DECISIO LXXIII.

DOmina Eliſabeth de Mercadinis 6. Maij 1623. & ætatis ſuæ annorum 13. vendidit Vincentio Bauoſio medietatem cuiuſdam prædij, ſed quia erat pro quodam perpetuo cenſu Pupillis de Grimaldis obligatum, ipſi propterea vigore conſtitutionis Pij V. volentes illud retrahere obtulerunt adimplere omnia

omnia in venditionis instrumento contenta, & cum effectu pecunias iuxta d. Constitutionem deposuerũt,
1 vnde videbatur † retractui locum esse. *Cinc. de censib. par. 2. quæst. 1. art. 3. nu. 1. & seqq. Rota decis. 620. par. 2. recent. & coram Gregorio XV. decis. 193.* & pro retractu in prima instantia ad fauorem dd. pupillorũ pronunciauit Auditor generalis Bononien.

Verùm Bauosius, qui ex alio iure prædium ad se spectare & retractum excludere prætẽdebat, causam in gradu appellationis introduxit in Rota Bononien. à qua sententiam fauorabilem primæ reuocatoriam
2 reportauit, cuius fundamentum fuit, quòd prima † vẽditio, ex qua Grimaldi retrahere volunt, fuit nulla, & sic ex illa eis non competere ius retrahendi, *Bald. in l. 2. nu. 3. propè fin. vers. quia verbum venditionis, C. de Episcop. audien. & in tract. de iur. prothomis. num. 7. Castr. consil. 24. num. 1. in fin. vers. & idem dicendum est lib. 2. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glos. 2. sub numero. 5. vers. cum appellatione venditionis, & nu. 6. post princ. versic. quia verbum venden. Cassan. in rubr. de retract. rubr. 10. §. 1. glos. 2. num. 5. Carpan. ad statut. Mediolan. cap. 417. nu. 135. tom. 1. Modern. Roman. discept. forens. cap. 526. nu. 15. lib. 3. Franch. decis. 242. num. 1. & seqq. Seraphin. decis. 834. nu. 9.*

Nullitas venditionis prætendebatur, ex quo *per Statutum Bononiæ sub rubr. de contractibus in §. adjicien tes*, in alienatione rerum minorum requiritur inter alias solemnitates licentia, & decretum DD. de Collegijs, siuè Tribunorum plebis, *vt exponit Monter. glosat. ibi in verb. & Dominorum, hoc etiam in dicto Statuto expresso, in vers. etsi, quod alienationes aliter factæ, & sic sine prædicta licentia, seu decreto Tribunorum sint ipso iure nulla, nullius que valoris, & momenti*, vnde cũ
3 hæc decreti † solemnitas non interuenerit, venditio fuit nulla, *c. cum dilecta ante fin. & ibi Felin. nu. 6. vers. gesta contra formam de rescript. Surd. decis. 144. num. 6. Pic. ad stat. vrbis glos. 11. num. 4. & Rota apud Seraph. decis. 1187. in fin. & fuit sæpius decisum.*

Nec releuare videbatur, quod postea die 7. Septẽbris eiusdem anni, & sic post menses quatuor à die dictæ venditionis, quæ, vt dictum est, fuit die 6. Maij, sequuta fuerit Tribunorum licentia, seu decretum,
4 quia cum illud à Statuto † requiratur pro forma debuit in ipso actu, aut post incontinenti, non tamen ex interuallo interponi *iuxta doctr. Bart. in l. vniuersa, C. de precib. Imp. offeren. Bald. in rubr. nu. 5. C. de rescind. vend. Alex. Iaf. & communiter Docto. in l. si quis mihi bona, §. iussum, ff. de acq. hæred. Dec. in l. debitori, nu. 16. C. de pact. Celsus Vgo cons. 34. nu. 2. Ioan. Lup. in rubr. de donat. int. vir. §. 65. nu. 26. August. Bero. cõs. 77. circa princip. nu. 4. vol. 1. Gabr. consil. 2. per tot. Bertazzol. de contract. claus. 10. num. 12. vers. & quod verum est. Lamberteng. de contract. glos. 7. nu. 26.* vbi quod interponi
5 debet. † antequam quis ad alia negotia diuertat. *Simoncell. de decret. in præfat. nu. 39. vers. huic tamen conclusioni.* & ratio est, quia actus non potuit fieri sine
6 li forma, & ideò † potentia debet præcedere, aut simul concurrere cum actu iuxta ordinem naturæ, vt dixit *Bald. in l. 1. nu. 11. C. qui admitti.*

7 Quæ ratio procedit, † & concludit etiam quod verbum, licentia, in dicto statuto, vt voluit *Monterent. ibidem*, interpretetur, idest, *decretum*, quia licentia,
8 † interponi debet per viam decreti, & antequam interponatur, non adest potentia, & etiam est confor-
9 mis iuri communi, quo attento decretum † iudicis in alienatione rerum minoris præcedere, aut in alienationis actu interponi, & non subsequi eius perfectionem, *l. 1. & l. magis puto in princ. ff. de reb. eorum l. 1. & per tot. C. de pred. min.* sicut in simili consensus Patris,
10 † qui requiritur, vt filius adeat hæreditatem, vel possit stare in iuditio, debet præcedere *dicto §. iussum, & ibi glos. ordinaria & in l. fin. §. necessitate, C. de bon. quæ liber. vbi Bart. Bald. & communiter Doctor.* prout etiã
11 auctoritas † Tutoris, & Curatoris debet præcedere actum gestũ à Pupillo, vel adulto, aut in ipsomet actu interponi, nõ verò ex post facto *l. obligari, §. Tutor, ff. de auctor. Tutor. & §. Tutor instit. eod. tit.* nec contrariũ
12 probat, *text. † in dicto §. iussum* ibi, quæ interponitur perfecto negotio, quia hæc verba intelligenda sunt, idest, digesto, & per Tutorem, seu Curatorem bene, & perfectè negotio viso, audito, & intellecto *iuxta doctrinã Bart. in l. sed si hac §. Prætor. ait ff. de in ius vocan.*
13 Consensus † enim aliter præstitus nihil operatur, *Paulus de Castr. consil. 433. n. 1. vol. 1.*

Quod autem in casu nostro licentia, seu decretum Tribunorum desideretur pro forma videtur clarum, tùm quia hoc in *Statuto* expressè cauetur ibi, *seruata forma huius statuti*, & rursus ibi, *contra præfatam formam*, & in puncto huius statuti, *Maluas. consil. 86. nu. 7. & seqq.* Tum etiã quia trita, & solida est in hac ma
14 teria regula, quod licentia, † decretum, aut consensus alicuius tũc dicuntur per statutum desiderari pro forma in aliquo actu, quando aut eius non interest actum fieri, aut desiderantur ad integrandam personam, & statutum disponit aliter non posse fieri, & factum nullum esse cum clausula, *non aliter, nec alio modo*, vt in casu nostro, *Bald. in l. cum ipse, C. de cõtr. empt. Paul. de Castr. in l. si cum dotem, §. eod. autem tempore, ff. sol. matr. Alex. Aretin. & alij in dicto §. iussum Roman. cons. 54. per tot. Iaf. in l. 2. §. voluntatem num. 5. ff. solut. matr.* & plenius *Soccin. consil. 23. num. 21. lib. 4.* adeò
15 vt tunc nullo modo per interpositionem decreti † ex interuallo actus conualescat, vt dicunt *præcitati Doct.* benè autem conualidatur, quando consensus, seu licentia, non desiderantur ad integrandam personam,
16 sed ad præiudicium † consentientis, *l. fin. ff. ad Macedon. & l. Decuriones in fin. ff. de decur. Bart. in dicto §. iussũ, num. 5. vers. quandoque & in dicto §. necessitatem in fin. Cassan. in Cõsuetud. Burg. rubr. 4. §. 7. nu. 4. Roder. Suar. in l. 13. num. 32. tit. de las deudas.*

Nec etiam releuare dicebatur, quòd in actu venditionis interuenit licentia, seu decretum V. legati
17 Bononien. itaut per illam vti licentia † Superioris, suppleatur licentia Tribunorum, qui sunt inferiores, vt fuit de mente *Bald. in dicta l. cum ipse num. 11. & in puncto Franc. decis. 242. num. 6. in fin. & Rota apud Mantic. decis. 344. nu. 6.* quia benè respondebatur, quòd li-
18 cet † V. legatus habeat illam auctoritatem, quam habet Legatus *Modern. Roman. discept. forens. capit. 166. num. 1. & seqq. & Rota apud Verall. decis. 341. nu. 4. & 5. par. 3.* tamen licentia V. legati fuit restricta ad vitiũ litigiosi, & sic solum operatur, vt vitium hoc non impediat venditionem, non autem vt per eam suppleantur solemnitates statuti, cum enim hoc non fuerit po
19 titum, nec aliter V. legato expositum, † non fuit eius intentio supplere dictas solemnitates, *cap. inter in fin. de fid. instr. & si defensor, §. 1. ff. de interrogat. act. Par. cons. 3. num. 56. lib. 4. Bellam. decis. 333. Rot. decis. 114. nu. 4. de-*

4. *decis.* 555. *num.* 2. *& decis.* 687. *num.* 6. *uersic. concessio enim part.* 2. *recent.* & quamuis minor ætas fuerit narrata, quia tamen in licentia non adest † clausula, super quibus omnibus, & singulis, illa non trahitur ad enunciata, *Rain. consil.* 137. *nu.* 6. *lib.* 1. *Pic. ad Statut. verb. glos.* 21. *nu.* 20. *& Rota diuers. decis.* 316. *num.* 7. *part.* 2.

Cæterum (etiam omnibus supra ex aduerso dictis veris existentibus,) vnanimi Dominorum voto fuit conclusum, venditionem fuisse validam, & ideò ex ea Dominis de Grimaldis competere ius redimendi, & consequenter sententiam Rotæ Bononien. esse infirmandam: Fuit enim venditio facta cum omnibus statuti solemnitatibus; & licentia, seu decretum Tribunorum, etiam quod post quatuor menses à die stipulati instrumenti in actu ipso interpositum, ex quo illud fuit expresse tunc in instrumento reseruatum, ibi, saluo tamen quatenus opus sit iure petendi & obtinendi decretum à Tribunis Plebis, &c. vnde intrat
21 dispositio, † *text. in l. modestinus* 76. *ff. de solut.* vbi si vnus fideiussorum soluit pro aliis Confideiussoribus, non potest petere, vt creditor sibi contra eos cedat actiones, quæ per solutionem simpliciter factam fuerunt iam extinctæ, bene tamen sibi cedendæ sunt, si in actu solutionis expresse fuit reseruatum, vt sibi actiones cedantur, quasi cessio, quæ postea fit, censeatur vigore reseruationis facta in actu solutionis, ex quo *text. Bart. ibi nu.* 2. deducit regulam, quod paria
22 sunt † aliquid ab initio fieri, vel ex post facto, si ab initio conuenit, quòd illud debeat, vel possit fieri, *& ex eodem text.* resoluit *Anchar. consil.* 7. *numer.* 2. *in fin.* quod si in instrumento reseruant sibi contrahentes, vt liceat eis apponere conditiones postea declarandas, quod etiamsi declaratio † ex interuallo fiat, haberi debet pro facta tempore confecti instrumenti, &
23 perinde ac si conditiones postea declaratæ in eo essent specificatæ, & *Cranett. consil.* 156. *num.* 19. quod si ab initio contractus conuentum est, quod fiat pactum de
24 retrouendendo, dicitur † incontinenti, & in ipso actu fieri, etiamsi postea ex interuallo fiat, & facit *text. optimus in l. si ita scripsero* 38. *ff. de condit. & demonstr.* vbi si in testamento dictum fuerit, quantum Codicillis Titio legauero, &c. licèt Codicillis legatum explicetur, tamen ex testamento valet: hinc etiam videmus,
25 quod venientes † ex fideicommisso, quamuis nec nati, nec concepti tempore testamenti, dicuntur habere à fideicommittente etiamsi mille anni transierint, *l. vnum ex familia in princ. ff. de leg.* 2. & demum conducunt, quæ in similibus terminis tradunt, *Socin. cõsil.* 60. *num.* 6. *vers. quia res sic assignata vol.* 1. *Mandel. cons.* 408. *nu.* 7. *& cons.* 599. *num.* 6.

Præterea pactum illud, quo fuit reseruatum decretum Tribunorum appositum iuxta contractum ven-
26 ditionis, & indicto instrumento † informatur ab ipso contractu aut, vt alij dicunt, informat ipsum contractum principalem, *l. iuris gentium*, §. *quinimo, & ibi Bart. Paul. Ias. & communiter Doctor. ff. de*
27 *pact.* Ita ut venditio † censeatur celebrata sub conditione, si decretum Tribunorum interponatur, & non aliter, vnde interim venditio fuit imperfecta, & suspensa sub dicta conditione, *Osasc. decisio* 164. *nu.* 7. & dominium non fuit translatum *Put. decis.* 2. *de transact.*
28 & illa clausula, † quatenus opus sit, importat, vt decretum Tribunorum omnino interponatur, ex quo opuerat interponi pro actus validitate, *Bald. in l. certa, num.* 98. *C. de eden. Seraph. decis.* 687. *num.* 3. & sine dubio fuit contrahentium mens, vt interim venditio non esset perfecta, prout etiam ex decreti petitione postea facta, & illius interpositione subsequutâ satis declaratur, hanc ab initio fuisse comminter tionem, *ad l. sed Iulianus*, §. *proinde. ff. ad Macedon.* vide succedit *doctr. Bart. communiter approbata, in dict. l. certa,*
29 *nu.* 18. vbi, quod † omne illud dicitur fieri in contineti, & in actu ipso, quod fit, antequam partes habeat contractum pro perfecto, & absoluto, *idem Bart. in d.* §. *quinimo, nu.* 21. aut, vt exponit *Ias. ibidem, inc.* 21. dò-
30 nec contractus, † ambulat, & est in fieri, & ita in similibus terminis resoluit, *Paris. consil.* 71. *num.* 17. *lib.* 4. *Corn. cons.* 147. *nu.* 2. *circa fin. vers. Tratereà ex quo decretum*, & in puncto *Simon. de decret. in præfat. nu.* 37. *vers. non obstat ratio. Menoch. cons.* 767. *per tot. Put. dicta decis.* 2. *de transact. Rota apud Seraph. decis.* 805, *numero* 8.

Neque obstat quod D. Elisabeth post decretum Tribunorum, & ideò post perfectam, & absolutam venditionem, ac post declarationem Grimaldorum, quod volebant vti retractu, declarauerit se nulliter vendidisse, & nolle venditioni stare, quia hæc declara-
31 tio nõ† potuit præiudicare DD. de Grimaldis, quibus fuerat iam ius quæsitum, *Alber. de statut. part.* 1. *quæst.* 87. *versic. frantem agnati Dec. consil.* 160. *num.* 6. *versic.* 4. *& ult. & in puncto Mandel. cons.* 107. *nu.* 8. *& Tir. aq. de retract. connen.* §. 1. *gl.* 7. *nu.* 18.

Et ita, &c. Vtraque, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana Hæreditatis de Matthæis Veneris 21. *Maij.* 1627.

ARGVMENTVM.

Testamentum licet non sit absolutum, nec cancellatum, tamen, si super eo appareat, quod sit facta aliqua transactio, remanet extinctum, & ex eo agi non potest. Et transactio, quando substineatur.

SVMMARIVM.

1 *Transactio impedit litis ingressum.*
2 *Transactio super testamento, de quo habetur notitia, substinetur.*
3 *Pro Decreto Iudicis præsumitur.*
4 *Concordia, vt substineatur sufficit timor litis, & recessus ab ea.*
5 *Concordia substinetur, si adsit aliquis timor litis probabilis dubitationis ex futura negotiatione, & numero* 12.
6 *Concordia substinetur, etiam si timor litis sit extraiudicialis.*
7 *Asserens se esse talem, tenetur probare.*
8 *Causæ expressæ in decreto Iudicis præsumuntur veræ, donec erroneæ conuincantur.*
9 *Dictionis (vt supra) natura.*
10 *Testamentum est nullum, ex defectu præteritionis filiorum.*

11 Clau-

11 *Clausula codicillaris non operatur, vbi filius iam natus, ignoranter fuit præteritus.*

13 *Concordia inter fratres ob mutuam dilectionem fraternam conseruanda est. & nu. 23.*

14 *Cautio de insinuanda donatione, intelligi debet, quatenus opus sit.*

15 *Reseruatio beneplaciti Apostolici, vel consensus Domini directi, intelligitur, quatenus opus sit.*

16 *Transactio de iure non eget insinuatione, quia non est simplex donatio ex mera liberalitate. nu. 17.*

18 *Insinuatio non requiritur in casu primogenituræ ad fauorem transigentium, & successorum.*

19 *Decis. Put. 224. lib. 1. declaratur.*

20 *Insinuatio non requiritur in transactione, etiam si vna pars plus remittat alteri.*

21 *Decis. in Vna Romana pecuniaria coram Buratt. intellectus.*

22 *Læsio enormissima tollitur, in transactione, ex multis difficultatibus, & ex euentu litis incerto.*

DECISIO LXXIV.

PRopositio dubio, An testamentum bonæ memoriæ Marij sit, non obstante transactione, exequendum, Domini negatiuè respondemus; Nam licèt testamentum Marij non sit abolitum, nec cancellatum, illud
1 †tamen sit extinctum per transactionem, †quæ etiam impedit litis ingressum, *cap. 1. de transact. l. fratris vbi Iaf. num. 2. C. de transact. Gabr. concl. 1. nn. 61. de nouat. Mohed. decis. 3. de transact. Rota in recent. decis. 414. nu.*
2 *1. par. 2.* & tranfactio super †testamento, de quo habetur notitia sustinetur, *l. de his, ff. de transact. l. de fideicommisso C. eod. Natt. consil. 465. num. 1. & seqq. Peregr. de fideicom. art. 52. nu. 75. & seqq.* cõcurrente decreto Iudicis cum interuentu tutricis, & curatricis, ac curatoris, & consensu consanguineorum, pro quo
3 †decreto præsumitur *l. ab ea parte. ff. de probat. Imol. ff. 98. nu. 9. & 10. Surd. decis. 106. num. 9. Seraph. decis. 737. nn. 6. Rota decis. 647. nu. 1. in fin. par. 2. recent.*

Non obstat defectus causæ, nam pro sustinenda
4 †concordia sufficit timor futuræ litis, & recessus ab ea *Mohed. decis. 1. de transact. Seraph. dicta decis. 737. in. 3. Gregor. decis. 149. num. 2. Natt. cons. 465. num. 21. Rec. cons. 109. nu. 6. & 7.* & suffragatur suspicio litis, *Seraph. decis. 638. nu. 7.* & periculum litis, quamuis nõ de præsenti *Rota in recent. decis. 447. num. 2. par. 2.* &
5 sufficit †aliquis timor probabilis dubitationis ex futura negatione, quæ nõ esset calumniosa *Seraph. d. decis. 737. nu. 5. Rota diuers. decis. 235. nu. 2. par. 2. Manic. de contract. lib. 26. tit. 1. nu. 16. & seqq. Natt. cons. 548.*
6 *nu. 13. lib. 3.* & attenditur etiam †controuersia extrajudicialis, *l. 1. C. de transact. & ibi gloss. Ruin. consil. 126. nu. 16. lib. 3. Aym. cons. 707. num. 24. in fin. lib. 4. Manic. litto lib. 26. nu. 16.*

Hic super interpretatione, & exequutione testamenti Marij aderant difficultates expressæ in ipsa concordia nempe circa liquidationem portionis bonorum, de quibus Marius disponere potuit circa separationem ab antiquis fideicommissis & dote vxoris, & an per diuisionem bonorum secutam inter Fabium & Mutium, & filios Ludouici fideicommittentis fuisset renunciatum legitimæ an fuerit consumpta
7 vel præscripta, quæ causæ †licèt aliunde sint probandæ, nec stetur assertioni contrahentium, *Surd. decis. 104. num. 2. & 3. & 155. nu. 11. Dec. cons. 551. num. 3.* tamen ex ipsa narratiua videntur satis probabiles cui adsint testamenta antiqua, & diuisio, & prætensio dotis, & legitimæ, & liquidationis, & ob decretum Iudicis cum consanguineis præsumitur causæ cognitio
8 & extraiudicialis informatio, ita vt causæ †expressæ præsumantur verè, donec erroneæ conuincantur, *Acciull. decis. 3. de præsumpt. Put. decis. 354. li. 1. in correct. Rota diuers. decis. 193. nu. 2. & decis. 316. nn. 20. par. 2.* & fuit dictum in *Romana de Grandis 16. Februarij 1601. coram bon. me. Penia.*

Præsertim cum in ipsa concordia dicatur, quòd superuenire poterant in dies grauiores difficultates, vnde potuisset dubitari de validitate testamenti Marij ex defectu præteritionis Caroli, cum Marius Fabio & Carolo non reliquerit nisi partem eis tangentem ex fideicommisso maiorum, Iosepho verò reliquerit omnia eius bona iure primogenituræ, & sequens institutio omnium quatuor filiorum fuerit restricta per illa verba, *ogn'vn di loro per larata parte come hò detto di sopra*, nam dictio † (*vt supra*) repetit, &
9 restringit quoad Carolum in bonis fideicommissi, *Bart. in extrauag. ad reprimen. in verb. prout num. 2. Dec. cons. 63. nu. 6. Rota par. 4. diuers. decis. 491. nn. 3.* Cum ergo ex substantia paterna Carolus nihil consequeretur perinde est ac si non fuisset institutus, & intrat
10 †nullitas testamenti ex defectu præteritionis, *gloss. in l. 3. §. sed vtrum in verb. patrimonium in fin. ff. de min. Bald. in l. sanè quoque, num. 4. ff. de haered. instit. Castrens. cons. 86. num. 1. lib. 1. Aym. cons. 142. nu. 10. Rota part. 1. recent. decis. 526. num. 4.*

11 Nec clausula codicillaris operatur †vbi filius iam natus ignoranter fuit præteritus, *Bart. in l. 1. nu. 10. ff. de iur. codicill.* & fuit dictum in *Romana de Marescottis 22. Ianuarij & 21. Maij 1618. coram bonæ memoriæ Cardinalis Sacrato & par. 1. recent. decis. 526. nu. 4.*

Et quamuis ad euitandam Caroli præteritionem dentur responsiones coloratæ, sat est dubius litis euen- 12
tus, & quòd casus præteritionis habeat difficultatem, & clausula codicillaris †in controuersiam deduci possit, vt concordia sustineatur, *Mohed. decis. 1. & 3. de transact. Seraph. dicta decis. 737. nu. 5. Rec. dicto consil. 109. nn. 9. & 10. Rota decis. 235. par. 2. diuers. Natt. con-*
13 *sil. 548. nu. 13. lib. 3.* præcipuè cum concordia † sit inter fratres ob mutuam dilectionem fraternam conseruandam, *Rimin. Iun. cons. 291.* & fuit dictum in *Mileuitana hæreditatis 5. Martij 1625. coram R. P. D. Merlino.*

Nec obstat quòd in concordia consenserint contrahentes insinuationi & constituerint pro maiores
14 ad insinuandum, quia cum non [illegible] *aliàs, aliter, nec alio modo*, [illegible] intelligitur quatenus insinuatio [illegible] *Seraph. decis. 751. nu. 4.* sicut reseruatio beneplaciti Apostolici vel consensus Domini directi intelligitur
15 †quatenus opus sit. [illegible] *& conf. 82.* [illegible] *ref. Seraph.*

16 Transactio [illegible] †non indiget insinuatione [illegible] *de transact. Bald. cons. 382.* [illegible] & receptum contra [illegible] Iosephus cessit [illegible] legato de [illegible]

relus & Fabius & alij fratres ſuppoſuerunt fideicommiſſo maiorum omnia eorum bona, & conſenſerunt primogenituræ ſuper iuriſdictione Caſtrorum non
17 verſamur in † ſimplici donatione ex mera liberalitate, ſed in tranſactione ex cauſa vt eſſet litium finis, quo caſu non requiritur inſinuatio *gloſſ. in l. Attilius in verb. non meram vbi Bart. num. 3. de donat. Oldrad. conſ. 139. nu. 14. Molin. de Hiſp. primog. lib. 2. cap. 8. nu. 16. Tiraq. in l. ſi vnquam. in verb. donatione largitus, nu. 127. Clarii in §. donatione, q. 16. verſ. ſed numquid Seraph. in. deciſ. 534. num. 1. Rota par. 2. recent. deciſ. 458. nu. 5.* & in caſu primogenituræ ad fauorem tranſigentium, & ſucceſſorum quod non † requiritur inſinuatio, *Port. Imol. conſil. 81. nu. 28. Mol. n. de primog. Hiſp. lib. 2. cap. 8. num. 18. Peregr. de fideic. art. 51. nn. 64.* & fuit dictum in *Cauerinen. Bonorum de Octonibus 17. Februarij 1623. coram bo. mem. Reuboldo.*

19 Nec obſtat † *d. c. ſ. Pat. 224. lib. 1. id correct.* nam ibi diſtinguit quod in donatione ex mera liberalitate, ex qua contrahentes intendunt ſimpliciter donare requiritur inſinuatio, ſecus ſi ſit mutua, & reciproca
20 remiſſio ex cauſa concordiæ ad tollendas lites, † tũc enim etiamſi vna pars plus remittat alteri non eſt neceſſaria inſinuatio vt diſtinguit, *Calcan. conſ. 25. col. 5. verſ. idem videtur eſſe Laſ. conſil. 149. nu. 9. col. 2. verſ. nec obſtat lib. 4.*

21 Pariter non obſtat † deciſio in *Romana pecuniaria 21. Junij 1622. coram bo. me. Buratto*, quia loquitur in mera remiſſione non in reciproca.

Ex ſupradictis etiam tollitur enormiſſima læſio, nam cum requireretur liquidatio portionis Marij ſeparatio à fideicommiſſo, diſputatio ſuper legitima,
22 ac ſuper præteritione Caroli ex tot † difficultatibus, & exeuntu litis incerto excludebatur læſio, *Seraph. deciſ. 638. num. 9. Rota in recent. deciſ. 715. nu. 2. & 3. par. 2.* maximè inter fratres, *Dec. conſ. 39. num. 99. lib. 2. Menoch. conſ. 401. nu. 184. lib. 5.* Et quia concordia
23 fuit † quoque facta pro manutenenda mutua fraterna dilectione, & conſeruandis bonis in familia, *Greg. deciſ. 286. nu. 11. Rota in recent. deciſ. 715. nu. 6. par. 2. Honded. conſ. 49. nu. 18. & ſeqq. lib. 1. & conſ. 34. num. 46. lib. 2.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana Pecuniaria Mercurij 26. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Agitur de diſpenſatione ſuper retentione Penſionis, non obſtante matrimonio, cum quacunque muliere contracto.

SVMMARIVM.

1 *Relatio facienda eſt ſingula ſingulis referendo diſtributiuè, &c. nu. 13.*

2 *Papa non diſpenſat ſuper matrimonio nullo, ad effectum retinendi penſiones.*

3 *Verba appoſita cauſa demonſtrationis, non reſtringunt.*

4 *Papa quando dicatur velle indiſtinctè diſpenſare ad hoc, vt quis poſſit contrahere matrimonium cum quacunque muliere, dummodo non ſit in conſanguinea.*

5 *Dictio, etiam, implicat caſum non dictum, & maiorẽ, diſtinctum ab expreſſis.*

6 *Copula, & comprehendit qualitates diſtinctas, & ſeparatas, quarum vna non inſit alteri.*

7 *Copula, ac, apposita inter duas orationes perfectas, non repetit in ſequenti qualitatem expreſſam in præcedenti.*

8 *Obſeruantia interpretatiua declarat præcedentia.*

9 *Papæ voluntas declaratur ex derogatione, etiam in executiuis.*

10 *Derogatio, quid operetur.*

11 *Superfluitas verborum eſt cuitanda, ſicuti etiam contradictio. nu. 12.*

15 *Dec. ſ. Seraph. 121. declaratur.*

16 *Deciſ. in cauſa Pedemontana Penſionis coram Blanchett. declaratur, & nu. 17.*

DECISIO LXXV.

ABbas Aymus ſub prætextu, quod ob contractum per Tarquinium Sanctacrucium de anno 1605. ſecundum matrimonium cum Vidua, & ob incurſam bigamiam, & ob tertium matrimonium de anno 1616. penſio eſſet extincta, petijt dubium, An eſſet locus repetitioni ſcutor. 515. vel ſolutioni ſcutor. 404. Quo diſputato, Domini non eſſe locum repetitioni, ſed ſolutioni reſponderunt, licet enim Tarquinius ſuſceperit habitum militiæ Sanctorum Mauritij & Lazari, & virtute ſtabilimentorum dictæ Militiæ non potuiſſet ſuſcipere niſi vnicam, & virginem vxorem, tamen Gregorius XIII. diſpenſauit, vt liceret Tarquinio retinere penſionem poſt ſuſceptionem habitus, ac poſt matrimonium iuxta Statuta Militiæ, aut priuilegia Apoſtolica d. Militiæ conceſſa etiam cum Vidua, & pluries nupta, vel corrupta, ac etiamſi ad ſecunda, & plura alia matrimonia trauire contigerit, videtiamſi Tarquinius contraxerit ſecundum matrimonium cum Vidua, & poſtea contraxerit tertium matrimonium potuit retinere penſionem virtute diſpenſationis Gregorianæ.

Non obſtant verba diſpenſationis, ac matrimonia iuxta Statuta, ſeu ſtabilimenta Militiæ, vnde inferũt informantes pro Abbate, quod cum facultas ſuſcipiẽdi habitum eſſet generalis in Religione ſibi benecuiſa, & inter Ordines Militares adſint aliqui prohibentes matrimonium, prout Hieroſolymitanus, aliqui permittentes cum vnica, & virgine, prout eſt Militia Sanctorum Mauritij, & Lazari, aliqui permittentes reiteratas nuptias etiam cum Vidua, prout eſt Militia Sancti Stephani, & Hiſpanorum, ſit facienda † relatio ſingula ſingulis referendo. *l. ſi negotium C. de negot. geſt. Rot. deciſ. 756. n. 3. p. 1. diuerſ.* vnde Tarquinius ſuſcepiſſet, prout ſuſcepit Ordinem Sanctorum Mauritij & Lazari cum vnica, & Virgine contrahere poſſet, & retinere penſionem, ſi ſuſcepiſſet Ordinem Sancti Stephani, vel Hiſpanorum potuiſſet cõtrahere matrimonium cum Vidua, & reiterare nuptias, & retinere penſionem, nam tunc ſeruaſſet formam ſtabilimentorum, & matrimonium eſſet iuxta ſtatuta, Ideò cum Tarquinius contraxerit contra ſtabilimenta Religio-

ligionis Sanctorum Mauritij, & Lazari, non potest
2 retinere pensionem, cum Papa † non dispenset super matrimonio nullo ad effectum retinendi pensiones. *Seraphin. decis. 121. repetita diuers. 591. par. 1. Paris. de resign. lib. 6. quæst. 2. nu. 116.*

Quia fuit responsum, sensum verborum dispensationis non esse, vt fieret restrictio ad numerũ, & qualitatem mulierum, vel ipsa stabilimẽta, sed esse quod si Tarquinius ingressus fuerit Militiam, cuius statuta admittunt matrimonium, posset illud contrahere cũ quamis muliere nullo iure sibi prohibita etiã Vidua, & pluries nupta, vel corrupta, & posset, etiam reiterata matrimonia contrahere.

3 Primo, quia illa verba, †*iuxta statuta, seu stabilimẽta Militiæ*, non stant restrictiuè, & distributiuè, sed cautiuè, & demonstratiuè, *l. fin. §. Titia, ff. de liber, leg. Bart. in l. Centurio, ff. de vulg. Aym. cons. 301. nu. 5. Gregor. 516. nu. 7. & 8. Mantic. decis. 59. nu. 10.*

Secundo quia dum Papa considerauit quamcunque mulierem etiam viduam nullo iure Tarquinio
4 prohibitam, vtique voluit † indistinctè dispensare, dummodo mulier non esset consanguinea, vt sensit *Rota ap. ud Gregor. d. decis. 516. num. 6. & 7.*

5 Tertio quia dum subiungit, *etiam cum Vidua*, † implicat casum iã non dictum. *Dec. consil. 542. nu. 7. Mantic. decis. 392. num. 2.* & implicat casum maiorem distinctum ab expressis vltra tenorem stabilimentorũ. *l. etiam. ff. solut. matrim. l. etiam inuitis C. de acquir. rer. domin. l. 2. de test lib. Surd. decis. 8. nu. 12. Rot. decis. 721. nu. 7. par. 2. recent.*

Quarto quia dum addit, *ac te ad secunda, & plura vota, &c.* vtique ob dictionem, *ac*, Papa ampliat ad plura matrimonia distincta, & separata vltra formã
6 stabilimentorum cum copula † (&) comprehendat qualitates distinctas, & separatas, quarum vna non insit alteri, nec ab illa dependeat. *l. ea tamen adiectio ff. de leg. 3. l. scire debemus. vbi Bart. ff. de verbor. oblig. Rolan. cons. 79. nu. 22. lib. 3.*

Vnde licèt tota periodus regatur à verbo, *dispensamus*, tamen orationes sunt ita perfectæ, vt intret dispẽsatio, etiamsi transitus fit ad secunda, & plura matrimonia præter, vel contra formam stabilimentorum. *l. falsa, §. fin. ff. de condit. & demonstr. Rain. d. cons. 41. nu.*
7 *8. & seq. lib. 2. Cephal. cons. 87. n. 5.* copula enim † (ac) apposita inter duas orationes perfectas non repetit in sequenti qualitatem expressam in præcedenti. *Bart. in l. Seia, §. Caio, num. 3. ff. de fund. instr. Paris. cons. 38. numer. 25. & seq. lib. 2.* & ideò propter dictiones ampliatiuas, & copulatiuas, cessat restrictio ad stabilimenta, & statuta Religionis.

Quinto quia concurrit obseruantia interpretatiua, nam Tarquinius contraxit plura matrimonia etiã cum Vidua, & retinuit pensionem, quæ obseruantia,
8 † interpretatiua declarat verba dispensationis. *l. si de interpretatione, ff. de legib. cap. cum dilectus. de consuet. Aym. cons. 101. nu. 3. Seraph. decis. 600. nu. 3. Rot. diuers. decis. 574. num. 3. par. 1.*

Sexto quia in dispensatione Gregorij XIII. derogatur Constitutioni Pij Quinti 73. quæ tollit facultates retinendi pensiones vltra primum matrimonium, ex qua
9 derogatione Constitutionis Pij Quinti etiam in executiuis declaratur voluntas Papæ. *Bald. in l. eam quam, num. 36. C. de fideicomm. Cagnol. in l. 1. nu. 32. de reg. iur. Seraph. decis. 716. num. 3. & 1321. nu. 5. Gozad. cons. 38. numero 14. Bartol. consil. 56. numero 49. Rot. diuers. decis. 532. nu. 7. par. 1.*

Septimo quia derogatur stabilimentis Militiarum etiam iuratis, & cõfirmatis à Sede Apostolica, & sic tantum abest, quod dispensatio se restringat ad stabi
10 limenta, † quòd imò illis deroget quatenus obstarẽt. *Rot. decis. 1. nu. 2. de præbend. in nou. & decis. 192. nu. 6. par. 1. recent.*

Octauo sufficiebat dicere, *iuxta statuta, & stabilimenta Religionis*, & sic tot verba *etiam cum Vidua pluries nupta, vel corrupta, ad secunda, & plura alia vota, aut secundas, & plures nuptias matrimonio, vel successiuè matrimonijs constantibus, &c.* essent superflua, quod
11 dici † non debet etiam in dispensationibus. *l. si quando, ff. de leg. 1. Gregor. d. decis. 516. num. 3. Calder. consil. 6. qui fil. sint legit. Surd. cons. 127. nu. 9. ad fin.* & sequeretur contradictio, quod seruarentur stabilimenta, &
12 illis derogaretur, quod fieri † non debet. *cap. cum expediat, de elect. in 6. leg. 1. C. de inoffic. dot. Alexand. consil. 21. nu. 7. lib. 7. & cons. 141. num. 5. lib. 2.* derogatio enim stabilimentorum declarat dispensationem loqui contra formam, & tenorem illorum. *l. derogatur, ff. de verb. signif. Bart. in l. vlt. C. si contra ius, vel vtilit. public.*

13 Ex quibus cessat, quod relatio † sit facienda distributiuè singula singulis, vt supra dictum fuit, quia singula singulis distributiuè tunc fit relatio, quando dispositio aliter non potest saluari secundum rectitudinem sermonis, vel priuilegia concessa essent incompatibilia; alias non subsistente euidenti necessitate non
14 fit ista relatio † singula singulis, sed inhærendum est proprietati, & generalitati verborum coniunctim, & vniuersaliter intelligendo. *Cor. consil. 268. nu. 22. & seq. lib. 4. Angel. in l. fin. num. 4. C. de fideicomm. Dec. cons. 186. col. 2. in fin. & cons. 384. nu. 6. versic. non obstant allegata Rot. diuers. decis. 54. numer. 18. & 25. & seq. par. 2.*

Nec applicatur *decis. Seraph. 121.* repetita *par. 1. diuers. 591.* †
15 nam illa loquitur in prætensione extinctionis pensionis ex eo quod non fuerit seruata forma *Concil. Trident. de regul. § ff. 25. cap. 15.* in faciẽda professione post annum, & quia virtute statuti Militiæ Sancti Stephani eodem tempore datur habitus, & emittitur professio, & ex alijs deductis in decisione ibi firmatur, quòd Miles Sancti Stephani quoad annuam probationem sub Concilij Decreto non comprehenditur, at in casu nostro non contingit disputari de validitate professionis, nec etiam de validitate matrimoniorum dubitari potest, cum adsit expressa dispensatio ex supra dictis.

Non obstat *Decisio in Palentina pensionis 21. Nouẽbris 1586. coram bon. mem. Cardinali Blanchetto*, nam illa retorquetur, nã sicuti ibi dictio (iuxta) non stat cõprehensiuè ad omnia matrimonia permissa iuxta stabilimenta Religionis, ita non debet stare restrictiuè contra amplitudinem verborum, & vis in dicta decisione Palentina non stat in dictione (iuxta) sed in Cõstitutione Pij Quinti, cui & etiam statutis Religionis hic non solum fuit sufficienter derogatum, sed etiam dispensatio est concepta per verba, *ac etiam cum Vidua, ac etiam te ad secunda, & plura vota, &c.* Vnde dispensatio suffragatur pro secundis, & tertijs matrimonijs etiam cum Vidua, vt supra deductum est, &
17 ideò *decisio in Palentina* non applicatur, † quia in illo

locaſu non aderant ſupradicta verba prægnantia, & geminata cum ſupradictis derogationibus, &c.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Montis Faliſci Penſionum. Veneris 27. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Manutentio in quo ſtatu dari ſoleat, ſolutiones factæ pro reſiduo ad quid ſuffragentur, & quid præſupponant.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio dari ſolet in eo ſtatu, in quo quis reperitur tempore motæ litis.*
2 *Penſionis exigendæ quaſi poſſeſſio ex quo probetur.*
3 *Solutiones factæ pro reſiduo bene ſuffragantur ad acquirendum integram quaſi poſſeſſionem exigendi.*
4 *Solutiones pro reſiduo præſupponunt alias ſolutiones præceſſiſſe.*

DECISIO. LXXVI.

FVerunt ab A.C. relaxata duo mandata de manutenendo ad fauorem D. Equitis Lanfreduccij, pro duabus penſionibus ad ſui fauorem reſeruatis ſuper Commenda Montis Faliſci Ordinis ſancti Ioannis Hieroſolymitani, vna ſcilicet ſcutorum 110. auri in auro, altera verò ſcutorum 230. ſimilium. Vnde cum hodie in gradu appellationis in Rota fuerit dubitatum an dicta mandata A.C. ſint reuocanda, DD. non eſſe reuocanda reſoluerunt. Quia validitas non fuit controuerſa, & iuſtitia apparebat ex literis Apoſtolicis reſeruationis Penſionum, quæ fuerunt datæ in *Summ. num.* 1. & 2. iuncta quaſi poſſeſſione exigendi dictas penſiones quolibet anno in ſcutis 340. monetæ, in qua poſſeſſione exigendi hanc ſummam in mo-
1 neta manutentio bene fuit conceſſa ab A.C. cū ea † dari ſoleat in eo ſtatu, in quo quis reperitur tempore motæ litis §. *retinendæ inſt. de interd. fel. record. Greg. XV. dec. 275. num. 14. Rot. diuerſ. deciſ. 512. nu. 1. par. 1. in recent.*

2 Quod verò D. Eques ſit in poſſeſſione † exigendi dicta ſcuta 340. monetæ ſignanter patet ex ordine Antonij Boſſij Procuratoris D. Prioris Gattinaræ dato in dicto *ſummario num.* 10. in quo ordine habetur, quòd ſoluebantur dicto Equiti ſcuta 63. & ba. 50. monetæ pro reſiduo annatæ ſcutorum 340. penſionis maturatæ in feſtiuitate Sancti Ioannis 1624. & hoc idem colligitur ex partita Bartholomæi Aſcorneci, vbi pariter apparet, quòd fuerunt ſoluta ſcuta 300. pro reſiduo ſcutorum 340. monetæ pro annua penſione debita Lanfreduccio à D. Gattinara, ita vt clarè conſtet, Lanfreduccium eſſe in hac quaſi poſſeſ-
3 ſione exigendi quolibet anno ſcuta 340. monetæ, cū † ſolutiones factæ pro reſiduo benè ſuffragentur ad acquirendum integram quaſi poſſeſſionem, vt in his terminis fuit dictū *in Regien. Penſionis 26. Iunij 1598. coram Orano, & in Spoletana Penſionis 21. Iunij 1619.*
4 *coram bo. me. Vbaldo*, cum præſup ponant † alias ſolutiones præceſſiſſe *gloſſ. in l. ſi ex pluribus, ff. de acceptilat. Iaſ. in l. ſi quidem num. 4. verſic. limita C. de tranſact. Bero. conſil. 192. nu. 2. lib. 1. & firmatur in dicta Regien. & Spoletana Penſionis.*

Non obſtant ea, quæ dicuntur de detractione onerum communis ærarij. Quia non ſunt præſentis inſpectionis, in qua ſolùm agitur de manutentione in ea ſumma, quam conſtat fuiſſe ſolutam, vnde non eſt indagandum quid in dicta ſolutione comprehendatur, & an aliquid fuerit deductū, & poſſet oppoſitio procedere, ſi ex ſolutionibus factis prætenderetur manutentio quoad integram penſionem reſeruatam in literis Apoſtolicis, nempe in ſcutis auri in auro, ſed ſolùm prætenditur manutentio in ſcutis monetæ, pro quibus tantùm fuerunt relaxata mandata iuxta ſolutiones factas.

Et ita deciſum &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Romana Fideicommiſſi de Victorijs. Mercurij 2. Iunij. 1627.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius, licet teneatur probare, quando aſſerit, quod in hæreditate adſint alia bona, ex quibus detractiones pro hærede fieri poſſint, tamen hoc ceſſat, ſi hæres non confecit inuentarium, nam quamuis legitima non amittat, ſi ſit filius tamen habet malam præſumptionem contra ſe, & tenetur alia bona non exſtitiſſe, ex quibus detractiones fieri potuerint.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario docenti, ad fuiſſe alia bona, ex quibus detractiones fieri potuerunt, incumbit onus probandi, fallit nu. 2.*
3 *Hæres, ſi non confecit inuentarium, habet malam præſumptionem contra ſe.*
Et ideo tenetur probare alia bona non extiſſe, ex quibus detractiones fieri potuerunt. nu. 3.
4 *Maximè ſi alienauit bona notabilis valoris.*
5 *Legitima, quando in bonis ſtabilibus non debeatur.*
6 *Immiſſio fideicommiſſario non retardatur, ſi hæredi datur retentio alicuius corporis hereditarij pro ſua detractione. & nu. 16.*
7 *Dos ſolui non debet ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, nu. 8.*
9 *Clauſula, ſublata, tollit iuriſdictionem Iudici, & facultatem opponendi parti.*
10 *Aſſertio ad fauorem aſſerentis, nullam probationem facit.*
11 *Melioramenta, vt debeantur debent eſſe neceſſaria, vel vtilia, aut talia, quæ de iure reficienda veniant.*
12 *Narratiua ſimplex inſtrumenti, præiudicare non poteſt illi, qui in eo, non interuenit.*
13 *Scriptura informis, & ſimplex copia, carens ſubſtantialibus, nihil probat.*

14 Hæres

14 *Hæres præsumitur solvisse debita hereditaria ex pecuniis rei venditæ defuncti, vel ex fructibus post purificatum fideicommissum. nu. 15.*

DECISIO LXXVII.

DOmini steterunt in decisis: Et quoad legitimam debitam Io. Baptistæ Sehiori, & dotem Camillæ illius matris, & Dianæ eiusdem vxoris placuerunt responsiones datæ in decisione.

Nec visum fuit obstare, q̃ stante expressa bonorum stabiliũ alienationis prohibitione, & ex causa legitimæ, & dotiũ, fideicommissario docenti † ad suille alia
1 bona, ex quibus detractiones fieri potuerint incũbat onus probandi, vt per *Gabr. conf. 138. nu. 6. & seqq. & n. 40. & in fine lib. 2. & Rot. decis. 210. nu. 1. p. 2. diuers.*
2 Quoniã hoc non procedit, quando non fuit † confectũ Inuentarium, tunc enim, quãuis legitima non amittatur *Gabr. de legitim. cõcl. 1. n. 1. & seqq. Rota in Romana legitimæ 23. Martij 1612. coram Illustr. D. Card. Cauallerio, & in Romana Donus 3. Martij 1617. cor. bo. mem. Andreæ*; tamẽ hæres propter malam † præsumptionẽ,
3 quam contra se habet, tenetur probare alia bona non extitisse, ex quibus detractiones fieri potuerit, *Nat. conf. 129. n. 11. & conf. 118. nu. 8. Surd. decis. 316. n. 13. & seqq.* & fuit dictum in *Romana de Herculanis 7. Iunij 1581. coram Brauo*, & in alijs relatis post *conf. 20. Gionagn. li. 2. & Add. ad sanctæ mem. Greg. XV. decis. 266. sub num. 16. littera* D.

Præsertim, quia cõstat. d. Io. Bapt. seniorẽ animalia notabilis valoris † alienasse, ac etiam plura alia bona, & tam mobilia, quàm stabilia extitisse, quæ hodie nõ reperiuntur, vt deducitur in postrema decisione.

Neq; obstat, q̃ in laudo præclaræ me. Alexãdri Cardinalis Farnesij fuerit b. m. D. Antonio, d. Io. Baptistæ filio, assignata legitima scutorũ sex millium ẽt in bonis stabilibus; & postea bo. me. Iustus per eius diffinitiuã sententiã similem summam pariter in bonis stabilibus assignauerit Curtio alteri filio eiusdẽ Io. Baptistæ, & consequenter hodie tantundem ẽt detrahendũ videatur ex persona Horatij tertij filij. Quoniam assignationes huiusmodi factæ fuerũt pro legitima debita nõ solũ occasione successionis Bernardini aui fideicommittentis, sed ẽt patris, matris & aliorum, vt in ipso laudo apertè legitur. Ideò non sequitur fuisse iudicatũ, legitimã adhuc deberi in stabilibus, nõ obstãte dicta alienationis prohibitione; dici n. potest, bona fuisse assignata occasione legitimæ debitæ in bonis patris, matris, & auiæ, non autem dicti fidei committentis, ex quibus legitima, præsertim † in stabilibus, re vera
5 non debebatur, stante consumptionis, & detractionis iam factæ præsumptione, & dicta expressa prohibitione, cui d. Io. Baptista nõ reclamando, dum vixit, acquieuerat, iuxta tradita per *Hondedei conf. 66. n. 16. 17. & seqq. l. 2.* cum alijs allegatis in decisione. Et in oẽm casum sẽper subsistere videbatur alia responsio decisionis, q̃ legitima, quæ hodie per D. Petrũ Paulum, & fratres cõsortes prætendi pot, non excedit scuta quatuor millia, videtur concessa eisdem retentione alicuius alterius corporis hæreditarij dicti Bernardini similis valoris, æquitas † nõ patitur, quòd immissio in possessionem illorum aliorum Casalium retardari debeat.
6

Quoad dotẽ D. Dianæ sororis ipsorum DD. fratrũ collitigantiũ pro scutis decem millibus, fuit responsum, scuta sex millia fuisse iam solutã, reliqua verò quatuor millia effectuanda per eosdem fratres ex aduis ipsorũ bonis liberis iam dimissis, de quibus in Summario D. Marci Antonij nu. 4. 10. & 11. quæ patet esse sufficiẽtissima; Ideo † ex bonis fideicõmisso subiectis
7 solutio fieri nõ debet, iuxta *Text. cum ibi not. in Auth. Res quæ, C. Commun. deleg. Rotæ dec. 543. n. 2. coram sanctæ mem. Greg. XV.* cum alijs allegatis per *Add. ibi n. 3. & 4.* Quod procedit non obstante, quod Testator mandauerit dotari fœminas, iuxta vires sui patrimonij, quo-
8 niam talis dispositio est intelligenda, † quatenus illæ aliunde congruè dotari non possent, *Castren. conf. 64. nu. 4 lib. 2. Molin. de primog. Hisp. lib. 4. c. 7. nu. 2.* & fuit dictum *in Romana Census de Nutis 12. Decembris 1614. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Quo verò ad donationem factam à Petro Leone, Bernardini fideicommittẽtis filio, ad fauorẽ dicti Horatij, de qua in Sũmario D. Petri Pauli nu. 2. omisso, q̃ constare non videbatur, bona, & iura donata re vera ad ipsum donantẽ spectasse, placuit responsio, q̃ Bernardinus d. Petro Leoni pro sua legitima reliquit in domo congrua alimẽta, & habitationẽ cum duobus, vel tribus famulis, itaut aliud de bonis suis petere nõ posset, vt eodem Sũmario nu. 1. & deinde oẽs differen
9 tiæ, & cõtrouersiæ, inter ipsos de Victorijs ortæ, compromissa fuerunt in personã d. D. Card. Farnesij, qui postea in dicto eius laudo lato de anno 1579. præuia narratiua tam prædictæ, q̃ ẽt alterius donationis, ab eodẽ factæ ad fauorẽ Antonij, aliarumq. prætensionum, ipsi Petro Leoni certa bona, eius vita durãte tãtum, assignauit, cæteris q. differentijs, vt in eo legitur, terminatis, quoad prætensiones huiusmodi donationum imposuit perpetuũ silentiũ, firmis remanentibus fideicom. vt in Sum. D. M. Antonij, nu. 6. quod laudũ fuit postea per fel. rec. Greg. XIII. mot. propr. amplissi
10 mè confirmatũ, eũ decreto irritanti, & clausula, † *Sublata*, quæ tollit iurisdictionẽ Iudici, & facultatẽ opponendi parti, non obtenta oris apertione, *Bart. in l. fin. sub nu. 1. C. de testam. li. 11. Fel. in c. nonnulli, sub n. 22. de rescript. Capyzucchi s. 134. nu. 4. p. 3. cum alijs per Gonzal. super reg. 8. gl. 66. n. 3. & seqq.* & fuit dictũ *in Papien. Priuatus 10. Ianuarij. 1600. cor. Card. Pãphilio*, & alibi sæpe, vt refert *Mart. de clauſ. par. 1. clauſ. 15. q. 1. n. 1. & seq.* Ideò visum fuit hodie donationem prædictam nõ esse habendã in aliqua consideratione, ad effectum, de quo agitur, præsertim quia d. laudum fuit executioni demandatum, sinuno; habuit effectũ.

Prout nec ẽt fuerunt habita in cõsideratione prætensa melioramẽta facta per Alexand. in Casali Petrælatæ, quia illa aliunde non iustificantur, quães eiusdem
10 Alexandri assertione facta in testam. † quę ad ipsius met asserẽtis fauorẽ, & in *D. M. Antonij* fideicõmissarij iudiciũ, qui ab eo causam non habet probationẽ aliquã non facit, *l. qui testamento ff. de prob. Bart. et Imolan l. fact. §. si heres, ff. ad Treb. Peregr. de fideicom. art. 53.*
11 *n. 61.* & multò minus constabat, † illa fuisse necessaria, vel vtilia, actalia, quę de iure reficienda veniant.

Denique nec etiam visum fuit obstare prætensã detractionem eris alidui. Nã de asserta impositione annui census scutorum 72. facta per Bernardinum ad favorem Patrimonij S. Petri ad Vincula, aliunde non con-
12 stabat, quàm ex simplici narratiua † instrumenti celebrati de anno 1577. dicto Sũmario D. Petri Pauli, nu. 9. quæ D. Marco Antonio fideicommissario, qui in eo non intenuit, præiudicare non potest ex prælegatis. Et alia scriptura, quæ dabatur ad hoc pro

bandũ eo dẽ Summario nu. 8. vltra quod nõ loquitur
13 de impositione census, sed de aſſerta venditione me-
dietatis Caſalis, eſt informis, † & ſimplex copia, ca-
rẽs ſubſtãtia libus, ideò nihil probat. *Auth. Si quis in*
aliqua, C. de eden. c. 1. de fid. inſt. Rot. deciſ. 286. numero
4. par. 1. recent.

Quo verò ad pecunias ſolutas per D. Io Baptiſtam
ſenior. pro extinctione diuerſorum cẽſuũ, alias impo-
ſitorum per Bernardinum, in totum aſcendentium ad
14 ſummã ſcut. 1700. d. Summario D. Petri Pauli nu. 10.
11. & ſeqq. fuit reſponſum, ſolutionem † præſumi fa-
ctam ex pecunijs hereditarijs, cum idem Io. Baptiſta
plura bona, tàm ſe mouentia, quàm alia alienauerit,
& inuentarium non cõfecerit, *Peregr. de fideicom. art.*
35. num. 29. & 34. Surd. deciſ. 15. nu. 15. & 16. & fuit
dictum in *Bononien. fideicommiſſi de Cataneis* 10. *Martij*
1617. coram R. P. D. meo Pirouano, ponderando præ-
ſertim, q; extinctiones factæ fuerunt partim eodẽ an-
no, quo Bernardinus dicti Io. Baptiſtæ pater deceſſit,
partim verò anno ſequenti, vt fuit etiam conſidera-
tum in deciſione ex traditis per *Surd. d. deciſ. 15. n. 10.*
15 Vltra quod in omnem caſum eſſent imputandi fru
ctus † poſt purificatũ fideicom. percepti, vt poſt *Sim.*
de Pret. de interpr. vlt. volun. fol. 356. n. 31. Card. Moder.
Brixien. de ſubſt. q. 665. n. 13. qui fructus vel longè ex-
cedũt prætenſam æris alieni detractionem, vt in dicto
Summario D. Marci Antonij nu. 13. vel ſaltem admo-
dum extenuant, illiuſque prætenſionem dubiam red-
dunt, ita ut cum ea reducatur ad quidmodicũ, & ad-
huc ſuperſint plura alia bona, ſuper quibus D. Petrus
16 Paulus, & litis conſortes, quatenus aliquid detrahen
dũ ſuperſit, ſunt tutiſſimi, ſub ptextu † talis detractio-
nis inuaſſio, de qua agitur, retardari non debet.

Ex quibus, & alijs deductis in deciſione Domini
reſtiterunt, pro nunc dandã eſſe immiſſionem D. M.
Antonio in poſſeſſione dd. duorum Caſalium, Petræ-
latæ, ſ. & S. Proculi, retẽtis interim per D. Petrũ Pau-
lũ alijs bonis in d. q. Bernardini hæreditate repertis,
prout nunc retinet, donec in progreſſu cauſæ, quate-
nus opus ſit, melius fuerit diſcuſſum, ac liquidatum,
An aliquid detrahendum ſuperſit, necne, ſine præiu-
dicio iurium ambarum partium, vt in alia deciſione.

Et ita deciſum, vtraque parte informante.

ILLVSTRISS. P. D. MANZANEDO PATRIARCHA HIEROSOL.

Ferrarienſis Dotis Mercur. 2. Iunij. 1627.

ARGVMENTVM.

Vxor, quando præferatur creditoribus maritis pro
ſua dote conſequenda, ſtante confeſſione mariti
de recepto, conſtante matrimonio, quæ non pro-
bat, veram dotis numerationem.

SVMMARIVM.

1 *Dotis confeſſio de recepto facta a marito conſtante*
matrimonio, non probat veram dotis numerationẽ
in præiudicium creditorum.
2 *Dotis numeratio eſt neceſſaria, ad hoc vt mulier præ-*
feratur pro ſua dote, mariti creditoribus.
3 *Dos veriſimile eſt, quod ſit conſtituta ſecundum con-*
ditionem, & qualitatem perſonæ.
4 *Præſumptio, quod dos, ſit conſtituta iuxta qualitatẽ*
perſonæ eſt vrgentiſſima.
5 *Pater veriſimile non eſt, quod conſtituat dotem mi-*
norem vni filiæ, quam alia.

DECISIO. LXXVIII.

PRætendentibus DD. de Ricijs, & Panizatis habẽ-
tibus pro ſe tres ſententias conformes conſtare,
de re iudicata exequen. propoſiti dubium in Rota ſub
die 14. Maij præteriti, An conſtaret de tali re iudica-
ta, ſed DD. ordinarunt, quòd videretur, an conſtaret
de credito dotali Cæciliæ matris Caterinæ, ſuper quo
cauſa hodie repropoſita, fuit per DD. reſolutum con-
ſtare de credito dotis ducatorum 2000. dictæ Cæci-
liæ, & in hoc recedendum eſſe à deciſis 4. *Maij* 1615.
coram bo. me. Buratto. quæ deciſio eſt inter *recen.* 683.
par. 2. Et quæ fundatur in eo, quod non præceſſerit ali
1 qua dotis promiſſio, & quod confeſſio † dotis de re-
cepto facta à marito conſtante matrimonio non pro-
bat veram dotis numerationem in præiudicium credi-
torum, vt latè per *Conar. lib. 1. var. c. 7. per totum, & Me-*
noch. de præſum. 13 lib. 3. Cæterum pro fundamento re
ſolutionis ſupradictæ conſiderabant DD. ex nouiter
deductis conſtare ſufficienter de dicto credito dotali
ex teſtibus vigore remiſſoriæ per b. m. Remboldo re-
laxatæ examinatis in partibus, de quibus in ſum. Ca-
terinæ nu. 4. & 5. pleniſſimè deponentibus, verã dotis
2 † numerationem quæ eſt neceſſaria ad hoc, vt mulier
præferatur pro ſua dote mariti creditoribus iuxta gl.
communiter receptam *in l. aſſiduis verb. dote C. qui po-*
tiores, quam dicit ſingularem *Cal. in c. contingit. nu. 7.*
de dolo & contum. Alex. in l. 1. nu. 75. ff. ſol. matr. Dec. 60.
fil. 96. in fin. & Crau. conſ. 40. qui teſtes etſi deponant
confectioni inſtrumenti confeſſionis dotis interfuiſ-
ſe, & ex hoc poſſit inferri, quòd, ſicut inſtrumentum
non probat, vt dicitur in deciſione bo. me. *Buratti in*
proprio nec etiam teſtes circa illud deponentes, ar-
guunt ceſſat omne dubium cum in ſubſtantia ſint con-
cordes, nẽpe q; per Iuliũ patrem dictæ Cæciliæ fuerit
ſoluti Ioanni Mariæ illius viro ducati 500. occaſione
venditionis Domus factæ confraternitati S. Rocchi,
& de quibus erat actum in apoca matrimoniali. Item
Ducati 500. extracti dal vezzo di perle, vt dicitur, ſẽ
ditus pro dicta ſumma, vt benè deponunt dicti teſtes.
quo verò ad aliam ſimilem partitam ducatorũ 500.
ſolutorum dicti Ioanni Mariæ in apparatu, & adorna
mẽtis, alijſq; bonis mobilibus eã ſatis probãt teſtes.
qui licet nõ deponant de illorũ valore, tamẽ quia illa
ſpecificãt, & veriſimile eſt, quòd aſcendant ad prædi-
ctam ſummã, propterea DD. illã aſcendere arbitrati
ſunt, vt aſſeritur in quietãtia dotis ſolutę facta per d.
Ioannem Mariam, quæ datur dicto Summario nu. 8.
Difficultas autẽ reducitur ad vltimam partitam pro
alijs ducatis 500. & conſiſtit in eo, an confeſſio dotis
pro dicta ſumma ſit attendenda, & DD. non ob-
ſtan. quòd fuerit facta conſtante matrimonio, ad-
mittendam fore cenſuerũt moti ex eo præcipuè, quod
Ioannes Maria maritus attenta illius conditione, &
qualitate perſonæ erat dignus tali dote, vt deponũt
teſtes dicto ſummario numero quinto, ita vt veriſi-
3 mile ſit † dotem fuiſſe conſtitutam in prædicta ſum-
ma ad notata per Bald. in l. nulla numero 6. verſic.
ſi autem de dote C. de iure dotium, & per Surd. con-

ſilio

filio 94. numero 29. libro 1. vbi quod est verisimile, quod dos promissa fuerit competens, & congrua secundum personarum conditionem, & qualitatem, quam præsumptionem † dicit vrgentissimam, & vrgentem coniecturam Menoch. præsum. 6. numero 84. libro tertio. Secunda coniectura desumitur ex testibus deponentibus dicto summario numero 6. dictam dotem patrem assignare potuisse. Tertia verò quia Iulius Pater collocauit alias quattuor filias cõdecenter, vt dicunt testes prædicti, vnde verisimile 5 † non est, quod Cæcilia habuerit minorem dotem, quam aliæ.

Ex quibus visum fuit DD. cessare coniecturas põderatas in decisione bo. me. Buratti, & prævalere suprà consideratas, & exinde constare de dicto credito dotali Cæciliæ Ducatorum duorum milium.

Et ita conclusum &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VIRILI.

Assisien. Bonorum Mercurij 2. Iunij.

1627.

ARGVMENTVM.

Iudex, ritè, & rectè procedendo dando alicui manutentionem, priuat aduersarium sua possessione, si quam habet. Dominium ad effectum deuolutionis qualiter, & quibus adminiculis probetur.

SVMMARIVM.

1 *Possessio data a Iudice ritè, & rectè procedente, est manutenibilis.*
2 *Immissio in possessionem, nisi probetur, quod sit nulla, & iniusta, est manutenenda.*
3 *Detentor, dum non vult restituere, turbat in ciuili possessione, & vt à turbatione desistat, datur manutentio Domino directo, ratione ciuilis possessionis.*
4 *Canonis solutio per plures annos deseruit pro adminiculo, ad effectum dominij, prout & enunciatiue canonum. num. 6.*
5 *Testes de fama in antiquis probant.*
7 *Dominium, & possessio ad effectum deuolutionis probatur ex inuestitura, iunctis aliis adminiculis.*
8 *Locatio, si probetur quod finita est, tunc non requiritur alia probatio domnij.*
9 *Nomen alicuius rei, ex cursu centum annorum, mutari potuit.*
10 *Identitas probatur ex duabus demonstrationibus.*
11 *Emphyteuta, nisi doceat, de nouo titulo acquisitionis, omnia bona inter limites existentia præsumuntur emphiteutica.*
12 *Deficientia linex in inuestitura præsumitur, quando nemo comparet, qui prætendat esse de comprehensis. & alia nu. 13.*
14 *Decis. in causa Romana de Nocchielis. coram bo. me. Vbald. quando cesset.*
15 *Procuratoris præsentia, quando suppleat defectum citationis ad videndum iurare testes.*
16 *Notario deponenti de sua deputatione creditur.*
18 *Aegidiana ad effectum suspensiuum, etiamsi sententia sit lata per cedulam, si sit in possessorio, habet locum.*
19 *Aegidiana intrat, si vtraque pars sit subiecta immediate Sedi Apostolicæ.*
20 *Aegidiana, ad hoc, vt intret, tenor tantum sententiæ attenditur.*

DECISIO LXXIX.

CORAM bona memoria Remboldo sub die 26. Iunij 1626, fuit dictum dandum esse mandatum de manutenendo Communitati Assisij ex rationibus in dicta decisione deductis: sed disputato dubio coram me, An esset recedendum à decisis, Domini à dicta decisione recesserunt, & dixerunt Communitati Bictonij dandum esse mandatum de manutenendo, quia fundamenta supradictæ decisionis visa fuerunt non subsistere, & etiam ex nouiter deductis euacuari.

Primum enim fundamentum, quòd Communitas Assisij doceat de Instrumento Emptionis, & possessione, tollitur duplici ratione, prima est, quòd cum R. P. D. Verospius ritè, & rectè processerit, 1 vtique Cõmunitas Bictonij immissa auctoritate † Iudicis acquisiuit possessionem manutenibilem, & Communitas Assisij remansit priuata possessione anteriori, si quam habebat *Ang. in l. Clam possidere, §. qui ad nundinas numero 2. vbi Alexand. numer. 2. Iason. 20. ff. de acq. possess. l. qui vniuersas §. idem cum Prætor, ff. eod. Seraph. decis. 1325. numero 1. Gregor. decis. 582. numero 2. & in recent. decis. 173. numero 1. par. 1. & 557. numero 2. parte 2.* & si non probetur immissionem † fuisse nulliter, & iniustè datam, Com- 2 munitas Bictonij immissa est manutenenda, *Rota decisio. 892. numero 7. parte 1. diuers. & fuit dictum in Romana Mediolanen. 9. Decembris 1616. Coram ben. me. Vbaldo, & in Romana de Bombellis 21. Maij 1613. coram bo. me. Card. Sacrato.*

Secunda, quia cum Communitas Bictonij domina directa concesserit ad tertiam generationem cum clausula constituti q. Brachio de Balleonibus, vtique finita generatione, vt infra dicetur, Communitati Bictonij Dominæ directæ datur manutentio ratione ciuilis possessionis pro recuperatione naturalis, nam dum detentor non vult restituere turbat in ciuili pos- 3 sessione, & vt à turbatione † desistat datur manutentio domino directo ratione ciuilis, *Bartol. in l. 1. §. fin. num. 17. & ibi glos. in verbo possidet, ff. vti possid. Bero. cons. 102. numero 43. lib. 1. & consil. 45. num. 23. & seq. lib. 3. Menoch. de retin. remed. 3. nu. 22. & fuit dictum in Ciuitatis Castelli Bonorum 8. Nouembris 1589. coram bo. me. Card. Pamphilio.*

Secundum fundamentum decisionis, quòd sententia R. P. D. Verospij non iustificetur ex actis, ex quo inuestitura de anno 1524. non probat dominium, nec possessionem, esset verum, si non concurrerent adminicula, quæ sufficientia hic concurrunt: primo solutio vnius Archibusij pro canone iuxta conuentionem supradictæ inuestituræ tàm per ipsos inuestitos, quam per Communitatem Assisij 4 facta, quæ † canonis solutio per plures annos de-

4.decis.555.num.2.& decis.687.num.6.uersic. concessio enim part.2.recent. & quamuis minor ætas fuerit nar-
20 rata, quia tamen in licentia non adest † clausula, super quibus omnibus, & singulis, illa non trahitur ad enunciata, *Rain.consil.137.nu.6.lib.1. Pic. ad Statut. verb.glos.21.nu.20.& Rota diuers.decis.316. num.7. part.2.*

Cæterum (etiam omnibus supra ex aduerso dictis veris existentibus,) vnanimi Dominorum voto fuit conclusum, venditionem fuisse validam, & ideò ex ea Dominis de Grimaldis competere ius redimendi, & consequenter sententiam Rotæ Bononien. esse infirmandam: Fuit enim venditio facta cum omnibus statuti solemnitatibus; & licentia, seu decretum Tribunorum, etiam quod post quatuor menses à die stipulati instrumenti in actu ipso interpositum, ex quo illud fuit expresse tunc in instrumento reseruatum, ibi, saluo tamen quatenus opus sit iure petendi & obtinendi decretum a Tribunis Plebis, &c. vnde intrat
21 dispositio, † *text. in l. modestinus 76. ff. de solut.* vbi si vnus fideiussorum soluit pro alijs Confideiussoribus, non potest petere, vt creditor sibi contra eos cedat actiones, quæ per solutionem simpliciter factam fuerunt iam extinctæ, hæc tamen sibi cedendæ sunt, si in actu solutionis expresse fuit reseruatum, vt sibi actiones cedantur, quasi cessio, quæ postea fit, censeatur vigore reseruationis facta in actu solutionis, ex quo *text. Bart. ibi nu.* 2. deduxit regulam, quod paria
22 sunt † aliquid ab initio fieri, vel ex post facto, si ab initio conuenit, quod illud debeat, vel possit fieri, *& ex eodem text.* resoluit *Anchar. consil.7. numer.2. in fin.* quod si in instrumento reseruant sibi contrahentes, vt liceat eis apponere conditiones postea declaran-
23 das, quod etiamsi declaratio † ex interuallo fiat, haberi debet pro facta tempore confecti instrumenti, & perinde ac si conditiones postea declaratæ in eo essent specificatæ, & *Cranett. consil.156.num.19.* quod si ab initio contractus conuentum est, quod fiat pactum de
24 retrouendendo, dicitur † incontinenti, & in ipso actu fieri, etiamsi postea ex interuallo fiat, & facit *text. optimus in l. si ita scripsero 38. ff. de condit. & demonstr.* vbi si in testamento dictum fuerit, quantum Codicillis Titio legauero, &c. licèt Codicillis legatum explicetur, tamen ex testamento valet: hinc etiam videmus,
25 quod venientes † ex fideicommisso, quamuis nec nati, nec concepti tempore testamenti, dicuntur habere à fideicommittente etiamsi mille anni transierint, *l. vnum ex familia in princ. ff. de leg.* 2. & demum conducunt, quæ in similibus terminis tradunt, *Socin. cõsil.60.num.6.vers. quia res sic assignata vol.* 1. *Mandel. cons.408.nu.7.& cons.599.num.6.*

Præterea pactum illud, quo fuit reseruatum decretum Tribunorum appositum iuxta contractum venditionis, & indicto instrumento † informatur ab ip-
26 so contractu aut, vt alij dicunt, informat ipsum contractum principalem, *l. iuris gentium*, §. *quinimo, & ibi Bart. Paul. Ias. & communiter Doctor. ff. de*
27 *pact.* Itaut venditio † censeatur celebrata sub conditione, si decretum Tribunorum interponatur, & non aliter, vnde interim venditio fuit imperfecta, & suspensa sub dicta conditione, *Osasc. decisio 164.nu.7.* & dominium non fuit translatum *Put. decis. 2. de transact.*
28 & illa clausula, † quatenus opus sit, importat, vt decretum Tribunorum omnino interponatur, ex quo opuserat interponi pro actus validitate, *Bald. in l. ea ita, num. 98. C. de eden. Seraph. decis.687. num.* 3. & sine dubio fuit contrahentium mens, vt interim venditio non esset perfecta, prout etiam ex decreti petitione postea facta, & illius interpositione subsequenter satis declaratur, hanc ab initio fuisse eorum intentionem, *al. l. sed Iulianus*, §. *proinde. ff. ad Macedon.* sicde succedit *doctr. Bart. communiter approbata, in tit. de pact. lecta,*
29 *nu.* 18. vbi, quod † omne illud dicitur fieri in contineti, & in actu ipso, quod fit, antequam partes habeat contractum pro perfecto, & absoluto, *idem Bart. in d.* §. *quinimo, nu.* 21. aut, vt exponit *Ias. ibidem, nu.* 21. dó-
30 nec contractus, † ambulat, & est in fieri, & ita in similibus terminis resoluit, *Paris. consil.31. num.17. lib.4. Corn. cons.147. nu.2. circa fin. vers. Praetereà et quo decretum*, & in puncto *Simon. de decret. in præfat. nu.37. vers. non obstat ratio. Menoch. cons.767. per tot. Put. dicta decis.2. de transact. Rota apud Seraph. decis.805. numero* 8.

Neque obstat quod D. Elisabeth post decretum Tribunorum, & ideò post perfectam, & absolutam venditionem, ac post declarationem Grimaldorum, quod volebant vti retractu, declarauerit se nulliter vendidisse, & nolle venditioni stare, quia hæc declara-
31 ratio nõ † potuit præiudicare DD. de Grimaldis, quibus fuerat iam ius quæsitum, *Alber. de statut. part.1. quæst.87. versic. stantem agnati Dec. consil.160. num.6. versic.4.& ult. & in puncto Mandel. cons.107. nu.6. & Tir. in q. de retract. connen.* §. 1. *gl.7. nu.18.*

Et ita, &c. Vtraque, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana Hæreditatis de Matheis Venetis 21. *Maij.* 1627.

ARGVMENTVM.

Testamentum licet non sit absolutum, nec cancellatum, tamen, si super eo appareat, quod sit facta aliqua transactio, remanet extinctum, & ex eo agi non potest. Et transactio, quando substineatur.

SVMMARIVM.

1 *Transactio impedit litis ingressum.*
2 *Transactio super testamento, de quo habetur notitia, substinetur.*
3 *Pro Decreto Iudicis præsumitur.*
4 *Concordia, vt substineatur sufficit timor litis, & recessus ab ea.*
5 *Concordia substinetur, si adsit aliquis timor litis probabilis dubitationis ex futura negotiatione, & numero* 12.
6 *Concordia substinetur, etiam si timor litis sit extraiudicialis.*
7 *Asserens se esse talem, tenetur probare.*
8 *Causæ expressæ in decreto Iudicis præsumuntur veræ, donec erroneæ conuincantur.*
9 *Dictionis (vt supra) natura.*
10 *Testamentum est nullum, ex defectu præteritionis filiorum.*

11 Clau-

11 *Clausula codicillaris non operatur, vbi filius iam natus, ignoranter fuit præteritus.*

13 *Concordia inter fratres ob mutuam dilectionem fraternam conseruanda est. & nu. 23.*

14 *Cautio de insinuatione donationi, intelligi debet, quatenus opus sit.*

15 *Reseruatio beneplaciti Apostolici, vel consensus Domini directi, intelligitur, quatenus opus sit.*

16 *Transactio de iure non eget insinuatione, quia non est simplex donatio ex mera liberalitate. nu. 17.*

18 *Insinuatio non requiritur in casu primogenituræ ad fauorem transigentium, & successorum.*

19 *Decis. Pat. 224. lib. 1. declaratur.*

20 *Insinuatio non requiritur in transactione, etiam si vna pars plus remittat alteri.*

21 *Decis. in vna Romana pecuniaria coram Buratt. intellectus.*

22 *Lesio enormissima tollitur, in transactione, ex multis difficultatibus, & ex euentu litis incerto.*

DECISIO LXXIV.

PRoposito dubio, An testamentum bonæ memoriæ Marij sit, non obstante transactione, exequendū, Domini negatiuè responderunt; Nam licèt testamentum Marij non sit abolitum, nec cancellatum, illud
1 †remanſit extinctum per transactionem, †quæ etiam impedit litis ingressum, *cap. 1. de transact. l. fratris vbi Inf. num. 2. C. de transact. Gabr. concl. 1. nu. 61. de nouat. Mohed. decis. 3. de transact. Rota in recent. decis. 414. nu. 1. par. 2.* & transactio super †testamento, de quo habetur notitia sustinetur, *l. de his, ff. de transact. l. de fideicommisso C. eod. Natt. consil. 465. num. 1. & seqq. Peregr. de fideicom. art. 52. nu. 75. & seqq.* cōcurrente decreto iudicis cum interuentu tutricis, & curatricis, ac
2 curatoris, & consensu consanguineorum, pro quo
3 †decreto præsumitur *l. ab ea parte. ff. de probat. Imol. consil. 98. nu. 9. & 10. Surd. decis. 106. num. 9. Seraph. decis. 737. nu. 5. Rota decis. 647. nu. 1. in fin. par. 2. recent.*

Non obstat defectus causæ, nam pro subsistenda
4 †concordia sufficit timor futuræ litis, & recessus ab ea, *Mohed. decis. 1. de transact. Seraph. dicta decis. 737. in. 3. Gregor. decis. 149. num. 2. Natt. cons. 465. num. 21. Bec. cons. 109. nu. 6. & 7.* & suffragatur suspicio litis, *Seraph. decis. 638. nu. 7.* & periculum litis, quamuis nō de præsenti *Rota in recent. decis. 447. num. 2. par. 2.* &
5 sufficit †aliquis timor probabilis dubitationis ex futura negatione, quæ nō esset calumniosa *Seraph. d. decis. 737. nu. 5. Rota diuers. decis. 235. nu. 2. par. 2. Mantic. de contract. lib. 26. tit. 1. nu. 16. & seqq. Natt. cons. 548.*
6 *nu. 13. lib. 3.* & attenditur etiam †controuersia extraiudicialis, *l. 1. C. de transact. & ibi gloss. Ruin. consil. 126. nu. 16. lib. 3. Aym. cons. 707. num. 24. in fin. lib. 4. Mantic. dicto lib. 26. nu. 16.*

Hic super interpretatione, & exequutione testamenti Marij adeſt difficultates expressæ in ipsa concordia nempe circa liquidationem portionis bonorum ab quibus Marius disponere potuit circa separationem ab antedicta fideicommissi & dote vxoris, & an per diuisionem bonorum secutam inter Fabium & Mutium, & filios Ludouici fideicommittentis fuisset renunciatum legitimæ an fuerit consumpta
7 vel præscripta, quæ causæ †licet aliunde sint probandæ, nec stetur assertioni contrahentium, *Surd. decis. 104. num. 2. & 3. & 155. nu. 11. Dec. cons. 551. num. 3.* tamen ex ipsa narratiua videntur satis probabiles cū adsint testamenta antiqua, & diuisio, & prætensio dotis, & legitimæ, & liquidationis, & ob decretum iudicis cum consanguineis præsumitur causæ cognitio
8 & extraiudicialis informatio, ita vt causæ †expressę præsumantur verę, donec erroneæ conuincantur, *Accurs. decis. 3. de præsumpt. Put. decis. 354. li. 1. in correct. Rota diuers. decis. 193. nu. 2. & decis. 316. nu. 20. par. 2.* & fuit dictum in *Romana de Grandis 16. Februarij 1601. coram bon. me. Pene.*

Præsertim cum in ipsa concordia dicatur, quòd superuenire poterant in dies grauiores difficultates, vnde potuisset dubitari de validitate testamenti Marij ex defectu præteritionis Caroli, cum Marius Fabio & Carolo non reliquerit nisi partem eis tangentem ex fideicommisso maiorum, Iosepho verò reliquerit omnia eius bona iure primogenituræ, & sequens institutio omnium quatuor filiorum fuerit restricta per illa verba, *ogn'vn di loro per larata parte come hò detto di sopra*, nam dictio † (*vt supra*) repetit, &
9 restringit quoad Carolum in bonis fideicommissi, *Bart. in extrauag. ad reprimen. in verb. prout num. 2. Dec. cons. 63. nu. 6. Rota par. 4. diuers. decis. 491. nu. 3.* Cum ergo ex substantia paterna Carolus nihil consequeretur perinde est ac si non fuisset institutus, & intrat
10 †nullitas testamenti ex defectu præteritionis, *gloss. in l. 3. §. sed verum in verb. patrimonium in fin. ff. de mil. Bald. in l. suus quoque, num. 4. ff. de hæred. instit. Castrens. cons. 86. num. 1. lib. 1. Aym. cons. 142. nu. 10. Rota part. 1. recent. decis. 526. num. 4.*

11 Nec clausula codicillaris operatur † vbi filius iam natus ignoranter fuit præteritus, *Bart. in l. 1. nu. 10. ff. de iur. codicill.* & fuit dictum in *Romana de Marescottis 22. Januarij & 21. Maij 1618. coram bonæ memoriæ Card. Sacrato & par. 1. recent. decis. 526. nu. 4.*

Et quamuis ad euitandam Caroli præteritionem dentur responsiones coloratæ, sat est dubius litis euerus, & quòd casus præteritionis habeat difficultatē,
12 & clausula codicillaris † in controuersiam deduci possit, vt concordia sustineatur, *Mohed. decis. 1. & 3. de transact. Seraph. dicta decis. 737. nu. 5. Bec. dicto consil. 109. nu. 9. & 10. Rota decis. 235. par. 2. diuers. Natt. con-*
13 *sil. 548. nu. 13. lib. 3.* præcipuè cum concordia † sit inter fratres ob mutuam dilectionem fraternam conseruandam, *Rimin. Iun. cons. 291.* & fuit dictum in *Mileuitana hæreditatis 5. Martij 1625. coram R. P. D. Merlino.*

Nec obstat quòd in concordia consenserint contrahentes insinuationi & constituerint procuratores
14 ad insinuandum, quia cum non adsit clausula, † *non aliàs, aliter, nec alio modo*, huiusmodi pactum intelligitur quatenus insinuatio esset de iure necessaria, *Seraph. decis. 751. nu. 4.* sicuti reseruatio beneplaciti Apostolici vel consensus Domini directi intelligitur
15 †quatenus opus sit, *Rota par. 1. recent. decis. 438. nu. 4. & par. 2. decis. 409. nu. 6. Gabr. cons. 92. nu. 72. lib. 1. & cons. 82. nu. 19. lib. 2. Put. decis. 44. in fin. lib. 2. in correct. Seraph. decis. 1627. nu. 7.*

16 Transactio autem de iure † non indiget insinuatione, *l. siue apud alia, C. de transact. Bald. consil. 261. nu. 4. lib. 1.* & cum fuerit mutua, & reciproca conuentio, siue remissio, ex quo Iosephus cessit prælegato, R. P. D. Gaspar cessit legato de scutis bis nihilo, Carolus

relus & Fabius & alij fratres suppoſuerunt fideicommiſſo maiorum omnia eorum bona, & conſenſerunt primogenituræ, ſuper iuriſdictione Caſtrorum non
17 verſamur in † ſimplici donatione ex mera liberalitate, ſed in tranſactione ex cauſa vt eſſet litium finis, quo caſu non requiritur inſinuatio *gloſ. in l. Attilius in verb. non meram vbi Bart. num. 3. de donat. Oldrad. conſ. 139. nu. 14. Molin. de Hiſp. primog. lib. 2. cap. 8. nu. 16. Tiraq. in l. ſi vnquam. in verb. donatione largitus, nu. 127. Clarin. donatione, q. 16. verſ. ſed numquid Seraphin. deciſ. 534. num. 1. Rota par. 2. recent. deciſ. 458. nu. 5.* & in caſu primogenituræ ad fauorem tranſigentium, & ſucceſſorum quod non
18 † requiratur inſinuatio, *Port. Imol. conſil. 81. nu. 28. Molin. de primog. Hiſp. lib. 2. cap. 8. num. 18. Peregr. de fideic. art. 51. nu. 64.* & fuit dictum in *Camerinen. Bonorum de Octobus 17. Februarij 1623. coram bo. mem. Renboldo.*

19 Nec obſtat † *deciſ. Pat. 224. lib. 1. id correctè.* nam ibi diſtinguit quod in donatione ex mera liberalitate, ex quo contrahentes intendunt ſimpliciter donare requiratur inſinuatio, ſecus ſi ſit mutua, & reciproca
20 remiſſio ex cauſa concordiæ ad tollendas lites, † tunc enim etiamſi vna pars plus remittat alteri non eſt neceſſaria inſinuatio vt diſtinguit, *Calcan. conſ. 25. col. 5. verſ. idem videtur elic. Laſ. conſil. 149. nu. 9. col. 2. verſ. nec obſtat lib. 4.*

21 Pariter non obſtat † deciſio in *Romana pecuniaria 21. Junij 1622. coram bo. me. Buratto*, quia loquitur in mera remiſſione non in reciproca.

Ex ſupradictis etiam tollitur enormiſſima læſio, nam cum requireretur liquidatio portionis Marij ſeparatio à fideicommiſſis, diſputatio ſuper legitima,
22 ac ſuper præteritione Caroli ex tot † difficultatibus, & exeuntu litis incerto excludebatur læſio, *Seraph. deciſ. 638. num. 9. Rota in recent. deciſ. 715. nu. 2. & 3. par. 2.* maximè inter fratres, *Dec. conſ. 39. num. 99. lib. 2. Menoch. conſ. 401. nu. 184. lib. 5.* Et quia concordia
23 fuit † quoque facta pro manutenenda mutua fraterna dilectione, & conſeruandis bonis in familia, *Greg. deciſ. 286. nu. 11. Rota in recent. deciſ. 715. nu. 6. par. 2. Honded. conſ. 49. nu. 18. & ſeqq. lib. 1. & conſ. 34. num. 46. lib. 2.*

Ecita vtraque parte informante fuit reſolutum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana Pecuniaria Mercurij 16. Maij 1627.

ARGVMENTVM.

Agitur de diſpenſatione ſuper retentione Penſionis, non obſtante matrimonio, cum quacunque muliere contracto.

SVMMARIVM.

1 *Relatio facienda eſt ſingula ſingulis referendo diſtributiuè, &c nu. 13.*
2 *Papa non diſpenſat ſuper matrimonium nullo, ad effectum retinendi penſiones.*
3 *Verba appoſita cauſa demonſtrationis, non reſtringunt.*
4 *Papa quando dicatur velle indiſtinctè diſpenſare, ad hoc, vt quis poſſit contrahere matrimonium cum quacunque muliere, dummodo non ſit in conſanguinea.*
5 *Dictio etiam implicat caſum non dictum, & maiorē, diſtinctum ab expreſſis.*
6 *Copula, & comprehendit qualitates diſtinctas, & ſeparatas, quarum vna non inſit alteri.*
7 *Copula, ac, appoſita inter duas orationes perfectas, non repetit in ſequenti qualitatem expreſſam in præcedenti.*
8 *Obſeruantia interpretatiua declarat præcedentia.*
9 *Papæ voluntas declaratur ex derogatione, etiam in executiuis.*
10 *Derogatio, quid operetur.*
11 *Superfluitas verborum eſt euitanda, ſicuti etiam contradictio. nu. 12.*
15 *Deciſ. Seraph. 121. declaratur.*
16 *Deciſ. in cauſa Pidentina Penſionis coram Blanchetto declaratur, & nu. 17.*

DECISIO LXXV.

ABbas Aymus ſub prætextu, quòd ob contractum per Tarquinium Sanctacrucium de anno 1605. ſecundum matrimonium cum Vidua, & ob incurſam bigamiam, & ob tertium matrimonium de anno 1616. penſio eſſet extincta, petijt dubium, An eſſet locus repetitioni ſcutor. 515. vel ſolutioni ſcutor. 404. Quo diſputato, Domini non eſſe locum repetitioni, ſed ſolutioni reſponderunt, licèt enim Tarquinius ſuſceperit habitum militiæ Sanctorum Mauritij, & Lazari, & virtute ſtabilimentorum dictæ Militiæ non potuiſſet ſuſcipere niſi vnicam, & virginem vxorem, tamen Gregorius XIII. diſpenſauit, vt liceret Tarquinio retinere penſionem poſt ſuſceptionem habitus, ac poſt matrimonium iuxta Statuta Militiæ, aut priuilegia Apoſtolica ad Militiæ conceſſa etiam cum Vidua, & pluries nupta, vel corrupta, ac etiamſi ad ſecunda, & plura alia matrimonia tranſire contigerit, videtiamſi Tarquinius contraxerit ſecundum matrimonium cum Vidua, & poſtea contraxerit tertium matrimonium potuit retinere penſionem virtute diſpenſationis Gregorianæ.

Non obſtant verba diſpenſationis, ac matrimonium iuxta Statuta, ſeu ſtabilimenta Militiæ, vnde inferùt informantes pro Abbate, quod cum facultas ſuſcipiendi habitum eſſet generalis in Religione ſibi benecuſa, & inter Ordines Militares adſint aliqui prohibentes matrimonium, prout Hieroſolymitanus, aliqui permittentes cum vnica, & virgine, prout eſt Militia Sanctorum Mauritij, & Lazari, aliqui permittentes reiteratas nuptias etiam cum Viduis, prout eſt Militia Sancti Stephani, & Hiſpanorum, ſit facienda † relatio ſingula ſingulis referendo *l. ſi negotium C. de negot. geſt. Rot. deciſ. 756. n. 1. p. 1. diuerſ.* vtſi Tarquinius ſuſcepiſſet, prout ſuſcepit Ordinem Sanctorum Mauritij, & Lazari cum vnica, & Virgine contrahere poſſet, & retinere penſionem, ſi ſuſcepiſſet Ordinem Sancti Stephani, vel Hiſpanorum poterit cõtrahere matrimonium cum Vidua, & reiterare nuptias, & retinere penſionem, nam tunc ſeruaſſet formam ſtabilimentorum, & matrimonium eſſet iuxta ſtatuta; Ideò cum Tarquinius contraxerit contra ſtabilimenta Religio-

ligionis Sanctorum Mauritij, & Lazari, non potest
2 retinere pensionem, cum Papa † non dispenset super matrimonio nullo ad effectum retinendi pensiones. *Seraphin. decis. 121. repetita diuers. 591. par. 1. Paris. de resign. lib. 6. quæst. 2. nu. 116.*

Quia fuit responsum, sensum verborum dispensationis non esse, vt fieret restrictio ad numerũ, & qualitatem mulierum, vel ipsa stabilimẽta, sed esse quod si Tarquinius ingressus fuerit Militiam, cuius statuta admittunt matrimonium, posset illud contrahere cũ quauis muliere nullo iure sibi prohibita etiã Vidua, & pluries nupta, vel corrupta, & posset, etiam reiterata matrimonia contrahere.

3 Primo, quia illa verba, †*iuxta statuta, seu stabilimẽta Militiæ*, non stant restrictiuè, & distributiuè, sed cautiuè, & demonstratiuè, *l. fin. §. Titia, ff. de liber, leg. Bart. in l. Centurio. ff. de vulg. Aym. cons. 301. nu. 5. Gregor. 516. nu. 7. & 8. Mantic. decis. 59. nu. 10.*

Secundo quia dum Papa considerauit quamcunque mulierem etiam viduam nullo iure Tarquinio
4 prohibitam, vtique voluit † indistinctè dispensare, dummodo mulier non esset consanguinea, vt sensit *Rota apud Gregor. d. decis. 516. num. 6. & 7.*

5 Tertio quia dum subiungit, *etiam cum Vidua*, † implicat casum iã non dictum. *Dec. consil. 542. nu. 7. Mantic. decis. 392. num. 2.* & implicat casum maiorem distinctum ab expressis vltra tenorem stabilimentorũ. *l. etiam. ff. solut. matrim. l. etiam inuitis C. de acquir. rer. domin. l. 2. de test. lib. Surd. decis. 8. nu. 12. Rot. decis. 721. num. 7. par. 2. recent.*

Quarto quia dum addit, *ac te ad secunda, & plura vota, &c.* vtique ob dictionem, *ac*, Papa ampliat ad plura matrimonia distincta, & separata vltra formã
6 stabilimentorum cum copula † (&) comprehendat qualitates distinctas, & separatas, quarum vna non insit alteri, nec ab illa dependeat. *l. ea tamen adiectio ff. de leg. 3. l. scire debemus. vbi Bart. ff. de verbor. obliq. Rolan. cons. 79. nu. 22. lib. 3.*

Vnde licèt tota periodus regatur à verbo, *dispensamus*, tamen orationes sunt ita perfectæ, vt intret dispẽsatio, etiamsi transitus sit ad secunda, & plura matrimonia præter, vel contra formam stabilimentorum. *l. falsa, §. fin. ff. de condit. & demonstr. Rain. d. cons. 41. nu.*
7 *8. & seq. lib. 2. Cephal. cons. 87. n. 5.* copula enim † (ac) apposita inter duas orationes perfectas non repetit in sequenti qualitatem expressam in precedenti. *Bart. in l. Seia, §. Caio, num. 3. ff. de fund. instr. Paris. cons. 38. numer. 25. & seq. lib. 2.* & ideò propter dictiones ampliatiuas, & copulatiuas, cessat restrictio ad stabilimenta, & statuta Religionis.

Quinto quia concurrit obseruantia interpretatiua, nam Tarquinius contraxit plura matrimonia etiã cum Vidua, & retinuit pensionem, quæ obseruantia
8 † interpretatiua declarat verba dispensationis. *l. si de interpretatione, ff. de legib. cap. cum dilectus. de consuet. Aym. cons. 101. nu. 3. Seraph. decis. 600. nu. 3. Rot. diuers. decis. 574. num. 3. par. 1.*

Sexto quia in dispensatione Gregorij XIII. derogatur Constitutioni Pij Quinti 73. quæ tollit facultates retinendi pensiones vltra primum matrimonium, ex quarũ derogatione Constitutionis Pij Quinti etiam in
9 executiuis declaratur voluntas Papæ. *Bald. in l. cum quam, num. 36. C. de fideicomm. Cagnol. in l. 1. nu. 32. de rezin. Seraph. decis. 716. num. 3. & 1321. nu. 5. Gozad. conf. 38. numero 14. Bartol. consil. 56. numero 49. Rot. diuers. decis. 532. nu. 7. par. 1.*

Septimo quia derogatur stabilimentis Militiarum etiam iuratis, & cõfirmatis à Sede Apostolica, & sic tantum abest, quod dispensatio se restringat ad stabi
10 limenta, † quòd imò illis deroget quatenus obstaret. *Rot. decis. 1. nn. 2. de præbend. in nou. & decis. 192. nu. 6. par. 1. recent.*

Octauo sufficiebat dicere, *iuxta statuta, & stabilimenta Religionis*, & sic tot verba *etiam cum Vidua pluries nupta, vel corrupta, ad secunda, & plura alia vota, aut secundas, & plures nuptias matrimonio, vel successiuè matrimonijs constantibus, &c.* essent superflua, quod
11 dici † non debet etiam in dispensationibus. *l. si quando, ff. de leg. 1. Gregor. d. decis. 516. num. 3. Calder. consil. 6. qui fil. sint legit. Surd. cons. 127. nn. 9. ad fin.* & sequeretur contradictio, quod seruarentur stabilimenta, &
12 illis derogaretur, quod fieri † non debet. *cap. cum expediat, de elect. in 6. leg. 1. C. de inoffic. dot. Alexand. consil. 21. nu. 7. lib. 7. & cons. 141. num. 5. lib. 2.* derogatio enim stabilimentorum declarat dispensationem loqui contra formam, & tenorem illorum. *l. derogatur, ff. de verb. signif. Bart. in l. vlt. C. si contra ius, vel vtilit. public.*

13 Ex quibus cessat, quod relatio † sit facienda distributiuè singula singulis, vt supra dictum fuit, quia singula singulis distributiuè tunc fit relatio, quando dispositio aliter non potest saluari secundum rectitudinem sermonis, vel priuilegia concessa essent incompatibilia; alias non subsistente euidenti necessitate non
14 fit ista relatio † singula singulis, sed inhærendum est proprietati, & generalitati verborum coniunctim, & vniuersaliter intelligendo. *Cerr. consil. 268. nu. 22. & seq. lib. 4. Angel. in l. fin. num. 4. C. de fideicomm. Dec. cons. 186. col. 2. in fin. & cons. 384. nn. 6. versic. non obstant allegata Rot. diuers. decis. 54. numer. 18. & 25. & seq. par. 2.*

Nec applicatur *decis. Seraph. 121.* repetita *par. 1. diuers. 591.* † nam illa loquitur in pretensione extinctionis pensionis ex eo quod non fuerit seruata forma
15 *Concil. Trident. de regul. sess. 25. cap. 15.* in faciẽda professione post annum, & quia virtute statuti Militiæ Sancti Stephani eodem tempore datur habitus, & emittitur professio, & ex alijs deductis in decisione ibi firmatur, quòd Miles Sancti Stephani quoad annuam probationem sub Concilij Decreto non comprehenditur, at in casu nostro non contingit disputari de validitate professionis, nec etiam de validitate matrimoniorum dubitari potest, cum adsit expressa dispensatio ex supra deductis.

Non obstat *Decisio in Palentina pensionis 21. Nouẽbris 1586. coram bon. mem. Cardinali Blanchetto*, nam illa retorquetur, nã sicuti ibi dictio (iuxta) non stat cõprehensiuè ad omnia matrimonia permissa iuxta stabilimenta Religionis, ita non debet stare restrictiue contra amplitudinem verborum, & vis in dicta decisione Palentina non stat in dictione (iuxta) sed in Cõstitutione Pij Quinti, cui & etiam statutis Religionis hic non solum fuit sufficienter derogatum, sed etiam dispensatio est concepta per verba, *ac etiam cum Vidua, ac etiam ad secunda & plura vota, &c.* Vnde dispensatio suffragatur pro secundis, & tertijs matrimonijs etiam cum Vidua, vt supra deductum est, &
17 ideò *decisio in Palentina* non applicatur, † quia in illo

locasu non æderant supradicta verba prægnantia, & geminata cum supradictis derogationibus, &c.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Montis Falisci Pensionum. Veneris 27. Maij. 1627.

ARGVMENTVM.

Manutentio in quo statu dari soleat, solutiones factæ pro residuo ad quid suffragentur, & quid præsupponant.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio dari solet in eo statu, in quo quis reperitur tempore motæ litis.*
2 *Pensionis exigendi quasi possessio ex quo probetur.*
3 *Solutiones factæ pro residuo bene suffragantur ad acquirendam integram quasi possessionem exigendi.*
4 *Solutiones pro residuo præsupponunt alias solutiones præcessisse.*

DECISIO. LXXVI.

FVerunt ab A.C. relaxata duo mandata de manutenendo ad fauorem D. Equitis Lanfreduccij, pro duabus pensionibus ad sui fauorem reseruatis super Commenda Montis Falisci Ordinis sancti Ioannis Hierosolymitani, vna scilicet scutorum 110. auri in auro, altera verò scutorum 230. similium. Vnde cum hodie in gradu appellationis in Rota fuerit dubitatum an dicta mandata A.C. sint reuocanda, DD. non esse reuocanda resoluerunt. Quia validitas non fuit controuersa, & iustitia apparebat ex literis Apostolicis reseruationis Pensionum, quæ fuerunt datæ in *Summ. num.* 1. & 2. iuncta quasi possessione exigendi dictas pensiones quolibet anno in scutis 340. monetæ, in qua possessione exigendi hanc summam in mo-
1 neta manutentio bene fuit concessa ab A.C. cũ ea † dari soleat in eo statu, in quo quis reperitur tempore motæ litis §. *retinendæ inst. de interd. fel. record. Greg. XV. dec. 275. num. 14. Rot. diuers. decis. 512. nu. 1. par. 1. in recent.*

2 Quod verò D. Eques sit in possessione † exigendi dicta scuta 340. monetæ signanter patet ex ordine Antonij Bossij Procuratoris D. Prioris Gattinaræ dato in dicto *Summario num.* 10. in quo ordine habetur, quòd soluebantur dicto Equiti scuta 63. & ba-
3 † 50. monetæ pro residuo annatæ scutorum 340. pensionis maturatæ in festiuitate Sancti Ioannis 1624. & hoc idem colligitur ex partita Bartholomæi Ascornei, vbi pariter apparet, quòd fuerunt soluta scuta 300. pro residuo scutorum 340. monetæ pro annua pensione debita Lanfreduccio à D. Gattinara, ita vt clarè constet, Lanfreduccium esse in hac quasi possessione exigendi quolibet anno scuta 340. monetæ, cũ † solutiones factæ pro residuo bene suffragentur ad acquirendum integram quasi possessionem, vt in his verminis fuit dictũ *in Regien. Pensionis 26. Iunij 1598. coram Orano, & in Spoletana Pensionis 21. Iunij 1619.*
4 *corambo. me. Vbaldo*, cum præsup ponant † alias solutiones præcessisse *gloss. in l. si ex pluribus, ff. de acceptilat. Iaf. in l. si quidem num. 4. versic. limita C. de transact. Bero. consil. 192. nu. 2. lib. 1. & firmatur in dicta Regien. & Spoletana Pensionis.*

Non obstant ea, quæ dicuntur de detractione onerum communis ærarij. Quia non sunt præsentis inspectionis, in qua solùm agitur de manutentione in ea summa, quam constat fuisse solutam, vnde non est indagandum quid in dicta solutione comprehendatur, & an aliquid fuerit deductũ, & posset oppositio procedere, si ex solutionibus factis prætenderetur manutentio quoad integram pensionem reseruatam in literis Apostolicis, nempe in scutis auri in auro, sed solùm prætenditur manutentio in scutis monetæ, pro quibus tantùm fuerunt relaxata mandata iuxta solutiones factas.

Et ita decisum &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Romana Fideicommissi de Victorijs. Mercurij 2. Iunij. 1627.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius, licet teneatur probare, quando asserit, quod in hæreditate adsint alia bona, ex quibus detractiones pro hærede fieri possint, tamen hoc cessat, si hęres non confecit inuentarium, nam quamuis legitima non amittat, si sit filius tamen habet malam præsumptionem contra se, & tenetur alia bona non exstitisse, ex quibus detractiones fieri potuerint.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario docenti, ad fuisse alia bona, ex quibus detractiones fieri potuerunt, incumbit onus probandi, fallit nu. 2.*
3 *Hæres, si non confecit inuentarium, habet malam præsumptionem contra se.*
Et ideo tenetur probare alia bona non extitisse, ex quibus detractiones fieri potuerunt. nu. 3.
4 *Maximè si alienauit bona notabilis valoris.*
5 *Legitima, quando in bonis stabilibus non debeatur.*
6 *Immissio fideicommissario non retardatur, si hæredi datur retentio alicuius corporis hæreditarij pro sua detractione. & nu. 16.*
7 *Dos solui non debet ex bonis fideicommisso subiectis, nu. 8.*
9 *Clausula, sublata, tollit iurisdictionem Iudici, & facultatem opponendi parti.*
10 *Assertio ad fauorem asserentis, nullam probationem facit.*
11 *Melioramenta, vt debeantur debent esse necessaria, vel vtilia, aut talia, quæ de iure reficienda veniant.*
12 *Narratiua simplex instrumenti, præiudicare non potest illi, qui in eo, non interuenit.*
13 *Scriptura informis, & simplex copia, carens substantialibus, nihil probat.*

14 Hæres

14 *Hæres præsumitur solvisse debita hæreditaria ex pecuniis rei venditæ defuncti, vel ex fructibus post purificatum fideicommissum. nu. 15.*

DECISIO LXXVII.

DOmini steterunt in decisis: Et quoad legitimam debitam Io. Baptistæ seniori, & dotem Camillæ illius matris, & Dianæ eiusdem vxoris placuerunt responsiones datæ in decisione.

Nec visum fuit obstare, q̃ stante expressa bonorum stabiliũ alienationis prohibitione, ẽt ex causa legitimæ, & dotiũ, fideicommissario docenti † adfuisse alia bona, ex quibus detractiones fieri potuerint incũbat onus probandi, vt per *Gabr. conf. 138. nu. 6. & seqq. & n. 40. & in fine libr. & Rot. decis. 210. nu. 1. p. 2. diuers.* 1 2 Quoniã hoc non procedit, quando non fuit † confectũ Inuentarium, tunc enim, quãuis legitima non amittatur *Gabr. de legitim. cõcl. 1. n. 1. & seqq. Rota in Romana legitimæ 23. Martij 1612. coram Illustr. D. Card. Canalerio, & in Romana Domus 3. Martij 1617. cor. bo. mem. Andrea*; tamẽ hæres propter malam † præsumptionẽ, 3 quam contra se habet, tenetur probare alia bona non extitisse, ex quibus detractiones fieri potuerit, *Natt. cons. 129. n. 11. & cons. 118. nu. 8. Surd. decis. 316. n. 13. & seqq.* & fuit dictum in *Romana de Herculani 17. Iunij 1581. coram Brauo*, & in alijs relatis post *cons. 20. Giouagn. li. 2. & Add. ad sanctæ mem. Greg. XV. decis. 266. sub num. 16. littera* D.

Præsertim, quia cõstat d. Io. Bapt. seniorẽ animalia notabilis valoris † alienasse, ac etiam plura alia bona, 4 tam mobilia, quàm stabilia extitisse, quæ hodie nõ reperiuntur, vt deducitur in postrema decisione.

Neq; obstat, q̃ in laudo præclaræ me. Alexãdri Cardinalis Farnesij fuerit b. m. D. Antonio, d. Io. Baptistæ filio, assignata legitima scutorũ sex millium ẽt in bonis stabilibus; & postea bo. me. Iustus per eius diffinitiuã sententiã similem summam pariter in bonis stabilib. assignauerit Curtio alteri filio eiusdẽ Io. Baptistæ, & consequenter hodie tantundem ẽt detrahendũ videatur ex persona Horatij tertij filij. Quoniam assignationes huiusmodi factæ fuerũt pro legitima debita nõ solũ occasione successionis Bernardini aui fideicommittentis, sed ẽt patris, matris & aliorum, vt in ipso laudo apertè legitur. Ideò non sequitur fuisse iudicatũ, legitimã adhuc deberi in stabilibus, nõ obstãte dicta alienationis prohibitione; dicim. potest, bona fuisse assignata occasione legitimæ debitæ in bonis patris, matris, & auiæ, non autem dicti fidei committentis, ex quibus legitima, præsertim † in stabilibus, re vera non debebatur, stante consumptionis, & detractionis iam factæ præsumptione, & dicta expressa prohibi 5 tione, cui d. Io. Baptista nõ reclamando, dum vixit, ac quieuerat, iuxta tradita per *Hondedei cons. 66. n. 16. 17. & seqq. l. 2.* cum alijs allegatis in decisione. Et in oẽm casum sẽper subsistere videbatur alia responsio decisionis, q̃ legitima, quæ hodie per D. Petrũ Paulum, & fratres cõsortes prætendi põt, non excedit scuta quatuor millia, vnde concessa eisdem retentione alicuius alterius corporis hæreditarij dicti Bernardini similis valoris, æquitas † nõ patitur, quòd immissio in possessionem istorum duorum Casalium retardaridebeat. 6

Quoad dotẽ D. Dianæ sororis ipsorum DD. fratrũ collitigantiũ pro scutis decem millibus, fuit † responsum, scuta sex millia fuisse iam soluta, reliqua verò quatuor millia esse soluenda per eosdem fratres ex aduis ipsorũ bonis liberis iam dimissis, de quibus in Summario D. Marci Antonij nũ. 4. 10. & 11. quæ patet esse sufficientissima; Ideo † ex bonis fideicõmisso subiectis 7 solutio fieri nõ debet, iuxta *Text. cum ibi not. in Auth. Res quæ, C. Commun. deleg. Rotæ dec. 543. n. 2. coram fæl. me. Greg. XV.* cum alijs allegatis per *Add. ibi n. 3. & 4.* Quod procedit non obstante, quod Testator mandauerit dotari fœminas, iuxta vires sui patrimonij, quoniam talis dispositio est intelligenda, † quatenus illę 8 aliunde congruè dotari non possent, *Castren. cons. 64. nu. 4 lib. 2. Molin. de primog. Hisp. lib. 4. c. 7. nu. 2.* & fuit dictum *in Romana Census de Mutis 12. Decembris 1614. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Quo verò ad donationem factam à Petro Leone, Bernardini fideicommittẽtis filio, ad fauorẽ dicti Horatij, de qua in Sũmario D. Petri Pauli nu. 2. omisso, q̃ constare non videbatur, bona, & iura donata re vera ad ipsum donantẽ spectasse, placuit responsio, q̃ Bernardinus d. Petro Leoni pro sua legitima reliquit in domo congrua alimẽta, & habitationẽ cum duobus, vel tribus famulis, itaut aliud de bonis suis petere nõ posset, vt eodem Sũmario nu. 1. & deinde oẽs differentiæ, & cõtrouersiæ inter ipsos de Victorijs ortæ, compromissæ fuerunt in personã d. D. Card. Farnesij, qui postea in dicto eius laudo lato de anno 1579. præuia narratiua tam prædictæ, q̃ ẽt alterius donationis, ab eodẽ factæ ad fauorẽ Antonij, aliarumq. prætensionum, ipsi Petro Leoni certa bona, eius vita durãte tãtum, assignauit, ceterisq. differentijs, vt in eo legitur, terminatis, quoad prætensiones huiusmodi donationum imposuit perpetuũ silentiũ, firmis remanentibus fideicommissis in Sum. D. M. Antonij, nu. 6. quod laudũ fuit postea per fel. rec. Greg. XIII. mot. propr. amplissimè confirmatũ, cũ decreto irritanti, & clausula, † *Sublata*, quæ tollit iurisdictionẽ Iudici, & facultatẽ opponendi parti, non obtenta oris apertione, *Bart. in l. fin. sub nu. 1. C. de transact. li. 11. Fel. in c. nonnulli, sub n. 22. de rescript. in quinquedec. f. 134. nu. 4. p. 3. cum alijs per Gonzal. super reg. 8. gl. 66. n. 3. & seqq.* & fuit dictũ in *Papien. Vicariatus 10. Ianuarij 1600. cor. Card. Pãphilio*, & alibi sæpe, vt refert *Mart. de clauſ. par. 1. clauſ. 15. quæst. 1. & seq.* Ideò visum fuit hodie donationem prædictam nõ esse habendã in aliqua consideratione, ad effectum, de quo agitur, præsertim quia d. laudum fuit executioni demandatum, finumq; habuit effectũ.

Prout ideò ẽt fuerunt habita in cõsideratione ẽtensa melioramẽta facta per Alexand. in Casali Petræ latæ, quia illa aliunde non iustificantur, quãcũq; eiusdem 10 Alexandri assertione facta in testam. † quę ad ipsiusmet asserẽtis fauorẽ, & in D. M. Antonij fideicõmissarij iudiciũ, qui abeo causam non habet probationẽ aliquã non facit, *l. qui testam. ff. de prob. Bart. et Imolan l. facta, §. fi haves, ff. ad Treb. Peregr. de fideicommiss. 53. n. 61.* & multò minus constabat, † illa fuisse necessaria, vel vtilia, aut alia, quę de iure reficienda veniant. 11

Denique nec etiam visum fuit obstare prætensã detractionem æris alieni. Nã de allerta impositione annui census scutorum 72. facta per Bernardinum ad favorem Patrum S. Petri ad Vincula, aliunde non con- 12 stabat, quàm ex simplici narratiua † instrumenti celebrati de anno 1577. dicto Sũmario D. Petri Pauli, nu. 9. quæ D. Marco Antonio fideicommissario, qui in eo non intervenit, præiudicare non potest ex præallegatis. Et alia scriptura, quæ dabatur ad hoc pro

bandū eo dē Summario nu. 8. vltra quod nō loquitur
13 de impositione census, sed de asserta venditione me-
dietatis Casalis, est informis, † & simplex copia, ca-
rēs substātialibus, ideò nihil probat. *Auth. Si quis in*
aliqua, C. de ed. nec. l. de fid. inst. Rot. decis. 286. numero
4. par. 1. recent.

Quo verò ad pecunias solutas per D. Io Baptistam
senior. pro extinctione diuersorum cēsuū, alias impo-
sitorum per Bernardinum, in totum ascendentium ad
14 summā circ. 1700. d. Summario D. Petri Pauli nu. 10.
11. & seqq. fuit responsum, solutionem † præsumi fa-
ctam ex pecunijs hereditarijs, cum idem Io. Baptista
plura bona, tàm se mouentia, quàm alia alienauerit,
& inuentarium non cōfecerit, *Peregr. de fideicom. art.*
35. num. 29. & 34. Surd. decis. 15. nu. 15. & 16. & fuit
dictum in *Bononien. fideicommissi de Catanei* 10. *Martij*
1617. coram R. P. D. meo Pirouano, ponderando præ-
sertim, quòd extinctiones factæ fuerunt partim eodē an-
no, quo Bernardinus dicti Io. Baptistæ pater decessit,
partim verò anno sequenti, vt fuit etiam consideratum
in decisione ex traditis per *Surd. d. decis. 15. n. 10.*
15 Vltra quod in omnem casum essent imputandi fru
ctus † post purificatū fideicom. percepti, vt post *Sim.*
de Pret. de interpr. vlt. volun. fol. 356. n. 31. Grad. Moder.
Brixien. de subst. q. 665. n. 13. qui fructus vel longè ex-
cedūt prætensam æris alieni detractionem, vt in dicto
Summario D. Marci Antonij nu. 13. vel saltem adæ-
quant, illiusque prætensionem dubiam reddunt, ita ut cum ea reducatur ad quid modici, & ad-
huc supersint plura alia bona, super quibus D. Petrus
16 Paulus, & lis consortes, quatenus aliquid detrahen
dū superfit, sint utilissimi, sub prætextu † talis detractio-
nis immissio, de qua agitur, retardari non debet.

Ex quibus, & alijs deductis in decisione Domini
censuerunt, pro nunc dandā esse immissionem D. M.
Antonio in possessione dd. duorum Casalium, Petra-
latæ, s. & S. Proculi, retētis interim per D. Petrū Pau-
lū alijs bonis in d. q. Bernardini hæreditate repertis,
prout nunc retinet, donec in progressu causæ, quate-
nus opus sit, melius fuerit discussum, ac liquidatum,
An aliquid detrahendum supersit, necne, sine præiu-
dicio iurium vtrarum partium, vt in alia decisione.

Et ita decisum, vtraque parte informante.

ILLVSTRISS. P. D. MANZANEDO PATRIARCHA HIEROSOL.

Ferrarien. Dotis Mercur. 2. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Vxor, quando præferatur creditoribus maritis pro
sua dote consequenda, stante confessione mariti
de recepto, constante matrimonio, quæ non pro-
bat, veram dotis numerationem.

SVMMARIVM.

1 *Dotis confessio de recepto facta a marito constante*
matrimonio, non probat veram dotis numerationē
in præiuditium creditorum.
2 *Dotis numeratio est necessaria, ad hoc vt mulier præ-*
feratur pro sua dote, maritis creditoribus.
3 *Dos verisimile est, quod sit constituta secundum con-*
ditionem, & qualitatem personæ.
4 *Præsumptio, quod dos, sit constituta iuxta qualitatē*
personæ est vrgentissima.
5 *Pater verisimile non est, quod constituat dotem mi-*
norem vni filiæ, quam alia.

DECISIO. LXXVIII.

PRætendentibus DD. de Ricijs, & Panizatis habē-
tibus pro se tres sententias conformes constare,
de re iudicata exequen. proposui dubium in Rota sub
die 14. Maij præteriti. An constaret de tali re iudica-
ta, sed DD. ordinarunt, quòd videretur, an constaret
de credito dotali Cæciliæ matris Catherinæ, super quo
causa hodie repropositā, fuit per DD. resolutum con-
stare de credito dotis ducatorum 2000. dictæ Cæci-
liæ, & in hoc recedendum esse à decisis 4. *Maij* 1615.
coram bo. me. Buratto. quæ decisio est inter *recen.* 683.
par. 2. Sit quæ fundatur in eo, quod non præcesserit alī
1 qua dotis promissio, & quod confessio † dotis de re-
cepto facta à marito constante matrimonio non pro-
bat veram dotis numerationem in præiudicij credi-
torum, vt latè per *Couar. lib. 1. var. c. 7. per totum, & de*
noch. de præsum. 13. lib. 3. Cæterum pro fundamento re
solutionis supradictæ considerabant DD. ex nouiter
deductis constare sufficienter de dicto credito dotali
ex testibus vigore remissoriæ per b. m. Remboldo re-
laxatæ examinatis in partibus, de quibus in sum. Ca-
therinæ nu. 4. & 5. plenissimè deponentibus verā dotis
2 † numerationem quæ est necessaria ad hoc, vt mulier
præferatur pro sua dote mariti creditoribus iuxta gl.
communiter receptam *in l. assiduis verb. dote. C. qui po-*
tiores, quam dicit singularem *Cal. in c. contingit. nu. 7.*
de dolo & contum. Alex. in l. 1. nu. 75. ff. sol. matr. Dec. eō
fil. 96. in fin. & Cran. cons. 40. qui testes etsi deponant
confectioni instrumenti confessionis dotis interfuis-
se, & ex hoc possit inferri, quòd, sicut instrumentum
non probat, vt dicitur in decisione bo. me. Buratti in
proprio nec etiam testes circa illud deponentes, at-
tamen cessat omne dubium cum in substantia sint con-
cordes, nempe quòd per Iuliū patrem dictæ Cæciliæ fuerit
soluti Ioanni Mariæ illius viro ducati 500. ex causa
venditionis Domus factæ confraternitati S. Rocchi,
& de quibus erat actum in apoca matrimoniali. Item
Ducati 500. extracti dal vezzo di perle, vt dicitur, vē
ditus pro dicta summa, vt benè deponunt dicti testes.
quo verò ad aliam similem partitam ducatorū 500.
solutorum dicti Ioanni Mariæ in apparatu, & adorna
mētis, alijsq; bonis mobilibus eā satis probāt testes,
qui licet nō deponant de illorū valore, tamē quia illa
specificāt, & verisimile est, quòd ascendant ad prædi-
ctam summā, propterea DD. illā ascendere arbitrati
sunt, vt asseritur in quietātia dotis solutę facta per d.
Ioannem Mariam, quæ datur dicto Summario nu. 3.
Difficultas autē reducitur ad vltimam partitam pro
alijs ducatis 500. & consistit in eo, an confessio dotis
pro dicta summa sit attendenda, & DD. non ob-
stan. quòd fuerit facta constante matrimonio, ad-
mittendam fore censuerūt moti ex eo præcipuè, quod
Ioannes Maria maritus attenta illius conditione, &
qualitate personæ erat dignus tali dote, vt deponūt
testes dicto summario numero quinto, ita vt verisi-
3 mile sit † dotem fuisse constitutam in predicta sum-
ma ad notata per Bald. in l. nulla numero 6. versic.
si autem de dote C. de iure dotium, & per Surd. con-

silio

filio 94. numero 29. libro 1. vbi quod est verisimile, quod dos promissa fuerit competens, & congrua secundum personarum conditionem, & qualitatem, quam præsumptionem † dicit vrgentissimam, & vrgentem coniecturam Menoch. præsum. 6. numero 84. libro tertio. Secunda coniectura desumitur ex testibus deponentibus dicto summario numero 6. dictam dotem patrem assignare potuisse. Tertia verò quia Iulius Pater collocauit alias quattuor filias cõdecenter, vt dicunt testes prædicti, vnde verisimile 5 † non est, quòd Cæcilia habuerit minorem dotem, quàm aliæ.

Ex quibus visum fuit DD. cessare coniecturas põderatas in decisione bo. me. Buratti, & prævalere supra cõsiderãtas, & exinde constare de dicto credito dotali Cæciliæ Ducatorum duorum milium.

Et ita conclusum &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VIRILI.

Assisien. Bonorum Mercurij 2. Iunij.

1627.

ARGVMENTVM.

Iudex, ritè, & rectè procedendo dando alicui manutentionem, priuat aduersarium sua possessione, si quam habet. Dominium ad effectum deuolutionis qualiter, & quibus adminiculis probetur.

SVMMARIVM.

1 *Possessio data a Iudice ritè, & rectè procedente, est manutenibilis.*
2 *Immissio in possessionem, nisi probetur, quod sit nulla, & iniusta, est manutenenda.*
3 *Detentor, dum non vult restituere, turbat in ciuili possessione, & vt à turbatione desistat, datur manutentio Domino directo, ratione ciuilis possessionis.*
4 *Canonis solutio per plures annos deseruit pro adminiculo, ad effectum dominij, prout & enunciatiue canonum. num. 6.*
5 *Testes de fama in antiquis probant.*
7 *Dominium, & possessio ad effectum deuolutionis probatur ex inuestitura, imittis aliis adminiculis.*
8 *Locatio, si probetur quod finita est, tunc non requiritur alia probatio dominij.*
9 *Nomen alicuius rei, ex cursu centum annorum, mutari potuit.*
10 *Identitas probatur ex duabus demonstrationibus.*
11 *Emphyteuta, nisi doceat, de nouo titulo acquisitionis, omnia bona inter limites existentia præsumuntur emphyteutica.*
12 *Deficientia linex in inuestitura præsumitur, quando nemo comparet, qui prætendat esse de comprehensis. & alia nu. 13.*
14 *Decis. in causa Romana de Nocchielis. coram bo. me. Vbald. quando cesset.*
15 *Procuratoris præsentia, quando supplcat defectum citationis ad videnduminuare testes.*
4 16 *Notario deponenti de sua deputatione creditur.*
18 *Aegidiana ad effectum suspensiuum, etiamsi sententia sit lata per cedulam, si sit in possessorio, habet locum.*
19 *Aegidiana intrat, si vtraque pars sit subiecta immediatè Sedi Apostolicæ.*
20 *Aegidiana, ad hoc, vt intret, tenor tantum sententiæ attenditur.*

DECISIO LXXIX.

CORAM bona memoria Remboldo sub die 26. Iunij 1626, fuit dictum dandum esse mandatum de manutenendo Communitati Assisij ex rationibus in dicta decisione deductis: sed disputato dubio coram me, An esset recedendum à decisis, Domini à dicta decisione recesserunt, & dixerunt Communitati Bictonij dandum esse mandatum de manutenendo, quia fundamenta supradictæ decisionis visa fuerunt non subsistere, & etiam ex nouiter deductis euacuari.

Primum enim fundamentum, quòd Communitas Assisij doceat de Instrumento Eruptionis, & possessione, tollitur duplici ratione, prima est, quòd cum R. P. D. Verospius ritè, & rectè processerit, vtique Cõmunitas Bictonij immissa auctoritate † Iudicis acquisiuit possessionem manutenibilem, & Communitas Assisij remansit priuata possessione anteriori, si quam habebat *Ang. in l. Clam possidere, §. qui ad nundinas numero 2. vbi Alexand. numer. 2. Iason. 20. ff. de acq. poss. l. qui vniuersas §. idem cum Prætor, ff. eod. Seraph. decis. 1325. numero 1. Gregor. decis. 582. numero 2. & in recent. decis. 173. numero 1. par. 1. & 557. numero 2. parte 2.* & si non probetur immissionem † fuisse nulliter, & iniustè datam, Communitas Bictonij immissa est manutenenda, *Rota decisio. 892. numero 7. parte 1. diuers. & fuit dictum in Romana Melioramentorum 9. Decembris 1616. Coram bon. me. Vbaldo, & in Romana de Bombellis 21. Maij 1613. coram bo. me. Card. Sacrato.*

Secunda, quia cum Communitas Bictonij domina directa concesserit ad tertiam generationem cum clausula constituti q. Brachio de Balleonibus, vtique finita generatione, vt infra dicetur, Communitati Bictonij Dominæ directæ datur manutentio ratione ciuilis possessionis pro recuperatione naturalis, nam dum detentor non vult restituere turbat in ciuili possessione, & vt à turbatione † desistat datur manutentio domino directo ratione ciuilis, *Bartol. in l. 1. §. fin. num. 17. & ibi glos. in verbo possidet, ff. vti possid. Bero. cons. 102. numero 43. lib. 1. & consil. 45. num. 23. & seq. lib. 3. Menoch. de retin. remed. 3. nu. 22. & fuit dictum in Ciuitatis Castelli Bonorum 8. Nouembris 1589. coram bo. me. Card. Pamphilio.*

Secundum fundamentum decisionis, quòd sententia R. P. D. Verospij non iustificetur ex actis, ex quo inuestitura de anno 1524. non probat dominium, nec possessionem, esset verum, si non concurrerent adminicula, quæ sufficientia hic concurrunt: primo solutio vnius Archibusij pro canone iuxta conuentionem supradictæ inuestituræ tam per ipsos inuestitos, quam per Communitatem Assisij 4 facta, quæ † canonis solutio per plures annos de-

seruit pro adminiculo ad effectum dominij, *Specul. tit. de empiyt. §. nunc aliqua, verſ. 53. Roman. conſ. 127. num. 1. Abb. conſil. 74. in princ. lib. 1. Rot. in recent. deciſ.* 5 *290. num. 4. par. 1.* Secundo Teſtes † de fama, qui in antiquis probant *Iaſ. in l. admonendi in 2. lectur. numer. 143. ff. de iure iuran. Seraph. deciſ. 1461. num. 2.* Tertio titulus emptionis factæ per Communitatem Aſſiſij à Dominis de Balleonibus, vbi enunciatur canon † di- 6 cti Archibuſij, quod deſeruit pro adminiculo, vt fuit dictum *in Sublacen. Bonorum 21. Maij 1604. coram bo. me. Litta*, ex inueſtitura autem cum tot adminiculis probatur dominium, & poſſeſſio ad effectum deuo- 7 lutionis tàm inter locatorem, † & conductorem, quã contra Communitatem Aſſiſij habentem cauſam à Dominis de Balleonibus conductoribus, quàm etiam contra tertium, *Rip. in L. ſi rem aliquam, num. 39. ff. de acq. poſſ. Socc. ſen. conſ. 187. num. 2. & ſeq. lib. 2. Dec. conſil. 146. num. 14. Rot. diuerſ. deciſ. 91. & 591. par. 4. & in recent. deciſ. 290. num. 1. & deciſ. 400. num. 1. & 6. par. 1. Caſ. de Graſſ. deciſ. 10. num. 7. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Seraph. deciſ. 896. num. 2.* præſertim cum Cõmunitas Aſſiſij habeat cauſam à Dominis de Balleonibus inueſtitis, vnde probato locationem eſſe finitã 8 † non requiritur alia probatio dominij, ſtante præſertim clauſula conſtituti, ſed agitur ex *l. ſi quis conſtitionis, C. loc. Bald. conſ. 177. num. 4. lib. 3. Dec. conſ. 28. num. 3. Rot. deciſ. 290. nu. 9. & 10. par. 1. recent.*

Tertium fundamentum, quòd inueſtitura contineat tantum prædium *delle Foſſe*, non autem prædiũ *delle Vacchette*, videtur ſublatum ex eo, quod cum inueſtitura loquatur de duabus Tenutis, nempe *del-* 9 *le Foſſe, e dell'Oſe*, vtique ex curſu centum † annorũ nomen mutari potuit *Decian. conſil. 19. nu. 14. & ſeq. lib. 3. & fuit dictum in Romana Deuolutionis 28. Maij 1625. coram R. P. D. Pirouano*, & propterea ſat eſt, quòd reſpectu prædij *delle Vacchette* verificentur tres demonſtrationes inueſtituræ, & reſpectu prædij *del-* *le foſſe* concurrant quattuor demonſtrationes, cum 10 ſufficerent duæ † demonſtrationes, quamuis aliqua deficeret, *Bart. in l. demonſtratio falſa, num. 14. & ſeq. de condit. & demonſtr. Decian. conſil. 17. nu. 8. 9. & 21. lib. 3. Surd. conſ. 44. num. 15. & ſeq. lib. 1. Rot. in recent. deciſ. 459. num. 1. in fine par. 1. Greg. deciſ. 575. num. 4.* immo donec Communitas Aſſiſij, quæ habet cauſam à Balleonibus inueſtitis doceat de nouo titulo acquiſitionis omnia bona intra confines contenta, & 11 exiſtentia in eodem loco præſumuntur † eadem, de quibus loquitur inueſtitura antiqua, *Bald. conſ. 265. num. 2. lib. 2. Ruin. conſil. 50. num. 14. lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 44. num. 23. Rot. in recent. deciſ. 508. nu. 1. par. 1.*

Quartum fundamentum, quòd tertia generatio non fuerit finita, non ſubſiſtit, quia vltra quod cum 12 nemo compareat. † qui prætendat eſſe de comprehẽſis, præſumitur deficientia, *Bart. in l. & ſi certus, §. ſi vnus, num. 1. ff. ad Sylleia. Dec. conſ. 652. num. 3. Surd. conſ. 530. num. 37. lib. 4. & fuit dictum in Romana Bonorum 12. Iunij 1589. coram bo. mem. Comitulo*, ad pro- 13 bandam deficientiam lineæ † concurrunt teſtes de fama, fides libri Mortuorum, confeſſio, & allegatio fẽminas eſſe auctrices, quibus omnibus ſimul iunctis deficientia generationis remanet probata, *Bald. conſ. 398. num. 1. lib. 2. Alex. conſ. 27. num. 4. in fin. lib. 7. & conſil. 172. num. 8. lib. 6. Corn. conſil. 204. num. 6. lib. 3. Rot. in recent. deciſ. 496. numero 2. parte 2.*

Quod autem fœminæ in inueſtitura non comprehendantur, patet dum inueſtitura ſubdit, *& ſi nullus ex filijs maſculis extiterit*, vnde requirit & quod ſit maſculus, & quod deſcendat ex maſculo, & ideò fœmi- 14 næ ſunt excluſæ, & † ceſſat deciſio *in Romana de Nocchiellis 27. Iunij 1622. coram bo. me. Vbaldo.*

Quintum fundamentum nullitatis examinis tollitur, quia præſentia Procuratoris in monitione iudicis ad videndum iurare teſtes, & in commiſſione 15 † examinis ob mandatum de recipiendo iuramenta ſupplet defectum citationis, *Seraph. deciſ. 388. nu. 4. Greg. deciſ. 576. num. 1. & ſeq.* & facultas examinatoris probatur, cum ſit Notarius ordinarius Examinator deputatus in Ciuitate, & Notario † Actuario circà hoc creditur *Verall. deciſ. 245. par. 2. Rot. in recent. deciſ. 699. nu. 3. par. 1. & deciſ. 301. nu. 2. par. 2.* 16

Sextum fundamentum, quòd ſententia habet in ventre conditionem data cautione pro melioramentis, non nocet, quia datur inſtrumentum cautionis, & cum præfixus fuerit terminus ad liquidanda melioramenta in ſpecie, illis non liquidatis in quanti- 17 tate, & valore, † locus erat cautioni, & immiſſioni, *Put. deciſ. 461. lib. 2. in correct. Rot. deciſ. 137. numer. 3. par. 2. in recent. & diuerſ. 112. in fin. par. 2.*

Septimum, quòd ſententia ſit per cedulam non obſtat, quia quicquid ſit vel de iure Canonico, vel in ſecunda ſententia reuocatoria primæ ſententiæ pro manutentione, vtique in prima ſententia ſuper poſ- 18 ſeſſorio † etiam per cedulam intrat Aegidiana, quæ excludit appellationem ad effectum ſuſpenſiuum etiam ſi ſententia ſit per cedulam, ſi ſit in poſſeſſorio, *Pariſ. conſil. 108. num. 23. lib. 1. Lancell. de attent. par. 2. cap. 12. limit. 25. num. 1. Rot. deciſ. 173. num. 3. part. 1. recent. & fuit dictum in Neapolitana Grani, & Hordei 18. Martij 1619. cor. bo. me. Vbaldo.*

Aegidiana autem † hic intrat, cum vtraque Com- 19 munitas ſit ſubiecta immediatè Sedi Apoſtolicæ, & lis fuerit in Ciuitate Peruſiæ, & nunc in Rota, *Cotard. ad l. vnicam, C. ſi de moment. poſſeſſ. quæſt. 6. nu. 2. & 7. & limit. 4.* ratione canonis reintegrandæ *num. 11. & 12.*

Octauo nõ obſtat, quod ſimus in poſſeſſorio mixto procedente à contractu inueſtituræ, quia cum inueſtitura fuerit deducta ad effectum poſſeſſorij, & ad illud colorandum, ſat eſt vt ſit locus Aegidianæ, & tenor ſententiæ non contineat mixturam, nec canonizet inueſtituram, ſed ſit in mero poſſeſſorio, & ad 20 iſtum effectum † tenor tantum ſententiæ attenditur iuxta *conſil. Corn. 10. numero 3. libro quarto, & Dec. 28. numero ſecundo*, ſæpius à Rota approbata *deciſ. 263. parte prima diuerſor. Seraphin. deciſ. 452. numero primo, & 603. numero primo, & fuit dictum in Recanaten. Bonorum 26. Iunii 1587. coram bonæ memor. Pamphilio, & in Fauentina Bonorum decimoquinto Aprilis 1580. coram Seraphin, quæ eſt inter eius impreſſ. 652.*

Ex quibus vtraque parte informante ſæpius cauſa propoſita, ſuit ita reſolutum, & receſſum à deciſis coram *bon. mem. Romboldo.*

RE-

REVERENDISS. P. D. COCCINO

DECANO.

Romana Pecuniaria Lunæ 7. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Creditum, qualiter probetur. Procurator, si ex pecunia propria Domini emat illius nomine loca Montium &c. si postea absque mandato eiusdem Domini, illa alienat, tenetur ad interesse fructuum, qui habiti fuerint, si non essent alienata.

SVMMARIVM.

1 *Alienans rem aliquam sine mandato Domini tenetur ad interesse ei, ad rationem fructuum, qui percepti fuissent, si non esset alienata. & nu. 3.*
2 *Dominij acquisitio fieri potest, etiam si aliquid sit emptum, pecunia aliena.*
4 *Mandatum, ex quibus certum est, quod resultet.*
5 *Ratihabitio mandato aquiparatur.*
7 *Causa, in aliquare, quæ vera, & realis est, & quo perpetuam semper habuit, & habet durationẽ tunc vanum est alterius commentitiæ defectum allegare.*
8 *Ratihabitio gestorum ex quibus resultet.*
9 *Procurator meus fœnori dans pecuniam meam, tenetur mihi dare illud emolumentum, quod consequutus est ex illa, sine ei mandaui, sine non.*
10 *Lucrum, quis non debet sentire ex alieno, cum hoc bonæ fidei non congruat.*

DECISIO LXXX.

FRanciscus Zeccadorus vti Procurator DD. de Montautis, & Taurinis vendidit de anno 1603. Castrum Turris Andreæ, ex cuius pretio exegit eodẽ nomine summam scut. 10096. quam declarauit se exigere in scut. 6000. pro Montautis, & in residuo scut. 4096. pro Taurinis, & pro ijsdem summis obligauit se ad restitutionem. Postmodum verò de mense Iunij eiusdem anni 1603. nomine, & ad vtilitatem DD. de Montautis emit loca 27. Montis Fidei pro scut. 3240. sibi tamen reseruata omnimoda dispositione tàm sortis, quàm fructuum, quam emptionem Montauti nòn modò comprobarunt, verum etiam eorundem locorum montium fructus exegerunt per plures menses: sed quia de anno sequenti nempè 1604. de Mense Aprilis idem Zeccadorus absque licentia, & mandato Montautorum, quorum nomine fecerat emptionem, prædicta loca montium vendidit, de anno 1620. causa introducta super restitutione dictorum locorum montium, seu illorum sortis principalis, necnò fructuum, disputato dubio sub die 20. Martij 1620. coram bo. mem. Remboldo fuit resolutum Zeccadorum teneri ad restitutionem sortis, & fructuum, à qua resolutione licèt Domini causa bis proposita, & resoluta recessissent sub die 8. Aprilis 1622. Tamen postea sub die 26. Iunij 1624. & 21. Februarij 1625. firmiarunt Zeccadorum non potuisse pro summa, in qua non erant satisfacti Montautis, alienare dicta loca montium, ac ideò teneri ad interesse ad rationem fructuum dictorum locorum montiũ, quæ sine mandato, & causa alienauerat in præiudicium Montautorum. Verum, quia agentes pro Zeccadoro, seu illius hæredibus interuerunt super ijsdem auditi, obtenta etiam facultate impugnandi præsuppositũ aliàs in hac causa factum sub die 27. Martij 1624. & videlicet nòn constaret de satisfactione Montautorum, quoniam illorum creditum ascendebat ad summam d. scut. 6000. pro quibus non receperant nisi scut. 3200. sub quò præsuppositò asserebant captas fuisse præcedentes resolutiones: Ideò causa super ijsdem coram me proposita, dubitaui quibus decisionibus sit standum. Quare de duobus principaliter est videndum. Primò de veritate huius præsuppositi. Secundò, An sit locus restitutioni dictorum fructuum. Sors enim principalis non controuertitur.

Et quoad primum, pro faciliori intelligentia supponendum est, quòd hodie contra Zeccadorum veniunt simul vniti Montauti, & Taurini, ita vt quidquid iuris competit Montautis, id totum competat Taurinis, cum quibus in hoc concordant Montauti, & sic hodie sufficit, quòd Zeccadorus teneatur huiusmodi fructus restituere vel Montautis, vel Taurinis: vnde hoc præsuppositò.

Plura deducuntur ad probandũ, quòd suppositum factum in d. decisione sub die 24. Martij, sit falsum. Et primò deducuntur quædam conuentiones inter D. Andouinum de Taurinis, & DD. de Montautis illius nepotes initæ vsque de anno 1601. in quibus conueniunt, quod de omnibus emolumentis, & alijs, quę percipientur ex lite cum DD. de Balleonibus, duæ tertiæ partes spectent ad D. Andouinum, tertia verò pars pertineat ad DD. Montautos, vt in *Summario Zeccadori, num. 3.*

Secundò, pro harum conuentionum maiori corroboratione affertur instrumentum diuisionis factum inter Montautos, & Taurinos de anno 1611. in quo fit calculus pretij Castri venditi per Zeccadorum hoc modo: *Detratti li scudi 3911. dalli 10096. e baiocchi 29. restano à partirsi scudi 9075. e baiocchi 29. quali secondo la conuentione fatta tra detti Taurini, e Montauti, si partono in questo modo: cioè vn terzo a Montauti, e doi terzi a Taurini, si che a detti Montauti ne toccano 3235. e baiocchi 6. & a Taurini 6470. baiocchi 15. vt in eodem Summario Zeccadori num. 12.*

Quæ omnia videtur etiam confirmari ex pluribus confessionibus Montautorum, qui post receptã summam scut. 3200. circiter, sæpius per literas declararunt, se esse de propria portione satisfactos, vt in *eodem Summario num. 6.* vbi Iulius Montautus dicit, scribens Zeccadoro: *V. S. li potrà lasciar leuare, atteso, che noi hbbiamo hauuta la nostra parte, e tutto il resto, ò poco meno, è degli heredi del Sig. Andouino.* Et in hoc habẽtur aliæ huiusmodi declarationes, & mandata de soluendo Taurinis, tanquam veris creditoribus, in *eodem Summario, num. 7. 8. & 9.*

Ex quibus videtur constare, quòd cum solummodo tertia pars pretij Castri Turris Andreæ, tanquam emolumenti proficiscentis ex lite cum Balleonibus, pertineret ad Montautos, manifestè corruit suppositum, quòd Montauti essent creditores in scut. 6000. cum contrarium constet, ex quo tàm virtute dictarũ conuentionum ànni 1601. quàm ex calculo diuisionis

nis anni 1611 & ex proprijs eorumdem Montautorum literis, elicitur hæc veritas, quod solummodo tertia pars totius Summæ scut. 10096. detractis expẽsis, ad ipsos pertinebat, & sic solummodo scut. 5235. baioc. 6. nõ autem scut. 6000. Pro quibus scut. 5235. cum fuerint satisfacti vsque de anno 1604. nihil hodie possunt prætendere.

Verumtamen in contrarium fuit responsum, quòd Montauti habent pro se claram obligationem Zeccadori, & instrumentum venditionis Castri, ex quibus constat Zeccadorum agnouisse in veros, & legitimos creditores sui ipsius Montautos, & se ipsos obligasse in dicta summa scut. 6000.

Vnde quidquid sit quoad veritatem quãtitatis crediti inter Montautos, & Taurinos, qui inter se sunt cõcordes, certum est, quòd Zeccadorus est verus debitor Montautorum in d. summa, nec ex eo potest prætendere se non esse debitorem Montautorum, ex quo ipsi postea debeant soluere Taurinis illam summam, quæ respectu Taurinorum excedit veram quantitatem portionis ipsorum de Montautis.

Et in omni casu, quidquid sit de legalitate dictarũ conuentionum anni 1601. & literarum Montautorũ, contra quas multa deducunt informãtes omnia, quæ ex aduerso afferuntur, benè faciunt ad probandum, quòd Montauti debent soluere ratam, quæ excedit tertiam partem sibi debitam ex tota summa scutor. 10096. prout idem etiam Zeccadorus fatetur in literis, quæ dantur in *Summario Montautorum, num. 9.* vbi explicitè asserit, quòd Montauti debent Taurinis pecunias, quas ipse (nempè Zeccadorus) penès se habet, sed nunquam poterant operari, vt Zeccadorus non debeat dici debitor Montautorum in dicta summa scut. 6000. vt benè etiam aduertit Rota in vltima decisione in hac causa facta.

Sic igitur firmum remanet suppositum, quod verè Montauti erant creditores Zeccadori prod. summa scut. 6000.

Quantum attinet ad secundam inspectionem ex prædictis sequitur, quòd si Zeccadorus nomine Montautorum, & ex eorundem pecunijs, emit loca 27. Mõtis Fidei, non potuit illa postmodum sine causa, & mandato in ipsorum præiudicium alienare pro rata, in qua non erant satisfacti, iuxta calculum decisionis
1 sub die 27. Martij 1624. Et si illa alienauit, † saltèm teneatur ipsis ad interesse ad rationem dictorum fructuum, qui percepti fuissent ad *text. in l. si mandauero, §. sed Iulianus in fine, ff. man. l. & in l. si fine, §. Modestinus, ff. de admin. tut. l. qui alienam, & ibi glos. ff. de negot. gest.* & fuit latè deductũ in hac causa 26. Iunij 1624. coram bo. mem. Remboldo.

Et quamuis pecuniæ in dictis locis Montium erogatæ essent in rei veritate Taurinorum, quibus erant postmodum soluendæ, non ideò tamen negari potest, quin potuerint inuestiri nomine Montautorum, cũ
2 acquisitione † dominij, etiam si pecunia esset aliena, *ad text. in l. 2. vbi Bald. C. si quis à non domin. vbi gloss. Surd. dec. 15 num. 9.* Et si replicetur, quòd bonæ fidei non congruit ex aliena pecunia lucrum facere, ideoque Montautos non posse huiusmodi fructus, tanquam indebitos prætendere, Respondetur, quòd Mõtauti sunt concordes cum Taurinis, vt huiusmodi fructus ipsis Taurinis soluantur, prout æquum est, sed hoc nullatenus potest suffragari Zeccadoro, ad effectum vt ipse non debeat soluere † interesse, ad quod de
3 iure tenetur, maximè ad fauorem Taurinorum, ad quorum vtilitatẽ declarauerat in suis literis velle pecunias inuestire, tanquam ad ipsos Taurinos pro maiori parte spectantes, vt in *Summario Montauti num. 1.* ibi *acciochè il denaro non stij in pericolo, ma rẽda qualche frutto à sostentatione della causa di Rota, come anche per vtilità di questi Signori suoi Cugini* (nempè Taurinorum) *à quali spetta la maggior parte.*

Nec dicatur, quod Zeccadorus sponte emit dicta loca Montium, non autem de mandato Montautorum, vnde non habent locum in casu nostro iura ex aduerso deducta, quæ præsupponunt mandatum. Quia respondetur, in casu nostro constare etiam de mandato. Nam Zeccadorus scripserat Montautis de inuestimento pecuniarum, quod facere cogitabat, & ipsi in responsione ratificantes illius voluntatẽ, mandarunt, vt inuestiret minorem, quàm posset, summam, & in casu inuestimenti emeret potius loca Montium, quàm census, vt in literis Iulij Montauti, quæ habentur in *Summario Zeccadori, nu. 1.* Ex quibus
4 certum est, resultare † mandatum *ad text. in l. 1. ff. mand.* Præterquam quod ratificatio resultans ab exactionibus fructuum dictorum locorum montium factis per Montautos videtur inducere mandatum vs-
5 que ab initio, ratihabitio † enim mandato æquiparatur, *l. communis, §. procurator, ff. de acq. poss. l. si quis offerenti, l. vero procuratori, §. fin. ff. de solut. c. ratihabitionem.* & ibi latè *Dyn. & add. ad Dyn. in litera A. de reg. iur. in 6.*

Minus dicat, quòd Zeccadorus in emptione istorum locorum montium reseruauerat sibi omnimodã dispositionem illorum, & fructuum eorundem perceptionem, vnde potuit illa ad libitum vendere, vt videtur sensisse Rota in hac causa sub die 8. Aprilis. 1622. Quia respondetur non negari, quòd de facto Zeccadorus non potuerit vendere ad effectum, vt alienatio per ipsum facta sustineatur, sed dicitur, quòd Zeccadorus alienando sine mandato & causa in præiudicium Montautorum, quorum nomine, & ad quorum vtilitatem emerat, tenetur restituere quanti ip-
6 sis interest † dicta loca montium non fuisse alienata ad *text. in l. procuratorem, §. mandati, ff. mand.* cum aliis superius allegatis.

Nec causæ, quæ allegantur, tales visæ sunt, quæ debuerint, vel potuerint inducere Zeccadorum ad faciendam huiusmodi alienationem: Prima siquidem quæ fundatur in eo, quod de tempore facto huiusmodi alienationis, iam cessasset causa, propter quã fuerat facta emptio, nempe magna, & periculosa pecuniarum summa, non videtur esse attendenda: quia causa, quę induxit Zeccadorum ad emptionem, fuit, vt patet ex dictis literis ipsius Zeccadori, quæ dantur in *Summario Montautorum, num. 1. acciochè il denaro nõ stij in pericolo, ma renda qualche frutto per sostentatione della causa di Rota, com' anche per vtilità di questi Signori suoi Cugini, à quali spetta la maggior parte,* quæ cau-
7 sa vera, & realis † perpetuam semper habuit, & habet durationem, ergo vanum est alterius commentitiæ defectum allegare.

Secunda pariter nullius visa est esse momẽti, quia Zeccadorus nullam habebat necessitatem parandi pecuniam, vt cum illa satisfaceret ordinibus Montautorum, qui sæpius mandauerant, vt soluerent Taurinis,

rinis, quos asserebant quamprimum transmissuros necessaria pro huiusmodi pecuniarum exactione. Quia vltra quod Zeccadorus semper recusauit facere huiusmodi solutiones, in omni casu potuisset Taurinis consignare eadem loca montium, quod fuisset sufficiens pro implemento suæ obligationis.

Tertia, quæ fundatur in suspicione, ne metu deterioris valoris locorum montium minus visa fuit sufficiens, & in omni casu debebat easdem pecunias exponere ad lucrum, ne starent otiosæ, & sine fructu.

Minus obstat, quòd in præfato instrumento diuisionis de anno 1611. inter Montanos, & Taurinos fuit solum habita ratio pretij Castri, nempe scut. 10096. non autem fructuum, qui hodie prætendun-
8 tur. Ideòque videatur quodammodo resultare † ratificatio gestorum per Zeccadorum, & sic alienationis etiam dd. locorum montium, vt per *Dec. consil.* 462. *& Castr. consil.* 1. qui ab informantibus pro Zeccadoro allegantur. Quia respondetur, quòd in illo instrumento non fuit habita mentio huiusmodi fructuum, quia solummodo fuit diuisum pretium Castri venditi, & cum de illo tempore certum esset inter Montanos, & Taurinos, quòd pecuniæ, quæ erant penes Zeccadorum, quamuis essent sub credito Montanorum, erant tamen soluendæ Taurinis, ad quos iuxta tenorem diuisionis pertinebant, opus non erat de fructibus facere mentionem, quos in consequentiam dubitari non poterat, quin pertinerent ad Taurinos; maximè cum Zeccadorus vsque de anno 1609. declarauisset, quòd pecuniæ Taurinorum adhuc penès se ipsum remanebant investitæ, vndè propterea non erat opus in hoc aliqua declaratione, seu diuisione.

Et hæc tanto magis procederent, si probaretur, quòd Zeccadorus pecunias sibi obuētas ex venditione dictorum locorum montium erogasset in Societatibus officiorum, alijsque huiusmodi rebus fructiferis per *text. in l. idemque §. si procurator, ff. mand.* vbi quod
9 si procurator meus † pecuniam meam fenori dedit, & vsuras que consequutus est, consequenter dicemus debere eum præstare quantumcumque emolumentum sit factum, siue ei mandauit, siue non, quia bonæ fidei hoc
10 congruit, ne de alieno † lucrum sentiat.

Et quamuis scribentes pro Montanis, & Taurinis maximum in hoc faciant fundamentum, Domini tamen nihil firmarunt: quia partitæ Societatum, Gensium, ac viarum quæ penes eum sunt dantur in *Summario Montan. à num. 2. vsque ad num. 7. inclusiue*, clarè videntur demonstrare huiusmodi contractus fuisse ferè nēs, excepta emptione domus facta de anno 1604. die 24. Iunij, initos per annum 1603. inclusiuè, & sic antequam fieret per Zeccadorum alienatio locorum montium, quæ supponitur facta de anno 1604. per mensem Aprilis. Vnde in facto non videtur verificari huiusmodi pecunias extractas ex venditione dd. locorum montium esse erogatas in dictis Societatibus, ac Gensibus, franchè alienationem erant iam emptæ.

Ex quibus visum fuit DD. non esse recedendum à decisis ad fauorem Montanorum, ac taurinorum. Et ita conclusum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. COCCINO

DECANO.

Ferrarien. seu Comaclen. Bonorum de Naselli. Lunæ 7. Iunij 1607.

ARGVMENTVM.

Dominiū ad effectum rei vindicationis qualiter probetur. Papæ potestas, quanta sit, super bonis Ecclesiasticis. Demonstratiuæ duæ an sufficiant, ad probandam bonorum identitatem.

SVMMARIVM.

1 *Dominium, ad effectum rei vendicationis, non concludenter probatur solis investituris, sed secus, si concurrant adminicula.*
2 *Locatio sola licet non probet dominium, tamen aliud est, cum alijs locationibus iunctæ.*
3 *Dismembratio præsupponit dominium, & possessionē ex antecedenti.*
4 *Instrumentum, licet plenè non probet dominium, secus si contineat donationem Principis, ex certa scientia factam.*
5 *Princeps habet potentiam, transferendi dominium, ad libitum voluntatis.*
6 *Principis concessio transfert dominium absque traditione.*
7 *Ecclesia gaudet priuilegio, vt ei acquiratur dominium absque traditione.*
8 *Ecclesiæ, si fiat donatio per Imperatorem de Castris, vel Terris, venit etiam merum Imperium, quamuis secus esset, si facta esset priuato.*
9 *Papa potest tollere bona vni Ecclesiæ, & alteri assignare.*
10 *Dominium bonorum Ecclesiasticorum, est penes Papam, qui ideo eorum dominus dicitur.*
11 *Papa in bonis Ecclesiasticis habet plenissimam potestatem, & dispositionem.*
12 *Enunciatiuæ antiquissimæ, plenè probant dominium ad quoscunque effectus.*
13 *Dominium in antiquis probatur per indicia, & coniecturas.*
14 *Testis in antiquis ad probationem dominij, non parum conferunt.*
15 *Inuestiturarum pluralitas probant dominium ad effectum rei vindicationis.*
16 *Duæ demonstrationes sufficiunt ad probandam bonorum identitatem, licet adsint aliæ, quæ non conueniant. num. 17.*
18 *Identitas bonorum probatur ex conformi denominatione, si alia eiusdem nominis in eadem regione non probentur extare. & nu. 19.*
20 *Identitas in antiquis probatur per argumenta, præsumptiones, & coniecturas.*
21 *Dictio, iuxta, designat tantummodo vicinitatem.*
22 *Dictio, infra. vtrumque extremum complectitur.*
23 *Flumina, in dies euenit, quod mutent cursum suum.*
24 *Concessionis validitas ad fauorem Ecclesiæ controuerti non potest.*
25 *Lex semper loquitur.*

26. *Et hoc procedit etiam in priuilegijs conceſſis Eccleſiæ.*
27 *Priuilegia conceſſa Monaſterijs hactenus ædificatis, extenduntur & ad ædificanda.*
28 *Dicto, hactenus, intelligenda eſt ſemper, quando caſus euenerit, ita vt non excludat alium caſum.*
29 *Bona Romanæ Eccleſiæ, non præſcribuntur niſi ſpatio 100. annorum.*
30 *Sententia propter lapſum fatalium tranſit in rem iudicatam.*

DECISIO LXXXI.

CLaræ memoriæ Alexander Cardinalis Eſtenſis Præpoſitus Eccleſiæ S. Mariæ de Pompoſia de Anno 1602. intentauit Ferrariæ iudicium rei vendicationis pro recuperatione quorumdam bonorum: & in ſpecie cuiuſdam prædij, ſiue poſſeſſionis vulgo nuncupatæ, la poſſeſſione del Tempeſta, tanquam pleno iure pertinentis ad dictam Præpoſituram, aduerſus DD. de Naſellis, & D. Marcum Follegatum, qui reſpectiue dictum prædium, ſiue poſſeſſionem occupabant. Vndè cùm ad fauorem Abbatiæ duas ſententias conformes obtinuiſſet, quæ vigore diſpoſitionis ſtatuti Ferrarien. non admittentis a duabus conformibus appellationem, erant exequendæ, fuit pro parte dictorum de Naſellis, & Follegati habitus recurſus ad Signaturam, quæ mihi cauſam commiſit, cum clauſula, *conſtito de duabus conformibus, ſeu quod aliàs &c. exequatur &c.* Ideòque cum pro parte Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D. mei Cardinalis Barberini moderni præpoſiti inſtaretur pro exequutione dictarum ſententiarum: quia Rota nũquàm exequitur ſententias aliorum Tribunalium, niſi deguſtata prius iuſtitia, hodie dubitaui. An dictæ ſententiæ ſint iuſtæ, & exequendæ in caſu &c. & Domini negotio maturè diſcuſſo reſpondérunt, conſtare de illarum iuſtitia ad effectum exequutionis.

Tota enim difficultas ad tres inſpectiones reducitur. Prima eſt, vt videatur. An conſtet de dominio Præpoſituræ in iſtis bonis, & ſpecialiter in dicta poſſeſſione del Tempeſta. Secunda An cõſtet de eorumdem bonorum identitate. Tertia An obſtet præſcriptio.

Quoad primam inſpectionem, viſum fuit DD. nõ poſſe controuerti dominium Abbatiæ, & in conſequẽtiam Præpoſituræ, quę huiuſmodi bona habuit ab Abbatia, vt inferius dicetur. Quia conſtat, Primo, quòd de anno 1462. die 11. Iunij Raynaldus Maria Eſtenſis Commendatarius Abbatiæ Pompoſianæ de dicta poſſeſſione, ſiue prædio reinueſtiuit ad alios 29. annos Nicolaum Tempeſtam, qui de illis fuerat inueſtitus 29. annis ante, nempè de anno 1433. prout enunciatur in Inſtrumento renouationis dictæ inueſtituræ. Secundò quod de anno 1490. die 6. Auguſti Ioannes Lucas de Pontremolo Procurator Hippolyti Eſtenſis tunc Commendatarij dictæ Abbatiæ, de eodem prædio, ſeu poſſeſſione inueſtiuit Raynaldum Eſtenſem ad 29. annos ſimiliter, vt latius in eadem inueſtitura, in qua non modo enunciatur præcedens inueſtitura facta Nicolao Tempeſtæ, verùm etiam eadem confiſia iſſdem formalibus verbis exprimuntur quibus fuerant deſignata in dicta præcedenti. Ex quibus ſolis inueſtituris licèt non reſultet concludens probatio

1 † dominij ad effectum rei vendicationis *ad text. in c. inter dilectas prope finem. in verſ. Per inſtrumenta verò. vbi DD. & gloſ. in verb. locatio. de fid. inſtr. & in l. ſolemnibus C. de rei vendic. Bald. in l. fin. ff. de adim. legat. & Alex. ad. conſil. 10. numer. 3. vol. 4. Afflict. dec. 14. num. 8. Rot. in antiq. dec. 87.* quam refert *Gabriel. tit. de locat. concl. 4. in prine.* Tamen ſecus eſt, quando concurrunt adminicula per *doctrin. Bart. in l. ad probationem*
2 *23. C. locat.* vbi quòd quamuis locatio † non probet dominium ſola, ſecus tamen eſt cum alijs, & dicit, id eſſe perpetuò tenendum, *Bald. in l. cum aliquis nu. 4. C. de iur. deliber. Angel. in l. officium nu. 2. verſic. ſed benè. ff. de rei vendic. Laſ. in l. quoties num. 5. in fin. C. eod. tit. Rip. in l. ſi rem aliquam nu. 39. ff. de acquir. poſſ. Dec. conſil. 146. num. 14. verſ. & licèt per inſtrumenta. Socin. Sen. conſil. 89. num. 11. verſic. tamen quando vol. 1. & cõſil. 187. num. 2. vol. 2. Pariſ. conſi. 104. num. 82. & ſeqq. vol. 1. Gabriel. tit. de locat. dicta concl. 4. nu. 16. latè Menoch. conſil. 409. nu. 11. vol. 5.* & in terminis huius Præpoſituræ *Mare. Antonin. conſil. 52. num. 10.* Et hanc opinionem paſſim ſequuta eſt *Rota in Ciuitatis Caſtelli bonorum 8. Nouembris 1589. & 12. Februar. 1590. corã bon. me. Cardin. Pamphilio, in Papien. bonorum 28. Aprilis 1595. Coram Illuſtriſs. Card. Millino, in Placentina de nobationis terrarum 21. Aprilis 1600. Coram Corduba, in Sublacen. bonorum 21. Maij 1604. coram Litta, in Ferrarien. Prędij 3. Decembris 1610. coram me, in Leodien. Dominij de Hollonia 5. Maij 1625. coram R. P. D. M. Merlino, & in Romana deuolutionis. 28. Maij eiuſdẽ anni 1625. coram R. P. D. M. Pironano, & dec. 290. nu. 1. parte 1. & dec. 193. num. 1. parte 2. recent. & apud Seraph. dec. 1453. num. 3.*

Hic autem concurrunt plura adminicula, & quidẽ vrgentia; Primò enim concurrit diſmembratio bonorum, de quibus agitur, motu proprio facta per Innocentium VIII. à menſa Conuentuali Monaſterij Congregationis S. Iuſtinæ, & eorumdem applicatio pro dote huius Præpoſituræ, ex qua diſmembratione, atque applicatione confirmata etiam per Alexandrum VI. in eiuſdem Præpoſituræ erectione, reſultat euidẽs probatio dominij, non ſolum menſæ Abbatialis, ſiuè Conuentualis, à qua dicta bona fuerunt diſmembra-
3 ta, quia † diſmembratio præſupponit, dominium, & poſſeſſionem ex antecedenti extitiſſe penes Abbatiã. vt in puncto *Caputaquę dec. 344. num. 3. parte 3. & dixit Rota in Bononien. diſmembrationis 15. Iunij 1606. coram Reuerendiſſimo D. meo M. Patriarcha Antiocheno, quę eſt Dec. 119. num. 4. par. 1. in recent.* ſed etiam dominij Præpoſituræ, cui dicta bona fuerunt in dotem aſſignata, quia ex illa ſupremi Principis conceſſione dominium fuit ſibi plenè acquiſitum. *Angel. in d. l. officium num. 3. ff. de rei vendicat.* vbi quòd licèt inſtrumentũ
4 † non plenè probet dominium, ſecus tamen eſt, ſi ſit inſtrumentum continens donationem Principis, ex certa ſcientia factam; quia habet potentiam transferendi dominium, ad libitum † voluntatis, prout etiã
5 dixit *Bald. in Prælud. feud. nu. 29. benè Alex. in l. 3. nu. 17. ff. de acq. poſſ. & in conſ. 3. num. 6. & ſeqq. volum. 5. Dec. conſ. 186. num. 4. verſic. Et iſta opinio Ruin. conſil. 32. num. 4. lib. 1. Conar. lib. 2. variar. cap. 19. num. 3. Socin. Iun. conſil. 65. num. 6. volum. 1.* vbi quòd conceſſio
6 Principis † transfert dominium, etiam ſine traditione, quicquid ſit in contractibus, de quo diſputant *DD. in l. traditionibus C. de pactis, Paris conſil. 11. num.*

58.

58. *lib. 1. Gabriel. tit. de empt. & vend. concl. 2. num. 39.* quos sequitur, & refert *Rot. decis. 664. num. 18. par. 2. recent.* Et multò magis ad fauorem Ecclesiæ, cui
7 competit hoc priuilegium, vt sine traditione † dominium acquirat, vt per *text. in l. fin. C. de sacros. Eccles. & Bald. cons. 337. nu. 5. l. b. 1.* & alios tenuit *Rot. decis. 673. p. 2. in nouis*, prout in alijs etiam huiusmodi Ecclesia reperitur priuilegiata, vt benè per *Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. viditis quas opiniones de iurisd. omn. Iudic. vbi* quòd si donatio fiat † Ecclesiæ per Imperatorem de terris, vel Castris, venit etiam merum
8 Imperium, licet secus sit in donatione facta priuato. Quæ omnia tanto magis habent locum in casu nostro, quia Papa potest tollere bona † vni Ecclesiæ, &
9 illa assignare alteri *arg. c. cum ecclesia vna de Reb. Eccles. non alien. & c. consultationibus, & c. pastoralis de donat.* Dominium enim bonorum Ecclesiasticorum est † penes
10 ipsum Papam, quiidcò eorum dominus dicitur. *Abb. in c. constitutus. num. 15. de relig. domib. Aeneas de Falconib. de reseruat. Prælud. 2. nu. 2. Paris. de resignatione*
11 *lib. 2. quæst. 4. num. 34.* Habentque in illis † plenissimam potestatem, & dispensationem *cap. 2. in princ. de præb. in 6. & cap. proposuit. eod. tit. Clem. 1. in fin. vt lit. pend.*

Secundò concurrunt tractatus, & capitulationes factæ de anno 1491. inter Agentes Hippolyti Estensis Commendatarij, & Procuratores Præsidentis Congregationis S. Iustinæ, super erectione dictæ Præposituræ, in quibus inter cætera conuentum fuit, vt dicta Possessio, o im tenta per Tempestam, & tunc possessa per Raynaldum Estensem applicaretur, & assignaretur Præposituræ, prout in eiusdē erectione fuit post modum assignata, vt patet ex literis Alexandri VI. in quibus specificè assignantur in dotem Præposituræ, Prædia, siue possessio per Nicolaum Tempestam, aliàs Testam, tunc verò per Raynaldum Estensem pos
12 sessa, &c. quæ enunciatiuæ cum sint † antiquissimæ, & vltra 100. annos plenè probant dominium ad quæcumque effectum, *Felin. in c. cum causam 13. numero 4. versic. tamen instrum. de prob.* & ante illum *Bald. in l. cum aliquis. num. 4. & ibi Ias. pariter num. 4. C. de iur. delib. Aretin. Cons. 164. num. 3. versic. si tamen isti nobiles. Alex. consil. 75. num. 3. lib. 4. Dec. cons. 146. num. 14. Soccin. d. cons. 187. num. 5. & consil. 65. num. 7. lib. 1. benè Menoch. d. consil. 409. num. 9. & seqq. vol. 5. Cassad. dec. 3. nu. 3. de Procur. Put. dec. 209. lib. 2. Rot. in recent. dec. 91. nu. 2. p. 1. & dec. 223. num. 4. par. 2. diu. & in dicta Papiens. bonorum* 28. *Aprilis* 1595. *coram Illustrissimo Cardinale Millino.* In antiquis enim † in
13 quibus procul dubio nos sumus, dominium per indicia, & coniecturas probatur, vt per *Bald. in l. indicia. nu. 50. C. de rei vend. lic. Socin. cons. 205. nu. 3. lib. 2. Dec. d. cons. 146. num. 12. Paris. d. cons. 104. num. 102. lib. 1. Rimin. ald. Iun. consil. 23. num. 279. lib. 1. Cassad. decis. 2. num. 2. & 3. de prob. Verall. decis. 238. & 275. lib. 2. in nam script. & Rot. dec. 12. num. 2. & dec. 193. num. 2. par. 2. recent.*

Tertiò concurrit instrumentum Concordiæ initæ de anno 1550. inter Cardinalem Ferrarien. Præpositum, & Monasterium Pompolianum, occasione diuersarum differentiarum tunc inter eos vertentium, in quo inter cætera conuentum fuit, vt possessio, quæ sita est in Vaccolini territorio, infra Padum currentē, & quæ vulgò appellatur la possessione del Tempesta, tūc possessa ab illis de Nasellis, remaneret ppositurę.

Quartò concurrunt depositiones quinque Testiū, examinatorum pro parte Præpositi, qui dicunt, se audiuisse à maioribus, quòd possessio, quam nunc detinent Naselli, & Follegatus, erat de iuribus Abbatiæ, siuè Præpositurę, & quòd semper fuit appellata la possessione del Tempesta. Vnde non parum conferūt
14 † ad probationem dominij, maximè in antiquis, vt in nostris terminis considerat *Barsat. consil. 22. num. 7. versic. 3. testis, & ponderauit Rota in dicta Sublacen. bonorum 21. Maij 1604. coram Litta.*

15 Quintò, & vltimò concurrit pluralitas † inuestiturarum, quam in puncto de hac Præpositura aduertit *Marcambrun. d. cons. 52. num. 10.* & ex *Socin. in d. consil. 187. num. 16. lib. 2.* considerauit *Rota in dicta Papien. bonorum coram Illustrissimo Millino, & in dec. 193. nu. 2. par. 2. rec.*

Quo verò ad secundam inspectionem visum fuit DD. identitatem bonorum de quibus agitur, videlicet possessionis del Tempesta, satis esse iustificatam, & sufficienter constare, quòd dictum prædium, seù possessio, quæ per ministros Abbatiæ Pomposæ fuit concessa in Emphyteosim ad 29. annos, primò de anno 1433. & secundò de anno 1462. Nicolao Tempestæ, & postmodum de anno 1490. Raynaldo Estēsi, & quæ, præuio tractu, siue capitulationibus factis inter Agentes Hippolyti Estensis, Commendatarij, & Procuratores Præsidentis Congregationis S. Iustinæ, fuit, priùs per Innocentium VIII. & postea per Alexandrum VI. pro dote Præpositurę in ipsius erectione applicata, & denique eidem Præpositurę, vigore concordiæ anni 1550. initæ inter Cardinalem Ferrarien. Præpositum, & Monasterium Pompolianum assignata, esse illam eamdem, quæ nunc detinetur à Naselliis, & Follegato respectiuè.

Vulgatissima enim est regula, quòd ad probandā
16 identitatem bonorum † duæ demonstrationes sufficiunt, secundum doctrinam *Bart. in l. demonstratio falsa 17. nu. 14. ff. de cond. & demonstr. & in l. 1. in fin. ff. de dot. præleg. per illum textum, & per l. hac consultissima, cum ibi not. C. qui test. fac. poss. not. Alex. post Angel. & Castren. quos refert in cons. 133. num. 5. lib. 5. Socin. sen. consil. 89. num. 2. vol. 1. Roland. consil. 67. nu. 4. volum. 2. Aym. cons. 198. num. 1. & 2. Decian. cons. 17. num. 80. & seq. vol. 3. Ruin. cons. 115. nu. 10. lib. 5. Menoch. d. consil. 409. num. 84. vol. 5. Rot. dec. 277. nu. 4. & decis. 313. nu. 2. & decis. 457. num. 1. par. 1. & dec. 119. num. 2. & dec. 180. nu. 2. & dec. 106. num. 4. par. 2. recent. & apud S. M. Gregorium 172. num. 2. & 575. num. 4. & 5. & in dicta Romana deuolutionis 28. Maii, & 14. Nouembris 1625. coram R. P. D. M. Pirouano,* vbi Rota fuit contē ta vnica generali, & altera particulari demonstratio-
17 ne. Et hæc † regula procedit, etiamsi adsint aliæ, quæ non conueniant, vt benè *Ruin. cons. 50. num. 17. Alb. cons. 10. num. 5. Rol. d. cons. 67. num. 17. lib. 2. Peregr. de fideicomm. articul. 44. num. 50. versic. amplia denique Decian. d. consilio. 17. numer. 20. & latè Modern. discept. forens. cap. 833. num. 10. & Rota in dicta Romana. deuolutionis.*

Hic autem non solum duæ, sed plures concurrunt demonstrationes, nam in inuestituris Nicolai Tempestæ, & Raynaldi Estensis habetur, quòd ista possessio erat posita in Insula Pompoſiana, in Villa Vaccolini, & Diœcesi Comaclen. iuxta Padum currentem, & tàm in dictis capitulationibus, quā literis erectionis,

nis, & concordiæ, semper appellatur la possessione del Tempesta, quæ omnia benè verificantur in bonis de quibus agitur; quiá sunt posita in eadem Villa, & initia, & proconfinibus habent ab vno latere Padum veterem, & ab alio aggerem Padi veteris, & sub eadem Diœcesi contenentur.

Et præsertim ponderarunt Domini notabilem illã denominationem *del Tempesta*, quæ in hanc vsque diem viget, ex qua potissimum identitas deduci solet, vt ex Aretino, tradit *Peregrin. de fideic. d. artic. 44.*
18 *num. 4.* ex conformi † enim denominatione identitas probatur, si alia eiusdem nominis bona in eadem regione non proueniunt exclusa, vt firmant *Doct. in l. si quis in tantum ff. de leg. 1. & in l. si in nomine C. de testam. bene Pers. consil. 38. num. 1. & seqq. vol. 3. Cravet. consil. 400. num. 33. lib. 3. Corn. consil. 146. numer. 9. lib. 2.* & in simili de vsucapatione S. Proculi fuit dictum in *Romana de Victoriis 9. Decembris 1626. coram R. P. D. Merlino.*

Accedit insuper instrumentum præfatæ concordiæ anni 1550. in quo præposituræ assignatur possessio, sita in Vaccolini Territorio, infrà Padum currentem, & locum, vbi antiquitus esse solebat alueus Padi, appellata la possessione del Tempesta, quæ specificè enunciatur possessa à Nasellis, vnde †
19 tanto minus videtur esse dubitandum, quòd non sit illa eadem, quæ nunc etiam possidetur à Nasellis, vt in simili pondera*t Mandch. d. consil. 409. nu. 85. & seqq. vol. 5.*

Concurrunt denique supra dicti Testes, qui explicitè deponunt, quòd dicta possessio, quę nunc detinetur à Nasellis, & Follegato respectiuè, retinet etiam veterem denominationem, & quòd à maioribus audierunt, sic illam nuncupari, & quod est eadem, quę quonda n fuit possessa per dictum Tempestam, vt benè 3. & 4. Testes. Quæ omnia tantò magis visa sunt vrgere, cum, vt pluries ponderatum fuit, versemur
20 in antiquis, in quibus, ad † probandam identitatem sufficiunt argumenta, præsumptiones, & coniecturæ. *d. c. cum causam in fin. vbi Bald. in princ. Felin. num. 1. et alij de prob. Dec. cons. 146. num. 14. Riminald. cons. 254. nu. 11. Rot. apud. s. m. Greg. d. dec. 172. num. 5. & ibi laudantes.*

Nec obstat, quòd bona, de quibus fuit inuestitus Tempesta, & successiuè Raynaldus Estensis, dicantur fuisse posita ad manum dexteram Padi, illa verò, quæ nunc per Nasellos, & Follegatum detinentur, sint sita ad sinistram, ideoque identitas omnino excludatur. Quia fuit responsum. Primò, quòd in inuestitura, tàm Tempestæ, quàm Rainaldi assignatur pro confine Padus, per verba, *iuxta Padum*, nec
21 dicitur citrà, vel vltra, sed *iuxtà*, † quæ dictio designat tantummodo vicinitatem *Heron. consil. 144. num. 16. vol. 3. Surd. consil. 429. num. 77. vol. 4.* cum alijs per *Vulpell. in d. dictione.* Et in concordia anni 1550. dicta possessio ponitur infra Padum currentem, quæ
22 † dictio, *infrà*, vtrumque extremum complectitur *l. 1. §. 1. vbi Bart. & alij ff. de offic. Præfect. vrb.* Immo in inuestitura Raynaldi dicitur, *inter currentem Padum*, quod demonstrat, Padum tenuisse cursum suum inter dicta bona, non autem ad dexteram, vt asseritur.

Secundò fuit consideratum, quòd potest esse, quòd de tempore primæ, & secundæ inuestituræ Tempestæ, dicta possessio esset ad dexteram Padi, qui po-
23 stea mutauerit † cursum, intersecando dicta bona, vt in dies euenit ad *text. in l. adeo §. quòd si vno ff. de acquir. domin.* Quod multum verisimile redditur, ex verbis, tàm inuestituræ Raynaldi, ibi, *inter aquam mortuam Padi olim currentis, & ipsum Padum munitum*, quam concordiæ anni 1550. ibi, *infra Padum currentem, & locum, vbi antiquitus esse solebat alueus Padi*, quæ omnia clarè nobis demonstrant. Padum mutauisse cursum, & alueum, & sic non esse alienum à veritate, quod dicta possessio, quæ olim erat ad dexteram Padi, ex mutatione ipsius alnei, remanserit ad sinistram, quam veritatem agnoscunt etiam testes examinati pro Nasellis, qui non sunt ausi, negare quin dicta possessio, quamuis posita ad manum sinistram, non possit esse eadem, quæ fuit olim possessa per Tempestam. Vltra quam quòd si non datur alicua specificatio situationis habito respectu, ad Orientem, vel Occidentem, siue ad alia, obiectum nihil efficit, quia eadem res, quæ, habito respectu ad Orientem, sita est ad dexteram, habito respectu ad Occidentem, erit ad sinistram.

Quo verò ad tertiam, & vltimam inspectionem, visum fuit Dominis non constare de aliqua præscriptione, quæ obsteret, quia Præpositurę, de qua agitur, competit priuilegium centenariæ, ad effectum præscriptionis, primò ex concessione Henriti VI. Imperatoris, cuius concessionis † validitas ad fauorem Ecclesiæ controuerti non potest, ex traditis per *Felin. in c. ad audientiam. num. 28. vers. decimum. de præscript.* Et quamuis huiusmodi priuilegium fuerit concessum Monasterio Pomposiano, ante erectionem huius Præpositurę, nihilominus suffragatur etiam eidem Præpositurę, tanquam membro eiusdem Monasterij; cũ
25 lex † semper loquatur. *l. Arriani. C. de hæretic. Castr. cons. 235. sub num. 1. post medium. vers. restat respondere. lib. 1.* vbi quòd lex Florentiæ, mandans, quòd omnes Ciuitates subiectæ soluant certum quid, habet etiam locum in ciuitate Pisarum, effecta subdita post legem; quiá lex semper loquitur, & fuit resolutum in causa *Comen. Capellæ. 7. Februarij 1620. coram bo. mem.*
26 *Remboldo*; Et hæc conclusio procedit † etiam in priuilegijs concessis fauore Ecclesiæ, vt per *Alexan. cons. 178. num. 13. lib. 2. Natt. cons. 160. num. 26. & Modernum de extensione legum, tit. de extensione priuilegiorum num. 123. fol. mihi 148.* resoluit *Rota in causa Cracouien. iuris legendi 19. Junij & 18. Decembris 1626. coram me*, Immo quòd in fortioribus terminis *text. in c. vnic. de excess. prælat. in 6.* qui loquitur de priuile-
27 gijs concessis † Monasterijs hactenus ędificatis, fit intelligendus etiam de Monasterijs ædificandis, quia,
28 cum lex semper loquatur, dictio *hactenus* est † intelligenda semper quando casus euenerit, ita vt non excludat illum casum, contra *Lap.* dicunt *Gem. in dict. c. vnic. num. 8. & Franc. num. 1.* quod etiam consideratũt *Rota coram me in dicta Cracouien. 19. Junij 1626.*

Secundò idem priuilegium dictæ Præpositurę competit: quia ipsa est de proprio patrimonio Romanæ Ecclesiæ, & de horto eiusdem, prout sunt omnes Ecclesiæ Marchiæ, & Ferrariæ, vt probatur in *Auth. vt Ecclesia Rom. post princ. per glos. notab.* ibi in verbo *Petri*, Ideoque cum sit quoad hoc † priuilegiata, requirebatur tempus centum annorum, vt latè *Felin. in d. c. ad audientiam num. 22. versic. amplia quarto de præscript.* Quod tempus 100. ann. non efluxit, siue attendamus initium occupationis factæ à Nasellis, iuxta

citu-

titulum ab ijsdem iudicialiter allegatum, hoc est, acquisitionem à Ducib. Ferrariæ de anno 1539. à quo tempore vsque ad motam litem de Anno 1602. non intercessit nisi tempus 63. annorum, siue attendamus vltimam inuestituram Raynaldi Estensis factam de anno 1490. & cum illa esset ad 29. annos sequentes, non potuit currere aliqua præscriptio nisi post dictos 29. annos, & sic nisi post annum 1519. ad *text. in l. 1. C. de annal. præscript.* à quo tempore vsque ad annum 1602. minus effluxit dictum spatium 100. annorum, prout requirebatur.

Et ex his Domini resoluerunt, sententias esse iustas, & exequendas nedum ex eo, quòd dispositio statuti, & sententiarum conformitas est patens, sed etiã quia vltima, quæ fuit lata de anno 1621. propter
30 † lapsum fatalium, transiuit in iudicatum, *ad text. in s. cum sit Romana de appellat. cum vulgar.*

Sic ita &c.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Firmana Prædij. Lunæ 7. Iunij. 1627.

ARGVMENTVM.

Instrumentum, an sit necessarium, ad substantiam eorum quæ partes voluerunt: Testis quando præsumatur formiter iurasse, & an deponens metu excommunicationis credatur, Primo dicto testium semper est standum.

SVMMARIVM.

1 *Donationis substantia non consistit in instrumento.*
2 *Probatio per testes continens substantiam eorum quæ partes voluerunt, non prohibetur.*
3 *Donatio probari potest per duos testes.*
4 *Testis, quando non præsumatur formiter iurasse, tactis scripturis.*
5 *Testis, quando verisimiliter præsumitur iurasse.*
6 *Notario creditur enunciauti, quod testis fuerit citatus, monitus, & iuratus.*
7 *Fides testium affinium redditur suspecta, & non integra.*
8 *Pater sponsi, non contrahit affinitatem, cum tota familia sponsæ.*
9 *Affinitas, non tollit totam fidem testibus.*
10 *Testis deponens metu excommunicationis an probet.*
11 *Instrumentum, & rogitus, si sunt in posse aduersarij nõ earent suspicione.*
12 *Testes, quando primo iudicialiter deposuerunt cum instrumento, si postea ab eorum dicto recedant metu excommunicationis, nihilominus semper stetur primo dicto.*

DECISIO LXXXII.

Dictum fuit recedendum esse à decisis in hac causa 5. Martij 1621. coram bo. m. Remboldo, quia cum ex tuto deductis pro D. Vincentio, quam ex nouiter probatis donatio facta Cleriæ per Laurum, & Flaminium respectiuè Patrem, & Fratrem ipsius valida est.

1 Nam, etsi de † instrumento donationis non doceatur, attamen quia in instrumento non consistit substãtia donationis *l. si quis argentum §. sin autem amplioris C. de donat. l. in extraneos, & l. in donationibus C. eod. tit. Natt. consil. 109. num. 22. Mant. de contr. lib. 13. tit. 4.*
2 *num. 13.* non prohibetur alia probatio † per testes cõtinens substantiam eorũ, quæ partes voluerunt *Affl. decis. 274. num. 5, idem Natt. d. cons. 609. num. 24. Surd. cons. 144. num. 16. & decis. 214. nu. 16. Cæsar. consil. 61. num. 1. & 75. num. 3. lib. 2.* quæ per Vincentium affertur, & quidem concludens.

Nam dantur tres testes, qui huic donationi, & instrumento confecto rogati interfuerunt, & alter, qui non est instrumeatarius, & fuit post decisionem, quæ reuidetur effaminatus, asserens se donationi præsentem fuisse, vidisse, & legisse instrumentum prædictũ, cæteri verò de veritate contractus donationis deponunt, quibus accedunt alij quinque testes de veritate donationis deponentes, de auditu ab instrumẽtarijs, & de publica voce, & fama, qui sufficiunt, & superabundant ad sustinendam veritatem donationis, quæ
3 † duobus etiam tantum testibus roborata nihilominus sustineretur, cum non agatur de probando tenore instrumenti *Bart. in l. admonendi nu. 48. ff. de Iur. iur. Alex. cons. 93. nu. 9. & 237. num. 1. lib. 6. Roland. cons. 40. nu. 8. lib. 1. Rot. decis. 539. num. 1. par. 2. recen.*

Non obstant exceptiones, quæ dantur contra prædictos testes pro tollenda illorum fide, nam quòd Bernardinus testis instrumentarius formiter non iurauerit tactis scripturis, vt patet ex enunciatiua Notarij dicentis citatus, monitus, ac per mè Notarium cum
4 assistentia interpretis examinatus, quæ verba † non satisfaciunt formalitati iuramenti secundum *Cæs. de Graff. decis. 13. num. 6. de testib. Caputaq; decis. 285. nu. 4. par. 3.* sufficienter euitatur obiectum ex eo, quod eadem die 24. examinatus fuit, & cum interrogatorijs partis, quæ verosimiliter passa † non fuisset ad vlteriora progredi absque delatione iuramenti, quę rationes ad sustinendam validitatem examinis ponderantur per *Seraph. decis. 857. num. 25. & 1288. ac per Rotam decis. 704. num. 3. & 4. par. 1. recen. vlterius nu. 5. & 6.* ponderatur stylus credendi Notario, ità enũcianti, quòd testis fuerit † citatus, monitus, & iuratus, de quo hic apparet ex attestatione Notariorum data, in qua licèt non dicatur, quod fuerit in alijs casibus oppositum, & obtentum, prout Rota desiderauit in hac probatione styli coràm Cotta *decis. 398.* quæ data fuit, attamen multum coadiuuat alias præsumptiones supra relatas ad sustinendam veritatem iuramenti.

Quo verò ad alios duos testes instrumentarios, qui sunt Ambrosius, Dionysius, & Iulius Mochus pater Bernardini, Mariti Narciæ sororis Cleriæ, vt tanquam affines †, Cleriæ eorum dictum suspectum, & non integrũ remaneat ex allegatis per *Gabr. de testib. concl. 13. num. 1. & per Farinac. eod. tit. quæst. 54. num. 1. & 80.*

Certum est, quod Iulius non est affinis, quia pater
8 † Sponsi non contrahit affinitatem cum tota familia Sponsæ, sed cum ea tantummodo. *cap. super his de affin. & consang.* Ambrosius verò dato, quod † probaretur affinis, non in totum de illius fide diminuitur, sed remanet testis, & potest coadiuuari ex primo, & secundo teste instrumentario, & ex quarto post de-

cisio-

cisionem examinato, & ex alijs de voce, & fama quatenus opus esset, quod non creditur, quia duo remanent, cum quibus donatio potest probari, vt supra dictum fuit.

Non obstat, quòd Ambrosius, Dionysius, & Iulius Mochus metu † excommunicationis sè disdixerint, qui propterea non sunt attendendi ad effectum huius probationis *Rolan. consil. 40. num. 12. Alex. consil. 104. num. 6. lib. 6.*

Quia Ambrosius à suo dicto recessit; sed Iulius non recessit, sed se remittit ad scripturam, quare supersunt primus, & quartus vltimo loco examinatus, cum quibus concurrunt alij quinque testes de voce, & fama, vrgentq; aliæ præsumptiones paternitatis, & fraternitatis, & quod prædium de quo agitur, esset Matris Cleriæ, & quasi eidem pro parte debitum; ac denum, quia ijdem testes deponunt instrumentū donationis fuisse rogatum per Bonifatium Bosium, cuius instrumenta, † & rogitus, cum in posse aduersarij fuerint, non caret suspicione, quod instrumentum donationis leuauerit, propter interesse quod habet *Bart. in l. finali §. qui sine num. 5. ff. de quæst. Rot. decis. 428. num. 5. p. 2. recent.* & nihilominus quando testes primo † iudicialiter deposuerunt cum iuramento, ac postmodum recesserunt ab eorum dicto metu excommunicationis, semper statur primæ eorum depositioni *Couarruu. var. resol. lib. 2. c. 13. num. 7. Farinac. de testib. quæst. 66. num. 300. Rot. decis. 346. num. 2. par. 2. diuers.* & ex prædictis saltem simul iunctis visum fuit donationem sustineri.

Et Ità, &c.

ILLVSTRIS. R. D. MANZANEDO PATRIARCHA HIEROSOLYM.

Cracouien. Parochialis de Comitza Mercurij 9. Iunij 1617.

ARGVMENTVM.

Præsentandi quasi possessio, licet acquiratur ex vnica præsentatione effectuata, tamen aliud obseruatur, si aliquis dè proprietate Iurispatronatus doceat.

SVMMARIVM.

1. *Sententia apparenter dicitur nulla, si non constat de Iurisdictione Iudicis.*
2. *Sententia confirmans sententiam nullam dicitur nulla.*
3. *Præsentandi quasi possessio acquiritur ex vnica præsentatione effectuata.*
4. *Et ista quasi possessio attenditur ad effectum, vt præsentatus veniat instituendus.*
5. *Præsentandi quasi possessio ex vnica præsentatione non attenditur, si constet de proprietate Iurispatronatus.*
6. *Decis. 67. part. 2. diuers. limitando præcedit.*
7. *Patronis præiudicium non potest in præsentatione nisi consilio de communi scientia, & patientia.*
8. *Concil. Trident. sess. 25. cap. 9. intrat etiam in vniuersitatibus probare videntibus ad se spectare aliquod Iuspatronatus, & quid in hac materia annuat. Concil. n. 9.*

DECISIO LXXXIII.

VAcante Parochiali, de qua agitur fuerunt ad illam à diuersis Patronis præsentati Iacobus, & Martinus, ille à Collegio Iurisperitorum Academiæ Cracouien. prætendente existere in quasi possessione præsentandi, iste verò à Dominis octo Villarum pariter prætendentib. ad ipsos pertinere præsentationem ad dictam Parochialem. Vnde inter dictos Iacobum, & Martinum præsentatos orta lite super institutione, quia quilibet eorum suam præsentationem esse admittendam contendebat, & introducta coram Ordinario Cracouien. emanauit sententia, in qua fuit pronunciatum dictum Collegium existere in possessione, vel quasi præsentandi, ac proinde Iacobum ab eo præsentatum instituendum fore; a qua cum fuisset ad Nuntium appellatum, ipse dictam sententiam Ordinarij confirmauit, Ideò causa ad Rotam deuoluta, & mihi commissa dubium in Rota proposui. An dicta sententia Nuntij vltimo loco lata esset confirmanda, vel infirmanda, & Domini infirmandam esse dixerūt.

Fundamentum resolutionis fuit nullitas, & Iniustitia dictæ sententiæ. De nullitate constat apparenter, cum illa sit confirmatoria alterius Ordinarij Cracouien. non obstante quod fuerat oppositum de illius
1 nullitate ex defectu † iurisdictionis Audioris Ordinarij, de cuius delegatione non constabat iuxta *Veral. decis. 376. par. 2. & Seraphin. decis. 597. numero 4.*
2 Propterea † Nuntius dictam sententiam absq. vitio nullitatis confirmare non potuit *Rota decis. 346. num. 4. & decis. 572. par. 2. recent.*

De iniustitia verò Domini non dubitarunt, ex quo sententia se fundat in quasi possessione præsentandi dicto Collegio acquisita per præsentationem factam, quando ista Ecclesia vacauit per priuationem Benedicti Bandonij de ann. 1597. E. quamuis regulariter
3 † quasi possessio præsentādi acquiratur ex vnica præsentatione effectuata *Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrinam. 91. de caus. poss. & propr.* & hæc quasi possessio
4 † attendi soleat ad effectum, vt præsentatus veniat instituendus *cap. consultationibus de Iurepatr. Rota decis. 14. eod. tit. in antiq. Put. decis. 189. lib. primo.* Nihilominus visum fuit Dominis huiusmodi quasi possessionem non esse attendendam, &
5 Primo quia dicta † quasi possessio non attenditur, quando constat de proprietate Iurispatronatus, quatenus proprietas absorbeat causam possessionis, vt tenent communiter *Doctor. in d.c. consultationibus, & ibi Tobium. n. 9. de Iurepatr. Doc. cons. 127. num. 1. Rota decis. 167. num. 10. & decis. 169. num. 4. & 5. par. 2. diuers. & hanc fuit deductum in Melitensi Iurispatronatus 18. Aprilis 1608. coram bo. me. Cardinali Bouguemontio, & coram bo. me. Baldo in Barchinonen. Cappellæ 2. Iunij 1614.*

Et licet hoc procedere teneant Doctores prædicti
6 præsertim *Rota* † *dicta decisi 167. num. 9.* quando ante institutionem cōstat de proprietate Patronatus, alias secus, quia tunc præfertur institutus ab existente in quasi possessione præsentandi, quibus accedunt *Calderin. cons. 23. de præben. & Rota decis. 7. de Iurepatr. in non. & decis. 49. de rescript. in antiq.*

Attamen in nostro casu obiectum cessat, quia constat de tali Iurepatronatus, & quidem ante institu-

tionem

tionem Iacobi aduersarij ex duabus sententijs, quæ dantur in *Summario Martini nu. 1. & 2. Altera de ann. 1523. altera vero de ann. 1536.* in quibus pronunciatur Iuspatronatus Parrochialis, de qua agitur, & illius ius præsentandi spectare, & pertinere ratione fundationis, & dotationis ad Dominos octo Villarũ, qui præsentarunt Martinum, cum quibus etiam concurrunt, præsentationes continuatæ effectum sortitæ factæ à dictis Patronis vsq; ad annum 1597. & quæ dantur dicto *Summario nu. 3.* quibus non potuit præiudicare præsentatio facta à Collegio ob priuationem
7 *Bandonij de ann. 1597.* præsertim† non constito de scientia, & patientia Patronorum. *Ferret. conf. 132. num. 3. lib. 1. Rot. decis. 184. nu. 1. par. 1. diuers. & apud Seraph. decis. 337. num. 2. in fin.*

Secundo quia versamur in Vniuersitate, in qua in-
8 trat dispositio † *Conc. Trident. sess. 25. c. 9.* propter quod ab illa præsentatus nõ debet institui donec doceat de legitimo titulo ex fundatione, & dotatione iunctis præsentationibus saltim spatio 50. annorũ cõtinuatis, & effectuatis, vt requirit Concilium. Vnde cum Iacob. ab Vniuersitate Iuristarum præsentatus fundet se tan-
9 tum in vltimo statu, & in quasi possessione eidem vniuersitati acquisita vigore præsentationis de an. 1597. & Concilium deroget non solum titulo, † sed, & quasi possessioni cuiuscunque Iurispatronatus aliter quam modo supradicto acquisiti *Gonzal. super reg. 8. gl. 18. n. 23.* dicendum est, dictam quasi possessionem Collegio non suffragari, & consequenter nec præsentationem de Iacobo factam sustineri, sed sententiam mandans illum institui fore reuoc.

Et ita vtraque parte informante fuit decisum.

REVEREND. P. D. DVNOZET.

Florentina Fideicommissi de Cambijs. Mercurij 9. Iunij.

1627.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius, vt ei detur immissio in bonis fideicommittentis debet probare descendentiam, & qualiter ad hunc effectum ista descendentia bene probetur, item etiam tenetur probare obitum ante eum vocatorum, & alia de quibus in summa-

dentibus instrumentis, in quibus fiat eadem enunciatio.

9 *Diuisio optime probat contra diuidentes, & eorum successores tam vniuersales, quam particulares.*

10 *Identitas probatur, si nomina singularia bonorum conueniant bonis controuersis.*

11 *Identitas facilius remanet probata ex qualitate personæ possidentis.*

12 *Possessio probatur per litis substentationem.*

13 *Hæreditas in capita, & non in stirpes defertur, quando versatur in fideicommisso transuersali vlterioris gradus, non autem ascendentium.*

14 *Cognationis vinculum, vt aliud excludat, quæ requiratur.*

15 *Filij non possunt succedere ex persona patris, si ipse nec succedere posset.*

16 *Aymin consil. 831. num. 3. & 6. & Fusar. de substitut. quæst. 357. declarantur.*

17 *Cognationis vinculum iam exclusum, tanquam irrelevans attendi non debet.*

18 *In Feudo exclusiuo feminarum consanguinei non excluduntur ab vtriusque consanguinis, sicuti in Emphiteusi. nu. 19. & in statuto. nu. 20.*

21 *Agnatio, vbi non est contemplata, appellatione masculorum, veniunt masculi ex fœminis.*

22 *Testatoris voluntatis distinctio est attendenda.*

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissarius, vt ei concedatur immissio, quæ probare teneatur.*

2 *Descendentia qualiter bene probetur.*

3 *Descendentia probatur etiam ex libris publicis iuncti adminiculis.*

4 *Confessio facta in commissione plene probat contra confitentem.*

51 *Obitus alicuius probatur ex libro Ecclesiæ, in quo obitus describi solent.*

6 *Testes deponentes, de fama, probant obitum.*

7 *Sine filius de iure, quis præsumitur obire.*

8 *Descendentia probatur per duas enunciatiuas, acce-*

DECISIO LXXXIV.

POstquam sub die 26. Februarij proximè præteriti fuit in hac causa resolutum cõtra Hospitale, & Ecclesiam Sancti Ioannis Baptistæ nationis Florentinæ de Vrbe, Antonium, & Petrum Ioannem fratres de Cambijs esse vocatos ad portionem Petri Galliani ex testamento Prioris de Cambijs. Hodie instan. pro immissione dd. Antonio, & P. Ioanne fratribus ex vna, & Bernardo de Cambijs ex altera, qui prætendit ex duplici vinculo excludere dictos fratres nẽpe, ex quo non solum descendit à Laurentio, & est in pari, & coequali gradu cum supradictis fratribus, sed etiam ex quo est filius Cassandræ, quę fuit filia Siluestri Fr. Prioris Testatoris. Præposui dubium, an, & cui danda esset immissio, quo proposito DD. resoluerunt dandam esse immissionem dd. Antonio, & P. Ioanni fratribus, ac dicto Bernardo in capita, & non in stirpes.

Moti sunt ea ratione DD. quia dd. de Cambijs
1 bene probant omnia † requisita ad obtinendam dictam immissionem nempe eorum descendentiam à Laurentio, identitatem bonorum, & obitum vltimi grauati, & eius filiorum, ob quorum defectiũ veniunt ad fideicommissum.

Primò quoad descendentiam Antonij, & Petri
2 Ioannis, ea bene † probatur non solum per testes gradatim deponentes, Antonium fuisse filium Laurentij, Thomam filium Antonij, & ipsos fratres esse filios Thomæ, omnesque fuisse ab eorum parentibus, atque ab alijs pro filijs legitimis, & naturalibus, publicè, & notoriè tractatos, & nominatos, *Bartol. in l. filium ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, Alexand. consil. 51. numero secundo. lib. 1. Rot. in recent. decis. 472. num. 3. par. 1. & decis. 17. nu.*

3 2. *in fin. par.* 1. sed etiam ex † libris publici Cataſtri Ciuitatis Florentiæ quos ad proban. deſcendentiam cõcuren. alijs adminiculis admiſit *Rota in Floren. habitus decimonono Nouembr.* 1618. *coram Buratto, & in Florent. Capellę* 26. *Aprilis* 1619. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

Obitus vero Petri vltimi grauati bene probatur
4 ex † confeſſione hoſpitalis in eius commiſſione, quæ contra illud plenè probat *l. precum C. de lib. cauſ. Put. deciſ.* 316. *libro ſecundo. in correct. Verall. deciſ.* 190. *numero tertio, parte prima. Rota in rec. dec.* 436. *num.* 2. *par.* 1.

Obitus etiã Nicolai P. Franciſci, & Ioan. eius filiorum maſculorum remanet probatus ex fidibus † ex-
5 tractis ex libro Eccleſiæ S. Trinitatis Florẽtiæ, in quo obitus deſcribi ſolent, qui multum ad id probandum attẽdi ſolent, vt tenuit *Rota in rec. deciſ.* 562. *nu.* 1. *ad fin. p.* 1. *& dec.* 605. *nu.* 4. *par.* 2. maximè cum concurrant deſcriptiones dd. bonorum fauore filiarũ in defectum maſculorum in libris publicis d. Cataſtri, &
6 teſtes deponentes de fama † quod ſufficit ad proban. dictum obitum, *vt fuit dictum in Cæſarauguſtana Portionis impreſſa per Marcheſ. parte prima fol.* 340. *numero.* 3.

Quod autẽ iſti filij Nicolai, Petrus, Franciſcus, &
7 Ioãnes obierint † ſine filijs de iure præſumitur, *Alex. conſ.* 29. *nu.* 12. *lib.* 1. *Capic. deciſ.* 159. *numer.* 11. *&* 12. *Mant. dec.* 32. *num.* 1.

Deſcendentia pariter Bernardi ex D. Laurẽtio probatur per gradus diſtinctos ex libris decimarum Ciuitatis Florentiæ, qui libri adminiculantur ex alijs partitis ſimiliter extractis ex alijs libris mũcupatis (delle
8 Tratte) Ciuitatis Florẽtiæ, quæ duæ enunciatiuæ † ſufficiunt ad proban. deſcen. d. Bernardini, accedẽtibus pluribus inſtrumentis, in quibus eadem pariter fit enunciatio, *Miſcard. de prob. concluſ.* 511. *nu.* 4. *cum alijs ibi relatis, et tenuit Rota in d. Florentina habitus* 19. *Nouembris* 1618. *coram bo. me. Buratto, & in d. Florenti na Capellæ* 26. *Apr.* 1619. *coram. R. P. D. meo Pirouano.*

Identitas vero bonorum probatur ex inſtrumento diuiſionis inter Sylueſtrũ & Petrum de Gallianis fact. in qua expreſsè faſſi fuerunt medietatẽ Caſalis Zambriæ, Pozzaiæ, & Centocorui pro ſumma ſcutorum 2500. auri ſubiectã eſſe fideicommiſſo Prioris de Cã
9 bijs, quę † diuiſio optime probat contra diuidentes, & eorum ſucceſſores, ſiue vniuerſales, ſiue particulares, *Ruin. conſ.* 128. *li.* 2. *Rot. deciſ.* 693. *nu.* 1. *&* 3. *pa.* 1. *diuerſ.* & fuit dictum *coram Reuerendiſs. D. meo Decano, deciſ.* 120. *n.* 1. cũ alijs congeſtis *in Bonon. fideicõmiſſi de Deſiderijs* 5. *Martij præteriti coram R. P. D. meo Merlino,* & in alia Romana fideicõmiſſi de Victorijs, 9. *Decembri* 1626. *coram eodem R. P. D. meo Merlino,* maxime
10 cum prædicta nomina ſingularia locorum † conueniãt bonis controuerſis, ex quibus identitatem probari dixerunt, *Franc. Aret. conſ.* 103. *ſub n.* 3. *poſt med. verſ. & hoc tenuit Dec. conſ.* 13. *n.* 9. *verſ. ſecus in nominibus, Fel. in c. auditis n.* 27. *circa med. verſ. limita ex dicto Ald. de præſcript. Rot. in rec. deciſ.* 131. *n.* 6. *par.* 1. *& fuit dictũ in dicta Romana de Victorijs* 9. *Decembris* 1626. *coram R. P. D. meo Merlino.*

Poſſeſſio etiam Petri de Cambijs vltimis grauati vſq; ad eius obitum in eiſdem bonis probatur ex depoſitionibus teſtium, qui reddunt rationem corũ ſciẽtiæ, quia illa locauit, & fructus percepit functo etiam quod optimè deponunt de ſpecificatione confinium, & de donationibus locorum, & ita cum dictus Petrus eſſet dicto Petro de Gacianis ſine filijs maſculis de-
11 functo ſubſtitutus ex qualitate perſonæ † poſſidentis facilius comprobata remanet probatio identitatis, *Natt. conſ.* 235. *nu.* 17. *Peregr. de fideic. art.* 44. *num.* 22. *Rot. deciſ.* 131. *num.* 5. *par.* 1. *recent.*

De poſſeſſione etiam Hoſpitalis, & Eccleſię Sancti Ioannis conſtat pariter ex confeſſione ipſius in commiſſione ab eo obtenta cum eiſdem denominationib. dd. Caſalium Zambriæ, Pozzaiæ, & Centocorui, & ex expreſſione tituli hæreditarij à d. Petro Cambio, nec-
12 non ex litis † ſubſtentatione, quæ ſola ſufficere ſolet, *Verall. deciſ.* 369. *nu.* 1. *par.* 2. *Rot. int. impreſſ. per Pacif. de Saluian. deciſ.* 20. *nu.* 16. præſertim vero concurrẽtibus alijs adminiculis Rota coram ſanct. me. Greg. XV. *deciſ.* 15. *nu.* 1. *& deciſ.* 105. *nu.* 3. *& aliàs ſæpiſsimè.*

Quibus ita firmatis DD. cenſuerunt dictis Fratribus, & Bernardo de Cambijs dandam eſſe immiſſionẽ in capita, & non in ſtirpes, cum verſemur in fideicommiſſo tranſuerſali vlterioris gradus, non autem aſcen-
13 dentis, quo caſu Rota ſeruat, quod deferatur † hæreditas in capita, & non in ſtirpes, *Gabr. conſ.* 135. *lib.* 1. *nu.* 3. *Theſ. deciſ.* 162. *num.* 7. *in fin. Rot. deciſ.* 27. *per tot. par.* 1. *rec. & fuit dictum in Collen. Hæreditatis* 7. *Nouembris* 1618. *coram bo. me. Buratto, & fuit etiam dictum in Ceſenaten. Hæreditatis* 6. *Nouembris* 1619. *coram R. P. D. meo Pirouano.*

Non obſtat quod Bernardinus ex duplici vinculo (vt dictum eſt) prætendat excludere dictos Fratres, nam quicquid ſit de pluralitate vinculorum concurrẽtium in eadem perſona prout eſt de Fratribus vterinis, vel vtrinq; coniunctis, in quo caſu reſpondit *Bald. conſ.* 188. *lib.* 1. *per tot.* vt ratione illius pluralitatis frater fratri ſit præferen. ẽnm quo conueniunt *Bero. cõſ.*
14 *96. nu.* 14. *& ibi alleg. lib.* 2. Nihilominus vinculũ † ſuperabundans in perſona debet eſſe pertinens, & excluſiuum alterius cohæredis ſiue illud deducatur ex teſtamento ſiue ab inteſtato, vt declarat idem *Bald. conſ.* 188. *Craſſ. de ſucceſſ. §. ſucceſsio ab inteſt. q.* 31. *nn.* 2. *Surd. deciſ.* 239. *nu.* 7. *& ſeq.* Sed in præſenti caſu Caſſandra quamuis ſit deſcendens à dicto Siluestro illa non reperitur vocata cum non habeat qualitatem maſculinitatis, ſub qua vocati fuerunt filij Siluestri. Vn-
15 de cum ipſa non poſſit ſuccedere, † nec etiam filij eius ex perſona ipſius poſſunt deducere ius ſuccedendi *Surd. conſ.* 85. *num.* 10. *verſic. attamen prædictis non obſtan. dib.* 1. *Ruin. conſ.* 18. *nu.* 5. *li.* 3. *Tiraq. & infiniti alij per eum citati in tractatu de primog. queſt.* 12. *num.* 16. *Cart. ann. conſ.* 117. *col. pen. verſ. cauſa ſecunda, Surd. dec.* 239. *nu.* 8. *Rot. deciſ.* 663. *nu.* 22. *par.* 1. *recen.*

Nec releuat, quod Bernardus proueniat ex eadẽ Caſſandra matre coniuncta primo fideicommittenti vti eius nepte, & ideo ſit præferen. alijs in æquali gradu exiſten. cum habeat duplex vinculum, prout in punctо dicitur de matre, quæ eſt de familia, & nupta fuit in eadem familia, *Aym. conſ.* 831. *nu.* 3. *& 6. Fuſ. de ſubſtit. queſt.* 357. *num.* 8. *& q.* 404. *nu.* 20. nam
16 reſpondetur † quod ſupradicti DD. procedunt, & loquuntur quando ſunt vocati proximiores de familia, vel quando vocatur familia ſecus quando teſtator gradatim ſubſtituit vnam lineam alteri, & earum deſcendentes maſculos excluſis fœminis, nam cũ maſculus natus ex fœmina etiã nupta in familia nõ dicatur

ma-

masculus ex masculo in eo non verificatur ista qualitas, & per consequens vinculum Bernardi ex parte
17 Cassandræ matris excluſæ tanquam † irrelevans non debet attendi *Bellon.iun. qui ita distinguit, & respondit cons.2.num.72.vsque ad fin.Alex.Rauden.cons.3.nume. 25.& 26.lib.1.*vbi conciliat opiniones *Socin.iun.consilio 5.per tot.lib.4.Curt.iun.cons.117. col.penult. Beron. cons.96.num.12.& 13.lib.2.* sicuti in feudo † excluſi-
18 uo fœminarum consanguinei non excluduntur ab vtrinque coniunctis, nam vinculum cognationis non attenditur idem *Bellon.d.cons.2.num.75.Tiraq.de retr. lign.§.1.glo.1.num.10.Craſſ.cons.31.numer.3.*Prout
19 † & in emphyteusi *Alb.cons.81. numero 28. Mantic.*
20 *de tacit.lib.22.tit.18.nu.48.* idem est in statuto † excluſiuo fœminarum, nam vinculum maternum excluſum, & impertinens non attenditur, *Alb.d.cons.81. & ſuis dictum in Romana de Laute 24. Ianuarij 1582. coram ſen.in mem.Clem.VIII.*

Non obstat, quod etiamsi sint filij masculi vocati, attamen vbi agnatio non est contemplata, appellatione † masculorum veniunt masculi ex fœminis, *Surd.poſt*
21 *alios cons.308.nu.14.* dicens eo casu magis fuisse habitum respectum ad qualitatem sexus, à quo non descendunt filij masculi fœminarum, *attenuit Rot.decis.150. nu.2.p.2.diu.* quia responsio patet ex eodem testamento fideicommittentis, ex quo apparet, quod testator vocauit filios masculos, & filios filiorum masculorũ, ita ut non veremur indifferenti vocatione, quæ possit se habere ad masculos vtriusque sexus, cum qua di-
22 stinctione † voluntatis testatoris respondetur ad omnes auctoritates in contrarium adductas, & idẽ *Surd.* hanc distinctionem amplectitur *d.cons.308.num.14.* & idem sequuntur alij ab eo allegati, nec ab hac distinctione dissentit. *Alb.d.cons.85.num.4.*

Et ita conclusum.

REVEREND. P. D. VBALDO.

Colonien. Precedentia Martur. 9. Iunij. 1627.

ARGVMENTVM.

In præcedentijs manutentio danda ei, qui probat cõsuetudinem, etiam si iuri repugnet. cum ius in præcedentiarum materia deferat consuetudini, maximè, quando est alicuius temporis considerabilis.

SVMMARIVM.

1 *Possessio attenditur in iudicio manutentionis.*
2 *Probatio melior afferri non potest, quam confessio.*
3 *Manutentio denegari non potest stantibus plenissimis probationibus, cum sufficiant & leuiores.*
4 *Dignitatum possessio non suffragatur contra iuris assistentiam.*
5 *In Præcedentiarum materia ius defert consuetudini.*
6 *Et hoc procedit, etiamsi consuetudo iuri repugnet.*
7 *Possessio etiamsi sit contra ius, est manutenibilis, quando est alicuius temporis considerabilis.*
8 *Præsumptio faciendi aliquid tanc familiaritatis excludit ex multiplicitate actuum per multum tempus.*
9 *Ordinarij possunt præcidere controuersias subortas in processionibus.*
10 *Concil.Trident.sess.25. capit.13.de regulis declaratur.*
11 *Decis.332.& 491.par.1.in recent.declarantur.*
12 *Pro Actorum integra transportatione stat præsumptio.*
13 *Acta non sunt transportanda, si non sint de causa.*
14 *Actorum superflua transportatio, obstare non debet, si non sit facta.*

DECISIO LXXXV.

FVit hodie resolutum, manutentionem esse concedendam Prælatis, & dignitatibus Collegiatarum in quasi possessione præcedendi Canonicos Metropolitanæ Colonien. in processionibus, alijsque actibus, tàm publicis, quam priuatis.

Quia quasi possessio dictarum dignitatum, quæ so
1 la attenditur † in hoc iudicio manutentionis, §. *retinendæ instit. de interd.Rot. decis.641.num.8.part.1. diuers.* remanet sufficienter probata ex confessione eorundemmet Canonicorum, emanat in Breui Innocentij Octaui, vbi asserunt dignitates digniorem locum occupasse, & de præsenti occupare, tàm in actibus publicis, quã priuatis, vt patet ex lectura Breuis, quod
2 datur in Summ.n.1. & ista † confessione non potest afferri melior probatio, *l.cum precum, C.de liberal. cauſ. Gabr.de confeſſ.concl.4.nu.1.& ſeq.ſel.recor.Greg.XV. decis.200.num.2.& decis.458.nu.5.*

Deinde dicta quasi possessio probatur ex testibus, quorum vnus fuit examinatus ad perpetuam rei memoriam, & alij duo fuerunt examinati formiter hic in Curia, & omnes optimè deponũt de hac quasi possessione præcedendi, de visu, & de certa scientia, absq. aliqua contradictione, & deponunt de toto tempore sui recordatus, & vltra de auditu à maioribus, vt patet ex lectura depositionum, quæ dantur in Sum. n. 5.
3 & 6. Vnde manutentio denegari, † non potest, stantibus supradictis plenissimis probationibus, cum sufficiant etiam leuiores, *Menoch.de retinen.remed. vlt.nu. 34.Rot.decis.196.num.6.par.1.& decis.375.nu.2.lib. 3.par.3.diuers.Seraph.decis.1113.nu.1.ſel.record.Greg. XV. decis.258.num.3.*

4 Non obstat, quòd ista possessio † Dignitatum non suffragetur contra iuris assistentiam, quam habẽt Canonici Metropolitani, quia quicquid sit de hac iuris assistentia, quæ videtur valdè controuersa à Doct. vt patet ex lato traditis per *Caſſan.in catalog. glor. mũd. conſideran.52.per tot.* Dominis placuit responsio, q in
5 omnem casum in hac † materia præcedentiarũ ius defert consuetudini, *Bal.in c.cum olim nu.1.& ſeq.de conſuetud. Felin.in c.ſtatuimus in princ. de maiorit. & obed. Card.conſil.62.num.1. Dec.in l.cum quia.num.39.& ibi Cagnol.num.42.ff.ſi cert.pet. Rimnald.iun.conſ.95.nu. 22.lib.1. & dixit Rota in Sequntina præſidentiæ 22. Iunij 1609. coram Reuerendiſſ. D.meo Patriarcha Antiochen, & in eadem 8. Martij 1613. coram bon.mem.*
6 *D.meo Vbaldo*, quod procedit † etiam si consuetudo iuri repugnet; *Menoch.conſ.512.n.51. Seraph.decis.964 nu.1.ſel.record.Grezor.XV.decis.124.n.2.& 4.*& ideo
7 etiam si possessio sit contra † ius, est manutenibilis,

quando est alicuius temporis considerabilis, vt in casu nostro, *Franc. in cap. ad decimas num. 8. in 4. limit. de restit. spoliat. in 6. Couar. pract. quæst. cap. 17. subnumero 6. versic. 4. Rot. decis. 534. nu. 7. & decis. 595. nu. 4. par. 1. diuers. etiu recent. decis. 685. nu. 4. par. 1. fel. rec. Greg. XV. decis. 370. vbi Adden. sub num. 10. & dixit Rota in Calciaten. Decimarum 10. Iunij 1611. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Antiocheno, & in Queren. Iurisdictionis 22. Martij præteriti coram me.*

Non obstat, quod actus præcedendi potuerint esse facultatiui, & iure familiaritatis, quia ista præsumptio † excluditur ex multiplicitate actuum, & ex cõtinuata possessione per longum tempus, de qua deponunt suprà dicti testes, *Cæs. de Graff. decis. 1. num. 3. de caus. poss. & propr. fel. record. Greg. XV. decis. 572. vbi Adden. num. 8.* 8

Non obstat, quod in *Concilio Trident. sess. 25. cap. 13. de regular.* disponatur, quòd Ordinarij † possint præcidere controuersias subortas in processionibus, & ideo cum Ordinarius in casu nostro decretauerit per modum prouisionis ordinem seruandum in istis præcedentijs, non possit ordo alterari, & dari manutentio Dignitatibus, donec per rem iudicatam sit negotium terminatum, *iuxta decis. Rot. in recent. 332. num. 4. & 491. num. 12. par. 1.* Placuit enim DOMINIS respondere, quòd † Concilium solummodo disponit, vt Episcopus possit prouidere, & ordinare quod sibi videbitur ad euitanda scandala, & ordinatum ab eo debet quidem executioni demandari, sed non tollit appellationem deuolutiuam in cuius gradu benè datur manutentio possessori, vt alias censuit *Rota in Hispalen. & Caurien. permutationis 11. Martij 1596. coram Gypsio, & in Virdunen. Vicarie 1. Iunij 1616. coram bonæ memoriæ Buratto.* Nec suprà dictæ Decisiones † in contr. applicantur casui nostro, cum loquantur in diuersis terminis de manutentione debita Episcopo in cognitione causarum criminalium, & matrimonialium ex forma Concilij Tridentini, nisi adsit in contrarium immemorabilis canonizata per tres conformes, et patet ex lectura dd. Decisionum. 9 10 11

Non obstat defectus non integræ transportationis actorum, tum quia præsumptio stat † pro integra transportatione, *Rota decisio 64. numero quarto, parte prima, diuersor. Ayn. de antiquit. tempor. parte secunda, numero 55. & fuit dictum in Regien. Deuolutionis Terrarum 3. Iulij 1617. coram bonæ memoriæ D. meo Vbaldo.* Tum quia prætenditur, non fuisse transportatum decretum enunciatum in decreto, à quo fuit appellatum, vnde vel illud primum decretum, quatenus extet, non videtur transportandum, cum ab eo non fuerit appellatum, & non sit de ista causa, ex quo non sunt † transportanda, nisi quæ sunt de actis causæ, de qua agitur, *Rot. diuersor. decis. 884. numero primo, parte quarta, & in recent. decis. 561. numero 12. parte prima, fel. recordat. Gregor. XV. decis. 55. & decis. 300. numero primo.* Tum denique quia pro parte Dignitatum dictum decretum enunciatum non controuertitur, & ideo esset superflua † transportatio, quæ propterea obstare non debet, *Rota decisio 664. numero tertio, parte 2. in recent.* 12 13 14

Ecita decisum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. COCCINO

DECANO.

Farsen. pretensi Saluiani. Lunæ 14. Iunij.

1627.

ARGVMENTVM.

Emphyteota, si imponat aliquam seruitutem, vel onus in bonis emphyteuticis, intelligitur imposuisse durante tantum locatione, cum ea finita bona reuertantur ad Dominum directum libera, & sine aliquo onere, pro vt erant antea, quando fuerunt concessa in emphyteusim, cum alias sequeretur absurdum.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteutica bona in casu deuolutionis, redeunt ad Dominum directum libera, & sine onere.*
2 *Iure datoris resoluto, resoluitur etiam ius accipientis & num. 33.*
3 *Emphyteutica bona, reuertuntur ad Dominum, pro vt erant ante.*
4 *Debitoris obligati ius, si resoluatur ex causa antecedenti necessaria, pignus resoluitur.*
5 *Pactum, de retrouendendo, quando apponitur in venditione, si interim res pignoratur, & postea emptor cogatur retrouendere, pignus resoluitur.*
6 *Obligatio Vasalli intelligitur respectu veilis domini, non autem directi.*
7 *Obligatio directi dominij in bonis emphyteuticis Ecclesiæ, facta ab emphyteuta, nullum præiudicium affert & Limita. num. 9. & 10.*
8 *Iure obligantis resoluto, resoluitur etiam hypoteca.*
11 *Decis. Farsen. bonorum coram Pegn. declaratur, & num. 24.*
12 *Decis. 642. part. 1. in recent. coram Buratto declaratur, & nu. 26. & 27.*
13 *Clausula. Ab habendum, posita in inuesti ura emphyteusis, an operetur amplissimam facultatem alienandi, et num. 17.*
14 *Clausula, durante locatione, apposita in concessione emphyteusis, quid operetur, & nu. 16. & 21.*
15 *Emphyteota certum est, quod non potest alienare bona, quæ post finitam locationem iam sunt deuoluta ad Dominum.*
18 *Clausula, & quibus de iure, æquipollet clausulæ, ad habendum, & eius natura.*
19 *Consuetudo apponendi onus perpetuo durauntium in bonis emphyteuticis Ecclesiæ ab emphyteota, est sacrilegio proxima.*
20 *Consuetudo in emphyteusi recipit interpretationẽ ab inuestitura, & a statutis loci.*
22 *Facultas deponendi liberè de bonis emphyteuticis, intelligitur durante locatione.*
23 *Emphyteuticares potest oppignorari durante solum emphyteusi.*
26 *Allodialitatis qualitas in emphyteusi efficit tantum, durante locatione.*
28 *Emphyteutica bona validè possunt oppignorari,*

29 Cen-

29 *Censum imponi posse in perpetuum duraturum in bonis emphyteuticis, est opinio quorundam Doctorum quæ sustineri non potest.*

30 *In emphyteusi, si expressè sit prohibita alienatio, tunc nullo modo potest imponi census, secus si è contra. num. 31.*

32 *Emphyteota non potest inducere hypotecam super emphyteusi, nisi quo ad ius sibi competens, & numero 34.*

35 *Dominus directus nō tenetur locationi facta a Vasallo stare.*

36 *Census super re emphyteutica imponi potest, & sine consensu Domini, dummodo ei non præiudicetur.*

37 *Felician. de Cens. lib. 2. cap. 24. declaratur.*

38 *Decis. coram Iusto. declaratur.*

39 *Dominus directus, si consentiet impositioni oneris in bonis emphyteuticis, tunc bona non reuertuntur libera, & quando talis consensus non videatur præstitus. num. 40.*

DECISIO LXXXVI.

BAltassar Mutius Dominus vtilis cuiusdam possessionis, siuè prædij siti in Territorio Farfensi in loco nuncupato, Venera, quod in emphyteusim habebat ab Ecclesia Farfen. de anno 1557. imposuit annuũ, & perpetuum Censum scut. 10. super dicto prædio emphyteutico, illumq; vēdidit Torquato Clarello, & cum postmodũ huiusmodi prædium per ēiusdē Baltassaris obitum fuisset deuolutum ad Abbatiam, quæ de illo Plinium de Bonioannis inuestiuit: Hodie Andreas de Carolis tanquam successor præfati Clarelli creditoris Census agit Saluiano ad dictum prædium pro satisfactione fructuum dicti Census; Vnde quæritur, An bona Abbatiæ Farfen. redeant ad Ecclesiam libera, vel cum onere suo, in casu, & ad effectum, de quo agitur. Effectus autem dubij est, quia si dicta bona reuertuntur libera ad Abbatiam, & sine onere, vtique in casu deuolutionis expirauit hypotheca, quæ fuerat ab eodem Baltassare constituta super dicta possessione, siuè prædio ad fauorem præfati Clarelli, & sic super eadem possessione, aut prædio non posset competere Saluianum, quod sine hypotheca nequit subsistere: In hoc articulo visa, per omnes Doctores, ac maturè discussa causa, nemine discrepante fuit resolutum affirmatiuam opinionem omnino esse tenendam, videlicet, bona Abbatiæ redire ad Ecclesiam libera, & sine aliquo onere, ea ratione, quia supposito directo dominio Abbatiæ in istis bonis, quæ illius sunt emphyteutica, vt aliàs firmauit *Rota in Farfen. bonorum 17. Aprilis 1606. coram bon. mem. Penia*, quod non controuertitur, ve-

1 rissima est conclusio, † quòd bona emphyteutica in casu deuolutionis, redeunt ad Dominum directum libera, & sine aliquo onere, cum resoluto iu-

2 re dantoris, † resoluatur etiam ius acceptoris, vt vulgatus est *Text. in l. lex vectigali*, ibi: *respondi (si vt proponeretur) vectigali non soluto iure suo Dominus vsus esset, etiam pignoris ius euanuisse, ff. de pignoribus, Bald. ibidem numero 1. & 2. & ibidem Addent*, vbi loquuntur de emphyteosi Ecclesiastica *Angel. ibid. num. 1. & in fin.* vbi quòd emphyteota donec durat emphyteosis, si facit aliquod pactum cum Vasallis rusticis non præiudicat vero Domino, emphy-

3 teosi ad illum redeunte, imò quòd reuertitur † res ad Dominũ prout erat ante *l. 3. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. Bart. in l. si res in princ. ff. eod. tit.* Vbi quòd si ius debitoris obligati resoluitur ex causa antecedenti

4 necessaria, † resoluitur pignus, & id exemplificat, quãdo res venditur, & apponitur pactũ de reuendendo, quia si interim pignoretur, & emptor cogatur reuen-

5 dere, pignus † resoluitur, *vt in d. l. si res.* facit *text. in c. 1. §. rursus de contro. inuest. Tiraquel.* latè plures cumulans *de retract. conuent. §. 3. glo. 1. nu. 13. & Corbul. de caus. priuat. ob non solut. Can. ampl. 34. Osasch. decis. Pedem. 156. nu. 9. cum seqq. Seraph. decis. 798. nu. 2. 3. & 4. & 1290. numero 13.* Et fuit dictum *coram me in causa Romana Saluiani 8. Februarij 1602.* Et idem de feudo notatur *in cap. Imperialem, §. præterea, & §. caldis in ver. liberè reuertatur vbi DD. de prohib. feud. alien. per Federic. & latissimè idem Tiraquell. & Osach.*

6 locis superius citatis. Obligatio † enim Vassalli intelligitur respectu vtilis dominij, quod habet, non autem directi, quod remanet penès Dominum, *Bald. consil. 9. numero 6. libro 1. Ruin. consil. 4. numero 6. libro primo. Soccin. consilio 99. numero 1. versic. sed fortius libro primo. Clar. in §. emphyteusis quæst. 21. per tot. & in §. feudum quæst. 37. Corbul. de caus. priu. ob alien. limit. 33. numero quarto, & seqq.* Per istam enim

7 † obligationem non fit aliquod præiudicium Ecclesiæ, *Ias. in l. fin. numero 107. & ibidem Salicet. numero 7. C. de iur. emph.* Et ideo ad hoc ne aliquod præiudicium Ecclesiæ inferatur, necesse est dicere, quòd illa obligatio, seu vinculum tamdiù duret: quamdiù durat Ius emphyteotæ, adeò vt finita lo-

8 catione, & sic resoluto iure † obligantis, resoluatur etiam hypotheca, vt tradit *Corbul. vbi supra numero 3. Afflict. decis. 380. nume. 2. & ibi Addent. Clar. in §. emphyteosis d. qu. 21. & tenuit Rota in causa Papien. bonorum decimoseptimo. Iunij 1602. coram bo. me. Penia.*

Et quamuis in contrarium dicatur, quòd in casu nostro recedendum est ab hac regula: Primò,

9 quia † in Inuestituris conceditur emphyteutæ libera facultas alienandi cum clausula, *ad habendum* &cet. Secundò, quia videtur constare de consuetudine, quòd huiusmodi bona possint liberè alienari per

10 emphyteotas, ex quibus infertur † quòd ideò sit in potestate emphyteotæ quamcumque seruitutem, & onus etiam in perpetuum duraturum super dictis bonis imponere, vt videtur sensisse *Rota in dicta causa Farfen. bonorum 19. Decembris 1614. Coram bo. mem. Buratto, quæ est decisio 642. num. 8. p. 1. in recent. & apud Statil. de Saluian. decis. 172.*

Tamen fuit responsum dictas decisiones malè interpretari, cum illarum casus non applicentur;

11 nam decisio, *bonæ memoriæ Penia* † loquitur durante linea, & in præiudicium aliorum vocatorum, non autem Ecclesiæ, ibi enim vltimus de sua linea alijs existentibus de alijs lineis comprehensis in inuestitura alienauerat bona. & dubitabatur, An illa alienatio sustineretur, & Rota resoluit pro validi-

12 tate alienationis. Alia verò decisio *bon. me.* † *Buratti* loquitur in casu, quo vltimus de linea hæredem instituerat, & dubitabatur, An ille, vel consanguineus esset præferendus in noua inuestitura facienda, & propterea quidquid sit de iure in casu dd.

dictionum, illæ non firmant, quòd bona debeant redire ad Ecclesiam cum onere; Nec minus rationes dd. contrarium officiunt in casu nostro, quia licet per illam clausulam, *ad habendum* † &c. videatur concessa amplissima facultas alienandi emphyteotæ, itaut huiusmodi bona videantur in hoc redacta ad instar allodialium, vt latè considerauit *Rota in dicta Farfen. 19. Decembris 1614. coram bo. me. Buratto.* Tamen clarum est dictam facultatem esse restrictam, & limitatam ad tempus durantis locationis, cum in prædictis 14 Investituris semper apponatur † clausula, *durante locatione*; nec est admittenda illa interpretatio, quod dicta verba, *durante locatione*, operentur, vt huiusmodi facultas intelligatur actiuè, vt scilicet, valeat dispositio, vel alienatio quatenus fiat durante locatione, non autem passiuè, itaut illius effectus terminetur cum fine locationis, & sic non sint apposita ad inducendam aliquam restrictionem, siuè limitationem; quia huiusmodi intellectus admitteret casum inducibilem, cui vanum esset, & frustratorium concedentes voluisse prouidere; quis enim potest dubitare quòd emphyteota † velit alienare bona, quæ post finitam locationem iam sunt deuoluta ad Dominum directum, & in quibus non potest amplius ius aliquod prætendere? Vndè dicendum est dicta verba, 16 † *durante locatione*, restringere, & limitare facultatem concessam alienandi ad tempus durantis locationis secundum sensum *Rotæ in decis. 11. num. 1. vers. in 2. præterea que ad finem p. 1. diuers. latè Osasio dec. 164. n. 5.* 17 Vbi quando clausula, † *ad habendum* &c. intelligatur restricta ad terminos præcedentis dispositionis, vel stipulationis *Dec. consil. 170. aliàs 171. num. 3. vers. 4.* 18 *& ad intendendum est*, vbi firmat, quòd † clausula *& quibuscunque*, quæ æquipollet clausulæ, *ad habendum* non nullo modo alterat emphyteosim, quando limitatur, & restringitur per alias clausulas. Et hanc opinionem passim sequitur *Rota in Imolen. bonorum 8. Martij 1596. coram Cardinale Pamphilio, & 6. Nouembris 1617. coram Cardinale Sacrato in Romana Domus 9. Martij 1609. coram Reuerendissimo Patriarcha Hierosolymitano in Bononien. Predij 10. Martij 1614. coram Illustrissimo Cardinale Canalerio, in Romana Viaren 21. Iunij 1598. coram Cardinale Seraphino in impres. decis. 1290. & latè in Romana Casalis Marcilliani 19. Iunij 1587. coram eodem Seraphino in Impres. decis. 794. num. 7. cum seqq. & decis. 642. num. 5. part. 1. & decis. 194. num. 8. in fin. part. 2. recent.*

Minus obstat allegata consuetudo, quam canonizauit *Rota in dicta Farfen. bonorum. 17. Aprilis 1606. coram bo. me. Penia*, quia quidquid sit de hac consuetudine, † & an sit attendenda, de qua valdè dubitauit 19 *Bald. consil. 9. num. 6.* vbi illam sacrilegio proximam appellat tanquam præiudicantem Iuri Ecclesiæ, in 20 casu nostro aduertendum † est illam recipere interpretationem tam extensiuam consuetudinum, quàm ex dispositione statutorum Abbatiæ Farfen. ad Tamin. *l. 1. §. lex falcidia. ff. ad leg. falcid. vbi Bar. & Dec. Oldrad. consili 224. incip. Iste sunt allegationes col. 7. in fin. Dec. consil. 35. num. 7.* quos refert & sequitur *Cranett. de antiq. temp. part. 4. sect. videamus num. 49.* Quare cum tàm in Investituris, quàm statutis Abbatiæ *cap. 84. & 86.* dum habet relationem *ad cap. 84.* semper huiusmodi facultates alienandi habeantur 21 restrictæ per dictam clausulam, † *locatione durante*.

Veiquè dicendum est etiam huiusmodi consuetudini, se illis conformare, & non posse inducere huiusmodi facultatem alienandi, nisi restrictam ad terminos durantis locationis, & quatenus etiam deficeret dispositio statutorum, & tenor consuetus Investiturarum cum huiusmodi consuetudo recipiat interpretationem à Iure, vt ex deductis concludit *Cranett.* loco citato, vtique cernimus etiam in claris, quòd huiusmodi 22 † facultas disponendi liberè de bonis emphyteoticis est intelligenda durante locatione; *vt per textum d. l. lex vectigali, & ibidem Ang. num. 1. vers. 3. nota. ff. de pignor.* vbi quòd res emphyteutica potest † pignorari durante solùm emphyteusi, cùm illa resoluta, resoluatur quoque ius pignoris *Baran d. l. indebiti. §. primo in fin. ff. de cond. indeb.* Et quamuis in dicta decisione Farfen. † coram Penia dicatur, quòd huiusmodi 24 bona censenda sunt allodialia, quod pariter fuit etiã 25 dictum in alia *Farfen. coram bo. mem. Buratto.* † considerandæ tamen est textura verborum dictæ decisionis coram Penia, quæ absolutè non dicit, quòd bona huiusmodi censenda sint allodialia; sed dicit, quoad hoc, nempè quoad facultatem concessam emphyteutæ disponendi de illis bonis etiam in præiudicium comprehensorum, quam facultatem cum fuerit ostensum, non extendi vltra terminos locationis, in conse- 26 quentiam dicendum est, dictam qualitatem † allodialitatis dicta bona solummodò afficere durante locatione, & iste intellectus optimè etiam congruit 27 † decisioni Farfen. coram Buratto.

Non obstat pariter, quòd valida sit impositio Census super re empyteutica, vt firmatur *in Causa Romana Census 17. Martij 1600.* coram Iusto, sicuti † etiã 28 bona emphyteutica validè possint hypothecari, *Seraph. decis. 794. num. 9. & 819. num. 5.* cum alijs in contrarium deductis, quia quidquid dicant DD. qui vo- 29 lunt posse imponi Censum † in perpetuum duraturũ super huiusmodi bonis, quos refert *Cenc. de censib. par. 1. quæst. 2. art. 2. in princ.* quorum opinio non videtur vllatenus posse sustineri. Vera est distinctio, quòd Auc 30 in Investitura fuit expressè † prohibita alienatio; & tunc nullatenus super re emphyteutica potest census imponi: aut verò non fuit prohibita alienatio, & tũc 31 census quidem validè potest ab initio † imponi, sed resoluta, aut deuoluta emphyteosi, resolnitur census, & res emphyteutica reuertitur libera ad Dominum, vt in casu nostro, in quo non negatur ab initio non potuisse censum imponi, in quo pro affirmatiua habemus claram dispositionem *text. in d. l. lex vectigali*; sed dicitur vna cum locatione expirasse quoque, & fuisse resolutum censum, & sic Baltassarem non po- 32 tuisse inducere † hypothecam super dictis bonis, nisi proportionabiliter ad Ius sibi competens in bonis emphyteuticis, quod Ius cum esset restrictum ad tẽpus, quo durabat emphyteosis, illa finita, ac resoluto iure Baltassaris, resoluta est quoque hypotheca ab eodem Baltassare constituta, quia illa habebat dependentiam à Iure Baltassaris, *vt bene Ang. in d. l. lex vectigalis in princ.* Vbi, quòd perempto Iure † datoris, 33 perimitur Ius acceptoris, quod à Iure datoris habebat dependentiam, & sic potuisse hypothecare in præiudicium sui ipsius tantum, non autem Domini, *DD. in l. in prouinciali. 6. de seruit. & aqu. & in c. 1. §. rursus de contrau. inuest.* Vbi quòd hypotheca in posita emphyteusi tenebit, donec emphyteusis, quod † emphy- 34

teotam

eodem manserit, ea autem ad ecclesiam reuersa, omnis seruitus & hypotheca resoluitur bene *Osasch. d. decis. 156. num. 15.* vbi dicit ita in simili Senatum censuisse, Dominum directum non fuisse obligatum stare
35 †locationi à Vassallo, seu emphyteota factæ, quia resoluta fuerat omnis hypotheca *Corbul. de priu. ob non solut. Can. d. ampl. 34. num. 2. Iend in termin. Redoan. de reb. Eccles. non alien. de constitutione annui census super rebus Ecclesiæ num. 25.* vbi quod quamuis licita sit impositio annui census super † re emphyteutica e-
36 tiam sine consensu Domini, id tamen est intelligendum sine præiudicio iuris Domini directi Domini, & durante tempore emphyteosis; & secundùm prædictos terminos loquitur etiam inferius *num. 36.* & in his pariter terminis intelligendus † est *Felician. Solis, de*
37 *Censib. lib. 2. cap. 24. num. 15. pertot. & in fine,* vbi concludit posse emphyteutam imponere censum super rebus emphyteuticis, & pro hoc citat *Redoan. loco præ citato*, ideoque secundùm mentem Redoani venit intelligendus; Et quòd in his terminis intelligenda sit
38 dicta † *decisio coram Iusto*, firmat *Cent. de Censib. d. par. 1. quæst. 2. artic. 2. num. 8.* vbi conciliando opiniones, dictam distinctionem adducit ex mente Rotæ, nec vlla ex decisionibus, quæ ex aduerso deducuntur, firmat, validam esse impositionem census in perpetuum duraturi, etiam post resolutum ius emphyteutæ super bonis emphyteuticis, vnde debent interpretari iuxta terminos dictæ *decisionis coram Iusto*, quam aliæ decisiones solent in hac materia passim allegare.

Nec dicatur, quòd nos non sumus in casu, in quo non adsit prohibitio alienandi, sed in casu, in quo est expressè concessa facultas alienandi, & sic intret regula, quòd quando Dominus † directus consentit
39 impositioni oneris, vel seruitutis, tunc res emphyteutica non reuertitur libera, sed cum onere suo ad *iur. in l. in diem. ff. de aqu. pluu. arcen. Corbul. de priu. ob non solut. can. dicta ampl. 34. num. 3. Guidop. decis. 575. vers. nisi Dominus consenserit Boer. decis. 181. num. 4. vers. pone Vassallus.* Quia respondetur, quòd in casu nostro non constat de huiusmodi consensu, siue attendamus consuetum tenorem Inuestiturarum, siue consuetudinem allegatam; Nam quamuis constet de facultate alienandi concessa emphyteutæ, dicta tamen facultas, vt sæpius ponderatum fuit, restringitur ad tem-
40 pus durantis locationis, vnde dici † non potest, quòd operetur talem consensum, itaut possint imponi hypotheca, aut quælibet alia seruitus ad perpetuum duratura super illis ad libitum emphyteutæ, alias enim si concederetur, huiusmodi censuum, ac onerum impositiones sustineri non solum durante locatione, & inter emphyteutæ, verum etiam finita locatione, & resoluto iure emphyteutæ in perpetuum, sequerentur maximum, & irreparabile damnum Ecclesiæ, quia primum huiusmodi locationes, quæ secundum formam inuestiturarum sunt limitatæ ad tertiam generationem fierent quodammodo perpetuæ tanquàm obligatæ illis, ad quorum fauorem huiusmodi census, ac onera imponerentur. Secundo in casu deuolutionis huiusmodi bona tot, tantisq. oneribus grauata reuerterentur ad Ecclesiam, vt magis ipsi conduceret illa potius habere pro derelictis, quàm propria agnoscere. Vide vt Ecclesiarum indemnitati occurratur constanter omnes Domini, negotio cum maxima maturitate discusso, adhæserunt regulæ superius in-

matæ, & concluserunt, quòd in casu, & ad effectum, de quo agitur &c. bona Abbatiæ Farfen. redeunt ad Ecclesiam libera, & sine aliquo onere &c.

REVEREND. P. D. MERLINO

Bononien. fideicommissi de Desideriis.
Lunæ 14. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius qualiter identitatem bonor. fideicommissio subiectorum probare debet, & maximè si sinus in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Possessio præsumitur continuata vsque ad obitum, nisi contrarium doceatur.*
2 *Identitas qualiter sufficienter probatur. & numero 11.*
3 *Identitas probatur etiam per leuiores probationes, & coniecturas præsertim in antiquis nu. 4. & ad hunc effectum, non requiritur tempus vltra centum annos num. 5.*
6 *Identitas quando est probata, non obstat si adsit discrepantia aliquarum qualitatum, quæ ex curso temporis mutari potuerint.*
7 *Identitas probatur per duas demonstrationes, licet alia deficeret.*
8 *In quantitate maiori, inesse videtur minor.*
9 *Identitatis probatio non inficitur, quando sola diuersitas est circa numerum, si aliæ demonstrationes verificentur.*
10 *Identitas in antiquis, vt probetur, suffragatur etiam verificatio loci, vbi bona existunt, vna cum vno confine.*
12 *Identitas in fideicommisso probatur, si bona ab omnibus aliis fideicommissarijs fuerint consequuta, & possessa. num. 13.*
14 *Bona, quæ penes filios reperiuntur, ex hæreditate patris præsumuntur prouenisse.*
Maximè, si à die mortis modicum tempus intercesserit, & appareat eos non esse industriosos. num. 14
15 *Bona probantur esse alicuius, ex confessione hæredum facta in diuisione.*

DECISIO LXXXVII.

PRosequendo disputationem, Proposui dubium, An constaret de identitate duarum domorum cū sex apothecis iuxta reseruationem factam in vltima decisione sub die 5. Martij præteriti, nec non aliorū duorum corporum, nempè possessionis in communi Cazzani, & alterius possessionis in communi Bagnarolæ Comitatus Bononien.

Et Domini quoad huiusmodi duas domos cum apothecis, mandarunt causam denuò proponi, quo verò ad dicta duo alia corpora identitatem satis probatam censuerunt.

Constat enim istas duas possessiones, videlicet illam Cazzani tornaturarum 116. circiter, & alteram Bagnarolæ tornaturarum 122. in circa, assignatas fuisse Hieronymo antiquo de Desideriis fideicommittenti

dictionum, illæ non firmant, quòd bona debeant redire ad Ecclesiam cum onere; Nec minus rationes dd. dictorum officiunt in casu nostro, quia licet per illam clausulam, *ad habendum* † &c. videatur concessa amplissima facultas alienandi emphyteoticè, itaut huiusmodi bona videantur in hoc reducta ad instar allodialium, vt latè considerauit *Rota in dicta Farfen. 19. Decembris 1614. coram bo. mc. Buratto.* Tamen clarum est dictam facultatem esse restrictam, & limitatam ad tempus durantis locationis, cum in prædictis 14 inuestituris semper apponatur † clausula, *durante locatione* puto esse aduertenda illa interpretatio, quod dicta verba, *durante locatione*, operentur, vt huiusmodi facultas intelligatur actiuè, vt scilicet, valeat dispositio vel alienatio quatenus fiat durante locatione, non autem passiuè, itaut illius effectus terminetur cum fine locationis, & sic non sint apposita ad inducendam aliquam restrictionem, siuè limitationem; quia huiusmodi intellectus admitteret casum inducibilem, cui vanum esset, & frustratorium concedentem prouidere; quis enim potest dubitare 15 quod emphyteota † velit alienare bona, quæ post finitam locationem iam sunt deuoluta ad Dominum directum, & inquibus non potest amplius ius aliquod prætendere? Vnde dicendum est dicta verba, 16 † *durante locatione*, restringere, & limitare facultatem concessam alienandi ad tempus durantis locationis secundum sensum *Rotæ in decis. 11. num. 1. vers. in 2. parte. vsque ad finem. p. 1. dict. s. Latè Ossat. hodie. 164. n. 5.* 17 Vbi quando clausula, † *ad habendum* &c. intelligatur restricta ad terminos præcedentis dispositionis, vel stipulationis *Dec. consil. 170. aliàs 171. num. 3. vers. 4.* 18 *& vlt. aduertendum est*, vbi firmat, quòd † clausula *& quibuscunque*, quæ æquipollet clausulæ *ad habendum* &c. nullomodo alterat emphyteosim, quando limitatur, & restringitur per alias clausulas. Et hanc opinionem passim sequitur *Rota in Imolen. bonorum 8. Martij 1595. coram Cardinale Pamphilio, & 6. Nouembris 1607. coram Cardinale Sacrato. in Romana Domus 9. Martij 1609. coram Reuerendissimo Patriarcha Alexandrino Molymutano in Bononien. Prædij 10. Martij 1614. coram Illustrissimo Cardinale Caualerio, in Romana Vrbis 21. Iunij 1598. coram Cardinale Seraphino in impress. decis. 1090. & latè in Romana Casalis Marciliani 19. Iunij 1587. coram eodem Seraphino in Impress. decis. 794. num. 7. cum seqq. & decis. 642. num. 5. part. 1. & decis. 194. num. 8. in fin. part. 2. recent.*

Minus obstat allegata consuetudo, quam canonizauit *Rota in dicta Farfen. bonorum. 17. Aprilis 1606. coram bo. me. Penia*, quia quidquid sit de hac consuetudine, † & an sit attendenda, de qua valde dubitauit 19 *Baldus consil. 9. num. 6.* vbi illum sacrilegio proximum appellat tanquam præiudicantem Iuri Ecclesiæ, in casu nostro aduertendum † est illam recipere interpretationem tàm extendere consueto inuestiturarum, quàm ex dispositione statutorum Abbatiæ Farfen. *ad Tamen l. 1. §. lex falcidia. ff. ad leg. falcid. vbi Bar. & Dd. & Oldra. consil. 224. incip. Istæ sunt allegationes col. 7. in fin. Dec. consil. 75. num. 7.* quos refert & sequitur *Cranet. de antiq. temp. part. 4. sect. videamus num. 49.* Quare cum tàm in Inuestituris, quàm statutis Abbatiæ *cap. 84. & 86.* cum habet relationem *ad cap. 84.* semper huiusmodi facultates alienandi habeantur 21 restrictæ per dictam clausulam, † *locatione durante*.

vtique dicendum est etiam huiusmodi consuetudine, se illis conformare, & non posse inducere huiusmodi facultatem alienandi, nisi restrictam ad terminos durantis locationis, & quatenus etiam deficeret dispositio statutorum, & tenor consuetus Inuestiturarum cum huiusmodi consuetudo recipiat interpretationem à Iure, vt ex deductis concludit *Cranett.* loco citato, vtique essemus etiam in claris, quòd huiusmodi 22 † facultas disponendi liberè de bonis emphyteoticis est intelligenda durante locatione; *vt per text. in d. l. lex vectigali, & ibidem Aug. num. 1. vers. 3. nota. ff. de pignor.* vbi quòd res emphyteutica potest † pignorari durante solùm emphyteusi, cùm illa resoluta, resoluatur quoque ius pignoris *Bar. in d. l. indebitè. §. primo in fin. ff. de cond. indeb.* Et quamuis in dicta decisione Farfen. † coram Penia dicatur, quòd huiusmodi 24 bona censenda sint allodialia, quod pariter fuit etiã 25 dictum in alia *Farfen. coram bo. mem. Buratto.* † consideranda tamen est textura verborum dictæ decisionis coram Penia, quæ absolutè non dicit, quòd bona huiusmodi censenda sint allodialia; sed dicit, quoad hoc, nempè quoad facultatem concessam emphyteutæ disponendi de illis bonis etiam in præiudicium comprehensorum, quam facultatem cum fuerit concessum, non extendi vltra terminos locationis, in conse- 26 quentiam dicendum est, dictam qualitatem † allodialitatis dicta bona solummodò afficere durante locatione, & iste intellectus optimè etiam congruit 27 † decisioni Farfen. coram Buratto.

Non obstat pariter, quòd valida sit impositio Census super re empyteutica, vt firmatur *in Causa Romana Census 17. Martij 1600.* coram Iusto, sicuti † etiã 28 bona emphyteutica validè possint hypothecari, *Seraph. decis. 794. num. 9. & 819. num. 5.* cum alijs in contrarium deductis, quia quidquid dicant DD. qui volunt posse imponi Censum † in perpetuum duraturum 29 super huiusmodi bonis, quos refert *Genc. de censib. part. 1. quæst. 2. art. 2. in princ.* quorum opinio non videtur vltatenus posse sustineri, Vera est distinctio, quòd Aliquis 30 in Inuestitura fuit expressè † prohibita alienatio; & tunc nullatenus super re emphyteutica potest census imponi: aut verò non fuit prohibita alienatio, & tũc 31 census quidem validè potest ab initio † imponi, sed resoluta, aut deuoluta emphyteosi, resoluitur census, & res emphyteutica reuertitur libera ad Dominum, vt in casu nostro, in quo non negatur ab initio non potuisse censum imponi, in quo pro affirmatiua habemus claram dispositionem *text. in d. l. lex vectigali*; sed dicitur vna cum locatione expirasse quoque, & fuisse resolutum censum, & sic Baltassarem non po- 32 tuisse inducere † hypothecam super dictis bonis, nisi proportionabiliter ad Ius sibi competens in bonis emphyteuticis, quod Ius cum esset restrictum ad tẽpus, quo durabat emphyteosis, illa finita, ac resoluto iure Baltassaris, resoluta est quoque hypotheca ab eodem Baltassare constituta, quia illa habebat dependentiam à Iure Baltassaris, *vt bene Ang. in d. l. lex* 33 *vectigalis in princ.* Vbi, quòd peremptio Iuris † datoris, perimitur Ius acceptoris, quod à Iure datoris habebat dependentiam, & sic potuisse hypothecare in præiudicium sui ipsius tantum, non autem Domini, *DD. in l. in prouinciali. C. de seruit. & aqu. & in c. 1. §. rursus de contrau. inuest.* Vbi quod hypotheca imposita emphyteusi tenebit, donec emphyteusis apud † emphyteotam

eorum manserit, ea autem ad ecclesiam reuersa, omnis seruitus & hypotheca resoluitur bene *Ossasch. d. decis. 156. num. 15.* vbi dicit ita in simili Senatum censuisse, Dominum directum non fuisse obligatum stare
35 †locationi à Vassallo, seu emphyteota factæ, quia resoluta fuerat omnis hypotheca *Corbul. de priu. ob non solut. Can. d. ampl. 34. num. 2. bene in terminis Redoan. de reb. Eccles. non alien. tit. de constitutione annui census super rebus Ecclesiæ num. 35.* vbi quod quamuis licita sit impositio annui census super † re emphyteuticae-
36 tiam sine consensu Dominis id tamen est intelligendum sine præiudicio iurium directi Domini, & durante tempore emphyteosis; & secundum prædictos terminos loquitur etiam inferius *num. 36.* & in his pariter terminis intelligendus † est *Felician. Solis, de*
37 *Censib. lib. 2. cap. 24. num. 15. pertot. & in fine*, vbi concludit posse emphyteutam imponere censum super rebus emphyteuticis, & pro hoc citat *Redoan. loco præallato*, ideoque secundum mentem Redoani venit intelligendus; Et quod in his terminis intelligenda sit
38 dicta † *decisio coram Iusto*, firmat *Cent. de Censib. d. par. 1. quæst. 2. artic. 2. num. 8.* vbi conciliando opiniones, dictam distinctionem adducit ex mente Rotæ, nec vlla ex decisionibus, quæ ex aduerso deducuntur, firmat, validam esse impositionem census in perpetuum duraturi, etiam post resolutum ius emphyteutæ super bonis emphyteuticis, vnde debent interpretari iuxta terminos dictæ *decisionis coram Iusto*, quam aliæ decisiones solent in hac materia passim allegare.

Nec dicatur, quòd nos non sumus in casu, in quo non adsit prohibitio alienandi, sed in casu, in quo est expresse concessa facultas alienandi, & sic intret regula, quòd quando Dominus † directus consentit
39 impositioni oneris, vel seruitutis, tunc res emphyteutica non reuertitur libera, sed cum onere suo ad *text. in l. in diem ff. de aqu. pluu. arcen. Corbul. de priu. ob non solut. can. dicta ampl. 34. num. 3. Guidop. decis. 575. vers. nisi Dominus consenserit Boer. decis. 181. num. 4. vers. pone Vassallus.* Quia respondetur, quòd in casu nostro non constat de huiusmodi consensu, siue attendamus consuetum tenorem Inuestiturarum, siue consuetudinem allegatam; Nam quamuis constet de facultate alienandi concessa emphyteutæ, dicta tamen facultas, vt sæpius ponderatum fuit, restringitur ad tem-
40 pus durantis locationis, vnde dici † non potest, quòd operetur talem consensum, itaut possint imponi hypothecæ, aut quælibet alia seruitus ad perpetuum duratura super illis ad libitum emphyteutæ, alias enim si concederetur, huiusmodi censuum, ac onerum impositiones sustineri non solum durante locatione, & iure emphyteutæ, verum etiam finita locatione, & resoluto iure emphyteutæ in perpetuum, sequeretur maximum, & irreparabile damnum Ecclesiæ, quia primum huiusmodi locationes, quæ secundum formam inuestiturarum sunt limitatæ ad tertiam generationem fierent quodammodo perpetuæ tanquã obligatæ illis, ad quorum fauorem huiusmodi census, ac onera imponerentur. Secundo in casu deuolutionis huiusmodi bona tot, tamque grauata reuerterentur ad Ecclesiam, vt magis ipsi conduceret illa potius habere pro derelictis, quàm propria agnoscere. Vnde vt Ecclesiarum indemnitati occurratur constanter omnes Domini, negotio cum maxima maturitate discusso, adhæserunt regulæ superius firmatæ, & concluserunt, quòd in casu, & ad effectum, de quo agitur &c. bona Abbatiæ Farfen. redeunt ad Ecclesiam libera, & sine aliquo onere &c.

REVEREND. P. D. MERLINO

Bononien. fideicommissi de Desideriis.
Lunæ 14. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius qualiter identitatem bonor. fideicommisso subiectorum probare debet, & maxime si simus in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Possessio præsumitur continuata vsque ad obitum, nisi contrarium doceatur.*
2 *Identitas qualiter sufficienter probatur. & numero 11.*
3 *Identitas probatur etiam per leuiores probationes, & coniecturas præsertim in antiquis nu. 4. & ad hunc effectum, non requiritur tempus vltra centum annos num. 5.*
6 *Identitas quando est probata, non obstat si adsit discrepantia aliquarum qualitatum, quæ ex curso temporis mutari potuerint.*
7 *Identitas probatur per duas demonstrationes, licet alia deficeret.*
8 *In quantitate maiori, inesse videtur minor.*
9 *Identitatis probatio non infertur, quando sola diuersitas est circa numerum, si aliæ demonstrationes verificentur.*
10 *Identitas in antiquis, vt probetur, suffragatur etiam verificatio loci, vbi bona existunt, vna cum vno confine.*
12 *Identitas in fideicommisso probatur, si bona ab omnibus aliis fideicommissarijs fuerint consequuta, & possessa. num. 13.*
14 *Bona, quæ penes filios reperiuntur, ex hæreditate patris præsumuntur prouenisse.*
Maximè, si à die mortis modicum tempus intercesserit, & appareat eos non esse industriosos. num. 14
15 *Bona probantur esse alicuius, ex confessione hæredum facta in dimissione.*

DECISIO LXXXVII.

PRosequendo disputationem, Proposui dubium, An constaret de identitate duarum domorum cũ sex apothecis iuxta reseruationem factam in vltima decisione sub die 5. Martij præteriti, nec non aliorũ duorum corporum, nempè possessionis in communi Cazzani, & alterius possessionis in communi Bagnarolæ Comitatus Bononien.

Et Domini quoad huiusmodi duas domos cum apothecis, mandarunt causam denuò proponi, quo verò ad dicta duo alia corpora identitatem satis probatam censuerunt.

Constat enim istas duas possessiones, videlicet illam Cazzani tornaturarum 116. circiter, & alteram Bagnarolæ tornaturarum 122. in circa, assignatas fuisse Hieronymo antiquo de Desideriis fideicommittenti

mittenti in inſtrumento diuiſionis *die* 29. *Maij* 1519. emanatæ inter ipſum, & eius fratres, vt in primo regeſtro *fol.* 209. *vſque ad* 260. quas ab ipſo Hieronymo poſſeſſa † deinde fuiſſe vſque ad tempus eius obitus, non videtur dubitandum, niſi contrarium doceatur *Doct. in l. ſiue poſſidetis C. de probat. & plures recenſet Pereg. de fideicom. art. 44. num. 16. Rota in recent. deciſ. 706. num. 5. par. 2. & ſæpiſſimè concluſum fuit.*

Et hoc eò magis comprobari Dominis videbatur ex alia diuiſione *de anno* 1544. facta inter Baptiſtam, Ioannem, Alexandrum, & alios filios ipſius Hieronymi fideicommittentis in eodem primo regiſtro fol. 355. cum expreſſa mentione fideicommiſſi paterni prout etiam ex tranſactione anni 1604. in ſecundo regiſtro fol. 212. in qua eædem poſſeſſiones poſtea, vti dicto fideicommiſſo ſuppoſitæ Alexandro Iuniori ad illud vocato diniſſæ, ac reſtitutæ fuerunt, ex quibus huiuſmodi identitas † ſufficienter iuſtificata remanet, vt per *Bald. conſil. 89. num. 3. lib. primo Anchar. conſil. 291. ſub num. 9. Rota in Ciuitatis Caſtelli fideicommiſſi* 11. *Decembris* 1615. *coram Reuerendiſſimo D. meo Patriarcha Pamphilio, cum aliis in dicta deciſione ſub die* 5. *Martij præteriti allegatis.*

Quibus accedit confeſſio D. Marci Antonij in reſpoſitione ad poſitiones, vt in dicto ſecundo regiſtro fol. 71. necnon deſcriptio ipſarum poſſeſſionum in Inuentario per eundem confecto, in hoc met regiſtro fol. 236. 257. & 264. poſt ingreſſum dicti Alexandri iuniori in Religionem PP. Capuccinorum cum expreſſa mentione fideicommiſſi, & proteſtatione, quòd admittere non intendebat dictas poſſeſſiones, & alia bona in eo deſcripta, eſſe hæreditaria ipſius Alexandri, ex hoc enim continuato modo poſſidendi per dictos hæredes grauatos, & fideicommiſſarios, & ex his omnibus actibus, & declarationibus, ſaltem ſimul iunctis, ſatis viſa fuit probata hæc identitas, cũ ſufficiant † etiam leuiores probationes, & coniecturæ *c. cum cauſam, & ibi omnes extra de probat. glaſ. in c. ſi Papa in verb. probata de priuil. lib. 6. Rimin. Sen. conſil. 254. num. 11. cum ſeqq. lib. 2. Decian. conſil. 17. num. 6. lib. 3. Rota in recent. deciſ. 459. ſub num. 3. par. prima, & coram San. mem. Greg. XV. deciſ. 172. num. 6. & ibidem Addon. num. 10. ac in Romana vineæ prima Iulij* 1624. coram me, præſertim † cum ſimus in antiquis *Socin. conſil. 86. num. 2. lib. primo Seraph. deciſ. 462. num. 8. Rota in Bononien. fideicommiſſi de Rubeis* 12. *Februarij* 1618. *coram bo. mem. Vbaldo*, vbi pariter fuit concluſum ad hunc effectum non eſſe neceſſariam antiquitatem † vltra centum annos, & referunt etiam *Addend. ad d. deciſ. 172. ſub eodem num. 10. coram San. mem. Greg. XV.*

Nec viſum fuit obſtare, quòd dicta poſſeſſio Cazzani in dicto diuiſionis Inſtrumento anni 1519. fuerit deſcripta in pluribus corporibus diſtincta, & in huiuſmodi Inuentario per D. Marcum Antonium cõfecto, deſcripta reperiatur in vno corpore cum ſuis qualitatibus, quoniam cũ in ipſa diuiſione anni 1519. concurrant confinia poſita in eodem Inuentario, ac aliæ demonſtrationes, vt apparet, eo quod in hac diuiſione ſeptima petia Terræ eſt poſita in loco detto Ronco, & caua in loco detto Butrigella, decima in loco detto alle Fornaci, & ſeptima habeat viam publicam à tribus lateribus, & nona, decima, & vndecima habeant pro confinibus viam publicam, & diſcurſorium Genæ, & concurrant aliæ qualitates, nempè Terræ aratiuæ, arboratæ, pratiuæ, ac cæteræ demonſtrationes ſitæ in Communi Cazzani, conſequenter ſatis dicenda videtur verificata illius identitas, quamuis adeſſet diſcrepantia † aliquarum qualitatum, quæ ex curſu tanti temporis mutari potuerint, iuxta deducta per *Decian. d. conſil. 17. num. 14. cum ſeqq. lib. 3. quem Rota probauit in vna Romana deuolutionis* 28. *Maij* 1625. *coram R. P. D. meo Pirouano, & in Aſſiſien. Bonorum* 2. *Iunij præſentis anni coram R. P. D. meo Virili*, maximè cum conueniant plures demonſtrationes, & qualitates, quarum duæ † ſufficerent, licèt aliæ deficerent ex allegatis in alia deciſione ſub die 5. Martij, & late tradunt *Decian. d. conſil. 17. num. 8. cum ſeq. & num. 21. vbi de communi teſtatur lib. 3. & Surd. conſ. 44. num. 15. cum multis ſeqq. lib. primo Rota apud San. mem. Gregorij XV. deciſ. 575. num. 4. & ſeq.*

Minus releuare dicebatur, quòd in dicta diuiſione anni 1544. ponatur hęc poſſeſſio in Communi Cazzani tornaturarum 116. & in eadem quãtitate enuncietur in dicta tranſactione anni 1604. In ſupradicta diuiſione autem anni 1519. adſint expreſſa plura corpora conſtituentia tornaturas 260. & vltra, nam non ex hoc reddi videbatur turbida identitas huius corporis, imò magis concludens, ex quo ſi in illis corporibus tunc diſtinctis adeſt maior tornaturarum numerus, tantò facilius ſub eis comprehenditur iſte minor de quo agitur tornaturarum 116. circundatus à prædictis confinibus, ſub maiori enim † quantitate, minor ineſſe videtur *l. 3. §. ſi quis ita legauerit, verſ. ſi quis plus ff. de adim. legat.* pluſq; & minus non faciunt rem differre ſpecie *l. fin. ff. de fund. inſtru.* & in puncto *Decian. d. conſil. 17. num. 9. in fin. cum ſeq. lib. 3.*

Et ceſſare etiam videbatur difficultas, quoniam ſola diuerſitas circa numerum petiarum, vbi aliæ demonſtrationes verificantur, non inficit † identitatis probationem, quemadmodum amplè probat. *Rim. Sen. conſil. 429. num. 4. cum multis ſeqq. lib. 3. Ceph. conſ. 98. num. 22. & 25. lib. primo cum aliis per Moder. Bonor. reſol. c. 12. num. 28. & 29. lib. pri.*

Hoc autem in propoſito ſufficienter reſultat ex eo, quod conuenit nomen, & locus, numerus tornaturarum, ac aliæ circumſtantię, & demonſtrationes præſertim cum tractetur † de re antiqua, quo caſu ſuffragatur etiã verificatio loci, vbi bona exiſtunt vna cum vno confine iuxta opinionem *Pariſ. de Put. de feud. re integr. fol. 166. col. 3. num. 9. & col. 4. ſub num. 6. quam Rota amplexa fuit inter diuerſ. deciſ. 710. nu. 3. parte 1.* & deinde bis in *Ciuitatis Caſtelli bonorum* 5. *Martij, &* 28. *Maij* 1597. *coram bo. me. Card. Pamphilio, & in Bononien. fideicommiſſi de Rubeis* 28. *Maij* 1607. *coram bo. me. Card. Lancellotto Iuniore, & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 120. num. 5. & deciſ. 218. num. 3. inter eius impreſſ. quas etiam ſequuta ſunt in Romana Vineæ prima Iulij* 1624. *coram me.*

Nec turbida hęc ipſa identitas viſa fuit ex quibuſdam acquiſitionibus factis à Ioanne Antiquo patre dicti Hieronymi Antiqui de Deſiderijs ab anno 1495. vſq; ad annum 1504. vt in ſummario DD. de Sangeorgijs *num.* 7. quia aut non ſunt in preſenti corpore cõprehenſæ, aut quatenus comprehendantur vti in portione ipſius Hieronimi obuenta, & longè clarius comprobatur earum comprehenſio ſub eius ſubſequenti fideicommiſſo facto de anno 1537. cum de alio præ-

tenſo

renſo fideicommiſſo dicti Ioannis adhuc non conſtet, & illius releuantia, vel irrelevantia ſit alterius inſpectionis.

Tandem neq; identitas dictæ poſſeſſionis in communi Bagnarolæ confunditur, ex quo fuerit poſita in confuſo in dicta diuiſione anni 1519. cum ſupradicta poſſeſſione Cazzani, quoniam cum militent demonſtrationes, qualitates, denominationes, nomen, & locus Bagnarolę, necnon numerus tornaturarum 122. non eſt quare dubitari valeat, quin illius identitas
11 †concludenter pro iuſtificata haberi debeat ex omnibus præmiſſis rationibus pro alia huiuſmodi poſſeſſione Cazzani concurrentibus, quæ ſatis applicantur, etiam reſpectu huius poſſeſſionis Bagnarolæ, &
12 quidem cum † vti huic fideicommiſſo ſubiectæ ab omnibus fideicommiſſarijs ita ſemper conſequuta, & poſſeſſa fuerint *Caſtr. conſil. 247. num. pri. verſ. & hoc probarunt lib. primo, & conſil. 94. ad fin. lib. 2. Rota coram Reuerendiſs. D. meo Decano deciſ. 120. num. 2. verſ. & facit quod, & num. 3.*

Prout nec illius quantitas illiquida redditur ex quibuſdam alijs aequiſitionibus factis de anno 1539 à Ioanne, Bartholomeo, & Baptiſta fratribus, & filijs dicti Hieronymi, ac datis Summario eorumdem DD. de Sangeorgijs *num. 8.* quia intrat eadem diſtinctio, de qua ſupra circa dictam poſſeſſionem Cazzani videlicet, quòd aut non comprehenduntur ſub iſto corpore, & res careret dubitatione, aut ſunt comprehenſæ, & cum conſtet de certa illarum quantitate, vel eis demptis remanet firmata huiuſmodi identitas, vel in omnem euentum poſſunt etiam haberi pro com-
13 prehenſis ſicuti pro talibus omnes † fideicommiſſarij illas habuerunt, & veriſimiliter cum ab ipſis filijs acquiſitæ fuerint non poſt longum tempus, ſed poſt quatuor annos circiter à die mortis dicti Hieronymi ipſorum patris ſequuta de dicto anno 1535. adeò vt poſ-
14 ſibile ſit, quod fieri potuerint † ex pecunijs hæreditatis paternæ, propter huiuſmodi temporis breuitatem, & ex quo non conſtat illius filios aliundè vti induſtrioſos acquirere eas potuiſſe, vt benè in propoſito plures cumulans tradit *Surd. aſſerens decennium in hac re eſſe modicum tempus deciſ. 15 ſub num. 10. Moder. Bonon. variar. reſol. dicto cap. 12. num. 14. lib. primo* quos refert, & ſequitur *Giurb. ad conſuetud. Meſſan. par. prim. cap. 12. gloſ. 4. num. 7.* & rurſus vltra præmiſſa ſtante etiam eorum † confeſſione in ſupradicta diuiſione
15 anni 1544. in qua tales acquiſitiones vti exiſtentes, & comprehenſæ inter bona eorum patris fideicommittentis diuiſerunt. *Decian. conſil. 76. num. 9. lib. 3. Petra de fideicom. q. 12. num. 1369. quod pariter admiſit Rota in Romana fideicommiſſi de Saluiatis 13. Februarij 1604. coram bo. me. Penia.*

Et ita deciſum vtraq; parte informante &c.

REVERENDO P. D. MERLINO

Bononien. Legati de Marſcottis Lunæ 14. Junij 1627.

ARGVMENTVM.

Dotium quantitates, taxantur iuxta conſuetudinem Regionum, ſolitum familiarum, ſtatum hæreditatis, numerum puellarum dotandarum, & etiam numerum filiorum maſculorum. Dos an taxari poſſit vltra legitimam.

SVMMARIVM.

1 *Dotium quantitates, qualiter taxantur & num. 4.*
2 *Dotes in dies potius augentur, quam diminuuntur.*
3 *Filiabus pinguior dos conſtituitur, non extantibus filijs legitimis, quam ſi extarent.*
5 *Conſuetudo circa conſtitutionem dotium, eſt ad vnguem probanda, & prius ſemper eſt attendenda conſuetudo ſpecialis familiæ quam generalis. num. 6. & 7. amplia num. 8.*
9 *Dotis congruitas non neceſſariò regulatur à quantitate legitimæ.*
10 *In dotem dari poſſunt omnia bona ſubiecta fideicommiſſo, ſi ratio ita poſtulet.*
11 *Dotes taxari poſſunt vltra legitimam, ſuadente ita æquitate.*
12 *Teſtator poteſt de bonis hæredis diſponere, ſicuti de ſuis propijs.*
13 *Inuentarij beneficium non ſuffragatur, ſi hæreditas eſt ſoluenda & num. 14.*
15 *Inuentarium præſeruat hæredem à damno, non autem operatur, vt ex eo aliquid lucretur.*
17 *Affectio non intrat, quando teſtantis voluntas eſt ſeruanda, & pires hæreditatis ſuppeuunt pro ea adimplenda. num. 16.*
18 *Legatarijs immiſſio ſub quo prætextu denegari non poteſt.*
19 *Filius per vltimam voluntatem non poteſt eligere legitimam ſuper certis bonis in præiudicium fideicommiſſarij.*
20 *Hæres cum beneficio inuentarij, poteſt ſibi ipſi ſoluere, quod teſtator ei debebat.*
21 *Falcidia non habet locum, quando legata non excedunt dodrantem.*
22 *Falcidia non detrahitur ex bonis prohibitis alienari.*
23 *Fructus in Trebellianicam tranſuerſales imputari debent.*

DECISIO. LXXXVIII.

DOmini Bernardinus, & Antonius Maria fratres de Mareſcottis petierant immiſſionem in poſſeſſionem duorum prædiorum nuncupatorum *del Boſco, e la Mareſcotta*, quæ ſibi à Nicolao in Teſtamento, & Codicillis relicta fuerant, & in Ciuitate Bononien. fauorabilem ſententiam obtinuerunt, ſed cauſa ad Rotam deuoluta, & propoſito dubio, An dicta immiſſio eſſet concedenda, negatiuè fuit reſolutum, eo potiſſimum fundamento, quia hæc prædia retinebat D. Vincentius, non tanquam hæres Nicolai, ſed tanquam fideicommiſſarius ex Teſtamento Ageſilai Patris, & licèt detrahenda eſſet legitima, & alia ex perſona dicti Nicolai filij, & primi hæredis grauati, & ratione iſtius legitimæ Nicolaus potuerit legare dicta prædia; Attamen cum incertum eſſet, an dicta legitima, & aliæ detractiones aſcenderent ad valorem dictorum prædiorum, tunc Domini denegarunt dictã immiſſionem, vt in deciſione ſub die 24. Aprilis 1626. emanata, habetur; vnde dicti fratres, vt probarent legitimam excedere valorem dictorum prædiorum, proponebãt libras 92. millia pro dotibus ſororũ declaratas,

claratas, & appositis ad debitum eiusdem Nicolai esse transferendas ad debitum Agesilai Patris, & inde pinguiorem euadere legitimam, & hæreditatem Nicolai, & sic integra prædia ipsis legatarijs deberi; superquo suscepta disputatione, per tres decisiones resolutum fuit, dictas dotes referendas esse ad hæreditatem Agesilai Patris, ad quem spectat onus dotãdi: nihilq. aliud Nicolaum egisse, quam loco Arbitri amice declarare quanta foret dos vnuscuiusque sororis, nec suam hæreditatem voluisse grauare occasione dictorum dotium; vt in Decisionibus sub die 15. Ianuarij 22. Martij, & 26. Aprilis huius anni coram me.

Et quoniam in vltima decisione fuit reseruatum, vt videretur, An declaratio facta per Nicolaum circa quantitatem dictarum dotium esset excessiua, ideò iuxta mentem Dominorum dedi dubium, an constaret de tali excessu, qui impediret immissionem, super quo responderunt non constare.

Et moti sunt, quia excessus non præsumitur, &
1 †dotium quantitates debent taxari iuxta consuetudinem Regionum, solitum Familiarum, statum hæreditatis, numerum puellarum dotandarum, & etiam numerum filiorum Masculorum, *Alex. consil. 7. num. 2. & 4. in fin. lib. 2. Run. consil. 60. num. 1. lib. 3. Menoch. consil. 147. num. 43. 44. & 53. cum seqq. Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 21. num. 31. & 32.* & huic regulæ se etiam conformauit Agesilaus, dum iussit filias secundùm conditionem temporum, ac rerum vicissitudinem dotari.

Quod autem dos lib. 46000. pro qualibet puella esset congrua, & rationabilis, desumebant Domini nedum ex consuetudine Ciuitatis Bononien. in constituendis dotibus ad fauorem puellarum nobilium, sed signanter etiam ex more eiusdem familiæ de Marescottis, quia Thideus Pater Agesilai de anno 1581. mandauerat dotari filias in scutis 7700. & deinde Agesilaus nuptui tradidit Elisabettam Sororem Guido Antonio Lambertino dote constituta scutorum 9000. & trium millium circiter in supellectili, & mũdo muliebri & sic in totum scutorum 12000. & idem Agesilaus duxit Vxorem cum dote librarum 42400.
2 & tamen †semper in dies potius augentur dotes, quã diminuantur, prout attestatur *Thesaur. decis. 192. nu. 6. & alij, & de Ciuitate Bonon. dixit Rota in Bonon. de Catteris 20. Februarij 1620. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Quæ eo magis admittenda videntur in casu nostro, tùm quia dicta hæreditas Agesilai Patris, deducto etiam ære alieno, & dotibus filiarum dotandarũ, & illatum, quę Monasterium ingressæ sunt, excedit summam lib. 72000. vt pro parte eiusdem D. Vincentij asserebatur, & considerato, quòd nullus filius legitimus extat, sed vnus tantùm naturalis, certè dos lib. 92000. pro duabus filiabus legitimis nubendis in seculo, excessiua dici non potest. Tum etiam, quia huiusmodi Dotes congruas esse Consanguinei, & Periti ab eodem D. Vincentio producti videntur admisisse, qui retulerunt attenta existentia trium filiorum masculorum legitimorum, ex hæreditate Agesilai posse detrahi lib. 115000. pro dotandis filiabus, vnde multo magis ex eorundem Peritorum mente videtur stabiendum, Dotem lib. 92000. non esse excessiuam, cũ maximè nullus extet masculus legitimus, rationi e-
3 quum, & æquitati plurimum consonat, vt filiabus †pinguior dos constituatur, non extantibus masculis legitimis, quam si extarent *l. si filiæ, & ibi Bart. ff. de leg. 3. Mant. de tacit. lib. 12. tit. 21. num. 4. vers. 5. & nu. 31. ac 33. & fuit etiam consideratum in decisione sub die 15. Ianuarij præteriti, vers. Relatio autem, &c.*

Et eo minus hæc oppositio excessus debet impedire immissionem, quoniam nil refert ad ipsos legatarios, an congrua fuerit nec ne, vel excessiua taxatio dotis, facta per Nicolaum, sed ipsis sufficit hoc debitum esse delendum è statu hæreditatis eiusdem Nicolai, & conscribendum, quantumcunque illud sit, in debito Agesilai Patris.

Non obstant articuli dati pro D. Vincentio, & admissi per DD. Fratres de Marescottis, quoniam in hac materia constituendi Dotes in Ciuitate Bononien. nõ potest dari præcisa regula, ita vt certam quantitatem non excedant, prout est in Vrbe ob constitutionem fel. rec. Sixti V. Sed circumstantiæ, & qualitates, †numerus filiorum, existentia vnius tantùm naturalis, rerum vicissitudo, comprehensio dotis maternæ, & apparatuum, & alia huiusmodi sunt perpendenda, & ex
4 his resultat determinatio, an congrua fuerit dos, & consequenter non obstat obiecta consuetudo, nisi
5 probetur †ad vnguem in casibus relatis, eadem qualitates, & circumstantias adfuisse, quæ in præsenti concurrunt *Surd. decis. 131. num. 9. & 10. & consil. 74. num. 13. Menoch. cons. 54. num. 37. Rota decis. 799. num. 3. part. 1. diuers.* Et semper anteponenda videtur
6 Consuetudo †specialis istius familiæ de Marescottis in recipiendo, & assignando dotes *Mantic. de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 21. num. 39. Thesaur. d. decis. 192. num. 1. vers. & ad rei Fusar. de substit. q. 531. nm. 166.*
7 non autem generalis † consuetudo Ciuitatis Bononien. *Rota decis. 24. num. 14. par. 1. & decis. 299. num. 3. par. 2. recent.* Attento præsertim, quòd Nicolaus frater, & hæres Agesilai ita †declarauit, ad quem spe-
8 ctabat huius declarandi, *Glos. in l. sed si quis à filio §. si quis plures in verb. hæres ff. de legat. 1. vbi Ias. num. 42. Roland. cons. 85. num. 96. lib. 1.*

Non obstat, quod Dos excedat legitimam, quo-
9 niam dotis †Congruitas non necessariò regulatur à quantitate legitimæ; sed ex qualitate Conivngum, & ex solito Ciuitatis, ac familiæ, & ex alijs congruitas dotium est metienda, vt per congestos *ab Odd. de fideicommiss. q. 43. num. 79. & seqq.* sic. ratio ita postulet
10 omnia bona †subiecta fideicommisso possint in dotem dari *Bald. in Auth. resq. num. 4. Conuenit. de legatum adductis à Peregr. de fideicom. art. 42. num. 26. & Fusar. de subst. dicta quæst. 531. num. 54. Rota coram Cardin. Mantic. decis. 152. num. 3. & decis. 329. num. 7. &*
11 *decis. 131. num. 14. par. 4. diuers.* Possintq. dotes †ita suadente æquitate taxari etiam vltra legitimam, *iuxta Glos. in §. quamobrem auth. de restit. & ea quæ parit in 11. Mense Run. cons. 56. num. 5. lib. 3. & cons. 152. num. 6. lib. 5. Menoch. consil. 247. num. 46. Cephal. cons. 668. num. 9.*

Non obstat, quòd hæc prædia peruenerint ad Vincentium ex fideicommisso Agesilai, ipsumq; Vincentium adiuisse hæreditatem Nicolai cum beneficio legis & Inuentarij, & ideo posse retinere huiusmodi prædia, quia hodiè, cum appareat dotes esse referendas ad debitum hæreditatis Agesilai, vt in tribus de-
12 cisionibus iam emanatis, & Nicolaus potuerit †di-

sponere

spectare de illis prædijs licèt debitis Vincentio ex fideicommisso Agesilai, prout de proprijs *l. vnum de familia, §. sed si vno, & §. si rem de leg. 1. Menoch. consil. 89. num. 62. & seqq. Rota in Romana de Naris, 14. Nouembris 1594. coram bo. me. Penia, & in eodem 17. Nouembris 1625. coram R. P. D. meo Durano:* lit cum juxta calculum etiam datum ab eodem Vincentio facta transportatione dd. lib. 92000. ad hæreditatem Agesilai constet hæreditatem Nicolai esse soluendo pro
13 legatis, sequitur † beneficium prædictum Inuentarij non suffragari, *Decius in l. ex quapersona. num. 2. versic. & quod dictum est, ff. de reg. iur. Pinel. ad l. 1. de bon. matern. par. 3. num. 81. vers. Ampliatur 7.* & ideò Vincentius tenetur precisè ratum habere factum, scilicèt
14 præstare legata † eiusdem Nicolai cum illius hæreditas æquiualeat, *Roman. consil. 18. num. 4. Cranett. consil. 225. num. 12. Rota coram s. m. Greg. XV. decis. 67. num.*
15 *19. & decis. 418. num. 6.* Inuentarium † enim solum præseruat à damno, non autem operatur, vt ex eo hæres aliquid lucretur *Surd. decis. 30. num. 14. & 32. Cardin. Mantic. decis. 326. num. 5.*

Hæc eadem responsione tollitur motiuum affectionis, quam posset habere Vincentius in his prædijs, quia si Nicolaus legauit hæc prædia DD. Bernardino, & Antonio Mariæ, & perpètuum fideicommissum constituit in fauorem † Descendentium eorumdem legatariorum, quod arguit prædia legata precisè præstari voluisse, *Socin. Iun. consil. 74. num. 18. lib. 1. Mantic. de Coniect. lib. 9. tit. 10. num. 11.* Dominusq; Vincentius adiuit hæreditatem Nicolai, & istius hæreditatis vires suppetunt pro præstatione legati, af-
17 fectio non intrat, sed dicta voluntas † Nicolai legantis, & fideicommittentis attendi debet, imputatq; sibi Vincentius, si hæreditatem adeundo, hoc onus sibimet iniunxit, vel debet restituere omnia bona hæreditaria ipsius Nicolai, vt post alios *Loter. consil. 138. sub num. 4. Barsat. consil. 291. nu. 75. post med. vers. Cum itaque* & in dicta *Romana de Naris coram D. meo Durano* quorum bonorum hæreditariorum restitutio cum non offeratur, inde arguitur voluntas, & interesse Vincentij potius illa retinere, quàm dicta prædia quantumcumque ratione affectionis æstimentur consequi, atque ita non potest hoc prætextu denegari im
18 missio † legatarijs ad tradita per *Gabr. consil. 125. nu. 12. ad med. vers. in aliis rebus & num. 18. post med. vers. Quoad tertium lib. 1. Rosent. de feud. c. 9. concl. 72. sub nu. 12. 13. & 14. vers. At videtur* recte, & semper obstat voluntas Nicolai testatoris, cui magis obtemperare debet Vincentius hæres, quàm propriæ affectioni indulgere.

Lit hinc etiam sequitur, quòd licèt Nicolaus per
19 vltimam voluntatem non potuerit † eligere legitimã super certis bonis in præiudicium fideicommissarij iuxta doctrinam, *Bald. in l. filium quem habentem, num. 29. C. famil. hercis.* Attamen hæc electio non potest à Vincentio licèt fideicommissario impugnari, cum hæreditatem eiusdem Nicolai eligentis ipse acceptauerit, vt in puncto *Rot. decis. 110. num. 26. cum trib. seqq. & 30. par. 2. diuer.* & in præcitatis decisionibus *in Romana de Naris*, maximè cum Nicolaus fuerit creditor lib. 37000. & vltra occasione æris alieni pro Agesilao Patre soluti, & sicuti potuisset prædia vendere pro dicti æris alieni solutione, ita potuit illa eligere in sa-
20 tisfactionem † huius crediti etiam legando, & per vltimam voluntatem disponendo, *Menoch. d. consil. 183. num. 36. vers. 3. & 37. vers. Quantum Surd. decis. 92. num. 1. & Rot. diuers. decis. 71. num. 4. par. 1. & penes Mantic. decis. 326. sub num. 5. vers. Quia adhuc & 6. & in recent. decis. 267. num. 1. 2. & 5. par. 1.*

Quæ dicebantur de falcidia, nec DD. placuerunt,
21 quia † legata non excedunt dodrantem, & quoniam hæc prædia sunt prohibita alienari, vt benè per Informantes pro DD. Bernardino, & Antonio Maria,
22 ac propterea † exillis non detrahitur falcidia *auth. sed & in ea, C. ad l. falcid.* Et quoniam hoc legatum est purum, fideicommissum verò est conditionale, ideò non est detrahenda falcidia, sed si casus fideicommissi euenerit, tunc de reliquis bonis restituendis hæ-
23 res poterit detrahere Trebellianicam † vbi illam in fructibus (quos in transuersalibus imputari certum est) non fuerit consequutus, *Bart. in l. Marcellus, §. idē Pomponius, num. 1. ff. ad Trebell. Cranett. consil. 16. num. 1. vers. sed dubitatio maior, Crass. §. Trebellianica, q. vlt.* vbi quod hæc opinio seruatur in praxi.

Et ita Domini vtraque parte informante dixerunt non constare de tali excessu, qui impediat immissionem.

REVEREND. P. D. DVRANO

EPISCOPO VRGELLEN.

Romana fideicommissi Ven. 18. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Testator potest disponere de bonis subiectis fideicommisso, etiam si sint subiecta ad fauorem hæredis, vel de alienis, sicuti potest disponere de rebus proprijs suis, & ad hoc coniecturæ debent esse efficaces, & concludentes.

SVMMARIVM.

1 *Testator potest de re fideicommisso suppositæ disponere, sicuti de quamuis alia re aliena & num. 9.*
2 *Testator de rebus hæredis potest ita disponere, sicuti de proprijs. & num. 7.*
3 *Bona antiqua fideicommissi in dubio non comprehenduntur sub dispositione testatoris.*
4 *Testari de rebus alienis nemo præsumitur.*
5 *Bona fideicommisso subiecta per testatorem possessa, non dicuntur esse de eius bonis.*
6 *Bona fideicommissaria, licèt sint testatoris tempore facti testamenti tamen illud ius morte extinguitur cum testamentum post mortem dirigatur.*
8 *Testator potest disponere de rebus subiectis fideicommisso, etiam si sint ad fauorem hæredis subiecta.*
10 *Testator in dubio præsumitur minus voluisse grauare hæredem, quam fieri potest.*
11 *Testator vtens dictionibus vniuersalibus, & geminatis, est intelligendus, quo ad bona sua, non autem hæredis.*
12 *Natura dictionis, gl'altri, est repetitiua similium. & 13.*
14 *Legatum rei hæredis, aut communis cum hærede, an valeat, siue testator sciat, siue ignoret, esse hæredis.*
15 *Mandell. in consil. 73. num. 6. declaratur.*

16 Testa-

16 *Testator, si eius vxorē prohibeat ab hærede molestari etiam ex titulo iustissimo, qualiter intelligi debeat.*

17 *Dispositio ridicula, & valde difficilis, tanquam impossibilis reici debet, ac si scripta non esset.*

DECISIO LXXXIX.

DOmini non dubitarunt quin bona Io. Angeli Cuccini de quibus nunc agitur, sint iuxtà seriem suæ vltimæ voluntatis supposita fideicommisso in casu sequuto, nempè deficientiæ suorum filiorum masculorum, & eorum descendentium ad fauorem Francisci Capocij eiusdem Testatoris ex filia Pantasilea Nepotis, sed quia Alexander vnus ex prædictis filijs masculis Liciniam eius Vxorem, quàm in suo testamento instituit hæredem vniuersalem grauauit post eius mortem, vt hæreditatem restitueret prædicto Francisco Capocio, dubitaui, An bona Ioannis Angeli (præsupposito dicto fideicommisso) sint comprehensa in dispositione Alexandri: si enim sunt comprehensa Licinia durante vita sua, & agnito per Franciscum fideicommisso fruetur dictis bonis: sin autem, non erit statim restitutioni locus. Et quidem non dubitabatur de potestate Testatoris, quia clarum est, quòd Testator † potest de re fideicommisso supposita disponere, 1 sicut de quauis alia re aliena, *l. unum ex familia §. sed etsi fundum, & l. Imperator 72. §. si centum l. cum pater §. cum pater ff. de leg. 2. glos. in d. §. sed etsi fundum vers. tantundem* vbi etiam *Bart. Paul. & Cuman.* & communiter *Doct. in l. vltima §. sin autem sub conditione. C. communi. de legat.* & plures referens *Pereir. de nominat. emphyt. 3. par. q. 17. num. 9.* & eo magis quando, vt hic, res subiecta fideicommisso debuit hæredi restitui, 2 quia † Testator de rebus hæredis potest disponere, sicut de proprijs *d. l. unum ex familia §. si rem tuam ff. de legat. 2. & Rota in Romana restitutionis hæreditatis de Naris. 17. Nouembris 1625. coram me.*

Versatur itaq; difficultas circa voluntatem, & regulà est in dubio bona † antiquà fideicommissi non 3 comprehendi sub dispositione Testatoris *l. sequens q. 68. ff. de leg. 2.* & ibi communiter *Doct. Natt. cons. 292. Ceph. consil. 516. lib. 4. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 9. tit. 6. num. 8. in fin. Surd. decis. 93. num. 17. & num. 19. cum seqq. Perez. de fideicommiss. art. 6. num. 8. Fusar. de substit. q. 648. num. 1. & 2. Rot. decis. 94. num. 5. in fin. par. 2. recent. & in Ferrarien. de Tassonibus 17. Februarij 1617. coram Illustriss. Patriarcha Pamphilio,* & ratio est quia nemo † præsumitur testari de alienis bonis *glos.* 4 *in l. conficiuntur §. si post factum in verb. testatur in fin. ff. de Iur. Codicill. & in l. 1. C. qui testam. fac. poss.* bona autem fideicommisso subiecta per Testatorem † pos- 5 sessa non dicuntur esse de eius bonis *d. l. unum ex familia §. si de falcidia* Ibi, *quid enim est quod de suo videtur reliquisse, quid quod reliquit minimè reddere debuit?, & l. fin. §. sed quia C. comm. de legat.* Ibi, *sed sciat hoc, quod alienum est, non ei licere, vt posse sui patrimonij existens alieno Iuri applicare*: Et quamuis res subiecta † fideicommisso sit testatoris tempore facti testamenti, tamen cum testamentum post mortem dirigatur, Ius testatoris in dictis bonis morte extinguitur ex Iuribus 6 supradictis.

Non obstat quod dicta bona sint subiecta fideicommisso ad fauorem hæredis, de cuius bonis vti de 7 † propriis testator potest disponere, quia etiam bona fideicommisso supposita ad fauorem hæredis dicuntur aliena, & possunt ab eo vti æs alienum deduci, & separati *l. irritum 8. C. ad l. falcid.* & multo magis in casu nostro, in quo Testator expresse Liciniam hæredem instituit in suis bonis, qui propterea visus fuit ita ad bona propria se restringere, vt excludere voluerit, quæ non dicuntur esse propria, sed aliena, 8 & consequenter hæc bona † fideicommisso supposita etiam ad fauorem hæredis *Surd. d. decis. 93. num. 10. Rota apud Seraph. decis. 963. num. 6. & decis. 969. num. 8. & apud Greg. XV. decis. 102. nu. 10. & in puncto Perez. vbi sup. num. 9. & Peguen. decis. 125.*

Non obstat, quòd à supradicta sententia recedi- 9 tur, vbi per coniecturas constat de contraria † voluntate Testatoris volentis disponere etiam de rebus alienis aut fideicommisso suppositis *l. serui electione §. 1. & 3. fin. ff. de leg. 1. Bart. in l. Iulianus ff. de leg. 3. Alciat. respon. 135. in princ. lib. 9. Marzar. in epitom. fideicomm. 2. par. q. 4. per tot. Cauleam. in tract. de Vsufruct. mulier. relict. sub num. 107. Petr. de fideicom. q. 8. num. 278. Menoch. præsumpt. 197. num. 16. & seqq. lib. 4. & adwisa Rota in Bononien. Vsus fructus 2. Decembris 1589. coram Card. Pamphilio*, quia coniecturæ debent esse efficaces, & concludentes stante Iuris præsumptione 10 in contrarium, & quod in dubio † Testator videtur minus voluisse grauare hæredem, quàm fieri posset *l. si seruus qui Margaritam ff. de leg. 1. & d. §. si rem* etiam in fauorem vxoris cui Testator, vt hic alia bona reliquit *Decian. consil. 92. num. 3. Cranet. consil. 25. nu. 24. & Surd. consil. 112. num. 15.* coniecturæ autem quæ ex aduerso ponderantur facillimè euadunt, vt per eas singulas discurrendo patebit.

Non obstat prima coniectura, quæ deducitur, ex quo Alexander vsus fuit dictionibus vniuersalibus, & geminatis, ibi, *in tutti gl'altri, & singoli miei beni esistenti in qualsuoglia luogo &c.* quam ad hoc ponderat. *Decian. resp. 57. num. 12.* quia dicta verba extendi non debent † ad bona hæredis, dū intelligi possunt 11 iuxtà subiectam materiam de bonis proprijs, in quibus benè verificantur *Petr. de fideicomm. q. 8. num. 276. Ceph. consil. 116. l. 4. Natt. consil. 292. Crau. consil. 144.* & alij plures, quos refert, & sequitur *Pereg. vbi supra num. 8. & 14. Mant. de coniect. vlt. voluntat. lib. 9. tit. 6. num. 8. in fin. Rota in recent. decis. 375. num. 8. par. 1. & in nullius Vineę 11. Maij 1620. coram R. P. D. meo Puro. Addit. ad Greg. XV. decis. 102. num. 10.*

Non obstat secunda coniectura, nempè quòd Testator de bonis fideicommisso subiectis fecit plura legata, concedendo diuersis personis habitationem in paterna domo, quæ indubitanter erat fideicommisso subiecta, & deinde processit ad institutionem vxoris his verbis, *In tutti gl'altri, & singoli miei beni, salui li legati come di sopra*, quæ institutio videtur propterea intelligenda de bonis fideicommisso suppositis, 12 tum ex natura † dictionis, *gl'altri*, quæ est repetitiua similium *l. 4. vbi glos. & Doct. C. de seru. fug.* quod ad hoc ponderant *Surd. consil. 357. num. 20. & Menoch. d. præsumpt. 197. num. 21.* Tùm etiam propter exceptionem ibi, *salui li legati*, quæ cum sit de regula videtur importare, vt institutio intelligi debeat de bonis fideicommisso subiectis *Natt. consil. 159. num. 30. in fin.* quia hæc coniectura procederet, & quidem esset efficacissima, si Testator in bonis fideicommisso suppositis

tis nullum Ius haberet, de quo valeret disponere, sed quia in dictis bonis habebat legitimam ex propria persona, & Clementis sui fratris, & Iura dotis maternæ, legata debent intelligi facta in dictis bonis ex suis proprijs Iuribus *d. l. vnum ex familia §. item*, & sic dictio, † *gl'altri*, quæ est repetitiua similium stat in suo proprio significatu. Itaut sicut legata habitationum censentur facta de Iuribus proprijs, ita etiam Institutio; & sic exceptio ibi, *salvi li legati* est etiam de regula, licèt sit verum, quòd si legata prædicta habitationum excederent Iura testatoris, teneretur Licinia vti hæres vsufructuaria, & Fraciscus vti proprietarius respectiuè ratione vsusfructus, & proprietatis supplere de proprio vsque ad integrum legatum, quia legatum † rei hæredis, aut communis cum hærede valeret in totum, siuè Testator sciat, siue ignoret hæredis esse, *d. §. item vbi Bart.* & idem *Bart. in l. cum filius 78. §. dominus ff. de leg. 2. Corn. consil. 95. col. prima Iaf. in l. si seruus 73. ff. de leg. 1.* Non obstat tertia coniectura, quæ desumitur ex eo, quod Iura, & bona libera Alexandri erant pro magna parte indiuisa, seù confusa cum bonis fideicommissi ratione legitimæ, & dotis, de quibus supra *ex Mandell. consilio 73. numero sexto Menoch. consilio 688. numero 13. vers. tertia est coniectura*, quia vltra quod hæc coniectura esset vnica, ex quo, vt dictum est, alij non procedunt, quæ propterea etiàm iuxtà præcitatos Doctores non sufficeret, Dominis fuit visa modici momenti, ac iure patum fundata, quia ratio † Mandelli, quod dum Testator loquitur de omnibus bonis suis, credendum est sensisse de omnibus bonis, quæ tunc possidebat, & quorum tunc cum loquebatur erat dominus, cum etiamsi vellet nesciret distinguere partes, retorquetur ex quo Testamentum confertur post mortem, & sic in tempus, quo desinit esse Dominus bonorum fideicommissi, & licèt dum condebat testamentum nesciret etiam si vellet distinguere partes prodiuiso, tamen partes pro indiuiso certæ, & determinatæ erant, nempè dotes tantæ quantitatis, & quarta bonorũ pro legitima iuxtà numerum liberorum. Vnde credendum est, quod de his portionibus, & non de alijs disponere voluit.

Minus obstant aliæ coniecturæ, quæ adducebantur, quia quarta dè prohibitione iniuncta † Francisco de non molestando Vxorem, etiàm ex titulo iustissimo, intelligi debet quoad bona comprehensa in institutione, & sic quoad bona libera, super quibus posset aliòquin prætendere sibi esse cauendum, & notant *Doct. post glos. & Bart. in l. nemo potest ff. de leg. 1. & in Nov. ff. & C. de legat. & fideicomm. nomin. caueatur*. Quinta verò quod fuerit instituta Vxor, & sit persona dilectissima, est minoris considerationis, maximè quia Franciscus vti Nepos, & hæres proprietarius non fuit minus dilectus. Sexta, & vltima quæ deducitur, ex quo Testator voluit fieri multiplicum ex fructibus vsq; ad 23. milliona annua, etiam data prætensa comprehensione, est † ridicula, & adeò difficilis, vt debeat tanquam impossibilis reijci; ac si non esset scripta *ex reg. tex. in l. obtinuit, ff. de cond. & demonstr.*

Dubium dabatur de nullitate testamenti Ioannis Angeli, & sic de non existentia, & invalidit ate fideicommissi, sed quia hoc dubium fuit disputatum cum illius præsupposito, ideò Domini dubium super existentia seù validitate dicti fideicommissi reiecerunt ad aliam disputationem.

Et ita &c. Vtrag; &c.

REVEREND. P. D. DVNOZETTO

Florent. fideicommissi de Guidaccis Lunæ 21. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Plura de probatione filiationis, & præsertim qualiter enunciatiuis, ad effectum succedendi in fideicommisso, probetur.

SVMMARIVM.

1. *Testamentum plenè probat contra inducentem.*
2. *Descendentia, qualiter probetur.*
3. *Filiatio non probatur ex libris, si sint ad alium finem confecti.*
4. *Probatio si statum concernat, probat in omni iudicio, & inter alias personas.*
5. *Filiatio, licet non probetur, quando quis filius enunciatur propter aliud, tamen secus est, quando enunciatiua fit ipso præsente.*
6. *Enunciatiua verba, quando propter aliud, & quando principaliter emissa dicantur.*
7. *Patrem alium, quam suum, verum, & legitimum in publicis libris adscribere, est valde graue, & contumeliosum.*
8. *Enunciatiuæ inuicem adminiculantur ad effectum probandi descendentiam.*
9. *Iura extracta alue pendente, sint in forma probanti, quando fuerunt extracta, prout iacent à Notario publico successore in officio.*
10. *Notario attestanti de sui ipsius deputatione creditur.*

DECISIO XC.

PRætendente D. Equite Ioanne Guidaccio à D. Camilla filia quon. Caroli de Guidaccis restitutionem duorum fideicommissorum qq. Themæ, & Franciſci Testatorum de Guidaccis, vti comprehenso in substitutione proximiorum familiæ de Guidaccis in vtroq; testamento facta, illaq; duo fideicommissa per obitum quon. Caroli Patris dictæ Camillæ sine filijs masculis ad sui fauorem purificata fuisse, Proposui dubium. An d. Eques Ioannes esset immittendus in possessione bonorum dictis fideicommissis subiectorum, & Domini diuidendo dubium, & reseruando articulum immissionis ad aliud tempus, se restrinxerunt prò nunc ad descendentiam dicti Equitis, quam sufficienter ella probatam responderunt.

Nam ex arbore per d. Equitem exhibita, quæ benè concordat cum libris Reformationum, Decimarũ, tractarum, mortuorum, & Baptismi, quorum partitæ formiter extractæ dantur in Summario dicti Equitis, apparet, quòd Thomas senior quatuor filios habuit Zenobiũ, Bernardinũ, Paulum, & Verium. Ex Zenobio natum fuisse Ioannem, ex Ioanne Antonium, ex Antonio alium Ioannem, ex Ioanne Antonium Iuniorẽ Equitem, & ex eo demiq; Equitem Ioannẽ Actorem. Ex Verio pariter filio d. Thomæ Senioris natum fuisse Franciscum seniorem, ex Francisco Caroli Seniorẽ,

Carolo Thomam, & Franciſcum Teſtatores fideicómittentes, & ex Thoma Carolum Iuniorem Patrem d. Camillæ rex conuentæ.

Quòd autem Eques Ioannes modernus ſit filius Equitis Antonij probatur ex teſtamento, ſeù codicillo Caroli per d. Camillam producto, in quo dictus Carolus legat eidem Equiti Ioanni ſcut. 1000. enunciando illum filium dicti Antonij, quod † teſtamentum plenè probat contra Camillam producentem *l. cum precum C. de libe. cauſ. Veſtr. in praxi cap. 1. numero 4. lib. 6. Rota deciſ. 108. numero 3. parte 1. recent. & coram Gregorio XV. deciſ. 238. numero 5. & ibi Addent. num. 15.*

Aſcendentia verò à dicto Antonio vſque ad Zenobium, ac deſcendentia ex Verio altero filio Thomæ Senioris vſque ad Thomam, & Franciſcum Teſtatores fideicommittentes, & ad Carolum Iuniorem Patrem Camillæ optimè probantur ex dictis libris mortuorum, ſeù Graſciæ, & decimarum iunctis alijs libris Baptiſmi, tractarum, & reformationum dictæ Ciuitatis Florentiæ, in quibus omnibus ſinguli gradus, & perſonæ reperiuntur deſcripte, † & ſic ad inuicem adminiculantur ad faciendam plenam probationem ad hùc effectum, & tenuit *Rota in Florentina habitus 19. Nouembris 1618. coram bon. mem. Buratto, & in Florentina Capella 26. Aprilis 1619. coram R. P. D. meo Pironato, & in alia Florentina fideicommiſſi de Cambijs 9. Iunij prateriti coram me.*

Neque obſtat, quòd ab informantibus pro d. Camilla dicebatur ex dictis libris non poſſe † probari filiationem, cum ſint ad alium finem confecti ad tradita per *Socc. Sen. conſil. 208. numero 3. libro primo cum alijs adductis.*

Quia primo fuit reſponſum (quicquid ſit de libris decimarum) libros tractarum fuiſſe confectos ad hoc, vt ſciatur cuius nàm vnuſquiſque ex deſcriptis ſit filius, & propterea ante diſcriptionem in eo teſtes formiter examinantur ad proban. talem filiationem, & legitimitatem, qua probata poſtea deſcribuntur. Vnde ſequitur, quòd cum iſta probatio † ſtatum concernat probat etiam in omni Iudicio, & inter alias perſonas ad *tex. in l. ingenuum ff. de ſtat. hom. Gregor. XV. deciſ. 535. num. 3.*

Secundo quia licèt quando quis enunciatur filius † propter aliud non probetur filiatio, tamen ſecùs procedit, quando enunciatiua emittitur ipſo præſente, vt tenuit *Rota deciſ. 176. numero quarto parte prima recent.* Quæ limitatio multo magis applicatur, quia in dictis libris deſcribuntur partitæ non ex voluntate Officialis, ſed ex nota formata, & tradita ab vnoquoq; ex deſcriptis in eis, vt conſtat, adeo, vt ſingulæ partitæ non poſſunt conſiderari vti ſimplices enunciatiuę emiſſæ † propter aliud, ſed vti aſſertiones, & confeſſiones vniuſcuiuſq; pro ſubſtantia actus, ſcilicet ad certifican. & ſpecifican. perſonam proferentis *d. deciſ. 176. numero quarto in fin.* & quidem non eſt veriſimile, quòd quis eas ſic formaſſet, niſi ità veritas ſe haberet, cum nimis † ſit graue, & contumelioſum quem ſibi in publicis libris alium Patrem deſcribere, quàm verum, & legitimũ, vt dixit *Rota d. dec. 176. n. 3.*

Tertio denuq; fuit reſponſum, quòd quicquid ſit de ſola enunciatiua, ceſſat in hoc caſu omnis ſcrupulus ex aliis enunciatiuis † quæ ad inuicem adminiculantur ad iſtum effectum accedente dicto teſtamẽto, ſeù codicillo Caroli per dictam Camillam exhibito, in quo habetur ibi (*. hauendo portato ſempre particolare affetto alla fameglia, e proſapia ſua de Guidacci, & in particolare alla perſona del Sign. Canagliere Giouanni, del Sig. Canagliere e Antonio Guidacci &c.*) & vti tali reliquit prædictum Legatum, quibus exiſten. Rota in deciſionibus adductis benè probari deſcendentiam firmauit.

Quæ autem dicebantur de fide ſcripturarum, ex quo fuerunt extractæ lite pendente abſq; compulſoria, ceſſant, quia ex Sun nario d. Equitis conſtat † partitas fuiſſe formiter extractas, prout iacent per Notarium publicum ſucceſſorem in officio *Rota deciſ. 217. numero primo parte prima & deciſ. 106. numero 6. parte 1. rec. nt. & coram Greg. XV. deciſ. 59. nume. 4. & fuit dictum in Romana ſeù Neapolitan. translationis penſionis Ven. 10. Martij coram Illuſtriſs. D. Camerio,* & fuiſſe ſic extractas per talem Not. ſucceſſorem ſtatur † aſſertioni ipſius Notarij ſucceſſoris in Officio *Rot. coram Verallo deciſ. 245. num. 1. parte 2. & deciſ. 217. num. 1. in fin. par. 1. & deciſ. 649. num. 7. par. 2. recent.*

Et ita vtraq; &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Colonien. Monaſterij Lunæ 11. Junij 1627.

ARGVMENTVM.

Manuteneri, quis poteſt vigore ciuilis poſſeſſionem. Executor, quando priuet aliquem ſua poſſeſſione, & quando ſecus.

SVMMARIVM.

1 *Manutenendus quis eſt propter ciuilem poſſeſſionem, quæ animo ſolo retinetur.*
2 *Locationes concurrentibus adminiculis plenè probant poſſeſſionem.*
3 *Executor ritè, & reſtè procedens priuat quem ſua poſſeſſione.*
4 *Executor minus ritè, & reſtè procedens, vti priuatus proceſſiſſe videtur.*
5 *Poſſeſſores, quando ſunt expellendi, debent citari.*
6 *Et executione equiuoca, & exceſſiua ſatis apparet non fuiſſe bene proceſſum.*

DECISIO. XCI.

DOmini dixerunt manutentionem eſſe dandam Canonicis, qui licèt fuerint priuati Monaſterio, de quo agitur, illorumq; bona fuerint per partem aduerſam in vim Breuis Apoſtolici occupata, cum tamen ſe non habuerint pro ſpoliatis, vt patet ex recuſationibus, & Actibus factis in contrarium, qui dãtur, In *Summario num. 2. &* 1 5. ratione † ciuilis poſſeſſionis, quæ ſolo animo retinetur, manuteneri debent, *Ioan. Fab. §. retinenda num. 21. inſtit. de interdict. Rot. deciſ. 99. num. 1. parte prima, & deciſ. 19. num. 12. parte ſecunda diuerſ. Menoch. de retin. remed. 3. num. 22. & fuit dictum in Meliten. beneficij 4. Iulij 1614. coram bo. me. D. meo Vbaldo, & ſæpè in alijs.*

Et

Et quidem de dicta possessione Canonicorum non solum constat ex supradicta expulsione, sed etiam ex pluribus locationibus bonorum Monasterij capitulariter factis ante datam Breuis, de quibus in *Summ. numero* 10. & quæ † concurrentibus adminiculis plenè probant possessionem, & adminicula vltra supradictam expulsionem sunt relatio Nuntij Apostolici, & attestatio Magistratus Nouesien. de quibus in *Summ. numero* 11. & 12. *Gabr. de locat. concl. 4. nu. 6. Cæs. de Graff. decis. 10. in fin. de cau. poss. & propr. Seraph. decis. 896. num. 2. & in recent. decis. 687. num. 4. parte prima.*

Non obstat, quòd Canonici ab Executoribus Apostolicis fuerint priuati omni possessione tàm naturali, quàm ciuili *Mobed. decis. 4. de rest. spol.* quia hoc procedit † quando fuit ritè, & rectè processum *l. Iustè possidet vbi Bart. ff. de acq. poss. Angel. in l. eam possidere §. qui ad nundinas num. 2. in fin. & ibi Ias. nu. 20. Claud. de Seissel. & alij ff. eod. tit. Rot. dec. 802. num. 7. parte prima diuers.* secus verò est quando minus ritè, & rectè † processum fuit, nam tunc executor vti priuatus processisse censetur *Aug. Imol. & alij in d. §. qui ad Nundinas, & dixit Rota in Hispalen. beneficiorum 11. Martij 1596. coram Gipsio.* Quòd verò in casu nostro, neq; ritè, neq; rectè fuerit processum patet, tum quia Canonici possessores † non fuerunt citati *c. licet Episcopus de præbend. in 6. Felin. in cap. fin. num. 24. de præsumpt. Greg. XV. decis. 69. num. 5.* tum quia literæ Apostolicæ loquuntur de Monasterio Sancti Nicolai *planè diruo* propè Oppidum Nouesij, & tum fuit facta executio super Monasterio diuerso Beatæ Mariæ Virginis sito in Oppido Nouesij magnificè extructo, & ornato, adeò ut † ex ista equiuoca, & excessiua exequutione satis appareat non fuisse benè processum *Gabr. consil. 31. num. 7. lib. 2. Hond. consil. 20. num. 25. lib. primo sel. rec. Greg. XV. decis. 555. num. 4.*

Et ita decisum &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Alimentorum Lunæ 21. Iunij

1627.

ARGVMENTVM.

Frater diues tenetur alimenta præstare fratri pauperi, etiam si sit naturalis, vel etiam spurius, & qualiter præstari debent, & vbi.

SVMMARIVM.

1 *Frater pauper debet ali a fratre diuite, amplius numero 2.*
2 *Filij nati ex militibus S. Iacobi de Spatha an sint spurij num. 6.*
4 *Milites S. Iacobi de Spatha sunt verè Religiosi.*
5 *Milites S. Iacobi de spatha non sunt verè Religiosi, quam opinionem sæpius Rota secuta est.*
7 *Frater spurius etiam alendus est a fratre diuite.*
8 *Filij spurij de benignitate Canonica sunt alendi parentibus.*
9 *Parentibus non extantibus, onus alendi filios spectat ad fratres aiuites.*
10 *Text. in §. si quis igitur auth. quib. mod. nat. effic. sui extenditur.*
11 *Frater diues tenetur alere fratrem pauperem etiam si bona non proueuerint à communi patre.*
12 *Filius spurius, si legitimatur, cessat in eo omnis macula.*
13 *Alimenta, quando sunt præstanda, attenditur solum, an ille, cui debentur, tot habeat redditus, ex quibus viuere possit.*
14 *Alimenta, si alteni debeantur iure sanguinis, ei non præiudicat si super illis, sit facta transactio inter alios.*
15 *Alimenta sunt præstanda etiam filijs spurijs secundum qualitatem, & dignitatem personarum, & patrimonij.*
16 *Alimenta, vbi sint præstanda, residet in arbitrio Iudicis.*
17 *Alimenta sunt præstanda, in Vrbe, in qua quis natus est, & degit, si ratio ita postulet.*

DECISIO XCII.

FVit in hac causa de tribus dubitatum. Primo, An D. Marco Bonello debeantur alimenta ab excellentissimo D. Antonio Pio Bonello moderno Marchione Cassiani, Secundo quatenus sic, Ad quam summam sint taxanda, & Tertio, Vbi sint præstanda.

Ad primum, absque difficultate Domini dixerunt alimenta deberi, quia constat ex testibus datis, & est publicum, & notorium, dictum Marcum Bonellum esse filium quon. Hieronymi Marchionis Cassani Senioris, & sic fratrem ex eodem Patre prædicti D. Antonij moderni Marchionis, nec non etiam † illum esse pauperem; qui propterea a dicto D. Antonio fratre diuite ali debet *l. mutus 73. ff. de Iur. dot. l. qui filium ff. vbi pupil. educ. deb. glos. in l. 1. §. sed nonnullos vers. præstiterit, ff. de tutel. & ration. distrah.* etiam quod Marcus † sit filius naturalis, *Bart. in l. si quis à liberis, §. vtrum, num. 5. ff. de liber. agnosc. Rip. in l. 1. num. 83. ff. solut. matr. Molin. de Hispan. primog. lib. 2. cap. 15. num. 64. Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 25. num. 28. cum seqq. & Rot. decis. 538. num. 1. par. 1. recent.*

Non obstat si dicatur, dictum D. Marcum esse filium spurium, ex quo eius Pater † erat miles Religionis S. Iacobi de Spatha; quia quamuis *Nauarr. Couar. Belluz. Motta, & alij, quos citat Garz. de benef. par. 1. capitulo 4. numero 25.* affirment milites S. Iacobi esse verè † Religiosos, tamen *Sot. Molin. Theolog. Sarmient. Ioann. Gutier. &* alij multi adducti per eundem *Garz. vbi supranum. 16.* tenent, non esse verè Religiosos; & hanc secundam sententiam Rota fuit sæpius † sequuta, vt ibidem refert idem *Garz. Seraph. decis. 587.* quo fit, vt secundùm Rotæ opinionem eorum filij nati ex soluta, cum qua de licentia Magni Magistri poterant contrahere matrimonium, prout ex tali natus † fuit D. Marcus, vt benè concludunt Testes, non sint spurij dicendi. Sed filij naturales.

Sed quidquid sit de prædictis, etiam frater † spurius est à fratre alendus *Corbul. in repet. l. si quis à liberis, §. idem scripsit, numero 89. versiculo hæc sententia, ff. de liber. agnosc. Surd. d. quæst. 25. numero 33.* & ratio ste

8 tioest † quia filij spurij de benignitate Canonica debent etiam à parentibus ali *cap. 1. cum haberet. de eo qui duxit in matrimon. &c. Paris. consil. 14. numero 27. libro 2. Couarr. de matrim. part. 2. capit. 8. §. 6. numero octauo Surd. de aliment. titul. quarto numero* 9 51. Vnde parentibus † non extantibus onus alendi transit ad fratres diuites, *§. si quis igitur habens in* 10 *auth. quib. mod. nat. effic. sui circa fin.* qui text. † licèt loquatur in filio naturali, eius tamen ratio cum sit vna, & eadem, etiam in filio spurio procedit, *Surd. d. q.* 25. *tit. 1. num.* 28. & etiam † quòd bona non prouenerint à communi Patre *Rota d. decis.* 538. *num.* 4. *par. 1. recen.* Si verò ab eo prouenerunt, clarum est, quòd onus alendi annexum dictis bonis transit cum illis, & cessat difficultas; ex quo D. Marcus fuit legitimatus de consensu, & voluntate dicti D. Marchionis Antonij, vnde † cessat etiam in eo omnis macula 12 *Alciat. consil. 14. num. 6. lib. 9. iur. nouiss. Impres.*

Non obstat etiam, quòd D. Marcus possit militare, aut alio modo victum sibi parare; quia hæc potentia non excusat à debito alimentorum proueniente à iure naturali propter fragilitatem humanæ po- 13 tentiæ, quæ variatur ex tempore, sed solùm † attenditur, an ille cui debentur alimenta, tot habeat redditus, ex quibus vibere possit, vt ex *Bald. & Salicet. dixit Aldobrand. consil. 28. num. 26. Crauet. consil. 199. num. 2. ac sic tamen diligemius & Rotam Bonon. alimentorum 24. Nouembris 1604. coram bo. me. Iustio, quam allegat, & sequitur Rota decis. 214. num. 5. par. 2. recen.*

Minus releuat transactio inter D. Marchionem, & Abbatem Ludouicum eius fratrem, in qua dictus Abbas suscepit in se onus alendi D. Marcum, quia 14 fuit res inter alios † acta; & ex ea, nullum præiudicium D. Marco inferri potuit, cui dicta alimenta à D. Marchione debentur iure sanguinis, *Mol. de Hispan. primog. libro 2. cap. 15. num. 59. & Rota d. decis. 538.* quibus propterea nec potuit let renunciare, *Specul. in tit. qui fil. sint legit. §. 1. num. 12. Bart. in l. si quis à liberis, §. parens. num. 2. ff. de liber. agnosc. etiam medio tempore Rota decis. 31. num. 8. par. 1. recen.*

Ad secundum, Ad quam summam alimenta sint præstanda, communis, & recepta opinio est, filios 15 etiam † spurios secundum qualitatem, ac dignitatem personarum, & patrimonij alendos esse, licèt naturales, *d. cap. cum haberet in fin. Paris. & Couar. vbi supra Molin. de Hispan. primog. d. cap. 15. num. 55. lib. 2. Surd. de aliment. titul. 4. q. 18. num. 51. versic. sed etiam Spinij.* Vnde siue D. Marcus sit filius naturalis, prout tulit esse videtur, siue spurius, Dominiattenta qualitate Patris, & Fratris, & quòd D. Marcus fuit à nativitate vsque hùc nobiliter educatus tàm à Patre suo in infantia, quam postea apud clarame. Cardinalem Alexandrinum eius Patruum, taxarunt ei pro nunc alimenta ad rationem scutorum 20. moneta pro quolibet mense.

Quoad tertium & vltimum, vbi dicta alimenta 16 † sint præstanda; cumetiam hoc resideat in Iudicis arbitrio, *l. 1. §. & sidet, ff. vbi pupil. educ. vel morar.* Dominis; stantibus lite & alijs prudenter considera- 17 tis visum fuit esse soluendi † hic in Vrbe, vbi Marcus natus fuit, & nunc degit iuxta *consil. Corn. 281. num. 4. lib. 2. Molin. vbi supra num. 74. Surd. d. tit. 4. q. 14. numer. 27. & q. 15. num. 4. Menoch. præsump. 177. num. 54. libro 4. & de arbitr. casu 170. num. 15. & seq. libro 2.*

Et ita, &c. vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Sabinen. Montis Rotundi Vener. 25. Iunij.

1627.

ARGVMENTVM.

Ex bonis subiectis fideicommisso, quando restituuntur, quid sit detrahendum. Ex bonis feudalibus, an legitima filiorum possit detrahi. Feudum esse antiquum in aliqua familia qualiter probetur, & an per enunciatiuas antiquas. Et latè an præsumatur liberum in dubio, & quando, dicatur expacto, & prouidentia, & quando sit hæreditarium mixtum, vel hæreditarium simpliciter.

SVMMARIVM.

1 *Castrum concessum ex facto, & prouidentia debetur filio, tanquam proueniens à concedente, non autem à patre.*

2 *Scriptura ex Archiuio deprompta, non recipit robur ab illo, inter non subditos.*

3 *Archiuium, vt faciat fidem, de scripturis in eo repertis, requiritur subscriptio Notarij.*

4 *Dos materna, est detrahenda de fideicommisso patris, item legitima filiorum, & alimentum num. 5. & fuit eris impensa. num. 6.*

7 *Legitima filiorum detrahitur ex bonis feudalibus hæreditarijs, & hoc procedit etiam in alia simplici imputatione num. 8.*

9 *Castrum simpliciter hereditarium, alienari potest.*

10 *Dominus consentiens vasallo feudum alienanti, nihil censetur dare de suo, cum astringatur eo modo præstare, consensus, & ijsdem pactis, quibus à possessore detinetur.*

11 *Feudum hæreditarium, siue sit antiquum, siue nouum filio imputatur in legitimam.*

12 *Legitima ius non perditur, ob non confectionem inuentarij.*

13 *Feudum, quod sit antiquum in aliqua familia qualiter probetur.*

14 *Auctoribus historicis, quando sunt approbati, est credendum & num. 15.*

16 *In Antiquis historia cum fama probant.*

17 *Fama probatur ex pluribus enunciatiuis antiquissimis.*

18 *Dominus alicuius loci, si quis appelletur, an ex hoc de notetur illius dominium.*

19 *Media talia præsumuntur, qualia sunt extrema.*

20 *Enunciatiuæ, quando sunt antiquæ probant famam, & consequenter etiam dominium.*

21 *Enunciatiuæ, quæ continent assertiones summorum Pontif. qui iuridicitum dare possint, optimè, probant*

probant dominium, & possessionem iurisdictionis.
22 *Dominium, & possessio, an probetur ex assertione alicuius, facta de ordine Papæ.*
23 *Dictio, semper, omne tempus includit, & importat perpetuitatem, & temporis continuationem numero 24.*
25 *Reintegratio ad possessionem habet vim sententiæ, quæ si executa sit, titulum producit aptum ad acquisitionem dominij, & ad præscribendum. amplia nam. 26. & 27.*
28 *Gesta, pro vna parte feudi, optimè suffragantur pro alia parte.*
29 *Allodialis in dubijs præsumendum est, quod sit aliquod Castrum, & non feudale, late num. 31.*
30 *Omnia præsumuntur allodialia, nisi probentur feudalia.*
32 *Castra existentia in statu Ecclesiæ etiam præsumuntur allodialia.*
33 *Castra existentia in Sabinis, quoque præsumuntur libera.*
34 *Possessor Castrorum potest allegare allodialitatem, & eam uti, & iuuari.*
35 *Allodialitas multo magis præsumitur, quando pro ea, concurrunt coniecturæ, & præsumptiones, & num. 46.*
36 *Inuestitura est necessaria in feudi concessione, & numero 45.*
37 *Inuestitura est optimum signum, ad cognoscendum, an aliqua res sit libera, vel feudalis.*
38 *Inuestitura est necessarium signum feudi, immo etiã sufficit, quod longissimo tempore inuestituræ susceptæ non fuerint.*
39 *Allodialitas præsumitur in feudo, quando nullum vnquam fuit præstitum iuramentum fidelitatis. amplia num. 40.*
41 *Hæres in feudo tenetur renouare iuramentum fidelitatis.*
42 *Feudalis recognitio arguit feudum.*
43 *Castrum non est feudale, si non reperiatur annotatum in libris Camerę, tanquam tale, & numero 44.*
47 *Iuramentum fidelitatis in feudo, sufficit, quod semel sit præstitum, stante tali consuetudine.*
48 *Inuestituræ renouatio potest consuetudine tolli.*
49 *Actor debet plenè, & concludenter probare intentionem suam, & iuuari non potest præsumptionibus.*
50 *Castra, licet præsumantur allodialia, non tamen iurisdictio talis præsumi debet.*
51 *Castra ex consuetudine hodie habent iurisdictionem.*
52 *Castro concesso, censetur etiam concessa iurisdicio, quę illi adhęret.*
53 *Castrum sicuti præsumitur allodiale, ita quoque eius iurisdictio.*
54 *Feudale, quando præsumatur castrum, maximè si sit in statu Ecclesiæ.*
55 *Actor sola præsumptiua probatione ad obtinendum iuuari non potest, quando in eodem subiecto potest dari actus contrarius, & hęc regula generalis est. enim 56. limitanum. 57.*
58 *In Castro, quando dubitatur, qualis fuerit concessio, & cuius naturæ, tunc recurritur ad obseruantiam subsequutam.*
59 *Vsus, & patientia qualis est, talis præsumitur præcessisse Castri, & iurisdictionis concessio.*
60 *Feudorum conditio ab ipso vsu qualificatur.*
61 *Feudi natura ex obseruantia, & consuetudine alteratur, & sit alienabile, & reducitur ad vsum patrimonialem.*
62 *Castrum esse hereditariũ simpliciter, probatur ex prohibitione alienationis.*
63 *Feudum ex pacto, & prouidentia, vel mixtum non potest alienari in extraneos.*
64 *Fideicommisso subijci non potest castrum, & pacto, & prouidentia.*
65 *Alienatio in præiudicium agnatorum ad successionem vocatorum, in feudis est prohibita & numer. 73. & 85.*
66 *Castrum, quando excluditur, quod sit ex pacto, & prouidentia & num. 70. & quando, quod sit mixtum hereditarium num. 95.*
67 *Ex hæredum mentione colligitur signum euidens, quod aliquod Castrum sit hereditarium.*
68 *Verba, pleno iure, idem important, quod liberè, & totaliter.*
69 *Concessio facta à Domino, cum verbis, pleno iure, & similibus, importat liberam concessionem.*
71 *Castrum hereditarium venit in generali dispositione & num. 77.*
72 *Castrum hereditarium vendi potest, secus si sit ex pacto, et prouidentia.*
74 *Summa iactare, nemo præsumitur.*
75 *Feudum, quod sit masculinum, ex quibus deprehendatur.*
76 *In feudo ex pacto, et prouidentia omnì non potest imponi detestatore.*
77 *Hæredes extranei comprehenduntur, stante dictione, quicunque.*
78 *Dictio, in perpetuum, operatur, vt concessio transeat etiam ad hæredes extraneos.*
79 *Dictiones, quicumq; & in perpetuum, qualiter procedant in contractu, & qualiter in dispositione legis.*
80 *Intellectus, in materia venditionis, qui repugnat verisimilitudini, & quantitati pretij, non est recipiendus.*
81 *Argumentum valet à solitis.*
82 *Interpretatio verborum, & actuum dubiorum secundùm solita fieri debet, etiam ex vnico actu.*
83 *Membra non debent separari, nec discrepare à suo capite.*
84 *Vna, & eadem res diuerso iure conferi non debet, & num. 86.*
87 *Status vltimus hereditarius attenditur, an aliquid solitum sit fieri, nisi de contrario statu constet.*
88 *Ex statu vltimo, & præsenti præsumi potest etiam eundem statum fuisse in præteritum.*
89 *Castrum hereditarium mixtum, non potest alienari, nisi inter illos de familia, & non in extraneos.*
90 *Pactum in diuisione Castri, quod non possit alienari extra familiam, facit apparere, quod illud antea erat simpliciter hereditarium.*
91 *Æquiuoca, quando in consequentiam rei certę adijciuntur, secundùm illam debent interpretari.*
92 *Stipulatio sequens, quando est incerta, intelligitur, & declaratur ex obligatione præcedenti.*

93 *Et Iudex in hoc semper debet aduertere quid ratio materiæ subiectæ suadeat.*

94 *Coniecturæ, quæ sint clara, ad excludendum quod Castrum non sit ex pacto, & prouidentia.*

95 *Agnatus, quando succedat in feudo hereditario, si nõ sit hæres defuncti.*

97 *Feudum in dubio, præsumendum est, quod sit ex pacto, & prouidentia.*

98 *Feudi natura, si sit mutanda, quando scientia Principis necessaria sit.*

99 *Scientia Principis non est necessaria, quando agitur de demonstrando, qualis titulus feudi, ab initio fuerit, si non constet.*

100 *Scientia præsumitur ex qualitate personarum, & gestorum ex vicinitate, diuturnitate temporis, & actuum frequentia.*

DECISIO XCIII.

PAulus Æmilius senior, Fuluius, & Fratres de Vrsinis, ac Io. Baptista, & Iulius ex Mario, & Valerio fratribus prædefunctis respectiuè nepotes, de Anno 1552. deuenerunt ad diuisionem, in qua medietas Castri Montis Rotundi peruenit ad Iulium cum onere Fideicommissi in dicta diuisione iniuncto, quam postmodũ permutauit cũ dicto Paulo Æmilio, recepto Castro Coresij, qui quidẽ Paulus Æmilius prædictus, in suo Testamento Instituit Troylo, & Mario filijs, disposuit, quòd casu, quo aliquis ipsorum decederet sine filijs legitimis, & naturalibus, succederent superstes, sique vterque præmoreretur, instituit proximiorem de eippo domus. Postea verò prædicti Troylus, & Marius vendiderunt illam medietatem Castri bõ. me. Valerio, qui instituit D. Paulum Æmilium iuniorem filium dicti Marij; cùmque fuerit resolutum die 29. Maij 1623. coram me, Fideicommissum initum in dicto contractu de Anno 1552. cessasse per alienationem factam in Valerium, Hodie dubitaui, an constaret de aliquo alio Fideicommisso, aut vocatione ad fauorem D. Pauli Æmilij iunioris, quod, vel quæ releuent. Et circa duo vertitur difficultas. Primò circa Fdeicommissum quod prætenditur resultare ex dicto testamento Pauli Æmilij senioris, in quo Paulus Æmilius iunior filius Marij reperitur positus in conditione, & sic ex dispositione statuti Vrbis vocatus, prout in statuto veteri, cap. 25. lib. 5. & in nouo, c. 142. lib. 1. Secundò circa feudalitatem istius Castri, & quidem ex pacto, & prouidentia, quã D. Paulus Æmilius prætendit, itaut ipse in hac Castri medietate vocatus dicatur ex pacto, & prouidentia
1 primi acquirentis, & illi sit debita † tanquam proueniens à concedente, non autem à patre, vt per *Bart. in l. 1. §. nec Castrense, num. 6. vers. sed si quæsiuisset, ff. de collat. bonor. Idem in cap. 1. §. præterea ducatus num. 58. in fine de prohib. feud. alienat. per Federic. & ibidem melius Bald. num. 5.*

Quantum attinet ad primam difficultatem, fuit consideratum primo, scripturam testamenti carere nomine, & subscriptione Notarij, & non esse reçognitam, Ideòq; quamuis extracta fuerit ex Archiuio Collis Vetens non probare, quando etiam Archiuium haberet omnia requisita de iure. Tùm quia
2 † scriptura ex Archiuio deprompta non recipit robur ab illo inter non subditos *Card. cæsil. 72. num. 8. Veralli. decis. 42. lib. 1.* & fuit dictum in *Causa Montis Regalis Iurisdictionis 9. Decembris coram me*; Tum etiam quia non apparet de rogitu Notarij, prout requiritur, *DD. in l. scripturas, C. qui pot. in pign. hab.*
3 Quamobrem † etiamsi inter subditos Archiuio ageretur, scriptura non probaret. *Veralli. decis. 42. par. 1.* Secundò principaliter fuit ponderatum, quod cùm Troylus, & Marius hoc Castrum alienauerint, & eis esset debita legitima in bonis Patris, dos Matris vxoris fideicommittentis, & impensa funeris, & de his satisfactos fuisse non constet, vtique medietas Castri alienata loco dictarum detractionum debetur, itaut eorum respectu Castrum non comprehendatur sub
4 fideicommisso, † vt de dote probat *text. in l. ab omnibus, §. fin. ff. de leg. 1. Socin. iun. consil. 170. num. 5. lib. 2. Gabr. consil. 95. num. 3. lib. 2. Natt. consil. 255. num. 7. Peregr. de fideicom. art. 35. num. 1. in fin. Menoch. consil. 183. num. 33. Surd. decis. 233. num. 15.* Et de † legitima, quòd sit detrahenda post dotem, & æs alienum
5 *est text. in l. quoniam in prioribus. C. de inoff. testam. Dec. consil. 81. in princ. Gabr. de legit. concl. 4. numer. 8. San. mem. Greg. decis. 266. num. 3.* & de † funeris impensa
6 est pariter *text. in l. Papinianus, §. quarta, ff. de inoff. testam. & in l. cum restituenda. C. de petit. hæred. l. fin. §. in computatione, & ibi glos. in verb. funus, C. de iur. delib. San. mem. Greg. decis. 421. num. 5.* Et huiusmodi imputatio debet fieri, quia etiamsi Castrum istud non es-
7 set allodiale, vt pretenditur, saltem † est hæreditarium simpliciter, & transitorium ad hæredes quoscumque, vt infra videbitur. *Rub. consil. 34. num. 8. & 9. Surd. consil. 425. num. 18. Bursat. consil. 132. num. 11. & 12. num. seq.* qui licèt loquantur ad effectum, vt de Castro fit habenda ratio in ponenda ratione legiti-
8 mæ, idem tamen † est in simplici imputatione. *Peregr. de fideicomm. art. 36. num. 108. vers. si autem. Mangil. de imput. q. 37. num. 4.* ea ratione, quia Castrum implici-
9 ter hæreditarium † potest alienari. *Bursat. consil. 56. & 126. lib. 2. Surd. consil. 382. num. 74. & consil. 427. num. 14. & 15.* vbi dicit, dominum directum nihil cẽseri dare de suo cum adstringatur eo modo præstare
10 consensum † & iisdem conditionibus, quibus à possessore detinebatur. *Gabr. consil. 92. num. 10. libr. 1. Schrad. de feud. par. 7. cap. 2. numer. 48. & par. 8. cap. 6. num. 17.* Immo etiam dicta imputatio fit, siue Castrũ
11 sit feudale hæreditarium † antiquum, siue nouum, quicquid dicat *Peregr. ar. 36. n. 108.* vt est communis opinio DD. de qua latè *Surd. d. cons. 427. nu. 19. & seq. Clar. in §. feudum q. 46. n. 2. Cravv. in §. legitima, q. 21. nu. 3.* Neque potest obiici, quòd non constet, dictos Troylum, & Marium confecisse inuentarium, quia non i-
12 deo † perdiderũt ius legitimæ, cùm nõ agatur ad excludẽdos creditores, vt est communis opinio, de qua *Couar. in c. si hæredes num. 15. de testam. Bologn. in addit. ad consil. Io. de Anan. 61. nu. 6. Castr. consil. 188. col. 2. vers. interdum quærimus, & consil. 186. versic. sed advertendum subtiliter lib. 2. Corn. consil. 168. nu. 3. & seq. lib. 3.*

Quantum attinet ad secundam difficultatem, an istud Castrum sit feudale, & quidem ex pacto, & prouidẽtia. An verò merè, & simpliciter hæreditariũ. Pro faciliori resolutione huius difficultatis præmittẽdũ est, quòd istud Castrũ est antiquius, & principalius inter alia Castra, quæ fuerũt in hac domo Vrsina

vt

13 vnarratur † in dicta diuisione facta de anno 1552. prout est notorium, quod ab immemorabili tempore citra semper fuit possessum istud Castrum à DD. de Vrsinis, vt ad probandam similem immemorabilem possessionem in domo Vrsina notorium adducite etiã *Dec. in cons. 85. num. 2. vers. ad cuius rei euidentiam*, & talis possessio immemorabilis videtur etiam probata per testes in causa vertente in Camera super alia medietate examinatos: & valde comprobatur ex pluribus *Historijs Blondi* in sua Italia illustrata, dum agit de prouincia Vmbriæ; *Raphaelis Volaterani libro* 10. *Geographiæ*, *Pij Huius commentarijs lib.* 10. *Leandri Alberti in sua Italia*, *Sansouini*, & aliorum plurium antiquorum & modernorum, quibus † est credendum, 14 cum sint Authores, approbati *glos. in cap. Venerabilẽ, in verbo translatus, de elect.* quam communiter est approbatam dicit *Prepositus in proœmio decreti in princ. Late Roland. cons. 2. num. 60. lib. 1. & Decian. respons. 21.* 15 *num. 29. lib. 1.* & quando Authores sunt † approbati, quod illis credatur in specie *Abb. in cap. cum causam num. 2. vers. quandoque de prob.* & in antiquis, quòd hi 16 doceat cum fama † probent *Bellam. decis. 70. per tot.* & fuit dictum in *causa Comen. habitus 9. Iunij 1610. coram R. P. Dom. Pironano.* Quæ fama in casu isto, non solùm probatur ex dictis testibus, sed etiam ex quamplurimis enunciatiuis † antiquissimis emanatis à diuersis 17 summis Pontificibus, inter quas extat vna Clementis VI. de Anno 1352. in qua commendatur Iordanus Vrsinus de gestis ab ipso pro Sede Apostolica, & appellatur Dominus Montis Rotundi, quod nomen nõ 18 est simplicitèr honoris, sed conditionis, † itaut denotet dominium Castri, *l. si finita, §. Iulianus, ff. de damn. infect.* Et altera Nicolai V. de anno 1448. qui dũ concederet Castrum Cicignam Iacobo, & Laurentio de Vrsinis illorum cognomen sumpsit de Monte Rotundo, hæc enim nuncupatio in ista, & alijs familijs solet fieri ad ostendendum ditiones, & dominia ipsorum, vt de Brachiano de Pitigliano, de Castro Nomenti, de Castro Scarpæ, & similibus notissimum est in Vrbe, & alibi: Et hæc quidem enunciatiua de anno 1448. denotat aliã enunciatiuam postea emanatam in literis Sigismundi Imperatoris datis ad Eugenium IV. in Castro Coresij, Imperij sui anno primo, dum post coronationẽ discederet ab Vrbe, in qua nominat Dominam Castri Montis Rotũdi, vtique esse intelligendam de Domina ex familia Vrsina, cum ante, & post, vt etiam statim probabitur, dominium huius Castri esset pe- 19 nes Dominos de Vrsinis, & talia † media præsumantur qualia sunt extrema, iuxta *not. in l. sicut, §. non videtur, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu.*

Accedit prædictis monitorium Iulij Secundi cõtra Iulium Vrsinum, vt restituat certa bona alijs ablata sub pœna confiscationis partis suæ Montis Rotundi, & aliud Cardinalis Camerarij de anno 1522. contra Massarios Montis Rotundi Iurisdictionis Dominorũ de Vrsinis: Et alia duo Clementis VII. de anno 1526. contra Marium, & fratres de Vrsinis ad compromittendum super diuisione faciendo Castri Montis Rotundi inter ipsos, & Franciottum Cardinalem alterũ fratrem, cum his super dominio, & iurisdictione inter dictos fratres penderet, quæ scripturæ probant dominium, & possessionem istius Castri, etiamsi continerent solùm modo enunciatiuas, quia cum sint † anti- 20 quæ probant famam, & consequẽter etiam dominiũ,

Aretin. in cap. cum causam, num. 21. de prob. Bald. in l. cũ aliquis, vers. item quod dicit, & ibi *Salicet. nu. 3. vers. fit autem plura, Castren. num. 6. Ias. num. 4. C. de iur. delib.* 21 *Rot. decis. 31. de prob. in antiq.* sed multo magis † illæ, quæ continent assertiones Summorum Pontificum, qui iurisdictionem dare poterant, quæ propterea optimè probant etiam dominium & possessionem iurisdictionis, *Brun. consil. 34. num. 2. Socin. cons. 86. num. 1. lib. 1. & cons. 187. num. 2. vers. ex quibus infero, libr. 2. Hieronymus de Monte de fundus, c. 52. num. 10. Menoch. cons. 147. nu. 11. 19. 20. 22. & 24. Mandell. consil. 64. nu. 5. & nerius num. 37. & seqq.*

Et tum tot per probationem dominij istius Castri pro DD. de Vrsinis canonizat redintegrario Leonis Vrsini fratris Henrici, & Episcopi Foroliuien. ad possessionem medietatis huius Castri facta per Commissarium Apostolicum de Anno 1561. vigore literarũ Sancti Caroli Nepotis Pij Quarti, in quibus leguntur hæc verba. *Perche costa à nostro Signore, che il Castello di Monte Rotondo, & Montelione spettano, e sono di Monsignor Leone Orsino Vescouo di Forlì &c. mole sua Beatitudine, che'l Vescouo sodetto sia redintegrato di Monte Rotondo, & Monte Leone: e volendo noi mandar ad effetto questa buona mente di Sua Santità vi ordiniamo, che alla ricevuta di questa vogliate senza eccettione alcuna metter in possesso di Monte Rotondo il sudetto Monsignore, ordinando alli Massari officiali di detti luoghi obedischino, e riconoschino per Patrone, si come è stato sempre, e prima che fosse preso il possesso per la Reuerenda Camera Apostolica; Per tanto non mancarete d'esseguire quanto vi scriuiamo, per esser questa la mente di Nostro Signore.* Hæc enim redintegratio causa cognita etiam in petitorio de ordine Papæ facta cum explicita assertione, quod constabat Suæ Sanctitati Castrum Montis Rotundi spectare ad dictum Leonem, Et quod ideò recognosci deberet in Dominũ, sicut fuit semper, & prius quàm Camera possessionẽ occuparet, multa operatur, & Primo † probat dominium, & possessionem, 22 cùm de ordine Papæ istud asseratur: *cap. si Papa, de priuileg. in sexto, vbi Doct. Mandell. d. cons. 64. num. 37. & seqq.* qui optimè loquitur cũ alijs supra allegg. Et probat etiam dominium antiquissimum propter illud 23 verbum, † *semper*, quod omne tempus includit *l. 1. vbi Doct. ff. sol. matr. Mant. decis. 39. nu. 7.* & importat per- 24 petuitatem, *Rota decis. 128. nu. 5. par. 2.* & † temporis continuationem, vt per *Socin. consil. 54. num. 10. lib. 4. Rota post 2. vol. Consil. Farinac. decis 369. num. 3.* benè *Rebuff. in l. namque 149. col. 4. in fine, vers. & sic dicto, semper, & vers. sequenti. ff. de verb. signif.* Secundo 25 hæc redintegratio habet, † vim sententiæ, quæ cum fuerit executioni demandata titulum producit aptũ ad acquisitionem dominij, & ad præscribendũ *Alex. consil. 70. num. 7. in fine, & seqq. lib. 2. & consil. 1. nu. 4. lib. 5. Natt. consil. 456. num. 12. Aym. cons. 10. nu. 10. Menoch. cons. 1098. num. 19.* Maximè † verò iunctis alijs 26 scripturis, de quibus supra, ex illis enim omnibus colligitur titulus sufficiens ad præscribendum, *Mandell. d. consil. 64. nu. 59. & seqq.* quem sequitur *Berret. consil.* 27 *89. num. 40.* etiamsi † continerent solum enunciatiuas, *Aym. de antiq. tempor. par. prima, §. ampliatur, num. 21.* Quamuis enim hodie non agatur de ista medietate Castri, sed de alia, nihilominus gesta cum Leone 28 circa vnam † partem Castri optimè suffragantur etiam pro alia parte, vt per *Surdum in consilio 211.*

nu-

numero duodecimo, & infra dicetur.

His positis deueniẽdo ad secundam difficultatem, An istud Castrum sit feudale, & quidem ex pacto, & prouidentia, An verò merè, & simpliciter hæreditarium. Cũ non appareat aliqua inuestitura de hoc Castro, & illius iurisdictione, & quomodo, & quo titulo in Dominos de Vrsinis deuenerit, duo pro parte DD. Henrici, & Francisci de Vrsinis deducebantur; primo
29 quod Castrum præsumitur † allodiale, & non feudale; secundo, quod quatenus censendum esset feudale, illud dicendum esse non ex pacto, & prouidentia, neque mixtum, sed merè, & simpliciter hæreditarium; Et quoad primum prætendebant esse regulam certissimam, & conclusionem verissimam, quod omnia
30 † præsumantur allodialia, nisi feudalia probentur; *cap. 1. §. 1. vers. defuncto. si de feudo fuerit contro. inter Dom. & agnat. cap. 1. iuncta glos. 1. de controuers. inter masculum, & femin.* cum aliis per *Paris. cons. 20. in prin cip. lib. 1.* quia feudum est seruitus, quæ non præsumitur, & hæc conclusio dicebatur procedere etiam in
31 Castro, † quòd scilicet præsumatur liberum, non autem feudale, *Ioan. Andreæ, & alij in cap. fin. vers. respondere, de iudic. & in cap. nimis de iur. iur. circa finem. Hostien. ibidem col. 2. vers. secus apud possidentem. Anchar. num. 4. Card. & Abb. num. 1. vers. ex quibus colige*, & hæc sententia est communis, vt dicunt *Aym. in consil. 662. num. 11. lib. 4. & Iacobin. de inuestit. feud. in verb. Castris circa finem, vers. & benè verum, & Curt. iun. consil. 168. nu. 15.* cum aliis cumulatis per *Cardin. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 23. tit. 4. num. 1. & seqq.* & latè etiam *Rossen. ad. de feud. cap. 12. conclus. 14. nu. 11. & seqq.* & fuisse dictum per *Rot. in vna Romana coram Ius 13. Iunij 1586. coram Oraco, & in Bononien. de Zambeccariis 23. Iunij 1589. coram Comitulo*, refert *Cardin. Fusc. in conclus. 174. in ver. feudum num. 13.* Et dixit etiam in causa *Vrbenetana fideicommissi 7. Februarij. 1620. coram me.* & subiũgebatur hanc opinionẽ pro-
32 cedere † etiam quòd versemur in Statu Ecclesiæ, *Dec. consil. 32. num. 1. iuncto num. 3. in fine, Paris. cons. 16. nu. 18. & seqq. lib. 1. Castren. consil. 179. num. 1. lib. 1.* prout etiam Decisiones prædictæ loquuntur de Castris existentibus in Statu Ecclesiæ, & habere locum, etiã
33 fingatur de Castro existente † in Sabinis, cum ibi quoque extent Castra libera, teste *Bart. in cons. 72. in princip. & num. 2. lib. 1.* & addebatur etiam notum esse in Latio extare Castra libera, si quidem Abbatia Cryptæ Ferratæ possidebat Castrum Ariccix, & alia, quę tempore Iulij Secundi fuerunt alienata, & Abbatia Farfen. quoque possidet Castra libera, prout etiã Abbatia ad tres Fontes Sancti Pauli possidebat, & adhuc possidet similia Castra, & alia plura exempla possent recenseri, vt etiam in Sabinis probari videtur *in Extrauag. vnica Ioann. 22. & ibi glos. in verb. patrimonium de maior. & obed.* Vndè tanto facilius istud etiam Castrum dici posse allodiale prætendebatur, vt in simili, quia in Austria sunt Castra allodialia, & feudalia, q
34 † possessor possit allegare allodialitatem, & ea vti, & iuuari tradit *Bald. cons. 351. incipien. In bonis feudalibus, in fine vol. 1.* & benè etiam ad propositum *Rossen tal. de feud. cap. 12. conel. 14. nu. 12.* & quidam *Vltramontanus in consil. 4. numer. 9. lib. 1.* vt etiam in fine dicetur.

Et hoc de plano procedere dicebatur isto casu, in
35 quo videntur † etiam concurrere coniecturæ, & præsumptiones pro allodialitate, vt in pũcto dicunt *Alexand. cons. 129. colum. 1. lib. 1. Menoch. cons. 409. nu. 65. lib. 5. & præsumpt. 91. nu. 34. cum seqq.* & benè *dictus Vltramontanus d. cons. 4. num. 29.*

Primò enim ponderatur, quòd nulla apparet inuestitura huius Castri, licèt pro illa reperienda fuerint factæ plures diligentiæ per diuersos Pontifices, & maximè per Sanctiss. D.N. & propterea cum inuestitura
36 † necessaria sit in concessione feudi, *cap. 1. quibus mod. feud. consti. poss.* & nulla inuestitura appareat, Castrum censetur allodiale, & non feudale *Grat. consil. 9. num. 113. lib. 1. Gozzad. consil. 8. num. 21. vers. 5. ex alio*, vbi
37 quòd † inuestitura est optimum signum ad cognoscendum, an sit feudum. optimè *Paris. consil. 16. nu. 13. ver* 2. 1
sic. verum, vol. 4. Sard. consil. 311. nu. 10. lib. 3. Menoch. præsumpt. 91. num. 37. lib. 3. & cons. 1. num. 23. & consil. 191. nu. 16. Roland. cons. 50. num. 51. vers. 6. considerandum est, lib. 3. quod habetur duplicatum *consil. 1. num. 58. vol. 4. vbi num. 9.* dicit, quòd sine inuestitura, 1
vel sine eo, quod habetur pro inuestitura non est feu-
38 dum, & quòd inuestitura dicitur signum † necessarium feudi, quod repetit *in cons. 90. num. 24. & seqq.* Immò 1
sufficeret, quòd longissimo tempore inuestituræ susceptæ non fuerint, *Menoch. d. consil. 191. nu. 19. & consil. 409. num. 75. Surdus dicto consil. 311. nu. 10.*

39 Secundo, quòd nullum vnquam fuit † præstitum iu- 1
ramentum fidelitatis, ad quod vassallus obligatur, *Cap. 1. de noua forma fidelitatis, Alex. consil. 30. col. pen. vers. ad octauum, lib. 1. Ioann. de Anan. cons. 7. nu. 9. &*
40 *seqq.* Etiam quòd feudum † sit franchum, *Oldrad. cons. 234. num. 2. Calder. consil. 7. de feud. Bolognin. in addit. ad cons. 7. Ioan. de Anan. num. 16. Castr. cons. 312. libro 1.* 1
vbi loquitur etiam quando remissum sit homagium, quia adhuc tenetur ad ea, quæ sunt in forma fidelita-
41 tis, Et in specie quòd etiam hæres † teneatur renouare iuramentum fidelitatis, probat *Clar. loco supra allegato, Bald. cons. 346. Imperator concessit, in princ. libro 1.* quo argumento vtitur *Alciat. cons. 4. nu. 35. lib. 4. Bald. cons. 345. num. 4. vers. ad euidentiam, lib. 1. Grat. d. consil. 9. num. 125. vers. sexagesimo quinto lib. 1. Gozad. d. cons. 8. num. 22.*

Tertiò, quia nulla reperitur vnquam facta recognitio † feudalis, quæ arguit feudum, *Oldrad. cons. 159.*
42 *nu. 1. Aym. cons. 615. nu. 6. lib. 4.*

43 Quarto, quia hoc Castrum non reperitur † annotatum in libris Cameræ tanquam feudale, & propterea sicuti illa, quæ reperiuntur scripta in libris Camerę reputantur feudalia, *Ifern. in c. 1. nu. 15. ex quibus causis feud. amitt. in fine additionis, vbi Afflict. nu. 295.*
44 Ita è contrario, si Castrum in † ijs libris non reperiatur ascriptum nõ præsumitur esse feudale, *l. Titiæ textores, ff. de legat. primo. Ioan. Andr. Georg. in puncto allegat. 10. num. 8. & 9.* & benè *Gozad. in d. cons. 8. nu. 21. Paris. consil. 23. num. 5. lib. 1. Grat. dicto cons. 9. nu. 113. lib. 1. Menoch. cons. 9. num. 25. & cons. 191. num. 16. & præsumpt. 91. nu. 37. lib. 3.* vbi quòd Castrum non præ-
45 sumitur feudale, quando † nulla inuestitura solemnis fuit concessa: Maximè verò cùm in dictis libris diligẽter feuda sint descripta, & temporibus fan. mem. Gregorij XIII. plures fuerint acceptatę deuolutiones ob lineam finitam, & ob non solutionem recognitionum feudalium, & quotidiè hoc practicatur, vt in simili ponderat *Ioan. Andr. Georg. vbi supra nu. 9.*

Ex quibus signis cùm distinguatur feudum ab allodio,

lodio, vt patet ex prædictis, & benè *Oldrad. cons.* 159. *num.* 1. eo magis dicebatur intrare præsumptionem
48 † pro allodialitate, cum cessent signa prædict., ex quibus probatur feudum, vt pulchre per *Aym. in consil.* 615. *nu.* 6. *lib.* 4. Nam etsi non semper iuramentum fidelitatis requiratur in feudo: quia aliquando datur
47 † consuetudo, quòd sufficiat semel fuisse præstitum, *Bald. consil.* 301. *num.* 8. *in fine. lib.* 1. *Abb. cons.* 82. *nu.*
48 7. *lib.* 1. & renouatio † etiam inuestituræ potest consuetudine tolli, vt per *Clar. loco supra citato*, Tamen hæc possent considerari, si onus probandi incumberet DD. de Vrsinis, sed cum ipsi sint rei, & possessores, altera pars † debet plenè, & concludenter pro-
49 bare intentionem suam, itaut ad effectum obtinendi non possit præsumptionibus iuuari, vt suprà tactum fuit, & latius infra dicetur.

50 Neque obstare dicebant, quòd licèt Castrum † præsumeretur allodiale, non tamen iurisdictio talis præsumi debeat, vt per *Castrens. in cons.* 179. *num.* 5. *post medium, vers. secunda ratio, lib.* 1. *Iacobin. de Sancto Georgio de Feud. in verb. de Castro tali Montis num.* 16. *Cassan. in consuetud. Burgundiæ in verb. des fiefz. rub.* 3. §. 4. *in ver. protertia, num.* 18. *pag.* 433. *Capit. in nouellis ad materiam feudal. in verb. feuda allodialia, colum. penult. in prim. vers. excepto si quis teneat, pag.* 43. *Mantic. de tacit. & ambig. lib.* 23. *tit.* 5. *num.* 23. *& tit.* 6. *num.* 50. *Cumia de feud. in prælud. nu.* 210. Quia respondebatur, quod cùm
51 Castra † hodie ex consuetudine habeant iurisdictionem. *Imol. in cap. cum ad sedem. n.* 2. *in fine de restit. spol. Paris. cons.* 16. *num.* 23. *lib.* 4. *Ioan. Franc. à Pont. decis.* 2. *num.* 13. & hæc iurisdictio indubiè censeatur adhærere Castro, *Bart. in l. inter pos. num.* 1. *ff. de acquir. rer. dom. latè. Mantic. de tacit. lib.* 4. *tit.* 14. *num.* 11. *ver-*
52 *sic. & hæc quidem sententia.* Ideò concesso † Castro, cõsentur quoque concessa iurisdictio, quæ illi adhæret, *Bald. in cap.* 1. *num.* 7. *de allodiis. & in cap.* 2. *num.* 16. *de Cæpit. qui cur. vend.* Hinc que sicuti Castrum præsumitur allodiale, † ita quoque illius iurisdictio, vt contra
53 *Castrens. in dicto cons.* 179. *num.* 5. *li.* 1. & sequaces defendit *Ioan. Franc. à Ponte dicta decis.* 2. *num.* 5. *& seqq.* allegando *Hostiens. Innoc. Ioan. Andr. & alios*, & tradunt etiam post alios *Ioan. Andr. Geor. alleg.* 20. *num.* 6. *& Marc. Ant. Lauren. practicabilium Ecclesiasticarum cap.* 1. *num.* 2.

Sed omissis etiam istis, & alijs pluribus, quæ dici possunt visum fuit, opus non esse, illam primam difficultatem decidere, quia quatenus etiam (sine veri præiudicio) hoc † Castrum censeri deberet feudale, maximè in Statu Ecclesiæ, iuxta *cons. Alber.* 82. *lib.* 1. cuius sententiam sequuti sunt variij Doct. Nihilominus Domini, ingrediendo secundam difficultatem, vnaniminter primo tenuerunt, ex hoc non sequi, quòd sit
54 feudale ex pacto, & prouidentia, in quo ibat totus cardo huius disputationis: quia dato etiam quod tale præsumeretur: nihilominus hæc præsumptio non sufficeret in casu isto, in quo Vrsini actores, & possessores, & ideò D. Paulo Æmilio ea incumberet onus probandi pleniè, & cõcludenter qualitatem illius feudi, non autem præsumptiuè tantum, cum Actor fola-
55 † præsumptiua probatione ad obtinendum non possit iuuari, quando in eodẽ subiecto poterit dari actus contrarius, vt in puncto pulchre *Bald. in consil.* 131. *numero* 2. *& in fine lib.* 1. *Mant. de tacit. & ambig. li.* 23. *tit.* 5. *num.* 21. *& tit.* 28. *nu.* 1. *& seqq.* & sunt resolutum *in causa Tiburtina* 5. *Angeli de anno* 1551. quæ habetur in manuscriptis diuersorum, cuius meminit *Contard. de manent. pars.* 5. *quæst.* 21. præsertim *num.* 2. *ver-*
56 *sic. hisce tamen non obstantibus, & nu.* 3. *& seqq.* & tenuit etiam Camera Apostolica *in causa Balneoregien. Castrorum* 14. *Februarij* 1607. *coram Reuerendiss. D. Stella nunc Archiepiscopo Corcyrensi*, quæ † est in nostris recẽt.
par. 1. *dec.* 127. *nu.* 6. *& 7.* & ista est regula generalis, vt per *Achil. decis.* 1. *de probat. Cæs. de Grass. dec.* 1. *num.* 17. *quæst. sint legit. Seraph. decis.* 1422. *num.* 10. licèt se
57 cus † esset, si D. Paulus Aemilius possideret, nisi possessio esset vitiosa *iuxta Mascon. Bald.* 151. *in fin. Bellon. cons.* 10. *nu.* 13. *vers.* 4. *non obstat. Mant. ut dict. num.* 18. *& 19.*

Præterea secundò quando etiam onus probandi incumberet Dominis de Vrsinis, cum omnes admittant sufficere in hoc cõflictu opinionum coniecturas, & obseruantiam, vel consuetudinem, *Albert. Brun. cons.* 127. *col.* 7. *versic. quòd si quartam assumamus. volu-*
58 *mine* 2. vbi si dubitatur † qualis fuerit cõcessio, & cuius naturæ recurrendum est ad obseruantiam subsequutam, ex qua præsumitur quid prius fuerit actum, cum posterior qualitas possessionis declarer quid ad principio fuerit dubiæ intentionis, vel quid fuerit cõcessum, cum non constat de origine, qualis enim fuit
59 † vsus, & patientia talis præsumitur præcessisse Cæsaris, & iurisdictionis concessio; *Ifern. in cap.* 1. *sub nu.* 3. *vers. semper inspicitur de controuersia inter masc. & fœmin. Bald. in cap.* 1. *§. præterea. versicul. non obstat. quid sit inuestitura*, vbi quod dubium qualitatis feudorum relinquitur interpretationi consuetudinis, & obseruantiæ *Port. Imol. cons.* 145. *num.* 19. vbi quòd condi-
60 tio † feudorum ab ipso vsu qualificatur. *Surd. consil.* 105. *nu.* 14. *& 15. lib.* 1. vbi quòd ex obseruantia, &
61 consuetudine alteratur natura feudi, † & fit alienabile, & reducitur ad instar patrimonialium, *Rossital. de feud. cap.* 2. *concins.* 63. *num.* 2. *Alciat. cons.* 4. *nu.* 45. *lib.* 4. *Menoch. cons.* 1. 2. *num.* 264. *& cons.* 32. *num.* 45. *& 64. cons.* 104. *num.* 22. *& cons.* 191. *numer.* 19. *& 79. & cons.* 454. *num.* 26. *& præsumpt.* 91. *num.* 38. & fuit dictum in causa *Romana legitima* 22. *Iunij* 1615. *coram R. P. D. meo Perospio, & coram me in d. causa Vibonetana sedente omissi* 7. *Februarij* 1620. & dixit etiam Camera Apostolica in causa *Spoletana Castri Polini, de anno* 1605. *coram Illustriss. D. Nare Auditore Cameræ, nunc eũ filem Cameræ Clerico.*

Misum fuit DD. pro Vrsinis vrgentissimas extare coniecturas, & clarissimè probari obseruantiam, & consuetudinem, quòd Castrum illud sit merè, & simpliciter hæreditarium, non autem ex pacto, & prouidentia, vel mixtum.

Primò enim cum in diuisione de dicto anno 1552. prohibuant diuidẽtes alienationem huius Castri extra familiam, moti propter illius antiquitatem in familia Vrsina, & eiusdem principalitatem, addendo, quòd esset inconueniens, si extra illam alienaretur, hinc colligitur signum euidentissimum, quòd potuisset alienari, si nõ fecissent huiusmodi prohibitionem, vt benè ad propositum *Menoch. consil.* 812. *num.* 15.
62 Prohibitio † enim arguit, Castrum esse hæreditarium simpliciter, ex quo vti tale erat alienabile extra familiam, *cap.* 1. *de feud. non habent. prop. nat. feud. late Clar. in §. feudum quæst.* 31. *vers. viterius*, & poterat alienari inter viuos, & vltima voluntate, *Roland. à Valle consil.*

79.*nu.*20.*& ſeqq.lib.*2.vbi de communi, & ſi nõ fuiſſet tale, ſed ex pacto, & prouidentia, fruſtratoria fuiſ
63 ſet d.prohibitio, cùm feudum † ex pacto, & prouidẽtia, vel mixtum non poſſit alienari in extraneos, *Pariſ.con.*105.*num.*43.*verſic.nec obſtat illud.lib.*1. *Natt. conſ.*301.*num.*23.*verſ.nam ad textum, Siluan. conſ.*15. *num.*5.*in fine. Menoch.d.conſ.*812.*num.*5. *Clar.in* §. *feudum q.*41.*num.*3.

Et iſtud comprobatur, quia in eadem diuiſione fuit factum fideicommiſſum, non ſolum in caſu alienationis extra familiam, ſed etiam in caſu mortis, vt fuit reſolutum *coram me*, 20 *Martij* 1622. & non fuit controuerſum in alia deciſione 29. *Maij eiuſdem anni*. Ex hoc enim fideicommiſſo excluditur, quòd Caſtrũ ſit ex pacto, & prouidentia; quia ſi tale fuiſſet, fidei-
64 commiſſo † ſubijci minimè potuiſſet. ex allegat. per *Carl. Mantic. de coniect. lib.* 7. *tit.* 10. *num.* 1. *& ſeqq. Fuſar. de ſubſtitut. quæſt.* 631. *per tot. Peregr. de fideic. art.*5.*num.*18. *Menoch.conſ.*454.*nu.* 17. & idem etiam ſuaderetur, quia fuit in dicta diuiſione permiſſa permutatio Caſtri inter ipſos vocatos, prout in effectu illa fuit ſequuta cum Caſtro Coreſij inter Iulium, cui in diuiſione peruenerat medietas d.Caſtri, & Paulum Aemilium ſeniorem, ſi enim Caſtrũ, & illius iuriſdictio fuiſſent ex pacto, & prouidentia, non potuiſſent permutari, quia iſta eſt alienatio, quæ in præiudicium
65 † agnatorum ad ſucceſſionem vocatorum in huiuſmodi feudis eſt prohibita, *c.Titius ſi de feud. fuit controuerſ. inter Dom. & agnat.c.*1.*de alien.feud. pater. Iacob. de Beluſio, Martin. Laud. Aluarot. Præpoſitus, & alij in cap.*1. §. *hoc quoque*, & præſertim *Bald.n.*16. *de ſucceſſ. feud.* Maximè quia fuit etiam in dicta diuiſione actũ, quòd illud, quod reciperetur ex permutatione, remaneret liberum, prout obſeruantia docuit; Nam permutatione facta cum Caſtro Coreſij illud liberum remanſit, & fuit alienatum. Vnde excluditur, quòd d.
66 Caſtrum † Montis Rotundi ſit ex pacto, & prouidentia, quia ad minus res permutata, & ſic Caſtrum Coreſij debuiſſet loco illius ad fauorem priorum poſſeſſorum ſupponi ex adductis per *Peregr. de fideicom. artic.* 40.*num.*32. Vnde non reſiſtit, quòd etiam fuerit actum, quòd idem Caſtrum Montis Rotundi remaneret eiſdem oneribus adſtrictum, quia ſequuta permutatione, certum eſt, quod fiebat præiudicium ſucceſſoribus Fuluij in portionem, cuius obuenerat, nec vigore dictæ diuiſionis, facta permutatione cum Paulo Aemilio, dabatur amplius regreſſus ad Caſtrum filijs Iulij permutantis.

Et iſti confirmantur etiam ex quo in ipſa permutatione fuit prohibita alienatio Paulo Aemilio ſenio-
67 ri, & illius hæredibus, ex hac enim mentione † hæredum colligitur ſignum euidens, quòd Caſtrum ſit hæreditarium, non autem ex pacto, & prouidentia, ex adductis per *Clar.in* §. *feudum quæſt.*9.*numer.*2.*& ſeq.* & multo magis, quia fuit etiam in ipſa dictum, quòd Caſtrum plenoiure, ſpectabat ad Fuluium, quæ ver-
68 ba, † *plenoiure*, idem important, quod *liberè & totaliter. Anchar.conſ.*408.*num.*4. *Aym.conſ.* 122.*num.*5. *Ruin.conſ.*100.*num.*4.*lib.*1. *Natt.conſ.*501.*num.*52.*lib.*
69 3. Fit de conceſſione facta à Domino † cum his verbis, vel ſimilibus, quod importet liberum conceſſionem, *Dec.conſil.*468.*nu.*12. *Grat.conſ.*98.*nu.*68.*lib.*1. vbi in puncto de verbis, *pleno iure. Menoch.conſ.*1.*nu.*12.*&* 13. *Roland.conſ.*2.*nu.*4.*&* 5.*lib.*1.

Secundo principaliter, quatenus teſtamentum Pauli Aemilij ſenioris pereum conditum de anno 1554. eſſet in forma probanti, vt per eundem D. Paulũ Aemilium iuniorem præcenditur, qui illud produxit, ex illo etiam probaretur, quòd huiuſmodi Caſtrum ſit hæreditarium, quia cum hæredes inſtituerit Troylum & Marium eius filios, cum ſubſtitutione ſuperuiuen-
70 tis, & cippi domus, ſatis conſtat † ex hac diſpoſitione, non fuiſſe Caſtrum feudale, ex pacto, & prouidentia, ſed hæreditarium, vt in puncto *Menoch. d. conſ.*454. *num.*17. Quamuis enim de hoc Caſtro non fuerit facta mentio ſpecialis, tamen cum illud haberetur pro
71 hæreditario, itaut de eo poſſit diſponi, † veniebat in generali diſpoſitione ex cumulat, *per Surd.conſil.*357. *num.*22.*& conſ.*430.*nu.*2.*lib.*3. Et ipſe D. Paulus Aemilius iunior benè agnouit hanc veritatem, cũ, poſtquam vidit ſe eſſe excluſum ex fideicommiſſo, quod prætendebatur ex dicta diuiſione, produxerit hoc teſtamentum ad oſtendendum, quòd Caſtrum eſſet ſubiectum fideicommiſſo in eius fauorem.

Tertio, quia cum præfati Troylus, & Marius de anno 1565. vendiderint medietatem dicti Caſtri Vale-
72 rio Vrſino, iſtud non potuiſſent facere, ſi Caſtrũ † non fuiſſet hæreditarium, ſed ex pacto, & prouidentia ex ſupra deductis, & latè *Menoch.conſ.*812.*nu.*5. Et quãuis poſſet dici, alienationem fuiſſe factam in Valerĩ comprehenſum in dicto pacto; Nihilominus dicta
73 † alienatio non potuiſſet fieri in præiudicium filiorũ, & deſcendentium dd. Troyli, & Marij, & ſic D. Pauli Aemilij filij dicti Marij, alterando formam ſuccedendi, alienãdo in remotiores Agnatos, vt benè per *Surd. in d.conſ.*105.*num.*5. *verſ. ſecundo videtur.* ibi *Saltem quoad hoc, &c.* & ipſe Paulus Aemilius huic alienationi non acquieuiſſet, prout fecit, nunquam enim curauit recuperare medietatem d.Caſtri, quod vtique feciſſet, ſi fuiſſet ex pacto, & prouidentia, cum nemo
74 † præſumatur iactare ſuum, certum eſt enim, quòd, mortuo Patre, ſi Caſtrum fuiſſet feudale, ex pacto, & prouidentia, potuiſſet illud recuperare, *c.*1. §. *quoque de ſucceſſ.feud. Roman.conſ.*22.*in fin. Dec.conſ.*208.*in fine, Curt.ſen.in conſ.*50.*nu.*21.*plenè Surd.* qui alios congerit præcitato *conſ.*105.*num.*5.

Quarto, quia Valerius, ad quem medietas Caſtri ex dicta alienatione peruenit, de anno 1594. condidit teſtamentum, in quo inſtituit præfatum D. Paulũ Aemilium iuniorem, & D. Iordanum Cæſium, filios D. Pulcheriæ illius ſororis, cum onere ſoluendi ſcuta 16. millia. Pro quo pretio emerat Caſtrum à prædictis Troylo, & Mario patre D. Pauli Aemilij iunioris, ad effectum extinguendi eius debita, & voluit, quòd ſi Paulus Aemilius renueret, conſeretur priuatus, & ſolus Iordanus inſtitutus, ex hoc enim duo oriuntur,
75 primò, quòd feudum † non ſit maſculinum: quia alias Iordanus deſcendens ex femina non potuiſſet inſtitui, *cap.*1. §. *hoc autem notandum eſt, qui feud. dare poſſ. Clar.in* §. *feudum, quæſt.*73. *in princ.* Secundò, quòd nõ
76 ſit † ex pacto, & prouidentia: quia ſi fuiſſet tale, prædictum onus nõ potuiſſet imponi. *Menoch.d.conſ.*812. *num.*6. iunctis DD. quos allegat *num.*5. Eoque magis cum renuente Paulo Aemilio ſoluere, inſtituerit ſolum Iordanum. Nec obijci poteſt, quòd in inſtitutione nulla fiat mentio de hoc Caſtro, nec quòd pro illo dicta ſumma ſcutorum 16. millium deberet ſolui, & quòd dictum Teſtamentum non habuit effectũ: quia

circa

circa primum, vltra respõsiones superius datas, quòd
77 videlicet comprehendebatur † in generali Institutione, cum haberetur pro hæreditario, fuit in specie responsum, quòd ex onere iuncto, soluendi dicta scuta 16. millia satis constat, Valerium voluisse de illo disponere, vt censuit *Rota in hac causa coram me 29. Maij 1623.* Et quod testamentum non habuit effectum, nõ afficit, quia hoc non prouenit, ex quo D. Paulus Aemilius prætẽderet hoc Castrum sibi deberi, ex pacto, & prouidentia, sed quia prætendebat illud ad se spectare, vigore fideicommissi conuentionalis, facti in dicta diuisione, & vigore alterius fideicommissi, vt supra deductum fuit.

Quinto, quòd hoc Castrum esset hæreditarium clare conuincitur ex venditione facta per Congregationem Barenum pro soluendis debitis Valerij prædicti Prãciotto pro se, hæredibus, & successoribus quibuscunque, in perpetuum, sub quibus verbis comprehẽduntur hæredes
78 † extranei, tãm stante dictione *quibuscunque*, ex latè cumulat per *Add. ad Roman. in cons. 31. in verb. quacunque vers. nono pro prædictis.* vbi infinitos allegant, & testantur de communi, prout etiã de communi, & magis communi, ac magis vera *Cur. iun. cons. 183. num. 5. & 6. Aym. cons. 414. in princ.* vbi innumeros citat. *Clar. in §. feudum quæst. 9. vers. hoc præmisso*, vbi pariter multos allegat, & dicit communem,
79 quàm stante dictione, † *in perpetuum*, quæ operatur, vt concessio transeat etiam ad hæredes extraneos. *Cur. iun. consil. 4. in princ.* qui dicit hanc conclusionẽ veram. *Roland. consil. 96. nu. 47. et 48. volume. 1. Couar. var. lib. 2. cap. 17. num. 5. vers. quarta conclusio*, & fuit resolutum in *causa Romana domus 1. Decembris 1600. coram Illustriss. Millino*, & in causa *Mediolanen. bonorũ de Buffalaria, 10. Iunij 1585. coram Bubalo.* Vnde inficiari minimè potest, quin hoc Castrum fuerit habitũ pro hæreditario simpliciter; Dicere enim, quòd venditio fuerit facta durante linea vocatorum tantùm, & in istis terminis intelligendam esse dictionem, *quibuscunque, & in perpetuum*, non est verum in contractibus, quidquid dicendum esset in dispositione legis, vt per *Rolan.* post alios *d. cons. 97. num. 48. lib. 1.* vbi de communi testatur maximè in casu isto, in quo huiusmodi intellectus
80 † repugnat nedum verisimilitudini, & quantitati pretij scutorum 27. mill. quod est verũ pretium medietatis Castri, & ideò iste intellectus non est recipiendus. *Rimin. iun. consil. 362. nu. 15. & 16. Alexand. cons. 167. num. 3. vers. nec obstat, lib. 7.* qui loquitur in contractibus. *Bald. in cons. 410. circa med. vers. reuertor igitur. lib. 1.* vbi ad effectum cognoscendi, quantum fuerit venditum, debet considerari inuerisimilitudo, & quantitas pretij, sed etiam prædictus intellectus repugnat solito Cõgregationis, quę, quando alienat Castra ex pacto, & prouidentia, pro debitis Baronum, expressè prouidet indemnitati Cameræ Apostolicæ, prout dicitur fuisse obseruatum in venditione Castri Silici, facta pro debitis Fabij, & Virginij de Vrsinis Marchionis Riani, & in alijs pluri
81 bus: A solitis enim valet † argumentum. *Decian. resp. 66. num. 18. lib. 3.* vbi quòd solita fieri habent semper præsumptionem pro se, & plenius *cons. 124. numer. 7. & seqq. eodem lib.* vbi quòd expositio, & interpreta-
82 tio † verborum, & actuum dubiorum, secundum solita fieri debent etiam ex vnico actu.

Sexto, eadem qualitas hæreditaria simpliciter probatur, quia tenutæ Turris Madonnæ, & Vallis Omanæ, & rata Casalis Matiæ, quæ sunt portiones huius Castri, fuerunt venditæ Excellentiss. D. Principi Burghesio, simul cũ rata iurisdictionis, ac meri imperij, præuia licentia obtenta à Fel. Record. Paulo V. de anno 1620. Vnde sicut ex hoc apparet, quòd huiusmodi membra non sunt feudalia ex pacto, & prouidentia, ita nec Castrum cuius sunt membra, quia †
83 membra non debent separari, nec discrepare a capite suo, *cap. 1. 12. dist.* & ad propositum fuit ponderatum in causa *Cæsaraugustana Synodi 13. Februarij, & 22. Iunij superioris anni coram me*, & vna, †
84 & eadem res diuerso iure censeri non debet, *l. eum, qui ædes ff. de vsucap.* & in puncto *Surd. cons. 311. num. 12. & seqq. Natt. Cons. 446. num. 9.* Et prædicta confirmantur ex impositione census scutorum 3240. super medietate Castri, de qua agitur, & venditi Cardinali Sfortiæ, pretio scutor. 54. mill. cum pacto expresso, quòd in venditione huius medietatis, eiusque iurisdictionis ipse præferretur omnibus emere volentibus, Quæ omnia S. M. Gregor. XV. motu proprio, & ex certa scientia confirmauit, & approbauit, quod non fecisset, si
85 Castrum fuisset † ex pacto, & prouidentia, vel hæreditarium mixtum propter præiudicium illorũ, ad quos successio de iure spectabat, non facta saltem mentione de dicto præiudicio, vt benè ad propositum *Seraphin. decis. 894. in fine.*

Septimo non est omittendum, quod cùm alia medietas Castri fuerit restituta tẽpore Pij IV. Leoni Vrsino per verba denotantia dominium, & importantia causæ cognitionem, vt supra ostensum fuit, & sic per Papam expressè fuerit cognitum super qualitate hæreditaria, quia cum Octauius Vrsinus disposuisset de alia medietate Castri illam prælegando Leoni Filio, quod alias facere non potuisset, si Castrum fuisset feudale ex pacto, & prouidentia ex supra deductis, & Henricus frater Leonis commisisset homicidium, & Camera prætendens esse locum confiscationi possessionem huius Castri cepisset, habitòque recursu ad Papam, & ostenso, quòd medietas huius Castri non spectabat ad Henricum, sed ad Leonem eius fratrem vigore Testamenti Octauij communis Patris, mandauerit Papa prædictum Leonem reintegrari, vt in literis Sancti Caroli supra ponderatis denotantibus causæ cognitionem circa ius ipsius Leonis: ex hac serie facti satis colligitur executio testamenti, & Canonizatio qualitatis hæreditariæ: quæ licèt concernant aliam medietatem Castri, attamen optimè operantur etiam circa medietatem, de qua nunc agitur,
86 ne vt dictum est, † vna, & eadem res diuerso iure censeatur. *Surd. in terminis alleg. cons. 311. nu. 12. & seqq. Natt. cons. 446. nu. 9.*

Octauo, hoc etiam probant testes examinati in causa decisa per Cameram per tres sentẽtias conformes super alia medietate istius Castri, qui benè de illa deponunt, vt in summario num. 10.

Denique tenebant etiam Domini, quòd sufficeret
87 vltimus † status hæreditarius, qui indubitanter colligitur ex prædictis, ille enim est attendendus, vbi de contrario statu non constat. *Ferrett. cons. 87. numer. 3. lib. 1. Decian. resp. 73. num. 48. lib. 2. Ludou. Morot. cons. 20. num. 8. & seqq.* benè *Bald. consil. 151. nu. 2. lib. 1.* & fuit dictum in causa *Romana legitima 22. Iunij 1615. coram R. P. D. M. Verospio*, & in causa *Vrbemetana fideicommissi*

commissi 7. Februarij 1620. coram me. Ex quo vltimo,
88 † & præsenti statu præsumi potest etiam eundem statum fuisse in præteritum. *Rom. conf. 143. num. 20. in fine, & num. 21. lib. 5. Bertrand. conf. 7. num. 8. lib. 2. per. 2. Simon de Pret. conf. 20. num. 4.* & fuit dictum in *Salanātina portionis 23. Aprilis 1586. coram Robusterio.*

Neque prædictis obstat, quòd cum prædictæ alienationes, & gesta fuerint inter illos de familia, excludant quidem Castrum esse feudale, ex pacto, & prouidentia, sed non excludant, quòd sit hæreditarium
89 † mixtum, de quo non possit disponi, nisi inter illos de familia, non autem in extraneos ex cumulatis per *Surd. in d. consil. 105. num. 23.* Nam fuit responsum, q si assumamus illud initium certū dispositionis, quod habetur, hoc est prędictæ diuisionis, in qua statuitur
90 † quòd Castrum non possit alienari extra familiam, ex hoc satis comprehenditur, quòd Castrum erat simpliciter hæreditarium, vt supra probatum est, & propterea licèt dispositiones sequentes videantur æquiuocæ, & possent adaptari ad feudum simpliciter, & ad feudum mixtum; Attamen illud æquiuocum tollitur ex dicto principio diuisionis, in qua prohibetur alienatio extra familiam, & sic præsupponitur feu-
91 dum simpliciter hæreditarium; æquiuoca † enim, quãdo in consequentiam rei certæ adijciuntur, secundum illam debent interpretari. *l. Triticum. cum ibi not. per Glos. & DD. ff. de verb. oblig.* vbi stipulatio sequens, quando habet aliquam incertitudinem, intelligitur
92 † & declaratur ex obligatione præcedente, *Alex. consil. 200. nu. 10. vers. probatur. lib. 6. Roman. conf. 121. circa primam in fine*. Et in hoc Iudex semper † debet animaduertere, quid ratio materiæ subiectæ suadet. *glos. ordinaria in l. cas causas. ff. de condit. & demonstr. idem Roman. conf. 376. num. 6. & 7.* vbi apostilla *in verb. ordinaria*. Et cessat difficultas, quia, nõ omnia subsequuta post diuisionem sunt æquiuoca; assertiones enim, quòd Castrum, *pleno iure*, spectaret ad Vrsinos, de quibus supra dictum fuit, dispositio Valerij ad fauorem Iordani Cæsij, venditio facta per Congregationem Baronum Franciotto, pro se, hæredibus, & successoribus quibuscunque, in perpetuum, & protestationes factæ per D. Paulum Aemilium, quòd volebat succedere vigore fideicommissorum antiquorum, ac alia
94 nonnulla, de † quibus supra, non sunt coniecturæ æquiuocæ, sed claræ, excludentes mixturam huius feudi, & quod sit ex pacto, & prouidentia.

Et prædicta comprobantur, ex quo dictus Paulus Aemilius iunior repudiauit hæreditatem Valerij, & petijt Castrum ex aliis fideicommissis vt dictum est.
95 Vnde repugnat quòd feudum † sit mixtum; quia si tale fuisset, tenebatur illud petere, tanquam hæres Valerij, nec post repudiationem hæreditatis d. Valerij potuisset dictum feudum petere, sed tunc demum, si ipse non fuisset institutus, sed alius, quia licèt quando
96 non † est delata hæreditas sufficiat, quòd potẽtia quis sit hæres primi inuestiti, secùs tamen est quando hæreditas est delata, & repudiatur. *Roland. conf. 53. nu. 15. lib. 3.* & latissimè *Surd. conf. 5. num. 10. lib. 1. Mant. de tacit. lib. 23. tit. 30. num. 28. & seqq.* qui alios congerunt, & de communi testantur, & fuit dictũ in *Paduana feudi 19. Nouembris 1610. coram bo. me. Cardinale Lãcellotto & in causa Tarusina feudi 9. præsentis mensis coram me.*

97 Nec etiam obstat, quòd cùm feudum † sit in dubio præsumendum ex pacto & prouidentia, non potuerit mutari natura illius, sine scientia Papæ: quia hoc posset considerari, si constaret de inuestitura, aut alio titulo claro, sed cùm non constet de titulo explici
98 to, aut inuestitura clara, † & agatur de illo cognoscendo ex obseruantia, & actibus subsequutis, non videtur in his terminis necessaria scientia Principis, vt dixit *Rota in dicta causa Romana legitimæ coram R. P. D. M. Verospio*, sicut quando non agitur de præscribendo contra titulum, sed de demonstrando qualis titulus
99 ab initio fuerit, † de quo per inuestituram expressè nõ constat, non requiritur scientia Principis. *Oldrad. conf. 172. nu. 4. vers. ad tertium in principio.* Prout nec requiritur ad hunc effectum lapsus longi temporis *Sebrader. conf. 1. nu. 228. vers. & in hac obseruantia, li. 1.* Et in
100 omnem euẽtum præsumitur † scientia in casu isto ex qualitate personarum, & gestorum, vicinitate huius Castri, diuturnitate temporis, & actuum frequentia, iuxta notat. per *Aym. in conf. 168. nu. 5. & alios*. Immò etiam scientia clarè probatur ex dicta restitutione alterius medietatis Castri, facta, præuia causæ cognitione, Episcopo Leoni Vrsino, tempore Pij IV. ex licẽtia vendendi hanc medietatẽ Castri, pro debitis *Valerij* concessa per fel. rec. Clemente. VIII. & confirmatione facta per san. me. Paulũ V. sententia lata per Congregationem ad hoc deputatam, necnon eiusdem Pontificis confirmatione venditionis factæ Excellentiss. D. Principi Borghesio, & ex altera confirmatione facta per San. mem. Gregorium XV. de quibus supra dictum fuit.

Et ita concluſum negotio maturè discusso, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana Donorum Vener. 25. Iunij. 1627.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius, ad hoc vt impediat immissionem hæredi scripto, requiritur, quod vitiosè non possideat, quod nihil sit detrahendum, & incontinenti doceat de fideicommisso.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur ei, de cuius positione constat.*
3 *Possessio præsumitur continuata vsque ad obitum, etiam ad effectum immissionis. amplia, numero 4.*
4 *Hæredi scripto in testamento immisso datur bonorum defuncti.*
5 *Fideicommissarius, vt sit legitimus contradictor hæredi scripto, quæ sint necessaria, & nu. 10. & 11.*
6 *Bona fideicommissaria possunt vendi pro debitis fideicommittentis.*
7 *Bona fideicommissaria, quando amplius non subiacent sub fideicommisso, nec veniant in fideicommissi restitutione.*
8 *Causa possessionis absque declaratione immutatur ex nouo titulo.*
9 *Ex bonis fideicommissarijs, quando veniunt restituẽda, quæ sint detrahenda.*

12 Im-

12 *Immissio ad fauorem hæredis scripti non potest impediri, per ea, quæ requirunt altiorem indaginem.*

13 *Fideicommissarij possessio dicitur vitiosa, si non sit capta de manu hæredis, sed auctoritate propria.*

DECISIO XCIV.

HEnricus Brunus vniuersalem hæredem instituit Archiconfraternitatem Stigmatum S. Francisci. Verum quia Angelus Brunus sub prætextu fideicommissi Virgilij Bruni, eius patrui, & Patris Henrici prætendebat vti fideicommissarium possessorem esse legitimum contradictorem ad impediendum Immissionem ad fauorem Confraternitatis. Ideò dedi dubisi an Confraternitati sit concedendum mandatum de immittendo, & DD. affirmatiuè responderunt.

1 Nàm cum constet de possessione † Henrici ex instrumento captæ possessionis de anno 1615. *l. prædia, vbi Bart. ff. de acq. poss. Put. dec. 365. nu. 8. lib. 1.* illa præ-
2 sumitur † continuata vsq; ad obitum, etiam ad effectum immissionis *Greg. dec. 394. nu. 4. Peregr. de fideic. art. 44. nu. 16. Rota decis. 691. n. 2. p. 2. recent.* maximè
3 cum idem Angelus aduersarius † acceperit possessionẽ bonorum per obitum Henrici *Greg. decis. 365. n. 1.*

4 Et consequenter Confraternitati † hæredi scriptæ in testamento danda est immissio *l. fin. C. de edict. diu. Adr. tollen. vbi Bart. n. 20. Greg. dec. 206. n. 1. Rota dec. 35. n. 20. & seq. p. 1. & dec. 670. in princ. par. 2. recent. Mnoch. de adipisc. remed. 4. num. 368.*

Non obstat, quòd Angelus Brunus vti Fideicommissarius sit legitimus contradictor, quia tria † requiruntur, quòd non vitiosè possideat, quòd nihil sit detrahendum, & in continenti doceat de fideicommisso *Bart. in d. l. fin. nu. 27. Mnoch. de adipisc. d. remed. 4. nu. 634. & 638. Rot. diuers. decis. 103. nu. 1. p. 1. Rota dec. 115. nu. 10. & seq. p. 1. recent. Gabr. conf. 45. nu. 24. lib. 1.*

Quoad Domunculas, illæ fuerunt per hastam deli-
6 beratæ Ruberto primo pro † debitis Virgilij fideicõmittentis, quod fieri potuit *l. peto §. prædium ff. de leg. 2. Paris. cons. 62. nu. 69. lib. 3. Surd. dec. 62. num. 21. Peregr. de fideicom. art. 4. num. 18. & 22.*

Nec facit, quòd istæ Domunculæ postea peruenerint ad manus Henrici, quia id fuit ex causa permutationis, nam Robertus Primus permutauit Domunculas cum alijs bonis proprijs Henrici, & sic Henricus iure proprio vti Dominus ex alio titulo acquisiuit do-
7 munculas, quæ sub † fideicommisso amplius non subiacent, nec veniunt in fideicommissi restitutione *l. qui solidum §. fiscus. de leg. 2. l. quo hæredi §. cum hæres ff. de cond. & demonstr. l. debitũ ff. ad Treb. Seraph. dec. 1344. n. 3. & 4. Mant. de coniect. lib. 7. tit. 8. nu. 18.*
8 *& 19. Corn. cons. 196. n. 15. li. 2. ex nouo. n.* titulo † permutationis Henricus dicitur iure proprio immutasse causã possessionis sẽt absq; declaratione *dec. cõs. 302. n. 22. Rot. recẽt. dec. 623. n. 5. p. 1. & dec. 741. nu. 8. p. 2.*

Præsertim, quia Henricus metu mandati tres ex supradictis Domũculis iure proprio ex causa permutationis acquisitis dedit creditoribus Virgilij fideicõmittentis, vnam videlicet Deodatæ Brunæ filiæ naturali Virgilij creditrici in scut. 100. & alias duas Francisco Bruno filio naturali Virgilij pro alimẽtis per Iudicẽ taxatis ad scut. 4. quolibet mense, & sic pro istis,
9 & alijs debitis solutis, ac ẽt pro Dote † materia resti-
tuta, ac pro impensis funerum competit Confraternitati detractio, *Gregor. decis. 421. n. 1. & seq. Rota ad. dec. decis. 115. nu. 2. p. 2. recent.* & fuit est quòd ex supradictis Ius fideicommissarij super istis Domunculis sit turbi-
10 dum, & detractio sit colorata, ne † impediatur immissio Confraternitati hæredi scriptæ *Rot. d. decis. 115. n. 10. & par. 2. nu. 11. & dec. 36. num. 1. par. 1. rec. Greg. dec. 206. num. 12. & ibi Add.*

11 Colorata quoque est prætensio deductionis † legitimæ; nam licet testator prohibuerit detractionẽ legitimæ cum dictione, *ideò, & c.* sat est, quòd non sit adiecta conditio, quòd si filius nolit hæreditatem cũ prohibitione legitimæ, habeat legitimam tantũ, prout requiritur *Peregr. de fideicom. art. 36. num. 26. Mant. de coniect. lib. 7. tit. 8. nu. 11. Rot. dec. 653. nu. 13. & decis. 206. nu. 4. & dec. 479. nu. 8. p. 1. recent. Gregor. decis. 489. vbi add. fuit dictum in Romana legitimæ 11. Nouembris 1609. coram Reuerendiss. Manzanedo.*

Nec obstat, quòd Henricus consumpserit legitimam cum alienationibus bonorum, & fuerit reintegratus pro debitis solutis, quia de istis non constat,
12 † & requirunt altiorem indaginem, quo casu immissio ad fauorem Confraternitatis retardari non potest *Rot. recent. d. dec. 36. nu. 1. p. 1. Seraph. decis. 271. num. 5.* præcipuè cum possessio fideicomissarij sit vitiosa vti capta non de manu hæredis, sed auctoritate propria *l. 1. vbi Bar. ff. quorum legat. Rol. cons. 78. nu. 14. lib. 3. Seraph. d. dec. 271. nu. 3. Rota d. decis. 115. nu. 3. p. 1. recent. Greg. d. dec. 206. nu. 7.* Et ita vtraque parte, &c.

ILLVSTRIS. P. D. MANZANEDO PATRIARCHA HIEROSOLIMITANO.

Cesenaten. Pecuniaria. Lunæ 28. Iunij. 1627.

ARGVMENTVM.

Amissum occasione ludi alearum quis non tenetur soluere, etiam si adsint contractus, promissiones, vel quoque instrumenta, & si sit solutum repeti potest intra 40. annos.

SVMMARIVM.

1 *Ludus alearum, & laicis, & clericis prohibitum est.*
2 *Ex Ludo alearum nulla oritur actio.*
3 *Ludi occasione, si sint celebrata contractus, promissiones, & instrumenta, omnia sunt irrita, & inania.*
4 *Pecunia occasione ludi aleariũ soluta, possunt repeti.*
5 *Et huic repetitioni locus est de iure communi intra 40. annos.*
6 *Victus in alearum ludo, si potest repetere pecuniam amissam, multo melius poterit iuste illam retinere.*
7 *Frustra petitur, quod statim, quis restituturus est.*

DECISIO XCV.

REuerend. P. D. Baffadius tanquam creditor prætextu causæ mutui scutorum auri 2600. quondam Comitis Laurentij Rouerelli obtinuit contra illius bona hæreditaria ab A. C. relaxari mandatum executiuum pro dicta summa, à quo decreto fuit per illius filios, & hæredes appellatum, & cau-

ſa mihi commiſſa cum clauſula *ſi quid exequendum*, ad inſtantiam dicti D. Baſſadij dubium hodie in Rota propoſuit: An prædictum decretum A. C. exequendum eſſet? & fuit per Dominos contra ipſum capta reſolutio, nempe dictum decretum non eſſe exequendum; nam etſi mutuum videatur per apocam à dicto Com. Laurentio ſubſcriptam, & obligatione camerali munitam juſtificari: nihilominus DD. inclinarunt in ſupradictum ſententiam, moti ex eo, quod conſtat ex quodam ſummario teſtium, quod abſque aliqua alia ſcriptura datum fuit nomine filiorum Com. Laurentij, mutuum prædictum non fuiſſe reale, quin paliatum: quia primus teſtis ſuper 25. & 36. dicit, Dominum Baſſadium eidem teſti dixiſſe, luſiſſe Romæ cum præfato Com. Laurentio alearum ludo, ipſique viciſſe ſcut. 2600. aurei ſuliorum, duodecim pro ſcuto, cum quo concordat quintus teſtis ſuper 21. & ſuper 35. vnde apparet, quod cauſa vera, exqua traxit originem apoca, & conſequenter obligatio Com. Laurentij procedit ex ludo alearum, vt expreſsè dicit etiam primus teſtis ſuper 35. & quintus ſuper 51. Nec diſſentiunt teſtes dari pro D. Baſſadio ſumm. illius *numero* 8. Quem ludum,
1 † & laicis, & clericis prohibitum probat *text. in l. fin. C. de reliq. & ſumpt. funer. cap. clerici il 2. de vit. & honeſt. cler.* docet *Nauar. in manuali 2. part. cap. 20. num. 6.* & quamplures cumulat *F. ain. in prax. crim. tom. 1.*
2 *queſt. 109. num. 7.* & hinc eſt quod † ex eo nulla oritur actio *ex d. l. fin. C. de reliq. & ſumpt. funer.* & quod contractus, promiſſiones, & inſtrumenta eius oc-
3 caſione celebrata † irrita ſunt, & inania, *gloſ. in d. l. fin. verb. inſtrumenta l. in quibus in fin. ff. de aleat. Latè Farinac. vbi ſupra nu. 203. & ſeqq. & eſt deciſio ſanct. mem. Greg. XV. 47 numer. 2. & 3.* Quod eſt adeo verum, vt ſi pecuniæ, & ſcuta prædicta ſoluta eſſent D. Baſſadio, adhuc daretur filijs dicti Comitis victi con-
4 tra † ilium repetitio amiſſæ pecuniæ *ad text. in d. l. fin. §. commodis igitur, ibi, ſed ſolutum reddatur, & actionibus competentibus repetatur gloſ. in dict. cap. clerici verbo, ad aleas verſic. ſed numquid de vit. & honeſtat. clericor. Farinac. vbi ſupra numero 175.* qui pro hac ſententia adducit concordantes; optimè *Gutier. de iuramen. confirmat. parte prima, capit. 53 numero 1.*
5 vbi quod prædictæ repetitioni † eſt locus de iure communi intra quinquaginta annos, & allegat *text. in auth. aleatum uſus, C. de reliq. & ſumpt. funer.* quod etiam dicitur *in d. l. fin. eodem tit.* Quare inferebant Domini, & benè, quod ſi victus in aleatum ludo
6 † amiſſam pecuniam repetere poteſt, vt ſupra oſtenſum fuit, multo melius poterit illas iuſtè retinere:
7 quia fruſtra quis petit, † quod ſtatim reſtituturus eſt, *l. qui ſic ſoluit. ff. de ſolut. l. ſolo, ff. de dol. except.* notat *Couar. in reg. peccatum 2. p. §. 4. nu. 8. & Gutier. vbi ſup. ſub d. num. 1.*

Viterius conſiderabant Domini mutuum præfatum ex teſtium ſupradictorum de poſitione non apparere verisimile: cum dicant inter DD. Laurentium, & Baſſadium amicitiam talem non adfuiſſe, vt præſumi poſſit illi gratis tantam ſummam voluiſſe mutuare, & quod Com. Laurentius erat perſona commoda, & diues; qui non indigebat pecunijs prædicti D. Baſſadij, nec cuiuſuis alterius: necnon dicant etiam D. Baſſadium tempore mutui non ita diuitijs abundare, nec facultates eidem ſuppetere, vt poſſet mutuo dare quantitatem ita conſiderabilem.

Et ita concluſum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana Hæreditatis de Arigonijs Lunæ 28. Iunij 1627.

ARGVMENTVM.

Agitur, in quibus caſibus, & qualiter ſit facienda recognitio manus teſtatoris, in teſtamento ab ipſo ſcripto, vel ſubſcripto.

SVMMARIVM.

1 *Teſtator, ſi coram Notario, & teſtibus dicat, ſe teſtari, pro vt continetur in ſchedula ſcripta, vel ſubſcripta ipſius manu, quam dimiſit penes tertium, tunc qualiter ſit facienda recognitio manus. numero 2.*

3 *Teſtator, ſi dicat, ſe teſtari in tali ſchedulam dimiſſam penes tertium, & nihil addat, de ipſius ſcriptione, vel ſubſcriptione, tunc, quo ad veritatem, ſtatur iuramento tertij.*

4 *Et an hoc caſu debeant concurrere etiam coniecturæ.*

5 *Teſtator, ſi tradat ſchedulam Notario coram teſtibus, dicendo eſſe ſua manu ſubſcriptam tunc non eſt opus alia recognitione. nu. 6. & nu. 9. & cum ſufficiat rogitus Notarij. nu. 7.*

9 *Identitas, et manus teſtatoris, qualiter probetur quando teſtator teſtam. tradidit Notario coram teſtibus, aſſerendo eſſe ſubſcriptum manu ſua.*

10 *Præſumptio ſuppoſitionis in teſtamentis nuncupatiuis, quando ceſſet.*

11 *Dictio, dicti, eſt repetitiua ſupra expreſſorum.*

12 *Dictio, dicti, verificari non poteſt, in non ſupra expreſſis.*

13 *Comparatio literarum eſt fallax, & periculoſa.*

14 *Pariſ. in conſilio 19. numero tertio libro 3. declaratur.*

15 *Rubr. Alexand. conſil. 14. declaratur.*

DECISIO XCVI.

Diſputato dubio, An ſit deueniendum ad comparationem manus bo. mem. Cardinalis Arigonij. Domini negatiuè reſponderunt diſtinguendo tres caſus.

1 Primus eſt, quando † Teſtator coram Notario, & ſeptem teſtibus dixit ſe facere teſtamentum, prout continetur in ſchedula confecta, vel ſubſcripta manu ipſius Teſtatoris, quam dimiſit penes Guardianum Fratrum Minorum, vel alium tertium, & in hoc caſu, quia ſchedula eſt incerta, & abſens ab oculis Notarij, & teſtiũ, & Teſtator aſſeruit, q erat ſcripta, vel ſubſcripta ſua manu, tũc vt illa ſchedula abſẽs reddatur certa, & Guardian. aliã nõ ſupponat, vel ſit
2 † recognitio pcõparatiõnẽ, vel iudex recurrit ad cõſecturas ẽt abſq; cõparatione, cũ D. alternatiuè loquantur.

quia ſchedula eſt incerta, & abſens ab oculis Notarij,& teſtium, & Teſtator aſſeruit,quòd erat ſcripta, vel ſubſcripta ſua manu,tunc vt illa ſchedula abſens reddatur certa,& Guardianus aliam non ſupponat, 3 vel fit † recognitio per comparationem:,vel iudex recurrit ad coniecturas etiam abſque comparatione,cũ Doct.alternatiuè loquantur.*Bart.in l.ſi ita ſcripſero,n. 3.verſ.ego dico,ff.de condit.& demonſt.Paul.de Caſtr.in l.hæredes palàm,nu.2.verſ.ſed Bart.ff.de teſtam.Soccin. Sen.conſ.142.nu.6.& 7.lib.1.Lana conſ.1.poſt tract.de form.teſtam.nuncup.nu.62.& 66.Rub.Alex.conſil.14. nu.7.& 9.Vaſq.de ſucceſſ.creat.lib.2.§.17.num.53.& præcipuè verſ.hinc infero:* ſed iſte non eſt caſus noſter. 3 Secundus caſus eſt,quando † Teſtator refert ſe ad ſchedulam dimiſſam penès Guardianum, vel tertiũ, ſed non dicit eſſe ſcriptam,vel ſubſcriptam manu ipſius Teſtatoris, & tunc quia non agitur de manu Teſtatoris ſtatur iuramẽto Guardiani,vel Tertij,de quo Teſtator confidit.*Paul.de Caſtr.in d.l.hæredes palã nu. 3.Soc.ſen.d.conſ.142.n.7.li.1.Vaſq.de ſucceſſ.creat.d.§.* 4 *17.n.53.circa med.* qui vltrà iuramentum † vult,quòd concurrant etiam coniecturæ,ſed iſte quoque non eſt caſus,de quo agitur,cum ſit in ſchedula incerta,& abſente ab oculis Notarij, & teſtium.

Tertius caſus eſt,qui eſt caſus noſter,quando ipſe- 5 met† Teſtator ſchedulam, vel plura folia inſimul cõſuta,& ſigillata tradidit Notario coram teſtibus, dicendo eſſe manu ſua ſubſcripta, & illud eſſe ſuum teſtamentum nuncupatiuum, hoc enim in caſu, cũ ipſa ſchedula,vel folia ſint præſentia, & ſubijciantur oculis Notarij,& teſtium,& Teſtator dicit, q̃ adeſt ſubſcriptio propria manu, illudq. eſſe ſuum teſtamentũ 6 nuncupatiuum,non requiritur † aliqua recognitio, nec comparatio literarum, quia tunc folia ſunt certa tàm ex præſentia,& viſione illorum per Notarium,& teſtes, quàm ex aſſertione ipſius Teſtatoris dicentis, propria manu ſubſcripſiſſe,& propterea ſuſtinuit rogi- 7 tus † Notarij,quia ſchedula,& folia ſunt præſentia,& Teſtator aſſeruit de ſubſcriptione,ita *Lana d. conſ.1. poſt.tract.de form.teſt.nuncup.nu.39.verſic.verum his non obſtantibus,& nu.41.verſ.ſic probatur,& num.66. verſ.& hæc doctrina,& nu.67.* vbi ponderat differentiam quando ſchedula erat abſens apud Guardianũ, vel quando fuit præſentata cum rogitu Notarij, & *nu.70.idem Lana d.tract.de form.teſt.nu.26.verſ.ideo dixi,nu.28.& 29.* vbi dicit etiam,quòd ſtante præſen tatione ſchedulæ facta Notario cum rogitu elicitur 8 Notarius illius Dominus, & quòd ſufficiat † aſſertio Teſtatoris coram teſtibus, quòd ſchedula, vel folia ſint ſubſcripta manu ipſius tradit *Alex.conſ.176.nu. 6.verſ.quia reſponderi poteſt li.5.Lana d.conſ.1.nu.41. Ang.in l.comparationes nu.10.verſ.& hoc eſt verum. C.de fid inſt.Caſtr.in auth.at ſi contractus.num.2.C.eod. Bart.in l.exercendis nu.1.eod.tit.* præſertim quia Notarius adimpleuit cautelam cum in dorſo foliorũ ſcripſerit rogitum cum ſubſcriptione teſtiũ, & ipſiuſmet 9 Cardinalis,ideo † probatur identitas,& non requiritur recognitio.*Clar.in §.teſtamen.qu.4.verſ.ſed pone, Mantic.de coniect.lib.1.tit.7.nu.7.circa med.*

Ratio autem differentiæ duorum primorum caſuũ cum iſto tertio,illa eſt,quia in illis duob. primis, nec Notarius,nec teſtes viderunt ſchedulam abſentẽ, vel folia,nec folia fuerunt conſuta & ſigillata, nec conſignata,& præſentata Notario, in tertio verò caſu tẽ- ſtes viderunt folia conſuta, & ſigillata, & Notarius 10 fuit rogatus de præſentatione illorum, vnde † ceſſat omnis ſuſpicio ſuppoſitionis,vt conſiderat.*Lana in locis ſup.cit,& Pariſ.conſ.19.n.26.& 29.lib.3.*

Vlterius cum vt ſupra firmaui etiam in primo caſu,vel comparatio, vel coniecturæ ſufficiant; tres hic potiſſimæ videntur coniecturæ vrgentiſſimæ. Prima eſt quia informantes pro Macchiauella, & conſortibus admittunt veritatem primi folij, & ſubſcriptionem Cardinalis in dorſo primi folij eſſe manu Cardinalis, cum qua volunt facere comparationẽ alterius ſubſcriptionis in ſecundo folio, vndè omiſſo quod oritur eadem coniectura veritatis in ſecundo folio, cum in vltima linea primi folij à tergo dicatur,*Inſtituo,& nomino hæredes dictos Ciriacum,* & in initio primæ lineæ ſecundi folij dicatur,*Rocci*, quod eſt cognomen Ciriaci, & ſubſequatur,*Antonium Rocci fratrem, & Dionedem,ac Ioannem Petrum Varcſium*, vtique ob illam dictionem,*dictos*, appoſitam in vltima linea primi folij excluditur omnis ſuſpicio ſuppoſitionis in ſecũdo fo- 11 lio,cum ſit † repetitiua perſonarum ſupranominatarum.*l.qui liberis §.hæc verba,ff.de vulg.l.fin.C.de inſtit. & ſubſt.Ruin.conſ.148.num.5.lib.5.Rota diuerſ.de eiſ. 49.nu.3.par.1.Greg.deciſ.495.num.7.* vndè expreſſio in ſecundo folio cognominis Ciriaci, & Diomedis ſupra in primo folio nominati benè correſpõdet dictioni *dictos*,nec poſſunt Macchiauella,& conſortes prætendere inſtitutionem ad eorum fauorem, cum nun- 12 quam ſupra fuerint nominati,& ſic dictio *dictos*, † in illis verificari nullo modo poſſit.*Aym. conſil.98.nu. 8.Corn.conſil.146.num.5.lib.2.*

Secunda coniectura eſt,quia frater Paulus Sulmona, qui fuit præſens,quando Cardinalis Arigonus cõſignauit folia Notario, dicit Cardinalem dixiſſe ob incommoditatem, quia iacebat in lecto, non ita benè ſcripſiſſe,ſed ſufficere quòd poterat legi,vnde tẽ- 13 parationi literarum remedio non ſolùm ſubſidiario, ſed fallaci,ac periculoſo teſtamentum ita certum non erat committendum.*l.comparationes, vbi Cin.nu.13. Odofr.nu.10.Cald.fid.inſtr.Dienoch.de arbitr.caſu 114. n.14.Soc.ſen.conſ.142.nu.7.lib.1.Aſſitt.dec.181.n.5.*

Tertia coniectura eſt, quia folia fuerunt conſuta, & ſigillata cum rogitu à tergo, & poſtea aperta poſt obitum Cardinalis coram teſtibus, vndè excluditur ſuſpicio ſuppoſitionis aliorum foliorum.

14 Non obſtat *Pariſ.†conſil.19.nu.23.& ſeq.lib.3.* nã loquitur quando ſchedula non fuit oſtenſa teſtibus, vt *nu.26.verſ. nec fuerit ipſis oſtenſa*, & loquitur etiã quando folium non fuit clauſum,& ligatum vt *d.nu. 26.verſ. nec etiam apparet*, & etiam loquitur quando folium fuit relictum in domo, in qua intereſſati potuerant ſupponere aliam ſchedulam, vt *num.29.* vndè facit pro non comparatione, cum folia fuerint oſtenſa teſtibus conſuta,& ſigillata, & remanſerint ſub cuſtodia Notarij rogati,non in domo Teſtatoris.

Nec obſtat *Rub.Alex.conſ.14.* quia non loquitur quando folia fuerunt conſuta,& ſigillata,& cõſignata Notario coram teſtibus per teſtatorem aſſerentẽ fuiſſe ſubſcripta ſua manu,nec etiam loquitur quando Notarius adhibuit cautelam apponendo rogitũ in dorſo cum ſubſcriptione Teſtatoris,& teſtium,nec quando concurrunt tot coniecturæ ſupradictæ. Ex quibus vtraque parte informante, &c. ita fuit reſolutum.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Alexandrinæ Archipresbyteratus. Die 28. Iunij.

1627.

ARGVMENTVM.

Possessio de facto, potest continuari si superueniat nouus titulus, & opus non est, vt hoc casu, quis exeat de possessione, & postea ingrediatur. Possessio, quæ capitulariter est capienda, quando non est necesse, vt eo modo capiatur, vel quando habeatur pro capta.

SVMMARIVM.

1 *Possessio, vt sit capta capitulariter ex quibus probetur.*
2 *Possessio remittiata, an sit manutenibilis.*
3 *Possessio, est quid diuersum, à causa possidendi.*
4 *Possessionem suæ, quis potest de facto continuare, superueniente nouo titulo.*
5 *Possessionis causa ipso iure, præsumitur mutata, superueniente nouo titulo, absque alia declaratione.*
6 *Possessionis nouus titulus, si superueniat, opus nō est, vt quis exeat de possessione, & postea ingrediatur.*
7 *Canonicus falsus, qui diu stetit in possessione, & deinde à Papa obtinuit prouisionem, tunc non est necessaria nona possessio, & installatio.*
8 *Bald. in l. 2. numero 63. C. de serv. & acqu. quando, non procedat.*
9 *Manutentio danda est ad statum possessionis, & numero 20.*
10 *In manutentione nudum factum, & sola detentio considerator.*
11 *Possessio ad hoc, vt dimittatur, requiritur animus.*
12 *Renunciatio strictè est sumenda.*
13 *Possessioni inhærens realiter, & de facto, licet renunciauerit, nihilominus manutenendus, & si spolietur, reintegrandus est, num. 14.*
15 *Innocent. dictum ampliatur.*
16 *Papæ mentī, quo ad nouam collationem beneficij, quando videatur satisfactum.*
17 *In possessorio summarissimo, attendi debet, quod possessor fecit, & non quod facere debebat.*
18 *Scientia ex quibus præsumatur, & inferatur, & numero 19.*
21 *Possessio, quæ capitulariter est capienda, quando non est necesse, vt prædicto modo capiatur, numero 22.*
23 *Possessio, quæ Capitulariter debet capi si Canonici illam nulla vrgente necessitate, denegauerint, hoc casu habetur pro capitulariter capta.*

DECISIO XCVII.

MASSOBRIVS fuit præsentatus ab Arnutio, & ab Episcopo obtenta institutione, apprædit capitulariter possessionem Archipresbyteratus plurelque actus cōcernentes officium huiusmodi dignitatis, necnon etiam Curam animarum illi annexā exercuit: Verùm monitus alterum iuspatronatus nō subsistere: imò, cum vacatio contigerit de mense Augusti, illius collationem spectare ad Sanctissimum, ab eo impetrauit prouisionem cum solito tamen Decreto quòd renunciaret d. præsentationi, prout his verbis Decreto paruit: *Renunciauit Præsentationi, & Institutioni, ac Possessioni exindè secutæ, & d. Archipresbyteratum, vti reseruatum, & non aliter in futurum possidere velle declarauit.* Et continuando in reali possessione, post huiusmodi renunciationem, interfuit Choro, Processionibus, & alijs Functionibus capitularibus. Vndè fuit dubitatum: An eidē Massobrio dandum esset mandatum de manutenendo: Et DD. ter, ac maturè discusso articulo, affirmatiuè responderunt.

De possessione enim illius non potest dubitari: Et constat de prima appræhensione solemniter, & capitulariter facta: Et post renunciationem dantur testes, qui deponunt de visu, quod Massobrius tamquam Archipresbyter interuenit publicis functionibus cum alijs Canonicis: Et constat quod congregato Capitulo pro tradenda possessione alteri Canonico, idē Mas
1 sobrius recepit iuramētum ab eo, ex † quibus actibus factis præsentibus alijs Canonicis probatur possessio capitulariter capta, *Rot. decis. 17. de preb. in non. Cassad. decis. 8. de can. possess. & decis. 5. nu. 3. de iurepatr. Verall decis. 27. lib. 1. in manuscr. & coram Reuerend. D. meo Decano decis. 235. nu. 12. in eius impressis.*

Nec obstare visum fuit, quod pro Scipione adducebatur, scilicet primam possessionem Massobrij capitulariter captam non esse attendendam, nec manute-
2 nibilem, cum illi † renunciauerit, nec etiam secundam postquam renunciauit, quia non fuit apprehensa capitulariter, & actus illi, quamuis gesti præsentibus Canonicis, non tamen sunt gesti cum scientia eorundem, quòd scilicet Massobrius possideret in vim prouisionis Apostolicæ, cum potuerint credere ipsum continuasse tamquam præsentatum à patrono; Quoniam & vtramq; possessionem Rota credidit validam esse, ac manutenibilem.

Et quoad primam, aduertendum est Massobrium non renunciasse possessioni reali, & illi, quæ de facto est, vt apparet ex illis verbis *Renunciat Præsentationi, & institutioni, ac Possessioni inde secutæ, & declarat se velle possidere d. Archipresbyteratum tamquam reseruatum*, vnde non possessioni in totum, & absolutè renunciauit, sed possessioni tamquàm ex antecedente præsentatione prouenienti, & sic solummodò
3 renunciauit titulo, & causæ possidendi, † quæ causa possidendi est quid diuersum ab ipsa possessione *l. 3. §. ex pluribus, ff. de acq. possess.*

Et iure merito Massobrius, superueniente sibi nouo titulo, scilicet prouisione Apostolica, potuit
4 continuare possessionem † ipsam de facto, mutato solum primo iure, & titulo possessionis, *l. non solum, §. quod vulgo, ff. de vsucap. l. 3. §. illud, l. qui bona, §. 1. cum ibi not. ff. de acq. poss. Rot. apud Achil. decis. 4. de caus. possess. & propr. Put. decis. 165. nu. 3. lib. 1. & decis. 441. eod. & in recent. decis. 200. nu. 8. part. 1. Gabr. consil. 51. numero 1. & 28. libro 1.* Quæ mutatio ipso
5 † iure statim facta intelligitur, data notitia secundi tituli, etiam absq; alia declaratione, *iuxta cōs. Decij 400. quod sequitur Rota, vt per Achil. d. decis. 4. Put. d. decis. 441. lib. 1. Crescen. decis. 168. alias 5. de rest. spol.*

Rota

Rota decis. 224.nu.2.p.1.diuersor.& decis.601.nu.3.p. 3 diuers.Card. Mantic. decis.71. numero 1. neque opus
6 erat, vt exiret † de possessione, & postea iterum ingrederetur *ad l.cum nemo, & ibi glos.* in verbo *extrinsecus, C.de acq.possess.Pur.d.decis.441.lib.1.& Achil. d.decis.4.vbi quod hæc opinio est magis æqua, & consonaiuribus, & semper seruatur à Rota, vt in decis.345.nu. 4.& decis.613.nu.5.p.1.& decis.143.nu.4.p.2.diuers. & in Tuden. Parochialis 4. Nouembris 1592. coram bonmem. Card. Pamphilio, in quibus fuit reprobatum consilium 131. libro primo. Socin. Senior contrarium sentientis.*

Et in puncto dixit Baldus *in l.2.num.63.* vers. *sed*
7 *pone, C.de seru.& aqua.* Quod si falsus Canonicus † diù stetit in possessione, & deinde à Papa obtinuit prouisionem, non est necessaria noua apprehensio, & installatio, quia ipso iure fit quædam conuersio ex nouo titulo superueniente, & Baldum sequitur Cravetta *consilio 171.numero primo.* verfic. *secundo pro hac,*
8 & licet sub *numero* 19. declaret Baldi † sententiam non procedere quando ante prouisionem Papæ iustertio fuerit quæsitum, & Crauettam sequatur Riminald. Iunior. *consil.* 100. *numero* 25. attamen non applicatur casui nostro hæc limitatio, quia ante prouisionem Apostolicam Massobrij nullũ ius erat quæsitum Scipioni: & propterea si Massobrius retinuit possessionem de facto, mutauitque sibi sulummodo
9 ius, & titulum possidendi, adhuc ei manutentio † dãda est ad statum suæ possessionis *capit. querelam cum ibi not. de elect. l. Aquilius, vbi Castr. numero* 5. *ff. de donat. Cassad. decisio.* 14. *numero* 8. *super reg. & Rota coram sanct. mem. Gregor. XV. decis.* 560. *numero* 1. In
10 manutentionem † enim nullum factum, & sola detentio consideratur *Castr. in d.l. Aquilius sub nu.* 5. *de donat. Cephal. consil.* 16. *sub num.* 5. *lib.* 1. *Card. Seraph. decis.* 582. *num.* 5. *Rota diuers. decis.* 50. *numer.* 29. *& decis.* 64. *nu.* 2. *par.* 2.

Hecq; videntur certiora euadere, quia Massobrius sibi prouidit, & conseruauit suam primam possessionem de facto per declarationem, quòd volebat possidere ex titulo prouisionis Apostolicæ Archipresbyteratum, quem prius possidebat ex titulo præsentationis, & in eodem instanti renunciat, & declarat, & sic renunciatio est correspectiua ad declarationẽ: eatenus enim renunciauit, quatenus credidit esse cõsultum suæ possessioni, & continuationi. Sicque hæc declaratio non suffragaretur, renunciatio quoque ex defectu consentius non operaretur, & consequenter primam possessionem à se nõ abdicasset Mas-
11 sobrius; Ad dimittendum enim † possessionem requiritur animus *dict. l. 3. §. in ammittenda, vbi Alexand. ff. de acquirend. possessione. Cassad. decis.* 4. *numero* 3. *de restitut. spoliat. Paris. consilio* 114. *num.* 7. *libro* 4. *Rota apud Achil. decis.* 11. *de pens.* & renunciatio strictè est interpretanda, vt minus lædat renunciantem quàm fieri possit, *l. si domus, ff. de seruor. vrban. præd. Becc. consilio* 111. *numero* 31. *Surd. consilio* 146.
12 *numero* 22. & propterea renunciatio † restrictiuè ad præsentationem, & possessionem indè secutam, non est trahenda ad omnem possessionem *ad Clemen. quod circa de electione, Bald. in l.2. num.2. C. de leg. Roland. consil.* 86. *num.* 33. *lib.* 2. Et hæc duo, scilicet quòd quis renuncietpræsentationi, & possessioni indè secutæ, & quòd velit possidere ex prouisione Apostolica, non inuicem repugnant, quia vult insistere in possessione de facto, & reijcere primum titulum possessionis.

Secunda quoque possessio (scilicet postquam re-
13 nunciauit) est † manutenibilis, quia etiam liberè cedens, & renuncians, licet dicatur perdere dominiũ, & possessionem, saltem de iure, attamen si postea incumbat de facto, & realiter inhæreat possessioni, ad-
14 huc ad statum est manutenendus; imò, † & reintegrãdus si spolietur *Inn. in c. super hoc de renunciat. Calder. cons.4. cod.tit.& sequitur Rota decis.1.numer.2.in nou. cod.tit.* & Cassad. *d. decis.4. de restit. spoliat. num.* 2. & 4. versic. *credit tamen*, vbi firmat dictum Innocentij
15 procedere † etiam in beneficialibus, si incumbens possessioni de facto habeat titulum præsumptum: vndè multo magis quando habet verum, & canonicum ex prouisione Apostolica, & sequitur Gomes. *super reg. de ann. q.57. in princ. Paris. de resignat. lib.1. qu.5. num.*28.

Neque obstat quòd renunciatio Massobrij fuerit in executionem Decreti literarum Apostolicarum, in quibus committitur Executori, vt Massobrium introducat in possessionem; quia acquisitio nouæ possessionis de manu Executoris non contradicit retentio-
16 ni primæ possessionis naturalis; Et menti † Papæ aliquibus ex Dominis satisfactum videbatur, si intelligatur dictum Decretum ad cumulandum possessionem possessioni *ad trad. per Cassad. d. decis.* 4. *numero* 12. *& seq. de restit. spoliat. Menoch. de adipisc. Rem. 4. qu.* 43. *numero* 337. *& seq.* Gabriel *concl.* 7. *numer.* 6. *de acquir. poss.* vbi quòd vtraque possessio de per se
17 est considerabilis: Et demum in hoc † summa iustitia iudicio retinendæ attendi debet quod Massobrius fecit, non quod facere debebat.

Nec obstat quod Canonici ignorauerint, vel ignorare potuerint huiusmodi mutationem tituli in Massobrio, quoniam, quidquid sit an requiratur talis scientia &c. ex tot actibus, & ex ipsa facti serie, scientia
18 † hæc benè inferri, & præsumi potest *Abb. in capit. tum Ecclesia, numero* 25. *de caus. poss. Rot. decis.* 179. *numero* 2. *par.* 1. *diuers. & decis.* 685. *numero* 4. *part.* 1.
19 *recent.* Præsertim quia non agitur † de apprehensione de nouo facienda, sed de continuanda possessione, mutato solùm titulo *Innoc. in cap. benè il 2. numero* 6. vers. *pro prima de postul. prælat. Ripa in capit. cum Ecclesia Sutrina, numero* 64. versic. *tertio declara de caus. poss.*
20 *& propr.* & agitur ad effectum manutentionis, † quæ datur ad statum vt dixi, quo casu nec scientia videtur necessaria, *iuxta Rot. decisio decimoseptimo numero septimo, parte secunda, diuersorum*, à qua nec recessit *in recent. d. decisio* 635. *numero quarto, parte prima*. Et in plenario possessorio poterit Massobrius docere de scientia Capituli.

His etiam intelligimus non obstare quòd capitu-
21 lariter † non fuerit apprehensa possessio per Massobrium, *iuxta decis.* 8. *Cassad. de caus. poss.* Quoniam si attendimus primam possessionem, illa fuit capitulariter apprehensa, & in mutatione tituli non est opus
22 noua † apprehensione, & installatione, vt supra ex *Baldo, & Crauetta* dictum est: Si verò actus posteriores consideremus tanquam inducentes secundam, & nouam apprehensionem possessionis, non autem continuatiuè ad primam possessionem capitulariter obtentam; tunc fat est quod Massobrius po-

23 tierit manuteneri, & quatenus opus † sit admitti capitulariter, ipsique Canonici nulla vrgente ratione denegauerint huiusmodi capitularē receptionem, hoc enim casu habetur pro capitulariter capta *Rota coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 364. nu. 2. & in Pistorien. Canonicatus 16. Iunij 1625. coram Illustriss. D. Card. Caualerio, & in Leodien. Canonicatus 3. Iulij 1617. coram eod.* quas secuta etiam fuit *in Cæsaraugustana onerum 3. Iulij 1623. coram R. P. Domeo Pirouano.* Et ex actis supra pōderatis, quæ coram Canonicis capitulariter congregatis gesta sunt, resultat etiam apprehensio capitulariter facta, vt supra in principio dictum fuit. Et ita concludum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Romana, seu Comen. Societatis. Lunæ 5. Iulij. 1627.

ARGVMENTVM.

Debitor, qui promisit creditori aliquid soluere in pecunia, an possit ei bona insolutum dare, & quando creditor teneatur illa accipere.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum est probatio probata, & veritas apparens.*
2 *Pacta inter contrahentes sunt seruanda.*
3 *Creditore inuito, aliud pro alio solui non potest.*
4 *Constitutio alicuius loci emanata, postquam lis est introducta in Curia, non attenditur.*
5 *Constitutio loquens in simplici contractu, non habet locum in contractu iurato.*
6 *Prouisio hominis facit cessare prouisionem legis.*
7 *Constitutiones debent recipere interpetratione a iure communi.*
8 *Creditor tenetur bona debitoris recipere insolutum, quando debitor soluere non potest debitum.*
9 *Et hoc pariter procedit in subsidium, & ad effectum effugiendi carcerationem.*
10 *Constitutio alicuius loci non comprehendit bona existentia in statu alterius loci.*
11 *Solutio in illa Ciuitate est facienda, vbi contractus habuit suum implementum, & perfectionem, & numero 12.*

DECISIO XCVIII.

DOminus Philippus Peregrinus super officio scriptoriæ min. gratiæ, quod habet hic Romæ in Cancellaria Apostolica accepit ad societatem officij à D. Gabriele de Curte scut. 700. in vna, & Ducatones 1500. Mediolani in alia manu pacto adiecto, q̄ post sexennium Peregrinus posset cogi ad restitutionem capitalis, vel partis non restitutæ, & in casu renitentiæ posset cogi ad resignandum, vel vendendum officium, vt in instrumento, quod datur in summario num. 1. Sexennio elapso, & recusante Peregrino facere supradictam restitutionem introducta causa in Rota, fuit hodie dubitatum, An possit cogi ad resignandum officium, & Domini affirmatiuè resoluerūt.

Quia constat de supradicta conuentione inter partes
1 inita ex publico Instrumēto, † quod est probatio probata, & veritas apparens *Bald. in l. quoties in fine. C. de Iudic. Rota in decisione 180. n. 1. apud fel. rec. Greg. XV. decis. 195. numero primo apud eundem, & in recent. deci-*
2 *sione 194. sub nu. 1. p. 1.* Et pacta sunt † inter contrahentes obseruanda *l. Iuris gentium §. prætor ait ff. de pact. Surd. dec. 182. n. 2. & decis. 248. n. 1. & dec. 260. n. 812.*

Non obstat, quòd dictus Peregrinus debeat excusari cum obtulerit se paratum soluere in bonis: quia cum obligatio præcisè loquatur de pecunia, tenetur
3 in pecunia soluere cum aliud † pro alio Inuito creditore solui non possit *l. 2. §. mutui datio, ff. si cert. pet. fel. record. Gregor. XV. decis. 352. Reuerendiss. Domin. meus Decanus dec. 22. nu. 1.*

Non obstant nouæ Constitutiones Mediolani, q̄ debitor etiam obligatus ad pecuniam possit soluere in bonis, & Senatus Mediolanensis declarauerit in casu, de quo agitur, esse seruandas dictas Constitutiones, Quia quoad declarationem fuit responsum, illā
4 † non esse attendendam tanquam emanatam post litē introductam in Curia *c. 1. vbi omnes notant, vt in lite pendente in sexto:* & ad constitutiones fuit in primis responsum, quòd loquuntur in simplici debitore, &
5 propterea † non habent locum in contractu iurato, vt est cōtractus, de quo agitur *Seraphin. de priuil. Iuram. priuil. 22. nu. 53.* Secundo quòd stante supradicto pacto de vendendo, & resignando officio in casu non so-
6 lutionis, prouisio hominis † facit cessare prouisionem legis. *l. fin. C. de pact. conuent. Cephal. conf. 156. num. 45. Surd. conf. 476. numer. 6. Modern. Rom. discept. Foren. 376. num. 1.*

Deindè fuit per Dominos consideratum, constitutione emanasse ad effectum ne debitor, qui in pecunia non esset soluendo, carceraretur, nam ad effectū euitandi carcerationē, Constitutiones volunt, vt possit debitor soluere in bonis, vt patet ex verbis constitutionum, quæ dantur in summario num. 2. Vndè iste non est casus noster, quia D. Gabriel non agit, vt Peregrinus carceretur, sed solum vt resignet, & vendat officium iuxta conuentionem initam inter ipsos.

Et quidem supradicta interpretatio non solum ex verbis claris constitutionum ducitur sed etiam quando esset deueniendum ad interpretationem, ita debe-
7 rent intelligi, quia constitutiones † debent recipere interpretationem à dispositione Iuris communis *l. vt gratiarum §. & si lege ff. de muner. & honor. l. 2. ff. de noxal. Paris. consil. 84. num. 11. vol. 2. Surd. consil. 4. nu. 49.*
8 De iure autem communi licèt † Creditor teneatur bona debitoris recipere insolutum, quando debitor debitum soluere non potest *Bald. in l. 3. sub nu. 9. vers. quid si creditor C. de exec. re iudic.* hoc tamen † pari-
9 ter procedit in subsidium, & ad effectum effugiendi carcerationem *Dec. in l. 2. §. mutui datio 3. dict. num. 24. ff. si cert. petat.* & dixit *Rot. in Mediolanen. Pensionis 7. Nouembris 1612. coram bon. mem. Vbaldo.* Vnde benè procedunt supradicta, quòd Constitutiones non faciunt ad casum nostrū, cum non tractetur de effugienda carceratione, vt dixi.

Præterea fuit etiam consideratum, quòd supradi-
10 ctæ constitutiones in † omnem casum non videntur posse comprehēdere bona existentia in statu alterius Principis, vt est officium de quo agitur, existens hic in Vrbe *l. cum vnus §. his qui vbi Bartol. & alij ff. de bonis au-*

thor.

thor. Iud. possid. Surd. decisione 160. numero septimo.

Nec obstare videtur, quòd solutio sit destinata Comi, vbi fuit initus contractus; Quia hoc haberet locum in casu, quo Peregrinus voluisset soluere in pecunia, sed cum pluries interpellatus solutionem recuset, & super hoc sustineat litem, & ideò sit factus locus pacto de illum cogendo ad venditionem, & resignationem officij existentis in Curia, sequitur, vt in illo casu debeat solutio considerari vti fuisset
11 expressè destinata hic in Vrbe, vbi contractus † debet suum implementum, & perfectionem habere mediante supradicta venditione, seù officij resignatione *gloss. in l. contraxisse ff. de æstim. & oblig. Rot. Ianen. decis. 161. num. 5. & seqq.* Pro qua bene fuit actú
12 hic in Curia, vbi † vtraque pars reperitur, & Peregrinus est officialis *Rot. decisione 19. num. 3. de appellat. in antiquior.*

Et ita decisum, &c.

REVEREND. P. D. MELRINO.

Messanen. Iurisdictionis Lunæ 5. Iulij. 1627.

ARGVMENTVM.

Collusio, cum contineat dolum, & falsitatem non præsumitur, nisi probetur.

SVMMARIVM.

1 *Collusio regulariter non præsumitur.*
2 *Collusio, vt probetur, debent afferri coniecturæ, & præsumptiones sufficientes.*
3 *Collusio, ex quibus penitus cesset, & excludatur.*
4 *Prætendens se ab aliquo deceptum, qui non dum erat procurator alterius, contra illum agere debet.*

DECISIO XCIX.

CVm Capellani Ecclesiarum S. Saluatoris, S. Nicolai, & S. Marinæ Oppidi Castri Regalis prætenderent, eorum Ecclesias esse omnino exemptas à Iurisdictione Archipresbyteri eiusdem Oppidi, Causa in Rota introducta primum coram bo. me. Penia, deinde per Breue sanctæ memoriæ Clementis Octaui commissa fuit Archiepiscopo Reginen. qui per sententiam diffinitiuam pronunciauit Archipresbyterum Terræ Castri Regalis esse verum Rectorem, & Parochum totius Castri, illique incumbere curam Animarum omnium, & Sacramentorum administrationem, & in Ecclesijs Sancti Saluatoris, S. Nicolai, & S. Marinę Curam Animarum à Presbyteris dependentibus ab ipso Archipresbytero, tanquam eius Coadiutoribus gestam fuisse pro maiori Populi commoditate, & posse geri pro eiusdem adiumento. A qua sententia per Capellanos interposita appellatione, & iterum in Rota introducta coram bo. me. Iusto, & in eius locum bo. me. Cardinali Marcomontio subrogato bis resolutum fuit, sententiam Archiepiscopi Reginen. esse confirmandam, & nuperà bo. me. D. Vbaldo post emanatas decisiones super manutentione dãda Archipresbytero, lata fuit sententia confirmatoria d. sententiæ Archiepiscopi Reginen. Quibus peractis Capellani adita Congregatione Episcoporum petierunt declarari sententias Archiepiscopi Rheginen. & bo. me. Vdaldi collusiuas, & per Congregationem ad Rotam remissa causa, Hodie ego proposui dubium. An constaret, Iudicium Reginense esse collusiuum, quod fuit negatiuè resolutum.

1 Dicebant enim Domini, collusionem † cum dolum & falsitatem contineat, regulariter non præsumi, nisi probetur ex *rubric. ff. C. & Decretal. de collus. detegen. Bald. consil. 396. num. 2. lib. 2. Natt. consil. 537. num. 30. Caphal. consil. 759. num. 3.* In præsenti autem casu videbatur deficere probatio, nec afferri præsumptio-
2 nes † aut coniecturas, ex quibus sufficienter detegi posset prætensa collusio, quinimò cum Capellani in hoc Iudicio suas partes semper defenderint, iura & Testes produxerint, appellauerint, & appellationem fuerint prosecuti expensas subministrauerint necessarias, & super bono iure Archipresbyteri tot vtraque parte informante decisiones emanauerint, & pro-
3 latæ sint sententiæ, vtique visum est † penitus cessare, & excludi collusionis suspicionem ad tradita per *Nat. consil. 537. num. 32. Caphal. consil. 759. num. 14. & 16. Menoch. consil. 211. numer. 77. & 78. & præsumpt. 26. nu. 4. & 5. lib. 5. Mascard. de probationibus conclus. 322. num. 8. & per tot. Molin. de primog. Hispan. lib. 4. cap. 8. sub num. 9. Seraph. decis. 444. num. 4.*

Nec obstare crediderunt Domini, quòd Iudicium fuerit actum contra Bonannum à Capellanis mandatum Procuræ non habentem, tùm quia ex summario Archipresbyteri *num.* 2. contrarium iustificatur, & datur substitutio Procuratoris nomine Cappellanorum facta in dictũ Bonannum, tùm etiam quia ex hoc
4 non benè infertur collusio, & Capellani possunt † agere contra prætensum falsum procuratorem à quo se deceptos contendunt, vt dixit *Rota decis. 528. num. 5. & 6. lib. 3. par. 3. diuers.*

Et ita &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Sabinen. Montis Rotundi Lunæ 5. Iulij. 1627.

ARGVMENTVM.

Illegitimus an sit capax feudi, vel Emphyteusis Ecclesiæ: filius naturalis stante amplissima legitimatione non differt à legitimo. Gratia, quando petitur, quid sit narrandum, & præsertim, quando filij naturales legitimantur.

SVMMARIVM.

1 *Illegitimi sunt incapaces successionis feudi, vel emphyteusis Ecclesiasticæ, etiam si sint legitimati.*
2 *Illegitimus, volente Ecclesia, potest acquirere feudũ, vel emphyteusim Ecclesiasticam.*
3 *Ecclesia contrahens cum illegitimo, censetur habere notitiam suarum qualitatum.*
4 *Bulla Pij. V. contra illegitimos declaratur.*
5 *Legitimatus nihil differt à legitimis, & an excludat substitutos vocatos, si grauatus decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus num. 6. & 25.*
7 *Legitimatus, quando succedat in feudis.*
8 *Filius naturalis natus ex vxorato dicitur spurius.*

9 Filij

9 *Filij naturales, quando legitimantur, est narranda ignobilitas matris, item etiam de eius filijs fieri debet mentio. num. 10. & 25.*

11 *Retrotractio in legitimatione non habet locum, quando extrema non sunt habilia & num. 39.*

13 *Dictio, sine, quamuis sit disiunctiua verborum, sensum tamen coniungit.*

14 *Dictio, etiam, exprimit casum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem.*

15 *Oldrat. consil. 16. num. 14. in quibus terminis non procedat.*

16 *In gratia, motu proprio, sufficit derogatio generalis.*

17 *Homicidium mariti alicuius commissum ex alia causa, quam matrimonij contrahendi, non dirimit matrimonium contractum. num. 18. & 19.*

20 *In gratia sunt narranda illa, quæ possint mouere Principem ad illam concedendum, vel denegandum, & in hoc attenditur stylus num. 22. & quid si non probetur num. 23.*

21 *Decis. 61. de præben. in antiq. intellectus.*

24 *Gratia non dicitur fuisse surreptitia, in casu quod non fuit narratum, impetrantem fuisse filium non hæretici, sed de hæresi accusati.*

25 *In legitimatione, an mortua matre debeat fieri mentio filiorum.*

27 *Transuersalium mentio in legitimatione non est necesse, vt fiat.*

28 *Legitimatio, illis, de quibus mentio facienda est, an noceat.*

29 *Mulier cogitari potest habere filios, ex eo, quod est nupta.*

30 *Subreptio, vt euitetur, sufficit cogitatio generica in Principe amplia. num. 31. & 32.*

33 *Proximioribus, qui præiudicare voluit, multo magis præsumitur voluisse præiudicare remotioribus.*

34 *In gratia secunda, si fuerit insertus totus tenor primarum literarum, quid operetur.*

35 *Registrationis actus in qua legitimatione requiratur.*

Bulla Pij IV. de registratione loquitur tantum de gratijs præiudicialibus Camerę. num. 35.

36 *In gratia, si deficiant aliqua, quæ de necessitate non respiciunt principium, eis sublatis, conualidatur per viam remotionis obstaculi.*

37 *De actu inchoato perficiendo, quando agitur, ipsi proprio attribuitur, id quod agitur circa perfectionem actus.*

39 *Et hoc casu non requiritur habilitas extremorum.*

40 *Legitimationis retrotractio ad hoc vt intret opus est, quod prima legitimatio ex se, a sua natura fuisset nulla.*

41 *Legitimatio est considerãda, secundum tempus illius concessionis, a qua sublimius ius recepit. & nu. 42. & 46.*

43 *Legitimatio facta absente filio, licet sit nulla, nihilominus filius postea eam ratificare potest.*

44 *Gratia ante registrationem non est annullata, sed habet implicitum statum validitatis.*

45 *Legitimatio, quando non dicatur conualidita per viã retractationis.*

46 *Remoto obstaculi importat facultatem vtendi legitimatione, non autem nouã concessione.*

48 *Rescriptum dans facultatem exercendi actum, dicitur potius exercitium potestatis.*

49 *Text. in c. cum aliquibus de rescript. in sexto exponitur.*

50 *Legitimationis actus, si non fuit registratus, si postea registretur, an ab ea capiat ius sublimius legitimatio & num. 54.*

51 *Ad legitimationis effectum attenditur tempus conceptionis.*

52 *Legitimatio ad hoc vt subsistineatur, sufficit bona fides ab initio matrimonij.*

53 *Filij nati ex serua ante motam litem ex sententia lata super seruitute non infertur præiudicium proli.*

55 *Bullæ Pij IV. contra illegitimos, intellectus.*

56 *Old. cons. 16. num. 14. & Honded. cons. 64. num. 34. refelluntur.*

57 *Derogationis materia in omni casu pendet à voluntate, & potestate derogantis.*

DECISIO C.

POst resolutiones, quòd fideicommissum initum in diuisione facta de Anno 1552. inter fratres, & nepotes de Vrsinis expirauerit, & quòd casus D. Pauli Emilij comprehendatur in Bulla Baronum, quòdque non constet de alio fideicommisso, vel vocatione, quę eidem Paulo Emilio suffragetur. Dubitaui An venditio medietatis Montis Rotundi facta per Congregationem Baronum Franciotto Vrsino teneat, cumque fuerint sublatæ omnes difficultates in decisione facta 8. Februarij huius anni, in qua fuit resolutum, casum D. Pauli Emilij comprehendi in Bulla Baronum, sola difficultas remanet. An obstet, Franciottum fuisse illegitimè natum, quod dubium pendet ex duabus inspectionibus, prima est, vt videatur, an illegitimus sit capax acquisitionis, secunda vt videatur, in omnem euentum, an legitimatio obtenta à fel. rec. Greg. XIII. suffragetur: Et quantum attinet ad primum censuerunt DD. non obstare defectum illegitimatis; nam præsupposito, etiam sine veri præiuditio, quòd hic
1 agatur de bonis feudalibus, licèt illegitimi † sint incapaces successionis feudi, vel emphyteusis Ecclesiæ, etiam quòd sint legitimati, ex addutis in *Ariminen. Bonorum* 14. *Aprilis* 1574. *coram Robustello*, quę est *decis.* 474. *par.* 1. Secus tamen est in acquisitione; quia
2 volente Ecclesia, illegitimus † potest acquirere feudum, & emphyteusim Ecclesiasticam; cùm totum hoc pendeat à voluntate Prælati concedentis, quæ colligitur ex verisimili illius mente, & sufficit adhùc effectum, Ecclesiam † contraxisse cum illegitimo, tunc
3 enim censetur habere notitiam suarum qualitatum *l. qui cum alio. ff. de reg. iur.* Ità respondent *Dec. in c. in præsentia. num. 47. de prob. Bald. in l. eam quam. num. 36. C. de fideic. & cap. quæm Ecclesiarum. num. 44. aliàs 89. de consl.* ibi, *possint tamen de gratia inuestiri, & de nouo concedi, sed istud non esset virtute concessionis, sed ex nouo contractu. Palcott. de Noth. & spur. cap. 31. Mantic. de tacit. l. 22. tit. 10. num. 10. Hond. consil. 59. num. 5. lib. 2.* & tenuit *Rota in dicta Ariminen. bonorum num. 3. & 4.* quam sequuta est in Romana Domus 4. Nouembris 1580. *coram bo. mem. Cardinali Seraphino* 478. quæ est *decis. in eius libris, & in eadem* 27. *Nouembris* 1587. *coram Card. Blanchetto* & meo etiam tempore fuit maturè discussum in causa Interamnen. legitimationis. 15. *Maij.* 1600. *coram eodem Seraphino*, quę est *decis.* 1358.

num. 2.

num. 2. *in fine*. Neque in hoc puncto eſt agendum de Bulla S. memoriæ Pij Quinti contra illegitimos, quæ
4 eſt 117. *in nou. Bullar.* quia dicta † conſtitutio non tollit diſpoſitionem iuris communis, ſed tantùm habilitationes, ex iure ſpeciali prouenientes, vt ſi legitimationes facerent capaces eos, qui non ſunt, vt quater, propoſita cauſa, fuit reſolutum *Iulij* 1579. *Coram D. de Rubeis, vt in deciſ.* 437. *par.* 1. *per Rot. approbata in dicta Romana Domus num.* 4. *Coram Seraph.no*, vltra quod, huic Bullæ fuit derogatum, vt ſtatim dicetur.

Circa ſecundā inſpectionē, itante ampliſſima legitimatione Franciotti conceſſa per Greg. XIII. etiam quoad feuda Eccleſiaſtica, ceſſat omnis difficultas; quia ille † propterea non differt a legitimis. §. *reliquū. & ſi quis ergo. auth. quib. mo l. natur. effic. ſui e Alex. conſil.* 187. *num.* 8. *lib.* 5. *Iaſ. conſil.* 202. *num.* 13. *lib.* 2. *late Tiraquell. in l. ſi vnquam verſ. ſuſceperit liberos. nu.* 77. *& ſeqq. C. de reuoc. donat.* Itaut exceptis filijs Henrici, & Franciſci eius fratris, quatenus eſſent nati ex legitimo matrimonio, propter præſeruatiuas, de qui-
6 bus ſtatim dicetur, potuerit excludere † ſubſtitutos vocatos ſub conditione, ſi grauatus deceſſerit ſine filijs legitimis, & naturalibus, *Gozzad. conſil.* 29. *num.* 19. *Crot. conſil.* 144. *num.* 35. *lib.* 1. *Natt. conſil.* 368. *col.* 1. *lib.* 2. *Conar. var. lib.* 3 *c.* 6. *num.* 7. *verſ. eadem quidem Molin. de Primog. Hiſpan. num.* 2. *lib.* 3. *Mantic. de coniect. lib.* 11. *tit.* 11. & fuit reſolutum in Camerinen. Bonorum *Coram bo. me. Card. Seraph. vt in deciſ.* 880. *numero* 5. *& in eadem cauſa coram bo. me. Penia*, & cùm fuerit ſufficienter derogatum tum Bullæ Pij. Quinti,
7 erat effectus † capax, etiam quoad ſucceſſionem feudorum *gloſ. in c.* 1. §. *Naturales ſi de feud. fuer. controuer. inter. Dom. & Agnat. Boer. deciſ.* 123. *nu.* 6. *& ſeq. Clar. in* §. *feudum. quæſt.* 82. *in princ. Seraph. deciſ.* 325. *num.* 4. *&* 340. *in princ. Surd. conſil.* 453. *num.* 43. *Lup. de illegit. comen.* 3. §. 2. *num.* 48.

Sola igitur difficultas remanet circa ea, quæ opponi poſſent contrà iſtam ſecundam inſpectionem, quæ reducuntur ad tria, primum eſt, quòd Franciottus du-
8 pliciter erat ſpurius; quia nedum erat † natus ex vxorato, ſed cùm Henricus Pater occidi feciſſet Angelum maritum Fauſtinæ, matris Franciotti, & ideò ex iſto ſecundo impedimento non potuerit eſſe matrimonium inter Henricum, & Fauſtinam *c. ſuper hoc. de eo, qui dux. in matr.* Franciottus, ex iſto ſecundo capite erat etiam Spurius, *Ant. de Roſel. de legit. li.* 2. *tit. de can. matr. n.* 11. *Rom. conſil.* 194. *num.* 6. *& ſeqq.* quod debuit narrari; aliàs legitimatio non ſuſtinetur *Oldrad. conſil.*
9 247. *num.* 2. Prout etiam debuit † narrari ignobilitas matris, *Decian. reſponſ.* 38. *nu.* 36. *lib.* 3. *Surd. conſ.* 526. *num.* 11. *Lup. de illegit. Comment.* 3. §. 4. *num.* 38.

Secundum quòd non fuit facta mentio, filiorum Virginiæ filiæ Henrici, de quibus, ſaltem in ſecunda gratia, reualidatoria primæ, quæ fuerat obtenta ad finandum defectum regiſtrationis in libris Camerę intra tres menſes, *iux. Conſtitutionem* 98. *Pij Quarti. in* §. 2. debuiſſet fieri mentio, cùm Virginia eius mater mediotempore obiiſſet; non exiſtente enim matre in
10 legitimatione, † de eius filijs mentio fieri debet. *Anch. conſil.* 241. *num.* 4. *& 5. Pariſ. conſil.* 3. *num.* 15. *& ſeqq. lib.* 2. *Gabr. conſil.* 23. *num.* 12. *lib.* 2. *Paſeth. conſil.* 165. *num.* 1. *Peregr. de fidicom. art.* 23. *num.* 58. *Lup. de illegit. comen.* 9. §. 4. *num.* 16. nec agendum eſt de re-
11 tractione; † quia de tempore ſecundę gratiæ, propter obitum Virginiæ, extrema non erant habilia; & quia tunc eius filijs fuerat ius quæſitum, vt, in terminis legitimationis, conſiderat. *Crot. conſil.* 77. *num.* 8. *& 9. lib.* 1.

12 Tertium quòd huic legitimationi † obſtat Bulla 45. Pij IV. contrà illegitimos, etiam quod legitimatio non eſſet contrà voluntatem Teſtatoris, ex addictis per *Odd. conſil.* 16. *num.* 14. *Hond. conſil.* 64. *num.* 34. *&* 39. *lib.* 5.

Quæ tamen omnia facillimè ſublata fuere; prædictæ enim obiectioni dupliciter fuit reſponſum, & primò dato etiam ſine veri præiudicio, quòd homicidium, & mandatum ad occiden. fuerint probata, Nihilominus ſufficienter fuit diſpenſatum cum Franciotto; ex quo, poſtquàm in narratiua legitimationis fuit dictum, Franciottum fuiſſe ſuſceptum ab Henrico vxorato, & muliere ſoluta, ſiue Vidua, & ità fuit narratum eſſe Spurium, tanquàm ex Patre vxorato ſuſceptū, ſubiungitur clauſula ampliſſima, in hæc præciſa verba videlicet, *ſiue, vt præmittitur, ſiue alias quouis etiam ſupradicto forſan grauiori, & magis prohibito modo, etiam ſpeciem narrati concubitus immutante, illegitimè genitus, vel natus exiſtat, authoritate Apoſtolica, &c. legitimamus*, &c. ideòq. legitimatio ſuſtinetur, quamuis dici poſſet, non fuiſſe factam expreſſam duplicis ſpurietatis mentionem cum ex prædicta clauſula conſtet, Papam voluiſſe omnes defectus remouere, nec voluiſſe legitimationem reſtringere ad expreſſa, ſed etiam ad tacita quoque extendi; nam di-
13 ctio, † *ſiue*, quamuis ſit diſiunctiua verborum, ſenſum tamen coniungit, & in effectu habet vim copulæ. *l.* 1. §. *ſublata. ff. ad Trebell. l. generali. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Ma-
14 ximè cùm ei adijciatur dictio, † *etiam*, ibi; *etiam ſpeciem narrati concubitus immutante*, quæ exprimit caſum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem *l. etiam. ff. ſolut. matrim.* & cùm hæc clauſula, *modo prædicto*, fuerit expreſſa, non poteſt dici expreſſio in nube, ſed oſtendit enixam voluntatem Papæ legitimandi in omni defectu *Alex. conſil.* 195. *num.* 8. *lib.* 2.
15 & in iſtis terminus non procedere prædictum † Conſilium Oldradi, qui vult, de duplici ſpurietate eſſe faciendam mentionem, dicit *Alex. loco citato.* & ante eum *Bald. in l. eam quam num.* 36. *in fine. C. de fideicom.*

Et hoc fuit originale dictum *Caſtr. in conſil.* 30. *nu.* 5. *libr.* 1. quem ſequitur *Nicol. de Vbald. de ſucceſſ. ab Inteſt. par.* 1. *num.* 111. *verſ. Paulus de Caſtro, & Felin. in cap. poſtulaſti. num.* 2. *verſ. declara prædicta de reſcript. Ruin. conſil.* 73. *num.* 12. *verſ. tertius eſt ergo. lib.* 3. *Bero. conſil.* 168. *num.* 3. *& ſeqq. lib.* 2. *Rolan. conſil.* 12. *numer.* 45. *lib.* 4. *Paſcut. conſil.* 72. *num.* 26. *in fine plenè Surd. conſil.* 303. *num.* 14. *& ſeqq. verſ.* 3. *colligitur lib.* 3. *& conſil.* 530. *num.* 22. *lib.* 4. *Menoch. conſil.* 19. *num.* 24. *lib.* 1. *Lup. de illegit. coment.* 3. §. 4. *num.* 40. cui ſententiæ adſtipulatur *Rota in cauſa Interannen. de Paradiſis* 21. *Nouembris* 1596. *coram Orano, quæ eſt deciſ.* 861. *num.* 2. *&* 3. *p.* 4. Et eo magis procedit; cum agatur dè legitimatione facta motu proprio, vt benè per *Bald. conſ.*
16 18. *num.* 5. *in fin. verſ. per hoc facit. lib.* 4. vbi quòd † in gratia motu proprio ſufficit derogatio generalis, & fortiùs quoniam in legitimatione fuit in ſpecie derogatum omnibus, & ſingulis legibus; ſub *rubrica*, & *auth. quib. mod. natur. efficiantur legit. & C. de natur. lib. & auth. & C. de inceſt. nupt. & tit. ſi de feudo fuerit controuer. inter Dom. & Agnat.* ex qua reſponſione ſatis

etiam

etiam tollitur aliud obiectum, quòd non fit facta mentio ignobilitatis matris Franciotti.

17 Secundò fuit responsum, quòd homicidium †commissum ex alia causa, quàm matrimonij contrahendi, non dirimit matrimonium contractum *Emanuel. Sà in summa in ver. matrimonium. num. 7. Rodriquez. in sum. tom. 1. c. 229. num. 5. Vega in summa tom. 2. cap. 34. cas. 120. Sanchez de matrim. lib. 7. disput. 78. num. 16.* Quare, cùm de tempore homicidij, Henricus haberet vxorem, constat, homicidium non fuisse commissum ex causa ducendi Faustinam, sed potius vt liberior esset aditus ad libidinem, vt clarè deponunt Testes,

18 & ideò non dirimit †matrimonium, *vt per Doct.* prædictos, qui quamuis dicant, quod impedit contrahendum, non idè sequitur, tale præstare impedimentũ, vt propterea Franciottus posset dici spurius; quia vt aduertit *Sanchez d. lib. 7. disput. 17. num. 9.* huiusmodi

19 impedimenta † præter votum, & sponsalia vsu sunt abolita, & propterea *lib. 8. disput. 24. num. 12.* subdit, quòd si quis vxorem interficiat, alia causa, quàm cõtractus alterius matrimonij, narrato in dispensatione, se non interfecisse, si coram Ordinario id iurauerit, non erit periurus; quia narratiua, & dispensatio ipsa intelligitur de homicidio, quod causet impedimentum ad contrahendum.

20 Nec dicatur, quòd cum in gratia † sint narranda illa, quæ potuissent mouere Principem ad illam concedendum, vel denegandum *Rot. decis. 61. de concess. præb. in antiq. incip. Dominus Papa Gregorius*, ideo, ne legitimatio ista, ex defectu intentionis, corrueret, homicidium Pontifici debuisset exprimi; Nam fuit responsum, istud esse intelligendum quoad ea, quę, secundum communem vsum, & stylum Cancellariæ, exprimenda sunt; aliàs enim nunquam posset sciri, an Princeps gratiam fecisset, si fuisset expressum;

21 vel non, vt in puncto † d. decisionem declarat *Felin. in c. in nostro. num. 19. de rescript.* asserens propterea, ad probabilem coniecturam recurrendum esse, vel ad communem vsum literarum per Principem concessarum,

22 † vel solitarum concedi, firmatque generalem regulam circa prædicta in *cap. super literis. num. 8. vers. prima regula. eod. tit. Lap. alleg. 89. num. 6. vbi adden. in littera R. Cassad. decis. 12. num. 14. de prob.* Vndè cum

23 hic Stylus, & literarum consuetudo non † probetur, satis esse debet, quòd exprimantur ea, quę de Iure veniunt exprimenda, nec curandum, an si Papa sciuisset difficiliorem se reddidisset ad concedendum. *Rot. decis. 32. num. 5. de rescript. in non.* duplicata apud *Aegid. decis. 697. nu. 4. post med. vers. 3. princip. inter. Cald. consil. 6. ante fin. vers. per predicta. de præben. Felin. in c. postulasti. num. 1. col. 4. in fine. vers. declara etiam notabiliter. de rescript.* & benè ad punctum *Mohed. decis. 7. eod. tit.* vbi ex eisdem rationibus Rota dixit gratiã,

24 † non fuisse de Iure subreptitiam, etiam quòd non fuerit narratum, impetrantem fuisse filium non hæretici, sed de hæresi accusati.

Secundæ verò obiectioni, quòd non fuerit facta mentio filiorum Virginiæ; fuit responsum, quòd, aut obiectum consideratur respectu primæ gratiæ, aut secundæ, si respectu primę, cessat omnis difficultas, quoniam, cum tunc viueret Virginia, de Iure illius †

25 tolum modo erat facienda mentio, *Alex. consil. 60. num. 22. vers. 3. ratio lib. 2. cum aliis per Mare. var. lib. 1. cap. 35. n. 3. non autem de filijs. Gabr. consil. 23. num. 16. lib.* 2. Aut verò obiectum consideratur respectu secundæ gratiæ, & omisso, quòd dubia est conclusio, an

26 mortua matre † in legitimatione debeat fieri mentio filiorum, cum Iura hoc non dicant, & loquantur tantùm de matre, & sic de filia, non autem de illius filijs, ideò de nepotibus, vt fuit originale dictum *Feder. de Sen. consil. 57. in princ.* quem sequitur *Bald. consil. 56. per tot. præsertim in fin. lib. 2. Ias. consil. 68. num. 10. vol. 2. & consil. 110. num. 8. vol. 4. & in l. Gallus §. & quid si tantum. num. 104. vers. sed aduerte. ff. de liber. & posth.* Fuit huic obiecto tripliciter responsum.

Primò quòd vbi etiã illud intraret, non tamen po-

27 test opponi per D. Paulum Emilium † transuersalem; quia, cum de eo non debuerit fieri mentio in legitimatione. *Alciat. resp. 8. nu. 11. vers. & respectu. Agustorum. vol. 4. Dec. consil. 367. nu. 5. de communi Dec. in. resp. 9. num. 77. lib. 4. Eugen. consil. 52. num. 60.* licèt le-

28 gitimatio aliis, de quibus mentiò † facienda fuisset, non noceret, quoad ipsum tamen D. Paulum Emiliũ sustinetur, *Ruin. consil. 81. num. 8. & seqq. & consil. 93. num. 7. & seqq. lib. 3. Ceph. consil. 285. num. 52. Bero. consil. 177. num. 81. ad med. lib. 2. Gabr. de legit. concl. 7. num. 28. limit. 5. Honded. consil. 89. num. 22. lib. 1. Gratian. discept. 49. num. 71. S. M. Greg. dec. 82. num. 10.* vbi alij cumulantur.

Secundò fuit responsum, Papam nec de Virginia, nec de eius filijs curasse; quia cùm in prima gratia fue-

29 rit narratum, Virginiam † esse nuptam, ex hoc Papa potuit cogitare, ipsam habere filios, *Rot. apud Seraph. decis. 131. num. 3. & 4.* quæ cogitatio colligitur, etiam ex clausula, *sine præiudicio, &c.* de qua statim dicetur *Gabr. d. consil. 23. num. 18. lib. 2.* & ideò ad euitandum

30 † subreptionem, sufficit huiusmodi cogitatio generica. *Ruin. consil. 68. num. 4. consil. 75. num. 16. lib. 3. Menoch. consil. 20. num. 49. & 50. Gabr. consil. 23. num. 18. & seqq. Honded. consil. 89. num. 27. lib. 1.* Maxim. è

31 † quia cum Papa præseruauerit solùm Iura Francisci fratris Henrici, & vtriusque filiorum masculorum legitimorum, & naturalium ibi, *absque tamen dilecti filij nobilis viri Francisci Versini prædicti, Henrici germani fratris, ac illius, & eiusdem Henrici filiorum masculorum, ex legitimo matrimonio procreandorum præiudicio, &c.* euidenter † constat, Papam nedum voluisse præ-

32 iudicare Virginiæ, sed etiam eius filijs *iux. regul. cùm Prætor. ff. de Iudic. Socin. consil. 63. num. 9. vers. non omitto lib. 3. Dec. consil. 574. num. 7. Molm. de primogen. Hispan. lib. 3. c. 5. num. 45. Decian. respon. 127. num. 17. & seqq. lib. 1. Rim. iun. cons. 46. num. 110.*

Ex quibus sequitur, quòd, cum Papa in prima gratia non curasset de Virginia, nec de filijs, & illis voluerit præiudicare, nec etiam in secunda censeatur curasse de solis filijs Virginiæ, sed illis voluisse præiudicare, cum enim Virginia esset proximior, si illi

33 præiudicare † voluit, multò magis dicendum est, voluisse præiudicare ipsius filijs remotioribus. *Gabr. de stat. concl. 7. num. 43. cum seqq. Seraph. decis. 496. num. 2.* etiam quòd essent masculi, cum descendant à fœmina, iuxtà traditã per *Surd. consil. 316. num. 6.* quæ omnia in prima gratia considerata, & expressa, censentur etiam considerata, & expressa in secunda, cum

34 † in ea fuerit insertus totus tenor primarum litterarum, qui operatur, vt omnes expressiones factę in prima gratia censeantur factæ in secunda. *Mohed. decis. 5. de rescrip. Staphil. de litter. Iust. §. alterius num. 1.*

fol.

fol. mihi 472. secundum paruam impressionem. Gonz. super reg. 8. glos. 32. num. 42.

Tertiò per aliquos ex Dominis fuit etiam responsum, ex abundanti, quod in omnem eventum in secunda gratia non erat facienda mentio filiorum Virginiæ, quia prima gratia non conualidatur per viam retrotractionis, sed fuit perfecta per actum registrationis, qui deficiebat. Ad hoc probandum duo sunt præmittenda, alterum, quòd admisso, sine veri præiudicio, quòd actus † registrationis requireretur in ista
35 legitimatione, cùm Bulla Pij IV. loquatur solùm de gratijs præiudicialibus Cameræ, legitimatio fuisset nulla, ex dicta non registratione, non autem quòd, de sui natura, esset talis, vt quia deficeret aliquid, quod à principio interuenire deberet, vel à principio subesset impedimentum perpetuum, & isto casu gratia prima non posset conualidari, nisi per retrotractionem, secus autem si deficiant illa, quæ de necessitate non respiciunt initium, nec subest à principio perpetuum
36 impedimentum, quo sublato, † conualidatur per viã remotionis obstaculi *glos. in cap. non firmatur. 18. in fin. de reg. iur. in 6. Nauar. consil. 12. per tot. vbi declarat. nu. 4. desponsal. secundum primam impressionem.* Secundum, quod debet præmitti est, quòd quando agitur de actu
37 † inchoato perficiendo, id quod agitur circa perfectionem attribuitur ipsi principio, & illud solum cõsideratur, *Dec. in cap. licet causam num. 238. vers. nec obstat de probat. Iaf. in l. siquis in fundi vocabulo num. 5.*
38 *& seqq. ff. de legat. 1.* Et hoc casu, † non requiritur habilitas extremorum *Ceph. consil. 618. num. 24. lib. 5. Adrian. Negusant. consil. 387. num. 34. & 35.* quia non agitur de retrotractione ad primam gratiam, quæ re-
39 trotractio † requirit extrema habilia, iuxta theoricam *Bart. in l. siquis pro emptore num. 12. & seqq. ff. de vsucap.* cum registratio non respiciat initium legitimationis,
40 ad effectum enim, vt intraret † retrotractio, opus esset, quòd prima gratia, ex se, à suo initio fuisset nulla *Adrian. Negusant. loco citato num. 36.*

Ex quibus duobus præmotatis sequitur, quòd in secunda gratia non erat facienda mentio filiorum Vir-
41 giniæ, quia legitimatio † est consideranda secundùm tempus illius concessionis, à qua sublimius recipit suũ esse, non autem secundùm tempus secundæ gratiæ *L. Legato seruo §. si vnus ff. de legat. 3. L. rei petendarum ff. de rei. L. queritur ff. de stat. homin. bene Calderin. consil. 1. in princ. de Test. Roman. consil. 443. num. 9.* Qui dicunt,
42 quòd in actu, † qui ex pluribus actibus consistit, & diuerso tempore perficitur, est iudicandum secundùm illam partem, à qua secundum formam sublimiorem recipit suum esse, & sic cum legitimatio sublimiorem formam recipit à prima gratia Papæ, secundùm illud tempus est considerandæ, non autem secundùm tempus perfectionis, hoc est, supplementi registrationis,
43 vt per similes rationes de legitimatione † facta absente filio, & post obitum Patris, cùm non fuerit ab initio nulla, quòd possit ratificari, sunt *decis. S. M. Greg. 11. num. 5. & 82. num. 8.* Vnde si est inspiciendum prædictum tempus legitimationis, non erat opus facere mentionem de filijs Virginiæ, sed sufficit illam de ipsa Virginia fuisse factam.

Nec dicatur, quòd prædicta procederent, si durante tempore ad registrandum Virginia obijsset, quo casu esset attendendum tempus legitimationis, cùm an-
44 te registrationem † gratia non esset annullata; sed haberet implicitum statum validitatis, vt in simili *Ancharan. consil. 123. incip. vno ex Procuratoribus. num. 5. in fin. vers. breuissimè.* prout etiam loquuntur decisiones *S. M. Greg.* scilicet quando legitimatio habet implicitũ statum validitatis, quod non fuit in casu isto, cum ob non registrationem intra tres menses per Constitutionem Pij Quarti fuerit annullata; Quia hoc posset considerari, si ageretur de retrotractione, sed cum de ea non agatur, eadem est ratio in his terminis in vtroq; casu, cum Papa in secunda gratia non conualidet simpliciter primam, sed auferendo defectum registrationis conualidat in consequentiam legitimationem, quę per se non fuit nulla, sed ex defectu registrationis. Quare cum Papa non fingat super ista legitimatione, illam simpliciter conualidando, sed solum tollat ob-
45 staculum registrationis, legitimatio † non dicitur conualidata, per viam retrotractionis; sed dicitur perfecta per actum registrationis deficientem, remouendo
46 dictum obstaculum; Et ideò, vt dictum est, actus, † id-est, legitimatio debet iudicari secundum tempus primæ gratię, à qua suam formam sublimiorem recipit, cum remotio obstaculi importet facultatem vtendi
47 † legitimatione, non autem noua concessione, vt generaliter de remotione obstaculi dicit *Gemin. in c. cum aliquibus num. 3. de rescript. in 6.* vbi quòd rescriptum
48 dans facultatem exercendi actum directè † habenti potestatem, dicitur potius exercitium potestatis, & prima gratia non dicitur per viam retrotractionis, sed redijsse ad naturam suam, per viam remotionis obstaculi, vt in simili *Bald. in c. cum accessissent num. 43. de const.*

Et prædicta optimè comprobantur *ex textu in c. c.*
49 *cum aliquib. de rescript. in 6.* vbi, † si Papa mandat, aliquem recipi in Canonicum, non obstantibus consuetudinibus, & statutis Ecclesiæ, quæ tollunt, & annullant potestatem Capituli conferendi, vltra certum aliquem numerum, si prouisio Canonicatuum spectat ad Capitulum, nouus Canonicus extra numerum censetur receptus auctoritate ipsius Capituli, non autem Sedis Apostolicę, cùm Papa remoueat tantùm obstaculum Statutorum, & Consuetudinum, per quam remotionem censetur annullata auctoritas extrà numerum conferendi. Sicq; in proposito, cum Franciottus
50 haberet legitimationem, & illa non posset iuuari, † cũ non fuisset registrata, non recipit legitimationem à remotione obstaculi registrationis, sed ab ipsa legitimatione licèt ministerio remotionis obstaculi registrationis, vt de ligato manibus, & pedibus, qui non recipit potestatem ambulandi à soluente, sed illius ministerio à natura. *Monach. in d. c. cum aliquibus nu. 3.*

Nec prędictis obijciatur, quòd semper erit verum dicere, quòd de tempore secundæ gratiæ erat acquisitum ius filijs Virginiæ, cùm obtinuerint primum locũ; quia hoc non refert, cùm non agatur de retrotractione, vt supra probatum est, sed solùm, quòd tempus sit inspiciendum, & cùm sit inspiciendum tempus primæ gratiæ, parum refert, quòd medio tempore Virginia obierit, & eius filij primum locum acquisiuerint, vt clarè probatur *ex cap. 2. qui filij sint legitimi*, vbi ad effectum legitimationis † attenditur tempus conceptionis;
51 itaut si interim diuortium fiat, etiam per sententiam, quia, scilicet, iudicetur, non potuisse matrimonium contrahi, cum ad effectum legitimationis sufficiat † bona fides ab initio, etiam quòd per sententiam
52

ius

ius tertio quæratur, nihilominus illud initium est attendendum; ad idem est *text. in l. fin. C. de liber. caus.* vbi filij nati ex serua ante litem motam, ex sententia
53 lata super seruitute † non infertur præiuditium prol.; cum sit considerandum initium. *Calder. d. consil. 1. ante fin.* Quarè cum legitimatio suam formam sublimiore recipiat à prima gratia, non autem † à registratione, tempus primæ, non secundæ gratiæ est attendendum; Et sic parum refert, quòd de tempore secundæ gratiæ filij Virginię obtinerent primum locũ, per suprascripta, vt benè ad propositum *Crot. d. consil. 77. num. 23. & 24. vers. sic etiam respondetur lib. 1.*

Quantum attinet ad tertium, & vltimum caput, quòd posset opponi contra legitimationem, videlicet de Bulla Pij Quarti contra illegitimos 48. in nouo
55 Bullario, fuit dictum, † quòd illa Constitutio, si agatur de sola acquisitione feudi, non facit ad casum nostrũ, in quo legitimatus, sine dubio, est capax acquisitionis feudi, & in omni casu illa non refragatur; tollit enim legitimationes, quæ fiunt contra voluntatem Testatoris, non autem eas, quæ fiunt ad illius voluntatem,
56 quidquid † dixerit *Odd. d. cons. 16. num. 14. & Honded. consil. 64. num. 34. & 39. cum seqq. lib. 5.* Ità respondent *Eugen. consil. 52. num. 65. lib. 1. Laderch. consil. 29. num. 23. Mantic. de Coniect. lib. 11. tit. 10. num. 96. vers. extat etiam consimilis. Menoch. consil. 461. num. 9. & 30. Lup. de illegit. Comment. tertio §. 1. num. 5. & in terminis Consil. Venetæ valdè similes Decian. consil. 42. num. 38. lib. 1. Menoch. consil. 459. num. 34. & 37. & consil. 461. nu. 9. Mantic. de Coniect. loco citato.* Quam sententiam sequitur *Rot. in causa Bonon. de Maluctijs 24. Februarij 1610. Coram bo. me. Card. Sacrato, quæ est decis. 488. parte prima in recent.* Hic autem licèt ageretur ad effectam successionis, non tamen constat legitimationem fuisse factam aduersus voluntatem Testatoris.

Et remouetur omnis dubietas; quia Gregorius in prædicta renalidatoria derogat Constit. Pij Quarti, & alijs Constitutionibus de registrandis; subdens postea, *non obstantibus præmissis, & quibuscunq; Constitutionibus &c. ac literis Apostolicis, contra illegitimos per d. Pium, ac etiam per piæ mem. Pium Quintum, & alios Romanos Pontifices prædecessores nostros &c.* Quamobrem cum deroget Constitutioni Pij Quarti contra illegitimos, & in hoc genere, non reperiatur alia eiusdẽ Pontificis constitutio, nisi ista legitimationum moderatoria; satis videtur sublata per legitimationem
57 Greg. quòd satis est, cùm in omni † casu materia derogationis pendeat à voluntate, & potestate derogãtis, ex addict. per *Alex. consil. 111. num. 13. in fin. cum seqq. lib. 6.* de qua hic non est ambigendum.

Et ità concluſum negotio plenè discusso.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana Emolumentorum, sine dismembrationis Officij.

Lunę 5. Julij 1627.

ARGVMENTVM.

Emolumentum concessum alicui, qui exercet aliquod officium, quando, & ex quibus colligatur, quod sit concessum intuitu personæ, vel officij.

SVMMARIVM.

1 *Gratia præsumitur personalis, & non realis.*
2 *Gratia intelligitur facta intuitu personæ, & non officij, si solum nomen, & cognomen exprimatur.*
3 *Verbum tu, denotat personalitatem & num. 8.*
4 *Gratia dicitur personalis, si sit facta, durante vita tãtum & num. 5.*
6 *Gratia concessa motu proprio, & de plenitudine potestatis, ex mera liberalitate Principis sine dubio suffragatur.*
7 *Dictio, ad instar, denotat similitudinem.*
9 *Conseruatorum Vrbis attestationi admodum deferendum videtur.*
10 *Verba, quando fiunt demonstratiuè, ita vt non excludant personalitatem.*
11 *Obseruantia facit licitum, quod alias esset illicitum.*
12 *Gratia in effectu dicitur Papalis, si sit facta ex certa scientia, contra quam de aliquo defectu opponi non potest & num. 13.*
14 *Confirmatio facta ex certa scientia, importat nouam concessionem, & gratiam Principis.*
15 *Diuersitas personarum arguit diuersitatem, & distinctionem officiorum.*
16 *Tertius, quando non possit dare de nullitat.*
17 *Concessio, ex certa scientia, operatur vt non sit necessaria verificatio gratiarum.*
18 *Papa, quando dicatur noluisse ligare manus successorum.*
19 *Obseruantia interpretatiua, ex quibus oriatur.*
20 *In negotijs alienis quis sine deputatione non regulariter intromittit.*
21 *Subreptio, & voluntatis defectus, vt euitentur, sufficit scientia virtualis, & expressio per æquipollentiam.*
22 *Papæ voluntas arguitur ex derogatione, & sufficit derogatio generalis.*
23 *Defensio non priuatiuè, sed cumulatiuè, an dicatur concessa.*
24 *Gratia aliqua, quæ non est annexa officio, sublato officio remanet gratia durante persona.*
25 *Expressio nominis proprij, cum cognomine, arguit in Principe notitiam personę.*
26 *In Principe præsumitur causa concessionis, etiam si nõ exprimatur.*
27 *Concessio in dubio censetur ex causa meritorum facta.*

DECISIO CI.

PRopositio extra Rotam Dubio, An Gratię de quibus agitur suffragentur DD. de Nerutijs, Dominũ affirmatiuè respondentes, & distinguendo gratias dixerunt, illam Clem. viij. de anno 1593. concessam Dominico Nerutio super prouisione annua scut. 120 auri in auro non fuisse realem, ideſt factam intuitu officij Fiscalatus, sed personalem intuitu personæ ipsius Dominici, ita vt etiam si cessasset officium, nihilominus Dominicus frueretur gratia, & moti fuerũt.
1 Primo, quia gratia † præsumitur personalis non realis *c. possessiones, & ibi glos. magn. 16. quæst. 1. glos. in c. cum venissent de Instit. Dec. in l. in omnibus causis num. 3. vers. & in dubio, ff. de reg. iur. Ceph. cons. 615. n. 21. li. 5.*

Se-

Secundo, quia in ista gratia nulla expressa mentio fit de officio Fiscalatus, sed exprimitur † nomen proprium Dominici cum eius Cognomine, & propter merita ob laudabiles labores per 30. annos, & ob aetatem prouectam conceditur gratia, vt commodius se sustentare valeat cum verbis geminatis personalibus, nempe † te: tuorum meritorum &c. ex quibus arguitur gratiam esse personalem *c. quoniam Abbas de offic. deleg. 1a. in l. more num. 65. ff. de iurisd. omn. iudic. Alex. consil. 86. num. 1. lib. 1. Natt. consil. 163. num. 7. & 9. & 164. num. 20. & 21. lib. 1. Aym. consil. 209. num. 6. & 9. lib. 5. Manoch. libr. 3. præsumpt. 103. num. 9. & 12. Rot. in recent. decis. 733. num. 7. & in fin. par. 2.*

Tertio, quia Clemens constituit & largitur Dominico vita † durante suprædictam prouisionem, & consequenter fauor est personalis *c. mandata de præsumpt. vbi Abb. num. 1. versic. sed ex verbis Felin. num. 2. versic. & idem Mantic. de tacit. lib. 1. tit. 7. num. 5.* vbi enim ius † extinguitur morte, elargitio est personalis *Bero. consil. 173. num. 68. lib. 1. Alciat. consilio 7. num. 15. lib. 4. Manoch. d. præsumpt. 103. num. 53.*

Vnde cum ista gratia Clement. Octani fuerit motu † proprio, & de plenitudine potestatis ex mera liberalitate Pontificis, vtique sine dubio suffragatur.

Dixerunt quoque gratiam Confirmatoriam Gregorij xv. de anno 1621. ad fauorem Polidori Nerutij Nepotis d. Dominici Nerutij super constituta prouisione annua scut. 150. monetæ esse pariter personalem, & suffragari, tum quia tam in secreto quàm in publico Consilio fuit constituta suprædicta prouisio supradicto Polidoro eius vita durante, & quod post eius obitum ad Populum reuertetetur, & consequenter gratia est personalis ex supra deductis, tum etiam quia cum addatur prout, & quemadmodum habebat Dominicus Nerutius Patruus, sequitur, quod cum gratia Patrui esset personalis, ita, & ista Nepotis ad † instar illius *l. pater familias ff. de verb. significat. quemadmodum ff. de acqu. possess. Angel. consil. 11. num. 4. Menoch. consil. 1. num. 20.* Tum quia cum fuerit processum per viam nouæ Constitutionis, non per viam augumenti, cum expressione nominis proprij & cognominis, & cum verbis personalibus tu, † & te, vtique ipsis personalitas considerata ostenditur. *Natt. consil. d. 164. num. 21. lib. 1. Rot. d. decis. 733. num. 7. p. r. 2. Menoch. d. præsumpt. 103. num. 9. & 12.* Tum & vltimo, quia Conseruatores illius temporis attestantur Concessionem nouæ prouisionis non fuisse factam intuitu officij Fiscalatus, sed intuitu personæ Polidori ob merita Patrui, & propria, † cui attestationi admodum deferendum videtur, *Rot. in recent. decis. 25. num. 1. par. 2.* & in puncto attestationis Conseruatorum fuit dictum in *Romana officij 9. Maij 1625. coram R. P. D. Cocino Decano.*

Nec obstare visa fuerunt verba, Polidoro Fisci, & Romani Populi Procuratoris, apposita in Consilio, secreto & publico, & verba apposita in Confirmatione Gregorij xv. Tu qui vt asseris Curiæ Capitolij & Fisci Procurator existis, quia cum ex tot supradictis pateat euidenter gratiam esse personalem, ista verba sunt demonstratiua, & non excludunt personalitatem, *Canon. in cap. quoniam Abbas de offic. deleg. vbi Abb. num. 8. post med. Dec. num. 49. versic. secundo limitatur. Bero. num. 93. in princ. Abb. consil. 93. vol. 1. nisi li. 1. Rot. in recent. d. decis. 733. num. 7. vers. vnde licet, par. 2.*

Conseruatores vero in constituendis istis prouisionibus annalibus præcipuè, temporaliter ad vitam vnius personæ præfijs Consilijs secreto & publico habent pro se † antiquissimam possessionem, quæ eis suffragatur *l. si pignera §. fin. ff. de pignor. Aym. cons. 6. nu. 103. Surd. cons. 354. num. 5. lib. 3.* & cum apposuerint clausulam, reseruato beneplacito Apostolico, & inserto tenore, tam secreti quàm publici Consilij Gregorius xv. supplendo omnes & singulos, tam iuris quàm facti defectus cum decreto irritanti confirmauerit, & robur apposuerit; itaq. non sumus in Confirmatione in forma communi, sed ex certa scientia, ita vt in effectu dicatur gratia † Papalis, contra quam de aliquo defectu apponi non possit, *c. pastoralis, §. præterea, in verb. certa scientia, de offic. deleg. c. si apostolica de præben. in 6. Dec. in cap. 1. num. 46. & 47. de confirm. vtil. vel inutil. Ferret. consil. 38. num. 6. & 7. Alex. consil. 30. num. 8. lib. 5. Paris. consi. 3. num. 39. & 40. lib. 4. Rota in recent. decis. 192. num. 2. & 3. par. 1. & decis. 461. num. 13. par. 1.* & fuit dictum in *Romana Dohaneriatus Pecudum 5. Julij 1574. coram bo. me. Robustello*, & in *Gerunden. Canonicatus 11. Februarij 1598. coram bo. me. Otano*, & in *Abulen. Iurisdictionis 22. Ianuarij 1588. coram eod.*

Consueuerunt quoque Domini suffragari & esse personalem gratiam Conseruatorum de anno 1605. & Confirmationem Pauli Quinti cum noua concessione ad fauorem eiusdem Dominici Nerutij super constitutione & deputatione Procuratoris & Defensoris Gabellarum, cum salario, regalijs, & alijs emolumentis; cum Conseruatores intuitu meritorum Dominici constituerint illum Procuratorem & Defensorem, ex quo per 30. annos, & vltra negocia Populi Romani fideliter procurauerit, & signanter in tuenda, & defendenda Gabella Carnis operam suam laudabiliter præstiterit cum derogatione Statutorum, ac vita durante; vnde ista gratia quoque Conseruatorum non fuit intuitu officij Fiscalatus; sed intuitu personæ ob merita & labores, & ad vitam, & sic personalis ex supra deductis.

Confirmatio quoque Pauli Quinti situat, & est personalis, quia est insertus totus tenor concessionis factæ per Conseruatores ob merita, & ad vitam, cum clausula, suppleudo tam iuris, quàm facti defectus, & propterea confirmatio non † est in forma communi, sed ex certa scientia, & de aliquo defectu impugnari non potest, ex supra allegatis.

Tanto magis, quia idem Paulus Quintus prout maiori cautela eundem Dominicum Procuratorem, & Defensorem Gabellæ, cum salario, & regalijs de nouo ad vitam constituit, & deputat cum derogatione Statutorum, & cum simus † in confirmatione ex certa scientia ista verba important nouam concessionem, & gratiam ipsius met Pontificis. *Cassad. decis. 1. n. 3. de confirm. vtil. vel inutil. Rota in recent. decis. 84. nu. 10. & 192. num. 2. & decis. 210. n. 6. p. 1. & dec. 513. nu. 6 par. 2. recent.* & fuit dictum in supradicta *Romana Dohaneriatus Pecudum 5. Julij 1574. coram bo. me. Robustello.*

Coadiutoriam quoque in d. officio Procuratoris & Defensoris Gabellæ ad fauorem Polidori, & Lelij de Nerutijs datam per Conseruatores, pronunciarunt DD. suffragari & esse personalem, cum fuerit concessa ob ætatem 77. annorum Dominici, & ob labores

per 30. annos cum futura ſucceſſione vita durante Polidori, & Lelij, & ſic perſonalis non intuitu officij Fiſcalatus, cum in officio Fiſcalatus non fuerit data Coadiutoria, & tunc Polidorus non eſſet Fiſcalis, nec Lelius vnquam Fiſcalatus officium obtinuerit, ex qua
15 † diuerſitate perſonarum, quæ non erant Fiſcales arguitur diſtinctio & diuerſitas officiorum, *Rot. Ianuen. deciſ. 179. num. 6. Seraphin. deciſ. 164. num. 2. Lancellot. de attent. p.r. 2. c. 12. limit. 2. num. 10.*

Confirmatio quoque Coadiutoriæ per Paulum Quintum fuit non in forma communi, ſed ex certa ſcientia inſerto toto tenore Coadiutoriæ, cum clauſula ſupplentes omnes tam iuris quam facti defectus, & pro maiori cautela ipſemet Paulus Quintus in Coadiutores cum futura ſucceſſione vita eorum durante conſtituit & deputat, & propterea tam in vim confirmationis, quàm in vim nouæ conceſſionis ob certam ſcientiam Coadiutoria eſt perſonalis, & ſuffragatur per prælegata.

Non obſtat defectus poteſtatis Conſeruatorum, obreptionis, & intentionis Pontificis, quia omiſſo quod ſi iſta intrarent, redditus redirent ad Senatum Romanum, cum gratiæ non ſint intuitu Fiſcalatus,
16 ſed perſonales, & ideo Procurator Fiſcalis † cum ſua non interſit, de nullitate & obreptione dare non poſſit. *Seraphin. deciſ. 278. num. 1. Rot. diuerſ. deciſ. 133. nu. 12. par. 2.* Facultas Conſeruatorum apparet ex ipſamet erectione Gabellæ Camis, in qua Pius Quintus dat facultatem Conſeruatoribus deputandi officiales quos, & quot, & ad quod tempus voluerint, vt in puncto *Mandoſ. in reg. 16. quæſt. 20. num. 3. Caſſad. deciſ. 14. num. 2. de præbend.* Vnde multo magis potuerunt deputare temporaliter & ad vitam certarum perſonarum erga Populum Romanum benemerentium, concurrente confirmatione, & noua conceſſione Sedis Apoſtolicæ ex certa ſcientia tollendo om-
17 nes defectus, quæ noua conceſſio † ex certa ſcientia operatur, vt non ſit neceſſaria verificatio gratiarum, cum ſi non valeant in vim Confirmationum, ſubſtinentur vigore nouarum Conceſſionum, *Butr. in c. inter dilectos num. 13. verſic. ſed ſi ex primo de fid. inſtrum. Run. conſil. 31. num. 6. & conſil. 231. num. 5. lib. 1. Rot. deciſ. 36. num. 7. par. 2. diuerſ.*

Non obſtat quod Clemens VIII. prohibuerit erectiones nouorum officiorum contra formam Statutorum; quia Clemens loquitur ſi erectio fieret abſ-
18 que † confirmatione Apoſtolica, noluit enim Clemens ligare manus Pontificum, nec loquitur quando in ipſa erectione Gabellæ eſt data facultas prout hic à Pio V. deputandi officiales quos & quot voluerint, & prohibitio Clementis procederet ſi priuatiuè crearetur nouus defenſor cum præiudicio tertij, cui emolumenta propria tollerentur, ſecus prout hic cumulatiuè cum aſſignatione nouorum emolumentorum, quia tunc non intrat prohibitio Clementis, ad notat. per *Dec. conſilio 3. num. 3. Rolan. conſilio 8. nume-* 7. *lib. 2. Surd. conſilio 56. numero 19. & ſeq.* & cum tam Clemens VIII. quam alij Pontifices ſucceſſores confirmauerint erectiones aliorum ac diuerſorum of-
19 ficiorum, ſatis oritur † obſeruantia interpretatiua, quod Clemens VIII. non intellexit, ſi erectio facta à conſeruatoribus à Sede Apoſtolica confirmaretur, & multo magis ſi de nouo ex certa ſcientia concederetur *l. fide Interpretatione ff. de leg. Bero. conſil. 181. numero 5. libro 3. Buratt. conſil. 321. numero 26. & ſeq. libro 3.* & in puncto fuit dictum in Conchen. Benentij de valde iudios 13. Iunij 1612. & in Romana artis ſutoriæ 20. Martij 1620. coram bo.me, Cardinale Sacrato, & ex derogatione Statutorum facta per Pontifices colligitur clara eorum voluntas *Bald. in l. eam quam numero 36. C. de fideicom.*

Defectus verò ſubreptionis, & intentionis Papæ non ſubſiſtit ex eo quod Papa ignorauerat Procuratorem fiſcalem eo ipſo quod eſſet Fiſcalis eſſe Procuratorem, & Defenſorem Gabellæ Camis ex diſpoſitione Statuti, quia cum in confirmatione, & conceſſione Apoſtolica Pauli V. fuerit narratum Dominicum per 30. annos, & vltra, negotia Populi Romani rectè, & fideliter procuraſſe, & ſignanter in tuenda ac defendenda Gabella Camis laudabiliter operam præſtitiſſe, quod non ex ſua liberalitate ſed ratione
20 officij feciſſe Papa intellexit cum quis regulariter † in negotijs alienis ſine deputatione non ſe intromittat, conſequenter ex iſtis verbis expreſſis circa laudabilem defenſionem Gabellę Camis Pontifex potuit in genere cogitare, quod ſufficit ad euitandam ſubreptionem, & defectum intentionis *l. qui Iure militari ff. de teſtam. milit. Felin. in c. nonnulli numero 18. poſt med. de reſcript. Verall. deciſ. 49. num. 5. par. 1. Rot. inrecent. deciſ. 38. num. 3. & deciſ. 210. num. 5. p. 1.* & ſufficit
21 ſcientia † virtualis, & expreſſio per æquipollens ad euitandam ſubreptionem, & defectum Intentionis, *Caſſad. deciſ. 12. num. 3. Verall. deciſ. 217. num. 1. & deciſ. 222. num. 1. par. 3.* & ex derogatione Statutorum
22 arguitur † voluntas Papæ, & derogatio generalis Statutorum ſufficit *Bart. in extran. ad reprimen. in verb. non obſtant. num. 2. Iaſ. conſil. 110. col. 4. ad fin. verſ. u. moneor lib. 4. Bart. conſil. 147. num. 2. lib. 3. Rot. in deciſ. 506. num. 5. p. 1.*

Nec de aliquo præiudicio Procuratoris Fiſcalis Populi Romani agitur, quia emolumenta propria fiſcalatus non fuerunt in aliquo diminuta, ſed potius la-
23 bor, cum defenſio † non priuatiuè ſed cumulatiuè dicatur conceſſa *Rot. in recent. deciſ. 533. num. 2. p. 2. Dec. conſil. 3. num. 3. Rolan. conſil. 8. num. 7. lib. 2. Surd. conſi. 56. num. 19.* & oritur vtilitas Populi Romani cum admodum expediat habere plures Defenſores, & officiales *Bald. in l. vnica. §. vbi autem num. 6. in fin. C. de caduc. tollen. Afflict. deciſ. 41. num. 2. Boer. deciſ. 347. nu. 5. prope fin.*

Non obſtat quod officium quoque Fiſcalatus fuerit conceſſum ad vitam, & illud fuerit alteri conceſſum, quia cum gratiæ ſupradictæ non ſint annexæ of-
24 ficio Fiſcalatus, ſed ſint † perſonales ex ſupra iam deductis, ſublato Fiſcalatu remanent gratiæ durante perſona *Rot. in recent. d. deciſ. 733. numero 5. & ſeq. p.r. 2.*

Non obſtat quod Papa non habuerit notitiam perſonę Polidori, & iſta conceſſio fuerit ſine cauſa, quia ratione officij Polidorus erat notus Papæ, & expreſ-
25 ſio † nominis proprij cum cognomine arguit in Papa notitiam perſonæ, *Rota in recent. d. deciſ. 733. nu. 7. poſt*
26 *med. par. 2.* & in Principe cauſa † conceſſionis præſumitur, quamuis non exprimatur. *Socc. iun. in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, n. 110. ff. de lib. & poſtlim. Odd. de reſtit. in integr. p. 2. q. 99. ar. 9. n. 68. & ſeq.* & cauſa meritorum fuit ex perſona Patrui, & etiã ipſiuſmet Polidori, & in
27 dubio cõceſſio † præſumitur ex cauſa meritorũ. *Tiraq.*

in

in l. si vnquam in verb. donatione largitus nu. 71. & 74. in fin. C. de reuocan. donat. & de donatione facta à Principe fuit dictum in *Rauennaten. bonorum 8. Iunij 1588. coram bo. me. Bubalo.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Ternlen. Pratensę erectionis beneficij Lunæ 5. Iulij, 1627.

ARGVMENTVM.

Gesta omnia post inhibitionem Rotalem sunt attentata. & ista inhibitio siue iusta, siue iniusta est timenda, sententiæ executio non est retardanda, quando sumus in tertia instantia, sed stante inhibitione Rotali est attentata.

SVMMARIVM.

1 *Gesta post inhibitionẽ Rotalem omnia sunt attenta, & ideo venient reuocanda.*
2 *Inhibitio Rotalis siue sit iusta, siue iniusta, est timenda.*
3 *Si enim sumus in Curia facile est adire signaturam pro remedio.*
4 *Si vero in partibus non est aperiẽda via inferioribus cognoscendi de viribus inhibitionis.*
5 *Gesta omnia post interpositam appellationem, sunt attentata.*
6 *Sententię executio non est retardanda, quando est lata in tertia instantia.*
7 *Sententia lata in iudicio summarijssimo non facit numerum.*
8 *Executio trium conformium post inhibitionem Rotalem est attentata.*

DECISIO CII.

FVit resolutum ad fauorem Beneficiatorum; sententiam Nuntij Hispaniarum, & alia omnia inde
1 sequuta † post inhibitionem Rotalem esse attentata, & ideò reuocanda. *ad l. primam §. 1. ff. de nou. oper. nunc. Cap. significantibus extra de appell. Lancell. de attent. post inhibit. ampliat. 6. n. 2. Caputaq; dec. 93. p. 3.*

Neque obstat, quod per dictos Beneficiatos esset introducta causa appellationis coram Nuntio, antequàm per eosdem committeretur in Rota, & concederetur inhibitio, nulla etiã facta mentione litis, nec
2 prævia auocatione; quia † ihibitio Rotalis siuè iusta,
3 siue iniusta est timẽda. Si enim † sumus in Curia facile est adire signaturam pro remedio, si verò in partibus
4 vt hic, non † est aperienda via inferioribus cognoscendi de viribus inhibitionis. *Achil. decis. 29. de appell. Greg. XV. decis. 435. & ibi Add. num. 4. Rot. decis. 519. num. 10. parte 1. recent.*

Et in omnem casum, ex quo à dicta sententia Nuntij fuit legitimè appellatum, relaxatio executorialium, executio earumdem, declaratoria, interdictum
5 Diuinis, & alia † omnia in executionem dictæ sententiæ sequuta, fuerunt attentata *c. non solum de appellat. in 6. Lancellott. de attent. par. 2. Cap. 12. in præfat. in fin. Rot. decis. 598. num. 1. par. 1. recent.*

6 Nõ obstat si dicatur, quod executio † non erat retardanda, ex quo Nuntij sententia fuit lata in tertia instantia, quia vltra quòd non est verum; quia im-
7 mò fuit lata in secunda, cum † prima ordinarij Ternlen. fuerit dumtaxat, super Summarijssimo possessorio retinendæ, etiam executio † trium conformium
8 post inhibitionem Rotalem, est attentata. *Lancell. de attent. post inhibit ampl. 6. num. 3. Rot. apud Greg. XV. dicta decis. 435. num. 3. & alibi sæpius.*

Et ita &c. vtraq; &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Romana Pecuniaria Lunæ 8. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Procurator lædens suum principalem quando teneatur ad interesse, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum facit probationem probatam, & rem certam.*
2 *Confessio propria est maior omni probatione, etiam instrumentali.*
3 *Conuentiones posteriores derogant pristinis.*
4 *Pacta vltima prioribus contraria, eis derogant.*
5 *Singula, quæ non prosunt, iuncta iuuant.*
6 *Singula iuncta tunc prosunt, quando sunt in sua specie perfecta.*
7 *Singula, quæ non prosunt nec multiplicata iuuant.*
8 *Singula, quæ sunt imperfecta in sua specie, nulla ratione possunt coniungi ad faciendam aliquam probationem.*
9 *Scriptura, quę non est legitimè recognita, nullam probationem facit.*
10 *Procurator non potest aliquid alienare sine mandato Domini.*
11 *Procurator lædens suum dominum tenetur ad interesse, si sit soluendo.*
12 *Ratificatio subsequuta tollit omnem difficultatem mandati.*
13 *Quod procedit etiam respectu eorum quæ exigunt speciale mandatum.*
14 *Ex procuratoris facto, si Dominus damnum sentiat, debet prius agere contra procuratorem, si sit soluendo, sin minus, potest petere restitutionem in integrum. num. 14. & 25.*
15 *Prohibito vno, censetur prohibita omnia, per quæ peruenitur ad illud.*
16 *Dominium alicuius rei apud duas personas insolidum esse non potest.*
17 *Reseruatio facultatis liberè disponendi, etiam cum quibuscumque clausulis ampliss. concepta, est intelligenda de facultate administrandi, & exigendi.*

19 *Procurator, quantumuis generalis, & cum libera, non poteſt facere aſtum ad ſui commodum in præiudicium Domini.*

20 *Culpa non obligat, ceſſante fraude.*

21 *Dolo, id præſumitur, quis facere, quando fecit illud, quod non debuit.*

22 *Approbatio inducitur per taciturnitatem.*

23 *Scientia adhoc vt præiudicet debet plenè, & concludenter probari.*

24 *Facta, non præſumuntur.*

25 *Re duobus vendita, ille præfertur, cui primum res fuit tradita.*

27 *Ad non factum quotieſcumq; quis obligatur, ſi contrauenias ſuccedit obligatio ad intereſſe erga partè læſam, etiam ſi factum ſubſiſtat.*

28 *Debitum proprium, vt quis ſoluat, non debet vendere bona aliena.*

29 *Ad intereſſe non debet quis condemnari, ſi fuerit aliquid ſine dolo.*

DECISIO. CIII.

IN vltima deciſione in hac cauſa facta ſub die 7. Iunij præteriti coram me, duo fuerunt firmata. Primo, quòd creditum Dominorum de Montautis cum Zeccadoro erat ſcut. 6000. Secundo, quòd Zeccadorus tenebatur ad intereſſe ad rationem fructuum, qui percepti fuiſſent ex locis Montium, quos vendidit. Et cauſa ſuper ijsdem propoſita, Domini perſtiterũt in reſolutis.

Primum enim viſum fuit nullatenus poſſe controuerti, cum Montauti habeant, intentionem fundatam
1 tàm in inſtrumento vend tionis Caſtri quod † facit probationem probatam, & rem certam. *Iaſ. in l. 1. nu. 10. ff. de nou. oper. nunc. Cravet. conſ. 382. num. 8. Socin. conſil. 87. num. 23. ad fin. verſ. Primo quia lib. 3. Natt. conſ. 145. num. 1. & 177. pariter, num. 1. vol. 1. latè Tiraq. de Retract. lign. §. 2. gloſ. 1. num. 20. & ſeqq. Gonzal. ad Reg. 8. gloſſ. 64. num. 5.* quàm in eiuſdem Zeccadori obligatione, ac confeſſione, † quæ maior eſt quacumque probatione etiam inſtrumentali *l. ſed & ſi poſſeſſori §. penult. ff. de Iurciur. Bald. conſil. 192. num. 8. verſ. Verumtamen, vt dixi lib. 2. Cravet. conſ. 61. num. 3.*

Nec obſtant allegatæ conuentiones anni 1601. quia præterquam quod non ſatis iuſtificantur per ſcripturam, quæ datur in *Summario num. 5.* quæ non eſt in actis, nec in forma probanti, ſeguntur factæ inter Mõtautos, & D. Andouinum patrem DD. de Taruinis, qui hodiè ſunt in cauſa, & ſic inter perſonas diuerſas duos annos ante inſtrumentum dictæ venditionis, quod cum per tanti temporis ſpatium ſit poſterius,
3 † vel derogat præfatis conuentionibus. *l. ſed & poſteriores ff. de legib. Abb. conſ. 94. num. 3. in fin. lib. 2. Alex. conſ. 122. in princ. lib. 4.* qui dicit hoc etiam procedere in contractibus per *textum in l. cum plures. §. horrei.*
4 *ff. locat.* vel ſaltem inducit † certam probationem, quòd à dictis conuentionibus fuerit receſſum ad *text. in l. vltima nouiſſima. C. de Pact. & not. in l. fin. C. de Nouat. Anchar. conſ. 188. num. 8. Alex. d. conſ. 122. num. 1. lib. 4. S. in. Greg. dec. 76. num. 1.* Vnde tanto minus de veritate contentorum in dicto inſtrumento venditionis d bitari poteſt, cum vltra obligationem, & confeſſionem claram Zeccadori emanatam in vim dicti inſtrumenti, tam Domini de Montautis, quàm Domini de Taurinis dictum inſtrumentum, ac in eo contenta expreſsè ratificauerint.

Nec dicatur, quod ſi dictæ conuentiones per ſe nõ ſufficiunt, ſalt am iunctæ inſtrumento diuiſionis pretij dicti Caſtri ſubſequuta, inter Montautos, & Taurinos de anno 1611. ac confeſſionibus emanatis in pluribus literis Montautorum faciant concludentem probationem, quod per huiuſmodi inſtrumentum venditionis non fuerit receſſum à dictis conuentionibus ſaltem in rei veritate, quicquid ſit per apparentiam, ad regulam, quæ non † proſunt ſingula iunctæ
5 iuuant. *c. cum cauſam. de prob. l. 2. §. ſtat. & ibi gloſſ. ff. de excuſ. tut.* Quia aduertendum eſt, quòd dicta regu-
6 la non procedit, quando † illa ſingula in ſua ſpecie ſunt imperfecta, vt per *Bald. in l. ſi quis ex argentarijs §. 1. n. 2. in 4. not. ff. de eden. tenet. Alex. conſil. 12. nu. 3. & ſeqq. lib. 4. & conſ. l. 13. num. 19. lib. 1. Iaſ. latè in l. admonendi num. 257. ff. de Iurciur. Cravett. conſil. 216. num. 12.* Tunc enim intrat regula contraria, quæ non
7 † proſunt ſingula, nec multiplicata iuuant. *l. ſpadonem. §. iura. ff. de Excuſ. tut.* Vnde in caſu iſto cum euidenter conſtet, nullum fieri poſſe fundamentum in prædictis conuentionibus, quia ſcilicet nullatenus iuſtificantur, & quatenus iuſtificarentur non eſſent attendendæ ex ſupra deductis, illæ non ſolùm dici non
8 poſſunt perfectæ in ſua ſpecie, ſed in eo ſunt, † ac ſi non eſſent, ideoque nulla ratione poſſunt concurrere ad inducendam aliquam probationem, benè *Cravet. in puncto d. conſ. 216. loco cit.*

Quæ tanto magis procedunt, cum minus obſtet inſtrumentum allegatæ diuiſionis pretij d. Caſtri, quia præterquam quod eſt initum ſeptem annos poſt venditionem locorum montium factam à Zeccadoro, cui idcirco nullatenus poteſt ſuffragari; quia vt iã fuit reſolutum ſub die, xxvi. Iunij. 1624. & xxi. Februarij 1625. Zeccadorus tenetur Montautis ad ſolutionẽ intereſſe pro rata, in qua de tempore venditionis locorum Montium fuerant ſatisfacti. In omni caſu poſſet quidem operari, vt dicatur receſſum ab inſtrum. venditionis Caſtri, & eiusdem inſtrumenti ratificatione ex ſupra deductis, ſed nunquam deſtruet præfatum inſtrumentum, ità vt de tempore venditionis locorũ Montium poſſit dici, quòd Montauti tunc eſſent ſatisfacti, & quòd Zeccadorus non eſſet verè illorum debitor in dicta ſumma ſcut. 6000.

Nec tandẽ officiunt prętenſæ literæ Inlij Montauti ſcriptæ 23. Auguſti 1603. in quibus dicitur contineri, quod Iulius ad petitionem Zeccadori traſmittebat copiam dd. conuentionum, ſignũ euidens, quod Montauti non erant verè creditores ſcut. 6000. ſed ſolummodo tertiæ partis totius pretij Caſtri venditi iuxtà formam dd. conuentionũ. Quia fuit reſponſum primò quod cũ d. † literæ non ſint legitimæ recognitæ nullã
9 faciunt probationem *DD. in l. admonendi, vbi Iaſ. n. 83. & in repet. n. 139. ff. de iureiur. & in l. comparationes. C. de fid. inſtru. Bart. in l. nuda ratio. n. 10. ff. de donat. Felyn. in c. 2. n. 17. de fid. inſtrum.* Secundo fuit reſponſũ quod quatenus legitimè conſtaret de prædictis conuentionibus, oĩa, quæ ex illis deducuntur, poſſent quidẽ cõferre ad probandam minorem quantitatem crediti Montautorum habito reſpectu ad Taurinos, cum quibus nihil hodiè ſuper hoc controuertitur; ſed nunquã poterunt operari, vt Zeccadorus non debeat dici

verus,

verius, & legitimus debitor Montautorum in d. summa scut. 6000. Cuius rei est euidens argumentum, quod si Zeccadorus præfatam summam Montautis soluisset, vtique benè soluisset, immo quòd illam non poterat soluere Taurinis, nisi de ordine Montautorũ, quibus actio directa contra Zeccadorum cõpetebat.

Quo verò ad secundum, si Zeccadorus ex pecunijs & nomine Montautorum emit loca Montium, vtique vel illa non poterat sine mandato, † & causa alienare, vel si illa alienauit, tenetur ad interesse, vt in *allegat. l. si mandauero. §. Iulianus. in fin. ff. mand. l. si fine. §. modestinus. ff. de admin. tut. l. qui alienat. ff. de negot. gest.* quia † procurator lædens tenetur ad interesse si sit soluendo *l. & eleganter. §. si dolo.* vbi *Bart. ff. de dol.* bene *Abb. in c. cum venissent. num. 17. de Rest. in integr.*

Nec dicatur ista non habere locum in casu nostro. Primò, ex quo non constat Zeccadorum habuisse aliquod mandatum à Montautis ad emendum d. loca Montium, ideòque non posse teneri ad aliquod interesse. Secundò, quia Zeccadorus vigore omnimodę dispositionis, quam sibi reseruauerat in emptione dictorum locorum Montium potuit illa ad libitum alienare, ita vt non ideò teneatur ad dictum interesse. Tertiò, quia in omni casu illa ex legitima causa alienauit.

Nam circa primum, supposito etiam citra veri prędudicium, quòd iura allegata supponant mandatum, vel aliquam obligationem, illud in hoc casu visum fuit non posse controuerti tàm ex literis Iulij Montauti scriptis de mense Aprilis anni 1613. quàm ex ratificatione subsequuta vigore exactionis fructuum dictorum locorum Montium factæ per Montautos, vt fuit ponderatum in præcedenti decisione. Nec subsistit, quòd immò dictæ literæ exclud int potiùs mandatum, cum videantur continere prohibitionem inuestiendi pecunias: quia aduertendum est, quod huiusmodi literæ quamuis contineant, quòd fiat inuestimentum ad minorem summam, qua fieri possit, nõ tamen absolutè prohibent inuestimentum. Vndè, cũ habeant implicitam concessionem ad aliquam summam, arbitrio Zeccadori, dubitari non potest, quin respectu illius resultet sufficiens mandatum, maximè cum † ratificatio subsequuta omnem tollat difficultatem ad *text. in l. Paulus. ff. rem rat. haber.* etiam respectu † eorum, qui exegissent speciale mandatum *Rot. decis. 525. n. 5. & ad ten. ad dec. 295. n. 6. S. m. Gregorij.*

Circa verò secundum hodie non controuertitur, An Zeccadorus vigore dispositionis, quam sibi in dictorum locorum emptione reseruauerat potuerit alienare ad effectum, vt huiusmodi alienatio sustineatur, & Montauti non possint habere regressum ad dicta loca Montium, sed dicitur, quòd cum ex dicta alienatione Montautis damnum resultauerit, vtique † teneatur ipsis præstare quanti eorum interest dicta loca nõ fuisse alienata ex *l. l. & eleganter. §. si dolo,* vbi *Bart. ff. de dolo, & ex Abb. in d. c. cum venissent. num. 17. de Rest. in integr.* Vbi habetur, quòd si Dominus ex facto † Procuratoris sentit damnum, debet primò agere contra Procuratorem, ex cuius facto damnum sentit, si sit soluendo, si verò non sit soluendo potest in subsidium petere restitutionem in integrum. In proposito autem cum ex facto Zeccadori alienantis Montauti damnum sentirent, & Zeccadorus sit soluendo, debent primò contra ipsum agere. Nec potest fieri vis in dicta reseruatione liberè disponendi. Primò, quia si-cuti Zeccadorus non potuisset alienare dicta loca Montium, si illa sine dicta reseruatione, sed simpliciter nomine, & sub dispositione Montautorum emisset, ita nec potuit dictam dispositionem sibi reseruare ex vulgata regula, quòd † prohibito vno censentur prohibita omnia, per quæ peruenitur ad illud *l. oratio. ff. de sponsalib. l. pupillus. ff. sed si per interpositam. ff. de auct. tut. c. præterea. de offic. deleg.* Secundo, quia cum repugnaret, quòd Zeccadorus emisset nomine, & ex pecunijs Montautorum, & tamen posset ad sui libitum in eorumdem præiudicium vigore dictæ reseruationis alienare, quod si diceretur, ex consequenti admittẽdum esset dominium † dictorum locorum Montium æquè fuisse apud Zeccadorum, & Montautos contra. *text. in l. si vt certo §. si duobus vehiculum. ff. commod.* Ad tollendam huiusmodi repugnantiam dicta reseruatio facultatis liberè disponẽdi, etiam quibuscumq; amplissimis clausulis concepta, erat intelligenda † de facultate administrandi, & exigendi, vt in simili voluerunt *Addent. ad Bald. in l. creditor. §. lucius in fin. addit. ff. mand.* & in puncto Rota resoluit in causa *Romana Officij 30. Ianuarij 1609. coram b. m. Card. Lancellotto & in causa Romana census 22. Iunij 1609. coram me & 18. Martij 1611. coram Illustriss. Canal. & in recent. dec. 425. n. 7. p. 1.* Ideoq; dicta facultas liberè administrãdi, & exigendi nullatenus poterat extendi ad alienationem præiudicantem Montautis, quia Procurator quantumcumq; † generalis, & cum libera non potest facere actum ad sui commodum, & præiudicium Domini *l. contrauiuris. §. si filius. ff. le Pall. Bald. in d. l. creditor. §. lucius. ff. mand. Dec. cons. 402. nu. 9. & S. m. Greg. dec. 311. num. 4.*

Nec dicatur sufficere, quòd abfit dolus, qui solus in huiusmodi libera administratione intelligitur exceptus, ità vt culpa † non obliget cessante fraude. *l. in venditione §. de tempore ff. de ben. auct. Iud. possid.* & ibi *Bar. in §. si quis fructus prope finem,* quod etiam videtur expressum in *d. l. creditor. §. lucius. ff. mand. & in d. l. & eleganter. §. si dolo. ff. de dolo Abb. in d. c. cum venissent n. 17.* vna cum alijs in contrarium deductis. Quia cũ, vt superius dictum fuit Zeccadorus, vel non posset huiusmodi facultatem sibi reseruare, vel si poterat illa non extenderetur ad facultatem alienandi, vtiq; alienatio subsequuta non potuit esse sine dolo, quia † præsumitur dolo facere, qui facit, quod non debuit *l. tutor. qui repertorium. ff. de administ. tut. l. dolo. ff. ad l. falcid. l. si procuratorem. §. dolo. ff. mand.*

Et hinc non officit, quod exactio fructuum facta per Montautos haberet annexam scientiam huiusmodi facultatis, quam sibi Zeccadorus reseruauerat, quã ideò Montauti pertacitumitatem † censentur approbasse ad *Glossa notabilem in c. cum olim. in ver. Protinus. de offi. de leg.* Quia vltra quod cum intentio Zeccadori consistat in hac scientia, debet plene, † & concludenter probari *Bar. in l. omnes in princ. C. de Agricol. & cẽsit. li. 11. Angel. in Auth. de eccles. sit. §. pen. in fi. & in l. 1. C. de Nili aggerib.* quos refert, & sequitur in puncto *Dec. in cons. 437. n. 3.* Non autem præsumptiuè, quia in hoc casu talis scientia tanquam æquipollens mandato est quid facti, *l. cons. in fin. ff. de curat. furios.* & ideò † non præsumitur *c. cum in iure de offic. deleg. l. in bello. §. capta. ff. de ca. l. 1. C. de prob. Abb. cons. 36. n. 1. vers. 2. casu li. 2.* & in terminis *Dec. d. cons. 437. n. 2.* Cessat omnis difficultas, quia cũ, vt dictũ est, dicta reseruatio liberè

berè disponendi sit intelligenda de facultate administrandi, & exigendi, non autem alienandi, supposito etiam citra veri præiudicium, quòd Montauri de illa scientiam habuerint id-que non potest suffragari Zeccadoro ad effectum alienationis.

Nec est verum implicare contradictionem, quòd alienatio facta per Zeccadorum sustineatur, & tamen Zeccadorus teneatur ad interesse, quia in hoc
25 hab. mus clarum dispositionem *text. in d. l. & eleganter. §. fidelo. ff. de dol.* vbi valet † factum Procuratoris, & tamen procurator tenetur ad interesse, quamuis si Procurator non sit soluendo competat domino via restitutionis in integrum, vt etiam per *Aub. in d. c. cum venissent. num. 17. de Rest. in integr. facit etiam text. in l. diligenter in vers. item si mandauero. ff. mand.* Vbi si mandauero tibi vt fundum meum centum venderes, atque cum nonaginta vendideris, si fundum petam obstabit mihi exceptio mandati, si reliquum quod deest mandato meo prestes, & sic non implicat con-
26 tradictionem, quòd sustineatur venditio, & Procurator soluat interesse, vt etiam dicitur de eo, † qui rem vni vendidit, & tradidit, quàm priùs alteri vendiderat, in *l. quoties*, vbi *Gloss. & DD. ff. de Rei vindic. Gabr.* qui alios refert *concl. 2. num. 6. de empt. & vendit.* & generalis est regula, quòd quotiescumque aliquis
27 obligatur † ad non factum si contraueniat, succedit obligatio ad interesse erga partem læsam, etiam si factum subsistat, vt per *DD. in l. 4. §. Cato. & in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verb. oblig.*

Circa verò tertium. Visum fuit non constare de causis legitimis, quę potuerint, aut debuerint mouere Zeccadorum ad faciendam huiusmodi alienationem. Ni quòd Zeccadorus alienauerit in exequutionem mandati habiti à Montautis de soluendo Mottæ Procuratori Taurinorum non benè iustificatur, cum tale mandatum acceptare expresse recusauerit, vt in eius literis scriptis de Mense Ianuarij anni 1605. ibi *replico à V. S. la caggione, per la quale non hò voluto pagare il restante de danari*. Vnde frustra prætenditur posse deduci acceptatio, siuè effectuatio dicti mandati ex solutione pecuniarum facta per Zeccadorum præfato Mottæ ad summam scut. 4000. quia illa fuit facta pro summa debita Taurinis iuxta ratam pretij Castri venditi, quæ ad ipsos spectabat, & proqua Zeccadorus in illis obligauerat, non autem in vim mandati Montautorum, vt apertè colligitur ex tenore dictarum literarum. Ideòq; quamuis etiam verum esset, quòd Zeccadorus alienasset dicta loca montium, vt soluere Taurinis d. summam scut. 4000.
38 hoc nihilominus sibi nòn posset suffragari, quia vt solueret † debitum proprium, non debebat vendere huiusmodi loca montium tàm ex pecunijs, quàm nomine Montautorum empta.

Minus dicatur, quòd saltem d. mandatum suffragetur Zeccadoro ad effectum vt non possit dici dolo
39 fecisse dictam alienationem, & sic in consequentiam non teneatur ad aliquod † interesse, ad quod sine dolo non videtur posse condemnari, vt in *d. l. & eleganter. §. fidolo. ff. de dolo. l. creditor. §. Lucius. ff. mand. Bart. in l. procurator. 58. num. 4. vers. quero quid importet. ff. de Procur. Aub. in d. c. cum venissent. num. 17. de rest. in integr. Alex. consil. 47. num. 8. lib. 1.* Quia quidquid sit de hoc, certum est, quòd dictum mandatum sibi nullatenus potest in hoc suffragari, cum illud expresse recusauerit acceptare.

Nec valet replicatio, quòd Zeccadorus habuit iustã causam recusandi, ex quo Motta Procurator Taurinorum, qui veneratè Gallijs, non attulerat scripturas necessarias pro illius securitate, ideòq; alienatio quæ paullo præcesserat aduentum præfati Mottæ dicenda sit facta bona fide, & sub iusta spe, quòd Motta fuisset allaturus necessaria, nec tantum itineris frustra susceperus fuisset, ex quibus euidenter omnis dolus excluditur. Quia aduertendum est. Primo, quòd recusatio Zeccadori est clara, causa verò legitimæ recusationis pendet ab incertis coniecturis ità vt de illa dici non possit sufficienter, ac legitimè constare. Secundo quòd licèt ex post facto forsan superuenerint necessaria pro securitate Zeccadori, adhuc tamen semper Zeccadorus recusauit soluere Taurinis. Vnde tanto minus arguenda est bona fides etiam ab initio mandati. Tertio, quòd in omnem casum Zeccadorus excusari non potest, si easdem pecunias non subsequuta in exequutionem dicti mandati solutione non reinuestiuit ad commodum, & vtilitatem eorumdem DD. de Montantis, sed illas penes se otiosas tàm diù retinuerit in damnum Montautorum. Quarto, quòd ipsemet Zeccadorus sæpius confessus est, dictas pecunias ex pretio dd. locorum montium redactas, penes se inuestitas retinuisse. Quinto denique, & vltimo, quòd non videtur alienum à veritate, dictas pecunias nomine proprio, & ad propriam vtilitatem Zeccadorum inuestiuisse, in domo, & alijs, quæ latiùs fuerunt ponderata per informantes, accedente præsertim super hoc eiusdem Zeccadori confessione, de qua supra. Ex quibus omnibus visum fuit non posse Zeccadorum, aut illius successores excusari à solutione d. interesse.

Et quatenus etiam pecuniæ, ex quibus Zeccadorus emit dicta loca montium, fuissent vere DD. de Taurinis adhuc tamen inclinabant Domini Zeccadorum pariter teneri ad interesse ex deductis in decisione præcedenti, quæ omnem tollunt difficultatem.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Romana Restitutionis Dotis Venet. 11. *Nouemb.* 1627.

ARGVMENTVM.

Maritus ex dispositione statut. Vrb. libra cap. 131. extantibus liberis lucratur totam dotem vxoris mortuæ saltem quoad vsumfructum, ita vt vxor in eius præiudicium de ea disponere non possit. Et an hoc lucrum ei debeatur tamquam patri, vel tamquam marito.

SVMMARIVM.

1 *Sententia validitas, quando in dubio non reuocetur.*
2 *Vir, moriente vxore, & superstitibus liberis, totam dotem lucratur ex dispositione statut. Vrb. saltem quoad vsumfructum.*
3 *Et iste vsusfructus Patri remanet apud illum, eius vita durante, etiam si filij moriantur.*
4 *Maritus ad hoc, vt acquirat vsumfructum in dote vxoris,*

vxoris, eſt neceſſaria exiſtentia à principio filiorũ non tamen requiritur in proceſſu continuationis.

5 *Vſusfructus debito marito ex diſpoſitione ſtatuti, dicitur vti marito, non vti patri. & num. 6.*

7 *Vxor poteſt prohibere, ne vſusfructus ſuæ dotis ratione patriæ poteſtatis marito quæratur.*

8 *Maritus, ſtante ſtatuto Vrb. lib. 1. c. 131. tanquam maritus ex proprio iure, non autem ob filios conſequitur vſumfructum dotis vxoris.*

9 *Et ideo vxor de ſua dote in illius præiudicium quoquo modo diſponere non poteſt.*

10 *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 134. exponitur.*

11 *Maritus de iure communi dotem non lucratur.*

12 *Dotis lucrum, quod defertur marito ex forma ſtatuti, dicitur deferri ex iuris diſpoſitione.*

13 *Votum Card. Seraph. intellectus.*

14 *Deciſ. in cauſa Romana pretenſi lucri dotis coram Cordub. declaratur.*

DECISIO CIV.

CEnſuerunt Domini ſententiam R. P. D. Meltij A. C. Locumtenentis, per quam D. Franciſcus fuit abſolutus ab impetitis per D. Magdalenam fideicommiſſariamq. Felicis eius filiæ, & impoſitum eidem Magdalenæ, ipſius Franciſci vita durante, perpetuũ ſilentium, eſſe confirmandam, quoniam illius validitas in dubium † non reuocabatur; Exactorum enim, & Proceſſus reuolutione conſtat de Iuriſdictione, citatione, & alijs neceſſarijs, de quibus per *Capuaque deciſ. 260. par. 2. Rota deciſ. 589. ſub nu. 1. parte prima recentior.*

1 De iuſtitia verò pariter conſtare videbatur ex eo, quia cum d. Felix deceſſerit ſuperſtite Franciſco eius vitro cum liberis; Idem † Franciſcus fuit totam dotẽ
2 lucratus, ex diſpoſitione Statuti Vrbis cap. 131. lib. 1. ſaltem quoad vſumfructum, iuxtà latè deducta in *deciſ. 653. par. 2. recent.* qui quidem vſusfructus poſtquam ſemel fuit † Patri acquiſitus ſemper remanet
3 apud illum eius vita durante, etiamſi filij moriantur, *l. ſi quis §. ſin verò defuncta perſona C. ad Tertull. l. fin. §. filijs autem C. de bon. quę liber. l. vlt. C. de vſufruct. gloſ. in l. 3. C. eod. tit. Pinell. in l. 1. par. 1. num. 39. C. de bon. matern. Clement. de Par. poteſt. effect. 2. num. 34. verſ. amplia ſexto. Caudc. in. de vſufruct. mulier. relict. num. 180. Gomeſ. ad l. Tauri in l. 6. nu. 11. & ſeqq. Surd. qui de communi refertur conſ. 116. nu. 46. & ſeqq. Rota deciſ. 600. num. 1. par. 1. & deciſ. 596. nu. 10. par. 2. recent.* Quamuis etiam filiorum exiſtentia ſit neceſſaria ad princi-
4 pium † acquiſitionis huiuſmodi vſusfructus, non tamen requiritur in proceſſu donationis, & continuationis, vt inquit *Bald. in d. l. 3. in fin. C. de vſufruct. & in l. 3. in fin. C. de bon. quæ liber.*

Quod eo magis procedit in vſufructu debito ex di-
5 ſpoſitione Statuti; Ille enim † debetur marito forte iure, & vti marito, non vti patri. *Achill. deciſ. 14. in fin. de conſtit.* & adhuc remanet etiam vbi ceſſat vſusfructus † debitus patri tanquam patri ratione
6 patriæ poteſtatis, *Salyc. in auth. idem eſt C. de bon. quæ liber. Ruin. conſ. 8. ſub num. 5. lib. 2.*

Neque obſtat diſpoſitio, & fideicommiſſum d. q. Felicis ad ipſius Magdalenæ fauorem, nam quamuis mulier attenta Iuris communis diſpoſitione poſſit tã
7 expreſsè, quàm tacitè prohibere † nè ſuæ dotis vſufructus ratione patriæ poteſtatis marito quæratur, *auth. excipitur C. de bon. quæ liber. Bart. in l. ſi vſusfructus §. ſi ita quis ſub nu. 1. ff. quando dies legati cedat. Bart. deciſ. 193. num. 2. Molin. de primogenit. lib. 1. c. 19. num. 30. Surd. d. conſ. 116. num. 51. & 54. & conſ. 143. num. 20. & 21.* Hoc tamen non procedit ſtante ſtatu-
8 to prædicto: Maritus enim tanquam † maritus ex proprio iure, non autem ob filios conſequitur vſumfructum pro lucro ſibi debito, ex ipſius ſtatuti diſpoſitione, etiam contra vxoris voluntatem, quę propte-
9 rea de ſua † dote in illius præiudicium quoquomodo diſponere non poteſt *Caſtr. conſ. 82. num. 2. lib. 1. Alex. conſ. 150. num. 7. lib. 2. Dec. conſ. 386. num. 6. 7. & ſeqq. Rol. de lucr. dot. q. 82. per tot. Becc. conſ. 76. per tot. Theſaur. deciſ. 34. nu. 1. & 2. & deciſ. 106. num. 1. Surd. conſil. 91. num. 25. & conſil. 572. nu. 71. & ſeqq.* & etiã pluries ſenſit Rota, vt in *Imolen. Legatorum 15. Ianuarij 1582. coram ſer. record. Clemente VIII. & in Romana Domus 12. Februarij 1588. coram Cardinali Platto, & in Romana ſucceſſionis de Tagliaferris 29. Martij 1607. coram bo. me. Cardinal Marcomontio, in Romana nouem locorum Montium 17. Iunij 1610. coram Ortembergo, & in deciſ. 398. num. 7. & 11. coram ſanct. mem. Greg. XV.* & clarius in *Romana nullitatis donationis 17. Nouembris 1617. coram illuſtriſſimo D. Card. Caualerio, in Romana redditionis computorum 20. Februarij eiuſdem anni Coram Illuſtriſſimo D. Card. Vereſpio,* & demum in *Bononien. indemnitatis 23. Martij 1618. coram bo. mem. Dunozetto impreſſ. poſt conſil. 10. Gionagnon. lib. 2. numero 24.*

Quod clarius etiam probatur ex alio Statuto Vr-
10 bis cap. 134. eodem lib. 1. in quo † expreſsè diſponitur, quod vbicunque morte mulieris maritus dotẽ lucratur exiſtentibus filijs, vxor pro anima de ipſa dote in vltima voluntate poſſit decimam tantũ partem relinquere, Reliqua verò bona ſua diſtribuat, prout ſibi permittitur, & ſic aperte prohibetur ne mulier in ipſius viri, & huiuſmodi lucri eidẽ debiti præiudicium vllomodo diſponere poſſit, excepta decima tantum parte pro anima, & conſtituitur differentia inter dotem, quam maritus lucratur, & reliqua bona non dotalia.

Neque obſtat, quòd Statutum nihil de nouo videtur continere vltra Iuris communis diſpoſitionem, vt probari dicebant informantes pro Magdalena, ex Statuto antiquo, quod expreſsè ſe referre videtur ad ipſam iuris diſpoſitionem, ibi (de Iure dotem lucratur) nam placuit reſponſio, quod nos non verſamur in terminis Statuti antiqui, ſed noui, in quo talia verba nõ adſunt, & conſulto ibi videntur omiſſa; Statuentes enim voluerunt dotem ſiuè illius vſufructum deferri marito tanquam lucrum debitum ex ipſo Statuto etiã contra vxoris voluntatem, & nihilominus verba præ-
11 dicta poſſent etiam intelligi non quidem de Iure † cõmuni, ſecundum quod maritus dotem non lucratur, vt in propoſito aduertit *Abb. conſ. 117. in princ. lib. 2. & Ruin. conſ. 63. num. 2. & 5. lib. 3.* ſed de ipſomet iure Statutario, vt in ſpecie *Rota Bonon. ſuper Statuto deciſ. 68. num. 5. Gratian. diſcept. forenſ. c. 99. num. 8.* Et lu-
12 crum, quod defertur † marito, ex forma ſtatuti dicitur deferri ex Iuris diſpoſitione, *Bald. in l. fin. C. de bon. matern. Menoch. conſ. 155. num. 2. Becc. diſſo conſ. 76. nu. 8. 9. 11. & 12.*

Ex quibus etiam viſum fuit nõ obſtare votum

† Car-

33 †Cardinalis Seraphini pro Magdalena allegatum, quoniam illud loquitur in terminis Statuti antiqui, & fundatur præcipuè in dictis verbis (de iure) quæ in nouo Statuto non leguntur, & in casu suo aderant etiam filij primi matrimonij: & demum in eo non firmatur, mulierem posse de sua dote, vel illius vsufructu liberè disponere in præiuditium mariti, & lucri eidem debiti.

34 Et eodem modo fuit respõsum ad Decisionem † in causa Romana prætensi lucri dotis 12. Decembris 1594. coram Corduba, quoniam illa pariter se fundat in Statuto antiquo, & solum dicit, Statutum nihil de nouo inducere respectu filiorum, & ad illorum fauorem, non autem respectu mariti.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Aprutina, seu Nullius Iurisdictionis. Luna 15. Nouemb. 1627.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia iurisdictionis spiritualis nempe qualiter probetur castra, vel aliquid aliud, sit in vna Dioecesi.

SVMMARIVM.

1 *Limitum natura, quæ sit.*
2 *Testibus magis specificè deponentibus, magis est standum, quam in genere deponentibus.*
3 *Adminicula desumpta à testibus, qui non probant, euanescunt.*
4 *Exemplum, exempli non probat.*
5 *Exceptio contra testem, qui fuit excommunicatus, non releuat, si fuerit quoque absolutus.*
6 *Vassalli pro domino possunt esse testes, si non agitur de eorum interesse.*

DECISIO CV.

OCcasione controuersiæ super Iurisdictione spirituali Castrorum, seu locorum Murri, Musciani, & Notaresci inter Episcopum Aprutinum, & Abbatem Beatæ Mariæ di Propezzano, & Sancti Angeli de Musciano duæ fuerunt factæ Decisiones contrariæ vna coram bon. mem. Seleucien sub die 10. Martij 1624. in qua fuit dictum Castra, seu loca supradicta non probari esse sita intra fines Dioecesis Aprutinæ ex rationibus in ea deductis, altera coram bo. mem. Remboldo sub die 15. Iunij 1626. in qua circumscripto effectu dubij fuit resolutum, stricte quoad secundationem dd. Castra, siuè loca esse sita intra fines Dioecesis Aprutinæ, quia dicta Dioecesis Aprutina se extendit à meridie, à Ciuitate Terami vsque ad flumen Vomani, vnde cum dd. Castra, seù loca sint sita inter Ciuitatem Terami, & flumen Vomani sequitur quòd sint sita in Dioecesi Aprutina, vt deponunt quatuor Testes Episcopi. quorum dicta coadiuuantur ex Mappa impressa antè motam litem, & ex Bulla Anastasiana, quæ licèt non sit in forma probanti præbet adminiculum, vt latius dicitur in dicta Decisione.

Sed pro parte Abbatis examinatis quatuor Testibus disputaui dubium, An sit recedendum ab vltimo loco decisis sub d. die 15. Iunij 1626. coram bo. me. Remboldo, & Domini recesserunt, & firmarunt, circumscripto effectu, ista tria Castra, seu loca non esse sita intra fines Dioecesis Aprutinæ. Mori fuerunt, quia quatuor testes nouiter pro parte Abbatis post Decisiones supradictas examinati, clarè, & specificè dicunt, quòd ista tria Castra, siue loca non stant versus meridiem inter Ciuitatem Terami, & flumen Vomani, vt æquiuocè supponitur in Decisione bo. me. Remboldi, sed sunt versus Orientem inter Ciuitatem Terami, & mare, & distant a Ciuitate Terami spatio duodecim milliarium, & à mare distant spatio quatuor milliarium, addunt quoque testes, quòd inter Ciuitatem Terani, & hæc tria Castra siuè loca controuersa extant Castelbasso, e Guardia Vomana, iuxta quæ adest Terra Montis Pagani, & quòd Dioecesis Terami ab Oriente versus mare se extendit solum per decem milliaria, vsq; ad dd. loca Castelbasso, e Guardia Vomana exclusiuè, nec includit tria Castra, seu loca controuersa, ex quibus sequitur quòd Castra, siuè loca controuersa remotiora, & quę habent intermedia Castel basso, e Guardia Vomana, & sic, vti post Castel basso, e Guardia Vomana situata sint extra
1 Dioecesim Aprutinam, cum natura limitum † sit, vt debeant esse ita coniuncti, vt ab omnibus lateribus capiant, & quodammodo includant omnia loca confinata, *l. patronus §. Sempronius, ff. de leg. 3. l. inter eos, ff. de acquir. rer. dom. Hieron. à Monte de finib. cap. 15. nu. 8. Mantic. decis. 169. nu. 4.*

Nob obstat quòd flumen Vomani à meridie fluat vsque ad mare, & sit vnum ex confinibus Dioecesis Aprutinæ, quia licèt flumen Vomani versus meridiem fluat vsque ad mare: tamen vt dicunt Testes Abbatis ab Oriente, vbi ad sunt loca controuersa Dioecesis Aprutina non excedit loca di Castel basso, e Guardia Vomana, vnde loca controuersa sita post Castelbasso, e Guardia Vomana remanent extra fines Aprutinos, vt supra deductum est.

2 Quibus supradictis Testibus Abbatis, † vti magis specificè deponentibus ac distinguentibus, magis videtur standum, quàm alijs examinatis pro Episcopo, qui in genere deponunt *Alex. cons. 150. num. 17. lib. 5. Soccin. Sen. cons. 54. num. 14. lib. 4. Lym. cons. 94. num. 3. Gabr. de test. concl. 4. num. 73. Greg. decis. 449. nu. 8. Rota decis. 223. nu. 10. & decis. 272. nu. 3. part. 2. recent.*

3 Adminicula desumpta ex Mappa, & ex Bulla Anastasiana euanescunt, † quia si testes Episcopi destruuntur à Testibus Abbatis, qui sunt præferendi et supradictis cessat fundamentum, super quo adminicula fulciri deberent, & ideò non attendenda, & Mappa vti non facta seruatis seruandis, & Bulla Anastasiana vti exemplum † exempli nihil probant *Rota decis. 558. numero 3. & decis. 768. numero 5. par. 2. recent.*

4 Exceptiones contra Testes non releuant, nam si vnus † fuit excommunicatus, fuit quoque absolutus, si sunt Vassalli Ducis Adriæ non sunt Vassalli Abbatis, & Vassalli † possiunt esse Testes pro Domino, si nõ agitur de eorum interesse. *Affict. decis. 304. nu. 14. Felin. in cap. in litteris. numero 3. de testam. Gabr. tod. tit. concl. 10. num. 21. Alex. consil. 88. nu. 16. lib. 5.*

5

6

Non obstat quòd Testes nesciant quid sit esse nullius

stius Diœcesis, & quæ sit Iurisdictio Episcopalis, quia hodiè agitur tantum de situatione, de qua sat est, quod specificè, & concludenter deponant.

Et ita vtraque parte informante fuit decisum, &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Romanæ Census. Lunæ. 15. Novemb. 1627.

ARGVMENTVM.

Possessio cedentis probata in iuribus incorporalibus, mandatum de manutenendo datur cessionario, & quando in eum transferantur iura, & actiones cedentis. In contractu minorum quando non præsumatur falsitas.

SVMMARIVM.

1 *Probationes leuiores sufficiunt ad effectum manutentionis.*
2 *Cessionario datur manutentio probatæ possessione cedentis, in iuribus incorporalibus, etiam absque alia apprehensione.*
3 *Obligatio Cameralis cedentis, an transferatur in cessionarium, & nu. 4.*
5 *Cessionario, quando possit vti eodem remedio pro consequendis fructibus, quod competebat cedenti.*
6 *Cessio iuris realis perpetui census est necessaria, si prætendatur etiam exactio pro fructibus in futurũ decurrendis.*
7 *Solutiones mariti, quando præsumantur factæ de consensu vxoris.*
8 *Maritus habet mandatum à lege circa administrationem bonorum vxoris.*
10 *Ius, quod iam sublatum est, cedi non potest.*
11 *Cessio iurium, vel actionum cui suffragetur.*
12 *Notario creditur in probando stylo, circa ordinaria iudicij.*
13 *Exceptio respiciens petitorium, non est admittenda ad retardandum iudicium manutentionis.*
14 *Coniunctorum appellatione veniunt etiam affines.*
15 *In contractu minoris, si adsit decretum Iudicis, præsumitur etiam interuenisse proximiores.*
16 *Mulier contrahens non proprio, sed tutorio nomine, tunc nullæ solemnitates requiruntur.*
17 *Falsitas de iure non præsumitur.*
18 *Obseruantia 40. annorum iuncta Iudicis auctoritate facit præsumi causam expressam in contractu minorum veram esse.*

DECISIO CVI.

CVm D. Fœlix de Americis fideiussor pro annuo censu scutorum 63. Vendito à quon. Virginia de Americis nomine Pauli, & aliorum filiorum in pupillari ætate existentium, precio scutorum 900. Capitulo, & Canonicis Sancti Marci de Vrbe: & successiuè D. Cosmus Iacomellus hæres dicti Fœlicis soluissent scuta 236. pro fructibus dicti census: obtinuerunt ab eodem Capitulo, & Canonicis cessionem iurium cõtra D. Antonium del Drago, & DD. Alberinos principales debitores census, & à filijs Virginiæ causam habentes, & in vim cessionis huiusmodi relaxatum fuit ab A. C. mandatum exequutiuum pro dicta summa. Vndè causa in Rota introducta, & mihi in gradu appellationis commissa; Dubitaui, An mandatum esset exequendum, & hodiè Domini affirmatiuè responderunt.

Constat enim, DD. Felicem, & Cosmum esse cessionarios Capituli, & Canonicorum S. Marci, summario eorum nu. 3. & ipsos Canonicos esse creditores prædicti census, & in possessione exigendi fructus, probatur ex instrumento impositionis obligationis Camerali vallato, summario num. 1. & ex depositione vnius testis, summario numero quinto, qui sufficit ad effectũ
1 †manutentionis, in qua admittuntur quælibet leuiores probationes, *Menoch. de retinen. remed. vlt. nu. 34. Rot. decis. 28. num. 4, & 9. & decis. 196. num. 6. part. 1. diuers. coram Cardinali Seraphino decis. 624. numer. 5. & decis. 1326. num. 1. & coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 438. num. 2. vbi Adden. num. 3. & decis. 449. nu. 10.* & perindè, sicuti Canonici, & Capitulum potuissent agere exequutiuè ad fructus census decursos, & non solutos contra prædictos debitores, ita & D. Cosmus cessionarius Capituli potuit eodem modo agere, tam
2 vigore mandati de manutenendo †quod probata possessione cedentis, in iuribus incorporalibus dandum est cessionario, etiam absque alia apprehensione, ad *trad. per Menoch. de retinen. remed. 3. num. 35. & 259. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 7. n. 12. Ofasch. decis. 50. nu. 5. & 21. Modern. Roman. discept. forens. c. 310. nu. 1. & seqq. Rot. decis. 299. nu. 3. & 241. nu. 2. & decis. 614. nu. 2. par. 1. & decis. 764. num. 2. par. 2. recent. & apud Moder. Perus. de censibus decis. 249. & 250.* quam etiã
3 vigore obligationis Cameralis, † cuius beneficium per cessionem fuit translatũ in ipsummet cessionariũ, *ad L. huiusmodi, vbi Glos. in verb. cedat, ff. de leg. 1. Bart. in l. 1. num. 22. ff. de act. & oblig. Gallesi. de oblig. Camer. q. 5. nu. 1. Bero. cons. 189. num. 19. lib. 1. Paris. cons. 109. num. 90. lib. 3. Surd. consil. 444. num. 12. & 13. Cardin. Seraph. decis. 1210. num. 5. Rota in recen. decis. 614. nu. 1. par. 1. & decis. 9. nu. 1. ac decis. 135. nu. 9. apud Gallesi. de oblig. Camer.*

Nec obstare Domini censuerunt, quòd cum à Capitulo D. Cosmo non fuerit cessum ius reale census, sed ius tantum pro recuperandis fructibus decursis, non possit dici transiuisse in ipsum cessionarium quasi possessionem exigendi, & virtutem obligationis cameralis, † quæ cohærent iuri reali, quod remanfit apud
4 cedentem, iuxta trad. per *Butr. in c. fin. num. 14. de caus. possess. & propr. Com. cons. 93. num. 14. lib. 2. Rom. 311. num. 6.* Quoniam visum fuit sufficere, quòd actio, & exercitium illius iuris realis fuerint cessa ipsi Cosmo, ad hoc vt possit pro cõsequendis fructibus solutis eodem remedio vti, † quod cõpetebat Capitulo, quod-
5 que ipse per cessionem acquisiuit, *Bart. in d. l. 1. n. 22. ff. de act. & obligat. Paris. consil. 64. num. 7. lib. 1. Bero. cons. 189. num. 19. lib. 1. Rimin. iun. cons. 67. num. 21.* Et
6 cessio iuris realis perpetui census † fuisset necessaria, si prætenderetur exactio etiam pro fructibus in futurum decurrendis, & quotannis percipiendis, pro quibus cessionarij non agunt.

Minus obstat, quòd Cosmus non potuerit agere contra Panthasileam, & Herfiliam pro repetione fructuum solutorum: Cum Capitulum Sancti Marci cuius iure vitur idem Cosmus, nunquam contra illas fuerit in quasi possessione exigendi, sed semper matri

ſoluerint pro ipſis, ſinè quarum mandato non potuerunt cõſtituere Capitulum in quaſi poſſeſſione: Quia
7 reſponſum fuit, ſolutiones † huiuſmodi præſumi factas fuiſſe de conſenſu vxorum, ad tradita per *Felin. in cap. ſicut nu. 31. in fine de ſenten. & re. iudic. Caualcan. deciſ. 45. num. 12. in fin. par. 1. Rot. deciſ. 2. de cauſ. poſſeſſ. & propt. in vniq. & fuit dictum in Venecta cenſus 10. Decembris 1610. coram bo. mem. Cardinalis Marcomontio*; Maritus † enim habet mandatum à lege circa adminiſtrationem bonorum vxoris, *l. Maritus C. de procur. Pariſ. conſil. 33. nu. 67. lib. 1. Roland. conſil. 64. num. 1. lib. 4. Honded. conſil. 66. n. 23. lib. 1.* Et ex lapſu
8 40. ferè annorum pro pluribus, & ſucceſſiuè continuatis ſolutionibus ex cauſa dicti cẽſus, alijſque admicu-
9 lis reſultat † præſumptio, quòd cum ipſarum mandato, & ſcientia mariti ſoluerint, *Rot. deciſ. 196. par. 1. diuerſ. & deciſ. 43. num. 4. & 5. poſt tract. de Saluiano, & coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 275. num. 3. & 4. vbi adden. num. 19.*

Nec ſubſiſtit, quòd ijdem Canonici non potuerint
10 cedere ius, † quod iam fuerat ſublatum, & actionem, quæ per ſolutionem facta ab ipſo fideiuſſore remanerat extincta, & conſumpta; Quia dicebatur fuiſſe ſolummodo extinctam obligationem fideiuſſoriam per ſolutionem huiuſmodi, non autem Iura competentia creditori contra principalem debitorem, quæ po-
11 tuerunt cedi fideiuſſori, & † ceſſio ſuffragatur eidem contra ipſum debitorem, ſiue illius hæredes, iuxta *text. in l. Papinianus, & ibi Gloſ. in verb. & ſuo nomine ff. mandat. Bart. in l. Modeſtinus num. 4. Ang. num. 2. Caſtren. num. 6. in fin. de ſolut. Gabr. conſ. 63. nu. 3. & 10. lib. 2. Rota deciſ. 184. num. 3. & 7. poſt tract. de cenſibus, & fuit dictum in Romana pecuniaria 1. Iulij 1626. coram me.*

Non etiam releuat, quod videatur non benè fuiſſe actum remedio retinendæ, ſed potius actione perſonali exequutiuè, nulla facta mentione mandati, de manutenendo, prout requirebatur in petitione mandati exequutiui. Quia reſponſum fuit, ſatis fuiſſe, q̃ in citatione ad videndum relaxari mandatum exequutiuum, fuerint repetita omnia iura ſub qua generali repetitione comprehenſum fuit etiam mandatũ de manutenendo, & de ſtylo A. C. poſt relaxatum mãdatum de manutenendo, relaxantur poſtea ſeparatim mandata exequutiua, vt conſtat ex atteſtatione
12 Notarij A. C. quibus † creditur in probando ſtylo circa ordinatoria iudicij, *Oſaſch. deciſ. 22. num. 15. & ſeqq. Rota in recent. deciſ. 644. numer. 4. par. 1. & deciſ. 725. num. 5. par. 2. & coram Reuerendiſs. D. meo Decano deciſ. 141. num. 2. in eius impreſſ.*

Nullitates verò circa impoſitionem dicti cenſus, ex eo dedu ctas, quod non fuerint ſeruatæ ſolemnitates ſtatuti Vrbis cap. 113. minùs obſtare Domini exiſtimarunt: Tum quia, cum hæc ſit exceptio † reſpiciẽs
13 petitorium, & altiorem requirens indaginem, non eſt admittenda ad retardandum iudicium manutentionis. *Caputaque. deciſione 342. par. 2. Rot. deciſ. 99. num. 1. & 2. par. 1. diuerſ. & deciſ. 209. numer. 7. poſt tract. de cenſib. & alios cumulat Modern. Roman. diſcept. forenſ. cap. 113. num. 35. & 208. num. 14.* Tum etiam quia ex lectura inſtrumenti conſtat fuiſſe adhibitas omnes neceſſarias ſolemnitates, & pro Pupillis interueniſſe
14 duos † affines proximiores, in quibus etiam verificatur, & ſatis adimpletur forma ſtatuti, *Creſcen. deciſ. 4. de conſtit. Rota coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſ. 479. nu. 3.* & fuit dictum in *Romana nullitatis cenſus 8. Nouemb. 1610. coram R. P. D. Piroano, & in Romana nullitatis contractus 28. Februarij 1611. Coram Ottembergo,* & ſtante iudicis † decreto, præſumitur alios
15 proximiores non adfuiſſe de tempore contractus, & alleganti contrarium incumbit onus probandi, nedũ quòd alij extarent, ſed etiam quòd eſſent habiles ad intereſſendum, *Rot. coram Achill. deciſ. 4. de præſumpt. & deciſ. 28. num. 5. & deciſ. 30. num. 4. & 6. & 57. nu. 1. apud Pic. de Statut. Vrb.* & in alijs ſæpiſſimè. Reſpectu autem Virginiæ nullæ requirebantur ſolemnita-
16 tes: † cum contraheret non proprio, ſed tutorio nomine, *Alex. in l. quæſitum num. 3. ff. de Iudic. Pariſ. conſ. 98. nu. 37. lib. 1.* cum alijs per *Marant. prax. de iudic. p. 4. diſtin. 16. num. 37. & 38. & per Moder. Rom. de iudic. lib. 2. c. 2. nu. 502. & 504.*

Non obſtat, quod in huiuſmodi cenſus impoſitione fuerit expreſſa falſa cauſa, dum fuit dictum ex illis pecunijs extinguendam eſſe ſocietatem ſpectantem ad pupillos, ad quos reuera non ſpectabat, ſed potius ad Dominos de Americis; Quia id non iuſtificatur, & de prætenſa hac falſitate non ſatis docetur: Cum tamen
17 † de iure non præſumatur, *Surd. conſil. 39. nu. 7. & deciſ. 142. num. 4.* & in his terminis fuit dictum in *Romana donationis de Grandis 10. Decembris 1607. coram Penia:* & obſeruantia ſubſequuta † per ſpatium
18 quadraginta annorum, iuncta iudicis auctoritate, facit præſumi veram cauſam in inſtrumento expreſſam, & tollit omnem falſitatis, aut nullitatis ſuſpicionem, *l. 1. in fin. ff. de reb. eor. Caſtren. conſ. 432. n. 2. li. 1. Gabr. de ſenten. concl. 5. num. 1. & ſeq. Rot. coram Cardinal Seraph. deciſ. 1432. nu. 4. & coram ſan. me. Greg. XV. deciſ. 406. nu. 7. vbi Adden. n. 20.*

Ex quibus concluſum fuit Mandatum A. C. eſſe exequendum,

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Bononien. Succeſſionis Veneris 19. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Sorores vtrinque coniunctæ an excludantur a fratre ex altero latere coniuncto in ſucceſſione fratris ab inteſtato defuncti, ſtante ſtatut. Bononien. de ſucceſſion. ab inteſtat. lib. 4. Et qualiter dictum ſtatutum procedat.

SVMMARIVM.

1 *Sorores vtrinque coniunctæ præferuntur in ſucceſſione fratris ab inteſtato, fratri coniuncto tantum ex altero latere.*
2 *Excluſio ſucceſſionis, quando eſt perpetua quid operetur.*
3 *Statutum excludens fœminas propter maſculos in linea aſcendenti, an excludat ſorores à ſucceſſione fratris.*
4 *Statut. Bononien. de ſucceſſ. ab inteſt. intellectus, & num. 5. & num. 12.*
6 *Dictio, ex, denotat cauſam proximã, & immediatã.*

7 In

7 *In ſucceſſionibus cauſa proxima, & immediata attenda eſt.*

8 *Sorores vterinæ præferuntur fratri conſanguineo, in ſucceſſione fratris inteſtato defuncti, & in quibus bonis, & an etiam eorum filij nu. 9.*

Matheſilan. opinio confutatur. nu. 9.

10 *Sorores vtrinque coniunctæ, quando ſuccedunt fratri inteſtato defuncti, habetur ſolum reſpectus ad lineam, vnde bona ad eum peruenerunt, & nu. 14.*

11 *Statuti vna pars ab alia declaratur, potius quam à iure communi.*

13 *Mulieres à communiter accidentibus non ſolent habere aliud patrimonium, vltra dotem.*

15 *Dos materna, quando dicatur peruenisse filio titulo lucrativo.*

16 *Perſonæ appellatione veniunt tam maſculi, quam fœminæ.*

17 *Dos tantum conuenit fœminis, non autem maſculis.*

18 *Matres raro contigit, vt dotent filias.*

19 *Dotare filias ſpectat ad patrem.*

20 *Statutum, quando eſt valde dubium, tunc recurrendum eſt ad ius commune.*

21 *Alexand. in conſil. 144. libr. 6. communiter damnatur.*

Dictio, ex, quandoque ſecundum ſubiectam materiam etiam denotat cauſam remotam, num. 21. & præſertim, quando proxima cauſa habet connexitatem cum remota. nu. 22.

23 *Immediatum eſt, quidquid continuatiuè ab altero procedit.*

24 *Origo, & radix cuiuſcunque rei magis attendi debent.*

DECISIO CVII.

FRanciſcus de Leonibus in vim cuiuſdam ſtatuti Bononienſis *tit. de ſucceſſ. liber. lib. 4. & alterius ſtatuti tit. de dotibus reſtit.* eiuſdem libri ſucceſſit Lauræ Matriſuæ etiam in dote materna, excluſis Catharina, & Lucretia ſororibus ſuis vtrinque coniunctis, & de hoc nulla erat dubitatio: Mortuo autem dicto Franciſco ab inteſtato ſuperſtitibus prædictis ſororibus, necnon Alphonſo fratre ſuo conſanguineo, ideſt ex parte Patris tantum, prætendebant dictæ Sorores ad ipſas vti vtrinque coniunctas, excluſo dicto Alphonſo, ſpectare bona, quæ ad dictum Franciſcum peruenerunt ex dicta dote materna, & hoc vigore alterius ſtatuti de *ſucceſſ. ab inteſt. eod. lib. 4.* quo ſic diſponitur.

Statuimus, quòd ſi quis inteſtatus, vel inteſtata deceſſerit, quod in ſuccedendo ſeruentur ſibi iura communia, ſalvis infraſcriptis, aſcendentes maſculi, & per maſculum etiam præferantur Sororibus defunctæ perſonæ exceptis bonis, quæ ad defunctam perſonam peruenerunt ex dote, vel titulo lucrativo à matre, vel coniuncta per matrem defunctæ perſona; In quibus inter eos ius commune ſeruetur; dicti verò fratres matres ex vtroque parente, vel ex patre tantum coniuncti, præferantur Sororibus defunctæ perſonæ etiam vtrinque Coniunctis, exceptis bonis, quæ ad defunctam perſonam peruenerint ex dote, vel titulo lucrativo, vt ſupra à matre, vel coniuncta perſona per Matrem dictarum Sororum, in quibus talibus ius commune ſeruetur, Agnati namque maſculi tranſuerſales vſque ad quartum gradum præferantur omnibus fœminis tranſuerſalibus agnatis, præterquam Sororibus perſonæ defunctæ vtrinque coniunctis, vel ex patre tantum ſaltis diſpoſitis in hoc ſtatuto, & ſaluo ſi ipſe, vel aliquæ earum concurrerent cum patruo, quo caſu cum eo pariter admittantur, niſi in bonis peruenis, vt ſupra ad defunctam perſonam à matre, vel à coniuncta perſona per matrem dictarum ſororũ etiam filiarum in quibus ius commune ſeruetur.

Vnde cum iuxta ordinem ſucceſſionis ab inteſtato
1 de iure communi Catharina, & Lucretia, vti† Sorores vtrinque coniunctæ in ſucceſſione Franciſci inteſtato defuncti præferantur Alphonſo coniuncto tantum ex altero latere, *auth. defuncto C. ad Tertull. §. ſi igitur defunctus in auth. de hæred. ab inteſt. veniant.* conſequenter verba ſtatuti videntur clara ad fauorem prædictarum ſororum quoad dictam dotem maternam, in qua diſponit ſtatutum, ſeruandum eſſe ius commune.

Ex aduerſo Alphonſus prætendebat ipſum tam in dote, quàm in alijs eſſe præferendũ, eo præcipuè quia ſorores prædictæ fuerunt iam, quoad dotem maternã ſemel excluſæ per Franciſcum tàm ex dicto ſtatuto de ſucceſſione liberorum, ibi, *In bonis paternis, & maternis amplius non petant, nec petere poſſint*, quam ex alio ſtatuto ſupradicto de dotibus reſtituendis, ibi, *omnino à dote prædicta, & eius augmento, & legitima ſibi debita à iure naturali excludimus*, Vnde cum excluſio † fuerit perpetua, nullo tempore, vel caſu poſ-
2 ſunt ſorores in dicta dote ſuccedere ſtantibus maſculis iuxta *doctr. Bart. in l. fin. ff. ad Tertull. Iaſ. in l. prima §. veteres n. 14. ff. de acquir. poſſ. Cappell. Tholoſ. deciſ. 459.* & præſertim quia cum illæ excluſæ fuerint tempore, quo fuit delata ſucceſſio matris, quæ eis erat magis debita, vt in dicto ſtatuto de dotibus reſtituendis,
3 multo magis ab eiſdem bonis † excludi debent, quãdo illa deferuntur, vti iam de patrimonio, & hæreditate fratris *Rota apud Pur. deciſ. 127. lib. 3.* deſierunt enim dicta bona eſſe dotalia, & de hæreditate Matris, & fuerunt effecta de patrimonio, & de hæreditate Frãciſci *l. ſed ſi plures §. filio impuberi ff. de vulg. & pupil. §. 1. inſtit. de hæred. qualit. & diff. Afflict. deciſ. 178. numero 4.*

Nec obſtare dictum ſtatutum de *ſucceſſ. ab inteſt.*
4 † quod in bonis, quæ ad defunctam perſonam peruenerunt ex dote, vel titulo lucrativo à matre, vel coniuncta perſona per Matrem vult ius commune attendi, quia vt dicebatur, non verſamur in terminis dicti ſtatuti, quod dũ loquitur de bonis, quæ à matre peruenerunt ex dote, debet intelligi de his bonis, quæ ad defunctam perſonam peruenerunt ex dote ei à Matre data, & ſic de ſucceſſione mulieris, cui tradita ſit dos a matre, vel à perſona matri coniuncta, & ideo nõ
5 comprehendere caſum noſtrum, † in quo agitur de ſuccedendo fratri in bonis, quę habuit à matre iure hæreditario, & non de dote ſorori à matre data, vt in puncto ſic dictum ſtatutum intellexit *Alex. conſ. 144. ex num. 11. verſ. 3. principaliter vſque ad fin. & conſil. 198. num. 11. lib. 6.* vbi eo etiam mouetur, quod ſtatutum vult, vt bona perueniant ex dote, dictio autem,
6 † *ex*, denotat cauſam proximam, & immediatam *l. eo tempore in fin. ff. de pecul. &* latè comprobat *Surd. conſ. 573. num. 31. & Rota deciſ. 507. nu. 10. part. 2. recent.* Vnde quamuis quoad Matrem dicta bona prouenirent immediatè ex dote ſibi data, quia tamen ad Frãciſcum peruenerunt immediatè à Matre iure hæreditario, & non ex dote, propterea caſus iſte non videtur

detur in dicto ſtatuto comprehenſus.

Pro qua Alexandri interpretatione benè etiã conducere videtur, quòd ſtatutum vocans ad ſucceſſionem proximiores, ex illa parte, vnde bona deſcendunt, cenſetur vocare proximiores ex illa parte vnde
7 bona immediatè deſcendunt, cum † in ſucceſſionibus cauſa immediata, & proxima ſit attendenda *Paul. de Caſtr. in l. quod ſcitis ad fin. C. de bon. quæ liber. & conſil. 29. num. 5. lib. 2. Salic. in auth. in teſtamento C. de ſecund. nupt. per text. in l. ſi Auia C. de donat. Barboſ. in l. poſt mortem num. 75. ff. ſolut. matr. Ancaran. conſ. 50. nu. 2. Corn. conſ. 305. n. 4. vol. 2. Afflict. deciſ. 127. Boer. deciſ. 192. & Ioſeph. Seſſe deciſ. 52. p. r. 1.* ex quibus Alphõſus in prima inſtantia coram V. Legato Bononien. ſententiam fauorabilem contra dictas ſorores reportauit.

Sed cauſa per appellationem deuoluta ad Rotam, fuit hodie reſolutum, dictam ſententiam V. Legati eſſe iniuſtam, & ſic reuocandam, & ratio reſolutionis fuit, quia de iure communi, quod dictum Statutum mandat ſeruari, dicte ſorores etiam quod non eſſent
8 vtrinque coniunctæ, ſed vterinæ † tantum præferrentur Alphonſo fratri conſanguineo in ſucceſſione Francifci fratris inteſtato defuncti, tam in bonis, quæ ad eum peruenerunt immediatè a comuni Matre, quã vndecumque ex linea materna *iuxta gloſ. communiter approbatam in auth. poſt fratres verb. filij C. de legitim. hæred. Bart. in d. l. quod ſcitis §. primo C. de bon. quæ liber. & in tract. de ſucceſſ. ab inteſt. num. 18. ad fin. Rom. conſ. 4. num. 6. Couarr. in epitom. ſucceſſ. ab inteſt. num. 8. ad fi. Boer. deciſ. 185. num. 3.* & eſt de mente *dicti Statuti in ind. §. dicti verò fratres.* ibi, *præferantur ſororibus defunctæ perſonæ, etiam vtrinque coniunctis, exceptis bonis, &c.* quod propterea in dicta exceptione non ſolũ ſorores vtrinque coniunctas, ſed etiam vterinas tantum præferendas eſſe voluit, prout etiam dicto iure, communi attento iuxta magis communem Doctorũ opinionem non ſolum dictæ ſorores eſſent in dictis
9 bonis præferendæ, ſed etiam earum filij, † licèt non alij vlterioris gradus, vt reprobata opinione Matheſilani, & aliorum quos refert *Tiraq. de retract. lignag. §. 14. gloſ. 2. num. 7.* reſoluit *Couar. vbi ſupra. verſ. tertio eſt aduertendum. Bertrand. conſ. 84. vol. 3. Gabr. de ſucceſſ. ab inteſt. concl. 3. num. 4.* & fuit dictum in Vrbeuetana hæreditatis 25. Maij 1626. coram me: Propterea de iure communi, & ſic ex mente dicti ſtatuti ad excluſionem Alphonſi in caſu noſtro non procedit diſtinctio cauſæ dotalis mediatæ, vel immediatæ, ſed ſo
10 lum † habetur reſpectus ad lineam, vnde bona ad defunctam perſonam peruenerunt, vt fuit etiam de mente *Bartol. in d. l. quod ſcitis §. primo. In princ.* vt bene declarat. *Gamma deciſ. Luſit. 9. per tot.*

Quæ ratio inde magis vrget, quod idem ſtatutum, de quo nunc agitur, *infra in §. agnati*, id quod ſuperius excipit, ibi, *exceptis bonis, quæ ad defunctam perſonam peruenerunt ex dote, vel titulo lucratiuo à matre, vel coniuncta perſona per matrem*, ſimpliciter excipit bona à matre prouenta, vel à coniuncta perſona per Matrem, ibi, *niſi in bonis peruentis, vt ſupra ad defunctam perſonam à matre, vel à coniuncta perſona per matrem.* Vnde cum in *d. §. Agnati*, ſtatuentes ſe referant ad ſupradicta, In eodem ſtatuto, ibi, *vt ſupra*, & vna † pars
11 ſtatuti per aliam declaretur potius, quàm à iure communi *Dec. conſil. 85. nu. 4. Honded. conſ. 1. nu. 63. & 64.* *lib. 1. Rota Bononien. deciſ. 150. num. 101.* dicen. eſt verba dicti ſtatuti in *d. §. dicti verò fratres*, ibi, *ex dote à matre*, non eſſe † reſtringenda ad dotem a matre data
12 defunctæ perſonæ, ſed generaliter intelligi debere de bonis ad defunctam perſonam vndecumque à matre prouentis, vel à coniuncta perſona per matrem, mẽtio autem dotis ideo facta fuit, quia mulieres † à comuniter accidentibus non ſolent habere aliud patrimonium vltra dotem *Ang. conſ. 81. n. 2. poſt med. Greg. XV. deciſ. 398. num. 5.* quod apertius ſtatuentes ſentire viſi ſunt, In verbis immediatè ſequentibus, ibi, *vel titulo lucratiuo*, Ita tamen non ſolum attendi debeat, quòd
14 † bona ad perſonam defunctam, de cuius ſucceſſione agitur, peruenerint à matre, vel à coniuncta perſona per matrem ex titulo lucratiuo, & ſic ſiue ex dote, ſiue ex qualibet alia cauſa, dos enim materna, † in qua
15 filius ſucceſſit iure hæreditario, ad eum etiam peruenire dicitur titulo lucratiuo. *Alex. in l. inter ſtipulantem 83. §. ſi rem nu. 2. ff. de verb. oblig. & conſ. 249. num. 4. lib. 6. Crauett. conſ. 225. nu. 11. verſ. quod autem*, & in puncto *Rota Bonon. ſuper Statutis Bononiæ deciſ. 84. poſt alios nu. 6.*

Præterea dictum ſtatutum, tam in principio, quã in *dicto §. dicti verò fratres* loquitur de defuncta perſona, & ſic de maſculo, & fœmina; cum perſonæ
16 † appellatione, tam maſculi, quàm fœminæ veniant *Rota deciſ. 125. num. 36. & 37. par. 2. diuerſ.* quo fit, vt exceptio, de qua in eodem §. ibi, *exceptis bonis*, non poſſit reſtringi ad dotem dumtaxat quæ tantum ceue
17 nit † fœminis; non autem maſculis, ſed potius eſt dicta exceptio ſimpliciter, & generaliter intelligenda de bonis peruentis ad defunctam perſonam titulo lucratiuo, ex linea materna, ſeruata Iuris communis diſpoſitione; alioquin vt benè aduertit vnus ex Dominis, diſpoſitio dicti ſtatuti, In verbo, *exceptis*, eſ-
18 ſet penè ſuperflua; quia quod Matres † dotem filias, rarò contigit. Tum quia, vt plurimum, non habent niſi proprias dotes, vt ſupra dictum eſt; quas ſi darent filiabus, indotatæ remanerent: tum etiam
19 quia ipſæ † non tenentur dotare filias, ſed pater *l. fin. C. de dot. promiſ.*

Tandem & in omnem caſum negari non poteſt, quin verba dicti Statuti, quoad dictam exceptionẽ, ibi *exceptis bonis*, ſint multum dubia, ideò dum tractatur de intellectu huius exceptionis, in dubio †
20 recurren. eſt ad Ius commune, & præſertim, cum id diſponat dictum ſtatutum, & in puncto per prædicta pro dictis Sororibus tenet Monterent. ſuper dicto ſtatuto in dicto *§. dicti verò fratres ſub litera H. et in verb. & de dote. Add. ad conſ. Alex. 144. In verb. exceptis lib. 6. Maluaſ. conſ. 51. nu. 3. verſ. ſed etiam Bologn. conſil. 69. nu. 18. & Rota Bonon. ſuper Statutis Bononiæ deciſ. 84. num. 3. cum pluribus ſequen. Ludoxela conſil. 54. nu. 7. verſ. Quartus eſt caſus.*

Neque obſtant ſupra pro Alphonſo adducta, & ponderata, quia *conſil. Alexandri* communiter †
21 reprobatur ex Doctoribus ſupra citatis, dictio verò, ex, quandoque iuxta ſubiectam materiam etiam denotat cauſam remotam, *Bart. in l. 1. §. ex incendio num. 1. ff. de incend. Ruin. & naufr. Ruin. conſ. 109. nu. 8. lib. 1. & Rota Bononien.* vbi ſupra *num. 5.* & præſertim quan
22 do cauſa † proxima, vt hic, habet connexitatem cum remota, ex quo cauſa ſucceſſionis in Francifco, & cauſa dotis in eius matre, immediatè vna poſt aliam

con-

continuatur, tunc enim in vtraque verificatur dictio,
23 *ex*, cùm immediatum † ſit, quicquid continuatiuè ab altero procedit *Decian. conſ. 9. n. 8. & 10. lib. 2. Caſtrenſ. conſ. 164. nu. 4. lib. 2. Capra conſ. 22. nu. 21. Phanuc. de Lucr. dot. gloſ. 5. nu. 31. Purpur. conſ. 402. nu. 93.* & multo magis quando cauſa remota eſt cauſa originalis,
24 quia origo, † & radix vniuſcuiuſque rei ſunt, quæ magis attendi debent *l. qui id quod 34. in princip. ff. de don. c. 1. §. eadem de leg. Corradi. Dec. conſil. 185. nu. 5. Beld. in c. quæ in Eccleſiarum nu. 43. de conſtit.* Nec facit quod fœminæ fuerint excluſæ per Franciſcum à doce, & ſucceſſione matris, dum per aliud ſtatutum ad illa admittuntur poſt mortem Franciſci, ex quo etiam tollitur, quod ſtatutum vocans ad ſucceſſionem proximiores ex illa parte vnde bona deſcendunt, intelligatur de proximioribus vnde bona immediatè deſcendunt, quia hoc ad noſtrum caſum ex mente ſtatuti, de quo agitur iuxta ſuperius dicta, non applicatur, &c.

Et ita vtraque, &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Alexandrina Archipræsbyteratus Mercur. 24. Nouemb. 1627.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo etiam conceditur illi, qui renunciauit titulo poſſeſſionis, ſi tamen perſeuerauerit in poſſeſſione, & de facto illi incumbuerit, cum aliud ſit poſſeſſio, & aliud titulus poſſidendi.

SVMMARIVM.

1 *Titulum poſſidendi quis poteſt reijcere, & tamen inſiſtere in poſſeſſione.*
2 *Poſſeſſor, ſuperueniente alio titulo, poteſt continuare in ſua poſſeſſione naturali, & de facto.*
3 *Animus melius declaratur ex factis, quam per verba.*
4 *Animus attenditur tam in amittenda, quam in conſeruanda poſſeſſione.*
5 *In correſpectiuis vnum alteri dicitur in eſſe, nec vnũ ſine altero acceptari poteſt.*
6 *Poſſeſſio eſt quid diuerſum à cauſa, & titulo poſſidendi.*
7 *Manutentio competit renuncianti, ſi perſeuerauerit in poſſeſſione, & de facto illi incumbuerit.*
8 *Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem.*
9 *Poſſeſſio infecta per ſuperuenientiam noui tituli, quã do efficiatur bona.*
10 *In confeſſione impugnata, quis non poteſt ſe fundare.*
11 *Attentata ceſſant, ſi nulla lis adſit.*

DECISIO CVIII.

PErmanſerunt Domini in deciſis ſub die 28. Iunij præteriti coram me, & ſic manutentionem concedendam eſſe R. Maſſobrio, quia de illius poſſeſſione nec hodie dubitari poterat, cum iam ſolemniter illam apprehenderit, & plures actus in prima Deciſione recenſitos exercuerit. Renunciatio autem facta in executionem decreti, quod in prouiſione Apoſtolica fuit inſertum, non percutiebat actum ipſius poſſeſſionis, vt quid facti, ſed ſolũ reſpiciebat cauſam, ex qua poſſeſſio deriuauit, nempè præſentationem factam ab aſſertis patronis, vt bene inferunt illa verba, *Renunciauit inſtitutioni, præſentationi, ac poſſeſſioni indè ſecutæ*, & ſic non abſolutè, & ſimpliciter renunciauit poſſeſſioni, vt poſſeſſioni, ſed tali poſſeſſioni, quę ex d. prouiſione oriebatur. Hæcq; duo inuicem ſe compatiun-
1 tur, quòd nempe † quis reijciat titulum poſſidendi, & tamen inſiſtat in poſſeſſione, præſertim ſi nouus titulus validior ſuperueniat: Et propterea potuit Maſſobrius parendo decreto ſuæ prouiſionis Apoſtolicæ re-
2 nunciare cauſa, & titulo poſſeſſionis, & tamen ex † ſuperueniente titulo adhuc continuare in ſua poſſeſſione naturali, & de facto, *Rot. apud Acchil. dec. 4. de cauſ. poſſ. & propr.* cum alijs in Dec. allegatis, & conſequenter datur manutentio ad poſſeſſionem non quidè ad illam ab initio apprehenſam vigore præſentationis Patronorum, ſed ad poſſeſſionem immutatam in vim noui tituli Apoſtolici.

Et quod re vera Maſſobrius in renunciatione hoc ipſe intellexerit, ſ. conſeruare poſſeſſionem de facto, & ſolùm reiecto primo titulo præſentationis, inhærere ſecũdo, ex prouiſione Apoſtolica apparet, & ex verbis eiuſdem renunciationis, & ex facto ſubſecuto, per
3 quod melius † quàm per verba animus declaratur ad *c. dilecti, il 2. de appell. Menoch. conſ. 1. n. 264. Rot. coram*
4 *Card. Mant. dec. 313. nu. 7.* qui animus † potiſſimum attendi debet, vel in amittenda, vel in conſeruanda poſſeſſione *l. 3. in princ. & §. in amittenda. vbi DD. de acq. poſſeſſ. Abb. in c. 2. nu. 3. de conſuet. Nat. conſ. 538. n. 12. lib. 3. Rota coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 252. num. 4.*

Ex verbis, quia ſtatim, & immediatè, in renunciatione declarauit, & proteſtatus eſt Maſſobrius ſe velle poſſidere beneficium in vim prouiſionis Apoſtolicæ, & hæc declaratio, & proteſtatio tanquam correſpectiua ad ipſam renunciationem non poteſt ab ea ſeparari, & ſic eatenus renunciauit poſſeſſioni ſecutæ ex præſentatione, quatenus cognouit continuationi poſſeſſionis ſuæ eſſe conſultum ex ſupradicto titulo, & in
5 † correſpectiuis vnũ alteri dicitur ineſſe, nec vnũ ſine altero acceptari poteſt, ad *not. in l. petens, C. de paſt. Aym. conſ. 461. num. 59. Rota coram Card. Seraph. deciſ. 540. num. 4.*

Ex facto, quia die ſequenti 9. Iunij immediate poſt d. renunciationem interuenit Maſſobrius, in Capitulo ſolemniter congregato pro traditione poſſeſſionis, & receptionis Iuramenti noui Canonici, & die 11. eiuſdem collegialiter inceſſit in Proceſſione Sanctiſſimi Corporis Chriſti cum alijs Canonicis, & ſecuta turbatione die 16. eiuſdẽ Menſis Iunij, obtinuit Maſſobrius a ſuo Executore monitorium pro manutentione. Ex quibus deprehenditur, quòd non dimiſit, nec dimitte
7 re voluit poſſeſſionem, ſed ſolummodo cauſam, † & titulum poſſidẽdi, qui eſt actus diuerſis ab ipſa poſſeſſione *l. 3. §. ex pluribus, ff. de acquir. poſſeſſ.*

Et quatenus liberè renunciaſſet, & dimiſiſſet tamen cum perſeueraueritin poſſeſſione, & de facto illi incubuerit nõ obſtante huiuſmodi renunciatione; adhuc manutentio competeret iuxta *doctr. Inn. in c. ſuper hoc de renunc.* cum concordantibus allegatis in alia *deciſ. verſic. ſecunda quoque.*

Nec obſtare Domini cenſuerunt, quòd hęc poſſeſſio capta vigore præſentationis nõ poſſit manuteneri, cum

reddita fuerit infecta ex decreto irritāti reg.8. quòd
8 nedum titulum, † sed & possessionem inficit,& Massobrius confessus fuit, Archipresbyteratum esse reseruatum,& sic intrare reg. 8. & illius decretum. Quia cessat hoc obiectum, cum statim fuerit immutata causa possidendi,& ex nouo,& iusto titulo effecta manutenibilis illa possessio, quæ prius erat infecta, per renunciationem enim vnius tituli statim acquisitus, & genitus est alter titulus, & renunciatio correspectiua fuit, ac correlatiua cum adeptione noui tituli in vim gratiæ Apostolicæ, & decretum irritans operaretur quando non fuisset facta huiusmodi declaratio cum superuenientia immediata noui iuris,atq; illam deten
9 tationem,qualis qualis esset, † potuit sibi immutare, & efficere bonam possessionem ad trad.per *Put.decis.* 165.*nu.*4.*&* 5.*lib.*1.*Mantic.decis.*71.*nu.*1.*&* 2.*ac.*10. *decis.*245.*num.*14. cum alleg. in alia decis.

Vltrà quod confessio Massobrij non reddit notoriā libertatem Beneficij,cum super hoc lis pendeat, & hanc confessionem circa reseruationem impugnauit Boidus,ex quo Iuspatronatus esse contendit, & ideo
10 non potest in confessione † illa sic impugnata se fundare,*Fabr.concl.*1.*num.*2.*de reg.iur.*cum alijs.

Minus obstat, quòd illa possessio Massobrij fuerit attentata, quia nō probatur, vllam adfuisse litem inter Massobrium, & Patronos de tempore captæ possessionis, sed solummodo inter ipsos Patronos, cū sub die 18.Septembr.apprehensa fuerit possessio,die autem 31.Octobris,& sic post mensem, & vltra per Arnutium interposita appellatio ab institutione,& pos-
11 sessione Massobrij, vnde lis † cessat de tempore captę possessionis, & consequenter non fuit attentata, *Rot. decis.*10.*vt lit.pend.in nou.*cum alijs per *Lancell.de attent.in præfat.num.*298.*&* 613.

Ex quibus,& alijs doctè,& egrè, vt semper per D. Merendam deductis,censuit Rota mandatum de manutenendo dandum esse R.Massobrio.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana Fideicommissi de Coronis. Veneris 26. *Nouemb.* 1627.

ARGVMENTVM.

Monasterium ingrediens, quando ampliſſimam renūciationem bonorum fecit, si postea petat illorum immissionem, non est audiendus, quod procedit etiamsi ille postea, tamquam incorrigibilis reijciatur à Monasterio. Proximitas grauati, vel grauā tis,quæ sit attendenda.

SVMMARIVM.

1 *Religionem ingrediens, si ampliſsimam renunciationem fecerit bonorum ad fauorem Patris,non potest petere illorum immissionem.*
2 *Religionem ingrediens, si renunciet bonis causa finalis renunciationis est ingressus Religionis,& paupertas.*
3 *Renunciatio,quando est realis,quid importet.*
4 *Vtilitatem, quis consequi non potest ex suo delicto.*
5 *Religionem ingressus,non potest venire contra renunciationem bonorum,si electus fuerit à Religione tāquam incorregibilis.*
6 *Commodum, quis non potest reportare, ob delictum commissum.*
7 *Decis.in causa Romana Domus coram Lancel.declaratur.*
8 *Monachus electus à Religione propter incorrigibilitatem, ex hoc non debet sentire commodum,& esse melioris conditionis.*
9 *Proximitas grauati, & non Testatoris grauantis attendenda est,& nu.*11.*vbi,quod sic est de Iure.*
10 *Proximitas grauati, vbi concurrit verisimilis mens Testatoris etiam ex coniecturis attenditur.*
12 *Testamenti vna pars aliam supplet,& declarat.*
13 *Testator non præsumitur velle plus concedere granatis alienantibus,& eius voluntati contrauenientibus, quam granatis, qui eius voluntatem in non alienando reseruantibus.*
14 *Successio,vbi deuenit ad vnam lineam non fit transitus ad illam,donec supereſt aliquis, de illa linea, etiamsi sit fœmina.*
15 *Fœmina semel exclusa à masculo,semper remanet exclusa.*
16 *Proximitas grauati attenditur, quando concurrit prohibitio alienandi.*

DECISIO CIX.

COntra Sulpitiam filiam Martini grauati possidē tem bona fideicommissi Simonis Coronæ Testatoris, Franciscus vti vocatus ante filias fœminas magis proximiores,& Laura filia Anastasij fratris Testatoris vti Testatoris neptis, & proximior petierunt,Immissionem,& propterea dedi dubium: An & cui esset danda Immissio,& Domini nec Francisco,nec Lauræ dandam esse censuerunt.

Non Francisco professo in Religione Siluestrinorum,nam cum ille † occasione ingressus Religionis an
1 te professionem fecerit ampliſsimam renunciationē, non potest petere Immissionem, licet n. renunciatio fuerit facta ad fauorem Patris, ista est causa impulsiua,sed † causa finalis est ingressus Religionis, & pau
2 pertas,vnde renunciatio est realis, & remanet etiam post obitum Patris, ideo Franciscus professus agere non potest.*Franc.dec.*375.*n.*4.*Mastril.decis.*65.*nu.*4. 12.*& seq.Negus.iun.q.*518.*per tot.Molin.de primog.Hispan.li.*2.*c.*3.*nu.*27.*&* 35.*Menoch.præsumpt.*83.*num.* 18.*lib.*4.*Odd.cons.vlt.nu.*32.*&* 33.*Ruin.cons.*42.*num.* 11.*Rota decis.*587.*nu.*4.*& seq.& num.*10.*par.*1.*& decis.*714.*par.*2.*recent.*

Maximè cum renunciatio fit facta pregnantib. verbis, videlicet quoad bona, quæ quomodolibet in futurum spectare, & pertinere possent vigore cuiusuis fideicōmissi per Simonē facti,purificati, vel purificandi: vnde est facta quoque renunciatio † fideicommisso
3 purificādo,& postea purificato in vim substitutionis per obitum Martini.*Negus.iun.d.q.*518.*Rot.d.dec.*714 *p.*2.*recent.Menoch.cons.*335.*nu.*29.*& seq.lib.*4.*Odd.de prohibit.alienat.q.*2.*num.*13.*& quæst.*8.*nu.*21.*Ruit.d. consil.*42.*num.*9.*&* 12.

Nec obstat quod d. Franciscus fuerit electus à Religione, quia fuit electus tanquam incorrigibilis, &
4 sic ex suo delicto † non potest consequi vtilitatem, vt possit venire contra renunciationem factam fi-
5 deicommissis purificatis,† & purificandis,imo remanet

net votum paupertatis. *Sanch. super decalog. tom. 2. lib. 6. c. 9. num. 34. & 45. Nauar. tom. 2. de reg. nu. 35. Azor. Instit. moral. lib. 12. cap. 16. quæst. 4.*

Declaratio Concilij non applicatur, quia loquitur quando quis ex dispensatione de incapaci Religione transit ad capacem, quia tunc recuperat ius succeden
6 di. Hic est eiectus ob delictum, † à quo non potest reportare præmium, nec recuperare bona renunciata, & alteri acquisita.

7 Decisio in *Romana Domus † seu Spolij 16. Decembris 1605. cor. bo. me. Card. Lancellotto* loquitur in donatione facta sub conditione quatenus profiteatur in Religione, cõsequenter illa non secuta, donatio non intrat; hic sumus in renunciatione simplici, & in professione
8 effectuata, & in eiecto † ob delictũ, à quo nec debet cõsequicõmodum, nec pp illud fieri melioris cõditionis.

Nec Lauræ danda erat Immissio etiamsi ipsa esset neptis, & proximior Testatori, ex quo extat Sulpitia, quæ possidet, & est filia, & proximior Martini grauati,
9 † quæ proximitas grauati non Testatoris grauantis attenditur. *Rot. dec. 72. p. 1. diuers. & dec. 116. nu. 8. p. 1. recen. & dec. 681. p. 2. rec. Franc. Molin. de rit. nupt. li. 3 q. 34. n. 33.* vbi cõgerit Doct. Italos, Gallos, & Hispan.

10 Præsertim, quia vbi concurrit verisimilis mẽs † Testatoris ẽt ex coniecturis attẽditur proximitas grauati, quamuis fiat transitus de masculis ad fœminas. *Rot. d. decis. 72. nu. 4. par. 1. diuers. & decis. 681. n. 4. p. 2. rec.*

Prima coniectura est, quod Testator in casu alienationis voluit bona deuenire ad proximiorem eius, qui alienauit, vnde si in isto casu alienationis, in quo pes grauatum sit cõtrauẽtio voluntati Testatoris, & ideo
11 de iure † attendi deberet proximitas Testatoris, & non grauati. *Rot. d. dec. 72. n. 2.* voluit Testator, quod attenderetur proximitas grauati, multo magis in casu mor
12 tis, in quo nulla adest contrauentio, cum † vna pars testamenti aliã suppleat, & declaret *l. si seruus plurium, §. fi. & l. qui filiabus, ff. de leg. 1. Ruin. cons. 149. nu. 9. lib. 2. Aim. cons. 297. nu. 5.* alias sequeretur absurdũ quod
13 Testator † plus concessisset grauatis alienantibus, & contrauenientibus, quam grauatis, qui eius voluntatẽ in non alienãdo seruauerint. *Gabr. cõs. 96. n. 15. li. 1.*

Secunda est, quia Testator deficiente linea masculina nõ vocauit fœminas magis proximiores, sed cũ illa qualitate filias, & sic cũ Laura sit neptis Testatoris ex Anastasio fratre, & Sulpitia sit filia Martini grauati in tra tverisimilis mẽs Testatoris, qui dum vocauit filias fœminas, voluerit quod in casu, quo fieret transitus de masculis ad filias fœminas filia vltimi grauati præferenda sit alijs fœminis transuersalibus, etiã proximioribus Testatoris, nam noluisse videtur auferre successionem à filia grauati, cum hoc esset turbare Iuris, & naturæ ordinẽ. Sed ea ratione, quia prætulit patrẽ, ea-
14 dem prætulit filiam, & quia vbi † successio deuenit ad vnam lineam non fit transitus ad aliã, donec supereſt
15 aliquis de illa linea, ẽt si sit fœmina, & quia fœmina † semel exclusa à masculo semper remanet exclusa, vt in punct. *Peregr. cons. 50. nu. 15. & seq. lib. 1. & cons. 42. in fi. li. 5. Gozad. cõs. 4. Menoch. cõs. 823. Mãt. de tac. tit. 12. n. 30. in fi. li. 8. Ruin. cons. 159. n. 6. & 7. & cõs. 191. nu. 7. li. 2. Socin. cõs. 126. n. 12. & seq. l. 2. Ceph. cõs. 457. n. 5.*

16 Tertia coniectura est, quia vbi concurrit † prohibitio alienandi attenditur proximitas grauati. *Soc. sen. cons. 249. nn. 21. & cons. 86. nu. 11. in fin. lib. 3. Rota in nouissimis decis. 72. nu. 5. part. 1.* Ita, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Barchinonen. Beneficij Vener. 26. Nouemb. 1627.

ARGVMENTVM.

Possessio, qualis sit manutenenda. Clausula, dummodo non sit alteri ius quæsitum, an subintelligatur in omnibus gratijs Apostolicis, & de eius effectu.

SVMMARIVM.

1 *Possessio instrumentalis alio non existente in possessione, est manutenibilis.*
2 *Possessio anterior est manutenenda, non autem recentior, cum præsumatur iniusta.*
3 *Iudex iniustè procedẽs nõ priuat partẽ sua possessione.*
4 *Manutentionem aduersus factum iudicis nulliter, & iniustè procedentis, Rota passim dat.*
5 *Clausula dummodo non sit alteri ius quæsitum, etiam nõ expressa semper subintelligitur in gratia Apost.*
6 *Et ista clausula reddit gratiam conditionalem.*
7 *Ius quæsitum ex anteriori possessione suffragatur.*
8 *Vacatio beneficij in mense reseruato, qualiter iustificetur.*
9 *Possessionem beneficij, quando quis non amittat, si prætiterit patientiam, vt illam tertius acciperet.*
10 *Possessio ciuilis est sufficiens pro manutentione.*

DECISIO CX.

FVit resolutũ Petro informanti dam num esse man datum de manutenendo, quia constat de eius pos-
1 sessione † instrumentali, quæ alio non possidente est manutenibilis *l. pradia. Vbi Bart. ff. de acq. poss. l. non id circo, vbi Bald. C. de fid. Instr. Rot. decis. 202. nu. 3. p. 1. diuers. & dec. 92. nu. 1. par. 1. recent. et in Lunen. Sarzanen. beneficij 13. Iunij 1625. coram me.*

Non obstat prætensa possessio Franciſci, quia fuit posterior, cum Petrus adeptus fuerit possessionẽ die 30. Iunij 1622. Franciscus autem die 24. Maij 1624.
2 Vnde possessio † Petri, vti antiquior est manutenẽda, non autem possessio Frãcisci recentior, quæ ideo præsumitur iniusta *cap. licet causam, vbi Bartol. de probat. Bart. in l. si duo sub nu. 4. ff. vti possid. & Rot. in d. Lunen. Sarzanen. coram me.*

Non obstat, quòd possessio Franciſci videtur iusta ex quò fuit cœpta in vim mandati de immittendo A.
3 C. quia cum A. C. iniustè † processerit, non priuauit Petrum sua possessione *Bart. in l. 1. §. huiusmodi nu. 1. ff. vti possid. Angel. clam possidere §. qui ad Nundinas nu. 2. ff. de acquir. poss. Abb. in c. cum causa in 4. not. ab. de offic. deleg. Caputaq. decis. 186. par. 8. Rot. decis. 802. n. 7. par. 1. diuers. Greg. XV. decis. 69. num. 3. & in Romana domus de Blanchis 10. Maij 1619. coram bon. me. Buratto,* vbi ꝙ passim Rota aduersus † huiusmodi factum Iudicis nulliter, & iniustè procedentis dat manutentionẽ, &
4 fuit dictum in Maioricen. beneficij 24. Nouembris 1610. *Coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.*

Quod autem A. C. non ritè processerit videtur clarum, quia gratia Apostolica Frãcisci, fuit cum † clau-
5 sula, dummodo nõ sit alteri ius quæsitum, quæ etiam non expressa semper subintelligitur *ca. cum M. Ferrariensis, verbo, mandamus, & ibi Abb. n. 5. & Felin. nu-*
6 *mer. 6. de Constit.* & reddit gratiam † conditionalem.

Sarnens. in reg. de iur. quæsit. q. 1 nu. 41. Rebuff. in form. nou. proniſ. verba, dummodo num. 5. Mandoſ. in reg. de iur. queſit. queſtione. 2. numero 8. Petro autem erat
7 ius quæſitum † ex anteriori poſſeſſione Nũtij Hiſpaniarum, cũ poſſeſſione inde ſequuta, quæ ei ſuffragatur, cum ex confeſſione Franciſci, & ex teſtiũ diſpoſitionibus, deſuper examinatorum benè fuerit iuſtifica
8 ta † vacatio in menſe reſeruato, & quòd beneficium hoc, pro vt fuit narratum, non excedit valorem 24. ducator. iuxta notorias Nuntij facultates. *Garz. de benef. p. 1. c. 2. nu. 82. Gonz. ad reg. 8. §. 2. proem. nu. 56.*
9 Non obſtat, quod Petrus amiſerit † poſſeſſionem, dũ præſtitit patientiã, quòd illam acciperet Franciſcus, quia cum illud fecerit ob reuerentiam literarum Apoſtolicarum, & metu cenſurarum, pro vt ipſe expreſsè declarauit, & fuit proteſtatus, non amiſit ciuilem poſ
10 ſeſſionem, ſed eam animo retinuit, quæ † ſufficit ad effectum manutẽtionis. *Io. Fab. in §. retinen. q. nu. 21. Inſtit. de interd. Menoch. de retin. rem. 3. nu. 22. Rota, deciſ. 19. nu. 12. par. 2. diuerſ. & in puncto deciſ. 319. num. 1. in fin. p. 2. recent.* Et ita &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO, DECANO.

Cæſaraugust. Præeminentiarum. Lunæ 29. Nouem. 1627.

ARGVMENTVM.

Capitulum Eccleſiæ Maioris, ſi adeat, vel inuitetur ab aliqua Eccleſia inferiori ad functionem aliquam, præcedere debet canonicos, & Prælatos inferiores etiam in proprijs: Eccleſijs quoniam illud capitulũ repræſentat Epiſcopum, vel eſt eius pars corporis, & alia &c.

SVMMARIVM.

1 *Singula ſingulis congruè referenda ſunt.*
3 *Receptio honorifica importat conceſſionẽ manus dexteræ, & loci nobilioris, & nu. 3.*
4 *Reſe ipſam, diuerſo iure cenſeri non debet.*
5 *Membrorum confuſionem, ac ſeparationem iura valde abhorrent.*
6 *Prior in propria Eccleſia dicitur pro ſe habere iuris aſiſtentiam in præcedendo ceteris omnibus, contrarium. nu. 7.*
8 *Capitulum Eccleſiæ Maioris, ſi inuitatur ad aliquas functiones, præcedere debet Canonicos, & Prælatos inferiores, etiam in propriis Eccleſijs.*
9 *Fel. in c. cũ non licear. nu. 2. de præſcript. declaratur.*
10 *Capitulum Cathedrale, dicitur pars corporis Epiſcopi, & ſic illud debet præcedere, ſicuti Epiſcopus.*
11 *Capitulum, quando eſt exemptum per Papam ab iuriſdictione Epiſcopi, non tenetur ei ad ius reuerentiale, & nu. 16.*
12 *Eccleſia olim Cathedralis, an retineat iura Cathedral.*
13 *Concilium Conſtantienſe reuocauit omnes exemptiones conceſſas per Rom. Pontif.*
14 *Exemptus ab iuriſdictione Epiſcopi, licet non teneatur ei ad honorificentiam, tenetur tamen ad reuerentiam. nu. 15.*
17 *Ius reuerentiale, quod debetur ratione dignitatis, nõ tollitur per quamcunque exemptionem.*
18 *Et ideo, ſi allegetur aliqua exemptio ad hunc effectũ, non eſt habenda in conſideratione, & nu. 19.*
20 *Membra à ſuo capite non ſunt ſeparanda.*
21 *Eccleſia Cathedralis an aliqua ſit, inſpicitur tempus præſens.*
22 *Cathedralitas neceſſario ſupponit, non ſolum ſubiectionem, ſed etiam incorporationem cum Epiſcopo.*
23 *Laudum, quando eſt emanatum ad ſolam confirmationem ſententiæ, quid operetur, & nu. 24.*
25 *Laudũ latum etiam intra, vel extra compromiſſa, & ſic emologatũ a partibus, debet ſeruari in vim pacti.*
26 *Capitulum Metropolitanum repræſentat perſonam Epiſcopi, & nu. 29.*
27 *Inferior in propria Eccleſia ratione officij, quo fungitur, debet habere præcedentiam.*
28 *Prior Capituli in materia ſibi præiudiciali, & odioſa non venit appellatione Capituli, & nu. 32.*
29 *Capituli Metropolitani caput non eſt Decanus, ſed Archiepiſcopus.*
33 *Dimiſſio integra alicuius loci, quando non dicatur verificata.*
34 *Verba, pro vt ſolebant, quid importent.*
35 *Probatio euidens boni iuris reſultat ex ſententijs.*
36 *Obſeruantiæ præſumptio ex quibus inducatur.*
37 *Obſeruantia plurimum ſuffragatur ad interpretationem mandatorum antiquorum.*
38 *Interpretatio alicuius mandati quando eſt facienda, quæ obſeruantia attendi debet.*
39 *Interpretatio, quando eſt facienda de contentis in teſtamento attenditur tempus teſtamenti.*
40 *Actus nouiſſimi turbatiui, & qui dederunt cauſam liti, non ſunt habendi in conſideratione.*
41 *Media talia præſumuntur, qualia ſunt extrema.*
42 *Media referuntur ad extrema.*
Extrema magis, quam media ſunt attendenda. nu. 42.
43 *Media ab extremis declarantur.*
44 *Caſus, qui ſequitur ex eo, quod eſt expreſſum, dicitur expreſſus, & non omiſſus.*

DECISIO CXI.

CVm ſub die 26. Aprilis præteriti fuiſſent propoſita quinque quæſita circa exequutionẽ mandati Rotalis, alias de anno 1557. per bo. me. Dominũ de Rubeis relaxati, & per Illuſtriſs. D. meum Cardinalẽ Millinũ exequi mandati, Domini reſponderũt Quoad primum, Decano, Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ dandam eſſe manum dexteram in Eccleſia Regulari Collegiata S. Mariæ de Pillari, cum ad illam certis diebus accedunt, Quoad ſecundũ priori, & Canonicis de Pilari dandam eſſe manum dexterã dum ſedent in Eccleſijs, ſeu Monaſterijs, ad quæ proceſſionaliter itur pro Miſſa cantanda, aut concione habenda. Quoad tertium non licere Eccleſiæ de Pilari deferre in Proceſſionibus generalibus, & cum ad Metropolitanam accedit, Crucem, Haſtam, Pertică & Mazzam de auratas, Quoad quartum, Portionarios nouiter inſtitutos, & ad nutum amouibiles nõ eſſe præferendos, Portionarijs titularibus Metropolitanæ: Quo verò ad quintũ, & vltimũ, Priorẽ de Pilari in abſentia decani Metropolitanæ debere incedere ſolum in nobiliori loco, excluſis alijs primioribus dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ. Vnde repropoſitis hodie ijſdẽ, quibus hinc inde partes nõ acquieſcebant, rekruato vt de 3. & 5. particulariter videatur

tur, & circumscriptis super quarto firmatis, quæ non habebāt difficultatem, quoad alia nempè quoad primum, & secundum Domini perstiterunt in resolutis, quorum vtrumque pendet ab interpretatione verborum dicti mandati.

Quo igitur ad primū verba mandati sunt hęc *Prior Canonici, & Capitulū Ecclesiæ S. Saluatoris Metropolitanę teneantur cum effectu, &c. accedere ad Ecclesiā B. Mariæ Maioris de Pilari recepturi honorificè per prędictos, &c. Priorē, Canonicos, & Capitulum eiusdem Ecclesiæ*, vi
8 delicet de Pilari. Et quia nō controuertitur, quin vigore dicti mandati, manus dextera debeatur Canonicis Metropolitanę, sola difficultas restringitur ad personā Prioris de Pilari, An ei. s. cadē manus debeatur quo ad Decanū, seu Priorem Metropolitanę, ita vt in propria Ecclesia debeat omnib. præcedere, & Dominis visum fuit, stantibus verbis dicti mandati, non esse recedendū à negatiua firmata in decisione præcedenti,
9 quia si Prior, Canonici, & capitulū Metropolitanę debent honorificè recipi per Priorē, Canonicos, & Capitulum de Pilari, prout expressè continetur in mādato, & deponunt quatuor testes examinati vsque de anno 1537. in Summario veteri Metropolitanæ n. 4. Vtique
1 † singula singulis congruè referendo ad *text. in l. si negocium C. de negot. gest. & trad. per Castr. cons. 18. nu. 3. in fin. lib. 2.* Prior de Pilari honorificè debet recipere Priorem hodie Decanum Metropolitanæ.

2 Vidē cū hæc receptio † honorifica importet concessionē manus dexteræ, & loci nobilioris per *gl. in c. quā periculosum in vers. Primatus 7. q. 1. & in l. decernimus in princ. & in ver. resident. C. de Sacros. Eccles. vbi Bald. num. 2. vers. 2. nota. Abb. in cap. nobis num. 5. de Iurepat. Felin. in rubr. n. 8. de maior. & obed. Rocch. de Iurepat. in vers. honorificium num. 4. Bacr. in tract. de auct. mag. cons. num. 79. vers. quia qui sedet Cassan. in Cathal. glor. mund. part. 1. consid. 10. ad fin. & consid. 11. ante med. vers. 2.* dicitur latè *Tiraquel. de iure primog. in præf. nu. 13. & seqq.* & benè declarant Capellanus Regius ipsius Eccle. de Pilari, & Ludouicus de Aynō examinati de ann. 1537. in sum. veteri eiusdē Metropolitanæ
3 nu. 4. in fi. & nu. 5. negari non potest † manus dextera Priori, siuè Decano Metropolitanæ per Priorem de Pilari, ita vt totus, & integer Chorus dexteri lateris Capitulo Metropolitanæ remaneat.

Vlterius ēt ponderarunt Domini, ꝙ cum manus dextera, & Chorus nō denegetur Canonicis, & Capitulo Metropolitanę nō solùm ratione connexitatis eadem
4 prœcedentia competit Decano, quæ competit Capitulo, cuius ipse est membrum principale, ne eadē † res diuerso Iure censeatur contra *reg. text. in c. cognouimus 12. q. 2. & in l. cum qui ędes ff. de vsuc.* Sed ēt esset inconueniens, quod Prior de Pilari, qui est caput sui Capituli separaretur à suis, & inseretur membris alterius, ac diuersi corporis, nempè Capituli Metropolitanæ: quam membrorum †
5 confusionem ac separationē Iura adeò abhorrent. *cap. 1. 12. distinct. capit. nouit. de his quę fiunt a Prel. Rip. in punct. 6 resp. 5. nu. 4. de consti.*

Fuit deniq; consideratum, ꝙ assistentia Iuris cōmunis latè ponderata in decisionibus in hac causa factis 13. Febr. & 22. Iunij anni præteriti, quā habet pro se Capitulū Eccles. Metropolitanæ tanquā parentis cæterarum Ecclesiarū, videbatur sibi posse etiā in hoc casu
6 suffragari, quia licèt Prior † de Pilari tanquā in propria Ecclesia dicatur habere pro se iuris assistentiam in præcedendo, cæteris omnibus ad *text. in l. nihil* vbi *Lut. de Pennia, & Io. de Platea C. de palat. Sacr. largit. lib. 11.* & ibi ēt *glos. fin. Dec. cons. 69. nu. 12. & seq. vol. 2.* Et fuit dictū in causa Calaguritana præeminentiarū dē
7 Victoria 16. Nou. 1591. cor. bo. me. Pennia, Tamē † cōtrarium tenuerunt ex Panorm. *Fel. in c. cū non liceat nu.*
8 *2. de præscrip.* vbi firmat, ꝙ dum Capitulū † Eccl. Maioris inuitatur ad aliquas functiones, præcedere debeāt alios Canonicos & Prælatos inferiores ēt in proprijs Ecclesijs, & hanc eandem opinionem defendūt *Hēric. Ra. in tract. de Synod. p. 3. n. 27. Bocr. in tract. in q. cōs. nu. 79. Gonz. Mēdoz. de Vasconcello diu. iur. arg. li. 1. c. 1, n. 3. vers. quibus consequens*, vbi dicit rectè sensisse *Felin. modern. discep. forens. cap. 111. nu. 11. lib. 1.* vbi assectas huius opinionis adducit.

9 Nec dicatur, ꝙ † *Felin.* mouetur ex duplici ratione, quarū prima, est, quia Clerici inferiores debent reuerentiā Capitulo, sicut Episcopo, Ideòq; inferat, ꝙ si-
10 cut præcedit Episcopus, ita & Capitulum † debet præcedere, cū dicatur esse pars Corporis Episcopi *l. 1. C. de petit. bon. subl. lib. 10.* vbi *Bald. quem refert Rip. in d. Resp. 5. nu. 4. de const.* Secunda quia cum Capitulum repræsentet personam Episcopi, sicuti præcederet Episcopus, ità & debet præcedere Capitulū, Quæ rōnes non videntur applicari ad casum nostrum. Nō prima,
11 quia Ecclesia de Pilari, illiusq; Prior † Capitulum, & Canonici sunt per Papam plenè, & totaliter exempti à Iurisdictione Episcopi, quo casu non tenentur Episcopo ad Ius reuerentiale, Non secunda, quia Capitulū Metropolitanæ intercueniendo in Ecclesia de Pilari sine Episcopo, nō dicitur intercuenire in diuersa Ecclesia, sed in eadem Ecclesia Cathedrali, ex quo Ecclesia
12 † de Pilari Olim fuit Cathedralis, & videtur in hoc retinuisse Iura Cathedralitatis, ita vt cesset repræsentatio ponderata per *Felin.* & in consequentiā ratio eiusdem *Felin.* Nam quoad primum responsum fuit, Primo non constare de huiusmodi exemptione. Secūdo, ꝙ quatenus de illa constaret, Si reperiatur concessa ante Concil. † Constantiense, in quo Martinus V. Sacro
13 approbante Concil. reuocauit oēs exemptiones concessas, tām per Greg. XI. quàm alios ēt Romanos Pontifices, & promisit, seu declarauit nō concessarum de cęteronisi causa cognita, & vocatis quorum interest, vt per *Gemin. in cons. 35.* vbi ponit in verba Concilij, illa tanquam reuocata per dictum Concil. non suffragaretur, Tertiò quod in omnem casum exemptus a Iurisdictione † Episcopi, licèt non teneatur Episcopo ad
14 honorificentiam tenetur tamen ad reuerentiam, vt tenuit *Bald. in l. si nu. 3. C. de ben. libert. Roman. sing. 480. Henric. Bott. de Synodo d. p. 3. nu. 53.* Et in specie ꝙ te-
15 neatur ad Ius † reuerentiale vltra prædictos tenuit *Castren. in l. sed si hac lege §. patronum nu. 4.* & ibi *Add. ff. de in Ius voc. Oldrad. cons. 224. Balb. tract. de præscrip. p. 1. 5. partis q. 12. n. 6. Felin. in c. cum inter. num. 3. & 4. de sent. & re iud. & in d. c. cum non liceat eod. nu. 2. de præscrip. & in c. conquerente in princ. vbi alios allegat de offic. ordin. Belin. cap. de Charit. subsi. quæst. 28.*

16 Et si dicatur ꝙ hic agitur de omnimoda † exemptione per Papam concessa, quo casu ius reuerentiale Episcopo non debetur, vt conciliando contrarias opiniones sensit *Rot. apud Put. dec. 114. ti. 3. in correc.* Vltra responsiones superius allatas aduertēdū est ꝙ quicquid sit de iure reuerētiali, qđ debetur rōne Iurisdictionis in quib. terminis pōt intelligi distinctio Rotæ, certum

17 eſt, q̃ Ius † reuerentiale, quod debetur ratione dignitatis non tollitur per quamcũque exẽptiõnem. Vnde cum nos verſemur in præcedentia, ſeù iure reuerentiali, quod debetur ratione dignitatis, allegata † exẽ-
18 ptio ad hunc effectum non eſt habenda in conſideratione.

Denique fuit conſideratum, quòd euidenter ſimul repugnat, quòd Eccleſia de Pilari prætendat ſe eſſe exemptam, & tamen ſimul etiam prætendat conſti-
19 tuere † vnum & idem Corpus cum Eccleſia Metropolitana, & Cathedrali, adhucque retinere Iura Cathedralitatis, cum vnum tendat ad Statum vnionis, alte-
20 rum verò ad ſtatum omnimodæ ſeparationis † à Capite, nempè Epiſcopo, vt benè ad propoſitum conſiderat *Bellamer. conſil. 20. num. 6. & ſeq. verſ.* 2. videre occurrit, & ſic firmum remanet primam rationem *Felin.* optimè applicari.

Quo verò ad ſecundam rationem, quicquid ſit de prętenſa Cathedralitate Eccleſiæ de Pilari, ſuper qua coram me lis pendet, quatenus etiam conſtaret de illa, non tamen inde ſequeretur, quòd de præſenti poſſet concurrere cum Eccleſia Metropolitana, quæ hodiè non controuertitur eſſe ſola in ſtatu Cathedratico, cum ad effectum vt dignoſcatur, quòd ſit Eccleſia
21 † Cathedralis inſpiciatur tempus præſens vt eſt *text. expreſſus in cap. cum inferior* vbi *Hoſtien. numer.* 13. *de maior & obed. Rot. apud Seraph. deciſ.* 1445. *in fi.* & fuit dictum in Lauretan. Iurisdictionis 20. Iunij 1616. coram bo. me. Card. Sacrato.

Vltra quod ſi, vt ſuprà dictum fuit, Eccleſia de Pilari prætendit ſe exemptam, vtique à ſe ipſa excludit
22 hoc fundamentum Cathedralitatis, † quod neceſſario ſupponit non ſolùm ſubiectionem, quinimò incorporationem cum Epiſcopo, à quo tamen aſſerit ſe omnimodo eſſe ſeparatam.

Sed omnem tollit ambiguitatem ſententia, ſeù laudum Alphonſi de anno 1513. *quod expreſsè declarat Eccleſiam de Pilari teneri, & obligatam fore ad recognoſcendum, habendum, & tenendum Eccleſiam Cathedralem Sancti Saluatoris in matrem, Superiorem & Magiſtram, honorem & reuerentiam eidem, prout de Iure tenetur, & obligatur, præſtandum.*

23 Nec dicatur, quòd hoc laudum † emanauit ad ſolam confirmationem contentorum in ſententia Sanctij, ad quam habet relationem, Ideòque cum prædicta non reperiantur in ſententia Sanctij, non ſint cõſideranda, quia aduertendum eſt, quòd cum ſententia, ſeù laudum Alphonſi fuerit ab vtraq; Eccleſia, tàm de Pilari, quàm de Metropolitana emulgatum,
24 † approbatum, & acceptatum, vt in Summario veteri Metropolitanæ num. 7. Suppoſito etiam, quòd emanaſſet ad ſolam confirmationem ſententia Sanctij, de quo tamen nullibi conſtat, nihilominus etiam quoad non contenta in priori, & vlteriùs expreſſa tanquã ab vtraque parte approbata, & acceptata, eſſet attendenda, *Card. conſil. 74. col. fin. verſ.* Item hæc approbatio latiſſimè *Felin. in cap. ſignificaſti de for. compet. num. 7. Abb. conſ. 92. num. 1. & 2. lib. 1.*

25 Et in ſpecie, quod laudum † latum etiam vltra, vel extra compromiſſa, ſi ſit emologatum à partibus, debet ſeruari in vim pacti *Gloſ. & Doct. in l. 2. C. comm. vtriuſque ind. Surd. conſil. 136. num. 54. & ſeq. Roman. conſil. 173. in fin.* & plenius *in conſil. 175. num. 4.* & ibi *Apoſtil. in ver. pacto dat. concord. Corn. conſil. 125. per tot. lib. 2. Gozad. conſil. 98. num. 19. &* 20. idem *Dec. in cap. prudentiam num. 20. de offic. deleg.* aut in vim tranſactionis *Socin. conſil. 85. num. 2. lib. 1. Nat. conſil. 95. in princ. Corn. conſil. 63. lib. 4. & conſil. 125. lib. 2. Afflic. deciſ. 270. num. 7.* Vndè firmum etiam remanet ſecundam rationem *Felin.* optimè applicari ad caſum noſtrum, ex quo Capitulum Metropolitanæ repræſen-
26 tat perſonam Epiſcopi, † cui omninò debetur præcedentia iſta in Eccleſia inferioris.

Sed quicquid ſit de prædictis, viſum fuit ceſſare in caſu iſto omnem difficultatem, quia fundamentum illorum, qui tenent inferiorem in propria Eccleſia habere aſſiſtentiam Iuris, in hoc videtur conſiſtere,
27 quia inferior in propria † Eccleſia ratione officij, quo fungitur, debet habere præcedentiam. *Abb. in cap. poſtulaſtis num. 8. de conceſſ. præb. Gemin. in cap. à collatione num. 7. de appel. Put. deciſ. 104. num. 4. 5. & 6. libr. 3. in correct.* Quod fundamentum ceſſat in caſu iſto, quia quando Capitulum Metropolitanæ accedit ad Eccleſiam de Pilari, Miſſa, & reliquæ functiones non celebrantur per Capitulum eiuſdem Eccleſiæ de Pilari, ſed per Capitulum Metropolitanæ, vt deponunt teſtes dati in Summario veterinum. 4. Et ſic dici non poteſt, quòd Capitulum, & illius Prior tanquam in propria Eccleſia fungens officio ſuo debeat præcedere.

28 Nec officit, quòd Prior † de Pilari, qui eſt caput propriæ Eccleſiæ, in hac materia ſibi præiudiciali, & odioſa non venit appellatione Capituli. Ideòque quamuis ex ſupra deductis Capitulo Metropolitanæ manus dextera, & locus dignior debeatur, id quidẽ procedit reſpectu Capituli de Pilari, ſed non Prioris, qui cum ſit caput propriæ Eccleſiæ, nemo non quo-
29 agnoſcat parem in Capitulo Metropolitanæ, cuius † caput non eſt Decanus, ſed Archiepiſc. qui non interuenit, cum nemine debet concurrere, ſed ſolus in loco præeminentiori ſedere debet; quia aduertendum eſt, Primò quòd ſi Capitulo Metropolitanæ datur
30 iſta præcedentia ex eo, quòd † repræſentat perſonam Epiſcopi, vtique eadem ratio ſuadet, vt eadem præcedentia competat etiam reſpectu Prioris de Pilari, cui profectò Epiſcopus præcedit, aliàs ſi Prior de Pilari in propria Eccleſia haberet huiuſmodi præeminentiam reſpectu Capituli Metropolitanæ, vtique dici non poſſet, quòd Archiepiſc. Iure repræſentationis præcederet Priorem de Pilari.

Secundo aduertendum eſt, quòd ceſſat omnis difficultas, quia non eſt verum, quòd ratione imparitatis non poſſit, aut debeat eſſe concurſus inter Priorem de Pilari, & Decanum Metropolitanæ, cum euidenter cõtrarium appareat, Primo ex tenore mãdati de 1584. in ſummario veteri Eccleſiæ de Pilari num. 16. dum declarat, quòd in caſu abſentiæ alterius Prioris, vel Metropolitanæ, vel de Pilari, non liceat Dignitatibus aſcendere ad locum abſentis, ſignum euidens, quòd Decanus, ſeù Prior Metropolitanę conſideratur tanquam æquale caput in concurſu cum Priore de Pilari. Quod etiam clarius colligitur ex ſententia, ſeù laudo ab vtraque Eccleſia acceptato, & approbatio Alphonſi de anno 1513. quod datur in ſummariò veteri ſub poſitione 26. Aprilis præteriti pro Eccleſia de Pilari num. 3. in fine, vbi dicitur, quòd in alijs Congregationibus, & actibus, &c. tàm Eccleſiaſticis, quã ſecularibus, in quibus Priores ſuarum nomine Dignitatum

catum interuenerint, ſeù vocati fuerint, Prior Sedis Metropolitanæ tanquam Maior, & prima Dignitas poſt Pontificalem, præcedat Priorem Eccleſiæ S. Mariæ, & honorabiliorem locum teneat: ex quibus reſultat euidens probatio, quòd Decanus, ſeu Prior Metropolitanæ nedumeſt æqualis Priori de Pilari, ſed imò ſuperior.

Ex quibus Domini firmarunt honorificam receptionem, de qua in dicto mandato bo. me. de Rubeis
31 importare, vt detur † Capitulo Metropolitano Chorus, latus, ſeù manus dextera, non ſolùm quoad Capitulum, ſed etiam quoad Priorem Eccleſiæ de Pilari, & in hanc interpretationem tanto faciliùs, inclinarunt, quia vltra prædicta viſa ſunt alia, & quidem vrgentia adminicula concurrere.

Primo enim concurrit antiquiſſima ſententia Sanctij de anno 1221. in qua expreſsè legitur, quòd Canonici S. Mariæ dimittant Canonicis Sancti Saluatoris dexterum Chorum totum, vnde non obſtat, quòd dicta ſententia loquatur tantùm de Canonicis, non
32 autem de Priore, qui in odioſis † non venit appellatione Canonicorum, quia cum Canonicis Metropolitanæ debeatur totus dexter Chorus, quem ipſis tenentur dimittere illi de Pilari, iſta dimiſſio integrè non
33 potuiſſet † verificari, ſi Prior de Pilari in loco præeminentiori dexteri Chori remanſiſſet, & partem illius nobiliorem occupaſſet, ad regulam *text. in cap. ſolitæ de maior. & obed. & in l. Iulianus in princ. ff. de leg. 3.* benè ad propoſitum *Anchar. conſ. 248. num. 11. & 12. Menoch. conſil. 202. num. 23. & conſil. 628. num. 11. & 12.*

Secundò concurrit prædicta ſententia, ſeù laudum Alphonſi de anno 1513. in qua clariùs dicitur Chorum dexterum Priori, & Canonicis Sancti Saluatoris, cum ad Eccleſiam B. Mariæ certis diebus acceſſerint, in totum eſſe dimittendum.

Tertiò concurrit inſtrumentum concordiæ Ferdinandi Archiepiſcopi de anno 1539. in quo mandatur, quod Prior, Canonici, & Capitulum de Pilari dimittant Chorum dexterum Metropolitanæ, prout
34 ſolebant, quæ verba † (prout ſolebant) apertè docent tunc ità fuiſſe in vſu & obſeruantia, cum ſtent cauſatiuè, vt in puncto eſt *text. notab. in c. Abbate verſ. ſi verò verbum determinet. de verb. ſignif.*

Ex quibus ſententijs tanto magis reſultat euidens
35 probatio boni Iuris † Eccleſiæ Cathedralis *Grat. conſil. 34. num. 5. in princ.* & fuit dictum in Cæſar auguſtana Synodi 13. Februarij anni præteriti coram me, Quamuis enim videantur potiùs reſpicere petitorium, cùm tamen inducant præſumptionem † obſeruantiæ,
36 quæ nihilóminus ſufficienter colligitur, tàm ex ſententia Sanctij, ibi, *More ſolito*, quàm ex prædicta concordia Ferdinandi Archiepiſcopi, vt dictum eſt, maximè conferunt ad coadiuuandam mandati antiqui interpretationem, cui plurimum dicta obſeruantia ſuffragatur.

Potiſſimum verò conſiderarunt Domini, huiuſmodi obſeruantiam ſatis deduci ex depoſitionibus trium teſtium examinator de anno præterito in ſummario eiuſdem Metropolitanæ num. 6. quorum duo ſunt ætatis annorum 66. & à propria recordatione deponunt ſe ſcire, & vidiſſe, quòd in vim ſententiæ arbitralis, Capitulum Sedis ſemper, & diebus quibus ſolebant accedere ad Eccleſiam de Pilari, ſolitum fuiſſe ſedere in Choro dextero dictæ Eccleſiæ de Pilari, prioremq; & Capitulum illius ſolitos fuiſſe præbere, & quòd præbebant ipſis dictam manum dexteram in dicto Choro expeditam, & non occupatam à nemine ſedente, vel ſedem habente ad prædictam manum dexteram diebus prædictis, niſi duntaxat illi, qui erant de dicta Cathedrali, & viderunt, quòd in tali vſu, iure, & poſſeſſione extiterunt, & exiſtunt illi de dicta Eccleſia Cathedrali, ſedendi in dicto Choro dextero del Pilar, illum integraliter occupando, quouſque lapſis annis 21. paulò minus, vel plus, lis & cauſa mota fuit, & deponunt de publica voce, & fama.

Quibus accedunt alij quatuor teſtes pro Eccleſia de Pilari examinati de anno 1601, 1606. & 1626. qui pariter deponunt, quod Capitulum Eccleſiæ Metropolitanæ occupant totum Chorum dexterum, quem illi de Pilari relinquunt vacuum, & expeditum in propria Eccleſia, vt in nouo ſummario Metropolitanæ num. 2. & 3.

Non obſtant igitur teſtes in contrarium dati ſummario num. 6. Quia vltra exceptiones, quæ contra illorum perſonas, & dicta fuerunt latiùs ponderatę per
38 Informantes, cum agatur de † interpretatione dicti mandati, attendi debet obſeruantia de tempore illius *Mant. deciſ. 66. per tot. & max. num. 4. Rot. deciſ. 100. num. 27. par. 1. diuerſ.* & in ſimili, quòd quando agitur
39 de interpretatione † contentorum in teſtamento attendatur tempus teſtamenti latè *Simon. de Pret. de interp. vlt. volum. lib. 4. dub. 9. num. 36. & ſeqq.* Non autem actus nouiſſimi, de quibus iſti teſtes deponunt, qui tanto minus habendi ſunt in conſideratione, cum
40 fuerint † turbatiui, & dederint cauſam liti, vt latè apud *S. me. Greg. dec. 4. num. 2.* & ibi *Adden.* & in materia dedicationis fuit dictum inter has Eccleſias coram eodem in *deciſ. 569. num. 3.* Nec patientia Capituli Metropolitanæ lite pendente ad effectum purgandi vitium litis, probetur.

Quo verò ad ſecundum quæſitum, quod eſt vltimum caput præſentis inſpectionis, verba mandati ſunt hæc, *Prior, Canonici, & Capitulum. &c. de inceps teneantur illos* (videlicet de Pilari) *tàm in prædictis proceſſionibus, quàm alijs quibuſcumque actibus, in quibus inſimul conuenire, aut intereſſe contigerit, ad dexteram partem, ſeù manum, tàm in Choro, quàm extrà etiam in proceſſionibus prædictis collocare.* Ex quibus nulla eſt difficultas quin ſtantibus verbis illis, *quam alijs quibuſcumque actibus in quibus inſimul conuenire aut intereſſe contigerit*, deberetur manus dextera Capitulo de Pilari etiam in ſeſſionibus, quæ habentur in Eccleſijs, ad quas fiunt proceſſiones pro Miſſa, aut concione habenda, cum contigat illos de Pilari & Metropolitana ſimul conuenire, & intereſſe ſecundum caſum expreſſum in dicto mandato. Sed quia dictum mandatum prætenditur poſtmodum correctum, & limitatum iuxta probationes, & dicta teſtium, quæ ad certos actus reſtringebantur, Ideò circumſcriptis dictis verbis tota difficultas ad illud reducitur; An mãdatum quod expreſsè loquitur de proceſſionibus cõprehendat huiuſmodi ſeſſiones tanquàm partem proceſſionum, quę ad huiuſmodi Eccleſias fiunt pro concione, aut Miſſa habenda, vt dictum eſt: Et Domini perſtiterunt in affirmatiua, quia cum proceſſio fiat ad Eccleſiam, & ab eadem Eccleſia reuertatur, actus

ſeſſio-

ſeſſionis intermedius cenſeturesſe vnus, & idem cum
41 proceſſione, cum talia † media præſumantur, qualia ſunt extrema, *arg. text. in l. ſicut §. non videtur ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſoluit. ſub conditione, ff. de hæred. inſtit. l. exiſtimo, ff. de verb. oblig.* Vnde dicitur, quòd
42 media † referuntur ad extrema *arg. l. talis ſcriptura in fi. ff. de legat. 1.* & facit *text. in c. ſecundo requiritur in princ. de appell.* vbi quòd illa, quæ ſunt in medio ſæpè ad princ pium, & finem referuntur. Imò quòd extrema potius, quàm media ſint attenden. firmat *Aſflic. in*
43 *deciſ. 195. num. 5.* & quod media † ab extremis declarentur *text. eſt l. qui filiabus & l. ſi ſeruus plurium §. fin. ff. de legat. 1. & in l. 1. C. de lib. præter.*

Vndè non obſtat, quod reſiſtentia Iuris impediat fieri extenſionem de caſu ad caſum, quia cum, vt dictum eſt, ſeſſiones iſtæ ſint vnus, & idem actus cum proceſſionibus expreſſis in mandato, illæ dicuntur in eodem mandato contineri, non per viam extenſionis ſed per viam expreſſæ comprehenſionis, quia caſus,
44 † qui ſequitur ex eo, quod eſt expreſſum, non dicitur omiſſus, ſed expreſſus *l. iam pociure ff. de vulg. Dec. conſil. 15. in fi. Aym. conſil. 62. num. 14. conſil. 161. nu. 10. & conſil. 257. num. 6. Curt. iun. conſil. 121. num. 11. verſic. poſtea concordando*, vbi dicit communem. Ideòque in contrarium latè deducta non officiunt, quæ ſupponunt ſeſſiones eſſe actus omninò diuerſos à proceſſionibus.

Et ità concluſum vtraque parte informante,

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Aucnionen. fideicommiſſi Lunæ 29. Nouemb. 1627.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio exemplaris quando eſt facta filio menti capto, tunc eius ſubſtitutus an ſucedat in bonis filij, vel in bonis patris.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio exemplaris, quando reddatur nulla.*
2 *Subſtitutio exemplaris fit ad inſtar Pupillaris.*
3 *Subſtitutionis exemplaris vigore ſucceditur tantum in bonis mente capti, non autem teſtantis. & numero 4.*
5 *Subſtitutio fideicommiſſaria facta filio mente capto, dicitur teſtamen. patris, & non filij, & ideo non conſideratur, tanquam vnicum teſtamentum, ſed tanquam duo. num. 6.*
7 *Et ideo ſi corruat teſtamentum filij, ſubſiſtit teſtamentum patris, & intrat fideicommiſſaria ſubſtitutio, & num. 9.*
8 *Alex. in l. ex facto num. 45. ff. de vulg. declaratur.*
10 *Clauſula codicillaris an faciat valere ſubſtitutionem in vim fideicommiſſi.*
11 *Decedere abſurdum eſt, quis pro parte teſtatus, & pro parte inteſtatus.*
12 *Filius poſt quam adiuit hæreditatem patris, efficitur vnicum patrimonium, cum eius bonis.*
13 *Patrimoniorum diuiſio, quando fiat.*

DECISIO. CXII.

FVit in hac cauſa reſolutum coram bo. me. Barat-
to, ſubſtitutionem exemplarem, factam per Nicolaum teſtatorem Bartholomæo, & Antonio eius filijs maſculis mente captis, hæredibus inſtitutis, ad fauorem Franciſci, & Hectoris, eiuſdem Nicolai ex fi-
1 liabus nepotum, eſſe nullam, ob † præteritionem earundem filiarum, contra formam, *l. humanitatis, C. de impub. & alijs ſubſtit.* ſed cum fuerit poſtea cauſa ſuper eiſdem pluries propoſita, & non reſoluta, tandem hodie, re matura diſcuſſa. Domini dixerunt, ſubſtitutionem exemplarem, fuiſſe quidem nullam, rationibus adductis in deciſione, de qua agitur, ſed tamen intrare ſubſtitutionem fideicommiſſariam ad fauorē eorum iſdem nepotum, exemplariter ſubſtitutorum, quo ad bona ſcilicet Nicolai teſtatoris; & fundamen-
2 tum reſolutionis fuit, quia, cum † exemplaris ſubſtitutio ſit ad inſtar Pupillaris, §. *qua ratione inſtitut. de pup. ſubſt. & ibi gloſa, Salyc. in l. humanitatis, C. de impub. & alijs ſubſt. num. 15. Rip. in l. ex facto, ff. de vulg.*
3 *num. 55. & ſeqq.* vigore iſtius † ſubſtitutionis ſucceditur ſolùm in hæreditate, & bonis mente capti, non autem in hæreditate ipſius teſtatoris, *inſtit. in princ. de pup. ſubſt. Guliel. de Bened. in c. Raynutius in verſ. ſi abſq. liberis, num. 100. de teſtam. Intrigl. de ſubſt. cent. 1. q. 9. num. 22.* & propterea, exiſtente nulla ſupradicta exēplari ſubſtitutione, venientes ab inteſtato ſuccedunt
4 † ſolum in hæreditate, & bonis dictorum mente captorum, non autem in hæreditate, & bonis ipſius teſtatoris, quæ conſiderantur tamquam bona diuerſa, & ſeparata ab hæreditate, mente captorum, & dum in illis ſubſtituti veniunt ex fideicommiſſaria ſubſtitutione, quæ in teſtamento pariter continetur, ſtante clauſula, Vulgariter, Pupillariter, & per fideicommiſſum, dicuntur ſuccedere vigore teſtamenti paterni, ex quo iſta fideicommiſſaria † ſubſtitutio dicitur te-
5 ſtamentum patris, & non filij, *l. coheredi. §. cum filiæ, ff. de vulg. & pup.* & in puncto tradit *Caſtrenſ. in conſil. 222. ſub num. 3. col. 2. verſ. ex quibus ſequitur Theſaur. iun. q. 61. ſub num. 10. lib. 2. Ang. Aret. inter conſil. vlt. volunt. conſil. 134. num. 15. lib. 1.* & ideò cum iſta
6 conſiderentur, † tamquam duo teſtamenta, & duo pattimonia ſeparata inter ſe, *Rip. in d. l. ex facto, num.*
7 *5.* ſi corruit teſtamentum † filij, ſubſiſtit teſtamentum patris, & intrat fideicommiſſaria, vt paſſim in ſubſtitutione pupillari, cui hęc aſſimilatur, vt dixi, & *trad. Doct. in l. ex facto in princ. ff. ad trebel. & gl. fin. l. verbis ciuilibus ff. de vulg. vbi Bart. num. 6. Iaſ. de comm. num. 19. & ſeq. benè Dec. in l. in teſtamento, num. 6. verſ. ſed reſponderi, C. de teſta. milit. Magon. deciſ. Floren. 144. num. 19. Fuſar. de ſubſt. q. 8. num. 3. & num. 8. verſ. aut ſubſtitutio eſt informis Ceph. conſil. 672. num. 26. lib. 5.*

8 Non obſt. † *Alex. in l. ex facto, num. 45. ff. de vulg.* cum alijs ex aduerſo allegatis, dum dicunt; quod, data nullitate exemplaris ſubſtitutionis, totum corruat teſtamentum; quia ex ſupradictis patet reſponſio, quod ſi ſunt duo teſtamenta, inter ſe ſeparata, corruit quidem teſtamentum mente capti in totum, ſed ſubſiſtit teſtamentum patris, cuius vigore poſſunt ſubſti-
9 tuti ex † fideicommiſſo conſequi illius hæreditatem, reiecta illa pupilli ex ſuperius allegatis, & *trad. Pereg. conſil. 46. in fin. lib. 1. Fuſar. de ſubſt. q. 151. verſ. declaratur*

claratur id non procedere; Id q. præsertim, stante etiam
10 clausula codicillari, quæ pariter facit † valere substitutionem in vim fideicommissi ; vt in his terminis *trad. Bott. in consil. 27. num. 50. Fusar. q. 194. num. 6.* & ex hoc cessat etiam absurdum, ex aduerso considera-
11 tum; quod testator † decederet pro parte testatus, & pro parte intestatus; quia, data separatione bonorum & testamentorum, sequitur, quod pater totus deceſsit testatus, & filius furiosus totus intestatus.

Non obstat, quòd, post aditam hæreditatem per filium, non possit amplius fieri, nec considerari supra-
12 dicta diuisio bonorum, cum per aditionem † sit effectum vnicum patrimonium filij. iuxta *text. in l. sed & si plures, §. filio, ff. de vulg. & pup.* Placuit enim Dominis responsio, quod, id procedit, quando substitutus est capax vtriusque hæreditatis; tunc enim non potest separare hæreditates; vt illam filij habeat; Patris verò non habeat; secus verò, quando datur incapacitas, ex dispositione legis, succedendi in bonis alterius, prout est in casu nostro; in quo substitutus est incapax successionis materni, & capax paternæ; tunc enim
13 sit supradicta diuisio † patrimoniorum, & substitutus succedit in bonis personæ illius, quorum est capax, quamuis repellatur à successione bonorum alterius personæ, quorum non est capax, vt benè declarat *Bald. in l. si is, qui 6. num. 1. vers. vel sic*, & ibidem *Ang. num. 1. Castren. num. 1. vers. Et sic est casus hic, Alex. num. 3. ff. de vulg. & pup. Intrigl. de subst. cons. 1. q. 98. nu. 7. & seq. Fusar. q. 146. vers. limitatur si sit pro parte capax.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

EMINENTIS. ET REVERENDIS. D. CARD.

VBALDO.

Romana affictus Casalis Lung 29. Nouembris.

1627.

ARGVMENTVM.

Pro transactione semper est capienda præsumptio. Et si quis in ea, se fundet dicitur habere intentionem fundatam. In contractibus, qui consensu contrahuntur, quando sit necessaria scriptura, & quare in istis contractibus fiat scriptura.

SVMMARIVM.

1 *Sententia est valida, si sit lata seruatis seruandis.*
2 *Transactione, si quis nitatur, dicitur habere intentionem fundatam.*
3 *Transactiones, & sententiæ semper firmæ manere debent.*
4 *Transactio, vt valeat, & subsistineatur in dubio præsumptio capi debet.*
5 *Transactionis fauorem ea est sumenda præsumptio, quam cuiusuis contractus.*
6 *Transactio, vt subsistineatur, sufficit solus litis timor, & suspicio.*
7 *Transactio est contractus, qui solo consensu perficitur.*
8 *Scriptura, quando requiratur in contractibus, qui solo consensu perficiuntur.*
9 *Confessio extrajudicialis, probata per testes contestes: de æquitate Canonica probat. amplianum. 10.*
11 *Testis deponens de facto proprio, & de certa scientia plusquam semiplenè probat.*
12 *Concordia, qualiter concludenter probetur.*
13 *Scriptura in contractibus, qui solo consensu perficiuntur deseruit solum ad faciendam probationem.*
14 *Contractus quilibet, & pactum quodlibet, quod consensu contrahitur, ita probari potest per testes, sicuti per instrumenta.*

DECISIO CXIII.

DOminus Angelus Carcarasius die 5. Aug. 1626. emit à Celerario Monasterij S. Pauli herbas hyemales Casalis nuncupati Grotte deci Græci, ò Casale abbrugiato. Sed cum postea die 22. eiusdem mensis, & anni idem Celerarius dictum Casale ad septennium locasset Ioseph o Nicolino, D. Carcarasius cepit prætendere hanc locationem non potuisse fieri in sui præiudicium, in eaq; ipsum fuisse præferendum, & super hac prælationae introducta lite, & controuersia coram Auditore Camerę, ea pendente fuit inter partes deuentum ad concordiam, & transactionem; in qua conuentum fuit, quòd Nicolinus renunciaret affictui, & Carcarasius vicissim eidem Nicolino solueret scuta 350. & procuraret liberationem obligationis Nicolini à Patre Celerario vigore dicti affictus contractæ; sed cum non obstante concordia Nicolinus recusaret facere dictam renunciationem, Carcarasius ab A. C. obtinuit sententiam fauorabilem, iuxta formam supradictæ transactionis. Et hanc sententiam hodiè DD. dixerunt esse confirmandam tanquam validam, & iustam.

1 Fuit enim † lata ser. ser. *iuxta decis. Verall. 260. par. 2.* Rota coram fel. rec. Gregor. XV. *decis. 218. num. 1.* Et Iustitia est patens; quia dum Carcarasius nititur
2 transactione, dicitur habere † intentionem fundatam *l. si quis maior, C. de transact. Dec. cons. 215.* incipit visa transactione, *sub num. 3. Purpur. cons. 323. num. 2.* cum
3 eaquæ sunt transacta, † vel iudicata, semper firma manere debeant, vt inquit, *Iurisconsul. in l. 1. in fin. ff. ad Tertull.* Et in dubio capi debet præsumptio, quòd
4 † transactio valeat, & sustineatur, *Bero. consil. 176. num. 15. vol. 1.* vbi dicit hanc præsumptionem sumendam magis esse fauore † transactionis, quam cuiusuis
5 contractus, *Roland. consil. 28. num. 10. vol. 4. Cephal. consil. 24. in fin.* Et pro illius validitate non requiritur
6 lis † formalis, sed sufficit solus litis timor, & suspicio, *l. 2.* & ibi *gloss. C. de transact. Paris. consil. 32. num. 18. lib. 1. Rebuff. decis. 1. de transact. Seraph. decis. 638. nu. 7.* fel. rec. Gregor. XV. *decis. 149. num. 2.*

Non obstat, quòd dicta concordia, seù transactio non fuerit redacta in scriptis, & antè stipulatum desuper Instrumentum Nicolinus potuerit pœnitere. Quia
7 placuit responsio, quòd cum transactio † sit contractus, qui solo consensu perficitur, scripturam non requirit, vt habetur *in l. consensu, ff. de action. & obligat. & probat. text. in l. pactum quod bona fide, C. de pact. l. cũ te transegisse*, vbi *Iaf. num. 3. C. de transact.* & notant omnes *in l. transactionis, Placitus eod. tit. Decian. respons. 64. num. 2. lib. 3. Gratian. respons. 107. num. 6. lib. 1.* Et si
8 aliquando † scriptura requiritur, id procedit, quando fuit conuentum, vt aliter contractus non valeret,

Put.

Put. decis. 43. lib. 3. At in casu nostro contrarium potiùs contingere videtur, quia Nicolinus expressis verbis exclusit scripturam, dum interrogatus, An super hoc confecisset Instrumentum, respondit eo opus non esse, PERCHE LA SVA PAROLA BASTAVA PER CENTO INSTRVMENTI. Et ijdem Testes probant confessionem dicti Nicolini, quod ipse cesserat locationi mediante promissione solutionis scut. 350. & cum hoc etiam, quòd liberaretur ab obligatione, quàm contraxerat cum Monacis. Vndè licèt ista
9 confessio† sit extraiudicialis: attamen cum sit probata per testes contestes, de æquitate Canonica sustinetur, & probatur *Gabr. de confess. conclus. 1. num. 46. in 4. limit. Soc. tun. consil. 32. num. 18. lib. 2.* Et hoc maxi-
10 mè procedit, concurrentibus † etiam depositionibus aliorum testium, qui dantur *in Summ. num. 19. & seqq.* quorum vnus fuit mediator, & deponit citra conclu-
11 sionem concordiæ de facto † proprio, & de certa scientia, qui propterea facit plusquam semiplenam probationem, *Acinll. decis. 3. de testib. Cas. de Graff. decis. 2. numer. 11. de empt. & vendit. Seraph. decis. 889. numer. 3. Verall. decis. 271. par. 3. Rota decis. 252. num. 2. part. 2. in recent.* cum alijs per *Farinac. de testib. quæst. 63. num. 124.* Et ideò concurrentibus adminiculis,
12 quæ ex alijs testibus desumi possunt, concordia † in omnem casum semper remanet plenè, & concludenter probata, *Seraph. decis. 1163. num. 6. Farinac. dicta quæst. 63. num. 221. & seq.* & fuit dictum in Cusentina Pensionis 12. Februarij 1618. coram bonamem. Vbaldo.

Vndè, vt dicebam non est opus aliqua scriptura.
13 Quia illa solum inseruisset † ad facien. probationem, *vt declarat. glossin §. 1. per illum text. in verb. scriptura, instit. de empt. & vend. l. Decim. dicto resp. 64. num. 4. & seqq.* Quæ probatio sufficienter dicitur facta per di-
14 ctos testes, cum quilibet † contractus, & quodlibet pactum, quòd consensu contrahitur, vt est transactio, ita possit probari per testes, sicuti per Instrumenta; *l. in exercen lis, C. de fid. Instrum. cap. cum Ioannes extra eod. tit. Afflict. decis. 398. num. 2.* & latè tradit *Decian. dicto respons. 64. num. 6. 7. & 8.* Et ideò iure meritò fuit responsum pro confirmatione sententiæ A. C. præsertim cum Carcarasius adimpleuerit pro parte sua, obtinendo liberationem Nicolini à Monacis, *vt in Summ. numer. 16.*

Et ità decisum vna tantum parte informante, &c.

EMINENTIS. ET REVERENDIS. D. CARD. VIRILI.

Romana Pecuniaria Lunæ 29. Nouemb. 1619.

ARGVMENTVM.

In census impositione, quando plures sunt in solidum obligati, & nomine aliorum pecunias, tunc omnes habentur tanquam plurales. Sed si tamen constat ad vnum tantum earum commodum peruenisse, tunc ille dicitur pluralis, alij verò habentur pro fideiussoribus.

SVMMARIVM.

1 *Principalis dicitur ex pluribus reis debendi quem pecuniam, vel ipsius commodum peruenit, alij verò dicuntur fideiussores, & n. 2. & 5.*

4 *Conclusuræ, licet per de se consideratæ non probent, tamen si simul iunctæ fuerint suffragantur.*

5 *Pecunias ad aliquem peruenisse, quando præsumatur.*

6 *Pecunias accipiens ad censum, si quoque sit facta solutio, præsumitur facta ex eisdem pecunijs receptis ad censum. & n. 7.*

8 *Pecunias ad censum accipiens, si eodem tempore emit aliquod officium, præsumitur solutum ex illis pecunijs.*

9 *Minor non præsumitur habere magnam pecuniarum summam.*

10 *Tractatus arguit animum contrahentium.*

11 *Suum iactare, non præsumitur quis voluisse.*

12 *Fructus census, qui soluens nomine alieno, non præsumitur ipse fecisse censum. & num. 13.*

14 *Confessio emanata ad fauorem vnius personæ, quo ad alias non probat, nec attendi debet.*

15 *Confessio, & declaratio emanata ad vnum finem, non probat ad alium.*

16 *In contractibus inspiciendum est, quid verè fuit factum, & secutum.*

DECISIO CXIV.

CVM die prima Octobris 1612. Ioannes, Valerius & Carolus Fratres de Ferrinis cum fideiussione Petri Pauli Testæ imposuissent censum scutorum trium millium ad fauorem Hieronymi Scanardi, quorum fructus solus Ioannes spatio duodecim annorum soluerit, hæredes d. Hieronymi Scanardi creditores d. Ioannis ex alia causa etiam in vim cessionis d. Ioannis prætendebant, quòd Carolus & Valerius vti debitores Ioannis tenerentur restituere fructus prò duabus tertijs partibus, ex quo solus Ioannes soluerit fructus, & tamen census fuerit impositus intuitu, & seruitio communi, & manualiter, & in contanti habuissent pecunias; & ideò dato dubio, An fratres de Ferrinis teneantur ad restitutionem pecuniarum, negatiuè fuit resolutum. Moti fuerunt Domini, quia licèt in impositione census tres Fratres sint in solidum obligati, & dixerint pecunias ad se traxisse, & manualiter habuisse, & propterea omnes habeantur tanquam principales, si tamen aliunde constet, quòd ad
1 † vnum tantùm negocium, & commodum spectet, ille censetur principalis debitor, alij verò Fratres fideiussores *l. sed Iulianus §. item ait si duos. ff. ad Maced. Bart. in l. reos. in princ. ff. de duob. re. Aym. consil. 77. num 3. in fin. & consil. 91. num. 2. Gabr. consil. 63. num. 5. ex 10. lib. 2. & de fideiuss. conclus. 2. num. primo. Vincent. de Franch. decis. 55. num. 8. Menoch. consil. 560. num. 8. lib. 6. Bocc. quæst. 314. num. 5. Surd. consil. 150. num. 57. & decis. 308. num. 5. Rot. diuers. part. 2. decis. 153. num. 6.* Vide cum negocium, & commodum esset solius
2 Ioannis, ipse † est principalis debitor, & si soluit per spatium duodecim annorum fructus, soluit debitum proprium, cui alij fratres fructus restituere non tenẽtur, etiamsi in impositione census tres fratres in solidum vti principales interuenerint, & dixerint, recepisse pecunias; nam stant simul, quòd ità dixerint respectu creditoris, & tamen inter se egerint, vt Ioannes haberet † commodum, & ad ipsum tantùm ne-
3 gocium

gocium ſpectaret, *Bart. in l. 3. §. vbi duo num. 15. ff. de duob. re. vbi Roncheg al. num. 59. & 60. Alex. ibi in addit. ad Bart. Imol. in l. ſi cum dotem §. tranſgrediamur. nu. 83. ff. ſol. matrim.*

Quòd autem negocium, & commodum eſſet ſolius
4 Ioannis probatur ex pluribus † coniecturis, quæ omnibus ſimul iunctis ſuffragantur *Bart. in auth. hoc ius porrectum. num. 17. C. de Sacroſan. Eccleſ. Menoch. de arbitr. caſ. 432. num. 33. & præſumpt. 55. num. 4. lib. 3. & conſ. 375. num. 12.*

Prima eſt, quòd eadem die, qua fuit poſitus cẽſus, fuit facta emptio officij Notariatus Cameræ in perſonam ſolius Ioannis, ideò Ioanni veriſimiliter imminebat neceſſitas pecuniarum, vt ſuccurrere poſſet emptioni eadem die factæ, & verſa vice Carolus, & Valerius vti Drogherij non indigebant pecunijs,
5 & conſequenter vrget præſumptio, † quòd pecuniæ peruenerint ad manus Ioannis, vt ſupradictæ imminenti neceſſitati conſuleret *Gloſ. in d. auth. hoc ius porrectum. in verbo, probat. Bald. num. 8. C. de Sacroſ. Eccleſ. Rip. in l. ſi ventri §. fin. num. 11. & ſeq. ff. de priuil. credit. Greg. dec. 31. nu. 2. Surd. deciſ. 55. nu. 6. & ſeq. Menoch. d. præſumpt. 55. num. 5. lib. 3. Federic. de Sen. conſil. 119. num. 4.*

Secunda eſt, quia eadem die, qua fuit accepta pecunia ad cenſum, fuit facta quoq; ſolutio pretij offi-
6 tij, & ſic præſumitur † ſolutio facta ex ijſdem pecunijs receptis ad cenſum *Rip. in d. l. ſi ventri §. fin. num. 10. ff. de priuil. credit. Surd. d. deciſ. 55. num. 9. Menoch. d. caſ. 432. num. 38. & d. præſumpt. 55. num. 8. Gregor. d. deciſ.*
7 *31. num. 3.* vicinitas enim † actuum adinodum in illa materia ſequitur *Aym. conſil. 298. num. 13. & conſil. 153. num. 8. Anchar. conſil. 434. num. 3. Menoch. d. præſumpt. 55. num. 8. Surd. deciſ. 55. num. 9.*

Tertia oritur, quia concurrit identitas ſummæ; eadem enim die ſcutà tria millia fuerunt recepta ad cẽſum, & ſcuta tria milia fuerunt ſoluta vt patet ex quietantia Scanardi creditòris pretij officij, & ſic ori
8 tur præſumptio, † quòd eadem ſumma pecuniarum recepta ad cenſum, eadem fuerit ſoluta pro pretio offici *Caſtr. in l. fin. §. in computatione num. 4. C. de Iur. deliber. Surd. d. deciſ. 55. num. 9.*

9 Quarta eſt, quia cum Ioannes eſſet adoleſcens † nõ præſumitur aliundè habuiſſe tàm maximam pecuniarum ſummã *Rip. in d. l. ſi ventri. num. 11. ff. de Priuil. Credit. Menoch. conſil. 375. num. 12.*

Quinto ex tractatu probato ex teſtibus, & ex depoſitione eiuſdem Petri Pauli Teſtæ fideiuſſoris, quòd
10 cenſus † fuit creatus intuitu Ioannis, declaratur actus ſubſequens *l. ſi ſeruus plurium. §. fin. ff. de leg. 1. Mandel. conſil. 426. num. 12. Menoch. de arbitr. caſ. 470. num. 8. & ſeq.*

Sexto quia concurrit obſeruantia, cum ſolus Ioannes ſpatio duodecim annorum ſoluerit fructus cenſus abſque ceſſione contrà fratres: nam non eſt veriſi-
11 mile, † quòd voluiſſet iactare ſuum, ſoluendo integros fructus tàm longo tempore, niſi pecuniæ fuiſſent acceptæ ad cenſum pro illa neceſſitate pretij officij, cuius fructus cum ipſe reciperet, ſoluebat quoque fructus cenſus *Afflict. deciſ. 13. num. 21. Simon de pret. conſil. 68. num. primo lib. primo Cephal. conſil. 240. num. 9. Rot. deciſ. 135. numer. 1. inter impreſſas apud Moder. de cenſib.*

12 Septimo, quia quando Carolus ſoluit † fructus cẽſus, id fecit de ordine Ioannis, in quo dixit, *che li monaria boni alli conti*, ergo Ioannes erat ſolus debitor.

13 Octauo quia in quietantijs fructuum † cenſus factis Ioanni dicitur *per il cenſo, che ho con lui*, & ſic ſolus Ioannes recognoſcitur debitor.

Non obſtat confeſſio, & declaratio Valerij, & Caroli facta in releuatione Petr. Pauli Teſtæ fideiuſſoris, dum dixerunt cenſum pro ipſis inſeruijſſe, quia illa fuit ad effectum recognoſcendi bonam fidem inter ipſos Fratres, & fideiuſſorem, & reſpicit fauorem ipſius fideiuſſoris, & ſic non probat, nec attendi debet inter ipſos fratres *Rota d. deciſ. 130. num. 4. inter impreſſ. apud Moder. de cenſib.* confeſſio enim, & declaratio emanata ad vnum finem non probat ad alium, *Salycet. in l. prima, num. 37. C. de confeſſ. Marſil. in Rub. C. de probat. num. 7. Surd. deciſ. 250. num. 5.* & cum ex tot ſupradictis coniecturis conſtet, quòd ſolus Ioannes habebat commodum, patet quòd illa declaratio
16 fuit reſpectu fideiuſſoris, non Ioannis: nam quòd † verè fuit factum, & ſequutum inſpici debet, *l. prima, C. plus valet. quod ag. Soccin. ſen. conſil. 160. num. 5. lib. 2. Rot. d. deciſ. 134. apud Moder. de cenſib.*

Et ità vtraque parte, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Colonien. Monaſterij Veneris 3. Decembris 1627.

ARGVMENTVM.

Executor non benè procedens, quando non priuet poſſeſſorem ſua poſſeſſione, & quando dicatur, quod malè proceſſit.

SVMMARIVM.

1 *Executor non benè procedens non priuat poſſeſſorem ſuam poſſeſſione, niſi quatenus ſe pro ſpoliato habeat.*
2 *Poſſeſſio ciuilis animo retenta ſufficit pro manutentione.*
3 *Executor, quando dicatur notoriè male proceſſiſſe.*
4 *Executio facta ſuper re diuerſa ab expreſſa remanet nulla, exceſſiua, & inualida.*
5 *In iudicio manutentionis ſufficiunt leniores probationes.*
6 *Diuerſitas penitus vitiat executionem factam.*
7 *Monaſterij translatio de vno loco, ad alium non poteſt fieri ſine licentia Papæ.*
8 *Text. in cap. vnic. de exceſſ. prælat. in 6. loquitur de Religioſis mendicantibus.*
9 *Ordinarij poſt Concil. Trident. poſſunt facere translationes, & nouas erectiones Monaſteriorum.*
10 *In iudicio ſummariſſimo exceptiones, quæ requirunt altiorem indaginem reiiciuntur ad petitorium.*

DECISIO. CXV.

PLacuit Dominis deciſio in hac cauſa facta die 21. Iunij præteriti, in qua fuit reſolutum, dandam eſſe manutentionem Canonicis in poſſeſſione Monaſterij Beatæ Mariæ Virginis, ſiti in Oppido Noueſij, & eius bono-

bonorum, quia licet fuerint Canonici in vim Breuis Apostolici ab Executore electi à possessione Monasterij, & bonorum attamen cum Executor non benè
1 processerit, non priuauit Canonicos † eorum possessione, nisi quatenus ea pro spoliatis habuissent, *Pur. decis.* 419. *lib.* 2. & passim tenet *Rot. vt in decis. fel. rec. Greg. xv.* 307. *num.* 6. & 458. *num.* 9. *in recen. decis.* 674 *num.* 1. *p.* 1. & sæpè in alijs, quod non solùm non præsumitur iuxta *decis. Greg. xv.* 307. *num.* 10. & 11. sed etiam ex recusationibus, & actibus factis in contrarium pro Canonicis, satis euidenter apparet, quòd se non habuerunt pro spoliatis, & quòd animo saltem
2 † Ciuilem possessionem retinuerunt, quę sola sufficit pro manutentione *Greg. xv. decis.* 9. *num.* 6. & *in d. decis.* 307. *num.* 6. 7. & 12. *Rot. decis.* 57. *in fin. p.* 2. *in recen.* cum alijs in decisione, de qua agitur in allegatis.

3 Quòd autem executor † malè processerit, euidenter patet ex eo, quod vigore literarum Apostolicarũ erat facienda executio in Monasterium S. Nicolai plane dirutum propè Oppidum Nouesij, de quo Monasterio literę loquuntur, non autem erat facienda executio, prout facta fuit super Monasterio diuerso B. Mariæ Virginis, sito in Oppido Nouesij, magnificè extructo, & ornato, de quo literæ Apostolicæ non loquuntur, & propterea executio † tamquam facta super re diuersa ab ea, quæ est comprehensa, & expressa in gratia remanet nulla, excessiua, & inualida *Gabr. consil.* 31. *numer.* 7. *lib.* 2. *Hond. consil.* 20. *num.* 25. *lib.* 1. *fel. rec. Greg. XV. decis.* 555. *num.* 4.

Non obstat, quòd dictum Monasterium B. Mariæ, à quo fuerunt expulsi Canonici, non esset Monasterium, sed esset Hospitium illius Monasterij diruti extra Oppidum, quia ista difficultas penitùs cessat ex quo apparet, quod post dictam destructionem Canonici venerunt ad habitandum in Oppido Nouesij, ibiq. nouum Monasterium, & Ecclesiam ædificarunt & quando Canonici fuerunt requisiti, vt vellent parere Breui, fuerunt requisiti, vt exirent de Monasterio, & semper ab Executoribus iste locus appellatur Monasterium, & non Hospitium, vt patet ex requisitionibus aliàs datis in summario præteritæ positionis num. 2. 4. & seq. Et quod sit Monasterium, comprobatur ex attestationibus Senatus Nouesien. & Nuncij Apostolici pariter datis in præterita positione, quæ omnia videntur plusquam sufficere in hoc iudicio
5 manutentionis, † in quo etiam leuiores probationes admittuntur *Rot. diuers. decis.* 196. *nume.* 6. *p.* 1. *Seraph. decis.* 644. *numer.* 5.

Et prædicta eò magis procedere videntur, cum etiam ex serie istius facti appareat, quòd Monasteriũ dirutum extra muros, in quo antea dd. Canonici habitabant, neque erat sub Inuocatione S. Nicolai, de quo cantant literæ, sed sub Inuocatione B. Mariæ Virginis, & sic diuersitas istorum Monasteriorum est clara, præsertim cum asseratur, Monasterium S. Nicolai extra dictum Oppidum neque fuisse dirutum, sed adhuc extare, & quidem benè ædificatum, & in eo degere Fratres Tertiæ Regulæ S. Francisci, ex quo, vt dixi, tanto magis apparet suprædicta diuersitas, †
6 quæ penitùs vitiat executionem, factam ex supra allegatis.

Non obstat, quòd dd. Canonici non potuerint facere suprædictam translationem † Monasterij de vno
7 loco ad alium sine licentia Papæ, vt in *c. vnic. de exces. prælat. in* 6. quę licentia hic non adest, quia quicquid
8 † de hoc dicendum sit cum *text. in d. c. vnico* loquatur de Religionibus Mendicantibus, & post Concilium
9 Trident. possint etiam Ordinarij † facere translationes, & nouas, erectiones Monasteriorum *Rota decis.* 745. *num.* 1. *p.* 2. *in recent.* cessat difficultas in casu nostro, quia ista exceptio respicit petitorium, & validi-
10 tatem translationis, † de qua propterea non est discutiendum in hoc iudicio summarijssimo manutentionis, *Rot. dec.* 585. *p.* 1. & 287. *in fin. p.* 2. *in recent.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

REVEREND. P. D. PIROVANO

Nouarien. Legitimæ Vener. 3. *Decemb.* 1627.

ARGVMENTVM.

Legitima matri, quando debeatur, si filius in aliqua Religione professionem emiserit, vtrum à die emissæ professionis, vel sit expectanda eius mors naturalis.

SVMMARIVM.

1 *Legitima sicuti à parentibus filijs debetur ita à filijs parentibus à lege defertur. etiam num.* 3.
2 *Sorores, si non succedant fratri, non faciunt partem ad diminuendam quotam legitimæ matris.*
4 *Legitima non debetur in bonis eorum à quibus successio ab intestato remota est.*
5 *Statutum excludens fœminas propter masculos, si cõcurrat alia persona excludens masculos, tunc locus est dispositioni iuris communi, & non statuti.*
6 *Statuto inhærens, eius qualitates probare tenetur.*
7 *Legitima detrahi non potest ex bonis fideicommissò subiectis. num.* 8.
9 *Mater ad secunda vota transiens amittit proprietatem legitimæ.*
10 *Mater tunc priuatur successione filiorum quoad proprietatem per transitum ad secunda vota, quando extant liberi, secus si è contra. numer.* 11 *limitatur. numer.* 12.
13 *Legitima matri debetur de tempore mortis naturalis filij professi, & sic tenent omnes Legistæ. num.* 14. *& multi ex Canonistis. num.* 15.
16 *Legitima debetur matri à die emissæ professionis filij, non expectata morte naturali.*
Quæ opinio vti verior, & æquior à Rota firmata fuit. num. 18. *Vide distinctionem num.* 19. *&* 20.
17 *Filius patre iam professo admittitur ad postulanda bona, quæ sibi ex successione paterna proueniunt.*

DECISIO CXVI.

CEnsuerunt Domini sententiam ordinarij Mediolanen. esse iustam, in qua pronunciatum fuit tertiam partem omnium bonorum Hieronymi, & Ioannis Baptistæ professorum in Religione S. Pauli spectare ad D. Paulam eorum matrem pro legitima à die eorum professionis, & sic morte naturali professorum non expectata.

Non enim controuertebatur pertinentia legitimæ,
1 nec poterat controuerti: quia sicuti † à parentibus filijs

lijs debetur, ita à filijs parentibus à lege defertur, *l. nam etſi parentibus. ff. de inoff. teſt. l. ſcripto. ff. vnd. lib. l. omnimodo, C. de inoff. teſtam. Seraph. deciſ.* 1365. *num.* 1. nec minus quin eſſet triens, non autem portio eius, quam habitura fuiſſet ab inteſtato in concurſu ſororum eorundem Hieronymi, & Ioannis Baptiſtæ; dum illæ Monaſterio perſona honeſta inſtituto ſuccedere
2 non poſſunt, & remota ſucceſſione † ſorores non faciunt partem ad diminuendam quotam legitimæ, *l. fratres. C. de inoff. teſtam. Bald. in c. Auth. nouiſſima, num.* 10. *col. titul.* cum alijs allegatis per *Gabr. conſil.* 94. *num.* 19. *lib.* 1. ſed difficultas verſabatur, an deberetur in caſu de quo agitur, & à quo tempore, vel ſtatim emiſſa profeſſione filiorum, vel morte naturali profeſſorum ſequuta.

Quod deberetur in caſu de quo agitur, ſuadebatur ex eadem iuris diſpoſitione, quod legitima †
3 ſicuti filijs, ita & parentibus debeatur per ſupradicta.

Non obſtat ſtatutum Nouariæ excludens fœminas propter agnatos ab inteſtato vſque ad quartum gradum; vt propterea legitima †
4 non debeatur in bonis eorum, à quibus ſucceſſio ab inteſtato remota eſt, *Rot. dec.* 415. 424. 449. *par.* 4. *diuerſorum.*

Quia remoto concurſu agnatorum in ſucceſſione dictorum filiorum propter ingreſſum religionis, & teſtamentum profeſſorum, à quo excluduntur ceſſat ſtatuti, & ſimilium ſtatutorum diſpoſitio *Bart. in l.* 1. §. *qui habebat, num.* 3. *ff. de Bon. poſſeſs. contra tab.* dicens
5 in terminis ſtatuti excludentis † fœminas propter fratres maſculos, ſi concurrat alia perſona excludens maſculos, tunc locum eſſe diſpoſitioni iuris communis, non autem ſtatuti, *Bart.* ſequuti ſunt *Corn. conſil.* 134. *num.* 5. *lib.* 2. & *conſil.* 61. *num.* 3. *lib.* 4. *Petr. Ant. Anguiſciol. conſil.* 11. *lib.* 6. *Dec. conſil.* 296. *num.* 2. & 378. *num.* 2. *Socin. ſen. conſil.* 35. *num.* 18. *lib.* 4. *Surd. deciſ.* 131. *num.* 5. *Rot. deciſ.* 295. *num.* 14. *par.* 1. *diuerſorum*, & eò magis prædicto ſtatuto locus eſſe non poteſt; quia dè qualitate agnationis intra quartum gradum, prout requirit contextus adhuc non fuit probatum, & prout neceſſarium eſt ei, qui inhæret ſtatuto
6 † probare qualitates illius, *l.* 1. §. *quod ait prætor*, vbi *Bart. ff. ne quid in flum. pub. Surd. conſil.* 279. *num.* 4. & *deciſ.* 276. *num.* 2.

Non obſtat, quòd omnia bona iſtorum filiorum ſint ſubiecta fideicommiſſo, nedum & quæ peruenerunt à patruo; ſed & à patre, vbi filij prædicti deceſſiſſent ſine filijs, de quibus dicebatur certum eſſe matri
7 † non deberi legitimam ex perſona filiorum, *Cuccus de legitima*, §. *nec vſufructu defraudari*, *fol.* 340. *num.* 26. *Seraph. deciſ.* 963. *num.* 2. & *ſeq.* & 969. *num.* 8.

8 Quia de bonis vinculatis D. Paula non † prætendit legitimam; ſed de peruentis ad religionem nomine, & ex perſona profeſſorum, pro quibus fideicommiſſa non poſſunt obſtare, *Rot. dec.* 641. *num.* 18. *par.* 1. & *deciſ.* 210. *par.* 2. *diuerſ. Seraph. deciſ.* 609. *num.* 5. *Peregr. de fideicomm. art.* 39. *num.* 13.

9 Nec etiam releuat eiuſdem matris † tranſitus ad ſecunda vota, per quem dicebatur proprietatem legitimæ fuiſſe amiſſam; dum ab inteſtato ſuccedit filijs in vſufructu tantum, *Auth. ex teſtamento, C. de ſecund. nupt. Bald. ibidem num.* 1. *Menoch. conſ.* 237. *num.* 12. referens verba præciſa *Baldi in d. Auth. ex teſtam. Gration. diſcept.* 448. *num.* 3.

Quia ex diſtinctione eiuſdem Baldi, & Menochij
10 tollitur obiectum, nam tunc mater † priuatur ſucceſſione filiorum quoad proprietatem per tranſitum ad ſecunda vota, quando extant liberi, ſecus autem quã
11 do non † extant, vt in præſenti ſucceſſibiles; quia tũc legitima debetur, & in omnem caſum quando filij, vt hic ſciuerunt tranſitum matris ad ſecũda vota, & tacuerunt, nec reclamarunt, imò matri legando approbauerunt, ſucceſſio † etiam quoad proprietatem ãb
12 inteſtato non prohibetur, *Bald. in d. Auth. ex teſtamento, num.* 8. *C. de ſecund. nupt. Gabr. conc.* 3. *num.* 20. *eod. tit. Surd. deciſ.* 99. *num.* 12.

Maior difficultas verſatur in ſecunda inſpectione, à quo tempore legitima deberetur, in qua non deſunt infiniti propè ſuſtinentes vtrãq; reſpectiuè opinionẽ.

13 Nã q legitima debeatur † matri de tpe mortis naturalis profeſſi, expreſsè tenuerunt *Accurſ. in Auth. ſi*
14 *qua mulier C. de Sacroſ. Eccleſ.* & cũ eo oẽs legiſtæ † in ea dẽ Authentica *Pinell. in l.* 1. *n.* 50. *C. de Bonis matern. p.* 1. *Becc. conſ.* 34. *n.* 18. *Surd. conſ.* 238. *n.* 10. & *de alim. tit.* 1. *q.* 29. *nu.* 7. *Turrett. conſ.* 89. *li.* 2. *Melchior. Phœbus dec. Luſitan.* 13. *n.* 16. *Grat. diſcept.* 102. *n.* 2. & 3. apud quos infiniti eiuſdẽ opinionis referuntur, & eandẽ o-
15 pinionẽ multi ex † canoniſtis ſequuti ſunt, nẽpè *Butr. in c. in præſentia n.* 29. *Dec. n.* 67. *de probat. Cald. in c. ſi pater in fine de teſt. Io. de Anan. in c.* 2. *n.* 16. *de Delict. puer. Gulielm. de Bened. in c. Raynutius in verbo mortuo itaque teſtatore, il primo num.* 299. *Guttierez lib.* 2. *q. Canonic. cap. primo num.* 75. à quibus pariter alij referuntur ſequentes eandem opinionem.

16 Cæterũ quod legitima † debeatur matri à die emiſſæ profeſſionis morte profeſſi non expectata, expreſsè videtur determinatũ in *c. cũ ſimus de Regular.* dũ fi-
17 lius † patre iã profeſso admittitur ad poſtulan. bona, quæ ſibi ex ſucceſſione paterna proueniunt. & per illũ textũ hanc opinionẽ pro matre firmarunt *gloſſa in verbo paterna, & Anchar. n.* 4. *verſ. ſi aũt impubes, Butr. n.* 5. *gloſ. in c. tranſmiſſæ verbo mota, qui filij ſint legitimi, Abb. in c. in præſentia n.* 59. *de probat. Couarru. c.* 2. *nu.* 7. *de teſtam. Fachin. controu. Iur. lib.* 6. *c.* 13. *Honded. conſ.* 60. *n.* 19. & *ſequent. li.* 2. & *alij allegati in Tridentina de legitimæ corã bo. me. Ortembergo* 3. *Ianuar.* 1607. & huic
18 poſteriori opinioni vti veriori, & æquiori † etiam per Rotam firmatæ placuit Dominis adhærere.

Non obſtant fundamenta prioris opinionis, & reſponſiones datæ fundamentis huius ſecundæ.

Quia prædictis omnibus fuit ſatisfactum in deciſione ſupradicta Tridentina legitimæ, cum quibus Domini tranſierunt, & ſignanter placuit reſponſio data per *Honded. d. conſ.* 60. *n.* 24. *li.* 2. quam re aſsumpſit à *Gozzad. conſ.* 41. *n.* 17. vt ſcilicet fundamẽto prio
19 ris opinionis locũ habere poſſint, quando † mors ciuilis non habet eundẽ effectum, prout habet mors naturalis: quia bona non acquiruntur hæredi, donec viuit Monachus; ſed Monaſterium illa poſſidet, & per conſequens etiam monachus poſſidet in communi; ſed quando bona fuerunt acquiſita hæredi, qui illa poſſidet, ac ſi teſtator mortuus eſset; quo caſu mors
20 † ciuilis habet eundem effectum, quem habet naturalis, & tunc omnes effectus naturalis conſequuntur; prout ſunt ſolutiones legatorum, detractiones legitimæ, & trebellianicæ, æris alieni, & ſimilium, quæ contingunt, quando bona tranſeunt ad hæredem per effectum mortis naturalis. Et ita, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Assisien. Bonorum Ven. 3. Decemb. 1627.

ARGVMENTVM.

Possessiò ciuilis, vt amittatur, quæ sint necessaria, & quando dicatur reseruata. Canonis reseruatio, & receptio quid operetur. Et identitas qualiter probetur, maximè si simus in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Possessio ciuilis, vt amittatur requiritur scientia, & patientia.*
2 *Assertio inter alios acta, an noceat inter diuersos.*
Canonis solutio reseruata, operatur, vt dominus directus non amittat ciuilem possessionem num. 2.
3 *Relatio facienda est singula singulis.*
4 *Canonis reseruatio infert ad dominium.*
5 *Canonis receptio, operatur, vt quis censeatur retinuisse ciuilem possessionem & 6.*
7 *Canonis non solutio per aliquod tempus, non operatur vt quis videatur amisisse ciuilem possessionem.*
8 *Canon, & census dicuntur synonima, & multoties vnus pro alio accipitur.*
9 *Canonis solutio ex quibus satis iustificetur.*
10 *Dominij probatio ex quibus clara remanent.*
11 *Emphyteusis natura est, vt possessio ciuilis remaneat penes directum dominum, & possessio naturalis penes emphyteutam.*
12 *Conductorum linea deficiente in emphyteusi datur manutentio pro ciuili possessione domino directo, ad recuperandam naturalem.*
13 *Demonstrationes duæ sufficiunt ad probandam identitatem.*
Immo sufficit identitas loci, cum vno confine nu. 14.
15 *Confinia duo in antiquis probant identitatem, nec attenditur mutatio nominis, vel altera alteratio n. 16.*
17 *Appellatio datur à mandato de manutenendo dato per cedulam.*
18 *Ius fori, in quo litigatur seruari debet.*
19 *Aegidiana intrat inter personas sedi Apostolicæ immediatè subiectas, si litigatur in Rota.*

DECISIO. CXVII.

PVtarunt Domini non esse recedendum à decisis coram me sub die 2. Iunij 1627.

Nec obstat interuersio possessionis Ciuilis ex eo quòd bona fuerint vendita vti libera pleno iure vtilis, & directi dominij. Primo quia non constat de scientia, & patientia Communitatis Bictonij, ita vt possessio ciuilis † non fuerit amissa *Innoc. in c. Bone, il. secundo num. 1. vers. item de illo, & ibi Abb. num. 20. de postulat. prælat. Bald. in l. 2. num. 12. ff. de ferut. & aqu. Seraph. decis. 337. num. 8.* Et huiusmodi assertio † vti res inter alios acta non nocet.

Secundo quia fuit reseruata solutio canonis *Rota decis. 282. num. 1. par. 1. diuers.* Et cum insimul alia bona fuerint vendita, singula † singulis facienda est relatio, nempè quod alia venderentur libera, & pleno iure, & ista de quibus agitur etiam de dominio Communitatis Bictonij, pro quibus canon solueretur *Aym. consil. 98. num. 11. Greg. decis. 297. num. 9.* Ex reseruatione † enim canonis infertur ad dominium Communitatis Bictonij *Clem. 1. & ibi Vitalin. num. 8. versic. vbi verum totum est de iurepatr. Rot. in recent. decis. 102. num. 4. ad finem & decis. 258. numer. 2. par. 1.*

Tertio quia fuit subsequuta solutio canonis reseruati, vnde censetur † præseruata possessio Ciuilis, & animo retenta *l. 3. §. in amittenda ff. de acq. possess. Greg. decis. 307. num. 9.* & sat est, quòd Communitas Bictonij non habuerit se pro spoliata, in eo per receptionem canonum † possessionem ciuilem retinuisse censetur *Aym. consil. 106. num. 9. Greg. d. decis. 307. num. 9. 11. & 13.*

Non obstat quòd quolibet biennio esset facienda præstatio Archibusij, & tamè singulis annis facta fuerit, quia vbi magis solutiones fuerũt cõtinuatæ, & geminatæ, eò magis fauet Cõmunitati Dominæ directæ.

Nec obstat, quòd solutiones canonum de aliquo tempore fuerint prętermissæ, quia forsan id fuit, quia alijs temporibus quolibet anno fuerunt solutæ, & ex prætermissione, † alicuius temporis non amittitur possessio ciuilis, maximè cum subsequantur postea aliæ solutiones dicti Archibusij, ex quibus arguitur animus nõ amittẽdi *d. l. 3. §. In amittenda, ff. de acq. possess.*

Nec noceret si aliquę solutiones dicerent pro censu, quia aliæ plures solutiones dicunt pro canone, & census, † & canon dicuntur synonima, & vnus multoties accipitur pro alio *Seraph. decis. 1235. num. 1.* Et ex inspectura, & alijs enunciatiuis, & testibus factis declaratur, quòd solutio fuit pro canone. *Rot. diuers. decis. 141. num. 3. & 7. par. 2. & decis. 289. num. 4. par. 1. recent.*

De dominio autem Communitatis Bictonij censuerunt Domini constare ex instrumento inuestiturę iunctis adminiculis, ex testibus de fama, ex enunciatis, & ex solutionibus Canonum, ex † quibus probatio dominij remanet clara *Soccin. Sen. consil. 187. num. 2. & seq. & num. 17. li. 2. Rot. in recent. decis. 661. num. 2. par. 1. & decis. 573. num. 3. & seq. par. secunda. & fuit dictum in Ferrarien. seu Comacien. de Nasellis 7. Iunij 1627. coram R. P. D. Coccino Decano.*

Non obstat etiam, quòd non adsit clausula constituti, quia † ex natura emphiteusis possessio ciuilis remanet penes dominum directum, & possessio naturalis penes emphiteutam, ita vt deficiente linea † cõductorum detur manutentio pro ciuili pro recuperatione naturalis accumulando eam antiquæ possessioni ciuili *Bar. in l. 1. §. finem. n. 17. ff. vti possid. Corbul. de iur. emphit. de caus. priuat. ob lin. finis. num. 1. & fuit dictum in Bonnien. deuolutionis 7. Nouembris 1595. coram bo. me. Penia, & in Romana deuolutionis 28. Maij 1625. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Identitas fundi delle Vacchette remanet probata, nam licet hoc nomen non conueniat cum illo Prædio dell'Ose, tamen concurrunt tres demonstrationes, & tamen duæ † demonstrationes sufficiunt *Bar. in l. Demõstratio falsa n. 14. ff. de condit. & demonstr. Soc. Sen. cons. 89. n. 2. li. 1. Rol. cons. 67. n. 4. li. 2. Ruin. cons. 115. n. 10. li. 5.* Immo sufficit † sola identitas loci cum vno cõfini *Rota dec. 710. n. 3. p. 1. diuers.* Et in antiquis nec mutatio nominis, nec alia alteratio attẽdi debet, dummodo † remaneant duo cõfinia, vel den cõfirationes *Ruin. cons. 50. n. 17. li. 1. Dec. cons. 17. n. 8. 9. & 14. li. 3. & fuit dictũ in supradicta Romana deuolutionis 28. Maij 1625.*

coram

coram R. P. D. Pirouano, & in Ferrarien. seu Comaclen. bonorum de Nasellis 7. Iunij 1627. coram R. P. D. Coccino Decano, & in Bononien. fideicommissi de Desiderijs 14. Iunij 1627. coram. R. P. D. Merlino. Quamuis enim Riuulus Tringuigliani decurrat inter hæc Prædia, quædã connexitas non tollitur, cum Prædium aliquod non sit intermedium; Et videtur verisimile, quòd nomen dell'Ose fuerit assumptum propter decursum fluminis eiusdem nominis Ose à pede, & tamen vocetur etiam Prædium delle Vacchette, cum tres demonstra-
16 tiones concurrant, quæ † sufficiunt ad probandã identitatem fundi delle Vacchette ex supra deductis.

17 Tandem nõ placuit Dominis, quòd à mandato † de manutenendo dato per cedulam detur appellatio, nã cũ Iudicium fuerit actum Perusiæ, & nunc in Rota, & Aegidiana respiciat ordinatoria iudicij, vtiq. illa in-
18 trat, cũ debeat seruari ius † fori, in quo litigatur, siuè Cõmunitas sit immediatè, siuè mediatè subiecta Sedi Apostolicæ *Contard. de Aegid. limit. 4. ration. canon. re integr. n. 11. & 12. & in verbo Aegidiana q. 6. nu. 2. & 7. fol. 642.* Et per istam rationem noluit *Rota in Reatina Confinium 9. Iunij 1606. coram bo. me. Card. Lancellotto* amplecti motiuum, quòd Communitates, quæ litigabant non essent immediatè subiectæ, quia vt in-
19 traret † Aegidiana fatebatur quòd litigaretur in Rota.

Et ita vtraque parte informante fuit decisum.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs Vener. 3. Decemb. 1627.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum fideicommisso subiectorum quomodo, & quibus modis probetur, & alia de quibus in summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Identitas non satis probatur, nisi concludenter iustificetur.*
2 *Identitas qualiter verificetur.*
3 *Fideicommissum conditionale adueniente conditione expirat.*
4 *Hæres, postea quam adiit hæreditatem, bona testatoris efficiuntur proprium patrimonium.*
5 *Sentẽtiæ effectus per appellationẽ suspensus remanet.*
6 *Appellatione pendente nihil est innouandum.*
7 *Sententias aliorum Tribunalium Rota non attendit, nisi docto de illarum validitate, & iustitia.*
8 *Identitatis probatio, quando non claudatur.*
9 *Possessio vna ex lapsu temporis duæ fieri possunt, & alia ibi facere.*
10 *Possessiones vnius loci sæpè extenduntur, & comprehendunt petias terræ alterius loci, & territorij.*
11 *Possessio an sit vna, vel plures in hoc attenditur destinatio patrisfamilias.*
12 *Identitas iustificatur probatis duobus confinibus, nec attenditur nominis mutatio, nec alia altercatio. & num. 13.*
14 *Confessio partis est magni momenti ad identitatem probandam.*
15 *Identitatis probatio ex quibus plurimũ coadiuuetur.*
16 *Bona fideicommisso subiecta à testatore an grauari possint.*
18 *Identitas bonorum fideicommisso subiectorum quando probatur, non est insistendum in iustificanda releuantia, vel irrelcuantia fideicommissi.*
19 *Fideicommissarius non potest agere ad bona fideicõmisso subiecta, si transigat in tot pecunijs.*
20 *Clausula, sine prejudicio, &c. quid operetur.*
21 *Subrogatus retinet naturam subrogantis.*
22 *Bona fideicommisso subiecta, si in alia bona sint subrogata, fideicommissarius potest ad ea agere, etiam si sint penes tertium.*
23 *Præseruatio iurium in transactione quid operetur.*
24 *Contractus celebratus sub conditione ea non adimpleta, contractus resoluitur.*
25 *Transactio in parte acceptari potest, & in parte reprobari.*
26 *Confessio, licet sit indiuidua, nihilominus potest in parte diuidi.*

DECISIO CXVIII.

CVm sub die 14. Iunij præteriti disputaretur super identitate duarum domorum, cum sex apothecis, nec non vnius possessionis Gazzani tornaturarum 116. & alterius possessionis Bagnarolę tornaturarum 122. Domini quoad probationem identitatis domorum tunc dubitabant, & causam super hoc iterum proponi mandarunt; Identitatem vero vtriusq; possessionis, Bagnarolæ scilicet, & Gazzani sufficienter iustificari existimarunt. Hodie autem tertia vice proposito eodem dubio, quoad vtramquè partem fuit affirmatiuè responsum scilicet circa identitatem possessionum standum esse in decisis, & de identitate domorum, cum sex apothecis satis etiam constare.

Quo enim ad possessiones fundamenta decisionis visa sunt subsistere, nec quæ de nouo in contrarium deducuntur, ea videntur euertere.

Non obstat si quidem, quod D. Stephanus non probet dictas possessiones fuisse proprias Hieronymi fideicommittentis, & abeo acquisitas, nec illas ad ipsum peruenisse ex hæreditate Ioannis patris, qui alterum fideicommissum super suis bonis, pro parte DD. de Sangiorgijs, constituisse prętenditur, vt ex testamento in eorum Summario dato num. 2. & ex sententijs super hoc latis Summario nu. 8. Hieronymus. n. restrinxerat fideicommissum ad bona propria, ibi, *in omnibus suis bonis*, ex quo inferebant informantes pro
1 ipsis de Sangeorgijs, identitatem † non satis probari, nisi concludenter iustificetur hasce possessiones fuisse proprias Hieronymi, ad distinctionẽ bonorũ patris.

2 Quoniam fuit responsum ad verificandam † identitatẽ satis esse, quod probetur illas possessiones fuisse in portionem Hieronymi fideicommittentis, & ab eodẽ possessas, quod bene fuit ostensũ ex instrumẽto diuisionis, & ex alijs in decisione sua dicta die 14. Iunij prętériti ponderatis cũ quibus Domini trãsiuerũt.

Præsertim quia Domini putabant neq; in prætenso fideicommisso Ioannis posse fieri aliquod fundamentũ ad tollendã huiusmodi identitatis probationẽ, cũ adhuc non constet, an illud sit releuans, & officiat dicto Domino Stephano, quod videtur esse alterius inspectionis, vt pariter in alia decisione fuit dictum,
3 & in omnem euentum, hoc † fideicommissum Ioannis

quatenus adſit videbatur iam expiraſſe pro illa parte, quæ ad dictum Hieronymũ peruenerat, ob ſuſceptionem filiorum in conditione poſitorum iuxta celebre *conſ.21.Oldrad.* ſæpiſſimè à Rota canonicatum, & cõſequenter per †aditionem Hieronymi poſſeſſiones illas effectas fuiſſe proprium ipſius patrimonium, nec amplius conſiderari tanquam bona Ioannis, *l.1.§.veteres, & ibi gloſ.in verbo per vnum, verſ. ac poſt aditam, & ibi etiam Iaſ.nu.14.ff.de acquiren. poſſeſſion. Menoch. conſil.124.nu.5.lib.2.* cum alijs adductis in *Bononien. hereditatis de Armis 18. Aprilis 1622. coram me.*

4

Ex quibus ẽt deprehẽditur, non obſtare ſententias de partibus, declarantes in fideicommiſſo Hyeronimi non cõprehendi bona Ioannis patris, maximè cũ per

5 †appellationem effectus dd. ſententiarum ſuſpenſus remanſerit, qua appellatione adhuc in Rotâ pẽdente non poſſunt Domini de Sangeorgijs hodie dictis ſententijs fulciri, ex quo †interim nihil eſt innouandum

6 *c.venien.e, ibi, nos ſententias appellatione ſuſpenſas de iureiurando, & alios recenſet Lancell. de attent. par. 2.c.12.in præfat.n.118. ſeeundum non impreſſ.* & eo minus quia vſq; adhuc non fuit doctum de illarum validitate, & iuſtitia, quibus †non cognitis Rota non at-

7 tendit ſententias aliorũ Tribunalium, *Put.dec.198.n.1.& dec.391.nu.1.li.1.in nou.Serap. dec.1123. nu.7.* & paſſim ſeruatur.

Nec pariter obſtat, quod Hieronymus poſſideret hęc duo prædia Bagnarolæ, & Gazzani ſub vno tantum corpore diſtincto in duodecim petijs terræ, conſtituen. tornaturas 254. cum vnica domo pro habitatione Colonorũ, modo autẽ à Domino Stephano petantur ſupradictæ duæ poſſeſſiones, Bagnarolæ ſcilicet tornaturarum 122. & Gazzani tornaturarũ 116. inter ſe diſtinctæ, & quæ in totum tornaturas 238. dũ taxat conſtituunt, & quarum vtraquè habet domum annexam, & ſeptima, octaua, ac decima petiæ terræ, quæ tribuuntur poſſeſſioni Gazzani, ſunt ſitæ in communi Bagnarolæ, itaut hæ poſſeſſiones non videantur eſſe eædem, quæ à Hieronymo fuerunt poſſeſſæ.

Quia, vt fuit dictũ in alia deciſione, cũ concurrant plurimæ qualitates, & demonſtrationes, confiniũ verificatio, & alia ibi ponderata, ex diſcrepantia circa numerum tornaturarum, & ex eo quòd haberentur tãquam vnica poſſeſſio, & vnica domus in ea adeſſet,

8 †non eliditur identitatis probatio, quia per ipſum longi temporis, ex vna potuerunt duæ fieri poſſeſſio-

9 nes, & noua domus conſtrui, atque addi, †vel minui numerus tornaturarum pro maiori commodo culturæ, *iux.trad.per Cephal.conſil.98.num.22. & num.25. Sur l. conſil.168. num.45.* cum alijs per informantes pro Domino Stephano allegatis.

Et licet dicta ſeptima, octaua, & decima petiæ terræ ſint hodie in communi Bagnarolæ, non tamen inde infertur, quod non poſſint eſſe membra, & conuenire poſſeſſioni Gazzani, ibidẽ cũ ea confinatæ, cũ ſæpe ſæ-

10 pius poſſeſſiones †vnius loci extendantur, & cõprehendant petias terræ alterius loci, & territorij, atque hæc diuerſitas non inficit identitatem, quãdo alij duo confines iuſtificantur *Rimin.Sen.conſ.429.n.4.& 9.li.3. Cephal.conſ.98.n.25. Petra de fideicom.q.12. ſub nu.137.* præſertim ſi ab vno, & eodem Villico colantur

11 attenditur enim circa hoc quid deſtinauerit †pater familias, & plures fundi pro vno prædio habentur, *l. patronus §. Sempronio ff. de leg.3. Surd.dec.241.n.13.&*

12 *14. Bertazol.conſ.ciuil.121.nu.6. & 122.nu.14.& 15.* Quinimo duobus †confinibus probatis, nec attenditur nominis mutatio, nec alia alteratiò, præcipuè quãdo ſumus in antiquis *Ruin.conſ.50.ſub n.12.li.1.* cum pluribus congeſtis in *Ferrarien. ſeu Comaclen. bonorum de Naſcllis 7. Iunij præteriti coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, & in Aſſiſien. bonorũ hac die coram R.P.D.meo Virili*, in qua fuit quoquè comprobata dicta deciſio ſub die 14. Iunij præteriti in hac cauſa coram me.

Quo autẽ ad domos, & apothecas identitatẽ ſatis ẽt eſſe probatã cenſuerũt Domini, quia cõſtat Hieronymũ ſuppoſuiſſe fideicõmiſſo vnã ipſius domũ magnã, vt liquet ex eius teſtamento, q̃ impreſſũ fuit datũ, & cũ hæc fuiſſet alienata p Bartholomæũ illius filiũ, loco ipſius ſubrogatas fuiſſe duas domos, cũ ſex apothecis, & conſequenter effectas fideicõmiſſarias, quarũ domorũ cõfines antiqui, & moderni benè verificantur, cũ probetur loco illorũ de Fulcinis confinãtiũ de tpe factæ ſubrogationis, vt ex inſtrumenti ſũmario D. Stephani nu. 1. ſucceſſiſſe anno 1604. Dominos de Via, vt ex inſtrumento emptionis ſũmario nu.4. & loco illorũ de faba anno 1618. ſucceſſiſſe Frãciſcũ Seghã ſũmario nu. 5. & firmos remanſiſſe alios confines, nẽpe Collẽgij Hiſpanorũ, & ſitũ in via publica, vocata Porta noua, in Cappellania Sanctæ Mariæ de Baroncella, vt ex planta iudicialiter data, & ex pẽritorũ relatione ab vtraquè parte electorum, in qua hæc eadẽ confinia enunciantur, atquè ideò ſatis

13 huiuſmodi †identitas plenè probata redditur ex his duobus confinibus, iuxta *doctr. Bart. in l. demonſtratio falſa nu.20. verſ. & idem. ff. de cond. & demonſtr. Crau. conſ.57.nu.7. Menoc. conſ.21. ſub nu.33. Rota in recent. dec.131. num.5. cum ſeqq. par.1.*

Cũ quibus ſimiliter concurrit confeſſio M. Antonij dũ in reſpõſione ad poſitiones aſſeruit, eaſdẽ domos, & apothecas ſibi obueniſſe vti ſubiectas fideicõmiſſo Hieronymi antiqui ſũmario nu.2. quæ ſanè confeſſio

14 magni†eſt momenti ad identitatẽ probandam, iuxta notata per *Soc.conſ.89. ſub n.1. verſ. confirmatur hoc li.1. Afflict.dec.23. ſub n.5. Rota corã Reuerendiſſ. D. meo Decano dec.120. n.2.* & rurſus continuata†ſucceſſio in

15 his domibus de Bartholomæo, qui eas ſubrogauit, in ſucceſſores & poſteros benè deducta per Informãtes, plurimũ coadiuuat probationẽ iſtius identitatis, vt in alijs deciſionibus fuit animaduerſum, & quarum rationes, & fundamenta placuerunt Dominis.

Vnde nõ obſtat, q̃ dicta domus magna, in cuius locũ fuerit ſubrogatæ aliæ domus, & apothecæ fuerit

16 ſubiecta fideicõmiſſo Ioãnis Patris, ac †proinde non potuerit grauari à Hieronymo, qa ommiſſo, id nõ iuſtificari, & etiã q̃ iuſtificaretur, nihilominus videtur

17 Hieronymũ potuiſſe †grauare domũ prædictã, maximè in præiudiciũ filiorũ vocatorũ *l. vnã ex familia §. ſed & ſi fundũ, & l. imperator §. ſi centũ ff. de leg.2. & latè fiat dictũ in Romana fideicommiſſi 18. Iunij præteriti* corã *R.P.D.meo Durano*, ceſſat difficultas, & intrat reſponſio ſuperius deducta, quod ſcilicet, cum adhuc non conſtet de releuantia, vel irreleuantia iſtius fidei commiſſi Ioannis, quin potius illud expiraſſe videa-

18 tur, non multum ſuper †eo inſiſtendum eſt, cum hodiè ſtrictè ſolummodo agatur de identitate firmãda.

Minus releuare videbatur, quod D. Stephanus nõ poſſit agere ad iſtas domos, & Apothecas ſubroga-

19 tas, ſed ſolum †ad valorem librarum 24776. qui fir-

matus

matus prætenditur in tranſactione anni 1582. quia etiam Stephanus ſe fundat quandoquidem ex lectura huius tranſactionis appareat tranſigentes ſæpè præſeruaſſe quæcũq; Iura fideicõmiſſi Hieronymi Patris, & ſignãter in hac ſubrogatione facta quoad iſtas domos,
20 & apothecas, & ſine † præiudicio ſuorum iurium, ſed Iura iuribus addendo, & cumulando, & non aliter, nec aliomodo, cuius præſeruationis ratione videtur ſibi ipſis, ac alijs ſucceſſoribus reſeruaſſe omnia Iura in vim huius fideicommiſſi illis competentia. *Oldrad. conſ. 237. nu. 9. Pariſ. conſ. 23. nu. 142. lib. 1. Put. dec. 191. nu. 17. lib. 1. in nou. Seraph. dec. 144. nu. 6. Rota deciſ. 785. nu. 4. par. 1. & dec. 1013. nu. 1. par. 3. diuerſ.*

Atque propterea tanquam ſubrogatæ in locum ſupradictæ domus magnæ à dicto Hieronymo fideicõmittente poſſeſſæ, & in eius hæreditate, & fideicommiſſo relictæ, & à Bartholomæo illius filio vno ex trã ſigentibus pro eius parte ſibi tangente alienatæ, per-
21 inde haberi † debent ac ſi in ipſa hæreditate dicti Hieronymi repertæ fuiſſent, etiam ad effectum, vt veniant in reſtitutione, vna cum alijs bonis eidem fideicommiſſo ſubiectis *d. l. Imperator §. fin. & ibi Gloſ. & DD. l. ſeq. ff. de leg. 2.* & quã plures adducit *Peregr. de fideicom. art. 44. ſub n. 30. & fuit ample firmatũ in Amerina bonorum 27. Februarij 1617. coram bo. me. Buratto, & fusè comprobant Modern. Brixien. de fideicom. ſubſtit. queſt. 530. num. 20. & quæſt. 636. num. 1. & 2.*
22 *vbi poſt Soc. Iun. Alciat. & alios*, id extendunt † contra tertium poſſidentem rem permutatam, in locum alienatæ, & fideicommiſſo ſuppoſitæ.

Quòd eo facilius DD. amplexi ſunt, quia in ipſa tranſactione ſolummodo dictum fuit, quod in omni, & quocunquè caſu eueniente purificationis paterni fideicommiſſi, tunc, & eo caſu præcium, & æſtimatio cuiuslibet partis, & portionis cuilibet ex tranſigentibus obuenta, deberet, eſſe affecta oneri dicti fideicommiſſi, & etiam intelligeretur præcij, & valoris librarum 1788, ad quam ſummam concorditer reduxerunt partem vigore fideicommiſſi reſtituendam ex quibus non videtur fuiſſe expreſsè prohibitum, nedũ ipſis, nec etiam ſequentibus fideicommiſſarijs vocatis, quin in caſibus purificationis iſtius fideicommiſſi potuerint vendicari ipſæ domus cum Apothecis, ac reliqua bona eidem fideicommiſſo ſubiecta, ſed potius magis aſſecuratum paternum fideicommiſſum, in quo aderat expreſſa alienationis prohibitio, alias enim ſi diceretur portiones fideicommiſſi fuiſſe reſtrictas ad ſolam huiuſmodi pecuniarum quantitatem, & bona ipſa non amplius eſſe fideicommiſſo ſubiecta, reſultaret ſuperfluitas, & repugnantia in eadẽ ſcriptura, ac præiudicium ſucceſſoribus, & contrauentio voluntati fideicommittentis, cuius fideicommiſſo, & diſpoſitis in eo ijdem tranſigentes expreſſe non contrauenire, nec quouis modo præiudicare, ſed illud in omnibus partibus, & capitulis ſuas vires habere, ac illi omni meliori modo parere proteſtati fuerunt, quorum ſola † præſeruatio operatur omnia ibi-
23 dem conuenta, vel concordanda eſſe, quòd emanauerint pro maiori cautela, & ſtabilimento dicti paterni fideicommiſſi, vel ſaltem illa remanſiſſe conditionalia, vt in eo quod eidem fideicommiſſo paterno
24 præiudicabatur haberetur, ac † ſi geſta, & firmata inter eos non fuiſſent *l. teſtamento Centurio §. cum ita teſtam. ff. de manumiſſ. teſtam. Put. deciſ. 34. num. 1. & ſeq. lib. 2. in correct. Mocer. Bonomien. var. reſol. lib. 2. cap. 137. num. 2. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 980. num. 6. fin. cum ſeqq.* & inuicem ſe compatiuntur, quod ad huc fideicommiſſum remaneat in ipſis bonis, & quod etiã fuerint æſtimata dicta bona, nec dicta æſtimatio de ſui natura contradicit huiuſmodi fideicommiſſo.

Præterea conſiderabatur, quod ipſe D. Stephanus non agit ad iſtas domos, & apotheças, vt vigore huius tranſactionis eas conſequatur, ſed vtitur illa ad iuſtificandam earum identitatem, & ad demonſtrandam ipſarum ſubrogationem in locum dictæ domus magnæ dicto fideicommiſſo ſubiectæ, ac per prius alienatæ, quem relictam fuiſſe in hæreditate dicti Hieronymi ſatis aliundè oſtenditur, nempè ex ſupradicto illius teſtamento, & ex poſſeſſione filiorũ ſubſequta, vt patet ex diuiſione anni 1547. inter illos emanata, & longè quidem magis, quia ſucceſſiuè omnes ſequẽ-
25 tes ſucceſſores, vti huic fideicommiſſo † ſubrogatas ſemper habuerunt, & retinuerunt, imò vltimo loco idem faſsus fuit M. Antonius vnus ex fideicommiſſatijs in reſponſione ad ſupra deductas poſitiones, quibus ſtantibus deprehendi videtur veritas iſtius ſubrogationis, & ex alijs comprobatam, & cònſequẽter poſſe ipſam tranſactionem in parte acceptari, & in alia reprobari, ad inſtar confeſſionis, quæ licèt ſit
26 indiuidua, nihilominus † poteſt in parte diuidi, & quis poteſt in ea parte vti non ſolum dum deſumitur probatio aliunde, ſed etiam quando concurrit ſola Iuris præſumptio aduerſus partem, quæ reprobatur *Bart. in l. Aurelius § idem quæſit nu. 2. ff. de liber. legat. Panormit. in c. cum contingat nu. 7. & Imol. nu. 4. de inſt. Alex. conſ. 2. num. 22. lib. 4. Ang. Aret. conſ. 97. nu. 4. in fin. cum ſeqq. Crauett. conſ. 150. nu. 3. & fuit dictum in Neapolitana pecuniaria 27. Februarij 1612. coram bo. me. Cardinali Sacrato.*

Cæterum quia articulus An in reſtitutione veniant bona vel ſolummodo prætium forſan poſſet habere aliquam dubitationem Ideo Domini dixerunt ſuper eo poſſe particulariter videri, quatenus opus ſit.

Et ita deciſum vtraque parte informante &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Caſalen. Beneficiorum Venet. 10. *Decembris* 1627.

ARGVMENTVM.

Gratia Principis motu proprio facta, cum nitatur ſolum eius voluntate, & verbo, non indiget aliqua iuſtificatione, ceſſat tamen hoc quando probatur adeſſe defectum intentionis Principis, cum Motus proprius operetur, quod onus probandi non incumbat vtenti gratia, ſed impugnanti.

SVMMARIVM.

1 *Gratia, quæ per viam Motus proprij emanauit nõ eget aliqua iuſtificatione.*
2 *Literæ Apoſtolicæ ob illarum reuerentiam, ſtante Motu proprio, abſque alia iuſtificatione debent executioni demandari.*
3 *Defectus intentionis Papæ, ſi proletur, nihil releuat Motus proprius.*
4 *Motus proprius in materia facti alieni admittit probationem in contrarium.*

5 *Motus proprius quid operetur.*
6 *Subreptio in gratia facta ad supplicationem partis, est defectus intentionis in gratia facta Motu proprio.*
7 *Papa non præsumitur cuiusuis, vel possessionem perturbare.*
8 *Clausula, amoto &c. est in executiuis.*
9 *Papa, quando præsumatur noluisse tangere alterius possessionem.*
10 *Beneficia Prothonotariorum Apostolicorum sunt reseruata,*
11 *Ex permutatione beneficiorum an abdicatur ius à permutante vide distinctionem, & num. 12.*
13 *Probationes, quando agitur ad effectum reseruationis beneficij, debent esse concludentes.*
14 *Enunciatiua non probant, dum principaliter contigit dubitari de enunciato.*
15 *Attestationes simplices nullum gradum probationis faciunt.*
16 *Permutatio de beneficio reseruato, non potest fieri coram Ordinario, quia illud ipse conferre non potest.*
17 *Beneficij vacatio an dicatur verè induci per resignationem, & num. 19.*
18 *Beneficium reseruatum, si permutetur cum alio non reseruato, tunc etiam in reseruato inducitur vacatio.*
19 *Vacatio est actus separatus à collatione.*
20 *Beneficij vacatione data ex una persona non potest supernenire noua vacatio ex eadem persona.*
21 *Clausula vocatis Vocandis, facit executorem mixtũ. Et tenetur ordinariè procedere, & non executiue n. 22.*
23 *Permutationis titulus quando adest in beneficio, non potest quis dici intrusus.*
24 *Titulorum multiplicitas in beneficialibus admittitur*
25 *Gratia pluralis, si corruat omnia ab illa dependentia etiam euanescunt.*

DECISIO CXIX.

SVrdus permutauit Beneficia in manibus Ordinarij cum Francisco Sala, possessione hinc inde Beneficiorum compermutatorum subsecuta, per cuius Surdi obitum de eisdem Beneficijs permutatis, & tũc possessis à Sala fuit Motu proprio à S. D. N. prouisus d. Sebastianus, quam prouisionem Sala cum impugnaret ex eo potissimum, quòd de eius possessione nõ fuit facta mentio, ideò expedita fuit à Dataria gratia reualidatoria, quę *Perinde valere* nuncupatur, & cum vtraque pro illarum executione coram me exhibita fuisset, dedi dubium, An literæ huiusmodi Apostolicæ essent exequendæ, & negatiuè Domini responderunt.

Prima enim prouisio non visa fuit exequenda,
1 quoniam † licèt gratia, quæ per viam Motus proprij emanauit, non indigeat aliqua iustificatione, cum solum innitatur voluntate, & verbo Papæ *Acchill. decis. 10. de prob. Put. decis. 101. lib. 3. Card. Seraph. dec. 1484. num. 10. & in recent. decis. 633. num. 3. & decis. 645. num. 2. p. 1. & decis. 656. num. 1. p. 2.* & propterea literæ † Apostol. ob illarum reuerentiam, stante d. Motu proprio, absque alia iustificatione debent executioni demandari, &c.
2

Nihilominus ex huiusmodi Motu proprio relenatur quidem impetrans ab onere probandi narrata in
3 tali gratia, sed nõn impedit, † quin exaduerso possit dari de defectu intentionis Papæ, & eo probato, Motus proprius nihil operatur, *Bald. in l. Imperialis, §. similes, C. de Nupt. Alex. consil. 215. num. 2. lib. 7. Paris. consil. 74. num. 32. 33. lib. 4. Socc. Iun. consil. 77. num. 101. li. 1. Rubin. consil. 123. num. 19. lib. 3. Menoch. de arb. Iud. lib. 2. cas. 201. num. 80. Paris. de resig. Benef. lib. 3. q. 1. num. 127. Gonzal. super reg. 8. glos. 32. num. 5. Franc. decis. 192. num. 8. Bellam. decis. 392. Rot. decis. 451. num. 5. p. 1. diuers. & decis. 656. num. 7. p. 2. recent.* & apud *Cassad. decis. 4. vers. non tamen de pension. &* apud *Seraph. decis. 398. num. 1.* & per totam; & cum
4 agatur in materia facti alieni, † Motus proprius admittit probationem in contrarium, & super eo, quòd Papa fuerit malè informatus, & circumuentus, & hoc solum efficit Motus proprius, quòd onus probandi
5 non incumbit vtenti gratia, † quia ille fundat suam intentione in ipso Motu proprio, sed hoc onus incumbit impugnanti, *Felin. in c. causam quæ, il 2. num. 3. & 4. de testib. Gabr. de prob. concl. 2. num. 61. Capitaq. decis. 77. p. 3. num. 4. Pin. decis. 323. num. 5. lib. 2. Seraph. decis. 1484. num. 11.* & quod est subreptio † in gra-
6 tia facta ad supplicationem partis, est defectus intentionis in gratia facta Motu proprio, vt inquit, *Rota coram Card. Seraph. decis. 398. num. 2.* in casu autem præsenti defectus intentionis Papę resultat nedum, quia de possessione Salæ non fuit facta mentio, & tamen literę non valent, quæ de alterius etiam colora-
7 ta possessione non faciant mentionem, cum Papa † non præsumatur velle cuiusuis ius, vel possessionem turbare, *c. cum nostris. de concess. præb. vbi Abb. num. 7. Menoch. consil. 36. num. 65. & consil. 103. num. 80.* & in his terminis resoluit *Rota in Carinalen. Præceptoriæ 28. Nouemb. 1616. & 6. Martij 1617. coram Reuer. D. meo Decano*, sed amplius expressè dicitur in Motu proprio, Beneficia vacare per obitum Surdi vltimi possessoris, ipsumq; Surdum in possessione obijsse, & sic apparet, Papam conferre cum suppositio, quòd Beneficia vacent de Iure, & de facto, nec voluisse, quod tertius molestaretur in sua possessione. Vnde defectus intentionis, siue potius obreptio ex ipsa prouisione Sebastiani dignoscitur.

8 Nec visum fuit, suffragari clausula † *Amoto, & c.* quia est in executiuis ad trad. per *Gemin. cons. 86. nu. 6. Lap. alleg. 15. nu. 6. Gabr. de acq. poss. concl. 3. nu. 17.* & in his terminis respondit *Rot. in d. Carinalen. Præceptoriæ 6. Mar. 1617. coram Reu. D. meo Decano*, nec sufficiebat facere mentionẽ de possessione Salæ sub inuolucro verborum præsertim cum, vt dictum est, ex alijs deprehendatur, Papam noluisse tangere alterius pos-
9 sessionem, tum † quia expressè profitetur, se prouidere per mortem vltimi possessoris, & propterea viuentis possessionem illibatam esse voluit, tum etiam, quia deleuit in supplicatione facultatem exprimendi possessionem alterius, vt consideranit etiam *Mol. decis. 23. num. 3. de prebend.*

Nec videbatur suffragari, Surdum fuisse Prothono-
10 tarium Apostolicum, † & ideò illius Beneficia per *Extranag. ad Regimen.* & Regulã primã Cancellariæ fuisse affecta, & reseruata, & ideò non potuisse corã Ordinario permutari, *Felin. in c. in nostra, nu. 12. de rescript. Feder. de Sen. consil. 112. in princ. Put. decis. 25.* † *libr. 2. in non. Paris. de resig. lib. 2. q. 16. num. 4.* vbi Rotæ decisiones refert, *Cocchier. de permutat Benef. p. 2. cap. 2. numero 2.* Et quamuis controuersia sit, An ex tali
11 † permutatione abdicatum dicatur ius à permutante

ita,

ita, vt tunc inducatur vocatio, attamen iuxta mentem *Aeneæ de Falcon. de reseruat. Benef. quæst. 4. effectus. 3. vers. ad quid si de facto, nu. 9.* distinguendum videtur, aut, beneficium erat reseruatum ratione personæ obtinentis, vt puta; quia esset familiaris, vel officialis, & tunc per signationem factum coram Ordinario non vacat, non quia reseruatum, sed quia renun-
17 tians erat exemptus à iurisdictione Ordinarij, aut verò est reseruatum specialiter ad fauorem certæ personæ, & tunc vacat, & præsens casus versari videtur in primo membro distinctionis.

Quoniam pro responsione plura Domini considerabant, Primum non transire sine difficultate, quòd Surdus esset Prothonotarius, & tamen probationes,
18 cum agitur † ad effectum reseruationis, deberent esse concludentes, *Put. decis. 266. nu. 2. lib. 3. Rot. dec. 46. num. 3. & 4. par. 2. diuers. & coram san. mem. Greg. XV. decis. 369. num. 1.* præsertim cum agatur ad euertendam permutationem factam, & effectuatam, & huiusmodi probationes circa Prothonotariatum deberent
19 percutere tempus permutationis, & † enunciatiuæ, quæ dantur, non probant, cum principaliter contingat dubitari de enunciato, *glos. in l. optimam, C. de contrab. & commut. stipul. Alex. consil. 31. num. 4. & consil. 136. num. 11. lib. 1. Dec. cons. 539. nu. 1. Put. decis. 371. num. 2. in fin. lib. 1. Card. Seraph. decis. 1278. num. 2. &*
20 dantur etiam † simplices attestationes, quæ nullum gradum probationis faciunt.

Secundò, Aliqui ex Dominis addebant, permutationem quidem † non potuisse fieri de Beneficio reseruato coram Ordinario, quia illud ipse conferre nõ
21 potest, sed Papa erat adeundus, vt conferret, nec tanquam vacans per obitum, sed ob resignationẽ, sed tamen videtur † verè induci vacationem, *vt in clem. 1. de rer. permut. Soccin. Sen. cons. 168. num. 1. lib. 2. Rot. loc. cis. 1. num. 4. de rer. permut. in nou. vbi Allen. in verb. dd. resignationes, &c. Caputaq. dec. 78. p. 3. & decis. 45. par. 1. Simonet. de reseru. q. 28. num. 4. Put. decis. 362. nu.*
22 2. lib. 2. & in his terminis quando Beneficium † reseruatum permutatur, cum alio non reseruato, quòd etiam in reseruato inducatur vacatio, tradit *Coccher. de permut. Benef. lib. 2. cap. 2. num. 9. Garz. de Benef. par. 11. cap. 4. num. 2. & nu. 82. & 85.* quæ quidem vacatio est actus distinctus à collatione: *Aeneas* autem de *Falconibus* non figit pedem in d. distinctione, quia sub *num. 6. in fin.* subdit, fortè tutius esse dicere, Beneficiũ
23 † quomodocunque reseruatum vacare, si fiat resignatio in manibus Ordinarij, & in vtroque membro suæ distinctionis viget eadẽ ratio, quòd vacatio est actus separatus a collatione. Ex quibus sequitur, quòd si Beneficium vacauit per resignationem, excluditur a-
24 lia vacatio per obitum, data † enim vna vacatione ex persona vnius, non potest superuenire noua vacatio ex eiusdem persona, nisi etiam superueniat nouus titulus in eadem persona, *Felin. in c. 2. nu. 23. de rescript. Gonzal. super reg. 8. glos. 15. nu. 144. & 145. Rot. decis. 267. nu. 1. par. 1. diuers.* & in his terminis, *Rota in Corduben. Beneficiorum 11. Maij 1618. Coram Illustriss. D. Cardinal Caualerio.*

Tertio, quia semper obstat falsa illa expressio, q̃ hæc Beneficia vacarunt per obitum Surdi vltimi possessoris, certum enim est, Surdum vltimo loco non possedisse, sed per biennium possessorem fuisse Francisci Salam.

Altera etiam gratia postea obtenta in forma *Perinde valere* non visa fuit exequenda, quia habet clau-
12 sulam † *Vocatis vocandis*, quæ facit executore mixtum, & tenebatur assumere partes Iudicis, & ab illius sententia dabatur appellatio, *Felin. in c. fin. nu. 23. de præsumpt. Bero. conf. 14. num. 13. lib. 1. Gonzal. super reg. 8. glos. 9. §. 1. in annot. num. 226. Rot. decis. 225. num. 3.*
22 *par. 1. recent.* & ideò debet ordinariè † procedi, non autem executiuè, & tenetur totam gratiam iustificare, & sic quòd beneficia vacauerint per obitum Surdi, & quod Sala esset intrusus in possessione, quod nõ
23 probatur, tum quia adest † titulus permutationis, & propterea non potest dici intrusus ita, vt illicò eijciatur etiam stante reseruatione propter dictum titulum colloratum possidendi in vim prouisionis sibi factæ ab Ordinario habente facultatem conferendi, *Coccher. de permut. Benef. lib. 2. cap. 2. num. 8. Rot. apud san. mem. Greg. XV. decis. 74. num. 4. & seqq.* tum etiam quia si is
24 deficeret, non inde tamen † excluderetur possibilitas alterius tituli validi in possessore, *Caputaque decis. 305. p. 3. Mohed. decis. 13. de præben.*

Et etiam animaduertebant Domini, quòd hæc secunda gratia desumpta fuit ex clausulis generalibus primæ gratiæ, & sic est illius consecutiua. Vnde si
25 † eadem prima gratia corruit, quemadmodum supra ostensum fuit, vt corruat & hæc posterior ab illa dependens, necesse est, *Mohed. decis. 17. num. 2. de caus. possess. & prop. Seraph. decis. 1082. in fin. & decis. 1470. nu. 3.* & fuit dictum in *Pacen. Canonicatus* 10. *Februarij 1612. coram Penia, &c.*

Et ita pro non executione responsum fuit, Vtraq; parte informante.

REVEREND. P. D. DVNOZET.

Romana, seu Neapolitana pecuniaria. Mercurij 15. Dec. 1627.

ARGVMENTVM.

Auditor Cameræ, qualiter procedere potest vigore suarum facultatum inter Mercatores, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Auditor Cameræ inter Mercatores vigore suarum facultatum, potest procedere summariè, ac sola facti veritate inspecta.*
2 *Obligatio per dictionem, quando, efficitur conditionalis.*
3 *Obligatio non sortitur suum effectum, quando est conditionalis, nisi eueniat casus conditionis.*
4 *Scriptura probat contra scribentem.*
5 *Præsentia sola non est sufficiens ad aliquem obligandum.*

DECISIO. CXX.

PRætendebat D. Iulius Pocobellus à D. Hieronymo Rosolino hærede q. Thobiæ Rosolini duas pecuniarum partitas, vnam scilicet ducat. 3023. eidem Pocobello solutorum à prædicto Thobia in tot Creditis Bancorũ in Ciuitate Neapoli, sub prætextu, quòd d. cre-

d. credita eſſent inexigibilia. Alteram verò ſcut. 749. monetæ ſub altero prætextu, quòd idem Thobias ei eſſet obligatus, vt vulgo dicitur (*dello ſtar del credere*) per literis Cambij eiuſdem quantitatis, quas ipſe Pocobellus receperat à Luiſio Signorino poſtea de cocto directus Siluestro Portio in Vrbe Mercatori (qui eas ſoluere recuſauit) pro pretio cuiuſdam tractæ vini eidem Signorino venditæ per antedictũ Thobiam de ordine Pocobelli. Vnde introducto iudicio pro recuperatione dictarum partitarum coram A. C. emanauit ſententia pro ambabus partitis abſolutoria ad fauorem Roſolini, à qua ſententia cum pro parte Pocobelli fuerit appellatum, cauſa deinde mihi in Rota commiſſa dubitaui, An dicta ſententia eſſet confirmanda, vel infirmanda, & DD. attenta eius validitate, & iuſtitia, confirmandam eſſe reſponderetur.

Nam quoad validitatem hoc vnum tantùm obijciebatur: ſcilicet quòd nõ fuerint ſeruati termini ſubſtantiales prout ſeruari debebant, ex quo agebatur de ſumma excedente ſcut. 200. ſed placuit reſponſio, quòd imò dicta ſeruatio terminorum non erat neceſſaria, quia agebatur inter Mercatores, inter quos † A. C. vigore ſuarum facultatum poterat procedere ſummarie, & ſola facti veritate inſpecta ad trad. p *Saluſt. Tiber. in ſua prax. lib. 2. c. 21. n. 3. verſ. & dicet cum ſeq. Rot. deciſ. 445. num. 1. verſ. nam inter p. 2. recent.* Vltra quod pro parte Roſolini fuit data fides Notarij ſeruationis dictorum terminorum ſubſtantialium.

Quo verò ad Iuſtitiã, ea viſa fuit patens; Nã circũſcripta prima partita ducatorum 202 3. ſuper qua informantes pro Pocobello non inſiſtebant, ſed dabãt manus: difficultas ſolum reſtricta erat ad alteram partitam ſcutor. 749. pro qua Pocobellus pretendebat, Thobiam ei obligatum eſſe, vt dicitur (*dello ſtar del credere*) & ad hanc obligationem probandam deducebat quatuor epiſtolas, quæ vocantur (*d'auiſo*) ei ſcriptas à prædicto Thobia. Primam ſcilicet ſub die 3. Martij 1623. inſcriptis tenoris (*circa alla tratta del vino ſtabilito il prezzo con Aluiſe Signorino*) Secunda verò ſub die 5. Ianuarij 1624. (*Il Signorini ſi ritroua fuori di Napoli à Iſchia, però non hò riſcoſſo altro, come tornerà, doverà pagare, quando ve voltarò l'anazo ve ſtarò del credere, come è di giuſto, mentre ve lo promeſſi*) Tertia ſub die 26. Ianuarij eiuſdem anni (*auertite Sig. Giulio, che per le rimeſſe, che ve ſarò di qua per voſtro cõto, ve ſtarò del credere, come anco hò fatto quando hò ſidato il voſtro danaro per queſte fiere di Regno come ordinaſte*) Vltimã verò ſub die 2. Februarij eiuſdem anni 1624: (*del particolare dello ſtar del credere ve lo manterò ſempre, eſſendo così mia natura di far con tutti, & così vole il termine Mercantile.*

Quæ quidem epiſtolæ ad effectum, de quo agitur DD. non viſæ fuerunt poſſe ſuffragari.

Nam quamuis Roſolinus mediantibus verbis prædictæ ſecundæ epiſtolæ, ibi, (*quando ve voltarò l'anazo ve ſtarò del credere*) quæ ſecundum vſum loquendi Mercatorum idem important, quàm tranſmittere pecunias de vno ad alium locum, potuerit ſe validè obligare (*dello ſtar del credere*) in caſu veræ tranſmiſſionis pecuniarum: tamen cum ea obligatio per illam dictionem † (*quando*) ſit effecta conditionalis, *l. quod Pupillæ, ff. quando dies legat. ced. Ruin. conſ 68. nu. 7. libr. 4. Rot. coram Greg. XV. deciſ. 428. num. 2.* Non potuit nec poteſt iuram ſortiri † effectum, niſi eueniente caſu trãſmiſſionis pecuniarum, *l. cedere diem, ff. de verb. ſignif. Rot. coram Greg. XV. dicta deciſ. 428. num. 3.* & alias ſæpiſſimè. Vndè cum non conſtet, partitam ſcut. 749. de qua agitur fuiſſe eidem Pocobello per ſupradictũ Roſolinum tranſmiſſam nullo modo poteſt dici obligatus (*dello ſtar del credere.*)

Quòd autem Roſolinus ſe obligauerit (*dello ſtar del credere*) ſolummodo in caſu tranſmiſſionis comprobatur ex altera tertia epiſtola, ibi, (*auertite Sign. Giulio, che per le rimeſſe, che ve ſarò de quà per voſtro conto ve ſtarò del credere*) quæ quidem † epiſtola cum 4 à dicto Pocobello fuerit producta, contra eum plenè probat *Rota coram Greg. XV. deciſ. 238. nu. 4.* & ibi latiſſimè *Adden. nu. 15.*

Non obſtat, quòd prædictæ literæ Cambij eidem Pocobello conſignatæ fuerint à Luiſio Signorino præſente dicto Roſolino; Quia ad excludendam dictam obligationem ſufficit dicere, quòd Roſolinus non tranſmiſit dictas pecunias, prout neceſſe erat ad hoc, vt ex prædictis epiſtolis cenſeri potuerit obligatus, 5 nec eius † ſola præſentia erat ſufficiens ad eum obligandum, *l. filius familias, §. inuitus,* & ibi *gloſ. in verb. non probatur, ff. de procurat. & Alexand. conſ. 180. nu. 4. lib. 7. Surd deciſ. 302. num. 3.*

Neque obſtat, quòd Roſolinus pro partita ſcutor. 749. de qua agitur, perceperit duplicatam prouiſionem, † vnam ſcilicet ducatorum 85. alteram verò du- 6 catorum 34. & ſic ſe obligauerit (*dello ſtar del credere*) *inx. opp. Bonn. in tract. de Cambio, cap. 7. verſ. della prouiſione, Scacc. de Comere. & Camb. §. 3. gloſ 3. num. 1.* quia obiectum tollitur ex facto: ſiquidè prima partita ducatorum 85. non loquitur de prouiſione, ſed tantum (*per ſaldo delle tratte*) Secunda verò ducatorum 34. quamuis cantet de prouiſione: tamen loquitur pro Cambio non autem (*per lo ſtar del credere*) quæ inter ſe valdè differunt. Inſuper nec poſſunt cenſeri percepta pro dicta prouiſione (*dello ſtar del credere*) quia nec vti ſingulæ, nec ſimul iunctæ ſunt adæquatæ pro dicta prouiſione, cum pro dicta partita ſcut. 749. de qua agitur ad rationem vnius tertij pro quolibet centenario ſolummodò deberentur ſcut. duo cum dimidio circiter pro dicta prouiſione.

Et ità concluſum, vtraque. &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Romana Affectus Mercurij 15. Decembr. 1627.

ARGVMENTVM.

Locans alicui prædium, ſi promittat, quod non ſenſerit aliquod onus, nec damnum, tunc tenetur eũ ſeruare indemnem in omnibus, & liberare à quibuſuis moleſtijs.

SVMMARIVM.

1 *Verba indefinita æquipollent vniuerſalibus. & numero 2.*

3 *Verba vniuerſalia reſtringuntur per alia verba reſtrictiua.*

4 *Verba vniuerſalia negatiua non recipiunt aliquam reſtrictionem.*

5 Re-

5 *Relationis natura est, repetere omnia in relato contenta.*
6 *Nemo præsumitur suum iactare.*
7 *Donatio, cessio, accollatioque non præsumitur.*
8 *Tractatus simplex non bene infert ad conclusionem contractus.*
9 *Testis vnicus regulariter non probat.*

DECISIO CXXI.

CVm Dominus Marchio Oddus de Palumbaria de Anno 1617. locasset ad nouennium, Domino Horatio Alterio Castrum Moriconi, ac Tenutam nuncupatam *della Cesarina*, pro annuo affictu scutorum 2000. soluendo de semestri in semestre, in fine, dictus Alterius de Anno 1619. eadem bona sublocauit Ioanni Baptistæ Fusoritto, & Iacobo de Abbatibus, quo Iacobo defuncto, Ioan. Baptista de anno 1621. sublocauit dictam Tenutam Lucæ Imperiali ad quinquennium, pro annua pensione scutorum 575. & postea de anno 1622. præuia narratiua dicti subaffictus Castri Moriconi sibi facti de anno 1619. eundem subaffictum, & omnia, ac singula illius iura sibi quomodolibet spectantia, & competētia super dicto Castro, & illius iuribus cessit, & renunciauit Horatio Fusoritto eius fratri, eo quia ipse Horatius in se assumpsit, & accollauit omne onus, ac commodum, & incommodum dicti subaffictus, promisitque statis temporibus responsiones soluere Excellentissimo Domino Principi Burghesio dictorum bonorum tunc Domino ex causa emptionis, dictumque Ioannem Baptistam suum fratrem indemnem releuare: Et demum de ann. 1624. die 24. Aprilis ipse Horatius similem sublocationem fecit dicto Domino Alterio per hæc verba, videlicet. *Il Signor Horatio Altieri si contenta repigliare il fitto del Moricone solo, senza la Tenuta, nel modo, che tiene hoggi Horatio Fusoritto*; & deinde subditur; *Il Signor Horatio Altieri sia obligato far la paga al Signor Prencipe Borghese cominciata à Decembre passato, & da finirsi à Giugno prossimo, & che debba segnitare dette paghe sino al fine del fitto, conforme all' Instrumento primo fatto dal Marchese Palombara col Signor Altieri, e per tutto il tempo, che segue, sia obligato fare, che detto Horatio Fusoritto non senta peso, ne danno alcuno, & in euento che per dette paghe fosse molestato dal Prencipe, sia obligato detto Signor Altieri liberarlo dalle molestie, che per questo il Fusoritto concede al Signor Altieri tutte le paghe, &c.* vt in Summario Alterij nu. 8. & Fusoritti nu. 4.

Quibus sic stantibus, cum venisset dies solutionis primi termini cæpti de mense decembris 1623. & finiti de Mense Iunij 1624. & Fusorittus ad instantiam dicti Domini Principis fuisset citatus ad illum persoluendum, & contra eum fuisset relaxatum mandatum executiuum, ipse pulsauit dictum D. Alterium coram A. C. pro releuatione indemnitatis, & liberatione à molestijs iuxta formam dictę suæ obligationis, & obtinuit decretum relaxationis mandati executiui pro dicto integro termino scutorum mille, vnde causa mihi commissa, dubitaui, An dictum decretum A. C. esset iustum, & confirmandum, ac exequendum, & Domini post plures propositiones affirmatiuè responderunt.

Quamuis enim non controuerteretur, molestias fuisse Fusoritto illatas, non quidem occasione dicti Castri Moriconi, cuius pensionis ratam Alterius integrè persoluit, sed occasione Tenutæ, & illius affictuū nihilominus Domini censuerunt Alterium teneri ad liberationem etiam ab huiusmodi molestijs, & totius pensionis solutionem, quoniam verba promissionis
1 supra relata, tanquam indefinita, † æquipollent vniuersalibus, *l. si pluribus ff. de leg. 2. l. si plures de leg. 3. cap. quia circa de priuil. a Menoch. consil. 201. num. 57. Cardin. Seraphin. decis. 1008. num. 2.* & ideo sunt intelli
2 genda † de solutione totius paghæ, quæ erat scutorum mille, & integræ pensionis, etiam si hoc non fuerit expressum vt in puncto tradit *Carl. Mantic. de tacit. & ambiguit. conuen. lib. 5. tit. 8. nu. 28.*

Præsertim quia fuit habita relatio ad dictum primum instrumentum locationis factæ per dictum D. Oddum eidem D. Alterio, in quo tā pro Castro, quā pro Tenuta vnica, & indiuidua pensio scutorū 2000.
3 quolibet anno, constituta fuit vnde † de illa est intelligenda d. relatiua promissio, *l. ait, prætor §. 1. ff. de re iudic. Menoc. d. consil. 201. num. 58. & 59. Cephal. cons. 16. num. 22. & seq. Honded. consil. 63. nn. 44. lib. 1. Surd. cons. 150. num. 92. & cons. 562. num. 6.* & si aliud diceretur, dicta sublocatio fuisset facta sine expressione alicuius certæ quantitatis affictus, quod non est verisimile contrahentes facere voluisse.

Præterea verba illa (*non senti peso, ne danno alcuno*)
4 tanquam † vniuersalia negatiua, non videbantur pati posse aliquam restrictionem, *Bart. in l. is qui ducēta, §. vtrum ff. de reb. dub. Ias. consil. 7. num. 4. lib. 1.* cum aliis congestis per *Tiraq. in l. si vnquam, in verb. reuertatur num. 95. ff. de reuocan. donat.* sed iuxta propriam illorum significationem Fusorittum esse releuandum ab omni onere, & damno mediante solutione totius affictus.

Nec placuit responsio, quòd dicta relatio ad primum instrumentum debeat solum censeri facta, quò ad tempus faciēdi solutiones de semestri in semestre,
5 non autem quoad quantitatem, quia † de natura relationis est repetere omnia contenta in relato, *l. si ita scripsero ff. de condit. & demonstr. l. asse toto ff. de hæred. instit. Ias. in l. qui sic num. 2. ff. de verb. oblig.*

Neque obstat, quod in dicto instrumento primi affictus comprehenderetur etiam dicta Tenuta, & tam pro ea, quam pro Castro solueretur dicta annua scuta 2000. quoniam adhuc potuerunt contrahentes cō uenire, quòd in sublocatione comprehenderetur tā tum Castrum absque Tenuta, prout expressè conuenerunt, & nihilominus sub conductor teneatur soluere integram pensionem.

Idque potissimum suadebatur ex eo, quia d. promissio soluendi affictus, releuandi indemnem, & à molestijs liberandi facta per D. Alterium fuit correspectiua ad ea, quæ in recompensationem dictæ Tenutæ sibi concessa fuerunt per Fusorittum, quemadmodum indicant illa verba (*che per questo, &c.*) nam vltra oleum, quod re vera spectabat ad D. Alterium, & comprehendebatur in redditibus illius anni, pro quo ipse pensiones soluere tenebatur, apparet fuisse eidem cessas, & assignatas solutiones faciēdas ab Affidatis, quæ pro rata trium mensium, nempè à principio Septembris, vsque ad principium Decembris spectabant ad Fusorittum, nec non etiam fata, quæ deducta quarta parte dominicali spectante ad D. Alterium cō ductorē pro alijs tribus quartis partibus pertinebant

ad

ad Fuſorittum, & demum ſoccitam Bobum, & Vaccarum, quæ erat proprias ipſius Fuſoritti, & inſuper etiam idem Fuſorittus in ſe accollauit cenſum alias impoſitum per ipſum Alterium, & ſic illius debitum proprium pro rata ſcutorum 500. quorum omnium reſpectu, & contemplatione idem Alterius conſenſit ſubconductioni ſolius Caſtri abſque Tenuta, & nihilominus ſubijt obligationem pro ſoluenda integra pē ſione, & ſic etiam ratæ debitæ pro ipſa Tenuta.

Neque obſtat, quòd D. Alterius reſtituerit ſemen, & vlterius ſcuta 55. pro expenſis, quia ſemen debebatur Fuſoritto iure culturæ, dicta verò ſcuta 55. ſunt quid modicum, ideo non eſt veriſimile, quod pro illis fuerint ceſſa ſata rubrorum 24. quæ erant longè maioris valoris, vnde ceſſio, & remiſſio illius pluris cenſeri debet facta contemplatione illius, † quòd Fuſorittus vice verſa habuit ratione retentionis Tenutæ magis proportionata, non autem dictorum ſcutorum 55. *ad l. cum de indebito ff. de probat.* cum alijs per *Surd. conſil. 7. nu. 43. & 44.*

Minus obſtat, quòd dictus Ioannes Baptiſta Frater Fuſoritti cenſum pro d. rata ſcutorum 500. extinguere promiſerat, quoniam cum Fuſorittus nihil cum eo commune habeat, dicendum eſt ipſum collationē prædictam feciſſe contemplatione Alterij, non Fratris.

Prout nec etiam viſum fuit obſtare, quòd prædicta omnia non æquiualeant ratæ affictus debitæ pro tenuta, quæ eſt pars admodum conſiderabilis affictus, quia vltra quòd de inæqualitate non conſtat, & ex calculo dato poteſt de ea dubitari, fuit reſponſum illam fuiſſe ſuppletam ſpe lucri futuri ex recollectione fructuum, prædicta vero quantumuis maiora, & non æquiualentia fuiſſe ceſſa, & accollata correſpectiuè ad dictam promiſſionem ſoluendi integros affictus, aliàs enim cenſerentur donata, † & ceſſa, & accollata reſpectiuè ſine cauſa, quod non eſt præſumendum, *d. l. cum de indebito ff. de probat. l. ſi cum aurum ff. de ſolut. c. ſuper hoc de renunciat. & in l. Iulianus in fin. ff. de verb. obligat. latè Mantic. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 9. num. 1. & ſeq.*

Denique à prædicta verborum interpretatione Domini non cenſuerunt eſſe recedendum, propter epiſtolam Fuſoritti ad Alterium, & depoſitionem Archipresbyteri: nam quoad epiſtolam, illa non fuit ſufficienter recognita, & continet ſimplicem tractatum, à quo potuit poſtea recedi: ideoque ex eo † non benè infertur ad concluſionem. *Dec. conſ. 488. num. 10. Rot. deciſ. 104. num. 6. par. 2. diuerſ. & deciſ. 677. nu. 3. par. 2. recent. & deciſ. 168. nu. 2. coram Sanct. mem. Gregor. XV. & ibi Adden. num. 5. & 6.* prout apparet in multis, in quibus illa diſcordant ab inſtrumento fuiſſe effectualiter, receſſum; Quò verò ad Teſtem præfatum, ille de tempore examinis erat excommunicatus, & inimicus Fuſoritti, & in omnem caſum non poteſt infringere verba dicti inſtrumenti, quæ ſatis præciſa, & clara videbantur, maximè cum † ſit vnicus, qui regulariter non probat. *c. licet. c. veniens de teſtibus Gabr. eod. tit. concluſ. 1. num. 1. & ſeq. Farin. eod. tract. quæſt. 63. num. 1.*

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum. Vener. 17. Decembris. 1627.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus non habet actionem contra Laicos pro conſequenda ſuam quartam decimarum, ſed benè contra Rectores, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus de iure communi non habet intentionem fundatam in quarta Decimarum contra Laicos. & num. 7.*
2 *Epiſcopus habet intentionem fundatam in quarta Decimarum, & eſt ei debita de Iure, & hæc eſt communis opinio. nu. 3.*
4 *Epiſcopo debetur decimarum, quarta iure proprietatis.*
5 *Verbum, habeas, denotat proprietatem.*
6 *Epiſcopo debetur quarta propter coniunctionem, & vnitrſalem curam in Eccleſijs ſubiectis.*
8 *Epiſcopus habet actionem contra Rectores percipientes decimas, & non contra Laicos. & nu. 15.*
9 *Rector præſcribere poteſt quartam decimationum.*
10 *Præſcriptio ſine poſſeſſione non procedit.*
11 *Text. in c. conquerente de off. ordin. declaratur.*
12 *Rot. & Caſtren. conſequentia, quod Epiſcopus poſſit exigere à Laicis quartam decimalem, non eſt tuta.*
13 *Per ſolutionem integram quis conſequitur liberationem.*
14 *Text. in c. quoniam, & in c. dudum de decim. quando habeant locum.*
16 *Ab opinionibus Doctorum, qui non habent contradicentem, ab eis tamquam à caſu legis non eſt recedendum.*

DECISIO CXXII.

CVm in hac cauſa dubitaretur de releuantia præſcriptionis oppoſitæ per Incolas Villæ Camaræ D. Epiſcopo agenti ad ſuam quartam, & 14. menſis Decembris 1626. mandatum fuerit, vt ſtrictè informaretur, An Epiſcopus haberet fundatam intētionem contra Parrochianos in caſu de quo agitur: die autem 7. Maij præteriti firmando concluſionem, Epiſcopum habere fundatam intentionem pro ſua quarta contra Parochianos, dictum fuerit non obſtare præſcriptionem.

Hodie cauſa repropoſita Domini dixerunt Epiſcopum † de Iure communi non habere fundatam intentionem in quarta Decimarum contra laicos, & in hoc eſſe recedendum à deciſis; An autem ex alijs ſit ſtandum in deciſis reſeruarunt videre in ſeparata diſputatione.

Nam, & ſi vera ſit concluſio in deciſione firmata, quod Epiſcopus † fundat intentionem ſuam in quarta decimarum, & de Iure debita *c. quoniam, ibi ſua parte retenta, c. dudum, ibi intentione tua de Iure communi fundata, de decim. c. conquerente, ibi habeas quartam decimationum, cap. fin. de ſucceſſ. ad inteſt. c. vnico 10. q. 3.*

qui-

quibus Iuribus adductus, & auctoritate omniũ cano
3 nistarum *Rot.decis.31.nu.5.par.2.diuers.* dixerit † communem opinionem, & eandem sequatur *Rebuff. de decim.q.7.num.11.Rot.decis.402.num.1.par.2.recent. & Gonzal.ad reg.8.gloss.6.nu.87.& 88.* difficultas tamen in eo non cadebat, an deberetur Episcopo quarta contra Rectores de iure, vel de consuetudine, prout de intentione Rotæ fuit hoc determinare in *d.decis.31.num.5.* neque in eo, an de vniuersa decimatione quarta Episcopo deberetur, dum adeo dirigitur
4 contra Rectores: quia indubitatum † est quartam deberi, & quidem Iure proprietatis per illud verbum, habeas quartam decimationum, de quo in *c.conquerente de offic.ordin.* cuius natura est dominium † im-
5 portare *l.habere duobus modis accipitur, l.id apud se quis habere cum glos.ff.de verb.signif. l.stipulatio ista §.habere ff.de verb.oblig.* & non sine † ratione propter cõiunctionem, & vniuersalem curam, quam habet Epi
6 scopus in Ecclesijs subiectis, *Butr.post Host. & alios in c.cum contingat num.9.vers. item quia de decim. Innoc. in c.requisisti nu.3.de test. Tyndar.in tract.de decim. nu.2. Monet.eod.tract.c.7.concl.6.nu.14.* sed dubium erat à quo hæc quarta sic de Iure Episcopo debita possit Episcopus exigere, vel à laicis Parrochianis immediatè, vel à Rectoribus illam percipientibus, & in hac parte.

Placuit Dominis firmare aliam conclusionem Epi
7 scopum de Iure communi non habere † fundatam intentionem in quarta decimarum contra laicos ex verbis *c.conquerente de offic. ord.* ibi tu autem his iuribus in præfatis Ecclesijs contentus existens, non amplius
8 ab eis exigas, ex quibus dicebatur actionem † fuisse reseruatã ordinarijs contra Rectores non autem contra laicos contra quos in textu aliqua actio non dirigitur, quam ponderationem prius Rota fecit in *decis. 519.num.2.coram Greg.XV.*, & tenuit *coram Seraph.decis.1449.num.5.* & fundatur in auctoritate Abbatis antiqui in *d.c.conquerente num.5. Panorm.ante num.3. Card.num.4. Bellam.num.12. gloss.ad marginem d.c. conquerente, Castr.cons.38.per totum par.2.* quæ opinio vi debatur Dominis posse comprobari ex *c.de quarta de*
9 *præscript.* in quo admittitur † Rectorem præscribere posse quartam hanc decimationum, quæ si à laicis esset exigenda non daretur præscriptio Rectori defectu
10 possessionis, sine † qua præscriptio non procedit *glos. in l.malè agitur, & ibi Bald.num.6.C.de præscript. Spec. in tit.de locato, §.nunc aliqua vers.quadragesimo quarto, Bart.in l.3.§.ex contrario nu.4.ff.de acquir.possess. Castr. in l.1.nu.12.C.de seruis fugitiuis.*

Non obst. quod cum hæc quarta decimarum debeatur in proprietate Episcopo, & ratione coniunctionis, & vniuersalis curæ, quam habet in Ecclesijs
11 subiectis ex supra allegatis, verba Decretalis † *conquerente* inferant quidem actionem competere Episcopo contra Rectores; sed quod eadem denegetur Episcopo contra Laicos ad tollendam actionem realem, quæ datur pro decimis præteritis consequendis contra eosdem Laicos: ex *Abb. in c.cum ab homine numero 6.eod.tit.de decim. Rebuff.eod.tit.q.9.nu.9.* hoc nõ firmetur in contextu, neque perneceſſe inferatur vnde dicebatur adhuc vigere responsionem datã in deci
12 sione, quod † consequentia non sit tuta, quam faciũt *Castr. & Rota sup.alleg.* scilicet non amplius ab eis exigas, ergo à laicis non exigas: quia simul esse potest, quod Rectores decimam integram percipiant, & eo casu Episcopus non possit petere suam quotam à lai-
13 cis, qui per † integram solutionem consequuti sunt liberationem, & prout ad hunc casum se restringunt *Abb.Antiq. & Abb.Panorm.* à quibus alij canonistæ rationes simpliciter reassumpserunt, & tamen in alijs casibus, quando sunt decimæ inexactæ, aut quando negligendo Parochus non est in causa, aut dum ad illum decimæ non pertinent, qui est casus de quo agitur, & ad quem disputatio est restricta, remaneat integra actio Episcopo agendi pro sua quota contra quemcunque debitorem actione reali sibi de Iure cõ-
14 petenti, & intrent † depositiones *c.quoniam, & c.dudum de decim.* cum alijs allegatis in decisione, quæ requiritur.

Quoniam fuit resp. sufficere pro fundamento conclusionis firmatæ ex dispositione *c.conquerente* actio-
15 nem † pro quarta decimationum esse directam contra Rectores, non autem contra laicos, & quod opinio *Abb.* & aliorum sup. relatorum in hac parte non
16 habeat contra dicentem; ita vt ab eis tanquam à † casu legis non sit recedendum *Ias.in l.penult.nu.21.C.de pact. Becc.cons.23.num.6. Surd.decis.229.nu.36.* Cæterum quod ex alijs eadem opinio sit limitanda, & declaranda pertinet ad partem reseruatam, scilicet an ex alijs sit standum in decisis, de quibus tunc erit agendum quando in ea parte suscipietur disputatio.

Et ita &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Piscien. Capella. Venet. 17. *Decembris.* 1627.

ARGVMENTVM.

Attentata, quando sunt clara, tunc Arbitrium non intrat pro illorum reiectione. Et quando illa attentata dicantur clara.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium non intrat pro reiectione attentatorum quando sunt clara.*
1 *Attentasse manifestè, quando quis dicatur.*
3 *Lis non finitur per mortem vnius ex colitigantibus.*
4 *Actore mortuo, literis remanent, ad effectũ, vt reus superstes non possit dici pacificus possessor, & mentis cus est, quo ad alios effectus nu.5.*
6 *Possessionem, si quis adeptus fuerit propria auctoritate, dicitur attentasse.*
7 *Attentare non dicitur, qui ingreditur possessionem vacantem.*
8 *Iudex ex suo officio potest possessionis vacantis apprehensionem vti attentatam, reuocare.*
9 *Possessionem stantem sub sequestro, si quis apprehendat, dicitur attentare, & nu.10.*
11 *Possessionis apprehensio, & fructuum perceptio, vt tanquam attentata veniant officio Iudicis reuocanda, quæ sufficiant.*

DECISIO. CXXIII.

1 REsponderunt Domini Arbitrium non intrare; illud enim pro reiectione † attentatorum non intrat,

trat, quando attentata sunt clara, *Rot. decis. 735. n. 2. par. 2. recent. & decis. 465. nu. 1. 2. & seqq. coram sanctæ mem. Greg. XV.* & ibi *Aden. num. 12.* Clara autem visa sunt attentata commissa per D. Horatium, cum ipse possessionem acceperit, & fructus sequestratos exegerit lite inter ipsum, & Cosmum introducta, & ad-
2 huc pendente, & † sic manifestè attentauit *capit. 1. & 2. vt lit. pend. in sexto, Rot. decis. 10. eod. tit. in nou. Lancellot. de attent. in præf. vt lit. pend. num. 301.*

Neque obstat, quòd de tempore captę possessionis dictus Cosmus collitigans prædecesserat quoniam
3 non † propterea lis fuerat extincta, sed adhuc durabat, *Mobed. decis. 14. de caus. possess. & propr. Sarnen. super reg. de annal. quæst. 62. num. 4. Rot. decis. 109. num. 1. par. 1. recent.* & in *Camer inen. Beneficij 28. Nouembr. 1616. coram bon. mem. Remboldo.*

4 Non obstat, quod mortuo Actore, † quamuis lis remaneat ad effectum, vt Reus superstes non possit di
5 ci pacificus possessor, nihilominus illa quoad † alios effectus dicatur finita, vt per *Rot. d. decis. 109. num. 2. par. 1. recent.* quoniã quidquid sit de hoc, in casu proposito Horatius non possidebat, & sic Reus dici non poterat, sed erat actor, qui propterea necessario litẽ
6 prosequi tenebatur; Ideò cum sibi ius † dicendo propria auctoritate possessionem fuerit adeptus, attentauit, vt declarat *Lancell. de attent. lit. pend. in præfat. num. 271. 272. & seq.*

7 Neque, etiam obstat, quod † possessio esset vacans, & consequenter Horatius Collitigans illam ingrediendo attentasse non videatur, *iuxtà decis. Cassad. 6. nu. 6. de caus. poss. & propr. cum alijs per Lancell. vbi suprà in præfat. num. 329. & seqq.* quoniam hoc solum procedit respectu partis, quæ non potest reuocationẽ petere, non autem respectu Iudicis, cuius Maiestas læ
8 sa fuit, Ille † enim potest ex suo officio talem apprehensionem vti attentatam reuocare *Inn. decis. 10. ad fin. vt lit. pend. in nou. vt distinguit Lancell.* ibidem *nu. 333. 334.* & seq.

9 Præsertim, quia dicta possessio † stabat sub sequestro, & in ea fuerat per ordinarium appositus Oeconomus *inn. dispositionem cap. cum vos de off. ordin.* Ideò Horatius multo magis attentauit, violando sequestrũ *Clem. 2. §. si quis autem de sequestr. poss. & fruct.* & occupando † possessionem sequestratam propria au-
10 ctoritate ad *not. per Vital. in eodem §. si quis nu. 2. & 4.*

Non obstat, quod tunc temporis D. Abbas Capponius non esset in lite, quoniam sufficit, quod lis inter Horatium, & Cosmum introducta non fuerat extin-
11 cta, ad effectum vt possessionis † apprehensio, & fructuum perceptio tanquam attentata veniat saltem officio Iudicis reuocanda ex allegatis.

Et ità decisum vtraque parte informante, &c.

3

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

DECANO.

Abulen. Decimarum. Vener. 19. Decembris. 1627.

ARGVMENTVM.

Decimæ, vt alicui Ecclesiæ debeantur, quid sit necessarium. Et quando decimæ debeantur propter administrationem Sacramentorum, & in materia decimarum an possit induci aliqua consuetudo, & qualiter illa probetur.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ debentur Ecclesijs intra quorum limites prædia existunt, & nu. 3.*
2 *Ecclesia prætendens ad se spectare decimas alicuius prædij, debet plenè probare illius existentiam intra suos fines.*
4 *Decimas Sacramentales Ecclesia non potest percipere, si Sacramenta non administret, & nu. 5.*
6 *Decimæ Sacramentales amplius non debentur, si administratio Sacramentorum cum personarum interitu fuerit extincta, & nu. 10.*
7 *Decimæ non debentur priori Curato, si quis mutauerit domicilium, sed secundo.*
8 *Capitulum an habeat intentionem fundatam super omnibus decimis Diœcesis.*
9 *Bona transeunt ad Ecclesiam cum suo onere.*
11 *Decimarum exactio stante consuetudine potest competere Ecclesiæ prædiali, & Sacramentali.*
12 *Consuetudinis plena probatio ex quibus non resultet.*
13 *Consuetudo, vt probetur, debent testes præcisè deponere de decennio. & num. 14.*
15 *Text. in cap. ad Apostolicæ de decim. & decis. Rot. in quibus terminis loquantur.*
16 *Actus controuersus ad effectum probandi consuetudinem non habetur in consideratione.*
17 *Testes non probant consuetudinem si deponant extra casum.*
18 *Consuetudo, quod simul Ecclesiæ prædiali, & Sacramentali debeantur decimæ, non extenditur de casu, ad casum, nec de persona ad personam.*
19 *Consuetudo, quando dici non potest superflua, & numero 20.*
21 *Testes dubij ab alijs declarantur.*
23 *Testibus est adhibenda fides in concursu illis, qui sunt numero plures, Item illis, qui sunt conformes, numero 24.*
25 *Verba, si in aliqua confirmatione sicut earsatiuè benè probant obseruantiam.*
26 *Constitutiones contra Ius an subsistant.*
27 *Constitutio determinans modum, & rationem decimandi non potest dici contra ius.*
28 *Pro actus validitate omnia præsumuntur interuenisse, stante cursu longissimi temporis, & obseruantia diuturna.*
29 *Obseruantia qualis suffragaretur a totali exemptione, & remissione decimarum.*
30 *Gratia alicui facta, non debet ei retorqueri in odium.*
31 *Actore non probante reus absoluitur.*

DECISIO CXXIV.

DIdacus de Villalba, & Anna del'Anguila Conjuges Incolæ Ciuitatis Abulen. assignarunt pro dote Cappellæ maioris Monasterij S. Mariæ de Monte Carmelo eiusdem Ciuitatis Abulen. quædam prædia sita in locis de Villa maior, & Parral Castelbianco Sigheres, & Herites vna cum Molendino existenti in loco nuncupato la Ribera de Adaxa; Capitulum verò Abulen. & Parochi Ecclesiæ Sãcti Thomæ eiusdem

dem Ciuitatis introduxerunt iudicium aduersus Cõuentum, & Fratres eiusdem Monasterij super solutione decimarum, quas prætendebant ex redditibus dictorum prædiorum tamquam Decimatorijs eiusdem Ecclesiæ parrochialis S. Thomæ sibi deberi, vnde cũ ad fauorem vtriusque partis plures sententiæ in partibus emanassent tandem causa ad Rotam deuoluta bo. me. Reuerendiss. Dominus Patriarcha Hierosolymytanus preuisa decisione vnica tantum parte informante *facta sub die 16. Martij* Anni præteriti sententias de partibus ad fauorem Capituli, & Ecclesiæ S. Thomæ latas confirmauit, & cum postea coram me res iudicata, & illius executio iuxta formam rescripti Signaturæ hinc inde prætenderetur dubitaui an constaret de re iudicata hinc indè, quæ esset exequẽda & Domini mandarunt, vt strictè videretur, an esset recedendum à dicta decisione facta coram bo. me. Reuerẽdiss. D. Hierosolymitano super quo dubio plures proposito, & non resoluto, tandem hodie Domini censuerunt recedendum esse à resolutis.

Considerabant enim quod aut Ecclesia Sancti Thomæ prætendit huiusmodi Decimas tamquam prædiales, hoc est ratione situationis dictorum prædiorum intra limites propriæ Parrochiæ, aut tamquam Sacramentales, hoc est ratione administrationis Sacramentorum, & ex vtroque capite nullum ius habet.

1 Namquoad primum cum huiusmodi † Decimæ debeantur Ecclesijs intra quarum limites prædia existunt *Capit. cum sint homines cap. cum in tua cap. cum cõtingat vbi glos. in verbo de Iure com. cap. cõmissum, cap. quoniam glos. in cap. ad Apostolicæ in verbo consuetudo, in fine de Decimis cap. vlt. & ibi glos. in verbo prædiorum de Parrochis*, vna cum concordantibus latè deductis per *Rotam decis. 331. num. 4. parte prima recent. Rebuff. quæst. 6. de Decimis Henricus Boich. in cap. peruenit. nu. 2. eod. tit.* Et fuit decisum in causa *Bracaren. Decimarũ 20. Maij 1591. & 3. Iunij 1594. coram bo. mem. Card. Camphilio, & coram me in causa Sabinen. Decimarum 16. Martij 1609.* Ecclesia S. Thomæ debet in hoc plenè intentionem suam fundare probando quod dicta
2 prædia † de quorum redditibus Decimas prætendit sita sint intra fines suæ Parrochiæ vt est *text. ad literã in c. ad Decimas de restitut. spol. in 6. Archid. in c. 9 Prioris 13. q. 1. Hostien. in summa tit. de Parroch. n. 1. Rom. cõs. 356. n. 1. & 2. Rebuff. super concord. tit. de collat. §. statuimus lib. 2. in versic. Parrochialis Hored. de incompatibus benefic. par. prima cap. 13. nu. 2.* Et fuit dictum in *causa Pacen. Decimarum del Hebreras Lunæ 29. Ianuarij 1601. coram me*, vbi aliæ allegantur. Quod nõ solum non probat, ideoque intentionem suam legitimè non fundat imò ex genuinatis confessionibus iudicialiter emanatis pro parte dictæ Ecclesiæ contra-
3 rium constant quod scilicet dicta † prædia sunt intra limites alienæ Parrochiæ, vndè non solum non habet pro se Iuris assistentiam sed imò resistentiam in exactioni huiusmodi Decimarum, tamquam extra proprios & intra alienos limites Parrochiæ.

Quo verò ad secundum, minus potest huiusmodi Decimas tamquam Sacramentales prætendere cum patribus Carmelitis possessoribus huiusmodi prædiorum non administret Sacramenta, † quæ tamen
4 administratio necessario requiritur, vt quoad illas dicatur habere intentionem fundatam ad *text. in capit. final. de Parrochis* ibi nec ab eis temporalia exigant quibus Sacramenta non administrant *Abbas in capit. ad Apostolicæ numero tertio, de Decimis*, vbi
5 quod Prælatus, † seu Rector Sacramenta non administrans non potest decimas exigere *Hostiensis in summa titul. de Parroch. numero 1. Roman. consil. 356. num. 1. Hored. de incompatib. benef. parte. prima capit. 13. numero secundo. Rota decis. 672. numero 1. parte 1. in recent.*

Nec illas potest prætendere ex eo quod Didacus, & Anna illas sibi soluerent ratione Sacramentorum, quæ ipsis viuentibus administrauit, quia cum per eorum mortem huiusmodi Sacramentorum adminis-
6 tratio, cessauerit vtique, & Decimarum † solutio quæ illorum ratione debebatur, vna cum personarum interitu omninò fuit extincta *capit. cum in cunctis 16. quæst. prima capit. final. de Parroch. vbi Abbas numero 2. & 3. in d. capit. ad Apostolicæ numero 3. & de Decimis Innocent. in capit. omnis numero 6. de pœnit. Rebuff. de Decimis quæst. 6. numero 24.* vbi si quis
7 mutauerit Domicilium † Decimæ nõ debentur Priori Curato sed secundo *Azor. instit. morali libro primo capit. 35. quæst. 14. Monett. de Decimis quæst. 2. c. 7. num. 24.*

Nec dicatur quod Capitulum habeat intentionem
8 fundatam super omnibus † decimis Diœcesis Abulen. in quibus prætendit participationem, & sic non releuare, quod huiusmodi decimæ non debeantur Ecclesiæ S. Thomæ, cum sufficiat quod debeantur generaliter alicui Ecclesiæ; Quia quicquid sit de hoc, ex quo Capitulum de iure non fundat intentionem suam super decimis, vt fuit dictum in *causa Pacen. Decimarum 21. Iunij 1604. coram me. Et 12. Decembris 1608. coram bo. me. Card. Sacrato* Ius Capituli hodie deducitur, prout semper deductum fuit, restrictum ad ius Ecclesiæ S. Thomæ ratione præstimonij quod habet in ea.

9 Non obstat igitur quod huiusmodi † prædia in dotem Capellæ per prædictos Coniuges assignata transierint cum onere sic in Monasterium, & Fratres Carmelitas, vt dicitur in dicta decisione coram bonæ mem. Reuerendiss. Domino Hierosolimytano, quia prædicta procederent si per præfatos Coniuges decimæ fuissent solutæ ratione situationis prædiorum intra limites Parrochiæ S. Thomę, & sic tãquã prædia-
10 les, sed cũ soluerentur ratione, † sacramẽtorum, quæ dictis Cõiugibus ministrabantur, & hæc administratio hodiè cessauit, vtique nullum potest considerari onus quod transierit vna cum dictis prædijs.

Nec visum fuit constare de tali consuetudine, quæ suffragetur eidem Ecclesiæ ad effectum, vt huiusmodi decimas possit exigere.

11 Nam quoad prætensam consuetudinem † Ciuitatis Abulen. super exactione decimarum in concursu inter Ecclesiam prædialem, & Ecclesiam sacramentalem *iux. tex. in d. c. ad Apostolicæ de decimis*, illa non est sufficienter probata primo quia Testes deponunt solum de Ecclesia S. Thomæ non autem generaliter
12 de omnibus Ecclesijs, & sic non † resultat concludens probatio cõsuetudinis ad notata in *c. fi. vbi Abb. nu. 20. Card. nu. 16. Butr. num. 39. de consuetudine.*

13 Secundo quia non deponunt de decennio † præcisè prout ad probandum consuetudinem requiritur secundum *Abbas in capit. cum sint homines numero 6. de decimis, quem refert Achill. decis. 3. num. 5. eod. tit.*

Put. decis. 254. alias 155. numero 7. libro primo, & decis. 163. parte secunda diuers. sed solùmodo de solutione facta tempore vitæ defuncti, quæ potest verificari
14 etiam in minori spatio decem annorum, † & ideo non releuat *Bart. in l. non solum §. sed nec probari ff. de nou. oper. nunciat. Dec. in c. in præsentia nu. 52. de prob. Aym. cons. 54. nu. 11. plenè Surd. decis. 75. num. 10.*

Tertiò tollitur omnis difficultas quia obiectum fortasse posset procedere si hodiè ageretur inter Ecclesiã prædialem, & sacramentalem quia tũc, vt videretur, cui decimæ deberentur staretur consuetudini & *in his*
15 *terminis loquuntur iura in contrarium deducta* † *nempè text. in d. cap. ad apostolicæ de decimis Achil. d. decis. 3. nu. 7. & 8. de decimis, & Rot. decis. 279. nu. 1. & 289. nu. 1. in recent.* sed vt supra probatum fuit Ecclesia S. Thomæ non est prædialis, nec minus Sacramẽtalis, nec agitur inter ipsas Ecclesias, sed contra possessores prędiorũ.

Minus igitur visa est posse allegari altera prætẽsa consuetudo quod scilicet facta translatione bonorũ in aliquod Monasterium pro dote Cappellaniarum, nihilominus sit soluenda decima Ecclesiæ Sacramentali, quæ illi sõluebatur ab eo, qui bona trãstulit licet obierit, & sic cessauerit ratio administrationis Sacramentorum, quia vltra exceptiones, quę contra personas, & dicta testium fuerunt latius ponderatæ per informantes aduertendum est primo quod licet dicti testes deponant in genere etiam de Monasterijs, non tamen deponunt in specie, quod aliqua Monasteria ad quæ huiusmodi prædia transiuerint, soluant dictas decimas, & quamuis aliqui ex ipsis deponant quod Moniales Carmelitanæ discalceatæ soluerunt decimas prædiorum per Franciscum de Salzedo assignatorum in dotem Cappellaniæ, quam in earum Ecclesia fundauit; nihilominus cum super dicta solutio-
16 ne fuerit lis introducta tamquam † actus controuersus non potest haberi in consideratione ad effectum probandæ consuetudinis *Rot.* apud sanctæ mem. Gregor. *XV. decis. 4. nu. 2.* & ibi addentes, Secundo non deponunt in specie quod decimæ, quas ratione administrationis Sacramentorum soluebant Domini ex prædijs sitis in aliena Parrochia soluantur etiam ab Ecclesijs, & Monasterijs, ad quas dicta prædia transeunt, sed se restringunt, vel ad decimas, quæ fuerunt solutæ à Dominis, quamdiu vixerunt, vel ad decimas debitas, tamquam prædiales de quibus hic non
17 agitur, & ideò nihil relouant, cum deponant † extra casum prætensæ consuetudinis *Bart. in l. 1. §. si quis hoc interdicto nu. 1. ff. de itin. actuque priu. Aym. consil. 30. nu. 5. & cons. 96. nu. 4. Curt. Iun. cons. 26. nu. 10. Oldrad. cons. 237. Natt. cons. 575. num. 15. Cæsar de Graff. decis. 6. nu. 4. & 5. de probat. Rot. decis. 422. nu. 13. p. 1. in recent.* quæ consuetudo † de iure non extenditur de casu ad casum, nec de persona ad personam, vt in terminis fuit resolutum coram me in *dicta Pacen. decimarum del Hebrero 21. Iunij 1604.*

Nec dicatur quòd huiusmodi Testes satis specificant virtualiter casum in quo prædia sunt extra Parrochiam sita, & decimæ tamquam Sacramentales soluuntur dum dicunt, quod decimæ de bonis, quę trãsferuntur in Monasterium soluuntur vigore consuetudinis illi Ecclesiæ, vbi anteà Dominus prædiorum erat Parrochianus, quòd necessariò supponit prædia esse in aliena Parrochia ex quo si illa fuissent intra Parrochiam non exigerentur ratione Parrochialitatis, seu administrationis Sacramentorum, sed ratione situationis dictorum prædiorum, & sic non ex consuetudine, sed de iure. Quia aduertendum est non esse verum quod ex dictis testium sequatur necessario huiusmodi suppositum nempè prædia esse in aliena Parrochia; cum etiam eadem verba benè adaptentur ad Casum, in quo prædia sita sunt intra limites Parrochiæ, quod patet primò, quia licèt Testes deponãt quòd decimæ soluuntur Ecclesiæ, vbi prius Dominus prædiorum erant Parrochiani, id tamen non excludit quin etiam idem Dominus potuerit habere prædia intra limites eiusdem Ecclesiæ, cuius erat Parrochianus, & sic quod decimæ deberentur etiam ratione parrochialitatis, hoc est ratione administrationis Sacramentorum, & ratione situationis prædiorum. Secundò quamuis Testes dicant quod decimæ soluuntur de consuetudine, non sunt tamen adeò strictè intelligendi, vt voluerint inferre quod decimæ soluerentur solum de consuetudine, non autem de Iure, sed potius credendum est ita eos dixisse, vt indicarent, ità de facto obseruari, & esse in vsu, qui vsus, & obseruantia benè concurrit, cum Iure; in ò consuetudo ipsa quandoq; venit coadiuuanda Iuris dis-
19 positione, quo casu dici † nõ potest superflua adnotata in *c. 1. vbi gl. Io. Andr. Gemin. & alij de const. in 6. Alex. cons. 33. n. 4. & 5. lib. 1. Natt. cons. 189. nu. 8. Iac. Surd. cons. 321. n. 4. lib. 3.* Vltra quod dicta consuetudo licèt cõcurreret in hoc casu cũ dispositione Iuris communis, non ideo tamen † est superflua cum operetur
20 respectu exemptionis, quam possent huiusmodi Monasteria prætendere à dispositione Iuris communis, vt fuit dictum *in Cartaginen. decimarum 10. Decembris 1600. coram bo. m. e. Penia.*

Et quod dicta horum Testium sint intelligenda de decimis prædialibus satis videtur posse colligi ex dispositione quarti testis ibi, *& quod si talia bona erant solita soluere decimas*, quæ verba denotant omnis solitudi decimas fuisse reales, & annexum ipsis prædijs, vt
21 patet, Et sic ab hoc † teste, alij testes dubij satis declarantur *Fulgos. cons. 161. nu. 3. vers. vltra ergo plenum.*

Sed cessat omnis difficultas cum quadraginta, & amplius testes examinati pro Conuentu *satis probent* de
22 contrariam consuetudinem, † dum super quarto deponunt quod Monasteria Fratrum, & Monialium sũt à quadraginta, & amplius annis in quieta, & pacifica possessione, vsu, & consuetudine recipiendi, & recuperandi prò se omnes redditus suorum prædiorum, & terrenorum absque aliqua solutione decimarum alicui Ecclesiæ, tã ex hæreditatibus, seu prædijs, quæ ê, Conuentus habent in hæreditatẽ, vt Cappellanijs antiquis, & modernis; quam alio quotumq; modo, nec vnquã soluerunt decimã aliquã quia decimã, quę soluitur ex talibus prædijs, seu terrenis soluunt personæ quæ illa habent in affictu ex fructibus ipsis remanentibus detracto redditu, quem soluunt *dictis Monasterijs*, & hanc Ecclesijs soluunt in quarum territorio sunt dicta prædia, seu terrenã vbi colliguntur, qui testes non solum deponunt de spatio 30. & 40. annorum, sed insuper dicunt à senioribus iam defunctis audiuisse ita etiam fuisse in vsu antiquioribus temporibus, & deponunt de publica voce, & fama; & coarctant negatiuam.

Quibus testibus visum fuit Dominis fidem esse adhibendam in concursu non solum quia sunt nu-
23 †

mero plures, & quoad Ecclesiam S. Thomæ habent
24 pro se assistentiam Iuris; sed etiam quia sunt † conformes dispositioni Constitutionum Synodalium anni 1557. in cap. 1. & 2. in quibus disponitur, quod omnes Clerici soluant decimas saluo ex prædijs, & possessionibus, quæ colent, aut mandabunt coli suorum beneficiorum, & Cappellaniarum, nec ex redditibus, quos ex illis receperint, seu exigent, si alijs affictabunt, actamen dictas decimas affictuarij colentes dicta prædia, seu terrena soluant &c. & Domini prius detrahant redditus ad ipsos spectantes & illis detractis soluatur decima de reliquis fructibus remanentibus. Vnde tanto magis videntur suffragari huiusmodi Constitutiones, cum illarum obseruantia controuerti non possit tam ex illarum confirmatione subsecuta de anno 1617. in qua dicitur *Volumus illas obseruari, sicut vsque ad hunc obseruatæ sunt*
25 *& positæ in vsu*, quæ uerba stant † causatiuè, & ideo benè probant obseruantiam vt est *text. notab. in capit. Abbate uersic. si verò verbum determinet de verbor. signific.* & fuit dictum coram me in *Cæsaraugustana præeminentiarum* 29. *Nouembris præteriti*. Quam etiam ex conformi depositione dictorum testium.

26 Nec officit quod dictæ † constitutiones tamquam contra Ius non substinentur, quia quicquid si concederent totalem decimarum remissionem, siuè exemptionem, vt fuit dictum *coram me in Mediolanensis decimarum* 10. *Aprilis* 1606. certum est quod cum so-
27 lum determinent modum & rationem decimandi † nõ possunt dici contra Ius, quod non improbat huiusmodi compositiones super decimis *cap. nuper. cap. 2. multiplici de decimis cap. 2. vbi. Innoc. de transact. Rebuff. de decimis. quæst. decimotertia numero vigesimo, & sequent. Monett. eodem tit. cap. 5. nu. 119. & seqq. Rot. dec. 585. num. 3. par. 1. & decis. 279. ad fin. par. 2. recent.*

28 Præterquam quod ex cursu tanti temporis, † & diuturna obseruantia omnia pro validitate præsumitur interuenisse *Rot. dec. 694. n. 5. p. 1. & 506. num. 2. &*
29 *4. p. 2. recent.* quæ obseruantia † adhunc effectũ suffragaretur, etiam si essemus in totali remissione, seu exẽptione, vt in dicta *Mediolanen. decimarum coram me.*

Sicuti nec obstat, quod in primo capite Constitutionis Synodalis fuerit præseruata contraria consuetudo, quia vltra quam quod de dicta consuetudine non constat, aduertendum est, quod antè dictam cõstitutionem (vt in ea dicitur) monasteria non solum liberè exigebant redditus sibi debitos ex suis prædijs, sed etiam exigebant decimas soluendas ex fructibus, qui arrendatarijs remanebant. Vnde constitutio mandat, vt dictæ decimæ, detracto prius redditu debito Monasterijs, soluantur per arrendatarios, salua tamen contraria consuetudine, quæ cum vt patet esset ad fauorem Monasteriorum, illius præseruatiua non
30 debet † retorqueri in odium *c. quod ex gratia. de reg. iur. in 6. l. quod fauore. C. de legib.*

Vnde ex his Domini censuerunt Ecclesiæ S. Thomæ, vel nullum Ius competere, vel saltem illius pro-
31 bationes adeò reddi turbidas, vt sufficienter non concludant † quod Patribus Carmelitis sufficit pro victoria *cap. in præsentia de probat. cap. illud, vbi Abb. nu. 3. de præsumpt. Rotæ decis. 294. p. 2. diuers.* & fuit in his terminis dictum coram me in dicta Pacen. decimarũ del'Hebrero 9. Iunij 1603.

Et Ita concluſum vtraque parte informante &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

31 *Parmen. Transactionis. Lunæ 20. Decembris. 1627.*

ARGVMENTVM.

In donatione, licet nõ possit considerari læsio quamuis enormissima, cum alias nulla donatio subsisteret, tamen secus est, quando causa finalis donandi non procedit ex mera liberalitate, sed donatio fit respectu alicuius dati per illum cui donatur.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria denegatur, quando probatio non prodesset.*
2 *Renunciatio donationem importat.*
In donatione non attenditur læsio. nu. 2. & 24.
3 *Donatio oĩs reuocari posset, si in ea admitteretur læsio.*
4 *Iura sua renunciantibus non datur regressus.*
5 *Donare, & iuri suo renunciare cuique est concessum. amplia. nu. 6.*
7 *In donante sciente valorem rei donatæ cessat omnis læsio.*
8 *Sententia, & transactio, quæ transitum fecerunt rem iudicatam æquiparantur.*
9 *Trãsactio est tuẽta ad finiẽdas lites, sicut res iudicata. Transactio, & res iudicata vtraque impediunt litis ingressum. nu. 9.*
10 *Remissoria non datur contra habentẽ rem iudicatam.*
11 *Transactionẽ, qui fecit, amplius admitti non debet ad probandũ, siue per instrumẽta, siue per alia probet.*
12 *Instrumẽta, & aliæ probationes annullantur per trãsactionẽ, etiamsi inter si inter partes nõ sit conuentũ.*
13 *Transactio tendit ad liberandum.*
Text. in l. 2. C. de rescind. vend. non habet locum in actu liberatorio. nu. 13.
14 *Iuramentum excludit omnem læsionem.*
Dummodo seruari possit sine peccato. nu. 15.
16 *Renunciatio facta à filio de bonis paternis cogitante de ingressu religionis retractari non potest sub prætextu cuiusuis læsionis enormissimę. nu. 17. & 42.*
18 *Remissoria in prophanis stante relevantia articulorũ denegari non potest.*
19 *Læsio in transactione cõsiderari potest, etiam inspecto futuro litis euentu.*
20 *Læsio enormissima considerari potest in liberatione a redditione rationum.*
21 *Transactio probata læsione rescindenda est, & hoc procedit etiam in laudo. nu. 22.*
22 *Laudum habet vim transactionis.*
23 *Transactio inita inter fratres super hereditate paterna, & fraterna rescinditur ex enormissima læsione.*
25 *Donare, aut remittere animum donandi vult.*
26 *Donare, & liberalitatem ad libitum exercere, non omnibus permissum est.*
27 *Text. in l. 2. C. de rescind. vendit. quando intret.*
28 *Liberalitas mera, si non sit causa finalis donandi, sed alia causa, tunc bene potest considerari læsio. & nu. 29. & 30.*
31 *In donatione simplici attenditur læsio quando donata sunt res magni valoris, & donans inscio errore ductus credebat esse modici valoris.*
32 *Liberalitas in cõtractibus respectiuis non præsumitur.*
33 *Læsione enormissima stante, etiã in maiore, potius ignorantia valoris rerum, quam scientia præsumitur.*
34 *Trãsactio vt rei iudicatæ æquiparetur q̃ sint necessaria*

35 *Lesione enormissima semper, saltem reipsa deficit bona fides.*

36 *Remissoria datur aduersus rem iudicatam, quando est commissa causa restitutionis in integrum aduersus eam, & datur magnus fumus de veleuantia.*

37 *Iuramentum non excludit lesionem enormissimam obtenta absolutione.*

38 *Ex lasione enormissima excluditur consensus, & nascitur dolus reipsa, qui quoad rescissionem equiparatur dolo ex proposito.*

39 *Text. in Auth. sacramenta puberum. C. si aduers. vendit. 5. & in c. quamuis pactum de pact. in 6. non intratur vbi intercessit dolus.*

40 *Iustitia semper comitatur iuramentum, & nu. 41.*

43 *Donatio facta non seruatis solemnitatibus Statuti loci, est nulla.*

44 *Solemnitates à Statuto introductum ad euitandas fraudes, dicuntur adhiberi ob publicam vtilitatem.*

46 *Supplicationis forma attendenda est, & nu. 47.*

48 *Nouitius secundum magis communem, & approbatam opinionem reputatur persona Ecclesiastica.*

49 *Persona status de tempore contractus attenditur, & non futurus.*

50 *Solemnitates Iuris Canonici sunt adhibendæ in contractibus faciendis a personis Ecclesiasticis.*

51 *In donationibus factis abillis, qui adhuc non sunt ingressi religionem, sed cogitant de ingressu est seruanda solemnitas legis secularis.*

52 *Contractus ab initio nullus tractu temporis non conualescit.*

53 *Filius qui renunciauit bonis paternis præsentibus, & futuris, nihilominus succedit fratri ab intestato defuncto etiam in bonis paternis.*

DECISIO CXXV.

EQues Martius Tagliaferrus obtenta iam absolutione iuramenti petijt remissoriam ad effectum probandi, quod in transactione inita inter ipsum, & Paulum Camillum Tagliaferrum eius fratrem fuit enormissimè læsus, dum pro libris 1800. annuis vitæ suæ durante dumtaxat remisit, (vt prætendit) libras 7045. annuas, & perpetuas, & fructus plurium annorum perd. Camillum percepisse ex portione ad ipsum spectante in hæreditatibus Alexandri eorum patris, & Io. Baptistę communis fratris, necnon alia bona fideicommisso suppositia ad eius fauorem; Remissoriã autem non esse dandam contendebatur pro parte Camilli ex irrelevãtia articulorum, quia etiamsi illi probentur parum, aut nihil, (vt dicebatur) Martio probatio prodesse † potest, quo casu non datur remissoria *Cassad. decis. 2. de dilat. Caputaq. decis. 32. par. 2. Ros. decis. 126. nu. 2. & decis. 503. nu. 2. par. 2. recent.* Irrelevantia verò ex sequentibus deducebatur.

3 Primò, quia in d. transactione Eques Martius donauit, & remisit Camillo omnia alia iura sua exceptis ibi expressis; attamen † in donatione seu renunciatione, quæ donationem importat, non attenditur lęsio *l. maioribus C. comm. vtriusque Iud.* alioquin omnis donatio † reuocari posset, quia semper læsio prætenderetur, vt notant communiter *Doct. in l. 2. C. de rescind. vẽdit. Alex. consil. 53. num. 21. vol. 3. Anchar. cons. 433. num. 4. Cravett. consil. 160. num. 1. Dec. consil. 181. nu. 4. Bertrand. cons. 22. num. 6. vol. 2. Soccin. iun. cons. 67. nu. 23. vol. 3. Thesaur. decis. 66. per tot.* Vnde renuncianti-

4 bus † iura sua non datur regressus *l. quæritur §. si venditor ff. de edil. edict. l. si maritus §. si negauerint ff. ad l. Iul. de adult. & l. postquam liti. C. de pact.* Cuique autẽ

5 concessum † est donare, iurique suo renunciare *cap. periculosum 7. quæst. 1. & vulg. text. in l. in re mandata C. mandat.* & tanto magis, quia tempore transactionis

6 Eques Martius erat † maior, qui ideo præsumitur bene informatus valoris rerum, quibus renunciauit, & consequenter quod voluit liberalitatem exercere,

7 *Anchar. d. cons. 433. nu. 4.* In donante † autem scientę valorem rei donatæ, cessat omnis læsio *l. cum donationis C. de transact. Ias. in l. si quis cum alitur nu. 17. versic. prima conclusio ff. de verb. oblig.*

8 Secundò, quia transactio, † & sententia, quæ transitum fecit in rem iudicatam æquiparantur *l. non minorem C. de transact. & l. 2. ff. de iur. iur. Surd. 418. nu. 12.*

9 Transactio † enim inuenta est ad finiendas lites sicut & res iudicata *l. fratris C. de transact.* & vtraque etiã impedit litis ingressum *c. 1. de litis contest. in 6. l. causas C. de transact. Surd. cons. 451. num. 16.* Vnde sicut habẽ

10 ti † contra se rem iudicatam non datur remissoria *Caputaque decis. 51. par. 3. Rot. decis. 406. nu. 2. in fine par. 2. recent.* Ita nec qui transegit admitti † debet ad probandum siue per instrumenta de nouo reperta *l. sub prætextu instrumenti C. de transact.* siue per alias pro-

12 bationes, † quæ amplius non subsistunt, sed ipso iure irrita, & caduca fiunt, etiamsi hoc inter contrahentes actum non sit, vt probat *text. notabilis in caput. 1. ext. de transact. Bald. super rubr. extra eod. tit. & Ias. in d. l. fratris*, & accedit, quod transactio tendit † ad liberandum, in actu autem liberatorio remedium *l. 2. C. de rescind. vend.* locum non habet *l. sub prætextu specierũ C. de transactio.* vbi hoc notant Doct.

Tertiò, transactio de quo agitur fuit iuramento ro-

14 borata, iuramentum † autem excludit omnem læsionẽ *Auth. sacramenta puberum C. si aduers. vendit.* dummodo † vt

15 hic seruari possit sine peccato *c. quamuis pactum de pact. in 6. Aret. in l. qui supersticis ff. de acquir. hared. Ias. in d. auth. sacramenta puberum n. 43. cum seqq. Alex. cons. 42. l. 1. Soccin. iun. cons. 67. n. 22. l. 2. Paris. cons. 95. n. 66. l. 1. Curt. sen. cons. 43. Anton. Rub. cons. 12. nu. 16. Cranet. cons. 114. & Decius cons. 181. num. 3.*

Quartò, & vltimo opponebatur, quòd circumscripta d. transactione obstat Equiti Martio renunciatio, quam ipse fecit Alexandro patri suo (cui successit Camillus) de legitima, & omni iure ad ipsum tunc spectante, & quod ei in futurum spectare posset in bonis paternis, & maternis, & causa cuiusuis fideicommissi purificati, & purificãdi, seu quomodolibet ad ipsum

16 spectãtibus, seu quę spectare possent, quę, † renũciatio cũ ab eo facta fuerit, cogitante de ingressu Religionis prætextu cuiusuis enormissimæ læsionis non põtest retractari *Cranet. cõs. 160. n. 1. Ceual. pract. q. com. q. 115. nu. 6. Guttier. in repet. c. quãquis pactum verb. dum nupsi n. 3. de pact. in 6. Covar. in repet. eiusd. c. 3. p. sect. §. 2. n. 5.* vbi rationem assignat, & *Thesaur. decis. 66. nu. 2. in fi. Rot. decis. 587. nu. 10. p. 1. & 714. nu. 9. p. 2. recentior.* Vnde cum Alexander præuia mentione dictæ renunciationis testatus fuerit de eius bonis ad fauorẽ prædictorum Camilli, & Io. Baptistæ cum reciproca inter eos fideicommissaria substitutione, vt prætenditur

17 consequenter Martius † non potest dare de læsione, & sic cessat remissoria, quæ ad d. effectum petitur.

Cæte-

Cæterum his non obstantibus ter causa proposita, fuit hodie resolutum, remissoriam esse dandam, & ra-
18 tio resolutionis fuit, quia cum † versemur in prophanis, & articulorum materia sit releuans, illa non potest denegari *Caputaq. decis. 59. par. 3. Rot. decis. 102. nn. 1. par. 1. diuers. & decis. 695. nu. 2. par. 2. recent. Gregor. XV. decis. 415. num. 1.*

Releuantia autem dum non obstent cõtraria obiecta, est clara ex lectura articulorum, quia Eques Martius in dictis articulis probare intendit valorem bonorum, quibus renunciauit in illorum redditu excedere non solum dimidiam sciut. 260. annuorũ vita sua durante tantum sibi assignatorum in transactione, sed etiam vltra duas tertias, cum dicta scuta 260. importent solum libras 1800. prætendat autem quod portio, quæ circumscripta transactione ad ipsum spectabat tam ex hæreditate paterna, quam ex hæreditate Io. Baptistæ fratris prædefuncti reddat singulis annis
19 libras 7045. etiam † inspectu futuro litis cuentu, quæ læsio eo magis augetur, quia in dictis articulis ponitur quod ante transactionem Eques Martius possidebat bona prædicta in communi cum Camillo, & prætendit, quod Camillus per 10. annos illa solus admi-
20 nistrauit in absentia Equitis Martij, & tamen in †d. trãsactione fuit etiã remissa Camillo redditio rationis, & per consequens fuerunt ei remissi fructus per dictũ tempus percepti *gl. in l. Aurelio §. Caius in verb. eos, et ibi Bart. nu. 1. ff. de liber. leg. Ruin. cons. 54. nn. 13. lib. 1.* qui fructus, vt asseritur ascendunt ad libras 70. mil.

21 Prædicta aũt læsione † probata transactio esset rescindenda *Bart. Ang. & Imol. in l. si quis cum aliter ff. de verb. obl. Abb. in c. cum causa de empt. & vend. & in l. cum ten. 1. C. de transact. Cagnol. in l. 2. C. de rescind. vẽd. nu. 80. & in l. si quis maior num. 37. C. de transact. Reder. Suarez alleg. 22. in fi. Molin. de Hispan. primog. lib. 4. c. 9. nu. 34. & 35. Pinell. in l. 2. nu. 25. C. de rescind. vend. Mãtic. de tacit. & ambig. lib. 26. tit. 9. nu. 23. Modern. Rom. d. scept. foren. c. 788. nn. 1. Alex. consil. 42. nu. 11. lib. 1. Dec. cons. 60. n. 4. Cravet. cons. 51. n. 26. Cephal. cõs. 137. nu. 57. Surd. cons. 48. nu. 13. & 14. Rot. decis. 625. nu. 7. par. 1. recent. & decis. 268. num. 6. in impress. apud Reuerendiss. D. meum Decanũ.* Et idem dicendũ est † de laudo, quod habet vim transactionis *Soccin. sen. cõs. 105. in fin. lib. 4. Decian. cons. 65. nu. 43. li. 5. Paris. cons. 24. n. 159. lib. 2. & Rot. dec. 588. nu. 1. & 3. p. 2. recent.* Et in
23 puncto quod transactio inter † duos fratres super hæreditate paterna, & fraterna rescindatur ex enormissima læsione *Ludon. Peguer. decis. 139. per tot.*

Neq; obstant contraria obiecta, nã ad primũ quod
24 læsio non attenditur in donatione, respondetur † illud procedere in donatione, seu renunciatione ex mera liberalitate, simpliciter absolutè ad fauorẽ alicuius facta, quando, ſ. quis ideo solũ, & principaliter donat,
25 aut remittit, quia donare, † aut remittere animum donandi vult, & ratio est, quia ita donãs semper diceret se læsum, & sic nullã donatio subsisteret, nec cuique
26 permissum † esset donare, & liberalitatẽ ad libitũ exercere, vt benè *Anchar. cons. 534.* & in his terminis loquuntur Doctor. in obiecto citati, secus aũt est, quãdo hoc non principaliter agitur, vt sit mera liberalitas, sed donatio, seu renunciatio fit respectu alicuius, dari, seu remissi per illum cui renunciatur, & donatur, tũc enim attenditur læsio itaut intret dispositio. † *Tex. in*
27 *d. l. 2. C. de rescind. vend.* vt in puncto sic distinguit *Bart. cons. 90. n. 2. li. 1. Paul. de Castr. cons. 181. li. 1. Curt. iun. cons. 141. col. 3. Crau. cons. 192. n. 1. & Decius cons. 180.*
28 *& 181.* Et ratio est, quia causa † finalis donandi non fuit mera liberalitas, sed illud datum, aut receptum ꝙ renuncianti datur in recompensationem, itaut præsumendũ sit, quod donans, seu renuncians existimabat illud, quod recepit esse æquiualens rei per eum donatæ, seu renunciatæ, & quod si sic non esset, non renunciaret, aut donaret *Soccin. cons. 183. li. 2. Bertrand. cons. 46. n. 6. vol. 2.* quæ ratio adeo viget, vt militet etiãsi in
29 donatione correspectiua dictum sit, ꝙ plus est, † dono quia intelligitur de modico excessu, non aũt de eo, qđ est vltra dimidiam, nisi etiam expressè dictum sit, ꝙ
30 datur illud plus † siue in modica, aut magna quantitate, & quantumcunque sit *Alex. cons. 105. n. 3. li. 6. Soc. cons. 48. col. 2. post med. li. 4. Ias. in d. l. si quis cum aliter nu. 17. & Peguer. vbi sup.* Et quod fortius est, locum ẽt
31 habet † in simplici donatione, quãdo donatæ sunt res magni valoris, & donãs iusto errore ductus credebat eas esse modici valoris *Aret. in l. qui si per stitis ff. de acquir. hared. Alex. d. cons. 53. nu. 21. lib. 3.* Vnde cum Eques Martius non simpliciter, sed respectiuè donauerit cessat obiectum.

Neque obstat, ꝙ Eques Martius vti maior tẽpore transactionis erat sciẽs valoris rerum donatarum, &
32 ideò quod voluit liberalitatem exercere, quia † non præsumitur liberalitas in contractibus respectiuis, in
33 quibus stante enormissima lesione ẽt † in maiore potius ignorantia voloris rerũ, quam scientia præsumitur *Glos. & Bart. in l. quisquis per illũ Text. C. de rescind. vẽd. Ant. de Butr. cõs. 52. & Cou. li. 2. var. res. c. 4. in. 16.*

Minus obstat secundũ obiectum, quod transactio,
34 † & res iudicata æquiparetur, quia æquiparatio procedit in transactione suis partibus absoluta, nẽpè quando in eà concurrunt hæc tria iuris requisita, quod fuerit super re dubia *l. 1. ff. de transact.* Item aliquo dato, vel retento *l. transact. C. eod.* & demum ꝙ in ea bona fides interuenerit *l. 1. §. fin. ff. ad trebel. & l. sub prætextu instrumenti C. de transact.* In transactione autẽ de qua agitur quicquid sit de duobus primis requisitis, si materia articulorum est vera, & circũscripta transactio-
35 ne Eques Martius ius bonum fouet, deficit bona † fides saltim re ipsa stante enormissima læsione *Glo. in d. l. sub prætextu in princ. & in l. res fratres in verb. poss. ff. de pact.* & communiter *Doct. post Bart. in d. l. si quis cũ aliter, & Dec. cons. 180. nu. 7.* & cessat difficultas, quia fuit in specie commissa causa rescissionis d. trãsactionis, vnde dãda est remissoria, sicut & illa † datur cõtra
36 rem iudicatam, quãdo est cõmissa causa restitutionis in integrũ aduersus eam, si detur magnus sumus de releuantia, & vt hic, in partibus causa non fuit diu agitata addit. *ad Greg. XV. decis. 184. n. 7. & dec. 286. n. 7.*

Non obstat tertium, quòd stante iuramento excluditur omnis læsio, quia verius est iuxtà magis communem sententiam, quam Rota sequitur, iuramentũ
37 † non excludere enormissimã læsionẽ obtenta absolutione *Cassad. decis. vnic. n. 2. de empt. & vend. Osasch. decis. 41. Menoch. cons. 44. nu. 24. lib. 1. & de arbitr. quæst. 70. nu. 17. Rebuff. in tract. de rescis. contract. art. vnico glos. 15. nu. 42. Conar. lib. 2. var. cap. 4. nu. 5. in fin. & in cap. quamuis pactum 3. par. §. 4. Et ratio est, quia ex enor-*
38 *missima* † læsione excluditur consensus, & nascitur dolus re ipsa, qui quoad rescissionem æquiparatur dolo ex proposito *l. si supersitue C. de dol. l. omnes §. Lu-*

eius ff. quæ in fraud. cred. & notant communiter *Doctorum d. l. si quis cum aliter*, vbi autem interuenit dolus iuxta omnium sententiam † non intrat dispositio *Text. in*
39 *d. auth. sacramenta puberum, & d. c. quamuis pactũ.* Desicit enim Iniuria, quæ semper † iuramentum comitatur *Butr. in c. cum contingat nu. 3. de iur. iur. Felin. in c. in præsentia nu. 8. de probat. Gab. lib. 3. commun. opin. tit. de iur. dot. concl. 1. nu. 8. Thesaur. decis. 165. nu. 6.* Et tanto,
41 magis quando læsio, † vt hic iuxta materiam articulorum est vltra dimidiam in magno excessu *Abb. in d. c. cum contingat nu. 23. & Couar. in d. c. 4. nu. 5. Cagnol. in l. 2. nu. 98. C. de rescind. vend. & ibidem Anton. de Padill. nu. 43. & Rota apud Cassad. vbi supra.*

Tandem non obstat quartum obiectum, scilicet renunciatio, quam Eques Martius fecit Alexandro patri suo cogitans de ingressu Religionis, † quia licet verum sit, quod dicta renunciatio non est comprehensa
42 sub decreto *Concil. Trid. sess. 25. c. 26.* Ita vt etiam sine Concilij solemnitatibus sit valida *Menoch. in addit. ad lib. 2. de arbitr. cas. 436.* & declarauit Sac. Concil. Congregatio tamen ex alio capite † datur de eius nullita-
43 te, nempè quia in ea non fuit seruata solemnitas statuti Parmen. requirentis in omni donatione, seù renũciatione cum decreto irritanti, vt contrahẽtes expressè iureiurando protestentur, & affirment donationes non esse fictas, aut simulatas, seu dolosas, sed esse veras, & fieri bona fide, quæ solemnitas in d. renunciatione non legitur, & propterea eius defectus eam vitiat,
44 & præsertim, quia ex † quo est adinuenta ad euitandas fraudes dicitur adhiberi ob publicam vtilitatem *Bald. in c. 1. §. si quis per triginta n. 9. si de feud. fuer, controu. int. Dom. & Agn. vassal. Corn. cons. 135. nu. 24.*
45 Vnde † eius omissio multò magis vitiat contractũ *Bar. in l. si quis pro eo nu. 8. ff. de fideiuss. Bal. cons. 250. nu. 24. & Rota in Romana Nullitatis obligationis 16. Ianuarij 1626. coram me.* Nec etiam dicta solemnitas ex licẽtia renunciandi obtenta à Sereniſſimo Duce Parmen. remissa censetur, quia cum hoc non fuerit petitum, nec
46 D. Duci expositum, non † fuit eius intentio supplere prædicti iuramenti defectum *c. inter in fin. de fid. instr. l. si defensor §. 1. ff. de interrog. act. Paris. cons. 3. num. 56. lib. 4. Rota decis. 114. n. 4. p. 2. recent.* sed solum eius intentio fuit reintegrare personam d. Equitis, qui tunc
47 † erat minor, vt cantat d. licentia, & in puncto *Rota in Bononien. Retractus 21. Maij 1627. coram me.*

Neque obstat si dicatur, quòd d. solemnitas non requiritur in donatione facta ex causa ingressus Religionis, quia hoc est verũ in ea donatione, quę fit iuxta terminos Cõcilij nempè à Nouitio ante emissam professionem, in qua sunt adhibendę solemnitates Concilij, non autem solemnitates statuti secularis, & ratio
48 est, quia † Nouitius iuxta magis communem, & approbatam sententiam reputatur persona Ecclesiastica *c. Religioso §. 1. de sentent. excomm. lib. 6. Anchar. cons. 69. Nauar. cons. 5. lib. 2. tit. de for. comp. vol. 1. Roder. Suar. alleg. 20. nu. 29. Dec. cons. 31. nu. 3. circa med.* quamuis enim à Monasterio exire possit, tamen id non debet
49 in consideratione haberi, sed tantum † attendi debet status, in quo reperitur Nouitius tempore contractus iuxta doctrinam *Bart. in l. Iulianus verum debitorem in fin. ff. de condit. indeb. Paul. de Castr. cons. 433. n. 3. vol. 1.* & facit textus optimus, & ibi *Glos. in l. 2. ff. de indiem addict.* Vnde vti persona † Ecclesiastica interim in eius
50 contractu non est adhibenda solemnitas statuti secularis, cui non subijcitur, sed solemnitas Iuris Canonici iuxta doctr. *Abb. & Io. Andr. in c. Ecclesia S. Mariæ de constit. & in puncto Anchar. in d. cons. 65. nu. 6.* Vicissim
51 si autem in donatione † facta ab eo, qui adhuc non est ingressus Religionem, sed cogitat de ingressu est adhibenda solemnitas legis; seu statuti secularis, maximè quando vt hic donatio etiam facta fuit ad fauorẽ personæ secularis, quia ille dum non ingreditur est secularis, & ideo subijcitur legibus secularibus; vnde quamuis renunciatio d. Equitis facta ante ingressum Religionis sequuto postea ingressu cum effectu, fortè non posset rescindi ex enormissima læsione si fuisset valida iuxta superius dicta, tamen quæ fuit nulla ex defectu dictę solemnitatis, adeò vt nunquam fuerit in implicito statu validitatis, dubio procul dari pot, de eius nullitate, quæ à principio adfuit, quæ ideo
52 tractu temporis non conualescit, alioquin eius facta mentione ingressus Religionis passim fieret fraus statuto, quod ad euitandas fraudes emanauit, quod etiã videtur fuisse de mente Sacræ Congregationis dum declarauit prædictam renunciationem non comprehendi sub decreto Sacri Concilij.

Et in omnem casum data etiam validitate dictæ renunciationis datur magnus fumus de enormissima læsione, quia in renũciatione fuit reseruatus Equiti Martio reditus scut. 200. in vita patris, & post eius mortem vsusfructus, qui vlterius in eius testamento vltra prædicta ei legauit alimenta, & insuper Eques Martius prætendit, nõ obstante dicta renunciatione, ad ipsum spectare alia bona, & signanter dimidiam partẽ hæreditatis Io. Baptistæ communis fratris ab intestato defuncti, & quidem iure optimo, si non adest in testamento dicti Alexandri reciproca substitutio prætẽ
53 sa per d. Camillum, quia filius, † qui renunciauit bonis paternis præsentibus, & futuris, nihilominus succedit fratri ab intestato defuncto etiam in bonis paternæ hereditatis *Dec. in l. hæreditas num. 8. & ibi Cagnol. nu. 4. ff. de reg. iur. Rot. cons. 95. nu. 44. lib. 1.* & tamẽ prædictus Eques in d. transactione renunciauit hæc omnia pro scutis 260. annuis vita sua durante tantum ei soluendis, vnde cum articuli tendant ad probandũ bona renunciata in transactione excedere non solum vltra dimidiam, sed etiam vltra duas tertias dicta scuta 260. annua, dubio procul materia articulorum est releuans, & consequenter remissoria non potest denegari. Et ita vtraque &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Cusentina Abbatiæ. Lunę 20. Decembris. 1627.

ARGVMENTVM.

Gratia subrogationis gratiosæ dicitur probata, decẽto de Clericatu, de Possessione, & de Reseruatione, & qualiter ista probentur.

SVMMARIVM.

1 *Gratia subrogationis gratiosę qualiter iustificetur.*
2 *Clericatus probatur ex testibus deponentibus ex communi reputatione Presbyteratus.*

3 *Sub-*

3 *Subdiaconatus probatur ex literis patentibus Ordinarij.*

Clericatus remanet iustificatus, probatis ordinibus maioribus num. 3.

4 *Clericatus datus à non suo Episcopo, quando subsistineatur.*

5 *Possessio resignantis beneficium probatur ex testibus, & sufficit semiplena probatio.*

Et semel probata præsumitur continuata vsque ad diem resignationis num. 6.

7 *Subrogatus in beneficium, vti successor potest allegare præsumptionem continuationis possessionis.*

8 *Reseruatio clarè dicitur esse ex resignatione facta in manibus Papæ, quæ inducit vacationem, & reseruationem.*

Et hoc habet etiam locum, si renunciatio fiat in Curia per procuratorem constitutum nu. 9.

10 *Reseruatio beneficij ex quibus reddatur turbida.*

11 *Clausula Arbitrio Rotæ, facit, vt relaxetur rigor iuris.*

12 *Sententijs, & enunciatiuis Episcoporum multum deferri solet.*

13 *Iuspatronatus familiæ potentis, qualiter probari debet num. 14.*

15 *Probatio probationem non excludit.*

16 *Beneficia omnia præsumuntur libera.*

17 *Iuris patronatus reseruatio, quando intret.*

18 *Possessio quantumcumq; longæua non suffragatur aduersus Prouisum Apostolicum in vim gratiosæ subrogationis.*

19 *Vsurpationis præsumptio intret in iure patronatus familiæ potentis.*

20 *Immemorabilis requiritur pro forma in probatione iuris patronatus familiæ potentis.*

21 *Immemorabilis probari debet per testes, & non per scripturas.*

22 *Immemorabilis vis, & efficacia in quo consistat.*

DECISIO CXXVI.

1 DIxerunt Domini gratiam subrogationis gratiosæ Matthæi Rocchi esse iustificatam † & ei dandam esse immissionem; Nam pro huiusmodi iustificatione tria tantùm requiruntur, Videlicet docere de Clericatu, de possessione, & de reseruatione, *Put. decis. 214. lib. 1. & decis. 495. num. 2. lib. 2. Seraph. decis. 1426. nu. 1. Rot. decis. 154. parte prima, & 197. parte secunda recent.* Et fuit dictum coram me *in Argentina Præpositura prima Iulij 1626.*

2 Clericatus enim Matthæi † probatur ex Testibus deponentibus de communi reputatione Presbyteratus. *Rot. decis. 14. de probat. in antiq. & decis. 8. de caus. poss. & propr. Put. decis. 26. lib. 1. in nou. Verall. decis.*

3 *277. parte prima.* Et † ex literis, patentibus Ordinarij probatur Subdiaconatus. *Rot. decis. 16. de probat. in antiq.* Et probatis Ordinibus maioribus, remanet probatus Clericatus. *Put. decis. 140. num. 5. lib. 2. in nou. Bald. in l. de solemnibus num. 4. C. de fid. Instr.* & fuit dictum in supradicta *Argentina Præpositura coram me.*

4 Et sat est † quod in literis Patentibus alieni Episcopi dicatur de licentia sui Episcopi. *Gabriel. consil. 181. num. 17. libr. 2. Cef. de Graf. decis. 1. de præsumpt.*

5 Possessio Io. Baptistæ † resignantis probatur ex Testibus, & sufficit semiplena. *Rot. decis. 509. num. 4. parte secunda recent.* Et semel probata præsumitur con-

6 tinuata vsq. ad † diem resignationis. *l. sine possessis. C. de probat. Rot. decis. 4. num. 12. & 14. & decis. 80. nu. 1. & 2. parte secunda diuers.* Et subrogatus vti succes-

7 sor potest allegare † præsumptionem continuationis. *Greg. decis. 307.*

Reseruatio est clara ex resignatione facta in ma-

8 nibus Papæ, quæ inducit vacationem, † & reseruationem. *cap. 2. de præbend. in 6. Rot. decis. 1. num. 5. de rer. perm. in nou. Simonett. de reseruat. quæst. 28.* Etiam si re-

9 nunciatio fiat in Curia per † Procuratorem constitutum *Io. Andr. in dicto cap. 2. num. 2. de præb. in 6. Simonett. dicta quæst. 28.* & fuit dictum coram me in supradicta Argentina.

Non obstat, quod Mutius vigore præsentationis, & Institutionis possideat, nec agat ad canonizãdum ius patronatus Ducis Montisalti in præiudicium Ecclesiæ, ideo sufficiat dare fumum Iuris patronatus ex confessione Matthæi adminiculata ex sententia Ordinarij, & ex præsentationibus spatio 94. annorum,

10 Nam ex istis redditur turbida † reseruatio; Et ideo non detur immissio subrogato.

Quia fuit distinctum, quòd si versemur in rescripto cum clausula Arbitrio Rotæ, & tunc sufficit fumus,

11 præsertim magnus, quia † relaxatur rigor Iuris, & ita loquitur *decis. Greg. 58. & Asloricen. Prioratus 9. Decembris coram bo. me. Litta. & Aurien. Parochialis 27. Aprilis 1598. coram bo. me. Card. Lancellotto.*

Si verò versemur in causa commissa simpliciter, & in Iure patronatus familiæ potentis, prout hic, & tunc

12 etiamsi dentur sententiæ, vel † enunciatiuæ Episcoporum, quibus multum deferri soleat, tamen cum requiratur præscripta forma probationis Concilij, nempè

13 † Immemorabilis, cum præsentationibus continuatis per 50. annos effectum sortitis, per authenticas scri-

14 pturas, sequitur quod cum Enunciatiuæ, † & sententiæ, & aliæ probationes non suffragentur, reseruatio sit clara, & replicatio Iuris patronatus remaneat turbida, & non probata; Et propterea non retardatur executio subrogationis, & literarum Apostolicarum, Et in isto casu fumus non attenditur; vt fuit ita distinctum *in Iacen. Parochialis 27. Iunij 1603. coram bo. me. Card. Pamphilio. Dec. in l. fin. num. 19. C. de edict. Diu. Adr. tollen. Mohed. dec. 9. in fin. de caus. poss. & propr. Put. decis. 7. eod. tit. Abb. in cap. constitutus ii sexto sub nu. 14. in fine de appellat. Verall. decis. 342. num. & parte secunda,* & fuit quoq. dictum *in Mutuen. Plebis seu Iurispatronatus 20. February 1625. coram R. P. D. meo Decano.*

Accedit, quod cum agatur in Iudicio Executiuo, nec probetur Instrumentum fundationis, & dotationis,

15 licèt deducantur aliæ probationes, cum † probatio probationem, non excludat, Ius patronatus non dicitur iustificatum, donec contrarium probari potest. *Aegid. decis. 103.* & propterea non redditur turbida reseruatio, sed remanet clara, & offuscatio provenit ex replicatione, ita vt exceptio Iurepatronatus remaneat turbida, & stet firma præsumptio, quod om-

16 nia † beneficia præsumantur libera. *Verall. decis. 15. & num. 2. parte secunda Mantic. decis. 358. num. 3.* & latè deducitur in *supradicta Mutinen. Plebis coram R. P. D. meo Decano.*

Nec obstat, quòd confessio Matthæi vti de Iurepatronatus coram Papa ei præiudicet, quia omisso,

quod

quod non dixit esse de Iurepatronatus ex dotatione,
17 & fundatione, & † possit intelligi ex priuilegio, ita vt
intret reseruatio, *Rot. decis. 519. num. 1. & 2. lib. 3. par-
te tertia.* Nec possessio quantumcumq. longæua suffra-
18 getur aduersus Prouisum † Apostolicum in vim gra-
tiosæ subrogationis. *Rot. decis. 58. num. 1. parte prima
rec.* cum idem Matthæus postea impetrauit Abbatiam
tamquam liberam, censetur confessionem Iurispatro
natus reuocasse; Quod potuit facere etiam non docto
de errore siue sit confessio propria, siue Procuratoris
19 secundum stylum Palatij, præcipuè † in Iurepatrona-
tus familiæ potentis, in quo intrat præsumptio vsur-
pationis. *Bellam. decis. 692. in fin. incipien. erronea con-
fessio Papazzon. in addit. ad decis. 16. in fin. de rescript. in
nou.* & fuit dictum in *supradicta Mutinen. Plebis.*

Non obstat Centenaria, quia quatenus adesset, il-
la non suffragatur, cum pro forma requiratur Immæ-
20 morabilis † vltra præsentationes continuatas spatio
50. annorum effectum sortitas per authenticas scri-
pturas, quæ Immemorabilis probari debet per testes
21 † & non per scripturas, per quas non potest probari,
quod nihil vnquam fuerit visum, vel auditum in cõ-
22 trarium, in quo potissimum consistit vis, † & efficacia
Immemorabilis, vt fuit dictum in *Bononien. Beneficij*
27. *Iunii* 1625. *coram bo. me. Remboldo.*

Et ita vtraque parte informante fuit decisum.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Auximana, seu Anconitana Florum. Luna 10. *Ianuarij.*

1628.

ARGVMENTVM.

Obligatio ad aliquam annuam præstationem, si non probetur expressa obligatio, vel ius quæsitum cogendi ad illam præstandam præscriptione, vel alio titulo habili ad illam acquirendã, sine causa non substinetur ex solo temporis cursu.

SVMMARIVM.

1 *In petitorio semper dicitur actum, & concluſum, quã do quis declaratur obligatus ad aliquid dandum, vel faciendum.*
2 *Sententia, quæ non iustificatur ex actis semper rema-
net iniusta.*
3 *Testes, quando concludant in possessorio.*
4 *Possessorium retinendæ supponit merum factum.*
5 *Petitorium supponit iustitiam facti, quæ regulariter
non venit examinanda in possessorio.*
6 *Obligatio annuæ præstationis sine causa non substine-
tur ex solo temporis cursu.*
7 *Et Rota in hoc non admittit cursum decennij vel vl-
terioris temporis, sed necessariam dixit esse quadra-
genariam aut immemorabilem num. 8.*
9 *Sententia lata in petitorio, quando substineri non pos-
sit.*
10 *Onera imponendi facultas non bene probatur ex iu-
risdictione, & superioritate concessa super aliquo
loco.*

DECISIO CXXVII.

CEnsuerunt Domini, sententiam Rotalem esse in-
iustam: quia verba illius concludunt in petitorio
nempè Communitatem Osanee, & illius homines
teneri, & obligatos esse ad deferendum, seu deferri
faciendum singulo anno in vigilia festiuitatis, & so-
lemnitatis Sanctissimi Corporis Christi pro honore
solitæ Processionis salmas tres florum iuxta præcepta
dictæ Communitati fieri solita, & dictos flores con-
signandos, ac consignari faciendos Capitaneis, seu so-
litis Officialibus dictæ Processionis, prout sic dictam
Communitatem, & homines condemnamus, & con-
demnatos oportunis remedijs compellimandamus,
ex eo enim quòd quis declaratur obligatus ad ali-
1 quid dandum, aut faciendum semper † in petitorio
dicitur actum, & concluſum *Menoch. in pralud. recup.
num. 14. Contard. in verbo petitorium, q. 13. nu. 95. Dec.
consil. 62. num. 1. versic. 2. similiter Alex. consil. 96. nu.
1. & sequen. lib. 5.* vndè cum prædicta obligatio defe-
rendi flores per Communitatem, & illius homines
2 non iustificetur exactis † sententia semper remanet
iniusta *Cæs. de Graff. decis. 2. num. 6. de solut. Felm. in cap.
inter cæteros, num. 10. de re iud. Rot. decis. 277. num. 1.
595. num. 4. & 659. num. 16. par. 2. recent.*

Quòd si Ciuitas Anconæ fundat probationem ſi
in testibus datis eius *Summ. num. 2.* illi omnes conclu-
3 dunt † in possessorio, quòd Communitas, & homines
deferebant flores; non autem quòd tenerentur, & ob-
ligati essent deferre, & prout in iudicio petitorio
concludit prima sententia de partibus, & postmodũ
illius reuocatoria in Rota, & mandatum demanute-
nendo Ciuitati concesso, recedendo à sententia Ro-
tali, quæ omnia nihil habent commune cum petito-
4 rio: quia † possessorium retinendæ supponit merum
factum; petitorium verò iustitiam facti, quæ regulari-
5 ter non venit examinanda † in iudicio possessorio,
*Innoc. in c. bone, il 2. num. 4. de postul. prælat. Bald. in l.
Ordinarij iuris, num. 7. C. de rei vend. Couar. pract. quæst.
c. 17. num. 3. & sequen. Laderch. consil. 95. nu. 4.* & pro-
pterea Ciuitas Anconæ pro fundamento iuæ intentio
nis tenetur probare, vel expressam obligationem
Communitatis Osanæ, vel ius quæsitum cogendi ad
deferendum flores præscriptione, vel alio titulo ha-
6 bili ad acquirendum: quia sine causa non † sustinetur
obligatio annuæ præstationis ex solo temporis de-
cursu, cum non sit sufficiens ad iudicandam obliga-
tionem, *Bart. in l. cum de in rem verso, num. 2. ff. de vsur.
Menoch. præsumpt. 131. num. 54. lib. 3. Roderic. de Annis
redd. lib. 1. quæst. 15. num. 2.* & ideò Rota in huiuſ-
7 modi præstationibus non † admisit decursum decen-
nij, aut vlterioris temporis; sed dixit necessariam esse
8 quadragenariam, vt in *Salernitana Contributionum pri-
ma Martij* 1613. *coram bo. me. Vbaldo*, aut † immemo-
rabilem, vt in *Neapolitana Grani, & hordei* 16. *Decem-
bris* 1621. *coram eodem Vbaldo*; vndè cum in prædictis
deficiat Ciuitas Anconæ; meritò sententia in petito-
9 rio † sustineri non potest, & tanto minùs: quia ad è
sententiam super prædictis non etiam fuit disputatũ;
cum tamen teneretur eadem Ciuitas ex forma *Consti-
tutionis Pij IV. & reformationis Pauli V. titulo de Au-
ditoribus, §. Auditor.*

Non obstat iurisdictio, & superioritas eiusdem Ci-

uitatis

uitatis vigore Bullæ Pauli III. reſpectu huius loci Oſſaneæ, & Statuti antiqui Anconæ probantis ſubiectionem eiuſdem.

10 Quia non propterea infertur, probatam † eſſe facultatem imponendi onera abſque licentia Papę vltra tenorem Conceſſionis, *l. 1. C. de ſuper indict. libr. 10. Honded. conſ. 86. nu. 7. lib. 1.* & eundem ſenſum habuit *Rota in hac ca ſa 22. Iunij 1616. coram Card. Sacrato.*

Et ità, &c.

EMINENTIS. ET REVERENDIS. D. CARD. VIRILI,

Romana Dotis Veneris 14. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Deſcendens dotari debet de bonis aſcendentis etiam ſi ſint fideicommiſſaria, & licet dos detrahi non poſſit ex fideicommiſſo conuentionali, tamen ſecus eſt, quando ſumus in aſcendentibus.

SVMMARIVM.

1 *Deſcendens dotari debet de bonis fideicommiſſi aſcendentis.*
2 *Dos non poteſt detrahi ex fideicommiſſo conuentional, limita num. 3.*
4 *Dos, & legitima æquiparantur.*
5 *Dos, vt debeatur in fideicommiſſo aſcendentium, fauore publicæ vtilitatis introductum eſt.*
6 *Teſtator non poteſt facere in ſuo teſtamento vt fœmina deſcendens non dotetur.*
7 *Ius publicum tolli non poteſt priuatorum pacto.*
8 *Fœmina licèt excludatur à ſucceſſione aſcendentium, non tamen excluditur à dote.*
9 *Dos ex diſpoſitione ſtatuti Vrb. ſuccedit loco legitimæ.*
10 *Auth. quę res. C. commun. de legat. æqualiter ſolet procedere in legitima, in dote, & in alimentis.*
11 *Duo, quando æquiparantur, tunc ſi aliquid diſpoſitum ſit in vno, cenſetur etiam ex rationis identitate diſpoſitum in alio.*
12 *Dos detrahenda eſt ex bonis aſcendentium, ſicut æs alienum.*

DECISIO CXXVIII.

PRopoſui dubium vtraq; parte informante, &c. An D. Hieronyma ſit dotanda ex bonis fideicommiſſo ſubiectis; & Domini reſoluerunt, Dotem poſſe detrahi èx fideicommiſſo Angeli Senioris, etiam conuentionali; An autem Hieronyma haberet aliundè, vndè poſſet dotari quòd obſtet in caſu, de quo agitur particulariter videre voluerunt; Moti fuerunt quia,

1 Hieronyma habet regulam pro ſe, quòd vti † deſcendens in bonis fideicommiſſi Angeli Senioris aſcendentis dotari debet *Auth. res quę C. commun. delegat. vbi Curt. Iun. num. 13. Paul. de Caſtr. in l. mulier §. cum proponeretur ff. ad Trebell. Ruin. conſil. 89. num. 41. lib. 2. Rota deciſ. 37. num. 2. part. 1. diuerſ. Theſaur. deciſ. 192. num. 11. Menoch. præſumpt. 189. num. 18. & conſil. 88. n. 51.* & fuit dictum in *Romana Dotis 30. Martij 1618. coram D. Cardinale Verospio.*

Non obſtat fideicommiſſum conuentionale inter Angelum, & Ioannem Baptiſtam fratrem; quia licet
2 non deſint Doctores, qui vellent † ex fideicommiſſo conuentionali non poſſe detrahi dotem, nec intrare *auth. res quæ*, vt patet ex relatis per *Petram de fideico. queſt. 8. num. 440. Pereg. artic. 42. num. 58. Menoch. d. præſumpt. 189. num. 185. Seraph. deciſ. 374. num. 3.* tamen iſtorum opinio non eſt amplectenda in bonis
3 † aſcendentium, & ſic in medietate Angeli aſcendentis, vt in caſu fideicommiſſi conuentionalis tenuit *Rota apud Seraph. deciſ. 416. repetita part. 1. diuerſ. deciſ. 488. Decian. conſil. 1. num. 38. lib. 4. Menoch. conſil. 691. Honded. conſil. 42. num. 24. & ſeq. lib. 2. Modern. Foroliu. de legit. lib. 2. tit. 1. q. eſt. 19. num. 13.* vbi de magis communi *Fontanell. de pact. nuptial. clauſula 5. part. 2. tom. 2. gloſ. 1 num. 93.*

Et licèt Doctores ſupradicti videantur loqui in legitima; idem eſt indote, cũ diſpoſitio *auth. res quæ*, do-
4 tem, & legitimam † parificet, & ideò in dote loquuntur *Odd. de fideicom. quæſt. 38. num. 59. & ſeq. Molin. de primog. hiſpan. lib. 4. cap. 6. num. 17. Pereg. de fideicom. artic. 42. num. 58. & conſil. 23. num. 21. lib. 3. Fontanell.*
5 *vbi ſupra*, & ratio eſt, quia † fauore publicæ vtilitatis introductum eſt, vt debeatur dos in fideicommiſſo aſcendentium; vndè ſi teſtator non poteſt facere in ſuo
6 Teſtamento, quòd † fœmina deſcendens non dotetur *Iaſon. ind. auth. res quæ num. 33. in 13. limitæ. Paul. de Caſtr. conſil. 80. lib. 1. Surd. deciſ. 62. num. 11. Guid. Pap. deciſ. 96. num. 1. Bellon. conſil. 83. num. 6.* & fuit dictum in ſupradicta *Romana dotis coram D. Cardinale Verospio*: Eadem ratione nõ videtur obſtare fideicommiſſum conuentionale aſcendentis, cum priuatorum pa-
7 cto † ius publicum tolli non poſſit *l. ius publicum ff. de pact. c. ſi diligenti de for. compet. Iaſon. in d. auth. res quæ num. 33. in 13. limit. in fin.*

Muleò magis quia in fideicommiſſo conuentionali non adeſt expreſſa, & ſpecialis prohibitio, quòd non
8 detrahatur dos, vndè licèt † fœmina excludatur à ſucceſſione aſcendentis, non excluditur à dote. *Odd. de fideic. queſt. 45. num. 91. Molpher. ad Conſuetud. Neapol. part. 3. quæſt. 25. nu. 6. Petr. de Fideicom. prohibit. queſt. 1. num. 81. Seraph. deciſ. 374. num. 3. & 4.* Imò in fideicommiſſo conuentionali datur facultas detrahendi legitimam ex donibus, & ſic idem videtur in dote,
9 † quæ ex ſtatuto Vrbis ſuccedit loco legitimę. *Gregor. deciſione 565, numero 5. & ibi addit. Rota deciſione 266, numero 3. & deciſ. 540. parte prima diuerſ.* diſpo-
10 ſitio enim *auth.* † *res quæ*, æqualiter procedere ſolet in legitima, in dote, & alimentis, *Bar. in d. auth. res, quę num. 9. Iaſon. num. 31. & 32. Rom. conſil. 267. per tot. Modern. Foroliu. de legit. li. 3. titul. 1. quæſt. 9. num. 46.*
11 *verſ. quia hæc portio*; & ideò ex diſpoſitione † in vno caſu ex ſupradictis, ex identitate rationis arguitur voluntas in alijs *Menoch. conſil. 852. num. 5.*

Vltra quòd cum in fideicommiſſo cõuentionali ſit attributa facultas alienandi de conſenſu vtriuſque, videlicet Angeli, & Ioannis Baptiſtæ, & per obitum Ioannis Baptiſtæ prædefuncti, ſucceſſerit Angelus frater, & Angelus diſpoſuerit, quòd fœminæ iuxta earũ
12 conditionem dotibus ſint contentæ, vtique † dos detrahenda eſt ex medietate Angeli aſcendentis, tanquam æs alienum ex diſpoſitione ipſius Angeli. *l. à filia ff. ad Trebell. Bart. in l. quæſitum §. 1. num. 1. ff. de priuil. creditor. Menoch. conſil. 183. num. 16. & 20. & conſil. 247.*

fil.247.num.24.& 1037.nu.17. Turrett.consil.6. nu. 36. & seq. lib.2.

Idque etiam videtur sensisse bo. me. Cardinalis Lancellottus, qui dum Martiæ ex isto fideicommisso dotem constituit, dixit cogitasse adesse filiam Angeli Junioris, & sic Hieronymam, quæ tempore nubilis ætatis erat quoque dotanda.

Et ità decisum, &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Romana Fideicommissi de Victorijs Vener. 14. Ianuarij

1628.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum qualiter probetur. A periti relatione, quando non sit recedendum.

SVMMARIVM.

1 *Immissio potest dari iam possidenti per viam confirmationis possessionis.*
2 *Identitas probatur, si possessor sit successor illius, qui alias bona possidebat si de noua acquisitione non doceatur.*
3 *Actus sequens præsumitur factus secundum præcedentem deliberationem, & tractatum ampliatum.4.*
5 *Fabricasse quis cum effectu, ex quibus appareat.*
6 *A Periti relatione non est recedendum, si ille de communi partium consensu fuerit electus.*
7 *Probationes non tam exactè requiruntur in antiquis.*

DECISIO CXXIX.

POst datam immissionem D. Marco Antonio vti vocato ad fideicommissum Bernardini in possessionem duorum Casalium Petræ latæ, & Sancti Proculi prosequendo disputationem cœptam quoad alia bona, dubitaui, An, præsuppositis decisionibus in hac causa factis, immissio pariter illi danda esset super ratis palatij de Victorijs olim inhabitati per q. R. P. D. Ioannem Baptistam, & Petrum Paulum eius fratres, quam informantes pro ipso D. Marco Antonio ex ijsdem rationibus in dictis decisionibus deductis, ex quibus data fuit quoad prędicta Casalia, dandam etiam quoad huiusmodi palatij ratas asserebant, sal-
1 tem per † viam confirmationis possessionis iam captę iuxta tradita per *Menoch.de adipisc.remed.4.numer. 348.cum seqq.* Verùm quia tota difficultas in eo consistebat, An palatium prædictum fuerit in bonis dicti Bernardini fideicommittentis, ideo Domini pro nùc firmarunt, constare de identitate domus magnæ antiquę, & domuncularum; An autem constructio dicti palatij noui facta fuerit à Bernardino, voluerunt, quòd coadiuuetur probatio.

Fundamentum resolutionis fuit, quia ex laudo inter dictum Bernardinum, & Petrum Paulum seniorẽ de Victorijs lato per Ioannem Alberinum, & Iacobũ Crescentium de anno 1541. de quo in Summario nu. 1. & ex pluribus alijs enunciatiuis diuersorum antiquorum instrumentorum dicto Summario num.3. & 6. & ex adnotationibus, & partitis libri Familiæ, cui sub die 9. Decembris 1626. fuit iam firmatum fidem esse adhibendam, de quibus in eodem Summario nu. 5. iunct. etiam præsertim testamento Summario nu. 4. in quo dictus Bernardinus reliquit Petroleoni alteri eius filio cum duobus, vel tribus equis, & duobus, vel tribus famulis commodam habitationem, constat eundem Bernardinum fideicommittentem, in Regione S. Eustachij posse disse dòmum magnam, in qua inhabitabat, & ex eodem libro Familiæ, & quatuor publicis acquisitionum, siue emptionum instrumentis celebratis de anno 1524. die 8. Ianuarij, & 12. Iulij, & de anno 1532. & 1534. vt in dicto Summario num.6. constat posse disse pariter in eadem Regione, & loco nuncupato *la Ciambella* septem alias domos paruas cum calcaria, easque omnes fuisse tam inter se, quàm etiam cum dicta domo per Bernardinũ inhabitata, vicinas, & contiguas, vt patet ex confinibus, & demõstrationibus indicto libro & in dictis Instrumẽtis assignatis, & expressis. Vnde cũ domus magna, de qua agitur, hodie nũcupata palatiũ de Victorijs, sit posita in eadẽ Regione, & loco, ac per dictos Ioannem Baptistã, & Petrum Paulum iuniorem dicti Bernardini fideicommittentis Descendentes pro dictis ratis ipsis assignatis possessa fuerit, & hodie agatur contra habentes causam ab eis, & de aliqua noua
2. acquisitione † non doceatur vtique ex eiusdem Bernardini successione habita præsumitur iuxta traditã per *Fulgos. consil. 145. Peregr. de fideicomm. artic.44. numero 22. & seqq. Fusar. de substit. q.618. numero 45. Rota decis. 131. numero 5. par. 1. & decis. 407. numero 4. & decis. 706. numero 2. par. 2. recent.* & fuit dictum in hac Causa sub die 9. Decembris 1626. & in *Bononien. Fideicommissi de Desideriis. 5. Maij, & 14. Iunij 1627. coram me.*

Et quod re vera sit eadem domus per Bernardinũ, vt supra possessa, & inhabitata per incorporationem tamen dictarum aliarum septem domorum contiguarum, & calcariæ ampliata, & redacta ad formam palatij, satis apertè deprehendi videbatur, Primo ex dicto Instrumento emptionis duarum ex dictis domibus factæ die 8. Ianuarij 1524. in quo expressè dicitur, quòd in illis erat faciendum magnum ædificium, vnde cum hodie domus prædictæ, & calcaria non extent, & in eodem loco dictum palatium, & sic magnũ ædificium factum appareat, & per dd. Bernardini Descendentes fuerit possessum, verisimiliter est præsumendum, illud ex ijsdem domibus, & ex illarum in-
3 corporatione constructum fuisse in executionem dictę præcedentis deliberationis, & tractatus ad *l.3.§. verum ff. de manumiss. l. qui aliena, & l. si is, qui portabat. ff. de acquir. hered. Cran. consil. 91. num.9. Surd. decis. 288. num.33. & seqq.*

4 Maximè, quia Bernardinus superuixit † per trigin-
ta, & vltra annos, obijt enim de anno 1556. vt in dicto Summario num.7. quo temporis spatio commodè potuit ædificium conficiendo, quod decreuerat, & tractauerat executioni demandare.

Secundo idem etiam suadetur ex dicto libro Familiæ, in quo ab ipso Bernardino adnotata repetitur forma ædificij, & domorum incorporatio faciendæ, ibi: *Vn'altra Casetta innanzi alla nostra Stalla che confina con noi, quale insieme con l'altre Case hanno da vsire à paro del muro di Maestro Nardo verso la strada publica, contin-*

cominciando dal fondamento della Caſa del cantone.

Tertio probatur ex dicto laudo, vt ſupra lato de anno 1541. Summario num. 1. & 10. in quo fit expreſſa mentio muri noui per Bernardinum conſtructi, iuncta etiam adnotatione ab eodem facta in dicto libro Familiæ de anno 1548. in qua habetur, quòd ad dictam eius domum aſportari fecerat magnam calcis quantitatem, ex † quibus apparet, ipſum cum effectu fabricaſſe.

Quarto, ex laudo clar. mem. Cardinalis Farneſij ſenioris; in quo fuit aſſignata Horatio patri ipſius D.M. Antonij, & fratrum de Victorijs rata dictæ domus magnæ, ſiuè palatij in loco, in quo Calcaria erat ad vſum ſtabuli ipſius palatij, cum expreſſione, quòd ipſa Calcaria, ſeù ſtabulum eſſet annexa, ſeù annexũ dictæ domui magnæ, ex quo ſequitur, quòd eadem domus magna, ſiuè palatium fuerat vſque tunc fabricatum in loco vbi erant dictæ domus, & quòd illi fuit etiam annexa, & incorporata dicta calcaria, cui aliæ domus erant contiguæ.

Quinto denique valdè adminiculatur ex relatione periti electi per bo.me. Signium, in cauſa diuiſionis inter dictos fratres de Victorijs vertente, qui retulit in ratis, de quibus agitur, & toto palatio adhuc extare parietes antiquiores, eoſque vnà cum ſolo aſcendere ad valorem ſcutorum tredecim millium, 6 cuius periti † relationi eſt credendum, cum ille de cõmuni partium conſenſu fuerit electus, *Abb. in c. propoſuiſti, num. 4.* & ibi etiam *Felin. num. 5. & 6. de probat. Rotæ deciſ. 230. num. 5. & deciſ. 531. num. 1. & deciſ. 577. num. 8. par. 1. recent.*

Ex quibus omnibus, & alijs deductis per informãtes, maximè ſimul iunctis, Domini ſatis conſtare cenſuerunt de dictarum domorum per Bernardinum fideicommittentem poſſeſſarum identitate, & earundem in dicto palatio incorporatione, præſertim cum 7 † ſimus in antiquis, ideoque probationes tàm exactæ non requirantur *c. cum cauſam*, & ibi *Doct. de probat. Dec. conſil. 146. num. 14. Cravet. conſil. 198. num. 2. Menoc. conſil. 21. num. 33. Surd. deciſ. 55. num. 12.* & fuit dictum in prælegata *Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs 5. Martij, & 14. Iunij 1627. coram me.*

Verùm quia licèt ex prædictis ſatis conſtet, & probatum remaneat palatium ex domibus, vt ſupra per Teſtatorem poſſeſſis, & in ſolo, & loco vbi illæ exiſtebant, fuiſſe conſtructum, & Bernardinum multò ante eius obitum illud fabricare tractaſſe, ac decreuiſſe; & vlterius etiam fabricam aliquam, ac nouum ædificium ibi confici feciſſe, non tamen concludenter probatur totum dictum palatium nouum cum omnibus ſuis mẽbris, ædificijs, & ornamentis, quæ hodie in eo conſpiciuntur, ab eodem Bernardino fabricatum, & perfectum fuiſſe, itaut aliqua ſaltem ex illis ab ipſius Deſcendentibus fieri, ſeù perfici non potuerint: Ideò quatenus D. M. Antonius hoc probare contendat, Domini opus eſſe exiſtimarunt, quòd dictas eius probationes coadiuuet, vt melius concludant.

Et ita deciſum, ipſo D. Marco Antonio tantum informante, &c.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Romana Pecuniaria Veneris 14. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Fructus, quando percipi poſſint abſque aliqua vſurarum ſuſpicione. Dominium, & poſſeſſio vt trãsferri nõ poſſit propter incertitudinem requiritur, vt incertitudo verſetur circa quotam, & locum.

SVMMARIVM.

1 *Ex pecunia nihil percipi poteſt abſque labe vſurarum.*
2 *Fructus rei fructiferæ ſemper percipi poteſt, donec realiter res tradatur & num. 14.*
3 *Incertitudo loci, & quotæ impedit, quod dominium transferatur.*
4 *Fructus non debentur ceſſante dominio, & poſſeſſione.*
5 *Verba, aſſignarunt, dederunt, & tradiderunt, important dominij translationem.*
6 *Aſſignare idem eſt, quam tradere.*
7 *Dominium fideicommiſſi reciproci poteſt transferri, non obſtante pacto conuentionali.*
8 *Locus dicitur certus, quando certis finibus eſt terminatus.*
9 *Incertitudo omnis non impedit dominij, & poſſeſſionis translationem.*
10 *Surd. in conſil. 168. num. 48. lib. 2. intellectus.*
11 *Nec Dominium, nec poſſeſſio transfertur, quando res non ſubiacet periculo emptoris.*
12 *Incertitudo, quando conſiderari non poſſit.*
13 *Dominium, & poſſeſſio numquam transferri poteſt de eo, quod numquam fuit aſſignatum, aut redemptum.*
14 *Vidua ſi ſit tutrix, & curatrix filiorum ſuorum præſumitur ſibi ſatisfeciſſe de ſua dote.*
15 *Vſuræ ceſſant, quando intrat ſatisfactio.*
16 *Indebitum plenè, & concludenter eſt probandum.*
17 *Hæres non poteſt venire contra factum teſtatoris.*
18 *Filiæ, ſi ſint relictæ hæredes à patre, ad eas æqualiter ſpectat lucrum quarti dotalis.*

DECISIO. CXXX.

IAm fuerat relaxatum mandatum coram bo.me. Remboldo Iudice deputato cum facultatibus A. C. ad inſtantiam Excellentiſſimæ Principiſſæ Flaminiæ, & pro ſumma ſcut. 9281. exequendum ſuper bonis Gallicani, & Paſſarani poſſeſſis per Excellentiſſ. Ducem Petrum Franciſcum Columnam, pro cuius vlteriori executione, cum actum fuiſſet coram Congregatione Baronum, & eædem exceptiones, quæ in diſputationibus Rotalibus opponebantur, iterum opponerentur, & aliæ etiam de nouo excitarentur. Placuit eidem Congregationi dare dubium, An aliquid releuans per Excellentiſs. D. Ducem deducatur; Et illud in hoc ſacro Tribunali examinandum remittere, quo hodierna turè diſcuſſo, cenſuerunt Domini nihil releuans fuiſſe deductum.

Viſum enim fuit huiuſmodi irrelcuantiam ſ. ſufficienter

cienter probari ex decisionibus Rotalibus in causa factis, in quibus apparet satisfactum omnibus obiectis pro parte Ducis excitatis; itaut mandata Rotalia pro summa in eis contenta remanerent iustificata.

Neque obstat, quòd dos Claricis consisteret in pecunia nempè scut. 14. mill. pro dote, & scut. 3500. pro lucro, & seù quarto dotali eidem debito propter viri sui præcedentiam, & ea mortua nulli fructus quã
1 uis conuenti debeantur; cum illi † percipi possit ex pecunia absque labe vsurarum *c. salubriter de vsur. Couarruu. lib. 3. var. resol. c. primo nu. 3. vers. sexto bine etiã Afflict. dec. 284. n. 1. Hond. cons. 36. n. 3. & 32. l. 2.*

Quia huiusmodi obiectum fuit excitatum in decisionibus bo. me. Remboldi 23. Ianuarij, & 9. Maij 1616. & sublatum ex eo, quod scuta 720. promissa per filias Clarici earum matri, non vti fructus dotales aut in locum alimentorum fuerunt promissi, sed tanquam fructus terrarum eidem Clarici in satisfactionem sui crediti assignatarum, qui propterea semper,
2 vt vsquequò † terræ promissæ realiter tradantur solui debent ex æquitate *l. curabit C. de action. empt.*

Et prædicta responsio cessare non videtur ex replicatione data, quòd scilicet per assignationem factam de Tenuta Passarani, & rubra 100. terræ eidem Clarici per filias suas in concordia anni 1582. non
3 fuerit translatum aliquod dominium propter † incertitudinem loci, & quotæ bonorum assignatorum *Gabr. cons. 64. num. 3. & 4. lib. 1. Menoch. cons. 222. num. 50. & 51.* & cessante dominio, & possessione fructus
4 compensatiuos † non deberi; dum subtrahitur periculum omissionis eorundem fructuum propter dominij incertitudinem *Cuman. consi. 184. in princ. Alex. cons. 121. num. 2. lib. 4. Surd. consil. 168. num. 48. libr. 2. Rot. decis. 58. num. 5. par. 2. diuers.*

Quia certũ est, quòd filiæ in concordia anni 1582. transtulerunt dominium Tenutæ Passarani, & rubrorum 100. terræ in Claricem matrem per verba impor
5 tantia dominij † translationem, ibi, *assignarunt, dederunt, & tradiderunt, ex nunc, dum, & quando ipsis legitima assignata fuisset*, iuxtà decisiones Rotales, & alias omni meliori modo, pront de verbo dederunt est *Textus in §. sit itaque Inst. de Act. Capic. decis. 180. num. 11. Rimin. Iun. consil. 274. num. 62. lib. 3. Surd. dec. 166. num. 16.* & de verbo assignare *Bart. in l. si constante nu. 93. ff. solut. matrim. Menoch. consil. 201. num. 6. Soc. Ser. consil. 9. num. 30. lib. primo*, & idem dixit *Rota in Bononien. de Lambertinis 8. Nouembris proxime præteriti coram me*; &
6 idem sit assignare, † quod tradere est Textus *in Clem. finali §. penult. de vita, & honest. Cleric.* & vtrumque significare dominij translationem, expressè firmatur vbi subiecta materia non repugnat in *l. cum pater §. pater pluribus ff. de legat. 2.* Et potuerunt dominium transferre, ex quo non obstante pacto conuentionali
7 super † reciproco fideicommisso inter Alexandrum Sciarræ patrem, & Stephanum de Columnia fuerat decisum 16. Octobris 1579. *coram Cardinali Seraphino.* Legitimam eisdem sororibus deberi in bonis patris, quæ erant Castrum Gallicani, & Tenuta Passarani, & domus in Vrbe: vndè sicuti de dominio filiarum, & quota in bonis patris ratione legitimæ dubitari non poterat, ita nec etiam de valida translatione ratione loci, & quotæ ab eisdem facta quia respectu loci Te-
8 nuta Passarani, & rubra 100. terræ † erant certa, ex quo certis finibus terminantur; ratione verò quotæ idem est dicendum: quia Tenuta Passarani, & rubra 100. terræ fuerunt æstimata in eodem instrumento concordiæ in summa scut. 30. mill. & pro concurrenti quantitate data in solutum, quæ concurrens quantitas, & sic rata portio succedit loco quotæ, cum possit in partes diuidi respectiue ad pretium Tenutæ iam finitum, & ita pro indiuiso acquiri, & possideri *l. locus ff. de acquir. possess. l. qua de tota §. incerte ff. de rer. vendit. Berou. consil. 159. num. primo vol. primo* dicens,
9 non omnem † incertitudinem impedire acquisitionem dominij, & possessionis, sed dumtaxat, quę cit incerta ratione loci, & quotæ per *l. item iam §. incert. ff. de acquir. possess.* propterea non obstant doctores
10 supra allegati, & signanter *Surd. † cons. 168. num. 48. lib. 2.* quia ponunt casum quando vendita sunt triginta iugera vnius prædij maioris quantitatis; nam quia locus, vbi iugera determinari, & capi debeant in prædio vendito est incertus ratione loci, & quotæ non expressę, nec per consequens potest subiacere
11 periculo emptoris, tunc dominium † non acquiritur, nec possessio transfertur *Tiraq. de consil. possess. par. 3. limit. 19. Ofasc. decis. 34. num. 23. Berou. cons. 166. num. 14. lib. primo* secus autem, vt in præsenti, in quo Clarix pro indiuiso effecta fuit domina Tenutæ, & rubrorum 100. pro rata portione, quę diuidi potest iuxta quotam concurrentis quantitatis scutorum 17500. debitorum pro dote, & quarto dotali; Et viterius hęc
12 incertitudo † nũquã cõsiderari potest respectu rubrorũ 100. terræ, quæ de per se stare possunt, & certa sũt tanquam in redemptione facta per Sciarrã nunciata.

Neque dicatur, quòd dominium ad hunc effectum dici non possit translatum in Claricem, postquam filiæ tradiderunt, assignarunt, & dederunt ex tunc; dũ & quando ipsis fuisset assignata legitima in Tenuta Passarani; & in rubris 100. terræ, quæ assignatio cum non fuerit vnquam effectuata, quinimo in transactione cum Duce Prænestino, & Iulia data fuerit eidem Duci nunquam potuit dici assignata pro legitima, neque tunc, nec ex post, quando fuit redempta per Martium Columnam, postquam sibi acquisiuit iuxta resolutionẽ *coram bo. me. Vbaldo facta 26. Iunij 1628.*
13 vt propterea de eo, † quod nunquam fuit assignatum, aut redemptum, dominium aut possessio trasferi potuerit, *Tiraq. de cõsi. possess. p. 3. ampl. 31. & lim. 19. 4.*

Quia ex eadẽ concordia inter filias, & Claricẽ videtur tolli obiectũ, ex quo legitur conuentũ, quòd in satisfactionẽ dotis, & donationis propter nuptias assignabant Clarici Tenutã Passarani, & rubra 100. Terræ nedũ tunc, & prout quando fuissent illis assignata, & eorũ legitima, sed ẽt in euentũ, in quẽ tenuta, & rubra 100. illis remanerent, quod postea contigit, ex quo Iulia semper possedit tenutam Passarani, & rubra 100. redempta, & quamuis hæsitari possit *ex dec. supradicta coram bo. me. Vbaldo*, quòd Tenuta Passarani non remanserit ipsis filiabus, attamen de rubris 100. terræ per Sciarã redemptis dubitari non potest, quoniã
14 fructus † sufficiunt pro quantitate interim promissa in recompensationem fructum rei propriæ Claricis per Iuliam perceptorum iuxta terminos *l. curabit C. de act. empt.* non autem ratione conuentionis super debito pecuniario, quod per assignationem bonorum remanserat extinctum.

Secundo principaliter opponebatur, creditũ dotale Claricis, & lucrũ pariter fuisse indebitũ super quo assigna-

assignatio, & dominij translatio bonorum fundari
15 nonpoterat; Dicebatur enim, Claricem † vti tutricē, & curatricem filiarum suarum ex amplo patrimonio administrato præsumi de sua dote satisfactam per *l. quoties §. sient autem ff. de admnis. tut. Afflict. decis. 13. num. 16. Surd. cons. 290. num. 33. & de alim. tit. 3. quæst.*
16 *7. nu. 22.* & vbi intrat † satisfactio cessant vsuræ *Socc. Sen. cons. 126. num. 5. vol. primo Surd. de alim. d. tit. 3. quæst. 7. num. 16. & cons. 365. num. 2.* respectu verò lucri dotalis statim mortua Clarice fuisse extinctam ex conuentione in eadem concordiā anni 1582. & in eadem specie bonorum, vt libera post mortem Claricis ad filias rediret.

Cæterum quoad creditum dotale ex præsumptione satisfactionis deductum visum fuit cessare obiectum, quia Clarix non egit, nec hodie illius hæredes agunt contra filias patris hæredos pro recuperatione dotis; itaut illis sufficiat pro fundamento intentionis excipere de satisfactione ex præsumptione inuentarij, quod solet probare contra tutorum, sed hæredes Iuliæ contendunt dotem iam restitutam, & indebitè solutam, & esse probatam præsumptione supradicta,
17 quæ non sufficit, sed † indebitum plenè, & concludēter probandum est *l. cum de indebito ff. de probat. Castr. cons. 123. num. primo par. 2. Rot. Ianuen. decis. 3. nu. 2. & 5. num. 4.* & idem sensit *Rota in Romana repetitionis indebiti 4. Martij 1616. coram Patriarcha Pamphilio*, & probatum adhuc non releuaret, quia Clarix in suo testamēto declarauit se creditricem scut. 720. annorum, cuiuscum tàm Iulia, quàm Excellentissima Domina Flaminia extiterint † hæredes, contrarium pro-
18 bare non possunt *l. cum à matre C. de rei vendic. Soccin. Sen. cons. 249. n. 29. lib. 2. Dec. cons. 184. num. 11.* & per eandem rationem tollitur aliud obiectum de lucro dotali cessante mortua Clarice; quia cum tàm Iulia, quàm Excellentissima Domina Flaminia fuerint hæ-
19 redes Sciarræ eorum patris, † ad quem lucrum dotale reuolabat, æqualiter in bonis patris remanserunt dominæ illius quarti dotalis, quod etiam fuit ponderatum in *decis. 9. Maij 1616. coram bo. me. Remboldo & in decis. 19. Iunij 1617. coram Archiep. Seleucien.*

Et ita, &c.

plures executores, & non nullis intimatio iudicialis facta non fuit, ad exequendum sonn officium.

Nam tunc illis ius aliorum propter negligentiā amissum, accrescit. n. 4.

5 *Executorum testamentariorum negligentia stante, tunc deuolutio fit ad superiorem.*

6 *Adimpleuisse non dicitur, qui in tempore non adimplent. vide n. 8.*

7 *Mora facti incerti purgari non potest pendente controuersia.*

DECISIO CXXXI.

IN concursu nominationum puellarum ab hæredibus Alexandri Parabiacchi, & Confraternitatis S. Rocchi respectiuè factarum, dubitatum fuit, Quę nominatio suffragetur, & factam ab hæredibus suffragari, non autem à Custodibus, fuit resolutum.

Quia hæredes fundant eorum intentionem in testamēto eiusdem Alexandri, in quo cautum est, quòd nominatio puellarum, & approbatio fieri debeat per
1 hæredes descriptos, † cui semper inhærendum est quātum fieri potest, *c. porrò de prin. l. ita stipulatus, §. Chrysogonus, l. si quis stipulatus sit stichum, ff. de verb. oblig. l. fideiussores magistratuum, §. pro Aurelio, ff. de fideiussor. Castr. cons. 164. nu. 2. par. 2.* & ex alijs fuit comprobatū in decisione huius causę 27. Nouembris 1624.

Neque obstat, quòd Custodes non prætendant directè nominationē puellarū ad eos spectare; dū in testamēto clara legitur concessio facta hæredibus easdē nominandi, & iā fuerit resolutū testamentū in cū sen-
2 sum esse intelligendū; sed ob contumaciā hæredū, qui interpellati fuerunt die 3. Iulij, & 14. Augusti 1625. ad nominan. puellas pro maritaggijs annorum 1623. 1624. & 1626. nec curarunt in termino nominare; inde succedit regula † executore valente exequi, si non implet manus suum, perdit facultatem sibi à testatore concessam, *Bart. in l. 1. num. 7. & in l. cum quidam. num. 7. ff. de leg. 2. Mohed. decis. 18. Everunt.* cum alijs allegatis per *Gratian. discept. 239. n. 10.* & eo casu potuisse iudicem causæ, ad quem legis auctoritate de-
3 uoluitur facultas nominandi, cessante † officio executoris subdelegare Custodes pro eadem nominatione facienda, *Alex. in l. 1. nn. 5. & 6. ff. de leg. 2. Bal. l. nulli, num. 8. C. de Epist. & Cler.* & prout factum fuit in vim decreti iudicialis, per quod translata fuit facultas nominandi in Custodes.

Quia fuit responsum, q̄ cum ius nominandi fuerit per testatorē cōcessū, nedū hæredibus nominatis; sed ēt filijs Ioannis Baptistæ hæredis tā masculis, quā fęminis, & intimatio iudicialis non legatur facta dictis filijs, deuolutio fieri non debet ad Iudicē, vel Episcopū; sed † ad consortes, qui per negligentiā illorū, iure
4 nominandi priuati non sunt, & quibus in aliorū accrescit, *c. religiosus, §. sane de testam. in 6.* vbi *Ioānes Andr. Franc. Gem. Bal. in dicta l. nulli, n. 15. C. de Epist. & Cler. Aret. cons. 92. n. 3. Gratia. discept. 522. n. 2. & 812. n. 1. & sequen. Tiraq. de retract. lignag. §. 24. glo. vnica, n. 10.*

Secundò fuit etiam dictum, si daretur casus negligentiæ in omnibus vocatis ad nominationem; non tamen deuolutio nominandi fieret ad Custodes: sed ad
5 Superiorem, † nempè Illustrissimum Protectorem, quatenus esset loco Ordinarij, vel ad Illustrissimū Vicariū Vrbis, *c. quanquā, & c. sicōpremissis. de elect.*

REVERENDISSIMO P. D. PIROVANO.

Romana Nominationis Puellarum. Vener. 19. Ianuarij. 1628.

ARGVMENTVM.

Executores testamentarij, si plures fuerint relicti, tunc si nonnulli ex istis sint negligentes ad exequēdam voluntatem testatoris, tunc deuolutio non fit ad superiorem, sed ad consortes, quibus ius aliorum accrescit.

SVMMARIVM.

1 *Testamento semper inhærendū est quantū fieri pōt.*
2 *Executore valente exequi, si non impleat manus suum, perdit facultatem sibi a testatore concessā.*
3 *Executoris testamentarij officio cessante, Iudex causæ, ad quem legis auctoritate deuoluitur hoc officiū, ipse potest alios in hoc sub delegare.*
4 *Et tunc ista deuolutio non fit, quando testator fecit*

in 6. cap. cum ſingula in fin. de præben. eod. lib. 6. Lap. alleg. 66. num. 6. Garz. de benef. par. 10. cap. 3. num. 1. atq; ita corruente nominatione cuſtodum defectu poteſtatis nominandi, remanet firma nominatio facta per hæredes ſub die 20. Septembris 1625. quæ puellis nominatis ſuffragari debet.

Neq; dicatur, quòd illa facta fuerit in vltimis diebus, ex quo maritaggium erat faciendum in die 25. Septembris; nec tam breui tempore puellæ poterant
6 viſitari, & approbari, itaut † nec adimpleuiſſe dicatur qui in tempore non adimpleuerit, *Surd. conſil. 3. num. 12. Marſ. ſing. 431.* cum alijs allegatis.

Quia ſi de nominatione facienda pro annis 1623. & 1624. agatur, iam patet fuiſſe controuerſum modum faciendi depoſitum; vt ex deciſione cauſæ vide-
7 ri poteſt, qua † controuerſia pendente non poterat purgari mora facti incerti, *Anchar. conſil. 235. num. 2.* ſi verò de vltimo anno 1625. contendatur; nõ probant Cuſtodes, quòd hæredes ſe adeò arctauerint, &
8 aſtrinxerint in tempore, quo viſitatio, & approbatio fieri debebant; ità vt propter † impedimenta prædicta adimpleuiſſe dici non poſſint. *Dec. in c. ex ratione, nu. 16. de appellat. Aegid. deciſ. 85. verſ. circà primum.*

Et ità &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Burgi S. Sepulchri Beneficij S. Ioannis Baptiſtæ Lunæ 24. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Beneficium fuiſſe effectualiter permutatum ex quo appareat, & ad hunc effectum, qualiter probetur poſſeſſio, Et an permutatio beneficij modici valoris ſubſtineatur & an publicatio requiratur in reſignatione, & permutatione beneficiorum.

SVMMARIVM.

1 *De permutatione effectuali benè dicitur conſtare ex literis Apoſtolicis deſuper confectis.*
2 *Fraus de Iure non præſumitur interueniſſe donec de contrario non doceatur.*
3 *Ius acquiritur in re ex prouiſione Apoſtolica, etiam ante adeptam poſſeſſionem amplia nu. 4.*
5 *Beneficij poſſeſſio ad effectum permutationis, qualiter ſufficit, vt probetur & hoc caſu quamdiu requiritur vt quis remaneat in poſſeſſione num. 17. & 18.*
6 *Ius habens in re, etiam nondum adepta poſſeſſione, poteſt cum alio permutare.*
7 *Beneficij collatio, ex quibus appareat & facta fuerit.*
8 *Beneficium nullius, vel modici valoris, ſi permutetur non tenet permutatio.*
9 *Beneficium de iure non præſumitur nullos habere fructus.*
10 *Beneficiorum inæqualitas non obeſt, quando ſumus in permutatione, & reſignatione facta coram Papa, ſecus ſi coram Ordinario.*
11 *In Beneficiorum permutatione, quis poteſt ſibi reſeruare aliquam annuam penſionẽ, vt hoc modo beneficia reducantur ad æqualitatem.*
12 *Beneficiorum reſignatio, & permutatio ſine publicatione non ſubſtinetur.*
13 *Et iſta publicatio probari poteſt nedum ex inſtrumento per Notarium confecto, ſed etiam per teſtes.*
14 *Beneficij publicationem vt teſtes probent quid deponere debent.*
15 *Beneficij publicatio eſt neceſſariò facienda intra tempus à conſtitut. Greg. XIII. præfixum.*
16 *Beneficij poſſeſſio accepi debet intra tempus ſer menſium datum ad publicandum.*
19 *Teſtes, quando ſunt ſingulares, & deponunt generica non probant.*

DECISIO. CXXXII.

EManarunt in hac cauſa. D. Octauio tenuum infimãte, duæ deciſiones, in quarum prima die 4. Iulij 1625. fuit reſolutum, Beneficium, de quo agitur, non eſſe adiudicandum D. Iulio Cæſari Bufalino; In ſecunda verò die 25. Maij 1626. fuit dictum illud adiudicandum eſſe dicto D. Octauio. Verum quia poſtea D. Bufalinus petijt ſuper reſolutis audiri, Propoſui dubium; An eſſet recedendum à deciſis.

Et contra primam deciſionem dicebatur, Gratiam D. Bufalini quoad clauſulam illam (attenta permutatione huiuſmodi quatenus vera, & Canonica exiſtat) eſſe iuſtificatam, quoniam de conſenſu ab vtro-
1 que permutante præſtito, & de ipſa eſſe effectuali † permutatione ſatis conſtat ex litteris Apoſtolicis deſuper expeditis, *Anton. Auguſtin. in epitom. ſuper regula 43. n. 1. Caputaq. dec. 120. n. 1. Put. dec. 452. n. 1.* & quod
2 fuerit vera, & Canonica, nullaque † fraus interceſſerit probatur ex Iuris præſumptione, cum de contrario nõ doceatur, vt per *Anchar. conſ. 385. n. 4. verſ. Item allegant, & dicenti. Gamb. in tract. de permut. benef. n. 8. & 10. Menoch. de præſum. pt. 1. lib. 6. præſump. 78. n. 2. 3. & ſeq. Garz. de benef. par. 11. cap. 4. num. 100.*

Prout ẽt eadem Gratia iuſtificata pariter dicebatur quoad alã clauſulam (q̃ ex permutatione nullũ Ius acquiratur, niſi permutantes in beneficijs Ius habuerint) nam q̃ Dondolellus de tpe reſignationis, & permutationis Ius habuerit in Bẽneficio, de quo agitur, eſt in cõfeſſo apud partes: q̃ aũt Bufalinus ſimiliter Ius habuerit in Cappellania ſanctæ Mariæ in Eccleſia ſanctiſſimæ Trinitatis Militen. conſtare dicebatur ex prouiſione † fel. rec. Pauli V. pro illius parte ac-
3 ceptata, q̃ quam regulariter acquiritur Ius in re, etiã ante adeptam poſſeſſionẽ *c. ſi tibi abſenti, de præben. in 6.* vbi *Franc. n. 3. Reb. iff. in praxi ſuper reg. de non tollen. iur. queſt. Gloſſ. 6. n. 38. Conar. variar. reſol. li. 3. c. 16. n. 3. & 5.* cum alijs per *Garz. de benefic. par. 4. c. 2. nu. 1.*

Maxime quia fuerunt etiam deſuper † expeditæ lit
4 teræ, vt in Summario Bufalini num. 3. ex congeſtis per *Garz. vbi ſupra num. 10. 11. & ſeqq.* & vlterius etiam Bufalinus dictæ Cappellaniæ poſſeſſionem fuerat adeptus, vt deponunt teſtes dati in dicto Summario
5 num. 4. quæ iuncta cum † communi reputatione ſufficit ad effectum, de quo agitur, *Rot. deciſ. 4. de rerum permut. in nou. Capell. Toloſ. deciſ. 467. Boer. deciſ. 205. num. 5.* licet hoc non fuiſſet neceſſarium, cum habens
6 † Ius in re, etiam nondum adepta poſſeſſione, poſſit cum alio permutare, vt poſt *Franc. in cap. 1. de rer. permut. in 6. num. 16.* & ibi etiam *Gambar. nu. 86. Prob. ad Monach. in cap. licet Epiſcopus, nu. 6. de præben.* & alios cumulat *Garz. dicta par. 11. cap. 4. num. 15.*

Accedente ẽt quod dicta Cappellania, vti vacans p̃ liberã reſignationẽ à dicto Bufalino factã i manibus

Papæ,

Papę, ex causa tamen permutationis huiusmodi, fuit concessa dicto Dondolello, & postea per cessionem ab eodem Dondolello factam, & admissam, fuit collata Fœlici Oldouino, qui successiuè etiam illius possessionem accepit, dicto Summario num. 5. ex quo ap
7 paret † collationem ipsi Bufalino factam, & eiusdem resignationem fuisse effectuatam iuxta *consil. Oldrad.* 329. *Seraph. decis.* 293. *num.* 1. *& decis.* 337. *num.* 2. & *Rot. decis.* 360. *num.* 6. *& decis.* 423. *nu.* 2. *par.* 2. *recent.* & sic ipsum Ius in ea effectualiter habuisse.

Neque etiam obstare dicebatur, quod dicta Cappellania
8 † sit nullius, vel modici vāloris, & dicatur Beneficium de pertica, ideoque permutatio non valuerit, attenta Constitutione Pij V. in veteri *Bullar.* 144. Quoniam ad hunc effectum necesse est, quod Be
9 neficium sit fictum, & aereum, nullos † fructus habens, quod de iure non præsumitur ad not. per *Felin. in cap. cum accessissent, num.* 2. *Dec. num.* 42. *de Constit. Gamb. de potest. legat. in erect. num.* 28. Imò id satis excludi videtur ex dicta resignatione facta ad fauorem Oldouini.

10 Nec ipsorum Beneficiorum † inæqualitas obesse potest, cum simus in resignatione, & permutatione facta, non coram Ordinario, sed coram Papa, qui de ipsa inæqualitate notitiam habuit, eaque attenta re-
11 seruauit annuam † pensionem scutorum 60. ad fauorem Dondolelli, vt hoc modo ad æqualitatem quodammodo reduceretur, iuxta tradit. per *Franc. in cap.* 1. *num.* 12. *in fin. de rerum permut. Anchar. consil.* 388. *num.* 56. *&* 279. *num.* 1. *Dec. consil.* 141. *num.* 3. *& consil.* 210. *num.* 2. *&* 5. *Pariſ. de resignat. benef. lib.* 6. *q.* 2. *num.* 18.

Verum Domini, licet ex prædictis visum fuerit cessare ea, quę in decisione dicuntur de non iustificatione dictarum clausularum, & de valoris modicitate; nihilominus adhuc censuerunt standum esse in decisis ex duobus alijs ipsius decisionis fundamentis, defectu scilicet publicationis, & continuatione dicti Dondolelli in possessione istius Beneficij, vsque ad tēpus contracti matrimonij.

Nam, cum D. Bufalinus agat ad canonizationē suæ gratiæ, debet docere de resignatione, & permutatione valida, & sic de legitima illius publicatione iuxtà
12 constitutionem fel. rec. Greg. XIII. sine † qua resignatio, & permutatio ipsa non subsistit *Garz. de benef. par.* 11. *c.* 3. *n.* 299. 301. *&* 305. & fuit dictum in *Hispalen. Corduben. beneficiorum* 15. *Decembris* 1600. *corā Card. Lancellotto, & in Braccaren. beneficij* 17. *Martij* 1621. *coram bo. me. Remboldo*, de qua tamen valida publicatione dictum nō fuit; quamuis enim illa probari possit,
13 † ne dum ex instrumento per Notarium confecto, sed etiā ex testium depositionibus, vt fuit dictum in *Abulen. Canonicatus* 16. *Iunij.* 1589. *coram Gipsio, relat. per Pariſ. de resignat. li.* 11. *q.* 6. *n.* 69. *&* q. 14. *nu.* 48. & per *Garz. de benef. p.* 7. *c.* 1. *n.* 47. *& dicta par.* 11. *c.* 3. *n.* 303. nihilominus visum fuit testes examinatos pro
14 parte Bufalini, illam non probare, cum non † deponāt de publicatione facta alta, & intelligibili voce in Ecclesia intra Missarum solemnia, cum expressione qualitatis, & inuoca tione Beneficij, & nominum, & cognominum permutantium, & cum alijs requisitis iuxta formam Gregorianæ Constitutionis.

15 Et multo minus probant † publicationem fuisse factam intra tempus ab eadem Constitutione præfixum, prout necessariò requiritur, ex adductis per *Pariſ. de resignat. l. b.* 11. *q.* 7. *num.* 62. *cum pluribus seqq. & Garz. dicto cap.* 3. *num.* 304. Imò potius constat de cōtrario, cum litteræ fuerint datæ de anno 1618. & fuerint presentatæ Vicario de anno 1620.

Præterea nec etiam fuit probatum Bufalinum in-
16 tra tempus sex mensium, datum ad publicandum, † dicti Beneficij possessionem accepisse, vel saltem instanter, & copulatiuè cum petitione executionis litterarum petijsse, prout iuxta formam dictæ Constitutionis peti debet, vt fuit dictum in *Aretina Commenda* 16. *Februarij* 1596. *coram Litta, & in Zamoren. beneficij de Morales* 28. *Iunij eiusdem anni coram Corduba*, relata per *Garz. dicto cap.* 3. *num.* 300. *&* 321. Imo apparet Dondolellum post permutationem semper permansisse in possessione vsque quo contraxit matrimoniū, ex quo satis etiam constat permutationem ipsam non habuisse effectum, ex allegat. in decis.

17 Neque obstat quod Dondolellus † non remanserit in possessione per triennium iuxtà *allegat. Lap.* 89. *& decis. Put.* 106. *li.* 3. quoniam hoc procedebat ante dictam Constitutionem Greg. de public. vt Lap. & Put. loquuntur; stante autem dicta Constitutione, non po-
18 test amplius considerari triennium, † sed sufficit possessio minoris temporis intra datum ad publican. arbitrio Iudicis, vt tenuerunt per multi Doctores, quos allegant *Adden. ad Lap. vbi supra sub littera I, & Menoch. de arbitr. Iudic. lib.* 2. *caſ.* 39. *num.* 2.

Nec visum fuit obstare, quod dicebatur, Bufalinū fuisse impeditum, legitimam publicationem tempore debito facere, & dicti beneficij possessionem adipisci. Tum quia Testes dati in Summario Bufalini nu-
19 2. sunt † singulares, & deponunt satis genericè, & sic allegatum aliquod impedimentum non probant: præsertim tale quod adhibita diligentia remoueri non potuerit, prout requiritur *Caputaq. dec.* 27. *num.* 6. *par.* 2. *Menoch. de arbitr. caſ.* 118. *nu.* 7. Tum etiam quia dicta Constitutio Gregorij dat formam circa id, quod est agendum stante impedimento.

Et ex his vtraque parte informante fuit resolutum standum esse in decisis sub die 4. Iulij 1625. super alia verò decisione emanata sub die 25. Maij 1626. Domini voluerunt, quod particulariter videatur.

R. P. D. DVNOZETTO.

Romana, seu Carthaginen. Pensionis. Lunæ 24. *Ianuarij* 1628.

ARGVMENTVM.

Sume ex summario.

SVMMARIVM.

1 *Obligans quis se aliquid faciendi, alias teneri volens ad omnia damna &c. Si illud non adimpleat loco damnorum tenetur ad solutionem principalis solutionis.*

2 *Confessio nocet confitenti.*

3 *In possessione exigendi pensionem, quando quis est, nō est necessaria exhibitio beneplaciti, & literarum.*

4 *Debitor suscipiens terminum, videtur debitum agnouisse.*

comprehendere tanquam debitam, & sic cum obli-
9 gatio Petri respiciat † narrata, & contenta in dicta concordia, vtique respicit etiam huiusmodi pensionē *Gonz. super reg. 8. §. 4. proœm. nn. 79. & glos. 32. nu. 57.*
10 *& sequ.* & de natura obligationis † Cameralis est, vt trahatur ad omnia ēt incidenter deducta, & nuncia-ta, *Rota dec. 5. nu. 10. & dec. 69. sub n. 3. in impress. apud Gallef.* & cessat omnis difficultas, ex quo Petrus illam per plures annos soluit absque vlla contradictione, ac etiam iudicialiter, vt dixi supra: vndè tantò magis deprehenditur qualis ipsius fuerit intentio etiam ab initio obligationis.

Et ità conclusum vtraq; &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Spolij de Cruciarijs. Veneris 24. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum perpetuum, quando dicatur inductum. Proximior agnatus, quando quis dicatur. Bona fideicommissaria, quando possint alienari.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum perpetuum ad fauorem proximiorū de familia in infinitum quando dicatur factum.*
2 *Proximior agnatus de familia, quis præsumitur, ex quo nemo alius concurrit, nec probatur adesse alios proximiores.*
3 *Bona fideicommissaria pro debitis testatoris possunt alienari.*
4 *Bona fideicommissaria ex facto defuncti rectè alienantur.*
5 *Bona fideicommissaria ex causa restitutionis dotis benè alienantur.*

DECISIO CXXXIV.

FVit hodiè resolutum, constare de fideicommisso q. Bartholomæi de Cruciarijs purificato ad fauorem Angeli, illud tamen non intrare super domo, & censu adiudicatis q. Faustinæ vxori dicti fideicommittentis pro sua dote, & quarto dotali; nàm quò ad primum, scilicet quòd constet de fideicommisso, verba Testamenti videntur clara, dùm cantant, quòd testator instituit hæredes filios suos masculos nascituros pro medietate, & pro alia medietate Leonardum Bonum èius ex fratre pronepotem, quos etiam ad inuicem substituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum: & in euentum non existentiæ filiorum masculorum Testatoris, d. Leonardum hæredem vniuersalem instituit, & voluit, quòd omni casu bona sèper subiecta essent fideicommisso vsque in infinitum, & dicto Leonardo quandocunque sinè filijs decedēti substituit proximiores masculos de Cruciarijs, qui succedere deberent in dictis bonis vsque in infinitum cum prohibitione alienationis, & cuiusuis detractionis, vt bona fideicommissi sempèr integra, & illæsa remanerent in domo, & familia de Cruciarijs in infinitum: ex quibus resultat perpetuum fideicommissum † ad fauorem dictorum proximiorum de familia
1 de Cruciarijs in infinitum, quia sinè eo intentio Testatoris nullo modo posset effectuari, *Soccin. in l. qui Romæ, §. cohæredes num. 18 Iaff. de verb. oblig. Gozz. ad. consil. 102. num. 7. Crot. consil. 48. num. 26. lib. 1. Pariſ. consil. 75. num. 9. lib. 2. & Marzar in epit. fideicom. par. 2. q. 28. Menoch. præsumpt. 68. nu. lib. 4. Sinè. consil. 96. num. 14. Peregr. de fideicomm. art. 5. num. 12.* & fuit dictum *in Romana fideicommissi de Delphinis prima Decembris 1623. coram bo. me. Remboldo.*

Quòad secundum, quòd dictum fideicommissum sit purificatum ad fauorem Angeli, visum fuit Dominis benè ex facto probari: ex quo dictus Leonardus scriptus fuit hæres, cui successit tanquam proximior Leonardus illius ex fratre nepos, ob cuius obitum sinè filijs factus fuit locus vocationi dicti Angeli pro-
2 ximioris de familia † Testatoris, qui præsumitur proximior agnatus, ex quo nemo alius concurrit, nec pro parte Confraternitatis, & litis-consortium probatur adesse alios proximiores, *Peregr. de fideicomm. art. 43. num. 60. Ruin. consil. 67. numer. 14. lib. 5. vers. Et dicit, Surd. consil. 241. num. 26. Seraph. decis. 1219. num. 1. & Rot. decis. 693. num. 2. par. 2. recent.*

Quò ad tertium, quòd fideicommissum non intret in domo, & censu supradictis, inde patet, quia illa fuerunt adiudicata pro dote dictæ q. Faustinæ vxoris Testatoris, quæ adiudicatio fuit (sententia mediante, quæ transitum fecit in rem iudicatam) declarata vali-
3 da, & non excessiua; bona † autem fideicommissi pro
4 debitis Testatoris, & sic † ex facto defuncti rectè alienantur, *l. filius familias, §. diuisit 2. ff. de leg. 2. l. cum fidei hæredis. ff. de fideicom. libert. l. peto, §. prædium. ff. de leg. 2. & l. alienationes. ff. fam. ercisc. glos. Bart. Bal. & communiter Scribentes in l. 2. C. ad Trebell. Molin. de Hispan. primog. lib. 1. cap. 10. num. 1.* & præsertim ex causa restitutionis dotis, *Soccin. consil. 16. num. 18. lib. 3.* Idem *Molin. vbi supra lib. 4. cap. 6. num. 2. Rot. apud Greg. XV. decis. 266. num. 2. & ibi Addent.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Cæsenaten. Fideicommissi Lunæ 24. Ianuarij 1628.

ARGVMENTVM.

Filiæ fœminæ an faciant deficere conditionem, si sine filijs, & an familiæ, vel domus appellatione veniant fœminæ. Testator quando et ex quibus cōiecturis appareat, velle cōseruare bona in agnatione.

SVMMARIVM.

1 *Filiarū feminarū existētia faciet deficere conditionē, si quis decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus.*
2 *Tamen hoc intellige, quando constat ex claris verbis testatoris, vel ex vrgentibus coniecturis.*
3 *Verba testamenti quando sunt clara, & coniecturæ sunt valde vrgentes, tunc non est habitandum de mente testatoris.*
4 *Familiæ masculinæ appellatione dum extant masculi, an intrent fœminæ.*
5 *Testator quando clarè appareat, quod sub masculis de familia noluisset comprehendere fœminas.*

6 *Conditio, si sine filijs, intelligi debet de masculis tantum.*

7 *Masculorum vocatione geminata, & fœminarum exclusione, elicitur coniectura conseruandæ agnationis.*

8 *Testator si fecerit plures gradus substitutionum, & semper vocauit masculos, censetur velle conseruare agnationem.*

9 *Fœmina excluditur ex verbo domus.*

10 *Agnationis conseruandi ratio, ex quibus elicitur.*

11 *Testator censetur velle bona conseruare in agnatione, si fœminas exclusit, dotem relinquit.*

12 *Coniecturæ, quæ per se non iuuant si simul iungantur, & coadiuuantur inter se suffragantur.*

13 *Fœminæ si sint vocatæ post masculos, eorum vocationem excludit, quin tamen extent masculi sit agnatio conseruanda.*

14 *Masculi tum extant, fœmina non faciunt deficere conditionem, si sine filijs.*

DECISIO CXXXV.

ALexander Martinellus dotatis filiabus (verba sunt testamenti) instituit sibi hæredes æquis portionibus Iolephum, Bonifacium, & Martinellum filios suos legitimos, & naturales, & aliquo ex prædictis quandocumque decedente sine filijs legitimis, & naturalibus, ei, siue eis sic decedentibus, vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum substituit superuientem, seu superuiuentes, siue eius aut illorum filios masculos legitimos, & naturales, in stirpes, & nõ in capita, & omnibus supradictis suis hæredibus masculis decedentibus, sine filijs legitimis & naturalibus, tunc & eo casu supradictas suas filias legitimas & naturales, seu illarum filios legitimos, & naturales in stirpes, & non in capita substituit, & casu quo aliquis ex prænominatis suis filijs, & heredibus committeret aliquod delictum propter quod fieret locus cõfiscationi, tunc priuauit eum omnibus bonis relinquẽdo illi tantummodo libras 25. Bononienses, & bona quæ deberent confiscari reliquit iure institutionis filijs masculis sui hæredis delictum committentis, seu eorum filijs, quibus nõ extantibus, eodem modo quo supra, ipsa bona legauit alijs eiusdem testatoris filijs & nepotibus vt supra; declarans vt ideò seruetur, si filij aut Nepotes dictorum eius filiorum, & hæredũ delictum committerent, & filias delictum committẽtium dotari mandauit; & in fine in separata clausula declarauit, quod hoc ideò fecit, & disposuit, quia eius voluntas erat, ne aliqua suæ hæreditatis bona exirent de domo Martinellorum, sed vt ea omnia cõseruentur in domo, & familia sua masculina, & in defectum familiæ masculinæ in fœminis, vt supra.

Extitere tandem testatori hæredes prædicti tres filij hæredes instituti, ex quibus nouissimè obijt Martinellus sine filijs masculis relictis duabus filiabus, videlicet Ludouica, & Lucilla: at Bonifacio autem altero testatoris filio, remansit Alexander, qui ex quo Martinellus obijt sine filijs masculis prætendit ipse esse vocatum ad partẽ hæreditatis, quæ Martinello obuenit; Ludouicæ verò, & Lucillæ Martinelli filiæ prætendũt excludere Alexandrum substitutum, quia cum ille simpliciter fuerit vocatus sub conditione, si Martinellus decederet sine liberis legitimis, & naturalibus,

1 videtur quòd † existentia prædictarum filiarum faciat deficere dictam conditionem, *l. si quis ita ff. de testam. tutel. l. si ita scriptum ff. de leg. 2. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 14. n. 1.* & plures alijs relati per *Peregr. de fideicom. ar. 25. n. 1. & per tot. Rot. dec. 316. p. 1. recent.*

Vnde dubitaui an adsit fideicommissum, & illis sic factus locus ad fauorem Alexandri, & fuit affirmatiuè resolutum: De existentia enim fideicommissi nulla erat inter partes dubitatio, quia clarè de eo constat ex lectura testamenti; quod verò adhuc illud duret, & in casu sequuto sit illi factus locus ad fauorem Alexandri, DD. ex serie, & qualitate dispositionis deduxerunt; licet enim de *extinctionem* fœminarum, quę

2 habent pro se regulam † supradictam constare debeat aut verbis claris, aut per vrgentes coniecturas, *l. 1. C. de condit. insert. Paris. cons. 37. lib. 3. Rolit. ad l. cum Anus lib. 3. cap. 11. num. 114. ff. de condit. & demonstr. Manc. de coniectur. vlt. vol. lib. 11. tit. 6. num. 1. seqq. & Pereg. de fideicom. art. 25. num. 14. in fin.* hic autem verba testamenti videntur adeò clara, & coniecturæ etiam circumscriptis verbis adeò efficaces, vt prorsus

3 visum fuerit DD. hæsitandum † non esse de voluntate testatoris, quod dicta conditio si sine filijs, debeat intelligi de filijs masculis tantum.

In primis ex verbis testamenti, videtur hoc de necessitate inferri, in prædicta clausula finali, ibi, *& hoc ideò fecit testator, quia illius mens, & voluntas fuit, ne bona exirent de domo Martinellorum, sed deberent conseruari in domo, & familia sua masculina, & in defectu familiæ masculinæ in fœminis, vt supra.* Vnde quicquid sit en

4 aliàs appellatione † familiæ masculinæ, dum extant masculi veniant fœminæ, de quo late *Pereg. de fideicom. art. 26. n. 27. & Straph. dec. 143. n. 2. & Rot. dec. 282. n. 2. p. 2. rec.* tamẽ ex quo Testator in casu nostro expressis verbis distinxit masculos a fœminis, declarans velle, illas tant ũ admitti post masculos de fami-

5 lia, clarũ est, ip sub masculorum familiæ voluit cõprehẽdi fœminas, & discretiuè de eis mentionem fecit, quo casu masculus substitutus sub conditione si sine liberis, maximè concurrentibus alijs similibus coniecturis non excluditur per fœminas, *Bald. in l. multis ff. de stat. homin. Iaf. in l. si quis id quod in princ. ff. de Iurisd. omn. iud. Purpur. cõs. 402. n. 9. Men. cõs. 110. n. 24. & plenius cõs. 204. n. 45. Modest. Pistorien. vbi sup. n. 115.*

Quinta, & vltima coniectura, & alijs fortior est, quia testator respexit ad conseruationem agnationis quo casu maximè concurrentibus alijs coniecturis

6 supradictis nulli dubium, quin conditio † si sine filijs intelligi debeat de masculis tantum. *Seraph. ind. decis. 1216. nn. 6. etiam exadueršo allegata, Menoch. d. cons. 95. n. 76. & cons. 150. n. 35. & late Modest. Pistorien. d. q. 402. nu. 26.* vbi hic conciliat plures Rotæ decisiones.

Quod aũt testator voluerit conseruare agnationẽ patet. Primo, quia instituit filios masculos, & eis substituit eorum filios, & nepotes masculos excluso fi-

7 lijs proximioribus, ex qua masculorum vocatione præsertim geminata, & fœminarum exclusione elicitur coniectura mentis conseruandi agnationem, prout latè declarato quodãm fuit ad hoc factum. *Mattheuſel. sing. 130. Tiraq. de Primog. q. 13. n. 6. Rom. cons. 150. n. 12. lib. 2. nec obstat præsumptio l. nam si libertæ. Menoch. cons. 150. nu. 32. versic. secundo. n. 49. & mid. cons. 95. n. 60. & 61.* post plures alios vbi per eum relatos. *Modest. de Pistor. primog. lib. 3. q. 9. nn. 25. tot. tit. 6. Pereg. de fideicom.*

*deicom.art.*25.*num.* 25. *&* 26. Secundò ex eo quo testator fecit plures gradus substitutionum, & semper
8 vocauit masculos ex quo progressu ad plures † gradus substitutionum censetur etiam conseruata agnatio, *Dec.consil.* 15. *num.*2. *versic. secundo principaliter moueor, Gabr.consil.*116.*num.*14.*lib.*2. *Honded.consil.* 56.*num.*18.*lib.*2. *Mantic.de coniect. vlt. vol. lib.*6, *tit.* 15.*num.*7. *& Moder.Brixien.q.*499.*num.*6. Tertiò ex quo testator in d. clausula, *& hoc idem, &c.* vocauit masculos per nomina collectiua de familia masculina de domo, &c. Nam quicquid sit, An ex † verbo
9 *domus* excludatur fœmina, de quo *Mantic. de coniect. vlt. lib.*8. *tit.*12. *num.*24. *cum seqq. Rot. decis.* 282, *num.*2.
10 *p.*2 *recent.* tamen † omnes conueniunt quod ex his verbis elicitur considerabilis coniectura conseruandi agnationem; vt post plures, *Menoch.consil.*205.*nu.*13. *cum seqq. Modern. Brix. vbi sup. nu.*7. Quarta, & vltima
11 coniectura est quia testator † fœminis exclusis dotem relinquit, *Moder. Brix. ibid. nu.*21. & quatenus quælibet istarum coniecturarũ de per se non sufficeret pro elicienda voluntate testatoris conseruandi agnationem, illæ tamen, simul iunctæ, † & coadiuuatæ videntur sufficientes ad
12 *text. in l. si stipulatus in prin. ff. de verb. sign. Alex. consil.*115.*nu.*8.*lib.*4. *& Rot. decis.*453.*nu.*7. *par.*1. *recent.*

Neque obstat quod non censetur habita ratio cõseruandi agnationem quando in aliqua parte testamenti, vt hic fœminæ sunt vocatæ iuxta *text. in l. pronunciatio, §. famine, ff. de verb. signif. Molin. de Hisp. pri-*
13 *mog. lib.*3 *dc.*5.*nu.*50, quia cum fœminæ † sint vocatæ post omnes masculos eorum vocatio non excludit, quin dum extant masculi sit agnatio contemplata, *Bald. consil.*40. *Quidam magnus nobilis lib.*3. & idem *Bald. inter consil. Angel. consil.*68. *& ipse Ang. consil.* 69. *Socin. Iun. consil.*23.*num.*37.*lib.*1. *& consil.*69.*nu.* 2.*lib.*3. *Gozzad. consil.*95.*nu.*7. *cum seqq. versic. non obstat. Ant. rubr. consil.*47. *Grat. consil.*5.*num.*86. *&* 118. *nu.*16. *vers. secundo præsuppono, & cons.*120.*lib.*2. *Gabr. tit. de statut. concl.*7.*nu.*2. *Greg. Lopez. in l.*3.*num.*21. *p.* 6. *Glos. mag. qu.*21, *vers. si verò conditor, Menoch. d. præ-*
14 *sumpt.*85.*num.*2. vbi quod † propterea dum extant masculi fœminæ non faciunt deficere conditionem si sine filijs, *Cancr. decis.*18.*num.*88. *al fin. p.* 3. *Thesaur. decis.*188.*num.*16. *Surd. decis.*66.*nu.*21. *& decis.* 239. *num.*11.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutũ, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VBALDO.

Romana Affictus Casalis Veneris 28. *Ianuarij.*

1628.

ARGVMENTVM.

Transactio inter partes facta nemini est licita pœnitentia, cum fuerit inuenta ad dirimendas lites. Confessio extraiudicialis de Iure Ciuili non probet, secus tamen est de æquitate Canonica. Testium fides suppletur ex numero. Implementi exceptio, quid impediat.

SVMMARIVM.

1. *Transactio, quando fuit probatum, quod fuit inita inter partes, adimpleri debet, nec licitum est alteri parti pœnitere. & nu.*2,
3. *Confessio extraiudicialis de Iure Ciuili non probat.*
4. *Confessio extraiudicialis de Iure Canonico probat.*
5. *Et istam opinionem semper secuta est Rota.*
6. *Confessio extraiudicialis quibus concurrentibus dicetur plenè probata.*
7. *Testium fides ex numero suppleri solet.*
8. *Et ista est regula generalis, & trita.*
8. *Testium fides suppletur ex numero, quod procedit etiam si omnes patiantur aliquas exceptiones, si testes sint vltra numerum trium.*
9. *Promissiones facta in aliquo contractu, si non fuerint adimpleta, est licitus recessus a contractu.*
10. *Implementum, si pars fieri prohibuerit, illud debet haberi pro facto, & impleto, & nu.*11.
11. *Implementi exceptio non impedit ortum actionis, & obligationis, sed tantum illius exercitium, & executionem.*
13. *Solutio, si fuerit promissa in vtu alicuius rei, debet seruari ordo, vt res prius tradatur, & postea solutio fiat.*
14. *Talia sufficit, vt adimpleantur iuxta formam conuentam.*
15. *Patientia habetur pro implemento.*

DECISIO CXXXVI.

VTraque parte informante fuit hodiè confirmata decisio in hac causa facta sub die 29. Nouembris præteriti. Quia cum per plures testes sit probata transactio inter Carrarasios, & Nicolinum inita ad 11
dirimendam litem ortam super prælatione Casalis, 1
de quo agitur, † ea adimpleri debet, nec licitum est alteri parti pœnitere, *l. quamuis, C. de transact.* vbi *Cort.* 2
*sen. num.*2. dicit hoc esse † speciale in trãsactione, quæ fuit inuenta ad dirimendas lites, *Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib.*1 *tit.*8, *num.*38.

Non obstat, quòd confessio facta per Nicolinum 3
in platea Iesus vt extraiudicialis † non probet de Iure Ciuili hanc concordiam, quia quicquid de hoc dicendum sit, cum altera pars fuerit præsens, & acceptauerit, & super hoc adsint testes contestes ad late tradita per *Mascard. de probat. cõclus.*346.*n.*1. *& seqq. lib.* 1. Satis est, quòd secundum magis † communem opi- 4
nionem talis confessio probet de æquitate Canonica, *Gabr. de confess. concl.*1. *nu.*46. *Rota diuers. decis.* 158. *sub num.*11. *part.*1. *in recent. & decis.*404.*nu.*2. *part.*2. *in iisdem Seraph. decis.*1488.*nu.*3. *Reuerendissimus Dominus meus Decanus decis.*170.*numer.*10. vbi habetur 5
hanc † sententiam semper fuisse solitam seruare Rotam, & fuit firmatum in decisione, de qua agitur. Et hoc nullam habet difficultatem, quia dicta confessio est admodum admiculata ex aliis testibus, ex tota serie facti, & multis præsumptionibus, † & coniec- 6
turis, hic per informantes adductis, quibus omnibus simul iunctis, negari non potest, quin huiusmodi confessio sit plenè, & concludenter probata, vt in simili casu fuit consideratum coram Reuerendissimo Domino meo Decano *decis.*297.*num.*1, & 2. *& in dicta*

decis.

decis. 158. *numer.* 12. *part.* 1. *in recent.* Et prædicta satis essent ad tollendas etiam exceptiones contra perso-
7 nas testium, si quæ adessent, cum † testium fides ex nu mero suppleri soleat, *Socin. consil.* 194. *col.* 3. *in fin. ver sic.* 2. propter numerum, *lib.* 2. *Roland. consil.* 72. *nu.* 5. *circa fine m, lib.* 2. *felic. record. Gregor. XV. decis.* 240.
8 *num.* 6. *&* 7. *& decis.* 351. *num.* 5. vbi quod ista † est regula generalis, & trita glosæ *in l.* 3. *in verfic. numerus, ff. de testib.* & quod procedit etiam vbi omnes patiuntur aliquas exceptiones, si testes sunt vltrà numerum trium, vnde multo magis id dicendum est, quando testes sunt longè plures, & concurrunt adminicula, & coniecturæ, vt in isto casu.

Non obstat, quòd Nicolinus renunciauerit intuitu promissionum, quæ sibi factæ fuerunt à Carcarasio,
9 quæ † promissiones, cùm non fuerint impletæ, sit licitus recessus à contractu, *l. cum te fundum, vbi gloss. in verb. conueniat, C. de pact. inter empt. & vend. Surd. cõsil.* 563. *num.* 4. *vers. & in prædictis locis, Rota decis.* 676. *num.* 6. *par.* 2. *in recent.* Quia prima promissio de solucndo scut. 350. visa est DD. sufficienter adimpleta, cum Carcarasij adhibuerint omnem diligentiam, vt illam adimplerent; Deposuerunt enim pecunias penes Celerarium, deinde illas pluries asportarunt ad domum Nicolini, & actualiter obtulerunt, & eundem postea Iudicialiter citarunt ad recipiendum, & obtinuerunt decretum de deponendo, à quo Nicolinus petijt, &
10 obtinuit reponi; Et ideò cùm ipse † implementum fieri prohibuerit, illud debet haberi pro facto, & impleto, *Barbos. in l. si mora num.* 67. *& infra, ff. solut. matr.* *Modern. Roman. discept. forens. cap.* 786. *nu.* 6. *&* 851. *num.* 2. *Rota diuers. decis.* 493. *numero* 3. *in fin. parte* 1. *in recent.*

Et cessat omnis difficultas, quia cum Nicolinus vsque ad præsentem diem neget concordiam, & defen-
11 dat se non teneri facere retrocessionem, † non potest aliquid imputari Carcarasio, si non soluit *ad Trad. per Tiraquell. de retract. lignag.* §. 1. *gloss.* 10. *num.* 36. *Adden. ad decis. Gregor.* 451. *nu.* 9. *&* 10. Et satis esse videtur, quòd Carcarasius offerat se paratum adimplere,
12 cum exceptio † implementi non impediat ortum actionis, & obligationis, sed tantum illius exercitium, & executionem, *vt trad. Cauet. in cons.* 151. *num.* 10. circa medium, & dixit Rota in Romana pretij fundaci prima Iunij 1607. coram bon. mem. Patriarcha Mãzanedo, quæ est *decis.* 145. *nu.* 7. 8. *&* 9. *post tract. de obl.*
13 *lig. Cameral.* Vltra quod cum solutio fuisset † promiss intuitu renunciationis affictus Casalis, debuisset seruari ordo, vt prius res traderetur, & postea fieret solutio, *Bald. in l.* 1. *num.* 22. *versic. cum enim primum debeat tradi. C. de vsur. & fruct. leg. Socin. consil.* 128. quod est vltimum *nu.* 3. *versic. non obstat, lib.* 3.

Quoad aliam promissionem de obtinenda liberatione Nicolini, illa fuit pariter impleta, mediante liberatione facta à Celerario, quæ videtur sufficiens, tum propter amplissimam facultatem, quam ipse habet locandi, dislocandi, inquilinos expellendi, & alia etiam faciendi, vt in Instrumento publico, quòd fuit Rotæ ostensum, tum quia testes circa hoc factum deponentes dicunt, & concludunt fuisse inter partes cõuentum, quòd Celerarius cassaret Instrumentum. Vn-
14 dè sufficit, † quòd iuxta formam conuentam fuerit facta cassatio.

Quoad aliam promissionem locationis horti, nulla oritur dubietas. Quia Carcarasij offerunt se paratos præstare patientiam, quòd Nicolinus hortum re-
15 tineat, illoque liberè vtatur, & fruatur, † quòd sufficere videtur, cum Nicolinus iã sit in possessione istius horti *ad trad. per Moder. decept. forens. capit.* 939. *num.* 5. *& seqq.*

Et ita decisum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana Scut. Centum millium. Vener. 28. *Ianuarij.* 1628.

ARGVMENTVM.

Plura in hac decisione adducuntur, per quæ probantur, quando quis sit Ciuis, vel Incola alicuius loci.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ, quæ concordant cum effectu, & qualitate dicuntur conformes.*
2 *Statut. Vrb. de duabus conform. lib.* 1. *cap.* 178. *ad hoc vt intret sufficit, quod collitigantes sint Ciues, vel incolæ.*
3 *Liber Baptismatis fidem facit ad probandum aliquem esse Ciuem, & Incolam.*
4 *Ciuis alicuius Ciuitatis probatur esse, si constet, in ea natus esse.*
5 *Incolatus acquiritur ex continua habitatione in aliqua Ciuitate per decennium ampliùs nu.* 6.
6 *Incolatus probatur ex eo, quod quis in aliquo loco habet maiorem partem suorum bonorum item etiam si in eo, duxit vxorem, nu.* 7.
8 *Statuti dispositio, si respiciat personas Collitigantium, quid operetur.*
9 *Incolatus ex quibus probetur.*
10 *Mercator acquirit incolatum in aliquo loco, si ibi vltra decennũ habitat, ducit vxorẽ, & emit bona.*
11 *Curialis, Scolaris, Præfectus Arcis dicuntur Incolæ ex habitatione decennali, ex emptione bonorum, & ex contractu matrimonij.*
12 *Incolatus non contrahitur, etiamsi quis per mille annos habitauerit in aliquo loco, si protestatus sit se esse alterius loci, & velle mori talem.*
13 *Domicilium, quis possit sortiri in pluribus locis, & in vno loco retinere originem, & in alio acquirere incolatum.*
14 *Incolatus, vt non contrahatur ex protestatione, debet clarè fieri.*
15 *Crediti, & debiti contrapositio, & compensatio, quando admittatur.*
16 *Solutionis quietantiam, quãdo præsumatur, quis non habuisse.*

DECISIO CXXXVII.

COnstare dixerunt Domini de duabus conformibus, & esse locum dispositioni *statuti ea.* 178. *lib.* 1. nam prima sententia Auditoris Cameræ absoluit Marchionem Ruspolum à petitione scutorum centũ millium, & secunda sententia R. P. D. mei Merlini

eam

eam confirmat, & dicit benè fuisse iudicatum, & ideò
1 † cum in effectu, qualitate, & substantia concordent dicuntur conformes. *Glos. in element. 1. in verbo alicui. de sent. & re iudic. Ruin. consil. 114. num. 10. & 13. lib. 5. Thesaur. dec. 228. n. 1. Rota in recent. decis. 98. p. 1.* & fuit dictum *coram me in Romana de Arigonijs 23. Ianuarij 1617.*

Ad effectum autem, vt intret Statutum sat est, vel
2 quod Collitigantes sint Cives, † vel incolæ, vt legitur in ipso statuto, *Rota diuers. decis. 452. num. 1. & in recent. decis. 647. num. 1. part. 1.* & fuit dictum in *Romana Tutelæ 15. Ianuarij 1603. & in Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ 14. Nouembris 1603. cor. bo. me. Cardin. Lancellotto.*

Quod Marchio Ruspolus sit Ciuis, & Incola pro-
3 batur, quia ex † libro Baptismatis, qui ad istum effectum facit fidem *Sebast. Sapp. in l. de ætate num. 23. ff. de minor. Rebuff. tract. de regress. baptism. num. 15. Man-*
4 *dos. ad Regal. 18. q. 10. num. 4.* constat † quòd natus est in Vrbe, *l. Ciuis C. de Incol. lib. 10. & l. assumptio ff. ad municip. Rota dicta decis. 647. num. 1. circ. fin. par. 1. recent.* & ex testibus constat de habitatione continua in
5 Vrbe longè vltra decennium, † ex qua acquiritur Incolatus absque aliqua declaratione, *l. 2. C. de Incol. lib. 10. glos. in l. hæres absens §. proinde ff. de iudic. Ruin. consil. 61. num. 21. lib. 5. Menoch. de arbitr. lib. 2. casu 86. Num. 15. Gregor. decis. 279. numero 26. in fine, & ibi additio.*

6 Maximè cum non solum in † Vrbe habeat maiorem partè bonorum *l. 2. C. vbi senat. d. l. Ciuis C. de incol. lib. 10. dicta l. hæres absens §. proinde vbi glos. in verbo debebit ff. de iudic. Paris. cons. 12. num. 20. & seq. libr.*
7 *3. Menoch. dicto casu 86. nu. 26. & seq.* sed etiam † in ea duxerit quoque vxorem *Alciat. cons. 719. nu. 5. Menoch. dicto casu 86. nu. 28.*

Nec obstat, quòd q. Alexander Ruspolus patruus, cum quo fuit factum instrumentum, esset Florenti-
8 nus, quia dispositio † Statuti respicit personas Collitigantium, & ideò sufficit, quòd nepos, & hæres sit Ciuis, vel Incola, vt comprehendatur sub Statuto.

Quod autem Rocolus esset Incola probatur etiam
9 † ex assidua habitatione cum eius familia, vltra decennium, ex matrimonio contracto cum nobili Romana, & ex emptione bonorum, ex quibus probatur Incolatus per prælegata.

10 Nec facit, quòd esset Mercator † quia etiam Mercator vbi vltra decennium habitat, ducit vxorem, & emit bona, acquirit Incolatum, qui secum mercatura compatitur, *Paris. cons. 12. num. 16. & 20. lib. 3. Roland. consil. 79. num. 51. & seq. lib. 3. Boro. cons. 60. nu.*
11 *23. lib. 1.* & propterea Curiales, † Scholares, Præfectus Arcis dicuntur Incolæ ex habitatione decennali, ex emptione bonorum, & ex contractu matrimonij; vt de Scholari, *Riminald. Iun. consil. 436. nu. 46. Boro. dicto consil. 60. num. 23. lib. 1. Menoch. dicto casu 86. num. 22.* de Præfecto Arcis idem *Menoch. dicto casu 86. nu. 28. & seq.* & de Scholari, Curiali, & Præfecto Arcis, dixit *Rota coram bo. me, Card. Plato in Romana hæreditatis, seu census 8. Iunij 1588.*

12 Nec etiam nocet, quòd Rotulus † pluries protestatus fuerit, se esse Bergomensem, & velle mori Bergomensem, vnde etiamsi per mille annos habitauerit, non dicitur contraxisse Incolatum, *Roland. dicto consil. 79. num. 51. lib. 3.* & fuit dictum in *Telesina matri-*
monij 10. Decembris 1625. coram R. P. D. nico Merlino; quia stant simul, vt quis velit esse Bergomensis, & re-
13 tinere originem patriæ, & nihilominus voluerit contrahere Incolatum, † cum quis possit pluribus in locis sortiri domicilium, & in vno loco retinere originem, & in alio acquirere Incolatum, *l. assumptio §. iuris ff. ad municip.* & benè deducitur in *Romana Societatis Aromatariæ coram bo. me. Comitulo relata per addit. ad decis. Gregor. 279. num. 26. in fin.* protestatio enim
14 debebat esse clara, quòd non intendebat † contrahere domicilium, alias ex omnibus supradictis Incolatus contrahitur, *Surd. consil. 371. nu. 47. Greg. dicta decis. 279. & ibi additio nu. 26.*

Iustitia sententiarum ex *decisione per R. P. D. num Merlinum*, tàm eruditè facta adeo apparet, vt illa de se sufficiat; nam Ruspolus cessit Rotulo generaliter omnes Debitores, & Creditores Nationis Bancariæ absque expressione certarum summarum, cum pacto, quòd fierent Bilancia, in quibus Sauonantius apponitur Creditor in scut. 100. mill. & vltra, & hoc iustificatur ex libro mastro, & alijs libris, & versa vice apponitur Debitor in scut. 100. mill. & vltra, & hoc iustificatur ex quinterno capsæ, stracciafolio, & libris, vnde ex natura ipsius rei, & negocij sequitur, q quando Ruspolus assignauit Rotulo debitum, & creditum Sauonantij Capserij assignauit correspectiuè
15 inter se; † itaut contrapositio, & compensatio debiti, & crediti admitteretur. *Soccin. Sen. consil. 65. nu. 5. lib. 4. vers. nam ex tali descriptione, Menoch. consil. 128. nu. 43. Soccin. iun. consil. 74. nu. 1. lib. 3. Gregor. decis. 366. num. 3.*

Nec obstat, quòd Ruspolus promiserit manutenere veros debitores descriptos in Bilancio; quia Sauonantius verè, & realiter erat debitor in dicta summa apposita in Bilancio, ex quo partita erât verę, & reales, vt constat ex Bilancio, & libris, sed versa vice erat creditor, vt supra deductum est; vnde promissio manutentionis non fuit facta ita, vt dempto credito adhuc Sauonantius remaneret debitor integræ summę, sed quòd dempto, & compensato credito, si remaneret debitor alicuius summæ, intraret promissio, alias sequeretur absurdum, quòd dictus Ruspolus non cessisset, & transtulisset vniuersam rationem bancariam, & debita, & credita, sed solum vtilia, & credita, & sibi debita rationis bancariæ reseruasset.

Non obstat, quòd Ruspolus obligauerit Rotulū adsoluendum creditoribus, quia intelligitur de illis, qui remanerent creditores facta compensatione debiti, & crediti, cum expresè fiat relatio ad bilancium, in quo Sauonantius & creditor, & debitor apponitur.

Nec subsistit, quòd Sauonantius impugnauerit debitum, nam solùm negauit monitorium, & dixit generalia contra, quod se compatitur cum obligatione, & veritate debiti enunciati in bilancio; sed cum in eodem bilancio creditum quoque eiusdem Sauonantij contineretur, per dictam compensationem creditum cum debito tollebatur.

Ad quietantiam solutionis factæ per Rotulum Sauonantio fuit responsum, quòd si Rotulus soluit, sibi imputet, non enim cogebatur soluere, cum ex supradictis pateat, fuisse locum compensationi inter debitum, & creditum Sauonantij, imò si soluit, tanto magis Sauonantius remanet debitor, & verificatur promissio Ruspoli, dum promisit, debitores esse veros,

sed

sed nec bonos, nec exigibiles.

16 Vltra quod si Rotulus † habuisset istam quietantiam solutionis, illam produxisset ante sententiam Auditoris Cameræ latam super compensatione, & non acquieuisset sententiæ, quæ compensationem inducebat, non appellando, *l. ad solutionem C. de re iudicat.*

Non obstat, quòd Periti dixerint, Sauonantium remanere debitorē in scut. 1272. quia hoc fuit, ex quo computarunt debita, & credita hinc inde, quibus omnibus creditis, & debitis hinc inde computatis reculerunt Periti Sauonantium debitorem in dd. scutor. 1272.

Et ita vtraque parte informan. &c. fuit decisum.

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Bononien. Tertiæ. Lunæ 31. Ianuarij. 1628.

ARGVMENTVM.

Sponsalitia donatio, si sit facta pura, & irreuocabilis ex quacumque causa ante contractum matrimonium, est valida, & a Iure approbata, & statim bona acquiruntur sponsæ, & nunquam reuertuntur ad donātem, quod secus esset, si esset donatio propter nuptias.

SVMMARIVM.

1 *Fratri Germano tenetur soror, iuxta dispositionē Statut. Bononien. si decesserit sine filijs relinquere tertiam partem dotis, & eius augmenti, & aliorum suorum bonorum.*
2 *Statuti verba, quando sint clara, illud seruari debet.*
3 *Sponsalitia donatio, si sit facta simpliciter ante matrimonium, est valida, & à Iure approbata.*
4 *Etiam si facta sit eadem die nuptiarum.*
5 *Sponsalitia donatio facta ante matrimoniū, post mortem vxoris non reuertitur ad maritum, prout donatio propter nuptias.*
6 *Donatio facta ob turpem causam nempe explendæ libidinis, est illicita, & à iure improbata.*
7 *Text. in l. si ita stipulatus §. fin. ff. de verb. oblig. intellectus. & nu. 8. 10. & 15.*
9 *Donatio constante matrimonio inter coniuges non tenet.*
10 *Promissio non tenet, vbi ob turpem causam facta est in fin.*
11 *Matrimonij finis non debet esse lucrum, sed ipsummet matrimonium.*
12 *Text. in l. 1. C. de donat. ante nupt. qualiter Doctor. communiter intelligant.*
13 *Dos, licet non sit expressè dictum, tacitè tamen ex dispositione legis facta censetur propter spem futuri matrimonij, & nu. 15.*
14 *Conditio tacita à lege subintellecta non facit actum considerabilem.*
17 *Sponsalitia donatio, si fiat pura, & irreuocabilis statim bona donata acquiruntur sponsæ, & numquam reuertuntur ad donantem.*
18 *Text. in l. si filiæ, & l. si tibi C. de donat. ante nupt. remanent incorrecti.*
19 *Donatio liberè facta alicui mulieri ante matrimonium, an dicatur correspectiua libidinis, seu matrimonij.*
20 *Verbum, relinquere, quid importet.*
21 *Ias. in l. si ita quis §. ea lege nu. 38. ff. de verb. oblig. damnatur.*
22 *Statut. Bononien. sub rub. de restitut. dot. lib. 4. quando procedat.*
23 *Statutum, si deferat marito tertiam partem bonorū vxoris, non potest vxor in vita ei in d. parte præiudicare.*
24 *Statutum generaliter loquens de bonis, de omnibus est intelligendum.*
25 *Ius quæsitum non potest tolli ex causa voluntaria.*
26 *Ex beneficio recepto, quis non obligatur ex necessitate, sed tantum ad honestum.*

DECISIO CXXXVIII.

GAspar Crescentius die 24. Februarij 1592. donauit purè, & irreuocabiliter Laurę de Vizzanis scuta bis mille auri, cum qua postea eadem die per verba de præsenti matrimonium contraxit, quæ scuta bis mille dicta Laura cum alijs scutis mille similibus eidebitis ab hæredibus primi eius viri, & sic in totum scuta tria mille eidem Gaspari secundo viro in dotem dedit, sed cum non solum prædicta scuta bis mille auri constante matrimonio d. Gaspari eius viro retrodonauerit, sed etiam sine filijs postea decedens eundem hæredem vniuersalem instituerit, propterea
1 Iosephus, & Ludouicus eius † fratres germani, quib. illa sic sine liberis defuncta, ex dispositione Statuti Bononien. sub *Rubr. de dot. rest. lib. 4. §. & si decesserit, tenebatur relinquere tertiam partem dotis, & eius augmenti, & aliorum suorum bonorum* (quam tertiam partem, vbi cantat d. Statutum, fratres in dicto casu petere possunt etiam, quod illis in testamento, non relinquatur) conuenerunt d. Gasparem pro consecutione d. tertiæ partis, coram Auditore Generali Bononien. qui eum condemnauit ad soluendum illis scuta mille auri in auto pro dicta tertia parte: sed quia à dicta sententia fuit appellatum, causa appellationis mihi commissa, & hodie proposita, Domini resoluerūt
2 d. sententiam esse confirmandam, quia † cum verba dicti Statuti sint clara, illud seruari debet, vt latè *Bart. in l. omnes populi, ff. de Iust. & Iur. Bald. in l. Gallus, §. si eius in secundo not. ab. ff. de libe. & posthum. Dec. consil. 563. nu. 7. Cephal. consil. 138. num. 10. & Surd. cons. 58. num. 3. lib. 1.*

Quòd autem dicta scuta tria mille auri fuerint effecta de dote, & propria dictæ Laurę, vt requirit Statutum, benè probatur, quia quoad scuta mille, & tempore nuptiarum debita ab hæredibus primi viri, nulla esse poterat dubitatio; quo verò ad alia scuta bis mille auri ei data à d. Gaspare secundo viro ante matrimonium contractum idem dicendum est, quia dicta donatio fuit sponsalitia † largitas, eo ipso quod
3 ante matrimonium simpliciter facta fuit, & sic valida, & à iure approbata, *gl. in §. est & aliud, Instit. de donat.* etiam quod facta fuerit eadem † die nuptiarū,
4 *l. inter eos, & l. penult. §. Vrgeri, ff. de donat. inter vir. & vxor. Gabr. consil. 82. num. 8. lib. 1. Anton. Gom. ad l. si*

Tauri,

Tauri, num. 5. Vndè fuerunt dicta scuta bis mille pleno iure acquisita dictæ Lauræ adeò, vt per eius mortem † non reuertantur ad maritum, prout reuertitur donatio propter nuptias, quæ in hoc differt ab sponsalitia largitate, *l. si mater, & l. vlt. C. de donat. ante nupt. Sanch. de Matrimon. lib. 6. disput. 18. numer. 1. Molin. de contract. disp. 290. num. 1. Gomez vbi supra. n. 10. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 20. tit. 1. num. 2. & seqq. Gratian. discept. forens. cap. 498. num. 37. & 40. Rota coram Gregorio XV. decis. 564. quæ fuit postea confirmata coram Reuerendissimo Domino meo Patriarcha Antiocheno 16. Martij 1618.* Vnde patet, quòd in prædictis scutis tribus mille vti dotalibus, aut alias proprijs d. Lauræ intrat d. Statutum ad fauorem prædictorum fratrum.

Neque obstat, quòd Gaspar in exordio d. donationis dixerit (prout sunt ibi expressè verba) se fuisse firmi propositi, & intentionis velle in sponsam, & vxorem hæredem d. Lauram, & proinde, quòd d. † donatio vti facta ob turpem causam nempè explendæ libidinis sit illicita, & à iure improbata, *l. si ita stipulatus fuero 97. §. fin. ff. de verb. oblig.* quia dispositio † d. legis procedit, quando aliquis ob merum lucrum in conditione positum, vult inducere alium ad sibi nubendum, itaut causa finalis contrahendi in vno sit ipsum lucrum, in alio verò libido, vt declarant *Couar. ad 4. decretal. 2. part. cap. 3. §. 3. num. 1. Sanch. de Matrim. lib. 1. disp. 33. num. 3. versic. sit prima conclus. Greg. XV. in d. decis. 564. num. 1.* in his terminis loquitur, † *text. in §. fin.* vbi dictum fuit, si tibi nupsero decè dare spondes, & sic fuit promissio lucri sub conditione nuptiarum, & consequenter nulla; Tum quia collata in tempus matrimonij, quæ ideò non valet prout etiam nec illa, quæ fit † constante matrimonio, *l. 1. C. de donat. antè nupt.* Tum etiam quia non fuit conditio necessaria ad actum, nec ad effectum actus, quæ propterea importat causam finalem, *Bart. in l. demonstratio falsa, §. quod autem, ff. de condit. & demonstr. Tiraq. tract. cessante causa limit. 1. num. 60. Surd. decis. 6. num. 10. Sarmient. l. 2. select. cap. 1. num. 12.* Proinde sicut † *in d. text.* causa finalis promissionis lucri in viro, fuit conditio nuptiarum, itaut, & vice versa in muliere causa finalis nuptiarum fuit promissio lucri: Vndè merito dicitur *in d. tex.* quòd promissio non tenet vti ob turpem causam facta quia finis matrimonij † non debet esse lucrum, sed ipsummet matrimonium propter eius tria bona, prolem scilicet, fidem, & Sacramentum, *iux. text. in cap. omne itaque 27. quæst. 2. & Panorm. in c. cum bonum de sponsal.*

Hic autem non versamur in terminis illius text. quia in casu nostro finis contrahendi matrimonium in vtroque coniuge fuit ipsum matrimonium, & donatio non sub conditione, sed simpliciter emanauit ex sponsalitia largitate, itaut donatum censeatur in causam dotis, & pro supportandis oneribus matrimonij, & sic ex causa *iux.* † *text. in d. l. 1. C. de donat. antè nupt. & tex.* quem sic Doctor. communiter intelligũt *in cap. de illis, de condit. appos.* & benè exitus comprobauit, ex quo illico, & eadem die Laura dicta scuta bis mille sibi donatori in dotem dedit. Vnde nihil refert, quòd in exordio d. donationis fuerit facta expressa nuptiarum mentio, quia alioquin nulla sponsalitia largitas sustineretur cum illa, prout etiam † dos, licèt non sit expressè dictum, tacitè ex legis dispositione facta censeatur propter spem futuri matrimonij, *l. cum veterum, C. de donat. ant. nupt.* & ibi notant glos. ordinaria, *Bart. Bald. Angel. Salic.* & communiter DD. *Anton. Gomez. Sanch. & Couar.* vbi supra. Cõditio † autem tacita a lege subintellecta non facit actum conditionalem, *l. 3. ff. de leg. 1.* cum similibus; quæ distinctio, & interpretatio benè conuenit, & adaptatur verbis *text. in d. §. fin.* † dum ibi non simpliciter lucri promissio reprobatur, sed addit ibi Iurisconsultus, causa cognita denegandam actionem, puto, quasi ex mente Iurisconsulti sint dandi casus, quorũ vnus est iste, de quo agitur, in quibus tenet interspon sos lucri promissio, prout ibidem *Bartol. Paul. Ias. Alciat.* & alij.

Sed vlterius in casu nostro cessat penitus omnis difficultas, quia quamuis sponsalitia largitas, † prout etiam dos, tàm ex Iuris dispositione, quàm ex præsumpta voluntate partium, habeat in se tacitam conditionem si matrimonium sequatur, itaut matrimonio non sequuto habeatur pro non facto, *vt in d. l. veterum.* Tamen quando vt hic expressè dicitur, quòd donatio sit pura, † & irreuocabilis, ex quacunque causa, & facta pro se, & suis hæredibus, tunc bona donata statim, & indistinctè acquiruntur sponsæ, & nunquam reuertuntur ad donantem etiam matrimonio non sequuto, sed in hoc casu Iura vetera, quę hoc absolutè disponebant in omni sponsalitia largitate, *l. 2. l. si filiæ, & l. fratribus, C. de donat. ant. nupt.* remanent † incorrecta, vt expressè cauetur *in d. l. cum veterum,* & ibi DD. *Ant. Gom.* vbi sup. *d. num. 2.* quo fit, vt dicta donatio scut. 2000. non potuerit dici † correspectiua libidinis, seu matrimonij, cum etiam sine matrimonio, & libidine non expleta in omnem casum iam à principio de tẽpore factæ donationis illa erat perfecta, absoluta, pura, & irreuocabilis.

Non etiam obstat si dicatur, quòd dictum Statutum dum vtitur verbo † *relinquere* prohibeat tantùm dispositionem per vltimam voluntatem, non autem retrodationem, & sic dispositionem inter viuos, quã fecit Laura ad fauorem Gasparis sui viri, quia reprobata sententia, † *Iasonis*, qui nulla facta differentia inter causam lucratiuam, & onerosam, sic distinguit *in l. si ita quis, §. ea lege, num. 38. ff. de verb. obligat.* Verè tas est, quòd dictum Statutum † factum ad consulendum fragilitati mulieris, ne scilicet à marito impediatur fratribus relinquere, vel fauore agnationis habet locum semper, & quando mulier ex causa tamen lucratiua disponit de bonis suis, tàm inter viuos, quam in vltima voluntate iuxt. text. optimum *in l. fi. ff. si quid in fraud. patr.* aliàs enim dispositio Statuti de facili eluderetur, vt in terminis huius Statuti *Alex. cons 55. lib. 1.* & plures allegans, *Barz. decis. Bononien. 83. nu. 2. vsque ad fin.* vbi quod *Ias.* vbi supra malè reprehendit, *Alex. qui in d. consil.* loquitur in titulo lucratiuo, qui est casus noster, prout etiamsi † Statutum defert marito tertiam partem bonorum vxoris, non potest vxor in vita ei in dicta tertia parte præiudicare, *Cafrens. consil. 82. num. 2. lib. 1. & Barz.* vbi supra *nu. 27.*

Demum non relevat prætensio, quòd Statutum nõ comprehendat nisi bona prouenientia à patre, aut aliunde, quàm à marito, quia Statutum † loquitur generaliter de bonis vxoris, & ideo comprehendit d. scuta bis mille, quæ absolutè fuerunt ei acquisita, ob quam etiam rationem minus relevat, quòd d. retro-

do-

donatio fuerit remuneratoria, videlicet in recompen
fationem donationis, quam Gaſpar priùs Lauræ fe-
cerat, quia cum medio tempore vigore Statuti fuerit
25 fratribus ius † quæſitum, non potuit eis auferri ex cau
ſa voluntaria, qualis erat illa, quæ oritur ex beneficio
26 recepto, quæ non obligat ex neceſſitate, † ſed tan-
tum ad antidora, *l. ſed, & ſi lege, §. conſuluit, ff. de petit. hæred.* & in puncto *Alex. d. conſil. 55. num. 3. verſic. nec obſtat.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

DECANO.

Meten. Iuris corrigendi Lunæ 31. Ianuarij. 1628.

ARGVMENTVM.

Monitio trina, & vnica non ſufficit, ad hoc, vt clericus ſuſpectus de mala familiaritate mulierum, & de incontinentia beneficijs priuari poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Clericus, vt priuetur beneficijs ex eo, quod eſt ſuſpectus de mala familiaritate mulierum, & de incontinentia, non ſufficit vnica monitio, ſed trina requiritur.*
2 *Quæ præmiſſa, ſi non corrigatur, tunc demum poteſt procedi ad priuationem.*
3 *Text. in cap. ſi autem de cohabit. cleric. & alij declarantur.*
4 *Monitio, quæ fit clerico ſuſpecto de incontinentia in ſynodo habet vim trinæ monitionis.*
5 *Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 14. de reform. loquitur, quando agitur de ſubtrahenda parte fructuum, non autē, quando agitur de priuatione bonorum.*
6 *Clerico ſuſpecto de incontinentia ſi fiat monitorium ſub pœna priuationis alicuius beneficij, illius vigore nō poteſt omnibus priuari.*
7 *Citatio partis requiritur ante executionem.*

DECISIO CXXXIX.

CApitulum monuit Ioannem Canonicum, vt aſſer-
tam Eliſabetham malæ famæ mulierem in treſcē
ſu de Semelcour, nec in eius domo Canonicali dege-
re, & frequentare permitteret, ſub pœna priuationis
treſcenſus, &c. Quare Capitulum prætendens, Ioan-
nem contrauenisſe, per ſuam ſententiam illum non ſo-
lum dicto treſcenſu, ſed etiam alijs priuauit, quam sē
tentiam cum Auditor Cameræ reuocauerit, dubitaui
19. Aprilis ſuperioris anni, An ſentētia Auditoris Ca-
meræ eſſet confirmanda, & Domini affirmatiuè reſo-
luerunt, ſed cum poſtmodum iura fuerint producta,
ex quibus prætēdebatur ceſſare factum dictæ deciſio-
nis, Iterum propoſui cauſam, & Domini adhuc ex ſe
quentibus tamen fundamentis, omiſſis illis, quæ ex
facto tolluntur, ſteterunt in reſolutis pro cōfirmatio-
ne ſcilicet ſententiæ Auditoris Cameræ.

Ratio autem reſolutionis fuit, quia cum ageretur de priuatione treſcenſuum, ex quo Ioannes erat ſuſpectus de mala familiaritate mulierum, & de incontinentia, vt ex ſuſpitione, ſcandalum generaretur in
1 populo, licèt non fuerit contra ipſum accuſator, † nō fuit ſufficiens vnica monitio, ſed trina requirebatur, qua præmiſſa, ſi poſtea fuiſſet inuentus cum illis con-
2 uerſari, aut illas in domo retinere, tunc † demum potuiſſet procedi ad priuationem *cap. ſi autem 6. de cohabit. clerio. & mul. facit text. in cap. 2. & in cap. ſicut 4. & in cap. tuanos 8. ad l. tit. Petrus de Bello ecconom. Camer. c. claſſ. 1. §. 5, col. 3. verſic. tranſgreſſores bene Imol. in cap. ſi autem num. 1. in 1. notab. de cohabit. cleric. & mul. Diaz. in prax. cap. 79. nu. 3. verſic. inde tamen, & ibi Salcedo m*
3 *intera F. in verſic. monent omnes*, qui licèt † loquantur de monitione ſimpliciter, tamen ſunt intelligendi de trina, *vt per text. in d. cap. ſi autem dicit Præpoſit. in cap. nullus num. 3. verſic. & iſta monitio 32. diſt.* & quod requiratur trina monitio implicite, dicit *Salcedo loco allegato* dum firmat, quod † monitio, quæ fit in Synodo
4 habet *vim* trinæ monitionis *per gloſ. in cap. ſi Epiſcopus verſio. præceptione 18 diſtinct.*

5 Non obſtat, quod † *Concilium Trident. ſeſſ. 25. cap. 14. de reformat.* dum loquitur ſimpliciter de monitione videtur requirere vnicam monitionem, vt per *Zerolam in prax. Epiſcop. par. 1. in verb. conuictmarij in fin. verſic. ad quartum*, quia quidquid ſit de dicto *Utrelg* ſi conſideremus dictum *Præpoſiti* non verſamur in terminis Concilij, quia loquitur quando agitur de ſubtrahenda parte fructuum, non autem quando agitur de priuatione bonorum, prout in caſu iſto.

Accedit prædictis, quòd monitio fuit facta ſub pœna priuationis treſcenſus enumerati in monitorio, &
6 ideò non potuit † vigore illius monitorij deueniri ad priuationem aliorum treſcenſuum, de quibus nō fuit habita mentio in monitorio, prout fuit factum, quia verba monitorij ſub pœna continent commination ē;
7 & ideò antè executionem requiritur † citatio partis, & declaratoria incurſus pœnæ. *Caſtrenſ. conſil. 99. nu. 1. lib. 1*, quare cum alij treſcenſus non contineantur in monitorio, quoad illos non potuit ad aliquam declaratoriam deueniri, cum reſpectu illorum pœna nō fuerit commminata, vt per Caſtrenſ. loco citato.

Et ita concluſum vtraque parte Informante, &c.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Romana Officij Lunæ 31. Ianuarij. 1628.

ARGVMENTVM.

Vendens rem ſub falſa aſſertione, ſi veritas detegatur ſtatim contractus ipſo iure reſoluitur, & eſt locus reſtitutioni prætij. Verba importantia dominium an verificari poſſint in dominio hypotecæ, Vēdens rem alienam præſente illius domino ſi non contradixit, an dicatur conſentire.

SVMMARIVM.

1 *Vendens rem prius alteri venditam, tenetur ad reſtitutionem.*
2 *Aſſertio falſa, ſi dedit cauſam contractui, detecta veritate, contractus ipſo iure reſoluitur.*
3 *Venditio dicitur valida, ſi ſit facta bona fide, & res*

ſit

sit tradita, & interuenit solutio pretij, & possessio subsecuta spatio 10. annorum.

4 *Vendens rem sub falsa assertione, tunc locus est restitutioni pretij.*

5 *Emens rem, quam sciebat esse alienam, nō potest agere de euictione, aut ad pretij restitutionem.*

6 *Procuratorio nomine videtur quis id egisse, dum in illo, talem se enunciabat.*

7 *Verba importātia dominium possunt verificari in dominio hypotecæ.*

8 *Dominium hypotecæ, & dominium vsusfructus ponūtur inter species dominij.*

9 *Dolus, vt excludatur solet capi omnis possibilis interpretatio, & etiam vt eniteatur contrarietas.*

10 *Vendens rem alienam presente domino, verisimiliter contraxisset, si venditioni non consensisset.*

11 *Reseruatio non conuenit rebus proprijs.*

12 *Alienationi rei suæ factæ ab alio, quando quis dicatur consensisse.*

13 *Mandatū coniecturis, & præsumptionibus potest probari, quando de scriptura doceri non potest.*

14 *Mandatum an probetur ex assertione Notarij dicentis, rogatum esse mandatum per acta sui.*

15 *Principalis presentia, & consensus si dedit causam contractui sufficit pro verificatione mandati enunciati.*

16 *Dominus per procuratorem potest se obligare de euictione.*

17 *Euictionis promissio venit ex natura venditionis.*

18 *Confessio in criminali indicio probat inter eosdem personas etiam in ciuili.*

19 *Dominium procuratoris irreuocabilis, quid operetur.*

20 *Emptores officiorum Curiæ Capitolinæ, semper illorum sunt domini, & ad instar bonorum allodialium transmittunt ad hæredes dictorum officiorum proprietatem.*

DECISIO CXL.

DOmini recesserunt à decisione in hac causa facta quinta Martij præteriti. Nam & si verum sit, qd officium, de quo agitur prius venditum fuerit per Antonium Moscheniū, & Fidum Saluium Catuccio prætio scutorum 6000. in cuius prætij solutione cum D. Laurentius Butius Scuta 3000. de proprijs exbursauerit, eidem fuerunt cessa pro dicta rata omnia iura, & omnes actiones super dicto officio, quæ erant penes Moschenium, & Fidum, & exinde cùm Catuccius venderet idem officium Erasto Spanochio, Butius cōsenserit conditione expressa; vt eidem pro dicta rata reseruaretur decretum, & omnimoda dispositio, prout factum fuit, & postmodum resignauerit eandem partem eidem Erasto cum decreto, quod Erastus officium præfatum vendere, resignare, alienare, & de eo disponere posset ipso Butio non consentiente, ; & in hoc statu officio existente, nihilominus Butius deuenerit ad venditionem tertiæ partis dictæ medietatis officij in Adamum Cliscum Polonum cum narratiua, quod officium pro illa parte ad ipsum spectabat, & pertinebat, vtiemptum à Catuccio, qui illud emerat a Moschenio; ita vt clarè appareret Butium vendi-

1 disse † rem prius alteri venditam, & ob id teneri ad prætij restitutionem *l. si rem quam ff. de euict.* cum alijs allegatis per *Surdum consil. 36. num. 12. & decis. 253. nu. 10.* postquam assertio non vera dedit causam con-

2 tractui; † detecta autem veritate contractus ipso iure resoluitur *Surd. consil. 13. num. 28. lib. 1. & eadem decis. 253. numer. 13.* cum alijs in prima decisione allegatis.

Attamen visum fuit Dominis venditionem fuisse validam, † & bona fide factam, & per consequens locum nō esse restitutioni prætij, fuit perfecta per traditionem rei, & solutionem prætij, & possessionem subsequutam spatio decem annorum *l. si quis rem alienā ff. de Act. emption. §. 1. Instit. de empt. & vend. Rot. decis. 725. num. 1. par. 2. recent.* vnde ab ea non licet amplius recedere *l. 1. C. quando liceat ab empt. disced. Affl. decis. 280. num. 4. & 6. Menoch. cons. 888. nu. 1. Cabed. in l. seruus quem §. si scius nu. 1. ff. de Act. empt. Neviz. cons. 37. nu. 18.* affirmantes eo difficilius reuocandam possessione subsequuta.

Neque obstat principale fundamentum decisionis, quod Butius asseuerit medietatem officij ad eū spectare, & pertinere, cum verè illius partis non esset dominus, ex quo antea illam vendiderat Erasto cū plena facultate vendendi, resignandi, & alienandi, & tūc

4 † ob non veram assertionem esse locum restitutioni prætij *Surd. decis. 253. nu. 12. & 13. Rot. decis. 318. nu. 2. p. 1. recent.* cum alijs allegatis.

Quia fuit responsum quatenus esset inhærendum assertioni Butij: nihilominus cū Adamus sciuerit Erastum, & non Butium esse dominū ex testib. formiter, & de nouo examinatis deponentibus minutam huius venditionis fuisse factam per Erastum, & manu propria illius conscriptam, & quòd in minuta præsente Adamo posuit quòd decretum erat reseruatum ad fauorem Butij, & quod Butius contradixit, & fecit hoc delerè, & loco decreti fuit appositum, quòd ven-

5 debat vti procurator irreuocabilis Erasti: ex hac † inquam scientia rei alienæ non intrat euictio, aut aliqua prætij restitutio *l. si fundum sciens C. de euict. Surd. decis. 243. numer. 1. & sequen.* sed præterea fuit ponderatum quòd in eodem instrumēto postquam Butius asseruit officium pro medietate spectare, & pertinere ad ipsum, subiunxit pro qua rata idem Laurentius Butius asserit esse procuratorem irreuocabilem ad resignandum dictum officium, & exinde cum præsentia, consensu, & interuentu Erasti, & Riccij in dicto officio sociorum præsentium, & consentientium, dictam tertiam partem cessit, & transtulit, atque ita

6 tanquam † procurator, id totum egisse videtur: dum se talem enunciauit, *glos. in l. quacunque ff. de procurat. Gabr. consil. 71. num. 2. libro 1. Surd. consil. 19. numero 8. Menoch. præsump. 49. num. 17. lib. 3.* & benè se compatiuntur præcedentia verba assertiua eiusdem Butij, quod medietas officij ad ipsum spectaret, & pertineret, cum possint referri ad vinculum hipotecę, quo erat subiecta vsque à prima translatione de Moschenio in Catuccium, postquam eadem verba sunt apta

7 verificari † in domino hipotecæ, *l. verbum illud pertinere ff. de verb. signif. l. rem in bonis ff. de acquir. rerum domin. & Bald. in l. proprietatis in princ. C. de probat.* inter

8 species dominij ponit † dominium hipotecæ, & dominium vsusfructus aduertendo propterea *in l. qui usūfructum nu. 1. ff. si vsusfruct. petatur*, differre si quis dicat rem ad se spectare, & pertinere, vel addat iure dominij, quia tunc tenetur probare dominium rei, non autem vsusfructus, vel alterius sub alterni domi-

nij, quod deſeruit pro reſponſione ad relationem, quam habuit Butius ad inſtrumentum venditionis Moſchenij, ex quo habebat titulum, & proprietatem vigore decreti reſeruati, & etiam erant ceſſę omnes actiones; nã dato quod titulus proprietatis prius fuerit per Butium tranſlatus in Eraſtum, rectè tamen potuit dicere medietatem ad ſe ſpectare, & pertinere, cui interpretationi eò facilius videbatur inhærendum, poſtquàm agitur de excludendo dolo, ad quem
9 effectum ſolet capi † omnis poſſibilis interpretatio, & etiam vt euitetur contrarietas, quòd Butius vendiderit, tanquam dominus, & tanquam procurator alterius domini, nempè Eraſti *l. vbi repugnantia ff. de Regul. Iur. Surd. conſil.* 231. *numero* 56. *Mant. deciſ.* 359. *numero* 6. quibus omnibus adduntur conjecturæ actum ipſum diſtinguentes, ceſſio namque, & tranſlatio medietatis officij facta fuit cum præſentia, conſenſu, & interuentu Eraſti veriſimiliter con-
10 querentis, † ſi alienationi rei propriæ non conſenſiſſet propter præiudicium in recuperando prætio à vendente rem alienam *Bartol. in l. quæ dotis numero* 21. *ff. ſolut. matrimonio Roland. conſil.* 190. *numero* 44. *libro* 4. & in eodem pariter inſtrumento idem Butius aſſeruit ſe creditorem ſcutorum 3000. ſuper dicta medietate officij reſeruando ſibi anterioritatem ra-
11 tione dictæ ſummæ, quæ reſeruatio † non conuenit rei propriæ *l. cum res C. de contrab. empt. l. ſuæ rei ff. eodem tit.* nec minus conduxiſſet illam ſextam partem, prout fecit, & per multos annos mercedem conuen-
12 tam ſoluit, niſi alienationi conſenſiſſet, † & ſoluendo ratificaſſet *Surd. conſil.* 60. *numero* 11. *Gratian. diſcept.* 706. *numero* 9. & 944. *numero* 57. ac demum eidem Eraſto fuit reſeruatum pactum redimendi eandem ſextam partem, quòd conuenit vero domino rei, non autem ſubalterno domino ratione hipotecæ.

Non obſtat quòd hæc omnia fortè poſſent ſuſtineri, ſi conſtaret de mandato, & æque Adamo eſſet ſuccurſum, quòd neutrum verificari fuit dictum in deciſione, quæ reuidetur,

13 Quia quoad veritatem mandati † vltrà quòd conjecturis, & præſumptionibus poteſt probaciquatenus de ſcriptura doceri non poſſit. *Dec. conſil.* 36. *nu.* 9. *Caſſad. deciſ.* 3. *num.* 4. *de procur. Rot. deciſ.* 34. *num.* 3. & 111. *num.* 1. & *ſequen. & coram Card. Seraph. deciſ.* 1326. *numero* 2. & conjecturæ non deſint ex aſſer-
14 tione notarij dicentis † rogatum eſſe mandatum per acta ſui, cui & ſi plenè non credatur, vt dicit *Innoc. in cap. quoniam contra falſam de probat.* loquens de notario dicente, vt conſtat in quodam inſtrumento procurationis facto per manus mei *Becc. conſil.* 5. *num.* 5. *libr.* 1. *Affl. deciſ.* 48. *numero* 2. attamen iunctis alijs coadiuuat probationem, vt dicit idem *Affl. nu.* 3. & 4. & pro alijs deſeruiunt ſupradicta nempe præſentia, & conſenſus Eraſti conſtituentis; reſeruatio crediti ſcutorum 2000. pactum de retrouendẽdo eidem Eraſto reſeruatum, & nihilominus ſola præſentia, & con-
15 ſenſus † Eraſti dans cauſam contractui ſufficit pro verificatione mandati enuntiati *l. ne ſatisdatio ff. rem ratam Hab. Rom. conſ.* 63. *nu.* 1. *Purpur. conſ.* 51. *num.* 5. *Felin. in cap. cum in iure peritus numer.* 14. *ff. de offic. Iud. De leg.*

Et retento quòd mandatum probetur, ceſſat ſecundum obiectum, quòd æquè Adamo nõ ſit ſuccurſum:
16 quia Dominus † per procuratorem poſſit obligari de euictione *l. procurator qui pro euictione ff. de procur. Corn. conſ.* 223. *nu.* 6. *lib.* 3. *Mant. de contr. lib.* 3. *tit.* 3. *nu.* 3. nec hęſitari poteſt ſuper qualitate mandati; quia
17 indiuiduum non requiritur, cum promiſſio † euictionis veniat ex natura contractus venditionis, *l. non dubitatur vbi Bald. in prin. C. de euict. l. pacta conuenta ff. de contrab. empt. Rot. deciſ.* 90. *nu.* 10. *coram PP. Greg. XV. & idem fuit dictum in Terracinen. Molendini* 28. *Ianuar. menſis præſentis coram me.*

Non obſtat, quòd hæc interpretatio de dominio vigore hipotecæ nullo modo ſuſtineri poſſit, poſtquam idem Butius in conſtituto criminali, quod datum fuit nu. 2. faſſus fuerit vendidiſſe officij medietatem: quia
18 erat dominus, quæ confeſſio † inter cæteras partes probat etiam in ciuili. *Caſ. de Graff. deciſ.* 1. *nu.* 17. *& ex ea Caputaq. deciſ.* 19. *nu.* 1. *par.* 1. *cum alijs allegatis.*

Quia confeſſio ſemper poteſt verificari de dominio habili ad actum venditionis, prout eſt dominium
19 hipotecæ, & dominium † procuratoris irreuocabilis, qui etiam poteſt dici dominus ſecundum *Bald. in l.* 1. *nu.* 14. *C. de Act. empt. Gratian. diſcept.* 873. *nu.* 25.

Supereſt ſecundum fundamentum deciſionis poſitum in falſo ſuppoſito, q officium, de quo agitur non eſſet vacabile, cum tamen contineret decretum quòd vacaret, & vacare cenſeatur per obitum Eraſti; vndè dicebatur Butium teneri actione ex empto ad reſtitutionem prætij ex allegatis in eadem deciſione.

Verùm viſum fuit Dominis ex facto ceſſare obiectum: quia ſtylus, & obſeruantia declarat hanc Curiæ Capitolinæ officia vacare reſpectu perſonæ exercentis, vt eo mortuo renouandæ ſint patentes propter emolumenta Dataríæ, & ſolutionis regalium, non autem reſpectu †
20 tem reſpectu † temporis, qui ſemper eſt dominus, & ad inſtar bonorum allodialium tranſmittit proprietatem illorum ad hæredes vigore indultorum Sixti, & Pauli. *Gratian. diſcept.* 730. *numer.* 56. & idem fuit firmatum in *Rom. offic.* 1. *Iunij* 1620. *coram ben. mem. Remboldo*, & prout contigit in eompore aliarum duarum partium dictæ medietatis, qui dominus remanſit non obſtante morte Eraſti.

Et ita, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VIRILL

Peruſina Dotis. Lunæ 7. Februarij. 1628.

ARGVMENTVM.

Renunciationes puellarum ingredientium Monaſterium ad effectum profeſſionis, quę fiunt ſucceſſioni parentum, ab inteſtato, recepta dote congruenti pro Monaſterio, ſi factæ ſint generaliſſimis verbis, ex hoc comprehenditur eorum voluntas renunciandi & ex cauſa de futuro.

SVMMARIVM.

1 *Puella ingredientes Monaſterium, ad effectum profeſſionis, ſolent renunciare ſucceſſioni parentum ab inteſtato, recepta congrua dote.*

2 *Et ſimiles renunciationes ſunt de conſuetudine.*

3 *Verba, quomodocũque, qualitercunque, & quacunq; cauſa,*

causa, sunt adeo prægnantia, quod comprehendunt futura etiam ex causa de futuro.

4 *Verba, ex quacumque causa, non verificarentur, si fieret aliqua restrictio.*

5 *Legitima in vita parentum filijs non competit.*

6 *Verba, quomodocumque qualitercumque &c. ex sui natura ampliant dispositionem in rebus maioribus, & diuersis, etiam ex causa de futuro.*

7 *Legitimæ augumentatiuè, quando dicatur fuisse renunciatum.*

8 *Filiæ renunciantes distinguuntur ab hæredibus patris, si ipsi hæredes dare debent annuas præstationes d. filiabus.*

9 *Renunciationes, quæ habent tractum successiuum, cõprehendunt iura etiam ex causa de futuro.*

10 *Renunciatio ad fauorem hæredum in omnibus bonis ex quo confirmetur.*

11 *Renunciandi voluntas iuri futuro ex causa de futuro, ex quibus benè arguatur.*

12 *Renunciationes successioni parentum ab intestato, si sint probatæ ex publicis instrumentis, consistentes in articulo iuris, an dicantur requirere altiorem indaginem.*

DECISIO CXLI.

RECessêrũt Domini à decisis sub die 7. Iunij 1627 nam renunciationes Catherinæ, & Margaritæ non sunt restrictæ ad legitimam, & eius supplementum, nec ex causa de præterito, vel præsenti, vt supponitur in Decisione per me facta, sed sunt generalissimę de quibuscumque bonis parentum, & ex causa successionis ab intestato de futuro; verba enim renunciationum sunt ista; Renunciauit patri omnia iura, & actiones competentia, & competitura tam super quibuscũque bonis, iuribus, & actionibus patris, & Matris ratione legitimæ, vel illius supplementi, seu alias quomodocunque, qualitercunque, & quacunque de causa, ex quibus verbis clarè colligitur voluntas renunciandi ẽt successioni ab intestato ex causa de futuro.

Primò quia sumus in renunciatione puellarũ monasterium ingredientium ad effectũ possessionis, † quę
1 solent successioni parentum ab intestato recepta dote congruenti pro monasterio renunciare, & propterea oritur præsumptio voluntatis earum renunciandi huiusmodi successioni ex causa de futuro. *Bellon. fen. conf. 15. nu. 8. & 9. Paris. conf. 26. nu. 46. & conf. 69. n. 70. lib. 3. Frãc. decis. 375. Vasq. de succes. creat. li. 2. §. 18. n. 100. & seq. Rot. decis. 714. n. 2. & 9. p. 2 recent. Pancirol. conf. 62. n. 14.* siniles enim † renunciationes puellarũ mona
2 steria ingredientiũ sunt de cõsuetudine, *Aym. cõs. 160. n. 1. Dec. cõs. 31. col. fi. Conar. in c. quamuis. p. 3. §. 2. nu. 5.*

Secundo intellectus ex causa vel de præterito, vel de præsenti repugnat verbis renunciationũ, competitura, † quomodocunque, qualitercunque, & quacunque de causa, quæ verba adeò prægnantia comprehẽ
3 dũt iura futura ẽt ex causa de futuro, *Bart. in l. si de certa, Ias. n. 6. C. de transact. Dec. in l. 1. nu. 32. C. de pact. Rip. in l. qui Romæ, §. duo fratres, n. 11. & 77. vbi Bart. n. 19. ff. de verb. obl. Curt. Iun. cõs. 101. n. 1. 8. & seq. Pancirol. conf. 62. n. 8. Port. Imol. conf. 142. nu. 45. & 46. Menoch. conf. 401. n. 119. Mandel. conf. 11. n. 17.* & fuit dictũ in *Recanaten. successionis 19. Febr. 1618. coram bo. me. Burato*, non. n. verificarentur verba, † ex quacunque causa,
4 si fieret restrictio ex causa de præsenti, vel de præterito, & ideo vt operentur eius effectum, important etiã ex causa de futuro post obitum parentum, *l. si stipulatus, ff. de vsur. Bald. in rubr. C. de contrab. empt. n. 9. Rot. d. decis. 714. nu. 6. recent. Paris. consil. 26. nu. 46. lib. 3. Onded. conf. 49. nu. 14. & 15. lib. 1.*

Tertiò quia renunciatur legitimæ, de qua magis dubitari poterat, cum illa de iure naturæ debeatur, & propterea augmentatiuè pro casu magis dubitabili fuit expressa renunciatio legitimæ, & consequenter multò magis fuit renunciatum cæteris bonis parentũ; ex renunciatione. n. legitimæ arguitur mens renũcian
5 di ex causa de futuro, cum legitima † non in vita parẽtum ex quo nullum ius viuente patre de præsenti competat, sed post obitum debeatur, *l. 1. §. si impuberi, ff. de collat. bono. Bar. in l. post emancipationem, §. 1. nu. 1. ff. de liberat. leg. Bec. conf. 34. nu. 17. Paul. de Monte Pic. cõs. 98. in fin. Surd. de aliment. tit. 1. q. 35. num. 14.*

Maximè cum post renunciationem legitimæ addãtur verba ampliſſima, & prægnantia, seu alias quomo docunque, qualitercunque, & quacunque de causa,
6 quæ ex sui natura † ampliant dispositionem in iuribus maioribus, & diuersis à legitima etiam ex causa de futuro, *Aym. conf. 294. nu. 1. & seq. Roland. conf. 27. nu. 15. 18. & seq. lib. 4. Onded. conf. 49. nu. 14. lib. 1. Menoch. conf. 335. nu. 22. Socc. Sen. conf. 300. nu. 2. lib. 2. Rot. dec. 149. nu. 3. p. 1. & d. decis. 714. nu. 5. p. 2. recent.*

Quartò, quia cũ in bonis parentũ viuẽtiũ nullũ ius competat filiabus, nisi ex causa de futuro, ne renunciationes tam ampliſſimæ euanescant, in successioni-
7 bus parentum ab intestato ex † causa de futuro verificari debent, præcipuè cum legitimæ augumentatiuè fuerit renunciatum, *Ias. in l. 1. nu. 17. in fin. Dec. nu. 32. Cagnol. nu. 80. & 84. C. de pact. Socc. Sen. conf. 34. nu. 5. lib. 4. Paris. conf. 26. nu. 44. & seq. et conf. 69. nu. 65. lib. 3. Curt. Iun. conf. 49. nu. 14. Dec. conf. 288. nu. 16. versic. 3. quod iura. Onded. conf. 63. nu. 88. lib. 1. Menoch. conf. 6. nu. 15. & conf. 335. nu. 16. & 17. & consil. 749. nu. 13. & 15. Surd. conf. 267. nu. 31. & 32. & conf. 562. nu. 6. Rot. d. decis. 714. nu. 6. in fin.*

Quintò, quia tam Catherina, quam Margarita post obitum patris reseruarunt quasdam præstationes faciendas ab hæredibus patris, ex qua reseruatione tria sequuntur, Primum, quod filiæ renunciantes se distin-
8 xerunt ab hæredibus patris, cum † hæredes ipsis filiabus præstationes annuas dare debeant. *Menoch. consil. 215. num. 69. & seq.* Secundum, quod adest tractus
9 successiuus ad futurum tempus, quo casu † renunciationes comprehendunt iura etiam ex causa de futuro, *Rot. d. decis. 714. nu. 1. in fi. p. 2. recent.* Tertiũ, quod ista reseruatio facta in casu mortis patris confirmat
10 † renunciationem ad fauorem hæredum in omnibus bonis, *l. in his, ff. de legib. l. nam quod liquidè, §. fin. ff. de pen. legat. Paris. d. conf. 69. nu. 58. & 67. lib. 3.*

Vltra quod respectu bonorum maternorum cessat omnis difficultas, cum tempore renunciationis mater esset mortua, itaut versemur in iure de præsenti iam acquisito; cui si voluerunt renunciare, multò magis ar
11 guitur † voluntas renunciandi iuri futuro ex causa de futuro in bonis patris propter dotem ex causa ingressus Religionis, vt supra deductum est.

12 Renunciationes ergo supradictæ † probatæ ex publicis instrumentis cõsistentes in articulo iuris nõ dicuntur requirere altiorem indaginem, sed impediunt

immissionem, *Roc.decis.557.nu.9.& seq.p.1.recent.Menoch.de recuperan.remed.1.n.223.& seq.Put.dec.233. n.3.Bald.in l.Ancillæ,n.2.C.de furt.Natt.cons.502.n.3.* Et ita vna tantum parte informante fuit decisum.

REVERENDISS. P. D. COCCINO

DECANO.

Bracharen. Archidiaconatus Lunæ 7. Februarij.

1628.

ARGVMENTVM.

Iustificare quilibet tenetur concludenter prouisionẽ Apostolicam ad sui fauorem emanatam, ad hoc, vt de eorum bono iure doceatur.

SVMMARIVM.

1 *Prouisio Apostolica ad alicuius fauorem emanata, quis tenetur plenè iustificare.*
2 *Fundamentum intentionis est concludenter probandum.*
3 *Actor, si plenè iustificauit gratiam suæ prouisionis, reus, & possessor tenetur quoque suam gratiam iustificare, alias non constat de bono ipsius iure.*
4 *Possessio vitiosa non suffragatur.*
5 *Clausula, dummodo dispositio hac vice pertineat, reddit gratiam conditionalem.*
6 *Et ante omnia est verificanda.*
7 *Clausulæ dummodo tempore datæ præsentium, & amotis illicitis &c. faciunt exequutorem mixtum.*
8 *Subrogatio gratiosa an sufficienter purget vitiosam possessionem.*
9 *Subrogatio gratiosa, si resoluatur in simplicem collationem, tunc in totum est iustificanda.*
10 *Possessio vitiosa non suffragatur ad effectum triennalis.*
11 *Possessor beneficij sufficit, vt legitimè sit citatus, ad effectum, quod interrumpatur possessio triennalis, licet non fuerit reproducta citatio.*

DECISIO CXLII.

FVit resolutum constare de bono iure Ludouici, nõ autem Hectoris. Bonum ius Ludouici satis deducebatur, ex eo, quod † prouisionem apostolicam ad sui 1 fauorem emanatam plenè iustificauit *Rota decis. 613. in princ.p.1.in recent.* de qua iustificatione sufficienter constat ex decisionibus in hac causa factis coram me sub die 13. Februarij, & 14. Aprilis 1623. De bono iure autem Hectoris visum fuit non constare, quia cũ in sua gratia narrauerit, quod prouisio Ludouici erat nulla, & inualida, ex quo idem Ludouicus originem ab Hebreis intra septimum gradum trahebat, ac proinde ad obtinendum d. Archidiaconatum iuxta constitutionem Clement. VIII. inhabilis erat, & propterea d. Archidiaconatus adhuc, per obitum Matthiæ, & incapacitatem Ludouici vacabat, tenebatur hu- 2 iusmodi narratiua, † tamquam, fundamentum suæ intentionis, & gratiæ seu modum vacandi expressum, concludenter probare *Ioan. Andr. & alij in cap. 1. de lit. contest. in 6. Rot. decis. 20. de præb. in nou. & dec. 210. n. 2.* vbi latè addent apud S. M. Gregor. & in puncto ita sæpius fuisse resolutum, dicitur *in dec. 379. nu. 2.* vbi plures aliæ allegantur *p. 1. recent.* Quæ non modo non iustificauit, sed imò ex decisione in hac causa facta sub 21. Maij eiusdem anni 1623. de contrario cõstat, nẽpe de puritate sanguinis, ex qua Ludouici incapacitas, & consequenter vacatio de tempore gratiæ Hectoris narrata omninò excluditur.

Nec possessio ipsum eximit à non iustificatione suæ 3 gratiæ, quia cum Ludouicus Actor † plenè iustificauerit gratiam suæ prouisionis, Hector licèt reus, & possessor tenebatur quoque suam gratiam iustificare aliàs dici nõ potest constare de bono iure ipsius. *Rota d. decis. 379. numero 4. par. 1. in recent.* Circa quod bonum ius præsens inspectio versatur. Ex abundanti tamen DD. ponderarunt quod huiusmodi possessio nul- 4 latenus potest Hectori suffragari, cum esset † vitiosa, tum quia lite pendente post inhibitionem Rotalem fuit intrusus à Capitulo. *Put. dec. 62. lib. 3. Lancell. de attent. post inhib. p.r. 2. ampliat. 20.* quod non potest controuerti, cum illi tradiderit possessionem ante iustificationem literarum, quæ necessario erant prius iustificandæ, non solum quia gratia ipsius erat condi- 5 tionalis stante † clausula, *Dummodo dispositio hac vice ad nos pertineat, &c.* quæ restringit gratiam ad reseruationem, & vacationem narratam. *Simonet. de reseruat. q. 61. Cassad. decis. 5. num. 3. de præb.* & in puncto S. 6 M. Greg. *decis. 314. num. 3.* ac ideo ante omnia † verificanda *Ioan. And. & alij in d. cap. 1. de lit. contest. in 6. Rota decis. 20. de præben. in nou.* & S. M. Gregor. *d. decis. 314. numer. 3.* Sed etiam quia clausulæ, *dummodo tempore datæ præsentium, &c. & amotis illicitis, &c.* Faciebant † mixtum exequutorem *Rot. decis. 91. numer. 2.* 7 S. M. Gregor. & fuit dictum coram me in Causa Tortanæ Capellaniæ 26. Maij 1603. itaut non esset danda immissio, nisi citato Ludouico, qui ex ipsius Hectoris confessione in supplicatione emanata erat certus cõtradictor, & habens clarum interesse.

8 Nec dicatur quod † vitium dictæ possessionis fuit sufficiẽter purgatum per subrogationem gratiosam, quia aduertendum est, quod cum d. subrogatio non detur sine lite, vel reseruatione, & de lite non posset constare, prout nec minus de reseruatione, cum per prouisionem Ludouici effectiam consumpta vacatio, 9 d. subrogatio † fuit resoluta in simplicem collationem, quæ in totum erat iustificanda. *Vital. in clem. 1. numero 141. & seqq. vt hi. pend. Saru. in Proem. Reg. de subrog. in fin. Molued. decis. 3. vt lit. pend. Rot. decis. 187. numero 4. par. 2. recent.* vna cum late adductis per *Garz. de benef. par. 6. cap. 4. num. 13. & seqq.*

10 Vnde dicta possessio † Minus ipsi Hectori suffragari potest ad effectum triennalis cum esset vitiosa, & talis fuerit in ipsum translata. *Put. decis. 62. libr. 3. Lancell. de Attent. post inhib. d. par. 2. ampl. 20.* Maximè cum Hector post illius adsequutionem fuerit legi- 11 time † citatus, quæ citatio, quamuis non reproducta in omnem casum sufficit ad interrumpendam d. triennalem possessionem, & fuit resolutum in causa Nouarien. Beneficij 7. Maij 1604. coram me, &c.

Et ita conclusum, &c.

RE-

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Romana Census Lunæ 7. Februarij. 1628.

ARGVMENTVM.

Testator, quando donat fundum alicui, in quo est impositus census, an ad eius hæredem, vel ad donatarium spectet onus census.

SVMMARIVM.

1 *Per census impositionem super fundo proprio, et illius venditionem, cum obligatione, & hypoteca pro ipso annuo censu, fundus remanet affectus tali onere.*

2 *Et inde cum tali onere transit ad quemcunque successorem singularem.*

3 *Emptor census semper potest conuenire possessorem fundi, etiam quod per mille manus transeat, pro solutione census.*

4 *Hæres an teneatur luere censum, & liberare fundū donatum, & num. 9.*

5 *Text. in l. in re obligata. ff. de legat. primo, declaratur.*

6 *Argumentum de contractu ad vltimas voluntates valet.*

7 *Legatum in effectu nihil aliud est, quam donatio.*

8 *Pro donatione non competit euictio, quia censetur donata res, prout erat apud donantem, & numero 16.*

10 *Iura tam actiua, quam passiua transeunt in hæredem.*

11 *Menoch. Gratian. & Ceuall. declarantur.*

12 *Census est ius distinctum ab ipsa re super qua imponitur*

13 *Census est onus separabile, ab ipsa re.*

14 *Census est onus inseparabilis ab ipsa re, dum potest redimi, non autem inseparabiliter, prout est seruitus, & ius perpetuus.*

15 *Regula quod bona transeunt cum suo onere, super qua fundata.*

17 *Testator quando præsumatur, velle onerare hæredem ad luitionem census donatæ.*

DECISIO CXLIII.

GEorgius Iustinianus vsque de anno 1614. irreuocabiliter, & inter viuos donauit Congregationi Sanctissimi Rosarij de Vrbe, & Collegio S. Thomæ de Aquino septem eius domos reseruato sibi vsufructu per sex annos, & cum ante tempus reseruatum decessisset, & domus prædictæ reperirentur grauatæ annuo censu, finito tempore vsusfructus reseruati, orta fuit cõtrouersia inter donatarios, & hæredes Georgij super onere census, ad quem spectaret; & dum emanasset sententia ab A. C. ad fauorem donatariorum, & per appellationem causa in Rota fuisset introducta, quæsitum fuit an eadem esset confirmanda, & esse infirmandam Domini censuerunt.

1 Quia negari nõ potest, quin per impositionẽ cẽsus super fundo proprio, & illius venditionem, cum obligatione, & hipoteca pro ipso annuo censu, affectus remaneat idem fundus onere reali, prout remanet ex quacunque impositione seruitutis, canonis, aut liuelli. *Crau. conf. 217. nu. 4. Velasc. de iur. emphit. quæst. 32. nu. 13. Cassan. super consuet. Burgun. rubr. 11. descenses §. 2. num. 29. vers. & aduerte Couarruu. var. resol. capit. 7. num. 6. lib. 3. Surd. conf. 162. nu. 9. Felic. de solis de censib. tom. 1. lib. 1. cap. 4. nu. 13.* & inde cum 2 † tali onere fundus ille transeat ad quemcunq; singularem successorem, *Clem. prima de censibus. l. rescripto §. sciendum, ff. de muner. & Honor. Cranet. latissimè con probans d. consil. 217. num. 5 idem Velasc. d. quæst. 32. num. 14. Tedroc. cõsil. 2. num. 76. Gutierez. pract. quæst. lib. 2. cap. 167. nu. 4. Gabr. conf. 141. num. 2. lib. 2.* & idem sentit *Rota in Toletana Annatæ de pastrana 22. Ianuarij 1589. coram ora no*, quæ data fuit.

Neque obstat, quod ius non consistat super onere reali, aut transitucum sua causa; cum hæc determinena quæstionem inter possessorem fundi censuati, & 3 emptorem census, † qui potest semper conuenire, possessorem fundi etiam quod per mille manus transeat pro solutione cẽsus *Roman. consil. 417. numer. 8. Affl. decis. 95. num. 2. Crau. cod. consil. 217. nu. 5. Cenc. de censib. par. 2. cap. 2. q. 3. art. 7. nu. 8. & 9.* sed an hæ- 4 res, † teneatur luere censum, & liberare fundum, est alia quæstio, & dicebatur determinata pro donatarijs in *l. si res obligata, ff. de legat. primo, l. licet, ff. de dot. prælez. l. prædia. C. de fideic. Graff. in §. legatum, quæst. 15. Gomes. de legat. c. 12. nu. 39. Barbos. in rubr. solut. Matrimon. nu. 42. Menoch. cons. 997. in 2. quæst. Cenc. de censibus par. 2. c. 2. q. 3. art. 7. Gratian. discept. 955. num. 23. & seqq.*

Quia prædicti omnes dempto Gratiano lequuntum secundum terminos, *l. si res obligata, ff. de legat. primo,* † 5 quæ determinat casum rei legatæ, non autem donatæ, in quo nos versamur, & quamuis valeat ar- 6 gumentum † de contractu ad vltimas voluntates per *l. pactum 47.* vbi *Bart. num. 1. ff. de pact. Bald. in l. vnica nũ. 1. C. de lege fusia, Can. tollen. & latissimè comprobat, Euerard. in loco de contr. ad vltimas vol.* & legatum in 7 † effectu nihil aliud sit quam donatio, *l. legatum, ff. de leg. secun.* attamen quando ratione distinguuntur non licet arguere de vno ad aliud, & prout in præsenti cõcurrit manifesta ratio diuersitatis: quia pro legato cõ petit euictio, *l. si domus §. de euictione, ff. de legat. primo* 8 in donatione † autem non datur: quia censetur donata res prout erat apud donantem, *l. Aristet. §. fin. ff. de donat. l. vxor patrui, C. de legat. Rot. decis. 621. num. 1. part. 1. diuers.* vbi nisi concurrant coniecturæ voluntatis contrariæ statui semper regulæ; præterea opinio eorum, qui sustinent hæredem teneri luere rem lega- 9 tam habet multos contradictores, & non † ita simpliciter recipitur: sed tunc demum quando onus absorberet maiorem partem fructuum, non autem quando ageretur de modica sũma respectiuè ad septem domos, vt hic, & declarat *Ias. in dicta l. si res obligata, numero quinto & Tedroc. allegat. consil. 2. numero 160.* & vlterius quando simpliciter res legatur, eadem ratione cluso posset procedere, sed quando relinquitur cum omnibus iuribus, & pertinentijs, prout factum fuit, 10 de domibus prædictis, tunc quia † transeunt iura tam actiua, quam passiua, onus luendi non spectat ad hæredem, *Ias. consil. 5. numero 6. libro 1. Tedroc. consil. secundo num. 42. & 159.* & cum hac distinctione

immissionem, *Rot. decis. 557. nu. 9. & seq. p. 1. recent. Menoch. de recuperan. remed. 1. n. 223. & seq. Put. dec. 233. n. 3. Bald. in l. Ancillæ, n. 2. C. de furt. Natt. cons. 502. n. 3.*
Et ita vna tantum parte informante fuit decisum.

REVERENDISS. P. D. COCCINO

DECANO.

Bracharen. Archidiaconatus Lunæ 7. Februarij.

1628.

ARGVMENTVM.

Iustificare quilibet tenetur concludenter prouisionẽ Apostolicam ad sui fauorem emanatam, ad hoc, vt de eorum bono iure doceatur.

SVMMARIVM.

1 *Prouisio Apostolica ad alicuius fauorem emanata, quis teneatur plenè iustificare.*
2 *Fundamentum intentionis est concludenter probandum.*
3 *Actor, si plenè iustificauit gratiam suæ prouisionis, reus, & possessor tenetur quoque suam gratiam iustificare, alias non constat de bono ipsius iure.*
4 *Possessio vitiosa non suffragatur.*
5 *Clausula, dummodo dispositio hac vice pertineat, reddit gratiam conditionalem.*
6 *Et ante omnia est verificanda.*
7 *Clausulæ dummodo tempore datæ præsentium, & amotis illicitis &c. faciunt exequutorem mixtum.*
8 *Subrogatio gratiosa an sufficienter purget vitiosam possessionem.*
9 *Subrogatio gratiosa, si resoluatur in simplicem collationem, tunc in totum est iustificanda.*
10 *Possessio vitiosa non suffragatur ad effectum triennalis.*
11 *Possessor beneficij sufficit, vt legitimè sit citatus, ad effectum, quod interrumpatur possessio triennalis, licet non fuerit reproducta citatio.*

DECISIO CXLII.

FVit resolutum constare de bono iure Ludouici, nõ autem Hectoris. Bonum ius Ludouici satis deduce
1 batur, ex eo, quod † prouisionem apostolicam ad sui fauorem emanatam plenè iustificauit *Rota decis. 613. in princ. p. 1. in recent.*, de qua iustificatione sufficienter constat ex decisionibus in hac causa factis coram me sub die 13. Februarij, & 14. Aprilis 1623. De bono iure autem Hectoris visum fuit non constare, quia cũ in sua gratia narrauerit, quod prouisio Ludouici erat nulla, & inualida, ex quo idem Ludouicus originem ab Hebreis intra septimum gradum trahebat, ac proinde ad obtinendum d. Archidiaconatum iuxta constitutionem Clement. VIII. inhabilis erat, & propterea d. Archidiaconatus adhuc, per obitum Matthiæ, & incapacitatem Ludouici vacabat, tenebatur huiusmodi narratiua, † tamquam, fundamentum
2 suæ intentionis, & gratiæ seu modum vacandi expressum, concludenter probare *Ioan. Andr. & alij in cap. 1. de lit. contest. in 6. Rot. decis. 20. de præb. in nou. & dec. 210. n. 2.* vbi latè addent apud S. M. Gregor. & in puncto ita sæpius fuisse resolutum, dicitur in *dec. 379. nu. 2.* vbi plures aliæ allegantur *p. 1. recent.* Quæ non modo non iustificauit, sed imò ex decisione in hac causa facta sub 21. Maij eiusdem anni 1623, de contrario cõstat, nẽpe de puritate sanguinis, ex qua Ludouici incapacitas, & consequenter vacatio de tempore gratiæ Hectoris narrata omninò excluditur.

Nec possessio ipsum eximit à non iustificatione suæ
3 gratiæ, quia cum Ludouicus Actor † plenè iustificauerit gratiam suæ prouisionis, Hector licèt reus, & possessor tenebatur quoque suam gratiam iustificare aliàs dici nõ potest constare de bono iure ipsius. *Rota d. decis. 379. numero 4. par. 1. in recent.* Circa quod bonum ius præsens inspectio versatur. Ex abundanti tamen DD. ponderarunt quod huiusmodi possessio nul
4 latenus potest Hectori suffragari, cum esset † vitiosa, tum quia lite pendente post inhibitionem Rotalem fuit intrusus à Capitulo, *Put. dec. 62. lib. 3. Lancell. de attent. post inhib. p. r. 2. ampliat. 20.* quod non potest controuerti, cum illi tradiderit possessionem ante iustificationem literarum, quæ necessario erant prius iustificandæ, non solum quia gratia ipsius erat condi-
5 tionalis stante † clausula, *Dummodo dispositio hac vice ad nos pertineat, &c.* quæ restringit gratiam ad reseruationem, & vacationem narratam. *Simonet. de reseruat. q. 61. Cassad. decis. 5. num. 3. de præb.* & in puncto S.
6 M. Greg. *decis. 314. num. 3.* ac ideo ante omnia † verificanda *Ioan. And. & alij in d. cap. 1. de lit. contest. in 6. Rota decis. 20. de præben. in nou.* & S. M. Gregor. *d. decis. 314. numer. 3.* Sed etiam quia clausulæ, *dummodo tempore datæ præsentium, &c. & amotis illicitis, &c.* Faciebant
7 † mixtum exequutorem *Rot. decis. 91. numer. 2.* S. M. Gregor. & fuit dictum coram me in Causa Tocciana Capellaniæ 26. Maij 1603. itaut non esset danda immissio, nisi citato Ludouico, qui ex ipsius Hectoris confessione in supplicatione emanata erat certus cõtradictor, & habens clarum interesse.

8 Nec dicatur quod † vitium dictæ possessionis fuit sufficiẽter purgatum per subrogationem gratiosam, quia aduertendum est, quod cum d. subrogatio non detur sine lite, vel reseruatione, & de lite non posset constare, prout nec minus de reseruatione, cum per prouisionem Ludouici essetiam consumpta vacatio,
9 d. subrogatio † fuit resoluta in simplicem collationem, quæ in totum erat iustificanda. *Vital. in clem. 1. numero 141. & seqq. vt lit. pend. Sara. in Proem. Reg. de subrog. in fin. Molued. decis. 3. vt lit. pend. Rot. decis. 187. numero 4. par. 2. recent.*, vna cum latè adductis per *Garz. de benef. par. 6. cap. 4. num. 11. & seqq.*

10 Vnde dicta possessio † Minus ipsi Hectori suffragari potest ad effectum triennalis cum esset vitiosa, & talis fuerit in ipsum traslata. *Put. decis. 62. libr. 3. Lancell. de Attent. post inhib. d. par. 2. ampl. 20.* Maximè cum Hector post illius assequutionem fuerit legi-
11 time † citatus, quæ citatio, quamuis non reproducta in omnem casum sufficit ad interrumpendam d. triennalem possessionem, & fuit resolutum in causa Nouarien. Beneficij 7. Maij 1604. coram me, &c.
Et ita conclusum, &c.

RE-

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Romana Census Lunæ 7. Februarij. 1628.

ARGVMENTVM.

Testator, quando donat fundum alicui, in quo est im positus census, an ad eius hæredem, vel ad donatarium spectet onus census.

SVMMARIVM.

1 *Per census impositionem super fundo proprio, et illius venditionem, cum obligatione, & hypoteca pro ipso annuo censu, fundus remanet affectus tali onere.*
2 *Et inde cum tali onere transit ad quemcunque successorem singularem.*
3 *Emptor census semper potest conuenire possessorem fundi, etiam quod per mille manus transeat, pro solutione census.*
4 *Hæres an teneatur luere censum, & liberare fundū donatum, & num. 9.*
5 *Text. in l. in re obligata. ff. de legat. primo, declaratur.*
6 *Argumentum de contractu ad vltimas voluntates valet.*
7 *Legatum in effectu nihil aliud est, quam donatio.*
8 *Pro donatione non competit euictio, quia censetur donata res, prout erat apud donantem, & numero 16.*
10 *Iura tam actiua, quam passiua transeunt in hæredem.*
11 *Menoch. Gratian. & Cenall. declarantur.*
12 *Census est ius distinctum ab ipsa re super qua imponitur.*
13 *Census est onus separabile, ab ipsa re.*
14 *Census est separabilis ab ipsa re, dum potest redimi, nec inhæret rei inseparabiliter, prout est seruitus, & liuellus perpetuus.*
15 *Regula illa, quod bona transeunt cum suo onere, super quo est fundata.*
17 *Testator, quando præsumatur, velle onerare hæredem ad solutionem rei donatæ.*

DECISIO CXLIII.

GEorgius Iustinianus vsque de anno 1614. irreuocabiliter, & inter vinos donauit Congregationi Sanctissimi Rosarij de Vrbe, & Collegio S. Thomæ de Aquino seppem eius domos reseruato sibi vsufructu per sex annos, & cum ante tempus reseruatum decessisset, & domus prædictæ reperirentur grauatæ annuo censu, finito tempore vsusfructus reseruati, orta fuit cõtrouersia inter donatarios, & hæredes Georgij super onere census, ad quem spectaret; & dum emanasset sententia ab A. C. ad fauorem donatariorum, & per appellationem causa in Rota fuisset introducta, quæsitum fuit an eadem esset confirmanda, & esse infirmandam Domini censuerunt.

1 Quia negari nõ potest, quin per hmpositionẽ cẽsus super fundo proprio, & illius venditionem, cum obligatione, & hipoteca pro ipso annuo censu, affectus remaneat idem fundus onere reali, prout remanet ex quacunque impositione seruitutis, canonis, aut liuelli, *Crau. cons. 217. nu. 4. Velasc. de iur. emphit. quæst. 32. nu. 13. Cassan. super consuet. Burgun. rubr. 11. descenses §. 2. num. 29. vers. & aduerte Couarrun. var. resol. capit. 7. num. 6. lib. 3. Surd. cons. 162. nu. 9. Felic. de solis de censib. tom. 1. lib. 1. cap. 4. nu. 13.* & inde cum † tali onere fun-
2 dus ille transeat ad quemcunq; singularem successorem, *Clem. prima de censibus. l. rescripto §. sciendum, ff. de muner. & Honor. Cranet. latissimè comprobans d. consil. 217. num. 5. idem Velasc. d. quæst. 32. num. 14. Tedroc. cõsil. 2. num. 76. Gutierez. pract. quæst. lib. 2. cap. 167. nu. 4. Gabr. cons. 141. num. 2. lib. 2.* & idem sentit *Rota in Toletana Annatæ de pastrana 22. Ianuarij 1589. coram ora no*, quæ data fuit.

Neque obstat, quod ius non consistat super onere reali, aut transitu cum sua causa; cum hæc determinent quæstionem inter possessorem fundi censuati, &
3 emptorem census, † qui potest semper conuenire, possessorem fundi etiam quod per mille manus transeat pro solutione cẽsus *Roman. consil. 417. numer. 8. Affl. decis. 95. num. 2. Crau. eod. consil. 217. nu. 5. Cenc. de censib. par. 2. cap. 2. q. 3. art. 7. nu. 8. & 9.* sed an hæ-
4 res, † teneatur luere censum, & liberare fundum, est alia quæstio, & dicebatur determinata pro donatarijs in *l. si res obligata, ff. de legat. primo, l. licet, ff. de dot. prælez. l. prædia. C. de fideic. Graff. in §. legatum, quæst. 15. Gomes. de legat. c. 12. nu. 39. Barbos. in rubr. solut. Matrimon. nu. 42. Menoch. cons. 997. in 2. quæst. Cenc. de censibus par. 2. c. 2. q. 3. art. 7. Gratian. discept. 955. num. 23. & seqq.*

Quia prædicti omnes dempto Gratiano lequuntum secundum terminos, *l. si res obligata, ff. de legat.*
5 *primo*, † quæ determinat casum rei legatæ, non autem donatæ, in quo nos versamur, & quamuis valeat ar-
6 gumentum † de contractu ad vltimas voluntates per *l. pactum 47. vbi Bart. num. 1. ff. de pact. Bald. in l. vnica nũ. 1. C. de lege fusia. Can. tollen. & latissimè comprobat, Euerard. in loco de contr. ad vltimas vol.* & legatum in
7 † effectu nihil aliud sit quam donatio, *l. legatum, ff. de leg. 3. cum.* attamen quando ratione distinguuntur non licet arguere de vno ad aliud, & prout in præsenti cõcurrit manifesta ratio diuersitatis: quia pro legato cõpetit euictio, *l. si domus §. de euictione, ff. de legat. primo*
8 in donatione † autem non datur: quia censetur donata res prout erat apud donantem, *l. Aristot. §. fin. ff. de donat. l. vxor patrui, C. de legat. Rot. decis. 621. num. 1. part. 1. diuers.* vbinisi concurrant coniecturæ voluntatis contrariæ statui semper regulæ; præterea opinio eorum, qui sustinent hæredem teneri luere rem lega-
9 tam habet multos contradictores, & non † ita simpliciter recipitur: sed tunc demum quando onus absorberet maiorem partem fructuum, non autem quando ageretur de modica sũma respectiuè ad septem domos, vt hic, & declarat *Ias. in dicta l. si res obligata, numero quinto & Pedroc. allegat. consil. 2. numero 162.* & vlterius quando simpliciter res legatur, eadem conclusio posset procedere, sed quando relinquitur cum omnibus iuribus, & pertinentijs, prout factum fuit,
10 de domibus prædictis, tunc quia † transeunt iura tam actiua, quam passiua, onus luendi non spectat ad hæredem, *Ias. consil. 5. numero 6. libro 1. Tedroc. consil. festiuonum. 42.* & 159. & cum hac distinctione

immiſſionem, *Rot. deciſ. 557. nu. 9. & ſeq. p. 1 recent. Menoch. de recuperan. remed. 1. n. 223. & ſeq. Put. dec. 233. li. 3. Bald. in l. Ancillæ, n. 2. C. de furt. Natt. conſ. 502. n. 3.*
Et ita vna tantum parte informante fuit deciſum.

REVERENDISS. P. D. COCCINO

DECANO.

Bracharen. Archidiaconatus Lunæ 7. Februarij.

1628.

ARGVMENTVM.

Iuſtificare quilibet tenetur concludenter prouiſionẽ Apoſtolicam ad ſui fauorem emanatam, ad hoc, vt de eorum bono iure doceatur.

SVMMARIVM.

1 *Prouiſio Apoſtolica ad alicuius fauorem emanata, quis tenetur plenè iuſtificare.*
2 *Fundamentum intentionis eſt concludenter probandum.*
3 *Actor, ſi plenè iuſtificauit gratiam ſuæ prouiſionis, reus, & poſſeſſor tenetur quoque ſuam gratiam iuſtificare, alias non conſtat de bono ipſius iure.*
4 *Poſſeſſio vitioſa non ſuffragatur.*
5 *Clauſula, dummodo diſpoſitio hac vice pertineat, reddit gratiam conditionalem.*
6 *Et ante omnia eſt verificanda.*
7 *Clauſula dummodo tempore datæ præſentium, & amotis illicitis &c. faciunt exequutorem mixtum.*
8 *Subrogatio gratioſa an ſufficienter purget vitioſam poſſeſſionem.*
9 *Subrogatio gratioſa, ſi reſoluatur in ſimplicem collationem, tunc in totum eſt iuſtificanda.*
10 *Poſſeſſio vitioſa non ſuffragatur ad effectum triennalis.*
11 *Poſſeſſor beneficij ſufficit, vt legitimè ſit citatus, ad effectum, quod interrumpatur poſſeſſio triennalis, licet non fuerit reproducta citatio.*

DECISIO CXLII.

FVit reſolutum conſtare de bono iure Ludouici, nõ autem Hectoris. Bonum ius Ludouici ſatis deducebatur, ex eo, quod † prouiſionem apoſtolicam ad ſui 1
fauorem emanatam plenè iuſtificauit *Rota deciſ. 613. in princ. p. 1 in recent.*, de qua iuſtificatione ſufficienter conſtat ex deciſionibus in hac cauſa factis coram me ſub die 13. Februarij, & 14. Aprilis 1623. De bono iure autem Hectoris viſum fuit non conſtare, quia cũ in ſua gratia narrauerit, quod prouiſio Ludouici erat nulla, & inualida, ex quo idem Ludouicus originem ab Hebreis intra ſeptimum gradum trahebat, ac proinde ad obtinendum d. Archidiaconatum iuxta conſtitutionem Clement. VIII. inhabilis erat, & propterea d. Archidiaconatus adhuc, per obitum Matthiæ, & incapacitatem Ludouici vacabat, tenebatur huiuſmodi narratiua, † tamquam, fundamentum 2
ſuæ intentionis, & gratiæ ſeu modum vacandi expreſſum, concludenter probare *Ioan. Andr. & alij in cap. 1. de lit. conteſt. in 6. Rot. deciſ. 20. de præb. in nou. & deciſ. 210. n. 2.*, vbi latè addent apud S. M. Gregor. & in puncto ita ſæpius fuiſſe reſolutum, dicitur in *dec. 379. nu. 2.* vbi plures aliæ allegantur *p. 1 recent.* Quæ non modo non iuſtificauit, ſed imò ex deciſione in hac cauſa facta ſub 21. Maij eiuſdem anni 1623, de contrario cõſtat, nẽpe de puritate ſanguinis, ex qua Ludouici incapacitas, & conſequenter vacatio de tempore gratiæ Hectoris narrata omninò excluditur.

Nec poſſeſſio ipſum eximit à non iuſtificatione ſuæ
3 gratiæ, quia cum Ludouicus Actor † plenè iuſtificauerit gratiam ſuæ prouiſionis, Hector licèt reus, & poſſeſſor tenebatur quoque ſuam gratiam iuſtificare aliàs dici nõ poteſt conſtare de bono iure ipſius. *Rota d. deciſ. 379. numero 4. par. 1. in recent.* Circa quod bonum ius præſens inſpectio verſatur. Ex abundanti tamen DD. ponderarunt quod huiuſmodi poſſeſſio nul
4 latenus poteſt Hectori ſuffragari, cum eſſet † vitioſa, tum quia lite pendente poſt inhibitionem Rotalem fuit intruſus à Capitulo, *Put. dec. 62. lib. 3. Lancell. de attent. poſt inhib. p. 2. ampliat. 20.* quod non poteſt controuerti, cum illi tradiderit poſſeſſionem ante iuſtificationem literarum, quæ neceſſario erant prius iuſtificandæ, non ſolum quia gratia ipſius erat condi-
5 tionalis ſtante † clauſula, *Dummodo diſpoſitio hac vice ad nos pertineat, &c.* quæ reſtringit gratiam ad reſeruationem, & vacationem narratam. *Simonet. de reſeruat. q. 61. Caſſad. deciſ. 5. num. 3. de præb.* & in puncto S.
6 M. Greg. *deciſ. 314. num. 3.* ac ideo ante omnia † verificanda *Ioan. And. & alij in d. cap. 1. de lit. conteſt. in 6. Rota deciſ. 20. de præben. in nou.* & S. M. Gregor. *d. deciſ. 314. numer. 3.* Sed etiam quia clauſulæ, *dummodo tempore datæ præſentium, &c., & amotis illicitis, &c.* Facie-
7 bant † mixtum exequutorem *Rot. deciſ. 91. numer. 2.* S. M. Gregor. & fuit dictum coram me in Cauſa Tortoſana Capellaniæ 26. Maij 1603. itaut non eſſet danda immiſſio, niſi citato Ludouico, qui ex ipſius Hectoris confeſſione in ſupplicatione emanata erat certus cõtradictor, & habens clarum intereſſe.

8 Nec dicatur quod † vitium dictæ poſſeſſionis fuit ſufficiẽter purgatum per ſubrogationem gratioſam, quia aduertendum eſt, quod cum d. ſubrogatio non detur ſine lite, vel reſeruatione, & de lite non poſſet conſtare, prout nec minus de reſeruatione, cum per prouiſionem Ludouici eſſet iam conſumpta vacatio,
9 d. ſubrogatio † fuit reſoluta in ſimplicem collationem, quæ in totum erat iuſtificanda. *Vital. in clem. 1. numero 141. & ſeqq. vt lit. pend. Saru. in Proem. Reg. de ſubrog. in fin. Mobed. deciſ. 3. vt lit. pend. Rot. deciſ. 187. numero 4. par. 2. recent.*, vna cum late adductis per *Garz. de benef. par. 6. cap. 4. num. 11. & ſeqq.*

10 Vnde dicta poſſeſſio † Minus ipſi Hectori ſuffragari poteſt ad effectum triennalis cum eſſet vitioſa, & talis fuerit in ipſum traslata. *Put. deciſ. 62. libr. 3. Lancell. de Attent. poſt inhib. d. par. 2. ampl. 20.* Maximè cum Hector poſt illius aſſequutionem fuerit legi-
11 time † citatus, quæ citatio, quamuis non reproducta in omnem caſum ſufficit ad interrumpendam d. triennalem poſſeſſionem, & fuit reſolutum in cauſa Nouarien. Beneficij 7. Maij 1604. coram me, &c.
Et ita concluſum, &c.

RE-

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Romana Census Lunæ 7. Februarij. 1628.

ARGVMENTVM.

Testator, quando donat fundum alicui, in quo est im posit us census, an ad eius hæredem, vel ad donatarium spectet onus census.

SVMMARIVM.

1 *Per census impositionem super fundo proprio, et illius venditionem, cum obligatione, & hypoteca pro ipso annuo censu, fundus remanet affectus tali onere.*
2 *Et inde cum tali onere transit ad quemcunque successorem singularem.*
3 *Emptor census semper potest conuenire possessorem fundi, etiam quod per mille manus transeat, pro solutione census.*
4 *Hæres an teneatur luere censum, & liberare fundū donatum, & num. 9.*
5 *Text. in l. in re obligata. ff. de legat. primo, declaratur.*
6 *Argumentum de contractu ad vltimas voluntates valet.*
7 *Legatum in effectu nihil aliud est, quam donatio.*
8 *Pro donatione non competit euictio, quia censetur donata res, prout erat apud donantem, & numero 16.*
10 *Iura tam actiua, quam passiua transeunt in hæredem.*
11 *Menoch. Gratian. & Cenall. declarantur.*
12 *Census est ius distinctum ab ipsa re super qua imponitur.*
13 *Census est onus separabile, ab ipsa re.*
14 *Census est separabilis ab ipsa re, dum potest redimi, nec inhæret rei insepar abiliter, prout est seruitus, & libellus perpetuus.*
15 *Regula illa, quod bona transeunt cum suo onere, super quo est fundata.*
17 *Testator, quando præsumatur, velle onerare hæredem ad luitionem rei donatæ.*

DECISIO CXLIII.

GEorgius Iustinianus vsque de anno 1614. irreuocabiliter, & inter viuos donauit Congregationi Sanctissimi Rosarij de Vrbe, & Collegio S. Thomæ de Aquino septem eius domos reseruato sibi vsufructu per sex annos, & cum ante tempus reseruatum decessisset, & domus prædictæ reperirentur grauatæ annuo censu, finito tempore vsusfructus reseruati, orta fuit cõtrouersia inter donatarios, & hæredes Georgij super onere census, ad quem spectaret; & dum emanasset sententia ab A. C. ad fauorem donatariorum, & per appellationem causa in Rota fuisset introducta, quæsitum fuit an eadem esset confirmanda, & esse infirmandam Domini censuerunt.

1 Quia negari nõ potest, quin per ſ impositionẽ cẽsus ſuper fundo proprio, & illius venditionem, cum obligatione, & hipoteca pro ipſo annuo cenſu, affectus remaneat idem fundus onere reali, prout remanet ex quacunque impoſitione ſeruitutis, canonis, aut liuelli, *Crau. conſ. 217. nu. 4. Velaſc. de iur. emphit. quæſt. 32. nu. 13. Caſſan. ſuper conſuet. Burgun. rubr. 11. deſcenſes §. 2. num. 29. verſ. & aduerte Couarruu. var. reſol. capit. 7. num. 6. lib. 3. Surd. conſ. 162. nu. 9. Felic. de ſolis de cenſib. tom. 1. lib. 1. cap. 4. nu. 13.* & inde cum † tali onere fun-
2 dus ille tranſeat ad quemcunq; ſingularem ſucceſſorem, *Clem. prima de cenſibus. l. reſcripto §. ſciendum, ff. de muner. & Honor. Cranet. latiſſimè con probans d. cenſil. 217. num. 5. idem Velaſc. d. quæſt. 32. num. 14. Tedroc. cõſil. 2. num. 76. Gutierez. pract. quæſt. lib. 2. cap. 167. nu. 4. Gabr. conſ. 141. num. 2. lib. 2.* & idem ſentit *Rota in Toletana Annatæ de paſtrana 22. Ianuarij 1589. coram ora no*, quæ data fuit.

Neque obſtat, quod ius non conſiſtat ſuper onere reali, aut tranſit cum ſua cauſa; cum hæc determinen æquæſtionem inter poſſeſſorem fundi cenſuati, &
3 emptorem cenſus, † qui poteſt ſemper conuenire, poſſeſſorem fundi etiam quod per mille manus tranſeat pro ſolutione cẽnſus *Roman. conſil. 417. numer. 8. Affl. deciſ. 95. num. 2. Crau. eod. conſil. 217. nu. 5. Cenc. de cenſib. par. 2. cap. 2. q. 3. art. 7. nu. 8. & 9.* ſed an hæ-
4 res, † teneatur luere cenſum, & liberare fundum, eſt alia quæſtio, & dicebatur determinata pro donatarijs in *l. ſi res obligata, ff. de legat. primo, l. licet, ff. de dot. prælez. l. prædia. C. de ſideic. Graſſ. in §. legatum, quæſt. 15. Gomeſ. de legat. c. 12. nu. 39. Barboſ. in rubr. ſolut. Matrimon. nu. 42. Menoch. conſ. 997. in 2. quæſt. Cenc. de cenſibus par. 2. c. 2. q. 3. art. 7. Gratian. diſcept. 955. num. 23. & ſeqq.*

Quia prædicti omnes dempto Gratiano lequuntum ſecundum terminos, *l. ſi res obligata, ff. de legat.*
5 *primo*, † quæ determinat caſum rei legatæ, non autem donatæ, in quo nos verſamur, & quamuis valeat ar-
6 gumentum † de contractu ad vltimas voluntates per *l. pactum 47.* vbi *Bart. num. 1. ff. de pact. Bald. in l. vnica nũ. 1. C. de lege fuſia, Can. tollen. & latiſſimè comprobat, Euerard. in loco de contr. ad vltimas vol.* & legatum in
7 † effectu nihil aliud ſit quam donatio, *l. legatum, ff. de leg. ſecun.* attamen quando ratione diſtinguuntur non licet arguere de vno ad aliud, & prout in præſenti cõcurrit manifeſta ratio diuerſitatis: quia pro legato cõ petit euictio, *l. ſi domus §. de euictione, ff. de legat. primo*
8 in donatione † autem non datur: quia cenſetur donata res prout erat apud donantem, *l. Ariſtot. §. fin. ff. de donat. l. vxor patrui, C. de legat. Rot. deciſ. 621. num. 1. part. 1. diuerſ.* vbi niſi concurrant conjecturæ voluntatis contrariæ ſtatui ſemper regulæ; præterea opinio eorum, qui ſuſtinent hæredem teneri luere rem lega-
9 tam habet multos contradictores, & non † ita ſimpliciter recipitur: ſed tunc demum quando onus abſorberet maiorem partem fructuum, non autem quando ageretur de modica ſũma reſpectiuè ad ſeptem domos, vt hic, & declarat *Iaſ. in dicta l. ſi res obligata, numero quinto & Pedroc. allegat. conſil. 2. numero 16.* & vlterius quando ſimpliciter res legatus, eadem concluſio poſſet procedere, ſed quando relinquitur cum omnibus iuribus, & pertinentijs, prout factum fuit,
10 de domibus prædictis, tunc quia † tranſeunt iura tam actiua, quam paſſiua, onus luendi non ſpectat ad hæredem, *Ranſat. conſil. 5. numero 6. libro 1. Tedroc. conſil. ſecundo num. 42. & 159.* & cum hac diſtinctione

immissionem, Rot. *decis.* 557. *nu.* 9. *& seq. p.* 1. *recent.* Menoch. *de recuperan. remed.* 1. *n.* 223. *& seq.* Put. *dec.* 233. *n.* 3. Bald. *in l. Ancillæ, n.* 2. *C. de fiert.* Natt. *cons.* 502. *n.* 3.

Et ita vna tantum parte informante fuit decisum.

REVERENDISS. P. D. COCCINO

DECANO.

Bracharen. Archidiaconatus Lunæ 7. Februarij.

1628.

ARGVMENTVM.

Iustificare quilibet tenetur concludenter prouisionẽ Apostolicam ad sui fauorem emanatam, ad hoc, vt de eorum bono iure doceatur.

SVMMARIVM.

1 *Prouisio Apostolica ad alicuius fauorem emanata, quis tenetur plenè iustificare.*
2 *Fundamentum intentionis est concludenter probandum.*
3 *Actor, si plenè iustificauit gratiam suæ prouisionis, reus, & possessor tenetur quoque suam gratiam iustificare, alias non constat de bono ipsius iure.*
4 *Possessio vitiosa non suffragatur.*
5 *Clausula, dummodo dispositio hac vice pertineat, reddit gratiam conditionalem.*
6 *Et ante omnia est verificanda.*
7 *Clausula dummodo tempore datæ præsentium, & amotis illicitis &c. faciunt exequutorem mixtum.*
8 *Subrogatio gratiosa an sufficienter purget vitiosam possessionem.*
9 *Subrogatio gratiosa, si resoluatur in simplicem collationem, tunc in totum est iustificanda.*
10 *Possessio vitiosa non suffragatur ad effectum triennalis.*
11 *Possessor beneficij sufficit, vt legitimè sit citatus, ad effectum, quod interrumpatur possessio triennalis, licet non fuerit reproducta citatio.*

DECISIO CXLII.

FVit resolutum constare de bono iure Ludouici, nõ autem Hectoris. Bonum ius Ludouici satis deduce
1 batur, ex eo, quod † prouisionem apostolicam ad sui fauorem emanatam plenè iustificauit *Rota decis.* 613. *in princ. p.* 1. *in recent.*, de qua iustificatione sufficienter constat ex decisionibus in hac causa factis coram me sub die 13. Februarij, & 14. Aprilis 1623. De bono iure autem Hectoris visum fuit non constare, quia cũ in sua gratia narrauerit, quod prouisio Ludouici erat nulla, & inualida, ex quo idem Ludouicus originem ab Hebreis intra septimum gradum trahebat, ac proinde ad obtinendum d. Archidiaconatum iuxta constitutionem Clement. VIII. inhabilis erat, & propterea d. Archidiaconatus adhuc, per obitum Matthiæ, & incapacitatem Ludouici vacabat, tenebatur hu-
2 iusmodi narratiua, † tanquam, fundamentum suæ intentionis, & gratiæ seu modum vacandi expressum, concludenter probare *Ioan. Andr. & alij in cap.* 1. *de lit. contest. in* 6. *Rot. decis.* 20. *de præb. in nou. & dec.* 210. *n.* 2. vbi late adducunt apud S. M. Gregor. & in puncto ita sæpius fuisse resolutum, dicitur in *dec.* 379. *nu.* 2. vbi plures aliæ allegantur *p.* 1. *recent.* Quæ non nodo non iustificauit, sed imò ex decisione in hac causa facta sub 21. Maij eiusdem anni 1623. de contrario cõstat, nẽpe de puritate sanguinis, ex qua Ludouici incapacitas, & consequenter vacatio de tempore gratiæ Hectoris narrata omninò excluditur.

Nec possessio ipsum eximit à non iustificatione suæ
3 gratiæ, quia cum Ludouicus Actor † plenè iustificauerit gratiam suæ prouisionis, Hector licèt reus, & possessor tenebatur quoque suam gratiam iustificare aliàs dici nõ potest constare de bono iure ipsius. *Rota d. decis.* 379. *numero* 4. *par.* 1. *in recent.* Circa quod bonum ius præsens inspectio versatur. Ex abundanti tamen DD. ponderarunt quod huiusmodi possessio nul
4 latenus potest Hectori suffragari, cum esset † vitiosa, tum quia lite pendente post inhibitionem Rotalem fuit intrusus à Capitulo, *Put. dec.* 62. *lib.* 3. *Lancell. de attent. post inhib. p.* 2. *ampliat.* 20. quod non potest controuerti, cum illi tradiderit possessionem ante iustificationem literarum, quæ necessario erant prius iustificandæ, non solum quia gratia ipsius erat condi-
5 tionalis stante † clausula, *Dummodo dispositio hac vice ad nos pertineat, &c.* quæ restringit gratiam ad reseruationem, & vacationem narratam. *Simonet. de reseruat. q.* 61. *Cassad. decis.* 3. *num.* 3. *de præb.* & in puncto S.
6 M. Greg. *decis.* 314. *num.* 3. ac ideo ante omnia † verificanda *Ioan. And. & alij in d. cap.* 1. *de lit. contest. in* 6. *Rota decis.* 20. *de præben. in nou.* & S. M. Gregor. *d. decis.* 314. *numer.* 3. Sed etiam quia clausulæ, *dummodo tempore datæ præsentium, &c. & amotis illicitis, &c.* Facie-
7 bant † mixtum exequutorem *Rot. decis.* 91. *numer.* 2. S. M. Gregor. & fuit dictum coram me in Causa Tolentana Capellaniæ 26. Maij 1603. itaut non esset danda immissio, nisi citato Ludouico, qui ex ipsius Hectoris confessione in supplicatione emanata erat certus cõtradictor, & habens clarum interesse.

8 Nec dicatur quod † vitium dictæ possessionis fuit sufficiẽter purgatum per subrogationem gratiosam, quia aduertendum est, quod cum d. subrogatio non detur sine lite, vel reseruatione, & de lite non posset constare, prout nec minus de reseruatione, cum per prouisionem Ludouici esset iam consumpta vacatio,
9 d. subrogatio † fuit resoluta in simplicem collationem, quæ in totum erat iustificanda. *Vital. in clem.* 1. *numero* 141. *& seqq. vt lit. pend. Saru. in Proem. Reg. de subrog. in fin. Molued. decis.* 3. *vt lit. pend. Rot. decis.* 187. *numero* 4. *par.* 2. *recent.* vna cum late adductis per *Garz. de benef. par.* 6. *cap.* 4. *num.* 11. *& seqq.*

10 Vnde dicta possessio † Minus ipsi Hectori suffragari potest ad effectum triennalis cum esset vitiosa, & talis fuerit in ipsum traslata. *Put. decis.* 62. *libr.* 3. *Lancell. de Attent. post inhib. d. par.* 2. *ampl.* 20. Maximè cum Hector post illius adquisitionem fuerit legi-
11 time † citatus, quæ citatio, quamuis non reproducta in omnem casum sufficit ad interrumpendam d. triennalem possessionem, & fuit resolutum in causa Nouarien. Beneficij 7. Maij 1604. coram me, &c.

Et ita conclusum, &c.

RE-

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Romana Census Lunæ 7. Februarij. 1628.

ARGVMENTVM.

Testator, quando donat fundum alicui, in quo est im posit us census, an ad eius hæredem, vel ad donatarium spectet onus census.

SVMMARIVM.

1 *Per census impositionem super fundo proprio, et illius venditionem, cum obligatione, & hypoteca pro ipso annuo censu, fundus remanet affectus tali onere.*
2 *Et inde cum tali onere transit ad quemcunque successorem singularem.*
3 *Emptor census semper potest conuenire possessorem fundi, etiam quod per mille manus transeat, pro solutione census.*
4 *Hæres an teneatur luere censum, & liberare fundū donatum, & num. 9.*
5 *Text. in l. in re obligata. ff. de legat. primo, declaratur.*
6 *Argumentum de contractu ad vltimas voluntates valet.*
7 *Legatum in effectu nihil aliud est, quam donatio.*
8 *Pro donatione non competit euictio, quia censetur donata res, prout erat apud donantem, & numero 16.*
10 *Iura tam actiua, quam passiua transeunt in hæredem.*
11 *Menoch. Gratian. & Ceuall. declarantur.*
12 *Census est ius distinctum ab ipsa re super qua imponitur.*
13 *Census est onus separabile, ab ipsa re.*
14 *Census est separabilis ab ipsa re, dum potest redimi, nec inhæret rei inseparabiliter, prout est seruitus, & liuellus perpetuus.*
15 *Regula illa, quod bona transeunt cum suo onere, super quo est fundata.*
17 *Testator, quando præsumatur, velle onerare hæredem ad luitionem rei donatæ.*

DECISIO CXLIII.

GEorgius Iustinianus vsque de anno 1614. irreuocabiliter, & inter viuos donauit Congregationi Sanctissimi Rosarij de Vrbe, & Collegio S. Thomæ de Aquino septem eius domos reseruato sibi vsufructu per sex annos, & cum ante tempus reseruatum decessisset, & domus prædictæ reperirentur grauatæ annuo censu, finito tempore vsusfructus reseruati, orta fuit cõtrouersia inter donatarios, & hæredes Georgij super onere census, ad quem spectaret; & dum emanasset sententia ab A. C. ad fauorem donatariorum, & per appellationem causa in Rota fuisset introducta, quæsitum fuit an eadem esset confirmanda, & esse infirmandam Domini censuerunt.

1 Quia negari nõ potest, quin per impositionẽ cẽsus super fundo proprio, & illius venditionem, cum obligatione, & hipoteca pro ipso annuo censu, affectus remaneat idem fundus onere reali, prout remanet ex quacunque impositione seruitutis, canonis, aut liuelli, *Crau. cons. 217. nu. 4. Velasc. de iur. empbit. quæst. 32. nu. 13. Cassan. super consuet. Burgun. rubr. 11. descenses §. 2. num. 29. vers. & aduerte Couarrun. var. resol. capit. 7. num. 6. lib. 3. Surd. cons. 162. nu. 9. Felic. de solis de censib. tom. 1. lib. 1. cap. 4. nu. 13.* & inde cum † tali onere fun-
2 dus ille transeat ad quemcunq; singularem successorem, *Clem. prima de censibus. l. rescripto §. sciendum, ff. de muner. & Honor. Cranet. latissimè comprobans d. cons. 217. num. 5. idem Velasc. d. quæst. 32. num. 14. Tedroc. cõsil. 2. num. 76. Gutierez. pract. quæst. lib. 2. cap. 167. nu. 4. Gabr. cons. 141. num. 2. lib. 2.* & idem sentit *Rota in Toletana Annatæ de pastrana 22. Ianuarij 1589. coram ora no*, quæ data fuit.

Neque obstat, quod ius non consistat super onere reali, aut transitu cum sua causa; cum hæc determinent quæstionem inter possessorem fundi censuati, &
3 emptorem census, † qui potest semper conuenire, possessorem fundi etiam quod per mille manus transeat pro solutione census *Roman. consil. 417. numer. 8. Affl. decis. 95. num. 2. Crau. eod. consil. 217. nu. 5. Cenc. de censib. par. 2. cap. 2. q. 3. art. 7. nu. 8. & 9.* sed an hæ-
4 res, † teneatur luere censum, & liberare fundum, est alia quæstio, & dicebatur determinata pro donatarijs in *l. si res obligata, ff. de legat. primo, l. licet, ff. de dot. prælez. l. prædia. C. de fideic. Graff. in §. legatum, quæst. 15. Gomes. de legat. c. 12. nu. 39. Barbos. in rubr. solut. Matrimon. nu. 42. Menoch. cons. 997. in 2. quæst. Cenc. de censibus par. 2. c. 2. q. 3. art. 7. Gratian. discept. 955. num. 23. & seqq.*

Quia prædicti omnes dempto Gratiano lequuntum secundum terminos, *l. si res obligata, ff. de legat.*
5 *primo*, † quæ determinat casum rei legatæ, non autem donatæ, in quo nos versamur, & quamuis valeat ar-
6 gumentum † de contractu ad vltimas voluntates per *l. pactum 47.* vbi *Bart. num. 1. ff. de pact. Bald. in l. vnica nù. 1. C. de lege fusia. Can. tollen. & latissimè comprobat, Euerard. in loco de contr. ad vltimas vol.* & legatum in
7 † effectu nihil aliud sit quam donatio, *l. legatum, ff. de leg. 3cum.* attamen quando ratione distinguuntur non licet arguere de vno ad aliud, & prout in præsenti cõcurrit manifesta ratio diuersitatis: quia pro legato cõ petit euictio, *l. si domus §. de euictione, ff. de legat. primo*
8 in donatione † autem non datur: quia censetur donata res prout erat apud donantem, *l. Aristot. §. fin. ff. de donat. l. vxor patrui, C. de legat. Rot. decis. 621. num. 1. part. 1. diuers.* vbinisi concurrant coniecturæ voluntatis contrariæ statui semper regulæ; praterea opinio eorum, qui sustinent hæredem teneri luere rem lega-
9 tam habet multos contradictores, & non † ita simpliciter recipitur: sed tunc demum quando onus absorberet maiorem partem fructuum, non autem quando ageretur de modica summa respectiuè ad septem domos, vt hic, & declarat *Ias. in dicta l. si res obligata, numero quinto & Tedroc. allegat. consil. 2. numero 160.* & vlterius quando simpliciter res legatur, eadem conclusio posset procedere, sed quando relinquitur cum omnibus iuribus, & pertinentijs, prout factum fuit,
10 de domibus prædictis, tunc quia † transeunt iura tam actiua, quam passiua, onus luendi non spectat ad hæredem, *Rosat. consil. 5. numero 6. libro 1. Tedroc. consil. sestando num. 42. & 159.* & cum hac distinctione

immissionem, *Rot. decis. 557. nu. 9. & seq. p. 1 recent. Menoch. de recuperan. remed. 1. n. 223. & seq. Put. dec. 233. li. 3. Bald. in l. Ancilla, n. 2. C. de furt. Natt. conf. 502. n. 3.*
Et ita vna tantum parte informante fuit decisum.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Bracharen. Archidiaconatus Lunæ 7. Februarij.

1628.

ARGVMENTVM.

Iustificare quilibet tenetur concludenter prouisionẽ Apostolicam ad sui fauorem emanatam, ad hoc, vt de eorum bono iure doceatur.

SVMMARIVM.

1 *Prouisio Apostolica ad alicuius fauorem emanata, quis tenetur plenè iustificare.*
2 *Fundamentum intentionis est concludenter probandum.*
3 *Actor, si plenè iustificauit gratiam suæ prouisionis, reus, & possessor tenetur quoque suam gratiam iustificare, alias non constat de bono ipsius iure.*
4 *Possessio vitiosa non suffragatur.*
5 *Clausula, dummodo dispositio hac vice pertineat, reddit gratiam conditionalem.*
6 *Et ante omnia est verificanda.*
7 *Clausula dummodo tempore datæ præsentium, & amotis illicitis &c. faciunt exequutorem mixtum.*
8 *Subrogatio gratiosa an sufficienter purget vitiosam possessionem.*
9 *Subrogatio gratiosa, si resolnatur in simplicem collationem, tunc in totum est iustificanda.*
10 *Possessio vitiosa non suffragatur ad effectum triennalis.*
11 *Possessor beneficij sufficit, vt legitimè sit citatus, ad effectum, quod interrumpatur possessio triennalis, licet non fuerit reproducta citatio.*

DECISIO CXLII.

FVit resolutum constare de bono iure Ludouici, nõ autem Hectoris. Bonum ius Ludouici satis deduce
1 batur, ex eo, quod † prouisionem apostolicam ad sui fauorem emanatam plenè iustificauit *Rota decis. 613. in princ. p. 1. in recent.*, de qua iustificatione sufficienter constat ex decisionibus in hac causa factis coram me sub die 13. Februarij, & 14. Aprilis 1623. De bono iure autem Hectoris visum fuit non constare, quia cũ in sua gratia narrauerit, quod prouisio Ludouici erat nulla, & inualida, ex quo idem Ludouicus originem ab Hebreis intra septimum gradum trahebat, ac proinde ad obtinendum d. Archidiaconatum iuxta constitutionem Clement. VIII. inhabilis erat, & propterea d. Archidiaconatus adhuc, per obitum Matthiæ, & incapacitatem Ludouici vacabat, tenebatur huiusmodi narratiua, † tamquam, fundamentum
2 suæ intentionis, & gratiæ seu modum vacandi expressum, concludenter probare *Ioan. Andr. & alij in cap. 1. de lit. contest. in 6. Rot. decis. 20. de præb. in nou. & dec. 210. n. 2.*, vbi latè addent apud S. M. Gregor. & in puncto ita sæpius fuisse resolutum, dicitur in *dec. 379. nu. 2.* vbi plures aliæ allegantur *p. 1. recent.* Quæ non modo non iustificauit, sed imò ex decisione in hac causa facta sub 21. Maij eiusdem anni 1623. de contrario cõstat, nẽpe de puritate sanguinis, ex qua Ludouici incapacitas, & consequenter vacatio de tempore gratiæ Hectoris narrata omninò excluditur.

Nec possessio ipsum eximit à non iustificatione suæ
3 gratiæ, quia cum Ludouicus Actor † plenè iustificauerit gratiam suæ prouisionis, Hector licèt reus, & possessor teneb.atur quoque suam gratiam iustificare aliàs dici nõ potest constare de bono iure ipsius. *Rota d. decis. 379. numero 4. par. 1. in recent.* Circa quod bonum ius præsens inspectio versatur. Ex abundanti tamen DD. ponderarunt quod huiusmodi possessio nul
4 latenus potest Hectori suffragari, cum esset † vitiosa, tum quia lite pendente post inhibitionem Rotalem fuit intrusus à Capitulo, *Put. dec. 62. lib. 3. Lancell. de attent. post inhib. p. 2. ampliat. 20.* quod non potest controuerti, cum illi tradiderit possessionem ante iustificationem literarum, quæ necessario erant prius iustificandæ, non solum quia gratia ipsius erat condi-
5 tionalis stante † clausula *Dummodo dispositio hac vice ad nos pertineat, &c.* quæ restringit gratiam ad reseruationem, & vacationem narratam. *Simonet. de reseruat. q. 61. Cassad. decis. 51. num. 3. de præb.* & in puncto S.
6 M. Greg. *decis. 314. num. 3.*, ac ideo ante omnia † verificanda *Ioan. And. & alij in d. cap. 1. de lit. contest. in 6. Rota decis. 20. de præben. in nou.* & S. M. Gregor. *d. decis. 314. numer. 3.* Sed etiam quia clausulæ, *dummodo tempore datæ præsentium, &c., & amotis illicitis, &c.* Facie-
7 bant † mixtum exequutorem *Rot. decis. 91. numer. 2.* S. M. Gregor. & fuit dictum coram me in Causa Tortanæ Capellaniæ 26. Maij 1603. itaut non esset danda immissio, nisi citato Ludouico, qui ex ipsius Hectoris confessione in supplicatione emanata erat certus cõ tradictor, & habens clarum interesse.

8 Nec dicatur quod † vitium dictæ possessionis fuit sufficiẽter purgatum per subrogationem gratiosam, quia aduertendum est, quod cum d. subrogatio non detur sine lite, vel reseruatione, & de lite non posset constare, prout nec minus de reseruatione, cum per prouisionem Ludouici esset iam consumpta vacatio,
9 d. subrogatio † fuit resoluta in simplicem collationem, quæ in totum erat iustificanda. *Vital. in clem. 1. numero 141. & seqq. vt lit. pend. Saru. in Proem. Reg. de subrog. in fin. Molued. decis. 3. vt lit. pend. Rot. decis. 187. numero 4. par. 2. recent.*, vna cum latè adductis per *Garz. de benef. par. 6. cap. 4. num. 11. & seqq.*

10 Vnde dicta possessio † Minus ipsi Hectori suffragari potest ad effectum triennalis cum esset vitiosa, & talis fuerit in ipsum traslata. *Put. decis. 62. libr. 3. Lancell. de Attent. post inhib. d. par. 2. ampl. 20.* Maximè cum Hector post illius atlequutionem fuerit legi-
11 time † citatus, quæ citatio, quamuis non reproducta in omnem casum sufficit ad interrumpendam d. triennalem possessionem, & fuit resolutum in causa Nouarien. Beneficij 7. Maij 1604. coram me, &c.
Et ita concluſum, &c.

RE-

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Romana Census Lunæ 7. Februarij. 1628.

ARGVMENTVM.

Testator, quando donat fundum alicui, in quo est im positus census, an ad eius hæredem, vel ad donatarium spectet onus census.

SVMMARIVM.

1 *Per census impositionem super fundo proprio, et illius venditionem, cum obligatione, & hypoteca pro ipso annuo censu, fundus remanet affectus tali onere.*
2 *Et inde cum tali onere transit ad quemcunque successorem singularem.*
3 *Emptor census semper potest conuenire possessorem fundi, etiam quod per mille manus transeat, pro solutione census.*
4 *Hæres an teneatur luere censum, & liberare fundū donatum, & num. 9.*
5 *Text. in l. in re obligata ff. de legat. primo, declaratur.*
6 *Argumentum de contractu ad vltimas voluntates valet.*
7 *Legatum in effectu nihil aliud est, quam donatio.*
8 *Pro donatione non competit euictio, quia censetur donata res, prout erat apud donantem, & numero 16.*
10 *Iura tam actiua, quam passiua transeunt in hæredem.*
11 *Menoch. Gratian. & Cenall. declarantur.*
12 *Census est ius distinctum ab ipsa re super qua imponitur.*
13 *Census est onus separabile, ab ipsa re.*
14 *Census est separabilis ab ipsa re, dum potest redimi, nec inhæret rei inseparabiliter, prout est seruitus, & libellus perpetuus.*
15 *Regula illa, quod bona transeunt cum suo onere, super quo est fundata.*
17 *Testator, quando præsumatur, velle onerare hæredem ad luitionem rei donatæ.*

DECISIO CXLIII.

GEorgius Iustinianus vsque de anno 1614. irreuocabiliter, & inter viuos donauit Congregationi Sanctissimi Rosarij de Vrbe, & Collegio S. Thomæ de Aquino septem eius domos reseruato sibi vsufructu per sex annos, & cum ante tempus reseruatum decessisset, & domus prædictæ reperirentur grauatæ annuo censu, finito tempore vsusfructus reseruati, orta fuit cõtrouersia inter donatarios, & hæredes Georgij super onere census, ad quem spectaret; & dum emanasset sententia ab A. C. ad fauorem donatariorum, & per appellationem causa in Rota fuisset introducta, quæsitum fuit an eadem esset confirmanda, & esse infirmandam Domini censuerunt.

1 Quia negari nõ potest, quin per simpositionẽ cẽsus super fundo proprio, & illius venditionem, cum obligatione, & hipoteca pro ipso annuo censu, affectus remaneat idem fundus onere reali, prout remanet ex quacunque impositione seruitutis, canonis, aut liuelli. *Crau. cons. 217. nu. 4. Velasc. de iur. emphit. quæst. 32. nu. 13. Cassan. super consuet. Burgun. rubr. 11. descenses §. 1. num. 29. vers. & aduerte Couarrun. var. resol. capit. 7. num. 6. lib. 3. Surd. cons. 162. nu. 9. Felic. de solis de censib.*
2 *tom. 1. lib. 1. cap. 4. nu. 13.* & inde cum † tali onere fundus ille transeat ad quemcunq; singularem successorem, *Clem. prima de censibus. l. rescripto §. sciendum, ff. de muner. & Honor. Cranet. latissimè con probans d. consil. 217. num. 5. idem Velasc. d. quæst. 32. num. 14. Tedroc. cõsil. 2. num. 76. Gutierez. pract. quæst. lib. 2. cap. 167. nu. 4. Gabr. cons. 141. num. 2. lib. 2.* & idem sentit *Rota in Toletana Annatæ de pastrana 22. Ianuarij 1589. coram ora no*, quæ data fuit.

Neque obstat, quod ius non consistat super onere reali, aut transit cum sua causa; cum hæc determinet quæstionem inter possessorem fundi censuati, &
3 emptorem census, † qui potest semper conuenire possessorem fundi etiam quod per mille manus transeat pro solutione cẽsus *Roman. consil. 417. numer. 8. Affl. decis. 95. num. 2. Crau. eod. consil. 217. nu. 5. Cenc. de censib. par. 2. cap. 2. q. 3. art. 7. nu. 8. & 9.* sed an hæ-
4 res, † teneatur luere censum, & liberare fundum, est alia quæstio, & dicebatur determinata pro donatarijs in *l. si res obligata, ff. de legat. primo, l. licet, ff. de dot. præleg. l. prædia. C. de fideic. Graff. in §. legatum, quæst. 15. Gomes. de legat. c. 12. nu. 39. Barbos. in rubr. solut. Matrimon. nu. 42. Menoch. cons. 997. in 2. quæst. Cenc. de censibus par. 2. c. 2. q. 3. art. 7. Gratian. discept. 955. num. 23. & seqq.*

Quia prædicti omnes dempto Gratiano lequuntum secundum terminos, *l. si res obligata, ff. de legat.*
5 *primo*, † quæ determinat casum rei legatæ, non autem donatæ, in quo nos versamur, & quamuis valeat ar-
6 gumentum † de contractu ad vltimas voluntates per *l. pactum 47.* vbi *Bart. num. 1. ff. de pact. Bald. in l. vnica nũ. 1. C. de lege fusia, Can. tollen. & latissimè comprobat, Euerard. in loco de contr. ad vltimas vol.* & legatum in
7 † effectu nihil aliud sit quam donatio, *l. legatum, ff. de leg. 3cum.* attamen quando ratione distinguuntur non licet arguere de vno ad aliud, & prout in præsenti cõcurrit manifesta ratio diuersitatis: quia pro legato cõ petit euictio, *l. si domus §. de euictione, ff. de legat. primo*
8 in donatione † autem non datur: quia censetur donata res prout erat apud donantem, *l. Aristo. §. fin. ff. de donat. l. vxor patrui, C. de legat. Rot. decis. 621. num. 1. part. 1. diuers.* vbinisi concurrant coniecturæ voluntatis contrariæ statui semper regulæ; præterea opinio eorum, qui sustinent hæredem teneri luere rem lega-
9 tam habet multos contradictores, & non † ita simpliciter recipitur: sed tunc demum quando onus absorberet maiorem partem fructuum, non autem quando ageretur de modica summa respectiuè ad septem domos, vt hic, & declarat *Ias. in dicta l. si res obligata, numero quinto & Tedroc. allegat. consil. 2. numero 16o.* & vlterius quando simpliciter res legatur, eadem conclusio posset procedere, sed quando relinquitur cum omnibus iuribus, & pertinentijs, prout factum fuit,
10 de domibus prædictis, tunc quia † transeunt iura tam actiua, quam passiua, onus luendi non spectat ad hæredem. *Ias. consil. 5. numero 6. libro 1. Tedroc. consil. secundo num. 42. & 159.* & cum hac distinctione

transit idem *Mo'en. Peruſi de cenſib. d. art.7. in fine*,
11 nec contradicunt, † *Menoch. d. conſ. 997.nu 2. queſt.* quia loquitur de re legata, & obligata pro tanto quãto valebat, & *Grat.diſcept.955. num. 27.* arguit tantummodo à legato ad donationem, & *Ceuall.præct. queſt. 4.747.num.5.* ponit caſum in re legata pro quãto valebat pignorata, & hypotecata, ita vt non eſſet ſpes luitionis, quo caſu deficit voluntas legantis, ne legatum remaneat inutile.

Non etiam obſtat, quod cenſus ſit ius diſtinctum
12 † ab ipſa re ſuper qua imponitur, vt propterea Conſtitutio Pij V. noluerit venditorem cenſus, prohiberi poſſe alienare rem cenſui ſuppoſitam, & tanquam onus
13 † ſeparabile non tranſire cum ipſa re, ſed ad hærede̅ ſpectare luitionem illius, *Caſtr. in d. l. ſi res obligata, n. 8. verſ. ſed nunc oppono, Gratian. d. diſcept. 955. n. 27. Ceuall. cit. queſt. 747. num. 23.* qui conſiderat cenſum prout
14 eſt ſeparabilis † ab ipſa re, dum poteſt redimi, nec inhæret rei inſeparabiliter, prout eſt ſeruitus, & iuellus perpetuus.

15 Quia regula quod bona tranſeant cum † ſuo onere non fundatur ſuper omnimoda perpetuitate oneris, prout in cẽſibus de ſeruitute iuellio, vel emphiteuſi, ſed in iure rei cohærenti, prout eſt conſtitutio cenſus dans ius percipiendi partem fructuum ex fundo cenſito, vt ſupra dictum fuit, vt propterea donans eo mo-
16 do, quo poſſidebat † rem ſuam præſumatur illam donare, & ſic magis quæſtio eſt voluntatis, quam perpetuitatis inſeparabilis, ex qua oritur impotentia ſeparandi onus ab ipſa re ex parte hæredis.

Demum non obſtant coniecturæ voluntatis donatoris, † vt domus prædictæ remaneant liberæ abſque
17 onere donatarijs, & quæ ſufficerent pro onerando hærede ad luitionem, vel ad fructuum cenſus reſtitutionem, vt Rota in diſcuſſione eiuſdem quæſtionis admiſit in *Romana vſus fruct. 22. Aprilis 1624. coram bon. mem. Archiepiſcopo Seleucien.*

Quia cum illę non concludant onus cenſus abſorbere maiorem partem fructuum, ſeu penſionum domorum, neque certam donatoris voluntatem quoad perſonas in collegio alendas, vel puellas maritandas, ex quibus poſſet colligi neceſſitas oneris donationi annexi, ſed tantummodo mandauerit ex medietate penſionum manuteneri tot fratres ex prouincijs diſſolutis, & ex alia medietate maritari tot puellas, quot poterunt ex dictis redditibus; inde ſemper erit ſatisfactum voluntati donatoris, ſi omnes quod ſupererũt penſiones erogentur in manutentione fratrum, & dotatione puellarum, abſque eo quod recedatur à regula ſupradicta poſt quam vltra poſſibilitatem, & quantitatem penſionum non porrigitur donatoris voluntas. Et ita.

REVERENDISS. P. D. DVRANO, EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Beneficiatus S. Laurentij in Damaſo, Luna 7. Februarij, 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de materia, quando aliquod ius patronatus ſit laicale, vel Eccleſiaſticum.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus, quod fuit relictum Confraternitati Laicorum cuius Confratres non induuntur, aut diſtinguuntur aliquo ſigno Religionis, & fuit fundatum à Laico, ac de bonis prophanis, dicitur Laicale.*
2 *Contrarium quod ſit de rigore iuris tenuit Lambert. Paul. Hieron. & alij.*
3 *Sed prima opinio, non ſolum eſt communior, ſed etiam verior, & etiam Eccleſiæ magis fauorabilis.*
4 *Et hanc opinionem in his terminis ſecuta eſt Rota ſemper.*
5 *Ac cum opinione Rotæ adeſt etiam obſeruantia Cancellariæ Apoſtolicæ.*
6 *Et prædicta opinio multo magis procedit, quando tale ius patr. fuit relictum Cuſtodibus Confraternitatis, & nu. 7. Cum tunc videatur pluraliter conſiderata ſolum eorum legalitas. nu. 8.*
7 *Relictum miniſtris alicuius loci pij, ipſo iure videtur eſſe relictum.*
10 *Beneficium fundatum intuitu Eccleſiæ, dicitur Eccleſiaſticum.*
11 *Beneficium ad diſcernendum an ſit laicale, vel eccleſiaſticum, quid ſit potius attendendum.*
12 *Intellectus l. annua §. Titia. ff. de ann. legat.*
13 *Relictum illis, qui totum templum repreſentant, tunc videtur ipſi templo relictum.*
14 *Legatum factum Epiſcopo, cenſetur factum Eccleſiæ.*
15 *Legatum relictum illis Eccleſiam non repræſentantibus, prout ſunt cuſtodes Confraternitatum Laicorum, non dicitur Eccleſiæ relictum.*
16 *Legatum factum ciuibus, cenſetur factum Ciuitati cũ in ciuibus tota Ciuitas repræſentetur.*
17 *Confraternitates Laicorum, ſunt de foro Eccleſiaſtico, & earum Cuſtodes debent in eo conueniri.*
18 *Patronus Laicus ſolum coram Iudice Eccleſiaſtico cõueniri poteſt pro patronatu Laicali.*
19 *Iuspatronatus poſtquam legitimè fuit acquiſitũ perſonis ſecularibus, & exiſtunt in quaſi poſſeſſione præſentandi, dicitur Laicale.*
20 *Iuspatronatus exiſtens penes Laicum, quo primum tranſit ad Eccleſiam, dicitur Eccleſiaſticum.*
21 *Iuspatronatus, quod competit perſonis ſecularibus, quæ religioſè viuunt, & habitu religioſo incedunt, dicitur Eccleſiaſticum.*

DECISIO. CXLIV.

FVit pronunciatũ per duas ſententias rotales, Franciſcum præſentatũ à Cuſtodibus Confraternitatis Sanctiſſimi Saluatoris ad ſancta ſanctorum eſſe inſtituendum ad Beneficium, de quo agitur, ſed quia principua difficultas, quæ in illis duabus inſtantijs euadenda fiebat per Petrum Gẽtilem prouiſum Apoſtolicum, & Nicolaum Antonium a dicto Gentili cauſam habentem ſtat in eo, An Iuſpatronatus dd. Cuſtodũ ſit Eccleſiaſticum, vel Laicale, & ſi per hoc acciperẽ tenderetur, fuit propterea ordinatum, vt omnes DD. viderent; Vndè propoſui hodiè cauſã, & fuit reſolutũ dictum Iuſpatronatus eſſe Laicale. Ratio reſolutionis
1 fuit, † quia dicta Confraternitas, ſeu Confraternitas Laicorum, & Confratres non induuntur, aut diſtinguuntur, aliquo ſigno Religionis, & Beneficium

ficium fuit à Laico fundatum, ac de bonis profanis cuius propterea Iuspatronatus iuxtà magis communem, & receptam opinionem est Laicale, *Feli. in tract. quand. liter. Apostol. principiat. Patron. col. 7. circa med. limit. 4. vers. induxit etiam dictam decisionem. Rocch. de Iurepatr. verb. Ius, num. 18. quæst. 3. Couar. pract. cap. 36. num. 8. Gamb. de pote. legat. in confer. num. 414. Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 14. num. 12. al fin. Zerol. in prax. episc. par. 1. §. Iuspatronatus, vers. 33. Azened. lib. 1. tit. 4. li. 1. num. 6. Garz. de Benef. par. 5. cap. 1. num. 604. circà fin. Rinc. in prax. for. Eccl. par. 1. cap. 152. numer. 3. Azor. Instit. moral. p. 2. lib. 5. cap. 28. col. 2. vers. item, Iuspatronatus est profanum, Cened. lib. 1. quæst. canon. quæst. 22. num. 11. circà fin. vers. tamtamen elegantissimè probat, Masubr. in tract. de concurs. & de elect. dignit. requis. 8. lib. 5.*

1 Et quidquid in contrarium † sit de rigore iuris, prout tenent *Lambert. Paul. Hieronym.* & alij plures rationibus non contemnendis, & egregie examinauit Reuerendissimus Dominus meus Decanus in decisione in prima instantia in hac causa facta 22. Maij 1623. tamen Domini, vltra quòd etiam hæc opinio in iure fundatur optimis rationibus, ex tribus alis dicebant, non esse ab ea recedendum. Primò, quia non
3 solum † est communior, sed etiam æquior, vt aduertit *Garz. vbi supra num. 8. & 9.* & est etiam Ecclesiæ magis fauorabilis, vt in puncto, fuit optima ratione consideratur in *Volaterrana Capellanię 7. Maij 1607. coram bon. mem. Card. Lancellotto.* Secundò, quia semper
4 Rota † in his terminis illam sequuta fuit, vt in *decis. 574. par. 1. diuers.* vbi quòd fuit bis decisum in vna *Pistorien. coram bon. mem. Sarmiento*, idem in fortioribus terminis resoluit in dicta *Volaterrana*, & tandem in *Neoastren. Capellania coram eodem Reuerendissimo Domino meo Decano, quæ est decis. 680. num. 2. par. 2. recent.* Tertiò tandem, † quia cum opinione Rotæ concurrit etiam obseruantia Cancellariæ Apostolicæ, vt constitit Dominis ex notabilibus Cancellariæ datis.

Præterea fuit animaduersum, multò minus in casu nostro recedendum esse ab opinione Rotæ, ex quo Ius patronatus non fuit relictum Confraternitati in quibus terminis regulariter loquũtur ferè omnes vtriusque sequaces, sed † fuit relictum Custodibus Confra-
6 ternitatis, ita quòd ipsi soli Custodes, sine Confraternitate præsentant, in quibus etiam terminis loquuntur prædictæ *decisiones 574. par. 1. diuers. & dicta decis. in Volaterrana Capellania*. Vndè solum est habenda
7 ratio, † Custodum, qui sunt Laici, non autem Confraternitatis, vt benè aduertit Rota in eadem *decis. 574. num. 8.* prout nec est habenda ratio loci, quia non lo-
8 cus, sed † Custodes principaliter seorsim fuerunt cõsiderati, eorumq. legalitas contemplata, vt benè *Bald. in l. si quis 36. §. in omnibus, num. 19. C. de episc. audi.*

Ex quibus facili negotio tolluntur rationes contrariæ opinionis; nam ad illam præcipuam, quòd hæc
9 Confraternitas est addita loco pio, † & quòd ille locus fuit contemplatus, illiusq. intuitu Iuspatronatus Custodibus relictum *l. annua, §. titia, ff. de ann. leg. l. 2. ff. de reb. dub. &* ✓ *Menoch. lib. 4. præsumpt. 502. nu. 21.* respondet Rota in dicta *decis. 574. dicto num. 8.* & pleniùs in dicta *Volaterrana Capellania*; quòd imò in hoc, & similibus casibus Iuspatronatus relinquitur Prioribus, aut Custodibus Confraternitatum intuitu officij aut dignitatis, prout illa Laicis conueniunt, & da-
10 ri solent, & sic non intuitu Ecclesiæ; licèt sit † bonè verum, quòd beneficium fundatum intuitu Ecclesiæ, quæ sunt diuersa; & præterea respondetur, quòd quid quid sit de prædictis, non tollitur quin Testator esset Laicus, & Iuspatronatus fundatum de bonis secularibus, & relictum Custodibus, qui sunt Laici, prout etiam Confraternitas est Laicorum, & quòd Testator principaliter ad hæc respectum habuerit, quamuis etiam concurrat aliqualis respectus ad Ecclesiam,
11 quę ideò ad discernendum, † An Iuspatronatus sit Laicale, vel Ecclesiasticum, sunt potius attendenda, *Felin. vbi supra Mohed. decis. 9. de Iurepatr. & Crescent. decis. 9. eod. tit.*

12 Neque obstat, † *tex. in d. l. annua, §. titia*, quia ibi ex mente Testatoris legatum factum, ministris templi fuit simul relictum etiam templo inseparabiliter, prout colligitur ex verbis tex. in quibus legitur, quod legatum fuit factum copulatiuè Sacerdoti, & Hierophylaco, qui Præpositus erat rebus Sacris, & quasi Princeps Sacrorum, ✓ *Alex. ab Alex. lib. 5. dier. genial. cap. 17.* & ibi *Alciat.* Vndè, quia illi totum templum
13 † representabant, propterea legatum ei factum, templo factum censetur, prout etiam legatum factum Epi-
14 scopo † censetur Ecclesiæ factum, *cap. requisisti. de testam.* & ibi *Abb. & Couar.* in casu autem nostro Custodes, vt ad sensum patet, non representant locum, quinimo nec totam Confraternitatem, & propterea
15 legatum † eis relictum non censetur Ecclesiæ factum, vt in simili *Couar. de legato Canonicis facto, loco supra citato num. 10.* Vndè non intrat etiam dispositio *tex. in d. l. 2. ff. de reb. dub.* quia vt benè *Couar.* ibidem idcircò
16 legatum ibi factum † Ciuibus censetur factum Ciuitati, quia in Ciuibus tota Ciuitas representatur.

17 Minùs facit, quòd Confraternitas sit † de foro Ecclesiastico, & quòd Custodes debeant in eo conueniri, quia hoc non facit, quòd Iuspatronatus Custodibus competens sit Ecclesiasticum, alioquin non esset dare in Beneficijs Ecclesiasticis aliquod Iuspatronatus Laicale, quia etiam quilibet Patronus Laicus so-
18 lum, vt notum est coram † Iudice Ecclesiastico potest conueniri pro patronatu Laicali. Vndè non obstat etiam, quod hoc Iuspatronatus spectaret anteà ad Capitulum Sancti Laurentij, quia eo ipso, quòd per
19 concordiam fuit † legitimè acquisitum Custodibus secularibus, qui etiam existunt in quasi possessione præsentandi, fuit effectum Laicale *ex Mohed. & Cresc. vbi supra*, prout etiam vice versa si Iuspatronatus
20 est penès † Laicum cum primum transit ad Ecclesiã efficitur Ecclesiasticum.

Non etiam releuat *decis. 8. de Iurepatr. in antiq.* vbi quòd Iuspatronatus beguinarum est Ecclesiasticum,
21 quia † ex quo beguinæ illæ, licèt seculares religiosè viuebant, ac habitu religioso amictę incedebant, potiùs decisio illa retorquetur, *Felin. in d. tract. quand. liber. Apost. vbi supra.* Alia verò difficultas ex citata super prætensa incapacitate Franciscì reiecta fuit ad aliam disputationem.

Et ità decisum vtraq. &c.

RE-

REVERENDIS. P. D. COCCINO DECANO.

Gerunden. Iurisdictionis Veneris 11. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Ius statuendi, & disponendi respectu celebrationis Missarum, & aliorum piorum suffragiorum Ecclesiæ relictorum spectat ad Abbatem, & Capitulum priuatiuè quoad Beneficiatos.

SVMMARIVM.

1 *Missarum celebratio, & alia pia suffragia relicta ecclesiæ, ius circa ea statuendi, ad quem spectet, & num. 3.*
Abbas vna cum capitulo representant ecclesiam numero 1.
2 *Beneficiati solum ecclesiæ inseruiunt.*
3 *Administratio circa celebrationem missarum, & aliorum piorum suffragiorum relictorum ecclesiæ, priuatiuè spectat ad Abbatem, & capitulum.*
4 *Administratio, & iurisdictio sunt diuersa.*
5 *Lautum est stricti iuris, & ideo non debet extendi de casu, ad casum.*
6 *Ius statuendi si spectet ad iurisdictionem nihil commune habet cum administratione.*
7 *Præscriptio, quando excludatur.*

DECISIO. CXLV.

DVbitaui, An ius statuendi, & disponendi, tam respectu celebrationis Missarum, quam aliorum piorum suffragiorum Ecclesiæ relictorum ad ipsum Abbatem, & Capitulum, spectet priuatiuè, quo ad Beneficiatos, seu Protectores anniuersariorum communium, & DD. affirmatiuè responderunt, quia † cũ dicta celebratio Missarum, & alia pia suffragia, relicta sint Ecclesiæ, quam Abbas vna cum Capitulo representant, non autem ipsis Beneficiatis, † qui solùm inseruiunt Ecclesiæ, vt in puncto do Ecclesia Gerundendicit *Cęs. de Graf. decis. 4. de his quæ fiunt à Prælat. Caputaq. decis. 84. p. 1. Rot. in recent. p. 1. decis. 83. num. 7.* Propterea sequitur, quod sola administratio spectet † ad Abbatem, & Capitulum, priuatiuè ad ipsos Beneficiatos, vt in decisionibus modo allegatis, & fuit dictum in hac causa 13. Decemb. 1622. coram me.

Nec refert quod ex laudo sit communicata administratio anniuersariorum Beneficiatis, quia hæc administratio, † & iurisdictio sunt diuersa, & cum laudum † sit stricti iuris non debet extendi de casu, ad casum, quare cum ius statuendi spectet ad iurisdictionem, † nihil commune habet cum administratione, vt fuit ponderatum coram me in dicta *decis. in hac causa 12. Decemb. 1622. quam Rota secuta fuit 4. Decemb. 1624. in causa Vicen. legatorum coram R. P. D. meo Merlino*; & cum verba laudi sint clara parum referunt prætensæ ordinationes factæ à Protectoribus, cum nõ doceant de præscriptione, *Mantic. decis. 56. num. 9.* de qua nec potest doceri, cum semper excludatur, per dispositiones † & statuta facta à Capitulo, iura inferiora habente, *Castren. consil. 179. num. 4. col. 3. in fin. & col. 4. lib. 1. Aym. consil. 27. num. 2.* & fuit latè deductum in causa *Burgi S. Sepulchri iurisdictionis 3. Martij 1626. coram bo. me. Buratto.*

Et ita concluſum in nimiam contumaciam Beneficiatorum, & Protectorum, &c.

1 2 3 4 5 6 7

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Corduben. Dimidiæ Portionis. Vener. 11. Februar. 1628.

ARGVMENTVM.

In hac decisione habes plures casus in quibus Rota solet denegare remissoriam. Item etiam qualiter probetur sanguinis puritas, vel impuritas.

SVMMARIVM.

1 *Purus, quilibet præsumitur donec contrarium non probetur.*
2 *Remissoria non conceditur in materia obiectiua sine fumo.*
3 *Remissoria calumniosè petitur, quando in partibus fuerunt examinati quamplures testes, cum præsumatur facta ea probatio, quæ melius fieri poterat.*
4 *Remissoria denegatur, quando numerus testium fuit effrenatus.*
Examen testium de Iure non admittitur supra 40. testes num. 4.
5 *Remissoria non datur propter timorem potentiæ.*
6 *Remissoria necessariò tenere debet ad detegendam falsitatem, & periurium testium.*
8 *Remissoria denegatur quando articuli sunt irrelevantes, aut improbabiles, aut calumniosi.*
9 *Remissoria non conceditur quando articuli dati, iam fuerunt in partibus dati, & testes super illis fuerunt examinati.*
10 *Remissoria non datur, quando insurgit præsumptio, quod articuli sint potius imaginati, quam veri.*
11 *Et hoc maximè procedit, post testium publicationem, & dilecta testimonia.*
12 *Mulier quinquagenaria si gignat, pro re mirabili, & de raro contingentibus habetur.*
13 *Remissoria non conceditur ad probandam rem inuerisimilem, & quasi impossibilem.*
14 *Probationibus per scripturas magis standum est, quã per testes.*
15 *Puritatis, vel impuritatis nec minima probatio desumi potest, ex habitatione in vno loco, vel alio ciuitatis.*
16 *Impuritati fama probatur ex sola fama, & existimatione.*
17 *Et d. probatio redditur irrelevans, si probetur fama in contrarium.*
18 *Fama redditur suspecta, si originem habuit à causis non probabilibus.*

DECISIO CXLVI.

CVm contra D. Ioannem Rubium de Herrera, prouisum Apostolicum de dimidia portione in Eccl. sia

Ecclesia Corduben. fuisset in partibus declaratum, ei obstare statutum dictæ Ecclesiæ super puritate sanguinis; Rota in gradu appellationis, reuocando sententiam de partibus, pronunciauit, dictum statutum ei non obstare; non solùm quia habet pro se regulam
1 Quod † quisque purus præsumatur, dum probatur contrarium ad *l. ab ea parte, ff. de probat.* & in his terminis *Mantic. decisione 274. numero primo & Rot. decisione 182. numero quarto par. 1. recent.* sed etiam quia ex probationibus per Iudices deputatos à Capitulo Corduben. in primâ instantia, & alijs deinde in gradu appellationis in Curia factis, benè prout de Iure requiritur, constitit eum esse sanguine purum, nullaq. labe Iudæorum, aut Maurorum infectum, vt fuit latè firmatum *in decisionibus 27. Iunij, & 15. Decembris 1625. coram bo. me. Patriarcha Hierosolymitano.* Sed cùm hodie commissa mihi appellationis causa à dicta sententia Rotali Capitulum Corduben. instaret pro Remissoria ad faciendas desuper nouas probationes, dubitaui; An illi sit concedenda; & fuit negatiuè resolutum,

Et moti fuerunt Domini ex pluribus, quæ Rota passim ad denegandam Remissoriam attendere consueuit: Et I. quia materia † est obiectiua, in qua sine fumo Remissoria concedi non solet *Verall. decis. 60. 62. & 63. par. 3. Put. decis. 18. de dilat. Rot. decis. 212. nu. 5. & 6. par. 1. recent.* quæ loquitur in his terminis. II. quia in partibus per Iudices fuerunt examinati nonaginta testes, & vltra, vndè præsumitur facta ea pro
3 batio, † quæ melius fieri poterat: & consequenter hæc noua facultas probandi præsumitur calumniosè peti *Crau. consil. 134. num. 3. Aegid. decis. 38. post princ. Verall. decis. 63. par. 3. Greg. XV. decis. 414. num. 1.* III. quia numerus † testium examinatorum fuit effrænatus, cùm de Iure non admittatur examen testium supra 40. *cap. tanta causam* & ibi *glo. verb. effrenatam de testib. & c. latores de Cleric. excom. ministr.* IV. quia da-
5 tur fumus † quòd in alijs examinibus in Ciuitate Corduben. fuit incussus metus nonnullis testibus, qui pro puritate deponebant, & quòd scripturæ originales non apud Notarium, sed penès Capitulum custodiebantur; vnde detegitur potentia Capituli in futurum *Caputaq. decis. 50. num. 6. par. 3.* V. & vltimò, quia cùm
6 Remissoria necessariò † tendat ad detegendam falsitatem, & periurium testium, qui super puritate deposuerunt, etiam ex hoc capite merito Remissoria denegatur: tùm quia non datur fumus falsitatis; tum etiã
7 quia stat præsumptio † pro puritate, de qua testes deponunt: prout in simili fuit resolutum in *Ianuen. pecuniaria 5. Iunij 1613. coram bo. me. Vbaldo.*

Sed illud magis ad denegãdam Remissoriam apud
8 Dominos vrgebat, quòd articuli in actis dati, † super quibus Remissoria petitur, aut sunt irreleuantes, aut improbabiles, aut demum enidenter calumniosi, vt ex eorum singulari discussione apparet.

In primo enim articulo ponitur, Ioannem esse filiũ Sebastiani, & Beatricis; in secundo quòd d. Sebastianus fuit filius Didaci, & Theresiæ &c. in 3. quodd. Beatrix fuit filia Alphonsi, & Isabellę. Qui articuli in hoc non negantur; & fuerunt iam in partibus dati, & super illis examinati per prædictos Iudices Capituli testes circiter 80. & consequenter frustra † super eisdem
9 petitur nouum examen *Caputaq. decis. 66. par. 3.* In eo verò quòd d. Articuli viterius asserunt, videlicet d. Theresiam Auiam Ioannis paternam fuisse cognominatam de Palma, & Isabellam Auiam eiusdem maternam fuisse cognominatam de Cordoua, non carent suspicione calumniæ; cum enim in articulis de partibus fuerit positum, & probatum Theresiam fuisse cognominatam de Soria, & Nauarrette, Isabellam verò de Morales, & sic aliter circa idem, quam in nouis ar-
10 ticulis; indè insurgit † præsumptio, articulos nouos esse potiùs imaginatos, quam veros: ità ut propterea Remissoria non sit danda, prout *in simili Greg. XV. decis. 211. num. 4. & 5. vbi addit.* Et tanto magis †
11 post testium publicationem, & dicta testificata *ca. fraternitatis, & cap. Intimant de testib. Auth. At qui semel C. de probat. Farin. de testib. q. 73. num. 68. Greg. XV. decis. 497. & 583. num. 1.*

Quartus articulus, qui continet d. Isabellam fuisse filiam Ioannis Gonzalez vltra quod detegitur suspectus ex depositione testium examinatorum de anno 1604. qui deponunt eam fuisse filiam Michaelis de Morales; quibus testibus quamuis examinatis ad perpetuam rei memoriam, & parte non citata nullũ detulit, Rota in decisionibus bo. me. Patriarchæ, ex quo fuerunt recepti in tempore non suspecto: ad huc dictis testibus circumscriptis, hic articulus non solùm inuerisimilis est, sed etiam improbabilis videtur: quã doquidem prædictus Ioannes Gonzalez erat iam defunctus, quando de anno 1486. fuit de hæresi condemnatus, vt legitur in inscriptione habitellia Capitulo compulsati. Vndè si d. Isabella fuisset eius filia, haberet hodie si viueret circiter 150. annos, & Beatrix filia Isabellę, & mater Ioannis, (quæ adhuc viuit, & non excedit annos octoginta, vt dicunt testes, qui illam in Infantili ætate cognouerunt) haberet ad minus centum annos, & esset genita in quinquagesimo anno ætatis prædictæ Isabellæ eius matris; & ta-
12 men † mulierem quinquagenariam gignere pro re mirabili, & de raro contingentibus tradit *text. in l. si maior C. de legitim. hæred. Tiraq. de legib. Connub. libr. 6. num. 22.* ad probandum autem rem inuerisimilem, &
13 quasi impossibilem † Remissoria non datur *Imol. in ca. quia verisimile sub num. 1. vers. quandoq; est tanta, & c. vbi etiam Abb. n. 2. vers. quandoq; verisimilitudo est maxima & c. de præsumpt. Greg. XV. dec. 414. n. 3. cũ seqq.*

Quintus articulus, in quo habetur, quod Didacus Fernandez Auus Ioannis paternus fuit filius Gundisalui de Rubio similiter visus fuit Dominis suspectus, & inuerisimilis; quia ex testibus, & fide Inquisitionibus Corduben. nec non ex quodam Instrumento publico antiquo, de quibus *in sum.* Ioannis num. 10. clarè apparet d. Didacum fuisse filium Matthæi Rubio; prout etiam fuit firmatum in vtraq; *decis. bo. me. Manzanedo.* Quibus † probationibus vti per scripturas si-
14 ne dubio magis standum est, quàm futuris testium Capituli depositionibus, *glos. in cap. 1. verb. inscriptis de testib. in 6. Rot. decis. 582. num. 6. par. 1. rec.* & fuit millies decisum.

Et hinc etiam emanat irrelenantia sexti articuli continentis, quòd prædictus Gundisalus erat Iudæus quia esto quòd fuerit talis, non releuaret; cum Ioannes ab eo nõ descendat. Prout etiam ex eadem ratione est irrelenans septimus articulus, in quo ponitur, quòd Ioannes Gonzalez fuit hæreticus; quia (vt supra dictum est) Isabella Auia Ioannis materna, non fuit eius filia, sed Michaelis.

Octauus

Octauus ārticulus, qui continet hæreſes Alphonſi de Herrera, Ferdinandi Lopez, Thereſiæ Diaz, & Catharinæ Sanchez, & quòd eorum habitelli, vulgò Benedictini hodiè pro Roſtris habentur in Claustris Ecclesiæ Corduben. ſimiliter nō releuat, quia dato quòd prædicti fuerint tales, & vt prætenditur ideò condemnati; dum non ponitur ex quo capite, & in quo gradu Ioannem attingunt, eum non afficiunt.

Neque obſtat prætenſio quòd dictus Alphonſius fuerit Auus maternus Ioannis; quia quamuis eius Auus maternus nuncuparetur etiam Alphonſus de Herrera, tamen conſtat quòd non eſt idem, ſed alius ab eo, de quo cantat articulus: Ille enim fuit condemnatus, & cōbuſtus de anno 1486. & ſic ab annis 142. & prætered erat penitus oculis orbatus, vt legitur in inſcriptione habitelli à capitulo compulſati: Alphōſus verò Auus maternus Ioannis viuebat 40. ab hinc annis, quēcognouerunt teſtes, qui vlterius deponunt eum ſuiſſe ſani viſus.

Nonus articulus cantat habitationem familiæ Ioannis in via Aurificum Ciuitatis Corduben. qui ideò detegitur ſuſpectus, ex quò teſtes Capituli deponunt, parentes Ioannis habitaſſe in via del Batanero: & in
15 omnem caſum non releuat, quia † ex habitatione in vno, vel alio loco eiuſdem Ciuitatis, deſumi non poteſt nec minima probatio puritatis vel impuritatis, vt fuit ſæpiùs reſolutum *Mantic. deciſ. 274. nu. 9.*

Decimus & vltimus articulus, qui tendit ad probandam famam impuritatis, quæ, vt contenditur,
16 probatur † ex ſola fama, & exiſtimatione, *iux. gloſ. in l. 1. ff. de probat. Marſil. in l. de minore §. plurimum num. 88. ff. de quæſt. Auendan. in ſuo Dictionario verb. Iudios, & Ioann. Gutier. pract. quæſt. ciuil. lib. 3. q. 14. num. 17.*
17 redditur † irreleuans ex quo fuit probata fama in cōtrarium, vt in his terminis dixit *Rota deciſ. 494. num. 12. & ſeqq. par. 1. recent.* & alibi ſæpiùs. Et tanto magis quia fama, de qua in dicto articulo, quando probaretur, præſumeretur orta ex materia prædictorum articulorum; quæ ideò eſſet † etiam ſuſpecta, vti originata ex cauſis non probabilibus *Bald. in l. diffamari num. 2. & 3. C. de ingen. & manumiſſ. Alex. conſil. 72. num. 13. in fin. libr. 1.* & in puncto famæ ſuper impuritate *Mantic. d. deciſ. 274. num. 9.*

Neque obſtat, quod dicebatur teſtes de partibus non fuiſſe examinatos ad inſtantiam Capituli, ſed Ioannis, quia imò fuerunt examinati ex officio à Iudicibus deputatis à Capitulo, qui vt videre eſt in depoſitionibus fuerunt diligentiſſimi Inquiſitores; ex quibus Domini vnanimi conſenſu denegarunt Remiſſoriam.

Et ita vtraq; parte informante &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO. DECANO.

Toletana Iuriſpatronatus. Vener. 11. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Tranſactio ſuper bonis ad Maioratum ſpectantibus facta in præiudicium vocatorum non ſubſtinetur, & hoc maximè quando teſtator prohibuit expreſsè quamcunque alienationem illorum, & licet tranſactio liget hæredes tranſigentis, non tamen præiudicat vocatis.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio eſt inualida, quę fit in præiudicium vocatorum.*
2 *Et cum ſit inualida poteſt impugnari.*
3 *Alienationis nomine venit etiam tranſactio.*
4 *Alienatio quando eſt prohibita, tunc quis multo magis poteſt venire contra tranſactionem.*
5 *Probare concludenter quis tenetur fundamentum ſuæ intentionis.*
6 *Res iudicata, quando adeſt, non dicitur res controuerſa.*
7 *Sententia præſumitur iuſta, & recta.*
8 *Fundator poteſt ſibi, & ſucceſſoribus reſeruare iuſpatronatus, & conditiones apponere.*
9 *Reſeruatio Beneplaciti Apoſtolici intelligēda eſt, quatenus ſit neceſſaria.*
10 *Beneplacitum Apoſtolicum ſpatio 30. annorum præſumitur interueniſſe & num. 18.*
11 *Dos ab initio fundationis iuriſpatronatus aſſignata, præſumitur ſufficiens.*
12 *Hæredes non poſſunt venire contra factum teſtatoris.*
13 *Filij habent beneficium abſtinendi ab hæreditate paterna.*
14 *Fundamentum intentionis eſt probandum.*
15 *Actus æquinoci neceſſariò non inferunt additionem hæreditatis, ſed debent eſſe certi.*
16 *Ratificatio vt operetur, requiritur, quod ratificans ſciat tenorem, & circumſtantias facti, & num. 17.*
19 *Beneplaciti Apoſtolici præſumptio, quod interuenerit, quid operetur.*
20 *Tranſactio non poteſt impugnari, niſi prius reſtituis ex tranſactione receptis.*
21 *Text. in l. ſi diuerſa C. de tranſactione quando procedat.*
22 *Ex tranſactione recepta poſſunt retineri ex alia cauſa.*

DECISIO CXLVII.

DOmini recedentes in hac parte à reſolutis coram me die 26. Februarij ſuperioris anni, cenſuerunt, tranſactionem non obſtare; quia cum ſit facta ſuper bonis ad Maioratum ſpectantibus, in præiudicium
1 † vocatorum non ſuſtinetur ad *Textum c. 1. §. vaſſallus il 3. ſi de feud. fuer. contreu. int. dom. & agnat. vbi Iſern. & Afflict. num. 47. Pinell. in l. 1. num. 46. verſ. igitur, & num. 50. verſ. 8. limitatio C. de bon. matern. in 3. par. Bero. conſil. 68. num. 61. lib. 2. Molin. de Primogen. Hiſpan. lib. 4. c. 9. num. 7. & ſeq. Peregr. de fideicomm. art. 40. nu. 123. & ſeq. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 562. num. 1. & 14. Gregor. Lopez. in l. 10. tit. 26. par. 4. in gloſ. in verb. vendiendo col. 2. verſ. ſed an poſſit quæſt. 45. Ant. Gomez. in l. 40. Tauri num. 86. Melch. Palacz de maior. par. 4. queſt. 22. num. 1. & per tot. Gam. deciſ. Iuſit. 84. num. 1. deciſ. 418. num. 11. & ibi adden. num. 16. apud ſan. mem. Greg.* Et ideò Anna tanquam vocata iure proprio, & ex perſona, ac iudicio Rederici fundatoris dictam tranſactionem
2 † poteſt impugnare *Tob. Non. conſil. 5. num. 11. & conſil. 39. num. 7. Pariſ. conſil. 23. num. 203. lib. 1. Gramatic. deciſ. 93. num. 12. & 13. Diu. deciſ. 56. nu. 1. lib. 1.* Accedente præſertim voluntate, & mandato

eiuſdem

eiusdem Roderici, qui expressè prohibibuit non solùm quamcunque bonorum dicti Maioratus alienationem, cuius appellatione negari non potest, quin
3 † veniat transactio, de qua agitur *l. non solùm C. de prædijs min. Perege. d. art. 40. num. 123.* cum remittat bona ad Maioratum deuoluta propter non adimpletas à Monialibus conditiones appositas in donatione, sed etiam voluit aduersus præfatas conditiones nullam competere dispensationem; Ac propterea tantò magis
4 † potest Anna venire contrà factum defuncti, qui per viam transactionis rem expressè alienari prohibitam alienauit. *Peregr. vbi suprà art. 22. num. 75.* & dictas conditiones contrà voluntatem, & mandatum fundatoris remisit.

Non obstant igitur, quæ pro validitate dictæ transactionis fuerunt deducta. Et primò, quòd dicta transactio tanquam vtilis, & sic facta ex iusta causa, & bona fide sustineturetiam super bonis Maioratui, fideicommisso, aut cuicunque prohibitioni de non alienando suppositis, quæ vtilitas, & consequenter bona fides, & iusta causa, ex eo apparent; Primò, quia in dicta transactione fuit firmatus Patronatus etiam ad fauorem successorum Roderici, qui videbatur posse controuerti stante prima donatione, in qua illum ad sui vitam tantùm reseruauerat; Secundò, quia Matthæus transigens recepit pro se, & successoribus in Patronatu medietatem cuiusdam Molendini. Tertiò, quia Moniales se obligarunt ad receptionem vnius Puellæ sine dote de familia ipsorum transigentium, & in patronatu successorum perpetuis futuris temporibus. Quartò, & denique, quia exemit se, & successores ab onere supplendi redditus pro sufficientibus alimentis 20. Monialium. Nam fuit responsum, quòd
5 cum Moniales fundent † suam intentionè in hac prætensa vtilitate, debent illam concludenter probare *l. qui accusare C. de eden. cum vulgar.* quæ concludens probatio ex prædictis non resultat, immò euidenter cõstat de læsione, quia quoad primũ dici non potest,
6 quòd Patronatus esset controuersus, † cum pro illo adesset res iudicata faciens rem claram, manifestam, & indubitabilem *c. vestra, & c. fin. de cohab. cleric. Bar. in l. 1 in princ. quæst. prima ff. de nou. oper. nunc.* quæ præsumitur iusta, †
7 & recta *Alex. consil. 123. num. 4. & cons. 136. num. 14. lib. 2.*

Nec poterat controuerti ex eo, quod in prima donatione fundator †
8 illum sibi reseruauerat ad sui vitam, quia illum postea reseruauit etiam successoribus in conditionibus appositis in secũda donatione, quas conditiones potuit illi apponere *c. verum*, & ibi *Canon. de condit. appost. c. dilecti.* vbi *Abb. in 3. not. ib. de donat. Felin. in c. cum venerabilis num. 39. vers. nota 3. de except. Lambert. de Iurepatr. par. 1. lib. 1. q. 9. art. 4. n. 3. vers. 3. vero casu.*

Nec obstat, quòd non constet de beneplacito Apostolico, sub quo fundator sibi reseruauerat facultatem apponendi dictas conditiones, †quia vel non re-
9 quirebatur, nisi quatenus de Iure erat necessarium. *Pur. decis. 44. lib. 2. in correct. Gabr. consil. 92. num. 5. lib. 2. Rot. decis. 404. num. 6. p. 2. recent. Seraph. decis. 1017. num. 7. & 1319. num. 2.* Et ex deductis constat, quòd non erat necessarium, vel quatenus fuisset necessariũ
10 ex † cursu tanti temporis vltra 30. annos interuenisse præsumitur *glos. in cap. peruenit, & ibi Imol. num. 10. & 12. de empt. & vendit. Seraph. decis. 1228. num. 1. & apud sanctæ memoriæ Gregor. decisione 52. num. 2.*

Quoad secundum circa receptionem medietatis Molendini, cuius quinta pars soli nomodò ad eà debebatur Patronis, aduertendum est, quòd Matthæus vltrà remissionem, quæ prætenditur ab ipso facta Monialibus de omnibus decimis bonorum donatorum, accollauit in se onus celebrationis duarum Missarum qualibet hebdomada, & in omnem casum dicta medietas non est correspectiua ad ius, quod aliundè etiã fuit remissum in dicta transactione.

Quo verò ad receptionem vnius Puellę de familia sinè dote, euidenter patet, quòd illa non erat correspectiua ad prælationem, quæ competebat xx. Puellis de eadem familia quatenus habiles adfuissent pro ingressu Monasterij.

Et tandem liberatio Patronorum ab onere supplẽdi redditus pro alimentis Monialium non est habenda in consideratione, quia quicquid sit an Patroni tenerentur ad dictum supplementum, certum est, quòd si concludenter non probetur talis insufficientia red-
11 dituum dotis, † illa ab initio fundationis sufficiens præsumitur *cap. nemo 109. de consec. dist. 1. Calderin. consil. x. post med. vers. pro parte contraria de prob. fanc. mem. Gregor. decis. 483. num. 5. Verall. decis. 62. p. 1.* de qua probatione visum fuit Dominis, sufficienter non constare. Et in omnem euentum, quamuis fundator voluerit, quòd numerus Monialium non excederet xx. non ideò tamen sequitur, quòd voluerit præcisè cogere Moniales ad dictum numerum adimplendum itaut propterea possit considerari talis insufficientia reddituum.

Non obstat secundò, quòd Anna sit filia, & hæres Ioannis filij Matthæi Aui respectiuè transigentium, & ideò non possit dictam transactionem tanquam il-
12 lorum factum † impugnare *l. cum à matre C. de rei vendic. & in punct. Rot. apud fan. mem. Greg. d. dec. 418. n. 5.* quòd procedit etiam in hęrede hæredis. *Rot. dec. 265. num. 3. p. 1. recent.* Quia quoad personam Matthæi transigentis cessat omnis difficultas, cum ex Instrumento publico constet, Ioannem filium dicti Matthei & Annæ Patrem illius hæreditatem repudiasse; Quo verò ad personam Ioannis Patris, qui dictam transactionem ratificauit, cum Anna neget se illius hæredẽ, talis non præsumitur nisi quoad ea, in quibus est fauor ipsius, quod sit hæres, non in alijs, nisi constet,
13 quòd expressè se immiscuerit, propter † beneficium abstinendi, quod filijs competit *l. si filius, qui Patri ff. de vulg. & pupill. l. nam nec emancipatus ff. de legat. 1. Alex. cons. 34. num. 5. lib. 1.* Ideòque Monialibus in-
14 cumbit onus probandi, illam esse talem, cum † sit fundamentum suæ intentionis *Innoc. in cap. super his num. 10. vers. sed arg. cons. de accus. Bart. in l. illa num. 5. ff. de verb. oblig.* cum alijs per *Natt. cons. 199. num. 9. vol. 1.*

Nec officiunt prætensi actus hæreditarij, de quibus testes videntur deponere, quia cum sint circa bona, in quibus Anna succeditiure Maioratus, vt deponunt alij testes in Summario num. x. & sic ex iudicio, & vocatione Roderici fundatoris, non autem ex persona Patris, & transigentium, & tãquam illorum hęres, sunt æquiuoci, nec inferunt necessariò aditionem
15 † paternæ hæreditatis, quæ tamen per actus certos debet probari *l. gerit, & l. pro hærede. & ibidem DD. ff. de acquir. hæred.*

Non obstat tertiò, quòd Anna possidendo medietatem

tatem Molendini, de qua dictum est, tacitè approbauerit transactionem, quia cum pars fructuum eiusdem Molendini pertineret ad Patronos, & successores in Maioratu, habuit iustam causam credendi perceptionem fructuum dictæ medietatis ad se pertinere iure Maioratus, non autem transactionis, & ideò
16 non † potest ex hoc inferri ad transactionis ratificationem, quæ in hoc casu non potuisset induci, nisi Anna scisset tenorem, & circumstantias transactionis *Aym. cons. 197. num. 14. Surd. cons. 49. num. 33. Rot. decis. 66. nu. 3. p. 2. recent.* Quæ tamen scientia non probatur, sed his accedit, quòd Anna intra legitimum
17 † tempus restitutionis de anno 1623. renunciauit expressè omnibus, quæ sibi vigore dictæ transactionis obuenerant ad *text. in l. 1. & 3. C. si maior. fact.*

Non obstat quartò prætensa obseruatio 30. an-
18 norum, ex qua secundùm † stylum Rotæ resultat præsumptio confirmationis Apostolicæ quia primò de illa non constat, nec testes, qui dantur, percutiunt tẽpus post, sed ante transactionem.

Et in omnem euentum dicta præsumptio suffragaretur, si nullitas transactionis deduceretur ex defectu
19 dictæ confirmationis, sed † cum aliundè deducatur, vt patet, nõ tollit defectus, & nullitates aliundè prouenientes.

Non obstat denique, quòd non possit impugnari
20 transactio † nisi prius restitutis ex transactione receptis *l. si diuersas C. de transact. Rot. in puncto apud sanctæ memoriæ Gregor. dicta decis. 418. nu. 9.* Quia secundùm opinionem, quàm passim sequitur *Rota, vt videre est apud eundem san. me. Gregor. decis. 271. num. 16. & ibi latè adden. num. 28.* quibus potest addi *decisio 111. nu.*
21 *3. par. 1. diuers.* dispositio dicti Textus † non habet locum quotiescunque agitur ad nullitatem transactionis, vt in hoc casu, quia tunc potest agi ad nullitatem transactionis, priusquam fiat restitutio accepti, quamuis postquam detecta est nullitas non potest agi ad exequutionem, nisi priùs facta restitutione, vt benè declarauit Rota in Mediolanen. legati 15. Decembris 1593. coram Gyptio, quam restitutionem Anna est parata facere, quotiescunque constiteret ex alio iure sibi non competere retentionem eorum, quę
22 apud ipsam esse prætendunt iure transactionis, † quæ retentio competit, quoties constat receptæ ex transactione, deberi ex alia causa, vt in dicta *decis. 111. num. 4. p. 1. diuers.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Piscien. Capellæ. Lunæ 14. Februarij. 1628.

ARGVMENTVM.

Possessio, quando capi non possit absque vitio attentatorum & maximè in beneficialibus.

SVMMARIVM.

1 *Lis ad effectum attentatorum non extinguitur per mortem Rei.*
2 *Secus tamen est, per mortem actoris.*
3 *Iudicium, quando est duplex, tunc quilibet est actor, & reus.*
4 *Ad possessionem obtinendam, si pariès agant, tunc quilibet est actor, & reus.*
5 *Reo mortuo, actor tenetur dirigere actionem contra interesse putantes.*
6 *Actor, mortuo reo non potest capere possessionem rei controuersæ propria auctoritate citra vitium attentatorum.*
7 *Lis dum pendet in Rota, quis non potest adire aliun iudicem, nec ab eo, aliquod mandatum obtinere, sed debet expectare Rotæ iudicium, & sententiam.*
8 *Possessio litigiosa apprehendi non potest absque vitio attentatorum.*
9 *Beneficium non dicitur litigiosum, quando lis pon est super titulo, sed super possessione.*
10 *Attenta ad hoc, vt inueni; opus non est quod lis sit super titulo, sed sufficit, quod sit super possessione, quæ ea pendente fuerit approbensa.*

DECISIO CXLVIII.

DOmini perstiterunt in decisis ex deductis in decisione.

Quibus non fuit visum obstare, quòd licèt ad effe-
1 ctum † attentatorum lis non extinguatur per mortẽ
2 Rei dumtaxat, extincta tamen remaneat † per mortẽ Actoris iuxtà tradita per *Lancell. de attent. lit. pend. p. 2. cap. 4. in præfat. num. 263. & seqq.* Nam placuit responsio, quòd in casu proposito vterque collitigans erat actor, & Reus.

Horatius enim vti prouisus Apostolicus agebat pro executione suæ prouisionis, & excipiendo contra Cosmum, seseq. illi opponendo controuertebat patronatum, Cosmus verò vti præsentatus à Patronis petebat institutionem, & excipiebat contra Horatiũ impugnando eius prouisionem Apostolicam, & sic
3 † iudicium erat quodammodo duplex, & quilibet erat Actor, & Reus diuersis respectibus, vt in simili habetur *l. inter coheredes §. qui familiæ herciscundæ ff. famil. herciscund. & in l. in tribus ff. de iudic.*

Imò respectu possessionis vterque absolutè erat
4 Actor, cum neuter possideret, † sed ambo agerent ad possessionem ipsam obtinendam, & ideò quoad *illã* lis per mortem Cosmi non fuit extincta, vt per *Lancell. vbi supra num. 263. & 265.* Sed Horatius superstes † tenebatur actionem dirigere contra interesse
5 putantes, vt loquitur *Io. Andr. in cap. 2. vt lit. pend. in 6. & declarat. Bellamer decis. 156. incipit mortuo actore,*
6 *&c.* non autem potuit propria † auctoritate, non expectata iudicis sententia possessionem ipsam citra vitium attentatorum apprehendere, vt dicitur in decisione extraditis per *Lancell. d. cap. 4. in præfat. num. 271. & seqq.*

Nec quidquam facit, quod Horatius possessionem acceperit vigore mandati obtenti à Vicario, quoniam
7 cum lis † penderet in Rota non potuit adire Vicariũ, nec ab eo mandatum aliquod obtinere, sed debuit expectare Rotæ Iudicium, & sententiam.

Non obstat, quòd possessio esset vacans, quoniam vltra responsiones datas in decisione, fuit etiam dictum satis esse, quòd illa fuerit † litigiosa ad effectum,
8 vt apprehendi non potuerit absque vitio attentatorũ *Præpos. in cap. bonæ num. 18. vers. vel aliter potest solui de appell. Mol. ed. decis. 4. vt lit. pend.*

Neque etiam visum fuit obstare, quòd lis non esset

9 super titulo Beneficij, † sed solùm super possessione, & consequenter Beneficium ipsum non esset litigiosum *Cassad. decis. 6. num. 2. de rescript. & decis. 4. vt lit. pend.*

Nam quidquid sit an hoc in facto sit verum, fuit
10 responsum ad effectum † attentatorum opus non esse, quòd lis sit super titulo, sed sufficere, quòd sit super possessione, quæ illa pendente fuit apprehensa *tot. tit. vt lit. pend.* nihil innouetur *Bellamer. in cap. fin. num. 11. eod. tit. & in cap. cum M. Ferrarien. num. 22. de constit. & ibi etiam Henric. Boich. §. renocatis num. 2. Butr. num. 58. Abb. num. 32. & Rip. num. 193. Anchar. in cap. ex parte num. 4. versic. 3. opponit. de arbitr. & ibi etiam Card. num. 3. & 4.*

Et ità decisum vtraque parte informante, &c.

EMINENTIS. ET REVERENDIS. D. CARD. VIRILL.

Melitana Prioratus Nauarræ Vener. 18. Februarij. 1628.

ARGVMENTVM.

Eques Hierosolymitanus, qui est debitor communis Aerarij, tempore smutitionis non potest consequi Dignitates, Commendas, & officia, & qualiter probetur, quod sit debitor.

SVMMARIVM.

1 *Debitor Ciuitatis non potest creari officialis.*
2 *Dies interpellat pro homine & num. 15.*
3 *Libris Officialium creditur in illis rebus, quæ spectãt ad eorum officium.*
4 *Negatiua quod quis non sit debitor non probatur, ex vno libro tantum.*
5 *Cum ista negatiua non probetur, nisi fiat requisitio in omnibus libris.*
6 *Fides æquiuoca non probat.*
7 *Debitum an probetur ex sequestro.*
8 *Obligatus soluere non satisfacit deponendo.*
9 *Pecuniæ incontanti vbi requiruntur, non suffragatur apocha fideiussoriæ depositum.*
10 *Procurator ad exigendũ non tenetur de non exactis, nisi sit in culpa in non exigendo.*
11 *Exactoris diligentia in dubio præsumitur.*
12 *Exactor, si adueniente die solutionis non adhibet diligentias, dicitur negligens.*
13 *Casus præsumptus, quando comprehendatur in statuto.*
14 *Hierosolymitanę Religionis stylus est procedere sine figura iudicij, & sine scriptis, & in voce num. 16.*

DECISIO CXLVIII.

PEtenti Domino Equiti Carolo de Monreal adiudicationem Prioratus Nauarræ, vacantis per obitum Prioris Ximenez, contra Dominum Equitem Martinum de Redin possessorem, denegarunt Domini adiudicationem ob eius incapacitatem ratione debiti tempore Smutitionis cum Aerario Hierosolymitano; Statuta enim Religionis 24. & 26. de Communi Aerario, disponunt, quod Eques debitor Communis Aerarij tempore Smutitionis, non possit consequi Dignitates, Commendas, & Officia; ea ratione vt Equites Debitores quanto citius ob exclusionis timorem à Commendis, & Dignitatibus, soluant Aerario, vt possit magnitudinem, & onera huius nobi-
1 lissimæ Religionis sustinere; qua etiam ratione † debitor Ciuitatis non potest creari Officialis *l. prima C. de debit. Ciuit. lib. 11. Massr. de Magistr. lib. 2. cap. 12. num. 49. Capiblanc. in tract. de Baron. secundùm nouam impressionem, pragmat. 10. num. 114. in fine.*

Quod Eques Carolus tempore smutitionis subdie 27. Octobris 1625. esset, & nunc etiam sit debitor libraram 324. 16. & rubrorum 800. frumenti, probatur, quia cum in solidatione computorum sub die 12. Septembris 1624. dicatur: *Si faccia buona la partita di libre 324. 16. proceduta dal prezzo di rubbia 406. di formento, poiche non si ricuperò, si come deue farlo constare al Receuitore di Nauarra in termine di diecimesi, che non lo facendo se li douranno caricare. E per le rubbia 800. di formento, che si douenano ricuperare dalli Lauoratorè, si dà il detto termine di dieci mesi al detto Monreal d'hauer fatto constare al Riceuitore di Nauarra, come non fù pagato da alcuno; altrimenti passato detto termine, & nõ hauendo complito, ne sarà caricato*; Consequenter cũ dictus Eques Monreal intrà decem menses non fecerit constare coram Receptore de non exactione, vtiquè decem mensibus elapsis, qui expirabant 13. Iulij
2 1625. remansit debitor Religionis, cui modies † interpellet pro homine *l. magnam C. de contrah. Stipulat. l. 24 C. de iure emphit. cap. potuit de locat. Iasen. in l. si ex legati causa num. 14. ff. de verb. oblig. Roland. cons. 98. num. 9. lib. 2. Decian. cons. 84. num. 4. & 5. lib. 2.*

Vltrà quòd iam sub dicta die 12. Septẽbris Eques Monreal apparet debitor in solidatione Computorũ, in quibus licet fiant bonæ duæ partitæ libr. 324. 16. & rubr. 800. frumenti, tamen hinc fit, vt infra decem menses debeat constare de non exactione, & sic elapso termino sine iustificatione non exactionis, dictæ duę partitæ debitæ remanserunt accensæ; & nihilominus reperitur facta descriptio in libris, vt in Sum-
3 mario numero 14. qui probant † debitum ad fauorẽ Religionis *Seraph. decis. 1390. in prine. & nu. 2.* & fuit dictum in *Campanien. Prioratus 18. Maij 1618. coram bonæ memoriæ Archiepiscopo Dunozet, & in Aquitan. Prioratus 19. Aprilis 1624. corã R. P. D. meo Pirouano.*

Non obstat fides Secretarij dicentis, sub diebus Smutitionis, & Electionis Equitem Carolum de Monreal non apparere debitorem; quia non inde coarctatur † negatiua, quod non sit debitor in alijs libris, seù
4 alibi, vt fuit dictum in supradicta *Aquitanien. Prioratus 24. Aprilis 1624. coram R. P. D. meo Pirouano*; talis
5 enim † negatiua tunc remanet probata, quãdo fit perquisitio in omnibus libris *Ruin. cons. 35. nu. 19. lib. 1. Aym. cons. 112. n. 7. Seraph. dec. 1307. nu. 3.* quare cum
6 ipsemet Secretarius det aliã fidẽ de debito, fides † anterior vti æquiuoca non prodest. *cap. in præsentia de probat. l. non hoc. C. vnd. legit. l. neque natales C. de prob.*

7 Coadiuuatur probatio † debiti ex Sequestro de mense Augusti 1626. adhuc durante, super fructibus Commendæ Equitis Caroli, qui renocationem procurasset, si non remansisset debitor.

Non obstat depositum, quia illud fuit in quodam Torqueo aureo, & in quadam apoca fideiussoria, ac fuit restitutũ; & cũ statuta 24. & 26. de Cõi Aerario requirãt solutionẽ, & Statutũ 2. velit pecunias in cõtãti,

8 illis non fuit satisfactum, cum obligatus † soluere non satisfaciat deponendo. *Bart. in l. item liquatur §. primo ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solu. Rot. decis. 623. num. 2. parte prima div. & decis. 102. num. 1. par. 2. recen.* & vbi requiruntur † pecuniæ in contanti, non sufficiat depositum apocæ fideiussoriæ, & Torquciani aurei, *l. 2. §. mutui ff. si cert. pet. l. item illa §. fin. ff. de condit. pecun. l. Stichum §. fin. ff. de solut. Gabr. consil. 155. num. 29. & 30. lib. 1. Rot. consil. 65. num. 10. lib. 2. Sard. decis. 30. num. 9. Gregor. decis. 347. num. 19.* & ideo restitutio depositi fuit facta.

Non obstat, quòd hoc non sit debitum proprium Caroli, nec sit contractum cum Communi Aerario, sed proueniat ex administratione Prioratus facta viuente Priore Expelleta; Tùm quia post obitum Expelletæ Carolus remansit debitor Aerarij ratione Spolij Expelletæ, ad Aerarium spectantis, vt in *Statuto 10. de verb. signific.* Tùm quia Eques Carolus fuit Receptor Religionis in eodem Prioratu, vt cõstat ex fide Secretarij Aerarij à mense Maij 1613. vsque ad mensem Maij 1619. & propterea aduenientc obitu Expelletæ de anno 1617. cessauit administratio, & procura no nine Expelletę, & succesit administratio nomine Receptoriæ; & Communis Aerarij & vti Receptor tenebatur exigere pecunias, & frumentum ex spolio Expelletę tanquam iura Aerarij, vt in *Statuto 39. de com. erar.*

Nec fabit, quod huiusmodi debitum sit contractũ ex quo Carolus tanquam Receptor non exegerit credita Expelletæ, & propterea non sit verum debitum ipsius, cum Procurator † ad exigendum non teneatur de non exactis, nec illa veniant in restitutione reliquatus, nisi adsit culpa in non exigendo *Socc. Sen. consil. 149. num. 1. l. 1. Rot. Ianuen. decis. 76. num. 8. Capuaquen. decis. 166. par. prima*, & diligentia † Exactoris in dubio præsumatur. *Rota Ianuen. dicta decis. 76. num. 9.* quia fuit responsum, quod Statutum 50. de Communi Aerario, mandat, quod si Receptores erunt negligentes in exigendo, teneantur de proprio nisi faciant debitas diligentias, de quibus faciant legitimè apparere: vbi enim, Receptor aduenientc die solutionis non adhibet diligentias, † est negligens, & periculum ad ipsum pertinet. *Rota decis. 253. num. 3. par. prima rec. Becc. consil. 105. num. 25. Eugen. consil. 73. num. 22.* Vnde hoc Statutum facit debitum proprium, & in hoc casu, quo est factum debitum proprium, requirit quod doceatur legitimè de debitis diligentijs, & sic cum constet † de voluntate Statuentium iste casus comprehenditur, *Fulgos. consil. 179. versic. circa primum*; iuncta præsertim declaratione Ordinationis 77. de Communi Aerario, quod omnia, & singula Statuta aduersus debitores Communis Aerarij sancita rigorosius, & seuerius comprehendant Receptores in proprio munere negligẽtes.

Nec placuit Dominis, quòd cum in Solidatione Computorum dicatur; *Che non lo facendo se li doueranno caricare, e passato detto termine, non hauendo compito, ne sarà caricato*, ideò requireretur citatio, & declaratoria, & descriptio in libris. Primò, quia, aut Eques Carolus exigit, & est verè debitor, & intrant Statuta de debitore incapaci, quæ non requirunt nec citationem, nec monitionem, nec declaratoriam, nec descriptionem in libris, sed fatetur, quod Eques sit debitor, & de stylo † Religionis Hierosolymitanæ proceditur sine figura iudicij, sine scriptis, & in voce, vt *in Statuto primo, de consil.* Secundo, quia tempore solidationis Carolus erat constitutus debitor, sed vt mitius ageretur cum eo, fuit prefixus terminus decem mensium ad probandum pecunias, & frumentum nõ exegisse, quo tempore elapso debitum remanebit acconsum, & dies † interpellabat. Tertio, quia adest descriptio in libris.

Aut non exegit, & intrat aliud Statutum, & Ordinatio Religionis supradicta, quod Receptor negligens faciat debitum proprium, & comprehendatur sub omnibus Statutis editis contra debitores Aerarij, nisi fecerit diligentias debitas, & de illis legitimè docuerit, & huiusmodi Statutum, † & Ordinatio non requirit citationem, vel monitionem, vel descriptionem in libris, vt in *Statuto 21. de verb. signific. & in Statuto 50. de Comm. erar.*

Nec ex eo, quod distincte, & diuisim fuerint solidata computa Receptoriæ à computis administrationis Prioratus, sequitur, quod non possit agi pro isto debito tanquam pro debito Receptoriæ, nam non censetur sublatum Statutum de Receptoribus, cum ista distinctio fuerit facta pro facilliori intelligentia, & non vt tollerentur dispositiones Statutarię cum præiudicio Religionis; imò Camera Computorum noluit sibi præiudicare, dum iniunxit onus Equiti Carolo probandi coram Receptore Nauarræ ad eius manus non peruenisse pecunias, & frumentum, quod in substantia est conforme Statuto de Receptoribus, qui debent adhibere diligentias debitas in exactione, & de illis legitimè docere in computis, vt in supradicto *Statuto 50.*

Non obstat solutio scutorum quinquè, quia illa fuit pro soldea, & pro adequatione alterius Cõputi, licèt fuit vtraque pars informante re soluti, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Cæsaraugustana Lectorie Lunæ 21. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Ecclesia Regularis, si secularizetur, & officium Lectoriæ sacræ scripturæ, sit erectum in Canonicatum cum assignatione præbendæ Canonicalis, an si Episcopus, Lectori assignauerit ab immemorabili tempore salarium, postea etiam teneatur ad illud præstandum.

SVMMARIVM.

1 *Lectoratus Ecclesię Regularis, si sit erectus in Canonicatum, cum assignatione prębendæ Canonicalis an sufficienter videatur promissum lectum pro illius mercede num. 2.*

3 *Ita vt ratione salarij, nihil aliud possit prætendere, cum in erectione Canonicatus, sit ei impositum onus legendi.*

4 *Immemorabilem, qui pro se habet, potest allegare meliorem titulum de mundo.*

5 *Fundationis titulus est aliorum magis proficuus, & vtilis.*

6 *Immemorabilis virtus quæ sit.*

7 *Cessante causa, cessat effectus.*

8 Cano-

8 *Canonici alicuius Ecclesiæ, si aliquid assignant de eorum præbendis lectori, per prouisionem sibi factam de beneficio, statim resoluitur huiusmodi assignatio.*

9 *Episcopus tenetur Ordinato sine titulo præstare substentationem, quousque illum de beneficio prouiderit.*

10 *Pater dotando filiam facit cessare legatum prodote, ex quo cessat causa legati.*

11 *Præseruatio operatur, vt omnia iura primæua integra maneant.*

11 *Etiam si statum antiquum expressè non sit reseruatum.*

13 *Institutio Canonicatus Lectoralis, cum assignatione præbendæ, & onere legendi an faciat cessare salarium illi officio antea debitum.*

14 *Text. in c. quia nonnulli, de magistr. & ibi Doct. intellectus.*

15 *Assignatio, vel debitum, quando est necessarium, si cesset ratio assignationis, vel debiti cessat etiam ipsa assignatio, vel debitum.*

16 *Text. in c. Episcopus de præben. declaratur.*

17 *Episcopus tenetur substentare promotum sine titulo, ne cogatur in dedecus Ordinum mendicare.*

18 *Text. in l. filiæ legatorum. C. de legat. intellectus.*

19 *Nouatio tunc dicitur inducta, quando præsistens prima obligatio transfunditur in secundam, & nu. 20.*

21 *Alias, si prima non perimatur, secunda dicitur venire cumulatiuè, quę primam non tollit.*

22 *Nouatio fit etiam si contractus se compatiuntur, & num. 27.*

23 *Nouatio dicitur inducta per superuenientiam nouæ causæ relatiuę ad primam quando illa illatio fit circa idem & num. 24.*

25 *Canonicus, & Lector si quis existat, cum duplici fungatur officio, duplicatum debet recipere emolumentum.*

26 *Priuilegium prælationis suę vocis in pariate, & collationis, sunt alicuius considerationis.*

27 *Obseruantię interpretatiuæ proximæ plurimum est deferendum.*

DECISIO. CL.

IN ecclesia Metropolitana tunc regulari Ciuitatis Cæsaraugustanæ Officium Lectoris Sacrę Scripturæ fuit ab immemorabili tempore demandatum vni ex Canonicis regularibus dictæ ecclesię, si in ea sufficiens aderat, cuius electio pertinebat ad solum Archiepiscopum, qui decem cafitia tritici, & decem metretas vini vnà cum scutis duodecim dicto Lectori pro salario assignabat. Cum autem de anno 1605. eadem ecclesia per S. mem. Clementem Octauum sæcularizata, erectus fuerit vnus Canonicatus Lectoralis cum assignatione præbendæ, Dubitaui, An hodie Archiepiscopus post dictam sæcularizationem teneatur ad solutionem eiusdem salarij, quod ante illam soluebat.

Pronegatiua videbatur facere, quòd cum in sæcularizatione dictæ ecclesiæ Lectoratus † fuerit erectus
1 in Canonicatum, vnà cum assignatione præbendæ Canonicalis secundùm mentem *Sacrosancti Conc. Trid. cap. 1. sess. 5. de reform.* Videtur sufficienter Lectori pro-
2 uisum de prouentibus dictæ † præbendę, qui soli debent deseruire pro illius mercede, seù salario. *c. quia nonnullis. §. sanè de magistr. & ibi Doct. Abb. numer. 3. versic. secundo casu. in princ. Anan. num. 4. versic. secundo casu. Host. num. 10. Io. & Andr. num. 11. Butr. num. 5. Henric. Boich. num. 1. & 4.* Itaut ratione salarij Lec-
3 tor nihil aliud possit † prætendere, cùm in erectione dicti Canonicatus onus legẽdi sit ei impositum, quòd fieri potuit. *glo. in d. cap. quia nonnullis. in verb. prębendę. ad fin. Boich. ibidem num. 15.*

Nec obstat, quòd ante sæcularizationem dictum salarium ab immemorabili tempore solueretur ab
4 Archiepiscopo, itaut possit allegari † contracta huiusmodi obligatio ex meliori titulo de mundo, imò possit dici huiusmodi onus fuisse impositum etiam in
5 fundationem Archiepiscopatus, tanquam † titulum magis proficuum, & vtilem. *ad c. super quibusdam. §. præterea. vbi glos. in verbo non extat. de verb. signif. Dec.*
6 *consil. 586. num. 2.* cum ista sit virtus † immemorabilis, latè *Felin. in c. causam. num. 2. & seqq. de præscript. Gabr. de præscrip. concl. 1. num. 1. Rot. decis. 254. in fin. p. 3. & decis. 642. num. 4. p. 4. diuers.* Quæ immemorabilis in hoc casu supponitur in facto concordato.

Quia respondetur, quòd cum hodie præbenda Canonicalis fuerit subrogata in locum dicti salarij,
7 & ex ea sufficienter sit prouisum Lectori, cessat † ratio debiti quoad dictum salarium. *c. cum cessante. de appell.* & in istis terminis *Io. And. in d. c. quia nonnullis.*
8 *num. 11. Hostien. nu. 10.* Vbi quòd sit † Canonici ecclesiæ aliquid de eorum præbendis assignarunt Lectori, per prouisionem sibi factam de beneficio, statim resoluitur huiusmodi assignatio. *Butr. num. 6. in fin. ver. nam & sectio prębendæ. Anan. num. 4. vers. in glos. fin.*
9 & in simili quòd Ordinato † sine titulo teneatur Episcopus præstare substentatione quousque illum dè beneficio prouiderit, & non vlterius, cùm cesset ratio dictæ substentationis. *text. est in c. Episcopus. de præb.*
10 Et quòd pater dotandum † filiam faciat cessare legatum pro dote, ex quo cessat causa legati, est pariter *text. in l. filia legatorum. C. de legatis.*

Quæ tantò magis videbantur admittenda cum possit considerari, quòd Archiepiscopus ratione absolutæ nominationis, quam ante sæcularizationem habebat, videbatur quodammodo obligatus ad prouidendum dicto Lectori tanquam ministro proprio, quæ tamen ratio hodie cessat cum Lectoris nominatio, siuè electio fuerit translata ad Archiepiscopum, & Capitulum simultaneè, pręuio examine in concursu, seù oppositione.

His tamen non obstantibus incontrariam partem Domini inclinarunt: Considerabãt enim, quòd Bulla sæcularizationis, vltra quam quod præseruat omnia iura, priuilegia, &c. ante sæcularizationem competentia, &c. expressè vult, quòd omnia, & singula, quæ in dicta ecclesia pro Canonicis, & personis regularibus erant, de cætero pro Canonicis, & personis sæcularibus etiam post sæcularizationem esse censeantur.

Vnde cum supposita obligatione Archiepiscopi, quę resultat ex dicta immemorabili, vt dictum est, hoc salarium esset emolumẽtum assignatum pro Lectore, & tanquam tale relatum inter onera. Mitrę Archiepiscopalis, sequitur, quòd secundùm verba expressa sæcularizationis censeatur etiam esse pro Ca-
11 nonico sæculari Lectore, cũ in hoc Papa voluerit præseruare statũ antiquũ, ex qua † præseruatiua remanẽt

integra iura primæua, & sic anterior obligatio soluẽdi istud stipendium. *Bald. in l. penultima. C. depositi. Oldrad. consil. 237. in fin. Becc.* qui alios cumulat. *consil. 74. num. 34. Surd. decis. 163. num. 17.*

11 Et quamuis Papa statum † antiquum expressè non præseruasset, illius tamen mutatio non perimeret ius Lectoris quæsitum in anteriori statu regularitatis, cũ id in sæcularizatione dictum non fuerit. *Innoc. in c. dilectus. num. 4. vers. Monialium, & ibi Abb. num. 9. de Capel. monach. Prob. ad Monach. in c. cum de beneficio, num. 52. & seq. de præb. in 6. Anchar. cons. 404. num. 9. vers. primo quia mutatio. Bellon. cons. 8. num. 4.* & fuit aliàs resolutum in *Aquilan. Iurisdictionis* 30. *Martij* 1601. *coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Antiocheno*, & in *Tarracon. Sacristiæ* 19. *Martij* 1601. *coram bo. m. Iusto*, & in *Theat. Iurisdictionis* 23. *Iunij* 1624. *corã me.*

13 Nec institutio † Canonicatus Lectoralis cum assignatione præbendæ, & onere legendi, facit cessare huiusmodi salarium ex adduct. *per text. &* DD. *in d. c. quæ nonnulli, de Magistr.* Quia aduertendum est, quòd
14 prædicta non applicantur. Primò, quia *text.* † *& Doct.* allegati loquuntur in magistro, cui de recenti per modum prouisionis fuit constitutum salarium. Secundò loquuntur ad effectum quòd nihil possit exigere à scholaribus. Tertiò loquuntur, quando assignatio erat voluntaria; In hoc autem casu non agitur de salario nouiter assignato per modum prouisionis, sed de salario ab immemorabili constituto, & soluẽdo personæ certæ, vel certo generi personarum. Secundo, non agitur ad effectum exigendi à scholaribus, sed ab eo, qui ex meliori titulo de mundo virtute immemorabilis soluere tenetur. Tertiò, non agitur de assignatione voluntaria, sed necessaria, vt dictum est.

15 Nec replicetur, quòd etiam quando † assignatio, vel debitum est necessarium, si tamen cesset ratio assignationis vel debiti, cessat etiam ipsa assignatio vel debitum, vt in d. *c. Episcopus, de præben. & in l. filia legatorum. C. de leg. 1.*

16 Quia ad *1. text.* † *in d. c. Episcopus*. respondetur, quòd substentatio, quam ordinatus sine titulo debet habere ab Episcopo donec prouideatur de beneficio & non vlteriùs, ideò per prouisionem cessat, quia obligatio Episcopi promouentis non erat perpetua, sed temporalis, quamdiu promotus careret congrua substentatione, ad quam substentationem ideò òbligatur † Episcopus ne promotus cogatur in dedecus Or-
17 dinum mendicare, ideò mirũ non est, si statim ac deficit periculũ dictæ mẽdicitatis per prouisionem beneficij, resoluatur quoq. tẽporanea Episcopi obligatio.

18 *Ad text. verò in* † *d. l. filiæ legatorum.* in quo dicitur, quòd filia non habet actionem ad legata sibi facta à patre in testamento pro dote, si ea sibi in dotem fuerunt postea per patrem data; Respondetur, quòd legatum dotis non erat necessarium quoad solutionẽ, cum posset quandocunque reuocari, sed supposito etiam quòd esset debitum necessarium, hoc procedit in eo casu, primo, quia eadem persona, quæ tenebatur, facit cessare anteriorem obligationem, quod non est in casu isto, nam Archiepiscopus, qui ante sæcularizationem tenebatur ad salarium, non assignauit præbẽdam pro Canonico lectorali.

Secundò, id in eo casu procedit, quia idem, quod prius debebat solui, fuit transfusum in secundam obligationem, nempe eadem legata, quę prius vigore testamenti debebantur, fuerunt data in dotẽ, quod non est in casu isto, quia primũ salarium non fuit transfusum in præbẽdam assignatã dicto Canonicatui lectorali. Et sic ex his patet, in hoc casu ex superuenientia nouæ causæ non tolli anteriorem causã salarij, quia hoc haberet locum, si vel primum salariũ fuisset trãsfusum in præbendam nouiter assignatam, quia tunc benè diceretur subrogata in locum salarij, vel si eadẽ persona, nempe Archiepiscopus, qui tenebatur prius ad salarium, assignasset de suo proprio istam præbendam, quorum neutrum cum sit in casu isto, dicendum non est, quòd secunda causa diuersa, ratione obligationis personarum, & rei faciat cessare prædicta.

19 Vt in simili quòd tunc dicatur inducta † nouatio, quando præexistens prima obligatio transfunditur in secundam, est *text. in l. 1. ff. de nou. Oldr. cons. 309. nu. 2. vers. & si dicatur. in fine.* id est cum ex præcedenti
20 causa †, ita noua constituitur, vt prior perimatur. *Cur. tum. cons. 306. n. 22.* aliàs, si prima nõ perimatur,
21 secunda dicitur venire cumulatiuè, quæ † primã non tollit, *Rom. cons. 441. n. 8. & est text. in § præterea Inst. quib. mod. collit. oblig. & in l. nouatione. C. de nouat.*

Quæ optimè applicantur ad casum nostrum, quia secunda causa salarij, tanquam è diuerso iure proueniens, dicitur venire cumulatiuè ad primam, non aũt extinctiuè, & ad hoc vt diceretur venire extinctiuè ad
22 primam, opus non esset † quòd inuicem sẽ comparerentur, tanquam contrariæ, vt in *l. fin. C. de nou. Dec. cons. 564. n. 14. & 15. Apostill. ad sing. Matteſil. 178. in fin. Caph. cons. 454. nu. 18. & seq.* plenè *Menoch. de recuper. remed. 9. num. 391.* quæ incompatibilitas hic nullatenus potest considerari.

23 Et quòd tunc dicitur † inducta nouatio per superuenientiam nouæ causæ relatiuæ ad primam, quando illa relatio fit circa idem, alias secus per *text. in l. qui bis. ff. de verb. oblig.* firmat *Put. dec. 290. n. 3. l. 2.* Quod optimè etiam applicatur ad casum nostrum, quia vt dictum est, noua causa salarij non operatur vt primũ salarium dicatur transfusum in præbendam nouiter assignatam, & sic non est circa idem.

Sed tollitur omnis difficultas, quia non est verum,
24 quòd † noua causa superuenit, quod pater, quia assignatio præbendę Canonicalis pro Lectore nõ fuit assignata simpliciter pro Lectore, sed pro Lectore tanquam Canonico, Vnde cum Lector tanquã Canonicus in statu regularitatis haberet eandem præbendam, si non ita formaliter assignatam, saltem æquipollentem per alimenta quæ recipiebat à mensa regulari, in hoc ista assignatio formalis præbẽdæ Canonicalis in statu sęcularitatis tãquã subrogata in locũ anterioris æquipollentis in regularitate nõ potest cõsiderari tanquã noua causa ratione salarij, q̃ pro Lectore debebatur.

Vnde cum † tanquam Canonicus & Lector duplici
25 fungatur officio, non est inconueniens quòd recipiat duplicatum emolumentum. *§. illud. vbi gloss. in ver. periculum. auth. vt Iud. fin. quoq. suffrag. fiant. Rom. cons. 25. & ibi add. Surd. dec. 66. n. 1. li. 1. Pinell. in l. 1. p. 3. nu. 78. C. de bon. mat. Rot. dec. 354. p. 1. rec. Merc. cons. 228. n. 29. & de arbit. casu 223. n. 7.* & fuit dictũ i causa *Romana Mercedis 5. Mart. 1625. corã R. P. D. meo Meriuo.*

Nec ex eo, quod dicto Canonicatui fuerit iniũctũ onus legẽdi, benè infertur, quod ideò nõ debeatur anteriùs salariũ, quia stant sin ul quod Lector teneatur præcisè ad legendum, & tamẽ illi debeatur salarium,

vnde

vnde ista iniunctio oneris in hoc quidem immutauit statum regularitatis, quia in statu regularitatis Lectoratus demandabatur vni ex Canonicis quatenus sufficiens aderat, & sic obligatio legendi non erat necessaria ex parte Canonici, qui poterat recusare tale onus, quamuis obligatio assignandi salarium esset necessaria ex parte Archiepiscopi, vt dictum est. Hodie verò post sæcularizationem onus legendi fuit factum necessarium ex parte obtinentis Canonicatum Lectoralem, sed non ideò obligatio salarij ex parte Archiepiscopi expirauit, aut facta est voluntaria.

Non obstat denique, quòd ius conferendi Archiepiscopi post sæcularizationem fuerit diminutum quoad dictum Lectoratum, quia vltra quod adhuc retinet priuilegium † prælationis suæ vocis in paritate, & collationem, quę sunt alicuius considerationis, vt dixit *Rota in Vsecen. Indulti. 10. Decembris 1599. & 5. Decembris 1601. coram Illustrissimo Cardinali Millino.* quam refert *Garz. de benef. par. 5. cap. 4. num. 163.* In omnem casum prædicta procederent si assignatio salarij fuisset correspectiua ad dictum ius conferendi, quod esse nullatenus patet. 26

Vnde cum nihil commune habeat onus soluendi stipendium Lectori cum eius nominatione; imò in hoc † casu bene se compatiantur, ex mutatione status accidentalis quoad collationem non fuit sublata obligatio soluendi dictum salarium. *Rot. decis. vnica, nu. 3. circa fin. vers. in contrarium facit. & num. 4. de sepult. in antiq. Rebuff. super reg. de vnione. glos. 11. num. 13.* 27

Quæ tanto magis visa sunt admittenda cum Archiepiscopus etiam post sæcularizationem per spacium 17. annorum continuauerit in solutione eiusdē salarij, quod optimè deseruit pro obseruantia interpretatiua, quæ tanquam † proxima plurimum est attendenda ad *text. in l. si de interpret. de legib. Cravett. consil. 101. num. 3. Aldobrand. consil. 66. num. 8. Menoch. consil. 276. num. 19. Riminald. cons. 366. num. 17. Addent. ad dec. 325. nu. 1. fan. mem. Gregorij.* 27

Et ita cōclusum negocio maturè discusso, & vtraque parte informante.

REVEREND. P. D. DVNOZET.

Florentina Fideicommissi de Guidaccijs Iunæ 21. Februarij 1628.

ARGVMENTVM.

Fœmina quando non censeatur à Testatore exclusa à vocatione proximiorum de familia ita vt faciat deficere conditionem, si sine filijs.

SVMMARIVM.

1 *Vocatus, quando euenit casus suæ vocationis potest agere ad immissionem remedio l. fi. C. de edict. D. Adr. toll.*

2 *Fœmina comprehenditur sub vocatione proximorum de familia.*

3 *Quod procedit etiam, quando fœmina est nupta extra familiam.*

4 *Fœmina, tunc multo magis non videtur à vocatione proximorum de familia exclusa quando testator non respexit ad conseruationem agnationis.*

5 *Et vt hoc habeat locum, sufficit quod testator agnationem non expresserit.*

6 *Coniectura, pro exclusione fœminarum à proximis de familia debent clarè concludere mentem Testatoris & num. 31.*

7 *A verbis testamenti discedere propter subtiles interpretationes valde periculosum est.*

8 *Neptis non censetur exclusa ex sola coniectura deducta ex exclusione filiarum.*

9 *Testator non præsumitur voluisse excludere fœminas proximiores, propter agnatos remotiores.*

10 *Conseruationi agnationis, quando testator videatur prospexisse.*

11 *Decis. 203. & 217. in recent. p. 2. declaratur & numero 15.*

12 *Voluntas determinata testatoris in conseruandis bonis in agnatione, quando considerari non possit.*

13 *In testamento quando non legitur expressa ratio conseruandi bona in agnatione, non præsumitur testatorem voluisse excludere fœminas.*

14 *Et ad hoc non sufficit, quod tacitè colligatur.*

16 *Masculinitatis qualitas, si adsit in præcedentibus substitutionibus, quando debet censeri repetita in sequentibus.*

18 *Fursar. quæst. 311. num. 2. de fideicom. & alij declarantur.*

19 *Rota non admittit illam coniecturam, de repetita qualitate masculinitatis ad excludendas fœminas, sed illam retorquet.*

20 *Testator non præsumitur voluisse excludere fœminas si vsus fit verbis aptis comprehendere masculos, & fœminas.*

21 *Remotissimus non debet esse melioris conditionis proximiore.*

22 *Decis. in Romana fideicommissi coram Buratt. quando procedat.*

23 *Testator, si semel expresserit masculos, si sequens sermo regatur ab eodem verbo, præsumitur repetisse d. qualitatem masculinitatis.*

24 *Personæ & gradus vbi mutantur, non inducitur repetitio qualitatis masculinitatis.*

25 *Dictio, sin autem, est aduersatiua.*

26 *Bald. dictum in l. omnes populi de iust. & iur. limitatur.*

27 *Fœminæ, licet assumant nomen familiæ mariti, non tamen desinunt esse de familia proprij patris.*

28 *Testamentum quando factum est lingua vernacula, tunc attenditur communis vsus loquendi, secus si latina, limita num. 29.*

30 *Fœminæ secundum communem vsum loquendi sunt de agnatione Mariti.*

DECISIO CLI.

THomas Guidaccius in suo, sub quo decessit testamēto, instituit heredes Carolū, & Iuliū eius filios & illis decedētibus sine filijs masculis, substituit Frāciscum ipsius testatoris fratrē, seù filios masculos d. Francisci, si extiterint; sin autem proximiores, & propinquiores familiæ de Guidaccijs; Qui filij Thomæ

Testatoris omnes decesserunt, superstite solùm Carolo, qui demùm etiam decessit, relicta Domina Camilla filia, quam & heredem instituit. Verùm Dominus Eques Ioannes Guidaccius, putans euenisse
1 †casum suæ vocationis tanquam proximior familiæ de Guidaccijs agebat ad immissionem remedio *l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.* super quo à me hodiè dubium propositum fuit, & Domini negatiuè responderunt, scilicèt, Equitem Guidaccium non esse immittendum.

Moti fuerunt Domini, quia licèt Carolus decesserit sine filijs masculis, attamen, cum reliquerit Camillam, & ipsa Camilla tàm respectu Caroli grauati, quàm Thomæ grauantis sit proximior ipso Equite, certi iuris est, ipsam præferendam esse, cùm nec vocatio proximiorum excludat fœminam, quia, &
2 fœmina †comprehenditur sub vocatione proximiorum familiæ, *l. voluntas Patris, C. de fideicom. l. pronũciatio 195. in fin. ff. de verb. signif. Aym. consil. 656. nu. 7. lib. 4. Decia. consil. 7. num. 11. lib. 5. Curt. Iun. cons. 49. num. 7. vers. accedit, li. 1. Tiraq. de retr. lignag. §. 1. glos. 9. num. 203. Peregr. de fideic. art. 22. num. 46. & seqq. Rot. coram sen. mem. Greg. XV. decis. 293. & 464. num.*
3 12. quòd procedit †etiam quando fœmina est nupta extra familiam, *Odd. consil. 46. num. 39. & seqq. Surd. consil. 140. num. 67. lib. 1. Gabr. consil. 190. num. 3. lib. 1. Adden. ad decis. Greg. XV. d. decis. 293. num. 23. Seraph. decis. 1436. num. 2. Rot. decis. 587. num. 8. p. 1. & dec. 281. part. 2. recent. & coram Greg. XV. d. decis. 464. num. 12.*

Quæ eò certiora sunt in casu nostro, quia non apparet, testatorem respexisse ad conseruationem agnationis, quo casu fœmina tanto minùs excluditur
4 †à vocatione proximiorum de familia, sed facilius comprehenditur; licèt enim vocauerit proximiores, & propinquiores de familia, nihilominùs non processit vlteriùs, vt bona conseruentur in dicta familia & propterea satis est, quòd sub nomine proximiorum, & propinquiorum veniant etiam fœminæ, cùm illæ admittantur, verificetur dispositio Testatoris, & sufficit, quòd vlterius non respexerit ad agnatio-
5 nem, ad hoc vt dicta† Camilla non dicatur exclusa, & quod hoc non expresserit, *Dec. consil. 511. num. 6. ante med. lib. 2. Gabr. consil. 97. nu. 18. lib. 1. Alex. cons. 91. nu. 12. vers. Nec obstat, lib. 2. Rot. coram Greg. XV. d. dec. 464. n. 12.* & fuit dictum in *Matis Falisci fideicõmiss. Lunæ Iunij 1617. corã Reuerendiss. D. meo Decano.*

Non obstant coniecturæ ab Informantibus pro Equite pro exclusione dictæ Camillæ ponderatæ, quę ad hoc, vt dicta Camilla dicatur non comprehẽ-
6 sa in dispositione Testatoris, debent † clarè concludere ipsius Testatoris mentem, *Accurs. in l. Gallus, §. quidam rectè, num. 5. ff. de liber. & posthum. Mantic. de coniect. lib. 3. tit. 4. num. 6.* quia vt inquit *Bald.* quem sequitur *Dec. cons. 89. num. 1. in fin.* valdè periculosum
7 est à verbis testamenti † propter subtiles interpretationes coniecturales discedere, cùm nullum sit maius signũ voluntatis, quã illud, quòd verba denotãt.

Et primò non obstat coniectura desumpta ex eo quòd Thomas Testator in primo gradu instituit hæredes eius filios masculos, & exclusit proprias eius filias fœminas, ex quo pariter videtur voluisse exclu
8 dere neptes remotiores, & minùs dilectis ex latè deductis per informantes pro Equite, quia ista †coniectura per plurimos Doctores reijcitur, & signanter per *Mant. de coniect. li. 11. tit. 14. nu. 14. vers. sed tamen*, & Rota eam non amplectitur, *Scrap. dec. 880. n. 2. & 3.* vbi refert idem decisum in *Bononien. de Sancto Petro de anno 1585. & dec. 1216. n. 6. Greg. XV. dec. 514. nu. 13. Rot. p. 4. diuers. dec. 485.* Ratio siquidem est satis vrgens, Nam Testator proprias excluſit fœminas propter dotem datam, & fauore filiorum masculorum, quos præ diligebat, quæ ratio cessat in nepte ex filio, quam testator non dotauit, nec præsumitur vo-
9 luisse †propter remotiores agnatos excludere, vt benè explicat *Cephal. consil. 134. num. 41. & seq. Onded. consil. 57. lib. 1. num. 63. & seq.*

Non obstat, secunda coniectura, quòd Testator
10 videatur prospexisse conseruationi agnationis, †dũ in præcedentibus substitutionibus excluſit fœminas, & vocauit masculos, & in ista substituit proximiores de familia, & sic agnatos iuxta *dec. Carpentoracten. fideicom. impress. inter recent. p. 2. dec. 203. & 217.* Nam respondetur, conclusionem illam esse quidem verissimam, sed non applicari casui nostro; Nàm supra-
11 dictæ †decisiones loquuntur, vel quando testator expressè voluerat bona cõseruari in agnatione, vel adderat digressus ad plures substitutionum gradus, sed in hoc testamento nulla fuit expressa mentio conseruandæ agnationis, seù facta aliqua prohibitio alienãdi, quia velit testator bona permanere in agnatione, & familia; nec ad sunt aliqua verba denotãtia perpetuitatem, seù tractum successiuum in futurum, cum tota series substitutionum Testatoris resolueretur, si, vel Carolus, & Iulius filij Testatoris, & sic quilibet eorum filios masculos habuisset, quia nec reuixissent substitutiones iuxta *cons. Oldr. 21.* & per
12 vulgarè erant tantũ conceptæ vocationis; Vnde †non põt considerari determinata volũtas Testatoris cõseruandi bona in agnatione, Nã licèt adsit pluralitas personarum; tamen est coarctata ad vnicum tantùm gradum, & sic benè applicantur deducta per *Mant. de coniect. vlt. vol. li. 6. tit. 15. nu. 6. & de seq.* Et propterea cum non legatur expressa in Testamento ratio cõ-
13 seruandi in agnatione, & familia, non est †præsumẽdum, Testatorem illam voluisse ex iuribus supra allegatis; Nàm esset multiplicare præsumptiones, quòd scilicèt Testator voluisset conseruare bona in familia, licèt hoc non dixerit, & voluisset recedere à conclusione iuris, quæ est, vt dixi supra, quod fœmina venit sub vocatione propinquiorum, & proximiorum,
14 & propterea †pro fœminarũ exclusione oportet, quòd sit expressa ratio perpetuæ conseruationis familiæ, non autem quòd illa tacitè colligatur, *Cephal. consil. 401. n. 39. li. 3. Mantic.* loco supra citato *tit. 15. n. 5. in fi.* & in his terminis loquuntur dictæ †*dec. Carpentoraten. fideic. impress. inter recent. p. 3. decis. 203. 201. & 432.* & iura relata per Informantes pro Equite pro contraria opinione, loquuntur quando adsunt coniecturæ multum vrgentes, quæ hic non concurrunt.

16 Non obstat, certa coniectura deducta, †ex repetita qualitate masculinitatis in præcedentibus substitutionibus, quæ debet conferi repetita, dum Testator immediatè eodem orationis contextu substituit proximiorem de familia iuxta tradita per *Fusar. q. 311.*
17 *nu. 22.* quia contrariam opinionem † amplectuntur multi relati ab eodem *Fusar. q. 366. num. 7. & 8.* & latius *q. 403. nu. 6. vers. secunda est opinio*, maximè cum dicta

dict. Camillæ descendat à Carolo vltimo grauato, *Menoc. cons. 833. 2* quæ sententia licèt dissentiat, *Fursar. de quæst. 311. num. 12. & seq.* quando sæpius fuit repetita qualitas masculinitatis, tamen non loquitur, quando substitutio est facta in vnico gradu, sed quando est processum ad successiuam; & gradualem vocationẽ, & quando Testator expressit voluntatem suam, quòd
18 bona conseruentur in familia, in quibus †terminis loquuntur Doctores supra relati, & propterea contra repetitionem firmat, *Cephal. cons. 134. n. 41. & seq. Surd. cons. 448. num. 22. & seq. Molin. de primogen. lib. 3. c. 5. num. 25. in 2. concl. Mantic. de coniect. vlt. volunt. 11. tit. 14. num. 10. & 14.* quin etiam cessante dicta expressa
19 voluntate conseruandæ agnationis, Rota †nedum admittit istam coniecturam de repetita qualitate masculinitatis, sed illam retorquet, & iure meritò, Nam sicuti Testator in præcedentibus substitutionibus illam tot, & tam enixè expressit, si illam in postrema substitutione proximiorum de familia voluisset, vtique illam expressisset, nec contentus fuisset, vti illis
20 verbis †generalibus aptis eo nprehendere tam masculos, quàm fœminas, *Curt. Iun. d. cons. 49. nu. 7. vers. ex præmissis, lib. 1. Dec. cons. 15. num. 1. vers. Nec obstare videtur, lib. 1. Rot. coram Greg. XV. decis. 514. nu. 5. vers. Non obstat*, quod in substitutione, & post *cons. Farin. decis. 350. num. 5.* & fuit etiam dictum in *Romana de Delphinis. versic. nec propterea, die prima Decembris. 1623. coram bo. me. Rembaldo*, vbi quod ista opinio indubitanter procedit quando potest assignari aliqua ratio probabilis differentiæ, quæ hìc adest, nè scili-
21 cèt, dictus Eques remotissimus sit †melioris cõditionis Camilla proximiore, & nepte Testatoris grauantis, & filia Caroli grauati, & benè conferunt tradita in *Bononien. de Malvetijs 23. Martij 1609. coram bo. me. Cardinali Sacrato, & in Bononien. fideicom. de Cattaneis 14. Aprilis 1625. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Non obstat, quòd Rota alias admiserit hanc coniecturam repetitionis masculinitatis, vt in *Romana fideicom. de Ioardis 13. Nouembri 1617. coram bon. mem. Buratto* reassumpta per *Adden. ad Gregor. XV. dicta decis. 514. num. 17. & decis. 293. num. 25.* quia
22 † in his casibus Testator expressè mentionem fecerat perpetuæ conseruationis bonorum in familia, & prohibuerat alienationem bonorum cum ratione expressa, vt perpetuo bona remanerent, in domo, agnatione, & familia, & in his terminis loquuntur ferè omnia Iura pro hac opinione ab informantibus pro Equite allegata.

Non obstat, quod sub eadem oratione adsit vocatio masculorum in præcedentibus gradibus, & pro-
23 pinquiorum familiæ de Guidaccijs, quæ regitur †ab eodem verbo, *substituit*, quo casu repetitionem masculinitatis considerat, *Surd. post alleg. ab ipso consilio, 564. num. 7.* quia alijs non concurrentibus Rota non tenuit istam opinionem in *Parinen. Iurispatronatus coram Reuerendissimo Patriarcha Domino meo Pamphilio die 26. Aprilis 1613.* vbi vocabatur antiquior de domo fundatoris, & concurrebat eadem contextura
24 orationis, & tamen tenuit, quòd vbi mutantur † personæ, & gradus, nõ inducitur repetitio qualitatis masculinitatis, assignans rationem, quòd, cùm istæ substitutiones non possint simul, & eodem tempore concurrere, iudicantur diuersæ dispositiones; ita vt qualitas adiecta in præcedenti, non censeatur repetita in sequenti.

Nec relevat argumentum desumptum à dictione,
25 *sin autem*, † quæ est aduersatiua, & repetit præcedentes qualitates, *Rot. decis. 501. num. 2. p. 4. diuers.* quia non procedit, quando vtraque ratio est perfecta, sicuti vocatio filiorum masculorum Franciſci, & vocatio proximiorum de familia, sunt duæ vocationes perfectæ, quamuis regantur ab eodem verbo, *substi-*
26 *tuit, Ruin. cons. 176. num. 8. lib. 2.* sic limitatur † dictum *Bald. in l. omnes populi*, quod allegat supradicta decisio, nec repugnat intellectus, quòd vocet Testator filios masculos Franciſci, si extent, sin autem, fœminas proximiores de sua familia.

Non obstat, quòd Camilla nupserit extra familiã de Guidaccijs, & quod à communi vsu loquendi Florentiæ ea vocari debeat de familia mariti, & ita attento communi vsu loquendi, non debet intelligi, quòd Testator senserit de filiabus in alia familia nuptis. Quia respondetur primò, quòd neque Florentiæ, neque Romæ, vbi factum fuit testamentum, licèt mu-
27 lieres †assumant nomen familiæ Mariti, propterea desinunt esse de agnatione proprij Patris, *Odd. dicto consil. 46. nu. 39. Adden. ad Greg. d. decis. 293. num. 23.* vbi cumulat plures decisiones. Secũdò respondetur, quòd communis vsus loquendi deberet attendi, quãdo Testamentum fuisset lingua vernacula factum, sed
28 cum fuerit lingua † Latina conscriptum, verba non recipiunt interpretationem à communi vsu loquendi, *Mantic.* qui alios cumulat *de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 8. num. 9.* & quamuis hoc non videatur procedere,
29 quando idem sensus † resultat in vtraque lingua, vt declarat idem *Mantic*, vbi supra, attamen in hoc casu nõ probatur, quòd quando latinè vocantur proximiores, & propinquiores non intelligatur de fœ-
30 minis agnatis, etiam quod, † secundum vsum loquendi fœminæ censeantur de agnatione Mariti, vt supra dictum est, & Rota in tot decisionibus supra ponderatis, & in alijs per informãtes adductis nõ habuit in Italia rationem huius allegati communis vsus loquendi. Tertiò denique respondetur in hoc ca-
31 su, cum † non adsint vrgentes coniecturæ concludentes Testatorem voluisse conseruare bona in agnatione, vt supra dictum est, & ex hoc etiam elidi coniecturam, quòd ex communi vsu loquẽdi Testator voluerit excludere fœminas.

Et ita, &c. vtraque, &c.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Gerunden. Beneficij. Lunæ 21. Februarij. 1628.

ARGVMENTVM.

Possidens beneficium de Iurepatronatus Laicorum, si illud permutet contradicente, & inuito Patrono cum alio beneficio, si patronus modo ad iuspatronatus præsentet alium, an valeat, & subsistinea tur talis præsentatio.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij adiudicatio, & institutio, quando denegari non possit.*

2 *Iuspatronatus probatur per instrumentum fundatio-*

nis, qui modus probandi superat omnes alios.
3 *Iuris patronatus effectuatio, qualiter probetur.*
4 *Iuris patronatus pertinentia benè probatur, probata descendentia a fundatore, cum titulo hereditario.*
5 *Iuris patronatus vacatio succedit propter resignationem factam inuito patrono, & propter defectum potestatis in Ordinario, si confert talia beneficia.*
6 *Et tunc remanet apertus locus patrono ad præsentandum.*
7 *Iuris patronatus collatio si, fiat ab Ordinario occasione permutationis ignorante, spreto, vel contradicente patrono non est nulla, sed annullanda, & numero 8. & 9.*
10 *Ordinarius non potest præiudicare in iure patronatus patronis absque vitio nullitatis.*
11 *Decis. 5. de rer. permut. in nou. sensus.*
12 *Resignatio beneficij admissa per Ordinarium, præsumitur ex causa iusta, & rationabili admissa, & numero 13.*
14 *Ordinarius ex facultate ipsi à iure tributa, neque ex necessitate, & vtilitate ecclesiæ, potest admittere permutationes beneficiorum inuitis patronis, & num. 18.*
15 *Et quando excludantur omnes causæ ab Ordinario allegandæ.*
16 *C. decernimus 16. q. 7. in quibus terminis loquatur.*
17 *Patroni, quando non possint præsentare personam ipsi benevolam.*
19 *Consuetudo non plenè probatur ex instrumentis, quæ non coarctant negatiuam actus contrarij.*
20 *Permutationes beneficiorum, quando sunt nulle, qualiter succurratur, & quid si sint facte inuitis patronis. num. 21.*
22 *Præsentationis validitas ad ius patronus qualiter probetur.*
23 *Persona nominata instrumento secundum hodiernam praxim, non est necessarium, vt præsentetur.*
24 *Præsentati habilitas ad ius patronatus iustificatur probato Clericatu ex literis patentibus.*

DECISIO CLII.

IOannes possidens Beneficium simplex, & de iure patronatus illorum de Agullanis in Ecclesia S. Felicis Gerunden. volens permutare illud cum alio Beneficio petijt assensum D. Eleonoræ patronæ; ea verò recusante obtinuit à Vicario Gerunden. non obstante dissensu admitti dictam permutationem, cuius vigore prætendens D. Eleonora Benēficium vacasse, præsentauit Ignatium Cudinam exinde tam nomine D. Eleonoræ, quam Ignatij causa per appellationem ad Rotā delata quæsitum fuit, An eidē Ignatio sit adiudicandum huiusmodi beneficium, q affirmatiuè pro Domino fuit resolutum.

Quia D. Eleonora probat patronatum, & pertinētiam, & vacationem; Ignatius verò validam præsentationem, & habilitatem quibus concurrentibus Beneficij † adiudicatio, & institutio eidem Ignatio
1 denegari non potest, *cap. Monasterium 16. qu. 7. c. cum Bertoldus*, vbi *Abb. num. 12. de re iudic. Rot. decis. 337. num. 1. p. 2. recent.* & idem fuit dictum *in Burgi S. Sepulchri Beneficij 4. Iulij 1625. coram R. P. D. D. M. Merlino, & in Barchinon. Beneficij 4. præsentis mēsis corā me.*

De patronatu sufficienter visum fuit constare ex Instrumento fundationis, quòd datur, in quo Ioannes de Agullana de anno 1570. Fundauit Beneficiū de quo agitur cum sua dote, & consensu Ordinarij, reseruato sibi, & hæredibus suis patronatu, qui mo-
2 dus † probandi superat alios tanquam directè, & in sua substantia fundatus *Lambert. de iur. patr. lib. 1. p. 1. q. 2. artic. 1. & sequ. vsque in fin. glos. in cap. pia mentis 16. q. 7. Crau. cons. 68. in princip. Rot. decis. 615. num. 2. per. 1. recent.* & latissimè comprobat *Gonzal. in reg. 8. glos. 18. num. 32.* de cuius effectuatione non etiam dubitatur, quia dantur præsentationes subsequutæ, & effectuatæ de anno 1572. & 1597. & cum enunciati-
3 uis † huius patronatus, & præsentatione pro obitu antea præsentati, quæ sufficiunt ad probandam effectuationem, *iux. cons. Oldrad. 229.* sæpè per Rotam receptum, & idem fuit firmatum *in decis. 224. nu. 7. & 8. par. 1. recent. & decis. 452. num. 1. coram PP. Gregor. XV.*

4 Similiter, & pertinentia † benè probatur probata descendentia à Ioanne fundatore cum Titulo hæreditario, quæ sufficit, vt dictum fuit in Regien. Prioratus, & *Firmana Iuris patronatus*, quæ referuntur *in decis. 146. nu. 2. p. 2. recent.* quam D. Eleonora probat ex Testamento eiusdem Ioannis fundatoris, in quo substituta legitur Raphaeli, & Michaeli sine prole quandocunque decedentibus, qui casus respectu tam Raphaelis, quàm Michaelis probatur euenisse ex Sētentia adiudicationis bonorum dicti Ioannis, ac immissionis eorundem ad fauorem D. Eleonoræ, quæ data fuit.

Vacatio verò probatur: quia certum est Ioannem ante permutationem sciuisse Beneficium ab eo permutandum esse de iure patronatus D. Eleonoræ, dū prius illam requisiuit semel, & iterum pro consensu permutationi præstando, vnde cum illa recusante, & in actis contradicēte, nihilominus Beneficium ad effectum permutationis resignaueritin Manibus Ordinarij, & ab eo fuerit admissa permutatio, indè per resignationem successit vacatio, & propter defectū
5 potestatis in Ordinario † conferendi Beneficia de Iurepatronatus Laicorum, *cap. decernimus 16. q. 7. Calder. consil. 2. in fin. de rer. permut.* apertus remansit lo-
6 cus patrono † ad præsentandum *Lap. in cap. vnico de rer. permut. n. 7. & in c. nemo, nu. 1. Butr. nu. 10. Anchar. ad finem cap. Gemin. n. 11. de elect. in 6. Gigas de pens. qu. 23. nu. 5. Cittad. de Iurepatronatus, p. 6. art. 3. num. 102. Lambert. eod. tract. p. 1. lib. 2. q. 6. art. 6 num. 40. & seq. Garzias de Benef. p. 11. c. 3. num. 23. & 24. Gratian. discept. 835. nu. 2. lib. 5.*

7 Non obstat, quòd collatio † Ordinarij de Beneficio patronali occasione permutationis ignorante, aut spreto, aut contradicente patrono non sit nulla ipso iure, sed veniat annullanda, si patronus ex causa contradicat, *Aegid. decis. 87. & 163. Mobed. decis. 8. per tot. de Iurepatronatus, Thanis decis. 80. Rot. decis. 5. in fin. de rer. permut. in nou. & in Gerunden. permut. 5. Iulij 1593. coram bo. mem. Litta, Garzias latissimè hanc conclusionem probans, & ponens eandem Littæ decis. in*
8 *tract. de Benef. p. 11. c. 3. nu. 19.* & eo casu † Beneficium non vacare propter implicitum statum validitatis, & eventualis rescissionis ex causis verificandis, *Felin. in c. cum Bertoldus, num. 8. & 12. de sent. & re iud. & in tract. quando litera Apost. ampl. 9. Rocchus de iurepatro-*

natus

natus, in verbo honorificum, q. 3. nu. 8. Couarru. pract. q. c. 36. nu. 9. nec per consequens vacatione non præcedente posse Ignatio Beneficium adiudicari.

Quia fuit responsum, si collatio fiat ab ordinario spreto, aut ignorante patrono, tunc non esse nullam ipso iure, sed annullandam patrono contradicente intra tempus datum ad præsentandum, & procedere
9 supra allegata ea ratione, † cum possit patronus nõ cõtradicere, & acquiescere collationi, vel propter iustas causas succumbere in Iudicio rescissionis, itaut collatio firma remaneat; interim autem propter euẽtualem vacationem non est admittenda præsentatio; sed post rem iudicatam *Feder. de permut. Benef. nu. 52. & 53. Coras. de Benef. c. 6. p. 2. nu. 3. Felin. in tract. quando litera Apost. ampl. 9. Couar. pract. q. d. c. 36. nu. 9.* sed quando patronus requisitus ad consentiendum nedũ dissensit, sed præuenierido, vt hic in iudicio contradixit, atque ità nedum interuenit spretus simplex, aut ignorantia patroni habentes implicitum dubium euẽtum voluntatis ejusdem: sed manifesta voluntas per contradictionem deducta in actis antè collationem,
10 cui non potest † Ordinarius præiudicare absque vitio nullitatis actus per *c. decernimus 16. q. 7.* tunc procedunt dicta in prima conclusione ex *Lapo, Gemin. Butrio, Lambert.* & alijs allegatis, & hanc distinctionem in specie faciunt *Lambert. p. 1. lib. 2. q. 6. art. 6. num. 40. per allegat. c. decernimus, & c. cum Bertoldus. de rer indic. & Garz. de Benef. d. p. 11. cap. 3. nu. 23.* qui in hunc sen-
11 sum intelligit † *decis. 5. de rer. permut. in nouis*, quæ tangit hanc distinctionem sequendo *Lap. in cap. nemo. de elect. lib. 6.* & quamuis subiungat eadem *decis. 5.* dicẽs, quòd dictum intelligo si ex aliqua causa rationabili contradicunt, & infrà tempus à iure statutum, attamen cum non distinguatur de contradictione post factam collationem, vel antè collationem est intelligenda secundum terminos disputationis susceptæ in illo articulo nempè de permutatione facta per Ordinariũ de Beneficio spectante ad præsentationem laici ipso contempto, & non vocato, vt indicat principium illius decisionis, & eo casu benè potest dubitari, quòd non sufficeret sola contradictio sine expressione causę
12 rationalis, ex quo tendit contra reum, † & possessorem cui sufficit docere de collatione habente præsumptionem pro se, quòd sit facta per Ordinarium ex iusta, & rationabili causa *Seraph. decis. 1320. nu. 3.* & potest vincere per non ius actoris, *Felin. in cap. olim. num. 9. de rescript.* sed quãdo concurrit contradictio, & dissensus in actis deductus, vt hic ante collationẽ
13 † patronus fundat intentionem in proprio iure, scilicet in dispositione *cap. decernimus 16. q. 7.* irritante collationes factas per Ordinarios de Beneficio spectante ad præsentationẽ Laici, quòd si Ordinarij ità præ-
14 uenti per contradictionem † patronorum contendãt admittere permutationes ex facultate ipsis à iure tributa, nempè ex necessitate, aut vtilitate Ecclesiæ *Vital. in Clem. vnica, num. 51. de rer. permut. Garzias de Benef. d. p. 11. c. 3. num. 23.* debent permutantes docere se esse in casu limitationis, vt declarant idem *Couarru. pract. q. d. c. 36. nu. 9. Garzias d. c. 3. nu. 21.* quæ causæ necessitatis, & vtilitatis Ecclesiæ si à permutantibus sunt probandæ tantum adest, vt illę probentur, vt imo cõtrarium apertè detegatur, cum agatur de Beneficio patronali relinquendo à Sacerdote, sene, Theologo, concionatore, & resignando iuueni simplici Clerico,
15 & in disciplina Ecclesiastica inexperto, † quæ excludunt quamcunque causam ab Ordinario allegandã.

Neque vim facit, quòd prædicta de dissensu patroni, & eius contradictione procedant in collatione vo-
16 luntaria, in quibus terminis videtur loqui † *c. decernimus*, secus autem in collatione necessaria proueniẽs
17 ex causa permutationis, in qua patroni † non possunt præsentare personam ipsis beneuisam, sed permutantibus tãtũ collatio fit debita, *Vital. in Clem. vnica, nu. 6. Card. num. 14. de rer. permut.* cum alijs allegatis.

18 Quia, & eadem necessitas † conferendi nõ est arbitraria Ordinarijs, sed concurrente iusta causa, quę est necessitas, aut vtilitas Ecclesiæ, vt iam dictum fuit, quæ si deficiant cessat etiam facultas Ordinarijs à iure concessa conferendi ex causa permutationis.

Et consuetudo, quæ allegatur in Ecclesia Gerunden. admittendi permutationes sine consensu patronorum, & dicitur probata ex Instrumentis in actis productis, vltra quod non est absolutum, quòd plenè
19 †, & concludenter possit probari consuetudo per Instrumenta, quæ non coarctant negatiuam actus cõtrarij, *Seraph. decis. 113. nu. 3.* non etiam actus, qui enũtiantur in dictis Instrumentis probant obseruantiam de qua agitur, quia præsupponunt, quòd fiant permutationes patronis vocatis non contradicentibus, vel etiam consentire recusantibus, qui casus non conueniunt cum eo de quo agitur.

Et stantibus prædictis non est ingredienda alia di-
20 sputatio, An saltem † permutantes sint excusandi, & quomodo redire debeant ad proprium Beneficium, An iure proprio, vel per nouam collationem, etiam patrono contradicente, qui si fuerunt in culpa, ex quo ante permutationem sciuerunt beneficium esse de iure patronatus, & recusante, & contradicente pa-
21 trono † processerunt ad permutationem, cessat omnis excusatio *Feder. de permut. Benef. q. 6. & 7. nu. 12. & 13. Gig. de pens. q. 23. nu. 5.* cum alijs allegatur per *Garz. d. c. 3. nu. 30.*

22 Superest nunc probatio † validitatis præsentationis, quam Ignatius tenetur iustificare, & cum illam deducat ex Instrumento 13. Augusti 1625, in quo D. Eleonora præsentauit, & nominauit ipsum Ignatium sub rogitu Notarij, & præsentia testium pro supplicanda gratia collationis à S. D. N. quæ expedita fuit 27. Octobris 1625. & in actis producta intrà tempus quadrimestris vtilum fuit hoc sufficere *Rot. decis. 3. de iurepatr. in nouis. Lap. alleg. 7. num. 7. Rocch. de iurepatr. in verbo Honorificum, q. 7. nu. 27. Lambert. lib. 2. p. 1. q. 4. art. 16. num. 2. & p. 2. q. 4. art. 1. nu. 2.* neque secundũ praxim hodiernam necessarium est, quòd actualiter
23 † præsentetur persona nominata in Instrumẽto *Garz. de Benef. par. 4. cap. 1. nu. 19. & 25.* id affirmans etiam, quòd ex qualitate Beneficij requireretur examinatio, cum illa possit expediri ante institutionem, & idem fuit dictũ *in d. decis. 3. & in Lucana plebis 7. & 14. Maij 1590. coram bon. mem. Gyptio.*

24 Demum habilitas † eiusdem Ignatij probatur probato Clericatu ex literis patentibus eiusdem, qui est verus modus concludendi hanc probationem *Gram. decis. 81. nu. 1. Rot. decis. 16. de probat. in antiq. Felin. in c. post cessionem, nu. 3. & 15. de prob.*

Et ità, &c.

RE-

REVERENDISS. P. D. COCCINO,

DECANO.

Recanaten. Pensionis. Lunæ 28. Februarij 1618.

ARGVMENTVM.

Conclauistæ vigore facultatum fe. rec. Pauli V. circa cassationes, & reseruationes pensionum qua forma debent illas cassare, aut reseruare.

SVMMARIVM.

1 *Consensus non extenditur vltra personas nominatas, immo omnes alias excludit.*
2 *Priuilegia non censentur tollere conuentiones partium.*
3 *Literæ originales facultatis transferendi pensiones debent exhiberi coram exequutore, ad hoc, vt sit certus de sua iurisdictione.*
4 *Facultas transferendi pensiones debet saltem constare ex transumpto appositio in processu fulminato.*
5 *Conclauistæ, quam facultatem habeant circa cassationes pensionum.*
6 *Conclauistæ debent ad vnguem in reseruatione, & cassatione pensionum seruare formam ei datam in facultatibus.*
7 *Ita vt, nec per æquipollens possit adimpleri. vide numero 11.*
8 *Iudex, quando, procedit in materia pensionum per viam cassationis antiquæ, & creationis nouæ similis, debent coram eo exhiberi literæ reseruationis pensionis.*
9 *Patris iussus do adeunda hereditate per filium debet esse specialis.*
10 *Mandatum speciale, vbi exigitur, debet exprimi in qua causa, nec sufficit generalitas.*
11 *Statutum disponens, quod ad hoc, vt quis possit bannire, quod ipse, vel alius compareat, si Iudex simpliciter citabit bannicndum, nihil valebit bannum.*
12 *Pensionis cassatio est actus, qui originatur in consensu transferentis, & perficitur in authoritate executoris.*
13 *Actus pendens à facto vtriusque partis, vt perficiatur, quid requiratur.*
14 *Papa certum est, quod potest concedere facultatem transferendi pensiones.*
15 *Expressum est maioris authoritatis, quam sit tacitum.*
16 *Præsentatio rescripti potest probari per testes.*
17 *Priuilegia, quando non dant certam formam verborum sufficit, quod virtualiter fuerit forma data in literis.*

DECISIO CLIII.

BErnardinus resignauit ad fauorem Laurentij Capellanias cum reseruatione pensionis scut. 80. cui reseruationi consensit dictus Laurentius durante vita Bernardini tantum: postmodum idem Laurentius resignauit dictas Capellanias ad fauorem Hieronymi, ac tandem præfatus Bernardinus tanquã Conclauista vigore facultatum S. M. Pauli V. transtulit eamdem pensionem in D. Comitem. Vnde dubitatum an prædictus Hieronymus teneretur soluere dictam pensionem præfato D. Comiti. Et pronegatiua primò deducebatur quòd Laurentius consensit reseruationi pensionis durante vita Bernardini tantum, &
1 ideo † prædictus consensus non extendebatur ad alias personas immò omnes alias excludebat. *Bart. in l. 1. num. 1. ff. si quis ius dic. non obtemp. Paris. consil. 85. nu. 45. lib. 2. Rip. in l. fin. nu. 136. C. de reu. donat.* Et ideo priuilegia transferendi non videntur comprehendere hunc casum, † cum non censeantur tollere conuen-
2 tiones partium. *c. ex multiplici. de decim. Felin. in c. 1. nu. 3. versic. limita 6. & ibi Dec. num. 57. in 4. Fallen. de rescript. Menoch. consil. 36. nu. 57. Crescent. dec. 2. de Priuileg. Achill. dec. 2. de pactis.*

Secundò dicebatur quod literæ originales facultatis transferendi non fuerunt exhibitæ coram † exe-
3 quutore, ideoque cum non fuerit certus de sua iurisdictione translatio non tenet. *Ferett. consil. 85. nu. 1. lib. 1. Crescent. dec. 13. de concess. præb. Achill. decis. 7. de pensionibus.* Et fuit latè deductum *in causa Carthaginen. translationis pensionis 19. Iunij 1606. coram bo. me. Pat. Manzanedo, qua est dec. 143. par. 2. in recent.* & fuit dictum *in causa Bononien. translationis Pensionis 1. Maij 1618. coram Reuerendiss. D. M. Pat. Antiochen. Put. dec. 245. lib. 3. in correct. Achill. dec. 2. de off. de leg.* vbi quod saltem de facultate transferendi con-
4 stare debet † ex transumpto appositio in processu fulminato, & in hoc casu non est standum assertioni Notarij Ferret. *d. cons. 85. num. 1. lib. 1.* & fuit dictum in dictis Carthaginen. & Bononien.

Tertiò dicebatur quod in facultatibus Conclauistarum non datur facultas transferendi coram Nota-
5 rio, & testibus, sed datur † facultas Conclauistis cassandi pensiones, & ordinarijs aliisque ecclesiasticis ad id electis reseruandi ad fauorem translatariorũ, quæ quidem forma neque respectu cassationis, neq; respectu reseruationis fuit seruata, & tamen, cum
6 † indubitatum sit hæc de forma requiri. *Ferret. cons. 13. num. 10. Purpurat. cons. 596. nu. 6. lib. 2. Mandos. de signatur. grat. in ver. translatio. num. 1. Paris. de resign. lib. 6. cap. 4. num. 7. Vestr. in Prax. lib. 3. c. vlt. nu. 1. S. M. Gregor. dec. 17. num. 3. & ibi addent. Rot. decis. 327. num. 4. & 5. part. 1. in recent.* propterea dicta forma ad vnguem erat seruanda. *Galuan. in istis terminis*
7 *consil. 27. num. 13.* & fuit pluries resolutum ita † vt esset adimplenda in forma specifica non autẽ per equipollens: *glos. in c. 1. de Baptis. l. qui Romæ. §. Flauius. Hermes. ff. de verb. oblig. glos. in clem. 1. in ver. tertia. de vit. & honestat. cler. cum alijs pluribus adductis per Brun. de forma. tit. 13. de implem. & obseru. forma col. 10. versic. cæterum forma fol. 83. col. 4. folij.*

8 Quartò dicebatur quod non fuerunt † exhibitæ literæ reseruationis pensionis, quæ debuerunt exhiberi cum iudex procedat per viam cassationis antiquæ, & creationis nouæ similis. *Gig. de pension. q. 74. num. 1. & q. 88. nu. 8. Mohed. dec. 2. de locat. & conduct.* & propterea nisi ostendatur antiqua, Iudex non potest dici certus de qualitatibus illius, ita vt videre possit an noua, quæ creatur sit similis.

Cæterum prædictis non obstantibus contrarium fuit resolutum; quia validitas priuilegiorum non potest controuerti, nec quod transferens fuerit Conclauista, nec quod exequutor esset idoneus, nec minus habi-

habilitates D. Comitis, cum hæc omnia satis benè probentur. Et forma priuilegiorum fuit in translatione seruata. In Priuilegijs enim Conclauistarum in constitutione 3. §. 9. S. M. Pauli. in substantia, & facta constructione sic habetur *Conclauistis, & eorum singulis concedimus, & indulgemus ut quicumque loci ordinarij vel Canonici &c. quascumque pensiones annuas eis, et eorum singulis &c. vsque ad summam 100. ducatorum iustato vel in parte cassare, & extinguere valeant, & postquam cassata fuerunt, &c. alias similes pensiones annuas &c. vni vel pluribus personis Ecclesiasticis per eosdem Conclauistas &c. nomine eis &c. reseruare, constituere, concedere, & assignare valeant, &c.*

Ex ista formula priuilegiorum non constat quod Papa voluerit exprimi verba formalia, quia tunc certum esset, quod non sufficeret expressio generalis, *vt in l. si quis mihi bona, §. inssum. ff. de acquir. hæred.* vbi
9 iussus † Patris in adeunda hæreditate per filium debet esse specialis, & propterea *Alex. ibidem in 1. notab.*
10 infert ad exigentia † speciale mandatum quod debeat exprimi in qua causa, nec sufficiat generalitas idem *Alex. in l. 1. circa finem, ff. de liber. et Posthum. Soc. sen. cons. 45. col. 3. in fine & exornat Brun. de forma art. 8. de implem. ac obseruantia forma col. 18. versic. est tamen fol. 85. col. 4. folij.* Et ideo cum dicta priuilegia
11 † non dent certam formam verborum sufficit, quod virtualiter fuerit seruata forma data in priuilegio transferendi, prout fuit factum in casu isto, licet superficialiter videatur alius modus ab eo, qui datur in dicta facultate transferendi *ita Bald. post Iacob. Butrigarium in l. fin. num. 2. & 3. vbi etiam Alex. nu. 3. & 4. C. de Procur. Ancharan in repet. c. Canonum statuta. nu. 335. versic. sed pone dici statutum. de constit.* inferentes
12 ad statutum disponens, quod † ad hoc vt quis possit banniri debeat citari, quod ipse vel alius pro eo cõpareat, si iudex simpliciter citauit banniendum, nihil valebit bannum quia tacitè inest quod cõpareat per se, vel per alium, *& Felin. in c. cum venerabilis. nu. 43. versic. & sidiceres. de except.*

Quod autem forma data à priuilegio transferendi circa cassationem tacitè insit satis patet quia cum
13 cassatio † sit actus, qui originatur in consensu & mera voluntate transferentis, & perficitur in auctoritate executoris, hæc forma satis adimpletur si ipse transferens declaret se velle transferre iuxta facultates consentiens reseruationi faciendæ per exequutorem, & si exequutor dictum consensum recipit, & admittit prout fuit factum in casu isto, cum enim sit actus
14 † pendens à facto vtriusq; optimè perficitur in facto vtriusque relatiuè ad facultates, *l. certum ff. si certum petat. l. asse toto. ff. de hæred. inst. & Felin. vbi supra vers. respondet Aret.* Quod autem in hoc casu dicta cassatio resultet quoad personam, & consensum transferentis patet ex verbis illis translationis, *seq. ipsum de pensionibus spoliauit.* Et quamuis sup. dixillet, *transtulit & transfert pensiones in D. comitem,* & postea subiũgatur *seq. sponsionibus spoliauit*, sensus istorum verborum est, quod cassabat pensiones ad effectum, quod transferrentur per Iudicem electum in D. Comitem, vt probant sequentia verba ibi. *Et eundem D. Protho-notarium sic electum requisiuit, quatenus pensiones prædictas,* vt supra *prædicto D. Comiti reseruare, constituere, & assignare, seu translationẽ* vt supra *per ipsum factam, consensumque* vt supra *præstitum recipere, & admittere velet, & deberet &c.* Et propterea si voluit prælatũ electum posse reseruare constituere, & assignare, vtique transferens habuit intentionem quod cassaretur, & quatenus etiam habuisset intentionem cassandi, & transferendi hoc non habuit simpliciter vt patet ex verbis illis, *seu translationem per ipsum factam*, consẽsũ, vt supra *præstitum recipere*, ex quibus dum vult, quod exequutor potlit consensum recipere, in necessariam consequentiam dat illi facultatem cassandi, & reseruandi.

Quo verò ad formam datam Iudici circa facultatem cassandi, & reseruandi, quod virtualiter fuerit seruata satis patet ex requisitione, de qua modo dictum est. Et dum subiungitur *dictus Protbonotarius electus &c. dictam pensionem, translationem, reseruationem, & consensum* vt supra *auctoritate sibi cõcessa, &c. recepit, & admisit, dictasq; pensiones, per eos, per quos decet suis locis, temporibus, & terminis sub censuris &c. D. Comiti imposterum sicut hactenus dicto D. Bernardino persoluendas decreuit, prout soluj mandat, at decernit, &c.* cum ex prædictis Iudex admiserit translationem reseruationem, & consensum, ac postea voluerit solui D. Comiti, per necesse & virtualiter illam cassauit, & de nouo reseruauit in personam prædicti D. Comitis, quod sufficit per supradicta.

Non obstant in contrarium addicta: Non primũ de consensu præstito reseruationi pensionis durante vita Bernardini tantum: Quia cum semper quando quis consentit consentiat durante vita Pensionarij tãtum, & nihilominus indubitatum sit, quod † Papa po
15 test concedere facultatem transferendi, expressio illius, quod tacitè inerat, nihil operatur ad effectum inualiditatis translationis, & non alterat naturam reseruationis pensionis per ea, *quæ notat Anchar. & con*
16 *sil. 147. num. 4.* nec officit, quod expressum † sit maioris efficaciæ quam sit esset tacitum. *Bald. in l. ex verbis, nu. 1. C. de donat. inter vir. & vxor.*

Non obstat secundum de non exhibitione priuilegiorum, quia de dicta exhibitione satis constat ex testibus, qui deponunt de exhibitione literarum. coram
17 exequutore. Præsentatio † enim rescripti potest probari ex testibus. DD. *in c. quoniam contra vbi Felin. nu. 56. & Doc. n. 234. & seqq. de Prob.* Et in puncto fuit resolutũ *in d. causa Bononien. translationis Pensionis 1. Iunij 1618. coram Reuerendiss. Domino Patriarca Antioch.*

Non obstat tertium quod forma data in priuilegijs circa cassationem, & reseruationem non fuit seruata
18 in forma specifica, quia vt supra dictum est † cum non esset necessaria certa forma verborum, sufficit quod virtualiter fuerit seruata forma data in dd. literis.

Non obstat quartũ de nõ exhibitione literarũ reseruationis, quia cũ Iudex non recipiat iurisdictionẽ ex reseruatione pensionis, sed tantum ex facultate transferendi sufficit, quod illa tantũ producatur super qua illius iurisdictio fundatur prout loquuntur decisiones in secundo obiecto allegatæ, & propterea satis est, qđ in creatione nouæ pensionis reseruetur pensio similis antiquæ absq; eo quod aliter exprimantur qualitates illius, quas sufficit exprimere per relationem ad antiquã absq; eo quod Iudex qui est merus exequutor aliter discutiat qualis sit pensio antiqua, *vt in pũcto* fuit resolutum in causa. *Segobien. translationis pensionis 11. Decemb. 1587. coram bo. mem. Card. Pamph.*

Et ita conclusum: vtraque parte informante.

RE-

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Micien. Parochialis. Lunę 13. Martij.

1628.

ARGVMENTVM.

Narratiua non facti concursus pro collatione Ecclesiæ Parochialis, pro vt requirunt Sacr. Concil. Trident. & constitut. Pij V. per quem sit probanda, Et quando in hac materia concedatur restitutio in integrum.

SVMMARIVM.

1 *Restitutionis in integrum fundamentum est lęsio.*
2 *Negatiua, vbi consistit fundamentum intentionis, est per allegantem probanda.*
3 *Responsis Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concursum ad Parochiale beneficium annullant Rota semper multum defert.*
4 *Vltimis declarationibus est standum, & non primis.*
5 *Declarationes Sacr. Congregat. Concil. semper intelliguntur emanare iuxta ea, quę in facto proponuntur.*
6 *Lęsio est attendenda de tempore sententiarum ad effectum restitutionis in integrum.*
7 *Restitutio in integrum datur etiam ex actis nouiter deductis.*
8 *Concursus qualiter fiat secundum Concil. Trident. & Const. Pij V. circa beneficia Parochialia.*
9 *Restitutio in integrum, vt concedatur, debet quis docere de iure suo saltim summariè.*
10 *Per tituli exhibitionem, quis sufficienter docet de iure suo, ad effectum restitutionis in integrum.*
11 *Vicario inspectantibus ad eius officium credi debet.*
12 *Fides regulariter, maximè ex intervallo, & sine iuramento, & partis citatione non facit fidem.*
13 *Comparatium supponit existentiam positiui.*
14 *Electio de idoneo in beneficio parochiali relicto magis idoneo, an ipso iure annulletur per Concil. Trident. & Constitut. Pij V.*
15 *De Iure alicuius dicitur constare, quousque de eo deceri potest.*
16 *Electio de illo ad beneficium parochiale, qui ante concursum se intruserat in illius possessionem non valet.*
17 *Text. in cap. auaritiæ de elect. in 6. non procedit, quãdo quis nullos fructus percepit.*

DECISIO. CLIV.

VIcarius Nicien. Sede vacante in dicto concursu ad Parochialem Ecclesiam loci de Roccabiglie re, de voto trium ex quatuor examinatoribus Synodalibus alijs prætulit Horatiũ de Laurẽtijs, qui habita deinde collatione à V. Legato Auenionen. fuit etiã possessionem adeptus. Verum quia Io. Andreas Martinus eamdem Parochialem à Sede Apostolica impetrauit sub narratiua, quod in prædicto concursu non fuit seruata forma Constitutionis Pij V. & Sacr. Concil. Trid. mota de super lite contra Horatium possessorem obtinuit ab A. C. mandatum de immittendo, cuius vigore cum possessionem esset ingressus, postea in gradu appellationis in Rota coram bonem. Vbaldo, reportauit sententiam confirmatoriam d. mandati, quæ ob non prosecutam legitimè appellationem, trãsitum fecit in iudicatum. Vndè commissa mihi causa restitutionis in integrum, dubitaui hodiè. An constet de causis restitutionis, & Domini affirmatiuè resoluerunt, ex quo constat de iniustitia d. mandati, &
1 sententiæ, & sic † de læsione, quæ est fundamentũ restitutionis in integrum, *c. 1. vbi Abb. de rest. in integr. Rot. decis. 1. de rest. in integr. in nou. Seraph. decis. 245. nu. 2. & Rot. decis. 532. nu. 2. p. 1. & decis. 672. num. 1. & 731. nu. 1. par. 2. recent.*

Iniustitia visa fuit clara, quia non erat expellendus Horatius possessor, & danda Io. Andreæ immis-
2 sio, nisi prius iustificata † per Io. Andream d. narratiua, quod Concursus indictus, & celebratus fuit non seruata forma Sacr. Conc. & Constitut. Pij V. quæ fuit causa principalis, & præcipua d. gratię, *Put. decis. 165. lib. 3. in nou. impress. Rot. decis. 482. in fin. par. 2. recent.* & in puncto d. narratiuæ fuit resolutum in *Salamantinę Parochialis 21. Iunij 1583. & in Cęsarangustanę Parochialis 8. Nouembris 1599. coram Card. Pamph. & in Vicen. Parochialis 14. Ianuarij 1611. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, quę est decis. 323. par. 2. recent.*

Nec releuat si dicatur, quod dicta narratiua fuit iustificata ex responso Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concursum prædictum fuisse nullum declara-
3 uit, cui *Rota* semper † solet deferre, *vt firmatur in decis. in hac causa facta 20. Maij 1624. coram bo. me. Vbaldo*, quia cum postea eadem Sacr. congregatio partibus pluries auditis, & facto plenius iustificato, recedendo ab anteriori declaratione, contrarium declarauerit, nempe Cõcursum huiusmodi fuisse validum, consequenter dicta narratiua non iustificatur, sed stã-
4 dum † est vltimæ Sac. Congreg. declarationi, & non primæ ad *l. non est nouum cum duabus seqq. ff. de leg. 2. et terum extr. de rescrip.* Declarationes enim Sacr. Con-
5 gregationis semper † intelliguntur emanare iuxta ea quæ in facto proponuntur, *l. 1. C. de diuers. rescript. & ibi Padill. nu. 14. & iuxt. latè tradita per Rub. cons. 12. nu. 2. Paris. consil. 9. num. 42. lib. 2. Alex. consil. 84. in fi. lib. 1. et Rot. apud Cassad. decis. 6. de rescript.*

6 Minus obstat, quod læsio † debet attendi de tempore sententiarum ad *text. in l. si voluntate C. de rescind. vend. Odd. de restit. in integrum par. 2. art. 3.* & tamen tunc læsio non aderat eo ipso, quod non emanauerat dicta vltima declaratio Sacr. Congregationis, sed erat standum primæ, vt firmatur in *d. decis. bo. me. Vbaldi*, qua declaratione attenta, mandatum, & sententia huiusmodi fuerunt iusta, quia d. primæ declarationi tunc standum erat, non quia declaratio ista faciat ius, sed quia ius, quod est, declarat. Vnde quia melius examinata, & intellecta facti serie eadẽ Sacr. Congregatio Concursum fuisse validum censuit non tribuit post d. mandatum, & sententiam ius de nouo, sed quod erat tempore, quo emanarunt, declarauit.
7 Prout etiam † datur restitutio ex actis nouiter deductis, per quæ probatur, quod in rei veritate tempore sententiarum, ius aliter se habebat, illud autem non erat Iudici notum, aut allegatum, *c. vlt. vbi glos. in verb. nouit de restit. integ. glos. in l. fin. C. si sępe, restit. postul.*

postul. fact. Odd. vbi sup. par. 1. quæst. 16. art. 6. & fuit dictum in Faventina Computorum 24. Maij 1620. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo.

Non obstat etiam alia gratia Io. Andreæ obtenta Kal. Maij 1621. cum narratiua, quod transacto tempore in edictis per Vicarium constituto, Concursus factus non fuit, quia hæc narratiua non solum à Io. Andrea non iustificatur, sed imò apparet in actis de cõtrario, ex quo edictum pro Concursu habendo emanauit die 6. Aprilis, & Competitores, quorum vnus fuit Horatius fuerunt descripti intra 20. dies computan. à d. die 6. Aprilis, & secuta deinde notificatione pro certa die ad subeundum examen, fuit habitus Concursus in die, præfinita, † & facta electio, 8 & approbatio magis idonei intrà sex menses à die vacationis, prout disponunt, Sac. Concil. & prædicta Constit. Pij V. & dixit *Rot. decis. 702. apud Seraph.*

Non obstat similiter, quod Horatius † non docet 9 de iure suo, de quo saltim summariè debet docere pro habenda restitutione, *cap. auditis de restit. in integr. Gemin. consil. 144. num. 1.* quia imo de iure suo 10 sufficienter docuit per exhibitionem. † Tituli, necuõ approbationis de se factæ in Cõcursu, de qua attestatur, Vicarius Capitularis, vbi habetur, quod Vicarius adhærendo votis trium ex quatuor Examinatoribus tunc præsentibus, declarauit Horatium idoneum, & omnibus alijs esse præferendum. Cui credendum est, ex quo computare, & publicare vota Examinatorum in eorum præsentia, illaque Notario renuntiare ad eius Officium spectat, Vicario † au- 11 tem in spectãtibus ad eius Officium credi debet, *cap. ex frequentibus extr. de instit. & ibi glos. in cap. fin. de Offic. Vicary in 6. Rocc. de Iur. patron. verb. competens quæst. 31. Conar. lib. 3. variar. cap. 20. numero 7. Rota decis. 313. parte prima, recent. cum alijs cumulatis in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis 1627. coram me*, & præsertim cum non appareat de aliqua Examinatorum contradictione de eo tempore, qui verisimiliter si ita non esset, contradixissent, & coram eodem Notario fuissent protestati.

Vnde nihil releuat fides Examinatorum, qua attestantur quemdam Maxiliam fuisse repertum magis idoneum, ætate, doctrina, & sufficientia, quia vltrà 12 quòd fides † regulariter, maximè ex interuallo, & sinè iuramento, & citatione, vt hic, non facit fidem, *l. post Legatum §. his verbis, vbi Bart. ff. de iis quibus, vt indign. Decian. consil. 51. num. 7. vol. 2. Rot. decis. 318. numero 4. par. 2. recent.* ex ea non excluditur sufficientia, 13 & idoneitatis Horatij, quia † comparatiuum, quod Maxilia fuit repertus magis idoneus supponit existẽtiam positiui, & sic alterius, seu aliorum, qui erant idonei, *l. vbi autem §. 1. ff. de verb. oblig. Surd. decis. 65. num. 6.*

Propterea Horatius vti idoneus potuit à Vicario 14 approbari, † quia Sacr. Concil. & Constitutio Pij V. non annullant electionem idonei ipso iure, sed appellationis remedio magis idoneo succurrit, & sic con- 15 stat de iure † Horatij interim, & quousque Maxilia non obtinet declarari contrarium, *Egid. decis. 103. Seraph. decis. 73. nu. 1. Rot. decis. 520. n. 4. p. 1. diuers. & in puncto Gonzal. ad reg. 8. gl. 4. nu. 139. & seqq.* & sæpius Sacr. Conc. Congregatio declarauit, Maxilia autem nedum obtinuit contrarium declarari, sed nec constat, quod appellauerit.

Tandemne donat. & proindè cum fuerit mutatum 16 sum † se in luij seruitium Iuuenis in seruitiũ Capsedispositionedonarelli non potest censeri ad nouam tra quod Hor. capsæ prorogata, nec illius † fideiuscoloratus V. Leid casum, in quo mutatum sit, vel 17 *par. 2. recent.* dispo ro quo fuerat satisdatũ: per hucasu nostro, quia ionẽ, seu mutationem inducitur & tamen illa requiriquæ antecedentes fideiussorũ *decis. 45. lib. 3. Mantic.*, quorum consensus deficit in quæ tradit *Rota. decis. 5 3 uatione 4. C. de fideiussor. l.*

Et ita vtraque, &c. *tam mandatori. 12. nu. 7. d. cons. 460. n. 45. & 71.*

REVERENDISS. *coram san. mem. Greg.*

o pro Tutore † non

EPISCOPO VRG n pupilli *l. Lutius,*

Tutorem, qui tu-

Perusina. Laudi. Lunæ 13. no infecto non

domus partẽ

1628. *sis qui v-*

r † fideius-

ARGVMENTVM ia post

ns. 57.

De Laudi tacita emologatione, quando dicatur constare, & quando de expressa. subscribens se 10 scripturæ censetur approbare omnia contenta ea, nisi ipse aliud doceat.

SVMMARIVM.

1 *De laudi tacita emologatione dicitur constare, si à tempore scientiæ laudi, pars non appellauit intra terminum iuris.*

2 *Laudum censetur quis tacitè emologare, si faciat, id quod in eo disponitur.*

3 *Laudum dicitur expressè emologatum, quando à partibus fuit subscriptum, & approbatum, cum promissione obseruandi omnia.*

4 *Subscribens, se alicui scripturæ, censetur approbare omnia in ea contenta, dummodo non probet se deceptum, vel dolo inductum ad ita subscribendum.*

5 *Laudum, quando est emologatum, est exequendum.*

6 *Subscribens se alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea.*

7 *Laudum, quando est nullum, si sit emologatum, valet in vim pacti.*

DECISIO CLV.

DIE 11. Ianuarij 1627. fuit resolutum relexandum esse mandatum contra Io. Antonium ad fauorem Iosephi, prout in decisione desuper extensa; sed quia fuit prætensum super prædictis extare laudum à Iosepho emologatum, dubitaui hodie an constet de emologatione, & fuit resolutum de ea constare tàm tacitè, quàm expressè.

1 De tacita emologatione † constat, quia Ioseph à tẽpore scientiæ laudi non appellauit intra terminum iuris, vt post alios *Io. Baptist. de S. Blas. in tract. de arbitr. q. 71. nu. 44. par. 2. Lancellot. de attent. appell. pend. p. 2. c. 12. limit. 50. nu. 110. Moder. de appellat. q. 12. n. 114.* & multo magis quia Ioseph sponte dimisit Io. Anton. 2 quædam bona stabilia in exequutionem laudi, † imò, & claues cũ effectu tradidit, vt bene testes cõcludunt,

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Micien. Parochialis. Lunę 13. Martij.

1628.

ARGVMENTVM.

Narratiua non facti concursus pro collatione Ecclesiæ Parochialis, pro vt requirunt Sacr. Concil. Trident. & constitut. Pij V. per quem sit probanda. Et quando in hac materia concedatur restitutio in integrum.

SVMMARIVM.

1 *Restitutionis in integrum fundamentum est læsio.*
2 *Negatiua, vbi consistit fundamentum intentionis, est per allegantem probanda.*
3 *Responsis Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concursum ad Parochiale beneficium annullans Rota semper multum defert.*
4 *Vltimis declarationibus est standum, & non primis.*
5 *Declarationes Sacr. Congregat. Concil. semper intelliguntur emanare iuxta ea, quę in facto proponuntur.*
6 *Læsio est attendenda de tempore sententiarum ad effectum restitutionis in integrum.*
7 *Restitutio in integrum datur etiam ex actis nouiter deductis.*
8 *Concursus qualiter fiat secundum Concil. Trident. & Const. Pij V. circa beneficia Parochialia.*
9 *Restitutio in integrum, vt concedatur, debet quis docere de iure suo saltim summariè.*
10 *Per tituli exhibitionem, quis sufficienter docet de iure suo, ad effectum restitutionis in integrum.*
11 *Vicario in spectantibus ad eius officium credi debet.*
12 *Fides regulariter, maximè ex intervallo, & sine iuramento, & partis citatione non facit fidem.*
13 *Comparatium supponit existentiam positiui.*
14 *Electio de idoneo in beneficio parochiali relicto magis idoneo, an ipso iure annulletur per Concil. Trident. & Constitut. Pij V.*
15 *De Iure alicuius dicitur constare, quousque de eo doceri potest.*
16 *Electio de illo ad beneficium parochiale, qui ante concursum se intruserat in illius possessionem non valet.*
17 *Text. in cap. auaritiæ de elect. in 6. non procedit, quãdo quis nullas fructus percepit.*

DECISIO. CLIV.

VIcarius Nicien. Sede vacante in dicto concursu ad Parochialem Ecclesiam loci de Roccabiglie ra, de voto trium ex quatuor examinatoribus Synodalibus alijs prætulit Horatiũ de Laurẽtijs, qui habita deinde collatione à V. Legato Auenionen. fuit etiã possessionem adeptus. Verum quia Io. Andreas Martinus eamdem Parochialem à Sede Apostolica impetrauit sub narratiua, quod in prædicto concursu non fuit seruata forma Constitutionis Pij V. & Sacr. Concil. Trid. mota de super lite contra Horatium possessorem obtinuit ab A. C. mandatum de immittendo, cuius vigore cum possessionem esset ingressus, postea in gradu appellationis in Rota coram bo mem. Vbaldo, reportauit sententiam confirmatoriam d. mandati, quæ ob non prosecutam legitimè appellationem, trãsitum fecit in iudicatum. Vndè conuenisa mihi causa restitutionis in integrum, dubitaui hodiè. An constet de causis restitutionis, & Domini affirmatiuè resoluerunt, ex quo constat de iniustitia d. mandati, &
1 sententiæ, & sic † de læsione, quæ est fundamentũ restitutionis in integrum, *c. 1. vbi Abb. de rest. in integr. Rot. decis. 1. de rest. in integr. in nou. Seraph. decis. 245. nu. 2. & Rot. decis. 532. nu. 2. p. 1. & decis. 672. num. 1. & 731. nu. 1. par. 2. recent.*

Iniustitia visa fuit clara, quia non erat expellendus Horatius possessor, & danda Io. Andreæ immis-
2 sio, nisi prius iustificata † per Io. Andream d. narratiua, quod Concursus indictus, & celebratus fuit non seruata forma Sacr. Conc. & Constitut. Pij V. quæ fuit causa principalis, & præcipua d. gratię, *Put. decis. 265. lib. 3. in nou. impress. Rot. decis. 482. in fin. par. 2. recent.* & in puncto d. narratiuæ fuit resolutum in *Salamantinę Parochialis 21. Iunij 1583. & in Cęsarangustanę Parochialis 8. Nouembris 1599. coram Card. Pamph. & in Vicen. Parochialis 14. Ianuarij 1611. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, quę est decis. 323. par. 2. recent.*

Nec relenat si dicatur, quod dicta narratiua fuit iustificata ex responso Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concursum prædictum fuisse nullum declara-
3 uit, cui *Rota* semper † solet deferre, *vt firmatur in decis. in hac causa facta 20. Maij 1624. coram bo. me. Vbaldo*, quia cum postea eadem Sacr. congregatio partibus pluries auditis, & facto plenius iustificato, recedendo ab anteriori declaratione, contrarium declarauerit, nempe Cõcursum huiusmodi fuisse validum, consequenter dicta narratiua non iustificatur, sed stã-
4 dum † est vltimæ Sac. Congreg. declarationi, & non primæ ad *l. non est nouum cum duabus seqq. ff. de leg. c. cæterum extr. de rescrip.* Declarationes enim Sacr. Con-
5 gregationis semper † intelliguntur emanare iuxta ea quæ in facto proponuntur, *l. 1. C. de diuers. rescript. & ibi Padill. nu. 14. & iuxt. latè tradita per Rub. cons. 12. nu. 2. Paris. consil. 9. num. 42. lib. 2. Alex. consil. 84. in fi. lib. 1. et Rot. apud Cassad. decis. 6. de rescript.*

6 Minus obstat, quod læsio † debet attendi de tempore sententiarum ad *text. in l. si voluntate C. de rescind. vend. Odd. de rest. in integrum par. 2. art. 3.* & tamen tunc læsio non aderat eo ipso, quod non emanauerat dicta vltima declaratio Sacr. Congregationis, sed erat standum primæ, vt firmatur in *d. decis. bo. me. Vbaldi*, qua declaratione attenta, mandatum, & sententia huiusmodi fuerunt iusta, quia d. primæ declarationi tunc standum erat, non quia declaratio ista faciat ius, sed quia ius, quod est, declarat. Vnde quia melius examinata, & intellecta facti serie eadẽ Sacr. Congregatio Concursum fuisse validum censuit non tribuit post d. mandatum, & sententiam ius de nouo, sed quod erat tempore, quo emanarunt, declarauit.
7 Prout etiam † datur restitutio ex actis nouiter deductis, per quæ probatur, quod in rei veritate tempore sententiarum, ius aliter se habebat, illud autem non erat iudici notum, aut allegatum, *c. vlt. vbi glos. in verb. nouit de restit. integ. glos. in l. fin. C. si sępe, restit. postul.*

postul. fuer. Odd. vbi sup. par. 1. quæst. 16. art. 6. & fuit dictum in Faventina Computorum 24. Maij 1620. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo.

Non obstat etiam alia gratia Io. Andreæ obtenta Kal. Maij 1621. cum narratiua, quod transacto tempore in edictis per Vicarium constituto, Concursus factus non fuit, quia hæc narratiua non solum à Io. Andrea non iustificatur, sed imò apparet in actis de cõtrario, ex quo edictum pro Concursu habendo emanauit die 6. Aprilis, & Competitores, quorum vnus fuit Horatius fuerunt descripti intra 20. dies computan. à d. die 6. Aprilis, & secuta deinde notificatione pro certa die ad subeundum examen, fuit habitus Concursus in die, præfinita, † & facta electio, 8 & approbatio magis idonei intrà sex menses à die vacationis, prout disponunt, Sac. Concil. & prædicta Constit. Pij V. & dixit *Rot. decis. 702. apud Seraph.*

Non obstat similiter, quod Horatius † non docet 9 de iure suo, de quo saltim summariè debet docere pro habenda restitutione, *cap. auditis de restit. in integr. Gemin. consil. 144. num. 1.* quia imo de iure suo 10 sufficienter docuit per exhibitionem. † Tituli, necnõ approbationis de se factæ in Cõcursu, de qua attestatur, Vicarius Capitularis, vbi habetur, quod Vicarius adhærendo votis trium ex quatuor Examinatoribus tunc præsentibus, declarauit Horatium idoneum, & omnibus alijs esse præferendum. Cui credendum est, ex quo computare, & publicare vota Examinatorum in eorum præsentia, illaque Notario renuntiare ad eius Officium spectat, Vicario 11 autem in spectãtibus ad eius Officium credi debet, *cap. ex frequentibus extr. de iustit. & ibi glos. in cap. fin. de Offic. Vicarij in 6. Rocc. de Iur. patron. verb. competens quæst. 31. Couar. lib. 3. variar. cap. 20. numero 7. Rota decis. 313. parte prima, recent. cum alijs cumulatis in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis 1627. coram me*, & præsertim cum non appareat de aliqua Examinatorum contradictione de eo tempore, qui verisimiliter si ita non esset, contradixissent, & coram eodem Notario fuissent protestati.

Vnde nihil releuat fides Examinatorum, qua attestantur quemdam Maxiliam fuisse repertum magis idoneum, ætate, doctrina, & sufficientia, quia vltrà 12 quòd fides † regulariter, maximè ex interuallo, & sinè iuramento, & citatione, vt hic, non facit fidem, *l. post Legatum §. his verbis, vbi Bart. ff. de iis quibus, vt indign. Decian. consil. 51. num. 7. vol. 2. Rot. decis. 318. numero 4. par. 2. recent.* ex ea non excluditur sufficientia, 13 & idoneitatis Horatij, quia † comparatiuum, quod Maxilia fuit repertus magis idoneus supponit existẽtiam positiui, & sic alterius, seu aliorum, qui erant idonei, *l. vbi autem §. 1. ff. de verb. oblig. Surd. decis. 65. num. 6.*

Propterea Horatius vti idoneus potuit à Vicario 14 approbari, † quia Sacr. Concil. & Constitutio Pij V. non annullant electionem idonei ipso iure, sed appellationis remedio magis idoneo succurrit, & sic con- 15 stat de iure † Horatij interim, & quousque Maxilia non obtinet declarari contrarium, *Egi decis. 103. Seraph. decis. 73. nu. 1. Rot. decis. 520. n. 4. p. 1. diuers. & in puncto Gonzal. ad reg. 8. gl. 4. nu. 139. & seqq.* & sæpius Sacr. Conc. Congregatio declarauit, Maxilia autem nedum obtinuit contrarium declarari, sed nec constat, quod appellauerit.

Tandem 16 *donat.* & proindè cum fuerit mutatum sum † se in huij seruitium Iuuenis in seruitiũ Capse- dispositione donarelli non potest censeri ad nouam tra quod Hor. capsæ prorogata, nec illius † fideiuscoloratus V. Leg d casum, in quo mutatum sit, vel 17 *par. 2. recent.* dispro quo fuerat satisdatũ: per hucasu nostro, quia tionẽ, seu mutationem inducitur & tamen illa requiri quæ antecedentes fideiussorũ *decis. 45 lib. 3. Mantic.*, quorum consensus deficit in quæ tradit *Rota. decis. 5 ; quatione 4. C. de fideiussor. l.*

Et ita vtraque, &c. *tam mandatori. 12. nu. 7. d. cons. 460. n. 45. & 71.*

REVERENDISS. *coram san. mem. Greg.*
o pro Tutore † non
EPISCOPO VRG pupilli. *d. Luins,*
Tutorem, qui tu-
Terusina. Laudi. Lune 13. no infecto non
domus partẽ
1628. *s. sis qui v-*
r † fideius-
ARGVMENTVM ia post
ns. 57.

De Laudi tacita emologatione, quando dicatur constare, & quando de expressa. subscribens scriptura censetur approbare omnia contenta, nisi ipse aliud doceat.

SVMMARIVM.

1 *De laudi tacita emologatione dicitur constare, si à tempore scientiæ laudi, pars non appellauit intra terminum iuris.*

2 *Laudum censetur quis tacitè emologare, si faciat, id quod in eo disponitur.*

3 *Laudum dicitur expressè emologatum, quando à partibus fuit subscriptum, & approbatum, cum promissione obseruandi omnia.*

4 *Subscribens, se alicui scripturæ, censetur approbare omnia in ea contenta, dummodo non probet se deceptum, vel dolo inductum ad ita subscribendum.*

5 *Laudum, quando est emologatum, est exequendum.*

6 *Subscribens se alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea.*

7 *Laudum, quando est nullum, si sit emologatum, valet in vim pacti.*

DECISIO CLV.

DIE 11. Ianuarij 1627. fuit resolutum relexandum esse mandatum contra Io. Antonium ad fauorem Iosephi, prout in decisione desuper extensa; sed quia fuit prætensum super prædictis extare laudum à Iosepho emologatum, dubitaui hodie an, constet de emologatione, & fuit resolutum de ea constare tàm tacitè, quàm expressè.

1 De tacita emologatione † constat, quia Ioseph à tẽpore scientiæ laudi non appellauit intra terminum iuris, vt post alios *Io. Baptist. de S. Blas in tract. de arbitr. q. 71. nu. 44. par. 2. Lancellot. de attent. appell. pend. p. 2. c. 12. limit. 50. nu. 110. Moder. de appellat. q. 12. n. 114.* & multo magis quia Ioseph sponte dimisit Io. Anton. 2 quædam bona habilia in exequutionem laudi, † imò, & claues cũ effectu tradidit, vt bene testes cõcludunt,

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Micien. Parochialis. Lunę 13. Martij.

1628.

ARGVMENTVM.

Narratiua non facti concurſus pro collatione Eccleſiæ Parochialis, pro vt requirunt Sacr. Concil. Trident. & conſtitut. Pij V. per quem ſit probanda. Et quando in hac materia concedatur reſtitutio in integrum.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutionis in integrum fundamentum eſt leſio.*
2 *Negatiua, vbi conſiſtit fundamentum intentionis, eſt per allegantem probanda.*
3 *Reſponſis Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concurſum ad Parochiale beneficium annullant Rota ſemper multum defert.*
4 *Vltimis declarationibus eſt ſtandum, & non primis.*
5 *Declarationes Sacr. Congregat. Concil. ſemper intelliguntur emanare iuxta ea, quę in facto proponuntur.*
6 *Leſio eſt attendenda de tempore ſententiarum ad effectum reſtitutionis in integrum.*
7 *Reſtitutio in integrum datur etiam ex actis nouiter deductis.*
8 *Concurſus qualiter fiat ſecundum Concil. Trident. & Conſt. Pij V. circa beneficia Parochialia.*
9 *Reſtitutio in integrum, vt concedatur, debet quis docere de iure ſuo ſaltim ſummariè.*
10 *Per tituli exhibitionem, quis ſufficienter doceat de iure ſuo, ad effectum reſtitutionis in integrum.*
11 *Vicario in ſpectantibus ad eius officium credi debet.*
12 *Fides regulariter, maximè ex interuallo, & ſine iuramento, & partis citatione non facit fidem.*
13 *Comparatiuum ſupponit exiſtentiam poſitiui.*
14 *Electio de idoneo in beneficio parochiali relicto magis idoneo, an ipſo iure annulletur per Concil. Trident. & Conſtitut. Pij V.*
15 *De Iure alicuius dicitur conſtare, quouſque de eo doceri poteſt.*
16 *Electio de illo ad beneficium parochiale, qui ante concurſum ſe intruſerat in illius poſſeſſionem non valet.*
17 *Text. in cap. auaritiæ de elect. in 6. non procedit, quãdo quis nullas fructus percepit.*

DECISIO. CLIV.

VIcarius Nicien. Sede vacante in dicto concurſu ad Parochialem Eccleſiam loci de Roccabiglie ra, de voto trium ex quatuor examinatoribus Synodalibus alijs prætulit Horatiũ de Laurẽtijs, qui habita deinde collatione à V. Legato Auenionen. fuit etiã poſſeſſionem adeptus. Verum quia Io. Andreas Martinus eamdem Parochialem à Sede Apoſtolica impetrauit ſub narratiua, quod in prædicto concurſu non fuit ſeruata forma Conſtitutionis Pij V. & Sacr. Concil. Trid. mota de ſuper lite contra Horatium poſſeſſorem obtinuit ab A. C. mandatum de immittendo, cuius vigore cum poſſeſſionem eſſet ingreſſus, poſtea in gradu appellationis in Rota coram bo me. Vbaldo, reportauit ſententiam confirmatoriam d. mandati, quæ ob non proſecutam legitimè appellationem, trãſitum fecit in iudicatum. Vndè commiſſa mihi cauſa reſtitutionis in integrum, dubitaui hodiè. An conſtet de cauſis reſtitutionis, & Domini affirmatiuè reſoluerunt, ex quo conſtat de iniuſtitia d. mandati, &
1 ſententiæ, & ſic † de læſione, quæ eſt fundamentũ reſtitutionis in integrum, *c. 1. vbi Abb. de reſt. in integr. Rot. deciſ. 1. de reſt. in integr. in nou. Seraph. deciſ. 245. nu. 2. & Rot. deciſ. 532. nu. 2. p. 1. & deciſ. 672. num. 1. & 731. nu. 1. par. 2. recent.*

Iniuſtitia viſa fuit clara, quia non erat expellendus Horatius poſſeſſor, & danda Io. Andreæ immiſ-
2 ſio, niſi prius iuſtificata † per Io. Andream d. narratiua, quod Concurſus indictus, & celebratus fuit non ſeruata forma Sacr. Conc. & Conſtitut. Pij V. quæ fuit cauſa principalis, & præcipua d. gratię, *Put. deciſ. 165. lib. 3. in nou. impreſſ. Rot. de eiſ. 482. in fin. par. 2. recent.* & in puncto d. narratiuæ fuit reſolutum in *Salamantinę Parochialis 21. Iunij 1583. & in Cęſaranguſtanę Parochialis 8. Nouembris 1599. coram Card. Pamph. & in Vicen. Parochialis 14. Ianuarij 1611. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, quę eſt deciſ. 323. par. 2. recent.*

Nec releuat ſi dicatur, quod dicta narratiua fuit iuſtificata ex reſponſo Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concurſum prædictum fuiſſe nullum declara-
3 uit, cui *Rota* ſemper † ſolet deferre, *vt firmatur in deciſ. in hac cauſa facta 20. Maij 1624. coram bo. me. Vbaldo*, quia cum poſtea eadem Sacr. congregatio partibus pluries auditis, & facto plenius iuſtificato, recedendo ab anteriori declaratione, contrarium declarauerit, nempe Cõcurſum huiuſmodi fuiſſe validum, conſequenter dicta narratiua non iuſtificatur, ſed ſtã-
4 dum † eſt vltimæ Sac. Congreg. declarationi, & non primæ ad *l. non eſt nouum cum duabus ſeqq. ff. de leg. c. et terum extr. de reſcrip.* Declarationes enim Sacr. Con-
5 gregationis ſemper † intelliguntur emanare iuxta ea quæ in facto proponuntur, *l. 1. C. de diuerſ. reſcript. & ibi Padill. nu. 14. & iuxt. latè tradita per Rub. conſ. 12. nu. 2. Pariſ. conſil. 9. num. 42. lib. 2. Alex. conſil. 84. in fi. lib. 1. et Rot. apud Caſſad. deciſ. 6. de reſcript.*

6 Minus obſtat, quod læſio † debet attendi de tempore ſententiarum ad *text. in l. ſi voluntate C. de reſcind. vend. Odd. de reſtit. in integrum par. 2. art. 3.* & tamen tunc læſio non aderat eo ipſo, quod non emanauerat dicta vltima declaratio Sacr. Congregationis, ſed erat ſtandum primæ, vt firmatur in *d. deciſ. bo. me. Vbaldi*, qua declaratione attenta, mandatum, & ſententia huiuſmodi fuerunt iuſta, quia d. primæ declarationi tunc ſtandum erat, non quia declaratio iſta faciat ius, ſed quia ius, quod eſt, declarat. Vnde quia melius examinata, & intellecta facti ſerie eadẽ Sacr. Congregatio Concurſum fuiſſe validum cenſuit non tribuit poſt d. mandatum, & ſententiam ius de nouo, ſed quod erat tempore, quo emanarunt, declarauit.
7 Prout etiam † datur reſtitutio ex actis nouiter deductis, per quæ probatur, quod in rei veritate tempore ſententiarum, ius aliter ſe habebat, illud autem non erat iudicinorum, aut allegatum, *c. vlt. vbi gloſ. in verb. nouit de reſtit. integ. gloſ. in l. fin. C. ſi ſępe, reſtit. poſtul.*

postul. fuer. Odd. vbi sup. par. 1. quæst. 16. art. 6. & fuit dictum in Faventina Computorum 24. Maij 1620. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo.

Non obstat etiam alia gratia Io. Andreæ obtenta Kal. Maij 1621. cum narratiua, quod transacto tempore in edictis per Vicarium constituto, Concursus factus non fuit, quia hæc narratiua non solum à Io. Andrea non iustificatur, sed imò apparet in actis de cõtrario, ex quo edictum pro Concursu habendo emanauit die 6. Aprilis, & Competitores, quorum vnus fuit Horatius fuerunt descripti intra 20. dies computan. à d. die 6. Aprilis, & secuta deinde notificatione pro certa die ad subeundum examen, fuit habitus Concursus in die, præfinita, † & facta electio, 8 & approbatio magis idonei intrà sex menses à die vacationis, prout disponunt Sac. Concil. & prædicta Constit. Pij V. & dixit *Rot. decis. 702. apud Seraph.*

9 Non obstat similiter, quod Horatius † non docet de iure suo, de quo saltim summariè debet docere pro habenda restitutione, *cap. auditis de restit. in integr. Gemin. consil. 144. num. 1.* quia imo de iure suo 10 sufficienter docuit per exhibitionem. † Tituli, necuõ approbationis de se factæ in Cõcursu, de qua attestatur, Vicarius Capitularis, vbi habetur, quod Vicarius adhærendo votis trium ex quatuor Examinatoribus tunc præsentibus, declarauit Horatium idoneum, & omnibus alijs esse præferendum. Cui credendum est, ex quo computare, & publicare vota Examinatorum in eorum præsentia, illaque Notario renuntiare ad eius Officium spectat, Vicario 11 autem † in spectãtibus ad eius Officium credi debet, *cap. ex frequentibus extr. de instit. & ibi glos. in cap. fin. de Offic. Vicarij in 6. Rocc. de Iur. patron. verb. competens quæst. 31. Couar. lib. 3. variar. cap. 20. numero 7. Rota decis. 313. parte prima, recent. cum alijs cumulatis in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis 1627. coram me*, & præsertim cum non appareat de aliqua Examinatorum contradictione de eo tempore, qui verisimiliter si ita non esset, contradixissent, & coram eodem Notario fuissent protestati.

Vnde nihil releuat fides Examinatorum, qua attestantur quemdam Maxiliam fuisse repertum magis idoneum, ætate, doctrina, & sufficientia, quia vtrũ 12 quòd fides † regulariter, maximè ex interuallo, & sinè iuramento, & citatione, vt hic, non facit fidem, *l. post Legatum §. his verbis, vbi Bart. ff. de ijs quibus, vt indign. Decian. consil. 51. num. 7. vol. 2. Rot. decis. 318. numero 4. par. 2. recent.* ex ea non excluditur sufficientia, 13 & idoneitas Horatij, quia † comparatiuum, quod Maxilia fuit repertus magis idoneus supponit existẽtiam positiui, & sic alterius, seu aliorum, qui erant idonei, *l. vbi autem §. 1. ff. de verb. oblig. Surd. decis. 65. num. 6.*

Propterea Horatius vti idoneus potuit à Vicario 14 approbari, † quia Sacr. Concil. & Constitutio Pij V. non annullant electionem idonei ipso iure, sed appellationis remedio magis idoneo succurrit, & sic con- 15 stat de iure † Horatij interim, & quousque Maxilia non obtinet declarari contrarium, *Egid. decis. 103. Seraph. decis. 73. nu. 1. Rot. decis. 520. n. 4. p. 1. diuers. & in puncto Gonzal. ad reg. 8. gl. 4. nu. 139. & seqq.* & sæpius Sacr. Conc. Congregatio declarauit, Maxilia autem nedum obtinuit contrarium declarari, sed nec constat, quod appellauerit.

Tandemne *donat.* & proindè cum fuerit mutatum 16 sum † se in huius seruitium Iuuenis in seruitiũ Capse- dispositionẽ onarelli non potest censeri ad nouam tra quod Hor. capsæ prorogata, nec illius † fideiuscoloratus V. Leid casum, in quo mutatum sit, vel 17 *par. 2. recent.* dispo ro quo fuerat satisdatũ: per hucasu nostro, quia ionẽ, seu mutationem inducitur & tamen illa requiri quæ antecedentes fideiussorũ *decis. 45. lib. 3. Mantic.*, quorum consensus deficit in quæ tradit *Rota. decis. 53 nouatione 4. C. de fideiussor. l.*

Et ita vtraque, &c. *tam mandatori. 12. nu. 7.*
l. cons. 460. n. 45. & 71.

REVERENDISS. *coram san. mem. Greg.*
o pro Tutore † non
EPISCOPO VRGn pupilli *l. Lutius,*
Tutorem, qui tu-
Perusina. Laudi. Lunæ 13. no infectio non
domus partẽ
1628. *si is qui v-*
r † fideius-
ARGVMENTVm pos
ns. 57.

De Laudi tacita emologatione, quando dica stare, & quando de expressa. subscribens se to, scriptura censetur approbare omnia contenea, nisi ipse aliud doceat.

SVMMARIVM.

1 *De laudi tacita emologatione dicitur constare, si à tempore scientiæ laudi, pars non appellauit intra terminum iuris.*
2 *Laudum censetur quis tacitè emologare, si faciat, id quod in eo disponitur.*
3 *Laudum dicitur expressè emologatum, quando à partibus fuit subscriptum, & approbatum, cum promissione obseruandi omnia.*
4 *Subscribens, se alicui scripturæ, censetur approbare omnia in ea contenta, dummodo non probet se deceptum, vel dolo inductum ad ita subscribendum.*
5 *Laudum, quando est emologatum, est exequendum.*
6 *Subscribens se alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea.*
7 *Laudum, quando est nullum, si sit emologatum, valet in vim pacti.*

DECISIO CLV.

DIE 11. Ianuarij 1627. fuit resolutum relexandum esse mandatum contra Io. Antonium ad fauorem Iosephi, prout in decisione desuper extensa; sed quia fuit prætensum super prædictis extare laudum à Iosepho emologatum, dubitaui hodie an, constet de emologatione, & fuit resolutum de ea constare tàm tacitè, quàm expressè.

1 De tacita emologatione † constat, quia Ioseph à tẽpore scientiæ laudi non appellauit intra terminum iuris, vt post alios *Io. Baptist. de S. Blas in tract. de arbitr. q. 71. nu. 44. par. 2. Lancellot. de attent. appell. pend. p. 2. c. 12. limit. 50. nu. 110. Moder. de appellat. q. 12. n. 114.* & multo magis quia Ioseph sponte dimisit Io. Anton. 2 quædam bona habilia in exequutionem laudi, † imò, & claues cũ effectu tradidit, vt bene testes cõcludunt,

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Micien. Parochialis. Iunij 13. Martij.

1628.

ARGVMENTVM.

Narratiua non facti concursus pro collatione Ecclesiæ Parochialis, pro vt requirunt Sacr. Concil. Trident. & constitut. Pij V. per quem sit probanda, Et quando in hac materia concedatur restitutio in integrum.

SVMMARIVM.

1 *Restitutionis in integrum fundamentum est læsio.*
2 *Negatiua, vbi consistit fundamentum intentionis, est per allegantem probanda.*
3 *Responsis Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concursum ad Parochiale beneficium annullant Rota semper multum defert.*
4 *Vltimis declarationibus est standum, & non primis.*
5 *Declarationes Sacr. Congregat. Concil. semper intelliguntur emanare iuxta ea, quæ in facto proponuntur.*
6 *Læsio est attendenda de tempore sententiarum ad effectum restitutionis in integrum.*
7 *Restitutio in integrum datur etiam ex actis nouiter deductis.*
8 *Concursus qualiter fiat secundum Concil. Trident. & Const. Pij V. circa beneficia Parochialia.*
9 *Restitutio in integrum, vt concedatur, debet quis docere de iure suo saltim summariè.*
10 *Per tituli exhibitionem, quis sufficienter docet de iure suo, ad effectum restitutionis in integrum.*
11 *Vicario in spectantibus ad eius officium credi debet.*
12 *Fides regulariter, maximè ex instrumento, & fine iuramento, & partis citatione non facit fidem.*
13 *Comparatiuum supponit existentiam positiui.*
14 *Electio de idoneo in beneficio parochiali relicto magis idoneo, an ipso iure annulletur per Concil. Trident. & Constitut. Pij V.*
15 *De Iure alicuius dicitur constare, quamsque de eo doceri potest.*
16 *Electio de illo ad beneficium parochiale, qui ante concursum se intruserat in illius possessionem non valet.*
17 *Text. in cap. auaritiæ de elect. in 6. non procedit, quãdo quis nullas fructus percepit.*

DECISIO. CLIV.

VIcarius Nicien. Sede vacante in dicto concursu ad Parochialem Ecclesiam loci de Roccabiglie ra, de voto trium ex quatuor examinatoribus Synodalibus alijs prætulit Horatiũ de Laurẽtijs, qui habita deinde collatione à V. Legato Auenionen. fuit etiã possessionem adeptus. Verum quia Io. Andreas Martinus eamdem Parochialem à Sede Apostolica impetrauit sub narratiua, quod in prædicto concursu non fuit seruata forma Constitutionis Pij V. & Sacr. Concil. Trid. mota de super lite contra Horatium possessorem obtinuit ab A. C. mandatum de immittendo, cuius vigore cum possessionem esset ingressus, postea in gradu appellationis in Rota coram bo mem. Vbaldo, reportauit sententiam confirmatoriam d. mandati, quæ ob non prosecutam legitimè appellationem, trãsitum fecit in iudicatum. Vndè conuenisa mihi causa restitutionis in integrum, dubitaui hodiè. An constet de causis restitutionis, & Domini affirmatiuè resoluerunt, ex quo constat de iniustitia d. mandati, &
1 sententiæ, & sic † de læsione, quæ est fundamentũ restitutionis in integrum, *c. 1. vbi Abb. de rest. in integr. Rot. decis. 1. de rest. in integr. in nou. Scraph. decis. 245. nu. 2. & Rot. decis. 532. nu. 2. p. 1. & decis. 672. num. 1. & 731. nu. 1. par. 2. recent.*

Iniustitia visa fuit clara, quia non erat expellendus Horatius possessor, & danda Io. Andreæ immis-
2 sio, nisi prius iustificata † per Io. Andream d. narratiua, quod Concursus indictus, & celebratus fuit non seruata forma Sacr. Conc. & Constitut. Pij V. quæ fuit causa principalis, & præcipua d. gratiæ, *Put. decis. 265. lib. 3. in nou. impress. Rot. decis. 482. in fin. par. 2. recent.* & in puncto d. narratiuæ fuit resolutum in *Salamantinę Parochialis 21. Iunij 1583. & in Cyfarangustanę Parochialis 8. Nouembris 1599. coram Card. Pamph. & in Vicen. Parochialis 14. Ianuarij 1611. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, quę est decis. 323. par. 2. recent.*

Nec releuat si dicatur, quod dicta narratiua fuit iustificata ex responso Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concursum prædictum fuisse nullum declara-
3 uit, cui *Rota* semper † solet deferre, *vt firmatur in decis. in hac causa facta 20. Maij 1624. coram bo. me. Vbaldo*, quia cum postea eadem Sacr. congregatio partibus pluries auditis, & facto plenius iustificato, recedendo ab anteriori declaratione, contrarium declarauerit, nempe Cõcursum huiusmodi fuisse validum, consequenter dicta narratiua non iustificatur, sed stã-
4 dum † est vltimæ Sac. Congreg. declarationi, & non primæ ad *l. non est nouum cum duabus seqq. ff. de leg. e. cæterum extr. de rescrip.* Declarationes enim Sacr. Con-
5 gregationis semper † intelliguntur emanare iuxta ea quæ in facto proponuntur, *l. 1. C. de diuers. rescript. & ibi Padill. nu. 14. & iunct. latè tradita per Rub. cons. 12. nu. 2. Paris. consil. 9. num. 42. lib. 2. Alex. consil. 84. num. 1. lib. 1. et Rot. apud Cassad. decis. 6. de rescript.*

6 Minus obstat, quod læsio † debet attendi de tempore sententiarum ad *text. in l. si voluntate C. de rescind. vend. l. Odd. de rest. in integrum par. 2. art. 3.* & tamen tunc læsio non aderat eo ipso, quod non emanauerat dicta vltima declaratio Sacr. Congregationis, sed erat standum primæ, vt firmatur in *d. decis. bo. me. Vbaldi*, qua declaratione attenta, mandatum, & sententia huiusmodi fuerunt iusta, quia d. primæ declarationi tunc standum erat, non quia declaratio ista faciat ius, sed quia ius, quod est, declarat. Vnde quia melius examinata, & intellecta facti serie eadẽ Sacr. Congregatio Concursum fuisse validum censuit non tribuit post d. mandatum, & sententiam ius de nouo, sed quod erat tempore, quo emanarunt, declarauit.
7 Prout etiam † datur restitutio ex actis nouiter deductis, per quæ probatur, quod *in rei veritate* tempore sententiarum, ius aliter se habebat, illud autem non erat iudici notum, aut allegatum, *c. vlt. vbi glos. in verb. nouit de rest. integ. glos. in l. fin. C. si sæpe, rest. posul.*

postul. fuer. Odd. vbi sup. par. 1. quæst. 16. art. 6. & fuit dictum in Faventina Computorum 24. May 1620. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo.

Non obstat etiam alia gratia Io. Andreæ obtenta Kal. Maij 1621. cum narratiua, quod transacto tempore in edictis per Vicarium constituto, Concursus factus non fuit, quia hæc narratiua non solum à Io. Andrea non iustificatur, sed imò apparet in actis de cõtrario, ex quo edictum pro Concursu habendo emanauit die 6. Aprilis, & Competitores, quorum vnus fuit Horatius fuerunt descripti intra 20. dies computan. à d. die 6. Aprilis, & secuta deinde notificatione pro certa die ad subeundum examen, fuit habitus Concursus in die, præfinita, † & facta electio, 8 & approbatio magis idonei intrà sex menses à die vacationis, prout disponunt, Sac. Concil. & prædicta Constit. Pij V. & dixit *Rot. decis. 702. apud Seraph.*

Non obstat similiter, quod Horatius † non docet 9 de iure suo, de quo saltim summariè debet docere, pro habenda restitutione, *cap. auditis de restit. in integr. Gemin. consil. 144. num. 1.* quia imo de iure suo 10 sufficienter docuit per exhibitionem. † Tituli, necnõ approbationis de se factæ in Cõcursu, de qua attestatur, Vicarius Capitularis, vbi habetur, quod Vicarius adhærendo votis trium ex quatuor Examinatoribus tunc præsentibus, declarauit Horatium idoneum, & omnibus alijs esse præferendum. Cui credendum est, ex quo computare, & publicare vota Examinatorum in eorum præsentia, illaque Notario renuntiare ad eius Officium spectat, Vicario † autem 11 in spectãtibus ad eius Officium credi debet, *cap. ex frequentibus extr. de instit. & ibi glos. in cap. fin. de Offic. Vicarij in 6. Rocc. de Iur. patron. verb. competens quæst. 31. Couar. lib. 3. variar. cap. 20. numero 7. Rota decis. 313. parte prima, recent. cum alijs cumulatis in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis 1627. coram me*, & præsertim cum non appareat de aliqua Examinatorum contradictione de eo tempore, qui verisimiliter si ita non esset, contradixissent, & coram eodem Notario fuisset protestati.

Vnde nihil releuat fides Examinatorum, qua attestantur quemdam Maxiliam fuisse repertum magis idoneum, ætate, doctrina, & sufficientia, quia vtrũ 12 quòd fides † regulariter, maximè ex interuallo, & sinè iuramento, & citatione, vt hic, non facit fidem, *l. post Legatum §. his verbis, vbi Bart. ff. de iis quibus, vt indign. Decian. consil. 51. num. 7. vol. 2. Rot. decis. 318. numero 4. par. 2. recent.* ex ea non excluditur sufficientia, 13 & idoneitatis Horatij, quia † comparatiuum, quod Maxilia fuit repertus magis idoneus supponit existẽtiam positiui, & sic alterius, seu aliorum, qui erant idonei *l. vbi autem §. 1. ff. de verb. oblig. Surd. decis. 65. num. 6.*

Propterea Horatius vti idoneus potuit à Vicario 14 approbari, † quia Sacr. Concil. & Constitutio Pij V. non annullant electionem idonei ipso iure, sed appellationis remedio magis idoneo succurrit, & sic con- 15 stat de iure † Horatij interim, & quousque Maxilia non obtinet declarari contrarium, *Egi l. decis. 103. Seraph. decis. 73. nu. 1. Rot. decis. 520. n. 4. p. 1. diuers. & in puncto Gonzal. ad reg. 8. gl. 4. nu. 139. & seqq.* & sæpius Sacr. Conc. Congregatio declarauit, Maxilia autem nedum obtinuit contrarium declarari, sed nec constat, quod appellauerit.

Tandemoc donat. & proindè cum fuerit mutatum 16 sum † se in huij seruitium Iuuenis in seruitiũ Capse- dispositionedonarelli non potest censeri ad nouam tra quod Hor. capsæ prorogata, nec illius † fideiuscoloratus V. Leid casum, in quo mutatum sit, vel 17 *par. 2. recent.* dispro quo fuerat satisdatũ: per hucasu nostro, quia tionẽ, seu mutationem inducitur & tamen illa requiri quæ antecedentes fideiussorũ *decis. 45. lib. 3. Mantic.* quorum consensus deficit in quæ tradit *Rota decis. 5* ynatione *4. C. de fideiussor. l.*

Et ita vtraque, &c. *tam mandatori. 12. nu. 7. d. cons. 460. n. 45. & 71.*

REVERENDISS. *coram san. mem. Greg.*

opro Tutore † non

EPISCOPO VRGm pupilli *l. Latius,*

Tutorem, qui tu-

Perusina. Laudi. Lunæ 13. no infecto non

domus partẽ

1628. *si is qui v-*

r† fideius-

ARGVMENTVMtia post

ns. 57.

De Laudi tacita emologatione, quando dica stare, & quando de expressa. subscribens seo, scripturæ censetur approbare omnia contenea, nisi ipse aliud doceat.

SVMMARIVM.

1 *De laudi tacita emologatione dicitur constare, si à tempore scientiæ laudi, pars non appellauit intra terminum iuris.*

2 *Laudum censetur quis tacitè emologare, si faciat, id quod in eo disponitur.*

3 *Laudum dicitur expressè emologatum, quando à partibus fuit subscriptum, & approbatum, cum promissione obseruandi omnia.*

4 *Subscribens, se alicui scripturæ, censetur approbare omnia in ea contenta, dummodo non probet se deceptum, vel dolo inductum ad ita subscribendum.*

5 *Laudum, quando est emologatum, est exequendum.*

6 *Subscribens se alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea.*

7 *Laudum, quando est nullum, si sit emologatum, valet in vim pacti.*

DECISIO CLV.

DIE 11. Ianuarij 1627. fuit resolutum relexandum esse mandatum contra Io. Antonium ad fauorem Iosephi, prout in decisione desuper extensa; sed quia fuit prætensum super prædictis extare laudum à Iosepho emologatum, dubitaui hodie an, constet de emologatione, & fuit resolutum de ea constare tàm tacitè, quàm expressè.

1 De tacita emologatione † constat, quia Ioseph à tẽpore scientiæ laudi non appellauit intra terminum iuris, vt post alios *Io. Baptist. de S. Blas in tract. de arbitr. q. 71. nu. 44. par. 2. Lancellot. de attent. appell. pend. p. 2. c. 12. limit. 50. nu. 110. Moder. de appellat. q. 12. n. 114.* & multo magis quia Ioseph sponte dimisit Io. Anton. 2 quædam bona stabilia in exequutionem laudi, † imò, & claues cũ effectu tradidit, vt bene testes cõcludunt,

postul. fuer. Odd. vbi sup. par. 1. quæst. 16. art. 6. & fuit di ctum in Fauentina Computorum 24. Maij 1620. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo.

Non obstat etiam alia gratia Io. Andreæ obtenta Kal. Maij 1621. cum narratiua, quod transacto tempore in edictis per Vicarium constituto, Concursus factus non fuit, quia hæc narratiua non solum à Io. Andrea non iustificatur, sed imò apparet in actis de cõtrario, ex quo edictum pro Concursu habendo emanauit die 6. Aprilis, & Competitores, quorum vnus fuit Horatius fuerunt descripti intra 20. dies computan. à d. die 6. Aprilis, & secuta deinde notificatione pro certa die ad subeundum examen, fuit habitus Concursus in die, præfinita, † & facta electio, 8 & approbatio magis idonei intrà sex menses à die vacationis, prout disponunt, Sac. Concil. & prædicta Constit. Pij V. & dixit *Rot. decis. 702. apud Seraph.*

Non obstat similiter, quod Horatius † non docet 9 de iure suo, de quo saltim summariè debet docere pro habenda restitutione, *cap. auditis de restit. in integr. Gemin. consil. 144. num. 1.* quia imo de iure suo 10 sufficienter docuit per exhibitionem. † Tituli, necuõ approbationis de se factæ in Cõcursu, de qua attestatur, Vicarius Capitularis, vbi habetur, quod Vicarius adhærendo votis trium ex quatuor Examinatoribus tunc præsentibus, declarauit Horatium idoneum, & omnibus alijs esse præferendum. Cui credendum est, ex quo computare, & publicare vota Examinatorum in eorum præsentia, illaque Notario renuntiare ad eius Officium spectat, Vicario † autem 11 in spectãtibus ad eius Officium credi debet, *cap. ex frequentibus extr. de instit. & ibi glos. in cap. fin. de Offic. Vicarij in 6. Rocc. de Iur. patron. verb. competens quæst. 31. Couar. lib. 3. variar. cap. 20. numero 7. Rota decis. 313. parte prima, recent. cum alijs cumulatis in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis 1627. coram me*, & præsertim cum non appareat de aliqua Examinatorum contradictione de eo tempore, qui verisimiliter si ita non esset, contradixissent, & coram eodem Notario fuissent protestati.

Vnde nihil releuat fides Examinatorum, qua attestantur quemdam Maxiliam fuisse repertum magis idoneum, ætate, doctrina, & sufficientia, quia vtrùm 12 quòd fides † regulariter, maximè ex interuallo, & sinè iuramento, & citatione, vt hic, non facit fidem, *l. post Legatum §. his verbis, vbi Bart. ff. de ijs quibus, vt indign. Decian. consil. 51. num. 7. vol. 2. Rot. decis. 318. numero 4. par. 2. recent.* ex ea non excluditur sufficientia, 13 & idoneitatis Horatij, quia † comparatiuum, quod Maxilia fuit repertus magis idoneus supponit existẽtiam positiui, & sic alterius, seu aliorum, qui erant idonei, *l. vbi autem §. 1. ff. de verb. oblig. Surd. decis. 65. num. 6.*

Propterea Horatius vti idoneus potuit à Vicario 14 approbari, † quia Sacr. Concil. & Constitutio Pij V. non annullant electionem idonei ipso iure, sed appellationis remedio magis idoneo succurrit, & sic con- 15 stat de iure † Horatij interim, & quousque Maxilia non obtinet declarari contrarium, *Egi! decis. 103. Seraph. decis. 73. nu. 1. Rot. decis. 520. n. 4. p. 1. diuers. & in puncto Gonzal. ad reg. 8. gl. 4. nu. 139. & seqq.* & sæpius Sacr. Conc. Congregatio declarauit, Maxilia autem nedum obtinuit contrarium declarari, sed nec constat, quod appellauerit.

Tandemnec *donat.* & proindè cum fuerit mutatum 16 sum † se in huij seruitium Iuuenis in seruitiũ Capse- dispositionẽ onarelli non potest censeri ad nouam tra quod Hor. capsæ prorogata, nec illius † fideiuscoloratus V. Leid casum, in quo mutatum sit, vel 17 *par. 2, recent.* dispo ro quo fuerat satisdatũ: per hucasu nostro, quia ionẽ, seu mutationem inducitur & tamen illa requiriquæ antecedentes fideiussorũ *decis. 45. lib. 3. Mantic.* quorum consensus deficit in quæ tradit *Rota. decis. 5 3 uatione 4. C. de fideiussor. l.* Et ita vtraque, &c. *tam mandatori. 12. nu. 7. d. cons. 460. n. 45. & 71.*

REVERENDISS. *coram san. mem. Greg.*
o pro Tutore † non
EPISCOPO VRGn pupilli *d. Lutius,*
Tutorem, qui tu-
Perusina. Laudi. Iunc 13. no infectio non
domus partẽ
1628. *si is qui v-*
r † fideius-
ARGVMENTV Mtia post
nes. 57.

De Laudi tacita emologatione, quando dica stare, & quando de expressa. subscribens se 10, scriptura censetur approbare omnia contenea, nisi ipse aliud doceat.

SVMMARIVM.

1 *De laudi tacita emologatione dicitur constare, si à tempore scientiæ laudi, pars non appellauit intra terminum iuris.*

2 *Laudum censetur quis tacitè emologare, si faciat, id quod in eo disponitur.*

3 *Laudum dicitur expressè emologatum, quando à partibus fuit subscriptum, & approbatum, cum promissione obseruandi omnia.*

4 *Subscribens, se alicui scripturæ, censetur approbare omnia in ea contenta, dummodo non probet se deceptum, vel dolo inductum ad ita subscribendum.*

5 *Laudum, quando est emologatum, est exequendum.*

6 *Subscribens se alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea.*

7 *Laudum, quando est nullum, si sit emologatum, valet in vim pacti.*

DECISIO CLV.

DIE 11. Ianuarij 1627. fuit resolutum relexandum esse mandatum contra Io. Antonium ad fauorem Iosephi, prout in decisione desuper extensa; sed quia fuit prætensum super prædictis extare laudum à Iosepho emologatum, dubitaui hodie an, constet de emologatione, & fuit resolutum de ea constare tàm tacitè, quàm expressè.

1 De tacita emologatione † constat, quia Ioseph à tẽpore scientiæ laudi non appellauit intra terminum iuris, vt post alios *Io. Baptist. de S. Blas in tract. de arbitr. q. 71. nu. 44. par. 2. Lancellot. de attent. appell. pend. p. 2. c. 12. limit. 50. nu. 110. Moder. de appellat. q. 12. n. 114.* & multo magis quia Ioseph sponte dimisit Io. Anton. 2 quædam bona stabilia in exequutionem laudi, † imò, & claues cũ effectu tradidit, vt bene testes cõcludunt,

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Micien. Parochialis. Lunę 13. Martij.

1628.

ARGVMENTVM.

Narratiua non facti concursus pro collatione Ecclesiæ Parochialis, pro vt requirunt Sacr. Concil. Trident. & constitut. Pij V. per quem sit probanda, Et quando in hac materia concedatur restitutio in integrum.

SVMMARIVM.

1 *Restitutionis in integrum fundamentum est lęsio.*
2 *Negatiua, vbi consistit fundamentum intentionis, est per allegantem probanda.*
3 *Responsis Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concursum ad Parochiale beneficium annullans Rota semper multum defert.*
4 *Vltimis declarationibus est standum, & non primis.*
5 *Declarationes Sacr. Congregat. Concil. semper intelliguntur emanare iuxta ea, quę in facto proponuntur.*
6 *Lęsio est attendenda de tempore sententiarum ad effectum restitutionis in integrum.*
7 *Restitutio in integrum datur etiam ex actis nouiter deductis.*
8 *Concursus qualiter fiat secundum Concil. Trident. & Const. Pij V. circa beneficia Parochialia.*
9 *Restitutio in integrum, vt concedatur, debet quis docere de iure suo saltim summariè.*
10 *Per tituli exhibitionem, quis sufficienter docet de iure sno, ad effectum restitutionis in integrum.*
11 *Vicario inspectantibus ad eius officium credi debet.*
12 *Fides regulariter, maximè ex intervallo, & sine iuramento, & partis citatione non facit fidem.*
13 *Comparationem supponit existentiam positiui.*
14 *Electio de idoneo in beneficio parochiali relicto magis idoneo, an ipso iure annulletur per Concil. Trident. & Constitut. Pij V.*
15 *De Iure alicuius dicitur constare, quousque de eo doceri potest.*
16 *Electio de illo ad beneficium parochiale, qui ante concursum se intruserat in illius possessionem non valet.*
17 *Text. in cap. auaritiæ de elect. in 6. non procedit, quãdo quis nullas fructus percepit.*

DECISIO. CLIV.

VIcarius Nicien. Sede vacante in dicto concursu ad Parochialem Ecclesiam loci de Roccabiglie ra, de voto trium ex quatuor examinatoribus Synodalibus alijs prætulit Horatiũ de Laurẽtijs, qui habita deinde collatione à V. Legato Auenionen. fuit etiã possessionem adeptus. Verum quia Io. Andreas Martinus eandem Parochialem à Sede Apostolica impetrauit sub narratiua, quod in prædicto concursu non fuit seruata forma Constitutionis Pij V. & Sacr. Concil. Trid. mota de super lite contra Horatium possessorem obtinuit ab A. C. mandatum de immittendo, cuius vigore cum possessionem esset ingressus, postea in gradu appellationis in Rota coram bo mem. Vbaldo, reportauit sententiam confirmatoriam d. mandati, quæ ob non prosecutam legitimè appellationem, trãsitum fecit in iudicatum. Vndè commissa mihi causa restitutionis in integrum, dubitaui hodiè. An constet de causis restitutionis, & Domini affirmatiuè resoluerunt, ex quo constat de iniustitia d. mandati, &
1 sententiæ, & sic † de læsione, quæ est fundamentũ restitutionis in integrum *c. 1. vbi Abb. de rest. in integr. Rot. decis. 1. de rest. in integr. in nou. Scraph. decis. 245. nu. 2. & Rot. decis. 532. nu. 2. p. 1. & decis. 672. num. 1. & 731. nu. 1. par. 2. recent.*

Iniustitia visa fuit clara, quia non erat expellendus Horatius possessor, & danda Io. Andreæ immis-
2 sio, nisi prius iustificata † per Io. Andream d. narratiua, quod Concursus indictus, & celebratus fuit non seruata forma Sacr. Conc. & Constitut. Pij V. quæ fuit causa principalis, & præcipua d. gratię, *Put. decis. 265. lib. 3. in nou. impress. Rot. decis. 482. in fin. par. 2. recent.* & in puncto d. narratiuæ fuit resolutum in *Salamantinę Parochialis 21. Junij 1583. & in Cęsaraugustanę Parochialis 8. Nouembris 1599. coram Card. Pamph. & in Vicen. Parochialis 14. Januarij 1611. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, quę est decis. 323. par. 2. recent.*

Nec releuat si dicatur, quod dicta narratiua fuit iustificata ex responso Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concursum prædictum fuisse nullum declara-
3 uit, cui *Rota* semper † solet deferre, *vt firmatur in decis. in hac causa facta 20. Maij 1624. coram bo. me. Vbaldo*, quia cum postea eadem Sacr. congregatio partibus plures auditis, & facto plenius iustificato, recedendo ab anterioti declaratione, contrarium declarauerit, nempe Cõcursum huiusmodi fuisse validum, consequenter dicta narratiua non iustificatur, sed stã-
4 dum † est vltimæ Sac. Congreg. declarationi, & non primæ ad *l. non est nouum cum duabus seqq. ff. de leg. 2. & terum extr. de rescrip.* Declarationes enim Sacr. Con-
5 gregationis semper † intelliguntur emanare iuxta ea quæ in facto proponuntur, *l. 1. C. de diuers. rescript. & ibi Padill. nu. 14. & iuxt. late tradita per Rub. cons. 12. nu. 2. Paris. consil. 9. num. 42. lib. 2. Alex. consil. 84. in fi. lib. 1. et Rot. apud Cassad. decis. 6. de rescript.*

6 Minus obstat, quod læsio † debet attendi de tempore sententiarum ad *text. in l. si voluntate C. de rescind. vend. Odd. de restit. in integrum par. 2. art. 3.* & tamen tunc læsio non aderat eo ipso, quod non emanauerat dicta vltima declaratio Sacr. Congregationis, sed erat standum primæ, vt firmatur in *d. decis. bo. me. Vbaldi*, qua declaratione attenta, mandatum, & sententia huiusmodi fuerunt iusta, quia d. primæ declarationi tunc standum erat, non quia declaratio ista faciat ius, sed quia ius, quod est, declarat. Vnde quia melius examinata, & intellecta facti serie eadẽ Sacr. Congregatio Concursum fuisse validum censuit non tribuit post d. mandatum, & sententiam ius de nouo, sed quod erat tempore, quo emanarunt, declarauit.

7 Prout etiam † datur restitutio ex actis nouiter deductis, per quæ probatur, quod *in rei veritate* tempore sententiarum, ius aliter se habebat, illud autem non erat iudici notum, aut allegatum, *c. vlt. vbi glos. in verb. nouit de restit. integ. glos. in l. fin. C. si sępe, restit. postul.*

postul. fusc. Odd. vbi sup. par. 1. quæst. 16. art. 6. & fuit dictum in Faventina Computorum 24. May 1620. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo.

Non obstat etiam alia gratia Io. Andreæ obtenta Kal. Maij 1621. cum narratiua, quod transacto tempore in edictis per Vicarium constituto, Concursus factus non fuit, quia hæc narratiua non solum à Io. Andrea non iustificatur, sed imò apparet in actis de cõtrario, ex quo edictum pro Concursu habendo emanauit die 6. Aprilis, & Competitores, quorum vnus fuit Horatius fuerunt descripti intra 20. dies computan. à d. die 6. Aprilis, & secuta deinde notificatione pro certa die ad subeundum examen, fuit habitus Concursus in die, præfinita, † & facta electio, 8 & approbatio magis idonei intrà sex menses à die vacationis, prout disponunt, Sac. Concil. & prædicta Constit. Pij V. & dixit *Rot. decis. 702. apud Seraph.*

9 Non obstat similiter, quod Horatius † non docet de iure suo, de quo saltim summariè debet docere pro habenda restitutione, *cap. auditis de restit. in integr. Gemin. consil. 144. num. 1.* quia imo de iure suo 10 sufficienter docuit per exhibitionem. † Tituli, necuõ approbationis de se factæ in Cõcursu, de qua attestatur, Vicarius Capitularis, vbi habetur, quod Vicarius adhærendo votis trium ex quatuor Examinatoribus tunc præsentibus, declarauit Horatium idoneum, & omnibus alijs esse præferendum. Cui credendum est, ex quo computare, & publicare vota Examinatorum in eorum præsentia, illaque Notario renuntiare ad eius Officium spectat, Vicario † autem 11 in spectãtibus ad eius Officium credi debet, *cap. ex frequentibus extr. de inst. & ibi glos. in cap. fin. de Offic. Vicarij in 6. Rocc. de Iur. patron. verb. competens quæst. 31. Conar. lib. 3. variar. cap. 20. numero 7. Rota decis. 313. parte prima, recent. cum alijs cumulatis in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis 1627. coram me*, & præsertim cum non appareat de aliqua Examinatorum contradictione de eo tempore, qui verisimiliter si ita non esset, contradixissent, & coram eodem Notario fuissent protestati.

Vnde nihil releuat fides Examinatorum, qua attestantur quendam Maxiliam fuisse repertum magis idoneum, ætate, doctrina, & sufficientia, quia vltrà 12 quòd fides † regulariter, maximè ex interuallo, & sine iuramento, & citatione, vt hic, non facit fidem, *l. post Legatum §. his verbis, vbi Bart. ff. de iis quibus, vt indign. Decian. consil. 51. num. 7. vol. 2. Rot. decis. 318. numero 4. par. 2. recent.* ex ea non excluditur sufficientia, 13 & idoneitatis Horatij, quia † comparatiuum, quod Maxilia fuit repertus magis idoneus supponit existẽtiam positiui, & sic alterius, seu aliorum, qui erant idonei, *l. vbi autem §. 1. ff. de verb. oblig. Surd. decis. 65. num. 6.*

Propterea Horatius vti idoneus potuit à Vicario 14 approbari, † quia Sacr. Concil. & Constitutio Pij V. non annullant electionem idonei ipso iure, sed appellationis remedio magis idoneo succurrit, & sic con- 15 stat de iure † Horatij interim, & quousque Maxilia non obtinet declarari contrarium, *Egid. decis. 103. Seraph. decis. 73. nu. 1. Rot. decis. 520. n. 4. p. 1. diuers. & in puncto Gonzal. ad reg. 8. gl. 4. nu. 139. & seqq.* & sæpius Sacr. Conc. Congregatio declarauit, Maxilia autem nedum obtinuit contrarium declarari, sed nec constat, quod appellauerit.

Tandem non obstat, quod Horatius ante Concur- 16 sum † se intruserit in possessionem Parochialis contra dispositionem *text. in c. auaritiæ, de elect. in 6.* quia vltra quod Horatius excusatur, quia præcessit Titulus coloratus V. Legati Auenionen. *Rota decis. 741. nu. 8.* 17 *par. 2. recent.* dispositio † d. Decretalis non intrat in casu nostro, quia Horatius nullos fructus percepit, & tamen illa requirit fructuum perceptionem, *Put. decis. 45. lib. 3. Mantic. decis. 761. nu. 10.* & conducunt quæ tradit *Rota. decis. 531. num. 2. antiq. par. 2. recent.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO, EPISCOPO VRGELLEN.

Perusina. Laudi. Lunæ 13. Martij.

1628.

ARGVMENTVM,

De Laudi tacita emologatione, quando dicatur constare, & quando de expressa. subscribens se alicui scripturæ censetur approbare omnia contenta in ea, nisi ipse aliud doceat.

SVMMARIVM.

1 *De laudi tacita emologatione dicitur constare, si à tempore scientiæ laudi, pars non appellauit intra terminum iuris.*

2 *Laudum censetur quis tacitè emologare, si faciat, id quod in eo disponitur.*

3 *Laudum dicitur expressè emologatum, quando à partibus fuit subscriptum, & approbatum, cum promissione obseruandi omnia.*

4 *Subscribens, se alicui scripturæ, censetur approbare omnia in ea contenta, dummodo non probet se deceptum, vel dolo inductum ad ita subscribendum.*

5 *Laudum, quando est emologatum, est exequendum.*

6 *Subscribens se alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea.*

7 *Laudum, quando est nullum, si sit emologatum, valet in vim pacti.*

DECISIO CLV.

DIE 11. Ianuarij 1627. fuit resolutum relexandum esse mandatum contra Io. Antonium ad fauorem Iosephi, prout in decisione desuper extensa; sed quia fuit prætensum super prædictis extare laudum à Iosepho emologatum, dubitaui hodie an, constet de emologatione, & fuit resolutum de ea constare tàm tacitè, quàm expressè.

1 De tacita emologatione † constat, quia Iosephà tẽpore scientiæ laudi non appellauit intra terminum iuris, vt post alios *Io. Baptist. de S. Blasio in tract. de arbitr. q. 71. nu. 44. par. 2. Lancellot. de attent. appell. pend. p. 2. c. 12. limit. 50. nu. 110. Moder. de appellat. q. 12. n. 114.* & multo magis quia Iosephsponte dimisit Io. Anton. 2 quædam bona stabilia in exequutionem laudi, † imò, & claues cũ effectu tradidit, vt bene testes cõcludunt,

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Micien. Parochialis. Lunę 13. Martij.

1628.

ARGVMENTVM.

Narratiua non facti concursus pro collatione Ecclesiæ Parochialis, pro vt requirunt Sacr. Concil. Trident. & constitut. Pij V. per quem sit probanda, Et quando in hac materia concedatur restitutio in integrum.

SVMMARIVM.

1 *Restitutionis in integrum fundamentum est lęsio.*
2 *Negatiua, vbi consistit fundamentum intentionis, est per allegantem probanda.*
3 *Responsis Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concursum ad Parochiale beneficium annullant Rota semper multum defert.*
4 *Vltimis declarationibus est standum, & non primis.*
5 *Declarationes Sacr. Congregat. Concil. semper intelliguntur emanare iuxta ea, quę in facto proponuntur.*
6 *Lęsio est attendenda de tempore sententiarum ad effectum restitutionis in integrum.*
7 *Restitutio in integrum datur etiam ex actis nouiter deductis.*
8 *Concursus qualiter fiat secundum Concil. Trident. & Const. Pij V. circa beneficia Parochialia.*
9 *Restitutio in integrum, vt concedatur, debet quis docere de iure suo saltim summariè.*
10 *Per tituli exhibitionem, quis sufficienter docet de iure suo, ad effectum restitutionis in integrum.*
11 *Vicario in spectantibus ad eius officium credi debet.*
12 *Fides regulariter, maximè ex intervallo, & sine iuramento, & partis citatione non facit fidem.*
13 *Comparatum supponit existentiam positiui.*
14 *Electio de idoneo in beneficio parochiali relicto magis idoneo, an ipso iure annulletur per Concil. Trident. & Constitut. Pij V.*
15 *De Iure alicuius dicitur constare, quousque de eo doceri potest.*
16 *Electio de illo ad beneficium parochiale, qui ante concursum se intruserat in illius possessionem non valet.*
17 *Text. in cap. auaritiæ de elect. in 6. non procedit, quãdo quis nullos fructus percepit.*

DECISIO. CLIV.

VIcarius Nicien. Sede vacante in dicto concursu ad Parochialem Ecclesiam loci de Roccabiglie ra, de voto trium ex quatuor examinatoribus Synodalibus alijs prætulit Horatiũ de Laurẽtijs, qui habita deinde collatione à V. Legato Auenionen. fuit etiã possessionem adeptus. Verum quia Io. Andreas Martinus eamdem Parochialem à Sede Apostolica impetrauit sub narratiua, quod in prædicto concursu non fuit seruata forma Constitutionis Pij V. & Sacr. Concil. Trid. mota de super lite contra Horatium possessorem obtinuit ab A. C. mandatum de immittendo, cuius vigore cum possessionem esset ingressus, postea in gradu appellationis in Rota coram bo mem. Vbaldo, reportauit sententiam confirmatoriam d. mandati, quæ ob non prosecutam legitimè appellationem, trãsitum fecit in iudicatum. Vndè conuenisse mihi causa restitutionis in integrum, dubitaui hodiè. An constet de causis restitutionis, & Domini affirmatiuè resoluerunt, ex quo constat de iniustitia d. mandati, &
1 sententiæ, & sic † de læsione, quæ est fundamentũ restitutionis in integrum, *c. 1. vbi Abb. de rest. in integr. Rot. decis. 1. de rest. in integr. in nou. Scraph. decis. 245. nu. 2. & Rot. decis. 532. nu. 2. p. 1. & decis. 672. num. 1. & 731. nu. 1. par. 2. recent.*

Iniustitia visa fuit clara, quia non erat expellendus Horatius possessor, & danda Io. Andreæ immis-
2 sio, nisi prius iustificata † per Io. Andream d. narratiua, quod Concursus indictus, & celebratus fuit non seruata forma Sacr. Conc. & Constitut. Pij V. quæ fuit causa principalis, & præcipua d. gratię, *Put. decis. 265. lib. 3. in nou. impress. Rot. de ctf. 482. in fin. par. 2. recent.* & in puncto d. narratiuæ fuit resolutum in *Salamantinę Parochialis 21. Iunij 1583. & in Cęsarangustanę Parochialis 8. Nouembris 1599. coram Card. Pamph. & in Vicen. Parochialis 14. Ianuarij 1611. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, quę est decis. 323. par. 2. recent.*

Nec releuat si dicatur, quod dicta narratiua fuit iustificata ex responso Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concursum prædictum fuisse nullum declara-
3 uit, cui *Rota* semper † solet deferre, *vt firmatur in decis. in hac causa facta 20. Maij 1624. coram bo. me. Vbaldo*, quia cum postea eadem Sacr. congregatio partibus pluries auditis, & facto plenius iustificato, recedendo ab anteriori declaratione, contrarium declarauerit, nempe Cõcursum huiusmodi fuisse validum, consequenter dicta narratiua non iustificatur, sed stã-
4 dum † est vltimæ Sac. Congreg. declarationi, & non primæ ad *l. non est nouum cum duabus seqq. ff. de leg. c. ęq tetum extr. de rescrip.* Declarationes enim Sacr. Con-
5 gregationis semper † intelliguntur emanare iuxta ea quæ in facto proponuntur, *l. 1. C. de diuers. rescript. & ibi Padill. nu. 14. & iuxt. latè tradita per Rob. cons. 12. nu. 2. Paris. consil. 9. num. 42. lib. 2. Alex. consil. 84. in fi. lib. 1. et Rot. apud Cassad. decis. 6. de rescript.*

6 Minus obstat, quod læsio † debet attendi de tempore sententiarum ad *text. in l. si voluntate C. de rescind. vend. Odd. de restit. in integrum par. 2. art. 3.* & tamen tunc læsio non aderat eo ipso, quod non emanauerat dicta vltima declaratio Sacr. Congregationis, sed erat standum primæ, vt firmatur in *d. decis. bo. me. Vbaldi*, qua declaratione attenta, mandatum, & sententia huiusmodi fuerunt iusta, quia d. primæ declarationi tunc standum erat, non quia declaratio ista faciat ius, sed quia ius, quod est, declarat. Vnde quia melius examinata, & intellecta facti serie eadẽ Sacr. Congregatio Concursum fuisse validum censuit non tribuit post d. mandatum, & sententiam ius de nouo, sed quod erat tempore, quo emanarunt, declarauit.
7 Prout etiam † datur restitutio ex actis nouiter deductis, per quæ probatur, quod in rei veritate tempore sententiarum, ius aliter se habebat, illud autem non erat Iudici notum, aut allegatum, *c. vlt. vbi glos. in verb. nouit de restit. integ. glos. in l. fin. C. si sępe, rest.*

postul.

postul. fuer. Odd. vbi sup. par. 1. quæst. 16. art. 6. & fuit dictum in Faventina Computorum 24. Maij 1620. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo.

Non obstat etiam alia gratia Io. Andreæ obtenta Kal. Maij 1621. cum narratiua, quod transacto tempore in edictis per Vicarium constituto, Concursus factus non fuit, quia hæc narratiua non solum à Io. Andrea non iustificatur, sed imò apparet in actis de cõtrario, ex quo edictum pro Concursu habendo emanauit die 6. Aprilis, & Competitores, quorum vnus fuit Horatius fuerunt descripti intra 20. dies computan. à d. die 6. Aprilis, & secuta deinde notificatione pro certa die ad subeundum examen, fuit habitus Concursus in die, præfinita, † & facta electio, 8 & approbatio magis idonei intrà sex menses à die vacationis, prout disponunt, Sac. Concil. & prædicta Constit. Pij V. & dixit *Rot. decis. 702. apud Seraph.*

9 Non obstat similiter, quod Horatius † non docet de iure suo, de quo saltim summariè debet docere pro habenda restitutione, *cap. auditis de restit. in integr. Gemin. consil. 144. num. 1.* quia imo de iure suo 10 sufficienter docuit per exhibitionem. † Tituli, necnõ approbationis de se factæ in Cõcursu, de qua attestatur, Vicarius Capitularis, vbi habetur, quod Vicarius adhærendo votis trium ex quatuor Examinatoribus tunc præsentibus, declarauit Horatium idoneum, & omnibus alijs esse præferendum. Cui credendum est, ex quo computare, & publicare vota Examinatorum in eorum præsentia, illaque Notario renuntiare ad eius Officium spectat, Vicario † autem in spectãtibus ad eius Officium credi debet, *cap. ex frequentibus extr. de iustit. & ibi glos. in cap. fin. de Offic. Vicary in 6. Rocc. de Iur. patron. verb. competens quæst. 31. Couar. lib. 3. variar. cap. 20. numero 7. Rota decis. 313. parte prima, recent. cum alijs cumulatis in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis 1627. coram me*, & præsertim cum non appareat de aliqua Examinatorum contradictione de eo tempore, qui verisimiliter si ita non esset, contradixissent, & coram eodem Notario fuissent protestati.

Vnde nihil releuat fides Examinatorum, qua attestantur quemdam Maxiliam fuisse repertum magis idoneum, ætate, doctrina, & sufficientia, quia vltrà 12 quòd fides † regulariter, maximè ex interuallo, & sinè iuramento, & citatione, vt hic, non facit fidem, *l. post Legatum §. his verbis, vbi Bart. ff. de iis quibus, ut indign. Decian. consil. 51. num. 7. vol. 2. Rot. decis. 318. numero 4. par. 2. recent.* ex ea non excluditur sufficientia, 13 & idoneitatis Horatij, quia † comparatiuum, quod Maxilia fuit repertus magis idoneus supponit existẽtiam positiui, & sic alterius, seu aliorum, qui erant idonei, *l. vbi autem §. 1. ff. de verb. oblig. Surd. decis. 65. num. 6.*

Propterea Horatius vti idoneus potuit à Vicario 14 approbari, † quia Sacr. Concil. & Constitutio Pij V. non annullant electionem idonei ipso iure, sed appellationis remedio magis idoneo succurrit, & sic con- 15 stat de iure † Horatij interim, & quousque Maxilia non obtinet declarari contrarium, *Egid. decis. 103. Seraph. decis. 73. nu. 1. Rot. decis. 520. n. 4. p. 1. diners. & in puncto Gonzal. ad reg. 8. gl. 4. nu. 139. & seqq.* & sæpius Sacr. Conc. Congregatio declarauit, Maxilia autem nedum obtinuit contrarium declarari, sed nec constat, quod appellauerit.

Tandem non obstat, quod Horatius ante Concur- 16 sum † se intruserit in possessionem Parochialis contra dispositionem *text. in c. auaritiæ, de elect. in 6.* quia vltra quod Horatius excusatur, quia præcessit Titulus coloratus V. Legati Auenionen. *Rota decis. 741. nu. 8.* 17 *par. 2. recent.* dispositio † d. Decretalis non intrat in casu nostro, quia Horatius nullos fructus percepit, & tamen illa requirit fructuum perceptionem, *Pur. decis. 45. lib. 3. Mantic. decis. 761. nu. 10.* & conducunt quæ tradit *Rota. decis. 531. num. 2. in fi. par. 2. recent.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO, EPISCOPO VRGELLEN.

Perusina. Laudi. Lunæ 13. Martij.

1628.

ARGVMENTVM,

De Laudi tacita emologatione, quando dicatur constare, & quando de expressa. subscribens se alicui scripturæ censetur approbare omnia contenta in ea, nisi ipse aliud doceat.

SVMMARIVM.

1 *De laudi tacita emologatione dicitur constare, si à tempore scientiæ laudi, pars non appellauit intra terminum iuris.*

2 *Laudum censetur quis tacitè emologare, si faciat, id quod in eo disponitur.*

3 *Laudum dicitur expressè emologatum, quando à partibus fuit subscriptum, & approbatum, cum promissione obseruandi omnia.*

4 *Subscribens, se alicui scripturæ, censetur approbare omnia in ea contenta, dummodo non probet se deceptum, vel dolo inductum ad ita subscribendum.*

5 *Laudum, quando est emologatum, est exequendum.*

6 *Subscribens se alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea.*

7 *Laudum, quando est nullum, si sit emologatum, valet in vim pacti.*

DECISIO CLV.

DIE 11. Ianuarij 1627. fuit resolutum relexandum esse mandatum contra Io. Antonium ad fauorem Iosephi, prout in decisione desuper extensa; sed quia fuit prætensum super prædictis extare laudum à Iosepho emologatum, dubitaui hodie an, constet de emologatione, & fuit resolutum de ea constare tàm tacitè, quàm expressè.

1 De tacita emologatione † constat, quia Ioseph à tẽpore scientiæ laudi non appellauit intra terminum iuris, vt post alios *Io. Baptist. de S. Blas. in tract. de arbitr. q. 71. nu. 44. par. 2. Lancellot. de attent. appell. pend. p. 2. c. 12. limit. 50. nu. 110. Moder. de appellat. q. 12. n. 114.* & multo magis quia Ioseph sponte dimisit Io. Anton. 2 quædam bona stabilia in exequutionem laudi, † imò, & claues cũ effectu tradidit, vt bene testes cõcludunt,

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Micien. Parochialis. Lunę 13. Martij.

1628.

ARGVMENTVM.

Narratiua non facti concursus pro collatione Ecclesiæ Parochialis, pro vt requirunt Sacr. Concil. Trident. & constitut. Pij V. per quem sit probanda, Et quando in hac materia concedatur restitutio in integrum.

SVMMARIVM.

1 *Restitutionis in integrum fundamentum est lęsio.*
2 *Negatiua, vbi consistit fundamentum intentionis, est per allegantem probanda.*
3 *Responsis Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concursum ad Parochiale beneficium annullans Rota semper multum defert.*
4 *Vltimis declarationibus est standum, & non primis.*
5 *Declarationes Sacr. Congregat. Concil. semper intelliguntur emanare iuxta ea, quę in facto proponuntur.*
6 *Lęsio est attendenda de tempore sententiarum ad effectum restitutionis in integrum.*
7 *Restitutio in integrum datur etiam ex actis nouiter deductis.*
8 *Concursus qualiter fiat secundum Concil. Trident. & Const. Pij V. circa beneficia Parochialia.*
9 *Restitutio in integrum, vt concedatur, debet quis docere de iure suo saltim summariè.*
10 *Per tituli exhibitionem, quis sufficienter docet de iure suo, ad effectum restitutionis in integrum.*
11 *Vicario in spectantibus ad eius officium credi debet.*
12 *Fides regulariter, maximè ex intervallo, & sine iuramento, & partis citatione non facit fidem.*
13 *Comparationum supponit existentiam positiui.*
14 *Electio de idoneo in beneficio parochiali relicto magis idoneo, an ipso iure annulletur per Concil. Trident. & Constitut. Pij V.*
15 *De iure alicuius dicitur constare, quousque de eo doceri potest.*
16 *Electio de illo ad beneficium parochiale, qui ante concursum se intruserat in illius possessionem non valet.*
17 *Text. in cap. auaritiæ de elect. in 6. non procedit, quãdo quis nullas fructus percepit.*

DECISIO. CLIV.

VIcarius Nicien. Sede vacante in dicto concursu ad Parochialem Ecclesiam loci de Roccabiglie re, de voto trium ex quatuor examinatoribus Synodalibus alijs prætulit Horatiũ de Laurẽtijs, qui habita deinde collatione à V. Legato Auenionen. fuit etiã possessionem adeptus. Verum quia Io. Andreas Martinus eamdem Parochialem à Sede Apostolica impetrauit sub narratiua, quod in prædicto concursu non fuit seruata forma Constitutionis Pij V. & Sacr. Concil. Trid. mota desuper lite contra Horatium possessorem obtinuit ab A. C. mandatum de immittendo, cuius vigore cum possessionem esset ingressus, postea in gradu appellationis in Rota coram bo mem. Vbaldo, reportauit sententiam confirmatoriam d. mandati, quæ ob non prosecutam legitimè appellationem, trãsitum fecit in iudicatum. Vndè commissa mihi causa restitutionis in integrum, dubitaui hodiè. An constet de causis restitutionis, & Domini affirmatiuè resoluerunt, ex quo constat de iniustitia d. mandati, &
1 sententiæ, & sic † de lasione, quæ est fundamentũ restitutionis in integrum, *c. 1. vbi Abb. de rest. in integr. Rot. decis. 1. de rest. in integr. in nou. Seraph. decis. 245. nn. 2. & Rot. decis. 532. nu. 2. p. 1. & decis. 672. num. 1. & 731. nn. 1. par. 2. recent.*

Iniustitia visa fuit clara, quia non erat expellendus Horatius possessor, & danda Io. Andreæ immis-
2 sio, nisi prius iustificata † per Io. Andream d. narratiua, quod Concursus indictus, & celebratus fuit non seruata forma Sacr. Conc. & Constitut. Pij V. quæ fuit causa principalis, & precipua d. gratię, *Put. decis. 165. lib. 3. in nou. impress. Rot. decis. 482. in fin. par. 2. recent.* & in puncto d. narratiuæ fuit resolutum in *Salamantina Parochialis 21. Iunij 1583. & in Cęsarangustana Parochialis 8. Nouembris 1599. coram Card. Pamph. & in Vigen. Parochialis 14. Ianuarij 1611. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, quę est decis. 323. par. 2. recent.*

Nec releuat si dicatur, quod dicta narratiua fuit iustificata ex responso Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concursum prædictum fuisse nullum declara-
3 uit, cui *Rota* semper † solet deferre, *vt firmatur in decis. in hac causa facta 20. Maij 1624. coram bo. me. Vbaldo*, quia cum postea eadem Sacr. congregatio partibus pluries auditis, & facto plenius iustificato, recedendo ab anteriori declaratione, contrarium declarauerit, nempe Cõcursum huiusmodi fuisse validum, consequenter dicta narratiua non iustificatur, sed stã-
4 dum † est vltimæ Sac. Congreg. declarationi, & non primæ ad *l. non est nouum cum duabus seqq. ff. de leg. e. sęterum extr. de rescrip.* Declarationes enim Sacr. Con-
5 gregationis semper † intelliguntur emanare iuxta ea quæ in facto proponuntur, *l. 1. C. de diuers. rescript. & ibi Padill. nu. 14. & iunct. latè tradita per Rub. cons. 12. nu. 2. Paris. consil. 9. num. 42. lib. 2. Alex. consil. 84. in fi. lib. 1. et Rot. apud Cassad. decis. 6. de rescript.*

6 Minus obstat, quod læsio † debet attendi de tempore sententiarum ad *text. in l. si voluntate C. de rescind. vend. l. Odd. de restit. in integrum par. 2. art. 3.* & tamen tunc læsio non aderat eo ipso, quod non emanauerat dicta vltima declaratio Sacr. Congregationis, sed erat standum primæ, vt firmatur in *d. decis. bo. me. Vbaldi*, qua declaratione attenta, mandatum, & sententia huiusmodi fuerunt iusta, quia d. primæ declarationi tunc standum erat, non quia declaratio ista faciat ius, sed quia ius, quod est, declarat. Vnde quia melius examinata, & intellecta facti serie eadẽ Sacr. Congregatio Concursum fuisse validum censuit non tribuit post d. mandatum, & sententiam ius de nouo, sed quod erat tempore, quo emanarunt, declarauit.
7 Prout etiam † datur restitutio ex actis nouiter deductis, per quæ probatur, quod *in rei veritate* tempore sententiarum, ius aliter se habebat, illud autem non erat Iudici notum, aut allegatum, *c. vlt. vbi glos. in verb. nouit de restit. integ. glos. in l. fin. C. si sępe, rescit. postul.*

postul. fuer. Odd. vbi sup. par. 1. quæst. 16. art. 6. & fuit dictum in Faventina Computorum 24. Maij 1620. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo.

Non obstat etiam alia gratia Io. Andreæ obtenta Kal. Maij 1621. cum narratiua, quod transacto tempore in edictis per Vicarium constituto, Concursus factus non fuit, quia hæc narratiua non solum à Io. Andrea non iustificatur, sed imò apparet in actis de cõtrario, ex quo edictum pro Concursu habendo emanauit die 6. Aprilis, & Competitores, quorum vnus fuit Horatius fuerunt descripti intra 20. dies computan. à d. die 6. Aprilis, & secuta deinde notificatione pro certa die ad subeundum examen, fuit habitus Concursus in die, præfinita, † & facta electio, 8 & approbatio magis idonei intrà sex menses à die vacationis, prout disponunt, Sac. Concil. & prædicta Constit. Pij V. & dixit *Rot. decis. 702. apud Seraph.*

9 Non obstat similiter, quod Horatius † non docet de iure suo, de quo saltim summariè debet docere pro habenda restitutione, *cap. auditis de restit. in integr. Gemin. consil. 144. num. 1.* quia imo de iure suo 10 sufficienter docuit per exhibitionem. † Tituli, necuõ approbationis de se factæ in Cõcursu, de qua attestatur, Vicarius Capitularis, vbi habetur, quod Vicarius adhærendo votis trium ex quatuor Examinatoribus tunc præsentibus, declarauit Horatium idoneum, & omnibus alijs esse præferendum. Cui credendum est, ex quo computare, & publicare vota Examinatorum in eorum præsentia, illaque Notario renuntiare ad eius Officium spectat, Vicario † autem 11 in spectãtibus ad eius Officium credi debet, *cap. ex frequentibus extr. de instit. & ibi glos. in cap. fin. de Offic. Vicarij in 6. Rocc. de Iur. patron. verb. competens quæst. 31. Conar. lib. 3. variar. cap. 20. numero 7. Rota decis. 313. parte prima, recent. cum alijs cumulatis in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis 1627. coram me*, & præsertim cum non appareat de aliqua Examinatorum contradictione de eo tempore, qui verisimiliter si ita non esset, contradixissent, & coram eodem Notario fuisset protestati.

Vnde nihil releuat fides Examinatorum, qua attestantur quemdam Maxiliam fuisse repertum magis idoneum, ætate, doctrina, & sufficientia, quia vltrà 12 quòd fides † regulariter, maximè ex interuallo, & sinè iuramento, & citatione, vt hic, non facit fidem, *l. post Legatum §. his verbis, vbi Bart. ff. de iis quibus, vt indign. Decian. consil. 51. num. 7. vol. 2. Rot. decis. 318. numero 4. par. 2. recent.* ex ea non excluditur sufficientia, 13 & idoneitatis Horatij, quia † comparatiuum, quod Maxilia fuit repertus magis idoneus supponit existẽtiam positiui, & sic alterius, seu aliorum, qui erant idonei, *l. vbi autem §. 1. ff. de verb. oblig. Surd. decis. 65. num. 6.*

Propterea Horatius vti idoneus potuit à Vicario 14 approbari, † quia Sacr. Concil. & Constitutio Pij V. non annullant electionem idonei ipso iure, sed appellationis remedio magis idoneo succurrit, & sic con- 15 stat de iure † Horatij interim, & quousque Maxilia non obtinet declarari contrarium, *Egid. decis. 103. Seraph. decis. 73. nu. 1. Rot. decis. 520. n. 4. p. 1. diuers. & in puncto Gonzal. ad reg. 8. gl. 4. nu. 139. & seqq.* & sæpius Sacr. Conc. Congregatio declarauit, Maxilia autem nedum obtinuit contrarium declarari, sed nec constat, quod appellauerit.

Tandem non obstat, quod Horatius ante Concur- 16 sum † se intruserit in possessionem Parochialis contra dispositionem *text. in c. auaritiæ, de elect. in 6.* quia vltra quod Horatius excusatur, quia præcessit Titulus coloratus V. Legati Auenionen. *Rota decis. 741. nu. 8.* 17 *par. 2. recent.* dispositio † d. Decretalis non intrat in casu nostro, quia Horatius nullos fructus percepit, & tamen illa requirit fructuum perceptionem, *Put. decis. 45. lib. 3. Mantic. decis. 761. nu. 10.* & conducunt quæ tradit *Rota decis. 531. num. 2. in fi. par. 2. recent.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO, EPISCOPO VRGELLEN.

Perusina. Laudi. Lunæ 13. Martij.

1628.

ARGVMENTVM.

De Laudi tacita emologatione, quando dicatur constare, & quando de expressa. subscribens se alicui scripturæ censetur approbare omnia contenta in ea, nisi ipse aliud doceat.

SVMMARIVM.

1 *De laudi tacita emologatione dicitur constare, si à tempore scientiæ laudi, pars non appellauit intra terminum iuris.*

2 *Laudum censetur quis tacitè emologare, si faciat, id quod in eo disponitur.*

3 *Laudum dicitur expressè emologatum, quando à partibus fuit subscriptum, & approbatum, cum promissione obseruandi omnia.*

4 *Subscribens, se alicui scripturæ, censetur approbare omnia in ea contenta, dummodo non probet se deceptum, vel dolo inductum ad ita subscribendum.*

5 *Laudum, quando est emologatum, est exequendum.*

6 *Subscribens se alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea.*

7 *Laudum, quando est nullum, si sit emologatum, valet in vim pacti.*

DECISIO CLV.

DIE 11. Ianuarij 1627. fuit resolutum relexandum esse mandatum contra Io. Antonium ad fauorem Iosephi, prout in decisione desuper extensa; sed quia fuit prætensum super prædictis extare laudum à Iosepho emologatum, dubitauit hodie an, constet de emologatione, & fuit resolutum de ea constare tàm tacitè, quàm expressè.

1 De tacita emologatione † constat, quia Ioseph à tẽpore scientiæ laudi non appellauit intra terminum iuris, vt post alios *Io. Baptist. de S. Blas. in tract. de arbitr. q. 71. nu. 44. par. 2. Lancellot. de attent. appell. pend. p. 2. c. 12. limit. 50. nu. 110. Moder. de appellat. q. 12. n. 114.* & multo magis quia Ioseph sponte dimisit Io. Anton. 2 quædam bona stabilia in exequutionem laudi, † imò, & claues cũ effectu tradidit, vt bene testes cõcludunt,

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Micien. Parochialis. Lunę 13. Martij.

1628.

ARGVMENTVM.

Narratiua non facti concursus pro collatione Ecclesiæ Parochialis, pro vt requirunt Sacr. Concil. Trident. & constitut. Pij V. per quem sit probanda, Et quando in hac materia concedatur restitutio in integrum.

SVMMARIVM.

1 *Restitutionis in integrum fundamentum est lęsio.*
2 *Negatiua, vbi consistit fundamentum intentionis, est per allegantem probanda.*
3 *Responsis Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concursum ad Parochiale beneficium annullans Rota semper multum defert.*
4 *Vltimis declarationibus est standum, & non primis.*
5 *Declarationes Sacr. Congregat. Concil. semper intelliguntur emanare iuxta ea, quę in facto proponuntur.*
6 *Lęsio est attendenda de tempore sententiarum ad effectum restitutionis in integrum.*
7 *Restitutio in integrum datur etiam ex actis nouiter deductis.*
8 *Concursus qualiter fiat secundum Concil. Trident. & Const. Pij V. circa beneficia Parochialia.*
9 *Restitutio in integrum, vt concedatur, debet quis docere de iure suo saltim summariè.*
10 *Per tituli exhibitionem, quis sufficienter docet de iure suo, ad effectum restitutionis in integrum.*
11 *Vicario in spectantibus ad eius officium credi debet.*
12 *Fides regulariter, maximè ex intervallo, & sine iuramento, & partis citatione non facit fidem.*
13 *Comparatiuum supponit existentiam positiui.*
14 *Electio de idoneo in beneficio parochiali relicto magis idoneo, an ipso iure annulletur per Concil. Trident. & Constitut. Pij V.*
15 *De Iure alicuius dicitur constare, quousque de eo doceri potest.*
16 *Electio de illo ad beneficium parochiale, qui ante concursum se intruserat in illius possessionem non valet.*
17 *Text. in cap. auaritiæ de elect. in 6. non procedit, quãdo quis nullas fructus percepit.*

DECISIO. CLIV.

VIcarius Nicien. Sede vacante in dicto concursu ad Parochialem Ecclesiam loci de Roccabiglie ri, de voto trium ex quatuor examinatoribus Synodalibus alijs prætulit Horatiũ de Laurẽtijs, qui habita deinde collatione à V. Legato Auenionen. fuit etiã possessionem adeptus. Verum quia Io. Andreas Martinus eamdem Parochialem à Sede Apostolica impetrauit sub narratiua, quod in prædicto concursu non fuit seruata forma Constitutionis Pij V. & Sacr. Concil. Trid. mota de super lite contra Horatium possessorem obtinuit ab A. C. mandatum de immittendo, cuius vigore cum possessionem esset ingressus, postea in gradu appellationis in Rota coram bo mem. Vbaldo, reportauit sententiam confirmatoriam d. mandati, quæ ob non prosecutam legitimè appellationem, trãsitum fecit in iudicatum. Vndè conuenit mihi causa restitutionis in integrum, dubitaui hodiè. An constet de causis restitutionis, & Domini affirmatiuè resoluerunt, ex quo constat de iniustitia d. mandati, &
1 sententiæ, & sic † de lasione, quæ est fundamentũ restitutionis in integrum, *c. 1. vbi Abb. de rest. in integr. Rot. decis. 1. de rest. in integr. in nou. Seraph. decis. 245. nu. 2. & Rot. decis. 532. nu. 2. p. 1. & decis. 672. num. 1. & 731. nu. 1. par. 2. recent.*

Iniustitia visa fuit clara, quia non erat expellendus Horatius possessor, & danda Io. Andreæ immis-
2 sio, nisi prius iustificata † per Io. Andream d. narratiua, quod Concursus indictus, & celebratus fuit non seruata forma Sacr. Conc. & Constitut. Pij V. quæ fuit causa principalis, & pręcipua d. gratię, *Put. decis. 265. lib. 3. in nou. impress. Rot. decis. 482. in fin. par. 2. recent.* & in puncto d. narratiuæ fuit resolutum in *Salamantina Parochialis 21. Iunij 1583. & in Cęsarangustana Parochialis 8. Nouembris 1599. coram Card. Pamph. & in Vicen. Parochialis 14. Ianuarij 1611. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, quę est decis. 323. par. 2. recent.*

Nec releuat si dicatur, quod dicta narratiua fuit iustificata ex responso Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concursum prædictum fuisse nullum declara-
3 uit, cui *Rota* semper † solet deferre, *vt firmatur in decis. in hac causa facta 20. Maij 1624. coram bo. me. Vbaldo*, quia cum postea eadem Sacr. congregatio partibus pluries auditis, & facto plenius iustificato, recedendo ab anterioti declaratione, contrarium declarauerit, nempe Cõcursum huiusmodi fuisse validum, consequenter dicta narratiua non iustificatur, sed stãdum † est vltimæ Sac. Congreg. declarationi, & non
4 primæ ad *l. non est nouum cum duabus seqq. ff. de leg. c. ęterum extr. de rescrip.* Declarationes enim Sacr. Con-
5 gregationis semper † intelliguntur emanare iuxta ea quæ in facto proponuntur, *l. 1. C. de diuers. rescript. & ibi Padill. nu. 14. & iuxt. latè tradita per Rub. cons. 12. nu. 2. Paris. consil. 9. num. 42. lib. 2. Alex. consil. 84. in fi. lib. 1. et Rot. apud Cassad. decis. 6. de rescript.*

6 Minus obstat, quod lęsio † debet attendi de tempore sententiarum ad *text. in l. si voluntate C. de rescind. vend. l. Odd. de rest. in integrum par. 2. art. 3.* & tamen tunc lęsio non aderat eo ipso, quod non emanauerat dicta vltima declaratio Sacr. Congregationis, sed erat standum primæ, vt firmatur in *d. decis. bo. me. Vbaldi*, qua declaratione attenta, mandatum, & sententia huiusmodi fuerunt iusta, quia d. primæ declarationi tunc standum erat, non quia declaratio ista faciat ius, sed quia ius, quod est, declarat. Vnde quia melius examinata, & intellecta facti serie eadẽ Sacr. Congregatio Concursum fuisse validum censuit non tribuit post d. mandatum, & sententiam ius de nouo, sed quoad erat tempore, quo emanarunt, declarauit.

7 Prout etiam † datur restitutio ex actis nouiter deductis, per quæ probatur, quod in rei veritate tempore sententiarum, ius aliter se habebat, illud autem non erat iudici notum, aut allegatum, *c. vlt. vbi glos. in verb. nouit de rest. integ. glos. in l. fin. C. si sępe, rest. post.*

postul. fuer. Odd. vbi sup. par. 1. quæst. 16. art. 6. & fuit dictum in Fauentina Computorum 24. May 1620. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo.

Non obstat etiam alia gratia Io. Andreæ obtenta Kal. Maij 1621. cum narratiua, quod transacto tempore in edictis per Vicarium constituto, Concursus factus non fuit, quia hæc narratiua non solum à Io. Andrea non iustificatur, sed imò apparet in actis de cõtrario, ex quo edictum pro Concursu habendo emanauit die 6. Aprilis, & Competitores, quorum vnus fuit Horatius fuerunt descripti intra 20. dies computan. à d. die 6. Aprilis, & secuta deinde notificatione pro certa die ad subeundum examen, fuit habitus Concursus in die, præfinita, † & facta electio, 8 & approbatio magis idonei intrà sex menses à die vacationis, prout disponunt, Sac. Concil. & prædicta Constit. Pij V. & dixit *Rot. decis. 702. apud Seraph.*

9 Non obstat similiter, quod Horatius † non docet de iure suo, de quo saltim summariè debet docere pro habenda restitutione, *cap. auditis de restit. in integr. Gemin. consil. 144. num. 1.* quia imo de iure suo 10 sufficienter docuit per exhibitionem. † Tituli, necuõ approbationis de se factæ in Cõcursu, de qua attestatur, Vicarius Capitularis, vbi habetur, quod Vicarius adhærendo votis trium ex quatuor Examinatoribus tunc præsentibus, declarauit Horatium idoneum, & omnibus alijs esse præferendum. Cui credendum est, ex quo computare, & publicare vota Examinatorum in eorum præsentia, illaque Notario renuntiare ad eius Officium spectat, Vicario † autem in spectãtibus ad eius Officium credi debet, *cap. ex frequentibus extr. de institut. & ibi glos. in cap. fin. de Offic. Vicary in 6, Rocc. de Iur. patron. verb. competens quæst. 31. Conar. lib. 3. variar. cap. 20. numero 7. Rota decis. 313. parte prima, recent. cum alijs cumulatis in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis 1627. coram me*, & præsertim cum non appareat de aliqua Examinatorum contradictione de eo tempore, qui verisimiliter si ita non esset, contradixissent, & coram eodem Notario fuissent protestati.

Vnde nihil releuat fides Examinatorum, qua attestantur quemdam Maxiliam fuisse repertum magis idoneum, ætate, doctrina, & sufficientia, quia vltrà 12 quòd fides † regulariter, maximè ex interuallo, & sinè iuramento, & citatione, vt hic, non facit fidem, *l. post Legatum §. his verbis, vbi Bart. ff. de iis quibus, vt indign. Decian. consil. 51. num. 7. vol. 2. Rot. decis. 318. numero 4. par. 2. recent.* ex ea non excluditur sufficientia, 13 & idoneitatis Horatij, quia † comparatiuum, quod Maxilia fuit repertus magis idoneus supponit existẽtiam positiui, & sic alterius, seu aliorum, qui erant idonei, *l. vbi autem §. 1. ff. de verb. oblig. Surd. decis. 65. num. 6.*

Propterea Horatius vti idoneus potuit à Vicario 14 approbari, † quia Sacr. Concil. & Constitutio Pij V. non annullant electionem idonei ipso iure, sed appellationis remedio magis idoneo succurrit, & sic con- 15 stat de iure † Horatij interim, & quousque Maxilia non obtinet declarari contrarium, *Egid. decis. 103. Seraph. decis. 73. nu. 1. Rot. decis. 520. n. 4. p. 1. diuers. & in puncto Gonzal. ad reg. 8. gl. 4. nu. 139. & seqq.* & sæpius Sacr. Conc. Congregatio declarauit, Maxilia autem nedum obtinuit contrarium declarari, sed nec constat, quod appellauerit.

Tandem non obstat, quod Horatius ante Concur- 16 sum † se intruserit in possessionem Parochialis contra dispositionem *text. in c. auaritiæ, de elect. in 6.* quia vltra quod Horatius excusatur, quia præcessit Titulus coloratus V. Legati Auenionen. *Rota decis. 741. nu. 8.* 17 *par. 2. recent.* dispositio † d. Decretalis non intrat in casu nostro, quia Horatius nullos fructus percepit, & tamen illa requirit fructuum perceptionem, *Put. decis. 45. lib. 3. Mantic. decis. 761. nu. 10.* & conducunt quæ tradit *Rota. decis. 531. num. 2. in fi. par. 2. recent.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO, EPISCOPO VRGELLEN.

Perusina. Laudi. Lunæ 13. Martij.

1628.

ARGVMENTVM,

De Laudi tacita emologatione, quando dicatur constare, & quando de expressa. subscribens se alicui scripturæ censetur approbare omnia contenta in ea, nisi ipse aliud doceat.

SVMMARIVM.

1 *De laudi tacita emologatione dicitur constare, si à tempore scientiæ laudi, pars non appellauit intra terminum iuris.*

2 *Laudum censetur quis tacitè emologare, si faciat, id quod in eo disponitur.*

3 *Laudum dicitur expressè emologatum, quando à partibus fuit subscriptum, & approbatum, cum promissione obseruandi omnia.*

4 *Subscribens, se alicui scripturæ, censetur approbare omnia in ea contenta, dummodo non probet se deceptum, vel dolo inductum ad ita subscribendum.*

5 *Laudum, quando est emologatum, est exequendum.*

6 *Subscribens se alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea.*

7 *Laudum, quando est nullum, si sit emologatum, valet in vim pacti.*

DECISIO CLV.

DIE 11. Ianuarij 1627. fuit resolutum relexandum esse mandatum contra Io. Antonium ad fauorem Iosephi, prout in decisione desuper extensa; sed quia fuit prætensum super prædictis extare laudum à Iosepho emologatum, dubitaui hodie an, constet de emologatione, & fuit resolutum de ea constare tàm tacitè, quàm expressè.

1 De tacita emologatione † constat, quia Ioseph à tẽpore scientiæ laudi non appellauit intra terminum iuris, vt post alios *Io. Baptist. de S. Blasio in tract. de arbitr. q. 71. nu. 44. par. 2. Lancellot. de attent. appell. pend. p. 2. c. 12. limit. 50. nu. 110. Moder. de appellat. q. 12. n. 114.* & multo magis quia Ioseph sponte dimisit Io. Anton. 2 quædam bona stabilia in exequutionem laudi, † imò, & claues cũ effectu tradidit, vt bene testes cõcludunt,

vnde resultat tacita emologatio Ioſephi facto ipſo, ad *text.in l.ſi pars ; illud ff. de inoffic. teſtam.* & in puncto *Paul.de Caſtr.conſ.112.nu.3.ad fin.lib.1.Cravet.conſil.137.num.2.*

3 De expreſſa autem emologatione † conſtat, ex quo laudum fuit a partibus ſubſcriptum, & approbatum cum promiſſione obſervandi omnia in eo contenta etiam medio iuramento, *l.ne in arbitris ; ſin autem, vbi Bald.nu.12.verſic.vlterius, & Aretin.in princ. C.de arbitris.* prout generaliter ſe ſubſcribens † alicui ſcripturæ cenſetur approbare omnia contenta in ea
4 dum non docet ſe deceptum, aut dolo inducſum ad ita ſubſcribendum, *Bart.in l.1.§.ſi quis neget num.11. ff.quemadmod.teſt.aper. & in l.emptor §. Lucius per illũ text.vbi etiam Doctores ff.de pactis, Paul.de Caſtr.conſil. 216.num.3.lib.1. Cravet.conſil.73.numero 40. Modern. de probat. concluſ.1342.numer.12.* Vnde ſtante dicta
5 emologatione † ſtandum eſt laudo, & illud eſt exequendum, dicta *l.ne in arbitris, & l.cum antea C. de arbitr. Deciſ.conſilio 60.numero tertio. Pariſ. conſilio 89. num.9.lib.1.Surd.conſil.447.num.8. Honded. conſil.61. nu.12.lib.1.& Modern.Roman.diſcept.forenſ.cap.755. nu.34.& ſequent.*

Neque obſtat, quod laudũ (vt prætendit Ioſeph) fuerit ſubſcriptum eo non viſo, nec lecto, quia vltra quod ex traditione poſſeſſionis, & omiſſione appellationis poſt habitam ſcientiam contentorum in eo, vt ſupra dictum eſt, inducta fuit ſufficiens emologatiocum præſumptio ſit contra Ioſephum ex quo ſub-
6 ſcribens † alicui ſcripturæ cenſetur habere notitiam omnium contentorum in ea, *Bart.in l.ſicus §.non videtur in 1.not.ff.quib.mod.pign.vel hypot.ſolut. Iaſ. in l.ſi ita ſtipulatus §.Chriſogonus num.14.verſ.adnerte contrarium ff. de verbor.oblig.Gabr.tit.de præſumpt. concl. 3.num.29.& 30. & Rota apud Gregor XV. deciſ.328. numero primo*, eſſet per Ioſephum concludenter, probandum contrarium quod tamen non probat. Vnde non obſtant nullitates prætenſæ contra laudum, quia
7 in omnem caſum † laudum emologatum valet in vim facti, *Gloſſ. in l.2. & ibi DD. C.com.vtr.Iud. Soccin.conſil.85.in princ.lib.1. Pariſ.conſil.46.nu.16.lib.1. Modern.Roman.diſcept.forenſ.vbi ſupra nu.35. & Rota deciſ.588.num.1.par.2.recent.*

Et ita veraque, &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Romana Pecuniaria. Lunæ 13. Martij.

1628.

ARGVMENTVM.

Fideiuſſio facta pro Iuuene tyrone, & notitio, quando fuit admiſſus ad officium Banchi, an talis fideiuſſio extendatur, quando d. Iuuenis fuit promotus ad officium Caperij.

SVMMARIVM.

1 *Iuuenes ſecundum morem mercatorum vbi primò admittuntur ad ſeruitium Banchi intelliguntur admiſſi ad obeunda leuiora ſeruitia.*

2 *Stylus, & mos in re mercant. li plurimum eſt attendendus, inter mercatores.*

3 *Iuuenis tyro, & nouitius non eſt habilis ad magnaſeruitia, in materia banchi.*

4 *Salarium debet eſſe proportionatum laboribus.*

5 *In venditione, locatione, & cæteris contractibus, ex quantitate pretij, colligitur, quid comprehenſum fuit in contractu.*

6 *Fideiuſſio non extenditur ad incogitata.*
Conſenſus ad incogitata non pertingit, nu.7.

7 *Fideiuſſio tamquam ſtricti iuris, & odioſa, ſtrictiſſimè debet interpretari.*

8 *Satisdatio debet intelligi, & reſtringi ſecundum præſentem ſtatum.*

9 *Diſpoſitio qualibet debet intelligi ſemper, rebus ſic ſtantibus.*

10 *Fideiuſſio non debet extendi ad caſum, in quo mutatum ſit, vel alteratum ſtatum, pro quo fuerat ſatisdatum.*

11 *Nouatio obligationis inducitur propter alterationẽ, & mutationem rerum quę antecedentes fideiuſſorũ obligationes reſolut.*

12 *In Tutore fideiuſſio non extenditur ad geſta poſt pubertatem pupilli.*

13 *Fideiuſſio de damno infecto non extenditur ad aliam domum, vel aliam domus partem poſt fideiuſſionem quæſitam.*

14 *Fideiuſſor pro inſtitore non tenetur, quando poſt factam fideiuſſionem, eius mandatum ampliatum fuit ad negotia.*

15 *Nauium aſſecuratio, intelligitur pro primo itinere.*

16 *Exponere ſe, ſuaque bona, non cenſetur, qui voluiſſe periculo inexpertæ fidei.*

17 *Bancheria eſt, quid vniuerſale ſub ſe comprehendens diuerſa officia maiora, & minora.*

18 *Diuerſitas accidentaria circa qualitates ſeruitiorum non tollunt ſubſtantiã, & identitatẽ ſeruitij Bãchi.*

19 *Fideiuſſor cenſetur ſe obligare ad omnia, quę veniunt ex natura contractus cui accedit.*

20 *Inter Mercatores non apices iuris, ſed quid ipſi ſenſerint attendendum eſt, & verba non prout ipſa ſignificant, ſed pro vt ipſi intelligunt ſunt recipienda.*

23 *Satisdatio indefinitè, & generaliter facta debet reſtringi vt intelligatur facta pro eo caſu, quo minus obligatur fideiuſſor.*

24 *Et debet reſtringi ad illud officium, de quo tunc temporis, quando fuit preſtita cautio agebatur, & numero 26.*

25 *Fideiuſſor non obligatur ad ea, quæ verſimiliter cogitare non potuit.*

27 *Indefinita æquipollet vniuerſali non ex vi, neque ex proprietate verborum, ſed ex æquitate, & benignitate.*

28 *Indefinita tunc non poteſt vniuerſali æquiparari, quando nedum æquitas, ſed ius ipſum repugnat extenſioni.*

DECISIO. CLVI.

DOmini sẽ ſerũt, fideiuſſionẽ à D. Bonarello p̃ſtitã pro Siluio Trogliono erga DD. Palagios, et Falconerios Bãcherios dũ d. Siluius admiſſus fuit ī ſeruitio illorũ Bãchi in hęc verba, *Ch'eſſẽdo ſtato detto Siluio accettato al ſeruitio nel Bãco de' Sign. Palagi, e Falconieri*

pro-

promette, che seruirà con ogni fedeltà, e diligenza, &c. non extendi ad effectum Capserij ad quod promotus fuit à dictis Bancherijs postquam per aliquod tempus deseruierat in minoribus officijs Banchi. Et

Moti sunt, quia quando Siluius à principio fuit introductus à Bonarello in prædicto Bancho erat omni nò rudis, & ignarus huiusmodi seruitiorum, mos au-
1 tem viget inter Mercatores, quòd vbi † iuuenes primò admittuntur ad seruitium Banchi intelliguntur admissi ad obeunda leniora seruitia, quæ per Iuuenes Banchi solent expediri, non autem, vt proficiantur capsæ, cuius administratio, & cura vt quæ concernit vniuersam substantiam, & existimationem Banchi indiget speciali nota, nec sub generico seruitij nomine intelligitur demandata, ita deponunt tres mercato-
2 res, & stylus, † ac mos in re mercantili plurimũ est attendendus ad *l. cum seruus 82. ff. de cond. & demonstr. l. vel vniuersorum 12. ff. de pignor. act. Bald. cons. 400. nu. 10. lib. 5. Socc. Iun. cons. 27. nu. 22. lib. 1. Rot. Ianuen. decis. 7. nu. 11. & decis. 91. nu. 5. Rot. coram san. mem. Greg. XV. decis. 126. nu. 2. & 3.*

Et ideò cũ Bonarellus fideiusserit pro Siluio eũ primò introduceretur ad seruitia Bãchi, credẽdũ est satis dedisse quidem pro fide, ac diligentia præstanda in ijs seruitijs leuioribus, pro quibus sciebat eum assumi, tum ex consuetudine mercatorum, tum ex qualitate
3 Iuuenis, tunc tyronis, & Nouitij, & † consequenter inhabilis ad maiora seruitia, argumento *l. si quid vas litor 18. versic. hac omnia, ff. de adil. edict. l. si vno 17. vers. sed & si verbo, ff. locat. Seraph. decis. 524. in fin. & coram san. mem. Greg. XV. decis. 66. nu. 8.* Tum demũ id deprehendi multum videtur ex quantitate salarij 60. scut. soliti præstari Iuuenibus, & non Capserijs, & laboribus Iuuenum, non laboribus Capserij proportionati, † prout salarium esse debet *l. Seio 10. ff. de ann.*
4 *leg. Bald. in l. binos 10. C. de Aduoc. diuers. Iudic. Rom. cõsil. 25. per tot. Surd. cons. 42. n. 10. & cons. 66. nu. 6.* Et in simili dicitur, quòd in venditione, locatione, & cæteris contractibus ex quantitate † pretij colligitur quid
5 cõprehẽsum fuerit in contractu, *gl. in l. 1. §. quin superficiem. verbo agendo, ff. de superfic. ab. Bart. in l. Patronus, §. 1. de leg. 3. Alex. in l. 2. §. prius, nu. 10. ff. de vulg. Dec. cons. 347. nu. 2. in fin. Rot. coram san. mem. Greg. XV. decis. 126. n. 9.* Nõ autem pro officio Capserij, ad quod incertum erat, an vnquam esset promouendus, & vul
6 gati Iuris est, quòd ad incogitata † non extenditur fideiussio, cũ nec ad incogitata pertingat consensus, *l. 1. §. 1. ff. de pact. l. hereditatem 32. ff. mandat.* & fideiussio
7 tanquam stricti iuris, † & odiosa strictissimè debet interpretari, & de vno ad alium casum non extenditur, *l. si in pignore 55. & l. fideiussores 69. vbi gl. Bart. Castr.* & alij, *ff. de fideiussor. Socc. Sen. consil. 62. nu. 14. & 17. lib. 4. Natt. cons. 202. nu. 5. lib. 1. Rot. decis. 50. num. 5. & decis. 55. nu. 6. par. 1. recent.*

Nec dicatur, satisdationem fuisse generaliter præstitam pro seruitijs, nedum iuxta habilitatẽ de præsenti existentem, sed etiam iuxta in futurum assequẽ-
8 dam, quia imo † satisdatio debet intelligi, & restringi, secundum præsentem statum *l. damni 18. §. si is qui*
9 *vnus, ff. de damn. infect.* Quemadmodũ quælibet † alia dispositio interpretatur semper rebus sic stantibus, *l. quæro 57. §. interlocutorem, ff. locat. l. continuus 137. §. cum quis, ff. de verb. oblig. Alex. cons. 85. n. 4. lib. 5. cum cæteris à Tiraq. cumulatis in præfatione, l. si vnquam, nu. 167. C. de reuoc. donat.* & proindè cum fuerit mutatum in persona Siluij seruitium Iuuenis in seruitiũ Capserij, obligatio Bonarelli non potest censeri ad nouam
10 administrationẽ capsæ prorogata, nec illius † fideiussio debet extendi ad casum, in quo mutatum sit, vel alteratũ seruitium, pro quo fuerat satisdatũ: per huiusmodi enim alterationẽ, seu mutationem inducitur nouatio obligationis, quæ antecedentes fideiussorũ
11 † obligationes reloluit, quorum consensus deficit in obligatione nouata ad *l. nouatione 4. C. de fideiussor. l. vbicunque 61. ff. eod. Bald. in l. tam mandatori. 12. nu. 7. & 9. C. de non numer. pecun. Surd. cons. 460. n. 45. & 71. Roland. cons. 58. nu. 18. lib. 1. Rot. coram san. mem. Greg.*
12 *XV. decis. 30. per tot.* sicq. fideiussio pro Tutore † non extenditur ad gesta post pubertatem pupilli, *l. Latius, Titius 47. §. Paulus, ff. de adm. Tut. & l. Tutorem, qui tutelam*
13 *38. ff. eod.* sic fideiussio † de damno infecto non extenditur ad aliam domum, vel aliam domus partẽ post fideiussionem quæsitam, *l. damni 18. §. si is qui vnus, ff. de damn. infect.* sic denique non tenetur † fideiussor pro institore, cuius mandatum ad negotia post factam fideiussionem fuit ampliatum, *Aret. cons. 57. ante nu. 1. Surd. cons. 460. nu. 45. & 71.*

Quæ certiora reddi videbantur Dominis ex eo, quia de tempore, quo Siluius deputatus fuit Capserius, cum Bonarellus & à Palagijs, & ab ipso Siluio requisitus fuisset de noua satisdatione, renuit eã præstare, & Bancherij, antequam Siluium præponerent capsæ, curarunt sibi caueri per Bonannum, ex qua recusatione Bonarelli, & noua requisitione pro parte Bancheriorum deprehenditur, ipsos à principio non cogitasse, quod prior satisdatio extenderetur ad officium Capserij, aliàs nec Bonarellus satisdare recusasset, nec Palagij fideiuss.onem requisiuissent, sed imò sensisse eam fuisse restrictam ad simplex
15 seruitium Iuuenis, prout in simili dicitur † de assecurante nauim, qui intelligitur eam assecurasse pro primo itinere, maximè quando pro secundo nouæ interceserunt assecurationes, *Rot. Ianuen. decis. 25. nu. 2. & decis. 63. nu. 4.*

Et dum Bonarellus noluit satisdare pro officio Capsæ, cum tamen Siluius iam dedisset specimen fidei, ac diligentiæ, ex quo à minoribus seruitijs promouebatur ad maiora, multo minus censendum est
16 id voluisse facere ab initio, & † exponere se, suaq; bona periculo inexpertæ fidei, ex qua ingens potuisset sibi iactura contingere, cum esset reddenda exactissima ratio ad trad. per *Ias. in l. si heres 11. nu. 4. ff. de condit. ob. causam Dec. cons. 110. nu. 7. Rot. decis. 522. nu. 6. part. 1. recent.*

Non obstat, quòd pro parte Bancheriorum deducebatur, rationem Banchariam † esse quid vniuersale sub se comprehendens diuersa officio maiora, &
17 minora, nec diuersitatem accidentariam circa qualitates seruitiorum tollere † substantiam, & identi-
18 tatem seruitij Banchi ad *l. cum pauper. 79. §. mensa,* & ibi *glos. in verbo mensa, & Bartol. ff. de leg. 2.* cum alijs per *Gratian. discept. forens. capit. 256. numero 7. & 8.* & ideò cum Bonarellus satisfecerit pro diligentia, ac fide præstanda circa seruitium Banchi debeat censeri satisfecisse in omnem causam, † quæ sub eius seruitio continetur, & pro omnibus officijs ad seruitium
19 spectantibus ad *l. si quis pro eo, §. si nummos, ff. de fideiuss. Bald. consilio 187. libro 4. & consilio 142. lib. 5.*

Rot. apud fan. mem. Greg. XV. decis. 554. num. 3.

Respondetur enim, quidquid sit in abstracto, & de rigore Iuris, secundum quod dubitari posset, quòd appellatione seruitij Banchi veniant omnia officia, siue per maiores, siue per minores Ministros implean
20 tur, Nos versari † inter mercatores, inter quos non apices Iuris, sed quid ipsi senserint attendendum est, & verba non prout significant, sed prout ipsi intelligunt recipienda, vt notant *Doctor. in l. stipulatio ista 38. §. hæc quoque ff. de verb. oblig. c. quamuis de verbor. signif. Alex. cons. 102. nu. 11. lib. 6. Corn. cons. 319. nu. 12. lib. 3. Put. decis. 16. num. 3. lib. 1. & apud fan. mem. Greg. XV. decis. 126. num. 7.* vndè cum pro parte Bonarelli probatum fuerit, quòd, vbi quis simpliciter assumitur pro seruitio Banchi, nunquam intelligitur assũ-
21 ptus pro maioribus officijs, & sic pro Capserio, † sed solum ad officia per Iuuenes exercenda, ex hoc mercatorum vsu resultat, quòd licèt sit verum, quòd Capserius deseruiat Bancho non tamen sequatur, quod appositione eorum, qui assumuntur pro seruitio Banchi, veniant alij, quàm Nouitij assumpti pro minoribus seruitijs Banchi, & consequenter satisdationes pro talibus seruitijs restringantur ad solum seruitium Iuuenis ex supradicto stylo per testes comprobato,
22 qui sic vbi seruandus est, † id maximè fieri debet inter mercatores ex supradictis.

Sed quatenus etiam appositione seruitij Banchi venirent omnia officia, nihilominus Domini putabant in præsenti casu satisdationem Bonarelli intelligi præstitam pro seruitio dumtaxat Iuuenis; Tum quia sa-
23 tisdatio † indefinitè, & generaliter facta debet restringi, vt intelligatur facta pro eo seruitio, pro quo minus obligatur fideiussor, quòdque minus est illi periculosum, *l. nummis 73. ff. de leg. 3. c. fin. de præben. Ioan. Andr. c. in generali, num. 2. versic. primus, & versic. 22, & versic. 38. de reg. Iur. in 6. Pereg. de fideic. art. 7. nu. 56. Ossch. decis. 110. num. 10. & decis. 127. num. 5.* &
24 est restringenda † ad illud officium, de quo tunc temporis cum fuit præstita cautio agebatur, & ad quod de facto Siluius fuit deputatus, *l. si ita legatum 8. & l. Medico 42. de aur. & arg. leg. l. nomen 33. §. 1. de leg. 3. l. in lege fundi 77. ff. de contrah. empt. Ioan. Andr. ca. d. capitulo in generali, versiculo 13. & 14. de regul. Iur. 5. in 6.*

Tum etiam quia intelligendum est latisdatum,
25 † fuisse pro eo officio, quòd congruebat qualitati, & habilitati personæ, & salarij, non autem pro officio, de quo fideiussor verisimiliter cogitare non potuerit, *Ioan. Andr. d. cap. in generali. versic. 1. & versic. 17. & cæteri scribentes ibidem de reg. Iur. in 6. l. quæ conditio 39. in fin. ff. de condit. & demonstr. Surd. consil. 431. num. 73.* cum alijs supra allegatis, & consequenter cum Siluius esset habilis solũ ad minora seruitia, & illi fuerit constitutum salarium iuuenibus dari solitum, ac de facto fuerit deputatus ad seruitia Iuuenum, probabiliter infertur, satisdationem Bonarelli
26 licèt † generalem, & indefinitam, esse tamen intelligendum præstitam pro officio dumtaxat Iuuenis.

27 Et demum cum indefinita † æquipolleat vniuersali, non ex vi, nec ex proprietate verbum, sed ex æquitate, & benignitate, vbi nedũ æquitas, sed Ius ipsum extensioni repugnat, vt in casu præsenti nullo pacto
28 poterit † vniuersali æquiualere, *l. si seruitus 12.* & ibi *Bart.* qui eam legit cum præcedenti, *ff. de seruit. vr-banorum prædiorum, & in l. omnes Populi 9. nu. 57. ff. de Iust. & Iur. Corn. consil. 127. num. 20. lib. 2. Surd. consil. 431. num. 71.*

Et ita decisum fuit vtraque parte informante, &c. mandatum non esse relaxandum.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Vrbeuetana educationis, Lunæ 20. Martij.

1628.

ARGVMENTVM.

Testator si hæredem instituat aliquem impuberem, & iubeat, quod non apud patrem, sed apud aliam personam educetur, si postea existente controuersia super educatione impuberis, Iudex iubeat illũ deponi apud tertiam personam, an valeat tale decretum, & etiam vtrum valeat tale præceptum Testatoris in præiudicium patris.

SVMMARIVM.

1 *Ad declaratoriam, quando deueniatur.*
2 *Ætas puerilis debet literis, & bonis moribus imbui,*
3 *Mora litis, quando adest timor, ne aliquod damnum sit illatura, tunc passim arbitrio Iudicis interponi solent decreta promissionalia.*
4 *Super educatione impuberis existente controuersia, Iudex potest interloqui, ne deponatur penes tertiam personam, & nu. 6.*
5 *In Iure nescitur text. secundum Bart. & Angel. disponens, quod homo liber deponatur, nisi in l. 3. §. hoc autem ff. de liber. exhib.*
7 *In Seminario Romano ingenui, & probi iuuenes omnibus literis, & bonis moribus imbui solent.*
8 *Interdictum de liberis exhibendis, quando cessat.*
9 *Impuberi non est habenda ratio eius voluntatis, cum non sit in ea ætate, vt deliberare possit de statu suo.*
10 *Opus censetur factum ab eo, qui ex opere commodum reportat.*
11 *Et hoc amplia etiam in materia penali, & in specie in excommunicatione.*
12 *Interdictum de liberis exhibendis datur tam contra detinentes filios, quam contra dolo desinentes habere.*
13 *Ex Officio ad aliquid quis tenens, non potest se defendere allegando propriam culpam.*
14 *Et hoc casu non sufficit protestatio, quod per ipsum non fletit, sicuti nec iuramentum.*
15 *Testator, si iubeat, quod aliquis filius non educetur penes patrem, non tenet tale præceptum in præiudicium patris.*
16 *Iudex a dispositione testatoris recedere potest, & aliter prouidere circa educationem puerorum.*
17 *Abesse non dicitur, qui causa studiorum alibi commoratur.*
18 *Alimenta domi relicta, Iudex potest cogi ad caprestanda etiam extra domum.*

19 De-

9 Declaratoria recte dicitur promulgata ob non paritionem, prius seruatis quatuor terminis substantialibus.

DECISIO CLVII.

EQues Iannottus Simoncellus, testamento hæredē scripsit D.Tiberium Baschium eius ex Adreana filia nepotem, sed quia D.Hortensia Montacuta vxor Testatoris, cui fuit commissa administratio hereditatis, & credita cura educationis Tiberij, introduxit causam in Rota contra D.Comitem Franciscum eiusdē Tiberij Patrem, qui non obstante dispositione testamentaria, petebat proprij filij exhibitionem, quem nolebat apud D.Hortensiam educari: fuit per Rotam ordinatum, vt disputaretur dubium, vbi, apud quem, & cuius expensis Tiberius in minori ætate constitutus, educari deberet, quo dubio sub die 28.Iunij anni præteriti per me proposito, DD. visum fuit per modū prouisionis mādare, Tiberium educari in Seminario Romano, expensis hæreditatis sibi relictæ per d.Iannottum Simoncellum, & in exequutionē dictæ resolutionis fuit die 7.Iulij sequentis decretum mandatū, & D.Hortensiæ intimatum, quæ venit ad Vrbem vna cum Tiberio, non tamē animo parendi, sed animo cō-
1 tradicēdi, prout fecit acerrimè, adeò vt DD. † coacti fuerint deuenire contra illam ad declaratoriam, nisi infrà octo, seruatis prius quatuor terminis consuetis, *vt in Summ. D.Com.Francisci num.* 5. Sed cum à dicta declaratoria fuerit postea ex benignitate, absoluta cum reincidentia, fuit interim hodiè disputatum dubium, An supradictum decretū factum à Rota per modum prouisionis sit iustum, adeo vt sit confirmanda declaratoria? & fuit affirmatiuè resolutum; nam Iustitia decreti prouisionalis est patens, quia dum Pater repetebat filium existentem penes Auiam maternam eo inuito, & D.Hortensia Auia, vice versa, excipiebat personam Patris esse suspectam, non poterat Iudex statim cognoscere An esset filius Patri restituēdus, vel educandus apud Hortensiā, ideò iuste fuit ordinatum, vt aliquo decreto interim prouideretur; nè donec huiusmodi lis ad finem perduceretur ætas
2 † puerilis, quæ debet literis, & bonis moribus imbui, interim pertransiret, *l. in ambiguis, §. quoties, ff. de reg. iur.* Huiusmodi enim decreta prouisionalia passim arbitrio Iudicis interponi solent, quando ad-
3 est † timor, ne mora litis aliquod sit damnum allaturā, *Rebuff. in Const. Gall. tom. 1. tit. de sent. prouis. in præfat. nu. 19. & 22.* & in terminis, quod existente controuersia super educatione † impuberis, possit iudex
4 interloqui, vt per modum prouisionis penes tertiā personam educetur, donec Iustitia rei certius discutiatur, est *text. in l. 3. §. hoc autem interdictum, versic. Iulianus, vsque in fin. ff. de liber. exhib.* & præsertim ibi, *si verò vtraque persona suspecta est, non alienum erit* (inquit textus) *disponi, apud quem Puer interim educetur;* Et ad hoc signanter notat hunc † textum,
5 *Bart. & etiam Angel.* ibi, qui insuper dicit nescire, textum alibi dicentem, hominem liberum deponendū, nisi hic, sequitur, & comprobat *Alex. in consil. 161. num. 10. vers. hoc etiam probabiliter, lib. 5.* vbi subiungit, quòd hoc totum residet † in arbitrio Iudicis. Vn-
6 dè istis sic stantibus, non potuit esse nec magis iusta, nec magis æqua prouisio Rotæ, quòd Puer deponeretur in Seminario Romano, vbi ingenui, † & probi
7 iuuenes omnibus literis, & bonis moribus imbui solent, vt est notissimum.

Non obstat, q̄ D.Tiberius non detineatur a D.Hortensia, sed sua sponte apud ipsam permaneat, & ideò dum non vult ingredi Seminariū, & fugam arripuit,
8 † non habeat locum interdictum de liberis exhibendis contra dictam Hortensiam, iuxta *text. in l. fi. ff. hoc eo. tit.* quia placuit DD. responsio, quòd id procedit, quando filius est in pubertate, secùs verò, quando est
9 impubes; tunc enim non est habenda † ratio eius voluntatis, cum non sit in ea ætate, vt possit liberare de statu suo, sed debet morari, vbi per maiores iudicetur, *Grammat. decis. 55. nu. 2. Surd. de alim. tit. 4. q. 13. nu. 6.* & ideò debet educari in Seminario iuxta voluntem Rotæ; Nec per supradicta excusatur D. Hortensia, quia stante dicta puerili ætate Tiberij, dum ipse fugam arripuerit, verisimiliter præsumitur illam arripuisse ope, & consilio dictæ D.Hortensiæ, quæ in hac
10 causa, † se aduersariam constituit, & dixit in cōmissione, se habere eiusdem Tiberij tutelam, & curam, & acerrimè semper se opposuit contra Patrem, iuxta trad. per *Alber. in l. 2. §. si quis ita, in fine nu. 1. & seq. ff. ne quid in loco publ.* quòd procedit etiā in materia
11 pēnali, † & in specie quando agitur de excommunicatione, *Rot. decis. 259. nu. 4. p. 1. in recent. Addent. ad decis. sel. recor. Greg. xv. 278. nu. 13.* Vnde non est dubiū contra Hortensiam habere locum istud interdictum,
12 quòd adhiberi solet tàm contra illum, qui filium † penes se habet, quàm contra illum, qui dolo desijt habere, vt est *text. in l. 1. in princ. ff. de lib. exhib.* Idq; præsertim, cum (vt supra dixi) haberet eiusdem Tiberij tutelam, & curam, ad cuius custodiam propterea, cum te-
13 neretur ex † officio, non potest se defendere, allegando fugam, quia id est allegare propriam culpam, *cap. pen. vbi glos. extr. de reg. iur.* Nec ad hunc effectum ex-
14 cusationis sufficit † protestatio, quòd per eam non steterit, cum neque sufficeret iuramentum, *Soccin. consil. 190. nu. 5. lib. 2. Bero. consil. 191. nn. 21. lib. 1. Seraph. decis. 1224. nn. 2.*

Non obstat, quòd dictum decretum possit argui de iniustitia propter testamentum Aui, qui iussit Tiberium educari penes D. Hortensiam vsque ad ætatem 20. annorum; quia huiusmodi † præceptum
15 non valet in præiudicium Patris, in cuius potestate filius existit, vt est text. in fortioribus terminis, *in §. permission, instit. de tut. l. 1. §. fin. ff. de testam. tutel. l. quo tutela, §. nemo potest, ff. de reg. iur.*

Deinde cessat difficultas, quia non est dubiū, quòd
16 ex causa potest Iudex † à dispositione Testatoris recedere, & aliter prouidere circa educationem Pueri, *l. 1. ff. vbi pupill. educ. deb. l. Q. Mutius. §. fin. de ann. l. Gram. d. decis. 55. nu. 1. Surd. de alim. d. tit. 4. q. 13. nu. 4. & 8.*

Non obstat pariter, quòd decretum sit iniustum, dum mandat educari expensis hæreditatis, cuius expensis Testator videtur voluisse educari, dum permanebat apud Hortensiam, quia dū Rota ordinauit per modum prouisionis, vt educari debeat in Seminario, illiusque intensio fuerit prouidere indemnitati minoris, & illi præbere occasionem, vt posset operam dare studijs, & artibus liberalibus, non potest dici, quòd extra domum D. Hortensiæ educetur, cum non
17 † dicatur abesse, qui studiorū causa alibi cōmoratur,

l. quæsitum, in princ. ff. de legat. 3. Rebuff. in l. is, qui natus circa princ. ff. de verb. signific. Eugen. cons. 53. nu. 16. libr. 2. Et in omnem casum concurrente supradicta iusta causa faciendi hanc prouisionem, ex dispositione *text. in d. l. 3. §. hoc autem interdictum, de lib. exhib.* 18 intrat regula vulgata, quòd alimenta † domi relicta, Iudex potest cogere ad ea præstanda etiam extra domum, *Bart. in l. Caio, §. Imperator, ff. de alim. & cib. leg. Alex. cons. 100. nu. 3. lib. 1. Rol. cons. 22. nu. 17. lib. 1. Menoch. de arbitr. cas. 170. nu. 12. & seqq.* & dixit Rota in *Romana Legati 7. Aprilis 1617. coram bon. me. D. meo Vbaldo.*

Cum igitur ex omnibus supradictis, satis euidenter appareat de Iustitia decreti de collocando Tiberium in Seminario expensis hæreditatis, sequitur, vt seruatis quatuor terminis substantialibus ob non pa-
19 ritionem, iustè † fuerit promulgata declaratoria contra D. Hortensiam, *Felin. in c. ad probam. nu. 6. de re ind. Cassad. decis. 6. nu. 10. de caus. poss. & propr. Mabed. decis. 1. de sent. excom.* contra quam Domini dixerunt esse etiam dandam reintrusionem, nisi infra mensem docuerit de diligentijs per ipsam factis ad hoc, vt Puer ad Seminarium omnino deducatur.

Et ita decisum, vtraque parte informante.

REVEREND. P. D. DVNOZET.

Florentina Fideicommissi de Cambijs. Lunæ 20. Martij.

1628.

ARGVMENTVM.

Substitutio facta sub conditione, si quis sine filijs legitimis, & naturalibus decesserit, an expiret, si hæres decesserit cum filijs legitimis, & naturalibus, licet illi filij postea mortui fuerint non relictis liberis.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum relictum sub conditione, si sine liberis decesserit, expirat decedente hærede cũ liberis.*
2 *Coniecturæ, ad hoc vt recedatur a consil. Oldrad. 21. in transuersalibus debent esse magis vrgentes, quã in descendentibus.*
3 *Filij in conditione positi, quando censeantur vocati.*
4 *In substitutionibus ex vocatione activa, non infertur ad passiuam.*
5 *Fideicommissum vt inducatur, cum sit onus, non omnes coniecturæ sufficiunt.*
Sed illæ, quæ ex verbis testatoris prolatis, colliguntur, num. 5.
6 *Testator, quando progeditur ad plures gradus substitutionum, tunc cessat dispositio d. consil. 21. Oldrad.*
7 *Sed hoc intelligc, quando digressus est factus tantummodo actiuè, ex parte substitutorum.*
8 *Quia tunc talis digressus non operatur, vt recedatur à regula d. consil. 21.*
9 *Quod tamen secus est, quando digressus factus fuit actiuè, & passiuè.*
10 *Clausula, vt supra, est relatiua ad præcedentia cum omnibus qualitatibus suis,*
11 *Clausula, vt supra, referri non solet ad substantiam, sed ad qualitatem.*
12 *Clausula, vt supra, quando ad personas referri debet, & nu. 13.*
14 *Substitutio reciproca non censitur inducta inter positos in conditione.*
15 *Testator ex quibus præsumatur aliquem magis dilexisse,*
16 *Præsumptio maioris affectionis, quid operetur.*
17 *Affectio, tanta non potest considerari in bonis patrimonialibus, quam in alijs,*

DECISIO CLVIII.

PRrior de Cambijs, vt dicebam, dum sub die 26. Februarij 1627. ageretur de portione Petri Galliani condito bipartito testamento decessit, in cuius testamenti prima parte, testator in bonis immobilibus, quæ habebat Florentiæ, scripsit Hæredem suum Siluestrum de Cambijs eius fratrem Germanum, cui substituit filios, & filiorum filios masculos in infinitum, & vltimo morienti sine filijs masculis substituit filios legitimos, & naturales Nicolai Cambij, quibus substituit filios masculos Laurentij Cambij, quibus deficientibus sine liberis substituit filios Iacobi, quibus similiter deficientibus, vt supra substituit Hospitale Innocentium Ciuitatis Florentiæ: In secunda verò testamenti parte deuenit ad aliam institutionem circa bona mobilia, quæ mandauit inuestiri, in quibus pro medietate instituit eundem Siluestrum fratrem, & pro alia medietate Petrum Galliani, & casu quo Siluester decederet sine liberis masculis legitimis, & naturalibus substituit Petrũ, si superuixerit, & post eius mortem (vsus fuit testator his verbis) *perueniant ad filios Nicolai, & alios prout supra dispositum fuit*, euenit casus, quòd Siluester obijt relicto Petro filio, quietiam Petrus obijt sine filijs, institutis hæredibus Ecclesia & Hospitale S. Ioannis Baptistæ Nationis Florentinæ de Vrbe, contra quam insurrexerunt DD. Petrus Ioannes, & Antonius Fratres de Cambijs prætendentes se vigore dictarum substitutionum esse vocatos ad portionem dicti Siluestri, itaque proposito à me dubio, An dd. Antonius, & Petrus Ioannes essent vocati ad d. portionem Siluestri DD. negatiuè responderunt.

Et ratio fuit DD. quia cum substitutio facta à testatore in portione Siluestri ad fauorem Nicolai, & aliorum sit sub hac conditione, nempe, casu quo ipse Siluester decederet sine filijs masculis legitimis,
1 & naturalibus, & decesserit cum Petro † vnico filio masculo legitimo, & naturali, substitutiones ex defectu dictæ conditionis expirarunt iuxta *consil. Oldrad. 21. de quo latè Fusar. de substit. q. 480. nu. 1. & seq.*

Non obstant coniecturæ per informantes pro dictis fratribus deductæ ad hoc, vt recedatur à dicta regula *consilij Oldrad.* quæ coniecturæ cum sint in
2 transuersalibus debent esse magis vrgentes, quam † in descendẽtibus, in quibus leuiores sufficiunt, *Ceph. cõs. 447. n. 14. & cons. 482. n. 16. Cras. de success. §. fideic. q. 14. n. 7. adden. ad Greg. 17. decis. 315. sub nu. 16. vers. extra verò descendentes, Rot. decis. 538. n. 6. p. 2. recent.* & fuit dictum in *Bononien. fideicom. 11. Nouembris 1623. coram R. P. D. meo Merlino.*

Et

Et primò non obstat, quòd in casu, de quo agitur
3 sit recedendum *à d. consil. Oldrad.* ex quo filij † in conditione positi censeantur in hoc casu vocati, quia in alia parte testamenti sunt expressè vocati, & sunt positi in conditione sub nomine collectiuo, & cum qualitate masculinitatis, & legitimitatis, *iuxta tradi. per* DD. quos cumulat, & sequitur, *Cranet. consil.* 584. *nu.* 6. *lib.* 4. & ideò cum testator substituit, vt supra resultat coniectura, quòd voluit substituere eodem modo quo supra; Respondetur enim, quòd substitutio est facta Siluestro, si sine filijs decederet, vnde dato, quòd ex prædictis filij eius censeantur vocati, non ideò sequitur, quod censeantur grauati, quia non benè in-
4 fertur † de vocatione actiua ad passiuam, *Paris. cons.* 31. *num.* 28. *lib.* 2. *Dec. qui alios cumulat resp.* 26. *num.* 45 *lib.* 2. *Cephal. consil.* 514. *num.* 23. *Odd. consil.* 66. *nu.* 97. & 106. *Rot. decis.* 486. *num.* 22. *par.* 1. *recent.* & fuit dictum in *Romana Hæreditatis de Fossanis* 12. *Febr.* 1588. *coram bo. me. Gipsio.* Et meritò quidem, quia nec ex quo substituit, vt supra, dicendum est voluisse grauare filios Siluestri; cum satis sit, quòd voluerit grauare Siluestrum in euentum, quod sine filijs decederet, & in hoc casu benè potest verificari substitutio, & ideò non debet extendi ad alium casum, cum ad
5 † inducendum fideicomm., quod est onus, non omnes coniecturæ sufficiant, sed illæ, quæ ex verbis à testatore prolatis colligantur, *Paris. consil.* 14. *num.* 12. *lib.* 3. cum alijs supra relatis, quæ coniecturæ, & verba hic non concurrunt.

Non obstat, quòd testator fuerit progressus ad plures gradus substitutionum, & ideò videatur cessare
6 dicta † dispositio *Oldrad. vt per Menoch. consil.* 348. *num.* 13. *vol.* 4. quia vt ipsemet declarat *nu.* 19. *& seq.*
7 Si iste digressus est factus tantummodò actiue † hoc est ex parte substitutorum, prout in casu isto, quia in euentum, in quem esset factus locus substitutioni Petri, si Siluester obijsset sine filijs, illi substituit, vt supra,
8 filios Nicolai, iste digressus non operatur, quòd † recedatur à præfato *consil. Oldrad.* nam intelligitur factus in casu præmisso, scilicet, quatenùs Siluester obijsset sine filijs, vt censuit etiam *Alex. consil.* 139. *num.* 3. & 4. *lib.* 6. *& dixit Rota in causa Tudertina Fideicom.* 13. *Aprilis* 1587. *coram Gipsio, & in Bononie. fideicom. de Gratiolis* 31. *Maij* 1606. *coram Reuerendiss. D. meo*
9 *Decano*, licèt secus, † esset si digressus fuisset factus actiuè, & passiuè, *Menoch. benè declarat.*

Non obstat, quòd testator tàm in bonis Florentiæ, quàm in portione Petri Galliani expressè vocauerit filios nedum dicti Siluestri, sed etiam ijs deficientibus filios Nicolai, & illis deficientibus filios Laurentij, & aliorum, &c. Quæ substitutiones debent censeri repetitæ in secunda substitutione facta Siluestro de alijs
10 bonis vigore clausulæ, † *vt supra*, quæ est relatiua ad præcedentia cum omnibus qualitatibus suis, *Bart. in l.* 1. §. *hoc edicto in fine de postulat. Rain. consil.* 18. *num.* 12. *volum.* 2. *Aim. consil.* 88. *num.* 3. Quia obseruarunt DD. dictam relationem non fuisse simpliciter, & absolutè factam, sed subòrdinando illos, qui deberent actiuè succedere Siluestro, & capere bona, casu quo Siluester decederet sine liberis, non autem determinando personas, quibus esset succedendum, & ideò relatio intelligi debet, vt succedant filij Nicolai, & alij, prout supra, videlicet ordine, quo supra sunt actiuè vocati, cum dicta relatio non sit facta ad condi-
tiones, quæ sunt de substantia substitutionum, vt per *Mandel. Abb. consil.* 171. *num.* 5. sed ad qualitatem, cũ
11 testator vsus sit dictione, † *prout*, quæ referri non solet ad substantiam, sed ad qualitatem, *Surd. consil.* 335. *num.* 3.

Quòd etiam confirmatur, quia testator relationẽ fecit immediatè post verba (personas respicientia) *ibi* (filios Nicolai, & alios prout supra) vnde referri debet ad personam, non autem ad modum succedendi, tanquam si enumerasset post filios Nicolai filios Laurẽtij, filios Iacobi, & Hòspitale Innocentium, cũ sint illi alij supra in parte actiua nominati, & ideò di-
12 cta clausula, † vt supra, ad personas referri debet, non autem ad modum succedendi datum tam in bonis Florentiæ, quàm in portione Petri Galliani, cui sub-
13 stitutus erat Siluester, quia cessat relatio † ex contraria testatoris voluntate, *Cranet. consil.* 70. *num.* 9. *Rim. iun. consil.* 606. *num.* 24. *Menoch. consil.* 115. *num.* 14. *Rot. in recent. decis.* 530. *sub num.* 10. *par.* 1, Maximè cum adsit ratio diuersa inter istos casus tam ex verbis testamẽti, quàm ex verisimilimente testatoris in verbis, quia in bonis Florentiæ filij Siluestri non fuerunt positi in conditione, sed expressè vocati, & vltimo deficienti sine liberis fuerunt substituti filij Nicolai, ijsq. deficientibus filij Laurentij, in alijs verò bonis, scilicet, in istis, de quibus agitur, filij Siluestri non fuerunt expressè vocati, sed solùm positi in conditione, vnde
14 inter ipsos † non potest censeri inducta reciproca substitutio, *Ceph. d. consil.* 514. *num.* 23. cum alijs supra allegatis. Ex verisimili mente verò testatoris, quia te-
15 stator † præsumitur magis dilexisse filios fratris carnalis, quos etiam substituerat in bonis Florentiæ, quã
16 filios Galliani eius ex sorore Nepotis, ex † qua etiam præsumptione maioris affectionis, dicta clausula in fine posita non refertur ad omnia, *Bart. consil.* 54. *sub num.* 4. *vers. & eos, quos magis dilexit.* Quibus addi potest, quod prima institutio, & substitutio continet bona immobilia existentia in districtu Florentino, & sic in patria testatoris: Secunda verò institutio continet pecunias, quas voluit inuestiri in statu Ecclesiastico, vel in Dominio Venetiarum, & in Comitatu Ve-
17 nusino, & sic in istis bonis † non potest considerari tanta affectio, quanta in bonis patrimonialibus.

Et ita vtraque, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Romana nullitatis permutationis. Veneris 24. *Martij.*

1628.

ARGVMENTVM.

Beneficij permutatio, vt tamquam nulla, & inualida rescindatur, quid requiratur. Falsitas valoris expressi, vt probetur licet requiratur decennium, hoc tamen non procedit, si agatur de probandis fructibus, ad effectum videndi, an ex illis possit Rector substentari, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum permutatio, quando sit nulla.*

2 *Valor*

1 *Valor fructuum beneficij, quando testes concludenter probent, & num. 3. & 4.*

3 *Materia probationis valoris, & fructuum est difficilis probationis.*

6 *Beneficij permutatio est nulla, & invalida, stante falsitate, & errore si per valore expresso.*

7 *Falsitas valoris expressi, vt frustretur requiritur decennium.*

8 *Falsitas valoris expressi, vt probetur, non requiritur decennium, quando agitur de probandis fructibus, & redditibus ad effectum videndi an possit exillis Rector sustentari.*

9 *Probatio valoris expressi aliquorum annorum ante, & post, quando sufficiat.*

Decisa in causa Tiburtina Castri Arsularum coram Penia, quo casu loquatur num. 9.

10 *Permutatio, regulatur secundum naturam emptionis, & venditionis.*

Permutatio est species alienationis. num. 10.

11 *Valor bonorum in materia obiectiua per decem annos ante probari debet.*

12 *Agens de damno vitando, non est probationibus onerandus, in causa fauorabili, & in materia difficilis probationis.*

13 *Beneficij valor de quotempore probari debeat.*

14 *Papa in reseruatione pensionis, si sciuisset valorem expressum non esse verum, eam non reseruasset.*

15 *Beneficij valor ad effectum reseruationis pensionis, attenditur de tempore date. & num. 16.*

17 *Contra confessionem propriam quis venire non debet.*

18 *Informatus quisque presumitur respectu proprię ecclesię.*

19 *Confessio propria, quando ex probationibus postea factis, detegatur erronea, non preiudicat.*

21 *Testis interessatus nihil probat.*

22 *Testes conuincuntur ab alijs testibus habentibus pluribus adminiculis.*

23 *Testibus habentibus pluribus adminiculis magis stādum est.*

DECISIO. CLIX.

DOminus Valerianus Marcettus de anno 1626. permutauit Ecclesiam S. Simeonis de Vrbe cum Ecclesia Sancti Petri Abbatia nuncupata Theatinæ Diœcesis, quam obtinebat D. Iulius Cæsar Braccinus, qui narrauit dictæ Abbatiæ fructus ascendere ad ducat. auri de Camera 250. & super illis obtinuit sibi reseruari annuam pensionem ducat. 75. vltrà aliam antiquam ducat. 45. sed cum D. Valerianus assecuta possessione dictæ Abbatiæ reperisset illius fructus nō excedere annuum valorem ducat. 200. illarum partiū ex quibus solutis dictis duabus pensionibus nihil ei remanebat introduxit causam super nullitate permutationis in Rota in qua proposito dubio, An permutatio esset nulla, fuit sub die 28. Maij præteriti negatiuè resolutum, quia D. Valerianus non benè probauerat FALSAM expressionem valoris, sed cum postea quatuor testes hic in Curia examinauerit hodiè DD. recesserunt à decisis, & firmarunt, permutationē
1 † fuisse nullam, quia supradicti testes deponunt, fructus dictæ Abbatiæ certos cum incertis computatos ab anno 1624. 25. 26. & 27. non excessisse, neque excedere ducat. annuos 200. moneta illarum partium,
2 & concludenter † probant, tùm quia deponunt de anno sterili cum fertili computato, *iuxta tradit. per Sarnen. in reg. de valor. q. vlt. Rot. diuers. decis. 648. num. 4.*
3 *p. 1. in recent. Put. decis. 9. lib. 1.* tùm quia reddunt † optimas causas scientiæ, quia sunt de eodem loco, & sunt plenè informati de omnibus, & singulis fructibus d. Abbatiæ, quos ipsi per plures annos exegerunt, & insuper coarctant negatiuam, quòd aliter esse non possit, quin ipsi scirent: vndè ex his de positionibus
4 † plenè, & concludenter remanet probatum, quòd fructus non excedunt supradictam quantitatem annuorum ducat. 200. monetæ illarum partium. *Alex. in l. pretia rerum, num. 9. vers. potest etiam, ff. ad leg. Falcid. Rot. diuers. decis. 20. num. 1. par. 2. in recent. Cæs. de Graff. decis. 3. num. 11. de reb. Eccles. non alien.*

Et licèt hæc probatio sufficeret, attamen comprobatur ex locationibus bonorum, & fructuum d. Abbatię pro ducat. 240. ante demolitionem molendini, necnon ex nota introitus, & exitus Abbatiæ manu dicti Braccini conscripta, qui etiam in alia sua præcedenti gratia expressit, fructus non excedere ducat. 150. *vt in Sum. iurium num.* 3. quibus omnibus simul iunctis dubium non est, quin probatio sit plena, &
5 concludens, præsertim † cum materia probationis valoris, & fructuum sit difficilis *Greg. XV. decis. 245. num. 4. & 5.* vndè patet dictorum fructuum expressionem factam per Braccinum per ascensum ad ducatos auri de Camera 250. esse FALSAM, & erroneam, & consequenter † permutationem esse nullam,
6 & invalidam *ad trad. per Surd. in consil. 150. num. 49. & seqq.* in his terminis *Prob. ad Monac. c. 2. sub num. 26. vers. & hanc tenetur. de renunciat. Paris. de resignat. lib. 13. quæst. 4. per tot.*

7 Non obstat, quòd ad probandum † falsitatem valoris expressi requiratur decennium, quia hoc procedit solùm ad effectum regulæ de valore, non autem
8 quando prout in casu nostro agitur † de fructibus, & redditibus ad effectum videndi, an possit ex illis Rector sustentari, *Cæs. de Graff. decis. 7. num. 13. prædec. Rot. decis. 550. num. 1. p. 1. in recent.* & fuit tentum *in Aquen. pensionis* 19. *Nouembris* 1608. *coram B. M. Card. Lancel.* cuius copia data fuit, tunc enim sufficit
9 probatio valoris † aliquorum annorum antè, & post arbitrio Iudicātis *Greg. Lopez tit. 5. leg. 56. glos. 5. & 6.* & fuit dictum *in Tiburtina Castri Arsularum* 26. *Iunij* 1598. *coram bo. me. Penia*, quæ loquitur in venditione, & Rota dicit sufficere probationem per aliquot annos antè, & post, etiamsi non sit quinquennium cum
10 materia sit arbitraria, & nos versamur † in permutatione, quę regulatur sicut emptio, & venditio, & est species alienationis, §. *alienantes, Authent. de non alienan. vel permut. reb. Eccles. cap. nulli de reb. Eccles. non alienan. Mantic. de tacit. lib. 25. tit. 6. num. 22. & seqq.* & dixit Rota in *Lucana terrarum* 16. *Nouembris* 1613. *coram bon. mem. Domino meo Vbalde.*

Nec impugnatio supradictę permutationis videtur
11 continere † materiam obiectiuam cum Valerianus non agat, vt Braccinus priuetur sua Abbatia, quo casu requireretur probatio decennalis, *Seraph. decisione 485. num. 1. Rot. diuers. decis. 189. num. 1. p. 1.* Sed agit ad rescissionem contractus permutationis ad effectum ne cogatur soluere de suo onera d. Abbatiæ, &
12 sic cum tractet de damno † vitando, non est probationibus

tionibus onerandus in causa fauorabili,& in materia
difficilis probationis *Rot. coram san.me.Greg.XV. de-*
13 *cis.*245.*num.*5.& 11.sed sufficere † debet supradicta
probatio de tempore datę gratię, & per duos annos
antè, & per annum post *Oldrad. consil.* 58. *san. mem.*
*Greg.XV.decis.*13.*num.*1.*& decis.*419.*num.*1.præser-
tim cum onus consistat in reseruatione pensionis,
14 quam Papa † non reseruasset si sciuisset, valorem ex-
pressum non esse verum,& ad effectum conseruatio-
15 nis † pensionis attenditur valor de tempore datæ,
*Rot.in recent.decis.*444.*num.*1.*& seqq.p.*2.*& in Mono-*
politana pensionis 17.*Maij* 1596.*coram Orano.*

Et pro comprobatione prædictorum fuit etiam
consideratum, quòd superflua fuisset probatio de-
cennalis,quia valor Abbatiæ diminutus fuit propter
destructionem molendini,& deficientiam colonorũ,
16 quæ superuenerunt longè post decennium, † quòd
propterea probari non debet, *iux. decis. Guido p.*25.
post med. in manuscriptis.

Non obstat,quòd valor d.Abbatiæ fuerit expres-
sus in supplicatione, in qua vterque ex permutanti-
17 bus pro oratore nominatur,& sic Valerianus † veniat
contra propriam confessionem, quia confessio hu-
iusmodi intelligitur distributiuè facta adeò, vt vnus
quisque ex permutantibus censeatur fateri de valo-
re propriæ Ecclesię,& ideò confessio non præiudicat
18 supplicanti,nisi respectu † propriæ Ecclesiæ, de qua
quisque præsumitur informatus *Mohed. decis.* 16. *de*
*renunc.Maresc.var.resolut.lib.*2.*c.*1.*num.* 171. sed
cessat difficultas, quia in omnem casum cum talis
19 † confessio ex probationibus postea factis detegatur
erronea non præiudicauit,*l.cum falsa.C.de iur.& fact.*
*ignorant.l.non fatetur,ff.de confess.Anchar.consil.*291.
*num.*3.*Mantic.*191.*num.*3.*Greg.decis.*125.*num.*10.*&*
522.*num.* 14. *& seq.*

Non obstant testes de nouo inducti pro Braccino
20 quia non percutiunt tempus permutationis, † quòd
tempus attendi debet, *vt in alleg. Metropolitana pensio-*
nis, coram Orano, & quid habent plures exceptiones
latè in facto ponderatas, & præsertim secundus te-
21 stis tanquam † interessatus cum habeat pensionem
super hac Abbatia nihil probat,*l. omnibus* cum simi-
libus,*C.de testib.Roland.à Vall.consil.*72.*num.*15.*lib.*
2.*Ioseph.Ludon.decis.lucen.*14.*num.*12.*Rot.decis.*700.
*num.*32.*& decis.*235.*num.*3.*p.*2.*in recent.* & omnes
22 CONVINCVNTVR ex alijs testibus † D. Valeria-
ni,quibus tanquam habentibus adminicula locatio-
num fidei Vniuersitatis, & confessionis ipsiusmet
23 Braccini † in sua gratia magis standum est,*glos.in ca.*
si testis 4.*quæst.*3.*& in cap.in nostro ex. de testibus, Vi-*
*nian.decis.*377.*num.*9.*lib.*2.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicommissi de desiderijs Veneris 24. *Martij*,

1628.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum, qualiter probetur,& maxime si
simus in antiquis.

Tertio prædicta regula, quòd non credatur vnico
4 testi,non procedit, quando cum dicto ipsius † con-
currunt coniecturę, & præsumptiones ex circumstã-
1 tijs facti,& hæc conclusio procedit in quacunque ma-
2 teria. *Ias.And.in cap. fin.num.*4.*de successi. ab intest. Ca-*
*bo.ff. decis.*3.*num.* 6.*de prob. Mantic.decis.* 325.
*aliqu. Greg.decis.*247.*num.* 6. & fuit dictum co-
3 *Identitas c Interamnen. pecuniaria* 12. *Iunij* 1606.
partis conf erunt dictæ præsumptiones, & cir-
5 *Identitas proba* mò ex mandato de dispensando.
bus. putatione. Tertiò ex diuisio-
6 *Probationes in antiq* ardinum, in qua diuisit fi-
sunt,sed leuiores admitt monium, & concurrunt
7 *Identitas,vt probetur.suffic* decisione, quæ satis
strationes licet in alijs sit disc.
8 *Identitas præsumitur,quando conj* in contrarium
ri, licet in prædio aliquid de nouo r ites de bona,
postea fieri potuisset, m.3. *vers.*
re etiã
ius

DECISIO CLX.

PRopositum fuit hodiè dubium super identitate
alterius fundi,seù possessionis positæ in commu-
ni Bagnarolæ Tornaturarum 175.& resolutum,cõ-
stare de illius identitate, quòd scilicet fuerit in bonis
Hieronymi fideicommittentis; Defuncto enim dicto
Hieronymo filij ipsius diuiserunt bona paterna, &
hæc possessio Bagnarolæ cum expressione confi-
nium, & numeri 175. Tornaturarum assignata fuit
Alexandro vni ex filijs, & hæredibus eiusdem Hie-
1 ronymi,& successiuè transiuit in alios posteros, † ex
quibus benè deprehenditur identitas,*Pariſ.consi.*26.
*num.*54.*lib.*2.*Peregr.de fideic.art.*44.*num.*5.*Rota apud*
*Card.Seraph.decis.*553.*nu.*1.*& 3. ad med. & in recent.*
*decis.*706.*num.*1.*part.* 2. præsertim quia mod icum
tempus interfuit inter mortem Hieronymi, & di-
2 ctam diuisionem † factam ab illius filijs, & sic con-
grua est præsumptio, quòd bona diuisa fuerint pa-
terna,non data alia acquisitione ad *not. per. Modern.*
*Bonon.var.resol.lib.*1.*cap.*12.*num.*14.& in dicta diui-
sione fuit expressè præseruatum fideicommissum
Hieronymi:signum satis vrgens,quòd bona illa erãt
eidem fideicommisso subiecta, & sic in bonis Hie-
ronymi,alioquin ineptè fuisset huiusmodi fideicom-
missi conseruationi consultum in dicta diuisione.

Et quod difficultatem tollere visum est, dantur
confessiones Marci Antonij ad positiones in actis
exhibitas, quòd hoc prædium tanquam fideicom-
misso Hieronymi subiectum transierit ad Alexandrũ
3 & alios eius Successores,qua partis confessione † cõ-
cludẽtius identitas probari non potest,*Socc.Sen.cons.*
89.*num.*1.*vers.confirmatur,lib.*1.*Afflict.decis.*23.*num.*
5.Rota coram Illustrissimo D.meo Decano *dec.*120.
*num.*2.& fuit in hac causa resolutum coram me, sub
4 die 3.Decembris præteriti, † maximè cum hæc con-
fessio sit esse munita dictis diuisionibus priùs sequu-
tis inter filios Hieronymi,& alijs coniecturis,& præ-
5 sumptionibus, quæ in materia † probandi identita-
tem sufficiunt,*cap.cum causam.in fin.*vbi *Bald.in princ.*
*Fel.num.*12.*de probat Dec.consil.* 146.*num.* 14. *vers.in*
his enim,Rota coram sanct.mem.Gregorio XV.*decis.*
172.*num.* 5.*& coram Reuerendissimo D. meo Decano in*
Vrbenetana fideicommissi 27. *Nouembris* 1620. & ver-
6 sentur in antiquis,quo casu † probationes non ita ri-

gidè

1 *Valor fructuum beneficij, quando testes concludenter probent, & num. 3. & 4.*
5 *Materia probationis valoris, & fructuum est difficilis probationis.*
6 *Beneficij permutatio est nulla, & invalida, stante falsitate, & errore si per valore expresso.*
7 *Falsitas valoris expressi, vt probetur requiritur decennium.*
8 *Falsitas valoris expressi, vt probetur, non requiritur decennium, quando agitur de probandis fructibus, & redditibus, ad effectum videndi an possit exillis Rector sustentari.*
9 *Probatio valoris expressi aliquorum annorum ante, & post, quando sufficiat.*
Dec. in causa Tiburtina Castri Arsularum coram Penia, quo casu loquatur num. 9.
10 *Permutatio, regulatur secundum naturam emptionis, & venditionis.*
Permutatio est species alienationis. num. 10.
11 *Valor bonorum in materia obiectiua per decem annos ante probari debet.*
12 *Agens de damno vitando, non est probationibus onerandus, in causa fauorabili, & in materia difficilis probationis.*
13 *Beneficij valor de quotempore probari debeat.*
14 *Papa in reseruatione pensionis, si sciuisset valorem expressum non esse verum, eam non reseruasset.*
15 *Beneficij valor ad effectum reseruationis pensionis, attenditur de tempore date. & num. 16.*
17 *Contra confessionem propriam quis venire non debet.*
18 *Informatus quisque præsumitur respectu proprię ecclesiæ.*
19 *Confessio propria, quando ex probationibus postea factis, detegatur erronea, non præiudicat.*
21 *Testis interessatus nihil probat.*
22 *Testes conuincuntur ab alijs testibus habentibus pluribus adminiculis.*
23 *Testibus habentibus pluribus adminiculis magis stãdum est.*

DECISIO. CLIX.

DOminus Valerianus Marcettus de anno 1626. permutauit Ecclesiam S. Simeonis de Vrbe cum Ecclesia Sancti Petri Abbatia nuncupata Theatinæ Dioecesis, quam obtinebat D. Iulius Cæsar Braccinus, qui narrauit dictæ Abbatiæ fructus ascendere ad ducat. auri de Camera 250. & super illis obtinuit sibi reseruari annuam pensionem ducat. 75. vltrà aliam antiquam ducat. 45. sed cum D. Valerianus assecuta possessione dictæ Abbatiæ reperisset illius fructus nõ excedere annuum valorem ducat. 200. illarum partiũ ex quibus solutis dictis duabus pensionibus nihil ei remanebat introduxit causam super nullitate permutationis in Rota in qua proposito dubio, An permutatio esset nulla, fuit sub die 28. Maij præteriti negatiuè resolutum, quia D. Valerianus non benè probauerat FALSAM expressionem valoris, sed cum postea quatuor testes hic in Curia examinauerit hodiè DD. recesserunt à decisis, & firmarunt, permutationẽ
1 † fuisse nullam, quia supradicti testes deponunt, fructus dictæ Abbatiæ certos cum incertis computatos ab anno 1624. 25. 26. & 27. non excessisse, neque excedere ducat. annuos 200. moneta illarum partium,
2 & concludenter † probant, tùm quia deponunt de anno sterili cum fertili computato, *iuxta tradita per Sarnen. in reg. de valor. q. vlt. Rot. diuers. decis. 648. num. 4.*
3 *p. 1. in recent. Put. decis. 9. lib. 1.* tùm quia reddunt † optimas causas scientiæ, quia sunt de eodem loco, & sunt plenè informati de omnibus, & singulis fructibus d. Abbatiæ, quos ipsi per plures annos exegerunt, & insuper coarctant negatiuam, quòd aliter esse non possit, quin ipsi scirent: vndè ex his depositionibus
4 † plenè, & concludenter remanet probatum, quòd fructus non excedunt supradictam quantitatem annuorum ducat. 200. monetæ illarum partium. *Alex. in l. pretia rerum, num. 9. vers. potest etiam, ff. ad leg. Falcid. Rot. diuers. decis. 20. num. 1. par. 2. in recent. Ces. de Graff. decis. 3. num. 11. de reb. Eccles. non alien.*

Et licèt hæc probatio sufficeret, attamen comprobatur ex locationibus bonorum, & fructuum d. Abbatiæ pro ducat. 240. ante demolitionem molendini, necnon ex nota introitus, & exitus Abbatiæ manu dicti Braccini conscripta, qui etiam in alia sua præcedenti gratia expressit, fructus non excedere ducat. 150. *vt in Sum. iurium num. 3.* quibus omnibus simul iunctis dubium non est, quin probatio sit plena, &
5 concludens, præsertim † cum materia probationis valoris, & fructuum sit difficilis *Greg. XV. decis. 245. num. 4. & 5.* vndè patet dictorum fructuum expressionem factam per Braccinum per ascensum ad ducatos auri de Camera 250. esse FALSAM, & erroneam, &
6 consequenter † permutationem esse nullam, & inualidam *ad trad. per Surd. in consil. 150. num. 49. & seqq.* in his terminis *Prob. ad Monach. c. 2. sub num. 26. vers. & hanc tenetur de renunciat. Pariss. de resignat. lib. 13. quæst. 4. per tot.*

7 Non obstat, quòd ad probandum † falsitatem valoris expressi requiratur decennium, quia hoc procedit solùm ad effectum regulæ de valore, non autem
8 quando prout in casu nostro agitur † de fructibus, & redditibus ad effectum videndi, an possit ex illis Rector sustentari, *Ces. de Graff. decis. 7. num. 13. prah. n. Rot. decis. 550. num. 1. p. 1. in recent.* & fuit tentum *in Aquen. pensionis* 19. *Nouembris* 1608. *coram B. M. Card. Lancel.* cuius copia data fuit, tunc enim sufficit
9 probatio valoris † aliquorum annorum antè, & post arbitrio Iudicãtis *Greg. Lopez tit. 5. l. 56. glos. 5. & 6.* & fuit dictum *in Tiburtina Castri Arsularum* 26. *Iunij* 1598. *coram bo. me. Penia*, quæ loquitur in venditione, & Rota dicit sufficere probationem per aliquot annos antè, & post, etiamsi non sit quinquennium cum
10 materia sit arbitraria, & nos versamur † in permutatione, quę regulatur sicut emptio, & venditio, & est species alienationis, §. *alienantes, Authent. de non alienan. vel permut. reb. Eccles. cap. nulli de reb. Eccles. non alienan. Mantic. de tacit. lib. 25. tit. 6. num. 22. & seqq.* & dixit Rota in *Lucana terrarum* 16. *Nouembris* 1613. *coram bon. mem. Domino meo Vbaldo.*

Nec impugnatio supradictę permutationis videtur
11 continere † materiam obiectiuam cum Valerianus non agat, vt Braccinus priuetur sua Abbatia, quo casu requireretur probatio decennalis, *Seraph. decisione* 485. *num.* 1. *Rot. diuers. decis.* 189. *num.* 1. *p.* 1. Sed agit ad rescissionem contractus permutationis ad effectum ne cogatur soluere de suo onera d. Abbatiæ, &
12 sic cum tractet de damno † vitando, non est probationibus

tionibus onerandus in causa fauorabili, & in materia difficilis probationis *Rot. coram san.me. Greg. XV. de-*
13 *cis. 245. num. 5. & 11.* sed sufficere † debet supradicta probatio de tempore datę gratię, & per duos annos antè, & per annum post *Oldrad. consil. 58. san. mem. Greg. XV. decis. 13. num. 1. & decis. 419. num. 1.* præsertim cum onus consistat in reseruatione pensionis,
14 quam Papa † non reseruasset si sciuisset, valorem expressum non esse verum, & ad effectum conseruatio-
15 nis † pensionis attenditur valor de tempore datæ. *Rot. in recent. decis. 444. num. 1. & seqq. p. 2. & in Monopolitana pensionis 17. Maij 1596. coram Orano.*

Et pro comprobatione prædictorum fuit etiam consideratum, quòd superflua fuisset probatio decennalis, quia valor Abbatiæ diminutus fuit propter destructionem molendini, & deficientiam colonorũ,
16 quæ superuenerunt longè post decennium, † quòd propterea probari non debet, *iux. decis. Guido p. 25. post med. in manuscriptis.*

Non obstat, quòd valor d. Abbatiæ fuerit expressus in supplicatione, in qua vterque ex permutantibus pro oratore nominatur, & sic Valerianus †veniat
17 contra propriam confessionem, quia confessio huiusmodi intelligitur distributiuè facta adeò, vt vnus quisque ex permutantibus censeatur fateri de valore propriæ Ecclesiæ, & ideò confessio non præiudicat
18 supplicanti, nisi respectu † propriæ Ecclesiæ, de qua quisque præsumitur informatus *Mobed. decis. 16. de renunc. Marescot. var. resolut. lib. 2. c. 1. num. 171.* sed cessat difficultas, quia in omnem casum cum talis
19 † confessio ex probationibus postea factis detegatur erronea non præiudicauit, *l. cum falsa. C. de iur. & fact. ignorant. l. non fatetur, ff. de confess. Anchar. consil. 291. num. 3. Mantic. 191. num. 3. Greg. decis. 125. num. 10. & 522. num. 14. & seq.*

Non obstant testes de nouo inducti pro Braccino
20 quia non percutiunt tempus permutationis, † quòd tempus attendi debet, *vt in alleg. Metropolitana pensionis, coram Orano*, & quid habent plures exceptiones latè in facto ponderatas, & præsertim secundus te-
21 stis tanquam † interessatus cum habeat pensionem super hac Abbatia nihil probat, *l. omnibus* cum similibus, *C. de testib. Roland. à Vall. consil. 72. num. 15. lib. 2. Ioseph. Ludou. decis. lucen. 14. num. 12. Rot. decis. 700. num. 32. & decis. 235. num. 3. p. 2. in recent.* & omnes
22 CONVINCVNTVR ex alijs testibus † D. Valeriani, quibus tanquam habentibus adminicula locationum fidei Vniuersitatis, & confessionis ipsiusmet
23 Braccini † in sua gratia magis standum est, *glos. in ca. si testis 4. quæst. 3. & in cap. in nostro ex. de testibus, Vivian. decis. 377. num. 9. lib. 2.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicommissi de desiderijs Veneris 24. Martij

1628.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum, qualiter probetur, & maximè si simus in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Identitas, ex quibus benè deprehendatur.*
2 *Fratres, quando post modicum tempus mortis patris, bona diuidunt, illa præsumuntur paterna, non data aliqua acquisitione.*
3 *Identitas concludentius probari non potest, quam per partis confessionem. amplia num. 4.*
5 *Identitas probatur coniecturijs, & præsumptionibus.*
6 *Probationes in antiquis non ita rigidè exquirendæ sunt, sed leniores admitti debent.*
7 *Identitas, vt probetur, sufficit verificare duæ demonstrationes licet in alijs sit discrepantia.*
8 *Identitas præsumitur, quando confines sunt verificari, licet in prædio aliquid de nouo reperiatur, cum postea fieri potuisset.*

DECISIO CLX.

PRopositum fuit hodiè dubium super identitate, alterius fundi, seu possessionis positæ in communi Bagnarolæ Tornaturarum 175. & resolutum, cõstare de illius identitate, quòd scilicet fuerit in bonis Hieronymi fideicommittentis; Defuncto enim dicto Hieronymo filij ipsius diuiserunt bona paterna, & hæc possessio Bagnarolæ cum expressione confinium, & numeri 175. Tornaturarum assignata fuit Alexandro vni ex filijs, & hæredibus eiusdem Hie-
1 ronymi, & successiuè transiuit in alios posteros, † ex quibus benè deprehenditur identitas, *Paris. consi. 26. num. 54. lib. 2. Peregr. de fideic. art. 44. num. 5. Rota apud Card. Seraph. decis. 553. nu. 1. & 3. ad med. & in recent. decis. 706. num. 1. part. 2.* præsertim quia modicum tempus intercessit inter mortem Hieronymi, & dic-
2 tam diuisionem † factam ab illius filijs, & sic congrua est præsumptio, quòd bona diuisa fuerint paterna, non data alia acquisitione ad *not. per. Modern. Bonon. var. resol. lib. 1. cap. 12. num. 14.* & in dicta diuisione fuit expressè præseruatum fideicommissum Hieronymi: signum satis vrgens, quòd bona illa essẽt eidem fideicommisso subiecta, & sic in bonis Hieronymi, alioquin ineptè fuisset huiusmodi fideicommissi conseruationi consultum in dicta diuisione.

Et quod difficultatem tollere visum est, dantur confessiones Marci Antonij ad positiones in actis exhibitas, quòd hoc prædium tanquam fideicommisso Hieronymi subiectum transierit ad Alexandrũ
3 & alios eius Successores, qua partis confessione † cõcludẽtius identitas probari non potest, *Socc. Sen. cons. 89. num. 1. vers. confirmatur, lib. 1. Afflict. decis. 23. num. 5.* Rota coram Illustrissimo D. meo Decano *dec. 120. num. 2.* & fuit in hac causa resolutum coram me, sub
4 die 3. Decembris præteriti, † maximè cum hæc confessio sit esse munita dictis diuisionibus priùs sequutis inter filios Hieronymi, & alijs coniecturis, & præ-
5 sumptionibus, quæ in materia † probandi identitatem sufficiunt, *cap. cum causam. in fin.* vbi *Bald. in princ. Fel. num. 12. de probat. Dec. consil. 146. num. 14. vers. in his enim*, Rota coram sanct. mem. Gregorio XV. *decis. 172. num. 5. & coram Reuerendissimo D. meo Decano in Vrbeuetana fideicommissi 27. Nouembris 1620.* & ver-
6 fetur in antiquis, quo casu † probationes non ita rigidè

1 *Valor fructuum beneficij, quando testes concludenter probent. & num. 3. & 4.*
5 *Materia probationis valoris, & fructuum est difficilis probationis.*
6 *Beneficij permutatio est nulla, & invalida, stante falsitate, & errore in valore expresso.*
7 *Falsitas valoris expressi, vt probetur requiritur decennium.*
8 *Falsitas valoris expressi, vt probetur, non requiritur decennium, quando agitur de probandis fructibus, & redditibus ad effectum videndi an possit ex illis Rector sustentari.*
9 *Probatio valoris expressi aliquorum annorum ante, & post, quando sufficiat.*
Decisa in causa Tiburtina Castri Arsularum coram Penia, quo casu loquatur num. 9.
10 *Permutatio, regulatur secundum naturam emptionis, & venditionis.*
Permutatio est species alienationis. num. 10.
11 *Valor bonorum in materia obiectiua per decem annos ante probari debet.*
12 *Agens de damno vitando, non est probationibus onerandus, in causa fauorabili, & in materia difficilis probationis.*
13 *Beneficij valor de quo tempore probari debeat.*
14 *Papa in reseruatione pensionis, si scisset valorem expressum non esse verum, eam non reseruasset.*
15 *Beneficij valor ad effectum reseruationis pensionis, attenditur de tempore datæ. & num. 16.*
17 *Contra confessionem propriam quis venire non debet.*
18 *Informatus quisque præsumitur respectu propriæ ecclesiæ.*
19 *Confessio propria, quando ex probationibus postea factis, detegatur erronea, non præiudicat.*
21 *Testis interessatus nihil probat.*
22 *Testes conuincuntur ab alijs testibus habentibus pluribus adminiculis.*
23 *Testibus habentibus pluribus adminiculis magis stãdum est.*

DECISIO. CLIX.

DOminus Valerianus Marcettus de anno 1626. permutauit Ecclesiam S. Simeonis de Vrbe cum Ecclesia Sancti Petri Abbatia nuncupata Theatinæ Diœcesis, quam obtinebat D. Iulius Cæsar Braccinus, qui narrauit dictæ Abbatiæ fructus ascendere ad ducat. auri de Camera 250. & super illis obtinuit sibi reseruari annuam pensionem ducat. 75. vltrà aliam antiquam ducat. 45. sed cum D. Valerianus assecuta possessione dictæ Abbatiæ reperisset illius fructus nõ excedere annuum valorem ducat. 200. illarum partiũ ex quibus solutis dictis duabus pensionibus nihil ei remanebat introduxit causam super nullitate permutationis in Rota in qua proposito dubio, An permutatio esset nulla, fuit sub die 28. Maij præteriti negatiuè resolutum, quia D. Valerianus non benè probauerat FALSAM expressionem valoris, sed cum postea quatuor testes hic in Curia examinauerit hodiè DD. recesserunt à decisis, & firmatum, permutationẽ
1 † fuisse nullam, quia supradicti testes deponunt, fructus dictæ Abbatiæ certos cum incertis computatos ab anno 1624. 25. 26. & 27. non excessisse, neque excedere ducat. annuos 200. moneta illarum partium,
2 & concludenter † probant, tùm quia deponunt de anno sterili cum fertili computato, *iuxta ad. per Sarnen. in reg. de valor. q. vlt. Rot. diuers. decis. 648. num. 4.*
3 *p. 1. in recent. Put. decis. 9. lib. 1.* tùm quia reddunt † optimas causas scientiæ, quia sunt de eodem loco, & sunt plenè informati de omnibus, & singulis fructibus d. Abbatiæ, quos ipsi per plures annos exegerunt, & insuper coarctant negatiuam, quòd aliter esse non possit, quin ipsi scirent: vndè ex his de positionibus
4 † plenè, & concludenter remanet probatum, quòd fructus non excedunt supradictam quantitatem annuorum ducat. 200. monetæ illarum partium. *Alex. in l. pretia rerum, num. 9. vers. poteſt etiam, ff. ad leg. Falcid. Rot. diuers. decis. 20. num. 1. par. 2. in recent. Cas. de Graſſ. decis. 3. num. 11. de reb. Eccles. non alien.*

Et licèt hæc probatio sufficeret, attamen comprobatur ex locationibus bonorum, & fructuum d. Abbatiæ pro ducat. 240. antè demolitionem molendini, necnon ex nota introitus, & exitus Abbatiæ manu dicti Braccini conscripta, qui etiam in alia sua præcedenti gratia expressit, fructus non excedere ducat. 150. *vt in Sum. rium num.* 3. quibus omnibus simul iunctis dubium non est, quin probatio sit plena, &
5 concludens, præsertim † cum materia probationis valoris, & fructuum sit difficilis *Greg. XV. decis. 245. num. 4. & 5.* vndè patet dictorum fructuum expressionem factam per Braccinum per ascensum ad ducatos auri de Camera 250. esse FALSAM, & erro-
6 neam, & consequenter † permutationem esse nullam, & inualidam *ad trad. per Surd. in consil. 150. num. 49. & seqq.* in his terminis *Prob. ad Monach. c. 2. sub num. 26. vers. & hanc tenetur. de renunciat. Paris. de resignat. lib. 13. quæst. 4. per tot.*

7 Non obstat, quòd ad probandum † falsitatem valoris expressi requiratur decennium, quia hoc procedit solùm ad effectum regulæ de valore, non autem
8 quando prout in casu nostro agitur † de fructibus, & redditibus ad effectum videndi, an possit ex illis Rector sustentari, *Cas. de Graſſ. decis. 7. num. 13. prob. n. Rot. decis. 550. num. 1. p. 1. in recent.* & fuit tentum *in Aquen. pensionis* 19. *Nouembris* 1608. *coram B. M. Card. Lancel.* cuius copia data fuit, tunc enim sufficit
9 probatio valoris † aliquorum annorum antè, & post arbitrio Iudicãtis *Greg. Lopez tit. 5. leg. 56. glos. 5. & 6.* & fuit dictum *in Tiburtina Castri Arsularum* 26. *Iunij* 1598. *coram bo. me. Penia*, quæ loquitur in venditione, & Rota dicit sufficere probationem per aliquot annos antè, & post, etiamsi non sit quinquennium cum
10 materia sit arbitraria, & nos versamur † in permutatione, quę regulatur sicut emptio, & venditio, & est species alienationis, §. *alienantes, Authent. de non alienan. vel permut. reb. Eccles. cap. nulli de reb. Eccles. non alienan. Mantic. de tacit. lib. 25. tit. 6. num. 22. & seqq.* & dixit Rota in *Lucana terrarum* 16. *Nouembris* 1613. *coram bon. mem. Domino meo Vbaldo.*

Nec impugnatio supradictę permutationis videtur
11 continere † materiam obiectiuam cum Valerianus non agat, vt Braccinus priuetur suæ Abbatia, quo casu requireretur probatio decennalis, *Seraph. decisione* 485. *num.* 1. *Rot. diuers. decis.* 189. *num.* 1. *p.* 1. Sed agit ad rescissionem contractus permutationis ad effectum ne cogatur soluere de suo onera d. Abbatiæ, &
12 sic cum tractet de damno † vitando, non est probationibus

tionibus onerandus in causa fauorabili, & in materia difficilis probationis *Rot. coram san. me. Greg. XV. de-*
13 *cis. 245. num. 5. & 11.* sed sufficere † debet supradicta probatio de tempore datę gratię, & per duos annos antè, & per annum post *Oldrad. consil. 58. san. mem. Greg. XV. decis. 13. num. 1, & decis. 419. num. 1.* præsertim cum onus consistat in reseruatione pensionis,
14 quam Papa † non reseruasset si sciuisset, valorem expressum non esse verum, & ad effectum conseruationis
15 † pensionis attenditur valor de tempore datæ, *Rot. in recent. decis. 444. num. 1. & seqq. p. 2. & in Metropolitana pensionis 17. May 1596. coram Orano.*

Et pro comprobatione prædictorum fuit etiam consideratum, quòd superflua fuisset probatio decennalis, quia valor Abbatiæ diminutus fuit propter destructionem molendini, & deficientiam colonorũ,
16 quæ superuenerunt longè post decennium, † quòd propterea probari non debet, *iux. decis. Guido p. 25. post med. in manuscriptis.*

Non obstat, quòd valor d. Abbatiæ fuerit expressus in supplicatione, in qua vterque ex permutantibus pro oratore nominatur, & sic Valerianus †veniat
17 contra propriam confessionem, quia confessio huiusmodi intelligitur distributiuè facta adeò, vt vnus quisque ex permutantibus censeatur fateri de valore propriæ Ecclesiæ, & ideò confessio non præiudicat
18 supplicanti, nisi respectu † propriæ Ecclesiæ, de qua quisque præsumitur informatus *Mohed. decis. 16. de remunc. Maresc ort. var. resolut. lib. 2. c. 1. num. 171.* sed cessat difficultas, quia in omnem casum cum talis
19 † confessio ex probationibus postea factis detegatur erronea non præiudicauit, *l. cum falsa. C. de iur. & fact. ignorant l. non fatetur, ff. de confess. Anchar. consil. 291. num. 3. Mantic. 191. num. 3. Greg. decis. 125. num. 10. & 522. num. 14. & seq.*

Non obstant testes de nouo inducti pro Braccino
20 quia non percutiunt tempus permutationis, † quòd tempus attendi debet, *vt in alleg. Metropolitana pensionis, coram Orano,* & quid habent plures exceptiones latè in facto ponderatas, & præsertim secundus te-
21 stis tanquam † interessatus cum habeat pensionem super hac Abbatia nihil probat, *l. omnibus* cum similibus, *C. de testib. Roland. à Vall. consil. 72. num. 15. lib. 2. Ioseph. Ludou. decis. Lucen. 14. num. 12. Rot. decis. 700. num. 32. & decis. 235. num. 3. p. 2. in recent.* & omnes
22 CONVINCVNTVR ex alijs testibus † D. Valeriani, quibus tanquam habentibus adminicula locationum fidei Vniuersitatis, & confessionis ipsiusmet
23 Braccini † in sua gratia magis standum est, *glos. in ca. si testis 4. quæst. 3. & in cap. in nostro ex. de testibus, Vivian. decis. 377. num. 9. lib. 2.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicommissi de desiderijs Veneris 24. Martij.

1628.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum, qualiter probetur, & maxime si simus in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Identitas, ex quibus benè deprehendatur.*
2 *Fratres, quando post modicum tempus mortis patris, bona diuidunt, illa præsumuntur paterna, non data aliqua acquisitione.*
3 *Identitas concludentius probari non potest, quam per partis confessionem. amplia num. 4.*
5 *Identitas probatur coniecturijs, & præsumptionibus.*
6 *Probationes in antiquis non ita rigidè exquirendæ sunt, sed leuiores admitti debent.*
7 *Identitas, vt probetur, sufficit verificare duas demonstrationes licet in alijs sit discrepantia.*
8 *Identitas præsumitur, quando confines sunt verificari, licet in prædio aliquid de nouo reperiatur, cum postea fieri potuisset.*

DECISIO CLX.

PRopositum fuit hodiè dubium super identitate, alterius fundi, seu possessionis positæ in communi Bagnarolæ Tornaturarum 175. & resolutum, cõstare de illius identitate, quòd scilicet fuerit in bonis Hieronymi fideicommittentis; Defuncto enim dicto Hieronymo filij ipsius diuiserunt bona paterna, & hæc possessio Bagnarolæ cum expressione confinium, & numeri 175. Tornaturarum assignata fuit Alexandro vni ex filijs, & hæredibus eiusdem Hie-
1 ronymi, & successiuè transiuit in alios posteros, † ex quibus benè deprehenditur identitas, *Paris. consi. 26. num. 54. lib. 2. Peregr. de fideic. art. 44. num. 5. Rota apud Card. Seraph. decis. 553. nu. 1. & 3. ad med. & in recent. decis. 706. num. 1. part. 2.* præsertim quia modicum tempus intercessit inter mortem Hieronymi, & dictam diuisionem † factam ab illius filijs, & sic con-
2 grua est præsumptio, quòd bona diuisa fuerint paterna, non data alia acquisitione ad *not. per. Modern. Bonon. var. resol. lib. 1. cap. 12. num. 14.* & in dicta diuisione fuit expressè præseruatum fideicommissum Hieronymi: signum satis vrgens, quòd bona illa erãt eidem fideicommisso subiecta, & sic in bonis Hieronymi, alioquin ineptè fuisset huiusmodi fideicommissi conseruationi consultum in dicta diuisione.

Et quod difficultatem tollere visum est, dantur confessiones Marci Antonij ad positiones in actis exhibitas, quòd hoc prædium tanquam fideicommisso Hieronymi subiectum transierit ad Alexandrũ & alios eius Successores, qua partis confessione †
3 cõcludẽtius identitas probari non potest, *Socc. Sen. cons. 89. num. 1. vers. confirmatur, lib. 1. Afflict. decis. 23. num. 5.* Rota coram Illustrissimo D. meo Decano *dec. 120. num. 2.* & fuit in hac causa resolutum coram me, sub
4 die 3. Decembris præteriti, † maximè cum hæc confessio sit esse munita dictis diuisionibus priùs sequutis inter filios Hieronymi, & alijs coniecturis, & præ-
5 sumptionibus, quæ in materia † probandi identitatem sufficiunt, *cap. cum causam. in fin.* vbi *Bald. in princ. Fel. num. 12. de probat. Dec. consil. 146. num. 14. vers. in his enim,* Rota coram sanct. mem. Gregorio XV. *decis. 172. num. 5. & coram Reuerendissimo D. meo Decano in Vrbenetana fideicommissi 27. Nouembris 1620.* & ver-
6 satur in antiquis, quo casu † probationes non ita rigidè

2 *Valor fructuum beneficij, quando testes concludenter probent. & num. 3. & 4.*

3 *Materia probationis valoris, & fructuum est difficilis probationis.*

6 *Beneficij permutatio est nulla, & invalida, stante falsitate, & errore in pro valore expresso.*

7 *Falsitas valoris expressi, vt probetur requiritur decennium.*

8 *Falsitas valoris expressi, vt probetur, non requiritur decennium, quando agitur de probandis fructibus, & redditibus ad effectum videndi an possit exillis Rector sustentari.*

9 *Probatio valoris expressi aliquorum annorum ante, & post, quando sufficiat.*

Decisa in causa Tiburtina Castri Arsularum coram Penia, quo casu loquatur num. 9.

10 *Permutatio, regulatur secundum naturam emptionis, & venditionis.*

Permutatio est species alienationis. num. 10.

11 *Valor bonorum in materia obiectiua per decem annos ante probari debet.*

12 *Agens de damno vitando, non est probationibus onerandus, in causa fauorabili, & in materia difficilis probationis.*

13 *Beneficij valor de quo tempore probari debeat.*

14 *Papa in reseruatione pensionis, si scisset valorem expressum non esse verum, eam non reseruasset.*

15 *Beneficij valor ad effectum reseruationis pensionis, attenditur de tempore datæ. & num. 16.*

17 *Contra confessionem propriam quis venire non debet.*

18 *Informatus quisque præsumitur respectu propriæ ecclesiæ.*

19 *Confessio propria, quando ex probationibus postea factis, detegatur erronea, non præiudicat.*

21 *Testis interessatus nihil probat.*

22 *Testes conuincuntur ab alijs testibus habentibus pluribus adminiculis.*

23 *Testibus habentibus pluribus adminiculis magis stãdum est.*

DECISIO. CLIX.

DOminus Valerianus Marcettus de anno 1626. permutauit Ecclesiam S. Simeonis de Vrbe cum Ecclesia Sancti Petri Abbatia nuncupata Theatinæ Diœcesis, quam obtinebat D. Iulius Cæsar Braccinus, qui narrauit dictæ Abbatiæ fructus ascendere ad ducat. auri de Camera 250. & super illis obtinuit sibi reseruari annuam pensionem ducat. 75. vltrà aliam antiquam ducat. 45. sed cum D. Valerianus assecuta possessione dictæ Abbatiæ reperisset illius fructus nõ excedere annuum valorem ducat. 200. illarum partiũ ex quibus solutis dictis duabus pensionibus nihil ei remanebat introduxit causam super nullitate permutationis in Rota in qua proposito dubio, An permutatio esset nulla, fuit sub die 28. Maij præteriti negatiuè resolutum, quia D. Valerianus non benè probauerat FALSAM expressionem valoris, sed cum postea quatuor testes hic in Curia examinauerit hodiè DD. recesserunt à decisis, & firmarunt, permutationẽ
1 † fuisse nullam, quia supradicti testes deponunt, fructus dictæ Abbatiæ certos cum incertis computatos ab anno 1624. 25. 26. & 27. non excessisse, neque excedere ducat. annuos 200. moneta illarum partium,
2 & concludenter † probant, tùm quia deponunt de anno sterili cum fertili computato, *iuxta ad. per Sarnen. in reg. de valor. q. vlt. Rot. diuers. decis. 648. num. 4.*
3 *p. 1. in recent. Put. decis. 9. lib. 1.* tùm quia reddunt † optimas causas scientiæ, quia sunt de eodem loco, & sunt plenè informati de omnibus, & singulis fructibus d. Abbatiæ, quos ipsi per plures annos exegerunt, & insuper coarctant negatiuam, quòd aliter esse non possit, quin ipsi scirent: vndè ex his depositionibus
4 † plenè, & concludenter remanet probatum, quòd fructus non excedunt supradictam quantitatem annuorum ducat. 200. monetæ illarum partium. *Alex. in l. pretia rerum, num. 9. vers. potest etiam, ff. ad leg. Falcid. Rot. diuers. decis. 20. num. 1. par. 2. in recent. Cæs. de Graff. decis. 3. num. 11. de reb. Eccles. non alien.*

Et licèt hæc probatio sufficeret, attamen comprobatur ex locationibus bonorum, & fructuum d. Abbatiæ pro ducat. 240. antè demolitionem molendini, necnon ex nota introitus, & exitus Abbatiæ manu dicti Braccini conscripta, qui etiam in alia sua præcedenti gratia expressit, fructus non excedere ducat. 150. *vt in Sum. rium num.* 3. quibus omnibus simul iunctis dubium non est, quin probatio sit plena, &
5 concludens, præsertim † cum materia probationis valoris, & fructuum sit difficilis *Greg. XV. decis. 245. num. 4. & 5.* vndè patet dictorum fructuum expressionem factam per Braccinum per ascensum ad ducatos auri de Camera 250. esse FALSAM, & erro-
6 neam, & consequenter † permutationem esse nullam, & invalidam *ad trad. per Surd. in consil. 150. num. 49. & seqq.* in his terminis *Prob. ad Monach. c. 2. sub num. 26. vers. & hanc tenetur. de renunciat. Paris. de resignat. lib. 13. quæst. 4. per tot.*

7 Non obstat, quòd ad probandum † falsitatem valoris expressi requiratur decennium, quia hoc procedit solùm ad effectum regulæ de valore, non autem
8 quando prout in casu nostro agitur † de fructibus, & redditibus ad effectum videndi, an possit ex illis Rector sustentari, *Cæs. de Graff. decis. 7. num. 13. prob. n. Rot. decis. 550. num. 1. p. 1. in recent.* & fuit tentum *in Aquen. pensionis 19. Nouembris 1608. coram B. M. Card. Lancel.* cuius copia data fuit, tunc enim sufficit
9 probatio valoris † aliquorum annorum antè, & post arbitrio Iudicãtis *Greg. Lopez tit. 5. leg. 56. glos. 5. & 6.* & fuit dictum *in Tiburtina Castri Arsularum 26. Iunij 1598. coram bo. me. Penia*, quæ loquitur in venditione, & Rota dicit sufficere probationem per aliquot annos antè, & post, etiamsi non sit quinquennium cum
10 materia sit arbitraria, & nos versamur † in permutatione, quæ regulatur sicut emptio, & venditio, & est species alienationis, §. *alienantes, Authent. de non alienan. vel permut. reb. Eccles. cap. nulli de reb. Eccles. non alienan. Mantic. de tacit. lib. 25. tit. 6. num. 22. & seqq.* & dixit Rota in *Lucana terrarum 16. Nouembris 1613. coram bon. mem. Domino meo Vbaldo.*

Nec impugnatio supradictæ permutationis videtur
11 continere † materiam obiectiuam cum Valerianus non agat, vt Braccinus priuetur sua Abbatia, quo casu requireretur probatio decennalis, *Seraph. decisione 485. num. 1. Rot. diuers. decis. 189. num. 1. p. 1.* Sed agit ad rescissionem contractus permutationis ad effectum ne cogatur soluere de suo onera d. Abbatiæ, &
12 sic cum tractet de damno † vitando, non est probationibus

tionibus onerandus in causa fauorabili,& in materia difficilis probationis *Rot. coram san.me.Greg.XV.de-*
13 *cis.245.num.5.&* 11.sed sufficere † debet supradicta probatio de tempore datę gratię, & per duos annos antè, & per annum post *Oldrad. consil.* 58. *san. mem. Greg.XV.decis.*13.*num.*1,*& decis.*419.*num.*1.præsertim cum onus consistat in reseruatione pensionis,
14 quam Papa † non reseruasset si sciuisset, valorem expressum non esse verum,& ad effectum conseruationis
15 † pensionis attenditur valor de tempore datæ, *Rot.in recent.decis.*444.*num.*1.*& seqq.p.*2.*& in Metropolitana pensionis* 17.*May* 1596.*coram Orano.*

Et pro comprobatione prædictorum fuit etiam consideratum, quod superflua fuisset probatio decennalis,quia valor Abbatiæ diminutus fuit propter destructionem molendini,& deficientiam colonorũ,
16 quæ superuenerunt longè post decennium, † quòd propterea probari non debet, *iux. decis. Guido p.*25. *post med. in manuscriptis*.

Non obstat,quòd valor d.Abbatiæ fuerit expressus in supplicatione, in qua vterque ex permutantibus pro oratore nominatur,& sic Valerianus †veniat
17 contra propriam confessionem, quia confessio huiusmodi intelligitur distributiuè facta adeò, vt vnus quisque ex permutantibus censeatur fateri de valore propriæ Ecclesię,& ideò confessio non præiudicat
18 supplicanti,nisi respectu † propriæ Ecclesiæ, de qua quisque præsumitur informatus *Mohed. decis.* 16. *de renunc.Maresc.var.resolut.lib.*2.*c.*1.*num.* 171. sed cessat difficultas, quia in omnem casum cum talis
19 † confessio ex probationibus postea factis detegatur erronea non præiudicauit,*l.cum falsa.C.de iur.& fact. ignorant l.non fatetur,ff.de confess. Anchar.consil.*291. *num.*3.*Mantic.*191.*num.*3.*Greg.decis.*125.*num.*10.*&* 522.*num.* 14. *& seq.*

Non obstant testes de nouo inducti pro Braccino
20 quia non percutiunt tempus permutationis, † quòd tempus attendi debet,*vt in alleg.Metropolitana pensionis, coram Orano*, & quid habent plures exceptiones latè in facto ponderatas, & præsertim secundus te-
21 stis tanquam † interessatus cum habeat pensionem super hac Abbatia nihil probat,*l. omnibus* cum similibus,*C.de testib.Roland.à Vall.consil.*72.*num.*15.*lib.* 2.*Ioseph.Ludou.decis.lucen.*14.*num.*12.*Rot.decis.*700. *num.*32.*& decis.*235.*num.*3.*p.*2.*in recent.* & omnes
22 CONVINCVNTVR ex alijs testibus † D. Valeriani,quibus tanquam habentibus adminicula locationum fidei Vniuersitatis, & confessionis ipsiusmet
23 Braccini † in sua gratia magis standum est,*glos.in ca. si testis* 4.*quæst.*3.*& in cap.in nostro ex. de testibus, Vivian.decis.*377.*num.*9.*lib.*2.

Et ità decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicommissi de desiderijs Veneris 24. *Martij*,

1628.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum, qualiter probetur,& maxime si simus in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Identitas, ex quibus benè deprehendatur.*
2 *Fratres,quando post modicum tempus mortis patris, bona diuidunt,illa præsumuntur paterna, non data, aliqua acquisitione.*
3 *Identitas concludentius probari non potest,quam per partis confessionem. amplia num.*4.
5 *Identitas probatur coniecturijs, & præsumptionibus.*
6 *Probationes in antiquis non ita rigidè exquirendæ sunt,sed leuiores admitti debent.*
7 *Identitas,vt probetur,sufficit verificare duas demonstrationes licet in alijs sit discrepantia.*
8 *Identitas præsumitur,quando confines sunt verificari, licet in prædio aliquid de nouo reperiatur, cum postea fieri potuisset.*

DECISIO CLX.

PRopositum fuit hodiè dubium super identitate, alterius fundi, seù possessionis positæ in communi Bagnarolæ Tornaturarum 175. & resolutum, cõstare de illius identitate, quòd scilicet fuerit in bonis Hieronymi fideicommittentis; Defuncto enim dicto Hieronymo filij ipsius diuiserunt bona paterna, & hæc possessio Bagnarolæ cum expressione confinium, & numeri 175. Tornaturarum assignata fuit Alexandro vni ex filijs, & hæredibus eiusdem Hie-
1 ronymi,& successiuè transiuit in alios posteros, † ex quibus benè deprehenditur identitas,*Paris.consi.*26. *num.*54.*lib.*2.*Peregr.de fideic.art.*44.*num.*5.*Rota apud Card.Seraph.decis.*553.*nu.*1.*&* 3.*ad med. & in recent. decis.*706.*num.*1.*part.* 2. præsertim quia modicum tempus intercessit inter mortem Hieronymi, & dictam diuisionem † factam ab illius filijs, & sic con-
2 grua est præsumptio, quòd bona diuisa fuerint paterna,non data alia acquisitione ad *not. per. Modern. Bonon. var.resol.lib.*1.*cap.*12.*num.*14.& in dicta diuisione fuit expressè præseruatum fideicommissum Hieronymi:signum satis vrgens,quòd bona illa erãt eidem fideicommisso subiecta, & sic in bonis Hieronymi,alioquin ineptè fuisset huiusmodi fideicommissi conseruationi consultum in dicta diuisione.

Et quod difficultatem tollere visum est, dantur confessiones Marci Antonij ad positiones in actis exhibitas, quòd hoc prædium tanquam fideicommisso Hieronymi subiectum transierit ad Alexandrũ & alios eius Successores,qua partis confessione †
3 cõcludẽtius identitas probari non potest,*Socc.Sen.cons.* 89.*num.*1.*vers.confirmatur,lib.*1.*Afflict.decis.*23.*num.* 5.Rota coram Illustrissimo D.meo Decano *dec.*120. *num.*2.& fuit in hac causa resolutum coram me, sub
4 die 3.Decembris præteriti, † maximè cum hæc confessio sit esse munita dictis diuisionibus priùs sequutis inter filios Hieronymi,& alijs coniecturis,& præ-
5 sumptionibus, quæ in materia † probandi identitatem sufficiunt,*cap.cum causam.in fin.*vbi *Bald.in princ. Fel.num.*12.*de probat Dec.consil.* 146.*num.* 14. *vers.in his enim*,Rota coram sanct.mem.Gregorio XV.*decis.* 172.*num.* 5.*& coram Reuerendissimo D. meo Decano in Vrbenetana fideicommissi* 27. *Nouembris* 1620. & ver-
6 setur in antiquis,quo casu † probationes non ita rigidè

2 *Valor fructuum beneficij, quando testes, concludenter probent. & num. 3. & 4.*

3 *Materia probationis valoris, & fructuum est difficilis probationis.*

4 *Beneficij permutatio est nulla, & inualida, stante falsitate, & errore si per valore expresso.*

7 *Falsitas valoris expressi, vt fructus requiritur decennium.*

8 *Falsitas valoris expressi, vt probetur, non requiritur decennium, quando agitur de probandis fructibus, & redditibus ad effectum videndi an possit exillis Rector sustentari.*

9 *Probatio valoris expressi aliquorum annorum ante, & post, quando sufficiat.*

Decisum in causa Tiburtina Castri Arsularum coram Penia, quo casu loquatur num. 9.

10 *Permutatio, regulatur secundum naturam emptionis, & venditionis.*

Permutatio est species alienationis. num. 10.

11 *Valor bonorum in materia obiectiua per decem annos ante probari debet.*

12 *Agens de damno vitando, non est probationibus onerandus, in causa fauorabili, & in materia difficilis probationis.*

13 *Beneficij valor de quo tempore probari debeat.*

14 *Papa in reseruatione pensionis, si sciuisset valorem expressum non esse verum, eam non reseruasset.*

15 *Beneficij valor ad effectum reseruationis pensionis, attenditur de tempore datæ. & num. 16.*

17 *Contra confessionem propriam quis venire non debet.*

18 *Informatus quisque præsumitur respectu propriæ ecclesiæ.*

19 *Confessio propria, quando ex probationibus postea factis, detegatur erronea, non præiudicat.*

21 *Testis interessatus nihil probat.*

22 *Testes conuincuntur ab alijs testibus habentibus pluribus adminiculis.*

23 *Testibus habentibus pluribus adminiculis magis stãdum est.*

DECISIO. CLIX.

DOminus Valerianus Marcettus de anno 1626. permutauit Ecclesiam S. Simeonis de Vrbe cum Ecclesia Sancti Petri Abbatia nuncupata Theatinæ Diœcesis, quam obtinebat D. Iulius Cæsar Braccinus, qui narranit dictæ Abbatiæ fructus ascendere ad ducat. auri de Camera 250. & super illis obtinuit sibi reseruari annuam pensionem ducat. 75. vltrà aliam antiquam ducat. 45. sed cum D. Valerianus assecuta possessione dictæ Abbatiæ reperisset illius fructus nõ excedere annuum valorem ducat. 200. illarum partiũ ex quibus solutis dictis duabus pensionibus nihil ei remanebat introduxit causam super nullitate permutationis in Rota in qua proposito dubio, An permutatio esset nulla, fuit sub die 28. Maij præteriti negatiuè resolutum, quia D. Valerianus non benè probauerat FALSAM expressionem valoris, sed cum postea quatuor testes hic in Curia examinauerit hodiè DD. recesserunt à decisis, & firmarunt, permutationẽ
1 †fuisse nullam, quia supradicti testes deponunt, fructus dictæ Abbatiæ certos cum incertis computatos ab anno 1624. 25. 26. & 27. non excessisse, neque excedere ducat. annuos 200. moneta illarum partium,
2 & concludenter † probant, tùm quia deponunt de anno sterili cum fertili computato, *iuxta tradita per Sarnen. in reg. de valor. q. vlt. Rot. diuers. decis. 648. num. 4.*
3 *p. 1. in recent. Put. decis. 9. lib. 1.* tùm quia reddunt † optimas causas scientiæ, quia sunt de eodem loco, & sunt plenè informati de omnibus, & singulis fructibus d. Abbatiæ, quos ipsi per plures annos exegerunt, & insuper coarctant negatiuam, quòd aliter esse non possit, quin ipsi scirent: vndè ex his depositionibus
4 †plenè, & concludenter remanet probatum, quòd fructus non excedunt supradictam quantitatem annuorum ducat. 200. monetæ illarum partium. *Alex. in l. pretia rerum, num. 9. vers. potest etiam, ff. ad leg. Falcid. Rot. diuers. decis. 20. num. 1. par. 2. in recent. Cos. de Graff. decis. 3. num. 11. de reb. Eccles. non alien.*

Et licèt hæc probatio sufficeret, attamen comprobatur ex locationibus bonorum, & fructuum d. Abbatiæ pro ducat. 240. ante demolitionem molendini, necnon ex nota introitus, & exitus Abbatiæ manu dicti Braccini conscripta, qui etiam in alia sua præcedenti gratia expressit, fructus non excedere ducat. 150. *vt in Sum. iurium num. 3.* quibus omnibus simul iunctis dubium non est, quin probatio sit plena, &
5 concludens, præsertim † cum materia probationis valoris, & fructuum sit difficilis *Greg. XV. decis. 245. num. 4. & 5.* vndè patet dictorum fructuum expressionem factam per Braccinum per ascensum ad ducatos auri de Camera 250. esse FALSAM, & erro-
6 neam, & consequenter † permutationem esse nullam, & inualidam *ad trad. per Surd. in consil. 150. num. 49. & seqq.* in his terminis *Prob. ad Monac. b. c. 2. sub num. 26. vers. & hanc tenetur de renunciat. Paris. de resignat. lib. 13. quæst. 4. per tot.*

7 Non obstat, quòd ad probandum † falsitatem valoris expressi requiratur decennium, quia hoc procedit solùm ad effectum regulæ de valore, non autem
8 quando prout in casu nostro agitur † de fructibus, & redditibus ad effectum videndi, an possit ex illis Rector sustentari, *Cos. de Graff. decis. 7. num. 13. prob. n. Rot. decis. 550. num. 1. p. 1. in recent.* & fuit tentum *in Aquen. pensionis 19. Nouembris 1608. coram B. M. Card. Lancel.* cuius copia data fuit, tunc enim *sufficit*
9 probatio valoris † aliquorum annorum antè, & post arbitrio Iudicãtis *Greg. Lopez tit. 5. leg. 56. glos. 5. & 6.* & fuit dictum *in Tiburtina Castri Arsularum 26. Iunij 1598. coram bo. me. Penia*, quæ loquitur in venditione, & Rota dicit sufficere probationem per aliquot annos antè, & post, etiamsi non sit quinquennium cum
10 materia sit arbitraria, & nos versamur † in permutatione, quę regulatur sicut emptio, & venditio, & est species alienationis, §. *alienantes, Authent. de non alienan. vel permut. reb. Eccles. cap. nulli de reb. Eccles. non alienan. Mantic. de tacit. lib. 25. tit. 6. num. 22. & seqq.* & dixit Rota in *Lucana terrarum 16. Nouembris 1613. coram bon. mem. Domino meo Vbaldo.*

Nec impugnatio supradictę permutationis videtur
11 continere † materiam obiectiuam cum Valerianus non agat, vt Braccinus priuetur sua Abbatia, quo casu requireretur probatio decennalis, *Seraph. decisione 485. num. 1. Rot. diuers. decis. 189. num. 1. p. 1.* Sed agit ad rescissionem contractus permutationis ad effectum ne cogatur soluere de suo onera d. Abbatiæ, &
12 sic cum tractet de damno † vitando, non est probationibus

tionibus onerandus in causa fauorabili, & in materia difficilis probationis *Rot. coram san.me. Greg. XV. de-*
13 *cis. 245. num. 5. & 11.* sed sufficere † debet supradicta probatio de tempore datę gratię, & per duos annos antè, & per annum post *Oldrad. consil. 58. san. mem. Greg. XV. decis. 13. num. 1. & decis. 419. num. 1.* præsertim cum onus consistat in reseruatione pensionis,
14 quam Papa † non reseruasset si sciuisset, valorem expressum non esse verum, & ad effectum conseruationis † pensionis attenditur valor de tempore datæ,
15 *Rot. in recent. decis. 444. num. 1. & seqq. p. 2. & in Metropolitana pensionis 17. Maij 1596. coram Orano.*

Et pro comprobatione prædictorum fuit etiam consideratum, quòd superflua fuisset probatio decennalis, quia valor Abbatiæ diminutus fuit propter destructionem molendini, & deficientiam colonorũ,
16 quæ superuenerunt longè post decennium, † quòd propterea probari non debet, *iux. decis. Guido p. 25. post med. in manuscriptis.*

Non obstat, quòd valor d. Abbatiæ fuerit expressus in supplicatione, in qua vterque ex permutantibus pro oratore nominatur, & sic Valerianus †veniat
17 contra propriam confessionem, quia confessio huiusmodi intelligitur distributiuè facta adeò, vt vnus quisque ex permutantibus censeatur fateri de valore propriæ Ecclesiæ, & ideò confessio non præiudicat
18 supplicanti, nisi respectu † propriæ Ecclesiæ, de qua quisque præsumitur informatus *Mohed. decis. 16. de remunc. Maresc. var. resolut. lib. 2. c. 1. num. 171.* sed cessat difficultas, quia in omnem casum cum talis
19 † confessio ex probationibus postea factis detegatur erronea non præiudicauit, *l. cum falsa. C. de iur. & fact. ignorant. l. non fatetur, ff. de confess. Anchar. consil. 291. num. 3. Mantic. 191. num. 3. Greg. decis. 125. num. 10. & 522. num. 14. & seq.*

Non obstant testes de novo inducti pro Braccino
20 quia non percutiunt tempus permutationis, † quòd tempus attendi debet, *vt in alleg. Metropolitana pensionis, coram Orano*, & quid habent plures exceptiones latè in facto ponderatas, & præsertim secundus te-
21 stis tanquam † interessatus cum habeat pensionem super hac Abbatia nihil probat, *l. omnibus* cum similibus, *C. de testib. Roland. à Vall. consil. 72. num. 15. lib. 2. Ioseph. Ludou. decis. lucen. 14. num. 12. Rot. decis. 700. num. 32. & decis. 235. num. 3. p. 2. in recent.* & omnes
22 CONVINCVNTVR ex alijs testibus † D. Valeriani, quibus tanquam habentibus adminicula locationum fidei Vniuersitatis, & confessionis ipsiusmet
23 Braccini † in sua gratia magis standum est, *glos. in ca. si testis 4. quæst. 3. & in cap. in nostro ex. de testibus, Vivian. decis. 377. num. 9. lib. 2.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicommissi de desiderijs Veneris 24. Martij,

1628.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum, qualiter probetur, & maxime si agatur de antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Identitas, ex quibus benè deprehendatur.*
2 *Fratres, quando post modicum tempus mortis patris, bona diuidunt, illa præsumuntur paterna, non data, aliqua acquisitione.*
3 *Identitas concludentius probari non potest, quam per partis confessionem. amplia num. 4.*
5 *Identitas probatur coniecturijs, & præsumptionibus.*
6 *Probationes in antiquis non ita rigidè exquirendæ sunt, sed leuiores admitti debent.*
7 *Identitas, vt probetur, sufficit verificare duæ demonstrationes licet in alijs sit discrepantia.*
8 *Identitas præsumitur, quando confines sunt verificari, licet in prædio aliquid de nouo reperiatur, cum postea fieri potuisset.*

DECISIO CLX.

PRopositum fuit hodiè dubium super identitate alterius fundi, seu possessionis positæ in communi Bagnarolæ Tornaturarum 175. & resolutum, cõstare de illius identitate, quòd scilicet fuerit in bonis Hieronymi fideicommittentis; Defuncto enim dicto Hieronymo filij ipsius diuiserunt bona paterna, & hæc possessio Bagnarolæ cum expressione confinium, & numeri 175. Tornaturarum assignata fuit Alexandro vni ex filijs, & hæredibus eiusdem Hie-
1 ronymi, & successiuè transiuit in alios posteros, † ex quibus benè deprehenditur identitas, *Paris. consi. 26. num. 54. lib. 2. Peregr. de fideic. art. 44. num. 5. Rota apud Card. Seraph. decis. 553. nu. 1. & 3. ad med. & in recent. decis. 706. num. 1. part. 2.* præsertim quia modicum tempus intercessit inter mortem Hieronymi, & dictam diuisionem † factam ab illius filijs, & sic con-
2 grua est præsumptio, quòd bona diuisa fuerint paterna, non data alia acquisitione ad *not. per. Modern. Bonon. var. resol. lib. 1. cap. 12. num. 14.* & in dicta diuisione fuit expressè præseruatum fideicommissum Hieronymi: signum satis vrgens, quòd bona illa erãt eidem fideicommisso subiecta, & sic in bonis Hieronymi, alioquin ineptè fuisset huiusmodi fideicommissi conseruationi consultum in dicta diuisione.

Et quod difficultatem tollere visum est, dantur confessiones Marci Antonij ad positiones in actis exhibitas, quòd hoc prædium tanquam fideicommisso Hieronymi subiectum transierit ad Alexandrũ
3 & alios eius Successores, qua partis confessione † cõcludẽtius identitas probari non potest, *Socc. Sen. cons. 89. num. 1. vers. confirmatur, lib. 1. Afflict. decis. 23. num. 5.* Rota coram Illustrissimo D. meo Decano *dec. 120. num. 2.* & fuit in hac causa resolutum coram me, sub
4 die 3. Decembris præteriti, † maximè cum hæc confessio sit esse munita dictis diuisionibus priùs sequutis inter filios Hieronymi, & alijs coniecturis, & præ-
5 sumptionibus, quæ in materia † probandi identitatem sufficiunt, *cap. cum causam. in fin.* vbi *Bald. in princ. Fel. num. 12. de probat. Dec. consil. 146. num. 14. vers. in his enim*, Rota coram sanct. mem. Gregorio XV. *decis. 172. num. 5. & coram Reuerendissimo D. meo Decano in Vrbeuetana fideicommissi 27. Nouembris 1620.* & ver-
6 fetur in antiquis, quo casu † probationes non ita rigidè

fidè exquirendæ sunt, sed leuiores admitti debent, *Socc. Sen. consil. 85. num. 2. lib. 1. Card. Seraph. decis. 462. num. 9.* & fuit dictum in *Bouchien. fideicommissi de Rubeis 12. Februarij 1618. coram bon. mem. D. Vbaldo, & in hac causa fiua die 4. Martij, & 14. Iunij 1627. coram me.*

Non obstat, quòd in Inuentario describatur hoc prædium, cum nonnullis qualitatibus, quæ non respondent prædictis diuisionibus, quoniam sat est,
7 † quòd verificentur saltèm duæ demonstrationes, licèt in alijs sit discrepantia, *Rim. Sen. consil. 429. num. 5. & seqq. lib. 3. Cephal. consil. 98. num. 21. lib. 1.* & in dictis decisionibus in hac causa emanatis fuit etiam firmatum, & ædificia, quæ præsupponuntur modo
8 extrenon excludunt † identitatem, cùm de nouo potuerint fieri, vt per *Cephal.* ibidem *num. 22. & seqq. Gurd consil. 168. num. 45.* & Rota coram Reuerendissimo D. meo Decano *decis. 120. num. 5. vers. Non obstat.*

Et ita pro iustificatione identitatis resolutum fuit.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Ciuitatis Castelli Beneficij Veneris 24. Martij. 1628.

ARGVMENTVM.

Habes in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo vti fidelis rerum interpres, est attendenda.*
2 *Relatum, & non referens attendi debet.*
3 *Valor fructuum beneficij per non excessum, qualiter probetur.*
4 *Beneficium resignans, ex quo probetur, quod habeat vndè aliundè commodè viuere valeat.*
5 *Possessio probatur ex publico instrumento capta possessionis.*
6 *Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij.*
7 *Clericatus probatur ex testibus.*
8 *Ecclesia, quod sit beneficium simplex, & collatiuum de iure patronatus acquisitum ex dotatione, & constructione, & quod in ea adsit aliqua Confraternitas, hoc simul stare potest.*
9 *Oblationes, quæ fiunt in aliqua Ecclesia, spectant ad Rectorem.*
10 *Attestationes simplices nihil probant.*

DECISIO CLXI.

FVit resolutum, Gratiam Galeotti esse iustificatam nam quòd Iuspatronatus sit concessum ab Episcopo super tota Ecclesia, non autem super Capella in Ecclesia patèt ex ipso Instrumento dotationis, & reseruationis Iurispatronatus, in quo narratur, quòd Marchio eius expensis fundare cæpit quandam paruam Capellam, seu Oratorium ad honorem Sanctiss. Virginis, quæ eleemosynis tam Marchionis, quam piorum ad finem perducta fuit, & quod deinde Marchio cæpit ædificium Ecclesiæ, & tàm primam fundationem Capellę, quàm expensas in constructione eiusdem Ecclesiæ, & Capellæ fecit animo, vt eadem Ecclesia in simplex beneficium erigeretur, & ab eo dotaretur ad effectum acquirendi Iuspatronatus, pro cuius executione Marchio pro dote Ecclesiæ, & beneficij Sanctæ Mariæ erigendi & ad effectum acquirendi Ius præsentandi Rectorem ad dictam Ecclesiã assignat multa bona, & instat per Episcopum, Capellam, seù Oratorium, ac Ecclesiam erigi in beneficium & Episcopus Capellam, seù Oratorium, & Ecclesiam in simplex beneficium erigit, & Marchio ad effectum acquirendi Ius præsentandi ad dictam Ecclesiam in simplex beneficium erectam pro dote, & dotis nomine dictæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ erectæ donauit bona cum potestate disponendi ad dictæ Ecclesiæ libitum, & constituit se nomine dictæ Ecclesiæ possidere, & Episcopus donationem nomine Ecclesiæ, ac Beneficij Sanctæ Mariæ acceptauit, & Ius præsentandi Rectorem ad dictam Ecclesiam concessit; Ex qua serie supranarrata satis apparet tàm dotationem, quàm reseruationem Iurispatronatus fuisse super tota Ecclesia.

Idq; docuit obseruantia, nam statim Marchio vti Patronus dictæ Ecclesiæ præsentauit Honorium eius filium, & Episcopus instituit de Ecclesia, ac possessionem Ecclesiæ dari ordinauit, deinde supradictus Honorius in manibus Clem. VIII. resignauit Ecclesiam cum narratiua Iurispatronatus, & Papa eandem Ecclesiam contulit Christoforo Stephani Tamburrini, qui possessionem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ accepit, & deindè Episcopi dederunt institutionem ad dictã Ecclesiam de Iurepatronatus, & instituti possessionẽ Ecclesiæ cæperunt, & sicobseruantia declarauit, donationem, & reseruationem fuisse totius Ecclesiæ,
1 † quę vti fidelis interpres est attendenda, *l. si de interpretatione, ff. de legib.*

Nec facit, quòd Petrus resignans fuerit præsentatus ad Capellam, quia est cum clausula relatiua ad Instrumentum reseruationis Iurispatronatus, & ideò
2 reseruatio † supradicta Iurispatronatus, ad quam fit relatio attendi solùm debet *Rota diuers. decis. 27. num. 3. & dec. 40. num. 7. part. 2.*

3 Valor fructuũ per non excessum † ducat. 24. & cum oblationibus ducat. auri 150. de Camera probatur ex testibus de fama, qui sufficiunt, *Seraph. decis. 962. num. 2. Mantic. decis. 132. num. 4. Rota in recent. decis. 298. num. 5. par. 2. Gregor. decis. 35. num. 2.*

4 Quòd Petrus resignans † habeat vnde aliundè cõmodè viuere valeat probatur ex quo possidet parochialem valoris 80. ducat. & ex testibus *Aegid. decis. 116. in fin. Cęsar. de Graff. decis. 3. num. 7. de probat. Verall. decis. 277. part. 1.*

5 Possessiò Petri resignantis probatur † ex publico Instrumento captę possessionis, *l. Prędia,* vbi *Bart. ff. de acquir. possess.*

6 Clericatus Galeotti, & quòd † sit oriundus ex Ciuitate Cortonen. probatur ex litteris Testimonialibus Episcopi Cortonen. *cap. 1. de Cleric. Peregr.* & ex
7 † testibus *Rota decis. 16. de probat. in antiq.*

Non obstat erectio Confraternitatis in dicta Ecclesia, quia stant simul, quòd adsit Confraternitas, &
8 Ecclesia † sit beneficium simplex, & collatiuum de Iurepatronatus acquisitum ex dotatione, & constitutione.

Nec obstat, quòd oblationes spectent ad Confraternita-

9 ternitatem, quia† de iure spectant ad Rectorem, *cap. Pastoralis. de his quę fiunt à Prael. in consil. cap.* & fuit dictum *in Lunen. Sarzanen. oblationū 8. Februarij 1627.*
10 *coram R. P. D. meo Merlino*, & simplices† attestationes contrarię nihil probant.

Et ità vtraque parte, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO.

DECANO.

Parmen. Status Veneris 24. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Dèpositioni vnius testis, quibus concurrentibus, credatur.

SVMMARIVM.

1 *In ore duorum, vel trium stat omne verbum.*
2 *Testi vnico statur, quando cum eo concurrit fama.*
3 *Testi vnico creditur, quando cum eius dicto concurrunt coniecturæ.*
4 *Testi vnico creditur, quando cum dicto ipsius concurrunt coniecturę, & præsumptiones ex circumstantijs facti.*
5 *Testes deponentes de bona fama magis attenduntur, quam deponentes de mala fama.*
6 *Ampliabac etiam si deponentes de bona fama sint numero pauciores, & maximè si agatur de quasi possessione legitimitatis num. 7.*

DECISIO CLXII.

DOmini steterunt in decisis, videlicet, D. D. Alexandrum, & Cyrum ex persona Pallauicini Aui & Sigismundi patrui Magni esse in sufficienti quasi possessione legitimitatis requisitæ à Io. Frāciſco Marchione Pallauicino fideicommittente, hoc est tanquā procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio vere, & non fictè. Hoc enim satis probatur ex dicto Presbyteri Baptistæ testis Rangonorum, qui fuit præsens matrimonio & deponit, quòd post dictum matrimonium inter alios nati sunt Pallauicinus, & Sigismundus, qui testis licèt vnicus probat, quamuis enim
1 regula sit, quod† in ore duorum, vel trium stat omne verbum, *cap. licèt vniuersis 23. & c. in omni negotio 4. de testibus*. Hæc tamen regula fallit, quando cum dicto
2 † vnius testis concurrit fama, prout vltra allegatos in alia decisione firmant *Aret. consil. 13. num. 9. & Caputaq. decis. 288. part. 3.* Hic autem concurrit fama benè probata ex duobus testibus, vt fuit consideratum in alia decisione.

Secundo prædicta regula non procedit quando
3 vna† cum dicto testis concurrunt coniecturæ, *Bart. per illum textum in l. 1. §. idem Cornelio nu. 3. ff. de quæst. Glos. in cap. fin. in verbo. vnus testis de succes. ab intest. & in cap. Cum Causam in verbo. Testis de probat. Caputaq. decis. 271. par. 3.* Hic autem concurrunt plures coniecturæ, nempe fama prædicta, communis reputatio, mandatum de dispensando, successio dd. Fratrum, Relatio Cardinalis Simonetæ, & alia ponderata in prædicta decisione.

Tertio prædicta regula, quòd non credatur vnico
4 testi, non procedit, quando cum dicto ipsius† concurrunt coniecturę, & præsumptiones ex circumstātijs facti, & hæc conclusio procedit in quacunque materia, *Io. And. in cap. fin. num. 4. de succes. ab intest. Cæsar de Graff. decis. 3. num. 6. de prob. Mantic. decis. 325. num. 4. S. M. Greg. decis. 247. num. 6.* & fuit dictum *coram me in causa Interamnen. pecuniaria 12. Iunij 1606.* Hic autem concurrunt dictæ præsumptiones, & circumstantiæ facti. Primò ex mandato de dispensando. Secundò ex communi reputatione. Tertiò ex diuisione filiorum facta per Bernardinum, in qua diuisit filios natos ante & post Matrimonium, & concurrunt plura alia ponderata in prima decisione, quæ satis reddunt rem claram.

Non obstat fama, quę posset afferri in contrarium
5 quia magis attenduntur testes† deponentes de bona, quam de mala fama, *Anchar. consil. 253. num. 3. vers. in ista varietate Put. decis. 2. lib. 3.* quod procedere etiā
6 †quòd deponentes de bona essent pauciores sæpius firmauit *Rota S. M. Greg. XV. decis. 455. num. 3. & 4. vbi num. 16. in additione aliæ citantur concordantes.*
7 Quod maximè procedit† cum agatur de quasi possessione Legitimitatis & concurrant alia plenè considerata in prima decisione.

Et ita resolutum vna tantùm parte informante, cum datis pluribus dilationibus altera pars non curauerit informante, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D.

CARD. VBALDO.

Maceraten. Legitimæ. Lunæ 27. Martij 1628.

ARGVMENTVM.

Vsurpationis bonorum præsumptio intrat ob non confectionem inuentarij.

SVMMARIVM.

1 *Hæres præsumitur vsurpasse bona testatoris ob solam non confectionem inuentarij.*
2 *Et ista præsumptio multo magis augetur stante expressa ordinatione testatoris, de illo conficiendo, & num. 3.*
4 *Testatoris assertio nocet hæredibus.*
5 *Peregr. de fideicom. artic. 35. num. 24. & alij declarantur.*
6 *Fideicommissario incumbit onus probandi, quę, & quanta fuerint bona relicta, & peruenta ad manus hæredis.*
Et hoc procedit siue hæres confecerit inuentarium, siue non.
7 *Hæres sine inuentario petens legitimam, vt non repellatur, quid probare debeat.*
8 *Curator, & non minor tenetur conficere inuentarium de bonis testatoris.*
9 *Testes deponentes super negatiua non probant, nisi eam coarctent.*

DE-

DECISIO. CLXIII.

HOdie Domini confirmarunt duas decisiones in hac causa factas, in quibus fuit resolutũ omissionem cõfectionis Inuentarij obstare Pellicanis quominùs possint prætendere legitimam, ex persona Philippi filij Matthæi Testatoris, quia cum Philippus nõ confecerit Inuentarium iuxta dispositionem Testatoris, qui in suo Testamento expressè mandauit hæredibus, quod illud conficerent ad effectum, vt ex illo apparere posset, adesse multa bona libera pro legitima filiorum, faciendo mentionem de mobilibus, pecunijs, mercibus notabilis valoris, & de Bibliotheca,
1 sequitur, vt præsumptio † vsurpationis, quę ob solam non confectionem Inuentarij obstare solet, *iuxta decis. Seraph.* 321. *num.* 18. *&* 609. *num.* 7. fel. record. Greg.
2 XV. *decis.* 266. *num.* 16. multò magis † augeatur ex supradicta ordinatione Testatoris, quòd Inuentarium conficeretur asserendo, quòd aderãt bona libera pro legitima, & quod ad hunc effectum mandabat, Inuentarium confici, † vt ex eo posset apparere rem ita
3 se habere, vt latè fuit deductum in vtr. q. *decis. ex consil. Bald.* 89. *num.* 3. *lib.* 1. *Moder. Rom. discept. forens. cap.* 570. *num.* 22. *&* 23. cum alijs ibi allegatis.

Non obstat, quòd fideicommissarius debeat probare fuisse a Testatore relicta mobilia; Tùm quia sufficit Testatoris † assertio, quæ nocet hæredibus, *Mascard. de probat. concl.* 778. *nu.* 18. *&* 19. *Simon. de Pret. de interp. vlt. volunt. fol.* 555. *num.* 356. *Fusar. de substit.*
5 *quæst.* 618. *num.* 30. Tùm quia † *Pereg. de fideicom. art.* 35. *num.* 24. *Moder. Rom. discept. cap.* 215. *num.* 9. *&* nu. 23. cum alijs ex aduerso allegatis loquuntur quando fideicommissarius vniuersalis agit contra hæredem pro recuperatione bonorum, quæ prætendit ad fuisse in hæreditate, & peruenisse ad manus hæredis, tũc
6 enim verum est, quòd siuè hæres † confecerit, vel non confecerit Inuentarium, fideicommissario incumbit onus probandi, quæ & quanta fuerint bona relicta, & peruenta ad manus hæredis, sed ille non est casus noster, in quo non fideicommissarius, sed hæres sinè Inuentario † agit pro legitima quo casu non est dubium
7 intrare præsumptionem occultationis, subtractionis, & distractionis bonorum, & hinc est, quòd repelli debet, nisi probet, alia bona non extitisse, ex quibus de ea sibi satisfacere potuerit, & in his terminis loquuntur Iura allegata in vtraque decisione, & per *Addent. ad decis. Greg.* 266. *num.* 16. & pluries firmauit Rota, & præsertim i Romana de Victorijs 10. Martij 1627. Coram R.P.D.meo Merlino.

Non obstat, quòd filij Matthæi, & Franciscus nepos possiderint bona in communi, & sic cesset præsumptio vsurpationis ex parte filiorum. Quia vt fuit firmatum in decisionibus Franciscus erat minor, & existebat sub cura Patruorum, qui omnia administrabant, & ideò benè remanet fundata contra illos prædicta præsumptio vsurpationis, cum ipsi tenerentur
8 † conficere Inuentarium, & non Franciscus minor, *iux. lex in §. Pupillis, auth. de hæred. & falcid.* & latè deducitur *in* 1. *decis.*

Non obstat, quòd post mortem filiorum tota hæreditas, & omnia Matthæi bona ad Franciscum superstitem peruenerit, quia hoc nullibi probatur, & Testes, qui dantur ex aduerso ad probandum, quòd Matthæus non reliquit alia bona stabilia, quàm illa, quæ deuenerunt in Franciscum, non deponunt de mobilibus, pecunijs, mercantia, & libraria, de quibus testator fecit mentionem in Testamento, vt supra, & in quibus potuerunt hæredes satisfieri de sua legitima,
9 vt dixi, & cessat difficultas, † quia Testes dum super hoc deponunt non benè probant, cum non coarctent negatiuam, *Alex. consil.* 65. *num.* 3. *in fin. vers. Et illi* 1. *lib.* fol. rec. Greg. XV. *decis.* 41. *num.* 5. *& decis.* 510. *numero* 1.

Alia leuiora quamuis longa serie deducta per D. Pellicanum non visa sunt digna responsione, præsertim cum, vt benè aduertit vnus ex Dominis, potiùs confirment, & coadiuuent fundamenta decisionum, quàm illa in aliquo tollant.

Et ità decisum, &c.

EMINENTIS. ET REVERENDIS. D. CARD.

VIRILI.

Bononien. Fideicommissi de Malueitis Vener. 31. *Martij.*

1628.

ARGVMENTVM.

Dos, quando non sit detrahenda de bonis a scendentium fideicõmisso subiectis, & an mulier propter crimen adulterij ammittat dotem, & vtrum super crimine licita sit transactio.

SVMMARIVM.

1 *Dos detrahitur ex bonis fideicommisso subiectis ascẽdentium.*
2 *Quod intellige, quando filia non potest dotari, vel ex bonis liberis, paternis, siue maternis, siue propriis ipsius filiæ & num.* 3.
4 *Mulier propter adulterium ammittit dotem.*
5 *Mulier, quando per adulterium ammittit dotem, si exstant filij, pater tenetur conseruare huiusmodi lucrum dotis in fauorem filiorum adulteræ.*
6 *Transigere super crimine adulterij non licet, nec aliquid in pactum deducere.*
7 *In adulterij crimine, quæ modificata remissione viri, de iure sit licita.*
8 *Transactio super crimine adulterij, quando sit firmetur.*
Requisita omnia præsumuntur ex præsentia, & auctoritate iudicis num. 8.
9 *Renunciatio iuris facta à fideicommissario non nocet venienti ex propria persona ad bona fideicommisso subiecta.*
10 *Prædia æstimantur ad rationem quinque pro centinario.*
11 *Dos dicitur congrua, ex quo in familia talis constituti, consuetum est.*
12 *Probatio in specie magis est attendenda, & præferenda, quam probatio in genere.*
13 *Fideicommissarijs non potest præiudicari, quando dos est sufficiens, & filia habet aliundè congruam dotem.*

DI-

DECISIO CLXIV.

COnclusérunt Domini dotem Eleonoræ non deberi, ex bonis fideicommissi, licèt enim regula
1 sit, quod † ex bonis fideicommisso subiectis ascendẽtium detrahatur dos iuxta *Auth. res quæ, C. comm. de*
2 *legat.* tamen intelligitur in subsidium, quando † filia non potest dotari, vel ex bonis liberis paternis, siuè maternis, siuè proprijs ipsiusmet filiæ, *Iaſ. in d. Auth. res quę, num. 3. in fin. & conſil. 231. num. 12. lib. 2. Boer. deciſ. 130. num. 13. Roland. conſil. 85. num. 9. & ſeq. lib. 1. Theſaur. deciſ. 192. num. 12. in fin. Rota deciſ. 66. num. 6. part. 1. recent. Peregr. de fideicomm. art. 42. num. 66. Petr. de fideicomm. queſt. 8. num. 459.* Vndè cum Eleonora habuerit prodote Prædium Castenasij, quòd
3 erat proprium ipsius Eleonoræ, sibi † quoque relictũ à Patre in testamento, non est dos deducenda ex bonis fideicommissi per prędallegata.

Quòd autem Prædium Castenasij esset proprium Eleonorę patet, nam cum Gentilis Mater Eleonoræ, & Vxor Alexandri fuisset querelata de adulterio, de quo plures testes deponẽbant, fuit per concordiam determinatum, quòd proprietas Prædij Castenasij esset Eleonoræ filiæ, vsusfructus Alexandri Patris,
4 Mulier † enim propter adulterium amittit dotem, *l. conſenſus, §. prim. C. de repud. l. vnica, §. taceat, C. de rei Vxor. act. cap. plerumq; de donat. inter. Vir. & Vxor. ca. porro. de diuort. Sanchez de Matrim. lib. 10. diſpu. 8. num.*
5 2. & existentibus † filijs Pater tenetur conseruare huiusmodi lucrum dotis in fauorem filiorum adulterę, *§. quia verò plurimis authen. vt liceat Matr. & Auiæ, Barb. in l. 2. in princ. part. 1. numer. 62. ff. ſolut. matrim. Bald. in hac Edictali, num. 5. C. de ſecund. nupt. Sanchez d. lib. 10. diſp. 8. num. 12.*

6 Nec obstat, quòd super crimine † adulterij non liceat transigere, nec aliquid in pactum deducere, *l. tranſigere, C. de tranſaction.* quia cum adessent depositiones testium super adulterio potuit fieri ista concordia, & maritus remittere iniuriam, & pœnam separationis Thori, ac Vxorem ad societatem Coniugalem reuocare, non autem remittere pœnam amissionis dotis; & hoc non est pactum, nec conuentio in pretium veniæ, & reconciliationis, sed modificata
7 † remissio de Iure licita, *Sanchez de Matrim. d. lib. 10. diſput. 8. num. 22. Surd. de alim. tit. 7. quæſt. 16. num. 83. verſ. hoc caſu.*

Non obstat, quòd mortuo Alexandro Patre Eleonoræ, & Marito Gentilis adulteræ hoc Prędium eidẽ Gentili fuerit restitutum vigore Decreti V. Legati Bononien. vndè vti Prædium auocatum, & restitutũ non sit cõsiderabile ad effectum dotis Eleonoræ, quia deinde de anno 1573. Rotæ Auditor Bononien. mãdauit deponi fructus penès Matthæum, Beroum post quod depositum, nihil aliud fuit actum in Causa, vt constat ex illis verbis, & hæc sunt vltima acta in hac causa facta, *vt in Sum. num.* 1. dato in responsionibus D. Gregorij, & cõsequenter patet, quòd Decretum, de restituendo Gentili, non habuit effectum quod eũ dentius apparet, nam Eleonora vendidit dictum Prędium Castensij, vt ex cõfessione filij Eleonorę *in Sum. num. 19.* & ex concordia inter Bassanum, & Eleonorã constat, quòd transactio inter Alexandrum, & Gentilem ratione adulterij habuit effectum, & nunquam fuit reuocata, sed Gentilis adultera remansit sine do-
8 te, quæ transactio † ratione adulterij, cum fuerit cum præsentia, & auctoritate Auditoris Turroni Iudicis Causæ Criminis adulterij, & cum consensu, & auctoritate Patris, subsistinetur absq; alijs solemnitatibus, *Alex. conſil. 125. num. 5. lib. 1. & conſil. 80. num. 5. lib. 5. Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 75. num. 5.*

Nec nocet renunciatio litis facta à Patre D. Gregorij in eius testamento, quia illa non præiudicat D.
9 Gregorio venienti † ex propria persona ad bona fideicommisso subiecta, *Rain. conſil. 138. num. 10. lib. 2. Alba. conſil. 74. num. 1. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 115. num. 59. Pereg. de fideic. art. 52. num. 81.*

Quòd autem Prædium Castenasij sit sufficiens prd congrua dotæ Eleonoræ probatur, quia est tornaturarum 50. & eius valor est lib. 18. mil. quæ conficiunt scut. 4500. & constat quoque dè eius locatione pro
10 lib. 650. & Prædia † extimantur ad rationem quinque pro centenario, *glos. in Auth. perpetua, C. de Sacroſ. Eccleſ. Iaſ. in l. fundum, num. 5. verſ. item adde, ff. de leg. 1. Greg. deciſ. 553. num. 8. Tiraq. de retract. lign. §. 1. glos. 6. num. 19.* & consequenter ista summa visa fuit Domi-
11 nis sufficiens pro dote congrua Eleonoræ, ex quo † in familia de Dulphis consueta dos solet esse in li. 5000. aut 6000. & ad summum 8000. vt ex pluribus Instrumentis datis, & de anno 1577. & sic per annum antè Matrimonium Eleonoræ Hercules frater Pompeide Dulphis habuit in dotem lib. 5000. quæ probatio ex Instrumentis cum sit specialis de solito in eadem familia dè Dulphis, & illa dos Herculis percutiat tem-
12 pus Matrimonij Eleonoræ, magis est † attendenda, & præferenda depositionibus testium, qui generaliter deponunt *Alex. conſil. 148. num. 3. & 5. lib. 2. & conſ. 150. num. 17. lib. 5. Pariſ. conſil. 88. num. 31. lib. 3. Socc. Sen. conſil. 54. num. 14. Aym. conſil. 94. num. 3.*

Pręcipuè cum vltra Prædium fuerint quoque data alia iura, quæ sunt extimabilia, & cum effectu deinde bona habuit, & agitur de minuendis bonis fideicommissi.

Nec facit, quòd Alexander Pater vltrà Prædium reliquerit etiam scu. 3000. auri in auro, quia non po-
13 tuit præiudicare † fideicommissarijs in casu, quo dos alias est sufficiens, & filia habet aliunde congruam dotem, *Mantic. deciſ. 319. num. 3. Roland. conſil. 85. num. 9. & 10. lib. 3.*

Et ità vtraque parte, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Ianuen. Parechialis. Lunæ 3. Aprilis. 1628.

ARGVMENTVM.

Ecclesia, quando dicatur regularis, & an ab ecclesia regulari possit exerceri cura animarum.

SVMMARIVM.

1 *Monasteria non dantur sine Ecclesiis.*
2 *Monasterium si sit regulare, Ecclesia etiam est regularis.*

3 *Monasterium quale est, talis etiam est Ecclesia.*
4 *Ecclesia regularis an possit exercere curam animarū, & num. 5.*
6 *Loci sanctitas ordinatur ad sanctitatem hominis, qui in loco sacro cultum Deo exhibet.*
7 *Deus, non propter locum gentem, sed propter gentem locum eligit.*
8 *Visitatori Apostolico multum est tribuendum circa qualitatem, & statum ecclesiarum.*
9 *Possessio quadragenaria, quid operetur.*

DECISIO CLXV.

ORta Lite inter Illustrissimum Archiepiscopum Ianuen. & Moniales Sancti Andreæ de Porta, nuncupatas eiusdem Ciuitatis super Iure nominan. Vicarium pro exercenda Cura animarum in dicta Parochiali Ecclesia Sancti Andreæ; absoluto iam possessorio manutentionis, & super eo emanatis tribus decisionibus conformibus ad fauorem Monialium; quia nihilominus pro earum parte prosequitur petitorium, & tota difficultas stat in eo, An dicta Ecclesia sit regularis, vèl secularis: propterea de hoc hodiè dubitaui, & fuit resolutum, dictam Ecclesiam esse re-
1 gularem, quia cum † Monasteria non dentur sinè Ecclesijs, *Rot. decis. 204. nu. 4. p. 2. recent.* vbi ab existentia Abbatis, & Monasterij arguitur, & infertur ad exi stentiam Ecclesiæ, & dictum Monasterium nō habeat
2 aliam Ecclesiam, quàm istam, cum Monasterium † sit regulare, Ecclesia etiam est regularis, *cap. 1. de Cap. Monach.* & ibi *glos. in verb. Monast. in fin. Barbat. in cap. cum dilectus nu. 3. de consuet.* & præsertim, quia cum sit dicto Monasterio incorporata censetur eiusdem pars
3 integralis, vndè quale est † Monasterium, talis etiam est Ecclesia, *glos. in ca. 1. in verb. exempt. de Priuileg. in 6. Rot. coram Greg. XV. dec. 370. num. 2. & 3.* ex quibus propterea dubitari non potest, quin Moniales habeāt de Iure intentionem fundatam, etiam quòd in d. Ec-
4 clesia † exerceatur Cura animarum, prout deprehenditur *ex Sac. Concil. Trid. sess. 25. c. 11. de Regular.* dum ibi fit mentio de Cura animarum in Monasterijs, seù
5 Domibus mulierum; cū tamen Cura in Ecclesia † exèr ceatur, quę ideò ex mēte S. Cōcilij venit appellatione Monasterij, seù Domus mulierum, & fuit dictum in decisione in hac causa facta *19. Aprilis 1627. corā me.*

Deinde cum Iuris assistentia concurrit obseruantia regularitatis, quia cum hoc Monasterium antiquitus esset Ordinis S. Benedicti, & esset ferè destitutum, fuerunt in illum auctoritate Papę de anno 1509. trāslatæ Priorissa, & Moniales Sanctæ Margaritę Ordinis Sancti Augustini, quibus in specie fuit tradita possessio tàm Conuentus, quàm Ecclesiæ, & cum Inuentariò consignatę suppellectiles sacræ ad vsum, & curam Sacramentorum pertinentes; Vndè cum ex dicta consignatione benè arguatur, & inferatur, Curam animarum dictæ Ecclesiæ ad Moniales spectare, prout spectat, vt fuit dictum in d. decisione in hac causa facta coram me in principio; multò magis infertur
6 ad eas etiam Ecclesiam pertinere; sanctitas † enim loci ordinatur ad sanctitatem hominis, qui in loco sacro cultum Deo exibet. *4. dist. per tot.* & vt dicit sacra
7 scriptura (Non propter † locum gentem, sed propter gentem Dominus locum elegit) *D. Thom. 2. 2. quæst. 99. artic. 1.*

Præterèa pro Ecclesia Regulari, & dependenti a dicto Monasterio fuit habita per Visitatorem Apostolicum de anno 1582. & talis nominatur, & reputatur in pluribus visitationibus Ordinariorum, quibus † multum est tribuendum circa qualitatem, & sta-
8 tum Ecclesiarum, *Verall. decis. 158. part. 2. Seraph. decis. 780. num. 1. & 2. & decis. 1272. nu. 3. & in recent. decis. 371. num. 2. part. 1. & decis. 573. par. 2.* & fuit latè dictum in prædictis decisionibus in hac causa factis.

Tandem accedit quasi possessio Monialium deputandi Vicarios pro exercitio Curæ ad nutum per vl-
9 tra 40. annos, ex qua † quadragenaria possessione benè etiam infertur ad regularitatem, & in puncto, *Seraph. decis. 1304. num. 1. vers. 3.* comprobatur.

Et ita Monialibus tantum informantibus, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO,

DECANO.

Leodien. Collectarum, Veneris 7. Aprilis.

1628.

ARGVMENTVM.

Confirmatio, quando dicatur facta ex certa scientia, & quando in forma communi. Clausula, ex certa scientia, circa quod operetur.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio facta ex certa scientia, non autem in forma communi habet vim nouæ concessionis, & ampliationis.*
2 *Confirmatio, quando dicatur facta ex certa scientia.*
3 *Confirmatio, ad hoc vt dicatur facta ex certa scientia ad hunc effectum debet narrari totum factum, vel in seri eius tenor.*
4 *Confirmatio, tunc dicitur facta ex certa scientia, quādo est facta cum causæ cognitione.*
5 *Confirmatio, tunc dicitur facta in forma communi, quando non adest causæ cognitio.*
6 *Confirmatio dicitur facta ex certa scientia, si constet Papam ex precedentibus, & subsequentibus fuisse informatum.*
7 *Confirmatio dicitur facta ex certa scientia, si in confirmatione adsit tenor rei confirmatæ.*
8 *Papa, si in confirmatione dicat ex certa scientia, nihilominus confirmatio non censetur facta causa cognita.*
9 *Clausula, ex certa scientia, operatur circa ea, quæ sunt iuris, non autem facti.*
10 *Clausula, ex certa scientia, tunc non operatur, circa ea, quæ sunt facti, quando Papa ignorauit præiudicium tertij.*
11 *Clausula, ex certa scientia, tunc etiam operatur, circa ea, quæ sunt facti, si scierit præiudicium tertij.*
12 *Confirmatio vnionis, spectatur, quæ non est sortita effectum, & quæ fuit reuocata per regulas nouas Papæ, signatura confirmationes huiusmodi nihil relenat.*
13 *Clausulę derogatoriæ, quę sint fortiores.*
14 *Confirmatio, vt dicatur facta in forma specifica, requiritur*

quiritur citatio partis.

15 *Confirmatio, si fiat parte citata, dicitur facta cum causæ cognitione.*

16 *Papa, si procedat per viam gratiæ, & non per viam iustitiæ non requiritur partis citatio.*

17 *Citatio partis nõ requritur i gratia facta ex certa scientia.*

18 *Clausulæ generales non alterant dispositionem.*

DECISIO. CLXVI.

CLemens 7. per suum priuilegium, ꝙ refert Decianus *in cõs.* 51. *n.* 18. 19. *&* 27. exemit milites Hyerosolimitanos ab omni Iurisdictione, correctione, visitatione, &c. quocunque Patriarcharum, &c. & exemit eos ab omni solutione, & exactione passagij, pedagij, gabellæ, datij, tractę, collectæ, procurationis Iocundi aduentus, &c. & voluit, ꝙ tali exemptioni, & immunitati, & singulis in ea contentis non possit per quascunq. clausulas generales, vel speciales ẽt derogatorias derogatoriarũ efficaciorẽs, & insolitas, ac ẽt irritabilia decreta sub quauis expressione verborum nullatenus derogari nec derogatum cẽseri nisi tenor dictæ exẽptionis de verbo ad verbũ nihil omisso insertus foret, & magistro, & conuentui d. ordinis legitime fuerit intimatum vel eorũ assensus habitus, & ꝙ aliter factę derogationes nemini suffragari valeãt neque ad earũ obseruantiã milites teneri posse, neq. resistentes, & inobediẽtes puniri, & sic in prẽmissis, &c. iudicari debere, ac irritũ, & inane, &c. per ꝙ priuilegiũ, & illius confirmationes Rota resoluit in hac causa 19. Martij 1604. coram b. m. Attrebaten. & 19. Aprilis 1619. & 24. Aprilis 1623. coram bo. me. Buratto non potuisse per Clerum onerati Commẽdatarium sancti Io. Hierosolymitani ꝙ dictum secuta fuit Rota in alia causa Meliten. Collectarum 7. Maij 1627. corã R. P. D. meo Vbaldo, & cum supra ista exemptione fuisset lata sententia Rotalis dubitaui an esset confirmanda, vel infirmanda.

Et cũ Clerus præcipuũ facèret fundamentũ super Breue Pij IV. sub dat. 3. Iulij anno 1. in quo disponitur, ꝙ quicquid per Clerum ratione cõmunis subsidij ad vtilitatẽ Prouinciæ, aut subuentuum Imperij publico consensu hactenus factũ est ac posthac, ac quãdocunq. & quotiescunq. fieri continget ab omnibus, & singulis Capitulis Ecclesijs, Abbatibus, Prioribus, monasterijs, & conuentibus, & eorũ singularibus psonis cæterisq. de Clero existentibus quacunq. dignitate, & exemptione fulsiantur, tã coniunctim, quã diuisim exigi debere illo sque efficaciter obligatos fore, nec eos vel eorũ quempiã vllius exẽptionis vel alterius cuiuscunq. priuilegij vel amento con. ea se tueri neq. illa eis adhuc in aliquo prodesse posse, &c. non obstant præmissis, ac lateranen, & generaliũ conciliorũ, alijsque Apostolicis ac in Prouincialibus, & Sinodalibus Concilijs editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus nec non Ecclesiarũ monasteriorũ, &c. statutis; &c. exẽptionibus, & litteris Apostolicis specialibus, & generalibus illis eorum Prælatis, &c. sub quibuscunq. tenoribus formis, ac cũ quibusuis ẽt præseruatiuis, restrictiuis, & innouatis clausulis irritãtibus, & alijs decretis quomodolibet concessis confirmatis, & innouatis cõtrarijs quibuscunq. ꝙ quas clausulas derogatorias prętẽdebatur sufficiẽter fuisse derogatũ clausulis Indulti Clem. vii.

Cæterũ hoc non obstante fuit dictũ sententiã Rotalẽ esse confirman. quia admisso sine veri prẽiudicio ꝙ collectæ legitimè fuerint impositæ, & ꝙ dictę clausulæ derogent clausulis Indulti Clem. VII. & ꝙ confirmatio priuilegiorũ facta per Piũ. IV. tanquã anterior non tollat hoc breue, & ꝙ istud Breue ẽt sit in forma probanti ꝙ tamen est in confesso nõ esse; nihil nõ releuat stantibus confirmationibus priuilegiorũ post dictũ Breue emanatis, prẽsertim Sixti V. Greg. XIII. S. M. Clem. VIII. & Pauli V. quæ confirmationes cũ fue-
1 rint factę ex certa scientia non ſaũt in forma cõi habẽt vim nouæ concessionis, & ampliationis c. si Apostolicæ, *& ibi glos. in verbo confirmamus de præb. in 6. c. quia diuersitatem in 2. p. de conces. præb. c. 1. vbi Abb. & alij, & præsertim Dec. nu. 46. & seqq. de confirm. vtil. vel inutil. Ruin. cons. 31. n. 5. li. 1. Gozzad. cons. 62. n. 15. Hoslien. in c. 1. num. 7. de transact.* & fuit dictum in causa Toletana admissionis 17. Iunij 1609. coram Reuerendissimo D. meo Patriarcha Antiocheno.

Quod aũt confirmatio fuerit ea certa scientia satis deprehenditur, ex verbis ipsarũ constitutionũ in eis .n. narrantur singulariter priuilegia cõcessa Religioni videlicet Leonis X. Clem. VII. Pauli III. Pij IV. Pij V. & narrantur exẽptiones in eis cõtẽtæ. s. à solutione & exactione decimarũ censuũ Iuriũ, & sinodaliũ, & Canonicar. portionũ, seũ charitatiui subsidij, ac iocũ di aductus, seu quartæ, aut alias quomodolibet aut aliorũ quoruncumq. onerũ, sub certis modo, & forma exemerint, & liberauerint. s. Pontifices prænominati, prout in diuersis Prędecessorũ desup cõfectis litteris plenius continetur, &c. & tandẽ subditur motu pro-
2 prio. Nõ ad Magistri, &c. † sed ex certa scientia, & de mera nostra liberalitate, ac Apostolicæ potestatis plenitudine oĩa, & singula priuilegia, Indulta facultates exẽptiones immunitates, libertates, & alias gratias eidẽ magistro, & conuentui quomodolibet concessa Apostolica autoritate tenore prẽsentiũ cõfirmamus, & approbamus illisq. ppetuæ, & inuiolabilis firmitatis robur adijcimus ac oẽs, & singulos tã Iuris ꝙ facti defectus si qui forsã intervenerint supplemus, &c. vnde attento tenore non põt ambigi, ꝙ confirmatio priuilegiorũ fuerit facta ex certa scientia nã licet aliqui
3 velint, ꝙ † ad hunc effectũ debeat narrare totũ factũ, vel inseri totus tenor priuilegij *Abb. in c. quia diuersitatem n. 9. in fin. de conces. præb. Card. cons. 44. n. 6. c. Attamen tutior est opinio glos. in c. 1. in vers. de quæst. de* cõ-
4 firmat, vtili, vel inutili ꝙ confirmatio † ex certa scientia tunc dicitur quando est facta cũ causæ cognitione, in
5 forma verò cõmuni dicitur facta † quando non adest causæ cognitio, & idẽ dicit *Aff. in tit. de Iure suo curiæ obser. n. 5. R. 4. l. 3. Barbat. inter cons. Alex. cons. 123. n. 18. vol. 4. & idem Alex. cons. 15. n. 2. in fi. & n. 3. li. 5.* vbi ꝙ quando ex prẽcedentibus & sequentibus cõstat Pa-
6 pã † fuisse informatũ si dicatur postmodũ ex certa scientia prout in casu nostro cõfirmatio pũsumitur ex certa
7 scientia in prædictis † saũt cõfirmationibus fuit inserta substantia priuilegiorũ cõfirmatorũ, quæ ostẽdit causę cognitionẽ *glos. in c. pastorales §. Præterea in vers. ex certa scientia de offic. deleg. felin. in c. cum inter col. 1. & 2. de except. Dec. in c. porrectam n. 15. de confirm. vtili, vel inut. Rom. cons. 327. n. 7. Gabr. cons. 183. n. 14. l. 2.* & fuit dictum in causa Abulen. Iurisdictionis 25. Ianuarij 1588. coram Orano & in similibus terminis fuit resolutũ in causa Toletana admissionis 17. Iunij 1609. coram Reu. D. meo Patriarcha Antiocheno.

8 Neque obstat quod licet Papa † dixerit ex certa scientia nihilominus confirmatio non censetur facta causa cognita, & sic ex certa scientia cum hęc clausu-
9 la operetur circa † ea quæ sunt iuris, non autem circa ea quæ sunt facti, vt in puncto dicit Aff. in tit. de iure suæ curiæ obseruando loco cit. nu. 6. & de constitutione reuocata *Castr. cons.* 84. *nu.* 4. *& 5 li.* 2. *& cons.* 230. *n.* 3. *eodem li.* 2. *Sebast. Sappia in addit. ad Alb. in c. inter dilectos sub n.* 8. *in littera A in verbo priuilegiũ de fid. Instr. Crese. dec.* 8. *de priuil. Put. dec.* 26. *de præben. A A. in epit. de sub reppt. & obrept. n.* 6. Quia hoc dictũ est verum quando Papa ignorauit præiudicium tertij,
10 † tunc enim clausula ex certa scientia operatur quoad ius, non quoad factum, & ita declarat Aff. loco citato, *& Castr. dicto cons.* 84. *n.* 4. *& 5 li.* 2. in casu autem nostro Papa sciuit præiudicium tertij ex quo fuit in-
11 serta † substantia priuilegiorum, & quid continerent vnde clausula ex certa scientia operatur *glos. in c.* statutum *in verbo* litterarum *de rescript. in* 6. *Abb. in c. cum inter nu.* 8. *Felin. nu.* 1. *Dec. nu.* 15. *de except. Alex. consil.* 158. *num.* 23. *lib.* 4. *Gemin. in cap.* 1. *num.* 25. *de constit. in* 6. *Rars. consil.* 3. *num.* 55. *& 57. vol.* 4.

Non obstat etiam quod cõstitutio Clementis 7. & confirmatio Pij IV. videantur reuocatæ per prædictũ Breue Pij IV. posterius quare sequentes confirmationes non possint suffragari, vt est notabile Cancellarię
12 his verbis conceptum, vbi petitur † confirmatio vnionis quæ non est fortita effectum, & quæ fuit reuocata per regulas nouas Papæ signatura confirmationes huiusmodi nihil releuãt cum si Papa sciuisset illas reuocatas nõ concessisset, quia fuit responsum quod in terminis dicti notabilis Papa non ignorabat regulas Cãcellariæ, sed ignorabat factum scilicet quod vnio non fuerat fortita effectum qui nõn sunt termini nostri, nã in casu isto Papa voluit confirmare priuilegia nõ obstan. quibuscunque in contrarium facientibus, & sic voluit tollere de medio Breue Pij IV. vt patet in dd. confirmationibus ibi non obstantibus piæ mem. Bonifacij 8. ac alijs quibusuis Apostolicis, nec nõ in Prouincialibus, & Sinodalibus Concilijs editis specialibus, vel generalibus cõstitutionibus, & ordinationibus, nec non iuramento cõfirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, Priuilegijs quoq. indultis, & litteris Apostolicis quibusuis personis ẽt locorũ ordinarijs sub quibuscunq. tenoribus, & formis, ac cũ quibusuis ẽt derogatoriarum derogatorijs alijsq. efficacioribus, & inolitis clausulis irritantibus, & alijs decretis ẽt motu, & scientia similibus ẽ t consistorialibus, & de fratrum nostrorum consilio in contrariũ quomodolibet concessis cõfirmatis approbatis, & innouatis quibus omnibus ẽtsi de illis eorũq. totis tenoribus specialis specifica, & individua mẽtio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia forma ad hoc seruanda foret presentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, &c. derogamus: & præseruantur solum certæ litteræ Pij V. & Greg. XIII. Ecclesiæ, & personæ in his, quæ ad curam animarum pertinent, in quibus volunt quod decreta sac. san. Concilij Tridentini seruentur quare manifestissimè apparet quod per istas confirmationes fuit derogatum clausulis appositis in
13 Breue Pij IV. cum † istæ sint fortiores, & habeant derogatorias derogatoriarum, quæ tollunt dictũ Breue Pij IV. ex allegatis per *Gonzal. ad reg.* 8. *glos.* 36. *n.* 9. *& seqq.* eoq. magis dictæ clausulæ operantur quia etiã quod de dicto Breue Pij IV. debuisset fieri mentio nihilominus hoc etiam censetur sublatum ex dd. constitutionibus quod sufficit per derogationem ex allegatis per Gonz. loco cit. *num.* 22. cum pluribus seqq.

14 Non obstat q̃ ad effectum quod † confirmatio dicatur facta in forma specifica requiritur citatio partis *mãd. in req.* 22. *q.* 10. *n.* 11. q plures alios allegat. Quia est verum, q̃ quãdo cõfirmatio fit per ficta dicitur
15 facta ex certa scientia † cum tũc dicatur facta cũ causæ cognitione idem tamẽ est si aliter appareat de certa scientia Principis, prout apparet ex prædictis Aff. loco superius allegato neq. in hoc casu de iure fuit necessaria aliqua citatio cum summi Pontifices † proces-
16 serint per viam gratiæ, & nõ per viam Iustitiæ, vt elegãter declarat *Rom. in cons.* 369. *n.* 29. Emanuel á Costa in l. Gallus §. & quid si tantum *nu.* 158. *ff. de lib. & posth. Bell. in c. inter quatuor n.* 3. *de Maior & obed. Dec. cons.* 498. *num.* 31. *& seqq.* & simpliciter quod non requiratur citatio † partis in gratia facta ex certa scien-
17 tia, Felin. in c. ex parte nu. 42. de rescript.

Deniq. non obstat q̃ dictæ confirmationes nunquã habuerint effectũ, quia quicquid sit de hoc, cũ non petatur, & cum in confirmationibus sit derogatum consuetudinibus contrarijs hoc sufficit, & licet illa dero-
18 gatoria † sit in clausulis generalibus quæ nõ alterant dispositionẽ, attamẽ satis est, q̃ declaretur in quibus terminis illa procedat *Bald. in l. eam quam num.* 37. *C. de fideic. Dec. cons.* 423. *in fine late Surd.* 308. *nu.* 40. & fuit sæpissimè in Rota resolutum.

Et ita conclusum pro cõfirmatione sentẽtiæ Rotalis vtraq. parte informãte, cũ alia sint benè sublata ex decisionibus bo. mem. Attebaten. & Buratt, &c.

RIVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Datis, sine saluiani. Veneris 7. Aprilis 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur latè de materia donationis bonorum Primogenituræ, obtenta super hoc ampliſſima licentia à Principe de illis donandis, cuiquis voluerit.

SVMMARIVM.

1 *Hypotecandi facultas non venit sub licentia donandi etiam si vigeat maior ratio in vno, quam in alio.*
2 *Licentia Principis non extenditur de persona, in personam, sed requiritur nouus consensus, & num.* 4.
4 *Licentia contra jus commune obtenta est stricte intelligenda.*
5 *Castrum Graffignani est feudum dignitatis, scilicet comitatus recti ab Eugenio.* 4.
6 *Priuilegium non suffragatur circa non expressa.*
7 *Facultas data alicui de alienandis bonis primogenituræ, intelligitur non existentibus bonis liberis.*
8 *Verba intelligi debent secundum subiectam materiã.*
9 *Consensus limitatus non porrigitur vltra.*
10 *Restrictio facta de mente concedentis est attendenda.*
11 *Dictio, & est copulatiua & coniunctionem vnius cũ altero operatur.*
12 *Verba, perchipiú gli parerà, quid importent. num.* 14 *& 21.*

13 Priui-

13 *Priuilegium concessum alicui, de nominando certam personam ad aliquid, non potest illam omittere, aliamque nominare.*
15 *Verba non debent esse superflua, nec illis incontinenti est danda correctio.*
16 *Principes de facili ex iustissima causa solent concedere facultatem obligandi ex causa dotis, bona Primogenitura, & alia prohibita alienari, & obligari.*
17 *Ad Primogenituræ, & Primogenitorum augumentum, & honorem, quæ respiciant & nu. 18.*
19 *Matrimonio, quando lex consentit, censetur etiam cõsentire dotì.*
20 *Causa impulsiua facilitandi matrimonium ex quibus colligatur.*
22 *Gratia concessa alicui à Principe, an sit regulanda à declarationibus, & à precibus Principis porrectis.*
23 *Gratia Principis amplissima, quæ non emanauit per verbum, fiat, est attendenda, & non supplicatio.*
24 *Relatuum quid operetur, & maxime quando relatio est simplex, & absoluta nu. 25.*
26 *Clausula quorum tenores, quid operetur.*
27 *Verbum, libere, importat liberum, & absolutum arbitrium disponendi & num. 49.*
28 *Geminatio verborum multum operatur, ad ostendendam magis enixam alicuius voluntatem.*
29 *Reseruatio specialis non alienandi in vno casu, importat in alijs omnibus casibus concessa facultas alienandi & nu. 42. & 43.*
30 *Feudum potest reputari, & donari proximo successuro.*
31 *Etiam possit vni ex filijs dari in præiudicio aliorum.*
32 *Pactum in inuestitura feudi, quod non alienetur intelligitur de non alienando in extraneum.*
33 *Feudum hereditarium, aut fœminium potest alienari in quoscumque extraneos.*
34 *Arbitrium, quando datur ei, qui illud habet tale arbitrium, ne sit superfluum operatur liberam & absolutam voluntatem & num. 49.*
35 *Heredi gratiato, videtur facultas alienandi pro suis necessitatibus, & suo arbitrio.*
36 *Tunc illa verba, & suo arbitrio, operantur: vt etiam non constitutus in necessitatibus possit alienare.*
37 *Grauatus tenetur restituere, quicquid tempore mortis supereſt, reseruato quadrante pro fideicommisso.*
38 *Grauatus restituere, si ei sit data licentia alienandi, potest omnia alienare & num. 39.*
40 *Donandi facultas comprehendit hypotecam secundum veriorem opinionem.*
41 *Feudum potest hypotecari ex causa dotis.*
42 *Ius Principis si sit reseruatum, nihil refert si sub generali licentia alienandi, & donandi veniat hypoteca.*
45 *Alienationi feudi per quemcumque vassallum in feudum successorem, quando Princeps videatur consensum præstitisse.*
46 *Probatio, quæ non sufficiat ad effectũ subreptionis.*
47 *Nomen quando exprimitur, opus non est alia demonstratione.*
48 *In feudis simplex consensus Principis alienandi quid operetur.*
50 *Molin. Seraf. & alij declarantur.*
51 *Mulier pro satisfactione suę dotis, super quibus bonis possit facere executionem.*
52 *Bona intricata, & debitis grauata, non dicuntur libera, ad hoc vt mulier dicatur satisfacta de sua dote.*

DECISIO CLXVII.

FVit resolutum die 10. Iunij 1626. D. Domitillam de Cæsijs Vxòrem q. Adriani Balleoni pro dote scutorum 24. mill. & alijs iuribus dotalibus esse immittendam vigòre vtilis Saluiani in possessione Castri Graffignani, & aliorum stabilium, quæ D. Iulia de Balleonibus priùs dederat dicto Adriano eius filio; cum constitutione Primogenituræ, & prohibitione alienationis, nisi pro assecuratione, & restitutione dotis prima vice recipiendę, vt plenius in decisione dicta die in hac causa facta coram me: quæ fuit confirmata die 2. Decembris eiusdem anni. Sed quia in dicta secunda decisione fuit reseruatum, vt videretur, an prætensæ hypothecationis dictæ dotis super dicto Castro, quæ est fundamentum Saluiani, obstent cõstitutiones Sixti V. Clementis VIII. & Pauli V. prohibentes alienationes, & obligationes rerum feudalium, & iuri sdictionalium fuit pròpterea sæpius disputatũ super dicta reseruatione, & Constitutiones non obstare prætendebatur ex duplici capite, nempè ex quòd in illis videtur excepta causa dotis, & quia D. Iulia quando dedit Adriano hypothecandi licentiam pro prima dote, habebat & ipsa eamdem facultatem sibi à Paulo V. concessam cum derogatione dictarum cõstitutionũ in scriptura eius manu signata, vulgo Chirographum nuncupata Verùm DD. die 19. Ianuarij prætériti, circumscripto primo capite ordinarunt, vt strictè informaretur super viribus dicti Chirographi, quia quatenus Chirographum suffragetur d. Domitillę (quicquid sit in simplicibus terminis) cõsequeretur ei in hoc casu non obstant dictæ Constitutiones, quibus fuit in eodẽ Chirographo plenissimè derogatũ.

Vndè strictè ad Chirographum eius formalia verba, ex quorum intelligentia, & interpretatione tota difficultas pendet, sic se habent. *Hauendo risoluto Giulia Baglioni, si come ci hà fatto esporre di far donatione à fauor d' Adriano figliuolo, con vna primogenitura di tutti di suoi beni, trà quali vi è il Castello di Graffignano, che hà annessa giurisdittione, & non potendo farla senza nostra licenza, ostandogli le Constitutioni di Sisto V. e Clemente VIII. nostri Predecessori di fel. mem. & anco la nostra vltimamente promulgata di non alienar beni giurisdittionali senza licenza della Sede Apostolica, ci hà però cõ molt' istanza fatto supplicare di volergli concedere la sopradetta licenza. Noi volendo fargli fauore, e gratia particolare ci contentiamo gratificarla in questa sua dimanda; Onde di certa scièza, & pienezza della nostra potestà, senza però pregiuditio alcuno delle ragioni, ch'in qualsivoglia modo, ò per qualsivoglia capo, & pretesto, cõpetino, ò possino, ò potranno competere nel detto Castello, & altri beni sodetti alla Camera nostra, alla quale nõ intendiamo in modo alcuno di pregiudicare, ma preseruargli tutte, e singole sue ragioni con la presente cõcediamo alla detta Giulia licenza, & facoltà di poter donare al detto Adriano, e suoi heredi, & successori, e per chi più le parerà, o piacera, e disfare detta Primogenitura delli detti suoi beni, e Castelli di G. affignano con sua giurisdittione, nel modo e forma, che similmente più le parerà, e piacerà da specificarsi nell' Instromento, che si stipulerà sopra di ciò liberamente, e senza incorso di pèna alcuna, non ostante le Constitutioni sudette di Sisto V. e Clemente VIII. nostri Predecessori, & an-*

co la nostra di non alienare beni giurisditionali, caso che ostino, & altre Constitutioni, & ordinationi apostoliche, & altre cose che facesseno in contrario per la causa predetta alle quali tutti hauendo li loro tenori per espressi, e registrati di parola in parola per la validità della presente espressamente deroghiamo. Dat. nel nostro Palazzo di Mõte Cauallo il dì 17. Aprile 1618. C. Paulus Papa V.

Et Chirographum non suffragari D. Domitillæ contendebant Informantes ex aduerso his potissimum rationibus. Primo quia per illud solum videtur D. Iuliæ data licentia donandi Adriano eius filio, eiusque heredibus, & successoribus, nec non erigendi Primogenituram ad eorum fauorem; in materia autem feudali, & similibus, cum sint stricti Iuris, sub
1 dicta licentia† donandi non venit facultas hypothecandi, etiam quod vigeat maior ratio in vno casu, quam in alio. *Isern. in cap. Imperialem numer. 5. & seqq. de prohib. feud. alien. per Feder. Frecc. de subfeud. lib. 2. q. 9. Intriglol. de feud. centur. 2. art. 6. num. 25. Rosental. de feud. cap. 9. concluſ. 44. num. 1. & seqq. Cald. de emphyt. lib. 4. cap. 5. num. 12. & seqq. Franc. à Ponte de potest. Prorog. tit. 8. de refut. feud. §. 6. num. 4. & 5. Vincent. de Franchis decis. 71. num. 16. Surd. decis. 254. num. 5. & 26. in fin. & alij plures allegati per Pacif. de Salu. in spect. 3. cap. 2. num. 56.*

Secundo, quia dicta hypotheca non fuit constituta per D. Iuliã, cui fuit à Papa data licentia, † vnde
2 non potuit ipsa dictam licentiam extendere ad Adrianum eius filium, qui dictam hypothecam imposuit, sed opus erat, quoad eum, nouo Principis consensu. *Aluarot. in d. cap. Imperialem in princ. vers. quæro cum glos. num. 8. de prohib. feud. alien. per Feder. Corbul. de emphyt. de caus. priuat. ob alienat. ampl. 8. &* magis in specie *Calean.* qui citat *Speculat. consi. 50. incipit non est dubitandum.* Cum enim vt dictum est dicta† li-
3 centia sit strictè intelligenda ex quò feuda de Iure communi etiam ex causa dotis, seù alterius necessitatis non possunt alienari §. *necessitate, & §. donare tit. qualit. ol. feud. alien. poter. §. 1. de prohib. feud. alienat. per Lottar. Pelyn. in cap. quia in Ecclesiarum nu. 84. de Constit. Iaſ. in auth. res quæ nu. 16. C. comm. de legat.*
4 *Ozasc. dec. 165. nu. 3.* non extenditur † de persona ad personam *Dec. cons. 395. n. 2. Corbul. vbi supra ampliat. 4. nu. 5. Palcaz Merez de Maior parte 4. limit. 1. nu. 131.*

Tertio, & vltimo addebant quod cum dictum Ca-
5 strum† Graffignani sit feudum dignitatis scilicet Comitatus erecti ab Eugenio IV. vt testatur *Gabr. consil.*
6 *79. lib. 2.* & hęc qualitas non fuerit † Papę narrata, & in dicto Chirographo expressa propterea, quoad illud non videtur dicta licentia suffragari. *Freccia de subfeud. lib. 3. de differ. feudor. diff. 1. num. 6.* Et in om-
7 nem casum † bona libera Adriani esse prius excutiẽda *Camerar. in d. c. Imperialem lit. M. vers. limitatur. Minard. dec. 13. & Franc. de Ponte vbi supra tit. 6. num. 38. Molin. de hispan. primog. lib. 4. cap. 7. num. 1. & seqq. Peregr. de fideicom. art. 42. nu. 76. Seraf. dec. 440. nu. 4.*

Nec obstarè Verba illa licentiæ, ibi, *e per chi più gli parerà, e piacerà*, & alia similia verba eiusdem, quia videbatur illa sunt restringenda ad solam erectionẽ Primogenituræ, & ad facultatem donandi Adriano, & eius descendentibus, de quibus principaliter agebatur sub quibus iuxta prædicta non venit facultas
8 hypothecandi, sunt enim dicta verba † de iure intelligenda iuxta subiectam materiam retento eodem principali themate; itaut vigore dictæ licentiæ possit constitui Primogenitura, & fieri donatio ad fauorem cuiuslibet ex descendentibus, cui magis D. Iuliæ
9 placuerit, & cum modis, & formis sibi bene† visis cõformibus tamen donationi, & Primogenituræ ad fauorem prædictorum *Natt. consil. 582. num. 1. & seqq. Dec. consil. 379. num. 6. Mantic. de tacit. li. 3. tit. 2. nu. 37, & 42. Mart. clauſ. 38. num. 3. par. 2.* Et tanto magis
10 quia dicta restrictio videtur de† Mente Papæ in dicto Chirographo ibi, *per la causa predetta*, quæ causa non videtur fuisse alia quam dicta donatio, & primogenitura, iuxta *text. in l. qui liberis §. hæc verba ff. de vulgar. & pupill.*

Sed his non obstantibus Maior pars DD. resoluit Chirographum suffragari D. Domitillæ, quia ex eius lectura, & serie clarè conspicitur fuisse D. Iuliæ concessam facultatem donandi, seù adijciendi grauamina, & conditiones non solum ad fauorem Adriani, & illius descendentium, & successorum, sed etiam alterius cuiuslibet ex verbis Chirographi, ibi, *Concediamo alla detta Giulia licẽza, & facoltà di poter donare aldetto Adriano, e successori, e per chi più le parerà &c.* ponderando illa verba, *e per chi più le parerà &c.* quæ dubio procul in hoc casu sunt ampliatiua personarũ, ex quò in verbis immediatè antecedentibus de personis mentio facta fuit, nempè Adriani, & eius successorum. Vnde intelligi debent de alijs personis distinctis, & diuersis ab antea mentionatis, & sic diuersis ab Adriano, & eius descendentibus ampliatiuè tamẽ & copulatiuè simul cum Adriano, itaut primogenitura seù donatio, cantare principaliter debeat, & sit facienda ad fauorem Adriani, & illius descendentiũ; simul tamen cum eis posse etiam adjici pacta, conditiones, & grauamina ad fauorem, & cum participatione aliorum hoc enim important dicta verba, *e chi più &c.* hoc est vltrà predictos, pro alijs etiam cum
11 illis quia dictio, *&*, † est copulatiua, & communicationem vnius cum altero operatur. *Sac. Sen. cons. 40. nu. 28. li. 4. Natt. cons. 573. n. 14.* & auget dispensationem *l. si adjciatur ff. pro Soc. l. ea tamen adiectio ff. de leg. 3. Alex. cons. 120. nu. 1. li. 1.* præsertim in casu nostro, cũ
12 sequantur illa verba, † *per chi più*, quæ vt patet ad sensum personarum augumentum inducunt, retenta primogenitura, & donatione, ad fauorem Adriani, & descendentium. Vt potuit D. Iulia simul cum primogenitura, vigore dictæ licentiæ dare facultatem Adriano hypothecandi primogenituræ pro restitutione dotis, prout etiam & ipsa poterat, vt infrà latius comprobabitur.

Et quod iste sit verus sensus prædictorum verborũ inde clarius colligitur: nam ex quo Adrianus, fuit in specie nominatus in Chirographo, seù licentia Papę, non potuit D. Iulia vtendo dicta licentia, quoad pri-
13 mogenituram ab eo recedere, † illumq; emittere, & alium nominare *Molin. de Hispan. Primog. lib. 2. ca. 11. nu. 42. Merez. de Maiorat. par. 4. quæſt. prima limit. prima num. 136. & Surd. decis. 325. nu. 9.* Vnde dicta verba *e per chi più*, non possunt intelligi de Adriano, & eius successoribus, itaut per ea fuerit solum data facultas eligendi inter eos, quod si ab Adriano non fuerit licitum recedere, idem necessario dicendum est, quoad eius descendentes, respectu quorum nulla aderat electio, quia esset contra naturam Primogenituræ, quãdoquidem ea iam fundata in Adriano facultas erigendi

gendi illam fuit consumpta, & illius descendentes, & successores maiores natu, erant ad eam necessario
14 vocati, & successuri, igitur prædicta verba, † *e per chi più*, sunt ad alios referenda, nõ quoad essentiam primogenituræ, quia illa sine dubio solum fieri poterat ad fauorem Adriani, & descendentium, sed quoad facultatem donandi, & grauamina, & conditiones adijciendi in primogenitura ad fauorem aliarum personarum retenta primogenitura, alioquin aut dicta verba essent superflua, aut daretur correctio † incon-
15 tinenti contra regulam *text. in l. nam ad ea, ff. de condit. & demonstr.* & simili ponderat *Surd. consil.* 10. *num.* 6.

Quæ facultas vigore dd. verborum ideò magis debet suffragari D. Domitillæ, ex quo, quasi quid ordi-
16 narium solent de facili † Principes, veluti ex iustissima causa moti, concedere facultatem obligandi ex causa dotis, bona Primogenituræ, aut aliàs prohibita etiam ob eam causam alienari, & obligari *Gregor. Lopez in l. 10. tit. 16. par. 4. Conar. lib. 3. Variar. cap. 6. nu.* 10. *Merez. de Maior par. 4. quæst. 1. limit. 1. num.* 7. Vndè ex supradictis verbis, & sequentibus, ibi, *nel modo & forma che più le parerà*, censeri debet simul cum primogenitura data D. Iuliæ absoluta potestas adijciẽdi onera & grauamina iusta, & præsertim quę tendũt ad continuandam, & perpetuandam primogenituræ, prout quod eius bona, aliàs prohibita alienari sint pro restitutione dotis obligata, quod dubio procul
17 potius † respicit ad augumentum, & honorem Primogenitorũ, & Primogenitorum, quàm ad damnum, & detrimentum eorum, iuxta ea, quæ latè tradit *Mo-*
18 *lin. de Hispan. Primog. lib. 2. cap.* 12. Et maximè, † cum tale onus, & grauamen sit aliàs Iuri communi conforme *Auth. res quæ cum ibi notat. C. comm. de legat. Camer. in cap. Imperialem fol.* 52. *sub litera L. in fin. vers. sed quia pro matrimonio, & litera seq. de prohib. feud. alien. per Feder.* Vbi quod quando lex
19 † matrimonio consentit, censetur etiam consentire doti. *Molin. de Hispan. primog. lib. 3. cap. 1. num.* 2.

Et quod Papa in prædictis verbis voluerit huiusmodi facultatem D. Iuliæ tribuere, & remouere impedimentum, quatenus adesset videtur nedum verisimile, sed prorsus indubitatum, quia clarum est, & colligitur ex tenore Primogenituræ, quę in vim dictæ facultatis fuit statim erecta, quod ipsa supplicauit Papæ, & obtinuit dictam licentiam ea mente, & intentione, vt Adrianus eius filius facilius, & decentius matrimonium contraheret; vnde cum iam tunc (vt est notorium) tractaretur matrimonium Adriani cũ Domitilla, consequenter intentio Iuliæ, dum impetrauit dictam licentiam dirigebatur ad facilitandũ
20 † dictum matrimonium, quod propterea fuit causa impulsiua, ex tradit per *Modern. de pact. nupt. clauſ. 4. glos. 9. num. 5. par. 1. vbi num.* 12. *cum seqq.* quod in donatione Parentum facta filijs dicitur contemplatum certum matrimonium, quando iam tunc de illo agebatur, & benè elicitur ex verbis dictæ licentiæ, ibi, *ci hà però con molt'istanza fatto supplicare*, & tanto magis ex quo eius intentioni, quam vt dictum est, expressit in erectione Primogenituræ, nempe, vt Adrianus quãprimum, vt decentius matrimonio collocaretur fuit plenissimè consultum, per illud, quod iam eo tempore cum Domitilla tractabatur, vt fuit ponderatum in *dicta prima decisione in hac causa facta vers. non minus,*

21 Quaptopter, aut prędicta † verba, *e per chi più* sunt intelligenda iuxta intentionem, & mentem D. Iuliæ de illo tempore, & de ea videtur hæsitari non posse, quin fuerit qualis dictum est, aut secundum mentem Papæ, quę dubio procul dum ille solum reseruauit Iura Cameræ, & voluit D. Iuliæ singulariter gratificare ex illis verbis, ibi, *Noi volendo fargli fauore e grazia particolare ci contentiamo gratificarla in questa sua domanda*, non fuit alia quã ipsamet intentio, & mens dictę Iuliæ. Et in omnem casum, quicquid sit de voluntate, & intentione D. Iulię, obligatio de qua agi-
22 tur, dum prouenit ex † licentia à Principe sibi data, non est regulanda ab eius declaratione, nec à præcibus Principi ab ea porrectis, quę tamen non constat an fuerint limitatæ, sed à dicta ampliſſima Principis
23 licentia, ex quo illa non èmanauit † per verbum fiat, sed fuit in dispositiuis extensa & terminata, quæ propterea est attendenda, non autem supplicatio, & multo minus D. Iuliæ declaratio *Dominic. in ca. ea parte, de elect. in sexto. Imol. in cap. 1. de pact. Abb. in cap. 2. de treg. & pac. Paris. consil. 94. num. 4. lib. 4. Menoch. consil. 18. num. 11. Cassad. decis. 6. de rescript.* & in terminis dictę licentię. *Paleaz. Mer. de maior. 1. p. q. 60. n. 37.*

Tandem videtur penitus cessare omnis difficultas ex verbis dictę licentiæ, ibi, *nel modo, e forma, che similmente più le parerà, & piacerà da specificarsi nell'Instrumento che si stipularà sopra di ciò liberamente*, quæ operantur, vt quicquid continetur in Instrumento Primogenituræ postea confecto, dicatur etiam in li-
24 centia contineri, vti ad † illud relatiua; itaut potius valeat, & teneat ex licentia quàm ex Instrumento, *l. si ita scripsero, 38. ff. de condit. & demonstr. l. asse toto, & l. institutio talis, ff. de hared. instit. glos. in l. petens, C. de pact. Ancar. consil. 7. nu. 2. in fin.* & in puncto *Io. Franc. à Ponte, consil. 2. num. 25. vers. ex verbis igitur præfat. consensus, & num. 26. & 27.* Quod confirmat auctoritate *Isern. Camer.* & aliorum, & idem à *Ponte in trac. de potest. Proreg. sub tit. 6. de assens. Reg. num. 20. propè fin. vers. & insuper si assensus cum seqq. vbi num.* 34. quod est commune & indubitatum, & multò magis
25 in casu nostro, ex quo Relatio † Papæ ad Instrumenta conficienda est simplex & absoluta, videlicet sine clausula quorum tenores, quia sic est certa, indubitata, & indiuidua, cum dicta verò clausula (quicquid alium sit quando opponitur in Instrumento iam fa-
26 cto) posset dici, & † iudicari ficta, vt etiam in proprijs nostris terminis, aduertit, & ponderat *Frecc. de sub feud. lib. 2. q.* 12. *num. 16. & seqq.*

Sed quod magis est omnes, Domini tenentes pro D. Domitilla, qui, vt dictum est, faciebant maiorem partem fuerunt in eo voto, vt etiam nulla facta primogenitura, aut donatione ad fauorem Adriani, & eius descendentium, sed his penitus circumscriptis, potuit D. Iulia vigore prædictorum verborum dictæ licentiæ dare Adriano, simpliciter, absolutè, & independenter à dicta Primogenitura facultatem obligandi d. Castrum pro restitutione hùius, seù alterius dotis ponderando dicta verba, *e per chi più le parerà*,
27 & illud ibi, † *liberamente*, quæ important liberum, & absolutum arbitrium disponendi, *Bald. in l. 1. nu.* 37. *vers. & not. ff. de rer. diuis. Ruin. conſ.* 18. *n.* 9. *li.* 1. *Menoch. conſ.* 216. *n.* 26. *& de arbit. q.* 8. *n.* 12. & in similibus nostris terminis *Surd. cõs.* 10. *per tot. Mantic. de tacit. & amb. li.* 23. *tit.* 24. *n.* 1. *& Gram. dec.* 103. *n.* 130. *cũ seqq.*

&

& maximè, quia in d. licentia sæpius inculcatur, quòd D. Iulia possit disponere, & donare, prout sibi vide-
28 bitur, & pro libito, quæ † geminatio demonstrat enixam concedentis voluntatem ad *l. Balista, ff. ad Trebel lian. Natt. consil. 160. num. 31. Menoch. cons. 63. num. 13. lib. 1.* & in his terminis *Surd. d. consil. 10. numer. 33.* Quæ enixa Papæ voluntas vehementius detegitur ex quo post tot geminata, & prægnantia verba denotãtia liberã, & absolutam alienandi facultatem, Papa in specie reseruauit iura Cameræ, quæ indiuidua, &
29 † specialis reseruatio importat in alijs omnibus fuisse indistinctè datam alienandi licentiam, *l. cum Prætor, ff. de Iudic. l. nam quod liquidè, §. si cui, ff. de pæn. legat.* & in simili *Rot. decis. 294. num. 6. par. 2. recent.* & in *Sabinen. Castri Montis Rotundi 5. Iulij 1627. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Præterea nisi data fuisset absoluta licentia, sed illa esset restricta ad primogenituram, prædicta verba viderentur superflua, & nihil operarentur, ex quo etiã sine licentia Principis poterat D. Iulia dictum feudũ
30 † refutare, & donare Adriano proximè succesſuro iuxta *text. in §. si libellum de alien. feud. patern. cap. 1. §. etsi Clientulus de feud. alienat. Afflict. in c. 1. §. donare nu. 2. qualiter olim feud. pot. alien. & idem lib. 3. constit. tit. 5. num. 17. Vincent. de Franc. decis. 71. num. 17.* prout
31 etiam vni ex alijs † filijs cui voluerit in præiudicium aliorum *Menoch. consil. 401. num. 45. versic. non obstat. nunc. Corbul. in tit. de cauſ. priuat. ob alien. in 6. limit. nu. 4.* optimè ex multis latè comprobat *Surd. cons. 305. nu. 32. vers. & quamuis multi vbi nu. 33.* Id etiam extendit procedere, quando in inuestitura
32 † adest pactum non alienandi, quia intelligitur de non alienando in extraneum. Quæ fortius procedunt, si verũ est, prout supponitur, quòd dictum Castrum Graffignani est feu
33 dum † hæreditarium, aut femineum, quod propterea de iure circumscriptis dictis Constitutionibus, poterat liberè alienari in quoscunque extraneos *Alex. cõ sil. 28. col. 2. vers. & potuit vol. 5. Afflict. in cap. 1. col. 4. vers. modo quæro tit. de alien. feud. patern. Menoch. vbi supra, & latius Surd. cons. 105. num. 8.* Igitur facultas liberè donandi, de qua in dicta licentia, vt aliquid operetur necessariò intelligi debet simpliciter, & absolutè etiam quoad alios, & non restricta ad primogenituram, seu donationem ad fauorem filiorum, quia
34 quando datur arbitrium ei, † qui illud iam habet, tale arbitrium ne sit superfluum importat liberam, & absolutam voluntatem *Glos. in l. si quando in princ. ff. de inoff. test. Alex. in l. si sic nu. 10. ff. de leg. 1. & consil. 214. num. 3. lib. 6. Alciat. in cap. perniciosam in 3. notab. extr. de offic. ordin.* Imol. *in l. filius familias ff. de donat.* & in simili optime *Surd. in dicto consil. 10. nu. 33.*

Tandem vt congruis exemplis Res illustretur, multum confert, quòd resoluit *Peregrin. de fideicom. artic.*
35 *40. in prima difficultate n. 46.* Vbi quòd facultas † data hæredi grauato, quòd possit alienare pro suis necessitatibus, & suo arbitrio extenditur per dicta verba,
36 *& suo arbitrio*, vt hæres possit † liberè alienare etiam non constitutus in necessitate, & in fine, quod ita fuit iudicatum; Vndè pariter in casu nostro potuit D. Iulia vigore dictæ licentiæ circumscripta etiam primogenitura, & donatione ad fauorem Adriani, & successorum liberè donare etiam alijs; Et non minus cõ-
37 ducit, quòd licèt † grauatus restituere quicquid supereſt tempore eius mortis teneatur reseruare quadrantem profideicommisso iuxta dispositionem *tex.*
38 *in Auth. contra Rogatos C. ad Trebell.* si tamen † vlterius data est ei etiam facultas alienandi, illa non restringitur ad orantem, sed iuxta magis oratorem, & veram opinionem potest totũ alienare, *Ias. cons. 232. nu. 4. cum seqq. lib. 2. Alciat. cons. 102. lib. 9. & Decian. cons. 27. vol. 3.* & ratio est iuxta præcitatos Doctores, quam approbat *Peregr. d. art. 40. num. 36. vers. contra*
39 *verò*, quia imputandum † est testatori, cũ nimis effuso sermone loquutus sit *ad l. fin. C. de dot. promiss.* ne alioquin Rei emptor ex testatoris verbis aptis ad comprehendere elusus remaneat. In casu autẽ nostro Papæ, qui sibi iura Cameræ reseruauit nihil imputandũ est, sed imputet sibi D. Iulia, quæ ita ampliſſimis, & prægnantibus verbis licentiam impetrauit, ne D. Domitilla, eiusque Parentes, & consanguinei decepti, & fraudati remaneant, quia absque dubio d. matrimonio non consensissent, nisi certo certius intellexissent ex supra ponderatis verbis licentiæ de so ampliſſimis, datam fuisse D. Iuliæ facultatem assecurandi dotem super bonis Primogenituræ quorum credulitas, dum Iura Cameræ sunt reseruata, & solum agitur de interesse D. Iuliæ eo magis attendenda est, ex quo eadem D. Iulia in Instrumento Primogenituræ, quam postea occasione huius matrimonij recepit, inserere fecit tenorem dictæ licentiæ, ac eius vigore dedit Adriano dictam obligandi facultatem.

Ex quibus non obstant in contrarium adducta. Nam ad primum quod facultas donandi † non comprehendit hypothecam, præterquam quòd contrariam opinionem sequuntur plures, & veriorem dicit
40 *Molin. d. Hispan. primogen. lib. 4. c. 5. nu. 15. cum seqq. & Cald. de emphyt. lib. 4. c. 15. n. 17.* in omnem casum iuxta omnes vtriusque opinionis seguaces illa non pro-
41 cedit † in hypotheca ex causa dotis *Pacif. de Saluan. inspect. 3. c. 2. nu. 66.* nec generaliter, quando vt hic data est libera, & absoluta potestas alienandi posita in voluntate Vassalli etiam quoad modum, & personas, *Rosental. de feu l. c. 9. conclus. 33. nu. 4. à Pont. d. consil. 2. nu. 143.* & cessat penitus difficultas quia, vt dictũ est, constat in casu nostro de Principis voluntate, dũ reseruauit iura Cameræ, & postea subdit verbum *liberè* &c. quæ † reseruatio operatur, vt *in alijs* censeatur data libera disponendi facultas, vt per Rot. in de-
42 cisionibus supra citatis, & ratio est clara, quia stante
43 dicta † reseruatione quandocunque postea, aperto feudo omnis hypotheca soluitur *Camer. in c. si aliquẽ in verb. antiquis num. 246. & seqq. de succeſſ. feud. Prepoſit. in c. 1. §. quid ergo num. 2. de inueſt. de re alien. facti.* vbi etiam *Afflict. nu. 3. Ofasch. decis. 164. nu. 7. & seqq.* & alij plures, quos citat, & sequitur *Rosental. de feud. cap. 9. conclus. 18. num. 4.* Vnde cum Ius
44 † Principis sit reseruatum nihil est cur sub generali alienandi, & donandi licentia non veniat hypotheca.

Ad secundum de noua licentia in Adriano requisita. Resp. adducta in argumento ad hoc probandum non procedere in casu nostro stantibus dictis verbis appositis in licentia *di poter donare à detto Adriano, e suoi ſucceſſori, e perchi più li parerà, e piacerà*, ex quibus videtur Papa vsque ab initio præstitisse † consen-
45 sum cuique alienationi per quemcunque Vassallum in feudum ſucceſſorem faciendæ, vt est text. ad literam *in cap. 1. de feud. non haben. propr. natur. feud. & in cap. 1. propr. fi. vers. feud. ea lege datur, tit. ſi feud. defunct.*

con-

conten. sit inter Dom. & Agn. & est communiter receptum *Ilsem. in add. p.* 1. & ibi etiam *Afflict. de feud. nō hab. propos. Camerarius d. cap. Imperialem fol.* 29. *vol.* 1. *id med. vers. Alterum verò caput. Intriglol. de feud. cent.* 2. *art.* 6. *num.* 23. *Clar. in §. feudum. q.* 31. *& in §. emphyteusis q.* 13. *num.* 9. & reprobato *Calcan. Rosent. d. cap.* 3. *concl.* 20. *num.* 3. *& ibi Adden. litera B. & seqq. Gratian. discept. forens. cap.* 730. *num.* 53.

Non obstat tertium, quod hoc feudum sit dignitatis, & quod hæc qualitas non fuerit Papæ expressa, quia vltra quod non probatur esse tale nisi per *d. cap. fil. Gib.* quæ probatio † non sufficit ad effectum subrep- 46
tionis eo ipso tollitur omnis subreptio, quod Papa nominatim concessit licentiam alienandi d. Castrum, quo casu † non est opus vlteriori demonstra- 47
tione *l. 2. ff. de liber. & posthum.* & in puncto *Intriglol. de feud. cent.* 2. *cap.* 1. *num.* 263. & præsertim statutis tot geminatis, & prægnantibus verbis, & reseruatione Iurium Cameræ.

Demum non obstat, quod sit prius facienda excussio de bonis liberis Adriani, quia vltra † quod etiam 48
in simplici consensu Principis contraria opinio est in feudis verior, vt reprobato *Camerario vbi supra Afflict. in Const. Regni* quæ incipit. *Si Dominus Vassallum num.* 6. *& Francisc. à Pont. de potest. proreg. tit.* 6. *nu.* 17. & ita fuisse iudicatum refert *Vincen. de Aun. alleg.* 115. *in fine* etiam retenta opinione Camerarij, illa nō procedit in casu nostro, stante quod facultas alienandi data D. Iuliæ non fuit simplex, sed cum clausulis
49 † arbitrio &, liberè, vt in proprijs nostris terminis *Francisc. à Pont. d. tit.* 6. *num.* 13. *cum seqq.* & ratio est clara quia stantibus prædictis clausulis, & insuper speciali reseruatione Iurium Cameræ Princeps, cui nihil interest, quod fiat excussio, aut non, censetur dedisse amplam, & absolutam potestatem alienandi, quoad modum, & personas, ex supradictis, quo verò ad D. Iuliam cum non agatur de hypotheca constituta super primogenitura prius erecta, & sic de præiudicio tertij prout nec de præiudicio Principis, vt dictū est, sed de hypotheca per relationem vnius ad aliud constituta in eodem nec actu erectionis Primogenituræ ab ipsamet Iulia constituente, & ad hoc liberam potestatem habente consequenter non intrant exad-
50 uerso allegata, quia *Molin. Seraph.* † & alij in argumēto citati loquuntur de hypotheca, & facultate alienandi, ex simplici licentia Principis, & in fideicommisso, & Primogenitura iam constitutis, aut in feudis ex pacto, & prouidentia, & sic quando versatur tertij præiudicium.

Et cessat omnis difficultas, quia etiam in simplicibus terminis, & retenta opinione Camerarij, ex quo notorium est, & ex actis constat bona Adriani, quæ
51 prætenduntur libera † esse intricata, & debitis grauata, itaut certò certius sit, quod D. Domitilla non posset ex eis cito, & absque longa mora, & non leui impensa satisfieri de sua dote, illa non dicuntur libera ad effectum de quo agitur, & propterea non est facié
52 di excussio eorum, † sed potest prius fieri executio arbitrio D. Domitillæ super dicto Castro, & alijs bonis Primogenituræ expeditis, *Rot. Iauen. decis.* 156. *nu.* 7. *& seqq.* & in puncto *Rot. decis.* 472. *par.* 1. *diuers.* & tandem placuit etiam Dominis illa alia responsio data in dicta prima decisione in hac causa facta, *vers.* 6. *obijciebatur*, quæ vt dictum est fuit postea cōfirmata.

Alia verò quæ in contrarium fuerunt excitata, & ponderata, aut penitus non obstant, aut visa fuerunt Dominis adeo parui momenti, vt non sint particularis discussione digna.

Et ita vtraque, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VIRILL.

Romana Fideicommissi de Sabellis. Lunæ 10. *Aprilis.*

1628.

ARGVMENTVM.

Hæres grauatus tenetur, & compelli potest, præstare cautionem ad fauorem substitutorum, & petentibus nullo iure denegari potest, etiamsi hæres grauatus sit diues, & idoneus, & siue dissipet, siue nō. & alia de quibus in summ.

SVMMARIVM.

1 *Hæres grauatus tenetur, & cogi potest cauere ad fauorem substitutorum, & nu.* 6.
2 *Quod procedit, etiamsi hæres grauatus sit diues, & idoneus, & nulla suspicio de eo haberi possit.*
3 *Et siue hæres grauatus dissipet, siue non.*
4 *Cautionis præstatio, quod hæres grauatus, teneatur cauere, recessit ab Aula, si non adsit timor dilapidationis, sed hoc intellige, quo ad stabilia. nu.* 5.
Filij primi gradus, si sint grauati, ad hæreditatem restituendam, non tenentur cauere, si testator id non dixerit.
8 *Text. in Liberum §. in supradictis. C. ad Trebellian. in quibus terminis loquatur & nu.* 12.
9 *Liberi primi gradus, si sint grauati, tunc non tenentur cauere, quando sunt substituti fratres, vel proprij filij, cum lex obiliorum amorem de eis confidat.*
10 *Extensio in materia cautionis non debet fieri de persona in personam.*
11 *Filius tenetur cauere ad fauorem Patrui.*
12 *Inter cautionem, & imputationem fructuum in Trebellianicam est diuersa ratio.*
14 *Pater, si sit rogatus restituere hæreditatem filio, vel frater fratri, cauere cogitur, si bona dilapidant.*
15 *Fideicommissarij incertitudo, an sit causa, quod hæres grauatus cautionem non præstet.*
16 *Incertitudo ex certis non nocet, quin hæres grauatus non teneatur cautionem præstare.*
17 *Dos non est minuenda, nec hypotecanda in casu consumptionis bonorum fideicommisso subiectorum.*
18 *Exceptio non adimpleni eum fideicommissariorū, quando non attendatur, si ab hærede grauato petatur cautio, ad eius fauorem.*

DECISIO CLXVIII.

VOluerunt Domini, dādam esse cautionem quoad mobilia, & se mouentia, & loca Montium. Quia Ducissa Camilla grauata vigore fideicommissi
1 paterni tenetur, † & cogi potest cauere in fauorem sub-

ſubſtitutorum, *l. inter omnes, ff. qui ſatisd. cogant. l. cum Archemidorum, C. vt in poſſeſſ. legat. Haec ſtipulatio, ff. vt leg. ſeù fideicomm. nom. caueat. Bart. in l. cum tale, §. Titius, nu. 2. ff. de condit. & demonſtr. Alciat. conſ. 30. nu. 3. lib. 9. Cephal. conſ. 381. nu. 29. & 30. Peregr. de fideicom. art. 40. nu. 10. Molin. de primog. Hiſpan. li. 1. cap. 15. num. 1. & 4.*

2 Quod procedit etiamſi † hæres grauatus ſit diues, & idoneus, nullaque ſuſpicio de eo haberi poſſit, *l. 1. §. ſemper, ff. vt leg. nom. caueat. Pereg. dicto art. 40. nu. 10. verſ. & cautio haec, Intrigl. de ſubſtit. centur. 3. queſt. 73. nu. 107. Ludou. deciſ. Perus. 63. nu. 2.*

3 Et ſinè hæres † grauatus diſſipet, ſiuè non *dicta l. inter omnes*, vbi DD. *ff. qui ſatisd. cog. Molin. d. cap. 15. nu. 16. verſ. in 3. caſu, & num. 18. & 24. Peregr. dicto artic. 40. num. 10. & 14.*

4 Non obſtat, quòd hæc † præſtatio cautionis receſſerit ab Aula, ſi non adſit timor dilapidationis, quia

5 *Peregr. d. art. 42. nu. 14.* loquitur quoad † ſtabilia, *Molin. d. c. 15. num. 35.* fatetur huiuſmodi receſſum incepiſſe per errorem, & ignorantiam, & petentibus nullo

6 Iure poſſe † denegari, *Modern. verò alleg. diſcept. forenſ. cap. 822. num. 2. & 3.* loquitur ex mente *Peregr. & Molin.* & ideò ab illis recipit interpretationem.

Nec facit, quòd filij primi gradus, prout eſt Duciſ-

7 ſa Camilla non teneantur † cauere, cùm Teſtator id non iuſſerit, *l. Iubemus, §. in ſupradictis, C. ad Trebell.*

8 quia diſpoſitio dicti text. procedit ſolummodo † in liberis primi gradus rogatis reſtituere fratribus, vel filijs proprijs, nec extenditur ad alias perſonas ob diuerſitatem rationis, fauore enim fratrum, vel filiorũ

9 lex † ob amorem confidit de grauato, ne ſit dilapidaturus, quæ ratio ceſſat in alijs remotioribus, vel ex-

10 traneis, & ideo non † fit extenſio de perſona ad perſonam, *d. l. Iubemus, §. illud, glo. in l. 1. in verb. ſemper in fi. & in l. filio, verbo cautioni, ff. vt leg. nom. caueat. & in auth. contra rogatus, in verb. exponit, C. de Trebell. Caſtrenſ. in d. l. Iubemus, §. in ſupradictis, num. 2. verſ. contrarium dic. Bart. in l. cum tale, §. Titius, nu. 3. in fin. ff. de condit. & demonſtrat. Peregr. d. art. 40. nu. 10. in fin. Molin. de primog. Hiſpan. lib. 1. d. c. 15. num. 31.*

11 Et quòd filius teneatur † cauere ad fauorem Patrui. *Alex. ad Bart. in d. l. Iubemus in litera A. in verſic. adde dum hic dicitur Abb. conſ. 79. num. 1. & 3. verſic. quid plura, lib. 1. Alex. in l. quod de bonis, §. cum autem, numero 2. circa finem, ff. ad l. Falcid. Marot. reſpons. 31. nu. 18. Ludouic. deciſ. Perus. 63. nu. 3.*

Nec obſtant DD. in contrarium allegati, quia loquuntur ad effectum, vt filij primi gradus poſſint detrahere quartam, etiam quando extraneus eſt ſubſtitutus. & quod fructus non imputentur in Trebellianicam, & ſic extra terminos cautionis, & dicti † §. *in ſupradictis*, qui limitat diſpoſitionem cautionis in reſtitutione faciẽda fratribus, vel filijs proprijs, nec fit extenſio de perſona ad perſonam propter diuerſitatem rationis per præallegata.

12

13 Et quòd adſit diuerſa ratio inter † cautionem, & imputationem fructuum in Trebellianicam, conſiderat *Theſaur. q. 50. nu. 3. in fin. lib. 1.*

Vltrà quod ex venditione mobilium, & animaliũ, & ex mutatione nominis in patentibus locorum Mõtium, oritur ſufficiens cauſa, quòd etiam † pater filio,

14 fraterque fratri cauere cogatur *l. Imperator, ff. ad Trebell. Pinell. in l. 1. par. 2. nu. 33. & 34. C. de bon. matern.*

Pereg. de fideicom. d. art. 40. nu. 14. & 15. & ſeq. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 26. nu. 5. & 8. priuil. 88. num. 2. & conſil. 403. nu. 82. Simon. de Pret. de interpret. vlt. vol. lib. 5. dubit. 1. num. 66. Bero. conſ. 92. num. 1. & 2. lib. 2. Boer. deciſ. 61.

15 Nec etiam officit † incertitudo fideicommiſſarij, quia ſi Duciſſa Camilla decederet ab inteſtato, Domini Cardinalis, & Princeps, illiuſque deſcendentes ſunt ſubſtituti, & ſic in iſto caſu ab inteſtato, qui poteſt euenire, ſubſtituti ſunt certi, ſi verò Duciſſa faceret teſtamentum, habet facultatem eligendi vnũ ex

16 vocatis, vnde incertitudo ex † certis non nocet, & interim omnes vocati habent Ius, *l. vnum ex familia, ff. de leg. 2. Aym. conſ. 363. in fin. Menoch. conſ. 408. nu. 25. Peregr. de fideicom. art. 33. num. 57.*

Nec obſtat, quòd ſubſtituti retineant in manibus

17 dotem ſicut. 40. mil. quia iſta Dos non † eſt minuenda, nec hypotecanda in caſu conſumptionis bonorũ fideicommiſſo ſubiectorum, *l. 1. ff. ſolut. matrim.*

18 Tandem exceptio non † adimplimenti fideicommiſſariorum tollitur, quia Domini de Sabellis ſe obligarunt iuxta formam Teſtamenti, quam offerunt ſeparatos in omnibus ad vnguem adimplere.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutũ, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

DECANO.

Placentina Decimarum. Mercurij 10. Maij.

1628.

ARGVMENTVM.

Decimarum ſolutio, cui ſit facienda ex locis nouiter ruptis, an ſcilicet Parocho dictorum locorum tam quam adminiſtranti Sacramenta cultoribus, vel an Parocho in cuius Parochia ſita ſunt bona.

SVMMARIVM.

1 *Decimæ ſpectant ad Eccleſiam intra cuius limita ſita ſunt prędia.*
2 *In decimarum materia propter difficultatem & concurrentiam opinionum debet maximè attendi conſuetudo.*
3 *Maximè, quando in hac materia non reperitur aliquis caſus deciſus in iure.*
4 *Decimarum prædialium ſolutio ab eo, qui in vna parochia degit, & in alia prædia colit, fieri debet, vbi ſita ſunt prædia.*
5 *Conſuetudo particularis, vt probetur, quid requiratur, & maximè ſi ſit conformis diſpoſitioni Iuris. nu. 6. & 14.*
8 *Conſuetudo particularis ſeruari debet.*
9 *Conſuetudo particularis in concurſu prævalet generali.*
10 *Conſuetudo generalis Dioceſis, & particularis Parochiæ ſi concurrit in materia decimarum tunc eſt ſeruanda particularis Parochiæ.*
11 *Decimę ex noualibus, cui debeantur.*
12 *Decimę, quę ſoluuntur de gregeratione paſcuorum dicuntur prędiales.*

Deci-

Decimæ, quæ soluuntur de fœtibus, lana, lacte et caseo, dicuntur mixtæ. num. 12.

13 *Decimatorium, quando efficitur prædium, decimæ debentur Ecclesiæ Sacramentali.*

5 *Præscriptio formalis requiritur, quando agitur de acquirendo iure alicui, vti priuato.*

16 *Speciem nouam decimæ, subrogatæ in loco alius, vt quis percipere possit, quid probare teneatur, & num. 17. & 18.*

DECISIO. CLXIX.

MOnasterium B. Mariæ de Guadalupe de anno 1613. concessit naturalibus locorum del Escurial, & Burdalo ad rumpendum quasdam terras, vulgo, nuncupatas las Deesas de Valuerde, & del Palatio sitas intra limites Territorij de los Aguixones inter duo flumina de Guadiana, & Ruecas. Vnde orta controuersia, cui deberentur decimæ ex dictis locis nouiter ruptis, an scilicet Parocho dictorum locorũ del Escurial, & Burdalo tanquam administranti Sacramenta præfatis Cultoribus, an verò Parocho de Meaxadas, in cuius Parochia sita sunt dicta Prædia de Valuerde, y del Palatio, ad fauorem Parochi de Meaxadas, cuius loco est D. Episcopus, & Capitulũ Placentium vti participans emanauit sententia in partibus, cui Parochus de Burdalo acquieuit, quare cum Fratres dictis Monasterij de Guadalupe prætendentes participare de decimis horrei del Escurial, y Burdalo pro suo iure, & interesse admissi fuerint ad causam, quæ postmodum fuit in Rota introducta; Dubitaui, an constet de bono iure partium, & Domini censuerunt constare de bono iure Episcopi, non autem Monasterij.

Et pro resolutione huius dubij. Primo firmarunt prædia ista, seu Deesas de Valuerde, & Palatio sitas esse intra limites Territorij de los Aguixones, vt satis constat ex depositionibus plurimorum Testium, qui dantur in Summario Episcopi, quibus non obstat, qđ prædia ista habeãt proprias denominationes de Valuerde, & Palatio: quia nuncupatio de los Aguixones est generica continens sub se plura alia huiusmodi prædia, quæ licet tanquam species habeant proprias denominationes, non ideo tamen sequitur, quod nõ veniant sub generali appellatione de los Aguixones, & sic intra limites ipsius Territorij non comprehendantur, prout satis clarè ijdem Testes deponunt.

1 Cum igitur prædia ista sint intra † limites Ecclesiæ de Meaxadas, Decimæ illorum pertinẽt ad ipsam Ecclesiam, *cap. cum sint homines, cap. cum in tua cap. cum contingat de decim. Boich. in cap. peruenit num. 2. de decim. cum aliis per Rebuff. de decim. quæst. 6. & fuit resolutum in causa Barchinonen. Decimarum 20. Maij 1591. & 3. Iunij 1594. coram bo. mem. Card. Pamphilio.*

Et quamuis ista conclusio satis videatur controuersa apud Doctores quando, prout in casu nostro, agitur de solutione decimarum prædialium faciendæ ab eo, qui in vna parochia degit ibi recipiens Sacramenta, & in alia prædia colit, itaut in hoc casu recurrendum 2 † sit ad consuetudinem quæ propter difficultatem, & concurrentiam opinionum debet maximè attendi, vt in dicto *cap. cum sint homines. de decim. Achil. decis. 2. num. 1. Put. decis. 150. num. 4. versic. tamen istis non obstantibus lib. 1. in correct. Abb. cons. 58. nu. 2. versic. his argumentis, Rot. decis. 274. num. 1. & decis. 289. par. 2. in recentior. Guttierez. Canonic. quæst. lib. 2. cap. 21. num. 58. Roto decis. 163. num. 3. par. 2. diuers. & fuit dictum in causa Tuden. Decimarum 13. Nouembr. 1591. coram bon. mem. Card. Pamphilio.* ex quo casus 3 † iste non reperitur in iure decisus, vt apud eumdem *Achil. decis. 6. num. 2. de decim. & Put. decis. 176. nu. 4. li. 3.* attamen vltra quod videtur esse communior opi-4 nio decimarum prædialium † solutionem ab eo, qui in vna parochia degit, & in alia prædia colit, fieri debere in loco, in quo sita sunt prædia iuxta terminos, *cap. quoniam, cap. cum contingat, cap. Apostolica de decim. & cap. ad decimas de restitut. Spoliat. in 6. vt notant Doct. in d. c. cum sint homines de decim. & testatur Achil. decis. 3. nu. 1. ead. tit, quæ est eadem apud Put. decis. 176. num. 3 lib. 3.*

Considerarunt Domini cessare omnem difficultatem, quia constat, quod in dicto Territorio de los Aguixones adest particularis consuetudo, vt decimæ prædiorum, quæ coluntur, & de nouo rumpuntur in prædicto Territorio deferantur in horreum loci de Meaxadas nulla habita distinctione, quod Agriculæ, & cultores dictorum prædiorum sint incolæ huius, vel alterius Parochiæ, vt vniformiter concludunt vigintiquinque Testes in Summario Episcopi, quorum aliqui deponunt non solum de publica voce, & fama, & de auditu à maioribus, sed etiam de visu supra 40. annos, quamuis sufficeret, quod deponerent de decẽ-5 nio, cum satis sit, quod consuetudo † particularis per decennium probetur, *Abb. in d. cap. cum sint homines num. 6. vers. ideo consuetudo de decim. Achil. d. decis. 3. num. 5. eodem tit. Put. d. decis. 150. nu. 5. lib. 1. in correct. Rota dicta decis. 163. par. 2. diuers. & fuit resolutum in causa Calaritana Decimarum 19. Martij, & 27. Iunij 1610. corã Illustriss. Caualerio,* & alias sæpissimè Quod maximè procedit, cum dicta consuetudo non solum 6 non sit contra, nec præter ius, sed conformis † dispositioni iuris, secundum quam decimæ ex prædijs nouiter ruptis pertinent ad Ecclesiam prædialem, vt est text. expressus in d. *cap. cum contingat. de decim.* Imo iuris conseruatiua, & † aduersus contrariam consuetu-7 dinem præseruatiua, *Suarez. de legib. lib. 7. c. 4. nu. 16.*

8 Stante igitur hac † particulari consuetudine, quæ seruari debet *glos. in cap. super eo in verb. vicinis in fin. de censib. l. de quibus, ff. de legib. l. venditor §. si constat, ff. commun. prædior. l. 1. C. quæ sit long. consuetud. etiam in in decim. solum. Paris. consil. 25. n. 41. lib. 4. Aym. consil. 206. num. 14. vers. idem, & magis, & fuit dictum in dicta causa Calaritana decimarum 19. Martij 1610. coram Illustriss. Caualerio.*

Non obstat, quod Monasterium probet ex consuetudine vniuersali Diœcesis Placentinę huiusmodi decimas solui Parocho, qui Cultoribus prædiorum Sacramenta administrat, non autem illi, in cuius paro-9 chia sita sunt prædia; quia † in concursu consuetudo particularis præualet generali, *Bart. in l. 2. num. 41. C. quæ sit long. consuetud. Paris. d. consil. 25. nu. 42. vbi alios refert vol. 4. Put. d. decis. 176. nu. 6. & 7. lib. 3.* & in puncto, quod vbi agitur inter Ecclesiam Sacramentalem, 10 & prædialem, si concurrit generalis † consuetudo Diœcesis, & particularis parochiæ circa solutionem decimarum attendenda sit particularis, *fuit resolutum in causa Oxomen. Decimarum 18. Maij 1592. coram Platto, & in d. causa Tuden. Decimarum 13. Nouembris 1591.*

coram

coram bon.mem.Card.Pamphilio in Ciuitaten. Decimarũ 18. Martij & 28.Iunij 1596. coram bon.mem.Penia,& in d.causa Calaritana Decimarum 19.Martij & 7. Iunij 1610.coram Illustriss.Cauallerio, quæ sunt in recentior. decis.279.& 289.par.2.

Non obstat consuetudo, quod Parochus de Burdalo perciperet ex his prædijs, antequam redigerentur ad culturam decimam Agnorum, casei, & lanæ,
11 ideoque † decima noui fructus eidem Parocho debeatur, cum ex eisdem terris percipiatur, *cap. cum in tua de decim. Pariſ.conſ.73.nu.17.vol.4.Couar.var.lib.1.cap.17.num.43.Monet.de decim.cap.4.q.3.nu.88.Rota decis.223.nu.3.par.1.recentior.* quæ decima, † quæ
12 soluitur de grege ratione pascuorum dicitur prædialis, & quæ soluitur de fœtibus, lana, lacte, caseo, & similibus dicitur decima mixta, *vt coram me in causa Corduben.redecimarum 20.Iunij 1625.* & ideo cum prædium † sit effectum decimatorium Ecclesiæ Sacra-
13 mentali, ne idem prædium diuerso iure censeatur, si redigatur ad culturam, decimæ adhuc debentur Ecclesiæ sacramentali, *d.c.cum in tua, vbi Butr. & Abb. in cap.commissa de decim.* & ita tenent in puncto allegando dicta iura, *Addent ad Monet.de decim.dicto cap. 4.quæst.1.num.15.*

Quia huic motiuo fuit responsum. Primo huiusmodi perceptionem non probari ex depositionibus testium, nisi per spatium nouem annorum, & tamen
14 quatenus essemus in casu, quo simplex † consuetudo sufficeret, saltim decennium requireretur ex annis supra deductis.

Secundo fuit responsum, quod cum Parochus prædialis de Meaxadas, probauerit particularem consuetudinem ad sui fauorem, non sufficeret consuetudo decennalis contraria, sed requireretur formalis præ-
15 scriptio, cum agatur de † acquirendo iure alicui vti priuato iuxta *doctrin. Abb. in cap.fin. num. 20. de consuetud.& in cap.cum Ecclesia Sutrina nu.45.vbi Rip.nu. 124.de cauſ.poſſ.& propr.Ruin.conſil.41.nu.46. lib.1. Bald.de præscript.par.4.quæst.10.nu.3.gloſ.in pragmat. sanct.tit.de cauſis, §.statuit il primo verb.preſcripta, ver sic. si tamen conſuetudo eſſet, & fuit resolutum in causa Toletana Redecimarum 20.Maij & 27.Iunij 1586. coram bon.mem.Card.Pamphilio, & alias ſepius.*

Tertiò fuit consideratum, quod licet probetur Parochum de Burdalo percepisse decimas Agnorum, lanæ, & casei, tamen ad effectum, quod solus posset exi-
16 gere † nouam speciem decimæ tanquam subrogatæ deberet constare, vel quod ipse solus percepisset omnes decimas ex prædijs ad culturam nouiter redactis, *Pariſ.d.conſil.73 num.19.lib.4.* vel quod prædia
17 ista essent nouali, † hoc est, quod antea nullum fructum ex pascuis, fœno, herbis, caneto, aut similibus reddidissent, ad *text.in c.quid per nouale*, vbi communiter scribentes *de verbor.ſignif. Ruin.conſil.263.num. 16.lib.5.Perret.conſil.195.nu.2.lib.1. & dixit Rota in Oriolen.decimarum 19.Ianuarij 1592.coram Giptio.* Vnde cum neutrum probetur, & Ecclesia prædialis præsumatur percepisse decimas omnium fructuum exceptis illis, quæ probantur alteri solutæ, sequitur, quod licet ista prædia fuerint redacta ad nouam culturam quamuis Parochus de Burdalo propter mutatam speciem fructuum, & personarum amiserit ius speciale
18 suæ decimæ; attamen ius vniuersale † decimæ, quæ præsumitur soluta Parocho prædiali de Meaxadas, remanet integrum ipsi Parocho, vt in puncto videtur sensisse. *Rota in causa Conchen.Decimarum de Villanuena 28.Aprilis 1589.coram Crano.*

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. MERLINO.

Piscien. Capellaniæ Mercurij 10. Maij.

1628.

ARGVMENTVM.

In iudicijs, quæ sunt duplicia, quilibet sinbstinet vices duorum scilicet actoris, & rei, & qualiter hoc intelligatur, & in his iudicijs, quis dicatur actor: lis, vt dicatur extincta per mortem actoris, quid requiratur.

SVMMARIVM.

1 *In iudicijs duplicibus, singulę personę duplex ius habent, & Agentis, & eius, quo cum agitur.*
2 *In iudicijs duplicibus etiam is dicitur actor, qui primo ad iudicium prouocauit. & nu.6.*
3 *Actor, quis dicatur.*
4 *L.in tribus ff.de iud.declaratur.*
5 *Reus sufficit, vt quis sit, quoad litis decisionem, ad hoc vt per eius mortem lis ipsa non remaneat extincta.*
7 *In iudicijs duplicibus quilibet est actor, & reus, & qualiter hoc intelligatur.*
8 *Lis per mortem actoris non extinguitur, nisi Reus superstes non velit illam prosequi, & hoc non constat ex aliquo actu saltem tacito.*
9 *Lis non potest dici finita, quando est in gradu appellationis.*

DECISIO CLXX.

PRoposui tertia vice dubium, An intret arbitrium pro reiectione attentatorum bis negatiuè resolutum, & Domini steterunt in decisis, & deductis in decisionibus, quæ placuerunt.

Nam postquam D.Horatius à Sede Apostolica Capellaniam, de qua agitur, obtinuit, & Vicarius executor illam eidem contulit, ipsumque in possessionem immitti mandauit, *vt in Summario* ipsius *num.1. & 2.* Cosmus tanquam præsentatus a Patronis causam appellationis ab huiusmodi decreto Nuncio Apostolico Florẽtiæ committi obtinuit, coram quo Horatius, qui nondum possessionem fuerat adeptus, comparendo mediante persona Procuratoris diuersas opposuit exceptiones, & vltetius etiam petijt, & instetit reuocari supersessoriam, dictasque literas Apostolicas Vicario, vt supra præsentatas, executioni demandari, seseque in possessionem immitti, *vt in Summario* D. Abbatis Capponi *nu.1.2.& 3.* Cosmus verò excepit, literas prædictas non esse executioni demandas, & deinde vtraque pars instetit pronunciari iuxta petita eodem *Summ.nu. 5.* & deinde interposita hinc inde appellatione à decreto, quod procederetur ad vlteriora ad effectum possessionis tantum, causa ad instantiam Cosmi commissa fuit in partibus Padulphino Iudici Synodali, coram quo Horatius comparuit,

paruit, & prænia omnium actorum, & Scripturarum repetitione petijt sententiari, ac declarari, literas Apostolicas ad ipsius fauorem obtentas, & d. Vicario præsentatas fore, & esse exequendas, seseque in d. Capellaniæ possessionem immitti, reiecto Cosmo ex aduerso comparente, contra quem etiam plures, ac diuersas exceptiones opposuit, *vt in d. Sum. nu. 9. &* 10. Cosmus autem è contra coram eodem similiter comparuit, suamque petitionem porrexit, & diuersas exceptiones dedit, & demum pronunciari obtinuit, literas prædictas non esse exequendas, malèque per d. Vicarium Iudicem exequutorem fuisse iudicatum, & benè per d. Cosmum fuisse appellatum, seu de nullitate dictum, vt eodem *Sum. nu.* 11. 12. *&* 13. à qua sententia Horatius appellauit, & causam appellationis in partibus committi fecit, quæ postmodum ad instantiam Cosmi fuit auocata, & ad Rotã deuoluta *Sum. nu.* 14. vbi plures decisiones ad fauorem Cosmi super existentia Iurispatronatus emanarunt, quo tandem in hoc statu causæ defuncto, Horatius propria auctoritate, siue absq; mandato Rotali possessionem apprehendit.

Ex qua facti serie satis apertè visum fuit constare, quòd vterq; erat Actor, & Reus, nam respectu prouisionis Apostolicæ Horatius erat Actor, & Cosmus, Reus; respectu verò præsentationis Cosmus erat Actor, Horatius autem Reus, quemadmodum in simili
1 videmus, quòd in Iudicijs † duplicibus familiæ Herciscundæ, communi diuidundo, & finium regundorũ singulæ personæ duplex Ius habent, & Agentis, & eius, quo cum agitur, vt dicit *text. in l. Iudicium* 10. *ff. fin. regund. l. inter cohæredes, §. qui familiæ, ff. famil. herciſc. & in l. si defunctus, §. fi. vbi glos. in verb. ad defendẽdum, ff. de procurat. glos. in cap. ex literis, in verb. vices duorum,* & ibi etiam *Abb. & Dec. nu.* 12. *de probat. Barbos. in l. in tribus, nu.* 1. *ff. de Iudic.*

2 Neque obstat, quòd etiam in huiusmodi † duplicibus iudicijs Actor is dicatur, qui prior ad iudicium prouocauit *d. l. in tribus, ff. de Iudic. l.* 2. *§. in tribus, & ibi glos. ff. commun. diuidun. Roman. consil.* 217. *nu.* 1. cũ alijs per *Barbos. in d. l. in tribus, num.* 2. & consequenter cum actus prædicti facti ab initio per Horatium corã Vicario fuerint extraiudiciales, ex quo Cosmus nondum erat in causa, præsentatio verò Breuis corã Nuncio Apostolico, & primæ citationis executio facta fuerit ad instantiam Cosmi apertè apparere dicebant Informantes pro Horatio, eundem Cosmum,
3 † qui primus ad iudicium prouocauit, fuisse Actorem.

Quoniam si sequamus opinionem, quam posit *Iacob. de Rauen. Alber. & Angel. in d. l. in tribus, & Mathesilan. singul.* 109. probat, & veriorem dicit *Dec. in d. cap. ex literis num.* 49. *versic. sed Iacobus & nu.* 50. *& seq. Ronchegal. in rubr. num.* 30. *ff. de duobus reis,* & alijs quos refert *Barbos. in d. l. in tribus, nu.* 44. vbi quod opinio videtur magis recepta nempè quod dispositio *d. l. in tribus,* †
4 procedat quoad ordinem Iudicij, ne alias inducatur causæ, & processus confusio, quò verò ad effectum, & litis decisionem quilibet cẽseatur Actor, & Reus, responsio est clara, quia sufficit, quòd Cosmus fuerit etiam Reus quoad litis decisionem, ad
5 hoc, † vt per eius mortẽ lis ipsa non remanserit extincta, vt per *Bellam. decis.* 156. *Io. Andr. in c.* 2. *vt lit. pẽd. in* 6. *Rot. decis.* 8. *eod. tit. in nou. Mobed. dec.* 8. *n.* 3. *&* 4. *de appellat. & Lancell. de attent. lit. pend. in præfat. n.* 263.

Si verò malimus in iudicijs diuisorijs illum tantũ, qui primo prouocat petendo partem suam, esse actorem, quia tacitè † confitetur alteram partem ad so-
6 cium pertinere, & sic ille non tenetur aliud probare, neque Actoris partes subire, conclusionem verò præ-
7 dictã, quòd in iudicijs duplicibus quilibet est † Actor, & Reus, solùm procedere, dum durat dubium, & controuersia diuisionis, vt conciliando contrarias opiniones declarat *Barbos. in d. l. in tribus, nu.* 46. *& seqq. vsque ad* 51. adhuc benè deprehenditur nulla ratione dici posse Cosmum fuisse simplicem, & merum Actorem, quoniam ipse nunquam neque tacitè, neque expressè fassus fuit beneficium spectare ad Horatium, immò potius videtur ab initio comparuisse tanquam Reus introducendo coram Nuncio causam appellationis, & opponendo coram eo diuersas exceptiones, ex quibus prætendebat literas prædictas non esse exequendas; Horatius verò expressè petendo coram eodem Nuncio ad dictarum literarum executionem deueniri, seseque in possessionem, quam adhuc nactus non fuerat immitti, clarè demonstrauit quod respectu suæ gratiæ fuit verus Actor, licèt respectu præsentationis, & immissionis, ac confirmationis, institutionis, quas Cosmus similiter petijt, fuerit Reus, vt apertius etiam apparet ex dictis actibus, & processu postea facto coram dicto Iudice Synodali, & consequenter per mortem Cosmi, qui huiusmodi controuersia adhuc durante decessit, nullo modo dici potest, litem fuisse extinctam iuxta superius allegata.

Præterea visum etiam fuit cessare difficultatem, quia etiamsi Cosmus fuisset merus Actor, adhuc tamen lis non fuisset extincta, illa enim per Actoris mor-
8 tem non extinguitur, † nisi quando Reus superstes nõ vult illam prosequi, & de hoc constat ex aliquo actu saltem tacito *Clem.* 1. *§. si verò aliter vbi glos. in verb. prosequatur, vt lit. pend. Ioan. Andr. in cap.* 2. *num.* 2. *eodem tit. in* 6. *Mobedan. decis.* 14. *de caus. possess. & propr. Cassad. decis.* 1. *de re iudic. & decis.* 5. *num.* 4. *vt lit. pend. Mul. in repert. in verb. litis pendentia non finitur, Achill. decis.* 8. *vt lit. pend. Gambar. de offic. legat. lib.* 3. *nu.* 465. *Rot. decis.* 109. *num.* 3. *&* 4. *par.* 1. *recent. & in Conchen. Archipresbyteratus* 19. *Ianuarij* 1598. *coram bo. mem. Litta.* In proposito verò tacitus aliquis actus ad hunc effectum sufficiens non adest, reuocatio enim Procuratoris facta fuit 10. Septembris 1622. & sic postquã ipse Horatius sub die 28. Iulij propria auctoritate, seu absque mandato Rotali possessionem controuersam fuerat adeptus, & proinde contrarium animum litem scilicet prosequendi declarauerat; ità vt attentata sint clara ex deductis in dd. decisionibus in hac causa factis; Præsertim quia Cosmus non decessit pendente lite in prima instantia, sed in gradu appel-
9 lationis † per Horatium interpositæ à sententia contra eam lata, qua stante lis dici non potest finita, etiamsi admittatur, eundem Horatium fuisse simpliciter, & absolutè Reũ, vt declarando *decis. Bellam.* 156. tradit *Put. decis.* 159. *num.* 1. *& seqq. lib.* 2. *& Lancell. de attent. parte secunda in præfat. capit. quarto. numer.* 274.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VBALDO.

Bononien. Exemptionis, Lunæ 15. Maij. 1628.

ARGVMENTVM.

Legatus de Latere, quam potestatem habeat Vasallus, licet teneatur seruire Domino in bello, tamen si ei præstet ampla seruitia, dignus est remuneratione, Rebellio, qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de latere, potest dissoluere vniones Pontificias, & dismembrare, subsistente iusta causa.*
2 *Legatus de Latere etiam contra ius commune statuere potest.*
3 *Priuilegio abutens illa debet priuari.*
4 *Ciuitas per rebellionem amittit omnia iura, & priuilegia per prius quæsita.*
5 *Vasallus, licet teneatur seruire Domino in bello, tamē si subsidia ampla, & non ordinaria præstat, dignus est remuneratione.*
6 *Assertioni Cardinalis, iunctis adminiculis, sufficienter creditur.*
7 *Rebellio, qualiter probetur. num. 8.*
9 *Narrata ex cursu longi temporis præsumuntur vera, & iustificata.*

DECISIO CLXXI.

DOmini confirmarũt hodie decisiones in hac causa factas coram bon. mem. Buratto, & coram me, in quibus fuit resolutum constare de dismembratione Cardinalis Coscię, eamque suffragari Communitatibus Medicinæ, Ganzanighi, & Villæ Fontanæ; quia vera est conclusio in dd. decisionibus firmata,
1 quod Legatus de latere, prout erat † d. Cardinalis, potest dissoluere vniones Pontificias, & dismembra-
2 re subsistente iusta causa, cum tunc possit † etiam statuere aduersus ius commune. *c. fi. de transact. Abb. cons. 77. nu. 4. versic. Aut subest legitima causa, li. 2. Rom. cons. 428. incipit in terminis propositę consultationis, nu. 13. Gambar. de offic. & Auth. Legat. de later. lib. 2. tit. de var. ordin. nu. 154. in fin. & lib. 5. in tit. de potest. legat. in vnien. n. 153. & seq. Mandos. super reg. 19. q. 19. n. 16.*

In casu autem nostro fuit habita pro iusta, & sufficienti causa dismembrationis, rebellio Ciuitatis Bononiæ, & subsidia Sedi Apostolicę præstita per Communitates pro illius recuperatione, nam sicuti rebellio præbebat causam auferendi priuilegium vnionis
3 Ciuitati concessum, quia abutens † priuilegio illo debet priuari, *c. vlt. de Immun. Eccles. et c. Romana de sent. excomm. in sexto*. Et per rebellionem † ammittuntur
4 omnia iura, & priuilegia per prius quæsita, *l. quisquis vbi omnes, C. ad Iuliam Maiest. Peregr. de Iure fis. lib. 3. tit. 8. lib. 6.* & firmatur in decisione in hac causa facta coram me, ita subsidia pro illius recupera-
5 tione præstita per dd. Communitates, cum non † fuerint ordinaria, sed ampla, præbuerunt legitimam causam dd. Communitates remunerandi mediãte d. dismembratione, quamuis alias essent subdita Sedis Apostolicæ, vt in puncto voluit *Menoch. in cons. 1003. nu. 71. versic. Respondetur, & seqq. lib. 11.* & firmatur in d. decisione.

Supradicta vero rebellio, & seruitia, quæ fuerunt
6 causa dismembrationis sufficienter remanent † probata, non solum ex assertione eiusdem Cardinalis Legati, iunctis adminiculis latè deductis in supradicta decisione, sed etiam ex historijs, nam Platina in vita Bonifacij Noni attestatur, quod Dux Mediolani recuperauit Bononiam absque difficultate, & defensione
7 Ciuitatis, † signum euidens rebellionis, & quod Cardinalis Coscia postea d. Ciuitatem obsedit, illamque redegit in potestatem Ecclesiæ existente militum Duce Brachio Fortebrachio Perusino, & quidem cũ vnio fuerit facta à Bonifatio Nono nõ est verisimile, quod eo viuente fuerit facta dismembratio à d. Cardinali Coscia creatura eiusdem Bonifatij, nisi eo sciente, & consentiente, & nisi adfuisset supradicta causa rebellionis, & seruitia respectiuè ex parte Communitatũ, nam alias facilis fuisset recursus ad eumdem Papam
8 qui vnionem concesserat. Concurrunt præterea, † vt dixi, adminicula in decisione considerata, & desumpta ex attestatione, *Cresc. in decis. 7. de probat.* necnon ex capitulis anni 1411. in quibus eadem rebellio con-
9 tinetur, & ex antiquitate, & cursu longi tẽporis † præsumitur vera, & iustificata. *Seraph. decis. 1432. num. 4.* Cętera fuerunt sublata in supradictis decisionibus de quibus agitur.

Et ita vtraque parte informante, &c.

REVEREND. P. D. VEROSPIO

Romana Sylua. Lunæ 15. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

Spolium, vt dicatur purgatum, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Spolium an censeatur purgatum ex venditione facta rei captæ aduersario, aut ex possessione vigore d. vēditionis subsecuta. nu. 2.*
3 *Consensus requiritur, ad vt remittatur spolium.*
4 *Ratificationis actus non inducitur sine scientia expressa facti, & iuris.*
5 *Sententia non executa, non habetur in considerationc.*
6 *Purgatio spolii, vt sit valida est necessaria possessionis translatio in spoliatum, quę cum effectu remaneat.*
7 *Spolium debet etiam purgari, quo ad restitutionem fructuum.*
8 *Mulier possidens fundum ex Saluiano, & quousq. sibi sua dotis fructibus sit satisfacta, cui possideat.*
9 *Possessionis actus facti iure familiaritatis non suffragantur.*
10 *Statutum Vrbis lib. 1. capit. 189. libro primo prohibens post annum dici de nullitate, non habet locum in nullitate executionis.*

DE-

DECISIO CLXXII.

DOmini Franciſcus,& fratres de Fabijs introducto iudicio ſpolij ſuper Sylua de qua agitur contra D.Antoninam Velliam corã R.P.D. Vbaldo bonme.coq; vita functo per binas deciſiones ſub diebus 3.Iunij 1626.& 16. Februarij 1627. coram R. P. D. meo Durano ſubrogato,firmata nullitate, & iniuſtitia adiudicationis factę Angelo Clauario per A. C.de anno 1599. reportarunt ſententiam reintegrationis fauorabilem in ſpolio,à qua per appellationem cauſa mihi commiſſa propoſui dubium, An ſententia Rotalis,eſſet confirmanda,quod DD. affirmatiuè reſoluerunt.

Probarunt.n. Fabij ſuam poſſeſſionem anteriorem non ſolum per teſtes,qui deponunt de actibus poſſeſſorijs, ſed ẽt ex adiudicatione, & exequutione cõtra eos facta per Angelũ,quod eſt primũ extremũ,& requiſitum in ſpolio.Probarũt poſſeſſionẽ iuniorẽ Antoninæ,& Angeli,ex eiſdẽ teſtibus,& litis ſubſtentatione quæ ſufficit cum adminiculis. Probarũt Iudicẽ nulliter, & iniuſtè proceſſiſſe, & ſpoliaſſe, imò etiam, circumſcriptis nullitatibus iudicialibus, Angelũ aggreſſum fuiſſe huius poſſeſſionem ſyluæ authoritate propria, cum non doceat de effectuatione adiudicationis,& mandatum de adiudicãdo non equipolleat ipſi adiudicationi. Quæ omnia latè,& doctè deducta ſunt in deciſionibus R.P.D.Durani,quæ DD.placuerunt.

1 Neq; ſpolium purgatum † cenſuerunt ex venditione,ſeu retroueditione eiuſdem ſylvæ facta per D. Angelum Clauarium Innocentio,& Honufrio præſentibus,ꝓ ſeipſis,ac pro Hortẽſio,Frãciſco, & Mario abſentibus,ꝓ quib.de rato promiſerũt,aut ex poſſeſſio
2 ne † vigore dictę vẽditionis ſubſequuta de ann. 1601. ad ann.1604.iuxta *Text.in l.ſi aliquã rẽ,ff.de acq.poſſ. l.ſuæ rei,l.in emption.§.rei ſuæ, ff. de contraben. emption.*

Placuerunt namque reſponſiones datæ in dictis deciſionibus,quod,ſ. neſciuerunt Fabij emptores nullitatẽ adiudicationis,itaut licet præſentes,cõſenſus ꝑta
3 men eorum deficeret remittendi ſpoliũ, cui error eſt de directo contrarius vulgata,*l.nihil conſenſui, de reg. iur.* Nec rectè argui poſſe à ſcientia adiudicationis,& actorum, de quibus eſt facta mentio in inſtrumento prędicto venditionis ad ſcientiã nullitatis, quæ eſt iuris,Cum adhũc effectũ,vt inducta dici poſſit ratificatio adiudicationis ẽt nullæ,& purgatio ſpolij,ſcientia
4 † præſumpta nõ ſufficiat,ſed requiratur ſcientia ſpecifica facti,& iuris,*Surd.cõſ.49.nn.29.Gabr.conſ.69.nu. 26.li.2.Rot.deciſ.51.n.5.deciſ.95.n.4.deciſ.280.n.10. p.1.& deciſ.262.p.2.recent.& in Vrbenetana bonorum 14.Martij 1694.coram Card.Blanchetto*, & latè *Modenſi Romani diſcept.Forenſ.429.nu.22.29. & ſeq.*

Minus ſpolium purgatum dici poteſt ex prætenſa reintegratione,vt dicitur,data Fabijs ad poſſeſſionẽ ſylvæ de anno 1605. aut actio ſpolij inde cõſumpta; illa.n.Fabiorum reintegratio,non probatur effectuata,tum quia ab ea fuit appellatum,& R.P.D.iuſtus index appellationis inhibuit,tum quia ab eo tẽpore citra ſemper Angelus continuauit ſuam poſſeſſionem, ipſe enim conuentus fuit in Saluiano per Antoninã, & ſuccubuit;Idem vti Dominus & poſſeſſor, ſylvam vendidit Antoninæ reſeruato ſibi dominio pro rata precij non ſoluti,& iure exigendi fructus compenſatiuos, quos idem Angelus ſemper per exegit vſque ad annum 1626.& hodie inſtat coram R. P. D. Vitellio prodecurſis, & non ſolutis, vt proinde dubitari non poſſit,quin Angelus,& non Fabij poſſideret,& quod aſſerta reintegratio effectum ſortita non fuerit,ideo-
5 que † ſuper ea fundamentum fieri aliquod nõ poſſit,*l. ſciendum,§.qui ſufficit,ff.qui ſatisd.congant.l.non eſt no*[1] *uum in fi.ff.de pignorat.act.Cran.conſ.10.n.5.Ceph.conſ.*
6 *96.n.18.* Cum † tamen ad purgationem ſpolij ſit neceſſaria poſſeſſionis translatio in ſpoliatũ, quæ cum effectu permaneat,*adnotata in c.conquerente de reſt.ſpoliat.*[2] *c.quanto.& c.quandiu 3.q.2.Rip.in l.naturaliter,§.nihil commune,ff.de acq.poſſeſſ.Rolan.cõſ.6.in fi.vol.2.* Et de-
7 bet etiam † ſpolium purgari quoad fructuum reſtitutionem,*d.c.conquerente*,& ibi *Bal.n.1.Rot.dec.15.cod.*[3] *tit.de reſt.ſpol.in nouis,Put.deciſ.298.l.2.Rot. in Romana ſpolij 10.Iunij 1611. coram Ludouiſio, & in Romana Vincæ.28.Iunij 1606.coram Reuerendiſſ.D.meo Decano.*

Quæ dicuntur de poſſeſſione Fabiorum vna cũ matre deducta ex fidis animalium in dicta ſylua,arrẽdamentis, & ſimilibus non fuerunt in conſideratione,
8 quia cum † Antonina eſſet in poſſeſſione ex Saluiano, & quouſque ſibi de ſuæ dotis fructibus ſatisfieret, nõ ſibi poſſidebat, ſed Angelo quem reiecerat Saluiano. *Alex.in l. 1.§. per ſeruum corporaliter,nu.5. & 6.ff. de acqu.poſſeſſ.* & notant omnes in *l.cum notiſſimi in princ. C.de præſcript.30.annorum.*

Multo minus poſſidere dici poſſunt Fabij filij, qui
9 † præſumuntur actus omnes huiuſmodi feciſſe iure familiaritatis ad *l.qui iure,ff.de acquir.poſſ.cũ ſimilibus.*

Demum non obſtat *Statutum Vrbis c.189.li.1.* quo
10 prohibetur poſt annũ dici de nullitate. Quia hoc † ſtatutum limitatur in ſpecie in nullitate exequutionis, & nullitate admixta cum ſpolio,*Caſ.de Graſ.deciſ.1. nu.5.de conſtit.Rot.diuerſ.deciſ.215.n.4.& 5.p.1.& in Romana Societatis,ſeu ſpolij 25.Iunij 1610.corã Ortemberg.& in Elboren.ſpolij 8.Febr.eod.anno 1610. coram Penia.* Et ita concluſum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

DECANO.

Tuſculana Bonorum.Mercurij 17.Maij. 1628.

ARGVMENTVM.

Sententiæ validitas, & iuſtitia ex quibus deducatur Dicta teſtium,quæ conquaſſantur ab alijs teſtibus melius informatis non habentur in cõſideratione.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio interpoſita poſt decem dies non ſuffragatur.*
2 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorũ.*
3 *Actor,quando non probat intentionem ſuam,reus abſolvitur ab impetitis.*
4 *Interdictum,quorum bonorum intentans,vt obtineat, quid debeat probare.*
5 *Dicta teſtium non attenduntur, ſi conquaſſentur ab alijs teſtibus magis informatis,& nu.9.*
6 *Teſtis deponens de indicio ſuo,non probat.*
7 *Poſſeſſor ſemel, ſemper præſumitur poſſeſſor.*
8 *Probatio exactior, vbi requiratur.*

DECISIO. CLXXIII.

FVit resolutum constare de re iudicata, quę sit exequenda, res iudicata enim satis deducitur, ex quo sententia fuit lata die 8. Octob. 1615. appellatio verò
1 die 17. Nouembr. sequentis, & sic post † decem dies, quæ propterea nõ suffragatur. *Anch. hodie, C. de appell. c. quoad consultationẽ de re indic. c. Romana, §. 2. de appel. in 6.* Quod ẽt dicta res iudicata debeat exequi satis
2 deducitur, cum ex reuolutione † actorũ appareat valida, & iusta, Validitas probatur, cum interuenerint omnia necessaria pro validitate iudicij, iustitia probatur, quia cum Catherina, & Iulia sint reæ, & posse-
3 ditrices, Lutius actor † non probauit intentionẽ suam, & ideo benè dictæ mulieres fuerunt absolutæ ab impetitis, *l. qui accusare, C. de edendo.*

Quod autem Lutius nihil reluans deduxerit ex
4 eo apparet, quia cum intentauerit interdictum, † quorum bonorum tanquam hæres Patris, non probauit, quod Ioannes pater de tempore obitus possideret, quod est necessarium in hoc interdicto. *Bart. in l. 1. ff. quorum bonorum, Menoch. de adipiscen. rem. 1. num. 78, Rot. decis. 105. nu. 1. in recent.* Hanc autem possessionẽ non probat, quia cum Catherina soror prædicti Ioannis fuerit nupta Nicolao de anno 1575, vt patet ex fide matrimonij, depositiones Testium, quibus dictus Lutius nititur, non suffragantur, quia primus iuxta duodecimum deponit, quod postquam Catherina fuit nupta Nicolao, ille Nicolaus vineam possedit cultiuando, locando, dislocando, ac fructus percipiendo. Secundus Testis de Nicolao nihil dicit, & tertius Testis iuxta tertium dicit se nescire, an Nicolao hæc vinea in dotem fuerit data; & quamuis dictus secundus, & Tertius Testes super septimo deponant Ioannem possedisse vsque ad mortem, attamẽ
5 † eorum dicta cõquassantur ex dicto primi Testis benè informati, & quia idem tertius Testis deponit,
6 quod iudicio † suo mater erat omnium bonorum domina, & vterque Testis super interrogatorijs de possessione Ioannis continuata vsque ad mortem nihil
7 deponit, & quamuis semel † possessor semper præsumatur possessor, & isti Testes se declarauerint super articulis, nihilominus stante dicto primi Testes
8 optimè informati, & alijs supra ponderatis † exactior requiritur probatio; & prædictis addebatur etiam quod acta Iudicij, in quo fuerunt examinati isti testes, non fuerunt integrè transportata, vt videri possit validitas examinis. *Marescot. var. res. c. 43. num. 1. & seqq. lib. 2.*

Quantum attinet ad domum, conquassantur etiam probationes, cùm tertius Testis iuxta quartum deponat, quod Ioannes matri prædecessit, & quod ipsa mater dum vixit domum possedit, in qua etiã obijt & iuxta sextum, quod de iudicio suo erat omnium domina; Vnde licet alij testes videantur deponere de possessione Ioannis vna cum alijs fratribus, tamen de
9 positiones † conquassantur ex supradictis, & omnia ista eo magis placuerunt Dominis, quia Ioannes Pater Lutij mortuus est 40. ab hinc annis, vt deponit tertius Testis iuxta secundum. Vnde licet non possit allegari præscriptio, cum sit demendum tempus minoris ætatis Lutij, tamen negari non potest, quin istud tempus multum coadiuuet prædicta ad conquassandas probationes, quod Ioannes vsque ad obitum nõ possederit; cum non sit verisimile, quod Lutius factus maior per tantum tempus tacuerit, & prius illius tutores, aut agentes, &c. Et ita conclusum, &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Cracovien. Parochialis de Coniug. Lunę 22. Maij. 1628.

ARGVMENTVM.

Iurispatronatus vsurpatio intrat in vniuersitate. Præsentatus ab eo, qui habet quasi possessionem præsentandi, si ius ab eo euincantur, quando non remoueatur, & quando è contra.

SVMMARIVM.

1 *Iurispatronatus vsurpationis præsumptio, intrat quãdo versatur in Vniuersitate.*
2 *Præsentatus ab eo, qui est in quasi possessione præsentandi non remouetur, licet ius Patroni euincatur.*
3 *Iurispatronatus, quasi possessio, non attenditur, quando constat de proprietate veri Patroni.*
4 *Proprietas absorbet causam possessionis.*
5 *Sententia, faciunt constare de bono iure alicuius, & num. 14.*
6 *Iurispatronatus donatio, vt sortiatur effectum, quid requiratur, & num. 13.*
7 *Patroni possunt conuenire inter se, vt alternis vicibus præsentent.*
8 *Vox maior absorbet minorem.*
9 *Iurispatronatus præsentationes referendæ sunt titulo legitimo, & valido.*
10 *Ex præsentatione facta per vnum ex compatronis, censetur præseruata possessio aliorum compatronorum amplia. num. 11.*
13 *Sententia quando dicatur esse in forma probanti.*
15 *Approbatus ad vnam parochialem non resultat approbatio ad aliam.*
16 *Parochialem, quis non assequitur, nisi prius fuerit in examine approbatus.*
17 *Parochialem duplicem quis possit retinere stante dispensatione Apostolica.*
18 *Incompatibilitas beneficiorũ sit respectu primi beneficij, nam per assecutionem secundi vacat primum.*
19 *Beneficium secundum, quis non prohibetur assequi, sed solum vtrumque retinere prohibitum.*

DECISIO. CLXXIV.

REsolutio emanata c. bo. me. Patriarca Manzanedo sub die 9. Iunij 1627. in fauorem Martini: in qua fuit dictum sententiam Nuntij esse infirmandã, quoad iustitiam duobus innitebatur fundamentis. Primò, in bono iure, quod detegebatur ex sententijs latis ad fauorem octo villarum quæ præsentarunt eũ
1 dem Martinum. Secundò, in eo quod versaremur † in Vniuersitate in qua intrabat præsumptio vsurpationis de qua per *Sac. Cõc. Trid. sess. 25. c. 9.* & propterea rigorosa probatio de qua in Conc. requirebatur. Et quãuis secundum hoc fundamentum Rota reiecerit sub die 24. Ianuarij præteriti, attamẽ ex primo fundamẽto hodie DD. approbarunt prædictam resolutionẽ, & sic responderunt sententiam Rotalẽ esse cõfirmandã.

2 Vera est enim conclusio, quòd † præsentatus ab eo

qui

qui est in quasi possessione præsentandi non remouetur licet ius Patroni euincatur, iuxt. *c. consultationibus de iurepatr.* Sed tamen hæc sibi locum non vendicat, vbi vel ex re iudicata, vel ex confessione constat de
3 proprietate veri Patroni, † quia tunc non attenditur quasi possessio, *Abb. in c. consultationib. n. 9. de iure. Lãbertin. de iurepat. p. 1. lib. 2. q. 3. art. 6. n. 4. & 6. Roch. de iurep. in verb. competens. q. 19. n. 45. & seq. Paul. Citadin. cod. tract. p. 6. art. 3. nu. 16. Rot. decis. 167. nu. 10. p. 2. diuers. & in Lucana Iurispatr. 23. Ianuarij. 1612. coram bo. me. Penia*, cum alijs relatis in *Decis. bo. me. Patriarchæ Manzanedi*. Et ratio est, quia veritati quæ ex liquidissimis probationibus deducitur, incontinenti cedit præsumptio, quæ resultat ex quasi possessione, &
4 proprietas † absorbet causam possessionis.

In proposito autem casu constat de bono iure octo villarum ex sententijs latis ab ordinarijs Cracouien. de ann. 1523. & 1536. vt in Summ. Martini nu. 3. & 4.
5 in quibus † fuit pronunciatum Iuspatronatus spectare ad Dominos, & possessores dictarum octo villarũ ab immemorabili tempore, ipsisq. adiudican. fore, & esse, prout in ijsdem sententijs adiudicatur, & huiusmodi sententiæ in re iudicata transiuerunt.

Nec obstant quatuor donationes dicti iuspatronatus factę per quatuor ex dictis octo villarum possessoribus cuidam Domino, & possessori vnius ex ijsdem octo Villis, Visnicę nuncupatæ, cuius successor tam ius dictæ propriæ Villæ, quam aliarum quatuor vt supra donatum in Collegium Iuristarum transtulit.

Quoniam vltra quod cum dictum iuspatronatus esset annexum villis non poterat separari, & præscindi ab ijsdem villis,
6 † non constat istas donationes fuisse sortitas effectum, prout requirebatur, *Calderin. cons. 6. de caus. possess. & propr. capitaq. decis. 337. n. 2. et seq. par. 2. Gonzal. ad reg. 8. glos. 45. §. 2. nu. 37.* Imò ex prædictis sententijs apparet donationes fuisse improbatas, quia illis non obstantibus fuit canonizatum iuspatronatus in fauorem 8. Villarum, & pronunciatum ad octo villas illud spectare. Primaq. donatio facta fuit de anno. 1521. & sententiæ emanarunt de anno. 1523. & 1536. in hisq. sententijs expressè comprehẽduntur tam Domini Villarum Curovv. Damianice, & Porembe donantes, quam Dominus villæ Visnice donatarius, & ex acquiescentia partium resultat, quod d. donationem neglexerint, & 2. & 3. donatio sunt anteriores sententiæ ann. 1536. & sic iudex illas quoq. contempsit.

Quo autem ad 4. donationem licet post dd. sentẽtias emanauerit, attamen constat non fuisse effectuatam, quia cum de an. 1552. orta fuisset controuersia
7 inter omnes octo villas, † mediante laudo transactũ fuit, vt alternatiuè iuxt. *term. clem. plures de iurep.* in posterum fieret præsentatio à prædictis octo villis, scilicet quod 4. Villæ præsentarent pro vna vice, & aliæ 4. pro alia vice, altemisq. istis præsentationibus procederetur in successiuis vacationibus, qnod omninò repugnat donationibus, quoniam vigore dictarum donationum quinque voces coaluissent in vnam vocem,
8 † quæ absorbuissent, & superasset reliquas tres voces, & sic semper præualuisset illa vox, quæ implicitè habebat in se quinque voces, nempè vnam proprium, & quatuor donatas, & tamen in laudo præseruantur distinctè octo voces, scilicet vna cuilibet ex octo villis, seu earum possessoribus.

Neque obstat, quod immò apparet de effectuatione dd. 4. donationum ex præsentationibus subsequutis per solum Dominum Villæ Visnice de ann. 1548. 1552. 1586. vt in summ. Iacobi nu. 6. 7. 8. Quoniam in huiusmodi præsentationibus non exprimitur quòd præsentauerit vigore donationum, & potius intrat præsumptio, quod præsentauerit iuxta sentẽtias, quæ in iudicatum transierunt, & sic iure, & nomine proprio, cum per sententias, & rem iudicatam fuerint
9 dd. donationes reuocatę. Et † propterea præsentationes referendæ sunt titulo legitimo, & valido, *Cravet. cons. 322. sub nu. 3. Dec. cons. 297. nu. 2. Bect. consil. 6. num. 6. lib. 1*, & ex tali præsentatione facta per vnũ
10 ex compatronis † censetur præseruata possessio aliarum villarum, quæ sunt compatronæ, *Caputaque dec. 292. par. 2. Garz. de benef. p. 5. cap. 5. nu. 115. Rota coram san. me. Greg. xv. decis. 417. num. 9. & 452. num. 9.* præ-
11 sertim cum non † exprimatur in dd. præsentationibus factis per Dominum Villæ Visnice quod præsentauerit pro vna voce tantum, stante dictis sententijs, & laudo, in quibus vna tantum vox assignatur eidem Domino Villæ Visnice.

Et quoniam de an. 1573. laudum fuit executioni demandatum, quia 4. Villæ, quibus iuxta tumũ præscriptum in laudo competebat ius præsentandi, præsentarunt de facto Franciscum Bonar institutione, & possessione subsequuta, vt in Sum. Martini nu. 2. & Iacobi nu. 8. in quo animaduertendum est, quod duæ villæ ex his quattuor, quæ præsentarunt, nempè villa Poremba, & villa Damianice, erant ex illis, quæ do-
12 nationem fecerunt. Et sic † ex hac præsentatione an. 1573. resultat non effectuatio donationum, actusque contrarius, & effectuatio laudi, quod fuit promulgatum de anno 1552.

Non obstat, quod sententia siue laudum de anno 1552. non sit in forma probanti, & quod nunc coram Ordinario pẽdeat lis indecisa sup eius falsitate; Quo-
13 niam de forma † probanti apparet ex publico instrumento publicato per Notarium de eo rogatum, quod exhibitum fuit parte citata coram bo. me. Patriarca Manzanedo, vt in Reg. fol. 111.

Quo verò ad prætensam falsitatẽ nec de ea cõstat.
14 Et in oẽm euentum sufficerent dictæ † duæ sententiæ, quæ in iudicatũ transierunt, & effectuatio præsentationis factę de ann. 1573. iuxta terminos clem. plures.

Non obstat quod Martinus non fuerit examinatus, nec ei suffragetur quod olim ad alias Parochiales fuerit admissus, & modo etiam habet Parochia-
15 lem, ex eo enim quod quis † approbatus est ad vnã Parochialem non resultat approbatio ad aliam ex latè deductis per *Garz. dè benef. par. 6. cap. 2. nu. 253. & 266.* & fuit dictum in *Calagurit ana beneficij de Ornilles 12. Octobris 1587. coram Card. Pamph. & in Pistorien. Parochialis 6. Februarij 1623. coram me.* Quoniam antequam immittatur in possessionem, & relaxentur executoriales, ipse Martinus poterit se subijcere exa-
16 mini, nec cum † effectu assequetur Parochialem, nisi prius fuerit in examine approbatus.

Non obstat quod habeat aliam Parochialẽ, & in-
17 tret incompatibilitas. Quoniam omisso † quod Martinus habet dispentationem Apostolicã retinẽdi vtrãque Parochialẽ, quę fuit exhibita, & in actis postmodum producta, quatenus etiã illa non suffragaretur
18 incõpatibilitas est respectu primæ, Per † assecutionẽ. n.

secundæ vacat prima. *Gabr. conſ. 193. n. 6. & ſeq. lib. 1. Mohedan. deciſ. 14. de præb. & coram Card. Seraph. deciſ. 773. num. 2. & in Calaguritana beneficij de Arnedo. 20. Ian. 1622. coram me.* Nec impeditur † aſſequi ſecundum, ſed ſolum retinere vtrumq; prohibitum eſt, *Caſſad. deciſ. 9. n. 2. de cauſ. poſſ. & propr. Gabr. d. conſ. 193. nu. 8. & 9.* & fuit dictum in prædicta *Calaguritana beneficij de Arnedo coram me.*

Et ita vtraque parte informãte reſolutum fuit pro confirmatione ſententiæ Rotalis.

REVERENDISS. P. D. DVRANO, EPISCOPO VRGELLEN.

Florentina Subdecanatus. Lunæ 22. Maij. 1628.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus acquiritur ex aſſignatione dotis, etiã quod nõ legatur aliqua particularis reſeruatio, & iſta tacita acquiſitio non ſolum cenſetur facta, pro ſe, ſed & pro eius hæredibus quibuſcunque.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus acquiritur ex dotatione, etiamſi non reperiatur facta reſeruatio.*
2 *Iuriſpatronatus acquiſito reſultãs ex dotatione, cenſetur facta non ſolum pro acquirente, ſed etiam pro ſuis hæredibus.*
3 *Iuſpatronatus eſt de ſui natura hæreditarium & tranſitorium ad hæredes, etiam extraneos, atque ita ſeruat totus mundus. nu. 4.*
Clauſulæ executiuæ declarant conceſſionem.
6 *Gratia corruit, ſi narrata non verificentur.*
7 *Confirmatio non mutat ſtatum præcedentem.*
8 *Confirmationis natura non eſt alterare ſtatum rei confirmatæ, ſed ei robur addere, remanentibus omnibus in eiſdem ſtatu, & terminis.*
9 *Confirmatio iuriſpatronatus ex curſu longiſſimi temporis præſumitur interueniſſe.*
10 *Titulus inſufficiens produ&tus, quando non excludat præſumptionem melioris tituli.*
11 *Obſeruantia ſubſecuta in aliquo actu, potius præſumi debet in vim tituli habilis, quam inhabilis.*
12 *Conſenſus eorum qui intereſſe habent, requiritur in immutatione prioris ſtatus rei, quæ fit mediante gratia.*

DECISIO CLXXV.

SVbdecanatus Eccleſiæ Florentinæ fuit erectus à Sixto iv. dotandus ex quibuſdam pijs eleemoſynis à Chriſtifidelibus elargiendis, & ius præſentandi, vt dicitur, fuit reſeruatum Conſulibus Artis Ianæ d. Ciuitatis, ſed quia dotatio ex eleemoſynis non fuit certis de cauſis ſortita effectum, poſtea de anno 1510. Antonius de Puccis prouiſus Apoſtolicus de d. Subdecanatu conuenit cum Capitulo Florentino tam no mine proprio, quàm Alexandri eius patris, & Laurentij patrui, necnon Franciſci, & Raphaelis fratrum, vt aſſignatis quibuſdã prædijs (prout cum effectu ea tradidit, & aſſignauit) ipſe, & alij futuri Subdecani participarent de diſtributionibus quotidianis ex menſa capitulari, prout aliæ dignitates eiuſdem eccleſiæ, & tandem intra tres menſes (& nõ poſt tres annos prout fuerat ex errore informan. dictum *in deciſione in hac cauſa facta die 10. Ianuarij præterit*) idẽ Antonius nominibus etiam quibus ſupra cum narratiua prædictorum obtinuit d. conuentionem confirmari à Iulio Secundo cum reſeruatione iuriſpatronatus dicti Subdecanatus ad fauorem ſupradictorũ Laurentij, & fratrũ de Puccis, eorumq; deſcendentium in infinitum. Orta aũt lite ſuper pertinẽtia iuriſpatronatus inter D. Octauiam vxorem, & hæredem Roberti de Puccis ex vna, & alios deſcendentes ex dd. fratribus ex alia cum pũctus difficultatis conſiſteret, an hoc iuſpatronatus ſit gentilitium, vel hæreditarium Rota voluit videre de anteriori ſtatu ante Bullam Iulij II. & in d. deciſione fuit firmatum ſtatum ante d. Bullam quatenus aliquis ſit (ſiue attendatur in præſentan. cõpetens Conſul ib. ex dicta conceſſione Sixti iv. ſiue ius acquiſitũ illis de Puccis ex prætenſa dotatione virtute d. Conuentionis cum Capit. Florentino factæ) ſemper fuiſſe liberũ, & ſic tranſitorium ad quoſcunq; hæredes, ſed repoſita cauſa ſuper eiſdem, Domini die 17. Martij ordinatũr, vt præſuppoſita deciſione videretur an ſit attẽdẽda d. Bulla, & fuit hodie reſolutum illam non obſtare quominus hoc iuſpatronatus ſit hæreditariũ, & moti fuerunt Domini quia ex quo Subdecanatus erat ſine dote, ex d. aſſignatione prædiorum facta in conuentione cũ Capit. dd. de Puccis ibi nominatis fuit acquiſitũ † iuſpatronatus, & quod non legatur facta aliqua 1 particularis reſeruatio, *Abbas cõſ. 59. col. 2. Io. And. Card. Butr.* & alij relati per *Fel. in c. ſignificauit, nu. 2. de teſt. Pariſ. cõſ. 35. num. 16. li. 4.* & eſt vera, & recepta opinio teſte *Rocch. de Curt. de iurepat. ver. & dotauit n. 4. & Rot. dec. 5. de iurep. in antiq. et dec. 167. n. 4. p. 2.* diuquam ẽt ſæpiſſime ſequuta eſt, & ſignãter *dec. 517. n. 2. par. 1. recent. & deciſ. 674. num. 1. p. 2. & alibi pluries.*

2 Quod in tantũ eſt verum, vt huiuſmodi tacita † acquiſitio iuriſpatronatus reſultans ex d. ſola dotatione cenſetur facta nõ ſolũ pro Antonio, & alijs de Puccis nominatis in conuentione, ſed etiam eorũ hæredibus quibuſcunque, quia iuſpatronatus de ſui natura 3 eſt hæreditariũ, & tranſitorium ad hæredes etiam extraneos. *Io. Andr. in c. cum ſecundum, & Beroin c. 1. nu. 6. de iurep. Curt. iun. conſ. 257. n. 9. Lamber. de iurep. li. 1. p. 2. q. 2. art. 1. n. 15. & ſeqq. vbi n. 26.* quod † totus mundus ita ſeruat, *Gabr. conſ. 196. n. 1. li. 2. Seraph. dec. 364. nu. 3. & deciſ. 378. n. 1. & Rot. deciſ. 675. n. 1. p. 1. recẽt.* quod tanto magis in caſu noſtro dicendum eſt dum vltra iuris præſumptionem, quæ ſtat pro hæredibus quibuſcunque ſit in dicta conuentione mentio de hæredibus dd. de Puccis quamuis in executiuis, quia ẽt 5 † clauſulæ executiuæ declarant conceſſionem, *Bald. in l. eam quam num. 36. C. de fideic. Cur. iun. conſ. 3. nun. 3. & Oſaſc. deciſ. 61. num. 3.*

Neq; obſtat Bulla Iulij II. tum quia cum in ea narratum fuerit iuſpatronatus fuiſſe reſeruatũ pro DD. de Puccis, & eorum deſcendentibus, & in dicta conuẽtione nullum fiat verbum de deſcendentibus, neq; alibi de hoc conſtet, Imò de contrario ex ſupradictis, illa fuit ſubrepticia, cum enim emanauerit ad ſupplicationẽ cẽſetur Papa ſe fundaſſe ſuper narratis, vnde ſi 6 narrata † nõ verificãtur gratia, ſeu cõfirmatio corruit,

Fel. n.

Felin. in cap. constitutus in princip. de rescript. vbi Dec. in 4. not. Caputaq. decis. 271. num. 2. & 3. par. 1. & dec. 240. in princip. per tot. par. 2. & in terminis confirmationis, *Rot. decis. 569. num. 2. & 3. & decis. 676. num. 4. par. 2. recent.* Tum etiam quia stante præcedenti statu iurispatronatus hereditarij, & quod Bulla confirmatoria emanauit cum narratiua instrumenti dictæ dotationis confirmatio† Papæ non mutat statum præce-
7 dentem, iam licet adsit potestas non tamen concurrit volantas, *Calder. consil. 15. de iurepatr. Dec. consil. 126. num. 4. Lamber. de iurepatr. art. 6. quæst. 7. lib. 3. Acchil. decis. 13. de iurepatr. Caputaq. decis. 189. part. 3. Seraph. decis. 799. num. 3. & decis. 1273. num. 2. Rot. decis. 360*
8 *in fin. par. 2. recent.* Natura enim † confirmationis non est alterare statum rei confirmatæ, sed illum conualidare, aut ei robur addere remanentibus tamen omnibus in eisdem statu, & terminis, *l. Aurelius, §. Testamento ff. de liber. leg. cap. 1. & 2. de confirm. Ruin. consil. 12. num. 16. lib. 3. Surd. consil. 361. num. 37. Greg. XV. dec. 267. num. 1. & 511. num. 1.*

Non etiam releuat si dicatur, quòd si Bulla non est attendenda iuspatronatus remanet sine confirmatione, quia ex effectuatione dictæ conuentionis cum obseruantia longissimi temporis subsequuta, quoad existentiam iurispatronatus, quæ non controuertitur,
9 † præsumitur adesse valida confirmatio conuentioni conformis, *Rot. decis. 407. num. 4. par. 1. diuers. Seraph. decis. 1272. num. 4. vers. difficultas quæ excitatur, & Rot. decis. 381. num. 2. vers. tamen quia, par. 1. recent. & dec. 106. num. 11. apud Reuerendiss. D. meum Decanum.*

Tandem non obstat si dicatur quod dum constat de expressa confirmatione ex dicta Bulla, & intra tres menses à dicta conuentione excluditur inde præsumptio alterius confirmationis, quia cum Bulla non fue-
10 rit producta per D. Octauiam, illa non excludit † præsumptionem melioris confirmationis ad fauorem eiusdem, *Sarnen. in reg. de trien. q. 10. in fin. Put. decis. 346. lib. 1. in correctis, Seraph. decis. 474. nu. 4. Rot. apud Greg. XV. decis. 353. num. 13. vbi etiam Alden. num. 19. & in Firmana pensionis 3. Aprilis præter. coram me,*
11 & cum dicta Bulla † fuerit subreptitia, obseruantia subsecuta potius præsumi debet in vim tituli validi, & sic confirmationis præsumptæ, quam tituli inualidi qualis est Bulla, *l. si miles ff. de testam. milit. Crau. consil. 322. num. 5. vers. rursus non obstat,* & dixit *Rota in Mutinen. Sacristiæ 5. Nouemb. 1603. coram bo. me. Card. Pamphilio,* qualis autem fuerit obseruãtia nempè an de hæreditario, an verò de gentilitio reiecerunt Domini ad aliam disputationem.

Quibus omnibus vnum vrgentissimum accedit ex quo videtur cessare omnis difficultas, quòd solus Antonius in d. Bulla supplicans legitur, & orator, cum tamen iuxta anteriorem statum siue ex prætensa cessione Vniuersitatis Artis lanæ, siue ex præcedenti dotatione non solum Antonio, sed alijs etiam de Puccis fuit iuspatronatus acquisitum, vnde cum illud vti hereditarium sit quo ad patronos plenius, & vberius quam gentilitium, de quo in Bulla, ex quo de Patronatu hæreditario facilius Patroni disponere valent fit inde quod solus Antonius non potuit alijs compatronis, de quorum mandato non apparet præiudicare per impetrationem dictæ Bullæ l, in concedendo,
12 ibi nec immerito, cum † enim minuitur ius eorum consequens fuit exquiri an consentiant, *ff. de aq. plu. art. Anch. in c. suggestum. num. 2. de iurepat. Seraph. dec. 354. num. 27.*

Et ita vtraque parte, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

DECANO.

Rauennaten. Emphyteusis. Iunę 22. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

Sententia, quando transitum fecit in rem iudicatam, nihil remanet, nisi quod exequatur. Emphyteusis concessio facta pro se, filijs, & nepotibus, an in ea comprehendantur fœminæ. In emphyteusis concessione, quando intret ius accrescendi, feudo, seu emphyteusi non censetur renunciatum per diuisionem, & quando secus, Emphyteusis ecclesiastica, quando est finita, si ecclesia pro se retinere nolit, tenetur proximiores defuncti inuestire.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ex reuolutione actorum apparet an sit iusta.*
2 *Sententia transit in rem iudicatam si in tempore non fuerit appellatum.*
3 *Sententia, quando transiuit in rem iudicatam, nihil remanet, nisi quod exequatur.*
4 *Emphyteusis, quando est concessa pro filijs, & nepotibus, hoc casu non comprehenduntur fœminæ.*
5 *Emphyteusis concessa duobus, intelligitur pro virili concessa. limita num. 6.*
7 *Dictio, quælibet, tribuit vnicuique actum insolidum.*
8 *Concessio emphyteusis facta duobus insolidum, tunc ex hac concessione resultat, vt sit locus iuri accrescendi.*
9 *Emphyteusis concessio, quando est facta vni soli, intrat ius accrescendi inter vocatos.*
10 *Prohibitio alienationis emphyteusis quando fuit apposita in prima inuestitura, censetur etiam repetita in renouatione.*
11 *Fœminæ vnius lineæ excludunt masculos alterius linee.*
12 *Per diuisionem bonorum non censetur renunciatum feudo, aut emphyteusi.*
13 *Angel. in cons. 321. num. 4. declaratur.*
14 *Feudum si fuerit consolidatum in personam vnius per diuisionem, aut alio modo, non est locus successioni masculorum alterius linea.*
Donec ex linea illius, in quo feudum est consolidatum, extat fœmina quæ sit capax feudi num. 14.
15 *Text. in cap. 1. de nat. success. feudi declaratur.*
16 *Per diuisionem simplicem non censetur renunciatum emphyteusi, etiam si vnus dicat, quod remittit alteri, iura, quæ habet & vide num. 17.*
18 *Emphyteusi in diuisione, tunc censetur renunciatum, si sit data licentia alienandi, & in ea diuisione sint apposita verba ampla, & lata & 19.*
20 *Acquirens ex titulo oneroso potest præiudicare vocatis.*
21 *Successio in emphyteusis spectat ad eum, qui de ea fuit inuestitus.*

23 De-

33 *Descendentium appellatione veniunt etiam fœminę.*
34 *Emphyteusis concessio facta pro se, suis filijs masculis legitimis, & naturalibus, ac descendentibus suis, transit ad solos masculos.*
35 *Emphyteusim primo acquirens, an dicatur comprehensus in prima inuestitura.*
36 *Emphyteusim renouatio nihil mutat, & non dicitur noua inuestitura, sed renouatio.*
37 *Voluntariè dicitur aliquid factum, quod quis facere non tenebatur.*
38 *Emphyteusis ecclesiastica, quando est finita, si ecclesia eam pro se retinere nolit, tenetur reinuestire proximiores.*
39 *Alia enim ecclesia iniuriam faceret eis, quod procedit pariter in fœmunis etiam si sint comprehensæ in inuestitura prima num. 30.*
31 *Emphyteusis ecclesiastica, quando est finita, si ecclesia extraneum inuestiat, excluso proximiore, iste potest appellare, & petere, vt extraneus inuestitus removeatur.*
32 *Ecclesia in renouatione emphyteusis potest censum augere.*
33 *Emphyteusis, vel locatio illa non solum dicitur renouata, quæ semper est vna.*
34 *Sed etiam illa, quæ iam finita est & extincta, iterumque eidem, aut consorti, seu filijs conceditur.*
35 *Emphyteusis renouatio dicitur, & non noua concessio, quę fit filijs post lineam finitam.*
Emphyteusis antiqua dicitur, quando filij renouantur ad lineam finitam, secus si ob delictum num. 35.
36 *Emphyteusis renouatio, quando fit filijs, non dicitur noua concessio, etiam si in renouatione adsint verba, de nouo concedimus.*
37 *Emphyteusis renouatio non est titulus nouus, sed prioris tituli concessi renouatio.*
38 *Emphyteuta Dominus directus non potest præiudicare vi e num. 39.*
40 *In Emphyteusis concessione, quando clausula, ad habendum, est posita in clausulis executiuis, non ampliat dispositionem.*
41 *Dispositio principalis, quando non tenet, nec etiam sustinentur clausulæ in ea positæ.*
42 *Locari, quando res dicatur solita.*
43 *Locari res solita non potest iterum locari alterato solito & num. 49.*
44 *Vtile per inutile vitiatur.*
45 *Beneplacitum Apostolicum, quando spatio 30. annorum non præsumatur interuenisse vbi requiritur.*
46 *Possessio æquiuoca non concludit aliquam obseruantiam.*
47 *Hęres non potest venire contra factum defuncti.*
48 *Hæres potest venire contra factum defuncti, quando factum est mualidum.*
50 *Obligatio defuncti non transit in haredem.*

DECISIO CLXXVI.

NObilis Vir Andreas Maurocenus de anno 1541. obtinuit inuestituram, de bonis, de quibus agitur pro se, filijs, & nepotibus masculis legitimè descendentibus. Cumq. de anno 1550. Petrus ipsius filius obierit, Maurocena, & Angela sorores superstites eiusdem Andreæ filiæ de anno 1551. obtinuerunt nouam inuestituram pro se, & qualibet ipsarum, earumq. respectiuè filijs, & nepotibus masculis legitimis, & naturalibus, quæ quidē sorores de anno 1575. deuenerunt ad diuisionem horum bonorum, & Maurocenæ obuenerunt ternaturæ 157. Angelę verò ternaturæ 110. & successiuè de eod. anno singula earum obtinuit in instrumentis separatis inuestiri pro se, ipsiusq. filijs, & nepotibus masculis legitimis, & naturalibus cum clausula, Ad habendum, & quicquid ipsis Maurocenæ, & Angelæ, & comprehensis in inuestitura deinceps placuerit faciendū, Ac tandem prædicta Maurocena carens prole masculina, de anno 1596. obtinuit inuestiri Lauram, & Mariam filias cū clausula, Ad habendum, &c. Ex prædicta Maurocena Vxore Serenis. Principis Marini Grimani Ducis Venetiarum remansit prædicta Illustriss. D. Laura Vxor Illustris. D. Nicolai Cornelij, ex prædicta verò Angela vxore Illustris. & Excellentis. D. Hermolai Grimani Procuratoris S. Marci, remansit Illustris. D. Petrus; Vndè quæsitum fuit coram R.P.D. meo Pirouano, ad quem spectaret huiusmodi emphyteusis, An ad Illustris. D. Lauram, vel ad Illustrissimum D. Petrum; & Rota censuit ad Illustrissimum D. Petrum, prout pronunciatum fuit per sententiam, quam hodie DD. resoluerunt esse exequendam, cum †ex reuolutione actorum appareat valida, *Ural. decis. 160. p. 2.* & ex mox dicendis iusta: transitum enim fecit in iudicatum, ex quo non fuit † appellatum in tempore, *auth. hodie, C. de appell. c. quoad consultationem, de re iud. Rot. decis. 30. de appell. in nou.* & idcò nihil remanet, † nisi quod exequatur, *l. 1. col. fin. C. de execut. rei indic. l. si cum nulla, ff. de re iud.* Iustitia verò rei iudicatæ ex eo deducitur, quia de anno 1551. emphyteusis fuit renouata pro se, scilicet Maurocena, & Angela, & qualibet ipsarum, earumq. respectiuè filijs, & nepotibus masculis legitimis, & naturalibus, quare duo resultant. Primò quòd in hac emphyteusi posit dd. fœminas sint vocari tantùm masculi, vt expressis verbis legitur, quod etiam procederet si inuestitura fuisset facta pro filijs, & nepotibus, quo casu non comprehenderentur † fœminę, vt est magis communis sententiam Doctorum, ex quo versamur in contractibus, vt patet *ex cumulatis in voto bo. mem. Cantucci, quod habetur sub num. 125. p. 2. diuers.* & hanc sententiam tenet Rota, *vt fuit resolutum in causa Ceruien. bonorum 7. Febr. 1583. coram bo. mem. Cardin. Seraphino, & alias sępius.* Secundò, quòd intrat ius accrescendi, quia licet regulariter loquendo emphyteusis † concessa duobus intelligitur concessa pro virili, ita vt non sit locus iuri accrescendi, *cap. 1. de duobus fratribus, Bart. in l. si mihi, & Titio, & ibi Imol. num. 3. Alex. nu. 11. ff. de verb. oblig.* tamen secùs est in casu isto, ex quo † emphyteusis fuit concessa duobus insolidum, quod colligitur ex verbis illis *Pro se, & qualibet ipsarum, earumque respectiue filijs, &c.* cum dictio † *qualibet*, tribuat vnicuiq. actum insolidum, *l. hoc articulo, ff. de legat. insti. l. si pluribus, & ibi glos. sed ad omnes, ff. de leg. 2.* & in puncto *Socc. sen. consil. 50. num. 1. & seqq. lib. 1. Alciat. in d. l. si mihi, & Titio, num. 27. ff. de verb. oblig. & fuit resolutum in causa Forolimen. Bonorum 4. Decemb. 1618. coram bo. me. Remboldo, & in eadem 13. Martii 1620. coram R. P. D. meo Pirouano, & in hac causa corā eod. 15. Iunij 1626. 15. Martii, & 14. Iunij 1627.*

Vndè ex hac concessione † facta duobus insolidum resultat, quod est locus iuri accrescendi, *Bald. in c. 1. §.*

ius

filia in fine de succeſſ. feud. & in l. vnica, nu. 36. C. quand. non potentium partes, Alex. in d. l. ſi mihi, & Titio, num. 18. *verſ. quid enim ſi dicatur, ff. de verb. oblig. & conſil.* 30. *num.* 8. *verſ. pondera verbum cuiuslibet, & num. ſeq. lib.* 1. *Dec. conſil.* 326. *Socc. conſil.* 50. *lib.* 1. *Menoch. conſil.* 464. *num.* 2. *verſ. vrgere videtur, & fuit dictum in prædictis deciſionibus*. Et hæc vocatio maſculorum cũ iure accreſcendi eſt conformis primæ inueſtituræ fa-
9 ctæ Andreę. Cum enim fuerit facta † vni ſoli intrabat ius accreſcendi inter vocatos, *Clar. qui de comm. in §. emphyteuſis, q.* 39. *n.* 2. *verſ. ſed quando vni conceſſa eſt, Bero. q.* 40. *num.* 2. *vbi pariter de comm.* vel ſaltem competit iſtud ius ſuccedendi ex inueſtitura, *Clar. vbi ſupr. in prin. vbi pariter de com. Alex. conſ.* 29. *num.* 3. *& conſ.* 44. *num.* 3. *li.* 1. *& fuit dictum Bart. in d. l. ſi mihi, & Titio, num.* 4. *ff. de verb. oblig.* Et ex hoc etiam reſultat,
10 quod ſi non fuiſſet in renouatione † expreſſum ius alienandi, nihilominùs cum adeſſet in prima inueſtitura, cenſetur repetitum in renouatione, etiam quòd duobus fuerit facta, vt voluit *Anchar. in conſil.* 30. *nu.* 12. *verſ. ſuper* 3. *dub.*

Neque prædictis reſiſtunt diuiſio bonorum facta de anno 1575. inter Maurocenam, & Angelam ita vt
11 ex ea ſit † dicendum fœminas vnius lineæ excludere maſculos alterius lineæ, *vt voluit Ang. in conſil.* 321. *num.* 4. *Surd. conſil.* 577. *num.* 18. Et inueſtitura inde ſingulariter obtenta pro ſe, ipſiuſq. filijs, & nepotibus maſculis legitimis, & naturalibus cum clauſula, *Ad haben. &c. Et quicquid deinde placuerit faciendam.*
12 Non quidem diuiſio, quia per diuiſionem † bonorum non cenſetur renunciatum feudo, & emphyteuſi, *gloſ. in c. ſi quis miles in tit. Conſtitutiones Feudales D. Lotharij Imperatoris, & pro hac opinione ſunt* 20. *Doctores, quos refert Menoch. in conſil.* 974. *num.* 6. *& fuit reſolutum in hac cauſa in deciſionibus ſupra allegatis; & in d. cauſa Foroliuien. & in cauſa Paduana feudi* 16. *Decembris* 1622. *coram Illuſtriſſ. D. Cardin. S. Euſebij, & in cad.* 20. *Decembr. ſuperioris anni coram R. P. D. meo Merlino.*
13 Nec reſiſtunt † *Angel. & Doctores ſupra allegati.* quia mouentur ex tex. *in c.* 1. *de natur. ſucceſſ. feud.* in quo diſponitur, quod ſi feudum fuit conſolidatum in per-
14 ſonam † vnius per diuiſionem, aut alio modo non eſt locus ſucceſſioni maſculorum alterius lineæ, donec ex linea illius, in quo feudum eſt conſolidatum extat
15 fœmina quæ ſit capax feudi, † *qui tex.* non facit cum præſupponat caſum, quando feudum conſolidatur per diuiſionem. In hoc autem caſu per ſimplicem diuiſionem non fuit emphyteuſis conſolidata, vt ſu-
16 pra probatum fuit ex ſententia † tot Doctorum, etiam quod fuiſſet dictum, quòd vnus remittit alteri iura, quæ habet, *Bart. in l. qui Romæ, §. duo fratres, q.* 6. *num.* 29. *& ibi cæteri DD. ff. de verb. oblig. Curt. iun. conſil.* 23. *num.* 1. *& conſil.* 52. *numer.* 13. *Aret. conſil.* 44. *num.* 7. *Marquecus de diuiſ. bon. lib.* 4. *c.* 9. *num.* 3. & etiam ſi dictum ſit, quod vnus alteri remittit † ſibi ex teſtamẽto relicta, & partes liberè aſſignatæ fuerint, *Bart. q.* 5. *num.* 18. *Ruin. conſil.* 59. *num.* 10. *& ſeqq. vol.* 4. *Boer. deciſ.* 147. *num.* 4. *Marquecus loco allegato num.* 6. *&* tunc
18 potuiſſet dici conualidata Emphyteuſis, ſi data potentia alienandi † in diuiſione fuiſſent appoſita verba lata, veluti ſi fuiſſet dictum, vt *de rebus diuiſis alter ab altero in perpetuum aliqua ratione, iure, vel cauſa, quæ de iure, vel de facto dici, vel cogitari poſſit aliquid petere, vel exigere non valeat*, iſtis enim caſibus data poten-
19 tia alienandi, & ſcientia feudi, vel emphyteuſis † cenſerentur partes voluiſſe renunciare emphyteuſi, ita vt in alia linea conſolidaretur, quæ verba non adſunt in hoc caſu, *Io. Andr. in Add. ad Specul. in tit. de teſtam. num.* 27. *verſ. ſed quid ſi fideicommiſſarius litt. F. Curt. iun. conſil.* 94. *num.* 4. *lib.* 5. *Aym. conſil.* 24. *num.* 12. *verſ. Amplius, Marzar de fideic. p.* 3. *q.* 59. *vbi dicit in Rota ita fuiſſe iudicatum Morquecus vbi ſup. num.* 7.

Nec ẽt obſtat prædicta inueſtitura de anno 1575. quia licet inueſtitura facta Andreę dè anno 1541. expirauerit per obitum Petri eius filij, & de anno 1551. mediante ſolutione ſcut. 600. auri prædictæ Maurocenæ, & Angelæ acquiſiuèrint d. inueſtituram; Ideo dicatur deberi cenſeri primas acquirentes, & propterea cum poſt diuiſionem quælibet de per ſe obtinuerit d. nouam inueſtituram illa eſt attendenda: Cũ
20 primus acquirens ex titulo † oneroſo poſſit pręiudicare vocatis, *Surd. poſt alios conſil.* 305. *Rot. in recent. deciſ.* 435. *num.* 13. *& dec.* 438. *num.* 1. & ideò ſucceſſio
21 ſpectat ad Illuſtriſſ. D. Lauram, † quæ adhuc viuente Matre vna cum ſorore Maria fuit inueſtita, Attamen fuit reſponſum quod ſi attendamus lecturam inue-
22 ſtituræ antiquæ datæ † pro parte d. Illuſtriſſimæ D. Laurę non eſſe indubitatum, quod per obitum Petri filij Andreę emphyteuſis eſſet finita, cum fuerit cõceſſa *proſe, filijs, & nepotibus, & legitimè deſcendentibus*, Appellatione † enim deſcendentium veniunt etiã fœminæ, *Ruin. conſil.* 24. *num.* 9. *lib.* 1. *Curt. ſen. conſil.* 64. *num.* 12. & quamuis *Caph. in conſil.* 11. *num.* 22. te-
24 neat, quod emphyteuſis conceſſa † pro ſe, ſuis filijs maſculis, legitimis, & naturalibus, ac de legitimo matrimonio natis, ac deſcendentibus ſuis tranſeat ad ſolos Maſculos, tamen negari non poteſt, quin ſit aliqua dubietas, an verba ſint intelligenda de deſcendentibus maſculis tantùm, an verò etiam de fœminis, ſed quicquid ſit de hoc, quia in originali non adeſt copula, *Et*, poſita ante verba legitimè deſcendentibus, nec in hac lectura fiebat vis pro parte Illuſtriſſimi D. Petri, veritas videtur eſſe, quòd dd. Maurocena, & Angela non fuerunt primæ acquirentes, quia etſi
25 † primus acquirens dicatur, qui non eſt comprehenſus in prima inueſtitura, *Salic. in l. fin. numer.* 15. *& ibi Iaſ. num.* 41. *C. de iur. emph. Surd. conſil.* 538. *num.* 1. *Molin. de contract. diſput.* 472. *num.* 1. *verſ. Obſerua tamen Afflict. deciſ.* 12. *num.* 5. *& dec.* 148. *num.* 8. *Roſent. de feud. cap.* 2. *concluſ.* 25. *Caldas de renou. emphit. q.* 1. *num.* 5. Attamen hæc concluſio non applicatur in caſu iſto
26 quia quando † Eccleſia tenetur renouare, certum eſt, quod renouatio nihil mutat, & non dicitur noua inueſtitura, ſed renouatio, *l. ſi fideiuſſor, §.* 1. *ff. qui ſatisdar. cog.* ſæcùs autem ſi voluntariè ſit facta renouatio;
27 quia tunc videtur beneficium nouum, & dicitur † voluntariè facta, quando aliàs Eccleſia non tenebatur ad renouandum ita eleganter, *Alciat. in l. ſi mihi, & Titio, nu.* 27. *verſ. idq. ſimpliciter his verbis, ff. de verb. oblig.* In propoſito autem, dato quod, emphyteuſis eſſet finita pèr obitum Petri cum Eccleſia † nollet pro
28 ſe retinere teneba tur inueſtire proximiores, *Bart. in l.* 1. *§. permittitur num.* 1. *ff. de aq. quotid. & eſt. Roman. conſil.* 22 *nu.* 5. *Alex. conſil.* 80. *nu.* 17. *& 20. lib.* 1. *Dec. conſ.* 13. *Pariſ. conſil.* 26. *n.* 1. *l.* 1. *Verall. dec.* 304. *p.* 1. Et quamuis hæc opinio procedat ex equitate attamen ſi
29 Eccleſia † non vult retinere pro ſe iniuriam facit proximioribus, *Rom. conſ.* 22. *num.* 5. *Alex. d. conſ.* 80. *nu.*

10. &

10.& 20.*lib.* 1.*Dec.* 131.*Paris. cons.* 29. *num.* 1.*libr.* 1.
30 etiam fœminis, etiam quod † non sint comprehensæ in prima inuestitura, modo pacta primæ inuestituræ non alterentur, *Bero.cons.* 98. & 99.*li.* 1. *& fuit dictum in causa Ciuitatis Castelli emphyteusis* 23. *Iunij* 1586. *coram Cardin. Platto, & Marescott. var. lib.* 1. *ca.* 3. *num.* 5. *cum alijs pluribus Doctoribus, & decisionibus congestis coram me in causa Imolen. bonorum* 18. *Iunij* 1618. &
31 datur appellatio † & proximior potèst petere, vt extraneus inuestitus remoueatur. *Rip. in l.* 1. *num.* 10. *ff. de priuil. credit. Alciat. in d. l. si mihi, & Titio, num.* 31. *ff. de verb. oblig. Gozad. cons.* 39. *num.* 21. *Card. Mantic. dec.* 10. *num.* 9. Nec ex eo potest dici noua inuestitura, ex
32 quo fuerint soluta scut. 600. quia † in renouatione sicut potest Ecclesia censum augere, *Veral. d. decis.* 304. ita potuit dd. pecunias in recompensam augumenti census recipere. *l. si cum, §. qui iniuriarum. ff. si quis caut.* Et quamuis istam renouationem, *Ang. & Arct. in cons.* 41. *num.* 13. *vers. his non obstantibus* vocet nouam inue-
33 stituram, tamen in puncto quod non solùm † renouata dicatur illa concessio, vel locatio, quæ semper vna
34 est, *vt per Butr. & alios in c.* 1. *de præscr.* Sed † etiam illa, quæ iam finita est, & extincta, iterumq. eidem, aut consorti, seu filijs conceditur, *vt est tex. & ibi gloss. in cap.* 2. *de feud. & Imol. & alij per gloss. in c. non satis* 34. *q.* 2. *& in c.* 1. *per tex. ibi de donat. & in c. cum Venerabilis de constibus, Bero. cons.* 116. *num.* 21. *vol.* 1. *Caldas de renouat. emphyt. q.* 2. *num.* 16. Et in nostris terminis de in-
35 uestitura concessa filijs post lineam † finitam, quod censeatur renouatio, non autem noua concessio, *Bart. in l. si mihi, & Titio in princ. num.* 7. *& ibi etiam Alex. ff. de verb. oblig.* Et quod dicatur antiqua emphyteusis, quando filij renouantur ad lineam finitam, secus ob delictum, *Cald. de renou. emph. c.* 4. *num.* 18. *& seqq. vbi in puncto, & ita concludit nu.* 21. *& in puncto etiam Bero. cons.* 122. *num.* 23. *vol.* 3. Et hæc procedunt etiam
36 quod † in renouatione fit dictum, prout in casu isto. *Et de nouo concedimus*, quia nihilominùs non immutatur natura concessionis antiquæ, Itaut semper ista censeatur renouatio, non autem nouà concessio, *Cassad. dec.* 1. *de confir. vtil. vel inutil. & fuit dictum in causa Mediolanen. decursus aquarum* 28. *April.* 1581. *coram sanct. mem. Clemente VIII. & in causa Tuden. Iurisdictionis de Tudela* 1. *April.* 1587. *coram bo. me. Card. Blanchetto, & in istis proprijs terminis post Bart. & Isern. in c.* 1. *de Vassallo decrepit. stat. Alciat. in d. l. si mihi, & Titio num.* 27. *vers. Quod Bart. ff. de verb. oblig.*

37 Hinc sequitur, quòd cum ista fuerit renouatio † emphyteusis non est titulus nouus, sed prioris tituli cõcessi Andreæ renouatio. *Curt. sen. cons.* 48. *num.* 46. *Felin. in c. de causis num.* 1. *de offic. delez. Valasc. de iur. emph. q.* 11. *num.* 15. *ad finem Gamma dec.* 232. *num.* 7. *Caldas. de renou. emph. q.* 3. *num.* 1. *vbi num.* 2. *post infinitos, quos allegat, dicit, quod renouatio emph. regulanda est iuxta terminos inuestituræ antiquæ, quia non noua, sed antiqua emphyteusis dicitur, Bart. in d. l. si mihi, & Titio, & ibi Alex. ff. de verb. oblig. Crot. cons.* 18. *num.* 1. *& idem Caldas. numeris seqq. satis exornat hanc materiam*, & propterea Maurocena, & Angela obtinendo nouas inuesti-
38 turas non potuerunt præiudicare Illustriss. D. Petro; prout † nec potuit præiudicare Dominus directus, *vt infinitos Doctores huius sententiæ cumulat Caldas. d. q.* 3. *num.* 7. & in puncto, quod licet post diuisio-
39 nem quilibet diuidentium obtineat † nouas inuestituras non propterea censeatur præiudicare iuri accrescendi comprehenso in prima inuestitura *dicit Bal. in consil.* 431. *lib.* 2. *per tot. quod duplicatur consil.* 280. *lib.* 3. Nec potuit heri fundamentum quoad istud *in clausula, ad habendum & quicquid placuerit faciendum*, posita in d. inuestitura anni 1551. quia quatenus fuisset appolita in dispositiua, nihil operaretur, cum alteraret primam inuestituram concessam Petro, vt patet ex supradictis, & sic nõ obstat. Sed veritas est, quod
40 † est posita in clausulis exequutiuis, & ideò non ampliat principalem dispositionem. *Dec. cons.* 495. *num.* 18. *& cons.* 500. *num.* 8. *vers. Et ideò, Honded. cons.* 33. *num.* 10. *Osasch. dec.* 164. *num.* 2. *Vinc. de Franch. dec.* 6. *num.* 7. *Corbul. de emphyth. tit. de caus. priu. vb alienat. lim.* 3. *num.* 8. & ideò si principalis † dispositio non of-
41 ficit, vt patet ex prædictis, nec clausula *Ad habendum*.

Secundò principaliter fuit responsum, quod cum agatur de emphyteusi Ecclesiastica non potuit cõcedi facultas Maurocenæ, & Angelæ, & comprehensis in inuestitura, *deinceps quicquid placuerit faciendi*, quia cum ista facultas non esset concessa in prima inuestitura circa hoc alteraretur solitum, quod non po-
42 test alterari, & hinc quod res † solita locari, quod est quando vnica locatio procedit; vel duę effectum sortitę spatio 40. annorum, *Præpos. in c.* 1. *num.* 23. *& seq. qui feud. dar. poss.* non potlit alterato † solito iterum lo-
43 cari, *Curt. iun. de feud. p.* 2. *q.* 6. *Dec. in auth. qui rem nuhr.* 22. *& ibi Cagnol. num.* 58. *C. de sacros. Eccl. Alex. cons.*
44 9. *num.* 2. *lib.* 3. ita vt vtile per † inutile vitiatur, *Cuar. var. lib.* 2. *c.* 16. *nu.* 5. *vers. eadem, & infra vers. Ad præmissa Baldisenten. Rot. dec.* 709. *num.* 2. *vsque ad finem p.* 1. *vbi alios refert, & fuit dictum in causa Romana Domus* 9. *Decemb.* 1620. *coram me*, & sic quatenus solitũ fuisset alteratum alteratio nihil operaretur, & con-
45 tractus non substineretur, sed attendenda esset inuestitura anni 1551. Nec in hoc casu potest deduci beneplacitum Apostolicum † ex cursu 30. annorum cum non adsit aliqua obseruantia super isto pacto, *Anchar. cons.* 136. *Alex. in l. qui alienam, num.* 11. *ff. de arg. hæred. Put. decis.* 355. *num.* 7. *in addit. Marginal. lib.* 2. *in correctis, Mohed. decis.* 2. *de transs.* & quamuis Maurocena, & Angela possederint, tamen cum essent *in pos-*
46 *sessione* vigore inuestituræ anni 1551. ista possessio † est equiuoca, & ideò non concludit ad obseruantiã secundæ inuestiturę. *Abb. in c.* 2. *in fin. de censib. Felyn. in c. cum Bertoldus num.* 26. *de re ind.* & ad effectum, quod possessio probaretur circa iura secundi contractus deberet probari effectuatio pacti prædicti, quod repugnat primę inuestituræ, *vt fuit resolutum in causa Senen. Tenutæ Pontis Arrighi* 10. *Martij* 1578. *coram sanct. me. n. Clemente VIII.*

Non obstat, quòd Illustriss. D. Petrus sit filius, & hæres Angelæ, qui propterea non potest venire † cõ-
47 tra inuestituram obtentam à matre. *l. cum à matre, C. de rei vend.* Quia regula illius legis non habet locum
48 in facto inualido † Defuncti, prout est istud, ex supradictis, *Socc. Sen. cons.* 79. *num.* 47. *lib.* 4. *Grat. cons.* 91. *nu.* 24. *in fin. & num.* 25. *& 26. lib.* 1. *cum alijs per Rot. dec.* 110. *num.* 1. *p.* 2. *diuers. Pinel. in l.* 1. *p.* 3. *num.* 83. *lim.* 10.
49 *C. de bonis matern.* quod procedit † de plano, in casu isto, quia cum dicta inuestitura non potuerit alterari, vt dictum est, obligatio † Defuncti non transit in hæ-
50 redem. *Bald. in d. l. cum à matre num.* 4. *in fin.*

Et ita conclusum vtraquè parte informante.

RE-

REVEREND. P. D. MERLINO.

Narnien. Successionis Lunæ 22. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

Statutum alicuius loci an possit comprehendere bona existentia extra territorium, & in specie de statuto exclusiuo fœminarum propter agnatos.

SVMMARIVM.

1 *Fœminæ secundum ius commune æqualiter succedunt in bonis paternis, sicuti fratres.*
2 *Statutum non comprehendit bona extra territorium, & hanc opinionem indistincte tenet Rota, & ab hac non est recedendum num. 3.*
4 *Statutum exclusiuum faminarum propter agnatos, an non comprehendat bona extra territorium quia est odiosum.*
5 *In successionis materia constituere differentiam inter masculos, & fœminas est maximum vitium.*
6 *Statutum exclusiuum fœminarum, licet sit derogatorium iuri communi, non tamen inde odiosum, odio saltem irrationabili censendum est.*
7 *Familiæ, quæ diuitiarum præsidio destitutæ sunt, sordescunt.*
Statutum exclusiuum fœminarum est fauorabile ex receptiori calculo. n. 7.
8 *Statutum exclusiuum fœminarum est conforme iuri Diuino 12. tabularum & iuri prætorio.*
9 *Statuere est actus iurisdictionis, qui exercetur circa administrationem rerum suarum.*
10 *Princeps extra territorium proprium est, veluti priuatus.*
11 *Populus non potest exercere iurisdictionẽ extra territorium.*
12 *Statutum etiamsi omnino esset fauorabile non tamen extenditur extra territorium.*
13 *Bart. distinctio in l. cunctos populos nu. 33. C. de sum. Trin. & fid. Cath. Rota semper reiecit.*
14 *In statutis non cortex verborum, sed facultas statuẽtium, quilque ipsi principaliter intelligant attendendum est.*
In statutis tunc verba indaganda sunt, quando quæstio est voluntatis, quæ verbis declaratur, & extenditur. num. 14.
16 *Secus verò si quæstio est potestatis, quæ cum sit limitata, nõ potest quibuscumque verbis, quoquo modo conceptis vltra limites extendi.*
16 *Bart. distinctio in d. l. cunctos populos, est potius verbalis, quam iuridica & ideo DD. eam redarguunt.*
17 *Statutum potest inhabilitare personam subditam, & ita incapacem reddere illam, vt quocunque loco vadat, semper remaneat incapacem, & hoc quatenus verum sit num. 18. & 25.*
19 *Salyc. opinio in l. cunctos populos num. 3. C. de sum. Trinit. & Fid. Catbol. & sequacium, non est tuta, & illos Rota reprobat & num. 33.*
20 *Opinio fundata super distinctione reprobata, necesse est, vt corruat.*
21 *Statutum de successione non extenditur extra Territorium, etiam si hoc expresse diceret & num. 24.*
22 *Statutum de successione, licet in suo cortice loqueretur in personam, tamen quia disponit de successione, videtur principaliter de bonis, & non de personis disponere.*
23 *Bannitus, & hostis patriæ, qui est omnino incapax successionis, attamen succedit ab intestato in bonis extra territorium.*
26 *Tex. in l. magis puto §. illud ff. de reb. eorum & in l. propter litem §. licet. ff. de excusat. tut. in quibus terminis procedant.*
27 *Tutor datus in vno loco, est etiam tutor in alio, licet extra territorium quia tutor datur personæ.*
28 *Statutum si inhabilitaret fœminas, & solum masculos admitteret ad bona extra territorium existentia, disponeret de re, & materia sibi non subiecta.*
29 *Curator datus in vno loco, extra territorium non remanet talis, quia curator datur bonis.*
30 *Hæreditas est quid vniuersale, & indiuiduum, nec loco circumscribitur, sed consistit in intellectu.*
31 *Hæreditas, siue patrimonium scindi non debet, cum ex omnibus bonis conflatur vna tantum hæreditas, & vnum tantum patrimonium.*
32 *Hæreditas scinderetur, si respectu bonorum in aliquo loco existentium masculi solum succederent, & respectu aliorum bonorum alibi existentium admitterentur cum fœminis.*
34 *Hæreditas, tunc tamquam quid intellectuale & indiuiduum non scinditur, quoties bona hæreditaria sunt sub eodem territorio.*
35 *Bona quoties sunt separata, considerantur plures hereditates, & defunctus tunc tot repræsentat personas, quot tunc territoria vbi bona sita sunt.*
36 *In statutis verba debent interpretari cum effectu.*
37 *Statutum non potest disponere de bonis existentibus extra territorium, etiamsi minor, vel maior pars bonorum reperiatur in illo, vel alio loco.*
38 *Loca Montium tamquam perpetuo mansura inter bona immobilia reputentur.*
Statutum exclusiuum fœminarum habet etiam locum in locis Montium. num. 38.
39 *Loca Montium etiamsi vacabilia, veniunt appellatione bonorum.*
40 *Statuentibus alicuius loci, parum refert conseruare familias exteras, sed bene subditas & 41.*
42 *Statuta diuersæ Ciuitatis an connectenda sint, vt mutuo suppleantur circa exclusionem fœminarum, vbi bona sita sunt.*
43 *Statuta diuersæ Ciuitatis connectenda non sunt quando vtrumq; de per se est imperfectum, & inutile, ratione scilicet potestatis, & voluntatis.*
44 *Statutum, vt afficiat, requiritur, vt eidem statuto subiaceant insimul bona, & personæ quæ ad successionẽ aspirant, nec sufficit alterum.*
Statutum vnum cum alio coniungi non debet ad correctionem iuris communis num. 44.
Statutum exclusiuum fœminarum non extenditur ad bona extra territorium, vbi contraria est iuris dispositio num. 44.
45 *Arguere à contrario sensu, præsertim in dictis Doctorum non licet, quando absurdus resultaret intellectus.*
46 *Statutaria dispositio vbi deficit subintrat semper dispositio iuris communis.*
47 *Alex. in consil. 44. num. 6. lib. 5. & aliorum intellectus.*

48 *Bona*

48 *Bona defuncti, si maneant in duobus locis, Statuta vtriusq; loci seruanda sunt, & coniungenda & qua tenus hoc sit verum & 49.*

50 *Bona, sicuti quis potest habere in pluribus locis, sic & potest habere domicilium, & subiacere pluribus locis.*

51 *Statutum personarum, & statutum loci coniungenda sunt, quando vterque locus manet sub eodem Principe.*

52 *Statutum Principis, quando pariformiter in toto suo statu seruandum est.*

53 *Confirmatio, quid operetur.*

54 *Consuetudo, qualiter probari debet.*

55 *Populus subiectus immediatè sedi Apostolicæ, non potest condere statuta sine confirmatione Pontificis.*

56 *Consuetudo æquiparatur Statutis.*

57 *Priuilegijs ciuilitatis, vt quis gaudeat, quid requiratur.*

DECISIO CLXXVII.

ANdreas superstitibus tàm filijs masculis, quàm fœminis intestatus decesserat, bonaque nedum in Territorio Narnien. vbi degebat, sed & hic Romæ reliquit. Vndè fuit dubitatum, an in his bonis fœminę æqualiter admittendę essent vna cum masculis, illisq; danda immissio. Et quamuis attenta iuris communis dispositione non sit ambigendum, quin ad fœminas
1 † æqualiter, prout ad masculos spectet paterna successio, §. *intestatorum Inst. de hæredit quę ab intest. defer. l. maximum vitium C. de liber præterit. l. lege* 12. *tabularum C. de legit. hered. auth. nouissima C. de suis, & legit.* Attamen difficultatem faciebat, quòd tàm Narnij, vbi & testator, masculiq; & fœminæ ad successionem adspirantes domicilium habent, quàm hic Romæ, vbi bona reperiuntur, Statutum viget exclusiuum fœminarum extantibus masculis, & proinde quodcunque Statutum attendatur, semper resultat exclusio fœminarum.

Verum Domini responderunt, in his bonis Romæ existentibus dandam esse immissionem filiabus fœminis pro medietate, & sic iuris communis dispositionem in proposita facti specie esse attendendam, neutrumque ex prædictis Statutis sibi locum vendicare.

Non inquam Statutum Narniense, quoniam quãuis Doctores inter se certauerint, an huiusmodi Statutum fœminarum exclusiuum comprehendat, vel extendatur ad bona extrà Territorium, in varia sque acies diuisi sint, & distinctionibus aliqui opiniones
2 contrarias conciliauerint; attamen semper Rota † indistinctè censuit, bona posita extrà Territorium non comprehendi Statuto, quemadmodum, & magis cõmuniter Doctores tenuerunt, ità *Bart.* qui fuit auctor huius opinionis in *l. eiuctos populos num.* 32. *Bald. ibid. num.* 91. *C. de Summ. Trinit. & fid. cath. Anchar. in c. Canonum Statuta nu.* 214. *de const. Felin. in c. postulasti nu.* 4. *de for. comp. Alex. cons.* 16. *nu.* 1. *& seqq. & cons.* 128. *lib.* 1. *Gozadin. cons.* 49. *nu.* 8. *Brun. de Statut. art.* 8. *num.*
3 130. qui affirmat † ab hac opinione non esse recedẽdum, *Rol. cons.* 80. *per tot. lib.* 4. *Bero. cons.* 155. *num.* 12. *& seqq. lib.* 2. *Ioseph. Lud. decis. Perus.* 76. *num.* 8. *Hond. cons.* 5. *num.* 14. *lib.* 1. *Pereg. de Patanin.* 117. *num.* 2. *& 3. & cons.* 7. *num.* 8. *lib.* 5. *Menoch. cons.* 875. *per tot. & cons.* 1021. *num.* 9. *&* 10. vbi 56. Doctores recensetur hanc opinionem sequentes *Aldobr. cons.* 2. *num.* 10. *& seqq. l.* 1. *& cõs.* 145. *n.* 8. *l.* 2. *D. Fach. cons.* 86. *n.* 4. *& cõs.* 87. *nu.* 1. *& seqq. lib.* 2. *Osasch. cons.* 76. *nu.* 19. *Caball. cons.* 11. *num.* 1. *& seqq. lib.* 2. qui de vera, & magis cõmuni attestatur, & quod optimis fundamẽtis innitatur *Pappon. cons.* 54. *num.* 33. *Aldouin. cons.* 98. *num.* 3. & *Rota perpetuo*, vt dictum est, hæsit huic opinioni, ità *coram Puteo dec.* 341. *li.* 1. *in correct. coram Card. Blanchetto in Rom. seù Terracinen. bonorũ* 16. *Martij* 1576. quæ est *dec.* 304. *num.* 3. *p.* 1. *diuers. coram Comitulo in Perusina bonorum de Balleonibus*, 8. & 13. *Iunij* 1590. *coram Brauo in Romana supplementi legitimæ* 21. *Octobris* 1580. *corã Penia ĩ Perusinæ reintegrationis* 15. *Ian.* 1596. *corã Card. Pamph. in Balneoregien. bonor.* 7. *Iunij* 1591. *et* 16. *Maij* 1594. *coram s. m. Greg. XIV. dec.* 255. *num.* 1. *et seqq. et coram bo. me. Buratto in Collen. hæreditatis* 10. *Iun.* 1616. *et* 5. *Maij* 1617. *et nouissimè coram R. P. D. meo Durano in Romana, seù Bergomen. successionis* 11. *Maij* 1626.

Et quamuis Rota in conclusione assentiat Bartolo in duobus tamen dissentit, in ratione scilicet, & in di-
4 stinctione, seù declaratione; non enim vera † est ratio ab eo ponderata, quòd nempè huiusmodi Statutum non comprehendat bona extrà Territorium eo quia sit odiosum, dum æquitati naturali repugnat, consti-
5 tuendo in materia † successionis differentiam *inter* masculos, & fœminas, quod veluti maximum vitium reprehendit imperator *in d. l. maximum vitium C. de liber. præterit.* & propterea strictè interpretandum, nec extendendum extrà Territorium. Quoniam licet
6 tale † Statutum sit derogatorium iuri communi, non tamen inde odiosum, saltem odio irrationabili censendum est, fundatur enim in bono publico, nempè in motiuo conseruandi agnationes masculorum, & principaliter, ac primariò non intèndit exclusionem fœminarum, nec in earum odium est promulgatum, sed
7 in fauorem familiarum, quæ † diuitiarum præsidio destitutæ fordescunt, & hoc considerari debet ad effectum iudicandi, an aliquid sit odiosum, vel fauorabile, *l. qui exceptionem, ff. de cond. indeb. Roman. cons.* 39. *num.* 2. *et cons.* 328. *num.* 2. *Decian. cons.* 17. *num.* 25. *li.* 1. *Cephal. cons.* 278. *num.* 102. *Aldobr. cons.* 2. *num.* 141. *lib.* 1. *Caputaq. dec.* 15. *num.* 6. *par.* 2. *Rot. dec.* 117. *num.* 1. *par.* 1. *diuers.* & quòd huiusmodi Statutum sit favorabile receptiori calculo affirmant Doctores *Alexand. cons.* 141. *num.* 10. *lib.* 7. *Cephal. cons.* 278. *nu.* 102. *et* 103. *Decian. cons.* 1. *num.* 319. *et cons.* 17. *num.* 25. *li.* 1. *et cons.* 30. *num.* 10. *li.* 3. *Gabr. cons.* 15. *nu.* 3. *li.* 2. *Brun. de Statut. art.* 8. *num.* 127. *vers. nec obstat, Surd. cons.* 553 *num.* 9. *et Rota*, pluries amplexa est hanc opinionem, vt in *Nucerina bonorum* 4. *Martij* 1612. *coram bo. me. Card. Sacrato*, quæ est *dec.* 51. *par.* 1. *Recent.* & in pluribus relatis in *Bonon. successionis* 9. *Decembris* 1622. *co-*
8 *ram bo. me. Vbaldo*, Imò huiusmodi † Statutum est cõforme iuri diuino, 12. tabularum, & iuri prætorio, *Cravet. cons.* 243. *nu.* 5. *Decian. d. cons.* 1. *num.* 218.

Sed vera ratio illius conclusionis supra firmatæ ex
9 est, quoniam statuere † est actus iurisdictionis, qui exercetur circà administrationem rerum suarum, *ca. final. de constit. in* 6. *l. finali ff. et C. de iurisd. omn. iud.* & ibi *Doctores communiter. Alexand. in l.* 1. *nu.* 10. *ff. eod.*
10 & extra proprium † Territorium Princeps est veluti priuatus, *d. c. fi. de constit. in* 6. *cap. per venerabilem qui*

filij

Alij sint legit. cap. quæ contrà 8. distinct. d. l. fi. ff. de iurisd. omn. iud. l. 3. ff. de offic. Præsid. cum alijs per *Bero. consil.*
11 *155. num. 14 lib. 2.* Vnde nec † poterit populus exercere iurisdictionem in alieno Territorio. Ità *Lap. alleg. 91. num. 7, Castr. consil. 32. num. 1. li. 2. Rol. cons. 80. num. 25. & 26. lib. 4. Bero. d. cons. 155. nu. 13, & 14. Peregrin. decis. Patauin. 117. num. 2. Aldobr. consil. 2. num. 10, & 15. lib. 1. Brun. de Stat. d. art. 8. num. 130. versic. quicq; id autem sit, Gerard. Mazzol. consil. 36. num. 17. Bellon. Iun. consil. 74. num. 103.* & per hanc rationem *Rotæ sequitur Bartolum*, vt obseruauit *Pur. d. decis. 341. in fin. lib. 1.* & tangit *Surd. consil. 553. num. 8. Bellon. d.*
12 *consil. 74. num. 104.* Imò etiamsi omninò esset † Statutum fauorabile, non tamen extenderetur extrà Territorium, *Roland. d. consil. 89. sub num. 29. sub vers. superest modo, Bellon. ibid. num. 105.* semper enim obstaret defectus iurisdictionis.

Distinctionem etiam *Bart. in d. l. cunctos populos nu.*
13 *33. C. de Sum. Trin. & fid. cath.* an statutum † loquatur in rem, siuè in personam, semper reiecit, *Rota, vt in d. decis. 304. num. 3. par. 1. diuers. in Balneoregien. bonorum 16. Maij 1594. coram bo. me. Card. Pamph. & coram sanct. me. Greg. XV. d. decis. 255. num. 6. & in d. Collen.*
14 *hæred tatis coram bo. me. Buratto*, quoniam non † cortex verborum, sed facultas statuentium, quidq; principaliter intelligant ipsi attendendum est, & verba indaganda essent, si quæstio foret voluntatis, quæ verbis declaratur, & extenditur *l. Paulus §. non tantùm verbis, ff. rem rat. hab. cap. is autem, 22. q. 2. Aym. consil. 20.*
15 *num. 2.* secùs autem † dum quæstio est potestatis, quæ cum sit limitata territorio statuentium, *l. decum virum, C. de decur. lib. 10.* non potèst quibuscunque verbis, quoquo modo conceptis, vltra limites extendi *Lap. d. alleg. 91. num. 8. Negus. respons. 278. num. 6. & 7. Bellon. Iun. d. cons. 74. num. 107.* alioquin in facultate cuiuslibet positum esset ingeniosa verborum structura alienam supplantare, & illudere, ac propriam extendere Iurisdictionem vltra fines Territorij, & propterea d. destinctionem DD. ferè omnes pro principali
16 conclusione supra † relati reprobant, & potiùs verbalem, quàm iuridicam redarguunt, *Aret. in l. iustè possi let sub nu. 4. vers. præterea illa differentia, ff. de acq. poss. Soc. Iun. cons. 25. n. 13. in fi. li. 3. Dec. cõs. 71. n. 7. l. 2.*

Nec suffragatur id, in quo potissimum insistunt,
17 qui contrarium tuentur, quod scilicèt statutum † possit inhabilitare personam subditam, & ità incapacem illam efficere, vt quocunque vadat semper remaneat incapax, & sic vinculum iniectum à statuto originis comitetur personam etiam quoad bona in alieno territorio existentia, vt censuit *Salyc. in l. cunctos populos num. 14. vers. confirmatur secundò, C. de Sum. Trin. & fid. cath. Alexan. consil. 128. sub num. 2. lib. 1. Surd. cons. 535. num. 18. & consil. 553. num. 12. Cephal. consil. 309. num. 30, & 35. Gabr. de stat. concl. 8. nu. 3. & 4. Bellon. Iun. d. cons. 74. num. 121. Rimin. Iun. cons. 72. num. 20. & 21. Bim. cons. 91. num. 2. lib. 1.*

Quoniam hæc opinio firmatur à prædictis Docto-
18 ribus, quatenus † Statutum de bonis in alieno Territorio expressè disponeret, vt per *Ruin. cons. 39. num. 16. in fin. lib. 1. Burat. consil. 39. num. 35. Surd. d. consil. 435. num. 18. Pereg. dec. Patauin. 117. num. 13.* alijque supra allegati, quod non adest in Statuto Narnien.

19 Verum nec dicta opinio tuta † est, & *Salycetum in hoc art. post Tiraq. de primog. q. 46. num. 23. & seq. Alexand. cons. 128. lib. 1.* & alios, reprobauit *Rota in d. dec. 304. par. 1. diuers.* vbi ostenditur opinionem communem, & rationem contra illum militare. Et certè dicta
20 conclusio fundatur † in illa distinctione, an statutum loquatur in rem, siuè in personam, & quando loquitur in personam videtur, quod semper statutum afficiat illam personam subditam, & sic bona vbicunque reperiantur non possint acquiri personæ incapaci, vnde si hæc distinctio communiter reprobatur, vt supra dictum fuit, consequenter opinio, quæ dicta distinctione innititur, vt corruat necesse est, & ideo post *Alex. & Signorol. Rub. Alex. cons. 71. nu. 10.* absolutè
21 negat hoc † Statutum extendi extra Territorium, etiã si expressè diceret, & sequitur *Rolan. d. cons. 80. n. 29. in fi. Menoc. cons. 1021. sub num. 10. in fin. & num. 11.* &
22 sanè Statutum † quamuis in suo corticè loqueretur in personam, tamen quia disponit de successione, videtur potius principaliter de ipsis bonis disponere, non autem de personis, *Cyn. in d. l. cunctos populos in fin. Brun. de stat. art. 6. quæst. 1. num. 18. & art. 8. num. 123. in fin. Roland. cons. 80. num. 41. lib. 4. Soccin. Iun. consil. 25. nu. 13. lib. 3. Cephal. cons. 309. nu. 47. Facchin. cons. 86. num. 2. lib. 2. idem Surd. cons. 257. nu. 15. & 343. nu. 10. & cons. 553. num. 18. Rot. decis. 295. num. 11. & dec. 304. num. 3. par. 1. diuers.* & videmus in sortioribus
23 terminis, quod bannitus, † & hostis patriæ, qui omninò incapax est successionis, attamen succedit ab intestato in bonis extrà Territorium, quia hæc bona non subiacent Statuto Ciuitatis bannientis, *Castr. in l. 1. num. 4. C. de hæred. inst. Imol. in l. ex facto §. 1. num. 20. vers. si in alio, ff. ad Trebell. Menoch. cons. 271. nu. 19. in fi.* & fuit dictum in *Mantuana bonorum 27. Nouembris*
24 *1579. Bubalo*, & semper † coarctatur illa dispositio, quoad bona existentia intrà fines Iurisdictionis disponentis, non autem quoad bona extra Territorium sita, *Castr. cons. 32. nu. 1. lib. 2. Rimin. Iun. cons. 5. nu. 207. & cons. 437. nu. 63. Card. Seraph. decis. 782. nu. 2.*

Et in omnem euentum illa conclusio ità temperari deberet, vt statutum posset quidẽ inhabilitare personam subditam, & quod hæc inhabilitas adhærebit personæ quocunque in loco reperiatur, ẽt in alieno
25 Territorio, sed tamen † in illis actibus, qui personæ principaliter hærent, nec extra illam exercentur, vt in obligationibus, dispositionibus, & pœnis personali-
26 bus, ac similibus, & in his terminis procedũt *text. † in l. magis puto §. illud ff. de reb. eor. l. propter litem. §. licèt ff. de excusat. tut.* ponderati, & inducti à prælegatis DD. conclusionem illam firmantibus, & ideo Tutor
27 datus vno † loco, est etiam Tutor in alio loco, licet extra Territorium, quia sufficit personam esse subiectam, & Tutor datur personæ, *Bart. in l. pupillo, ff. de Tut. & Curat. Bald. in l. 1. C. vbi petan. tut.* sed non respectu actuum, quorum effectus principaliter oritur in rebus, & ipsas afficit, vt est vocatio masculorum, & exclusio fœminarum in successione bonorum, in qua materia, vt dictum est, agitur principaliter de ipsis bonis, sicque Statutum posset inhabilitare fœminas, & solùm admittere masculos ad bona extra
28 Territorium existentia, † non solum disponeret super persona illis subdita, sed illorum iurisdictio exerceretur principaliter in re, & materia, quę illis subiecta non est, vt in his terminis considerat *Roland. d. consil. 80. num. 32. & 33. lib. 4.* & egregiè *Pappon. cons. 54. n. 34. & seqq.* & attingit *Rom. cons. 39. nu. 3. & Alderan.*

Mascar. de gen. interp. stat. concl. 6. num. 123. & 131. & benè *Brun. de Stat. art. 8. n. 13. & 131.* vbi notat, quod licet Tutor datus in vno loco trahatur etiam extra
29 Territorium, quia datur per sonæ, secùs † tamen est in curatore, quia hic datur bonis.

30 Non obstat quod hæreditas † sit quid vniuersale, & indiuiduum, nec loco circumscribatur, sed consistat in intellectu, itaut debeat vniformiter vbique iudicari, *l. hæreditas, ff. de reg. iur. l. si vt certi §. si duobus ff. commodati*,
31 nec hæreditas, † siuè patrimonium scindi debet, quia ex omnibus bonis conflatur vnum tãtum patrimonium, & vna hæreditas *l. Iurisperitos §. cum oriundus, ff. de excus. tut.* quemadmodum scinderetur, † si respectu bonorum Narnij existentium, ma-
32 sculi solummodò succederent, in alijs verò bonis, vna cum fœminis admitterentur, vt per *Salyc. in d. l. cunctos populos num. 14. vers. si verò bona C. de Sum. Trin. & fid. cath. Io de Ramponibus consil. 34. titul. de testam. inter consil. Calder.* & sequuntur plures relati per *Surd. cons. 535. num. 18. & seqq. & cons. 553. num. 11.*

33 Quoniam, vt dictum fuit, † hæc opinio *Salyceti* fuit in Rota acriter examinata, vt patet ex *dec. 304. par. 1. diuers.* & conclusum fuit illam esse reprobatam communiter à Doctoribus, & rationes illius non subsistere,
34 & re vera patrimonium, siuè hæreditas † tanquam quid intellectuale, & indiuiduum non scinditur, quoties bona hereditaria sint sub vno, & eodem Territo-
35 rio, sed quoties sunt separata bona, † considerantur plures hæreditates, & defunctus tot repræsentat personas quot sunt Territoria, in quibus habet bona, *Alex. cons. 16. n. 2. & cons. 128. n. 2. vers. allegabat Saly. li. 1. Ruin. cons. 48. n. 2. li. 3. Brun. de Stat. art. 8. nu. 124. Rol. cons. 80. n. 37. vers. non obstat li. 2. Gail. pract. observat. c. 124. n. 14. li. 2. Bursat. cons. 8. n. 35. Aldebr. cons. 2. n. 13. & 14. li. 2. Menoc. cons. 1021. sub n. 8. Surd. cons. 553. n. 16.* reprobaturq; meritò à *Peregr. d. dec. 117. n.*
36 18. Illa distinctio de † Statuto loquente de hæreditate vel de bonis, quia est merè verbalis, & verba in statutis debent interpretari cum effectu, vt per *Peregr. ibi.*

37 S que deficit potestas in Statuto † Narnij disponẽdi de bonis extra Territorium extantibus, non refert an maior pars, vel minor bonorum reperiatur in illo, vel alio loco, quicquid dixerit *Io. de Rampomibus d. cons. 34. de testam. inter cons. Calder. Io. de Anan. cons. 4. num. 3. Gabr. de Stat. concl. 8. num. 32.* quos reprobat *Roland. d. consil. 80. num. 40. vers. non obstat, & aliud, & num. 41. lib. 4. & Rota in Balneoregien. bonorum 11. Februarij 1594. coram Card. Pamph.*

38 Quo autem ad Statutum Vrbis, licet loca † montium tanquam perpetuò mansura in Vrbe inter bona immobilia reputentur, & in eis locum habeat Statutum exclusiuum fœminarum, *Peregr. cons. 90. num. 29. lib. 1. Thesaur. Ian. qq. forens. lib. 2. q. 4. num. 18. Bellon. Iun. cons. 74. num. 111.* & sequuta est *Rota* in his terminis in *Collen. hereditatis 18. Maij 1620. coram bo. me. Burat-*
39 *to*, & loca † montium etiam si vacabilia veniunt appellatione bonorum, *Gabr. consil. 141. num. 23. lib. 2. Molen. Roman. discept. forens. cap. 927. num. 20.*

Attamen cum tàm Andreas defunctus, quam masculi, & fœminæ, & sic exclusi, & excludentes fuerint, & sint forenses, nec subiaceant iurisdictioni Statuti Vrbis; Imò cum statuentes ipsi per exclusionem fœminarum intellexerint prospicere dumtaxat conser-
40 uationi familiarum subditarum, hæc prouidentia nõ respicit familias exteras, parum enim † referebat statuentibus Romanis conseruare agnationes Narnienses, & propterea prædictũ statutum licet in eius territorio bona sint posita, non tamen intrat respectu forensium, ità *Alex. cons. 111. n princ. lib. 7. & cons. 44. num. 5. vers. hanc conclusionem lib. 5. Crot. in l. omnes populi num. 244. in fin. vers. sed hæc ratio, ff. de iust. & iur. Paris. cons. 12. nu. 25. li. 3. Ruin. cons. 48. in. 4. lib. 3. Cravet. cons. 844. num. 1. & seqq. per tot. Soccin. Sen. consil. 128. num. 5. lib. 4. Soccin. Iun. consil. 80. nu. 9. lib. 4. Flamin. Rub. consil. 2. per tot. Cephal. consil. 278. num. 112. vers. ad vltimum, Peregr. consil. 90. num. 13. & 20. lib. 1. & decis. Pataun. 117. num. 3. Modern. Roman. Discept. forens. cap. 431. num. 26. & Rota millies respondit, vt in Perusina de Balleonibus 8. & 13. Iunij 1590. coram Comitulo, in Balneoregien. bonorum 7. Iunij 1590. coram Card. Pamphilio. & in Ciuitatis Castelli hæreditatis coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 255.* & in terminis statutis Vrbis apud *Put. decis. 31. num. 6. & seqq. lib. 2.* & apud *Card. Blanchettum decis. 295. num. 1. & 4. par. 1. diuers.* & demum *coram bo. me. Buratto in d. Collen. hereditatis*
41 *10. Iunij 1616.* vbi ex Thesauro monet † rem dubitatione carere, quòties persona excluditur est etiam forensis, vt in casu nostro, & respondet ad vota Card. dd. Mãticæ, & Tusci, & in *Romana, seù Cesenaten. hæreditatis 6. Nouembris 1619. coram D. meo Pironano*, vbi firmatur id procedere ex defectu potestatis.

Neque statuta hæc Vrbis, & Narnij connectenda
42 sunt, vt † mutuo suppleantur ad exclusionem fœminarum, itaut quod deficit statuto Narnij, scilicet subiectio bonorum suppleatur ex statuto Vrbis, & quod deficit statuto Vrbis, nempè subiectio personarum, suppleatur ex statuto Narnij, vt post *Bald. in l. 1. num. 19. vers. tamen bene teneò, C. de Sum. Trin. Castr. cons. 32. in princ. lib. 2. Soccin. Sen. consil. 36. sub num. 2. vers. quod intellige Cephal. consil. 309. num. 43. & 81.* cum aliis relatis per *Surd. cons. 343. num. 20. & cons. 553. nu. 13. vers. tertio, & Bellon. Iun. d. cons. 74. num. 99. & seqq.*

43 Quoniam, cum vtrumque † statutum, de per se sit imperfectum, & penitus inutile, eo quod in vtroque deficiat iurisdictio, & voluntas, vt supra probatum fuit, non potest fieri coniunctio, *Bald. in l. si quis exargentarijs num. 3. ff. de eden. Iason. in l. centurio nu. 57. in fin. ff. de vul. & pup.* & ità in his terminis respondit *Rota in d. Ciuitatis Castelli hæreditatis coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 255. num. 4. & in Romana supplementi legitimæ 21. Octobris 1580. coram Brauo, & coram bo. me. Buratto in d. Collen. hæreditatis 10. Iunij 1616. vers. ex quibus in fi. & sequuntur Modern. Rom. discept. forens. cap. 431. num. 16. & pluribus seqq.* quia ad effectum, vt
44 statutum afficiat † requiritur, quod eidem statuto subiaceant insimul bona, & personæ, quæ ad successionem adspirant, nec sufficit alterum, nempè vel subiectio personarum, vel bonorum, quia semper erit statutum penitus inutile. Et vnum statutum cum altero statuto coniungi non debet, ad correctionem iuris communis, *Menoch. consil. 784. num. 20.*

Nec contrarium dixit *Bald. in d. l. 1.* licèt admittat statutum exclusiuum fœminarum non extendi ad bona extra Territorium, vbi contraria est iuris dispositio, tum quia non licet arguere † à cõtrario sensu, præsertim in dictis Doctorũ, quãdo absonus resultaret intellectus. *l. 2. C. de cond. incert. l. cuncticulã, C. de Episc. & Cleric. c. decet, de immu. Eccles. li. 6. Roman. cons. 194.*

nu. 11.

num.8.consil.392.num.24. & consil.399.nu.6. quemadmodum hic resultaret, si Statutum loci læderet personas non subditas, & faueret familijs exteris, quarum conseruatio ad illos Statuentes non spectat; Tum quia satis dicitur extare contrariam iuris dispositionem, si ius commune extat admittens æqualiter masculos vna cum fœminis, & quotiescunque Statu-
46. taria † dispositio deficit, subintrat semper dispositio iuris communis, l.si cum dotem, ff. solut. matrim. l. si extraneus, ff. de cond. caus. dat. Ancharan. consil. 26. num. 2. Socc. Sen. conf. 228. sub. num. 2. lib. 2.

47 Minùs applicatur doctrina † Alexand. consil. 44. num. 6. lib. 5. Soccin. Sen. consil. 288. num. 2. vers. & secundum, lib. 2. Surd. consil. 343. num. 20. & consil. 553. num. 13. & aliorum, quos latè congerit Bellon. Iun. d.
48 cons. 74. num. 100. asserentium in hæreditate † defuncti habentis bona in duobus locis, vtriusque loci Statuta seruanda esse, & coniungenda. Quoniam hæc conclusio, quatenus vera sit, intelligi debet datis terminis habilibus, scilicèt dummodò non obstet defectus Iurisdictionis, vel voluntatis, & sic quod nedum
49 vtroquè in loco quis habeat bona, sed & quod † personæ subiaceant Iurisdictioni vtriusque loci, vt etiã considerat sanct. mem. Gregorius XV. dicta decis. 255. num. 4. vbi respondet ad Castren. & alios; siquè aliter hæc Doctorum assertio intelligeretur, repugnaret conclusionibus supra firmatis, quæ frequentiùs à Doctoribus receptæ sunt, & à Rota approbantur, & si-
50 cuti † quis potest habere bona in pluribus locis, sic & potest habere domicilium, & subiacere pluribus locis ad l. cives C. de incolis lib. 10. Abb. in cap. fi. num. 8. in fin. de paroch. Felin. in cap. dilectus in 1. num. 12. de rescript. Menoch. de arbitr. Iud. lib. 2. cas. 86. num. 2. & fuit dictum in Toletana matrimonij 10. Decembris 1625. coram me, & in Romana, seù Bergomen. successionis 11. Maij 1626. coram R.P.D. meo Durano, & hoc casu Statutum vtriusque loci attenderetur.

Minùs obstat quod locus eidem Principi, scilicèt Summo Pontifici subiaceat, & vtrumque Statutum sit eadem auctoritate Apostolica confirmatum, prout in
51 his terminis Statutum personarum, † & Statutum loci coniungenda esse tradiderunt Archiepiscopus Puteus consil. vltimo apud Odd. numer. 108. & 115. Thes. quæst. forens. lib. 2. quæst. 5. num. 13. Bellon. prælleg. cons. 74. num. 136. Quoniam motiuum vrgeret si Summus Pontifex per viam suæ dispositionis sanxisset ad hereditatem patris masculos solummodò exclusis fœ-
52 minis esse admittendos, quia tunc in † toto Statu Ecclesiastico pariformiter seruãda esset Principis constitutio l. leges C. de legib. Verum cum processerit confirmando singulis Ciuitatibus, & locis eorum Statuta, & sic remouendo solummodò obstaculum defectus Iurisdictionis, huiusmodi confirmationes regulantur iuxtà terminos dispositionis confirmatæ, quam nec dicuntur ampliare, & sic nec vltra fines cuiusque
53 Ciuitatis, & loci extendere, † sed solum addere robur, l. aurelio §. vltimo, ff. de liberi. leg. Bald. in l. nominationes in fin. C. de appellat. Bero. consil. 107. num. 11. lib. 1. Menoch. consil. 658. num. 8. & consil. 704. num. 36. Rota coram bon. mem. Cardinali Seraphino decis. 671. num. 7. & decis. 981. num. 5. & in Balneoregien. bonorum 11. Februarij 1594. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, & ideò prudenter Rota in dicta Ciuitatis Castelli hereditatis coram sanct. mem. Gregorio XV. noluit coniungere, nec coniungere Statutum Ciuitatis Castelli, cum Statuto Citernæ, quamuis vterque locus Sedi Apostolicæ subiaceat, & ab eadem Sede Apostolica confirmationem Statuti obtinuerit.

Nec obstat consuetudo, vt etiam in bonis extra Territorium seruetur Statutum Narnien se exclusiuũ fœminarum, quam masculi nitebantur probare; quia defecerunt, nec probarunt concludenter cum requisitis, scilicet quod talis consuetudo sit vniuersalis,
54 † quod fuerit in contradictorium deducta, & obtinuerit, & quod verisimiliter dèuenerit ad notitiã, & frequenter id contigerit, prout opus erat DD. in l. 2. C. quæ sit long. consuetud. & in l. de quibus, ff. de legibus, Paris. consil. 27. num. 35. & seqq. lib. 1. Decian. consil. 51. num. 10. & seqq. lib. 2. Nauar. consil. 574. num. 14. Rota decis. 255. num. 4. & decis. 524. num. 3. par. 1. recent. & decis. 497. nu. 2. par. 2. & quod idem casus cum ijsdem qualitatibus contigerit pluries, & pro masculis fuerit resolutus, Anchar. consil. 339. num. 8. Honded. cons. 75. num. 22. lib. 2. Cardin. Mantic. decis. 284. num. 7. Et in casibus, qui recensentur à testibus, fœminæ fuerunt fortasse exclusæ ob renunciationes, quæ passim per eas fieri consueuerunt; sed quatenus etiam probaretur hæc consuetudo, aliqui ex Dominis dubitabant de illius validitate: cum enim Populus Narniensis sit
55 immediatè subiectus Sedi Apostolicæ, † quemadmodum non posset sine confirmatione Pontificis condere statuta, Bald. cons. 407. nu. 2. vers. Quia merus est, lib. 2, Rota dec. 536. & dec. 780. nu. 1. par. 1. diuers. cum alijs cumulatis in Banon. successionis 9. Decembris 1622. coram bo. mem. Baldo, ita & consuetudinem absque eadem confirmatione videtur, quod non potuerit introducere, præsertim contra ius, Statutis † enim æquiparatur consuetudo ad not. in l. de quibus, ff. de legib. Bald. in l. 2. num. 3. C. quæ sit longa consuet. Alex. consil. 173. num. 12. lib. 6.
56

Postremò nec suffragatur, quod Iacobus vnus ex masculis fuerit à Senatu per Priuilegium Ciuitate Romana donatus, quia † dicto Priuilegio non est vsus, nec vnquam habitauit, nec onera sustinuit; Vnde Priuilegium non prodest, vt multis cumulatis firmauit
57 Rota in Romana, seù Cesenaten. hereditatis 6. Nouembris 1619. & 15. Ianuarij 1620. coram R.P.D. meo Pirouano.

Et ita vnaniniter resolutum fuit, in bonis extra Territorium Narniense extantibus, fœminas æqualiter admittendas esse cum masculis, & illis dandam immissionem &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Bononien. successionis Veneris 24. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

Statuta omnia recipiunt interpretationem à iure communi. Statutum mandans seruari ius commune de quo iure sit intelligendum.

SVMMARIVM.

1 *Statutum etiam iuris communis correctorium recipit ab illo interpretationem.*

2 *Limitatio iuris communis correctorij debet late interpretari.*
3 *Dictio, ex, quid operetur.*
4 *Statutum mandans in aliquo casu seruari ius commune, est intelligendum de iure municipali, quod in ea Prouincia, vel districtu est.*
5 *Exceptio non debet idem continere, quam regula.*
6 *Statuta prouinciæ, quando Ius commune appellant.*
7 *Ius commune non est strictè interpretandum.*
8 *Verba posita ad vnum effectum, non debent contrarium operari.*
9 *Statutum adhærens iuri communi, dicitur fauorabile*

DECISIO. CLXXVIII.

DOmini perstiterunt in decisis die 19. Nouembris 1627. Nunc enim deducta aut in decisione desuper facta fuerunt sublata, aut penitus non releuant: Nam quòd statutum, de quo agitur, sit Iuris communis correctorium, nihil ad rem facit, † quia nihilominus recipit declarationem à Iure communi, *Rolan. consil. 80. num. 27. lib. 4. Honded. consil. 1. num. 33. lib. 1. & Magon. decis. Luccn. 22.* & in omnem casum limitatio † statuti Iuris communis correctorij, in qua versamur debet latè interpretari, cum illa restringens dispositionem statuti sit Iuri communi conformis, *Cuman. cons. 30. nu. 4. ante med. vers. tamen in excep. Laderch. cons. 66. nu. 4. Curt. Iun. cons. 7. nu. 10.* Vnde dum statutū in genere corrigit Ius commune in successione fratrū, in bonis autem prouentis à matre, vel à coniuncta persona per matrem vult Ius commune seruari: propterea exceptio ista debet latè interpretari, & præsertim quia lata interpretatio verbis non repugnat, cum dictio, † *ex*, per quam prætenditur restrictio quandoq; etiam ex proprietate sermonis causam immediatam denotet, vt in dicta decisione dictum fuit.

Neque obstat si dicatur, quòd dum dictum statutum in prędicta limitatione ibi, *exceptis bonis, quæ ad defunctam personam peruenerint ex dote vel titulo lucrativo, vt supra à Matre, vel coniuncta persona per Matrem dictarum sororum, in quibus talibus ius commune seruetur* debet intelligi *Ius commune seruetur*, ideſt, † Ius municipale, quòd in ea Prouincia, seu districtu est, ibi *Ius commune, Natt. consil. 541. num. 16. Gamb. decis. 3. nu. 6. & Roder. Suar. in l. quoniam in prioribus in declar. leg. Regn. in princ. C. de inoff. testam. & Lup. de donat. int. vir. & vxor. in princ. num. 3. & 4.* quia imò Ius commune dicit in dicto statuto prout contraponitur Iuri Municipali, quòd propriè loquendo in ea Prouincia non Ius commune, sed Ius generale illius Prouinciæ nuncupetur, aliàs † exceptio idem contineret, quod règula, & in vanum Doctores dum statuta exponunt, & interpretantur, passim illa restringerent, aut ampliarent iuxta Iuris communis dispositionem: quinimò prædicti Doctores, qui statuta † Prouinciæ Ius commune appellant quando de eis loquuntur nullo modo illa extendenda esse volunt, sed solùm intelligenda esse dicunt in casibus, in quibus loquuntur, vt idem *Suar.* ibidem *q. 9. nu. 16.* & *Gamb. decis. 283. nu. 4.* & tamen ius commune † non est strictè interpretandum argumento *leg. non est nouum* cum duobus seqq. *ff. de leg. Zabar. in Clem. procuratorem, nu. 12. de procur.* & idem *Gamb. decis. 314. num. 6.*

Minùs obstat, quòd in statuto antiquo excipiantur tantùm bona, quæ ad defunctum peruenerunt à matre, & in nouo statuto addatur, *ex dote, vel titulo lucrativo, &c.* quia cum dicta † verba sint adiecta ad ampliandum, aut potius causa maioris declarationis non debent contrarium operari ad *leg. legata mutiliter, ff. de legat. 1. & l. quæ dubitationes, in princ. ff. de reg. Iur.* Maximè cum † dicta limitatio tàm in antiquo, quam in nouo statuto reducat successionem in illo casu ad Ius commune, *Honded. cons. 5. num. 60. lib. 1.* cum alijs supra allegatis.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Reatina Iuris redimendi. Vener. 27. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

Cessione probata, transeunt omnia iura, nec non effectus rei cessæ in cessionarium, & sicuti cedens poterat agere, ita & cessionarius. Nullitatis actus in aliquo contractu à quo allegari possit.

SVMMARIVM.

1 *Ius quando est transmissibile ad hæredes, est etiam cessibile.*
2 *In cessionariū transeunt omnia iura, & effectus, quæ competebant cedenti.*
3 *Actione principali cessa, censetur etiam cessum ius exercendi.*
4 *In Alienatione rerum Ecclesiasticarum requiritur solemnitas, & causa.*
5 *Nullitas ab illo solum potest allegari, cuius fauore actus est nullus.*
6 *Contractus cum ecclesia non potest declarari nullus in ipsius ecclesiæ præiudicium, si illum ratum voluerit habere.*
8 *Hypoteca competit pro legato.* & nu. 10.
9 *Sub hypoteca, quæ competit pro legato, venit ius redimēdi, quod, & vendi potest, & ad hæredes transmitti.*
11 *Cedens sicut poterat agere, ita & cessionarius in quem fuit translatum ius cum sua causa, & qualitate.*
12 *Actio vtilis personalis, quæ competebat cedenti, cōpetit etiam cessionario.*
13 *Actio vtilis transit etiam sine cessione, si non fit, qui illā cedat, vel vbiis, qui eā cedere debet, mortuus est.*
14 *Creditores hæreditarij in subsidium contra quos agere possunt.*
15 *Emptor rei, cuius pretium fuit solutum creditoribus, cum obligatione de restituendo prioribus, potest cogere posteriores, vt prioribus creditoribus soluant.*

DECISIO CLXXIX.

DOmini causa sępiùs proposita persistentes indecisis corā bo. me. Buratto sub die 22. Iunij 1626. Dixerunt DD. Mansueto, & Fausto de Capellettis cō petere ius redimendi tā ex credito iure legati sibi ab Aegidio Dilecto relicti, quam etiam ratione cessionis impetratæ ab Euphemia sorore, & hærede Claudij Dilecti cui hoc ius ex obligatione D. Hippo-

lyti

Iyti Vincentini competebat. Cum enim Claudius vẽditionis prædij controuerſi factæ ab Aegidio patre, & Paulo patruo non aliter cõſenſerit, quam ſub promiſſione de eo ſibi intra quadriennium retrouendendo, eidemq; Claudio ab inteſtato ſucceſſerint, & Aegidius pater, & Euphemia illius ſoror, vt firmatur in deciſione Buratti, ſub generali ceſſione omnium iurium Euphemię competẽtium (iſtius etiam iuris ceſſione quod in hæreditate Claudius reliquerat) impetrata per Capellettos ab ipſa Euphemia, non videtur dubitandum, quin èa vti potuerint aduerſus Vincentinum; Cum ſicut illud eſt †tranſmiſſibile ad hæredes 1
ita etiam ſit ceſſibile, *l. ex pluribus, ff. de adminiſt. tut. Bar. in l. ſi minoris, n. 5. ff. eod. tit. Caſtr. conſ. 1. num. 2. & conſ. 249. nu. item 2. vol. 2. gloſ. in l. 2. in verb. ſiue hæredes; C. de pact. inter empt. & vend.* Vt etiam agere potue-
runt †executiuè virtute obligationis ea meralis ex in- 2
ſtrumento ad fauorem Claudij cum omnes illius effectus ad ceſſionarium tranſeant probata ceſſione, *l. 1. C. de contrar. iudic. tut. l. in iudicio, ff. fam. erciſ. Bald. in l. ex legato in fine, C. de legat. Florianus in d. l. in iudicio, ff. fam. erciſc. Miles in repert. verſ. cedi poteſt actio iudicati, Galeſ. ad formul. Camer. oblig. q. 2. n. 2. Boer. dec. 10. Rot. in Bononien. penſionis 17. Maij 1593. coram Card.* 3
Millino. Cum ceſſa †actione principali, cenſeatur etiã ceſſum ius executiuum, *Franc. Aret. in l. 1. col. pen. ff. ſi cert. pet. Calc. conſ. 18. n. 22. Guid. de Suzar. de inſtr. quarent. n. 37. Bened. de Barzis de quarentig. q. 9. in fi. verſ. itẽ quod agenti nomine alieno, Berous conſ. 187. nn. 27. vol. 3. Tiraq. de retract. legal. §. 26. gloſ. 3. nu. 22. & 23.*

De ceſſionis autem validitate videbatur dubitari non poſſe cum in ea interuenerit conſenſus Abbatiſſę & Defenſorum monaſterij, in quo erat Euphemia monialis, eademq. fuerit poſtea ab omnibus Monialibus capitulariter comprobata: Vt etiam cauſa illam faciendi, & admittendi viſa fuit iuſtiſſima cum ex legato ſcutorum mille, quod propter inopiam, in qua deceſſit Aegidius, ſuper hoc ſolum prædio conſequi poterant Capelletti, vſusfructus ipſi Euphemię debè-
retur, atque †ita interuenerint ſolemnitas, & cauſa, 4
Cap. 1. de reb. Eccleſ. non alien. Clement. 1. eod. tit. Rot. in noniſ. diuerſ. dec. 160. & 178. p. 2. Vltra quod de ſolẽnitatis defectu non poteſt Vincentinus opponere cum
ab eo ſolùm nullitas †allegari valeat, cuius fauore ac- 5
tus nullus eſt, *Gloſ. & DD. in l. 2. C. de iur. emph. Menoc. conſ. 89. n. 84. Surd. conſ. 284. n. 7. Tiraq. in l. ſi vmquã in verb. reuertatur nu. 393. C. de reuoc. donat. Rot. dec. 133. num. 12. par. 2.*

Et contractus cum Eccleſia †non poteſt declarari 6
nullus in ipſius Eccleſiæ præiudicium, ſi illum ratum velit habere, *c. ſi qua de rebus. 12. q. 2. gloſ. in c. 1. de his, quæ fiunt à Prælat. ſine conſ. c. Butr. in c. ſi quis Presbyterum, num. 9. Imola num. 21. de reb. Eccleſ. non alien. Creſcent. dec. 122. aliàs 1. de locat. Put. deciſ. 310. lib. 1.*

Et licet ex hac ſola ceſſione † ab vno ex hæredibus 7
impetrata poſſent Capelletti oblato integro pretiò prædium redimere, *Tiraq. de retract. legal. §. 1. gloſ. 6. nu. 37. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. li. 4. tit. 31. n. 27.* & firmatum fuit in *dec. Buratti*, cũ præſertim Paulus, qui Aegidio cohęredi cum Euphemia ſucceſſit, deceſſerit nullis relictis hæredibus: atque ita ius illud redimendi videri poſſit conſolidatum in Euphemia. Sunt etiam creditores ex cauſa legati ſcutorum mille
ſibi ab Aegidio relicti; vnde † ſicuti pro eo habent hy- 8
pothecam, *l. 1. vbi Iaſ. n. 4. C. comm. deleg. DD. communiter in l. 1. ff. de legat.* 1. ita cũ ſub ea hypotheca, †quę
competit pro legato venerit hoc ius redimendi quod 9
& vendi poteſt, & ad hæredes tranſmitti, *ad l. fi. C. de reb. alien. non alien. Ruin. conſ. 123. nu. 20. li. 2.* Vti creditores benè potuerunt Capelletti agere ad redemptionem prædij contra debitorem debitoris.

Vel directè per tranſfuſionem exercitij directarũ
factam per †hypothecam, ex cauſa dicti legati pro- 10
uenientem, *l. nomen debitoris, C. quæ res pignor. obli. poſſ. vbi gloſ. in verb. vtilibus, Bar. n. 4. Bal. n. 1. Salic. n. 3. & ſeq.* & ante omnes *Cynus n. 2. Imol. in l. à Diuo Pio, §. ſic quoque, n. 30. Ang. n. 2. in fine de re iudic. Bart. in l. grege, §. cum pignori ff. de pignor. Caſt. in l. ſi conuenerit 2. in ordine n. 2. ff. de pign. act. Iaſ. in l. 1. §. vſufructuarius nu. 6. ff. de nou. oper. nunciat. Franc. Aret. conſ. 124. Alex. cõſ. 17. n. 3. & ſeq. li. 1. Caſt. conſ. 198. li. 1. Neguſ. de pign. 3. memb. 2. p. princ. n. 24. & 25. Vincent. de Franc. dec. 273 n. 4. & ſeq.* Adeò vt ſicut Claudius poterat agere ad redemptionẽ prædij ita etiam Capelletti in quos id
iuris † tranſiuit ex hypotheca cum ſua cauſa, & qua- 11
litate ad *l. licet cum ibi notat. C. qui potior. in pigno. hab. Caſtr. in l. ſi cui, C. de non nu. pecun. Neguſ. de pignor. 2. memb. 5. p. prin. in 1. fallent. n. 15. Mãdel. conſ. 447. n. 32*

Vel ſaltẽ vtili actione perſonali †quæ apud ipſum 12
Claudiũ directa dicebatur, *d. l. nomen debitoris* vbi etiã *gl. in eodẽ verb. vtilibus ſecundũ priorẽ lecturã cũ alij ſuper relat. C. quæ res pign. ob. poſſ. gl. in l. 2. in verb. conuẽti, C. quando Fiſc. vel priuat. Bal. in l. 1. n. 26. C. de act. &*
obl. Caſt. in l. poſt quã, C. de hęred. vel act. vend. Quã †ac- 13
tionem cũ ẽt ſine ceſſione tranſire, ſi non ſit qui illam cedat, vel vbi is, qui eã cedere debet ſit mortuus notẽt *gl. & DD. in l. 1. C. de act. & obl. Bal. cõſ. 238. li. 5. Fulgoſ. conſ. 184. in fi. Caſt. conſ. 445. n. 4. li. 2.* & fuit firmatum in eadẽ *dec. coram Buratto*; Capelletti rectè ẽt potuerũt agere cõtra Vincentinũ licet fortè eſſet id ius perſonale, & ſoli Claudio, & illius hæreditati debitũ, ſiue
vti creditores †hæreditarij in ſubſidiũ propter inopiã 14
ipſorum Aegidij & Pauli iuxta notata, & tradit in *l. pro hærede, §. ſi quis tamen, ff. de acq. hæred. Caſt. in l. filius famil. §. diui, n. 4. ff. deleg. 1. & in conſ. 1. n. 3. vol. 2. Ang. Aret. conſ. 28. n. 23. Tiraq. de retract. legal. §. 26. gl. 1. n. 12. & 13.* Siue vt ex ſua obligatione de retrouendẽdo prædiũ reſtituèret hæreditati ipſius Aegidij, vt deinde ex eodẽ prædio ſibi de ſuo legato ſatisfieret, vt in
ſimiliter de emptore rei vnius pretiũ fuerat ſolutũ cre- 15
ditoribus cũ obligatione de reſtituendo prioribus, quod poſſit cogere pòſteriores, vt prioribus creditoribus ſoluant ad hoc, vt ipſe liberationem à moleſtijs ſibi à prioribus illatis ſuper re empta conſequatur eſt *deciſ. Scraph. 1233. num. 2. & ſeq.*

Quæ DD. firmarunt ad cõprobandam iuſtitiam Decreti Auditoris Cam. circa immiſſionem oniſſa validitate, vel inualiditate aſſociationis, cuius meritũ remiſerunt ad iudicium ſpolij.

Et ita vtraquè parte informante reſolutum &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Fideicommiſſi de Guidis Lunæ 29. Maij 1628.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius, quæ remedia habeat contra hæredem grauatum, ad hoc vt ei hæreditatem reſti-

tuat. Fideicommissum absolutum, & perpetuum, ex quibus verbis, & coniecturis videatur, & appareat à testatore esse inductum.

SVMMARIVM.

1 *Remedium l. fi. C. de edict. Diu. Adrian. toll. competit etiam fideicommissario contra hæredem grauatum. Actiones vtiles sine cessione transeunt in fideicommissarium num. 1.*
2 *Restitutio legalis idem operatur, quod verbalis.*
3 *Fideicommissario competit vtile Saluianum, & hypothecaria contra hæredem grauatum, vt restituat hæreditatem.*
4 *Fideicommissario dicitur clarè inductum, quando testator voluit, quod bona sua perpetuò ad conseruationem Domus subiaceant.*
5 *A consil. Oldrad. 21. passim ex coniecturis recedi solet.*
6 *Fideicommissum perpetuum censetur inductum, quãdo testator digreditur ad plures gradus substitutionum.*
7 *Verba habentia tractum successiuum in fideicommissis perpetuitatem designant.*
8 *Fideicommissum perpetuum dicitur inductum, quando testator habuit rationem conseruandæ agnationis, & Cippi, & qualiter hoc procedat.*
9 *Fideicommissum absolutum, & perpetuum inducitur, si testator post omnes substitutiones prohibuerit alienationem.*
10 *Fideicommissum perpetuum inducitur per dictiones illas (mai, & per alcun tempo)*
11 *Substitutio, vt bona remaneant in agnatione pro cõseruatione familiæ, dicitur esse separata, & stare de per se.*
12 *Verba in diuersa oratione posita diuersam dispositionem inducunt.*
13 *Alienationis prohibitio facta post omnes substitutiones, nõ autem post primam, censetur prohibitio principalis & non accessoria.*
14 *Alienationi prohibitio, si sit latior ipsa vocatione, & facta post omnes substitutiones, non potest vllo modo referri tantum ad primam dispositionem.*
15 *Tertij ius, quando quis dare possit & num. 22.*
16 *Tertij ius, non videtur, quis opponere, quando ipso iure excludit agentis intentionem.*
17 *Fideicommisso, quis potest renunciare.*
18 *Iuri suo, cuilibet licet renunciare.*
19 *Substitutio caducata per renunciationem vocatorum tunc factus est locus substitutioni sequenti.*
20 *Caducitas fideicommissi, non solum, non impedit quominus fideicommissum debeatur sequenti, sed et aperit viam.*
21 *Substitutio prima caducata per renunciationem, statim secundus substitutus admittitur.*

DECISIO CLXXX.

EX testamento Antonij Guidi Senioris Institutis primo Io. Baptista, & Benedicto filijs, eorumque alteri sine filijs decedenti altero substituto, Cum deinde ipsis hæredibus sine filijs masculis decedentibus post vocationem filiarum fœminarum tàm ipsius Testatoris, quam hæredum essent vocati Proximiores de Cippo, & Casata ipsius Testatoris ex linea masculina, et ique deficientibus, siue non existentibus Proximiores, & Descendentes ex linea fœminina; Io. Lucas de Fabijs, M. Antonius Panicatus, & Io. Matthęus Bussius, tanquam ex tribus ipsius Testatoris filiabus descendentes immissionem petierunt aduersus Franciscum de Alexandris, qui ex testamento Antonij Iunioris nepotis Antonij fideicommittentis ex Io. Baptista filio possidebat: Vnde firmata prius eorum descendentia coram bo. me. Buratto sub die 15. Ianuarij 1627. obtinuerunt hodie coram me dubitari. An ipsis esset immissio concedenda; & DD. affirmatiuè responderunt, cum firmato fideicommisso, de quo videbatur dubitari non posse illa denegari, nec etiam posset siue ex remedio *l. fin. C. de educt. diu. Adr. toll.*
1 quòd † competit fideicommissario etiam non restituta verbo hæreditate contra fideicommissarium grauatum restituere, cum actiones vtiles sine cessione dicantur in fideicommissarium transire, &
2 idem † operetur restitutio legalis, quod verbalis *glo. in l. sancimus §. cum autem in verb. ipso iure*, & ibi etiam *Bart. nu. 3. C. ad Trebell.* idem *Bart. in l. fin. §. sin autem n. 9. C. de edict. diu. Adr. toll. Iondel. conf. 26. nu. 8. & 21. li. 2. Peregr. de fidicom. art. 48. nu. 14. 18. & seq.* siue etiam ex vtili
3 Saluiano, † & Hyppothecaria contra hæredem, vt sibi hæreditatem per fideicommissum relictam restituat *Gabr. conf. 44. nu. 2. li. 2. Conar. in cap. Raynutius §. 10. nu. 4. de testam. Card. Seraph. dec. 828. nu. 1. Rota in Roma hæredit. de Comitibus 30. Iunij 1581. coram Aldobr. & in Faventina legati 24. Nouembris 1598. coram Pamphilio.*

Fideicommissum autem clarum videbatur tam ex verbis ipsius testatoris expressis, in quibus professus
4 est, & se velle declarauit, vt bona † sua perpetuò, & ad conseruationem Domus, & Cippi fideicommisso subiacerent. *Dec. conf. 86. nu. 1. Mantic. de coniect. li. 7. tit. 4. nu. 7.* quam ex pluribus etiam coniecturis, ex quibus non intrare *conf. Oldradi 21.* suadebatur; vt licet Io. Baptista vnus ex filijs testatoris decesserit relicto Antonio filio, non inde tamen deficeret conditio per-
5 petui fideicommissi, cum passim † ex coniecturis à dicto *Oldrad. conf.* recedi soleat *Gabr. de fideicom. concl. 7. num. 4. Cras. in §. fideicom. q. 33. nu. 6. Peregr. art. 29. num. 30. Card. Seraph. dec. 1373. num. 1. Rota dec. 181. num. 4. & dec. 193. nu. 14. par. 1. in recent. & in Viterbien. fideicom. 10. May. 1613. coram bo. me. Manzanedo & in Bononien. fideicom. 11. Decem. 1623. coram Domino meo Merlino.*

Et quæ in hac materia considerari solent coniecturæ videbantur omnes concurrere; Constabat enim
6 fuisse testatorem nedum digressum † ad plures substitutionum gradus, quàm coniecturam vna cum alijs plurimum operari dixit *Rip. in l. Centurio nu. 165. de vulg. Socc. in Iun. conf. 119. num. 18. lib. 1. Grass. conf. 89. nu. 9. lib. 2. Cephal. conf. 114. nu. 26. & 476. in fin. Mantic. de coniect. vult. vol. lib. 11. tit. 3. num. 13.* Verum
7 etiam vsum verbis † habentibus tractum successiuũ, & quæ perpetuitatem denotant *Cras. in §. fideicom. q. 4. n. 16. Simon. de Pret. de interpret. vlt. volun. lib. 3. interpr. 3. dub. 1. solut. 8. nu. 8. & solut. 12. nu. 10. Menoc. conf. 398. nu. 95. & 96. Mayn. decis. Florent. 37. nu. 28.*

Vt etiam Testatoris voluntatem perpetuum fideicommissum inducendi concludebat ratio agnationis conseruandæ, & Cippi, quam etiam coniecturam in-

dub...te

8 dubitare procedere tradunt DD.† vbi illa non enunciatiuè, & per modum illationis, sed per modum, & expresè deducitur *Peregr.de fideicom.art.11.num.56. Mantic.de coniect.vlt.vol.lib.6.tit.15.nu.6. Menoch. presumpt.69.nu.16.lib.4. & cons.1088.* vbi alios complures congerit *num.8. Fusarius relatis etiam quam plurimis de substit.quæst.480.num.20.23. & seq. Rota decis.193.num.6. & 300.num.22. vers. vltra quod par.1. in recent.*

Cõcludit idem alienationis prohibitio facta post omnes substitutiones vt bona pro fideicommisso cõseruentur, quia fideicommissum censetur inductum
9 ad fauorem omnium vocatorum, & ea solum †sufficeret ad constituendum absolutum, & perpetuum fideicommissum *Soc.Sen.in l.qui Romæ §.coheredes num. 17.ff.de verb.oblig. Corneus cons.22.num.6.lib.2. Dec. cons.23.num.2. & 4. Aymo cons.130.nu.10. Gabr.cons. 111.num.21. cons.132.num.67.lib.1. Rotæ decis.10.nu. 1.par.1.in recen. & in Firman. fideicom. de Fulchis 2. Aprilis & 10. Decembris 1601. coram Card. Pamph.*
10 Stantibus præsertim dictionibus † illis *mai, & per alcun tempo*; quę etiam ipse fideicommissum absolutum inducere videbatur *Soc.Sen.d.l. qui Romæ §.cohered. num.18. vers.hanc conclus.ff.de verb.oblig. Curt.in l. filius fam.§.Dini.ff.de leg.1. Pariſ.cons.37.num.24.lib.2. Roland.cons.23.num.17.lib.4. Gabr. de fideicom. concl. 9.num.12. Mantic.de coniect.vlt.vol.lib.6.tit.15.num. 13. Rotain nouis diuers.decis.121.num.4.par.2. & dec. 35.num.7. & 8.par.1.in recent.*

Quæ certè sine difficultate procedunt, cum non conlequutiuè, sed per expressam, & separatam dispo-
11 sitionem fuerint iniuncta † ità vt non possint dici pẽdere à prima dispositione *Pariſ.cons.90.nu.27. & cõs. 92.nu.33.vol.2. Gabr.cons.111.nu.21. & 132. nu.ite 21.p.1. Peregr.cons.57.nu.11. & 12.li.5. & dec.134.n. 11. Rota diuers.dec.568.nu.3.p.1.* quia ab ea non regulari suadent verba illa testamenti. *Dichiarando esso testatore far questo, perche vole, che detti beni siano soggetti, & sottoposti à fideicommisso per conseruatione del Ceppo, & Casata.* quę etiam in diuersa † Oratione posita
12 diuersam dispositionem inducunt *Dec.cons. 38. Peregr.cons.57.per tot.l.5. Rota dec.14.nu.7.p.1. in recent.* Et cum prohibitio alienationis sit iniuncta post omnes dispositiones † non autem post primam substitutionem censetur prohibitio principalis, & non acces-
13 soria *Gabriel consil. 123. ante num. 1. vers. etenim cum prohibitio lib.1. Menoch.consil.348.num.43.lib.4.*

Adeò vt cum Prohibitio sit latior, & amplior ipsa vocationè (ex quo est facta omnibus institutorum descendentibus, & post quam omnes dispositiones expressæ fuerunt, non obstantibus dictionibus illis repetitiuis ex causis supradictis, quæ post dispositа ad
14 fauorem omnium legũntur) non †possit vllo modo referri ad primam dispositionẽ *Petrasanta de fideicom. quæst.6.nu.26. & 27.quæst.11.num.559.cum seq. Menoch.dicto cons.348.num.43.lib.4. Rota diuers.pa.4. decis.133.num.3. & 6. & decis.193.num.7. & 8.par.1.in recent. & in Romana fideicommissi de Albanis 29. Maij 1587. Moder.Rom.discept.forens.l.5.c.828.n.15. & seq.*

Nec saltem obstare videbatur quo minus immissio his descendentibus ex fœminis concederetur; quia in substitutione conditionali non probarunt euentũ conditionis, ex quo enim illorum vocationi locus esse non potest, nisi deficiente Ceppo, & descendentibus ex Masculis de ipsius Testatoris familia, & hæc deficientia ne dum non probatur, verum etiam cõstat de existentia eorum de Bernis, qui per sententiam A. C. sunt canonizati de Agnatione Testatoris, non potest dici factum fuisse locum vocationi aliorum substituto rum non deficientibus primo vocatis, quod quidem
15 licet sit †dare de iure tertij; admittitur tamen, cum sit exclusiuum Iuris Agentis *l.si C. de rei vendic. Socc.in l. 2.num.6.ff.de except.rei iudic. Tiraq.in l.si vnquam in verb.euertatur n.356. C.de reuoc.donat. Crau.cons.191. nu.3. Soc.Iun.cons.101.nu.29.vol.2. Thesaur.dec.4.nu.*
16 *1.* Imo hæc exceptio, † quod sint alij pares in gradu non tam videtur de iure Tertij, quam ipso iure exclusiua Intentionis agentis *Surd.consil.415. num.17. Castren.consil.77.num.6.in fin.vol.2.*

Respondent enim DD. quidquid sit, an illi de Bernis sint de Agnatis, & vocati ad hoc fideicommissum, cum sciant causam, quæ agitur, & sint in causa, ac non reclament, imo cum prædictis Fabijs, Panicato & Bussio, Transegerint, videntur ne dum tacitè, sed etiam expresè renunciasse substitutioni ad suorum
17 fauorem ex transactione, qua Ius † ipsorum excluditur in fideicommisso puro: prout id est, de quo agitur *l.1.§.quod ait ff.quor.legat. Cynus in l.1.vbi etiam Salyc. Bald. & alij C.de pact. Ruin.cons.70.nu.9.li.1. Peregr de*
18 *fideicom.art.52.nu.13. & seq.* Cum † cuique iuri suo liceat renunciare *l.si quis in conscribendo.C.de pact. cap.si diligenti de foro compet. Soc.Sen.cons.230.nu.1.li.2. Perez.cons.66.nu.4.li.4.* Ideoq; caducata substitutione facta de Cippo, & Descendentibus ex masculis per
19 Renunciationem Vocatorum, factus † est locus substitutioni sequenti ad eorum fauorem vti descendentium ex fœminis *l. vnica §. pro secundo & §. sin autem aliquid sub conditione C.de caduc.toll. Bart.in l.quandiu vbi omnes ff.de acq.hæred. Idem Bart.* quem pariter omnes sequuntur *in l.quæ habebat ff.de vulg. & pub. Rota dec.374.n.1.p.1 diuers. & dec.332.n.6. & 7.p.2.recen.*

Idque duplici ratione, & quia fideicõmissum quod remanet penes hæredem grauatum restituere, si restitui nõ potest primo substituto, restituitur secundo, &
20 tertio, & vlteriori substituto; & Caducitas † non modo non impedit, quo minus fideicommissum debeatur sequenti, verum ei viam aperit, & facit, vt debeatur *d.l. vnica §. pro secundo C.de caduc.toll. Zanch.in l.hæredes mei §.cum ita nu.44.ff.ad Trebell. Bald.cons.83.li. 4. Castr.cons.422.lib.2. Menoc.cons.1088.nu.10. Gabr. cons.115.nu.8.li.1.* Et quia in substitutionibus gradua libus Testator duas videtur fecisse vocationes Actiuã qua omnes substituti vocatur per Vulgarem, & Passiuam, qua omnes etiam vocati grauantur sequenti substituto restituere, vt explicat. *Menoch.cons.944.n. 39.* Vnde sublata per Renunciationem Substitutione Descendentium ex Masculis, Descendentes ex fœminis dicentur succedere in hoc fideicommisso per vul-
21 garem, vt in his terminis, † quod caducata prima substitutione per renunciationem, statim secundus substitutus admittatur, vt dixit *Rota dec.458.nu.3.par.4. in nouis.*

Ex quibus etiam videtur sublatum, quod dictum
22 est de iure † Tertij, cum ex dictis ius Tertij euanuerit adeo, vt nec ab ipso possit allegari *Tiraq.in l.si vnquã in verb.reuertatur nu.358. C. de reuoc.donat. Cruet. in Responso pro Genero nu.278. Surd.decis.108.nu.4. & 5.*

Et ita &c.

RE-

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Narnien. Legitimæ. Lunæ 5. Iunij.
1628.

ARGVMENTVM.

Legitima matris est triens omnium bonorum filij Statutum si excludat matrem à successione filij, propter solam existentiam agnatorum etiamsi illi sint excluſi per institutionem personæ extraneæ, an hoc stante remoueatur etiam à legitima, quę pariter debetur iure successionis, opinio negatiua est verior, licet iste punctus sit valde arduus.

SVMMARIVM.

1 *Matris legitima est triens.*
2 *Mater si excludatur à successione filij à statuto per solam existentiam agnatorum etiam quod illi sint excluſi per institutionem extraneam, an per consequens remoueatur à legitima, quæ etiam iure successionis venit.*
3 *Bartol. in l. 1. a. si pater nu. 2. ff. de coniug. cum eman. liber. communiter damnatur, & nu. 12.*
4 *Statutum non operatur vltra casum expressum.*
5 *Statutum vbi non disponit remanet intacta iuris communis dispositio.*
6 *In Statutis casus omissus habetur pro omisso, nec impedit effectum iuris communis.*
7 *In legitima casu non valet argumentum à potestate, ex quo à lege defertur.*
8 *Filius non potest adimere legitimam matri.*
9 *Matri, vt possit tolli legitimam per Statutum, passus iste est valde arduus, & periculosus.*
10 *Gratian. discept. for. 490. nu. 31. declaratur.*
11 *Thesaur. quæst. forens. 97. in quo casu loquatur.*
12 *Monachi retinent iura sanguinis ad effectum succedendi.*
13 *Ex Professi persona acquiritur Religioni vti Religioni, & non è contra.*
14 *Filius quicquid acquirit patri acquirit, ratione patriæ potestatis, & non è contra.*
15 *Legitima non potest detrahi de bonis subiectis fideicommisso.*
16 *Religio in quam bona professi fuerunt translata, an aliquo titulo diuerso, possit excludere matrem à legitima.*
17 *Transactio semper præsupponit rem dubium.*
18 *Mater transiens ad secunda vota, an priuetur omni commodo successionis in bonis filiorum.*
19 *Mater tertius non potest dare de iniuria facta filijs propter transitum ad secunda vota.*
20 *Mater non priuatur commodo legitimæ, propter transitum ad secunda vota, quando filij superstites non succedunt, sed extranei, cum quibus non concurrũt, & num. 22.*

DECISIO. CLXXXI.

CEnsuerunt Domini standum esse in decisis in hac causa 3. *Decembr. præteriti*, vbi firmatum fuit legitimam deberi D. Paulæ, in bonis filiorum professorũ, & à die professionis non expectata morte naturali eorundem.

Quoad pertinentiam legitimæ, & quotam illius,
1 nempe quod † esset triens; dicebatur esse indubitatum, non obstante Statuto Nouariæ excludente fœminas propter agnatos vsque ad quartum gradum: Aut quod ageretur de bonis vinculatis; Ac demum quod D. Paula transierit ad secundas nuptias. Quod verò deberetur, non expectata morte Professorum, similiter dicebatur, iam fuisse hanc quęstionem in Rota decisam, & in Tridentina legitimæ, & eam decisionem in præsenti etiam esse sequendam.

Non obstat, quæ hodie replicantur ex eodem Statuto Nouariæ, nempe, veriorem esse opinionẽ, quod mater excludatur à successione filij per solam existentiam agnatorum, etiam quod illi sint excluſi per in-
2 stitutionem personæ extraneæ, & per † consequens remoueatur à legitima, quæ pariter iure successionis debetur, sequendo originalem doctrinam *Bart. in l. 1. §. si pater, num. 2. versic. ex hoc concludo aliam quæstionem, ff. de coniug. cum eman. liber. quã agnouerunt Corn. consil. 98. num. 3. lib. 2. Brun. de stat. exclud. fœmin. art. 12. num. 107. Clar. in §. testamentum, q. 42. Menoch. cons. 206. num. 1. & seq. Thesaur. quæst. forens. 97. numero 3. lib. 1. Gratian. discept. 490. numer. 31.* cum alijs tab eisdem allegatis.

3 Quia fuit respon sum, opinionem † *Bartol. in d. l. 1. §. si pater*, esse communiter improbatã, licuti eam manifestè improbant *Ang. Imol. Castrens. Roman. & Alex. Corn. Soccin. Rum.* & alij allegati per *Menoch. dict. cons. 206. num. 32. & à Bart.* dilentiunt infiniti relati per *Surd. consil. 416. num. 13. & seq. & Rota si quota est contra Bart. coram Cardinal Seraphino decis. 885. & in Romana de Marescottis 14. Decembris 1611. inter impressas post tract. Moderni de legitima decis. 46. & in Fauentina successionis 24. Ianuarij 1603. coram Illustrissimo Cardinal Millino, quæ est 50. in ordine post eumdem tract.*

4 Non enim statutum † operatur vltra casum expressum, scilicet quando contingit casus intestatæ successionis, existentibus agnatis intra quartum gradum, & fœminis directè cum agnatis concurrentibus: ex quo versamur in limitata dispositione restricta ad ca-
5 sum expressum: In reliquis † autem remanet intacta iuris communis dispositio, vt est de mente eiusdem *Bart. in l. 1. §. qui habebat, nu. 3. ff. de bon. possess. contr. tab.* & in statutis casus omissus habetur † pro omisso,
6 nec impedit effectum iuris communis, *cap. in nostra de iniur. c. penul. de iur. iuran. Tiraq. de retract. consanguin. §. 20. Glos. vnica, num. 11. Surd. eod. consil. 416. num. 22. Ant. Gabr. latissimè concluſ. 4. de succeſſ. ab intest.* Quæ ratio, non tollitur ex fundamento *Bart. in d. §. si pater*, quod scilicet licuit testatori auferre agnato, & dare alteri, & ideò Agnatus, ita est impedimento matri, ac si non fuisset excluſus in testamento, aut praeteri-
7 tus, quia in † casu legitimæ, non valet argumentum a potestate, ex quo à lege defertur, per *l. cum ratio de bon. damnat. & in l. nam & si parentibus, ff. de inoff. test.* Atque ita si reducitur hæreditas ad casum testatæ successionis, cessat facultas in filio, adimendi † legitimã
8 matri, & nihilominus tenentes cum *Bart.* nempè *Clar. in dict. q. 42. in fin.* relinquit cogitandum, dicens passum † esse arduum, & periculosum *Menoch. d. consil. 206.* agnoscens difficultatem, transit ad interpreta-
9 tionem Statuti Cremonæ, vt loquatur, in casu etiam

quod

20 quod Mater, & extraneus instituantur, *Gratia.* † *discept.* 490. *num.* 31. loquitur de filia dotata, quæ excluditur vigore Statuti, siue instituatur filius masculus,
21 siue extraneus, *Thesaur. quæst. Forens.* 97. † loquitur quando Agnati, & altera soror sunt instituti, non autem quãdo extraneus: sit alij relati loquuntur in certis casibus, in quibus statuta considerarunt tantummodo existentiam Agnatorum; non autem, vt in præsenti, vbi cõtemplata est successio in casum prouisum: *Ibi, & ipsi succedant*; Vnde si non succedunt, & extranei sunt instituti, non obstant matri petenti supplemẽtum suæ legitimæ, atque ita parum refert, quod adhuc supersint patrui istorum professorum in quarto gradu Agnati, postquam illis non est delata successio ex testamento filiorum D. Paulæ, sed Monasterio, seu Religioni extraneis.

22 Non obstat, quod supposita etiam opinione † veriori contra *Bart.* saltem respectu hæreditatis Pauli, qui secundo loco professus Religionem, in qua iam reperiebatur Professus D. Gaudentius dici non possit instituisse extraneum, sed eundem fratrem, matrem excludentem, tamquam Agnatum intra quartum gra-
23 dum, & qui † adhuc retinuit iura sanguinis ad effectum succedendi, *Glos. in l. Deo Nobis, C. de Episcop. & Cler. Bald. in l. cunctos populos, n.* 55. *C. de summ. Trin. & fid. cath. Crass. §. successio ab intestato, q.* 8. *in fin. Mantic. de coniect. lib.* 8. *tit.* 12. *nu.* 25. *Molin. de primog. lib.* 1. *c.* 13. *num.* 80.

Quia admisso etiam quod Professi iura sanguinis ad effectum succedendi retineant, non tamen sequitur, quod per institutionem Religionis succedant, vt singuli, & tanquam Agnati, quod est principale fundamentum ad excludẽdam matrem; Benè verum est,
24 quod ex persona † Professi acquiritur Religioni, vti Religioni, sed non è conuerso per Religionem acquiratur professo, vti personæ singulari, prout quicquid
25 † acquirit filius acquirit Patri, ratione Patriæ potestatis, sed non è conuerso quicquid acquirit pater acquirit filijs.

Secundo principaliter, nõ videbatur obstare, quod ageretur de bonis vinculatis ex duplici fideicommisso, scilicet Constantini Patris Professorum, & Ioan.
26 Pauli patrui eorundem, † de quibus legitima non potest detrahi.

Quia decisio respondet, quod Domina Paula non prætendit legitimam de bonis vinculatis, sed de pertinentis ad religionem nomine, & ex persona professorum, pro quibus fideicommissa non possunt obstare; Nec visa fuit releuans replicatio, quod Religio vtatur iure vocatorum ex transactione inita cum eis, &
27 per consequens ex titulo diuerso, quam † ex persona professorum trãslato in religionem, cui ad excluſionem matris adhærere possunt, *Bald. in l. si inter vos, C. commun. vtriusque iud. Tiraq. de tract. lignag. §.* 1. *glos.* 14. *nu.* 12. *Seraph. decis.* 602. *nu.* 12. Quia fideicommissarij dimiserunt religioni, quod iam penes eã ex personis professorum reperiebatur, non autem ab eis bona hereditaria in religionem fuerunt translata. Quare adhuc incertum, & dubium est, an Religio transigendo alienauerit de bonis professorum, vel acquisi-
28 uit ex iuribus grauatorum, ex quo † transactio semper supponit rem dubiam, *l.* 1. *ff. de transact. l.* 1. *C. eod. tit. Becc. cons.* 109. *nu.* 6. *Seraph. decis.* 138. *num.* 3. *Rota decis.* 104. *nu.* 2. *p.* 2. *recent.*

Demum, nec etiam vim faciebant replicata quo-
19 ad binubatum matris, quasi omne † commodum successionis amiserit, per transitum ad secunda vota; Quia decisio causæ satisfacit distinguendo casum superexistentiæ filiorum à casu quando successibiles nõ
20 extant, vt alij † non possint dare de iniuria filijs facta per transitum ad secundas nuptias; Quia verè mater respectiuè ad hæredem extraneum, non priuatur, &
21 quoad filios superstites † dum non succedunt, sed extraneus, cũ quo non concurrunt, semper cessat illorũ interesse, *Bal. in auth. ex testamento n.* 2. *C. de secund. nup. & Modern. de imput. & detract. q.* 3. *num.* 20. latè comprobant. Propterea non obstant, quod adhuc existent filiæ fœminæ eiusdem D. Paulæ, & ipsi professi:
22 quia cessante concursu successionis, † non habentur in consideratione, ad minuendam matri legitimam, ad commodum extranei instituti.

Et prædictis stantibus, non est iterum disputandũ,
23 quæ sit quota istius legitimæ, quæ triens † est omniũ bonorum ipsorum professorum, vt in decisione causæ fuit firmatum: postquam variatio tota pendebat à quantitate bonorum vinculatorum, quorum deductio non est in consideratione ad hunc effectum, vt iam fuit ostensum.

Et ita, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Neapolitana Beneficij. Lunæ 5. *Iunij.*

1628.

ARGVMENTVM.

Prouiso Apostolico, quando debeatur mandatum de manutenendo in possessione beneficij statibus deductis hic in decisione.

SVMMARIVM.

1 *Possessio probatur per publicum instrumentum.*
2 *Possessio, quando ceditur alicui, perinde est, ac si ipse cessionarius ab initio possessionem accepisset, & ei datur manutentio.*
3 *Possessio, quando dicatur cessa alicui.*
4 *Possessio beneficij capta vigore monitorij habentis clausulam, si quis, si non adsit legitimus contradictor, non est attentata.*
5 *Bulla Pij IV. circa adeptionem possessionis benefic. cessat, quando Commissarius Cameræ accepit possessionem, & illam cedit prouiso Apostolico.*
6 *Beneficij possessio sufficit, quod sit capta in massaritijs quando non habet Capellam, nec Ecclesiam materialem, nec nomen alicuius Sancti.*
7 *Clausula, constito, debet iustificari etiamsi non adsit contradictor.*
8 *Tradito etiam est manutenendus in sua possessione.*
9 *Instrumenti recognitio, quando sufficiat, quod sit facta.*

DE-

DECISIO CLXXXII.

COram bo.me. Remboldo duæ fuerunt factæ Decisiones, vna sub die. 10. Maij 1621. in qua fuit dictum, Ioanni Mariæ prouiso apostolico dandum esse mandatum de manutenendo in possessione beneficij, de quo agitur, altera sub die 21. Iunij 1626. in qua fuit resolutum, nec contra Ioannem Baptistam, nec contra Octauianum dandam esse declaratoriam. Vnde dato dubio, An sit standum, vel recedendum à decisis super manutentione sub dicta die 10. Maij, vel potius danda sit declaratoria: Pluries causa proposita die 17. Decembris 1627. fuit dictum; Non liquere, & die 13. Martij 1628. fuit restrictum vt informaretur; Cui sit dandum mandatum de manutenendo, & tandem die 5. Iunij 1628. fuit responsum: Recognitis prius iuribus, dandum esse mandatum de manutenendo Ioanni Mariæ, & sic standum in decisis sub die 10. Maij 1621. Coram bon. me. Remboldo, quia de possessione Ioannis Mariæ constat, nam cum Commissarius Cameræ, siue eius procurator acceperit possessionem, vt † ex publico instrumento, per 1 quod probatur possessio *l. prælia ff. de acquir. possess.* illamque cesserit Ioanni Mariæ, vtique in cessionarium fuit translata possessio, proinde ac si ipsemet 2 † cessionarius ab initio possessionem accepisset, & ei datur manutentio. *Natt. cons. 398. num. 38. Menoch. de retinen. remed. 3. num. 259. Gonzal. super reg. 8. glos. 34. num. 118.* & fuit dictum in Romana census 2. Iunij 1610. coram bon. me. Penia.

Quòd Commissarius Cameræ cesserit possessionẽ Ioanni Mariæ patet; Nam præmissa narratiua, quod mediante eius procuratore acceperat possessionem realem, & actualem, omnia, & singula iura, super capella, eiusque bonis quomodolibet competentia, cessit Ioanni Mariæ cum clausula, 3 † ponens &c. constituens &c. vnde satis apparet, quòd fuit cessa ipsamet possessio capta per Commissarium, *Felin. in rubr. de rescript. nu. 6. Rot. decis. 5. de rescript. in nou.*

Nec obstat, quòd possessio Ioannis Mariæ sit attentata, ex quo fuit capta cum Monitorio Auditoris Cameræ executoris bretis, quod facit litem respectu impetrantis, & habet clausulam, Si quis &c. quæ resoluitur in simplicem citationem: quia fuit responsum, quòd non erat monitorium, sed mandatum, & quatenus cõtineat monitorium, cum clausula, Si quis &c. ad effectum, vt possessio sit attentata, requiritur, quòd Octauianus Caraffa esset in possessione, quia 4 tunc esset legitimus contradictor, † de qua cum non doceatur cessat ratio legitimi contradictoris, & non fit resolutio in simplicem citationem, & possessio non est attentata, *vt fuit dictum in Tuden. parochialis Sanctæ Christinæ 4. Nouembris 1592. coram bo. mem. Card. Pamphilio, Rot. coram Reuerendiss. Domino meo Decano decis. 492.*

5 Nec facit, quod possessio non sit capta † de manu Nuntij iuxta Constitutionem Pij IV. quia illa non habet locum, quando Commissarius Cameræ accipit possessionem, & illam cedit prouiso Apostolico, ex quo cessat suspicio malitiæ considerata à Constitutione, *vt fuit dictum in Auciſana fructuum 18. Iunij 1607. coram bo. me. Card. Sacrato.*

Vltra quod Quintius Bonioannis Commissarius in specie deputatus vigore literarum Nuntij, relaxauit possessionem procuratori Commissarij Cameræ Apostolicæ, retentis prius fructibus solitis pro Camera iuxta ordinem literarum Nuntij, vt in Summario num. 5.

Non obstat, quòd non fuerit capta possessio Ecclesiæ. sed massariæ, quia beneficium non habet Capellam, nec Ecclesiam materialem, nec nomen alicuius 6 † Sancti, & narratiua in gratia est de nuda nuncupatione beneficij, vnde sat fuit capere possessionem massariæ, *iuxta cons. Surd. 323. num. 46. & 47.*

7 Non obstat, quod clausula, Constito † &c. non sit plene iustificata, prout requiritur, etiam quòd nõ adsit contradictor, *vt fuit dictum in Abulen. beneficii 16. Iunij 1609. coram bo. me. Penia:* quia de hac iustificatione, quæ potest quoque adesse, videndum est in pe- 8 titorio, cum † etiam prædo sit manutenendus, *l. cum fundus ff. de vi, & vi arm. cap. in litteris de restitut. spoliat. Seraphin. decis. 582. num. 5.*

Non obstat, quod instrumentum captæ possessionis non sit recognitum; quia omisso, quòd adest sigil- 9 lum Nuntij in Curia notum, adest recognitio, † quæ sufficit fieri ante relaxationem mandati *iuxta decis. Put. 18. de fid. instrum.*

Ita, vtraque &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VBALDO.

Vrbeuetana Educationis. Lunæ 5. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Reintrusioni est locus, si non appareat de adimplemento.

SVMMARIVM.

1 *Reintrusioni, quando sit locus.*
2 *Paritionis negatiua eo ipso probatur, quod terminus prefixus ad parendum est elapsus.*
3 *Testes ad hoc, vt probent, concludere debent.*
4 *Verba non sufficiunt, vbi factum requiritur.*
5 *Decreta respiciunt futura, & non preterita.*
6 *Decreta obtinent vim legis.*
7 *Diligentiæ ad reperiendum aliquem, debent fieri in loco, vbi est, vel esse potest.*

DECISIO CLXXXIII.

FVit factum decretum sub die 14. Aprilis super reintrusione D. Hortensiæ, nisi infra mensem doceret de diligentijs per ipsam factis ad hoc, vt Puer ad Seminarium deduceretur. Vnde cum hodie fuerit disputatum, An esset reintrudenda, Domini affirmatiuè 1 responderunt, cũ non appareat † de adimplemento illius conditionis, quod supradictas diligentias fecerit, *Felin. in cap. ad nostram el primo nu. 2. de iur. iuran. Rot. decis. 2. & vltim. de sent. excommunic. in nou.* Eo. n. ipso quod terminus prætixus ad parẽdum est elapsus, 2 † negatiua non paritionis dicitur probata, *Rot. decis. 991. num. 5. par. 2. in recent.*

Non

Nō obstant Testes hic in Curia examinati super di-
3 ligentijs,† Quia non cōcludunt de diligentijs faciendis infra mensem assignatum in decreto, sed solum de quibusdam diligentijs verbalibus factis ante decretum de tempore, quo puer erat penes D. Hortensiam, quæ propterea suffragari non possunt, tum quia ver-
4 ba non sufficiunt,† vbi facta requiruntur, ex quo D. Hortensia tenebatur procurare omni meliori modo, etiam implorando auxilium superiorum, vt ad Seminarium Puer deduceretur, *Surd. cons. 3. nu. 39. Rim. iun. cons. 281. num. 20. vers. Non obstat diligentia, lib. 3. Menoch. cons. 518. nu. 4.* Tum quia diligentiæ erant faciendæ post decretum infra mensem præfixum, de quo tempore Puer non erat amplius apud D. Hortensiam, sed fugam arripuerat, vnde diligentiæ verbales prius factæ nihil operabantur, sed erant faciendæ nouæ diligentiæ prō reditu, quòd etiam de sui natura ar-
5 guit †decretum, vt respiciat futura, & non præterita,
6 *l. leges, C. de legibus, cap. fi. de constit.* habent enim † decreta vim legis, tot tit. *C. de decret. dccur. Bald. in l. Nec quidquam, §. vbi decretum, num. 1. & 2. ff. de off. proconf. & leg. Menoch. cons. 340. num. 28.*

Non obstant diligentiæ factæ de reperiendo Puerum in Vrbe, & in Ciuitate Vrbis veteris, Quia ex epistola Tiberij responsiua D. Hortensiæ, sub die 26. Aprilis, quæ habet datam, *li Monteagudo*, colligitur, quod D. Hortensia habebat scientiam, quòd Puer nō erat in Vrbe, nec in Ciuitate Vrbeuetana, in quibus
7 locis propterea diligentiæ factæ † non suffragantur, cum eæ fieri debuissent in loco, vbi Puer erat vel esse poterat, *Bart. cons. 102. circa fi.* incipit *Carissime Domine, lib. 1.*

Et ita decisum vtraque, &c.

sine diminutione, censetur ei data potestas capiendi possessionem directè, & propria auctoritate.

7 *Testator quando siue expressè, siue æquipollenter dat facultatem fideicommissario capiendi possessionem propria auctoritate, tunc ille non tenetur capere illam de manu hæredis, sed recta via datur immissio.*

8 *Fideicommissarius de iure Canonico non eget restitutione verbali, sed recta viâ agit pro immissione.*

9 *Trebellianica censetur prohibita, ex verbis, pleno iure, & sine diminutione.*

10 *Æs alienum Testatoris, quando non impediat immissionem fideicommissario.*

DECISIO. CLXXXIV.

IOannes Baptista, & Iulius Cæsar de Columbis hæredes quondam Olimpiæ vigore illius testamenti prætendebant immissionem: Ludouicus vero Cincius, vti fideicommissarius, & substitutus in testamēto quondam Petri Hieronymi pariter eandem immissionem petebat, & propterea dedi dubium, cui danda esset immissio, & Domini vtraque parte informāte, quoad duas domos positas in Ciuitate Perusina, & census acquisitos, & emptos per D. Petrum Hieronimum, Ludouico dandam esse immissionem resoluerunt, de reliquis particulariter reseruarunt viden
1 dum. Moti fuerunt, nam cū neutra † pars possideat, illa præfertur in immissione, quę melius, & clarius ius suum iustificat *Bart. in l. fin. nu. 21. C. de edit. diu. Adr. Tollen.*

In casu proposito Ludouicus melius probat ius suum. Primo quia cum Petrus Hieronymus instituerit hæredes Olimpiam, & Virginiam Sorores, ac Isabellam vxorem vita durante, ac vltima earum decedente substituerit Ludouicum, & sorores, & vxor
2 obierint, euenit casus fideicommissi, † & substitutionis ad fauorem Ludouici, cui debetur immissio vel ex remedio *l. fin. C. de edit. diu. Adr. tollen.* vel ex *Saluiano Seraph. decis. 828. num. 1.*

Secundo, Quia Ludouicus probat quod supradictæ domus, & Census fuerunt acquisita, & empta à Petro Hieronymo, vt constat ex acquisitionibus factis, & ab eo possessa, vt apparet ex depositionibus testium, & consequenter stante supradicto titulo emptionum duo sequuntur; Alterū quod possessio Olim-
3 piæ viuente Petro † Hieronymo erat iure familiaritatis *Bart. in l. qui iure vbi Cassr. ff. de acquir. poss. Surd. cons. 221. nu. 29. & cons. 260. nu. 16. & seq. Rota decis. 761. num. 4. par. 2 recent. Menoch. libr. 6. præsumpt. 67.*
4 *num. 12.* Alterum quod Olimpia in eius † testamento non potuit disponere de bonis suppositis fideicommisso Petri Hieronymi, cum ius Olimpiæ morte ex-
5 tingueretur, nec voluit, quia sub vniuersali † institutione non includuntur bona restitutioni subiecta, *Rot. decis. 94. nu. 5. in fin. par. 2. recent.*

Tertio Quia cum Petrus Hieronymus substituerit
6 Ludouicum pleno iure, † & sine aliqua diminutione, censetur ei data facultas capiendi possessionem directè, & propria auctoritate *Peregr. de fideic. art. 3. nu. 96. in fin. Honded. cons. 66. nu. 8. & seq. lib. 2. Aym. consil. 174. num. 1. Greg. decis. 421. nu. 13.* at quando Testator siue expressè, siuè æquipollenter dat facultatem
7 † fideicommissario capiendi possessionem propria auctoritate, tunc fideicommissarius non tenetur capere illam

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Perusina Fideicommissi de Cincijs. Veneris 8. Iunij.

1628.

ARGVMENTVM.

Hæredes duo, quando concurrunt ad petendam immissionem, quis eorū præferatur, Testator in eius testamento non potest disponere, de bonis subiectis restitutioni, Verba, pleno iure, & sine diminutione, posita in substitutione, quid operentur.

SVMMARIVM.

1 *Hæredes duo, quando concurrunt ad petendam immissionem, & nemo possidet, ille præfertur in immissione, quæ melius, & clarius ius suum iustificat.*

2 *Fideicommissario, quando euenit casus fideicommissi, & substitutionis, debetur immissio, vel ex remedio l. fin. C. de edit. Diu. Adr. toll. vel ex Saluiano.*

3 *Possessio iure familiaritatis non suffragatur.*

4 *Testator in eius testamento, non potest disponere de bonis subiectis fideicommisso.*

5 *Sub institutione vniuersali non includuntur bona restitutioni subiecta.*

6 *Substitutio facta alicui, cum clausula, pleno iure, &*

illam de manu hæredis, sed recta via datur immissio *Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 633. post. med. Cuman. cons. 61. ante fin. Rot. decis. 615. nu. 2. & 11. p. prima & decis. 182. num. 2. p. 2. recent.* & de æquitate Ca-
8 nonica, † vt euitentur inanes circuitus, fideicommissarius non eget restitutione verbali, sed recta via agit pro immissione *Bald. in cap. in præsentia nu. 3. vbi. Dec. in 2. not. de probat. Paris. cons. 12. nu. 115. lib. 2. & cons. 53. num. 115. lib. 3.*

Nec in bonis d. Petri Hieronymi aliquid est detrahendum non legitima, quia agitur de fideicommisso
9 transuersalis, non Trebellianica, † quia censetur prohibita ex verbis pleno iure & sine aliqua diminutione *Rota decis. 259. n. 5. par. 2. recent. Gregor. d. decis. 421. nu. 13. Peregr. de fideic. art. 3. nu. 89. & 96. Eugen. cons. 56. num. 58. lib. 1.*

De ære alieno Petri Hieronymi non cõstat, de quo,
10 † illiusque solutione docendum esset ad impediendã immissionem fideicommissario *Natt. cons. 569. num. 1. Menoch. præsumpt. 135. lib. 3. Rot. decis. 516. num. 2. par. 2. recent.*

De Testamento vero quondam Francisci Patris Petri Hieronymi nunc non videtur agendum, cum resolutio sit restricta super bonis emptis, ac acquisitis à Petro Hieronymo, in quibus clarè Ludouico immissio debetur ex suprædictis, particulariter enim disputabitur super dicto testamento Francisci. & illius bonis iuxta ordinem Dominorum.

Et ita, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VBALDO.

Soanen. Hæreditatis. Mercurij 14. Iunij, 1628.

ARGVMENTVM.

Plura adducuntur in materia primogenituræ. Et per quas exceptiones non impediatur immissio primogenito in d. bonis.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditarium non dicitur castrum, quando per mortem possidentis expirat omne ius.*
2 *In Primogenitura censentur primogeniti gradatim, & successiuè semper vocati, vnus post alium.*
3 *Primogenitura censetur deuoluta ad primumgenitũ, & non ad secundumgenitum.*
4 *Obseruantia in materia primogenituræ plurimum attendi solet.*
5 *Immissio quando non denegetur propter exceptiones requirentes altiorem indaginem.*
6 *Primogenitura ex quibus reddatur clara.*
7 *Fideicommissi exceptio quando non sit apta impedire immissionem.*
8 *Ad immissionem impediendam, non est legitimus contradictor, qui non possidet.*
9 *Contradictor legitimus ad impediendam immissionẽ est, qui ex testamento, habet facultatem capiendi possessionem propria auctoritate.*
10 *Contradictor legitimus habetur ille, qui ex aduerso citatur, & admittitur pro tali.*
11 *Dominii exceptio clara, est apta impedire immissionem super bonis, super quibus, quis ius non habet.*
12 *Prætium succedit, & surrogatur loco rei.*
13 *Trebellianica potest prohiberi etiam filijs primi gradus.*
14 *Legitima prohiberi non potest.*
Legitima detrahi non debet ex bonis subiectis Primogenituræ, existentibus alijs bonis hæreditarijs. numero 14.
15 *Filius, quando non confecit inuentarium, tunc præsumuntur ad fuisse tot bona, vt ei sufficerent pro legitima.*
16 *Immissio, vt impediatur propter detractionem melioramentorum funeris impensæ, & æris alieni, requiritur, vt de illis constet.*
17 *Primogenitura non potest constitui super castris feudalibus ex pacto, & prouidentia in præiudicium vocatorum.*
18 *Primogenitura certum est, quod potest constitui super bonis, quæ reperiuntur in statu hereditario.*

DECISIO. CLXXXV.

DOmini Bartholomæus, & Petrus de Ottherijs fratres germani contendunt inter se successionem Castrorum Ottherij, & S. Ioannis, D. Petrus illa prætendit saltem pro medietate in concursu cum fratre vti hæreditaria Sinulphi Iunioris, cuius ipsi tanquam proximiores sunt hæredes ab intestato. Dominus verò Bartholomæus prætendit ad se solum spectare, tanquam Primogenitum vigore fideicommissi Sinulphi Senioris, vnde in hac controuersia commissa causa in Rota, fuit hodiè disputatum dubium. An D. Petro sit danda immissio, & fuit negatiue resolutum. Quia hæc Castra non sunt, neque dici possunt
1 hæreditaria Sinulphi Iunioris cum per † eius obitum expirauerit omne Ius, quod ipse habebat super illis, *Ceph. cons. 158. num. 4. lib. 2. Socin. Iun. cons. 72. nu. 19. vol. 1. Peregr. de fideic. art. 6. per tot. & nu. 12. Mantica de coniect. lib. 9. tit. 2. sub num. 29. vers. Id quod, & dixit Rota in Romana Dotis 23. Maij 1614. coram bo. mem. D. meo Vbaldo.*

Extat enim suprædicta primogenitura erecta, & cõstituta à Sinulpho Seniore in suo testamento verbis claris, & apertis dum substituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum Primogenitum, qui perpetuis temporibus succedere debeat in dcl. Castris, adeò vt deuenire debeat in perpetuum de Primogenito, in Primogenitum, qui propterea censentur gra-
2 datim, † & successiuè semper vocati vnus post aliũ, *Decian. cons. 23. numer. 10. & seq. lib. 4. Menoch. cons. 120. numer. 34. Fusar. de subst. quæst. 390. num. 3. & 4.* vnde cum per mortem Sinulphi Iunionis sit finita d. Primogenitura in eius persona, & alij Primogeniti, ex suprædicto testamento sint vocati, sequitur quod cum hodie existat D. Bartholomæus filius Primogenitus Attilij filij Sinulphi Senioris, hæc Primogenitura ad ipsum deuoluta censeatur, tanquam Pri-
3 mogenitum, † & natu maiorem, non autem ad Petrũ eius fratrem. Secundogenitum, *Decian. consil. 16. num. 21. ad fin. & seq. vol. 4. Menoch. cons. 401. num. 20. in fin.*

&

& consil. 1005 nu. 22. Molin. de Prim. hisp. lib. 1. c. 11. num. 9. & lib. 3. c. 1. nu. 1. & seq. & c. 6. nu. 29.

Et hoc maximè procedit cum post mortem Sinulphi per multos annos fuerit primogenitura per D. Petrum obseruata, qui contentus fuit de alimentis sibi præstitis à fratre Primogenito iuxta formam testamenti Sinulphi; hæc enim † obseruantia in his terminis plurimum attendi solet, Menoch. consil. 349. nu. 15. Molin. de Primog. lib. 1. cap. 6. nu. 57. Honded. consil. 92. nu. 27. & seqq. lib. 1. bene Surd. in consil. 362. numero 10.

Non obstat, quòd exceptio Primogenituræ, seu fideicommissi, tanquam requirens altiorem indaginem non possit † impedire immissionem D. Petro in bonis per Sinulphum Iuniorem possessis de tempore obitus, quia cum Primogenitura sit clara, † vt supra dixi, & fuerit etiã approbata per filios testatoris, & per eundem Petrum mediante etiam transactione, non potest dici, vt requirat altiorem indaginem, & sic est apta impedire immissionem, Rot. decis. 157. nu. 7 8. & 9. apud tract. de Saluian. Et de exceptione † fideicommissi incontinenti probata, decis. 83. numero 11. apud eund. tract. Card. Seraphino decis. 757. num. 1. & 2. & dixit Rota in Bonon. Legati de Marescottis 24. April. 1626. coram R. P. D. meo Merlino.

Non obstat, quod D. Bartholomæus non sit legitimus † contradictor ad immissionem impediendam, cum non possideat. Quia sufficit, quod in testamento sit data facultas capiendi † possessionem propria authoritate, Menoch. de adip. rem. 4. nu. 633. in fin. Eugen. consil. 55. num. 12. lib. 1. cum alijs per Moder. Bonon. de legit. contrad. q. 2. num. 170. & 175. cum seq. & q. 10. nu. 47. Fusar. de subst. q. 613. num. 5. & 13. Quod maximè procedit cum D. † Bartholomæus fuerit exaduerso simpliciter citatus, & admissus pro legitimo contradictore, Menoch. consil. 722. num. 7. versic. Quarto suffragatur, & num. 12. & de adipis. d. rem. 4. nu. 611. & seq. Fusar. d. q. 613. num. 8. Rota in Bonon. fideicom. de Vellis 9. Martij 1609. coram bo. mem. Card. Sacrato. Vndè semper verum erit, quod ista exceptio dominij prouenientis ex vocatione clara Primogeniti est apta impedire immissionem D. Petro in dd. Castris, super † quibus ius aliquod non habet, Bart. in l. 1. num. 3. ff. quor. legat. Menoch. de adipis. rem. 1. nu. 104. vers. Secundus est casus & d. rem. 4. nu. 746. prout neq. illud habere potest super pretio ex dd. Castris redacto, cũ † pretiũ succedat & subrogetur loco rei, Menoch. cons. 202. num. 110. Surd. cons. 330. nu. 9. & decis. 15. nu. 19. Verall. decis. 28. nu. 2. p. 2. Rot. Iamen. decis. 127. nu. 10. & decis. 171. num. 2.

Non obstant detractiones, quia Trebellianica † est prohibita, & potest prohiberi, etiam filijs primi gradus, Rot. decis. 67. nu. 2. & decis. 318. num. 3. p. 1. in recent. Legitima verò licet prohiberi † non possit tamẽ detrahi non debet ex istis Castris, Primogenituræ suppositis, existentibus alijs bonis hereditarijs, Bald. in Rub. ff. de ver. diuis. col. 1. vers. Sed pone. Gabr. de legit. cõclus. 6. num. 2. Surd. decis. 316. nu. 10. Menoch. cons. 401. num. 138. & quidem cum non fuerit confectum † inuentarium præsumuntur ad fuisse tot bona libera sufficientia pro legitima, Nat. cons. 199. nu. 8. & seq. Gionan. consil. 20. num. 22. & 27. lib. 2. & tenuit Rota in Macerat. legitime 14. Maij 1627. & 28. Febr. & 27. Mart. præteriti coram me.

Non obstat detractio melioramentorum funeris impensæ, & æris alieni; Quia hæc nec † in genere, nec in specie fuerunt probata, vt requiritur, Rot. decis. 161. nu. 1. par. 2. in recent.

Non obstat, quod dd. Castra sint feudalia ex pacto, & prouidentia, & ideo in illis non potuerit constitui † Primogenitura, in præiudicium D. Petri; Quia iam fuit in hac causa resolutum, inuestituram Otthonis Primi Imperatoris, in qua se fundabat D. Petrus, nihil probare, cum sit simplex copia, vndè cũ ista Castra reperiantur in statu hæreditario † non est dubiũ, quod potuit super illis constitui supradicta Primogenitura, Clar. in §. feudum, quæst. 40. num. 2. Soccin. Iun. consil. 72. num. 22. libro 1. Roland. consil. 84. numer. 19. lib. 4. Alb. cons. 382. num. 64. Intrig. de subst. cent. 3. qu. 74. num. 118. Fusar. de subst. q. 631. nu. 1.

Et ita decisum vtraque parte Informante, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Molinitana Prioratus Nauarræ Mercurij 14. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Subscribens censetur approbare contenta in scriptura, Negligés in exigendo quis dicatur, Intimatio, & monitio, vt aliquis aliquid faciat, quando non requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Subscribẽs se alicui scripturæ, eam approbare dicitur. & num. 2.*
3 *Negligens in exigendo quis dicitur, si non docet de diligentijs, amplia, nu. 4.*
5 *Liberatus sub conditione, ea non existente non dicitur liberatus.*
6 *Intimatio, & monitio non requiritur, quando quis est obligatus aliquid intra certum tempus facere.*
7 *Certus, quando quis est aliquid faciendi, non est amplius certificandus.*
8 *Voluntas à potestate declaratur.*

DECISIO. CLXXXVI.

SText erunt Domini in decisis, non obstantibus scripturis nouiter productis per Equitem Carolum; nam partita debiti lib. 324. 16. de qua in decisione, remanet etiam iustificata ex solidatione computorum facta de anno 1619. ab Equite Michaele Zappata, Commissario Aerarij nuper producta, in qua Eq. Carolus se constituit debitorẽ in lib. 966. 13. inter quas connumeratur partita lib. 324. 16. cui solidationi, cum † Carolus se subscripserit cum eius Sigillo, oritur probatio debiti etiam de anno 1619. Paris. consil. 1 47. nu. 6. lib. 1. Aym. consil. 73. nu. 40. & fuit dictum in Roma Canonis prima Iulij & 11. Decembris 1609 coram D. Cardinali Caualerio.

Quãuis. n. supradicta solidatio de an. 1619. fuerit facta de effectib. Prioratus Nauar. de tẽpore quo expelletta erat Prior, tamẽ debitũ li. 324. 16. nõ fuit Equiti

Carolo imputatũ tãquam administratori Expellettę, qui cum decessisset de anno 1617. administratio iam de anno 1619. cessauerat, sed tanquam Receptori, quod patet clarè, nam vti Receptor tenebatur facere diligentias, atque de illis in Computis docere alias ipsi alienum debitum imputandum erat, *vt in Statuto* 50. *de commun. Aer.* & propterea in solidatione fuit factus Eques Carolus vti receptor, debitor, quamuis non exegisset, vt patet ex supradicta solidatione, in qua de illis diligentijs faciendis à Carolo vti Receptore cauetur non solum in dicta partita libro 324. 16. quæ est decima nona, ibi, *Fù consignato al detto Commendatore Monreale come à Receuitore, acciò faccia le diligenze con esso del suo riscuotimento*, sed etiam in decimaottaua partita, ibi, *Acciò faccia le diligenze per riscuotimento di questa partita*: nec non in vigesima, ibi, *che fù consegnato à detto Commendatore Monreale come à receuitore acciò faccia le diligenze per il loro riscuotimento*; ex quibus tribus partitis in solidatione supradicta appositis colligitur fuisse actum cum Equite Carolo, vt tanquam Receptor exigeret, vel saltim faceret diligentias, de quibus donec doceret, vti Receptor constitueretur debitor seruando formam statuti supradicti 50.

Idque corroboratur ex partita crediti numero 21. quæ licet fuisset inexacta, non fuit admissa, cum non ostenderentur diligentiæ ibi, *per fare le sue diligenze, per il riscuotimento ha pigliato la lista, & si faccino le diligenze necessarie per il riscuotimento, & caso, che non si potessero ricuperare mostrando le diligenze haverà ricorso, ancorche adesso Don Michele Zapata non gli la fa buona per non mostrare le diligenze*. Vnde clare patet quod Eques Carolus, vti Receptor constituitur debitor de effectibus Principatus tempore Expellettæ, quia
2 non constabat de diligentijs, & cum †ipsemet in fine se subscripserit cum sigillo dicitur omnia subscripta approbasse *l. si ego* §. *dotis ff. de Iur. dot. l. primus* §. 1. *ff. de constit. pecun. Gabr. concl.* 3. *nu.* 1. *de probat.*

Partita quoq; debiti rubrorum 800. probatur ex scriptura nouiter producta, & probatio desumitur ex Spropriatione Expellettæ, & ex eo quod dicta rubra 800. fuerunt in lista à Segretario Aerarij subscripta connumerata inter spectantia ad Commune Aerarium ratione spolij Expellettæ, vt ex rubrica, ibi, *le quali come suo spoglio si devono recuperare, & appartengono al Commun Tesoro*; cumque non doceatur de aliqua diligentia in exigendo remanet Carolus debitor Iure proprio vigore sumpti statuti.

Non obstat, quod negativa non exactionis à se ipsa remaneat probata, & non doceatur de negligentia: quia Eques Carolus vti Receptor vigore supradicti Statuti 50. declaratur negligens, & tenetur de proprio si eueniente die non procuret exactionem, & faciat debitas diligentias, de quibus doceat, quare eo ipso quod non † docet de diligentijs est negli-
3 gens, & debitor ex dispositione Statutaria. *Enzen. cõsil.* 73. *numero* 22. *Rota in recent. decis.* 253. *numero* 1. *par.* 1.

Nec obstat, quod in solidatione de anno 1624. Eques Carolus fuerit liberatus, & quamuis liberatio fuerit cum conditione quod intra decem menses deberet docere de non exactione, alias *ne farà caricato*, requireretur monitio, & nona descriptio debiti, quia fuit responsum quod ex Vrbanitate fuit data dicta dilatio decem mensium, ad docendum de non exactione, & de diligentijs iuxta formam Statu-
4 ti, quibus elapsis maior † reputatur negligentia si non doceat de diligentijs, & non exactione. *Rom. cõsil.* 12. *numero* 8. *lib.* 5 & Eques Carolus habetur, ac si nunquam fuisset liberatus, nec requiritur monitio, nec noua creatio debiti, sed elapso termino perinde ei, ac si à principio fuisset pure declaratus debitor, cum paria sint aliquid fieri, pure, vel sub conditione,
5 quæ non purificetur, & liberatus † sub conditione ea non existente non censetur liberatus, *leg. si pupillus ff. de condit. instit. l. sed & si de fundo in fine ff. de acquæ hared. Roland. consil.* 58. *numero* 16. 17. *& 25. libro* 3. *Cephal. consilio* 56. *numero* 11. *& consilio* 445. *numero* 17. *& 18. Surdus consilio* 179. *numero* 10. *& seq. lib.* 2. *et consilio* 191. *numero* 27. *libro* 1. *Mantic. decis.* 343. *numero* 3. *& decis.* 354. *numer. primo Paris. consilio* 11. *numero* 64. *libro primo*. Nec requirebatur in-
6 timatio, † & monitio, nam cum Eques Carolus esset obligatus intra certum tempus reperiebatur cer-
7 tus de eo quod facere tenebatur, † ideo non erat amplius certificandum. *cap. cum qui de regulis iur. lib.* 6. *Surd. consilio* 372. *numero* 2. *lib.* 2. *& decis.* 288. *numero* 4.

Quare expirato tempore decem mensium, & non adimpleta conditione, docendo de diligentijs, & nõ exactione, expirauit liberatio conditionaliter facta, 8
& remansit debitum accensum in vim solidationis de anno 1619. & dispositionis Statuti, imputãtis debita Receptoribus non ostendentibus diligentias. 9

Ex quibus tollitur prætensa noua descriptio in libris, quia incapacitas non fundatur in descriptione in libris, sed ex sola existentia debitis non docendo de diligentijs, & sat est quod de anno 1619. per 10
subscriptionem cum Sigillo Eques Carolus se constituerit debitorem, vltra quod adest etiam descriptio, quæ facit debitorem Equitem Carolum a die 13. Iulij, & sic ante Sinuitionem, & Hectinem.

Non obstat, quod frumentũ non esset in manibus laboratorum, sed Procuratoris, quia sunt ostendendæ diligentiæ factæ, vel contra laboratores, vel contra eum, qui habuit frumentum. 11

Non obstat diuisio computorum Receptoriæ, & administrationis, quia fuit facta pro faciliori intelligentia, & eodem tempore fuit facta solidatio Receptoriæ, & administrationis inhærendo solida- 12
tioni factæ de anno 1619. in qua Eques Carolus fuit constitutus debitor vti Receptor, & de anno 1624. ex benignitate, & vrbanitate fuit data dilatio decem mensium Equiti Carolo vti receptori, & de 13
eo tempore debitori, quia non docebat de diligentijs, quibus elapsis remansit quoque debitor vigore Statuti, cui, cum non potuisset fieri præiudicium per Præsidentes Cameræ Computorum, cum non ha- 14
beant potestatem remittendi debita *ex Statuto* 69. *de Com. Aerar.* ita nec dicendum est eos voluisse face-
8 re, † voluntas enim à potestate declaratur *l. cum te C. de donatione propter. nupt. capit. cum super de offic. delegat. Roland. consilio* 35. *numero* 20. *versic.* 2. *non obstat lib.* 2. 15

Ad alia quæ dicuntur patet responsio ex alia decisione.

Vt ita vtraque, &c.

EMI-

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VBALDO.

Soanen. Castrorum Mercurij. 14. Iunij. 1628.

ARGVMENTVM.

Exemplum simplex fidem non facit, maximè si exemplum exempli sit, etiam quod solemniter, & legitimè exemplatum fuerit, & quando hoc cesset. Antiquitas in scripturis, quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Copia simplex non exhibito originali nihil probat. & nu. 2. & 3.*
4 *Exemplo exempli, non est ei aliquo modo fides adhibenda.*
5 *Exemplum ex alio exemplo extractum, est simile testimonio de auditu auditus, quod non facit fidem.*
6 *Exemplum exempli non facit fidem, etiam si solemniter, & legitimè exemplatum fuerit.*
7 *Exemplum, si in aliqua parte reperiatur erroneum, idem potest dici, & præsumi de alijs partibus.*
8 *Exemplo adhibetur fides concurrentibus adminiculis.*
9 *Exemplo, vt adhibeatur fides quodlibet adminiculũ, debet esse in sua specie perfectum, & plenè probatũ.*
10 *Antiquitas non probatur per datam.*
11 *Antiquitas ex facie scripturæ debet per necessè probari.*
12 *Antiquitas non potest tollere, quin scriptura, quæ ex sui natura apparet copia copiæ, quin nõn sit talis.*
13 *Antiquitas non supplet vitia visibilia, nec defendit scripturam à defectibus substantialibus.*
14 *Testes de auditu non probant.*
15 *Testes vt probent confessionem extraiudicialem, debent esse conteſtes de loco, & tempore.*
16 *Testes non concludentes non probant.*
17 *Fundamentum suæ intentionis debet quis probare per veras, & concludentes rationes.*
18 *Singula, quæ non prosunt, vnita iuuant, hæc regula non procedit, quando singula sunt imperfecta in sua specie.*

DECISIO CLXXXVII.

CVM D. Petrus Ottherius prętenderet immissionẽ in Castris, de quibus agitur, tanquam ad illa vocatus, vigore inuestiturę ex pacto, & prouidentia Othonis Primi Imperatoris, & solum in actis exhibere tur copia assertæ inuestiturę, de qua in *Sum. nu. 1.* fuit hodiè disputatũ, An huic copiæ sit adhiben. fides, &
1 negatiuè resolutum. Quia cũ sit simplex copia, † non exhibito originali nihil probat, *capit. 1. & ibi glos. in fin. & per tot. de fid. instrument. Couar. pract. quæst. c. 21. num. 1. in fin. & per tot. cum alijs per Moder. de probat. concl. 711. num. 1. & seq. Rot. coram Reuerendiss. D. meo*
2 *Decano, decis. 85. nu. 6.* Et in terminis † de exemplo alterius inuestiturę Otthonis Primi tradit *Menoch. in cons. 906. nu. 2. vers. Prętereà non constat, cum seq. vol.* 3 10. Et de exemplis † aliarum inuestiturarum, & priuilegiorum Imperialium tradit *Mandell. in cons. 111. num. 16. in fin. vers. Et per responsione, & cons. 112. vers. Non obstant deducta, Decian. cons. 24. nu. 22. in fin. vers. 1. quoniam, cum seq. vol. 1.*

Et hoc maximè procedit, cum neque exemplum sit
4 originalis, sed † exemplum exempli, vnde non est illi aliquo modo fides adhiben. Auth. si quis in aliquo, vbi *gl. 1. post med. C. de eden. vbi Dec. num. 3. & 9. Rot. coram san. mem. Greg. XV. decis. 432. num. 1. & ibi Addent. num. 8. & decis. 469. numer. 1. & decis. 550. nu-*
5 *mero 1.* Et ratio est; quia † exemplum ab alio exemplo extractum, vt dicit *Bald. in l. 2. numero 2. in fi. C. de diuers. rescripte.* est simile testimonio de auditu auditus, quod non facit fidem, idq. procedit etiam si fuis
6 set solemniter, & legitimè † exemplatum, quod neq. constat fuisse factum in casu nostro, *Put. decis. 155. nu. 2. vers. & procedit, & decis. 469. num. 3.*

Considerabant etiam Domini, quod in dicta copia continetur Castrum Proceni, quod nunquam fuit in familia DD. de Otterijs, & ideo sicuti in hac par-
7 te hæc copia detegitur † erronea, idem potest etiam dici, & præsumi de alijs in ea contentis, iuxta tradit per *Decian. consil. 46. num. 30. lib. 2.*

Non obstat, quod concurrentibus adminiculis so-
8 leat fides † adhiberi, etiam copiæ, iuxta textum in *l. instrumenta, C. de probat. Verall. decis. 234. par. 1.* Quia
9 hoc procedit, † quando quodlibet adminiculum est in sua specie perfectum, & plenè probatum *Alexan. consil. 13. numero 19. lib. 1. Ceph. cons. 206. nu. 20. lib. 2.* In casu autem nostro omnia videntur imperfecta, nã illud deductum ex antiquitate propter datam nihil fa
10 cit, quia data † non probat antiquitatẽ, *Put. decis. 186. num. 2. lib. 3. in antiq. san. mem. Greg. XV. decis. 393. nu.*
11 *2. & 16. Addent. n. 5.* prout neque talis † antiquitas ex facie scripturæ per necesse dicitur probata, vt aduertit, *Farinac. de falsis, & simul. q. 153. nu. 173. ex mente Baldi, in cap. inter dilectos, num. 15. in fin. & num. 18. de*
12 *fid. instrum.* Vltrà quod † antiquitas non potest tollere, quin ista Scriptura quæ ex sui lectura apparet esse copia copiæ, non sit talis; nam antiquitas non su-
13 plet † vitia visibila, nec defendit scripturam à defectibus substantialibus, *san. mem. Greg. XV. decis. 393. nu. 2. & 3.*

Non obstat Primus, & Quartus testis in Summario
14 D. Petri num. 5. Quia solum dicunt † audiuisse à D. Bartholomæo, quod ipse habebat patentem Imperialem Otthonis, quod nihil probat, tum quia testes, nõ
15 sunt conteſtes de † loco, & tempore, prout requiritur ad proban. confessionem extraiudicialem, *Cas. de Graff. decis. 4. de sent. & re iudic. Seraph. decis. 1172. num. 5. Rot. diu. decis. 700. nu. 33. ad fin. par. 2. in recent.*
16 Tum quia nihil † concludunt quoad tenorem, quod concordet cum copia, de qua agitur.

Alter Testis in dicto Summario numero 7. nihil pariter concludit circa tenorem inuestiturę, & solũ deponit per possibile, quod DD. de Ottherijs possunt habere infeudationẽ ab Otthone Imperatore, ex quo ille Imperator fecit alias inuestituras: Eadẽ respõsio adaptatur testib. datis in dicto Sum. n. 8. Quia Primus deponit de simplici auditu de possessione Castrorum, vti feudalium, quod nõ concludit de tenore, prout neq; illum concludunt alij Testes, cum infeudatio, de qua videntur deponere ex publica voce, & fama possit

17 esse diuersa à tenore copiæ, vt dixi. Vndè cum † hodie agatur ad probandam naturam feudi ex pacto, & prouidentia, ad effectum excludendi fideicommissa facta per possessores Castrorum, D. Petrus debet hoc plenè, & concludenter probare, tanquam fundamentũ suæ intentionis, *l. in illa, la 1. vbi Bart. nu. 5. ff. de verb. oblig. Gabr. de probat. concl. 6. nu. 1.* Quæ probatio certè hic
18 non adest, cum omnia per eum deducta sint † in sua specie imperfecta, vt dixi, quo casu non intrat regula, quæ singula non prosunt vnita iuuent. *Alex. d. cons. 13. nu. 19. & 20. lib. 1. Ias. in l. admonendi, sub nu. 99. ff. de iur. iur. Socin. Iun. cons. 85. nu. 29. lib. 3.* Cætera fuerunt sublata per Informantes.

Et ita, &c. vtraque &c.

REVEREND. P. D. MERLINO

Romana Vineæ Mercurij 14. Iunij.

1628.

ARGVMENTVM.

Sententia contra sententiam lata, ad hoc vt substinea tur, quid opus sit. Melioramentorum fructus qualiter sint deducendi, & alia de melioramentis.

SVMMARIVM.

1 *Sententia secunda lata contra primam, quæ transitum fecit in rem iudicatam, vt valeat. quid requiratur.*
2 *Iudex non potest procedere non reuocata prima sententia, ne detur sententia contra sententiam.*
3 *Spolij actio non competit contra iustè possidentem.*
4 *Fundamentum suæ intentionis, quis non debet probare per præsumptiones.*
5 *Fructus meliorationũ sunt deducendi tanquam proprij meliorantis, & ad ipsum spectantes, nec sunt in eius primum creditum imputandi.*
6 *Iudex iniustè procedit ad reintegrationem non præfixo termino ad liquidandum melioramenta.*
7 *Retentio pro melioramentis competit, non obstante cautione ex aduerso præstita de illis reficiendis.*
8 *Instrumentum declaratum simulatum nullius est roboris, & momenti.*
9 *Simulatio melius non potest declarari, quam per propriam confessionem.*
10 *Declaratio facta à procuratore non habente adhoc speciale mandatum principali non præiudicat.*
11 *Quod maximè procedit, quando principalis in contrarium protestatus est.*

DECISIO. CLXXXVIII.

PArthemia Thomasina in vim sententiæ in iudicio Saluiani ad sui fauorẽ latæ pro credito suæ dotis fuit à san. me. Greg. xv. tunc Iudice deputato immissa in possessionem vineæ, de qua agitur, vsque de anno 1595. vt in summario nu. 1. Paulus verò Ghirlantius anno 1607. contra eandem Parthemiam à D. Triuultio Vicarij Locumtenẽte obtinuit sententiã in spolio, quæ deinde à D. Marchesano anno 1615. fuit reuocata, cum impositione perpetui silentij, vt in sum. n. 4. & hæc sententia posterior transiuit etiã in iudicatũ. Sed anno 1624. Idem Paulus rursum in iudicio spolij cõtra Margaritham filiam, & hæredẽ q. Parthemiæ obtinuit aliam sententiam, vt in summarion. 5. quæ deinde ab altero iudice fuit etiam confirmata, & exequutioni demandata. Modo autem causa ex rescripto Signaturæ in Rota commissa, dubitaui An dictæ vltimæ sententiæ essent confirmandæ, vel infirmandæ, & hodie respõsũ fuit, esse ĩfirmãdas, vt nullas, & iniustas.

Nullitatẽ quidem in penultima sententia deducebant DD. ex eo, quia iudex pronunciauit ad fauorem
1 Pauli super reintegratione † non reuocata contraria sententia D. Marchesani prius lata, & in iudicatũ trãsacta, *Clem. si appellationẽ de appell. Gabr. cons. 54. nu. 8. lib. 1. Cassal. dec. 1. n. 4. de seq. poss. & fruct. Rot. dec. 161. n. 2. p. 1. in recent.* quæ nullitas subsistit, & obstat, etiã si sententia dicatur lata tamquam in prima, quia immo dictus penultimus Iudex asseruit se iudicẽ tertiæ instantiæ, & vti talis processit, nec nouus processus fuit confectus, sed super priori processu pronũciauit, quibus concurren. Iudex non potuit procedere, non
2 † reuocata sententia præcedenti, ne detur sententia contra sententiam, *l. 1. C. quando prouoc. non est necess. Felin. in cap. inter monasterium nu. 15. & seqq. de fer. & re iud. & benè declarat Gabr. d. cons. 54. nu. 8. lib. 1.*

Iniustitia verò in sententijs posterioribus desumebatur à DD. ex eo quia cum Parthemia auctrix margaritæ fuisset immissa in possessionem vineæ iudicis auctoritate in iudicio Saluiani, iustè, & rectè possidebat, & consequenter Paulo non † competebat actio
3 spolij contra iustè possidentem, *l. iuste possidet. ff. de acquir. poss. Bald. in l. fin. C. vnde vi, Ruin. consil. 49. nu. 15. lib. 4. Rota in recent. dec. 646. num. 1. p. 2. & coram sanmem. Greg. xv. dec. 43. nu. 1.* & fuit dictum in *Romana Spolij 27. Aprilis 1622. coram me.*

Non obstat, quòd Parthemia ex lapsu tanti tẽporis, quo vineam possedit, præsumatur ex fructibus satisfacta de suo credito, quia fuit responsum, quòd cum a Paulo non fuerit probata quantitas fructuum perceptorum, nec facta illorum liquidatio, quæ tamen
4 ad ipsum spectabat, tanquam fundamentum † suæ intentionis, non intrat allegata præsumptio, & exceptio satisfactionis, *l. ab ea, ff. de probat. Menoch. præsumpt. 135. nu. 1. & 2. lib. 3. Rot. decis. 516. nu. 2. p. 2. recent. & apud Modern. Roman. de Saluian. dec. 62. at 101.* ac fuit dictum in his terminis in *Firmana, seu Macerat. dotis 10. Decemb. 1627. coram R. P. D. meo Pirouano.* Præsertim verò, quia potius videtur constare de non satisfactione, cum vinea de tempore immissionis esset diruta, ac deserta, & nullos produceret fructus, vt probant testes dati in summ. n. 3. immò amplius cũ d. vinea fuerit postea per eandem Parthemiam melio rata, & ad culturam redacta, cum impensa scutorum 618. vt ex relatione peritorum summ. num. 7. fructus
5 † huiusmodi meliorationum sunt deducendi tamquã proprij meliorãtis, & ad ipsum spectantes, nec sunt in eius primum creditum imputandi, *Put. decis. 275. lib. 3. Afflict. dec. 87. nu. 6. & 7. & ibi Vrsill. nu. 3. Garz. de expens. c. 23. nu. 56. & seqq. Rot. decis. 435. nu. 15. p. 1. recent. cum alijs per Modern. Bononien. var. resolut. lib. 2. c. 112. numero 52. & seqq.* Indeque iudices videntur in-
6 iustè † processisse ad reintegrationem non præfixo specialiter termino ad liquidan, dicta melioramenta, cũ de illis constaret in genere, ex depositione testiũ sum. numero 3. & interim non erat procedendum ad exequu-

7 quitionem; sed Margaritha competebat † retentio, non obstan. cautione ex aduerso prestita de meliora-
mentis reficiendis iuxta decis. *Put. 10. de sentent. & re iud. Menoch. de recuper. remed. 15. nu. 570. Euzen. consil. 85. nu. 97. ad 114. lib. 2. Capic. decis. 17. num. 7. cum aliis cumulatis per Modern. Bonon. var. resl. li. 2. d. c. 112. nu. 19. & 20.* & tenuit *Rot. in recent. decis. 151. nu. 2. & 5. p. 2. in Romana Saluiani interdicti 1. Iulij 1609. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo impress. penes Marchesan. de commiss. p. 1. fol. 1018. in Romana de thesaur. 11. Ianua. 1613. coram bo. me. Card. Sacrato, apud eund. Marchesd. p. 1. fol. 1087. & in Forolluien. fideicom. 9. Maij 1611. coram Reuerendiss. Domco Patriarcha Pamphilio, & in Spoletana bonorum 22. Aprilis 1616. coram bo. mem. Buratto.*

Minus obstat, quod constet de extinctione crediti
8 Parthemiæ per solutionem à Paulo factam, vt ex † instrumento, quietantiæ; quia illud instrumentum fuit
ab eodem Paulo declaratum simulatum, & sic nullius
9 roboris, & efficaciæ, vtin sum. n. 6. nec simulatio † po
terat melius probari, quã per illius confessionẽ, *l. vnica, C. de confes. Crau. cõs. 147. n. 7. vers. ad hæc, Dec. cons. 62. n. 66. lib. 3. Rot. decis. 806. n. 5. p. 1. diuers. & fuit dictum in Rom. census 17. Decemb. 1627. coram me.*

Tandem nec obstat, quòd Parthemia semel coram Domino Triualtio declarauerit se possedisse vigore inuestituræ habitæ à Canonicis Lateranen. a quibus Paulus se prætendit spoliatum, & sic quod non posse-
derit ex titulo Saluiani; Quoniam, quicquid sit de d. spolio, quod non iustificatur, placuit responsio, quod
10 cum prædicta † declaratio facta fuerit à Procuratore non habente ad hoc speciale mandatum, & cum sta-
tutarijs solemnitatibus *c. 151. lib. 1.* confectum non potuit præiudicare Parthemiæ, ad tradita per *Paris. cons. 108. nu. 48. lib. 4. Surd. decis. 181. num. 16. Modern. Rom. ad stat. verb. glos. 7. nu. 127. & seqq. Rot. apud eosd. decis. 5. nu. 8. & 12. & in recent. decis. 68. num. 1. p. 2. & coram sanct. mem. Greg. xv. dec. 75. nu. 1.* præsertim cũ
11 in actu apprehẽsionis † possessionis protestata fuisset, se velle possidere vtroque titulo iuxta. *Crescen. decis. 5. de rest. spoliat.* cum alijs, ideoque adhuc iniustè fuit Paulus reintegratus in iudicio spolij.

Et ita vna tantum parte informante conclusũ fuit,

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Ciuitatis Castelli Beneficij Veneris 16. Iunij. 1628.

ARGVMENTVM.

Patet ex summario.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiam habere aliud est, & aliud habere beneficium in Ecclesia.*
2 *Status vltimus in beneficialibus est attendendus. vide num. 8.*
3 *Resignatarij ius est metiendum à iure resignantis.*
4 *Iuris patronatus reseruatio, quando dicatur habuisse effectum.*
5 *Confraternitas potest esse in aliqua Ecclesia, & quod tamen illa Ecclesia sit collatiua de Iure patronatus ex dotatione, & constructione.*
6 *Appellatione Capellæ Maioris alterius ecclesiæ, veni re potest ipsa Ecclesia, cum sit caput principale illius.*
7 *Relatum potius, quam referens debetur attendi.*
9 *Fides non facit fidem.*
10 *Fides equiuocæ non sunt attendenda.*

DECISIO. CLXXXIX.

PErstiterunt Domini in decisis ex rationibus in de
cisione deductis.

Nec visa fuerunt obstare tria, quę ex aduerso dedu
cuntur. Primùm, quod cum aliud sit habere ipsam Ec-
1 clesiam, † aliud beneficiũ in Ecclesia *c. fi. de præb. Abb. in c. fi. n. 4. de conces. præb.* Ideò gratia Galeotti non ca
piat ipsam Ecclesiã, quæ est sub administratione Con
fratrũ, qui expendunt Eleemosynas in fabrica; Secun
dũ, quod cum duæ prouisiones Lancellotti, & Petri lo
2 quantur de Capella constituant † vltimum statũ attẽ
dendum ad effectũ iustificationis, *Rot. p. 2. recẽt. decis. 737. & p. 1. decis. 578.* Tertium, quod cum Galeottus veniat ex Resignatione Petri prouisi de Capella, Ius
3 Resignatarij † metiendum sit à Iure Resignantis, iũcta Confessione eiusdem Petri Resignãtis, & Christopho
ri quod non habuerunt possessionem nisi Capellæ.

Quia pro responsione fuit firmatũ, quòd erectio Be
neficij, & Reseruatio Iuris patronatus est super tota Ecclesia, nam Episcopus Capellam, seu Oratoriũ, & Ecclesiam in simplex Beneficium erigit, & Ius præsen
tandi ad Ecclesiam cõcedit, vt expresse legitur in In-
strumento erectionis, & reseruationis, cuius effectua
tio probatur quoque ex tribus prouisionibus imme-
diatè subsequentibus, quæ loquũtur de ipsa Ecclesia, & habuerunt effectũ non solũ ex adeptione possessio-
4 nis Ecclesiæ, † sed etiam ex prouisione subsecuta per
mortẽ, aut resignationem illorum *iuxta cons. Old. 229.* Vnde non obstat, primum, quia erectio, & reseruatio Iuris patronatus est de ipsa Ecclesia, non de Capella, & existentia Cõfraternitatis in Ecclesia nõ repugnat,
5 cum possit † adesse Confraternitas, & tamen Ecclesia sit collatiua de Iure patronatus ex dotatione, & con-
structione, nec probatur quod Confraternitas admi-
nistret bona, & reditus Ecclesiæ.

Non obstat, secundum nã licet duæ prouisiones Lã
cellotti, & Petri loquantur de Capella, tamen præsen
tationes patronorũ sũt de Ecclesia, & licèt institutio-
nes videãtur loqui de Capella, hoc euenit, quia ipsa-
met erectio loquitur de Capella, seu Oratorio, & Ec-
6 clesia, vndè mentio † Capellæ Sanctissimæ Virginis vi
detur facta tanquam de capite principali, ex quo Ca
pella est in Altari Maiori, prout in simili fuit confide
ratum de Sacelloin Ecclesia Lauretana, vt in *Laureta-
na Iurisdictionis 23. Ianuarij & 21. Aprilis 1617. coram bo. me. Card. Sacrato;* Idq. indicant illa verba subsecuta post mẽtionẽ Capellæ, nempè cum omnibus iuribus, & pertinentijs vniuersis, & iuramento præstito de ser
uanda lege in dotatione appositа, cum expressa rela-
tione ad Instrumentum erectionis, & dotationis, &
7 cum † potius relatum quam referens attẽdi debeat. *l. si ita scripsero, ff. de condit. & demonstrat. Surd. cons. 313. numero 50. Gregor. decis. 439. numero 1.* cum ipsa ere-
ctio, & reseruatio loquantur de Capella, & Ecclesia, & quod prius fuit cępta parua Capella, seu Orato-
rium, deinde aucta, & in formam Ecclesiæ redacta, sequitur quod prouisiones Lancelloti, & Petri virtua

liter loquantur de ipsa Ecclesia, & propterea non cõstituant vltimum statum diuersum ab erectione, † & reseruatione, & prouisionibus anterioribus, vel saltem debeant cedere veritati, & declarari ex lectura, & inspectione erectionis, & reseruationis, & aliarum prouisionum antecedentium, *c. cum de Beneficio. de præb. in 6. Dec. cons. 126. num. 3 in fin. Rot. in recent. decisio 515. nu. 2. par. 2. Gregor. decis. 77. num. 12.* & ibi additio *versic. prædictis.*

Non obstat, tertiũ, quia ex supradictis patet, quòd ius Petri Resignantis erat sùper ipsa Ecclesia, non super Capella tantum.

Vndè non obstat fides Christophori, & Petri, tum quia fides † non facit fidem, tum quia dum dicunt se fuisse Rectores Capellæ fundatæ in Altari Maiori, satis videntur innuere fuisse Rectores Ecclesiæ, cum Christophorus possessionem Ecclesiæ acceperit, & Petrus se referat ad Instrumentum erectionis, & dotationis quod loquitur de ipsa Ecclesia, & ideo † tanquam fides æquiuocæ non sunt attendendæ.

Et ita vtraque parte informante, &c.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Gerunden. Beneficij Veneris 16. Iunij. 1628.

ARGVMENTVM.

Beneficium iuris patronatus ex permutatione, an, & quando vacet.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius non habet potestatem conferendi beneficia de Iurepatronatus Laicorum, & nu. 12.*
2 *Ius à resignante beneficium de iurepatronatus non abdicitur, si inuito Patrono sit facta.*
3 *Beneficia vacant per renunciationem ex causa permutationis.*
4 *Resignationes beneficiorum conditionales ad fauorem certæ personæ coram ordinario non admittuntur.*
5 *Resignatio beneficij, etiam in casibus in quibus ius non abdicitur à resignante nihilominus producit vacationem.*
6 *Decis. Achill. Put. & Mobed. declarantur.*
7 *Permutatio beneficij iurispatronatus potest fieri etiã contradicente patrono, absque iusta causa.*
8 *In permutatione beneficij iurispatronatus non requiritur consensus Patroni, sed sufficit, si requiratur, & num. 9.*
10 *Ignorantia iuris excusare non solet.*
11 *Decis. 5. de rer. permutat. in nou. & Rebuff. declarantur.*
13 *Narrata omnia, sunt in primis iustificanda.*
14 *Præsentatus habens instrumentum suæ præsentationis, & illud producens intra tempus iuris coram habente facultatem illud instituendi, sufficit ad obtinendam adiudicationem.*

DECISIO CXC.

REsolutum fuit, standum esse in decisis; Quia vacatio, ad quam præcipua difficultas istius causæ reducitur, verè contigit ex permutatione, quæ cum, nisi præuia in manibus Ordinarij adinuicem beneficiorum resignatione, sequi, aut a dimitti possit, inde † propter defectum potestatis eiusdem Ordinarij conferendi beneficia de iurepatronatus Laicorum *per c. decernimus, 16. q. 7. Cald. cons. 2. in fin. de rer. permut.* post resignationem remanet apertus locus patrono ad præsentandum intra tempus à iure determinatum, & per consequens Ignatio debetur beneficium, qui à Patronis, se præsentatum in hac noua vacatione iustificat.

Neque obstat, quòd non agatur de resignatione simplici, sed ex causa permutationis, & ad fauorẽ, vt ideò, si permutatio sit inualida propter contradictionem Patroni; non fuerit † abdicatum Ius à Resignante, nec per consequens vacatio cõsecuta, *Mobed. decis. 2. de renunt. & dec. 8. de iur. patron. Put. decis. 412. lib. 1. Achill. decis. 10. num. 1. & seq. de re fl. spol. Garz. de benef. par. 11. cap. 3. num. 16. & 17.*

Quia, cum sciuerint permutantes, beneficium iam permutandum esse de iurepatronatus Laicorum, & quidem absque hæsitatione, dum Ioannes requisiuit D. Eleonoram semel, & pluries pro consensu permutationi præstando, quæ nedum consensit, sed expressè ante permutationem iudicialiter se opposuit, & cõtradixit, & nihilominus fuit processum ad permutationem; indè intrat vacatio, nedũ quia † beneficia vacant per renunciationem ex causa permutationis, *c. 1. de rer. permut. in 6. Clem. 1. eod. tit. Garz. post alios cad. p. 11. c. 4. n. 2.* Sed etiam, quia coram Ordinario põ † admittuntur resignationes conditionales ad fauorẽ certæ personæ, tanquã per Canones improbatæ, *Rebuff. de resig. pur. & tit. de resig. cond. Sarnen. de triennali, qu. 16. Mandos. reg. 19. de infirmis, q. 16. nu. 11.* cum aliis cumulatis per eundem *Garz. cad. p. 11. c. 3. nu. 152.* Ac demum, quia concurrit culpa permutantium propter indubitatam scientiam Iurispatronatus, quæ in casibus etiam, † in quibus ius non abdicatur à resignante, nihilominus producit vacationem, *Paris. de resig. li. 1. q. 3. num. 71. & num. 118. Rebuff. cons. 192. num. 5.* dicens clausulam (nõ alias, nec alio modo) non operari, quando adest culpa resignantis, & in his terminis decisiones *Mobed, Put. & Achill.* † sunt declarandæ, prout etiam sensit idem *Garz. d. c. 3 num. 35.* & prius idem firmauit *Vit. d. in Clem. vnica, n. 92. & 97. de rer. permut. Rot. decis. 314. num. 5. p. 1. diuers. & in Salamantina pensionis 13. Iunij 1586. coram Bubalo.*

Non obstat, quòd indubitata scientia Iurispatronatus non constituat permutantes in culpa, sed permutatio inualida facta scienter, quæ scientia inualiditatis permutationis dicebatur non posse probari; dum quamplurimi Doctores tenẽant posse fieri † permutationem contradicente patrono absq; iusta causa *Rot. decis. 5. circa fin. de rer. permut. Rebuff. in prax. 3. p. signaturæ in verbo, nec iurpatronatus num. 40. & tit. de permut. num. 22. p. 11. c. 3. n. 27.* in qua ponitur in permutatione beneficij Iurispatronatus, non requiri cõsensum patroni, † sed sufficere si requiratur; & vlterius in Diœcesi Gerunden. vigeat consuetudo, quòd admittantur permutationes absq; consensu patronorum, quæ omnia deseruirent ossent pro iusta causa, ad euitandam culpam, vt quilibet possit redire ad suum beneficium.

Quia culpa principalis † pendet à scientia Iurispatronatus

patronatus antè permutationem, vt Rota firmauit in *Gerunden. permutationis 5. Iulij 1593. relata per Garzią eadem p. 11. c. 3. num. 19. qui num. 29.* pleniùs comprobat; Cæterum quòd ea suppositа possit Ordinarius, spreto vel recusante Patrono, admittere permutationem, aut patronus contradicendo illam impedire, vel iam sequuta rescindere, pendet a Iuris determinatione, in qua ignorantia † excusare non solet, nisi sit probabilis *Bellam. decis. vlt. nu. 2. de rer. permut. idem Garz. d. c. 3. num. 32. & 36. Cochier. de permut. benef. p. 1. c. 19. num. 13.* probabilitas autem istius qualitatis ignoratæ ex allegatis pro contraria opinione non probatur, neque ex consuetudine deducta, quia quidquid sit in casu spreti Patroni, aut recusantis consentire, aut cõtradicentis post iam sequutam permutationem, in quibus † terminis loquuntur allegatæ auctoritates; & consuetudo deducta, & declaratio Concilij est intelligenda concurrente scilicèt magna vtilitate Ecclesiæ, vt illam intelligit idem *Garz. d. c. 3. num. 28.* Verùm in casu, quo Patronus antè permutationem comparuit, & contradicendo iudicialiter se opposuit, nè Ordinarius procederet ad permutationem concedẽdam; ex allegatis nullus firmat hanc partem, vt latè fuit ostensum in prima decisione: Vndè cum difficultas non cadat super casu controuerso, non etiam potest considerari probabilis ignorantia, præferens bonam fidem ad effectum excusationis, sed potiùs detegitur mala fides † propter Canonem, *ca. decernimus 16. q. 7.* actui resistentem *Bart. in l. sed & si lege, §. scire, ff. de pet. hared. Ossech. decis. 160. num. 11. Ecce. cons. 95. num. 18. & 24 Surd. cons. 115. num. 21. vol. 1.*

Demùm, non obstat, quòd adhuc beneficium, non possit adiudicari Ignatio, qui non expediuit literas super sua supplicatione, vel saltèm eas non produxit, obstante regula de non iudicando, iuxta formam supplicationis, ac etiam quia † omnia narrata, sunt antè omnia iustificanda.

Quia, cum Ignatius habeat Instrumentum suę præsentationis sub die 13. Augusti 1625. & illud produxit in Rota intra tempus quadrimèstris, coram habente facultatem illum instituendi vigore *Clem. auditor de rescript.* sufficit ad effectum obtinendæ adiudicationis, *Rota in nouis, decis. 3. num. 1. de iure patr.*

Et ità, &c.

R. P. D. DVNOZZETTO.

Lucana Iurispatronatus Mercurij 18. Iunij.

1628.

ARGVMENTVM.

Instituendus est ille, qui est præsentatus ab existenti in quasi possessione præsentandi, & ad hoc vt non instituatur, iurispatronatus proprietas qualiter sit probanda à vero patrono. Ordinarij consensus in donatione iurispatronatus, quando non requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus ab eo, qui est in quasi possessione præsentandi est instituendus.*

2 *Nisi plenè, & concludenter doceatur de proprietate alterius veri patroni.*
Vel per rem iudicatam, num. 2.
Vel confessionem partis, num. 2.
Vel per instrumentum fundationis clarum, & indubitatum, cui nihil opponi possit num. 2.

3 *Consensus præstitus in permutatione iurispatronatus in manibus Ordinarij, quæritur quasi possessio præsentandi, etiam in casu vacationis per obitum.*

4 *Et si iste, qui consentit, sit pupillus, benè talis consensus potest præstari per Tutorem.*

5 *Iuris patronatus donatio facta compatrono, non eget consensu Ordinarij, & num. 11.*

6 *Ordinarij consensus in donatione Iurispatronatus dicitur constare, ex illius subsecuta tolerantia pluriũ annorum, necnon ex admissionibus præsentationum.*

7 *Ordinarij consensus in donatione iurispatronatus, potest quandocunque interuenire, etiam post donationem.*

8 *Beneplacitum Apostolicum in alienatione Patronatus ecclesiastici requiritur.*

9 *Beneplacitum Apostolicum in alienationibus rerum Ecclesiæ ex lapsu 30. annorum, iuncta obseruantia subsecuta, præsumitur interuenisse.*

10 *Ordinarij consensus de iure communi requiritur in translatione iurispatronatus siue ecclesiastici, siue Laicalis.*

12 *Productio vnius tituli ad vnum, finem, & effectum, non tollit præsumptionem alterius tituli melioris, ad alium finem, & effectum diuersum.*

13 *Præscriptio quadragenaria sufficit ad præscribendũ iurispatronatus.*

DECISIO CXCI.

1 DOmini dixerunt Dominicum esse instituendum tanquam præsentatum † à Martino existente in quasi possessione præsentandi, *ca. consultationibus, vbi Butr. numero nono. de Iurepatronatus, Ripa in c. cum Ecclesia Sutrina, num. 130. de cons. poss. & propriet. Rota decis. 167. num. 7. & octauo, parte secunda diuersor.* hæc
2 enim sola attenditur ad hunc effectum, nisi † plenè, & concludenter doceatur de proprietate alterius veri patroni per rem iudicatam, confessionem patris, aut Instrumentum fundationis clarum, & indubitatum, cui nihil opponi possit, *Butr. in capitulo ex literis. num. 8. de Iurepatronatus, Lambert. de Iurepatronatus, lib. 2. quæstione tertia, articulo sexto, numero quarto, parte prima, Rota in Lucana Iurispatronatus coram bonæ memoriæ Penia inter recentior. decisione 374. num. 4.*

Quasi possessio verò Martini satis est iustificata, 3 † ex consensu præstito de anno 1622. permutationi factæ de hoc Beneficio in manibus Ordinarij, cuius vigore fuit quæsita, quasi possessio, etiam in casu vacationis per obitum, *Abb. consilio quinquagesimo quarto, in fine, parte prima, Crescentius decis. 2. de Iurepatronatus, Puteus decis. 301. lib. 2. in recentior. Rota coram sanctæ memoriæ Gregorio Decimoquinto decis. 349. vbi*
4 *Adden. num. 7.* & hìc consensus † benè potuit præstari per tutorem pro Martino tunc pupillo, *Federicus de sen. cons. 102. in primo dubio, Larbet. de Iurepatronatus, libro secundo, parte prima, quæstione secunda, articulo decimo.*

Non

Non obstat Instrumentum fundationis de anno 1613. in quo medietas huius Patronatus legitur reseruata Vniuersitati Capellanorum; Omne enim qualecunque ius fuit de anno 1554. translatum in Martinum seniorem vigore donationis, de cuius viribus
5 Domini non dubitabant, † tum quia vti facta Compatrono, qualis de illo tempore erat Martinus senior non indigebat consensu Ordinarij *Achill. decis. decima de Iurepatronatus, Caputaquen. decis. 284. parte prima, & 131. parte secunda, Reuerendissimus Dominus meus Decanus decis. 464. num. 8.*

Tum etiam quia, quatenùs præfatus consensus fuisset necessarius, satis de eo constare videbatur ex
6 † subsequuta Ordinarij tolerantia plurium annorum, nec non ex admissionibus præsentationum factarum per Martinum donatarium, eiusq. successores, quæ non potuerunt fieri citra approbationem donationis, *Lambert. dicto tractatu libro primo, parte secunda, quæstione prima, articulo septimo in fine, Rota in Bononien. Iurispatronatus de Viola 27. Nouembris 1597. coram bonæ memoriæ Gipsio,* & hæc approbatio † potuit quandocũq.
7 *superuenire, etiam post donationem, capitulo cura, & capitulo suggestum de Iurepatronatus, Rota decisione vltima, eod. titulo, in antiquis.*

Non obstat allegatus defectus beneplaciti Apo-
8 stolici, quod videbatur necessarium † in alienatione Patronatus Ecclesiastici, ex *Constitutione Paulina de reb. Eccl. non alienandis*, illud enim ex lapsu 30. anno-
9 rum, † iuncta obseruantia subsequuta, præsumitur interuenisse, *Anchar. cons. 136. Seraphin. decis. 671. num. 1. Rota decis. 506. num. 2. & quarto, parte secunda recent.*

Neque hæc præsumptio elidit ur ex productione alterius tituli insufficientis, nimirùm consensus Vicarij. Quia hic non fuit exhibitus ad effectum ostenden. esse satisfactum *Extrauaganti Pauli Secundi de reb. Ecclesiæ non alien.* sed fuit productus ex abũdanti pro maiori cautela, & ad magis remouendum scrupulũ
10 Iuris communis, † quo attento in translatione Patronatus, siuè Eccl siastici, siuè Laicalis (nisi actũ esset de
11 donatione † facta Cõpatrono) videbatur adhibẽdus cõsẽsus Ordinarij, *capitulo nobis, vbi DD. de Iurepatro-*
12 *natus*; Productio † autem vnius tituli ad vnum finem, & effectum, non tollit præsumptionem alterius tituli melioris allegatam ad alium finem, & effectum diuersum, *Rota decisione 285. numero quarto, parte secunda recent.*

Præterea cum ab anno 1551. quo Martinus senior præsentauit Pardum emanauerint per eius hæredes plures præsentationes effectuatæ, & sit lapsum spatium 40. annorum, videbatur etiam Martinus iunior,
13 qui præsentauit Dominicum, † aduersus prætensiones Capellanorum tutus præscriptione quadragenaria, *capitulo de quarta. de præscript. Couarru. in regul. possessor, parte secunda, §. decimo octauo, Purpurat. consilio 560. numero decimo sexto, Rota decisio. 407. numero primo, parte prima diuersorum.*

Et ita vtraq; &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Societatis Officij. Lunæ 19. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Acta, quę sint transportanda. Sententia an ferri possit pendente termino ad probandum. In contractu Societatis Officij, si aliquid sit promissum facere in termino præfixo, an transacto d. tẽpore, si id non fuerit adimpletum quis ex eo amittat lucrum d. societatis.

SVMMARIVM.

1 *Sententia an sit valida, probatur ex reuolutione actorum.*
2 *Concil. Trident. sess. 24. c. 20. non intrat ad causandã nullitatem, propter iurisdictionem impeditam, donec sequatur transportatio.*
3 *Sententia lata absque visione actorum potest esse nulla.*
4 *Acta non sunt transportanda, si non releuant ad inferendum, quod Iudex iniustitiam fecerit.*
5 *Sententia an ferri possit, stante pendentia termini ad probandum.*
6 *In seruatione terminorum ad sententiam de stylo reuocantur omnes dilationes.*
7 *Societatis Officij lucrum an impediatur, si quis promiserit aliquid facere in termino præfixo, & eo, transacto nihil adimpleuit & num. 16.*
8 *Clausula, alias &c. quid importet.*
9 *Per electionem vnius actionis, vel remedij, censetur alteri renunciatum.*
10 *Termini beneficio censetur, quis renunciasse, si petat aliquid post terminum conuentum.*
11 *Fructus percipi debent de societate subsistente, & non de dissoluta propter vitium vsura.*
12 *Agens, vel excipiens ex instrumento, in quo promissa non adimpleuit, commodum aliquod ex eodem instrumento consequi non potest.*
13 *In contractu quocumque si promissa non seruentur siue defectus sit in substantialibus, siue in accidentalibus, aut naturalibus, & siue in paruo, vel magno, tunc agens caret omni actione, & exercitio agendi, siue excipiendi & num. 15.*
14 *Pœnitentiæ non est locus in contractibus nominatis.*
17 *Dies, qui solet interpellare pro homine, si in contractu deficiat, tunc necessaria est interpellatio, vt quis possit dici ad aliquid faciendum, in mora constitutus declara. num. 18.*
19 *Implementi exceptio opponi non potest per eum, qui contractui acquieuit.*
20 *Exceptio non implementi non competit, quando nullum resultat interesse ex non implemento.*
21 *Voluntas, quando non censeatur mutata.*
22 *Testes, vt probent confessionem extraiudicialem debet esse concordes de loco.*
23 *Probatio imperfecta potest ex adminiculis impleri.*

DECISIO. CXCII.

1 CEnsuerunt Domini, sententias Rotales esse confirmanda, quia validæ ex † reuolutione processuum probantur, & iustæ ex decisionibus in causa factis apparent.

Nec validitati earum obstare potest defectus integræ transportationis actorum, & quod pendente termino ad probandum lata fuerit secunda sententia.

2 Quia in profunis, prout est præsens causa, † Con-

lium Trid. sess. 24. c. 20. non intrat ad causandum nullitatem propter iuri dictionem impeditam, donec sequatur transportatio, *Rot. decis.* 508. *nu.* 10. *coram Papa Greg. xv. & decis.* 501. *nu.* 12. *p. recen. cum alijs per Add. relatis in d. decis.* 508. & quamuis sententia,
3 † pro vt de iure, possit esse etiam nulla ob eundem defectum, ob non visionem actorum, *Cagnol. in l. 2. nu.* 68. *C. de eden. Gabr. de sent. conclus. 9. num.* 7. attamen, quando acta, quę deficiunt, non reluant ad inferen-
4 dum, quòd iudex † iniustitiam fecerit, prout verè instrumentum deficiens non releuabat; aut quãdo acta postmodum fuerunt transportata, prout fuerunt per correctionem extracti processus, tunc semper sustinetur sententia, *Aechill. decis. 7. de sent. & re iud. Rot. in Leodien. fideicom. de Steuordia 3. Iulij 1623. coram D. Decano, & in Romana vsusfructus 17. Martij 1628. co-*
5 *ram me*; Nec aduersatur † pendẽtia dilationis ad probandum per *l. sine pars, C. de dilat.* cum alijs allegatis per *Gabr. conclus. 1. num. 4. eod. tit.* quia in seruatione
6 terminorum † ad sententiam de stylo reuocantur omnes dilationes, *Rota decis. 327. num. 11. coram Papa Greg.* vbi stylus Rotæ refertur.

Similiter quę iustitiæ opponebantur de defectu nõ seruatæ formæ nouarum Constitutionum sanct. mem. Pauli V. & de duplici defectu implementi; vtilæ fuerunt non obstare.

Nam quantum ad formam non seruatam sufficiẽter fuit respõsum, in tribus decisionibus præsentis causæ emanatis in prima, & secunda instantia, quibus cum nihil releuans fuerit replicatum, non egent alia comprobatione.

Quo verò ad alterum ex prędictis per Pirrum implementis, nempè, quòd Robertus ratificaret societatem termino dierum viginti, & in eodem termino instrumentum ratificationis in actis eiusdem Notarij consignasset, quòd verè per Pirrum præstitum non
7 fuit in tempore † conuento, & dicebatur propterea impediri acquisitionem lucri societatis, *Boccac. de societ. offic. num.* 143. cum alijs allegatis. Fuit resposum quòd cum D. Fuluius, ex tenore instrumenti haberet duplicem formam agendi contra Pirrum, vel recedẽdo à contractu in casum non impletę ratificationis in
8 tempore, propter clausulam, † alias, &c. quę in sui extensione per Collegium Notariorum facta, & alias per Rotam approbata in 484. *coram Papa Greg. xv.* importat facultatem recedendi à contractu, vel petendo, & compellendo per iuris remedia Pirrum ad reportandam, & consignandam ratificationem, prout petijt, & producta fuit; tunc per electionem vnius a-
9 ctionis, † aut remedij censetur alteri renunciatum, maximè quando sunt contraria, prout essent petere ratificationem contractus, & illum dicere esse nullũ, aut resolutum *l. quod in heredem, §. eligere, ff. de Tribut. actio.* latissimè *Gabr. de actio. concl. 1. num. 1. & 18. & concl. 2. in princ.* & in proximis terminis, petens
10 † aliquid post terminum conuentum, quod censeatur renunciasse beneficio termini responderunt, *Ang. cõs. 373. col. pennl. vers. tertio quia solutio, Cauet. cons. 106. num. 3. Corn. cons. 299. col. 2. num. 5. vol. 1. Surd. qui prædictos allegat. decis. 317. num. 3.* Quibus accedit alter actus præiudicialis, nempè receptio fructuum secundi semestris, de qua apparet ex quietãtia eiusdem D. Fuluij in sommario Roberti num. 1. afferentis se die 4. Martij 1623. recepisse scuta quinquaginta, & ba-
50. monetę pro vno semestri inchoato de mense Nouembris die 3. 1622. & finito die 3. Maij 1623. qui
11 fructus cum percipi non potuissent, nisi de † societate subsistente, non autem de dissoluta propter vitium vsuræ, inde infertur ad approbationem contractus, etiam quod non fuerit in tempore adimpletum, vt plenissimè comprobat *Gratian. discep. 301. & 302.* in quibus ex professo de hac re agit.

Maior difficultas versabatur, quoad defectum secundi implementi promissi de renouando fideiussores in casum mortis, absentię, vel deteriorationis alterius eorum. Obijt enim Pirrus Nutus die 25. Iunij 1622. in societate pro fideiussore datus, & de illius obitu Robertus ignorantiam prætendere non potèrat, quia conuincitur ex productione duorum instrumentorum, nempè ratificationis factæ per Roberti post mortem Pirri, & dationis in solutum factæ ab hæredibus Pirri dicto Roberto, & ex depositione duorum testium formiter examinatorum, qui dictam scientiam ex pluribus in Roberto concludunt. Vera
12 est † etiam conclusio, quòd agens, vel excipiens ex instrumento, in quo promissa non adimpleuit, commodum, aut lucrum aliquod ex eodem instrumento consequi non potest, *vulgata l. Iulianus, §. offerri, ff. de act. empt. Roland. cons. 69. num. 8. vel. 4. Bucc. conc.* 45. *num. 6. Surd. cons.* 52. *num.* 32. *& 34. & consil.* 563. *num.* 4.
13 Latissimè comprobantes hanc conclusionem † in quocunque contractu, & siue defectus sit in substantialibus, siue in accidentalibus, aut naturalibus, & siue in minimo, siue in magno, vt interim agens careat omni actione, & exercitio agendi, aut excipiendi, *Seraph. decis.* 225. *num.* 2. latissimè *Ioseph. Ludou. conclus.* 14. *vers. infertur nonagesimo quarto*; Quod etiam fuit firmatum *in Romana pensionis domus* 16. *Nouemb.* 1611. *coram me*; quem defectum, non etiam sanari, ex eo
14 quòd in contractibus † nominatis (prout iste societatis) non sit locus pœnitentiæ; sed agendum sit ad obseruantiam, vel ad damna secundum veriorem, quã firmauit *Rota in Senogaglien. prædij* 5. *Iunij* 1617. *corã*
15 *bo. me. e Andrea*; postquam conclusio illa † venit intelligenda agendo, vt quis non possit recedere à contractu nominato, excipiendo tamen contractus nominati rescindantur ope exceptionis, quando non est sequutum implementum *Roland. d. consil. 69. num.* 34. *Becc. cons.* 45. *num.* 38. *Surd. cons.* 52. *num.* 37. *&* 563. *num.* 4. & idem fuit firmatum in eadem causa *Senogaglien. prædij* 10. *Iunij* 1619. *coram me*; Denique est etiã certum, quod mors Principis Vrbini contigit iam cœpto tertio semestri, nempè in die 2. Iulij 1623. Ex quibus duo inferebantur, Robertum non posse iuuari pacto lucrandi societatem ex prædicto instrumento,
16 postquam non adimpleuit † renouationem fideiussoris; Pirri Nuti iam mortui; & idem D. Filio non obstare receptionem fructuum, dum illos non recepit in tempore tertij semestris, sed secundi, & expressè pro secundo semestri, pro quo tantummodò præsumitur renunciasse per supradictam rationem, *Boccac. de societ. offic. num.* 245. *Gratian. discept.* 302. *num.* 12. *&* 13. & Rota de secundo semestri non recepto, cum tamen primum esset exactum, idem sensit, in alia *Romana societatis officij sutorum mille coram D. Decano* 24. *Maij* 1624. & postmodum coram *D. Durano* 10. *Nouembris* 1625.

Sed prædictis non obstantibus, visum fuit, cessare difficul-

difficultatem huius secundi non implementi, quia obligatio Ruberti de renouando fideiussores, non legitur cum præfixione alicuius temporis, vel ad statim altero ex fideiussoribus mortuis, sed est simplex de
17 renouando; Vnde quia dies † qui solet pro homine interpellare, deficiebat, necessaria erat interpellatio, vt Robertus posset dici in mora constitutus ad renouandum fideiussorem, *l. magnam, C. de contraben. & committ. stipul. Bald. in l. vniuersa, C. de prec. Imper. offer. Bero. cons. 139. num. 39. vol. 3. Rot. decis. 113. num. 6. p. 1. diuers.* & prout facta fuerat interpellatio in casu supradictarum decisionum coram DD. meis *Decano, & Durano*, etiam quamuis prædicta conclusio soleat de-
18 clarari, vt locum non habeat in eo, † qui contendit lucrum consequi ex contractu, in quo non adimpleuit, sed tantummodò, quando agitur de illo excusando à pœna incurrenda, vt expressè dictum fuit coram *Seraph. dec. 225. n. 4.* & allegatæ decisiones *Romana societatis officij scriptorum mille, hoc* ipsum admittunt, & comprobãt; attamen quia concurrit receptio fructuũ pro secundo semestri & depositio duorum testium, quorum vnus deponit de auditu ab ipso Maphæo, alter verò de voce, & fama, asserentium Maphæum post mortem Pirri sciuisse, Robertum esse ditissimum, &
19 asseruisse quòd propterea non curabat alium fideiussorem in locum Pirri demortui; per huiusmodi † acquiescentiam contractui, absque renouatione fideiussoris, non potest amplius dare, vel excipere de non implemento, *Rot. decis. 75. num. 2. coram Papa Greg. XV. & decis. 577. num. 10. p. 1. recent.* & per exuberantes facultates ipsius Roberti, quarum notitia superuenit ipsi Maphæo per depositionem eorundem testium, quam fortè non habuit ab initio, dum plures
20 fideiussores adhibuit, † cessat interesse renouationis fideiussionis, quo circumscripto non tenetur implere promissor illius, *Cracet. cons. 59. num. 2. Surd. cons. 101. num. 24. Rota decis. 347. nu. 11. coram Papa Greg. XV. Seraph. decis. 265. nu. 39.* Propterea Maphæus de contraria voluntate docere non potuit, nisi per interpellationem ad renouandum fideiussorem, de qua cum
21 non constet, & interim illa † voluntaria acquiescentia nõ præsumitur mutata, *Gabr. cõs. 97. n. 29. li. 1. Alciat. reg. 2. præsump. 16. n. 1.* sequitur defectum implemnti prædicti non obstare agenti ad lucrum consequendũ.

Neque obstat, quòd vnus testis de auditu ab ipso
22 principali, & alter de voce, & fama, præsertim † in diuerso loco, scilicet Cantiani, non probant confessionem extraiudicialem, *Put. decis. 466. n. 2. l. 2. Gabr. de probat. conclus. 1. nu. 7. Rot. decis. 700. n. 34. p. 2. recent.*

23 Quia etiam imperfecta † probatio potest ex adminiculis impleri, *l. instrumenta, C. de probat. Guid. Pap. q. 441. Acchill. decis. 1. de confess. Rot. decis. 375. num. 8. p. 1. diuers.* Quæ in præsenti videbantur concurrere, ex receptione fructuum secundi semestri iam mortuo Pirro, habitáque notitia de morte illius, & ex amplissimo patrimonio Ruberti, de quo concludenter deponunt prædicti duo testes, & primus testis Maphæi iuxta sextum interrogatorium, ex quibus potest coadiuuari veritas confessionis acquiescentiæ, concurrente verisimili cessatione interesse, propter sufficientes facultates Roberti, & præsumpta remissione implementi per actum contrarium sequutum ex receptione fructuum.

Et ita, &c.

EMINENTIS. ET REVERENDIS. D. CARD. VBALDO.

Colonien. Monasterij Mercurij 21. Iulij 1638.

ARGVMENTVM.

Colligitur ex summario.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicati sunt, qui locant bona ecclesiastica, vltra triennium.*
2 *Excommunicatus non debet manuteneri in possessione exigendi pensiones.*
3 *Particulares persona non possunt præiudicare congregationibus.*
4 *Executor, quando non benè procedit, & pars non habet se pro spoliata, tunc competit manutentio.*
5 *Nullitatis contractus quæstio non discutitur in iudicio summarissimo manutentionis, sed ad petitorium reijcitur.*
6 *Veritas, quando elucescit per plures probationes, non est curandum de aliqua attestatione in contrarium data.*
7 *Monasterij antiqui translatio, quando fit in nouum Monasterium, intelligitur facta, cum omnibus bonis.*
8 *Defectus intentionis Principis semper vitiat gratiam.*

DECISIO CXCIII.

PLacuerunt Dominis duæ decisiones in hac causa factæ in quibus abundè fuit firmatum dandam esse manutentionem Canonicis in possessione Monasterij B. M. V. Siti in oppido Nouesij, & eius bonorum. Nec obstare dixerunt, quod de nouo hodie deducitur, non posse concedi manutentionem Canoni-
1 cis, cùm sint † excommunicati propter locationes vltra triennium factas bonorum Ecclesiæ vigore *extrauag. Ambitiosæ de reb. Eccles. non alien.* & de † excommunicato est in puncto *decis. 275. numero 3. post Conf. Farin. sanct. mem. Greg. XV. decis. 64. vbi adde n. nu. 13.* Quia in omnem casum requirunt altiorem indaginẽ, & hodie non agitur nomine particularium, qui locationes fecerunt, sed nomine Congregationis pro in-
3 teresse Ecclesiæ, † cui particulares præiudicare non potuerunt *c. 1. & per tot. de his quæ fiunt à maior. par. Cap. Cassad. decis. 8. de caus. poss. & propriet. Alex. cons. 81. nu. 7. lib. 4.* Et fuit dictum in *Theanen. beneficij 11. Ianuarij 1621. coram bo. me. Domino meo Vbalde.*

Non obstat repetitum motiuum nullitatis translationis ob defectum licentiæ Papæ, quia placuerunt responsiones datæ in vltima decisione in fine, & in omnem casum nullitas translationis nõ impedit, quin saltẽ de facto illi Regulares, vel pro eis Religio pos-
4 sideret, cuius possessionis vigore cum † se non habuerint pro spoliatis ab executore, qui non benè processit debent interim manuteneri *sanct. mem. Greg. XV. decis. 9. nu. 6. & decis. 307. num. 6. & 7.* Et firmatur in decisionibus de quibus agitur, vbi etiam quod
5 ista exceptio nullitatis non † est discutienda in iudicio manutentionis summarijssimo sed ad petitorium reij-

reijcienda *Gabr.conſ.51.num.13.vol.1.Put.dec.108. lib.3.Achill.dec.15.de reſtit.ſpol. & dixit Rota in Spoletana penſionis 21.Maij 1619. coram bo. mem. Domino meo Vbaldo.*

Non obſtat pariter, quod hoc de quo agitur non ſit Monaſterij ſed Hoſpitij in Oppido Noueſij, quia iſtud etiam obiectum fuit ſublatum in vltima deciſione in qua ex multis probationibus adductis pro parte Canonicorum ſufficienter probatum fuit conſtare de contrario, & hodie augetur iſta probatio ex nouo inſtrumento ſtatus iſtius loci ex quo optimè comprobatur, quod eſt Monaſterium non Domus, vel Hoſpitium, & quod habet Eccleſiam formatam. Vnde in
6 concurſu tot † probationum ex quibus veritas eluceſcit Domini non curarunt atteſtationem quandam ex aduerſo datam in contrarium.

Non obſtat, quod bona eſſent vacãtia ex quo Monaſterium antiquum erat dirutum, & ſuper iſtis bonis habeat ſaltem ius Archiconfraternitas, quia cum fuerit facta translatio antiqui Monaſterij in Mona-
7 ſterium † nouum translatio intelligitur facta cum omnibus bonis antiqui Monaſterij *c.2.de relig. dom. Zeroll.in prax.Epiſcop.p.1.in verb.Moniales verſ. ad decimum ſeptimum in fin.* Et ita cenſuit *Sac.Congreg.Conc.* vt in declaratione, quæ eſt impreſſa poſt *Conc.c.5.ſeſſ. 25.de Regul. num.12.*

Non obſtat quod Canonici fuerint expulſi auctoritate Papæ, qui abique dubio potuit illos expellere, quia non reuocatur in dubium poteſtas Papæ ſed voluntas, cum non fuerit ei narratum quod aderat Monaſterium cum Eccleſia ſubrogatum in locum antiqui, ſed fuit præſuppoſitum quod bona eſſent vacan-
8 tia, quod non erat, vt ſupra, & ſic intrat defectus † intentionis Papæ, qui ſemper vitiat gratiam *Pariſ.conſ. 4.num.27.lib.2.Gabr.de clauſ.concl.2.num.20.Rot.deciſ.451.num.1.p.1.diuerſ.Seraph.deciſ.981.in princ.& deciſ.998.num.12.*

Et ita deciſum vtraque parte acerrimè informante, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO. DECANO.

Viterbien. Caſtrorum. Mercurij 21. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Donatio facta a licui pro ſe, ac pro eius liberis, & deſcendentibus in infinitum, cum conditione, quod ſi omnes moriantur, tunc, & eo caſu bona donata ad ipſum Donatorè reuertantur, & ſi ipſe non adſit, deuoluantur ad eius filios, nepotes &c. an hoc caſu, ſi donatarius decedat, relictis liberis, dicta conditio ceſſet, Et pariter vtrum hoc caſu conditiones appoſitæ primo Donatario cenſeantur repetitæ in eius liberis, ac deſcendentibus in infinitum.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum factum ſub conditione, quod ſi aliquis hæredum ſine filijs, vel nepotibus, aut deſcendentibus maſculis deceſſerit, eius portio deuoluatur ad coheredes, expirat, ſi primus hæres moriatur cum filijs, vel nepotibus.*

2 *Et iſta opinio etiam procedit licet poſtea filij, vel nepotes omnes deceſſerint.*

3 *Conſil.Oldrad.21.procedit tam in vltimis voluntatibus, quam in contractibus.*

4 *Donatio caſtri ſi fiat à Rege alicui per hæc verba, ita quod habeat ipſum, & tui hæredes, & reliqua vide hic huiuſmodi pactum non cenſetur repetitum in perſonas deſcendentium, vide num.81.82.& 83.*

5 *Verbum, dictus, eſt perſonaliſſimum.*

6 *Verba, quando ſunt perſonaliſſima non debent extẽdi.*

7 *Interpretatio ſtricta eſt facienda in contractibus. In contractibus, quicquid ſcriptũ non legitur pro omiſſo habetur num.7.*

8 *Donans, ſi in donatione aliquid voluiſſet, id expreſſiſſet & vum.14.*

9 *Donatorio ſufficit dicere, quod aliquid non legitur in donatione,*

10 *Donatio, ſi ſit ſtipulata proſe, filijs, & deſcendentibus in infinitum, ſi donator dederit particularem formã ſucceſſioni filiorum, præſumitur voluiſſe bona tranſire in eos ad veram proprietatem.*

11 *Clauſulæ, pleno iure, &c. in donatione appoſitæ, faciunt eam tranſitoriam ad hæredes extraneos numero 88.*

12 *Deſcendens vltimus habet liberam facultatem, alienandi bona in quoſcunque.*

13 *Donatio facta pleno iure poſſeſſionis, & proprietatis, nullum grauamen reſtitutioni continet, ſed liberam facultatem in quoſcunque alienandi.*

14 *Ex actu in continenti geſto elicitur voluntas contrahentis.*

16 *Diſponentis voluntas ex quo deprehendatur num. 15.*

17 *In diſpoſitione præcedenti, ſi ſunt expreſſæ plures conditiones, & in ſequenti vna tantum exprimatur, cenſentur aliæ omiſſæ, nec repetitæ.*

18 *Donatio ſolet eſſe perpetua, ita vt bona donata numquam reuertantur ad donantem & num.102.*

19 *Donata ad quoſcunque etiam ſingulares ſucceſſores tranſeunt.*

20 *In Donatione ſemper in dubio ſumenda eſt interpretatio pro Donatario contra Donantem.*

21 *Donatarius ſibi imputet, ſi legem clarius ſibi non dixerit.*

22 *Dictio, pariformiter, repetitionem importat.*

23 *Dictio, pariformiter, denotat omnimodam conuenientionem ſupradictorum.*

24 *Dictiones pariter, & ſimiles, ſolum operantur, quo ad ſubſtantiam contractus.*

25 *Verba in contractibus ſuperflua, & otioſa cenſeri nõ debent & num.33.*

26 *In contractibus, nec ſyllaba quidem vemanere ſine operatione, & miniſterio debet.*

27 *Deciſ. in cauſa Romana de Patricijs coram Reuerendiſſimo P.D.Coccino Decano declaratur.*

28 *Dictio, pariformiter, ſonat paritatem formæ, & numero 32.*

29 *In donatione, quæ ſit pars formalis.*

30 *Conditio, ſi in donatione ſit in continenti reſeruata, & correſpectiuè appoſita, dicitur ipſi donationi appoſita. Donantis voluntate enixa ſtante, non aliter donandi, quam cum quibuſdam conditionibus dictæ conditiones ſunt omnino inſeparabiles num.30.*

33 *In donationibus inſpici debet forma originalis, atque eſſentialis.*

34 *Dictio, huiuſmodi, eſt repetitiua præcedentium.*
35 *Dictio, huiuſmodi, ſequentem diſpoſitionem reſtringit ad præcedentem.*
36 *Dictionum relatiuarum natura, quæ ſit & num. 37.*
38 *Verbum, transferri, quid operetur.*
39 *Adequatio vnius rei ſi fiat, tunc ad alteram cenſentur omnia rei adæquatæ communicata amplia numero 40.*
41 *Donationis translatio, quando eſt facta poſt tempus tranſit ſine oneribus & conditionibus iniunctis primo donatario.*
42 *Hæres ſecundus, vel ſubſtitutus non tenetur ad legata relicta ab inſtituto.*
43 *Pereg. de fideicom. articul. 16. num. 98. declaratur.*
44 *Loquendi modus in vna parte deſeruit pro interpretatione alterius partis.*
45 *Verba intelligi debent ſecundum ſubiectam materiã etiam improprie.*
46 *Verbum idem diuerſis reſpectibus diuerſomodè intelligitur.*
47 *Verba geminata, & repetita magis enixam voluntatem alicuius oſtendunt & num. 48.*
49 *Relatum dicitur eſſe in referente verè, & propriè.*
50 *Clauſula, æqualiter, quid importet.*
51 *Donatio, quando eſt facta pluribus ſucceſſiuè, & poſtea fuit appoſita clauſula conditionum, &c. refert a l omnes æqualiter.*
52 *Singula ſingulis referenda ſunt.*
53 *Generi quicquid adſcribitur, etiam ſingulis ſpeciebus ſub eo contentis adſcribitur.*
53 *Pluralis numerus ſaltem in duobus debet verificari.*
54 *Diſpoſitio ſimplex non poteſt vocari conditio.*
55 *Verba, quando ſunt declaratiuè ad præcedentem cõditionem, nouam conditionem non inducunt, ſed prima cohærent.*
56 *Donatio, quando eſt facta pluribus perſonis ſucceſſiuè tunc primo gradu excluſo venit ſequens iure ſuo, & non iure tranſmiſſo.*
57 *Et eadem donatio in ſequenti gradu iam conſumpta, in ſequenti tanquam noua incipit, & inſtauratur, & ſtat principaliter de per ſe vide num. 58.*
59 *Forma originalis conceſſionis inſpici debet.*
60 *Conceſſio ſi facta vni, poſtea deueniat ad alios, cenſetur etiam, quo ad eos repetitum ius accreſcendi, ſi ſic à principio conceſſum ſit.*
61 *In emphyteuſis paterna renouatione facta duobus fratribus, cenſetur repetitum idem ius accreſcendi, ſecundum naturam primæ conceſſionis.*
62 *Donationes, vbi tot cenſentur, quot ſunt gradus, non præſumitur facta conceſſio poſterioribus, niſi ſecundum verba quæ probantur expreſſa in prima donatione.*
63 *Nepotum appellatione veniunt etiam pronepotes.*
64 *Stylus, ac ſolitus modus loquendi inſeruit pro interpretatione diſpoſitionum.*
65 *Loquentis opinio magis attenditur, quam ipſa veritas.*
66 *Hæredum, & ſucceſſorum appellatione veniunt omnes tam hæredes, quam ſucceſſores in infinitum limitatum. 67.*
68 *Ratio generalior dicto, illud extendit.*
69 *Affectio nulla veriſimilis conſiderari poteſt magis in primis hæredibus, quam in ſecundis, & vltcrioribus & num. 70.*
71 *Vocatio vnius ſupponit in neceſſarium antecedens grauamen alterius.*
72 *Ex vocatione actiua non infertur ad paſſiuam.*
73 *Ex vocatione actiua infertur ad paſſiuam ſic ſuadentibus coniecturis.*
74 *Deciſ. in cauſa Bononien. Fideicommiſſi coram R. P. D. Merlino declaratur.*
75 *Deſcendentes omnino extranei, ac incogniti, & ſic minus dilecti cenſentur multo magis grauati, quam cogniti, dilecti, & benemeriti & num. 100.*
76 *Qualitas vni ex connexis adiecta, cenſetur etiam in altero repetita.*
77 *Feudi natura eſt, vt deficiente vocatorum linea, bona non tranſeant ad extraneos, ſed reuertantur ad concedentem.*
79 *Oldrad. in conſil. 21. & Theor. Cyn. declaratur & num. 80.*
84 *Dictiones relatiuæ operantur, vt conditio vni adiecta, cenſeatur alteri repetita.*
85 *Expreſſum habet maiorem vim, quam tacitum.*
86 *Donatio facta alicui, & eius filys &c. in caſu deficientiæ linea, vt bona reuertantur ad donantem, ad hoc ſufficit eius veriſimilis mens vide num. 87. & 104.*
89 *Verba in perpetuum debet intelligi ſecundum naturã præcedentium.*
90 *Perpetua ea dicuntur, quorum ſtatus & mutatio pẽdet à futuro euentu, donec caſus veniat.*
91 *Grauatus pendente conditione eſt verè dominus, ac dicitur habere plenè dominium.*
Emptor dicitur habere in re empta plenum dominium, licet d. res poſſit ab eo auocari num. 91.
92 *Clauſula, pleno iure, reſtringitur ſecundum ſubiectam materiam.*
93 *Clauſulæ vltra earum terminos aliquid non poſſunt operari.*
94 *Verba quantumuis ampla, & generalia, limitantur & reſtringuntur à verbis, quæ adijciuntur.*
95 *Verba præcedentia non poſſunt conſiderari, niſi cum limitatione quæ totam orationem qualificat.*
96 *Taciti, & expreſſi eadem eſt virtus, & iudicium.*
97 *Diſponentis opinio magis attenditur, quam veritas.*
98 *Verba ſecundum ſubiectam materiam diuerſomodè interpretantur.*
99 *Argumentum Brocardicum poteſt retorqueri à ſolito.*
101 *Argumentum à diſcretiuo modo loquendi, non procedit in diuerſis ſcripturis.*
Argumentum à diſcretiuo modo loquendi non habet locum in diuerſa parte diſpoſitionis num. 101.
103 *Donatio reſtricta vſque ad certum tempus, eo eueniente reuertitur ad Donantem.*
104 *Et hoc caſu ſufficit, quod appareat ex verbis de reuerſione cogitatum.*
105 *Coniecturæ ſimul iniunctæ debent ponderari, cum inuicem corroborentur.*
106 *Caſtrum ad hoc, vt cognoſcatur an ſit feudale, vel allodiale, coniungi debent coniecturæ.*
Coniecturæ dubia declarantur, & verificantur à certis num. 106.

DECISIO CXCIV.

BOnæ mem. Gentilis Virginius Vrſinus de anno 1493. per hęc verba; *Donauit ſtrenuo armorum Ductori*

Dnico Georgio de Sanctacruce recipienti, & acceptanti pro se, ac liberis masculis, ac per virilem sexum descendentibus in infinitum, quibus quidem liberis, & nepotibus masculis de gradu in gradum descendentibus pariformiter donationem huiusmodi transferri voluit ad veram proprietatem, perpetuamque hæreditatem, ac pleno iure, Castrum Viani, ac Tenimenta Rotæ, & Ischiæ, cum infrascriptis conditionibus, ac modis, & reservationibus. Inter quas conditiones, modos, ac reservationes eam præcipuè adscripsit, quod si dictus Georgius sine legitimis, & naturalibus filijs ex suo corpore procreandis, vel non extantibus nepotibus masculis ex eis legitimè descendentibus moriatur, tunc, & eo casu, & casibus dicta donatio reuertatur ad ipsum Donatorem, si tunc superuixerit, alias si ipse Donator tunc non supersit, ad legitimos, ac naturales filios, & nepotes, siue ad Hæredes, & successores eiusdem ipso iure, & ipso facto transferatur, & translata esse intelligatur pleno iure possessionis, & proprietatis. Volens idem Donator, quod tot censeantur donationes, quot sunt personæ, & gradus ad quas, seu quos transferuntur, & quod tunc directè ad dictos substitutos ordine prædicto perueniant, & acquirantur.

Vndè Georgio cum liberis prædefuncto, ac per obitum Honuphrij innioris, descendentia eiusdem Georgij extincta. Dubitaui, An Domino Valerio Sanctacrucio immissionem petenti in Castrum, & tenimenta in dicta Donatione comprehensa, & nunc vigore cessionis à Reuerenda Camera Apostolica obtenta possessa ab Excellentissimo, Domino Duce Brachiani obstaret dicta conditio, seu pactum reuersiuum, & pro Domino Valerio dicebatur negatiuè resoluendum, quia dato etiam, sine veri præiudicio, quod in dicto pacto reuersiuo, sub nomine Nepotum venirent Alij descendentes in infinitum; Nihilominus, cum Georgius obierit relictis filijs, dictum pactum cessauit iuxta celebre *consilium Oldrad.* 1 21. vbi fideicommissum † factum sub hac conditione, si aliquis hæredum sine filijs, aut nepotibus, aut deinceps descendentibus, & masculis decesserit eius portio deuoluatur ad cohæredes, expirat si primus hæres, moriatur cum filijs, vel nepotibus masculis, 2 licet † postea filij, vel nepotes omnes decesserint, quia onus intelligitur iniunctum primis hæredibus; non autem alijs, quod consilium sæpius fuit a Rota Ca- 3 nonizatum, tam in vltimis † voluntatibus, quam etiam in contractibus, vt in causa *Anconitana. status 6. Iunij 1575. coram Rubalo. & in Romana fideicommissi de Colonna 31. Martij 1623. coram bon. mem. Vbaldo.* & in terminis est Theorica Cyni in Auth. *Sed, & si quis, numero sexto versiculo Vltimo colligitur, C. de secund. nupt.* vbi in puncto tenuit, quod si Rex donauit Castrum † militi per verba. *Ita quod habeas ipsum tu,* 4 *& tui hæredes de corpore tuo descendentes, & si decedas sine hæredibus de corpore tuo descendentibus, Castrum ad me reuertatur.* Pactum huiusmodi reuersiuum non censetur repetitum in personas descendentium tanquam conceptum in casu obitus personæ primi Donatarij, *Bald. ibidem numero octauo versiculo. Vnde deciditur talis quæstio. Alberic. numero tertio idem Bald. in l. final. in 25. quæstione numero 63. C. de hæred. instit. Alexand. consilio 43. libro tertio, aliàs consilio 53. numero 11. libro sexto Soccin. iun. consilio 53. in princ. libro secundo & consilio 142. numero 19. & seqq. libro tertio. Acchill. decisione vnic. de prob. Put. decisione 273. libro tertio in correct. Palacius Rubius in rubr. C. de donat. inter vir. & vxor. §. 69. nu. 23. Molin. de primog. Hisp. li. 1. cap. 6. nu. 16. versi. Hisetiam accedit Reder. Suar. cons. 10. nu. 41. & 42. Pereg. de fideicom. art. 29. n. 12.*

Quod facilius procedit in hoc casu, quia pactum reuersionis habetur solummodo expressum quoad 5 personam Georgij per verba † dictus Georgius quæ sunt personalissima, vt de similibus pronominibus, *Cagnol. in l. 2. numero 46. versiculo. Secundo principaliter, ff. de pact. inter emp. & vend. Menoch. consilio 115.* 6 *numero 50.* Quod ideo non debet † extendi ad filios, nepotes, & eiusdem Georgij descendentes, quibus 7 appositum non reperitur, cum simus † in contractu, in quo facienda est stricta interpretatio, ita vt quicquid scriptum non legitur pro omisso habeatur, *l. quicquid adstringendæ, ff. de verb. oblig. Bald. in cap. venerabilem, numero 21. de elect. Soccin. iun. consilio 142.* 8 *numero 14. & seq.* vbi in puncto, quod si † donans voluisset illud pactum in secundis Donatarijs illud expressisset, prout expressit in primo, quem ibidem sequitur *Gerard. Mazzol. in suo decisiuo consilio 144. nu.* 26. Ita ut sufficiat Domino Valerio dicere, quod ta- 9 lis † repetitio non legitur, *Las. cons. 220. num. 19. & seq. Afflict. dec. 403. num. 5.*

Et predicta corroborantur, quia post donationem factam Georgio stipulanti pro se, filijs, & descenden- 10 tibus † in infinitum, statim Donator, dando particularem formam successioni filiorum, voluit in illos bona transire ad veram proprietatem, perpetuamque hæreditatem, ac pleno iure, quæ verba repugnant, quod vltimus lineæ decedens vigore repetitionis dicti pacti sit grauatus, restituere bona donanti, cum 11 huiusmodi † clausulæ faciant concessionem transitoriam ad hęredes extraneos, *Bald. in l. famine, §. Illud. C. de secund. nupt. & consilio 310. numero 3. in fine, lib. 3. Soccin. sen. consilio 43. numero 10. libro 4. Soccin. iun. consilio 102. numero 31. & seq. libro 2. Grat. consilio 7. numero 12. & 18. libro 2. Paris. consilio 33. numero 18. libro 3. quos sequitur Menoch. præsumpt. 30. numero 42. 44. & 49. libro 3. & consilio 1. numero 12. Gabr. de fideic. col. 1. num. 37. Marcabr. consilio 121. num. 17.* & discretiue (vt prętendebatur) apposita Descendentibus non autem Georgio, tanto magis indicant mentem donatoris non fuisse repeten. in descendentes, grauamen reuersionis appositum Georgio, sed voluisse, quod ipsi descendentes haberent bona donata ad veram proprietatem, perpetuamque hæreditatem, ita vt licet durante linea effectiua, quilibet grauatus teneretur restituere sequenti, † vltimus tamen ex ipsis 12 descendentibus haberet liberam facultatem alienãdi in quoscunque *iux. tex. in l. cum pater, §. libertis, & l. qui solum, §. penult. vbi glos. Bar. & Doct. ff. de legat. 2. Rol. cons. 25. nu. 19. lib. 1. Peregr. de fideic. art. 14. n. 50. Rot. dec. 203. nu. 1. p. 2. recent.* Et ista verba, ita intelligenda satis etiam ex eo colligitur, dum ijsdem ferè vtitur in casu, quo deficiente Gorgio sine liberis bo- 13 na debent reuerti ad donantem, seu legitimos, † & naturales filios, & nepotes siue ad hæredes, & successores pleno iure possessionis, & proprietatis, quo casu, certum est nullum importare grauamen restitutionis, sed liberam facultatem in quoscunque alienandi continere.

Quæ tanto magis confirmantur, quia ſi mens
14 donantis fuiſſet repetere huiuſmodi pactum † etiam in deſcendentibus Georgij id expreſsè feciſſet prout fecit eadem die coram eodem Notario, & teſtibus in donatione eodem tempore facta Carolo filio legitimato, in qua eamdem conditionem Carolo donatario appoſitam expreſsè in ipſiuſmet Caroli filijs, & deſcendentibus repetijt *argum. l. 1. §. ſin autem ad deficientis, C. de Caduc. toll. & capitulo ad audientiam, de decim. Anan. conſilio octauo numero quinto verſiculo,*
15 *Sed in caſu noſtro*, ex quo actu tunc in † continenti geſto elicitur contraria voluntas Donatoris, quæ ex ordine, quem ſeruauit diſponens in altera ſcriptura
16 ſufficienter deprehenditur, † vt in puncto de duobus teſtamentis arguunt *Alexand. conſilio 12. numero ſexto circa fin. & conſilio 70. numero 12. libro ſecundo Decian. conſilio 515. numero ſexto latè Curt. Iun. conſilio 163. numero 14. & ſeqq. Ruin. conſilio 144. numero 17. verſiculo, Quinimo, & conſilio 93, numero 13, & 14. libro ſecundo, Surd. conſilio 466. numero ſeptimo verſiculo. Si ego, & numero octauo Menoch. conſilio 85, numero 110. & ſeqq.* & in puncto ſi in precedenti diſpo-
17 ſitione ſunt † expreſſe plures conditiones, in ſequenti verò vna tantum exprimitur, aliæ cenſentur omiſſæ, nec repetitæ, *Anan. conſilio octauo numero quinto & conſilio 22. numero 3. Dec. conſilio 190. num. 3. Surd. conſ. 200. num. 33.*

Et prædicta eò magis debent procedere, quia ſe-
18 cundum regulas iuris Dominus Valerius † videtur ſuper excluſione repetitionis dicti pacti habere intentionem fundatam, cum donatio ſoleat eſſe perpetua, itaut bona donata nunquam reuertantur ad Donantem, *l. 1. ff. de donat. l. Senat. ff. de donat. cauſ. mort. & in puncto Put. d. deciſione 273. numero quarto libro tertio in correct. Acchill. d. deciſione vnic. numero ſecundo de donat. Tiraquel. in l. Si vnquam in verb. libertis numero 19. C. de reuoc. donat. Cardin. Mant. de tacit. libro*
19 *13. titul. 21. numero 20.* ſed † ad quoſcunque etiam ſingulares ſucceſſores tranſeant, vt in terminis dicit *Siluan. d. conſilio 98. numero 7.* maximè quia ſemper in
20 dubio ſumenda eſt † interpretatio pro Donatario
21 contra Donantem, cui imputandum ſi clarius † ſibi legem non dixerit, *l. Veteribus ff. de pact. Surd. conſilio 143. numero 36. deciſ. 225. num. 2. par. 1. diuerſ. Cardin. Mantic. deciſ. 29. num. 2.*

His tamen non obſtantibus affirmatiuè fuit reſolutum, quia huiuſmodi pactum reuerſiuum non fuit appoſitum Georgio duntaxat, ſed ex voluntate, ac mente donantis fuit repetitum, in deſcendentibus eiuſdem Georgij, itaut cum Honuphrius Iunior ſine liberis deceſſerit ad fauorem deſcendentium Gentilis Virginij donantis ſit factus locus dicto pacto reuerſiuo, quod propterea viſum fuit Dominis obſtare Domino Valerio ad effectum immiſſionis, de qua agitur.

Mentem vero, ac voluntatem Donantis Domini eliciebant ex pluribus.

Et primò dùm idem donans vix conceptam in perſona Georgij donationem voluit pariformiter in deſcendentes transferri, cum modis, conditionibus, ac reſeruationibus infraſcriptis, inter quas cum præcipua ſit conditio dicti pacti reuerſiui negari non poteſt quin donans illud propterea voluerit repetere in iiſdem deſcendentibus, cum in translatione donationis induxerit repetitionem non ſolum eiuſdem ſubſtantiæ; Verumetiam eiuſdem formæ ſpecificatæ, & qualitatum in donatione Georgij expreſſarum; primò
22 † in dictione illa pariformiter, quæ talem repetitionem importat, *Alciat. conſ. 131. num. 6. & ſeq. lib. 9.* & in ſimili fuit dictum *in cauſa Piſtorien. Prioris 9. Decembris 1615. coram Illuſtriſſimo Verſpio*, vbi quod
23 dictio iſta pariformiter † denotat omnimodam communicationem iurium, itaut quemadmodum donationi factæ Georgio inerat pactum reuerſiuum, ita etiam inſit eidem Donationi pariformiter ad eiuſdē Georgij deſcendentes poſtea translatę.

24 Nec obſtat, quod dictio iſta † prout etiam alię ſimiles, ſolum operentur quoad ſubſtantiam donationis, *Gabr. d. conſilio 6. numero quarto & ſeqq.* & in terminis dictionis pariter fuit reſolutum coram me *in cauſa Romana de Patricijs 21. Ianij 1624.* ideſt ad effectum, vt eadem Caſtra, & bona donata cenſeantur, non autem cum ijſdem conditionibus, quia † quatenus id
25 ſolum importaret, eſſet omninò ſuperflua, & otioſa, qualis cenſeri non debet, maximè in contractu, in
26 † quo ne ſyllaba quidem remanere debet ſine operatione, atque miſterio, *l. Hanc legem, ff. de contrab. empt. Bald. in rubr. C. eod. titul. num. 16. Surd. deciſ. 272. num. 36.* cum ad hunc effectum ſatis fuiſſet, quod donatio eſſet facta Georgio recipienti pro ſe, liberis, & deſcendentibus.

Et ceſſat omnis difficultas, quia quicquid ſit de aliis dictionibus ſimilibus prout de dictione pariter,
27 de qua in dicta Romana de Patricijs, quę non † applicatur ad caſum noſtrum, ex quo ibi agebatur de pluribus diuerſis legatis, non autem de vniformi, eaſ-
28 demque donatione dictio iſta † pariformiter, quæ ſonat paritatem formæ, vt per *Alciat. d. conſilio 131. numero 6.* dum repetit equalem formam de neceſſitate repetit etiam conditionem, † quæ eſt pars formalis
29 ipſius donationis; Immo contractum donationis informat, *l. Si conuenit 6. ff. de reſcind. vend. Iaſ. in l. Petens, numero 13. & ſeq. C. de pact.* Et cum ſit incon-
30 tinenti reſeruata, † & correſpectiuè appoſita dicitur ipſi donationi ineſſe tanquam pars intrinſeca, & formalis, *l. Lecta, & ibi Bart. numero 30. Bald. numero ſecundo Caſtrenſ. numero 15. Angel. numero quarto Purpur. numero 42. Fulgoſ. numero ſeptimo verſiculo. Vbicunque autem, ff. Si cert. pet. l. Iuris gentium, §. Quinimo, & ibi etiam Bald. numero ſecundo in fin. verſiculo. Quinto noto, Fulgoſ. numero quarto Iaſ. numero quinto verſiculo. Sed in Textu noſtro, ff. de pact. idem Bald. in l. bona fidei, numero primo, & ſecundo & ibidem etiam Aret. numero ſecundo C. eod. titul. Gabr. de præſumpt. concluſione 13. numero primo*, Itaut ſtante eniꝛa mente donantis non aliter donandi, quam cum prædictis conditionibus dictæ conditiones ſint omnino inſeparabiles, & facto vna ſubſtantia cum ipſa donatione, *Petr. Greg. de feud. parte tertia queſtione prima, numero ſeptimo*, cum igitur forma donationis non conſiſtat in eo quod bona ſint donata, ſed quod ſint taliter, & ſub prædictis conditionibus donata, ſi debent pariformiter transferri à primo donatario in ſequentes, vtique transferri debent cum conditioni-
31 bus appoſitis, à quibus † donatio recipit formam eſſentialem, atque originalem, quæ inſpici debet, *Petr. Gregor. loc. cit. queſtione decimo, numero primo.*

Nec

32 Nec minus dicatur dictionem istam † pariformiter importare æqualitatem formæ succedendi inter ipsos liberos, nepotes, ac descendentes Georgij non autem connectere Georgium cum suis descendentibus, quoad formam donationis, quia, vt pariter superius ponderatum fuit, Si admitteretur iste intel-
33 lectus, dictio † ista esset omninò otiosa, & superflua, cum ad istum effectum abundè sufficeret, quod donatio facta esset Georgio acceptanti pro se, & suis liberis masculis, ac per virilem sexum descendentibus, &c. maxime cum donator certam succedendi formam descendentibus præscripsisset, dum voluit tot conferi donationes quot essent personæ, & gradus ad quos, seù quos transferentur.

34 Secundo, Indictione illa † *huiusmodi*, quæ pariter est repetitiua cum suis qualitatibus, & eisdem conditionibus, *gloss. in cap. Abbate in verb. Huiusmodi de electione in 6. Rebuff. a leg. 1. verb. Huiusmodi stipulatione, ff. de verb. sig nif. Corn. consilio 235. numero quinto libro secundo Paris. consilio 52. numero 32. libro tertio Gabr. consilio 107. numero septimo & seq. libro secundo.*

35 Et sequentem dispositionem † restringit ad præcedẽtem, *Felin. in cap. Apostolica, numero tertio in fin. ver. Quia decisio de except.* Itaut quamuis donans in donatione facta descendentibus vsus fuisset vnica di-
36 ctione † relatiua, perindè sit, ac si omnia contenta in termino ad quem fuit facta relatio essent expressa in donatione facta descendentibus, *Bart. in l. 1. §. vlt. cauf. fin. ff. fam. erciſc. Decian. consilio 47. numero primo & consilio 414. numero quinto Paris. consilio 25. numero 51. libro primo. Ruin. consilio 127. numero quarto in fin. volum. 2. Bero. consilio 140. numero 36. libro secundo Cravett. consilio 45. numero quarto.* Ergo id mul-
37 tò facilius debet procedere in casu isto, † in quo donator non fuit contentus apponere vnicam, sed quidem plures, & efficaces, *Gabr. d. consil. 107. num. 10.* vt ponderatum est, & mox etiam dicetur.

38 Tertiò, In verbo illo † *Transferri*, quod operatur translationem cum eisdem oneribus, conditionibus, & qualitatibus, *l. Caio, Seio, & ibi glos. in ver. transferebatur, ff. de alim. & cib. leg.* vbi agitur de translatione de persona ad personam, & in puncto de translatione primæ donationis in secundam, exemplo translationis legati firmant *Decian. consilio 190. numero 3. vers. quinta comprobatur cum seqq. & consilio 156. numero 3. Rimin. Iun. consilio 112. numero 88. Natt. consilio 476. numero 13. vers. aut loquitur de alia dimidia, Pedroc. consilio 17. numero 88. Menoch. consilio 334. numero 14. Bellon. Iun. consilio 15. numero 21. Peregr. de fideic. art. 16. num. 49. & melius numero 95. Mantic. de*
39 *coniectur lib. 10. tit. 6. num. 19.* Vnde si quando † fit adæquatio vnius rei ad alteram censentur omnia rei adæquatæ communicata, *Bart. in l. 1. & ibidem Soccin. num. 4. & cæteri, ff. de leg. 1.* multo magis hoc est dicendum in donatione facta vni. & ad alium translata pariformiter, & cum alijs dictionibus repetitiuis,
40 † quæ ad effectum repetitionis de qua agitur sunt maximè efficaces, vt in puncto *Pereg. d. art. 16. num. 16. & art. 29. num. 41.*

Nec obstat quod translatio donationis non fuerit facta purè, & simpliciter sed penès Georgium primum Donatarium pro tempore resederit, quo casu
41 translatio tanquam facta † post tempus transiuit sine oneribus, & conditionibus iniunctis ipsi Georgio, vt pèr *Text. in l. Quærebatur, §. final. ff. de Testam. milit. Ias. & Socc. concludit Peregr. d. art. 16. num. 98.* Quia iura, & DD. à *Pereg. alleg.* & secundum quos venit intelli-
42 gendus solum dicunt secundum hæredem † vel substitutum non teneri ad legata relicta ab instituto, quod nõ facit ad casum nostrum, & cessat omnis dif-
43 ficultas, quia vt patet Peregr. † loquitur in translatione simpliciter facta, non autem cum dictionibus repetitiuis, & importantibus earumdem conditionum translationem, vt in casu isto per verba pariformiter & cum conditionibus infrascriptis.

Nec minus ex eo quod Donans vsus fuerit hoc eodem verbo *transferri in casu reuersionis bonorum donatorum ad se, filios, & descendentes*. Inferri potest, quod sicuti in illo casu non potest importare repetitionem huiusmodi conditionis. Ita nec minus in isto, cum mo-
44 dus † loquendi in vna parte inseruiat pro interpretatione alterius, *l. Vniuersorum, & ibi gloss. ff. de pign. act.*
45 Quia cum verba intelligi † debeant secundum subiectam materiam etiam impropriè, *l. 1. vbi gloss. & Doct. ff. pro Soccin. Iun. consilio 554. numero 38. vers. Respondeo secundo, libro quarto* non est mirum, si in casu, de quo agitur de repetitione pacti reuertiui propter subiectam materiam, & verisimilem mentem Donantis, hoc verbum dissimilem recipiat interpretatio-
46 nem cum similis sit incongrua. Idem enim † verbum diuersis respectibus diuersimode intelligitur, *Bellam. cons. 39. num. 9.* & ad propositum considerauit *Rota in Taruisin. feudi 16. Decembris 1622. coram R. P. D. meo Pironano.*

Quarto, in clausula, cum infrascriptis conditionibus, ac modis, & reseruationibus in serie donationis
47 sæpius à Donante repetita, vt ostenderet magis † enixam voluntatem, & indubitatam intentionem non aliter donandi, quam cum dd. conditionibus tanquã restringentibus, & modificantibus præcedentem Donationem, *l. Balista, ff. ad Trebell. Decian. cons. 1. nu. 201. & 204. lib. 1. Cravet. consil. 205. num. 42. in fine,* & bene ad propositum, *Surd. consil. 572. num. 19. vers.*
48 *Non obstat, lib. 4.* quę propterea conditiones, † inferius expressè referendę sunt, atque inserendæ, *cap. In quo fuerunt reseruata*, ac si ibi clarè fuissent expressæ cum in prędictis Clausulis reseruatorijs admixtæ continerentur per relationem ad Textum expressum *in l. si Testamentum 8. in princip. & in verb. Sin autem conditiones, C. de instit. & substit. Ruin. consilio 101. numero*
49 *19. versic. Quia ergo, lib. 2.* Relatum † enim dicitur esse in referente verè, & propriè, *l. Esse toto, vbi Bart. ff. de hæred. instit. Decian. consilio 19. num. 3. Paris. consilio 9. numero 17. libro tertio Gozzad. consilio 57. numero 16.* quos in puncto refert *Rota decisione 35. numero 6. in fin. part. 1. recent.* Vnde, cum dubitari non possit; quin prædicta clausulæ æqualiter referatur tam ad Geor-
50 gium, quam ipsius Descendentes, vel quia † Donans vnica æqualis naturæ determinatione; tam donationem factam Georgio, quam descendentibus qualificauit, *l. Iam hoc iure, ff. de vulgar. & pupillar. l. quamvis, C. de impub. & al. substit.* Vel quia post omnes †
51 donationes apposuit clausulam conditionum, quæ ideo ad omnes æqualiter refertur, *l. Talis scriptura, ff. de leg. 1. & capitulo secundo requiris, & capitulo inquisitioni de appell. Corn. consilio 43. numero quinto volum. tertio Eugen. consilio 89. numero 52. & ad propositum Menoch. d. consilio 334. num.* 8. sequitur quod omnes

particulariter afficiat, itaut quilibet ex descendentibus Georgij Donatarij easdem subeat conditiones, pacta, & reseruationes, quas subijt Georgius primus donatarius cum quoad substantiam, formam, ac qualitates donationis inuicem parificentur, ex quibus patet dictam clausulam ad Georgium duntaxat nullatenus, posse inferri porut † singula singulis iungendo referri posse in contrarium dicebatur, vlterius tamen fuit ponderatum, quod quatenus etiam ad Georgium, duntaxat esset referenda † dicta relatio esset intelligenda facta ad personam illius demonstratiuè tanquam ad eum, in quo forma donationis ad alios æqualiter transferendæ suam habet originem; itaut donans considerando in Donatione facta Georgio tanquam in genere singulares donationes factas cuilibet ex descendentibus, voluerit easdem conditiones omnibus adijcere, quicquid † enim adscribitur generi, adscribitur etiam singulis speciebus sub eo contentis, *l. Si Chorus in princip. ff. de legat. 3. & l. Grege, ff. de legat. 2.* Quod ex eo etiam comprobatur; dum primo apponiturus conditiones, & secundo obseruantiam contentorum in donatione promittens ad significandam, maiorem vniformitatem, vtitur voce singulari, quamquidem donationem, vt indicaret quoad conditiones, & robur donationis omnes donationes pro vnica habuisse.

Nec dicatur, quod prædicta clausula, *cum conditionibus &c.* posset referri ad conditionem superioritatis, quam sibi, suisque descendentibus Donans reseruauerat; Quia relatio † facta in num. plurali, debet saltem verificari in duabus, *l. inter illam, §. ita, ff. de verbor. signif. l. Libertas, §. post annos, ff. de manum. testam. cap. vbi numerus de testib. cap. hoc quoque in verb. Si duobus, de Consecratione*; Ideoque referri debet necessariò ad alteram conditionem pacti reuersiui, cum aliæ non reperiantur, in quibus dicta verba in plurali possint verificari; facultas enim concessa Georgio disponendi de parte bonorum donatorum in bastardos, non potest dici conditio, cum sit simplex † dispositio respiciens solum fauorem Georgij, quæ ad ipsius descendentes nullatenus potest referri, prout nec minus contenta in ver. Incipiente; Ita tamen, cum stent limitatiuè, † & sic declaratiuè ad præcedentem conditionem; Idque nouam conditionem non inducant, sed prime cohæreant. *Rot. decisione 709. numero octauo parte prima recentior.*

Secundò, eamdem donantis voluntatem, ac mentem DD. elicichant ex eo quod idem donans voluit tot censeri donationes, quot essent personæ, & gradus, ad quos, seu quas prætatę donationes transferentur, & quod directè ad dictos substitutos perueniant; In hoc enim casu, cum quilibet ex vocatis veniat iure directo in vnoquoque gradu vocatorum, censetur vna esse receptio, atque vocatio, itaut primo † gradu exclusio veniat sequens iure suo, non iure transmisso, *Andr. de Isern. in cap. Imperialem, §. præterea ducatus numero 38. colum. fin. Vers. Censetur plures donationes, de probib. feud. alienat. per Feder. Castrens. in l. fin. in princip. C. de legat. & consilio 164. numero quinto versiculo. Applicando igitur ad casum nostrum, l. 2. Marin. Frecc. de subfeud. libro tertio in princip. quæstione primo numero secundo Molin. de Primog. Hispan. libro primo capitulo primo numero 17. post med. & in simili Calcan. consilio 78. numero 14. & 17. Seraphin, decisione 416. numero 18. Modern. Discept. forens. 751. numero 23. & discept. 247. numero 10.* Eademque donatio in præcedenti † gradu iam consumpta in sequenti tanquam noua incipiat, & instauretur, ac stet principaliter de per se, *Castren. in l. Si pecunia, in princip. ff. de cond. ob caus. Decian. consilio 468. numero 28. & consilio 498. numero 19. Menoch. consilio 1153. numero primo cum seqq. & numero 75. Paris. consilio 65. numero 17. libro tertio Siluan. consilio 15. numero 9. Roder. Suar. in repet. l. Quoniam in prioribus in declaratione legis fori quæstione 8. numero 6. versiculo præterea*: Vnde inferebant DD. quod sicuti quilibet ex vocatis agnoscit substantiam, formam, & qualitates donationis directè ab ipso Donante tanquam in se ipso † renouatas, ita easdem etiam conditiones, quæ dederunt formam, ipsi donationi in Georgio Originatæ tenetur admittere, vt ex *Bald. in consilio 448. libro quarto numero tertio*, deducitur in decisione Illustrissimorum Cardinalium in hac Causa emanata, Originalis enim forma Concessionis † inspici debet, quæ in eo esse conseruatur, in quo formam, & originem assumpsit idem *Bald. in l. 1. numero 40. versiculo Item super eo, C. quand. non pet. part.* vbi ad propositum firmat, quod si concessio † facta vni, postea deuenit ad alios, censetur etiam quoad eos repetitum ius accrescendi, quia sic à principio concessum est, & superius *numero 39.* pariter firmat in renouatione † emphiteusis paternæ facta duobus fratribus censeri repetitum idem ius accrescendi secundum naturam primæ concessionis, *Petr. Gregor. de feud. par. 3. quæstione 10. numero primo & seqq. Menoch. consilio 191. numero 94. Cephal. consilio 27. numero primo, & 3. Rimin. Iun. consilio 780. numero 7. & 521. numero 31.* & in puncto, quod vbi tot censentur donationes † quot gradus non præsumatur facta concessio posterioribus, nisi secundum verba, quæ probantur expressa in prima donatione, *Andr. de Isern. ind. cap. Imperialem, numero 38. in fin. de probib. feud. alien. per Feder.*

Tertio considerabant Domini, quod in casu reuersionis, dum cauetur, quod Donatio reuertatur ad ipsum Donatorem, si tunc superuixerit, alias si ipse Donator tunc non supersit ad legitimos, & naturales filios, & nepotes siue ad hæredes, & successores eiusdem, Donans primò vocauit nepotes, † quorum appellatione non solum regulariter veniunt pronepotes, vt de magis communi testatur, *Modern. Brixien. quæstione 323. per tot.* Sed in hoc casu secundum filium atque intellectum Donantis, veniunt etiam omnes descendentes in infinitum; Apparet enim ex serie ipsius donationis, quod Donans habuit pro sinonimis Nepotes, ac descendentes, primò dum liberos masculos per virilem sexum descendentes in infinitum superius vocatos, statim inferius Nepotes appellat, *vt numero quarto ibidem. Quibus quidem liberis, ac nepotibus, &c.* Secundò dum volens dare Georgio & ipsius Descendentibus in infinitum Donatarijs vniformem facultatem capiendi propria auctoritate possessionem Castrorum, &c. vtitur verbis, *quod tam ipse, quam eius filij, & nepotes masculi propria auctoritate, &c.* Stilus † enim, ac solitus modus loquendi inseruit, pro interpretatione alterius par-

partis disposition is, *d. l. Vniuersorum, & ibi Gloss. ff. de pignor. act. Soccin. Iun. consilio* 51. *numero nono libro quarto. Et in puncto consilio* 53. *numero* 16. *&* 17. *libr.* 2. *Cravett. consil.* 15. *num.* 3. *Mant. decis.* 94.
65 *num.* 4. *Seraphin. decisio.* 1384. *num.* 11. Et opinio † loquentis magis attenditur, quam ipsa veritas, *Mantic. de Coniect. lib.* 3. *titul.* 10. *num.* 1. *& seqq. Seraphin. decis.* 534. *num.* 4. *&* 739. *num.* 9. *Rot. decis.* 453. *num.* 9. *part.* 1. *recent.* Secundario autem vocauit hæredes,
66 † & successores, quorum appellatione veniunt omnes, tam hæredes, quam successores in infinitum, *l. Sciendum, & l. Hæredis appellatione, ff. de verbor. signif. Soccin. Iun consilio* 108. *numero* 26. *libro* 2. *Rot. decisio.* 538. *numero* 9. *part.* 2. *recent. vt latè idem Modern. Brixien. de substit. quæstione* 343. *num.* 1. *&* 2. *præsertim verò in contractibus, Peregr. de Fideicomm. art.* 32.
67 *numero* 72. Et quamuis dicta verba hæredes, † & successores videantur restricta per relatiuum eiusdem ad primos hæredes, ac successores immediatos, vt post *Oldrad. Decian. & alios scribit Simon de Præt. de interpræt. vltim. volum. fol.* 198. *num.* 27. Attamen cum eadem sit ratio tam in primis, quam in secùndis hæredibus dicta dictio relatiua non obstat, quo minùs veniant omnes, vt in puncto *Iaf. in l. filius fam. §. diu in secunda lectura numero* 108. *ff. de leg.* 1. *Dec. in reg. qui per successionem, num.* 4. *ff. de reg. iur. & ibidem Cagnol. num.* 6. *&* 9. *Alciat. in l. hæredis appellatio, ff. de verb. signif. Corn. consil.* 69. *lib.* 4. *Cæphal. consil.* 158. *num.* 44. *lib.* 2. *& Peregr. de fideicom. art.* 32. *num.* 70.
68 Ratio † enim generalior dicto, illud extendit *Bart. in l. Pæter filium, §. qui fundum, ff. de legat.* 3. & per prædictos firmat idem *Modern. alleg. quæst.* 343. *num.* 15. *&* 17. *in fin.* Quod autem hic eadem ratio concurrat tam in primis, quam in secundis, ac vlterioribus in infinitum hæredibus, & successoribus, patet
69 cum nulla † verisimilis affectio considerari possit magis in hæredibus primis, quam in secundis, & vlterioribus, vt post *Dec. & Cagnol. Corn. & Alciat. allegatos firmat Cæphal. dict. consil.* 158. *num.* 44. *lib.* 2. Ita-
70 ut eadem dictio † relatiua sbet demonstratiuè, non autem taxatiuè ad filios primi gradus, vt in puncto fuit resolutum in causa *Bononien. fideicommissi de Desideriis* 20. *Maij* 1626. *coram R. P. D. meo Merlino*, quæ tanto magis in casu isto procedunt, quia in eadem donatione sub num. 19. dum idem donans voluit in perpetuũ remanere superioritatem in Domo Vrsina, vtitur simili dictione relatiua, suos successores, quæ verba non tàm primos, quàm vlteriores in infinitum successores comprehendunt, vnde his stantibus inferebant Domini, quod cum effectus pacti reuersiui sit collatus in remotissimum tempus, de quo tempore erat impossibile, quod Georgius primus Donatarius superuiueret sicuti donans in casu reuersionis vocauit proprios Descendentes in infinitum, ita perneceſſe dicendum sit grauasse in infinitum Descendentes Georgij successiuè repetito restitutionis onere vltra
71 casum obitus eiusdem Georgij, cum † vocatio vnius supponat in necessarium antecedens grauamen alterius, alioquin esset frustratoria vocatio secundum Doctrinam *Imolæ in l. Gallus, §. instituens numero* 48. *& ibidem Alexand. numero* 7. *ff. de libr. & posthum.* quam pluries sequuta est Rota, & nuper in dicta causa *Bononien. fideicommissi de Desideriis* 20. *Maij, &* 26. *Iunij* 1926. *coram R. P. D. meo Merlino.*

Nec dicatur, quod Rota non seruat opinionem,
72 quod ex † vocatione actiua, non inferatur ad passiuam, quia secus est quando dicta vocatio corroboratur
73 † ex coniecturis, quæ contrarium suadeant, vt fuit resolutum coram me, in causa *Vrbenetana fideicommissi* 3. *Aprilis* 1609. *& in decisione* 181. *numero* 5. *ad fin. part.* 1. *in recent.* & bene deducitur in dicta decisione *Bononien.* 26. *Iunij coram R. P. D. meo Merlino.* Quæ quidem coniecturæ, tam ex dedictis, quam mox deducendis hic abundè resultant, vnde prætendi non potest, quod dictę decisiones † Domini mei
74 Merlini non applicentur ex quo ibi deducebantur alię coniecturę, cum hic non inæquales, & forsan vrgentiores concurrant.

Quartò, Ponderabant vlterius pro repetitione non solum concurrere identitatem, sed immò maio-
75 ritatem rationis, cum descendentes omnino † extranei ac incogniti, & in consequentiam minus dilecti censendi sint multò magis grauati huiusmodi onere pacti reuersiui, quam Georgius, cognitus dilectus, & benemeritus, iuxta terminos, *l. Publius, §. vltim. ff. de condit. & demonstr. vt in simili arguunt Aymon. consilio* 147. *numero secundo, & consilio* 130. *numero sexto Decian. consilio* 28. *numero* 21. *libro secundo. Menoch. consilio* 85. *numero* 24. *&* 25. *& consilio* 105. *numero* 33. *& seqq. & in puncto in consilio* 334. *numero* 12. *& seq. Rot. decisione* 361. *numero* 12. *versiculo. Et illa, parte prima recent.* Quæ identitas, imò in casu nostro, maioritas rationis operatur non solum, vt facilius fiat relatio cum omnibus qualitati-
76 bus & modis, sed vt conditio, & qualitas † vni adiecta, censeantur in altero repetita *ad Text. in l. nihil ff. de Coniug.* cum *Emancip. liber. Bart. in l. Seia §. Caio. numero primo ff. de fund. Instruc. Bald. in l. Titius in fine. C. oper. libert. & in consilio* 153. *ant. numero tertio volum.* 5. *Soccin. Iun. consilio* 71. *numero septimo volum.* 3. *Aret. consilio* 1. *nu.* 14. *Decian. d. consilio* 190. *numero tertio versiculo* 7. *Aym. consilio* 719. *numero* 3. *libro* 4. *Menoch. consilio* 334. *numero* 9. *&* 19. *Peregr. d. art.* 16. *num.* 26.

Quintò, & vltimo visum fuit etiam plurimum suffragari qualitatem bonorum Donatorum, quæ cum negari non possit quin sint Illustria, & insignia in hac Familia Vrsinorum tanto facilius censendum est inductam fuisse etiam in descendentibus Georgij repetitionem oneris pacti reuersiui, vt in puncto de repetitione fideicommissi plurimos congerit *Modern. Brixien. de substit. quæstione* 480. *numero* 76. Quod eo magis videtur, admittendum in casu isto stante superioritate, & confederatione, quam sibi, suisque descendentibus in infinitum donans expresse reseruauit. Ita vt ex hoc satis colligatur mentem donantis fuisse facere concessionem, tanquam fæu-
77 dalem, de cuius natura † est, vt deficiente vocatorum linea bona, non transeant ad extraneos, sed reuertantur ad concedentem toto titulo de successione fæud. & de natura succes. fæud. Et in puncto considerarunt *Cyn. in dicta Auth. sed & si quis in fine, versiculo & aduertatis, C. de secund. nupt. & Bald. ibidem numero nono. Alber. in fin.* vt in casu deficientiæ lineæ Donatarij Castra, & bona donata reuerterentur potius ad propriam Familiam Vrsinam, quã
78 ad extraneos peruenirent, quod † menti Donantis magis etiam congruum videtur, vt in simili arguunt

Bart. cons. 118. nu. 3. li. 1. Alex. cons. 93. num. 5. & seqq. volum. 3.

His igitur firmatis cessant in contrarium deducta,
79 & primo non † obstat *consilium. Oldrad. 21. & Theor. Cyn.* quia ab vtriusque opinione receditur primo concurrentibus coniecturis, *vt de consil. Oldrad. passim firmauit Rot. & de Theor. Cyni fatentur, Soccin. Iun. in allegat. cons. 53. num. 20. & Alex. pariter alleg. consil.*
80 *53. num. 15. dicens.* Doctrinam Cyni † non procedere vbi in alia parte donationis adest dictio perpetuo. *Acchil. d. decis. vnic. num. 5.* vbi clarè dicit sufficere ex aliquibus verbis apparere rem donatam debuisse reuerti ad Donantem, quod etiam innuit, *Put. alleg. decisio. 273. num. 5. in fine,* & tacitè admittit *Surd. in d. cons. 16. num. 48. vers. 3. & vltima solutio,* qui imò facit pro hac parte, dum *num. 79.* fundat se in superexistentia fratrum, & aliorum descendentium a primo donatario, & ibidem in fine fatetur, quod si omnes
81 descendentes † primi donatarij decessissent bona donata ad Regem donantem reuerti deberent, quibus addi possunt, *Alciat. consil. 3. num. 27. vers. Et licet aliquib. lib. 8. Grat. consil. 5. num. 58. & seqq. & num. 85. vol. 2. Bursat. cons. 31. num. 7. vers. Non enim, Peregr. d. art. 51. num. 21. vers. 4. quia Thesaur. d. decis. 270. num. 29. vers. Verum ab istis generalibus, & num. 30.* vbi in fortioribus terminis dicit *Alex. d. cons. 53. volum. 2. & Cassan. cons. 62. num. 12.* hanc opinionem tenuisse contra Cyn. in casu, quo præter nomen hæredum, &
82 descendentium alias coniecturas non habebant † ex quibus contraria voluntas disponentis colligeretur subdens in casu nostro omnem dubitandi rationem conquiescere, *Marcabr. cons. 10. num. 34. & 38.* vbi di-
83 cit hanc opinionem † æquè procedere in vltimis voluntatibus, quam etiam in contractibus, & *num. 64. Leon. cons. 11. num. 30. Decian. cons. 31. num. 72. vers. 4. lib. 1. Honded. cons. 29. num. 86. & seq. lib. 1. latè Neuiz. cons. 62. per tot.* secundo concurrentibus dictionibus
84 relatiuis, quæ operantur, vt conditio vni † adiecta comprehendat alios substitutos, *Rot. decis. 35. num. 6. par. 1. & decis. 453. num. 8. par 2. recent. Peregr. de fideicomm. art. 16. num. 15. 16. & 47.* vbi firmat faciendam
85 † esse maiorem vim in expressa relatione, quam in tacita repetitione, tertio concurrentibus verbis repetitiuis, *Peregr. vbi supra art. 29. num. 41. & art. 51. num. 22. vers. 4. circa med. Thesaur. d. decis. 270. num. 29. & 30. in princ. & vers. Neque obstat, Socc. Iun. d. cons. 53. num. 15. lib. 2.* quæ quidem coniecturæ, ac dictiones, tam relatiuæ, quam repetitiuæ hic ex superius deductis abundè concurrunt.

Secundò, Non obstat, quod conditio pacti reuersiui habeatur solummodo expressa quoad personam Georgij, ideoque non sit extendenda quoad personas
86 descendentium; † quia sufficit, quod ex verisimili mente donantis subintelligatur etiam repetita in descendentibus ad effectum vt dicatur in casu expresso contineri non per extensionem, sed per intentionem, ne-
87 que † per ampliationem; sed per declarationem, ac intellectiuam interpretationem, quæ eamdem prorsus habet rationem secundum *glos. in l. Quamuis in verb. Curauit, vers. Et ex hoc tacitè,* vbi *Bald. in princ. Ias. num. 7. C. de fideic. idem Bald. in l. illud, num. 6. C. de sacrof. Eccles. Alex. cons. 34. num. 8. & cons. 75. num. 3. lib. 5. & cons. 51. num. 4. ad fin. lib. 6.* Et in puncto ita respondet *Thesaur. decis. Pedemont. 270. num. 31.* ac proinde licet expressè, & nominatim ipsis descendentibus non fuerit adiecta, tamen cum verisimiliter donantis fuerit sub intellecta, ac repetita, vt probatum est, satis quoad personas descendentium censetur etiam expressa.

Tertiò, Non obstat quod donatio facta descendentibus fuerit discretiuè in ipsos descendentes concepta ad veram proprietatem, perpetuamque hereditatem ac pleno iure, quod apertè repugnat pacto reuersio-
88 nis. † Quia primo fuit responsum non esse verum, quod dicta verba ad veram proprietatem, &c. fuerint descretiuè apposita descendentibus cum æqualiter ad Georgium etiam referantur, quod patet combinando lecturam donationis, secundum magis congruum intellectum, vt scilicet verba illa, *Quibus quidem liberis,* vsque ibi, *vel intererit in futurum,* tanquam parentesi claudantur, qua circumscripta resultat lectura satis consentanea quod scilicet Virginius donauit Georgio recipienti pro se, & liberis in infinitum, &c. ad veram proprietatem perpetuamque hæreditatem, ac pleno iure Castrum, &c. Secundo fuit responsum, quod in omnem casum dicta verba tanquã restricta ad personas descendentium sunt intelligenda secundum naturam, & formam ipsius donationis hoc est ad effectum, vt vnusquisque ex descendentibus Georgij, quandiu extabunt habeant, donationẽ vti nouam personalem, ac proprio iure, & ex persona propria cum eisdem pactis, honoribus, & oneribus, quibus primus illam obtinuit, vt in simili, quod ver-
89 ba † in perpetuum debeant intelligi secundum substitutiones præcedentes, *Surd. d. cons. 554. num. 38. lib. 4. Menoch. cons. 253. num. 16. Peregrin. de fideicommiss. art. 29. num. 27. & 35. Rot. decis. 490. num. 10. & decis. 491. par. 4. diuers. Seraphin. decis. 874. num. 5.* Ideoque
90 secundum † regulas iuris ea dicuntur perpetua, quorum status, & mutatio pendet à futuro euentu, donec casus eueniat, *l. 1. vbi gloss. & Doct. ff. pro Socio. Surd. cons. 521. num. 11. & cons. 123. num. 15. & d. cons. 554.*
91 *num. 38.* & grauatus pendente † conditione est verè Dominus, ac dicitur habere plenè dominium, idem *Surd. cons. 73. num. 78.* prout etiam emptor licet res empta ab eo possit auocari, *Tiraq. de retract. conuent. §. 2. gloss. 1. num. 40. Bero. cons. 102. num. 22. & 23. lib. 1. & cons. 27. num. 8. lib. 3. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 19. num. 4. Guttier. pract. lib. 2. quæst. 2. num.*
92 20. Et declaratiua pleno iure, quod restringatur † secundùm subiectam materiam post *Alex. Gozzad. & Ruin. dicit Menoch. cons. 21. num. 26. lib. 1. & cons. 327. num. 17. ac præsumption. 115. num. 72. lib. 3.* Ex quibus clarè resultat non repugnare, quod bona essent penès Georgium, & ipsius descendentes ad perpetuam hæreditatem, & tamen essent subiecta reuersioni in casu deficientiæ vocatorum; Maximè cum essent immediatè limitata, & restricta à reseruatione conditionũ
93 sequentium, ideoque † non vltra illarum terminos possent operari tanquam intelligenda saluis pactis, & conditionibus appositis, *Surd. d. cons. 554. num. 38. Bertazz. clausul. 42. gloss. 5. num. 1.* Verba enim quan-
94 tumuis † ampla, & generalia limitantur, & restringuntur à verbis, quæ adijciuntur, *Bartolus. in l. generali, §. vxori, ff. de vsufruct. legat. Ruin. consilio. 78. num. 4. versic. Præterea, volum. 1.* Itaut præcedentia
95 verba non † possint considerari nisi cum limitatione, quę totam Orationem qualificat, *Neuiz. cons. 72.*

num.

num. 23. & ſic ſubſtantiam donationis informat ad text. in l. cum dotem, C. de rei. dot. maximè per viam conditionis, Dec. conſil. 11. nu. 9. Tertiò, & denique ceſſat omnis difficultas cum eadem clauſula fuerit adiecta in inſtrumento Donationis Caroli, in quo pactum reuerſiuum legitur expreſſum, tã in primo Donatario, quam in alijs ipſius Donatarij deſcendentibus, vnde ſicuti dicta verba ibi non poſſunt importare, quod bona donata remaneant libera ab onere reuerſionis penes vltimum decedentem ſine liberis, tanquam ad veram proprietatem, perpetuamque hæreditatem, ac pleno iure conceſſa, cum obſtet pactum reuerſiuum expreſsè appoſitum, ita nec minus in caſu iſto, in quo ſi non exaratis verbis, ſaltem ex veriſimili mente do-
96 nantis expreſſum cenſetur ex deductis cum taciti, † & expreſſi eadem ſit Virtus, & iudicium, l. cum quid. ff. ſi pert. pet. cum vulgaribus. Quod quidem tacitum in ca-
97 ſu iſto æquipollet expreſſo, cum magis † attendatur opinio Diſponentis, quam Veritas, l. quo loco, §. ſi iam mortuo, vbi Caſtr. & Imol. num. 2. ff. de hæred. inſtit. glo. in l. Seruo in verb. teſt. ff. de con. l. indeb. Mant. de conie. lib. 3. tit. 10. num. 1. & ſeqq. Nec poteſt fieri vis in eo, quod Donans ſimilibus verbis vtitur in caſu reuerſio-
98 nis ad ſe filios, & deſcendentes, quia verba † ſecundũ ſubiectam materiam diuerſimode interpretantur vt ſupra probatum eſt.

Quartò, non obſtat donatio facta Carolo legiti-
99 mato. Primò quia Argumentum † ab illa deſumptũ tanquam Brocardicum poteſt retorqueri à ſolito, Socin. Iun. conſ. 103. num. 55. per Doctrinam Abbatis in cõ ſil. 36. num. 1. lib. 1. maximè in caſu iſto concurrente maioritate rationis, quod ſi pactum reuerſionis fuit a donante appoſitum deſcẽdentibus filij dilectiſſimi, qualem ipſum in donationis inſtrumento nuncupat, multò magis cenſendum ſit appoſitum deſcendenti-
100 bus extranei, † ad quod diſponentes ſolent eſſe proniores, Surd. conſil. 464. num. 3. Mercabr. conſil. 10. nu. 41. in fin. cum ſeqq. Theſaur. d. deciſ. 270. nu. 29. ver-
101 ſic. Si Donator. Secundo quia idem argumẽtum à † diſcretiuo modo loquendi non procedit in diuerſis ſcripturis, immo nec in diuerſa parte diſpoſitionis, vt fuit reſolutum in cauſa Romana fideicommiſſi de Pallurzellis 4. Maij 1625. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo. Tertio, quia in omnem euentum ſufficit, quod aliunde ex corpore dictæ donationis factæ Georgio comprehendatur intentionem donantis fuiſſe æqualiter, tam in Georgio, quam in deſcendentibus repetere pactum reuerſiuum, ad effectum, vt in hac donatione expreſſum pariter cenſeatur ex ſupra deductis.

Non obſtat denique, quod † donatio de ſui natu-
102 ra ſit perpetua, itaut bona donata nunquam reuertãtur ad Donantem, qũia hic non verſamur in donatione perpetua, ſed conditionali reſtricta ad certam tempus, nempè durante linea, quo caſu reſoluta per de-
103 fectum † lineæ conditione, donatio tanquam facta ad tempus reuertitur ad Donantem, d. l. 1. verſic. Dat aliquis, ff. de donation. l. Si rerum, & l. Quoties, C. de donat. quæ ſub mod. l. fin. vbi glo. & DD. C. de legat. Peregr. de
104 fideic. art. 51. num. 11. Itaut ſufficiat ex verbis † apparere de reuerſione cogitatum, Acchil. alleg. deciſ. 1. de dona. Peregr. loc. cit. verſic. Verum penitius conſiderãdo prout expreſsè cogitatum fuiſſe in caſu noſtro liquet ex ſupra deductis, quæ non ſeparatim, ſed ſimul
105 † coniuncta debent ponderari, cum inuicem corroborentur, vt fuit bene conſideratũ in dicta Bononien. fideicommiſſi de Deſideriis 26. Iunij 1626. coram eodem R. P. D. meo Merlino, vt etiam in ſimili ad effectum co-
106 gnoſcendi; An Caſtrum † ſit fæudale, vel allodiale, quod coniecturæ debeant ſimul coniungi, quia dubię declarantur, & viuificantur ex certis per Text. in l. Quod non militabat, §. Lucio, ff. de hæred. inſtit. l. Vtrum, ff. de peti. hæred. l. Quemadmodum, ff. ad l. Aquil. et Rom. conſ. 121. in fin. fuit dictum in cauſa Sabinen. Montis Romndi 25. Iunij 1627. coram me.

Et ita concluſum vtraque parte informante.

REVEREND. P. D. DVNOZET.

Florentina Fideicommiſſi de Guidaccis. Mercurij 21. Iunij

1628.

ARGVMENTVM.

Filiorum appellatione regulariter veniunt etiam filiæ, & faciunt expirare conditionem, ſi ſine filijs. Teſtator ex quibus coniecturis appareat voluiſſe conſeruare bona pro ſua agnatione, & ex quibus non.

SVMMARIVM.

1 *Filia regulariter loquendo, venit appellatione filiorum.*
2 *Filia facit deficere conditionem ſubſtitutionis, ſi ſine filijs.*
3 *Subſtitutio facta alicui, ſi ſine filijs deceſſerit, expirat deficiente conditione, & quando hoc ceſſet, numero 4.*
5 *Filios maſculos, quando appareat teſtatorem voluiſſe ponere ſub conditione.*
Teſtator quando expreſſit ſuam voluntatem abſolutã conſeruandi bona in agnatione, tunc conditio, ſine filijs, intelligitur de maſculis, nu. 5.
6 *Subſtitutio non debet egredi caſus, à teſtatore præſcriptos, & limitatos.*
7 *Voluntas, & ratio conſeruandi bona in agnatione recipit conditionem primæ ſubſtitutionis.*
8 *Subſtitutio, ſi fuerit facta per nomen collectiuum, tũc cenſetur teſtatorem habuiſſe animum conſeruandi agnationem.*
9 *Verba habentia tractum ſucceſſiuum in perpetuum, oſtendunt animum conſeruandæ agnationis.*
10 *Teſtator, quando ſubſtituit maiorẽ natu, ex hoc colligitur eius animus conſeruandæ agnationis.*
11 *Arguere non licet à ratione conſeruandæ familiæ reſtrictam in vno caſu, ad alterum in quo, non fuit conſiderata.*
12 *Agnationis conſeruandæ ratio conſiderata in deſcendentia hæredis, non trahitur ad deſcendentiam ſubſtituti.*
13 *Agnationis conſeruandæ ratio conſiderata in deſcendentia ſubſtituti, non trahitur ad deſcendentiam hæredis.*
14 *Subſtitutio vulgaris, quando dicatur reſtricta.*
15 *Neptes, ſi quis excluſerit, quãto magis cenſetur velle excludere proneptes vti minus dilectas, ſed Rota*

non

non admittit hanc coniecturam. nu.16.

17 *Testator, qui dotauit neptes, & eas excluſit ab hæreditate, ista ratio excluſionis non potest considerari in proceptibus non dotatis ab eo.*

18 *Decis.in causa Casenaten. Fideicommissi 24. Ianuar. 1628.declaratur.*

19 *Decis.843.part.4.diuers.& decis.503. eadem part. declaratur.nu.20.*

21 *Decis.in causa Fulginaten.Fideicommissi coram Cardin. Lancell. declaratur.*

22 *Statutum Vrbis excludens fœminas propter masculos, procedit ab intestato non autem ex testamento. Fœminæ de iure communi non excluduntur propter masculos.nu.23.*

23 *Testator præsumitur respectu suæ successionis voluisse admitti eos. qui ab intestato ex dispositione statuti vocantur.*

DECISIO CXCV.

FRanciſcus Guidaccius de anno 1574. ſuum vltimum condidit teſtamentum, in quo hæredem ſuum vniuerſalem inſtituit Carolum Guidaccium, ex Thoma germano fratre nepotem, cui quò ad partem ipſum Franciſcum teſtatorem tangen. Tenutæ Decimo nuncupat. & aliarum tenutarum aliàs per Thomam Guidaccium, & ipſum Franciſcum empt. à Ven. Hoſpitali S. Spiritus in Saxia de Vrbe, prædicto Carolo hæredi ſuo ſic, vt præmittitur inſtituto, quandocũque decedenti abſque filijs legittimis, & naturalibus ſubſtituit, & ſubſtitutum eſſe voluit vulgariter, pupillariter, & per fideicom. proximiorem tunc exiſtentẽ legitimum, & naturalem familiæ Guidacciorum ipſius Teſtatoris de linea maſculina, ita quod ſi eſſent plures in eodem gradu proximiores, ſit, & intelligatur ſubſtitutus maior natu eorum, quam ſubſtitutionem in d. euentum, quod d. Carolus decederet abſq; filijs legittimis, & naturalibus voluit eſſe, & ſeruari debere in perpetuum in ſua familia maſculina Guidacciorum, & in proximiore maiore natu legittimo, & naturali. Vnde cum deceſſerit Carolus relicta D. Camilla vnica filia, & hærede. Dubitaui, an eſſet factus locus ſubſtitutioni ad fauorem D. Equitis Ioan. Guidaccij, vti maſculi proximioris d. familiæ, ità vt eſſet ei danda immiſſio in poſſeſſionem bonorum ſupradicti Teſtatoris; Quo dubio à me propoſito. DD. negatiuè reſponderunt.

Fuit enim principaliter conſideratum, ſubſtitutionem fuiſſe factam à teſtatore de proximiore familiæ de Guidaccijs ſub conditione bis repetita, ſi Carolus decederet ſine filijs legittimis, & naturalibus, quæ conditio cum non fuerit purificata, ſed Carolus deceſſerit relicta d. Camilla filia, quæ † rogulariter loquendo venit appellatione filiorum, 1 *ad tex. in l. filiæ appellatione, ff. de verb. ſignif. l. qui duos, ff. de leg. 3. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 14. nu. 2. Seraph. deciſ. 880. Rot. coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 514. nu. 1. & in recent. deciſ. 316. num. 2. p. 1.* & fuit dictum in *Roman. fideicom. de Marmittis 9. Decemb. 1613. coram bo. me. Vbaldo.* Quæ concluſio procedit † etiam ad effectum, vt deficiat conditio ſubſtitutionis ſi ſine filijs, 2 *Honded. conſil. 57. num. 25. lib. 1. Mantic. de coniectur. vlt. vol. d. lib. 11. tit. 14. num. 10. Rot. deciſ. 485. num. 1. p. 4. diuerſ. & deciſ. 316. nu. 2. & 3. p. 1. recent. Seraph. d. deciſ. 880. & dec. 1216. num. 5.* Meritò expirauit † fideicommiſſum, & perpetua vocatio familiæ, quæ tanquam conſecutiua pendet ab illa conditione, ſi deceſſerit ſine filijs, iuxt. *vulg. conſil. 21. Oldrad. & Alex. conſil. 139. nu. 3. lib. 6. Surd. conſil. 348. num. 10. Rot. deciſ. 490. nu. 2. & 3. p. 4. diuerſ. & deciſ. 14. num. 7. deciſ. 19. nu. 2. & 4. & deciſ. 486. nu. 6. p. 1. recent.* & nuper in *Romana de Maximis 18. Februarij præteriti coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

3 Non obſtat, quod à præfata † opinione recedatur ex coniecturis, *Mantic. loc. cit. nu. 5.* & fuit dictum in *d. Camerinen. bonorum, quæ eſt deciſ. Seraph. 880.* Quia hic non viſæ fuerunt adeſſe coniecturæ diuerſæ, & efficaces, prout requiruntur ad hoc, vt ex hijs clarè appareat, 4 Teſtatorem † voluiſſe ſolum ponere in conditione filios maſculos, *Galr. conſil. 97. nu. 12. lib. 1. Mantic. loc. cit. d. tit. 14. num. 5. Rot. d. deciſ. Camerinen. fideicom. nu. 3. & in d. fideic. de Marmittis coram bo. mem. Vbaldo.*

Minus obſtat, quod vbi teſtator expreſſit ſuam voluntatem abſolutam conſeruandi bona in agnatione, tunc conditio, ſi ſine filijs intelligatur de maſculis, quia id non procedit, vbi ex verbis teſtamenti appareret, teſtatorem voluntatem ſuam limitaſſe, ſeu reſtrinxiſſe ad aliquem caſum, vel gradum, prout in caſu noſtro teſtatorem feciſſe colligitur, dum dixit (cui decedenti ſine filijs) & paulò inferius (quam ſubſtitutionem in d. euentum, quod d. Carolus decederet ſine filijs, voluit ſeruari debere in ſua familia) hoc enim 5 † caſu ſubſtitutio non debet egredi caſum, ſeu gradus à teſtatore præſcriptos, & limitatos, *Honded. conſ. 78. nu. 35. & ſeq. lib. 1. Bec. conſ. 636. nu. 12. verſic. nec ſupradictis, & nu. 13. & 24. Pereg. de fideic. art. 14. n. 47. verſ. quamobrem, Rota deciſ. 568. nu. 7. & 8. p. 1. & dec. 121. nu. 2. p. 2. diuerſ. Seraph. deciſ. 883. nu. 3.* & in ſpecie, 6 quod voluntas, † & ratio conſeruandi bona in agnatione, vel familia recipiat conditionem primæ ſubſtitutionis, nempè ſi hæres deceſſerit ſine liberis, adeòut non procedat in liberis in conditione poſitis, imò in illis deficiat, & ſolum procedat in ſubſtitutis quatenus filij illi non extiterint, *trad. Alex. d. conſil. 139. nu. 3. verſ. & ſubſtitutio lib. 6. Ceph. conſ. 17. num. 24. lib. 1. Menoch. conſ. 85. nu. 46. 47. lib. 1. Surd. conſil. 448. per tot. lib. 3. Pereg. de fideic. art. 29. nu. 27. Rot. deciſ. 230. per tot. p. 2. & diuerſ. d. dec. 486. nu. 6. p. 1. recẽt. & latius in Romana fideic. de Gallis 16. Nouembr. 1597. coram Pamphilio, et in Romana Domus, & Viridarij 27. Ianuarij 1597. & 15. Nouembris 1599. coram Corduba.*

Et ex hac vnica reſponſione tolluntur etiam omnes aliæ coniecturæ ab informantibus deductæ, tum ex illis verbis teſtamenti, ibi (ſubſtituit proximiorẽ legittimum, & naturalem Guidacciorum ipſius Teſtatoris de linea maſculina) ex quo colligi prætenditur, 8 cum ſubſtitutio fuerit † facta per nomen collectiuum teſtatorem habuiſſe animum conſeruandi agnationem, *Ceph. conſ. 137. n. 12. lib. 1. Mantic. deciſ. 305. n. 2. & deciſ. 351. nu. 3.* Tum ex illis (quam ſubſtitutionem voluit ſeruari in perpetuum) quæ verba vti † habentia tractum ſucceſſiuum in perpetuum oſtendunt 9 animum conſeruandæ agnationis, *Pariſ. conſil. 63. nu. 10. lib. 2. Seraph. deciſ. 864. num. 5. Rota deciſ. 48. nu. 5. p. 1. recent.* Tum etiam quia teſtator ſubſtituit † maiorem natu, 10 ex quo pariter colligitur eius animus conſeruandi agnationem, ad tradit. per *Decian. conſil. 31. nu. 90.*

nu.90.versic.2.ad probandum lib.1.Mantic.d.tract.lib.6.tit.15.nu.15.versic.item si testator, quia sufficit dicere, quod testator non habuit rationem conseruandæ agnationis in descendentia Caroli Patris Camillæ, sed solum in familia masculina substituta dictum solum euentum, quo Carolus decederet sine filijs, ideo
11 † non licet arguere à ratione conseruationis familiæ restricta in vno casu ad alterum, in quo non fuit considerata, *Riminald.iun.consil.117.nu.71. Peregr. cons. 23.nu.27.lib.4.Molin.de primogen.lib.1.c.5.num.37. & lib.3.c.5.nu.17.& seq.Surd.consil.448.nu.23. Rot. decis.491.nu.6.versic.quia exclusio par.4.diuers. & decis. 267.nu.6.versic.& quando fuisset p.2.recent.* Et sicuti
13 quando ratio conseruandæ † agnationis fuit considerata in descendentia hæredis non trahitur ad descendentiam substituti, vt fuit dictum in *Parmen.iurispat. 26.Aprilis 1613.coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Antiocheno*, etiamsi ambo sint de agnatione, *Gregor.
13 XV.decis.464.nu.14.* ita † nec è conuerso quando fuit considerata in descendentia substituti non trahitur ad descendentiam hæredis, *Farebin.consil.35.nu.5.lib.1. Decis.consil.596.nu.2.versic.non obstat lib.2.* & fuit dictum in *Romana fideicom.de Comitibus 5.Iunij 1591.coram Gyptio*, maximè ponderando illa suprad. verba bis repetita (in euentum, quod d.Carolus decederet
14 sine filijs) quæ restringunt dispositionem, † & voluntatem adiectam seruandi fideicommissum in familia ad d.tempus, & casum expressum, quod Carolus decederet sine filijs, & sic extra descendentiam Caroli, *l.in substitutione, ff.de vulg.& pupill.substit.l.penul.de testam.tut.Anchar.consil.356.nu.3.versic.tertiò hoc probat, Dec.consil.63.nu.2.Mantic.d.tract.lib.3.tit.14.nu.10.Surd.decis.207.nu.17.* & fuit dictum in *Rauennat. fideicom.27.Maij 1596.coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Antiocheno.*

Nõ obstat, quod testator instituerit Carolum masculum, & non vocauerit fœminas sorores d. Caroli, quarum dotes auxerat tantum, ex quo elijcitur con-
15 iectura, quod cum † neptes excluserit, tanto magis excludere voluerit proneptes vti minus dilectas, nè illæ essent melioris conditionis, quàm essent neptes proximiores, *l.si mihi mater, C.de bon.mater. Curt.iun. consil.11.nu.4.lib.1.* Quia ex hoc non potest elici ali-
16 qua euidens coniectura. Tum quia † Rota passim illam non admittit, *Seraph.decis.880.& decis.1216.Rota dec.790.nu.2.p.1.diuers.Gregor.XV.decis.514.nu.13.* Tum etiam quia maxima adest diuersitatis ratio inter fœminas sorores ipsius Caroli, & filias illius.
17 Quia † sororibus Caroli testator auxerat dotes, quæ ratio exclusionis non potest considerari in filiabus Caroli, quæ non fuerant dotatæ, *Curt.iun.d.consil.11. nu.4.versic.nec obstat lib.1.Rota decis.485.nu.5.versic. aderat præterea p.4.diuers.*

18 Neque obstant † decisiones ab informantibus exaduerso deductæ, & primò non obstat decisio *in causa Cesenaten. fideicomm.24. Ianuarij 1628.coram R.P.D. meo Durano*, quia ibi extabat simplex, & absolutum fideicommissum ad fauorem familiæ, & insuper concurrebant plures aliæ coniecturæ, videlicet qualitas masculinitatis sæpius repetita, & conseruatio bonorum in familia.

19 Prout etiam non obstat † *decis.483.p.4.diuers.* quia ibi etiam concurrebant plures coniecturæ, & propterea in sequent. *decis.484.quæ est Seraph.480.* plenè firmatur, quod debent concurrere plures aliæ coniecturæ cum ista, quam decis. confirmauit *Rot.in ead.causa coram Pœnia decis.485.ead.p.4.diuers.*

20 Nec facit decis. *Nucerina fideicom.coram Mantic. decis.503.par.4.diuers.* Quia in illo casu vltra exclusionem fœminarum erat substituus vnus ex descendentibus testatoris, hic sumus in transuersalibus, deindè simpliciter, & absolutè habita fuerat ratio conseruationis agnationis familiæ, quæ hic fuit restricta extrà
21 descendentes Caroli: & eadem respõsio aptatur † *decisioni Fulginaten. fideicom.coram bo.me.Card.Lancellato ead.p.4.diuers.decis.507.* vbi id super allegatur *decis. 80.p.3.diuers.* Quia vltra plures alias coniecturas, quæ ibi concurrebant, illa fundatur, quando cum exclusione propriarum filiarum ab vniuersali successione concurrebant aliæ duæ coniecturę, vna ex statuto excludente in proprio casu, altera ex conseruatione familiæ prospecta simpliciter, & absolutè, & ideo decisiones non sunt contrariæ.

22 Denique non obstat † statutum. Vrbis excludens fœminas. Tum quia procedit in successione ab intestato, non autem ex testamento, tum etiam quia potius retorquetur, ex quo non excludit fœminas propter agnatos remotissimos, qualis est D.Eques, imò sicuti filiæ de iure communi non excluduntur propter ma-
23 sculos adeò remotos, ità etiam præsumendum † est, testatorem respectu suæ successionis voluisse admitti illos, qui ab intestato ex dispositione statuti vocantur, *Honded.cons.57.num.20.lib.1.Gabr.cons.88.nu.4.lib.2.Cephal.cons.46.nu.19.versic.non obstat.Soccin. sen.con.6.nu.21.lib.3.& cons.33.nu.3.& 4.lib.4.Mantic.de coniectur.vlt.volunt.d.l.11.titul.14.num.16. versic.2.etiam respondetur.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO, EPISCOPO VRGELLEN.

Gienuen. Beneficij de Anduxar. Mercurij 21. Iunij.

1628.

ARGVMENTVM.

Veri familiares Papæ, qui sint, & an eorum beneficia sint reseruata. Indultum concessum à Papa de conferendis beneficijs reseruatis ratione familiaritatis, an expiret, nec non extinguatur per mortem ipsius Pontificis.

SVMMARIVM.

1 *Cubicularij sunt veri familiares Papæ.*
2 *Beneficia familiarum Papæ, sunt reseruata per regulam quartam, & septimam Cancellariæ.*
3 *Gratia, si sit concessa, motu proprio, nõ indiget aliqua iustificatione.*
4 *Quod procedit etiam si in gratia motu proprio, sit clausula, vt accepimus, & ita seruat Rota nu.5.*
6 *Indultum concessum à Papa, an expiret, et extinguatur ipsius morte.*
7 *Qualitas iniuncta verbo, debet intelligi secundum tempus verbi.*

8 Fa-

8 *Familiaritas Papæ, quæ nihil aliud est, quam quædam quasi societas, morte ipsius Papæ extincta remanet.*

9 *Dictio, quamdiu, cuius sit natura, & nu.* 25.

10 *Cessante causa cessat effectus.*

11 *Papa, si alicui concesserit indultũ conferendi beneficia reseruata ratione familiaritatis suorum prædecessorum multo magis censetur velle concedere eadem beneficia vacantia post eius mortem, & numero* 26.

12 *Beneficia semel reseruata semper durant affecta.*

13 *In beneficijs affectio, non est noua reseruatio.*

14 *in beneficijs, quando Papa semel manus apposuit per reseruationem, non potest inferior Collator de illis disponere.*

15 *Exceptio est de regula, & recipit easdem qualitates, quas habet regula.*

16 *Gemin. in consil.* 93. *communiter refutatur, & d. consil. est valde periculosum, atque Rota contrariũ seruat.*

17 *Felin. in cap. in nostra numero* 20. *de rescript. declaratur.*

18 *Gambar. decis.* 24. *alias* 25. *non est decisio, sed discursus. & nu.* 19.

20 *Mohed. decis.* 23. *num.* 1. *de prabend. Rota illam non sequitur.*

21 *Familiaritas Papæ defuncti consideratur ex effectu, ex ea resultante, quæ durat etiam eo defuncto.*

22 *Beneficij reseruatio, & affectio semel producta, semper durat, etiam mortuo Papa.*

23 *Effectus iam perfectus, & consumatus durat, etiam si cessauerit causa.*

24 *Dispositio l. in delictis §. si extraneus. ff. de noxal. quãdo intret.*

27 *Papa præsumitur se velle iuri conformare, & numero* 28.

29 *In beneficijs familiarum Papæ, qui indultum concessit, potest aliquis ex eodem indulto per eius mortẽ aliquid sperare.*

30 *Quæ res cessat in beneficijs Familiarum Pontificum prædecessorum.*

DECISIO CXCVI.

CVm Beneficium simplex situm in Ecclesia Sancti Michaelis de Anduxar, Giennen. (de quo agitur) vacauerit per obitum Io. de Zuniga, & de eo, vti reseruato, ratione familiaritatis, dicti Ioannis, fuerit motu proprio prouisus à S. D. N. Dominus Beltrandus Velez. de Gueuara, ab Illustrissimo autem Cardinali Episcopo Giennen. vigore Indulti de prouidẽdo omnia beneficia Sedi Apostolicæ reseruata, de eodem beneficio Prouisus fuerit D. Lupus Pimentel, & Moscoso, & inter prouisos prælibatos lis desuper orta esset: Dubitaui hodie in Rota An gratia D. Beltrandi sit iustificata, ita vt illi non obstet indultum D. Cardinalis. Et Domini quoad primam dubij partem affirmatiuè, quo ad secundam verò negatiuè resoluerunt.

Quantum enim attinet ad primam dubij partem, videlicet circa iustificationem gratiæ, solum fuit ex aduerso facta aliqualis difficultas super reseruatione. Et visum fuit reseruationem esse claram. Quia ex testibus D. Beltrandi bene probatur Ioannem, de tempore quo obtinebat hoc beneficium, fuisse Cubicularium honoris Pauli V. & Gregorij XV. Et idem constat ex fide Computistæ Palatij Apostolici, vbi q̃ in Rolis prædictorum Põtificum Ioannes legitur descriptus inter Cubicularios honoris: Huiusmodi autem Cubicularij † sunt veri familiares Papæ ex *Bulla declaratoria Pauli III. in Bullario nouo tom.* 1. *bull.* 3. *& 4. fol.* 615. *& ex constitutione Pauli V. edita x. Februarij* 1618. Vnde eorum † beneficia sunt reseruata per regulam quartam, & septimam Cancellariæ, & in puncto decidit *Rota in Placentina, seu Cordubonen. beneficiorum x. Decembris* 1617. *coram Reuerendissimo D. meo Decano.* Et super hac decisione emanauit postea dicta Constitutio Pauli V. quæ idem etiam disponit. 1 2

Et præterea videtur penitus omnis difficultas cessare, non solum quoad Iustificationem reseruationis, sed etiam aliorum narratorum. Quia ex quo gratia fuit † concessa motu proprio, non indiget alia iustificatione, sed releuat ab onere probandi etiã narratinas facti alieni, *cap. si motu proprio, de præben. in* 6. *Seraph. decis.* 1484. *num.* 10. *&* 1498. *num.* 1. *& Rota decis.* 656. *nu.* 1. *&* 2. *par.* 2. *recent.* Et procedit: † quamuis (vt in nostro casu) gratia motu proprio sit cũ clausula, vt accepimus, *Mart. de clausulis. p.* 1. *claus.* 138. *Cassad. decis.* 4. *nu.* 9. *de probat. Achil. decis.* 10. *nu.* 1. *de probat. Put. decis.* 100. *lib.* 3. *in nou. Seraph. decis.* 388. *nu.* 2. *& Rota in dicta decis.* 656. *nu.* 3. Vbi quod eadem † Rota ita obseruat, *& in Meten. Monasterij xi. Februarij.* 1600. *coram Litta, & in Abulen. pensionis xi. Maij* 1607. *coram bo. me. Sacrato.* 3 4 5

Quoad secundam partem dubij (nempè circa obstaculum indulti,) fuit maior difficultas. Quæ in eo posita erat, quod illud dat D. Cardinali facultatem conferendi omnia beneficia Sedi Apostolicæ specialiter, vel alias generaliter reseruata: seu quæ ex generali reseruatione affecta existunt, etiam ratione familiaritatis Prædecessorum, & futurorum Pontificum. Vnde quamuis in eodẽ indulto dicta facultas restringatur, vt non comprehendat familiares, & continuos commensales eiusdem Pauli V. in illis verbis ibi, *præterquam ratione familiaritatis continuæ commensalitatis familiarium nostrorum continuorum commensalium, qui nunc sunt, seu alias, etiam dum Cardinalatus honore fungebamur, fuerunt, aut quandiu militantis Ecclesiæ regimini præfuerimus, erunt, &c.* Tamen cum † hoc beneficium vacauerit post mortem Pauli V. dicebatur, quod exceptio (de qua in dicto Indulto) expirauit, & extincta fuit eiusdem Pauli V. morte *Gemin. consil.* 93. *nu.* 25. Et in puncto fuit etiam data quædam asserta decil. *Gambar.* 24. *alias* 25. qui idem repetit in *tract. de offic. legat. lib.* 3. *num.* 167. *cum seqq.* Et in simili fuit allegata *decis. Mohed.* 23. *nu.* 1. *de prab.* 6

Rationes autẽ, quibus informantes pro D. Luponi tebantur, habentur in præcitatis Doctoribus, & decisionibus. Quarum tres præcipuè recensentur. Prima: Quod prælibata exceptio (videlicet ratione familiaritatis Papæ) est intelligenda de familiaritate existente de tempore, quo beneficia vacare contigerit: quia nisi vacent. conferri non possunt. Vnde huiusmodi qualitas, nempe familiaritas, debet adesse tempore vacationis. Cum enim tunc temporis tantum intret facultas Indulti, † eo etiam tempore debet intrare exceptio, & non antea, vel post: ad *l. in delictis §. si extraneus ff. de noxal.* Et facit text. optimus in *l.* 2. 7

ff. de

ff.de aur. & arg.legat. Sed sic est quod Ioannes, tempore quo obijt, non erat familiaris Papæ, quandoquidem per mortem Papæ † familiaritas (quæ nihil aliud est quàm quędam quasi societas,) extincta remãsit, vt ex multis concludit *Gambar. in præcit. loc.* Ergo videtur in præsenti casu non intrare dictam exceptionem, sed intrare Indultum. Et accedunt verba indulti, ibi, *quamdiu militantis Ecclesiæ regimini præfuerimus erunt.* Ponderando † dictionem, *quandiu*, quæ est limitatiua temporis. *Anchar. consil. 220. nu. 2. Honded. consil. 6. nu. 36. lib. 1. & Surd. cons. 476. nu. 2. circa med.* Secunda ratio est. Quod non sit verisimile quod Papa voluerit priuare Cardinalem facultate conferendi hoc beneficium eo casu (nempè tempore vacationis) quo ipse Papa, † qui tunc mortuus erat, non poterat gratificari familiaribus suis, *ex regula cessante causa.* Et aduertit *Gambar. in dicto tract. nu.* 173. Tertia, & vltima ratio adducitur. Quia si Papa concessit Cardinali indultum conferendi beneficia reseruata ratione familiaritatis Pontificum prædecessorum (quæ ipse poterat prouidere, si vacarent in eius vita) sic & multò magis beneficia † reseruata ratione suæ familiaritatis vacantia post eius mortem, quæ ipse tunc non poterat prouidere, *ad l. illud. ff. ad l. aquil.*

Cæterum, his non obstantibus, fuit ad fauorem D. Beltrandi resolutum Indultum nõ obstare. Et ratio resolutionis fuit: Quia cum hæsitari non possit (vt supra dictum est) quin hoc beneficium per familiaritatẽm Ioannis fuerit reseruatum, consequenter, quamuis familiaritas per mortem Papæ fuisset extincta, nihilominus semper, etiam post mortem eiusdẽ, durauit affectio ex trita regula, quod beneficia † semel reseruata semper durant affecta: vt expressè disponit *Extrauagans Pauli II. incipien. Ad Romani de præben.* inter communes. *Gambar. in dicto tract. n. 132. & 180. vbi num. 167.* quod sic sæpè resoluit *Rota*, & idem *Gambar. decis. 67. Felin. in cap. in nostra nu. 20. vers. sic. postea mutaui de rescript. Anchar. consil. 138. prope fin. Menoch. de arbitr. Iud. cas. 201. nu. 113. Gomes. in regula de impetr. per obit. q. 18. vers. & licet. Simonet. de reseruat. q. 57. & 58. Silua de benef. p. 3. q. 11. Aen. de Falcon. de reseruat. qu. 5. princ. in 2. q. nu. 6. Granut. in addit. ad Simonet. q. 35. Gonzal. super reg. 8. §. 5. proem. nu. 79. & Rota decis. 13. 15. & 31. num. 1. de præb. in antiq. & dec. 10. & 12. eod. tit. immou.* Quæ affectio † non est noua reseruatio (prout voluit *Gambar. vbi supra*) sed est tacita quędam reseruatio inducta (vti effectus ex sua causa) ex expressa reseruatione Papæ ratione suæ familiaritatis. Ob eam nimirum causam: quod ex quo semel † Papa manus apposuit per reseruationem, nõ potest Inferior Collator de huiusmodi beneficijs disponere, donec Papa semel disposuerit, *c. vt nostrum de appel. cap. 1. & 2. de confirmat. vtil.* Ex quibus iuribus in specie postea emanauit dicta constitutio, seu *extrauagans Pauli II. vt benè Simon. q. 64. nu. 1. cũ seqq. Garz. de benef. p. 5. c. 1. nu. 140. & Rota in dicta decis. 31. nu. 2. vers. in oppositum de præben. in antiq. Bisignet. decis. 20. de conces. præben.* & disponit expressè regula 11. Cancellariæ.

Sed vlterius in casu nostro multum vrget. Quia sicut ex tenore Indulti apparet quod Papa in generali facultate Cardinali data, voluit comprehendere beneficia reseruata, & affecta: & ideo non solum vacantia in eius vita, sed etiam post eius mortem pariter cum exceptio † sit de regula, & recipiat easdem qualitates, quas habet regula ad *l. nam quod liquide in fi. de pen. leg. Castr. consil. 79. num. 3. lib. 1.* dum Papa excipit à dicta generali facultate beneficia suorum familiariũ, voluit ẽt in exceptione cõprehendere dicta beneficia suorũ familiariũ, nedum ex capite reseruationis expressè, nẽpè familiaritatis, & sic vacãtia i eius vita: sed ẽt ex capite reseruationis tacitę, nẽpè affectionis resultantis ex præcedẽti reseruatione expressa, & per cõsequens etiam beneficia suorum familiarium vacãtia post eius mortem: quo solum tempore in hoc casu potest considerari affectio. Qui sensus (vti dicebant Domini) tanto magis recipi debet, ex quo exceptio reducit rem ad ius primęuum ante Indultum, & quia est etiam litteralis: quandoquidem incipit clausula dispositiua Indulti, & ante orationem perfectam intermittitur exceptio ibi, *præterquam ratione familiaritatis, &c.* Et postea prosequitur: Et finitur eadẽ clausula ibi: *generaliter reseruata, seu ex generali reseruatione Apostolica affecta existunt, vel fuerint.* Vnde luce clarius patet, quod verba illa *reseruata, & affecta* referũtur etiam ad exceptionem: ita vt exceptio comprehendat beneficia familiarium Papæ, vacantia, tam Papa viuente, quàm eo mortuo.

Ex quibus non obstat † *consil. Gemin.* quia communiter reprobatur, vt aduertit *Simonet. q. 58. nu. 14.* & idem *Gemin. in eod. cons.* seu verius additio in eo introclusa, *nu. 15. vers. sed demus*, fatetur quod dictum consilium est multum periculosum: ex quo Rota passim obseruat contrarium. Et † *Felin. in c. in nostra nu. 20. vers. & caue de rescript.* dicit: quod prius consuluit iuxta *consil. Gemin.* sed quod postea mutauit sentẽtiam per dictam *Extrauagantem Pauli II.* Minus obstat asserta decisio, † *Gambar.* Quia non est decisio, sed discursus. Ex quo in eo non deciditur causa, nec quidquam firmatur, sed solum *Gambar.* vti integer & fidelis relator recensct vtriusque opinionis argumenta. Et quæ adducit pro hac sententia (cum præcipuè fundentur in dicta Extrauaganti) magis incalescunt, & præponderant: vt affirmat *Mandos. in reg. 3. nu. 15.* Prout etiam idem *Gambar.* sentire visus fuit in dicto tract. loco † supra citato dum attestatur sic Rotam obseruare. Demum non obstat decisio *Mobed.* quia veritas est quod Rota illam non sequitur, sed contrarium † iuxta antiquas Rotæ decisiones, & Extrauagantem prędictam, prout aduertit *Granut. in addit. ad Simonet. q. 35. num. 40.*

Non obstat etiam prima ratio in contrarium adducta: nempè quod sit attendendum tempus vacationis, † quia imò ex supradictis debet attendi tempus reseruationis: vt etiam resoluit *Cassad. decis. 23. nu. 4. de præben.* vbi quod nihil refert, duret, vel non duret familiaritas, ex quo semel produxit reseruationem, & affectionem, † quæ ideo semper durat, etiam mortuo Papa, itaut non sit attendenda præcisa familiaritas, vt familiaritas, sed vinculum, & effectus ex ea resultans. *Felin. in dicto cap. in nostra, nu. 20. vers. mouetur. Sarnen. in dicta reg. de impetr. benef. vac. per obit. q. 18. versic. & licet. Besignet. dicta decis. 20. de conces. præb. Seraph. decis. 1251. nu. 20. in fi.* Et propterea nihil ad rem, quod causa cessauerit: quia † durat nihilominus effectus iam perfectus, & consumatus *l. inter stipulantem, §. sacram de verb. oblig. Tiraq. in tract. cessante causa limit. 12. nu. 1.* Prout etiam Papa in dicta exceptio-

ptione insinuauit, dum non excepit beneficia vacantia per obitum suorum familiarium. Quo casu forte
24 procederet obiectũ, & merito dubitari posset, an intraret dispositio *text. in d. §. in extraneis*, sed dixit qđ excipiebat beneficia reseruata ratione familiaritatis suorum familiarium. Quæ verba benè perpensa dubio procul exceptionem realem, & perpetuam efficiunt. Ex quo etiam reseruatio ex capite familiaritatis iuxta dictam Extrauagantem, & regulas Cancellariæ realis est, & perpetua: quamuis familiaritas nõ sit perpetua, sed morte Papæ extincta fuerit. Vnde non obstant etiam verba restrictiua dictæ exceptionis
25 ibi: † *quandiu &c.* quia (vt patet ex lectura) non limitant reseruationem ad vitam Pontificis, sed solum, qualificant personas familiarium suorum, siue dum Papa Cardinalatus fungebatur honore, siuè dum vniuersali Ecclesiæ præfuit.

Tandem non obstant secunda, & tertia ratio. Nã illa: quod non sit verisimile, quod Papa posit eius mortem (quo tempore non potest conferre) voluerit priuare Cardinalem facultate conferendi, penitus cessat. Quia si admitteretur, *Extrauagans Pauli II. &*
26 *dicta regula xi. Cancellaria*, quæ reseruant † successoribus beneficia reseruata per Pontifices prædecessores, essent inanes, & superflux: nam semper opponi posset de huiusmodi verisimiliter reseruantis. Et præterea dicta ratio retorquetur. Quia verisimilius est, †qđ
27 Papa voluit se iuri conformare. Alia autẽ ratio, quod Papa non excepit beneficia prædecessorum, quæ ipse poterat prouidere, & ideircò quod multò minus excepit beneficia suorum familiariũ vacantia post mortem suam, quæ non potest prouidere, est nullius considerationis, quia eò ipso quod illa non excepit etiã retorquetur. Et in beneficialibus non admittitur hoc argumentum *c. si cui de præben. in 6.* sed imo (vt dictũ
28 est) quod voluit Papa † se conformare cum dicta Extrauaganti, & regulis Cancellariæ. Et insuper inter vnum, & alium casum (præter maiorem animi affectum, quem habet Papa ad Beneficia suorum familiarium) adest etiam alia optima disparitatis ratio:
29 quia † quoad Beneficia familiarium Papæ, qui Indultum concessit, posset ex eodem Indulto per eius mortem aliquid sperari. Quod Papa penitus noluit. Quæ
30 ratio † cessat in Beneficijs familiarium Pontificũ prædecessorum iuxta tradit. per *Doctores in l. illa institutiones cum l. precedenti per illa iura, ff. de har. instit.* Et quæ ego dixi in tractatu *de condit. & mod. impossib. 3. p. c. 5. nu. 20. & per tot.* Et in omnem casum cessant omnia cum ex verbis dictæ exceptionis appareat declara mente Pontificis.

Et ita decisum vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO.

DECANO.

Ferrarien. Archipresbiteratus Veneris 16. Iunij.

1628.

ARGVMENTVM.

Institutio in iure patronatus facta, quãdo, & ex quibus causis dicatur attentata. Iudex aliunde quam ex actis moueri non potest. Iuspatronatus, quando versatur in persona potenti, qualiter probetur tam secundum ius commune, quam secundum dispositionem Concil. Trident. latè, & abundè ille articulus discutitur. Enunciatiuis Papæ quando stetur, & quando è contra.

SVMMARIVM.

1 *Institutio in Iure patronatus est attentata, quando facta fuit in contradictoria iudicio.*
2 *Institutio, si fuerit concessa, pendente termino ad appellandum, dicitur attentata.*
3 *Institutio, licet non habeat vim diffinitiuæ, nihilominus ab ea datur appellatio.*
4 *Lex, si diceret, quod à sententia interlocutoria, quæ trahit secum executionem, vt ne detur appellatio, esset iniqua, & quando à d. sententia appellatur, causat attentata, nu. 5.*
6 *Præsentatus ab existente in quasi possessione præsentandi, etiam quod nullum delegatur ius possessionis, non debet amoueri.*
7 *Episcopus non potest instituere, quando ante præsentationem, fuit mota lis existenti in quasi possessione præsentandi.*
8 *Patronus, non potest præsentare, quando lis fuit mota possessori, ante vacationem.*
9 *Appellatio ad effectum suspensiuum, quando agitur de institutione in Ecclesia Parochiali, non datur, sed ad effectum deuolutiuum tantum, & nu. 12.*
10 *Concil. Trident. sess. 24. c. 18. de reform. in quo casu locum habeat declaratio, & nu. 27. 49.*
11 *Attentata in institutione iuris patronatus, quando euitari non possunt.*
13 *In Actis ea, quæ non sunt, nulla de illis, est habenda consideratio.*
14 *Iudex aliunde, quam ex actis sumere non potest informationem.*
15 *De actis ea, quæ non sunt, dicuntur non esse de hoc mundo.*
16 *In Actis non sufficit ista esse, nisi etiam fuerint producta, parte citata ad dicen. con.*
17 *Instrumentum rogatum in officio Notarij causæ, non dicitur de actis, nisi fuerit repetitum, cum partis citatione.*
18 *Productio facta in vno iudicio, non nocet in alio.*
19 *Iuris patronatus vsurpatio, præsumitur quando sumus in magno Principe.*
20 *Iurispatronatus probatio, quando spectat ad' personã Magnatis, requiritur immemorabilis, cum præsentationibus effectum sortitis per 50. annos, secundum Concil. Trident.*
21 *Probatio immemorabilis iurispatronatus requiritur, in Magnate, de iure communi.*
22 *Iurispatronatus vsurpatio præsumitur in eo, qui habet iurisdictionem in loco beneficij.*
23 *A Tituli primordio, euentus posterior formatur.*
24 *Principium attenditur, in actu nulliter concepto.*
25 *Principium debet attendi, vbicunque aliquid fit in executionem præcedentis actus.*
26 *Vsurpatio iurispatronatus, vt præsumatur in Magnate, sufficit, quod sit, vel fuerit Dominus temporalis loci, vbi existit beneficium.*
28 *Decis. in causa Toletana Iuris decimandi 7. Maij 1582.*

1582. reprobatur à Rota.

89 *In iurepatron. dato concursu paris, vel maioris potentie Episcopi, an cesset præsumptio vsurpationis.*

30 *In patron. si prætendat familia potens, & magna, eisdem modis debet illud probare, quã dominus Castri.*

31 *In patronatus præsumitur ex vsurpatione, nedum in Dominis, sed etiam in familia potenti, & Vniuersitate, & num. 32.*

33 *Potentia probatur ex diuitijs, amicis, numerositate personarũ, & familiarũ, ac populari existimatione.*

34 *In potentia iudicanda hoc est relinquendum arbitrio, & religioni iudicantis, & nu. 35.*

36 *In patronatus præsumitur ex vsurpatione, in vniuersitate etiam parua, & sine iurisdictione.*

37 *In patronatus, vt præsumatur ex vsurpatione in persona potenti, requiritur potentia in loco beneficij.*

38 *In iurisdictio extra locum Beneficij non sufficit ad præsumendum in patr. ex vsurpatione persona potenti.*

39 *Consequentia illa, habet iurisdictionem in loco beneficii, ergo intrat præsumptio vsurpationis, in patronatus, valet.*

Sed illa alia, non habet iurisdictionem in loco, ergo non intrat præsumptio vsurpationis regulariter non valet. nu. 39.

40 *In patronatus quasi possessio, vt acquiratur plura requiruntur.*

41 *In patronatus probatio in persona potenti iuxta formam Concil. Trid. requiritur, tam in petitorio, quã in possessorio. Vide rationem, nu. 44. 48.*

42 *Præsentandi quasi possessio non sufficit docere, ad effectum manutentionis in patronatus, quando sumus in persona potenti.*

43 *Patronus potens, qui semel docuit de in repatr. iuxta formam Concil. Triden. non est repellendus à quasi possessione præsentandi.*

45 *Ex præsentatione facta sine titulo, Patronus censetur in mala fide vera, & propterea non acquirere aliquod ius in possessione.*

46 *Præsentandi quasi possessio, an attendatur, si sit facta sine titulo, quando adest bona fides.*

47 *Bona fides in quasi possessione præsentandi præsumitur adesse spatio 20 annorum.*

50 *In patronat. quasi possessio non probatur ex assertione Episcopi, sed ex actis probari debet, sicuti etiam probari debet in patronatus. nu. 51. & 61.*

52 *Iudicis assertionibus non creditur, nisi facta sint præuia causæ cognitione, & de illis, appareat in processu.*

53 *Episcopi confessio, quod beneficium sit de in repatron. non præiudicat Ecclesiæ.*

54 *In patronatus quando iustificatur, debent citari illos, de cuius interesse agitur.*

55 *Causæ cognitio, quod non fuerit adhibita, apparet ex breuitate temporis.*

56 *Acta omnia indigent tempore, vt aliquid maturius agatur.*

57 *Iudex, quando potuit in strui breuitate temporis, tunc breuitas non vitiat.*

58 *Sententia antiqua potest exequi sine actis.*

59 *Sententia, vt dicatur antiqua, debet esse lata ante 30. annos.*

60 *Probationes antiquas, qui vult impugnare tenetur exhibere acta.*

61 *Forma data à Concil. Trident. sess. 24. c. 18. de reformat. super probationem in patron. potentium, non potuit adimpleri per æquipollens.*

63 *Neque hoc casu sufficit probatio præsumpta resultans ex enunciatiuis, & institutionibus Episcoporum.*

64 *Assertioni Episcopi de præsentatione coram se factis creditur, sed secus est, attenta dispositione Concil. Tridentini. nu. 65.*

66 *Assertioni Episcop: standum est, in his, quæ concernũt suum officium.*

67 *In patronatus secundum dispositionem Concil. Trid. debet probari ex actis.*

68 *Ecclesia regulariter præsumitur libera, nec suffragatur institutio in iurepatr. sine causæ cognitione, nam. ro. 69.*

70 *Enunciatiua Papæ non iuuat, quæ non fuit facta motu proprio, nec continet factum proprium ipsius Papæ.*

71 *Quod procedit etiam si super ea fundetur intentio Papæ.*

72 *Enunciatiuis Papæ non statur, quando concernunt interesse partis.*

73 *Decis. in causa Portuen. Beneficij declaratur, & numero 75.*

74 *Assertioni Papæ, quando stetur.*

76 *Ordinariæ probationes, quando sufficiant in iurepatronatus.*

77 *Probationes leuiores sufficiunt ad probandum in patr. quando de eo pluraliter non agitur.*

78 *Probationes exactæ requiruntur ad probandum in patron. quando agitur, ad effectum institutionis in præiudicium libertatis beneficii.*

79 *Verbum remaneat, cuius sit natura.*

80 *Concessionem alicuius Castri, si Imperator faciat, cũ suis pertinentijs, quid veniat.*

81 *Concedere id, quis videtur, quod suum erat.*

82 *Priuatio præsupponit habitum.*

83 *In ius patronatus existentia, quando est fundamentũ agentis, qualiter probari debet.*

84 *Dispositio Papæ ex certa scientia facta præiudicat libertati Ecclesiæ.*

85 *Concil. Trident. sessio. 25. capit. 9. de reform. declaratur. nu. 86.*

87 *In patronatus an præscribi possit.*

88 *Patronus potens, si velit iuuari præscriptione ad probandum in patronat. de iure communi debet docere de immemorabili.*

89 *Patronus potens, si prætendat in patronatus ex priuilegio, vel confirmatione Apostolica, debet de eis docere.*

90 *Priuilegium inualidum non iuuat patronum, licet sit in quasi possessione præsentandi per quodlibet longissimum tempus.*

DECISIO CXCVII.

VAcante Archipresbiteratu Bondeni, Serenissimus D. Dux Mutiuæ prætendeus, illum esse de iurepatr. præsentauit coram Suffraganeo Ferrariensi Iulium Veneticum, cui præsentationi se opposuit Promotor Fiscalis Episcopatus, & hic inde pluribus actitatis, tandem idẽ Coadiutor die 31. Iunij superioris Anni per hæc formalia verba præsentato Institutionẽ cõcessit. *mãdans Serenis. D. Ducem manuteneri in*

possessione, seu quasi iuris præsentandi, & nominandi, & ad hunc effectum mandatur, præsentatum instituat, prout ipse die 3. Augusti sequentis instituit, & die 23. eiusdem mensis Promotor Fiscalis à die habitæ notitiæ interposuit appellationem, cum protestatione, quòd mihil fieret appellatione pendente. Vndè introducta causa in Rota, dubitaui, an dicta Institutio suffragaretur, & negocio maturè discusso, negatiuè fuit resolutum ex duplici capitè,

1 Primo, quia huiusmodi Institutio † fuit attentata, ex quo, cum fuerit facta in contradictorio Iudicio, habet vim diffinitiuæ, & causat attentata *glos. in cap. fin. in verb. Inanes de elect. in 6. Ioan. And. in cap. Auaritiæ ante nu. 4. vers. item facta ordinato Iuditio. Ge min. ante nu. 8. vers. tertius quando fit ordinato iudicio cũ contradictore Franc. num. 5. de elect. in 6. Innoc. in c. constitutus 46. in fin. vers. Secus autem Ost. nu. 11. in fi. vers. si autem procederetur Abb. num. 14 de appellat. Lancellot. de attent. 2. part. cap. 12 limit. 49. per tot. vbi nu. 3. dicit, quod etsi Lambertin. de iurepatr. lib. 2. par. 2. art. 5. q. 11. nu. 2. teneat contrarium, Nihilominus cum fuerit allegatus in causa Neapolitana de Squillagiis coram Oradino de mense Decembris 1562. Rota non admisit hoc dictũ, & dixit quod lectura erat corrupta, & subdit quod plerique ex Dominis idem sentiebant, dum proponebatur causa Bituntina Beneficiorum 16. Junii 1561. coram Rubeis, & tandem concludit, quòd dictum Lambertini potest saluari, quando extraiudicialiter procedit ur, tunc enim ab Institutione non datur appellatio, vt dicunt etiam omnes DD. supra allegati, & num. 4 in fine dicit, quod Abb. in c. constitutis, loquitur quando Ordinarius summariè, & extraiudicialiter procedit ad Institutionem, vt dixit Rot. in causa Compostellana coram Chissanen. 16. Ianuarii 1554.* & verè ita loquitur *Abb.* & distinguit, quando extraiudicialiter, procedit ur vt videre est *numero 5.* & quando iudicialiter *allegato numero 14. Rota decis. 6. numer. 2. par. 2.* vbi aliæ decisiones, allegantur, & latè *Garz. de Benefic. par. 9. cap. 4. nu. 16. cum pluribus seqq.* & ista procedunt, siue appellatio antecesserit, siue subsequuta fuerit actualem institutionem: quia
2 sufficit ad effectum † attentatorum, quod institutio fuerit concessa pendente tempore ad appellandum, cum actualiter fuerit appellatum in tempore *Cassad. decis. 3. de test. Ippol. Cas. de Grass. decis. 2. de app. Put. decis. 414. nu. 2. lib. 3. in correct.*

Et prædicta eo magis placuerunt Dominis, quia
3 dato etiam sine veri præiudicio, quod institutio † nõ haberet vim diffinitiuæ, nihilominus ab ea dabatur appellatio, cum traheret secum executionem, & non posset reparari per diffinitiuam *Federic. de Senis consil. 66. in princ.* vbi quod si à tali interlocutoria non
4 posset appellari, lex † hoc dicendum esset iniqua, quia præstaret occasionem Iudicibus perperam interloquendi, *Anchar. consil. 372. num. 5. vers. Circa vero secundum Rot. decis. 1181. in fin. lib. 3. par. 3. Nat. consil. 172. num. 2. & seqq. lib. 1.* & ideò gesta appellatione pendente etiam ex illo capite essent attentata,
5 quia † appellatio, etiam ab interlocutoria, quando est admittenda, causat attentata, *Roman. consil. 501. numero 2. vbi Apostill. dat. concord.* Quod autem ab ista interlocutoria daretur appellatio, non potest ambigi, ex eo quod Suffraganeus Ferrarien sis instituit, ex quo Sereniss. D. Dux erat in possessione, ergò interlocutoria trahebat secum executionem, itaut non posset per diffinitiuam reparari; quia tunc videtur posse reparari, quando possessor si succumbat tenetur restituere omnes fructus, quos percipit post litẽ contestatam; sed si instituer tur præsentatus appellatione pendente ab Institutione iudicialiter concessa, & succumberet, Ordinarius, qui prætendit libertatem, non posset recuperare fructus, hoc est, prouisio-
6 nem illius beneficij, quia præ entatus † ab existente in possessione præsentandi, etiam quod nullum detegatur jus possessoris, non debet amoueri, *cap. consultationibus. de Iurepatron. capit. querelam. de elect. & vbique DD. Calderin. consil. 23. in prine. vers. illud tamen. de Præben. Oldrad. consilio 312. numero 2. Abb. consil. 54. num. 2. par. 1. Rot. decis. 374. numero 3. part. 1. in recent.* & ita in puncto licèt ad aliud propositum dicit *glos. in cap. ex literis in verbor. vel antequam & ibi Abb. num. 9. vers. Ratio est ista. de iurispatr. Alex. consil. 75. num. 46. lib. 4. Rocch. de iurepatr. in ver. competens q. 23. in 2. & 3. opin.* qui Doctores licet loquantur, quando ante præsentationem fuit mota lis existenti in quasi possessione præsentandi, benè tamen applicantur in terminis ad casum nostrum, quia ratio
7 huius opinionis respicit casum, quare † Episcopus instituere non possit, vt considerat *Lancellot. de attent. lit. pend. p. 2. cap. 4. in præfat. nu. 649.* licet in casu, quod
8 lis moueatur possessori ante † vacationem, verior opinio sit, quod nec Patronus possit præsentare, vt per *Lancell. de attent. vbi sup. d. nu. 449. & seqq.*

Non obstat, quod hic agitur de Parochiali, &
9 † ideò non erat admittenda appellatio ad effectum suspensiuum, sed deuolutiuum tantum, vt disponit *Concilium Tridentinum sess. 24. c. 18. de ref or. & est constit. S. M. Pij V. 33 in nouis. in §. 5.* Incipiente *Deterrentes*. Quia fuit responsum, quod Concilium † lo-
10 quitur in relatione faciendæ ab examinatoribus, quæ non potest suspendi per appellationem, quominus fiat institutio, secus in casu isto, in quo agitur de Iurepatron. & Sereniss. D. Dux prætendit esse in quasi possessione præsentandi, ac iudicialiter fuit processum ad institutionem, non ex relatione Examinatorum, sed ex prætenta quasi possessione; vnde ex prædictis euitari † non possunt attentata, vt fuit resolu-
11 tum in causa *Lucan. Plebis, seu Parochialis 8. Junij 1571. coram Bo. mem. Cardinal Lancelloco Seniore, siuè Binarino*, quam refert *Garz. de Benefic. par. 9. cap. 4. numero 18.* & in istis terminis loquitur etiam Constitutio prædicta S. M. Pij V, & in puncto, quod institutio
12 † Parochialis iudicialiter facta pendente appellatione sit attentata, fuit resolutum in causa *Auricn. Parochiali 1. Julij 1596. coram recol. mem. Francisco Penia*, & in alia *Auricn. Parochialis 4. Decembris 1596. coram bo. me. Cardinal Lancell. Iuniore*, ac in causa *Compostellana Parochialis de Bayona 9. Decembris 1598. coram eodem bon. me. Penia* quas decisiones refert *Garz. vbi supra numero 22 cum seqq.* & passim meo tempore hoc fuit dictum, & sine controuersia admissum.

Secundo principaliter dictum fuit, institutionem non suffragari, quia aut prætenditur, quod illa possit sustineri ex quo constat de Iurepatr. Sereniss. Ducis, aut ex quo est in quasi possessione præsentandi, ad quam se restrinxit Suffraganeus Ferrarien sis. Et ex probatione Iurispatronat. dicta institutio defendi nõ potest, quia aut illud prætenditur probari, ex dotatione, & fundatione iuxta formam præscriptã à Concilio,

cilio, vel ex Priuilegio, si ex dotatione & fundatione, de illa non constat: si ex priuilegio nec minus; Nō potest enim fieri vis in Priuilegijs ponderatis in causa *Comaclen. & Ferrarien. Præpositura, & Beneficij* 15. *Decembris* 1625. *coram bo. me. Rembolde*, quia copiæ illorum fuerunt ponderatæ per Datariam impugnādo d. prætensa Priuilegia, qualia illa essent, nec fuerunt producta in actis, vnde in illis nō potest fieri aliquod fundamentum, nisi per Serenissimum Ducem producantur in actis huius causæ, vt per Rot. cognosci possit, quantum releuent, & ideò, † cum non sint in actis,
13 nulla est illis habenda consideratio, cum Rota non
14 admittat, quòd possit Iudex aliundè, quàm † ex actis sumere informationes, vt fuit resolutum in causa *Perusina separationis Thori* 28. *Iunij* 1589. *coram bon. me. Gypsio, S. m. Greg. decis.* 224. *in fin. Rot. decis.* 445. *num.* 8. *p.* 1. *diuers. & decis.* 278. *num.* 2. *p.* 4. & passim hoc tenet Rota; quod etiam fuit optima ratione ponderatum in causa *Romana hæreditatis* 17. *Iunij* 1611. *coram bon. mem. Card. Sacrato*, vbi quòd si Iudex extra acta mouerī posset, non posset pars facere suas diligentias, & ita tollerentur defensiones, vnde ea, quæ
15 † non sunt de actis, dicuntur non esse de hoc mundo *Rot. decis.* 404. *sub num.* 1. *par.* 1. *recent.* quæ adeò vera
16 sunt, vt non sufficiat, † intra esse in actis, nisi etiam fuerint producta parte citata ad dicendum contra; *Cassador. decis.* 7. *in fin. de appell. Cæs. de Graff. decis.* 3. *nu.* 7.
17 *de rest. spol.* etiam quòd † instrumenta sint rogata in actis eiusdem Notarij causæ, nisi saltem repetātur cū partis citatione, vt fuit dictum in causa *Romana Salutiani* 25. *Maij* 1616. *coram Illustriss. D. Card. S. Eusebij, & coram S. M. Greg. in dec.* 508. *num.* 6. immo si dicta
18 Priuilegia † fuissent producta in illo iudicio (quod tamen non est verum) non nocerent in isto *Ceph. consil.* 377. *num.* 86. *Riminal. iun. cons.* 213. *nu.* 20. *Achil. dec.* 2. *de confess. S. M. Greg. decis.* 432. *nu.* 5.

Aut verò prætenditur probari Iuspatr. iuxta formam Concilij, & cum agatur de magno Principe, certum est, quod tam de iure communi præsumitur †
19 ex vsurpatione *Put. decis.* 55. & 56. *lib.* 1. & *decisio* 356. *par.* 2. *in correct. Mohed. decis.* 10. *de Iurepatron.* quàm ex dispositione Concilij *Rota coram S. M. Clem. VIII. decis.* 199. *par.* 2. *diuers. & decis.* 331. *ead. par.* 2. & ideò fuit Serenissimo D. Duci prætendit hoc Iuspatron. ex persona clar. me. Ducis Alphonsi vltimi Ducis Ferrariæ, aut ex persona propria: Si ex persona Ducis Alphonsi, prout videtur prætendere, vt patet ex literis obtentis à S. M. Paulo V. ibi, *quę de Iurepatr. Laicorum Nobilium virorum dilecti filij Cæsaris de Este Mutinæ, & Regij Ducis ex fundatione, vel dotatione iuxtà Capitulationem Fauentinam existit*; Si enim prætendit hoc Iuspatronatus ex Capitulatione Fauentina, in necessariam consequentiam illud prætendit ex successione Ducis Alphonsi, & isto casu, dum illud prętendit ex iure Ducis Alphonsi, sequitur, quod istud Iuspatronat. habeat præsumptionem iuris contra se, ita vt, cum agatur de Iurepatronat. spectante ad per-
20 sonam Magnatis, † requiratur probatio immemorabilis cum præsentationibus effectum sortitis spatio 50. annorum iuxtà dispositionem *5. Concilij Trident. Sess.* 25. *cap.* 9. *de reform.* in eo enim solo Concilium alterauit dispositionem iuris communis, vt debeat doceri de dictis præsentationibus effectum sortitis spa-
21 tio 50. annorum, quia etiam de iure communi † ist.

istis Magnatibus requiritur probatio immemorabilis, vt infradicetur. Et quòd Dux Alphonsus comprehenderetur sub ista dispositione Concilij, est ex-
22 tra † omnem difficultatem, cum haberet Iurisdictionem in loco, *Put. d. decis.* 55. & 56. & *vtrobique additio lib.* 1. *in correctis, & decis.* 3. & 8. *de iurepatron. Chissanen. decis.* 67. *Caputaq. decis.* 128. *par.* 2. *Mohed. decis.* 10. *num.* 2. *de Iurepatr. Cotta decis.* 356. *Rot. decis.* 53. *num.* 2. 6. & 7. & *decis.* 219. *nn.* 1. *vers. Ratio par.* 1. *in recent. S. M. Greg. decis.* 222. *num.* 1. & *ibi latè Add.* & fuit resolutum in causa *Lucana Iurispatr. de Podijs* 5. *Martii* 1621. *coram me*, & hac quidem probatione vti debet Serenis. D. Dux Mutinæ, cum sit successor
23 Ducis Alphonsi: à primordio † enim tituli posterior formatur euentus, *l.* 1. §. *nulla, & ibi glos. in versicul. Primordium tituli C. de impon. lucr. descrip. lib.* 10. *Oldrad. cons.* 94. *in prin. vers. Et quantum ad primum*, vbi
24 quod principium attenditur in actu nulliter † concepto, quia si à principio fuit actus nullus in sua conceptione respectu vitij personarum, etiam quod actus sit sub conditione non conualidatur, licèt tempore purificatæ conditionis cesset vitium, & generaliter vbicunque aliquid fit in executionem præcedentis a-
25 ctus, attenditur actus † præcedens, & sic principium, *e Anchar. cons.* 28. *nu.* 3. & in terminis iurispatr. *Rot. d. decis.* 219. *nu.* 1. *vers. ratio fuit p.* 1. *recent.* vbi æquipa-
26 rat illos, † qui sunt, vel aliquando fuerunt Domini temporales loci, vbi existit Beneficium.

Si verò Serenis. D. Dux prætendit hoc iuspatr. ex persona propria, eget eadem probatione, quia decre
27 tum prædictum † *Concilij sess.* 25. *cap.* 9. *de reform.* propter dictionem *plerumque* qua vtitur, habet locum etiam quando cessat præsumptio vsurpationis, si iuspatr. prætendatur a persona Potenti, vel Magnate, siuè vniuersitate, vt censuit Congregatio Illustrissi-
28 morum Interpretum, & dixit *Rota in causa* † *Sorana Iurispat.* 28. *Aprilis* 1603. *coram bo. me. Card. Pamphilio* vbi fuit reprobata decisio in causa *Tolctana Iurisdecimandi* 3. *Maij* 1582. in qua dicebatur, quòd dato † cōcursu paris, vel maioris potentiæ Episcopi, cessat præsumptio vsurpationis, & idem fuit dictum coram eodem in *Iacen. Parochialis* 27. *Iunij* 1603. & admissum in d. causa *Lucana Iurispatronat. de Podijs* 14. *Iunij* 1621. *coram me*, & quod requiratur eadem pro-
30 batio, † quando ad iuspatronat. agit familia potens, & magnas, prout requiritur, quando agit Dominus Castri, sæpissimè fuit resolutum. AA. *dec.* 104. *lib.* 2. *alias* 1273. *lib.* 3. *par.* 3. *diuers.* vbi simpliciter loquitur in iurepatr. Magnatum. *Achill. decis.* 4. *nu.* 10. *de Iurepatron. Crescen. decis.* 1. *cod. tit. Chissanen. d. decis.* 67. *Ioan. Paul. decis.* 8. *alias* 842. *lib.* 3. *par.* 3. *diuers.* vbi
31 quod Iuspatron. præsumitur † ex vsurpatione, nedum in Dominis, sed etiam in familia potenti, & vniuersitate, & quod D. Simonet. dum erat Auditor annotauerat, quod de familia † potenti hoc pluries fuerat resolutum, *Cotta decis.* 356. *Peregr. decis.* 5. *libr.* 2. & fuit resolutum in causa *Neapolitana Cappellanie* 29. *Ianuarii* 1579. *coram bon. mem. Card. Lancel. Seniore* vbi de famil. Caracciola *Seraph. decis.* 952. *n.* 6. vbi de Nobilibus Venetis in Statu Venetorū, quę conclusio fuit habita pro indubitata in d. causa *Lucana Iurispatr. de Podiis* 5. *Martii* 1621. *coram me.*

33 In propsito autem, siue dicamus † potentiā probari ex diuitijs, amicis, numerositate psonarū, & familia-

rum,ac populari exiſtimatione, prout volunt DD. *in l. 1. ne liceat in potent. & in c. fin. vbi Card. numero 3. & 5. de alien. Iud. mut. cauſa fact.* & negari non poteſt, quòd Sereniſſimus D. Dux cæteris debeat perſona potens reſpectu Nobilitatis,& magnæ potentiæ,ac magnarum diuitiarum,etiam in ſtatu Ferrariæ, totiuſque Populi exiſtimationis ; Cum illa Ciuitas fuerit ſub dominio iſtius familiæ, & in illa Ciuitate adſint quamplures familiæ à principibus Ateſtinis benefi-
34 catæ : † ſiue dicamus in iudicanda potentia hoc eſſe relinquendum arbitrio, & religioni iudicantis, prout voluit *Bald. conſil. 151. ſub num. 1. verſic. Nam illa lex inòre* 1. cuius dictum ſequuta fuit Rota in d. cauſa *Lucana Iuriſpatron. de Podys 14. Iunij 1621. coram me*, & nemo ſanæ mentis inficiari poterit, quin
35 intret arbitrium † Iudicis in caſu, de quo agitur pro iudicanda perſona Sereniſſ. Ducis potenti in Ciuitate Ferrariæ,tàm propter magnitudinem perſonæ, & diuitiarum,præſertim in ditione Ferrarien. quã propter alias adhærentias, vt ſupra dictum eſt.

Et prædicta eſſe vera, quòd ſcilicet ſufficiat potentia in loco, quamuis non ſit conjũcta cum iuriſdictione, ſatis deprehenditur ex eo,quia Sacra Congregatio, prout etiam Rota, ſæpè cenſuerunt, Iuſpatr. vni-
36 uerſitatis † etiam paruæ,& ſine iuriſdictione in loco, ac etiam Rurochianorum præſumi ex vſurpatione. *Put. d. deciſ. 55. & 199. lib. 1. in correct. Mobed. d. deciſ. 2. in fin. de iurepatr. Creſcent. deciſ. 1. num. 2. eod. tit. Ioan. Paul. d. deciſ. 842. nu. 1. verſ. Secus tamen. Chiſſamen. d. deciſ. 67. in prin. Mantic. deciſ. 234. & 253. nn. 1. Rot. dicta decis. 199. par. 2.* etiam quòd vniuerſitas ſit parua, vt fuit reſolutum in cauſa *Nullius Archipreſbyteratus Foſſæ Secchæ 2. Maij, & 1. Iulij 1588. coram bon. me. Carden. Pamphil.* ac etiam quòd Iuſpatronat. prætendatur à paucis Parochianis, ſiuè vicinis,fuit reſolutum coram me in cauſa *Cremonen. Capellanię 11. Aprilis 1601. & in cauſa Bononien. de Varignana. 20. Martij 1589. coram Gyptio*, & in cauſa *Illerden. Beneficij 11. Martij 1596. coram Penia, Mantica. d. deciſ. 234. num. 1. verſic. Quod locum, & d. deciſ. 253. nu. 1. Rot. deciſ. 431. num. 1. par. 1. recent.* & optime facit *doctrin. Specul. in tit. de Iurepatr. nu. 11. Gonz. ſuper regul. 8. gloſ. 18. nu. 69. verſ. quod etiam Garz. de benef. p. 5. c. 9. nu. 102.*

37 Non obſtat,quòd † ad effectum, vt præſumatur Ius patron. ex vſurpatione in perſona potenti requiratur potentia in loco, vt in deciſionibus ſupra allegatis,itaut iuriſdictio extra locum Beneficij non ſufficiat ad præſumendũ † Iuspatr. eſſe ex vſurpatione, vt
38 fuit reſolutum in cauſa *Meliten. Iuriſpatron. 10. Martij 1608. coram Illuſtriſſ. Card. S. Euſeby*, Quia fuit reſpondum,prædicta rectè intellecta non obſtare ; Nam vera eſt conſequentia : habet iuriſdictionem in loco, ergo intrat præſumptio vſurpationis : ſed regulari-
39 ter † non eſt vera conſequentia ; non habet iuriſdictionem in loco, ergo non intrat præſumptio vſurpationis,niſi quando ceſſante iuriſdictione ex alijs, ceſſat quoq; potentia, prout *in d. cauſa Meliten.* in qua cũ prætendens iuspatr. haberet iuriſdictionem extrà locum, ideò Iuſpatr. non præſumebatur ex vſurpatione,quia ex alijs ceſſabat potentia in loco, quæquidẽ potentia in Statu Ferrariæ nõ ceſſat in Sereniſſ. D. Duce, licet ceſſet iuriſdictio ſtante magnitudine illius perſonæ,ac diuitiarum, alijsque ſupra ponderatis.

Aut verò prætenditur, inſtitutionem poſſe ſuſtineri,ex quo Sereniſ. D. Dux eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi,& illa non ſuffragatur. Et pro huius articu-
40 li reſolutione tria ſunt præmittenda. Primum, †quòd ad acquirendam poſſeſſionem Iuriſpatr. plura requiruntur; & primò quòd ille, qui vult præſentare, præſentauerit bona fide. Secundò, quòd præſentatio fuerit admiſſa. Tertiò, quòd inſtituendus fuerit habitus tãquam Rector in poſſeſſione Rectoriæ. Quartò, quòd præſentans credat vti iure ſuo. Quinto, quòd ille, in cuius præiudicium poſſeſſio quæritur, hoc ſciat, & patiatur, *Calder. conſ. 12. de Iurepatr. Dec. conſ. 129. nu. 3. Giz. conſ. 48. nu. 42. & conſ. 49. nu. 79. & 80. Roch. in verb. competens. q. 14. n. 35. cum pluribus ſeqq. Lambert. de Iurepatr. lib. 2. p. 1. q. 3. art. 10. Paleott. deciſ. 680. lib. 3. p. 3. & deciſ. 687. nu. 1. p. 1. diuerſ.* & fuit dictum in cauſa *Firmana Iuriſpatr. 17. Iunij 1588. coram bon. me. Card. Pamphil.* & alias ſæpiſſimè.

Secundum eſt præmittendum, quòd probatio Iu-
41 riſpatr. ex quo verſamur in perſona potenti iuxta † tenorem Concilij, requiritur tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio ſecundum declarationem Sacræ Congregationis Illuſtriſs. Interpretum, quam refert *Gõz. ad reg. 8. gl. 18. nu. 23.* & reuerenter paſſim Rota ſequitur, vt in *Reatina Iuriſpatr. 28. Octobris 1587. coram Robuſterio*, in cauſa *Valentina Capellaniæ 28. Aprilis 1595. cor. bonamem. Cardin. Blanchetto*, in cauſa *Auximana Iuriſpatron. 28. Maij 1595. coram Illuſtriſſ. Millino, in Calagurritana Iuriſpatronat. de Viana 15. Martij 1599. coram bonamemoria. Penia*, in cauſa *Romana Parochialis de Publicolis 31. Ianuarij 1600. coram Epiſcopo Pacen.* in cauſa *Bononien. Parochialis de Gadeo 17. Iunij 1615. coram Andrea, S. M. Gregor. d. deciſ. 222. num. 2. verſ. Quæ probatio. Rot. deciſ. 756. nu. 31. verſ. Vnde ſequitur par. 2. recent. & fuit dictum coram me in Pampilonen. de Ianſi 1. Iulij 1605. & in Barchinonen. Prioratus 11. Maij 1609.* itaut non † ſufficiat de cẽre de quaſi poſſeſſione præſentandi, ad effectum manutentionis *Garz. d. gl. 18. nu. 23. verſ. vbi etiam* quia Concilium ſuſtulit omnem poſſeſſionem, *Seraph. deciſ. 1395. numero 4. verſic. Neque obſtat. & nu. 5. verſ. & ex eo.*

43 Tertium eſt præmittendum, quòd prætenſus † Patronus, qui ſemel docuerit de iurepatronat. non eſt repellendus a quaſi poſſeſſione præſentandi, ſi tamen dum docuerit de iurepatron. ſeruauerit formam Concilij Tridentini, prout declarauit Sacra Congregatio, & refert *Gonz. vbi ſupra num. 26. & 27. Seraph. d. deciſ. 1395. n. 7. & fuit dictum in cauſa Volaterrana Capellaniæ 28. Aprilis. 1595. coram bo. me. Blanchetto & in d. Romana Parochialis 31. Ianuarij 1600. coram Epiſcopo Pacen. ac etiã in dicta Comacien. & Ferrarien. coram bo. me. Remboldo.* Ratio autem, cur requirantur probationes etiam in poſſeſſorio iuxtà formam Concilij,
44 † eſt clariſſima, quia cum Concilium præſcribat certam formam probandi Iuſpatronatus, ſi eo modo non probetur, abrogat, & irritat Iuſpatronatus cum quaſi poſſeſſione ſubſecuta ; ergo ne Iuſpatronatus cadat ſub hoc decreto, probatio illius debet fieri nedum in iudicio petitorio, ſed etiã poſſeſſorio, ſeruata forma Concilij, & in hac parte Concilium adhæ-
45 ret illi opinioni, quod ex præſentatione † facta ſine titulo Patronus cenſeatur in mala fide vera,& propterea nõ acquirere aliquod Ius in poſſeſſione *Aua. cõſ.*

75. nu.

46 75 *numero* 47. *& seqq. vol.* 4. non autem illi † opinioni, quòd quasi possessio attendatur, si erat bona fide facta *Put. dicta decis.* 56. *in addit. lib.* 1. *in correct. Crescen. decis.* 2. *de Iurepatron. Idem Put. decis.* 27. *eod. tit. Decis. consil.* 117 *numero* 2. *versic. vnde ex ista*, quæ
47 quidem † bona fides præsumebatur, si præsentatus spatio 20. annorum possederat, *Put. d. decis.* 55. *in addit. lib.* 3. *& decis.* 237. *lib.* 2. *in correct. & decis.* 24. *de iurepatr.* quibus in locis loquitur in terminis præsentati, qui possederat spatio 25. annorum. Vndè Cõcilium tollit istam præsumptionem bonæ fidei ex possessione longi temporis, & vult, quòd Iuspatronat. probetur. alias illud irritat cum quasi possessione præsentandi. Hinc. meritò Sacra Congregatio resol-
48 uit, tàm in petitorio, quã in possessorio requiri † probationes Concilij. Nec dicatur, quòd Concilium irritat possessionem, quando iuspatr. prætenditur ex priuilegio, & ideò deberet doceri, quod iuspatronatus
49 prætendatur ex priuilegio, quia † Concilium loquitur generaliter per verba *reliqui patr. omnes* & verum est quod comprehendit Iuspatr. ex priuilegio ex adductis per *Garz. de benef. par.* 5. *cap.* 9. *nn.* 116. Sed non ideo dicendum est, quòd non comprehendat omnes, quocumque titulo prętendantur, præterquam ex dotatione & fundatione per dicta verba generalia, vt in specie probat *Gonzal. reg.* 8. *Gloss.* 18. *num.* 23.

His positis, quasi possessio præsentandi non suffragatur, vt dictum est: & cum Serenis. D. Dux possit allegare duas præsentationes, de illis singillatim agetur. Quantum. n. attinet ad primã de anno 1599. licet Ordinarius in institutione dixerit: *cognito tamen prius de bono Iurepatron. præd. & quod in terminis edicti nostri per nos hac de causa specialiter proposita &c.* attamen ista assertio Episcopi non suffragatur, sed ex actis probari debet, fuisse cognitum super Iure-
50 patronatus iuxta terminos Concilij, quia † non statur assertioni factæ per Ordinarium, vt in nostris terminis *Rot. dec.* 421. *nu.* 3. *vers. minus obstare p.* 2. *in recent.* & in causa *Mediolanen. Iurispatronat.* 21. *Aprilis* 1589. *Coram bon. mem. Peruſino*, & in causa *Albanen. Iurispatr.* 22. *Iunij* 1592. *in fin. coram bo. me. Gyptio*, & in d. causa *Romana de Publicolis* 31. *Ianuarij* 1600. *in*
51 *verſic. nec obstat coram bon. mem. Paccn.* & idem est † in probatione Iurispatronat. quæ debet fieri de Iure communi, nisi instificetur ex actis *Rot. d. decis.* 199. *num.* 5. *versic. ex his p.* 2. *diuers. & decis.* 235. *nu.* 4. *p.* 2. *recent.* vbi dicitur, non credi etiam assertionibus Iu-
52 dicis, nisi † factæ sint prævia causæ cognitione, & de illis appareat in processu iuxtà *consil. Soccin.* 47. *nu.*
53 15. *vol.* 4. nec confessio † Episcopi, quod beneficium sit de Iurepatron. præiudicat Ecclesiæ, *Caputaq. decis.* 128. *num.* 4. *par.* 2. *Rot. d. decis.* 421. *num.* 3. *in fin. versic. tamen etiam par.* 2. *recent.* & deberet etiam constare,
54 fuisse, † citatum Procuratorem Fiscalem, de cuius interesse agebatur *Seraph. d. decis.* 1395. *nu.* 7. *versic. Nec fuit citatus*, & prędicta eo magis procedũt in casu illo, cum edicta fuerint facta die 19. Octobris 1599. & de eadem die fuerit facta præsentatio, & institutio;
55 Vndè ex ista † breuitate temporis satis liquet, quòd non fuit adhibita causæ cognitio ad *text. in c. tum ex literis vers. perspeximus quoque de in integ. restit. glos. in c. iurgantium in verb. celeri in fine, de re iudic. & ibid. Butr. num.* 3. *Bart. in l. prolatam in fin. & ibi latè Add. in*
56 *litera L. & M. C. de sent.* & ratio est, quia † in omnibus actibus tempore indigemus, vt aliquid maturius agãmus, *Anchan. consil.* 36. *incip. visa quadam petitione nu.* 2. *& 3. per text. in l. cum hi §. si Prætor. ff. de transact.* & quamuis ista non procedant, quando temporis bre-
57 uitate † iudex potuit instrui, quia tunc breuitas temporis non vitiat *d. cap. iurgantium* ibi *celeri sententia* & ibidem *Imol. in princ. de re iudic. Alex. consil.* 213. *nn.* 3. *vol.* 7. *Bald. consil.* 204. *numer.* 4. *versic. & licet fuerit factum libr.* 3. attamen hic non ostenditur, quòd breuitas temporis sufficeret, imò cum non doceatur de titulo fundationis, & dotationis, aut Priuilegio: præsumptio stat in contrarium, quòd requireretur congruum tempus ad probandam immemorabilem cum præsentationibus effectum sortitis spatio 50. annorum, quæ probatio est necessaria cessantibus prædictis, vt supra probatum fuit. Nec Serenis. D. Duci potest iuuari in hoc concordia Fauentina, vt statim dicetur. Nec etiam applicatur conclusio, quod † sen-
58 tentia antiqua potest exequi sine actis: Primo, quia, quatenus ageretur de sententia, ad hunc effectum re-
59 quiritur, quòd sit † lata antè 30. annos *Put. decis.* 328. *lib.* 2. in correctis, *Rip. resp.* 1. *num.* 9. *de iurepatr. libr.* 1. *Mantic. decis.* 296. *num.* 7. In hoc autem casu prima Institutio non fuit facta antè 30. annos. Secundò cum constaret de tempore secundæ præsentationis de anno 1618. quod prima Institutio fuit facta sine causæ cognitione, vt patet ex prædictis, requirebatur in secunda institutione ad acquirendam quasi possessionem causæ cognitio, vt statim probabitur. Tertiò veritas est, quòd hic non sumus in sententia, & quãuis idem dicatur de probationibus, quod de sententia, quod si sunt antiquæ probant sine actis, itaut qui
60 vult † impugnare probationes antiquas, teneatur exhibere acta, *S. M. Greg. d. decis.* 535. *numero* 9. *&* 10. tamen hic nullæ afferuntur probationes, sed sola asser-
61 tio Episcopi, † cui non statur in istis terminis, vt supra dictum est, & modo etiam dicetur, & tandem cessat omnis difficultas, quia, vt iam ostensum fuit, liquidò apparet, nullam causæ cognitionem adhibitã fuisse.

Neque in hac facti specie discutiendum est, quid posset operari assertio Episcopi, si ageretur de probando iurepatron. in familia non potenti, quia cum agatur de familia potenti requiritur immemorabilis cum præsentationibus effectum sortitis spatio 50. annorum, quæ debent probari per scripturas authenticas, quę probatio requiritur à Concilio pro forma,
62 ita quod aliter facta, vt per † testes, vel aliud æquipollens non suffragetur, vt pluries fuit resolutum per Sacram congregationem Concilij, & per Rotam in causa *Sabinensis Beneficiorum* 15. *Octobris* 1581. *coram Robustello, Rot. decis.* 199. *num.* 4. *p.* 2. *coram S. M. Clemente Octauo*, & in causa *nullius Archipresbyteratus* 2. *Maij*, & 1. *Iulij* 1588. *coram bon. me. Cardinal Pamphilio*, & *in Albanen. Prioratus* 26. *Nouembris* 1588. *coram Camano*, & *in Aquinaten. Iurispatron.* 19. *Ianuarij* 1590. *coram bo. me. Card. Mantica*, & *alias sæpissimè*, & *nouiter Gonzal. ad regul.* 8. *glos.* 18. *numero* 79. *Gratian. discept.* 168. *numero* 21. *vsque ad finem*, quæ adeò ve-
63 ra sunt, vt nec sufficiat probatio præsumpta, † quæ resultat ex enunciatiuis, & institutionibus Episcoporum de præsentationibus coram ipsis factis, vt fuit resolutum in causa *Aquinatensis Iurispatronatus* 9. *Iunij* 1600. *coram Cardin. Seraphino*, & *in Sorana Iuspatro.* 28. *Aprilis* 1603. *coram Cardinal. Pamphil. &*

in Iacen. Parochialis 27. *Iunij* 1603. *coram eodem*, & no uissimè articulo maturè discusso in causa *Terracinen. Canonicatus* 10. *Aprilis* præteriti *coram R. P. D. meo Merlino*, licèt de iure circumscripta dispositione
64 Concilij, assertioni † Episcopi de præsentatione coram se facta, credatur *Rota decisio* 11. *de iure patronatus in nouis*, & ideò cum præsentationes debeant probari per authentica documenta, & Concilium hoc disponat de forma, vt suprà dictum est, non suf-
65 ficiunt † assertiones Episcopi, vt in prædictis decisionibus, & præsertim in *decis. D. Mei Merlini*; in qua cum pars, quæ informabat, contrarium prætenderet, contra ipsam solam informantem Rota respõdit. Neque dicatur, quòd hodiè non agitur de ista probatione, sed an fuerit facta, quod præsumitur
66 ex dicta assertione Episcopi, cui † standum est in his, quæ concernunt officium suum *Rota decis.* 698. *n.* 4. *p. 1. diuers.* quia, vt modo dictum est, in hoc casu non sta-
67 tur assertioni Episcopi, sed debet † ex actis constare, Iuspatr. fuisse probatum iuxta dispositionem Concilij, & sic iuxta prædicta modo ponderata.

Quantum attinet ad secundam præsentationem de anno 1618. vna cum enunciatiua in literis S. Memor. Pauli V. sic concepta: *Quæ de Iurepatronatus Laycorum Nobilium Virorum dilecti filij Cæsaris de Este Mutinę, & Regij Ducis ex fundatione, vel dotatione iuxta Capitulationem Fauentinam existit &c.* nec ista præsentatio, & indè secuta assertio Papæ, ac institutio Ordinarij suffragantur; non quidem præsentatio, & institutio, quia licet Serenissimo D. Duci de facto esset in quasi possessione præsentandi ex præsentatione effectum sortita anni 1598. nihilominus ostendere tenebatur, illam primam institutionem fuisse factam, cum causæ cognitione, vt ex illa bona fides resultaret, & indè subsequi posset secunda institutio, cum illi resisteret Sacrosanctum Concilium, & ius com-
68 mune, Ecclesiaque † regulariter libera præsumatur, & præsentatio ex gratia competat *capit. quoniam de Iurepatron. capit. omnes Basilicæ* 16. *quæst.* 7. itâ in puncto dicit *Didacus Spino de testam. glos.* 4. *in fine*, & benè ad propositum *Valasch. consult.* 163. *numero* 9. *cum seqq. Gonzal. d. glos.* 18. *numero* 48. & propte-
69 rea † cum ista institutio fuerit facta sine causæ cognitione, non suffragatur, vt in dictis Sacræ Congregationis Concilij, & Rotæ decisionibus, nec potest iu-
70 rari ex † enunciatiua Papæ, quia cum non fuerit facta motu proprio, nec contineat factum proprium ipsius Sanctæ Memoriæ Pauli V. sed sit ad supplicationem partis, non tribuit aliquod ius, nec probat Iuspatronatus, de quo principaliter dubitatur. *Clem. fin. in fin. de sentent. excomm. Pariſ. conſ.* 128. *nu.* 22. *versic. Insuper lib.* 4. *Aret. conſ.* 23. *nu.* 8. *& seqq.* vbi dicit,
71 hoc † procedere, etiamsi super ea fundetur intentio Papæ, *Dec. conſ.* 602. *num.* 15. *latè Aymo. de antiq. temp.*
72 *p.* 1. §. 1. *nu.* 9. præsertim quia † concernit interesse partis *Capuæ aque decis.* 337. *nu.* 5. *p.* 3. & fuit in puncto dictum in causa *Sorana Iurispatr.* 28. *Aprilis* 1603. *coram bon. mem. Card. Pamphilio.*

73 Et ad propositum non applicantur † decisiones in causa *Portuen. Beneficij* 9. *Maij* 1594. *coram bon. mem. Pacen. & coram Illustrissimo Millino* 22. *Martij* 1596. quæ sunt *decisiones* 523. *&* 524. *parte* 4. *diuersor.* quia ibi agebatur de assertione Papæ facta Motu proprio, & super facto, quod sibi causa cognita intimauerat, &
74 super ea fundabatur intentio Papæ & ideo † eius assertioni standum erat *Clem.* 1. *de probat. & ibi DD. gl. ind. Clem. fin. in verbor. Non intelligitur de sentent. excommunic. cum allegatis in prædictis decis.* & fuit consideratum in prædicta causa Sorana, in qua ponderatum
75 etiam fuit, quòd in casu dictarum decisionum † Portuen. non controuertebatur existentia Iurispatronatus, sed solum pertinentia inter emptorem Castri, qui prætendebat Iuspatronatus competere, Castro, & venditorem, qui dicebat illud esse gentilitium, &
76 ideo sufficiebant ordinariæ † probationes, vt fuit dictum in causa *Firmana Iurispatronatus* 21. *Iunij* 1593. *coram bon. mem. Cardinal Blanchetto.* Imò etiam leuio-
77 res, † cum non ageretur principaliter de Iurepatronatus, neque Ordinarius, aut aliquis ab eo prouisus esset in causa, sed incidenter, & ad alium finem, vt videretur, an esset emptoris, vel venditoris Castri, vt cõsiderauit *bo. mem. Pacen. in sua decis.* in hoc autem casu dubitari non potest, quin ageretur de ipso Iurepatronatus, licèt alius non esset in causa, cum ageretur ad effectum institutionis in præiudicium libertatis beneficij, maximè cum Fiscalis esset in causa, ideoque
78 certum sit requiri † exactas probationes, vt fuit resolutum in causa *Pampilonen. Parochialis de Iamsi* 10. *Aprilis, &* 20. *Nouembris* 1595. *coram bon. me. Cardinale Mantica.*

Nec, vt dictum est, Serenissimo D. Duci potest iuuaria assertio, Papæ circa Concordiam Fauentinam, quia si concordia Fauentina non suffragatur, nec ipsa assertio potest suffragari: quòd autem dicta concordia Fauentina non suffragetur, satis patet, cum in ea dicatur, *Rimanghi à lui*, scilicet Serenissimo Duci, *& à suoi heredi, & successori, così vniuersali, come singolari solamente il Iuspatronato della prepositura di Pompesa, et quello della Piene di Bondeno, con tutte le loro perti-*
79 *nenze*, cuius † verbi (*remaneat*) natura est in hoc casu vt importet continuationem, & perseuerantiam iuris, & dispositionis præcedentis *l. si manente ff. de præcar.* & fuit consideratum in dicta causa *Comacien. & Ferrarien. coram bo. me. Remboldo.* Ideoque nisi doceatur, quod hoc Iuspatr. spectaret ad Ducem Alphonsum, dispositio horum Capitulorum nõ potest suffragari Serenissimo D. Duci *cap.* 1. *& ibi Bald. num.* 2. *& seqq. de capit. qui cur. vendidit*: vbi dixit, quòd si Impe-
80 rator fecit † concessionem alicuius Castri cum pertinentijs in huiusmodi concessione non veniunt defensæ, vel Molendina, quæ erant propria Communitatis, neque veniunt res singulares vicinorum, quia tan-
81 tum videtur † Rex concedere, quod erat proprium *arg. l. si domus §. fi. ff. de leg.* 1. *& l. vxor patrui C. de leg. & l. qui Tabernas ff. de contrah. empt. Franc. Aret. in cõsil.* 15. *nu.* 2. sic in proposito cum in Capitulis dicatur, quòd Beneficia remaneant de Iurepatron. Ideo Papa
82 † præsupponit, quod talia sint, & quod talia de beãt remanere penes Seren. D. Ducem, qualia fuerãt penes Ducem Alphõsum, & propterea nisi doceatur, quod de tẽpore Capitulorũ Beneficia essent de Iurepatron. Ducis Alphonsi, Capitula non suffragantur Seren. D.
83 Duci, cũ existẽtia † Iurispatron. Ducis Alphõsi sit fundamẽtum intẽtionis Serenis. D. Ducis, & dispositionis Capitulorum. *Bart. in l.* 1. §. 1. *ff. ne quid in flum. public. Tiraq. de retroq. tract.* §. 8. *glos.* 7. Papa. n. vt supra relatum est in Capitulis dixit: *Rimanghi anco a lui il Ius patronato*, non autem voluit simpliciter concedere

dere Iuspatronatus, prout si dixisset, beneficia sint de
84 Iurepatronatus, quo casu † dispositio ex certa scientia facta præiudicaret libertati Ecclesiæ, vt in simili considerat *Franc. Aret. d. cons. 15. num. 9. vers. His non obstantibus.*

85 Non obstat, quod † *Conc. Trid. d. sess. 25. cap. 9. de Reform.* excipiat patronatus competentes sublimibus, ac supremis Principibus iura Imperij in Dominijs suis haben. quia hodiè de hoc non est disputandum, cum Concilium præseruet tantùm consuetudines, seù præscriptiones, & facultates, ac Priuilegia dictorum Principum, & ideò frustra disputatur, an sit locus huic exceptioni, cum de prædictis non constet: Et quòd hoc sit verum, satis patet, quia Sacrosanctũ
86 Concilium decernit, † vt Iuspatronatus sit ex fundatione, & dotatione, & vult illud probari per authenticum documentum, vel aliàs iuxtà modum ibi præscriptum, post quem modum ibi prescriptum subdit: *Reliqui patronatus &c. seù facultates, & Priuilegia cõcessa &c. cum vacant*, scilicèt Beneficia (*exceptis Patronatibus super Cathedralibus &c. & exceptis alijs, quæ ad Imperatorem, & Reges, seù Regna possidentes, alios q; sublimes, ac supremos Principes, Iura Imperij in Dominijs suis habentes pertinent*) *in totum prorsus abrogamus*; Vnde cum præseruet Iuspatronatus dictorum Principũ, etiam quod non sit ex dotatione, & fundatione, præsumit Concilium, quod de Iurepatronatus debeat cõstare secundùm dispositionem Iuris communis, quod non corrigitur quoad dictos Principes, & propterea si Sereniss. D. Dux prætenderet hoc Iuspatronatus esse præseruatum per Concilium, èt iam quod non es-
87 set ex dotatione, & fundatione, deberet † probare aliquem titulum de iure sufficientem ad inducendum Iuspatronatus. Et si niteretur sola præscriptione, prout Iuspatronatus posse prescribi tenet *Federic. de Senis cons. 234.* quem refert, & exornat *Paul. de Cittadinis de Iurepatr. par. 3. caus. 5. num. 3. cum pluribus seqq. fol. mihi 58.* vt isto capite posset iuuari, deberet docere de
88 Immemorabile, † quæ requiritur in persona Potenti etiam de iure communi ad hunc effectum *Butr. in cap. dilectus sub num. 12. vers. Solue, dic contrarium*, vbi etiã *Card. sub num. 2. 9. 41.* præcipuè ibi, *Populus autem de offic. leg. Mohed. decis. 10. num. 1. & 2. & de iurepatr. Achil. decis. 4. num. 4. cod. titul. Put. d. decis. 55. 56. & 199. in princ. l. 1. in correctis, Caputaq. decis. 128. num. 1. & num. 4. in fin. & num. 5. part. 2. Guidob. decis. 114. incip. Thomas Pontiaticus in fin. vers. secus si de illo Chissonen. d. decis. 87. incip. Iuspatronatus in magnis Card. Mantic. decis. 89. num. 3. vers. Sed neque, & decis. 234. num. 1.* fuit latè deductum in dicta *Comaclen. & Ferra-*
89 *rien. Præpositura coram Remboldo*; Si † verò tueretur se concessisse, ex priuilegio, deberet ostendere Priuilegium, aut concessionem Apostolicam, cum priuilegiũ aut concessio Ordinarij non sufficiant, *cap. 2. de reb. Eccl. non alien. in 6. Rebuff. in prax. in 3. par. Signatura vers. Nec non iuspatronat. Staphil. de literis gratiæ, de modo & for. impetr. §. 1. de iurispatr. prærogatiua num. 3.*
90 *& 4.* ẽt si Patronus esset in † possessione per centum, & quadraginta annos, vel alio longissimo tempore, cum constaret de priuilegio inualido, *Gonz. ad reg. 8. glos. 18. num. 48. Paris. de confidenc. q. 28. num. 280.* & hanc opinionem sequitur Rota vt in decisionibus relatis per *Garz. de benefic. part. 5. c. 9. numer. 128. & 129.*

Et ità concluſum negocio maturè diſcuſſo, licèt vna tantùm parte informante.

EMINENTIS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Melitana Indultorum. Lunæ 26. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Habes in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *De Papæ poteſtate circa Commendas, & Prioratus, ac Dignitates Magnæ Crucis Religionis Hieroſolymitanæ non eſt dubitandum.*
2 *Voluntas Principis aliquid concedentis apparet, ſi omnia narrata quæ eum mouerunt ad concedendum ſint iuſtificata.*
3 *Licentia, quando conceditur in forma communi, quid ſufficit, vt ſpecificetur.*
4 *In alternatiuis ſufficit vnam partem eſſe veram.*
5 *Dementia alicuius probatur ex datione curatoris.*
6 *Officium cognitionis cauſarum eſt voluntarium, & lucroſum.*
Papæ voluntas, quod voluerit contrarijs derogare, apparet ex clauſula, quorum tenores.
8 *Gratia facta alicui, quæ plurimum qualificata eſt, non poteſt tranſire in exemplum.*

DECISIO. CXCVIII.

A Sanctiſſimo D. Noſtro Vrbano VIII. Eques Bernardus Pereira die 24. Auguſti 1624. duo obtinuit Indulta gratioſa, vnum, vt poſſit conſequi quæcunque Commendas Hoſpitalis Hieroſolymitani de melioramento, vèl alias quomodolibet nuncupatas, alterum, vt conſequi valeat Prioratus, Baiulatus, & quaſcunque alias dignitates Magnæ Crucis in Turno ſuæ Antianitatis obuenientes, non obſtante, quòd ei deficeret vna Caranana, debitamq. reſidentiam in Conuentu non perfecerit; Contra quæ Indulta, cum Inſurgerent Equites Bernardus, & Blaſius Brandam, nec non alij Equites Prioratus Portugalliæ, ac etiam Hiſpaniæ Caſtellæ Sanctiſſimus præuia oris aperitione commiſit cauſam in Rota ſuper nullitate, & ſubreptione dd. Indultorum, cum clauſula non retardata eorundem executione; & propterea propoſito Dubio, An ſuprædicta Indulta ſuffragentur Equiti Bernardo Domini affirmatiuè reſponderunt. De poteſ-
1 tate enim † Sedis Apoſtolicæ circa Commendas, & Prioratus, ac Dignitates Magnæ Crucis Religionis Hieroſolymitanæ non eſt dubitandum, *cap. licet. de præben. in 6. Clem. 1. in fin. vt lit. pend. Rot. decis. 778.*
2 *num. 1. par. 1. recent.* De voluntate Pontificis apparet, † cum omnia narrata, quæ mouerunt ſupremum Principem ad concedendum ſint iuſtificata, *cap. 1. de lit. conteſt. in 6. Rot. decis. 613. in princ. par. 1. recent.* & fuit dictum in *Bracharen. Archidiaconatus 7. Februarij 1628. coram Reuerendiſſimo D. nco Coccino Decano.*

Fuit enim narrata dementia Equitis Ioannis fratris Germani Bernardi cum neceſſitate eundi ad Patriam.

Secundo

Secundo fuit narrata residentia Bernardi de illo tempore.

Tertio quod à residentia recessit, vt curam fratris haberet.

Quarto quod discessit, & ad Portugalliam accessit de ordine Magni Magistri de Vignancurt, & ista quatuor probantur, tum ex fide fratris Aloysij de Britto Baiuliui de Acre, tum ex fide Secretarij Communis Erarij, tum ex Indulto facultatiuo Pauli V. fel. rec. directo eidem Magno Magistro de Vignancurt, qui vigore Indulti sub eadem narratiua discessus propter dementiam Equitis Ioannis, dispensauit Equitem Bernardum ad consequendas Commendas de Cabimento, quòd non fecisset, si narratiua Indulti non fuisset vera, & iustificata, ex quibus simul iunctis hęc satis remanent Iustificata.

Nec facit quod in licentia discedendi à Conuentu, & Residentia non fuerint supradicta narrata; quia, omisso quod implicite, & tacitè possent dici supradicta narrata in illis verbis, pro nonnullis suis negotijs peragendis; quę commode per alios exequi non possent nisi personaliter, cum dementiam fratris publicarè non cogeretur; versamur in † licentia expedita in forma Ordinaria, secundum quam causæ non specificantur, & propterea sufficit, quòd narrata aliunde probentur ex supra deductis. 3

Nec placuit Dominis ponderatio exaduerso facta, quòd deputatio Curatoris Equitis Bernardi quoad personam, & bona Equitis Ioannis fratris fuerit facta à Magno Magistro, & Consilio, multo post recessum supradictorum Bernardi, & Ioannis a Conuentu; nam distinxerunt, quòd narratiua Indultorũ intelligitur de Cura, siuè Gubernio domestico circa personam, & bona Equitis Ioannis dementis, quam nemo melius, quam frater Germanus in persona magnæ qualitatis facere poterat, committendo famulis seruilem, & inferiorem Curam; Deputatio verò longè postea facta exaduerso considerata est de Cura Iudiciali, & Legali; cum enim Eques Ioannes demens consequutus fuisset Commendam Sanctæ Mariæ requirebatur noua deputatio Curæ, vt Bernardus fraterbona Commendæ administrare valeret, cum Religionis stabilimenta id prohiberent.

Quòd Eques Bernardus fecerit tres Caravanas, & sic vna tantum deficeret, constat ex fide extracta ex libris linguæ Castellæ nuncupatis delle Caravane.

Prout quod Eques Bernardus rèsideret in Conuentu per annos quatuor, menses sex, & dies 21. & sic pro integro quinquennio deficerentur tantum menses sex, & dies nouem, probatur ex fide extracta ex libris nuncupatis de Residentia.

Quinta narratiua quod infirmitas, & Causa manèdi extra Conuentum duraverit vsque ad diem obtentorum Indultorum; seù saltem quod ea cessante fuerit deputatus à Capitulo Prouinciali ad cognoscendas causas etiam verificatur quoad vtrumque licèt vnum ex supradictis sufficeret; cum † in alternatiuis sat sit vnam partem esse veram, *cap. in alternatiuis, de regul. iur. in 6. Rot. dec. 619. num. 2. par. 2. recent.* 4

Quòd enim infirmitas dementiæ duraret probatur nam Indulta fuerunt concessa die 24. Augusti 1624. & tamen dementia durabat quoq; die 14. Iunij 1625. & sic post decem menses, vt ex fide Ludouici de Britto, iuncto Indulto Sanctissimi sub die 14. Decembris 1624. & sic post quatuor menses post concessionem Indultorum; in quo ob† dementiam confirmatur Cura data à Magno Magistro, super qua etiam dementia permanente datur fides Curialium. 5

Quòd Eques Bernardus à Capitulo Prouinciali fuerit deputatus ad cognoscendas causas Religionis ac officium de tempore datæ Indultorum exerceret probatur ex fide Ludouici de Britto, & ex fide Notarij Apostolici, & scribæ Causarum, ex quibus apparet de deputatione, & exercitio cum accurata defensione Priuilegiorum Religionis.

Sexta narratiua quod Eques Bernardus non possit ad Conuentum redire, nisi cum maximo incommodo rerum suarum domesticarum, iustificatur ex natura rei, cum Cura personæ Equitis Ioannis Demẽtis, & bonorum propriorum, & Commendæ sentiret incommodum, & damnum, & ex munere Causarum, Religionis.

Nec obstat, quòd officium † cognitionis Causarũ sit voluntarium, & lucrosum, & ab Equitibus postulatum, & desideratum, quia Eques Bernardus non narrauit officium esse dispendiosum, & necessarium, sed qualitatem officij expressit, ob quam dixit morari in Portugallia, vndè sufficit quod in hoc gratia remaneat iustificata; vltra quod non apparet quod officium habeat salarium, imò Eques Bernardus suis expensis illud exercuisse asserit. 6

Tandem non obstat prætensa subreptio, & defectus intentionis Sanctissimi ob præiudicium framaldorum, idest concurrentium, & Religionis, vigore Statuti quinti. de elect. in quo disponitur attendendam esse potius Benemerentiam, quam Antiquitatẽ; nam cum† Sanctissimus in specie huic Statuto quinto derogauerit, cum clausula quorum tenores, satis cõstat dè mente Papæ, & quod huic Statuto voluerit derogare iuxta vulgatum *consil. Butrij 2. Rot. decis. 1. nu. 2. de præben. in nou. & decis. 192. num. 6. part. 1. recent.* & fuit dictum coram me in *Romana Pecuniaria 26. Maij 1627.* 7

Præcipuè cum de Benemerentia Equitis Bernardi satis apparenter constet, ex intercessione Catholicæ Maiestatis, quæ secum fert præsumptionem meritorum; & ex exercitio officij cognitionis causarum in Regno Portugalliæ pro defensione Priuilegiorum Religionis spatio 14. annorum; itaut gratia † supradictorum Indultorũ tam qualificata non possit transire in exemplum. 8

Et ità vtraque parte informante, &c. fuit resolutum.

REVERENDIS. P. D. COCCINO.

DECANO.

Nouarien. Bonorum. Lunæ 26. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Processus comparationis scripturarum quando dicatur, valide factus. Item latè declaratur, quæ necessaria sint, ad hoc vt d. comparatio scripturarum dicatur legitimè facta per peritos.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Iudex delegatus habet eamdem auctoritatem, quam delegans.*
2 *Ex Commissionis distributione facta Auditori, ipse recipit super omnibus, quæ ad causam pertinent plenariam potestatem.*
3 *Iurisdictione concessa, censetur etiam ea concessa, sine quibus iurisdictio explicari non potest.*
4 *Principali commisso, censetur quoque commissum accessorium.*
5 *Rota facit vnum Tribunal, & vna est omnium iurisdictio, ita vt vnus loco alterius subrogatus dicatur, & num. 7.*
6 *Acta facta coram vno Auditore in causa alteri commissa, substinentur, & valida reputantur.*
8 *Pars si fuerit citata pro certa hora, ad interessendum in aliquo actu, si id fiat non expectata d. hora, actus erit nullus, & num. 13.*
9 *Pars, si fuerit citata pro certa hora, non requiritur, quod expectetur totus lapsus horæ, sed sufficit, quod incipiat.*
10 *Citatio, si fuerit facta ad aliquem actum non momentaneum, in quo plura requiruntur, ita vt si pars esset expectanda vsque ad vltimum momentum diei, nihil posset probari, tunc citatus, quandocunque intra terminum præscriptum potest curare, vt actus expediatur.*
11 *Citatio ad hodie per totam, non arguit sententiam ferri non posse, nisi in extrema hora diei, sed intelligitur pro hora audientiæ.*
12 *Cassir. in l. more Romano num. 5. ff. de fer. declaratur.*
14 *Citationis verba, quem intellectum possint recipere.*
15 *Ordo litera non est attendendus, si ex contextu verborum aliud apparet.*
16 *In Citatione vnica possunt plures actus expediri.*
17 *In Iudicio comparationis scripturarum quid debeat intervenire.*
17 *Iudex in comparatione scripturarum, adhibitis peritis, ipsisq. iuramento delato, corpora literarum respicere debet.*
19 *Petens recognitionem scripturarum iurare debet de calumnia.*
20 *Recognitionem scripturarum petens per comparationem, iurare debet, se non habere alium modum recognoscendi dd. scripturas.*
21 *Probatio subsidiaria non admittitur, donec adsunt aliæ probationes.*
22 *Iudex si scripturarum comparationem, recognoscere velit, potest hoc facere, sed tutius est, vt adhibeat duos peritos.*
23 *In scripturarum comparatione debent esse plures periti, & non sufficit vnus.*
24 *In scripturarum comparatione periti non debent esse suspecti partibus.*
25 *Pars, si fuerit citata ad eligendum peritum, si hoc neglexerit iudex potest illum eligere.*
26 *Periti electi propter scripturarum comparationem de iure necessarium est, & de forma, vt iurent.*
27 *Periti electi ad comparationem scripturarum, debent interrogari, an id, quod dicunt, causa odij, vel inimicitiæ, aut gratia tenti dicant.*
28 *Periti electi ad comparationem scripturarum iurare debent iuxta formam l. comparationes §. omnes autem C. de fid. instrument.*
29 *Responsio relatiua ad interrogationem habet implicitum tenorem interrogationis à qua recipit declarationem.*
30 *De scripturæ certitudine, quando non possit dubitari, casu, quo fit comparatio.*
31 *Scripturæ duæ requiruntur, quando est facienda comparatio, vna, quæ debet recognosci, & altera ad quam debet fieri comparatio.*
32 *Periti in comparatione scripturarum inspicere debent singulas literas, seu elementa, dictiones, & elementorum verborumque tractus, signa, & similia.*
33 *Periti electi ad comparationem scripturarum, relationem suam debent facere in scriptis, vel in actis scribere facere.*

DECISIO. CXCIX.

AGitur de recognitione Instrumenti Inuestiturę factæ per viam transactionis de anno 1502. per Cardinalem de Sancto Seuerino Ioanni Iacobo Triultio, de qua quidem Inuestitura adsunt duo Instrumenea; Alterum leuatum à Francisco de Badagio, qui de eo fuit rogatus, Alterum verò exemplatum per Petrum Cellam. Vndè difficultas hodie fuit restricta ad Instrumentum leuatum per Notarium rogatum, vt videatur, an fuerit vltimo loco legitimè recognitum per comparationem, reseruato, vt quid inde resultet, videatur, cuius difficultatis resolutio circa duo versatur. Primo circa validitatem Processus comparationis. Secundo circa id, an comparatio fuerit legitimè facta,

Et quantum attinet ad primum, non potest dubitari de validitate Processus comparationis, cùm ille fuerit factus a Iudice per Rotam subdelegato, qui
1 ideò quoad † hunc actum eamdem auctoritatem habet, quam *Rota c. vlt. §. delegatus*, & ibi *not. Franc. nu. 2. de Iudic. lib. 6.* Nec minus ambigi potest de facultate Rotæ in facienda huiusmodi recognitione per cõ-
2 parationem, cùm ex distributione Commissionis † facta Auditori, ipse reciperet super omnibus, quæ ad causam pertinent plenariam potestatem *iux. in c. præterea de offic. deleg.* & concessa Iurisdictione, ea quoq;
3 † concessa videantur sine quibus Iurisdictio explicari non potest, *c. suspiciens. de offic. deleg. l. 2. ff. de Iurisd. omn. Iud.* Prout & commisso principali, † censetur
4 quoque commissum accessorium *c. prudentiam §. sexta. in fin. de offic. deleg.*

Non obstant tres nullitates oppositæ contra dictũ processum factum super hac comparatione. Non prima defectus mandati clar: mem: Odoardi Cardinalis Farnesij tunc Commendatarij, quod videtur restrictum ad videndum exequi litteras Compulsoriales relaxatas per nunc Illustrissimum Cardinalem Verospium, tunc Rotæ Auditorem, & ideo Procurator non poterat petere exeçutionem literarum compulsorialium postea relaxatarum per bon. mem. Cardinalis Sacratum, vnde processus remanet nullus, vt in decisione vltima Sanctæ mem. Gregorij; Quia fuit respõsum, quòd bo. mem. Cardinalis Sacratus non relaxauit

uit nouas litteras compulsoriales, sed tantùm deputauit nouos Iudices in Curia concordatos pro executione literarum compulsorialium per prius relaxatarum, quarum vigore fuit facta recognitio per comparationem, & sic non potest dubitari de viribus mãdati, quatenus etiam ità rigorosè esset interpretandum. Secundò fuit responsum, quòd in Rota materia ista non est adeo strictè interpretanda, cùm Rota
5 †faciat vnum Tribunal, & vna sit omnium Iurisdictio, ita vt vnus loco alterius subrogatus dicatur, &
6 acta facta coram vno † in causa alteri commissa, sustineantur, & valida reputentur *Put. dec. 339. lib. 3. in correctis*, maximè parte non opponente *idem Put. dec. 460. lib. 2. pariter in correct.* Quare, etsi prius Illustrissimus Verospius relaxasset compulsoriales, Attamen bo. mem. Cardinalis Sacratus, denuo easdem potuit relaxare, quo casu mandatum Procuratoris videbatur sufficere ex ratione prædicta; quia scilicet, non censebatur mutata persona Iudicis, cùm, vt dictum
7 est, Rota †faciat vnum Tribunal. Tertiò fuit responsum, quòd mandatum habet duas partes, prima est ad exequendum literas compulsoriales relaxatas per Illustrissimum Cardinalem Verospium, Secunda cõtinet hęc verba, *Item petendum, & obtinendum recognosci per comparationem Instrumentum transactionis Inuestiturę, & aliorum celebratorum inter tunc Commẽdatarium, & Abbatem S. Bartholomei, & Ioannem Iacobum Triultium, rogatum per quondam Franciscum de Badagio, &c.* quæ secunda pars ad effectum de quo agitur abundè sufficit. Neque potest huic motiuo obijci, quòd facultas recognoscendi per comparationẽ est registrata in literis compulsorialibus; quia, cùm non possit dubitari de validitate relaxationis compulsorialium, sed tantùm de validitate comparationis, esto quòd mandatum Procuratoris de partibus non esset sufficiens pro Scripturis compulsandis, non potest tamen inficiari, quin esset sufficiens pro recognitione scripturarum per comparationem; quia in hoc casu non erat necessaria compulsatio, & postea recognitio per comparationem, cùm iam dictum Instrumentum fuisset productum in Rota, & exhibitũ sub oculis Dominorum, vt illius facies posset considerari, & certum est, quoad recognitionem per comparationem, quòd mandatum non erat restrictum.

Non obstat secunda nullitas, quòd scilicet pars
8 fuerit †citata pro certa hora ad recognoscendum, & non fuerit expectata; Quia primò fuit responsum, quòd pars fuit vltimo locó citata 16. Martij pro die 18. in vesperis *ad videndum præsentari tres libros matriculæ per publicos Officiales, per quos erat facienda comparatio Instrumenti, & Protocolli antea iam producti, &c.* & eadem die 18. in vesperis fuit reproducta Intimatio, vt in processu compulsoriali fol. 47. vbi legitur; tàm exequùtio citationis die 17. quàm illius reproductio facta die 18. in audientia, hora vespertina, & accusata contumacia pro parte Cardinalis Farnesij, Officiales præsentarunt libros, & fuit facta recognitio per Peritos, quę quidem recognitio valida
9 fuit, etiam quòd †non fuerit expectatus totus lapsus horæ vigesimæ quartæ, quia sufficit, quòd fuerit facta statim ac incœpit hora vesperarum, *Bart. in l. qui ante Calendas 13. sub num. 5. vers. quandoq. datur terminus. ff. de verb. oblig.* vbi quod licitatio fuit ad aliquem actum non momentaneum, in quo plura requirantur,
10 †itaut si pars esset expectanda vsque ad vltimum momentum dici nihil posset probari, tunc citans quãcunque intra terminum præscriptum potest curare, vt actus expediatur *Franc. in c. comparêat num. 24. & 25. de appell. Abb. in c. consuluit num. 5. & 10. de of-*
11 *fic. delegat.*; vbi dicit, quòd si citetur †ad hodie per totam non arguit sententiam ferri non posse nisi in extrema hora diei, sed intelligitur pro hora audientiæ, Et ita seruatur in Curia, *Seraph. decis. 1115. num. 2. &*
12 3. Nec contrarium dicit *Cast.* †*in l. more Romano nu. 5. ff. de feriis*; quia loquitur quando agitur contra aliquem contumacem, lapso termino, itaut post lapsum termini debeat contumax Iudicari, qui non est cãsus noster. Secundò principaliter fuit responsum, quòd verba citationis sunt ista. *Citetur Dominus Marchio, & Marcus Antonius eius Procurator comparituri die 18.*
13 *Martij in vesperis, &c.* Vndè licet comparitio †debuerit fieri in vesperis, aliàs fuisset nulla, vt in puncto *Bar. in l. fin. §. si is qui. ff. quod vi, aut clam*, Nihilominus, cùm verba illa, *in vesperis*, sint generalia, & possint comprehendere vltimam horam, & omnes horas vesperarum, vt in simili notat in puncto idem *Bart. in cons. 175. col. 1. vers. præterea adhoc viget ratio lib. 1.* ad saluandam comparitionem, si constaret non fuisse factam in vltima hora, citatio deberet interpretari,
14 vt sonet in omnibus horis vesperarum, cùm †verba citationis possint recipere huiusmodi intellectum, *Bart. in dicto cons. 175. in fin. vers. Item possent intelligi lib. 1.* Tertiò fuit responsum, cessare omnem difficultatem; quia Procurator Marchionis 18. Martij in vesperis comparuit, & protestatus fuit, *non debere fieri recognitionem per comparationem, sed consulendam esse Rotam*, & instante Procuratore Card. Commendatarij procedi ad vlteriora, replicauit *Iudicem debere abstinere à comparatione*. Vndè, ex tenore istius facti satis apparet, quòd comparitio fuit facta in hora, in qua cadebat citatio, cùm Procurator Marchionis cõparuerit in vesperis, & se opposuerit recognitioni faciendę, & Procurator Commendatarij institerit procedi ad vlteriora. Nec huic tertiæ responsioni obstat, quod protestatio videatur facta post comparitionẽ,
15 cum ex ordine literæ de hoc appareat, quia ordo †literæ non est attendendus, cùm ex contextu verborum de contrario expressè appareat, quòd scilicet protestatio fuit facta ante comparitionem, ex quo continet non deueniri ad comparitionem, et sic ad actum de futuro, & non de præterito *l. si ita quis substituat. vbi Bald. ff. de hæred. Instit. DD. in l. ambiguitates. C. de Test. Surd. consil. 523. num. 7. vol. quarto*, & benè, *Menoch. in cons. 400. num. 11. vol. 4.*

Non obstat etiam tertia nullitas, quòd scilicet, vnica citatione, & audientia fuerint cumulati plures termini videlicet exhibitionis, & admissionis trium librorum matriculæ, vocationis Peritorum, delationis, ac receptionis Iuramentorũ, inspectionis vtriusq. scripturę tàm comparatæ, quàm comparandę, & relationis super earum comparatione; nàm huic motiuo
16 fuit responsum, non esse nouum in Iure, † quòd sub vnica citatione possint plures actus cumulari. *glos. in c. 2. in ver. & si veneritis. de Test. lib. cogen. Socin. de citat. art. 28. num. 1. Carpan. ad Statut. Mediolan. part. 1. c. 1. num. 113.* quod procedit de plano in casu isto, in quo omnia prædicta vno, eodemque tempore erant explicanda; exhibitio enim librorum debuit sic fieri,

cum

cum stante statuto Mediolani c. 354. non possint extra custodiam Officialium deputatorum dimitti, delatio autem iuramentorum, facta Peritis, inspectio iurium inuicem comparatarum, & relatio ab eisdem facta, præsentibus Iudicibus, non inducunt inculca-
37 tionem terminorum, cum hæc † omnia in Iudicio cõparationis debeant successiuè fieri. *Cyn. post glos. in l. comparationes. num. 10. in fin. C. de fid. Instrum.* & ibi etiam *Odofredus num. 4. vers. etiam ipse Iudex. Bald. num. 30. vers. sed certè tutius est. cum seqq.* qui in specie dicit, quòd omnia prædicta interuenire debent,
38 † cùm Iudex adhibitis aliis Peritis, ipsisq. iuramento delato corpora literarum respicere debeat. *Angel. ibidem num. 4. vers. 2. quod Iudex, Castren. num. 30. vers. sed dicit Angel. Salicet. num. 8. vers. nisi ea secundo. Sicard. num. 4. Menoch. latè de arbitr. casu 114. num. 26.*

Quantum attinet ad Secundam inspectionem. An comparatio fuerit legitimè facta, pendet ex tribus. Primò vt videatur, an esset locus recognitioni per comparationem, Secundò quatenus sic, an fuerint adhibitæ Solemnitates requisitæ, Tertiò quatenus etiã sic, an Periti rectè retulerint. Et quantum attinet ad primũ, An scilicet esset locus recognitioni per comparationem, Nulla adest difficultas; agitur enim de Instrumento confecto de anno 1502. & Procurator Commendatarij habens sufficiens mandatum, ac pe-
39 tens recognitionem, † iurauit de calumnia, quod est speciale in hoc casu, in quo non solum in causa principali iuratur de calumnia, sed etiam quando agitur in specie de recognitione per comparationem, & iu-
40 rauit se non habere alium modum † recognoscendi dictum Instrumentum, quæ duo iuramenta ex parte petentis comparationem tamquam de necessitate, & forma requiruntur vt in *Auth. de Instr. cautel. & fid. §. si verò moriantur glos. in l. comparationes. in verb. ab his vers. iurant autem. & ibi Angel. num. 11. Castren. num. 12. vers. addo Salyc. num. 7. Bald. num. 7. vers. Tertio oppono. Sicardus num. 5. vers. Sunt autem Menoch. de arbit. lib. 2. cas. 114. num. 34.* & ratio est quia ista est subsi-
41 diaria † probatio, donec enim sunt aliæ probationes, non recurritur ad comparationem *Bald. in d. l. comparationes num. 10. Cyn. num. 6.*

Circa secundum, An scilicet fuerint adhibitæ solemnitates requisitæ, certum est, quòd si Iudex vult
42 † ipse recognoscere potest hoc facere, sed tutius est, vt adhibeat duos Peritos, prout fuit factum in casu isto, vt notat *Cyn. in d. l. comparationes num. 10. Bald. quæst. 6. num. 30.* & latè *Menoch. de arbitr. cas. 114.*
43 *num. 26.* & quod debeant † esse plures Periti, nec sufficiat vnus, dicit *Cyn. in d. l. comparationes dicto nu. 10. Bart. in lectura antiq. n. 3. Bald. nu. 30.* qui quidẽ Periti, vt dicit *Salyc. in eadem l. comparationes. q. 6. n. 18. in fin.*
44 debent esse non † suspecti partibus, & idem etiam dicit *Bald. ibidem num. 33.* & propterea cùm pars Marchionis noluerit nominare suum confidentem, sufficit quòd Iudex nominando ex officio non nominauerit aliquem suspectum, quam quidem nominationem Iudex potuit facere, cum pars Marchionis fuerit spe-
45 cialiter † citata ad eligendum suum Peritum, & hoc facere neglexerit. *l. fin. vers. electione videlicet, & ibi glos. in ver. dirimenda C. de Iudic. Cagnol. in l. 2. nu. 259. vers. partibus vero C. de rescind. vendit.*

Et in hac recognitione interuenerunt tria requisita, nempè Iuramentum Peritorum, scriptura certa ad quam debuit fieri comparatio, & diligens examinatio Peritorum. Primum enim requisitum, hoc est Iu-
46 ramentum Peritorum, quod est † de iure necessarium & de forma, vt dicunt DD. mox allegandi, & ad literam dicit *tex. in d. l. comparationes §. omnes autem C. de fid. Instrum.* qui tex. dicit per formalia verba; *omnes autem comparationes, nõ aliter fieri concedimus, nisi Inuentiõ autem ea præstitũ ablis, qui comparationem faciunt fuerit affirmatum, quod neque lucri causa, neque inimicitijs, neque gratia tenti, huiusmodi faciunt comparationẽ*, quod Iuramentum ita debere concipi videtur de forma, vt sensit *Salicet. in citta l. comparationes. num. 3. vers. item nota formam iuramenti, Sicard. num. 4. Bald.*
47 *nu. 4.* vbi quòd Periti debent interrogari, an id † quod dicunt causa odij, vel inimicitia, aut graria tenti dicant, *Bart. ibidem in lectura antiq. in fin.* vbi quòd Peri-
48 ti debent iurare secundum formam † *in dicta l. traditam*, quod ad vnguem fuit seruatum, vt in processu Compulsoriali fol. 50. p. pag. vbi apparet, Peritos fuisse interrogatos, an prece, precio, odio, vel amore, seu aliqua spe lucri, & interesse ducti accesserint ad iudicium perhibendum, qui responderunt medio iuramento, se ipsos pro veritate tantùm dicenda de eo, quod sciuerint, & requisiti fuerint accessisse, quod sufficit, licèt non repetierint se accessisse non prece,
49 precio, odio, amore, vel spe lucri, cùm † responsio relatiua ad interrogationem habeat in plicitum tenorem interrogationis, à qua recipit declarationem. *l. si defensor §. qui interrogatus. ff. de interrog. act. §. præterea. Inst. de inutil. stipul. Bald. cons. 54. num. 2. vers. ex hoc sequitur lib. 1. Alex. plene cons. 75. num. 12. vers. cum responsio lib. 5. Surd. cons. 414. num. 72.*

Secundum etiam requisitum interuenit, nempè scriptura certa ad quam comparationem prædictam fecerunt, vt disponitur *in dicta l. comparationes*, certitudo autem scripturarum ex eo deducitur, quia fuerunt exhibiti per officiales tres libri matriculæ Notariorum Mediolani, qui conficiuntur iuxta formam statuti illius Ciuitatis, de quò *Carpan. c. 353. lib. 1.* in quibus libris Matriculæ inter alia continentur signũ, & subscriptio manu propria Francisci de Badagio, & quibus libris ex eodem Statuto c. 374. *apud eumdem Carpanum eodem lib. 1.* certa, & indubitata fides adhibetur, quare non potest dubitari de certitudine scri-
50 pturæ † ad quam debuit fieri comparatio, vt bene ad propositum *Bald. in d. l. comparationes. num. 6. in fin. vers. ego addo septimo scripturam cum seqq.* & optimè comprobat *tex. in Authen. ad hæc §. item, & carta C. de fid. instrum. & in §. illud etiam auth. de his qui ingred. ad appell.* vnde sumitur, quibus in locis dicitur sufficere cartam esse prolatam ex Archiuio publico, quod ex eisdem Iuribus repetit *Salycet. in d. l. Comparationes num. 13. vers. quinta scriptura Sicard. num. 8.* & propterea sequitur comparationem ex hoc capite sustineri,
51 cum in ista materia duæ † scripturæ requirantur, vna quæ debet recognosci, altera ad quam debet fieri cõparatio, quę debet esse certa, quarum vtraque interuenit, & secunda est certa *Cyn. in d. l. Comparationes num. 4. vers. ic differentia, Bart. num. 1. Bald. num. 10. Fulgos. num. 5.*

Tertium quoque requisitum interuenit, quòd scilicet Periti † inspiciant singulas literas, seu elementa,
52 dictiones, & elementorum, verborumque tractus, signa, & his similia, vt notat *Bald. in d. l. Comparationes*

num. 30.

num. 30. & 31. Salyc. num. 19. quę omnia præstiterunt secundum tradita per dictos DD. quæ ad praxim nouissimè reduxit, Eques Iulius Cęsar Bottifangus Vrbeuetanus in suo eleganti tractatu de recognitione literarum per Comparationem nondum impresso, qui extat apud me manuscriptus; & quamuis prædicti DD. dicant, quod Periti debent aduertere etiam ad stylum Notarij, & ad modum dictaminis, attamẽ cum dictis libris Matriculæ adhibeatur plena fides, in quibus continetur signum tantùm, & subscriptio manu propriâ Notariorum, & in specie Francisci de Badagio, ad quam fuit comparatum signum, & subscriptio posita in calce Instrumenti de quo agitur, & ad decem, & septem lineas scriptas manu propria eiusdem Francisci, cum tota reliqua pars Instrumenti sit scripta aliena manu, & in hac parte Periti optime tetulerunt comparando omnes quatuor manus, & signum, tres videlicet positas in dictis tribus libris & quartam positam in Instrumento, de quo agitur.

Circa tertium, & vltimum, an scilicet Periti rectè retulerint *Salyc. in dicta l. Comparationes. num. 19. in fine, & Curt. Sen. in l. admonendi num. 114. vers. vltimo requiritur. ff. de iur. iur.* dicunt, quod † Peritis relationem 33 iuram debent facere in scriptis, vel in actis facere scribi, quia est species probationis, quod ad vnguem fuit seruatum, repetendo etiam in relatione recognitionem signi, & aliarum qualitatum, de quibus suprà dictum fuit. Vndè negari non potest, quin etiam constet de valida relatione facta per Peritos.

Et ità hodie fuit conclusum, visis etiam scripturis, quas in positione huius causæ Dominus Marchio alias dederat, licèt hodie, nec in voce, nec in scriptis informare voluerit.

REVERENDISS. P. D. DVRANO

EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Donationis de Capranica Lunæ 26. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Dominium, necnon possessio filiorum in bonis paternis ex quibus probetur. Donatio quando est facta absque solemnitatibus à statuto requisitis, est nulla, & an insinuationi possit renunciari per iuramentum, & quando in donatione requiratur talis insinuatio.

SVMMARIVM.

1 *Ex Inuentario bonorum paternorum communiter, & simul per fratres confecto, probatur dominium, & possessio patris.*

2 *Inuentarium plenè probat contra conficientem.*

3 *Dominium, & possessio filiorum in bonis paternis, probatur ex immissione, & aditione hæreditatis, & num. 4.*

5 *Ex statuto Vrb. possessio patris continuatur in filium, qui propterea ind. possessione continuata manutenendus est.*

6 *Donatio facta sine solemnitatibus requisitis à statut. quod habet clausulam irritantem, est nulla, ac si non fuisset facta.*

7 *In Donatione facta personæ coniunctæ multo magis, quam in alijs, præsumitur fraus.*

8 *Donatio si fuerit iurata, stante statut. quod hoc casu iuramentum annullat, nihil operatur.*

9 *Insinuationi per iuramentum non potest renunciari, stante statut. Vrb. de quo hic.*

10 *Donatio, si fuerit cum respectiua, & ob causam hoc casu, non requiritur insinuatio.*

11 *Donatio censetur pura, & simplex, si non subsit necessitas propter quam quis donare teneatur, & hoc præsertim ad effectum insinuationis.*

12 *Insinuatio requiritur in excessu donationis remuneratoriæ, cum pro illa parte habeatur pro vera, & simplici donatione.*

13 *Hæres fiduciommisso grauatus interim est verus dominus, nec non verus possessor.*

14 *L. hereditatum ff. ad l. falcid. computatio qualiter fiat.*

15 *Donator quando vult reuocare donationem, an prius debeat restituere pretium acceptis ex causa donationis.*

16 *L. si diuersas C. de transact. quando procedat.*

17 *Transactio, quando est nulla, tunc agi potest, etiam nõ præmissa restitutione.*

18 *Possessio etiam ex contractu inutili transfertur declara num. 19.*

20 *Possessio etiam per actum realis traditionis non amittitur, neque transfertur sine animo.*

21 *Donatio, quando est imperfecta ratione insinuationis, & nulla ex defectu consensus, non subsistetur, tam ratione dominij, quàm possessionis.*

DECISIO. CC.

DOminus Asdrubal Capranica de anno 1615. donauit D. Camillo eius fratri bona quædam descripta etiam in Inuentario hæreditatis paternæ, quę ad eum vti filium, & hæredem pro medietate spectabant nèc non medietatem integræ dotis maternæ, & quædam alia Iura prout in dicta donatione, & vice versa Camillus in eodem donationis Instrumento promisit soluere quædam debita Asdrubalis scutorũ 2500. sed quia d. donatio nunquam fuit insinuata, nec testibus subscripta, & sic fuit celebrata sine solemnitatibus per Statuta Vrbis 149. & 150. pro forma requisitis, propterea Asdrubal præuia declaratione, quòd nolebat dictæ donationi stare petijt manuteneri in dictis bonis sic donatis perinde, ac si donatio nũquam fuisset facta, & proposita causa die 15. Maij 1622. Domini voluerunt gustare de bono Iure, & hodiè resoluerunt de eo constare ad effectum manu-
1 tentionis ad fauorem Asdrubalis, quia in primis † ex Inuentario bonorum paternorum communiter, & simul per vtrumq. fratrem confecto probatur dominium, & possessio patris, *Paris. consil. 45. num. 20. lib. 1. Manticul. de Inuent. quæst. 232. num. 462. in tract. de Inuent. diuers. Rot. dec. 387. num. 2. & 559. num. 4. part.*
2 *1. recent.* & præsertim contra † Camillum conficientem *Plot. de in lit. Iuran. §. 5. num. 28. Rot. dec. 1. in fin. de donat. inter vir. & Vxor. in an inior.*

De dominio autem, & possessione Asdrubalis cõstat èximmixtione, † seù aditione hæreditatis, *l. hæreditas, ff. de regul. iur. §. pro hærede, Instit. de hæred. qualit. & differ.* Necnon ex dicto donationis instrumento,
3

quo

4 † quo plenè probatur, bona fuisse communia etiam quoad possessionem, *l.2.* & ibi *Bart. C. comman. diuid. idem Bart. in l. cum falsa, n.6. C. de Iur. & fact. ignor. Soccin. Sen. cons.46. in princ. lib.3. Ruin. cons.128. num.5. & 18. lib.2. Paris. cons.26. num.54. lib.2. Aldobr. cons.51. num.6. Seraph. dec.553. in princ.* Et demum de possessione Asdrubalis non potest dubitari † cum ex Statuto Vrbis patris possessio in filios continuetur, qui propterea est in dicta possessione per Statutum continuata manutenendus, *Gabr. de acq. poss. concl. 7. num. 3. & 6. Honded. consil. 18. num. 15. & seqq. lib.2. Menoch. de retin. remed. 3. num. 39.* & fuit dictum in *Romana domus de Nocchiellis 27. Iunij 1622.* & in terminis Statuti Vrbis in *Romana hæreditatis 31. May 1613. coram bo. mem. Vbaldo.*

6 Neq; obstat dicta donatio, quia vti facta sine † prædictis solemnitatibus Statuti, quòd continet clausulã irritantem actum aliter factum, fuit nulla, & ac si nũquam fuisset facta, *glos. communiter approbata, in Clement. 1. in verb. inhibentes de iurepatr. Rebuff. de insinuã donat. art.1. glo.6. & 7. Bursat. cons.396. nu.19.* & multò magis ex quo Statutum fundatur in causa publicæ vtilitatis, nempè ad euitandas fraudes, quæ fortius
7 procedit in casu nostro † in quo donatio facta fuit coniunctæ personæ, vt in puncto *Bald. in l. dotaiam pridem, nu.3. & 4. C. de donat. Barbat. cons.23. nu.12. in fin. lib.2. Maresc. var. resol. lib.2. cap.29. nu.7. & modern. Rom. discept. forens. c.887. num.17. cum seqq.*

8 Non obstat, † quòd donatio fuerit iurata, quia, vt disponit dictum Statutum Iuramentum præsumitur etiam fraudolenter interpositum adeò, vt non possit contrarium probari, quod propterea vti annullatum ob publicam vtilitatem nihil operatur, *Bar. in l. si quis proea, nu.8. ff. de fideiuss. Bald. cons.250. lib.5.* & fuit latè dictum in *Romana nullitatis obligationis 16. Ianuarij 1626. coram me*, cui propterea merito potuit Asdrubal contrauenire, vt in terminis *Imol. in l. Aquilius, ff.*
9 *de donat. Surd. cons.361. nu.10.* & quòd † solemnitati insinuationis non possit renunciari, etiam cum Iuramento stante dicto Statuto, *Cæs. de Graf. dec.150. aliàs secunda de donat. num.14.*

10 Non etiam obstat, quòd prædicta † donatio fuerit correspectiua, & ob causam quo casu non requiritur insinuatio, *Tiraq. in l. si vnquam, verb. donatione largitus, nu.139. C. de reuoc. donat. Molin. de Hispan. primog. lib.2. c.8. nn.15.* Quia aut causa donationis deducitur ex quo illa prętenditur facta contemplatione matrimonij, & vltrà quod talis causa non subsistit in facto, quia Camillus tempore donationis erat iam matrimonio coniunctus, & ex eo habebat filios, cum dicta causa quoad Asdrubalem non fuerit necessaria, nec
11 respiciat eius commodum, nec etiam sit dos, † nec donatio propter nuptias correspectiua ad dotem, erat nihilominus donatio insinuanda, *Bec. consil.52. num. 22. Surd. d. consil.361. num.24. & Rot. apud Pic. ad Stat. Vrb. decis.22. num.7. & decis.49. nn.10.* Aut verò causa deducitur ex quò Camillus donatarius se obligauit soluere debita Asdrubalis scutorum 2500. & huiusmodi causa solum operatur, vt vsq. ad æquiualentem dictorum debitorum quantitatem dicta donatio non esset insinuanda, non autem si quod donatur, vt
12 hic longè excedit, quia † in excessu habetur pro mera, & simplici donatione iuxt. tex. in *c. relatum, ibi ina. seruitij meritum, & c. de testam. Bald. in l. illud, C. de Sacros. Eccles. Io. Garz. in tract. de donat. remuner. nu.51. Gabr. cons.77. nu.20.* & plenius *Rot. apud Seraph. dec.416. nu. 20. & 28.* Et in puncto quod in excessu requiratur insinuatio, *Angel. Imol. & Roman. d. l. Aquilius, ff. de donat. Tiraq. in d. l. si vnquam, verb. donat. largit. num.80. Mantic. de tacit. & ambig. li.13. tit.15. & 31.* excessus autem est patens cum res donatę, vt cernere licet ad oculum ex enumeratione specierum donatarum, necnon medietas dotis matemæ etiam donatæ nedum decies, sed bis decies, & multò pluris excedant dictã summam scutorum 2500. quam vice versa D. Camillus soluere promisit.

Nec releuat, quod bona donata essent fideicommisso grauata ad fauorẽ Camilli, & propterea quod Asdrubal non dedit, nisi vsumfructum durante vita sua, quin præterquam quod sola medietas dotis matemę donata, quę erat libera, & liquida ex confessione Camilli in scutis 4750. excedit ferè duplum prædictam summam debitorum, cum tempore donationis Asdrubal esset ætatis 33. annorum, clarè liquet quod facta computatione iux. tex. in *l. hereditatum, ff. ad l. falcidiam*, fructus rerum donatarum longè excedunt
13 dicta debita accolata. Cum † enim hæres fideicommisso grauatus interim sit verus Dominus; verusque possessor *l. si ij, & l. filius hæredes, ff. de vsu, & vsufruct. Soc. Sen. cons.10. nu.11. Peregr. de fideicom. art.4. num.6. Molin. de Hisp. primog. li.1. c.19. nu.4. cum seqq. & Rota in Reatina fideicommissi 17. Mau. & in Arimin. legitimæ 5. Maij 1627. coram me*, non est dubium quin excessus
14 † veniat etiam æstimandus ex eo quod hæres grauatus percipere potest, vti Dominus iuxta computationem d. legis *Cranet. consil.105. num.10. & Rota in Bonon. de Monterent. 17. Aprilis 1617. coram bonæ memoriæ Selucien.*

15 Minùs releuat, quòd Asdrubal non possit † agere, nisi prius restitutis per eum acceptis, vel solutis per Camillum ex causa huius donationis, *iux. reg. tex. in l. si diuersas, C. de transact.* Tum quia non constat, quòd fuerit quicquam acceptũ, vel solutum. Tum ét, quia
16 quando † dispositio d. legis (quæ loquitur in transactione, in qua nò versamur, cum nulla esset lis, nec esse poterat, quia ex confessione Camilli bona donata erant Asdrubalis ab eoq. possidebantur) habeat ét locum in donatione correspectiua non intrat in casu nostro, ex quo non agitur ad rescissionẽ, nec ad executionem rescissionis, sed ad manutẽtionẽ ex eo, quod donatio fuit nulla, & sic possessio nunquã amissa ab Asdrubale, nec Camillo acquisita. Quo casu † ét nulla
17 præmissa restitutione agi põt, *Rol. cons.7. n.2. li.3. Rot. apud Greg. XV. dec.271. n.16.* & benè ibi add. *nu.28.* & in omnem casum Camillus peteret, quod intus habet, quia iuxta computa data fructus ab eo percepti ex rebus donatis longè excedunt dicta debita.

18 Demùm non obstat, quòd † ex contractu inutili transferatur possessio, *l.1. §. si vir vxori, vbi communiter DD. ff. de acq. poss.* & sic quod fuit translata in Camillum, etiam quod dicta donatio fuerit nulla, quia
19 dicta regula non procedit in casu nostro. Tum † quia non fuit deuentum ad actum actualis traditionis, vt post *Bald. Tiraq. & alios, Honded. consil.23. numer.25. cum seqq. lib.1.* Quinimò, nec fuit appolita clausula *Constituti*, quæ etiam nihil operaretur, vt ibidem *Hon-*
20 *ded. num.26.* Tùm etiam, quia † possessio etiam per actum realis traditionis non amittitur, nec transfertur

ſine animo l. 3. §. in amittentia, & l. quemadmodum, ff. de acquir. poſſeſſ. Bald. in l. non dubium, num. 18. in decima oppoſitione, C. de leg. & in puncto Honded. vbi ſupra num. 27. Put. deciſ. 276. lib. 3. in non. impreſſ. Rot. deciſ. 93. num. 2. part. 2. diuerſ. Stante autem defectu † intimationis donatio fuit imperfecta, & nulla ex defectu conſenſus tàm quoad translationem dominij, quàm poſſeſſionis, *Rebuff. de inſinuan. donat. gloſ. 6. & 7. art. 1. Honded. Put. & Rot. vbi ſupra.*

† 21

Et ità vtraque &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO,

DECANO,

Parmen. Status Lunæ 26. Iunij 1628.

ARGVMENTVM,

Posè tractatur materia an, & quando, & ex quibus coniecturis filiatio legitima præſumatur, & præſertim quando non principaliter, ſed incidenter diſcutitur matrimonium, ad effectum, vt filij ſuccedant, & alia de quibus in ſummar.

SVMMARIVM,

1 *Filiatio legitima præſumitur ex matrimonio præcedenti.*

2 *Legitimus, vt quis dicatur, ſatis eſt, eſſe natum in conſiſtentia matrimonij.*

3 *Matrimonium vbi eſt, ibi filij legitimi naſcuntur.*
Filij, qui poſt concubinæ nuptias ſunt procreati, iuſti filij appellantur num. 3.

4 *Matrimonium ſufficit, quod ſit præſumptum, ad hoc vt non obſtent, verba fideicommiſſi, de legitimo matrimonio verè, & non fictè.*

5 *Legitimus ad hoc, vt dicatur filius ſufficit eſſe natum ex ea, quæ credebatur vxor.*

6 *Legitimus dicitur filius, qui natus eſt, ex ea, cum qua dicebatur legitimum matrimonium, in domo, vicinis ſcientibus.*

7 *Legitimus eſt filius, qui ſuſceptus eſt in tempore, quo communiter reputabatur matrimonium verum, licet verum eſſe non poſſet.*

8 *Teſtis vnicus in probanda legitimitate filiorum probat, maximè quando concurrunt alij teſtes de publica voce, & fama.*

9 *Teſtis vnicus, concurrentibus alijs præſumptionibus plenè probat.*

10 *Teſtis dicitur omni exceptione maior reſpectu inducentis, cum cenſeatur approbata perſona ita vt amplius non poteſt reprobari.*

11 *Imperfecta probatio poteſt ex adminiculis ſuppleri.*

12 *Teſtis examinatus in cauſa, licet contra aliam perſonam, negari non poteſt, quin poſſit deſeruire pro adminiculo.*

13 *Filiorum legitimorum diſtinctio à filijs illegitimis, an probet legitimitatem.*

14 *Filij dicuntur legitimi, ſi poſt eorum procreationem perſeuerauit vox, nomen, & reputatio matrimonij.*

15 *Matrimonium, quando principaliter non diſcutitur, ſed incidenter ad effectum legitimæ ſucceſſionis, per leuiores probationes probatur.*

16 *Filij, qui ſunt in quaſi poſſeſſione legitimitatis, eis prodeſt, & ſuffragatur ad effectum ſucceſſionis.*

17 *Teſtis, ſi deponat, quod fuit præſens alicui actui, ſed non recordatur de tempore præciſo ex hac reſponſione excluditur ſolum probatio circa tempus præciſum.*

18 *Actui poteſt eſſe, quod quis fuerit præſens, & quod tamen non recordetur de tempore.*

19 *Clauſula non ſe aſtringens, poſita in articulis, quid operetur.*

20 *Confeſſio facta in articulis, quando poſſit reuocari, etiam non dolo de errore.*

21 *Articulans non fatetur.*

22 *Dictio (in circa) quid operetur.*

23 *Adulterium ſolum, non cauſat impedimentum matrimonij, niſi adſit fides data, vel machinatio.*

24 *Adulterij mentio, in contrahendo matrimonio, ante Concil. Trid. non erat facienda.*

25 *Concil. Trid. ſeſſ. 24. c. 5. de reform. matr. in quibus caſibus procedat.*

26 *Raptus ante Concil. non dirimebat matrimonium.*

27 *Beneficia vacant per contractum matrimonij.*

28 *Pluralitas in actibus hominum non præſumitur niſi probetur.*

29 *Tempus in contractu, quando eſt de ſubſtantia debet præciſè probari.*

30 *Verba æquipollentia ſufficiunt, vbi ex ipſis ſequitur illud, quod exprimi debuit.*

31 *Effectum dummodo habeamus, non curamus de modo.*

32 *Temporis dubium vbi eſt, præſumitur in benigniorem partem.*

33 *Actus ex præſumptione iuris præſumitur in tempore legitimo factus.*

34 *Contra Teſtes, licet dentur exceptiones, ex hoc non ſequitur, quin Iudex non poſſit informare animum ſuum ex dictis depoſitionibus.*

35 *Iudicis eſt, vnde quaque veritate indagare.*

36 *Pars, durante oppoſitione partis aduerſæ contra teſtes, poteſt vti depoſitionibus dd. teſtium, & numero 37.*

37 *Pars, tunc non poteſt vti depoſitionibus teſtium, ſi pars aduerſa in impugnatione contra eos obtinuit.*

39 *In legitimitate probanda, in concurſu prænalet probatio pro legitimatione.*

40 *Teſtibus deponentibus de bona fama, magis creditur, quam deponentibus de mala, etiamſi numero d. teſtes aliquantulum excederent.*

41 *Filijs, quantum poteſt lex fauet, adhoc vt in dubio ſint legitimi.*

42 *Ex cohabitatione maſculi, & fœminæ non præſumitur matrimonium, ſed fornicatio.*
Sed hoc non procedit reſpectu filiorum, nam vt ipſi dicantur legitimi, tunc præſumitur matrimonium numero 42.

43 *Legitimus, potius quam illegitimus quisquis in dubio præſumitur.*

44 *Præſumptiones fortiores cedunt debilioribus.*
Præſumptiones cedunt probationibus num. 43.

45 *Fama ſi habeat ortum à non probabilibus cauſis attenditur.*

46 *Fama ſi ſit vana vox populi, nihil probat.*

47 *Protbonotariatus honoris, an vacet per contractum matrimonium.*

48 *Ab-*

48 *Abbreuiatores, de Parco maiori, qui sunt Prælati, & sedent in Capella, olim habebant vxores.*
49 *Testis deponens de simplici auditu, nihil probat.*
50 *Testes non concludentes in dicto non attenduntur.*

DECISIO. CCI.

BIs fuit resolutum DD. Alexandrum, & Cyrum ex persona Pallauicini Aui, & Sigismundi patrui magni esse in quasi possessione legitimitatis requisitoà March. Io. Francisco fideicommittente, hoc est tamquam procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio verè & non fictè; Et nunc tertiò eadem sententia placuit DD. Ratio Decisionis fuit, quia, cum iam Rota pluries resoluerit constare de matrimonio sine coarctatione temporis, ex procreatione, & natiuitate filiorum post matrimonium, in antecedens necessarium, etiam quod de certa præcisa die contractus non constaret, satis virtualiter, & implicitè resultat coarctatum tempus præexistentis matrimonij sufficiens, & habile ad concludendum illorum legitimationem; cum filiatio † legitima probetur ex causis, & primo signanter à matrimonio præcedenti. *Bald. in l. filium eum diffinimus sub numero 9. de his qui sunt sui vel ali. iur.* quem in proposito sequuta est *Rota in illa Mediolanen. illegitimitatis 5. Iunij 1599. coram bon. mem. R. P. D. Rubeo*; satisque fit
2 quem esse natum † in constitentia matrimonij. latè *Paris. consilio 10. numero primo & seq. libro secundo.* Euidenti concurrente ratione, quòd vbi est matri-
3 monium ibi filij † legitimi nascuntur, & qui post concubinæ nuptias sunt procreati iusti filij appellentur ex adductis in *Decisione die 8. Iunij 1626.* Et accé-
4 dente, quòd, † non obstantibus verbis fideicommissi, *de legitimo matrimonio vere, & non fictè*, in huiusmodi causa firmatum fuit sufficere matrimonium præsumptum *Card. Seraphin. decisione 978.* claraque sint
5 iura, quod ad concludendum † legitimationem sufficiat vel probare, quòd quis natus sit ex ea quæ credebatur vxor *glos. in cap. lator. in verb. probari qui fil.*
6 *sint legit.* vel quòd natus sit ex ea, cum † qua dicebatur legitimum matrimonium, & in dòmo, vicinis scientibus. *l. si vicinis, & ibi summat Salyc. C. de nup.* Immo & fortius sufficiat probare prolem susceptam
7 in tempore, quo communiter putaretur † matrimonium verum licet verum esse non posset, *Lapus alleg. 89. num. 9. vbi benè additio.*

Ideò matura prehabita discussione in pluribus positionibus An probetur dictos Pallauicinum, & Sigismundum fuisse procreatos, & natos post matrimonium contractum inter Bernardinum, & Catherinam DD. iterum, & tertiò affirmatiuam sunt amplexi ex deductis in duabus Decisionibus super hoc emanatis, quæ placuerunt, & signanter ex depositione Presbyteri Baptistæ Testis Rangonorum qui fuit præsens matrimonio; vt enim sæpe dictum fuit, super 17. Interrogatorio deponit quòd Bernardinus & Catherina per plures annos steterunt simul reputantes se pro legitimis coniugibus, & procrearunt articulatos filios videlicet inter alios præfatos Pallauicinum, & Sigismundum, & sic de vera scientia deponit Pallauicinum, & Sigismundum natos, & procreatos fuisse post matrimonium, qui Testis, licet sit vnicus, tamen in hac facti specie plenè probat,
8 ex quo cum dicto ipsius † concurrunt alij Testes deponentes de publica voce, & fama. *Specul. in tit. de test. in cap. de num. test. numero 11. in 25. casu.* Eoque
9 magis quia concurrit etiam † præsumptio multiplex, cum tamen vnica vehemens sufficeret. *Aym. consilio 400. numero 36. libro tertio & consilio 911. numero 24. Decian. resp. 17. numero 12 libro tertio & consilio 93. numero octauo libro secundo vbi infinit. allegat: & licet numero 34.* declaret id procedere quando vnicus testis est omni exceptione maior; tamen, quicquid sit de hac conclusione dubitari non potest, quin respectu DD. de Rangonibus iste Testis non sit omni ex-
10 ceptione maior, cum † ab illis fuerit inductus: ex inductione enim Testis, illius persona censetur approbata, itaut amplius non possit reprobari *glos. in §. & licet in verficulo. Supplicijs. Authen. de Testib. Cassan. consilio 54. numero 36. Honded. consilio 84. numero 40. volum. 2. Et dixit Rot. in hac causa 11. Ianuarij 1618. coram bon. mem. Card. Sacrato.* Et eò amplius d. Presbyter Baptista probat, quia multæ præsumptiones, & coniecturæ procedunt ex circumstantijs facti ex 1
allegatis in alijs Decisionibus, & plenè *Farinac. de Test. b. quæst. 63. numero tertio Mantic. decisione 325.*
11 *numero quarto.* Et quod † imperfecta probatio possit ex adminiculis suppleri, allegando *text. in l. Instrumenta C. de prob. Guidopa. decis. 441. Achill. decisione prima de confes. & Rot. decisione 385. numero octauo parte prima diuers. fuit dictum in causa Rom. Societatis officij 19. præscutis mensis coram R. P. D. meo Pironeno.*

Fama enim, vt sæpè dictum fuit, satis probatur ex depositionibus Bernardini de Franzosijs, & Io. de Magistris Testium DD. de Rangonibus, quorum dicta coadiuuantur ex depositione Barocci de Burgo pariter Testis DD. de Rangonibus, qui deponit de auditu, & ex Damiano Gornazzano Teste Pallauicinorum, qui optimè deponit de matrimonio, & procreatione, ac natiuitate filiorum constante matrimo-
12 nio, & licèt iste non sit † examinatus in hac causa, sed contra fiscum negari tamen non potest, quin possit inseruire pro adminiculo; & hæc latè fuerunt ponderata in *decis. facta 8. Iunij 1626.* & repetita in *decis. facta 24. Martij 1628.*

Coniecturæ autem, & quidem vrgentissimæ non deficiunt, videlicet fama prædicta communis reputatio, mandatum de dispensando, relatio Cardinalis Simonettæ, & alia, & quidem ex circumstantijs facti, si ponderetur dictum mandatum de dispensando, communis reputatio, distinctio filiorum facta per Bernardinum in suo testamento, qui filios natos post matrimonium à natis ante matrimonium distinxit,
13 Quæ distinctio † legitimorum ab illegitimis facta in testamento, *apud Ces. de Graf. decisione 18. numero 9. de probat.* admissa legitur. Et quod plus est in casu isto vera comprobatur non solum ex depositione Testium DD. Rangonorum similiter distinguentium natos ante matrimonium à natis ex post, nominantium inter natos ex post Pallauicinum, & Sigismundum, vt sunt Raymundus del Pizzo, Bernardinus de Franzosijs, super interrogatorio sciunt, & Ioan. de Magistris ad 13. interrogatorium, qui licèt loquantur de auditu, comprobant tamen eorum dictum de visu vniuersalis reputationis, deponentes, quòd il-

los tales viderunt ab hominibus loci teneri, & reputari, vt est Raymundus del Pizzo, & Ioan. de Magistris, quòd vidit haberi, & reputari publicè, & palam, & Bernardinus de Franzolijs, quòd publicè dicebatur in loco Zibelli, & sic de publica fama; Sed etiam coadjuuatur, & corrobor, tur ex scripturis, & publicis instrumentis, in quibus (probata natiuitate Pallauicini, & Sigismundi de anno 1511. & 1513. respectiuè, prout ex instrumentis 1526. & 1530. immò ex depositione Raphaelis de Ferrarijs testis Rangonorum) elicitur vlterius ante talem natiuitatem, & procreationem matrimonium contractum, prout ex mandato de dispensando de anno 1508. obtento, quod DD. Rangoni prætendunt executum de Mense Ianuarij 1510. necnon ex instrumento quietantiæ anni 1510. in quo Catherina contrahendo, & stipulando nominata legitur tunc vxor Illustr. D. Bernardini March. Pallauicini in secundo matrimonio, in Terra Varani, cuius erat Dominus ipsemet Marchio Bernardinus; taleque instrumentum rogatur à Notario Vassallo, coram tribus Testibus Vassallis, inter quos
14 supradictus Presbyter Baptista Parochus; & † post procreationem dictorum filiorum eiusdem matrimonij perseueranter continuata vox, nomen, & reputatio ex instrumentis anni 1511. 1513. 1513. & 1519. cum alijs deductis in *decisione 8. Iunij* 1626. cum quibus accedit tractatus parentum, & alia quamplura ponderata in *decisione facta* 27. *Aprilis* 1622. De qua decisione licèt hodie non agatur, nec sit præsupponenda in disputatione huius dubij, quoad personam Vberti; tamen factum ibi ponderatum quoad Pallauicinum, & Sigismundum optimè facit, ne iterum hic eadem transcribantur, & sufficit, vt respondeatur obiectis, quæ hodiè denuo repetuntur, vt statim fiet.

Et prædicta licèt videantur probare procreationem, & natiuitatem filiorum ad quemcunque effectum, attamen eò magis probant in casu de quo agi-
15 tur, cum matrimonium † non principaliter discutiatur, sed incidenter ad effectum legitimæ successionis; vnde leuiores probationes sufficiunt. *Gemin. consilio 97. numero octauo & seqq. & consilio 16. numero quinto & 6. Rolan. consilio 93. numero 21. libro tertio Decia. in regula, Nuptias numero quarto, ff. de reg. iur. & in cap. Ecclesia S. Mariæ numero 39. de const. & in consilio 153. numero tertio Curt. Iun. consilio 52. numero tertio Paris. consilio 13. numero 22. libro secundo & consilio 57. numero 41. & seqq. vbi numero 46.* dicit communem, *libro quarto Palcot. de noth. & spur. cap. 19. numero 10.* vbi pariter de communi *Ferret. consilio 353. numero quarto & per tot. & consilio 364. numero 9. Apostil. ad Alexand. consilio 364. numero 9. libro quinto versiculo aliud Cott. decisione 22. Cas. de Graf. decisione 6. numero primo qui fil. sint legit.* & fuit dictum in hac causa 30. *Maij* 1561. *coram præcl. mem. Ant. Augustino.* Eoque amplius ista procedunt, quia cum ex prædictis constet DD. Pallauicinum, & Sigismundum esse in quasi
16 possessione legitimitatis vere, & non licèt, ista † quasi possessio eis, & habentibus ab eisdem causa suffragatur ad effectum successionis *Cyn. in l. non vndis in 3. quæstione versiculo pone pater meus C. de probat. Cas. de Graff. d. decisione 6. numero secundo qui fil. sint legit. Pus. decisione 169. & 506. libro secundo in correct.* & alios congerit *Lup. de illegit. com. 2. de illeg. §. 3. numero 44.* cum DD. de Rangonibus non probent contrarium, prout tenentur probare, vt in *cap. latet vbi glos. in verb. probare, & Præpos. num. 8. qui fil. sint legit. Cæsar. de Graff. dilucidec. 6. num. 3. eodem tit.* cum alijs, qui possent allegari, & pluries censuit *Rota*.

Non obstat quod depositio Præsbyteri Baptistæ, vel est falsa, cum percutiat annum 1502. & sic ante obtentum mandatum de dispensando, ac illius executionem, & antequam Bernardinus resignaret Præposituram de anno 1508. vel deponit de matrimonio nullo facto ante dictum mandatum de dispensando, eo quod etiam cum dicta depositione concordent Articuli dati per DD. Pallauicinos, quia huic motiuo fuit satisfactum per tres *decisiones coram sanct. mem. Greg. XV.* videlicet 290. 344. & 390. & per quartam *coram bo. me. Cardin. Sacrato* 11. *Ianuarij* 1616. quæ iuxta stylum Rotæ non debent in hac disputatione in dubium reuocari, præsertim cum in individuo respondeant fundamentis hodie excitatis; firma enim est depositio Presbyteri Baptistæ, quòd ipse fuit præsens matrimonio, & quamuis interrogatus de tempore, respondeat, quod de eo præcisè non recordatur, sed quod iudicio suo sint triginta anni, vel circa parum
17 plus, vel minus; attamen † ex hac responsione solum excluditur probatio circa tempus præcisum matrimonij, ex quo circa tempus iudicat, *Bart. in l. quidam §. si arbiter numero tertio ff. de recept. arbit.* sed non propterea elicitur depositio, quòd fuerit præsens matrimonio, quia ex quo non recordatur de anno matrimonij, non ideo sequitur quòd non fuerit præ-
18 sens dicto matrimonio, cum sient simul † quòd fuerit præsens, & quòd tamen non recordetur de anno, & propterea probet matrimonium, & natiuitatem, ac procreationem filiorum post dictum matrimonium, licet non probet tempus *Bart. in l. de ætate numero septimo versiculo interrogatæ de anno, ff. de min.* & latissimè fuit deductum in præcitata *decisione bon. mem. Card. Sacrati* in qua etiam ad articulos, de quibus in obiecto, fuerunt datæ plures responsiones, & præsertim quòd articuli fuerunt dati à Procuratoribus dum
19 DD. Pallauicini erant minores, cum † clausula, *Non se restringens*, vnde nihil certi continent, *Ioan. de Imol. consilio 102. numero secundo Gram. consilio crim. 19. numero primo*, & cessat omnis difficultas, quia confessio
20 facta † in dictis articulis ex rationibus prædictis potuit reuocari, etiam non dicto de errore. *Rot. decisione 19. de procur. in nou.* prout in effectu dicta confessio
21 fuit reuocata. Vltra quod † articulans non fatetur, vt in *decisione sanct. mem. Greger. XV. 247. numero 15.*

Secundò fuit ex abundanti responsum, quod omisso, quòd, vt fuit consideratum in dictis *decisionibus sanct. mem. Gregorij, & bon. mem. Card. Sacrati*,
22 dictio † (in circa) non operatur quòd iste Testis deponat precisè de anno 1502. quatenus Presbyter Baptista deponeret de matrimonio ante annum 1508. adhuc illius depositio subsisteret, nec eliderentur ex d. mandato de dispensando; quia quicquid sit circa tempus executionis dicti mandati; cum in eo narretur solum † adulterium, certum est, quòd illud non
23 causat impedimentum, nisi adsit cum fide data, vel machinatione, *capitulo significasti 6. de eo qui cux. in matrimonio*. Et licet dictum mandatum loquatur de matrimonio contrahendo, potest intelligi vigore

illius

illius mandati, nec iſte intellectus redditur inuerisimilis, ex quo in eodem mandato nulla fuit facta mé-
24 tio de matrimonio contracto, quia ante † Concilium non erat facienda talis mentio, cuius mentionis neceſſitas prouenit, ex diſpoſitione *Sacroſanct. Concil. Trid. ſeſſ.24.c.5. de reform.matrim. Nauar.in manual. cap.22.num.66.verſ.4. dicendum eſt Sanchez de matrimonio lib.8.diſp.25.num.23.* cum alijs, qui poſſent al-
25 legari. Et quidem diſpoſitio Concilij habet † locum, nedum inter Contrahentes in gradu prohibito, ſed etiam inter contrahentes cum impedimento dirimente *Petrus de Ledeſma de matrim.q.56.art.fin.dub.2.diſficul.1.concluſ.1. fol. mihi 497. Sanchez de matrim.lib. 3.diſput.42.num.7.& lib.8.diſput.25.num.24.* Superfluum eſt etiam allegare Raptum; quia, †
26 quicquid de eo ſit, ante dictum Concilium non dirimebat matrimonium, *cap.fin.de Rapt. vbi omnes* DD. *Sanchez de matrim.lib.7. diſput.12.num.41. in fin.* Reſignatio autem Præpoſituræ poſtea facta nihil obſtaret in hoc caſu, quia ſi ante reſignationem probaretur matrimonium, certum eſt, quòd retentio fuiſſet de facto,
27 non de iure, cum † per contractum matrimonij beneficia vacent, vt notum eſt. Verum de hac reſignatione etiam inferiùs.

Sed veritas depoſitionis Presbyteri Baptiſtæ ad probandum vnicum matrimonium ſatis ex eo deprehenditur, cum pluralitas † in actibus hominum non
28 præſumatur, niſi probetur, vt fuit ſuper hoc decisũ in hac cauſa *coram ſanct. me. Greg. XV. deciſ.390.* Et ceſſat omnis difficultas, quia Bernardinus extitit in clericatu vſque ad annum 1508. & cum beneficijs, & appellatur Reuerendiſsimus Prothonotarius in inſtrumentis eodem anno 1508. 16. Aprilis & 3. Maij reſignauit Beneficia, vt infrà dicetur, & ex tunc in poſterum fuit appellatus Illuſtriſſim. Marchio vt patet ex 14. inſtrumentis datis per DD. de Pallauicinis. Vnde ridiculum eſt dicere, quod de anno 1502. exiſtens in habitu clericali, & cum beneficijs matrimonium contraxerit.

Nec prædictæ reſponſiones eliduntur ex adductis
29 quòd † tempus matrimonij ſit de ſubſtantia in hoc caſu, & ideo debeat præcisè probari. *Bald.conſ.106. num.1.verſ.primum eſt lib. 1. Caſtren. conſil.455. circa princ.verſ.nam verba ſequentia lib.1.* quia fuit reſponſum in hoc obiecto attenta ſerie depoſitionis Presbyteri Baptiſtæ conſiſtere magnum æquiuocum. Nam Teſtis non ſimpliciter deponit quòd fuit præſens matrimonio, & quòd non recordatur de tempore; ſed tempus habile ad legitimitatem includendo, non memor de præciſo anno ſubdit, quòd poſt dictum matrimonium procreati, & nati fuerunt dd. Pallauicinus, & Sigiſmundus; & ſic iſta depoſitio æquipollet ac ſi Teſtis depoſuiſſet de tempore præciſo matrimonij per ſuperius dicta, cum habeamus effectum plenum quòd Pallauicinus, & Sigiſmundus nati ſint poſt
30 matrimonium, † æquipollentia enim verba ſufficiunt, vbi ex ipſis ſequatur illud quod exprimi debuit, præſertim de iure canonico, & in foro Eccleſiaſtico, *Feder.de Sen.conſ.158.in princ. Alex. conſ.2. in princ.lib.*
31 *2.* & intrat vulgaris concluſio, quòd non curamus † de modo, dummodò habeamus effectum, *l.3. vbi Bald.C. de inſtit.& ſubſtit.* & ſtant ſimul, quòd Teſtis non recordetur de præciſo tempore matrimonij, & tamen recordetur filios procreatos eſſe poſt matrimonium.

32 Accedente quòd vbi eſt † dubium temporis, præſumitur in benigniorem partem, *Iaſ.conſ.46.num.28.li. 3.* & ſemper fauore partus filiorum, *Guilel.de Benedict. in cap.Raynutius 3.part. ſect. quæ filium num.51. de teſtam.* & ex † præſumptione iuris actus in tempore legi-
33 timo præſumi *Caſſan.in conſuet.Burgund.rub.13.des ſoreſtos paſturages §.4.num.7. fol. mihi 372.*

Non obſtat quod DD. Pallauicini dederunt gene-
34 rales, † & particulares exceptiones cõtra Teſtes examinatos per DD. de Rangonibus, quia ex hoc non ſequitur, quod Iudex non poſſit informare animum
35 ſuum ex dictis depoſitionibus: officium † enim Iudicis eſt vnde quaque veritatem indagare, *Put.dec.214. num.2.lib.2.in correct.* & pluries dixit *Rota in hac cauſa, & ſignanter in deciſ. bo.me. Robuſterij, 2. Decembris 1573. in faſciculo deciſionum impreſſarum num. 5. &*
36 *bo.me.Card.Seraph.1000.num.17.* Imò, † quod plus eſt durante impugnatione DD. Pallauicini potuiſſent vti dictis Teſtium, *Felin.in cap. capitulum nu.9. de reſcrip. Franc.Marc.deciſ. 44.par.1. Rimin. Iun.conſil.48.num. 46. Gabr.de reg.iur.concluſ.1. num.4.& conſil.40.num.*
37 *26.vol.1. Viu.deciſ.379.num.6.* & tunc † demum non potuiſſent vti, ſi obtinuiſſent in impugnatione, *Bero. conſil.119.num.1.vol.3. Lancellott.de attent.par.2.cap. 17.num.150.& cap.18.num.131. Gutier.de contract. iur.par.2.cap.2.num.23. Honded.conſi.17.num.45.vol. 2.* Sed cum ceſſauerit impugnatio, & in ea non obti-
38 nuerint DD. Pallauicini, bene † poſſunt vti dictis prædictorum Teſtium, quos aliàs impugnauerant, vt admittunt omnes prædicti Doctores.

Non obſtat fama deducta in contrarium, quia, vt
39 ſæpe reſponſum fuit, cum agatur † de probanda legitimitate in genere, in concurſu præualet probatio pro legitimitate *Chiffanen.deciſ.60. Put.deciſ.2.lib.3.* pro-
40 ut ſimiliter magis creditur Teſtibus † deponentibus de bona, quàm de mala fama, etiam quod Teſtes deponentes de mala aliquantulum numero excederent, *Cor.conſ.176.num.10.vol.4. Hoied.de incompatib.be-nef.par.1.c.23.num.143.& coram ſanct.me.Greg.XV. deciſ.455.num.4.* Quod ipſum ratione fundatur, quia
41 lex † quantum poteſt fauet filijs, vt in dubio ſint legitimi, *Dec.conſ.152.ſub num.1. verſ. & quia lex Pariſ. conſ.57.num.43.lib.4.* Et ideo, licet de iure canonico, ex cohabitatione maſculi, & fœminę non præſumatur
42 † matrimonium, ſed fornicatio; tamen reſpectu filiorum, vt ipſi dicantur legitimi, præſumitur matrimonium, vt poſt *Abb.in cap.lator.num.6. qui fil. ſint legit.* firmat *Dec.d.conſ.152.n.2. vbi Additio ſub litera B. citat concord. Ceph.conſ.435.n.64. plures cumulans n.81.* authoritatibus vlterius firmãs, quòd in dubio vnumquemq. † magis eſſe legitimum, quã illegitimũ iudi-
43 care debemus. Et præiudiciũ tertij adhoc non attendatur, cum id operetur lex, nõ homo, vt reſpondit *Rota in dicta Mediolan. illegitimitatis* in finalibus verbis quæ eò magis procedere videntur in propoſito caſu,
44 tam ex eo quia coniecturæ pro legitimitate † plu ribus & efficacioribus rationibus, & adminiculis fulciantur, itaut in contrarium allegatæ cedant illis, & multo magis probationi, vt in *deciſ. ſanct.mem.Greg.XV. 247. num. 3. & 20.* Quam etiam quia exaduerſo de-
45 ducta mala fama † non habet ortum à probabilibus cauſis, & cum ex prædictis probetur matrimonium, fama mala ſatis extincta dicitur; vnde fama huiuſ-
46 modi, tanquam vana † vox populi, nihil probat, *Bert.*

43 Et sanè fidei prædictæ † Secretarij S. Officij Corduben. de mandato Dominorum Inquisitorum factæ, iunctæ cum quasi possessione puritatis Ioannis, & testibus de puritate, Religione, & orthodoxa fide ascẽdentium Ioannis deponentibus magis deferendum videtur, quam quibuscunque alijs contrarijs, & imperfectis probationibus pro Capitulo factis *ad tradita in decisione 68. num. 13. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in decis. bonæmem. Patriarchæ Mantuani sub die 27. Iunij 1625. in hac causa emanata.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Corduben. Redecimarum. Mercurij 28. Iunij.

1628.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia præscriptionis Redecimarũ qualiter scilicet, quando est contra ius præscribatur, & vt inducatur, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Ad Decimarum præscriptionem, requiritur præscriptio immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo.*

2 *Consuetudo introducta ex solutione sponte, & ex mera liberalitate facta per aliquem, est seruanda, etiã si solum modo spatio, 10. annorum probaretur, vt numero 3.*

4 *Voluntas spontanea requiritur in inducenda consuetudine.*

5 *Actus, quando probatur, quod est coactus, talis etiam præsumitur fuisse in præteritum.*

6 *Status præsens, quando non habet contra se temporis præsentis veritatem, tunc de præsenti præsumitur in futurum.*

7 *Asserenti aliquid incumbit onus probandi concludenter.*

8 *Liberalitas mera facilius præsumitur in solutione modicę rei, quam magnæ considerationis.*

9 *Solutio, quando est magni momenti non est verisimile, quod fuerit facta sponte, & ex mera liberalitate.*

10 *Præsumptio præsumptionem tollit.*

11 *Coniectura deducta a verisimili est potentior alijs.*

12 *Præsumptionibus, & coniecturijs non est recurrendum, dum habemus veritatem.*

13 *Opinio debet cedere veritati.*

14 *Colonus non solum tenetur soluere decimam de parte fructuum, quę sibi remanet ratione culturæ, sed etiã redecimam, quę debetur à Domino de sua portione.*

DECISIO. CCIII.

FVit resolutum, sentẽtiam Reuerendiss. D. mei Decani esse confirmandam, Quia de validitate nõ dubitatur, & Iustitia apparet clara ex pluribus decisionibus in causa factis, in quibus fuit firmatum, Redecimam, de qua agitur, esse contra Ius, & quod propterea Episcopus, & Capitulum illam † prætendere nõ possunt, nisi probent præscriptionem, vel immemorabilem, vel quadragenariam cum titulo, *c. 1. de præscription. in 6. Couar. in reg. Possessor. p. 2. §. 8. nu. 4. Seraph. decis. 802. nu. 1. & decis. 1404. nu. 3.* Quam non probari fuit postea latè firmatum *in decis. facta die 18. Maij 1618. & 20. Iunij 1625.*

1

Sed quia pro parte Episcopi, & Capituli replicabatur, nos non versari in præsumptione, sed in consue-

2 tudine † introducta ex solutione sponte, & ex mera liberalitate facta per ciuitatem, & Populum, quæ propterea sit seruanda, etiamsi solum modo † spatio 10.

3 annorum probaretur *iuxt. not. in c. ad Apostolicam, de Simon. Cassad. decis. vnica de Consuet. per tot. & numer. 5.* fuit super hoc particulariter disputatum, An versare mur in præscriptione, vel in consuetudine? & Rota censuit, in casu, de quo agitur, nos versari in præscriptione, non in consuetudine, vt in *decis. 14. Martij. 1608.* in qua cum fuerit etiam dictum, quòd prętensio Episcopi, & Capituli tunc posset procedere, quando solutio Redecimæ ab initio fuisset voluntaria, sed q̃ in casu nostro non erat talis, nec poterat talis præsumi, cum ex sententia Regis Ioannis constaret de contrario: hinc sumpta occasione fuit particulariter disputatum, An initium huius Redecimæ fuerit voluntarium, vel coactum? Et fuit, causa maturè discussa, resolutum, initium fuisse coactum, *sub die 10. Maij. 1613.* Quæ decisio fuit postea cõfirmata *4. Iulij 1618.* Et cum hodie coram me pro parte eiusdem Episcopi, & Capituli idem fundamentũ reassumatur, quòd initium Redecimæ fuit voluntarium, & non coactum; Domini pro coactione in supradictis decisionib. sufficienter firmata responderunt: Et supradicta enim sẽtentia Regis Ioannis apparet, quòd ei fuit narratum, quòd Ciuitas, & Populus recusabant soluere Decimam, & Redecimam, & quòd non timebant excommunicationes quod apertè arguit contradictionem,

4 & repugnantiam, † non autem voluntatem spontaneam, quæ requiritur ad inducendam hanc consuetudinem, *c. Tua de Simon. Ossech. decis. 99. num. 5. Paul. de Castr. cons. 363. incipit, Circa primum quæsitum, & c. nu. 2. vers. 1. namque requiritur, & c. lib. 1.* & bene fuit deductum in dd. decisionibus.

Non obstat, quòd sententia non percutiat initium solutionis Redecimæ, cum in illa renuncietur consuetudo Redecimandi à 50. annis, & citra. Quia ille Status non fuit pacificus, cum medio tempore fuerint latè plures sententiæ, vt dicitur in eadem sententia Regis Ioannis, de quo tempore, cum dubitari non possit,

5 solutionem fuisse coactam, † præsumendum est, quòd fuerit talis etiam in pręteritum, *Corn. consil. 296. nu. 5. in fi. vers. Prętera, & c. lib. 4. Ruin. cons. 143. n. 20. vers. in casu autem nostro, & c. lib. 5.* & firmatur *in decis. d. die 10. Maij 1613.* vbi redditur ratio, Quòd quando præsens status non habet contra se necessariam

6 † temporis præsentis veritatem, in præsenti præsumitur in præteritum, ex mente *Ruin.* vbi supra *d. num. 20.* & hoc maximè procedit in casu nostro, in quo agitur de inducenda solutione ex mera liberalitate, & deuo

7 tione fidelium, quæ † deuotio deberet ab allegante concludenter probari, *Paul. de Castr. cons. 401. sub nu. 5. vers. Ergo non sufficit, & c. lib. 1.* & quidem non agi-

8 tur de solutione modicæ rei, quo casu † præsumptio

merè

merè liberalitatis facilius induci posset iuxta terminos *d.c. Ad Apostolicam de Simon. & decis. Cassad. vnica de consuet.* sed tamen in solutione Redecimæ, quæ est magni momenti, cum dicatur ascendere ad ingentem quantitatem ducatorum annuorum: quam propterea † solutionem non est verisimile, quòd fuerit facta sponte, & ex mera liberalitate, vt considerauit Rota *in Toletana Redecimarum 21. May 1586. coram bonæ mem. Card. Pamphilio.*

Non obstant igitur coniecturæ ex aduerso adductæ ad præsumendum, quòd initium fuerit voluntarium. Quia † præsumptio præsumptionem tollit *iux. not. in l. Dinus, vbi glos. in verbo Existimare, ff. de rest. in integr. Seraph. decis. 619. num. 3.* & supradicta coniectura † deducta à verisimili est potentior aliis, *glos. in l. in obscuris, & in l. semper in stipulationibus, ff. de reg. iuris. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 1. num. 12,* & latissimè *Tiraq. in l. si vnquam, in præfat. nu. 37. & seqq. C. de reuocan. donat.*

Sed cessat omnis difficultas. Quia non est recurrendum præsumptionibus, & coniecturis, † dum habemus veritatem, quòd initium fuit coactum ex supradictis, *l. in rebus, C. de iur. dot. l. penultima, §. mulier, ff. de probat. Menoch. de præsumpt. lib. 1. præsumpt. 31. nu. 4. Rot. diuers. decis. 64. nu. 3. par. 1.* & fuit consideratum in *d. decisione falla 20. Iunij 1615.* vbi etiam optimè respondetur, quòd est diuinare, hanc Redecimam fuisse solutam ob gratitudinem, cum Ciuitas Corduben. fuisset liberata à seruitute Maurorum, & quòd hoc forsan posset allegari, nisi clarè constaret de initio coacto, ex quo † opinio debet cedere veritati, vt supra.

Non obstant allegata instrumenta locationum diuersorum prædiorũ pro annua pensione libera à Decima, & Redecima, Quia non concludunt solutionem non fuisse coactam, cum ea de causa possent fieri illa instrumenta locationum modo supradicto, quia Domini erant coacti illam soluere, & totum illud onus reijciebant in Colonos, & sic ista Redecima debet intelligi de licita, videlicet, vt † Colonus non solum solueret Decimam de parte fructuum, quæ sibi remanet ratione culturæ, sed etiam Redecimam, quæ debetur à Domino de sua portione, *iux. cap. Anobis, &c. Tua nobis. de decim.* & hoc modo esse intelligendam sententiam Card. SS. Cosmi, & Damiani, confirmatam per fel. rec. Innocentium IV. tenuit Rota in pluribus decisionibus in hac causa factis, in quibus cum sint omnia alia Episcopi, & Capituli sublata fundamenta, meritò Domini dixerunt, sententiam Rotalem esse confirmandam.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Nuperina Paganorum nullitatis Confirmationis. Mercurij 28. Iunij. 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione, an quando aliquid faciendum est per plures personas, si fiat per vnam tantum, subsistineatur.

SVMMARIVM.

1 *Ex clausulis geminatis colligitur mens Principis non ecedentis aliquid.*
2 *Verba pluralis numeri in vno verificari non solent.*
3 *Dictio, coniunctim; importat connexitatem, & concursum duorum, & omnem singularitatem excludit.*
4 *Decimarum materia est maximi momenti, & numero 9.*
5 *Veritas magis perfecta inspicitur, per plures oculos. A pluribus, quod videtur, prudentius decidituv. numero 5.*
6 *Ecclesiæ interest habere plures Consultores, & pluriũ virorum iudicio, adhibere.*
7 *Duobus coniunctim, quando est commissa aliqua causa, tunc sententia vnius est nulla.*
8 *Rescripti forma est seruanda, alias actus redditur nullus.*
9 *Principis confirmatio corruit ex defectu intentionis, cessante præsupposito.*

DECISIO CCIV.

FIrmata Concordia inter Episcopum Nucerinum Paganorum & Rectorem, atque Capellanos Parochiæ Sanctæ Felicis ex vna, & Vniuersitatem & homines loci Paganorum ex altera, quod loco Decimarũ Prædialium, & Personalium soluerentur quolibet anno ducati 700. illius monetæ, reseruato beneplacito Sedis Apostolicæ, Paulus V. fel. rec. concessit Breue si transactio in euidentem Ecclesiarum vtilitatem cesserit, directum Archidiacono Ecclesiæ Cauanen. ac Vicario Generali Episcopi Cauanen. cum Clausulis, *discretioni vestræ mandamus, &c. Decimis prius coram vobis specificatis, &c. ac vobis coniunctis procedentibus cõstiterit, &c.* vt in *Summario nu. 3.* Cuius Breuis vigore Iulius Zizza, qui tunc erat, & Archidiaconus, & Vicarius transactionem prædictam vti cedentem in vtilitatem Ecclesiæ confirmauit. Vnde commissa mihi causa super nullitate approbationis factæ per dictum Iulium Zizzam, dedi Dubium: An constet de nullitate confirmationis in casu, & ad effectum de quo agitur, & informantibus tantum moderno Episcopo, ac Rectore, & Capellanis responderunt Domini constare de nullitate.

Motiuerunt, quia de intentione Papæ satis apparet, quod non fuit confisus de vna persona tantum, sed de duabus, vt patet ex verbis, *Dilectis filiis Archidiacono Ecclesiæ Cauen. et Vicario Generali Episcopi, &c. Discretioni vestræ, &c. Specificatis coram vobis Decimis, &c. vobis coniunctim procedentibus constiterit, &c.* ex quibus † clausulis geminatis colligitur Summum Pontificem, vt melius consuleret vtilitati Ecclesiarum cõtemplasse duas personas, & plurium personarum industriam & integritatem in duabus dignitatibus separatis constitutas, & quidem egregias, nempè Archidiaconum, & Vicarium non solum ex verbis † pluralis numeri, quæ in vno verificari non solent. *Bald. cõsil. 123. num. 3. lib. 5. Rota decis. 632. nu. 4. & dec. 709. nu. 6. par. 2. recent.* sed etiam ex verbis discretioni vestræ vobis coniunctim procedentibus, dictio † enim coniunctim, importat connexitatem, & concursum duo-

in l. de minore §. plurimum nu. 18. ff. de quæst. Bald. conf. 295 num. 2. vers. & hac fama lib. 1. Corn. conf. 130. nu. 6. in princ. lib. 4. Alex. consi. 173. num. 11. vers. item non sufficit lib. 6.

Non obstat, quòd de annò 1508. 9. Nouembris, & de anno 1510. 21. Ianuarij in duobus instrumentis Bernardinus appelletur Prothonotarius; fuit enim responsum, quòd istæ erant duæ enunciatiuę incidenter emissæ propter aliud; & absente Bernardino, & ostensum fuit, quoad Præposituram, Bernardinum habuisse illam in comendam, nec esse attendendam resignationem de illa factam per Bernardinum die 16. Aprilis 1508. cuidam Ariano, cum reseruatione medietatis fructuum, de qua non ostenduntur literæ expeditæ, quia non habuit effectum, sed resignationem ab eodem liberè factam ad fauorem Iustiniani Pallauicini, absque vlla reseruatione, prout in literis Apostolicis subsequèntur expeditis sub die 13. Maij eiusdem anni; & quod post mensem Iunij 1508. idem Bernardinus vbi fuit præsens nunquam nominatus legitur Prothonotarius, nec Præpositus, prout ex dictis 14. instrumentis publicis; vnde parum curandum est de dictis duobus instrumentis, in quibus fuit appellatus Prothonotarius cum fuerint confecta ipso
47 absente; vltra quod est † opinio aliquorum, quòd Prothonotariatus honoris non vacet per contractum matrimonij, cum alias etiam aliqui Abbreuiatores
48 † de Parco maiori, qui sunt Prælati, & sedent in Capella, haberent vxores, vt de Honuphrio Camaiano habetur memoria in ipsius Epitaphio in Templo S. Mariæ supra Mineruam, & præterea hęc omnia longe anteceſſerunt natiuitatem Pallauicini, & Sigismundi.

Non obstant Testes, qui deponunt de affinitate Bernardini cum Catherina, ex copulâ illicita cum Martha illius sorore, & de machinatione in necem primi viri eiusdem Catherinæ, quia in primis Raymundus del Pizzo, & Magdalena de Vrsis, necnon
49 Hieronymus de Ronco deponunt † de simplici auditu vltra quod primus dicit de auditu a Rolando quando erat iratus, & ibi solum explicat impedimentum raptus, quòd non erat tale ante Concilium, vt supra dictum est. Hieronymus de Ronco conuincitur mendax dum dixit de auditu à Bernardino cuius instrumenta publica cum iuramento expresè contrarium probant. Sex alijs videlicet Franciscus Parasaccus, Bernardinus de Pitijs, Iacobus de Vrsis, Bernardinus Zaccaninus, Io. Petrus Dordonus deponunt de audim sine tempore, quod excludat tempus litis, & Stephanus de Canallis de auditu à Cæsare della Vela reiecto, vt statim dicetur. Gotifredus verò reperitur mendax cum deponat Vbertum litigasse super Castro cum Rolando, & deponit de tempore, quo viuebat Bernardinus qui Castrum possidebat; Alij autem Testes fuerunt per Rotam reiecti, Angelus per *Put. dec. 980 lib. 3.* Carlinus, & Ioanna in *decis. Seraph. 1069. & 1076.* & idem Carlinus *coram Illustrissimo Millino 4. Iunii 1604. in fasciculo decisionum decis. 10.* Cæsar della Vela, Galeatius de Nardo, & Peregrinus de Ferrarijs *coram eodem Seraph. in dec. 1330.* & rursus idem Cæsar 5. *Decembris 1603. coram Illustrissimo Millino in fasciculo decisionum sub nom. 12.* & Bernardinus Montaninus, Ioannes de Vbertis, & Togninus Fasanus *coram Illustrissimo Millino 4. Iunij 1601. vt in eodem fasciculorum. 14.* Gabriel de Merlis *coram eodem Illustrissimo Millino 11. Ianuarij 1602.* & rursus 18. *Martij 1603. vt in eodem fasciculo nu. 15. & 16.* & tandem Iacobus Marotius *coram eodem Illustrissimo Millino 24. Martij 1602. & 28. Aprilis 1603. vt in eodem fa-*
50 *sciculo num. 17. & 18.* & singuli Testes † illi non concludunt in dicto, cum non deponant requisita ad inducendam probationem de iure concludentem, vt latius prædictis Testibus singillatim respondendo plura per Informantes pro Pallauicinis ad hoc fuerunt deducta, quę DD. placuerunt.

Et ità conclusum vtraque parte informante.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Corduben. Dimidię Portionis Mercurij 28. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Puritas sanguinis in dubio præsumitur, & contrarium asserenti incumbit onus probandi, & qualiter ista sanguinis puritas probetur.

SVMMARIVM.

1 *Purus, quis præsumitur, si sit ortus in Regionibus Christianorum. & n. 7.*
2 *Statutum, si disponat, quod sanguine impuri, non admittantur ad Canonicatus si Capitulum opponat alicui impuritatem, & ortum a parentibus, vel infidelibus vel alio modo impuri.*
Capitulo hoc alleganti incumbit onus probandi, & quidem concludenter. n. 2. & 8.
3 *Quod hoc tamen non procederet, quotics Statutum disponeret, vt hoc onus incumberet petenti exemptionem suæ gratiæ.*
4 *Fundamentum intentionis suæ, vt quis probet, nõ sufficit probatio præsumptiua, sed requiritur positiua.*
5 *Statutum, quando est contrarium Iuri communi est strictissimè interpretandum, vt quominus fieri possit ipsum ius commune corrigatur.*
6 *Sanguinis puritas, vt probetur est valde difficile.*
9 *Approbatus semel ab aliquo, non potest amplius ab eodem improbari.*
10 *Sanguinis puritas probatur per testes deponentes de eius publica voce, & fama.*
11 *Testes, qui non concludunt, non probant.*
12 *Testes deponentes de bona fama præualent, ac sunt præferendi testibus deponentibus de mala.*
13 *Fides Secretarij S. Officij, quod quis sit ex sanguine puro, quibus concurrentibus, probet.*

DECISIO. CCII.

CVm D. Ioannes Rubius prouisus à Sede Apostolica de Dimidia Portione in Ecclesia Corduben. esset repulsus à Capitulo tanquam impurus, vigore statuti dictæ Ecclesiæ, quod ei obstare declaratum fuerat in partibus: Commissa causa in Rota in gradu appellationis, fuit per duas diffinitiuas sententias reuocatum dictum Decretum, & pronunciatũ, D. Ioannem esse immittendum à Capitulo in possessionem suę Dimidiæ Portionis denegata etiam Remissoria pro nouis probationibus contra eius puritatem sanguinis: Hodiè verò in tertia Instantia coram me proposito dubio: *An dictæ sententiæ Rotales essent confirmandæ, vel infirmandæ?* fuit vnanimi consensu resolutum, esse confirmandas.

De

De validitate enim sententiarum constat ex actibus, & toto processu ritè peracto, ac seruatis terminis requisitis in iudicio, nec à Capitulo reuocatur in controuersiam.

De Iustitia verò constat per duas decisiones coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo, & alteram coram R.P.D. meo Durano.

Fundatam enim intentionem habet D. Rubius, q
1 sit† purus, cum ortus sit in Regionibus Christianorū *iuxta glos. in c. Presbyteris, dist. 68. & in c. si eos* 148. *de consecrat. dist. 4.* Et inde Capitulo obijcienti impuritatem, & ortum à Parentibus, vel infidelibus, †
2 vel alio modo impuris incumbit onus probandi, & quidem concludenter, vt perpetuò in terminis huiusmodi statutorum censuit *Rota ita coram Card. Mantica, decisio 274. num. 1. & decis. 307. coram Card. Seraphino in* Quen. *denegationis possessionis 24. Ianuarij 1578. quæ est decis. 355. in eius impress. coram Card. Blanchetto in* Legionen. *denegate possessionis 8. Martij 1593. & coram Card. Martomonto in* Toletana *Canonicatus 10. Decembris 1608.* quæ est in *recent. decis. 167. p. 1.* & fuit confirmata *sub die 3. Aprilis, & 10. Iunij 1609. coram eod. in* Pacen. *puritatis 6. Aprilis 1609. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo, quæ est decis. 182. p. 1. recent. & in* Legionen. *Canonicatus 3. Iunij 1602. coram Reuerendiss. D. meo Decano, quæ est decisio 68. in eius impress.* & de hac opinione nefas videtur amplius dubitare.

Nec obstat, quòd ex mente etiam Rotæ colligatur,
3 quòd hęc opinio sibi locum non vendicet, † quoties statutum onus probandi imponeret ipsi prouiso petenti executionem suæ gratiæ, vt in *d. decis. 167. nu. 32. vers. 4. quia &c. & nu. 37. p. 1. recent.* Ac iure meri
4 to, quotiescunque enim quis tenetur probare aliquid, quod sit fundamentum suæ † intentionis, tunc non sufficit probatio præsumptiua, sed positiua requiritur *ad l. Lucius, ff. de condit. & demonstr. Felin. in rubr. de probat. num. 3. & Dec. nu. 153. Alex. cons. 27. num. 7. lib. 7. Pariss. consil. 104. nu. 8. lib. 4. Natt. cons. 181. nu. & Put. decis. 385. in fin. lib. 2. Achill. dec. 1. de probat. Cęs. de Grass. decis. 1. nu. 17. & 18. qui fil. sint legit.* In statuto autem Corduben. confirmato à Sede Apostolica videtur hoc onus impositum ipsi prouiso ibi, *Et de eo sufficientem informationem dare teneatur.*

Quoniam respondetur, huiusmodi † statutum tan-
5 quam contrarium Iuri communi strictissimè interpretandum esse, vt, quominus fieri possit, ipsum Ius commune corrigatur, & ne onere illo probandi pręgra-
6 uetur prouisus; quod nedum contrarium est iuri, † sed & valde difficile, vt in dicta *decis. 167. nume. 32.* Vnde nisi in verbis, vel ex alijs necessario deducatur Papā confirmantem, hoc onus probādi imposuisse ipsi pro-
7 uiso, præsumendum est, hoc onus esse iuiunctum Capitulo obijcienti, & allegauti impuritatem; præsertim cum † prouisus iuris præsumptione, quæ militat pro puritate, imitatur.

Nec obstant illa verba, *Sufficientem informationem dare teneatur.* Quia intelliguntur, quatenus ex abun-
8 danti ipse prouisus vellet suam puritatem deducere, non autem sequitur, quod si non dederit huiusmodi sufficientem informationem, inde remaneat exclusus ab admissione in Ecclesia. Quod & bene comprobatur ex sequentibus verbis eiusdem statuti ibi, *Si informationem non daret prouisus, illi accipiatur,* scilicet Capitulares, *& stetur per informationem eandem de contrario constaret, talis ad possessionem admitti non debeat,* Vnde eatenus excluditur ex mente statuti, quatenus per probationem factam à Capitulo constiterit de
8 impuritate prouisi, & sic benè infertur ex sensu † statuti hoc onus probandi impuritatem impositum esse Capitulo, non autem prouiso.

Verum ex abundanti D. Rubius sufficiēter probauit suam puritatem, ne dum quia admissus fuit aliàs ad Capellaniam, quæ exigebat hanc eandem puritatem, eiusque collatio spectat ad idem Capitulum Corduben. tanquam Collatorem inferiorem: Vnde cum
9 † semel admissus, & tanquam purus habitus fuerit à Capitulo, ab eodem tāquam impurus reijci amplius non debet *arg. l. 1. §. fin. in fi. de dot. præleg. Perez de Lara in tract. de Anniuersar. & Capell. lib. 2. c. 4. nu. 88. & seqq.* & appositè per *Reuerendiss. D. Ricciullum in tract. de iure person. de Neophyt. c. 7. nu. 26.* ac etiam approbauit *Rota in prima decisione coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo in hac causa facta.* Sed etiam quia per testes de puritate, & de eius publica voce, & fama deponentes iustificauit se descendere à Catholicis, puris, & illibatæ Religionis Parentibus; Nec dubium est,
10 † quin in hac materia sufficiant testes de sola publica voce, & fama deponentes, *Bart. in l. 1. nu. 101. C. de dignit. lib. 11.* & plenè firmatur in dicta *decis. 167. num. 49. par. 1. recent.*

Non obstant quam plures testes examinati à Capi
11 tulo pro impuritate probanda: quoniam † non deponunt concludenter, prout requiritur: nec probant descendentiam Ioannis ab illis impuris & damnatis, quòd erat probandum: & aliqui eorum de mendacio conuincuntur, multi verò deponunt de bona fama puritatis, vt sigillatim quoad singulos testes perpenditur in decisionibus prius in hac causa emanatis, & in omnem casum testibus à Capitulo examinatis, & de
12 mala fama † deponentibus præualent, ac sunt præferendi testes examinati pro Rubio de bona fama puritatis deponentes, *c. cum in tua, vbi Abb. nu. 3. de Spons. Fel. in c. cum contingat, nu. 2. de rescript. Alexand. cons. 143. nu. 7. lib. 2. Rot. in d. decis. 167. nu. 27. & 28. & coram Reuerendiss. D. meo Decano, decis. 68. num. 11.*

Nec demum obstant habitelli, & punitiones Hæreticorum Iudaizantium, quæ pro Capitulo rursus inculcantur, & ex his prætenditur, Ioannem Rubium esse macula impuritatis affectum, Quoniam quoad Ioannem Gonzalez Rubium punitum anno 1486. Gundisaluum Ruyz Rubium anno 1512. & Gundisaluum Rubium anno 1510. quos prætenditur fuisse patrem & ascendentes Matthæi Rubij proaui d. Ioannis Rubij: Ex fide Francisci de Quiroga Secretarij S. Officij Corduben. & Notarij Apostolici probatur in illorum damnatorum genealogijs neminem eorum ad fuisse, qui habuerit descendentem, seu filium vocatum Matthæum, & bene fuit obseruatum *in dec. bo. me. Patriarchę Manzanedi sub die 27. Iunij 1625.*

Quo autem ad Alphonsum de Herrera, Fernādum Lopez, & Isabellam de Herrera non probatur, quòd Ioannes ab illis descendat, aut vllam cum eis cognationem habeat, & quamuis Auus Maternus Ioannis vocaretur Alphonsus de Herrera: constat tamen, quòd Alphonsus, qui fuit condemnatus, & combustus anno 1486. erat alius ab eo, qui fuit Auus Maternus Ioannis ex ponderatis *in decis.* R.P.D. *mei Durani sub die 11. Februarij* præteriti.

Et

sine animo, *l. 3. §. in amittendo, & l. quemadmodum, ff. de acquir. possess. Bald. in l. non dubium, num. 18. in decima oppositione, C. de leg.* & in puncto *Honded. vbi supra num. 27. Put. decis. 276. lib. 2. in non. impress. Rot. decis.*
21 *93. num. 2. part. 2. diuers.* Stante autem defectu † insinuationis donatio fuit imperfecta, & nulla ex defectu consensus tàm quoad translationem dominij, quàm possessionis, *Rebuff. de insinuan. donat. glos. 6. & 7. art. 1. Honded. Put. & Rot. vbi supra.*

Et ità vtraque &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO,

DECANO,

Parmen. Status Lunæ 26. Iunij 1628.

ARGVMENTVM,

Post tractatur materia an, & quando, & ex quibus coniecturis filiatio legitima præsumatur, & præsertim quando non principaliter, sed incidenter discutitur matrimonium, ad effectum, vt filij succedant, & alia de quibus in summar.

SVMMARIVM,

1 *Filiatio legitima præsumitur ex matrimonio præcedenti.*
2 *Legitimus, vt quis dicatur, satis est, esse natum in consistentia matrimonij.*
3 *Matrimonium vbi est, ibi filij legitimi nascuntur.*
Filij, qui post concubinæ nuptias sunt procreati, iusti filij appellantur num. 3.
4 *Matrimonium sufficit, quod sit præsumptum, ad hoc vt non obstent, verba fideicommissi, de legitimo matrimonio verè, & non fictè.*
5 *Legitimus ad hoc, vt dicatur filius sufficit esse natum ex ea, quæ credebatur vxor.*
6 *Legitimus dicitur filius, qui natus est, ex ea, cum qua ducebatur legitimum matrimonium, in domo, vicinis scientibus.*
7 *Legitimus est filius, qui susceptus est in tempore, quo communiter reputaretur matrimonium verum, licet verum esse non posset.*
8 *Testis vnicus in probanda legitimitate filiorum probat, maximè quando concurrunt alij testes de publica voce, & fama.*
9 *Testis vnicus, concurrentibus alijs præsumptionibus plenè probat.*
10 *Testis dicitur omni exceptione maior respectu inducentis, cum censeatur approbata persona ita vt amplius non possit reprobari.*
11 *Imperfecta probatio potest ex adminiculis suppleri.*
12 *Testis examinatus in causa, licet contra aliam personam, negari non potest, quin possit deseruire pro adminiculo.*
13 *Filiorum legitimorum distinctio à filijs illegitimis, an probet legitimitatem.*
14 *Filij dicuntur legitimi, si post eorum procreationem perseueranter diuauit vox, nomen, & reputatio matrimonij.*
15 *Matrimonium, quando principaliter non discutitur, sed incidenter ad effectum legitimæ successionis, per leuiores probationes probatur.*
16 *Filij, qui sunt in quasi possessione legitimitatis, eis prodest, & suffragatur ad effectum successionis.*
17 *Testis, si deponat, quod fuit præsens alicui actui, sed non recordatur de tempore præciso ex hac responsione excluditur solum probatio circa tempus præcisum.*
18 *Actui potest esse, quod quis fuerit præsens, & quod tamen non recordetur de tempore.*
19 *Clausula non se astringens, posita in articulis, quid operetur.*
20 *Confessio facta in articulis, quando possit reuocari, etiam non dolo de errore.*
21 *Articulans non fatetur.*
22 *Dictio (in circa) quid operetur.*
23 *Adulterium solum, non causat impedimentum matrimonij, nisi adsit fides data, vel machinatio.*
24 *Adulterij mentio, in contrahendo matrimonio, ante Concil. Trid. non erat facienda.*
25 *Concil. Trid. sess. 24. c. 5. de reform. matr. in quibus casibus procedat.*
26 *Raptus ante Concil. non dirimebat matrimonium.*
27 *Beneficia vacant per contractum matrimonij.*
28 *Pluralitas in actibus hominum non præsumitur nisi probetur.*
29 *Tempus in contractu, quando est de substantia debet præcisè probari.*
30 *Verba æquipollentia sufficiunt, vbi ex ipsis sequitur id ad, quod exprimi debuit.*
31 *Effectum dummodo habeamus, non curamus de modo.*
32 *Temporis dubium vbi est, præsumitur in benigniorem partem.*
33 *Actus ex præsumptione iuris præsumitur in tempore legitimo factus.*
34 *Contra Testes, licet debentur exceptiones, ex hoc non sequitur, quin Iudex non possit informare animum sum ex dictis depositionibus.*
35 *Iudicis est, vnde quaque veritate indagare.*
36 *Pars, durante appositione partis aduersæ contra testes, potest vti depositionibus dd. testium, & numero 37.*
37 *Pars, tunc non potest vti depositionibus testium, si pars aduersa in impugnatione contra eos obtinuit.*
39 *In legitimitate probanda, in concursu præualet probatio pro legitimatione.*
40 *Testibus deponentibus de bona fama, magis creditur, quam deponentibus de mala, etiamsi numero dd. testes aliquantulum excederent.*
41 *Filius, quantum potest lex fauet, adhoc vt in dubio sint legitimi.*
42 *Ex cohabitatione masculi, & fœminæ non præsumitur matrimonium, sed fornicatio.*
Sed hoc non procedit respectu filiorum, nam vt ipsi dicantur legitimi, tunc præsumitur matrimonium numero 42.
43 *Legitimus, potius quam illegitimus quisquis in dubio præsumitur.*
44 *Præsumptiones fortiores cedunt debilioribus.*
Præsumptiones cedunt probationibus num. 43.
45 *Fama si habeatur rum à non probabilibus causis attenditur.*
46 *Fama si sit vana vox populi, nihil probat.*
47 *Protbonotariatus honoris, an vacet per contractum matrimonium.*

48 Ab-

48 *Abbreuiatores, de Parco maiori, qui sunt Prælati, & sedent in Capella, olim habebant vxores.*
49 *Testis deponens de simplici auditu, nihil probat.*
50 *Testes non concludentes in dicto non attenduntur.*

DECISIO. CCI.

BIs fuit resolutum DD. Alexandrum, & Cyrum, ex persona Pallauicini Aui, & Sigismundi patrui magni esse in quasi possessione legitimitatis requisita a March. Io. Francisco fideicommittente, hoc est tamquam procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio verè & non fictè; Et nunc tertiò eadem sententia placuit DD. Ratio Decisionis fuit, quia, cum iam Rota pluries resoluerit constare de matrimonio sine coarctatione temporis, ex procreatione, & natiuitate filiorum post matrimonium, in antecedens necessarium, etiam quod de certa præcisa die contractus non constaret, satis virtualiter, & implicitè resultat coarctatum tempus præexistentis matrimonij sufficiens, & habile ad concludendum illorum legitimationem; cum filiatio † legitima probetur ex causis, & primo signanter à matrimonio præcedenti. *Bald. in l. filium eum diffinimus sub numero 9. de his qui sunt sui vel ali. iur.* quem in proposito sequuta est *Rota in illa Mediolanen. illegitimitatis 5. Iunij 1599. coram bon. mem. R. P. D. Rubeo*; satisque sit 2 quem esse natum † in constitentia matrimonij. latè *Paris. consilio 10. numero primo & seq. libro secundo.* Euidenti concurrente ratione, quòd vbi est matri- 3 monium ibi filij † legitimi nascuntur, & qui post concubinæ nuptias sunt procreati iusti filij appellentur ex adductis in *Decisione die 8. Iunij 1626.* Et accedente, quòd, † non obstantibus verbis fideicommissi, *de legitimo matrimonio vere, & non ficte*, in huiusmodi causa firmatum fuit sufficere matrimonium præsumptum *Card. Seraphin. decisione 978.* claraque sunt 5 Iura, quod ad concludendum † legitimationem sufficiat vel probare, quòd quis natus sit ex ea quæ credebatur vxor *glos. in cap. lator. in verb. probari qui fil. 6. sint legit.* vel quòd natus sit ex ea, cum † qua dicebatur legitimum matrimonium, & in domo, vicinis scientibus. *l. si vicinis, & ibi summat Salyc. C. de nup.* Immo & fortius sufficiat probare prolem suscepta 7 in tempore, quo communiter putaretur † matrimonium verum licet verum esse non posset, *Lapus alleg. 89. num. 9. vbi benè additio.*

Ideò matura prehabita discussione in pluribus positionibus An probetur dictos Pallauicinum, & Sigismundum fuisse procreatos, & natos post matrimonium contractum inter Bernardinum, & Catherinam DD. iterum, & tertiò affirmatiuam sint amplexi ex deductis in duabus Decisionibus super hoc emanatis, quæ placuerunt, & signanter ex depositione Presbyteri Baptistæ Testis Rangonorum qui fuit præsens matrimonio; vt enim sæpè dictum fuit, super 17. Interrogatorio deponit quòd Bernardinus & Catherina per plures annos steterunt simul reputantes se pro legitimis coniugibus, & procrearunt articulatos filios videlicet inter alios præfatos Pallauicinum, & Sigismundum, & sic de vera scientia deponit Pallauicinum, & Sigismundum natos, & procreatos fuisse post matrimonium, qui Testis; Ut- cet sit vnicus, tamen in hac facti specie plenè probat, 8 ex quo cum dicto ipsius † concurrunt alij Testes deponentes de publica voce, & fama. *Specul. in titul. de test. in cap. de num. test. numero 11. in 25. casu.* Eoque 9 magis quia concurrit etiam † præsumptio multiplex, cum tamen vnica vehemens sufficeret. *Aym. consilio 400. numero 36. libro tertio & consilio 911. numero 24. Decian. resp. 17. numero 12 libro tertio & consilio 93. numero octauo libro secundo vbi infinit. allegat: & licet numero 34.* declaret id procedere quando vnicus testis est omni exceptione maior; tamen, quicquid sit de hac conclusione dubitari non potest, quin respectu DD. de Rangonibus iste Testis non sit omni ex- 10 ceptione maior, cum † ab illis fuerit inductus: ex inductione enim Testis, illius persona censetur approbata, itaut amplius non possit reprobari *glos. in §. & licet in versiculo. Supplicijs. Authen. de Testib. Cassan. consilio 54. numero 36. Honded. consilio 84. numero 40. volum. 2. Et dixit Rot. in hac causa 11. Ianuarij 1618. coram bon. mem. Card. Sacrato.* Et eò amplius d. Presbyter Baptista probat, quia multæ præsumptiones, & coniecturæ procedunt ex circumstantijs facti ex 1 allegatis in alijs Decisionibus, & plenè *Farinac. de Test. b. quæst. 63. numero tertio Mantic. decisione 325.* 11 *numero quarto*. Et quod † imperfecta probatio possit ex adminiculis suppleri, allegando *text. in l. Instrumenta C. de prob. Guidopa. decis. 441. Achill. decisione prima de confes. & Rot. decisione 385. numero octauo parte prima diuers. fuit dictum in causa Rom. Societatis officij 19. præsentis mensis coram R. P. D. meo Pironano.*

Fama enim, vt sæpè dictum fuit, satis probatur ex depositionibus Bernardini de Franzosijs, & Io. de Magistris Testium DD. de Rangonibus, quorum dicta coadiuuantur ex depositione Barocci j de Burgo pariter Testis DD. de Rangonibus, qui deponit de auditu, & ex Damiano Cornazzano Teste Pallauicinorum, qui optimè deponit de matrimonio, & procreatione, ac natiuitate filiorum constante matrimo- 12 nio, & licèt iste non sit † examinatus in hac causa, sed contra fiscum negari tamen non potest, quin possit inseruire pro adminiculo; & hæc latè fuerunt ponderata in *decis. facta 8. Iunij 1626.* & repetita in *decis. facta 24. Martij 1628.*

Coniecturæ autem, & quidem vrgentissimæ non deficiunt, videlicet fama prædicta communis reputatio, mandatum de dispensando, relatio Cardinalis Simonettæ, & alia; & quidem ex circumstantijs facti, si ponderetur dictum mandatum de dispensando, communis reputatio, distinctio filiorum facta per Bernardinum in suo testamento, qui filios natos post matrimonium à natis ante matrimonium distinxit, 13 Quæ distinctio † legitimorum ab illegitimis facta in testamento, *apud Ces. de Graf. decisione 18. numero 9. de probat.* admissa legitur. Et quod plus est in casu isto vera comprobatur non solum ex depositione Testium DD. Rangonorum similiter distinguentium natos ante matrimonium à natis ex post, nominan- 14 tium inter natos ex post Pallauicinum, & Sigismundum, vt sunt Raymundus del Pizzo, Bernardinus de Franzosijs, super interrogatorio 13. inserto, & Ioan. de Magistris ad 13. interrogatorium, qui licèt loquantur de auditu, comprobant tamen eorum dictum de- visa vniuersali reputationis, deponentes, quòd ils

los tales viderunt ab hominibus loci teneri, & reputari, vt est Raymundus del Pizzo, & Ioan. de Magistris, quòd vidit haberi, & reputari publicè, & palam, & Bernardinus de Franzosijs, quod publice dicebatur in loco Zibelli, & sic de publica fama; Sed etiam coadiuuatur, & corroboratur ex scripturis, & publicis instrumentis, in quibus (probata natiuitate Pallauicini, & Sigismundi de anno 1511. & 1512. respectiuè, prout ex instrumentis 1526. & 1530. imò ex depositione Raphaelis de Ferrarijs testis Rangonorum) elicitur vlterius ante talem natiuitatem, & procreationem matrimonium contractum, prout ex mandato de dispensando de anno 1508. obtento, quod DD. Rangoni prætendunt executum de Mense Ianuarij 1510. necnon ex instrumento quietantiæ anni 1510. in quo Catherina contrahendo, & stipulando nominata legitur tunc vxor Illustr. D. Bernardini March. Pallauicini in secundo matrimonio, in Terra Varani, cuius erat Dominus ipsemet Marchio Bernardinus; taleque instrumentum rogatur à Notario Vassallo, coram tribus Testibus Vassallis, inter quos
14 supradictus Presbyter Baptista Parochus; & † post procreationem dictorum filiorum eiusdem matrimonij perseueranter continuata vox, nomen, & reputatio ex instrumentis anni 1511. 1512. 1513. & 1519. cum alijs deductis in *decisione 8. Iunij 1626.* cum quibus accedit tractatus parentum, & alia quamplura ponderata in *decisione facta 27. Aprilis 1623.* De qua decisione licèt hodie non agatur, nec sit præsupponenda in disputatione huius dubij, quoad personam Vberti; tamen factum ibi ponderatum quoad Pallauicinum, & Sigismundum optimè facit, ne iteru hic eadem transcribantur, & sufficit, vt respondeatur obiectis, quæ hodie denuo repetuntur, vt statim fiet.

Et prædicta licèt videantur probare procreationem, & natiuitatem filiorum ad quemcunque effectum, attamen eò magis probant in casu de quo agi-
15 tur, cum matrimonium † non principaliter discutiatur, sed incidenter ad effectum legitimæ successionis; vnde leuiores probationes sufficiunt. *Gemin. consilio 87. numero octauo & seqq. & consilio 56. numero quinto & 6. Rolan. consilio 93. numero 21. libro tertio Decia. in regula, Nuptias numero quarto, ff. de reg. iur. & in cap. Ecclesia S. Mariæ numero 39. de const. & in consilio 153. numero tertio Cart. Iun. consilio 52. numero tertio Paris. consilio 13. numero 22. libro secundo & consilio 57. numero 41. & seqq. vbi numero 46.* dicit communem, *libro quarto Palcot. de noth. & spur. cap. 19. numero 10.* vbi pariter de communi *Ferret. consilio 353. numero quarto & per tot. & consilio 364. numero 9. Apostil. ad Alexand. consilio 164. numero 9. libro quinto versiculo aliud Cott. decisione 22. Cas. de Gras. decisione 6. numero primo qui fil. sint legit.* & fuit dictum in hac causa 20. *Maij 1556. coram præcl. mem. Ant. Augustino.* Eoque amplius ista procedunt, quia cum ex prædictis constet DD. Pallauicinum, & Sigismundum esse in quasi
16 possessione legitimitatis vere, & non fictè, ista † quasi possessio eis, & habentibus ab eisdem causa suffragatur ad effectum successionis *Cyn. in l. non undis in 3. quæstione versiculo pone pater meus C. de probat. Cas. de Grass. d. decisione 6. numero secundo qui fil. sint legit. Put. decisione 169. & 506. libro secundo in correct.* & alios congerit *Lup. de illegit. com. 2. de illeg. §. 3. numero 44.* cum DD. de Rangonibus non probent contrarium, prout tenentur probare, vt in *cap. Iator vbi glos. in verb. probare, & Præpos. num. 8. qui fil. sint legit. Cæsar. de Graff. dict. adec. 6. num. 3. eodem tit.* cum alijs, qui possent allegari, & pluries censuit *Rota.*

Non obstat quod depositio Præsbyteri Baptistæ, vel est falsa, cum percutiat annum 1502. & sic ante obtentum mandatum de dispensando, ac illius executionem, & antequam Bernardinus resignaret Præposituram de anno 1508. vel deponit de matrimonio nullo facto ante dictum mandatum de dispensando, eo quod etiam cum dicta depositione concordent Articuli dati per DD. Pallauicinos, quia huic motiuo fuit satisfactum per tres *decisiones coram sanct. mem. Greg. XV.* videlicet 290. 344. & 390. & per quartam *coram bo. me. Cardin. Sacrato 11. Ianuarij 1616.* quæ iuxta stylum Rotæ non debent in hac disputatione in dubium reuocari, præsertim cum in individuo respondeant fundamentis hodie excitatis; firma enim est depositio Presbyteri Baptistæ, quòd ipse fuit præsens matrimonio, & quamuis interrogatus de tempore, respondeat, quod de eo præcisè non recordatur, sed quod iudicio suo sint triginta anni, vel circa parum
17 plus, vel minus; attamen † ex hac responsione solum excluditur probatio circa tempus præcisum matrimonij, ex quo circa tempus iudicat, *Bart. in l. quidam §. si arbiter numero tertio ff. de recept. arbit.* sed non propterea elidit depositio, quòd fuerit præsens matrimonio, quia ex quo non recordatur de anno matrimonij, non ideo sequitur quòd non fuerit præ-
18 sens dicto matrimonio, cum sient simul † quòd fuerit præsens, & quòd tamen non recordetur de anno, & propterea probet matrimonium, & natiuitatem, ac procreationem filiorum post dictum matrimonium, licet non probet tempus *Bart. in l. de ætate numero septimo versiculo interrogatæ de anno, ff. de min.* & latissimè fuit deductum in prælibata *decisione bon. mem. Card. Sacrati* in qua etiam ad articulos, de quibus in obiecto, fuerunt datæ plures responsiones, & præsertim quòd articuli fuerunt dati à Procuratoribus dum
19 DD. Pallauicini erant minores, cum † clausula, *Non se restringens*, vnde nihil certi continent, *Ioan. de Imol. consilio 102. numero secundo Gran. consilio crim. 19. numero primo*, & cessat omnis difficultas, quia confessio
20 facta † in dictis articulis ex rationibus prædictis potuit reuocari, etiam non docto de errore. *Rot. decisione 19. de procur. in nou.* prout in effectu dicta confessio
21 fuit reuocata. Vltra quod † articulans non fatetur, vt in *decisione sanct. mem. Greger. XV. 247. numero 15.*

Secundò fuit ex abundanti responsum, quod omisso, quòd, vt fuit consideratum in dictis *decisionibus sanct. mem. Gregorij, & bo. mem. Card. Sacrati,*
22 dictio † (in circa) non operatur quòd iste Testis deponat precisè de anno 1502. quatenus Presbyter Baptista deponeret de matrimonio ante annum 1508. adhuc illius depositio subsisteret, nec eliderentur ex d. mandato de dispensando; quia quicquid sit circa tempus executionis dicti mandati; cum in eo narre-
23 tur solum † adulterium, certum est, quòd illud non causat impedimentum, nisi adsit cum fide data, vel machinatione, *capitulo significasti 6. decr. qui cux. in matrimonio.* Et licet dictum mandatum loquatur de matrimonio contrahendo, potest intelligi vigore illius

illius mandati, nec iſte intellectus redditur inuerisimilis, ex quo in eodem mandato nulla fuit facta mẽ-
24 tio de matrimonio contracto, quia ante † Concilium non erat facienda talis mentio, cuius mentionis neceſſitas prouenit, ex diſpoſitione *Sacroſanct. Concil. Trid. ſeſſ.24.c.5. de reform.matrim. Nauar.in manual. cap.22.num.66.verſ.4. dicendum eſt Sanchez de matrimonio lib.8.diſp.25.num.23.* cum alijs, qui poſſent al-
25 legari. Et quidem diſpoſitio Concilij habet † locum, nedum inter Contrahentes in gradu prohibito, ſed etiam inter contrahentes cum impedimento dirimẽte *Petrus de Ledeſma de matrim.q.56.art.fin.dub.2.diſficul.1.concluſ.1. fol. mihi 497. Sanchez de matrim.lib. 3.diſput.42.num.7. & lib.8.diſput.25.num.24.* Superfluum eſt etiam allegare Raptum; quia, † quicquid
26 de eo ſit, ante dictum Concilium non dirimebat matrimonium, *cap.fin.de Rapt. vbi omnes* DD. *Sanchez de matrim.lib.7. diſput.12.num.41. in fin.* Reſignatio autem Præpoſituræ poſtea facta nihil obſtaret in hoc caſu, quia ſi ante reſignationem probaretur matrimonium, certum eſt, quòd retentio fuiſſet de facto,
27 non de iure, cum † per contractum matrimonij beneficia vacent, vt notum eſt. Verum de hac reſignatione etiam inferiùs.

Sed veritas depoſitionis Presbyteri Baptiſtæ ad probandum vnicum matrimonium ſatis ex eo depre-
28 henditur, cum pluralitas † in actibus hominum non præſumatur, niſi probetur, vt fuit ſuper hoc deciſũ in hac cauſa *coram ſanct. me. Greg. XV. deciſ.390.* Et ceſſat omnis difficultas, quia Bernardinus extitit in clericatu vſque ad annum 1508. & cum beneficijs, & appellatur Reuerendiſsimus Prothonotarius in inſtrumentis eodem anno 1508. 16. Aprilis & 3. Maij reſignauit Beneficia, vt infrà dicetur, & ex tunc in poſterum fuit appellatus Illuſtriſſim. Marchio vt patet ex 14. inſtrumentis datis per DD. de Pallauicinis. Vnde ridiculum eſt dicere, quod de anno 1502. exiſtens in habitu clericali, & cum beneficijs matrimonium contraxerit.

Nec prædictæ reſponſiones eliduntur ex adductis
29 quòd † tempus matrimonij ſit de ſubſtantia in hoc caſu, & ideo debeat præcisè probari. *Bald.conſ.106. num.1.verſ.primum eſt lib. 1. Caſtren. conſil.455. circa princ.verſ.nam verba ſequentia lib.1.* quia fuit reſponſum in hoc obiecto attenta ſerie depoſitionis Presbyteri Baptiſtæ conſiſtere magnum æquiuocum. Nam Teſtis non ſimpliciter deponit quòd fuit præſens matrimonio, & quòd non recordatur de tempore; ſed tempus habile ad legitimitatem includendo, non memor de præciſo anno ſubdit, quòd poſt dictum matrimonium procreati, & nati fuerunt dd. Pallauicinus, & Sigiſmundus; & ſic iſta depoſitio æquipollet ac ſi Teſtis depoſuiſſet de tempore præciſo matrimonij per ſuperius dicta, cum habeamus effectum plenum quòd Pallauicinus, & Sigiſmundus nati ſint poſt
30 matrimonium, † æquipollentia enim verba ſufficiunt, vbi ex ipſis ſequatur illud quod exprimi debuit, præſertim de iure canonico, & in foro Eccleſiaſtico, *Feder.de Sen.conſ.158.in princ. Alex. conſ.2. in princ.lib.*
31 *2.* & intrat vulgaris concluſio, quòd non curamus † de modo, dummodò habeamus effectum, *l.3. vbi Bald.C. de inſtit. & ſubſtit.* & ſtant ſimul, quòd Teſtis non recordetur de præciſo tempore matrimonij, & tamen recordetur filios procreatos eſſe poſt matrimonium.

32 Accedente quòd vbi eſt † dubium temporis, præſumitur in benigniorem partem, *Iaſ.conſ.46.num.28.li. 3.* & ſemper fauore partus filiorum, *Guilel.de Benedict. in cap.Raynutius 3.part. ſect. quæ filium num.51. de teſtam.* & ex † præſumptione iuris actus in tempore le-
33 gitimo præſumi *Caſſan.in conſuet.Burgund.rub.13.des foreſtos paſturages §.4.num.7. fol. mihi 372.*

Non obſtat quod DD. Pallauicini dederunt gene-
34 rales, † & particulares exceptiones cõtra Teſtes examinatos per DD. de Rangonibus, quia ex hoc non ſequitur, quod Iudex non poſſit informare animum
35 ſuum ex dictis depoſitionibus: officium † enim Iudicis eſt vnde quaque veritatem indagare, *Put.dec.214. num.2.lib.2.in correct.* & pluries dixit *Rota in hac cauſa, & ſignanter in deciſ. bo.me. Robuſterij, 2. Decembris 1573. in faſciculo deciſionum impreſſarum num. 5. &*
36 *bo.me.Card.Seraph.1000.num.17.* Imò, † quod plus eſt durante impugnatione DD. Pallauicini potuiſſent vti dictis Teſtium, *Felin.in cap. capitulum nu.9. de reſcrip. Franc.Marc.deciſ. 44.par.1. Rimin. Iun.conſil.48.num. 46. Gabr.de reg.iur.concluſ.1. num.4. & conſil.40.num.*
37 *26.vol.1. Viu.deciſ.379.num.6.* & tunc † demum non potuiſſent vti, ſi obtinuiſſent in impugnatione, *Bero. conſil.119.num.1.vol.3. Lancellott.de attent.par.2.cap. 17.num.150. & cap.18.num.131. Guttier.de contract. iur.par.2.cap.2.num.23. Honded.conſi.17.num.45.vol. 3.* Sed cum ceſſauerit impugnatio, & in ea non obti-
38 nuerint DD. Pallauicini, bene † poſſunt vti dictis prædictorum Teſtium, quos aliàs impugnauerant, vt admittunt omnes prædicti Doctores.

Non obſtat fama deducta in contrarium, quia, vt
39 ſæpe reſponſum fuit, cum agatur † de probanda legitimitate in genere, in concurſu prętualet probatio pro legitimitate *Chiſſanen.deciſ.60. Put.deciſ.2.lib.3.* pro-
40 ut ſimiliter magis creditur Teſtibus † deponentibus de bona, quàm de mala fama, etiam quod Teſtes deponentes de mala aliquantulum numero excederent, *Coru.conſ.176.num.10.vol.4. Hoied.de incompatib.be-nef.par.1.c.23.num.143. & coram ſanct.me.Greg.XV. deciſ.455.num.4.* Quod ipſum ratione fundatur, quia
41 lex † quantum poteſt fauet filijs, vt in dubio ſint legitimi, *Dec.conſ.152.ſub num.1. verſ. & quia lex Pariſ. conſ.57.num.43.lib.4.* Et ideo, licet de iure canonico, ex cohabitatione maſculi, & fœminę non præſumatur
42 † matrimonium, ſed fornicatio; tamen reſpectu filiorum, vt ipſi dicantur legitimi, præſumitur matrimonium, vt poſt *Abb.in cap.lator.num.6. qui fil. ſint legit.* firmat *Dec.d.conſ.152.n.2. vbi Additio ſub litera B. citat concord. Ceph.conſ.435.n.64. plures cumulans n.81.* authoritatibus vlterius firmãs, quòd in dubio vnumquemq. † magis eſſe legitimum, quã illegitimũ iudi-
43 care debemus. Et præiudiciũ tertij adhoc non attendatur, cum id operetur lex, nõ homo, vt reſpondit *Rota in dicta Mediolan. illegitimitatis* in finalibus verbis quæ eò magis procedere videntur in propoſito caſu,
44 tam ex eo quia coniecturæ pro legitimitate † plu ribus & efficacioribus rationibus, & adminiculis fulciantur; itaut in contrarium allegatæ cedant illis, & multo magis probationi, vt in *deciſ. ſanct.mem.Greg.XV. 247. num. 3. & 20.* Quam etiam quia exaduerſo de-
45 ducta mala fama † non habet ortum à probabilibus cauſis, & cum ex prædictis probetur matrimonium, fama mala ſatis extincta dicitur; vnde fama huiuſ-
46 modi, tanquam vana † vox populi, nihil probat, *Bert.*

in l. de minore §. plurimum nu. 18. ff. de quæst. Bald. cons. 295 num. 2. vers. & hæc fama lib. 1. Corn. cons. 130. nu. 6. in princ. lib. 4. Alex. consi. 173. num. 11. vers. item non sufficit lib. 6.

Non obstat, quòd de anno 1508. 9. Nouembris, & de anno 1510. 21. Ianuarij in duobus instrumentis Bernardinus appelletur Prothonotarius; fuit enim responsum, quòd istæ erant duę enunciatiuę incidenter emissæ propter aliud; & absente Bernardino, & ostensum fuit, quoad Præposituram, Bernardinum habuisse illam in comendam, nec esse attendendam resignationem de illa factam per Bernardinum die 16. Aprilis 1508. cuidam Ariano, cum reseruatione medietatis fructuum, de qua non ostenduntur literæ expeditæ, quia non habuit effectum, sed resignationem ab eodem liberè factam ad fauorem Iustiniani Pallauicini, absque vlla reseruatione, prout in literis Apostolicis subsequèntur expeditis sub die 13. Maij eiusdem anni; & quod post mensem Iunij 1508. idem Bernardinus vbi fuit præsens nunquam nominatus legitur Prothonotarius, nec Præpositus, prout ex dictis 14. instrumentis publicis; vnde parum curandum est de dictis duobus instrumentis, in quibus fuit appellatus Prothonotarius cum fuerint confecta ipso
47 absente; vltra quod est † opinio aliquorum, quòd Prothonotariatus honoris non vacet per contractum matrimonij, cum alias etiam aliqui Abbreuiatores
48 † de Parco maiori, qui sunt Prælati, & sedent in Capella, haberent vxores, vt de Honuphrio Camaiano habetur memoria in ipsius Epitaphio in Templo S. Mariæ supra Mineruam. & præterea hęc omnia longe antecesserunt natiuitatem Pallauicini, & Sigismundi.

Non obstant Testes, qui deponunt de affinitate Bernardini cum Catherina, ex copula illicita cum Martha illius sorore, & de machinatione in necem primi viri eiusdem Catherinæ, quia in primis Raymundus del Pizzo, & Magdalena de Vrsis, necnon
49 Hieronymus de Ronco deponunt † de simplici auditu vltra quod primus dicit de auditu a Rolando quando erat iratus, & ibi solum explicat impedimentum raptus, quòd non erat tale ante Concilium, vt supra dictum est. Hieronymus de Ronco conuincitur mendax dum deponit de auditu à Bernardino cuius instrumenta publica cum iuramento expreisè contrarium probant. Sex alijs videlicet Franciscus Parasaccus, Bernardinus de Pitijs, Iacobus de Vrsis, Bernardinus Zaccaninus, Io. Petrus Dordonus deponunt de auditu sine tempore, quod excludat tempus litis, & Stephanus de Caualiis de auditu à Cæsare della Vela reiecto, vt statim dicetur. Gotifredus verò reperitur mendax cum deponat Vbertum litigasse super Castro cum Rolando, & deponit de tempore, quo viuebat Bernardinus qui Castrum possidebat; Alij autem Testes fuerunt per Rotam reiecti, Angelus per *Put. dec. 980. lib. 3.* Carlinus, & Ioanna in *decis. Seraph. 1069. & 1076.* & idem Carlinus *coram Illustrissimo Millino 4. Iunii 1604. in fasciculo decisionum dec. 10.* Cæsar della Vela, Galeatius de Nardo, & Peregrinus de Ferrarijs *coram eodem Seraph. in dec. 1130.* & rursus idem Cæsar 5. *Decembris 1603. coram Illustrissimo Millino in fasciculo decisionum sub num. 12.* & Bernardinus Montaninus, Ioannes de Vbertis, & Togninus Fasanus *coram Illustrissimo Millino 4. Iunij 1601. vt in eodem fasciculorum. 14.* Gabriel de Merlis *coram eodem Illustrissimo Millino 11. Ianuarij 1602.* & rursus 18. *Martij 1603. vt in eodem fasciculo nu. 15. & 16.* & tandem Iacobus Marotius *coram eodem Illustrissimo Millino 24. Martij 1602. & 28. Aprilis 1603. vt in eodem fa-*
50 *sciculo num. 17. & 18.* & singuli Testes † illi non concludunt in dicto, cum non deponant requisita ad inducendam probationem de iure concludentem, vt latius prædictus Testibus singillatim respondendo plura per Informantes pro Pallauicinis ad hoc fuerunt deducta, quę DD. placuerunt.

Et ità conclusum vtraque parte informante.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Corduben. Dimidię Portionis Mercurij 28. Iunij 1628.

ARGVMENTVM.

Puritas sanguinis in dubio præsumitur, & contrarium asserenti incumbit onus probandi, & qualiter ista sanguinis puritas probetur.

SVMMARIVM.

1 *Purus, & quis præsumitur, si sit ortus in Regionibus Christianorum. & n. 7.*

2 *Statutum, si disponat, quod sanguine impuri, non admittantur ad Canonicatus si Capitulum opponat alicui impuritatem, & ortum a parentibus, vel infidelibus vel alio modo impuri.*

Capitulo hoc alleganti incumbit onus probandi, & quidem concludenter. n. 2. & 8.

3 *Quod hoc tamen non procederet, quotics statutum disponeret, vt hoc onus incumberet petenti exequutionem suę gratiæ.*

4 *Fundamentum intentionis suæ, vt quis probet, nō sufficit probatio præsumptiua, sed requiritur positiua.*

5 *Statutum, quando est contrarium Iuri communi est strictissimè interpretandum, vt quominus fieri possit ipsum ius commune corrigatur.*

6 *Sanguinis puritas, vt probetur est valde difficile.*

9 *Approbatus semel ab aliquo, non potest amplius ab eodem improbari.*

10 *Sanguinis puritas probatur per testes deponentes de eius publica voce, & fama.*

11 *Testes, qui non concludunt, non probant.*

12 *Testes deponentes de bona fama præualent, ac sunt præferendi testibus deponentibus de mala.*

13 *Fides Secretarij S. Officij, quod quis sit ex sanguine puro, quibus concurrentibus, probet.*

DECISIO. CCII.

CVm D. Ioannes Rubius prouisus à Sede Apostolica de Dimidia Portione in Ecclesia Corduben. esset repulsus à Capitulo tanquam impurus, vigore statuti dictæ Ecclesiæ, quod ei obstare declaratum fuerat in partibus: Commissa causa in Rota in gradu appellationis, fuit per duas diffinitiuas sententias reuocatum dictum Decretum, & pronunciatū, D. Ioannem esse immittendum à Capitulo in possessionem suę Dimidiæ Portionis denegata etiam Remissoria pro nouis probationibus contra eius puritatem sanguinis: Hodiè verò in tertia Instantia coram me proposito dubio: *An dictæ sententiæ Rotales essent confirmandæ, vel infirmandæ?* fuit vnanimi consensu resolutum, esse confirmandas.

De

De validitate enim sententiarum constat ex actibus, & toto processu ritè peracto, ac seruatis terminis requisitis in iudicio, nec à Capitulo reuocatur in controuersiam.

De Iustitia verò constat per duas decisiones coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo, & alteram coram R.P.D.meo Durano.

Fundatam enim intentionem habet D. Rubius, q̃ 1 sit† purus, cum ortus sit in Regionibus Christianorũ *iuxta glos. in c. Presbyteris, dist. 68. & in c. sicos 148. de consecrat. dist. 4.* Et inde Capitulo obijcienti impuritatem, & ortum à Parentibus, vel infidelibus, † vel alio 2 modo impuris incumbit onus probandi, & quidem concludenter, vt perpetuò in terminis huiusmodi statutorum censuit *Rota ita coram Card. Mantica, decisio 274. num. 1. & decis. 307. coram Card. Seraphino in* Queten. *denegationis possessionis 24. Ianuarij 1578. quæ est decis. 355. in eius impress. coram Card. Blanchetto in* Legionen. *denegate possessionis 8. Martij 1593. & coram Card. Martomonio in* Toletana *Canonicatus 10. Decembris 1608.* quæ est in *recent. decis. 167. p. 1.* & fuit confirmata *sub die 3. Aprilis, & 10. Iunij 1609. coram eod. in* Pacen. *puritatis 6. Aprilis 1609. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo, quæ est decis. 182. p. 1. recent. & in* Legionen. *Canonicatus 3. Iunij 1602. coram Reuerendiss. D. meo Decano, quæ est decisio 68. in eius impress.* & de hac opinione nefas videtur amplius dubitare.

Nec obstat, quòd ex mente etiam Rotæ colligatur, quòd hęc opinio sibi locum non vendicet, † quo- 3 ties statutum onus probandi imponeret ipsi prouiso petenti exequutionem suæ gratiæ, vt in *d. decis. 167. nu. 32. vers. 4. quia &c. & nu. 37. p. 1. recent.* Ac iure meritò, quotiescunque enim quis tenetur probare aliquid, quod sit fundamentum suæ † intentionis, tunc 4 non sufficit probatio præsumptiua, sed positiua requiritur *ad l. Lucius, ff. de condit. & demonstr. Felin. in rubr. de probat. num. 3. & Dec. nu. 153. Alex. cons. 27. num. 7. lib. 7. Paris. consil. 104. nu. 8. lib. 4. Natt. cons. 181. nu. 8. Put. decis. 385. in fin. lib. 2. Achill. dec. 1. de probat. Ces. de Gras. decis. 1. nu. 17. & 18. qui fil. sint legit.* In statuto autem Corduben. confirmato à Sede Apostolica videtur hoc onus impositum ipsi prouiso ibi, *Et de eo sufficientem informationem dare teneatur.*

Quoniam respondetur, huiusmodi † statutum tan- 5 quam contrarium Iuri communi strictissimè interpretandum esse, vt, quominus ficti possit, ipsum Ius commune corrigatur, & ne onere illo probandi prægraue- 6 tur prouisus; quod nedum contrarium est iuri, † sed & valde difficile, vt in dicta *decis. 167. nume. 32.* Vnde nisi in verbis, vel ex alijs necessario deducatur Papã confirmantem, hoc onus probãdi imposuisse ipsi pro- 7 uiso, præsumendum est, hoc onus esse iunctum Capitulo obijcienti, & alleganti impuritatem; præsertim cum † prouisus iuris præsumptione, quæ militat pro puritate, innitatur.

Nec obstant illa verba, *Sufficientem informationem dare teneatur.* Quia intelliguntur, quatenus ex abundanti ipse prouisus vellet suam puritatem deducere, non autem sequitur, quod si non dederit huiusmodi sufficientem informationem, inde remaneat exclusus ab admissione in Ecclesia. Quod & bene comprobatur ex sequentibus verbis statuti ibi, *Si informationem non dare prouisus, illi accipiant, scilicet Capitulares, & singulis per informationem eandem de contrario constaret, talis ad possessionem admitti non debeat.* Vnde eatenus excluditur ex mente statuti, quatenus per probationem factam à Capitulo constiterit de 8 impuritate prouisi, & sic benè infertur ex sensu † statuti hoc onus probandi impuritatem impositum esse Capitulo, non autem prouiso.

Verum ex abundanti D. Rubius sufficiẽter probauit suam puritatem, ne dum quia admissus fuit aliàs ad Capellaniam, quæ exigebat hanc eandem puritatem, eiusque collatio spectat ad idem Capitulum Corduben. tanquam Collatorem inferiorem: Vnde cum 9 † semel admissus, & tanquam purus habitus fuerit à Capitulo, ab eodem tãquam impurus reijci amplius non debet *arg. l. 1. §. fin. in fi. de dot. præleg. Perez de Lara in tract. de Anniuersar. & Capell. lib. 2. c. 4. nu. 88. & seqq.* & appositè per *Reuerendiss. D. Ricciullum in tract. de iure person. de Necphyt. c. 7. nu. 26.* ac etiam approbauit *Rota in prima decisione coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo in hac causa facta.* Sed etiam quia per testes de puritate, & de eius publica voce, & fama deponentes iustificauit se descendere à Catholicis, puris, & illibatæ Religionis Parentibus; Nec dubium est, 10 † quin in hac materia sufficiant testes de sola publica voce, & fama deponentes, *Bart. in l. 1. nu. 101. C. de dignit. lib. 11.* & plenè firmatur in dicta *decis. 167. num. 49. par. 1. recent.*

Non obstant quam plures testes examinati à Capi 11 tulo pro impuritate probanda: quoniam † non deponunt concludenter, prout requiritur: nec probant descendentium Ioannis abillis impuris, & damnatis, quòd erat probandum: & aliqui eorum de mendacio conuincuntur, multi verò deponunt de bona fama puritatis, vt sigillatim quoad singulos testes perpenditur in decisionibus prius in hac causa emanatis, & in omnem casum testibus à Capitulo examinatis, & de 12 mala fama † deponentibus præualent, ac sunt præferendi testes examinati pro Rubio de bona fama puritatis deponentes, *c. cum in tua, vbi Abb. nu. 3. de Spons. Sal. Felin. in c. cum contingat, nu. 2. de rescript. Alexand. cons. 143. nu. 7. lib. 2. Rot. in d. decis. 167. nu. 27. & 28. & coram Reuerendiss. D. meo Decano, decis. 68. num. 11.*

Nec demum obstant habitelli, & punitiones Hæreticorum Iudaizantium, quæ pro Capitulo rursus inculcantur, & ex his prætenditur, Ioannem Rubium esse macula impuritatis affectum, Quoniam quoad Ioannem Gonzalez Rubium punitum anno 1486. Gundisalnum Ruyz Rubium anno 1512. & Gundisalnum Rubium anno 1510. quos prætenditur fuisse patrem & ascendentes Matthæi Rubij proaui d. Ioannis Rubij: Ex fide Francisci de Quiroga Secretarij S. Officij Corduben. & Notarij Apostolici probatur in illorum damnatorum genealogijs neminem eorum adfuisse, qui habuerit descendentem, seu filium vocatum Matthæum, & bene fuit obseruatum *in dec. bo. me. Patriarchę Manzanedi sub die 27. Iunij 1625.*

Quo autem ad Alphonsum de Herrera, Fernãdum Lopez, & Isabellam de Herrera non probatur, quòd Ioannes ab illis descendat, aut vllam cum eis cognationem habeat, & quamuis Auus Maternus Ioannis vocaretur Alphonsus de Herrera: cõstat tamen, quòd Alphonsus, qui fuit condemnatus, & combustus anno 1486. erat alius ab eo, qui fuit Auus Maternus Ioannis ex ponderatis *in decis.* R.P.D. *mei Durani sub die 11. Februarij præteriti.*

Et

43 Et sanè fidei prædictæ † Secretarij S. Officij Corduben. de mandato Dominorum Inquisitorum factæ, iunctæ cum quasi possessione puritatis Ioannis, & testibus de puritate, Religione, & orthodoxa fide ascẽdentium Ioannis deponentibus magis deferendum videtur, quam quibuscunque alijs contrarijs, & imperfectis probationibus pro Capitulo factis *ad tradita in decisione 68. num. 13. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in decis. bonæmem. Patriarchæ Manzanedi sub die 27. Junij 1625. in hac causa emanata.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Corduben. Redecimarum. Mercurij 28. Junij.

1628.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia præscriptionis Redecimarũ qualiter scilicet, quando est contra ius præscribatur, & vt inducatur, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Ad Decimarum præscriptionem, requiritur præscriptio immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo.*

2 *Consuetudo introducta ex solutione sponte, & ex mera liberalitate facta per aliquem, est seruanda, etiã si solum modo spatio, 10. annorum probaretur, et numero 3.*

4 *Voluntas spontanea requiritur in inducenda consuetudine.*

5 *Actus, quando probatur, quod est coactus, talis etiam præsumitur fuisse in præteritum.*

6 *Status præsens, quando non habet contra se temporis præsentis veritatem, tunc de præsenti præsumitur in futurum.*

7 *Asserenti aliquid incumbit onus probandi concludenter.*

8 *Liberalitas mera facilius præsumitur in solutione modicę rei, quam magnæ considerationis.*

9 *Solutio, quando est magni momenti non est verisimile, quod fuerit facta sponte, & ex mera liberalitate.*

10 *Præsumptio præsumptionem tollit.*

11 *Coniectura deducta a verisimili est potentior alijs.*

12 *Præsumptionibus, & coniecturijs non est recurrendum, dum habemus veritatem.*

13 *Opinio debet cedere veritati.*

14 *Colonus non solum tenetur soluere decimam de parte fructuum, quę sibi remanet ratione cultura, sed etiã redecimam, quę debetur à Domino de sua portione.*

DECISIO. CCIII.

FVit resolutum, sentẽtiam Reuerendiss. D. mei Decani esse confirmandam, Quia de validitate nõ dubitatur, & Iustitia apparet clara ex pluribus decisionibus in causa factis, in quibus fuit firmatum, Redecimam, de qua agitur, esse contra Ius, & quod propte-
1 rea Episcopus, & Capitulum illam † prætendere nõ possunt, nisi probent præscriptionem, vel immemorabilem, vel quadragenariam cum titulo, *c. 1. de præscription. in 6. Couar. in reg. Possessor. p. 2. §. 8. nu. 4. Seraph. decis. 802. nu. 1. & decis. 1404. nu. 3.* Quam non probari fuit postea latè firmatum *in decis. facta die 18. Maij 1618. & 20. Junij 1625.*

Sed quia pro parte Episcopi, & Capituli replicabatur, nos non versari in præsumptione, sed in consue
2 tudine † introducta ex solutione spontè, & ex mera liberalitate facta per ciuitatem, & Populum, quæ propterea sit seruanda, etiamsi solum modo † spatio 10.
3 annorum probaretur *iuxt. not. in c. ad Apostolicam, de Simon. Cassad. decis. vnica de Consuet. per tot. & numer. 5.* fuit super hoc particulariter disputatum, An versare mur in præscriptione, vel in consuetudine? & Rota censuit, in casu, de quo agitur, nos versari in præscriptione, non in consuetudine, vt in *decis. 14. Martij. 1608.* in qua cum fuerit etiam dictum, quòd prętensio Episcopi, & Capituli tunc posset procedere, quando solutio Redecimæ ab initio fuisset voluntaria, sed q̃ in casu nostro non erat talis, nec poterat talis præsumi, cum ex sententia Regis Ioannis constaret de contrario: hinc sumpta occasione fuit particulariter disputatum, An initium huius Redecimæ fuerit voluntarium, vel coactum? Et fuit, causa maturè discussa, resolutum, initium fuisse coactum, *sub die 10. Maij. 1613.* Quæ decisio fuit postea cõfirmata 4. *Julij 1618.* Et cum hodie coram me pro parte eiusdem Episcopi, & Capituli idem fundamentũ reassumatur, quòd initium Redecimæ fuit voluntarium, & non coactum; Domini pro coactione in supradictis decisionib. sufficienter firmata responderunt: Et supradicta enim sẽtentia Regis Ioannis apparet, quòd ei fuit narratum, quòd Ciuitas, & Populus recusabant soluere Decimam, & Redecimam, & quòd non timebant excommunicationes quod apertè arguit contradictionem,
4 & repugnantiam, † non autem voluntatem spontaneam, quæ requiritur ad inducendam hanc consuetudinem, *c. Tua de Simon. Ossech. decis. 99. num. 5. Paul. de Castr. cons. 363. incipit, Circa primum quæsitum, &c. nu. 2. vers. 1. namque requiritur, &c. lib. 1.* & bene fuit deductum in dd. decisionibus.

Non obstat, quòd sententia non percutiat initium solutionis Redecimæ, cum in illa renuncietur consuetudo Redecimandi à 50. annis, & citra. Quia ille Status non fuit pacificus, cum medio tempore fuerint latè plures sententiæ, vt dicitur in eadem sententia Regis Ioannis, de quo tempore, cum dubitari non possit,
5 solutionem fuisse coactam, † præsumendum est, quòd fuerit talis etiam in pręteritum, *Corn. consil. 296. nu. 5. in fi. vers. Prętera, &c. lib. 4. Ruin. cons. 143. n. 20. vers. in casu autem nostro, &c. lib. 5.* & firmatur *in decis. d. die 10. Maij 1613.* vbi redditur ratio, Quòd quando præsens status non habet contra se necessariam
6 † temporis præsentis veritatem, in præsenti præsumitur in præteritum, ex mente *Ruin.* vbi supra *d. num. 20.* & hoc maximè procedit in casu nostro, in quo agitur de inducenda solutione ex mera liberalitate, & deuo
7 tione fidelium, quæ † deuotio deberet ab allegante concludenter probari, *Paul. de Castr. cons. 401. sub nu. 5. vers. Ergo non sufficit, &c. lib. 1.* & quidem non agi-
8 tur de solutione modicæ rei, quo casu † præsumptio

merè

merè liberalitatis facilius induci posset iuxta termi-
nos *d.c. Ad Apostolicam. de Simon. & decis. Cassad. vni-*
ca de consuet. sed tamus in solutione Redecimæ, quæ
est magni momenti, cum dicatur ascendere ad ingen-
tem quantitatem ducatorum annuorum: quam pro-
9 pterea † solutionem non est verisimile, quòd fuerit fa-
cta sponte, & ex mera liberalitate, vt considerauit *Ro-*
ta in Toletana Redecimarum 21. May 1586. coram Bon-
uicin. Card. Pamphilio.

Non obstant igitur coniecturæ ex aduerso adduc-
tæ ad præsumendum, quòd initium fuerit voluntа-
10 rium. Quia † præsumptio præsumptionem tollit *iux.*
not. in l. Dinus, vbi glos. in verbo Existimare, ff. de rest. in
integr. Seraph. decis. 619. num. 3. & supradicta conie-
11 ctura † deducta à verisimili est potentior aliis, *glos. in*
l. in obscuris, & in l. semper in stipulationibus, ff. de reg. iu-
ris. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 1. num. 12. & la-
tissimè *Tiraq. in l. si vnquam, in præfat. nu. 37. & seqq. C.*
de reuocan. donat.

Sed cessat omnis difficultas. Quia non est recurrē-
12 dum præsumptionibus, & coniecturis, † dum habe-
mus veritatem, quòd initium fuit coactum ex supra-
dictis, *L. in rebus, C. de iur. dot. l. penultima, §. mulier, ff.*
de probat. Menoch. de præsumpt. lib. 1. præsumpt. 31. nu.
4. Rot. diuers. decis. 64. nu. 3. par. 1. & fuit consideratum
in d. *decisione fatta 20. Iunij 1615.* vbi etiam optimè re
spondetur, quòd est diuinare, hanc Redecimam fuis-
se solutam ob gratitudinem, cum Ciuitas Corduben.
fuisset liberata à seruitute Maurorum, & quòd hoc
forsan posset allegari, nisi clarè constaret de initio
13 coacto, ex quo † opinio debet cedere veritati, vt
supra.

Non obstant allegata instrumenta locationum di-
uersorum prædiorū pro annua pensione libera à De-
cima, & Redecima. Quia non concludunt solutionem
non fuisse coactam, cum ea de causa possent fieri illa
instrumenta locationum modo supradicto, quia Do-
mini erant coacti illam soluere, & totum illud onus
reijciebant in Colonos, & sic ista Redecima debet in-
14 telligi de licita, videlicet, vt † Colonus non solum sol-
ueret Decimam de parte fructuum, quæ sibi remanet
ratione culturæ, sed etiam Redecimam, quæ debetur
à Domino de sua portione, *iux. cap. A nobis, &c. Tua*
nobis. de decim. & hoc modo esse intelligendam sentē-
tiam Card. SS. Cosmi, & Damiani, confirmatam per
fel. rec. Innocentium IV. tenuit Rota in pluribus de-
cisionibus in hac causa factis, in quibus cum sint omnia alia Episcopi, & Capituli sublata fundamenta, meritò Domini dixerunt, sententiam Rotalem esse confirmandam.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Nuncina Paganorum nullitatis Confirmationis.
Mercurij 28. Iunij. 1628.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione, an quando aliquid faciendum est per plures personas, si fiat per vnam tantum, subsistineatur.

SVMMARIVM.

1 *Ex clausulis geminatis colligitur mens Principis concedentis aliquid.*
2 *Verba pluralis numeri in vno verificari non solent.*
3 *Dictio, coniunctim; importat connexitatem, & concursum duorum, & omnem singularitatem excludit.*
4 *Decimarum materia est maximi momenti, & numeri.*
5 *Veritas magis perfecta inspicitur, per plures oculos. A pluribus, quod videtur, prudentius decidituv. numero 5.*
6 *Ecclesia interest habere plures Consultores, & pluriū virorum iudicio adhibere.*
7 *Duobus coniunctim, quando est commissa aliqua causa, tunc sententia vnius est nulla.*
8 *Rescripti forma est seruanda, alias actus redditur nullus.*
9 *Principis confirmatio corruit ex defectu intentionis, cessante præsupposito.*

DECISIO CCIV.

FIrmata Concordia inter Episcopum Nucerinum Paganorum & Rectorem, atque Capellanos Parochiæ Sanctæ Felicis ex vna, & Vniuersitatem & homines loci Paganorum ex altera, quod loco Decimarū Prædialium, & Personalium soluerentur quolibet anno ducati 700. illius monetæ, reseruato beneplacito Sedis Apostolicæ, Paulus V. fel. rec. concessit Breue si transactio in euidentem Ecclesiarum vtilitatem cesserit, directum Archidiacono Ecclesiæ Cauanen. ac Vicario Generali Episcopi Cauanen. cum Clausulis, *discretioni vestræ mandamus, &c. Decimis prius coram vobis specificatis, &c. ac vobis coniunctis procedentibus cōstiterit, &c.* vt in *Summario nu. 3.* Cuius Breuis vigore Iulius Zizza, qui tunc erat, & Archidiaconus, & Vicarius transactionem prædictam vti cedentem in vtilitatem Ecclesiæ confirmauit. Vnde commissa mihi causa super nullitate approbationis factæ per dictum Iulium Zizzam, dedi Dubium: An constet de nullitate confirmationis in casu, & ad effectum de quo agitur, & informantibus tantum moderno Episcopo, ac Rectore, & Capellanis responderunt Domini constare de nullitate.

Motiuerunt, quia de intentione Papæ satis apparet, quod non fuit confisus de vna persona tantum, sed de duabus, vt patet ex verbis, *Dilectis filiis Archidiacono Ecclesiæ Cauen. et Vicario Generali Episcopi, &c. Discretioni vestræ, &c. Specificatis coram vobis Decimis, &c. vobis coniunctim procedentibus constiterit, &c.* ex
1 quibus † clausulis geminatis colligitur Summum Pōtificem, vt melius consuleret vtilitati Ecclesiarum cōtemplasse duas personas, & plurium personarum industriam & integritatem in duabus dignitatibus separatis constitutas, & quidem egregias, nempè Ar-
2 chidiaconum, & Vicarium non solum ex verbis † pluralis numeri, quæ in vno verificari non solent. *Bald. cō sil. 123. num. 3. lib. 5. Rota decis. 632. nu. 4. & dec. 709. nu. 6. par. 2. recent.* sed etiam ex verbis discretioni vestræ vobis coniunctim procedentibus, dictio † enim
3 coniunctim, importat connexitatem, & concursum duo-

duorum, & omnem ſingularitatem excludit. *l. quod ſæpe, ff. de contrah. empt. l. coniunctim. ff. de leg. 3. l. quæ de tota, ff. de rei vendic. l. ſi hæredi, ff. de condit. inſtit. Rebuff. in l. reſtituere, ff. de verb. ſig. verbo ſimul. Lap. alleg. 50. num. 1. & 2. Bald. conſ. 123. nu. 2. lib. 5.*

4 Idque etiam poſtulabat ſubiecta materia † Decimarum, quæ eſt maximi momenti, vnde merito concordia ſuper mutatione fructuum Decimarum perpetuarum in pecunijs annuis, non iudicio vnius tantum committenda videbatur, ſed ſaltim duobus, nam per
5 plures oculos perfecta † veritas magis perſpicitur, & quod à pluribus videtur prudentius deciditur, ac intereſt Eccleſiæ plures habere Conſultores, † & plu-
6 rium virorum iudicium adhiberi. *cap. de quibus, 20. diſtinct. cap. prudentiam, de offic. deleg. cap. extra conſcietiam 64. diſtinct. l. vltim. C. de fideicom.* & propterea ſe-
7 quitur, quod dum cauſa † fuit commiſſa duobus-cõiunctim, ſententia vnius eſt nulla, *cap. vna delegatorũ, de offic. deleg. cap. cum ab vno de re iudic. in 6. l. pedius, §. in ſerum, l. itẽ ſi vnus, §. item ſi plures, ff. de arbitr. l. duo ex tribus, ff. de re iudic. Aba. in cap. cauſam matrimonij, num. 7.* vbi *Bald. num. 1. Dec. num. 3. de offic. deleg. Vãt. de nullit. defect. iuriſd. num. 182. & ſeq.* forma enim re-
8 ſcripti non ſeruata confirmatio † redditur nulla, *cap. cum dilecta, de reſcript. c. prudentiam, de offic. deleg.* vbi *Dec. in 4. not. Greg. deciſ. 1. num. 1. Seraph. deciſ. 1195. num. 2. Rota in recent. deciſ. 624. num. 1. par. 1. & deciſio. 631. par. 2.*

Ex quibus tollitur, quod cum Iulius Zizza eſſet Archidiaconus, & Vicarius, ac ambas dignitates haberet, duaſque perſonas repræſentaret, duorumque vice fungeretur ipſe ſolus potuerit ferre ſententiam, quia ex ſupradictis patet de contraria intentione Pontificis, qui præſupponebat, & intellexit quod duæ dignitates ſeparatim poſſiderentur, ac adminiſtrarentur, & duorum iudicium & integritas interueniret in ma-
9 teria Decimarum † tam graui, cui Pontifici ſi fuiſſet narratum, & ſciuiſſet quod Archidiaconatus, & Vicariatus reſidebat penes vnam eandemque perſonã, duas dignitates ſeparatas dediſſet, & aliũ ſubrogaſ-
10 ſet; quare † ceſſante præſuppoſito ex defectu intentionis Papæ corruit confirmatio. *l. mancipio, vbi glo. in verbo auocandum, C. de ſeru. fugit. Clem. fin. de ſent. excom mun. Decian. conſ. 19. num. 8. lib. 2. Dec. conſ. 90. nu. 1. in fin. & 2.*

Et ita, concluſum, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Romana, ſeu Carthaginen. Penſionis. Mercurij 28. Iunij. 1628.

ARGVMENTVM.

Declaratur materia, quod penſionarius pro rata penſionis tenetur contribuere, quamquam penſio ſit exempta.

SVMMARIVM.

1 *Penſionarius pro rata penſionis quantumuis exempta contribuere tenetur.*

2 *Titularis vigore pacti, tenetur releuare indemnem penſionarium ab omni contributione, & nn. 5.*

3 *Concordia inita fuit inter Regem, & Clerum Hiſpaniarum, qua cauetur, vt non obſtante quacunque exemptione ab omni decima, ſeu ſubſidio penſionarij teneantur pro rata contribuere.*

4 *Et quos afficiat iſta concordia.*

6 *Deciſ. in cauſa Valentina ſubſidij, & in cauſa Bergomen. Penſionis declarantur.*

7 *Obligatus ſoluere cum alio, ſiue in parte, ſiue inſolidum ſoluat, ſolidum repetit a Correo. & nu. 8.*

9 *Pacta poſteriora derogant prioribus.*

10 *Penſiones penſionarij Hiſpani ſunt reſeruatæ poſt concordiam factam inter Regem, & Clerum Hiſpaniarum, de qua ſup. num. 3.*

11 *Compenſationis exceptio non poteſt opponi, quando ſolutio non bene probatur.*

12 *Compenſatio regulariter non admittitur in obligatione Camerali, quando creditum fuit contractum ante d. obligationem.*

13 *Tertius, ſi ſit obligatus in forma Cameræ non gaudet beneficio compenſationis.*

DECISIO CCV.

PRæſuppoſito facto pro vt in *deciſione 24. Febr. præſentis anni coram R. P. D. meo Dunozetto*, fuit hodie cõram me dubitatum, An, & quando ſit defalcandũ ſubſidium, & excuſatum ex penſione, de qua in *dicta deciſione*; Et non eſſe defalcandum prætendebat D. Tiberius de Caualeriis penſionarius, ex quo dicta penſio fuit ei reſeruata libera, & immunis ab omni impoſitione, & onere etiam ſubſidij charitatiui impoſito, ſeu pro tempore imponendo, etiam quòd in impoſitionibus huiuſmodi expreſsè caueatur, quod penſio-
1 narius † pro rata penſionis quantumuis exemptæ, cõtribuere teneatur, & fuiſſe ita ſæpiſſimè reſolutum, & præſertim apud *Seraph. deciſ. 1348. nu. 2. & in Valentina Subſidij 4. Maij, & 26. Nouembris 1611. coram bon. mem. Penia, & in Perulina Penſionis 13. Ianuarij* 1
1614. coram bon. mem. Card. Sacrato, in alia Valentina Subſidij 22. Maij 1615. coram D. meo Pamphilio, quæ eſt deciſ. 702. p. 2. recen. in Cuneten. Penſionis 7. Iunij 1621. coram bon. me. Remboldo, & in alijs adductis per modernos Romanos *diſcept. forenſ. cap. 548. num. 26. cum ſeqq.* & tandem in *Bergomen. Penſionis 13. Nouembris 1626. & 16. Aprilis 1627. corã me, & in Parmen. Pẽſionis 5. Iulii 1627. coram bon. mem. Patriarcha Manganedo.*

Neque obſtare, quod ſubſidium, & excuſatum fuerint propagata, ſeu denouo conceſſa poſt reſeruationem dictæ penſionis, cum expreſſa clauſula, quod etiam penſionarij ad illa teneantur, & quod in ſpecie in eo derogetur pactis, & conuentionibus initis inter penſionarium, & Titularem, & cum alijs ampliſſimis clauſulis derogatorijs exemptionis, de qua in literis reſeruationis; quia (vt dicebatur) grauamen huiuſmodi penſionarijs iniunctum, & derogationes præfatæ intelliguntur quoad Regem, ita vt exẽ
ptione non obſtante poſſit Rex ſubſidium, & excuſatum à penſionarijs pro rata penſionum exigere, non autem afficiunt pẽſionarium quoad Titularem adeo quod penſionarius nihilominus poterit integrã penſionem exigere à Titulare, qui vigore pacti, de quo

in

2 in dictis litetis, tenetur † pensionarium indemnem ab omni contributione releuare, prout plenius, & clarius in *dicta Bergomen. pensionis* 13. *Nouembris* 1626. *coram me*: Vnde cum in præsenti non contendatur cum Rege, consequenter intrare videtur *dicta decisio*.

Exaduerso autem pro Seminario Carthoginen. Titulari dicebatur, stantibus etiam *supradictis decisionibus*, nec non conclusione firmata in *Bergomen. Pensionis*, de qua supra, esse nihilominus ex alio capite subsidium, & excusatum defalcanda, nempè vigore
3 concordiæ initæ inter † Regem, & Clerum Hispaniarum à Papa confirmatæ post dictam reseruationem, qua cautum fuit, vt non obstante quocunque exemptione ab omni decima, seu subsidio pensionarij teneantur pro rata contribuere, quæ concordia non so-
4 lum † afficit pensionarios quoad Regem, sed etiam totum Clerum inter se, quia totus Clerus in ea interuenit, & sic afficit etiam pensionarios Hispanos quoad Titulares, & Titulares quoad dd. Pensionarios, ita vt sicut extra terminos dictæ concordiæ pensionarius opponere potest contra Titularem de pacto inter ipsos inito in actu præstiti consensus nempè, quod ipse non teneatur ad aliquod onus impositum, seu imponendum, pariter etiam in terminis concordiæ, de qua agitur, ex quo illa fuit facta, & confirmata post reseruationem pensionis cum ampliſſima derogatione cuiuscunque exemptionis, Titularis rectè opponere
5 † potest contra pensionarium de pacto inter ipsos cõuento in dicta concordia ad effectum defalchi, seu repetitionis, vt in puncto decidit *Rota in decis.* 161. *p.* 2. *diuersorum*, & admittunt *dicta decisio in causa Valentina Subsidij* 4. *Maij* 1611. *coram Penia*, & *dicta decisio in causa Bergomen. pensionis, vers. non obstat quarto, co-*
6 *ram me*, quæ † decisiones licet nihil allegent, videntur etiam quoad hoc in iure verissimæ per *text. in l. si*
7 *in rem* 12. *C. si cert. pet.* vbi, quod obligatus † soluere cum alio, siuè pro parte, siuè insolidum soluendo solidum repetit à correo, & ibidem etiam *glos.* & *Bald.* & *per text. in l.* 2. *C. de duob. re.* Barto. *in l. si reos, col.* 2. *versic. si ergò queritur, ff. eod. tit.* & *Natt. consilio* 658. *numero* 4.

Sed nihilominus in casu, de quo agitur fuit iure optimo resolutum, subsidium, & excusatum non esse defalcanda: quia quidquid esset dicendum stante dicta concordia post reseruationem pensionis, si Semi-
8 narium Carthaginen. † Titulare, seu alius Titularis ageret contra pensionarium Hispanum iuxta *text. in d. l. si in rem. C. si cert. petat. cum aliis supra allegatis*, tamen in præsenti casu visum fuit Dominis non intrare dictam cõcordiam, & sic non esse locum prætenso defalco, tum quia hodiè non agit Seminarium Titulare contra pensionarium, sed pensionarius contra tertiũ nempè Petrum Marzal, qui nihil Regi soluit, nec soluere tenetur, tum etiam, & in omnem casum, quia agitur contra dictum Petrum vigore propriæ obligationis, videlicet ex cedula bancaria per eum data post dictam concordiam, per quam se obligauit etiam in forma Cameræ ad integram pensionem; Vnde sicut Titularis circumscripta propria obligatione contracta post dictam concordiam posset fortè iuxta prædicta aduersus pensionarium opponere de concordia cum ampliſſima derogatione prædictæ exemptionis facta post reseruationem pẽsionis, ita in præsenti ob-
9 stat † Petro exceptio nouissimi pacti ex dicta cedula bancaria, *l. si vnus, §. pactus nè peteret, ff. de pact.* & *l. pacta nouissima, C. de pact.* prout etiam pensionarij Hispa-
10 ni, † quorum pensiones sunt reseruatæ post dictam cõcordiam cum supradicta exemptione, licet quoad Regem nihilominus tenerentur, possent tamen integram pensionem à Titulari exigere, vt in *dicta decisione Bergomen. coram me*, & *in alijs supra allegatis*.

Neque obstat exceptio compensationis, quam Petrus prætendit esse faciendam, cum prætenso credito Seminarij, ex quo, vt prætendit, Seminarium soluit Regi ratam tangentem Tiberium, vti pensionarium virtute prædictæ concordiæ, quia vltra quòd solutio non benè probatur, & prætensum creditum Seminarij fuit contractum ante obligationem Cameralem,
12 † quo casu regulariter non admittitur compensatio, *Zacch. de oblig. Cameral. quæst.* 18. *num.* 18. & Moderni Romani *discept. forens. cap.* 129. *num.* 19. *cum seqq.* in præsenti cessat penitus difficultas, ex quo Petrus Marzal stante propria obligatione etiam in forma Camerę quoad dictum prætensum creditum Semina-
13 rij est † tertius, & sic non gaudet beneficio compensationis, vt idem *Zacch. dicta questione decima octaua*, *nu.* 9. vbi quod ita fuit decisum per Rotam in vna *Pistorien. Depositi* 10. *Octobris* 1561, *coram Rubeo*.

Et ita decisum vtraque, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VIRILI.

Pisana distributionum. Lunæ 3. *Iulij.* 1628.

ARGVMENTVM.

De potestate Papæ in beneficialibus non est dubitandum, quando clarè constat de eius mente. Vnionis natura, quæ sit.

SVMMARIVM.

1 *De voluntate clara Papæ, quando constat, de illius potestate in beneficialibus non est dubitandum.*
2 *Vnionis natura est, vt omnia bona Beneficij vniti, transeant ad beneficium, cui fit vnio.*
3 *Sententiæ non sunt attendendæ, quæ non constant in actis.*
4 *Confessio emanata à procuratore non nocet principali. Et potest etiam non docto de errore reuocari. num.* 4.
5 *Actorum transportatio non requiritur, quando de eis non constat.*

DECISIO. CCVI.

GRegorius XIII. fel. record. Canonicatum, & Præbendam Archipresbiteratui Cathedralis Pisanæ vnijt, & voluit quod obtinens Archipresbyteratũ, & Canonicatum, distributiones tam Archipresbyteratus, quam Canonicatus lucraretur. Cumque de Archipresbyteratu cum Canonicatu illi vnito fuerit a Sede Apostolica prouisus Anibal Agliata, ac possessionem acceperit, & Capitulum illi dupplicatas distributiones soluere recusaret. Proposui dubium, An duplices distributiones debeantur, & affirmatiuè fuit responsum.

Primo

Primo quia cũ Gregorius XIII. in ſupradicta vnione dixerit quod obtinens Archipresbyteratum, & Canonicatum conſequeretur diſtributiones Archipresbyteratus, & Canonicatus, conſequenter duplicatæ diſtributiones Archipresbytero debentur, cum de voluntate clara Papæ conſtet de illius poteſtate
1 in †beneficialibus non ſit dubitandum. *cap. licet de præben. in 6. Clem. 1 in fin. vt lit. pend. Rot. decis. 778. numero 1. parte 1 recent. Pariſ. conſ. 82. nu. 22. lib. 4.*

2 Secundo quia ex natura † Vnionis omnia emolumenta Beneficij vniti tranſeunt ad beneficium cui fit vnio *Garz. de benef. p. 12. c. 2. nu. 34. Rota diuerſ. decis. 758. & 799. p. 1. Gregor. deciſ. 112. nu. 4.*

Tertio quia dicta vnio etiam in vita Ioſephi Buccha Anteceſſoris habuit effectum.

Nec obſtat, quod ſupradicta vnio Gregorij XIII. fuerit declarata ſubreptitia, ex ſententia Ordinarij Pi
3 ſani, quia de huiuſmodi † ſententia non conſtat in actis, & confeſſio in commiſſione de ſententia diffinitiua Vicarij Piſani ſuper ſubreptione literarum fuit facta a non Procuratore Anibalis Agliatæ, & propte
4 rea † ei non præiudicat. *Greg. deciſ. 455. nu. 11.* & poteſt etiam non docto de errore reuocari. *Verall. deciſ. 198. par. 1. Greg. deciſ. 270. nu. 9. Rota diuerſ. deciſ. 613. nu. 9. par. 1.*

Quare ceſſat etiam defectus traſportationis actorum, quia nec de † huiuſmodi ſententia, nec de actis
5 conſtat, & nihilominus ſuper integra tranſportatione actorum poterit particulariter videri.

Ebita vtraque parte Informan. &c.

REVEREND. P. D. VEROSPIO.

Romana Aſſignationis Domus. Lunæ 6. Nouembris.

1628.

ARGVMENTVM.

Debitor obligatus tradere bona, vel pecunias, ex traditione alterius, liberatur, & alia, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quando apparet valida, & iuſtæ eſt confirmanda.*
2 *Rei exceptio habetur loco libelli.*
3 *Termini ſubſtantiales male ſeruati, in reiteratione in citatione ad ſententiam ſanantur.*
4 *Debitor habens poteſtatem tradendi bona, vel pecuniam, ex traditione alterius, extincta remanet omnis eius obligatio.*
5 *In alternatiuis electio eſt debitoris. ampliæ, numero 6.*
7 *Hypoteca non cadit ſuper pecunia.*
9 *Exceptio non adimplementi in vno caſu non impedit alium, & diuerſum caſum ab illo.*
10 *Creditori anteriori per pactum in ſua hypoteca præiudicari non poteſt.*
11 *Qualitas appoſita in vno capitulo, non debet trahi ad aliud ſeparatum.*
12 *Debita, ſi in inuentario, quod confecit, quis deſcripſerit, non poteſt illorum ignorantiam allegare.*
13 *Rem alienam ſcienter emens, ſibi imputet.*
14 *Et de euictione non poteſt agere, niſi actum ſit pactum.*
15 *Cohæredes pro debitis hæreditarijs tenentur pro rata, & portione ſua.*
16 *De euictione agi non poteſt antequam res euincatur.*
17 *Ex iudicio diuiſionis an agi poſſit de euictione.*
18 *Iudici ad arbitrio Lex multum differt in materia diuiſionum.*

DECISIO CCVII.

CVm ex forma conuentionis initæ in inſtrumento diuiſionis teneretur Ioannes Barlius præſtare Sebaſtiano fratris filio pro portione, quæ ei obtigit, aut ſcuta 1300; ſiue in bonis, ſiue in pecunia, aut annua ſcuta 65. pro alimentis, dominumque illi aſſignaſſet valoris ſcutorum 2000. eam Sebaſtianus recipere recuſauit, & coram A. C. Ioannem conuenit, vt vel ſibi dicta ſcuta 1300. in pecunia, vel annua alimenta ad rationem ſcutorum 65. perſolueret: Cumque R. P. D. Paſſioneus ab eodem A. C. deputatus ſententiã ad fauorem Ioannis tuliſſet, qua dictam aſſignationẽ rite, ac recte factam pronunciauit, interpoſita ab ea per Sebaſtianum appellatione, cauſaque mihi commiſſa. Dubitaui hodie de confirmatione dictæ ſententiæ; Et confirmandam eſſe dixerunt Domini ſtante illius validitate, † & iuſtitia. Cumque contra validitatem nihil præterea opponeretur, quam nullitas
1 ex defectu monitorij, cum de iuris dictione, citatione, aliisque requiſitis appareret ex actorum reuolutione, iuxta *deciſ. Verall. 260. par. 2. Rota deciſ. 589. nu. 1. par. 1 in recent.* Nec illa viſa fuit obſtare, vel ex
2 quo fuit lata ſententia ad fauorem rei, quo caſu † illius exceptio habetur loco libelli, *l. 1. ff. de except. Iaſ. in l. ſicut §. quod autem numero 12. ff. de re iudic.* vel quia
3 hic defectus, ſi quis fuit, per †obſeruationem terminorum ſubſtantialium in citatione ad ſententiam fuit ſublatus iure, *deciſ. 8. Caſſador. de reſcript. Verall. deciſ. 149. p. 3. Rota deciſ. 64. num. 6. p. 2. recent.*

Iuſtitiam eiuſdem ſententiæ declarabat, & concludebat diuiſionis inſtrumentorum, ex quo cum electio in Ioannis arbitrium fuerit translata, vt poſſet bona, vel pecuniam tradere, ex præſtatione alterius,
4 ad quod teneri voluit, † omnis ipſius obligatio fuit extincta, *l. peſtulatus 105. & ibi Bart. ff. de verbor. oblig. l. ſolutionem ff. de ſolutionibus ad pactum §. poſt diuiſionẽ in fin. vbi Caſtr. num. 3. ff. de pact. Surd. conſ. 243. nume.*
5 2. cum in alternatiuis † electio ſit debitoris, *l. plerumque §. fin. vbi gl. in verb. electio ff. de iur. dot. cap. in alternatiuis de reg. iur. lib. 6. Ber. conſ. 121. num. 5. lib. 1. Afflict. deciſ. 397. num. 4. Surd. deciſ. 318. num. 3.* Et hic
6 id expreſsè † illi fuerit permiſſum, *gloſ. in l. Lucio ff. de legat. 2. Felin. in cap. inter cæteras nu. 4. in prima fallent. Ripa nu. 71. de reſcript. Aym. conſ. 699. nu. 7. Magan. deciſ. Lucenſ. 16. num. 4.*

Quibus haud viſum fuit obſtare, quod primo ex eodem diuiſionis inſtrumento excipiebatur, in eo ſci licet conueniſſe vt onus omne communia debita exſtinguendi, quæ vſque ad ſummam ſcutorum 7000. in quodam inuentario deſcripſerunt, ad ipſum Ioannẽ pertineret, dictamque ſummam ſcutorum 1300. Sebaſtianus haberet liberam, & immunem ab omni ære alieno, ſiue alio quocumque onere, quæ verba, quia de pecunia intelligi non poterant, ex quo ſuperca-

† non

7 † non cadit hypotheca, vt per *Afflict. decis. 190. Rom. decis. 68. num. 1. parte prima, in recent.* necessario ad bona referenda erant, vt propterea cogi Sebastianus non posset, vt domum ære alieno grauatam, & pluribus hypothecis obnoxiam reciperet, cum ideo ius, quod sibi in tota hæreditate competebat videretur dimisisse, vt liber, & vacuus viueret ab omni cura, & molestijs.

Responderunt enim ex quo Ioannes debitorum onus in se suscepit, non tamen fuit certa dies præscripta eorundem extinctioni, non id sequi, vt propriæ obligationi non satisfecerit bona assignando iuxta facultatem, sibi in instrumento concessam, licet ad illorum extinctionem teneretur, & compelli posset,
8 cum † ex promissione liberationis à molestijs actio Sebastiano superfit quo casu sibi à creditoribus inferantur, *Bartol. in l. quibus diebus §. Thermilius num. 5. ff. de cond. & demonstr. Rota apud Card. Seraph. 1336. numero 1.* Et ex quo fuit stipulatio diuersis capitulis com
9 missa † exceptio non impleméti in vno capite nequeat impedire visum dictæ facultatis, quæ in alio, & diuerso legitur, ex tradita per DD. *in l. Iulianus §. offerri. ff. de verbor. obligat. Bart. in l. 2. numero 7. C. de conditione ob caus. & in l. in ciuile C. de rei vendicatione. Soccin. Senior in l. qui Romę §. seia numero 6. ff. de verborum obligatione. Decius in hcum proponas numero sexto. C. de pact. Gabriel, consil. 49 libro secundo, numero primo. Surd. consilio 107. numero 15. Afflict. decis. 280. Put. decisio. 214. numero 2. & 3. libro 3. Mantica decisio 238. numero 2.* Idem quoque est respectu bonorum, quæ dum dixerunt, vt libera essent, & immunia omni onere, & ære alieno non id voluerunt contrahentes, vt bonis, quæ cedere debebant in partem Sebastiani, auferrentur prius hypothecæ, cum nec potuissent ex quo per
10 † pactum creditori anteriori in sua hypotheca præiudicari non potest, *l. si quis putans §. si fundus ff. comm. divid. l. is qui fundum ff. de vsu, & vsufr. leg.* sed bene, vt eadem debita alioquin communia soluere de proprio Ioannes teneretur, aut eorum bonorum ratione ex quacumque obligatione, & hypotheca Sebastianus personaliter conueniri non posset, & semper haberet releuatorem Ioannem, vt ex verbis ipsis instrumenti colligere etiam licet, cum qualitas illa non fuerit adiecta bonis, sed valori portionis Sebastiani, quam tanti, scutis scilicet 1300. extimarunt ea conditione expressa, vt illius ratione, nec damnum aliquod sentire deberet, nec quidquam ex eadem portione, in communia debita conferre teneretur. Ex quibus
11 † bene verba illa *liberi, & franchi*, declarantur, vt trahi ad bona non possint, quorum electio in quarto, & diuerso capitulo postea Ioanni concessa fuit, *l. fideicommissa, §. hęc verba, ff. de leg. 3. Soccin. Senior, consil. 49. num. 2. lib. 1. Rol. consil. 38. numer. 58. lib. 4. Pariſ. consilio 39. numero secundo libro secundo. Surd. cons. 160. num. 34.*

Nec dici etiã debet, vt ius aliquod pinguius Sebastianus cesserit, qui eius, quod ex paterna hæreditate deducto ære alieno supererat, dimidium habuit, eiusdem æris alieni cura, & creditorũ satisfactione Ioan-
12 ni demandata, cum præsertim eadem debita † in inuentario, quod communiter confecerunt, descripta dici non posset, quod Sebastianus ignoraret, *Surd. consil. 414. num. 76. & seq. & decis. 265. num. 44. & 46.* hinc-
13 deque † cum iuuari non valeret exceptione rei liberæ non traditæ, *l. si fundum sciens C. de euiction. l. si à matre C. de iure dotium, Aym. cons. 77. num. 18. Roman. consil. 396. num. 3. versic. quæro quo ad secundum, Surd. decis. 265. num. 28. Tiraquell. de retr. legal. §. 12. glos. 1. nu. 7. & seq.* haberet in domo sibi assignata ex pacto releua
14 torem, contra † quem sine pacto de euictione non ageret, *l. si fratres, & ibi DD. C. com. vtriusque Iudic.*

Nec mouit Dominos quod Sebastianus conqueretur de exequutionibus factis super domo, cum non appareret, imò docuerit Ioannes occasione aliorum debitorum, quæ non fuerant in inuentario descripta sequutas fuisse, imò cum expressè inter se partes conuenerint, vt si quæ credita, aut debita præter descripta in inuentario emergerent æqualiter vtriusque
15 commodo, & incommodo cederent, † siue societatis essent dummodo in instrumento diuisionis non excepta ad ea tenebatur Sebastianus pro portione, & rata sua, *l. 1. & 2. C. si vnus ex plur. hęred. Com. in l. 1. numero 10. C. com. de legat. Rot. in Viterbien. Castrorum 10. Maij 1624. nume. 56. coram Reuerendissimo Domino meo Dec-*
16 *cano*, & ideo satis est, si ex promissione, † & obligatione Ioannis Sebastianus pro debitis descriptis sit securus, *l. 3. C. de euiction. Bald. in l. ex his prædijs numero quarto C. de euiction. Alexand. in l. cum proponas 2. numero 4. C. de pact. & consil. 65. lib. 5. Osasch. decis. pedem. 24. numero quarto Cardinal Seraphin. decisio 1275. num. 1. Rota in Romana Census de Canaler. 26. Iunij 1594. coram Peni. & in Tridentina Tenutæ Montis Nigri 20. Februarij 1619. coram Reuerendissimo Domino meo Decano.*
17 Cum vtique de † credito, si quod emersisset ex conuentione particeps deberet fieri, vt proinde haud mihus dici debeat, quod fuerit de tempore diuisionis cõsequutus, *l. si fratres C. com. vtriusque Iud. l. si familiæ, & ibi glos. & DD. C. fam. ercisc. Bartol. in l. qui Romæ §. duo fratres numero 25. Ripa numero 98. & 99. ff. de verborum obligatione Soccinus Iunior consil. 120. numero 28. libro 3. Beccius consil. 28. numer. 37. Menoch. de præsumpt. 118. num. 2. lib. 3. Peregrin. de fideicommiss. artic. 53. num. 57.*

Ex alio etiam capite impugnabatur iustitia sententiæ A. C. quod domum scilicet valoris scutorum duorum millium, & vltra, & quæ commode diuidi non poterat assignasset pro credito Sebastiani valoris scutorum 1300. vt ideo potius quam per partes facienda esset diuisio per partitum. Verum cum fides Periti, quæ ad hoc dabatur non esset ab eo medio iuramen-
18 to recognita, & mere extraiudicialis, † imò contrarium fuerit iudex Arbitratus, cui multum lex in hoc defert, ex trad. per *Menoch. de arbitr. cent. 2. cas. 123. 125. & 128. libro 2. Tiraquell. de iur. primogen. quæst. 60. numero* 10. haud magni fecerunt Domini hanc obiectionem, & sententiam in omnibus confirmandam dixerunt, prout fuit vtraque parte informante resolutum, &c.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Cęsaraugustana Præeminentiarum. Lunę 6. Nou. 1618.

ARGVMENTVM.

Mandatũ de manutenendo concessum alicui, quod in aliqua Ecclesia debeat habere manũ dexterã inter li-

giur concessa in qualibet parte d. Ecclesiæ. Contrauentio, quando non sit punibilis. Ad declaratoriam, quando deueniatur, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ appellatione indistincte veniunt omnia, quæ intra Ecclesiæ septa continentur.*
2 *Concessum de toto, videtur etiam concessum de parte.*
3 *Mandatum concessa in aliquo loco, videtur etiam concessa in qualibet parte d. loci.*
4 *L. illud. ff. ad l. Aquil. quando intret eius dispositio.*
5 *Iura intelligenda sunt ex mente, & ratione, non autem ex verbis.*
Verba legum Iudaicè non sunt accipienda, numero 5.
6 *Decanus, Dignitates, & Capitulum ratione diuersarum partium Ecclesiæ, diuerso iure censeri non debent.*
7 *Partes non debent discrepare à substantia, & qualitate totius.*
8 *Antecedentia declarantur per subsequentia.*
9 *Actus facti lite pendente, tanquam attentati, & sic damnabiles, & turbativi non attenduntur.*
10 *Contrauentio facta ab vna parte, liberat alteram ab obligatione faciendi, & impunè potest contrauenire.*
11 *Occasio contrauentionum est tollenda.*
12 *A pœna contrauentionis excusatur, qui habet iustam causam contraueniendi.*
13 *Exceptio implementi allegari non potest ab eo, qui nec ex parte sua adimpleuit.*
14 *Contrauenians secundò, potest agere contra primum contrauenientem, & exigere pœnas contrauentionis.*
15 *Exequtoriales literæ, qualiter sint intimandæ, & numero 16.*
17 *Declaratoria datur stante voluntaria inobedientia, & contrauentione.*
18 *Rota ex solita benignitate, mitius agere solet ad damdam declaratoriam, quando adest aliqua causa saltim colorata, & minus legitima excusationis contrauentionis.*
19 *Censurarum fundamentum solet esse contumacia.*

DECISIO CCVIII.

COnsulti Domini super interpretatione, & forma executionis mandati de manutenendo alias de anno 1557. per bo. me. D. de Rubeis relaxati, cum sub die 26. Aprilis, & 29. Nouembris superioris anni inter cætera respondissent: Decano Dignitatibus & Canonicis Metropolitanæ dandam esse manum dexteram Priore, & Capitulo Ecclesiæ B. Mariæ de Pilari in eadem Ecclesia quoties ad illam certis diebus accedunt Illustr. D. meus Cardinalis Milinus præfatum mandatum iuxta formam dictarum resolutionum Rotalium exequi præcepit, & mandauit. Vnde executorialibus expeditis, ac legitimè intimatis cum nihilominus contra formam, & tenorem dicti mandati de manutenendo, necnon earundem executorialium plura fuerint in partibus attentata. Dubitaui, An hinc inde constaret de contrauentione, itaut danda esset declaratoria. Cuius articuli resolutio pendet ex tribus inspectionibus. Prima est vt videatur quis prior contrauenerit. Secunda an talis contrauentio posteriorem excusset. Tertia & vltima an eadem prior contrauentio sit excusabilis, itaut non sit locus declaratoriæ.

Et quoad primam inspectionem omissis contrauentionibus verbalibus ad quas videbatur, mandatum de manutenendo non extendi, cum sub die 26. & 29. Aprilis præteriti Prior & Capitulum de Pilari recusauerint dare manum dexteram Decano Dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ, qui pro Palmarij benedictione, & contione habenda ad Ecclesiam B. Mariæ de Pilari accesserant; Immo Prior ipse primam sedem in cornu Euangelij occupasset, dubitari non potest quin Capitulum de Pilari prior contrauenerit mandato, & executorialibus; Cum secundum mandatum de manutenendo, & resolutiones Rotales eandem manum dexteram Metropolitanis omnino dare teneretur.

Neque obstat, quòd mandatum de manutenendo, & decisiones Rotales loquantur de Ecclesia, non autem de Presbyterio, in quo manus dextera fuit denegata, Quia, † appellatione Ecclesiæ indistincte, 1 veniunt omnia, quæ intra Ecclesiæ septa tanquam portiones ipsius continentur, *Argum. capitulo si quis in atrio, capit. si quis comunx., capit. id constituimus 17. quæst. 4. Abbas in capit. Ecclesia, numero 10. de immunitat. Eccles. Decian. tract. crimin. lib. 6. capit. 24. numero 31. & capit. 25. numero 12, 13. & seqq. Farinac. de immunit. Ecclesiæ, numero 268.* Et late *Modern. discept. forensis discept. 617. numero secundo.* Vbi quod 2 † concessum de toto, videtur etiam concessum de parte. Et ideo cum mandatum, & Decisiones dicant dandam esse manum dexteram Metropolitanæ in ipsa Ecclesia absolutè, & indefinitè, consequenter illa 3 † debetur in qualibet parte Ecclesiæ absque vlla limitatione, *capit. si Ciuitas versiculo ratione quoque, de sententia excommunicat. in 6. capit. vnic. de consecrat. Eccles. vel altar. eod. lib.* Et fuit dictum in *Lauretana Iurisdictionis 23. Ianuarij 1617. coram bon. mem. Cardinali Sacrato.*

Maximè quia vniuersalis ratio reuerentiæ de iure debitæ Ecclesiæ Sancti Saluatoris Metropolitanæ tanquam Parenti, quæ latè fuit ponderata coram me, sub d. die 29. Nouembris superioris anni militat tam in presbyterio, quam in qualibet alia parte Ecclesiæ itaut locum habeat eadem dispositio, † *l. illud. ff. ad* 4 *l. Aquil. Alexand. consilio 75. numero 3. lib. 5. Rot. consil. 52. numer. 17. & consil. 89. numero 10. & seqq.* Vbi † quod iura intelligenda sunt ex mente, & ratione, 5 non autem ex verbis, & quod Iudaice verba non sunt accipienda, Præsertim ad euitandum ne in vna eadem que Ecclesia, vnus & idem † Decanus, Dignitates, 6 & Capitulum ratione diuersarum partium Ecclesiæ diuerso iure censeantur contra *text. in capit. cognouimus 12. quæst. 2. l. eum qui ædes. ff. de vsucapion.* Et ne, 7 partes † discrepent à substantia & qualitate totius, pariter contra *text. in l. quæ de tota. ff. de rei vendicat. Alber. in l. ait Prætor la 2. ff. de iureiur.* Et fuit ponderatum in dicta *Lauretana Iurisdictionis coram Cardinali Sacrato.*

Neque etiam obstat, quòd Metropolitani tam ante, quam post declarationem mandati vltimo loco facta[m] fecerint in Presbyterio modo prædicto nempe, 8 absque huiusmodi precedentia: Quia actus † antecedentes fuerunt sublati per declarationem subsequutam, *arg. text. in cap. cæterum de rescript. cap. dudum de præbend. in 6. leg. pacta nouissima, C. de pact. leg. quod iussit. ff. de re*

iud. c.

iudicat. cum vulgar. Posteriores verò, vel emanarunt
9 in vim Regiæ prouisionis, vel † fuerunt attentati lite pendente, & sic tanquã damnabiles, & turbatiui nullatenus habendi sunt in consideratione. Vt de huiusmodi actibus pariter fuit dictum coram me sub dicta die 29. Nouembris 1627.

Quò verò ad secundam inspectionem licet nõ possit controuerti quin Metropolitani quoque contrauenerint, primò dum in die Sanctarum Iustæ & Ruffinæ non admiserunt in propria Ecclesia Canonicos de Pilar, & 15. Augusti ad Ecclesiam sanctæ Marię de Pilari non accesserunt prout tenebantur secundum tenorem mandati de manutenendo; Attamen visum
10 fuit Dominis, ipsos esse † excusandos, quia cum præcessisset contrauentio ex parte Capituli de Pilar, ipsi quoque tanquam liberati ab obligatione parendi, impunè potuerunt contrauenire, *Ad l. cum proponas la 2. C. de pact. vbi Alexan. num. 6. versic. nam secundo offendens & cons. 115. num. 7. lib. 4. late Bart. in l. 1. §. cum arietes num. 2. versic. sed si apparet. ff. si quadrup. paup. fecis. die. Roman. consil. 155. nu. 7. Beroy. cons. 185. num. 22. lib. 3. Gozadin. cons. 31. num. 5. Signorell. consil. 195. num. 3. in fin. Roland. consil. 57. num. 20. & seq. lib. 1. Ruin. cons. 58. num. 5. lib. 1. & cons. 136. num. 6. vers. quæ l. alind lib. 5. Bece. cons. 45. num. 6. 7. 10. & 17. & consil. 106. num. 31. lib. 1. Mathesilan. singul. 50. nu. 3. Rot. decis. 368. num. 2. & decis. 369. numer. 12. parte 4. diuers. Modern. discept. Forens. 307. num. 5.* Et sic impunè potuerunt tam ipsos venientes ad propriam Ecclesiam Metropolitanam non admittere, quàm ad ipsorum de Pilari non accedere. Ne parendo, vel viderentur approbare malegesta ab illis de Pilari, vel vt no-
11 uis contrauentionibus viam præciderent, & sic † tollerent occasionem vlterioris contrauentionis ad *tex. in l. conuenire, ff. de pact. dotal. meminerint, C. vnde vi. qualiter 17. de accusat. cap. 2. & 3. de concess. prab. in 6.*
12 Vnde † cum habuerint iustam causam contraueniendi à pœna contrauentionis excusantur. *Alex. qui alios allegat consil. 32. nu. 8. & 9. lib. 2. & consil. 66. num. 4. lib.*
13 *5.* Et cum † Capitulum de Pilar prius contrauenisset dolere non potest Metropolitanos contrauenisse, *Bartol. in l. 1. nu. 21. C. de vsufruct. legat. Soccin. consil. 128. nu. 3. versic. non obstat, lib. 3. Ruinus consil. 58. nu. 5. lib. 1. Rot. decis. 184. num. 3. par. 2. & decis. 86. num. 15. p. 4. diuers. Decis. consil. 452. num. 10. Roman. dicto cons. 155. numero 7. Alexand. consilio 212. numero 2. libro 2. Matheſil. dicto singul. 50. numero 1. & Rota apud Zach. de obligat. Camer. al. decisio 70. numero 17. Modern. discept. forens. 1000. numero 21. & seq.* Itaut non obstante
14 eadem contrauentione possint Metropolitani † contra Capitulum de Pilari tanquam eum, qui prior cõtrauenerit contrauentionis pœnas exigere, *Alexand. d. consilio 42. numero 9. lib. 2. Roland. d. consil. 57. num. 24. lib. 1. Bece. dict. consilio 106. numero 31. versic. inquit, Rota decis. 184. numero 3. part. 2. & decisio 369. numero 2. parte 4. diuersor. & apud Zach. decis. 139. numero 4. & 5.*

Quo denique ad tertiam, & vltimam inspectionem quamuis executoriales † fuerint intimatæ prout requiritur, *Innoc. in cap. final. nu. 5. versi. aliàs autem de eo, qui mittit. in possess. Roman. consil. 482. num. 5. Rot. decis. 15. de sent. excomm. in antiq. Felin. in capit. cum*
15 *sit, num. 14. de appellat.* Et † post intimationem fuerint reproductæ, & postmodum seruati quatuor termini
16 de stylo seruari soliti, *Felin. in cap. Rodulphus nu. 40. de rescript. Vestr. in prax. cap. vlt. lib. 8. nu. 19. Peregr. decis. 15. num. 3. lib. 1.* Et constet de voluntaria inobedientia, & contrauentione, vt supra probatum est,
17 quibus † statutis danda esset declaratoria, *cap. absit 10. quæst. 3. Abb. in cap. 1. num. 10. de iudic. in cap. Reprehensibilis num. 2. de appell. & in cap. sanè qui a num. 5. de off. deleg. Soccin. in cap. nulli, num. 5. & 8. de sentent. excommun. Oldrad. consil. 277. num. 1. Cassador. decis. 5. num. 7. de constit. & decis. 6. num. 10. de causs. possess. & propriet. Rota decis. 478. part. 2. recent.* Et fuit sepissimè resolutum.

18 Domini tamen solita † benignitate, mitius agẽtes, licet agnoscerent prætensionem illorum de Pilar ex superius deductis nullatenus posse sustineri. Quia tamen videbatur eisdem non defuisse aliquam causam saltim coloratam deducendi, atque confouendi hanc licet minus legitimam prætensionem censuerunt, eorum contrauentionem pro nunc posse excusari. Et ideo non esse dandam contra ipsos declaratoriam. In quam sententiam eo libentius inclinarunt, quia, cum Prior de Pilari obtulerit se paratum obedire quibuscunque declarationibus super hoc per Sanctissimum faciendis, aliqua ex parte videbatur exclusis-
19 se à se, & Capitulo suspitionem contumaciæ, † quæ solet esse fundamentum censurarum, *Cassador. dict. decis. 5. numero 7. de constitut. & decis. 6. numero 10. de causs. possess. & propriet. Rot. dicta decisione 478. parte secunda recentior.*

Ideo mandarunt vt partes hinc inde pareant mandato de manutenendo, & ita conclusum vtraque parte informante, &c.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Melitен. Præeminentiarum. Lunæ 13. Nouembris.

1628.

ARGVMENTVM.

Magnus Magister Ordinis Hierosolymitani an possit sine Conuentu auocare causas à Marescialio præuentas.

SVMMARIVM.

1 *Auocare causas est de pertinentibus ad absolutam potestatem.*
2 *Magnus Magister Ordinis Hierosolymitani an habeat absolutam potestatem.*
3 *Iurisdictio Magni Magistri Ordinis Hierosolymitani, etiam vbi non esset independens, & absoluta, sed vnita cum conuentu, attamen exercitium dicitur esse penes ipsum solum.*
4 *Magnus Magister Ordin. Hierosolyt. auocando causas à Marescialio præuentas suo, & nomine Conuentus dicitur actum facere.*
5 *De pertinentibus ad supremam potestatem, quando agitur, prout est de auocatione causarum, non est arguendum à possibili transitu iurisdictionis, respectu exercitij separati ab habitu, & remanente penes alium, & nu. 6.*
7 *Probatio debet concludere per necesse.*

8 *Prælatus quando agit suo, & nomine Conuentus, præsumitur agere cum consensu Conuentus.*
9 *Præsumptio de præsumptione non est deducenda.*
10 *Specialia duo circa idem non dantur.*
11 *Impossibilitatis exceptio, ex quo tollatur.*
12 *Superior potest auocare causas pendentes coram suo inferiori.*
13 *Gail. Obseruat. 41. lib. 1. & alij declarantur.*

DECISIO CCIX.

VIsum fuit standum esse in decisis die 28. Ianuarij præteriti ex eisdem rationibus, & fundamẽtis, nempe Magnum Magistrum solum nõ posse auocare causas à Mareschallo iam præuentas, cum hoc sit de †pertinentibus ad absolutã potestatem, *Afflict. dec. 361. nu. 18. Franc. à Ponte de potest. prореg. tit. 2. §. 1. n. 24.* quæ talis non est in Magistro, sed vnita probatur cum Conuento ex stabilimentis eiusdem Religionis, vt propterea quæ conueniunt habitu & exercitio Iurisdictionis dici non possint, independenter esse in
2 Magistro, aut ab †eo solo exercenda sint, sed simultanee per Conuentum & Magistrum promouenda ex *Oldr. consil. 128. per tot. Rot. dec. 101. num. 1. par. 3. diuers. Caput. decis. 219. p. 1.* & stabilimentis à Sede Apostolica cõfirmatis, quæ in decis. causa allegata fuere.
3 Non obstat quod vbi etiam † Iurisdictio non esset independens & absoluta, sed vnita cum Conuentu, adhuc tamen exercitium diceretur penes M. Magistrũ solum quod dicebatur, non repugnare simultanee ex eodem *Oldr. in dicto consil. 128. num. 5. per cap. intercetera de offic. ord. in.* & decisio causæ id ipsum velle videatur, dum in ea dicitur transire Iurisdictionem, in M. Magistrum per viam mixti ministerij & simplicis Communionis cum quo exercitio præsupponitur, M.
4 Magistrum causas posse auocare, & auocando †eas suo, & nomine Conuentus actum facere, *Felin. in cap. e. loceri, num. 2. de rescript. Rot. decis. 108. numero 5. par. 2. diuersor.*

Quia fundamentum obiecti non probatur, quod in vniuerso exercitium Iurisdictionis sit in M. Magistro solo, sed potius totum contrarium ex stabilimentis religionis colligitur, quia aliæ sunt Iurisdictiones distributæ Magistro aliæ sunt dignitati Mareschallis, & alijs dignitatibus per linguas concessæ, vt declarat vltima decisio causæ *in versic. similiter*, non releuat vt
5 propterea quando agitur de pertinentibus † ad supremam potestatem prout est de auocatione causarum, *cap. vt nostrum de appell. l. Iudicium solvitur, ff. de Iudic. Rebuff. de euocat. quæst. 2. Conar. pract. quæst. capit. 9. num. 1. Gail. obseru. lib. 1. obseru. 41. num. 1.* non est in rectam graui argumentum à possibili transitu Iurisdi-
6 ctionis respectu †exercitij separato ab habitu, & remanente penes alium, quia hoc non impugnatur. Sed
7 probatio debet concludere per necesse † quod verè transierit, *cap. in præsentia de prob. l. non hoc cap. unde legitimi Sard. consil. 151. num. 48. & decis. 160. nume. 9. & 10.* vt ex inde firmato transitu exercitij possit inferri quod verè pro exercitio suæ Iurisdictionis, possit causas auocare non autem quod dicit *Felin. in cap. edoceri, num. 2. de rescript.* quod vbi prælatus agit suo
8 †se nomine Conuentus præsumatur, agere cum consensu Conuentus quia hoc non prætendit Magnus Magister, sed suo proprio nomine causas auocare,
9 aliàs esset præsumptionem † de præsumptione deducere, nempe dum agit suo nomine etiam Conuentus
10 agere præsumatur, & secundo quod † præsumatur agere cum consensu Conuentus dum agit suo, & nomine Conuentus contra *reg. l. primę de dotis promiss. Rain. cons. 145. num. 17. vol. 5. Rot. in recent. decis. 475. num. 10. par. 1.*

Neque ad firmandam illationem deseruire potest impossibilitas exercendi Iurisdictionem ex parte Conuentus, quia dantur infiniti actus per Magistrum, &
11 Conuentum expediti ex quibus tollitur † exceptio impossibilitatis, & probatur iurisdictio actu, & habitu esse penes Conuentum.

Demum non obstat, quod ex sola superioritate
12 possit † Magnus Magister causas auocare ab inferiore Magistratu, *l. fin. C. de Iurisd. omn. Iud. Gail. dict. obseru. 41. in princip.* & dicitur firmatum tam *in decis. bo. me. Vbaldi vers. non obstat quod M. Magister*, & *in decis. bo. me. Patriarchæ. Manzanedi vers. quibus omnibus.*
13 Quia Gail. † Couarr. Rebuff. & alij supra allegati loquuntur non de quocumque Superiore, sed de eo qui iubet iudicare, id est iurisdictionem mandare potest, nam & ille poterit auocare, sed M. Magister libere hoc facere non potest, sed in simul cum Conuentu, ergo & ad vtrumque simultanee, pertinebit auocatio, nec decisiones suprà allegatæ contradicunt, quia illa bo. mem. Patriarchæ refert se ad decis. bo. mem. Vbaldi & illa dicit, quod Conuentus non repugnat exercitio iurisdictionis M. Magistri, nec delegationibus ab eo factis aut faciendis, & sic supponitur concursus ipsius Conuentus, de quo nũc dubitatur an velint concurrere in auocatione causarum, & probandus est illius consensus, quod si probetur Mareschal- 1
lus acquiescere tenetur, prout firmatum fuit in vltima decisione causæ, quia suprema auctoritas tunc plena erit ex vtroque consensu, & sicuti potest iubere indicare ita & poterit causas iam delegatas auocare. 11

Et sic, &c. 12

REVERENDISS. P. D. COCCINO. 13

DECANO.

Toletana Iurisprudentiæ Veneris 17. Nouembris.

1628.

ARGVMENTVM.

Donatio facta Monasterio iam fundato, & dotato, an possit fieri cum pacto resolutiuo. Pacta, & conditiones, quando amplius in donationibus apponi non possunt, Iuris patronatus reseruatio, vt possit fieri in Ecclesia regulari, quid requiratur. 1

SVMMARIVM.

1 *Res indicata facit ius clarum, manifestum, & indubitabilem.*
2 *Causa, quando dicatur deserta.*
3 *Donationem bonorum Monasterio tam fundato, & dotato quis facere potest, sub conditione resolutiua, quod obseruentur conditiones, vel res donata restituantur. & nu. 4. & 6.*

In-

5 *Iurispatronatus non acquiritur ex augumento dotis.*
7 *Donatio, quando est perfecta, tunc in ea non possunt apponi pacta, & conditiones.*
8 *Dispositio generalis restringitur per specialem subsequentem. amplia. nu. 9.*
10 *Iurispatronatus reseruatio in Ecclesia Regulari, vel Conuentuali ad fauorem Laici, non potest competere, nisi ex priuilegio.*
11 *Iuspatronatus, quãdo possit competere in Ecclesia regulari, absque priuilegio Sedis Apostolicæ.*
12 *Obseruantia per triginta annos in aliquo actu, facit præsumi, in eo interuenisse omnes solemnitates requisitas.*
13 *Factum proprium, quis non potest impugnare.*
14 *Testis singularis non probat.*
15 *Hæreditatis aditio non probatur per actus æquiuocos.*
16 *Minor maior factus potest renunciare omnibus, quæ vigore alicuius transactionis ei obuenerunt.*
17 *Scientia, ad hoc, vt per eam dicatur aliquid ratificatum, requiritur, quod sit certa, & non possibilis.*

DECISIO CCX.

DOmini perstiterunt in resolutis coram me sub die 11. Februarij præteriti, vtilitas enim, in vim cuius prætenditur transactionem tanquam bona fide factam super bonis ad maioratum spectantibus sustineri, etiam in præiuditium Annæ, visa fuit omnino cessare ex deductis in prædicta decisione.

Nam quoad primum caput, ex quo illa potissimũ deducebatur nempè, quod in transactione fuerat ẽt ad fauorem successorum Roderici firmatus Patronatus, qui stante prima donatione, in qua illum ad sui vitam tantum reseruauerat, videbatur posse controuerti, adhuc placuerunt Dominis responsiones datæ qđ Patronatus non poterat dici contrauersus. Primo qa habebat pro ferẽ iudicatam, vna cum exequutorialibus relaxatis, quæ quidem res iudicata 1 facit rem claram, manifestam atque indubitabilem, itaut propterea constare de bono iure Maioratus pro obseruantia conditionum in posteriori donatione appositarũ, Seraph. *decis.* 976. *n.* 3. nec obstat appellatio, de qua deponunt testes in summario Monialium nu. 8. quia prædicti testes deponunt de auditu, ac de propria credulitate. Et in omnem euentum, cum à die sententiæ, quæ fuit lata de anno 1577. vsque ad diẽ transactionis initæ de anno 1590. effluxerint tresdecim 2 anni per lapsum tãti temporis esset deserta *auth. quisquis, C. quomod. & quan'c.*

Secundo, quia licet in prima donatione anni 1525. Rodericus fundator sibi ad vitam tantum reseruasset Patronatum, attamen illum postea per conditiones in secunda donatione anni 1540. appositas potuit etiam successoribus reseruare, cum inspecta dispositione iuris potuerit facere donationem bonorum Monasterio iam 3 dotato, atq; fundato sub conditione resolutiua, quod obseruarentur conditiones, vel res donatæ restituerẽtur, vt est *text. in c. verum,* & ibi gl. in verb. *conditiones*, & verb. *debeat de condit. apposit.* secundum veriorem, & magis receptum intellectum, Card. & Abb. quem ibi latè prosequitur Præpositus. *n.* 6. *col.* 4. circa medium vers. 5. *est intellectus*, idem Abb. in c. *cum dilecti* per illum text. *n.* 3. *vers. nota* 3. & ibidẽ Immol. *n.* 4. *vers. item potest notare de donat.* qui 4 textus loquitur in puncto de cõditionibus appositis in secũda donatione facta Ecclesiæ, quas supponit sustineri tanquã posteriori donatione insertas, Fel. in c. *cum venerabilis n.* 39. *vers. nota* 3. *de excep.* Lambert. *de iurepatr. p.* 1. *lib.* 1. *q.* 9. *art.* 4. *nu.* 3. *vers.* 3. *vero casu.* Rip. *in l. fi. q.* 38. *n.* 132. *C. de rei. donat.* & dixit Rota *in Lucana bonorum* 5. *Decembr.* 1603. *cor. bo. me. Card. Pãphilio.* Et ideo non obstat, quod 5 ex augumento dotis non acquiratur iuspatronatus *gl. in c. piæ mentis* 15. *q.* 7. vbi Archid. *nu.* 3. Turrecrem. *nu.* 6. Innoc. *in Rubr. de Iurepatr. nu.* vbi Card. *q.* 6. & DD. *in c. eod. tit.* quia hic absolutè non prætenditur iuspatronatus, sed in vim se 6 cundæ donationis conditionalis agitur, vel ad obseruantiam conditionum, vel ad restitutionem rerũ donatarum iuxta determinationem *text. in d. cap. verum.* ibi *nisi tali sit conditione collatum, quod ea cessante debeant reuocari.*

Nec dicatur quod in prima donatione fuerunt cõprehensa omnia bona Roderici fundatoris, qui ideo non potuit postea per nouã eorundẽ bonorum donatio- 7 nem ex interuallo apponere pacta, & cõditiones alternatiuè conceptas sub illorũ restitutione *per text. in l. perfecta, C. de don.* Quia non est verum quod in prima donatione fuerint comprehensa omnia bona, cũ immò eadem prima donatio legatur expressè restricta ad certa bona per fundatorem particulariter designata ibi *accipiatis bona, &c. scilicet hæreditamẽti, quod ego habeo in terminis Oppidorum de Serranillos &c. exceptis domibus, quas emi à Leonora de Contreras &c. quorum vobis facio donationem &c.* Ita vt quatenus etiam fundator præmisisset aliqua verba generalia apta cõprehendere ipsius voluntatem donandi omnia bona in genere, attamẽ cum postea per viam specificationis, ac declarationis eiusdem donationis se restrinxerit ad certa bona, dotatio vltra illorum terminos 8 non extenditur, quia generalis, dispositio restringitur per specialem subsequentem *c. generi de reg. iur. in 6. l. legata suppellectili ff. de supel. legat.* Bald. *cons.* 165. *n.* 4. vers. *extra prædicta l.* 4. quæ tãto magis procedunt 9 in casu isto, in quo bona in individuo fuerunt enumerata, ac designata Bar. *in l. verba in* 2. *appositione ff. de alim. & cib. legat.* nõ ex abundãti, & causa dubitationis tollendæ, sed causa limitationis atque determinationis Glos. *in l. quæsitum* §. *si quis fundum*, & ibid. latè Bart. *nu.* 1. *ff. de fund. instruct.*

Nec ẽt patronatus dici potest controuersus ex eo, quod non constat de priuilegio, ac beneplacito Apostolico, quorum vtrunque videbatur necessariũ. Pri- 10 mum quidem quia agebatur de reseruatione Patronatus ad fauorẽ laici in Ecclesia Regulari, seu conuẽtuali Mohed. *dec.* 10. *n.* 5. *de iurep.* Put. *dec.* 366. *n.* 6. *fi.* 2. Rot. *dec.* 421. *n.* 1. *p.* 2. *recẽt.* Secundũ verò quia fundator sub eo reseruauerat sibi approbationẽ ordinationũ, ac constitutionum monasterij. Nã respondetur, quod vel neutrum requirebatur. Non primum, quia 11 vbi in monasterio regulari non prætenditur Ius eligendi, prout in isto casu non prætenditur priuilegiũ Sedis Apostol. non est in limine necessariũ Doctores *in c. nobis* & ibi Abb. *n.* 9. *de iurep.* Nõ verò secundum, quia cũ intelligatur reseruatum quatenus requireretur Put. *dec.* 44. *lib.* 2. *in cerretl.* constat quod non erat necessarium, vt fuit dictum in præcedenti decisione, vel quatenus etiam vtrũq; requireretur, ex lapsu tãti

temporis vna † cum obſeruantia vltra 30. annos præſumeretur interueniſſe, vt vltra allegatos in eadem deciſione dicunt Abb. *in c. Albericus num.* 6. & add. ibid. ad Felin. *num.* 5. *de teſtib.* Alex. *conſil.* 12. *num.* 7. & *conſil.* 17. *num.* 9. *lib.* 4. & *conſil.* 218. *num.* 10. *lib.* 6. Soccin. *conſil.* 29. *num.* 30. *lib.* 1. & *conſil.* 266. *num.* 34. *lib.* 2. Aym. *de antiq. temp. p.* 3. *lib.* 4. & fuit ſepiſſimè reſolutum.

Quo verò ad alia capita, ex quibus prætenſa vtilitas deducebatur viſum fuit Dominis omnia, quæ per informantes in contrarium deducuntur, vel non releuare, vel ſatis fuiſſe ſublata in præcedenti deciſione, quibus ſolummodo addebatur non poſſe allegari in ſufficientiam reddituum dotis pro xx. monialibus ad effectum vt patroni tenerentur ad ſupplemẽtum, à quo aſſeruntur liberati. Quia ſufficientia dotis pro ijſdem xx. monialibus nõ videtur vllatenus poſſe controuerti, dum Rodericus poſtquam in prima donatione determinauit numerum monialium ſubdit. *Igitur eſt dos ſufficiens, vt ego vobiſcum ſum alloquutus.* Vnde ſi bona aſſignata in prima donatione ſufficiebant pro dote, multo magis ſufficere debebãt de tempore tranſactionis, de quo ſuperueneranr alia bona conſiderabilis valoris deſignata in ſecunda donatione.

Non obſtant teſtes deponentes Annam fuiſſe hæredem Ioannis Patris, qui tranſactionem ratificauit, ideòque ipſius † factum non poſſit impugnari, *l. cum à matre C. derei vend. l. ex qua perſona ff. de reg. iur.* Quia ſolus tertius teſtis deponit de bonis à Patre acquiſitis, quæ tamen non ſpecificat, & ſic eſt † ſingularis cuius fides plurimum etiam diminuitur ex teſtibus Annæ, qui deponunt Ioannem ſine bonis deceſſiſſe. Reliqui verò teſtes deponunt in gẽnere Annam fuiſſe hæredem Patris quod poteſt intelligi reſpectu bonorum maioratus. Vnde probatio illa † tanquam æquiuoca non ſuffragatur in probanda additione hæreditatis, quæ per actus certos, non autem dubios, & æquiuocos probari debet ex iuribus vulgaribus.

Et in omnem euentum ceſſat difficultas ex quo Anna intra legitimum tẽpus reſtitutionis de anno 1623. renunciauit † expreſsè omnibus, quæ vigore dictæ tranſactionis ſibi obuenerant *ad text. in l.* 1. & 2. *C. ſi maior, fall.* ex quibus ceſſat etiam prætenſa ratificatio, quæ deducebatur ex perceptione partis fructuũ molendini, & ex alijs huiuſmodi, quia ad eam probandam non ſufficiunt allegatæ præſumptiones cum certa, non autem † poſſibilis ſcientia ad iſtum effectũ probari debeat glo. *in cap. concertationi, de appellat.* Surd. *conſil.* 150. *in fin.* Rot. *deciſ.* 66. *num.* 3. *part.* 2. *recent.* cum alijs allegatis in prædicta deciſione.

Et ita concluſum vtraque parte informante, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana, ſeu Sabinen. Cenſus, Vener. 17. *Nouembris,* 1628.

ARGVMENTVM.

Conſtitutionum natura, quæ ſit. Super bonis, vbi ponuntur cenſus, quid acquiratur, & alia.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutio non reuocat actus iam perfectos, etiam eius natura ſit reſpicere futura, & non præterita.*
2 *Exceptio reſtringit regulam, & non comprehendit caſum exceptum,*
3 *Aſſertio ciuilitatis, & incolatus inter contrahentes probat ciuilitatem, & incolatum.*
4 *Subditus dicitur quis ratione domicilij.*
5 *In bonis in quibus conſiſtunt cenſus, non acquiritur nullum ius, nec quo ad poſſeſſionem, nec quo ad proprietatem, ſed tantum hypoteca.*
6 *Hypoteca non comprehenditur ſub prohibitione venditionis, permutationis, & donationis.*
7 *Bona feudalia de iure communi non poſſunt hypotecari.*
8 *Bona in dubio præſumuntur allodialia, & num.* 9.
10 *Caſtrum dicitur hæreditarium, quando fuit emptum pro hæredibus, & ſucceſſoribus.*
11 *Cenſus poteſt conſtitui ſuper Caſtro hæreditario, etiã ſine conſenſu Domini directi.*

DECISIO CCXI.

DVm Archiconfraternitas Sanctiſſimi Sacramenti Baſilicæ Sancti Petri inſtaret coram nuncio pro executione iuxta tenorem reſcripti Sanctiſſimi; Marchio Aſdrubal Mattheius oppoſuit de Conſtitutionibus Apoſtolicis; Ideo dedi dubium, An huiuſmodi Conſtitutiones obſtarent, & Domini negatiuè reſpõderunt; nam quoad Conſtitutiones felic. record. Clementis VIII. & Pauli V. ac Sanctiſſimi D. N. cum 1 † illæ ſint poſteriores impoſitioni Cenſus, impoſitionem iam perfectam non tangunt, ſed reſpiciunt futura, *cap. fin. vbi Felin. num.* 1. *de Conſtit. Gemmian. in cap. deliberatione, §. volentes, num.* 2. *de offic. deleg. Rota diuerſ. dec.* 319. *num.* 3. *par.* 1.

Imò Conſtitutio Sanctiſſimi per viam extenſionis, & ampliationis loquitur de impoſitionibus Cenſuũ, vnde ſequitur quod diſputatio reſtringitur ad ſolam Conſtitutionem Sixti V. quam Domini non obſtare voluerunt, nam aut Marchio nititur prima parte Bullæ in qua diſponitur, quod bona ſtabilia, exiſtentia in ſtatu Eccleſiaſtico, neque etiam per pignus, ſeu precarium tranſeat in perſonas extraneas, ſeu forenſes, & duæ fuerunt datæ reſponſiones.

Prima eſt, quod ipſamet Bulla excipit Cenſus, ibi, *bonorum autem præfatorum appellatione, nec Cenſus, &* 2 volumus comprehendi, exceptio autem † reſtringit regulam, & non comprehendit caſum impoſitionis Cenſus, *l. nam quod liquide, §. fin. ff. de pen. legat.*

Altera eſt quod Cabrera emptor, licet origine eſſet Hiſpanus contraxerat domicilium in Vrbe, in qua obijt, & in impoſitione Cenſus aſſeritur Ciuis Romanus, quæ † aſſertio inter contrahentes probat Ciuilitatem, & Incolatum, *l. optimam, C. de contrab. ſtipulat. l. quidam, ff. de prob. Alexand. conſil.* 250. *num.* 1. & 2. *lib.* 2. *Rota coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano deciſ.* 427. *num.* 4, & conſequenter probat ſubiectionem Sedi Apoſtolicæ cum quis † ratione domicilij 4 dicatur ſubditus, *l. domicilium, ff. ad Municipal. l. ſi in patria, C. de Incol. lib.* 10. *Dec. conſil.* 661. *num.* 6. & ipſa Conſtitutio contentatur de domicilio, in illis verbis, ibi,

ibi, *vel qua domicilium legitime non contraxerit in nostro Statu.*

Aut vtitur secunda parte Bullæ, dum prohibet vēditionem permutationem, vel donationem sine licētia Summi Pontificis, & cum loquatur de alienatione in genere, sed se restringat ad tres species, nempe vēditionis, permutationis, & donationis non censetur prohibita Impositio Census, per quam super Castro
5 Censuato nullum Ius, † nec quoad possessionem, nec quoad proprietatem acquiritur, sed tantum hypotheca. *Rota post Modern. de Censib. decis. 1. num. 2. Seraph. decis. 794. num. 6. Cinc. de Cens. par. 1. cap. 1. quæst. 1. art. 1. num. 23. & c. 2. quæst. 1. art. 7. num. 13. & cap. 2. quæst. 3. art. 1. num. 4. & 5.*

6 Et quod sub prohibitione venditionis, † permutatio is, & donationis non comprehendatur hypotheca. *Cin. in l. fin. in 3. oppos. num. 2. in fin. vers. sed contra, C. de reb. Eccles. non alien. Odd. de fideic. quod appell. prohib. inducen. quæst. 24. art. 3. num. 84. Fusar. de substit. quæst. 695. num. 18. Felician. de Cens. tom. 1. li. 2. c. 4. nu. 5. & tom. 3. lib. 2. c. 4. num. 3.*

Considerandæ quoque venit intentio Sixti V. quæ fuit, ne in dominio Castrorum fieret mutatio personarum sine licentia Principis, quæ mutatio cessat, in impositione Census, & licet stante hypotheca possit peruenire ad venditionem Castri Censuati, tunc quādo fieret venditio, vel subhastatio, necessaria erit licentia Summi Pontificis; & sat est quod illo tempore interueniat, & etiam hoc exprimitur in Declaratoria Pauli V.

7 Non obstat quod de Iure communi † bona feudalia non possint hypothecari, quia, omisso quod hoc
8 est extra dubium, fuit responsum, Castrum † præsumi allodiale, vt fuit firmatum in *Sabinen. Montis Rotundi 25. Iunij 1627. coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano.*

Vltra quod cum Castrum S. Petri fuerit venditum Dominis de Mattheis vti liberum, & francum, præterquam à solutione decem Carolenorum quolibet
9 anno Abbatiæ Farfen. † eo magis dicitur allodialem. *Roman. consil. 70. num. 1. in fin. vbi addens in littera B. &*
10 apparet quod † est hæreditarium, cum sit emptum pro hæredibus, & successoribus, *Roman. consil. 31. & ibi addit. Curt. Iun. consil. 183. num. 8.* & fuit dictum in supradicta *Sabinen. Montis Rotundi*, quare potuit su-
11 per † illo imponi Census etiam sine consensu Domini directi. *Intrigl. super Bull. de Censib. quæst. 26. num. 12. & seq. Cinc. de Censib. part. 1. cap. 2. quæst. 2. artic. 1. num. 27.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. DVRANO

Cienuen. Beneficij de Anduxar. Luna 30. Nouembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Beneficij valor expressus, an sit iustificandus, quando sumus in gratia, motu proprio, emanata.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij valoris expressio, quando est facta, motu proprio, non eget iustificatione.*
2 *Regul. Cancellar. de exprimendo valore, requirit, quod etiam in gratijs motu proprio emanatis, valor sit exprimendus.*
3 *Garz. de benef. part. 1. cap. 5. num. 508. declaratur.*
4 *Valor beneficij secundum regulas antiquas Cancellariæ, non erat exprimendus in gratijs, motu proprio.*
5 *Regul. Cancell. de exprim. valor. circa expressionem valoris in gratijs motu proprio, cum sit contra ius commune, & contra regulas anteriorum Pontificū debet vti odiosa restringi.*
6 *Decis. in causa Oxomen. Thesaurariæ 12. Iunij 1559. coram Cotta, declaratur à Garz. Sed Rota illam non sequitur num. 7.*
8 *Beneficiorum affectio, seu reseruatio durat etiam post mortem Papæ, dum nihil in contrarium in Indulto disponitur.*

DECISIO CCXII.

PLacuit Dominis Decisio in hac causa facta 21. Iunij præteriti, in qua fuit firmatum, gratiam D. Beltrandi motu proprio emanatam, esse iustificatam & non obstare Indultum D. Cardinalis Giennen. ex rationibus in dicta Decisione latè deductis.

Neque hodie obstare visum fuit, quod D. Beltrādus valorem expressum in litteris non iustificauit;
1 Quia cum † valoris expressio facta fuerit motu proprio, nòn indiget iustificatione, *cap. si motu proprio. de præbend. in 6. Rot. dec. 656. num. 1. & 2. par. 2. recent. & latius in d. decis. vers. Et præterea videtur.*

Non etiam obstat regula Cancellariæ, De exprimendo valore, iuxta quam etiam in gratijs † motu
2 proprio emanatis, valor est exprimendus, qua si in consequētiam sit etiam iustificandus, *vt voluit Garz.*
3 *de benef. par. 1. cap. 5. nu. 508.* quia vltra † quod Garz. hoc non resoluit, sed loquitur dubitatiuè, Rota decidit contrarium *in Casalen. Beneficiorum x. Decembris*
4 *præteriti coram D. meo Merlino*, & meritò, nam † ex quo per regulas antiquas valor non erat exprimendus in gratijs motu proprio, vt ex multis comprobat *Gabr. de clausul. concl. 2. num. 81.* dum postea in dicta regula de valore nouiter additum fuit, vt ille etiam in huiusmodi gratijs exprimatur, non debet fieri extensio ad iustificationem, ex his, quæ in fortioribus terminis circa dictam regulam aduertit *Seraph. decis.*
5 *911.* vbi quod cum dicta regula, † quoad valoris expressionem in gratijs motu proprio, sit contra ius cōmune, & contra formam regularum anteriorum Pōtificum, debet vt odiosa restringi, vndè in casu nostro non debet ad iustificationem extendi; imò cum fuerit casus omissus, dicendum est, quod motus proprius operatur, quoad illam, iuxta regulas antiquas, & quòd Papa per suos Officiales habuit notitiam veri valoris. *Seraph. ibidem num. 5.*

6 Minus obstat † *decisio in Oxomen. Thesaurariæ 12. Iunij 1559. coram Cotta*, vbi quod etiam valor expressus in gratia motu proprio, est iustificandus. Quia vltra quòd dictam Decisionem conciliat *Garz. vbi su-*
7 *pra*, & Rota illam † non sequitur, sed contrarium, *vt in dicta decisione Casalen.* In omnem casum, vt Domini dicebant, illa non applicatur casui nostro, nam cùm D. Beltrando, vti filio Oratoris Catholici Hispaniarum Regis, Papa condonat, seù gratiosè remittat annatam,

natam, cessat præcipua ratio regulæ de valore, ita vt non videatur posse dari de defectu intentionis Papæ ob non expressionem veri valoris.

Demùm non obstat Indultum in illis verbis, ibi: *Aut quamdiù militantis Ecclesiæ &c.* Ex quibus prætenditur, post mortem Papæ cessare exceptionem Indulti, & illud intrare ad fauorem D. Lupi. Quia, vt dictum fuit in dicta decisione, illa verba non limitant reseruationem ad vitam Pontificis, sed solum qualificant, & declarant personas familiarium suorum, siuè dum ille Cardinalatus fungebatur honore, siuè dũ vniuersali Ecclesiæ præfuit, itaut solum Beneficia prędictorum familiarium, qui fuerunt dum Papa erat Cardinalis, & Ecclesiæ præfuit, sint ab Indulto excepta, quæ exceptio, & † sic reseruatio, seu affectio dura- 8 et etiam post mortem Papæ, dùm nihil in contrariũ in Indulto disponitur, *iuxtà Extrauagantem, Ad Romani, de præbend. inter comm. & regulam XI. Cancellariæ, prout fiat plenius dictum in dicta decisione, vers. Cæterum his.*

Et ita decisum, vtraque, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Nominationis Puellarum Veneris 24. Nouemb.

1628.

ARGVMENTVM.

Testator deputans personas aliquas ad aliquid exequendum, eis negligentibus, vel impeditis, vel nolentibus illius voluntatem adimplere, quibus illud ius deuoluatur.

SVMMARIVM.

1 *Testatoris dispositio est seruanda.*
2 *Hæres propter contumaciam amittit beneficium electionis de aliqua re sibi à testatore relicta.*
3 *Executores vltimæ voluntatis, quando sint dati, tunc istis cessantibus adimplere, vel impeditis, vel nolentibus, deuolutio fit ad consortes, in quibus illud ius, illis deficientibus residebat.*
4 *Ius nominandi remanet in personis non negligentibus aut non contumacibus, quando consortes negligunt id facere, aut sunt contumaces, & qualiter hoc intelligatur.*
5 *Vocatus post mortem alicuius non admittitur, eo viuente vide num. 6.*
7 *Testator, quando vocauit aliquos ordine successiuo, tunc in eis cessat concursus, aut consortium.*
8 *Testatoris voluntas per concursum plurium executorum facilius ad executionem perducitur.*
9 *Testator, quando executoribus suæ vltimæ voluntatis, substituit alios executores censetur hoc fecisse, ne morientibus primis executoribus vices suas delegent, & alios nominent.*
10 *Episcopus, in locum demortuorum executorum testamentorum àn alios possit subrogare.*
11 *Deuolutionis actus, vt sequatur etiam in præiudicium consortum, quibus aliquod ius accrescebat tunc pariter ipsi citandi sunt.*
12 *Temptis illud semper censetur congruum, intra quod actus potest expediri, nisi de contrario doceatur.*
13 *Mora efficitur impurgabilis per lapsum termini à Iudice præfixi, & à parte acceptati.*
14 *Negligentia purgabilis est, quando res est integra.*

DECISIO. CCXIII.

VIsum fuit standum esse in decisis in hac causa 19. Ianuarij præteriti. Quia ius nominandi in testamento Alexandri legitur concessum hæredibus, & ab alijs ab eo nominatis, non autem confratribus 1 S. Rocchi; vt propterea † tanquàm de casu ex lege testatoris terminato *Auth. de nuptijs §. disponat de eo disputandum non sit, l. ancillæ C. de furtis, Ossasc. decis. 28. num. 13. Surd. decis. 195. num. 2. & consil. 333. num. 12. Crau. consil. 317. num. 1. Lancell. Gall. consil. 123. num. 6. Becc. consil. 1. num. 3. lib. 1.*

Neque obstat, quòd Confraternitas hãc nominationem directè non prætendat, sed iussu, & mandato 2 Iudicis ob contumaciam hæredum, † quod dicebatur licuisse eisdem confratribus, *Bart. in l. 1. num. 7. & in l. cum quidam num. 7. vbi etiam Alex. in verbo vltrà annum ff. de legat. 2. Paris. consil. 19. num. 208. libr. 2. Mobed. decis. 18. in fin. de renunt. Rot. decis. 316. num. 1. coram bo. mem. Greg. XV. Gratian. disc. 239. num. 19.*

Quia decisio causæ respondet, quod cum ius nominandi fuerit concessum ne dum hæredibus nominatis; sed etiam filijs Ioannis Baptistę, tàm masculis, quàm fœminis, & intimatio non legatur facta dd. filijs, deuolutio fieri non debuit ad Iudicem, aut ad 3 Confratres subdelegatos, † sed ad consortes non contumaces, in quibus ius nominandi alijs cessantibus, aut impeditis, aut nolentibus, aut prohibitis residebat *c. religiosus §. sanè de testam. in 6. Bald. in l. nulli num. 15. C. de Episc. & Cleric.* cum alijs allegatis per *Gratian. discept. 522. num. 2. & 812. num. 1.*

Non obstat replicatio data, quòd tale ius nominandi residet quidem in personis non negligentibus, aut non contumacibus, quando fuerunt simpliciter, 4 & simultanee † a testatore deputati, aut nominari ad exequendam eiusdem testatoris voluntatem, vt præcisè disponitur in *d. c. religiosus §. sanè*, & determinant *Io. Andr. Gemin.* & alij allegati per *Grat. in discept. sup. alleg.* secus tamen est dicendum, quando non sunt coniuncti, neque consortes, nec faciunt sibi partes per concursum, vt in præsenti, vbi filij Ioannis Baptistæ 5 sunt vocati ad nominationem puellarum post † obitum Ioannis Baptistæ eorum patris, & Claricis eorum matris, & Catherinæ auiæ, quo casu dicebatur cessare consortium, & simultatem, nec dari concursum, aut ius aliquod accrescendi, *Peregr. de fideic. art. 18. num. 1. Honded. consil. 55. num. 27. lib. 2. Surd. consil. 90. num. 32. & seq.*

Quia ex facto videbatur cessare obiectum; nam verba testamenti sunt formalia, quæ quidem puellę debeant nominari, & approbari per infrascriptos eius hæredes, ac filios, tàm masculos, quàm fœminas infrascripti D. Ioannis Baptistæ, ac etiam per D. Claricem Luparellam vxorem d. Ioannis Baptistæ, & post ipsorum DD. Ioannis Baptistæ, Catharinæ, & Claricis obitum mandauit nominari, & approbari per filios tàm masculos, quàm fœminas ipsius D. Ioannis Baptistæ; ex quibus verbis patet, quod filij 6 Ioannis Baptistę posti † fuerunt in consortio eorum,

qui

quinominare debebant, & alijs impeditis, aut prohibitis facultas nominandi illis accrescebat per *c. religiosus de testam. in 6.* & ex veriori comprobant *Ioan. Andr. Gemin. Franc. Bald. Calderin.* & alij allegati per *Gratian. discept.* 512. *num.* 3. nec concursus, aut simultanea in iure nominandi videbatur sublata filijs Io. Baptistæ ex eo, quia testator mandauerit post obitū Io. Baptistæ, Claricis, & Catharinæ nominationem fieri per filios tàm masculos, quàm fœminas Io. Baptistæ, quasi ordine successiuo † fuerint vocati, cum
7 quibus non datur concursus, aut consortium, vel fient declaratiue ad præcedentia; vt non nisi post obitum parentum indulta fuerit eis nominatio: quia dispositio testatoris habet in vtroque casu rationem; nam in primo, sicut vltra hæredes suos posuit in simultanea Claricem matrem filiarum, eodem modo, & fi-
8 lius illius ponere voluit, vt eius voluntas † per concursum plurium executorum facilius ad executionē perduceretur. *c. nos quidem, c. filiaredes de test. Franc. in d. c. religiosus. §. sanè num. 5. Anchar. num. 8. Gemin. num. 19. eod. tit. de testam. Gratian. d. discept.* 512. *num.* 21. in secundo casu per vocationem filiorum Io. Baptistæ tàm masculorum, quàm fœminarum tantum, voluit dirimere duas quæstiones; primam ne hæredes nempe Io. Baptista, & Catharina, ac Clarix nominati
9 possent *ipsis* † morientibus vices suas delegare, & alios nominare, qui insimul cum filijs Io. Baptistæ nominarent, *Bald. in ead. l. nulli num. 15. vers. tamen si testator C. de Epis. & Cler. Felin. in c. quoniam il 2. §. si autem num. 5. de offic. deleg. Anchar. in c. vlt. §. sanè num. 8. de testam. in 6. Gratian. ead. discept.* 512. *num.* 12. alteram ne Episcopus subrogaret † alios loco demortuo-
10 rum hæredum, quod apud multos dubitabile visum fuit, *Graff. in Executores vltim. volunt. quæs. 4. num. 5. Abb. consil. 65. num. 3. par. 2. idem Gratian. discep. §* 22. *num. 6. & 7.* quare cum simultanea dispositio sit clara, & substitutio non careat ratione, semper erant
11 † citandi filij Io. Baptistæ; vt actus devolutionis sequi posset in præiudicium consortum, quibus accrescebat ius nominandi alijs nolentibus, vel impeditis, aut prohibitis nominare per *c. religiosus §. sanè de testam. in 6.* cum alijs supra allegatis.

Sed præterea visum etiam fuit nominationem per hæredes factam die 20. Septembris anni 1625. per dies quinque ante diem matragij destinatam posse tanquam rè integra sustineri, ex quo tempus semper
12 illud censetur † congruum, intra quod actus potest expediri, nisi de contrario doceatur, *Dec. in ca. ex ratione n. 16. de appell. Aegid. dec. 8 7. vers. circa primum.*
13 Neq. releuat responsio data, † quod post lapsum termini à Iudice præfixi, & à parte acceptati per illius assumptionem coram Iudice factam, qui finem recipiebat ante prædictam diem 20. Septembris 1625. mora effecta fuerit impurgabilis, *Bart. in l. 1. num. 10. & in l. cum quidam num. 7. ff. de legat. 2. Paris. consil. 19. num. 129. & seq. lib. 2.* cum alijs allegatis.

Quia res integra ad sustinendam nominationem non deducitur respectu termini iudicialis; sed respectu devolutionis, quæ neque Custodibus, neque Iudici, neque Ordinario erat aquisita non citatis filijs Io. Baptistæ, vt propterea ante iuris nominandi translationem, & diem matragij faciendi lapsum, res † pos-
14 sit dici integra, & negligentia purgabilis, & ita fuit resolutum &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO.

DECANO.

Romana Statutorum. Veneris 24. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Argumento non eget.

SVMMARIVM.

1 *Attentata sunt omnia gesta lite pendente.*
2 *Inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniusta semper est timenda.*
3 *Inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniusta causat attentata.*
4 *Manutentio non potest denegari ei, qui constare facit de eius possessione.*

DECISIO. CCXIV.

HAec causa agitur inter Dominos Curiales Maioricenses, & Sardos ex vna, & Curiales Aragonenses, Cathalanos, & Valentinos ex alia, super iure statuendi; cum enim fuerint facta certa statuta, quibus nouiter cauebatur, quod de cætero Officialium Ecclesiæ Beatæ Mariæ Montis serrati de Vrbe electio nullatenus fieret in Congregatione particulari in qua æquali numero Maioricenses, & Sardi cum alijs Nationalibus concurrunt; sed potius in Congregatione generali, in qua numero longè superantur dictique Sardi, & Maioricenses prætenderent hæc ipsis valdè præiudicialia existere, cum iura in electionibus sibi ab antiquo competentia restringerent: Ideo Sardi, & Maioricenses prædicti reclamare cœperunt, causaque iactationis, & iactationum coram me, præuia commissione ad instantiam D. Antiochi Estupa Sardi, & aliorum introducta, fuerunt ob huiusmodi contradictionem de facto priuati, vel electi à dicta Congregatione. Vnde dubitatum fuit, An constaret de attentatis, & An ipsis esset dandum mandatum de manutendo, & eisdem solum informantibus, affirmatiuè fuit resolutum, quia cum intentauerint in Rota *remedium l. diffamari C. de inoffic. & manumiss.* Rotaq; inhibuerit, & hac inhibitione non obstante deuentū, fuerit ad confectionem nouorum Statutorum, & ad
1 priuationem huiusmodi † negari non potest quin hæc omnia sint attentata, *toto titul. vt lit. pend. clement. 2. eod. titul. Rota dec. 3. pariter eodem titul. in nouis*,
2 maximè quia † inhibitio Rotalis siue iusta, siue iniu-
3 sta semper est timenda, & † causa attentata, *Put. dec. 385. lib. 2. in correct. Verall. dec. 93. par. 2. Cas. de Gras. dec. 6. de caus. possess. & propr.*

Quo verò ad mandatum, de manutenendo satis constat de possessione Curialium Maioricensium, & Sardorum interueniendi in Congregationibus particularibus, & generalibus, vnde eis † non potest de-
4 negari manutentio, §. *hodie inflit. de interdict.* donec negotium cognoscatur in petitorio.

Et ita conclusum &c.

RE-

REVEREND. P. D. DVNOZETTO.

Faven. Bonorum. Veneris 24. Nouembris 1628.

ARGVMENTVM.

Agens, qui promisit aliquid adimplere, ad hoc vt non repellatur, debet docere, quod ipse omnia adimpleuit. Inter fratres communio præsumitur esse, & quando hoc excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Contrahens promittens aliquid adimplere, non potest ex dicto contractu agere, nisi doceat omnia pro parte sua adimpleuisse.*
2 *Communio præsumitur adesse inter fratres.*
3 *Communio inter fratres non præsumitur, quando separatim habitant.*
4 *Exceptio non adimplementi, etiam in minimo verificatur.*
5 *Depositio vnius testis non releuat.*
6 *Communio præsumpta inter fratres ex quo elidatur.*

DECISIO CCXV.

THadeus Boldrinus cessit litem, omniaque iura, & actiones sibi competen. super hereditate q. Michelis Angeli Boldrini ad fauorem Iulij Boldrini, qui versa vice tàm suo, quàm Ludouici, & Iosephi fratrum nomine in se litem suscepit, illamq. omnibus suis, & dictorum fratrum sumptibus, & expensis prosequi, mediare, ac finire promisit pacto tamen expresso, adiecto, Che finita, che sarà totalmente la lite, tutto quello che si acquistarà in nome di detto Thadeo si habbia da diuidere tra di loro equalmente, prout ex Instrumento quod datur in *Summario* heredum Thadei *num.* 1.

Deficiente postea Iulio in prosequutione dictæ litis Thadeusmet eam prosequutus fuit, prenioq. mãdato de immittendo in possessione bonorum d.q. Michaelis Angeli per ipsum obtento illam totaliter absoluit.

Quapropter cum Iulius prætenderet factum esse locum supradicto pacto egit nomine proprio pro cõsequutione medietatis dictorum bonorum coram A. C. Meltio coram quo succubuit, & Thadeus sententiã absolutoriam reportauit.

Cumque Iulius non amplius suo, sed fratrum nomine iterum ageret coram Iudice ab A. C. deputato obtinuit ab eo decretum subdelegationis Iudicis in partibus ad effectum prædicta bona diuidendi, à quo decreto cum pro parte hæredum Thaddei fuerit appellatum, causaq. deinde mihi commissa cum clausula (si quid exequèndum) Proposui dubium, an decretum prædictum esset exequendum, & Domini negatiuè responderunt.

Nam cum Iulius in Instrumento promiserit nomine proprio & fratrum litem in se suscipere, illamque prosequi, mediare, & finire omnibus suis, & dictorum fratrum sumptibus, & expensis nec ipse nec fra-
1 tres † ex dicto contractu potebant agere nisi docerent omnia pro eorum parte promissa adimpleuisse *vulg. l. Iulianus §. offerri. ff. de act. empt. Crau. consil.* 151. *nu.* 10. *Decian. consil.* 45. *num.* 6. *Rot. in Romana Vineæ* 28. *Iun.* 1623. *coram R. P. D. Pirouano.*

Tantum verò abest, quod doceatur Iulium, & fratres adimpleuisse in subministratione omnium expensarum, quinimo constat expensas pro registro, pro notula sententiæ, pro propina, & pro mandato de immittendo fuisse factas ab ipso Thadeo mediante eius procuratore, vt ex fide Notarij causæ, quæ datur in *Summario* heredum *num.* 4.

Non obstat quod Iulius fecerit aliquas expensas quia pro responsione sufficit, quod contrà ipsum fuerit lata sententia & quod illi acquieuerit.

Nec releuat quòd dictæ expensæ factæ à Iulio suf-
2 fragentur alijs fratribus ratione † præsumptæ communionis inter ipsos. Quia vltra quod præsumpta communio eliditur ex testibus deponentibus ipsos
3 separatim † à Iulio habitasse vt in *d. Summ. num.* 6. cessare videbatur omnis difficultas ex quo nec per Iulium, nec per fratres fuit adimpletum in subministratione omnium expensarum, & sic eis obstat † exce-
4 ptio non adimplementi, quę etiam in minimis verificatur *Roland. cons.* 53. *num.* 22. 23. *& seqq. lib.* 1. *Surd. cons.* 101. *num.* 1. *Rot. coram Greg. XV. dec.* 261. *num.* 3. *& ibi adden. num.* 6. *& in vna Romana Pretij fundaci coram bo. me. Patriarcha Manzanedo impress. apud Moder. de obligat. Cam. dec.* 145. *num.* 2.

Denique non obstat, quòd aliæ expensæ factę per Procuratorem Thadei fuerint subministratæ de ordine, & mandato Iulij quia respondetur hoc nõ probari, nisi per vnicum testem, pro parte eiusdem Iulij
5 examinatum, cuius † quidem sola depositio non releuat ex vulgatis iuribus. Et quatenus etiam probaretur nec Iulio, nec fratribus ratione communionis cum eo suffragaretur. Non Iulio quia ipse acquieuit sententiæ contra eum latæ. Minus fratribus quia præsumpta † communio cum Iulio eliditur ex testibus pro
6 parte hæredum Thadei examinatis, vt dictum est supra.

Et ita vtraque, &c.

EMINENTIS. ET REVERENDIS. D. CARD.

VBALDO.

Spoletana Fideicommissi. Lunæ 27. *Nouembris.* 1628.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum perpetuum, quando dicatur inductum. Conditio, si sine filijs decesserit, quando debeat verificari in omnibus vocatis, Fideicommissum reale, quando dicatur inductum, & quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione hæredum post mentionem factam filiorum veniunt nepotes, & descendentes sanguinis amplia. num.* 2. *&* 3.
4 *Ex vocatione facta in stirpem præsupponitur, quod possent adesse vnus filius, & plures nepotes ex alio filio.*

5 Testa-

5 *Testator, quando aliquid clarè exprimit, cessat prorsus omnis difficultas.*

6 *Conditio illa, si sine filijs, quando referatur non solum ad filios, sed etiam ad nepotes.*

7 *Ex vocatione nepotum non infertur ad eorum grauamen.*

8 *Consil. Oldrad. 21. quando cesset.*

9 *Conditio illa, si sine filijs, quando extendatur ad omnes vocatos in perpetuum.*

10 *Conditio, si sine filijs, debet verificari in omnes vocatos, stante reciproca substitutione in infinitum.*

11 *Testator, quando proceditur ad plures gradus substitutionum ad fauorem etiam extraneorum post mortem filiorum & nepotum, necessario denotatur quod fideicommissum debet præcedere ad fauorem nepotum.*

12 *Fideicommissum reciprocum censetur inductum, quãdo pluribus factis substitutionibus vltimo loco, fuit vocatus locus pius.*

13 *Fideicommissum perpetuum censetur inductum, ex verbis tractum temporis in futurum denotantibus.*

14 *Ex prohibitione cuiusuis diminutionis bonorum censetur testator voluisse facere perpetuum fideicommissum inter vocatos, repetendo illud onus in omnibus vocatis.*

15 *Fideicommissum reale, quando constituatur.*

16 *Fideicommissum reale operatur grauamen reale, & afficit omnes personas vocatas, & quoscunque possessores, donec hæreditas perueniat ad vltimum gradum.*

DECISIO CCXVI.

IVlius Cæsar Rosatus postquam in suo testamento cum quo decessit hæredes instituit filios masculos natos, & nascituros, & alios qui nascerentur, mandauit, quod si quis dictorum eius filiorum moreretur quandocunque in pupillari ætate, vel postea quandocunque sine filijs legitimis, & naturalibus succedat vnus alteri, & alter alteri, & eorum hæredes, & successores in stirpem &c. Deinde subiunxit, quod si dicti eius filij, & hæredes decederent, vt supra, eis sic decedentibus succedant in medietate suæ hæreditatis filiæ fœminæ, & earum hæredes, & successores, & in medietate residui, & sic in quarta totius hæreditatis filij, & hæredes q. Terentij eius fratris, & eorum hæredes, & successores, & in reliquâ parte Societas Corporis Christi.

Euenit casus, quòd omnes filij masculi dicti testatoris decesserunt sine filijs præter vnum Herculem, qui decessit relicto Iulio Cæsare, qui etiam nouissimè mortuus est sine filijs disponendo de multis bonis relictis per dictum Testatorem ad fauorem Demetrij, & Octauij de Patianis, contra quos insurrexerunt supradicti tres hæredes vltimo loco vocati prætendẽtes per mortem dicti Iulij Cæsaris sine filijs factum fuisse locum fideicommisso ad illorum fauorem, sed cum altera pars prætenderet, nullum adesse in dicto testamento fideicommissum, dedi super hoc particulare dubium, quod hodie fuit per fideicommissum resolutum, non obstante quòd Hercules, vt supra dixi decesserit cum filio.

1 Quia non solùm Testator † instituit filios, sed etiã eorum hæredes, quorum nomine post mentionem factam filiorum veniunt nepotes, & descendentes sanguinis *Paul. de Castr. cons. 114. n. 4. li. 1. vers. nam respõdetur Odd. cons. 46. n. 14. Menoch. cons. 958. n. 3. & seqq. Gabr. de cõmuni concl. 2. n. 19. de verb. signific. Gudop. q. q. 591. & q. 457. Modern. Brixien. de fideicom. subst. q. 339. n. 6.* quod maximè † procedit attenta expressione qualitatis masculinitatis, postquam statim fuit facta mentio hæredum *Gabr. dicta concl. 2. num. 23. & concl. 3. num. 1. Moderu. ad q. 339. num. 56.*

Et quidem quod sint vocati, & instituti filij, & nepotes non solum suadetur ex supradictis, sed etiam ex eo, quod testator dum in suo testamento dixit, Et si filius, seu filij masculi sibi superuascerentur, seu nascerentur alij, ista verba seu nascerentur alij post factam mentionem filiorum non possunt verificari, nisi in nepotibus nascituris ex filijs, vnde cum illos etiam instituerit hæredes in subsequentibus verbis, illum, seu illos, & quemlibet eorum sibi hæredem, seu hæredes esse voluit æqualiter cum Ioanne, & Hercule filijs, & eorum hæredes, & successores in stirpem æ-
2 qualiter, clare † apparet, quod sint vocati nepotes, vt supra dixi, tam in illis verbis, seu nascerentur alij, quã ex alijs subsequentibus eorum hæredes, & successores, quæ debent intelligi de successoribus sanguinis ex supra allegatis, quametiam ex vocatione † facta in
4 stirpem, quæ præsupponit, quod possent adesse vnus filius, & plures nepotes ex alio filio, qui succedere deberent in stirpem.

Deinde non solum in testamento fuit pluries facta mentio hæredum, & successorum post mentionem factam filiorum, vt supra, sed etiam id fuit longè clarius expressum, & declaratum in Codicillis, in quibus
5 non solum vocauit filios masculos natos, & nascituros † sed etiam filios masculos ex eis nascituros, ex qua declaratione cessare videtur omnis prorsus difficultas ex traditis per *dd. modern. in d. q. 339. num. 21.*

Dum igitur Testator in euentum mortis filiorum, & nepotum fecit substitutionem, de qua agitur in fauorem confraternitatis Sanctissimi Corporis Christi, & aliorum per illa verba, & si omnes dicti eius fi-
6 lijs, & hæredes decederent, vt supra, dicendum † est conditionem illam si sine filijs, referri non solùm ad filios, sed etiam ad nepotes *Cephal. cons. 426. num. 32. vers. non obstant oppositæ, bene Paris. cons. 7. num. 28. & seq. lib. 3. Præditi Modern. de subst. quæst. 480. num. 68. Grat. discept. Forens. c. 662. num. 1.*

7 Non obstat igitur, quòd ex vocatione † Nepotum non inferatur ad illorum grauamen. Quia ex supradictis apparet, quòd testator grauauit tam filios, quã nepotes casu quo decederent sine filijs, & ad hoc vt sit factus locus substitutioni sufficit quòd conditio verificetur in nepote, qui decessit sine filijs, vt probat *Zanch. in l. hæredes mei § cum ita p. 8. num. 289. & seq. ff. ad Trebell. Menoch. præsumpt. 186. num. 42. lib. 4. dd. Moder. de subst. q. 480. num. 68.*

Sed cessare videtur difficultas, quia ex lectura tàm testamenti, quàm Codicillorum satis, superq. apparet
8 voluntas testatoris faciendi fideicommissum † perpetuum, & absolutum inter omnes vocatos, quos casu recedendo à vulgato *cons. Oldr. 21.* conditio illa sine filijs extenditur ad omnes vocatos in perpetuum,
9 † adeoque vnus alteri restituere teneatur, donec hæreditas ad vltimum vocatum perueniat *Ant. Gabr. in*

tit.

lit. de fideicom. concl. 7. nu. 4. lib. 4. Menoch. præsumpt. 69. num. 8. & seq. lib. 4. Modern. de subst. d. q. 480. num. 2. & admittit *Rota diuers. dec. 486. nu. 2. p. 1. in recent.*

10 Id enim colligitur † non solùm ex reciproca substitutione facta inter filios substituendo vnum alteri, & alterum alteri, & eorum hæredes, & successores *Aym. cons. 130. n. 6. Dec. cons. 28. n. 21. lib. 2. Surd. cons. 344. nu. 2. Honded. cons. 54. nu. 42. lib. 2. Menoch. præs. 76. num. 52. li. 4. Intrigl. d. subst. cent. 3. quæst. 26. num. 112. & dixit Rot. in Imolen. fideicom. 2. Martij 1622. coram bo. me. Vbaldo.*

Sed etiam ex eo, quia testator progressus fuit ad plures gradus substitutionum ad fauorem etiam extraneorum post mortem filiorum, & Nepotum, quæ
11 necessariò † denotant fideicommissum præcedere ad fauorem Nepotum *Menoch. cons. 117. nu. 9. lib. 2. Anchar. cons. 74. quem sequitur Honded. cons. 54. nu. 33. & seqq.* vbide magis recepta opinione testatur *lib. 2. Graff. in §. fideicommissum quæst. 14. nu. 13. Surd. cons. 67. nu. 34. Gabr. de fideicom. concl. 4. nu. 13. & 14. Seraph. dec. 1329. nu. 10. Rot. dec. 146. nu. 8. p. 1. in recent. & in Bononien. de Turri 14. Maij 1621. coram Illustriss. Card. Verospio,* & in specie, quod censeatur inductum
12 † fideicommissum quando pluribus factis substitutionibus vltimo loco fuit vocatus locus pius post *Peregr. de fideicomm. art. 13. num. 14. & Surd. cons. 344. nu. 17. lib. 3. dixit Rotain Romana fideicomm. de Surdis 11. Maij 1618. coram bo. mem. Vbaldo.*

Deinde comprobantur supradicta tam ex verbis
13 tractum temporis in futurum denotantibus, ibi † quã docunq. morerentur illis deficientibus, &c. *Bart. in l. Centurio nu. 28. ff. de vulg. Peregr. de fideicom. art. 18. n. 14. Simon. de Pret. lib. 3. interpret. 2. dub. 1. fol. 5. sub. n. 46. vers. adest tractus fol. 239. à tergo Ruin. cons. 164. nu. 9. li. 3.* quam ex prohibitione geminata detractionis legitimæ, falcidiæ, seu trebellianicæ, & alterius cuiusuis diminutionis, quæ prohibitio inferre videtur, testatorem facere voluisse † perpetuum fideicó-
14 missum inter vocatos repetendo istud onus á primo in secundum, & sic deinceps *Ceph. cons. 419. num. 18. Peregr. de fideicom. art. 3. num. 4. & art. 5. num. 12.*

Idque præsertim cum postea disposuerit ad fauorem dictæ Confraternitatis, & aliorum per verba re-
15 spicientia eius hæreditatem, † quæ constituunt fideicommissum reale *Bart. in l. peto §. frater nu. 2. vers. dic ergo, & ibi Cumanus nu. 5. ff. de leg. 2. Castren. in l. voluntas in fin. C. de fidicom.* quod propterea afficit omnes personas vocatas, & quoscunque possessores, qui tenentur per fideicommissum alteri restituere, donec
16 † hæreditas perueniat ad vltimum substitutum *Bald. in l. precibus nu. 65. vers. tu dic, & ibi Salic. num. 36. C. de impub. Paris. cons. 18. nu. 50. & cons. 90. num. 43. lib. 2. Mant. de coniect. lib. 8. tit. 2. num. 6. Rota diuers. dec. 231. nu. 1. p. 2. in recent.* cum alijs multis latissimè *cumulatis in Bonorien. de Poetis 17. Iunij 1611. in d. Romana fideicom. de Surdis, & in Reatina fideicommissi 14. Martij 1622. coram bo. mem. Vbaldo.*

Et ita decisum vtraque, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Narnien. Bonorum Vener. 1. Decembris 1618.

ARGVMENTVM.

Successionis prima causa est filiorum quibus deficien tibus primum locum occupat patet. Infans an transmittat hæreditatem ascendentium sibi delatam. Remedium, Quorum bonorum quibus detur, & quæ requiratur, vt concedatur. Donatio facta absenti, quando & ex quibus causis debeat ratificari.

SVMMARIVM.

1 *Succedendi prima causa est patris, vbi filius sine descendentibus moritur.*
2 *Succedendi prima causa est filiorum vbi quis eos reliquit.*
3 *Actus solet indicari differens ad inducendam professionem hereditatis additionem.*
4 *Infans hæreditatem ascendentium sibi delatam transmittit ad patrem.*
5 *Constitutum facit quem verum possessorem ad quemcunque effectum.*
6 *Remedium, quorum bonorum, datur venientibus ab intestato pro vniuersali bonorum possessione adipiscenda.*
7 *Immissio concedi non potest ex interdicto, quorum bonorum, nisi specificè probata qualitate, & quantitate bonorum.*
8 *Possessio semel probata, præsumitur continuata nisi contrarium doceatur.*
9 *Donatio facta absenti, debet ratificari ad effectum transmissionis, etiam si pro ipsa Notarius fuerit stipulatus.*
Donationis ratificatio non potest fieri post mortem donatarij, per heredem num. 9.
10 *Donationis expressa ratificatio ex dispositione bonorum donatorum probatur.*
11 *Actio in donatione, vt acquiratur, non requiritur ratificatio donatarij.*
12 *Dominium, & possessio in donationibus, semper, & acquiri, & transmitti, & cedi possunt ad beneficiũ donatarij, & hæredum.*
13 *Conditione deficiente, tunc non est locus sequenti substitutioni, & num. 19.*
14 *Filij in conditione positi, censentur vocati ad eam tãtum portionem, in qua sunt positi in conditionem.*
15 *Filij in conditione positi censentur vocati secundum dispositionem Statut. Vrb.*
16 *Donatio stipulata pro hæredibus & successoribus quibuscunque comprehendit extraneos quoscunque.*
17 *Consuetudo Narnien. de qua hic qualiter procedat, & num. 18.*
20 *Donatio quando dicatur pura, & simplex, & non ob causam.*
21 *Superuenientia filij post obitum matris etiamper momentum, impedit euentum conditionis, si sine liberis decesserit.*
22 *Immissio an possit impedire, vsque quem tis fuerit terminata.*
23 *Exceptio nullitatis absque probatione non solet impedire effectum immissionis.*
24 *Consanguineorum præsentiam, si quis alleget adfuisse in loco contractus minoris, tenetur probare.*
25 *Attestationes, non solent facere fidem.*
26 *Statuta Vrbis non sunt seruanda in locis distrietus, quando adsunt particularia statuta in casu controuerso.*

DE-

DECISIO. CCXVII.

Dionysius Castellus contraxit matrimonium cum Posthumia Cardula, cui paulò ante, & Victoriæ eius sorori, Talphina mater, & Sulpitia matertera, donationem omnium bonorum suorum præsentium, & futurorum, iurium, & actionum fecerunt, præsente ipsa Victoria, absente tamen Posthumia; recipiente pro se ipsa, & dicta eius sorore, ac earum, & cuiusque ipsarum hæredibus, & successoribus quibuscumque Notario pro Posthumia stipulante, conditione adiecta, quòd moriente aliqua ex dictis Victoria, & Posthumia donatarijs sinè filijs, vel filiabus legitimis, & naturalibus vna alteri, & altera alteri, vel illarum filij, seu filiæ in earum locum succedant, pro quibus omnibus, & singulis obseruandis tam dicta Talphina, quàm Sulpitia se ipsas, earumque hæredes, & bona omnia obligauerunt in ampliori forma Cameræ. Contingit mors Victoriæ 5. Aug. 1624. relictis Agnete, & alijs filiabus fœminis; Posthumia verò decessit 4. Octobris sequentibus relicta Catherina filia ex Dionysio viro, quæ biennium superuixit; postremò verò diem suum clauserunt Talphina, & Sulpitia condito per eam testamento, in quo reuocata priori donatione hæredes fecit Agnetem, & alios Victoriæ filios. Agente postmodum Dionysio vti hærede Posthumiæ eius vxoris mediante persona Catherinæ filiæ, in summarijssimo retinendæ propter clausulas *constituti*; & alias in donatione contentas, visum fuit in resolutione 14. Ianuarij præteriti, Agnetem, & sorores vti hæredes matertera esse manutenendas; hodie verò suscepta disputatione super possessorio adipiscendo, censuerunt Domini, Dionysio dandam esse immissionem in bonis, de quibus agitur.

1 Quia probat se hæredem ab intestato Cathèrinæ eius filiæ, cum prima causa succedendi † sit ipsius patris; vbi filius sinè descendentibus moritur, *auth. defuncto C. ad Tertullian. §. frigidum defunctus, Auth. de hered. ab intest. venien.* & similiter probat, Catherinam quamuis infantem fuisse hæredem Posthumiæ eius matris, in quam bona dotata peruenerunt; cum
2 prima † causa succedendi parentibus sit pariter ipsorum filiorum, *d. Auth. defuncto, & §. 1. vers. sic tamen eod. tit. in Auth. de hered. ab intest. venien.* & per Dionysium eius patrem hæreditatem matris adiuisse eo ipso, quòd retinuit penes se dotem maternam ad filiam
3 spectantem; cum ille † actus soleat iudicari idoneus ad inducendam pro filia hæreditatis additionem, *Bart. in l. geritur num. 28. ff. de acquir. hered. Card. Mant. de coniect. vltim. vol. lib. 12. tit. 13. num. 13. Alex. consil. 20. num. 1. lib. 7. Natt. consil. 74. num. 10. Rot. dec. 421. num. 7. coram Papa Greg. XV.* & nihilominus vti adeundam infans etiam hæreditatem ascendentium,
4 † sibi delatam transmittit ad patrem, *l. si infanti C. de iur. delib.* & latissimè comprobant *Graß. in §. transmissio q. 26. num. 2. & Thesaur. dec. 38. nu. 2. & 3.* demum probat bona donata possessa fuisse per Posthumiam, ex quo donatrices donatione pura, & irreuocabili dominiũ transtulerunt in donatarias, & in sinul possessionem ex clausulis amplissimis constituti; constituentes se tenere, & possidere omnia bona donata no
5 mine Victoriæ, & Posthumiæ, quæ † constitutio fecit illas veras possessitrices bonorum ad quemcunque effectum, *l. quod meo ff. de acquir. possess. l. certè §. 1. ff. præscr. Tiraq. de iur. constit. par. 1. numero 1. Honded. cons. 42. nu. 37. li. 1.* loquens de constituto donationis, *& cons. 18. nu. 61. li. 2. Osasc. dec. 36. nu. 2. & 133. nu. 6. Surd. cons. 171. nu. 18.* concludente, per constitutum ciuilem, & naturalem transferri, neq; dubitandum, quod morte donatarij extinguatur constitutum: quia quando apponitur contractui puro (vt hic) semper sortitur effectum tpe quo quis constituit se possidere.

Quibus concurrentibus visum fuit non posse denegari immissionem Dionysio ex remedio quorum
6 bonorum, quod solet venientibus ab intestato pro vniuersali bonorum possessione adipiscenda, *l. 1. ff. & C. quorum bonorum Menoch. de adipisc. remed. 1. nu. 2. Peyreg. de fideic. art. 46. num. 2 & 48. num. 30.*

7 Nec vim facit, quod † immissio concedi non possit, ex remedio prædicto, nisi specificè probata qualitate, & quantitate bonorum, quę possidebantur per Sulpitiam, & pro quibus hodie pretenditur immissio, quæ non probari dicebatur, ex solo constituto, quando vt hic in instrumento donationis bona non legũtur specificata, sed designanda, & certificanda per procuratorẽ ad id specialiter in donatione cõstitutũ.

Quia fuit responsum sufficienter constare de specifica qualitate bonorum possessorum per Sulpitiam de tempore donationis, ex instrumento dotis eiusdẽ constitutæ per fratres illius, in quo hæc bona conti-
8 nentur, & in quorum possessione vsq; ad die † donationis continuata præsumitur, nisi de intermedia possessione alteri quæsita doceatur, *l. siue possidetis, vbi Bar. & Bal. C. de probat. Menoch. præsumpt. 64. nu. 1. li. 6. Rot. dec. 4. nu. 12. p. 2. diuers.* & vlterius conuincitur hęc specifica bonorum probatio ex instrumento apprehensionis, quam fecerunt sorores filiæ Victoriæ die 20. Ianuar. 1627. mortua iam Sulpitia, in quo hęc ipsa describuntur tanquam reperta in hæreditate illius.

Minus releuat, quod donatio facta sit per Talphinam, & Sulpitiam Posthumiæ filiæ, & nepoti respectiuè absenti, quæ nunquam ab ea probatur ratificata, prout necessariũ videbatur ad effectum trãsmissionis
9 ẽt † si pro ipsa Notarius fuerit stipulatus, ita q̃ ab hęrede illius nõ possint postea ratificari, *Cast. cons. 195. n. 2 & seq. p. 2. Surd. cons. 60. n. 17. vol. 1.* cũ alijs allegatis.

Quia eo facto tollitur obiectum, & de iure contrariam opinionem Rota sequitur, nam Posthumia vna cum Matre, & Fabio Archa pro suo iure, & interesse in instrumẽto dotis promiserũt tradere, dare, & cõsignare eidem Dionysio tituo dotis medietatẽ bonorum Talphinæ matris, & Sulpitiæ amitæ alias donatorum Victoriæ, & Posthumiæ sororibus germanis,
10 ex qua bonorum † dispositione consequitur expressa donationis ratificatio *Capyaq. dec. 26. n. 4. p. 2. Castr.* originaliter declarans *in l. 9. auia C. de iur. delib. Franc. dec. 14. n. 41. Surd. cons. 501. n. 12.* & idem fuit firmatũ *in Mediolanen. bonorum 30. Aprilis præteriti coram D. meo Merlino*; sunt enim secundum *Castr.* duo actus distincti, vnus acquisitionis, qui præcedere debet, & alter cessionis, qui subordinate fiat ad præcedentem, & vnus sine altero perfici non potest, de iure aũt ad effec-
11 tum † acquisitionis actionis, qui est casus de quo agitur, verior est opinio, quod non requiratur ratificatio donatarij, *Thesaur. dec. 70. n. 5. Card. Mant. de cons. lib. 12. tit. 7. nu. 25. Card. Seraphic. 1184. nu. 13. Rot. dec. 683. nu. 4. p. 1. diuers. & plenius in Rom. donationis 21. Aprilis 1614. coram bo. me, Vbaldo.* quicquid autem sit ad effectum acquisitioni dominij, & possessionis,
12 quæ semper & acquiri, & transmitti, & cedi possunt ad beneficium donatarij, & hæredum, vt *iuridice*

decis. Romana donationi latissimè firmatur.

Nec pariter aduersatur cõditio appositæ in donatione, ꝙ morientе aliqua ex dictis Victoria, & Posthumia donatarijs sine filijs vel filiabus legitimis, & naturalibus vna alteri, & altera alteri, vel illarũ filij, seu filiæ in eorũ locũ succedãt in eisdẽ bonis donatis, quę conditio dicebatur adimplera, ex quo Posthumia & Catherina decessernnt superstitibus filiabus fœminis Victoriæ alterius sororis, quæ vocatæ prætenduntur in casum precedentiæ illarum tam ex verbis donationis, quam ex coniecturata mente donatricis.

Quia in verbis contrariũ est verius, quod non sint
13 vocatæ per reciprocã; Nã mortua † Posthumia cum Catherina filia statim expirauit fideicommissum, *Oldrad. consil. 211. Rot. dec. 118. p. 1. & dec. 330. part. 2. diuers.* latissimè *Odd. cons. 67. per totum*, & in proprijs terminis *Cyn. & Bald. in Auth. sed si quis C. de secund. nupt. Achill. dec. vnica de donat. & Suarez cons. 10. nu. 42. & 43.* Sunt quidem filij, & filiæ positi in conditione si donatariæ decesserint sine filijs, & vocatis, vt in locũ
14 † earum succedant, sed respectiuè quoad portionem matris non materteræ: quia in verbis deficit reciproca vocatio *Gabr. cons. 115. n. 9. li. 1. Menoch. præsum. 76. n. 86. li. 4. Seraph. dec. 1479. n. 1.* & sæpè hæc distinctio voluntatis testatoris fuit firmata in hoc tribunali, vt in *Senog. allien. fideicommissi 24. Octob. 1605. corã bo. me. Penia, & in Prænestina bonorũ 16. Ian. 1613. corã bo. me. Sacrato, & ĩ recen. dec. 100. n. 3. p. 1. & 667. n. 8. p. 2.*

Coniecturæ aũt vndecim, quæ pro reciproca deducuntur non ẽt illam concludũt: quia nec de per se, nec simul iunctæ inferunt, Sulpitiam sensisse, vt reciprocè filij fœminarum tenerentur, eueniẽte casu mortis, alter alteri restituere; nã prima, se cũda, & tertia, respiciunt Statutũ, & consuetudinẽ Narnien. circa reuersionem bonorũ donatorũ, de quibus infra dicetur quarta, & quinta, declarant *cons. Oldradi 211.* ex quo versamur in contractibus, † & in Statuto Vrbis, quòd pro-
15 pterea filij in conditione positi censeantur vocati, ꝙ non controuertitur, quamuis Statuto Vrbis adhuc nõ est probatum, quòd Narnienses subiaceant; sed alia est quæstio an reciprocè sint vocati, prout in præsenti necesse est probare, quod non determinant verba donationis, nec statutũ; sexta coniectura quæ deducitur ex prohibitione disponendi vltra certam quantitatẽ, tenet suos auctores, & fauet descendentibus respectiuè donatariarum; septima deducta ex argumẽto maioris dilectionis filiorum Victoriæ &, Posthumiæ ad exclusionẽ extranei, non meretur allegari; quia donatio legitur stipulata pro earum hæredibus, & suc-
16 cessoribus quibuscunq. & sic pro quibuscunq. † extraneis, ẽt si ageretur de materia prohibitiua, prout est emphyteusis, Ecclesiastica, *Clar. in §. emphyteusis q. 6. ver. sed numquid, & q. 28. vers. 2. est casus Couar. variar. resol. li. 2. c. 17. nu. 5. Gabr. cons. 76. nu. 13. li. 2. Mant. de contr. li. 22. tit. 19. n. 22. Valasc. de iure emphyt. q. 44. n. 9.* Octaua & nona positæ in præcepto diuidendi bona inter donatarias statim sequuto obitu Sulpitiæ, & quòd eadem esset mulier simplex, & idiota, nihil inferunt; nam esto, quòd per diuisionem præsupponatur superexistentia donatariarum: non propterea, vocãtur superstites, & dato quod sit simplex, & idiota, cuius mens potiùs, quàm verba sint attendenda, si non constat de hac mente, certè ad hanc reciprocam inferri non potest. Decima coniectura deducitur ex declaratione nullitatis donationis, de qua infra dicetur, Vndecima & vltima est præsuppositiua reuersionis ad donatricem, ex quo Posthumiæ & Catherinæ eadem Sulpitia superuixit, ꝙ si de iure verũ esset, nõ foret necessarię coniecturę, vt pariter nox dicetur.

17 Nõ obstat igitur statutũ, aut † cõsuetudo Narnien. de qua testatur *Car. cons. 66. vol. 4.* quæ ẽt fuit firmata in *Narn. dotis 13. Martij 1591. coram bo. me. Penia*, quòd, si vxore præmoriente cum filijs, qui successiuè absq. prole decedant ante annos 25. maritus nullo retento lucro dotis, dotem integrè restituere teneatur; vt propterea eodem modo debeat interpretari pactum do-
18 nationis † propter conformitatem voluntatis contrahentium cum ipsa consuetudine, *Bart. in l. de quibus num. 17. ff. de legib. cum allegatis.*

Quia præsuppolita ẽt consuetudine citra veri præiudicium, prout allegatur, & firmatur in decisione suprædicta, reuersio fieri non põt ad donatricẽ superstitẽ; quia pactũ donationis resistit reuersioni; dũ stipulata fuit pro ipsis sororibus, & earũ, & cuiusq. ipsarũ hæredibus, & successoribus quibuscumq. vnde si non acquiritur Dionysio vti marito superstiti, acquiri debet vti hæredi Catherinæ hæredis Posthumiæ eius matris iuxta formam pacti donationis, cum quo Sulpitia voluit bona transire ad donatarias.

Prout nec obstat si dicatur, quòd si seruandum sit ius commune, adhuc illi locus sit ex eo, quòd donatio facta fuerit in limine matrimonij, & contemplata proles ex dicto matrimonio exitura; vndè si donata-
19 ria decessit † cũ Catherina infante, quæ nõ multò post superuixerit, pinde sit, ac si sinè liberis decessisset, & cõditio purificata remaneat, *auth. sed etsi quis C. de sec. nupt. Faber in suo C. l. 8. tit. 37. de donat. in princ.* quẽ sequitur *Fontanell. de pact. nuptial. claus. 4. glos. 24. n. 22.*

Quia ex pluribus euitatur obiectũ, nõ n. versamur in donatione sequuta cõtẽplatione matrimonij, & prolis ex eo suscipiẽdæ, q̃ si extinguatur viuo donatore, inde bona reuertãtur ad donãtẽ, sed sumus ĩ donatione pura, & absoluta, facta Posthumiæ, & ab ea sic acqsita, postmodũ data in dotẽ Dionysio eius viro ferè quadrimestre post, vt legitur in instrumẽto dotali 17. Maij 1624. & cũ clausula & titulo puræ, meræ, & irreuocabilis donationis, q̃ fit, & fieri dicitur inter viuos,
20 & pro hęredibus, † & successoribus quibuscunq. p quę verba donatio dicitur simplex, & nõ ob causã, quãuis in ea fit facta mẽtio matrimonij, tãq̃ de causa impulsiua & nõ finali *Oldr. cons. 5. Titius Guidop. q. 145. Dec. cons. 239. n. 2. Natt. cõs. 609. in 1. dubion. 3. Franc. Marc. dec. 326. n. 2. & 3. Sue. Scr. cons. 53. n. 1. li. 1. & 295. n. 9. li. 2.* dicẽs Oldradũ nõ habere cõtradicẽtẽ, quãdo causa est impulsiua, præterea mortua Catherina, reuersio si esset faciẽda, ad proprios hęredes deuolui deberet, & forma pacti donationis, q̃ nihilominus est ipse Dionysius, vt initio est probatũ; & demũ, qa remota cõsuetudine, aut statuto Narniæ, in donatione nõ legitur aliquod pactũ reuersiuũ, à quo possit inferri, donatricẽ sensisse de reuersione ad ipsam in casũ deficientis prolis, sed totùm fuit prouisum per substitutionem ad fauorem filiæ, & neptis respectiuè, quam per natiuitatẽ Catherinæ, & illius superuiuentiam, diximus cessasse vndè quę dicitur per Fabrũ, & Fontanell. facilè ex facto euitantur, & prout † de iure superuiuẽtia filij post
21 obitũ matris ẽr per momentum impedit euentũ conditionis, quod Posthumia sinè liberis decesserit *Noniz. cons. 45. n. 9. Bertran. cons. 309. n. 4. p. 2. vol. 3. Surd. consil. 206. num. 29. vol. 2.* & quamuis dissentiant de

tempo-

tempore; quia *Neviz.* dixerit de motivo impetrantis, & *Bertran.* de hora temporis: cum tamen Curtensis superuixerit per plures menses, non erit minus iuratus per hanc differentiam.

Demum non obstat nullitas donationis ob non innatas solemnitates, tam statuti Narniæ, circa intimationem proximioris consanguinei, quam statuti Vrbis lib. 1. in cuius districtu pertinent partes Narniæ, ob non adhibitas subscriptiones parentum, & testium, super quibus nullitatibus fuit petitum per monitorium 1. Martij 1627. dicebatur de nullitatione non esse agendum, † nisi lite pendente. *Rot. dec. 864. num. 4. par. 4. diuers. & in Bonon. 23. Ianuar. 1617. coram bo. me. Ludouis.*

Quia illa exceptio nullitatis absque probatione non solet impedire effectum immissionis, † probanda autem non relevat, & ad petitorium solet remitti tanquam requirens altiorem indaginem, iudicium, ac discussionem *Osasc. dec. 26. per totam, & in simili fuit firmatum in Bonon. de Malatestis 11. Decembris 1624. coram me*; in præsenti autem, quòd Sulpitia haberet consanguineos proximiores ijs, qui in instrumento interuenerunt non probatur, & qui allegant illorum † præsentiam in loco contractus tenentur probare, & etiã quod commodè potuerint intervenire *Rot. in Rom. 18. mill. 11. Martij 1613. coram D. m. Decano & in alijs per Adden. ad dec. 459. num. 10. coram Pap. Greg. XV.* defectus autem nullitatis ex statuto Vrbis non etiam est attendendus, nisi probata subiectione Ciuitatis Narniæ, de qua non constat, nisi per attestationes, quæ non solent † fidem facere; & nihilominus districtuales Ciuitates vbi habent particularia statuta, & prout in ipsa donatione dicitur fuisse processum iuxta formam statutorum Narniæ, tunc statuta loci districtus, non † autem Vrbis sunt seruanda, ita disponente altero statuto Vrbis 42 *dib.* 1. & de iure idem etiam determinant *Bald. in l. de quibus in 2. & 3. respons. ff. de legib. Soccin. Sen. cons. 7. num. 7. vol. 1. Rot. in Balneoregien. bonorum apud Marches. par. 2. fol. 152.* & ad litem motam super nullitate vigore monitorij 1. Martij 1627. sufficit respondere, de ea in actis non constare. Et ita, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO. DECANO.

Romana Præstationis Cedulæ. Veneris. 1. Decembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Protestatio, quando sit contraria facto, & quando non ad effectum vt suffragetur, Mora quando dicatur incursa per debitorem, & an computetur mensis acceptationis termini. Pactum quando non dicatur pœnale.

SVMMARIVM.

1 *Protestatio tollit mentem à facto, & ex illa non præ-*
seruatur ius parti.
2 *Protestatio contraria facto non suffragat*
3 *Proprietarius, si recipiat* [illegible] *cum protestatione* [illegible] *ducitas, nihilomin*[illegible]
4 *Protestatio non cor* [illegible] *facto, ac declar* [illegible]
5 [illegible]
6 [illegible]
7 [illegible]
8 *Mensis acceptationis terminus non est computandus ad effectum moræ.*
9 *Mora incurritur tantum: desinit imputari si debitor offerat, quando tempore oblationis non sit in mora, quia tempus non currit contra illum, qui facere nequit.*
10 *Debitor, quamvis paratus reliquit ad effectum exonerandi se a mora.*
11 *Protestatio facta in mora creditur pro prima vice.*
12 *Protestatio reiteratur ad actum, qui plures vices eadem persona potest reiterari, tunc non intrat l. bonæ §. nec semper ff. de verb. signif.*
13 *Mora de iure Canonico potest purgari, quando ius partium sunt facilium determinare.*
14 *Mora quando contendentium est, quod non possit purgari, tunc cessat petitio Iuris Canon.*
15 *Pœna, in casu moræ apposita, non debetur nisi quatenus interfit.*
16 *Pactum, quod non continet amissionem muneris, vel præbendæ, vel fructuum vitra debitum, sed solum maiorem cautelam, non dicitur pœnale.*
17 *Mora certa, si cum facultate illa distribuendi in certum morã in solutione, tunc tale pactum non dicitur pœnale.*
18 *Debitore extante morioso, quod liceat creditori capere fructus propria auctoritate, tale pactum nõ dicitur pœnale, cum tendat ad facilioremexactionem.*

DECISIO. CCXVIII.

CAtherinæ legatariæ bo. mem. Ginebriæ Saluiatæ fuerant pro dicto legato cessa scuta mille ex censu maioris summæ, quem Tholomeus Guarinus eidem Ginebriæ vendiderat cum expressa obligatione, quod si dictus Tholomeus, & illius hæredes in soluendis dictis annuis censibus essent morosi per duos menses post finem semestris tenerentur, &c. Itaut mora quantumuis etiã minima purgari minimè possit, &c. dare, & præstare vnam cautionem bancariam in Vrbe fide, & facultatibus idoneam ad contentamentum dictæ D. Ginebriæ, & suorum, &c. pro solutione dicti annui census pro triennio tunc proximo. Vnde cum Cecilia tanquam cessionaria Catherinæ coram A. C. ad dictam cautionem contra Capitaneum Curtium Setuccium vti fideiussorem principaliter, & insolidum in præfato censu obligatum, ac successiuè contra illius hæredes egerit, atq; obtinuerit, causa mihi commissa cum clausula, *si quid exequen.* Dubitaui, an mandatum A. C. esset exequendum, cuius dubij resolutio pendet ex duobus. Primo, an constet de mora. Secundo, quatenus sic an possit purgari.

Et quantum attinet ad primum, cum semestre esset maturatum die 2. Augusti 1624. & solutio non fuerit facta nisi die 18. Octobris eiusdem anni, vtique cum ipsum esset, ne dum semestre, sed etiam bimestre non potest, quin mora fuerit incursa; Quã pecuniæ fuerint postea solutæ; Attamen an recepta simpliciter, sed cum protestatione [illegible] cedulæ bancariæ, iuxta decretũ R. [illegible] tunc A. C. Locutenentis, † quæ protestatio

decis. Romanæ donationi latissimè firmatur.

Nec pariter aduersatur cõditio apposita in donatione, ꝙ moriente aliqua ex dictis Victoria, & Posthumia donatarijs sine filijs vel filiabus legitimis, & naturalibus vna alteri, & altera alteri, vel illarũ filij, seu filiæ in eorũ locũ succedãt in eisdẽ bonis donatis, quę conditio dicebatur adimpleta, ex quo Posthumia & Catherina decesserunt superstitibus filiabus fœminis Victoriæ alterius sororis, quæ vocatæ prætenduntur in earum precedentia illarum tam ex verbis donationis, quam ex coniecturata mente donatricis.

Quia ex verbis contrariũ est verius, quod non sint
13 vocatæ per reciprocã; Nã mortua † Posthumia cum Catherina filia statim expirauit fideicommissum, *Oldrad. consil.* 21. *Rot. dec.* 118. *p.* 1. *& dec.* 230. *part.* 3. *diuers.* latissimè *Odd. cons.* 67. *per totum*, & in proprijs terminis *Cyn. & Bald. in Auth. sed si quis, C. de secund. nupt. Achill. dec. vnica de donat. & Suarez cons.* 10. *nu.* 42. & 43. Sunt quidem filij, & filiæ positi in conditione si donatariæ decesserint sine filijs, & voeatis, vt in locũ
14 † earum succedant, sed respectiuè quoad portionem matris non matertera: quia in verbis deficit reciproca vocatio *Gabr. cons.* 115. *n.* 9. *li.* 1. *Menoch. presum.* 76. *n.* 86. *li.* 4. *Seraph. dec.* 1479. *n.* 1. & sæpè hæc distinctio voluntatis testatoriæ fuit firmata in hoc tribunali, vt in *Senogallien. fideicommissi* 24. *Octob.* 1605. *corã bo. me. Penia, & in Prænestina bonorũ* 16. *Ian.* 1613. *corã bo. me. Cæ. Sacrato, & ĩ recen. dec.* 100. *n.* 3. *p.* 1. & 667. *n.* 8. *p.* 2.

Coniecturæ aũt vndecim, quæ pro reciproca deducuntur non ẽt illam concludũt: quia nec de per se, nec simul iunctæ inferunt, Sulpitiam sensisse, vt reciprocè filij fœminarum tenerentur, eueniẽte casu mortis, alter alteri restituere; nã prima, se cũda, & tertia, respiciunt Statutũ, & consuetudinẽ Narnien. circa reuersionem bonorũ donatorũ, de quibus infra dicetur quarta, & quinta, declarant *cons. Oldradi* 21. ex quo versamur in contractibus, † & in Statuto Vrbis, quòd pro-
15 pterea filij in conditione positi censeantur vocati, ꝙ non conuertitur, quamuis Statuto Vrbis adhuc nõ est probatum, quòd Narnienses filiabiæant; sed alia est quæstio an reciprocè sint vocati, prout in præsenti necesse est probare, quod non determinant verba donationis, nec statutũ; sexta coniectura quæ deducitur ex prohibitione disponendi vltra certam quantitatẽ, tenet suos auctores, & sauet dẽscendentibus respectiuè donatariarum; septima deducta ex argumẽto maioris dilectionis filiorum Victoriæ &, Posthumiæ ad exclusionẽ extranei, non moretur allegari; quia donatio legitur stipulata pro earum hæredibus, & suc-
16 cessoribus quibuscunq, & sic pro quibuscunq. † extraneis, ẽt si ageretur de materia prohibitiua, prout est emphyteusis, Ecclesiastica, *Clar. in §. emphyteusis q.* 6. *ver. sed numquid, & q.* 28. *ver.* 2. *est casus Couar. variar. resol. li.* 2. *c.* 17. *nu.* 5. *Gabr. cons.* 76. *nu.* 13. *li.* 2. *Mant. de contr. li.* 22. *tit.* 19. *n.* 22. *Valasc. de iure emphyt. q.* 44. *n.* 9. Octaua & nona positæ in præcepto diuidendi bona inter donatarias statim sequuto obitu Sulpitiæ, & quòd eadem esset mulier simplex, & idiota, nihil inferunt; nam esto, quòd per diuisionem præsupponatur superexistentia donatariarum: non propterea vocãtur superstites, & dato quod sit simplex, & idiota, cuius mens potiùs, quàm verba sint attendenda, si non constat de hac mente, certè ad hanc reciprocam inferri non potest. Decima coniectura deducitur ex declaratione nullitatis donationis, de qua infra dicetur. Vndecima & vltima est præsuppositiua reuersionis ad donatricem, ex quo Posthumiæ & Catherinæ eadem Sulpitia superuixit, ꝙ si de iure verũ esset, nõ foret necessariæ coniecturę, vt pariter mox dicetur.

17 Nõ obstat igitur statutũ, aut† cõsuetudo Narnien. de qua testatur *Cor. cons.* 66. *vol.* 4. quæ ẽt fuit firmata in *Narn. datis* 13. *Martij* 1591. *coram bo. me. Penia*, quòd *si vxore* præmoriente cum filijs, qui successiuè absq. prole decedant ante annos 25. maritus nullo retento lucro dotis, dotem integrè restituere teneatur; vt propterea eodem modo debeat interpretari pactum do-
18 nationis † propter conformitatem voluntatis contrahentium cum ipsa consuetudine, *Bart. in l. de quibus num.* 17. *ff. de legib. cum allegatis.*

Quia præsuppositæ ẽt consuetudine citra veri præiudicium, prout allegatur, & firmatur in decisione supradicta, reuersio fieri non põt ad donatricẽ superstitẽ; quia pactũ donationis restitit reuersioni; dẽ stipulata fuit pro ipsis sororibus, & earũ, & cuiusq. ipsarũ hæredibus, & successoribus quibuscunq, vnde si non acquiritur Diònysio vti marito superstiti, acquiri debet vti hæredi Catherinæ hæredis Posthumiæ eius matris iuxta formam pacti donationis, cum quo Sulpitia voluit bona transire ad donatarios.

Prout nec obstat si dicatur, quòd si seruandum sit ius commune, adhuc illi locus fit ex eo, quòd donatio facta fuerit in limine matrimonij, & contemplata proles ex dicto matrimonio exitura; vndè si donata-
19 ria decessit † cũ Catherina infante, quæ nõ multò post superuixerit, pinde sit, ac si sinè liberis decessisset, & cõditio purificata remaneat, *auth. sed etsi quis C. de sec. nupt. Faber in suo C. l.* 8. *tit.* 37. *de donat. in princ.* quẽ sequitur *Fontanell. de pact. nuptial. claus.* 4. *glos.* 24. *n.* 22.

Quia ex pluribus euitatur obiectũ. nõ. n. versamur in donatione sequuta cõtẽplatione matrimonij, & prolis ex eo suscipiẽdæ, q̃ si extinguatur viuo donatore, inde bona reuertãtur ad donãtẽ, sed sumus ĩ donatione pura, & absoluta, facta Posthumiæ, & ab ea sic acquisita, postmodũ data in dotẽ Dionysio eius viro ferè quadrimestre post, vt legitur in instrumẽto dotali 17. Maij 1624. & cũ clausula & titulo puræ, meræ, & irreuocabilis donationis, q̃ fit, & fieri dicitur inter viuos,
20 & pro hęredibus, † & successoribus quibuscunq. p quę verba donatio dicitur simplex, & nõ ob causã; quãuis in ea fiat facta mẽtio matrimonij, tãq̃ de causa impulsiua & nõ finali *Oldr. cons.* 9. *Tiraq. Guidop.* 9. 145. *Dec. cons.* 239. *n.* 2. *Natt. cõs.* 609. *n.* 1. *dubion.* 3. *Franc. Marc. dec.* 326. *n.* 2. *& 3. Sur. Sen. cons.* 53. *n.* 1. *li.* 1. *& 295. n.* 9. *li.* 2. dicẽs Oldradũ nõ habere cõtradicẽtẽ, quãdo causa est impulsiua, præterea mortua Catherina, reuersio fi esset faciẽda, ad proprios hęredes deuolui deberet, & forma pacti donationis, q nihil eminus est ipse Dionysius, vt initio est probatũ; & demũ, qa remota cõsuetudine, aut statuto Narniæ, in donatione nõ legitur aliquod pactũ reuersiuũ, à quo possit inferri, donatricẽ sensisse de reuersione ad ipsam in casu deficientis prolis, sed solùm fuit prouisum per substitutionem ad fauorem filiæ, & nepotis respectiuè, quam per natiuitatẽ Catherinæ, & illius superuiuentiam, diximus cessasse vndè quę dicitur per Fabrũ, & Fontanell. facilè ex fa-
21 cto euitantur, & prout † de iure superuiuẽtia filij post obitũ matris ẽt per momentum impedit euentũ conditionis, quod Posthumia sinè liberis decesserit *Noniz. cons.* 45. *n.* 9. *Bertran. cons.* 309. *n.* 49. 2. *vol.* 3. *Surd. consil.* 106. *num.* 29. *vol.* 2. & quamuis dissentiant de

tempo-

tempore; quia *Neuiz.* dixerit de modico tempore, & *Bertran.* de hora temporis: cum tamen Catherina superuixerit per plures menses, non erit insistendum super hac differentia.

Demum non obstat nullitas donationis ob nõ seruatas solemnitates, tam statuti Namien. circa interuentum proximioris consanguinei, quàm statuti Vrbis 149. lib. 1. in cuius districtu prætenditur ciuitas Namien. ob non adhibitas subscriptiones partium, & testium, super quibus nullitatibus lite pendente per monitorium 1. Martij 1627. dicebatur de immis-
22 sione non esse agendum, † nisi lite pend. terminata. *Rot. dec. 864. num. 4. par. 4. diuers. & in Bonon. pecun. 23. Ianuar. 1617. coram bo. me. Buratto.*

Quia illa exceptio nullitatis absque probatione
23 non solet impedire effectum immissionis, † probanda autem non relevat, & ad petitorium solet remitti tãquam requirens altiorem indaginem, iudicium, ac discussionem *Ossat. dec. 26. per totam, & latissimè fuit firmatum in Bonon. de Maluetijs 11. Decembris 1624. coram me*; in presenti autem, quòd Sulpitia haberet consanguineos proximiores ijs, qui in instrumento interue-
24 nerunt non probatur, & qui allegant illorum † præsentiam in loco contractus tenentur probare, & etiã quod commodè potuerint interuenire *Rot. in Rom. 18. mill. 11. Martij 1613. coram D. m. Decano & in alijs per Adden. ad dec. 459. num. 10. coram Pap. Greg. XV.* defectus autem nullitatis ex statuto Vrbis non etiam est attendendus, nisi probata subiectione Ciuitatis Namię, de qua non constat, nisi per atteſtationes, quę
25 non solent † fidem facere; & nihilominus districtuales Ciuitates vbi habent particularia statuta, & prout in ipsa donatione dicitur fuisse processum iuxta formam statutorum Namiæ, tunc statuta loci districtus, non † autem Vrbis sunt seruanda, ita dispo-
26 nente altero statuto Vrbis 42. *lib.* 1. & de iure idem etiam determinant *Bald. in l. de quibus in 2. & 3. resp. ff. de legib. Soccin. Sen. cons. 7. num. 7. vol. 1. Rot. in Balneoregien. bonorum apud Marchef. par. 2. fol.* 152. & ad litem motam super nullitate vigore monitorij 1. Martij 1627. sufficit respondere, de ea in actis non constare. Et ita, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO. DECANO.

Romana Præstationis Cedulæ. Veneris. 1. Decembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Protestatio, quando sit contraria facto, & quando non ad effectum vt suffragetur, Mora quando dicatur incursa per debitorem, & an computetur mensis acceptationis termini. Pactum quando non dicatur pœnale.

SVMMARIVM.

1 *Protestatio tollit mentem à facto, & perillam præseruatur ius parti.*
2 *Protestatio contraria facto non suffragatur.*
3 *Proprietarius, si recipiat canonem ab emphyteuta, cum protestatione, quod non censeatur remissa caducitas, nihilominus censetur remissa, & num. 5.*
4 *Protestatio non contraria facto, sed tollens mentem à facto, ac declarans animum recipientis, suffragatur.*
5 *Contraria simul minimè stare possunt.*
6 *Caducitas si per voluntatem Domini cessauerit, tunc si protestatur in contrarium, talis protestatio non sustinetur.*
7 *Facta magis, quam verba sunt attendenda.*
Mora non dicitur incursa, cum per debitorem non steterit, quominus solueretur num. 5.
8 *Mensis acceptationis termini non est computandus ad effectum morę.*
9 *Mensis acceptationis termini debet imputari ad considerandam moram, quando in tempore suspecti termini, non fuit facta solutio.*
10 *Depositio, quando parum relevet ad effectum excusandi à cursu morę.*
11 *Promissio facta alicui, censetur pro prima vice.*
12 *Promissio, si referatur ad actum, qui plures ab eadem persona potest reiterari, tunc non intrat l. boues §. hoc sermone ff. de verb. signif.*
13 *Mora de iure Canonico potest purgari, quando ius partis non fuit factum deterius.*
14 *Mora quando conuentum est, quod non possit purgari, tunc cessat dispositio Iuris Canon.*
15 *Pœna, in casu morę apposita, non debetur nisi quatenus interfit.*
16 *Pactum, quod non continet amissionem rei, vel prætij, vel solutionem vltra debitum, sed solum maiorem cautelam, non dicitur pœnale.*
17 *Bona certa, si obligantur cum facultate illa distribuẽdi in cuentum morę in solutione, tunc tale pactum non dicitur pœnale.*
18 *Debitore extante moroso, quod liceat creditori capere fructus propria auctoritate, tale pactum nõ dicitur pœnale, cum tendat ad faciliorem exactionem.*

DECISIO. CCXVIII.

CAtherinæ legatariæ bo. mem. Ginebriæ Saluiatæ fuerant pro dicto lẽgato cessa scuta mille ex censu maioris summæ, quem Tholomeus Guarinus eidem Ginebriæ vendiderat cum expressa obligatione, quod si dictus Tholomeus, & illius hęredes in soluendis dictis annuis censibus essent morosi per duos menses post finem semestris tenerentur, &c. Itaut mora quantumuis etiã minima purgari minimè possit, &c. dare, & præstare vnam cautionem bancariam in Vrbe fide, & facultatibus idoneam ad contentamentum dictæ D. Ginebriæ, & suorum, &c. pro solutione dicti annui census pro triennio tunc proximo. Vnde cum Cecilia tanquam cessionaria Catherinæ coram A. C. ad dictam cautionem contra Capitaneum Curtium Setaccium vti fideiussorem principaliter, & insolidum in prefato censu obligatum, ac successiuè contra illius hęredes egerit, atq; obtinuerit, causa mihi commissa cum clausula, *si quid exequen.* Dubitaui, an mandatum A. C. esset exequendum, cuius dubij resolutio pendet ex duobus. Primo, an constet de mora. Secundo, quatenus sic an possit purgari.

Et quantum attinet ad primum, cum semestre esset maturatum die 2. Augusti 1624. & solutio non fuerit facta nisi die 18. Octobris eiusdem anni, vtique cum lapsum esset, ne dum semestre, sed etiam bimestre negari non potest, quin mora fuerit incursa; Quãuis enim pecuniæ fuerint postea solutæ; Attamen non fuerunt receptæ simpliciter, sed cum protestatione, ac sine præiuditio cedulæ bancariæ, iuxta decretũ R.
1 P. D. Bichij tunc A. C. Locũtenentis, † quę protestatio

decis. Romanæ donationi latissimè firmatur.

Nec pariter aduersatur cõditio appositæ in donatione, ℘ moriente aliqua ex dictis Victoria, & Posthumia donatarijs sine filijs vel filiabus legitimis, & naturalibus vna alteri, & altera alteri, vel illarũ filij, seu filiæ in eorũ locũ succedãt in eisdẽ bonis donatis, quę conditio dicebatur adimpleta, ex quo Posthumia & Catherina decesserunt superstitibus filiabus fœminis Victoriæ alterius sororis, quæ vocatæ prætenduntur in earum præcedentiæ illarum tam ex verbis donationis, quam ex coniecturata mente donatricis.

Quia ex verbis contrariũ est verius, quod non sint
13 vocatæ per reciprocã; Nã morua † Posthumia cum Catherina filia statim expirauit fideicommissum, *Oldrad. consil.* 21. *Rot. dec.* 118. *p.* 1, *& dec.* 330. *part.* 2, *diuers.* latissimè *Odd. cons.* 67. *per totum*, & in proprijs terminis *Cyn. & Bald. in Auth. sed si quis, C. de secund. nupt. Achill. dec. vnica de donat. & Suarez cons.* 10. *nu.* 42. & 43. Sunt quidem filij, & filiæ positi in conditione si donatariæ decesserint sine filijs, & vocatis, vt in locũ
14 † earum succedant, sed respectiuè quoad portionem matris non matertera: quia in verbis deficit reciproca vocatio *Gabr. cons.* 115. *n.* 9. *li.* 1. *Menoch. præsum.* 76. *n.* 86. *li.* 4. *Seraph. dec.* 479. *n.* 1, & sæpè hæc distinctio voluntatis testatoris fuit firmata in hoc tribunali, vt in *Senogallien. fideicommissi* 24. *Octob.* 1605. *corã bo. me. Penia, & in Prænestina bonorũ* 16. *Ian.* 1613. *corã bo. me. Cæs. Sacrato, & ĩ recen. dec.* 100. *n.* 3. *p.* 1. & 667. *n.* 8. *p.* 1.

Coniecturæ aũt vndecim, quæ pro reciproca deducuntur non ẽt illam concludũt: quia nec de per se, nec simul iunctæ inferunt, Sulpitiam sensisse, vt reciprocè filij fœminarum tenerentur, euenięte casu mortis, alter alteri restituere; nã prima, se cũda, & tertia, respiciunt Statutũ, & consuetudinẽ Narnien. circa reuersionem bonorũ donatorũ, de quibus infra dicetur quarta, & quinta, declarant *cons. Oldradi* 21. ex quo versamur in contractibus, †
15 & in Statuto Vrbis, quòd propterea filij in conditione positi censeantur vocati, ℘ non controuertitur, quamuis Statuto Vrbis adhuc nõ est probatum, quòd Narnienses subiaceant; sed alia est quæstio an reciprocè sint vocati, prout in præsenti necesse est probare, quod non determinant verba donationis, nec statutũ; sexta coniectura quæ deducitur ex prohibitione disponendi vltra certam quantitatẽ, tenet suos auctores, & fauet descendentibus respectiuè donatariarum; septima deducta ex argumẽto maioris dilectionis filiorum Victoriæ &, Posthumiæ ad exclusionẽ extranei, non meretur allegari; quia donatio legitur stipulata pro earum hæredibus, & suc-
16 cessoribus quibuscunq. & sic pro quibuscunq. † extraneis, ẽt si ageretur de materia prohibitiua, prout est emphyteusis, Ecclesiastica, *Clar. in* §. *emphyteusis q.* 6. *ver. sed numquid, & q.* 28. *vers.* 2. *est casus Couar. variar. resol. li.* 2. *c.* 17. *nu.* 5. *Gabr. cons.* 76. *nu.* 13. *li.* 2. *Mant. de contr. li.* 22. *tit.* 19. *n.* 22. *Valasc. de iure emphyt. q.* 44. *n.* 9. Octaua & nona positæ in præcepto diuidendi bona inter donatarias statim sequuto obitu Sulpitiæ, & quòd eadem esset mulier simplex, & idiota, nihil inferunt; nam esto, quòd per diuisionem præsupponatur superexistentia donatariarum: non propterea vocãtur superstites, & dato quod sit simplex, & idiota, cuius mens potiùs, quàm verba sint attendenda, si non constat de hac mente, certò ad hanc reciprocam inferri non potest. Decima coniectura deducitur ex declaratione nullitatis donationis, de qua infra dicetur, Vndecima & vltima est præsuppositiua reuersionis ad donatricem, ex quo Posthumiæ & Catherinæ eadem Sulpitia superuixit, ℘ si de iure versũ esset, nõ foret necessarię coniecturę, vt pariter mox dicetur.

17 Nõ obstat igitur statutũ, aut† cõsuetudo Narnien. de qua testatur *Car. cons.* 66. *vol.* 4. quæ ẽt fuit firmata in *Narn. datis* 13. *Martij* 1591. *coram bo. me. Penia*, quòd, si vxore præmoriente cum filijs, qui successiuè absq. prole decedant ante annos 25. maritus nullo retento lucro dotis, dotem integrè restituere teneatur; vt propterea eodem modo debeat interpretari pactum do-
18 nationis † propter conformitatem voluntatis contrahentium cum ipsa consuetudine, *Bart. in l. de quibus num.* 17. *ff. de legib. cum allegatis.*

Quia præsupposita ẽt consuetudine citra veri præiudicium, prout allegatur, & firmatur in decisione in pradicta, reuersio fieri non põt ad donatricẽ superstitẽ; quia pactũ donationis restitit reuersioni: dũ stipulata fuit pro ipsis sororibus, & earũ, & cuiusq. ipsarũ hæredibus, & successoribus quibuscumq. vnde si non acquiritur Dionysio vti marito superstiti, acquiri debet vti hæredi Catherinæ hæredis Posthumiæ eius matris iuxta formam pacti donationis, cum quo Sulpitia voluit bona transire ad donatarias.

Prout nec obstat si dicatur, quòd si seruandum sit ius commune, adhuc illi locus fit ex eo, quòd donatio facta fuerit in limine matrimonij, & contemplata prolis ex dicto matrimonio exitura; vndè si donata-
19 ria decessit † cũ Catherina infante, quæ nõ multò post superuixerit, pinde sit, ac si sinè liberis decessisset, & cõditio purificata remaneat, *auth. sed etsi quis C. de sec. nupt. Faber in suo C. l.* 8. *tit.* 37. *de donat. in princ.* quẽ sequitur *Fontanell. de pact. nuptial. claus.* 4. *glos.* 14. *n.* 22.

Quia ex pluribus euitatur obiectũ. nõ. n. versamur in donatione sequuta cõtẽplatione matrimonij, & prolis ex eo suscipiẽdæ, ℘ si extinguatur viuo donatore, inde bona reuertãtur ad donatẽ, sed sumus ĩ donatione pura, & absoluta, facta Posthumiæ, & ab ea sic acquisita, postmodũ data in dotẽ Dionysio eius viro ferè quadrimestre post, vt legitur in instrumẽto dotali 17. Maij 1624. & cũ clausula & titulo puræ, meræ, & irrenocabilis donationis, ℘ fit, & fieri dicitur inter viuos,
20 & pro hęredibus, † & successoribus quibuscunq. ℘ quę verba donatio dicitur simplex, & nõ ob causã; quãuis in ea fit facta mẽtio matrimonij, tãq. de causa impulsiua & nõ finali *Oldr. cons.* 5. *Titius Guidop.* 4. 145. *Dec. cons.* 239. *n.* 2. *Natt. cõs.* 609. *in 1. dubion.* 3. *Franc. Marc. dec.* 326. *n.* 2. & 3. *Soc. Sen. cons.* 53. *n.* 1. *li.* 1. & 295. *n.* 9. *li.* 2. dicẽs Oldradũ nõ habere cõtradicẽtẽ, quãdo causa est impulsiua, præterea mortua Catherina, reuersio si esset faciẽda, ad proprios hęredes deuolui deberet, & forma pacti donationis, q nihilominus est ipse Dionysius, vt initio est probatũ; & demũ, qa semota cõsuetudine, aut statuto Narniæ, in donatione nõ legitur aliquod pactũ reuersiuũ, a quo possit inferri, donatricẽ sensisse de reuersione ad ipsam in casũ deficientis prolis, sed totùm fuit prouisum per substitutionem ad fauorem filiæ, & neptis respectiuè, quam per natiuitatẽ Catherinæ, & illius superuiuentiam, diximus cessasse vndè quę dicãtur per Fabtũ, & Fontanell. facilè ex facto euitantur, & prout de iure superuiuẽtia filij post
21 obitũ matris ẽt per momentum impedit euentũ conditionis, quod Posthumia sinè liberis decesserit *Neuiz. cons.* 45. *n.* 9. *Bertran. cons.* 309. *n.* 4. *p.* 2. *vol.* 3. *Surd. consil.* 206. *num.* 19. *vol.* 2. & quamuis dissentiant de

tempo-

tempore; quia *Neuiz.* dixerit de modico tempore, & *Bertran.* de hora temporis: cum tamen Catherina superuixerit per plures menses, non erit insistendum super hac differentia.

Demum non obstat nullitas donationis ob nõ seruatas solemnitates, tam statuti Narnien. circa interuentum proximioris consanguinei, quàm statuti Vrbis 149. lib. 1. in cuius districtu prætenditur ciuitas Narnien. ob non adhibitas subscriptiones partium, & testium, super quibus nullitatibus lite pendente per monitorium 1. Martij 1627. dicebatur de immis-
22 sione non esse agendum, † nisi lite pend. terminata, *Rot. dec. 864. num. 4. par. 4. diuers. & in Bonon. pecun. 23. Ianuar. 1617. coram bo. me. Buratto.*

Quia illa exceptio nullitatis absque probatione
23 non solet impedire effectum immissionis, † probanda autem non releuat, & ad petitorium solet remitti tãquam requirens altiorem indaginem, iudicium, ac discussionem *Ossat. dec. 26. per totam, & latissimè fuit firmatum in Bonen. de Maluetijs 11. Decembris 1624. coram me*: in presenti autem, quòd Sulpitia haberet consanguineos proximiores ijs, qui in instrumento interue-
24 nerunt non probatur, & qui allegant illorum † præsentiam in loco contractus tenentur probare, & etiã quod commodè potuerint interuenire *Rot. in Rom. 18. mill. 11. Martij 1613. coram D. m. Decano & in alijs per Adden. ad dec. 459. num. 10. coram Pap. Greg. XV.* defectus autem nullitatis ex statuto Vrbis non etiam est attendendus, nisi probata subiectione Ciuitatis Narniæ, de qua non constat, nisi per attestationes, quæ
25 non solent † fidem facere; & nihilominus districtuales Ciuitates vbi habent particularia statuta, & prout in ipsa donatione dicitur fuisse processum iuxta formam statutorum Narniæ, tunc statuta loci districtus, non † autem Vrbis sunt seruanda, ita dis-
26 ponente altero statuto Vrbis 42. *lib.* 1. & de iure idem etiam determinant *Bald. in l. de quibus in 2. & 3. respons. ff. de legib. Soccin. Sen. cons. 7. num. 7. vol. 1. Rot. in Balneoregien. bonorum apud Marches. par. 2. fol. 152.* & ad litem motam super nullitate vigore monitorij 1. Martij 1627. sufficit respondere, de ea in actis non constare. Et ita, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO. DECANO.

Romana Præstationis Cedulæ. Veneris. 1. Decembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Protestatio, quando sit contraria facto, & quando non ad effectum vt suffragetur, Mora quando dicatur incursa per debitorem, & an computetur mensis acceptationis termini. Pactum quando non dicatur pœnale.

SVMMARIVM.

1 *Protestatio tollit mentem à facto, & per illam præseruatur ius parti.*
2 *Protestatio contraria facto non suffragatur.*
3 *Proprietarius, si recipiat canonem ab emphyteuta, cum protestatione, quod non censeatur remissa caducitas, nihilominus censetur remissa, & num. 5.*
4 *Protestatio non contraria facto, sed tollens mentem à facto, ac declarans animum recipientis, suffragatur.*
5 *Contraria simul minimè stare possunt.*
6 *Caducitas si per voluntatem Domini cessauerit, tunc si protestatur in contrarium, talis protestatio non sustinetur.*
7 *Facta magis, quam verba sunt attendenda.*
Mora non dicitur incursa, cum per debitorem non steterit, quominus solueretur num. 5.
8 *Mensis acceptationis termini non est computandus ad effectum moræ.*
9 *Mensis acceptationis termini debet imputari ad considerandam moram, quando in tempore suspecti termini, non fuit facta solutio.*
10 *Depositio, quando parum releuet ad effectum excutiendi à cursu morę.*
11 *Promissio facta alicui, censetur pro prima vice.*
12 *Promissio, si referatur ad actum, qui plures ab eadem persona potest reiterari, tunc non intrat l. boues §. hoc sermone ff. de verb. signif.*
13 *Mora de iure Canonico potest purgari, quando in partis non fuit factum deterius.*
14 *Mora quando conuentum est, quod non possit purgari, tunc cessat dispositio Iuris Canon.*
15 *Pœna, in casu morę apposita, non debetur nisi quatenus interest.*
16 *Pactum, quod non continet amissionem rei, vel pretij, vel solutionem vltra debitum, sed solum maiorem cautelam, non dicitur pœnale.*
17 *Bona certa, si obligantur cum facultate illa distribuẽdi in euentum morę in solutione, tunc tale pactum non dicitur pœnale.*
18 *Debitore extante moroso, quod liceat creditori capere fructus propria auctoritate, tale pactum nõ dicitur pœnale, cum tendat ad faciliorem exactionem.*

DECISIO. CCXVIII.

CAtherinæ legatariæ bo. mem. Ginebriæ Saluiatæ fuerant pro dicto lègato cessa scuta mille ex censu maioris summæ, quem Tholomeus Guarinus eidem Ginebriæ vendiderat cum expressa obligatione, quod si dictus Tholomeus, & illius hęredes in soluendis dictis annuis censibus essent morosi per duos menses post finem semestris tenerentur, &c. Itaut mora quantumuis etiã minima purgari minimè possit, &c. dare, & præstare vnam cautionem bancariam in Vrbe fide, & facultatibus idoneam ad contentamentum dictæ D. Ginebriæ, & suorum, &c. pro solutione dicti annui census pro triennio tunc proximo. Vnde cum Cecilia tanquam cessionaria Catherinæ coram A. C. ad dictam cautionem contra Capitaneum Curtium Setaccium vti fideiussorem principaliter, & insolidum in prefato censu obligatum, ac successiuè contra illius hęredes egerit, atq; obtinuerit, causa mihi commissa cum clausula, *si quid exequen.* Dubitaui, an mandatum A. C. esset exequendum, cuius dubij resolutio pendet ex duobus. Primo, an constet de mora. Secundo, quatenus sic an possit purgari.

Et quantum attinet ad primum, cum semestre esset maturatum die 2. Augusti 1624. & solutio non fuerit facta nisi die 18. Octobris eiusdem anni, vtique cum lapsum esset, ne dum semestre, sed etiam bimestre negari non potest, quin mora fuerit incursa; Quãuis enim pecuniæ fuerint postea solutæ; Attamen non fuerunt receptæ simpliciter, sed cum protestatione, ac sine præiudicio cedulæ bancariæ, iuxta decretũ R.
1 P. D. Bichij tunc A. C. Locũtenentis, † quę protestatio

decis. Romana donationi latissimè firmatur.

Nec pariter aduersatur cõditio apposita in donatione, ꝙ moriente aliqua ex dictis Victoria, & Posthumia donatarijs sine filijs vel filiabus legitimis, & naturalibus vna alteri, & altera alteri, vel illarũ filij, seu filiæ in eorũ locũ succedãt in eisdẽ bonis donatis, quę conditio dicebatur adimpleta, ex quo Posthumia & Catherina decesserunt superstitibus filiabus fœminis Victoriæ alterius sororis, quæ vocatæ prætenduntur in earum precedentiæ illarum tam ex verbis donationis, quam ex coniecturata mente donatricis.

Quia ex verbis contrariũ est verius, quod non sint
13 vocatæ per reciprocã; Nã morua † Posthumia cum Catherina filia statim expirauit fideicommissum, *Oldrad. consil.* 21. *Rot. dec.* 118. *p.* 1. *& dec.* 230. *part.* 2. *diuers.* latissimè *Odd. cons.* 67. *per totum*, & in proprijs terminis *Cyn. & Bald. in Auth. sed si quis, C. de secund. nupt. Achill. dec. vnica de donat. & Suarez cons.* 10. *n.* 42. & 43. Sunt quidem filij, & filiæ positi in conditione si donatariæ decesserint sine filijs, & vocatis, vt in locũ
14 † earum succedant, sed respectiuè quoad portionem matris non matertera: quia in verbis deficit reciproca vocatio *Gabr. cons.* 119. *n.* 9. *li.* 1. *Menoch. presum.* 76. *n.* 86. *li.* 4. *Seraph. dec.* 1479. *n.* 1. & sæpè hæc distinctio voluntatis testatoris fuit firmata in hoc tribunali, vt in *Senogallien. fideicommissi* 24. *Octob.* 1605. *corã bo. me. Penia, & in Prænestina bonorũ* 16. *Ian.* 1613. *corã bo. me. Cæs. Sacrato, & ĩ recen. dec.* 100. *n.* 3. *p.* 1. *&* 667. *n.* 8. *p.* 2.

Coniecturæ aũt vndecim, quæ pro reciproca deducuntur non ẽt illam concludũt: quia nec de per se, nec simul iunctæ inferunt, Sulpitiam sensisse, vt reciprocè filij fœminarum tenerentur, euenięte casu mortis, alter alteri restituere; nã prima, se cũda, & tertia, respiciunt Statutũ, & consuetudinẽ Narnien. circa reuersionem bonorũ donatorũ, de quibus infra dicetur quarta, & quinta, declarant *cons. Oldradi* 21. ex quo versamur in contractibus, †& in Statuto Vrbis, quòd pro-
15 pterea filij in conditione positi censeantur vocati, ꝙ non conuertitur, quamuis Statuto Vrbis adhuc nõ est probatum, quòd Narnienses fubiaceant; sed alia est quæstio an reciprocè sint vocati, prout in præsenti necesse est probare, quod non determinant verba donationis, nec statutũ; sexta coniectura quæ deducitur ex prohibitione disponendi vltra certam quantitatẽ, tenet suos auctores, & fauet descendentibus respectiuè donatariarum; septima deducta ex argumẽto maioris dilectionis filiorum Victoriæ &, Posthumiæ ad exclusionẽ extranei, non meretur allegari; quia donatio legitur stipulata pro earum hæredibus, & suc-
16 cessoribus quibuscunq. & sic pro quibuscunq. †extraneis, ẽt si ageretur de materia prohibitiua, prout est emphyteusis, Ecclesiastica, *Clar. in §. emphyteusis q.* 6. *ver. sed numquid, & q.* 28. *vers.* 2. *est casus Couar. variar. resol. li.* 2. *c.* 17. *nu.* 5. *Gabr. cons.* 76. *nu.* 13. *li.* 2. *Mant. de contr. li.* 22. *tit.* 19. *n.* 22. *Valasc. de iure emphyt. q.* 44. *n.* 9. Octaua & nona positæ in præcepto diuidendi bona inter donatarias statim sequuto obitu Sulpitiæ, & quòd eadem esset mulier simplex, & idiota, nihil inferunt; nam esto, quòd per diuisionem præsupponatur superexistentia donatariarum: non propterea vocãtur superstites, & dato quod sit simplex, & idiota, cuius mens potiùs, quàm verba sint attendenda, si non constat de hac mente, certò ad hanc reciprocam inferri non potest. Decima coniectura deducitur ex declaratione nullitatis donationis, de qua infra dicetur. Vndecima & vltima est præsuppositiua reuersionis ad donatricem, ex quo Posthumiæ & Catherinæ eadem Sulpitia superuixit, ꝙ si de iure verũ esset, nõ foret necessarię coniecturę, vt pariter mox dicetur.

17 Nõ obstat igitur statutũ, aut cõsuetudo Narnien. de qua testatur *Cor. cons.* 66. *vol.* 4. quæ ẽt fuit firmata in *Narn. datis* 13. *Martij* 1591. *coram bo. me. Penia*, quòd *f.* vxore præmoriente cum filijs, qui successiuè absq. prole decedant ante annos 25. maritus nullo retento lucro dotis, dotem integrè restituere teneatur; vt propterea eodem modo debeat interpretari pactum do-
18 nationis † propter conformitatem voluntatis contrahentium cum ipsa consuetudine, *Bart. in l. de quibus num.* 17. *ff. de legib. cum allegatis.*

Quia præsuppolita ẽt consuetudine citra veri præiudicium, prout allegatur, & firmatur in decisione supradicta, reuersio fieri non põt ad donatricẽ superstitẽ; quia pactũ donationis resistit reuersioni: dũ stipulata fuit pro ipsis sororibus, & earũ, & cuiusq. ipsarũ hæredibus, & successoribus quibuscunq. vnde si non acquiritur Dionysio vti marito superstiti, acquiri debet vti hæredi Catherinæ hæredis Posthumiæ eius matris iuxta formam pacti donationis, cum quo Sulpitia voluit bona transire ad donatarias.

Prout nec obstat si dicatur, quòd si seruandum sit ius commune, adhuc illi locus sit ex eo, quòd donatio facta fuerit in limine matrimonij, & contemplata proles ex dicto matrimonio exitura; vndè si donata-
19 ria decessit † cũ Catherina infante, quæ nõ multò post superuixerit, pinde sit, ac si sine liberis decessisset, & cõditio purificata remaneat, *auth. sed etsi quis C. de sec. nupt. Faber in suo C. l.* 8. *tit.* 37. *de donat. in princ.* quẽ sequitur *Fontanell. de pact. nuptial. claus.* 4. *glos.* 14. *n.* 11.

Quia ex pluribus euitatur obiectũ, nõ. n. versamur in donatione sequuta cõtẽplatione matrimonij, & prolis ex eo suscipiẽdæ, ꝙ si extinguatur viuo donatore, inde bona reuertãtur ad donãtẽ, sed sumus ĩ donatione pura, & absoluta, facta Posthumiæ, & ab ea sicaq. sita, postmodũ data in dotẽ Dionysio eius viro ferè quadrimestre post, vt legitur in instrumẽto dotali 17. Maij 1624. & cũ clausula & titulo puræ, meræ, & irrenocabilis donationis, ꝙ fit, & fieri dicitur inter viuos,
20 & pro hæredibus, †& successoribus quibuscunq. ꝓ quę verba donatio dicitur simplex, & nõ ob causã; quãuis in ea fit facta mẽtio matrimonij, tãq. de causa impulsiua & nõ finali *Oldr. cons.* 5. *Titus Guidop.* 4. 145. *Dec. cons.* 239. *n.* 2. *Nate cõs.* 60. *n.* 1. *dubio n.* 3. *Franc. Marc. dec.* 326. *n.* 2. *& 3. Soc. Sen. cons.* 53. *n.* 1. *li.* 1. *&* 295. *n.* 9. *li.* 2. dicẽs Oldradũ nõ habere cõtradicẽtẽ, quãdo causa est impulsiua, præterea mortua Catherina, reuersio si esset faciẽda, ad proprios hæredes deuolui deberet, ex forma pacti donationis, q nihilominus est ipse Dionysius, vt initio est probatũ; & demũ, qa remota cõsuetudine, aut statuto Narniæ, in donatione nõ legitur aliquod pactũ reuersiuũ, à quo possit inferri, donatricẽ sensisse de reuersione ad ipsam in casũ deficientis prolis, sed totùm fuit prouisum per substitutionem ad fauorem filiæ, & neptis respectiuè, quam per natiuitatẽ Catherinæ, & illius superuiuentiam, diximus cessasse vndè quę dicitur per Fabrũ, & Fontanell. facilè ex fa
21 cto euitantur, & prout † de iure superuiuẽtia filij post obitũ matris ẽt per momentum impedit euentũ conditionis, quod Posthumia sinè liberis decesserit *Neuiz. cons.* 45. *n.* 9. *Bertran. cons.* 309. *n.* 4. *p.* 2. *vol.* 3. *Surd. consil.* 206. *num.* 19. *vol.* 2. & quamuis dissentiant de

tempo-

tempore; quia *Neuiz.* dixerit de modico tempore, & *Bertran.* de hora temporis: cum tamen Catherina superuixerit per plures menses, non erit insistendum super hac differentia.

Demum non obstat nullitas donationis ob nõ seruatas solemnitates, tam statuti Namien. circa interuentum proximioris consanguinei, quàm statuti Vrbis 149. lib. 1. in cuius districtu prætenditur ciuitas Namien. ob non adhibitas subscriptiones partium, & testium, super quibus nullitatibus lite pendente per monitorium 1. Martij 1627. dicebatur de immis-
22 sione non esse agendum, † nisi lite pend. terminata, *Rot. dec. 864. num. 4. par. 4. diuers. & in Bonon. pecun. 23. Ianuar. 1617. coram bo. me. Buratto.*

Quia illa exceptio nullitatis absque probatione
23 non solet impedire effectum immissionis, † probanda autem non reluctat, & ad petitorium solet remitti tãquam requirens altiorem indaginem, iudicium, ac discussionem *Osasc. dec. 26. per totam, & latissimè fuit firmatum in Bonon. de Maluetijs 11. Decembris 1624. coram me*; in presenti autem, quòd Sulpitia haberet consanguineos proximiores ijs, qui in instrumento interue-
24 nerunt non probatur, & qui allegant illorum † præsentiam in loco contractus tenentur probare, & etiã quod commodè potuerint interuenire *Rot. in Rom. 18. mill. 11. Martij 1613. coram D. m. Decano & in alijs per Adden. ad dec. 459. num. 10. coram Pap. Greg. XV.* defectus autem nullitatis ex statuto Vrbis non etiam est attendendus, nisi probata subiectione Ciuitatis Namię, de qua non constat, nisi per attestationes, quę
25 non solent † fidem facere; & nihilominus districtuales Ciuitates vbi habent particularia statuta, & prout in ipsa donatione dicitur fuisse processum iuxta formam statutorum Namiæ, tunc statuta loci districtus, non† autem Vrbis sunt seruanda, ita dis-
26 ponente altero statuto Vrbis 42. *lib.* 1. & de iure idem etiam determinant *Bald. in l. de quibus in 2. & 3. respons. ff. de legib. Soccin. Sen. cons. 7. num. 7. vol. 1. Rot. in Balneoregien. bonorum apud Marches. par. 2. fol.* 152. & ad litem moeam super nullitate vigore monitorij 1. Martij 1627. sufficit respondere, de ea in actis non constare. Et ita, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO. DECANO.

Romana Præstationis Cedula. Veneris. 1. Decembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Protestatio, quando sit contraria facto, & quando non ad effectum vt suffragetur, Mora quando dicatur incursa per debitorem, & an computetur mensis acceptationis termini. Pactum quando non dicatur poenale.

SVMMARIVM.

1 *Protestatio tollit mentem à facto, & per illam præseruatur ius parti.*
2 *Protestatio contraria facto non suffragatur.*
3 *Proprietarius, si recipiat canonem ab emphyteuta, cum protestatione, quod non censeatur remissa caducitas, nihilominus censetur remissa, & num. 5.*
4 *Protestatio non contraria facto, sed tollens mentem à facto, ac declarans animum recipientis, suffragatur.*
5 *Contraria simul minimè stare possunt.*
6 *Caducitas si per voluntatem Domini cessauerit, tunc si protestatur in contrarium, talis protestatio non sustinetur.*
7 *Facta magis, quam verba sunt attendenda.*
Mora non dicitur incursa, cum per debitorem non steterit, quominus solueretur num. 5.
8 *Mensis acceptationis termini non est computandus ad effectum morę.*
9 *Mensis acceptationis termini debet imputari ad considerandam moram, quando in tempore suspecti termini, non fuit facta solutio.*
10 *Depositio, quando parum relenet ad effectum excusandi à cursu morę.*
11 *Promissio facta alicui, censetur pro prima vice.*
12 *Promissio, si referatur ad actum, qui plures ab eadem persona potest reiterari, tunc non intrat l. boues §. hoc sermone ff. de verb. signif.*
13 *Mora de iure Canonico potest purgari, quando ius partis non fuit factum deterius.*
14 *Mora quando conuentum est, quod non possit purgari, tunc cessat dispositio Iuris Canon.*
15 *Pœna, in casu morę apposita, non debetur nisi quatenus interest.*
16 *Pactum, quod non continet amissionem rei, vel pratij, vel solutionem vltra debitum, sed solum maiorem cautelam, non dicitur pœnale.*
17 *Bona certa, si obligantur cum facultate illa distribuẽdi in euentum morę in solutione, tunc tale pactum non dicitur pœnale.*
18 *Debitore extante moroso, quod liceat creditori capere fructus propria auctoritate, tale pactum nõ dicitur pœnale, cum tendat ad faciliorem exactionem.*

DECISIO. CCXVIII.

CAtherinæ legatariæ bo. mem. Ginebriæ Saluiatæ fuerant pro dicto lègato cessa scuta mille ex censu maioris summæ, quem Tholomeus Guarinus eidem Ginebriæ vendiderat cum expressa obligatione, quod si dictus Tholomeus, & illius hęredes in soluendis dictis annuis censibus essent morosi per duos menses post finem semestris tenerentur, &c. Itaut mora quantumuis etiã minima purgari minimè possit, &c. dare, & præstare vnam cautionem bancariam in Vrbe fide, & facultatibus idoneam ad contentamentum dictæ D. Ginebriæ, & suorum, &c. pro solu-
tione dicti annui census pro triennio tunc proximo. Vnde cum Cecilia tanquam cessionaria Catherinæ coram A. C. ad dictam cautionem contra Capitaneum Curtium Setaccium vti fideiussorem principaliter, & insolidum in prędicto censu obligatum, ac successiuè contra illius hęredes egerit, atq; obtinuerit, causa mihi commissa cum clausula, *si quid exequen.* Dubitaui, an mandatum A. C. esset exequendum, cuius dubij resolutio pendet ex duobus. Primo, an constet de mora. Secundo, quatenus sic an possit purgari.

Et quantum attinet ad primum, cum semestre esset maturatum die 2. Augusti 1624. & solutio non fuerit facta nisi die 18. Octobris eiusdem anni, vtique cum lapsum esset, ne dum semestre, sed etiam bimestre negari non potest, quin mora fuerit incursa; Quãuis enim pecuniæ fuerint postea solutæ; Attamen non fuerunt receptæ simpliciter, sed cum protestatione, ac fine præiuditio cedulæ bancariæ, iuxta decretũ R.
1 P. D. Bichij tunc A. C. Locũtenentis, † quę protestatio

decis. Romanæ donationi latissimè firmatur.

Nec pariter aduersatur cõditio apposita in donatione, q̃ moriente aliqua ex dictis Victoria, & Posthumia donatarijs sine filijs vel filiabus legitimis, & naturalibus vna alteri, & altera alteri, vel illarũ filij, seu filiæ in eorũ locũ succedãt in eisdẽ bonis donatis, quæ conditio dicebatur adimpleta, ex quo Posthumia & Catherina decesserunt superstitibus filiabus fœminis Victoriæ alterius sororis, quæ vocatæ prætenduntur in casum precedentiæ illarum tam ex verbis donationis, quam ex coniecturata mente donatricis.

Quia ex verbis contrariũ est verius, quod non sint
13 vocatæ per reciprocã; Nã mortua † Posthumia cum Catherina filia statim expirauit fideicommissum, *Oldrad. consil.* 21. *Rot. dec.* 118. *p.* 1. *& dec.* 230. *part.* 2. *diuersi.* latissimè *Odd. cons.* 67. *per totum*, & in proprijs terminis *Cyn. & Bald. in Auth. sed si quis, C. de secund. nupt. Achill. dec. vnica de donat. & Suarez cons.* 10. *nu.* 42. & 43. Sunt quidem filij, & filiæ positi in conditione si donatariæ decesserint sine filijs, & vocatis, vt in locũ
14 † earum succedant, sed respectiuè quoad portionem matris non materteræ: quia in verbis deficit reciproca vocatio *Gabr. cons.* 115. *n.* 9. *li.* 1. *Menoch. præsum.* 76. *n.* 86. *li.* 4. *Scraph. dec.* 1479. *n.* 1. & sæpè hæc distinctio voluntatis testatoriæ fuit firmata in hoc tribunali, vt in *Senogallien. fideicommissi* 24. *Octob.* 1605. *corã bo. me. Penia, & in Prænestina bonorũ* 16. *Ian.* 1613. *corã bo. me. Cæs. Sacrato, & ĩ recen. dec.* 100. *n.* 3. *p.* 1. & 667. *n.* 8. *p.* 3.

Coniecturæ aũt vndecim, quæ pro reciproca deducuntur non ẽt illam concludũt: quia nec de per se, nec simul iunctæ inferunt, Sulpitiam sensisse, vt reciprocè filij fœminarum tenerentur, euenięte casu mortis, alter alteri restituere; nã prima, & cũda, & tertia, respiciunt Statutũ, & consuetudinẽ Narnien. circa reuersionem bonorũ donatorũ, de quibus infra dicetur quarta, & quinta, declarant *cons. Oldradi* 21. ex quo versamur in contractibus, †
15 & in Statuto Vrbis, quòd propterea filij in conditione positi censeantur vocati, q̃ non controuertitur, quamuis Statuto Vrbis adhuc nõ est probatum, quòd Narnienses subiaceant; sed alia est quæstio an reciprocè sint vocati, prout in præsenti necesse est probare, quod non determinant verba donationis, nec statutũ; sexta coniectura quæ deducitur ex prohibitione disponendi vltra certam quantitatẽ, tenet suos auctores, & fauet descendentibus respectiuè donatariarum; septima deducta ex argumẽto maioris dilectionis filiorum Victoriæ &, Posthumiæ ad exclusionẽ extranei, non moretur allegari; quia donatio legitur stipulata pro earum hæredibus, & succes-
16 soribus quibuscunq. & sic pro quibuscunq. † extraneis, ẽt si ageretur de materia prohibitiua, prout est emphyteusis, Ecclesiastica, *Clar. in §. emphyteusis q.* 6. *ver. sed numquid, & q.* 28. *vers.* 2. *est casus Couar. variar. resol. li.* 2. *c.* 17. *nu.* 5. *Gabr. cons.* 76. *nu.* 13. *li.* 2. *Mant. de contr. li.* 22. *tit.* 19. *n.* 22. *Val. cons. de iure emphyt. q.* 44. *n.* 9. Octaua & nona positæ in præcepto diuidendi bona inter donatarias statim sequuto obitu Sulpitiæ, & quòd eadem esset mulier simplex, & idiota, nihil inferunt; nam esto, quòd per diuisionem præsupponatur superexistentia donatariarum: non propterea vocãtur superstites, & dato quod sit simplex, & idiota, cuius mens potiùs, quàm verba sint attendenda, si non constat de hac mente, certò ad hanc reciprocam inferri non potest. Decima coniectura deducitur ex declaratione nullitatis donationis, de qua infra dicetur. Vndecima & vltima est præsuppositiua reuersionis ad donatricem, ex quo Posthumiæ & Catherinæ eadem Sulpitia superuixit, q̃ si de iure versũ esset, nõ foret necessariæ coniecturę, vt pariter mox dicetur.

17 Nõ obstat igitur statutũ, aut † cõsuetudo Narniensis de qua testatur *Car. cons.* 66. *vol.* 4. quæ ẽt fuit firmata in *Narn. die* 13. *Martij* 1591. *coram bo. me. Penia*, quòd si vxore præmoriente cum filijs, qui successiuè absq. prole decedant ante annos 25. maritus nullo retento lucro dotis, dotem integrè restituere teneatur; vt propterea eodem modo debeat interpretari pactum do-
18 nationis † propter conformitatem voluntatis contrahentium cum ipsa consuetudine, *Bart. in l. de quibus num.* 17. *ff. de legib. cum allegatis.*

Quia præsupposita ẽt consuetudine citra veri præiudicium, prout allegatur, & firmatur in decisione supradicta, reuersio fieri non põt ad donatricẽ superstitẽ; quia pactũ donationis resistit reuersioni: dũ stipulata fuit pro ipsis sororibus, & earũ, & cuiusq. ipsarũ hæredibus, & successoribus quibuscunq. vnde si non acquiritur Dionysio vti marito superstiti, acquiri debet vti hæredi Catherinæ hæredis Posthumiæ eius matris iuxta formam pacti donationis, cum quo Sulpitia voluit bona transire ad donatarias.

Prout nec obstat si dicatur, quòd si seruandum sit ius commune, adhuc illi locus sit ex eo, quòd donatio facta fuerit in limine matrimonij, & contemplata prole ex dicto matrimonio exitura; vndè si donata-
19 ria decessit † cũ Catherina infante, quæ nõ multò post superuixerit, p̃inde sit, ac si sinè liberis decessisset, & cõditio purificata remaneat, *auth. sed et si quis C. de sec. nupt. Faber in suo C. l.* 8. *tit.* 37. *de donat. in princ.* quẽ sequitur *Fontanell. de pact. nuptial. clauſ.* 4. *glos.* 24. *n.* 22.

Quia ex pluribus euitatur obiectũ nõ. 0. versamur in donatione sequuta cõtẽplatione matrimonij, & prolis ex eo suscipiẽdæ, q̃ si extinguatur viuo donatore, inde bona reuertãtur ad donãtẽ, sed sumus ĩ donatione pura, & absoluta, facta Posthumiæ, & ab ea sic acquisita; postmodũ data in dotẽ Dionysio eius viro ferè quadrimestre post, vt legitur in instrumẽto dotali 17. Maij 1624. & cũ clausula & titulo puræ, meræ, & irreuocabilis donationis, q̃ fit, & fieri dicitur inter viuos, & pro hæredibus, † & successoribus quibuscunq. p quæ
20 verba donatio dicitur simplex, & nõ ob causã, quãuis in ea fit facta mẽtio matrimonij, tãq̃ de causa impulsiua & nõ finali *Oldr. cons.* 5. *Titius Guidop. q.* 145. *Dec. cons.* 339. *n.* 2. *Nat. cõs.* 609. *in 1. dubion.* 3. *Franc. Marc. dec.* 326. *n.* 2. & 3. *Soc. Sen. cons.* 53. *n.* 1. *li.* 1. & 295. *n.* 9. *li.* 2. dicẽs Oldradũ nõ habere cõtradicẽtẽ, quãdo causa est impulsiua, præterea mortua Catherina, reuersio si esset faciẽda, ad proprios hæredes deuolui deberet, & forma pacti donationis, q̃ nihilominus est ipse Dionysius, vt initio est probatũ; & demũ, qa remota cõsuetudine, aut statuto Narniæ, in donatione nõ legitur aliquod pactũ reuersiuũ, a quo possit inferri, donatricẽ sensisse de reuersione ad ipsam in casũ deficientis prolis, sed totùm fuit prouisum per substitutionem ad fauorem filiæ, & neptis respectiuè, quam per natiuitatẽ Catherinæ, & illius superuiuentiam, diximus cessasse vndè quæ dicitur per Fabrũ, & Fontanell. facilè ex fa-
21 cto euitantur, & prout † de iure superuiuẽtia filij post obitũ matris ẽt per momentum impedit euentũ conditionis, quod Posthumia sinè liberis decesserit *Nouiz. cons.* 45. *n.* 9. *Bertran. cons.* 309. *n.* 4. *p.* 2. *vol.* 3. *Surd. consil.* 206. *num.* 29. *vol.* 2. & quamuis dissentiant de

tempo-

tempore; quia *Neuiz.* dixerit de modico tempore, & *Bertran.* de hora temporis: cum tamen Catherina superuixerit per plures menses, non erit insistendum super hac differentia.

Demum non obstat nullitas donationis ob nō seruatas solemnitates, tam statuti Namien. circa interuentum proximioris consanguinei, quàm statuti Vrbis 149. lib. 1. in cuius districtu prætenditur ciuitas Namien. ob non adhibitas subscriptiones partium, & testium, super quibus nullitatibus lite pendente per monitorium 1. Martij 1627. dicebatur de immis-
22 sione non esse agendum, † nisi lite pend. terminata, *Rot. dec. 864. num. 4. par. 4 diuers. & in Bonon. pecun. 23. Ianuar. 1617. coram bo. me. Buratto.*

Quia illa exceptio nullitatis absque probatione
23 non solet impedire effectum immissionis, † probanda autem non releuat, & ad petitorium solet remitti tāquam requirens altiorem indaginem, iudicium, ac discussionem *Ossc. dec. 26. per totam, & latissimè fuit firmatum in Bonon. de Malvetis 11. Decembris 1624. coram me.* in presenti autem, quòd Sulpitia haberet consanguineos proximiores ijs, qui in instrumento interue-
24 nerunt non probatur, & qui allegant illorum † præsentiam in loco contractus tenentur probare, & etiā quod commodè potuerint interuenire *Rot. in Rom. 18. mill. 11. Martij 1613. coram D. m. Decano & in alijs per Adden. ad dec. 459. num. 10. coram Pap. Greg. XV.* defectus autem nullitatis ex statuto Vrbis non etiam est attendendus, nisi probata subiectione Ciuitatis Namię, de qua non constat, nisi per attestationes, quę
25 non solent † fidem facere; & nihilominus districtuales Ciuitates vbi habent particularia statuta, & prout in ipsa donatione dicitur fuisse processum iuxta formam statutorum Namiæ, tunc statuta loci districtus, non † autem Vrbis sunt seruanda, ita dis-
26 ponente altero statuto Vrbis 42 *lib.* 1. & de iure idem etiam determinant *Bald. in l. de quibus in 2. & 3. respons. ff. de legib. Soccin. Sen. cons. 7. num. 7. vol. 1. Rot. in Balneoregien. bonorum apud Marches. par. 2. fol.* 152. & ad litem motam super nullitate vigore monitorij 1. Martij 1627. sufficit respondere, de ea in actis non constare. Et ita, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO. DECANO.

Romana Præstationis Cedula. Veneris 1. Decembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Protestatio, quando sit contraria facto, & quando non ad effectum vt suffragetur, Mora quando dicatur incursa per debitorem, & an computetur mensis acceptationis termini. Pactum quando non dicatur pœnale.

SVMMARIVM.

1 *Protestatio tollit mentem à facto, & ferillam præseruatur ius parti.*
2 *Protestatio contraria facto non suffragatur.*
3 *Proprietarius, si recipiat canonem ab emphyteuta, cum protestatione, quod non censeatur remissa caducitas, nihilominus censetur remissa, & num. 5.*
4 *Protestatio non contraria facto, sed tollens mentem à facto, ac declarans animum recipientis, suffragatur.*
5 *Contraria simul minimè stare possunt.*
6 *Caducitas si per voluntatem Domini cessauerit, tunc si protestatur in contrarium, talis protestatio non sustinetur.*
7 *Facta magis, quam verba sunt attendenda.*
Mora non dicitur incursa, cum per debitorem non steterit, quominus solueretur num. 5.
8 *Mensis acceptationis termini non est computandus ad effectum morę.*
9 *Mensis acceptationis termini debet imputari ad considerandam moram, quando in tempore suspecti termini, non fuit facta solutio.*
10 *Depositio, quando parum releuet ad effectum excusandi à cursu morę.*
11 *Promissio facta alicui, censetur pro prima vice.*
12 *Promissio, si referatur ad actum, qui pluries ab eadem persona potest reiterari, tunc non intrat l. boues §. hoc sermone ff. de verb. signif.*
13 *Mora de iure Canonico potest purgari, quando ius partis non fuit factum deterius.*
14 *Mora quando conuentum est, quod non possit purgari, tunc cessat dispositio Iuris Canon.*
15 *Pœna, in casu morę apposita, non debetur nisi quatenus interest.*
16 *Pactum, quod non continet amissionem rei, vel pratij, vel solutionem vltra debitum, sed solum maiorem cautelam, non dicitur pœnale.*
17 *Bona certa, si obligantur cum facultate illa distribuēdi in euentum morę in solutione, tunc tale pactum non dicitur pœnale.*
18 *Debitore extante morosо, quod liceat creditori capere fructus propria auctoritate, tale pactum nō dicitur pœnale, cum tendat ad faciliorem exactionem.*

DECISIO. CCXVIII.

CAtherinæ legatariæ bo. mem. Ginebriæ Saluiatæ fuerant pro dicto legato cessa scuta mille ex censu maioris summæ, quem Tholomeus Guarinus eidem Ginebriæ vendiderat cum expressa obligatione, quod si dictus Tholomeus, & illius hęredes in soluendis dictis annuis censibus essent morosi per duos menses post finem semestris tenerentur, &c. Itaut mora quantumuis etiā minima purgari minimè possit, &c. dare, & præstare vnam cautionem bancariam in Vrbe fide, & facultatibus idoneam ad contentamentum dictæ D. Ginebriæ, & suorum, &c. pro solutione dicti annui census pro triennio tunc proximo. Vnde cum Cecilia tanquam cessionaria Catherinæ coram A. C. ad dictam cautionem contra Capitaneum Curtium Setaccium vti fideiussorem principaliter, & insolidum in prefato censu obligatum, ac successiuè contra illius hęredes egerit, atq; obtinuerit, causa mihi commissa cum clausula, *si quid exequen.* Dubitaui, an mandatum A. C. esset exequendum, cuius dubij resolutio pendet ex duobus. Primo, an constet de mora. Secundo, quatenus si can possit purgari.

Et quantum attinet ad primum, cum semestre esset maturatum die 2. Augusti 1624. & solutio non fuerit facta nisi die 18. Octobris eiusdem anni, vtique cum lapsum esset, ne dum semestre, sed etiam bimestre negari non potest, quin mora fuerit incursa; Quāuis enim pecuniæ fuerint postea solutæ; Attamen non fuerunt receptæ simpliciter, sed cum protestatione, ac sine prędicitio cedulæ bancariæ, iuxta decretū R.
1 P. D. Bichij tunc A. C. Locūtenentis, † quę protestatio

tollit mentē à facto, itaut per illam fuerit præiudicatū iuspartis, *l. non solū §. morte vbi DD. ff. de non. oper. nunc.*

2 Neque obstat, quod ista † protestatio tanquam contraria facto non suffragetur, *l. si extraneus in princ. ff. de acquir. haered.* sicuti si Dominus recipiat canonem 3 ab emphiteuca † cum protestatione, quod non censeatur remissa caducitas; nihilominus censeatur remissa, *Mantic. decisione 200, per tot.* Quia responsum fuit terminos esse diuersos, in casu enim nostro protestatio tollit mentem à facto, non autem est facto contraria, quia se compatiuntur adinuicem, quod fructus decursi debeantur, & quod pro fructibus decurrendis fideiussor propter moram teneatur præstare cedulam bancariam; vnde † protestatio non tanquam contraria facto, sed tollens mentem à facto, ac 4 declarans animum recipientis fructus suffragatur, *Rubeus in repet. l. non solum §. morte numero 349. ff. de non. oper. nunc. Rip. in cap. cum Ecclesia. M. Ferrarien. numero 70. & 83. de constit. Burfat. consilio 214. numero 16. lib. 2.* In casu verò emphiteusis protestatio est † facto cō- 5 traria, quia non repetitur aliquid, quod possit præseruari, ex quo exactio pensionis, & caducitas sunt contraria, itaut simul stare minimè possint; Vnde 6 cum caducitas per † voluntatem Domini cessauerit, nullum ius isti protestanti potest reseruari, *vt bene per Guidonem p. dec. 171. & decisione 172. & ibi Adden.* Est enim inconueniens, quod quis condemnet tempore habeatur pro emphiteuta, & pro non em- 7 phiteuta, ac ideò quicquid protestatio dicat † factum præualet verbo, *vt dicit Bald. cons. 8. num. 2. lib. 1.*

Non obstat, quod cum semestre fuerit maturatum die 2. Augusti, & fuerit actum ad fructus die 7. Septembris sequentis Procurator cum speciale mandato Curtij die 9. eiusdem mensis Septemb. & sic ante lapsum duorum mensium suscepit terminum, & die 6. Octobris pariter sequentis accessit ad Domum Ceciliæ pro soluendis fructibus semestris, Vndè nulla fuit incursa mora, cum par ipsum debitorem non steterit, quo minus solueretur, ex quò oblatio satis erat 8 facta in tempore, cum mensis † acceptationis termini non esset computandus ad effectum moræ, *ad l. fideicommissi ff. de vsur.* & fuit dictum *coram me in causa Romana fideiussionis 3. Iulij 1617. & 26. Martij 1618.* quia fuit responsum susceptionem termini nullatenus suffragari, ex quo in tempore suscepti termini non 9 fuit facta solutio; Vndè mensis † ille debte imputari ad considerandam moram; Nec potest suffragari asserta oblatio facta Ceciliæ, quia de ea deponit vnicus tantum testis, cuius etiam depositio parum releuat 10 ad † effectum excusandi ab incursu moræ, dum dicit Ceciliam respondisse, quod pecuniæ darentur famulo in præsentia Testium, & quod eius Vir erat absens à Curia, quodq; erat reuersurus intra 8. dies. Vnde supposito etiam citra veri præiuditium, quod ista essent vera, non est locus excusationi. Cur enim non fuerunt tunc solutæ pecuniæ, reportata quietantia saltem manu aliena, si mulier scribere nesciebat, vel si vir erat reuersurus intra 8. dies, quare pecuniæ statim post reditum viri non fuerunt solutæ, aut saltem factum legitimum depositum in actis.

Nec etiam obstat, quod Ceciliæ fuerit sub die 3. Iulij 1619. facta prima cessio pro scut. 500. secunda verò sub die 23. Nouembris 1621. pro alijs scut. 500 Ac ideo licet sub die 21. Octobris 1620. post incursā moram pro primis scut. 500. ad dictam cautionem egerit, fuerunt nihilominus postmodum factæ, & receptæ solutiones absque aliqua protestatione; vndè 11 censetur recessum a dicto pacto, & sic † cessat promissio in futurum, cum intelligatur de prima vice, *ad l. homines §. hoc sermone ff. de verb. signif. & latè Tiraq. in prin. illius legis*; quia 12 responsum fuit, quod † cum promissio referatur ad actum, qui pluries ab eadem persona potest reiterari, non intrat dispositio prædicti §. *hoc sermone, vt per Tiraq. ibid. lim.* 13. 20. & 22.

Quantum attinet ad secundum, an mora potuerit purgari, visum fuit Dominis in casu de quo agitur negatiuè respondendum, quia licet de æquitate † canonica possit mora purgari quando ius partis non est 13 effectum deterius, *c. potuit de locato, c. in tua de pœnis, & latè fuit deductum coram me in dicta causa Romana fideiussionis 3. Iulij 1617. & 16. Martij 1618.* Attamen secus est in casu isto, cum fuerit expressè, & specialiter 14 † conuentum, quod mora quantumuis minima purgari non possit, *Bal. in l. sanctimus 26. num. 4. per illum tex. C. de fideiussorib. Alex. in l. in insulam num. 23. Rip. num. 119. Crot. num. 82. vers. quinto difficultas est, Iacob. Nig. num. 278. ff. de verbor. oblig. Mainer. in l. nulla intelligitur mora nu. 47. ff. de regul. iur. Cran. super vsu 173. num. 4. Afflict. dec. 174. num. 4. Corbul. de cons. privat. ob non solut. canonem limit. 41. num. 12. Capyt. dec. 247. n. 2. p. 1. Put. dec. 456. nu. 4. li. 2. in correct.* vbi quod nemo dubitat de hac conclusione, *& ex Modernior. istam sententiam tenent, & alios referunt Mancin. de iuramento par. 4. effect. 13. nu. 35. Adden. ad Seraph. de privileg. iuramen. privileg. 88. num. 23. lib. 3. & fuit resolutum in causa Romana pecuniaria 8. Martij 1624. coram bo. me. Vbaldo Seniore.*

Neq; est verum, quod istud pactum præstationis 15 cedulæ bancariæ in causa moræ contineat † pœnam, quæ non debetur, nisi quatenus interfit, *Seraphin. dec. 809. n. 4. & fuit dictum in causa Romana lignorum 4. Iunij 1603. coram bo. me. Cardin. Lancellotto Iuniore*, quia fuit responsum, pactum istud non continere amissionem rei, vel pretij, vel solutionem vltra debitum, sed 16 concernere solum maiorem cautelam, Vndè † non est pœnale, *vt in puncto resolutum fuit in dicta causa Romana pecuniaria coram bo. me. Vbaldo*; Et sicuti census ab initio potuisset imponi cum dicta cautione cedulæ, ita potuit apponi pactum, quod cedula daretur in casu 17 moræ; vt in simili, quando obligantur certa bona † cū facultate illa distribuendi in euentum moræ in solutione fructuum census, quod pactum non sit pœnale, *Martin. de iure cens. c. 6. nu. 269. & seqq. Cencius de cens. p. 1. c. 1. q. 3. n. 37.* & debitore † extante moroso, q licea*t* censuario capere propria auctoritate fructus fundi, & tamen hoc non sit pœna, cum tendat ad faciliorem exactionem census, *Boccat. de cens. p. 2. nu. 71. Mart. d. q. 6. n. 357. Cene. post alios vbi supra n. 35. ver. 4.* 18

Ex quibus conclusum decretum R. P. D. Bichi esse exequendum, cum dicta cautio bancaria præstari debeat ex prædictis, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO, DECANO.

Romana Pratij Grani Lana 11. Decembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Debitor, quando non dicatur constitutus in mora.

al. quid

aliquid consignandi, vel soluendi in loco destinato.

SVMMARIVM.

1 *Ex pretij qualitate dignoscitur qualitas rei venditæ.*
2 *Comparatiuum supponit positiuum.*
3 *Expressum, licet non sit aliquid, tamen si promanet ex natura rei, habetur pro expresso.*
4 *Expressum, aliquid dicatur, quod necessario consequitur ex expresso.*
5 *Ex præsenti benè arguitur in præteritum.*
6 *Debitor quando non dicatur in mora.*
7 *Debitor non constituitur in mora consignandi, vel soluendi rem promissam in certo loco, nisi creditor probetur paratus recipere in eodem loco num. 17.*
8 *Bart. doctr. in Litem illa num. 23. ff. de const. pecun. non habet locum in actore, sed in reo, & num. 11.*
9 *Debitor non constituitur in mora in loco solutioni destinato, non soluendo propter absentiam creditoris, sed non tamen liberatur a debito.*
10 *Ofach. decisione 4. num. 26. & seq. declaratur.*
12 *Fundãs se in aliqua qualitate extrinseca, qua naturaliter se habet adesse, & non esse, sine sit actor, sine sit reus in negotio plurali, cum in hac qualitate sit actor debet illam, concludenter probare.*
13 *Creditor non potest allegare in tempore ei non fuisse assignatam rem debitam, stante propria mora.*
Creditoris mora stante perinde est, ac si ab initio res debita ei consignata fuisset à debitore num. 13.
14 *Oblatio etiam sola verbalis operatur ipso iure liberationem.*
Ita vt periculum rei oblatæ transferatur in eum, cui fit oblatio num. 14.
15 *Oblatio habet vim consignationis.*
16 *Testis vnicus non probat.*
18 *Creditor, qui est in mora in non recipiendo triticum intra tempus conuentum, debitor potest etiam absque decreto iudicis, illud vendere.*
19 *Text. in l. 1. §. licet autem, ff. de pericul. & comm. rei vendit. extenditur etiam ad frumentum.*

DECISIO CCXIX.

Die 15. Septembris 1623. D. Horatius Falconerius vendidit Communitati, Parmen. modios 500. tritici superiori anno 1622. in Prouincia Marchiæ recollectos ad rationem scutorum 26. cum dimidio pro modio, quos in horreis Ariani conseruabat, promisitque illos consignare in loco Gori non multum distante à d. loco Ariani, & vt dictum fuit *Spediti alla vela à tutte sue spese liberi da ogni tratta, & Dogana*, Duobus etiam alijs adiectis conditionibus, videlicet, *che li grani debbano esser buoni, recipienti, mercantili, non fetidi, non punti, e ben conditionati.* Secunda, *che il venditore sia obligato consegnare detto frumento per tutto il mese di Ottobre prossimo*, hoc est eiusdem anni 1623. *à chi sarà deputato dalla detta Communità, e non consegnandolo possa la detta Communità prouedersene da altri ad ogni danno, & interesse del venditore.* Et additum fuit *Che detta Communità sia obligata pigliar la consegna per tutto il mese di Ottobre, & non la pigliando passato detto tempo resti a rischio di detta Communità, e sia obligata nondimeno pagare il detto prezzo, &c.*

Vnde cum elapso tempore consignationis D. Falconerius ex iudicis decreto alijs vendiderit granum minori pretio, quam scut. 26. cum dimidio prætendebat Communitatem teneri supplere pretium, quod cum negaret Communitas, consulta Rota super hoc articulo censuit communitatem ad d. supplementum teneri.

Et cum iste articulus tres habeat inspectiones, quarum prima est, vt videatur, An granum esset qualitatis promissæ. Secunda quatenus sic, quis defecerit. Tertia quatenus communitas defecerit, An damnum D. Falconerij sit adeo liquidatum, vt Communitas ad illud teneatur. Quantum attinet ad primam inspectionem septem testes, qui dantur in summario D. Falconerij numero secundo concordant, *Che li grani del mese di Settembre, e per tutto il mese di Ottobre, & doppo anco, & sino alla vendita di essi, fatta alli Fornari, erano buoni, recipienti, mercantili non fetidi, ne ponti, ma ben conditionati, e per tali communemente da quelli, che l'hanno veduti, & maneggiati sono stati tenuti, & reputati* & quartus, & quintus testes super quarto vlterius subdunt, *perche è da credere, che se fossero stati diuersi non haurebbero hauuto spedito esito, come hanno hauuto massime à Fornari, hauendoli comprati li Fornari di Ferrara, e cento*, quæ ponderatio optimè facit, vt in simili considerat *Giouani consilio 43. numero 33. versiculo ad hæc facit*, in super deponunt, quòd frumentum fuit venditum eodem pretio, quo aliud frumentum benè conditionatum communiter
1 vendebatur ex † qualitate enim pretij dignoscitur qualitas rei venditæ *Gloss. in l. 1. §. qui superficiem in verb. agendo, & ibi Bart. numero tertio ff. de superficibus idem Bart. in l. patronis §. 1. numero primo versiculo sallit si ex coniecturis ff. de legat. 3. Bald. in l. 1. numero quinto C. qui testam. facere possunt, & consilio 245. numero primo in fin. libro tertio Surd. consilio 13. numero 37.* quos omnes in proprijs terminis deducit idem. *Giouan. in consilio 44. numero 23. eod. libro primo* vnde cum isti testes concludant frumentum habuisse qualitates requisitas in apoca non solum de tempore consignationis faciendę nempè per totum mensem Octobris, sed etiam post, non videtur posse negari quin granū esset qualitatis promissæ, &c.

Neque obstant verba primi testis, quæ ponderantur in contrarium, dum dicit, *Vero è, che in questo vi sono qualche Grani punti d'auantaggio di quello, che erano, quando mi furono mostrate dette mostre*, quasi denotet, quod de tempore anteriori adfuerint grana puncta, † cum comparatiuum supponat positiuum, *Bald. in leg. 2. numero tertio C. de probat. Surd. decisione 65. numero 12.* Quia iste testis declarat, quod dicta alteratio euenerat ex eo, quod Granum fuerat à mense Octobris vsque tunc clausum in horreo, ibi. *E questo è seguito per essere stato in granaro dal mese di Ottobre fino adesso.* Nec dicatur, quod quamuis ista ratio concludat quoad alterationem, non tamen excludat, quod de mense Octobris non esset punctatum, quia cum nedum iste testis, sed alij deposuerint, quòd de mense Octobris *li grani sono sta-*

ibuoni, recipienti, mercantili, non fetidi, nè pun-
ti, sequitur, quòd punctatio de qua videtur inferre, iste testis non fuerit talis, vt granum non esset recipiens, prout fuerat promissum, nam etsi fuerit etiam promissum non esse punctatum, tamen promissio debet intelligi, itaut non esset bonum, mercantile, &c. quia cum in apoca fuerit expressè dictum, quod granum erat recollectum de anno antecedenti 1622. clarum erat quòd non poterat esse sine aliquali punctatione, vt patet ex fide nobilium mèrcatorum Vrbis, de qua punctatione non intellexerunt partes, sed de illa, quæ præter naturam rei operaretur, vt granum non esset bonum, & mèrcantile, & fetidum,
3 licet † enim hoc non fuerit expressum tamen cum proueniat ex natura rei, habetur pro expresso *Ios. in l. cum quid 3. sub num. 17. ff. si cert. pet.* & sufficit ad ef-
4 fectum, quod dicatur expressum, † quod necessariò consequatur ex expresso scilicet ab expressione, quòd triticum erat superioris anni 1622. *Bal. in l. fin. in 10. oppositione nu. 23. C. de hared. instit. Decian. cons. 10. sub num. 15. vol. 5. Paris. cons. 8. num. 17. vol. 1.*

Et hac responsione tolluntur etiam ea, quæ ponderantur contra secundum, tertium, & quartum testes, nam vltra quod dictus secundus deponit de possibilitate, ibi, *Può essere, che in essi vi fosse qualche grano punto, come sogliono essere in quasi tutti li grani vecchi*, non concludit de tali punctatione, itaut granum non esset mercantile, &c. prout tale fuisse supra deposuerat, vt dictum est: tertius verò testis dum dicit, *Comitiva necessariamente esser deteriorato qualche poco si per esser stato chiuso, ne detti granari, come anco per hauer sentito il caldo prossimo passato di quest'anno*, vtique intelligit de solita deterioratione, quam habet granum vetus, enim statim subdat *dal principio però di Settembre sino per tutto Ottobre, & doppo d'Estate sempre di buona conditione*, & idem repetit super quarto, & recipit etiam declarationem à quarto teste in verbis illis, *era di buona conditione mercantile, e recipiente anco adesso vltimamente, non dico già dell'istessa, che era del mese di Settembre, & Ottobre, &c.* Ex quibus verbis negari non potest quin eliciatur probatio optimæ qualitatis, & nullatenus deterioratæ in mense Octobris, si post deteriorationem frumentum erat adhuc *vltimamente di buona conditione mercantile, e re-*
5 *cipiente*, & sic multo † magis in præteritum, nempè de mense Octobris, *Alciat. reg. 2. præsump. 26. Rot. decis. 97. & decis. 281. num. 2. p. tr. 2. diu.* & tandem ita respondetur obiectis contra septimum testem, ibi, *Salua però detta poca deteriorazione*, quæ ideò debet intelligi de subsecuta post mensem Octobris.

Quantum attinet ad secundam inspectionem, quis defecerit licet Falconerius teneretur deferre triticũ ad locum Gori; tamen ad id non erat obligatus, nisi prius fuisset ei denunciatum Communitatem deputasse aliquos, qui granum reciperent, nè Falconerius conduceret granum in incertum ignorans cui granũ esset consignan. Imò & paratas esse Naues super quibus potuisset onerari; debebat enim consignari in loco Gori *spedito alla vela*, idest in naui, quo illud vehere debuisset, & propterea cum Falconerio non fuerit denunciatum, quis esset recepturus granum, & super
6 quibus nauibus deberet onerari, vtique † ipse non fuit in mora *Bart. in l. item Titia col. fin. num. 23. ff. de condit. pecun.* vbi firmat debitorem non constitui in mo-
7 ra consignandi, vel soluendi rem promissam † in certo loco, nisi creditor probetur paratus recipere in eodem loco, & benè comprobat hanc Doctrinam *Odd. cons. 50. nu. 10. & seqq. Alb. cons. 182. nu. 23.*

8 Non obstat quòd Doctrina † *Bart. in l. item illa* non habeat locum in Actore, sed in Reo, & ideò non faueat D. Falconerio, qui est actor, Communitas verò rea *Ofasch. consil. 4. à num. 26. vsque ad 30.* vbi limitat Doctrinam *Bart.* in casu isto, & in alio quocunque contractu, vltro citroque obligatorio, quando debi-
9 tor ageret, firmans, quòd licet in terminis † Doct. *Bar.* debitor non constituatur in mora non soluendo in loco solutioni destinato propter absentiam debitoris non tamen est liberatus à debito, ideoque quod agẽdo ad obseruantiam contractus debet ipse prius adimplere; quòd si non fecit actio ei non competit per *reg. tex. in l. Iulianus §. offerri ff. de act. empt.* & hoc dictum *Ofaschi* laudat, & extollit *Cancer. var. resol. lib. 2. cap. 6. num. 144. in fin.*

Nam huic motiuo fuit responsum, Primò dictum
10 † *Ofaschi* non applicari, quia Falconerius vendidit granum, quod habebat Ariani, & ex prædictis patet circa qualitatem grani, quod adimpleuit ex parte sua, ac propterea cum deberet consignari granum in loco Gori *spedito alla vela*, vtique in hac parte Falconerius erat debitor, & sic reus, Communitas verò actrix, & ideò onus probandi quod adesset, qui reciperet in loco Gori, & quod naues essent paratæ in-
11 cumbit Communitati iux. Doctrinam † *Bart.* allegatam, quæ benè procedit in casu isto, quia cum Communitas sit actrix in hoc, quod teneatur probare præsentiam in loco Gori, debet probare istam qualitatem, qui enim se fundat in aliqua qualitate extrinseca, quæ naturaliter se habet ad esse, & non esse, siue sit actor, siue sit reus in negocio principali, cum in hac
12 qualitate sit actor, debet illam † qualitatem tanquam fundamentum intentionis suæ probare. *Cyn. in l. Actor. 23. col. 2. num. 2. vers. si autem est negatiua qualitatis extrinsecæ, & Alber. col. fin. num. 6. vers. si autem est qualitas extrinseca C. de probat. Bald. in l. si vero 5. §. qui pro rei in fin. ff. qui satisd. cog. Hercul. m. de probanda negatiua num. 296.* Et propterea Communitas tenetur probare, quod in loco Gori adesset qui reciperet granum; & quod naues essent paratæ ad onerandum.

Secundò fuit responsum, quòd ex testibus, qui dantur constat Verugulam Agentem Communitatis sæpiùs extraiudicialiter fuisse interpellatum nomine Falconerij ad recipiendam consignationem de mense Octobris, cum protestatione, quod nulla mora Falconerio venditori imputaretur, vnde cum nihilominus non fuerit deputata persona, cui fieret consignatio, Communitas non potest allegare in tem-
13 pore consignationem factam non fuisse, † stante propria mora, quæ operatur, ac si ab initio granum fuerit consignatum. *l. Fabio scribit 50. ff. de contraben. empt. Mantic. de tacit. libro quarto titul. 26. numero 25. Odd. d. consilio 50. numero septimo & 8. Senator Franciscus Niger Ciriacus controu. 227. numero 19. & 23.* vbi in
14 puncto quod oblatio etiam sola verbalis † operatur ipso iure liberationem, itaut periculum frumenti oblati transferatur in eum, cui fit oblatio, & latiùs *num.*
15 35. vbi quod † huiusmodi oblatio habet vim consignationis.

Neque obstat huic secundæ responsioni, quòd oblatio

tio facta per Falconerium fuit facta in loco Ariani, non autem in loco Gori, vt deponunt teſtes in ſummatio Communitatis num. 3. quia quoad primum, & ſecundum licet deponant de oblatione facta per Falconerium in loco Ariani, non ideò non poteſt inferri, q̃ Agens communitatis interpellauerit Falconerium ad faciendam conſignationem in loco Gori, & quod nihilominus poſtd. interpellationem fuerit denegata conſignatio in prædicto loco Gori, de quo dicti teſtes nihil dicunt. Quintus verò potius facit in contrarium dum dicit, *Io gli feci l'infraſcritta oblatione, cioè, Signor Gio. Battiſta pigliate pure li grani del Sig. Falconerio, che ſe toccarà à lui di pagare il datio di Ferrara lo pagarà, e ſe toccarà alla voſtra Communità biſognarà, che anch'ella facci il medeſimo*, ex his enim verbis patet, quòd nulla erat controuerſia circa conſignationem in loco Ariani, vel Gori, ſed quòd ſolum tractabatur de ſolutione datij Ferrariæ, quæ reſeruabatur cui de iure, non autem negabatur conſignatio in loco Gori, & hoc reſpiciebat interpretationem pactorum, an in eis comprehenderetur reſpectu Falconerij etiam datium Ferrariæ, nec ex ſecundo teſte examinato pro Communitate poteſt inferri quod adeſſet qui reciperet granũ, & quod ſuper hoc fuit facta interpellatio, quia quicquid ſit circa exceptiones dicti teſtis cum ſit Patiben.
16 & † vnicus, quauis dicat *Il Perinati*, ſcilicet Agens Falconerij *diſſe al Verugola*, qui agebat pro Communitate, *che non poteua conſeguare il grano ſpedito alla vela, e conſpeſa, ſe prima non ne dana parte, e gli ne foſſe dato ordine*. attamen tam ipſe, quam alij ſupradicti teſtes id non probant de tempore, quo erat facienda conſignatio, & cum conſignatio debuiſſet fieri per totum menſem Octobris deberent probare d. ſponſionem fuiſſe factam de tempore quo non ſuper eſſet tempus ad faciendam integram conſignationem, itaut agēs Fal-
17 conerij eſſet in mora conſignandi, quæ † quidem mora nullatenus probatur, cum nec probetur præſentia alicuius, qui loco Gori reciperet, nec quod naues paratæ eſſent ad vehendum triticum. vt dictum fuit.

Circa tertiam, & vltimam inſpectionem fuit dictũ damnum D. Falconerij eſſe ſufficienter liquidatum, cum frumentum fuerit venditum partim ad rationẽ ſcut. 20. & partim ad rationem ſcut. 21. pro modio. Ideòque cum venditio fuerit facta Communitati ad rationem ſcut. 26. cum dimidio Communitas tenetur ad intereſſe quanti minoris d. frumentum fuit venditum ſecundum pacta. Frumentum enim fuit venditũ ex decreto iudicis, & licet Communitas non fuerit intimata, tamen ſufficit, quòd venditio fuerit facta bona fide, nempè pro eodem pretio, quo tunc frumentũ bonæ conditionis, & qualitatis communiter vendebatur prout ità venditum fuiſſe deponunt teſtes in ſum. num. 4. ſtante enim mora Communitatis in non recipiendo per totum menſem Octobris potuit Falcone-
18 rius etiam † abſque decreto iudicis triticum vendere, vt eſt text. qui loquitur de vino *in l. 1. §. licet autem verſa. Commodius eſt ibi, aut vendere vinum bona fide, ideſt quantum ſine ipſius incommodo fieri poteſt operam dare, vt quam minimè detrimento ſit ea res emptori ff. de pe-*
19 *ric. & commod. rei. vendit.* quem text. † ad frumentum extendit idem *Senator Franciſcus Cyriacus Niger d. controuer. 226. num. 67.*

Et ita fuit concluſum Communitatem teneri ſupplere vſque ad pretium conuentum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. VEROSPIO.

Romana Domus, & Saluiani. Lunæ 11. Decembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio ad effectum Saluiani interdicti qualiter probetur. Cenſum imponens ſuper domo. in qua quis habet partem, licet tota in inſtrumento eſſet deſignata, nihilominus cenſentur impoſitus ſuper d. parte.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum publicum facit probationem probatam.*
2 *Teſtes, vt probent poſſeſſionem ſufficit, quod de ea ſimpliciter deponant.*
3 *Poſſeſſio probatur per ſolam litis ſuſtentationem eã adminiculis.*
4 *Immiſſio denegari non poteſt creditori ex cauſa cenſus, cum ei competat Saluianum.*
5 *In poſſeſſorio non admittitur exceptio de iure dominij, niſi fuerit in continenti probata.*
6 *Saluianum nititur ſola poſſeſſione, quam habet, qui pignus, vel hypotecam conſtituit.*
7 *Dominium debitoris in actione hypotecaria debet probari.*
8 *Obligaſſe, quis cenſetur rem propriam.*
9 *Cenſum imponens ſuper re, in qua habet partem, cenſetur impoſuiſſe ſuper d. parte, etiam quod tota res in inſtrumento eſſet deſignata.*
10 *Cauſa quælibet, ſolet excuſare à deſertione cauſæ.*

DECISIO CCXX.

SEntentiam in Saluiano ad fauorem D. Felicis de S. Petro latam per Locumtenentem Illuſtriſs. Vicarij, dixerunt hodie Dominj eſſe confirmandam cuius iuſtitia, cum de validitate non dubitaretur, videbatur controuerti non poſſe; De credito enim cum hy-
1 potheca apparebat † ex publico inſtrumento, quod facit probationem probatam, *Bart. in l. intereſt, nu. 2. C. de ſolut. Dec. cenſil. 36. nu. 2. Rot. in conſil. 128. nu. 1. lib. 4. Sord. dec. 177. nu. 4.* vt etiam ad effectum Saluiani dixit pluries *Rota*, vt *in Romana Saluiani 22. Maij 1597. coram Penia, & 19. Nouembris eodem anno 1599. coram Cardin. Lancellotto, & Interamnen. Saluiani 14. Decembris 1611 coram bo. me. Patriarcha Manzanedo*: Domũ verò fuiſſe poſſeſſam à Francisco Pergolella tempore impoſitionis cenſus probant duo teſtes, qui ne dum concludunt, eum dicto tempore poſſediſſe, verum & antea, & poſtea vſque ad obitum in ea poſſeſſione cõtinuaſſe, & fructum ex eadẽ Domo percepiſſe, vt ideo dubitandum non eſſet, quin pleniſſimè poſſeſſionẽ anteriorem Franciſci probarent, cum ſatis eſſet, quod
3 † de eiuſdem poſſeſſione ſimpliciter deponerent, *l. ſtipulatio iſta 38. §. hæc quoque, & ibi glo. in verb. ſtipuletur ff. de verb. oblig. Alciat. ibid. nu. 9. & 10. Bart. in l. 2. nu. 2. C. de acquir. poſſ. & intract. de teſtib. verſ. teſtis dixit*

xit aliquem possedisse nu.9.& 10.Bald.in l.data opera nu. 34.versic.item nota C.de his qui accus.nō poss.& in auth. & qui iurat nu.4.C.de bon.author.iudic.possid.Dec.cons. 490.num.3.Cef.de Graff.dec.14.nu.2.& 3.de testibus. Rot.dec.307.nu.6.p.1.in recent.& nouissimè in Nicien. decimarum 27.Nouembr.1626. coram R.P.D.meo Merlino,& in Romana dotis,seu Saluiani 10.Junij 1626. coram R.P.D.meo Durano; Et ex ijsdem etiã testibus probabatur possessio Augustini Mancini rei conuenti, cũ
3 tamen † sola litis subsistentatio cum adminiculis sufficeret,*Caputaque dec.372.nu.1.par.2.Cef.de Graff.dec. 4.de restit.spol.Rot.dec.83.nu.2.dec.119.nu.5.& decis. 360.num.2.par.1.in recent.Card.Seraph.dec.1415.& in Firmana saluiani 10.Nouembris 1621.coram Reueren diss. D.meo Decano,* vt ideo probatis requisitis in iudicio hoc Saluiani necessarijs,*l.1.& ibi gl.C.de præcar. & Saluian.interd.Bart.in l.1.nu.3.ff.eod.tit.Aret.in §. item Seruiana instit.de action.* Immissio D.† Felici negá
4 ri non potuerit, cui vti creditori ex causa census Saluianum competebat,*Gabr.consil.47.num.6.& seq.lib. 1.Menoch.adipisc.possess.remed.3.n.18.Afflict.dec.383. num.3.& seq.Rota in Romana Saluiani 31.Maij 1602.co ram Iusto,& in Romana rescissionis instrumenti 27.Iunij 1613.coram Vbaldo,& in recent.dec.294.numero 2.& seq.par.1.*

Quod verò ex parte Augustini explicabatur hanc domum cessisse in portionem Sigismundæ matris,quã Vincentius pater in suo testamento ex tertia parte sub conditione si nuberet hæredem instituerat, indeq; pò potuisset a Francisco patruo fine eiusd. Sigismundæ consensu obligari dixerunt Domini esse exceptionem
5 de iure dominij, quæ in hoc † iudicio non admittitur, nisi fuerit incontinenti probata, vt sæpius decisum fuit,est *decis.307.num.14.decis.369.nu.4.par.1.decis. 619.nu.4.par.2.in recent.& in Romana legatorum de co lumna 27.Ianuar.1614.coram Card.Sacrato,* & contrarium possessionem scilicet Francisci de tempore impositionis census,probatum fuisse,prout sufficit,cum
6 Saluianum † nitatur sola possessione, quam habebat qui pignus, vel hypothecam constituit, quinimò pignus non deducatur principaliter, sed incidenter, & ad effectum iustificandi possessionem, contra quã fiat
7 † in hypothecaria, in qua necesse est probare dominium debitoris, *Contard. ad l.vniram C.si de moment. poss.lim. 14.num.14.Ripa in rubr.ff.de pignor. nume.19. vers.secundo casu,Negus.de pignor.& hypoth.1.membr. 8.par.princip.nu.6.Corn.cons.190.nu.1.vers.retento au tem lib.1.Rota diuers.p.2.dec.34.nu.16.*

Et cum Franciscus esset,& ipse hæres Vincentij patris pro tertia parte, vel ex quo dictam domum obli-
8 gauit † censetur illam in portionem suam agnouisse, indeque rem propriam obligasse,*Alex.consil.3.nu.5. lib.3.Rolan.consil.78.nu.19.lib.1. Peregr. de fideic. art. 39.nu.2.in fi.Rota dec.456.num.5.par.2.in recent.& in Romana domus 12.Maij 1617. coram bo.mem. Andrea;* vel illam vti communem possidendo portionem suam in domo valoris scut. 2000. vt cõcedebant etiam informantes pro Augustino bene potuit obligare pro cẽ su scutor.24.& 200.sortis,cum tertia pars scutorum 665.& vltra bene eius summæ esset capax,eamque so
9 lum tertiam † partem censetur obligasse etiam quod tota domus esset in instrumento census designata, *Alex.cons.54.num.2.lib.3.Hond.consil.38.num.99.lib. 1.Rybe.Alexand.consil.99.sub num.2. Rota decis.149. par.1.in recent.& coram Gregor.XV.decis.225.num.1. & 16.*

Ex quibus pro confirmatione sententiæ respondetunt, cuius tamen exequutioni ex capite rei iudicatæ dixerunt locum non esse, cum post interpositam appellationem à die habitæ notitiæ,& præsentatam cõmissionem bo.me.Buratto obtinuerit Mancinus fatalia appellationis pluries coram R.P.D. meo Durano prorogari, coram quo, & si Iudex non esset, diligentia, quam Mancinus adhibuit, ne causa desereretur, impedire potuit sententiæ transitum in rem iudicatã, cum præsertim subrogationis, & commissionis antea præsentatæ R.P.D.Dunozetto neget se notitiam habuisse ex quo non fuit citatus ad dicendum contra
10 commissionem, vt ideo † hæc etiam causa, prout omnis, & quæcumque solet, illum à desertione valeat excusare, *Put.dec.228.lib.1.decis.130.lib.2. Crescent. dec.1.& 8.de appell.*

Et ita &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Ferrarien. Fideicommissa. Veneris 15. Decembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Filij in conditione positi non censentur vocati. hoc tamen fallit quando adsunt coniecturæ,quæ suadeãt, quod testator illos voluit vocare, & quæ coniecturæ ad hoc non sufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Conditio,si sine filijs decesserit, expirat quando hæres habuit filios.*
2 *Filij in conditione positi non censentur vocati. Quod procedit etiam in filijs testatoris.nu.2.*
3 *Consil.Oldra.21.cessat ex coniecturis contrarijs. Ab opinione glos.in l.Lucius la 2.ff.de hæred. in recedit ex coniecturis.nu.3.*
4 *Text.in l.Lucius la 2.ff.de hæred.instit.declaratur.*
5 *Filiorum, & descendentium positorum in conditione existentia excludit substitutum.*
6 *In vocatione,quando adest,verbum descendentes, & non adsunt verba denotantia tractum successiuum, tunc vocatio est per vulgarem,& non per fideicommissariam,& nec per reciprocam.nu.7.*
8 *Substitutio vulgaris solum honorat, fideicommissaria vero quoque grauat. De vulgari substitutione ad fideicommissariam ex diuersitate rationis non arguitur.nu.8.*
9 *Filij in conditione positi censentur vocati ex digressu testatoris ad plures gradus substitutionum.vide numero 11.*
10 *Digressus ad plures gradus substitutionum,quando nõ sit considerabilis, ad hoc vt filij in conditione positi non censeantur vocati.*
12 *Filij, & descendentes positi in conditione non censentur,ex eo,quod sint positi in conditione cum qualitate, quod sint legitimi, & ex legitimo matrimonio nati.*

13 *Fecit-*

13 *Fœminæ descendentes, quando sunt positæ in conditione, tunc excluditur ratio conseruandæ agnationis.*

14 *Vocatio in stirpes, & non in capita non infert, quod positi in conditione censeantur vocati, si non sit apposita respectu vocatorum, in conditione positorum.*

15 *Positi in conditione an censeantur vocati propter substitutionem compendiosam.*

16 *Positi in conditione non censentur vocati, ex clausula omni meliori modo, vel clausula codicillari.*

17 *Positi in conditione, quando sunt ex descendentibus testatoris, vt censeantur vocati. eiusmodi leuia vel coniecturæ.*

DECISIO CCXXI.

ALbertus Benedictus filius Dianæ filiæ Petri Guareschi prætendebat ad sui fauorem factum esse locum fideicommisso Francisci Guareschi patris Petri, & ideò dato dubio, an constaret de fideicommisso Domini, quoad portionem Margaritæ, & Hieronymæ particulariter voluerunt videre, quò verò ad portionem Petri de fideicommisso non constare dixerunt, nam Albertus habet duas regulas cõtra se; Vnã quod dum Testator in codicillis dixit, quod si d. Petrus eius filius in pupillari ætate, vel quandocumque decesserit sine filijs, & descendentibus masculis, & fœminis tunc, & his casibus, & vtroque eorum instituit, & sub-
1 stituit † hæredes, &c. consequenter cum Petrus habuerit filios intrat vulgatum, *consil. Oldrad.* 21. *sufficere* de tempore mortis Petri extitisse filios licet postea decesserint, *Seraph. decis.* 1373. *nu.* 1. *& decis.* 491. *nu.* 1. *par.* 4. *diuers. & in recent. decis.* 486. *nu.* 1. *p.* 1. Alterũ
2 quod † filij positi in conditione, non censentur vocati, *glos. in l. Lucius* 13. *ff. de hæred. instit.* quæ procedit etiam in descendentibus Testatoris *Cephal. cons.* 517. *nu.* 16. *& 17. Rustic. de fil. in condit. posit. lib.* 1. *c.* 3. *nu.* 4. *ante fin. Seraph. decis.* 1486. *nu.* 13. *Greg. decis.* 329. *nu.* 3.

3 Et licèt † à *Consil. Oldrad. & à Regula glos.* recedatur ex coniecturis; Tamen in hoc casu non videntur adesse tales, quæ suffragentur.

Prima enim, quod cum Testator dixerit si Petrus decesserit sine filijs, & descendentibus posuerit in conditione, non solum filios, sed etiam descendentes, inter quos videatur inductum reciprocum fideicom-
4 missum nihil facit, nam in casu, d. † leg. Lucius nedum filij, sed etiam liberi erant positi in conditione, & appellatione liberorum veniunt descendentes, & tamẽ ibi non censentur vocati, quia semper militat eadem
5 ratio, † quod existentia filiorum, & descendentium positorum in conditione excludat substitutum; sed nonne inde sequitur, quod positi in conditione etiã per verba liberorum, & descendentium sint vocati, & ideo hanc coniecturam reprobat *Cephal. consil.* 419. *n.* 30. 31. *& 74. vers. ad quintum Menoch. lib.* 4. *præsumpt.* 76. *nu.* 76. *Rota Bonon. relata per Gionagn. consil.* 82. *nu.* 165. *lib.* 1. *Fusar. de subst. q.* 437. *num.* 205.

6 Præsertim quia, etiamsi adsit † verbum descendentes cum non adsint verba denotantia tractum successiuum, & perpetuum, ac futuri temporis vocatio esset per vulgarem, non per fideicommissariam, nec per reciprocam, *Cuman. in l. cum ita, §. in fideicommisso, nu.* 4. *ff. de legat.* 2. *Bart. in l. Gallus, §. quidam rectè, num.* 2. *& ibi Ias. num.* 10. *& 45. in fin. ff. de liber. & posth. Surd. decis.* 346. *num.* 18. *& consil.* 554. *num.* 20. *vers. nec dica-*
tur Menoch. consil. 327. *num.* 34. *Molin. de primog. lib.* 1. *c.* 5. *nu.* 17. *Rot. diuers. decis.* 491. *nu.* 4. *par.* 4. *& in recent. decis.* 347. *num.* 2. *& 11. par.* 1. *Bellon. Iun. consil.* 26. *nu.* 19. *& num.* 39. & propterea vulgaris per additionem expiranie, *l. post aditam C. de impub. & aliis substitut.*

Secunda coniectura, quod Petrus, & eius descendẽtes sint vocati in portione Margaritæ, & Hieronymæ sororum non vrget, quia videndum est, an testator intellexerit de descendentibus Petri, vel Margaritæ, & Hieronymæ; Nam Domini de portionibus Margaritæ & Hieronymæ particulariter videri reseruarunt; sed quatenus essent vocati, ex quo non adsunt verba
7 significantia perpetuitatem, † & tractum futuri temporis descendentes non possunt prætendere nisi vocationem per vulgarem, vt supra deductũ est, & sic hæc coniectura vocationis in portione sororum non vt-
8 get, quia † vulgaris solum honorat, fideicommissaria verò quoque grauat, ideo ex diuersitate rationis non arguitur de vulgari ad fideicommissariam vt ita ad istam coniecturam respondet *Decian. consil.* 26. *nu.* 44. *lib.* 3. *Bellon. Iun. consil.* 26. *num.* 62. *Alex. consil.* 74. *nu.* 5. *vers. modo redeundo, lib.* 3. *Ruin. cons.* 104. *nu.* 12. *vers. sed his non obstan. lib.* 3. *Rustic. de fil. in condit. posit. lib.* 4. *cap.* 4. *nu.* 5. *Gionagn. cons.* 82. *nu.* 177. *lib.* 1. *Menoch. cons.* 640. *num.* 3. *& 4. Fusar. d. quæst.* 437. *nu.* 191.

9 Tertia coniectura desumpta ex digressu † ad plures gradus substitutionum non applicatur, quia vltra primam substitutionem, alia substitutio de descendẽ-
10 tibus est per vulgarem quo casu digressus ad pluges † gradus substitutionum non est considerabilis *Bellon. iun. cons.* 26. *nu.* 61. *Ancharan. consil.* 74. *num.* 2. *vers. vel saltem do illam, gl. &* fuit dictum *in Romana fideicommissi* 21. *Aprilis* 1603. *coram D. Cardinali Millino impress. per Gionagn. posth. consil.* 24. *num.* 57. *lib.* 2. *idem Gionagn. cons.* 82. *nu.* 10. *vers.* 6. *Parisius lib.* 1. Vltrà quod digressus ad plures gradus substitutionum intelligi-
11 tur † si Petrus decesserit sine filijs & descendentibus, maximè propter verba restrictiua *sue*, & his casibus, & vtroque eorum *Rot. diuers. decis.* 118. *num.* 1. *par.* 1. *& decis.* 230. *nu.* 1. *p.* 2. *& in recent. decis.* 486. *num.* 18. *p.* 1. *& decis.* 538. *nu.* 5. *p.* 2.

Quarta coniectura, quod filij, & descendentes sint
12 positi in † conditione cum qualitate, vt sint legitimi, & ex legitimo matrimonio nati reprobatur magis communiter, *Petr. de fideicomm. quæst.* 9. *num.* 176. *& num.* 201. *versic. verumtamen Rota in Recent. d. decisio* 538. *nu.* 7. *par.* 2. *& in Comen. fideicommissi* 11. *Martij* 1619. *coram Io. me. Buratto. Fusar. de substit. dicta quæst.*
13 437. *nu.* 66. *eo magis quia ponuntur quoque* † *in conditione descendentes fœminæ*, ita vt excludatur ratio conseruandæ agnationis *Alex. consil.* 115. *nu.* 10. *lib.* 2. *Aym. cons.* 180. *nu.* 1. *& cons.* 306. *nu.* 5. *Rot. in recent. decis.* 486. *nu.* 4.

14 Quinta coniectura de vocatione in stirpes, † & non in capita facillimè tollitur, quia illa est apposita respectu substitutorum non filiorum, & descendentium positorum in conditione ita *Menoch. lib.* 4. *præsumpt.* 76. *nu.* 74. *Cephal. cons.* 419. *num.* 74. *Fusar. dicta q.* 437. *num.* 208.

15 Sexta desumpta † ex compendiosa reijcitur à *Fusar. d. quæst.* 437. *nu.* 221. *Rot. Bononien. relat. per Gionagn. d. cons.* 82. *nu.* 172. *& seq. lib.* 1.

16 Clausula omni meliori modo, † vel codicillaris nihil operatur, *Rot. decis.* 486. *nu.* 26. *& seq. par.* 1. *recent.*

Fusar.

Fusar. d. quæst. 437. num. 227. Bellon. in tract. de obs. fil. 26. numero 39.

17 Non obstat quod † in descendentibus sufficiant leuiores coniecturæ, quia plures ex supradictis non applicantur, aliæ non sunt tales, quæ suffragentur ex supradictis.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Perusina Fideicommissi de Baptistis. Veneris 15. Decemb. 1628.

ARGVMENTVM.

Plura notanda circa materiam substitutionum, de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Qualitates non arguunt vocationem sed inhærent illi, quando de ea constat.*
2 *Qualitas hæredis vniuersalis, non conuenit ei, qui est particularis legatarius.*
3 *De voluntate expressa morientium, quando agitur, non est locus prouisioni legum.*
Quæ subintrant tantummodo in casibus non prouisis, nō autem vt prouisos subuertant. nu. 3.
4 *Substitutio pupillaris, quando habeat locum, & numero 6.*
5 *Bald. in consil. 17. vol. 2. & alij declarantur.*
7 *Substitutio pupillaris tacita facilius substinetur propter compendiosam.*
8 *Substitutio compendiosa comprehendit sub se, et vulgarem, & pupillarem.*
9 *Substitutio facta sub conditione, si omnes deficerent, & decederent, habet locum tam ex capite deficientiæ, quam non natiuitatis.*
10 *Paris. in cons. 74. numer. 12. libro 3. & alij declarantur.*
11 *Oldrad. in consil. 177. communiter reprobatur, et eius sequaces. num. 14.*
12 *Natiuitatis non casus, semper est de casibus impotentiæ contentę in vulgari substitutione.*
13 *Vulgaris substitutio semper habet locum, quocunque casu prior vocatus rem habere non possit.*
15 *Oldrad. consil. 177. quando sit inhærendum.*
16 *In tacita vulgari etiam supposita comprehensione casus non natiuitatis ex compendiosa, non tamen intrat pupillaris per casum non natiuitatis, sed tacita vulgaris.*
17 *Substitutioni vulgari, quando non sit locus.*
18 *Corn. in consilio. 276. numero 11. volumine 3. declaratur.*
Substitutio facta posthumo, si nascetur, militat etiam co non nato. nu. 18.
19 *Successio non datur ex persona, quæ non fuit, & numero 20.*
21 *Substitutio compendiosa cōtinet plures substitutiones, & plures casus.*
22 *Successor non capit quod auctor non habuit.*
23 *Pater pro filijs impuberibus testari potest.*
24 *Hæreditates infantium solent adiri per eorum tutores, aut patres per actus tacitos, & leuiores.*
25 *Soccin. in consil. 52. numero 14. volumine primo declaratur.*

DECISIO CCXXII.

VIsum fuit standum esse in decisis 28. Maij 1627. ex eisdem rationibus & fundamentis: quia D. Antinorus neque ex testamento Petri Iacobi, neque ex persona Hieronymi eius filij vltimo decedētis probat sibi ius succedendi apertum esse.

Quoad paternam dispositionem verè D. Antinoro dici potest, Substitutio de tè non loquitur, nam testator prouiso sibi de hæredibus vniuersalibus, nempe Ioanne Baptista, & Hieronymo, & de quocunque alio filio masculo sibi nascituro ex sè & legitima sua coniuge, altero ex dictis filijs hæredibus vniuersalibus moriente in pupillari ætate, vel alias quandocunque sine filijs, & descendentibus masculis legitimis, & de legitimo matrimonio natis, substituit alios filios masculos supradictos superuiuentes, & filios ac descendentes masculos legitimos, & naturales de legitimo matrimonio natos ab illo, aut illis, qui iā fuissent præmortui in stirpes, & non in capita, deficientibus autem omnibus descendentibus masculis legitimis, & de legitimo matrimonio per rectam lineā masculinam ex masculis natis, & ita extincta & defecta omnino linea recta masculina masculorum supra dictorum ipsius testatoris, vltimo masculo deficienti in omnibus bonis, & hæreditate sua substituit proprias filias fœminas legitimas, & de legitimo matrimonio ex ipso testatore natas, & filias fœminas filiorum suorum, inter quos à prima vocatione vsque ad vltimam non legitur comprehensa persona D. Antinori cui delegato scutorum quatuor millium fuerat prouisum in separata parte & dispositione.

Vnde non est constituendum aliquod fundamentū quod cum testator honorifice tractauerit D. Antinorum honorando illum titulo legari satis ampli vti filium quamuis naturalem, propterea prole masculina legitima deficiente in substitutione videatur comprēhensus concurrentibus qualitatibus, quia filius masculus, & superstes *Menoch. præsum. 60. numer. 19. lib. 4. Modern. Brixien. de substit. quæst. 281. num. 10.* cum alijs allegatis: quia † qualitates non arguunt vocationem, sed inherent illi, quando de ea constat, in præsenti autem de illa constare non potest: quia testator vocauit filios ex sè, & coniuge sua, qualis non est D. Antinorus naturalis, qui ex soluta natus repetitur, sequentes verò substitutiones ponūtur cum relatione ad dictos filios, ibi, & si aliquis de dictis suis filijs, & hæredibus vniuersalibus moreretur, substituit alios filios masculos supradictos, & paulo infra ibi, & casu quo decederent omnes descendentes masculi, & omnino extincta remaneret linea masculina masculorum supradictorum ipsius testatoris substituit fœminas filias, & de legitimo matrimonio natas ex ipso testatore, quarum superstes nunc est Domina Beatrix, ita vt ex serie substitutionum non videatur relictus locus dubitandi de alijs personis, quam de proprijs filijs ex se & coniuge sua natis, & de descendentibus ex legitimo matrimonio, inter quos non est connumerā-dus D. Antinorus. Nec euitari potest sensus illius dictionis relatiuæ supradictos, & supradictorum, quasi apta sit comprehendere omnes masculos indistincte testa-

testatoris filios superstites, & sic etiam naturales nominatos in testamento, quia littera bene se explicat per differentiam essentialem, quæ ad sensum patet, ibi *si aliquo de' detti suoi figliuoli & heredi vniuersali morissero*, quæ qualitas heredis vniuersalis, cum non
8 conueniat D. Antinoro, qui est † particularis legatarius, in relatione tanquam persona diuersæ qualitatis comprehendi non potest, & nihilo minus mirabiliter differentiam hanc tangit *Bart. in l. finali nu. 2. ff. ad Trebellian. quem sequuntur Ruin. consil. 158. nu. 9. lib. 2. Mandos. cons. 63. num. 15. lib. 2. Menoch. consil. 525. num. 1. & sequen.*

Quo verò ad legalem dispositionem ex ea pariter iuuari non potest D. Antinorus, quia dum agitur de
3 † expressa morientium voluntate, locus non est prouisionilegum, quæ subintrãt tantummodo in casibus nõ prouisis, non autem vt prouisos subuertant *Bald. in l. quicunque nu. 13. C. de Serv. fugit. Soccin. sen. cons. 30. nu. 32. lib. 1. Pur. decis. 193. nu. 2. lib. 2.* Et in præsenti ex testamento eiusdem Petri Iacobi firmatum fuit in decisione causæ prouisum fuisse successioni filiorum eiusdem in pupillari ætate decedentium per substitutionem fœminarum filiarum testatoris superexistentium.

Non obstat quod si hæc prouisio referatur ad expressam substitutionem pupillarem, quod illa sit restricta inter Io. Baptistam, & Hieronimum altero scilicet moriente succedat superstes, non autem D. Beatrix, si verò tacitam pupillarem ex compendiosa desumptam inferat in casu quo deficerent omnes descẽdentes masculi legitimi, & naturales de legitimo matrimonio nati tunc cesset, quia substitutio fœminarum non legitur facta Hieronymo, aut Ioanni Baptistæ; sed vltimo masculo deficienti ex descendentibus ipsorum filiorum.

4 Quia in primo casu sustinetur † expressa pupillaris non obstante quod videatur apposita filijs primi gradus: quia per coniunctionem casus non existentiæ illorum videtur continuatus sermo prouisionis in casu pupillaris, vt in prima decisione fuit firmatum ex *Baldo consilio 17. vol. 2. Cran. consil. 208. num. 6. Thesaur. decis. 200. num. 10. Menoch. cons. 106. nu. 370. & consil. 148. nu. 18. Peregr. consil. 32. num. 24. lib. 2.* quibus accedunt idem *Menoch. præsum. 178. nu. 30. lib. 4. Oddo consil. 95. num. 81. & sequen.* Nec euitantur rationes &
5 auctoritates supradictæ ex eo, quod Bald. † & alij loquantur ad effectum inducendi repetitionem pupillaris in sequenti casu a testatore prouiso, non autem variandi casus, in quibus fit substitutio, vt scilicet fœminæ succedant filijs primi gradus per pupillarem, quibus non sunt substitutæ, sed eo in casu alij filij masculi descendentes: quia differentia fortè euitaret rationem coniunctionis casuum, & continuationis sermonis, nisi concurrant ad inuicem casus deficientiæ, & non natiuitatis, prout concurrere in decisione causæ fuit firmatum ex *Menoch. Surd. Laderch.* & alijs in ea
6 adductis; nam † tunc sublato de medio gradu filiorũ non existentium; post quam de tempore obitus Hieronymi in ætate pupillari Io. Baptista non extabat, & alij nati non erant, bene conueniat subintratio vltimi gradus fœminas comprehendentis, vt latissime aduertit, & comprobat *Laderch. d. cons. 72. nu. 4.*

7 In secundo etiam casu facilius sustinetur † tacita pupillaris ex compẽdiosa deducta: quia sicuti ex formulis substitutionum, de quibus agitur non dubitatur de existentia compendiosè, dum leguntur conceptæ sub conditione necessaria, si alter eorum decederet in pupillari ætate, vel alias quandocunque, & in vltima substitutione dicatur casu quo deficerent omnes descendentes masculi. *Surd. decis. 37. n. 1. Laderch. consil. 72. num. 4. Bellon. Iun. consil. 19. num. 9. Moder. Brixien. de substit. quæst. 23. num. 34. Rota decis. 519. nu. 4. par. 1. & decis. 332. num. 9. par. 2. recent.* ita nec in dubium reuocari debet quin sub ea comprehendãtur
8 † & vulgaris, & pupillaris per quas respectiuè vocari directè succedunt pupillo, & intrant locum deficientium in gradu præcedenti *Bart. in l. quamdiu 68. nu. 10. ff. de acquir. hared. communiter receptus. Laderch. consil. 72. num. 4. Peregr. de fideic. art. 15. nu. 14. & consil. 32. num. 23. lib. 2. Rot. decis. 332. num. 6. & 7. & decis. 403. nu. 10. par. 2. recent.* atque ita cum D. Beatrix tanquã
9 vocata † per vulgarem intret locum anteriorum in gradu tam ex capite deficientiæ, quam non natiuitatis, vt iam fuit firmatum in decisione causæ ex *Menoch. præsump. 65. nu. 2. lib. 4. & consil. 1063. num. 1. & 10. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 6. num. 1. Surd. decis. 37. nu. 26. Laderch. consil. 72. nu. 2. & 4. Rot. decis. 453. nu. 6. par. 2. recent. & in Bonon. bonorum de Grifonibus 18. Februar. 1619. coram bo. mem. Buratto.* decedente Hieronymo in ætate pupillari a directa successione illius excludi non potest.

10 Et quamuis *Paris. cons. 74. † num. 12. lib. 3. Eugen. eõ sil. 99. num. 21. peregr. de fideic. art. 21. nu. 21. & 24.* & alij adducti pro hac opinione per eundem *Peregr. art. 15. nu. 16. & consil. 55. num. 7. & 22. lib. 2.* omnes moti rationibus *Oldradi consil. 177.* videantur firmare casum non intrare, quando testator expresse prouidit in casum mortis, & prout dicebatur factum in casu proposito ibi, & casu quo decederent omnes descendentes masculi per rectam lineam masculinam nati, ex quibus verbis inferebatur voluntas restricta ad casus expressos, non autem ad possibiles; dum considerauit testator initium, medium, & finem suæ lineæ; attamen
11 † Oldradus communiter reprobatur, & illi qui eumdẽ sequuti sunt: quia casus non natiuitatis semper est de
12 casibus † impotentiæ contentæ in vulgari secundum *glos. & textum in l. penultim. ff. de ventr. in Pic. Bart. in l. 1. num. 33. ff. de Vulg. & pupill.* & vulgaris semper locum habet quocunque casu prior vocatus † rem hã-
13 bere non possit *l. cum proponas C. de hared. Inflit. Bart. in l. 3. §. finali ff. de liber. & posthum.* quinimo *Dec. cons. 227. num. 3.* sustinuit per verbum *mancassero* expressum fuisse casum non natiuitatis, sed vt dicebatur in
14 specie reprobant Oldrad. & † seguaces, infiniti qui referuntur per *Peregr. d. art. 15. & sequen. & cons. 40. nu. 2. vol. 1. & 55. nu. 18. vol. 2. Lecian. cons. 1. vol. 1. Sur. l. cons. 236. n. 26. Laderch. cons. 31. & 72.* Nec opinioni
15 Oldradi † inhærendum est, nisi eo casu, quo testator declarasset voluntatem suam per verba taxatiua, aut ex coniecturis bene concludentibus illa desumi posset *Marzar. cons. 1. nu. 1. & sequen. & Rota cum hac declaratione transiit in Bononien. de Grifonibus supra allegata, & Peregr. eod. art. 15. num. 16.* idem sequitur; vt propterea decisio, quæ reuidetur sentiens obiectum respondet non constare de coniecturis, ex quibus a communi regula & opinione sit recedendum.

16 Non obstat, quod adhuc supposita † comprehensione casus non natiuitatis in tacita vulgari ex compẽdiosa non tamen intrat pupillaris per casum non natiuita-

uitatis, sed tacita, vulgaris *Gorn. cons.* 276. *nu.* 12. *vol.*
17 3. & vulgari locus † non sit sequuta aditione per pupillum *l. post aditam cum glos. C. de impub. Peregr. de fideic. art.* 15. *num.* 3. *Soccin. Sen. cons.* 52. *nu.* 14. *vers.* 3. *est casus vol.* 1. de qua aditione dicebatur in præsenti constare.

Quia fundamentum obiecti non probatur ex ra-
18 tionibus Cornei: † dicit quidem quod substitutio facta posthumo si nascetur militat etiam eo non nato: quia sub pupillari illa de posthumo coutinetur tacita vulgaris, si non nascatur per *l. qui ventri cum glos. ff. de*
19 *ventr. inspic.* & est verum quia † non datur successio ex persona, quæ non fuit; sed per aliam substitutionē, nempe vulgarem capit vocatos, dum intrant locum eius, qui sperabatur nasci, nec natus fuit: sed in casu nostro D. Beatrix non agit de intrando locum Hieronymi non nati, sed in locum eorum, qui vocati fuerūt ad eius successionem ante ipsam, nec nati fuerūt, propterea per vulgarem in locum eorum subintrat sublatis eis de medio, vel per non aditionem, vel per im-
20 potentiam naturalem, † aut euentualem non succedēdi, & sub ingressa tunc succedit Hieronymo in pupillari ætate decedenti ita *Bart. mirabiliter distinguit in dicta l. quam in* 68. *nu.* 10. *ff. de Acquir. hered. & illum sic intelligunt Peregr. d. art.* 15. *num.* 14. *cum aliis ab eo allegatis & Paris. cons.* 73. *nu.* 28. *lib.* 3. *Surd. consil.* 347. *num.* 16. *lib.* 3. *Laderch. cons.* 3. *num.* 10. & 72. *nu.* 4. est etiam verum, quod adita hæreditate per pupillū non est locus vulgari, vt per eam pupillo succedatur, sed est etiam erroneum, quod cessante vulgari non detur intra tempora puberatis successio ex pupillari, quia
21 compendiosa † tanquam continens plures substitutiones, & plures casus per existentiā vnius non tollitur alter; nam continet vulgarem si grauatus decesserit ante aditam, & si decesserit post aditam in pupillari ætate resultat pupillaris, & si defecerit, post aditā in adulta ætate intrat fideicommissaria *Peregr. latissime explicans de fideic. art.* 34. *num.* 10. & *cons.* 32. *num.* 16. *vol.* 2. & traduntomnes in *l. centur. 9 de Vulgar. & in l. precibus C. de impuber.* quinimo nisi pupillus adiret hæreditatem paternam pupillariter substitutus succedere non posset: quia impossibile esset hæreditatem illā acquiri substituto, nisi prius illa fuerit quæsi-
22 ta pupillo per regulam, quod † successor non capit, quod auctor non habuit *l. traditio ff. de Acquir. rerum domin. Peregr. cons.* 46. *num.* 12. *lib.* 1. & si daretur quod adita hæreditate per pupillum expiraret pupillaris insimul facile extingueretur patris privilegium à lege datum, vt pro filijs † impuberibus testari possit, de
23 quo in *l.* 2. *ff. de Vulgari & in* §. *igitur inst. de pupill. subst.*
24 ex quo hæreditates † etiam infantium solent adiri per eorum tutores, aut patres per actus tacitos & leuiores *l. si infanti C. de iur. delib. Bart. in l. gerit nu.* 30. *ff. de Acquir. hered. Crass. in* §. *transmissio quæst.* 26. *num.* 2. *Thesaur. decis.* 88. *nu.* 2. & 3. & propterea *Soccin. iun. in allegato cons.* 52. *num.* 14. *vol.* 1. *vers.* 3. est casus, bene
25 euitatur quia † loquitur de aditione facta per substitutum primo loco vocatum non autem de aditione pupilli, & similiter in eisdē terminis loquitur *Decian. supra allegatus in cons.* 81. *num.* 4. *vol.* 2. per quam bene tollitur pupillaris per effectuationē successionis substituti in priori loco existenti, quod idem non est si ille vel defecerit, vel non fuerit natus & posterior subintrat locum illius, quia eu mente casu pupillaris potest, sicuti poterant alij defecti succedere
lis, quibus cum clarissime constet de non iure D. Antinori petentis immissionem, visum fuit & à decisis non recedere, & quæstionem de reuocatoria Legitimationum tam in vita Petri Iacobi patris D. Antinori, quam post obtentarum non intrare: quia etiam illis suppositis præualet causa testati ad fauorem D. Beatricis, & nihilominus in prima, iura venientium ab intestato fuerunt præseruata, & secunda non potuit tollere ius iam quæsitum ipsis ab intestato venientibus post obitum Petri Iacobi testatoris, vt in prima decisione fuit firmatum, & ita fuit concluſum, &c.

R. P. D. CHISLERIO.

Nouarien. Legitima. Veneris 15. *Decembris*, 1628.

ARGVMENTVM.

Legitima matri de iure debetur in bonis filij, & quid si trāsitum fecerit ad secunda vota, & quando ista iniuria censeatur remissa a filijs.

SVMMARIVM.

1 *Processus, vt dicatur validus, qua requirantur.*
2 *Decisiones Rotæ ostendunt bonum ius.*
Legitima matri negari non potest. nu. 2.
3 *Verba debent intelligi secundum dispositionem iuris.*
4 *Legitima debetur de bonis, quæ non sunt subiecta fideicommisso.*
5 *Matri non debetur legitima in bonis liberis, & paternis ad hæreditatem filiorum pertinentibus nisi quo ad vsum fructum, si quando fuerit ad secunda vota.*
6 *Filij per emissionē professionis habentur pro mortuis, maximè quo ad iniuria, & vindicta, quando mater transitum fecit ad secunda vota.*
8 *Pœna secundo nubentium fauore filiorum est inducta, ideo cessat, si filij præcedant, cum & iniuria morte extinguatur. nu.* 7.
9 *Heredes filiorum non habent ius dandi de iniuria facta filijs, a matre per transitum ad secunda vota.*
10 *Matri, quando debeatur legitima a filijs, non obstante transitu ad secunda vota.*
11 *Professio si fuerit facta in Religione capace honorum, tunc professus habetur tot aliter pro mortuo.*
12 *Professus in Religione & capaci honorum, non potest prosequi iniuriam ei factam a nisi per transitū ad secunda vota.*
Religio non dat de iniuria. Monachi. nu. 13.
13 *Religio retinet iura agnationis, quo ad successionem ex persona Monachi.*
14 *Statutum excludens fœminas propter agnatos cessat quando agnati non succedunt.*
15 *Statutum excludens fœminas propter agnatos procedit respectu agnatorum non autem aliorum extraneorum.*
16 *Personis nominatis, vel contemplatis à Statuto circa successionem non existentibus, vel non succedentibus, tunc cessat dispositio d. Statuti, & iterat ius commune.*

DE-

DECISIO CCXXIII.

DIxerunt Domini validam, & iustam sententiam R. P. D. mei Pirouani confirmatoriam alterius Ordinarij Mediolanen. qua fuit resolutum tertiam partem omnium, & quorumcunque bonorum relictorum per Ieronymum nunc Don Gaudentium, & Ioannem Baptistam nunc Don Paulum fratres de Calcaterris Professos, in Ven. Religione Cõgregationis Clericorum Regularium S. Pauli pertinuisse, & spectare D. Paulæ eorum matri Iure legitimæ in bonis dd. filiorum debitæ vna cum fructibus à die motæ litis.

1 Ex processu resultat validitas, † quia interuenerũt omnia requisita *de quibus per Caputaq. decis. 260. p. 2. ſs pè per Rotam* canonizata, & quæ alias opponebantur fuerunt sublata 3. Iulij præteriti coram R. P. D. meo Pirouano, & ex decisionibus 3. Decembris 1627. & 5.
2 Iunij præteriti coram eodem, † Iustitia probatur *San. mem. Greg. xv. decis. 524. nu. 4.*

Nam legitimam matri esse debitam negari non potest *l. nam & si parentibus ff. de inoff. testa. Seraph. decis. 1365. nu. 1. Modern. de legit. lib. 1. q. 12. nu. 2. & seqq. & est tertia totius hæreditatis in qua ipsa ab intestato succederet gl. in auth. nouissima. C. de inoffic. test. & in auth. de triem. & semiss. dd. Modern. vbi sup. nu. 7. Surd. consil. 404. num. 9. Thesaur. decis. 172. nu. 6. Rota decis. 421. p. 4. diuers.* Vnde cum nihil in sententia fuerit pręterea firmatum nisi quod detur Immissio matri in tertia totius hæreditatis professorum oppositio, & quærela Congregationis apparet irreleuans.

Neque obstat quod in sententia dicatur tertiam partem omnium, & quorumcũq. bonorum per filios tempore emissæ possessionis relictorum deberi matri
3 Iure legitimæ. Quia ista † verba intelligi debent iuxta iuris dispositionem de illis bonis quæ verè fuerũt *per dd. filios relicta Bart. in l. si fundus §. in venditione n. 4. ff. de pignorib. Cruet. conſ. 74. n. 9. San. me. Greg. xv. decis.*
4 *176. nu. 3.* & sic de † tertia parte bonorum quæ erant propria non quæ sunt de fideicommisso. *Alex. cõs. 46. nu. 3. lib. 5. Rota decis. 137. nu. 2. p. 2. recent.* & in executione, & liquidatione poterit videri de fideicom. & de transactione, & cessione contra quam multa deducuntur per informantes.

5 Non obstat quod in bonis liberis, † & paternis ad hæreditatem filiorum pertinentibus nõ debeatur matri legitima nisi quo ad vsum fructum quando transiit ad secundas nupcias, quia cum filij per emissionem
6 professionis habeantur † pro mortuis maximè quo ad Ius iniuriæ & vindictæ *Federicus de Sen. conſ. 35. nu. 3. verſ. ad iura Dec. in cap. in præſentia n. 224. de probat.* &
7 morte † extinguatur hæc iniuria ad latè deducta per *Sanchez de matr. disput. 89. n. 20.* ex eorum persona nõ potest opponi de transitu ad secundas nuptias, vnde
8 cum pena secundo † nubentium fauore filiorum inducta cesset filijs prædecedentibus *Anan. conſ. 101. in fi. Dec. in rubric. C. de ſecundis nupt.* & ius dandi de huiusmodi † iniuria non transit ad hæredes *l. ſi cum §. fin. ff. ſi quis cau. & l. 1. §. heredem, ff. de priuat. debit.* &
9 propterea merito matri debetur legitima, † non obstante trãsitu ad secunda vota vt reprobata *Gloſ. in auth. ex teſtamento C. de ſecundis nupt. voluit Bar. ibi nu. 1. Idem Bart. in Auth. de non eligen. ſecundo nuben. §. hoc autem nu. 1. Ruin. conſil. 8. numero 18. & conſil. 21. num. 2. lib. 3. Rota decis. 529. nu. 1. par. 1. recent.*

11 Nec suffragatur quod professio † fuerit in Religione capaci, & consequenter filij non habeantur totaliter pro mortuis, quia quicquid sit quo ad retentionẽ iurũ sanguinis & successionis per *glo. & Doct. in l. Deo*
12 *nobis C. de Epiſ. & Cler.* secus est † quo ad prosequendã iniuriam huiusmodi & Religio non dat de iniuria Monachi, sed solum illius cõsanguinei *Boer. decis. 121. nu.*
13 *9. Feder. de Sen. conſ. 174.* licet teneat iura † agnationis ex persona Monachi, quo ad successionem *Farin. quæſt. crim. 73. nu. 25.*

Statutum Nouariæ excludens fœminas propter agnatos non obstat quin mater sit admittẽda, quia ces-
14 sat dispositio † statuti ex quo agnati non succedunt, sed excluduntur à monasterio vt *not. Bald. l. 1. nu. 27.*
15 *C. de ſecundis nupt.* & statutũ † procedit respectu agnatorum non autem aliorum extraneorum *Maresc. variar. reſol. lib. 1. c. 10. num. 13. in 4. caſu modern. de legit. lib. 3. tit. 1. q. 23. num. 9.* vbi quod non existentibus, seu non
16 succedentibus personis nominatis, † & contemplatis à statuto dispositio statuti cessat, & locum habet ius commune *Socin. in l. Gallus §. & quod ſit tantum nu. 9. ff. de liber. & poſth. & conſ. 150. nu. 26. & 27. lib. 1. Maugis. de Imput. & detract. quæſt. 7. nu. 50.*

Vtraque parte, &c.

R. P. D. DVRANO.

Romana, seu Cartaginen. Pensionis Mercurij 20. Decemb.

1628.

ARGVMENTVM.

Obligatus soluere cum alio, siue pro parte, siue insolidum soluendo, solidum repetit à Correo. Solutio facta per principalem, liberat fideiussorem. Fideiussori competunt omnes exceptiones, quæ competunt principali.

SVMMARIVM.

1 *Obligatus soluere cum alio, ſiue pro parte, ſiue inſolidum ſoluendo, ſolidum repetit a Correo.*
2 *Pacta vltima derogant prioribus.*
3 *Compenſationis exceptio non admittitur quando debitum non fuit probatum.*
4 *Obligatus in forma Camerę, vti tertius non gaudet beneficio compenſationis.*
5 *Solutio facta a per principalem, liberat fideiuſſorem.*
6 *Fideiuſſori competunt exceptiones, quæ competunt principali.*
7 *Fideiuſſor non potest ſe obligare in plus, quam debitor principalis.*
8 *Debitor ille non dicitur, qui ſe obligauit pro principali.*
9 *Fideiuſſoris obligatio eſt nulla, ſi etiam principalis obligatio corruat.*
10 *Diſpoſitio regulatur à cauſa finali.*
11 *Verba, ſunt reſtringenda ad cauſam, ſuper qua exprimuntur.*
12 *Cauſa certa, quando exprimitur, verba vltra dictam cauſam nihil operantur, ſed debent ad eam reſtringi.*

Verba ad cauſam expreſsã in cõtractu reſtringi debẽt.

quando salua ratione recti sermonis fieri potest, & num. 12.

13 *Petens id, quod iam solutum est, doli exceptione repellendus est.*

14 *Obligatio ex mente contrahentium, debet declarari, & regulari secundum subiectam materiã.*

DECISIO CCXXIV.

IN Decisione in hac causa facta die 18. Iunij proteriti quo fuerunt firmata. Primum, quod concordia inita inter Regem Catholicum, & Clerum Hispaniarum post reseruationem pensionis, de qua agitur, qua cautum fuit, vt non obstante quacumque exemptione ab omni decima, seu subsidio Pensionarij teneantur pro rata contribuere, non solum afficit Pensionarios quoad Regem, sed etiam totum Clerum inter se, & sic quod afficit etiam Pensionarios Hispanos, quoad Titulares, & consequenter D. Tyberium de Caualerijs Pensionarium Hispanum quoad Seminarium Carthaginense Titulare, ex quo eius pensio fuit ante dictam concordiam reseruata ex regula, quod obligatus † soluere cum alio siue pro parte, siue in solidum soluendo solidum repetit à Correo. *l. si in rem 12. C. si cert. petat. & ibi glos. & Bald. l. 2. C. de duobus. re. Bart. in l. si reos colum. 2. versic. si ergo quæritur, ff. eodem tit.* & in puncto decidit *Rota decisio 161. par. 2. diuers.* & alibi sæpius.

1

Secundò in eadem decisione firmatum fuit, quod licet, vt supra dictum est Seminarium iuxta dictam concordiam posset à pensione defalcare ratam subsidij, & excusati tangentem Tyberium Pensionarium, & illam iam Regi solutam repetere, aut cum futuris terminis pensionis compensare, non tamen hoc potest Petrus Marzal qui post dictam concordiam se obligauit per cedulam bancariam, & in forma Cameræ ad integram pensionem; Tum quia obligatio Petri fuit post

2 dictam concordiã, quæ propterea † illi non potest suffragari obstante exceptione nouissimi pacti ex regula *tex. in l. si vnus §. pactus ne peteret ff. de pact. et l. pactano uissima C. de pact.* Tum etiam quia exceptio compensationis, quam Petrus prætendit esse faciendam cum credito Seminarij, non videtur intrare, quia creditum

3 † Seminarij non probatur, & in omnem casum, quia Petrus stante propria obligatione in forma Cameræ vti tertius non gaudet † beneficio compensationis,

4 *Zacch. de obligat, Camer. quæst. 18. nu. 9.*

Sed cum hodie instante Petro causa fuerit repropo sita super eisdem; Domini quoad primum steterũt in decisis, quoad secundum vero à decisis recesserunt, & firmarunt, dictam concordiam afficere Tyberium Pensionarium quoad dictum Petrum Marzal, prout etiam illum afficit quoad dictum Seminarium Titulare, itaut possit etiam Petrus opponere de credito Seminarij, de quo credito visum fuit constare, ex quo in actis bene probatur Seminarium soluisse integrum subsidium, & excusatum, & sic etiam ratam, quam Tyberius vti Pensionarius Hispanus vigore dictæ con-

5 cordiæ soluere tenebatur, solutio † enim facta per principalem, liberat etiam fideiussorem, *l. Vranio ff. de*

6 *fideiuss.* & regula est, quod † fideiussori competunt exceptiones, quæ competunt principali, *l. minor, ff. de procur. & l. 2. ff. quæres pign. Bald. in l. 2. nu. 3. C. de fideiuss. nu. Marsil. in rubr. de fideiuss. num. 269. Surd. cons. 327. nu. 36. & cons. 359. nu. 26. Modern. Roman. disiept. 310. nu. 34.* & ferè in his terminis *Rota decis. 392. num. 4. p. recent.* & clarum est, † quod fideiussor, qualis est Petrus Marzal, non potuit se obligare in plus, quam Seminarium debitor principalis, *l. gracè §. illud & l. hi qui ff. de fideiuss.*

7

Neque obstat, quod Petrus se obligauerit in forma Cameræ, & sic quod habeatur vti tertius, quia nihilominus est fideiussor, ex quo, vt cantat cedula, se obligauit contemplatione Seminarij, & ad soluendum pẽ-

8 sionem, † cuius ipse non erat debitor, sed Seminarium, ex regula *text. in l. sed Iulianus in princ. & §. item si duas cum gl. ff. ad Maced. Paul. de Castr. cons. 331. nu. 1. lib. 1. Cranet. cons. 91. nu. 2. Tiraquel. de retract. §. 10. gl. 1. num. 5.* & in pũcto, quod obligatus in forma Cameræ, prout Petrus soluere pensionem pro Titulari, sit nihilomi-

9 nus fideiussor, itaut † eius obligatio sit nulla si etiam principalis obligatio corruat, decidit *Rota in causa Legionen. pensionis 5. Iunij 1609. coram bo. me. Card. Marcomontio.*

Et in omnem casum quando Petrus vigore obligationis Cameralis haberetur vti tertius, aut alias vti principalis, quod tamen in facto non subsistit, nihilominus ex clara mẽte contrahentium tam ex verbis cedulę, quàm ex subiecta materia noluit se obligare, nec re vera fuit obligatus in plus, quam Seminarium Titulare, quando quidem in cedula dixit, quod se obligabat pro Seminario, & eius contemplatione animo ab eo se releuandi, vnde cum in eo, in quo Seminariũ Tyberio non tenebatur, & sic in dicta rata, non posset Petrus à Seminario se releuare, consequenter etiam nec voluit in illo se obligare, cum enim pensio quæ erat causa finalis, cur Petrus se obligauit cum relatione ad literas reseruationis esset per dictam concordiã obnoxia oneri soluendi pro rata subsidium, & excusatum, propterea in casu sequuto, quo Seminarium soluit dictam ratam in Petro deficiebat causa obligandi se ad eam soluendam, quia in prædicto casu Tyberio non debebatur, quinimò ipse illã debebat Hispaniarum Regi, † a causa autem finali regulatur dispositio

10 *l. cum pater §. dulcissimis, ff. de legat. 2. l. fide certa, vbi*

11 *Bart. C. de transact. Cranet. cons. 16. nu. 5.* vbi quod † verba sunt restringenda ad causam, super qua exprimuntur *Surd. decis. 217. num. 6.* vbi quod quando exprimitur certa causa, verba † vltra dictam causam nihil operantur, sed debent ad eam restringi, quando salua

12 ratione recti sermonis restrictio fieri potest, & *Mohed. decis. 13. de prebend.* & in simili dixit *Rota in causa Bergomen. Pensionis 13. Nouembris 1626. coram me.*

Nec similiter credendum est, quod Tyberius de tẽpore obligationis voluerit sibi obligare Petrum ad dictam ratam in casu sequuto, in quo Seminarium illam Regi pro dicto Tyberio solut, tum quia similiter in Tyberio deficiebat causa ita credẽdi, & quando hoc credidisset iniq; profecto, & iniuste, & nunc agẽs supposita solutione dictæ ratæ per Seminariũ Regi facta

13 merito † doli exceptione est repellendus ex vulgari textu, qui benè hunc casum decidit in *l. 2. §. circa, vers. si quis sine causa, ff. de dol. except. & ibi Bart. & text. in cap. si cautio, & ibi glos. in verb. indebite extr. de fid. instrumentorum.* Vnde non releuat, quod Petrus se obligauerit ad integram pensionem, quia eius obligatio

14 ex mente † contrahentium debet declarari, & regulari ex dicta causa, & intelligi iuxta subiectam materiam

riam nempè casu, quo Tyberius soluisset Regi dictam ratam, quia sicut tunc posset à Seminario Titulari integram pensionem exigere, ita, & à Petro, non autē, vt dictum est, in casu nostro, in quo non Tyberius, sed Seminarium pro eo illā Regi soluit ex dictis Iuribus, ex quibus cessant omnia pro Tyberio adducta. Itaut non sit opus vlteriori discussione &c.

Et ita decisum vtraque &c.

REVEREND. P. D. DVNOZETTO.

Lucana Iurispatronatus. Mercurij 20. Decembris. 1628.

ARGVMENTVM.

Instituendus est ille, qui est præsentatus ab eo, qui est in quasi possessione præsentandi, & quando etiam præferatur præsentato à vero Patrono, comparente ante institutionem.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus ab existenti in quasi possessione præsentandi, est instituendus.*
2 *Vicario attestanti super pertinentibus ad eius officiū, & de facto proprio, qualis est præsentatio coram se facta, est plenè credendum.*
3 *Scientia, & patientia alterius non requiritur in acquirenda possessione, stante titulo illius, qui gerit alius possessorios.*
4 *Scientia præsumitur ex actuum multiplicitate, & diuturnitate temporis.*
5 *Præsentatus à vero patrono comparente ante institutionem, est præferendus præsentato ab existenti in quasi possessione præsentandi declarat. nu. 6.*
7 *Donans abdicat a se omne ius rei donata, & illud trāsfert in donatarium.*
8 *Beneplacitum Apostolicum in alienationibus rerum Ecclesiastica spatio 30. annorum præsumitur interuenisse.*
9 *Ordinarij consensus in donatione iurispatronatus non requiritur, quando sit compatrono.*
10 *Productio tituli insufficientis facta ad alium finem, & effectum non impedit quominus allegari valeat præsumptio melioris tituli.*
11 *Donatarius potest allegare, et vti iure donantis, eo modo, quo cessionarius, iure cedentis.*
12 *Actus præsumitur factus in vim tituli precedentis.*

DECISIO. CCXXV.

FVerat coram me resolutum 18. Iunij præteriti Dominicum esse instituendum tanquam præsentatum † a Martino existente in quasi possessione præsentandi iuxta *regul. sext. in c. consultationibus, de iurepatronatus cum alijs alleg.*

Verum non acquiescente Francisco præsentato à Cappellanis, iterum dubio proposito super ijsdem Dominis placuerunt fundamenta decisionis.

Non enim obstat, Primò, quod exaduerso, fuit deductum dictam quasi possessionem non aliunde probari, quam ex attestatione Vicarij, cuius fidem in hoc prætendebant vacillare informantes pro Francisco, fuit enim responsum Vicario attestanti † super pertinentibus ad eius officium, & de facto proprio qualis est præsentatio coram se facta esse plenè credendum, Rota *decis. 11. de iurepatron. in nouis. Caputaq. decis. 87. par. 3.* prout in his terminis de attestatione Vicarijs, censuit Rota *in Papien. Archipresbyteratus 19. Ianuarij 1601. coram bo. me. Card. Panphilio.*

Minus dictæ quasi possessione officit, quod non probetur scientia, & patientia Cappellanorum cum enim Martinus habeat de iure fundatam † intentionem super instrumento donationis Cappellanorum, non est opus docere de alia scientia, & patientia ad acquirendam quasi possessionem in eorum præiudicium *Castlen. in l. seruitutes prædiorum. numero 9. versic. quarto requiritur de seruit. Seraph. decis. 213. numero 6. Greg. decis. 283. num. 2. vbi adden. num. 7.* & vlterius, hæc scientia præsumitur † etiam ex actuum multiplicitate & diuturnitate temporis, *Seraphin. decis. 306. numero 5. & 7. Rota decis. 686. num. 4. part. 2. recent.*

Non obstat secundò quod præsentatus à vero patrono comparente ante institutionem sit † præferendus præsentato ab existente in quasi possessione, quia Dominis placuit responsio decisionis, quod hoc tunc demum procedat, si de vero titulo concludenter † doceatur ex confessione partis re iudicata, vel instrumento fundationis adeo claro, vt indubitate, incontinenti appareat de non iure existentis in quasi possessione, vt præter allegata fuit *decis. in Leodien. Canonicatus 13. Nouembris huius anni coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

In casu autem nostro fundamentum quod fiebat ex parte Cappellanorum super exibito instrumento fundationis fuit sublatū ex subsequuta donatione eorūdem Cappellanorū † ad fauoré Martini cuius vigore omne ius fuit abdicatum à Cappellanis, & trāslatum in Martinum donatarium, vt in dicta decisione.

Neq; hæc donatio eo minus valida censeri debet, quia non constet de beneplacito Apostolico, aut consensu Episcopi nam illud ex cursu † 30. annorum cum obseruantia præsumitur interuenisse, *Seraph. dec. 677. nu. 1.* consensus autem ordinarij † in donatione facta Compatrono non est necessarius, *iuxta. allegat. decis. Achil. 10. de iurepatr. Reuerendiss. D. meus Decanus dec. 464. num. 8.*

Nec præsumptio dicti Beneplaciti Apostolici elicitur ex productione cuiusdam consensus Vicarij, & sic ex exhibitione tituli insufficiētis. Quia etiam huic obiecto, Domini dixerunt fuisse satisfactum ex responsione decisionis. Etenim consensus Vicarij non fuit deductus ad supplendum defectum Beneplaciti Apostolici requisiti in alienationibus rerum ecclesiasticarum ex Cōstitutione Pauli secundi, sed pro maiori cautela ad supplendum consensum Ordinarij, qui existimabatur necessarius etiam in puris terminis iuris cōmunis pro donatione iurispatronatus. Vnde huiusmodi † productio tituli insufficientis facta ad alium finē, & effectū non impedit, quominus allegari valeat præsumptio melioris tituli, vt distinguit *Rota in allegata decis. 285. nu. 4. par. 2. recent.*

Non obstat tertiò quod præsentationes factæ post donationem emanauerint in vim tituli fundationis; & non in vim donationis. Cum enim ius Cappellanorum proueniat ex fundatione hic idem titulus per Cappellanos fuit translatus in Martinum donatarium, qui potuit propterea tanquam succes-

11 ceſſor Cappellanorum allegare † eumdem titulum, donationis enim vtique iure donantis eo modo, quo ceſſionarius iure cedentis *ad l. ſi à creditore. C. de act. & obligat. Rota deciſio 304. numer. 7. par. 1. recent.* Vltra, quod præſumitur Martinum præſentaſſe etiam, 12 vt donatarium, † & ſic in vim tituli præcedentis *l. ſi. C. de acq. poſſ.*

Non obſtat demum, quod dicebatur ordinarium, eſſe in cauſa quia licet informationes datæ pro Franciſco inſcriberentur etiam pro Epiſcopo; tamen exactis non conſtat Epiſcopum fuiſſe vnquam ad cauſam admiſſum, aut patronatui contradixiſſe. In omnẽ euẽtum obiectum viſum fuit ceſſare, quia nunc non agitur, aut dubitatur de exiſtentia Iuriſpatronatus, quo caſu Epiſcopus pro ſuo intereſſe poteſt eſſe in cauſa, ſed tantum agitur de pertinentia inter patronos, quæ nihil habet commune cum Epiſcopo.

Et ita vtraque, &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicom. de Deſiderijs, Mercurij 20. Decembr.

1628.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio ad effectum, vt competat remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll. qualiter probetur. Diuiſio bonorum facta inter filios poſt mortem patris, an probet d. bona fuiſſe paterna, Trebellianica quando detrahi non poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio ſemel probata, præſumitur continuata vſque ad obitum, niſi contrarium cenſeatur.*

2 *Poſſeſſio abſque alia dominij probatione ſufficit probare ad effectum obtinendi immiſſionem ex remedio l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.*

3 *Bonorum diuiſio inter fratres poſt mortem patris facta, an probet dicta bona fuiſſe paterna, & num. 4. & 5.*

6 *Bona diuiſa inter fratres, tunc an præſumantur paterna ſi tempus diuturnum non interceſſerit inter mortem patris, & diuiſionem filiorum.*

7 *Filiorum induſtria data, tunc ceſſat præſumptio, quod bona prouenerint à patre.*

8 *Filius, quod habet, ergo eſt paternum, non valet conſequentia.*

9 *Bona diuiſa inter fratres, quando dicantur paterna.*

10 *Pereg. de fideic. ar. 44. n. 5. & Fuſar. de ſubſtit. fideic. quæſt. 618. numero 11. in quibus terminis loquantur.*

11 *Surd. in conſil. 339. quo caſu loquatur.*

12 *Alexandr. doctrin. in conſil. 171. num. 5. lib. 6. quando intret.*

13 *Bona, ſi habeant diuerſos fines, niſi probetur identitas, interim rerum pluralitas præſumitur.*

14 *Trebellianica detrahi non poteſt, quando teſtator prohibuit alienationem omnium bonorum.*

Trebellianica etiam filijs primi gradus prohiberi poteſt, ſecundum receptiorem opinionem, num. 14.

15 *In Legitimam imputanda ſunt bona alienata.*

16 *Hæredibus dicentibus bona alienata non reſpondere detractionibus, ipſis competit onus probandi, ſi non confecerint inuentarium.*

Ex inuentarij omiſſione inſurgit præſumptio occultationis, & detractionis, num. 16.

DECISIO CCXXVI.

PRæmiſſis reſolutionibus ſuper exiſtentia fideicommiſſi, illiuſq; purificatione, & bonorum identitate, fuit deuentum hodie ad diſputationem ſuper immiſſione, & concluſum eam dandam eſſe D. Stephano in poſſeſſionem Bagnarolæ tornaturarum 122. circiter; de reliquis verò prædijs poſſe alias particulariter videri, dictum fuit.

Et quidem quoad Prædium Bagnarolæ Domini moti ſunt, quia conſtat fuiſſe in bonis eiuſdem Hieronymi, vt in deciſione ſuper identitate huius prædij emanata ſub die 14. Iunij 1627. coram me; Mortuo enim Ioanne Seniore, Bernardinus, Romaninus, & Hieronymus fratres deuenerunt ad diuiſionem, prædiumque prædictum Bagnarolæ aſſignatum fuit Hieronymo fideicommittenti, à quo poſſeſſum præſumi- 1 tur vſque ad obitum, † niſi contrarium iuſtificetur, DD. *in l. ſiue poſſidetis C. de probat.* Hæcque poſſeſſio abſque alia dominij probatione. ad effectum obti- 2 nendi † immiſſionem ex remedio *l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll. ſuffragatur Pariſ. 54. num. 1. & 2. libr. 3. Socin. Iun. conſ. 77. num. 160. lib. 1. Roland. conſ. 2. num. 30. vbi de communi lib. 3. Menoch. de adipiſc. remed. 4. n. 363. cum ſeqq. Peregr. de fideic. art. 48. nu. 55. Rota coram ſæn. mem. Gregor. XV. deciſ. 194. numer. 11. & in Ferrarien. bonorum de Taſſonis, 1. Martij 1616. coram Reuerendiſs. D. meo Patriarca Pamphilio.*

3 Neque obſtat dictam diuiſionem † ſecutam fuiſſe poſt mortem Ioannis Senioris patris, & inde inſurgere præſumptionem, quod bona diuiſa, fuerint etiã paterna, & propterea cadant in fideicommiſſo non Hieronymi, ex quo agit D. Stephanus, ſed in fideicommiſſo eiuſdem Ioannis Senioris, ad quod prætendunt ſe vocatos DD. Sancti Georgij, præſertim non conſtito de acquiſitionibus factis à Hieronymo, vel eius fratribus poſt mortem patris, † & ſic bona 4 diuiſa poſt mortem patris ab eodem proueniſſe cenſendum ſit iuxta *Gloſ. in l. cum oportet in verb. ex eius C. de bon. quæ liber. Bald. in l. 2. C. de patr. poteſt. Pedroch. conſilio 39. numero 166. libro primo. Marzar. de fideicommiſſo. quæſt. 59. verſic. quando autem Surd. deciſ. 15. ſub numero decimo. Giurb. ad conſuetudine. Meſſan. parte prima capitulo 12. gloſ. 4. numero ſeptimo.* Et fuit hoc idem motiuum ponderatum de Prædio Cazzani in dicta deciſione ſub die decimoquarto Iunij 1627. coram me.

5 Quoniam omiſſo, † quod illa opinio non caret contradictoribus, & reijcitur à *Surdo deciſio 339. numero 19. Peregr. de fideicom. articulo 21. ſub numero 21.* Reſpondetur, quod illud obiectum vrgeret ſi tempus diuturnum non interceſſiſſet † inter mortem patris, 6 & diuiſionem filiorum, vt conſiderat *Surdus, & alij in loco citato & prælegato.* Hic autem interceſſerunt quatuordecim anni, quia Ioannes obijt de anno 1505. diuiſio verò facta fuit ſolum de anno 1519.

Vidè

Vndè facillimè potuerunt Hieronymus, & fratres acquirere, præsertim cum essent industriosi, & ætate maiores, & mercaturam strenuè exercerent, vt asseruit idem Ioannes eorum pater in testamento, &
7 data hac † industria filiorum, cessat præsumptio, quod bona prouenerint á patre, vt benè per *Bald. in l. cum oportet numero 11. C. de bon. que liber Menoch. consilio 207. numero 16. Peregr. de fideicom. d. artic. 44. sub numero 21. Surd. decis. 339. sub numero 19.* Et non
8 † valet consequentia, quod habet filius paternum esse. *Alexand. consilio 104. numero 1. libro 4. & consilio 17. numero 5. libro 6. & in terminis diuisionis filiorum Alciat. consilio 206. numero quinto, versiculo.* Non videtur autem, *& numero 6. 7. 8. libro 9. Peregr. vbi supra numero 21. versic. Ideo non valet Moder. Bonon. variar. resol. libro primo capit. 12. num. 15.* vbi etiam referunt in puncto diuisionis factæ post annos quatuordecim ita decisum fuisse in *Romana de Saluiatis 13. Februarij 1604. coram Penia*, & faciunt *tradita per Rotam in Bononien. fideicommissi de Cattaneis 10. Martij 1617. coram* R. P. D. *meo Pirouano impress. post 10. consil. Gionagno. libro 2. num. 34.*

Et proinde non applicatur decisio super identitate aliorum prædiorum in hac causa coram me emanata, quia ibi Bartholomæus, Baptista, & alij fratres deuenerunt ad diuisionem bonorum Hieronymi eorum parentis, non post tanti temporis lapsum, & non apparebat, quod illi filij fuerint industriosi, & quod plus est, ibi signanter dixerunt se diuidere hæreditatem, & bona Hieronymi, illiusque fideicommisso nullum inferre velle præiudicium expresse de-
9 clararunt, ex quibus benè deprehendebatur, † quod bona diuisa erant paterna, vt fuit ponderatum *in alia decisione sub die 24. Martij præteriti coram me*, dum de alio prædio in communi Bagnarolæ tornatur 175. a-
10 geretur, & in his terminis loquitur. † *Peregr. de fideicommisso, articulo 44. numero quinto, & Fusar. de substit. fideicom. quæst. 618. numero 11.* Necnon etiam, super diuisione breui tempore facta post mortem patris, & de filijs, qui industria carebant, consuluit *Menoch. dict. consilio 207. numero 14. in fine cum sequenti*
11 *libro 3.* & *Surdus* pariter † loquitur de minore industriam non habente, ac dum breue tempus intercesserat, *vt in d. decis. 15. nu. 10. ante finem cum seq.*

In præsenti autem casu filij Ioannis nullam mentionem fecerunt de hæreditate, patris, sed simpliciter ad diuisionem deuenerunt, & propterea benè in-
12 erat † prædallegata doctrina *Alexandr. dicto consilio 171.* & aliorum latè in his terminis comprobata per *Surd. decis. 339. numero 19.* Præsertim data mercatura, & industria filiorum, qui erant etiam ætate maiores, ac temporis diuturnitate inter mortem Ioannis patris, & illorum diuisionem, vt supra dictum fuit quibus concurrentibus admittitur vbique à Doctoribus bona non præsumi paterna, sed filiorum.

Non obstant acquisitiones factæ per Ioannem de anno 1503. in hoc eodem loco Bagnarolæ tornaturarum 15. tabul. 65. & ped. 15. Quoniam hoc non impedit, quin, & Hieronymus, eiusque fratres postea acquirere potuerint residuum prædij vsque ad tornaturas 122. circiter, & illa acquisitio de d. anno 1503. hoc solum efficeret, vt ab immissione debita D. Stephano in hoc prædio d. tornaturæ 15. essent adimendæ, prout adimi mandarunt Domini.

Aliæ verò acquisitiones factæ de anno 1539. non obstant, quia factæ fuerunt longè post mortem Ioannis, & ipsius Hieronymi, & sic benè excluditur, quod non cadunt sub fideicommisso Ioannis Senioris, & quoniam locus Bagnarolæ non est particularis, sed generalis, in quo plura diuersarum personarum extant prædia, nec constat terras tunc emptas á filijs Hieronymi esse comprehensas in Prædio, de
13 quo agitur, & cum habeant diuersos fines, nisi † probetur identitas, interim rerum pluralitas præsumatur *Alex. cons. 134. num. 3. lib. 2. Paris. cons. 19. num. 48. lib. 3.*

Non obstat detractio legitimæ, & trebellianicæ, quoniam quoad trebellianicam cum expresse Hiero-
14 nymus, † prohibuerit alienationem omnium bonorum, ex hoc resultat prohibitio valida detractionis trebellianicæ etiam in filijs primi gradus iuxtà veram, & receptiorem opinionem quam sequitur *Rota, vt coram Reuerendissimo D. meo Decano decisio 253. numero 4. & decis. 300. numero 2. & in Romana domus ad Peregrinum 11. Martij 1619. coram eodem, & in Romana hæreditatis de Cinciis 25. Ianij 1627. coram R. P. D. meo Pirouano*, & alias sæpius.

Quo verò ad legitimam, constat factas fuisse alienationes bonorum mobilium, & immobilium, exactasque fuisse pecunias ex creditis hæreditarijs, at-
15 que † ideo legitima referenda est in huiusmodi alienationes iuxta *l. Marcellus §. res, quæ ff. ad trebellian. Peregr. de fideicom. art. 39. numero quarto. Surd. decis. 170. numero 10. Rota coram sanctæ memoriæ Gregorio XV. decis. 580. numero 2.* Hæredibusque dicentibus bona alienata non respondere detractionibus incumbit ipsis onus probandi dum inuentarium non fuit confe-
16 ctum, ex cuius † omissione insurgit præsumptio occultationis, & distractionis *Nat. cons. 199. numero 11. libro 1. Peregr.* qui de magis recepta opinione testatur *de fideicom. artic. 39. numero 14. versic. verum quia*, & secuta est pluries *Rota, vt in Romana fideicommissi de Victorijs 10. Martij 1627. coram me*, vbi aliæ decisiones recensentur, & nuper in *Maceratens. legitima 17. Martij, & 14. Maij præteriti coram R. P. D. meo Vbaldo*, quæ decisiones fuerunt etiam confirmatæ sub die 6. Nouembris præteriti, *coram R. P. D. meo Durano.*

Et ita vtraque parte informante concluſum fuit dandam esse immissionem D. Stephano in bonis positis in communi Bagnarolæ demptis tornaturis XV. acquisitis per Ioannem Seniorem.

R. P. D. CHISLERIO.

Meliuitana Expensarum Mercurij 20. Decembris.

1628.

ARGVMENTVM.

Mandatum, scientia, approbatio, & ratificatio probari potest ex literis. Literæ non solum probant contra scribentem, sed etiam obligant eum, ad implendum contempta in eis.

SVMMARIVM.

1 *Approbatio, & scientia alicuius rei probari potest ex literis.*
2 *Mandatum, & ratificatio bene probatur ex literis.*
3 *Litera contra scribentem non dum probant. sed etiam illum obligant ad implendum ea, quæ in ipsis continentur.*
4 *Litera proscribente non probant.*

DECISIO CCXXVII.

COmmend. Taurellus electus Administrator Baiuliuatus S. Stephani à Priore Mazzingo occasione iurisdictionis, plures impensas fecit, quam cum Prior recusaret soluere, DD. eum censuerunt teneri, reseruato tamen, vt de quantitate videatur. Cum ex traditis in sum. appareat de generali mandato ex publico instrumento quod datur nu. 1. & ex puribus Epistolis nu. 4.
1 colligitur scientia, † mandatum, approbatio, & ratiheatio, & propterea Prior teneretur ad expensas ad *text. c. cum pro causa de procurat. etiam, C. mãdati Speculat. tit. de procurat. versic. ille autem, qui fuit procurator. Surd. de Alim. tit. 1. q. 61. n. 4.* Mandatum, † & ratificatio bene
2 probatur ex literis, *Caputaq. dec. 185. 187. & 188. p. 2.* Nã in vna dicit, Hò inteso per la sua come il Commissario era in termine di speditione per ritornar à Roma hauendo cõpilato li processi, & l'andata di V. S. à Roma quanto prima, giudico à proposito, e se l'hauesse fatto in compagnia del Commissario, mi sarebbe più piacciuto. In altera verò non solum agnouit illas expẽsas ad ipsum spectare, vt in eodem sum. nu. 4. ibi V. S. presuppone, che la spesa grande fatta per questa causa la debba pagar il Tesoro, s'inganna, perche anderà tutta sopra di me, godendo la giurisditione, e se il negotio haurà quel'esito, che V. S. presuppone, nõ mi parerà graue qual si voglia spesa, &c. Sed ẽt in alijs literis expresse se obligauit ad satisfactionẽ omniũ expensarum, prout in eodẽ sum. n. 4. ibi, io sodisfarò tutta la spesa occorrẽte, premẽdomi di far risorger quelle ragioni, che ci son state conculcate, Ex quibus constat de expressa ratificatione tã approbationis Cõmissarij, necnon accessus Taurelli ad Vrbem, quam expensarum factarum causa contra Gregorium, & obligatione de illas soluendo, quæ litera contra † scriben-
3 tem, nedum probant, sed etiam illum obligant ad implendum ea, quæ in ipsis continentur, facit *text. in l. publia, in fin. ff. deposit. l. Creditor, §. Titius, ff. Mandat. Bocr. decis. 283. nu. 6. & 333. nu. 9.*

Non obstat Epistola Prioris Mazzinghi, in qua dicitur expensas captur. Gregorij debino andar de conto suo, che mi duole in estremo vede ridotto V. Sig. à questo termine, & l'andar contra de Preti non può esser giudicato ragioneuole, &c. Quia non constat quod ista epistola fuerit transmissa Taurello, & de
4 quo tempore sit scripta, & non † probat pro scribente, sed aliæ scriptæ de negotio Gregorij, probant contra scribentem, cum sint transmissæ, & productæ à Taurello, vt in summ. nu. 4.

Quæ dicuntur contra Taurellum, vt impenderit pecunias contra stabilimenta Religionis, & quod ad hæc non potuerit extendi Mandatum Prioris, nõ sunt præsentis inspectionis, sed extra dubium, licet enim Taurellus Thesauro restituere teneatur, quæ expẽdit Prior tamen expensas factas in defensione iurisditionis Taurelli soluere teneatur, qui, & potest condẽnari à religione pro exactis, & obtinere contra Priorem pro expensis necessarijs.

Et ita conclusum vtraque parte &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Florentina Subdecanatus. Mercurij 29. Decembris. 1628.

ARGVMENTVM.

In iure patronatus, qualis præsumatur esse obseruantia. Enunciatiua, quod ius patronatus spectat alicui, & eius filijs qualiter sit intelligenda.

SVMMARIVM.

1 *In iure patronatus præsumitur, quod talis fuerit obseruãtia, quale ab initio fuit ius patronatus. amplia. n. 2*
3 *Enunciatiua, quod ius patronatus spectat alicui, et eius filijs, cum non sit facta ex actiue, est intelligenda de filijs vtilibus.*
4 *Enunciatiua vnica non probat.*
5 *Ius patronatus de sui natura est transitorium ad heredes.*
6 *Obseruantia non probatur ex actu equiuoco.*
7 *Decis. in causa Florentina Canonicatus coram Buratt. declaratur.*

DECISIO CCXXVIII.

IN secunda decisione in hac causa facta die 22. Maij præteriti fuit resolutũ, Bullam Iulij II. non obstare, quo minus Ius patronatus, de quo agitur, sit hereditarium, sed quia in eadem decisione fuit reseruatũ, vt videretur qualis fuerit obseruantia post dictam Bullam nempè an de hereditario, an verò de gentilitio proposita hodie causa super, reseruatis Domini dixerũt obseruantiam esse de iure patronatu hereditario, & ratio resolutionis fuit, quia cum firmatum fuerit in prima decisione in eadẽ causa facta die 10. Januar. præteriti, statũ huius iuspatr. ante dictã Bullã fuisse liberũ, & ad heredes transitorium, & indicta 2. decis. nõ obstare dictam bullam quo minus illud sit hereditariũ, consequenter cum de existentia iuspatronatus nõ dubi-
1 tetur, † præsumptio iuris est, quod talis fuerit semper obseruantia, quale ab initio fuit iuspatronatus, ex reg. *l. 1. C. de impon. lucr. descript. lib. 10. & l. 2. C. de acquir. poss. Cran. cons. 284. n. 6. Anch. cons. 7. n. 6.* & in pũcto fuit dictũ in *Pistoricu. Parochialis 9. Februar. 1624. in fin. coram R. P. D. meo Merlino.* & accedit, quia cũ dicta
2 præsumptione † concurrit ẽt quod de anno 1523. & sic post dictam Bullam Alexander de Puccis vti Patronus, tam nomine proprio, quàm suorum heredum cõstituit Antoniom eius filium procuratorem ad consentiendum prouisioni Apostolicæ ad fauorem Leonardi de Cuascombus, quod verisimiliter non fecisset nisi Patronicti am post dictam Bullam hoc Ius patronatus reputassent hereditarium.

Neque obstat visitatio Ordinarij de anno 1514. dũ in ea enunciatur illud Ius patronatus esse Antonij

Pucci,

Pucci, & suorum filiorum, ex quibus verbis prętenditur exaduerso probari obseruantiam esse de iurepatronatu familiari, seù gentilitio, quia cum dicta ſenũciatiua non sit facta taxatiuè est intelligenda de filijs vel hæredibus, iuxtà naturam dicti Iuris ſpatronatus ex his, quæ tradit *Soc. Iun. conſ.* 144. *nu.* 77. *lib.* 3. & in *ſpecie Seraphin. dec.* 364. *n.* 3. & 4. prout etiam non obstat, quod Ordinarius in institutione per eum facta de anno 1527. enunciet hoc Iuſpatronatus esse de ſcen-
4 dentium Antonij Pucci, quia vltra † quòd dicta enunciatiua tanquàm vnica non probat, *l. non epiſtolis. C. de probat. Soc. conſ.* 266. *nu.* 12. *lib.* 2. *& Rota dec.* 160. *nu.* 6. *par.* 1. *recent.* fuit reſponſum, quod cum illud verbũ, deſtendentium, fuerit appoſitum in diſpoſitione rei de ſui natura trãſitoriæ ad hæredes, prout eſt Iuſpatronatus, cenſetur appoſitum demonſtratiuè, non autem taxatiuè ad excluſionem hæredum, ex tradit. per *Ancharan. conſ.* 81. *ſub nu.* 3. *verſ. licèt ergo, Seraph. de-*
ciſ. 364. *nu.* 8. *& 9. & Rota dec.* 385. *nu.* 4. *parte prima diuerſor.* & in omnem caſum negari non poteſt, quin dicta enunciatiua ex prædictis reddatur æqui-
5 uoca. Ex actu † autem æquiuoco non probatur obſeruantia. *Aret. conſil.* 115. *num.* 3. *Rota dec.* 240. *num.* 2. *& deciſ.* 294. *num.* 6. *par.* 2. *diuerſor. & deciſ.* 120. *nu.* 2. *par.* 2. *recent.*

Demum non obſtat, quod Domini de Puccis ſemper præſentauerint, quia potiùs retorquetur, nàm ci dicti de Puccis ſemper fuerint hæredes præſumptio eſt, quod præſentauerint etiam vti tales ex ſupradictis
6 prout nihil facit deciſio † in cauſa *Florentina Canonicatus* 25. *Maij* 1616. *coram bo. me. Buratto*, quia loquitur de alio Iurepatronatu competenti Dominis de Puccis ex alia acquiſitione, & in ea allegata non militant in hoc Iurepatronatu.

Et ita deciſum vna tantum parte &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Regina Iuris Redimendi. Mercurij 28. *Decembris.* 1628.

ARGVMENTVM.

De ſpolio, quando non dicatur conſtare, & nullitates, quæ illud inducunt, qualiter probandę ſint. Executiua via, quando quis agere poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio competit illi, qui iudicis authoritate poſſidet, iuſtè procedentis ad immiſſionem.*
2 *Iuſtitia alicuius præſumitur ex pluribus deciſionibus emanatis ad ius. fauorem.*
3 *Poſſeſſio non dicitur ſpoliatiua, ſi iudicis mandato capta fuit.*
4 *Nullitates ad effectum ſpolij debent eſſe concludentes & meridiana luce clariores.*
5 *Spolium, vt excludatur, debet capi omnis interpretatio.*
6 *Mandatum de aſſociando, quando per iudicem concedi non poteſt & num.* 7.
8 *Alternatiua ſufficit, vt verificetur in altera parte.*
9 *Clauſula, omni meliori modo, in alio actu poſita, operatur vt ſubſtineatur modo, validius, quem ſubſtineri poſſit & num.* 10.
12 *Obligatus in forma Camerę reſtituere prædium, in executionem reſtituendi agenti competit immiſſio.*
13 *Vię executiuæ competit pro omnibus, quæ proueniunt vel ex natura contractus, vel in ipſius obligationis Cameralis executio.*
14 *Termini ſubſtantiales cum ſint communes ſufficit, quod ab altera parte ſint ſeruati, & d. termini ſi agatur vigore Obligationis Cameralis non ſeruantur num.* 12.
15 *Debitoris inopia ſtante, creditores poſſunt agere contra debitores debitoris executiuè.*
16 *Legatum an habeat paratam executionem.*
Res iudicata habet paratam executionem num. 16.
17 *Vſufructus venditus, ex natura ſui, ſi reuertitur ad proprietarium, ipſe venditor de euictione non tenetur.*
18 *Venditor non cenſetur obligatus de euictione, ex caſu, qui non erat de tempore venditionis.*
19 *Creditum non dicitur amiſſum, licet quis ſibi præcauit in hypoteca.*
20 *Legatum certa quantitatis factum occaſione dotis, ſubſtinetur, etiam quod vere non debeatur amplius num.* 21.
22 *Obligatio Cameralis non eſt extendenda, ſi fuerit conſenſum in mandatum, vnica citatione precedente.*
23 *Manutentio numquam denegari poteſt, cum ſoleat quandocumq; concedi etiam poſt ſententiam, & rem iudicatam in gradu reſtitutionis in integrum.*
24 *Notarius in inſtrumento tenetur apponere clauſulas conſuetas, & ſolitas.*
24 *Poſſeſſio in executionem inſtrumenti bene capi poteſt ſi ante relaxationem mandati fuerit extenſum.*
26 *Actus ſubordinati, vnus ab altero dependere debent.*

DECISIO CCXXIX.

PRopoſui dubium in alia deciſione coram me reſeruatum *ſub die* 26. *Maij proximè præteriti*, An conſtaret de aliquo ſpolio, quod Capelletti purgare tenerentur, *cum per duas deciſiones & coram bo. me. Buratto* 22. *Iunij* 1626. & eam, quam dixi *ſub die* 26. *Maij præteriti coram me* firmatum fuerit eiſdemque competere ius redimendi Prædium cuius poſſeſſionem dicebat ſe Vincentinus ſpoliatum; Et in hoc etiam articulo pro Capelletris DD. reſpondерunt, nec aliquod ſpolium dixerunt exiſtere, vt imò mandatum de manutenendo illis competeret qui Iudicis authoritate,
1 & † quidem iuſtè procedentis in prætij controuerſi poſſeſſionem immiſſi, in ea erant manutenendi, *l.* 1. *ff. ne vis fiat ei, §. retinendę inſtit. de interdict.*

2 Cum enim ipſius † mandati iuſtitia probata videretur ex deciſionibus prout ex ipſis argui dixit Sepius Rota, vt *deciſ.* 350. *num.* 1. *par.* 1. *dec.* 668. *num.* 1. *par.* 2. *recent.* Poſſeſſio quam Capelletti ex Iudicis mã-
3 dato acceperunt, Spoliatiua dici † non poterat, *glos. in c. præſentium verb. in aliam in fin.* 7. *quæſt.* 1. *cap. intra quatuor de maiorit. & obed. Gemin. conſ.* 112. *Aym. conſ.* 5. *num.* 8. cum alijs quos congerunt *Gabr. concluſ.* 1. *nu.* 123. *de reſt. Spoliat. Menoch. de recuper. poſſeſſ. Remed.* 8. *num.* 3. Tam quod nullitates ad effectum † ſpolij debent eſſe concludentes, & meridiana luce clariores,

vt

vt sæpè etiam voluit *Rota in Romana de Bombellis 13. Februarij 1615. coram Cardinali Sacrato, & in dec. 646. n. 1. & seq. p. 2. recent.* Quam etiam quod †omnis capi debet interpretatio ad excluden. spolium, *l. merito ff. pro Socio Rota dec. 450. num. 9. p. 1. diuers.*

Et quia Spolium Vincentinus, deducebat ex eo quod cum in instrumento in quo sc idem prædium Claudio retrouendere obligauit talis facultas capiẽdi possessionem propria authoritate non legeretur concessa per clausulam constituti Præcarij aut similem, mandatum† de associan. per Iudicem nec concèdi potuerit, *ad l. creditores vbi Bart. num. 25. & alij C. de pignor. Neguſan. de pignor. lib. 4. num. 20. concluſ. 8. cum alijs in dec. in hac causa 27. Martij 1624. coram R. P. D. meo Merlino.* DD. omisso mandato de associando quod tamen dixerunt etiam posse defendi. Respondérũt amplecti motiuum in facto ex quo omnia sublata videbantur quod possessionem Capelletti non magis dici possent cæpisse vigore mãdati de associan. quam mandati de immittendo, vt ideo † actum illum possessionis (quatenus in vim mandati de associando non sustineretur) vigore tamen mandati de immittẽdo impugnare non liceret, vt voluit *Rota in Romana de Nocchallis 26. Iunij 1624. coram bo. mem.* Vbaldo; cum enim, & pars in citatione vtrumque alternatiuè petierit, & Iudex in decreto & mandato idem alternatiuè concesserit, ipsique etiam executores alternatiuè Capelletos ad possessionem Prædij associauerint vel immiserint: ratione huius alternatiuæ † substineretur in altera sui parte, prout in alternatiuis satis est, *l. si heredi plures cum similibus, ff. de condit. inſtitut.* Tam petitio quę fieri sic potuit *Aretin. in l. naturaliter. §. nihil commune, num. 22. ff. de acquir. poſſeſſ. Rota dec. 257. num. 2. p. 1. diuers.* Quam decretum, & mandatum quod etiam ita concedi, & interponi potuit, *l. si pupillorum, §. si Prætor vbi Bald. num. 3. expressè id notat, ff. de rebus eorum.*

Stante maxime clausula † omni meliori modo in mandato, & in ipsa executione quæ operatur, vt actus valeat quo modo validius sustinetur *Felin. in cap. cum super, num. 11. de offic. delegat. Dec. conſ. 11. nu. 20. conſ. 14. num. 3. & conſ. 77. num. 4. Soc. conſ. 66. num. 4. lib. 3.* Vt de possessione quod capta † præsumatur cotit. quo melius poterat *Aym. conſ. 322. num. 3. & 4. Signorol. conſil. 57. num. 10. Ceſ. de Graſſ. dec. 19. num. 5. de probat. & de* decreto Iudicis cum dicta clausula, *Put. dec. 230. lib. 2.*

Et iustitia huius mandati de immittendo sicut, & validitas etiam ex decisionibus indubitata reddebatur; si enim, vt in illis firmatur potuerunt Capelletti agere obligationis Cameralis ad retrouènditionem prædij, vtique † in eiusdem retrouenditionis executionem illis competebat immissio, *vt in Romana domus 24. Maij 1602. coram Litta.* & omissis terminis Substantialibus quod validitati opponebatur adhuc mandatum consistebat, † cum non actum fuerit principaliter ad immissionem, sed in executionem obligationis Cameralis *Bart. in extrauag. ad reprimen. col. 2. verſ. Summariè laſ. in l. 2 num. 7. C. de edicto diu. Adr. toll. & in Rubr. C. qui admitti, num. 3. Moderni Cornetani in praſt. c. 43. num. 17. lib. 1. & cap. 10. num. 23. verſ. Item ex communiori, lib. 2.* Et priuilegium viæ executiuę competat pro omnibus, † quæ prouenium, vel ex natura contractus, vel in ipsius obligationis Cameralis executionem *Papien. in forma libelli ſuper reſt. in integr. gloſ. ſuper verb. immitti, & relaxari, num. 1. Guidò pape dec. 143. Rota Ianuen. dec. 21. num. 15. Card. Serap. dec. 321. num. 20. Rota in Romana de Coſciais 13. Ianuarij 1599. coram Orano & in dicta Romana domus coram Litta.* Cum etiam quo casu requirerentur cum sint communes satis esset; † vt illos seruauerit Vincẽtinus *Speculat. in tit. de teſtibus, §. qualiter autem, num. 22. Scacc. de iudicijs cap. 3. num. 213. Verall. dec. 149. num. 3. par. 3.*

Eademq. responsione tollitur quod pro legato via executiua non competeret, cum Euphemia Claudij fratris hæres ex sua cessione idem ius transtulerit in Capellettos quod ipsi Claudio competebat; Et vti creditores ex causa dicti legati stante † debitoris inopia agere etiam potuerint contra Vincentinum debitorem debitoris executiuè vt *in dec. coram bon. me. Erratto 22. Iunij 1626. & coram me 26. Maij præteriti firmatum fuit;* Et demum vię executiuæ ex capite rei iudicatæ locus esset cum postquam actum fuit ex causa legati in Partibus, & obtentum mandatum contra hæredẽm illud transiuerit in iudicatum, ideoque etiã † quod legatum paratam executionem non haberet, haberet tamen res iudicata, *l. 1. & l. fin. vbi omnes C. de executione rei iudic. l. ſi cum nullo, ff. eod. Rota deciſ. 119. num. 10. par. 2. diuers. & in Reanaten. ſeparationis Thori 31. Ianuarij 1614. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Nec ex quo fuit promissa euictio huiusmet Prædij Vincentino ab Aegidio, & Paulo eidemq. venditicni, & pacto consenserit Claudius, ideo legatum sibi ab Aegidio factum, super hoc Prædio consequi non possunt, aut debent Capelletti, quia cum post venditionem ad hoc vt illi Claudius consentiret se hoc pacto retrouenditionis Vincentinus obligauerit, pendebat euictio à contractu venditionis qui ex Vincentini promissione expirauit; Indeq. & nihil habet † commune cum hoc iure quod venit ex obligatione & facto emptoris, *l. qui inſulam, §. fin. & ibi Bart. ff. locat. Alex. conſ. 114. num. 3.* & per totum *lib. 3. Rom. conſ. 503. nu. 13.* Et legatum sibi factum super hoc prædio consequi non prohibentur Capelletti etiam quod euictio fuerit per hæredes promissa. Cum ex eadem promissione quæ post venditionèm & pactum euictionis sequuta fuit posset agere, & ipse venditor † non censetur obligatus ex casu qui non erat de tempore venditionis, *l. Lucius ff. de euict. Ripa in l. qui Romæ §. duo fratres num. 77. ff. de verb. obl. & in l. 1. num. 24. de paſt. Rom. d. conſ. 503. eorum. 13. Surd. conſ. 70. in fin. num. 18.*

Idemque legatum debetur etiam quod factum esset occasione dotis quæ dicebatur consumpta cum filij consenserint pluribus patris alienationibus etiam pro iure dotis materne, quia non inde amiserint creditum dotis licet ex d. consensù † sibi in hypotheca super bonis alienatis præiudicauerint, *l. iubemus, & ibi Doct. C. ad Velleian. Barboſ. in l. 1. p. 5. num. 69. ff. ſolut. matrim. Dec. conſ. 379. nn. 6. Rota in Romana donat. de Carcauris 3. Aprilis 1620. coram Cardinali Sacrato;* & legatum † certæ quantitatis factum occasione dotis, sustinetur etiam quod dos verè non deberetur, *vt eſt tex. in §. ſed ſi vxori inſtit. de legatis, l. cum filius, §. hæres meus, ff. de leg. 2. l. ſi non deſignata, & l. refert & ibi Bald. & alij C. de falſa cauſa legato adiecta Bart. in l. 3. num. 2. ff. de dote prælegata Surd. deciſ. 161. num. 27. & ſeq.* Idque † eo magis propter scientiam testatoris de con-

consumptione facta ad sui commodum, *l. cum alienam & ibi DD. C. de leg. Menoch. consil. 299. num. 13. & seq.*

Et demum non obstat quod non præcesserit extensio obligationis Cameralis in instrumento non rogato in curia, ex quo etiam validitatem huius mandati de immittendo impugnabant; quia per consensum in mandatum vnica citatione præcedente dixerunt
22 DD. illam † non fuisse necessariam cum id habeat in suis facultatibus, A. C. vt similia instrumenta exequi possit etiam quod debitores in forma Cameræ obligati non sint *Rota in Veneta donationis 9. Decembris 1605. coram Pefia in Romana pecuniaria 26. Ianuarij 1609. coram Cardinali Caualerio & in hac eadem causa præsidetur dicta decis. 22. Iunij 1626. coram bon. mem. Buratto.*

Atque ita cum benè hoc mandato de immittendo possessionem suam Capelletti tuerentur, & spolium ex dictis omnino excluderetur, manutentio illis de-
23 negari † non poterat, quæ solet quandocunque concedi etiam post sententiam, & rem iudicatam, & in gradu restitutionis in integrum, *Cef. de Graf. dec. 4. in fin. de caus. possess. & propriet. Rota dec. 38. p. 1. diuers. & coram Ludouis. dec. 458. num. 8.*

Cum præterea vt dixi mandatum de associando etiam competeret, & ex instrumento quod Iudex mandauit confici ex officio talis facultas, concederetur propter clausulas constituti, & licentiam datam quæ
24 & in illo legebatur, † & tanquam consueta, & solita tenebatur Notarius in eodem apponere *Gabr. de consuet. conclus. 3. num. 12. Boer. decis. 77. num. 3. Bertaz. de claus. clausula 16. in glos. 3. nu. 2.* vt ideo cum per diem ante relaxationem mandati fuerit exteusim instru-
25 mentum † possessio in illius executionem benè capi potuerit *Afflict. dec. 326. Magon. dec. Florent. 120. nu. 11. Camill. Borell. in summ. dec. tit. 44. de citat. num. 455. Rotain Rom. domus 24. Maij 1602. coram Litta.* Cum etiam antequam conficeretur instrumentum præcesserit depositum prætij pro ipsius Prædij rettrouenditione. Quæ omnia Iudex vno eodemque decreto mãdauerat tanquam ea quorum alterum veniebat in al-
26 terius consequentiam, & vt † actus subordinati vnus ab alio dependebat *Grat. consil. 77. num. 18. & consil. seq. num. 4. lib. 2. Rot. decis. 450. num. 5. & seq. par. 2. diuers.*

Et ita vtraque parte informante, & causa pluries proposita ad fauorem DD. Mansuéti & Fausti de Capellettis resolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum Veneris 12. Ianuaris 1629.

ARGVMENTVM.

Instrumentum, quando dicatur habere faciem publici instrumenti, in extractione instrumentorum, quando non requiratur citatio partis, & compulsio iudicis. Instrumenta antiqua non egent formali recognitione.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus an de iure communi habeat intentionem fundatam in quarta decimarum contra Laicos.*
2 *Instrumentum dicitur habere faciem publici instrumenti, si continet diem, mensem, annum, testes, clausulam, actum, & Notarij rogati subscriptionem.*
3 *Instrumento exemplato parte non citata, an adhibeatur fides.*
4 *Instrumenta, quando eduntur ab eodem Notario rogato, non est necessaria partis citatio, nec compulsio alterius iudicis pro illis extrahendis.*
5 *Quod procedit in Notario pariter in officio successore extrahente instrumenta Notarij demortui.*
6 *Instrumentum requiritur, vt sit recognitum, vti in publica manu subscriptum, ad probandam identitatem scripturæ.*
7 *Instrumentorum data vbi excedit tempus centum annorum propter impossibilitatem illud recognoscendi per testes, non eget illa formali recognitione, & num. 8.*
9 *Scripturæ minus solennes pro solemnibus recipiuntur, stante obseruantia.*

DECISIO. CCXXX.

IN præposita positione, quæ contigit 17. Decembris 1627. censuerunt Domini Episcopum de iure communi non habere fundatam intentionem in quarta decimarum contra laicos, & in hoc esse recedendum à resolutis 7. Maij 1627. an autem ex alijs esset standum in eadem resolutione reseruarunt particulariter videre, & cum hodie † ex parte Episcopi
1 multa alia deducerentur pro fundamento suę intentionis in quarta parte decimarum contra laicos, & quidem ex documentis publicis, placuit Dominis prius decorum forma probanti quærere, ne contingat in singulis disputationibus exceptiones, quę hodie dantur contra prædicta circa formam probantẽ examinare.

Visum igitur fuit in fòrma probanti instrumentũ anni 1478. in quo enunciatur diuisio decimarum loci, & territorij Cameri, nempè duas partes ex tribus totius decimæ loci, & territorij Cameri spectare ad Canonicòs Ecclesię maioris Nouarien. duas partes ex duodecim spectare mensę Episcopali Nouarię, vnam partem ex duodecim spectare inuestito tamquã de feudo, & aliam duodecimam spectare Clerico
2 Cameri, † habere enim faciem publici instrumenti, dũ continet diem, mensem, annum, testes, clausulam, actum, & notarii rogati subscriptionem *glos. in l. generaliter, C. de Tabell. lib. 10. specul. de Instrum. edit. in princ. Abb. Imol. Felin. in cap. 1. de fide Instrum. Bart. in l. si quis ex argentarius, §. si initium, nu. 6. ff. de eden. Conarr. pract. quæst. cap. 20. num. 1. Seraph. decis. 1236. nu. 1. Rot. in Mediolanen. Decimarum S. Donati 23. Ianuarij 1612. in Mediolanen. Iurispatronatus 23. Februarij 1615. coram me, & in alia Mediolanen. Decimarũ 4. Iulij 1614. coram bo. me. Andrea.*

Non obstat quod fuerit exemplatum absque exe-
3 cutorialibus Rotę, & parte non citata, † vt propterea etiam cum requisitis publico instrumento conuenientibus fidem facere non possit, *ca. finali de fide Instrum. Put. decis. 423. prope finem lib. 3. in nou. Caputaq. decis. 234. num. 3. par. 3.*

4 Quia quando Instrumenta edumtur † ab eodem notario rogato, vt in præsenti non est necessaria par-

tis

tis citat.o, neque compulſio alterius Iudicis pro illis extrahendis, *Bald. in l. finali ad finem, C. de eden. Card. conſil. 74. in fine, Felin. in cap. cum P. Tabellio, num. 3. de fide Inſtrum.* quod etiam fuit firmatum in fortioribus
5 † terminis in notario ſucceſſore in officio extrahente inſtrumenta notarij demortui in ſupra allegata deciſione *Mediolanen. Decimarũ S. Donati 23. Ianuarij 1612. coram me.*

Non obſtat, quod prædictum inſtrumentum non-
6 † fuerit recognitum vti in publica manu ſubſcriptũ, prout neceſſarium eſt ad firmãdam identitatem ſcripturæ produ::æ. *Oldrad. conſ. 227. num. 6. Pariſ. conſil. 115. num. 4. lib. 4. Caputaq. dec. 117. par. 3.*

Quia vbi data inſtrumentorum, excedit tempus
7 † centum annorũ, & prout excedit hęc de anno 1478. propter impoſſibilitatem recognoſcendi per teſtes, qui eius ætatis non reperiuntur, ſolet remitti hęc formalis recognitio concurrente adminiculo antiquitatis ſcripturæ Dominis ocularitер oſtenſæ. *Put. deciſ. 9. de fid. inſtrum. Affli. deciſ. 245. num. 3. Seraph. deciſ.*
8 1077. & idem cum † ſimili inſtrumentorum antiquorum ſupra centum annos exhibitione, ante oculos Dominorum fuit firmata in *Mediolanen. Decimarum de Veriſio 27. Ianuarij 1617. coram me.*

Similiter viſæ fuerunt in forma probanti Bullæ Pauli Secundi expeditæ ſub forma rationi congruit per Sixtum Quartum ſucceſſorem, & Iulij ſecundi tãquam approbatæ per *Rotam in Deciſionibus 98. & 104. par. 1. diuerſ.* & executioni demandatæ reſpectu deputationis æſtimatorum fructuum colligendorum ex prædijs Cameri decimandis pro ratis Canonicorũ
9 cum qua obſeruantia ſcripturæ ſetiam minus ſolemnes pro ſolemnibus recipiuntur, *Crau. conſ. 158. num. 1. & 274. num. 7. Ioſeph Ludou. ſua concl. 38. verſ. infertur quinto. Bald. conſ. 400. num. 5. lib. 4.* & idem fuit dictum in *Mediolanen. Iuriſpatronatus 29. Aprilis 1613. coram me.*

Quòd autem ad alia Inſtrumenta, & ſcripturas productas, ſi opus erit poterit particulariter videri, an habeant eamdem formam probantem.

Et ita, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO. DECANO.

Melien. Admiratus. Lunæ 15. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de conceſſione Papæ facta alicui perſonæ de beneficio primo loco vacaturo, cùm decreto irritanti. Et nõ nulla circa vim, & efficaciam d. decreti irritantis.

SVMMARIVM.

1 *Papa, ſi concedat alicui beneficium primo loco vacaturum alicuius loci, tunc eueniente caſu, ille omnibus debet præferri in illius aſſecutionem.*

2 *Et ſi in conceſſione adſit decretum irritans, huiuſmodi beneficium eſt adeo affectum perſonæ illius, vt collatio de illo ad fauorem alterius facta, eſt irrita, & nulla.*

3 *Decretum irritans habet tacitam inhibitionem.*

4 *Decretum irritans continet vim priuatiuam, & auocatiuam poteſtatis alias competentis.*

5 *Decretum irritans, quando adeſt, tunc quicquid contra illius tenorem geſtum eſt, attentatum, ac nullum ipſo iure dicitur, etiam parte non opponente.*

6 *Decretum irritans ligat in:iſtinctè ignorantes.*

7 *Quod intelligi, quoad pœnam nullitatis quicquid ſit, quoad alias pœnas.*

8 *Decretum irritans, nihil operatur, niſi is, pro quo fuit appoſitum, vti velut. declaranum. 9.*

10 *Text. in cap. 1. §. ſubiunctum de conceſſ. præb. in 6. & Gabr. & Gonz. declarantur.*

11 *Priuilegij ſecuta acceptatione, illud retrotrahitur ad diem conceſſionis, & ab illo incipit habere effectum etiam in præiudicium iuris alteri medio tempore quæſiti.*

12 *Decreto irritanti, ad fauorem alicuius emanato, licet ille vſus non fuerit, tamen ſi antequam oppoſitum fuerit de non vſu, aliquid in contrarium factum fuerit actus non tenet.*

13 *Actus preſumitur factus ab eo, cuius facultas per decretum irritans fuit interdicta.*

14 *Decretum irritans an diſtinctè operetur, ſiue agatur de aliquare certa, vel incerta.*

15 *Certum dicitur aliquid per relationem ad rem certam.*

DECISIO CCXXXI.

SAnctiſſimus D. N. ſub die 17. Octobris 1626. motu proprio conceſſit Fr. Octauiano Bottigellæ militi Hieroſolymitano, vt occurrente de cætero alicuius dignitatis magnæ Crucis vacatione nullos ex filijs Arnaldis etiam ſtatuti quinti de electione vel benemerentiæ, ſeù alio quouis quæſito colore idem fratri Octauiano præferri poſſet, ſed ipſe illes omnes in aſſecutione dignitatis huiuſmodi anteire, illiſque præferri debere, decernens quamcumque electionem, ſeu promotionem, aut collationem vel aliam quamuis diſpoſitionem, ſi quam de dignitate magnæ Crucis in lingua Italiæ primo vacatura ad alterius, quàm ipſius fratris Octauiani fauorem fieri contingeret nullam, irritam, & inanem, ac nullius roboris, vel momẽti, neque per eam cuiquam alteri ad dignitatem huiuſmodi ius vel coloratum titulum poſſidendi tribui poſſe, vnde cum poſt menſem à die datæ prædictarũ literarum dignitas Admiratus linguæ Italiæ per renunciationem à Fr. Catelano Caſato factam vacauerit, & in illius ſimutitione fuerit electus Fr. Petrus Vintimilia, qui ſe vna cum eodem Fr. Octauiano oppoſuerat. Dubitaui an præfatum breue eidem Fr. Octauiano, quoad dictum Admiratum, & quoad Prioratũ ſeù Baiuliuatum primo vacaturum ſuffragaretur, & Domini affirmatiuè reſoluerunt.

De poteſtate enim Sanctiſſimi D. N. non eſt ambigendum, & voluntas ſatis deprehenditur, non ſolum quia dum apertiſſimè diſpoſuit, quod occurrente de Catero huiuſmodi dignitatum vacatione nullus ex filijs Arnaldis qualis erat Fr. Vintimilia, ſub quouis prætextu, aut quæſito colore Fratri Octauiano preferatur, ſed ipſe omnibus præferretur, vtiq. voluit etiã eumdem fratrem Octauianum præferri in aſſecutione
1 dignitatis Admirat:s huiuſmodi, in † quo tanquam in primo vacaturo gratia verificatur ſecundum terminos,

minos,*c.literis 39.de reſcript.c,delectus il 2.de præben. text,& gloſ.in c.mandato de præben.in 6.Put.dec. 254. num.1.lib.1. in correct.* Sed quia dum adiecit clauſulã
2 decreti irritantis voluit huiuſmodi dignitatem, † ita eſſe affectam ad fauorem ipſius fratris Octauiani, vt collatio, ſiuè electio ad alterius fauorem facta irrita, ac nulla eſſet, prout fuit *c.tibi qui 12.de reſcript,in 6.c. ſi eo tempore 45. de elect. in 6.c. quodam 40. de præben. eod.lib.c. 1.de conceſſ.præben.Caſſad. dec. 1. ſub num.7. de reſt.ſpol.Gabr.de clauſ.li.6.concl.3.num.36.& ſeqq. Gonzal.ad reg.8.gloſ. 67.num.12. & ſeqq.* huiuſmodi
3 enim decretum † habet implicitam inhibitionem *Caſſad.dec.2.num.6.de reſt.ſpol. Gabr. loc.cit.num.73. Gonzal. vbi ſupra num. 16.* Imò continet vim priuatiuam,
4 † & auocatiuam poteſtatis alias competentis *c. dudum 14.verſ. & idcirco de præben,in 6. Ferret. conſ. 314.num.10.lib.2.Gonz,loc. cit.* Ita vt quod contra
5 † illius tenorem geſtum eſt attentatum dicatur, ac nullum ipſo iure, hoc eſt etiam parte non opponente, *c.ſtatutum §.fin.de reſcript.in 6.c.vlt. de offic. delez. eodem lib.6. Gabr. d. concl.3.num. 57.* Etiam ante ipſius decreti publicationem *Gabr.loc.cit.num.45. & de legib,concl.4.num.9.* & ratio eſt, quia huiuſmodi
6 † decretum ligat indiſtincte ignorantes *d. c. ſi eo tempore 45.de elect.in 6.c. ſi poſtquam c,dudum c.beneficia, & c. quodam de præben.pariter in 6.& c.1.verſ.adiciebatur de conceſſ.præben.Gabr,1,concl,3.num.2.Gonz.d.gloſſ. 67,num.18.Couar.pract.c.9.num.7.* Saltem quoad pœ-
7 nam † nullitatis, quicquid ſit, quo ad alias pœnas *Gabr.vbi ſupra num.8.Gonz.loc. cit.num.19. Monet. de commut. vlt. vol.* qui prædictos cum alijs latè proſequitur *c. 7. num. 234.* ac etiam ante eiuſdem decreti præſentationem *d.c.tibi qui §.quinimo,& ibi Gemin.& Franc.de reſcript.in 6.gloſ. in c. ſi ſoli 11. contra ipſam de conceſſ. præben. eodem libr.6.Gabr.d.concl. 3,num.52. Gonz.d.gloſ.67.num.50.* Ex quibus euidenter conſtat fratri Octauiano, ita breue ſuffragari, vt electio fratris Ventimiliæ, quamuis per ignorantes facta nulla ac irrita fuerit licet de tempore ſmutitionis breue non eſſet præſentatum, aut de eo non eſſet oppoſitum.

Nec dicatur, quod cum in prædicto breui ſubintel-
8 ligeretur † conditio ſi pars vti velit, *c.1.§.ſubiunctum de conceſſ. præben.in 6.Gabr.de clauſ.d.concl.3.num.26. Gonz. d.gloſ. 67.num.52.* de tempore ſmutitionis non conſtabat de acceptatione. Ideoque electio Ventimiliæ tanquam pendente conditione facta ſuſtineatur *ad text.in c.ſi pro te 13.de reſcript. in 6.* Quia prædicta
9 omnia procedunt ad effectum, † vt pars huiuſmodi priuilegio tanquam primato poſſit renunciare, & in his terminis gratia dicitur conditionalis, quæ quoad alios effectus eſt pura, cum tacitè ſubintelligatur *Bal. in d.l.Gallus §.quidam recte num.7.ff. de lib. & poſtum. Surd.conſ.110.num.6.* & *ita* loquuntur iura, † & Do-
10 ctores ſupra citati, ſecuta enim acceptatione priuilegium retrotrahitur ad diem conceſſionis, & ab illo
11 † incipit habere effectum etiam in præiudicium iuris alteri medio tempore quæſiti *arg.tex.in l.potior 11.ff. qui potiores in pignore habeantur*, ita vt licèt, quis decreto huiuſmodi ad ſui fauorem emanato vſus non
12 fuerit, † tamen ſi antequam opponeret de non vſu aliquid in contrarium factum fuerit, actus non teneat *Felin.conſ.1.num.7.* vbi de collatione beneficij, quem in his terminis refert, & *ſequitur Gabr. loc.cit.nu.38. Menoch.conſ.348.num.43.Monet.de commut.vlt.vol. d.lib.7.num.241.verſ.actus enim nullus gloſ. in d.cap. ſit pro te in ver. faciendam de reſcript.in 6.* & in puncto firmant iura ſuperius deducta, & ratio eſt, quia † actus
13 dicitur factus ab eo, cuius facultas per d. decretum erat interdicta, vt eſt *text.expreſſus in d.c.dudum 14.de præben. in 6.ibi & idcirco per illud etiam expreſſiſſe videmur, ne alius poſſet conferre, & poteſtatem prædictam, quantum ad præſentem ſpectem reuocaſſe Ferret.d.conſil. 314.num.10.lib.2.*

Neque poteſt opponi de incerto corpore benefi-
14 ficij, quia quicquid ſit, an huiuſmodi † decretum irritans indiſtinctè poſſit operari, ſiuè agatur de certo, ſiuè incerto corpore beneficij ex deductis per *Monet. loc.cit,num. 239.* in caſu noſtro ceſſat omnis difficultas, cum breue loquatur de dignitate primo vacatura, quæ ſatis † dicitur certa per relationem ad primã
15 vacationem, vt eſt optimus *Text.in c.1.§.ex parte verò de conceſſ. præben.in 6.vbi gloſ. in ver. certam*, quem textum in his terminis expendit *Menoch.loc.cit. num. 239.verſ.& pro iſta ampliatione Put.dec.254.per tot.in correct.lib,1.Molred.dec.12.de conceſſ. præb.* vbi in fortioribus loquitur de gratia ad tot beneficia quæ aſcẽdant ad mille.

Cum ergo fratri Octauiano breue ſuffragetur, quo ad Admiratum viſum fuit pariter ſuffragari, quo ad Prioratum ſeù Baiuliuatum primo vacatorum, cum id veniat conſecutiuè.

Quia tamen dicebatur fratrem Vintimiliam in adminiſtratione Admiratus huiuſmodi plures impenſas bona fide feciſſe occaſione Albergi, Domini cenſuerunt fratrem Octauianum ad illarum refectionem teneri, facta prius ab eodem fratre Vintimilia liquidatione.

Et ita concluſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Piſtorien. Archidiaconatus. Lucæ 15. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Præſentato ad ius patronatus quibus concurrentibus non poſſit denegari inſtitutio. Iuris patronatus exiſtentia, & effectuatio qualiter probetur. Scriptura, aut tenor regiſtratus in literis Papæ an probet factum enunciatum.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio, quibus concurrentibus, non poſſit denegari ad iudicatio, & inſtitutio.*
2 *Beneficij vacatio indubitata eſt, quando ſcilicet quis venit ex eadem vacatione.*
3 *Iuris patronatus exiſtentia probatur ex inſtrumento fundationis, & dotationis.*
4 *Qui modus illud probandi ſuperat omnes alios modos, tamquam directè, & in ſua ſubſtantia fundatus.*
5 *De iuris patronatus effectuatione, quando dubitari non poſſit.*
6 *Iuris patronatus effectuatio probatur ex enunciatiuis antiquis.*
7 *Ius patronatus acquiritur per aſſignationem bonorum, & iurium pro dote alicuius dignitatis.*
8 *Donationis titulus eſt habilis ad transferendum dominium.*

9 Pa-

9 *Patronis Laicis intra quadrimestre præsentare indultum est.*
10 *Instrumento, quod non est in forma probanti, non adhibetur fides. & num.* 11.
11 *Scriptura, aut tenor registratus in literis Papæ probat factum enunciatum, quando sumus in antiquissimis.*
13 *Quod procedit etiam in recentibus, quando Papa motu proprio aliquid asseritur.*
14 *Sumptum informe concurrentibus adminiculis, & obseruantia plenè probat.*
15 *Præsentationis vim habet consensus præstitus, etiam ad constituendos patronos in quasi possessione præsentandi.*
16 *Libro publico extractionis officialium, ad effectum probandi descendentiam fides adhibetur.*
17 *Simonia impedit translationem iurispatronatus.*
18 *Causa finalis arguitur ex proemio.*
19 *Papæ auctoritas purgat omne vitium.*
20 *Donatio in recompensam ob seruitia recepta non est simonia. & vide.* 21.

DECISIO CCXXXII.

Dictum fuit Archidiaconatum de quo agitur esse adiudicandum D. Ioanni Baptistæ Mancino.

Probat enim vacationem, patronatum, pertinentiam, & se à vero patrono præsentatum, quibus con-
1 currentibus beneficij † adiudicatio, & institutio eidē denegari non potest, *cap. monasterium* 16. *quæst.* 7. *ca. cum Bertoldus vbi Abb. num.* 12. *de re Iud. Rot. dec.* 337. *num.* 1. *par.* 2. *recen. & in Lucana Iurispatronatus* 21. *Aprilis* 1621. *coram D. meo Decano in Burgen. S. Sepulchri beneficij* 4. *Iulij* 1625. *coram D. meo Merlino, & in Barchinonen. beneficij* 4. *Februarij & Gerunden. beneficij* 21. *Februarij* 1628. *coram me.*

2 Vacatio beneficij est † indubitata apud partes: quia vtraque venit ex eadem vacatione, nempe per obitum Homfrij Clarentij mense Octobris 1626.

3 Patronatus autem † existentia similiter iustificatur ex instrumentum fundationis, & dotationis huius dignitatis Archidiaconatus per Ludouicum Pauli de Compagnis factæ vsque de anno 1465. quod
4 datur, qui modus probandi † superat alios tanquam directè, & in sua substantia fundatus, *c. nobis c. pie mētis* 16. *q.* 7. *vbi glo. de iure patronatus Lambert. coll. sit. li.* 1. *p.* 1. *art.* 2. *q.* 2. *vsque ad finem Crau. cons.* 68. *nu.* 1. *Rot. dec.* 615. *nu.* 2. *p.* 1. *recen.* & fuit comprobata in *Gerun-*
5 *den. beneficij coram me* 21. *Februarij* 1628. nec de † effectuatione potest dubitari: quia concurrit diuturna, & successiua possessio præsentandi vltra 40. annos ab anno scilicet 1528. vsq. ad præsentem vacationem, &
6 cū † enunciatiuis antiquis huius patronatus, quæ sufficit iuxta *cons. Oldradi* 229. sæpissime receptum per Rotam, vt in *dec.* 541. *n.* 2. *p.* 2. *recen. Seraph. dec.* 1141. *nu.* 1. *& coram PP. Gregorio* 349. *num.* 3.

7 Pertinentia eiusdem patronatus est etiam patens; nam quamuis Ludouicus per assignationem bonorū † & iurium pro dote huius dignitatis acquisierit ius patronatus, vt iam firmatum fuit in alia, *Pistorien. Archidiaconatus* 17. *Iunij* 1615. *coram Patriarcha Pamph.* & per consequens tanquam hæreditarium ad suos transire debuisset; attamen de anno 1476. illud donauit Petro Philippo Iannotij de Pandulphinis pro se & antiquiori de familia descendentium ex dicto Ian-
8 notio; vnde tanquam de iure abdicato ex tit. † donationis habili ad transferendum dominium concurrentibus confirmationibus Apostolicis Sixti IV. de anno 1479. & 1481. *Speculator. de locato, §. nunc aliqua num.* 73. *Paul. Cittad. de Iur. patron. in verbo transferatur, par.* 9. *num.* 10. non ad hæredes Ludouici fundatoris; sed ad donatarios habentes qualitatem antiquioris de familia Pandulphina pertinere debet.

Præsentatio à vero patrono, & intra tempus debitum concludenter etiam probatur: quia Io. Baptista docet de sua præsentatione facta per Franciscum de Pandulphinis vti maiorem natu dictæ familiæ, & tāquam vnicum patronum Archidiaconatus, & prębēde ex instrumento quod datur sub die 6. Nouembris 1626. ex cuius data similiter conuincitur intra qua-
9 drimestre laicis † patronis de iure indultum ad præsentandum, (*cap. quoniam ca. cum propter de iure patronatus glos. in c. cum vos de offic. ordin. ca. vnico, §. verùm de iure patronatus in* 6. *Rot. in antiq. decis.* 10. *& in nou. dec.* 6. *eod. tit. lap. alleg.* 75. *num.* 3.) fuisse præsentatum ex quo Clarentius vltimus Archidiaconus obijt de mense Octobris anni 1626.

Non obstat quod Instrumētum donationis, à quo pendet substantia probationis Ioannis Baptistę non
10 sit † in forma probanti, postquam neque authenticū ab eodem notario rogatum; neque à suo originali parte citata compulsatum productum fuit; sed ab alio
11 processu leuatum, † cui fides adhibenda non est non obstante constitutione Innocentij; dum in illo processu non apparet productum authenticum, & recognitum, *Caputaq. dec.* 351. *nu.* 5. *p.* 2. *Rot. dec.* 550. *nu.* 4. *coram PP. Gregorio XV. & in Ianuen. portionis* 12. *Ianuarij* 1604. *coram Illustriss. Card. Mellino.*

Quia etsi hodie probari non possint requisita Innocentiana, quando scriptura extracta de alio processu producitur, non tamen deficit forma probans istius Instrumenti, quia cum substantia tenoris illius fuerit registrata in litteris Sixti IV. confirmantis hanc donationem sub data Kalend. Februarij anni 1476. ab Incarnatione, & iterum enuntiata in litteris motu proprio eiusdem Pontificis de anno 1481. & sic ver-
12 semur in † antiquissimis supra centum annos, scriptura aut tenor registratus in litteris Papæ probat factū enuntiatum, *Alex. cons.* 6. *in fine lib.* 6. *Crau. de Antiq. temp. in princ. n.* 8. *&* 10. dicens li Papa vt hic † motu
13 proprio concedit; etiam in recentibus talem assertionem probare, & in sectione, *vers. octaua datum limitatio in fine*, & in alia sectione, *vers. vidimus in genere, nu.* 13. idem confirmat, *Modern. de prob. concl.* 918. *num.* 3. & nihilominus si ageretur de sumpto informi, con-
14 currentibus † adhuc adminiculis, & obseruantia plenè probat, *Bald. cons.* 400. *num.* 5. *lib.* 4. *Crau. cons.* 158. *post prin. & 274. nn.* 7. *Ioseph. Ludou. concl.* 38. *vers. infertur quinto Seraph. dec.* 1334. *nu.* 5. *Rot. dec.* 18. *nu.* 1. *p.* 2. *recen.* quæ adminicula super abundant: quia ex litteris prędictis Sixti IV. tam de anno 1476. quam 1481. apertè constat de veritate factæ donationis, & idem legitur registratum in libro Capituli Cathedralis Pistorien. de anno 1479. quod ideo familia de Pāduliinis tenebatur ad anniuersarium vigore prædictæ donationis rogatæ per Nerium de Prato Can. Apost. Notarium, qui est idem descriptus in calce scripturæ donationis pro Notario rogato, quibus acce-

dunt

dunt enuntiatiuę emanatæ in diuersis processibus; nam de anno 1601. Ferrantes de Tucis pro iustificanda narratiua litterarum Coadiutoriæ huius dignitatis produxit diuersa Iura, inter quæ legitur item Instrumentum publicum donationis Iuris patronatus Archidiaconatus prædicti factæ per Ludouicum, Pauli, Petro, Philippo, Iannotij de Pandulfinis, & natu maiori pro tempore existenti ex linea, & descendentia dicti Iannotij die 17. Decemb. 1476. rogato à Nerio Honufrij Notario publico Cameræ Apostol. similiter & in sententia anni 1611. lata ad factorem Honufrij per Vicarium Pistorien. legitur viso Instrumento fundationis, & donationis factæ per Ludouicum fundatorem, Petro Philippo Iannotij Pandulfini, & maiori natu Cœterum quod Instrumentum prędictum fuerit semper pro authentico obseruatum, patet quia ab anno 1528. vsque ad vltimam vacationem Pandulfini, natu maiores præsentarunt, & seù loco præsentationis consensum præstiterunt resignationibus per tempora factis per Archidiaconos possessores, & in prouisionibus Apostolicis subsequutis, nempe de anno 1528. in prouisione Fráciſci per resignationem Vincentij, & de anno 1565. in prouisione Baldessaris per resignationem supradictam Franciſci, & de anno 1601. in coadiutoria expedita ad fauorem Ferrantis Tucij, & in alia coadiutoria expedita ad fauorem Honufrij Clatentij de anno 1611. per cùius obitum contigit præsens vacatio, & quamuis consensus non fuerint prestiti in vacatione per obitum; sed in coadiutorijs, & resignationibus
15 idem tamen sequuntur effectus; quia † consensus præstiti habent vim præsentationis etiam ad constituendos patronos in quasi possessione presentandi *Abb. cons. 54. num. 1. lib. 1. Rot. decis. 154. num. 4. par. 2. recen. & 349. num. 2. coram PP. Gregorio XV.*

Neque etiam dubitari potest, quin Franciſcus, qui præsentauit, Ioannem Baptistam sit descendens à Iannotio Pandulfino, & maior natu, & sic habeat qualitates requisitas in donatione; quia testes dati vtrumque requisitum benè iustificant; sed magis qualitatem maioratus Franciſci, & descendentia à Iannotio Pandulfino plenius probatur ex attestatione Officialium Ciuitatis Florentiæ desumpta ex libro publico extractionis Officialium, vbi omnes qui nascuntur propter distributionem officiorum diligen-
16 ter annotantur, cui libro in his terminis † probandæ descendentię Rota fidem adhibuit *in Florent. fideicom. de Guidaccijs 21. Iunij 1627. Coram D. meo Dunozetto*, & prius in alia, *Florent. Cappellæ 26. Aprilis 1619. coram me*.

17 Demum non obstat, quod scriptura † donationis contineat labem simoniæ, quæ impedit translationē Iuris patronatus, *cap. præterea il 2. de Iurepatronatus Rot. decis. 302. num. 4. par. 1. recent.* & ex eo simoniam dicebatur probari: quia in contextu præmittuntur beneficia recepta à Pandulfinis, & spes recipiendi
18 maiora, quæ † cum contineant causam finalem tanquā in præmio posita, *l. 1. vbi Bar. in princip. ff. ad Macedon. Bocc. cons. 20. num. 11.* à vitio simoniæ non videntur posse separari, *Conarru. variarum lib. 1. cap. 20. num. 4. Rot. dicta dec. 302. num. 4. par. 1. recent.*

Quia vltra quod ex temporis decursu, nempe 150. annorum, & post confirmationem Apostolicam, exceptio de per se remanet inelevans propter auctori-
19 tatem Papæ, † quæ purgat omne vitium, *glos. in c. cum pridem in verbo illicitæ de pactis paris. de resign. lib. 6.*
20 *quæst. 2. num. 68.* donare in † recompensam ob seruitia recepta non est simoniæ, postquam carent conuentione & pacto ad extinguendam obligationem,
21 & inferunt tantummodo † moralem obligationem ab honestate, & gratitudine remuneratoria præcedentem, vt declarat *Conarru. dicto loco. 20. num. 4. vers. si verò Collator beneficij*, & idē firmant. *Comes. de Trienn. quæst. 12. ver. & quid dicendum Paris. de confiden. quæst. 49. num. 5. Ruta in Calagurritana Confid. 14. Decembris 1529. coram bo. mem. Penia.* Et Ita.

REVERENDIS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Romanus successionis. Venet. 19. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Testamentum primum, quando per secundum tollatur, & quando non, & quæ requirantur. Testatoris dementia, ad hoc vt eius testamentum sit nullum, ex quibus probetur, & ex quibus hoc cesset.

SVMMARIVM.

1 *Termini substantiales, vt benè seruentur quæ requirantur.*
2 *Recusatio iudicis debet fieri per procuratorem ad hoc habentem speciale mandatum.*
3 *Recusatio iudicis debet fieri ante motam litem, nisi noua causa recusationis superuenerit.*
4 *Testamentum primum ipso iure per secundum tollitur.*
5 *Testamentum, quando producitur in forma probanti non vitiatum &c. scilicet tunc haeredibus in eis institutis datur immissio.*
6 *Testamentum originale, an debeat in actis produci, ad hoc vt detur immissio, & an sufficiat exemplum in publica forma n. m. 7.*
8 *Testatoris subscriptio non sit necesse recognosci, quando sumus in testamento nuncupatiuo.*
9 *Testamentum primum, quando non censeatur per secundum reuocatum.*
10 *Testator, si in secundo testamento, dicat, quod illud valere debeat, non obstante quouis alio testamento habente clausulam derogatoriam, censetur primum reuocasse.*
11 *Testator præsumitur à prima voluntate discessisse, per verba derogatoria, clausulis derogatorijs positis in prima voluntate.*
12 *Sanæ mentis esse, naturale est, furiosum vero, & insanum, accidentale.*
13 *Dementia in dubio non præsumitur.*
14 *Testatoris furor tempore conditi testamenti non probatur ex eo, quando docetur aliqua die furiosum fuisse.*
15 *Et hoc maximè, quando in testamento reperiuntur omnia ritè, & rectè disposita & num. 24.*
16 *Compositio mentis ex quibus arguatur.*
Inordinatio arguit defectum num. 16.

9 *Patronis Laicis intra quadrimestre præsentare indultum est.*
10 *Instrumento, quod non est in forma probanti, non adhibetur fides. & num.* 11.
12 *Scriptura, aut tenor registratus in litteris Papæ probat factum enunciatum, quando sumus in antiquissimis.*
13 *Quod procedit etiam in recentibus, quando Papa motu proprio aliquid asseritur.*
14 *Sumptum informe concurrentibus adminiculis, & obseruantia plenè probat.*
15 *Præsentationis vim habet consensus præstitus, etiam ad constituendos patronos in quasi possessione præsentandi.*
16 *Libro publico extractionis officialium, ad effectum probandi descendentiam fides adhibetur.*
17 *Simonia impedit translationem iurispatronatus.*
18 *Causa finalis arguitur ex proemio.*
19 *Papæ auctoritas purgat omne vitium.*
20 *Donatio in recompensam ob seruitia recepta non est simonia. & num.* 21.

DECISIO CCXXXII.

Dictum fuit Archidiaconatum de quo agitur esse adiudicandum D. Ioanni Baptistæ Mancino.

Probat enim vacationem, patronatum, pertinentiam, & se à vero patrono præsentatum, quibus con-
1 currentibus beneficij † adiudicatio, & institutio eidē denegari non potest, *cap. monasterium 16. quæst. 7. ca. cum Bertoldus vbi Abb. num. 12. de re Iud. Rot. dec. 337. num. 1. par. 2. recen. & in Lucana Iurispatronatus 21. Aprilis 1621. coram D. meo Decano in Burgen. S. Sepulchri beneficij 4. Iulij 1625. corā D. meo Merlino, & in Barchinonen. beneficij 4. Februarij & Gerunden. beneficij 21. Februarij 1628. coram me.*

2 Vacatio beneficij est † indubitata apud partes: quia vtraque venit ex eadem vacatione, nempe per obitum Honufrij Clarentij mense Octobris 1626.

3 Patronatus autem † existentia similiter iustificatur ex instrumentum fundationis, & dotationis huius dignitatis Archidiaconatus per Ludouicum Pauli de Compagnis factæ vsque de anno 1465. quod
4 datur, qui modus probandi † superat alios tanquam directè, & in sua substantia fundatus, *c. nobis c. piæ mētis 16. q. 7. vbi glo. de iure patronatus Lambert. coul. tit. li. 1. p. 1. art. 2. q. 2. vsque ad finem Crau. cons. 68. nu. 1. Rot. dec. 615. nu. 2. p. 1 reben.* & fuit comprobata in *Gerun-*
5 *den. beneficij coram me 21. Februarij* 1628. nec de † effectuatione potest dubitari: quia concurrit diuturna, & successiua possessio præsentandi vltra 40. annos ab anno scilicet 1528. vsq. ad præsentem vacationem, &
6 cū † enunciatiuis antiquis huius patronatus, quæ sufficit iuxta *cons. Oldradi 229.* sæpissimè receptum per Rotam, vt in *dec. 541. n. 2. p. 2. recen. Seraph. dec. 1141. nu. 1. & coram PP. Gregorio 349. num. 3.*

7 Pertinentia eiusdem patronatus est etiam patens; nam quamuis Ludouicus per assignationem bonorū † & iurium pro dote huius dignitatis acquisierit ius patronatus, vt iam firmatum fuit in alia, *Pistorien. Archidiaconatus 17. Iunij 1615. coram Patriarcha Pamph.* & per consequens tanquam hæreditarium ad suos transire debuisset; attamen de anno 1476. illud donauit Petro Philippo Iannotij de Pandulphinis pro se & antiquiori de familia descendentium ex dicto Ian-
8 notio; vnde tanquam de iure abdicato ex tit. † donationis habili ad transferendum dominium concurrentibus confirmationibus Apostolicis Sixti IV. de anno 1479. & 1481. *Speculator. de locato, §. nunc aliqua num. 73. Paul. Cittad. de Iur. patron. in verbo transferatur, par. 9. num.* 10. non ad hæredes Ludouici fundatoris; sed ad donatarios habentes qualitatem antiquioris de familia Pandulphina pertinere debet.

Præsentatio à vero patrono, & intra tempus debitum concludenter etiam probatur: quia Io. Baptista docet de sua præsentatione facta per Franciscum de Pandulphinis vti maiorem natu dictæ familiæ, & tā-
quam vnicum patronum Archidiaconatus, & prębē-
de ex instrumento quod datur sub die 6. Nouembris 1626. ex cuius data similiter conuincitur intra qua-
9 drimestre laicis † patronis de iure indultum ad præsentandum, (*cap. quoniam ca. cum propter de iure patronatus glos. in c. cum vos de offic. ordin. ca. vnico, §. verùm de iure patronatus in 6. Rot. in antiq. decis. 10. & in nou. dec. 6. eod. tit. lap. alleg. 75. num. 3.*) fuisse præsentatum ex quo Clarentius vltimus Archidiaconus obijt de mense Octobris anni 1626.

Non obstat quod Instrumētum donationis, à quo pendet substantia probationis Ioannis Baptistę non
10 sit † in forma probanti, postquam neque authenticū ab eodem notario rogatum; neque à suo originali parte citata compulsatum productum fuit; sed ab alio
11 processu leuatum, † cui fides adhibenda non est non obstante constitutione Innocentij; dum in illo processu non apparet productum authenticum, & recognitum, *Caputaq. dec. 351. nu. 5. p. 2. Rot. dec. 550. nu. 4. coram PP. Gregorio XV. & in Ianuen. portionis 12. Ianuarij 1604. coram Illustriss. Card. Mellino.*

Quia etsi hodie probari non possint requisita Innocentiana, quando scriptura extracta de alio processu producitur, non tamen deficit forma probans istius Instrumenti, quia cum substantia tenoris illius fuerit registrata in litteris Sixti IV. confirmantis hanc donationem sub data Kalend. Februarij anni 1476. ab Incarnatione, & iterum enuntiata in litteris motu proprio eiusdem Pontificis de anno 1481. & sic ver-
12 semur in † antiquissimis supra centum annos, scriptura aut tenor registratus in litteris Papæ probat factū enuntiatum, *Alex. cons. 6. in fine lib. 6. Crau. de Antiq.*
13 *temp. in princ. n. 8. &* 10. dicens si Papa vt hic † motu proprio concedit; etiam in recentibus talem assertionem probare, & in sectione, *vers. ostauo datum limitatio in fine*, & in alia sectione, *vers. vidimus in genere, nu.* 13. idem confirmat, *Modern. de prob. concl. 918. num. 3.* & nihilominus si ageretur de sumpto informi, con-
14 currentibus † adhuc adminiculis, & obseruantia plenè probat, *Bald. cons. 400. num. 5. lib. 4. Crau. cons. 158. post princ. & 274. nu. 7. Ioseph. Ludou. concl. 38. vers. insertur quinto Seraph. dec. 1334. nu. 5. Rot. dec. 18. nu. 1. p. 2 recen.* quæ adminicula super abundant: quia ex litteris prędictis Sixti IV. tam de anno 1476. quam 1481. apertè constat de veritate factæ donationis, & idem legitur registratum in libro Capituli Cathedralis Pistorien. de anno 1479. quod ideo familia de Pā-
dulphinis tenebatur ad anniuersarium vigore prædictæ donationis rogatæ per Nerium de Prato Cam. Apostol. Notarium, qui est idem descriptus in calce scripturæ donationis pro Notario rogato, quibus acce-

dunt enuntiatiuę emanatæ in diuersis processibus; nam de anno 1601. Ferrantes de Tucis pro iustificanda narratiua litterarum Coadiutoriæ huius dignitatis produxit diuersa Iura, inter quæ legitur item Instrumentum publicum donationis Iuris patronatus Archidiaconatus prædicti factæ per Ludouicum, Pauli, Petro, Philippo, Iannotij de Pandulfinis, & natu maiori pro tempore existenti ex linea, & descendentia dicti Iannotij die 17. Decemb. 1476. rogato à Nerio Honufrij Notario publico Cameræ Apostol. similiter & in sententia anni 1611. lata ad fauorem Honufrij per Vicarium Pistorien. legitur viso Instrumento fundationis, & donationis factæ per Ludouicum fundatorem, Petro Philippo Iannotij Pandulfini, & maiori natu Cœterum quod Instrumentum prędictum fuerit semper pro authentico obseruatum, patet quia ab anno 1528. vsque ad vltimam vacationem Pandulfini, natu maiores prędentarunt, & seù loco præsentationis consensum præstiterunt resignationibus per tèmpora factis per Archidiaconos possessores, & in prouisionibus Apostolicis subsequutis, nempe de anno 1528. in prouisione Fráciſci per resignationem Vincentij; & de anno 1565. in prouisione Baldessaris per resignationem supradictam Francisci, & de anno 1601. in coadiutoria expedita ad fauorem Ferrantis Tucij, & in alia coadiutoria expedita ad fauorem Honufrij Clarentij de anno 1611. per cùius obitum contigit præsens vacatio, & quamuis consensus non fuerint prestiti in vacatione per obitum; sed in coadiutorijs, & resignationibus
15 idem tamen sequuntur effectus: quia † consensus præstiti habent vim præsentationis etiam ad constituendos patronos in quasi possessione prędentandi *Abb. cons. 54. num. 1. lib. 1. Rot. decis. 154. num. 4. par. 2. recen. & 349. num. 2. coram PP. Gregorio XV.*

Neque etiam dubitari potest, quin Franciscus, qui præsentauit, Ioannem Baptistam sit descendens à Iannotio Pandulfino, & maior natu, & sic habeat qualitates rèquisitas in donatione; quia testes dati vtrumque requisitum benè iustificant; sed magis qualitatem maioratus Francisci, & descendentia à Iannotio Pandulfino plenius probatur ex attestatione Officialium Ciuitatis Florentiæ desumpta ex libro publico extractionis Officialium, vbi omnes qui nascuntur propter distributionem officiorum diligen-
16 ter annotantur, cui libro in his terminis † probandæ descendentię Rota fidèm adhibuit *in Florent. fideicom. de Guidaccijs 21. Iunij 1627. Coram D. meo Dunozetto*, & prius in alia, *Florent. Cappellæ 26. Aprilis 1619. coram me*.

17 Demum non obstat, quod scriptura † donationis contineat labem simoniæ, quæ impedit translationē Iuris patronatus, *cap. præterea il 2. de Iure patronatus Rot. decis. 302. num. 4. par. 1. recent.* & ex eo simoniam dicebatur probari: quia in contextu præmittuntur beneficia recepta à Pandulfinis, & spes recipiendi
18 maiora, quæ † cum contineant causam finalem tanquā in præmio posita, *l. 1. vbi Bar. in princip. ff. ad Macedon. Becc. cons. 20. num. 11.* à vitio simoniæ non videntur posse separari, *Couarru. variarum lib. 1. cap. 20. num. 4. Rot. dicta dec. 302. num. 4. par. 1. recent.*

Quia vltra quod ex temporis decursu, nempe 150. annorum, & post confirmationem Apostolicam, exceptio de per se remanet inueleuans propter auctori-
19 tatem Papæ, † quæ purgat omne vitium, *glos. in c. cum pridem in verbo illicitæ de pactis pariſ. de resign. lib. 6.*
20 *quæst. 2. num. 68.* donare in † recompensam ob seruitia recepta non est simoniæ, postquam carent conuentione & pacto ad extinguendam obligationem,
21 & inferunt tantummodo † moralem obligationem ab honestate, & gratitudine remuneratoria præcedentem, vt declarat *Couarru. dicto loco. 20. num. 4. vers. si verò Collator beneficii*, & idē firmant. *Comes. de Trienn. quæst. 12. ver. & quid dicendum Pariſ. de confiden. quæst. 49. num. 5. Rota in Calagurritana Confid. 14. Decembris 1529. coram bo. mem. Penia*. Et Ita.

REVERENDIS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Romana successionis. Venet. 19. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Testamentum primum, quando per secundum tollatur, & quando non, & quæ requirantur. Testatoris dementia, ad hoc vt eius testamentum sit nullum, ex quibus probetur, & ex quibus hoc cesset.

SVMMARIVM.

1 *Termini substantiales, vt benè seruentur quæ requirantur.*
2 *Recusatio iudicis debet fieri per procuratorem ad hoc habentem speciale mandatum.*
3 *Recusatio iudicis debet fieri ante motam litem, nisi noua causa recusationis superuenerit.*
4 *Testamentum primum ipso iure per secundum tollitur.*
5 *Testamentum, quando proferitur in forma probanti non vitiatum &c. scilicet tunc hæredibus in eis institutis datur immissio.*
6 *Testamentum originale, an debeat in actis produci, ad hoc vt detur immissio, & an sufficiat exemplum in publica forma. num. 7.*
8 *Testatoris subscriptio non sit necesse, recognosci, quando sumus in testamento nuncupatiuo.*
9 *Testamentum primum, quando non censeatur per secundum reuocatum.*
10 *Testator, si in secundo testamento, dicat, quod illud valere debeat, non obstante quouis alio testamento habente clausulam derogatoriam, censetur primum reuocasse.*
11 *Testator præsumitur à prima voluntate discessisse, per verba derogatoria, clausulis derogatorijs posita in prima voluntate.*
12 *Sanæ mentis esse, naturale est, furiosum vero, & in sanum, accidentale.*
13 *Dementia in dubio non præsumitur.*
14 *Testatoris furor tempore conditi testamenti non probatur ex eo, quando docetur aliqua die furiosum fuisse.*
15 *Et hoc maximè, quando in testamento reperiuntur omnia ritè, & rectè dispositа &c. num. 24.*
16 *Compositio mentis ex quibus arguatur.*
Inordinatio arguit defectum num. 16.

9 *Patronis Laicis intra quadrimestre præsentare indultum est.*

10 *Instrumento, quod non est in forma probanti, non adhibetur fides. & num.* 11.

12 *Scriptura, aut tenor registratus in litteris Papæ probat factum enunciatum, quando sumus in antiquissimis.*

13 *Quod procedit etiam in recentibus, quando Papa motu proprio aliquid asseritur.*

14 *Sumptum informe concurrentibus adminiculis, & obseruantia plenè probat.*

15 *Præsentationis vim habet consensus præstitus, etiam ad constituendos patronos in quasi possessione præsentandi.*

16 *Libro publico extractionis officialium, ad effectum probandi descendentiam fides adhibetur.*

17 *Simonia impedit translationem iurispatronatus.*

18 *Causa finalis arguitur ex proemio.*

19 *Papæ auctoritas purgat omne vitium.*

20 *Donatio in recompensam ob seruitia recepta non est simonia. & num.* 21.

DECISIO CCXXXII.

Dictum fuit Archidiaconatum de quo agitur esse adiudicandum D. Ioanni Baptistæ Mancino.

Probat enim vacationem, patronatum, pertinentiam, & se à vero patrono præsentatum, quibus con-
1 currentibus beneficij † adiudicatio, & institutio eidē denegari non potest, *cap. monasterium 16. quæst. 7. ca. cum Bertoldus vbi Abb. num. 12. dere Iud. Rot. dec. 337. num. 1. par. 2. recen. & in Lucana Iurispatronatus 21. Aprilis 1621. coram D.meo Decano in Burgen. S. Sepulchri beneficij 4. Iulij 1625. corā D.meo Merlino, & in Barchinonen. beneficij 4. Februarij & Gerunden. beneficij 21. Februarij 1628. coram me.*

2 Vacatio beneficij est † indubitata apud partes: quia vtraque venit ex eadem vacatione, nempe per obitum Honufrij Clarentij mense Octobris 1626.

3 Patronatus autem † existentia similiter iustificatur ex instrumentum fundationis, & dotationis huius dignitatis Archidiaconatus per Ludouicum Pauli de Compagnis factæ vsque de anno 1465. quod
4 datur, qui modus probandi † superat alios tanquam directè, & in sua substantia fundatus, *c. nobis c. pia mētis 16. q. 7. vbi glo. de iure patronatus Lambert. cod. tit. li. 1. p. 1. art. 2. q. 2. vsque ad finem Crau. cons. 68. nu. 1. Rot. dec. 615. nu. 2. p. 1 recen.* & fuit comprobata in *Gerunden. beneficij coram me 21. Februarij 1628.* nec de-
5 † effectuatione potest dubitari: quia concurrit diuturna, & successiua possessio præsentandi vltra 40. annos ab anno scilicet 1528. vsq. ad præsentem vacationem, &
6 cū † enunciatiuis antiquis huius patronatus, quæ sufficit iuxta *cons. Oldradi 229.* sæpissime receptum per Rotam, vt in *dec. 541. n. 2. p. 2 recen. Seraph. dec. 1141. nu. 1. & coram PP. Gregorio 349. num. 3.*

7 Pertinentia eiusdem patronatus est etiam patens; nam quamuis Ludouicus per alligationem bonorū † & iurium pro dote huius dignitatis acquisierit ius patronatus, vt iam firmatum fuit in alia, *Pistorien. Archidiaconatus 17. Iunij 1615. coram Patriarcha Pamph.* & per consequens tanquam hæreditarium ad suos transire debuisset; attamen de anno 1476. illud donauit Petro Philippo Iannotij de Pandulphinis pro se & antiquiori de familia descendentium ex dicto Ian-
8 notio; vnde tanquam de iure abdicato ex tit. † donationis habili ad transferendum dominium concurrentibus confirmationibus Apostolicis Sixti IV. de anno 1479. & 1481. *Speculator. de locato, §. nunc aliqua num. 73. Paul. Cittad. de Iur. patron. in verbo transferatur, par. 9. num. 10.* non ad hæredes Ludouici fundatoris; sed ad donatarios habentes qualitatem antiquioris de familia Pandulphina pertinere debet.

Præsentatio à verò patrono, & intra tempus debitum concludenter etiam probatur: quia Io. Baptista docet de sua præsentatione facta per Franciscum de Pandulphinis vti maiorem natu dictæ familiæ, & tāquam vnicum patronum Archidiaconatus, & prębēde ex instrumento quod datur sub die 6. Nouembris 1626. ex cuius data similiter conuincitur intra qua-
9 drimestre laicis † patronis de iure indultum ad præsentandum, (*cap. quoniam ea. cum propter de iure patronatus glos. in c. cum vos de offic. ordin. ca. vnico, §. verùm de iure patronatus in 6. Rot. in antiq. decis. 10. & in nou. dec. 6. eod. tit. lap. alleg. 75 num. 3.*) fuisse præsentatum ex quo Clarentius vltimus Archidiaconus obijt de mense Octobris anni 1626.

Non obstat quod Instrumētum donationis, à quo pendet substantia probationis Ioannis Baptistę non
10 sit † in forma probanti, postquam neque authenticū ab eodem notario rogatum; neque à suo originali parte citata compulsatum productum fuit; sed ab alio
11 processu leuatum, † cui fides adhibenda non est non obstante constitutione Innocentij; dum in illo processu non apparet productum authenticum, & recognitum, *Caputaq. dec. 351. nu. 5. p. 2. Rot. dec. 550. nu. 4. coram PP. Gregorio XV. & in Ianuen. portionis 12. Ianuarij 1604. coram Illustriss. Card. Mellino.*

Quia etsi hodie probari non possint requisita Innocentiana, quando scriptura extracta de alio processu producitur, non tamen deficit forma probans istius Instrumenti, quia cum substantia tenoris illius fuerit registrata in litteris Sixti IV. confirmantis hanc donationem sub data Kalend. Februarij anni 1476. ab Incarnatione, & iterum enuntiata in litteris motu proprio eiusdem Pontificis de anno 1481. & sic ver-
12 semur in † antiquissimis supra centum annos, scriptura aut tenor registratus in litteris Papæ probat factū enuntiatum, *Alex. cons. 6. in fine lib. 6. Crau. de Antiq.*
13 *temp. in princ. n. 8. &* 10. dicens li Papa vt hic † motu proprio concedit; etiam in recentibus talem assertionem probare, & in sectione, *vers. octaua datum limitatio in fine*, & in alia sectione, *vers. vidimus in genere, nu.* 13. idem confirmat, *Modern. de prob. concl. 918. num. 3.* & nihilominus li ageretur de sumpto informi, con-
14 currentibus † adhuc adminiculis, & obseruantia plenè probat, *Bald. cons. 400. num. 5. lib. 4. Crau. cons. 158. post princ. & 274. nu. 7. Ioseph. Ludou. concl. 38. vers. inseritur quinto Seraph. dec. 1334. nu. 5. Rot. dec. 18. nu. 1. p. 2 recen.* quæ adminicula super abundant: quia ex litteris prędictis Sixti IV. tam de anno 1476. quam 1481. apertè constat de veritate factæ donationis, & idem legitur registratum in libro Capituli Cathedralis Pistorien. de anno 1479. quod ideo familia de Pāduliinis tenebatur ad anniuersarium vigore prædictæ donationis rogatæ per Nerium de Prato Cam. Apostol. Notarium, qui est idem descriptus in calce scripturæ donationis pro Notario rogato, quibus acce-

dunt

dent enuntiatiuę emanatæ in diuersis processibus; nam de anno 1601. Ferrantes de Tucis pro iustificanda narratiua litterarum Coadiutoriæ huius dignitatis produxit diuersa Iura, inter quæ legitur item Instrumentum pnblicum donationis Iuris patronatus Archidiaconatus prædicti factæ per Ludouicum, Pauli, Petro, Philippo, Iannotij de Pandulfinis, & natu maiori pro tempore existenti ex linea, & descendentia dicti Iannotij die 17. Decemb. 1476. rogato à Nerio Honufrij Notario publico Camerę Apostol. similiter & in sententia anni 1611. lata ad fauorem Honufrij per Vicarium Pistorien. legitur viso Instrumento fundationis, & donationis factæ per Ludouicum fundatorem, Petro Philippo Iannotij Pandulfini, & maiori natu Cęterum quod Instrumentum prędictum fuerit semper pro authentico obseruatum, patet quia ab anno 1528. vsque ad vltimam vacationem Pandulfini, natu maiores prędentarunt, & seu loco præsentationis consensum præstiterunt resignationibus per tempora factis per Archidiaconos possessores, & in prouisionibus Apostolicis subsequutis, nempe de anno 1528. in prouisione Fráciſci per resignationem Vincentij; & de anno 1565. in prouisione Baldessaris per resignationem supradictam Francisci, & de anno 1601. in coadiutoria expedita ad fauorem Ferrantis Tucij, & in alia coadiutoria expedita ad fauorem Honufrij Clarentij de anno 1611. per cuius obitum contigit præsens vacatio, & quamuis consensus non fuerint prestiti in vacatione per obitum; sed in coadiutorijs, & resignationibus
15 idem tamen sequuntur effectus; quia † consensus præstiti habent vim præsentationis etiam ad constituendos patronos in quasi possessione presentandi *Abbas. cons. 54. num. 1. lib. 1. Rot. decis. 154. num. 4. par. 2. recen. & 349. num. 2. coram PP. Gregorio XV.*

Neque etiam dubitari potest, quin Franciscus, qui præsentauit, Ioannem Baptistam sit descendens à Iannotio Pandulfino, & maior natu, & sic habeat qualitates requisitas in donatione; quia testes dati vtrumque requisitum benè iustificant; sed magis qualitatem maioratus Francisci, & descendentia à Iannotio Pandulfino plenius probatur ex attestatione Officialium Ciuitatis Florentiæ desumpta ex libro publico extractionis Officialium, vbi omnes qui nascuntur propter distributionem officiorum diligen-
16 ter annotantur, cui libro in his terminis † probandæ descendentię Rota fidem adhibuit *in Florent. fideicom. de Guidaccijs 21. Iunij 1627. Coram D. meo Dunozetto*, & prius in alia, *Florent. Cappellæ 26. Aprilis 1619. coram me*.

17 Demum non obstat, quod scriptura † donationis contineat labem simoniæ, quæ impedit translationē Iuris patronatus, *cap. præterea il 2. de Iurepatronatus Rot. decis. 302. num. 4. par. 1. recent.* & ex eo simoniam dicebatur probari: quia in contextu præmittuntur beneficia recepta à Pandulfinis, & spes recipiendi
18 maiora, quæ † cum contineant causam finalem tanquā in præmio posita, *l. 1. vbi Bar. in princip. ff. ad Macedon. Bocc. cons. 20. num. 11.* à vitio simoniæ non videntur posse separari, *Couarru. variarum lib. 1. cap. 20. num. 4. Rot. dicta dec. 302. num. 4. par. 1. recent.*

Quia vltra quod ex temporis decursu, nempe 150. annorum, & post confirmationem Apostolicam, exceptio de per se remanet iueleuans propter auctori-
19 tatem Papæ, † quæ purgat omne vitium, *glos. in c. cum pridem in verbo illicitæ de pactis pariſ. de resign. lib. 6.*
20 *quæst. 2. num. 68.* donare in † recompensam ob seruitia recepta non est simoniæ, postquam carent conuentione & pacto ad extinguendam obligationem,
21 & inferunt tantummodo † moralem obligationem, ab honestate, & gratitudine remuneratoria præcedentem, vt declarat *Couarru. dicto loco. 20. num. 4. vers. si verò Coll. vel beneficii*, & idē firmant. *Conef. de Trienn. quæst. 12. var. & quid dicendum Pariſ. de confiden. quæst. 49. num. 5. Rota in Calaguritana Confid. 14. Decembris 1529. coram bo. mem. Penia*. Et ita.

REVERENDIS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Romana successionis. Venet. 19. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Testamentum primum, quando per secundum tollatur, & quando non, & quæ requirantur. Testatoris dementia, ad hoc vt eius testamentum sit nullum, ex quibus probetur, & ex quibus hoc cesset.

SVMMARIVM.

1 *Termini substantiales, vt benè seruentur quæ requirantur.*
2 *Recusatio iudicis debet fieri per procuratorem ad hoc habentem speciale mandatum.*
3 *Recusatio iudicis debet fieri ante motam litem, nisi noua causa recusationis superuenerit.*
4 *Testamentum primum ipso iure per secundum tollitur.*
5 *Testamentum, quando producitur in forma probanti non vitiatum &c. scilicet tunc heredibus in eis institutis datur immissio.*
6 *Testamentum originale, an debeat in actis produci, ad hoc vt detur immissio, & an sufficiat exemplum in publica forma num. 7.*
8 *Testatoris subscriptio non sit necesse, recognosci, quando sumus in testamento nuncupatiuo.*
9 *Testamentum primum, quando non censeatur per secundum reuocatum.*
10 *Testator, si in secundo testamento, dicat, quod illud valere debeat, non obstante quouis alio testamento habente clausulam derogatoriam, censetur primum reuocasse.*
11 *Testator præsumitur à prima voluntate discessisse, per verba derogatoria, clausulis derogatorijs positis in prima voluntate.*
12 *Sanæ mentis esse, naturale est, furiosum vero, & insanum, accidentale.*
13 *Dementia in dubio non præsumitur.*
14 *Testatoris furor tempore conditi testamenti non probatur ex eo, quando docetur aliqua die furiosus fuisse.*
15 *Et hoc maximè, quando in testamento reperiuntur omnia ritè, & rectè dispesita & num. 24.*
16 *Compositio mentis ex quibus arguatur.*
Inordinatio arguit defectum num. 16.

9 *Patronis Laicis intra quadrimestre præsentare indultum est.*
10 *Instrumento, quod non est in forma probanti, non adhibetur fides. & num.* 11.
12 *Scriptura, aut tenor registratus in litteris Papæ probat factum enunciatum, quando sumus in antiquissimis.*
13 *Quod procedit etiam in recentibus, quando Papa motu proprio aliquid asseritur.*
14 *Sumptum informe concurrentibus adminiculis, & obseruantia plenè probat.*
15 *Præsentationis vim habet consensus præstitus, etiam ad constituendos patronos in quasi possessione præsentandi.*
16 *Libro publico extractionis officialium, ad effectum probandi descendentiam fides adhibetur.*
17 *Simonia impedit translationem iurispatronatus.*
18 *Causa finalis arguitur ex proemio.*
19 *Papæ auctoritas purgat omne vitium.*
20 *Donatio in recompensam ob seruitia recepta non est simonia. & num.* 21.

DECISIO CCXXXII.

Dictum fuit Archidiaconatum de quo agitur esse adiudicandum D. Ioanni Baptistæ Mancino.

Probat enim vacationem, patronatum, pertinentiam, & se à vero patrono præsentatum, quibus con-
1 currentibus beneficij † adiudicatio, & institutio eidē denegari non potest, *cap. monasterium 16. quæst. 7. ca. cum Bertoldus vbi Abb. num. 12. dere Iud. Rot. dec. 337. num. 1. par. 2. recen. & in Lucana Iurispatronatus 21. Aprilis 1621. coram D. meo Decano in Burgen. S. Sepulchri beneficij 4. Iulij 1625. corā D. meo Merlino, & in Barchinonen. beneficij 4. Februarij & Gerunden. beneficij 21. Februarij 1628. coram me.*

2 Vacatio beneficij est † indubitata apud partes: quia vtraque venit ex eadem vacatione, nempe per obitum Honufrij Clarentij mense Octobris 1626.

3 Patronatus autem † existentia similiter iustificatur ex instrumentum fundationis, & dotationis huius dignitatis Archidiaconatus per Ludouicum Pauli de Compagnis factæ vsque de anno 1465. quod
4 datur, qui modus probandi † superat alios tanquam directè, & in sua substantia fundatus, *c. nobis c. pia mētis 16. q. 7. vbi glo. de iure patronatus Lambert. coll. it. li. 1. p. 1. art. 2. q. 2. vsque ad finem Crau. cons. 68. nu. 1. Rot. dec. 615. nu. 2. p. 1 recen.* & fuit comprobata in *Gerundēn. beneficij coram nie 21. Februarij* 1628. nec de
5 † effectuatione potest dubitari: quia concurrit diuturna, & successiua possessio præsentandi vltra 40. annos ab anno scilicet 1528. vsq. ad præsentem vacationem, &
6 cū † enunciatiuis antiquis huius patronatus, quæ sufficit iuxta *cons. Oldradi 229.* sæpissime receptum per Rotam, vt in *dec. 541. n. 2. p. 2 recen. Seraph. dec. 1141. nu. 1. & coram PP. Gregorio 349. num. 3.*

1 Pertinentia eiusdem patronatus est etiam patens; nam quamuis Ludouicus per assignationem bonorū
7 † & iurium pro dote huius dignitatis acquisierit ius patronatus, vt iam firmatum fuit in alia, *Pistorien. Archidiaconatus 17. Iunij 1615. coram Patriarcha Pamph.* & per consequens tanquam hæreditarium ad suos transire debuisset; attamen de anno 1476. illud donauit Petro Philippo Iannotij de Pandulphinis pro se & antiquiori de familia descendentium ex dicto Ian-
8 notio; vnde tanquam de iure abdicato ex tit. † donationis habili ad transferendum dominium concurrentibus confirmationibus Apostolicis Sixti IV. de anno 1479. & 1481. *Speculator. de locato, §. nunc aliqua num. 73. Paul. Cittad. de Iur. patron. in verbo transferatur, par. 9. num. 10.* non ad hæredes Ludouici fundatoris; sed ad donatarios habentes qualitatem antiquioris de familia Pandulphina pertinere debet.

Præsentatio à verò patrono, & intra tempus debitum concludenter etiam probatur: quia Io. Baptista docet de sua præsentatione facta per Franciscum de Pandulphinis vti maiorem natu dictæ familiæ, & tāquam vnicum patronum Archidiaconatus, & prębēde ex instrumento quod datur sub die 6. Nouembris 1626. ex cuius data similiter conuincitur intra qua-
9 drimestre laicis † patronis de iure indultum ad præsentandum, (*cap. quoniam ea. cum propter de iure patronatus glos. in c. cum vos de offic. ordin. ca. vnico, §. verùm de iure patronatus in 6. Rot. in antiq. decis. 10. & in nou. dec. 6. eod. tit. lap. alleg. 75. num. 3.*) fuisse præsentatum ex quo Clarentius vltimus Archidiaconus obijt de mense Octobris anni 1626.

Non obstat quod Instrumētum donationis, à quo pendet substantia probationis Ioannis Baptistę non
10 sit † in forma probanti, postquam neque authenticū ab eodem notario rogatum; neque à suo originali parte citata compulsatum productum fuit; sed ab alio
11 processu leuatum, † cui fides adhibenda non est non obstante constitutione Innocentij; dum in illo processu non apparet productum authenticum, & recognitum, *Caputaq. dec. 351. nu. 5. p. 2. Rot. dec. 550. nu. 4. coram PP. Gregorio XV. & in Ianuen. portionis 12. Ianuarii 1604. coram Illustriss. Card. Mellino.*

Quia etsi hodie probari non possint requisita Innocentiana, quando scriptura extracta de alio processu producitur, non tamen deficit forma probans istius Instrumenti, quia cum substantia tenoris illius fuerit registrata in litteris Sixti IV. confirmantis hanc donationem sub data Kalend. Februarij anni 1476. ab Incarnatione, & iterum enuntiata in litteris motu proprio eiusdem Pontificis de anno 1481. & sic ver-
12 semur in † antiquissimis supra centum annos, scriptura aut tenor registratus in litteris Papæ probat factū enuntiatum, *Alex. cons. 6. in fine lib. 6. Crau. de Antiq. temp. in princ. n. 8. &* 10. dicens si Papa vt hic †
13 motu proprio concedit; etiam in recentibus talem assertionem probare, & in sectione, *vers. octaua datum limitatio in fine*, & in alia sectione, *vers. vidimus in genere, nu.* 13. idem confirmat, *Modern. de prob. concl. 918. num. 3.* & nihilominus si ageretur de sumpto informi, con-
14 currentibus † adhuc adminiculis, & obseruantia plenè probat, *Bald. cons. 400. num. 5. lib. 4. Crau. cons. 158. post princ. & 274. nn. 7. Ioseph. Ludou. concl. 38. vers. insertur quinto Seraph. dec. 1334. nu. 5. Rot. dec. 18. nu. 1. p. 2 recen.* quæ adminicula super abundant: quia ex litteris prędictis Sixti IV. tam de anno 1476. quam 1481. apertè constat de veritate factæ donationis, & idem legitur registratum in libro Capituli Cathedralis Pistorien. de anno 1479. quod ideo familia de Pāduliinis tenebatur ad anniuersarium vigore prædictæ donationis rogatæ per Nerium de Prato Cam. Apost. Notarium, qui est idem descriptus in calce scripturæ donationis pro Notario rogato, quibus acce-

dunt

dunt enuntiatiuę emanatæ in diuersis processibus; nam de anno 1601. Ferrantes de Tucis pro iustificanda narratiua litterarum Coadiutoriæ huius dignitatis produxit diuersa Iura, inter quæ legitur item Instrumentum pnblicum donationis Iuris patronatus Archidiaconatus prædicti factæ per Ludouicum, Pauli, Petro, Philippo, Iannotij de Pandulfinis, & natu maiori pro tempore existenti ex linea, & descendentia dicti Iannotij die 17. Decemb. 1476. rogato à Nerio Honufrij Notario publico Cameræ Apostol. similiter & in sententia anni 1611. lata ad fauorem Honufrij per Vicarium Pistorien. legitur viso Instrumento fundationis, & donationis factæ per Ludouicum fundatorem, Petro Philippo Iannotij Pandulfini, & maiori natu Ceterum quod Instrumentum prędictum fuerit semper pro authentico obseruatum, patet quia ab anno 1528. vsque ad vltimam vacationem Pandulfini, natu maiores prędentarunt, & seù loco præsentationis consensum præstiterunt resignationibus per tèmpora factis per Archidiaconos possessores, & in prouisionibus Apostolicis subsequutis, nempe de anno 1528. in prouisione Frăcisci per resignationem Vincentij, & de anno 1565. in prouisione Baldessaris per resignationem supradictam Francisci, & de anno 1601. in coadiutoria expedita ad fauorem Ferrantis Tucij, & in alia coadiutoria expedita ad fauorem Honufrij Clarentij de anno 1611. per cùius obitum contigit præsens vacatio, & quamuis consensus non fuerint prędti in vacatione per obitum; sed in coadiutorijs, & resignationibus
15 idem tamen sequuntur effectus: quia † consensus præstiti habent vim præsentationis etiam ad constituendos patronos in quasi possessione prędentandi c *Abb. cons. 54. num. 1. lib. 1. Rot. decis. 154. num. 4. par. 2. recen. & 349. num. 2. coram PP. Gregorio XV.*

Neque etiam dubitari potest, quin Franciscus, qui præsentauit, Ioannem Baptistam sit descendens à Iannotio Pandulfino, & maior natu, & sic habeat qualitates rèquisitas in donatione; quia testes dati vtrumque requisitum benè iustificant; sed magis qualitatem maioratus Francisci, & descendentia à Iannotio Pandulfino plenius probatur ex attestatione Officialium Ciuitatis Florentiæ desumpta ex libro publico extractionis Officialium, vbi omnes qui nascuntur propter distributionem officiorum diligen-
16 ter annotantur, cui libro in his terminis † probandæ descendentię Rota fidèm adhibuit *in Florent. fideicom. de Guidaccijs 21. Iunij 1627. Coram D. meo Dunozetto*, & prius in alia, *Florent. Cappellæ 26. Aprilis 1619. coram me*.

17 Demum non obstat, quod scriptura † donationis contineat labem simoniæ, quæ impedit translationē Iuris patronatus, *cap. præterea il 2. de Iurepatronatus Rot. decis. 302. num. 4. par. 1. recent.* & ex eo simoniam dicebatur probari: quia in contextu præmittuntur beneficia recepta à Pandulfinis, & spes recipiendi
18 maiora, quæ † cum contineant causam finalem tanquã in præmio posita, *l. 1. vbi Bar. in princip. ff. ad Macedon. Bocc. cons. 20. num. 11.* à vitio simoniæ non videntur posse separari, *Conarru. variarum lib. 1. cap. 20. num. 4. Rot. dicta dec. 302. num. 4. par. 1. recent.*

Quia vltra quod ex temporis decursu, nempe 150. annorum, & post confirmationem Apostolicam, exceptio de per se remanet ineleuans propter auctori-
19 tatem Papæ, † quæ purgat omne vitium, *glos. in c. cum pridem in verbo illicitæ de pactis pariſ. de resign. lib. 6.*
20 *quæst. 2. num. 68.* donare in † recompensam ob seruitia recepta non est simoniæ, postquam carent conuentione & pacto ad extinguendam obligationem,
21 & inferunt tantummodo † moralem obligationem ab honestate, & gratitudine remuneratoria præcedentem, vt declarat *Conarru. dicto loco. 20. num. 4. vers. si verò Collator beneficii*, & idē firmant. *Comes. de Trienn. quæst. 12. ver. & quid dicendum Pariſ. de consiſden. quæst. 49. num. 5. Rota in Calagurritana Consid. 14. Decembris 1529. coram bo. mem.* Penia. Et ita.

REVERENDIS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Romanæ successionis. Venet. 19. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Testamentum primum, quando per secundum tollatur, & quando non, & quæ requirantur. Testatoris dementia, ad hoc vt eius testamentum sit nullum, ex quibus probetur, & ex quibus hoc cesset.

SVMMARIVM.

1 *Termini substantiales, vt benè seruentur quæ requirantur.*
2 *Recusatio iudicis debet fieri per procuratorem ad hoc habentem speciale mandatum.*
3 *Recusatio iudicis debet fieri ante motam litem, nisi noua causa recusationis superuenerit.*
4 *Testamentum primum ipso iure per secundum tollitur.*
5 *Testamentum, quando proferitur in forma probanti non vitiatum &c. scilicet tunc hæredibus in eis institutis datur immissio.*
6 *Testamentum originale, an debeat in actis produci, ad hoc vt detur immissio, & an sufficiat exemplum in publica forma n. m. 7.*
8 *Testatoris subscriptio non sit necesse, recognosci, quando sumus in testamento nuncupatiuo.*
9 *Testamentum primum, quando non censeatur per secundum reuocatum.*
10 *Testator, si in secundo testamento, dicat, quod illud valere debeat, non obstante quouis alio testamento habente clausulam derogatoriam, censetur primum reuocasse.*
11 *Testator præsumitur à prima voluntate discessisse, per verba derogatoria, clausulis derogatorijs positis in prima voluntate.*
12 *Sanæ mentis esse, naturale est, furiosum vero, & insanum, accidentale.*
13 *Dementia in dubio non præsumitur.*
14 *Testatoris furor tempore conditi testamenti non probatur ex eo, quando docetur aliqua die furiosum fuisse.*
15 *Et hoc maximè, quando in testamento reperiuntur omnia ritè, & rectè dispositа & num. 24.*
16 *Compositio mentis ex quibus arguatur.*
Inordinatio arguit defectum num. 16.

dunt enuntiatiuę emanatæ in diuersis processibus; nam de anno 1601. Ferrantes de Tucis pro iustificanda narratiua litterarum Coadiutoriæ huius dignitatis produxit diuersa Iura, inter quæ legitur item Instrumentum publicum donationis Iuris patronatus Archidiaconatus prædicti factæ per Ludouicum, Pauli, Petro, Philippo, Iannotij de Pandulfinis, & natu maiori pro tempore existenti ex linea, & descendentia dicti Iannotij die 17. Decemb. 1476. rogato à Nerio Honufrij Notario publico Cameræ Apostol. similiter & in sententia anni 1611. lata ad fauorem Honufrij per Vicarium Pistorien. legitur viso Instrumento fundationis, & donationis factæ per Ludouicum fundatorem, Petro Philippo Iannotij Pandulfini, & maiori natu Cœterum quod Instrumentum prędictum fuerit semper pro authentico obseruatum, patet quia ab anno 1528. vsque ad vltimam vacationem Pandulfini, natu maiores prędentarunt, & seù loco præsentationis consensum præstiterunt resignationibus pertempora factis per Archidiaconos possessores, & in prouisionibus Apostolicis subsequutis, nempe de anno 1528. in prouisione Fráciſci per resignationem Vincentij, & de anno 1565. in prouisione Baldessaris per resignationem supradictam Francisci, & de anno 1601. in coadiutoria expedita ad fauorem Ferrantis Tucij, & in alia coadiutoria expedita ad fauorem Honufrij Clarentij de anno 1611. per cùius obitum contigit præsens vacatio, & quamuis consensus non fuerint prestiti in vacatione per obitum; sed in coadiutorijs, & resignationibus
15 idem tamen sequuntur effectus: quia † consensus præstiti habent vim præsentationis etiam ad constituendos patronos in quasi possessione prędentandi *Abb. conſ. 54. num. 1. lib. 1. Rot. decis. 154. num. 4. par. 2. recen. & 349. num. 2. coram PP. Gregorio XV.*

Neque etiam dubitari potest, quin Franciſcus, qui præsentauit, Ioannem Baptistam sit descendens à Iannotio Pandulfino, & maior natu, & sic habeat qualitates requisitas in donatione; quia testes dati vtrumque requisitum benè iustificant; sed magis qualitatem maioratus Francisci, & descendentia à Iannotio Pandulfino plenius probatur ex attestatione Officialium Ciuitatis Florentiæ desumpta ex libro publico extractionis Officialium, vbi omnes qui nascuntur propter distributionem officiorum diligen-
16 ter annotantur, cui libro in his terminis † probandæ descendentię Rota fidem adhibuit *in Florent. fideicom. de Guidaccijs 21. Iunij 1627. Coram D. meo Dunozetto,* & prius in alia, *Florent. Cappellæ 26. Aprilis 1619. coram me.*

17 Demum non obstat, quod scriptura † donationis contineat labem simoniæ, quæ impedit translationē Iuris patronatus, *cap. præterea il 2. de Iurepatron. tus Rot. decis. 302. num. 4. par. 1. recent.* & ex eo simoniam dicebatur probari: quia in contextu præmittuntur beneficia recepta à Pandulfinis, & spes recipiendi
18 maiora, quæ † cum contineant causam finalem tanquā in præmio posita, *l. 1. vbi Bar. in princip. ff. ad Macedon. Bocc. conſ. 20. num. 11.* à vitio simoniæ non videntur posse separari, *Couarru. variarum lib. 1. cap. 20. num. 4. Rot. dicta dec. 302. num. 4. par. 1. recent.*

Quia vltra quod ex temporis decursu, nempe 150. annorum, & post confirmationem Apostolicam, exceptio de per se remanet iueleuans propter auctori-
19 tatem Papæ, † quæ purgat omne vitium, *glos. in c. cum pridem in verbo illicitæ de pactis pariſ. de resign. lib. 6.*
20 *quæst. 2. num. 68.* donare in † recompensam obseruitia recepta non est simoniæ, postquam carent conuentione & pacto ad extinguendam obligationem,
21 & inferunt tantummodo † moralem obligationem, ab honestate, & gratitudine remuneratoria præcedentem, vt declarat *Couarru. dicto loco 20. num. 4. vers. si verò Collator beneficii,* & idē firmant. *Comes. de Trienn. quæst. 12. ver. & quid dicendum Pariſ. de conſiden. quæst. 49. num. 5. Rota in Calagurritana Conſid. 14. Decembris 1529. coram bo. mem. Penia.* Et ita.

REVERENDIS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Romanæ successionis Venet. 19. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Testamentum primum, quando per secundum tollatur, & quando non, & quæ requirantur. Testatoris dementia, ad hoc vt eius testamentum sit nullum, ex quibus probetur, & ex quibus hoc cesset.

SVMMARIVM.

1 *Termini substantiales, vt benè seruentur quæ requirantur.*
2 *Recusatio iudicis debet fieri per procuratorem ad hoc habentem speciale mandatum.*
3 *Recusatio iudicis debet fieri ante litem, nisi noua causa recusationis superuenerit.*
4 *Testamentum primum ipso iure per secundum tollitur.*
5 *Testamentum, quando producitur in forma probanti non vitiatum &c. scilicet tunc heredibus in eis institutis datur immissio.*
6 *Testamentum originale, an debeat in actis produci, ad hoc vt detur immissio, & an sufficiat exemplum in publica forma num. 7.*
8 *Testatoris subscriptio non sit necesse, recognosci, quando sumus in testamento nuncupatiuo.*
9 *Testamentum primum, quando non censeatur per secundum reuocatum.*
10 *Testator, si in secundo testamento, dicat, quod illud valere debeat, non obstante quouis alio testamento habente clausulam derogatoriam, censetur primum reuocasse.*
11 *Testator præsumitur à prima voluntate discessisse, per verba derogatoria, clausulis derogatorijs positis in prima voluntate.*
12 *Sanæ mentis esse, naturale est, furiosum vero, & insanum, accidentale.*
13 *Dementia in dubio non præsumitur.*
14 *Testatoris furor tempore conditi testamenti non probatur ex eo, quando docetur aliqua die furiosum fuisse.*
15 *Et hoc maximè, quando in testamento reperiuntur omnia ritè, & rectè disposita & num. 24.*
16 *Compositio mentis ex quibus arguatur.*
Inordinatio arguit defectum num. 16.

17 *Testator præsumitur sanæ mentis, si instituat hæredes personas sibi sanguine proximiores.*

Testator non præsumitur demens, si legata pia faciat, qualia ipsius qualitati, & cuilibet viro, prudenti conueniebant num. 17.

18 *Sacramentum confessionis, & sacræ Eucharistiæ, non nisi hominibus sanæ mentis permittitur, & conuenit*

19 *Testes interessati non probant.*

20 *Testes, ad hoc vt probent testatoris dementiam, illam determinatè concludere debent de tempore conditi testamenti.*

21 *Testes non reddentes conuenientem rationem sui dicti, non probant.*

22 *Testes, vt dementiam testoris probet quid requiratur.*

23 *Memoria imbecillitas non benè infert ad defectum intellectus.*

25 *Viri sani intellectus, quandoque aliqua ex accidenti faciunt à sana mente aliena, etiam tempore conditi testamenti.*

26 *Pater, qui sine causa filios suos exheredat, rem quasi furiosi dicitur facere.*

27 *Testamentum patris, qui sine causa filios exheredat, nero iure tenet, cum opus sit illud rescindi per querelam in officiosi testamenti.*

28 *Testamentum furiosi ipso iure est nullum.*

29 *Testamentum illius, qui iussit ossa sua proijci in Tyberim, licet rem furiosi iusserit, tantum eius testamentum tenuit.*

Testamentum illius mulieris, quæ iussit se sepelliri, cum quibusdam ornamentis ex Smaragdis, & Margaritis, confectis valuit num. 29.

30 *Testamentum illius, qui peccata sua non confitebatur an ualeat.*

Testamentum illius, qui Missam non audiebat, & cum esset dines non reliquit legata pia pro anima sua, an sustineatur num. 30.

31 *Ex Testamento benè ordinato, habens dilucida intervalla, præsumitur in sanitatis intervallo fuisse de tempore conditi testamenti.*

32 *Furiosus, qui prorsus est, licet de facto testetur, quamuis ordinatè, tamen eius testamentum nullum est.*

33 *Furiosus, quis esse non desinit, quamuis faciat aliquos actus sapientis.*

34 *Infirmus quamquam faciat actus aliquos qui sanitatem arguunt, tamen non est sanus.*

35 *Curatori datio arguit dementiam, fallit quando fuit procurata num.* 36.

37 *Ordinarie, & non executiuè proceditur, quando tituli sunt ambo pares num.* 38.

DECISIO CCXXXIII.

IOannes Maria Vertema duo condidit testamenta in primo Ven. Archiconfraternitatem Sanctiss. Crucifixi de Vrbe; in secundo Franciscum, Catherinam, & Cæciliam de Vertomis hæredes instituit, cum autē Archiconfraternitas mortuo testatore vigore primi testamenti bonorum hæreditariorum possessionem occupasset orta lite inter eam, & dictas fœminas (Frāciscus enim nunquam fuit in causa) Iudex Causarum dictæ Archiconfraternitatis pronunciauit prædictas Catherinam, & Cæciliam esse immittendas pro duabus ex tribus partibus ex secundo testamento; sed cū habitus fuerit recursus ad Illustriss. Cardinalē Protectorem, qui me in Iudicem deputauit, dubitaui hodie in Rota de viribus dictæ sententiæ, & Domini esse confirmandam resoluerunt, quia de validitate non est dubitandum. Nam vltra quod Illustriss. Cardinalis in suis facultatibus potest procedere nullis etiam seruatis terminis substantialibus fuerūt nihilominus ser-

1 uata † omnia requisita, de quibus per *Caput. dec.* 260. *p.* 2. & recusatio Iudicis fuit facta per procuratorem

2 non habentem ad id speciale mandatum ad † recusandum de iure requisitum *ad l. non solùm §. fin. ff. de proc. Rebuff. de recusat. art.* 1. *glos.* 1. *nu.* 2. *Paris. cons.* 31. *nu.* 102. *lib.* 1. *Caputaq. dec.* 168. *p.* 1. *Rot. apud Greg. xv. dec.* 368. *nu.* 1. & non fuit proposita in tempore, sed

3 post litem contestatam, quę propterea non afficit, † cū non probetur nouam causam superuenisse *l. apertissimi in princ. C. de Iudic. c. inter monasterium de sent. & re iudic. Couar. pract. quæst. c.* 26. *num.* 1. *in fin. & Rota decis.* 2. *num.* 3. *par.* 2. *diuers.*

De iustitia verò similiter visum fuit constare, quia

4 cum per d. secundum † testamentum primum ipso iure sublatum fuerit *§. posteriore instit. quib. mod. testam. infirm.* cum vulgatis, & illud fuerit productum in for-

5 ma probanti † non vitiatum, &c. hæredibus in eo institutis debetur immissio ex *l. fin. C. de Ed. Diu. Adr. toll. Menoc. de adipisc. remed.* 4. *nu.* 368. latè *Pereg. de fideic. art.* 48. *per tot, & Rot. apud Greg. xv. decis.* 206. *num.* 1. & alibi sæpius.

6 Nec releuat, quod in actis non fuerit † productum originale, seu matrix dicti secūdi testamenti iuxta requisita *d. l. fin.* quia sufficit, quod productum fuerit

7 exemplum in publica † forma traditum à Notario rogato *Ias. in d. l. fin. sub num.* 4. *vbi Zuccard. num.* 92. *vers. sed nihilominus Menoch. d. remed.* 4. *num.* 654. & ita obseruat *Rota* vt testatur *Verall. decis.* 351. *num.* 1. *par.* 2. *& in Perusina hæreditatis* 28. *Nouembris* 1616. *coram bon. me. Buratto, & nouissimè in Romana hæreditatis de Arigonis* 23. *Ianuarij* 1627. *coram D. meo Virili.*

8 Minùs releuat, quod non fuerit † recognita subscriptio testatoris, quia versamur in testamento nuncupatiuo, quod redditur certum eo ipso, quod fuit per testatorem consignatum notario clausum, & notarius à tergo illius rogitum consignationis coram septem testibus adnotauit, & ibidem testator, ac testes prædicti etiam se subscripserunt, vnde opus non est alia recognitione *Bart. in l.* 2. *num.* 5. *vers. nunc si Abellio ff. quemad. testam. aper. Paul. de Castr. cons.* 93. *num.* 3. *lib.* 1. *Rot. decis.* 752. *num.* 6. & 7. *p.* 1. *diuers. & ind. Romana hæreditatis coram D. meo Virili, & in ead.* 28. *Iunij* 1627. *coram eodem.*

Non obstat ēt, quòd in primo testamento in quo Archiconfraternitas fuit hęres instituta adiit clausula derogatoria posterioris volūtatis, nisi in ea describantur hæc formalia verba Aue Maria Gratia plena quæ in d. 2. testamento nō inueniuntur descripta, quo

9 casu † primū nō cēsetur per posterius reuocatū ad *l. si quis in princ. testamenti*, & ibi communiter DD. *ff. de leg.* 3. *Ias. in l. si nulli, & ibi §. in legatis num.* 11. *ff. de leg.* 1. *Corn.* 86. *num.* 7. *vol.* 3. *Aber. cons.* 134. *num.* 1. *li.* 1. *Cas. de Graff. decis.* 1. *num.* 1. & 2. *de testam.* quia fuit benè responsum, quòd in d. secundo testamento ad-

10 est sufficiens † derogatio, ex quo testator in eo dixit quod valere debeat non obstante quouis alio testamento habente clausulam derogatoriam subdens, *Sotto qualsiuoglia parole derogatorie, de quali non mi ricordo, ma se mi ricorda si adesso de verbo ad verbū le di-*

cet,

rei, Bart. in d. l. si quas in principio testamenti num. 8. Clar. in §. testamentum q. 99. vers. sed quero Natt. cons. 639. n. 9. lib. 3. Moder. Rom. discept. 48. num. 22. & seqq. Hier. Laur. dec. Auen. 81. num. 3. & in puncto, quod per verba illa *sotto qualsiglia parole derogatorie*, sit sufficiēter
21 † derogatum cuicumque clausulæ derogatoriæ, etiā continenti dicta verba Aue Maria dixit, Rota decis. 721. *nu. 3. p. 2. recen. & in Romana legati 9. Iunij 1578. coram Bichalo.*

Non etiam obstare visum fuit prętensa testatoris dementia de tempore secundi testamenti, in qua hebat principale fundamentum pro parte Archifraternitatis,
22 quia cum naturale† sit, quem esse mentis compotem, furiosum verò, & insanum accidentale, vt dixit *Bal. in l. nec Codicillos C. de codicill. vbi etiam gl. Bar. & alij*, præsumptio stat contra dementiam *c. fi. de succes. ab intest.* propterea ad probandam dementiam præsertim in Io. Maria testatore; qui non solum pro
23 † se habet sanæ mentis præsumptionem, sed in precedenti tempore vitæ suæ talis probatur, efficacioribus & vrgentioribus probationibus de tempore conditi
24 testamenti opus est, itaut non sufficiat, † quod aliqua alia die probetur furiosus, vt latè *Bar. in l. 2. n. 3. vers. sed quid ff. de bon. poss. fur. Alex. cons. 85. n. 7. ver. & illud rectè li. 2. Roder. Suar. allcg. 1. per tot. Mago dec. Flo. 97. n. 13.* & tantò magis, quia cum his cōcurrit, quòd
25 † omnia in d. secundo testamento descripta ritè, & ordinatè composita reperiuntur, debiti autem ordinis ob leruantia, & scripturæ compositio, mentis integri-
26 tatem adnotant, sicut inordinatio † defectum *c. 1. §. si verò de cler. egrot. in 6. c. filij de hæret. cod. li. c. legitimus 93. dist. Io. Andr. in c. cum dilectus de succes. ab intest. Alex. in d. l. Furiosum C. qui testam. fac. poss. Honded. cons. 78. n. 60. li. 2. Tiraq. de leg. connub. glo. 1. p. 11. n. 7. Mant. de coniect. vlt. lib. 2. tit. 5. n. 13. & Anton. Gamm. dec. 262. n. 2.* Et præterea nulla maior sanæ mentis cōiectura, quam illa, quæ desumitur ex qualitate testamentariæ dispositionis Ioannis Mariæ, quia instituit
27 † hæredes dictas fœminas sibi sanguine proximiores, & quibus circumscripto testamento à lege deferebatur eius hæreditas, & legata pia fecit, qualia ipsius testatoris qualitati, & cuilibet prudenti viro cōueniebant *Suar. d. allcg. 1. n. 2. & 10. Honded. d. cons. 78. n. 61. li. 2. Mant. vbi supra n. 7. Affl. dec. 143. n. 5. Ioseph. Lud. dec. Perus. 1. n. 9. Gram. dec. 73. circa finem, & Rota dec. 129. n. 15. p. 2. diuers.* His accedunt fides Parochorum, quibus in hoc multum deferri debet attestantiū quod Ioannes Maria in vltima infirmitate, in qua fecit testamentum, & ex qua, dementiam ortam fuisse prætenditur, bis peccata sua cum sana memoria, sensu perfecto, & animi dolore confessus fuit, & sacram
28 Eucharistiam suscepit, horum enim† Sacramentorum susceptio, non nisi hominibus sanæ mentis conuenit, & præmittitur, vt latè *Surd. cons. 89. per tot.* quæ ideò plurimum confert ad mentis integritatem præsumendū, *Menoc. præsump. 45. n. 21. li. 6. Rot. dec. 384. n. 4. p. 1. recent. & in Romana hereditatis de Gracchis 5. Decemb. 1618. coram bo. me. Remboldo*, Adminiculantur etiam attestationes Reuerendiss. Episcopi Vicegerentis Illustrissimi Cardinalis Vicarij, & aliorum quatuor Sacerdotum, qui circa tempus condiri secundi testamēti Ioannem Mariam personaliter visitarunt, & eum sani iudicij, vt dicunt reperierunt, & tandem subscriptiones ipsiusmet testatoris, & septem testium non parum faciunt, quia testator mentis expers non facile subscripsisset, & testes subscribere recusalicat.

Vnde non obstant testes de dementia deponentes, quia vltra quòd quidam sunt aliqualiter interessati,
19 † quia aut sunt legatarij ex primo testamēto, aut aliàs eorum interest, vt illud sustineatur, quorū fides propterea saltem diminuitur ad *homines C. de test.* in primis non concludunt de dementia de tempore conditi
20 secundi testamenti, de quo tempore † maximè suprādictis attentis illam determinatè concludere debent iuxta *tex. in l. 2. & l. qui testamento §. quicumq. vers. nec furiosus ff. de testam.* & tradunt *DD. in d. l. furiosum Cor. cons. 261. n. 22. li. 4. Ant. Gam. d. dec. 262. nu. 2. & Rota d. dec. 384. n. 10. p. 1. recen.* Præterea non reddunt con-
21 uenientem † rationem sui dicti, quam tamē in hoc casu, etiam non interrogati exprimere debent, cū enim dementia cognoscatur per inquisitionem quandam,
22 quæ se animo nō offert, nisi per multa, & diuersa † media circa quæ testes de facili possunt errare, ideo eis non creditur, nisi causam sui dicti etiam non interrogati faciant manifestam *Bal. in l. solam C. de test. Innoc. in c. cum causam de test. Fulgos. & Castr. in d. l. furiosum. vbi Ias. n. 6. Soc. cons. 42. n. 4. l. 1. Sur. d. cons. 89. n. 4. Boer. dec. 23. n. 41. Mago. d. dec. 97. n. 5. & Rota in d. 384. n. 7.*

Non obstat, quòd aliqui testes reddant rationē dementiæ, quia viderunt Ioannē Mariā memoria destitutū, & facientem strepita, & alia more dementium,
23 quia memoriæ † imbecillitas non infert ad intellectus defectū *Menoc. d. præsump. 45. n. 31. & Rot. d. dec. 384. n. 5.* præsertim in Ioanne Maria, corporis infirmitate oppresso iuxta *tex. optim. in l. hac consultissima §. at cum humana fragilitas C. qui testam. fac. poss.* q̄ verò fecerit strepita, & alia huiusmodi similiter non cōcludit dementiā continuatā, & confirmatam, & sic eū non fuisse in potestate mentis de tēpore conditi testamēti,
24 stante, vt dictū est, q̄ antea † cōmuni existimatione sani consilij reputabatur, & testamentū condidit rectè, & ordinatè cōpositum, & eius dispositionis qualitas conuenit homini perfectæ mentis; & q̄ post prędicta strepita, & testiū depositiones sanus mente repertus fuit a Parochis, quibus fuit peccata confessus, necnon à Reuerendiss. Vicegerēte, & alijs Sacerdotibus supra
25 dictis quandoq; enim sani intellectus † viri aliqua ex accidenti faciunt à sana mente aliena ēt tpē conditi testamenti, & sic in fortioribus terminis, & tamen nō ideò sēper de iure furorē supervenisse præsumitur, nec insani reputantur, quoad testamenti actiuā factionē modo ex alijs suspicio furoris inde causata amo-
26 ueatur prout † Pater, qui filios suos sine causa exhæredat, meritò rem quasi furiosi facere dicitur *l. 1. &*
27 *2. ff. de inoff. testa.* & tamen eius † testamentū mero iure tenet cū opus sit illud rescindi per querelam inofficiosi *l. si non morsis §. si quis, & tot. tit. ff. eod. tit.* cū tamē
28 testamentū † furiosi sit ipso iure nullū *d. l. 2. & l. filiusfam. ff. de testa. & d. l. furiosum C. qui test. fac. poss.* Ille ēt testator, qui apud Iurisconsultum in *l. quidam in fine ff. de cond. instit.* iussit ossa sua proijci in Tyberim rem furiosi iussit, vt ibi *tex.* dicit, & tamen † eius testamentū
29 valuit, sicut valuit testamentum illius mulieris, quæ *in l. fin. §. fi. ff. de aur. & arg. leg.* iussit se sepeliri cū quibusdā ornamentis, quæ ipsa ad se sepeliendū fecerat ex Smaragdis, & margharitis; & facit bonū *tex. in l. seruo alieno, §. fi. ff. de leg. 1.* & q̄ refert *Paris. cons. 88. n.*
30 *65. vol. 3.* de testamēto illius, † qui peccata sua nō cō-

fiebatur, & *Corn.conſ.219.in fi.vol.1*, de teſtamento alterius, qui Miſſam non audiebat, & cum diues eſſet legata pia pro anima ſua nõ reliquit, & ſic intelligit *Roder. Suar.* vbi ſupra quod refert *Valerius Maximus* de teſtamento dementis benè ordinato, quod Senatus Romanus validum declarauit, quòd ſcilicet furioſus ille non erat in continuo, & confirmato furore, ſed ha
31 bens dilucida interualla, itaut ex benè ordinata † diſpoſitione iudicatus fuerit in ſanitatis interuallo eſſe de tempore facti teſtamenti, prout etiam ſic, intelligenda eſt deciſio in *d. Romana hæreditatis de Gracchis ver.tum etiam*, quãdo quidem, qui prorſus demens eſt
32 & in furore confirmatus, ſi de facto teſtetur † quamuis ordinatè, ſemper eius teſtamentum nullum eſt *Roder, Suar, & Mant. vbi ſup. Menoc. d. præſumpt. 45. nu. 68.* ſi-
33 quidem tunc optima compoſitio non à perſona, † ſed caſu magis facta creditur *arg. optim. rex. in l. fin. ff. de adminiſtr. tut.* non enim propterea deſinit eſſe furioſus quamuis faciat aliquos actus ſapientis, vt dicit *Rom. poſt gloſ. in l. filium emancipatum n. 3. ff. de acquir. hæred. Zabarell. conſ. 57. vol. 2. Corn. conſ. 69. vol. 1. & Menoch. conſ. 82. n. 234.* vt in ſimili infirmus, qui etſi actus ali-
34 quos faciat, qui ſanitatem † arguunt, tamen non eſt ſanus *Præpoſit. in c. dilectus extr. de ſponſ. Corſet, ſingul. 568. verbo teſtamentum*, vbi meminit illius egregiæ ſententiæ, quam dixiſſe quendam fatuum Pariſienſẽ, multi alij etiam referunt.

Non etiam obſtare dixerunt DD, quod Ioa. Mariæ vti inſano fuerit datus Curator ante conditum teſta-
35 mentum, de quo agitur, quæ Curatoris datio † demẽtiam arguit *Alex. d. conſ. 85. n. 9. li. 2. Bertran. conſ. 48. n. 23. vol. 1. p. 2, Surd. d. conſ. 89. n. 19. & Mant. vbi ſup. nu. 15*, quia quidquid ſit, an d. Curatoris datio fuerit cauſa cognita, & an fuerit ad hoc procurata, vt vide-
36 tur † ab habentibus pinguius intereſſe ex primo teſtamento illa ſimiliter non concludit dementiam ad effectum, de quo agitur, vt in puncto *Io. Fab. in §. præterea, & ibi etiam Aretin. inſtit. quiq. non eſt permiſſ. fac. teſt. am. Iaſ. in d. l. furioſum ſub nu. 2. verſ. ſingulariter limita Boer. d. dec. 23. n. 79. & Rotain d. Romana hæreditatis de Gracchis*, Et in omnem caſum in conflictu probationum, Dominis ex ſupra dictis viſum fuit probationem ſanæ mentis de tempore conditi ſecundi teſtamenti præponderare.

Tandem non obſtat, quod Archiconfraternitas
37 quæ venit † ex alio teſtamento; & ſic ex pari titulo, & poſſidet ſit legitima contradictrix, ad impediendam immiſſionem ex *d. l. fi. Bart. ibi ſub nu. 21. verſ. aut compareat, & Zuccard. nu. 374. Menoc. de adipiſc. d. remed. 4. n. 565, Pereg. de fideicom. art. 48. nu. 40. Mohed. dec. 13. vt lit. pend. & Caputaq. dec. 329. p. 1. & Rotain Reatina hæreditatis 4. Iunij 1599. coram Iuſto*, quia eſt verum
38 ad effectum, vt non † ſit procedendum ex d. remedio executiuè, & ſummariè, vt loquuntur DD. & Deciſiones ſupra allegatæ. Domini autem quamuis dixerint ſententiam eſſe confirmandam, dixerunt tamen procedẽdũ eſſe via ordinaria. Et ita deciſũ vtraq. &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Mediolanen. Pecuniaria Veneris 19. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Creditor, ſi indulgeat debitori, vt ad beneplacitum, & commodum ſuum ſoluat, ita quod d. beneplacitum, & commodum non excedat metam certi determinati temporis, an eo termino elapſo, cenſeatur inducta debiti præſcriptio, & obligationis extinctio.

SVMMARIVM.

1 *Solutioni, ſi ſit adiectus terminus, an poſt illius lapſum indulta dicatur debiti præſcriptio, & obligationis extinctio.*
2 *Inſtrumentum publicum facit probationem probatam.*
3 *Obligatio ſemel extincta amplius non reuiuiſcit.*
4 *Terminus, quando eſt præſcriptus non obligationi, ſed ſolutioni, tunc poſt lapſum termini non poteſt dici extincta obligatio & num. 9.*
5 *Solutioni, quando eſt adiectus terminus, præſumitur contrahentes voluiſſe, quod ante aduentum termini, debitum exigi non poſſit.*
6 *Solutioni, quando adijcitur terminus, eo aduento, non ſolum liberatur debitor, ſed conſtituitur in magis obligationem efficaci.*
7 *In obligatione ſimplici, quæ non habet cauſam ſucceſſiuam, ſed momentaneam, ſi adiciatur dies, cenſetur appoſitus non cauſa limitandæ obligationis, ſed differendæ ſolutionis.*
8 *Damna, & intereſſe, ſolita ſunt deberi ratione moræ.*
10 *In præſcriptione terminus currit de momento in momentum.*
11 *Inſtrumenta non habent executionem paratam.*
12 *Iudicium non debet incipere ab executione.*
13 *Sententia condemnatoria, antecedere debet executionem.*
14 *Inſtrumentum poteſt fieri, quod habeat executionem paratam, tam ex ſtatuto, quam ex conuentione partium.*
15 *Vt ſcilicet contra debitorem tamquam confeſſum executiuè procedi poſſit.*
16 *Pacta executiua in inſtrumentis appoſita ex diſpoſitione ſtatut. Mediolanen, quid operentur.*
17 *Deciſ. in cauſa Ferrarien. Afflictus coram Decan. Pign. declaratur.*
18 *Legitimatio perſonarum in omnibus iudicijs, etiam executiuis, requiritur.*

DECISIO CCXXXIV.

ILluſtriſſim. D. Cardinalis Borromeus per inſtrumentum publicum rogatum Mediolani 14. Decembris anni 1592, ſolucre promiſit quondam D. Comiti Ioannibaptiſtæ, eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus, ſummam librarum imperialium 15796. cum infraſcriptis conditionibus, videlicet. Et hoc ad commodum, & beneplacitum prædicti Illuſtriſſimi D. Cardinalis, quod tamen commodum, & beneplacitum, non excedat metam annorum duodecim, ſed hinc ad dictos annos duodecim intelligatur, & ſit præſcriptus terminus ſolutionis præſentis obligationis, cum ea tamen expreſſa lege, ac conditione, quod interea dictus Illuſtriſſimus D. Cardinalis, non teneatur, nec cogi poſſit ad aliqua damna, ſeù intereſſe, & poſtea omnia ſua bona obligauit, etiam cum pactis executiuis, cum iuramento, & clauſula con-

constituti, quodque vbique locorum ipse conueniri possit.

Defuncto autē dicto Comite Ioannebaptista DD. Commitissæ Paula, & Barbara de Belgioiosis tanquā eius ab intestato hæredes, ab Auditore Camerę obtinuerunt vigorè supradicti Instrumenti contra D. Cardinalem relaxari mandatum executiuum, à quò interposita pro parte eiusdem D. Cardinalis appellatione, causa mihi fuit commissa cum clausula si quid exequendum.

Et proposito dubio, an mandatum Auditoris Camerę esset exequendum, Domini duo firmarunt. Primum scilicet constare de Credito, alterum vero pro illius crēditi consecutione dictum mandatum non esse exequendum.

1 Quod enim attinet ad primum, licet ex verbis †adiectis termino solutionis ad annos duodecim prætenderetur post huiusmodi temporis lapsum à die initę stipulationis inductam fuisse debiti prescriptionem, & obligationis extinctionem, Iuxta *l. eum qui, §. qui ita stipulatur, ff. de verb. oblig.* visum est nihilominus liquidò constare de credito hæredum quondam Ioā-
2 nisbaptistæ ex †instrumento publico, quod facit probationem probatam *l. census ff. de probat. l. in donationibus C. de donat. c. scripta de fid. instr.* & ibi *Innoc. nu. 3. Abb. in c. sollicite de rest. spoliat. n. 7. in fi. Bar. in l. interest nu. 2. C. de solut. Bald. in l. si qua C. de Episc. & Cler. Alex. cons. 135. num. 5. lib. 6. Dec. cons. 433. cum seqq. Socin. Iun. cons. 137. num. 7. lib. 3.* Et Rota dixit in Romana Pecuniaria 5. Nouembris 1627. coram Reuerendissimo D. meo Decano.

Neqnè obstat, quod dicebatur obligationem sublatam esse penitùs post duodecim annorum lapsum,
3 eamque semel †extinctam, non amplius reuiuiscere *l. cum ex causa C. de remiss. pign.* Quia nō fuit prescriptus
4 terminus obligationi, † sed solutioni tantum, vt appareret ex verbis instrumenti, ibi, sit prescriptus terminus solutionis præsentis obligationis, itaùt dicendum sit, obligationem de qua agitur incæpisse ex die ad text. *in l. obligationum §. 1. ff. de oblig. & act.* Et contrahen-
5 tes voluisse † quod ante aduentum termini duodecim annorum debitum exigi non posset, vt apertè dicitur in *l. qui hoc anno 42. ff. de verb. oblig.* Ibi qui hoc anno, aut hoc mense stipulatus sit, nisi omnibus partibus anni vel mensis præteritis, non rectè patet, tunc enim
6 aduentus diei, † non solum debitorem nō liberat, sed magis constituit obligationem efficacem *l. si mandato Titij. §. Paulus respondi 2. ff. mandati l. magnam legum. C. de contraben. & com. stipul.* Præsertim cùm simus in
7 simplici obligatione, quæ non habet † causam successiuam, sed momentaneam, cum statim ad libitum adimpleri possit, quo casu semper dies videtur apposita, non causa limitandæ obligationis, sed causa differendæ solutionis, Vti plenè declarat Bart. *in d. l. cum qui §. qui ita stipulatur ff. de verb. oblig. nu. 2.* Vbi distinguendo sic respondet contrarijs, quam distinctionem amplectitur Paul. de Castr. ibidem *num. 3.* & signanter Ias. *num. 9. & Angel. in princ.*

Et hāc interpretationem confirmant verba ipsius instrumenti, ibi ea tamen expressa lege ac conditione, quod interea D. Cardinalis nō teneatur, nec cogi possit, ad aliqua damna, seu interesse, ex quibus manifestè colligitur terminum fuisse à contrahentibus præ-
8 scriptum solutioni, ad effectum euitandi damna, † & interesse, solita deberi ratione moræ *l. mora §. in bona fidei ff. de vsur. l. scimus l. Iulia ff. si cert. pet.* Non vero ad effectum perimendi obligationem, nam aliàs dicendū esset, nullam ab initio adfuisse obligationem quę necessario adstringeret Illustrissimum D. Cardinalem, si in ipsius arbitrium fuisset collatus effectus obligationis, itaut ante terminum, non cogeretur ad solutionē.
9 & † elapso termino, omninò censeretur liberatus à debito contra text. *in l. in vendentis C. de contrab. empt. & in l. sed ex hac ff. de act. not. a. Bart. in l. centesimis §. fi. ff. de verb. oblig. Et ibid. Paul. de Cast. in prima.*

Minus obstat allegata præscriptio ex statuto vrbis ob lapsum sexdecim annorum & vltra, quia à die solutionis qui ex pacto in instrumento apposito cessit 14. Decēbris anni 1604. vsquè ad diem 16. Iulij. 1620 quo die fuit cępta lis, constat non effluxisse integrum spatium sexdecim annorum à statuto requisitum, vt
10 præscriptio dicatur completa, in qua † tempus computatur de momento, in momentum ad text. in *l. cum notissimi §. illud autem C. de præscript. 30. vel 40. ann. l. vnic. §. cum autem & ibi Bar. C. de vsucap. transform. tradit Bald. in l. qua ætatem num. 2. ff. de testam.*

Quantum verò ad secundum Caput disputationis Domini censuerunt mandatum Auditoris Camerę, nō esse exequendum, apertissimi enim iuris est instru-
11 menta † non habere paratam executionem *l. minor annis 25. cui fideicommissum ff. de minor. & ibi Bart. l. pacto C. de pactis Ang. & Alex. in l. si post dotem §. si ex eo. nu. 6. ff. solut. matr. Thesau. dec. 26. in princ.* Idquè optima ratione constitutum videtur, ne aliàs ab executione
12 † iudicium incipiat contra text. in *l. 1. & 2. C. de execut. rei iud. vbi DD.* Et ità legitimus iuris ordo inuertatur qui exigit, vt sententia † condemnatoria executio-
13 nis præceptum antecedat *Thesau. d. dec. 26. post. princ.*

14 Et licet fieri possit quòd instrumentum † habeat executionem paratam, tàm ex statuto, qnàm ex conuentione partium prout videmus in obligatione Cameali, vel instrumento guarentigiato, vt scilicet cō-
15 tra debitorem † tanquàm confessum executiue procedi possit per *tex. in l. abstinendum & ibi glo. in verb. privati C. quor. appell. non recipi & in l. Creditores C. de pig. Bart. in l. 1. nu. 8. ff. de eden. Ioan. Andr. ad specul. in tit. de appell. §. in quibus nu. 4. in verb. confessus Petr. Nunn. de Auendano ad l. 4. & 5. tit. de las Excepciones li. 3. ordinar. regal. Moder. ad trat. de oblig. Camer. q. 2. num. 16.* Et ita instrumentum de quo agitur, videtur continēre similem conuentionem propter promissionē D. Cardinalis cū pactis executiuis, in quę ipsū cōsensisse patet.

Attamen his non obstantibus responsum fuit, huiusmodi clausulam, ex dispositione statuti Mediolanensis duntaxat operari, quòd Creditori detur immissio, vel associatio ad bona debitoris per quam cō-
16 stituatur † tantum iudiciale pignus, seu hypotheca, ad fauorem ingredientis possessionem, vt declarat Cattel. Cott. in *memora in verb. pacta executiua, & in verb. hypotheca, & notat Carpan. ad Statut. Mediolan. ca. 155. nu. 6. & seqq. & ca. 156. nu. 1. & 2. cum seqq.*

Atque ità non applicantur tradita per Modern. de
17 appell. *qu. 17. lim. 9. nu. 10.* Neque decisio † Ferrarien. affectus 18. Ianuarij 1611. coram bo. me. Pēnia, Quoniam procedunt in instrumentis in quibus adest clausula cum omni rigore more obligationis Cameralis, & cum quibusuis remedijs executiuis etiam in ampliori forma Camerę Ducalis.

Præterea visum fuit, tanto minus competere viam executiuam, ex eo quod non constaret de legitima-
18 tione personarum DD. Paulæ & Barbaræ, quæ † in omnibus iudicijs, etiam executiuis, requiritur, *Bart. in l. 2. nu. 3. C. de ed. D. Did. Adr. tollen. Ias. in l. fi. nn. 47. eod. tit. Bal. in l. 3. §. Ibidem ff. ad exib. Alex. consil. 59. num. 1. lib. 2. Pet. Gerard. sing. 23.* Et fuit dictum in Romana Census 5. Iunij 1600. coram Litta.

Et ita fuit decisum vtraque parte Informante, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO, DECANO.

Cæsaraugustana Præmirentiarum. Veneris 19. Ianuarij. 1629.

ARGVMENTVM.

Remissoria, ad hoc, vt non denegetur, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria secunda non conceditur.*
2 *Remissoria secunda non datur, quia præsumuntur calumniosa.*
3 *Calumniæ suspicio, vbi intrat, regulariter non solet concedi remissoria.*
4 *Remissoria conceditur, stante aliqua iusta causa.*
5 *Articuli, quando sunt relevantes, tunc ob præsumptã calumniam non denegatur remissoria.*
6 *Remissoria denegatur, quando calumnia est vehemens, licet articuli sint relevantes.*
7 *Remissoria est vehementer calumniosa, quando articulatur id, quod fuit prius articulatum, & non probatum: & num. 15. & 16.*
8 *Remissoria multo fortius denegatur quando calumnia est vehemens, & nec aliqua iusta causa concurrit.*
9 *Remissoriæ petitio non caret vehementi suspicione, quando post longum tempus fuit petita.*
10 *Remissoria non conceditur nec in prima instantia, etiam quod aliæ non sint concessæ, quando causa durant per longum tempus.*
11 *Remissoriæ petitio dicitur satis calumniosa, quando articuli continent contrarium eius, quod probatur per scripturam.*
12 *Probatum, quod fuit per scripturas, non debet admitti ad probandum contrarium per testes.*
13 *Remissoria præsumitur calumniosa, quando articulatur, res impossibilis.*
14 *In probanda immemorabili, debet dari tempus litis.*

DECISIO, CCXXXV.

1 FVit resolutum non esse dandam remissoriam, quia si conteder etur esset quarta, & tamen † nec secunda datur *Seraf. de remiss. in 4. cap. 6. num. 2. Boer. in cod. tract. cap. 3. num. 27. Rot. decis. 406. num. 2. part. 2. in recent.* Ideo quæ multo minus tertia conceditur *Io. Monchusia cap. cupientes, num. 58. de elect. in 6. Oldra. l. consil. 311. in princ. & in fine. Cardinalis in Clem. sæpè versic. & quia immemorabili 13. de verb. signif. Rot. decis. 16. de testib. in nou. Caput. decis. 162. part. 1. & decis.* 50. *part. 3.* & fuit in dicta causa *Regusina matrimonij* 10. *Martij* 1578. *coram Bubalo*, & ratio est, quia
2 † præsumitur calumnia. *Vestr. in prax. lib. 6. cap. vltimo nu. 4. Seneroles de remisser. cap. 6. circa medium vers. cæterum, Farin. de testib. quæst. 77. num. 35.* & quando
3 intrat præsumptio † calumniæ regulariter, remissoria non solet concedi *Cassad. decis. 3. num. 1. de dilat.* & fuit dictum in dicta causa *Regusina matrimonij* 10. *Martij* 1578. *coram Bubalo.*
4 Et quamuis prædicta non procedant † quando cõcurrit aliqua iusta causa *Sarmen. decis. 83. lib. 1. Put. decis. 4. de dilat. Farin. d. num. 35. in fine Rot. decis. 348. in fine recent. par. 1.* & fuit sæpissimè resolutum: quod præcipuè procedit quando articuli sunt relevantes,
5 † quo casu ob præsumptam calumniam non denegatur remissoria *Aegid. decis. 624.* & fuit dictum in causa *Terdonen. præposituræ 1. Decembris 1600. coram me.* Attamen fuit responsum, quod quando calumnia est
6 vehemens † denegatur remissoria, etiam quod articuli sint relevantes *Seraf. decis. 1466. num. 1.* & fuit resolutum in causa *Caurien. iurisdictionis. 26. Februarij 1587. coram Robustello*, prout etiam quando arti-
7 culatur idem quod fuit prius articulatum † & non probatum, non sufficit quod articuli sint relevantes ex supra deductis. In hoc autem casu non solum ca-
8 lumnia est vehemens, quod sufficeret ad † denegandam remissoriam, sed quod plus est, neque aliqua iusta causa concurrit ex qua iuxta remissoria debeat concedi.

Quod autem calumnia sit vehemens facilè deprehenditur ex eo quod causa pendet ab anno 1536. & fuerunt iam concessæ tres remissoriæ, & sic cum causa, durauerit per longum tempus, non caret vehemẽ-
9 ti suspicione calumniæ quod post † dictum tempus petatur remissoria, vt fuit dictum in dicta causa *Regusina matrimonij*, & in causa *Florentina matrimonij* 6. *Martij* 1570. *coram Oradino*; & in fortioribus, quod nec in prima instantia etiam quod aliæ remissoriæ nõ
10 fuerint † concessæ, quando causa durant per longum tempus quod remissoria non debeat concedi *Put. dec. 195. lib. 1. in correct.*

11 Secundo calumnia vehemens † probatur, quia articuli continent contrarium eius quod probatur per scripturas, dum enim articulatur Priorem del Pilari in propria Ecclesia præcedere Decano Metropolitano in loco eminenti de contrario constat ex sententijs & scripturis per quas disponitur ipsum Priorem & eius Capitulum teneri recipere Priorem hodie Decanum honorificè in manum dexteram, & locum nobiliorem, vt fuit firmatum coram me in hac causa 29. Nouembris 1627. Et ideò cum hoc sit probatum
12 per scripturas non debent ad † probandum contrarium admitti testes, cum intret præsumptio vehemẽtis calumniæ *Aegid. decis. 9. Seraf. dicta decis. 1460. num. 3.* & fuit resolutum in causa *Fanen. præbialis* 22. *Iunij* 1614. *coram Illustriss. Card. S. Eusebij*, & in causa *Mediolanen. pensionis* 13. *Iunij eiusdem anni coram R. P. D. m. Pirouano.*

Tertio calumnia est vehemens, quia articulatur
13 † immemorabilis, quæ est improbabilis, nam cum lis fuerit mota de anno 1536. impossibile est inuenire testes qui deponant de vsu per 40. annos antè motam
14 † litem, cuius litis tempus est demendum, *cap. licet de testib. & in his terminis dicit Seraf. alleg. dec. 1160. n. 2.*

Quod

Quod autem etiam nulla iusta causa concurrat, ex
15 qua noua restitutoria sit concedenda patet, quia articuli continent idem quod alias fuit articulatum, & licet articuli fuerint magis specificati, tamen vt hoc suffragaretur, opus esset quod articuli antiqui tacitè idem non comprehenderent quoad necessitatem facti, & probationis, sed solum quoad necessitatem facti, non autem probationis, vt puta si primo articulatum fuit minus, & non tempus, vt distinguendo dicit *Rob. in c. fraternitatis, num. 5. per totum de testibus.* In hoc autem casu articuli veteres continent virtualiter quoad necessitatem facti & probationis prout articuli noui quod satis patet. Primo enim articulatur solemnis ingressus Capituli del Pilar in Ecclesiam Metropolitanam cum cantu dum diuina celebrantur. Et tamen de anno 1538. super hoc fuerunt factæ probationes, vt in copia testium quæ data fuit, immo cum illi de Pilari ingressi fuerint Ecclesiam Metropolitanam cantando dum diuina celebrabantur ex commissione S. Congregationis Rituum, fuit illis per Reuerendissimum Archiepiscopum ministrum hoc tali tempo-
16 re canendo ingrederentur. Vnde articulus ille non reijcitur ex quo alias super hoc fuit examinatus, sed etiam ex calumnia vehementi.

Secundò articulatur honorificentia, qua ijdem de Pilari tam in ingressu, quam in sessione in choro Metropolitanæ recipiuntur, 3. 4. 5. & 6. articulatur præeminentia eorumdem de Pilari in concursu cum Metropolitanis 7. & 8. Articulatur modus, & ordo circa functiones. Nono denique articulatur modus simul incedendi quoad Portionarios. Vnde satis patet quod omnes isti articuli fuerunt comprehensi sub antiquis, quia ab anno 1556. vsque adhuc fuit semper litigatum vniuersaliter super præeminentijs, & semper super hoc fuerunt factæ probationes circa modum, ordinem, & formam inter has Ecclesias seruandum in incedendo in processionibus, in recipiendo se ad inuicem in proprijs Ecclesijs, in sedendo in choro ipsarum, ac in eundo, & redeundo respectiuè, quod specifice probatur, tam ex lectura mandati totalis de manutenendo, & eius declaratione, quam ex testibus examinatis, & ex decisionibus pro tempore in causa factis.

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Narnien. hæreditatis. Mercurij 24. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Hæredi, vt competat remedium l. fina l. C. de edict. D. Adr. toll. quid probare teneatur. Identitas, & certitudo foliorum testamenti, quæ à Testatore Notario tradita fuerunt, qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Hæres, vt immittatur in possessionem bonorum testatoris ex remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. quid requiratur, & num. 2.*

2 *Testamentum originale debet produci, ad hoc, vt Iudici constet per ocularem inspectionem, an illud sit abolitum, vel cancellatum, vel in aliqua parte vitiatum.*

4 *Testamenti exemplum in forma publica sufficit, quod in actis producatur.*

5 *Testamenti foliorum identitas probanda est, quando sumus in testamento, quod à Testatore fuit consignatum Notario clausum.*

6 *Notarij fidei standum circa identitatem foliorum testamenti et à Testatore traditorum, & nu. 9.*

7 *Testamenti foliorum identitas ex quibus concludenter probetur, & nu. 8.*

10 *Fideicommissarius non impediter immissus pro indiuiso, vigore detractionum.*

11 *Fideicommissarius non dicitur legitimus cõtradictor ad impediendam immissionem hæredi, quando sunt faciendæ detractiones.*

DECISIO CCXXXVI.

FVit resolutum, Capitulum, & Canonicos S. Nicolai Collisciponis hæredes scriptos q. Rosæ Flotæ
1 esse † immittendos ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* in possessionem bonorum per testatricem de tempore eius mortis possessorum, quia exhibuerunt instrumentum publicum testamenti, & ex depositionibus quatuor testium probatur possessio testatricis, ac
2 † bonorum identitas, quo fit vt eis debeatur immissio ex *d. l. fin. vbi glos. & Bart. nu. 3.* & communiter notant *Doct. à Menoch. de adip. remed. 4. nu. 58. & seq.* late *Peregr. de fideicom. art. 48. per tot. & Rota apud Greg. 17. decis. 194. nu. 1.* & alibi sæpius.

Neque obstat, quòd non sit productum originale
3 siue Matrix testamenti, vt Iudici constare possit † per oculatem inspectionem, an illud sit abolitum, vel cancellatum, aut in aliqua sui parte vitiatum iuxta *requisitum d. l. fin.* quia vltra quod originale fuit ostensum in Rota, quod Dominus visum fuit nullum continere in se defectum apparentem, sufficit quod in actis † produ-
4 catur exemplum in publicâ formâ, prout in præsenti productum fuit, traditum à Notario rogato *l. fin. in d. l. fin. sub num. 4. Zacch. nu. 92. Menoch. d. remed. 4. num. 654.* prout etiam, obseruat Rota, vt attestatur *Veral. decis. 351. num. 1. par. 2.* & fuit sæpius sequuta, præsertim in *Perusina Hereditatis 28. Nouembris 1616. coram bon. mem. Buratto*, & plenius *in Romana Hæreditatis de Arigonis 23. Ianuarij 1627. coram Domenico Virili*, & nouissimè *in Romana successionis 19. currentis mensis coram me.*

Non obstat etiam quod cum versemur in testamẽto, quod à testatrice fuit consignatum Notario † clau-
5 sum debet probari identitas foliorum, in quibus fuerunt descripta nomina hæredum: quia cum dictum testamentum constans duobus foliis fuerit à testatrice consignatum Notario sigillatum, & in actu consignationis interuenerint septem testes, ac adhibitæ fuerint
6 cætera solemnitates necessariæ, circa † identitatem foliorum standum fidei Notarij, *Lan. in tract. de form. testament. municipal. num. 14. 32. & seq. & conf. 1. nu. 48. & 86. post d. tract. & Rota in d. Romana Hæreditatis.* Et vlterius identitas primi folij visa fuit DD. clara, ex quo à tergo eiusdem folij Notarius adnotauit rogitum cõsignationis in præsentia septem testium, qui etiam se
7 subscripserunt, ex quibus certitudo, seu † identitas

con-

concludenter probatur *Clar. in §. testamentum q. 4. n. 3. vers. sed pone Mant. de coniect. lib. 1. tit. 7. nu. 7. vers. vnde etiam Rota in Romana testamenti 9. Decembris 1624. coram bo. me. Vbaldo, & in d. Romana hereditatis*, & tandē in *d. Romana successionis coram me.* & videbatur omnis difficultas cessare, quia dictum folium fuit etiam obsignatum anulo quodam ipsius testatricis, & istud signum fuit in actu aperitionis per duos ex prædictis testibus recognitum, quo fit vt tanto minus de certitu
8 dine dicti folij dubitari possit, cum illa satis † probetur ex supradictis etiam sine alia recognitione *Lan. d. cons. 1. num. 39. vers. verum his non obstantibus. & n. 4. Alex. cons. 176. num. 4. vers. quia responderi potest lib. 5. Clar. & Mant.* vbi supra, & firmauit *Rot. in d. Rom. hereditatis.*

Identitas verò secundi folij intermedij, in quo fuerunt descripta nomina hæredum, & fuitur testamen-
9 tum vltra quod † quoad eam statur pariter fidei Notarij sine aliqua recognitione *Fulgos. consil. 56. num. 2.* cum alijs cumulatis per *Rotam in d. Romana Hereditatis de Arigonijs*, redditur etiam indubitata, ex quo in calce eiusdem folij testatrix manu propria fecit signū Crucis, & apposuit signum prædicti anuli, & se subscripserunt tres testes, quorum duo in actu dictæ aperitionis recognouerunt proprias, & alterius testis subscriptiones, necnon etiam prædicta signa testatricis, ex quibus dictum secundum folium redditur certissimum ex supra allegatis.

Non obstat demum quod testes deponant bona, de quibus agitur fuisse possessa pro indiuiso à testatrice, & Franciscа eius sorore vti bona hæreditaria Antonij communis Patris, & quod per mortem testatricis sine filijs fuit purificatum fideicommissum omnium bonorum, vel saltem pro duabus ex tribus partibus ad fauorem d. Franciscæ, quia quoad primum hoc vnum certum est quod possessio Franciscæ non impe-
10 dit Capitulo, & Canonicis immissionem † in possessionem omnium bonorum pro indiuiso, prout testatrix possidebat, *Menoch. vbi supra num. 365. & seq. Rota in Tusculana fideicommissi 4. Iulij. 1618. coram Reuerendissimo D. meo Decano add. ad Greg. decis. 185. nu. 4.* vbi plures Rotæ decisiones in similibus terminis cumulātur.

Quo verò ad secundum de prætenso fideicommisso quicquid de eo sit in omnem casum, ex quo competerent Capitulo, & Canonicis ex persona dictæ testatricis detractiones pro legitima, & Trebellianica, necnon scutis 1275. pro dotis supplemento ei à Patre relictis, etiam quod Franciscа esset † fideicommissaria, & possideret non esset legitima contraditrix ad
11 impedien. Capitulo hæredi immissionem, *Zuccard. in d. l. fin. nu. 426. cum seq. Run. consil. 140. numer. 6. lib. 5. Boer. decis. 156. num. 2. & Rot. decis. 115. num. 11. par. 1. recent.*

Et ita decisum vna tantum parte informante, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana fideicommissi de Vipera. Mercurij 24. Ianuarij. 1629.

ARGVMENTVM.

Conditio, si sine filijs decesserit, licet regulariter verificetur tam in masculis, quam in fœminis, tamen hoc fallit, quando ex coniecturijs apparet, quod testator tātum intellexit de masculis, & quæ sint istæ coniecturæ.

SVMMARIVM.

1 *Conditio, si sine filijs decesserit, verificatur tam in masculis, quam in feminis.*
2 *Conditio, si sine filijs, &c. non verificatur in fœminis, quando ex coniecturijs apparet, testatorem intellexisse de Masculis. & nu. 7.*
3 *Coniecturæ, quæ per de se nō sufficiunt, coniunguntur, & insimul suffragantur.*
4 *Testator non loquens per viam simplicis rationis, sed principalis dispositionis inducit absolutum fideicommissum ad fauorem filiorum, & descendentium Masculorum.*
5 *Filij, quando semel fuerunt vocati cum qualitate masculina, semper cum ea intelliguntur, si sint ex eadem persona.*
6 *Testatoris diuersa affectio concurrere potest in diuersis personis.*
8 *Conditio, si sine filijs &c. non solum intelligitur de masculis, quando est considerata agnatio, sed etiam quādo est habita ratio Masculinitatis. amplia nu. 9.*
10 *Agnationis conseruatio censetur habita ex gemmata expressione masculinitatis.*
11 *Testator præsumitur se voluisse conformare cum statuto.*
12 *Testator, vbi loquendo simpliciter de filijs intellexit de Masculis, ita, & in alia parte de Masculis voluisse censetur.*
13 *Oratio censetur vnica, quando Testator continuato sermone, plures fecit substitutiones.*
Ex vocatione actiua non licet inferre ad conditionem negatiuam. nu. 13. & nu. 15.
14 *Filij in conditione positi secundum Statut. Verb. censetur vocati.*

DECISIO CCXXXVII.

TArquinius de Vipera instituit hæredem Liuiam sororem, & voluit, & mandauit Liuiæ, & eius filijs ne domū ipsius Testatoris venderent siue alienarent, imo expresse eis prohibuit quod eam non alienent, nec alienare possint ex quacunque causa, etiam Dotis, sed vult d. Domum perpetuo remanere eius filijs, & descendentibus Masculis, & si ipsa vel eius filij decesserint sine filijs substituit in d. Domo supradictos Nepotes suos ex alijs sororibus sub eadem conditione, & prohibitione alienandi; Defuncta Liuia sine Masculis superstitibus eius filiabus fuit pluries disputatum dubium, an Eques Horatius de valentibus Nepos Tarquinij Testatoris, & filius Lucretiæ sororis, esset vocatus ad Domum de qua agitur, & tandē affirmatiue fuit resolutum, licet enim regula sit, quod
1 conditio † si sine filijs decesserit verificetur, tam in Masculis, quam in fœminis, tamen ab ista regula recedi-
2 tur ex verisimili voluntate Testatoris elicita ex coniecturis, quod † ipse intellexerit, tantum de Masculis *Lucius §. quæsitum ff. de leg. 3. Soccin. iun. cons. 65. num. 16. l. 4. Dec. cons. 15. num. 3. & cons. 270. nu. 5. & 6. Mantic. de coniect. l. 11. tit. 14. nu. 13. Peregr. de fideicom. art.*
3 *25. num. 10. & 12.* & plures coniecturæ, quæ † de per-

se

se non sufficerent, iunguntur, & insimul suffragantur *l. si Seruus. §. fin. ff. de leg. 1, Boron. cons. 104. num. 13. l. 2. Mant. d. 319. nn. 12. Rot. in rec. d. 432. nu. 4. p. 2.*

Prima coniectura est dum Testator post prohibitionem alienandi etiam ex causa Dotis dixit, sed vult Domum perpetuo remanere Liuiæ filijs, & descendé-
4 tibus Masculis, nam cum non fuerit † loquutus per viam simplicis rationis, sed principalis dispositionis inductum est absolutum fideicommissum, ad fauorē filiorum, & descendentium Masculorum non solum in casu alienationis, sed etiam in casu Mortis *Rota d. 121. nu. 2. p. 2. diuers. & in recent. d. 10. & 11. & 143. n. 1. & d. 193. nn. 6. & 7. par. 1. & fuit dictum in Bonon. fideicommissi de Desiderijs 26. Iunij 1626. coram R. P. D. meo Merlino*, iuncta dictione, perpetuo *Rota d. d. 121. nu. 4. par. 2. diu. & in recent. d. d. 193. nu. 7. in fi.*

Vndè, cum hic filij, & Descendentes Masculi à Liuia dispositiuè vocentur sequitur, quod cum statim subdat Testator, & si ipsa Liuia vel eius filij decesserint sine filijs substituit in Domo Nepotes quod posuerit in conditione eosdem filios quos prius cum
5 † qualitate Masculinitatis vocauit, & propterea in eisdem personis, quicquid sit in diuersis, eadem qualitas Masculinitatis censetur repetita vt distinguit *Ruin. cons. 134. nu. 19. & cons. 140. nu. 6. lib. 2. & cons. 168. nu. 13. l. 3. Bald. cons. 186. nu. 2. in fin. l. 1. Soccin. iun. cons. 90. nu. 16. lib. 1. Curt. iun. cons. 112. nu. 4. & cons. 114. n. 20. lib. 1. Surd. cons. 21. nn. 9. in fin. & 10. l. 1. & cons. 564. nu. 7. vers. & vbi hæc sententia l. 4. Menoch. consil. 95. nn. 83. Mantic. de coniect. lib. 6. tit. 13. nu. 9. Peregr. de fideicommissis art. 25. nu. 30. vers. attamen magis*, nam in di-
6 uersis personis potest concurrere † diuersa Testatoris Affectio, sed circa easdem personas facilius sumitur interpretatio à dispositione anteriori vt ponderat *Surd. vbi supra.*

Secunda coniectura oritur ex verbis, substituit Nepotes sub eadem conditione, & prohibitione, sicuti, enim per conditionem, & prohibitionem alienandi, & dispositiua, quod volebat perpetuo Domum remanere filijs, & descendentibus Masculis à Liuia fuit inductum expressum, & absolutum fideicōmissum exclusiuum fœminarum etiam in casu Mortis, vt supra deductum est, ita, & ad fauorem Nepotum sororum est inductum idem fideicommissum exclusium fœminarum, † & conditio, si sine filijs, intelligitur de Ma-
7 sculis, vt adsit eadem conditio, & prohibitio *Rota d. 35. nu. 6. par. 1. recent.*

Tertia coniectura oritur ex quo testator in ista Domo voluit, & consideranit Masculinitatem, Nam non
8 solum quando est considerata Agnatio, † conditio, si sine filijs, intelligitur de Masculis, sed etiam quando est habita ratio Masculinitatis *Rot. d. 374. in fi. p. 1. diuers. Mantic. de coniect. lib. 21. tit. 14. nn. 24. paulo ante fin. iuxta Modern. impressionem Paris. cons. 8. nu. 9. l. 3. Rot. recent. d. 143. nn. 6. & 193. num. 4. par. 1. Gregor. d. 464. nu. 15. & 16. & fuit dictum in Romana fideicommissi de Ioardis 14. Februarij 1620. coram bo. me. Buratto* quamuis enim non fuerit considerata Agnatio Testatoris fuit † considerata Agnatio substitutorum, vel saltim Masculinitas, quod sufficit *Corn. in l. 1. nu. 21. C. de condition. Inteſt. Gabr. cons. 116. nu. 6. l. 2. Greg. d. 514. nu. 9. & 10.*

Quarta coniectura desumitur, ex quo pluries Testorum vocauit Masculos, & conditio, si sine filijs, est
10 posita in Medio, vnde † ex antecedenti, & subsequenti vocatione Masculorum colligitur voluntas Testatoris quod qualitas Masculinitatis censeatur repetita *Soccin. iun. d. cons. 90. n. 16. & 17. lib. 1. Curt. iun. cons. 21. n. 8. Surd. d. cons. 164. n. 6. Rot. d. d. 374. n. 3. p. 1. diuers. Greg. d. d. 514. n. 9.*

Quinta coniectura colligitur ex Statuto Vrbis exclusiuo fœminarum, cum quo Testator † præsumitur
11 voluisse se conformare, & sensisse de Masculis tantum, quando dixit, si decessisset sine filijs. *Thesaur. dec. 188. num. 14. Rot. diuers. d. 726. nu. 1. in fin. p. 1. & d. 507. n. 5. p. 4. & in recent. d. 255. num. 3. part. 1, Menoch. consil. 95. num. 91.*

Sexta oritur, quod Rosata, & Sorores filiæ Liuiæ de tempore testamenti erant natæ & cognitæ Testatori, & tamen de illis nullam fecit mentionem.

Non obstat, quod testator Discretiuè loquutus fuerit, & quando voluit appellatione filiorum intelligere de Masculis, sciuit exprimere, & sic cum non expreſ ferit videtur noluisse, quia consideratio retorquetur; nam in alia parte testamenti quādo loquutus fuit simpliciter de filijs, intellexit de Masculis. Dixit. n. quod Liuia, & eius filij Domum non vendant, hic. n. intellexit de Masculis, cum subiungat, sed vult remanere perpetuo filijs, & descendentibus Masculis à Liuia, &
12 ideo vbi testator † loquendo in vna parte simpliciter de filijs intellexit de Masculis, ita & in alia parte de Masculis voluisse censetur. *Soccin. iun. d. cons. 90. num. 17. lib. 1.* quod procedit tam in eadem oratione, quam in diuersa vbi agitur de repetēda qualitate Masculinitatis in eisdē personis *Curt. iun. cons. 11. nu. 8. Peregr.*
13 *de fid. art. 25. nn. 30.* & quodammodo hic dicitur † vnica oratio, cum continuato Sermone Testator plures fecerit Substitutiones *Surd. d. cons. 564. nu. 7. Decian. cōsil. 7. n. 87. lib. 5. Rot. in recent. d. 453. nu. 8. p. 2.*

Non obstat quod ex vocatione actiua non licet inferre ad conditionem negatiuā, si sine filijs, tum quia,
14 cum hic virtute Statuti filij † positi in conditione censeantur vocati, vtique tota dispositio cōtinet affirmatiuam vocationem, & non fit differentia inter dispositiuè vocatos, & in conditione positos *Surd. d. 66. num. 13. veri* non est constituenda differentia *Peregr. de fid. art. 28. nu. 3.* & in puncto Statut. Vrbis *Gabr. cons. 115. in prin. & nu. 12. l. 1. Greg. d. 337. nu. 4.* tum † quia obiec-
15 tum procederet in diuersis personis, & diuersis otationibus, secus in continuato Sermone, & in eisdem personis prout hic *Surd. d. cons. 564. nu. 7. lib. 4.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

REVEREND. P. D. DVNOZETTO.

Melsiten. Legati Pij Mercurij 24. Ianuarij. 1629.

ARGVMENTVM.

Legatum relictum cum onere celebrandi missas, cum non sit beneficium Ecclesiasticum, sed quid laicale, non subiacet collationi, seu prouisioni Apostolicæ, sed dispositioni Testatoris.

SVMMARIVM.

1 *Legatum factum cum onere celebrandi missas, non potest dici beneficium Ecclesiasticum, sed est, quid Laicale, & seculare.*

2 Le-

9 *Legatum relictum cum onere celebrandi missas, caret erectione, & institutione ordinarij.*
3 *Erectio, seu fundatio tantum attenditur in iudicanda qualitate beneficij.*
4 *Beneficij vltimus status attenditur, quod intellige in re dubia.*
5 *Status vltimus in beneficio non attenditur, quando clarè constat de anteriori.*
6 *Collatio in suum necessario antecedens requirit existentiam beneficij.*
7 *Sacerdotium probatur ex literis Ordinarij.*
8 *Præsentatio probatur ex publico instrumento.*
9 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*
10 *Legatario pro consecutione legati competit hypotecaria.*

DECISIO CCXXXVIII.

DE anno 1507. quon. Angelus de Musso in suo, sub quo decessit testamento, legauit Sergio, & Antonello Presbyteris suis pronepotibus quoddam prædium situm in Territorio Melfitten. nuncupatū (La Chiusurella) inter ipsos æquis portionibus diuidendum, cum onere tamen vtrique iniuncto celebrandi singulis Hebdomadis tres missas pro anima ipsius testatoris, ac cum facultate eligendi, & præsentandi in portione ad quemlibet ipsorum spectan. alium Sacerdotem cum eodem onere Missarum, & sic continuare de Sacerdote in Sacerdotem in perpetuum.

Mortuo testatore d. prædium, vt supra legatū deuenit ad præfatos pronepotes legatarios, successiuis verò temporibus deuenit ad plures alios præsbyteros iuxta dispositionem testatoris electos, & præsentatos.

Postremo deuenit ad Hectorem de filiolis vltimum possessorem: qui de anno 1627. præuia electione & præsentatione ab eo facta ad fauorem Maiorani eius nepotis decessit.

Verum, quia, dum pro parte dicti Maiorani instaretur pro institutione coram Ordinario Melfitten. insurrexerat D. Angelus Petronius, qui de dicto legato vti de simplici beneficio vacante in mense reseruato per obitum d. Hectoris obtinuerat sibi à sede Apostolica prouideri. Propterea orta inter eos lite, ac introducta causa in Rota, mihique commissa, proposui dubium, cui esset adiudicandum legatum pium prædictum, & Domini ad fauorem Maiorani responderunt.

Moti fuerunt Domini, quia licèt legatum, de quo
1 agitur, fuerit factum † cum onere celebrandi Missas, tamen non potest dici beneficium Ecclesiasticum, sed est quid laicale, & temporale. *Felin. in capit. ex parte il secondo num. 2. de rescript. Nauar. cons. 5. num. 1. & cons. 7. nu. 1. de præbend. Gonzal. super reg. 8. glos. 5. nu. 20. Sarnen. in reg. de annal. quæst. 2. Guidopap. decis. 187. nu. 1. & seq. Rota in Monopolitana Hebdomada Ven. 14. Decembris 1612. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.*

2 Et ea ratione, † quia prædictum legatum caret erectione seu institutione Ordinarij, sine qua beneficium Ecclesiasticum suum esse non habet. *Gloss. in clem. 2. in verb. si beneficiorum in fin. versic. Tu dic. de decim. Nauar. d. cons. 5. & 7. de prebend. Dec. cons. 209. nu. 4. Gonzal. d. gloss. 5. nu. 6. & 7. Guidopap. d. decis. 187. nu. 1. Rota decis. 509. num. 1. par. 1. diuersor. Et in d. Monopolitana hebdomada Lunæ prima Iulij. 1613. coram eodem Patriarcha Manzanedo.*

Non obstat, quod in prouisione facta ad fauorem Hectoris vltimi possessoris adsit institutio Ordinarij, quia placuit responsio, quod scilicet in iudicanda
3 † qualitate beneficij erectio seu fundatio tantum debeat attendi, *c. porrò de priuileg. Rota in Ripana Oratorij 10. Maij. 1591. coram Gipsio.*

4 Minus obstat, quod sit attendendus vltimus † status. *iuxta cap. cum de beneficio. de præb. in 6.* quia fuit responsum hoc procedere in re dubia, secus vero, quā
5 do clarè constat, (prout hic) de † anteriori statu, scilicet Laicalitatis, & temporalitatis. *Decian. cons. 126. nu. 3. in fin. Rota dec. is. 2. de prab. in non. & decis. 188. nu. 1. circa med. vers. qualicet par. 1. recent.*

Firmata igitur temporalitate & laicalitate supradicti legati, sequitur quod sit locus dispositioni testatoris, non autem collationi, & prouisioni Apostolicæ,
6 cum collatio † in suum necessarium antecedens requirat existentiam beneficij, quæ hic non adest ex supradictis *Curt. Iun. consil. 20. nu. 1. par. 1. Gonzal. super reg. 8. glos. 5 nu. 22.*

Quod verò in Maiorano concurrant omnia à d. Testatore requisita, nempè Sacerdotium, & præsentatio de eo facta visum fuit probari.

7 Nam quoad Sacerdotium † probatur ex literis Ordinarij in *summario Maiorani nu. 11.* quæ optimè probant *cap. 2. & ibi Abbas in primo notab. de Cleric. Peregrin. Rota decis. 455. nu. 7. par. 2. recent.*

8 Præsentatio † verò facta ad fauorem Maiorani ab vltimo possessore pariter probatur ex publico instru-
9 mento in eodem *summario nu. 2.* quod facit † probationem probatam. *Tiraquel. de retract. lignag. §. 2. gl. 1. nu. 20. & seq. Rota coram Greg. xv. decis. 180. num. 1. & decis. 195. eod. nu. 1.*

Facultas denique vltimi possessoris in præsentando, & sibi eligendo successorem legitur in eodem testamento Angeli de Musso fundatoris, vt in eodem *summario num. 1.*

Vnde cum Maiorano pro consecutione d. legati
10 competat actio hypothecaria, † ei consequenter legatum prædictum venit adiudicandum *l. 1. C. Com. de leg. Gabr. cons. 46. nu. 28. lib. 1. & cons. 44. nu. 4. lib. 2. Seraphin. decis. 1394. num. 3.*

Et ita Vtraque parte, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VIRILI.

Romana Dotis. Mercur. 24. Ianuar. 1629.

ARGVMENTVM.

Mater an, & quando, & quibus casibus possit hæredes instituere filios sub conditione etiam, quo ad legitimam, iuxta dispositionem l. filijs matrem C. de inoff. test.

SVMMARIVM.

1 *Auth. res quæ. C. comm. de leg. quando habeat locum.*
2 *Mater, si dubitet, quod pater dissiper potest instituere filium sub conditione, si à patre fuerit emancipatus.*

3 *L. filijs*

3 *L. filijs matrem. C. de inoffic. test. non est intelligenda generaliter.*

4 *Mater in quibus casibus possit sub conditione instituere hæredem filium, etiam, & quo ad legitimam.*

5 *Auth. quæ res, C. comm. de leg. cum sit subsidiaria nō est efficienda primaria, & nu. 14.*

6 *Mater tenetur relinquere legitimam filio, & reliquis bonis apponere eam conditionem, quam vult.*

7 *In legitima non potest apponi onus, etiamsi respiciat commodum filij.*

8 *Mater non potest facere in suo testamento, vt leges, & auth. res quæ non habeant locum.*

9 *Filia, quamuis possit in præiudicium creditorum legitimam repudiare, non tamen potest renunciare legitimæ, vt dotetur de bonis fideicommissi.*

10 *Vxor, quæ miserationis causa non exegit dotem à Viro vrgente ad inopiam, non potest excutere bona fideicommissaria, pro dote habenda.*

11 *Vxor, quæ neglexit habere quartam in bonis primi viri, non potest illam petere in bonis secundi viri.*

12 *Mulier, si habeat legatum dotis, non potest illi renunciare, ad effectum vtendi remedio subsidiario.*

13 *Filius potest spernere conditionem sibi impositam in Legitimam.*

15 *Dispositioni testatoris quis potest contrauenire, quando in prohibitione non adest substitutus in casu contrauentionis.*

DECISIO CCXXXIX.

OCcasione testamenti Siluiæ instituentis Hieronymam filiam, hæredem cum prohibitione, ne possit aliquid prætendere, nisi postquam fuerit dotata à Patruis vel ab illis, a quibus de Iure est dotanda, & interim fiat multiplicum, vt tempore nuptiarum meliorem conditionem inueniat, orta fuit difficultas de validitate istius prohibitionis respectu legitimæ debitæ filiæ in bonis matris, An scilicet esset de illa habenda ratio in constituenda dote Hieronymæ antequam prætendi possit dos ex fideicommisso ascendentis iuxta dispositionem † *auth. res quæ subsidiarię*, & Domini affirmatiuè responderunt habendam esse rationem legitimæ, & de alijs esse videndum, licet enim vbi prohibitio materna respicit fauorem filiorum, subsistineatur etiam respectu legitimæ, & ideò si † mater dubitet, quod pater dissipet, possit instituere filiū sub conditione, si à patre fuerit emancipatus, & istud consilium matris fauorabile filio approbetur etiā respectu legitimæ filiorum, quibus propterea denegatur querela inofficiosi *L. filijs matrem vbi Salic. nu. 5. C. de inoff. testam. gl. in auth. pt liceat matr. & auiam princip. in verbo participium vbi Angel. n. 2. Vasq. de succes. creat. lib. 1. §. 10. nu. 234. Cræss. in §. legitima quæst. 38. n. 38. vers. infertur quarto.*

Tamen huiusmodi conclusio, & dispositio † *l. filij matrem* non est intelligenda generaliter, sed quando mater prohibet, vt consulat, & prospiciat suis filijs indigentibus, vel temporaliter propter minorem ætatē, vel propter dementiam, & imbecillitatem, vel prodigalitatem, vel ob timorem dissipationis paternæ, vel aliter ob aliquem filiorum defectum; In istis enim casibus ob indigentiam filiorum † pro conseruatione bonorum, subsistetur prohibitio vtilis materna, etiam in legitima, vt late ita declarat *Sim. de Pret. de interpr. vltim. volunt. lib. 3. dubit. 6. solut. 2. nu. 9. vers. verumtamen in hac specie, & prop. fin. eiusd. nu. 9. versic. ratione minoris ætatis, vel alterius defectus, & vers. quia cubitam de vita, & moribus, Alex. in l. cum ex filio, nu. 6. circa fi. vers. esset tamen videndum ff. de vulg. & pupill. Suar. in l. quoniam in Prioribus limitat. 1. nu. 12. vers. vnum tamen crederem C. de inoffic. testam. Boer. decis. 87. num. 4. Mandell. cons. 57. nu. 10. Bero. cons. 146. nu. 10. Natt. cons. 582. nu. 1. & 2. Cucs. de legitim. tit. legitima nullam gravamen admittit num. 23.*

Vnde cum Hieronyma filia nulla indigeret prouisione videtur mater potius voluisse, quod dispositio † *auth. res quæ*, quæ est subsidiaria efficeretur primaria, & propterea non intrat dispositio *d. l. filijs matrē*, sed potius *auth. vt liceat matr. & auiæ* non considerata a DD. contrarium tenentibus, vbi expressè cauetur, quod mater † tenetur debitam legitimam relinquere filio, & in alijs bonis potest apponere prohibitionem vsufructus Patri, vel aliud onus ad fauorem filij, & sic exceptis supradictis casibus ob indigentiam filiorum, verior, & communior est opinio, quod in † legitima non potest apponi onus, etiam quod respiciat cōmodum filij *Bart. in aut. excipitur, nu. 1. C. de bon. quæ lib. & in tract. de duab. frat. 7. q. col. 4. Bald. in l. si pater num. 3. in fin. C. de inst. & subst. in d. l. filijs matrem num. 2. Castr. in d. auth. excipitur num. 2. & ibi Fulgos. Alex. in l. cum ex filio in fin. ff. de vulg. & pupill. & in l. mulier nu. 3. in fin. versic. sed si teneremur ff. ad trebell. vbi testatur de communi, Gomes. in l. Tauri 48. nu. 11. vers. his non obstantibus, & var. resolut. tom. 1. c. 11. num. 27. Suar. in d. l. quoniam in prioribus in repetit. C. de inoffic. test. limit. 1. nu. 11. vers. sed reperio Riminal. Iunior. instit. tit. per quas person. nob. acquir. nu. 102. Cossa in L. Gallus §. & quid si tantum in 5. par. nu. 90. ff. de lib. & posthum. Cald. in l. si curatorem, C. de restit. in integr. in verb. læsis nu. 145. vers. sic contrariam tamen sententiam fol. 327. Facch. controu. inr. lib. 5. c. 21. fol. 579. & seq.* Præsertim quia † nec mater in eius testamento potest facere, quod leges, & dispositio *auth. res quæ* non habeat locum, nec apponere dilationem in præiudicium fideicommissariorum, & in delusionem d. *Auth. res quæ, Vrsill. ad Afflict. decis. 393. nu. 5.* & Hieronyma filia non potest acquiescere, & renunciare legitimæ, vt dotetur ex fideicommisso ascendentis, nam quamuis filia possit in præiudicium † Creditorum legitimam repudiare, tamen non potest renunciare legitimæ, vt dotetur de bonis fideicōmissi *ex auth. res quæ*, cum enim hoc remedium sit subsidiarum renunciatio, & acquiescentia voluntaria nō prodest ad effectum acquirendi ex fideicommisso cū præiudicio, & damno fideicommissariorum, vt in simili † de muliere, quæ miserationis gratia non exigit dotem à viro vrgente ad inopiam, quod non possit excutere bona fideicommissaria pro dote habenda. *Ias. in d. auth. res quæ nu. 33. limit. 14. vers. quod intellige sane, & ibid. Padill. num. 121. versic. quod tamen tu intellige, Paris. consil. 63. nu. 45. lib. 2. Cephal. cons. 344. num. 35. Peregr. de fideicom. art. 42. num. 16. & in termnis auth. præterea C. vnd. vir. & vxor. subsidiarię*, quod si mulier neglexerit habere quartā in † bonis primi viri, quod non possit illam petere in bonis secundi viri, cum debeatur in subsidium *Socc. sen. cons. 121. n. 31. & seq. lib. 4. Fabian. de Pep. in repet. d. auth. præterea nu. 104. cum plurib. seq. Natt. consil. 648. nu. 13. & 15. Honded. consil. 79. nu. 22. & seq. lib. 2. Barz. decis. 130. nu. 47. Surd. de*

ali-

alimen. tit. 9. q. 14. nu. 33. Carpan. ad statut. Mediol. tom. 1. c. 296. num. 5. & 7. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. gl. 8. par. 10. nu. 2. & 3. fol. 240. tom. 2. sicuti si mulier habet † legatum dotis non potest illi renunciare, ad effectum vtendi remedio subsidiario, *Natt. d. consil. 648. num. 13. & 15.*

Eo magis quia ista prohibitio materna non tendit tantum ad euitandum damnum filiæ circa conseruationem bonorum, & legitimæ, sed ad augendas, & ampliandas facultates Hieronymæ filiæ, vt habeat vtrumque nempe, & bona fideicommissi, & deinde bona materna, & ideo in præiudicium fideicommissariorum æquitas non suadet, vt talis prouisio subtineatur.

13 Imo quod filia possit spernere † huiusmodi prouisionem maternam, illiq. renunciare respectu legitimæ *tradit Bald. in auth. ex causa num. 23. C. de lib. præt. & in l. si pater in 3. oppos. C. de inst. & subst. Iason. in d. l. filijs matrem num. 2. in fin. Aretin. cons. 19. nu. 7. Menoch. consil. 57. nu. 13. & 15. Bocc. consil. 100. nu. 3. Surd. cons. 77. nu. 3. Sard. cons. 77. num. 39. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. quæst. 11. in fin. Vsq. de succes. creat. d. §. 10. nu. 236.*

14 *& seq.* & propterea † si potest filia illi renunciare, non potest petere bona fideicommissi ascendentia ex dispositione *auth. res quæ subsidiaria, Odd. de fideicom. qu. 37. num. 50. & q. 46. num. 48.* & dispositioni maternæ

15 potest † quoque renunciare, quia in prohibitione non adest substitutus in casu contrauentionis *Rotan. cons. 23. nu. 10. lib. 4. Odd. de fideicom. q. 34. nu. 66. cum pluribus. seqq. Aretin. cons. 19. nu. 5. & 10.*

Et ita vtraque, &c.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Corduben. Decimarum. Mercurij 24. Ianuarij.

1629.

ARGVMENTVM.

Plura tractantur de defectu citationis ad sententiam, & de nullitate sententiæ latæ sine citatione.

SVMMARIVM.

1 *Citationis defectus ad sententiam ex quibus appareat.*
2 *Citationis defectus, vt sententia sit nulla & inualida operatur.*
3 *Iudicis partes sunt in reuocando nullitates.*
4 *Nullitates, vbi sunt indubitatæ, & desumptæ ab euidentia facti, tunc per præsumptiones contrarias non est recedendum.*
5 *Scripturæ, quando inter se contradicunt, tunc recurritur ad originalem scripturam.*
6 *Citatio ad sententiam debet esse præcisa.*
7 *Citatio ad sententiam si non sit præcisa Rota nullam de ea habet rationem.*
8 *Citatio inutilis, & circumscripta nullius est roboris.*
9 *Citatio personalis si fit facta in iudicio contradictarum tunc aliæ possunt omitti, licet secus sit de verbalitate, & honestate.*
10 *Sententia non subtinetur eo modo, quo potest, si valet, vbi agitur.*
11 *Sententia non subtinetur, quando pars non fuit personaliter citata.*
12 *Ad sententiam citari omnes debent, de quorum interesse agitur, alias sententia redditur inualida.*
13 *Nullitates, quando dicuntur sublatæ per venerabilem.*
14 *Nullitates super quibus iam est cognitum, de eis amplius non potest opponi.*
15 *Bart. in l. expressim num. 3. ff. de appellat. intellectus.*
16 *Iudex admissis nullitatibus, non potest sententiam aliam confirmare, fingendo esse validam.*
17 *Nullitatis exceptio non potest opponi vltra 30. annos.*
Alicuius spatio 30. annorum præscribitur, numero 17.
18 *Nullitatis exceptio semper dari potest contra sententiam, donec pro illius executione instari potest.*
19 *Sententia ipso iure, & apparente, ex actis nulla, nomen sententiæ non meretur & executioni mittenda non est, parte opponente.*
20 *Tempora ad agendum sunt perpetua ad excipiendum.*

DECISIO. CCXL.

CVm in hac causa quæreretur de validitate, & iustitia sententiæ bon. mem. Rubei, qui vsque de anno 1563. illam promulgauerat visum fuit 12. Ianuarij 1626. esse validum non obstantibus oppositis nullitatibus citationis, mandati, & iurisdictionis, reseruando discussionem super iustitia ad aliam diem, causa postmodum super eisdem repropositis sub die 9. Decembris sequentis quoad iurisdictionem Domini steterunt in decisis reseruando videre de defectu citationis, & mandati in separata positione, quibus hodie accurate examinatis dictum fuit sententiam prædictam esse inualidam, recedendo in hac parte à primo loco decisis.

Patens enim est defectus citationis ad sententiam audiendam, nam verè decreta fuit die 9. Iulij 1563. quatenus citandi prima die iuridica comparere de-

1 berent, & tamen † eadem die lata fuit sententia, vnde consequitur sententiam carere citatione ad videndū pronunciari, ex quo eadem die ferri non poterat: quia ad primam diem, quæ erat prima iuridica post calen. Octobris sequentis terminus cadebat, & post illam diem non datur aliqua sententia, ad quam sè referri possit dies prima iuridica, factum concludentissime probatur ex copia integra citationis in iudicio contradictarum decreta cum data die 9. Iulij 1563. & cū tennino quatenus ad primam diem, similiter datur sententia lata per bon. mem. Rubeum & publicata sub eadem die 9. Iulij 1563. & de prædictis Rota coram bon. mem. Cardin. Blanchetto, ad quem causa in gradu appellationis deuenerat agnouit veritatem; dum sub die 27. Iunij anni 1576. respondit inhibitionem non esse moderandam, quia sententia prædicta laborabat dupplici defectu, nempe citationis legitimorum procuratorum, de quorum mandato in actis constabat, & citationis ad sententiam, ex quo fuit lata die qua lecta fuerat citatio sub termino ad primā, & subditur in eadem decisione, nec in hoc discordant cedulæ originales à manuali & registro: nam cedula continet mandatum de citando, & à tergo ipsius, & in manuali legitur citatio & executio ipsius facta sub

die

die 9. Iulij 1563. qua fuit facta pro prima die, qua tamen lata fuit sententia, hucusque sunt verba decisionis, quibus additur, quod eadem citatio desumpta fuit ex registro, & registrum verificatur ex manuali nouiter reperto, ita vt factum concludentius probari non possit quo ad carentiam citationis ad sententiam, & defectu huiusmodi supposito omnes † con-
2 sentiunt sententiam fuisse & esse inualidam *c. cum olim de testib. Clem. pastoralis de re iud. glos. in clem. sæpè in verbo ad id, de verbor. signif. Innoc. in c.* consuluit circa finem, *& Felin. num. 3. de offic. deleg. Gabr. latissime comprobans de citat. concluſ. 1. ampl. 23. Vant. de nullit. ex defectu citat. num. 10. Rot. decis. 251. num. 1. & 340. num. 1. par. 1. recent. & coram Pap. Greg. XV. decis. 546.*
3 *numero 6.* & Iudicis † partes esse in reuocando nullitates *Bartol. in l. cum quærebatur numero 4. ff. de re iudic. Rota decisio secundo de litis contest. in antiquit. & decis. 8. de restit. spol. in nou. Cæs. de Graff. decisio 9. in fine de cauſ. possess. & propriet. Put. decis. 72. lib. 3. in nouiss.*

Non obstat quod hęc nullitas ex defectu citationis in iudicio contradictarum probetur sublata ex altera decisione bon. mem. Cardin. Blanchetti veneris 10. Iunij 1580. in qua formalia verba habentur. Dixerũt Domini quod videretur de iustitia sentẽtię in hac causa latę, nullitates. n. oppositæ non obstant, cum defectus citationis fuerit iam sublatus de anno 1575. & cum prædicta decisione dicebatur concurrere annotationem super dorso positionis Cardin. Seraphin. eadem die Veneris 10. Iunij 1580. nẽpe restringatur ad iustitiam reiectis nullitatibus, ac demum quod partes visæ tam capituli, quam mensæ habuerint nullitates pro reiectis, ex quibus circunstantijs inferebatur ad probationem erroris anterioris decisionis.

Quia responsum fuit circunstantias facti operari quidem si contingat nullitates esse implicitas, & du-
4 bias, sed vbi sunt indubitatæ & claræ, vt in præsenti ex actis registro, & manuali desumptæ ab euidentia facti per præsumptiones contrarias non est recedendum *Castr. cons. 81. n. 3. vers. & si dicatur lib. 2. Honded. cons. 80. num. 25. lib. 2. Surd. consil. 28. num. 98.* Maxime quia præsumptio decisionis anni 1580. non est roborata ratione, ne legitur simplex; sed cum relatione ad annum 1575. De quo tempore talis iustificatio nõ reperitur; vnde si etiam ageretur de errore præsumendo in altera ex decisionibus relatis, magis de errore assertorum in decisione 1580. erit credendum, quam de allegatis in decisione 1576. quorum subsistentia fundatur in actis causæ indubitatis, ad quæ tanquam ad matricem & primam scripturam, quan-
5 do † scripturæ inter sè contradicunt semper recurritur pro habenda veritate *glos. in Auth. de tabell. vers. protocollum*, quam meliorem in iure tenent *Angel. & Imol. in l. si duobus in fine. ff. quemadmodum testament. apert. Bertr. consil. 261. nn. 1. vol. 3. Paris. consil. 28. nu. 26. p. 2. cum alijs relatis per Surd. cons. 141. nu. 8. & seq. & 432. nu. 5.*

Nec defectus iste saluari potest ex eo, quod cadẽ citatio lecta fuerit die 8. Iulij 1563. de qua in registro fol. 404. vt ex actu reproductionis asseritur constare, & qui datur sum. cap. nu. 5. ita vt vel tanquam actus inter se pugnantes neutri sit standum, & tunc defectus non probetur, vel quod mensa teneatur docere de contradicta originali pro fundamento nullitatis oppositæ.

Quia talis citatio in registro causæ fol. 404. non legitur, & quatenus etiam reperiretur eo modo quo datur in summario num. 5. non releuaret: quia in tenore
6 illius † non legitur, quod fit citatio ad sententiam. prout necessarium est *gl. in clem. sæpè in verbo ad id de verb. signif.* & dum non est precisa ad sententiam Rota nullam de ea † habet rationem, vt in *Cesenaten. bonorum 4. Martij 1602. coram bon. me. Iusto*, & in alijs, quæ referuntur *in Gerunden. præeminentiarum 27. Ianuar. 1626. coram Card. Cavaler. nunc inter eius impress. 376. num. 3.* & vlterius superueniente sub die 9. Iulij 1563. quæ datur cum causa expressa, ad videndum pronuntiari, & de qua originaliter constat ex
8 manuali nouiter reperto, † prior sub die anteriori nẽpe & inutilis & circumscripta remansit, *l. & post edictum ff. de Iud. gl. in c. consuluit de offic. deleg. Castr. cons. 254. num. 3. par. 2. Rot. de dolo & contum. decis. 9. & 14. in nouis.*

Et eo minus sententia potest sustineri, quasi potue-
9 rit talis citatio omitti in iudicio † contradictarum, in quo non sunt necessariæ nouæ citationes: sed de vrbanitate potius & honestate fieri soleant, *c. statuimus §. sed si pars alia non venerit de elect. in 6. Rot. decis. 8. in fine de testib. & dec. 10. de re indic. in nou. Put. in correct. decis. 371. in fine lib. 2. & coram Papa Gregor. XV. decis. 430. cum ibi adden. nu. 6. & in Abulen. & Carthaginen. beneficiorum 4. Iunij 1607. coram bo. me. Card. Sacrato, Vant. de nullit. ex defectu citationis, nu. 110.*

Quia quidquid sit de ea opinione, quando citatio fuit omissa, & apparet, quod Iudex voluit absque ea pronuntiare, vt non sit par ratio, quando vt hic manifestum est Iudicem voluisse sequi honestum & laudabilem stilum Curiæ, vt pars etiam absens ad omnes actus citetur, de quo testantur *Put. & Rota supra allegati*, & tunc non † sustineatur eo modo quo potest si
10 non valet vt agitur *Abb. in c. cum super in fine de offic. deleg. Cresc. decis. 10. nu. 6. de dolo & contum. Tiraqu. de retract. linag. §. 36. glos. 2. nu. 49. & sequen.*

11 Attamen verum est etiam, quod sententia † non sustinetur quando pars non fuit personaliter citata in partibus, vt admittunt prædictæ decisiones, vel habeat procuratorem in actis cõstitutum *Rot. decis. 179. nu. 1. p. 1. & decis. 486. num. 2. par. 2. recent. & in Zamoren. pecun. 4. Decembris 1608. coram Cardin. Caval. inter nunc impressas decis. 35. numero 3.* prout Thesaurarij mensæ verè habuerunt procuratores in actis Alphonsum Rodericum, qui pro legitimo procuratore semper fuerat agnitus, & citatus ad dicendum contra commissionem, ad videndum prorogari fatalia, & ad alia quæ dantur in summario mensæ nume. 5. & 6. qui cum non fuerit citatus, inde vrbanitas non excusat,
12 & altera † insanabilis nullitas insurgit defectu citationis eorum, de quorũ interesse agebatur, quæ semper sententiam inualidam reddit, cum concernat naturalem defensionẽ *Clem. pastoralis de re iud. Cæs. de Graff. decis. 11. eod. tit. Gabr. de citat. concl. 1. in princ. Vant. tit. de Nullitat. defectu citationis nu. 10.*

13 Similiter neque obstat, quod prædictæ † nullitates fuerint sublatæ per rem iudicatam subsequutam: dum nullitates coram bon. mem. Cardin. Blanchetto fuerunt oppositæ, & ipsæ nihilominus moderatus est inhibitionem, quæ loco sententiæ diffinitiuæ haberi solet *Rot. decis. 13. num. 1. par. 2. recent.* ita vt nullitates
14 † super quibus fuerat cognitum de eis amplius non

poſſit oppoui *Bart. in l. ſi expreſſim num. 3. ff. de Appell. Rot. deciſ. 512. num. 1. par. 2. recent.* quod etiam fuit dictum in *deciſ. 12. Ianuar. 1626.* huius cauſæ.

15 Quia *Bart.* † *in l. expreſſim* & alij allegati in *deciſ. 512. part. 2. recent.* loquitur quando ſententia confirmans tranſitum fecit in iudicatum nec oppoſitæ fuerũt nullitates, ſed in præſenti fuerunt oppoſitæ, & cognitæ, &
16 admiſſæ vt in deciſ. anni 1576. vnde ſicuti † Iudex illis admiſſis non poterat ſententiam nullam confirmare fingendo eſſe validam *Bald. in l. 1. nu. 20. C. ſi à non cõp. Iud. Feſtol. cauſ. 4. dub. 14. Contard. de Moment. poſſeſſ. limit. 7. num. 14.* ita nec confirmata poteſt nocere Theſaurarijs, aut menſæ *Innoc. in c. 1. num. 2. de confirm. vtili vel inutili. Achill. deciſ. 4. de ſentent. & re iud.* & latiſſime fuit firmatum in *deciſ. 572. numero 2. parte 2. recent.*

17 Demum non obſtat quod † exceptio nullitatis opponi non poſſit vltra 30. annos, cum tanto tempore omnis actio præſcribatur, & de lapſu tanti temporis dubitari non poſſit ab anno 1563. citra.

18 Quia de nullitate † excipiendo ſemper poteſt dari contra ſententiam, donec pro illius executione inſtari poteſt, poſt quam ſententia ipſo iure & apparenter ex actis nulla, nomen ſententiæ non meretur, & exe-
19 cutiom † mittenda non eſt parte opponente, ita diſtinguendo latiſſime probat *Vant. de nullit. tit.* quoties & infra quod tempus, num. 8. per regulam temporalia
20 ad agendum, perpetua ſunt † ad excipiendum, dum non eſt in facultate rei excipere, donec ab actore conueniatur *Decian. conſ. 13. num. 48. lib. 2. Surd. deciſ. 277. num. 17.* Et ita, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO

DECANO.

Spoletana Bonorum. Vener. 26. Ianuarij. 1629.

ARGVMENTVM.

Vxor, ſi inſtituatur hæres a marito vna cum filijs, an talis inſtitutio poſſit reſolui in alimenta tantum ſecundum conſuetudinem Bulgari, & an ſi inſtituatur hæres cum conditione, dummodo vitam vidualem ſeruauerit in domo teſtatoris, & vna cum filijs ſi vixerit, iſta conditio, quid importet, & qualem cautionem præſtare debeat, ad hoc, vt hæreditatem aſſequatur.

SVMMARIVM.

1 *Teſtatoris diſpoſitio ad vnguem pro lege obſeruanda eſt.*
2 *Hæredes coniunctim inſtituti re, & verbis, dicuntur pro rata æqualiter inſtituti.*
3 *Vxor inſtituta hæres vna cum filijs, quando non poſſit reſolui in alimenta ſecundum conſuetudinem Bulgari. & num. 4.*
5 *Vxori, & filius, ſi ſimul, & coniunctim vſusfructus relinquatur, tunc vxor erit vera vſufructuaria.*
6 *Conſuetudo Bulgari tanquam diſpoſitioni Iuris contraria, & mulieribus prætudicialis non debet extendi extra ſuum caſum.*
7 *Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 9. tit. 7. num. 8. declaratur, & nu. 9.*
9 *Vxoris inſtitutio, ſi ſit incompatibilis cum ſeparata inſtitutione filiorum in alimenta poteſt reſolui.*
10 *Mantic. in loco ſupra citat. reprehenditur a Surd.*
11 *Vxor, ſi hæres inſtituatur cum onere habitandi & viuendi cum filijs, ex hoc non poteſt inferri, quod ei ſolum alimenta ſint relicta.*
12 *Inſtitutio cum alimentis nihil commune habet.*
13 *Conſuetudo Vulgari ceſſat, vbi conſtat de contraria mente teſtatoris, etiam tacita.*
14 *Subſtitutio, quando ſit referenda ad proprietatem, & non ad alimenta.*
15 *Trebellianicę, & Falcidiæ prohibitio nullatenus conuenire poteſt alimentis.*
16 *Cohæredi abſque aliqua confuſione fieri poſſunt prælegata.*
17 *Cohæres præſumitur ſibi fiſat ſfeciſſe, ſi habuit adminiſtrationem bonorum hereditariorum, quando rationem adminiſtrationis non reddidit.*
18 *Et iſta præſumptio multo magis inirat, quando quis eſt hæres, & creditor.*
19 *Adminiſtrationem, qualem quis habere debet, ad hoc, vt teneatur reddere rationem adminiſtrationis.*
20 *Vxor, quando eſt inſtituta hæres à marito donec vitam vidualem ſeruauerit in eius domo, vna cum filijs, & ſua familia, iſta conditio eſt ſeruanda, cum verba importent præceptum.*
21 *Et hoc non debet ſimpliciter reſultare ex cohabitatione in eadem domo, aut ex communione manſionum, ſed ex conſeſſione expenſarum victus.*
22 *Teſtatoris præceptum, quod vxor debeat viuere cum filijs valet, & ſubſtinetur.*
23 *Mater, ſi recuſat viuere cum filijs, prout diſpoſuit teſtator, ex diſpoſitione Iuris hereditate priuatur.*
24 *Cohæredibus de iure permittitur deuenire ad diuiſionem hereditatis, quando volunt.*
25 *Teſtator, ſi iubeat vxori, quod in eius teſtatoris domo, vna cum filijs viuat, hoc intelligitur, vt habeat curam filiorum.*
26 *Illatio ex vno, ad aliud non ſit.*
27 *Societas bonorum, non dicitur ex ſocietate vitę.*
28 *Alienatio, licet prohibeatur, non tamen cenſetur prohibita diuiſio.*
29 *Diuiſio ſemper præſumitur permiſſa, vel ratione vberioris culturę, vel commodi, vel ratione inæqualitatis expenſarum.*
30 *Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione Iuris communis.*
31 *Teſtator in dubio præſumitur ſe conformaſſe, cum diſpoſitione Iuris.*
32 *Onus, & grauamen permanendi in perpetuum in communione, in probatum videtur.*
33 *In Communione nemo inuitus cogitur ſtare.*
34 *Hęredum quilibet, ſimul ſtare poteſt, vt propriam portionem agnoſcat, & tamen vnus exactor communi nomine, totius hęreditatis adminiſtrationẽ retineat.*
35 *Hęres inſtitutus ſub conditione negatiua, quę adimpleri non poteſt niſi in morte, vt hereditatem conſequatur, quid facere debeat. & nu. 36.*
37 *Cautio Muciana fuit inuenta loco adimplementi.*
38 *Cautio Muciana non ſolum habet locum in conditione negatiua, ſed etiam in affirmatiua, quę reſoluitur in negatiuam.*

39 Vxor

39 *Vxor instituta hæres, dum vitam vidualem seruauerit in domo testatoris vna cum filijs tenetur in vtroque casu præstare cautionem.*

40 *Hæres, qui non adimpleuit conditionem, sub qua erat institutus, tenetur ad restitutionem hæreditatis, vna cum fructibus perceptis.*

41 *Cautio Mutiana datur solum in dispositionibus factis sub conditione, non autem factis sub modo.*

42 *Dictio, Dum, adiecta perfectæ dispositioni facit ipsam modalem.*

43 *Cautio Mutiana etiam in dispositione modali est præstanda.*

44 *Hæres inobediens præcepto Testatoris, priuatur omni emolumento, & quicquid percepit, cum fructibus restituere tenetur.*

45 *Cautio Mutiana operatur, vt conditio negatiua habeatur pro completa.*

46 *Hæreditas, quando est sub modo relicta, vt hæres illã consequatur. quomodo cauere debeat.*

47 *Cautio Mutiana extenditur etiam, quo ad restitutionem fructuum.*

48 *Hæres institutus sub dispositione modali debet realiter præstare cautionem, de modo adimplendi, alias exceptione doli repellitur.*

DECISIO CCXLI.

EQues Pompeus Senzasonus in suo testamento iure prælegati reliquit Aureliæ Vxori scuta 200. in omnibus verò alijs suis bonis eandem Aureliam, ac Iacinthum, & Ludouicum filios hæreds vniuersales instituit his verbis adiectis, videlicet D. Aureliã vxorem dum castè, & honestè vixerit, & vitam vidualem seruauerit in Domo ipsius testatoris vnà cum dictis suis filijs, & sua familia, cui quidem Aureliæ quandocunque decedenti, & moriẽti, seu si ad Domum paternam redierit, siue ad secundas nuptias conuolauerit absque aliqua detractione, &c. substituit dictos Iacynthum, & Ludouicum.

His stantibus, causa post duas sententias extra Rotã latas, mihi commissa, dubitaui in quibus, & quomodo exequendum esset dictum testamentum.

Et quantum attinet ad primam partem dubij, illius resolutio reducitur primo ad institutionem, in portione hæreditatis; Secundò ad prælegatum scut. 200. Et quoad institutionem non dubitarunt DD. quin iuxta
1 dispositionẽ† testatoris ad vnguem pro lege obseruãdam, *l. 1. C. de sacros. Eccles. §. disponat. Auth. de nupt.* sit exequendum primo in tertia parte hæreditatis, quæ debetur Aureliæ tamquam hæredi cum Iacyntho, &
2 Ludouico filijs re, & verbis coniunctim, & sic† æqualiter pro tertia parte institutæ ad *text. in l. coniunctim, & l. re coniuncti, ff. de leg. 3. l. cum in testamento, §. hæc verba, & l. quoties §. hæredes, & ibi glos. in verbo æqualiter ff. de hæred. instit. §. si plures instit. eod. tit. Gozadin. cons. 80. in princ. & nu. 3. in fine.*

Neè huiusmodi institutio ex præsumpta mente, seu voluntate testatoris, visa est posse resolui in alimẽta† secundum consuetudinem Bulgari, de qua *glos. &*
3 *Bart. in l. Titia cum testamento §. Titia cum nuberet ff. de legat. 2. gloss. &* DD. *in l. 1. C. de secund. nupt. & in auth. hoc loco ver. derogari, C. eod. tit. vbi Bart. num. 8. in princ.* qui dicit ita communiter seruari, & latè declarat *Crepoll. de seruit. Verb. prædiat. cap. 4. nu. 6. Ias. in l. cum hi §. si in singulos nu. 4. ff. de transact. Dec. cons. 418. n. 1. cum alijs per Guttier. in l. nemo potest nu. 357. ff. de legat. 1. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 9. tit. 7. Surd. de alim. tit. 2. qu. 15. num. 1. et seqq. Gozad. d. consil. 80. n. 2. qui alias refert Menoch. præsumt. 139. nu. 4. lib. 4. Castill. de vsuf. c. 45. nu. 6.*

4 Quia dicta consuetudo solum† procedit vbi vxor fuit instituta in vsufructu, non autem quando, vt in casu isto, fuit vna, ac coniunctim cum filijs instituta in certa portione hæreditatis, vt declarant DD. *in l. Titia §. Titia ff. de legat. 2. Gozad. d. consil. 80. nu. 3. Surd. d. q. 15. num. 83.* vbi ita declarat *Rot. decis. 138. p. 4. diuers. Menoch. d. præsumpt. 139. num. 3. ibi*, qui si voluisset eã cohæredem esse in hæredis institutione, cum filijs cõiunxisset *lib. 4. qui nu. 21.* in fortioribus subdit, quod
5 † si vxori, & filijs simul, & coniunctim vsufructus relinquatur, vxor est verè vsufructuaria, prout etiam sentit *Gozad. loco cit. nu. 3. in fin. & Surd. vbi supr. num. 216. Moder. Forolivien. contrau. lur. lib. 3. c. 23. num. 9.* vnde dicta consuetudo tamquam dispositioni Iuris
6 cõtraria, † & mulieribus præiudicialis *Alex. cons. 57. nu. 2. vers. cum sit lib. 3. & cons. 214. n. 13. lib. 6. Fachin. lib. 5. contran. c. 47.* non debet extra casum suum extẽdi *Surd. decis. 36. num. 20. idem Moder. Forolivien. loco citat. c. 22. nnm. 12. & 13.*

7 Nec obstat, quòd† *Mant. loc. allegat. n. 8.* extendat d. consuetudinem, vt procedat, quamuis vxor fuerit vna cum filijs hæres instituta, quia, vt benè respõdet *Surd. loc. cit. n. 81.* DD. quibus ipse *Mantic.* innititur id non dicunt, *Dec.* enim *in cons. 278. n. 4. vers. vnde quod* DD. loquitur in casu, quo in principio testamenti mater fuerat vita durante hæres instituta omnium bonorum. In fine vero testator fecerat aliam pleniorem
8 institutionem de nepotibus. vnde mirum non est, † Illa institutio tamquam incompatibilis cum separata institutione nepotum in alimentis possit resolui ex verisimili mente testatoris, pro qua *Dec. ibib.* plures coniecturas deducat, vt in puncto respondet *Rot. in d. decis. 138. nu. 6. p. 4. diu. Gozad. verò d. cons. 80.* cui soli innititur etiam *Gabr. de vsufr. concluf. 2. nu. 10.* quẽ pariter
9 refert *Mant.*† loquitur quando mater, vita tantum durante, instituta fuit Domina, & vsufructuaria: Imò vt supra ponderatum fuit nu. 3. expressè declarat, quod non intraret Bulgari consuetudo, quando mater esset verè cum filijs in proprietate instituta, & propterea,
10 † Surd. ibid. reprehendit Manticam qui fugienti oculo dicit vidisse Giozzadinum.

Nec minus ex eo, quod Aureliæ fuerit instituta cũ onere habitandi, & viuendi cum filijs potest inferri,
11 quod censeantur relicta solummodo alimenta, † quia hoc onus qualificat quidem institutionem ad effectũ, vt quotiescunque Aureliæ præcepto testatoris contrauenerit, Resoluatur, ac si ab initio nunquam hæres fuisset *Auth. cui relictum, & l. fin. C. de indict. viduit. toll.* sed non restringit † d. institutionem ad alimenta,
12 cum quibus nihil habet commune ad *l. Papinianus ex mili ff. de minoribus cum vulgar.*

Et prædicta tanto magis procedunt, quia vbi constat de contraria quamuis etiam tacita† voluntate cessat Bulgari cũsuetudo, *Dec. d. cons. 418. nu. 1.* post alios *Cranet. cons. 39. n. 2. Mant. de coniect. d. lib. 9. tit. 7. nu. 20. Surd. de alim. d. q. 15. nu. 225. & seqq. & cons. 218. nu. 6. & 7. Castill. de vsufr. d. cap. 45. num. 10.* Hic verò clarè constat mentem, ac voluntatem Testatoris fuisse institutionem Aureliæ ad proprietatem extendere, non

concludenter probatur *Clar. in §. testamentum q. 4. n. 3. vers. sed pone Mant. de coniect. lib. 1. tit. 7. nu. 7. vers. vnde etiam Rota in Romana testamenti 9. Decembris 1624. coram bo. me. Vbaldo, & in d. Romana hæreditatis*, & tandē in *d. Romana successionis coram me.* & videbatur omnis difficultas cessare, quia dictum folium fuit etiam obsignatum anulo quodam ipsius testatricis, & illud signum fuit in actu aperitionis per duos ex prædictis testibus recognitum, quo fit vt tanto minus de certitu
8 dine dicti folij dubitari possit, cum illa satis † probetur ex supradictis etiam sine alia recognitione *Lan. d. cons. 1. num. 39. vers. verum his non obstantibus. & n. 4. Alex. cons. 176. num. 4. vers. quia responderi potest lib. 5. Clar. & Mant.* vbi supra, & firmauit *Rot. in d. Rom. hæreditatis.*

Identitas verò secundi folij intermedij, in quo fuerunt descripta nomina hæredum, & finitur testamen-
9 tum vltra quod † quoad eam statur pariter fidei Notarij sine aliqua recognitione *Fulgos. consil. 56. num. 2.* cum alijs cumulatis per *Rotam in d. Romana Hæreditatis de Arigonijs*, redditur etiam indubitata, ex quo in calce eiusdem folij testatrix manu propria fecit signū Crucis, & appositi signum prædicti anuli, & se subscripserunt tres testes, quorum duo in actu dictæ aperitionis recognouerunt proprias, & alterius testis subscriptiones, necnon etiam prædicta signa testatricis, ex quibus dictum secundum folium redditur certissimum ex supra allegatis.

Non obstat demum quod testes deponant bona, de quibus agitur fuisse possessa pro indiuiso à testatrice, & Franciscam eius sorore vti bona hæreditaria Antonij communis Patris, & quod per mortem testatricis sine filijs fuit purificatum fideicommissum omnium bonorum, vel saltem pro duabus ex tribus partibus ad fauorem d. Franciscæ, quia quoad primum hoc vnum certum est quod possessio Franciscæ non impe-
10 dit Capitulo, & Canonicis immissionem † in possessionem omnium bonorum pro indiuiso, prout testatrix possidebat, *Menoch. vbi supra num. 365. & seq. Rota in Tusculana fideicommissi 4. Iulij. 1618. coram Reuerendissimo D. meo Decano add. ad Greg. decis. 185. nu. 4.* vbi plures Rotæ decisiones in similibus terminis cumulātur.

Quo verò ad secundum de prætenso fideicommisso quicquid de eo sit in omnem casum, ex quo competerent Capitulo, & Canonicis ex persona dictæ testatricis detractiones pro legitima, & Trebellianica, necnon scutis 1275. pro dotis supplemento ei à Patre relictis, etiam quod Franciscæ esset † fideicommissaria, & possideret non esset legitima contraditrix ad
11 impedien. Capitulo hæredi immissionem, *Zuccard. in d. l. fin. nu. 426. cum seq. Run. consil. 140. numer. 6. lib. 5. Boer. decis. 156. num. 2. & Rot. decis. 115. num. 11. par. 1. recent.*

Et ita decisum vna tantum parte informante, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana fideicommissi de Vipera. Mercurij 24. Ianuarij. 1629.

ARGVMENTVM.

Conditio, si sine filijs decesserit, licet regulariter verificetur tam in masculis, quam in fœminis, tamen hoc fallit, quando ex coniecturijs apparet, quod testator tātum intellexit de masculis, & quæ sint istæ coniecturæ.

SVMMARIVM.

1 *Conditio, si sine filijs decesserit, verificatur tam in masculis, quam in fœminis.*
2 *Conditio, si sine filijs, &c. non verificatur in fœminis, quando ex coniecturijs apparet, testatorem intellexisse de Masculis. & nu. 7.*
3 *Coniecturæ, quæ per de se nō sufficiunt, coniunguntur, & insimul suffragantur.*
4 *Testator non loquens per viam simplicis rationis, sed principalis dispositionis induxit absolutum fideicommissum ad fauorem filiorum, & descendentium Masculorum.*
5 *Filij, quando semel fuerunt vocati cum qualitate masculina, semper cum ea intelliguntur, si sint ex eadem persona.*
6 *Testatoris diuersa affectio concurrere potest in diuersis personis.*
8 *Conditio, si sine filijs &c. non solum intelligitur de masculis, quando est considerata agnatio, sed etiam quādo est habita ratio Masculinitatis. amplia nu. 9.*
10 *Agnationis conseruatio censetur habita ex gemmata expressione masculinitatis.*
11 *Testator præsumitur se voluisse conformare cum statuto.*
12 *Testator, vbi loquendo simpliciter de filijs intellexit de Masculis, ita, & in alia parte de Masculis voluisse censetur.*
13 *Oratio censetur vnica, quando Testator continuato sermone, plures fecit substitutiones.*
Ex vocatione actiua non licet inferre ad conditionem negatiuam. nu. 13. & nu. 15.
14 *Filij in conditione positi secundum statu. Vrb. censentur vocati.*

DECISIO CCXXXVII.

TArquinius de Vipera instituit hæredem Liuiam sororem, & voluit, & mandauit Liuiæ, & eius filijs ne domū ipsius Testatoris venderent siue alienarent, imo expressè eis prohibuit quod eam non alienent, nec alienare possint ex quacunque causa, etiam Dotis, sed vult d. Domum perpetuo remanere eius filijs, & descendentibus Masculis, & si ipsa vel eius filij decesserint sine filijs substituit in d. Domo supradictos Nepotes suos ex alijs sororibus sub eadem conditione, & prohibitione alienandi; Defuncta Liuia sine Masculis superstitibus eius filiabus fuit pluries disputatum dubium, an Eques Horatius de valentibus Nepos Tarquinij Testatoris, & filius Lucretiæ sororis, esset vocatus ad Domum de qua agitur, & tandē affirmatiue fuit resolutum, licet enim regula sit, quod
1 conditio † si sine filijs decesserit verificetur, tam in Masculis, quam in fœminis, tamen ab ista regula recedi-
tur ex verisimili voluntate Testatoris elicita ex con-
2 iecturis, quod † ipse intellexerit, tantum de Masculis *Lucius §. quæsitum ff. de leg. 3. Soccin. iun. cons. 65. num. 16. l. 4. Dec. cons. 15. num. 3. & cons. 270. nu. 5. & 6. Mantic. de coniect. l. 11. tit. 14. nu. 13. Perez. de fideicom. art.*
3 *25. num. 10. & 12.* & plures coniecturæ, quæ † de per

se

se non sufficerent, iunguntur, & insimul suffragantur *l. si Seruus. §. fin. ff. de leg. 1. Beron. cons. 104. num. 13. l. 2. Mant. d. 319. nu. 12. Rot. in rec. d. 432. nu. 4. p. 2.*

Prima coniectura est dum Testator post prohibitionem alienandi etiam ex causa Dotis dixit, sed vult Domum perpetuo remanere Liuiæ filijs, & descendé-
4 tibus Masculis, nam cum non fuerit † loquutus per viam simplicis rationis, sed principalis dispositionis inductum est absolutum fideicommissum, ad fauorē filiorum, & descendentium Masculorum non solum in casu alienationis, sed etiam in casu Mortis *Rota d. 121. nu. 2. p. 2. diuers. & in recent. d. 10. & 11. & 143. n. 1. & d. 193. nu. 6. & 7. par. 1. & fuit dictum in Bonon. fideicommissi de Desiderijs 26. Iunij 1626. coram R. P. D. meo Merlino*, iuncta dictione, perpetuo *Rota d. d. 121. nu. 4. par. 2. diu. & in recent. d. d. 193. nu. 7. in fi.*

Vndè, cum hic filij, & Descendentes Masculi d Liuia dispositiuè vocentur sequitur, quod cum statim subdat Testator, & si ipsa Liuia vel eius filij decesserint sine filijs substituit in Domo Nepotes quod po-
5 fuerit in conditione eosdem filios quos prius cum † qualitate Masculinitatis vocauit, & propterea in eisdem personis, quicquid sit in diuersis, eadem qualitas Masculinitatis censeatur repetita vt distinguit *Ruin. cons. 134. nu. 19. & cons. 140. nu. 6. lib. 2. & cons. 168. nu. 13. l. 3. Bald. cons. 186. nu. 2. in fin. l. 1. Soccin. iun. cons. 90. nu. 16. lib. 1. Curt. iun. cons. 112. nu. 4. & cons. 114. n. 20. lib. 1. Surd. cons. 21. nu. 9. in fin. & 10. l. 1. & cons. 564. nu. 7. vers. & vbi hæc sententia l. 4. Menoch. consil. 95. nu. 83. Mantic. de coniect. lib. 6. tit. 13. nu. 9. Peregr. de fideicommissis art. 25. nu. 30. vers. attamen magis*, nam in di-
6 uersis personis potest concurrere † diuersa Testatoris Affectio, sed circa easdem personas facilius sumitur interpretatio à dispositione anteriori vt ponderat *Surd. vbi supra.*

Secunda coniectura oritur ex verbis, substituit Nepotes sub eadem conditione, & prohibitione, sicuti enim per conditionem, & prohibitionem alienandi, & dispositiua, quod volebat perpetuo Domum remanere filijs, & descendentibus Masculis à Linia fuit inductum expressum, & absolutum fideicōmissum exclusiuum fœminarum etiam in casu Mortis, vt supra deductum est, ita, & ad fauorem Nepotum fororum est inductum idem fideicommissum exclusiuum fœminarum, † & conditio, si sine filijs, intelligitur de Ma-
7 sculis, vt adsit eadem conditio, & prohibitio *Rota d. 35. nu. 6. par. 1. recent.*

Tertia coniectura oritur ex quo testator in ista Domo voluit, & consideranit Masculinitatem. Nam non
8 solum quando est considerata Agnatio, † conditio, si sine filijs, intelligitur de Masculis, sed etiam quando est habita ratio Masculinitatis *Rot. d. 374. in fi. p. 1. diuers. Mantic. de coniect. lib. 21. tit. 14. nu. 24. paulo ante fin. iuxta Modern. impressionem Pariſ. cons. 8. nu. 9. l. 3. Rot. recent. d. 143. nu. 6. & 193. num. 4. par. 1. Gregor. d. 464. nu. 15. & 16. & fuit dictum in Romana fideicommissi de Ioardis 14. Februarij 1620. coram bo. me. Buratto* quamuis enim non fuerit considerata Agnatio Testatoris fuit † considerata Agnatio substitutorum, vel saltim Masculinitas, quod sufficit *Corn. in l. 1. nu. 21. C. de condition. Inteſt. Gabr. cons. 116. nu. 6. l. 2. Greg. d. 514. nu. 9. & 10.*

Quarta coniectura desumitur, ex quo pluries Testorum vocauit Masculos, & conditio, si sine filijs, est
10 posita in Medio, vnde † ex antecedenti, & subsequenti vocatione Masculorum colligitur voluntas Testatoris quod qualitas Masculinitatis censeatur repetita *Soccin. iun. d. cons. 90. n. 16. & 17. lib. 1. Curt. iun. cons. 21. n. 8. Surd. d. cons. 164. n. 6. Rot. d. d. 374. n. 3. p. 1. diuers. Greg. d. d. 514. n. 9.*

Quinta coniectura colligitur ex Statuto Vrbis ex-
11 clusiuo fœminarum, cum quo Testator † præsumitur voluisse se conformare, & sensisse de Masculis tantum, quando dixit, si decessisset sine filijs. *Thesaur. dec. 188. num. 14. Rot. diuers. d. 726. nu. 1. in fin. p. 1. & d. 507. n. 5. p. 4. & in recent. d. 255. num. 3. part. 1. Menoch. consil. 95. num. 91.*

Sexta oritur, quod Rosata, & Sorores filiæ Liuiæ de tempore testamenti erant natæ & cognitæ Testatori, & tamen de illis nullam fecit mentionem.

Non obstat, quod testator Discretiuè loquutus fuerit, & quando voluit appellatione filiorum intelligere de Masculis, sciuit exprimere, & sic cum non expreſ ferit videtur noluisse, quia consideratio retorquetur; nam in alia parte testamenti quādo loquutus fuit simpliciter de filijs, intellexit de Masculis. Dixit. n. quod Liuia, & eius filij Domum non vendant, hic. n. intellexit de Masculis, cum subiungat, sed vult remanere perpetuo filijs, & descendentibus Masculis d Liuia, &
12 ideo vbi testator † loquendo in vna parte simpliciter de filijs intellexit de Masculis, ita & in alia parte dē Masculis voluisse censetur. *Soccin. iun. d. cons. 90. num. 17. lib. 1.* quod procedit tam in eadem oratione, quam in diuersa vbi agitur de repetēda qualitate Masculinitatis in eisdē personis *Curt. iun. cons. 11. nu. 8. Peregr.*
13 *de fid. art. 25. nn. 30.* & quodammodo hic dicitur † vilca oratio, cum continuato Sermone Testator plures fecerit Substitutiones *Surd. d. cons. 564. nu. 7. Decian. cō-sil. 7. n. 87. lib. 5. Rot. in recent. d. 453. nu. 8. p. 2.*

Non obstat quod ex vocatione actiua non licet inferre ad conditionem negatiuā, si sine filijs, tum quia,
14 cum hic virtute Statuti filij † positi in conditione cēnseantur vocati, vtique tota dispositio cōtinet affirmatiuam vocationem, & non fit differentia inter dispositiuè vocatos, & in conditione positos *Surd. d. 66. num. 13. veri* non est constituenda differentia *Peregr. de fid. art. 28. nu. 3.* & in puncto Statut. Vrbis *Gabr. cons. 115. in prin. & nu. 12. l. 1. Greg. d. 337. nu. 4.* tum † quia obiectum procederet in diuersis personis, & diuersis orationibus, secus in continuato Sermone, & in eisdem personis prout hic *Surd. d. cons. 564. nu. 7. lib. 4.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

REVEREND. P. D. DVNOZETTO.

Melfiten. Legati Pij Mercurij 24. Ianuarij. 1629.

ARGVMENTVM.

Legatum relictum cum onere celebrandi missas, cum non sit beneficium Ecclesiasticum, sed quid laicale, non subiacet collationi, seu prouisioni Apostolicæ, sed dispositioni Testatoris.

SVMMARIVM.

1 *Legatum factum cum onere celebrandi missas, non potest dici beneficium Ecclesiasticum, sed est, quid Laicale, & seculare.*

2 *Le-*

2 *Legatum relictum cum onere celebrandi missas, caret erectione, & institutione ordinarij.*
3 *Erectio, seu fundatio tantum attenditur in iudicanda qualitate beneficij.*
4 *Beneficij vltimus status attenditur, quod intellige in re dubia.*
5 *Status vltimus in beneficio non attenditur, quando clarè constat de anteriori.*
6 *Collatio in suum necessario antecedens requirit existentiam beneficij.*
7 *Sacerdotium probatur ex literis Ordinarij.*
8 *Præsentatio probatur ex publico instrumento.*
9 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*
10 *Legatario pro consecutione legati competit hypotecaria.*

DECISIO CCXXXVIII.

DE anno 1507. quon. Angelus de Musso in suo, sub quo decessit testamento, legauit Sergio, & Antonello Presbyteris suis pronepotibus quoddam prædium situm in Territorio Melfitten. nuncupatū (La Chiusurella) inter ipsos æquis portionibus diuidendum, cum onere tamen vtrique iniuncto celebrandi singulis Hebdomadis tres missas pro anima ipsius testatoris, ac cum facultate eligendi, & præsentandi in portione ad quemlibet ipsorum spectan. alium Sacerdotem cum eodem onere Missarum, & sic continuare de Sacerdote in Sacerdotem in perpetuum.

Mortuo testatore d. prædium, vt supra legatū deuenit ad præfatos pronepotes legatarios, successiuis verò temporibus deuenit ad plures alios præsbyteros iuxta dispositionem testatoris electos, & præsentatos.

Postremo deuenit ad Hectorem de filiolis vltimum possessorem: qui de anno 1627. præuia electione & præsentatione ab eo facta ad fauorem Maiorani eius nepotis decessit.

Verum, quia, dum pro parte dicti Maiorani instaretur pro institutione coram Ordinario Melfitten. insurrexerat D. Angelus Petronius, qui de dicto legato vti de simplici beneficio vacante in mense reseruato per obitum d. Hectoris obtinuerat sibi à sede Apostolica prouideri. Propterea orta inter eos lite, ac introducta causa in Rota, nihilque commissa, proposiui dubium, cui esset adiudicandum legatum pium prædictum, & Domini ad fauorem Maiorani responderunt.

Moti fuerunt Domini, quia licèt legatum, de quo
1 agitur, fuerit factum † cum onere celebrandi Missas, tamen non potest dici beneficium Ecclesiasticum, sed est quid laicale, & temporale. *Felin. in capit. ex parte il secondo num. 2. de rescript. Nauar. cons. 5. num. 1. & cons. 7. nu. 1. de prebend. Gonzal. super reg. 8. glos. 5. nu. 20. Sarnen. in reg. de annal. quæst. 2. Guidopap. decis. 187. nu. 1. & seq. Rota in Monopolitana Hebdomada Ven. 14. Decembris 1612. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.*

2 Et ea ratione, † quia præfatum legatum caret erectione seu institutione Ordinarij, sine qua beneficium Ecclesiasticum suum esse non habet. *Gloss. in clem. 2 in verb. si beneficiorum in fin. versic. Tu dic. de decim. Nauar. d. cons. 5. & 7. de prebend. Dec. cons. 209. nu. 4. Gonzal. d. gloss. 5. nu. 6. & 7. Guidopap. d. decis. 187. nu. 1. Rota decis. 509. num. 1. par. 1. diuersor. Et in d. Monopolitana Hebdomada Lunæ primæ Iulij. 1613. coram eodem Patriarcha Manzanedo.*

Non obstat, quod in prouisione facta ad fauorem Hectoris vltimi possessoris adsit institutio Ordinarij, quia placuit responsio, quod scilicet in iudicanda
3 † qualitate beneficij erectio seu fundatio tantum debeat attendi, *c. perrò de priuileg. Rota in Ripana Oratorij 10. Maij. 1591. coram Gipsio.*

4 Minus obstat, quod sit attendendus vltimus † status. *iuxta cap. cum de beneficio. de præb. in 6.* quia fuit responsum hoc procedere in re dubia, secus vero, quã
5 do clarè constat, (prout hic) de † anteriori statu, scilicet Laicalitatis, & temporalitatis. *Decian. cons. 126. nu. 3. in fin. Rota dec. is. 2. de præb. in nou. & decis. 188. nu. 1. circa med. vers. quia licet par. 1. recent.*

Firmata igitur temporalitate & laicalitate supradicti legati, sequitur quod sit locus dispositioni testatoris, non autem collationi, & prouisioni Apostolicæ,
6 cum collatio † in suum necessarium antecedens requirat existentiam beneficij, quæ hic non adest ex supradictis *Curt. Iun. consil. 20. nu. 1. par. 1. Gonzal. super reg. 8. glos. 5. nu. 22.*

Quod verò in Maiorano concurrant omnia à d. Testatore requisita, nempè Sacerdotium, & præsentatio de eo facta visum fuit probari.

7 Nam quoad Sacerdotium † probatur ex literis Ordinarij in *summario Maiorani nu. 11.* quæ optimè probant *cap. 2. & ibi Abba. in primo notab. de Cleric. Peregrin. Rota decis. 455. nu. 7. par. 2. recent.*

8 Præsentatio † verò facta ad fauorem Maiorani ab vltimo possessore pariter probatur ex publico instru-
9 mento in eodem *summario nu. 2.* quod facit † probationem probatam. *Tiraquel. de retract. lignag. §. 2. gl. 1. nu. 20. & seq. Rota coram Greg. xv. decis. 180. num. 1. & decis. 195. cod. nu. 1.*

Facultas denique vltimi possessoris in præsentando, & sibi eligendo successorem legitur in eodem testamento Angeli de Musso fundatoris, vt in eodem *summario num. 1.*

Vnde cum Maiorano pro consecutione d. legati
10 competat actio hypothecaria, † ei consequenter legatum prædictum venit adiudicandum *l. 1. C. Com. de leg. Gabr. cons. 46. nu. 28. lib. 1. & cons. 44. nu. 4. lib. 2. Seraphin. decis. 1394. num. 3.*

Et ita Vtraque parte, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana Dotis. Mercur. 24. Ianuar. 1629.

ARGVMENTVM.

Mater an, & quando, & quibus casibus possit hæredes instituere filios sub conditione etiam, quo ad legitimam, iuxta dispositionem l. filijs matrem C. de inoff. test.

SVMMARIVM.

1 *Auth. res quæ. C. comm. de leg. quando habeat locum.*
2 *Mater, si dubitet, quod pater dissipet potest instituere filium sub conditione, si à patre fuerit emancipatus.*

3 *L. filijs*

3 *L. filijs matrem. C. de inoffic. testi. non est intelligenda generaliter.*
4 *Mater, in quibus casibus possit sub conditione instituere reliquum heredem filium, etiam, & quo ad legitimam.*
5 *Auth. quæ res. C. comm. de leg. cum sit subsidiaria nō esti efficienda primaria. & nu. 14.*
6 *Mater tenetur relinquere legitimam filio, & reliquis bonis apponere eam conditionem, quam vult.*
7 *In legitima non potest apponi onus, etiamsi respiciat commodum filij.*
8 *Mater non potest facere in suo testamento, ut leges, & auth. res quæ non habeant locum.*
9 *Filia, quamuis possit in præiudicium creditorum legitimam repudiare, non tamen potest renunciare legitimæ, vt dotetur de bonis fideicommissi.*
10 *Vxor, quæ miserationis causa non exegit dotem à Viro vrgente ad inopiam, non potest excutere bona fideicommissaria, pro dote habenda.*
11 *Vxor, quæ neglexit habere quartam in bonis primi viri, non potest illam petere in bonis secundi viri.*
12 *Mulier, si habeat legatum dotis, non potest illi renunciare, ad effectum vtendi remedio subsidiario.*
13 *Filius potest spernere conditionem sibi impositam in Legitimam.*
15 *Dispositioni testatoris quis potest contrauenire, quando in prohibitione non adest substitutus in casu contrauentionis.*

DECISIO CCXXXIX.

OCcasione testamenti Siluię instituentis Hieronymam filiam, heredem cum prohibitione, ne possit aliquid prętendere, nisi postquam fuerit dotata à Patruis vel ab illis, a quibus de iure est dotanda, & interim fiat multiplicum, vt tempore nuptiarum meliorem conditionem inueniat, orta fuit difficultas de validitate istius prohibitionis respectu legitimæ debitæ filiæ in bonis matris, An scilicet esset de illa habenda ratio in constituenda dote Hieronymæ antequam prætendi possit dos ex fideicommisso ascendentis iuxta dispositionem † *auth. res quæ subsidiaris*, & Domini affirmatiuè responderunt habendam esse rationem legitimæ, & de alijs esse videndum, licet enim vbi prohibitio materna respicit fauorem filiorum, subsistineatur etiam respectu legitimæ, & ideò si † mater dubitet, quod pater dissipet, possit instituere filiũ sub conditione, si à patre fuerit emancipatus, & istud consilium matris fauorabile filio approbetur etiã respectu legitimæ filiorum, quibus propterea denegatur querela inofficiosi *l. filijs matrem vbi Salic. nu. 5. C. de inoff. testam. gl. in auth. vt liceat matr. & auia in princip. in verbo participium vbi Angel. n. 2. Vasq. de succes. creat. lib. 1. §. 10. nu. 234. Cras. in §. legitima quæst. 38. n. 18. vers. infertur quarto.*

Tamen huiusmodi conclusio, & dispositio † *l. filij matrem* non est intelligenda generaliter, sed quando mater prohibet, vt consulat, & prospiciat suis filijs indigentibus, vel temporaliter propter minorem ætatẽ, vel propter dementiam, & imbecillitatem, vel prodigalitatem, vel ob timorem dissipationis paternæ, vel aliter ob aliquem filiorum defectum; In istis enim casibus ob indigentiam filiorum † pro conseruatione bonorum, substinetur prohibitio vtilis materna, etiam in legitima, vt late ita declarat *Sim. de Pret. de interpr. vltim. volunt. lib. 3. dubit. 6. solut. 2. nu. 9. vers. verum etiam in hac specie, & prop. fin. eiusd. nu. 9. versic. ratione minoris ætatis, vel alterius defectus, & vers. quia cognitam de vita, & moribus. Alex. in l. cum ex filio, nu. 6. circa fi. vers. esset tamen videndum ff. de vulg. & pupill. Suar. in l. quoniam in Prioribus limitat. 1. nu. 12. vers. verum tamen crederem C. de inoffic. testam. Decr. decis. 87. num. 4. Mandell. cons. 57. nu. 10. Bern. cons. 146. nu. 10. Natt. cons. 581. nu. 1. & 2. Cucc. de legitim. sit legitima nullum gravamen admittit num. 23.*

Vnde cum Hieronyma filia nulla indigeret prouisione videtur mater potius voluisse, quod dispositio † *auth. res quæ*, quæ est subsidiaria efficeretur primaria, & propterea non intrat dispositio *d. l. filijs matrẽ*, sed potius *auth. vt liceat matr. & auia* non considerata a DD. contrarium tenentibus, vbi expressè cauetur, quod mater † tenetur debitam legitimam relinquere filio, & in alijs bonis potest apponere prohibitionem vsusfructus Patri, vel aliud onus ad fauorem filij, & sic exceptis supradictis casibus ob indigentiam filiorum, verior, & communior est opinio, quod in † legitima non potest apponi onus, etiam quod respiciat cõmodum filij *Bart. in aut. excipitur nu. 1. C. de bon. quæ lib. & in tract. de duab. frat. 7. q. col. 4. Bald. in l. si pater num. 3. in fin. C. de inst. & substit. in d. l. filijs matrem num. 2. Castr. in d. auth. excipitur num. 2. & ibi Fulgos. Alex. in l. cum ex filio in fin. ff. de vulg. & pupill. & in l. mulier nu. 3. in fin. versic. sed si teneremur ff. ad trebell. vbi testatur de communi, Gomes. in l. Tauri 48. nu. 11. vers. his non obstantibus, & var. resolut. tom. 1. c. 11. num. 27. Suar. in d. l. quoniam in prioribus in repetit. C. de inoffic. test. limit. 1. nu. 11. vers. sed reperio Riminal. Iunior. instit. tit. per quas person. nob. acquir. nu. 102. Costa in l. Gallus §. & quid si tantum in 5. par. nu. 90. ff. de lib. & posthum. Cald. in l. si curatorem, C. de restit. in integr. in verb. læsis nu. 145. vers. sic contrariam tamen sententiam fol. 327. Faceb. controu. iur. lib. 5. c. 21. fol. 579. & seq.* Præsertim quia † nec mater in eius testamento potest facere, quod leges, & dispositio *auth. res quæ* non habeat locum, nec apponere dilationem in præiudicium fideicommissariorum, & in delusionem d. *Auth. res quæ, Vrsill. ad Afflict. decis. 393. nu. 5.* & Hieronyma filia non potest acquiescere, & renunciare legitimæ, vt dotetur ex fideicommisso ascendentis, nam quamuis filia possit in præiudicium † Creditorum legitimam repudiare, tamen non potest renunciare legitimæ, vt dotetur de bonis fideicõmissi *ex auth. res quæ*, cum enim hoc remedium sit subsidiarum renunciatio, & acquiescentia voluntaria nõ prodest ad effectum acquirendi ex fideicommisso cũ præiudicio, & damno fideicommissariorum, vt in simili † de muliere, quæ miserationis gratia non exigit dotem à viro vrgente ad inopiam, quod non possit excutere bona fideicommissaria pro dote habenda. *Ias. in d. auth. res quæ nu. 33. limit. 14. vers. quod intellige sane, & ibid. Padill. num. 121. versic. quod tamen tu intellige, Paris. consil. 63. nu. 45. lib. 2. Cephal. cons. 344. num. 35. Peregr. de fideicom. art. 42. num. 16. & in terminis auth. præterea C. vnd. vir. & vxor. subsidiarię*, quod si mulier neglexerit habere quartã in † bonis primi viri, quod non possit illam petere in bonis secundi viri, cum debeatur in subsidium *Socc. sen. cons. 121. n. 31. & seq. lib. 4. Fabian. de Pep. in repet. d. auth. præterea nu. 104. cum plurib. seq. Natt. consil. 648. nu. 13. & 15. Honded. consil. 79. nu. 22. & seq. lib. 2. Barz. decis. 130. nu. 47. Surd. de alt-*

1 2 4 7 8 9 10 11 12 13 15

alimen.tit.9.q.24.nu.33.Carpan.ad statut.Mediol.tom.
1.c.296.num.5.& 7.Fontanell.de pact.nupt.clauſ.5.gl.
8.par.10.nu.2.& 3.fol.240.tom.2. ſicuti ſi mulier ha-
12 bet † legatum dotis non poteſt illi renunciare, ad ef
fectum vtendi remedio ſubſidiario, *Natt.d.conſil.648.*
num.13.& 15.

Eo magis quia iſta prohibitio materna non tendit tantum ad euitandum damnum filiæ circa conſeruationem bonorum, & legitimæ, ſed ad augendas, & ampliandas facultates Hieronymæ filiæ, vt habeat vtrumque nempe, & bona fideicommiſſi, & deinde bona materna, & ideo in præiudicium fideicommiſſariorum æquitas non ſuadet, vt talis prouiſio ſubſtineatur.

13 Imo quod filia poſſit ſpernere † huiuſmodi prouiſionem maternam, illiq; renunciare reſpectu legitimæ *tradit Bald.in auth.ex cauſa num.23.C.de lib.præt. & in l.ſi pater in 3.oppoſit.C.de inſtit. & ſubſtit. Iaſon.in d.l.filijs matrem num.2.in fin.Aretin.conſ.19.nu.7.Menoch. conſil.57.nu.13.& 15.Rest.conſil.100.nu.3.Surd.conſ.*
77.nu.3.Surd.conſ.77.num.39.Merlin.de legit.lib.3.tit.
2.quæſit.11.in fin.Vaſq.de ſucceſſ.creat.d.§.10.nu.236.
14 *& ſeq.* & propterea † ſi poteſt filia illi renunciare, non poteſt petere bona fideicommiſſi aſcendentis ex diſpoſitione *authores quæ ſubſidiaria, Odd. de fideicom. qu.*
37.num.50.& q.46.num.48. & diſpoſitioni materna
15 poteſt † quoque renunciare, quia in prohibitione non adeſt ſubſtitutus in caſu contrauentionis *Rotan. conſ.*
23.nu.10.lib.4.Odd.de fideicom.q.34.nu.66.cum plurib. ſeqq.Aretin.conſ.19.nu.5.& 10.

Et ita vtraque, &c.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Corduben. Decimarum. Mercurij 24. Ianuarij.

1629.

ARGVMENTVM.

Plura tractantur de defectu citationis ad ſententiam, & de nullitate ſententiæ latæ ſine citatione.

SVMMARIVM.

1 *Citationis defectus ad ſententiam ex quibus appareat.*
2 *Citationis defectus, vt ſententia ſit nulla & inualida operatur.*
3 *Iudicis partes ſunt in renocando nullitates.*
4 *Nullitates, vbi ſunt indubitatæ, & deſumptæ ab euidentia facti, tunc per præſumptiones contrarias non eſt recedendum.*
5 *Scripturæ, quando inter ſe contradicunt, tunc recurritur ad originalem ſcripturam.*
6 *Citatio ad ſententiam debet eſſe præciſa.*
7 *Citatio ad ſententiam ſi non ſit præciſa Rota nullam de ea habet rationem.*
8 *Citatio inutilis, & circumſcripta nullius eſt roboris.*
9 *Citatio perſonalis ſi ſit facta in iudicio contradictarũ tunc aliæ poſſunt omitti, licet ſecus ſit de urbanitate, & honeſtate.*
10 *Sententia non ſubſtinetur eo modo, quo poteſt, ſi valet, vt agitur.*
11 *Sententia non ſubſtinetur, quando pars non fuit perſonaliter citata.*
12 *Ad ſententiam citari omnes debent, de quorum intereſſe agitur, alias ſententia redditur inualida.*
13 *Nullitates, quando dicantur ſublatæ per remiſſionem.*
14 *Nullitates ſuper quibus iam eſt cognitum, de eis amplius non poteſt opponi.*
15 *Bart.in l.exp. eſſim nu.3. ſſi te appellat intellectus.*
16 *Iudex admiſſis nullitatibus, non poteſt ſententiam nullam confirmare, fingendo eſſe ualidam.*
17 *Nullitatis exceptio non poteſt opponi vltra 30. annos.*
Actio omnis ſpatio 30. annorum præſcribitur, numero 17.
18 *Nullitatis exceptio ſemper dari poteſt contra ſententiam, donec pro illius executione inſtari poteſt.*
19 *Sententia ipſo iure, & apparente, ex actis nulla, nomen ſententiæ non meretur & executioni mittenda non eſt, parte opponente.*
20 *Temporalia ad agendum ſunt perpetua ad excipiendum.*

DECISIO. CCXL.

CVm in hac cauſa quereretur de validitate, & iuſtitia ſententiæ bon.mem.Rubei, qui viſque de anno 1563. illam promulgauerat viſum fuit 12. Ianuarij 1626. eſſe validum non obſtantibus oppoſitis nullitatibus citationis, mandati, & iurisdictionis, reſeruando diſcuſſionem ſuper iuſtitia ad aliam diem, cauſa poſtmodum ſuper eiſdem repropoſita ſub die 9. Decembris ſequentis quoad iuriſdictionem Domini fuerunt in deciſis reſeruando videre de defectu citationis, & mandati in ſæparata poſitione, quibus hodie accuratè examinatis dictum fuit ſententiam prædictam eſſe inualidam, recedendo in hac parte à primo loco deciſis.

Patens enim eſt defectus citationis ad ſententiam audiendam, nam verè decreta fuit die 9. Iulij 1563. quatenus citandi prima die iuridica comparere de-
1 berent, & tamen † eadem die lata fuit ſententia, vnde conſequitur ſententiam carere citatione ad videndũ pronuntiari, ex quo eadem die ferri non poterat: quia ad primam diem, quæ erat prima iuridica poſt calen. Octobris ſequentis terminus cadebat, & poſt illam diem non datur aliqua ſententia, ad quam sè referri poſſit dies prima iuridica, factum concludentiſſime probatur ex copia integra citationis in iudicio contradictarum decreta cum data die 9. Iulij 1563. & cũ termino quatenus ad primam diem, ſimiliter datur ſententia lata per bon. mem. Rubeum & publicata ſub eadem die 9. Iulij 1563. & de prædictis Rota coram bon.mem. Cardin. Blanchetto, ad quem cauſa in gradu appellationis deuenerat agnouit veritatem; dum ſub die 27. Iunij anni 1576. reſpondit inhibitionem non eſſe moderandam, quia ſententia prædicta laborabat dupplici defectu, nempe citationis legitimorum procuratorum, de quorum mandato in actis conſtabat, & citationis ad ſententiam, ex quo fuit lata die qua lecta fuerat citatio ſub termino ad primã, & ſubditur in eadem deciſione, nec in hoc diſcordant cedulæ originales à manuali & regiſtro: nam cedula continet mandatum de citando, & à tergo ipſius, & in manuali legitur citatio & eſecutio ipſius facta ſub

die

die 9. Iulij 1563. qua fuit facta pro prima die, qua tamen lata fuit sententia, hucusque sunt verba decisionis, quibus additur, quod eadem citatio desumpta fuit ex registro, & registrum verificatur ex manuali nouiter reperto, ita vt factum concludentius probari non possit quo ad carentiam citationis ad sententiam, & defectu huiusmodi suppositio omnes † consentiunt sententiam fuisse & esse inualidam *c. cum olim de testib. Clem. pastoralis de re iud. glos. in clem. sæpè in verbo ad id, de verbor. signif. Innoc. in c. consuluit* circa finem, *& Felin. num. 3. de offic. deleg. Gabr. latissime comprobans de citat. concl. 1. ampl. 23. Vant. de nullit. ex defectu citat. num. 10. Rot. decis. 252. num. 1. & 340. num. 1. par. 1. recent. & coram Pap. Greg. XV. decis. 546.* 2 3 *numero 6.* & Iudicis † partes esse in reuocando nullitates *Bartol. in l. cum quærebatur numero 4. ff. de re iudic. Rota decisio secundo de litis contest. in antiquit. & decis. 8. de restit. spol. in nou. Cæs. de Grass. decisio 9. in fine de caus. possess. & propriet. Put. decis. 72. lib. 3. in nouiss.*

Non obstat quod hęc nullitas ex defectu citationis in iudicio contradictarum probetur sublata ex altera decisione bon. mem. Cardin. Blanchetti veneris 10. Iunij 1580. in qua formalia verba habentur. Dixerũt Domini quod videretur de iustitia sentẽtię in hac causa latę, nullitates. n. oppositæ non obstant, cum defectus citationis fuerit iam sublatus de anno 1575. & cum prædicta decisione diceb atur concurrere annotationem super dorso positionis Cardin. Seraphin. eadem die Veneris 10. Iunij 1580. nẽpe restringatur ad iustitiam reiectis nullitatibus, ac demum quod partes visæ tam capituli, quam mensæ habuerint nullitates pro reiectis, ex quibus circunstantijs inferebatur ad probationem erroris anterioris decisionis.

Quia responsum fuit circunstantias facti operari quidem si contingat nullitates esse implicitas, & dubias, sed vbi sunt indubitatæ & claræ, vt in præsenti ex actis registro, & manuali desumptæ ab euidentia facti per præsumptiones contrarias non est recedendum *Castr. cons. 81. n. 3. vers. & si dicatur lib. 2. Honded. cons. 80. num. 25. lib. 2. Surd. consil. 28. num. 98.* Maxime quia præsumptio decisionis anni 1580. non est roborata ratione, ne legitur simplex; sed cum relatione ad annum 1575. De quo tempore talis iustificatio nõ reperitur; vnde si etiam ageretur de errore præsumendo in altera ex decisionibus relatis, magis de errore assertorum in decisione 1580. erit credendum, quam de allegatis in decisione 1576. quorum subsistentia fundatur in actis causæ indubitatis, ad quæ tanquam ad matricem & primam scripturam, quando † scripturæ inter sè contradicunt semper recurritur pro habenda veritate 5 *glos. in Auth. de tabell. vers. protocollum*, quam meliorem in iure tenent *Angel. & Imol. in l. si duobus in fine. ff. quemadmodum testament. apert. Bertr. consil. 261. nu. 1. vol. 3. Paris. consil. 28. nu. 26. p. 2. cum alijs relatis per Surd. cons. 141. nu. 8. & seq. & 432. nu. 5.*

Nec defectus iste saluari potest ex eo, quod eadẽ citatio lecta fuerit die 8. Iulij 1563. de qua in registro fol. 404. vt ex actu reproductionis asseritur constare, & qui datur sum. cap. nu. 5. ita vt vel tanquam actus inter se pugnantes neutri sit standum, & tunc defectus non probetur, vel quod mensa teneatur docere de contradicta originali pro fundamento nullitatis oppositæ.

Quia talis citatio in registro causæ fol. 404. non legitur, & quatenus etiam reperiretur eo modo quo datur in summario num. 5. non releuaret: quia in tenore 6 illius † non legitur, quod sit citatio ad sententiam. prout necessarium est *gl. in clem. sæpè in verbo ad id de verb. signif.* & dum non est præcisa ad sententiam Rota nullam de ea † habet rationem, vt in *Cesenaten. bonorum 4. Martij 1602. coram bon. me. Iusto*, & in alijs, quæ referuntur *in Gerunden. præeminentiarum 27. Ianuar. 1626. coram Card. Canaler. nunc inter eius impress. 376. num. 3.* & vlterius superueniente sub die 9. Iulij 1563. quæ datur cum causa expressa, ad videndum pronuntiari, & de qua originaliter constat ex 8 manuali nouiter reperto, † prior sub die anteriori nẽpe & inutilis & circumscripta remansit, *l. & post editum ff. de Iud. gl. in c. consuluit de offic. deleg. Castr. cons. 254. num. 3. par. 2. Rot. de dolo & contum. decis. 9. & 14. in nouis.*

Et eo minus sententia potest sustineri, quasi potue 9 rit talis citatio omitti in iudicio † contradictarum, in quo non sunt necessariæ nouæ citationes: sed de vrbanitate potius & honestate fieri soleant, *c. statuimus §. sed si pars alia non venerit de elect. in 6. Rot. decis. 8. in fine de testib. & dec. 10. de re iudic. in nou. Put. in correct. decis. 371. in fine lib. 2. & coram Papa Gregor. XV. decis. 430. cum ibi adden. nu. 6. & in Abulen. & Carthaginen. beneficiorum 4. Iunij 1607. coram bo. me. Card. Sacrato, Vant. de nullit. ex defectu citationis, nu. 110.*

Quia quidquid sit de ea opinione, quando citatio fuit omissa, & apparet, quod Iudex voluit absque ea pronuntiare, vt non sit par ratio, quando vt hic manifestum est Iudicem voluisse sequi honestum & laudabilem stilum Curiæ, vt pars etiam absens ad omnes actus citetur, de quo testantur *Put. & Rota supra allegati*, & tunc non † sustineatur eo modo quo potest si 10 non valet vt agitur *Abb. in c. cum super in fine de offic. deleg. Cresc. decis. 10. nu. 6. de dolo & contum. Tiraqu. de retract. linag. §. 36. glos. 2. nu. 49. & sequen.*

Attamen verum est etiam, quod sententia † non sustinetur quando pars non fuit personaliter citata in 11 partibus, vt admittunt prædictæ decisiones, vel habeat procuratorem in actis cõstitutum *Rot. decis. 179. nu. 1. p. 1. & decis. 486. num. 2. par. 2. recent. & in Zamoren. pecun. 4. Decembris 1608. coram Cardin. Caual. inter nunc impressas decis. 35. numero 3.* prout Thesaurarij mensæ verè habuerunt procuratores in actis Alphonsum Rodericum, qui pro legitimo procuratore semper fuerat agnitus, & citatus ad dicendum contra commissionem, ad videndum prorogari fatalia, & ad alia quæ dantur in summario mensæ nume. 5. & 6. qui cum non fuerit citatus, inde vrbanitas non excusat, 12 & altera † insanabilis nullitas insurgit defectu citationis eorum, de quorũ interesse agebatur, quæ semper sententiam inualidam reddit, cum concernat naturalem defensionẽ *Clem. pastoralis de re iud. Cæs. de Grass. decis. 11. eod. tit. Gabr. de citat. concl. 1. in princ. Vant. tit. de Nullitat. defectu citationis nu. 10.*

Similiter neque obstat, quod prædictæ † nullitates 13 fuerint sublatæ per rem iudicatam subsequutam: dum nullitates coram bon. mem. Cardin. Blanchetto fuerunt oppositæ, & ipsæ nihilominus moderatus est inhibitionem, quæ loco sententiæ diffinitiuæ haberi solet *Rot. decis. 13. num. 1. par. 2. recent.* ita vt nullitates 14 † super quibus fuerat cognitum de eis amplius non

possit opponi *Bart. in l. si expressim num. 3. ff. de Appell. Rot. decis. 512. num. 1. par. 2. recent.* quod etiam fuit dictum in *decis. 12. Ianuar. 1626.* huius causæ.

15 Quia *Bart.* †*in l. expressim* & alij allegati in *decis. 512. part. 2. recent.* loquitur quando sententia confirmans transitum fecit in iudicatum nec oppositæ fuerũt nullitates, sed in præsenti fuerunt oppositæ, & cognitæ, &
16 admissæ vt in decis. anni 1576. vnde sicuti † Iudex illis admissis non poterat sententiam nullam confirmare fingendo esse validam *Bald. in l. 1. nu. 20. C. si à non cõp. Iud. Festol. cauf. 4 dub. 14. Contard. de Moment. possess. limit. 7. num. 14.* ita nec confirmata potest nocere Thesaurarijs, aut mensæ *Innoc. in c. 1. num. 2. de confirm. vtili vel inutili Achill. decis. 4. de sentent. & re iud.* & latissime fuit firmatum in *decis. 572. numero 2. parte 2. recent.*

17 Demum non obstat quod † exceptio nullitatis opponi non possit vltra 30. annos, cum tanto tempore omnis actio præscribatur, & de lapsu tanti temporis dubitari non possit ab anno 1563. citra.

18 Quia de nullitate † excipiendo semper potest dari contra sententiam, donec pro illius executione instari potest, post quam sententia ipso iure & apparenter ex actis nulla, nomen sententiæ non meretur, & exe-
19 cutioni † mittenda non est parte opponente, ita distinguendo latissime probat *Vant. de nullit. tit.* quoties & infra quod tempus, num. 8. per regulam temporalia
20 ad agendum, perpetua sunt † ad excipiendum, dum non est in facultate rei excipere, donec ab actore conueniatur *Decian. cons. 13. num. 48. lib. 2. Surd. decis. 277. num. 17.* Et ita, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO DECANO.

Spoletana Bonorum. Vener. 26. Ianuarij. 1629.

ARGVMENTVM.

Vxor, si instituatur hæres a marito vna cum filijs, an talis institutio possit resolui in alimenta tantum secundum consuetudinem Bulgari, & an si instituatur hæres cum conditione, dummodo vitam vidualem seruauerit in domo testatoris, & vna cum filijs si vixerit, ista conditio, quid importet, & qualem cautionem præstare debeat, ad hoc, vt hæreditatem assequatur.

SVMMARIVM.

1 *Testatoris dispositio ad vnguem pro lege obseruanda est.*
2 *Hæredes coniunctim instituti re, & verbis, dicuntur pro rata æqualiter instituti.*
3 *Vxor instituta hæres vna cum filijs, quando non possit resolui in alimenta secundum consuetudinem Bulgari. & num. 4.*
5 *Vxori, & filijs, si simul, & coniunctim vsusfructus relinquatur, tunc vxor erit vera vsufructuaria.*
6 *Consuetudo Bulgari tanquam dispositioni Iuris contraria, & mulieribus præiudicialis non debet extendi extra casum.*
7 *Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 9. tit. 7. num. 8. declaratur & nu. 9.*
9 *Vxoris institutio, si sit incompatibilis cum separata institutione filiorum in alimenta potest resolui.*
10 *Mantic. in loco supra cit. reprehenditur a Surd.*
11 *Vxor, si hæres instituatur cum onere habitandi & viuendi cum filijs, ex hoc non potest inferri, quod ei solum alimenta sint relicta.*
12 *Institutio cum alimentis nihil commune habet.*
13 *Consuetudo Bulgari cessat, vbi constat de contraria mente testatoris, etiam tacita.*
14 *Substitutio, quando sit referenda ad proprietatem, & non ad alimenta.*
15 *Trebellianicæ, & Falcidiæ prohibitio nullatenus conuenire potest alimentis.*
16 *Cohæredi absque aliqua confusione fieri possunt prælegata.*
17 *Cohæres præsumitur sibi fecisse, si habuit administrationem bonorum hereditariorum, quando rationem administrationis non reddidit.*
18 *Et ista præsumptio multo magis inest, quando quis est hæres, & creditor.*
19 *Administrationem, qualem quis habere debet, ad hoc, vt teneatur reddere rationem administrationis.*
20 *Vxor, quando est instituta hæres a marito donec vitam vidualem seruauerit in eius domo, vna cum filijs, & sua familia, ista conditio est seruanda, cum d. verba importent præceptum.*
21 *Et hoc non debet simpliciter resultare ex cohabitatione in eadem domo, aut ex communione mansionum, sed ex confusione expensarum victus.*
22 *Testatoris præceptum, quod vxor debeat viuere cum filijs valet, & subsistetur.*
23 *Mater, si recusat viuere cum filijs, prout disposuit testator, ex dispositione Iuris hæreditate priuatur.*
24 *Cohæredibus de iure permittitur domum ad diuisionem hæreditatis, quando volunt.*
25 *Testator, si inbeat vxori, quod in eius testatoris domo, vna cum filijs viuat, hoc intelligitur, vt habeat curam filiorum.*
26 *Illatio ex vno, ad aliud non fit.*
27 *Societas bonorum, non dicitur ex societate vitæ.*
28 *Alienatio, licet prohibeatur, non tamen censitur prohibita diuisio.*
29 *Diuisio semper præsumitur permissa, vel ratione vberioris culturæ, vel commodi, vel ratione inæqualitatis expensarum.*
30 *Casus omissus remanet in dispositione Iuris communis.*
31 *Testator in dubio præsumitur se conformasse, cum dispositione Iuris.*
32 *Onus, & grauamen permanendi in perpetuum in communione, in probatum videtur.*
33 *In Communione nemo inuitus cogitur stare.*
34 *Hæredum quilibet, simul stare potest, vt propriam portionem agnoscat, & tamen vnus exactor communi nomine, totius hæreditatis administrationẽ retineat.*
35 *Hæres institutus sub conditione negatiua, quæ adimpleri non potest nisi in morte, vt hæreditatem consequatur, quid facere debeat. & nu. 36.*
37 *Cautio Mutiana fuit inuenta loco adimplementi.*
38 *Cautio Mutiana non solum habet locum, in conditione negatiua, sed etiam in affirmatiua, quæ resoluitur in negatiuam.*

39 *Vxor*

39 *Vxor instituta hæres, dum vitam vidualem seruauerit in domo testatoris vna cum filijs tenetur in vtroque casu præstare cautionem.*

40 *Hæres, qui non adimpleuit conditionem, sub qua erat institutus, tenetur ad restitutionem hæreditatis, vna cum fructibus perceptis.*

41 *Cautio Mutiana datur solum in dispositionibus factis sub conditione, non autem factis sub modo.*

42 *Dictio, Dum, adiecta perfectæ dispositioni facit ipsam modalem.*

43 *Cautio Mutiana etiam in dispositione modali est præstanda.*

44 *Hæres inobediens præcepto Testatoris, priuatur omni emolumento, & quicquid percepit, cum fructibus restituere tenetur.*

45 *Cautio Mutiana operatur, vt conditio negatiua habeatur pro completa.*

46 *Hæreditas, quando est sub modo relicta, vt hæres illã consequatur. quomodo cauere debeat.*

47 *Cautio Mutiana extenditur etiam, quo ad restitutionem fructuum.*

48 *Hæres institutus sub dispositione modali debet realiter præstare cautionem, de modo adimplendi, alias exceptione doli repellitur.*

DECISIO CCXLI.

EQues Pompeus Senzasonus in suo testamento iure prælegati reliquit Aureliæ Vxori scuta 200. in omnibus verò alijs suis bonis eandem Aureliam, ac Iacinthum, & Ludouicum filios hæreds vniuersales instituit his verbis adiectis, videlicet D. Aureliã vxorem dum castè, & honestè vixerit, & vitam vidualem seruauerit in Domo ipsius testatoris vnà cum dictis suis filijs, & sua familia, cui quidem Aureliæ quandocunque decedenti, & moriẽti, seu si ad Domum paternam redierit, siue ad secundas nuptias conuolauerit absque aliqua detractione, &c. substituit dictos Iacynthum, & Ludouicum.

His stantibus, causa post duas sentẽtias extra Rotã latas, mihi commissa, dubitaui in quibus, & quomodo exequendum esset dictum testamentum.

Et quantum attinet ad primam partem dubij, illius resolutio reducitur primo ad institutionem, in portione hæreditatis; Secundò ad prælegatum scut. 200. Et quoad institutionem non dubitarunt DD. quin iuxta
1 dispositionẽ † testatoris ad vnguem pro lege obseruãdam, *l. 1. C. de sacrof. Eccles. §. disponat. Auth. de nupt.* sit exequendum primo in tertia parte hæreditatis, quæ debetur Aureliæ tamquam hæredi cum Iacyntho, &
2 Ludouico filijs re, & verbis coniunctim, & sic † æqualiter pro tertia parte institutæ ad *text. in l. coniunctim, & l. ex coniuncti. ff. de leg. 3. l. cum in testamento, §. hæc verba, & l. quoties §. hæredes, & ibi glos. in verbo æqualiter ff. de hæred. instit. §. si plures instit. eod. tit. Gozadin. cons. 80. in prine. & nu. 3. in fine.*

Nec huiusmodi institutio ex præsumpta mente, seu voluntate testatoris, visa est posse resolui in alimẽta
3 † secundum consuetudinem Bulgari, de qua *glos. & Bart. in l. Titia cum testamento §. Titia cum nubëret ff. de legat. 2. gloss. & DD. in l. 1. C. de secund. nupt. & in auth. hoc loco ver. derogari, C. eod. tit. vbi Bart. num. 8. in prine.* qui dicit ita communiter seruari, & latè declarat *Cepoll. de seruit. Vrb. prædior. cap. 4. nu. 6. Ias. in l. cum hi §. si in singulos nu. 4. ff. de transact. Dec. cons. 418. n. 1. cum alijs per Gutier. in l. nemo potest nu. 357. ff. de legat. 1. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 9. tit. 7. Surd. de alim. tit. 2. qu. 15. num. 1. et seqq. Gozad. d. consil. 80. n. 2. qui alios refert Menoch. præsumt. 139. nu. 4. lib. 4. Castill. de vsuf. c. 45. nu. 6.*

4 Quia dicta consuetudo solum † procedit vbi vxor fuit instituta in vsufructu, non autem quando, vt in casu isto, fuit vna, ac coniunctim cum filijs instituta in certa portione hæreditatis, vt declarant DD. *in l. Titia §. Titia ff. de legat. 2. Gozad. d. consil. 80. nu. 3. Surd. d. q. 15. num. 83.* vbi ita declarat *Rot. decis. 138. p. 4. diuers. Menoch. d. præsumpt. 139. num. 3. ibi*, qui si voluisset eã cohæredem esse in hæredis institutione, cum filijs cõiunxisset *lib. 4. quinu. 21.* in fortioribus subdit, quod
5 † si vxori, & filijs simul, & coniunctim vsufructus relinquatur, vxor est verè vsufructuaria, prout etiam sentit *Gozad. loco cit. nu. 3. in fin. & Surd. vbi supr. num. 216. Moder. Forolivien. controu. Iur. lib. 3. c. 23. num. 9.* vnde dicta consuetudo tamquam dispositioni Iuris
6 cõtraria, † & mulieribus præiudicialis *Alex. cons. 57. nu. 2. vers. sum. sit lib. 3. & cons. 214. n. 13. dd. 6. Fachin. lib. 5. contran. c. 47.* non debet extra casum suum extẽdi *Surd. decis. 36. num. 20. idem Moder. Forolivien. loco cit. c. 22. num. 12. & 13.*

7 Nec obstat, quòd † *Mant. loc. allegat. n. 8.* extendat d. consuetudinem, vt procedat, quamuis vxor fuerit vna cum filijs hæres instituta, quia, vt bene respõdet *Surd. loc. cit. n. 81.* DD. quibus ipse *Mantic.* innititur id non dicunt, *Dec.* enim *in cons. 278. n. 4. vers. vndè quod* DD. loquitur in casu, quo in principio testamenti mater fuerat vita durante hæres instituta omnium bonorum. In fine vero testator fecerat aliam pleniorem
8 institutionem de nepotibus. vndè mirum non est, † si institutio tamquam incompatibilis cum separata institutione nepotum in alimenta possit resolui ex verisimiliter testatoris, pro qua *Dec. ibib.* plures coniecturas deducat, vt in puncto respondet *Rot. in d. decis. 138. nu. 6. p. 4. diu. Gozad. verò d. cons. 80.* cui soli innititur etiam *Gabr. de vsufr. conclus. 2. nu. 10.* quẽ pariter
9 refert *Mant.* † loquitur quando mater, vita tantum durante, instituta fuit Domina, & vsufructuaria: Imò vt supra ponderatum fuit nu. 3. expressè declarat, quod non intraret Buigari consuetudo, quando mater esset verè cum filijs in proprietate instituta, & propterea
10 † Surd. ibid. reprehendit Manticam qui fugienti oculo dicit vidisse Gozzadinum.

Nec minus ex eo, quod Aureliã fuerit instituta cũ onere habitandi, & viuendi cum filijs potest inferri,
11 quod censeantur relicta solummodo alimenta, † quia hoc onus qualificat quidem institutionem ad effectũ, vt quotiescunque Aurelia præcepto testatoris eo
12 trauenerit, Resoluatur, ac si ab initio nunquam hæres fuisset *Auth. cui relictum, & l. fin. C. de indict. viduit. toll.* sed non restringit † d. institutionem ad alimenta, cum quibus nihil habet commune ad *l. Papinianus ex noli ff. de minoribus cum vulgar.*

Et prædicta tanto magis procedunt, quia vbi constat de contraria quamuis etiam tacita † voluntate ces
13 sat Bulgari cũsuetudo, *Dec. d. cons. 418. nu. 1.* post alios *Crauet. cons. 32. n. 2. Mant. de coniect. l. lib. 9. tit. 7. nu. 20. Surd. de alim. d. q. 15. nu. 225. & seqq. & cons. 218. nu. 6. & 7. Castill. de vsufr. d. cap. 45. num. 10.* Hic verò clarè constat mentem, ac voluntatem Testatoris fuisse institutionem Aureliæ ad proprietatem extendere, non

autem restringere ad alimenta. Primò dum post obitum Aureliæ filios, & filijs non existentibus alios sub-
14 stituit, † quæ substitutio referenda est ad proprietatem, non autem ad alimenta, in quibus tãquam cum morte expirantibus, *l. Dominus in fin. de vsufr. Sut. de alim. tit. 2. d. q. 15. num. 201.* non potest verificari substitutio, quę in simili etiam operatur, vt relictum vsufructus transeat in proprietatem, *l. fin. ff. de vsufr. earũ rerum, quæ vsu consum. Laderch.* plenè post alios *consil. 80. num. 5. & 8. Castill. de vsufr. cap. 30. nu. 20. & seqq.* vbi de communi *Peregr. conf. 62. nu. 19. vers. 2. libr. 2.* cum alijs cumulatis per *Giouagnon. resp. 63. nu. 6. lib. 1.* Secundo dum quamcũque falcidiæ, ac Trebellianicæ detractionem eueniente casu substitutionis in portio-
15 ne eiusdem Aureliæ prohibuit, † quæ prohibitio nullatenus conuenire potest alimentis; sed clarè ostendit relictam proprietatem, idem *Laderch. d. conf. 80. nu. 6. Rot. dec. 138. & dec. 460. p. 4. dun. Galv. conf. 168. n. 32. lib. 2. Giouagnon. alleg. resp. 63. nu. 11. & seq.*

Quo verò ad prælegati, Nec etiam Domini dubitarunt, quin testamentum quoad illud pariter sit exe-
16 quendum. Cohæredi † enim absque aliqua confusione fieri possunt prælegata, vt est *Text. expressus in l. Titia, 35. §. 1. ff. de legat. 2. & facit l. cætera in princ. l. Pomponius pariter in princ. ff. famil. hercisc. Mant. de coniect. lib. 7. cap. 7. num. 11.* cum alijs latè deductis *in causa Viterbien. Castrorum 9. Decembris 1620. coram bo. me. Cardin. Sacrato, & 11. Martij. 1626. coram me.*

17 Nec obstat, quòd Aurelia † præsumatur de illo satisfacta, ex quo non reddidit rationem administrationis, quam dicitur habuisse bonorum hæreditariorum ad *Text. in l. sed si damnum, §. peculium, vbi Angel. numero 1. & 3. ff. de pecul. Afflict. decis. 12. numero 16. Aym. consil. 192. numero 5. Surd. consil. 290. numero 33. libr. 2. Neuiz. consilio 57. numero 11. Menoch. præsumpt. 125. numero 13. libr. 3. Borgnin. Carcale. de tut. & curat.*
18 *numero 181.* maximè cum ipsa sit hæres, & † creditrix ratione eiusdem legati, cuius satisfactionis præsumptio tanto iuuat facilius, *l. si ei cui vendid. 41. §. si is, qui fundum ff. de euict. Bart. in d. l. sed si damnum, §. peculium ff. de pecul. Soc. Iun. conf. 170. num. 7. lib. 2. Menoch.* qui alios congerit *conf. 183. nu. 35.*

Quia visum fuit huiusmodi administrationem, non sufficienter probari: quamuis enim in negocijs domesticis Aurelia præstiterit aliquam assistentiam, seu curam, qualem decet matrem familias, hoc est tutorũ, atque exactoris administrationi subordinatam, ad quam reducuntur ponderatæ ex testibus, quæ ideò facilè possint euitari: Non tamen inferri potest quod
19 ipsa habuerit † talem administrationem bonorum hęreditariorum, quæ ipsam obliget ad aliquam reddi-tionem rationis, vt in simili considerauit *Rot. decisio. 522. num. 4. par. 1. recent.* quæ administratio, cum de iure esset apud tutores, & exactores testamentarios, qui tutelam susceperant, & inuentarium confecerant, apud eosdem fuisse præsumitur. Responsio autem Aureliæ ad positiones circa communem vitam cum alijs hærodibus mediante annua assignatione pro victu, & vestitu facta per Tutores, siue Exequutores testamentarios, potius excludit probationem assertæ administrationis, quæ nec minus ex mobilium consignatione facta Aureliæ potest deduci, vt patet.

Quantum verò attinet ad secundam partem dubij. Ista pariter ad duas inspectiones reducitur, Prima est circa vim, atque adimplementum modi, seu præcepti, sub quo Aurelia fuit instituta, an scilicet ex eo censeatur prohibita ipsi Aureliæ, diuisio hæreditatis. Secunda versatur circa præstationem cautionis. Et quoad primam licèt verba illa: Dum viram vidualem seruauerit in domo
20 † Testatoris vna cum dictis suis filijs, & sua familia importent præceptum, & onus habitandi, ac viuendi cũ dictis filijs, & familia in domo testatoris secundũ terminos, *l. 1. C. de legat. l. mevia 13. §. fi. ff. de annuis legatis d. l. Titia 35. §. si ea ff. de legat. 2. l. si ex conditione C. de cond. insert. Iaf. in l. siue apud quem n. 20. in fi. C. de transact.* etiam quoad communionem victus, vt ex *Rimin. sen. & alijs concludit Simon de Pratis de interpret. vlt. vol. fol. 432. n. 109.* cum communio vitæ, de qua loquitur Testator ibi, dũ vixerit vna cũ filijs, &c.
21 non † resultet simpliciter, ex cohabitatione in eadem Domo, aut ex communione cubiculorum, & mansionum, sed ex confusione expensarum victus, *Bartol. in l. quintus, 7. post med. versic. quandoque ista ff. de ann. legat. & ex capit. in singulis versic. Et qui conuenerint de stat. monach. Bald. in capit. 1. §. duo fratres de duobus fratribus de non. feud. inuestit. Soccin. sen. consil. 72. num. 14. lib. 3. Anchar. consil. 302. numero 9. Corn. consil. 301. nu. 21. lib. 1. Paris. consil. 85. numer. 60. lib. 1.* Fuit dictum in *causa Pampilonen. Beneficiorum 30. Ianuarij 1615. & 6. Nouembris 1617. coram bo. me. Cardin. Sacrato.* Quod
22 quidem præceptum † tanquam adiectum fauore filiorum, *Rain. consil. 42. numer. 22. vol. 2.* cum alijs per *Surd. consil. 218. num. 4.* valet, & sustinetur, licet forsan secus esset quando non adijceretur fauore certæ personæ, vt probat *Text. in l. Titio centum, §. Titio centum il 2. & ibi Bartol. ac cæteri communiter ff. de condit. & demonstrat. Gomez. variarum resolut. tom. 2. c. 10. nu. 23. vers. Item etiã ex prædictis.* Itaut Aurelia casu quo
23 in Testatoris domo vna cum filijs viuere † recusaret, quamuis Testator id non expressisset, prout expressit, nihilominus ex dispositione Iuris hæreditate priuanda esset, ad *Text. in d. l. mevia 13. §. vxore, ff. de annu. legat. & fideic. l. Caio §. Imperator vbi Bart. n. 1. ff. de alim. & cib. legat. d. Autb. cui relictum, & l. fin. & vtrobique scribentes C. de indict. viduit. toll. l. Mutiana, & ibid. DD. ff. de condit. & demonstrat.*

Domini tamen censuerunt prædicta verba non continere aliquod præceptum cõionis bonorum, itaut Aureliæ censeatur prohibitum deuenire ad hæreditatis
24 diuisionem, † quæ sibi de iure permittitur tot *tit. ff. famil. hercisc.* Iubetur. n. dumtaxat viuere in domo Testatoris vna cum filijs, prout de præsenti † viuit, quod
25 solum uenit intelligendum, vt habeat curam filiorum *Ruin. d. conf. 42. n. 21. & 22. vol. 2.* & ita loquuntur *Simon. de Prat. loc. cit. fol. 432. n. 111. Surd. d. conf. 218. nu. 4. vol. 2.* Quod quidem præceptum maximè distat ab eo, vt habeat bona in cõmunione cum filijs, ideoq; ex
26 † vno ad aliud non infertur *vulg. l. Papinianus ff. de minorib.* & in simili, quod inita societate vitæ, nõ dicatur
27 † cõtracta societas bonorũ *Petr. de V bald. de duob. fratrib. p. 6. num. 24. vers. contrariam. Menoch. de arbitr. cas. 127. nu. 7. Hector. Felic. de Societ. c. 27. num. 60. & seq.* & fuit dictum *in Romana exequutionis 4. Maij 1616. coram bo. me. Buratto:* sicuti etiam licet † alienatio prohi-
28 beatur, non tamen censetur prohibita diuisio, ex congestis latè per *Moder. Brixien. de substit. qu. 707. num. 2.* quæ in omnem euentum censetur semper permissa,
29 † vel ratione vberioris culturæ, & commodi *Bald. in l.*

Iube-

iubemus l. 2. C. de sacros. Eccl. Imol. in c. nulli nu. 15. de rebus eccl. non alien. Fabian. de monte de empt. q. 4. art. 27. nu. 161. cum alijs per *Reodoan. de reb. eccl. non alien. p. 2. cap. 35. nũ. 3. vers. & dicit Imol. & nu. 4. versic. quod si Prælatus.* Vel ratione inæqualitatis expensarum, ne vnus ex cohæredibus profusè iactando præiudicet in portione alterius, qui parcius, & moderatè viuit, *Menoch. de arbitr. cas. 127. nu. 27. Eugen. consil. 64. nu. 10. vbi de communi lib. 1.*

Quibus accedit vniformitas coniecturatæ mentis, ac intentionis Testatoris, quæ satis ex eo deprehenditur, dum Aureliæ substituit solum in casu quo ad domum paternam rediret, non autem quo è communione bonorum discederet, signum euidens quod in hac parte restrinxit ad implementum suæ voluntatis ad solam communionem habitationis, & victus cum filijs non considerando casum separationis à communione bonorum, qui † ideo tanquam omissus remanet in dispositione Iuris cõmunis, *l. commodissimè ff. de liber. & posthum. cum vulgar.*

Et DD. tanto facilius in hanc sententiam venerũt, quia ex dispositione iuris, cui † præsumitur in dubio se testatorem conformasse *Bart. in l. heredes mei, §. cum ita ff. ad Trebellian. Alex. cons. 4. nu. 12. & consil. 55. vbi addent. nu. 2. lib. 4.* onus, † & grauamen permanendi in perpetuum in communione, improbatum videtur, vt est textus expressus in *l. in hoc iudicium §. si conueniat, vbi Bart. & cæteri ff. comm. diuid. Castr. & Ias. in l. si non sortem, §. sciendum num. 4. ff. de condit. in deb.* vna cum alijs pluribus relatis per *Vasq. de succes. creat. & progress. lib. 1. §. 6. nu. 1. Lup. in Rubr. de donat. inter virum, & vxor. §. 54. nu. 4. Guttier. de iuram. confirm. p. 1. c. 58. nu. 2.* Huiusmodi enim præceptum propter discordias ex communione bonorum proficiscentes odiosum, ac nociuum censetur, ac ideo † nemo inuitus in communione stare cogitur, vt in *l. final. C. commun. diuid. d. l. si non sorte §. si centum ff. de condit. in diebus l. in re communi ff. de seruitut. Vrb. prad. l. cum Pater 77. §. dulcissimis, ff. de legat. 2. l. 2. C. quando, & quibus 4. pars debeatur, l. sancimus §. sin autem C. de donat. & capit. ex tenore de donat. cum alijs per Lup. loc. cit. versic. ratio patronum.*

Non obstat, quod testator deputauerit Antonium, qui omnia credita, ac fructus cuiuscunque generis exigeret, & debita hæreditaria persolueret quasi ex hoc videatur voluisse hæreditatem suam permanere indiuisam. Quia non ideo censetur prohibita diuisio inter hæredes. Stant enim simul quod † quilibet hæredum propriam portionem sibi familiæ erciscundæ iudicio obuentam agnoscat, & quod nihilominus exactor communi nomine totius hæreditatis administrationẽ retineat, quousque submin istrationis interim cuilibet hæredum ad alimẽta necessarijs, adimpleatur voluntas testatoris circa æris alieni solutionem, & creditorum exactionem, ex quibus ad firmandum hæreditatis statum, verisimile est Testatorem fauore hæredũ principaliter motum fuisse ad deputandum huiusmodi exactorem, tanquam ad negotium satis implicitũ, atque difficile, non autem, vt inter hæredes induceret bonorum communionem.

Quo denique ad cautionem visum fuit Dominis Aureliam ad illius præstationem teneri, quia ad hoc vt hæres, vel legatarius institutus sub conditione negatiua, † quæ adimpleri non potest, nisi in vltimo vitæ spiritu, & sic perseuerantiam exigit, vsq; ad mortem consequatur viuens hæreditatem, quam alias consequi non posset, veluti nondum purificata conditione, cui tanquam potestatiue ad vltimum, vsque vitæ spiritum potest contrauenire, requiritur quod ante omnia præstet cautionem mutianam † de restituendo quod sibi relictum est vna cum omnibus fructibus retrò perceptis, si contrafecerit iuxta formam *d. Auth.* cui relictum, & in corpore, vnde sumitur, & *l. fin. vbi DD. C. de indict. viduit. toll. l. mutianæ, & ibi Bart. nu. 10. & Socc. nu. 2. ff. de cond. & demonstr. Ias. in l. Reddi. n. 15. ff. de condit. caus. dat. Paris. cons. 95. nu. 26. & 52. lib. 3. Borgnin. in tract. de vsufruct. sub nu. 117. Natt. consil. 297. in fin. & consil. 459. num. 15. cum seqq. lib. 2. Græ. respons. 102. num. 11. cum seq. & num. 45. lib. 2.* quæ cautio fuit † inuenta loco implementi *d. l. mutianæ vbi Bart. nu. 2. l. is cui, l. cum sub hac, l. Titio fundus ff. de condit. & demõstrat. idem Bart. consil. 156. Titius, nn. 3. versic. simile, & cons. 177. n. 4. lib. 1. Ruin. in celebri suo cons. 170. n. 2. lib. 3.* non solum in conditione cõcepta verbis negatiuis, vt in *d. Auth.* cui relictum, & in *d. l. mutianæ*, sed etiam † affirmatiuis, quæ resoluitur in negatiuam, qualis est ista, dum vitam vidualem seruauerit in Domo testatoris vnà cum filijs, quia resoluitur in negatiuam si nõ nupserit, & non recesserit à Domo testatoris, vt in pũcto declarat *Bart. in d. l. mutianæ sub nu. 35. quem sequitur Grat. d. consil. 102. num. 13. post Imol. & Fulgos.* ibi per eum allegatos, & *Ias. in d. l. sine apud quem nu. 20. in fin. C. de transact. Ruin. in puncto cons. 34. nu. 4. lib. 2. & d. cons. 170. nu. 7. lib. 3.* Ideoq; cum aurelia fuerit instituta dum vitam vidualem seruauerit in domo testatoris, vna cum filijs, ad effectum vt tãquam adimpleta voluntate † testatoris consequatur hæreditatem, tenetur præstare huiusmodi cautionem non solum de vita viduali seruanda, sed de cohabitando in domo Testatoris vna cum filijs, quorum vtrumque debet adimplere. *l. si hæredi plures, ff. de condit. & demonstr. Benedict. Capra in cons. 72. nu. 12. Dec. cons. 620. nu. 3.* Ita vt in casu contrauentionis teneatur ad restitutionẽ † hæreditatis, vna cum fructibus perceptis, quia ex nõ implemento voluntatis testatoris censeretur retrò hæredem non fuisse *dict. Auth. cui relictum, & ibi Doct. communiter, C. de indict. vid. toll. l. fin. vbi Bal. n. 3. Salic. col. 2. vers. quæro, an prædicta, C. eod. tit. Ruin. d. consil. 170. nu. 7. vol. 3.* & hanc sententiam passim sequitur *Rota, vt apud fan. me. Gregor. decis. 187. nu. 3. & decis. 697. n. 1. par. 1. recent.* & in alijs cumulatis coram me in causa *Imolen. Bonorum 31. Maij 1613.*

Non obstat, quod huiusmodi cautio detur solummodo † in dispositionibus factis sub conditione, non autem factis sub modo. DD. in *d. l. Mutianæ, ff. de cond. & demonstr. & in d. auth. cui relictũ, C. de indict. vid. toll.* in quibus nos versamur, cum præceptum, seu onus fuerit adiectum per dictionem, † Dum, quæ adiecta perfectæ dispositioni, facit ipsam modalem *gl. in pragmat. sanct. sit. de caus. §. molucrunt in verb. Dum sol. mihi 109. Cened. sing. 47. n. 5. Ruin. cons. 137. n. 8. lib. 1.* qualis etiã in dubio præsumitur ex allegat. per *Molin. de primog. Hisp. lib. 2. c. 12. nu. 9. Peregr. de fideic. art. 11. num. 114.* Quia nihilominus cõmunis resolutio est in cõtrariũ, quod etiam in † dispositione modali, sit cauendum de modo adimplendo sicut in conditionali de conditione adimplenda, itaut in vtroque casu, modo, vel conditione non impletis, res sit cum fructibus restituẽda,

vt per *Text. in l. liberto §. Lucius ff. de annu. legat. & in l. si hæres ff. de cond. ob caus. firmat Bart. in l. quibus diebus, §. Termilius col. vlt. ff. de cõd. & demonstr. Paris. cons. 15. col. vlt. & cons. 19. n. 52. & 55. vol. 2.* vbi latissimè probat, quod † inobediens præcepto, & voluntati Testatoris, non parens conditionibus, & modis ascriptis priuatur omni emolumento, & quicquid percepit cũ fructibus restituere tenetur, quem cum alijs refert *Peregr. d. art. 11. n. 121. & 122.* & elegantèr *Molin. de primog. loc. cit. n. 23. & 24.* vbi testatur de communi subdens differentiam inter istas duas cautiones, nempè mutianam, quæ præstatur in dispositione cõditionali, & simplicem cautionem, quæ præstatur in dispositione modali, de modo adimpleudo eam esse, quod in dispositione conditionali ex cautione datur agere volẽti actio, quæ ex rigore iuris suspensa erat, vsq; in euentũ conditionis, quę mediante † cautione mutiana habetur pro impleta, vt dictum est; in dispositione verò modali non datur actio ex cautione, imò absq; ea agi potest, cum modus non suspendat perfectionẽ dispositionis, nec actionẽ, sed ex prædicta cautione detur agẽti replicatio, si excipiatur ei obstare, quod res sub modo sibi relicta est, & quod debet ante omnia modum † adimplere, vt ipse possit dicere, quod debet rem obtinere, præstita cautione de modo implendo, quæ diuersa est à cautione mutiana, prout optimè declarat *Bar. in d. l. quibus dieb. §. Termilius, ff. de cond. & demonstr. et ibid. Castr. nu. 5. Soc. col. 4. ver. circa tertiam q. Ias. in l. 1. nu. 3. C. de pact.* & notant passim DD. *in d. l. mutianæ ff. de condit. & demonstr.*

Et quod in huiusmodi cautione veniat non solum restitutio hæreditatis, sed & fructuum à die præstationis nullam habet difficultatem in casu isto, quia quicquid sit in legatis, in quibus fit annua distributio certè vbi agitur de hæredis institutione, in qua nos versamur, cautio † extenditur etiam ad restitutionem fructuum, ex quo natura institutionis hæreditariæ repugnat disiunctim fieri per annos, cum sit vnica, & perpetua, prout hanc differentiam optimè tradunt *Bald. in d. l. fi. nu. 3. Salic. nu. 4. Cyn. Ang. Castr. & alij C. de indict. vid. toll. Natt. cons. 459. nu. 17. Peregr. d. art. 11. nu. 123.* quam ex prædictis sequitur *Rota in causa Asculana bonorum 28. Aprilis 1600. coram bo. mem. Card. Seraph. & in præcitata Imolen. bonorum 31. Maij 1613. coram me.*

Vndè licet ex huiusmodi dispositione modali tanquam pura statim competat actio Aurelię, ipsa tamen tenetur † realiter offerre cautionem de modo adimplẽdo, aliàs exceptione doli repelleretur *l. si is cui, l. cum in testam. ff. de fideic. libert. Bart. in d. l. quibus dieb. §. Termilius n. 16. in fin. ff. de cond. & demonstr. cum alijs per Peregr. loc. cit. n. 115.*

Ex quibus vtraq; parte informante conclusum fuit secundum prędicta testamentum esse exequendũ, &c.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Administrationis Hæreditatis.
Lunæ 29. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

In hac decisione agitur de materia manutentionis, in quasi possessione iuris administrandi relicti priuatiuè alicui per testatorem.

SVMMARIVM.

1 *Possidenti danda est manutentio.*
2 *In quasi possessione administrandi, debet ille manuteneri, qui tempore motæ litis administrat.*
3 *Testator, quando dicatur commisisse alicui, aliquod opus priuatiuè.*
4 *Administrandi facultas concessa alicui, honorifica reputatur.*
Remoto ab administratione dedecus reputatur. nu. 4.
5 *Administrator loco Domini habetur.*
6 *Dispositio principalis, quando est ad honorem, & vtilitatem alicuius, eodẽ iure censeri debet in accessorijs.*
7 *Iniuria nasci non debet ex honorifico principio.*
8 *Verbum, alius, similium est repetitiuum.*
9 *Verba, sine effectu manere non debent.*
10 *Verba testatoris cuixa, & geminata potissimum sine effectu manere non debent.*
11 *Actus gesti per administratorem, cuius nomine videntur facti.*
12 *Possessio, vt acquiratur per personam deputatã, quid requiratur.*
13 *Text. in l. qui aliena. §. 15. qui putabat ff. de acquir. hared. declaratur.*

DECISIO. CCXLII.

CVm ex substitutione á Laurentio Gipponario facta, Cappella S. Antonij in Ecclesia S. Hominis boni, in omnibus eius bonis successisset, & à Gipponarijs prædicta successione admissa, & bonis venditis ad effectum vt in loca montiũ redigerentur, & ex eius redditibus dotes per singulos annos filiabus duntaxat Gipponiariorum & Pillamantelliorum distribuerentur, secundũ testatoris voluntatem expressam, & redditibus prædictorum bonorum exactis & perceptis, & generaliter administratione facta per dictos Gipponarios, vt ex eorum summario constat, Congregatio Sartorum cor. Reuer. Vicegerente cõparuit petẽs manutentionem cumulatiue, cum Gipponarij in administratione bonorum & maritaggiorum, qui sartoribus in administratione petitam manutentionẽ concessit, in maritaggio verò denegauit, & Gipponarijs priuatiue tribuit, quod decretum in hac parte confirmauit Signatura, & quo ad primam fuit relatum cum facultate manutenendi quos de iure, vnde causa mihi commissa, subrogato in locum bo. mem. Patriarchæ Manzanedo dubium hodie pro manutentione in administratione prędictorum bonorum in Rota proposui, & Domini ad fauorem Gipponariorum resoluerunt, † propter regulam *text. in l. vnica C. vti possidetis l. 1. §. hoc interdictum ff. eod. tit. §. retinendæ inst. de interd. l. liberis §. vlt. ff. de liber. caus.* Ioan. *Faber. in d. §. retinenda in proprio Couar. pract. capit. 17. num. 5. Menoch. de retinend. rem. vltim. numero 16.* Cum in statu & quasi possessione administrandi tempore motæ litis Gipponarijs † existerent, & pro se voluntatem Testatoris expressam haberent, tum quia eis priuatiue dotium distributionem concessit, & eorum filias legitimas & naturales, ad prædictas dotes duntaxat voluit admitti, ideoque † Gipponariorum priuatiue hoc opus pium esse videtur, iuxta regulam *text. in l. 2. §. in propria ibi tam esse propriam causam cuius emolumentũ vel damnum ad aliquem suo nomine pertinet, ff.* quando

do appell. sit, & habet locum regula *tex. in l. in re mã-*
4 *dati.* &, cum facultas † administrandi honorifica re-
putetur, eius autem remotio Dedecus censeatur secũ-
dum *glos. fin. in l. testamento, ff. de manum. testam.* &
5 administrator † Domini loco habeatur, secundum
tex. in l. quo fundum §. si tutor & ibi glos. verb. expoliat. ff. pro emptore. verisimile est Gipponarios ad quorum
6 honorem & vtilitatem † principalis dispositio scripta
fuit, in accessorijs à Testatore eodem iure contendos
7 ne alias, ex honorifico † principio iniuria nasceretur
argumento *tex. in l. meminerim C. vnde vi l. quod fauore C. deleg.* tum quia Sartores, à mariteggio, & ab omni alio ratione prædictorum bonorum sub quouis colore & prætextu Testator excluſit, & cum verbum
8 alius, † similium sit repetitiuum, *l. si fugitiui, vbi glos. vlt. C. de serv. fugitiu. l. plures 19. C. de fide instr. cap. sedes 15. de rescrip. vbi notant, Abb. & D. Gomesius in regula de Triuali. quæst. 2. Couar. pract. cap. 25. nu. 3. Ant. Gomez in l. 29. Tauri num. 26. Gratian. discept. forens. cap. 168 num. 34.* & præcellerit dotium, & earum distributionis, & administrationis expressa exclusio, in bonorum administratione, idem Testator disponere
9 videtur, nam alias prædicta verba † sine effectu remanerent contra regulam *text. in l. 1. §. hæc verba ff. quod quisque iur. & ibi Bart. & Ias. l. pen. §. penult. ff. nequis.* Eum qui in ius vocatus est *vi exmat. cap. si ciuitas de sent. excom. lib. 6. Ias. in l. si is qui pro emptore num. 383. ff. de vsucapion. Gutier. allegat. 5. num. 19. & in l. nemo potest. num. 8.* & fuit dictum *coram D. m. Decano decis. 70. nu. 6.* præcipue cum in ea prohibitione Testator
10 † enixijs & geminatis verbis vsus fuerit secundum
regulam *text. in l. cum pater. 77. §. filius matrem ff. de leg. 2.*

Non obstat in Congregatione generali Sartorum, & Gipponariorum ad prædictam administrationem vtriusque artis personas fuisse designatas, ideoque
11 † omnes administrationis actus, Congregationis nomine factos videri, secundum regulam *text. in l. qui aliena. 6. §. si is qui putabat ff. de acq. hæred. vbi Bart.* dicit diligenter notandum esse, *l. post dotem vbi notat glos. verb. filiæ ff. sol. matr. l. seruus communis ff. de stipul. serv. l. vlt. C. per quas personas res nob. acq.* Nam respondetur quod specialiter Gipponarij in sua adunantia personas suæ artis duntaxat destinarunt ad prædictam administrationem, à quibus solis omnia administrata referuntur, ideoque adunantia Congregationis generalis non fuit effectum sortita, & cum,
12 nomine † illius neque ab ea, neque ab alia adunantia deputati aliquem actum gesserint, non potuit querere possessionem secundum textum in *l. per seruum 37. §. vlt. l. res ex mandato 59. ff. de acq. rerum domin. l. 2. C. de his qui*, à non dominis manumissi sunt, *l. 1. §. hæc quæ de seruis ff. de acq. poss.* Doctrina autem supra relata
13 procedit † quando habens mandatum simpliciter actum gesit, non vero quando nomine suo vel alterius, *vt docet Ias. in l. 1. §. nuntiatio num. 3. ff. de nou. oper. nuntiat.*

Et ita vna tantum parte informante, &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Romana Retractus. Lunæ 29. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Censuarius in emptione rei censuatæ, quando habeat prælationem, seu retractum. Item quando hoc et etiam consorti in emptione rei communis competat. Item quando pariter competat vicino, vel inquilinò, & ad hoc, quæ requirantur declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Retractus priuilegium cum sit personale, non egreditur personam.*
2 *Dominus Census habet prælationem in emptione rei censuatæ.*
3 *Per emptionem rei censuatæ, eo ipso extinguitur census.*
4 *Censuarius vigore Bullæ se. re. Pij. V. potest retrahere rem censuatam, ab alio emptam.*
5 *Consors in emptione, præfertur etiam inquilino.*
6 *Constitutiones priores derogant posterioribus, & nõ vicissim.*
7 *Consors etiam de iure habet prælationem in emptione rei communis.*
8 *Consortium etiam minimum sufficit pro inducendo consortio, adeo vt prælationi suffragetur.*
9 *Cessionarius ex iure cedentis potest fouere suam possessionem, & detentationem.*
10 *Vicinus, facta oblatione de ædificando, potior inquilino reputatur ad obtinendum retractum, & prælationem.*
11 *Funiculus triplex difficilius soluitur.*
12 *Inquilinus præfertur vicino, si inquilinus ædificare etiam vult.*
13 *Sub inquilinus efficitur inquilinus, si solum ipse pensiones soluat, & inhabitat.*
14 *Sublocationis ius, quando expirat, & superuenit nouum ius, seu titulus ex ipse inhabitione, censetur mutata causa possessionis etiam absque declaratione.*
15 *Censuarius præfertur in emptione rei censuatæ omnibus extraneis, non autem inquilino, vicino, consorti, & alijs ius prælationis habentibus à statuto, & constitutionibus, & num. 16.*
17 *Inquilinus, & vicinus æquiparantur in Constitut. Gregorian. de iure congrui.*
18 *Retractus, seu ius prælationis totum fundatum est in quadam congruentia, & æquitate.*
19 *Censuarius cum non sit neque dominus, nec possessor rei censuatæ, æquitas non patitur, vt expellat inquilinum, qui diu eam insistit domi.*
Et cogat eum ad aliam sibi minus salubrem, ac incommodam habitationem comparandam, suppellectilem transferendam, & nouis expensis domum extruendam num. 19.
20 *Inquilinus ædificare nolens, præfertur vicino, etiam si iste vicinus offeratur se ædificaturum.*
21 *Consors, quod de iure communi ex æquitate præferatur in emptione rei communis, opinio ista apud aliquos est dubia.*
22 *Rigor scripti præferri debet æquitati non scriptæ.*
23 *Æquitas illa, quod extranei emptores à consortibus excludebantur, grauem iniuriam inani hæc statis colore velatam appellat, & reprehendit imperat. in l. dudum C. de contrab. empt.*
24 *Consortes ad effectum prælationis, illi dicuntur qui communionem habent super eadem re, cum participatione dominij.*

25 Do-

25 *Dominus directus præfertur in venditione vtili.*
26 *Consortes, illi dicuntur, qui habent rem communem pro indiuiso, & totares ad omnes pertinet, nec vna res magis vni conuenit, quam alteri.*
27 *Mansiones alicuius palatij, quando dicantur disiunctę, & separatę à dicto palatio.*
28 *Mãsiones nõ censentur amplius partes Palatij principalis si non habent ingressum per palatium, & seorsim locantur.*
29 *Communione pro indiuiso sublata, cessat consortium, & per consequens retractus.*
30 *Consortium, est quędam communio, & societas.*
31 *Communio, & societas diuisione extinguitur, ita etiã consortium.*
32 *Ex communione muri non recte infertur ad consortiũ domus.*
Dominium in parte muri non influit in singulas partes domus num. 32.
33 *Consortium, vt inducatur sufficit habere etiam minimam partem, dummodo ista minima pars sit commixta in singulis partibus rei communis.*
34 *Communio muri, non facit communionem domus.*
35 *Contigui dicuntur, eo quod se inuicem se tangunt.*
36 *Retractum non dicitur habere, qui domum contiguã habet, ex consortio, sed ex sola vicinitate.*
37 *Anchar. in cons. 160. num. 4. & Ioan. de Amic. consil. 1. num. 48. declarantur.*
38 *Domus vna censetur, quando diuersæ personę habent accessum ad eorum mansiones, in eadem domo, cum hoc commodioris habitationis gratia faciant.*
39 *Multa tractantur quę non absoluuntur. & numero 40.*
41 *Vicino constitutio Gregor. eatenus fauet in retractu, quatenus velit, & offerat ędificare.*
42 *Vicini domus, si sit iam perfecta, nec nouum saltem admittit ędificium, non potest tribuere aliquam prælationem, seu retractum.*
43 *Constitutio Gregorian. de Iur. Congr. non suffragatur vicino ex parte interiori, seu posteriori.*
44 *Constitutio Gregoriana de Iur. Congr. cum sit correctoria Iuris communis, non ita de facili patitur extensionem.*
45 *Coniungi non possunt ea, quę de per se non subsistunt, & sunt imperfecta.*

DECISIO CCXLIII.

DOminus Leoncellus emerat domum, positam in Platea Sancti Marci, & inhabitatam à R. P. D. Grato, inter quos orta fuit controuersia super retractu, seu prælatione iuxta constitutionem fel. rec. Greg. xiij. de iure congrui, & pro D. Leoncello dicebatur retractum non deberi R. P. D. Grato, nedum quia esset Subinquilinus tantum, non autem Inquilinus; verùm etiam, quia ipse D. Leoncellus erat Censuarius, Consors, vel saltem Vicinus, quorum vnumquodq. motiuum sibi sufficere existimabat.

Subinquilinatum deducebant informantes ex eo, quia hanc domum à principio conduxerat R. D. P. Raggius, eamq; sublocauit D. Grato, & propterea eidem tanquam subinquilino competere non videbatur retractus, cùm † priuilegiũ sit personale ipsius 1
inquilini, nec illius personam egrediatur *cap. priuilegium de priuileg. in 6. Sard. cons. 103. num. 14. Tiraq. de retract. §. 26. glos. 1. num. 60.* & in specie Subinquilini *Rota in Romana inquilinatus 1. Iunij 1598. coram bo. mem. Card. Lancell. & in decis. 540. num. 2. p. 2. recent.*

Ratione etiam census, quem super hac eadem domo habebat D. Leoncellus, prætendebatur prælatio
2 † vigore constitutionis sanct. mem. Pij V. super censibus, §. *vbi autem, &c.* & fuit pluries resolutum in *Rota coram Card. Seraph. decis. 1474. num. 1. coram sanct. me. Greg. XV. decis. 425. nu. 1.* & alias sæpius vt in *dec. 307. nu. 1. & decis. 308. nu. 1. & 16. apud Cinc. de censib.* & quamuis peremptionem factam à D. Leoncello, ipse euaserit Dominus totius domus censuatæ, &
3 sic † extinctus eo ipso fuerit census, attamen considerandum est tempus antecedens emptioni, ex quo sibi competebat prælatio in domo censuata; & quemadmodum si domus ab alio fuisset empta, ipse censuarius
4 vigore dictæ Bullæ sanc. mem. Pij v. † retrahere potuisset, multo magis ratione eiusdem census eidem emptori censuario competit retentio, ita *Franch. dec. 550. num. 4. & seqq. vsq. ad num. 8.* & sequuta est *Rota in Romana prælationis 2. Aprilis 1618. coram bo. mem. Dunozetto, quæ est decis. 308. num. 4. & 5. post Cinc. de censib.*

Consortium verò afferebatur, quia D. Leoncellus ante emptionem totius domus erat Dominus quarũdam mansionum, & cellæ vinariæ, quæ eadem ædificij principalis structura includuntur, ijsdem muris,
5 tignatione, & tecto fulciuntur, & circumdantur, † vnde ratione istius consortij præferendus videbatur etiam inquilino, nedum ex dispositione Statutorum Vrbis lib. 1. cap. 100. quæ ab eoden. Greg. xiij. confirmata fuerunt de Anno 1580. cum ampliſſima derogatione, & per hæc statuta tali confirmatione munita; censetur potius derogatum constitutioni eiusdem Greg. super iure congrui, & sic prælationi ratione inquilinatus, quæ quidem constitutio prius emanauerat de Anno 1574. quam quod constitutio super iure
6 congrui deroget statutis Vrbis, † prioribus enim constitutionibus derogant posteriores, & non vicissim, latè *Gonzal. super reg. 8. glos. 36. num. 23. Rota dec. 506. num. 7. p. 1. recent.*

Sed etiam ex dispositione iuris communis, saltem ex æquitate, quæ summum illud ius veluti iniuriam mitigando, indulget † prælationem consorti in venditione rei communis, soluto eodem pretio, ex quo nullum venditori socio infertur detrimentũ
7
Bald. in l. 1. num. 6. C. commun. rerum alien. Soc. sen. cons. 56. num. 4. vers. in 2. casu, & num. 9. lib. 4. Surd. consil. 43. num. 12. late Moder Roman. discept. forens. c. 526. nu. 3. & cap. 842. num. 23.

Nec refert mansiones istas respectu vniuersæ domus esse quid minimum, quoniam & minimum † quid
8 sufficit pro inducendo consortio, adeò vt prælationi suffragetur *Bald. in d. l. 1. num. 5. C. de commune seruo manumiss. Ias. cons. 185. num. 18. vers. nam consortis lib. 2.* copiosè *dd. Modern. Roman. eod. cap. 526. num. 4. cap. 842. num. 24. & cap. 874. num. 17.* & idem videtur firmasse *Rota in Romana prælationis 2. Aprilis 1618. coram bon. mem. Dunozetto apud Cinc. decisione 308. nu. 9.*

Amplius videbatur, quòd D. Leoncellus quotam, & partem haberet istiusmet domus, etiam ante emptionem, obtinuerat enim priùs cessionem ab Isabella sorore, cui assignata fuerat à fratribus, & Dominis tanta pars domus, quæ ratione pretij responderet ad

valo-

valorem scutorum duomilium, ob quam cessionem acquisiuerat tale ius, & dominium in hac domo, vt in singulas eiusdem domus partes influeret, & sic consortium non videbatur posse negari, illudq. suffragari, quamuis cessionem obtinuerit pendente lite, quia præsertim ad effectum retentionis, superueniens etiam titulus attenditur; & quemadmodum
9 Isabella cedens retraheret, ita † & cessionarius ex illius iure potest meritò suam fouere possessionem, seu detentationem *ad Bart. in l. 1. num. 9. ff. de except.* & admisit *Rota* in vtraque *decis. Romana retractus 26. Julij 1617. & 2. Aprilis 1618. coram bo. me. Dunozetto, & in Maceraten. retractus 4. Julij 1612. coram bon. mem. Vbaldo, quæ est decisio 413. num. 2. p. 2. recent.*

Et quatenus mansiones illæ, & cessio iurium Isabellæ, non sufficerent pro inducendo consortio, & societate in hac domo empta, attamen etiam data diuersitate domorum, & partium, non videbatur posse dubitari, quin ipse D. Leoncellus, saltem Vicinus dici
10 debeat, ex † qua vicinitate, facta oblatione de ædificando, prout D. Leoncellus obtulit, potior inquilino reputatur ad obtinendum retractum, seu prælationé, vt ex pluribus desumitur in constitutione Greg. xiij. §. 8. & seqq. & expressè firmauit *Rota coram Card. Mantic. decis. 63. num. 3. 4. 5. & 6.* Siq. vnumquodq. ex supradictis motiuis sat esset pro retractu D. Leoncelli, multo magis tria simul iuncta id efficere debent
11 funiculus † enim triplex difficilius dissoluitur, §. *affinitatis instit. de nupt. l. si non lex ff. de hæred. instit. cap. 1. de tregua, & pace.*

Cæterum his non obstantibus, Domini respondent R. D. P. Gratum esse præferendum; Habet enim fundatam intentionem in constitutione fel. rec. Greg. xiij. §. 11. vbi prælationem, quam vicino concesserat ædificare volenti, eamdem impartitur inquilino, ad-
12 eò vt † ipse inquilinus potior esse censeatur; motiuaque pro D. Leoncello ponderata subsistere nequaquam visa sunt.

Et quoad primum, quòd D. Gratus sit subinquilinus, animaduertebant DD. quòd verè R. P. D. Raggius de Anno 1618. sublocauit hanc domum D. Grato ad triennium, & propterea intra hoc tempus subconductor quidem fuit D. Gratus, interimq. locatores prò pensionibus pulsare potuissent eumdem D. Raggium, qui mediante sublocatione domum retinere dicebatur, sed elapso triennio, quemadmodum extinguebatur ius conductionis D. Raggij, ita D. Gratus adhuc perseuerans in habitatione domus, de
13 subquilino † effectus fuit principalis conductor, solumq. ipse pensiones soluit, & inhabitauit, & sic censetur ex integro domum conduxisse *ad l. qui certum ff. locati.* Cumq. primum ius sublocationis expirauerit,
14 † & superuenerit nouum ius, seu titulus; ex ipsa inhabitatione censetur mutata causa, & titulus possessionis, seu ipsius conductionis, etiam absq; alia declaratione *Bald. in l. 2. num. 63. vers. sed pone C. de seruit. & aqua, & in cons. 34. num. 2. lib. 2. Cresc. decis. 5. num. 3. de restit. spoliat. Rota decis. 366. num. 1. par. 1. & dec. 741. nu. 8. par. 2. recent. & fuit dictum in Alexandrina Archipresbyteratus 28. Junij, & 24. Nouembris 1627. coram me.*

Aliud quoque motiuum D. Leoncelli, eo quòd esset censuarius, nõ videbatur subsistere, quoniam san. me.
15 Pius v. mandauit quidem † Dominum census alijs omnibus præferri, sed hoc intelligendum est de alijs omnibus extraneis, & indifferentibus emptoribus, non autem de ijs, qui ius prælationis ex statuto, vel constitutione, aliunde iure habent, vt habent inquilinus,
16 † vicinus, & consors, & alij huiusmodi; ita intellexere *Nauar. de vsur. q. 44. num. 127. Molin. de iust. & iur. q. 394. num. 8. tom. 1. Cinc. de cens. par. 2. cap. 2. quæst. 1. art. 3. num. 9. Modern. Roman. discept. forens. cap. 876. num. 3. & alij modern. Roman. in tract. de commer. §. 1. q. 1. num. 245. vers. secunda difficultas, & Rota idem etiam sensit in Romana domus 22. Junij 1611. coram bon. mem. Card. Lancellotto Iuniore* quorum licet pleriq. loquãtur in vicino, attamen idem videtur censendum de inquilino, nedum quia
17 † æquiparantur in Constitutione Gregoriana, sed etiam quia eadem ferè in vtroque vrget ratio, hoc enim ius prælationis, seu retractus,
18 totum † fundatum est in quadam congruentia, & æquitate *ad l. congruit C. de locat. præd. ciuil. li. 11.* hinc quo ius congrui appellatum fuit, quæ sanè congruentia, & æquitas non patitur, vt censuarius qui nec possessor, nec Dominus est rei censuatæ, nec illius fructuum
19 sed solùm ius quoddam † habet percipiendi responsionem super re censuata, & potius censetur quædã hipoteca, licet vberior, & magis priuilegiata, quam cæteræ hypotecæ, non patitur inquam, vt is censuarius expellat inquilinum, qui iam diu domi insistit, cogatq. eum ad aliam sibi salubrem, ac congruam habitationem comparandam, suppellectilem transferendam, ac nouis impensis domum instruendam. Et propterea æquè, & prudenter Greg. xiij. Vrbis ornatui, & ciuium quieti consulens, mandauit
20 † inquilinos etiamsi nolint ædificare, vicinos autem, quatenus offerant ædificare, quibuscunque emptoribus præferri, &c. cum amplissima derogatione ad omnes Constitutiones, quæ apta est comprehendere etiam antecedentem illam constitutionem san. me. Pij v. super censibus, vt per *Modern. Roman. de commerc. & alios prælegatos.*

Fundamentum itidem super consortio iactum videbatur DD. corruere, siue hòc deducatur ex illis mansionibus, & cella vinaria, siue ex cessione Isabellæ; Omisso enim, quòd conclusio illa firmata per
21 *Surd. cons. 43. num. 12.* & alios, quod etiam † de iure communi ex æquitate consors præferatur, dubia est apud aliquos, cum talis æquitas scripta non sit, & ideò dispositio *l. dudum C. de contrab. empt.* omninò seruanda sit, quia † rigor scriptus præferri debet æquitati
22 non scriptę, *glos. & DD. in l. 1. ff. de leg. & in l. placuit C. de iudic. Dec. in l. in omnibus num. 10. ff. de reg. iur. Riminald. cons. 115. num. 57. & Imperator in dict. l.* dudi huiusmodi æquitatem, qua extranei emptores à Cõsortibus † excludebantur, grauem iniuriam inani honestatis colore velatam appellat, & reprehendit.
23

Respondebatur hanc dispositionem iuris communis, siue statutum Vrbis lib. 1. cap. 100. de consortibus non applicari, Consortes † enim propriè ad hunc
24 effectum dicuntur, qui communionem habent super eadem re cum participatione dominij. *Salicet. in l. dudum sub num. 1. & Bald. ibid. num. 7. C. de contrahend. empt. Ruin. cons. 27. num. 12. vers. 2. respondetur lib. 4. Jacob. Nouell. de iur. prothomis. §. 2. num. 60.* & consortium consideratur inter plures, vel quando vnusquisque eorum est Dominus totalitate rei, cuius habent dominium, sed partialitate dominij, quia diuersimo-

de

dè quilibet eorum Dominus est totius rei, prout in fundo emphyteotico, vel feudali, quia Dominus directus, est Dominus totius proprietatis; Vassallus itidem Dominus totius vtilitatis, quæ duo, proprietas
35 scilicet, & vtilitas, † ita integrant vnum plenum dominium, vt singula sint comparatione totius fundi, & ideò Dominus directus præfertur in venditione vtili *l. fin. C. de iur. emphiteotico*; Vel vbi plures sunt eodem dominij genere eiusdem rei Domini, vt sunt hæ-
26 redes, & socij, qui habent † rem communem pro indiuiso, & tota res ad omnes pertinet, nec pars vna magis ad vnum, quam ad alium spectat, vt rectè ratiocinatur *Molin. de contract. disput. 371. num. 1. & 8.* In casu autem nostro neutrum ex dictis consortijs applicatur; Quoniam licet a principio mansiones illę, & cella vinaria, essent partes istius domus, dareturq. vicissitudinarius accessus de illis ad domum, & è contra, & sic esset vna domus solummodo, & tunc benè consortium intraret; attamen ex noua destinatione patrisfamilias, cum ianuas, quæ intra domum principalem respondebant, muro clauserit, aperueritq. introrsum in via publica, diuersis personis, separatimq. locauerit, & demum eas etiam vendiderit, & ita ab vni-
27 uerso corpore domus seiunxerit, † non amplius illæ mansiones ædificij principalis partes, sed & domus ipsæ & per se distinctæ, & separatæ reputantur *l. si quis duas §. si quis partem ff. commun. prad. & perbelle ibi Castr. in vltimis verbis Borgin. decis. 19. num. 52. & 54. p. 2. Suad. cons. 207. num. 12. vers. 4.* vbi mansiones
28 non censentur amplius † partes palatij, si non habent ingressum per palatium, sed per viam publicam, & seorsim locantur, nec sunt in vsu palatij, & ideò sublata communione pro indiuiso, cessat consortium,
29 † & consequenter retractus. Ita in puncto *Anton. Gomes. in comment. ad ll. Tauri l. 70. num. 27. vers. quod tamen. Molin. d. disput. 371. in princip.* & idem aliis relatis sentiunt etiam *Modern. Roman. discept. forens. c. 874. num. 12.* præsertim verò si diuisio facta sit pariete intermedia, vt in casu nostro, & ratio est, quia con-
30 sortium † est quædam communio, seu societas *l. si fratres §. idem ff. pro soc. l. amissa nauis ad l. Rod. de iact. Surd. cons. 441. num. 28.* Et propterea quemadmodum
31 communio, † & societas diuisione extinguitur, ita etiam, & consortium, dicuntur quippè & communia, quæ pro indiuiso communia sunt *l. magis puto §. fin. ff. de reb. eorum.* consortium non cadit, vbi vnusquisque suam partem distinctam habet, vt per *Gomes. loc. cit.*

Nec consortium applicari potest ex communione muri, quo & mansiones istę, & domus adhuc innituntur quoniam, vt benè respondet *Ruin. dicto cons. 27. n.*
32 *12. vers. 2. respondetur lib. 4.* ex communione † muri non rectè infertur ad communionem, seu consortium domus, cum domus ex hoc muro solùm non constat & dominium in parte muri, non influit in singulas partes domus. Et quamuis *Bald. in d. l. 1. num. 4. C. de commun. seru. manumiss.* dixerit ad † inducendum con-
33 sortiũ sufficere minimam partem, & admittunt etiã *Gomes. vbi sup. & alij.* Attamen id verum est, quando hæc minima pars includitur, eiq. commixta in singulis partibus rei communis, super qua pretenditur retractus, vt puta in hæredibus, & in socijs, quia si vnus sit hæres in besse, alius in quadrante, tertius verò in vncia, & in societate viginti solidorum vnus participet in solidis sexdecim, alter verò in solidis tribus, & tertius in vno tantùm, hæres ille in vncia, & socius in vno solido dicitur consors prout alij, habetque ratione illius vnciæ, seu solidi retractum in re communi, quia & vncia, & solidus sunt commixti in qualibet vncia totius assis, & in quolibet solido totius sũ-
34 mæ; sed † communio muri non facit communionem domus, & qui muro iuncti sunt non consortes, sed vicini, continui, seu laterales appellantur *Iacob. Nouell. de iure prothomis. §. 2. num. 61. Greg. Tholos. syntagm. iur.*
35 *lib. 26. tit. 1. nu. 2.* seu contigui † dicendi sunt, eo quod se inuicem tangant iuxta doctrinam *Arist. Phys. c. lib. 5. text. 26. & est glos. in cap. 1. in verbo contiguum de consecrat. Eccles. lib. 6.* & ideò habes domum contiguam,
36 non dicitur habere retractum ex consortio, † seu quota, sed ex sola vicinitate, vt per *Carpan. ad statut. Mediolan. c. 434. num. 24. & 32.* vbi etiam si intermedius murus sit communis.

37 Nec applicantur † *Archer. cons. 160. nu. 4. & Ioan. de Amic. cons. 1. num. 48.* quia ille loquitur in statuto hic autem in constitutione, in quibus cauebatur retractum suffragari iunctis etiam solùm ratione muri, quod non legitur in statuto Vrbis, prout etiam *Iacob. Nouell. de iure prothomis. §. 2. num. 181. & 182.* loqui-
38 tur quando † diuersæ personæ habent accessum ad eorum transiones per eandem ianuam, & sic est vna domus, licet commodioris habitationis gratia, vnus seorsim habitet ab alio, quod non facit diuisionem domus, dum muro non impeditur transitus, vt per *Cast. in d. l. si quis duas §. si quis partem, C. commun. prad. & idem Nouell. §. 1. num. 184.* supponit, quod isti non sunt propriè consortes, sed lateranei, seu vicini.

Quòd autem ad consortium ex cessione Isabellæ placuit responsio data per D. Campidorum, quòd scilicet Clementiæ Amitę data quidem fuit facultas constituendi dotem in fauorem Isabellæ pro scut. 2. mill. & illam assignandi in tot stabilibus, & signanter in portione illius domus, verum Clementia non est vsa huiusmodi facultate, nec assignauit portionem domus, sed promisit scuta duo millia, & pro rata scutorum mille cessit portionem annuam scutorum quinquaginta ex pensionibus huius domus, & sic ius nullum habet Isabella in proprietate domus, sed solùm hypothecam in pensionibus, & consequenter nec consortium applicatur, attendiq. debet non quid tractatum, & concessum in facultate Procuratori, sed quid fuerit ab eo executioni demandatum, multa
39 † enim tractantur, quę non absoluuntur, & procurator pinguius consulendo vtilitati constituentis potuit minus eum obligare, quàm habuerit in mandatis, obstatq. regula, quod † potui nolui, &c. *Cap. vnico de desponsat. impub. in 6. c. cum super de offic. deleg.* Ex obseruantiaq. subsequuta deprehenditur, quòd verè Isabellæ nõ fuit assignata aliqua portio domus, quòniam fratres absq. interuentu sororis vendiderũt integram domũm D. Leoncello, solutionemq. pretij in varia tempora, & conditionis distulerũt, quæ non se compatiuntur cum iure Isabellæ.

Postremò nec ipsa vicinitas ratione dictarum mãsionum visa est tribuere prælationem D. Leoncello,
41 quoniam Constitutio Gregoriana eatenus † vicino facit in retractu, seu prælatione, quatenus velit, & offerat ędificare, vt in §. 9. & 10. quod in inquilino non exigit Constitutio, vnde quoties domus vicini est iã
42 perfecta, † nec nouum saltem congruum admittit

ædifi-

ædificium, seu conspectiorem ornatum, non potest tribuere aliquam prælationem, seu retractum, ad ea, quæ in terminis similis statuti tradit *Alciat. in l. ædificia §. perfeciſſe verſ. ſed finge ff. de verb. ſignif.* & hinc celebre illud consilium Petri Aldobrandini passim receptum est, præsertim in sacro Camerę Apostolicæ Tribunali, vbi consuluit, iuribusq. & exemplis con-
43 firmauit, beneficium Constitutionis Gregorianæ † nō suffragari vicino cohærenti à parte interiori, seu posteriori, & quando facies publica ædificij, Vrbisque ornatus, quam principaliter dicta Constitutio intendit, non inde speciosior euaderet, prout in casu præsenti, quia agitur de vico quodam angusto, imperuio, faciesque mansiunculæ nullum, saltem congruum
44 exposcit ornatum; & dicta † Constitutio Gregoriana cum sit correctoria iuris communis non ita de facili, & nisi vrgente causa extensionem patitur, vt per *Alciat. d. loco Honded. conſ. 3. num. 25. lib. 1.* & dixit *Rota decis. 2. num. 4. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano in eius impreſſ.*

Ex quibus vtraque parte informante DD. responderunt R. P. D. Gratum Inquilinum esse præferendū, nec obstare, quòd D. Leoncellus tribus nitatur prælationibus consuarij, consortis, & vicini, quoniam
45 si vnaquæq. prælatio de † per se non subsistit, & est imperfecta, vt supra ostensum fuit, nec illarum coniunctio suffragabitur *Bald. in l. ſi quis ex argentarijs nu. 3. ff. de eden. Iaſ. in l. Centurio num. 57. in fin. ff. de vulg. & pupill. cum alijs.*

R. P. D. PIROVANO.

Romana Officij Lunę 29. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Procurator vendens rem Domini, cum eius mandato, & eo præsente, & consentiente, certè tunc venditio tenet, & non est licitum ab eo recedere.

SVMMARIVM.

1 *Vendens rem ex vera causa, & non sub falsa assertione, nec a contractu recedere, neque prętium restituere tenetur.*

2 *Vendens rem alienam sub narratiua, quod sit propria, tunc emptor potest à contractu recedere, & venditor tenetur ad pretij restitutionem.*

3 *Et ista est opinio communiter receptaſed & clara. nu mero 4.*

5 *Procurator vendens rem Domini sub nomine procuratoris irreuocabilis, tunc Dominus contrauenire non potest rationem. vide num. 6.*

7 *Procurator sui ipsius irreuocabilis, quis esse potest.*

8 *Domini prętentia in aliqua contractu an sufficiat pro verificatione mandati enunciati, licet non sit in actis.*

9 *Procurator vendens rem Domini nomine proprio, dicitur in dolo.*

10 *Emptor antequam soluat prętium, non efficitur Dominus rei emptæ.*

11 *Promissiones intelligendæ sunt iuxta naturam actus, & subiectam materiam.*

12 *Ab emptione licitum est discedere, & prętium recuperare ob dolum venditoris.*

13 *Officia Capitolina redacta sunt ad instar bonorum allodialium.*

14 *Stylus probatur etiam per fides extraiudiciales.*

DECISIO CCXLIV.

CEnsuerunt Domini standum esse in vltimo loco decis. 31. Ianuarij 1628. quia D. Laurentius Butius in instrumento venditionis sextæ partis officij, de quo agitur vera, & compatibilia narauit, nempè quod officium ad se spectabat, & tamquam procurator Erasti Spanochię vendebat, cumulando species dominij tam hypotecæ, quā ipse habebat super medietate illius, quam pleni Dominij, quod habebat Erastus, pro quo extitit procurator; vnde cum proprium ius, & rem de mandato Domini, præsenti, &
1 † consentienti vendiderit ex vera causa, non aūt assertione falsa valide contraxit, vt propterea neq. à contractu recedere, neque pretium restituerè teneatur, *l. 1. C. quando liceat ab empt. diſced. Affl. dec. 280. nu. 4. Menoch. conſ. 888. nu. 1. Neuiz. conſ. 37. nu. 18. cum aliis allegatis in vltima deciſione.*

Non obstat principale obiectum istius causæ positum pro fundamento in decisione 5. Martij 1627. q Butius in principio instrumenti, venditionis huius sextæ partis officij dixerit, ad quem spectat vt asseruit, & pertinet medietas officij notariatus Curiæ Capitolij dè præsenti cantantis in personam Erasti Spanochiæ; & nihilominus conuincatur ex decreto apposito ad fauorem Erasti, quod illam medietatem
2 prius liberè rèsignauerat Erasto; vt propterea † vendens rem alienam sub narratiua quod sit propria, emptor possit à contractu recedere, & venditor teneatur ad pretij restitutionem per *text. in l. ſi rem quam ff. de euict. cum gloſ. in verbo agentem*, quam communiter
3 † esse receptam affirmant *Surd. conſil. 36. num. 12. & deciſ. 253. num. 10. & alij allegati in eadem deciſ. 5. Martij 1627.*

Quia vltra responsiones datas in decisione 31. Ianuarij 1628. dixerunt Domini conclusionem prędictam esse recipiendam, quando contractus † ex iure
4 tantummodò vendentis esset sustinendus, neque esset sequuta traditio rei, nec possessio continuata absque molestijs; secus autem vbi contractus venditionis, vt in præsenti sustineri potest ex iure ipsius domini rei; dum fuit prędens Erastus, & consentiens, &
5 Butius sub nomine † procuratoris irreuocabilis Erasti, & non suo vendidit, tunc enim valet venditio, & Dominus contrauenire non potest *Imol. in l. quę dotis sub num. 4. verſiculum adde, ff. ſoluto Matrimonio, Rolland. conſ. 100. num. 44. vol. 4. Surd. deciſ. 253. num. 4. & fin. Ruin. conſ. 141. num. 5. vol. 1. Neuiz. conſ. 37. num. 17.*
6 *& ſequen.* & ratio est manifesta: quia † cessat dolus, & præiudicium; dum ex persona domini contraxit, & Adamo licuit, & licet rem habere, & habuit, & possedit absque molestijs ferè per Decennium.

Neque dicatur quod illa verba instrumenti pro qua rata dictus Dominus Laurentius asserit se esse, procuratorem irreuocabilem ad resignandum dictū officium, prout per acta mei &c. non sint referenda, ad Erastum; sed ad Catuccium, à quo Butius prius emerat dictam medietatem officij ex eo: quia leguntur apposita immediatè post narratiuam venditionis

Butio

Butio factæ per Catuccium,& etiam quia mandatum Eraſti non reperitur in actis notarij togati; ſed quidē mandatum Catuccij.

Quia teſtes dati iuſtificant hanc partem,quod ſcilicet Butius vendiderit tanquam procurator Eraſti, & quod Adamus omnia ſciuit,& intellexit;& nihilominus relatio ad Catuccium repugnat qualitati rei; nam ſi Catuccius vendidit Butio, quomodo potuit
7 Butius iam effectus dominus † eſſe ſui ipſius procurator irreuocabilis contra rationem textus *l. cum res, C. de contrab. empt. & l. ſua rei, ff. eod. titulo*, nec probatio mandati deficit ex eo, quod non reperiatur in actis
8 notarij rogati: quia † ſufficit pro verificatione mandati enuntiari præſentia domini, & conſenſus, à quo contractus cauſam recepit *l. ne ſatisdatio, ff. rem rat. hab. Roman. conſ. 63. num. 1. Purp. conſ. 51. num. 5. Felin. in cap. cum in iure peritus num. 14. ff. de offic. Iud. deleg.* quibus accedunt coniecturæ ponderatę in vltima deciſione confirmantes mandatum ex ſola præſentia; dum Eraſtus poſt venditionem conduxit dictam tertiam partem, & pactum redimendi illam ſibi reſeruauit, vt in conductione continuauit per decennium, quæ omnia citra veritatem geſtorum per Butium ex mandato ſuſcepto contingere non poterant; propterea bene ſe compati poteſt narratiua, quod officium ad ſe ſpectabat; dum tamen non vendiderit nomine ſuo prout fecit, ex quo vendidit nomine, & tanquam procurator Eraſti veri domini, non autem ſuo nomi-
9 ne, in quo ſi ita vendidiſſet conſiſteret † dolus, nec excuſari poſſet ex dominio hypotecę iuxta diſtinctionē *Baldi in l. proprietatis in principio, C. de probat.* Verùm quia ſolùm narrauit, ſed non vendidit, bene potuit Butius credere, quod officium ob integrum pretium per Eraſtum non ſolutum ad ſe ſpectaret, ex quo em-
10 ptor antequam pretium ſoluat † non efficitur dominus rei emptæ *l. quod vendidi, ff. de contrab. empt. §. venditæ inſtit. de rerum diuiſ. Surd. conſil. 101. num. 12. libro 1.*

Non obſtat quod ex toto contextu inſtrumenti appareat Butium voluiſſe vendere partem illam officij, & Adamum vice verſa voluiſſe ab eo emere ponderando, quod Butius promiſit tertiam partem mediętatis officij, & iura ceſſa nulli alteri ceſſiſſe, nec feciſſe contractum, aut diſtractum in præiudicium contentorum in inſtrumento celebrando; & vlterius promiſit conſentire facere omnem perſonam intereſſe habentem, quæ promiſſiones comenire videntur Butio vti venditori non autem vti procuratori.

Quia verba inſtrumenti de conſtitutione procuratoris ad reſignandum ſunt clara, & de ceſſione pariter immediatè ſubſequuta; vnde promiſſiones quæ poſtea acceſſerunt abſque commemoratione procuratoris nō ſunt referendæ ad perſonam Butij vti pro-
11 priam; ſed vti procuratricem † iuxta naturam actus, & ſubiectam materiam emptionis, & venditionis, *Ruin. conſil. 109. num. 4. lib. 1. Seraph. deciſ. 541. num. 6. cum alijs allegatis per Gratian. diſcept. 838. num. 13.*

Denum non releuat quod aſſertio Butij ſit certa; tertiam ſcilicet partem mediętatis ad ſe ſpectare, & etiam narratiua, quod reſignabat tanquam procurator; unde ſaltem tenebatur declarare vtrum nomine proprio, uel alieno uenderet, ut inde ſciret emptor quorum fidem poſſet ſequi, aliàs teneatur de dolo,
12 pro † quo licet ab emptione diſcedere, & pretium recuperare, *Bart. in l. quæro, ff. de act. empt. Bald. in l. 2. C. de pericul. & commod. rei venditæ. Affl. dec. 399. nu. 9. Surd. conſ. 150. num. 127. & ſeq. vol. 1.*

Quia viſum fuit Butium ſufficienter ſe declaraſſe; dum dixit ſe procuratorem Eraſti ad reſignandum, & ceſſiſſe ad habendum, & tenendum, ſed vlterius teſtes dati deponunt de certa ſcientia Adami emptoris illum fuiſſe procuratorem Eraſti, dum præſens fuit quando minuta inſtrumenti fuit correcta, ut ſtaret tanquam procurator, non autem tanquam conſentiens reſignationi decreti.

Et quæ replicantur ad ſuſtinendum falſum ſuppoſitum narratum, quod officium non eſſet uacabile, cum tamen decretum admiſſionis contineret, quod uacaret, & uacare cenſeatur per obitum, uel priua-
13 tionem Eraſti, non ſuſtinentur: quia cum officia † prędicta redacta ſint adinſtar allodialium, & tranſmittantur ad hæredes uigore indultorum Sixti, & Pauli *Gratian. diſcept. 730. num. 56. Rot. in Romana officij prima Iunij 1620. coram bon. me. Remboldo*, decreta uacationis per mortem naturalem, uel ciuilem apponuntur propter emolumenta Datariæ, & ſolutionis regalium, non autem reſpectu emptoris, qui ſemper eſt dominus, & quamuis negetur hæc probatio obſeruantiæ, pro ea tamen datæ fuerunt atteſtationes, quæ
14 uiſæ fuerunt ſufficientes, † cum uerſemur circa ſtylū probandum pro quo admittuntur fides extraiudiciales *Rota dec. 484. nu. 6. coram Pop. Greg. xv. & 644. num. 4. p. 1. & 725. num. 5. p. 2. recen.* Et ita &c.

REVEREND. P. D. VEROSPIO.

Romana Societatis Officij. Mercurij 31. Ianuarij 1629.

ARGVMENTVM.

Declaratur, qualiter probetur identitas perſonæ, ſub cuius periculo uitæ, fuit contracta aliqua Societas Officij, ſi adſit alius eiuſdem nominis, & cognominis.

SVMMARIVM.

1 *Incertitudo facit cornere actum.*
2 *In contractu Societatis Officij, non facta nominatione perſonæ, ſub cuius periculo vitæ ſocietas Officij manere debet, tunc ratio vitæ habeatur.*
3 *Legatum aliquod, ſi ſit factum Titio, tunc ſi alius aſſerat, quod adeſt alius eiuſdem nominis, hoc non ſufficit niſi in illo probauerit omnes qualitates concurrere in nominatione deſcriptas.*
4 *Perſonarum pluralitas non præſumitur.*
5 *De identitate perſonæ non licet amplius dubitare, quando adſunt plures demonſtrationes & nu. 22.*
6 *Pronepos ex conſobrino, non poteſt dici nepos propter duplicem notam improprietatis.*
7 *Perſona, quando non poſſit dici incerta.*
8 *De perſona, quando dubitari contigit, interpretatio eſt ex coniecturis ſumenda.*
9 *Incertitudo non vitiat diſpoſitionem, ſi poſſit declarari ex aliqua vereſimilitudine.*
10 *Actus non dicitur factus ex cauſa voluntaria, ſi ſit factus ex aliquo imminenti periculo, & num. 11. & 12.*

13 Ne-

13 *Nepotum nomine in transuersalibus ex communi vsu loquendi veniunt pronepotes.*

14 *Sed hic communi vsus est probandus, & licet hoc procedere posset in vulgato, & materno sermone, non autem quando verbum, latine prolatum est. & num. 15. Et hoc amplia quando sumus in contractibus num. 16. Et vbi adest verus nepos num. 17.*

19 *Certus quis potest esse alicui per literas, licet cum de facie non noscat.*

20 *Decis. in causa Romanæ societatis Officij coram Card. Sacrato declaratur.*

21 *Legem si quis clarius non dixerit, sibi imputet.*

DECISIO CCXLV.

CVm ex morte Ioſephi Bonanni Io. Baptiſta Valtrottus diceret eſſe locum lucro pecuniarum ſocietatis a ſe contractæ cum Thoma Bonanno, difficultatem faciebat, quod cum ſuper vita Ioſephi Bonanni periculum ſocietatis currere Thomas voluerit & duo huius nominis, & cognomenti exiſterent; Negaret idem Thomas pecuniarum Dominus, ſe eius, qui obijt in nominatione rationem habuiſſe, ſed alterius, qui adhuc viuit, & mercaturam in Vrbe exercet. Idq. tùm quod in eo eædem, & omnes qualitates concurrerent, in nominatione deſcripte, quàm etiam quod alterius de tempore contractæ ſocietatis ab Vrbe abſentis probaret ſe notitiam non habuiſſe, eius autem, qui viuit, præter mutuæ benevolentiæ, & amoris teſtimonia adduceret & præſentia in Vrbe, & firmas corporis vires, & valetudinem; Vt ideò vel ex his omnibus conſiſteret nominatio ſuper perſona Ioſephi mercatoris, vel † ſi propter incertitudinem corrueret vt ex *l. duo ſunt Titij ff. de teſtam. tutel. l. ſi ita, ff. de reb. dub. l. cum ex pluribus ff. de manumiſſ. teſtam. Notant Bart. in d. l. ſi ita & l. quædam ff. eod. tit. gloſ. in cap. quoniam Abbas, de officio deleg. Felin. in cap. imputari col. 1. de fide inſtrum. Cuiac. lib. 6. quæſt. Pauli in explicant. eiuſd. l. duo ſunt Titij ff. de teſtam. tutel.* Habenda est ratio ſui ipſius vitæ, vt non facta nominatione † conuentum fuit in inſtrumento, & eſt de natura huius cõtractus, quod etiam in ſimili cauſa firmauit *Rota in Romana societ. officij 18. Decembris 1617. coram Card. Sacrato.* Sed de partium conſenſu propoſito dubio Domini pro lucro reſponderunt. Dixerunt enim adeò intentionem ſuam fundare Valtrottum, probata morte Ioſephi Bonanni, ſuper cuius vita ſocietas reſidebat, vt Thomæ contrarium dicenti non ſatis ſit docere alium adeſſe, qui eodem nomine vocetur, niſi etiam in illo probauerit omnes qualitates concurrere in nominatione deſcriptas, † vt in ſimili ſi ad legatum factum Titio duo eiuſdem nominis concurrant, poſt *Bart. docuit Caſtren. in l. ſi quis ſeruum, §. ſi inter duos, num. 2. & 3. ff. de leg. 2. Aym. conſil. 267. num. 2. & conſil. 269. num. 3. Iaſ. conſil. 71. num. 1. & conſil. 114. num. 6. lib. 1. Socin. ſen. conſil. 3. num. 6. in fin. lib. 3.* Si enim vera ea ſunt ex ſola iuris præſumptione, qua † perſonarum pluralitas excluditur, non poſſunt non obtinere, vbi præter nominis, & familiæ appellationem concurrit etiam alia qualitas in nominatione expreſſa, vt nominanti ſit nepos. Et quia ex tot † demonſtrationibus, de perſonæ identitate dubitare amplius non licet *Bald. in l. hac conſultiſſima, C. qui teſtam. fac. poſſint num. 5. poſt Bart. & alios in l. demonſtratio, ff. de condit. & demonſtrat.* Et quia eadem nepotis qualitas ſatis eum, qui adhuc viuit, poteſt excludere, cum licèt eodem nomine Ioſeph vocetur, & ſit ex eadem familia, & cognatione de Bonannis, ipſi tamen Thomæ ex conſobrino pronepos, † nepos verò dici non poſſit propter duplicem notam improprietatis, vt benè probat *Corneus conſil. 143. num. 4. & 5. l. 3. conſil. 47. n. 7. li. 5. Decius in l. 2. n. 12. C. de ſucceſſorio edicto, Ruſtic. in l. cum auus, l. 6. cap. 5. num. 7. ff. de condit. & demonſtrat.*

Quæ amplexi ſunt etiam Domini ex pluribus cõiecturis, ex quibus cum ſatis putarènt apparere de hoc etiam ſenſiſſe, qui mortuus fuit, ipſum Thomam pecuniarum Dominum, † perſona incerta dici non poterat *Socin. in l. quem ægredi, num. 2. ff. de reb. dub. Aym. conſil. 162. num. 6. in fine, Surd. conſil. 378. num. 16. Capr. reg. 113. num. 11.* Cum vbi de perſona † dubitari contingat interpretationem eſſe ex coniecturis deſumendam, conſtet ex *text. in d. l. duo ſunt Titij ff. de teſtam. tut. gloſ. in l. 3. §. ſi quis duob. ff. de adim. legat. & in l. ſi ita fuerit in verbo ademptionem, ff. de reb. dub.* Sicut plures huic etiam caſui applicabiles ad explicationem eiuſdem legis, Duo ſunt Titij, præterea ſcribent. conſiderant *Roman. in l. hæredes palam num. 5. ff. de teſtam. Felin. in cap. imputari, in princ. de fid. inſtrum. Marſ. in rubr. C. de Probat. num. 354. Bald. conſil. 156. num. 9. lib. 1. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 4. titul. 6. Aſflict. de iure prothom. in rubr. num. 20.*

Illa autem præ cæteris omnibus viſa fuit potiſſima, quam ex mutatione periculi facta à Thoma ægrotante Ioſepho ex ea infirmitate, ex qua deinde obijt, putarunt poſſe deſumi, vt certiſſimum etiam ex ea proueniret argumentum ad explicationem eius perſonæ, cuius vitæ periculum timebatur; cum enim pluries alio ægrotante, qui ſuperſtes eſt, & præſertim anno 1624. cum vitæ etiam diſcrimine, nunquam tamen ſocietatem, aut diſdixerit Thomas, aut periculum immutauerit, ſatis, ſuperque declarauit, ſe ex alterius infirmitate, † translato periculo ſuper eius vita, conſiſtere ſocietatem credidiſſe: Et hanc veroſimilitudinem in propoſito plurimum operari aduert. *Cauet. conſil. 162. num. 3. Rimin. ſen. conſil. 256. num. 34.* & admiſit *Rota in recent. deciſ. 277. num. 5. par 2. & in Rom. ſocietatis 16. Nouembris 1612. coram Card. Cavalerio;* Cum ea periculi translatio præſumatur potiùs facta † ex cauſa imminentis valetudinis, quàm ex cauſa voluntaria, in ònulla præcedente cauſa, *Bald. conſil. 35. lib. 2. Aym. conſil. 49. num. 12. Surd. conſil. 19. num. 77. & conſil. 379. num. 33.* Præſertim quia ægrotante D. Flauia Cæſia, ſuper cuius item vita pro rata hæc eadem ſocietas conſiſtebat, & ex ſimilibus cauſis probetur, Thomam pluries mutato periculo ſibi ab eorum infirmitate cauiſſe, ex quorum obitu ſuarum pecuniarum iacturam verebatur; Vt ducto inde argumento ab vſu Patris famil. hoc idem liceat conijcere, vt ſcilicet † amplius currere ſocietatem noluerit ſuper eius Ioſephi vita, ex cuius infirmitatis cauſa periculum transferebat, quo argumento vſa fuit *Rot. in alia Romana ſocietatis Officij 30. Octobris 1598. coram Orano.*

Et licet, cum alias hic idem Ioſeph ægrotauerit, ſe periculum non mutaſſe Thomas reſponderet; haud tamen id viſum fuit Dominis conſiderabile; cum vt deducebatur † ex parte Valtrotti, translatio ijs caſi-

bus vel fieri non potuerit, vel certè solutis fructibus, nihil profutura esset *Rot. in Romana societat. officij 9. Martij 1598. coram Peregrino, & 26. Octobris 1616. coram Card. Sacrato.*

Et his non obstare dixerunt Domini, quòd Ioseph, qui adhuc viuit, licet pronepos, reputaretur tamen communiter nepos, & tamquam talis appellaretur, ac tractaretur ab eodem Thoma: Quo casu ex
13 communi vsu loquendi † etiam in transuersalibus, nepotum nomine venire pronepotes, tradunt vltra superius relatos, *Simon. de Prat. de interpret. vlt. voluntat. lib. 1. interpr. 1. dubit. 1. solut. 1. num. 49. & seq. Peregrin. de fideicom. art. 11. num. 7. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 3. titul. 9.* Quia & communis hic † vsus
14 non fuit probatus, *Alex. consil. 37. num. 8. vol. 6. Roland. consil. 83. num. 20. libr. 3. Gabr. conclus. 1. de verb. signific. num. 91. Rustic. in d. l. cum anus lib. 6. cap. 14. num. 47. & seq. ff. de condit. & demonstrat.* & procedere posset in vulgato, & materno sermone, † non autem vbi, vt hic, verbum latinè prolatum non idem
15 reddit, quod vulgò, & communiter vsurpamus, *Bald. in l. lege 12 tabul. num. 3. C. de legit. hæred. Alex. consil. 9. num. 8. lib. 1. Roland. d. consil. 83. num. 21. & seq. lib. 3. Socin. sen. consil. 152. num. 8. lib. 1.* & maximè † in
16 contractibus *Gabr. de verb. signif. d. conclus. 1. num. 64. Ripa in l. ex facto, §. si quis rogatus num. 60. ff. ad trebell. Rustic. d. l. cum anus, lib. 6. c. 14. num. 41.* Et vbi † adest
17 verus nepos *Port. Imolen. consilio 15. Surd. consilio 378. num. 17.*

Non etiam obstare dixerunt, quòd Ioseph Thomæ ex fratre nepos contractæ societatis tempore ab Vrbe abesset: imò tunc primum, cum Romam accessit, ipsi Thomæ cognitus fuerit, vt deponebant testes; Quia quicquid sit de testium fide, contra quos multa opponebantur, visum fuit etiam Dominis ex eorum dicto non concludi, nisi de cognitione ex adspectu, & forma, ita vt non excluderetur notitia, quam habere poterat, imò, habebat Thomas, vt sibi ex Bartholomeo fratre esset nepos Ioseph nomine, licèt eumdem de facie non nosset; cum de illo potuerit esse certus
19 † & per litteras, ab ipsomet fratre, qui ante contractam societatem, domi apud eum diuerterat, & certus redditus præsumitur ad *l. Octaui. ff. vnde cognati Menoch. præsumpt. 24. num. 11. & seq. lib. 6. Rot. decis. 711. num. 4. par. 2. Recent.*

Atque ex his omnibus adeò visa fuit Dominis certa persona Iosephi, super cuius vita residere dicebat Valtrottus hanc societatem, vt non putarent applicari posse decisionem
20 † in *Rom. societatis coram Card. Sacrato*, in qua propter incertitudinem per longè nominatæ, voluit *Rota* vt eo casu haberetur ratio vitæ ipsius, qui nominauerat, sicut non sequuta nominatione seruatur in hoc contractu; Quia interpretatio etiam ibi capta fuit in præiudicium nominantis, cui
21 imputandum † erat si legem clarius non dixerat ad *l. veteribus ff. de pactis*. Secus quam hic contingat, cum beneficio ipsius Thomæ cederet, si vel consisteret societas in persona alterius, qui adhuc viuit, vel propter incertitudinem super vita ipsius Thomæ periculum resideret, *Achill. decisione 1. de fid. instrum. Rota in Romana societ. offic. 30. Octobris 1598. coram Orano*. Et vbi de persona ex tot demonstrationibus
22 † nominis, familiæ, & gradus cognationis vix dubitari potest concurrentibus etiam coniecturis, quæ dicuntur liquidissimè probationes, & hanc incertitudinem bene possunt declarare, vt per *Paris. latissimè cons. 3. num. 13. & seq. lib. 3.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Ferrarien. Pecuniaria. Mercur. 31. Ianuar. 1629.

ARGVMENTVM.

Casus fortuitos an quis præstare teneatur ex eo, quòd fines mandati transiuit. Liber Mercatorum, licet regulariter non probet, tamen quando hoc non procedat.

SVMMARIVM.

1 *Incendij casus, inter casus fortuitos recensetur.*
2 *Casus fortuiti, cum nec humano ingenio diuinari, neque impediri queant, a nemine præstari debent, & quis omni excusatione dignus censetur.*
3 *Quod procedit, quando nulla culpa præcessit casum.*
4 *Culpa est, non facere illud, ad quod quis est obligatus.*
5 *Contrahens aliquid faciens contra legem contractus, vel Domino inuito indistinctè tenetur ad quemcunque casum.*
6 *Mandati fines sunt diligenter seruandi, nec in modico etiam sunt excedendi, nam alias quis tenetur numero 10.*
7 *Et hoc procedit siue versemur, in contractu locationis, & conductionis, seu in contractu innominati, & num. 8.*
9 *In contractibus bonæ fidei, qui gratia vtriusque celebrantur, ob contrauentionem præstatur culpa.*
10 *Culpa, quando præcessit, præsumitur, quod res, cessante culpa, non periisset.*
12 *Liber Mercatoris regulariter pro scribente non probat.*
13 *Liber Mercatoris concurrentibus adminiculis, quæ omnem falsitatis occasionem tollunt, plenè, & concludenter probat.*
14 *Mercatoris bona fama, qui veritatem scribere consueuit deseruit pro adminiculo vt eius libro credatur.*
15 *Quæ fama multo magis facit adminiculum, quando ipsemet Mercator manu propria partitas descripsit, & debiti causam subiunxit, & librum mercantiliter tenuit.*
16 *Merchum verus valor, qualiter bene probetur.*
17 *Debiti substantia, si sit probata in aliquo libro, eidem etiam statur respectu quantitatis, & pretij.*
18 *Lucrum cessans, vt habeat. Rota seruat doctrinam Paul. de Castren l. 3. §. fin. ff. de eo, quod certo loc. fet.*

DE-

DECISIO CCXLVI.

RAsini mercium in Ciuitate Ferrarien. Expeditores, à Francisco Bergomensi Mercatore merces receperunt cum mandato, vt eadem hæredibus DD. de Tassonis in Lugi Oppido commorantibus transmitti curarent. Verùm Mandatarij dictas merces non hæredibus de Tassonis, sed cuidam Dauidi Hebræo, accepti mandati finibus non seruatis, direxerunt; quę cum ad nundinas dicti Oppidi importatæ essent, exorto ibidem incendio perierunt. Hinc introducta coram Locumtenente Ciuitatis Ferrarien. lite super pretio mercium, necnon damnis, & interesse, idem Locumtenens dictos Expeditores ad solue. scuta 1050. condemnauit. Causa verò appellationis mihi commissa, & proposito dubio, An sententia dicti Locumtenentis esset confirmanda, vel infirmanda, placuit Dominis firmare sortem deberi in summa scutorum 516. reiecto ad aliam disputationem articulo damnorum & interesse.

1 Nam licet casus † incendij inter fortuitos recenseatur *l. contractus in fin. ff. de reg. iur. l. qui insulam §. fin. ff. locat. l. cum duobus §. damna ff. pro soc. cum alijs allegatis per Bald. cons. 136. num. 2. Greg. xv. S. mem. dec.*
2 528. *num.* 1. & indubitata iuris sit regula, casus † fortuitos, cum nec humano ingenio diuinari neque impediri queant, à nemine præstari debere *l. qui fortuitis C. de pignor. act. l.* 1. *§. his quoque ff. de act. & oblig. l. fluminum §. seruius ff. de damn. infec. c.* 2. *de depos. cum alijs turibus vulg. apud Bal. cons.* 145. *nu.* 1. *li.* 3. *& cons.* 53. *num.* 1. *lib.* 4. Immò omni excusatione digna censeri *l. si fortuito ff. de incend. ruin. & naufr.* Attamen il-
3 la procedit quando nulla culpa † præcessit casum, alias secus *§. is cui Instit. quib. mod. re contrab. oblig. l. in rebus cum cumulatis ibi per Gloss.* in verbo præstare *& l. si vt certo §. sed interdum ff. locat. d. c.* 2. *de depos. Dec. ad d. l. contractus nu.* 47. *ff. de reg. iur. Rom. cons.* 9. *in princ. vers. in contrarium & cons.* 395. *num.* 1. *& seqq. Bald. d. cons.* 136. *num.* 1. *lib.* 4. *Aym. cons.* 64. *nu.* 5. *& cons.* 247. *n.* 1. Dum autem Expeditores merces de quibus agitur non transmiserunt iuxta mandatum Hæredibus DD. de Tassonis; negari minimè potest quin fuerint in cul
4 pa quoniam † culpa est non facere illud, ad quod quis est obligatus *l. qui non facit ff. de reg. iur. facit tex. in l.* 1. *§. pen. ff. quorum legat.* Et quando contrahens aliquid facit contra legem contractus, vel Domino inuito,
5 † tunc indistinctè videtur obligatus; siue culpa sit ordinata ad casum, siue non, vt voluit *Surd. cons.* 12. *nu.* 68. *per tex. in Litem queritur §.* 1. *ff. locat.* quamobrem per harum mercium transmissionem alteri factã contra legem mandati, certum est ipsos teneri ad præstationem pretij, siue versemur in contractu mandati,
6 quo † casu transgrediendo etiam in modico tenentur *l. diligenter ff. mandat. c. cum dilecta de rescript. bon. me. Card. Caualerius dec.* 612. *nu.* 19. siue versemur in con-
7 tractu † locationis, & conductionis, quatenus dici posset, quod Expeditores locauerint operas suas, & adhuc eodem modo tenentur *l. naturalis §. at cum ff. de præscript. Verb. l. cum in plures §. seruum meum ff. locat.* siue in contractu innominato simili contractui loca-
8 tionis, & conductionis, qui per † consequens naturam contractus locationis, & conductionis assumit *d. l. naturalis §. fi. Aret. a l tit. Instit. delocat & conduct. in princ. Corn. cons.* 318. *lib.* 4. *decis. Ian.* 31. *num.* 3. In quibus tã-
9 quam bonæ fidei contractibus, † & vtriusque contrahentis gratia celebratis ob contrauentionem præstatur culpa §. *& qui pro vsu, & ibi gloss. Inst. de locat. & conduct. d. l. si vt certo §. nunc videndum vers. sed vbi ff. commodat. l. in iudicio vbi gloss. C. locat. Dec. ad d. l. contractus nu.* 33. Quæ culpa hic eò magis confirmatur, quia si Expeditores ex præscripto Francisci mandan-
10 tis transmisissent † merces dictis hæredibus, illæ potuissent non perire, vt bene aduertit *gloss. in d. ca.* 2. *& ibi Innoc. de depos. l. cum res §. fin. de legat.* 1.

Et quando etiam dubium esset an cessante huiusmodi culpa, merces eodem modo apud hæredes de
11 Tassonis perituræ fuissent † attamen contra culpo sum præsumeretur quod non fuissent perituræ, vt ex *doctr. Castren. in l. quod te nu.* 10. *ff. si cert. petat. tradit Surd. d. cons.* 22. *num.* 65.

Iustitia autem supradicti pretij in summa scutorũ 516. liquidati probatur ex partitis in libro Francisci
12 Mercatoris annotatis; qui licèt regulariter † pro scribente non probet *l. rationes C. de probat. l. fin. C. de Conuenien. fisc. deb. lib.* 10. *Bar. in l. quædam §. nummularios num.* 2. *& ibi Gloss. & Doct. ff. de eden. Ias. in l. admonendi nu.* 131. *ff. de iureiur. Tiraq. de pœn. temp. vel remitt. caus.* 51. *num.* 138. *Modern. de script. priuat. lib.* 4. *tit. de lib. mercatorum num.* 4. *& seq. Burs. cons.* 224. *nu.* 1. *Rot. coram Card. Caual. dec.* 484. *num.* 4. *& dec.* 650. *num.* 9.
13 Nihilominus concurrentibus † adminiculis, quæ omnem falsitatis occasionem tollunt *l. instrumenta C. de probat. Rot. dec.* 813. *num.* 6. *par.* 1. *diuers.* Plene & concludenter probat *Abb. Felin. & alij Canonistæ in. ca.* 2. *de fid. instr. Bart. in d. l. admonendi num.* 27. *ff. de iur. iur. Cast. in d. l. rationes C. de fid. Instr. Specular. in tit. de Instr. edit. sub rubr. quot. sunt species instrumentorum num.* 5. *& ibi Io. andr. Socin. cons.* 161. *num.* 3. *vol.* 2. *Rol. cons.* 92. *num.* 6. *lib.* 3. *Mascard. conclus.* 974. *nu.* 4. *Surd. dec.* 199. *num.* 11. *Guidop. dec.* 441. *Boer. dec.* 105. *num.* 4. *& seqq.* & fuit dictum in *Romana Pecuniaria coram bon. mem. Card. Sacrato* 10. *Ianuarij* 1611. *& in Romana extinctionis census, quæ est* 813. *par.* 1. *diuers. & dec.* 650. *par.* 1. *recent.*

14 Et pro adminiculis hic † concurrentibus adest bona fama mercatoris scribentis, qui veritatẽ scribere consueuit, vt deponunt testes *Bart. in l. nuda ratione. 8. ff. de donat. Tiraq. de pœn. d. caus.* 51. *n.* 105. *&* 138. qui alios cumulat *Surd. d. dec.* 199. *nu.* 11. *&* 15. *Guidop. d.*
15 *dec.* 441. *n.* 3. Quæ bona fama † eò magis præstat adminiculũ, quia ipsemet Mercator manu propria partitas descripsit, debitiq; causã subiũxit *ad not. per Guidop. d. dec. in fi.* necnõ librũ mercãtiliter tenuit *Seraph. dec.* 1222. *n.* 4. Ac deniq; creauit partitas de rebus spectantibus ad suæ artis exercitiũ *arg. l. & itã §. eodem modo ff. Naut. Caupon. Stabul. Io. andr. ad specul. in tit. de Inst. edit. §. nũc dicendũ Rom. cons.* 205. *n.* 3. *Rol. d. cõs.* 92.

Pretiũ verò vt supra liquidatũ probatur ex testibus deponentibus de cõmuni valore merciũ, dũ affirmant ꝙ de eo tpe tanti vendebantur, & emebantur, quãti fuerũt in dicto libro & partitis æstimatæ quodque pro eodẽ pretio similes merces tunc tẽporis fue-
16 rint venditæ, ac † non modo per ipsosmet testes, verũ ẽt per alios emptꝛ, qui est verus modus probandi valorẽ *l. pretia rerum ff. ad l. Falcid. Guidop. d. dec.* 441. *nu.* 6. *& Rol. d. cõs.* 92. *n.* 6. *Rot. in Rom. Calcis* 12. *Ia.* 1596. *coram Litta.* Et præterea adest lib. scribẽtis, vbi dictum pretiũ reperitur annotatũ qui liber quotiescunq; de

precedenti † mercium traditione constat, respectu quantitatis, & pretij plenè probat *Aym. in tract. de antiq. temp. n. 9. & conf. 138 n. 4. Corn. conf. 318. in fi. lib. 4. Surd. decis. 199. num. 5.*

Quod verò attinet ad alteram partem dictæ sententiæ Locumtenentis Ferrariæ, quæ concernit damna, & interesse ratione lucri cessantis, quia non satis † constabat, an adessent omnia requisita iuxta doctrinam *Pauli Castren. in l. 3. §. fin. ff. de eo quod certo loco* quam Rota vti æquam, & rationabilem constanter sequitur *Put. decis. 237. num. 1. lib. 1. Mohed decis. 2. de vsuris Mant. decis. 283. num. 6. & Reuerendissimus D. meus Decanus decis. 6.* ac etiam quia pro parte Expeditorum non fuerunt datæ informationes, Dominis placuit, vt de hoc articulo particulariter videretur &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Narnien. Successionis Mercur. 7. Februar. 1629.

ARGVMENTVM.

Tractatur latè materia, quando filia dotata, per statutum excluditur a successione, qualiter procedat, & intelligatur ista exclusio.

SVMMARIVM.

1 *Sorores æqualiter de iure Communi, pro vt fratres succedunt fratri ab intestato decedenti,*
2 *Filia exclusa ab hæreditate patris, non dicitur exclusa ab hereditate fratris.*
Etiam si materialiter sint eadem bona, quæ ex patre in fratrem deuenerunt num. 2. & ab hac opinione non est recedendum.
3 *Bona paterna per aditionem filiorum desinunt esse paterna, & efficiuntur bona filiorum & num. 5. & 28.*
4 *Succedere alicui prohibitus, nihilominus potest succedere in eisdem bonis, postquam ad alium titulo hæreditario peruenerunt.*
7 *Statutum excludens filiam dotatam intelligitur tantũ ab hæreditate dotantis. Limita num. 8.*
9 *Fœmina ab vno dotata, dicitur ab omnium successione exclusa.*
10 *Statutum excludens alternatiuè, intelligi debet distributiuè; & diuisim, non autem coniunctim con. num. 13.*
11 *Statuti sensus, quod filia dotata excludatur a successione, est vt dotata à patre non succedat patri, dotata a matre eidem non succedat, & sic de singulis.*
13 *Statutum correctorium non admittit extensionem, & vt verba sonant intelligendum est.*
Correctio Iuris communis, quo minus fieri potest, facienda est num. 12.
14 *Dictio, vel, quando resoluatur in coniunctiuam, & numero 15.*
16 *Fœmina absurdum est, quod habeat quatuor, quinque sex, & vltra dotes.*
17 *Verba, de vna dote congrua, in statuto posita, de pluribus non censetur intelligisse.*
18 *Mulier ab vno tantum dotata, quando ab omnium hereditate dicatur exclusa.*
19 *Dictionis, vel, proprietas est stare alternatiuè.*
20 *Verbum idem, & vnum, in eadem oratione posita, & eodem contextu, diuersa significatione interpretari non debent.*
21. *Casus omissus a statuto habetur pro omisso, & remanet in dispositione iuris communis.*
22 *Statutum præsumitur id noluisse, quod non expressit, quando nulla difficultas fuisset, illud exprimere, si voluisset.*
23 *Specialia non sunt multiplicanda ad correctionem iuris communis.*
24 *Specialia regulariter non sunt multiplicanda.*
25 *Statutum exclusiuum debet intelligi, vt excludat solum ab hereditate nominatorum non autem innominatorum.*
26 *Dictio, dummodo, stat restrictiuè, & qualificat antecedentem dispositionem.*
27 *Statuti qualitates, vbi non conueniunt possunt applicari ad illum casum.*
29 *Thesaur. in decis. 63. declaratur.*

DECISIO CCXLVII.

POstquam super successione Andreæ in bonis Romæ existentibus resolutum fuerat ad fauorem Magdalenæ, & Helenæ filiarum, vt in Decisione 22. Maij præteriti, cui Partes acquieuerunt; Hodiè Rota aggressa est disputationem si per successione Iacobi fratris in bonis Narnij existentibus.

Et responsum fuit eisdem fœminas admittendas esse vna cum Petro fratre, certa est enim Iuris communis conclusio, sorores † æqualiter prout fratres 1 succedere fratri ab intestato decedenti, §. *Sigitur defunctus auth. de hæred. ab intest. venien. auth. Itaque C. communia de success.* Eisdemque propterea sororibus, ex remedio quorum bonorum, competere Immissionem in possessionem duarum ex tribus partibus, bonorum Iacobi.

Nec duo statuta Narnij fœminis obesse existimarunt Domini. Nam primum statutum sub capite 32. fœminas dotatas excludit solummodò ab hereditate patris existentibus filijs, vel nepotibus masculis, nullam que de fratris hæreditate mentionem facit, & sic 2 intrat receptissimum illud axioma, quod filia † exclusa ab hæreditate patris non dicitur exclusa ab hæreditate fratris, quamuis materialiter sint eadem bona quæ ex Patre in fratrem deuenerunt, atque etiamsi nil aliud habeat in bonis ipse frater. *Ita Bald. in cap. 1. §. 1. num. 3. Episc. vel Abbat. in vsibus feud. Castr. cons. 191. num. 2. lib. 3. Corn. consil. 97. num. 9. lib. 1. & consil. 305. num. 4. & seqq. lib. 4. Ias. in l. 1. §. veteres num. 20. & 26.* qui communem testator, nec ab ea in iudicando recedendum *ff. de acquir. possess. & in l. eius qui in prouincia §. vlt. num. 8. ff. de reb. cred. t. Paris. consil. 22. num. 17. & consil. 23 num. 52. lib. 1. Brun. de statut. exclus. fœm. artic. 8. num. 86. Philipp. Massin. in l. post aditam num. 89. & seqq. C. de impuber. & alijs subsl.* qui plenè articulum examinat *Franch. decisione 171. numero secundo & 3. Gabr. concl. 7. titul. de Statut. num. 28. & 36. Eugen. consilio 83. numero 31. lib. 1. & Lauderch. consilio 37. numero 8. & sequuta est Rota in Recanaten. Successionis 9. Februarij 1618. coram bon. mem. Buratto.* Et ratio inconcussa est, quia non est amplius successio paterna, dum illa consumpta est per 3 aditionẽ filij † sed est fraterna, nec bona dicũtur Andreæ

dræ olim defuncti, alioquin opus esset in defini-
dis successionibus semper repetere primum paren-
tem, sed dicuntur bona Iacobi, qui vltimo loco de-
cessit *l. 1. §. veteres vbi Glos. in verbo per vnum ff. de ac-* 2
quir. possess. §. 1. Instit. de hered. qualit. & differentia l.
heres ff. de acquir. hered. & l. qui Titij testamentum, ff.
4 *de his quibus vt Indign.* vbi prohibitus † succedere
Titio, potest nihilominus succedere in ijsdem bonis,
postquam ad alium titulo hæreditario peruenerunt,
& latè fuit comprobatum in *Bononien. hæreditatis de*
Armis 12. *Decembris* 1622. *& Romana Successionis* 17.
Iunij 1624. *coram me*.

3 Nihilque refert statutum loqui de bonis, non au- 1
5 tem de hæreditate; quia nec bona amplius † dicuntur
paterna, postquam filius adiuit, sed dicuntur ipsius
filij, vt per Iura, & Doctores supra allegatos, & ver-
balem distinctionem hanc dixit *Pereg. decis. Patauin.*
117. *num.* 18.

Aliud verò statutum in cap. 40. in quo maior vi-
debatur difficultas, nec obstare credebatur, quoniam
6 foeminas, quatenus dotatæ sint, excludit quidem
† nedum ab hæreditate Ascendentium, sed etiam
Collateralium, verum æqua interpretatione tempe-
randum videtur, vt cum hæc exclusio sit correspecti-
ua ad dotem (iubet enim, vel quod iam sint dotatæ,
vel dotentur, & sint contentæ sua Dote) intelligi de-
beat solummodò exclusa foemina ab hæreditate do-
tantis, non autem aliorum, qui non dotarunt, nec lu- 2
7 ri, † aut æquitati videtur consentaneum, vt Dos ab
vno tradita operetur, & influat in exclusionem ab hæ-
reditate alterius, quemadmodum tradit *Bald. in l. 1.*
num. 4. versic. Modo accedit. C. de legitim. hæred. Brun.
de stat. exclus. art. 8. num. 59. & Alciat. consil. 1. num. 45.
46. & seqq. & consil. 5. num. 1. & seqq. lib. 2. Capreol.
de success. abintest. lib. 1. num. 440. vbi de communi
Cephal. consil. 178. *num.* 95. qui pariter de communi
testatur *Becc. consil.* 112. *num.* 18. *Honded. consil.* 9. *num.*
14. *lib.* 2. *& Menoch. consil.* 873. *num.* 9. *versic. primus,*
& c. Card. Seraph. decis. 396. *num.* 4. *& dixit Rota in Ma-*
ximana Bonorum 17. *Februarij* 1620. *coram bon. mem.*
Remboldo, & Ideò Magdalena, & Helena dotatæ à
patre, non videntur prohibitæ succedere Iacobo fra-
tri, qui non dotauit.

8 Et quamuis hæc conclusio † limitetur communi-
ter à Doctoribus, nisi statutum vlterius progrediatur
numerando personas, à quarum successione exclude-
re intendit foeminas, ex eoque deprehendatur statue-
tes principaliter considerasse fauorem excludentis,
& solum pro foemininis voluisse, quod dotem congruã
haberent, nec curasse à quo dotarentur, & ideò *Bald.*
ind. l. 1. cautè loquutus est, vt ex illis verbis depre-
henditur ibi, *si statutum non diceret vltra*, & egregiè
considerauit *Castren. consil.* 91. *num.* 2. *versic. Nam re-*
spondeo lib. 2. qui propterea monet, hoc casu foemi-
9 nam ab vno † dotatam dici ab omnium successione
exclusam, & sequuntur *Iaf. consil.* 205. *num.* 2. *versic.*
Nec præmissis lib. 2. *Decian. consil.* 484. *num.* 2. vbi quod
tali casu non procedit doctrina Baldi, & idem *Dec.*
in repetit. l. vt liberis num. 8. *C. de collat. Curt. Iun. consil.*
65. *num.* 2. *versic. secunda communis est Cornel. Alba*
consil. 98. *num.* 3. *Cephal. consil.* 578. *num.* 15. *& seqq.*
& Aldobrand. qui diligenter examinat articulum con-
sil. 2. *num.* 123. *& seqq. lib.* 1. pluresque refert anti-
quiores cõcordãtes *Thes. dec.* 62. *n.* 2. *ver. & ea quidẽ.*

Nihilominus videbatur Dominis in statuto Nar-
nien. non posse assequi huiusmodi voluntatem, vt
foemina a patre dotata excludatur à fratris hæredi- 3
tate, licet ibi fiat enumeratio personarum, à quarum
successione excluditur foemina, statutum enim loqui-
tur alternatiuè, non solum in dotatione, sed quod
magis vrget, in parte vbi de exclusione agitur ibi, *nul-*
la foemina dotata à patre, &c. possit, vel debeat habere
regressum ab intestato ad bona paterna, vel matris, vel
10 *patrui*, & sic statutum excludens alternatiuè † intelli-
gi debeat distributiuè, & diuisim, non autem coniun- 1
ctim, & vt eadem ratio in qualibet persona de per
se concepta intelligatur *l. falsa §. fin. ff. de condit. & de-*
monstr. adeò vt sensus statuti sit, foemina dotata à
11 patre, † non succedat patri, dotata à matre eidem
matrinon succedat, & sic de singulis distributiuè,
prout in terminis statuti in parte exclusiua alterna-
tiuè loquentis dixerunt *Anchar. consil.* 80. *num.* 2. &
sequitur *Capra*, qui loquitur præcisè super verbis hu-
ius statuti Narnien. *consil.* 89. *Corn. consil.* 317. *num.* 2.
versic. posset lib. 4. *Socin. Sen. consil.* 36. *num.* 11. *libr.* 4.
Rub. Alexander. consil. 71. *num.* 5. *Decian. consil.* 346.
num. 4. *versic. In contrarium Paris. consil.* 47. *num.* 3. *&*
seqq. & consil. 49. *num.* 17. *lib.* 3. *Aleiat. dicto consil.* 1.
num. 49. vbi de communi, *& consil.* 5. *num.* 12. vbi de 2
veriori *lib.* 2. *Odd. consil.* 13. *num.* 28. *Becc. consil.* 53. *nu.*
3. *& clarius. consil.* 112. *num.* 21. *Pereg. consil.* 27. *num.* 6.
lib. 5. *& nuper Modern. Mantuani controuers.* 90. *num.*
41. *lib.* 1. Quæ quidem opinio fulcitur rationibus,
nempè propria significatione dictionis alternatiuæ,
vt stet disiunctiuè; & diuisim; æquitate, nec ob dotem
ab vno acceptam, foemina ab alterius successione ex- 1
12 cludatur; natura statuti correctorij, † prout est statu-
tum exclusiuum foemi-arum, quod extensionem non
admittit, sed ad instar stipulationum, strictè, vt verba
sonant intelligendum est, prout monet *Bald. consil.* 2.
num. 4. *lib.* 1. & quo minus fieri possit sequatur correc-
tio iuris communis, vt etiam ratiocinantur Docto-
res prælegati.

Nec Dominos fugit contrariam opinionem plu-
13 res, & graues habere sectatores, vt etiam vbi † statu- 2
tum in parte exclusiua loquitur alternatiuè, quod ni-
hilominus foemina ab vno dotata, ab omnium nomi-
natorum successione exclusa censeatur. Ita *Cast. d. cõs.*
91. *n.* 2. *li.* 2. *Cor. cons.* 123. *n.* 4. *& seqq. li.* 2. *& cons.* 42.
n. 9. *li.* 3. & post alios plenè *Aldobrand. cons.* 2. *n.* 123.
& seqq. & clarius ad præsentem facti speciem *n.* 136.
Paul. à Monteptc. cons. 85. *n.* 67. *& 68. Thes. dec.* 62. *n.* 5.
Vbi licet dicat contrarium fuisse iudicatum per Col-
legas, attamen eos reprehendit, & reproposita causa
fuit iudicatum pro opinione Thesauri, vt in additio-
nibus ibi ad *n.* 5. *Menoc. cons.* 873. *n.* 12. & alij, quos isti 2
14 adducunt, qui putant hoc casu dictionem, vel, † resol-
ui in coniunctiuam, prout aliquando accipitur *l. cum*
quidam §. melius C. de ver. signif. plenè *Menoc. cons.* 187.
n. 19. præsertim cum hic adnecti videatur cũ illo ad-
iectiuo, nulla mulier, & sic terminare in sensum nega-
tiũ, & in dictionẽ, nec, pindè, ac si diceretur nulla mu-
lier dotata à patre, vel matre, vel fratre, vel patruo,
succedat patri, nec matri nec patruo, q̃ quidẽ dictio,
15 † nec tũc staret coniunctiuè *l. si quis ita stipulatus ff. de*
verb. oblig. glos. in §. quod autẽ in verbo sed si vbi Bart.
num. 12. *authen. de hæred. ab intest. collat.* 1. & in his terminis
Bellon. Iun. consilio 74. *numero* 46, *& seqq.* Alioquin,

ut statutum integrè suum consequeretur effectum, in totali exclusione fœminarum pro conseruatio-
16 ne familiæ opus esset, quod quatuor, † quinque, sex, & ultra dotes haberet ipsa fœmina, quod absurdum existimat. *Aldobr. d. consil. 2. num. 134. vers. Alias enim Lauret. de Palat. de statut. num. 148. & Thesaur. d. decisione 63. num. 4.* & statutum Narniense innuere videtur, vt vna congrua tamen dote fœmina contenta sit, ibi, sit contenta dote sua sibi soluta, vel promissa, quæ verba de vna dote congrua, non autem
17 de pluribus, † apparet intellexisse & statutum principaliter videtur excludere fœminam propter masculos, non autem propter dotem.

Atquidquid sit in hac controuersia Doctorum, in qua pro nunc Rota non putauit opus esse, vt suam exponeret sententiam, dicta dum postulabit occasio.

Ex tribus particularibus circumstantijs simul iunctis in hoc statuto Narniensi visa fuit facilior reddi resolutio pro non exclusione fœminarum, quarum prima est, quod dictio alternatiua posita est in vtraque parte, scilicet in dotatione, & in exclusione; vnde quemadmodum communiter fatentur Doctores, vbi dictio, vel, posita est solummodo in dotatione,
18 in parte † vero excludente adest coniunctiua, tunc sufficit mulierem ab vno tantum esse dotatam, vt ab omnium hæreditate dicatur exclusa, & admittit ipse *Alciat. dicto consil. 5. num. 11. versic. Idem quando lib. 2. Thesaur. d. decisione 62. num. 4. Menoch. consil. 873. num. 12. versic. quintus est casus Surd. consil. 100. num. 9.*
19 quia tunc illa dictio, † vel, in sua proprietate stat alternatiuè, & vno tantum contentatur, & ideò dotatio intelligi debet distributiuè, exclusio verò coniunctiuè, & statutum interpretatur de dote ab vno data, & de exclusione ab omnium hæreditate; Verum quando eadem dictio, vel posita est & in dotatione, & in exclusione, vtroque in loco equaliter accipi debet, scilicet distributiuè, & alternatiuè, itaut exclusa censeri debeat fœmina ab hæreditate tantum dotantis, alioquin dictio, vel, in dotatione acciperetur alternatiuè, in exclusione verò coniunctiuè, quòd iuri
20 repugnat, cum vnum, † & idem verbum, in eadem oratione positum, & eodem contextu, diuersa significatione interpretari non deceat argumento, *l. cum qui edes ff. de vsucap. cap. cognouimus 12. quæst. 2. cap. quia circa de priuileg. Surd. consil. 152. num. 39.* & in terminis hoc ponderauit *Becc. consil. 53. num. 3. versic. num respondetur & consil. 114. num. 14. versic. Et maximè.*

Altera circumstantia est, quod in parte exclusiua non fuit facta mentio de fratre, prout facta fuit in
21 parte dotante, & ideò si casus † fraternæ successionis fuit omissus à statuto, pro omisso haberi debet, & secundum Ius commune decidi *l. commodissimè, ff. de liber. & posthum. Bald. in l. testamentum C. de testam. Eugen. consil. 83. num. 18. & seqq. lib. 1. cum aliis* præsertim, quia in prima parte statutum fecit mentionem de fratre, & data opera, & cum misterio videtur, quod præterierit in altera parte eandem fratrem, quem si voluisset in hac secunda parte nominare,
22 haud difficulter potuisset meminisse, prout † meminit in prima parte, vt in materia statuti arguunt *Decian. consil. 442. num. 9. & 10. Cern. consil. 134. in princ. lib. 2. Eugen. consil. 83. num. 48. lib. 1. Becc. consil. 12. num. 44.* Sicque admitteremus interpretationem, quod in parte excludente statutum comprehendat quoque exclusionem ab hæreditate fraterna, multi-
23 plicaremus † specialia ad correctionem Iuris communis, nam adderemus verbum quod non legitur scriptum in secunda parte statuti, & admitteretur aliud speciale, quod scilicet excluderemus sororem ad hæreditate fratris, à quo non fuit dotata, & hic casus non reperitur in verbis dicti statuti, & regula-
24 riter † specialia non sunt multiplicanda *l. cum post §. Gener. ff. de Iur. dot. cum vulgat.* Et statutum exclusiuū debet intelligi, vt excludat solum ab hæreditatibus
25 † nominatorum, non autem illorum, qui non sunt expressi in ipso statuto *Decian. consil. 89. num. 2. Paris. consil. 47. num. 77. & seqq. Menoch. consil. 496. num. 49. vers. Et hæc statuta Surd. dec. 9. num. 16.*

Tertia circumstantia est, quia idem statutum in postremis verbis restringit, & declarat se, ibi, *dummodò ex tali patre, aut matre subsint filij masculi, vel nepotes masculi ex filio, & patruo subsint filij, vel ex fratre tali patrui maritantis exitierint filij masculi, &c.* In quibus ponderandum est, quod statutum videtur exigere, quod extent filij, vel alij Descendentes illius, de cuius successione agitur, ad effectum vt fœmina excludatur, & quod ab hæreditate patruorum excludatur eadem fœmina, quatenus ab eis fuerit maritata, quod videtur importare dotationem, &
26 illa dictio † *dummodò* stat restrictiuè, & qualificat antecedentem dispositionem *Rot. decis. 777. num. 6. par. 2. recent.* quorum nullum concurrit in casu nostro, quia nec extant filij, seu descendentes masculi ipsius Iacobi, nec ab ipso dotatæ fuerunt Helena, & Magdulena sorores, & ideò cum statuti qualitates non conueniant exclusioni sororum ab hæreditate fratris
27 qui † non dotauit, illius dispositio non videtur posse applicari ad hunc casum, vt per *Cæp. consi. 234. num. 7. Becc. cons. 53. num. 9.* cum alijs.

Nec obstare visa sunt verba illa statuti, *nulla mulier, &c. possit, vel debeat habere regressum ab intestato ad bona paterna, vel matris, vel patrui*, ponderatis illis verbis, *habere regressum*, ad tradita per *Thesaur. decis. 63. num. 3. 6. & 7.* quoniam semper urget illa conclu-
28 sio, quod postquam frater † adiuit hæreditatem non dicuntur amplius, saltem propriè loquendo, & ad effectus legales, bona paterna, sed sunt effecta patrimonium ipsius fratris, & ideò illa verba, habere regressum, debent restringi ad bona paterna, scilicet quatenus agatur de succedendo patri, & in terminis verborum statuti Narnien. confidetur *Cæp. d. consil. 73. num. 3. & 4.*

29 *Thesaur. verò in † d. decis. 63.* loquitur in statuto Astensi, vbi verba erant admodū efficacia, quod perpetuo ab omnibus hæreditatibus fœmina esset exclusa, vt etiam ipse post *Natt. ponderat num. 3. versiculo 2.*

Quo verò ad consuetudinem allegatam pro interpretatione statuti, Rota transiuit cum responsione data in alia decisione in hac causa, vers. nec obstat consuetudo.

Et ita pro immissione fœminarum responsum fuit vtraque parte informante, &c.

RE-

REVEREND. P. D. MERLINO.

Ariminen. Spolij. Veneris 9. Februarij 1629.

ARGVMENTVM.

Tractantur nonnulla circa materiam immissionis, vigore primi decreti, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Actus subsequens recipit interpretationem ab actu præambulo.*
2 *Stylus concernens ordinatoria probatur ex attestatione Curialium.*
3 *Immissus ex primo decreto, licet verè non possideat, tamen acquirit detentionem, pro qua etiam datur manutentio iudicis Officio, & nu. 4.*
5 *Actus, vt subsistineatur, debet capere omnem interpretationem, etiam verba impropriando.*
6 *Detentationem habens, potest dici impropriè, ac largo modo Dominus secundum subiectam materiam.*
7 *Immissus ex primo decreto, licet non faciat fructus suos, illos tamen percipit, & custodit, ac bona fide colit, & locat.*
8 *Vtile, per inutile in separabilibus non vitiatur.*
9 *Creditori à iure nullus reperitur terminus præfixus ad executionem totaliter perficiendam in actione personali.*
Sed debetur debet instare, vt Iudex prefigat. num. 9. & 10.
11 *Temporis lapsus impedito, in aliquo nocere non debet.*
12 *Subhastatio excessiua est in totum nulla, & spoliatiua.*
13 *Testes in vno iudicio examinati an probent in alio.*
14 *Fructuum consumptio intra triennium non præsumitur.*
15 *Fructus postquam sunt consumpti, non dicuntur amplius fructus, sed quantitas, & pars sortis.*
16 *Debitor, si sit grauatus in subhastatione, potest appellare si velis, non tamen subhastatio est nulla.*

DECISIO. CCXLVIII.

CAusa per quatuor vices proposita, & maturè discussa DD. recesserunt à decisis.

Primum enim decisionum fundamentum, quod nempè A. C. mandauerat Exequtoribus, vt caperent de bonis Sebastiani, illi autem associarunt Franciscum ad possessionem, visum fuit cessare ex totius relationis lectura, ex qua apparet, quod Exequtor retulit, se in executionem mandati A. C. immisisse, & associasse in Tenutam actualem, & corporalem bonorum, de quibus agitur pro summa, de qua in dicto mandato, explicitè etiam recensendo illius substantiam, & tenorem, seque ad illud semper expressè referendo, & sic patet ipsum immisisse ex primo decreto, ad effectum subhastandi, & non ad alium effectum, cui mandatum prædictum minimè deseruiebat, & nil aliud facere voluisse, quam, quod in præambulo mandato † cõtinebatur à quo actus subsequens recipit interpretationem, *l. asse toto. ff. de hæred. Instit. l. ait prætor in princ. & ibi Doct. ff. de re indic. Cravet. cons. 45. n. 4. Surd. cons. 19. num. 19. & seqq. & consil. 105. num. 30. Menoch. præsumpt. 26. num. 1. in fin. lib. 2. & in terminis Rot. decis. 397. nu. 2. circa fin. & nu. 3. par. 1. recent.* præsertim attento stilo Curiæ Ariminen, qui tanquam concernens
2 † ordinatoria fuit sufficienter probatus ex Curialiũ attestatione pro parte D. Pauonij data *Rot. decis. 644. nu. 4. p. 1 rec. & in Rom. Census 15. Nouembris 1627. coram me*: Vnde cum immissus ex primo decreto † licet
3 verè non possideat, *vt per Alex. in l. à Diuo Pio. §. si super rebus nu. 22. & Ias. nu. 13. ff. de re indic.* nihil ? acquirat detentationem pro † qua etiam datur manutentio
4 ludicis officio *l. 1. §. sed sine vi. ff. ne cui fiat glo. in l. 3. §. creditores in verb. non posse & ibi Bart. & Angel. ff. vti possid. glos. quam ibi sequitur Bartol. Cassr. & Roman. in l. Aquilius Regulus. ff. de donat. Menoch. de retinend. poss. rem. vltimo nu. 18.* & fuit resolutum *in Anconitana Bonorum 9. Iunij 1624. coram bo. me. Burr.* vto, & propterea supradictæ relationis verba sunt intelligenda de huiusmodi detentatione iuxta subiectam materiam, ad ef-
5 fectum sustinendi actum, pro cuius † validitate omnis fieri debet interpretatio etiam verba impropriando *c. 1. de despons. impub. l. quoties. ff. de reb. dub. Alex. cons. 35. nu. 11. l. 4. vbi Apostill. in verb. fallit. & consil. 129. num. 4. lib. 2. Seraph. decis. 1418. num. 12.*

Neq. intellectus huiusmodi excluditur ex eo quod Executor mandauit Colonis, vt recognoscerent Franciscum in Dominum, eique de fructibus responderẽt; quoniam cum Franciscus haberet detentationem po-
6 terat † quodammodo dici Dominus impropriè, ac largè secundum subiectam materiam, vt benè per *Alex. in dicto cons. 129. nu. 3. & 4. lib. 2.* præsertim ad substinendum actum ex allegatis, & præceptum, vt Coloni responderent de fructibus, non repugnat immissioni
7 ex primo decreto, nam taliter † immissus, licet regulariter non faciat fructus suos, illos tamen percipit, & custodit ac bona colit, & locat *Bart. in l. si is qui §. si antiphona. ff. de pignor. specul. de primo decret. §. item de effectu nu. 1. vers. vt ipsum Castren. cons. 54. num. 2. & 3. lib. 1. Negus. de pignor. 5. membr. 5. part. num. 5. 6. & 7.*

Præterea cum Exequutor se expressè retulerit ad mandatum prædictum & in fine relationis dixerit, se omnia fecisse, prout in similibus fieri solet, apparet ipsum immisisse ex primo decreto, & alia necessaria fecisse pro eiusdem mandati exequutione iuxta solitũ; Vnde dato etiam, quod præceptum prædictum facere nõ potuisset, sed illud faciẽdo, mandati fines excessisset, adhuc tamen præceptum ipsum vitiaretur, & non
8 vitiaret, cum enim isti hæc sint separabilia, † vtile per inutile vitiari non debet *l. pedius. ff. de arbitr. l. 1. §. Trebatius. ff. de aqu. pluu. & cost. Tiraqu. de retr. ãct. connent. ad fin. nu. 144. & 145. cum seq. Honded. cons. 17. nu. 25. lib. 2. Surd. cons. 305. nu. 48.*

Neque obstat, quod creditor steterit in tenutâ per duos annos, antequam fuerit ad deliberationem deuentum, & sic videatur voluisse verè possidere, quoniam responsum fuit, quod à Iure, vel Statuto nullus
9 reperitur præfixus Creditori † terminus ad executionem totaliter perficiendam in actione personali, sed debitor debet instare, vt Iudex præfigat *glos. 1. in l. si tempora C. de fid. Instr. lib. 10. Bald. in l. ordo nn. 6. vers. sic,*
10 non tamen nego, vbi quod Iudex † potest differre vltra annum, & vers. alij dicunt, vbi quod etiam vltra biennium *C. de execut. rei iudic. Capicc. decis. 36. num. 4.*

Coller.

Coller.de proces. execut.par.3.c.9.nu.58.prat.Papien.in forma libelli pro executione sententiæ in glo.in verb.faciendo nu.3.in fin.

Amplius creditor fuit impeditus per quatuor inhibitiones, de quibus in summario vltimæ positionis numero 3. & habuit impedimenta a matre, & ab aliis Creditoribus debitoris, vt in summario num. 4. 5. &
11 6. quibus stantibus † temporis lapsus in aliquo nocere non debet iuxta notata in auth. Clericus *C. de Episc. & Cler. & in l. fin. C. de adult. Bald. in l. 1. num. 4. C. de Iur. calcul. Rot. cor. sanctæ mem. Greg. xv. decis. 327. num. 8. & 9.*

Secundum decisionum fundamentum, quod fructus per biennium percepti debuerint in sortem imputari, & consequenter subhastatio tanquam facta pro tota summa in mandato contẽta, & sic excessiua, †fuerit in totum nulla, ac spoliatiua, *vt per Rot. decis. 33. nu. 6. par. 3. diuers. & decis. 630. n. 3. p. 2. recent. cum alijs in 1. decis.* allegatis sublatũ fuit, ex Testibus datis pro
12 D. Pauonio in summario vltimæ positionis num. 7. examinatis tamen ad Instantiam Pastonij debitoris in hoc eodem iudicio spolij, ex quibus cõstat, quod ipsemet debitor, non autem creditor, vt supra immissus, fructus percepit, quorum testium depositio coadiuuatur etiam ex eo: quia idem debitor soluit decimas pro ipsis fructibus in bonis, de quibus agitur, recollectis, vt in dicto summario num. 1. a et etiam ex eo, quod rẽtinuit bona relicta in Catasto, sicut antea retinebat in eodem summario nu. 2. non obstante quod contrarium affirmasse videantur alij Testes ad instantiam eiusdem Pastoni de anno 1621. quoniam illi tamquã
13 examinati † in alio iudicio non citato creditore, nec dicto D. Pauonio non probant *l. si quando C. de testibus 6. 2. & ibi Abb. & alij* DD. *ead. air.*

Atque vlterius etiam placuit alia responsio, quod cum simus in fructibus perceptis intra triennium, in-
14 tra quod non † præsumitur consumptio, dato etiam, quod illi fuissent re vera per Creditorẽ percepti, adhuc tamen in sortem imputari non debuissent, sed ipsi debitori restituendi essent, & sic Immissus adhuc re-
15 mansisset creditor totius † summæ in mandato contẽtæ, licet è conuerso fuisset debitor fructuum, vt post *Cin. Bald. & alios tradit Negus. de pignor. d. 5. membr. 5. par. numer. 11. & 12. & Borgn. de Tut. & Curat. numero 230.*

Tertium denique fundamentum primæ decisionis, quod fuerint subhastata duo prædia, cum tamen vnũ sufficeret, corruit ex prædictis cum enim fructuum detractio fieri non debuerit cessant deducta in decisione ad probandum, quod vnum tantum prædium fuisset sufficiens, immo etiam si detractio fieri debuisset, adhuc tamen nullibi constat, quod potuisset reperiri emptor qui vnum prædium finé alio emisisset pro tanto pretio proportionabiliter; Et in omnem euentum ex hoc tantum sequeretur, quod si debitor fuisset grauatus, potuisset appellare, si voluisset, non tamen
16 fuisset † nulla subhastatio, vt in proposito post *Bart. Imol. Alexand.* & alios respondit *Surd. in consil. 39. numero 29.*

Neque obstat solutio scutorum 250. facta per Cupiolum Laurentio filio Creditoris sub die 22. Aprilis 1611. quoniam non propterea finit diminutum creditum, pro quo fuit facta subhastatio; Franciscus enim habebat plura alia credita, pro quibus etiam obtinuerat mandata executiua, vt in summario in alia positione dato num. 3. in quorũ extinctionem cedere potuit solutio prædicta, præsertim, quia illa apparet facta in executionem mandati de consignando relaxati à Gub. Arimini nulla facta mentione mandati A. C. vt in dicto summario num. 4. & inquietantia dicitur per saldo del controscritto mandato, vt in summario Pastoni num. 6. quod ad mandatum, de quo agitur, eõtinens summam scutorum 1450. applicari no potest, tum quia à tergo illius nulla legitur quietantia, tum etiam: quia non fuit soluta, immo nec etiam oppositum de solutione residui.

Reliqua, quæ contra subhastationis validitatem obijciebantur, visa fuerunt satis leuia, & sufficienter sublata ex positionibus datis per informantes pro D. Pauonio, quæ placuerunt Dominis.

Ex quibus fuit conclusum non intrare spolium, & sic esse recedendum à decretis vtraque parte informante, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO. DECANO.

Cæsaraugustana Lelloria. Veneris 9. Februarij. 1629.

ARGVMENTVM.

Præscriptionem immemorabilem, qui pro se habet potest allegare titulum fundationis, & omnem aliũ meliorem de mundo. Et præscriptio in Capellanijs manualibus, quando cadat.

SVMMARIVM.

1 *Salarij solutio ab immemorabili tempore facta, inducit titulum, & obligationem.*
2 *Præscriptio immemorabilis operatur, vt omnia ad solemnitatem, & substantiam rei præscriptæ intercesserint.*
3 *Et hoc habet locum etiam in casibus, in quibus ius commune resistit.*
4 *Præscriptionem immemorabilem pro se habens, potest allegare meliorem titulum de mundo.*
5 *Status antiquus vbi præseruatur, intelligitur velle remanere integra in a primæua.*
6 *Præscriptio aliqua an possit considerari in personis ad nutum manualibus, & amouibilibus.*
7 *Decis. in causa Salamantina stipendiorum cum Cardin. Lancell. declaratur. nu. 11.*
8 *Præscriptio etiam immemorabilis non cadit in facultatiuis.*
9 *Capellaniæ manuales carent titulo.*
10 *Manualis, seu amouibilis persona non potest dici, quãdo eligi debet de certo genere personarum. Communitas possidere potest. nu. 10.*
12 *Factum à singulis de vniuersitate dicitur factum ab vniuersitate, ad effectum acquirendi præscriptionẽ.*
13 *Dignitas, & officium aquiparantur.*
14 *Prælatus licet decedat, tamen possessio est apud Ecclesiam.*
15 *Et ideo possessio continuatur in successorem absque apprehensione.*
16 *Obseruantia subsecuta deseruit pro intellectu, & declaratione.*

DE-

DECISIO CCXLIX.

ITerum dubitaui, an Archiepiscopus post sæcularizationem Ecclesiæ Cæsaraugustanæ teneatur Lectori Sacræ Scripturæ ad solutionem eiusdem Salarij, quod ab immemorabili tempore in statu regularitatis soluebat, & Domini præstiterunt in resolutis sub die 21. Februarij præteriti.

Solutio enim istius salarij ab immemorabili tempo
1 re facta ab Archiepiscopo † induxit ad fauorem officij, vel personæ sustinentis officium Lectoris, titulũ, & obligationem, *l. hoc iure, §. ductus aquæ ff. de aq. quotid. & astiu. c. 1. de præscr. in 6. Bart. in l. cum de in rẽ vers. num. 2. vers. veniamus ad secundum, ff. de vsur.* & qui-
2 dem iure † præscriptionis immemorabilis quæ opponitur vt omnia ad substantiam solemnitatemque obligationis, & tituli præsumantur interuenisse, *Bal. Ang. & alij in l. qui aliena. §. 1. ff. de acquir. hared. Ioan. And. Butr. & cæteri in c. peruenit de Censib. & in Albericus de testib. & not. Imol. & alij in cap.* ea noscitur de ijs quæ fiunt à *Prælat. sm. con. Cap. Curt. Iun, cons. 20. nu. 6. vol.*
3 1. Vbi dicit id sibi vendicare locum † etiam in casibus in quibus ius commune resiliit latè *Paris. consil. 111. num. 50. vol. 1.* Itaut possit allegari contracta huiusmodi obligatio ex †
4 meliori titulo de mundo, ac dici, onus istud in fundatione Archiepiscopatus fuisse impositum, vt ex *text. in c. super quibusdam §. præterea vbi gl. in ver. non extat de verb. signif. & Dec. in cons. 586. num. 2.* Fuit dictum in præterita decisione.

Nec obstat mutatio status Ecclesiæ, quia cum litteræ secularizationis præseruent omnia iura in statu
5 regularitatis competentia, & expressè disponãt *quod omnia & singula quæ in Ecclesia pro Canonicis, & personis regularibus erant, sint de cætero pro Canonicis, & personis secularibus*, vtique sequitur quod huiusmodi salarium tanquam emolumentum officio, ac personæ Lectoris destinatum, & ius vni ex Canonicis, certo ve-
6 lut generi personarum competens, & vti tale relatum inter onera mitræ Archiepiscopalis pro Canonico hodie sæculari Lectore, eidemque tanquam repprefentanti personam, & sustinenti officium Lectoris in anteriori statu regularitatis, præseruatum censeri de-
7 beat, cum Papa in hoc † præseruando statum antiquũ, voluerit integra remanere iura primæua, & sic non tollere anteriorem obligationem Archiepiscopi circa solutionem istius salarij ex *Baldo Oldrado*, & alijs in præterita decisione allegatis.

Nec institutio Canonicatus Lectoralis cum assignatione præbendæ sustulit eandem obligationem, quia sicuti per institutionem dicti Canonicatus vti factam ad mentem Concilij, officium Lectoris consideratum tamquam proueniens ex anteriori statu regularitatis, non fuit extinctum, sed potius per viam translationis consolidatum cum dicto Canonicatu Lectorali, ita per assignationem præbendæ, non potest dici sublatã fuisse obligationem Archiepiscopi, cum ad ipsam cumulatiuè veniret dicta assignatio, vt Latius fuit comprobatum in eadem decisione.

Neque etiam obstat quod in statu regularitatis Lectores essent ad nutum & nominationem Archiepisco
8 pi manuales, atque amouibiles, & ideo respectu ipsorum † nulla possit considerari possessio ad effectum præscriptionis, vt fuit resolutum in causa *Salamantina stipendiorum 6. Iunij 1603. coram bo. mem. Card. Lancellotto iuniore*, quia fuit responsum dictam †
9 decisionem non applicari, cum loquatur de Cappellanis manualibus, & ad nutum amouibilibus, quo casu deficit subiectum capax possessionis ad effectum præscribendi, tũ ratione personarum tum ratione rei. Ratione quidem personarum quia cum possint ad nutum amoueri nõ acquirunt ius aliquod petendi salarium nisi pro tempore quo inseruiunt de voluntate deputantis ad regu
10 Iam in facultatiuis non cadit † præscriptio licet immemorabilis, *l. cum notissimi, C. de præscript. 30. annorum Anchar. consil. 339. num. 8. versic.* & sic est quædam facultas. Ratione vero rei, quia huiusmodi Capellaniæ
11 † manuales carent titulo penes quem possit esse possessio vt ex *Calder. cons. 26. de præb.* firmatur in eadem *decisione Salamantina*, in hoc autem casu quoad personas videbatur nõ deficere subiectum capax possessionis, quia vltra quod non iustificatur in facto, quod Archiepiscopus posset quandocunq; amouere Lectorem à se prius nominatum, tamen in omnem euentum Archiepiscopus non habebat ius nominationis facultatiuum absolutè, sed restrictum ac limitatum ad certũ genus personarum nempè ad vnum ex Canonicis Ca-
12 pituli, quatenus habilis reperiebatur quod † certum genus personarum fuit Capitulũ non potest dici persona manualis aut amouibilis ad nutum quia semper est idem *gl. fin. in v. alienationes 17. q. 2. Feder. de Senis cõsil. 295. in fin. Gemin. consil. 65. num. 10. vers. non obstat.* Et sic dubitari non potest quin esset capax possessionis, *l. 1. §. fin. cum l. seq. ff. de acquir. poss. & not. in l. signi §. item municeps ff. ad exibendum Alex. cons. 99. nu. 12. lib. 5.* præscriptio enim non prætenditur simpliciter acquisita ex possessione cuiuslibet Lectoris tanquam personæ particularis, quia modo vnus modo alter ad nutum Archiepiscopi deputabatur in quibus termi-
13 nis procedit dicta decisio † *Salamantina*, sed tantum vnius de certo illo genere personarum ad quas ius nominationis Archiepiscopi restringebatur ad tradita latè per *Paris. cons. 111. num. 64. & seqq. & præsertim nu. 68. & 71. lib. 1.* Vbi quod factum †
14 a singulis de vniuersitate, dicitur factum ab Vniuersitate ad effectũ acquirendi præscriptionem quando illud tale fit pro executione iuris quæsiti per singulos tanquam de Vniuersitate. Quo vero ad officium Lectoris illud non erat manuale, neque ad nutum amouibile, sed perpetuum ac fundatum in statutis, & ordinationibus Capitularibus, vnde penes ipsum poterat esse possessio ad effectum præscribendi, & quamuis persona amoueretur, ius tamen apud ipsum officium existens, non resoluebatur, *Bald. consil. 121. num. 6. versic. quædam vol. lib. 3.* qui quamuis loquatur de dignitate, attamen
15 potest etiam intelligi de officio, cum † dignitas & officium æquiparentur, *cap. 1.* & ibidem *Archid. in glos. magna in fin. de consuet. in 6.* Maximè si officium sit perpetuum & agatur de acquirendo ipsi officio *Federic. de Senis consil. 20. num. 4. vers.* & quod officium & *nu. 8. vers.* non obstant iura quæ innuunt, & in simili quod licet † decedat Prælatus possessio tamen sit apud Ecclesiam *Innoc. in c. cum in officij de testam. & in c. cum super de caus. possess. & propr. Alex. in l. cum heredes §. item quæro ff. de acquir. possess.* Et quod † ideo possessio continuetur in successorem sine noua appræhensione *Guidop. decis. 355.*

Secundo principaliter Domini considerabant cessare

fare omnẽ difficultatem in casu isto cum Archiepiscopus etiam post sæcularizationem per spatium 17. annorum continuauerit in solutione eiusdem salarij quæ
16 satis deseruiunt † pro obseruantia, cuius intellectum atque interpretationem sequi debemus *Honded. conf. 92. nu. 30. lib. 1. Rota decis. 608. num. 6. par. 2. in recent. Addent. ad decis. 184. num. 8. S. M. Greg.* cum aliis allegatis in præterita decisione.

Cætera quæ hodie repetũtur per informãtes vel nõ indigent responsione, vel abundè fuerunt sublata in eadem decisione cum qua Domini transierunt.

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

REVEREND. P. D. VBALDO.

Colonien. Monasterij. Lunæ 12. Februarij. 1629.

ARGVMENTVM.

Remissoria denegatur, quando articuli sunt irreleuãtes, sicuti etiam, quando sumus in iudicio summarijssimo, & propter suspicionem calumniæ. Executio, quando dicatur excessiua.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria passim denegatur, quando materia articulata est irrelenans.*
2 *Exequtio dicitur excessiua, nulla, & inualida, quæ est facta super re diuersa, & non expressa.*
3 *Remissoria propter suspicionem calumniæ denegatur.*
4 *Remissoria non conceditur, quando sumus in possessorio summarijssimo.*
5 *Pars, quando est effecta plusquam contumax in parendo, non est amplius audienda.*
6 *Declaratoria est locus propter non paritionem, seruatis terminis, seruari solitis.*

DECISIO. CCL.

DOmini dixerũt denegandam esse Remissoriam, quia articuli loquuntur de Monasterio B. Mariæ in Oppido Nouesij, de quo cum non loquatur Breue Archiconfraternitati concessum, restrictum solum ad Monasterium S. Nicolai extra d. Oppidum, sequitur, vt materia articulata sit prorsus irrelenans, propter
1 quam irrelenationem † passim denegari solet Remissoria *l. ad probationem C. de probat. Verall. decis. 68. num. 2. p. 3. Cæs. de Graff. decis. 1. nu. 5. & dec. 2. de dilat. Mobed. decis. 5. numero 6. de probat. Seraphin. decisio 1364. numero 2.*

Semper enim remanet firmum fundamentum decisionum, quę emanarunt in hac causa, quòd exequutio facta super d. Monasterio B. Mariæ Virginis, tamquã
2 facta super re diuersa ab ea, quæ est † comprehensa, & expressa in d. Breui remanet nulla, excessiua, & inualida *Gabr. conf. 31. nu. 7. lib. 2. Honded. conf. 20. n. 25. lib. 1. sanc. Greg. 11. dec. 555. nu. 4.*

Deinde tanto magis hanc remissoriam denegandã esse dixerunt, quia cum Confraternitas distulerit illam petere quousque causa fuit decisa per plures decisiones intrat præsumptio calumniæ quod illa petatur ad effugienda decisionum fundamenta, & interim possit impedire exequutionem mandati Rotalis, quo ca-
3 su pariter Remissoria denegatur, *Bald. in l. non ignorat vers. si differt petere in 1. notabil. C. de fruct. & lit. expens.* & fuit dictum in *Vlixbonen. Iuris cõferendi 7. Februarij 1607. coram bo. me. Card. Lancellotto.*

Idque præsertim cum simus † in summarijssimo pos-
4 sessorio *Rot. diuers. decis. 641. n. 8. p. 1. Seraph. decis. 494.* Et iam ex late deductis in facto, & summario Canoni corum euidenter constat de intentione Confraternitatis, quòd nihil aliud cogitat, quam se confouere in spolio commisso detrectando omnibus vijs parere d. Mandato Rotali non obstantibus pluribus intimationibus factis, quibus cum fuerit † Confraternitas plus
5 quam effecta contumax in parendo non est amplius audienda *l. sed etsi per Prætorem §. sed si cum decreto ff. ex quibus caus. maior. Iaf. in l. sancimus nu. 2. C. de indic.* & cum fuerint vltra supradictas intimationes seruati
6 termini seruari † soliti in hoc casu potius videtur esse locus declaratoriæ, quam remissoriæ *Cassad. decis. 6. n. 2. de caus. poss. & propr. Mobedan. decis. 1. de sent. excom. Rot. decis. 445. nu. 4. p. 2. in recent.* Et in terminis mandati de manutenendo fuit dictum in *Mantuana bonorũ 1. Decembris 1615. & in Mediolanen. pecuniaria 4. Decembris 1615. coram bo. me. D. meo Vbaldo.*

Et ita fuit resolutum vtraque parte informante.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Romana Donationis de Incasatis. Lunæ 12. Februar. 1629.

ARGVMENTVM.

Donatio facta alicui ex causa matrimonij, an, & ex quibus appareat quod ista causa donationis fuerit impulsiua, vel finalis matrimonij.

SVMMARIVM.

1 *In donatione causa matrimonii expressa non præsumitur finalis, sed tantum impulsiua.*
2 *Donationis materia tota in facto consistit magis, nempe in voluntate donantis, quam in iure.*
3 *Matrimonij causa in donatione non est causa finalis, quando non exprimitur persona, nec familia, cũ quæ matrimonium esset contrahendum.*
4 *In donationibus, ea quæ disertis verbis exprimuntur, pro causis finalibus sunt accipienda.*
5 *Fraternam sobolem propriæ anteponere, est omnino absonum, & contra insitam a natura parentibus charitatem.*
6 *Clausula pro hæredibus quibuscunque, comprehendit etiam hæredes extraneos.*
7 *Donantis animus est spectandus in donatione, ad effectum cognoscendi causa finalis, vel impulsiua, numero 8.*
9 *Animus, quoties ad aliquid determinatè non fertur, tunc in eo, potest considerari causa impulsiua, sed non finalis.*
10 *Inter animum simpliciter, & animum deliberatum magnum discrimen est.*
11 *Obseruantia subsequuta declarat, qualis fuit actus præcedens.*
12 *Ex causis plurib. finalibus, quando aliquid inductũ est, non propterea illud cessat licet aliqua ex dictis*

Eis causis remoueatur, & num. 16.

13 *Clausula, & alijs causis animum suum mouentibus, operatur, vt quis vna dumtaxat causa, non censeatur motus ad aliquid faciendum.*

14 *Verborum cortici non est mordicè inhærendum, sed potius animo.*

15 *Verba, quando non sunt adiecta voluntati deliberatè, non inferunt præceptum, sed solam facultatem.*

17 *Bero. in consil. 180. num. 40. lib. 2. declaratur.*

18 *Text. in l. 2. §. ad filiorum. C. quando, et quibus quart. pars. intellectus, nu. 23. & 24.*

19 *Conditio, si nupserit, an deficiat ex culpa, si intra triennium à completa pubertate, nupt æ non sequantur.*

20 *Bart. in d. l. 2. §. ad filiorum reprehenditur.*

21 *Conditio, si nupserit, potest quandocumque impleri, dummodo possit nubere.*

22 *Et ista opinio benignior, & aquior cæt. Bart. cit.*

25 *Dispositio specialis, & in bono publico fundata, trahenda non est ad constituendam generalem conclusionem.*

26 *Conditio, si nupserit, infinitum tempus habet.*

27 *In donatione conditio apposita quando est, nisi resolutiua in actu successiuo, acquisitionem non suspendit, nec adimit, nisi in euentum contrary, vel si impossibile reddatur eius implementum.*

28 *Quæ conditio sufficit quandocunque posse impleri, etiã in vltimo momento.*

29 *Conditio, si matrimonium non contraxerit, impleta dici non potest, nisi, quis reducatur ad statum quo vxorem ducere non possit.*

DECISIO. CCLI.

QVamuis sub die 26. Maij præteriti non conuenirent inter se Domini, causam matrimonij, de qua in præsenti donatione, fuisse solummodo impulsiuam, vt in decisione sub dicta die 26. emanata; Attamen postea semel, & iterum discusso articulo, conclusum fuit causam prædictam matrimonij fuisse dumtaxat impulsiuam, seu occasionalem, non autem finalem, adeo vt etiam si M. Antonius matrimonium non contraheret, nihilominus donatio non corrueret, nec esset locus repetitioni condictione ob causam, & sic standum esse in primo loco decisis sub die 26. Iunij 1626.

Et moti sunt, quia vera est conclusio firmata in pri
1 ma decisione, quod in dubio causa matrimonij † expressa in donatione non præsumitur finalis, sed tantũ impulsiua *gl. in l. 2. §. fin. in verb. conditione prope fin. ff. de donat. & in terminis matrimonij tradit. Old. ad. consil.* 5. quem sequuti sunt communiter Doctores congesti in prima decisione, & addi possunt *Morot. cons. 43. nu.* 8. *& 9. Decian. consil. 31. num. 68. lib. 1. Franc. Molin. de rit. nupt. lib. 3. quæst. 12. num. 8. Molfes. in addit. ad consil.* 9. *num. 8. & seqq.* Nisi tamẽ ex verbis, vel ex alijs probabiliter deprehenderetur, quod donans principaliter, & primario donauerit ob illud matrimonium, & quod aliter non erat donaturus, tota enim hæc quæ-
2 stio facti magis, † nempe voluntatis ipsius donantis quam iuris est, *vt monuit I. C. in l. 2. §. fin. & ibi glos. in verb. facti ff. de donat. & notant ibid. Doct.*

In præsenti verò casu nedum huiusmodi signa, & coniecturæ desint ex quibus appareat Cosmum donasse principaliter ob matrimonium M. Antonij, & conseruationem familiæ inde à fratribus speratam, vt imò plura sint quæ suadeant Cosmum fuisse donaturum absque illo matrimonio, nulla enim exprimitur
3 † persona, nec familia, cum qua matrimonium esset contrahendum, quod in specie animaduertunt *Morot. d. cons. 43. nu. 9. & Molin. d. quæst. 12. nu. 22. Molfes. loco etiam prælegatio*, nullum præfixum fuit tempus, intra quod M. Antonius vxorem ducere debuisset, Ipse Cosmus sponte, & ex sua liberalitate profitetur se donare, & ob amorem, & benemerentiam, & quia sic sibi placeret, hæcque donatio aliquam etiam vtilitatem erat allatura eidem Cosmo, cum indè liberius armis posset incumbere, & ei singulis mẽsibus scuta 22.
4 persoluenda essent à M. Antonio, vnde hæc † quæ dictis verbis exprimuntur in donatione, pro causis finalibus sunt accipienda, cum magis verisimilia sint, & consentanea donantis, & donatarij personis, & eorũ vtilitati, non autem conseruatio agnationis, quæ ex matrimonio contrahendo per ipsum M. Antonium speratari poterat, & illa verba circa matrimonium videntur apposita ad colorandam donationem.

In quam sententiam eo propensior fuit Rota, nedũ quia Cosmus in specie renunciauit dispositioni *l. si vnquam C. de reuoc. donat.* adeò vt per futuram liberorum susceptionem nollet reuocari donationem, signum satis patens, quod cosmus conseruationi familiæ non
5 prospiciebat, nec anxiè prouidebat, alias enim † fraternam propriæ antepositisset sobolem, quod est omnino absonum, & contra insitam a natura parentibus charitatem *ad l. cum acutissimi C. de fideicom.* Sed etiam quoniam donatio facta fuit *pro M. Antonio, & eius hæredibus, & successoribus quibuscunque* in qua stipula-
6 tione † veniebant hæredes quicunq; etiam extranei *c. 1. de feud. non haben. natur. feud. Rolan. cons. 42. num. 10. lib. 1. Menoch. cons. 378. num. 16. & in his terminis Suarez in l. quoniam in prioribus in declaratione legis Regni q. 5. num. 10. C. de inoffic. testam. Monter. decis. Aragon. 10. num. 34. versic. & idem* vbi quod hæc clausula, *pro hæredibus quibuscunque* repugnat, quod donatio facta sit ob causam matrimonij *Modern. Bonon. var. resol. lib. 2. cap. 20. nu. 7.* & ideò poterat M. Antonius susceptis liberis, & his exclusis bona omnia donata (dummodo ex reliquis legitima superesset filijs) transferre in penitus extraneos: quam sanè bonorum translationem in extraneos, ac liberorum exclusionem non permisisset Cosmus, si in donatione conseruationem familiæ principaliter præ oculis habuisset.

Vnus etiam ex Dominis obseruabat, verba illa in proemio donationis expressa, ibi: *sit animi, & intentionis ducendi vxorem*, referri ad ipsum M. Antonium Donatarium, non autem ad Cosmum, cuius tamen solũ-
7 modo intentio † ad hunc effectum, an causa sit finalis vel impulsiua, spectanda est, iuxta notata per *Doct. in dict. l. 2. §. fin. ff. de donat.* & quod illa verba, *sit animi, & intentionis*, non significarent voluntatem decretam, & deliberatam, sed potius quandam velleitatem, seu mẽ
8 tis discursum, ex quo propterea † causa finalis desumi non potest *ad text. in l. 2. §. fi. ff. de donat.* vbi si quis proposuerit Stychum emere, & ideo ei pecunia donata fuerit, tamen cogitata illa emptio Stichi causa finalis
9 non reputatur, & quoties ad aliquid animus † determinatè non fertur, tunc non potest in eo considerari causa finalis, sed potius impulsiua *Ias. in l. si pecuniam num. 19 ff. de condict. caus. dat.* magnumque discrimen
10 est inter animum simpliciter, † & animum deliberatum

tum *Surd. consil. 33. num. 4. & consil. 40. num. 29.*

Quibus accedit, quod cũ Cosmus donator per quadraginta ferme annos à tempore factæ donationis, nũquam reclamauerit, & M. Antonium in cœlibatu manere permiserit, ex hac obseruantia † satis videtur declarari, finem primarium donatoris non fuisse matri-
11 monium *arg. l. sed & si §. proinde ff. ad Macedon. Castr. qui loquitur in terminis donationis cons. 347. nu. 4. lib. 1. menoch. cons. 201. nu. 167.*

Verum esto etiam matrimonium fuisse causam finalem, attamen negari non potest, quin tot aliæ causæ recensitæ, & ipsæ finales fuerint, nempè correspectiua obligatio soluendi singulis mensibus scuta 22. beneuolentia, & fraternus amor, & quia sic placuit donan-
12 ti, vnde intrat conclusio, quod vbi ex pluribus † causis etiam finalibus aliquid deriuauit, & inductum est, nõ propterea illud cessat, licet aliqua ex dictis causis remoueatur, *§. affinitatis Instit. de nupt. Cephal. cons. 81. nu. 13. Barz. decis. Bonon. 25. nu. 86. & seqq. Surd. cons. 361. nu. 14. vers. & quia & cons. 531. nu. 7. & modern. Bonon. var. resol. lib. 2. cap. 20. nu. 8.* Præsertim quia signanter dicitur in donatione nedum ex prædictis causis, sed *& ob amorem, ac beneuolentiam, quã M. Antonium prosequitur, & quia sic sibi placuit ob meram liberalitatem, & quia viceuersa M. Antonius promisit scuta 22. quolibet mense, & ex ijs & alijs causis animum suum mouentibus*, ex qua † postrema clausula coligitur non vna dũ-
13 taxat causa inductum fuisse ad donandum vt in specie istius clausulæ obseruat *Surd. d. cons. 361. numer. 14. & consil. 531. numero 7. modern. Bonon. d. cap. 20. numer. 8. lib. 2.*

Ex quibus sequitur non obstare verba illa *ad finem, & effectum, vt prædictus M. Antonius posset optimam cõditionem, & vxorem inuenire*, quoniã vltra quod per necesse semper huiusmodi verba nõ inferunt causam finalem vt per *Barz. d. decisione 25. nu. 89. vet sic. secundo dicitur*, & cortici verborum † non est mordicus in-
14 hærendum, sed potius animo, qui ex tota seriæ scriptuæ deprehenditur, *vt per Cruett. cons. 59. numer. 1.* præsertim vbi verba non sunt adiecta voluntati deli-
15 beratæ, vt supradictum fuit, nec præceptum † præcisũ inferunt, sed solam facultatem, quemadmodum apparet ex illis verbis, *vt possit M. Antonius, &c.* & dato etiam quod inferant causam finalem, non sequitur quin & aliæ causæ fuerint quoque ipsæ finales, adeò
16 vt illa † prima sublata, non tamen alijs vigentibus resolui debeat donatio ex *Surd. in locis prælleg.*

Bero. vero cons. 180. lib. 2. nu. 40. & quotquot allegantur pro Cosmo, loquuntur, † vbi vna causa pro
17 finali, & pro præcipua fuit expressa, vndè non mirum si ea cessante cesset etiam, & resoluatur donatio, seu quæcumque dispositio, quæ ab illa vnica causa deriuauit.

Alterum etiam motiuum ex abundanti placuit Dominis amplecti, quod in vtraque decisione iam firmatum fuit scilicet quod cum M. Antonius licet sexagenarius, & vltra possit adimplendo causam donationis, ducere vxorem, nec de prole adhuc desperandum sit, nimis properè agere videatur ad resolutionem donationis ipse Cosmus, non expectata vel morte M. Antonij, vel illius inhabilitate ad prolem suscipiendam.

18 Nec obstare visus † est *text. in l. 2. §. ad filiorum C. quand. & quib. quarta pars*, ex quo *Bartolus* ibi desumit, conditionem si nupserit, dici defecisse ex culpa, si in-
19 tra triennium † a completa pubertate nuptiæ non sequantur, cum illud tempus implemento huius conditionis a iure præfinitum fuerit, *& sequuntur. ibi Bald. Io. de Plat. & alij Castr. in l. hac conditio & ibi Soccin. ff. de con. l. & demonstr. Laderch. cons. 28. nu. 10. & alij relati per modern. Roman. discept. forens. c. 137. n. 9. et c. 214.*
20 *nu. 1. cum seqq.* Quoniam immò contra Bartolum † est *textus in l. conditionem ff. de condit. & demonstrat.* vbi cõditio si filio meo nupserit, infinitum tempus habet (nõ autem triennium, vt putat *Bart.*) & quandocumq; nupserit impletur conditio, atque etiam *alius textus in l. hac conditio ff. eod. tit.* vbi per conditionem, si nupserit, testator *impleri quidem conditionem voluit, non etiam satis exigi, quando*, & sic implementum huius conditionis nullo temporis spatio coarctatur, dummodo possit nubere & confert etiam *textus in l. si quis C. de instit.*
21 *& substit.* vbi † conditio si nupserit potest quandocũque impleri; Hinc *Ruin. in d. l. hac conditio num. 2. ff. de condit. & demonstrat. Fernand. Vasq. illustr. controuers. lib. 3. cap. 94. num. 6. vers. certam partem Crass. in §. legatum quæst. 46. num. 18. vers. sed in contrarium, & melius Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 18. numer. 26. 27. 28. & nuper Fontanell. de pact. nuptial. claus. 8. glos. 3. p. 4. num. 15. & seqq.* dubitant de veritate conclusionis traditæ per *Bart. in d. §. filiorũ*, & contra Bar-
22 tolum dicunt opinionem esse benigniorem, † & æquiorem, & iure merito quia illa conclusio generalis non appositè deducta videtur ex dicto *§. filiorum*, quia ibi & specialis casus, & particularis ratio fauore curiæ, cui indultum est, vt quarta pars decedentium ex testamento vel ab intestato deferatur, nisi tamen extẽt filij, vel nepotes, quibus integrum patrimonium cõseruatum fuit, & ex humanitate ad fœminas extensum est
23 hoc filiorum priuilegium, † dummodò tamen curialibus nuptæ sint, vel post pubertatem intra triennium ijsdem curialibus nubant, vt considerauit etiam *Gabr. consil. 131. nu. 16. lib. 1.* & ibi Imperator voluit temperare humanitatem, quam erga filias fœminas adhibuerat, & dũ curiæ detraxit lucrũ quartæ partis hæredib, fœminis existentibus, eiusdem curiæ propagationi cõ fuluit, declarans eatenus filiabus integrum deberi pa-
24 trimonium quatenus curialibus nubant, sed † ne perpetuò in suspenso remaneret ius illud curiæ circa huiusmodi quartam partem, quæ & fauorem publicum respiciebat (nam hæc quarta pars erogabatur pro reparandis, vel de nouo construendis ædificijs ciuitatũ, vt obseruat *P. Greg. Tholos. syntagm. Iuris li. 18. cap. 14. num. 8.*) propterea tempus nubendi restrinxit Impera-
25 tor ad triennium; Vnde † dispositio illa specialis, & in bono publico fundata trahenda non est ad constituẽdam generalem conclusionem, & coarctationem implementi conditionum, quæ secundum Martianum in
26 *d. l. conditionum*, infinitum tempus † habent, & eo magis, quia in dicto *§. ad filiorũ* agebatur potius de quadam conditione, quæ suspendebat acquisitionem Curiæ, ibi, quarta pars suspensa, & ideo nil mirum si certum tempus fuit præfixum ne perpetuo hoc ius Curiæ staret in pendenti, quæ ratio hic non militat, quia sta-
27 tim post donationem † plenè ius quæsitum fuit M. Antonio Donatario; Sique aliqua conditio considerari potest, quæ tamen verè non extat, vt in primo motiuo fuit ostensum, illa non esset nisi resolutiua in actu successiuo, quæ acquisitionem † nõ suspendit, nec adimit,
28 nisi in euentum contrarij, vel si impossibile reddatur

illius

illius implementum, vt in *d.l.conditionum ff. de condit. & demonstr. l.2. vbi gl. ff. de adiect. in diem Menoch. cõsil. 388. n. 15. & 16.* hæc que non dicitur defecta vbi tũ que potest impleri *l. qui quid adstringendæ §. fin. ff. de verb. oblig. Card. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 14. tit. 45. n. 11. & 12.* sufficitque † quandocunque posse impleri, etiam vltimo momento, *dicta stipulatus §. sed etsi vers. sed cũ certum ff. eodem l. pecuniam in fin. ff. si cert. petatur*; Neque talis conditio resolutiua posset aliter cõcipi, quam verbis negatiuis, nimirum si matrimoniũ M. Antonius non contraxerit, donatio irrita sit, † quæ impleta dici non potest, nisi ipse M. Antonius redigatur ad statum, quo vxorem ducere non possit, vt egregiè per *Bald. in l. mutianæ circa fin. vers. quod conditio ff. de condit. & demonstr. & in his termin. Castr. in l. 2. nu. 1. vers. item in 3. C. de instit. & substit. Franch. dec. 169. nu. 14. Peregr. de fideicom. art. 29. nu. 9.*

Et ita vtraque parte informante Domini dixerunt standum esse in primo loco decisis, & sic donationem non esse resolutam, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Administrationis. Veneris 16. Februarij. 1629.

ARGVMENTVM.

Administratio bonorum Ecclesiæ Regularis ad quẽ spectet, & quid si d. Ecclesia secularizetur.

SVMMARIVM.

1 *Administratio bonorum Ecclesiæ Regularis spectat ad Abbatem, & Canonicos.*
2 *Ecclesia Regularis, quando solum est secularizata, præter illam qualitatem Regularitatis, nihil aliud censetur immutatum.*
3 *Administratio bonorum Ecclesiæ secularis pertinet ad Archipresbyterum, & capitulum.*
4 *Subrogati fruuntur omnibus iuribus, quæ spectabant ad eum, in cuius locum sunt subrogati.*
5 *Capitulum in Collegio seculari de iure communi habet intentionem fundatam in administratione bonorum, & reddituum Ecclesiæ.*
7 *Archipresbyter contrahendo nomine dignitatis, tãquam caput Capituli, & nomine Ecclesiæ censetur contrahere. & nu. 8.*
9 *Actus gesti per Archipresbyterum tollere non possunt ius Capituli tamquam facti à capite, per quod aliorum, & totius Capituli iura conseruantur, amplia, nu. 10.*
11 *Præscriptio currere non potest sine scientia, & patientia eius contra quem præscribitur.*
12 *Præscriptio, quando impediatur.*
13 *Præscriptio, vt dicatur habuisse locum debet doceri de legitimo cursu temporis.*

DECISIO CCLII.

POstquã Dignitates Ecclesiæ Cathedralis Celson. cesserunt Archipresbytero Ecclesiæ Collegiatæ Villæ Bertrandi possessionẽ nonnullorum bonorum, quorũ fructus ex redditibus eiusdem Ecclesiæ, suppres si in ea Abbatia regulari, fuerãt sibi pro dote per fel. rec. Clementẽ viij. assignati. Cum eiusdẽ Summi Pontificis literis declaratũ fuerit per eã dotis constitutionẽ pro dignitatibus Cathedralis præiudicium, quoad iurisdictionis exercitium, Archipresbyteri iuribus non fuisse illatum, idem Archipresbyter, qui pro se, & successoribus, stipulatus, eorum bonorum possessionẽ proprio nomine adeptus fuit, ad se etiã & sine Capitulo eorundẽ bonorũ administrationẽ putabat pertinere.

Vnde causa mihi in Rota ex parte Capituli cõmissa, & proposito super hoc dubio, Domini etiã ad Capitulum cum Archipresbytero dixerunt spectare & iurisdictionis exercitium, & eorundem bonorum curam. Cum n. eadem Eccl. S. Mariæ Villæ Bertrandi primum Regularis fuerit: deinde auctoritate Apostolica erecta in Collegiatam, constitutis in ea loco Abbatis, & Canonicorum Regulariũ Archipresbyterõ, & totidem Canonicis sæcularibus: sicuti dum erat in statu regularitatis, regebatur & administrabatur p Abbatem & Canonicos, tã de facto ex forma erectionis (vt videre est in illius Instrumẽto, & in pluribus donationibus factis Abbati, & Canonicis) † quam ẽt de iure, ex quo apud oẽs simul debet esse administratio *c. nouit c. quanto c. a nobis citur. vbi Abb. n. 4. de his, quę fiũt à Prælat. fin. cõs. Cap. Lapus alleg. 31. Ioan. Selua de Benef. p. 2. q. 22. n. 45. Roder. q. reg. to. 2. q. 62. art. 7. & 8. & q. 78. art. 12. & 13.* Ita ẽt post secularizationem, † quæ præter illam qualitatem Regularitatis nihil aliud immutauit, *Abb. in c. 2. n. 9. Innoc. n. 4. in verb. Monialiũ. de cappel. Monac. Ripa respons. 31. alias 3. de elect. Rota decis. 174. n. 7. p. 1. recent. et decis. 452. n. 4. cor. Reuerẽd. D. meo Decano.* debuit esse † administratio penes Archipresbyterum, & Capitulũ, *c. Romana 6. debet de appell. lib. 6. Rot. decis. 323. n. 7. p. 2. recent. in Vicen. Camerariæ 19. Ianuar. 1622. coram bo. me. Buratto, & in alia Vicen. Prioratus 2. Maij 1622. coram bo. me. Manzanedo.* Cum omnia iura, quæ ante secularizationem spectabant ad † Abbatem, & Canonicos, censeantur translata ad Archipresbyterum, & Capitulum postquam eorum loco fuerunt subrogati, *c. Ecclesia 3. vt lit. pend. Rip. d. responsi 3. de Elect. n. 22. Berous conf. 43. nu. 49. li. 2. Treuq. in Tract. mort. mucst. viuum p. 2. declarat. 9. nu. 18.*

In ò etiam in terminis Collegij sæcularis Capitulum fundatam † de iure haberet intentionem in administratione bonorum, & reddituum Ecclesiæ, *gl. in cap. pen. in verb. assisios de Cleric. nõ resident. c. relatum 12. & ibi Abb. n. 5. de test. Felin. in c. edoceri n. 3. et 9. de rescrip. Cas. de Gras. dec. 4. de his, quæ sunt de Prælat. sine consil. cap. Rota decis. 16. & decis. 183. nu. 1. par. 1. recent.*

Nec visum fuit obstare, quòd & in declaratione Clementis VIII. dictum fuerit, iurisdictionem bonorum per assignationem fructuum factam Dignitatibus, non fuisse ab Archipresbytero abdicatam, & in concordia inter Archipresbyterum, & Dignitates nulla etiam facta fuerit mentio Capituli: Quin & darentur complures actus facti solum ab Archipresbytero sine Capitulo.

Quia licet in suis literis Clemens declarauerit Iurisdictionem cum fructibus nõ transisse ad Dignitates, & residisse semper penes Archipresbyterũ, nõ ideo tamẽ ex hoc videtur † exclusũ Capitulũ in eo iure, quod habebat, cũ Archipresbytero commune, *c. 1. in fi. vbi gl. in Canon. Episcopus sine consilio in verb. Clericorũ 24. distinct. Rota in Cremonen. Canonicor. 26. Aprilis 1624.*

coram Reuerendiss. Decano. & in Ferrarien. Canonicatus 26. Aprilis eiusdem anni 1624. coram R. P. D. meo Pironano. Sicut etiam concordia facta cum dignitatibus Ecclesiæ Celsonen. per Archipresbyterum, neque iuribus Capituli præiudicauit, cum Archipresbyter
7 † contrahendo sub nomine Dignitatis tanquam caput Capituli, & nomine Ecclesiæ censeatur transegisse *glos. in d. c. 1. de hæret. lib. 1. Bart. in l. si pupilli §. Item si procuratori nu. 4. in fin. de negot. gest. & in l. post mortē, §. tutor nu. 2. & 3. ff. quando ex fact. tutor. vel curat. Tiraqu. de retract. lignag. §. 10. glos. vniça nu. 5. Rot. decis. 700. nu. 8. & 11. p. 2. recent.* Et stante declaratione, vt
8 iurisdictio † nunquam transiuerit ad Dignitates ex eadem concordia dici non potest, vt quidquam de eo quæsiuerit, sed vt eandem iurisdictionem, quæ semper fuit penes Capitulum, & Ecclesiam retinuerit. *gl. in l. cū hi §. si vni in verb. transact. arbitrari. Bart. in l. nulliff. de transact. Ruin. cons. 129. nu. 4. lib. 5. Rebuff. de reb. eccles. non alien. nu. 2. Rota in Bononien. Transact. 14. Iunij 1628. coram R. P. D. meo Ghislerio.*

Actus autem, qui per Archipresbyterum facti dicebantur, præterquam quod & ipsi ius Capituli tollere
9 non potuerunt tanquam facti † a capite, per quod aliorum, & totius Capituli iura conseruantur *Federic. de Sen. consil. 102. nu. 2. & 3. Abb. cons. 54. nu. 3. libr. 1. Put. decis. vlt. de iur. patr. Rota decis. 640. nu. 4. p. 2. recen.*
10 Maximè vbi non apparet † de animo Archispresbyteri contrario, & Canonicorum iuribus derogandi, *Calder. consil. 26. in fine de præben. Rota decis. 739. nu. 8. p. 1. diuers. & in Consentina Beneficij 22. Iunij 1620. coram bo. mem. Buratto.* Neque etiam potuerunt aliquam Archipresbytero prescriptionem acquirere: Et quia
11 non docetur de scientia, † & patientia Capituli, sine qua præscriptio currere non potuit, *l. 3. C. de seruit. & aqu. c. 1. & ibi DD. de caus. possess. & propriet. Rota decis. 18. nu. 1. p. 1. diuers. & decis. 717. num. 3. p. 2. recent.* Et
12 quia ex actibus contrarijs, † & reclamationibus Capituli, qui dabantur, apparebat illam fuisse impeditam *cap. illud de præscript. c. si de beneficio, de præbend. libr. 6. Lapus allegat. 44. Calderin. cons. 3. in fin. de consuetudine, Rota in Burgi S. Sepulchri Iurisdictionis 3. Martij 1626. coram bo. mc. Buratto.* Et demum quia non docetur de
13 legitimo † cursu temporis ad inducendam præscriptionem iuxt. *c. 3. de consuet. lib. 6.*

Et ita decisum Capitulo informante, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum. Lunæ 19. Februarij. 1629.

ARGVMENTVM.

Instrumenti data transiens tempus centum annorum, non eget recognitione, & quid sufficiat. Instrumenta extracta à proprijs Notarijs, valent absque alia solemnitate.

SVMMARIVM.

1 *Requisita publici instrumenti, quæ sint, remissiuè.*
2 *In instrumento habens datam vltra centum annos, nō est necessaria alia recognitio, sed sufficit ocularis inspectio ad ostendendam antiquitatem.*
3 *Instrumēta extracta à proprijs notarijs, à quibus absque aliasolemnitate, tam ante, quam post litem contestatam possunt leuari.*
4 *Notarius successor in officio idem potest, ac si ipse esset notarius rogatus in instrumentis.*
5 *Notario asserenti se esse successorem in officio, creditur amplia, num. 6.*

DECISIO. CCLIII.

VIso de forma probāti Instrumenti anni 1478. & de Bulla Pauli II. & Iulij II. successiuè de alijs instrumentis productis dubitaui, & quoad tria instrumenta Domini responderunt habere eandem formā probantem.

Nam Instrumenta de anno 1475. & 1515. habent
1 omnia † requisita publici Instrumenti, de quib. *per gl. in l. generaliter, C. de Tabell. lib. 11.* habent datam supra
2 centum annos, † pro qua non est necessaria alia recognitio, sed sufficit ocularis inspectio ad excludendam contrariam antiquitatis suspicionem. *Put. decis. 146. in correct. lib. 1. & dec. 12. de fid. Instr. Afflict. dec. 245. n. 3. Rot. decis. 3. nu. 2. coram PP. Greg. XV. & in Ferrar. bonorum 3. Iulij 1602. coram Illustr. D. Card. Mellino, & in Farfen. Territory 20. Martij 1607. coram bo. mc. Pe-*
3 *nia,* sunt etiam extracta † à proprijs notarijs, à quibus absq; alia solemnitate tam ante, quam post litem contestatam potuerunt leuari, *Conarr. pract. qu. c. 19. nu. 3. Rot. decis. 145. & 679. p. 2. recent.* & fuit firmatum in antecedenti decisione huius causæ ex *Felin. in c. cū P. Tabellio n. 3. de fid. Instrum.* & alijs in eadem allegatis, & quæ opponebantur carere signo, & subscriptione notarij ex oculari inspectione obiectum fuit sublatū.

Instrumentum verò anni 1532. similiter visum fuit esse in forma probanti, quia leuatum est à Notario Horatio Pelliciario ad imbreuiaturas Notarij rogati e-
4 dendas † deputato, quitanquam successor idem potest ac si esset Notarius rogatus, *l. quædam, §. nihil interest, ff. de eden. Seraph. decis. 1481. & 1493.* nec refert, quod de facultatibus edendi Instrumenta cuiuslibet huius Tribuna-
5 lis † creditur Notario asserēti se successorē esse, *Verall. decis. 245. & 266. p. 2. Rot. decis. 581. n. 3. & 649. nu. 3.*
6 *p. 2. recent.* maximè quia † concurrunt litteræ legalitatis, & attestatio non emanasset, nisi scripturæ potuissent edi, & leuari, vt dictū fuit in *Mediolanen. Decimarum Sancti Donati 23. Ianuarij 1612.* coram me.

Et ita fuit resolutum.

REVERENDIS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Spolij de Cruciarijs. Lunæ 19. Februarij. 1629.

ARGVMENTVM.

Adiudicatio, quando non dicatur excessiua. Compensatio ad hoc, vt operetur, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Bona mobilia, & modici valoris præsumuntur vsu consumpta.*
2 *Creditum, quando est certum, & clarum, non debet*

bet retardari per alium incertum, & turbidum, & num. 10.

3 *Mulier, quando repetit dotem ab heredibus viri non possunt ei obiici creditum incertum, & turbidum.*

4 *Compensatio non operatur, nisi fuerit opposita, & n. 5.*

6 *Canonis simplex solutio non concludit per necesse fructuum perceptionem.*

7 *Liber priuatus non probat contra tertium.*

8 *Actus præsumitur deriuare à causa iusta, & licita, & non è contra.*

9 *Compensatio præsumitur, quod fuisset opposita ad euitandam solutionem, si debitor ex alio capite fuisset creditor.*

DECISIO. CCLIV.

IN Decisione in hac causa, facta 24. Ianuarij anni præteriti coram me tria fuerunt resoluta: primum, constare de fideicommisso q. Bartholomæi de Cruciatijs: secundum, fuisse purificatum ad fauorem Angeli: & tertium, illud non intrare super domo, & censu adiudicatis q. Faustinæ vxori Bartholomæi fideicommittentis pro sua dote, & quarto dotali, prout iam antea dicta adiudicatio fuerat declarata valida per Rotam in decisione desuper facta die 12. Iunij 1617. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo, & in sententia Rotali inde secuta; sed Angelo non acquiescente resolutioni quò ad dictum tertium caput, super eo sæpius fuit in Rota disceptatum, & tandem hodie Domini perstiterunt in decisis, & dixerunt, adiudicationem obstare immissioni quò ad domum, & census prædictos, ex fundamentis prædictarum decisionum.

Nec obstant duo nouiter deducta contra d. adiudicationem, videlicet, primum, quòd Faustinæ vti vsufructuariæ, dum vitam vidualem seruaret, fuerunt cõsignata bona mobilia, de quibus in Inuentario: qui vsusfructus cessauit per transitum eiusdem Faustinæ ad secundas nuptias de anno 1571. & tamen dicta mobilia numquam restituit. Alterum, quia illa percepit fructus Casalis hæreditarij siti in Territorio Tiburtino per duos annos post transitum ad secundas nuptias, scilicet à dicto anno 1571. vsque ad annum 1573. ex quibus Angelus prætendit, Faustinam de tẽpore adiudicationis fuisse totaliter, seu saltem in parte de suo credito satisfactam, & per consequens adiudicationem postea secutam fuisse notoriè excessiuam.

Nam quo ad primum de mobilibus, vltra quòd il-
1 la de † tempore consignationis erant modici valoris, & spatio vndecim annorum, quo duravit vsusfructus, præsumuntur vsu consumpta, *Perez. post alios de fideic. art. 10. num. 40. & Rota apud Greg. XV. decis. 185. nu. 3.* fuit benè responsum, quòd cum valor dd. mobiliũ de tempore adiudicationis non esset certus, & liquidus, non poterat dictam adiudicationem impedire,
2 †quæ fuit facta pro credito Faustinæ certo, & liquido, ex regula *l. fi.* vbi *DD. de compens. Rot. decis. 551. num. 5. apud Greg. XV. & dec. 679. num. 5. par. 1. recen.* & in ter
3 minis quando mulier † dotem repetit ab hæredibus viri, *Seraph. decis. 1455. numero 4.* Imò quatenus etiã dictus valor fuisset liquidus, adhuc adiudicatio non posset dici excessiua, ex quo pro parte hæredum non
4 fuit † oppositum de compensatione, quæ propterea facta non fuit, dum non agebatur de impediend. cursum vsurarum *l. 2. ff. de compens. §. in bona fide*, vbi *glos. & DD. Instit. de act. Bartolan l. verum, ff. de compensat. Tiraq. in l. si vnquam, verbo reuertatur, numer. 15. C. de reuoc. don. Surd. consil. 246. nnm. 27.* & *Rota in Romana de Iustinis 4. Nouembris 1573. coram Robuttello*: quo
5 fit, vt Faustina †nihilominus potuerit per toto credito adiudicationem petere, *Surd. decis. 117. nu. 5.* & *Rota in dicta Romana de Iustinis.*

Quo ad secundum de fructibus Casalis, responsum fuit, non probari, Faustinam illos percepisse post secũdum matrimonium, nec quicquam releuat liber priuatus Monacorum S. Antonij, in quo legitur, quod Faustina de anno 1571. & 1572. soluit illis certam pecuniarum summã pro canone, seu responsione dicti Casalis: tum quia simplex † solutio Canonis non concludit per necesse fructuum perceptionem, tum etiã, quia
7 dictus liber contra tertium, & sic Faustinam, aut † Archiconfraternitatem Sanctissimæ Trinitatis non probat, *Felin. in c. ad audientiam, nu. 16. in 10. concl. de præscript. Alex. consil. 87. num. 2. lib. 7. Cephal. consil. 200. num. 10. lib. 2. Seraph. decis. 889. num. 2.* & *decis. 1073. num. 2.* & in omnem casum, quatenus aliqua fructuum perceptio probaretur, aduertendum est in facto, quòd Faustinæ, dum fuit vidua, vti vsufructuariæ omnium bonorum competebat etiam vsusfructus dicti Casalis, vt fuit resolutum coram Seraphino decis. 222. & 240. quia tamen per hæredes Bartholomei fuit impedita frui per tres annos, Rota concessit ei mandatum pro consecutione vsusfructus trium annorum iã præteritorum: vnde si aliquid percepit post transitum ad secundas nuptias, dicendum probabiliter est, percepisse in satisfactionem sui crediti in dicto mandato cõ-
8 tẽti, † ex causa vsusfructus antea decursi, pro quo erat legitima creditrix, non autem in causam vsusfructus decursi postquam secundò nupsit, quem prætendere nullo modo poterat *ad l. quoties la secõ 'a, ff. de reb. dub. Corn. cons. 257. nu. 14. lib. 1. & Rot. apud Greg. XV. decis. 476. num. 6.* in quam sententiam Domini eo facilius inclinabant, quia verisimile visum fuit, quòd si
9 hæredes proprietarij intellexissent † esse creditores ex causa dictorum fructuum, de eorum credito opposuissent ad impedicu. adiudicationem, *ad l. eum de indebito, ff. de probat.* & in simili considerauit *Rota apud Greg. XV. decis. 439. nu. 8.* & cessat penitus difficultas, quia (vt supra dictum est de mobilibus) non constat,
10 dictos fructus de tempore † adiudicationis fuisse liquidos, nec quòd de compensatione fuerit oppositũ, vnde creditum dotale Faustinę semper remansit integrum ex *Surd. d. decis. 117. & Rota in dicta Romana de Iustinis*, & per consequens, &c.

REVEREND. P. D. DVNOZETTO.

Licien. Canonicatus. Veneris 19. Februarij. 1629.

ARGVMENTVM.

Beneficia Collectorum Decimarum, vt cadant sub regul. 4. Cancell. quid sufficiat. Et dicta regul. 4. declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Confessio facta in precibus plenè probat.*

2 *Beneficia Collectorum Decimarum cadunt sub regul. 4. Cancell.*

3 *Regul. 4. Cancell. declaratur, & nu. 6. & 9.*
4 *Dictio, seu, alternat, & diuersificat secundum casum à primo.*
5 *Eminentissimus D. Card. Camerarius habet facultatẽ à Papa deputandi Collectores, et subcollectores decimarum.*
6 *Regul. 4. Cancell. vt habeat locum sufficit, quod aliquatemporis parte, quis fuerit vnicus etiam subcollector decimarum.*
7 *Collector decimarum licet exigat decimas alicuius Capituli, non dicitur illius Collector, sed Cameræ, si sit deputatus ab Eminentiss. Camerario, & exactionem nomine Cameræ faciat.*
8 *Decimæ impositæ à Papa pro subuentione Imperatoris, non dicuntur Papales effectu declara, nu. 10.*
9 *Regul. 4. Cancell. habet locum etiam in Collectoribus Decimarum, quæ imponuntur pro subsidio aduersus Infideles, vel ob publicam causam.*
11 *Iuramentum solitum præstari per Collectores reficit exercitium Officij tantum, non autem reseruationem.*

DECISIO CCLV.

BReue de capienda possessione nomine Cameræ vtium fuit DD. iustificatum, & consequenter esse exequendum, de obitu enim q. Hieronymi Valentis in possessione Canonicatus, & Præbendæ, de quibus agitur, constat ex datis in sum. Bernardini prouisi Apostolici num. 6. in quo legitur, quòd die 11. Maij 1620. Hieronymus vti Canonicus Ecclesiæ Licien. interuenit in Capitulo pro electione Collectoris Decimarũ Papalium, & melius probatur ex litteris prouisionis factæ per Ordinarium ad fauorem Theophili, cui collatus fuit iste Canonicatus vti tunc vacans per obitũ dicti Hieronymi vltimi illius possessoris in d. sum. Bernardini num. 4. Quæ 1 † confessio facta in precibus contra Theophilum plenè probat *l. cum precum, C. de lib. caus. cum vulg.*

Altera conditio apposita in eodem Breui nempè constito, quòd Hieronymus fuerit Collector, seu vnicus Subcollector fructuum, & prouentuum Cameræ Apostolicę debitorum in Ciuitate, & Diœcesi Licien. iustificatur ex literis patentibus D. Cardinalis Camerarij, qui Hieronymum deputauit Collectorem generalem Decimarum Papalium ab eo exigendarum in prędicta Ciuitate, & Diœcesi Licien. & propterea hu-
2 iusmodi Canonicatus cadebat † sub regula 4. reseruãte omnia beneficia Collectorum Decimarum.

Non obstat, quòd ad inducendam reseruationẽ necessaria sit vnicitas Collectoris; quia † Regula requirit vnicum Subcollectorem, non autem vnicum Collectorem, *Bellincin. de Caritat. subsid. q. 118. Simonet. de reseruat. q. 33. num. 1. Glosat. antiq. super d. reg. 4. in fin.* quæ interpretatio elicitur etiã ex d. Breui, ibi (Collector, 3
4 seu vnicus Subcollector) illa enim dictio *seu* † alternat, & diuersificat secundum casum a primo. Hieronymus autem fuit deputatus Collector, non autem Subcollector ab Illustriss. D. Cardinali Camerario, qui à
5 Papa † facultatem habebat deputandi Collectores, & Subcollectores, vt in *Bulla in §. præterea*, & ideò non est necessaria aliqua probatio vnicitatis in hoc casu.

Nec facit, quòd Nuncius Neapolitanus deputauerit Subcollectorem in eadem Diœcesi Licien. & sic probetur plures fuisse Subcollectores; Nam vltra quòd, vt dictũ fuit, Hieronymus fuit deputatus Collector, non autem Subcollector, & propterea ipsi non obstaret pluralitas; respõdetur etiam quod deputatio Subcollectoris facta per Nuncium secuta fuit post octo mẽses à die deputationis factæ per Illustr. D. Cardin. Camerarium de persona Hieronymi, qui propterea fuit vnicus pro illo medio tempore, sufficit enim in
6 hac materia, † quòd aliqua temporis parte quis fuerit vnicus etiã Subcollector, *Rot. dec. 11. de præbend. in antiq. Simonet. d. q. 33. nu. 17. Mandos. super dict. reg. 4. 9. nu. 4. Bellincin. q. 124. Garz. de ben. p. 5. §. 6. n. 363.*

Considerabat ét vnus ex Dominis, q cum Nuncius deputet Subcollectores in Regno Neapolitano pro spolijs Clericorum Camerarius verò deputet Collectores in vniuersa Italia pro Decimis exigendis, quilibet Subcollector vnicus in suo officio est censendus, cum nemo in alterius officio se ingerere possit.

Non obstat quòd Hieronymus deputatus fuit Collector periculo Capituli, & sic potius videatur exa-
7 ctor Capituli, quam Collector Cameræ; † quia deputatio expressè facta fuit à Camerario, & exactio fit nomine Cameræ ita vt in substantia Hieronymus fuerit Collector Cameræ, cui pecuniæ erant postea soluẽdæ *Rot. decis. 715. nu. 7. p. 1. recent.*

8 Non obstat, q istæ Decimæ † sint impositæ pro subuentione Imperatoris, & ideo non dicantur papales in effectu: quia vltra quòd reg. 4. habet locum etiam
9 in † Collectoribus Decimarum, quæ imponuntur pro subsidio aduersus Infideles, vel ob aliam causam publicam *Simonet. d. q. 33. nu. 3. Mandos. d. reg. 4. q. 6.* respõdetur, quòd illæ Decimę soluuntur Papæ, & Camera-
10 rius illas nomine Cameræ † exigit, & ei applicantur, & in eius dominium pecuniæ transeunt ad finem auxilij Imperatoris, cui non valens nec Papa cum redditibus Cameræ diminutis subuenire, pro illis impinguendis dictas Decimas exigi mandat, vt ipse Papa Imperatorem in necessitatibus bellorũ contra Infideles possit subleuare.

Nõ obstat prætẽsus defectus iuramenti Hieronymi Collectoris de fideliter administrando: quia omni casu respicit exercitium, non autem impedit reseruatio-
11 nem † post quam fuit deputatus, & officium sibi Collectoriæ acceptauit. *Veral. decis. 141. nu. 5. par. 1.*

Et ita vtraque, &c.

REVERENDIS. P. D. DVRANO. EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Mutui. Lunæ 5. Martij. 1629.

ARGVMENTVM.

Confessio extraiudicialis, de æquitate Canonica plenè probat. Testes in dubio præsumuntur conteſtes. Testes singulares, quando probent. Testium repetitio, quando præsumatur calumniosa.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas, quando sit indubitata.*
2 *Confessio extraiudicialis de æquitate Canonica plenè probat contra confitentem, & eius hæredes.*
3 *Testes in dubio præsumuntur conteſtes, nisi probentur singulares.*
4 *Testes singulares inuitis adminiculis probant.*

5 *Index*

5 *Iudex potest plenam fidem adhibere testibus singularibus concurrentibus adminiculis.*
6 *Testes examinati sine interrogatorijs partis, probant, quando pars fuit negligens in eis dandis.*
7 *Testium repetitio dicitur calumniosè petita, si post longam contumaciam, & testium publicationem, & in termino citationis ad sententiam fuit petita.*

DECISIO CCLVI.

FVit resolutum Michaele tantum informante, sententiam D. Vicarij in qua condemnatur Georgius, & Vrsula hæredes q. Christophori Piscatorij ad restituendum dicto Michaeli hæredi q. Bartholi Anselmi scuta 383. esse confirmandam, quia de illius validitate † dubitari non potest cum concurrant omnia 1
requisita per *Caputaque recis. 260. par. 2.* sepius à Rota canonizata: Iustitia verò deducitur ex testibus in causa examinatis, qui benè probant debitum Christophori, ex quò duo, nempè primus super septimo articulo, & octauus super nono deponunt, quod Christophorus confessus fuit, se esse debitorem prædicti Bartholi in dicta summa scutorum 383. ex causa mutui, de quo inter eos fuit confecta quædam Apoca- 2
priuata, quæ confessio licèt extraiudicialis † de æquitate canonica plenè probat contra dict. Christophorum confitentem, & eius hæredes, *Felin. in capitulo si cautio. numero 27. de fid. Instrument. Gabriel. de confess. concluſ. 1. numero 46. Dec. consil. 163. nume. 2. Put. decis. 53. numero 1. libro 2. Rotæ decis. 4. numero 1. par. 2. diuers. decis. 158. numero 11. part. 1. recent.* & apud *Greg. XV. decis. 408. num. 2.* vbi addit *numero 5.* præsertim cum fuerit facta Bartholo præsente, & acceptante, latè *Gabr.* vbi supra *concluſ. 2.* per tot.

Neque obstat, quod dicti duo testes non sint conte- stes de tempore, quia cum sint conteſtes de loco, ex quo ambo deponunt de confessione facta in domo ipsius Christophori, vbi Bartholus egrotabat, identitas temporis videbatur Dominis posse deduci ex iuris præsumptione, iuxta quam † testes præsumun- 3
tur conteſtes, nisi probentur singulares. *Bald. in l. de quibus, numero 142. ff. de leg. Alexand. in l. 2. num. 10. C. de bonor. possess. secund. tabul. Modern. Roman. de testib. quæst. 64. numero 317. & Rota decis. 191. numero quarto, parte prima diuersor.* & in omnem casum cessat difficultas ex tot adminiculis vltra testes concurrentibus, quæ non leuia visa fuerunt, quorum primum est confessio dicti Bartholi in mortis articulo geminata, quod ipse erat creditor Christophori in d. summa ex causa mutui, prout in prædicta Apoca, de qua confessione deponit secundus testis super 6. sextus super 7. & nonus super 9. quam Apocam conseruabat in quadam eius capsa existente in Domo Christophori, vt deponit primus super 6. Alterum est quod Christophorus etiam coram alijs personis diuersis temporibus hoc debitum confessus fuit, vt dicit sextus super sextus & septimus super 6. Tertium adminiculum est aperitio d. capsæ facta de nocte per Christophorum post mortem Bartholi, ex qua surripuit, & laceravit quandam scripturam, vt dicit secundus testis de visu super 12. ac demum alia confessio debiti in genere eiusdem Christophori facta post Bartholi mortem, vt deponunt tertius super 12. & sextus super 16. cum quibus, & similibus adminicu- 4
lis † etiam testes singulares probant, *Alexandr. in l. sæpe, numero 70. ad fin. ff. de re iu. ic. Castrensis consilio. 250. viso puncto suprascripto, numero 3. libro secundo. Aym. consilio 73. numero 36. & Rotæ c. decisio 191. numero quarto.* Eisque Iudex potest plenam fidem adhi- 5
bere cum negari non possit, † quin ex prædictis omnibus eius animus inducatur ad plenè credendum. *Paul. de Castr. in l. Lucius, numero quarto. ff. de ijs qui not. infam. Curt. Iunior, consilio 106. numero quarto. Aym. d. consil. 73. num. 35. & consil. 78. numero 7. & Seraf. decis. 676. num. 2.*

Non etiam obstat quod testes fuerint examinati sine partis aduersæ Interrogatorijs, quia cum fuisset per quatuor vices interpellata ad interrogatoria dandum, & conducendum Interpretem, & nihilominus 6
fuerit † negligens, testes potuerunt sine interrogatorijs valide examinari. *Alexand. consil. 172. numero 6. libro 2. & Rota apud Gregorium XV. decisio. 351. numero 46. & addit. ad eusdem decisio 331. numero 23.* Repetitio verò dictorum testium visa fuit Dominis 7
calumniosè petita post longam † contumaciam, & testium publicationem, & in termino citationis ad sententiam.

Et ita decisum &c.

REVEREND. P. D. DVNOZETTO.

Firmana Fideicommissi de Carradoris. Lunæ 5. Martij. 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia substitutionum, quando fœminæ sunt vocatæ post masculos, quo casu succedant.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio facta de filijs, intelligitur de masculis, & fœminis.*
2 *Clausula, quando stat de per se, & est apposita ad aliquid qualificandum, tunc illud tantum qualificat.*
3 *Et hoc multo magis procedit in adiectione conditionis facta per modum continuationis, seu coniunctiuè.*
4 *Dictio, ac, cuius sit naturæ.*
5 *Dictio, ac, est continuatiua, & repetit terminos præcedentes.*
6 *Verba, ac etiam, de sui natura stant ampliatiuè, propter dictionem, etiam, & nu. 7.*
8 *Clausula, & omni meliori. &c. posita in substitutione quid operetur.*
9 *Ex testamento reuocato non potest declarari illud reuocans.*
10 *Substitutio fideicommissaria, quando resoluatur in singularitatem, & vide nu. 11. & 12.*
13 *Cessio, & renunciatio personalis non egreditur personam.*
14 *Renunciatio facta ad fauorem vnius, non prodest, nec suffragatur alteri.*
15 *Et hoc maximè quando non militat eadem ratio.*
16 *Proprietati, quando non censeatur renunciatum.*
17 *Proprietas in suspenso manere non debet.*

DECISIO. CCLVII.

MAria Bonacursia condidit Testamentũ, in quo Lelium, Philippũ, Accursium, ac Iosephũ eius ex Baptista fratres nepotes hæredes instituit; Quibus deficientibus sine filijs legitimis, & naturalibus vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum substituit filios Accursij, & filios Ludouici alterius nepotis prętermissi, ita quòd proueniente casu mortis prædictorũ de bonis sic morientis medietas vna recadat filijs Accursij, & altera filijs Ludouici succedendo in stirpes, & non in capita, ac etiam adiecta cõditione quòd deficientibus masculis fęminæ succędant non solum modo prædicto, sed omni alio meliori. Primo loco decesserunt Lelius, & Philippus sine filijs, deinde Accursius relictis Baptista, & Ludouica, tandem vita functo Baptista, ortaque lite inter Ludouicam eius sororem, Iosephum, & filios Ludouici coram bo. mem. Buratto 10. Martij 1623. fuit dubitatum an constaret de fideicommisso eiusque purificatione ad fauorem Ludouicæ, & affirmatiuè resõlutum cum reseruatiua nisi obstaret superexistẽtia Iosephi de qua particulariter viderint andarunt. Hodie Ludouica prosequente causam, & filijs Ludouici d. resolutioni non acquiescentibus, dubitaui an esset stãdum in decisis, & an obstaret super existentia Iosephi, & DD. distinctè procedendo censuerunt Ludouicam hodie non posse agere ad portionẽ Iosephi nec ad portionem Lelij, & Philippi quæ peruenit ad filios Ludouici, sed posse agere ad portionem eorumdem Lelij, & Philippi, quæ peruenit ad Baptistam, de portione vero Accursij mandarunt particulariter videri,

Pro necessario autem huius distinctionis, & vocationis prędictæ fundamento firmarũt. Primo dicta verba (ac etiam cõditione adiecta quòd deficientibus masculis fęminæ non succedant) non referri ad hæredes instituros, sed ad filios Accursij, & Ludouici substitutos discretiuè, cum nulla sit inter ipsos filios facta reciproca, vt etiam supponitur in dicta decisione corã bo. me. Buratto, & clarè patet, quia substitutio filiorũ dupliciter declarata legitur sub clausula ita quòd nempe primo quòd proueniente causa mortis hæredum de bonis sic morientis medietas recadere filijs Accursij, medietas filijs Ludouici succedendo in stirpes: Secundo, quòd deficientibus masculis fęminę succedant, & sic verba prædicta ad declarandam substi-
1 tutionem filiorum adiecta apparent. Tum † quia cum Testatrix bis substituisset filios, & substitutio intelligeretur de masculis, & feminis Rota *coram Gregorio XV. decis. 514. num. 1, & seq.* ad tollen. concursum feminarum cum fratribus masculis, ac inducendam earum successiuam post illos vocationem, opus erat a-
2 dijcere dicta verba. Tum † quia clausula prædicta non stat de per se, at sub clausula ita quòd ac immediatè cohæret substitutioni filiorum, & proindè illam tantum qualificat, *Alex. cons. 48. num. 8. lib. 1, Socc. iun. cons. 128. num. 100. & 101. lib. 1. Gabr. de claus. conclus. 9. num. 11. & in claus. par. 4. claus. 27.* præsertim † cum
3 versemur in adiectione conditionis *Socc. & Gabr. vbi supra*, & facta per modum continuationis, seu coniũctiuè *Ruin. consil. 114. num. 15. lib. 3, Gabr. d. conclus. 9. num. 26. & d. claus. 27. num. 7.* & subesset dicta ratio ita declarandi substitutionem. Tum demum, quia Lelio, Philippo, Accursio, & Iosepho nominatim institutis iam facta fuerat substitutio de dictis filijs, & declarata vt intraret in bonis morientis in stirpes, Vndè propterea, & quia circa dictos institutos inapplicabilis est distinctio de masculis, & fęminis clausula non potest ad eos referri sed ad filios restringitur;

Secũdò firmarunt per dicta verba Ludouicam fuisse vocatam ad portionem ad quam fuerũt vocati filij Accursij post Baptistã eius fratrem nedum per vulgarem sed etiam per fideicommissariam ex rationibus in dicta decisione coram bo. mem. Buratto quæ DD. placuerunt,

Nec etio faciendam distinctionem an lectura sit per pronomen hac, vel per dictionem ac, quia etiam per
4 dictionem ac verbum † deficientibus importat nedum non extantian, sed & multo magis, & ex propria significatione deficientiam post mortem, *Bero. cons. 66. nu. 16. lib. 2. Parisior. s. 18. nu. 12. & 13. lib. 2. Card. cons. 49. sub nu. 1. Sim. de Pret. de interpret. vit. vol. fol. 268. num. 6. & fuit dictum in Reatina fideicommissi 14. Martij 1622. coram bo. me. Vbaldo.*

5 Nec obstat quòd dictio † ac sit continuatiua, & repetat terminos prædecessis substitutionis *Pereg. de fideicom. artic. 15. numero 31. in fine.* Quia hoc posset cõsiderari quando præcedens substitutio defecisset, sed in casu nostro substitutio filiorum Accursij purificata fuit in Baptista ob cuius deinde mortem & deficientiam intrat sequa vocatio fęminarũ, & sic Ludoui-
6 ca facta per verba, ac † etiam quæ stant de sua natura ampliatiue ob dictionem etiam, *Seraph. decis. 562. nu. 1. Rebuff. Aret. Menoch. & Bero. in alia decisione, itati, et in Bononien. de Malvetijs 14. Iunij coram* Il. P.D. *meo Pirouano. &* multo magis stante dicta pariter ampliatiua adiecta, vt in eadem decisione cõsideratur: præterquam quòd (vt in ea subijcitur) sufficeret etiam
7 verba esse dubia ad hoc vt verbum † deficientibus dicatur indeterminatum, & non restrictum *ex allegatis in ea, & in Ferrarien. fideicõmissi de Rasurin 25. Februarij 1622. coram* R.P.D. *meo Merlino*, Et demum res visa est clarior dum substitutio filiorum præcedens cantat vulgariter pupillariter & per fideicommissum & subijcitur ista ampliatiua declaratio, & vocatio feminarum deficientibus masculis cum clausula non so-
8 lum modo prædicto, sed omni alio meliori, per † quã dicitur repetita fideicommissaria, & vertitur etiam vulgaris in fideicommissariam *vt in dicta decisione coram bo. me. Buratto*, & præterea in ea relatos, quòd habeat vim clausulæ vulgariter, & per fideicommissum, *Sim. de Pret. de interpret. lib. 2. fol. 128. nu. 20. Fusar. de substit. q. 245. nu. 67. & 68.*

Non obstat, quod in primo testamento Mariæ substitutio fęminarum restricta sit ad tempus obitus institutorum, vt deducunt informantes pro filijs Ludouici ponderando verba (non essendoci figli maschi) Quia (quicquid sit) semper intrat responsio d. deci-
9 sionis ex † testamento reuocato non posse declarari illud reuocans *Bart. in l. Statius florius num. 2. ff. de iure Fisci, & vlta in relatos. Dec. in cap. 1. in prima lectura, num. 58. versic. sed adde & in secunda num. 14. de constit. Sim. de Pret. de interpret. lib. 1. fol. 20. num. 54.* post medium, idque magis in casu isto quo in primo testamento legitur institutus Ludouicus, qui non fuit institutus in secundo, & sic apparet in substãtialibus fuisse mutatam voluntatem testatricis.

Tertiò

Tertiò firmarunt, dicta verba quibus decedentibus, per quæ concepta legitur substitutio, cum instituti adierint hæreditatem, & sic versemur
10 † in fideicommissaria resolui in singularitatem, itaut in portione cuiuslibet hæredis decedentis intret substitutio *L. Lutius 78. §. Caio vbi Castr. num. 2. ff. ad Trebell. Bart. in leg. hæredes mei §. cum ita sub num. 4. vbi alij eod. tit. Pereg. de fideicom. art. 13. nu. 33. Fusar. de substit. quæst. 473. num. 22. & 23. Rota coram Seraph. dec. 1190. num. 4. & coram Gregorio XV. dec. 296. num. 4. & 5.*

Sicut autem nulla facta fuit reciproca substitutio inter hæredes, ita non potest applicari limitatio,
11 † quando superest persona ex verisimili mente testatoris excludens substitutum, cum talis non sit Ioseph qui nou est dedescendentibus Testatricis, vt ex communi firmant, *Soccin. in d. §. cum ita num. 26. post med. vers. contrarium Rip. num. 132. Zanch. num. 1072. ibid. Paris. cons. 42. num. 28. lib. 2. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 5. num. 19. vers. addo Menoch. prof. 186. num. 19. & 20. lib. 4. Peregr. d. art. 13. num. 36. Fusar. quæst. 472. nu. 10. 12. & 16. & quæst. 473. num. 33. Seraph. vbi supra vers. neque frater.*

Idque clarius comprobatur per declarationem,
12 subiectam, ita quod proueniente † casu mortis prædictorum de bonis sic morientis &c. ostendentem in cuiuslibet decedentis persona intrare substitutionem *Castr. d. §. cum ita nu. 4. vbi Ripa. num. 83. & 86. Mantic. d. titul. 5. in princ. & num. 1. in fine Menoch. dicta pers. 186. num. 6. & 7. Peregr. d. art. 13. num. 29. & 30. Fusar. d. quæst. 473. num. 11. & seq.*

Ex quibus sequebatur distinctio portionum vt supra facta, & resolutio Ludouicam posse hodie agere ad portionem Lelij, & Philippi, quæ peruenit ad Baptistam.

Quòd autem hodie non possit agere ad portionem Iosephi patet quia ipse est institutus in testamento Mariæ, & adhuc viuit.

Nec obstat quòd idem postea diuidendo bona inter nepotes consignauerit bona Mariæ Baptistæ cedendo eidem vsum fructum. Quia consignatio facta fuit respectu bonorum emptorum, & cessio vsus fructus fuit personalis ad fauorem nepotum pro pace, & quiete ipsorum quæ ratio non militat respectu Lu-
13 douicæ, ideo vti cessio, † & renunciatio personalis nõ egreditur personas nepotum. *Paris. cons. 12. num. 90. lib. 1. & cons. 11. num. 95. lib. 2. Becc. cons. 74. num. 25. Surd. dec. 163. num. 10. vers. & non extenditur*, & ita
14 respectu istius portionis Iosephi non potest † extendi ad Ludouicam nec ei potest suffragari, *l. Iubemus C. ad Velleian. Surd. dec. 163. num. 10. & fuit dictum in Paduana feudi 4. Februarij 1600. coram Lancellotto* ma-
15 ximè † cum in illa non militet ratio quietis, & pacis considerata in nepotibus, *Par. d. cons. 12. num. 91. lib. primo Kuin. cons. 240. num. 3. lib. primo.*

Nec obstat quòd Ioseph, & alij fratres fecerint vnionem omnium bonorum paternorum emptorum, & relictorum a Maria, & voluerint quòd omnes fratres, & vnusquisque ipsorum sint domini fructuum bonorum, & quòd vltimus superstes sit dominus vsufructuarius, vnde Ludouica infert quòd fuerit renunciatum proprietati. Quia DD. placuit responsio
16 quòd hic † proprietas fuit posita in communione, & quòd de ea non possit disponi, & quòd vltimus superstes frater succedat, & demum ista vnio fuit re-
17 stricta ad fauorem ipsorum fratrum, & filiorum masculorum Ludouici, & Accursij. Vnde Ludouica non nominata, non potest se fundare in ista vnione, maxime cum *in cap. 18. in sum. num. 7.* ijdem fratres dicant (che non potendo stare insieme posshino repigliare ciascheduno il suo, & viuere da se) vnde apparet non fuisse renunciatum proprietati, † quæ non debet stare in suspenso.

Quòd demum non possit agere ad portionem Lelij, & Philippi peruentam ad filios Ludouici visum fuit ex eo, quod cum in testamento Mariæ tàm filij Ludouici, quàm filij Accursij fuerint substituti dictis Lelio, & Philippo, pro æqualibus portionibus, medietas successionis vigore dictæ substitutionis spectat ad filios Ludouici, & consequenter Ludouica filia Accursij nihil in ea potest prætendere.

Non obstat, fundamentum informantium pro Ludouica quòd licet etiam filij Ludouici legantur substituti tamen id fuerit suasionibus Philippi contra voluntatem testatricis, qui proinde Philippus in Instrumento vnionis declarauit, quòd filij Ludouici nihil ex Mariæ testamento prætendere possent, sed omnia bona spectare deberent ad filios Accursij, quibus alias omnia bona sua relinquebat, quodque ista declaratione dum fuerit ab omnibus fratribus tunc acceptata, sed postea etiam specialiter à filijs Ludouici cum renunciatione iurium eisdem ex dicto testamẽto competentium.

Fuit enim responsum dictam declarationem Philippi non esse attenden. quia est contraria verbis testamenti Mariæ, quæ voluit, quòd filij Ludouici succederent pro medietate vna cum filijs Accursij, vt dictum est supra.

Nec refert quod dicta declaratio Philippi fuerit acceptata à filijs Ludouici. Quia cum dicta declaratio fuerit facta in instrumento vnionis bonorum, & sit correspectiua ad fideicommissum conuentionale factum inter prædictos fratres, & nepotes in eodem instrumento vnionis bonorum ad fauorem masculorum Domus de Carradoris, acceptatio prædicta debet intelligi cum dicta qualitate fideicommissi conuentionalis ad fauorem masculorum, à quò Ludouica vti fœmina remanet excluſa.

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. MERLINO.

Bonon. Fideicommissi de Desiderijs. Mercur. 14. Martij. 1629.

ARGVMENTVM.

Bona possessa, & diuisa a fratribus, quando præsumantur esse propria fratrum, & quando à patre proueniisse censentur, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Bona diuisa inter fratres an præsumantur acquisita ab eis, vel a parentibus prouenisse, est controversum.*

2 *Filij, quando sunt industriosi, tunc intrat præsumptio, quod bona diuisa sint potius propria, quam paterna.*

3 Con-

3 *Confessio multum operatur, etiam aduersus singulares successores.*
4 *Dictio, quondam, significat quem esse mortuum.*
5 *Bona filiorum an sint propria, vel paterna inspiciendum est qualitas, & industria filiorum item etiam diuturnitas temporis. num. 6.*
7 *Præsumptio Iuris tollitur, quando de veritate in cõtrarium docetur.*
8 *Reus tenetur concludenter, & plenè tenetur iustificare suam exceptionem.*
9 *Reus in sua exceptione ad elidendam actionem actoris probatam, efficitur actor.*
10 *Probatio ex parte rei requiritur concludens.*
11 *Probatio non concludens precisè, nullatenus suffragatur.*
12 *Identitas, vt probetur non sufficiunt generales probationes, sed requiruntur speciales demonstrationes.*
13 *Fulgos. Bald. Peregr. declarantur. & num. 14.*
15 *In præsumptionum materia strictè agendum est, nec earum multiplicatio est admittenda.*
16 *Hæres, si inuentarium non confecerit intrat præsumptio usurpationis.*
17 *Testator potest in preiudicium fideicommissariorum indulgere, & remittere, vt hæres inuentarium non conficiat.*
18 *Argumentum à negatiuis non valet.*
19 *Inclusio vnius est exclusio alterius.*
20 *Præsumptiones vrgentiores præferuntur debilioribus.*
21 *Bona possessa, & diuisa a filijs, data eorum industria præsumuntur propria, & non paterna.*

DECISIO CCLVIII.

DOmini steterunt in decisis sub die 20. Decembris præteriti, quod scilicet danda sit immissio D. Stephano, petenti immissionem ex fideicommisso Hieronymi in possessionem Bagnarolæ tornaturarũ 122. circiter.

Et placuit fundamentum decisionis iactum in diuisione sequuta post quatuordecim annos à morte Ioannis inter ipsum Hieronymum, Bernardinum, & Romaninum fratres, in qua diuisione eidem Hieronymi assignata fuit dicta possessio Bagnarolæ pro sua parte; Et quamuis Doctores inter se non conueniant,
1 an, † & quando bona diuisa inter fratres præsumantur, vel ab ipsis acquisita, vel à parentibus prouenisse; Attamen in casu præsenti tot concurrunt, vt Domini Censuerint, hic Constare, bona fuisse ipsorum fratrum diuidentium, non autem prouenisse à Ioanne Patre, nempe quia nulla facta fuit mentio hereditatis, vel bonorum Ioannis eorum Patris, nec declararunt se bona Patris diuidere, vt factum fuit in diuisione inter filios Hieronymi: spatium 14. annorum interceffit à morte Patris vsque ad diuisionem: Ipsi
2 † filij erant industriosi, & mercaturam exercebant, vndè intrat præsumptio Iuris, quod bona diuisa potius essent propria, quàm paterna, vt per *Bald. in l. eum oportet num.* 11. *Cod. de bon. quæ liber. cum* alijs Congestis in decisione *vers. vndè facillimè*; quibus addi possunt *Becc. Cons.* 113. *num.* 9. *lib.* 1. *Surd. Cons.* 505. *num.* 6. *in fin. vers.* 3. *si Illa, & num.* 7. Et successores omnes Hieronymi hanc possessionem Bagnarolæ habuerũt, & Connumerarunt inter bona eiusdem Hieronymi fideicommisso subiecta, & Marcus Antonius auctor DD. de Sangeorgijs in positionibus idem fassus est,
3 quæ confessio † multum operatur etiam contra singulares successores, vt alias in hac eadem causa dictum fuit; Illa autem distantia temporis benè colligitur, quia testamentum Ioannis conditum fuit de anno 1505. vbi se tunc languentem Corpore appellat & deinde filij eiusdem Ioannis in quodam Instrumẽto, quod datur, ènunciant Ioannem eorum Patrem
4 cum illa dictione, † quondam, quę indicat tunc temporis Patrem mortuum fuisse *Bald. Cons.* 407. *num.* 9. *lib.* 1. *Alex. Cons.* 14. *num.* 15. *lib.* 6. *Rimin. Iun. Cons.* 167. *num.* 11. Et proinde ex his duobus nempè illa assertione grauis Infirmitatis in factione testamenti, & enunciatiua filiorum de quondam Ioanne, Congruæ deprehendi potest de dicto anno 1505. Ioannem decessisse, diuisio autem sequuta fuit inter filios de anno 1519. & præcipuum fundamentum non fit in sola
5 temporis distantia, † sed in dicta filiorum industria, & eorum qualitate, vt per *glos. in d. l. cum* oporteat *in vers. eius substantia C. de bon. quæ liber. Menoch. de præsumpt. lib.* 3. *presumpt.* 50. *num.* 3. *vers. & Idem.*

Et quamuis verum sit, huiusmodi probationem
6 quod bona possessa, & diuisa inter † filios censeantur eorum propria, non autem paterna, totam fundari, in præsumptione iuris, scilicet in temporis diuturnitate, industria filiorum, & alijs, vt per *Becc. d. Cons.* 113. *num.* 9. & Ideò admittere probationem in con-
7 trarium, quę † si Concludens deducatur, tollet quamcumque præsumptionem Iuris *ad l. fi. in princ. ff. quod met. caus. l. cum de in debito ff. de probat. Dec. cons.* 400. *num.* 8. *Surd. consil.* 80. *num.* 29. & *Cons.* 423. *num.* 12.

Nihilominus Domini de Sangeorgijs, & litis Consortes, videntur defeciſſe in hac probatione, in qua Certum est, quod sicuti D. Stephanus tenebatur concludenter probare suam Intentionem, dum egit ad
8 fideicommissum, ita, & ipsi D. D. Sangeorgij † concludenter, & plene Iustificare suam exceptionem tenebantur *Bal. in l. frustra num.* 2. *C. de probat. Cravet. Cons.* 201. *sub num.* 29. & *cons.* 226. *num.* 8. *Peregr. cons.* 64. *num.* 21. & *seqq. lib.* 3. *Surd. Cons.* 285. *num.* 11. *Rota apud Put. dec.* 396. *num.* 2. *in correct. lib.* 2. & *decis.* 682. *num.* 3. *parte* 1. *ac dec.* 190. *num.* 2. *vers. & si actor. parte* 2. *diuers. & Coram S. memoria Greg. XV. dec.* 201. *num.* 3. & *dec.* 278. *num.* 1. quia tunc Reus in sua exceptio-
9 ne ad † elidendam actionem Actoris probatam efficitur actor. *l. prima vbi Bart. num.* 3. *ff. de except. l. in exceptionibus ff. de probat. Corn. cons.* 223. *num.* 6. *lib.* 2. *Paris Cons.* 45. *num.* 2. *lib.* 1. *Peregr. d. Cons.* 64. *num.* 22. *Card. Seraph. decis.* 1422. *num.* 11. Et non sufficit ipsis turbidam reddere probationem D. Stephani, quæ iam de per se clarè deducitur ex Instrumento diuisionis iunctis circumstantijs supra ponderatis, sed debebant concludentem eorum exceptionis probationem afferre, quia directo non intendunt elidere probationem Actoris; sed illius intentionem opponendo Contra fideicommissum Hieronymi, aliud fideicommissum
10 antecedens Ioannis, † quo Casu ex parte Rei requiritur Concludens probatio vt *post Ruin. & Succin. tradit Surd. Cons.* 505. *num.* 6. *vers. nec dicatur.*

Nec obstant acquisitiones factę per Ioannem in loco Bagnarolæ quę dantur in summario pro D. D. Sangeorgijs, in quibus acquisitionibus, dum confinia

de-

describuntur se ipsum Ioannem pro confinante dessignat vnde videtur inferri, quod, & antè illas acquisitiones, ibidem Ioannes haberet prædia; Quoniam quoad acquisitionem tornaturarum xv. tabularum 65. pedum 55. cum dimidio, Rota iam Censuit illas esse adimendas, quo autem ad assertionem confiniũ Respondebant Domini, quod illa probat quidem, quod Ioannes habebat in Guardia Bagnarolæ alia prædia, sed non concludit, quod illa Comprehendãtur in hoc corpore bonorum de quo in diuisione, & quod sint hæc met, quę ex fideicommisso Hieronymi, petit D. Stephanus, præsertim cum locus ille Guardię Bagnarolæ sit generalis, in quo multa prędia distincta habere poterat Ioannes, prout alij habent, & cõfines, qui apponuntur in illis acquisitionibus, nulla ex parte respondent Confinibus prædij, de quo nunc
11 agitur, & sic †probatio hæc tanquam non concludẽs pręcisè nullatenus suffragatur, *c. in præsentia, & ibi D. D. de probat. Castr. in l. veteribus num. 2, Ias. num. 1. ff. de pact. Paris. Cons. 104. num. 2. lib. 1. Rota coram Reuerendissimo D. meo Decano decis. 68. num. 23. in eius impress.* Maximè ad euellendum aliam probationem concluden-
12 tem Actoris; Et ad probandam identitatem † nõ sufficiunt generales probationes, sed requiruntur speciales demonstrationes *Ruin. Cons. 30. num. 6. lib. 1. Roland. cons. 98. num. 24. lib. 3. Aym. Cons. 112. num. 2. & 3. Peregr. cons. 48. nu. 2. & 3. lib. 1. Rota dec. 295. num. 8. p. 1. recent.*

13 Nec applicari visum fuit doctrinam † *fulgos. cons. 145. Bald. cons. 89. num. 4. lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 44. num. 22. & cons. 48. num. 10. lib. 1. & cons. 35 num. 12. lib. 3.* quos retulit alia decisio in hac causa sub die 5. Martij 1627. qui dixerunt bona non præsumi acquisita a filijs, quoties constat in illa Villa Patrem habuisse bona, etiam, si non Probetur præcisè de ijsdem bonis, dummodo nouus non exhibeatur titulus acquisitionis ex parte filiorum: Quoniam, vltra quod
14 nemo ex † ijs Doctoribus loquitur, quando pro filijs concurrit illa vrgens præsumptio deducta ex temporis diuturnitate, & ipsorum filiorum industria, hæc conclusio nõ suffragaretur D. D. Sangeorgijs, nisi pro illis tornaturis, quas apparet Ioannem habuisse in Villa Bagnarolæ, nempè in illis duabus acquisitionibus pro viginti tornaturis, non autem vltra, & licet, in prima acquisitione tornaturarum quinquæ in Villa Bagnarolæ facta de anno 1495. & in alia facta de annò 1503. de quindecim tornaturis idem Ioannes enunciętur Confinans, non tamen indè infertur, quod bona, quæ prius haberet essent posita in hac Villa Bagnarolæ, & fieri potest, quod essent in alia Villa distincta, sed Contigua, & sic esset confinans eò quod vtrumque predium esset positum in extremis partibus Villarum, itaut ad inuicem Confinantes se tangerent, sic; alias diceremus, daretur triplicatio præsumptionum prima quia ex eo quod Ioannes olim habuerit bona præsumerentur eadem bona, quæ post tot. annos fuerunt assignata Hyeronimo, secunda, quod presumerentur eadem precisè, quamuis solum Constaret in genere in Villa Bagnarolæ, quę latissima est, Ioannem aliqua bona habuisse, Tertia eo quod esset Confinans posterioribus acquisitionibus factis in Villa Bagnarolæ, presumeretur, quod bona, quæ prius habuerit fuerint in eadem Villa Bagnarolæ, &
15 tamen † in hac materia præsumptionum strictè agẽdum est, nec earum multiplicatio admittenda videtur *arg. l. p. & ibi D. D. C. de dot. promiss. Ruin. cons. 66. num. 2. li. 3. Rimin. Iun. cons. 205. sub num. 50. cum alijs per Surd. cons. 135. num. 78. & dixit Rota in recent. dec. 325. num. 3. in fin. p. 2. cum similib.*

Nec obstat quod Hieronymus, & alij filij Ioannis
16 non Confecerint Inuentarium † bonorum ipsius Ioãnis Patris, & sic intret suspicio, quòd occultauerint illius bona, & propterea facilius admittenda sit præsumptio, quod omnia bona existentia, in Villa Bagnarolæ fuerint Ioannis, *ad tradita per Menoch. cons. 207. num. 22. Quoniam Imo, & idem Menoch. num. 15. 16. &* 26. Magnificat ad præsumendum, quod bona fuerint acquisita à filijs, non autem prouenisse à Patre, quod ipsi filij fuerint Industriosi, & tempus notabile intercesserit, nullaque culpa imputari potest Hieronymo, & fratribus, si Inuentarium non Confecerint, hoc
17 †enim illis indulsit, & remisit Ioannes Testator, quod & facere poterat etiam in præiuditium fideicommissariorum *Castr. in l. nemo potest sub num. 10. vbi etiam alij Interpretes ff. de leg. 1. Roland. de Inuent. in vlt. par. 9. an Testator D. Sacchin. Controu. iur. lib. 6. cap. 25. Peregr. de fid. art. 41. num. 75. ante finem vers. Communis tamen.*

Nec obstat quod in eadẽ diuisione de anno 1519. Hieronymus mentionem fecerit de nonnullis prædijs cum assertione, quod ab ipso Hieronymo, & eius fratribus acquisita fuerint, Vnde si hoc prædium Bagnarolæ acquisitum fuisset abijsdem, de hoc etiam
18 mentionem fecissent prout fecerunt de alijs; Quoniam à †negatiuis non valet argumentum, & mentionem fecerunt dę alijs prædijs acquisitis fortasse ad cautellam
19 cum maioris pretij essent, & Inclusio † vnius, non est exclusio alterius, quoties illud includitur alio modo *Saliect. in l. de crimine C. qui accusar. non poss. Dec. in l. 1. num. 84. in 3. lect. ff. si cert. pet. Bert. cons. 93. num. 24. Menoch. cons. 86. num. 30. Surd. cons. 25. num. 35.* Vnde si probatur ex ipsa diuisione, diuturnitate temporis, industria filiorum, & alijs, quod prædium hoc tornaturarum 122. Bagnarolæ fuerit Hieronymi, & illius fratrum, nec præsumi, à Patre prouenisse, non debet excludi hæc probatio ex eo quod non includatur in assertione diuisionis, & in omnem euentum coniecturæ quod hæc bona in loco Bagnarolæ posita, fuerint ipsorum fratrum, & ab ipsis acquisita magis proximæ, verisimiliores, & præponderare videntur alijs
20 quæ contra possent deduci, & tritum est †vrgentiores præsumptiones præferri debilioribus *l. Diuus ff. de in Integr. restit. Corn. cons. 144. nu. 1. vers. nec videtur opitulari lib. 4. Alciat. cons. 2. num. 29. lib. 1. & cons. 68. num. 24. lib. 9. Menoch. de præsumpt. lib. 1. quæst. 30. num. 1. Rota decis. 64. num. 8. parte 1. diuers.* prout nec possibilitas, quod prouenerint à Ioanne Patre attendi debet; quoniam, & possibile est, quod acquisita fuerint ab ipsis filijs, fit què admodum id verisimile, dum ipsi mercaturę incumberent, & diu post mortẽ Patris eam exercuerint, & de bonis Patris diuidendis ne verbum quidem fecerint.

Nec obstat, quod ob difficultatem probationum circa identitatem bonorum quæ fideicommisso Ioãnis essent subiecta, fuerit facta liquidatio in li. 14000 quia si difficilis est probatio circa identitatem fideicommissi Ioannis, facilior erit probatio respectu fideicommissi Hieronymi, quoniam semper subsistit

præ-

11 præsumptio Inris, † quod bona possessa, & diuisa à Hieronymo, & fratribus sint eorundem, data ipsorum Industria, & alijs supra ponderatis, non autem à Ioanne Patre prouenisse, sic; D. D. Sangeorgij concludenter non iustificant Identitatem bonorum Ioãnis dicentur defecisse in probatione eorum exceptionis, quam Contra bona subiecta fideicommisso Hieronymi opponunt, & tandem in ipsa liquidatione non apparet quod habita fuerit ibi ratio illius prædij Bagnarolæ, & sic quod partes Intellexerint hoc prædium fuisse Ioannis.

Et ita vtraque parte Informante in decisis permãserunt Domini &c.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Firmana seu Maceraten. Dotis. Mercur. 14. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Hæres, qui adiuit hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, an si percipiat fructus ex hæreditate, faciat illos suos. Fructus an augeant hæreditatem, & sint de eius substantia.

SVMMARIVM.

1 *Iudex exequens tenetur vendere rem præsenti pecunia, & in causam iudicati conuertere.*
2 *Asserenti aliquid superesse tenetur probare postquam fundamentum est in assertiua.*
3 *Probatio sufficiens est in prædijs fructiferis, si testes deponant à solito ex fructibus victorum prædiorum.*
4 *Testes in liquidando quando sunt diuersi, tunc in ea parte, in qua omnes conueniunt standum.*
5 *Testi magis est credendum, quando a parte fuit inductum.*
6 *Expensæ, & onera realia, vt admittantur in liquidatione, quid requiratur.*
7 *Debitores onerum contra exactores se tueri non possunt, nisi per exhibitiones quietantiarum.*
8 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij fructus facit suos dum illos percipit.*
9 *Hæreditas postquam est adita, non dicitur amplius hæreditas, sed propriu[m] hæredis patrimonium.*
10 *Hæres cum beneficio leg. & inuentarij, in tantum hæc creditoribus satisfaciunt, in quantum res substantiæ ad eos deuoluuntur & num. 31.*
11 *Fructus non de substantia rei, sed ex ipsa re prouenire dicuntur & vide num. 12. & 13.*
12 *Hæres non potest quicquam lucrari ex hæreditate, quousq; satisfactum non fuerit creditoribus.*
13 *Hæreditas an augeatur ex fructibus.*
14 *Res quæ post aditã hæreditatem perierunt, an spectẽt ad periculum hæredis, vel legatariorum.*
15 *Hæres cum beneficio legis nullum potest percipere commodum ex hæreditate, & interim non videtur esse hæres.*
16 *Filius de feudo hereditario an teneatur facto inuentario erga creditores pro commoditate, quam percepit ex feudo, cum alienari non possit.*
17 *Hæreditas non censetur adita per hæredem cum beneficio legis, & inuentarij.*
18 *Tutor tenetur conficere librum rationis de fructibus, num. 19.*
19 *Fructus augent hæreditatem num. 22.*
20 *Fructus sunt de substantia hæreditatis num. 20.*
21 *Fructus augent actionem petitionis hæreditatis, non autem augent hæreditatem in præiudicium veri hæredis.*
22 *Fructus sunt de substantia testatoris deuoluta ad hæredem.*
23 *Substantiæ appellatione non veniunt fructus.*
24 *Bald. & Ias. declarantur.*
25 *Hæreditas, licet non dicatur post aditam hæreditatẽ, tamen beneficium inuentarij facit eam censeri hæreditatem.*
26 *L. in ratione ff. ad l. falcid. respectu lucri non est correcta.*
28 *Creditorum, Legatariorum, & fideicommissariorum par est causa.*
29 *Ex possessione rei fructiferæ intrat præsumptio percessionis.*
30 *Vnus testis de propria scientia facit semiplenam probationem.*
32 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij tenetur conficere librum rationum.*
33 *Diligentia est superflua, quæ est inutilis.*
34 *Probationes, quæ sunt imperfectæ nunquam coniungãtur ad implendam probationem num. 35.*
35 *In mobilibus attenta tenuitate, & cursu longissimi temporis intrat præsumptio consumptionis.*
36 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij tenetur conficere librum rationum.*

DECISIO CCLIX.

Dictum fuit standũ esse in decisis 27. Martij 1620. & Iulium Cæsarem non teneri reddere rationẽ de mobilibus.

Nam in ea decisione plura fuerunt firmata, nempè bona stabilia hæreditaria Ciccotti fuisse iam consumpta per solutionem factam creditoribus, quantitatemque fructuum perceptorum per Catherinam ex medietate fundi vigore Saluiani per eam possessi esse taxandam ad rationem sex rubrorum frumenti pro quolibet rubro seminis, & sic de sexaginta quolibet anno, dum in eo fundo seminarentur viginti rubra in totum, ex quibus decem pertinebant Iulium Cæsarẽ; Et quod ad computum Catherinæ non essent ponendæ solutiones onerum realium, nisi pro quantitate pro qua quietantiæ exhibentur, ac demum quod Iulius Cæsar, & nunc eius hæredes non teneantur reddere rationem de fructibus ex stabilibus perceptis à die aditæ hæreditatis vsque ad diem consumptionis eorumdem per solutionem creditoribus factam, & hæc omnia ex eisdem rationibus, & fundamentis hodiè fuerunt comprobata.

Quibus non obstant replicata contra primum de consumptione stabilium Ciccotti, quod scilicet domus magna fuerit subhastata, & deliberata pro scutis quinque millibus ad instantiam dominorum de Altoitis, qui non probantur creditores in tanta summa, sed in scutis quatuor millibus.

Quia quòd domus verè fuerit subhastata, & deliberata Io. Francisco Pelicano patet ex instrumento sentẽtiæ latę die 1. Martij 1600. quod datur, sed quod Altoiti non essent creditores in tanta summa pro Sinibaldo non iustificatur ex vnico teste dato in eius

sum-

summario num. 1. neque est de intentione Iulij Cæsaris affirmatiuam totius summæ scut. quinque millium probare, vt in prima decisione fuit probatum,
1 ea ratione, quia cum † Iudex exequens teneatur vendere rem præsenti pecunia, & in causam iudicati cõuertere *Bart. in l. à Diu. Pio, §. sed si emptor in principio. ff. de re iud.* àsserenti aliquid †
2 supereſſe tenetur probare, postquam fundamentum ponitur in atſertiua, *Bald. in l. in contractibus §. illo, C. de non num. pecun. Gabriel. de probationibus concluſ. 6. num. 14.*

Similiter non reléuant replicata contra ſecundum de taxa ſex rubrorum pro quolibet rubro ſeminis, quia deciſio in hac cauſa 24. Ianuarij 1618. bene probat hanc quantitatem ex teſtibus datis per rationes concludentes id affirmantibus à ſolito ex fructu vicinorum prædiorum nempè 5. & 7. iuxta 37 & 6. ſuper
3 17. quorum † depoſitiones releuant vbi verſamur in fructiferis prædijs *Achill. deciſ. 22. de reſtitut. ſpoliat.* cum alijs in eadem deciſione allegatis, & non extre-
4 ma, † ſed media quantitas, in qua omnes conueniunt fuit firmata *Caputaq. dec. 299. par. 3. Cęſ. de Graſſ. deciſ. 10. num. 7. de teſtib.*

Neque dicatur, quòd cum teſtis colonus de facto proprio deponat de ſumma ad rationem quinque cũ
5 dimidio, † cui magis credendum dicebatur, poſt quã à parte fuit inductus cum alijs ad probandam hanc quantitatem, & alij teſtes non repugnant, tanquam deponentes a veriſimili ex fundis vicinis, quæ veritati, & ſpeciali probationi credere debet *Alex. conſ. 88. num. 8. lib. 5.* Quia colonus ille non deponit de toto tempore, ſed de certis annis, vt propterea illius dictum non excludat quin in alijs annis maiorem fructum terræ illæ reddiderint.

Et eò minus releuant replicata tertio loco contra
6 expenſas, & onera realia admittenda, niſi in † quantũ quietantiæ deducantur in actis per *l. imperatores ff. de publ. & veſtigal.* cum alijs allegatis in *deciſ. in hac eadem cauſa 20. Aprilis 1619.* quòd ideò ſint admittenda etiam quod per teſtes probentur ſolutiones, dum non agitur de publicis contributionibus; quia negari non poteſt quin huiuſmodi onera ſint realia, & publica, quæ pro æſtimatione prædiorum imponuntur pro refectione pontium, & aptationis viarum: vnde ſemper militat eadem ratio, quod debitores onerum
7 † contra exactores ſe tueri non poſſint, niſi per exhibitiones quietantiarum.

Demùm non obſtat concluſionem firmatam in deciſ. 27. Martij 1620. non eſſe veram, quod ſcilicet hęres cum beneficio legis, & inuentarij adita hęreditate non teneatur de illis ſatisfacere creditoribus adducendo plures doctores affirmatiuam probantes.

Quia viſum fuit opinionem pro hærede in deciſio-
8 ne firmatam eſſe veriorem, quia hæres cum † beneficio legis, & inuentarij fructus facit ſuos dum illos percipit, *gloſ. in l. mulier §. cum proponeretur in verbo quantitatis*, vbi etiam *Bart. num. 4. ff. ad trebell.* & hanc partem ſequuntur *Acciarſ. Iacob. de Aren. Alberic. Alexand. Salicet. Angel. Comenſ. Caſtren. Ruin. Rimin. Sen. Alciat. Marzarius, Gabriel. Crau.* quos refert, & ſequitur *Menoch. conſ. 183. num. 50. & conſ. 292. num. 21. Surd. dec. 92. num. 6. & conſ. 291. num. 11. Mantic. de coniect. lib. 7. tit. 10. num. 7. Gratian diſcept. 540. nu. 6. & Rot. dec. 680. num. 2. par. 1. diuerſ.* & rationes quibus mouentur ſunt indubitatæ, quia hæreditas poſt-
9 quam fuit adita † non dicitur hæreditas, ſed propriũ hæredis patrimonium, *l. 1. §. veteres, ff. de acq. poſſeſſ. Card. Mantic. de contr. lib. 12. tit. 1. num. 14. Surd. deciſ. 310. num. 11. & dec. 144. num. 14.* Vnde bene conſequitur, quicquid percipit, ex re ſua percipit propter dominium, & poſſeſſionem, quam habet, & in odo malitiosè non percipiat, non teneatur debita hæreditaria ſoluere de ſuo: quia in hac parte à damno preſeruatur hęres per *l. vltimam §. ſi præfatam C. de iure*
10 *deliberand.* vbi expreſsè † cauetur, quod in tantum creditoribus hæreditarijs ſatisfaciant hæredes, in quantum res ſubſtantiæ ad eos deuolutæ valeant, ſub quibus verbis fructus excluduntur, qui non de
11 ſubſtantia rei, † ſed ex ipſa re prouenire dicuntur, *l. ſcimus, §. repletionem, C. de inoffic. teſtam.* & latiſſimè fuit cõprobatũ *in dec. Arimin. legitimæ de Scarponibus 5. Maij 1627. coram Domino meo Durano*, nec per eandem legem † finalem hæres priuatus eſt à lucro pro-
12 ueniente ex adhitione hæreditatis, & delato iure *ff. per l. in ratione la 2. ff. ad l. falcid. quia Bart. in d. l. in ratione, §. diligenter exiſtimat*, quoad damnum contin-
13 gens hæredi poſt aditam hæreditatem † legem illam eſſe correctam per *d. l. finalem*, ſed de lucro idem non dicit.

Et quamuis non deſint authores, qui contrariam opinionem tenuerint, ſi tamen bene attendantur illorum rationes, & fundamenta, quibus mouentur ad ſuſtinendũ, quod de fructibus perceptis poſt aditam hæreditatem creditores ſint ſatisfaciendi, apparebit aut non releuare, aut de facili euelli poſſe.

Nam *Guidop. de inuent. tom. 8. par. 2. num. 17. mouetur per l. item veniunt §. item non ſolum, ff. de petit hæredi Phanut. eod. tom. & tract. num. 36.* & 37. mouetur ex
14 eo, quod hæres † non poteſt quicquam lucrari ex hęreditate quouſque ſatisfactum non fuerit creditoribus, allegando *l. fin. §. ſi præfatam, & §. licentia C. de iure deliber. Montic. eod. tom. & tract. cap. 6. num.*
15 10. credidi † hæreditatem augeri ex fructibus, & quod ſemper ſit eadem hęreditas, & eadem perſona per *l. item veniunt, §. item non ſolum, & §. fructus de petit. hęred. Roland. eod. tom. & tract. verſ. ſexta vtilitas*, nihil dicit de hac quæſtione, ſed de alia an ſcilicet
16 res, quæ poſt † aditam hæreditatem petierunt ſpectent ad periculum hæredis, vel legatorum, *Peregr. de fideicom. art. 49. num. 77. & conſ. 42. num. 27. lib. 1.* diſtinguit inter fideicommiſſarium, & creditorem, & credit cauſam creditorum eſſe iuſtiorem remittendo ſe ad *Rimin. iun. conſ. 596. & Angel. in l. 1. §. hac ſtipulatio ff. ſi cui plus quam per l. falcid. & Rimin. d. conſil. 596.* ſimpliciter tenet opinionem pro creditoribus ſequendo *Corn. poſt Angel. in l. fin. num. 20. C. de iure deliberandi Surd. dec. 92. num. 5.* mouetur ratione quia
17 † hæres cum beneficio legis nullum poteſt percipere commodum ex hæreditate, & interim non videatur eſſe hęres per *l. fin. §. etſi præfatam, & §. licentia C. de iure delib. Ruin. conſ. 176. num. 17. lib. 1.* quærit de quę-
18 ſtione diuerſa, an filius de feudo hæreditario, † & facto inuentario teneatur erga creditores pro commoditate, quam percipit ex feudo, poſt quam feudum non poteſt alienari *Craſſ. de inuent. quæſt. 11. num. 3.* refert tantummodo opinionem aliorum, *Caball. conſ. 144. lib. 2.* mouetur ex eo, quod hæreditas non cen-
19 ſeatur adita per hæredem † cum beneficio legis, & argumentatur a tutore ad hæredem in eo, quod teneatur

tur conficere librum rationum de fructibus, & demũ authoritate Monticuli, & aliorum, *Laderch. consil.* 8. mouetur primò *ex l. item veniunt §. item non solum de petit. hæredit.* quod † fructus augeant hæreditatem, 30
secundo ex §. *& si præfatam* sustinendo quod fructus sint de substantia hæreditatis, tertiò ex authoritate supradictorum Doctorum, *Cyriacus de Nigris controuers.* 294. *num.* 17. refert scribentes pro hac opinione deinde subiungit † ad rem, de qua scribit, si verum est 31
quod dicunt, *& Rotæ decisiones* 279. 280. *impressæ post tractatum de censib. nihil firmant, vt videre est in* 1. *num.* 9. *& in* 2. *num.* 3. *& altera de Bombellis* 24. *Nouembris* 1625. *coram Domino meo Decano*, refert tantummodo aliquos ex supradictis, & transit ad limitationem, atque ita ex dictis prædictorum omnium tria tantummodo fundamenta elici possunt, nempè quod fructus 32
† augeant hæreditatem quod sint de substantia hæreditatis; ac demum quod hæres donec creditores non sint satisfacti nó videatur hæres, nec posset quicquam lucrari.

Non obstat igitur primum fundamentum ex quò moti sunt *Guidop. Montic. Phanut. Laderch. & Caball.* quod fructus augeant hæreditatem, etiam post hæreditatem contingentes per *l. item veniunt §. item non solum vers. fructus autem, ff. de petit. hæredit.* quia 33
fructus † augent quidem actionem petitionis hæreditatis, vt intelligantur petiti contra possessorem rei hereditariæ, non autem augent hæreditatem in præiudicium veri hæredis, quin adita hæreditate fecerit suos, ita *glos. textum explicat in verbo omnes vers. vtique*, quod ergo hic dicitur, & intelligunt *Angel. & Castr. num.* 2. *in d. §. non solum, Bart. in l. in fideicommissoriam, num.* 7. *ff. ad trebell. Abb. cons.* 79. *num.* 18. *lib.* 1. dicens propriè loquendo, fructus non augent hæreditatem sed actionem petitionis hereditatis.

Non obstat secundum † quòd fructus sint de sub- 34
stantia testatoris deuoluta ad hæredem per *l. vltim. §. & si præfatam C. de iure deliberam*, ibi quatenùs res substantiæ ad eos deuolutæ valeant, in qua se fundant *Peregr. Rimin. iun. Caball. & Laderch* quia clarè patet fructus non esse de substantia rerum ad hæredem de- 35
uolutarũ; quia † appellatione substantiæ non veniunt fructus, *l. scimus, §. repletionem, C. de inoff. testam. Bart. in l. Papinianus §. vnde si quis ff. eod. tit. & in d. l. scimus nu.* 2. *Rota in Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ* 11. *Maij* 1626. *coram bo. me. Patriarcha Manzancdo.*

Non obstat vltimum fundamentum, quod hæres donec creditores non fuerint satisfacti dici non pos- 36
sit hæres, † nec possit consequi lucrum ex hereditate, & teneatur reddere bonam rationem, creditoribus de omni, & toto, quod ad ipsum peruenit de hæreditate, cui adhæserunt. *Phanut. Surd. & Caball. moti ex Bald. in l. debitori num.* 2. *C. de pactis, & in l. fin. §. in computatione num.* 3. *vers. venio ad oppositiones*, vbi etiam 37
Ias. num. 4. *C. de iure deliberand.* quia † *Bald.* in vtroque loco allegatus, & *Iason* mouent quæstionem de impossibili exercitio actionis, postquam hæres adiit hæreditatem, & confusio actionum sequitur, arguendo ab impossibili naturaliter, quod per legem fieri non potest possibile, quod quis sit sibi ipsi obligatus per confectionem inuentarij; sed dubium soluendo dicit hæredem non esse sibi ipsi obligatum, sed hære- 38
ditatem esse obligatam hæredi; nam † licet hæreditas non dicatur post aditam hæreditatem; tamen beneficium inuentarij facit eam censeri hæreditatem, & perinde est, ac si hæreditas esset iacens; sed prædicta, quæ dicta sunt ad saluandam impossibilitatem actionis, non tamen accommodari possunt ad impediendos eff. ctus additionis respectu acquisitionis fructuũ, 39
quia † *l. in ratione, ff. ad l. falcid.* respectu lucri non est correcta per *l. fin. C. de iure deliberandi*, vt supra fuit dictum.

Et cessante releuantia fundamentorum huius affirmatiuè opinionis diuersitas casuum inter fideicommissarios, & creditores, quę allegatur, & recepta dicitur per *Peregr. d. art.* 49. *num.* 77. *& cons.* 42. *num.* 27. *lib.* 1. solo nomine, non autem ratione comprobatur, & est contra textum *l. finalis in §. licentia, C. de iure deliberandi*, vbi par est causa † creditorum legatariorũ, 40
& fideicommissariorum, & eam improbat, *Rim. iun. d. cons.* 596. *num.* 18. *& seq.*

Nec aduersatur, quod Iulius Cæsar tempore confecti inuentarij descripserit Catherinam inter creditores, quasi ex hac scientia inducta fuerit mala fides cum qua fructus non acquiruntur, quia sciuit etiam se non teneri creditoribus vrgentibus ex interuallo de re sua, & sic de fructibus satisfacere, sed de corporibus hæreditarijs *d. §. & si præfatam, l. final. C. de iure* 41
delib. ibi † in tantum hæreditarijs creditoribus teneantur, in quantum res substantiæ ad eos deuolutæ valeant.

Secundo principaliter dicebatur, Iulium Cæsarẽ, & nunc eius hæredes non teneri pro rata fructuum, qui prætenduntur percepti post aditam hæreditatẽ, quia cum agatur de pensionibus domorum, & aliorum bonorum, quæ de sui natura non sunt fructifera, 42
ita vt intret † præsumptio perceptionis ex possessione subsequuta per *l. Iulianus, §. ex vendito, ff. de actio. empt. Nat. cons.* 384. *num.* 2. cum alijs in decisione huius *causæ* 24. *Ianuarij* 1618. allegatis, non tenentur ad aliquam quantitatem, nisi de ea doceatur.

Non obstat quod respectu domus magnæ adfit vnus † testis de certa scientia faciens semiplenam pro- 43
bationem, qui dicitur adminiculatus ex attestationibus particularium, & ciuitatis, & ex omissione confectionis libri rationum quem tenetur † conficere hæres 44
cum beneficio legis, & inuentarij, *Angel. in l. fi. §. sin autem dubius num.* 2. *vbi Alex. Ias. Corn. C. de iure deliberand. & Caball. d. cons.* 144. *num.* 3. *lib.* 2. cum quibus adminiculis potest impleri probatio *Mandell. cons.* 7. *num.* 16. *volum.* 1. cum allegatis.

Quia neque attestationes faciunt fidem, neque hæres tenetur conficere librum de re sua, & Doctores allegati loquuntur secundum opinionem minus veram, quando scilicet hæres tenetur ad fructus perceptos post aditam hæreditatem, sed quando non tene- 45
tur, superflua est diligentia, quæ creditoribus † inutilis est, & probationes, quæ in sua specie sunt imperfectę, nunquam coniunguntur ad implendam probationem *Dec. in c. cum causam num.* 10. *de prob. Bald. in l. spadonem, §. si ciuitatis num.* 1. *ff. de excusat. tutor.* & latissimè comprobat *Gabr. concl.* 1. *num.* 31. *de probat.*

Superest exceptio computationis mobilium, sed Domini responderunt non esse habendam rationem, 46
† quia attenta tenuitate; & decursu temporis per 30. & vltra annos intrat præsumptio consumptionis *Afflict. decis.* 13. *num.* 27. *Rot. dec.* 285. *num.* 3. *coram Papa Greg. xv. Peregr. de fideicom. art.* 10. *num.* 40.

Nec

Nec obstat, quòd hæres tenebatur dè illis Cathetinam satisfacere de tempore, quo instetit pro dote sua recuperanda, de quo non poterat intrare præsumptio consumptionis.

Quia neque petijt, neque voluit tunc satisfieri indictis mobilibus, vide cum hæres continuauerit possidere dicta bona, nec ad aliud teneatur, quàm exhibere inuentariata, bene potest hodie excipere de cõsumptione spatio 30. annorum.

Et ita fuit resolutum, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Nicien. Parochialis. Veneris 23. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia concursus ad ecclesiam Parochialem, qualiter scilicet probetur, quod omnia requisita in eo fuerint obseruata.

SVMMARIVM.

1 *Factum, quando aliquid est, censetur in eo præcessisse omnia, quæ de iure præcedere debebant.*
2 *Pater comparere potest pro filio.*
3 *In concursu ad Parochialem, vt quis admittatur, quilibet pro alio potest comparere.*
4 *Fides, quando est adminiculata probat.*
5 *Protestatio contraria facto, est inutilis.*
6 *Narratiua non facti concursus ad Parochialem est plenè, & concludenter iustificanda.*
7 *In beneficialibus datur multiplicatio titulorum.*

DECISIO CCLX.

DOmini dixerunt, Horatium comparuisse in tempore, & gratiam Apostolicam, non intrare;

Comparitio enim, in tempore necessaria *ex fac. conc. Trid. sess. 24. ca. 18.* præsumitur in primis, ex quo Horatius, præuio examine, coram Iudicibus Synodalibus fuit approbatus, & electus, vti magis idoneus, & successiue per Vicarium, in vim prouisionis V. legati Auenionem immissus, vnde præsupponi debet ad electionem, & immissionem prædictam, fuisse deuentum, † præmissis omnibus, quæ de iure præcedere debebant. *Cass. dec. 21. num. 1. de præben. Menoch. lib. 6. præsumpt. 7. nu. 12. & seq. Rot. dec. 434. nu. 5. p. 1. recent.*

Secundo Iustificatur, comparitio intra debitum Tempus, quia terminus ad comparendum, expirabat die 17. Aprilis, 1621. qui fuit prorogatus vsque ad diem 21. eiusdem mensis Aprilis, die autem 10. dicti mensis, & sic durante termino, Bartholomeus Laurentius, instetit Horatium eius filium, admitti ad cõcursum huius Parochialis, quam instantiam, non est dubium, potuisse Horatio suffragari tam de iure, quia † pater potest comparere pro filio *l. vlt. C. de Imp. & al. subsilt. Par. dec. 23. lib. 2. Seraph. decis. 1193. num. 4.* quam etiã ex dispositione *fac. Conc.* permitten. † quẽlibet pro alio, ad hunc effectum, posse comparere *dicta sess. 24. cap. 18. vers. liberum sit tamen etiam.*

Præterea ex dispositis, *in summario Horatij* constat eumdem die 17. Aprilis perso[illegible] paruisse, coram Vicario generali [illegible] bullas Vicelegati Auenionen. in quibus præfuabatur forma cõcursus necessaria, ex decreto *fac. conc.* & protestatum fuisse se paratum, implere omnia sibi incumbentia, vt ex attestatione Vicarij, cui plurimum
4 est deferendum, † cum sit adminiculata, ex attestatione vnius Examinatoris Synodalis *Rot. decis. 122. num. 7. p. 1. recent. Greg. xv. dec. 214. num. 3.*

Non obstat, protestatio eiusdem Horatij, quod desisteretur a concursu, hæc enim elidit[illegible], ex eiusdem Horatij comparitione, cum actu positiuo examinis, quod ipse subiuit. Ex prædictis enim remanet prote-
5 statio inutilis † tamquam contraria facto. *Sollicitudinem de appellat. & in c. cum. M. ferrarien. de const. Rot. decis. 539. num. 6. p. 2. recent.*

Et ex his, resultat resolutio, secundæ partis dubij gratiam videlicet Io. Andreæ impetrantis, non intrare, quia non modo non iustificat, sed nec etiam, iusti-
6 ficare potest, narratiuam † non facti concursus, quam tamen plene, & concludenter, iustificare tenetur tamquam fundamentum suæ impetrationis *Marescot. var. lib. 2. cap. 1. num. 21. & seq. Paris. de resignat. lib. 10. quæst. 3. num. 5. Rot. decis. 635. num. 6. par. 1. recent. Seraph. decis. 1064.*

Non obstat, quod Horatius, adeptus fuerit possessionem vigore prouisionis Vicelegati, ante concursum; quia supposito concursum, & examen Precessisse, vtique cessat fundamentum impetrantis, quod est negatiua facti concursus, & potest esse, quod Horatius obtinuerit aliam prouisionem, quę possibilitas,
7 reo, & possessori sufficit, cum in beneficialibus, † detur multiplicatio titulorum *c. post. elect. de concess. præben. Felin. in cap. in nostra num. 2. de rescript. Rot. decis. 117. num. 2. & decis. 333. num. 6. quæst. 1. & decis. 142. num. 2. par. 2. recent.*

Et ita vtraque &c.

REVERENDIS. P. D. DVNOZETTO.

Licien. Canonicatus. Limæ 26. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Beneficij possessio, quando semel est apprehensa, tunc non potest iterum apprehendi, & quãdo hoc esset, & aliqua circa regul. 4. Cancell.

SVMMARIVM.

1 *Regula quarta Cancellariæ præseruat Papa omnia beneficia Ecclesiastica quorumcumque Collectorum fructuum, & prouentuum Camera Apost. debitorũ.*
2 *Beneficij possessionem, quando quis semel apprehendit non est amplius imminendus.*
3 *Breuis virtus de capite da possessione Beneficij, expirat per primum actum adeptionis possessionis.*
4 *Ex possessione illius, qui obtinuit beneficium, ad possessionem Camera non bene infertur.*
5 *Card. Camerarius habet facultatem deputandi Collectores, & subcollectores in omnibus Ciuitatibus, ter[illegible]*

[illegible] *clara non admittit[illegible]*
[illegible] *reformantur, nisi[illegible]*
[illegible] *secundum rect[illegible]*

Vel

tur conficere librum rationum de fructibus, & demũ authoritate Monticuli, & aliorum, *Laderch. consil.* 8. mouetur primò *ex l. item veniunt §. item non solùm de*
30 *petit. hæredit.* quod † fructus augeant hæreditatem, secundo ex §. *& si præfatam* sustinendo quod fructus sint de substantia hæreditatis, tertiò ex authoritate suprædictorum Doctorum, *Cyriacus de Nigris controuers.* 294. *num.* 17. refert scribentes pro hac opinione
31 deinde subiungit † ad rem, de qua scribit, si verum est quod dicunt, *& Rotæ decisiones* 279. 280. *impressę post tractatum de censib. nihil firmant, vt videre est in* 1. *num.* 9. *& in* 2. *num.* 3. *& altera de Bombellis* 24. *Nouembris* 1625. *coram Domino meo Decano*, refert tantummodo aliquos ex suprædictis, & transit ad limitationem, atque ita ex dictis prædictorum omnium tria tantummodo fundamenta elici possunt, nempè quod fructus
32 † augeant hæreditatem quod sint de substantia hæreditatis; ac demum quod hæres donec creditores non sint satisfacti nõ videatur hæres, nec posset quicquam lucrari.

Non obstat igitur primum fundamentum ex quo moti sunt *Guidop. Montic. Phanut. Laderch. & Caball.* quod fructus augeant hæreditatem, etiam post hæreditatem contingentes per *l. item veniunt §. item non solum vers. fructus autem, ff. de petit. hæredit.* quia
33 fructus † augent quidem actionem petitionis hæreditatis, vt intelligantur petiti contra possessorem rei hęreditariæ, non autem augent hæreditatem in præiudicium veri hæredis, quin adita hæreditate fecerit suos, ita *glos. textum explicat in verbo omnes vers. vtique*, quod ergo hic dicitur, & intelligunt *Angel. & Castr. num.* 2. *in d. §. non solum, Bart. in l. in fideicommissoriam, num.* 7. *ff. ad trebell. Abb. cons.* 79. *num.* 18. *lib.* 1. dicens proprie loquendo, fructus non augent hæreditatem sed actionem petitionis hęreditatis.

34 Non obstat secundum, † quòd fructus sint de substantia testatoris deuoluta ad hæredem per *l. vltim. §. & si præfatam C. de iure deliberam*, ibi quatenùs res substantię ad eos deuolutæ valeant, in qua se fundant *Peregr. Rimin. iun. Caball. & Laderch* quia clarè patet fructus non esse de substantia rerum ad hæredem deuolutarũ; quia † appellatione substantiæ non veniunt
35 fructus, *l. scimus, §. repletionem, C. de inoff. testam. Bart. in l. Papinianus §. vnde si quis ff. eod. tit. & in d. l. scimus nu.* 2. *Rota in Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ* 11. *Maii* 1626. *coram bo. me. Patriarcha Manzancdo.*

Non obstat vltimum fundamentum, quod hęres donec creditores non fuerint satisfacti dici non pos-
36 sit hæres, † nec possit consequi lucrum ex hęreditate, & teneatur reddere bonam rationem, creditoribus de omni, & toto, quod ad ipsum peruenit de hæreditate, cui adhęserunt. *Phanut. Surd. & Caball. moti ex Bald. in l. debitori num.* 2. *C. de pactis, & in l. fin. §. in computatione num.* 3. *vers. venio ad oppositiones*, vbi etiam
37 *Ias. num.* 4. *C. de iure deliberand.* quia † *Bald.* in vtroque loco allegatus, & *Iason* mouent quæstionem de impossibili exercitio actionis, postquam hæres adiuit hæreditatem, & confusio actionum sequitur, arguendo ab impossibili naturaliter, quod per legem fieri non potest possibile, quod quis sit sibi ipsi obligatus per confectionem inuentarij; sed dubium soluendo dicit hęredem non esse sibi ipsi obligatum, sed hæ-
38 reditatem esse obligatam hæredi; nam † licet hæreditas non dicatur post aditam hæreditatem; tamen beneficium inuentarij facit eam censeri hæreditatem, & perinde est, ac si hæreditas esset iacens; sed prædicta, quæ dicta sunt ad saluandam impossibilitatem actionis, non tamen accommodari possunt ad impediendos effectus aditionis respectu acquisitionis fructuũ,
39 quia † *l. in ratione, ff. ad l. falcid.* respectu lucri non est correcta per *l. fin. C. de iure deliberandi*, vt supra fuit dictum.

Et cessante releuantia fundamentorum huius affirmatiuè opinionis diuersitas casuum inter fideicommissarios, & creditores, quę allegatur, & recepta dicitur per *Peregr. d. art.* 49. *num.* 77. *& cons.* 42. *num.* 27. *lib.* 1. solo nomine, non autem ratione comprobatur, & est contra textum *l. finalis in §. licentia, C. de iure de-*
40 *liberandi*, vbi par est causa † creditorum legatariorũ, & fideicommissariorum, & eam improbat, *Rim. iun. d. cons.* 596. *num.* 18. *& seq.*

Nec aduersatur, quod Iulius Cæsar tempore confecti inuentarij descripserit Catherinam inter creditores, quasi ex hac scientia inducta fuerit mala fides cum qua fructus non acquiruntur, quia sciuit etiam se non teneri creditoribus vrgentibus ex interuallo de re sua, & sic de fructibus satisfacere, sed de corporibus hæreditarijs *d. §. & si præfatam, l. final. C. de iure*
41 *delib.* ibi † in tantum hæreditarijs creditoribus teneantur, in quantum res substantię ad eos deuolutæ valeant.

Secundo principaliter dicebatur, Iulium Cæsarẽ, & nunc eius hæredes non teneri pro rata fructuum, qui præterduntur percepti post aditam hæreditatẽ, quia cum agatur de pensionibus domorum, & aliorum bonorum, quæ de sui natura non sunt fructifera,
42 ita vt intret † præsumptio perceptionis ex possessione subsequuta per *l. Iulianus, §. ex vendito, ff. de actio. empt. Natt. cons.* 384. *num.* 2. cum alijs in decisione huius *causæ* 24. *Ianuarij* 1618. allegatis, non tenentur ad aliquam quantitatem, nisi de ea doceatur.

Non obstat quod respectu domus magnæ adfit vnus † testis de certa scientia faciens semiplenam pro-
43 bationem, qui dicitur adminiculatus ex attestationibus particularium, & ciuitatis, & ex omissione confectionis libri rationum quem tenetur † conficere hæres
44 cum beneficio legis, & inuentarij. *Angel. in l. fi. §. sin autem dubius num.* 2. *vbi Alex. Ias. Corn. C. de iure deliberand. & Caball. d. cons.* 144. *num.* 3. *lib.* 2. cum quibus adminiculis potest impleri probatio *Mandell. cons.* 7. *num.* 16. *volum.* 1. cum allegatis.

Quia neque attestationes faciũt fidem, neque hęres tenetur conficere librum de re sua, & Doctores allegati loquuntur secundum opinionem minus veram, quando scilicet hæres tenetur ad fructus perceptos post aditam hæreditatem, sed quando non tene-
45 tur, superflua est diligentia, quæ creditoribus † inutilis est, & probationes, quæ in sua specie sunt imperfectę, nunquam coniunguntur ad implendam probationem *Dec. in c. cum causam num.* 10. *de prob. Bald. in l. spadonem, §. si ciuitatis num.* 1. *ff. de excusat. tutor.* & latissimè comprobat *Gabr. concl.* 1. *num.* 31. *de probat.*

Superest exceptio computationis mobilium, sed Domini responderunt non esse habendam rationem,
46 † quia attenta tenuitate; & decursu temporis per 30. & vltra annos intrat præsumptio consumptionis *Afflict. decis.* 13. *num.* 27. *Rot. dec.* 285. *num.* 3. *coram Papa Greg. xv. Peregr. de fideicom. art.* 10. *num.* 40.

Nec

Nec obstat, quòd hæres tenebatur dè illis Cathetinam satisfacere de tempore, quo instetit pro dote sua recuperanda, de quo non poterat intrare præsumptio consumptionis.

Quia neque petijt, nèque voluit tunc satisfieri indictis mobilibus, vnde cum hæres continuauerit possidere dicta bona, nec ad aliud teneatur, quam exhibere inuentariata, bene potest hodie excipere de cõsumptione spatio 30. annorum.

Et ita fuit resolutum, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Nicien. Parochialis. Veneris 23. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia concursus ad ecclesiam Parochialem, qualiter scilicet probetur, quod omnia requisita in eo fuerint obseruata.

SVMMARIVM.

1 *Factum, quando aliquid est, censetur in eo præcessisse omnia, quæ de iure precedere debebant.*
2 *Pater comparere potest pro filio.*
3 *In concursu ad Parochialem, vt quis admittatur, quilibet pro alio potest comparere.*
4 *Fides, quando est adminiculata probat.*
5 *Protestatio contraria facto, est inutilis.*
6 *Narratiua non facti concursus ad Parochialem est plenè, & concludenter iustificanda.*
7 *In beneficialibus datur multiplicatio titulorum.*

DECISIO CCLX.

DOmini dixerunt, Horatium comparuisse in tempore, & gratiam Apostolicam, non intrare;

Comparitio enim, in tempore necessaria *ex sac. conc. Trid. sess. 24. ca. 18.* presumitur in primis, ex quo Horatius, præuio examine, coram Iudicibus Synodalibus fuit approbatus, & electus, vti magis idoneus, & successiue per Vicarium, in vim prouisionis V. legati Auenionem immissus, vnde presupponi debet ad electionem, & immissionem prædictam, fuisse deuentum, † præmissis omnibus, quæ de iure præcedere debebant. *Cass. dec. 21. num. 1. de præben. Menoch. lib. 6. præsumpt. 7. nu. 12. & seq. Rot. dec. 434. nu. 5. p. 1. recent.* 1

Secundo Iustificatur, comparitio intra debitum Tempus, quia terminus ad comparendum, expirabat die 17. Aprilis, 1621. qui fuit prorogatus vsque ad diem 21. eiusdem mensis Aprilis, die autem 10. dicti mensis, & sic dùrante termino, Bartholomeus Laurentius, instetit Horatium eius filium, admitti ad cõcursum huius Parochialis, quam instantiam, non est dubium, potuisse Horatio suffragari tam de iure, quia † pater potest comparere pro filio *l. vlt. C. de Imp. & al. subsit. Put. decis. 23. lib. 2. Seraph. decis. 1193. num. 4.* 2 quam etiã ex dispositione *sac. Conc.* permitten. † quẽlibet pro alio, ad hunc effectum, posse comparere, *dicta sess. 24. cap. 18. vers. liberum sit tamen etiam alijs.* 3

Præterea ex dispositis, *in summario Horatij num. 9.* constat eumdem die 17. Aprilis personaliter comparuisse, coram Vicario generali Nicien. exhibuisse bullas Vicelegati Auenionen. in quibus præseruabatur forma cõcursus necessaria, ex decreto *sac. conc.* & protestatum fuisse se paratum, implere omnia sibi incumbentia, vt ex attestatione Vicarij, cui plurimum 4 est deferendum, † cum sit adminiculata, ex attestatione vnius Examinatoris Synodalis *Rot. decis. 122. num. 7. p. 1. recent. Greg. xv. dec. 214. num. 3.*

Non obstat, protestatio eiusdem Horatij, quod desisteretur a concursu, hæc enim eliditur, ex eiusdem Horatij comparitione, cum actu positiuo examinis, quod ipse subiuit. Ex prædictis enim remanet prote- 5 statio inutilis † tamquam contraria facto *c. sollicitudinem de appellat. & in c. cum. M. ferrarien. de const. Rot. decis. 539. num. 6. p. 2. recent.*

Et ex his, resultat resolutio, secundæ partis dubij gratiam videlicet Io. Andreæ impetrantis, non intrare, quia non modo non iustificat, sed nec etiam, iusti- 6 ficare potest, narratiuam † non facti concursus, quam tamen plene, & concludenter, iustificare tenetur tamquam fundamentum suæ impetrationis *Marescot. var. lib. 2. cap. 1. num. 21. & seq. Paris. de resignat. lib. 10. quæst. 3. num. 5. Rot. decis. 635. num. 6. par. 1. recent. Seraph. decis. 1064.*

Non obstat, quod Horatius, adeptus fuerit possessionem vigore prouisionis Vicelegati, ante concursum; quia supposito concursum, & examen Precessisse, vtique cessat fundamentum impetrantis, quod est negatiua facti concursus, & potest esse, quod Horatius obtinuerit aliam prouisionem, quę possibilitas, 7 reo, & possessori sufficit, cum in beneficialibus, † detur multiplicatio titulorum *c. post. electi. de concess. præben. Felin. in cap. in nostra num. 2. de rescript. Rot. decis. 117. num. 2. & decis. 333. num. 6. quæst. 1. & decis. 142. num. 2. par. 2. recent.*

Et ita vtraque &c.

REVERENDIS. P. D. DVNOZETTO.

Licien. Canonicatus. Lunæ 26. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Beneficij possessio, quando semel est apprehensa, tunc non potest iterum apprehendi, & quãdo hoc cessat, & aliquà circa regul. 4. Cancell.

SVMMARIVM.

1 *Regula quarta Cancellariæ præseruat Papæ omnia beneficia ecclesiastica quorumcumque Collectorum fructuum, & prouentuum Camerę Apost. debitorũ.*
2 *Beneficij possessionem, quando quis semel apprehendit non est amplius immittendus.*
3 *Breuis virtus de capiẽda possessione Beneficij, expirat per primum actum adeptionis possessionis.*
4 *Ex possessione illius, qui obtinuit beneficium, ad possessionem Camerę non benè infertur.*
5 *Card. Camerarius habet facultatem deputandi Collectores, & subcollectorẽs in omnibus Ciuitatibus, terris, & Prouincijs quotquot voluerit.*
6 *Constitutionum verba, quando sunt clara non admittunt extrinsecam interpretationem violantẽ textũ.*
7 *Singula singulis particulariter non referuntur, nisi quando verba non possunt saluari, secundum rectitudinem sermonis.*

tur conficere librum rationum de fructibus, & demũ authoritate Monticuli, & aliorum, *Laderch. consil.* 8. mouetur primò *ex l. item veniunt §. item non solùm de*
30 *petit. hæredit.* quod † fructus augeant hæreditatem, secundo ex §. *& si præfatam* sustinendo quod fructus sint de substantia hæreditatis, tertiò ex authoritate supradictorum Doctorum, *Cyriacus de Nigris controuers.* 294. *num.* 17. refert scribentes pro hac opinione
31 deinde subiungit † ad rem, de qua scribit, si verum est quod dicunt, *& Rotæ decisiones* 279. 280. *impressę post tractatum de censib. nihil firmant, vt videre est in* 1 *num.* 9. *& in* 2. *num.* 3. *& altera de Bombellis* 24. *Nouembris* 1625. *coram Domino meo Decano*, refert tantummodo aliquos ex supradictis, & transit ad limitationem, atque ita ex dictis prædictorum omnium tria tantummodo fundamenta elici possunt, nempè quod fructus
32 † augeant hæreditatem quod sint de substantia hæreditatis; ac demum quod hæres donec creditores non sint satisfacti nõ videatur hæres, nec posset quicquam lucrari.

Non obstat igitur primum fundamentum ex quò moti sunt *Guidop. Montic. Phanut. Laderch. & Caball.* quod fructus augeant hæreditatem, etiam post hæreditatem contingentes per *l. item veniunt §. item*
33 *non solum vers. fructus autem, ff. de petit. hæredit.* quia fructus † augent quidem actionem petitionis hæreditatis, vt intelligantur petiti contra possessorem rei hęreditariæ, non autem augent hæreditatem in præiudicium veri hæredis, quin adita hæreditate fecerit suos, ita *glos. textum explicat in verbo omnes vers. vtique*, quod ergo hic dicitur, & intelligunt *Angel. & Castr. num.* 2. *in d. §. non solum, Bart. in l. in fideicommissoriam, num.* 7. *ff. ad trebell. Abb. cons.* 79. *num.* 18. *lib.* 1. dicens propriè loquendo, fructus non augent hæreditatem sed actionem petitionis hęreditatis.

34 Non obstat secundum, † quòd fructus sint de substantia testatoris deuoluta ad hæredem per *l. vltim. §. & si præfatam C. de iure deliberan.*, ibi quatenus res substantię ad eos deuolutæ valeant, in qua se fundant *Peregr. Rimin. ium. Caball. & Laderch* quia clarè patet fructus non esse de substantia rerum ad hæredem de-
35 uolutarũ; quia † appellatione substantiæ non veniunt fructus, *l. scimus, §. repletionem, C. de inoff. testam. Bart. in l. Papinianus §. inde si quis ff. eod. tit. & in d. l. scimus nu.* 2. *Rota in Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ* 11. *Maij* 1626. *coram bo. me. Patriarcha Manzancdo.*

Non obstat vltimum fundamentum, quod hęres donec creditores non fuerint satisfacti dici non pos-
36 fit hæres, † nec possit consequi lucrum ex hęreditate, & teneatur reddere bonam rationem, creditoribus de omni, & toto, quod ad ipsum peruenit de hæreditate, cui adhęserunt. *Phanut. Surd. & Caball. moti ex Bald. in l. debitori num.* 2. *C. de pactis, & in l. fin. §. in computatione num.* 3. *vers. venio ad oppositiones*, vbi etiam
37 *Ias. num.* 4. *C. de iure deliberand.* quia † *Bald.* in vtroque loco allegatus, & *Iason* mouent quæstionem de impossibili exercitio actionis, postquam hæres adiuit hæreditatem, & confusio actionum sequitur, arguendo ab impossibili naturaliter, quod per legem fieri non potest possibile, quod quis sit sibi ipsi obligatus per confectionem inuentarij; sed dubium soluendo dicit hęredem non esse sibi ipsi obligatum, sed hære-
38 ditatem esse obligatam hæredi; nam † licet hæreditas non dicatur post aditam hæreditatem; tamen beneficium inuentarij facit eam censeri hæreditatem, & perinde est, ac si hæreditas esset iacens; sed prædicta, quæ dicta sunt ad saluandam impossibilitatem actionis, non tamen accommodari possunt ad impediendos eff. ctus aditionis respectu acquisitionis fructuũ,
39 quia † *l. in ratione, ff. ad l. falcid.* respectu lucri non est correcta per *l. fin. C. de iure deliberandi*, vt supra fuit dictum.

Et cessante releuantia fundamentorum huius affirmatiuè opinionis diuersitas casuum inter fideicommissarios, & creditores, quę allegatur, & recepta dicitur per *Peregr. d. art.* 49. *num.* 77. *& cons.* 42 *num.* 27. *lib.* 1. solo nomine, non autem ratione comprobatur, & est contra textum *l. finalis in §. licentia, C. de iure de-*
40 *liberandi*, vbi par est causa † creditorum legatariorũ, & fideicommissariorum, & eam improbat, *Rim. iun. d. cons.* 596. *num.* 18. *& seq.*

Nec aduersatur, quod Iulius Cæsar tempore confecti inuentarij descripserit Catherinam inter creditores, quasi ex hac scientia inducta fuerit mala fides cum qua fructus non acquiruntur, quia sciuit etiam se non teneri creditoribus vrgentibus ex interuallo de re sua, & sic de fructibus satisfacere, sed de corpo-
41 ribus hæreditarijs *d. §. & si præfatam, l. final. C. de iure delib.* ibi † in tantum hæreditarijs creditoribus teneantur, in quantum res substantię ad eos deuolutæ valeant.

Secundo principaliter dicebatur, Iulium Cæsarẽ, & nunc eius hæredes non teneri pro rata fructuum, qui prætenduntur percepti post aditam hæreditatẽ, quia cum agatur de pensionibus domorum, & aliorum bonorum, quæ de sui natura non sunt fructifera,
42 ita vt intret † præsumptio perceptionis ex possessione subsequuta per *l. Iulianus, §. ex vendito, ff. de actio. empt. Nat. cons.* 384. *num.* 2. cum alijs in decisione huius *causæ* 24. *Ianuarij* 1618. allegatis, non tenentur ad aliquam quantitatem, nisi de ea doceatur.

Non obstat quod respectu conjugis magnæ adfit vnus † testis de certa scientia faciens semiplenam pro-
43 bationem, qui dicitur adminiculatus ex attestationibus particularium, & ciuitatis, & ex omissione confe-
44 ctionis libri rationum quem tenetur † conficere hæres cum beneficio legis, & inuentarij. *Angel. in l. fi. §. sin autem dubius num.* 2. *vbi Alex. Ias. Corn. C. de iure deliberand. & Caball. d. cons.* 144. *num.* 3. *lib.* 2. cum quibus adminiculis potest impleri probatio *Mandell. cons.* 7. *num.* 16. *volum.* 1. cum allegatis.

Quia neque attestationes faciũt fidem, neque hęres tenetur conficere librum de re sua, & Doctores allegati loquuntur secundum opinionem minus veram, quando scilicet hæres tenetur ad fructus perceptos post aditam hæreditatem, sed quando non tene-
45 tur, superflua est diligentia, quæ creditoribus † inutilis est, & probationes, quæ in sua specie sunt imperfectę, nunquam coniunguntur ad implendam probationem *Dec. in c. cum causam num.* 10. *de prob. Bald. in l. spadonem, §. si ciuitatis num.* 1. *ff. de excusat. tutor.* & latissimè comprobat *Gabr. concl.* 1. *num.* 31. *de probat.*

Superest exceptio computationis mobilium, sed Domini responderunt non esse habendam rationem,
46 † quia attenta tenuitate; & decursu temporis per 30. & vltra annos intrat præsumptio consumptionis *Afflict. decis.* 13. *num.* 27. *Rot. dec.* 285. *num.* 3. *coram Papa Greg. xv. Peregr. de fideicom. art.* 10. *num.* 40.

Nec

Nec obstat, quòd hæres tenebatur dè illis Catherinam satisfacere de tempore, quo instetit pro dote sua recuperanda, de quo non poterat intrare præsumptio consumptionis.

Quia neque petijt, neque voluit tunc satisfieri indictis mobilibus, vnde cum hæres continuauerit possidere dicta bona, nec ad aliud teneatur, quàm exhibere inuentariata, bene potest hodie excipere de cõsumptione spatio 30. annorum.

Et ita fuit resolutum, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Nicien. Parochialis. Veneris 23. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia concursus ad ecclesiam Parochialem, qualiter scilicet probetur, quod omnia requisita in eo fuerint obseruata.

SVMMARIVM.

1 *Factum, quando aliquid est, censetur in eo præcessisse omnia, quæ de iure præcedere debebant.*
2 *Pater comparere potest pro filio.*
3 *In concursu ad Parochialem, vt quis admittatur, quilibet pro alio potest comparere.*
4 *Fides, quando est adminiculata probat.*
5 *Protestatio contraria facto, est inutilis.*
6 *Narratiua non facti concursus ad Parochialem est plenè, & concludenter iustificanda.*
7 *In beneficialibus datur multiplicatio titulorum.*

DECISIO CCLX.

DOmini dixerunt, Horatium comparuisse in tempore, & gratiam Apostolicam, non intrare;

Comparitio enim, in tempore necessaria *ex fac. conc. Trid. sess. 24. ca. 18.* præsumitur in primis, ex quo Horatius, præuio examine, coram Iudicibus Synodalibus fuit approbatus, & electus, vti magis idoneus, & succesiue per Vicarium, in vim prouisionis V. legati Auenionem immissus, vnde præsupponi debet ad electionem, & immissionem prædictam, fuisse deuentum, † præmissis omnibus, quæ de iure præcedere debebant. *Cass. dec. 21. num. 1. de præben. Menoch. lib. 6. præsumpt. 7. nu. 12. & seq. Rot. dec. 434. nu. 5. p. 1. recent.* 1

Secundo Iustificatur, comparitio intra debitum Tempus, quia terminus ad comparendum, expirabat die 17. Aprilis, 1621. qui fuit prorogatus vsque ad diem 21. eiusdem mensis Aprilis, die autem 10. dicti mensis, & sic dùrante termino, Bartholomeus Laurentius, instetit Horatium eius filium, admitti ad cõcursum huius Parochialis, quam instantiam, non est dubium, potuisse Horatio suffragari tam de iure, quia † pater potest comparere pro filio *l. vlt. C. de Imp. & al. subflit. Pus. decis. 23. lib. 2. Seraph. decis. 1193. num. 4.* 2 quam etiã ex dispositione *fac. Conc.* permitten. † quẽlibet pro alio, ad hunc effectum, posse comparere, *dicta sess. 24. cap. 18. vers. liberum sit tamen etiam alijs.* 3

Præterea ex dispositis, *in summario Horatij num. 9.* constat eumdem die 17. Aprilis personaliter comparuisse, coram Vicario generali Nicien. exhibuisse bullas Vicelegati Auenionen. in quibus præseruabatur forma cõcursus necessaria, ex decreto *fac. conc.* & protestatum fuisse se paratum, implere omnia sibi incumbentia, vt ex attestatione Vicarij, cui plurimum 4 est deferendum, † cum sit adminiculata, ex attestatione vnius Examinatoris Synodalis *Rot. decis. 122. num. 7. p. 1. recent. Greg. xv. dec. 214. num. 3.*

Non obstat, protestatio eiusdem Horatij, quod desisteretur a concursu, hæc enim eliditur, ex eiusdem Horatij comparitione, cum actu positiue examinis, quod ipse subiuit. Ex prædictis enim remanet protes- 5 statio inutilis † tamquam contraria facto c. *sollicitudinem de appellat. & in c. cum. M. ferrarien. de const. Rot. decis. 539. num. 6. p. 2. recent.*

Et ex his, resultat resolutio, secundæ partis dubij gratiam videlicet Io. Andreæ impetrantis, non intrare, quia non modo non iustificat, sed nec etiam, iusti- 6 ficare potest, narratiuam † non facti concursus, quam tamen plene, & concludenter, iustificare tenetur tamquam fundamentum suæ impetrationis *Marescot. var. lib. 2. cap. 1. num. 21. & seq. Paris. de resignat. lib. 10. quæst. 3. num. 5. Rot. decis. 635. num. 6. par. 1. recent. Seraph. decis. 1064.*

Non obstat, quod Horatius, adeptus fuerit possessionem vigore prouisionis Vicelegati, ante concursum; quia supposito concursum, & examen Precessisse, vtique cessat fundamentum impetrantis, quod est negatiua facti concursus, & potest esse, quod Horatius obtinuerit aliam prouisionem, quę possibilitas, 7 reo, & possessori sufficit, cum in beneficialibus, † detur multiplicatio titulorum *c. post. electi. de concess. præben. Felin. in cap. in nostra num. 2. de rescript. Rot. decis. 117. num. 2. & decis. 333. num. 6. quæst. 1. & decis. 142. num. 2. par. 2. recent.*

Et ita vtraque &c.

REVERENDIS. P. D. DVNOZETTO.

Licien. Canonicatus. Lunæ 26. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Beneficij possessio, quando semel est apprehensa, tunc non potest iterum apprehendi, & quãdo hoc cessat, & aliquà circa regul. 4. Cancell.

SVMMARIVM.

1 *Regula quarta Cancellariæ præseruat Papa omnia beneficia Ecclesiastica quorumcumque Collectorum fructuum, & prouentuum Cameræ Apost. debitorũ.*
2 *Beneficij possessionem, quando quis semel apprehendit non est amplius immittendus.*
3 *Breuis virtus de capiẽda possessione Beneficij, expirat per primum actum adeptionis possessionis.*
4 *Ex possessione illius, qui obtinuit beneficium, ad possessionem Camerę non benè infertur.*
5 *Card. Camerarius habet facultatem deputandi Collectores, & subcollectorẽs in omnibus Ciuitatibus, terris, & Prouincijs quotquot voluerit.*
6 *Constitutionum verba, quando sunt clara non admittunt extrinsecam interpretationem violantẽ textũ.*
7 *Singula singulis particulariter non referuntur, nisi quando verba non possunt saluari, secundum rectitudinem sermonis.*

tur conficere librum rationum de fructibus, & demũ authoritate Monticuli, & aliorum, *Laderch. consil.* 8. mouetur primò *ex l. item veniunt §. item non solùm de*
30 *petit. hæredit.* quod † fructus augeant hæreditatem, secundo ex §. *& si præfatam* sustinendo quod fructus sint de substantia hæreditatis, tertiò ex authoritate supradictorum Doctorum, *Cyriacus de Nigris controuers.* 294. *num.* 17. refert scribentes pro hac opinione
31 deinde subiungit † ad rem, de qua scribit, si verum est quod dicunt, *& Rotæ decisiones* 279. 280. *impressę post tractatum de censib. nihil firmant, vt videre est in* 1. *num.* 9. *& in* 2. *num.* 3. *& altera de Bombellis* 24. *Nouembris* 1625. *coram Domino meo Decano*, refert tantummodo aliquos ex supradictis, & transit ad limitationem, atque ita ex dictis prædictorum omnium tria tantummodo fundamenta elici possunt, nempè quod fructus
32 † augeant hæreditatem quod sint de substantia hæreditatis; ac demum quod hæres donec creditores non sint satisfactinõ videatur hæres, nec posset quicquam lucrari.

Non obstat igitur primum fundamentum ex quo moti sunt *Guidop. Montic. Phanut. Laderch. & Caball.* quod fructus augeant hæreditatem, etiam post hæreditatem contingentes per *l. item veniunt §. item non solùm vers. fructus autem, ff. de petit. hæredit.* quia
33 fructus † augent quidem actionem petitionis hæreditatis, vt intelligantur petiti contra possessorem rei hęreditariæ, non autem augent hæreditatem in præiudicium veri hæredis, quin adita hæreditate fecerit suos, ita *glos. textum explicat in verbo omnes vers. vtique*, quod ergo hic dicitur, & intelligunt *Angel. & Castr. num.* 2. *in d. §. non solum, Bart. in l. in fideicommissoriam, num.* 7. *ff. ad trebell. Abb. cons.* 79. *num.* 18. *lib.* 1. dicens propriè loquendo, fructus non augent hæreditatem sed actionem petitionis hęreditatis.

34 Non obstat secundum, † quòd fructus sint de substantia testatoris deuoluta ad hæredem per *l. vltim. §. & si præfatam C. de iure deliberam*, ibi quatenus res substantię ad eos deuolutæ valeant, in qua se fundant *Peregr. Rimin. iun. Caball. & Laderch* quia clarè patet fructus non esse de substantia rerum ad hæredem de-
35 uolutarũ; quia † appellatione substantiæ non veniunt fructus, *l. scimus, §. repletionem, C. de inoff. testam. Bart. in l. Papinianus §. vnde si quis ff. eod. tit. & in d. l. scimus nu.* 2. *Rota in Ciuitatis Castelli supplementi legitima* 11. *Maij* 1626. *coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.*

Non obstat vltimum fundamentum, quod hęres donec creditores non fuerint satisfacti dici non pos-
36 sit hæres, † nec possit consequi lucrum ex hęreditate, & teneatur reddere bonam rationem, creditoribus de omni, & toto, quod ad ipsum peruenit de hæreditate, cui adhęserunt. *Phanut. Surd. & Caball. moti ex Bald. in l. debitori num.* 2. *C. de pactis, & in l. fin. §. in computatione num.* 3. *vers. venio ad oppositiones*, vbi etiam
37 *Ias. num.* 4. *C. de iure deliberand.* quia † *Bald.* in vtroque loco allegatus, & *Iason* mouent quæstionem de impossibili exercitio actionis, postquam hæres adiuit hæreditatem, & confusio actionum sequitur, arguendo ab impossibili naturaliter, quod per legem fieri non potest possibile, quod quis sit sibi ipsi obligatus per confectionem inuentarij; sed dubium soluendo dicit hęredem non esse sibi ipsi obligatum, sed hære-
38 ditatem esse obligatam hæredi; nam † licet hæreditas non dicatur post aditam hæreditatem; tamen beneficium inuentarij facit eam censeri hæreditatem, & perinde est, ac si hæreditas esset iacens; sed prædicta, quæ dicta sunt ad saluandam impossibilitatem actionis, non tamen accommodari possunt ad impediendos eff. ctus aditionis respectu acquisitionis fructuũ,
39 quia † *l. in ratione, ff. ad l. falcid.* respectu lucri non est correcta per *l. fin. C. de iure deliberandi*, vt supra fuit dictum.

Et cessante relevantia fundamentorum huius affirmatiuè opinionis diuersitas casuum inter fideicommissarios, & creditores, quę allegatur, & recepta dicitur per *Peregr. d. art.* 49. *num.* 77. *& cons.* 42. *num.* 27. *lib.* 1. solo nomine, non autem ratione comprobatur, & est contra textum *l. finalis in §. licentia, C. de iure de-*
30 *liberandi*, vbi par est causa † creditorum legatariorũ, & fideicommissariorum, & eam improbat, *Rim. iun. d. cons.* 596. *num.* 18. *& seq.*

Nec aduersatur, quod Iulius Cæsar tempore confecti inuentarij descripserit Catherinam inter creditores, quasi ex hac scientia inducta fuerit mala fides cum qua fructus non acquiruntur, quia scimus etiam, se non teneri creditoribus vrgentibus ex interuallo de re sua, & sic de fructibus satisfacere, sed de corporibus hæreditarijs *d. §. & si præfatam, l. final. C. de iure*
31 *delib.* ibi † in tantum hæreditarijs creditoribus teneantur, in quantum res substantię ad eos deuolutæ valeant.

Secundo principaliter dicebatur, Iulium Cæsarẽ, & nunc eius hæredes non teneri pro rata fructuum, qui prætenduntur percepti post aditam hæreditatẽ, quia cum agatur de pensionibus domorum, & aliorum bonorum, quæ de sui natura non sunt fructifera,
32 ita vt intret † præsumptio perceptionis ex possessione subsequuta per *l. Iulianus, §. ex vendito, ff. de actio. empt. Natt. cons.* 384. *num.* 2. cum alijs in decisione huius *causæ* 24. *Ianuarij* 1618. allegatis, non tenentur ad aliquam quantitatem, nisi de ea doceatur.

Non obstat quod respectu conjugis magnæ adsit vnus † testis de certa scientia faciens semiplenam pro-
33 bationem, qui dicitur adminiculatus ex attestationibus particularium, & ciuitatis, & ex omissione confe-
34 ctionis libri rationum quem tenetur † conficere hæres cum beneficio legis, & inuentarij, *Angel. in l. fi. §. sin autem dubius num.* 2. *vbi Alex. Ias. Corn. C. de iure deliberand. & Caball. d. cons.* 144. *num.* 3. *lib.* 2. cum quibus adminiculis potest impleri probatio *Mandell. cons.* 7. *num.* 16. *volum.* 1. cum allegatis.

Quia neque attestationes faciũt fidem, neque hęres tenetur conficere librum de re sua, & Doctores allegati loquuntur secundum opinionem minus veram, quando scilicet hæres tenetur ad fructus percepros post aditam hæreditatem, sed quando non tene-
35 tur, superflua est diligentia, quæ creditoribus † inutilis est, & probationes, quæ in sua specie sunt imperfectę, nunquam coniunguntur ad implendam probationem *Dec. in c. cum causam num.* 10. *de prob. Bald. in l. spadonem, §. si ciuitatis num.* 1. *ff. de excusat. tutor.* & latissimè comprobat *Gabr. concl.* 1. *num.* 31. *de probat.*

Superest exceptio computationis mobilium, sed Domini responderunt non esse habendam rationem,
36 † quia attenta tenuitate; & decursu temporis per 30. & vltra annos intrat pręsumptio consumptionis *Afflict. decis.* 13. *num.* 27. *Rot. dec.* 285. *num.* 3. *coram Papa Greg. xv. Peregr. de fideicom. art.* 10. *num.* 40.

Nec

Nec obstat, quòd hæres tenebatur dè illis Cathetinam satisfacere de tempore, quo instetit pro dote sua recuperanda, de quo non poterat intrare præsúpto consumptionis.

Quia neque petijt, neque voluit tunc satisfieri indictis mobilibus, vnde cum hæres continuauerit possidere dicta bona, nec ad aliud teneatur, quàm exhibere inuentariata, bene potest hodie excipere de cõsumptione spatio 30. annorum.

Et ita fuit resolutum, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Nicien. Parochialis. Veneris 23. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia concursus ad ecclesiam Parochialem, qualiter scilicet probetur, quod omnia requisita in eo fuerint obseruata.

SVMMARIVM.

1 *Factum, quando aliquid est, censetur in eo præcessisse omnia, quæ de iure precedere debebant.*
2 *Pater comparere potest pro filio.*
3 *In concursu ad Parochialem, vt quis admittatur, quilibet pro alio potest comparere.*
4 *Fides, quando est adminiculata probat.*
5 *Protestatio contraria facto, est inutilis.*
6 *Narratiua non facti concursus ad Parochialem est plenè, & concludenter iustificanda.*
7 *In beneficialibus datur multiplicatio titulorum.*

DECISIO CCLX.

DOmini dixerunt, Horatium comparuisse in tempore, & gratiam Apostolicam, non intrare;

Comparitio enim, in tempore necessaria *ex sac. conc. Trid. sess. 24. ca. 18.* præsumitur in primis, ex quo Horatius, prænio examine, coram Iudicibus Synodalibus fuit approbatus, & electus, vti magis idoneus, & successiue per Vicarium, in vim prouisionis V. legati Auenionem immissus, vnde præsupponi debet ad electionem, & immissionem prædictam, fuisse deuentum, † præmissis omnibus, quæ de iure præcedere debebant. *Cass. dec. 21. num. 1. de præben. Menoch. lib. 6. præsumpt. 7. nu. 12. & seq. Rot. dec. 434. nu. 5. p. 1. recent.*

Secundo Iustificatur, comparitio intra debitum Tempus, quia terminus ad comparendum, expirabat die 17. Aprilis, 1621. qui fuit prorogatus vsque ad diem 21. eiusdem mensis Aprilis, die autem 10. dicti mensis, & sic dùrante termino, Bartholomeus Laurentius, instetit Horatium eius filium, admitti ad cõcursum huius Parochialis, quam instantiam, non est dubium, potuisse Horatio suffragari tam de iure, quia
2 † pater potest comparere pro filio *l. vlt. C. de Imp. & al. subslit. Pur. decis. 23. lib. 2. Seraph. decis. 1193. num. 4.*
3 quam etiã ex dispositione *sac. Conc.* permitten. † quẽlibet pro alio, ad hunc effectum, posse comparere, *dicta sess. 24. cap. 18. vers. liberum sit tamen etiam alijs.*

Præterea ex dispositis, *in summario Horatij num. 9.* constat eundem die 17. Aprilis personaliter comparuisse, coram Vicario generali Nicien. exhibuisse bullas Vicelegati Auenionen. in quibus præseruabatur forma cõcursus necessaria, ex decreto *sac. conc.* & protestatum fuisse se paratum, implere omnia sibi incumbentia, vt ex attestatione Vicarij, cui plurimum
4 est deferendum, † cum sit adminiculata, ex attestatione vnius Examinatoris Synodalis *Rot. decis. 122. num. 7. p. 1. recent. Greg. xv. dec. 214. num. 3.*

Non obstat, protestatio eiusdem Horatij, quod desisteretur a concursu, hæc enim eliditur, ex eiusdem Horatij comparitione, cum actu positiuo examinis, quod ipse subiuit. Ex prædictis enim remanet prote-
5 statio inutilis † tamquam contraria facto c. *sollicitudinem de appellat. & in c. cum. M. ferrarien. de const. Rot. decis. 539. num. 6. p. 2. recent.*

Et ex his, resultat resolutio, secundæ partis dubij gratiam videlicet Io. Andreæ impetrantis, non intrare, quia non modo non iustificat, sed nec etiam, iusti-
6 ficare potest, narratiuam † non facti concursus, quam tamen plene, & concludenter, iustificare tenetur tamquam fundamentum suæ impetrationis *Marescot. var. lib. 2. cap. 1. num. 21. & seq. Paris. de resignat. lib. 10. quæst. 3. num. 5. Rot. decis. 635. num. 6. par. 1. recent. Seraph. decis. 1064.*

Non obstat, quod Horatius, adeptus fuerit possessionem vigore prouisionis Vicelegati, ante concursum; quia supposito concursum, & examen Precessisse, vtique cessat fundamentum impetrantis, quod est negatiua facti concursus, & potest esse, quod Horatius obtinuerit aliam prouisionem, quę possibilitas,
7 reo, & possessori sufficit, cum in beneficialibus, † detur multiplicatio titulorum *c. post. elect. de concess. præben. Felin. in cap. in nostra num. 2. de rescript. Rot. decis. 117. num. 2. & decis. 333. num. 6. quæst. 1. & decis. 142. num. 2. par. 2. recent.*

Et Ita vtraque &c.

REVERENDIS. P. D. DVNOZETTO.

Licien. Canonicatus. Lunæ 26. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Beneficij possessio, quando semel est apprehensa, tunc non potest iterum apprehendi, & quãdo hoc cessat, & aliquà circa regul. 4. Cancell.

SVMMARIVM.

1 *Regula quarta Cancellariæ præseruat Papæ omnia beneficia ecclesiastica quorumcumque Collectorum fructuum, & prouentuum Camerę Apost. debitorũ.*
2 *Beneficij possessionem, quando quis semel apprehendit non est amplius immittendus.*
3 *Breuis virtus de capiẽda possessione Beneficij, expirat per primum actum adeptionis possessionis.*
4 *Ex possessione illius, qui obtinuit beneficium, ad possessionem Camerę non benè infertur.*
5 *Card. Camerarius habet facultatem deputandi Collectores, & subcollectorẽs in omnibus Ciuitatibus, terris, & Prouincijs quotquot voluerit.*
6 *Constitutionum verba, quando sunt clara non admittunt extrinsecam interpretationem violantẽ textũ.*
7 *Singula singulis particulariter non referuntur, nisi quando verba non possunt saluari, secundum rectitudinem sermonis.*

tur conficere librum rationum de fructibus, & demũ authoritate Monticuli, & aliorum, *Laderch. consil.* 8. monetur primò *ex l. item veniunt §. item non solùm de*
20 *petit. hæredit.* quod † fructus augeant hæreditatem, secundo ex §. *& si præfatam* sustinendo quod fructus sint de substantia hæreditatis, tertiò ex authoritate supradictorum Doctorum, *Cyriacus de Nigris controuers.* 294. *num.* 17. refert scribentes pro hac opinione
21 deinde subiungit † ad rem, de qua scribit, si verum est quod dicunt, *& Rotæ decisiones* 279. 280. *impressę post tractatum de censib. nihil firmant, vt videre est in* 1. *num.* 9. *& in* 2. *num.* 3. *& altera de Bombellis* 24. *Nouembris* 1625. *coram Domino meo Decano*, refert tantummodo aliquos ex supradictis, & transit ad limitationem, atque ita ex dictis prædictorum omnium tria tantummodo fundamenta elici possunt, nempè quod fructus
22 † augeant hæreditatem quod sint de substantia hæreditatis; ac demum quod hæres donec creditores non sint satisfacti nõ videatur hæres, nec possit quicquam lucrari.

Non obstat igitur primum fundamentum ex quo moti sunt *Guidop. Montic. Phænut. Laderch. & Caball.* quod fructus augeant hæreditatem, etiam post hæreditatem contingentes per *l. item veniunt §. item non solum vers. fructus autem, ff. de petit. hæredit.* quia
23 fructus † augent quidem actionem petitionis hæreditatis, vt intelligantur petiti contra possessorem rei hęreditariæ, non autem augent hæreditatem in præiudicium veri hæredis, quin adita hæreditate fecerit suos, ita *glos. textum explicat in verbo omnes vers. vtique*, quod ergo hic dicitur, & intelligunt *Angel. & Castr. num.* 2. *in d. §. non solum, Bart. in l. in fideicommissoriam, num.* 7. *ff. ad trebell. Abb. cons.* 79. *num.* 18. *lib.* 1. dicens proprie loquendo, fructus non augent hæreditatem sed actionem petitionis hęreditatis.

24 Non obstat secundum, † quòd fructus sint de substantia testatoris deuoluta ad hæredem per *l. vltim. §. & si præfatam C. de iure deliberam*, ibi quatenùs res substantię ad eos deuolutæ valeant, in qua se fundant *Peregr. Rimin. iun. Caball. & Laderch* quia clarè patet fructus non esse de substantia rerum ad hæredem de-
25 uolutarũ; quia † appellatione substantiæ non veniunt fructus, *l. scimus, §. repletionem, C. de inoff. testam. Bart. in l. Papinianus §. vnde si quis ff. eod. tit. & in d. l. scimus nu.* 2. *Rota in Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ* 11. *Maij* 1626. *coram bo. me. Patriarcha Manzancdo.*

Non obstat vltimum fundamentum, quod hęres donec creditores non fuerint satisfacti dici non pos-
26 sit hæres, † nec possit consequi lucrum ex hęreditate, & teneatur reddere bonam rationem, creditoribus de omni, & toto, quod ad ipsum peruenit de hæreditate, cui adhęsenunt. *Phænut. Surd. & Caball. moti ex Bald. in l. debitori num.* 2. *C. de pactis, & in l. fin. §. in computatione num.* 3. *vers. venio ad oppositiones*, vbi etiam
27 *Ias. num.* 4. *C. de iure deliberand.* quia † *Bald.* in vtroque loco allegatus, & *Iason* mouent quæstionem de impossibili exercitio actionis, postquam hæres adiuit hæreditatem, & confusio actionum sequitur, arguendo ab impossibili naturaliter, quod per legem fieri non potest possibile, quod quis sit sibi ipsi obligatus per confectionem inuentarij; sed dubium soluendo dicit hęredem non esse sibi ipsi obligatum, sed hære-
28 ditatem esse obligatam hæredi; nam † licet hæreditas non dicatur post aditam hæreditatem; tamen beneficium inuentarij facit eam censeri hæreditatem, & perinde est, ac si hæreditas esset iacens; sed prædicta, quæ dicta sunt ad saluandam impossibilitatem actionis, non tamen accommodari possunt ad impediendos eff. ctus additionis respectu acquisitionis fructuũ,
29 quia † *l. in ratione, ff. ad l. falcid.* respectu lucri non est correcta per *l. fin. C. de iure deliberandi*, vt supra fuit dictum.

Et cessante releuantia fundamentorum huius affirmatiuè opinionis diuersitas casuum inter fideicommissarios, & creditores, quę allegatur, & recepta dicitur per *Peregr. d. art.* 49. *num.* 77. *& cons.* 42. *num.* 27. *lib.* 1. solo nomine, non autem ratione comprobatur, & est contra textum *l. finalis in §. licentia, C. de iure de-*
30 *liberandi*, vbi par est causa † creditorum legatariorũ, & fideicommissariorum, & eam improbat, *Rim. iun. d. cons.* 596. *num.* 18. *& seq.*

Nec aduersatur, quod Iulius Cæsar tempore confecti inuentarij descripserit Catherinam inter creditores, quasi ex hac scientia inducta fuerit mala fides cum qua fructus non acquirantur, quia sciuit etiam se non teneri creditoribus vrgentibus ex interuallo de re sua, & sic de fructibus satisfacere, sed de corporibus hæreditarijs *d. §. & si præfatam, l. final. C. de iure*
31 *delib.* ibi † in tantum hæreditarijs creditoribus teneantur, in quantum res substantię ad eos deuolutæ valeant.

Secundo principaliter dicebatur, Iulium Cæsarẽ, & nunc eius hæredes non teneri pro rata fructuum, qui prætenduntur percepti post aditam hæreditatẽ, quia cum agatur de pensionibus domorum, & aliorum bonorum, quæ de sui natura non sunt fructifera,
32 ita vt intret † præsumptio perceptionis ex possessione subsequuta per *l. Iulianus, §. ex vendito, ff. de actio. empt. Natt. cons.* 384. *num.* 2. cum alijs in decisione huius *causæ* 24. *Ianuarij* 1618. allegatis, non tenentur ad aliquam quantitatem, nisi de ea doceatur.

Non obstat quod respectu domus magnæ adfit vnus † testis de certa scientia faciens semiplenam pro-
33 bationem, qui dicitur adminiculatus ex attestationibus particularium, & ciuitatis, & ex omissione confe-
34 ctionis libri rationum quem tenetur † conficere hæres cum beneficio legis, & inuentarij, *Angel. in l. fi. §. sin autem dubius num.* 2. *vbi Alex. Ias. Corn. C. de iure deliberand. & Caball. d. cons.* 144. *num.* 3. *lib.* 2. cum quibus adminiculis potest impleri probatio *Mandell. cons.* 7. *num.* 16. *volum.* 1. cum allegatis.

Quia neque attestationes faciũt fidem, neque hęres tenetur conficere librum de re sua, & Doctores allegati loquuntur secundum opinionem minus veram, quando scilicet hæres tenetur ad fructus perceptos post aditam hæreditatem, sed quando non tene-
35 tur, superflua est diligentia, quæ creditoribus † inutilis est, & probationes, quæ in sua specie sunt imperfectę, nunquam coniunguntur ad implendam probationem *Dec. in c. cum causam num.* 10. *de prob. Bald. in l. spadonem, §. si ciuitatis num.* 1. *ff. de excusat. tutor.* & latissimè comprobat *Gabr. concl.* 1. *num.* 31. *de probat.*

Superest exceptio computationis mobilium, sed Domini responderunt non esse habendam rationem,
36 † quia attenta tenuitate; & decursu temporis per 30. & vltra annos intrat præsumptio consumptionis *Afflict. decis.* 13. *num.* 27. *Rot. dec.* 285. *num.* 3. *coram Papa Greg. xv. Peregr. de fideicom. art.* 10. *num.* 40.

Nec

Nec obstat, quòd hæres tenebatur dè illis Catherinam satisfacere de tempore, quo instetit pro dote sua recuperanda, de quo non poterat intrare præsúptio consumptionis.

Quia neque petijt, neque voluit tunc satisfieri in dictis mobilibus, vide cum hæres continuauerit possidere dicta bona, nec ad aliud teneatur, quàm exhibere inuentariata, bene potest hodie excipere de cõsumptione spatio 30. annorum.

Et ita fuit resolutum, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Nicien. Parochialis. Veneris 23. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia concursus ad ecclesiam Parochialem, qualiter scilicet probetur, quod omnia requisita in eo fuerint obseruata.

SVMMARIVM.

1 *Factum, quando aliquid est, censetur in eo præcessisse omnia, quæ de iure præcedere debebant.*
2 *Pater comparere potest pro filio.*
3 *In concursu ad Parochialem, vt quis admittatur, quilibet pro alio potest comparere.*
4 *Fides, quando est adminiculata probat.*
5 *Protestatio contraria facto, est inutilis.*
6 *Narratiua non facti concursus ad Parochialem est plenè, & concludenter iustificanda.*
7 *In beneficialibus datur multiplicatio titulorum.*

DECISIO CCLX.

DOmini dixerunt, Horatium comparuisse in tempore, & gratiam Apostolicam, non intrare;

Comparitio enim, in tempore necessaria *ex sac. conc. Trid. sess. 24. ca. 18.* præsumitur in primis, ex quo Horatius, præuio examine, coram Iudicibus Synodalibus fuit approbatus, & electus, vti magis idoneus, & successiue per Vicarium, in vim prouisionis V. legati Auenionem immissus, vnde præsupponi debet ad electionem, & immissionem prædictam, fuisse deuentum, † præmissis omnibus, quæ de iure præcedere debebant. *Cass. dec. 21. num. 1. de præben. Menoch. lib. 6. præsumpt. 7. nu. 12. & seq. Rot. dec. 434. nu. 5. p. 1. recent.* 1

Secundo Iustificatur, comparitio intra debitum Tempus, quia terminus ad comparendum, expirabat die 17. Aprilis, 1621. qui fuit prorogatus vsque ad diem 21. eiusdem mensis Aprilis, die autem 10. dicti mensis, & sic dùrante termino, Bartholomeus Laurentius, instetit Horatium eius filium, admitti ad cõcursum huius Parochialis, quam instantiam, non est dubium, potuisse Horatio suffragari tam de iure, quia † pater potest comparere pro filio *l. vlt. C. de Imp. & al. subsit. Pur. decis. 23. lib. 2. Seraph. decis. 1193. num. 4.* 2 quam etiã ex dispositione *sac. Conc.* permitten. † quẽlibet pro alio, ad hunc effectum, posse comparere, *dicta sess. 24. cap. 18. vers. liberum sit tamen etiam alijs.* 3

Præterea ex dispositis, *in summario Horatij num. 9.* constat eumdem die 17. Aprilis personaliter comparuisse, coram Vicario generali Nicien. exhibuisse bullas Vicelegati Auenionen. in quibus præseruabatur forma cõcursus necessaria, ex decreto *sac. conc.* & protestatum fuisse se paratum, implere omnia sibi incumbentia, vt ex attestatione Vicarij, cui plurimum 4 est deferendum, † cum sit adminiculata, ex attestatione vnius Examinatoris Synodalis *Rot. decis. 122. num. 7. p. 1. recent. Greg. xv. dec. 214. num. 3.*

Non obstat, protestatio eiusdem Horatij, quod desisteretur a concursu, hæc enim elicitur, ex eiusdem Horatij comparitione, cum actu positiuo examinis, quod ipse subiuit. Ex prædictis enim remanet prote- 5 statio inutilis † tamquam contraria facto *c. sollicitudinem de appellat. & in c. cum M. ferrarien. de const. Rot. decis. 539. num. 6. p. 2. recent.*

Et ex his, resultat resolutio, secundæ partis dubij gratiam videlicet Io. Andreæ impetrantis, non intrare, quia non modo non iustificat, sed nec etiam, iustificare potest, narratiuam † non facti concursus, quam 6 tamen plene, & concludenter, iustificare tenetur tamquam fundamentum suæ impetrationis *Maresc. var. lib. 2. cap. 1. num. 21. & seq. Paris. de resignat. lib. 10. quæst. 3. num. 5. Rot. decis. 635. num. 6. par. 1. recent. Seraph. decis. 1064.*

Non obstat, quod Horatius, adeptus fuerit possessionem vigore prouisionis Vicelegati, ante concursum; quia supposito concursum, & examen Precessisse, vtique cessat fundamentum impetrantis, quod est negatiua facti concursus, & potest esse, quod Horatius obtinuerit aliam prouisionem, quę possibilitas, 7 reo, & possessori sufficit, cum in beneficialibus, † detur multiplicatio titulorum *c. post. electi de concess. præben. Felin. in cap. in nostra num. 2. de rescript. Rot. decis. 117. num. 2. & decis. 333. num. 6. quæst. 1. & decis. 142. num. 2. par. 2. recent.*

Et Ita vtraque &c.

REVERENDIS. P. D. DVNOZETTO.

Licien. Canonicatus. Lunæ 26. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Beneficij possessio, quando semel est apprehensa, tunc non potest iterum apprehendi, & quãdo hoc cessat, & aliquã circa regul. 4. Cancell.

SVMMARIVM.

1 *Regula quarta Cancellariæ præseruat Papæ omnia beneficia Ecclesiastica quorumcumque Collectorum fructuum, & prouentuum Camerę Apost. debitorũ.*
2 *Beneficij possessionem, quando quis semel apprehendit non est amplius immittendus.*
3 *Breuis virtus de capiẽda possessione Beneficij, expirat per primum actum adeptionis possessionis.*
4 *Ex possessione illius, qui obtinuit beneficium, ad possessionem Camerę non benè infertur.*
5 *Card. Camerarius habet facultatem deputandi Collectores, & subcollectorẽs in omnibus Ciuitatibus, terris, & Prouincijs quotquot voluerit.*
6 *Constitutionum verba, quando sunt clara non admittunt extrinsecam interpretationem violantẽ textũ.*
7 *Singula singulis particulariter non referuntur, nisi quando verba non possunt saluari, secundum rectitudinem sermonis.*

Vel quando sequeretur correctio, vel repugnantia n. 7.
8 *Excessus non præsumitur.*
9 *Papa confert beneficia collectorum.*
10 *Regul. 4. Cancell. requirit vnicitatem subcollectorum, & d. regul. non habet locum in exactore capituli num. 12.*
13 *Rot. decis. 715. p. 1. in recent. declaratur.*
14 *Subcollectorem, quem facit iurisdictio, non autem latitudo ipsius iurisdictionis.*

DECISIO. CCLXI.

CVm sub die 19. Ianuarij præteriti fuisset respon-sum pro executione Breuis de capienda possessione nomine Cameræ ad fauorem D. Bernardini Maggij Prouisi Apostolici; hodie ad instantiã Theofili Prouisi ab Ordinario non acquiescentis dictæ resolutioni iterum proposui dubium super eisdem, & Domini noluerunt recedere à tunc decisis; Quia d. Breue ipsis visum fuit ex omni parte iustificatum, nempe probatus obitus Hieronymi Valentis Collectoris in possessione Canoniccatus, de quo agitur, & quod idem Hieronymus fuerit Collector in Ciuitate, & Dioceſi Licien. vt firmatur in Decisione quo ca-
1 su intrat †regula quarta Cancellariæ quæ reseruat generaliter Papæ omnia, & singula Beneficia Ecclesiastica quorumcumq. Collectorum fructuum, & Prouentuum Cameræ Apostolicæ debitorum.

Non obstat, quod Maggius semel apprehenderit
2 possessionem †huius Canonicatus, & ideo non sit amplius immittendus, & consequenter Breue non exe-
3 quendum, †ex quo per primum actum adeptionis possessionis virtus Breuis consumpta videatur *iux. l. Boues §. hoc sermone ff. de verb. signif.* quia d. possessio non fuit capta à Maggio in vim alicuius mandati Cõmissarij Cameræ, nec nomine Cameræ, sed simpliciter, & ideo non impedit, quin hodie Commissarius
4 possit iuxta Breue petere immissionem, cum ex † possessione Maggij ad possessionem Cameræ nõ bene inferatur *arg. tex. in l. Papinianus exuli. ff. de minor.*

Non obstat, quod facultas D. Cardinalis Camerarij sit intelligenda, vt possit deputare Collectores in Prouincijs, & Subcollectores in Ciuitatibus, & ita deputatio Collectoris facta in persona Hieronymi in Ciuitate Licien. laboret defectu iurisdictionis, & ideo Ordinario nõ præiudicauerit; quia iste intellectus repugnat claris verbis dd. facultatũ, in quibus in §. præterea †dicitur, vt Collectores, & Subcollectores in om-
5 nibus Ciuitatibus, Terris, & Prouincijs, quotquot vo-
6 luerit deputare possit, quæ verba, cum sint † clara, nõ admittunt extrinsecam interpretationem violantem textum. *Crau. cons. 4. n. 21.* Nec singula singulis particu-
7 lariter feruntur, nisi † quãdo verba non possunt saluari secundum rectitudinem sermonis, vel sequeretur correctio, aut repugnãtia. *Rot. dec. 54. n. 25. p. 2. diuers.*

Nec facit, allegatũ absurdũ, quod si in vna Ciuitate posset deputari tot Collectores, oĩa beneficia reser uata fierent in præiudicium Ordinarij, etenim hic ex-
8 cessus † non est præsumendus, præsertim cũ non inde melior fiat conditio Cardinalis Camerarij, si Benefi-
9 cia plura fiant reseruata, ex quo semper illorũ † Collatio spectat ad Papam, & omni casu, si talis excessus cõtingeret vt in fraudem Ordinarij, moderaretur sicuti in simili de facultate vniendi, quę non intelligitur de facultate excessiua, & immoderata.

Non obstat quod in Ciuitate Licien. eodem tẽpore fuerit alter subcollector deputatus à Nuncio Neapolitano super spolijs Clericorum, & ideo locus sit li-
10 mitationi d. reg. 4. †requirẽtis vnicitatẽ subcollectorũ. Nã placuit Dominis responsio data in Decisione, quæ reuidetur, nempè q̃ versamur in Collectore, non aũt in subcollectore, & sic sumus in casu regulæ, non aũt in casu limitationis dictæ regulę, ac ẽt q̃ omni casu sũt duo Officia distincta, & circa diuersa, nẽpe Collectoris deputati à Card. Camerario p̃ Decimis exigendis, & subcollectoris Nuncij, pro spolijs Clericorũ, ob quorũ negociorũ diuersitatẽ quilibet vnicus est
11 in Officio suo, vt in simili de †diuersis procuratoribus deputatis ad diuersa negocia ab eadem persona *Rot. dec. 18. & 22. & ibi Adden. de procurat. in nouis.* Quod simile multo magis applicatur in hoc casu, cũ deputatio collectorũ facta fuerit à diuersis, & circa diuersa.

Non obstat, q̃ stante cõpositione Capituli cũ Ca-
12 mera Hieronymus fuerit potius exactor † Capituli, quã Collector Cameræ, & ideo non comprehendatur sub dicta regula 4. *vt ibi trad. Mandos. q. 3.* & ante eum glossat. antiquus; Quia deputatio facta à Camera in persona Hieronymi expressè cantat de Collectore, & ei vti tali iurisdictio, & facultates conuenientes Collectori datæ fuerunt, nẽpè cõpellendi ẽt per censuras Ecclesiasticas illos, qui recusassent soluere Capitulo, & licet propter cõpositionẽ exactio sit vnica à Capitulo soluente pro toto Clero, tamen cũ Capitulũ pro se reualendo debeat exigere à Clericis nomine Cameræ, intrat subrogatio in locũ Cameræ, & intrat potestas, & exercitiũ vniuersalis exactionis nomine Cameræ, & propterea benè applicatur †*dec. 715. n. 7. p. 1. recent.* à qua licet fuerit recessũ corã bo. me. Remboldo sub die 30. Iunij 1617. & die 2. Iunij 1621. hoc processit ex solo capite defectus vnicitatis subcollectoris quia *l.* postea fuit probatũ ad fuisse aliũ subcollectorẽ eodẽ tpe, non aũt fuit reuocata conclusio in *d. dec.* 715. firmata. *l.* quod cũ Balagnus exigeret nomine cleri, non propterea desinebat esse subcollector, cũ Cle-
14 rus esset subrogatus † in locum Cameræ, & q̃ iurisdictio non aũt latitudo ipsius Iurisdictionis, facit quẽ subcollectorẽ *iux. cons. lap. fin. inter cons. Oldr. n. 2. in fi.*

Et ex his, & alijs in dicta decisione ponderatis fuit dictum standum esse in decisis vtraq. &c.

EMINENTIS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Romana Laudemij. Venet. 30. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis quando, & ex quibus probetur, & hoc maximè, si solum agatur ad effectum solutionis Laudemij.

SVMMARIVM.

1 *Confessio dantis, & recipientis benè probat dominiũ, & proprietatem.*
2 *Et hoc maximè, quando confessio non fuit facta simpliciter.*
3 *Canonis solutio fit proprietario, & eius consensus requiritur in alienatione.*
4 *Canones recipiens sub qualitate qui impositi erant sub re emphyteutica, non potest amplius hanc qualitatem controuertere.*
5 *Sub emphyteutica tione oritur sufficiens probatio emphyteusis.*

6 Em-

6 *Emphyteusis probatur ex pacto, quod in euentum non solutionis canonis bona deuoluantur ad Proprietarium.*

7 *Insignium alicuius oppositio, solet apponi in signum proprietatis, & dominij, & ad effectum cognoscendi rem tamquam suam.*

8 *Emphyteutica bona præsumuntur omnia esse, quæ sunt posita inter fines, situs, & terræ super quibus sunt impositi canones.*

9 *In Emphyteusi scriptura inuestituræ præsumitur interuenisse, quando constat per scripturas de recognitionibus concernentibus dominium, & proprietatem.*

10 *Emphyteusis probationibus leuioribus probatur, quando non agitur ad effectum deuoluticnis, sed ad effectum Laudemij.*

DECISIO. CCLXII.

ORta controuersia inter Capitulum Basilicæ S. Petri, & Puellas dispersas An situs, & domus de quibus agitur sint sub proprietate, & dominio eiusdem Capituli ad effectum videndi. An illi sit necne soluendum Laudemium in alienationibus, & subemphiteuticationibus factis, & faciendis causa commissa in Rota, & dato dubio. An constaret de emphiteusi, illud hodie fuit affirmatiuè resolutum ad fauorem Capituli. Et moti sunt præcipuè Domini ex instrumẽto anni 1622. in quo Virginia de Cosciaris tamquam soror & hæres Marci Antonij de Maximis pro debitis dicti Marci Antonij dedit in solutum puellis dispersis quosdam canones per eumdem Marcum Antonium acquisitis in diuersis sub emphiteuticationibus per ipsum factis de dictis fitibus, & asseruit quod isti canones sunt fundati super Vinea, & quantitate terreni sub emphiteusi Capellæ Iuliæ, seù Canonicorum Basilicæ S. Petri, vndè cum puellæ sub hac assertione istos canones in solutum receperint, videntur, & ipse eiusdem Capituli proprietatem fateri, & sic
1 ista † dantis, & recipientis confessio benè probat dominium, & proprietatem Capituli, *Paul. de Castr. in l. cum falsa, num. 4. C. de iur. & fact. ignor. Ruin. cons. 50. num. 13. lib. 1. Rot. cons. 2. num. 109. & 113. lib. 1. Rot. dec. 141. num. 7. par. 2. diuers. & in recent. dec. 249. nu. 2. & seqq. & dec. 290. num. 2. par. 1.*

Et præcipuè quia in supradicto instrumento non
2 solum fuit simpliciter facta d. confessio, † sed etiam fuit reseruatus consensus, & beneplacitum Capituli, & Virginia assumpsit in se onus soluendi canonem scutorum 35. & omne illud, quod debebatur supradictæ Capellę, signum euidens quod proprietas, & directum dominium erat pœnes d. Capitulum, & quod Virginia erat solum emphiteuta, & vtilis domina; nã aliàs nec † Capitulo erat facienda solutio canonis,
3 nec illius consensus requirebatur, *Mant. de tacit. lib. 22. tit. 3. num. 16. Rot. decis. 400. num. 8. par. 1. in recent.* Et dum Puellæ cum hac qualitate canones acquisierunt, qui erant impositi super re emphiteotica Capituli, † non possunt amplius hanc qualitatem con-
4 trouertere negando emphiteusim præsertim contra Ecclesiam, *Bald. in l. censualis dante num. pred. vers. Ibi Domino C. de donat. idem Bald. in l. 1. num. 12. C. quando liceat ab empt. disced. Felin. in cap. Cum Bertoldus sub nu. 28. circa fin. vers. Dixit etiam Baldus. de sent. & reiud. Dyn. cons. 15. num. 4. Ceph. cons. 9. nu. 20. lib. 1. Serader. de feud. par. 5. cap. 6. num. 12. Moder. Rom. discept. forens. cap. 912. num. 10.*

Deinde vltra prædictum, instrumentum dationis in solutum concurrunt plura alia instrumenta concessionum factarum per dictum Marcum Antonium, qui sub emphiteuticando situs, & terras ad fabricandum, illas subemphiteuticauit cum eadem assertione quòd erant sub proprietate, & dominio Capellæ Iuliæ, & Basilicæ sancti Petri, ex qua sub † emphi-
5 teuticatione oritur sufficiens probatio istius emphiteusis non solùm contra dictum Marcum Antonium, qui Capitulum in dominum recognouit, sed etiam contra illius successores tam vniuersales, quam singulares. *Menoch. cons. 226. num. 186. in fin. & num. 187. lib. 3. Ruin. dicto cons. 50. num. 13. libr. 1. & consil. 128. num. 16. lib. 2. Dyn. cons. 20. num. 11. Valasch. quæst. 13. num. 11. Guidop. decis. 272. sub num. 2. vers. Sed in præmissis non obstantibus, Seraph. decis. 1424. num. 3. Rot. decis. 776. num. 1. par. 1. diuers. & dec. 193. nu. 2. par. 2. in recent. & in Romana Canonum 13. Mai 1624. coram bo. mem. D. meo Vbaldo.*

Et hoc tanto magis procedit stante alio instrumẽto celebrato de anno 1615. de quo in summario num. 5. cum monialibus Domus Pœnitentiæ de fitibus in-
6 tra eosdem confines, in quo fuit expresè † conuentũ, quod in euentum non solutionis Canonum bona deuoluantur ad Ecclesiam, ex quo pacto probatur emphiteusis, *l. fi. C. de iur. emph. & dixit Rot. in Romana Domus, 30. Aprilis 1621. coram Illustriss. Cardinali Verospio*, prout etiam suadetur bona esse emphiteotica ex
7 alio pacto † appositionis Insignium sancti Petri, quæ solent apponi in signum proprietatis, & dominij, & ad effectum recognoscendi rem tamquam suam, *Bart. in l. stigmata, C. de fabric. lib. 11. idem Bart. in tract. de insig. & arm. sub n. 4. Viu. com. opin. 540. nu. 14. & dixit Rot. in Romana Emphiteusis 20. Maij 1616. cora bo. me. D. meo Vbaldo, & in Romano restitutionis in integrum, 27. Maii 1627. coram me.*

Non obstat quod probetur bona, quę continentur in datione in solutum esse eadem, quę continentur in bonis emphiteuticis, de quibus cantant supradicta instrumenta subemphyteuticationum, necnon instrumentum concordiæ de anno 1564. in quibus exprimuntur pro confinibus bona DD. de Lantes, DD. de Riarijs, & via publica, seu Lungaria. Quia cum intra istos fines sint positi situs, & terræ super quibus sunt impositi canones, qui fuerunt dati in solutum, vt su-
8 pra censendum est † illas esse emphiteuticas, & eiusdẽ qualitatis cuius sunt aliæ terræ subemphiteuticatæ existentes, intra eosdem fines, *Ruin. d. cons. 50. nu. 13. & 14. lib. 1. Natt. cons. 506. num. 31. Rota decis. 508. nu. 1. par. 1. in recen. & dixit Rota in dicta Romana Restitutionis in integrum coram me.*

Non obstat quod non probẽtur inuestituræ per instrumenta, quia satis esse videtur constare per scriptu ras de recognitionibus & assertionibus prædictis cõ-
9 cernentibus dominium, & proprietatem Capituli, † cũ ex illis præsumatur interuenisse scripturam inuestituratum tamquam necessarium antecedens *Velasch. de iure emph. q. 7. n. 27. Rota dec. 400. n. 10. p. 1. in recent.*

Ex quibus omnibus præsertim, simul iunctis fuit
10 firmatum constare de emphiteusi & quidem † co faciliùs, cũ non agatur ad effectũ deuolutionis, sed secun-

dum ad effectum prædictum solutionis Laudemij, quo casu leuior probatio sufficere solet, & admittuntur, etiam præsumptiones, & coniecturæ, *Rot. decis. 249. num. 2. & decis. 400. num. 6. & 7. part. 1. in recent. & decis. 12. num. 2. & decis. 331. num. 2. part. 2. in iisdem.* Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

EMINENTIS. ET REVERENDIS. D. CARD. VBALDO.

Romana Domus. Veneris 30. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Colligitur ex summario.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur ei, de cuius possessione constat.*
2 *Possessori datur manutentio.*
3 *Index non ritè, & rectè procedens in auferendo alicui possessionem, si ille non habeat se pro spoliato, competit manutentio.*
4 *Executiua via non potest procedi contra tertios possessores.*
5 *Pro debito facto super re, quæ postea fuit data in dotem vxori à muliere, an super ea possit fieri executio.*
6 *Decis. Card. Seraph. 891. declaratur & num. 8.*
7 *Liti, si aliquis se opponat, potest contra eum fieri executio.*
8 *Text. in l. sin se obtulit ff. de re iud.*

DECISIO CCLXIII.

DOmini dixerunt Martio, informanti esse dandũ mandatum de manutenendo in possessione domus, de quo agitur. Quia de illius possessione † constat ex subhastatione, & deliberatione contra ipsum facta, *Aym. consil. 16. num. 5. vers. vndecimo, Rot. dec. 456. num. 4. par. 2. in recent. & fuit dictum in Perusina Societatis 31. Iulij 1624. coram bon. mem. D. meo Vbaldo, & in Romana Census Decimarum 21. Maij 1627. coram me.* 1 2 Possessori † autem datur manutentio, *vulg. §. retinendę instit. de interd.*

Non obstat quod stante subhastatione, & deliberatione facta ad fauorem D. de Aste, videatur Martius sua possessione priuatus. Quia cum Iudex non rite, † & rectè processerit, & d. Martius non habuerit se pro spoliato debet manuteneri, *Abb. in cap. conquærente sub num. 8. de restitut. spoliat. Put. decis. 409. in fine, lib. 2. in nou. Rot. decis. 802. num. 7. vers. quia pro responsione par. 1. & decis. 179. num. 5. part. 4. diuers. & decis. 111. par. 1. in recent.* 3

Quod autem non rite processerit patet ex eo, quia cum Martius esset tertius possessor, † non poterat cõtra eum executiuè agi, prout factum fuit, sed erat agendum remedijs competentibus, contra tertios possessores, *Alex. in l. à Diuo Pio, §. si super rebus. num. 28. vers. & pro hoc benè facit, ff. de re iud. Franc. Aretin. consil. 86. in fin. sanct. me. Gregor. XV. decis. 22. numero 1.* 4

Non obstat quod debitum cuius vigore fuit relaxatum mandatum, & facta executio esset factum per patrem vxoris Martij ante contractum matrimonium, † & sic potuerit super dicta domo quamuis in dotem data fieri executio, cum antea fuisset patris debitoris, *iuxt. dec. Seraphin. 891. num. 1. & seqq.* 5 Quia cum Domina Eugenia vxor Martij non fuerit hæres vniuersalis sui patris; sed modo fuerit constituta, in dicta domo pro sua legitima, & dote, & sic in recerta 6 † *d. decis. Seraphin.* non intrat cum loquatur in terminis quando mulier hæres vniuersalis patris omnia eius bona in dotem dedit, nam tunc bona illa censentur data deducto ære alieno, & potest executiuè agi *iuxt. termin. l. mulier bona 73. ff. de iur. dot. & loquitur etiam Guidopap. dec. 447. num. 2. Cap. dec. 128. num. 4. & 3. in quibus se fundat decisio Seraph.*

7 Non obstat quod cum Martius se † liti opposuerit potuerit contra eum fieri executio, *iux. dispositionem tex. in l. sin se obtulit. ff. de re iud. Seraphin. d. decis. 891. num.* 10. Quia maritus solum comparuit pro suo interesse dando de nullitate subhastationis factæ in re propria; non autem se opposuit, nec se obtulit pro substentanda lite mulieris, in quibus terminis loquun 8 tur † *tex. & decis. Seraph.*

Et ita vna tantum parte informante fuit conclusũ.

REVERENDIS. P. D. COCCINO, DECANO.

Parmen. Status Vener. 30. Martij 1629.

ARGVMENTVM.

Matrimonium qualiter probetur, ad hoc vt filij dicantur legitimi, & quæ præsumptiones hoc casu admittantur, cum lex multum faueat filijs, ad effectum, vt sint legitimi. Et non nulla tractantur, quãdo testes probent, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Legitimitas vt probetur satis est, vt quis sit natus ex ea, quæ vxor credebatur.*
2 *Præsumptio, vel adminiculum aliquod an desumatur ex scriptura, quando aliqua magna præsumptio falsitatis adest.*
3 *Responsio, ab interrogatorio recipit interpretationẽ, & declarationem.*
4 *Parochus etiam de iure antiquo debebat interuenire in celebratione matrimonij.*
5 *Testis, si deponat de visu concludenter, & ad sunt alia adminicula, satis probat.*
6 *Testis, quando deponit de credulitate nihil probat.*
7 *Et hoc maximè, quando ratio credulitatis non subsistit.*
8 *Parochus in propria Parochia censetur habere plenam informationem.*
9 *Filij nati, ex illis, qui pro legitimis coniugibus se reputabant, legitimi dicuntur.*
10 *Matrimonium præcedens plenè probatur ex coniugij reputatione, quod se pro legitimis habeantur, si non agatur de præiudicio alterius matrimonij.*
11 *Matrimonij præsumptio iuris, & de iure inducitur ex tractatu, & ex copula inde subsequuta.*
12 *Matrimonij tractatus de contrahendo, sufficit deinde consensus cum aliquo signo, vel nutu, ad hoc vt præsumatur matrimonium fuisse contractum.*

13 Legi-

13 *Legitimi, vt sint filij, lex quantum potest fauet. Filij præsumuntur nati post matrimonium, & non antea num.* 13.
14 *Testis, simul stare potest, quod fuerit præsens alicui actui, licet non recordetur de tempore.*
15 *Testis, quando dicatur de tempore iudicare.*
16 *Testis deponẽs per verbum, iudicio meo aut per æquipollentia verba, non vitiat eius depositionem, si ex certa scientia ex proprio sensu corporis deponat.*
17 *Testis fides magis augetur, si de tempore dubitatiuè deponat.*
18 *Testis, si circa tempus deponat dubitatiuè, per verba, in circa, & parum, plus, vel minus non dicitur discordare, sed concordare cum alijs probationibus certum tempus continentibus.*
19 *In ore duorum, vel trium stet omne verbum.*
20 *Testis vnicus probat, quando cum eius dicto concurrit fama, vel coniectura. Et hoc maximè, si dictæ coniecturæ ex circumstantijs facti desumuntur num.* 20.
21 *Examinis nullitas, ex eo, quod fuit factum in termino reprobatorio, potest deseruire pro adminiculo.*
22 *Legitimitas probatur per communem reputationem qualificatam cum fama, & coniecturijs.*
23 *Raptus ante Concil. Trid. non solum impediebat matrimonium contrahendum, sed etiam dirimebat contractum & num.* 30.
24 *Matrimonium iam contractum per quæ impedimenta dirimitur.*
25 *Filij, vt sint legitimi, quæ solemnitates de iure requirantur.*
26 *Tempus antiquum in teste est* 60. *annorum secundum obseruantiam Rotæ.*
27 *Testes de visu an debeant esse omni exceptione maiores.*
28 *Testis subditus, ac rusticus non habetur pro integro, & candido teste.*
29 *Testes, quando deponunt de fama, & auditu, quo casu non probent & num.* 48.
31 *Raptus impedit quidem matrimonium contrahendũ, sed non dirimit contractum.*
32 *C. fin. de clandest. desponſ. intellectus.*
33 *C. statutum* 27. *quæst.* 2. *declaratur, & num.* 34. *& num.* 36.
35 *Raptus ignorantia inuincibilis inter coniuges excusat à peccato.*
37 *Matrimonij dispensatio, vbi requiritur, si tamen non petatur, & matrimonium contrahatur, tunc non est opus alia dispensatione, & non obstante tali impedimento subsistitur & num.* 38.
39 *Matrimonium inter raptorem, & vxorem alterius raptam, quando subsistere non potest.*
40 *Impedimentum Canonicum, debet habere decretum irritans, nec sufficit simplex prohibitio sine irritatione.*
41 *Sacerdotem, qui occidit, numquam omnibus diebus vitæ suæ matrimonium contrahere potest.*
42 *Testes non idonei, non probant.*
43 *Confessio extraiudicialis, nec de æquitate Canonica probatur per vnicum testem, & nu.* 46.
44 *Confessio coniugum etiam vtriusque in præiudicium matrimonij, ad effectum illud irritandi, non probat.*
45 *Testis fides, quando debilitatur, ei posse coniungi cum alijs testibus habilibus.*
47 *Testibus deponentibus de auditu non probant.*
49 *Testis patiens plures defectus, nihil probat.*
50 *Vita probanda est ab eo, qui fundat se, in ea.*
51 *Filij, vt nascantur legitimi, quæ solemnitates requirunt in matrimonio.*
52 *Matrimonium præsumitur contractum, secundum leges, & pro vt legitimum est.*
53 *Matrimonium, quando principaliter non disputatur, sed incidenter ad effectum legitimæ successionis, tunc probatur leuioribus probationibus.*

DECISIO CCLXIV.

DVbium originale ter affirmatiuè resolutum est, an constet DD. Alexandrum, & Cyrum ex persona Pallauicini Aui & Sygismundi Patrui magni esse in quasi possessione legitimitatis requisitæ à Marchione Io. Francisco fideicommittente, hoc est tanquam procreatorum, & natorum de legitimo matrimonio verè, & non fictè, quod dubium tres habet inspectiones principales, super quibus vertitur cardo difficultatis. Prima est, an probetur matrimonium. Secunda, quatenus sic, an illud probetur ante conceptionem dd. Pallauicini, & Sygismundi. Tertia, quatenus etiã sic, an constet de talibus impedimentis, quæ matrimonium etiam contractum dirimerent.

Et quantum attinet ad primam inspectionem, *sub die* 2. *Decembris* 1573. *Coram bon. mem. Robusterio*, & postmodum *sub die* 23. *Octobris* 1592. *coram bo. mem. Cardinali Seraphino, vt in decisione* 1000. *in princ.* fuit resolutum constare de matrimonio inter Bernardinum, & Catherinam, absque coarctatione temporis, quæ decisio fuit confirmata 10. *Aprilis* 1606. *Coram S. M. Gregor.* xv. in quibus Decisionibus, licet dicatur constare de matrimonio sine coarctatione temporis, & saltim de facto; attamen, quoad primum, non inde resultat, quod sit probanda certa, & determinata dies, sed sufficit, quod probetur ante conceptionem dictorum Pallauicini, & Sigismundi, de quo in secunda inspectione agatur; quo verò ad secundum sufficit ad effectum, de quo agitur, vt matrimo-
1 nium etiam saltem de facto sit probatum, cum † de Iure satis sit ad concludendum legitimationem, quod quis sit natus ex ea, quę Vxor credebatur, *glos. in cap. lator in verb. probari, qui fil. sint legit. l. si vicinis, vbi Salyc. & cæteri C. de nupt. Lap. alleg.* 89. *numer.* 9. *vbi Addent.* & fuit ponderatum in Decisionibus quæ reuidentur: ita vt sublata deindè post d. decisionem Card. Seraph. exceptione impedimenti affictæ vitæ primi mariti Catherinæ, per DD. Rangonos allegata, vt in d. decis. S. M. Greg. in qua prædicta etiam decisio bon. mem. Card. Seraphin. confirmatur, & reiectis eorumdem Testibus deponentibus de alijs prętensis impedimentis ex decisionibus pro DD. Pallauicinis postea secutis, vt infra dicetur, illorum legitimitas aduersus præmissa remanserit purgata, & eorumdem intentio quasi Possessionis legitimitatis huiusmodi eo clarius de iure fundetur. Et quamuis hodie diceretur non esse habendam rationem decis. Robusterij, cum fundetur in scriptura Matrimonij

anni 1508. quam deinde coram bo.m. Card. Seraph. dèc. 949. concluſum fuit circumſcribendã eſſe, ex quo Domini non erant concordes in eo, an ex iſta ſcriptura poſſet † deſumi aliqua præſumptio, vel adminiculum propter magnam ſuſpicionem falſitatis, quæ ex quadã additione manus arguebatur; fuit tamẽ reſpõſum, quod, cum dicta ſcriptura fuerit producta per DD. de Rangonibus, ſatis apparet ipſos non negaſſe Matrimonium à principio, vt ſæpius fuit alias dictũ prefata *deciſ. Robuſterij 2. Decembris 1573. verſ. Septimo conſiderarunt, Card. Seraph. deciſ. 1000. ſub num. 16. verſic. ſeptimo huic probationi, ac S. M. Greg. xv. deciſ. 247. ſub num. 18. verſ. argumentum etiam*, & in omnem euentum deciſ. illa nititur alijs fundamentis ex quibus poteſt ſuſtineri, prout etiam aliæ duæ Deciſiones in alijs fundamentis ſe tuentur; maximè cum probationes factæ per DD. de Rangonibus non fuerint principaliter ſuper negatiua matrimonij, ſed ſuper impedimentis, ſignum euidens, quod dum materia erat recens, non dubitabatur de exiſtentia matrimonij per præmiſſa.

Quantum attinet ad ſecundam inſpectionem, an, ſcilicet probetur matrimonium ante conceptionem dictorum Pallauicini, & Sigiſmundi, tria continet dubia. Primum eſt an probetur Presbiterum Baptiſtam teſtem Rangonorum fuiſſe præſentem matrimonio. Secundum quatenus ſic, an illius depoſitio concludat de matrimonio contracto ante conceptionem dictorum Pallauicini, & Sigiſmundi. Tertium quatenus etiam ſic, an ex dicto Presbiteri Baptiſtæ, iunctis alijs, plenè probetur matrimonium ante præfatam conceptionem fuiſſe contractum. Circa primum dubium, cum idẽm Presbiter Baptiſta ſuper. 17. Interrogatorio in quo continetur an interfuerit quando Catherina fuit deſponſata cum D. Bernardino, & dicat in quo loco eam deſponſauit; Reſpondendo depouat ſe fuiſſe præſentem in Caſtro Varani, vbi Bernardinus deſponſauit Catherinam, illius dictum venit intelligendum, quod interfuerit, & præſens fuerit matrimonio in Caſtro Varani, vt congruat illius reſponſio tenori Interrogatorij continentis duas partes vi-
3 delicet intereſſentiam, & locum, † à quo quidem Interrogatorio recipit interpretationem, atq. declarationem *Alber. in l. Præſes. num. 4. ff. de pen. Seyſel. in l. Cælius num. 58. ff. de vſucap. & in l. ſcire debemus num. 9. ff. de verb. oblig. Bald. conſ. 54. num. 6. l. 1. & conſ. 10. num. 3. l. 5. Alex. conſ. 88. num. 26. l. 5. Gramat. conſ. ciuil. 58. num. 1. & 20. Dec. conſ. 272. num. 7. & conſ 445. num. 5. Caphal. conſ. 77. num. 33. Balb. de præſcript. p. 4. num. 18. Monticell. in repert. Rubr. Teſtium dicta qualiter interpretentur col. 2.* & hęc eo magis procedunt, cum
4 debuiſſet intereſſe tanquam Parochus † matrimonio etiam de iure antiquo; ad euitan. clandeſtinitatem *c. 1. 30. q. 5. c. fin. de clandeſtin. deſponſat.* Et circa interpretationem dicti iſtius Teſtis intellectus iſte non eſt nouus, cum Rota ſæpè ſæpius dixerit hunc Teſtem fuiſſe præſentem matrimonio videlicet coram Ant. Auguſtino de anno 1556. coram Robuſterio in ſuperius allegata Deciſione in qua refertur etiam dicta Deci. Antonij Aug. *in præfata deciſione Seraph. 1000. in allegat. deciſ. 247. coram S. M. Greg. coram bon. mem. Card. Sacrato 11. Ianuarii 1616. & in tribus Deciſ. vltimo loco factis*, quæ hodie reuidentur.

Non obſtant annotationes, quæ fuerunt datæ pro parte DD. de Rangonibus, & præſertim Antonij Auguſtini, quæ ſic ſe habet. *Si non agitur de probatione plena matrimonij, tenuerunt teſtem rectè deponere, & magis videri interfuiſſe actui, præſertim ſi comprobetur teſtibus etiam nulliter examinatis, aut ſcripturis quibuſcumque.* Quia contrarium non dicit, non prætenditur enim quod ſolus Presbiter Baptiſta probet matrimonium, ſed quod fuerit præſens matrimonio, & ideò quod faciat gradum probationis, itaut alijs concurrentibus, plenè probet, vt in reſponſione ſecundi dubij dicetur, quod in ſubſtantia eſt idem quod dicit Ant. Auguſtinus, vt clarè patet ex alia annotatione Oradini, quæ ſic ſe habet. *Domini inclinarunt in prima parte, quod teſtis probet ſi innetur adminiculis, quę videantur*, & ex alia annotatione Veralli, *ibi, fuit tentum, me ſolo excepto, quod dictum D. Baptiſtæ intelligatur de præſentia in actu, quia dicta Teſtium ſunt coadiuuanda non cauillanda, & maximè, quia dictum Teſtis refertur ad Interrogatorium, & ſecundum illud declaratur, alias dicta dictio, (præſens) nihil deſerviret.* Et licet ſubdat, *tamen aliqui ex Dominis vellent adminiculare dictum, & declarare ſecundum Interrogatorium, ſi aliunde de aliquo, & etiam non releuanti declarari poſſit, de quo etiã vidēn.* attamen hoc eſt intelligẽdum iuxta. d. annotationem A. A. cui abundè ſatisfit, vt ſtatim dicetur, & iſte non eſt nouus intellectus harum annotationum, ſed ità intellexit hanc reſolutionem Rotę factam. 6. Martij 1556. *Rota antiqua coram Robuſterio 2. Decembris* 1573. dum dixit, & ſic
5 iſte teſtis (ſcilicet Presbiter Baptiſta) deponit de † viſu, & ſatis concludenter, vt *alias fuit reſolutum, &* ſi adiuuatur alijs adminiculis, ſatis probat, vt dicitur *in reſolutionibus del. 1556. coram R. P. D. A. A.* Et Rota ſemper ſequuta fuit hoc dictum, vt in Deciſionibus s. alleg. Et huic deciſioni A. A. abundè fuit ſatisfactum, vt ex infra dicendis ſuo loco apparebit etiam per depoſitionem Teſtis nulliter examinati, cum habeatur depoſitio Io. Petri Betuſchi examinati per DD. Pallauicinos de anno 1532. in termino reprobatorio, & ſic nulliter, qui optimè deponit ſuper Tertio Capitulo cum per formalia verba dixit *ſe ſcire quod ſuper matrimonio contracto inter D. Bernardinum, & D. Catherinam modo ſunt 23. anni, factum fuit Inſtrumentum dotale per publicum Notarium, qui vocabatur Io. Thomas de Gazijs, & credere ipſius Teſtis fuit die prima anni, præſentibus ipſo Teſte, & D. Bernardino de Lucatunc Vic. Epiſc. Parmen, qui tenuit manum Catherinę, quando deſponſata fuit Bernardino, ac D. Baptiſta de ferrarijs de loco Zibelli, qui dixit verba contractus matrimonij denotantia de præſenti inter dictum D. Bernardinum, & D. Catherinam, ac D. Bartholomeo de Prato Cive ac Doctore Parmẽ. ac multis alijs vltra mulieres 50. & hæc acta fuerunt in loco Varani, in Arce in Sala magna, & hæc dixit ſcire, quia erat famulus, & vidit, & audiuit.*

Neque obſtat, quod d. Presbiter Baptiſta ſuper 16. Interrogatorio dicat, *quod Bernardinus, & Chaterina per plures annos ſteterunt ſimul reputantes ſe pro legitimis coniugibus, & procrearunt articulatos filios, & plures reputabant eos pro veris, & legitimis coniugibus, & etiam aliqui dicebant quod inter eos non potuit eſſe verum matrimonium.* Quia hoc non repugnat quo minus D. Baptiſta fuerit præſens matrimonio, nec inde inferri poteſt, quod non faciat ſufficientem

gra-

gradum probationis. Et ista existimatio non tollit aliam probationem, quæ longe præualet, vt fuit ponderatū in alijs Decisionibus, & dicetur in Tertio Dubio. Et quamuis iste Testis super *9.art. dicat se credere quod filij D. Bernardini non sunt legitimi, neq. successibiles ad paternam hæreditatem propter impedimenta in aliis articulis expressa*, attamen † circa hoc nihil probat, neq; 6 in hoc dici potest Testis *glos. in l. 2. penult. in verbo audierint. ff. de acq. plu. arcen. & in l. Testium in verbo præsto. C. de Testib.* & maximè cum ratio credulitatis fundetur † in impedimentis, quæ si non subsistunt, vt dicetur in Tertia inspectione, vtique nulla est habenda 7 ratio huius dicti. *Aret. in c. quoties nu. 10. & seqq. iuncto nu. 17. & seqq. & ibi etiam Abb. nu. 6. versic. oportet ergo quod illa credulitas. felyn. nu. 10. ante finem vers. & merito. de Testibus.*

Circa Secundum Dubium huius secundæ inspectionis principalis, an scilicet dictum Presbiteri Baptistæ concludat matrimonium fuisse contractum ante conceptionem dictorum Pallauicini, & Sigismundi, Visum fuit absq. difficultate affirmatiuè respondendum. deponit enim, *quod Bernardinus, & Catherina per plures annos steterunt simul reputantes se pro legitimis coniugibus, & procrearunt* inter alios *Pallauicinum, & Sigismundum*: Vnde cum fuerit præsens matrimonio, & deponat de procreatione, inter alios, dictorum Pallauicini, & Sigismundi in tempore, quo steterunt simul reputantes se pro legitimis coniugibus vtique deponere dicitur de procreatione post matrimonium, cui fuerat præsens, & quo mediante intrat legitimi coniu- 8 gij reputatio, de qua ipse deponit, & † de qua vti Parochus in propria Parochia plenam informationem habuisse censetur, & cum quo concordant alij Testes DD. de Rangonibus mox citandi. Et ex eo quod procreati deponantur in tempore, quo Bernardinus, & 9 Catherina se pro legitimis † coniugibus reputabant, legitimi dicuntur *Dec. cons. 152. nu. 3.* cum talis coniugum professio, dum non agitur de alterius matrimo- 10 nij præiudicio, plenè probet † inter eos matrimoniū præcedens. *Mandel. consil. 180. nu. 1. & 2.* & ex cohabitatione plurium annorum, vt supra per eum testificata, fauore legitimitatis, matrimonium præcedens præsumatur *Abb. in c. lator nu. 6. qui fil. sint legit. Caph. consil. 435. num. 64.* & præsertim in proposito casu, in quo isti procreati probantur longe post mādatum de dispensan. anni 1508. & sic post tractatum matrimonij inter Bernardinum, & Catherinam, quo fit, vt per 11 tractatum huiusmodi, & copulam † inde subsequutā matrimonium inducatur præsumptum Iuris, & de iure *Boer. consil. 40. nu. 106.* Quinimo vbi præcessit tractatus de contrahen. sufficit deinde consensus cum a- 12 liquo signo, vel nutu, sine aliqua † expresione verborum. *Calder. Consil. 5. in fin. de sponsal.* ita explicans glos. *in c. si inter de sponsal.* Accedit quod cum lex in quan- 13 tum potest, faueat filijs, vt † sint legitimi *Decian. d. consil. 152. sub num. 1. versic. & quia lex.* In dubio præsumendum est filium natum post matrimonium, & non ante. *Ruin. consil. 51. sub nu. 20. vers. Præterea ex quo matrimonium fuit contractum lib. 5.*

Neque obstat quod d. Presbiter Baptista examinatus 12. Nouembris 1533. & interrogatus de tempore matrimonij respondeat, *quod de eo non recordatur, sed quod iudicio suo sunt 30. anni vel circa, parum plus, vel minus*, vnde videtur concludere matrimonium fuisse contractum ante obtentam dispensationem die 29. Maij 1508. & ante diem 3. Ianuarij 1510. in quo DD. Rangoni prætendūt illam fuisse executam. Quia huic motiuo abunde fuit responsum in alijs Decisionibus, & nunc fuit replicatum, satis constare ex prædictis quod dictus presbiter Baptista fuerit præsens matrimonio, nec huiusmodi depositio ex hoc elidatur, cum 14 vt alias dictum fuit, stent † simul quod fuerit præsens matrimonio, licet non probet tempus iuxta sæpè allegatam doctrinam *Bart. in l. de ætate nu. 7. vers. interrogate de anno. ff. de minor.* nec potest fieri vis in illis verbis, *quod iudicio suo sunt 30. anni parum plus, vel minus,* 15 *&c.* cum circa hoc tempus † iudicet dum prius respōdit de illo non recordari. *Bart. in l. quid tamen §. si arbiter. nu. 3. ff. de recept. arbitr.* Vndè etsi explicitè nō probet tempus matrimonij, sufficit quod probet procreationem post dictum matrimonium, vt patet ex prædictis, & abundè fuit satisfactum in alijs Decisionibus, & in puncto *Alex. in cons. 149. nu. 1. in fin. & nu. 2. lib. 5.* vbi quod si Testes fuerunt præsentes primo matri- 16 monio, licet circa tempus † deponant per verbum, Iudicio suo, aut per æquipollentia verba, hoc non vitiat probationem testis deponentis de tempore, per verba prædicta, si circa negotium principale deponit de scientia ex proprio sensu corporis, vt est casus noster, quia Presbiter Baptista fuit præsens matrimonio, & allegat *text. in d. l. quid tamen. §. arbiter. cum ibi notatis per Bart. de arbitr. & allegat etiam. Ioan. Andr. ad Speculatorem in tit. de Test. §. nunc tractandum. in additione incipiente hoc ergo intendit:* vbi quod hoc casu distinguitur Iudicium à testimonio, Imò, quod plus est, auge- 17 tur magis † fides huius Testis deponentis dubitatiue de tempore. *Angel. in consil. 25. pro decisione quæstionū. nu. 4.* quem sequitur idem *Alex. cons. 66. nu. 4. lib. 2.* Et dum de tempore deponit, non bene memor, dubitati- 18 ue, & cum dictionibus, † *in circa, & parum plus vel minus*, non dicitur discordare, sed potius concordare cū alijs probationibus certum tempus continentibus, prout firmatum fuit coram *S. M. Greg. XV. decis. 390. nu. 8.* Vnde cessat quod ille Testis videatur concludere tempus matrimonij ante dispensationē anni 1508. super quo etiam emanauit peculiaris *Decis. coram bo. mem. Card. Sacrato 11. Ianuarij 1616.* & quoad scripturam 3. Ianuarij 1510. prætensæ executionis vltra præmissa, intrant alias ponderata per Rotam contra fidē dictæ scripturæ post *decis. 949. bo. me. Card. Seraph.* quæ à DD. de Rangonibus allegabatur, vltra quod firmatum fuit dictos Pallauicinum, & Sigismūdum, de quibus in p̄senti dubio agitur natos fuisse de anno 1511. & respectiuè 1512. & sic longè post dictam prætensam executionem.

Circa tertium dubium, an ex dicto præfati Presbiteri Baptistæ vna cum alijs habeatur plena probatio, quod matrimonium fuerit contractum ante procreationem dd. Sigismundi, & Pallauicini: Vt dictum fuit 19 in alijs decisionibus, licet † in ore duorum, vel trium stet omne verbum, nihilominus & vnicus Testis probat, quando cum dicto ipsius concurrit fama, vel con- 20 iecturæ, maximè quando coniecturæ, † & præsumptiones ducuntur ex circumstantijs facti, hic autem, vt fuit etiam ponderatum in alijs decisionibus, Bernardinus de Franzosijs, & Ioannes de magistris Testes DD. de Rangonibus deponunt de auditu publico, & sic de publica voce, & fama, Bernardinum despon-

sasse

ſaſſe Catharinam, & eam in vxorem accepiſſe, & abinde citra inter alios filios ſuſcepiſſe Pallauicinum, & Sigiſmundum; & idē deponūt de auditu Baroccius de Burgo pariter Teſtis DD. de Rangonibus, & Raymūdus del Pizzo, qui etiam diſtinguit filios natos ante, & poſt matrimonium, & expreſsè in dicto optime concludit Damianus Comazzanus, qui licet ſit examinatus pro DD. Pallauicinis contra Fiſcum, & ſic cū parte diuerſa, negari tamen non poteſt, quin faciat aliquod adminiculum, maximè cum in dicto plene concludat.

Et non ſolum, vt dictum eſt, adeſt depoſitio Presbiteri Baptiſtæ, qui fuit præſens matrimonio, & publica vox, & fama adminiculata ex dicta depoſitione Cornazzani, & Ioannis Petri de Betuſchis, qui licet fuerit nulliter examinatus, tamen fuit examinatus cū interrogatorijs partis, & vt ſupra relatum fuit, optime
21 in dicto concludit, † & nullitas examinis cum ſit ex eo ſolum quod fuit examinatus in termino reprobatorio, non eſt talis conſiderationis, vt non poſſit inferuire pro adminiculo: ſed adeſt etiam communis repu
22 tatio, vt ſupra ponderatum eſt, † qualificata, quæ vna cum fama, & adminiculis probat legitimationem, vt per DD. allegatos in alijs deciſionibus, & dixit *Rota in Cauſa Cæſarang. Status de Morata. 7. Iunij 1585. Corā Bubalo.* Quod autem Pallauicinus, & Sigiſmundus eſſent nati poſt matrimonium probant dictus Ioannes de Magiſtris, & Presbiter Baptiſta, & iſta communis reputatio coadiuuatur ex depoſitione Stephani de Caballis, & ex Teſtibus examinatis per D. Euſroſihā contra DD. de Rangonibus, vt fuit ponderatum in alijs Deciſionibus, vbi reſponſum obiectis in contrarium factis, in quibus etiam Deciſionibus fuerunt pō derata adminicula, nempe mandatum de diſpenſand. Confeſſio Bernardini, qui diſtinxit in ſuo Teſtamento filios natos ante, & poſt matrimonium, & alia, vt late in dictis Deciſionibus, in quibus abunde etiā fuit reſponſum ad famam, quæ prætenditur in contrariū, & alia obiecta, quæ hodie repetuntur, reſponſiones enim in illis Deciſionibus datæ placuerunt Dominis, ita, vt ſuperfluum ſit idem in hac deciſione repetere.

Quantum attinet ad tertiam inſpectionem circa impedimenta matrimonij, ſuper quibus duo Procuratores, & duo ex tribus Aduocatis ex profeſſo ſcribebāt, illa reducuntur ad ſex capita. Primo ad raptum, qui cum eſſet raptus ſponſæ, prætendebatur, quod etiam
23 ante Concilium Trident. nedum † impediret matrimonium contrahendum, ſed etiam dirimeret contractum *ex c. Statutum 27. q. 2.* Secundo ad adulterium cū fide data. Tertio ad machinationem in necem primi viri. Quarto ad copulam habitam cum Martha Sorore Catherinæ, & Margarita nepte ipſiuſmet Catherinæ, & cum Comina eiuſdem Catherinæ filia, quæ tria
24 poſtrema † impedimenta dirimunt matrimonium cōtractum ex allegatis *per Sanchez de Matrim. lib. 7. diſp. 6. per totam.* Quinto, quia non conſtabat de morte primi viri Catherinæ. Sexto quia non conſtat fuiſſe ſer-
25 uatas † ſolemnitates de Iure requiſitas, vt inde filij naſcerentur legitimi, de quibus in *c. 1. 30. q. 5. & in c. fi. de clandeſt. deſponſat.*

Et quoad primum caput circa raptum duæ afferuntur probationes, videlicet Teſtes de fama, & auditu. Secundo Teſtes de viſu. Quantum attinet ad teſtes de fama, & auditu, cum de tempore examinis non eſſent lapſi 60. anni à die prætenſi raptus, prædicti teſtes nō probant, cum fama non probet, niſi in antiquis, quod
26 tēpus † antiquum in teſte eſt 60. annorum ſecundum obſeruantiam Rotæ, *vt in deciſ. 5. nu. 3. p. 3. diuerſ.* Quātum verò attinet ad teſtes de viſu, teſtes, qui de hoc deponunt, ſunt à Rota reiecti, & ideo nihil probant, cum in hac materia, quæſtio ſit, an teſtes debeant eſ-
27 ſe † omni exceptione maiores, vel ſufficiant habiles ex deductis *per Farinac. de Teſtib. qu. 162. limit. 6. per tot.* quales non ſunt iſti. Nam Cæſari della Vela, & Galeatio de Nardo non eſſe fidem adhiben. reſolutum fuit 24. *Nouembris 1599. Coram bo. mem. Card. Seraph. vt in deciſ. 1330.* & rurſus idem Cæſar fuit reprobatus 5. *Septembris 1603. coram Illuſtr. Millino.* Carlino autem de Artuſis, quod fides non eſſet adhibenda bis fuit reſolutum. *Coram bo. me. Cardin. Seraph. 14. Martij, & 16. Maij 1594. vt in deciſ. 1069. & 1076.* Et licet *ſub die 26. Octobris 1594. fuerit poſtea dictum, quod Domini præfatum Carlinum non reijciebant, ſed reſeruabant illum arbitrio videndum cum alijs teſtibus*, attamen 4. Iunij. 1604. *coram Illuſtriſs. Millino reſolutum fuit dictum Carlinum non eſſe teſtem idoneum.* Bernardinum autem de Brunerijs propter varietates, & quia erat ſubditus,
28 † ac ruſticus, domini 16. Martij 1551. non habuerunt pro integro, & candido teſte, *vt per Put. deciſ. 375. lib. 3.* & tandem Iacobo Marotio poſtremo teſti non eſſe fidem adhibend. reſolutum fuit 24. *Maij 1602. & 28. Aprilis 1603. coram Illuſtr. Millino.* Nec huiuſmodi raptus comprobatur, ex eo quod Ioan. Antonius Pater mariti Catherinæ fuit interfectus, quia non con-
29 ſtat à Bernardino fuiſſe interfectum, cum teſtes † deponant de fama, & auditu, qui propterea in hoc caſu non probant, vt dictum eſt: nec quoad hoc habenda eſt ratio Cæſaris della Vela, & Angeli Dominici vt ſupra reiectorum, ex ſupradictis, & inferius dicendis.

Et circa hoc caput ceſſat omnis difficultas, quia vt in alijs Deciſionibus fuit dictum, licet de iure antiquo, *vt in c. de puellis, in c. ſi autem, & in c. placuit 36. q.*
30 *2.* raptus † nedum impediret matrimonium contrahēdum, ſed etiam dirimeret contractum, quod & hodie ſtatutum fuit per *Sacros Conc. Trident. Seſſ. 24. c. 6. de reform. matrim.* Attamen matrimonium, de quo agitur, fuit contractum ante Concil. Trident. & poſt dictos Canones antiquatos per *c. fin. de raptor.* Ex cuius diſpo
31 ſitione † Raptus impedit quidem matrimonium contrahen. ſed non dirimit contractum, & ideo quicquid de ipſo raptu dicendum eſſet, de illo non eſt agendū. Ad illud verò quod hodie replicabatur circa interpretationem text. in dicto *c. fin.* † quod ſcilicet loquatur, quando rapitur puella: ſed quando rapitur Sponſa alicuius, iſte raptus impedit nedum matrimonium contrahendum, ſed etiam dirimit contractum, *vt in d. c. Statutum 27. q. 2.* fuit reſponſum per Dominos hāc
33 aſſertionem nullibi probari, cum text. † ille ſolum impediat matrimonium contrahendum cum rapta ſponſa alterius, vel vxore defuncto viro, non autem dirimat contractum cum eadem ſponſa, vel alterius vxo-
34 re defuncto tamen Viro: Ille enim text. † vult ſolummodo, quod poſt contractum matrimonium vir anathematizetur vſque ad ſatisfactionem, hoc eſt, donec pœnitentiam agat de rapina, vt ibidem explicat *gloſ. & Turrecrem. in fin.* & propterea merito *ibi gloſ. 1.* expreſsè notat, quod ſi prædicti contrahant, matrimonium tenet *argument. text. in c. accedenſ. de rapt. qui eſt*

tex.

text. in c. fin. in alijs decisionibus allegatus, & idem dicit *Veracrux in Specul. coniug. p. 1. art. 25. in princ. in p. conclusione* dicens, quod non possent contrahere sine
35 peccato, & † quod si ignorarent inuincibiliter tale impedimentum, excusarentur à peccato. *Sanchez de matrim. lib. 7. disput. 12. num. 43.* Et hanc esse communem sententiam dicit *Gutierez de matrim. c. 86. nu. 5. Sotus super 4. q. vnica dist. 37. vers. de raptore alienæ sponsæ, & inferius vers. circa hos omnes casus, & vers. tandem ad pacandas conscientias*, vbi dicit, Episcopum. posse super hoc impedimento dispensare, & si consuetum est non petere dispensationem, euitari peccatum mortale, & vbi non est hominum memoria, vt Episcopus dispen-
36 set videri tacite consentire, & aduertit quod † dictū *c. Statutum* est Concilij Prouincialis, ac tandem subdit ad pacandas conscientias notandum esse, quod etiam vbi adesset consuetudo petendi dispensationem, quaquam esset peccatum mortale absque illa contrahere, postquam tamen contractum fuerit matrimoniū, nulla opus est dispensatione, quia & matrimoniū solidū
37 est, nec dictum impedimentum, aut solutionē † matrimonij inducit, aut exactionem debiti coniugalis impedit, & idem dicit in substantia *Paludan. super 4. distinct. 34. q. 1. art. 1. concluſ. 1. & seqq. Matienz. lib. 5. recompil. glos. 1. Rubr. nu. 142.* vbi expresse quod illud est impedimentum impediens absque dispensatione, nō
38 autem dirimens † matrimonium, licet aliud sit hodie post Concil. Trident. *Caietan. ad S. Tho. 2. 2. q. 154. art. 7. in fin.* vbi clarissimis verbis hoc dicit. *Guliel. Estius in 4. sentent. dist. 34. colum. 2. versic. sunt quidem & alia impedimenta non dirimentia, Michael de Palatio super eodem 4. dist. 34. col. 12. in prin. ver. est aliud quoque impedimētum, sed non dirimit fol. mihi 779.* qui licet dicat
39 inter † raptorem, & vxorem alterius raptam non posse consistere matrimonium vtique loquitur viuente primo viro, non autem eo defuncto, quia text. in dicto *c. Statutum* procedit præsertim in sponsa de præsenti, & dicit *glos. ibidem in vers. Rapuerit. Hugo. Archidiacon. Bellamer. & Turrecrem. quos allegat Sanchez vbi supranu. 45.* Vnde cum text. ipse, & omnes Doctores supracitati dicant, quod impedimentum raptus alterius sponsæ non dirimit contractum, vtique si text. loquitur etiam de spōsa per verba de præsenti, de vxore etiam est intelligendus, quod non dirimat contractū,
40 primo viro defuncto, & regula est generalis, † quod impedimentum Canonicum debet habere decretum irritans, nec sufficit simplex prohibitio sine irritatione eius, quod fit in contrarium, sicut in *c. 2. de pœniten. & remiss.* prohibetur ille, qui Sacerdotem occidit, ne
41 vnquam † contrahat matrimonium omnibus diebus vitæ suæ, quia si ille talis contrahat, licet mortaliter peccet tamque transgressor Apostolici Præcepti, tamē matrimonium censetur Canonicum, & non dirimitur in futurum, vt notat post alios *Thomas de Argentina super 4. sent. d. 4. dist. 34. art. 1. post princ.*

Quo verò ad secundum caput de adulterio cum fide data, quicquid deponat Cæsar della Vela, & Bernardinus de Brunerijs alias Pazzainus, nihil probant,
42 cum non sint † idonei testes, & vt dictum est a Rota fuerint reiecti. Barotius autem de Burgo, Ioannes de Magistris, Hieronymus de Ronco, & Bernardinus Zacchaninus deponunt de simplici auditu, & ideo nō probant. Præsbiter Baptista deponit de confessione extraiudiciali Bernardini, quæ etiam
43 conon † probatur per vnicum testem, sed ad minus duo requiruntur; Itaut non valeat consequentia, duo plenè probant confessionem extraiudicialem, ergo vnus semiplenè *Put. decis. 466. l. 2. in correct.* & nihilo-
44 minus confessio coniugum etiam vtriusque † in præiudicium matrimonij ad effectum irritandi non probat *c. super eo qui cogn. consangui.* & in puncto fidei datæ. *Io. And. in c. finali de cognat. leg. n. 7.* Angelus Dominici deponit de confessione Catherinæ facta præsente Bernardino, sed ex supradictis nihil probat, & coram *Put. 13. Aprilis 1551.* Rota dixit quod eius fides erat debilitata; Ideoque videndi essent alij Testes, ex quibus prætendebatur datio fidei, & videretur an iste Testis, vna cum alijs præfatam fidei dationem probaret. Quare cum ex præfatis pareat nullam resultare probationem, merito dictum fuit in alia Decisione, quod iste Testis censebatur a Rota reiectus, quia vt videre est apud *Verall. decis. 276. in fin. lib. 3.* sensus Rotæ fuit
45 quod eius fides † debilitetur, sed quod posset coniungi cum alijs Testibus habilibus, quales, saltem respectu dicti, non sunt in casu isto.

Quo verò ad tertium caput de machinatione in necem primi viri ex supra deductis non est habenda ratio testium deponentium de auditu, & fama, quia nō versamur in tempore antiquo, & quamuis de auditu à Bernardino deponat Galeatius de Nardo, vt tamen
46 dictum est, † testis iste, tanquam vnicus non probat confessionem extraiudicialem, & cessat omnis difficultas, cum 24. *Nouembris 1599. coram bo. me. Cardin. Scaph.* fuerit à Rota reprobatus, vt dictum est, prout etiam reprobati fuerunt aliqui ex testibus, qui deponunt de auditu, & fama, nempè Cæsar della Vela, Angelus Dominici, Carlinus de Artusis, Iacobus de Cazijs, vt in Decisionibus, relatis. Et tanto magis cessat difficultas ex depositione duorum Testium eorundē DD. Rangonorum, videlicet Ioannis de Magistris, & Antonij del Dosso super 14. Interrogatorio, ex quorū dictis colligitur ipsum Io. Petrū naturali morte obijsse in propria Domo.

Quantum attinet ad quartum caput de copula habita cum Martha sorore Catherinæ, & Margharita nepte, ac Comina filia; circa Martham plenique ex Testibus à Rota sunt reprobati, videlicet Cæsar della Vela, Angelus Dominici, Carlinus de Artusis, Galeatius de Nardo, vt in allegatis Decisionibus, & Gabriel de Merlis, *subdit 11. Ianuarij, & 18. Martij*
47 *1602. coram Illustrissimo Millino*: Cæteri deponunt † de auditu, & ideo non probant, vt dictum est, & præterea non concludunt in dicto, quia non deponunt de tempore ante matrimonium, quod per subsequentem copulam cum affine dirimi non potuisset, vel non deponunt de scientia Catherinę, prout fuisset necesse ad tollendum eius bona fidem, vel non deponunt quod illa audiuerint ante litem motam respectiue. Et circa copulam Margaritæ neptis Catherinæ non est habenda ratio depositionis Cæsaris della Vela, & Angeli Dominici, cum vt sæpè dictum fuit, reiecti fuerint: de alijs verò Testibus minus habenda est ratio, cum deponant † de auditu, & fama, quia in hoc casu
48 est non probat, & patiuntur supradictos [illegible] dicto. Tandem circa Comi[illegible] fu[illegible] quatuor, nempe Ang[illegible]

ſaſſe Catharinam, & eam in vxorem accepiſſe, & abinde citra inter alios filios ſuſcepiſſe Pallauicinum, & Sigiſmundum; & idē deponūt de auditu Baroccius de Burgo pariter Teſtis DD. de Rangonibus, & Raymūdus del Pizzo, qui etiam diſtinguit filios natos ante, & poſt matrimonium, & expreſsè in dicto optime concludit Damianus Cornazzanus, qui licet ſit examinatus pro DD. Pallauicinis contra Fiſcum, & ſic cū parte diuerſa, negari tamen non poteſt, quin faciat aliquod adminiculum, maximè cum in dicto plene concludat.

Et non ſolum, vt dictum eſt, adeſt depoſitio Presbiteri Baptiſtæ, qui fuit præſens matrimonio, & publica vox, & fama adminiculata ex dicta depoſitione Cornazzani, & Ioannis Petri de Betuſchis, qui licet fuerit nulliter examinatus, tamen fuit examinatus cū interrogatorijs partis, & vt ſupra relatum fuit, optime
21 in dicto concludit, † & nullitas examinis cum ſit ex eo ſolum quod fuit examinatus in termino reprobatorio, non eſt talis conſiderationis, vt non poſſit inſeruire pro adminiculo: ſed adeſt etiam communis reputatio, vt ſupra ponderatum eſt, † qualificata, quæ vna
22 cum fama, & adminiculis probat legitimationem, vt per DD. allegatos in alijs deciſionibus, & dixit *Rota in Cauſa Cæſaraug. Status de Morata. 7. Iunij* 1585. *Coram Bubalo.* Quod autem Pallauicinus, & Sigiſmundus eſſent nati poſt matrimonium probant dictus Ioannes de Magiſtris, & Presbiter Baptiſta, & iſta communis reputatio coadiuuatur ex depoſitione Stephani de Caballis, & ex Teſtibus examinatis per D. Euſroſihā contra DD. de Rangonibus, vt fuit ponderatum in alijs Deciſionibus, vbi reſponſum obiectis in contrarium factis, in quibus etiam Deciſionibus fuerunt pō derata adminicula, nempe mandatum de diſpenſand. Confeſſio Bernardini, qui diſtinxit in ſuo Teſtamento filios natos ante, & poſt matrimonium, & alia, vt late in dictis Deciſionibus, in quibus abunde etiā fuit reſponſum ad famam, quæ prætenditur in contrariū, & alia obiecta, quæ hodie repetuntur, reſponſiones enim in illis Deciſionibus datæ placuerunt Dominis, ita, vt ſuperfluum ſit idem in hac deciſione repetere.

Quantum attinet ad tertiam inſpectionem circa impedimenta matrimonij, ſuper quibus duo Procuratores, & duo ex tribus Aduocatis ex profeſſo ſcribebāt, illa reducuntur ad ſex capita. Primo ad raptum, qui cum eſſet raptus ſponſæ, prætendebatur, quod etiam
23 ante Concilium Trident. nedum † impediret matrimonium contrahendum, ſed etiam dirimeret contractum *ex c. Statutum* 27. *q.* 2. Secundo ad adulterium cū fide data. Tertio ad machinationem in necem primi viri. Quarto ad copulam habitam cum Martha Sorore Catherinæ, & Margarita nepte ipſiuſmet Catherinæ, & cum Comina eiuſdem Catherinæ filia, quæ tria
24 poſtrema † impedimenta dirimunt matrimonium cōtractum ex allegatis *per Sanchez de Matrim. lib. 7. diſp. 6. per totam.* Quinto, quia non conſtabat de morte primi viri Catherinæ. Sexto quia non conſtat fuiſſe ſeruatas † ſolemnitates de Iure requiſitas, vt inde filij na
25 ſcerentur legitimi, de quibus in *c.* 1. 30. *q.* 5. *& in c. fi. de clandeſt. deſponſat.*

Et quoad primum caput circa raptum duæ afferuntur probationes, videlicet Teſtes de fama, & auditu. Secundo Teſtes de viſu. Quantum attinet ad teſtes de fama, & auditu, cum de tempore examinis non eſſent lapſi 60. anni à die prætenſi raptus, prædicti teſtes nō probant, cum fama non probet, niſi in antiquis, quod
26 tēpus † antiquum in teſte eſt 60. annorum ſecundum obſeruantiam Rotæ, *vt in deciſ. 5. nn. 3. p. 3. diuerſ.* Quā tum verò attinet ad teſtes de viſu, teſtes, qui de hoc deponunt, ſunt à Rota reiecti, & ideo nihil probant, cum in hac materia, quæſtio ſit, an teſtes debeant eſ-
27 ſe † omni exceptione maiores, vel ſufficiant habiles ex deductis *per Farinac. de Teſtib. qu.* 162. *limit.* 6. *per tot.* quales non ſunt iſti. Nam Cæſari della Vela, & Galeatio de Nardo non eſſe fidem adhiben. reſolutum fuit 24. *Nouembris* 1599. *Coram bo. mem. Card. Seraph. vt in deciſ.* 1330. & rurſus idem Cæſar fuit reprobatus 5. *Septembris* 1603. *coram Illuſtr. Millino.* Carlino autem de Artuſis, quod fides non eſſet adhibenda bis fuit reſolutum. *Coram bo. me. Cardin. Seraph.* 14. *Martij, & 16. Maij* 1594. *vt in deciſ.* 1069. *&* 1076. Et licet *ſub die 26. Octobris* 1594. *fuerit poſtea dictum, quod Domini præfatum Carlinum non reijciebant, ſed reſeruabant illum arbitrio videndum cum aliis teſtibus*, attamen 4. Iunij. 1604. *coram Illuſtriſs. Millino reſolutum fuit dictum Carlinum non eſſe teſtem idoneum.* Bernardinum autem de Brunerijs propter varietates, & quia erat ſubditus,
28 † ac ruſticus, domini 16. Martij 1551. non habuerunt pro integro, & candido teſte, *vt per Put. deciſ.* 375. *lib.* 3. & tandem Iacobo Marotio poſtremo teſti non eſſe fidem adhibend. reſolutum fuit 24. *Maij* 1602. *&* 28. *Aprilis* 1603. *coram Illuſtr. Millino.* Nec huiuſmodi raptus comprobatur, ex eo quod Ioan. Antonius Pater mariti Catherinæ fuit interfectus, quia non con-
29 ſtat à Bernardino fuiſſe interfectum, cum teſtes † deponant de fama, & auditu, qui propterea in hoc caſu non probant, vt dictum eſt: nec quoad hoc habenda eſt ratio Cæſaris della Vela, & Angeli Dominici vt ſupra reiectorum, ex ſupradictis, & inferius dicendis.

Et circa hoc caput ceſſat omnis difficultas, quia vt in alijs Deciſionibus fuit dictum, licet de iure antiquo, *vt in c. de puellis, in c. ſi autem, & in c. placuit* 36. *q.*
30 2. raptus † nedum impediret matrimonium contrahēdum, ſed etiam dirimeret contractum, quod & hodie ſtatutum fuit per *Sacros Conc. Trident. Seſſ. 24. c. 6. de reform. matrim.* Attamen matrimonium, de quo agitur, fuit contractum ante Concil. Trident. & poſt dictos Canones antiquatos per *c. fin. de raptor.* Ex cuius diſpo-
31 ſitione † Raptus impedit quidem matrimonium contrahen. ſed non dirimit contractum, & ideo quicquid de ipſo raptu dicendum eſſet, de illo non eſt agendū. Ad illud verò quod hodie replicabatur circa inter-
32 prætationem text. in dicto *c. fin.* † quod ſcilicet loquatur, quando rapitur puella: ſed quando rapitur Sponſa alicuius, iſte raptus impedit nedum matrimonium contrahendum, ſed etiam dirimit contractum, *vt in d. c. Statutum* 27. *q.* 2. fuit reſponſum per Dominos hāc
33 aſſertionem nullibi probari, cum text. † ille ſolum impediat matrimonium contrahendum cum rapta ſponſa alterius, vel vxore defuncto viro, non autem dirimat contractum cum eadem ſponſa, vel alterius vxo-
34 re defuncto tamen Viro: Ille enim text. † vult ſolummodo, quod poſt contractum matrimonium vir anathematizetur vſque ad ſatisfactionem, hoc eſt, donec pœnitentiam agat de rapina, vt ibidem explicat *glaſ. & Turrecrem. in fin.* & propterea merito *ibi glaſ.* 1. expreſsè notat, quod ſi prædicti contrahant, matrimonium tenet *argument. text. in c. accedenſ. de rapt. qui eſt*

tex.

text. *in c. fin.* in alijs decisionibus allegatus, & idem dicit *Veracrux in Specul. coniug. p. 1. art. 25. in princ. in p. conclusione* dicens, quod non possent contrahere sine
35 peccato, & † quod si ignorarent inuincibiliter tale impedimentum, excusarentur à peccato. *Sanchez de matrim. lib. 7. disput. 12. num. 43.* Et hanc esse communem sententiam dicit *Gutierez de matrim. c. 86. nu. 5. Sotus super 4. q. vnica dist. 37. vers. de raptore alienæ sponsæ, & inferius vers. circa hos omnes casus, & vers. tandem ad pacandas conscientias*, vbi dicit, Episcopum. posse super hoc impedimento dispensare, & si consuetum est non petere dispensationem, euitari peccatum mortale, &
36 vbi non est hominum memoria, vt Episcopus dispenset videri tacite consentire, & aduertit quod † dictū *c. Statutum* est Concilij Prouincialis, ac tandem subdit ad pacandas conscientias notandum esse, quod etiam vbi adesset consuetudo petendi dispensationem, quaquam esset peccatum mortale absque illa contrahere, postquam tamen contractum fuerit matrimoniū, nulla opus est dispensatione, quia & matrimoniū solidū
37 est, nec dictum impedimentum, aut solutionē † matrimonij inducit, aut exactionem debiti coniugalis impedit, & idem dicit in substantia *Paludan. super 4. distinct. 34. q. 1. art. 1. concluf. 1. & seqq. Matienz. lib. 5. recompil. glos. 1. Rubr. nu. 142.* vbi expresse quod illud est impedimentum impediens absque dispensatione, nō
38 autem dirimens † matrimonium, licet aliud sit hodie post Concil. Trident. *Caiet. in. ad S. Tho. 2. 2. q. 154. art. 7. in fin.* vbi clarissimis verbis hoc dicit. *Guliel. Estius in 4. sentent. dist. 34. colum. 2. versic. sunt quidem & alia impedimenta non dirimentia, Michael de Palatio super eodem 4. dist. 34. col. 12. in prin. ver. est aliud quoque impedimētum, sed non dirimit fol. mihi 779.* qui licet dicat
39 inter † raptorem, & vxorem alterius raptam non posse consistere matrimonium vtique loquitur viuente primo viro, non autem eo defuncto, quia text. in dicto c. Statutum procedit præsertim in sponsa de præsenti, & dicit *glos. ibidem in vers. Rapuerit. Hugo. Archidiacon. Bellamer. & Turrecrem. quos allegat Sanchez vbi supra nu. 45.* Vnde cum text. ipse, & omnes Doctores supracitati dicant, quod impedimentum raptus alterius sponsæ non dirimit contractum, vtique si text. loquitur etiam de spōsa per verba de præsenti, de vxore etiam est intelligendus, quod non dirimat contractū,
40 primo viro defuncto, & regula est generalis, † quod impedimentum Canonicum debet habere decretum irritans, nec sufficit simplex prohibitio sine irritatione eius, quod fit in contrarium, sicut in *c. 2. de pœniten. & remiss.* prohibetur ille, qui Sacerdotem occidit, ne
41 vnquam † contrahat matrimonium omnibus diebus vitæ suæ, quia si ille talis contrahat, licet mortaliter peccet tamque transgressor Apostolici Præcepti, tamē matrimonium censetur Canonicum, & non dirimitur in futurum, vt notat post alios *Thomas de Argentina super 4. sent. d. 4. dist. 34. art. 1. post princ.*

Quo verò ad secundum caput de adulterio cum fide data, quicquid deponat Cæsar della Vela, & Bernardinus de Brunetijs alias Pazzainus, nihil probant,
42 cum non sint † idonei testes, & vt dictum est a Rota fuerint reiecti. Barotius autem de Burgo, Ioannes de Magistris, Hieronymus de Ronco, & Bernardinus Zacchaninus deponunt de simplici auditu, & ideo nō probant. Præsbiter Baptista deponit de confessione extrajudiciali Bernardini, quæ etiam de Iure Canoni-

43 conon † probatur per vnicum testem, sed ad minus duo requiruntur; Itaut non valeat consequentia, duo plenè probant confessionem extrajudicialem, ergo vnus semiplenè *Tut. decis. 466. l. 2. in correct.* & nihilo-
44 minus confessio coniugum etiam vtriusque † in præiudicium matrimonij ad effectum irritandi non probat *c. super eo qui cogn. consangui.* & in puncto fidei datæ. *Io. And. in c. finali de cognat. leg. n. 7.* Angelus Dominici deponit de confessione Catherinæ facta præsente Bernardino, sed ex supradictis nihil probat, & coram *Tut. 13. Aprilis* 1551. Rota dixit quod eius fides erat debilitata; Ideoque videndi essent alij Testes, ex quibus prætendebatur datio fidei, & videretur an iste Testis, vna cum alijs præfatam fidei dationem probaret. Quare cum ex præfatis pateat nullam resultare probationem, merito dictum fuit in alia Decisione, quod iste Testis censebatur a Rota reiectus, quia vt videre est apud *Verall. decis. 276. in fin. lib. 3.* sensus Rotæ fuit
45 quod eius fides † debilitetur, sed quod posset coniungi cum alijs Testibus habilibus, quales, saltem respectu dicti, non sunt in casu isto.

Quo verò ad tertium caput de machinatione in necem primi viri ex supra deductis non est habenda ratio testium deponentium de auditu, & famā, quia nō versamur in tempore antiquo, & quamuis de auditu à Bernardino deponat Galeatius de Nardo, vt tamen
46 dictum est, † testis iste, tanquam vnicus non probat confessionem extrajudicialem, & cessat omnis difficultas, cum 24. *Nouembris* 1599. *coram bo. me. Cardin. Seraph.* fuerit à Rota reprobatus, vt dictum est, prout etiam reprobati fuerunt aliqui ex testibus, qui deponunt de auditu, & fama, nempè Cæsar della Vela, Angelus Dominici, Carlinus de Artusis, Iacobus de Gazzijs, vt in Decisionibus s, relatis. Et tanto magis cessat difficultas ex depositione duorum Testium eorundē DD. Rangonorum, videlicet Ioannis de Magistris, & Antonij del Dosso super 14. Interrogatorio, ex quorū dictis colligitur ipsum Io. Petrū naturali morte obijsse in propria Domo.

Quantum attinet ad quartum caput de copula habita cum Martha sorore Catherinæ, & Margharita nepte, ac Comina filia; circa Martham plerique ex Testibus à Rota sunt reprobati, videlicet Cæsar della Vela, Angelus Dominici, Carlinus de Artusijs, Galeatius de Nardo, vt in allegatis Decisionibus, & Gabriel de Merlis, *subdie* 11. *Ianuarij*, & 18. *Martij*.
47 1602. *coram Illustrissimo Millino*: Cæteri deponunt † de auditu, & ideo non probant, vt dictum est, & præterea non concludunt in dicto, quia non deponunt de tempore ante matrimonium, quod per subsequentem copulam cum affine dirimi non potuisset, vel non deponunt de scientia Catherinę, prout fuisset necesse ad tollendum eius bona fidem, vel non deponunt quod ista audiuerint ante litem motam respectiuè. Et circa copulam Margaritæ neptis Catherinæ non est habenratio depositionis Cæsaris della Vela, & Angeli Dominici, cum vt sæpè dictum fuit, reiecti fuerint: de alijs verò Testibus minus habenda est ratio, cum depo
48 nant † de auditu, & fama, quæ in hoc casu, vt dictum est non probat, & patiuntur supradictos defectus in dicto. Tandem circa Cominam dantur quinque Testes, quorum quatuor, nempè Angelus, Cæsar, Bernardinus, & Iacobus fuerunt à Rota reprobati; quintus verò, nempè Ioan. Antonius de Monteulmo non probat,

faſſe Catharinam, & eam in vxorem accepiſſe, & abinde citra inter alios filios ſuſcepiſſe Pallauicinum, & Sigiſmundum; & idē deponūt de auditu Baroccius de Burgo pariter Teſtis DD. de Rangonibus, & Raymūdus del Pizzo, qui etiam diſtinguit filios natos ante, & poſt matrimonium, & expreſsè in dicto optime concludit Damianus Comazzanus, qui licet ſit examinatus pro DD. Pallauicinis contra Fiſcum, & ſic cū parte diuerſa, negari tamen non poteſt, quin faciat aliquod adminiculum, maximè cum in dicto plene concludat.

Et non ſolum, vt dictum eſt, adeſt depoſitio Presbiteri Baptiſtæ, qui fuit præſens matrimonio, & publica vox, & fama adminiculata ex dicta depoſitione Comazzani, & Ioannis Petri de Betuſchis, qui licet fuerit nulliter examinatus, tamen fuit examinatus cū interrogatorijs partis, & vt ſupra relatum fuit, optime
21 in dicto concludit, † & nullitas examinis cum ſit ex eo ſolum quod fuit examinatus in termino reprobatorio, non eſt talis conſiderationis, vt non poſſit inſeruire pro adminiculo: ſed adeſt etiam communis repu
22 tatio, vt ſupra ponderatum eſt, † qualificata, quæ vna cum fama, & adminiculis probat legitimationem, vt per DD. allegatos in alijs deciſionibus, & dixit *Rota in Cauſa Cæſaraug. Status de Morata. 7. Iunij 1585. Corā Bubalo.* Quod autem Pallauicinus, & Sigiſmundus eſſent nati poſt matrimonium probant dictus Ioannes de Magiſtris, & Presbiter Baptiſta, & iſta communis reputatio coadiuuatur ex depoſitione Stephani de Caballis, & ex Teſtibus examinatis per D. Euſroſihā contra DD. de Rangonibus, vt fuit ponderatum in alijs Deciſionibus, vbi reſponſum obiectis in contrarium factis, in quibus etiam Deciſionibus fuerunt pō derata adminicula, nempe mandatum de diſpenſand. Confeſſio Bernardini, qui diſtinxit in ſuo Teſtamento filios natos ante, & poſt matrimonium, & alia, vt late in dictis Deciſionibus, in quibus abunde etiā fuit reſponſum ad famam, quæ prætenditur in contrariū, & alia obiecta, quæ hodie repetuntur, reſponſiones enim in illis Deciſionibus datæ placuerunt Dominis, ita, vt ſuperfluum ſit idem in hac deciſione repetere.

Quantum attinet ad tertiam inſpectionem circa impedimenta matrimonij, ſuper quibus duo Procuratores, & duo ex tribus Aduocatis ex profeſſo ſcribebāt, illa reducuntur ad ſex capita. Primo ad raptum, qui cum eſſet raptus ſponſæ, prætendebatur, quod etiam
23 ante Concilium Trident. nedum † impediret matrimonium contrahendum, ſed etiam dirimeret contractum *ex c. Statutum* 27. *q.* 2. Secundo ad adulterium cū fide data. Tertio ad machinationem in necem primi viri. Quarto ad copulam habitam cum Martha Sorore Catherinæ, & Margarita neptę ipſiuſmet Catherinæ, & cum Comina eiuſdem Catherinæ filia, quæ tria
24 poſtrema † impedimenta dirimunt matrimonium cōtractum ex allegatis *per Sanchez de Matrim. lib. 7. diſp. 6. per totam.* Quinto, quia non conſtabat de morte primi viri Catherinæ. Sexto quia non conſtat fuiſſe ſeruatas † ſolemnitates de Iure requiſitas, vt inde filij na
25 ſcerentur legitimi, de quibus in *c.* 1. 30. *q.* 5. *& in c. fi. de clāndeſt. deſponſat.*

Et quoad primum caput circa raptum duæ afferuntur probationes, videlicet Teſtes de fama, & auditu. Secundo Teſtes de viſu. Quantum attinet ad teſtes de fama, & auditu, cum de tempore examinis non eſſent lapſi 60. anni à die prætenſi raptus, prædicti teſtes nō probant, cum fama non probet, niſi in antiquis, quod
26 tēpus † antiquum in teſte eſt 60. annorum ſecundum obſeruantiam Rotæ, *vt in deciſ. 5. nu. 3. p. 3. diuerſ.* Quā tum verò attinet ad teſtes de viſu, teſtes, qui de hoc deponunt, ſunt à Rota reiecti, & ideo nihil probant, cum in hac materia, quæſtio ſit, an teſtes debeant eſ-
27 ſe † omni exceptione maiores, vel ſufficiant habiles ex deductis *per Farinac. de Teſtib. qu. 162. limit. 6. per tot.* quales non ſunt iſti. Nam Cæſari della Vela, & Galeatio de Nardo non eſſe fidem adhiben. reſolutum fuit 24. *Nouembris* 1599. *Coram bo. mem. Card. Seraph. vt in deciſ.* 1330. & rurſus idem Cæſar fuit reprobatus 5. *Septembris* 1603. *coram Illuſtr. Millino.* Carlino autem de Artuſis, quod fides non eſſet adhibenda bis fuit reſolutum. *Coram bo. me. Cardin. Seraph.* 14. *Martij, &* 16. *Maij* 1594. *vt in deciſ.* 1069. *&* 1076. Et licet *ſub die* 26. *Octobris* 1594. *fuerit poſtea dictum, quod Domini præfatum Carlinum non reijciebant, ſed reſeruabant illum arbitrio videndum cum aliis teſtibus*, attamen 4. Iunij. 1604. *coram Illuſtriſs. Millino reſolutum fuit dictum Carlinum non eſſe teſtem idoneum.* Bernardinum autem de Brunerijs propter varietates, & quia erat ſubditus,
28 † ac ruſticus, domini 16. Martij 1551. non habuerunt pro integro, & candido teſte, *vt per Put. deciſ.* 375. *lib.* 3. & tandem Iacobo Marotio poſtremo teſti non eſſe fidem adhibend. reſolutum fuit 24. *Maij* 1602. *&* 28. *Aprilis* 1603. *coram Illuſtr. Millino.* Nec huiuſmodi raptus comprobatur, ex eo quod Ioan. Antonius Pater mariti Catherinæ fuit interfectus, quia non con-
29 ſtat à Bernardino fuiſſe interfectum, cum teſtes † deponant de fama, & auditu, qui propterea in hoc caſu non probant, vt dictum eſt: nec quoad hoc habenda eſt ratio Cæſaris della Vela, & Angeli Dominici vt ſupra reiectorum, ex ſupradictis, & inferius dicendis.

Et circa hoc caput ceſſat omnis difficultas, quia vt in alijs Deciſionibus fuit dictum, licet de iure antiquo, *vt in c. de puellis, in c. ſi autem, & in c. placuit* 36. *q.*
30 2. raptus † nedum impediret matrimonium contrahēdum, ſed etiam dirimeret contractum, quod & hodie ſtatutum fuit per *Sacros Conc. Trident. Seſſ. 24. c. 6. de re form. matrim.* Attamen matrimonium, de quo agitur, fuit contractum ante Concil. Trident. & poſt dictos Canones antiquatos per *c. fin. de raptor.* Ex cuius diſpo
31 ſitione † Raptus impedit quidem matrimonium contrahen. ſed non dirimit contractum, & ideo quicquid de ipſo raptu dicendum eſſet, de illo non eſt agendū. Ad illud verò quod hodie replicabatur circa interpretationem
32 text. in dicto *c. fin.* † quod ſcilicet loquatur, quando rapitur puella: ſed quando rapitur Sponſa alicuius, iſte raptus impedit nedum matrimonium contrahendum, ſed etiam dirimit contractum, *vt in d. c. Statutum* 27. *q.* 2. fuit reſponſum per Dominos hāc
33 aſſertionem nullibi probari, cum text. † ille ſolum impediat matrimonium contrahendum cum rapta ſponſa alterius, vel vxore defuncto viro, non autem dirimat contractum cum eadem ſponſa, vel alterius vxo-
34 re defuncto tamen Viro: Ille enim text. † vult ſolummodo, quod poſt contractum matrimonium vir anathematizetur vſque ad ſatisfactionem, hoc eſt, donec pœnitentiam agat de rapina, vt ibidem explicat *gloſ. & Turrecrem. in fin.* & propterea merito *ibi gloſ.* 1. expreſsè notat, quod ſi prædicti contrahant, matrimonium tenet *argument. text. in c. accedenſ. de rapt. qui eſt*

tex.

text. in c. fin. in alijs decisionibus allegatus, & idem dicit *Veracrux in Specul. coniug. p. 1. art. 25. in princ. in p. conclusione* dicens, quod non possent contrahere sine
35 peccato, & † quod si ignorarent inuincibiliter tale impedimentum, excusarentur à peccato, *Sanchez de matrim. lib. 7. d. sput. 12. num. 43.* Et hanc esse communem sententiam dicit *Gutierez de matrim. c. 86. nu. 5. Sotus sup. per 4. q. vnica dist. 37. vers. de raptore alienæ sponsæ, & inferius vers. circa hos omnes casus, & vers. tandem ad pacandas conscientias*, vbi dicit, Episcopum. posse super hoc impedimento dispensare, & si consuetum est non petere dispensationem, euitari peccatum mortale, & vbi non est hominum memoria, vt Episcopus dispen-
36 set videri tacite consentire, & aduertit quod † dictū c. *Statutum* est Concilij Prouincialis, ac tandem subdit ad pacandas conscientias notandum esse, quod etiam vbi adesset consuetudo petendi dispensationem, quaquam esset peccatum mortale absque illa contrahere, postquam tamen contractum fuerit matrimonium, nulla opus est dispensatione, quia & matrimonium solidū
37 est, nec dictum impedimentum, aut solutionē † matrimonij inducit, aut exactionem debiti coniugalis impedit, & idem dicit in substantia *Paludan. super 4. distinct. 34. q. 1. art. 1. conclus. 1. & seqq. Matienz. lib. 5. recompil. glos. 1. Rubr. nu. 142.* vbi expresse quod illud est impedimentum impediens absque dispensatione, nō
38 autem dirimens † matrimonium, licet aliud sit hodie post Concil. Trident. *Caietan. ad S. Tho. 2. 2. q. 154. art. 7. in fin.* vbi clarissimis verbis hoc dicit. *Guliel. Estius in 4. sentent. dist. 34. colum. 2. versic. sunt quidem & alia impedimenta non dirimentia, Michael de Palatio super eodem 4. dist. 34. col. 12. in prin. ver. est aliud quoque impedimētum, sed non dirimit fol. mihi 779.* qui licet dicat
39 inter † raptorem, & vxorem alterius raptam non posse consistere matrimonium vtique loquitur viuente primo viro, non autem eo defuncto, quia text. in dicto c. Statutum procedit præsertim in sponsa de præsenti, & dicit *glos. ibidem in vers. Rapuerit. Hugo. Archidiacon. Bellamer. & Turrecrem. quos allegat Sanchez vbi supra nu. 45.* Vnde cum text. ipse, & omnes Doctores supracitati dicant, quod impedimentum raptus alterius sponsæ non dirimit contractum, vtique si text. loquitur etiam de spōsa per verba de præsenti, de vxore etiam est intelligendus, quod non dirimat contractū,
40 primo viro defuncto, & regula est generalis, † quod impedimentum Canonicum debet habere decretum irritans, nec sufficit simplex prohibitio sine irritatione eius, quod fit in contrarium, sicut in c. 2. *de pœniten. & remiss.* prohibetur ille, qui Sacerdotem occidit, ne
41 vnquam † contrahat matrimonium omnibus diebus vitæ suæ, quia si ille talis contrahat, licet mortaliter peccet tamque transgressor Apostolici Præcepti, tamē matrimonium censetur Canonicum, & non dirimitur in futurum, vt notat post alios *Thomas de Argentina super 4. sent. d. 4. dist. 34. art. 1. post princ.*

Quo verò ad secundum caput de adulterio cum fide data, quicquid deponat Cæsar della Vela, & Bernardinus de Brunetijs alias Pazzainus, nihil probant,
42 cum non sint † idonei testes, & vt dictum est a Rota fuerint reiecti. Barotius autem de Burgo, Ioannes de Magistris, Hieronymus de Rouco, & Bernardinus Zacchanimus deponunt de simplici auditu, & ideo nō probant. Præsbiter Baptista deponit de confessione extraiudiciali Bernardini, quæ etiam de Iure Canoni
43 conon † probatur per vnicum testem, sed ad minus duo requiruntur; Itaut non valeat consequentia, duo plenè probant confessionem extraiudicialem, ergo vnus semiplenè *Put. decis. 466. l. 2. in correct.* & nihilo-
44 minus confessio coniugum etiam vtriusque † in præiudicium matrimonij ad effectum irritandi non probat *c. super eo qui cogn. consangui.* & in puncto fidei datæ. *Io. And. in c. finali de cognat. leg. n. 7.* Angelus Dominici deponit de confessione Catherinæ facta præsente Bernardino, sed ex supradictis nihil probat, & coram *Put. 13. Aprilis 1551.* Rota dixit quod eius fides erat debilitata; Ideoque videndi essent alij Testes, ex quibus prætendebatur datio fidei, & videretur an iste Testis, vna cum alijs præfatam fidei dationem probaret. Quare cum ex præfatis pateat nullam resultare probationem, merito dictum fuit in alia Decisione, quod iste Testis censebatur a Rota reiectus, quia vt videre est apud *Verall. decis. 276. in fin. lib. 3.* sensus Rotæ fuit
45 quod eius fides † debiliteur, sed quod posset coniungi cum alijs Testibus habilibus, quales, saltem respectu dicti, non sunt in casu isto.

Quo verò ad tertium caput de machinatione in necem primi viri ex supra deductis non est habenda ratio testium deponentium de auditu, & fama, quia nō versamur in tempore antiquo, & quamuis de auditu à Bernardino deponat Galeatius de Nardo, vt tamen
46 dictum est, † testis iste, tanquam vnicus non probat confessionem extraiudicialem, & cessat omnis difficultas, cum 24. *Nouembris 1599. coram bo. me. Cardin. Seraph.* fuerit à Rota reprobatus, vt dictum est, prout etiam reprobati fuerunt aliqui ex testibus, qui deponunt de auditu, & fama, nempè Cæsar della Vela, Angelus Dominici, Carlinus de Artusis, Iacobus de Gazzijs, vt in Decisionibus, relatis. Et tanto magis cessat difficultas ex depositione duorum Testium eorundē DD. Rangonorum, videlicet Ioannis de Magistris, & Antonij del Dosso super 14. Interrogatorio, ex quorū dictis colligitur ipsum Io. Petrū naturali morte obijsse in propria Domo.

Quantum attinet ad quartum caput de copulā habita cum Martha sorore Catherinæ, & Margharita nepte, ac Comina filia; circa Martham plerique ex Testibus à Rota sunt reprobati, videlicet Cæsar della Vela, Angelus Dominici, Carlinus de Artusijs, Galeatius de Nardo, vt in allegatis Decisionibus, & Gabriel de Merlis, *sub die 11. Ianuarij, & 18. Martij.*
47 1602. *coram Illustrissimo Millino:* Cæteri deponunt † de auditu, & ideo non probant, vt dictum est, & præterea non concludunt in dicto, quia non deponunt de tempore ante matrimonium, quod per subsequentem copulam cum affine dirimi non potuisset, vel non deponunt de scientia Catherinę, prout fuisset necesse ad tollendum eius bona fidem, vel non deponunt quod ista audiuerint tante litem motam respectiuè. Et circa copulam Margaritæ neptis Catharinæ non est haben. ratio depositionis Cæsaris della Vela, & Angeli Dominici, cum vt sæpè dictum fuit, reiecti fuerint: de alijs verò Testibus minus habenda est ratio, cum depo
48 nant † de auditu, & fama, quæ in hoc casu, vt dictum est non probat, & patiuntur supradictos defectus in dicto. Tandem circa Cominam dantur quinque Testes, quorum quatuor, nempè Angelus, Cæsar, Bernardinus, & Iacobus fuerunt à Rota reprobati; quintus verò, nempè Ioan. Antonius de Monteuimo non probat,

ſaſſe Catharinam, & eam in vxorem accepiſſe, & abinde citra inter alios filios ſuſcepiſſe Pallauicinum, & Sigiſmundum; & idē deponūt de auditu Baroccius de Burgo pariter Teſtis DD. de Rangonibus, & Raymūdus del Pizzo, qui etiam diſtinguit filios natos ante, & poſt matrimonium, & expreſsè in dicto optime concludit Damianus Cornazzanus, qui licet ſit examinatus pro DD. Pallauicinis contra Fiſcum, & ſic cū parte diuerſa, negari tamen non poteſt, quin faciat aliquod adminiculum, maximè cum in dicto plene concludat.

Et non ſolum, vt dictum eſt, adeſt depoſitio Presbiteri Baptiſtæ, qui fuit præſens matrimonio, & publica vox, & fama adminiculata ex dicta depoſitione Cornazzani, & Ioannis Petri de Betuſchis, qui licet fuerit nulliter examinatus, tamen fuit examinatus cū interrogatorijs partis, & vt ſupra relatum fuit, optime
21 in dicto concludit, † & nullitas examinis cum ſit ex eo ſolum quod fuit examinatus in termino reprobatorio, non eſt talis conſiderationis, vt non poſſit inſeruire pro adminiculo: ſed adeſt etiam communis repu
22 tatio, vt ſupra ponderatum eſt, † qualificata, quæ vna cum fama, & adminiculis probat legitimationem, vt per DD. allegatos in alijs deciſionibus, & dixit *Rota in Cauſa Cæſaraug. Status de Morata. 7. Iunij 1585. Coram Bubalo.* Quod autem Pallauicinus, & Sigiſmundus eſſent nati poſt matrimonium probant dictus Ioannes de Magiſtris, & Presbiter Baptiſta, & iſta communis reputatio coadiuuatur ex depoſitione Stephani de Caballis, & ex Teſtibus examinatis per D. Euſroſihā contra DD. de Rangonibus, vt fuit ponderatum in alijs Deciſionibus, vbi reſponſum obiectis in contrarium factis, in quibus etiam Deciſionibus fuerunt pō derata adminicula, nempe mandatum de diſpenſand. Confeſſio Bernardini, qui diſtinxit in ſuo Teſtamento filios natos ante, & poſt matrimonium, & alia, vt late in dictis Deciſionibus, in quibus abunde etiā fuit reſponſum ad famam, quæ prætenditur in contrariū, & alia obiecta, quæ hodie repetuntur, reſponſiones enim in illis Deciſionibus datæ placuerunt Dominis, ita, vt ſuperfluum ſit idem in hac deciſione repetere.

Quantum attinet ad tertiam inſpectionem circa impedimenta matrimonij, ſuper quibus duo Procuratores, & duo ex tribus Aduocatis ex profeſſo ſcribebāt, illa reducuntur ad ſex capita. Primo ad raptum, qui cum eſſet raptus ſponſæ, prætendebatur, quod etiam
23 ante Concilium Trident. nedum † impediret matrimonium contrahendum, ſed etiam dirimeret contractum *ex c. Statutum* 27. *q.* 2. Secundo ad adulterium cū fide data. Tertio ad machinationem in necem primi viri. Quarto ad copulam habitam cum Martha Sorore Catherinæ, & Margarita nepte ipſiuſmet Catherinæ, & cum Comina eiuſdem Catherinæ filia, quæ tria
24 poſtrema † impedimenta dirimunt matrimonium cōtractum ex allegatis *per Sanchez de Matrim. lib. 7. diſp. 6. per totam.* Quinto, quia non conſtabat de morte primi viri Catherinæ. Sexto quia non conſtat fuiſſe ſeruatas † ſolemnitates de Iure requiſitas, vt inde filij na
25 ſcerentur legitimi, de quibus in *c. 1. 30. q. 5. & in c. fi. de clandeſt. deſponſat.*

Et quoad primum caput circa raptum duæ afferuntur probationes, videlicet Teſtes de fama, & auditu. Secundo Teſtes de viſu. Quantum attinet ad teſtes de fama, & auditu, cum de tempore examinis non eſſent lapſi 60. anni à die prætenſi raptus, prædicti teſtes nō probant, cum fama non probet, niſi in antiquis, quod
26 tēpus † antiquum in teſte eſt 60. annorum ſecundum obſeruantiam Rotæ, *vt in deciſ. 5. nu. 3. p. 3. diuerſ.* Quātum verò attinet ad teſtes de viſu, teſtes, qui de hoc deponunt, ſunt à Rota reiecti, & ideo nihil probant, cum in hac materia, quæſtio ſit, an teſtes debeant eſ-
27 ſe † omni exceptione maiores, vel ſufficiant habiles ex deductis *per Farinac. de Teſtib. qu. 162. limit. 6. per tot.* quales non ſunt iſti. Nam Cæſari della Vela, & Galeatio de Nardo non eſſe fidem adhiben. reſolutum fuit 24. *Nouembris* 1599. *Coram bo. mem. Card. Seraph. vt in deciſ.* 1330. & rurſus idem Cæſar fuit reprobatus 5. *Septembris* 1603. *coram Illuſtr. Millino.* Carlino autem de Artuſis, quod fides non eſſet adhibenda bis fuit reſolutum. *Coram bo. me. Cardin. Seraph.* 14. *Martij*, & 16. *Maij* 1594. *vt in deciſ.* 1069. & 1076. Et licet *ſub die 26. Octobris 1594. fuerit poſtea dictum, quod Domini præfatum Carlinum non reijciebant, ſed reſeruabant illum arbitrio videndum cum alijs teſtibus*, attamen 4. Iunij. 1604. *coram Illuſtriſs. Millino reſolutum fuit dictum Carlinum non eſſe teſtem idoneum.* Bernardinum autem de Brunerijs propter varietates, & quia erat ſubditus,
28 † ac ruſticus, domini 16. Martij 1551. non habuerunt pro integro, & candido teſte, *vt per Put. deciſ. 375. lib. 3.* & tandem Iacobo Marotio poſtremo teſti non eſſe fidem adhibend. reſolutum fuit 24. *Maij* 1602. & 28. *Aprilis* 1603. *coram Illuſtr. Millino.* Nec huiuſmodi raptus comprobatur, ex eo quod Ioan. Antonius Pater mariti Catherinæ fuit interfectus, quia non con-
29 ſtat à Bernardino fuiſſe interfectum, cum teſtes † deponant de fama, & auditu, qui propterea in hoc caſu non probant, vt dictum eſt: nec quoad hoc habenda eſt ratio Cæſaris della Vela, & Angeli Dominici vt ſupra reiectorum, ex ſupradictis, & inferius dicendis.

Et circa hoc caput ceſſat omnis difficultas, quia vt in alijs Deciſionibus fuit dictum, licet de iure antiquo, *vt in c. de puellis, in c. ſi autem, & in c. placuit* 36. *q.*
30 2. raptus † nedum impediret matrimonium contrahēdum, ſed etiam dirimeret contractum, quod & hodie ſtatutum fuit per *Sacros Conc. Trident. Seſſ. 24. c. 6. de reform. matrim.* Attamen matrimonium, de quo agitur, fuit contractum ante Concil. Trident. & poſt dictos Canones antiquatos per *c. fin. de raptor.* Ex cuius diſpo
31 ſitione † Raptus impedit quidem matrimonium contrahen. ſed non dirimit contractum, & ideo quicquid de ipſo raptu dicendum eſſet, de illo non eſt agendū. Ad illud verò quod hodie replicabatur circa inter-
32 pretationem text. in dicto *c. fin.* † quod ſcilicet loquatur, quando rapitur puella: ſed quando rapitur Sponſa alicuius, iſte raptus impedit nedum matrimonium contrahendum, ſed etiam dirimit contractum, *vt in d. c. Statutum* 27. *q.* 2. fuit reſponſum per Dominos hāc
33 aſſertionem nullibi probari, cum text. † ille ſolum impediat matrimonium contrahendum cum rapta ſponſa alterius, vel vxore defuncto viro, non autem dirimat contractum cum eadem ſponſa, vel alterius vxo-
34 re defuncto tamen Viro: Ille enim text. † vult ſolummodo, quod poſt contractum matrimonium vir anathematizetur vſque ad ſatisfactionem, hoc eſt, donec pœnitentiam agat de rapina, vt ibidem explicat *glo. & Turrecrem. in fin.* & propterea merito *ibi glo. 1.* expreſsè notat, quod ſi prædicti contrahant, matrimonium tenet *argument. text. in c. accedenſ. de rapt. qui eſt*

tex.

text. *in c. fin.* in alijs decisionibus allegatus, & idem dicit *Veracrux in Specul. coniug. p. 1. art. 25. in princ. in p. conclusione* dicens, quod non possent contrahere sine
35 peccato, & † quod si ignorarent inuincibiliter tale impedimentum, excusarentur à peccato. *Sanchez de matrim. lib. 7. disput. 12. num. 43.* Et hanc esse communem sententiam dicit *Gutierez de matrim. c. 86. nu. 5. Sotus super 4. q. vnica dist. 37. vers. de raptore alienæ sponsæ, & inferius vers. circa hos omnes casus, & vers. tandem ad pacandas conscientias*, vbi dicit, Episcopum. posse super hoc impedimento dispensare, & si consuetum est non petere dispensationem, euitari peccatum mortale, & vbi non est hominum memoria, vt Episcopus dispen-
36 set videri tacite consentire, & aduertit quod † dictū *c. Statutum* est Concilij Prouincialis, ac tandem subdit ad pacandas conscientias notandum esse, quod etiam vbi adesset consuetudo petendi dispensationem, quaquam esset peccatum mortale absque illa contrahere, postquam tamen contractum fuerit matrimoniū, nulla opus est dispensatione, quia & matrimoniū solidū
37 est, nec dictum impedimentum, aut solutionē † matrimonij inducit, aut exactionem debiti coniugalis impedit, & idem dicit in substantia *Paludan. super 4. dist. 34. q. 1. art. 1. concluf. 1. & seqq. Matienz. lib. 5. recompil. glos. 1. Rubr. nu. 142.* vbi expresse quod illud est impedimentum impediens absque dispensatione, nō
38 autem dirimens † matrimonium, licet aliud sit hodie post Concil. Trident. *Caietan. ad S. Tho. 2. 2. q. 154. art. 7. in fin.* vbi clarissimis verbis hoc dicit. *Guliel. Estius in 4. sentent. dist. 34. colum. 2. versic. sunt quidem & alia impedimenta non dirimentia, Michael de Palatio super eodem 4. dist. 34. col. 12. in prin. ver. est aliud quoque impedimētum, sed non dirimit fol. mihi 779.* qui licet dicat
39 inter † raptorem, & vxorem alterius raptam non posse consistere matrimonium vtique loquitur viuente primo viro, non autem eo defuncto, quia text. in dicto c. Statutum procedit præsertim in sponsa de præsenti, & dicit *glos. ibidem in vers. Rapuerit. Hugo. Archidiacon. Bellamer. & Turrecrem. quos allegat Sanchez vbi supra nu. 45.* Vnde cum text. ipse, & omnes Doctores supracitati dicant, quod impedimentum raptus alterius sponsæ non dirimit contractum, vtique si text. loquitur etiam de spōsa per verba de præsenti, de vxore etiam est intelligendus, quod non dirimat contractū,
40 primo viro defuncto, & regula est generalis, † quod impedimentum Canonicum debet habere decretum irritans, nec sufficit simplex prohibitio sine irritatione eius, quod fit in contrarium, sicut *in c. 2. de pœniten. & remiss.* prohibetur ille, qui Sacerdotem occidit, ne
41 vnquam † contrahat matrimonium omnibus diebus vitæ suæ, quia si ille talis contrahat, licet mortaliter peccet tamque transgressor Apostolici Præcepti, tamē matrimonium censetur Canonicum, & non dirimitur in futurum, vt notat post alios *Thomas de Argentina super 4. sent. d. 4. dist. 34. art. 1. post princ.*

Quo verò ad secundum caput de adulterio cum fide data, quicquid deponat Cæsar della Vela, & Bernardinus de Brunerijs alias Pazzainus, nihil probant,
42 cum non sint † idonei testes, & vt dictum est a Rota fuerint reiecti. Barotius autem de Burgo, Ioannes de Magistris, Hieronymus de Ronco, & Bernardinus Zacchanimus deponunt de simplici auditu, & ideo nō probant. Præsbiter Baptista deponit de confessione extraiudiciali Bernardini, quæ etiam de Iure Canoni-

43 co non † probatur per vnicum testem, sed ad minus duo requiruntur; Itaut non valeat consequentia, duo plenè probant confessionem extraiudicialem, ergo vnus semiplenè *Put. decis. 466. l. 2. in correct.* & nihilo-
44 minus confessio coniugum etiam vtriusque † in præiudicium matrimonij ad effectum irritandi non probat *c. super eo qui cogn. consangui.* & in puncto fidei datæ. *Io. And. in c. finali de cognat. leg. n. 7.* Angelus Dominici deponit de confessione Catherinæ facta præsente Bernardino, sed ex supradictis nihil probat, & coram *Put. 13. Aprilis 1551.* Rota dixit quod eius fides erat debilitata; Ideoque videndi essent alij Testes, ex quibus prætendebatur datio fidei, & videretur an iste Testis, vna cum alijs præfatam fidei dationem probaret. Quare cum ex præfatis pareat nullam resultare probationem, merito dictum fuit in alia Decisione, quod iste Testis censebatur a Rota reiectus, quia vt videre est apud *Verall. decis. 276. in fin. lib. 3.* sensus Rotæ fuit
45 quod eius fides † debilitetur, sed quod posset coniungi cum alijs Testibus habilibus, quales, saltem respectu dicti, non sunt in casu isto.

Quo verò ad tertium caput de machinatione in necem primi viri ex supra deductis non est habenda ratio testium deponentium de auditu, & famá, quia nō versamur in tempore antiquo, & quamuis de auditu à Bernardino deponat Galeatius de Nardo, vt tamen
46 dictum est, † testis iste, tanquam vnicus non probat confessionem extraiudicialem, & cessat omnis difficultas, cum 24. *Nouembris 1599. coram bo. me. Cardin. Seraph.* fuerit à Rota reprobatus, vt dictum est, prout etiam reprobati fuerunt aliqui ex testibus, qui deponunt de auditu, & fama, nempè Cæsar della Vela, Angelus Dominici, Carlinus de Artusis, Iacobus de Gazzijs, vt in Decisionibus, relatis. Et tanto magis cessat difficultas ex depositione duorum Testium eorundē DD. Rangonorum, videlicet Ioannis de Magistris, & Antonij del Dosso super 14. Interrogatorio, ex quorū dictis colligitur ipsum Io. Petrū naturali morte obijsse in propria Domo.

Quantum attinet ad quartum caput de copulā habita cum Martha sorore Catherinæ, & Margharita nepte, ac Comina filia; circa Martham plerique ex Testibus à Rota sunt reprobati, videlicet Cæsar della Vela, Angelus Dominici, Carlinus de Artusijs, Galeatius de Nardo, vt in allegatis Decisionibus, & Gabriel de Merlis, *sub die 11. Ianuarii, & 18. Martij.*
47 1602. *coram Illustrissimo Millino*: Cæteri deponunt † de auditu, & ideo non probant, vt dictum est, & præterea non concludunt in dicto, quia non deponunt de tempore ante matrimonium, quod per subsequentem copulam cum affine dirimi non potuisset, vel non deponunt de scientia Catherinę, prout fuisset necesse ad tollendum eius bona fidem, vel non deponunt quod ista audiuerint ante litem motam respectiuè. Et circa copulam Margaritæ neptis Cathærinæ non est habenratio depositionis Cæsaris della Vela, & Angeli Dominici, cum vt sæpè dictum fuit, reiecti fuerint: de alijs verò Testibus minus habenda est ratio, cum depo
48 nant † de auditu, & fama, quæ in hoc casu, vt dictum est non probat, & patiuntur supradictos defectus in dicto. Tandem circa Cominam dantur quinque Testes, quorum quatuor, nempè Angelus, Cæsar, Bernardinus, & Iacobus fuerunt à Rota reprobati; quintus verò, nempè Ioan. Antonius de Monteulmo non probat,

ſaſſe Catharinam, & eam in vxorem accepiſſe, & abinde citra inter alios filios ſuſcepiſſe Pallauicinum, & Sigiſmundum; & idé deponũt de auditu Baroccius de Burgo pariter Teſtis DD. de Rangonibus, & Raymũdus del Pizzo, qui etiam diſtinguit filios natos ante, & poſt matrimonium, & expreſsè in dicto optime concludit Damianus Cornazzanus, qui licet ſit examinatus pro DD. Pallauicinis contra Fiſcum, & ſic cũ parte diuerſa, negari tamen non poteſt, quin faciat aliquod adminiculum, maximè cum in dicto plene concludat.

Et non ſolum, vt dictum eſt, adeſt depoſitio Presbiteri Baptiſtæ, qui fuit præſens matrimonio, & publica vox, & fama adminiculata ex dicta depoſitione Cornazzani, & Ioannis Petri de Betuſchis, qui licet fuerit nulliter examinatus, tamen fuit examinatus cũ interrogatorijs partis, & vt ſupra relatum fuit, optime
21 in dicto concludit, † & nullitas examinis cum ſit ex eo ſolum quod fuit examinatus in termino reprobatorio, non eſt talis conſiderationis, vt non poſſit inſeruire pro adminiculo: ſed adeſt etiam communis repu
22 tatio, vt ſupra ponderatum eſt, † qualificata, quæ vna cum fama, & adminiculis probat legitimationem, vt per DD. allegatos in alijs deciſionibus, & dixit *Rota in Cauſa Cæſaraug. Status de Morata. 7. Iunij 1585. Coram Bubalo.* Quod autem Pallauicinus, & Sigiſmundus eſſent nati poſt matrimonium probant dictus Ioannes de Magiſtris, & Presbiter Baptiſta, & iſta communis reputatio coadiuuatur ex depoſitione Stephani de Caballis, & ex Teſtibus examinatis per D. Euſroſihã contra DD. de Rangonibus, vt fuit ponderatum in alijs Deciſionibus, vbi reſponſum obiectis in contrarium factis, in quibus etiam Deciſionibus fuerunt põderata adminicula, nempe mandatum de diſpenſand. Confeſſio Bernardini, qui diſtinxit in ſuo Teſtamento filios natos ante, & poſt matrimonium, & alia, vt late in dictis Deciſionibus, in quibus abunde etiã fuit reſponſum ad famam, quæ prætenditur in contrariũ, & alia obiecta, quæ hodie repetuntur, reſponſiones enim in illis Deciſionibus datæ placuerunt Dominis, ita, vt ſuperfluum ſit idem in hac deciſione repetere.

Quantum attinet ad tertiam inſpectionem circa impedimenta matrimonij, ſuper quibus duo Procuratores, & duo ex tribus Aduocatis ex profeſſo ſcribebãt, illa reducuntur ad ſex capita. Primo ad raptum, qui cum eſſet raptus ſponſæ, prætendebatur, quod etiam
23 ante Concilium Trident. nedum † impediret matrimonium contrahendum, ſed etiam dirimeret contractum *ex c. Statutum* 27. *q.* 2. Secundo ad adulterium cũ fide data. Tertio ad machinationem *in* necem primi viri. Quarto ad copulam habitam cum Martha Sorore Catherinæ, & Margarita nepte ipſiuſmet Catherinæ, & cum Comina eiuſdem Catherinæ filia, quæ tria
24 poſtrema † impedimenta dirimunt matrimonium cõtractum ex allegatis *per Sanchez de Matrim. lib. 7. diſp. 6. per totam.* Quinto, quia non conſtabat de morte primi viri Catherinæ. Sexto quia non conſtat fuiſſe ſeruatas † ſolemnitates de Iure requiſitas, vt inde filij naſcerentur legitimi, de quibus in *c.* 1. 30. *q.* 5. *& in c. fi. de clãdeſt. deſponſat.*
25

Et quoad primum caput circa raptum duæ afferuntur probationes, videlicet Teſtes de fama, & auditu. Secundo Teſtes de viſu. Quantum attinet ad teſtes de fama, & auditu, cum de tempore examinis non eſſent lapſi 60. anni à die prætenſi raptus, prædicti teſtes nõ probant, cum fama non probet, niſi in antiquis, quod
26 tẽpus † antiquum in teſte eſt 60. annorum ſecundum obſeruantiam Rotæ, *vt in deciſ. 5. nu. 3. p. 3. diuerſ.* Quãtum verò attinet ad teſtes de viſu, teſtes, qui de hoc deponunt, ſunt à Rota reiecti, & ideo nihil probant, cum in hac materia, quæſtio ſit, an teſtes debeant eſ-
27 ſe † omni exceptione maiores, vel ſufficiant habiles ex deductis *per Farinac. de Teſtib. qu. 162. limit. 6. per tot.* quales non ſunt iſti. Nam Cæſari della Vela, & Galeatio de Nardo non eſſe fidem adhiben. reſolutum fuit 24. *Nouembris* 1599. *Coram bo. mem. Card. Seraph. vt in deciſ.* 1330. & rurſus idem Cæſar fuit reprobatus 5. *Septembris* 1603. *coram Illuſtr. Millino.* Carlino autem de Artuſis, quod fides non eſſet adhibenda bis fuit reſolutum. *Coram bo. me. Cardin. Seraph.* 14. *Martij, & 16. Maij* 1594. *vt in deciſ.* 1069. *&* 1076. Et licet *ſub die 26. Octobris 1594. fuerit poſtea dictum, quod Domini præfatum Carlinum non reiiciebant, ſed reſeruabant illum arbitrio videndum cum alijs teſtibus*, attamen 4. Iunij. 1604. *coram Illuſtriſs. Millino reſolutum fuit dictum Carlinum non eſſe teſtem idoneum.* Bernardinum autem de Brunerijs propter varietates, & quia erat ſubditus,
28 † ac ruſticus, domini 16. Martij 1551. non habuerunt pro integro, & candido teſte, *vt per Put. deciſ. 375. lib. 3.* & tandem Iacobo Marotio poſtremo teſti non eſſe fidem adhibend. reſolutum fuit 24. *Maij* 1602. *&* 28. *Aprilis* 1603. *coram Illuſtr. Millino.* Nec huiuſmodi raptus comprobatur, ex eo quod Ioan. Antonius Pater mariti Catherinæ fuit interfectus, quia non con-
29 ſtat à Bernardino fuiſſe interfectum, cum teſtes † deponant de fama, & auditu, qui propterea in hoc caſu non probant, vt dictum eſt: nec quoad hoc habenda eſt ratio Cæſaris della Vela, & Angeli Dominici vt ſupra reiectorum, ex ſupradictis, & inferius dicendis.

Et circa hoc caput ceſſat omnis difficultas, quia vt in alijs Deciſionibus fuit dictum, licet de iure antiquo, *vt in c. de puellis, in c. ſi autem, & in c. placuit* 36. *q.*
30 2. raptus † nedum impediret matrimonium contrahẽdum, ſed etiam dirimeret contractum, quod & hodie ſtatutum fuit per *Sacros Conc. Trident. Seſſ. 24. c. 6. de ref. form. matrim.* Attamen matrimonium, de quo agitur, fuit contractum ante Concil. Trident. & poſt dictos Canones antiquatos per *c. fin. de raptor.* Ex cuius diſpo
31 ſitione † Raptus impedit quidem matrimonium contrahen. ſed non dirimit contractum, & ideo quicquid de ipſo raptu dicendum eſſet, de illo non eſt agendũ. Ad illud verò quod hodie replicabatur circa inter-
32 pretationem text. in dicto *c. fin.* † quod ſcilicet loquatur, quando rapitur puella: ſed quando rapitur Sponſa alicuius, iſte raptus impedit nedum matrimonium contrahendum, ſed etiam dirimit contractum, *vt in d. c. Statutum* 27. *q.* 2. fuit reſponſum per Dominos hãc
33 aſſertionem nullibi probari, cum text. † ille ſolum impediat matrimonium contrahendum cum rapta ſponſa alterius, vel vxore defuncto viro, non autem dirimat contractum cum eadem ſponſa, vel alterius vxo-
34 re defuncto tamen Viro: Ille enim text. † vult ſolummodo, quod poſt contractum matrimonium vir anathematizetur vſque ad ſatisfactionem, hoc eſt, donec pœnitentiam agat de rapina, vt ibidem explicat *glo. & Turrecrem. in fin.* & propterea merito *ibi glo.* 1. expreſsè notat, quod ſi prædicti contrahant, matrimonium tenet *argument. text. in c. accedenſ. de rapt. qui eſt*

tex.

text. in c. fin. in alijs decisionibus allegatus, & idem dicit *Veracrux in Specul. coning. p. 1. art. 25. in princ. in p. conclusione* dicens, quod non possent contrahere sine
35 peccato, & † quod si ignorarent inuincibiliter tale impedimentum, excusarentur à peccato. *Sanchez de matrim. lib. 7. disput. 12. num. 43.* Et hanc esse communem sententiam dicit *Gutierez de matrim. c. 86. nu. 5. Sotus super 4. q. vnica dist. 37. vers. de raptore alienæ sponsæ, & inferius vers. circa hos omnes casus, & vers. tandem ad pacandas conscientias*, vbi dicit, Episcopum. posse super hoc impedimento dispensare, & si consuetum est non petere dispensationem, euitari peccatum mortale, &
vbi non est hominum memoria, vt Episcopus dispen-
36 set videri tacite consentire, & aduertit quod † dictū c. *Statutum* est Concilij Prouincialis, ac tandem subdit ad pacandas conscientias notandum esse, quod etiam vbi adesset consuetudo petendi dispensationem, quaquam esset peccatum mortale absque illa contrahere, postquam tamen contractum fuerit matrimoniū, nulla opus est dispensatione, quia & matrimoniū solidū
37 est, nec dictum impedimentum, aut solutionē † matrimonij inducit, aut exactionem debiti coniugalis impedit, & idem dicit in substantia *Paludan. super 4. distinct. 34. q. 1. art. 1. concluf. 1. & seqq. Matienz. lib. 5. recompil. glos. 1. Rubr. nu. 142.* vbi expresse quod illud est impedimentum impediens absque dispensatione, nō
38 autem dirimens † matrimonium, licet aliud sit hodie post Concil. Trident. *Caietan. ad S. Tho. 2. 2. q. 154. art. 7. in fin.* vbi clarissimis verbis hoc dicit. *Guliel. Estius in 4. sent. dist. 34. colum. 2. versic. sunt quidem & alia impedimenta non dirimentia, & Michael de Palatio super eodem 4. dist. 34. col. 12. in prin. ver. est aliud quoque impedimētum, sed non dirimit fol. mihi 779.* qui licet dicat
39 inter † raptorem, & vxorem alterius raptam non posse consistere matrimonium vtique loquitur viuente primo viro, non autem eo defuncto, quia text. in dicto c. Statutum procedit præsertim in sponsa de præsenti, & dicit *glos. ibidem in vers. Rapuerit. Hugo. Archidiacon. Bellamer. & Turrecrem. quos allegat Sanchez vbi supra nu. 45.* Vnde cum text. ipse, & omnes Doctores supracitati dicant, quod impedimentum raptus alterius sponsæ non dirimit contractum, vtique si text. loquitur etiam de spōsa per verba de præsenti, de vxore etiam est intelligendus, quod non dirimat contractū,
40 primo viro defuncto, & regula est generalis, † quod impedimentum Canonicum debet habere decretum irritans, nec sufficit simplex prohibitio sine irritatione eius, quod fit in contrarium, sicut in c. 2. *de pœniten. & remiss.* prohibetur ille, qui Sacerdotem occidit, ne
41 vnquam † contrahat matrimonium omnibus diebus vitæ suæ, quia si ille talis contrahat, licet mortaliter peccet tamque transgressor Apostolici Præcepti, tamē matrimonium censetur Canonicum, & non dirimitur in futurum, vt notat post alios *Thomas de Argentina super 4. sent. l. 4. dist. 34. art. 1. post princ.*

Quo verò ad secundum caput de adulterio cum fide data, quicquid deponat Cæsar della Vela, & Bernardinus de Brunerijs alias Pazzainus, nihil probant,
42 cum non sint † idonei testes, & vt dictum est a Rota fuerint reiecti. Barotius autem de Burgo, Ioannes de Magistris, Hieronymus de Ronco, & Bernardinus Zacchaninus deponunt de simplici auditu, & ideo nō probant. Præsbiter Baptista deponit de confessione extraiudiciali Bernardini, quæ etiam de iure Canoni-

43 conon † probatur per vnicum testem, sed ad minus duo requiruntur; Ita ut non valeat consequentia, duo plenè probant confessionem extraiudicialem, ergo vnus semiplenè *Put. decis. 466. l. 2. in correct.* & nihilo-
44 minus confessio coniugum etiam vtriusque † in præiudicium matrimonij ad effectum irritandi non probat *c. super eo qui cogn. consangui.* & in puncto fidei datæ. *Io. And. in c. finali de cognat. leg. n. 7.* Angelus Dominici deponit de confessione Catherinæ facta præsente Bernardino, sed ex supradictis nihil probat, & coram *Put. 13. Aprilis 1551.* Rota dixit quod eius fides erat debilitata; Ideoque videndi essent alij Testes, ex quibus prætendebatur datio fidei, & videretur an iste Testis, vna cum alijs præfatam fidei dationem probaret. Quare cum ex præfatis pateat nullam resultare probationem, merito dictum fuit in alia Decisione, quod iste Testis censebatur a Rota reiectus, quia vt videre est apud *Verall. decis. 276. in fin. lib. 3.* sensus Rotæ fuit
45 quod eius fides † debilitetur, sed quod posset coniungi cum alijs Testibus habilibus, quales, saltem respectu dicti, non sunt in casu isto.

Quo verò ad tertium caput de machinatione in necem primi viri ex supra deductis non est habenda ratio testium deponentium de auditu, & fama, quia nō versamur in tempore antiquo, & quamuis de auditu à Bernardino deponat Galeatius de Nardo, vt tamen
46 dictum est, † testis iste, tanquam vnicus non probat confessionem extraiudicialem, & cessat omnis difficultas, cum 24. *Nouembris 1599. coram bo. me. Cardin. Seraph.* fuerit à Rota reprobatus, vt dictum est, prout etiam reprobati fuerunt aliqui ex testibus, qui deposuerunt de auditu, & fama, nempè Cæsar della Vela, Angelus Dominici, Carlinus de Artusis, Iacobus de Gazzijs, vt in Decisionibus, relatis. Et tanto magis cessat difficultas ex depositione duorum Testium eorundē DD. Rangonorum, videlicet Ioannis de Magistris, & Antonij del Dosso super 14. Interrogatorio, ex quorū dictis colligitur ipsum Io. Petrū naturali morte obijsse in propria Domo.

Quantum attinet ad quartum caput de copulā habita cum Martha sorore Catherinæ, & Margharita nepte, ac Comina filia; circa Martham plerique ex Testibus à Rota sunt reprobati, videlicet Cæsar della Vela, Angelus Dominici, Carlinus de Artusijs, Galeatius de Nardo, vt in allegatis Decisionibus, & Gabriel de Merlis, *sub die 11. Ianuarij, & 18. Martij.*
47 *1602. coram Illustrissimo Millino*: Cæteri deponunt † de auditu, & ideo non probant, vt dictum est, & præterea non concludunt in dicto, quia non deponunt de tempore ante matrimonium, quod per subsequentem copulam cum affine dirimi non potuisset, vel non deponunt de scientia Catherinę, prout fuisset necesse ad tollendum eius bona fidem, vel non deponunt quod ista audiuerint ante litem motam respectiuè. Et circa copulam Margaritæ neptis Catharinæ non est habenratio depositionis Cæsaris della Vela, & Angeli Dominici, cum vt sæpè dictum fuit, reiecti fuerint: de alijs verò Testibus minus habenda est ratio, cum depo
48 nant † de auditu, & fama, quæ in hoc casu, vt dictum est non probat, & patiuntur supradictos defectus in dicto. Tandem circa Cominam dantur quinque Testes, quorum quatuor, nempè Angelus, Cæsar, Bernardinus, & Iacobus fuerunt à Rota reprobati; quintus verò, nempè Ioan. Antonius de Monteulmo non probat,

49 bat, tum quia eſt de auditu, † tum quia eſt vnicus, tum quia non concludit in ducto vt ſupra de alijs conſideratum eſt.

Quantum attinet ad quintum caput, circa obitum primi viri Catherinæ de tempore ſecundi matrimonij, onus probandi non incumbit DD. Pallauicinis,
50 ſed Domini de Rangonibus tenentur † probare vitã, vt abunde fuit firmatum 2. *Decembris.* 1605. *coram S. M. Gregorio, vt in deciſ.* 228. *& prius coram Robuſterio,* 2. *Decembr.* 1573. *verſic. non obſtat quod Catherina.* In qua Deciſione ponderatur etiam ex eiſdem Teſtibus Rangonorum conſtare de morte Io. Petri ante matrimonium Bernardini cum Catherina.

Quo verò ad ſextum, & vltimum caput impedimẽ-
51 torum ſcilicet non conſtare fuiſſe † ſeruatas ſolemnitates, vt inde filij naſcerentur legitimi, de quibus in *c.* 1. 30. *q.* 5. *& in c. fin. de clandeſt. deſponſ.* fuit reſponſum, quod cũ ex prædictis conſtet matrimonium fuiſ-
52 ſe contractum, præſumitur † contractum ſecundum leges, & prout licitum eſt, vt in *c. ad audientiam de præſcript. Alciat. reg.* 2. *præſumpt.* 1. *nu.* 2. *& 3. & latè fuit deductum in deciſione facta* 8. *Iunij* 1626.

Et prædicta omnia eo magis placuerunt Dominis, cum verſemur in Iudicio poſſeſſorio, & matrimonium
53 † principaliter non diſcutiatur, ſed incidenter ad effectum legitimæ ſucceſſionis. Vnde leuiores probationes ſufficiunt iux. *conſ. Gemin.* 27. *num.* 8. *& ſeqq.* quod alij plures ſequuntur cumulati in *Deciſione facta prædicta die* 8. *Iunij*, & Rota ipſa ſequuta fuit prius in hac cauſa 20. *Martij* 1556. *coram Antonio Auguſtino:* Et ideo ſufficit quod Pallauicinus, & Sigiſmundus fuerint in quaſi poſſeſſione legitimitatis verè, & non fictè ad effectum, vt iſta quaſi poſſeſſio nedum ipſis, ſed etiã habentibus cauſam ab illis ſuffragetur, vt fuit ponderatum in alia Deciſione, in qua, prout in alijs, reſpondetur cæteris obiectis, quæ hodie ab Informantibus repetuntur.

Et ita concluſum, vtraque Parte informante.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Cracouien. Iuris legendi. Veneris 30. *Martij.* 1629.

ARGVMENTVM.

Docendi facultas idoneis non eſt deneganda, & aliqua de Magiſtris, & ſcientia adducuntur. Itẽ quando conſuetudo in aliquo caſu ſubſtineri non poſſit, & non nulla de præſcriptione.

SVMMARIVM.

1 *Legendi facultas, etiam in vniuerſitatis concurrentia, de iure communi, an ſit permiſſa idoneis.*
2 *Legendi facultas non eſt deneganda ei, qui idoneus eſt. Quia per conſequens denegaretur doctrina ignorantibus, quam diſpenſare alijs tenetur, nu.* 2.
3 *Doctrina pro cibo accipitur.*
4 *Profeſſores ſcientiarum plures eſſe debent, vt ſit locus diſputationi, qua ſcientia, & doctrina veritas magis eluceſcat.*
5 *Iudicium integrum eſt, quod plurimorum ſententia confirmatur.*
6 *Veritas perfectiſſima reuelatur per ampliores homines.*
7 *à Sapientibus pluribus, quod quæritur, facilius inuenitur.*
8 *Magiſtri amor multum valet ad diſcendum, & acceptus modus legendi.*
9 *Ciuitas indiget pluribus.*
10 *Plures requiruntur in omni genere negotiationis, artificij, & artis, ne ad aliquos priuatiuè reducantur.*
11 *Docendi facultas idoneo, petita licentia, non eſt interdicenda.*
12 *Viri idonei, & literati, ſi voluerint regere ſtudia literarum, ſine moleſtia hoc, eſt eis permittendum.*
13 *Magiſtri primum moribus, demum facundia excellere debent.*
14 *Conſuetudo contra vtilitatem Eccleſiæ valere non debet.*
15 *Conſuetudo ſacris Canonibus inimica dicitur corruptela.*
16 *Conſuetudo veritati, & ſtatutis canonicis contraria, non valet.*
17 *In præſcriptionibus immemorabilibus etiam bona fides deſideratur.*
18 *Conſuetudo non plus habet auctoritatis, quam lex.*
19 *Lex debet eſſe iuſta.*
20 *Conſuetudo, quæ non eſt rationabilis, ex tranſcurſu temporis non firmatur.*
21 *Peccata, quanto ſunt grauiora, quanto diutius infelicem animam detinent alligatam.*
22 *Conſuetudo rationabilis illa appellatur, quam iure non improbant.*
23 *Conſuetudo irrationabilis dicitur illa, quæ a Iure improbatur, & eſt contra ſanctam Eccleſiaſticæ diſciplinæ, & libertatem.*
24 *Conſuetudo non nocet alicui in particulari, ſed tantum in communi, quo ad omnes conſtituit.*
25 *Præſcriptio reſpicit priuatam vtilitatem.*
26 *Præſcriptio ſine poſſeſſione non procedit.*
27 *Tantum præſcriptum, quantum poſſeſſum.*
28 *Poſſeſſionem acquirent ex voluntate Domini per apprehenſionem partis, acquirit poſſeſſionem totius.*
29 *Poſſeſſionem acquirens contra voluntatem Domini per poſſeſſionem partis, non acquirit totum.*
30 *Iuriſdictio ex voluntate Domini acquiſita, per vnum iuriſdictionis actum, acquiritur poſſeſſio totius.*
31 *Iuriſdictione præſcripta contra voluntatem Domini, non intelligitur præſcripta poteſtas coercendi.*
32 *Iuriſdictio ſine coercitione inutilis eſt.*
33 *Præſcriptiones reſtringuntur ad actus per quos exercentur, & proprios facti terminos non excedunt.*
34 *In iuribus diſtinctis, & ſeparatis, per poſſeſſionem vnius, non acquiritur poſſeſsio totius.*
35 *Præſcriptio, & conſuetudo omnis contra ius commune non extenditur extra rem, aut perſonam, quæ vetſata fuit.*
36 *Præſcriptio in ſeruitutibus nec iuribus negatiuis, non incipit, niſi à die prohibitionis, & acquieſcentiæ.*
37 *Interdictum, vti poſſidetis, non decernitur ſine poſſeſſione.*
38 *Manutentio, vbi adeſt Iuris communis reſiſtentia, non datur.*
39 *Ius commune publica vtilitati patrocinatur.*

40 Tri-

40 *Priuilegium absque limitatione, sine dubio restringit etiam futura.*

41 *Seruitutes imponi, & acquiri possunt etiam futuris ædificijs, quæ nondum sunt.*

42 *Priuilegium trahitur ad res futuras.*

43 *Priuilegio concesso alicui propter publicam vtilitatem non potest ei renunciare.*

DECISIO CCLXV.

FVit per Dominos conclusum, Sententiam Rotalē pro Collegio Societatis IESV contra Vniuersitatē Cracouien. latam 1627. 7. Iulij confirmandam esse, quia habilitas, & Magistrorum approbatio ex Societate IESV, liquet ex Priuilegio Sanct. Memor. Pij V. vt benè dictum fuit in Decisionibus in hac causa factis, coram Reuerend. D. meo Decano. Et facultas legendi
1 † etiam in vniuersitatis concurrentia, *iure communi in c. 1. & cap. quanto de Magistris*, & in dicto Priuilegio Pij V. eis permissa est, & auctoritas impediendi, expressè interdicta, fauore publico Ecclesiæ exsistit.
Quia vt docet *glossa in d. cap. 1. verb. qui sit idoneus*, ei,
2 qui idoneus † est, non est deneganda licentia docendi. Quia per consequens denegaret doctrinam ignorantibus, quam dispēsare alijs tenetur, *secundum text. in cap. reuertimini 65. ibi, & in horreum Dei intulerint cibos, hoc est scripturæ sanctæ alimenta, in Ecclesia populis ministrauerit. 16. q. 1. & vt traditur in d. c. 1. in fine. Ecclesiasticum profectum nititur impedire*: Immò, dicam,
3 Ministris Ecclesiæ alimenta interdicere, † cum doctrina pro cibo sumatur in *d. c. reuertimini*. Vnde habet locum regula *text. in leg. nec are videtur 4. ff. de liber. agnoscen.* Et quamuis Vniuersitatis Professores idonei sint, expedit tamen, vt Collegas habeāt, vt tradit *Io. Andr. in c. quanto nu. 3. de Magistris*, vt sit locus disputationi,
4 † qua, scientiæ, & doctrinæ veritas, magis eluceſcit. *l. vlt. §. mixta*, ibi, *vt Henricus Modestinus, & notando, & disputando, benè, & optima ratione decreuit ff. de*
5 *mun. & honor.* Et vt Sacri Canones attestantur, † integrum est iudicium, quod plurimorum sententijs confirmatur *cap. prudentiam 21. in principio de offic. & po-*
6 *test. Iud. deleg.* Et per ampliores † homines perfectissima veritas reuelatur *l. fi. C. de fidei. cap. extra conscie-*
7 *tiam 64. distin.* Et quod à pluribus † sapientibus quæritur, facilius inuenitur, *c. de quibus 20. distin.* Et ad discendum, multū valet amor Magistri, & acceptus mo-
8 dus legendi † quia aliquis cum vno proficeret, qui cū altero non proficeret, vt post Ostien. tradit *Io. Andr. in d. c. quanto in fine de Magistr.* Sicut etiam in cæterarū rerum commercio Reip. interest plures esse per quos expediatur, vt ex Platone refert I. C. Calistratus in *l.*
9 *2.* ibi *indiget enim † Ciuitas pluribus, vtique rusticis, & alijs conductoribus, & alijs ministrantibus, inuehentibus, & euehentibus singula, ff. de nundinis.*

10 Et generaliter in omni genere negotiationis, † artificij, & artis, ne ad aliquos priuatiue reducantur, admonet Principes, Greg. *Lopez in l. 2. tit. 7. par. 5. glos. 2. in fine.* ibi, *aduertant tamen Principes concedentes ista priuilegia, nè concedant contra publicam vtilitatem, nemo obditandum vnum, alios destruant, neque dona ingenij, & naturæ, quæ Deus dat hominibus, Principes prohibeant, iubendo, quod vnus solus exerceat talem artem, vel tale officium; Sed pra oculis habeant Deum, & publicam vtilitatem.* Ad idque respexisse videtur decretum Concilij Lateranensis relatum in *cap. 1. de Magistris.* ibi: *Neque*
11 † *docere quenquam, qui sit idoneus, petita licentia interdicat.* Et *Alex. 3. in cap. quanto, eod. tit.* ibi: distinctè præ-
12 cipientes, vt quicunque Viri idonei, † & literati voluerit regere studia literarum, sine molestia, & exceptione quaslibet Scolas regere permittantur. Et nemo est, qui nesciat Patres Societatis IESV idoneos esse Magistros, & tales, vt expostulat *glossa in d. c. quanto, verb.*
13 *idonei*, ibi *huiusmodi autem † Magistri, primum moribus, demum facundia excellere debent, l. Magistros C. de profess. & medic.* testemque doctrinæ conuersationem bonam habere *cap. Valentinianus 63. distin.* Eaque ratione motus Alexander Quartus contra Vniuersitatem Parisiensem, quæ Patres Ordinis Prædicatorum ab Vniuersitate eiecerat, & in suo Monasterio Scholasticos audire lectiones prohibuerat, rescripsit ad eorū restitutionem sub excommunicationis pœna, factum Vniuersitatis in Contumeliam Creatoris, & animarū iacturam, & publicæ vtilitati contrarium asserens, & affirmans, vt refert doctissimus, & *R. P. F. Lucas Vvadingus tom. 2. Annal. Minor. pag. 129. & sequentibus.*

14 Et cum consuetudo his † contraria versetur contra vtilitatem Ecclesiæ, valere non debet, *ex tex. in c. 1. de Consuetud. & ibi glos. & Abb.* Nec potest Iuramēto confirmari *cap. 1. de his*, quæ fiunt à maiori parte
15 Capituli. Nam consuetudo † Sacris Canonibus inimica, dicitur potius corruptela, *cap. cum Venerabilis, 7.*
16 *de Consuet.* Nec valet consuetudo † veritati, & Statutis Canonicis contraria, *cap. cum causa de Sentent. & reiudic. cap. Clerici de Iudicijs.* Et in præscriptione immemorabili, † bona fides etiam desideratur, vt Dominus
17 meus Decanus rectè notauit in suis Decisionibus, & probat textus sic communiter ab omnibus receptus *in cap. fin. de præscript. glos. verb. nisi in c. 1. eod. tit. lib. 6. & ibi Io. Andr. & cæteri DD.* & cum pluribus relatis *Couarr. in reg. possessor. 2. par. §. 8. nu. 4. Molin. de primog. lib. 2. c. 6. nu. 67. Azored. in lib. 1. æt num. 26. tit. 15. lib. 4. recop. Gratian. discept. forens. cap. 52. ex num. 28. & c.*
18 78. *num. 74.* Nec plus auctoritatis † potest consuetudo habere quam lex *l. de quibus ff. de legibus l. 2.* ibi, *nō vsque adeo sui valitura momento, vt aut rationem vin-*
19 *cat, aut legem, C. quæ sit longa consuetudo.* Lex † autem debet esse iusta *cap. erit autem lex 4. distin.* & ideo con-
20 suetudo, quæ non est rationabilis, † ex transcursu temporis non firmatur, immò potius damnatur: cum tanto sint grauiora peccata, quanto diutius in felicē animam detinent † alligatam, vt traditur in *c. vlt. de consuetud. vbi glos. verb. rationabilis*, appellat consuetudi-
21 nem rationabilem, quam iura † non improbant per *text. in cap. cum Ecclesia Sutrina de caus. poss. & propr. c. Abbate de verb. signif. c. cum dilectus, eod. tit. de consuet.* Irrationabilem verò, quæ improbatur à Iure, & gene-
22 raliter per quam aliquid fit contra † ueruum Ecclesiasticæ disciplinæ, suè libertatem, quem ibi sequuntur *Abb. & cæteri. DD.*

Præcipuè, quod non versamur in terminis consuetudinis, sed in præscriptione duntaxat, inter quas hæc
24 versatur differentia, quod consuetudo, † nec prodest, nec nocet alicui in particulari, sed ius in communi quoad omnes constituit, & acquirit omnibus eius regionis, aut populi ciuibus, neq; certus est aliquis, qui præscribat, neque contra quem præscribatur. Præscri-
25 ptio † vero ei vtilitatem, & ius priuatim acquirit, qui præscribit, & contra quendam priuatum instituitur,

&

& eius priuatum incommodum, vt tradunt *Abb. in c. vbi nu. 20. de consuet. Couar. in reg. poss. 2. par. §. 3. nu. 2. & lib. 1. Var. c. 17. nu. 8. vers. 10. & latè Matienz. in l. 1. tit. 7. lib. 5. recop. gl. 6. Molin. lib. 2. de primog. c. 6. ex nu. 9. Ioan. Garz. de expens. c. 9. nu. 47. Gutier. Canonic. q. lib. 2. qu. 21. nu. 68. & 69. Gratian. discept. for. c. 561. ex nu.* 26 24. & sine possessione † præscriptio non procedit *l. sine possessione 25. ff. de usucapionibus*. Neque vltra præscriptio extenditur quam possessio: cum certissima sit 27 in iure regula, quæ docet, tantum † præscriptum quantum possessum *l. 1. §. Iulianus erit*, ibi *quoadusque ingressus est, eo usque ei interdictum competere ff. de itinere actuque priu. vbi Bart. in §. si quis hoc interdicto*, admonet doctrinam illam semper esse notandam, *cap. auditis, c. cum olim, vbi notat Abbas de præscript. cap. quoad translationem de off. deleg.* & optimè docet *Ias. in l. 3. §. 1. ex nu. 35. ff. de acquir. possess.* & quamuis acquirens possessionem ex † voluntate Domini per apprehensionē par- 28 tis acquirat possessionem totius *l. 3. §. & adipiscimur. ff. de acquir. possess.* acquirens tamen possessionem contra 29 voluntatem † Domini per apprehensionem partis, solum possessionem illius duntaxat acquirit, non vero cæterarum partium *l. quod meo 18. §. vlt.* ibi, *Si cū magna vi ingressus est exercitus, eam tantummodo partē, quam intrauerit obtinet ff. de acquir. possess. c. cum in tua, de decimis*, & ibi *Abbas in 2. & 3. notab.* vt in iurisdi- 30 ctione ex voluntate Domini acquisita per † vnum iurisdictionis actum, eius voluntate factum, acquiri possessionem totius, sed contra voluntatem Domini solū acquiri speciem iurisdictionis, circa quam actus versantur, docet *Bart. in d. l. 1. §. si quis hoc interdict.* & post *Alex.* & alios sequitur *Ias.* vbi supra, inferens *num. 38.* 31 quod præscripta iurisdictione contra † voluntatem Domini, non intelligitur præscripta potestas coercendi, secundum *text. notabilem in cap. cum contingat, de foro competenti*, vt notarunt *Abbas, & Card.* quamuis a- 32 liàs iurisdictio † sine aliqua coercitione sit inutilis, *l. vlt.* ibi, *quia iurisdictio sine modica coercitione nulla est, ff. de offic.* eius cui mandata est iurisdictio *cap. pastoralis* ibi, *eo quod iurisdictio illa nullius videtur esse momenti, si coercitionem aliquam non haberet de off. delegat.* 33 Nam præscriptiones † restringūtur ad actus per quos exercentur, & proprios facti terminos non excedunt, secundum *Bald. in l. fin. nu. 8. versic. vnum aliud C. comm.* vtriusque iudicij *Ias. vbi sup. nu. 37. per text. in d. l. 1. §. Iulianus ait ff. de itinere, actuque priu.* Et in rebus, & iuribus distinctis, & separatis, quamuis existant sub aliquo iure vniuersali veluti hæreditate, & apprehen- 34 sione vnius, cæterarum nullo † modo possessio acquiritur, vt post *glos. verb. quod autem in fin. in l. 3. §. 1. ff. de acquir. poss.* docent *Bar. ibi n. 4. Ias. n. 30. per illū text. l. 1. §. veteres l. prædia ff. de acquir. poss.* Et generaliter 35 omnis † præscriptio, & consuetudo contra ius commune non extenditur, extra rem, aut personam, qua versata fuit, quia ius commune per extensionem præscriptionis, aut consuetudinis non corrigitur, vt latè tradunt post *Innoc. Bart. & alios Ias. in l. de quibus ex num. 14. ff. de legib. Molin. lib. 2. de primog. c. 6. nu. 21. Gutier. pract. lib. 3. c. 77. & cons. 1. nu. 36. Baldes in addit. ad Suarez. in proem. legum fori nu. 20.* Et quia † præscriptio in 36 seruitutibus, & iuribus negatiuis non incipit nisi à tēpore prohibitionis, dum quis conatur aliquid facere, & alius vetuit, & prohibitus destitit, & acquieuit secund. gl. *celebrem in l. qui luminibus ff. de seruit. vrban. præd. l. sequitur §. si viam ff. de vsucap.* docent *Suarez d. l. 16. nu. 3. Couar. lib. 1. var. c. 9. nu. 2. & in reg. possess. 2. par. §. 4. nu. 6. Gutier. pract. lib. 4. q. 34. Zeuall. qu. 3. nu. 2. Ioan. Garz. de nobil. gl. 35. nu. 64. Gonz. super reg. 8. glo. 5. §. 6. nu. 37. Gratian. discept. forens. c. 89. nu. 13. Rota de eis. 536. & decis. 365. par. 2. recent.* Consequens est cōtra Patres Societatis IESV Vniuersitatem Cracouiensem nullam habere præscriptionem neque immemorabilem, neque ordinariam, neque interdicto possessorio retinendæ vti posse, cum prædicti Patres eius 37 prohibitioni non acquieuerint, & sine † possessione interdictum vti possidentis non decernatur, *l. 1. cum suis §§. ff. vti possidentis, gl. & Bart. ibi & in leg. naturaliter §. nihil commune num. 21. & 26. & Berengarius ibi præfat. 4. nu. 8. ff. de antiq. possess. Anton. Gomez in l. 45. Taur. nu. 170. Menoch. de retinend. rem. 3. q. 73. nu. 588.*

38 Nec remedio manutentionis † propter Iuris communis resistentiam, secundum *text. in cap. sunt personæ §. penult. & fin. de priuil. in 6. c. 1. de præscript. eod. lib.* præcipuè cum apud Vniuersitatem titulus non adsit, & 39 ius commune † publicæ vtilitati patrocinetur, vt optimè conliderat. *Couar. per text. & in d. §. penult. & fin. pract. c. 17. nu. 6. vers. 4. Menoch. de retin. rem. vlt. nu. 24.*

Et cum priuilegium S. Me. Pij V. fuerit absque limitatione concessum, non † est dubium etiam futura 40 Collegia Societatis IESV comprehendere, secundum *text. in l. si seruitus 23. ff. de seruit. vrban. prad.* Cuius hęc sunt verba: *Si seruitus imposita fuerit, lumina quæ nunc sunt, vt ita sint: de futuris luminibus nihil cauere videtur, quod si ita cautum sit, ne luminibus officiatur, ambigua, est scriptura, vtrum ne his luminibus officiatur quæ nunc sunt, an etiam his, quæ postea quoque fuerint, & humanius est, verbo generali, omne lumen, significari sine quod in præsenti, siue quod post tempus conuentionis contigerit.* 41 Nam futuris † ædificijs, quæ nondum sunt, seruitutes acquiri, & imponi posse docet idem *text. in §. vlt.* ibi *futuro quoque ędificio, quod nondum est, vel imponi, vel acquiri seruitus potest, l. fin. §. si seruitus vendicetur l. Labeo 10. ff. de seru. rust. prad. l. existimo 98. ff. de verb. oblig. cap. ex parte 27. de decimis vbi gloss.* notat priuilegium 42 † trahi ad res futuras, & latè prosequitur. *Gonz. sup. regul. 8. glos. 9. nu. 9. §. 4. ex num. 44.*

Neque obstat renunciatio, quæ allegatur facta per 43 Patres Societatis IESV. Nam cum dispositio † *Text. in c. 1. & c. quanto de Magistris*, publicam vtilitatem principaliter respiciat, & priuilegium Pij V. in fauorem Societatis IESV fuerit principaliter concessum, non potuerunt Patres ei renunciare, *ex reg. tex. in c. si diligenti de foro competen. l. ius publicum ff. de pact. l. inter debitorem ff. de arbitr. l. neque pignus, §. priuatorum ff. de reg. iur. vt notabiliter tradit gl. in dict. c. si diligenti; verb. pacto priuatorum, Barbosa in l. alia §. eleganter ex nu. 21. ff. sol. matr.* & fuit resolutum *cor. bo. me. Buratto in Cesenaten. Indultorum 4. Decembris 1624.*

Et ita conclusum fuit, vtraque parte informante.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Romana Pecuniaria. Mercurij 4. Aprilis. 1629.

ARGVMENTVM.

Testis vnicus, quando probet, Furtum de sui natura est difficilis probationis, & quibus concurrentibus probetur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas colligitur ex reuolutione actorũ.*
2 *Testis vnicus, distinctè facti circumstantias recensens, & nullum habens interesse, ac optimam sui dicti rationem reddens, concurrentibus adminiculis plenè probat.*
3 *Quod procedit in quacumque materia ciuili.*
4 *Furtum de sui natura, & à communiter accidentibus est difficilis probationis.*
5 *Confessio extraiudicialis an probet.*
6 *Malus, qui fuit semel, adhuc præsumitur malus in eodem genere mali.*
7 *Pecunias quis subripuisse, ex quibus adminiculis animus inducitur ad perfectè credendum.*
8 *Testes de auditu à parte de tempore non suspecto, an aliquid probent.*

DECISIO CCLXVI.

DOmini resoluerunt esse confirmandam sententiã D. Locumtenentis Illustriss. Vicarij, qua Georgius, & alij hæredes q. Christofari Piscatorii condemnantur ad restituendum Michaeli vti fratri, & hæredi q. Bartholi Anselmi scuta mille quatuorcentum quadraginta monetæ, quæ prædictus Christofarus furto subtraxit post mortem dicti Bartholi ex duab. eius capsis, in quibus tempore sui obitus aderant scu-
1 ta plus duorum mille: Nã de sentẽtiæ † validitate constat ex actorum reuolutione, de iustitia verò ex testibus, & alijs datis pro parte Michaelis, & præsertim ex dicto secundi testis super duodecimo, decimotertio, & decimoquarto articulis deponentis de visu, quod Christofarus prima nocte post obitum Bartholi alteram ex dictis capsis in Domo & Camera ipsiusmet Christopharj existentibus, vbi etiam Bartholus obijt, instrumento quodam ferreo aperuit, & inde sacculum altitudinis vnius palmi, & circumferentiæ plusquam duorum pecunijs plenum subripuit, & quod secunda nocte aliam capsam eodem instrumento referrauit, & ab ea amouit, & secum asportauit alium sacculum pecunijs etiam plenum, & illam clausit, & priorẽ capsam iterum aperuit, ex qua quædam argentea extraxit, & similiter asportauit, quam postea etiam clausit eodem instrumento, & subdit, quod ex dictis pecunijs statim soluit quibusdam suis creditoribus, qui testis, cum versemur in ciuilibus, distinctè facti circumstantias recenseat, & nullum habeat interesse, optimamque sui dicti rationẽ
2 reddat, nempè † quia præsens fuit, & omnia vidit, cum cõuenientibus adminiculis plenè probat. *Bart. in l. 1. §. idem Cornelio, nu. 3. ff. de quæst. Bart. cons. 136. sub nu. 5. vers. persuadentes igitur lib. 2. Crauett. cons. 6. num. 66. vers. facit Cæsar de Graff. decis. 3. nu. 6. de probat. vbi post Io. Andr. in c. fi. col. 1. ad fin. de succeff. ab intest.* quod
3 hoc procedit in † quacunque materia ciuili, & *Rota apud Greg. XV. 247. nu. 6.*

Et in casu nostro hoc procedit sine difficultate cũ agatur de proban. furto commisso in propria domo, & camera Christofari, & ideò versemur in casu, qui
4 † de sui natura, & à communiter accidentibus est difficilis probationis, *Bart. in l. si quis ex argentarijs §. an verò hæredi n. 3. ff. de eden. Castr. & Salic. in l. si heredit. C. de pignor. act. Alex. cons. 24. n. 5. cum seq. lib. 2. Crau. cõs. 178. n. 2. Alc. cons. 153. nu. 4. & 5. lib. 5. Menoch. præsumption. 61. nu. 20. & 21. lib. 6. & de arbit. cas. 116. nu. 14. Farinac. de furt. q. 176. p. 1. in princ. & Rota decis. 762. nu. 3. vers. quia quoad furtum par. 2. recent.*

Adminicula verò in præsenti plura, & quidem vr-
5 gentissima concurrunt, & in primis multum vrget † cõfessio extraiudicialis ipsius Christofari probata per tertium testem, cui Domini quia erat Socer Christofari, multum deferebãt, qui super duodecimo deponit, quòd post mortem Bartholi Christofarus eius genet cupiens suam conscientiam exonerare, cũ anxius adiuit, eiq; confidenter vti patri aperuit, qualiter ipse penes se retinebat, scuta mille, & maiorem summam hereditatis dicti Bartholi vltra nonnulla argentea, & q vti Pater vellet ei consulere, quid eum facere oporteret, cui testis consuluit, vt ad hæredis fauorem imponeret censum quantitatis apud se retentæ, quem Christofarus imponere resoluit, & minutam formare fecit, sed morte præuentus illum imponere non potuit.

Secundum adminiculum est, quod in altera ex eisdem capsis Bartholus conseruabat quandam apochã scutorum 383. *quæ Christofarus mutuo acceperat à dicto Bartholo*, quam *apocam* idem Christofarus etiam dicta prima nocte subripuit, & lacerauit, *& in alia sententia eiusd. D. Locumtenentis prædicti eius hæredes fuerunt condemnati ad dicti mutui restitutionem, prout in d. apocha contineri probatum fuit, quam sententiam Domini confirmandam esse dixerunt die 5. Martij præteriti coram me, vt in decisione desuper facta*, quod adminiculum in eodem ge-
6 nere mali, & inter easdem personas, & † cum eisdem factis circumstantijs valdè etiam vrget contra Christofarum, in casu nostro ad *l. de minore §. pen. ff. de quæst. & c. semel malus de reg. iur. in 6. cum alijs congestis per Menoch. præsumpt. 1. nu. 32. lib. 5.*

Tertium, & vltimum adminiculum oritur ex rumore, qui post Christopharj mortem statim inualuit, videlicet, quòd ipse ex pecunijs Bartholi dives repente euaserat, & quod inde postea moriens opulentam hereditatem reliquit, vt deponunt tertius testis super x.
7 & sextus super 6. ex quibus omnibus simul † iunctis videtur negari non posse, quin animus inducatur ad perfectè credendum, Christofarum pecunias vt supra subripuisse iuxta ea, quæ tradunt *Paul. de Castr. in l. Lucius num. 4. ff. de ijs qui not. infam. Crau. consil. 78. num. 3. cum alijs in d. Romana mutui inter easdem partes coram me latius deductis.*

Quod autem in dictis capsis de tempore mortis Bartholi adesset summa scutorum duorũ mille satis DD. visum fuit probari ex sequentibus simul iunctis, & in primis ex assertione Bartholi, dum in infirmitate, qua decessit, præsente Christofaro declarauit, se habere ibi scuta duomille, vt de auditu a dicto Bartholo in præsentia Christofari deponunt primus testis super sexto, octauus, & nonus super nono, cuius asser-
8 tio, maximè quia fuit de tempore † non suspecto dubio procul adminiculatur, vt communiter notant *DD. in l. 3. §. si quis moriens ff. ad Sillan. Iul. Clar. in pract. crimin. §. fi. quæst. 21. nu. 16.* Deinde ex assertione, seu confessione eiusdẽ Christofari, dum alias dixerat, *che Bartolo haueua più di duimilla scudi, che lui li sepeua*, vt deponit sextus testis super sexto, *e che detto Bartolo haueua delli anelli d'oro, argento tazze d'argẽto, e denari*, vt deponit septimus testis super nono: Præterea ex fama

inter amicos Bartholi quod ipse reliquerat scuta duo mille, & vltra in sua hæreditate; Vlterius benè hoc ipsum adiuuant depositiones dicti secundi testis de visu, necnon prædicti soceri de auditu ab eodem Christofaro, vt supra; & tandem ex tribus notulis descriptis in inuentario, quæ fuerunt repertæ intus capsas manu Bartholi conscriptæ, in quibus adnotatæ leguntur variæ pecuniarum summæ, & præsertim ex vltima, in qua leguntur descriptæ pecuniæ, & alia huiusmodi ex quibus benè ad d. quantitatem scutorum duorum mille infertur. Vnde stantibus supradictis cum in dictis capsis ex dictis scutis duobus mille defecerint scuta 1440. & subtractio cõtra Christofarum bene probetur, meritò Domini dixerunt, sententiam prædictã esse confirmandam.

Et ita decisum Michaele tantum informante, &c.

R. P. D. CHISLERIO.

Monarien. Legitimæ. Mercurij 4. Aprilis. 1629.

ARGVMENTVM.

Filio debetur legitima in bonis parentis professi à die emissæ professionis non expectata illius morte naturali, & ista opinio est æquior, & magis recepta.

SVMMARIVM.

1 *Monachi legitima an debeatur à tempore professionis, vel mors naturalis sit expectanda.*
2 *Opinio affirmatiua nempe quod debeatur à tempore professionis est æquior, & æquitati Canonicæ magis conuenit nu. 4. & hæc est sententia crebrius recepta. num. 5.*
3 *Filius non potest priuari legitima patris professi, cum in ipso ingressu competat.*
6 *Resolutio, quando est fulcita multis Doctor. authoritatibus, & rationibus, ab ea non est recedendum.*
7 *Accurs. Pinell. Surd. & alij declarantur.*
8 *Text. in Auth. si qua mulier C. de Sacrosan. Eccles. est correctus per c. cum simus de regul.*
9 *Text. in c. cum simus de regul. declaratur.*
10 *Mors non præsumitur.*
11 *Viuentis successio non detur.*
12 *Mors ciuilis per ingressum Religionis æquiparatur naturalis.*
13 *Monachus post professionem definit esse Dominus, & dominium eius bonorum transit in Monasterium.*
14 *Mors ciuilis, quando operatur eosdem effectus quam naturalis, in ea militare debet eadem ratio.*
15 *Mors ciuilis, quando habet eumdem effectum, quã naturalis, debetur legitima filio, etiam quando viuit pater.*
16 *Filius per mortem naturalem patris statim petere potest legitima.*
17 *Professi pro mortuis reputantur.*
18 *Glos. in auth. ex testamento. C. de secund. nupt. refutatur.*
19 *Mater transiẽs ad secunda vota eatenus priuatur proprietate, quatenus per huiusmodi transitum filios iniuria afficit.*
20 *Iniuria, quando cessat, cessare etiam debet pœna.*
Religiosi retinent iura sanguinis, & agnationis. n. 20.
21 *Religiosi, licet retineant iura sanguinis, & agnationis, non tamen retinent iura prosequendarum iniuriarum.*

DECISIO CCLXVII.

PAtres Congregationis Clericorum Regulariũ S. Pauli voluerunt audiri, an esset receden. à decisis corã me sub die 15. Decemb. 1628. qua fuit resolutũ, sententias inter eos, & D. Paulam Brippiam latas esse confirmandas: sed DD. vtraq; parte audita, negatiue responderũt ex rationibus deductis in decisionibus in hac causa factis, tam coram R. P. D. meo Pirouano, quam in supradicta coram me, quæ reuidetur.

Nam licet sit maximè controuersum inter legũ, & 1 Canonum professores, an Monachi † legitima debeatur à tempore professionis, vel mors naturalis sit expectanda, quãdo Monasterium in communi est capax 2 Bonorum, attamen DD. tenuerunt † affirmatiuam, quod statim emissa professione debeatur legitima, nõ expectata morte naturali per text. in *c. cum simus de* 3 *Regular. & ibi gl. in verbo Bona paterna*, quę dicit † filiũ non posse priuari legitima quæ in ipso ingressu cõpetit, quem textum ad hoc singulariter esse notat ibi *Abb. & Bal. in Auth. si qua mulier. n. 38. C. de sacrosanct. Eccles.* idẽ *in c. in præsentia n. 58. & 59. de probat.* & hanc sententiã 4 æquiorem esse, † & æquitati Canonicæ conuenire, *not. Bald. vbi supra*, & tanquam æquiorem vtroq; foro seruari oportere dicit *Couar. in c. 2. de test. num. 7.* propter maximam æquitatem, cui innititur istec opinio. Facchineus *lib. 6. Controuers. cap. 13. Carpan. ad statut. Mediol. cap. 485. num. 85. & 506. Merlin. de legitim. li. 5. tit. 3. q. 3. nu. 8. & nn. 11. & 12. Argel. de Acquir. possess.* 5 *q. 8. art. 25. nu. 660.* & hanc † sententiam crebrius receptam, bene colligitur ex *Doct. congestis ab Hended. cons. 60. & 61. vol. 2. & tenuit Rot. in Triden. legitimæ 31. Ianuarij 1607. coram bo. me. Ottenbergo*, quæ cum 6 sit resolutio fulcita † multis Doct. authoritatibus, & rationibus, propterea ab ea non esse receden. putarunt Domini.

7 Non obstat quicquid in contrarium dicant † *Accurs. Pinell. Surd. & alij ex alleg.* dum se fundant in dispositione iuris antiqui in *Auth. si qua mulier C. de sacrosan. Eccles.* quia per dispositionem † dicti *capituli* 8 *cum simus* de Regular. ius antiquum remansit correctum, imo *glos. in eadem Auth. in verbo moriatur, & in §. illud in verbo detur in Auth. de Monach. & in Auth. nunc autem in verbo detrahatur C. de Episcop. & Cleric. & in l. Deo notis in verbo legitima C. eodem*, potius sentit contrarium. Nec releuat, quod *text. in capit. cum* 9 *simus*, † expresse non disponat, quod tunc temporis pater esset viuus, & posset intelligi quod esset mortuus, 10 & propterea deberetur legitima, quia cum mors † nõ præsumatur, eo ipso quòd de ea non fuit facta mẽtio, præsumitur quod adhuc viueret, & quamuis videatur intelligendum de tempore mortis naturalis propter illa verba in fine posita (quæ ex successione proueniunt) & † viuentis non detur successio *l. hereditas, l. qui superstitis ff. de acquirend. hared. l. 1. ff. de Hared. vel Action. venditione.* Attamen id procedit ratione successionis proueniẽtis ex morte ciuili propter emissam professionem in Monasterio, & cum ex communi *Doct. sent. tex. in c. cũ simus* recipiat interpretationẽ, vt mors ciuilis † per ingressum Monasterij æquiparc-

paretur, naturali, & ideo statim sit debita legitima, cessat ex eo difficultas.'

Neque videtur facere quod mors ciuilis nõ operetur eosdem effectus, quos naturalis, nam cum Monacus † post professionem desinat esse Dominus & dominium transeat in Monasterium, *Auth. ingressi vbi DD. C. de sacrosanct. Eccl.* clarè patet mortẽ ciuilem ad effectũ, de quo agitur, operari eosdẽ effectus, † quos naturalis, in eaque militare eandem rationem, ita vt illa mors ciuilis habetur pro naturali ad effectũ vt filius, etiam donec vixit pater professus consequatur legitimam, vt in specie, quando mors ciuilis habet eundem † effectũ, quem habet naturalis, debeatur legitima filio, etiam donec viuit pater, script. *Corsett. in singulari 162. n. 4. vers. non obst. & Roll. a Valle cons. 97. n. 39. lib. 2.* & propterea sicut per mortem naturalem statim † consequeretur legitimam, ita, & per hanc ciuilem. Non facit quòd supradicta possint procedere, quando quis fuit ingressus Religionem incapacẽ, secus verò quando Religio sit capax successionis, vt communiter distinguunt Doct. quia, quidquid procedat in Religione capaci *Bonorũ tradunt Adden. ad Decian. c. in præsentia de probat.* vbi de veriori, & equiori opinione, Idẽ dicit *Couar. vbi supra* & hanc esse communiter receptã testantur *alleg. per Hon. ed. d. cons. 60. nu. 23. per tot. & vers. quam sententia lib. 2.*

Nec DD. visa fuerunt relenare, quæ dicuntur de trãsitu matris ad secunda vota, quia emissa à filijs professione, ex qua mortui reputantur, † cum non superst filius, qui conqueri possit, mater acquirit legitimam in totum, vt reprobata † *gl. in auth. ex testamento C. de secund. nupt. tradit. Bart. ibi nu. 1. & in auth. de non eligen. secundo nuben. §. hac autem nu. 1. Rot. decis. 619. nu. 1. p. 1. recent.* Ideoque cum mater transiens ad secundas nuptias, † eatenus priuetur proprietate, quatenus per huiusmodi trãsitum filios iniuria afficit §. *prospeximus in auth. de non eligen. 2. nuben. & §. nec illud in auth. de nupt. cum alijs per Sanchez de Matrim. disput. 89. nu. 2. prope med. vers. prior ob iniuriam lib. 7.* Consequens est, vt cessante iniuria, † cesset etiam pœna, & licet retineant iura sanguinis, & agnationis, tamẽ cum ex deductis in decisione quæ reuidetur ex *Boer. & Feder. de Senis* non retineant † iura iniuriæ prosequendæ, cessant pœnæ secundo nubentium fauore filiorum indu- *Bald. in auth. ex testamento n. 8. C. de secun. nupt. Dec. in Rub. n. 8. & hoc quando eodem tit. Rot. cons. 95. nu. 23.*

Ex quibus, & alijs deductis in decisionibus, fuit resolutum vt supra, &c.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Cordulen. decimarum Mercurij 4. Aprilis. 1629.

ARGVMENTVM.

Scripturæ originales, quando sunt deperditæ, tunc fiatur regiſtro, Et quando regiſtrum est mendosum, ad quid recurratur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata absque citatione est nulla, & inualida.*

2 *In contradictarum iudicio pro termino citationis male*

le seruato, sententia redditur nulla.

3 *Notariorum stylo inhærendum est, pro intelligentia, an certa die, aliquid sit gestum.*

4 *Scriptura originalis, quando fuit deperdita, tunc regiſtrum semper probat veritatem scripturæ productæ.*

5 *Extensio de casu, ad casum non admittitur.*

6 *Regiſtrum, quando est mendosum continens plures errores notabiles, illi non est fides adhibenda, sed potius manuali.*

7 *Regiſtrum, quando est mendosum, tunc ad manuale recurritur, tanquam ad scripturam magis originalẽ.*

8 *Regiſtrorum errores solent mandari corrigi per collationem ad acta originalia, absque eo, quod regiſtris in cæteris fides adimatur.*

9 *Originalia, quando sunt deperdita statur regiſtro.*

10 *Præsumptiones æquiuocæ, & possibiles non tollunt factum clarum.*

DECISIO CCLXVIII.

DOmini steterunt in decis. 24. Ianuarij præteriti, quia defectus citationis ad sententiam est patẽs ex copia integra eiusdem in iudicio contradictarum decreta cum data die 9. Julij 1563. & in regiſtro per extensum posita, quam non discordare a manuali, & suo originali Rota firmauit in hac causa 27. Iunij 1576. coram bo. me. Card. Blanchetto, vnde cum terminus comparendi positus fuerit in ea ad primam diem iuridicam, & lata fuerit sententia eadem die 9. qua decreta fuerat citatio, inde conuincitur fuisse la-
1 tam absque † citatione, & consequenter nullam & inualidam remanere *C. cum olim de testibus clem. pastoralis de Re Iud. clem. sæpè cum glos. in verbo ad id de verb. signif.* cum alijs allegatis in prima decisione, & in si-
2 mili causa in iudicio † contradictarum pro termino citationis male seruato Rota nullam declarauit sententiam in Romana census 10. n. 21. Maij 1627. cotã Domino meo Vbaldo.

Non obstat quod tenor citationis decretæ, & in regiſtro per regiſtratorem positæ contineat errorem, dum dicit ad primam diem, & tamen dicere debeat ad hodie per totam iuxta stylum notariorum tam de tempore ante latam sententiam, quam post, de quo
3 dantur attestationes notariorum, & illi † inhærendũ dicebatur pro intelligentia an certa die aliquid sit gestum *Alex. in add. ad Bart. in l. si librarius post medium ff. de Regul. Iur. Menoc. h de arbitr. casu 199. nu. 15. Rota decis. 393. nu. 4. par. 1. recent.* quo supposito inferebatur ad validitatem sententiæ tanquam latæ sub die 9. sub qua citatio fuerat decreta ad illam diẽ per totam.

Quia huiusmodi veritas potest haberi, vel ex originali, vel ex manuali, aut deniq; ex regiſtro, originalis cedula hodie in actis non reperitur, & manuale nihil aliud cõtinet, quã formalia verba lecta die nona, &c. regiſtrum verò continet tenorem citationis per extensum habentis terminum ad primam diem iuridicam, vnde cum † originali deperdito regiſtrum semper pro-
4 bet veritatem scripturæ productæ *Bald. in l. fin. nu. 4. C. de fid. instrum. Alex. in auth. si quis in aliquo num. 9. C. de eadem Boer. decis. 281. n. 10. Rot. in Vrbenetana fideicom. 2. Maij 1603. coram bo. me. Card. Pamph. & 27. Maij & 13. Nouembris 1619. coram Domino meo Decano*, in eo mensa Magistralis fundat intentionem suam ad probandam nullitatem prædictam.

Nõ obstat igitur errorem probari ex manuali cõtinẽte illa verba lecta die nona, quę de stylo exponũtur

ad hodie per totã quia stylus esset probandus in casu quo de tenore cõtrario apparet in registro, vt nihilominus ad hodie per totam esset registrandus terminus citationis ad aliam diem seruatus, alias de casu
5 ad casum nunquam † admittitur extensio. *Cran. cons. 96. nu. 4. Rimin. Iun. consil. 199. nu. 187. lib. 2. Honded. consil. 55. nu. 36. vol. 1. & consil. 75. num. 22. lib. 2.*

Neq; etiam releuat registrum esse mendosum con
6 tinens plures errores notabiles, † qui in folio separato dati fuerunt, vt ideo illi fides non sit adhibenda, sed
7 magis manuali, ad quod recurritur tanquã † ad scripturã magis originalem *Bald. in l. Imperator. n. 27. vers. sed quid si vnum instrumentum ffide stat. Homin. cum aliis per Surd. consil. 141. nu. 8. lib. 1.*

8 Quia errores registrorum † solent mandari corrigi per collationem ad acta originalia absq; eo quod registris in cæteris fides adimatur, & quando originalia
9 † non reperiũtur statur registro, vt supra dictũ fuit, & in hac parte quoad tenorem citationis registratæ cessare debet hæsitatio: quia decisio huius causæ 27. Iunij 1576. cor. bo. me. Card. Blãchetto expresse firmat, quod cedulæ originales non discordant à manuali, & registro, quod esse non potuit, nisi viso tenore citationis, quæ si hodie deperdita est temporum iniuria, perire non debet legalitas registri.

Demũ non obstant circumstantiæ facti alias deductæ, & in præsenti repetitæ, nempe confessio partis, adnotatio superdorso positionum Dominorum decisio causæ bo. me. Blanchetti de anno 1580. cursus annorum 60. inuerisimilitudo facti, ac demum consuetudo, quod in vltimis audientijs seruentur termini eadẽ die, qua emanarunt citationes ad audiendam sententiam per totam illam diem.

Quia prædictis circũstantijs fuit responsum in pri-
10 ma decisione, quod factum clarum, † & indubitatum non tollitur per præsumptiones æquiuocas, & possibiles, prout fuit iam deductæ ex Castrense, Surdo, Hondedeo in ea allegatis, cum quibus Domini etiam in hac replicatione transierunt. Et ita &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Spoletana Fideicommissi. Luna 30. Aprilis. 1629.

ARGVMENTVM.

Conditio, si sine filijs &c. licet expiret, decedente hærede liberis relictis, tamen quando hæc conditio debeat in omnibus hæredibus vocatis verificari, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicõmissum purificatur, eueniente casu vocationis.*
2 *Conditio, si sine filijs expirat, decedente hærede, cum liberis. & nu. 5.*
3 *Conditio, si sine filijs, non expirat, decedente hærede cum filijs, si dicta conditio fuerit apposita omnibus vocatis. & nu. 6.*
4 *Appellatione hæredum, & successorum in stirpẽ post factam mentionem filiorum veniunt descendentes, & successores sanguinis.*
7 *Consil. Oldr. ad. 21. quando sit locus.*
8 *Dictio, vt supra, quid operetur.*
9 *Dictio, omnis, est vniuersalis.*
11 *Dictio, is, est personalissima.*
12 *Testator loquens in plurali numero, quando ha... gratiat, tunc non solum primus hæres censetur gratiatus, sed etiam alij subsequentes.*
13 *Grauamen iniunctum filijs, quando censeatur etiam iniunctum nepotibus vocatis.*
14 *Hæredes hæredum dicuntur ipsius testatoris hæredes.*
15 *Ex vocatione aliena non infertur ad passiuam.*

DECISIO. CCLXIX.

DVbitaui hodie, An esset confirmanda decisio facta sub die 27. Nouembris præteriti, in qua fuit resolutum cõstare de fideicommisso Iulij Cæsaris Rosati, ad fauorem Confraternitatis, & litis Consortum, & Domini affirmatiuè responderunt, Quia cum Confraternitas, & litis Consortes fuerint substituti in casu, quod omnes anteà instituti, & substituti decederẽt sine filijs, & iste casus euenerit per mortem Iulij Cęsaris, qui vltimo loco obijt nullis relictis filijs: merito
1 † dicitur fideicommissum purificatum ad fauorẽ prędictorum, in tali casu vocatorum, *iuxta consil. Nicolai bellon. 19. nn. 3. & tenuit Rota in Siracusana fideicom. 16. Nouembris 1612. coram bo. me. D. meo Vbaldo.*

Nec obstare dixerunt, quòd conditio illa si sine fi-
2 lijs † expirauerit per mortem Herculis, qui decessit relicto d. Iulio Cæsare filio. Quia cum fuerit apposita
3 non tolum filijs, † sed etiam nepotibus, sufficit quòd nepotes decesserint sine filijs, & in ipsis verificetur conditio. *Menoch. præs. 186. nu. 42. lib. 4. Modern. de subst. q. 480. num. 68.*

Quòd verò dicta conditio sit apposita filijs, & nepotibus clarè ostenditur in decisione, de qua agitur, & suadetur ex eo, q; cum Testator priori loco vocauerit non solũ filios, sed ẽt eorum hæredes, & successores in
4 stirpẽ, quorum appellatione, † post factam mentionẽ filiorum, indubitanter veniunt descendẽtes, & successores sanguinis. *Gabr. de cõmuni concl. 2. n. 19. de verb. signific. Odd. cons. 46. n. 14. cum aliis adductis per dd. Modern. de subst. q. 339. n. 6. & in decis. in vers. quia non solum*, si conditio prædicta si sine filijs esset restringẽda solum ad filios, adeo vt vocati non essent admittẽdi,
5 nisi in casu, q; filij decederent † sine filijs, frustratoria fuisset supradicta vocatio descendentium, & successorum facta post vocationem filiorũ. Quia decedentib. filijs sine filijs, non poterant ad esse aliqui, nec descendentes, nec successores sanguinis. Dicendũ est igitur
6 supradictã conditionẽ fuisse † appositam omnibus vocatis, tã filijs, quam nepotibus, qui quandocumq; decederent sine filijs, confraternitas, & alij substituti admittantur, stante illarum substitutione facta per verba uniuersalia. Etsi omnes dicti eius filij, & hæredes decederent, vt supra, quæ verba ostendunt noluisse Te
7 statorem se restringere ad solos filios, adeo † vt sit locus *cons. Oldr. 21.* sed voluisse omnes descendentes fideicommisso grauare, donec veniret casus restitutionis ad fauorem Confraternitatis, & aliorum per mortem vltimi grauati sine filijs. *Dec. cons. 84. n. 13. & 14. li. 3. & sequitur. Peregr. de fideic. art. 29. nu. 41.* Et hoc clarius suadetur, ponderando dictionem illam, † vt supra quæ non potest interpretari, nisi, vt relatio fit intelligenda de filijs, & eorum hæredibus, & successoribus de quibus omnib. testator superius locutus fuerat, *l. si plurib. hæredibus 44. ff. de leg. 2. l. si plures*

gra-

gradus.ff.de leg.3.Surd.conſ.362.nu.9.Rotadec.461.n.9.par.2.in recent. Idque tanto magis, cum ſit iuncta ſu
9 pradictæ dictioni vniuerſali † omnes, per quam alias Rota *in vna Romana fideicommiſſi de Surdis.27.Februarij 1614.coram bo.me.Vbaldo* conſiderauit fuiſſe fideicommiſſo grauatos omnes ſuperius nominatos.

Et quidem ſi huiuſmodi verba: Etſi omnes eius filij, & hæredes deceſſerint vt ſupra, non ita deberẽt intelligi, eſſent ſuperflua, quia Teſtator ſuperius ſpecialiter prouiderat in caſu, quod aliqui filij decederent ſuperſtitibus alijs filijs, vel nepotibus, vt vnus ſuccederet alteri, & alter alteri, & eorum hæredes, & ſucceſſo
10 res. Vnde dũ poſtea ſubdit ſupradicta verba; etſi omnes &c. ea debent intelligi de vlteriori caſu non † expreſſo, & ſic de nepotibus, & deſcẽdentibus ſine filijs morientibus. Vt in his terminis conſiderat *Pariſ.in conſil.7.nu.28.& ſeqq.lib.3.*

Non obſtat, quòd Teſtator locutus ſit cum dictione eius ibi. Etſi omnes dicti eius filij, & hæredes, quæ di-
11 ctio † ſit perſonaliſſima, & ſic non comprehendat hæredes filiorum. Quia imò pluries eſt locutus in plurali
12 cum dictione eorum hæredum, † per quam cenſentur grauati non ſolum primus hæres, ſed ẽt alij ſubſequentes. *Modern.dd.q.344. n.1. & in fi.* & quando filij ſunt honorati, & grauati vti ſupra, & nepotes comprehenduntur in vocatione: prout comprehenduntur in ca-
13 ſu noſtro, ſub † verbis hæredibus, & ſucceſſoribus, ex ſupra allegatis, tunc grauamen illis etiam cẽſetur iniunctum. *Peregr.de fideicom.art.1.num.28.in fin.& Modern.vt ſupra q.679.num.11.*

Deinde licet prædicta verba in ſingulari numero prolata: Eius filij, & hæredes, &c. videantur reſpicere filios, & hæredes Teſtatoris, non tamen excludunt fi-
14 lios, & ſucceſſores ipſorummet filiorum: cum † hæredes hæredum dicantur ipſius Teſtatoris hæredes. *iux. regul.l.fin.C.de hæred.inſtit.*

Quibus ſic ſtantibus non obſtat principale fundamen-
15 tum alterius partis, quòd ex † vocatione actiua nõ inferatur ad paſſiuam. Quia ex ſupradictis apparet quod Teſtator voluit oẽs vocatos grauare, ſtantibus præſertim pluribus coniecturis in deciſione pondetatis: ex prohibitione detractionis Falcidiæ, & Trebellianicæ: ex verbis importantibus, tractum temporis in futurum: ex digreſſione ad plures gradus ſubſtitutionum, cum quibus præſertim ſimul iunctis DD. tranſierunt. Et ita vtraquè &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Pecuniaria. Lunæ 30. Aprilis. 1629.

ARGVMENTVM.

Donatio facta patri, nec non filijs, & deſcendentibus in infinitum, ſub conditione quod bona non alienẽtur, tunc ſi pater alienet, poſſunt filij, vel alij deſcendentes, etiamſi non ſint concepti tempore alienationis, eam reuocare.

SVMMARIVM.

1 *Filijs non natis, nec conceptis acquiritur ius queſitum irreuocabile in donatione inter vinos ex ſtipulatione Notarij, & Patris pro ſe, & pro eius filijs.*

Quod procedit etiam ante eorum acceptationem, & ratificationem, numero 1.

2 *Donationis inter vinos de natura illud præcipuum eſt, quod reuocari non poſsit, nec donantis pœnitentia ſubiaceat ſine iuſta cauſa.*

3 *Donatio facti abſenti, ſtipulante Notario reuocari nõ poteſt.*

4 *Donatio an reuocetur in præiudicium omnium reuocatorum ſi vnus contraueniat voluntati donantis.*

5 *Dominium bonorum, quod ſtent in ſuſpenſo, iura valde abhorrent.*

6 *In fideicommiſsis nec natus, nec conceptus tempore purificatæ conditionis, non admittitur.*

7 *Donationes tot eſſe cenſentur, quot ſunt perſonæ, quib. donatum fuit.*

8 *Donans, ſi ob contrauentionem aliquem excludat à donatione, non cenſetur alios excludere, quibus etiam fuit facta donatio.*

9 *Donatio ſi reuocetur propter contrauentionem donatarij, tunc ſtatim aperitur ius, & actio ſubſtitutis in donatione.*

10 *Pœna delicti delinquentis perſonam non egreditur.*

11 *Teſtatoris voluntas ſeruanda non eſt, vbi ex delicto vnius, alter priuaretur.*

12 *Donantis voluntas in donatione eſt ſola attendenda.*

13 *Vocati vbi naſcituri ſunt, admittuntur etiam illi, qui poſt purificatam conditionem naſcuntur.*

14 *Alienari quando aliqua res eſt prohibita, poterunt illi, qui ſunt vocati, licet ſint concepti poſt alienationem, eam reuocare. & nu.15.*

16 *Bertran. & Aluar. refutantur.*

17 *Dominia rerum, ſi diſponentis voluntas hoc ſuadeat, aliquo tempore poſſunt manere in ſuſpenſo.*

18 *Et hoc maximè quando hæc ſuſpenſio eſt ceſſatura per natiuitatem filiorum, & nu. 19.*

20 *Et hoc euenit in omnibus conditionibus reſolutiuis.*

DECISIO. CCLXX.

IVlius Aluarus donauerat omnia ſua bona Fabritio Vallato, & illius filijs, nepotibus, & pronepotibus, & alijs deſcendentib. etiam vltra vigeſimum gradũ, & in infinitum, pacto expreſsè adiecto, quod Fabritius nihil ex bonis donatis alienaret, alienationis latiſsimè ſumpto vocabulo ſub pœna caducitatis à cõmodo donationis, & vlquequò ipſe Fabritius compleret 27.annum, & filios non haberet, ex bonis donatis ſolum ſcuta quingenta vbi vero filios haberet, 1500.annuatim perciperet, reſiduum aũt teneretur inueſtire, & in augmentum patrimonij erogare: At cum Fabritius hucuſque inueſtimentum nedum neglexerit, verũ etiam plura bona donata contra præceptũ Aluari donantis diſtraxerit, & ob id ipſe Aluarus declarando caducitatem ob contrauentionem Fabritij reuocauerit donationẽ, & poſtea ẽt obierit, egit coram A.C. Io. Baptiſta filius d. Fabritij vigore Inſtrumenti dictæ donationis, & promiſſionis eiuſdem Fabritij, & inſtabat relaxari mandatum pro dicto inueſtimento conſultaque Rota me proponente, multa opponebantur à Creditoribus d. Fabritij contra Io. Baptiſtã, vnde Dominis placuit reſtringere, & inquirere an ob dictam contrauentionem, & alienationem factam à Fabritio de officijs, & cenſibus, & alijs rebus donatis, quæ alienatio inter partes nõ multum controuertebatur, validè donatio ab Aluaro potuerit reuocari in præiudicium Io. Baptiſtæ, ſuper quo hodie ſtrictè propoſito dubio, Domini negatiuè reſponderunt.

Donatio enim prædicta fuit inter viuos nedum Fabritio, sed & eius filijs & descendentibus in infinitum facta, quibus ob stipulationem, & Patris & Notarij
1 tam natis † quam etiam non natis, nec conceptis ius quæsitum fuit irreuocabile, etiam ante horum acceptationem, vel ratificationem *l. quod dicitur la seconda, ff. de verb. oblig. l. si quis operas ff. de operib. libert.* & in terminis donationis *Alba. cons. 36. nu. 4. Menoch. cons. 489. nu. 19. & Inculentius cons. 1153. n. 8. & seqq. Surd. latissimè decis. 322. num. 2. & 3. cum seqq. Clar. in §. donatio q. 13. nu. 5. versic. difficultas est Sãch. de matrim. libr. 1. disput. 7. num. 6. & 7. Rota coram Card. Seraph. de. 1184. nu. 10. & par. 1. diuers. dec. 489. nu. 1. in fin. & in Romana donationis 21. Aprilis 1614. & 11. Maij 1615. corã bon. mem. Vbaldo. & in Neapolitana Massariæ 13. Maij. 1619. coram Reuerendiss. D. Meo Decano.* De natura autem donationis
2 † inter viuos illud præcipuũ est, quod reuocari non possit, nec pœnitentię donantis subiaceat sine iusta, & legitima causa, *l. perfecta C. de donat. Roman consil. 171. nu. 7. vers. quia regula, plenè Menoch. d. cons. 1153. nu. 48. qui & nu. 54.* post innumeros Doctores congestos, firmat †
3 donationem factam absenti stipulante Nõto reuocari non posse, *& Rot. decis. 489. nu. 1. p. 1. diu.*

Nec obstat Fabritium contraueniſſe voluntati Aluari donantis, & proindè resolutam fuisse totam donationem, nedum in præiudicium Fabritij alienantis,
4 † sed etiam sequentium vocatorum, nempè filiorum, & descendentium, cum illius contemplatione, istis donatum conferi possit, præsertim cum tempore purificatæ conditionis pro resolutione donationis, nempè tempore contrauentionis, & alienationis, nec natus, nec conceptus esset Ioan. Baptista, & propterea illius superueniens conceptio, vel natiuitas non impedit vel tollit reuersionem, seu resolutionem donationis prius sequutam, vt in terminis donationis tradit *Thesaur. decis. 270. versic. tertio respondetur*, alioquin ab ipsa donatione vsque ad conceptionem Ioan. Baptistæ, inter quæ longum tempus interceſſit, dominium bonorum
5 donatorum † stetisset in suspenso, quod iura multum abhorrent, *l. si ex duobus §. sed & Marcellus de in diem adiect. l. vltima in fin. ff. communia prædiorum*, & confert celebris theorica Lambertini de Rãponibus, de qua per Io. Andream *in addit. ad specul. tit. de testam. in rubr. col. 3. vers.* Item Lambertinus, quod non natus, † nec
6 conceptus tempore purificatæ conditionis in fideicõmissis non admittatur, quæ opinio habet plures Sectatores, *vt per Peregr. de fideicomm. art. 22. num. 72. & Modern. Brixien. de subst. quæst. 318. numero 55. & 57. & 77.*

Quoniam pro responsione aduertendum est, non esse vnicam donationem itaut in vno ex vocatis resoluta, & in cæteris personis resoluta itidem censeri debeat, sed donatio facta Fabritio, & filijs, & descendentibus dicitur vnicuique, & singulis independenter de
7 per se facta, adeout tot † censeantur donationes, quot sunt personæ, quibus donatum fuit, singulæque personæ non Fabritio, sed ipsi Aluaro acceptam referunt ipsam donationem ita *Bald. in c. 1. num. 3. & 8. in fine, vers. pone dicit Dominus tit. si Vassallus feud. privet. Castr. in l. si pecuniam nu. 11. ff. de condit. caus. dat. Soccin. iun. cons. 118. num. 8. lib. 2. Roderic. Suarez in l. quoniã in prioribus q. 8. nu. 6. vers. præterea Roland. cons. 15. nu. 3. libr. 4. & cæteris clarius Menoch. cons. 99. nu. 113. & cons. 304. nu. 12. & consil. 1153. nu. 2. & seqq.* Hincque fit vt si Aluarus ob contrauentionem, & alienationem factam a Fabritio, illum a Donationis beneficio exclu-
8 sit, non inde † dicatur exclusisse illius filios, quemadmodum in terminis dixerunt, *Castr. cons. 384. n. 1. lib. 1. Crau. cons. 19. n. 8. & Menoch. præallegat. cons. 1153. nu. 5.*
9 *& nu. 53.* Imò per † alienationem Fabritij statim apertum fuit ius, & actio cõditionis sine causa ipsis filijs, *vt est text. in l. quoties C. de donat. quæ sub mod.* & firmauit, *Rota decis. 494. n. 1. p. 2. recent.* Idque multa ratione, & æquitate innititur, quoniam nec Io. Baptista, nec cæteri successores participes sunt contrauentionis Fa-
10 bricij, cuius † delicti pœna personam delinquentis egredi non debet, nec caducitatis incommodum transmitti decet in filios, qui in his bonis nihil a Patre receperunt, sed independenter ab Aluaro donatore, *& Bald. in l. vnica nu. 10. C. de his quæ pœn. nomine mouit*, nec defuncti voluntatem † seruandam esse, vbi ex de-
11 licto vnius alter priuaretur, huiusmodique mandatũ testatoris irrationabile, & iniquum appellat, & hinc prudenter Aluarus disposuit in donatione vt quoties fieret alienatio, ipse quidem alienans excluderetur a donatione, sed non tamen reuerterẽtur bona ad Donantem, imò potius alteri sequenti in gradu Descendentium remanerent, vt in instrumento donationis habetur.

Minus refragatur, quod Io. Baptista, nec cõceptus, nec natus esset tempore caducitatis Fabritj. Quoniã quicquid sit in illa quæst. adeò à Doctoribus agitata, an & quando filij nec nati, nec concepti tempore purificatæ conditionis admitti debeant, de qua per Peregr. & Modern. Brixien. aliosque ab ipsi relatos, certum est, in quo omnes conueniunt, etiam nec natos, nec conceptos tempore purificatæ conditionis admit-
12 ti, vbi apparet de voluntate Defuncti, † vel Donantis, quæ sola attendi debet, vt in his terminis firmauit, *Ruin. consil. 22. nu. 11. lib. 2. Rimin. Iun. consil. 564. nu. 14. Surd. cons. 125. num. 34. Peregr. cons. 161. num. 1. 21. & per tot. lib. 5. D. Fachin. controuers. Iur. lib. 4. c. 88. vers. cæterum, & Modern. Brixien. d. q. 318. nu. 77.* De hac autem voluntate Aluari non videtur ambigendũ, quod scilicet voluerit admittere, & non conceptos, nec natos tempore purificationis conditionis scilicet alienationis, vocauit enim omnes descendentes, & signanter nascituros vltra vigesimum gradum in infinitum, & prohibitio alienationis præcisè legitur adiecta personæ ipsius Fabritij com priuatione, & in casu alienationis declarauit donationem transferendam esse successori in gradu, vndè manis, & elusoria fuisset hæc vocatio nascitur orum vltra vigesimum gradum in casu alienationis faciendę per Fabitrium, si filij, eo, quod nec nati, nec concepti essent tempore alienationis excluderentur, cum impossibile fuerit descendentem ex Fabritio nascturum in vigesimo gradu conceptum, vel natum fore viuente eodem Fabritio alienãte, & in terminis, quod vbi nascituri sunt vocati admittantur etiam illi, qui post conditionem purificatam
13 † nascuntur tradit *Pereg. de fideic. d. art. 22. nu. 76. & cons. 7. nu. 6. lib. 3. Surd. cons. 125. nu. 34.* Additque Aluarus per hanc successiuam vocationem descendentium Fabritij protraxisse donationem, vt familiæ, & illius conseruationi perpetuò consultum esset, quõ tasu omnes sub nomine collectiuo familiæ dicuntur vocati, & admittuntur † etiam qui tempore alienationis
14 non-

dum concepti erant, ita in puncto, *Fulgos. in l. quoties la prima num. 1. C. de fideic. & ibi Ias. num. 2. versic. secundo limita.* qui dicit digito ligandum, *Rolan. consil. 70. num. 35. lib. 3. & post Corn. Crot. Rip. Bologn. Alciat. & alios sequitur Surd. cons. 125. num. 20. & seq.* & admittit *Peregr. d. art. 22. num. 77.*

Quam sententiam eo libentius amplexa est Rota in præsenti casu, quia non agitur de conditione, quæ casu aliquo sine alicuius culpa foret purificanda, sed versamur in conditione, cuius euentus omninò pendebat à voluntate Fabritij, nempè alienatione ab eo facienda, vndè & filij etiam tunc non concepti admit
35 tidebent, † alioquin in illius arbitrio fuisset eludere sequentes Donatarios, *Castren. cons. 247. num. 3. lib. 1.* quod verissimum dicit *Peregr. de fideic. d. art. 22. num. 75. Ceph. consil. 318. num. 67. & seqq.* & innumeros congerunt *Modern. Brixien. d. quæst. 318. num. 107.* & propterea suspecta erat Dominis doctrina *Thes. decis. 270. num. 27. vers. 3.* quemadmodum & ijdem Moderni Brixien. loco præcit. *num. 110. in fin.* monent non
36 esse curandum † *de Bertran. & Aluarot. qui Castren. doctrinam impugnarunt, qui etiam Thesaur. in fine d. versic. tertio respondetur.* limitat conclusionem ab eo firmatam non procedere quoties constat de voluntate donantis porecta ad plures gradus, prout in casu nostro Aluarus porrexit vltra vigèsimum gradum suam donationem.

Nec intolerabile esset, quod dominium bonorum donatorum aliquo tempore steterisset in suspenso, si
37 † hoc voluntas disponentis suasisset, quæ id permittere potest ad *l. qui heredib. §. fin. ff. de cond. & demonst.* & notat *Peregr. d. art. 22. num. 73. vers. verum, & Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 166. num. 3.*
38 præsertim vbi spes esset, † quod hæc suspensio esset cessatura per natiuitatem filiorum, & hoc voluit dicere, *Castren. d. consil. 247. num. 3. vers. nunc venio lib. 1. & idem Peregr. d. art. 22. num. 74. & Modern. Brixien. d. q. 318. num. 66. & 79.*

39 Præterea hoc casu dominium † de facto non steterit in suspenso, sed solum eius effectus, seu potius continuatio, vt scilicet Aluaro dominiũ reuocabiliter, esset acquisitum, & expiraturum statim atque nati essent filij Fabritio, vt benè per *D. Fachin. d. controuers. 88.*
40 *vers. nec difficile lib. 4.* Idque èuenit † in omnibus conditionibus resolutiuis prout declarat *Ruin. consil. 22. in fin. lib. 2. Decian. consil. vlt. num. 4. libr. 1. Menoch. cons. 1213. num. 18. & 19. Modern. Brixien. d. qu. 318. num. 79. & quæstione 109. numero tertio versiculo nam monetur.*

Nec obstat, quod in casu alienationis Aluarus dixerit alienantem, ita priuari ac si morte naturali decesserit, in casu vero mortis naturalis ipsius Fabritij ante Aluarum expressè cautum fuerat bona donata reuersura fore ad Donantem. Quoniam vno tantum casu bona reuersura erant ad Aluarum, scilicet si Fabritius sine filijs, vel descendentibus præmoreretur Aluaro Donanti, vt ex lectura donationis apparet, & ibi æquiparantur casus alienationis, & casus mortis respectu contrauenientis, quia & in casu mortis, & alienationis expiraturum erat ius suum, sed in casu alienationis expressè dicitur bona remanere successori in gradu, & sic & hoc casu alienationis bona non reuertuntur ad Donantem.

Ex quibus vtraque parte informante vnanimiter concluſum fuit donationem non potuisse reuocari in præiudicium Io. Baptistę.

REVERENDIS. P. D. DVRANO, EPISCOPO VRGELLEN.

Florentina Subdecanatus. Lunę 30. Aprilis 1629.

ARGVMENTVM.

Referuntur non nulli casus, in quibus remissoria solet denegari, Actus aliquis, quando per testes sit improbabilis.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria non conceditur, quando articuli sint irreleuantes.*
2 *Remissoria non conceditur, quando materia articulorum potest probari per scripturas.*
3 *Remissoria denegatur, quando petitur probari id, cuius contrarium per scripturas constat & num. 8.*
4 *Actus gestus vltra centum annos est improbabilis per testes & num. 6.*
5 *Statutum probari potest per scripturas, quę conficiſolent de statutis.*
7 *Remissoria denegatur, si petatur probari per testes id quod factum est supra centum annos.*
9 *Obligationes fideiussoriæ, vt quotidie experimur, rediguntur in scriptis.*
10 *Instrumenta publica solent confici de dotibus, quæ assignantur pro acquirendo iuspatronatus.*
11 *Florentiæ, notorium est, extare publicum Archiuium vbi Notariorum omnium protocolla reconduntur, & reseruantur.*
12 *Officiali publico credendum est in spectantibus ad eius officium.*
13 *Remissorię petitio, quando videatur calumniosa.*

DECISIO. CCLXXI.

IN decisione in hac causa facta die 10. Ianuarij 1628. fuit resolutum ad fauorem D. Octauiæ Capponiæ, Iuspatronatus, de quo agitur, antè Bullam Iulij secũdi fuisse transitorium ad quoscunque hæredes, & die 22. Maij eiusdem anni, dictam Bullam non obstare, quominus hoc Iuspatronatus sit hæreditarium, & sic illud per eam non fuisse immutatum, & tandem die 10. Decembris præteriti, etiam obseruantiam esse de Patronatu hæreditario, sed cùm Domini de Venturijs, quibus concessa fuit noua audientia super resolutis d. die 22. Maij prospicerent præcipuum eorum fundamentum stare in effectuatione dictæ Bullæ, quę clarè cantat de Gentilitio, petierunt propterea remissoriam ad probandum Antonium Putium, qui Bullã impetrauit, in executionem illius dedisse Mensæ Capitulari florentinæ scuta mille, vt ipse, & Subdecani pro tempore participare possent de distributionibus quotidianis, & insuper scuta 24. annua pro dote dicti Subdecanatus, & narratur in Bulla, ipsum iam ad hoc se obligasse, cui remissoriæ contradicente d. D. Octauia dubitaui hodie an illa sit concedenda, & fuit
1 negatiuè resolutum, † quia remissoria non conceditur ſi articuli sint irreleuantes *Bald. in cap.* cum contingat ante *num. 1. vers.* quod non debet de *off. deleg.*

Cassad.

Caſſad. decis. 2. de dilat. & Caputaq. decis. 66. & 68. par.
3 3. aut † materia articulorum poteſt probari per ſcripturas *Felin. in c. 1. num. 4. de appell. Bellan. decis. 9. & Rot. decis. 10. num. 6. de off. deleg. in nou.* aut demum
3 quando † petitur ad probandum illud, cuius contrarium per ſcripturas conſtat *Seraph. dec. 1460. num. 3. & Rot. dec. 589. num. 1. in fin. verſ. & eo minus par. 2. recen.* & in Catanien. Iuriſdictionis 14. Maij 1604. coram Illuſtriſſ. Card. Millino, quæ in præſenti concurrere ex ſpeciali articulorum, dinumeratione clarè patet.

Quandoquidem primus articulus cõtinens, quod in Eccleſia florentina extat ſtatutum, vt non admittantur ad participationem diſtributionum niſi contribuentes pro conflanda, aut augenda maſſa earum, eſt penitus irreleuans cum non inde ſequatur, vt ad ſenſum patet, Iuſpatronatus, de quo hodie agitur, eſſe gentilitium, & ſic non excludatur qualitas hæreditaria iuxta ſtatum ante d. Bullam Iulij ſecundi, & obſeruantiam poſtea ſubſecutam, adeò vt nec dici poſſit, quod ſaltim releuat ad effectum probãdi, quod ſcuta mille, de quibus in tertio articulo, vt prætenditur per Antonium aſſignata ceſſerunt in cauſam dictarum diſtributionum, de quibus ſubdecanus iuxta dictum prętenſum ſtatutum aliter participare non poterat, non autem in cauſam dotis, quia etiam cum dicta aſſignatio prætendatur facta ab hinc centum
4 † viginti annis retrò eſt improbabilis per Teſtes, & præterea adeſt in contrarium publicum Inſtrumentũ
5 vt infrà dicetur, & in omnem caſum † ſtatutum prædictum probari poteſt per ſcripturas, quæ confici ſolent de ſtatutis Rota *decis. 314. num. 1. par. 1. recent.* & in Gerunden. ſtatuti 9. Martij 1592. coram Illuſtriſſ. Card. Millino.

Secundus articulus, in quo habetur, quod Capitulum florentinum recuſauit recipere Antonium alias ante dictam Bullam prouiſum de dicto Subdecanatu, & quia in dicta Maſſa diſtributionum nihil contribuerat, eſt irreleuans, & impertinens, quia dicta prætenſa recuſatio Capituli nihil commune habet cum Iurepatronatus, nec cum validitate prouiſionis Antonij quæ ſtare poterant ſine participatione diſtributionũ,
6 & eſt etiam improbabilis cum † poſt lapſum annorũ centum viginti circiter impoſſibile ſit inuenire Teſtes, qui de dicto facto poſſint legitimè deponere quo
7 † caſu etiam remiſſoria denegatur *Seraph. d. dec. 1460. num. 2.* & dixit Rota in Burgen. Iuriſdictionis 3. Iulij 1595. coram Ditta, & alibi ſæpius.

Tertius articulus ad probandum tractatum, & cõcluſionem inter Capitulum, &, Antonium circa aſſignationem dd. ſcutorum mille non pro dote, ſed pro dictis diſtributionibus, necnon realem ſolutionem
8 illorum, eſt etiam improbabilis per Teſtes, † & contra publicum Inſtrumentum concordiæ inter dictum Capitulum, & Antonium per tres menſes antè d. Bullam confectum, in quo non ſcuta mille ſed cum effectu tũc fuerunt aſſignata tot bona ſtabilia per Antonium, & alios de Puiis etiam pro participatione dictarum diſtributionum, vnde ad probandum dictum articulũ non eſt concedenda remiſſoria ex Seraph. & alijs Rotæ decisionibus ſupra allegatis.

Quartus articulus quod Capitulum narrauit Papæ Subdecanatum eſſe ſine dote, & Antonium obtuliſſe aſſignare pro dote bona ſtabilia annui valoris 24. ducatorum dummodo illi, & fratribus, eorumq. deſcendentibus Iuſpatronatus reſeruaretur, eumdẽq; Antonium, vt facilius gratiam obtineret, dediſſe cautionem Florentię de dicta dote danda, eſt ſimiliter improbabilis per Teſtes ex ſupradictis, & contrariũ probatur per d. Bullam, in qua legitur hoc narraſſe Antonium, & de Capitulo nullum verbum, quod verò cum effectu ante Bullam cautionem dederit, ſimiliter eſt per Teſtes improbabile, & vlteriùs poteſt probari per ſcripturas, cum à communiter accidenti-
9 bus, vt quotidiè † experimur, obligatio fideiuſſoria, max imè ad fauorem Eccleſiæ in ſcripturam redigatur.

Quintus articulus, in quo ponitur, quod Antonius poſt dictam Bullam pro illius executione aſſignauit pro dote dicti ſubdecanatus bona annui redditus 24. ducatorum in vna Domo ſita in dicta Ciuitate, quæ fuit ſemper poſſeſſa, & locata à Subdecano pro tempore quoad prætenſam aſſignationem pariter eſt improbabilis per Teſtes iuxta ſupradicta, & poteſt probari per ſcripturas cum etiam à Communiter accidẽ-
10 tibus de dotibus, † quæ aſſignantur pro acquirendo Iuſpatronatus ſoleant confici publica Inſtrumenta, præſertim quando beneficia in Cathedralibus inſignibus fundantur, quorum capitula cautius agunt, quæ inſtrumenta facile reperiri poſſunt, cum ſit notoriũ,
11 † florentiæ extare publicum archiuium, vbi notariorum omnium prothocolla reconduntur, & conſeruantur, & ceſſat difficultas ex fide Cancellarij fabricæ dictę Eccleſiæ atteſtantis, Domum in qua inhabitat Subdecanus pro tempore eſſe ipſius Eccleſię quę vacante Subdecanatu de ea vti propria ad ſui libitum diſponit illam locando, penſiones exigendo, aut in alios vſus deſtinando, prout in præſenti deſtinauit pro habitatione concionatoris, cui † Cancellario tanquam officiali publico credendum eſt in ſpectantibus ad eius officium *Bar. in l. 2. num. 1. C. de pond. l. 10. Rum. conſ. 56. num. 5. d. 1. Gabr. de teſt. concluſ. 1. nu. 19. & Rot. dec. 525. num. 5. p. 2. recent.*

Sextus, & vltimus articulus, quod Iuſpatronatus fuit ſemper reputatum gentilitium, illudque competere illis de ſanguine, & familia, non autem hęredibus bonorum ſtantibus ſupradictis non releuat, quia nihilominus ex firmatis in dictis deciſionibus eſſet hæreditarium; tandem dicebant Domini poſt plures deciſiones deſuper factas fuiſſe iam bis ordinatum, vt cauſa expediretur, & nihilominus ex benignitate fuiſſe ſolum conceſſam nouam audientiam ſuper re-
13 ſolutis d. die 22. Maij, & † ſic petitionem remiſſoriæ videri calumnioſam *Seraph. d. dec. 1460. num. 1. Greg. 15. dec. 356. num. 5. & Rot. dec. 322. par. 3. diuerſ.* & in Meliten. Habitus 15. Ianuarij 1610. coram bo. mem. Card. Caualerio.

Et ita, &c. vtraque, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Bononien. Legati de Mareſcotis Lunæ 30. Aprilis 1619.

ARGVMENTVM.

Dotes, qualiter ſint conſtituendæ, & alia de quibus in ſummario. Item an hæres teneatur tradere rem legatam, ſi in ea habeat affectionem, & intereſſe.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Dotes, quando constituuntur, quid sit inspiciendum.*
2 *Dotes, quoad quantitatem secundum consuetudinem, dicuntur arbitrariæ.*
3 *Dispositio corruit, quando non iustificatur suppositum.*
4 *Redditus hereditatis ex quibus probetur.*
5 *Dotes filiarum an sint detrahendæ ante legitimam filiorum.*
6 *Legitima debetur filijs statim absque dilatione.*
7 *Trebellianica in legato puro an detrahi possit.*
8 *Trebellianicam heres non percepit, si eam in fructibus fuerit consecutus.*
9 *Falcidia non detrahitur ex bonis prohibitis alienari.*
10 *Fœmina exclusa à statuto propter existentiam masculorum dicitur etiam exclusa à legitima.*
11 *Quod procedit etiam si defunctus decesserit cũ testamento.*
12 *Auferri ab aliquo illud non potest, quod non habet.*
13 *Legitima nulla debetur de iure communi Aviæ materne in bonis nepotis.*
Legitima nunquam debetur ab intestato nu. 13.
14 *Hæreditatis titulus est individuus, sicuti est persona defuncti repræsentanda.*
15 *Hæreditas non potest pro parte acceptari, & pro parte repudiari & num.* 16.
17 *Testes plures, si sint omnes singulares, & de auditu ab eadem persona, tunc omnes reputantur pro vno.*
18 *Valor fructuum prædiorum probatur ex denunciationibus Massariorum.*
19 *Probatio per scripturas præualet.*
20 *Valor rei non probatur per testes deponentes de indicio, peritia sua.*
21 *Testes non informati de prædijs, & ignorantes eorum qualitates, & quantitates non probant eorum valorem.*
22 *Ex probatione valoris vnius temporis, præsertim suspecti, non infertur ad aliud.*
23 *Valor rei probatur per quinque annos ante, & quinque post.*
24 *Peritorum relationibus potius est standum circa valorem prædiorum quam testium de positionibus.*
25 *Heres cum beneficio legis, & inuentarij si vires hereditatis supperant, tenetur præcisè seruare factum defuncti, & tradere in specie rem legatam.*
26 *Hæredi quando magis interest rem legatam habere, quam aliam, tunc sufficit dare æstimationem legatario.*
27 *Affectio cadit in re ex congruitate bonorum & ex possessione antecessorum.*
28 *Item etiam ex aeris salubritate, & opportunitate.*
29 *Heres propter affectionem rei legatæ, potest soluere æstimationem.*

DECISIO CCLXXII.

SVb die 21. Februarij 1628. firmatum fuit in hac causa Vincentium teneri ad prestationem prædiorum legatorum, cui resolutioni non acquiescente dicto Vincentio, iterum proposui causam super ijsdem, & Domini vnanimiter steterunt in decisis, cum hoc tamen quod liceret dicto Vincentio præstare æstimationem prædiorum legatorum.

Quod Vincentius teneatur ad præstationem legatorum, ex eo deducitur, ex quo hæreditas Nicolai testatoris ex calculo per Vincentium coram Reu. P. D. meo Merlino iudicialiter exhibito, & iterum coram me de ordine Rotæ per peritum extraiudicialiter electum firmato, visa fuit opulenta, & sufficiens ad huiusmodi legata persoluenda cum deducto omni ære alieno hereditas remaneat Creditrixi Libris 28601. 12. 9.

Quibus non obstant quæ alias ad diminuendam hæreditatem Nicolai fuerunt deducta, & hodie denuò repetuntur.

Et primo non obstat, quod Nicolaus dotauerit Sorores, & excessus dictarum dotium, qui prætendebatur in libris 36000. debeat poni ad debitum Nicolai, & sic hæreditas diminuatur; Quia tam coram Domino meo Merlino, quam coram me fuit dictum, integras dotes referendas esse ad statum hæreditatis Agesilai, non ad statum hæreditatis Nicolai. Quia ipse Agesilaus in suo testamento mandauit filias cõgruè dotari iuxta rerum qualitatem, & temporum vicissitudinem, & Nicolaus dicitur declarasse quantitatem dotium, neque constat de excessu declaratio-
1 nis. Sed potius † de competentia, & congruitate, inspectis dignitate Natalium, facultatibus Patris, solito aliarum mulierum in hac familia nuptarum, & Ciuitatis, & habita ratione, quod omnes fratres legitimi decesserant, & aliæ sorores erant effectæ Moniales, vt fuit consideratum in dictis decisionibus, & sic respectu dictæ partitæ hæreditas Nicolai non potest pati aliquam diminutionem.

Nec releuant testes inducti ad probandam cõsuetudinem dandi minores dotes, & excessiuitatem illa-
2 rum, nam quoad † consuetudinem dicunt dotes esse arbitrarias. Et quoad excessum deponunt habito respectu ad redditus Agesilai non excedentes, libras
3 5000. prout ipsis fuerat suppositum. Vndè cum † suppositum non iustificetur corruit depositio *Rota coram Greg. xv. dec.* 510. *num.* 5. idque magis cum suppositũ appareat erroneum ex libris tutelaribus introitus, qui detractis omnibus oneribus, expensis, & alimentis ad talem summam primis annis accendit, vt hære-
4 ditas superlucrata fuerit vltra libras 8000. ex † quibus probatur redditus *Bart. l.* 1. §. *de off. num.* 1. *ff. de tut. & rat. distr. Aym. de antiq. temp.* §. *limitatur* 4. *num.* 24. *Rota in Romana Tutelæ* 27. *Iunij* 1612. *coram Reuerendissimo Patriarcha Antiocheno.*

5 Non obstat prætensio, quod dotes † filiarum sint detrahendæ antè legitimam Nicolai, quia imò legitima filij detrahitur antè dotes a Patre legatas filiabus a statuto exclusis, vt firmant *Card. Coll. Pataui. Brun. & Imol.* quos sequuta est *Rota in firmana legitimæ post Moder. deleg. dec.* 4. *num.* 3. *& seq.* approbata in dicta decisione coram me, idque magis cum filiæ, non essent nubiles, & dotes legatæ sub conditione, & legi-
6 tima † deberetur Nicolao statim absque dilatione *l. quoniam in Prioribus C. de inoffic. testam. Rota coram bonæ. me. Cardinali Caualerio dec.* 341. *num.* 1. *& seq.*

Non obstat, quod iuxta calculum per Vincentium exhibitum veniat detrahenda alia partita librarum 20672. per ipsum prætensæ ratione falcidiæ, tum quia vt fuit dictum in dictis decisionibus Reuer. P. D. mei
7 Merlini, & coram me, † cum legatum sit purum, & fideicom-

deicommissum conditionale, nullam de illo Vincentius potest detrahere falcidiam, sed benè de reliquis bonis restitutioni subiectis (siquæ adsunt) potest trebellianicam detrahere, dummodo † tamen illam in
8 fructibus non fuerit consequutus *Bart. in l. Marcellus. §. item Pomponius num. 2. ff. ad trebell. Cravet. cons. 16. num. 1. vers. sed dubitatio maior Crass. §. Trebellianica quæst. vlt. Gratian. dec. March. 162. num. 8.* tum etiam quia legata non excedunt dodrantem, & quoniam
9 prædia, de quibus † agitur sunt prohibita alienari, ac propterea ex illis non detrahitur falcidia.

Nec obstat quod legitima Isabellæ Auiæ maternæ Nicolai sit detrahenda, quia cum Auia materna existente hærede Vincentio fratre Nicolai defuncti sit a statuto exclusa, vt in *stat. de succ. ab intest. ascen. & coll.*
10 *§. ipsi quidem fratres* dicitur † etiam exclusa à legitima *modern. de legit. lib. 3. tit. 1. q. 2. num. 35. cum seq. vers. contraria Cæs. de Grass. dec. 4. num. 12. qui filij sint legitimi Seraph. dec. 963. num. 9. Ludouis. dec. 136. nu. 6. Ambros. de comm. attestant. dec. 3. num. 31.* quod procedit
11 † etiamsi defunctus decesserit cum testamento, vt in hoc casu *Cæs. de Gras. dicta dec. 4. num. 14. latè Rota Bononien. dec. 11. super statut. & ibi Adden.* & confirmatur ex statuto *de succes. liber. ascend. defic. condit. test. §. dicimus &c.* quoad hoc considerat *Rota Bononien. dicta dec. 11. num. 9.*

Nec illam detrahere potest Vincentius, ex eo quia portio exclusi ei applicari debeat, cuius gratia excludatur à statut: *Brun. de statut. stant. Masc. art. 23. nu. 46.* quia id tantum procedit quoad portionem, à qua vocatus excludit, secus quando persona exclusa Ius
12 non habet, † quia quod non habet, ab eo auferri non potest. *Rota* quæ declarat hanc regulam *dec. 68. num. 6. 7. penes Moder. post tract. de legit.* Sed vlterius auiæ
13 maternæ in bonis † nepotis de iure Communi nulla debetur legitima, sed portio hæreditatis *Auth. defuncto C. ad Tertull. Aret. cons. 159. num. 22. vers. quinimò* etiam quia legitima nunquam debetur ab Intestato *Peregr. de fideicom. art. 36. num. 5.*

Vndè cum Vincentius hæres vniuersalis habeat totam hæreditatem Nicolai, & titulus † hæreditatis sit
14 indiuiduus sicut est personæ defuncti representatiuus *l. hæres, & hæreditas de vsucap. l. mortuo. ff. de fideiuss. §.*
15 *1. auth. de iur. iur. à mori. prest.* nec potuit † hæreditas pro parte acceptari, & pro parte repudiari. *Pereg. de fideic. art. 34. num. 49. vers. ratio est Gram. cons. siu. 145. num. 4.* non potest aliquam detrahere legitimam, quia
16 cum sit vnita cum † reliquo patrimonio non cõsideratur per se, neque diuisim, & separatim à reliquo patrimonio, sed tanquam pars ipsius *Ruin. consil. 51. num. 13. vers. potest etiam lib. 3. Aret. cons. 159. q. 12. Gram. dicto cons. ciuil. 145. num. 4.*

Minus obstat depositio testiũ inductorum ad minuendum statum prædictum. Primò quia † sunt omnes singulares, & de auditu, seù relatione habita post
17 litem, & sententiam à singulo colono regitore cuiuslibet prædij, itaut omnes reputentur pro vno de auditu, vt post *gloss. & Doct. relat. comprobat Surd. decis. 12. nu. 11. in fin. & 12.* & relatio prædicta circa quan-
18 titatem frumenti conuincitur, nè dum ex † massariorum denunciationibus de maiori quãtitate, quæ probant quantitatem propalatam fuisse recollectam, vt tenuit *Rota coram bon. mem. Cardinali Cavalerio decis. 361. num. 1. & in Cremonen. Pensionis* super valore 23. *Iunij 1623. coram bon. mem. Vbaldo*, sed etiam ex confessione partis resultante ex productione folij quantitatis frumenti recollecti excedentis in duplo quan-
19 titatem a regitoribus relatam, cum probatio † per scripturas præualeat *Rota dec. 582. num. 6. p. 1. & dec. 589. num. 2. p. 2. recent.*

20 Secundo, quia quatenus addant † omnes de communi iudicio, & peritia, nihil probant, tum quia non probatur valor per huiusmodi testes *Rota decis. 742. num. 4. in fin. p. 2. recen. & decis. 357. num. 4. post 2. vol. cons. Farinac.* etiam si essent Periti, vt firmauit *Rota in Esina damnorum, & interesse 3. Decembris 1601. coram bo. mem. Cardinali Lancellotto, & in Romana reseissionis contractus 30. Nouembris. 1602. coram bo. mem. Cardinali Pamphilio.*

21 Tum quia non sunt informati † de his prædijs, & ignorant qualitatem, & quantitatem tornaturarum, & confinia *Rota dec. 20. num. 3. p. 2. recent. & dec. 100. num. 5. post 2. vol. cons. Farinac. & coram Greg. xv. dec. 570.* & ibi *Adden. num. 10. & in Velitern a bonorum 4. Iunij 1621. coram bo. mem. Buratto*, & propterea dicũt Figuralle partem terrarum bonam, partem mediocrem, & partem malam, & sic id de quo opus erat habere certam scientiam.

Tum quia deponunt de annis 1625. 1626. 1627. cum tamen valor de tempore mortis Agesilai anno 1618. probandus esset, cum ageretur de firmanda legitima debita Nicolao in eius bonis, nec ex proba-
22 tione valoris de † vno tempore, præsertim suspecto inferatur ad aliud *Seraph. decis. 1073. num. 9. Greg. xv. d. dec. 570. num. 6.* eoque minus cum probandus sit per
23 † quinque annos ante, & quinque post *Seraph. decis. 1340. num. 1. Rot. post 2. vol. cons. Farinac. dec. 256. nu. 6. & in Cremonen. Prioratus 28. Iunij 1617. coram R. D. meo Decano.*

Demum cum bona dictæ hæreditatis fuerint per Peritum à Vincentio iudicialiter electum æstimata,
24 standum est † potius relationi dicti Periti circa valorem dictorum bonorum, quàm depositionibus testiũ *Honded. cons. 31. num. 46. lib. 1. Gratian. discept. 600. nu. 22. & 26. & discept. 926. num. 16. & 961. num. 11. Seraph. dec. 665. num. 7. Rota dec. 623. num. 7. p. 1. recent.* dum præsertim fuit primò à dicto Vincentio acceptata per productionem, & cum ea pariter conuenit status ab ipso deductus, & per decisiones approbatus.

Postremò cum Nicolaùs sit creditor fideicommissi Agesilai patris in libris 37812. occasione solutionis debitorum eiusdem fideicommissi, & sit creditor dotis matèrnæ in libris 16452. quæ constituunt summam librarum 54264. & istud creditum Nicolai quod nunquam accipit diminutionem excedat valorem prædiorum legatorum taxatum respectu prædij *della Maresciotta*, in libris 27276. & alterius *del Bosco*, in libris 19000. constituen. valorem librarum 46276. vt in dictis calculis à Vincentio exhibitis, & a Rotæ comprobatis frustra disputatur super statu firmato à testibus, quia semper istud creditum excedit valorẽ prædiorum legatorum, etiam non comprehensa legitima librarum 56627. vt in eisdem calculis, quæ sine dubio Nicolao debetur.

Quod dicebatur de detractionibus faciendis, scilicet de rebus mobilibus consumptis à Nicolao post mortem patris, de pretio bibliotecæ de bonis Em-

phiteo-

phitèoticis deuolutis, de ære alieno, delegatis pijs, & similium nullius momenti visum fuit, cum singulæ sint deductæ, & positæ in debitum Nicolaiin omnibus statibus, & calculis à Vincentio exhibitis, & signanter in firmato à Rota.

Quo verò ad aliam partem dubij, nempè, quod Vincentio liceat soluere æstimationem dictorum prædiorum legatorum, licet in allodialibus regula sit,
25 quod† hæres cum beneficio legis, & Inuentarij si vires hæreditatis suppetant, teneatur præcisè seruare factum defuncti, & tradere in specie rem legatam, maximè quando prout hic fuit adita hæreditas *Gabr. conf.* 11. *num.* 20. *de reg. iur. Menoch. conf.* 89. *num.* 49. *& seq.* limitatur tamen Ista regula, si hæredi magis
26 interest rem legatam habere, quam aliam, puta† si haberet affectionem ad illam, sufficit enim illo casu dare æstimationem *Gabr. dicto conf.* 125. *num.* 12. *versic. cum limitatione tamen, & vers. nisi probet sua interesse Pereg. dicto art.* 33. *num.* 13. *vers. in quibus non cadit affectio, & dixi: Rotain Romana de Theodolis* 10. *Decembris* 1593. *Coram Blanchetto*, vbi in allodialibus considerat alternatiuè damnum, vel affectionem, & in *Bononien. bonorum* 4. *Iunij* 1595. *coram bo. mem. Cardinali*
27 *Pamphilio*, vbi consideratur affectio † ex congruitate bonorum, & ex possessione antecessorum *Zan. in l. heredes mei §. cum ità p.* 4. *num.* 430. *ad fin. vers. etiam si hæreditas testatoris, & num.* 43. *in fin. ff. ad Trebell. Phanuc. de inuent. p.* 2. *nu.* 90. *& seq.* vbi consideratur †
28 aeris salubritas, & opportunitas. Vndè cum in hoc casu vnum prædium sit in medio aliorum bonorum hæredis, vel saltem contiguum, & aliud habeat nomen familiæ *della Marescotta*, in illis visa fuit cadere verisimilis affectio, & licet simus in allodialibus, tamen Domini inclinarunt, quod licèret Vincentio soluere dictam æstimationem prædiorum librarum 46276.
29 proptet † dictam affectionem, & interesse ipsius *Alberic. in l. fin. §. in computatione num.* 2. *C. de iur. delib.* cũ alijs supra allegatis, maximè attento, quod pars ipsa super hoc non instabat principaliter.

Et ità vtraque, &c.

R. P. D. QVEIPO.

Romana administrationis Hæreditatis. Lunæ 4. Maij. 1629.

ARGVMENTVM.

Testis vnicus sufficit in manutentionis iudicio. Quasi possessio in incorporalibus, vt acquiratur, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *In iudicio manutentionis sufficit vnicus testis.*
2 *Quasi possessio in iuribus in corporalibus acquiritur per vsum, & scientiam, & patientiam eius, cui vsus ille præiudicat.*
3 *Actus ille possessionis immediatior est litis contestatione, qui in manutentione præfertur.*
4 *Actus possessionis priuatiuè facti non prosunt ad manutentionem.*
5 *Bart. opinio in l.* 1. *§. hoc interdicto num.* 10. *ff. de itin. act. q. prin. reijcitur.*
6 *Scientia, & patientia aduersarij requiritur vt acquiratur quasi possessio in iuribus incorporalibus.*

DECISIO. CCLXXIII.

CVm Informante Vniuersitate Sartorum, causa ista iterum proponeretur, Dominis placuit cumulatiue Vniuersitati Sartorum, & Gipponariorum administratione deferre, & in hac parte a decisis recedendum, Nam ex summario Sartorum num. 5. & 6. apparet, quod mortua Felice vxore *Laurentij* Testatoris, & bonorum illius vsufructuaria, Congregatio secreta, a Sartoribus & Gipponarijs, die prima Augusti 1625. facta fuit, qno die cum in particulari concursu officialium vtriusque artis, duo ex Gipponarijs, & duo ex Sartoribus deputarentur, eodem die in generali Congregatione eorundem prædicta deputatio, & electio fuit confirmata, ad effectum vt possessionem bonorum Laurentij possent capere nomine Capellæ S. Antonij & ea administrare, vt latius in actis continetur, & a prædictis quatuor nominatis, die 22. Augusti eiusdem anni nomine prædictæ Cappellę, & Cõgregationis generalis, transactio, & concordia cum heredibus Felicis vxoris Testatoris, super diuisione & possessione bonorum, quæ in hereditate Laurentij remanserant, facta & inita fuit, & ille actus possessionis manifestus, & sine controuersia apparere videtur
1 & ad manutentionem † vnicus sufficit. *secundum textum & glos. ibi in cap. consuetudinibus de iure patronatus, glos. verb. breuitatem in cap. cum ecclesia Sutrina*, vbi *Abb. num.* 22. *de caus. pos. & propr. l.* 1. *§. quæsitum ff. de acq. quot. & estim. cap. cum de beneficio de prel. en. in* 6. *Docet Bart. in l.* 1. *§. hoc interdicto ff. de itinere act. quã prin.* & cum pluribus relatis *Couar. pract. cap.* 14. *num.* 2. *vers.* 3. *Gutier. conf.* 3. *num.* 1. *Ludouis. decisione* 313. *num.* 1. In Iuribus † enim incorporalibus quasi possessio acquiritur per vsum & scientiam, & patientiam
2 eius cui vsus ille præiudicat secundum textum in *l. quoties. la prima §. vlt. l. quoties la seconda, ff. de seruit. l. si a te emero, ff. si seruitus vindicetur. l. si ego §.* 1. *ff. de publiciana l.* 1. *ff. de seruit. rust. pred.* docent *Bart. Castr. & alij D. D. in d. l. quoties la seconda, & in d. l.* 2. *& ibi Padilla, Abb. in ca. in presentiarum num.* 25. *de probat. Couar. in reg. possessor.* 2. *p. in princ. num.* 8. *in princ. Gonz. super reg.* 8. *glos.* 45. *§.* 2. *num.* 32. Et actus ille possessionis imme-
3 diatior † est litis contestatione, quem in manutentione preferendum esse docet *Couar. pract. ca.* 17. *num.* 3. *Menoch. de retinen. rem. vlt. num.* 29. *Gratian. discep. forens. cap.* 314. *ex num.* 14.

4 Neque actus † possessionis a Gipponarijs priuatiue facti per eos allegati vrgent, quia vel sunt anteriores, & ad manutentionem non prosunt ex dictis, vel
5 ignorantibus Sartoribus sunt gesti, & quamuis † *Bart. in d. l.* 1. *§. hoc interdicto. num.* 10. *ff. de itiner. actu quam prius.* scientiam aduersarij non desiderari existimet ad vsum illius interdicti, Contrarium videtur esse verius, & secũdum Iuris rationem vt contra Longobal.
6 asserentem ad quasi † possessionem. Iuris incorporalis acquirendam scientia, & patientia aduersarij opus non esse, docuerunt *Coras. in l. quoties la seconda num.* 1. *ff. de seruit. Couar. in d. reg. possessor.* 2. *parte in prin. num.* 8.

Et ita &c. vtraque &c.

RE-

REVERENDIS. P. D. MOTMANNO.

Romana Cambiorum Lunæ 4. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Cambia, quando debeantur, & de eius fructibus post factam interpellationem.

SVMMARIVM.

1 *Cambia debentur, quando ad eorum iustificationem interueniunt omnia iuris requisita.*
2 *Intimatio validè remitti potest ex consensu partis.*
3 *Debitor non potest allegare ignorantiam ad moram excludendam, si liberauerit creditorem ab obligatione intimationis, amplia num. 4. in materia cambij.*
5 *Literarum cambij iustitia ex quibus satis iustificetur.*
6 *Literæ redditus, nihil aliud sunt quam literæ responsiuę Mercatoris cambij literas acceptantis.*
7 *Literæ cambij debent emanare in causam debitoris, ad earum iustificationem.*
8 *Sententiæ tot esse dicuntur quot sunt capitula, in vna eandemq. sententiæ cedula comprehensa.*
9 *Census disdicta, post quam semel secuta, illius fructus non currunt.*
10 *Notarij solent in calce citationum apponere nomine principalis, vel pro eo, comparentis.*
11 *Facti non præsumuntur, nisi probentur.*
12 *Debitori census, quando etiam post factam interpellationem fructus currunt, & quousq..*
13 *Cambia currunt, quamdiu per debitorem moratum stat, quo minus eius effectualis restitutio sequatur, si adsit tale pactum.*
14 *Dictio, vsque, in contractu apposita stat inclusiuè.*
15 *Dictio, ita vt, quando non solum stet declaratiuè, sed etiam ampliatiuè.*
16 *Scripturæ, vt fidem mereantur, necessaria est recognitio.*

DECISIO. CCLXXIV.

NVmerauit Olignanus, scuta auri mille Antonio, qui in Instrumento desuper celebrato eidem Olignano dedit & concessit liberam facultatem sumendi ad cambium, & recambium scuta mille similia, absque aliqua intimatione, à quibusuis personis etiam à semetipso, vsque ad omnimodam tàm sortis, quàm fructuum satisfactionem, cum reseruatione iuris agendi ad solutionem summæ pro tempore debitæ; necnon cum facultate variandi, itàut vna via electa, non censeatur alteri preiudicatum, aut cambiorũ continuationem esse impeditam. Orta deinde super debito Cambiorum controuersia, fuit mihi in gradu appellationis commissa causa, dubioq; proposito, an
1 deberentur cambia, DD. affirmatiuam † sententiam sunt amplexi: quia ad eorum iustificationem concurrunt omnia iuris requisita, nempè conuentio quod creditor possit sumere pecunias sub cambijs donec sit ei satisfactum, quæ valet tam de iure communi, *Innoc. in c. 1. de vsur. Rot. cons. 35. num. 1. Ruin. cons. 104. num. 1. lib. 1. Mohed. dec. 1. num. 7. de vsur. Rot. post vol. cons. Farinac. dec. 211. nu. 5. quam ex Constitutione Pij Quinti Azor. Inst. moral. par. 3. cap. 8.*

2 Neque deficit intimationis requisitum, † cum debitor voluerit illam pro sibi facta haberi; quod validè fieri potuit, *Rot. dec. 379. par. 2. in recent.* talis enim conuentio liberat creditorem ab obligatione intima-
3 tionis faciendæ, & operatur † vt debitor ignorantiã ad moram excludendam prætendere non possit, vt latè notat *Ias. in l. si ex legati causa num. 12. ff. de verb. oblig. Mohed. d. dec. 1. in fin. de vsur.* præsertim quan-
4 do creditor † processit vigore mandati sibi ad cambiandum etiamà semetipso concessi. *Rota Ianuen. dec. 125. num. 2. cum seq. & in Bonon. quaderna 22. Aprilis 1611. coram bo. me. Card. Lancellotto*, cum alijs *allegatis in Romana Pecuniaria 12. Iunij 1619. coram Reuerendissimo D. Patriarcha Antiocheno, & in Romana pecuniaria seu Cambiorum 12. Iunij 1615. coram bo. mem. Cardinali Sacrato.*

Præterea constat de requisitis ad realitatem Cambiorum ex literis, quę vocantur expeditionis siue de l'andata ad nundinas transmissis, prout etiam ex alijs
5 † literis quæ nuncupantur reditus de nundinis, vnde illorum iustitia sufficienter probatur, vt per *Nauar. in suo Manual. tit. de 7. precepto non furtum facies nu. 289. Laurent. de Rudolph. de vsur. par. 3. q. 1. num. 1. Rot. Ianuen. dec. 37. num. 11. Seraph. dec. 946. num. 1.* & nihilominus sufficerent solæ literę reditus, eo quod literæ transmissæ remanere soleant penes mercatorem cui
6 fuerunt directæ, † & de transmissione satis videtur cõstare per literas reditus, quæ nihil aliud sunt quam literæ responsiuæ Mercatoris Cambij literas acceptantis ad trad. per *Molin. de Iust. & Iur. disput. 409. num. 5. Rot. in dicta Romana pecuniaria, seu Cambiorum 10. Iunij 1616. coram bo. me. Card. Sacrato.* Non obstat
7 † quod dicitur prędictas literas non emanasse in causam Antonij debitoris prout ad Cambij iustificationem requiritur *Iuxta dec. Rotæ 52. num. 3. & 4. par. 1. in recent. & dec. 946. num. 4. coram Seraphino, ac in Romana Cambiorum de Grandis impressa apud Magches. to. 1. fol. 875.* quia obiectum ex facto tollitur, dum in literis responsiuis fit mentio Cambij ipsius Antonij, & licet dictum Cambium reperiatur scriptum in vna eademque Epistola, in qua adscripta sunt multa alia Cambia ad diuersas personas spectantia, nihilominus cum substantia in specificatione consistat, hoc e-
8 que suffragatur, ac si in Epistola separata facta fuissent cum rectè totcensentur literæ in singulorum causas scriptæ, quot cambia in ijs specificata reperiũtur, quemadmodum dicitur tot esse † sententias quot sunt Capitula in vna eademque sententiæ cedula comprehensa ad *text. in l. scire debemus. ff. de verb. oblig.* & ibi *Roman. num. 5. Ias. num. 2. Aret. & Alciat. pariter num. 2.* & dictum fuit in *Bononien. de Manzolis 19. Februarij proximè præteriti, coram Reuerendissimo Domino meo Coccino Decano.*

Neque obstat quod Antonius debitor fuerit ad instantiam creditoris citatus pro restitutione sortis cum Cambijs, vnde cursus eorundem Cambiorum
9 deinde fuerit impeditus veluti, postquam † secuta est disdicta census, illius fructus non currere dixit *Rota dec. 248. num. 1. & 3. apud Modern. Peruf. de cens.* quia de veritate prædictæ instantiæ creditoris non constat, cum neque probetur citationem fuisse factam
10 vel productam per ipsum creditorem, quo † casu Notarius

tarius, qui illius, vel alterius pro eo comparentis, seu producentis, nomen in calce citationis non annotauit
11 non præsumitur de tali actu rogatus, cum sit factiqui propterea probandus est, vt per *Mascard. de probat. conclus. 1097. num. 20. vers. cum itaque.* Ea verò quæ dicuntur de fructibus census, argumento ducto à simili, potius retorquentur quandoquidem debitori cẽsus etiam post factam interpellationem fructus cur-
21 rant † quousque ipse realiter restituerit sortem, aut legitimè docuerit per ipsum non stare quo minus sequatur restitutio per ea quæ *Modern. Tenuis. cumulat. in suo tractatu de cens. part. 3. q. 3. art. 9. num. 3. & seqq.*

In præsenti autem contractu tantum abest, quod Cambia potuerint cessare, etiamsi probaretur actus citationis, vt potius huiusmodi casus fuerit à contrahentibus exclusus per pactum expressum, quod cambia currant vsque ad integram tam sortis, quam eo-
13 rundem Cambiorum satisfactionem, de cuius † pacti natura est quod cambia currant, quamdiu per debitorem morosum stat quo minus eius effectualis restitutio sequatur, iuxta *Doctr. Bald. in l. inuitus, in fin. C. de procur. Cagnol. in l. 1. num. 45. C. de sent. quæ pro eo, Tiraqu. in l. boues, §. hoc sermone, limit. 6. num. 8. ff. de verb. sign. Dec. cons. 562. num. 1. Stracc. de Mercat. titul. mandati, num. 20. Rot. decis. 559. num. 1. par. 2. in recent.*
14 attenta præsertim vi dictionis, † vsque in eodem pacto appositæ, quæ stat inclusiuè ad *text. in l. patronus, §. 1.* & ibi *Bart.* cum alijs cumulatis per *addent. ibid. ff. de legat. 3. Bald. in auth. hoc amplius, num. 24. vers. nota, C. de fideicomm. Egid. in cap. requisiuit de ordinat. ab Epis. facien.* fuitque dictum in *Burgen. situs Capellæ* 10. *Decembris* 1584. *coram Gipsio*. Et præmissa confirmãtur ex alijs verbis in eodem Instrumento post huiusmodi pactum appositis, quibus datur creditori facultas variandi, † itaut vna via electa non censeatur alteri præiudicatum, nec continuationem cambiorum es-
15 se impeditam, quæ clausula cum dictione illa, † itaut stat non modo declaratiuè, sed etiam ampliatiuè, vt de dictione, ita quod, *trad. Curt. sen. cons. 49. num. 40.* latè *Socin. sen. cons. 49. num. 2. & 5. lib. 1. Paris. consil. 9. num. 26. lib. 2.* & dixit *Rota coram Reuerendiss. D. meo Coccino Decano decis. 267. num. 7.* Cæterum cum pro
16 parte prædicti debitoris † opponeretur de recognitione literarum, quæ ad hoc vt fidem mereantur, est necessaria. *Innoc. in cap. 2. num. 1. de fid. inst. DD. ad l. fin. C. eod. Bart. in l. scripturas num. 1. C. qui potior in pig. hab. & in §. si quis igitur auth. de inst. caut. & fid.*

Ideo fuit conclusum deberi Cambia præuia tamẽ recognitione literarum. Et ita vtraque &c.

REVERENDIS. P. D. DVRANO. EPISCOPO VRGELLEN.

Romana de Marescottis. Luna 7. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Fideicommissario non impeditur immissio propter credita illiquida, & requirentia altiorem indaginem. Dominium Societatum Officiorum, præsumitur esse, cuius nomine cantat societas. Præsumptio l. Quintus ff. de donat. inter vir. & vx. non admittitur in possessorio.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario data est immissio in omnibus bonis fideicommisso subiectis.*
2 *Creditum, vt dicatur liquidum, debet esse adeo clarũ, & certum, vt controuerti nullo modo possit.*
3 *Credita turbida non impediunt immissionem fideicommissario, & num. 12. & 14.*
4 *Partitæ Bancorum adminiculatæ ex verisimilitudine, & testibus, plenè probant.*
5 *Dotis solutio spectat ad patrem.*
6 *Societates Officij, quæ cantant in personam alicuius, illarum dominium erit illius, cuius nomine cantant.*
8 *Reseruatio dispositionis super Societatibus Officij denotat dominium adesse penes ipsum reseruantem, & num. 6.*
9 *Decis. in causa Romana de Marescottis 14. Decembris 1615. declaratur.*
10 *Societates Officij contractæ per vxorem præsumuntur fieri ex pecuniis Mariti.*
11 *Præsumptio l. Quintus ff. de donat. int. vir. & vx. nõ admittitur in iudicio possessorio.*
13 *Creditum remanet penitus illiquidum, donec factis calculis computa hinc inde solidentur.*

DECISIO. CCLXXV.

QVamuis testamentum q. Comitis Alphonsi Marescotti, in quo D. Iuliam eius vxorem hæredẽ Instituit, & testamentum d. Iuliæ, in quo instituit D. Pirrum eius fratrem fuerint per Rotam nulla declarata ex causa præteritionis filiorum, & inde DD. Comitibus Sfortiæ, & Galeatio de Marescottis nepotibus prædictorum Coniugum ex Marco Antonio communi filio, vti hæredibus ab Intestato fuerit data Immissio in possessionem bonorum hæreditariorum, nihilominus Rota postea resoluit, Iuliæ testamentũ ad fauorem Pirri hæredis Instituti sustineri in vim fideicommissi vigore clausulę Codicillaris, eidemque vti
1 fideicommissario † dan. esse Immissionem in omnibus bonis cantantibus sub nomine Iuliæ præterquam in comprehensis in quadam declaratione per ipsam facta data tamen dictis DD. de Marescottis retentione pro creditis liquidis, & legitima ipsis debita in hæreditate Iuliæ eorũ Auiæ, vt in decisione 14. Iunij 1619 coram bo. mem. Remboldo, in qua trebellianicam non deberi optimis fundamentis firmatum fuit, itaut de ea amplius non fuerit hæsitatum; susceptа autem disputatione, An & quæ credita essent liquida pro quibus posset DD. de Marescottis retentio competere, emanauit decisio 24. Maij 1624. coram eodem, in qua fuit resolutum de creditis liquidis non constare præter vltimum creditum de quo Domini mandarunt quatenus opus sit particulariter videri: Sed concessa Marescottis noua audientia super eisdem, & causa sæpiùs proposita, hodie Domini vnanimiter dixerunt non cõstare de aliquo credito liquido quod possit impedire immissionem: & ratio resolutionis
2 fuit, quia ad hoc vt creditum dici † possit liquidum debet esse adeo clarum, & certum, vt controuerti nullo modo possit *l. 1. C. si secundum nupt. multi. Bald. in l. item quia numero 2. in 2. lectur. ff. de pact. Menoch. consilio 858 numero 8. Marescott. var. lib. 2. cap. 131. num. 88.*

& Rota poſt Zacch. de obligat. Camer. deciſione 146. numero 10. Credita autem prętenſa per Mareſcottos non ſunt huiuſmodi, quia autem ſunt turbida, aut non ſubſiſtunt, vt ex particulari eorum examine infra patebit, † quę ideò tamquam altioris indaginis Immiſſionem non impediunt, vt tradunt omnes *DD. in l. 4. §. condemnatum, ff. de re Iud. & l. fin. C. de edict. Dia. Adr. toll. Rota apud Greg. 15. deciſione 194. numero 22.* & latiùs in dicta vltima deciſione, in hac cauſa facta.

Primum creditum ſcutorum, ſeptem mille quingentorum prætenditur ex cauſa quarundam Societatum officiorum, quę fuerunt contractæ ſub nomine Iuliæ cum DD. Mario Sanctacrucio, Gregorio Gregna, Antimo Vrſino, Octauio Capranica, Marchione à Cornea, & Cæſare Mariciano, quas dicta D. Iulia declarauit ſpectare ad D. Alphonſum eius Virum, & eam in illis ſolum habuiſſe nudum nomen, & tamen ex publicis Inſtrumentis conſtat quod eadem D. Iulia pecunias dd. Societatum confeſſa fuit recepiſſe de ordine prædictorum debitorum directo Sacro Monti Pietatis, & Roberto Primo Mercatori, & ideò Mareſcotti hinc fundare intendunt hoc creditũ eſſe liquidum contra Petrum vti Iuliæ hæredem.

Sed hoc creditum non ſubſiſtit, quia quoad Societates contractas cum prædictis Mario, Gregorio, Antimo, & Octauio benè probatur, pecunias illarum fuiſſe de ordine Iuliæ realiter, & cum effectu ſolutas Marco Antonio eius filio, vt conſtat ex partitis dicti Montis, & Banchi Roberti Primi formiter extractis, quæ partitæ adminiculatæ † ex veriſimilitudine, & ex teſtibus deponentibus quod D. Iulia paſſim faciebat quietantias, & Marcus Antonius recipiebat pecunias, videbantur Dominis ſufficienter probare iuxta *not. per Bald. in l. 1. numero 11. C. de edict. Iaſ. in l. admonendi numero 434. in fin. de Iur. Iur. Magan. deciſione florent. 95. numero quinto Seraph. deciſione 436. numero ſecundo & Rota apud Gregor. 15. deciſione 302. numero ſecundo, & deciſione 650. numero quarto parte prima recent.* quæ autem con. prædictos teſtes opponebantur, viſa fuerunt penitus non releuare: Quo verò ad pecunias Societatis ſcutorum 1200. contractæ cum d. Marchione licet illæ appareant exactæ per Iuliam, & ad eius creditum poſitæ ad Bancum Roberti Primi, & alterius Societatis ſcutorum 300. cum dicto Cæſare per eam receptorum in pecunia numerata, quia tamen eadem Iulia mediante eodem Banco multò maiorem ſummam nempè ſcuta tremille ſoluit pro dote D. Hortenſiæ d. Marci Antonij filię, quod Mareſcotti non negant, clarè conſpicitur, quod Iulia, quæ ſolùm nudum nomen habebat exegit pro Marco Antonio, & pro eo ſoluit dotem, cuius ſolutio † ad ipſum vti patrem, & non ad Iuliam ſpectabat ad *l. fin. Cod. de dot. promiſſ.*

Pro aliis autem Societatibus, nec non Cenſibus, in quibus etiam D. Iulia declarauit habere nudum nomen, quæ etiam ſunt deſcripta in mandato de Immittendo, quod vt dictum eſt, fuit Mareſcottis conceſſum vti Succeſſoribus ab Inteſtato prædicti Alphonſi eorum Aui, ijdem Mareſcotti palam confitentur, nullam eis competere retentionem, & meritò, quia aut clarè probantur perueniſſe ad dictum Alphonſum, aut hodie per ipſos poſſideri.

Alterum, & ſecundum creditum ſcutorum 6000. circiter prætenditur reſultare ex quibuſdam, alijs Societatibus officiorum, quæ licet cantent in perſonam D. Iuliæ, fuit † tamen reſeruata earum diſpoſitio prædictis DD. Alphonſo, vel Marco Antonio, quas (vt dicebatur) Rota 14. Decembris 1615. coram bona memor. Cardinali Sacrato, quæ eſt *deciſ. 771. parte ſecunda recent.* reſoluit ſpectare ad Mareſcottos eiſque in illis conceſſit Immiſſionem.

Sed placuit Dominis reſponſio data in dicta Deciſione 24. Maij 1624. nempè hoc creditum non probari ex reſeruatione diſpoſitionis ad fauorem Alphonſi, ſeù Marci Antonij; quia † cum Societates cantarent in perſonam Iuliæ, dominium erat ipſius Iuliæ ita, vt dicta diſpoſitionis, reſeruatio importet ſolum liberam adminiſtrationem, & ex ea † potius probetur dominium Iuliæ reſeruantis Rota *deciſione 262. parte prima diuerſ. & deciſione 425. parte prima & deciſione 305. parte ſecunda recent. deciſione 147. coram bo. mem. Card. Cau. & dec. 481. num. 3. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.*

Neque obſtat d. deciſio † in hac cauſa facta 14. Decembris 1615. dum in ea inter eaſdem partes firmatur, per prędictam reſeruationem dici non poſſe dictas Societates fuiſſe in bonis Iuliæ, ſed eſſe dicendum fuiſſe in bonis dd. Alphonſi, & Marci Antonij reſeruatariorum, quia vt Domini benè animaduerterunt, tunc aliud longè diuerſum diſputabatur, videlicet An Mareſcottis vti hæredibus Alphonſi, & Marci Antonij eſſet danda Immiſſio in dictis Societatibus, & quia credebatur illas adhuc extare, & non fuiſſe exactas, meritò fuit reſolutum Immiſſionem eſſe dandam ex quo cum dicto præſupoſito erant in Alphonſi, & Marci Antonij bonis de tempore eorum mortis in vim prędictæ reſeruationis diſponendi, vt in d. deciſione; Sed cum hodie clarè detectum fuerit, dd. Societates ante Immiſſionem Mareſcottis datam fuiſſe per Iuliam exactas, & quia ſic fuerunt exactæ, Mareſcotti nunc prętendunt eſſe creditores D. Iuliæ, & ſibi retentionem competere, clarum eſt, eos in hoc penitus iure deſtitutos eſſe, ſi quidem ſi Iulia exegit, vti Domina exegit, quia Domina erat, vt ex deciſionibus ſupra allegatis, & firmatur etiam in d. deciſione 14. Decembris 1615. quæ propterea deciſio, vt ad oculum patet, contra Mareſcottos retorquetur, dicta enim reſeruatio diſponendi non obſtabat quominus Iulia vti Domina exigere poſſet, prout nec libera facultas Procuratori data obſtat Domino Conſtituenti.

Neque obſtat quod † Societates præſumantur per D. Iuliam contractę ex pecunijs Mariti *l. Quintus Mutius. ff. de donat. int. vir. & vxor. Decian. conſilio 237. colum. penult. verſic. circa ſecundum, & Menoch. præſumpt. 51. libro tertio numero primo, & ſequen.* quia vt bene reſponſum fuit in dicta deciſione 14. Iunij 1619. coram bon. mem. Remboldo iſta exceptio iuxta magis communem † ſententiam in hoc Iudicio non admittitur *l. fin. C. quor. bon. & ibi Bald. & Salic. Bald. in l. ſi vxorem numero octauo C. de cond. incer. & Alexand. in l. qui Iure numero quinto, ff. de acquiren. poſſ. Saccin. Sen. conſilio 131. numero ſexto Alciat. præſumpt. 26. numero ſecundo reg. 3. Gabriel titulo de præſumpt. concluſione 16. num. 18. Menoch. d. præſumpt. 51. num. 44. Oſaſc. dicta pedem. 140. num. 9. & Rota dec. 219. num. 7. par. 2. diuerſ. & in d. deciſione in hac cauſa facta 14. Iunij 1619.*

Ter-

Tertium creditum scutorum 6000. quæ prætenduntur fuisse exacta per Iuliam, & quartum scutorum 9009. quæ prætenditur fuisse, per Marcum Antonium ad Iuliæ fauorem Inuestita, nec non quintũ scutorum treſdecimillium, quę etiam Marescotti prætendunt fuisse per Iuliam exacta, & ad hæreditatem Alphonſi spectare, vltra quod Informantes pro Marescottis parum in illis insistebant, sed solum vim faciebant in dùobus prioribus creditis, visa fuerunt Dominis nullatenus releuare, tum quia non benè iustificantur, tùm etiam quia cum Iulia esset Marci Antonij procuratrix, & exigeret vti talis sunt omnino turbida, cum dependeant à redditione rationũ,
12 & reuisione computorũ inter partes faciendorũ maximè cum pro parte Pirrinon obscurè etiam doceatur, quod Marcus Antonius, Iuliæ pecunias exigebat & illæ deponebantur etiam ad creditum Marci Antonij, & eius vxoris, & quòd Iulia pecunias erogabat ad vtilitatem Marci Antonij, & alia huiusmodi ex quibus prætensiones dè Marescottis remanent †penitus illiquidę donec factis calculis computa hinc indè solidentur *Cravet. cons. 275. num. 13. vers. 3. personaliter Paris. consil. 90. num. 43. li. 1. Anchar. cons. 235. num. 1. Gabr. conc. 61. num. 2. lib. 2. & Rota post Pacis. de Saluian. dec. 203. num. 4. & 5.* quo fit vt Pirro †non
14 possit interim impediri Immissio.

Tandem quoad vltimum creditum scutorũ 1200. per Marescottos Dominis Falconerijs solutum pro extinctione debiti D. Iuliæ, de quo Rota d. die 24. Maij 1624. ordinauit, vt quatenus opus esset particulariter videretur, dixerunt Domini non esse opus alia particulari discussione, cùm ex hodie datis pro parte Pirri clarè constet, quod Iulia illud contraxit cum Falconerijs ad commodum hæreditatis Alphonſi, seù Marci Antonij, quandoquidem illa de anno 1606. obtinuit mandatum contra R. P. D. Roggerium debitorem hæreditatis Alphonſi vna cum sequestro cõtra Horatium de Bubalo Rogerij debitorem, qui Horatius depositit in Sacro Mõte Pietatis scuta 1400. quæ postea Marcus Antonius exegit eũ cautione præstita per D. Iuliam de restituendo prioribus, & potioribus Rogerij creditoribus. Vnde cum de anno 1607 Iulia conuenta à Creditoribus anterioribus susceperit dicta scuta 1200. de quibus agitur ad societatem officij à Falconerijs cum declaratione, quod dictam Societatem contrahebat pro restituendo dictis creditoribus, vt in effectu restituit Summ. Pirri num. 11. & 12. consequenter à primo ad vltimum liquet, quod societas prædicta in qua consistit d. vltimum creditum, fuit inita, vel ad commodum hereditatis Alphõſi, vel Marci Antonij, qui pecunias per Horatium depositatas receperat, & quod Marescotti vti Alphonſi, & Marci Antonij hæredes † soluerunt Falconerijs
15 debitum proprium, quibus propterea nulla competit retentio bonorum Iuliæ *ad text. in l. Senatus. §. fin. ff. de leg. 1. Salic. in l. 1. num. 27. C. de action. & oblig. Rain. consil. 88. num. 6. lib. 5. & Rota decis. 426. num. 4. par. 2. recent.*

Et ita decisum vtraque parte sæpiùs informante, &c.

EMINENTIS. ET REVERENDISS. D. CARD. VBALDO.

Colonien. Monasterij Lunæ 7. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Habes in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria non datur sine contumacia.*
2 *Possessio probatur ex substentatione litis.*
3 *Contumacia non cessat, data non paritione.*
4 *Declaratoria, quando omnino est danda.*
5 *Verba non sufficiunt, vbi opus est facto.*
6 *Obligatus aliquid facere, & adimplere, non sufficit sola oblatio verbalis.*

DECISIO. CCLXXVI.

SVb die 4. Aprilis præteriti fuit in hac causa resolutum vna tantum parte informante esse dandam declaratoriam contra Confratres S. Crucis Ciuitatis Colonien. ob nõ paritionem mandati Rotalis, cui resolutioni cum non acquieſceret Confraternitas, iterum hodie proposui dubium super ijsdem, & Domini vtraque parte informante steterunt in decisis, ex rationibus in d. decisione adductis, quibus dixerunt nõ obstare, quod Archiconfraternitas aliquid non possideat, ex quo tam Monasterium, quàm eius bona, & fructus sint sub sequestro penes deputatum à Sereniſſimo Electore exècquutore Breuis, de quo agitur, & ideo cùm ipsa nihil habeat, in quo pareat mandato
1 de manutenendo, cesset †contumacia sine qua declaratoria non datur. *Rot. dec. 7. in fi. de sent. excommunic. in nou. Bisignet. dec. 2. nu. 3. & 4. de lit. contest.*

Quia fuit responsum, vel quod ipsa Archiconfraternitas ex sustentatione † litis probatur possidere
2 *Verall. dec. 369. p. 2. sanctissimum Greg. XV. dec. 362. nu. 3.* Vel si possidet sequestratarius, cum ipse possideat ad commodum Archiconfraternitatis, ad cuius fauorem emanauit supradictum Breue Greg. debebat curare omni meliori modo, vt sequestratarius dimitteret possessionem, seu detentionem, & debebat præ-
3 stare patientiam sufficientem pro paritione, sine †qua non cessat contumacia, *Cavall. dec. 332. num. 4.* Quinimo non paritio, & contumacia ipsiusmet sequestrarij in dimittenda possessione, & omnia alia impedimenta præstita Canonicis præsumuntur præstita ad instantiam ipsiusmet Archiconfraternitatis; de cu-
3 ius interesse agitur, vt in simili passim †Rota interpretatur recursus ad Iudices laicos habitos esse ad instantiam eius, cuius principaliter interest. *Seraph. dec. 1094. num. 1.* Et hoc tanto magis est dicen. in casu nostro, tum quia in mandato Rotali expressè prohibetur quælibet perturbatio, & quodlibet impedimentũ quouis quæsito colore præstitum, tũ quia ex circumstantijs reuera constat de cõtumacia in parendo facto, & verbis declarata, dum Archiconfraternitas cõgregata clausit portas Notario, qui accedebat pro facienda intimatione, illumque reiecit, vt in decisione, dè qua agitur. Et dum postea ad effugiendam paritionem fuit nomine Archiconfraternitatis responsũ, quod possessio erat repetenda à Sereniſſimo Colonien. qui sequestrauit bona, & quod pro paritio-

ne requirebatur licentia dicti Sereniſſimi vel Præfecti Archiconfraternitatis abſque eo quod fuerit factum aliquod ſignum paritionis pro parte eiuſdē Archiconfraternitatis declarando, quod nolebat vti Breui, vel quid ſimile colligitur euidens colluſio, & detrectatio parendi iſtis artibus, & reſpōſionibus, & 4 propterea ſ omnino declaratoriam DD. dandam eſſe dixerunt, *vt in dec. 487. n. 8. p. 3. li. 3. diuerſ.* Et licet ab aliquibus fuerit verbaliter oblata paritio, attamen re vera in aliquo non paruerunt, & vt dicitur in deciſio- 5 ne, de qua agitur, oblatio † verbalis non ſufficiebat, cū mandatum contineret factum præciſum reſtituendi Canonicos ad naturalem poſſeſſionem, pro qua reſtitutione debebant Confratres adhibere omnem conatum, & facere declarationem, vt ſupra ne aliàs 6 iſtis † ſolis verbis remaneāt Canonici defraudati prout remanent vſque ad præſentem diem *ad tradit. per Bart. in l. Prætor ait §. ſi quis paratus ff. de nou. oper. nunciat. Gabr. de ſolut. concluſ. 8. num. 2. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 639. num. 18. & ſeq.*

Contra ſequeſtratarium, & fratres minores S. Frāciſci de obſeruantia occupatores Monaſterij de quo agitur, contra quos pariter fuerunt ſeruati termini ſeruari ſoliti, eſt etiam concedenda declaratoria ſtāte illorum notoria contumacia, quæ nec etiam ex parte Archiconfraternitatis negatur.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolulum, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Lucana Iuriſpatronatus Lunę 7. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Præſentatus à patrono exiſtenti in quaſi poſſeſſione præſentandi, præfertur præſentato à vero patrono niſi iſte patronus verus probet eius proprietatem, vel per confeſſionem partis, vel per rem iudicatam, vel per inſtrumentum clārum, & certum. Præſumptionum multiplicatio, quando detur.

SVMMARIVM.

1 *Cum præſentato à patrono putatiuo quando concurrit alius præſentatus à vero patrono, quis eorum præferatur.*

2 *Præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi, præfertur præſentato à vero patrono, ſi illius proprietatem clarè, & liquido non probet.*

3 *Donans abdicat à ſe omne ius rei donatę, & transfert illud in donatarium.*

4 *Patronus eccleſiaſticus non poteſt donare iuſpatronatus.*

5 *Beneplacitum Apoſtolicum in alienationibus rerum eccleſiaſticarum præſumitur interueniſſe ſpatio 30. annorum.*

Quæ præſumptio influit non ſolum in ipſum Beneplacitum, ſed etiam inutilitatem eccleſiæ num. 5.

6 *Alienatio rerum eccleſiæ eo ipſo, quod preſumitur ſolemnis, preſumitur etiam vtilis.*

7 *Preſumptionum multiplicatio non datur.*

8 *Preſumptionum multiplicatio datur quando vna venit in conſequentiam alterius.*

9 *Eccleſię oritur prędudicium ex multiplicitate patronorum.*

DECISIO CCLXXVII.

IAm per duas deciſiones in hac cauſa factas fuit reſolutum, Dominicum eſſe inſtituendum tanquam præſentatum à Martino exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi, iux. tex. *in c. conſultationibus de iurepatr.* hodie cum cauſa pro tertia vice fuiſſet repoſita ſuper ijſdem, Dominis placuerunt fundamenta deciſionum.

Non obſtat, quod quando cum præſentato a patrono putatiuo, videlicet exiſtente in poſſeſſione præ- 1 ſentandi, concurrit † alius præſentatus à vero patrono, de cuius iurepatronatus legitimè conſtat vel per confeſſionem, vel per rem iudicatam, vel per publicum inſtrumentum, tunc in concurſu præferendus eſt præſentatus à vero patrono, *Panormit. in d. c. conſultationibus num. 9. Dec. conſ. 127. num. 1. Butr. Ripa, & alij*, quos ſequitur Rota *dec. 374. num. 4. par. 1. recent.* quæ limitatio videtur benè applicari huic caſui, ex quo ex inſtrumento publico apparet vnam ex duabus vocibus huius iuriſpatronatus fuiſſe reſeruatam Vniuerſitati Cappellanorum, quæ præſentauit Fran- 2 ciſcum; qui propterea venit præferendus † Dominico præſentato à patrono exiſtente in quaſi poſſeſſione, ex iuribus ſuprà citatis. Quia ex dicto inſtrumento non viſa fuit reſultare talis probatio ad hoc, vt poſſit intrare dicta limitatio, ex quo illud non ſolum redditur turbidum, ſed omnino tollitur ex donatione poſtea facta à dictis Cappellanis Martino Senioti, cuius 3 † donationis vigore omne ius à Cappellanis fuit abdicatum, & in Martinum donatarium translatum, vt fuit firmatū in duabus deciſionibus, quę reuidētur.

4 Non obſtat, quod patronus Eccleſiaſticus † non poſſit donare iuſpatronatus. Quoniam eo ipſo, quod adeſt curſus, & obſeruantia 30. annorum intrat præ- 5 ſumptio tituli validi, præſumiturq. † Beneplacitum Apoſtolicum, quæ quidem præſumptio influit ne dū in ipſum Beneplacitum, ſed etiam in vtilitatem Eccleſiæ, *Alex. conſ. 79. col. 4. num. 6. in fin. verſ. fortificatur lib. 1. Cravett. de antiq. temp. p. 3. c. 2.* vidūnus in genere *num. 26.* & in his terminis tenuit Rota in *Mediolanen. reſciſſionis permutationis coram Card. Pamph. apud Marchеſ. p. 1. fol. 113. num. 6.* nam eo ipſo, quod preſumi- 6 tur † donatio ſolemnis, præſumitur etiam vtilis Eccleſiæ, *Mantic. deciſ. 101. Greg. XV. deciſ. 343. vbi Add. num. 4. & in d. Mediolanen. reſciſſionis permutationis coram bon. mem. Card. Pamph.* Qui quidem curſus 30. annorum bene probatur ex pluribus preſentationibus effectuatis factis ab hæredibus Martini ſenioris ab anno 1551. de quo ipſe Martinus præſentauit Pardum, vt firmatur in prima deciſione in hac cauſa facta.

7 Nec obſtat, quod hoc caſu daretur † multiplicatio præſumptionum, nempè præſumptio beneplaciti, & preſumptio vtilitatis con. tex. *in l. 1. C. dot. promiſ.* quia 8 vna præſumptio † venit in conſequentiam alterius, *Mantic. d. deciſ. 101. num. 3. add. Greg. XV. deciſ. 343. num. 5.* nec eſt veriſimile, quod dicta donatio tamdiu fuiſſet obſeruata ſinè cōfirmatione legitimè ſequuta.

Denique non obſtat, quod Epiſcopus Lucanus ſit in cauſa, quia cum hoc iuſpatronatus probetur non ſolū per multas præſentationes continuatas, p publi-

cum

cum instrumentum fundationis & dotationis, sed etiam per illiusmet Ordinarij comprobationem, dum ipse dedit institutionem Francisco alteri præsentato, ita vt de illius existentia dubitari non possit, sat est, quod non sit in causa pro libertate beneficij ad effe-
9 ctum, vt † præsentatus ab existente in quasi possessione præsentandi veniat instituendus, *vt fuit dictum in Pampilonen. iurispatronatus 19. Martij 1602. coram Reuerendiss. D.meo Decano, & in Lucana Cappellanie 20 May 1594. coram Blanchetto, & in Auersana beneficij seu iurispatronatus 23. Iunij 1603. coram Litta.* Vnde
10 tronus, cum ob multiplicitatem † patronorum non oriatur præiudicium Ecclesiæ, Rota *decis. 174. num. 4. par. 2. recent. & fuit dictum in prædictis Auersana coram Litta, & Pampilonen. iurispatronatus coram Reuerendiss. D.meo Decano.* Reliquis vero obiectionibus fuit satisfactum per responsiones datas in decisionibus, cum quibus Domini transierunt.

Litta vtraque &c.

R. P. D. CHISLERIO.

Romana Censuum Lunæ 7. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Census, vt dicatur extinctus, quid necessario requiratur. Et an postquam fuit relaxatum mandatum dicatur verè extinctus.

SVMMARIVM.

1 *Census extinguntur per restitutionem sortis, & alia retrosimilem.*
2 *In censuum constitutione sicuti adest pecuniarum solutio, ita, & in eorum extinctione debet intervenire restitutio.*
3 *Census, vt dicatur extinctus requiritur naturalis restitutio.*
4 *Census non extinguitur iudicio discussionis, & sententia graduatoria, nisi sequatur restitutio sortis.*
5 *Census potest dici extinctus post relaxatum mandatum, ita vt non possint peti aliqui fructus citra vicium vsura, & num. 9. & 12.*
6 *Census, quod duret, & sit in arbitrio emptoris repetere sortem, quando velit, hoc non se compatitur.*
7 *Venditori licita est census redemptio ad suum libitum.*
8 *Emptori est omnino prohibita redemptio census, cum alias esset certus de lucro.*
10 *Decis. in causa Romana census coram Card. Pamphil. Sen. declaratur.*
12 *Census, vt extinguatur non sufficit partium voluntas sed requiritur actus retrosimilis.*
13 *Census, sicuti constituitur consensu, & pecuniarum solutione, ita consensu, & pecuniarum retrosolutione extinguitur.*
14 *Census non extinguitur per simplicem assignationem, nisi habeat effectum, & vim actualis solutionis.*
15 *Census non est extinctus per relaxationem mandati.*
16 *In censu mandati relaxatio nihil aliud operatur, quã voluntatem, & potestatem repetendi sortem ex parte emptoris, quæ non est vera, & realis restitutio sortis.*
17 *Census, quod post relaxatum mandatum sit extinctus propter facultatem repetendi pecunias, multas patitur difficultates.*
18 *Census extinctio ex acquisitione fundi censuati non resultat, nisi quatenus dominium verè, & realiter, irrevocabiliterque fuerit acquisitum.*
19 *Secus tamen est, si revocabiliter.*
20 *Census redit ad priora iura, & Dominus census debet consequi fructus sui census, quando titulus fuit reductus ad non titulum.*
21 *Per dationem in solutum omnis actio primæua, & hypotecaria extinguitur.*
Creditor, cui est euictares data in solutum, non potest redire ad priorem actionem num. 21.
Census impositus antea, super re data in solutum, si euincatur, non reuiuiscit. num. 21.
22 *Datio in solutum, quando nulliter fuit facta, perinde est ac si non esset facta.*
23 *Spolium intrat, quando iudex nulliter procedit.*
Iudex nulliter procedendo, dicitur tamquam priuatus, & non habens potestatem procedendi.

DECISIO CCLXXVIII.

LVdouica Bernardona hæres Ioann. Baptistæ Paloni introduxit iudicium discussionis contra Creditores in Curia Capitolina coram Secundo Collaterali, qui in sententia graduatoria quintum locum assignauit Francisco Raynaldo Cessionario P. Antonij Birelli, ad cuius fauorem per supradictum Palonum fuerat impositus census super quadam eius Domo in scutis 225. & pro dicta summa, & omnibus censibus decursis, & non solutis, & decurrendis cæteris alijs Creditoribus præferendum esse declarauit, sextum verò assignauit Maximiliano Testato pro altero censu super dicta Domo per eundem Palonum imposito in scutis 200. cuius occasione, & pro sorte, & pro fructibus decursis, & decurrendis, ipsum cæteris creditoribus præferri mandauit decernendo, & relaxando pro omnibus, & singulis summis antedictis mandatũ executiuum. Ab hac sententia interposita appellatione Ludouica obtinuit à Fel. Rec. Sixto V. committi Capitaneo appellationum præuia æstimatione dari in solutum Creditoribus pro concurrenti quantitate Domum præfatam. Deinde ad instantiam Creditorum ad parcendum expensis, ea consensit deliberationi, & adiudicationi Domus, & vigore consensus Fratres S. Chrysogoni Creditores obtinuerunt à Capitaneo decretum de deliberando. Sed Modesta Bernardona hæres Ludouicæ prætendendo à Maximiliano eius Auctricem fuisse Domo spoliatam, introduxit Iudicium super reintegratione ad illius possessionem contra Magdalenam Testatam hæredem dicti Maximiliani coram Primo Collaterali, qui de voto Assettamenti ad fauorem Franciscæ Zoliæ hæredis Modestæ sententiam pronunciauit, declarando Domum ad eam spectare vnà cum pensionibus, & in vim dictæ sententiæ rehabuit Domum, vnde Magdalena Testata egit pro fructibus tam census scutorum 200. impositi ad fauorem Maximiliani, quam alterius scut. 225. Francisci Raynaldi, cum in vim cessionis peruenerit ad eundem Maximilianum. Modo cum

dubitaretur; An census sint extincti, & resoluti, itaut cessauerit cursus fructuum, DD. dixerunt census non esse extinctos, & resolutos, itaut fructus amplius non currant, cum non probetur extinctio. Quia
1 aut prętenditur † per restitutionem sortis, & actum retrosimilem Constitutioni *l. 1. in fi. C. quand. liceat ab empt. disced. §. hoc amplius Inst. quib. mod. toll. obl. Rot. corã b. m. Cardinali Caualierio, dec. 71. n. 3. corã Seraph. 890. n. 1. & dec. 587. p. 1. diuers. & in Romana fructuũ Census 28. Ianuarie 1628. corã Reuerendiss. D. meo Decano*; Sed
2 eũ in cõstitutione † censuũ ad fuerit pecuniarũ solutio, ita & in corũ dissolutione debebat cõcurrere pecuniarum restitutio, in quibus consuluit actus retrosimilis, & de hoc in hoc casu non docetur, aut prętenditur ex sententia graduatoria cum relaxatione mandati pro restitutione sortis; Nec ex hoc resultat extinctio
3 Census, † quia ad hunc effectum requiritur naturalis restitutio, *Caputaq. dec. 103. p. 1.*, nec Iudicio discussionis, † & sententia graduatoria extinguitur, nisi se-
4 quatur realis restitutio sortis, *Rota dec. 60. num. 2. & 3. par. 1. & 642. par. 2. recent. bon. mem. Cardinalis Caual. decis. 527. num. 1. in terminis sententia graduatoriæ.*
5 Et licet post relaxatum † mandatum possit dici, census esse extinctos; Itaut non potuerint peti aliqui fructus citrà vitium vsuræ *c. plerique cum seqq. 11. quæst. 3. Laurent. de Rodulpho in tract. de vsur. quæst. 1. num. 1. Couar. var. resolut. lib. 3. cap. 1. num. 4.* Cum sit in potestate, & arbitrio emptoris statim repetendi sortẽ,
6 quod est diuersum à natura census, † cum non se compatiatur, quod census duret, & sit in arbitrio emptoris repetere sortem, quando velit, quia licet venditori † licita sit illius redemptio ad suum libitum iuxta Constitutiones Martini V. & Calixti III. & Pij V.
7 emptori tamen † est omnino prohibita cum alias esset certus de lucro, *Sot. de iust. & iur. lib. 6. q. 5. art. 3. in prima Conclus. corrad. de contract. q. 84. conclu. 5. Couar. vbi supra c. 9. num. 4.* Ideò cum post relaxatum mandatum fuerit in facultate Magdalenę repetere pecu-
8 nias, quando vellet, statim fuit census † resolutus, etiã quod non concurrat Actus retrouenditionis, cum res deueperit ad casum, à quo incipere non poterat, *vt tenuit Rota in Romana Census coram bon. mem. Cardinali Pamphilio 29. Nouemb. 1593. & in alia Romana Census 6. Februarij 1615. coram bon. Patriarcha Manzanedo*: Attamen has decisiones non obstare fuit resolu-
9 tum, quia in dicta Romana † Census coram Pamphilio non tantum fuerat relaxatum mandatum pro fructibus, & restitutione Sortis principalis, sed vlterius fuerat processum ad actualem restitutionem ipsius Sortis, Vnde in eo casu pro restitutione fuit pronunciatum, *& ita declarauit Rota coram Litta dec. 272. num. 1. vsque ad 6. apud Cenc. de Censib. & fundamento supra dictæ Decisionis bon. mem. Patriarcha Manzanedi, fundato in arbitrio emptoris repetendi Sortem ad sui libitum post mandatum relaxatum, alias respondit Rota in Romana Census 31. Ianuarij 1624. coram bo. mem. Rembaldo*, videlicet non esse absolutè verum, vt sit in po-
10 testate emptoris repetere Sortem, cum † multa possint contingere post relaxatum mandatum, ex quibus retardetur eiusdem mandati executio, & sortis repetitio, quam esse necessariam non dubitatur, cum pro extinctione Census neq. sufficiat partium voluntas,
11 † sed requiratur actus retrosimilis *Rota dec. 587. p. 1. diuers. & in Romana Census 27. Ianuarij 1603. coram Card. Sanato*; quia sicut census constituitur consensu, & pecuniarum solutione, ita consensu, & pecunia-
12 rum † retrosolutione extingui debet, *vt in allegata dec. Seraph. 890. in princ.* quod adeo verum esse, vt neque
13 sufficiat simplex assignamentum, † nisi illud habeat effectum, & habeat vim actualis solutionis pluries tenuit Rota, *vt in Romana census 24. Aprilis 1604. coram Illustriss. Cardinali Millino, & in Romana census 23. Ianij 1609. coram b. m. Cardinali Caualerio.* Et quod nõ
14 sit † extinctus per relaxationem mandati *in allegata Romana fructuum census 28. Ianuarij 1628. coram Reuerendiss. Domino meo Decano*; nihil enim aliud operatur mandati relaxatio, quam voluntatem, † & potestatem repetendi sortem ex parte emptoris, quæ non
15 est repetitio cum effectu, hoc est vera, & realis restitutio sortis, aliud requisitum in extinctione census, & propterea illa ratio, quod post relaxatum mandatũ,
16 statim † census sit resolutus propter facultatem repetendi pecunias, multas patitur difficultates.

Non obstat, quod in hoc casu fuerit repetita sors mediante datione in solutum Domus censuatæ, quia cum postea dicta Domus in iudicio spolij fuerit per sententiam restituta, sicut Domus reditũ fecit ad Debitorem census, ita census reuiuiscit, cum ex acquisitio
17 ne † fundi censuati non resultet extinctio censuum, nisi quatenus dominium verè, & realiter & irreuocabili-
18 ter fuerit acquisitum, secus † in reuocabili, prout hic *lex sexante §. Latinus Largius, vbi Bar. ff. de excep. Tiraq. li. 1. Retract. §. 1. glo. 7. n. 69. Seraph. dec. 872. num. 3. Rota apud Cinc. dec. 300. in fi. & 308. n. 7. & in recent. p. 1. dec. 634. nu. 9.* Vnde cum titulus fuerit reductus ad
19 non titulum, census † redijt ad primæua, Iura & Dominus census debet consequi fructus sui census, *Rota in Romana census 24. Nouembris præteriti coram me.* Et
20 quamuis per dationem in solutum omnis † hypotheca, & primæua Actio extinguatur, ita vt re euicta quis non possit amplius iuuari primæua actione, *Surd. dec. 113. n. 3. & 266. n. 6. & cons. 145. nu. 13.* Et sic census antea impositus super re data in solutum non reuiui-
21 scat. Attamen cum † datio in solutum fuerit nulliter facta: perindè est ac si facta non fuisset, nec per eã fuit aliquod Ius, vel Dominium quæsitũ Domino census, secus autem in casu, in quem res in solutum data fuisset euicta à Creditore anteriori, cum tunc non dubitaretur de validitate dationis in solutum, & quin per eam fuerit dominium perpetuo acquisitum.

Deinde dixerunt Domini pro hac parte concurre-remagnam æquitatem, nam si intrat spolium, restituenda est Domus vna cum fructibus, Itaut Dominus cessus remaneat sine Domo, & fructibus, & remaneret sine censu. Vndè æquitas suadet, quod sicut spoliatus à Domino census possessore Domus, recuperat Domũ, & fructus, ita Dominus census recuperet censũ, et fructus, & sua primæua iura remaneant, & ita neutri
22 fit in iuria, & damnũ, quia si intrat † spoliũ, Iudex processit tamquã priuatus, itaut datio in solutũ per iudicem, dicatur facta à Priuato, & à non habente potestatem, & sic perindè est, ac si non fuisset facta, iuxta vulgata, & vnusquisq; remanet in suo iure. Ex quibus vtraque Patre informante fuit resolutũ vt supra, &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Bononie. Fideicommissi de Desideriis. Lunæ 7. Maii 1629.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius intentans remedium legis fi. C. de

de edict. D. Adr. toll. vt obtineat inmissionem, quid probare teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissarius agens remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. tenetur probare possessionem fideicommissi, non autem dominium, seu titulum acquisitionis.*

2 *Instrumentum diuisionis bene probat possessionem inter diuidentes, & causam ab eis habentes.*

3 *Reus, in exceptione probanda ad elidendam iam concludenter probatam intentionem actoris, inducit personam actoris.*

4 *Enunciatiua incidenter prolata, & ad alium finem, dum principaliter contigit dubitari de veritate enunciati, non probat.*

5 *Probatio, quæ fit per publicum instrumentum dicitur concludentissima.*

6 *Præsumptiones non sunt multiplicandæ.*

7 *Fulgos. consil. 145. Rota non solet ita indistincte recipere & declaratur. nu. 8.*

8 *Enunciatiua vnica non probat.*

10 *Ex designatione vnica, & simplici alienus rei, non sunt deducendæ plures præsumptiones, & specialia.*

11 *Confines probandi onus spectat ad eum cuius culpa, & facto confusi fuerunt.*

12 *Enunciatiua cõcernenti commodum, & interesse inducentis, non est standum.*

13 *Confessio infert præiudicium confitenti, & habẽtibus causam ab eo, & non venientibus ex proprio iure.*

14 *Possessio semel probata præsumitur continuata vsque ad obitum, alio non docto in contrarium.*

15 *Fideicommissario non impeditur immissio pro indiuiso, quando detractiones sunt certæ.*

16 *Hæres, quando non confecit inuentarium, hoc casu, intrat præsumptio satisfactionum, respectu eius detractionum, nisi aliud doceatur.*

17 *Hæredi, qui non confecit inuentarium, asserenti non extare alia bona, ex quibus detractiones fieri possint incumbit onus probandi.*

DECISIO. CCLXXIX.

AD Magis eruendam veritatem, tertio proposui dubium tam resolutum 20. Decembris, & 14. Martij præteriti, & Domini vnanimiter tertio etiam responderunt standum esse in decisis; Verum est enim quod D. Stephanus, qui agit remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* tenetur † probare possessionem Hieronymi fideicommittẽtis in his bonis Bagnarolæ exi-
1 stentibus, non autem dominium, seu titulum acquisitionis *Perez. de fideicom. articulo. 48. num. 21. versic. Et erit valde, Menoch. de adipiscen. remed. 4. num. 363. & dixit Rota in Romana Casalis Palazzeti 16. Iunij 1615. coram bo. me. Manzanedo,* Verum hanc possessionem Hieronymi probauit, & concludenter D. Stephanus nempe ex publico Instrumento diuisionis sequutę Inter Hieronymum, & alios fratres post quatuordecim annos à morte Ioannis Patris, vbi hoc prædiũ Bagnarolæ tomaturarum 122. circiter assignatum fuit pro sua portione dicto Hieronymo, quod quidem Instru-
2 mentum † diuisionis bene probat possessionem Inter diuidentes, & habentes causam ab illis *Pereg. de fideicom. art. 44. nu. 5. Decian. cons. 76. nu. 9. lib. 3. Rota in Romana fideicommissi 4. Maij 1622. coram bo. me. Vbaldo, & in Romana fideicommissi de Victorijs 9. Decembris 1626. coram m. c.*

Econtra verò DD. de San Georgijs opponunt de alio antecedenti fideicommisso Ioannis, qui fuit Pater Hieronymi, quod quidem fideicommissum iam canonizatum fuit in Rota sub die 2. Iunij præteriti coram me, & prætendunt hæc bona Bagnarolæ cadere sub illo fideicommisso Ioannis, non autem Hieronymi, sed decernunt in probationibus, quia concludenter non iustificatur Ioannem possedisse hæc met prædia, Et ipsi Domini de San Georgijs, licet sint Rei in
3 hac tamen † exceptione probanda ad elidendam iam concludenter probatam Intentionem D. Stephani iudicant personam actoris *l. in exceptionibus ff. de probat. cum alijs in vltima decis. cumulatis,* & concludenter probare tenebantur possessionem Ioannis in his met bonis, de quibus agitur.

Non obstant acquisitiones factæ à Ioanne de anno 1495. & de anno 1505. quia cum habeant præfixum numerum, prima nempè quinque tomaturarum, altera verò quindecim, non potuit elidere probationem D. Stephani, nisi pro concurrenti quantitate, & ideo Domini mandarunt adimendas esse viginti tomaturas.

Nec etiam obstare crediderunt, quod in prima acquisitione illarum quinque tomaturarum Ioãnes emptor se designauerit pro confinante, placuit enim responsio data, quod hæc probatio non concludat, & hæc vnica enunciatiua circa confines Incidenter pro-
4 lata, † & ad alium finem, dum principaliter contingit dubitari de veritate enunciati, non probat, nimirum, quod prius verè possederit ibi Ioannes *Glos. in l. quinam C. de contraben. & commit. stipul. Felin. in cap. per tuas num. 11. de probat. Paris. cons. 94. num. 19. lib. 1. Capuaque. decis. 328. num. 3. par. 2. Card. Seraph. decis. 1278. num. 2.* & in terminis confinium *Hieronymus. de Mont. de finibus, cap. 60. num. 8.* & absonum esset, quod probatio D. Stephani annixa Instrumento publico di-
5 uisionis, † & sic concludentissima circa possessionem Hieronymi in his bonis eliderctur ex simplici assertione seu enunciatiua Incidenter allata in designatione cõfinium. Verum esto sine veri præiudicio, quod probatio de se esset concludens, quod scilicet dominus possideret de eo tempore in Villa Bagnarolæ alia bona, non tamen suffragaretur, quia non inde resultaret quod essent hæc eadem bona tomaturarum 122. de quibus agitur, & quæ in diuisione assignata fuerunt Hieronymo, & eius fratribus, præsertim cum Villa Bagnarolæ latissimè pateat, in pluresque alias Villas distinguatur, nempe Armaroli, Graualoli, & Cazzani, & possibile est, quod confinans esset, & non in eadẽ
6 Villa, vt in decisione fuit consideratum, & † præsumptiones non sunt multiplicandæ.

Hæcque magis confirmantur, quia in illa secunda acquisitione, quam de anno 1505. fecit Ioannes de quindecim tomaturis, licet dicatur esse in Villa Bagnarolæ, non tamen designatur ille pro confinante.

Quibus etiam assequimur doctrinam *Fulgos. consil. 145.* Iterum inculcatã ab Informationibus pro DD. Sangeorgijs non Suffragari. Quoniam vltra † quod *con-*
7 *sil. Fulg.* in materia fideicommissi non solet ita indistincte recipi à Rota, nisi alijs concurrentibus adminiculis, vt *in decis. 706. num. 2. versic. non licet p. 2. recent. &*

in

in Vrbeuetana fideicommissi 7. Februarij 1620. coram R. D.meo Decano, & notant Adden. ad ſan. mem. Greg. xv. deciſ. 575. num. 11. verſ. in materia fideicommiſſi, hic autem nedum deficiunt adminicula ad probandum, quod Ioannes poſſederit, hoc Prædium, vt immò multa concurrant, quæ ſuadent fuiſſe acquiſitum a Hieronymo, adeſt enim Inſtrumentum diuiſionis diuturnũ tempus à morte Ioannis vſque ad diuiſionem, Induſtria Hieronymi & fratrum, & quod nullam fecerunt mentionem de hæreditate Ioannis, & alia ponderata in prioribus deciſionibus.

8 Obſeruandum eſt, quod ipſe † *fulgoſ.* loquitur, quãdo probatur teſtatorem poſſediſſe bona in aliqua Villa, & incerta eſt quantitas illorũ bonorum tunc enim hæc incertitudo certificari poteſt ex ſubſequenti certa quantitate bonorum poſſeſſorum ab ipſis ſucceſſoribus, vt per ipſum *Fulgoſ. nu. 2. verſ. Quoniam adſunt*, & etiam *Peregr. de fideicom. art. 44. nu. 22. & alij.* In præſenti autem non probatur concludenter, quòd Ioannes vltra dictas viginti tornaturas in hac Villa Bagna-
9 rollæ poſſederit alia prædia, & illa ſola vnica † enunciatiua circà deſignationem confinium, non probat cõcludenter poſſeſſionem Ioannis, & quatenus probaret, non ſaltem præcisè probaret poſſeſſionem in hiſmet bonis, de quibus agitur, & Dominis non arride-
10 bat ex vnica, † & ſimplici deſignatione confinium tot deducere præſumptiones, & ſpecialia, quod nempè probaret illa ſola enunciatiua Ioannem poſſediſſe in hac Villa, & hæc met præciſa bona, de quibus in diuiſione, & continuaſſe in poſſeſſione, data præſertim latitudine Villæ Bagnarolæ, & quòd confines deſcripti in diuiſione non reſpondent confinibus deſignatis in illis acquiſitionibus.

Nec obſtat, quod poſt mortem Hieronymi illius Succeſſores in Inſtrumento concordiæ factæ 13. Ianuarij 1551. aſſeruerint confines bonorum Ioannis fuiſſe immutatos, atque etiam omnino incertos propter nouas acquiſitiones Terrarum contiguarum per dictos Hieronymum, & fratres factas, quod idem, & ex confeſſione eiuſdem Hieronymi conſtare prætenditur,
11 & propterea D. Stephano incumbere † onus probandi confines antiquos bonorum Ioannis, diſtinctè à bonis D. Hieronymi, cuius ſucceſſorum Culpa, & facto confuſi fuerunt, *Anz. in l. ſi rem nu. 4. ff. de rei vendicat. Modern. Brixien. de ſubſtit. q. 618. num. 49. Adden. ad ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 575. num. 11. verſic.* Et quia in hac materia. Quoniam non applicatur motiuum. Tum quia non conſtat de dicta confeſſione Hieronymi, niſi ex aſſertione, ſeu ennunciatiua illius Deſcendentium facta in Inſtrumento tranſactionis, dum fideicommiſſum Ioannis liquidarunt ſuper bonis Hieronymi ad libras 14000. cui quidem enunciatiuæ non
12 videtur † ſtandum, cum reſpiciat eorum commodum, & Intereſſe, eo quia illæ libræ 14000. liberè ad eorum manus deuenire debebant *Aret. in c. cum cauſam n. 13. & 17. de prob. Soc. ſen. conſil. 194. ſub nu. 9. lib. 2. Put. deciſ. 149. nu. 3. lib. 3.* Tum etiam quia confeſſio illa præiudicium inferre ſolummodo potuit confitentibus, & ab illis cauſam habentibus, non autem D. Stephano
13 qui venit † ex propria perſona ad fideicommiſſum Hieronymi, nec vtitur iure illorum, à quibus confeſſio emanauit *l. qui teſtamentum ff. de probation. Bart. & Imol. in l. facta §. ſi hered. ff. ad Treb. cum alijs per Peregr. de fid. art. 53. nu. 61. & dictum in Romana fideicommiſſi de Victorijs 2. Iunij 1627. coram me.* Tum domũ, quia quatenus illi incumberet onus probandi, id benè præſtitit D. Stephanus ex Inſtrumento diuiſionis, & alijs, ex quibus iuſtificauit hoc Prædium Bagnarolæ fuiſſe poſſeſſum à Hieronymo fideicommittente.

Tandem nec obſtat detractio legitimæ, quia vt iam reſponſum fuit in deciſione ſub die 20. Decembris præteriti, præſumitur detracta in alienationibus dimeriorum bonorum, & Iurium hæreditatis Hieronymi, & quamuis ab Informantibus pro Dominis de Sangeorgijs dicatur alienata non iuſtificari fuiſſe poſſeſſa ab ipſo Hieronymo, & ſic non poſſe referri in legitimam ex illius bonis debitam, vel alia in locum alienatorũ fuiſſe ſubrogata, attamen videtur apparere bona illa in maiori parte fuiſſe aſſignata Hieronymo in diuiſione de anno 1529. qui cum ſemel illa poſſederit, cen-
14 ſetur † huiuſmodi poſſeſſionem continuaſſe vſque ad obitum alio non docto in contrarium, *l. ſine poſſidetis C. de prob.* & in diuiſione facta à filijs Hieronymi apparet dicta bona vti paterna ad eos perueniſſe, idéq; aſſeritur in aliquibus alienationibus.

Et quod obiectum penitus tollit, D. Stephanus ſtrictè inſtat pro nunc ad immiſſionem in poſſeſſionem trium prædiorum Bagnarolæ tornaturarum 122. & Medicinæ, & Caſtri S. Petri &c. prætermittendo vltra bona, & iura alienata alia corpora, quorum identitas fuit in alijs reſolutionibus firmata, videlicet Tenutã in loco Cazzani tornaturarum 116. vt in deciſione, ſub die 14. Iunij, & 3. Decembris 1627. aliam Tenutã in loco Bagnarolæ tornaturarum 175. diuerſam ab ea, de qua nunc diſputatur, vt in deciſione 24. Martij 1628. Bãcam Macelli, vt in deciſione 5. Martij 1627. & duas domos cum ſex Apothecis, vt in eadem diui-
15 ſione 3. Decembris 1627. ex quibus † corporibus, ſi quid detrahendum erit, poterit deduci legitima, & aliæ certæ detractiones, donec in progreſſu Cauſæ melius ſuper iſtis corporibus reſpectu eorum Immiſſionis fuerit diſcuſſum, vt ſæpè idem fuit ſeruatum, & ſignanter *in Romana hereditatis del Conte coram bo. mem. Cardinali Caualerio, quæ eſt deciſio 573. in eius impreſſ. in Bononienſis, fideicommiſſi de Manzolis 16. Aprilis 1627. coram R. D. meo Decano, & in præallegata Romana fideicommiſſi de Victorijs 10. Martij, et 2. Iunij 1627. coram me*, præſertim data non confectione Inuentarij, quæ à Hieronymo remiſſa non fuit filijs, quemadmo-
16 dum remiſerat Ioannes, quo caſu † intrat præſumptio ſatisfactionis reſpectu detractionum, niſi aliud in contrarium doceatur *Adden. ad ſan. memor. Gregor. XV. deciſ. 266 num. 16.* cum alijs relatis in fine deciſionis ſub die 20. Decembris præteriti coram me, &
17 dicenti non extitiſſe alia † bona, ex quibus legitima detrahi potuerit, illi incumbit, onus probandi, quia non confecit Inuentarium, non autem fideicommiſſario, vt per Doctor. in eadem deciſione allegatos &c.

Et ita vnanimi Dominorum conſenſu dictorũ fuit dandam eſſe Immiſſionem in poſſeſſionem huius prædij Bagnarolæ tornaturarum 122. demptis tamen tam quindecim, quam alijs quinque tornaturis: ſuper quibus dictum fuit de particulari acquiſitione Ioannis.

RE-

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Exemptionis. Veneris 11. Maij. 1629.

ARGVMENTVM.

Exemptio ab obedientia Episcopi datur subdito, quando inter eum, & Episcopum durat aliqua lis, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio, vt alicui concedatur, hæc est possum in arbitrio iudicis. & nu. 10.*
2 *Lite pendente inter subditum, & Episcopum, negotiũ deuoluitur ad Iudicem suspensa Episcopi iurisdictione super eadem causa, de qua dubitatur.*
3 *Exemptionem durante lite inter subditum, & Episcopum, tam signatura, quam Sacra Congregat. super Episcopis, & Regularibus solet concedere.*
4 *Subditus litigans cum superiore probabiliter potest timere illum sibi fore infestum.*
5 *Subditi subducuntur ab iurisdictione Principis, siue cuiusque Superioris ex eorum moribus asperioribus, siue prauo iurisdictionis vsu.*
6 *Exemptio datur propter litem.*
7 *Litem motam à suo antecessore, si quis prosequatur videtur temere illam instituere, vel per calumniam prosequi.*
8 *Exemptio propter litem ab iurisdictione superioris nõ datur, quando dicitur affectata, aut ex ingenio conficta.*
9 *Exemptio propter litem ab obedientia Superioris, solet in aliquod tempus restringi.*

DECISIO. CCLXXX.

PLacuit sacræ Congregationi super Episcopis & Regularibus de exemptione personali, durante lite concedenda Francisco Auinio Priori Bisulduni Rotam consulere, cum causa super eiusdem Prioratus exemptiones à Iurisdictione Ordinarij Gerunden. coram me penderet. Et cum super hoc domini arbitriũ
1 † ipsius concedentis maximum esse cognouerint ex *Abb. in c. litteras num. 7. de restitut. spoliat. Roman. cons. 37. Paris. consil. 54. num. 36. vol. 4.* Respõderunt posse, si videbitur, per sacram Congregationẽ concedi Francisco exemptionem, quam petit, & propter litem, quę grauis apparet, & calumniosa visa non fuit eius personam in tempus à Iurisdictione Ordinarij eximi; Cũ enim id sit de iure, † vt pendente lite negotium deuo-
2 luatur ad Iudicem, suspensa superioris Iurisdictione super eadem causa, de qua dubitatur *c. cum dilectus cap. olim. vbi glos. in verb. post incept. negot. de accusat. Ripa in cap. cum M. Ferrarien. nu. 196. & 199. de constit. Cassad. decis. 6. de Priuileg. in princ.* solet tam signatura, quàm hæc sacra Congregatio † vbi ipsam litem grauem, nec temere susceptam cognouerit, hanc exem-
3 ptionem ea durante concedere, vt post *Cassad. d. decis. 6. de Priuileg.* testantur *Lancellot. de attentat. lit. pend. p. 2. cap. 4. declarat. 4. nu. 41. Gomez. ad regul. 8. Cancell. gl. 46. num. 18. Marchesan. de Commuffione auocationis causarum p. 2. §. 1. nu. 76. Paris. de resignat. lib. 3. quæst. 11. num. 7.* Ex cuius quidem litis causa, quæ, vt dixi, leuis
4 non sit, cum possit probabiliter † subditus superiorem sium sibi infestum timere, non etiam dixerunt Domini propter litem requiri aliquam probationem male tractationis, aut vehementis suspicionis futuræ sæuitiæ: sed satis esse, vt de ea ex præsumptionibus dubitari possit *Specular. de denuncias. §. Quis denunciare possit num. 13. Mandos. de Inhibition. q. 104. num. 5. Aegid. dec. 45. Rota decis. 3. de Rescript. in nouis.* Et sicuti ex moribus Principis, siue cuiusque superioris asperioribus,
5 † aut prauo Iurisdictionis vsu, subducuntur subditi ab eius iurisdictione *cap. olim, & c. ex part. de accusat. Ioannes Faber in §. fin. Instit. de his, qui sunt sui, vel alien. iur. Bursatt. cons. 170. nu. 27. Guido Pape qu. 62. nu. 1. Achill. decis. 362.* Ita & sola lis visa fuit sufficere, dum †
6 per re graui iustum timorem, vt dictum est, inferre potest *Staph. de litteris Iust. tit. de rescript. in forma Breuis §. Indultum nu. 10. Paris. vbi supra de Resignatione lib. 7. q. 11. num. 7. Gabr. de Iudic. concl. 4. nu. 31. Verall. decis. 62. num. 4. par. 2.*

Maximè autem mouit Dominos, vt exemptio huiusmodi videretur posse cõcedi, quod cum litem iamdiu
7 ab † Antecessore motam non argui posset nouus Prior vt vel temerè instituerit, vel per calumniam prosequeretur *l. quædam. ff. de reb. dub. l. aut facta, §. exitus. ff. de Pœnis, Aym. cons. 335. num. 3. Crescent. decis. 19. de probat.* cessabat ea suspicio, quam in proposito DD. considerant, ne quis sub prætextu litis aff. ętatæ, aut ex in-
8 genio † conictæ à Superioris sui obedientia subducatur: sicut ne causam Prior diutius protraheret, eamdẽ exemptionem, quæ solet aliòqui simpliciter concedi,
9 in tempus † restrinxerunt, sequuti stylum, quem contradicente Ordinario prout hic etiam se opposuit, seruare signaturam testatur *Lancellott. d. p. 2. de attent. c. 4. declarat. 4. nu. 41.* & notauit ex *Cassador. eadem decis. 6. de Priuileg. in fin.* Quod tempus, & propter loci distantiam, & ferias, quæ instabant, atque etiam quia dabat Prior fumum aliquem boni Iuris, ex arbitrio,
10 quod super hoc dixi, maximum † Iudicis esse, visum fuit Dominis ad annum extendi posse: Ita tamen, vt & Sacra Congregatio, vel propter diligentias, quas in expedien. causa Priorem adhibuisse constabit, vel si quæ ab Episcopo impedimenta inferentur, possit eidem viterius, vel ne, prorogare.

Et ita vtraque, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. VIRILI.

Messanen. Archipresbyteratus. Veneris 11. Maij. 1629.

ARGVMENTVM.

Manutentio cui concedatur. Possessio manutenibilis, quando probetur per instrumentum captę possessionis. Tituli validitas, & iustificatio non requiritur in iudicio sumarijssimo. Possessorium non admittit ea, quæ respiciunt petitorium.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur ei, qui docet de eius possessione tempore motę litis.*

2 Pos-

2 *Possessio ad effectum manutentionis probatur ex instrumento captæ possessionis, alio non existēte in possessione.*
3 *Tituli validitas, aut iustificatio non requiritur in summariissimo possessorio manutentionis.*
4 *Petitoriū ea, quæ respiciunt, non discutiuntur in summariissimo possessorio.*

DECISIO CCLXXXI.

DOmino Bartolo de Flore tantum Informāte dederunt Domini mandatum de manutenendo cū
1 doceat de eius † possessione tempore motæ litis, §. *retinendæ Instit. de Interd.*

De possessione constat, quia Bartolus cōstituit procuratorem Saluum Amalphum ad capiendam possessionem istius Archipresbyteratus, vt in Summario numero 1. & ex Instrumento captæ possessionis per supradictum procuratorem nomine Bartoli alio non
2 † existente in possessione probatur possessio ad effectum manutentionis *l. prædia, vbi Bart. ff. de acquir. possess. Put. decis. 350. num. 4. lib. 1. in nou. Greg. decis. 138. num. 2. & decis. 268. num. 10.* & in summariissimo pos-
3 sessorio manutentionis † non requiritur validitas aut iustificatio tituli *Greg. decis. 323. num. 2. & decis. 649. nu. 11. par. 2 recent. & decis. 595. nu. 8. par. 1. diuers.*

Et propterea ea quæ pro parte Marcelli Impalomēi possent allegari ob illius impetrationem contra validitatem tituli Bartoli vti respicientia petitorium,
4 & requirentia † iustificationem gratiæ d. Marcelli nō possunt impedire supradictam manutentionem ad fauorem Bartoli.

Et ita fuit conclusum, &c.

REVERENDIS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Perusina Laudi. Venaris. 11. Maij. 1629.

ARGVMENTVM.

Laudi emologatio ex quibus actibus resultet. & quando non valeat, nec substineatur, & quare. Item an laudum emologari, & approbari possit antea quā feratur, & quam conditionem tacitam habeat ista emologatio, siue approbatio, Laudum quando sit nullum, & an fieri possit. vt substineatur in vim pacti.

SVMMARIVM.

1 *Laudi tacita emologatio ex quibus resultet.*
2 *Laudi subscriptio, cum promissione iurata obseruandi omnia in eo contenta, importat expressam Laudi emologationem.*
3 *Laudum subscriptum, & approbatum valet in vim pacti.*
4 *Laudi emologatio non subsistit in erroribus circa factum per arbitros commissis.*
5 *Veluti si in laudo quædam computata fuerint, quæ nō erant computanda.*
6 *Arbitri sine partium cōsensu de Iure non possunt facere sibi reseruationes, sed tenetur omnia vnico Laudo expedire.*
7 *Arbitri, quando excedunt, aut extendunt compromissi formam, Laudum est nullum.*
9 *Arbitri non possunt aliud facere, quam quod est expressum, alias Laudum erit nullum. nu. 8. & 10.*
11 *Verba generalia, amplia, & geminata non admittunt distinctionem.*
12 *Verba, vndecumque, & qualitercumque, comprehendunt omnem, & quamcunque causam.*
13 *Laudum, quando est nullum, tunc non est opus appellatione.*
14 *Laudum nullum, etiam à partibus emologatum nunquam valet in vim pacti, nec rei iudicatæ auctoritatem habere potest.*
15 *Quod procedit etiamsi adsit compromissum.*
16 *Ad laudi emologationem non potest inferri ex actibus æquiuocis.*
17 *Laudum nullum, nec expressè emologari potest, vt valeat in vim pacti.*
18 *Laudum ante quam feratur, emologari non potest.*
19 *Laudi emologatio iurata, habet in se tacitam cōditionem, si æquum, & iustum fuerit arbitratum.*
20 *Læsio enormis in laudo, sufficit in sexta parte rei controuersæ, & nu. 21.*
22 *Per Arbitros fuisse commissos errores, probatur ex eo, quod constat rem aliter se habere, quam illi laudarunt.*
23 *Laudum expressè emologatum præsertim cum iuramento amplius corrigi non potest.*
24 *Nec rescindi potest, nisi probata enormissima lesione.*
25 *Laudi approbatio ante publicationem, habet illam tacitam conditionem, si laudum fuerit æquum, & iustum.*
26 *Subscribens alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum.*
27 *Laudum ratificans antequam feratur, tenetur omnino stare, si tempore ratificationis habuerit notitiam de contentis in eo, secus verò è contra. nu. 28.*
29 *Laudum, si quis legisset, verisimiliter non approbasset, stantibus pluribus erroribus in eius præiudicium.*
30 *Laudi subscriptio, operatur vt dictum laudum, quamuis nullum, valeat in vim pacti.*
31 *Laudi consensus antea quam feratur, non est purus, sed conditionalis, scilicet si fuerit æquum, & iustum.*
32 *Laudum, vt valeat in vim pacti, requiritur consensus simultaneus.*
33 *Contra Laudum, quod ex partium emologatione solum valet in vim pacti, competunt omnes exceptiones, quæ aduersus pacta, & transactiones competunt.*

DECISIO CCLXXXII.

ARbitri electi pro terminandis differentijs inter Io. Antonium, & Iosephum de Cantuccijs super hæreditatibus Iosephi Senioris, & Marcelli etiam de Cantuccijs in laudo desuper lato, elegerunt vigore facultatis compromissi Peritos, seu æstimatores ad effectū diuidendi, & æstimandi bona hæreditaria prout in effectu Æstimatores sic electi diuiserunt, & æstimarunt, vt in quodam eorum prætenso laudo, de cuius executione agitur, quod cum Io. Antonius prætenderet fuisse à Iosepho emologatum, & staret in hoc difficultas, dubitatui die 15. Martij, anni præteriti, an

con-

constaret de emologatione fuit affirmatiuè resolutũ ex eo, quod Ioseph à tempore scientię laudi, ne dum non appellauit intra terminum iuris, & sponte dimisit Io. Antonio quædam bona stabilia, & claues tradi
3 dit; Vnde resultat † tacita emologatio ad *l. Paul. respõdit ff. rem. rat. hab. Lancell. de attent. appell. pend. part. 2. q. 12. dub. 50. num. 110. Paul. de Castr. cons. 116. nu. 3. ad fin. li. 1.* Sed etiam laudo se subscripsit cum promissio-
2 ne iurata obseruãdi omnia in eo contenta, † quæ subscriptio importat expressam emologationem, *l. ne in Arbitris §. sin autem* vbi *Bald. num. 12. vers. alterius & Aret. in princ. C. de Arbitr.* & tãdem dicebatur †in omnem casum laudum vt supra subscriptum & approba
3 tum valere in vim pacti *Glos. in l. 2.* & ibi *DD. C. comm. utri iud. Socc. cons. 85. in princ. lib. 1. & Rota decis. 588. num. 1. par. 3. recent. cum alijs in d. decis. coram me latius deductis.*

Sed reproposita hodie causa super eisdem Domini præsertim ex nouiter datis receserunt à decisis, & firmarunt non constare de valida emologatione; præcipua, resolutionis ratio fundata fuit in nullitatibus laudi, quæ non consistunt, (vt prætendebatur) in quibus-
4 dam erroribus circa † factum per arbitros commissis, qui potius pertinent ad iniustitiam, & læsionem ad *l. cum prolatis cum ibi not. ff. de re iud. Bart. in l. 1. de error. calcul.* cum enim non fuerit erratum in calculo,
5 sed solum in eo † quod computata fuerunt quædam non computanda, intrat destinctio *text. in l. 1. §. item si calculi ff. quæ sent. sin. appell.* sed stant in eo, quod æstimatores in dicto laudo reseruarunt sibi facultatẽ dividendi, & æstimandi bona, & credita quædã, ac Io. Antonio præfixerunt terminum duorum annorum ad probandum in hæreditatibus Ioseph Senioris alia bona remansisse, quas reseruationes cum arbitrorum vicem obtinerent *Alex. cons. 54. num. 3. lib. 2. Co-*
6 *uar. variar. res. cap. 13. num. 3. vers. tertia conclus.* de† iure sine partium consensu facere non potuerunt, sed tenebantur omnia simul, vnicoque laudo diuidere, & æstimare *l. dicere 23. & l. non distinguemus §. quæsitum de recept. Arbitr. addit. ad glos. in l. quid tamen vers. separatim vbi Bart. nu. 3. ff. eod. Mantic. decis. 299. & Rota decis. 515. num. 17. vers. quod est etiam part. 1. recent.*

Præterea, & multo magis in eo alio quod æstimatores transgressi fuerunt potestatem eis datam per arbitros, qui virtute compromissi eos elegerunt pro exe cutione, & obseruantia laudi prius per eos promulgati, non autem vt illud subuerterent, & immutarent,
7 eique derogarent, & clarum est, quod si † arbitri excedant, aut extendant compromissi formam, seu potestatem eis attributam, laudum est nullum *d. l. non distinguemus §. de officio, & d. l. quid tamen §. fin. l. si cum dies §. si intra, & l. quia arbiter, & ibi glos. ff. de arbitr. c. cum dilectus extra eod. tit. Ias. in l. si super possessione nu. 3. C. de transact. Bald. consil. 309. nu. 3. lib. 1. Cels. Vg. consil. 51. nu. 30. Menoch. consil. 381. nu. 11. lib. 4. Vin. decis. 473. num. 7. & seqq. p. 3. Vinc. de Franch. decis. 354. nu. 4. & Rota decis. 540. nu. 6. p. 1. recent.*

Quod autem æstimatores excesserint, ex facto clare patet in primis, dum derogarunt capitibus primi laudi suo laudo contrarijs, ibi, *approuiamo la transattione, & concordia* (ideſt dictum primum laudũ, quod appellant concordiam) *nelle parti però non contrarie, & repugnanti al presente nostro lodo, nelle quali dichiamo & vogliamo, che il presente à quella preuagli in*
8 *ogni modo migliore &c.* cui concordiæ, seu laudo derogarunt, dum laudarunt testamentum Marcelli quoad bona cuiusdam Primogenituræ in eo erectæ, cum tamen in dicto primo laudo, seu concordia fuisset expresse cautum bona sita in locis Miraldoli, & Monteroni non comprehendi in primogenitura in præiudicium Iosephi, ex † qua derogatione resultat manifesta nullitas ex defectu potestatis *d. l. dicere §. vnde videndum erit cum alijs supra allegat.*

Rursus excesserunt imponentes partibus silentium super ijs, quæ sibi non reseruarunt volentes laudũ vim habere generalis quietationis quoad non reseruata,
9 & in laudo † expressa, quod arbitri facere non possũt alias laudum esset nullum per *text. in l. 3. §. contrarium ff. de contr. stip.* quem ad hoc in puncto allegant *Roman. consil. 155. num. 5. Corn. cons. 140. num. 2. lib. 4. Soccin. cons. 133. nu. 5. lib. 2. Cels. Vg. vbi supra n. 3. Lãfranc. de Orian. in tract. de arbitr. q. 9. nu. 17. par. 5.*

Tandem fuit in eo patenter excessum, quia cum Io. Antonius per dictum primum laudum iam habuisset domum iuxta Portam Sancti Angeli, & situm cuiusdã Apothecæ pro omni eo, quod prætendere poterat super quodam serici negotio Ioseph Senioris, nihilominus æstimatores in calculo eiusdem hæreditatis, quem in suo laudo fecerunt, computarunt etiam dictum negocium pro augenda legitima eidem Io. Antonio debita ex persona Vincentiæ eiusdem Ioseph filiæ; Vnde pariter contrauenerunt prędicto laudo Arbitrorum, iuxta quod prędictum negocium non po-
10 terat legitimam augere, quia † quoad illam non erat amplius in consideratione habendũ, ex quo erat iam penes ipsum Ioan. Antonium, mediante æquiualenti bonorum assignatione in dicto primo laudo, vt supra facta, vnde fuit etiam ex hoc capite laudum nullum ex dicto §. *videnden.* & alijs, de quibus supra, adeo vt nihil releuet, si dicatur domum, & situm Apothecæ prædicta fuisse in dicto primo laudo Ioanni Antonio assignata pro portione lucri, quod ex dicto negocio serici prouenerat post mortem Ioseph tantum: æstimatores aut in calculo posuisse solum Capitale, & lucrum, quę erant in hæreditate tempore mortis dicti Ioseph, & sic quid diuersum ab eo, pro quo Io. Antonio fuerat facta dicta assignatio: Quandoquidem hæc distinctio est contra verba clara primi laudi, seu concordiæ, ibi, *Gio. Antonio debba far quietanza generalissima, speciale specialissima di tutto quello potesse pretẽdere nella bottega della seta &c.* quæ verba † tam generalia,
11 ampla, & geminata non admittunt distinctionem ad *l. regula §. fin. ff. de iur. & fact. ignor. Surd. decis. 317. nu. 9.* Sed comprehendunt omnem, & quamcumque causam, ex qua Ioan. Antonius vndecumque & qualitercumque posset in dicto † negotio quicquam prætendere ad *text. in l. Iulianus in princip. ff. de legat. 3. Oldrad. cons. 322. nu. 6. latè Cranett. consil. 294. per tot. & Rot. decis. 76. nu. 3. p. 2. recent. & apud Reuerendiss. D. meum Decanum decis. 94. num. 3.*

Ex quibus non obstat tacita emologatio prætensa ex omissione appellationis, quia vltra quod stante
13 † laudi nullitate, vt supra non fuit appellatione opus *l. si constat. ff. de appellat. l. prima §. si quis ff. quand. appel. sit & l. prima ff. quæ sent. appell. resc. ind. Felin. in c. super literis num. 15. de reser.* laudum sic † nullum vt cumque a partibus emologatum numquam valet in vim laudi nec rei iudicatæ authoritatem habere potest, vt pro-
14 bat

bat text.optim.in c.examinata de confirm. vtil. quem ad hoc alleg. Bald.in tit.de pac.const.in glos.in vers.sententia quoque collat.10.vbi rationē assignat in vsib.feud.Rom. d.consil.155.Aug.cons.199.Dec.consil.475.num.31.& seqq.Codex fabr.li.2.tit.38.de arbitr.diffin.prima, quod
15 procedit etiam si † adsit compromissum, laudatur tamen aliquid extra compromissum (vt in casu nostro) quod postea a partibus emologatur Corsett. singul. 19.verbo arbiter Rom.cons.175.Paris.consil.89.nu.54. & 55.lib.1.Bertett.cons.46.nu.8.& Barz.decis.Bonon. 112.nu.1.cum seqq.

Minus obstat alia tacita emologatio deducta ex dimissione stabilium, & traditione Clauium, tum quia procedit eadem responsio, ex rationis identitate, tū etiam quia huiusmodi actus non fuerunt præcisè facti in executionem laudi æstimatorum, quia hodie docetur fuisse in differenter factos, & potuisse fieri etiam ex alia causa videlicet in executionem testamēti Marcelli, vel primi laudi, seu concordiæ, in qua fuit expressè dictum, vt Ioseph Iunior teneretur consignare Io. Antonio medietatem bonorum, quæ q. Ludouicus ha
16 buit, ex dicto testamento, ex actibus † autem æquiuocis non est inferen. ad laudi emologationem in præiudicium Iosephi, qui eos fecit ad l.non hoc C.vnd.cogn. Rom.consil.343.nu.9.Aym.consil.116.nu.9.& Rot.decis.329.nu.2.p.1.dec. & in terminis ratificationis idē Aym.cons.197.nu.12.Gabr.consil.36.num.57.lib.1.et consil.180.nu.17.lib.2.Surd.cons.328.num.24.lib.3.& decis.221.num.3.& Rot.decis.549.num.10.parte prima diuers.

Non obstat etiam expressa illa emologatio deducta, ex subscriptione, quia fuit responsum primo, idē
17 quod supra, quod laudum † nullum nec expressè emologari potest, vt valeat in vim laudi ex Bald. Angel. Rom. & aliis supra cit. secundo laudum fuisse subscri-
18 ptum ante publicationem, & planum † esse, laudum, antequam feratur, emologari non posse, quin nihilominus læsio possit prætendi ad impediendam laudi executionem Bart.in l.si societatem §.arbitrorum nu.30. ff.proso. & in his terminis Bald.post Din.in l.fin.q.12. C.de contrab.empt.Cels.Vg.d.cons.51.nu.6.Bursatt.consil.432.num.28. & est communiter receptum, etiam
19 quod emologatio, vt hic fierit iurata, † quia iuramentum ficut, & simplex promissio de standō laudo habet in se tacitam conditionem, si æquum & iustum fuerit arbitratum, argumento text.in l.si libertus ita ff.de oper.libert.& l.fin.C.de nō num.pec. c. quinta Vallis vbi communiter Doct.de iur.Bart.in d.§.arbitrorum num.30 & 31.Alex.consil.131.col.5.lib.2.Thob.Non.cons.68. num.15.Guidop.q.519.Boer.dec.284.nu.18.& latè Io-
20 seph. Ludou.decis.Luc. 27. enormis † autem læsio in præsenti iuxta communem ferè omnium resolutionē sufficit in sexta parte quantitatis controuersæ Bart. in d.§.arbitrorum Fulgos.consil.50.Dec.cons.39.numer.7.
21 Soc.iun.cons.16.nu.12.lib.1.& quandoque † in minori, vel maiori arbitrio iudicis Menoch.de Arbitr.cas. 73.& Ioseph.Ludou.vbi sup.nu.33.

Quod autem hic sit læsio in sexta parte, aut alias arbitrio iudicis sufficiens ad effectum, de quo agitur, visum fuit Dominis satis probari, ex facti circumstantijs supradictis, & ex erroribus per arbitros commis-
22 sis in euidens Iosephi præiudicium, † qui probantur eo ipso, quod constat rem aliter se habere, quam illi laudarunt ad l.de ætate §.vlt. ff. de interrog. act. & l. si post diuisionem C. de iur. & fact. ignor. & ibi Ias. Crauet. cons.157.num.8.Ceual.cons.526.num.2.vol.4. & certè res aliter se habet in multis, primo quoad negocium ferici, quod vt dictum est nullatenus computari debuit, secundo in computando fructus dictæ legitimæ non solum habita ratione bonorum stabilium, quę sui natura sunt fructifera, verum etiam mobiliū, quæ fructus non reddunt, tertio, quia computarunt ratam bonorum stabilium debitam Ioan. Antonio in hæreditate Marcelli per obitum dicti Ludouici sine filijs in scutis 3520. quæ tamen vt bene per Iosephum ostensum fuit, solum debuit computari in scutis 2500. quarto dum fuit computata rata bonorum mobilium, & quorundam localium debita eidem Io. Antonio ex causa eiusdem hæreditatis Marcelli in scutis 350. quæ tamen non debuit computari nisi in scutis 147. & vltimo, quia computarunt in portione Iosephi integrum valorem domus iuxta Portam S. Sofannæ, & tamen sola illius medietas erat computan. cum alia medietas longe antea fuisset euicta per Camillam Lancellotam, vt ex sententia, & possessione inde secuta.

23 Vnde non obstat, quod † laudum expressè emologatum præsertim cum iuramento amplius corrigi non possit, ex regula, quod semel de reg.iur.in 6. & in puncto Bald.consil.126.nu.2.lib.4. Magon.decis. Lucen.
24 59.num.19. nec rescindi † nisi probata enormissima læsione, & sic vltra dimidiam Dec.cons.60.quem refert, & sequitur Marant.de ord.iud.4.p.distinct.14.nu. 8. & Bomb.cons.3.num.8.Oldrad.cons.165.Calder.cons.2.nu. 3.tit.de Arbitr.Com.cons.140.num.5. Rotadecis. 588. part.2.recent. quia hoc est verum quando laudū emologatur, postquam est iam latum, & publicatum, & sic postquam partes habent scientiam de contentis in eo, in quo casu loquuntur dicti DD. Nos autem versamur in longè diuersis terminis, nempè in approbatione ante publicationem, & sic non habito scientia contentorum in laudo, quæ propterea à vti facta sub confidentia discretionis arbitrorum, aut ad captandū
25 eorum beneuolentiam habet † illam tacitam conditionem si laudum fuerit æquum, & iustum, ex Dec.d. cons.60.& 475.& Iosephe Ludou. vbi supra.

Neque obstat si dicatur nos versari in approbatione scripturæ laudi iam concepti, & formati, & cui nihil post subscriptionem potuit addi, aut detrahi † sub-
26 scribens autem alicui scripturæ censetur habere notitiam omnium contentorum in ea Bart.in l.sicut §. non videtur in primo not.ff. quibus mod.pign.vel hypoth.sol. Castr.cons.216.num.2.lib.1.Gabr.tit.de præsumpt.conclus.3.num.29.& Rota apud Greg.XV. decis.328.num. 1.cum aliis in d.decis. in hac causa coram me facta ad-
27 ductis, & quod ratificans laudum † antequam feratur, teneatur omnino illi stare si approbationis tempore habeat notitiam de contentis in eo, dixit Bald.ind.l. fin.nu.43.& hoc credo verum C.de contrahend.empt.nā vltra quod prædicta non procedunt quando subscribitur laudum nullum ad effectum, vt valeat in vim laudi per supradicta, vlterius respondetur procedere in
28 dubio, non autem † quando (vt in casu nostro) subscriptio probatur facta, non lecta scriptura laudi, & non habita notitia de contentis in ea l.fin.C.plus val. quod agit & l.2.C.de reg.al.non alien. Innoc.in c.2.de fid. instrum.Felin.in c.quoniam contra num.48.lib.5.de prob. Castr.in l.si ita stipulatus §.Grisogonus vbi Ias.num.12. versic.secundo limita, & ibi communiter DD. ff. de verb.

oblig.

obligat. Bonel. ſuf. in Lemptor §. Iutius num. 4. ff. de pact. & in puncto *Barz. in d. deciſ. Bononien. 112. num. 11.*

Quod autem Ioſeph ſe ſubſcripſerit non lecta ſcriptura laudi, & contentorum in ea habita ſcientia, & ſic ſub confidentia, & conditione prædictis, immo, & deceptus, credens firmare laudum validum, viſum fuit ſufficienter probari ex teſtibus deſuper examinatis, quibus Domini eo magis fidem adhibuerunt ſtantibus tot erroribus in præiudicium Ioſephi, nec non exceſſibus arbitrorum contra facultatem eis
29 datam, quos ſi legiſſet, † verisimiliter non approbaſſet, vnde intrare videtur *doctr. Bart. in l. prima §. ſi quis reget numero 11. verſic. quæro quid ſi inſtrumentum ff. qui admodum teſtam. aper. & Caſtr. in conſil. 16. numero 2. verſic. ex quibus patet, libro primo*, & tandem in dubio ita præſumendum eſt, ex quo ſubſcripto præcepit publicationem *Barz. ubi ſupra 12. verſic. ita in caſu iſto.*

Non etiam releuat ſi dicatur, quod ſaltim ſubſcriptio operetur, vt dictum laudum † quamuis nullum
30 valeat in vim pacti ex *alleg. ind. deciſ. coram me. in fin.* quia procederet, ſi fuiſſet ſubſcriptum laudum iam latum, non autem antequam ſcriatur, quia tunc non ad-
31 eſt conſenſus purus, † ſed conditionalis quatenus laudum ſit iuſtum, & æquum, vt ſupra in ſpecie *Dec. d. conſil. 475. num. 28.* & ceſſat penitus difficultas, quia hic probatur ſubſcripciones fuiſſe à partibus factas ſeparatim, & in diuerſis locis, & ſic conſenſum non
32 fuiſſe ſimultaneum, & tamen conſenſus debet eſſe † ſimultaneus, vt laudum valeat in vim pacti *Nat. conſil. 95. num. 3. Gabr. conſil. 36. num. 57. lib. 1. Surd. conſil. 136. num. 56. & dec. 53. numer. 21.* & fuit ſtatuatum *in deciſ. in hac cauſa facta ſuper reſtitutoria 11. Martij 1622. coram bo. mem. Vbaldo.* Tandem etiam quod laudum valeret in vim pacti, non haberet paratam executio-
33 nem, de qua principaliter quæritur, quia † contra laudum, quod ex partium emologatione ſolum valet in vim pacti, competũt omnes exceptiones, & remedia; quæ aduerſus pacta, & tranſactiones, ita ut ſit procedendum via ordinaria *Angel. conſil. 198. Dec. d. conſil. 475. numer. 36. Pariſ. Berret. & Barz. vbi ſupra: Caccialup. in tract. de tranſact. in 3. queſt. in fin. Surd. deciſ. 130. num. 15.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana nullitatis Obligationis. Veneris 18. Maij. 1629.

ARGVMENTVM.

Contractus celebratus cum filiofam. qui publicè pro tali reputabatur, & vna cum Patre habitabat, nullius eſt roboris. Item etiam ex quibus coniecturis contractus præſumatur ſimulatus.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrb. lib. 1. c. 152. damnat contractus filiorumfamil. non obſtante quouis iuramento, & obligatione.*

2 *Statuta Vrb. cum ſint confirmata à Papa poſſunt annullare iuramenta.*

3 *Actione nulla quis conueniri poteſt pro pecuniis, quarum in ludis de iure vetitis iacturam fecerat.*

4 *Actio non ſolum denegatur ex contractu facto in ludo illicito, ſed & amiſſa pecunia repeti poteſt.*

5 *Pecunia numeratio probatur per ſolam confeſſionem de recepto.*

6 *Filius, inueriſimile eſt, quod indignerit, vel breui tempore conſumpſerit magnam, & notabilem ſummam pecuniarum, dum eidem Domi à Patre omnia neceſſaria ſuppeditabantur.*

7 *Teſtes reddentes ſufficientiſſimam cauſam ſuæ dicti, certum eſt, quod probant.*

8 *Contractus fuiſſe ſimulatus arguitur ex pactis inſolitis, & non conſueto more agendi.*

9 *Societates officij propter pecuniarum diſcrimen, quod ex mutuo periculo hinc inde incurritur, non niſi ad ſex menſes contrahuntur.*

10 *Simulatio etiam arguitur, quando partes plus æquo ſolicitæ fuerunt ſibi proſpicere.*

11 *Simulatio præſumitur, quando quis nimis remittit, & ſegnius rem agit, quam decet.*

12 *Simulatio bene arguitur ex nimia facilitate tam concedendi, quam credendi perſonis, in quibus, & mores, & regionis inſtituta, ſatis contrarium ſuadere poterant.*

13 *Probationis difficultas vbi adeſt, tunc duæ etiam leuiores coniecturæ ſufficiunt.*

DECISIO CCLXXXIII.

NVllitas obligationis D. Tiberij Nari, cuius cauſa fuerat à D. Ioan Antonio eius Patre in Rota cõmiſſa, ſatis viſa fuit Dominis hodie concludi, cum ex teſtibus examinatis idem D. Ioan. Antonius docuerit Tiberium filium, & pro filiofam. publicè habuiſſe, & ſecum vna habitare. Intrabat † enim diſpoſitio ſtatuti
1 Vrbis c. 152. damnantis eorumdem filiorum contractus, non obſtante quouis iuramento, & obligatione, & eiuſdem ſtatuti validitas propter confirmationem
2 Apoſtolicam controuerti † non poterat, vt ſæpius fuit deciſum *par. 1. diuerſ. deciſ. 452. num. 1. deciſ. 527. nu. 1. par. 2. recent. apud Ludouiſ. deciſ. 182. & inter impreſſas poſt Tract. de Saluiano deciſ. 250. nu. 9.*

De contractuum præterea qualitate etiam Domini dubitarunt, cum obligationes omnes D. Tiberij viſæ fuerint habere cauſam à ludo aleatum, & taxillorum, in quibus dum victus à ſocijs, ne perderet, vt ſæpè fit, quotidie perdere non ceſſabat, eo magis intrabat nullitas obligationis, quod ne dum probaretur, pecunias, pro quibus ſe obligauerat, ipſum non percepiſſe, (ſicut conſiderat ſtatutum, licet adhuc ſatis non putet ad obligationis validitatem) ſed pro pecunijs,
3 † quarum in ludis de iure vetitis iacturam fecerat, nulla actione conueniri poſſet *l. ſi. C. de relig. & ſumpt. funer. l. ſolent. l. quibus ff. de aleæ luſu, & aleat. Gl. in c. Clerici vbi etiam Abb. nu. 12. & 16. de vit. & honeſt. Cleric. Paris de Put. in Tract. de lud. n. 15. & 21. Caccialup. eod. tract. n. 23. & ſeq.* Præſertim cum & idem tamquã filius fam. liberam pecuniæ adminiſtrationem non haberet, & pecunia, quam amiſerat, dici non poſſet ratione ſummæ contemnenda; quibus caſibus indiſtinctè admittunt Doctores denegari † non ſolum actionẽ
4 ex contractu facto in ludo, verum, & pecuniam amiſſam repeti poſſe, vt præter relatos voluerunt *Floran. in l. fin. l. §. ſi ſeruus numero 9. de aleæ luſ. & aleat.*

Vinius com.opin.quæst.468.nu.19.Capra reg.86.nu.59. Farinac.de var.& diuers.crim.q.109.num.217. Rot.in Rom.Pecuniaria 15.Martij 1602.corã Card.Ludou.dec. 47.& in Cesenaten.Pecuniaria 28.Iunij 1627.coram bo. me,Patriarcha Manzanedo.

Hanc autem fuisse causam obligationis non solũ visũ fuit Dominis probari ex testibus, qui deponebãt Tiberium ludorum huiusmodi studio perditum præsenti pecunia, quàm in ludo non exponebat socijs satisfacere non potuisset, sed ex pluribus etiam coniecturis apertissimè concludi, cum fuerint initæ plures officiorum Societates cum ijsdem personis, à quibus ipse Tiberius in ludo vincebatur,† & non nisi per solam Confessionem de Recepto probaretur realis numeratio pecuniæ, & cum effectu, *Roland.cons.47.n.30.vol.3. Mascard.de probat.concl.815.nu.11.& 20.Farinac. de falsit.& simulat.quæst.162.nu.187.& 189.*

Et ad hoc considerarunt Domini ingentem æris alieni quantitatem scutorum octomillium, & vltra, quã solius anni spatio Tiberius contraxit, Satis enim visũ fuit inuerisimile, vt hac summa vel indiguerit, vel tam breui tempore consumpserit, dum eidem Domi à Patre omnia †quæ vsui esse poterant, suppeditabantur, vt arguunt in proposito, *Cranet. cons.156.nu.9. Decian. cons.62.n.72.& 79.vol.3.Magon.decis.Lucen.25.n.7. Dec.cons.94.n.2.Rota in Rom.Pecuniaria 5.Maij 1627. coram R.P.D.meo Dunozetto.* Et omnis necessitatis, aut indigentiæ causa, imò quælibet sordis suspicio, quę Patri seni, & parco fortè obijci posset, excluderetur: dum æquè, ac fratrem, quem natu maiorẽ etiam Domi habebat, & cuius huiusmodi rerum egestas nulla proponebatur, à parentibus tractatum Tiberium ijdem testes deponebant. Non enim † reuocari poterat in dubium probatio, quæ ex eorum attestatione sequebatur, postquam & Domi eidem D.Io. Antonio inseruierant, & plenissimam reddebant sui dicti causam, *l.solum.C.de testibus §.licet,& ibi gl.in verb.solam auth.de testibus l.cum hi.§.vult igitur ff.de Transact.speculat.de testibus §.1.nu.60.& sequ.*

Ex pactis etiam insolitis, † & non consueto more agendi, licebat & hanc simulationem deprehendere, cum nullis datis fideiussoribus ingentem pecuniã Tiberius in societatem officiorum acceperit, imò fuerit idẽ ab aliquibus peculiari ac diuersa Apoca promissum, fore vt nõ nisi post Patris mortem, vel sors ab eo repeteretur, vel etiam fructus exigerentur. Hinc enim apparebat, quam fuerint contrahentes de hac Tiberij obligatione solliciti, imò quanti hoc suum creditũ fecerint contra quam huiusmodi officiorum societatib. sieri contingat, quæ propter pecuniarum † discrimen, quod ex mutuo periculo hinc inde incurritur, non nisi ad sex menses contrahi vt plurimum solent, & in quibus fructus anticipatè soluuntur, & plurium fideiussorum cautionem, imò, & pignoris sat notum est, quandoque requiri, & hanc † coniecturam, quæ ex pactis insolitis simulationem arguit, considerant Doctores tam si partes plus æquo sollicitas cautius sibi voluisse prospicere appareat. *l.si quis sub condit.ff.de condit.instit. Ias.in l.Testamentum nu.3.& 4.C.de testam.& cons. 170.nu.1.lib.2.Barbat.cons.1.nu.34.vol.1.Surd.consil. 327.nu.4.Menoch.de præsum.præsumpt.122.nume.67. Farinac.de falsit.& simulat.quæst.162.par.4.num.155. & 163.* Quam † etiam si minus remisisse, & segnius rẽ agentes ostenderint, haud magni à se eam obligationem fieri, quam aut titulum causæ.prætendebant, aut quod ex ea minus instè sibi deberetur, iure negligebant. *Paris.cons.54.num.70.& seqq.vol.1.Tiraq. de re tract.conuent.in præfat.num.32.afflict.decis.40.in fin. Rot.diuers.decis.116.num.5.p.2.& in Imolen.Pecuniaria 3.Iunij 1628.coram R.P.D.meo Virili. Et in Romana Pecuniaria 5.Maij 1627.coram D.meo Dunozetto.*

Et demum nimiam facilitatem tàm concedendi, quam credendi filio familiæ hanc pecuniæ summam
12 Domini maximè suspectam habuerunt, † in ijs præsertim personis, in quibus, & mores, & regionis institutæ latis contrarium suadere poterant. *Alciat.in l.si maior C.de transact.Bald.cons.311.vol.5.Cuman.cons.145.nu. 4.Card.cons.71.num.12.Cassan.ad consuetud.Burgund. Rubr.10.de retract.§.12.in text.ibi, si fraus est inuenta vers.Decimus.* Et cum ex his omnibus probaretur causa simulandi tum respectu Tiberij, qui se obligauerat, quam eorum, qui pecuniam dederant, de contractus, & obligationis nullitate dubitari non poterat; cum
13 propter † probationis difficultatem, & duæ etiam leuiores coniecturæ satis esse putentur, & maximum sit superhoc ipsius Iudicis arbitrium. *Aym.cons.156.nu. 7.Honded.cons.33.nu.53.lib.2.Becc.cons.52.nu.41.& seq.Menoch.de arbitr.Cas.247.& de præsumpt.li.3.præsumpt.122.num.7.Farinac.de falsit.,& simulat.quæst. 162.nu.105.& 143.* Et ita fuit informantibus Dominis de Naris coram me resolutum, &c.

EMINENTISS. ET REVERENDISS. D. CARD. VIRILI.

Romana locorum.Montium.Lucæ 14.Maij. 1629.

ARGVMENTVM.

Manutentio cui concedatur, & ex quibus actibus, & causis.

SVMMARIVM.

1 *Clausula constituti operatur, vt possessio censeatur translata in constituarium.*
2 *Clausula constituti transfert etiam possessionem in incorporalibus.*
3 *Constituario datur manutentio.*
4 *Possessio acquiritur per exactionem.*
5 *Verba, ame stellanti, important dominium, & possessionem.*
6 *Demonstratiuè, & non limitatiuè verba in dubio interpretari debent.*
7 *Exactio tribuitur titulo precedenti.*
8 *Actus præsumitur potius factus nomine proprio, quã alieno.*
9 *Exactio vnica sufficit ad effectum manutentionis.*
10 *Prædo, & spoliator est manutenendus in sua possessione.*
11 *Possessio de facto sufficit ad effectum manutentionis.*
12 *Clausula constituti effectus, & possessionis subsecutæ per exactionem remanet illæsus sub dispositione Iuris.*
13 *Decis.in causa Romana de Cineys intellectus.*

14 *M. ar-*

14 *Manutentio datur possessori, qui non habuit se pro spoliato ex sententia iniusta Iudicis.*
15 *Possessor est citandus in sententia reintegratoria.*
16 *Possessor iniustus, & illicitus est citandus.*
17 *Sententia ex defectu citationis non substinetur, nec nocet non citato.*
18 *Sententia lata in contumaciam contra vxorem non nocet viro scienti litem.*

DECISIO CCLXXXIV.

VIrtute commissionis habentis clausulam cum facultate manutenendi, quem de iure, disputato dubio, cui esset dandum mandatum de manutenendo &c. Renato Marerio dandum esse Domini resolnerunt, nam de eius possessione tempore motæ litis constat: Primò ex eo, quod Martia vxor ei ista septuaginta sex loca Montium dedit in dotem cum æstimatione scut. 109. pro quolibet loco, cum clausula Constituti, per † quam in Renatum maritum fuit translata
1 tuti, per † quam in Renatum maritum fuit translata possessio, quam Martia vxor habebat, *l. quod meo, l. interdum ff. de acquiren. possess. Tiraquell. de iure constit. par. 1. numero 2. & 4. Rota decis. 551. numero 4. par. 2. recentior. Gregor. XV. decis. 437. num. 1. & sequ.* & in
2 puncto in incorporalibus, † & locis montium, quod clausula constituti transferat eandem possessionem, *Rota decis. 764. num. 2. recent. Bart. in d. l. quod meo num. 6. & 7. vbi Alexand. num. 2. Corn. num. 8. in fin.* Constitutario † autem dari manutentionem, *tradit Faber. in §. retinendæ num. 7. instit. de interdict. Roc. decis. 299. nu. 1. post Pacific. de salu. & apud Pic. decis. 153. nu. 4. Addent. ad Gregor. d. dec. 457. nu. 6.*

Secundò, quia Renatus post cessionem locorum Montium in dotem mediantibus † pluribus ordi-
4 nibus exegit, per quam exactionem acquisiuit possessionem, *Bart. in l. penult. ff. de condit. instit. Socin. Sen. consil. 131. numero 3. lib. 1. Dec. consil. 400. nume. 3. Rota decis. 691. numero 2. par. 2. recent.* & consequenter eidanda est manutentio §. *retinen. instit. de interdict.*

Non obstat, quod ordines dicant: *Iochi cantarà sotto nome della Signora Martia*, & quietantiæ dicant: *per la Signora Martia*, quia duo ordines subdunt: † *à me spettanti*, quæ verba important do-
5 minium, & possessionem, *Rebuff. in l. verbum illud pertinere versic. 40 ita sient. & versic. & sic verba spectare ff. de verborum significatione. Felin. in rubric. de rescript. numero 7. versic. hoc autem limitatur*, & consequenter Renatus ob supradicta verba *à me spettanti*, faciebat ordines, & exigebat illis median. vti Dominus, & possessor. & in quietantijs dicitur: *con ordine del Signor Renato:* & ideo in executionem ordinum habentium supradicta verba *à me spettanti*, quare supradicta verba tam quietantiæ, quam ordinum fuerunt apposita demonstrativè, ad hoc, vt cum adhuc literæ patentes remanerent sub nomine Martiæ, sciretur, quod erant illamet loca Montium sibi data,
6 † in dotem ab vxore, & ad ipsum Renatum pertinentia, *Aymon. consilio 301. numero 5. Natt. consilio 34. numero 5. & 6. Gregor. decisio 516. numero 8.* cum enim
7 præcesserit titulus dotis, exactio † attribuitur titulo præcedenti, *l. quædam mulier ff. de rei vendicat. l. 2. C. de acquirend. possession. l. marito ff. pro socio, Dec. consil. 618. numero 2. Gregor. decis. 307. numero 11.* & di-
8 citur † facta nomine proprio, non vxoris *l. 1. num. 1. magis ff. de solut. Rota decis. 364. num. 6. par. 1. in recent. Afflict. decis. 360. numero 7. Gregor. decis. 472. num. 4.* & fuit exactiones cessisse ad vtilitatem ipsius Renati, qui fructus locorum Montium vti ad ipsum spectantium exigi mandauit, *Rota d. decis. 764. nu. 3. versic. non obstat etiam par. 2. in recent.* atque etiam expressit: *Li farò boni alli nostri conti.*

9 Ad effectum † autem manutentionis sufficit etiam vnica exactio, *Rip. in capit. cum Ecclesia Sutrina nume. 52. & 53. de caus. possess. & propriet. Bald. consil. 251. per tot. lib. 5. Roman. consil. 311. numero 7.* & etiam Prado,
10 † & spoliator est manuten. *Menoch. de retinen. remed. vlt. numero 18. Rota decis. 641. num. 8. par. 1. diuersor. &*
11 *decis. 661. num. 2. par. 1. in recent.* & sufficit possessio † de facto, cum manutentio detur etiam ad statum, *Greg. decis. 569. numero 3. vbi adden. numero 6. Rot. diuers. decis. 641. numero 8. par. 2. & fuit dictum in Romana officiorū Plumbi 4. Iulij 1601. coram bo. me. Card. Pamphil.*

Nec subsistit, quod possessio non fuerit translata in vim constituti, nec potuerit acquiri sine mutatione nominis in Patentibus facienda per Secretarium, quia reformatio Pauli Quinti hoc non disponit, sed præscribit solum formam admittendi huiusmodi re-
12 signationes, ideo effectus clausulæ Constituti, † & possessionis subsequutæ per exactiones remanet illæsus sub dispositione iuris, *Rot. d. decis. 764. p. 2. recent.*

Decisiones verò *in Romana de Cineus 15. Decembris 1623. & prima Iulij 1624. coram R. P. D. meo Pirouzano* non † dicunt, quod ad effectum acquirendi posses-
13 sionem necessaria sit renouatio patentium cum mutatione nominis, sed solum firmant, quod ex descriptione Secretarij & exactione fructuum probatur possessio, quod est, quid diuersum, & quod huiusmodi renouatio ad effectum possessionis, & manutentionis non requiritur, satis probatur ex supradicta *dec. 764. nu. 2. & 3. par. 2. recent.*

Non obstat clausula apposita in Patentibus de dando cautionem restituendi prioribus, & cuictionis ad cōcentamentum Principis Burghesij, quia fatis est istam cautionem dare in actu executionis, quando mutantur Patentes. Interim per clausulam Constituti, & actus possessorios fuit acquisita possessio manutenibilis per prælegata.

Tandem non obstat, quod in vim sententiæ D. Thesaurarij hæredes Roberti Primi fuerint reintegrati, & descripti in litteris Patentibus, fructusq; exegerint, ideo ipsis auctore prætore possidentibus dan. fuisset mandatum de manutenendo, quia supradicta conclusio procederet si Thesaurarius iuste, & rectè processisset, sed cum nulliter ex defectu citationis Renati Pos-
14 sessoris dederit reintegrationem, fit est, † quod Renatus non habuerit se pro spoliato ad effectum, vt illi sit dandum mandatum de manutenendo, *Rota dec. 802. nu. 7. & 8. p. 1. diuers. Put. dec. 409. in fi. lib. 2. in correct. Seraph. dec. 1041. n. 3. Greg. dec. 458. nu. 1. Rot. dec. 664. nu. 1. p. 1. & 630. nu. 1. in fi. par. 2. recent. Bald. cons. 135. num. 2. lib. 2.*

15 Quod autem Renatus † possessor esset citandus in sententia reintegratoria, *est text. in c. licet Episcopus, vbi gl. in verb. vocato de præben. in 6. Felin. in c. dudum n. 24. de rescrip. Rot. d. decis. 802. num. 8. par. 1. diuers. Mantic. decis. 194. nu. 3. & decis. 309. nu. 4.* & quod † iniustè,
16 & illicitè possessor sit citandus, *Rayn. cons. 17. n. 3. li. 5.*

Gabr. de citat. concluſ. 1. nu. 69. & ignorantia, quod Renatus eſſet Poſſeſſor, & propterea eum non citauerit,
17 non † ſubſtinet ſententiam, nec illa præiudicat non citato, *Gabr. de citat. d. concl. 1. nu. 70. Ruuin. conſil. 62. nu. 24. lib. 5. Alex. conſil. 5. nu. 2. lib. 2. Soccin. ſen. conſil. 13. num. 5. lib. 4.*

Non obſt. quod Maritus ſciret litem fieri cum vxore, quia cum vxor nullã fecerit defenſionem, ſenten-
18 tia † lata in contumaciam contra vxorem non nocet viro ſcienti litem, *Bart. in l. cum fil. famil. nu. 4. in fin. ff. de verb. oblig. addit. ad Bart. in l. ſæpe num. 1. ff. de re iudic. Roman. conſ. 337. nu. 10. Alex. conſ. 84. nu. 4. & 11. lib. 3. Marſil. ſingul. 4. Boer. deciſ. 79. num. 4.* præſertim cum maritus fuerit in alijs actibus citatus, ideo credebat, quod ad ſententiã quoque citaretur, & ſic deficit eius patientia requiſita, vt ſcientia præiudicet *d. l. ſæpè ff. de re iudic. & ibi gloſ.*

Et ita vtraque &c.

REVERENDIS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Florentina Iuris patron. de Ianfigliazzis. Lunæ 14. Maij. 1629.

ARGVMENTVM.

Præſentati à diuerſis patronis, qui habent partem in iurepatronatus, quis eorum veniat inſtituendus. Quaſi poſſeſſio præſentandi qualiter acquiratur. Iurispatronatus natura, quæ ſit.

SVMMARIVM.

1 *Præſentato à maiori parte Patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi debetur inſtitutio.*
2 *In quaſi poſſeſſione præſentandi quis ex vnica præſentatione conſtituitur.*
3 *Ordinarij gratificatio, quando plures ſunt præſentati, quo caſu ceſſet. & nu. 6.*
4 *Gratia Apoſtolica eſt ſubreptitia, ſtante in ea clauſula, dummodo non ſit alteri Ius &c. quando fuerit alteri ius quæſitum.*
5 *In actis ea, quæ non ſunt, attendenda non veniunt.*
7 *Patroni, qui in iurepatronatus conſtituunt minorem partem, pro nihilo reputantur.*
8 *Patroni Laici habent tempus quadrimeſtre de Iure ad præſentandum.*
9 *Iuſpatronatus de iure eſt indiuiduum, & totum eſt penes ſingulos, & non attenditur maior numerus in abſtracto, ſed ſolum maior numerus eorum, qui realiter præſentant.*
10 *Iuspatronatus, quando eſt gentilitium competit in capita.*
11 *Iuſpatronatus, quando eſt turbidum, cuius conditionis ſit, tunc attenditur vltimus ſtatus.*

DECISIO CCLXXXV.

CVm ad Parrochiales SS. Mariæ, & Andreæ vnitas, quæ de Iurepatronatus laicorum eſſe dicuntur, Marius de Doctis, & Stephanus Bonfantes à diuerſis Patronis fuerint præſentati, dubitaui hodie in Rota, quis eorum ſit inſtituendus, & fuit ad fauorem Marij
1 reſolutum, quia † cum ille fuerit præſentatus à maiori parte Patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi, ei debetur inſtitutio *c. ex frequentibus, & ibi gloſ. de inſtit. c. conſultationibus de iure patron. glo. in c. quoniam, verſ. qui maioribus eod. tit. Ferret. conſ. 23. nu. 4. lib. 1. Mant. deciſ. 86. num. 4. & Rota deciſ. 202. num. 1. part. 2. recent. & in Lunen. Sarzanen. beneficij 31. Maij 1627. coram me.*

Quod autem Marius habeat maiorem partem Patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione, eſt clarum quia fuit præſentatus à Vincentio Ianfigliaccio, qui pro medietate, & à Ludouico, qui pro ſua portione, quam aſſeruit habere in alia medietate, præſentauerant Carolum, pro cuius obitum hoc beneficium vaca-
2 uit, ex qua præſentatione † conſtituti fuerunt in quaſi poſſeſſione preſentãdi reſpectiue modo prædicto iux-ta *reg. tex. in d. cap. conſultationibus de iurepatronat. Acchill. deciſ. 5. de iurepatr.* etiam quod ſit vnica præſentatio *Rip. in c. cum Eccleſia Sutrina de cauſ. poſſ. & propr. Rom. conſ. 311. nu. 7. Federic. de ſen. conſ. 234. Oldrad. cõſil. 312. col. 2. Dec. conſ. 117. nu. 2. verſ. quod autem quaſi poſſeſſio, Rota deciſ. 49. de reſcript. in antiqu. & deciſ. 17. nu. 1. par. 2. diuerſ. & alibi ſæpius*, Vnde cum Stephanus fuerit præſentatus à ſolo Horatio, qui vt conſtat ex dicta vltima præſentatione de Carolo facta ſolũ eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi pro ſua portione, quam habet in prædicta alia medietate, inſtitutio, vt dictum eſt, debetur Mario, & propterea gratificatio
3 † Stephano facta ab Ordinario Florentino fuit nulla *gl. in c. ſi plures verb. auferri, verſ. ſed ſi ponas 16. q. 7. Innoc. in c. 1. num. 2. eod. tit. Dec. conſ. 129. nu. 1. Lambert. lib. 2. par. 3. q. 5. art. 1.* prout etiam gratia Apoſtolica
4 † eidem, vt prætendebatur facta fuit ſubreptitia ſtante clauſula, dummodo nõ ſit alteri ius &c. quod hic fuiſſe Mario quæſitum eſt indubitatum ex præſentatione à maiori parte, *Cardin. Serapi. deciſ. 1238. Rota deciſ. 726. nu. 3. par. 2. recentior.* necnon ſtante narratiua præſentationis à medietate, *Rota deciſ. 568. num. 1. & deciſ. 625. num. 2. par. 2. recent.* quæ clauſula & narratiua veriſimiliter adſunt in litteris dictæ gratiæ, &
5 in omnem caſum cum litteræ † non ſint in actis, non ſunt pro nunc attendendæ.

Non obſtat quod Horatius præſentauerit Stephanum etiam vti Procurator alterius Vincentij, necnon Nicolai, Lucæ, Franciſci, Petri, Philippi, & Alexandri, qui vna cum eo habent præfatam aliam dimidiam Iurispatronatus, & ſunt pariter in quaſi poſſeſſione ex dicta Caroli præſentatione effectũ ſortita, & ideo
6 Stephano † potuiſſe Ordinarium Florentinum gratificari vti præſentato à medietate Patronorum, ex quo Ludouicus, & Ginus eorum Compatroni in eadẽ di-
7 midia vti † conſtituentes minorem partem pro nihilo reputantur, *Rocch. de iurep. verb. ipſe, vel is à quo, nu. 7. Garz. de benef. p. 5. c. 9. n. 223. Caſſador. deciſ. 2. de iurepatr. Rot. deciſ. 443. n. 4. par. 2. recent. & addẽt. ad Greg. XV. dec. 452. nu. 23.* quia fuit bene reſponſum non eſſe verum quod Stephanus fuerit præſentatus ab omnibus ſupradictis Compatronis in dicta medietate, ſed ab Horatio dumtaxat, cum enim non conſtiterit de mandato, aut de ratificatione prædictorum intra
8 quadrimeſtre Patronis † laicis ad præſentandum à iure præfinitum præſentatio per Horatium eorum nomine facta nõ attẽditur *Lap. alleg. 22. Rocch. vbi ſupra, verb.*

verb. honorificum q. 5. num. 26. Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 2. q. 1. artic. 21. numero 5. Put. deciſ. 311. num. 2. libr. 3. in correct. Rotæ deciſ. 443. numero 3. parte 2. recent. & addent. ad Gregor. XV. deciſ. 177. numer. 7. De
9 iure autem cum iuſpatronatus ſit indiuiduum,† & totum ſit penes ſingulos, non attenditur maior numerus Patronorum in abſtracto, ſed ſolum maior numerus eorum, qui realiter præſentant *Ioan. Andr. in capit. 3. verb. plurimorum, & ibi Abb. numero 13. de iurepatron. Dec. conſil. 127. in fin. verſic. in iſta materia Lambertin. vbi ſupr. lib. 1. par. 3. art. 2. queſt. 4. per tot. Gonz. in reg. 8. gloſ. 45. numero 69. Garz. de benef. par. 5. capit. 5. numer. 47. Rot. apud Reuerendiſs. D. meum Decanum deciſ. 212. num. 4. & in Compoſtellana parrochialis 15. Martij 1627. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.*

Minus obſtat quod prætendatur hoc Iuſpatronatus
10 † eſſe gentilitium, & ſic competere in capita, quia ad hoc probandum ſolum afferuntur quędam præſentationes, quæ prætenduntur retrofactæ in capita, quæ tamen hoc non concludunt, quinimo in earum vna fit hæredum mentio; vnde ſtante hac turbiditate attendi
11 † debet in præſenti prædictus vltimus ſtatus, *ex d. c. conſultationibus, & alijs ſup. alleg.* Et in omnem caſum etiam quod eſſet gentilitium, Marius iuxta ſupradicta eſſet præſentatus à maiori parte Patronorum; Stephanus autem à minori nempe à ſolo Horatio &c. Et ita deciſum vtraque &c.

R. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs. Lunę 14. Maij. 1629.

ARGVMENTVM.

Filij quando cenſentur acquiſiuiſſe bona ex proprijs pecunijs, & non ex paternis.

SVMMARIVM.

1 *Bona præſumuntur eſſe poſſidentis.*
2 *Bona filiorum præſumuntur ab eis acquiſita data eorum induſtria.*
3 *Solutio in dubio præſumitur facta ex proprijs pecunijs ſoluentis.*
4 *Filiorum induſtria data, cẽſentur eius bona ab eis acquiſita, niſi incontinenti, vel nullo dato interuallo proportionato poſt mortẽ patris filij acquiſiuiſſent.*
5 *Temporis notabilis diſtantia poſt mortem patris de per ſe inducit præſumptionem, quod filij potuerint acquirere bona ex bonis proprijs.*
6 *Filij, quando ſunt induſtrioſi, tunc non exigitur illa temporis longa diuturnitas poſt mortem patris, quod præſumantur acquiſiuiſſe ex bonis proprijs.*
7 *Filij, quod acquiſuerint bona ex pecunijs paternis, iſta præſumptio ceſſat, etiam patre viuente, & filijs cum eo adminiſtrantibus, quoties concurrit filiorum induſtria.*
8 *Et hoc multo facilius admittitur poſt mortem patris.*
9 *Bona ſemel alienata amplius non cadunt ſub fideicommiſſo.*
10 *Pacta ſunt aliquid non habuiſſe effectum, vel non fuiſſe factum.*
11 *Bona fideicommiſſo ſubiecta, eo expirato, euadunt libera.*
12 *Bona vinculata fideicommiſſo, quando remanent libera, poſſunt liberè alienari.*

DECISIO. CCLXXXVI.

ABſoluta diſputatione ſuper poſſeſſione tornaturarum 122. circiter poſita in Villa Bagnarolæ, placuit reaſſumere diſputationem ſuper poſſeſſione poſita in Communi Medicinæ, & alia in Communi Podij, ſeu Caſtri S. Petri, ſuper quibus fuit iam propoſitũ dubium 20. Decembris præteriti, & non reſolutum, hodie autem Domini reſponderunt etiam ſuper iſtis poſſeſſionibus dandam eſſe Immiſſionem Domino Stephano. Quia de fideicommiſſo, & illius purificatione Conſtat ex deciſionibus iam in hac cauſa emanatis, & quod hæc prædia poſſeſſa fuerint à Hieronymo fideicommittente, iam fuit firmatum ſub die 5. Martij 1627.

Nec obſtare viſum fuit hæc bona præſumi proueniſſe à Ioanne ſeniore Patre Hieronymi fideicommittentis; Quoniam immo præſumptio eſt, quod bona
1 † ſint poſſidentis *l. ob maritorum, vbi gloſſ. in verbo occupatæ C. ne vxor pro marit. Socc. iun. conſ. 135. num. 15. lib. 2. & fiat dictum in Romana legatorũ de columna 20. Decembris 1615. coram bo. me. Cardin. Sacrato,* præſertim data † induſtria Hieronymi, & fratrum, quo caſu
2 validior efficitur præſumptio, quod ab ipſis acquiſita fuerint *gloſſ. in l. cum oportet in verbo ex eius ſubſtantia. C. de bon. quæ liber. Roland. conſ. 90. nu. 9. 12. & 23. lib. 2. Becc. conſ. 113. num. 9. lib. 1. Surd. conſ. 505. num. 6. lib. 4.* cum alijs relatis in vtraque ex poſtremis deciſionibus.

Sed ceſſat difficultas, quia datur inſtrumentum acquiſitionis factæ de dictis prædijs à d. Hieronymo, & eius fratribus de anno 1508. poſt obitum Ioannis ſenioris patris, nec euitari poteſt hoc motiuũ eo, quod ſtante vicinitate temporis nempe triennio à morte Ioannis, præſumatur acquiſitionem fuiſſe factam ex pecunijs eiuſdem Ioannis patris: quoniam afferitur in inſtrumento acquiſitionis, emptionẽ fieri ex proprijs
3 communibus fratrum pecunijs, prout in † dubio ſolutio cenſetur facta ex pecunijs ſoluentis *l. & magis, ff. deſolut. l. cum pecuniam ff. de negoc. geſt. Dec. conſ. 651. num. 3. Becc. d. conſil. 113. numer. 27. Moder. Brixien. de ſubſtit. q. 637. nu. 35. & ſeqq. Rot. deciſ. 220. nu. 4. p. 1. & 460. num. 3. par. 2. recent.* & præſumptio illa, quæ in-
4 nititur induſtriæ filiorum †, de per ſe ſola videtur ſufficere, niſi in continenti, vel nullo dato interuallo proportionato poſt patris mortem, filij acquiſiniſſent, vt videtur innuere *gloſſ. ind. l. cum oportet in verbo ex eius ſubſtantia, verſic. hoc præſumi, vbi nullam vim facit ſuper temporis diſtantia,* & conferunt tradita ibi per *Bald. n. 11. verſ. ex qualitate bonorum Alex. conſ. 171. n. 5. verſ. 2.* Reſpondeo *lib. 6. Menoch. lib. 3. præſumpt. 50. n. 3.* & certè notabilis diſtantia temporis de per ſe in-
5 ducit præſumptionẽ, † quod potuerint acquiri ex bonis proprijs, nempè ob parſimoniam, donationem, & alio modo, atque etiam itidem ſola induſtria perſonæ in mercatura, vel alijs muneribus, cum aliquo cõgruo temporis ſpatio, prout videtur triennĩ, poteſt de per ſe inducere præſumptionẽ acquiſitionis, & ſic data induſtria perſonæ non videtur exigenda illa temporis
6 longa diuturnitas, † quæ deficiente induſtria, neceſſaria eſſet, prout etiam clarius comprobatur, quoniam

si præsumptio acquisitionis ex pecunijs paternis cessat
7 set etiam patre viuente, & filijs simul cum eo adminis
strantibus, quoties concurrit ipsorum filiorum industria, quemadmodum firmauit *Ruin. cons.* 23. *sub nu.* 37. *vers. sed contrarium, & vers. quod est verum lib.* 5. *Rota Lan. cons.* 90. *nu.* 30. *ad fin. lib.* 2. *Becc. d. cons.* 113. *num.* 9. *vers. vbi ait hoc procedere lib.* 1. *Surd. d. cons.* 505. *sub n.*
8 7. *vers. id quod procedit*, ergo tanto facilius † post secutam patris mortem, & dato aliquo congruo tempore, vt pariter arguunt *Ruin. d. cons.* 23. *sub nu.* 37. *vers. ac si etiam lib.* 5. *Becc. d. cons.* 113. *sub num.* 9. *vers. & quod magis lib.* 1. *& Surd. cons.* 505. *nu.* 6. *ante fin. vers. aliud ergo est, & decis.* 339. *nu.* 14. *in fin. vers. & si prædicta*.

Nec obstat id, quod in alia disputatione sub die 20. Decembris præteriti difficultatē ingessit Dominis, quod nempe hæc prædia data fuerint insolutum pro restitutione dotis Lucretiæ Lignanæ vxoris Ioannis iunioris, & pro qua Hieronymus Socer se obligauerat, & ideo †
9 tanquam semel alienata amplius non cadant sub fideicommisso Hieronymo, licet alia via postea peruenissent ad filios, & successores eiusdē Hieronymi, quoniam hodie dantur instrumenta, in quibus apparet dationem insolutum non fuisse sortitam effectum, & Lucretiæ ex alijs bonis satisfactum fuisse, & signanter ex precio partis cuiusdam domus magnæ ad Ioannem iuniorem eius virum spectantis, & ex alijs pecunijs prout in instrumento filij eiusdem promi
10 serant, & † paria sunt huiusmodi dationem insolutum non fuisse factam vel non habuisse effectum iuxta *not. per Bald. in l. vnica post princ. C. de nud. iur. Quirit. Iason. l. reconuenti nu.* 108. *ff. de leg.* 3. *Surd. cons.* 3. *nu.* 29. *cum seqq. & cons.* 373. *nu.* 25. *& cons.* 385. *nu.* 24. *Mant. de tacit. & ambig. lib.* 12. *tit.* 4. *nu.* 8.

Nec obstat, quod hæc domus magna fuerit in bonis Ioannis senioris primi fideicōmittentis, & sic cum fuerit alienata à filijs Ioannis iunioris, saltem hæc alienatio veniat reintegranda in totalijs bonis eiusdem Hieronymi: quoniam licet à principio Hieronymus vna cum Ioanne iuniore filio se obligauerit pro restitutione dotis vxoris eiusdem Ioannis iunioris, attamen verè hoc erat debitum eiusdem Ioannis iunioris, & ideo dictus Hieronymus pater in testamento mandauit huiusmodi dotē separari à patrimonio, & Ioannes, ac alij fratres filij eiusdē Hieronymi senioris exe cutioni demandarunt hoc præceptum paternum, immo Hieronymus iunior filius eiusdem Ioannis iunioris simulq. Hector, & Aldraghettus in inuentario hāc dotem retulerunt in debitum Ioannis iunioris, & meritò quia ipse Ioannes iunior habuit dotem suæ vxoris, & Hieronymus pater (vt dictum est) mandauit separari à patrimonio, bona autem Ioannis senioris fi-
11 deicommisso subiecta, euaserunt † libera, & expirauit fideicommissum in persona Ioannis iunioris, *vt in hac causa firmatum fuit sub die* 2. *Iunij* 1628. *coram me*; Ita consequenter pro extinguendo hoc debito Ioannis iunioris, Hieronymus iunior, & alij eiusdem filij po-
12 tuerunt alienare partem huius domus †, quæ amplius fideicommisso Ioannis senioris nō erat vinculata, sed libera remanserat in hæreditate Ioannis iunioris *l. cum pater §. libertis in fi. ff. de leg.* 2. *Surd. consil.* 284. *nu.* 19. *& cons.* 305. *nu.* 53. *Rot. dec.* 203. *nu.* 1. *par.* 2. *recent.* & sic de tempore illius assignationis factæ per Hieronymum iuniorem, & fratres, non extabat aliquod fideicommissum Ioannis senioris, quod veniat reintegrandum, & præsumitur etiam Ioannem iuniorem satisfactum remansisse ex bonis, seu pecunijs hæreditatis Hieronymi senioris, quatenus in aliquo creditor fuisset, maximè datotam diuturno tempore, & quod amplius est, nec ipse Ioannes iunior, nec eius filij aliquid vnquam petierunt.

Quæ dicuntur de duabus domibus, & sex apothecis subrogatis loco illius domus magnæ non sunt præsentis inspectionis, & poterunt deduci cum de illarū immissione agetur.

Quoad detractionem legitimæ Domini transiuerunt cum responsione iam data in hac causa 20. Decembris præteriti, & 7. Maij currentis.

Et ita vtraque parte informante conclusum fuit pro immissione etiam quoad possessiones Medicinæ, & Podij.

R. P. D. QVEIPO.

Troiana Pensionis. Lunæ 14. *Maij* 1629.

ARGVMENTVM.

Pensionarius quando pensione possit priuari.

SVMMARIVM.

1 *Pensionario denegari non potest manutentio, & quo casu procedat.*
2 *Pensionario, ad hoc vt detur manutentio non est necesse, vt ostendat literas expeditas, sed sufficit constare de reseruatione pensionis saltem per supplicationem.*
3 *Pensionarius, si in possessione exigendi non existat, & pensio sit conditionalis, tunc implementum conditionis probare debet.*
4 *Dispositio suspenditur per conditionem, vt non sortiatur effectum conditione pendente.*
5 *Pensionis literæ sunt omnino iustificandæ.*
6 *Verba à parte in gratiæ impetratione narrata debent ab ea iustificari.*
7 *Conditio tacita perinde dispositionem conditionalem reddit, & eius effectum suspendit, ac facit tacita.*
8 *Quod procedit etiā in vltimis voluntatibus, nisi quoad effectum transmissionis.*
9 *Conditio, quando inducitur, & colligitur ex verbis dispositionis, dicitur expressa.*
10 *Probatio plena requiritur pro iustificatione gratiæ, vbi agitur de probando valore affirmatiue per ascensum expresso in gratia pensionis.*
11 *Verba, vt asseris, expressam conditionem inducunt.*
12 *Beneficia Ecclesiastica sine diminutione debēt cōferri.*
13 *Altari, qui seruit, de altari viuere debet.*
14 *Possessio, quæ est contra ius, & imponit seruitutem beneficijs, non relevat ab onere probandi.*
15 *Præsumptio iuris transfert onus probandi in aduersarium.*
16 *Gratia iustificatio ex tempore non præsumitur, nisi spatio* 30. *annorum.*
17 *Resignatario non licet, retento beneficio resignato, super quo pensio fuit reseruata, de nullitate pensionis excipere.*
18 *Regressus, vel reintegratio ad beneficium alicui non competit, si numquam ab illo fuit obtentum, vel amissum.*

DE-

DECISIO CCLXXXVII.

PRoposita causa in petitorio super pensione centum ducatorum reseruata per fel. rec. Paulum V. ad fauorem D. Matthæi Moranzani super fructibus simplicis beneficij S. Stephani Terræ Foggiæ Troianæ Dioec. Dominis visum fuit, Pensionem non deberi; Nam licet in possessorio siue contra eum, qui pensioni consenserat, † siue contra successorem non consentientem agatur, constito de litteris reseruatorijs, & de quasi possessione exigendi pensionem absque discrimine puræ, vel conditionalis reseruationis mandatū de manutenendo soleat, & debeat relaxari, ex traditis à *Pariſ. de reſig. benef. lib. 6. q. 2. num. 65. Gabr. conſil. 180. Rot. dec. 310. num. 30. par. 1. diuerſ.* & latè prosequitur *Garz. de benef. 1. par. c. 5. ex num. 442.* & non esse † necessarium in prædicto casu ostendere, litteras expeditas, sed sufficere constare de reseruatione pensionis saltem per supplicationem docet *Garz. vbi supra num. 454. cum ſeq.* hoc modo contrarias sententias ad concordiam reducens. Si verò actor in possessione exigendi † non existat, & pensio sit conditionalis, quamuis iudicium sit possessorium, & agatur contra eum, qui reseruationi consenserat, implementum conditionis probare debet, *ex Caſſad. dec. 10. num. 6. de reſcrip. Gig. de penſ. q. 85. num. 19. Grat. diſcep. for. c. 113. num. 74. Card. Seraph. deciſ. 1017. Garz. vbi ſupra num. 464.* quia per conditionem † suspenditur dispositio, vt non sortiatur effectum conditione pendente, *l. conditionalis 54. ff. de verb. ſign. §. ex conditionali Inſt. de verb. oblig. l. grege 13. §. ſi ſub conditione, ibi cum nihil interim debeatur ff. de pignor. l. cedere diem 213. verſic. vbi ſub conditione ff. de verb. ſign. l. ſub conditione 16. ff. de cond. indeb. l. ſi quis rerum 5. §. idem Iulianus in fin. ff. de liber. legat.*

Sed in petitorio contra eum, † qui pensioni non consensit intentato actorem reseruationem pensionis purè, vel sub conditione concessam iustificare debere, *poſt Caſſad. & Ant. Auguſt. fuit à Rota reſolutum coram fel. rec. Greg. XV. deciſ. 57. num. 1. & coram Pur. dec. 247. lib. 1.* quod etiam notarunt *Gig. de penſ. q. 47. & Garz. vbi ſupra ex num. 456.* quę doctrina in reseruatione conditionali sine controuersia recepta est *ex Seraph. d. dec. 1017. & deciſ. 1122. Rota dec. 547. num. 3. & 4. par. 1. recen.* propter rationem suprà traditā.

Et quamuis in nostro casu non adsit in reseruatione verba permodum conditionis expressa, indpci tamen videntur ex illis: *Et ad ducentos ſimiles annuatim, vt etiam aſſeris, aſcendentibus* &c. Nam cum sint † verba à parte in gratię impetratione narrata, debent ab ea iustificari *propter reg. tex. in c. 2. ibi, & huiuſmodi litteris intelligendo eſt hæc conditio etiam ſi non apponatur, ſi preces veritate nitantur, de reſcrip.* & conditio † tacita perinde dispositionem conditionalem reddit, & eius effectum suspendit, ac expressa *l. cum quis 38. in prin. ff. de ſolut. l. vlt. ff. qui ſatisd. cog. vbi notat glo. verb. non videtur l. ſi ex falſis C. de tranſact.* etiam in † vltimis voluntatibus, nisi quoad effectum transmissionis, *l. cū illud aut illud 25. §. hæres meus in fin. ff. quand. dies leg. ced.* vt docent *Bart. & Caſtren. in l. conditiones 98. ff. de cond. & demonſt. Cuiac. li. 18. quæſt. Papin. in d. §. hæres meus*, quando † ex verbis dispositionis conditio inducitur, & colligitur, dicitur expressa, & transmissionem legatorum impedit, *ſecūdū tex. in l. quod purè ff. quand. dies leg. ced.* & colligitur *ex text. in d. l. conditiones illę, extrinſecus non ex teſtamento venientes*, ibi expressè notarunt *Bart. & Caſtr. l. Gallus §. quidam veſtè, ibi qui ex verbis concipi poſſit ff. de li. & poſth.* vbi notarunt *Bar.* & *reliqui DD.* Ideo quod † requiratur plena probatio pro iustificatione gratiæ, vbi agitur de probando valore affirmatiuè per ascensum expresso in gratia pensionis, tenuit *Rot. dec. 444. num. 1. p. 2. recent. & deciſ. 268. par. 1. diuerſ. & apud Verall. deciſ. 330. par. 3. & Mohed. deciſ. 148. alias 3. de teſtib. & cum alijs Garz. de benef. p. 1. c. 5. ex num. 476.* quia iuxta doctrinam *Felin. in cap. ad aures num. 10. de reſcrip.* quando assertio valoris beneficij per ascensum, vt in casu nostro, ad secundam personam refertur veluti, *vt asſeris*, conditionem inducit, & ex eius defectu gratia corruit, quia illa verba, † *vt asſeris*, expressam conditionem inducunt, *vt tenuit Rot. dec. 6. num. 1. & 2. de preb. in antiq. & poſt Calder. tenet Felin. vbi ſupra in d. num. 10. in fin.*

Maximè cum actori obstet iuris communis præsumptio, tum quia † beneficia ecclesiastica sine diminutione debent conferri, *cap. 1. & totaliter vt eccleſ. benef. ſin. dimin. confer.* tum quia beneficiato alimenta, congruè debent reseruari. Nam qui altari † seruit, de altari viuere debet, *ex Diuo Paulo ad Corinth. c. 9.* & quia quælibet res libera præsumitur, *l. ſicut 8. §. Ariſto ff. ſi ſeruit. vindic. l. fluminum 24. §. vlt. l. Proculus 26. ff. de damn. infect. l. 1. §. denique ff. de aqu. pluu. arc. l. cum eo 9. ff. de ſeruit. vrb. prad. l. altius C. de ſeruit. & aqua, l. in re mandata 21. C. mand.* Ideo possessionē †, quæ est contra ius, & imponit seruitutem beneficio, ac eius primæuo statui repugnat, non releuare ab onere probandi, *poſt Bar. & alios* latè tradit *Ant. Rub. in l. naturaliter §. nihil commune ex num. 289. ff. de acquir. poſſ. & tradit Ceſ. de Graſ. deciſ. 8. num. 11. de ſent. & re iud.* quia † iuris præsumptio onus probandi transfert in aduersarium, *vt poſt Bal. & alios* tenet *Menoch. lib. 1. de præſumpt. q. 4. ex num. 3. per tex. in l. ſi quis 6. ff. de iudic. & Couar. lib. 2. var. c. 6. num. 1. per tex. in l. licet Imperator ff. de leg. 1. l. ab ea ff. de prob. l. ſi extraneus vbi Alber. & Bolgoſ. ff. de condit. caſ. dat. cap. quia veriſimile de præſumpt.* & latè prosequitur *idem Menoch. in d. li. 1. q. 33.* Neque ab † hoc onere probationis Actor remittendum esse, nisi ex transcursu triginta annorum, docet *tex. in l. omnes, l. ſunt C. de præſcrip. 30. vel 40. ann. Rot. coram Greg. XV. d. dec. 57. num. 5.* & fuit resolutum *in Burgen. pensionis 16. Decembris 1596. coram bon. me. Pamia, & in deciſ. 534. p. 1. diuerſ.* & docent *Alciat. de præſump. reg. 2. præſump. 23. Pariſ. conſ. 105. num. 13. lib. 4. & cum alijs Garz. vbi ſupra q. 5. cap. 5. num. 472.*

Non obstat Resignatario † non licere retento beneficio resignato, super quo pensio fuit reseruata, de nullitate pensionis excipere, *ex Mant. dec. 183. num. 1. Crescent. dec. 17. de reſcript. Rot. dec. 131. par. 1. recent.* quia non versamur in casu prædictæ doctrinæ, cum beneficium S. Stephani nunquam fuerit à Matthæo Moranzano possessum, neque resignatum: Nam ipse præposituram duntaxat Oppidi Canusiæ resignauit ad fauorem Felicis, de cuius consensu octuaginta ducati super dicta Præpositura, & centum super fructibus dicti beneficij ab eo obtenti reseruati fuerunt; ideo Matthęo non † potest competere regressus, nec reintegratio ad beneficium nunquam ab eo obtentum,

tum, vel amissum, *ex regul. ex. in l. decem ff. de verbor. oblig. & ibi Bart. & DD.*

Et ita &c. vtraque &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Florentina Canonicatus Lunæ 14. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus, quando sumus in dubio, an potius censeatur hereditarium, quam gentilitium. In iurepatronatus gentilitio qualiter succedatur. Iuspatronatus de sui natura transit ad quoscumque heredes.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus in dubio potius præsumitur hereditarium, quam gentilitium.*
2 *Nisi constaret de probatione in contrarium.*
3 *Factum quodlibet præsumitur ab causam præcedentem factum.*
4 *In iurepatronatus gentilitio succeditur in capita, & non licet constituere, seu dividere portiones, seu ratas.*
5 *Iuspatronatus de sui natura transit ad quoscumque heredes, etiam extraneos.*
6 *Possessio non potest inuerti, sine scientia illius, qui est in possessione.*
7 *Enunciatiuæ Papæ non antiquæ, nec motu proprio emanatæ, non præiudicant.*
8 *Verba censentur potius posita ad demonstrandum, & declarandum, quam ad taxandum.*
9 *Iuspatronatus gentilitij exercitium dumtaxat spectat ad proximiorem testatoris.*
10 *In testamento solus ordo dilectionis, & charitatis, non autem necessitatis considerari potest.*
11 *Iuspatronatus status non potest immutari ex assertione Vicarij.*
12 *Patronus vnicus etiam dicitur, qui habet in præsentatione maiorem partem eorum, qui vocem constituunt.*
13 *Confessio super iis, quæ iuris sunt obesse non potest.*
14 *Facta, quando magis attendi debent, quam verba.*
15 *Confessio vnius alteri non nocet.*

DECISIO CCLXXXVIII.

IN disputatione alias coram bo. me. Buratto super hoc iurepatronatus inter Præsentatos instituta ex eo Dominis tunc visum fuerit illud probari siue mixtum, siue gentilitium domus, & agnationis de Puccis, dixerunt nullam esse præsentationem factam à D. Octauia Cappona, quæ licet legataria Ruberti de Puccis non tamen habebat aliam qualitatem agnationis, & sanguinis; Verum cum idem dubium super qualitate huius patronatus hodie ad instantiam eiusdem Dom. Octauiæ proposuerim, quæ se ad causam noua commissione obtinuit admitti; Placuit Dominis ex nouis probationibus recedere à decisis, cum & vere illum concluderent hæreditarium, & plenissimè satisfacerent obiectis, & fundamentis decisionis.

Et quidem cum primus huius patronatus Author probaretur Laurentius Cardinalis de Puccis, & qui in eo successerunt, iidem fuerint siue ipsius Cardinalis Laurentij, siue hæredum hæredes, nedum illde sequebatur probatio, quam pro statu hæreditario ex obseruantia deducebant informantes; sed & licebat decisioni respondere, cuius præcipuum fundamentum, imò à quo pendebant omnia, illud erat quod huius patronatus initium ante Cardinalem Laurentium tribueret Antonio eius Patri, quę satis profecto videri poterant † cum eam iuris præsumptionem quæ est 1
pro statu hæreditario, *clem. plures de iurep. Cald. cons. 4. eod. tit. Couar. var. resol. lib. 2. c. 18. nu. 6. Card. Seraph. dec. 456. num. 1. Rot. in recen. dec. 707. nu. 8. par. 1.* Non 2
nisi contrarijs † probationibus liceret tollere, quæ plenissimè concluderent. *Rot. decis. 482. num. 7. par. 1. recent. & in Pistorien. beneficij 9. Februarij 1624. coram D. meo Merlino.*

Obseruantia non vno tantum modo, aut ratione deducebatur; Cum enim Cardinalis Laurentius distributa in tres partes hereditate sibi hæredes ex vna instituerit Antonium, & Raphaelem ex Alexandro Fratre Nepotes, & Io. Paulum ex Francisco eiusdem Alexandri Filio Pronepotem, Ex altera parte Robertum Fratrem, ac Innocum, & Pandulfum eiusdem Roberti filios, Ex tertia Puccium, & Laurentium ex Petro altero fratre nepotes, videre erat non solũ eosdem hæredes, siue mediatos, siue immediatos Cardinalis semper præsentasse; sed etiam ex declaratione, quam postea ijdem, quos nominaui, fecerunt in præsentationibus, id ipsum licebat colligere, cum expressè dum collationibus, & prouisionibus factis de hoc patronatu consenserunt, professi fuerint se † id face- 3
re, vel pro suo iure, & interesse, vel proportione, & rata, quæ ad quemque ipsorum spectaret, atque ita ex titulo præambulo hereditatis *l. 2. vbi scribent. C. de acquir. poss. Aym. cons. 106. num. 10. Surd. cons. 527. nu. 10. Ofasc. dec. pedem. 58. nu. 18.* & ex portione, ex qua hæredes erant. *l. sic pro rata 27. ff. de relig. & sumpt. fun. l. 4. ff. si pars hared. pet. l. Plautius 43. ff. de cond. & demon. clem. 1. vbi glos. in verb. heredes, Card. num. 6. in 6. q. de iurepatr.* Cũ in iurepatronatus gentilitio, quod in † capita successionem defert non liceat constitue- 4
re, siue dividere portiones, aut ratas. *Rot. dec. 551. nu. 3. par. 2. recent. & in d. Pistorien. Parochialis 9. Febr. 1624. coram D. meo Merlino.*

Sed neque ab obseruantia diffidebat, quę primo probabatur huius patronatus institutio, cum ex Bulla Leonis X. (ex qua primum apparebat hunc patronatũ fuisse in familia de Puccis) sine reseruatione alicuius descendentium, aut familiæ legeretur, eundem fuisse Cardinalis Laurentij, & Fratrum, nihil erat, quod illum tanquam omnino liberum prohiberet, quominus † ex propria natura ad quoscunque hæredes etiam extraneos transire posset *cap. 1. de iurepatr. Rolan. cons. 47. num. 6. & 35. lib. 1. Couarr. variar. resol. lib. 2. c. 18. num. 6. Cassad. dec. 1. de iurepatr. Card. Seraph. dec. 364. num. 3. & dec. 378. num. 1.* & fuit decisum in simili causa ad fauorem eiusdem D. Octauiæ in Floren. subdec. 10. Ianuarij & 22. Maij præteriti coram R. P. D. meo Durano.

Et ex his facile licebat omnibus respondere, quæ ad probationem qualitatis gentilitiæ expendit decisio, neque enim quod hunc patronatum in concessionibus de eo factis anno 1536. & 1537. Summus Pontifex

tifex asſeuerit eſſe Deſcendentium Antonij, & familiæ de Puccis, vel probaretur, nunquam egreſſum eſſe
6 eandem familiam, licebat arguere, †quod extra illa transilire non poſſet, quia dum qui præſentarunt ex familia de Puccis, ijdem ſemper fuerunt hæredes; eſſet, præterea proban. adfuiſſe extraneos, vel fœminas, & non fuiſſe admiſſas. *Calder. conſ. 12. & 15. in fin. de iurepat. Ferret. conſ. 132. num. 3. lib. 1. Rot. coram Ludou. 452. num. 12. & in Monopolit. hebdomadæ 11. Decembris 1615. coram Illuſtriſs. D.meo Card. Verospio,* & enũ-
7 ciatiuæ † præterquam pręiudicare non poſſunt, cum non ſint antiquæ, nec motu proprio emanauerint *Niobed. dec. 7. in fin. de probat. Rot. dec. 154. num. 5. par. 1. recent.* Non debent etiam intelligi reſtrictiuè, &
8 taxatiuè: ſed quaſi demonſtrarent eos, qui ex eadem † familia poſſidebant, & de deſcendentibus ipſius Antonij, vt hęredibus. *Card. Seraph. deciſ. 364. num. 3. & 4. Rot. dec. 662. num. 3. par. 1. diuerſ. & dec. 114. num. 5. p. 1. recent. & in Floren. ſubdecl. 20. Decemb. 1628. coram R.P.D.meo Durano,* niſi cõtrarium quoq. probaretur, cum vt dicebam, non ſit ante Cardinalem Laurentiũ dare alium huius patronatus authorem.

Quod verò in hoc patronatu præſentauerint Pater, & Filius, Patruus, & Nepos non inde ſequebatur, vt in capitæ pręſentauerint, cum imò in iurepatronatus gẽtilitio, cuius †
9 exercitium habet dumtaxat proximior Teſtatoris, nullo modo ſimul in præſentando conuẽnire potuiſſent *l. cum ita §. in fideiuſſ. ff. de leg. 2. Bald. conſ. 1. num. 8. lib. 3. Calder. conſ. 19. de iurepatr. Gabr. conſ. 196. num. 3. & 4. lib. 2. Couar. pract. quæſt. cap. 38. in fin. Franc. Marc. deciſ. 1235. num. 4. par. 1. Rot. in Pientina iuriſpatr. 10. Iunij 1602. coram Litta.* Et ideo in collatione facta de anno 1537. cum Ruberto Pandulphus eius filius, & cum Io. Paulo in præſentatione facta de anno 1548. Raphaei Patruus concurrerunt, quod ex eadem portione, & voce inſtituti hęredes, ſi-
10 mul quoquè vocati cenſerentur in teſtamẽto, in †quo ſolus ordo dilectionis, & charitatis, non autem neceſſitatis conſiderari poterat Doct. communiter in *l. Gallus §. quidam recte ff. de liber. & poſth. Clar. in §. teſtam. quæſt. 80. Card. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 4. titul. 7. Card. Seraph. dec. 934. num. 2.*

Neque etiam in capita dici poterat factam fuiſſe pręſentationem de anno 1510. ad fauorem Alexandri de Puccis, quem Vicarius inſtituit vti præſentatũ à Ruberto, & Aſcanio Fratribus, & filijs Pandulphi tanquam duobus ex Patronis. Quia, prętерquam ex
11 ea † aſſertione Vicarij immutari non potuit ſtatus patronatus, quem, & iura præſumebant, & præſentationes atque obſeruantia probabant hęreditarium, *cap. cum de beneficio de præb. in 6. Felin. in cap. in noſtra num. 41. de reſcript. Calder. conſ. 12. de iurepatr. Rot. dec. 374. num. 8. & dec. 580. num. 7. par. 2. recent.* Cum haberet prętereà Aſcanius integram partem tertiæ vocis, quã ſibi Laurentius Puccio Fratri ſuperſtes ex teſtamento tranſmiſerat; recta apparet dinumeratio facta à Vicario, cum in Ruberto Ioannis Pauli, quem dixit præſẽtaſſe vti vnum ex patronis, deuenerit integra tertia pars vocis, ex qua Io. Paulus pater, & Antonius, & Raphael patrui magni fuerant inſtituti, & Robertus, & Aſcanius filij Pandulphi, quos duos ex Patronis appellauit, reliquas duas voces poſſiderent. Aſcanius vti hæres, vt dixi, Laurentij: Robertus ex perſona Pandulphi patris, qui in eadem, & tertia partè Iannocto Fratri, & Roberto patruo ſucceſſerat.

Quod verò idem Robertus Pandulphi filius in legato facto Octauiæ ſe dixerit vnicũ patronum. Neque ex hoc eliciebatur confeſſio Ruberti, quæ tanquã Authoris ipſi Octauiæ obeſſe poſſet, quaſi ideò ſe dixerit vnicum patronum, quod in iurepatronatus gentilitio Lucretia, & Sybilla hæredes vnius vocis ex perſona alterius Ruberti filij Io. Pauli tanquam fœminæ excluderentur. Quia cum præter ſuam Robertus Author Octauiæ, & filius Pandulphi etiam alteram vocem numeraret tanquam hæres Aſcanij Fratris, qui vt dictum eſt, ſucceſſerat Laurentio, & Puc-
12 cio integrè in tertia parte vnius vocis ideò † ſe vnicũ patronum vocarè potuit, vel quia in quacumque prę-ſentatione vti poſſeſſor duarum vocum excluderet nominatos à Lucretia, & Sybilla *cap. 3. & ibi gloſ. in verb. qui maioribus de iurepat. Lambert. ecd. tract. lib. 2. par. 3. quæſt. 4. art. 7. Caſſad. dec. 3. cod. tit. Rot. dec. 146. num. 4. & dec. 443. num. 5. par. 2. recent.* Vel quia eaſdem & negaret hęredes patris, & crederet huic iuri renunciaſſe in tranſactione, quam ſuper eadem hęreditate Roberti Patris fecerant de anno 1601. & tan-
13 quam confeſſio † ſuper ijs, quæ iuris ſunt vere obeſſe non potuit *l. ornamẽtorum ff. de aur. & arg. leg. Roman. conſ. 113. Aym. conſ. 29. num. 2. & conſil. 157. num. 6. Surd. conſil. 403. num. 77. Seraph. de priuil. iuram. ca. 93. num. 9.* Cum præſertim non ſimul congruerent, vt patronatum Robertus confeſſus fuerit gentilitium, eumdemque legauerit Octauiæ extraneæ, quo caſu
14 † magis factum, quam verba attendi debent *l. 1. C. plus valere, quod agitur l. Paulus ff. rem rat. haber. l. reprehend. C. de inſtit. & ſubſtit. Surd. conſ. 371. num. 65.*

Minus nocère poteſt, quod Carduccius à D. Octauia præſentatus hunc Patronatum dixerit nonnullorum ex familia de Puccis, licet enim propria confeſſione ſibi præiudicare potuerit, vt voluit deciſio, võ
15 tamen id obeſſe † debet, aut Ruberto, qui ipſum Carduccium præſentauit, aut D. Octauiæ, quæ habet à Ruberto cauſam, & de cuius iure hodie quæritur *l. ſi vnus ff. de pact. l. Scia ff. ad Velleian. Surd. dec. 218. Rot. dec. 277. num. 7. & deciſ. 349. num. 6. par. 2. recent.* Et poſſunt huic aſſertioni etiam conuenire, quæ de enunciationibus Summi Pontificis dicta ſunt ex Florentin. Subdecanatus 20. Decembris 1628. coram R.P.D.meo Durano; Quæ ſimilem Ordinarij aſſertionem in alio iurepatronatus eorundem de Puccis negauit in materia ſui natura tranſitoria ad extraneos, intelligi poſſe taxatiuè ad excluſionem hæredum.

Ex quibus cum probationes deciſionis pro qualitate gentilitia viſæ fuerint Dominis vel ſublatæ, vel certæ in dubium reuocari poſſe, ſatis eadem habuerunt, vt hoc iuspatronatus dici deberet potius hæreditarium.

Et ita, &c.

EMINÈNTIS. ET REVERENDIS. D. CARD. VIRILI.

Romana Damnorum, & intereſſe Venet. 18. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Foueam faciens in via publica ſi quis in eam ceciderit, quando teneatur ad damna, & intereſſe, & quando non.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Foueam faciens tenetur actione legis Aquiliæ etiã pro leuissima culpa, ad reficienda damnaci, qui in foueam cecidit.*
2 *Hoc tamen non procedit, quando adhibetur solita diligentia, vel apponendo trabem, vel cooperiendo foueam.*
3 *Diligentia ex quibus probetur.*
4 *Foueam quis præuidere poterat ex terra, matonibus, lapidibus, puteolana, ibi circum positis.*
5 *Casus fortuitus culpæ alicui, iam potest abscribi.*
6 *Testium dicta sunt admuanda, & ad concordiam reducenda.*
7 *Testes sufficit, quod concordent in substantia ad hoc, vt probent.*
8 *Testium defectus de se exonerando suppletur per alios idoneos testes.*
9 *Testes famuli, & domestici admittuntur in materia nocturna.*
10 *Operam dans rei licitæ cum auctoritate superioris non tenetur ad damnum inde secutum.*
11 *Ad damnum, quis non tenetur, quando præter intentionem, & voluntatem eius accidit.*
12 *Ex culpa aliena quis non tenetur.*
13 *Ex culpa illius, quẽ quis præposuit officio, licet teneatur, tamen hoc non procedit in casu, in quo fuit electa persona vnius Magistri, cui à superiore fuit data licentia.*
14 *Negligentia, quando adfuit, quæ casu fortuito ascribi potest, excusat.*

DECISIO CCLXXXIX.

CVm Leo Benpesatus Hebræus cauſtrum Iudæorum ſollicitator prima hora noctis domum rediret, cecidit in quamdam foueam factam in via publica ante domum de Aſcarellis Hebreis, eique crus fuit fractum; inde ſequtus remanſit claudus, & ideo prætendens, quòd Aſcarelli tenerentur ad damna, dedi dubium, an conſtaret de culpa Hebræorum de Aſcarellis, vt Leoni deberentur damna, & ad quam ſummam, & Domini negatiuè respondetur; quamuis
1 enim foueam † faciens teneatur actione legis Aquiliæ etiam pro leuiſſima culpa ad reficienda damna eius, qui in foueam cecidit, vt eſt præceptum Domini *Exod. c. 21. cap. 2. vbi glos. de iniur. & damn. dat. l. qui foueas ff. ad l. Aquil. Cepoll. de ſeruit. Vrban. prædiorũ ca. 80. nr. de fouea col. 2. in fine verſ. ſi quis foueam, Molin. Theolog. tit. 2. diſp. 697. num. 16. Menoc. de arbit. caſ. 122.* tamen ſupradicta concluſio limitatur, quando adhibetur ſolita diligentia, vel apponendo trabem ſiue ſignum, vel cooperiendo foueam ita, vt tranſeuntes veriſimiliter conſiderare, ac præuidere † poſſint, quòd adſit
2 fouea, & periculum in ea cadendi, nam ſi poſſet damnum euenire, foueam faciens non tenetur *d. l. qui foueas, vbi Bald. ff. ad l. Aquil. d. c. 2. iniur. & damn. glos. in c. ſicut nobis, de teſtibus in verb. dederunt. Bart. tract. de teſtib. nu. 124. Flori. m. à S. Petro in l. qui occidit §. in hac ff. ad leg. Aquil. numer. 1. in fin. verſ. & hanc doctrinam, Bart. in l. ſi pignor. §. creditor num. 1. ff. de pign. act. Dec. conſ. 473. non. 8. Com. conſ. 108. nu. 6. lib. 1. Aym. conſ. 297. n. 6. Pariſ. conſ. 156. nu. 29. lib. 4.*

Diligentia autem in cooperiendo foueam probatur ex teſtibus. Primus enim dicit, quod de ſero verſus ſalutationem Angelicam foueа fuit cooperta cum vna tabula, quæ non cooperiebat totam foueam, ſecundus dicit, quòd fouea fuit cooperta cum duabus tabulis, & terra, & matonis, itaut nec pes gallinæ ingredi potuiſſet, tertius dicit quòd Magiſter Franciſcus tulit vna tabulam, & eius famulus tulit duas cum quibus, & etiam matonis, ac calce foueа fuit cooperta, ſuper quam ipſe teſtis tranſiuit: datur quoque fides Laurentij Medici Florentini, quòd fouea tabulis
3 erat cooperta: quibus teſtibus, † & fide ſimul iunctis probatur diligentia, maxime cum aliqui teſtes deponant de facto proprio. *Acchil. deciſ. 3. de probat. Caſar. de Graſſ. dec. 2. num. 11. de empt. & vendit. Rot. recen. par. 2. dec. 252. num. 3.*

Addito etiam quod teſtes dicunt, quòd in ipſamet via ante foueam remanſerint terra, matoni, lapides, puteolana, tabulæ, & alia neceſſaria pro fabrica, ex
4 quibus igitur † ſignis poterat quoque præuideri periculum ad effectum excuſandi à ſolutione damnorũ, *l. ſi putator, vbi glos. & Bald. ff. ad l. Aquil. d. l. qui foueas ff. ad l. Aquil. ibi vel præuidere potuerit.*

Non obſtat quòd Leo inuenerit foueam diſcoopertam, vt deponunt illius teſtes; quia probata diligentia in cooperiendo, præſumitur potius foueam ab
5 alijs forſan caſu fortuito fuiſſe diſcoopertam; quamobrem † tanquam caſus fortuitus culpæ Hebræorum de Aſcarellis adſcribi non poteſt. *Balan l. quæ fortuita C. de pignor. action.*

Non obſtat quòd teſtes inter ſe videantur diſcordes, & contrarij, præcipuè in quantitate tabularum, quia potuit primus teſtis apponere vnam tabulam, & ſecundus teſtis duas, cum vidiſſet vnam non ſufficere, & dicta †
6 teſtium ſint admuanda, & ad concordiam reducenda, vt probant *Felin. in c. cum tu, num. 7. & 8. de teſtib. Alex. conſ. 5. num. 12. lib. 1. Caſar de Graſſ. deciſ. 4. num. 5. de teſtib. Veralt. deciſ. 270. num. 7. par. 3.* & ſufficit quòd teſtes concordent in ſubſtantia quòd † fouea fuerit cooperta *Greg. deciſ. 248. num. 13. & deciſ. 558. num. 8. Rot. par. 1. recen. deciſ. 147. num. 17.*
7

Non obſtat quòd iſti teſtes tractent de ſe exonerando, quia iſta qualitas non concurrit in famulo,
8 † nec in tertio teſte, nec in fide Laurentij Medici, & propterea iſti alij teſtes ſupplerent etiam defectum primi. *Alexander conſil. 47. num. 1. & 2. lib. 2. Veralt. deciſ. 279. num. 11. par. 3.* & in hac materia † nocturni
9 temporis admittuntur famuli, & domeſtici.

Hanc que ſententiam eo magis Domini amplexi fuerunt, primò quia Magiſtri viarum dederunt licentiam Magiſtro Franciſco Fontanæ muratori rumpendi viam ante domum de Aſcarellis, itaut verſentur,
10 † in opere licito cum auctoritate Superioris non tendente ad damnum alterius. *l. Gracchus C. ad legem Iul. de Adult.*

Secundò quia † damnum euenit præter intentionẽ
11 & voluntatem Aſcarellorum, *c. fin. de iniur. & damn. dat. Bart. in l. Dius ff. de ſicar. in fin. Menoch. præſumpt. 3. lib. 5. num. 138.*

Tertio quia Aſcarelli per ſe ipſos non effoderunt, vnde non eſt æquum, quòd abſque propria culpa teneantur, ſed effoderunt per hominem Magiſtrum, & approbatum, prout ſolet fieri in occaſione fabricandi,

12 di, vnde † ex aliena culpa iſtius non tenentur. *Hoſt. Io. Andr. & Butr. in cap. ſi quis aperuit, num. 1. de iniur.*
13 *& damn. dat.* & licet quis † teneatur de culpa illius, quę præpoſuit officio, hoc nõ procedit in hoc caſu, in quo fuit electa perſona vnius Magiſtri, cui à Superiore fuit data licentia, nam excluditur culpa hebræorum de Aſcarellis, qui cùm præpoſuerint in officio fabricæ hominem reputatum expertum, non tenen-
14 tur de culpa illius, ſi enim † aliqua negligentia adfuiſſet, adſcriberetur caſui fortuito, pro quo Aſcarelli non tenentur *glo. in cap. 1. verb. Archid. de offic. Archid. Bald. conſ. 222. lib. 2. Caſtren. in l. videamus, ff. locat. Munoz de Scobar. de ratioc. cap. 19. nu. 32.* vltra quod nec aliqua culpa ſeu negligentia hebreorum, nec Magiſtri Franciſci Fontanæ interuenit, cum fouea fuerit cooperta, & adeſſent ſupradicta cementa, ex quibus poterat præuideri periculum.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MERLINO.

Bergomen. Cappellanię. Vener. 18. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Iuriſpatronatus præſumptio vſurpationis an intret in Confraternitate, ſeu Congregatione Laicorum, ad officium pietatis inſtituta, ita vt teneatur illud probare; prout diſponit Concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 9.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus ſpectans ad Confraternitatem Laicorum, an dicatur Laicale.*
2 *Iuſpatronatus ſi ſpectat ad Præſidentes Confraternitatum Laicorum, dicitur Laicale.*
3 *Iuriſpatronatus vſurpatio non intrat in illis perſonis quę nec Iuris dictionem, nec potentiam habent in loco.*
4 *Iuſpatronatus ſatis probatur in perſonis priuatis, per quaſi poſſeſſionem quadragenariam, vna cum fama.*
5 *Reſeruatio non cadit in beneficia manuali.*
6 *Atteſtatio præciſa Papæ de actu coram ſe geſto plenè probat.*
7 *Conſenſus in iurepatronatus habet vim præſentationis.*
8 *Præſentatio vnica ſufficit ad effectum acquirendi quaſi poſſeſſionem præſentandi, ſi præſentatus per 40. annos poſſederit, nec unquam venerit caſus nonæ preſentationis.*
9 *Nam cum iſte actus habeat cauſam ſucceſſiuam, permanentem, & continuationem temporis requiſiti, inducit præſumptionem, licet ſit vnicus.*
10 *Concil. Trid. nihil circa iuſpatronatus Laicorum innouauit.*
11 *Enunciatiuę antiquiſſimę ſupra centum annos benè probant famam.*
12 *Teſtes, vt probent famam, qualiter deponere debent.*
13 *Teſtes de vniuerſitate admittuntur, quando de intereſſe vniuerſitatis agitur, ſecus ſi de intereſſe ſingulorum.*
14 *Teſtes de vniuerſitate dato, quod non ſint integri, tunc numerus ſupplet.*
15 *Teſtium cõſanguinitatis defectus ſupplatur ex magno numero.*
16 *Iuriſpatronatus vſurpationis ſuſpicio vbi intrat, tunc probari debet, pro vt diſponit Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 9.*
17 *Congregatio priuata perſonarum ad exercitium Pietatis inſtituta, non poteſt dici Vniuerſitas.*
18 *Iuriſpatronatus præſumptio vſurpationis non intrat in Congregatione perſonarum non habentium iuriſdictionem, nec publicam auctoritatem.*
19 *Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 9. non intrat, quando tota vniuerſitas non prætendit iuſpatronatus.*
20 *Iuriſpatronatus vſurpationis timor quando excludatur & num. 21.*
22 *Præſentatio facta à perſonis deputatis ab vniuerſitate, facta intelligitur ab ipſa vniuerſitate vide numero 23.*

DECISIO CCXC.

POſt duas ſententias Rotales latas contra Ludouicum Moronum præſentatum à Præſidentibus S. Mariæ de Miſericordia Terræ Albini, & in tertia Inſtantia coram me emanatam etiam reſolutionem pro illarum confirmatione, vt in deciſione ſub die 26. Aprilis 1629.

Idem Ludouicus obtenta remiſſoria, & examinatis pluribus Teſtibus incumbentia melius inſtificanit, & demùm pluries diſputato dubio, tandem hodiè Domini infraſcriptas concluſiones in hac cauſa ſtatuerunt, primam ſcilicet Iuſpatronatus, de quo agitur, eſſe laicale: ſecundam, ſufficere vnicam preſentationem: tertiam, conſtare de fama, & ex his poſtea inferebant recedendum eſſe à deciſis.

Et quoad primum moti ſunt Domini, quia miſſa
1 quæſtione, an, & quando † Iuſpatronatus ſpectans ad Confraternitates laicorum, dicatur laicale, quaſi deſumat qualitatem ab ipſis perſonis, ex quibus Cõfraternitas conflatur, & qui nullo habitu à cęteris laicis diſtinguuntur, ſeu potius cenſendum ſit Eccleſiaſticum, quaſi quod ſpectetur Eccleſia, cui hęret Cõfraternitas, & in qua Confratres conueniunt, & opera pietatis exercent, qui articulus diligenter examinatus fuit in *Romana Beneficiatus S. Laurentij in Damaſo 22. Maij, 1623. coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano, & in eadem 7. Februarij 1628. coram R. P. D. meo Durano*; In preſenti caſu facilior videatur reſolutio, quia hoc Iuſpatronatus non ſpectat ad Confraternitatem ipſam S. Mariæ de Miſericordia nec ad illius Confratres, ſed ſolum ad Præſidentes, qui ſemper laici ſunt, nec à Confraternitate deputantur, ſed à laicis, nempè à Communitate loci de Albino, ipſique Præſidentes præſentant ad hanc Capellam nulla facta participatione cum eadem Confraternitate, vndè his omnibus concurrentibus apparet, quod hic ſpectatur perſona ipſorum Præſidentium, & ſic laicalitas, nõ autem locus, cui præſunt, & proinde eſſe † Iuſ-
2 patronatus laicale, vt idem etiam videtur attigiſſe *Rota dec. 574. num. 7. & 8. par. 1. diuerſ. & in Volterrana Cappellania 7. Maij 1607. coram Lancellotto, & in dicta Romana Beneficiatus Santi Laurentij in Damaſo, tam coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano, quam R. P. D. meo Durano*; Et in hoc caſu ex pluribus deprehẽditur, quod fundator conſulens ſuę Cappellæ, dum voluit

Recto-

Rectores eligi à personis probis, & prudentibus, sciretque Confraternitati S. Mariæ per Vniuersitatem in Præsidentes deputari viros integritate, & prudentia insignes, sequutus est testimonium eiusdem Vniuersitatis, & ideò ius præsentandi ad hanc Cappellã dominduit Præsidentibus, non contemplatione illius dignitatis, & Congregationis, cui præsunt, sed intuitu eorum probitatis, & industriæ, de quorum virtutibus fundator certiorabatur, eo ipso quod ab vniuersitate eligebantur Præsidentes Confraternitati, & sic qualitas Præsidentiæ in Confraternitate stat tantum hic demonstratiuè.

3 Quod secundum Domini † non suspicabuntur in his Præsidentibus aliquem vsurpationis timorem, cũ nec Iurisdictionem, nec potentiam habeant in loco; & ideo ad Iustificationem illius Iuspatronatus putarunt sufficere ordinarium probationem in hac materia, †

4 nempè quasi possessionem quadragenariam, vna cum fama, quę sat est ad probandum Iuspatronatus in priuatis personis, *Bald. in l. cum super num. 2. & 3. C. de rei vendic. Cassador. dec. 2. num. 5. de probat. Achil. dec. 5. de Iurepatronatus Card. Mantic. dec. 318. num. 5. Card. Seraph. dec. 1103. in fin. & dec. 1141. num. 6. & in recent. dec. 77. num. 2. & 112. num. 3. par. 1. cum aliis cumulatis in Lancinen. Iurispatronatus 21. Maij 1616. coram bo. mem. Buratto, num. 18.*

Quadragenariam autem huiusmodi desumebant, quia dum de anno 1479. ab illis Præsidentibus fuit præsentatus Iacobus Bonasius, qui vsque ad annum 1523. possedit, & tunc resignauit Simoni Moreno, & quamuis hęc Bonasij præsentatio facta fuerit immediate ad quinquennium, attamen cum diu permansit in possessione, videbatur vehementem oriri præsumptionẽ, quod alia præsentatio perpetuæ successerit, vel saltẽ

5 hinc † colligeretur beneficium esse manuale, in quo non cadit reseruatio.

Verũ ex abundanti dicebatur, de dicto anno 1523 prouisum fuisse dictum Simonem cum expresso consensu eorumdem Præsidentium, vt apparet ex attestatione Clementis VII. ibi, &c. *quorum expressus ad hoc*

6 *accedit consensus, &c.* quæ † cum sit præcisa de actu coram se gesto, non autem simplex enunciatiua de facto alieno, in quo fortasse error potest aliquãdo cadere, probat omnino consensum fuisse præstitum ante litterarum expeditionem *Caputaq. dec. 120. p. 1. Put. dec. 829. in fin. lib. 1. in correct. & in Romana Cappellanie 4. Martij 1580. coram felicis. Clem. VIII. & in Tudertina Iurispatronatus 9. Iunij 1613. coram bon. mem. Patriarcha Mazzanedo.* Qui quidem † consensus habuit vim

7 præsentationis, *Crescent. dec. 1. de Iurepatronatus Rot. dec. 534. num. 3. p. 1. diuersi & dec. 195. num. 2. p. 1. recen.* Et cum ipse Simon continuauerit in possessione Cappellanię vsque ad annum 1573. quo tempore obijt, vt ex nota mortuorum, sequitur quadragenariam vndequaque probari, & sufficere Domini dixerunt, licet detur vna tantum præsentatio, cum ipse Simon per quadraginta, & vltra annos possederit, nullo enim Iure cautum est, in patronatu priuatorum requiri de necessitate multiplicatas præsentationes, sed sufficit iuncta fama sola quadragenaria, quæ hic abundè adest, & quod vnica præsentatio sufficiat, si is præsentatus per 40. annos

8 † possederit, nec vnquam venerit casus nouæ præsentationis dixit *Glos. in c. cum de beneficio in verbo, vno vel pluribus, de prab. in 6. & ibi Franc. num. 3. Felin. in 1. in nostra, num. 41. vers. caterum de rescript. & Glos. in c. cum Ecclesia Suessana in verbo breuissimum temp. de casus. possess. & propr. & ibi Butr. num. 36. Federic. de sen. cons. 234. num. 4. in princ. vers. ad id, quod quaritur Card. cons. 62. num. 8. Dec. cons. 134. num. 1. ante fin. vers. & in Casu. Achil. Decis. 5. num. 1. & Iurepatr.*

9 Quia quando actus † habet causam successiuam, & permanentem, nec non continuationem temporis requisiti inducit præsumptionem sufficientem, quamuis non sit immemorialis, *Abb. in c. finem. 17. vers. distingue tamen de consuetud. Dec. d. cons. 134. num. 2. circa fin. & vers. ita*

10 *iuro.* Nec sacrum † Concilium Tridentinum circa probationes in patronatu priuatorum aliquid immutauit *Gonzal. super reg. 8. glos. 18. num. 98. Rota Dec. 798. num. 4. part. 1. diu. & dec. 374. num. 1. par. 2. recen. & in Romana Iurispatronatus 9. Decembris 1619. coram bon. mem. Vbaldo & in Neapolitana Immunitatis 28. Ianuarij 1621. coram bon. mem. Buratto.*

Tertio firmatur etiam DD. constare de fama, dãtur enim enunciatiuæ antiquissimæ vsque de anno 1523. in litteris apostolicis, dum Bonasius resignauit in fauorem Simonis de consensu Præsidentium tanquam Patronorum, & in deputatione prius facta ab ijsdem Præsidentibus de prædicto Bonasio vsque de

11 anno 1479. quæ † cum sint supra centum annos, ex illis bene fama dicitur iustificata, *Achil. dec. 7. de iurepatr. Caputaq. dec. 344. num. 2. & dec. 347. num. 2. & 3. par. 3. Rot. dec. 407. num. 1. par. 1. diuers. & dec. 374. num. 4. par. 2. recen.* & his etiam accedunt quamplurimi Testes attestantes se semper habuisse ipsos præsidentes pro veris Patrõnis, & hoc idem a maioribus suis au-

12 diuisse, † ex quibus resultat probatio circa famam iuxta tradita per *Bald. in l. 1. num. 3. C. ad Macedon. Rot. dec. 182. num. 6. & dec. 273. num. 2. coram fel. mem. Gregorio XV. & late de vtroque in d. Lancian. Iurispatronatus 2. Maij 1616. coram bon. mem. Buratto.*

Neque horum testium fides videntur euertere exceptiones, quod nonnulli sint consanguinei ipsius Ludouici, & alij sint de eadem Cõfraternitate S. Mariæ de Misericordia; quoniam hic non agitur de

13 teresse singulorum, & ideo non excludi debent de ipsa Confraternitate late *Farinac. de testib. quæst. 60. num. 495. & seqq. Rotæ coram Reuerendiss. Domino meo Decano, decis. 40. num. 4. & seqq. & in puncto tradit Genua in prax. Archiep. cap. 63. num. 7.* Et in eum cãsum † supplerentur ex ingenti numero, in quo plurimi sunt, qui non sunt confratres, *Gabr. concl. 6. de testib. Soccin. sen. cons. 194. num. 2. lib. 2. Roland. cons. 72. sub num. 5. & 15. circa fin. lib. 2. Rot. coram S. mem. Gregorio XV. dec. 340. num. 6. & 7. & coram Reuerendissimo Domino meo Decano d. dec. 140. num. 17.* Et ex hoc

15 † eodem magno numero supplentur defectus Consanguinitatis, & affinitatis, *Farin. de testib. quæst. 54. num. 60. Rot. dec. 289. num. 3. par. 1. diuers. & dec. 713. num. 2. par. 2. recent.*

Non obstat, quod hic videatur cadere suspicio vsurpationis, & idcò † requiratur exactior illa probatio Iurispatronatus, de qua per S. Concilium Trident. *Sess. 25. c. 9.* Quoniam hoc motiuum fuit ponderatum in alia decisione, quia tunc ab Informantibus præsupponebatur, præsentationem spectare ad Vniuersitatem, sed re melius directa, constat hoc Iuspatronatus spectare non ad Vniuersitatem, sed ad ipsam Confraternitatem, seu potius ad illius Præsidentes, & idcò

non

nomintrat Concilium, quia Confraternitas hæc non
constituit aliq; od Collegium publicum cum Iurisdictione, seu potentia, sed potius est privata quædã
17 Congregatio †personarum ad exercitium pietatis institutа, & sic dici non potest Vniuersitas, vt per *Innoc. in cap. dilecta, numero 9. & ibi Card. numero 7. de excess. Prælat. Bald. in authen. hoc ius porrectum, numero 12. C. de Sacros eccles. & in l. 1. quod pauperibus, numero 34. C. de Epis. & cler. Alexand. consilio 102. numero 2. versiculo confirmatur libro 7. Nauar. consilio 3. de for. compet. Rota coram Reuerendiss. Domino meo Decano, decisione 472. numero 1. & 2.* & cum nullam habeat Iurisdictionem, aut publicam auctoritatem, † seu potentiam hæc Confraternitas in loco, qualem habere solent Vniuersitates, & Communitates laicorum, seu Barones, de quibus loquitur, *Concil. d. cap. 9.* non cadit præsumptio vsurpationis, quæ in illis vigere solet *Put. decisione 55. & 56. libro 1. in correct. Menoch. libro 3. presumpt. 90. numero 60. versicul. est observandum, Gonzal. ad reg. 8. glos. 18. numero 69.* vbi quod sacra
19 Congregatio declaranit, Concilium † non intrare, vbi non tota Vniuersitas, sed certa pars dumtaxat pretenderet Iuspatronatus, *& Rot. decisione 798. numero 4. parte 1. diuers.* vbi de Capitulo Ecclesiæ Tiratonen. *& decisione 219. par. 1. in cent.* quę pariter loquitur de Iurepatronatus pro parte spectante ad Vniuersitatem Parochianorum, & in terminis Vniuersitatis Iurisdarum Craconien. quæ non habet publicam auctoritatem, vel Iurisdictionem, idem resoluit, *Rota, 1. in Craconien. parochialis 24. Ianuarij 1628. coram me*; Amplius cum † hæc Confraternitas visitetur ab Ordinario, & corrigatur, apparet ea authoritate non pollere Confraternitatem, vt ordinario formidinem incutere potuerit, & quin ipse Ordinarius haud difficulter libertatem beneficij vindicare valuerit, & sic excluditur † timor vsurpationis, *Put. d. decisione 55. in fin. lib. 1. in correct. & Rot. decisione 578. num. 2. p. 4. diuers. & in Lucana Iurispatronatus de Podijs 2. Decembris 1619. coram bon. mem. Seleucien.*

Nec obstat, quod isti Præsidentes eligantur à Cõmunitate, & propterea dici † posset Communitatem ipsam præsentare per ministerium Præsidẽtium, argumento *l. item eorum §. 1. ff. quod cuiusque Vniuersit. nomine & in terminis, Manuc. decisione 161. numero 2.* Quoniam obiectum procederet, si ipsa Vniuersitas mandasset Præsidentibus, vt Ludouicum præsentarẽt, vel ipsi Præsidentes nomine Vniuersitatis præsentassent, sed cum vniuersaliter fuerint deputati ab Vniuersitate ad officium Præsidentiæ, iste particularis actus præsentationis † deinde gestus non attribuitur Vniuersitati, sed eorum Præsidentium personis iuxta theoricam. *Bart. in l. 2. §. data, num. 6. & 7. ff. de Opt. legat.* & vt supra dictum fuit, hoc Iuspatronatus, seu ius præsentandi non fuit demandatum ipsis Præsidentibus intuitu illorum dignitatis, seu officij, sed contẽplatione eorum probitatis, de qua testimonium habent ex deputatione facta ad officium Præsidentiæ.

Ex quibus, resolutum fuit recedendum esse à Decisis. Vtraque parte informante.

R. P. D. PIROVANO.

Neapolitana Præeminentiarum. Vener. 18. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Marsciallus Sacrę Religionis Sancti Ioannis Hierosolimitani an possit præuentiuè componere paces inter familias Magni Magistri, & coram quo illi familiares debeant conueniri.

SVMMARIVM.

1 *Ad Tribuni Militum officium spectat audire Militum querelas.*
2 *Actum componendi rixas inter milites est actũ iurisdictionis.*
3 *Iuris assistentiam qui habet pro se, dicitur habere intentionem fundatam.*
4 *Familiares Principis non conueniuntur coram Tribuno Militum, sed coram sniscalco, seu Magistro domus, & num. 6.*
5 *Idem etiam determinatur de deputatis Sacro Ministerio.*
7 *Familię Prælatorum superiorum conueniuntur corã Ordinario.*
8 *Testes in numero, ratione, & deponentes verisimiliora præualentur alijs.*
9 *Exemptionum materia est strictè interpretanda, & ad literam intelligenda.*
10 *Priuilegium familiarium, quo in l. Cubicularios C. de præpos. Sac. Cub. l. 12. debetur de superiori dominanti.*
11 *Magnus Magister Religionis S. Io. Hierosymit. dicitur superior, & Dux belli.*
12 *Dignitas Ecclesiastica, & Secularis per eamdem personam potest representari distinctè, & diuisa vna ab altera.*
13 *Titulus prænotat excellentiam.*
14 *Familia Magni Magistri S. Io. Hierosolym. quare debeat conuenuri coram ordinario.*
15 *Episcopus, & Vicarius faciunt vnum Tribunal, Consistorium, & Auditorium.*
16 *Episcopus, quæ potest in familiares suos, potest etiam Vicarius.*
17 *Exceptio certarum personarum, firmat regulã inclusiuam in reliquis, & num. 18.*
19 *Exceptio nihil operatur, circa existentes extra regulam suam.*

DECISIO CCXCI.

REsoluto Marescialum habere iurisdictionem præuentiuam, & Magnum Magistrum non posse auocare Causas à Marescialo præuentas, quæsitum fuit, an eodem modo Marescialus possit præuentiuè componere paces inter familiares Magni Magistri, & Dominis visum fuit non posse.

Nam quamuis officium Marescialli idem sit, prout Tribuni Militum ex stabilimento *7. de verb. signif.*
1 ad cuius † Tribuni officium spectat audire Militum querelas, & rixas, eas que sedare, & componere, *l. officium, §. officium tribunorum, vbi glos. in verb. principijs ff. de re milit. Luc. à Penna in l. Tribuni, num. 2. C. de re milit. lib. 12. Budeus, in c. quamuis, eod. titulo. Vigerius lib. 2. de offic. Tribun. milit.* Idemque videatur firmatum ex stabilimentis Religionis *titul. 10. de Bailiuis*

cap.2.& cap.7. & titul.18.cap.59. & comprobant teſtes dati Summario Mareſciallinum. 6. & 7. nec du-
2 bitari poſſit quoad actum † componendi rixas inter m lites, quin ſit de Iuriſdictione, quia hoc firmat, *Felin. de treg. & pace in rub. numero 10.* & quidem ordinaria, vt iam fuit dictum in Deciſionibus Cauſæ; itaut Mareſciallus videatur etiam fundare intentionem
3 † ſuam ſuper aſſiſtentia iuris ex Cauſa vniuerſalis Iuriſdictionis, *Capit. deciſione 189. numero 7. Roman. conſilio 123. numero 4. Natt. conſ. 199. num. 10. Surd. conſ. 180. num. 9.*

Attamen hæc communis, & approbata Concluſio
4 ſolet declarari, † vt non comprehendat veros familiares Principis Dominantis, habentes qualitates familiarium in Palatijs ſeruientium, Commenſalitatis, ſcilicet, & ſeruitij, per *tex. in l. Cubicularios, C. de Præpoſ. Sacri Cubic. lib. 12.* Cuius Conſtitutionis verba hæc ſunt. *Cubicularios tam ſacri Cubiculi mei; quàm Venerabilis Auguſtæ, quos vtroſque certum eſt obſequijs occupatos, & e Aulæ penetralibus inhærentes, diuerſa iudicia obire non poſſe; ab obſeruatione aliorum Tribunalium liberamus, vt in ſublimitatis ſolummodo tuæ iudicio propoſitas aduerſus sè excipiant actiones*, & in illis, *ab obſeruatione aliorum Tribunalium*, conſiſtit priuatiua Iuriſdictio quoad alios Iudices inferiores, & tribuitur Siniſcalco, ſeù Magiſtro domus, cui legitur
5 directa Conſtitutio; idem † determinatur de deputatis ſacro miniſterio *in l. vlt. C. de Caſtren. & Miniſterian. eod. lib.* & de adhærentibus familiaribus Impe-
6 ratoris, ne protrahantur ad alia iudicia, † ſed ſubeant examen tantum Magiſtri officiorum firmatur in *l.2.C. de Decanis eod. lib. 12.* in Prælatis quoque Supe-
7 rioribus idem obſeruatur, † vt familiæ illorum ab ordinario non conueniantur, *c. vltimo de offic. Archid. l.2. vbi omnes, C. de Epiſc. & Cler. Capic. deciſ. 12. num. 2. Clar. in §. fin. quæſt. 35. Menoch. de arbitr. caſ. 562. nu. 13. Farinac. in praxi quæſt. 8. num. 46. Craſſ. de effect. Cleric. effectu primo num. 128.* & demum accedit obſeruantia in hunc modum concludenter probata per Teſtes Magni Magiſtri in eius Summario datos, prę-
8 ualentes teſtibus Mareſcialli in numero, ratione, & in cauſa verosimiliori, quibus † in Concurſu ſemper inhærendum eſt, *Rota deciſ. 239. num. 2. 322. num. 6. 449. num. 8. coram Papa Gregorio XV.*

Non obſtat, quod iura prędicta loquantur de familiaribus Imperatoris, vel Auguſtæ, qui ſunt Supremi Principes; Magnus verò Magiſter reſpectu temporalium ſit fœudatarius Regni Siciliæ; reſpectu verò Militum reputetur tanquam Abbas Superior Religionis Regularis S. Ioannis per Sedem Apoſtolicam inſtituæ, iuxtà Conſtitutionem Pauli V. cui aliqua non debetur de iure prœeminentia, nec per conſequẽs
9 in hac exemptionis materia † tanquam ſtrictæ interpretationis, & ad litteram intelligendæ, ſit admittenda extentio.

Quia hic non agitur de extenſione, ſed de comprehenſione ex vi identitatis rationis; nam huiuſmodi
10 priuilegia † familiarium debentur Superiori dominanti, qui in eius Palatio dici poteſt Imperator, ſicut
11 & ipſe Magnus Magiſter dicitur Superior † & Dux belli, vndè qua ratione Tribunus militum exercitus Imperatoris non haberet Iuriſdictionem in Palatio inter familiares Imperatoris; quia inferior eſt ſubiectus per dictam *l. Cubicularios*; ità Mareſciallus, qui idem eſt cum Tribuno, non debet Ius dicere in Palatio Magni Magiſtri, qui eſt ſuus Dux & Superior; neque dicatur quòd ille principatus ſecularis conſiderari non poſſit reſpectu militum, ſed tantum audo Superioritas Eccleſiaſtica ſit attendenda, cum vtraque
12 † dignitas per eandem perſonam poſſit repreſentari diſtinctè, & diuiſim vna ab altera, prout quando Epiſcopus habet Ciuitatem, vel Caſtrum ſibi ſubiectum, *cap. finali, Ne Cler. vel Monach. in 6. cap. Romani, §. deber autem de appellat. eod lib. 6.* quia imò Superioritas ſęcularis eſt magis conſideranda reſpectiuè ad Tribunum Militum exercitus; quia vti ſuo Duci exercitus ſeruit, non autem vti Abbati Superiori, ex quo in Milites non vtitur iuriſdictione Monacali, ſed mi-
13 litari, & nihilominus, quia † Magnus appellatur Magiſter, qui titulus prænotat Excellentiam, *Caſſan. in Catal. glor. Mundi par. 9. conſid. 4.* ratione iſtius magnæ Superioritatis etiam vti Eccleſiaſtico debetur priui-
14 legium † vt familiæ illius non conueniantur ab Ordinario, *c. vlt. cum gloſ. de off. e Archid.* cum alijs ſupra adductis, quibus non aduerſatur, quod ſicuti Vicarius cognoſcit de familiaribus Epiſcopi, *c. ſi Epiſcopus, vbi Archid. & Io. Andr. de offic. ordin. in 6. Boer. deciſ. 9. num. 7. Marc. deciſ. 211. in fine par. 1.* idem videatur poſſe Mareſciallus officialis Magni Magiſtri, quia
15 idem contingit propter vnitatem † Epiſcopi & Vicarij, facientes vnum Tribunal Conciſtorium, & auditorium, *c. Romana, vbi omnes de appell. in 6. c. non putamus, cum gloſ. de conſuet. in 6. Conarr. practi. quæſt. c. 4. num. 4.* vt non mirum ſi quę poteſt Epiſcopus in fa-
16 miliares ſuos, poſſit, † & Vicarius; ſed non ità de inferiori Ordinario dici poteſt per dictum *cap. vltimum de offic. e Archid.* à quorum iuriſdictione ſemper eximuntur familiares Superioris.

Demum non obſtant ſtabilimenta Religionis *tit. 10. de Balliis c. 2. & 7. & tit. 18. c. 59.* per quæ ità fratres æquites, prout & armorum ſeruientes ſupponuntur obedientiæ Mareſcialli, exceptis Baliuis Cõuentualibus, & ſocijs Magni Magiſtri, quorum appellatione non veniunt familiares ſeruientes, vt ideò
17 † per exceptionem certarum perſonarum *in reliquis* ſit firmanda regula *incluſiua, Conarrm. var. reſol. lib. 2. c. 5. num. 4. Rot. dec. 239. num. 2. par. 1. diuerſ.*

Quia exceptio prædicta eſt quidem apta includere perſonas cuiuſcunque generis, qui tamen poſſunt conueniri ſub ordinaria Iuriſdictione Mareſcialli, &
18 in hac parte † regulam confirmat in omnibus non exceptuatis. Cæterum quòd ampliet regulam etiam quoad eos, qui non cadunt ſub ordinaria Iuriſdictione, prout non cadunt familiares Principis per *d. l. Cubicularios*, exceptio in hoc nihil operatur tanquam
19 de † exiſtentibus extra regulam ſuam, *l. generali, §. vxori, ff. de vſufr. leg. Dec. in l. 1. nu. 21. ff. de regul. Iur. Surd. deciſ. 124. num. 11. Rot. deciſ. 158. num. 5. coram Papa Greg. XV.* & hoc enim ſequeretur Correctio iuris, & tollerẽtur Caſus per aliam legem excepti, quòd non eſt admittendum, prout latè concludit, & firmat *Everard.* in loco *ab exceptione ad regulam num. 5. & ſequen.*

Et ita, &c.

RE-

R. P. D. PIROVANO.

Sabinen. Allusionis. Lunæ 21. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Donatio facta alicui per Vniuersitatem, vt valeat, quæ solemnitates in eo contractu de iure desiderentur. Et non nulla circa confirmationem Principis super aliquo contractu.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta per vniuersitatem vt subsistinatur, quæ solemnitates requirantur, & num. 2.*
3 *Confirmatio Apostolica supplet omnes solemnitates.*
4 *Contractus ex confirmatione superioris, quando validatur etiam quod ab initio esset nullus, sustinetur in vim nouæ concessionis.*
5 *Papa potest sanare omnes nullitates, non obstantibus quibuscumque constitutionibus in contrarium.*
6 *Confirmatio Papæ dicitur ex certa scientia, si in ea inseratur tenor rei confirmatæ.*
7 *Defectus Principi aliquid confirmanti censetur narratus, si Princeps in confirmatione illi expressè derogauerit.*
8 *Princeps, quando aliquid confirmat, non solet in eo supplere causam vide num. 11.*
9 *Donationis titulus infert præiudicium.*
10 *Principis intentio corruit, si deficiat causa suppositæ.*
12 *Donatio vera, & realis non dicitur si consistat in cessione iuris dubij.*
13 *Donatio vera non dicitur, quæ fit in recompensam beneficij accepti.*

DECISIO CCXCII.

CAusa super decisione 24. Maij 1624. proposita, dictum fuit ab eadem resolutione esse recedendum.

Quia hodie cessant fundamenta decisionis posita in defectu sufficientis Mandati, & Carentia Decreti Iudicis, sine quibus instrumentum stipulatæ donationis per Procuratores Vniuersitatis Gallesij non poterat sustineri.

Superuenerunt enim ratificationes eiusdem Vniuersitatis cum omnibus solemnitatibus die 17. Aprilis 1625. & 7. Aprilis 1626. quæ semel, bis, & ter fuerunt Apostolica auctoritate, confirmatæ cum insertione tenoris, & derogatione omnium Constitutionum, ex quibus similes donationes possent impediri, & signanter Constitutionis Sixti V. cum mentione litis, Decreto irritanti, & clausula sublata; Vnde concurrentibus omnibus solemnitatibus, quæ desiderantur in *l. finali C. de vend. Reb. Ciuit. lib.* 11. nempe
8 † legitima hominum Congregationè, præsentia Gubernatoris loci, descriptione omnium nominum facta duabus ex tribus partibus votum ferentibus, iuramenti præstatione super vtilitate contractus donationis, ac denique Iudicis Decreto quæ similiter colliguntur per *Menoch. consilio* 80. *numero* 22. & 726. *Surd. consilio* 28. *Card. Mant. de Contr. libro quarto*
2 *titul.* 8. *numero* 15. *cum sequen.* Vitium † fuit vel donationem ex prædictis validam esse *Surd. decisione* 69. *numero* 20. *Rolan. consilio* 2. *numero* 37. & *consilio* 97. *numero* 14. *Roscntal. de feud. capitulo* 9. *memb.* 1. *concl.* 28. *numero* 5. *Mussing. obseruat.* 87. *numero* 4. *cent.* 4. *Menoch. consilio* 1264. *numero* 15. vel ex Apostolica
3 cõfirmatione supplente † omnes solemnitates ex certa scientia, & cum insertione tenoris validam fuisse effectam *Abb. consilio* 41. *numero* 3. *Rolan. consilio* 96. *numero* 21. *libro* 1. *Gabr. consilio* 82. *numero* 2. *libro* 2. *Mant. de Contr. libro* 4. *titul.* 7. *numero* 47. *Seraph. decisione* 1080. *numero* 6. *Rot. decisione* 65. *numero* 1. *par.* 2. *diuers. Ruin. consilio* 175. *numero* 19. *libro* 1. & quando contractus ex confirmatione Superioris † valida-
4 tur, etiam quod ab initio esset nullus, sustinetur in vim nouæ Concessionis. *Bald. in cap. ex parte numero* 19. *de Const. Decius consilio* 341. *numero* 3. & *consilio* 516. *numero* 12. *Cassad. decisione vnica de Confirm. Vtil. vel Inutil. Rot. dec.* 339. *num.* 3. 513. *num.* 6. *part.* 2. *recent.* & 455. *num.* 3. *par.* 1. *diuers.*

Non obstat, quod prima Donatio fuerit nulla ex carentia mandati, & Decreti Iudicis; Secunda verò ex eo, quod non interuenerit maior pars eorum, qui in loco, & intra fines bona possident, quodq; hij singillatim non iurauerint se credere, quod talis alienatio esset vtilis Communitati, & quod bona posita non fuerint sub hasta; tertia verò maiores contineat nullitates, nempè quia donatio non sit facta in Consilio generali, quodque per concussionem, & timorem Domini Castri fuerit stipulata, ac falsa Causa suppositа fuerit, nempe vtilitas donationis ob benemerita Cardinalis senioris, quæ non probantur, & vlterius omissa fuerit forma statuti Gallesij, & quod viginti homines, quamuis minor pars contradixerit maiori in resolutionem de facienda noua donatione, & sub approbatione antiquę.

Quia cum hodie exhibeatur Confirmatio Apostolica cum insertione tenoris donationis, per quem Pa-
5 pa potuit intelligere prædictos omnes † defectus voluerit q; sanare omnes nullitates motu proprio, & ex certa scientia non obstantibus quibuscumq; constitutionibus Contrarijs, non est insistendum super re-
6 quisitis *l. finalis*, aut alijs nullitatibus: quia de † Apostolicę potestatis plenitudine respectivè ad tenorem fuerunt validata *glos. in c. venerabiles, verbo tenor*, vbi *Abb. num.* 2. *de Confirm. vtil. vel inutil. glos. in c. pastoralis, §. præterea verbo ex certa scientia de offic. deleg. Ruin. cons.* 117. *num.* 5. *lib.* 4. *Gabr. cons.* 200. *nu.* 7. *vol.* 1. *Rot. dec.* 455. *num.* 3. *par.* 1. *diuers. Seraph. dec.* 460. *num.* 3. & 339. *num.* 2. *par.* 2. *recent.* & nihilominus ex contextu secundæ, & tertiæ donationis probantur omnia re-
7 quisita *l. finalis* supra narrata † interuenisse, nec fuisse omissam litis mentionem, Cui Papa expressè in eadē Confirmatione derogauit.

Non obstat quod Papæ fuerit suppositа vtilitas donationis, cum qua emanauit Confirmatio; vndè vel
8 non probatur, & deficit causa, quam † Papa non solet supplere, vel carentia vtilitatis probatur ex solo
9 titulo † donationis inferente perditionem *Alex. cons.* 125. *num.* 2. *lib.* 1. cum alijs allegatis, & semper defi-
10 ciat suppositа Causa, & † corruat intentio Principis.

Quia Papa per narrationem contentorum in prima donatione, & secunda, & tertia Confirmatione,

& tenorum infertione intellexit formam donationis Communitatis Gallesij, quod scilicet donabant, & seu cedebant iura vindicandi terras per Maglianenses occupatas pacto adiecto, quod postquam fuissent per Donatarium recuperatæ colì deberent, & laborari per homines de Gallesio, quatenus velint cum responsionibus solitis, & quod dicti homines præferantur cæteris omnibus etiam meliorem con-
11 ditionem offerentibus; † confirmando autem tanquã Communitati vtilem, iustam causam contractui impressit *Decius consil.* 341. *num.* 12. *Paris. consil.* 24. *num.* 5. *lib.* 4. *Iason. consil.* 54. *num.* 19. *lib.* 1. *Rota decis.* 625. *num.* 5. *par.* 1. *recent.* & nihilominus vtilitas Contractus ex sui forma apertè probatur: quia Communitas expensis Cardinalis Donatarij vindicabat substantiam vtilitatis terrarum consistentem in colendo, & fructus percipiendo cum prælatione in Concursu forensium, quæ quantæ fuerint experientia docuit, & facile excedunt iuris illiquidi cessionem, aut donatio-
12 nem, quæ nec etiam dici potest realis † donatio, dum consistit in Cessione iuris dubij *Bald. in l. tale pactum, ff. de pactis, Ias. in l. prima in fine, ff. de transf.* & quanto minus venit æstimanda, eo magis correspondeat me-
13 ritis Cardinalis Donatarij, in quorum † recompẽsam voluit Communitas hanc donationem facere.

Et ita, &c.

EMINENTIS. ET REVERENDIS. D. CARD. VIRILI.

Romana Cambiorum. Lunæ 28. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Solutio simpliciter facta à debitore in quam causam cadere debet, & alia de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Solutio facta simpliciter absque protestatione à debitore, censetur facta in executionem ordinis, & causę à creditore ordinatæ, & expressæ, & num.* 6.
2 *Cambij currentis causa expressa in ordine censetur repetita in mandato, & solutione.*
3 *Solvens simpliciter vigore ordinis ei directi, licet dicatur acceptasse ordinem non tamen censetur consensisse causæ expressæ in eo.*
4 *Solutio simpliciter facta in dubio cedit in causam duriorem.*
5 *Sed secus est quando adest declaratio.*
7 *Literæ Cambii si acceptentur cum protestatione, & deinde simpliciter absque repetitione protestationis fiat solutio, censetur facta iuxta causam expressam in literis & num.* 8.
9 *Socius, si dicat consortio, vt cum certiorem faciat de aliqua re sequenda, sufficit, quod ista certioratio fiat facta ab alio socio in negotio communi, & numero* 16.
10 *Epistola semper loquitur.*
11 *Inter Mercatores proceditur ex bono, & æquo.*
12 *Promissio facta per verba futuri temporis, resolvitur in tempus præsens, & demonstrat actum perfectum.*
13 *Gerundium, qualificatur ex verbo ei adiuncto.*
14 *Modus dicitur, quando aliquid est adimplendum, post quam res est perfecta.*
15 *Modi defectus non vitiat dispositionem, & contractum.*
17 *Contrahentium voluntas ex antecedentibus, & subsequentibus declaratur.*
18 *Solutio facta à socio de pecunijs socialibus, debet cedere in extinctionem debiti socialis, non autem debiti particularis, & proprij & num.* 20.
19 *Socius, qui duas societates contrahit, duplicem personam representat.*

DECISIO. CCXCIII.

PRoposito dubio An scuta 25. mill. per Maurum soluta de mense Nouembris 1626. cedant in causam Cambiorum limitatorum scutorum 40. mil. & 20. mil. aut in causam Cambij currentis nuncupati, *Conto d'Andrea Mauro à parte delle Dogane del Patrimonio sopra Ambrosio Pozzobonello.* Domini resoluerunt solutionem non fuisse factam in causam Cambij limitati, sed in causam dicti Cambij currentis; nam Nicolaus Pallauicinus creditor ex vtraque ex præfatis causis dedit ordinem Mauro, sub litteris 10. Nouembris 1626. quod ista scuta 25. mil. solueret in causam Cambij currentis, vt in Summario num. 15. & ipsemet Maurus die 27. Nouembris 1626. direxit mandatum Marcello Sacchetto, vt eandem summam scutorum 25. mil. solueret eisdem personis nominatis in ordine cum claris verbis, videlicet, *quali faccio pagare per tanti trattimi di Massa fiera il Sig. Nicola Pallauicino q. Stephani,* & consequenter solutio facta sim-
1 pliciter † absque protestatione à debitore censetur facta in executionem ordinis, & causæ à creditore ordinatæ, & expressæ. *glos. in l. triticum, in verb. cogitauit. & ibi Bart. numero secundo ff. de verb. oblig. Alexan. l. in l. qui ab aliena. §. is qui putabat, numero quinto & 6. ff. de acquir. hæredit. Rota Ianuen. decisione 91. numero 1. & dec. 6. num. 2. & 20. Ias. cons. 70. num. 1. lib. 1. Mandell. cons. 2. num. 6.*

Præsertim cum in mandato dato per Maurum Marcello Sacchetto contineatur eadem summa soluenda eisdem personis cum relatione ad ordinem
2 Nicolai, ideo † causa cambij currentis in ordine Nicolai expressa censetur repetita in mandato, & solutione Mauri. *Rota Ianuen. d. dec. 91. num. 1.*

Non obstat, quod licèt Maurus simpliciter soluerit, & ex solutione dicatur acceptasse ordinem Nico-
3 lai; non tamen consenserit causæ expressę † in ordine, imò potius censeatur soluisse in causam Cambiorum limitatorum, duriorem tàm ratione antiquitatis, quã fideiussorum, quàm proprij debiti ipsius Mauri; maximè quia in ordine Nicolai dicebatur, *& intendersene per il vostro rimborso con Ambrosio, riferendo à me à suo luogo il seguito,* vnde cum non constet, quod Maurus se reualuerit, & intellexerit cum Ambrosio, nec admonuerit Nicolaum del seguito, videatur colligi Maurum noluisse soluere in causam ordinis, cum forma illius non adimpleuerit.

Respondẽrũt enim Domini regulam quod solutio
4 † cedat in causã duriorẽ procedere in dubio, *l. cæterũ*

&

& l. qui ex famosa, & l. ex pluribus, ff. de solut. Roman. consilio 94. numero 2. Rotæ decisione 679. numero 6. in
5 *fin. par. 1. diuers.* secus vbi † adest declaratio. *l. si vsuris, C. de vsur. Roman. d. consilio 94. numero 2. versiculo tertio,* & hoc loculenter *Caualer. decisione 165. numero 3. Greg. decisione 366. numero 4.* Eo enim ipso, quod Maurus in mandato directo Marcello Sacchet-
6 to remisit se ad ordinem Nicolai; † causa expressa in ordine Nicolai censetur approbata. *Rota Ianuen. d. de-*
7 *cisione 91. num. 1.* Imo si † litteræ acceptentur cum protestatione, & deinde simpliciter absque repetitio ne protestationis fiat solutio, illa intelligitur iuxta causam expressam in litteris. *Rota Ianuen. d. decis. 6. nu. 2. & 20.*

Accedente præsertim epistola Ambrosij Puteobonelli scripta Nicolao Pallauicino sub die 12. Decembris 1626. Summario num. 27. in qua dicitur: *Io diedi recapito al contenuto ne spacci del Sig. Vostro di fiera, così fece Andrea Mauro, hauendo pagato compitamente le tratte fatteli, e restando annotate in vostra conformità,* &c. ex verbis enim *in conformità vostra* satis clarè
8 Ambrosius certiorauit, quod solutiones † factæ erant in causam cambij currentis expressam in ordine Ni-
9 colai, *l. cum te, C. de transact.* Quare licet Nicolaus † dixerit Mauro, *auisando à me il seguito*, sufficiens visa fuit certioratio facta ab Ambrosio socio in negocio commuui. *Alex. in l. serui electione, §. labeo num. 3. ff. de leg. 1. Cephal. consilio 768. num. 23. Joseph. Ludouic. concl. 53. versic. socij num. 57. Felician. de societ. cap. 14. num. 44.*

Non obstat, quod confessio Ambrosij non præiudicet Mauro, cuius exceptionibus potest vti Ambrosius fide iussor, quia eadem confessio nocet Ambrosio venienti etiam ex persona Mauri, cum non possit Ambrosius, nec æquum, & conueniens sit impugnare ex
10 persona Mauri, quod in propria Epistola, † quæ semper loquitur, scripsit *glos. in cap. si quis iusto. §. porrò verb. nihil agat. de elect. in 6. Rota decisione 78. num. 4. part. 1. recentior. Seraphin. decisione 1027. numero quinto.*

Non obstat, quod verba epistolæ Ambrosij, *restando notate in vostra conformità*, denotent tempus futu-
11 rum, quia inter Mercatores, in quibus proceditur † de bono & æquo, sat est, quod etiam de futuro dixisset, cum satis declarata remaneret intentio sequendi causam expressam, præcipuè cum de contraria voluntate postea non fuerit scriptum, & tantò magis in hoc casu, in quo præcesserat ordo præuisus in causam cambij currentis, & quælibet declaratio, siue de tempore præsenti, siue de futuro sufficit pro declaratione voluntatis, & cum adnotatio facienda esset per debito-
12 rem absque alio facto Nicolai, etiam quod per † verba futuri temporis esset promissa, in tempus præsens re solueretur, & demonstraret actum perfectum, *Carrar. decisione 29. num. 2.* vltra quod illa verba, *hauendo pagato compitamente le tratte, & restando notate in vostra conformità*, satis denotant perfectionem actus, ita, ut nulla maior alia declaratio desideranda esset
13 inter mercatores, cum gerundium, *restando*, † qualificetur, ex verbo adiuncto, *notate*, quod sonat in præsens, vel præteritum. *Alber. in diction. in verb. gerundium.*

Non obstant verba ordinis Nicolai, *& intenderue-*
se per il vostro rimborso con Ambrosio, & auuisando à me il seguito, Tum quia hæc fuerunt demandata per
14 † viam modi post solutionem perfectam. *Bart. in l. quibus diebus, Termitius numero 1. ff. de condit. & demonst.*
15 *Surd. decisione 156. num. 6.* cuius modi defectus † non vitiat dispositionem, & contractum. *l. 2. C. de his quæ sub modo. Alexand. in l. 1. num. 5. C. de Instit. & substit. Ceph. consilio 129. num. 104.* Tum quia certioratio sufficiés † fuit facta ab Ambrosio in eius epistola, vt supra dictum est. Tum quia satis est causam expressam fuisse acceptatam, & quod haberet Maurus ius *d'Intendersene con Ambrosio*, quod satis dicitur executum mediante reductione huius debiti cambij currentis, quod ante hanc solutionem erat maius ad longè minorem quantitatem, vt in Summario num. 13. & 14. Cum enim de mense Octobris 1626. cambium currens immediatè ante hanc solutionem ascenderet ad scuta 38630. in Summ. num. 13. & de mense Aprilis 1627. appareat reductum ad scuta 10097. consequenter scuta 25. mil. cesserunt in hanc causam extinctionis cambij currentis specificatam in ordine Nicolai, cum non appareat de alia solutione eo magis, quia cum Maurus in præcedentibus nundinis Resurrectionis eiusdem anni 1626. soluerit ad computum huius cambij currentis alia scuta 25. mil. vt ex partitis in Summ. num. 21. & ex litteris Mauri Summ. num. 25. vtique ita præsumitur extinctio debiti currentis ex
17 aliis scutis 25. mil. ex antecedentibus † enim arguitur voluntas in sequentibus, *Rota d. decisione 679. num. 7. par. 1. diuers.*

Addebant quoque Domini duo, Alterum quod hæc solutio fuit facta ex pecunijs socialibus redactis
18 ex effectibus Dohanę Patrimonij, vnde solutio † debet cedere in extinctionem debiti cambij currentis socialis; non autem debiti cambij limitati particularis, & proprij. *Bald. consilio 115. num. 2. lib. 3. Magon. decisione Lucen. 1. num. 13. Cost. de remed. subsid. remed. 119. nu. 12. cum pluribus seqq. Salicet. in l. eius in fin. C. de compens. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. glos. 9. par. 2. num. 53. & seq. & 61.*

Alterum, quod Nicolaus Pallauicinus duplicem personam repræsentabat, vnam Nicolaum de Genua, alteram Nicolaum de Massa *di Noui, è Fiera*, itaut di-
19 uersas haberet stationes, † in quibus negociabatur. *Rota Ianuen. decisione 75. num. 3. Gregor. decisione 366. num. 1.* & consequenter cum tracta, seu ordo sequt. 25. mil. de quibus agitur, fuerit factus à Nicolao de Massa, solutio cedere debet in causam † cambij currentis
20 Nicolai de Massa, non in causam cambij limitati Nicolai de Genua, *Greg. d. decisione 366. num. 1. vbi Addit. Rota decisione 634. num. 9. in fin. par. 1. in recentior. Gabriel. consilio 175. num. 28. lib. 2. Surd. consilio 327. num. 39.*

Non obstat, quod Cambium currens non esset debitum Mauri, quia contrarium est verius, vt probatur ex litteris, & confessione Ambrosij, ipsius Mauri, & Alexandri Summ. num. 8. 26. & 28. iuncta alia solutione scutorum 25. mil. facta per Maurum ad computum Cambij currentis, ex qua probatur debitum Mauri soluentis.

Non obstant litteræ Mauri scriptæ Ambrosio, in quibus dicit se velle extinguere cambium limitatum, quia adsunt quoque aliæ litteræ, in quibus promittit extinguere debitum Cambij currentis, vt in Summario nu. 26. prout in præcedentibus nundinis ad com-

putum Cambij currentis Mazurus soluerat alia scuta 25. mil. vt supra deductum est.

Non obstat Mercatorum opinio, quia datur alia opinio contraria aliorum mercatorum, & cum ex supradictis de iure solutio debeat cedere in causam cambij currentis, ita vtraque parte informante fuit decisum.

R. P. D. QVEIPO.

Trientin. Beneficij Lunæ 28. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Vnio duarum ecclesiarum quando fieri possit, & quæ solemnitates requirantur. Consensus alicuius, quando interuenire debeat in aliquo casu pro forma, & solemnitate, & quando è contra, & in istis casibus quando interuenire possit antea, vel post.

SVMMARIVM.

1 *Vnio duorum beneficiorum odiosa est, & contra Ius Commune, cum quilibet ecclesia debeat habere suũ Rectorem.*
2 *Vnio non est in iure permissa, nisi propter euidentem necessitatem, & vtilitatem.*
3 *Vnio duarum ecclesiarum tunc est facienda solum, quando duobus ministris alimenta non præstiterint.*
4 *In beneficijs simplicibus tenuitas fructuum non est considerabilis, propter modicum onus.*
5 *In Vnionibus verus valor est exprimendus secundũ communem æstimationem, non secundum sterilitatem.*
6 *Vnio facta ab Ordinario sine causa est ipso iure nulla & num. 7.*
8 *Testes, vt probent valorem beneficij, debent deponere per non excessum, non autem per ascensum.*
9 *Testibus deponentibus de credulitate fides non adhibetur.*
10 *Testibus est credendum, si reddant rationem sui testimonij.*
11 *Testibus duobus affirmantibus magis creditur, quam mille negantibus.*
12 *Pro decreto iudicis præsumitur.*
13 *Hoc tamen non procedit, vbi contrarium manifestis probationibus ostenditur.*
14 *Sine causa certo, in his quæ fieri nequeunt, non creditur gerenti actum, circa instrumentum causæ.*
15 *Testis idoneus nemo est in causa, ex qua laudem, vel vituperium reportat.*
16 *In vnionis instrumento non sufficit enunciari solemnitates requisitas, sed requiritur, vt probentur, & iustificentur.*
17 *Vnio quando fit per Ordinarium, requiritur consensus Capituli.*
18 *Capituli consensus in vnione, an postea adhiberi possit.*
19 *Vnio nulla propter defectum consensus Capituli, per eius ratificationem postea factam non valescit.*
20 *Consensus vbi pro forma, & solemnitate interuenire debet, in ipso actu interponendus est.*
21 *Consensus, nec pro forma, & solemnitate non interuenire dicitur, quando agitur de præiudicio illius, cuius consensus requiritur.*
Quo casu antecedere, & subsequi potest consensus nu. 21. & 22.
23 *Consensus nec pro forma, & solemnitate requiritur, quando interponens est ab eo, de cuius præiudicio non agitur, sed propter actus solemnitatem adhiberi requiritur.*
24 *Consensus sub conditione desideratus in aliquo actu, formalitatem, & solemnitatem inducit.*
25 *Ablatiuus absolutus conditionem importat.*
26 *Actus quando corruat ex defectu consensus.*
27 *Actus, si sit nullus ex defectu consensus, non conualescit, si ex intervallo subsequatur.*
28 *Indiuiduum est, quicquid ad solemnitatem exigitur.*
29 *Consensus capituli in vnionibus beneficiorum liberorum desideratur pro solemnitate actus.*
30 *Vnio sine consensu Capituli ita demum est nulla, si hoc dicat Capitulum, & an hoc sit verum nume-*
ro 31.
32 *Consensus superueniens, postquam de nullitate actus iudicium est captum, nihil operatur.*
33 *Vnio de beneficio libere collationis cum beneficio iurispatronatus Laicorum prohibita est.*

DECISIO. CCXCIV.

FActa Vnione de anno 1607. per Episcopum Trientinum de Ecclesia seu Cappella Sanctæ Mariæ de Saletto, quæ erat liberæ collationis Ecclesiæ seu Cappellæ S. Mariæ de Laureto Iurispatronatus Laicorum familiæ de Marchesanis, cum de causis Vnionis, & de consensu Capituli Trientini dubitaretur, Domini in hac difficultate censuere neque de causis vnionis, nec de consensu Capituli constare.

1 Nam cum sit † explorati Iuris Vnionem duorum beneficiorum odiosam esse, & contra ius Commune, à quo quamlibet Ecclesiam suum habere Rectorem desiderato cap. cum non ignores de præben. notat. *Holdrad. consilio 260. numero primo. Et tenuit Rota decisione 557. numero tertio parte 3. libro 3. diuers.* Ideo
2 non est † in iure permissa, nisi propter euidentem necessitatem, vel vtilitatem Ecclesiarum Secundum *Text. in cap. ex postulatis de præben. Guidop. consilio 134. quæstione 1. Rebuff. in prax. titul. de Vnione numero 38. Caccialup. in tractat. de Vnion. an. 5. cauſ. 3. Mand. in reg. 22. Cancellariæ quæſt. 5 numero 3. ad fin. Hored. de incompatib. benef. 2. parte cap. 3. numero octauo. Azor Instit. Moral. 2. parte, libro sexto, capitulo 28. quæstione 4. Gonz. sup. reg. 8. glos. 2. numero 20. Garſ. de benef. parte 12. cap. 2. numero 108. Card. Euan. decisione 429. numero 2.* Et probatur ex *Text. in cap. vnio x. quæstione 3. cap. postquam 16. quæstione 1.* quibus traditur
3 ad † duarum Ecclesiarum Vnionem duntaxat esse deueniendum si duobus ministris alimenta non præstiterint, & confirmat ex *Trid. Sess. 5. capitulo quinto, & Sess. 24. capitulo 13. de Reform.* Et est notatu dignum, quod *decretum relatum ind. capitulo quinto*, videtur restrictum ad Vniones pro Ecclesijs curatis propter eorum paupertatem, vt apparet ex illis verbis Curatorum, vel non Curatorum, cum curatis propter

eorum

4 earum paupertatem. Nam in † beneficijs Simplicibus Tenuitas fructuum non eſt conſiderabilis propter modicum onus vt notat *Lambert. de Iurepatronatus lib. 1. par. 1. q. 5. art. 21. nu. 15.* Et hac ratione verum valorem
5 † in vnionibus exprimendum eſſe ſecundum communem æſtimationem, & non ſecundum ſterilitatem, vel vbertatem iux. *reg. tex. in l. pretia rerum §. fin. ff. ad leg. Falcid. declarauit reg. 21. Cancellar. de Vnionibus*, vt explicat *Rebuff. in eius interpretatione glo. 7.*

6 Vnde vnio † facta per Ordinarium ſine cauſa eſt ipſo iure nulla ſecundum *Text. in d. cap. exposuisti de preben. vid. Abb. & Imol. Oldrad. d. conſ. 251. Mandoſ. in alia reg. 22. quæſt. 3. num. 6. Burſat. conſ. 185. num. 13. lib. 2. Hored. vbi ſupra num. 16. Rota deciſ. 133. nu. 3. par.*
7 *2. diuerſ.* à quibus idem traditur, † quando Vnio proponitur facta ex falſa cauſa, quamuis in hoc Caſu annullandam eſſe tenuerit *Rota deciſ. 1. de exceſſibus Prelat. in nou. Egid. deciſ. 617. in fi. Caſſad. deciſ. 1. de Vnion. Boer. deciſ. 345. nu. 1. Azor in l. cap. 28. quæſt. 14.*

Et in noſtro Caſu vnionem ex falſa cauſa facta fuiſſe ex eo liquet, quod de paupertate vel vtilitate Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Laureto nihil proponitur in actis, & de paupertate Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Saletto non conſtat nam licet Epiſcopo Tridentino narratum fuerit valorem trium ſcutorum non excedere,
8 Teſtes tamen ad huius cauſæ probationem inducti hoc non probant, † quia deponunt per aſcenſum, non vero per non excellum, vt oportebat *Rota Coram ſel. record. Greg. XV. deciſ. 353. num. 4. & deciſ. 186. ex num. 3. & deciſ. 429. num. 3. par. 1. & deciſ. 443. num. 1. par. 2. rec.* Nec de certa ſcientia, ſed de credulitate teſtantur, ideo
9 † fidem non merentur *ex Bald. in l. fin. in prin. C. de arbitr. tutel. Greg. Lopez in l. 29. tit. 16. p. 1. 3. glo. 5.*

Et ex probatione contraria apparet prædictã Eccleſiam S. Mariæ de Saletto iuxta communem æſtimationem ad valorem centum ducatorum aſcendere in dotemque habere prædia, prata, & molendinum, nec non paſcua, & alia petia terrarum, vt in ſummario Petri num. 5. quæ bona per ſingulos annos prædictum va-
10 lorem conficiunt, quibus teſtibus plenior debet † fides adhiberi, cum rationem ſui teſtimonij reddant iuxta *reg. text. & doctr. Bald. ibi in l. ſola. C. de teſtib.* & quia ſunt vicini, eaque ratione melius informati ſecũdum *textum in l. 1. §. 1. ibi.* aut exiſtimationem circumcolentium, *ff. de fluminibus, & notat Bald. in l. 2. numer. 12. C. quand. fiſc. vel priu.* & in materia vnionum *Rebuff. vbi*
11 *ſupr. glo. 10.* maximè cũ affirmatiue deponant, † quia magis duobus teſtibus affirmatiue deponentibus quã mille negantibus credendum eſſe *Bart. docet in l. illa ſtipulatione 8. ff. de verb. obligat. & ibi Caſ. ex nu. 14. Gutier. alleg. 6. nu. 1.*

12 Neque obſtat pro † decreto Iudicis, in quo enunciantur ſolemnitates eſſe præſumen. vt omnia ſint ſolenniter acta ſecundum *text. in l. ab ea parte. §. vlt. ff. de probat. cap. ſicut in fin. de ſent. & re iud. cum latè tra. d.*
13 *à Garz. in d. c. 2. nu. 125.* quia † illa doctrina non procedit, vbi contrarium manifeſtis probationibus ofreditur, vt in prædictis intibus traditur, & ibi notant *Doct. & Garz. vbi ſup.* & regula generalis eſt in his, quæ
14 ſine † certa cauſa fieri nequeunt non credi gerenti actum circa interuentum cauſæ, vt poſt *Bart. in l. ſi forte. ff. de Caſtrenſ. pecul. tenuit Rota coram bo. me. Cardin. Ca-*
15 *ualerio deciſ. 429. nu. 6.* quia nemo eſt idoneus teſtis in ea cauſa, ex qua laudem, vel vituperium conſequatur

Bart. in l. deferre, nu. 2. ff. de iur. fiſc. Felin. in cap. cum dno.
16 *bis. nn. 5. de teſtibus Ioannet. conſ. 24. nu. 12.* & ideo † nõ ſufficere ſolemnitates enunciari in inſtrumento vnionis, niſi appareant, & probentur docet *Rebuff. vbi ſupra glo. 9. verſic. nec creditur Aegid. deciſ. 377. & deciſ. 618. Verall. deciſ. 350. nu. 2. & 3. par. 3. & fuit reſoluũ in Burgen. ſuppreſſionis 10. Nouembris 1617. coram Cardin. Caualerio.*

17 Et in vnionibus per † Ordinarium factis Capituli conſenſum deſiderari traditur expreſsè *in clem. 2. de rebus Eccleſ. non alien.* ibi ſuo cõſentiente Capitulo vniatur, & ibi notat *glo. verb. conſentiente Abb. in capit. ſicut vnire, num. 2. de exceſsib. Prala. Rebuff. in prax. ad regul. de vnion. glo. 11. nu. 2. Rot. deciſ. 133. nu. 2. par. 2. diuerſ. & cum pluribus relatis Garz. de benef. par. 12. c. 2. nu. 145. & poſt Concil. Tridẽt.* idem obſeruari debere colligitur *ex cap. 5. ibi iuxta formam iuris ſeſſ. 21. de reform.* Et ita per Sac. Congregat. Concil. declaratum fuiſſe teſtantur *Vgolin. de offic. Epiſcopi cap. 52. §. 1. nu. 1. Garz. in d. c. 2. nu. 158. & ita à Rota fuiſſe deciſum refert nn. 160.* & in præſenti vnione Capituli conſenſum
18 non interueniſſe, Dominis viſum fuit, † nam licet poſſit vnionem adhiberi poſſe exiſtimauerint *Rebuff. in d. glo. 11. numer. 20. Boer. deciſ. 345. Gabr. conſ. 200. lib. 1. Rot. deciſ. 133. nu. 9. in fin. par. 2. diuerſ. Gratian. diſcept. forenſ. c. 278. num. 32. & plures referens Garz. d. c. 2. ex nu. 147. per text. in cap. cum nos de his, quæ fiunt à Prælat. ſine conſenſ. Capitul. c. cura. c. ſuggeſtum de iurepatr. l. ſi fundus. §. 1. ff. de pignor. l. aliena 20. ff. de pignor. act. l. filius prætento. ff. de iniuſto nepto. l. ſi impubes. ff. de carbon. edicto.*

Contrarium tamen nempe in ipſo vnionis actu, vel incontinenti prædictum Capituli conſenſum adeſſe
19 debere, ita vt vnio ex defectu prædicti † conſenſus ab initio nulla per eius exhibitionem poſtea factam non conualeſcat, placuit *Burſat. conſ. 285. n. 14. lib. 2.* cuius
20 ſententiam veriſſimam iudico, quia † conſenſum pro forma, & ſolemnitate requiſitum in ipſo actu interponendum eſſe receptiſſimum eſt, in iure per *text. in l. obligari. §. tutor. ff. de auctor. tutor. d. ſi id quod 7. §. ſi pupilli. ff. de reſcind. vend. l. nunquam 32. ff. de vſucap. l. pupillus 11. ff. de acquer. domin. text. in §. tutor. inſtitut. de auct. tutor. c. auditis, in fine cap. quia propter de elect.* & ab Interpretibus ſine controuerſia, vt apparet *ex Innoc. Bal. & alijs communiter in cap. cum conſuetudinis de conſt. et. Bart. num. 3. Caſir. nnw. 4. Iaſ. num. 44. in l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ff. de aq. hæred. & cum plurib. relatis Ant. Gomeſ. in l. 42. Taur. num. 2. Marienſ. in l. 5. tit. 3. lib. 5. recop. gl. 1. num. 3. Tiraq. de leg. connub. glo. 6. num. 3.*

Et ſecundum communem omnium ſententiam ex eo cognoſcitur conſenſum pro forma, & ſolemnitate
21 non deſiderari, quando de præiudicio illius † tractatur, cuius conſenſus exigitur. Quo caſu antecedere, & ſubſequi poſſe certi iuris eſt ſecundum *text. in d. capitum nos, & in d. cap. cura*, cum alijs ſupra relatis, & iuxta iſtam doctrinam procedunt omnes caſus relati à *Pariſ. de reſign. benef. lib. 8. q. 10. per tot. Ant. Gomez.*
22 *in d. l. 42. Taur. ex num. 2.* quia tunc cum † conſenſus nõ requiratur pro forma, & ſolemnitate, ſed propter intereſſe eius, à quo præſtatur, & pro eius damno, & præiudicio viſitando ſecundum *text. in l. vlt. C. ad Macedonian. l. 1. §. prodeſt. ff. quod legatorum. l. fin. C. de poſt.* ex poſt facto interuenire poteſt. Pro forma autem, & ſolemni-

23 lemnitate desideratur consensus quando† interponẽdus est ab eo, de cuius præiudicio non agitur, sed propter actus solemnitatem à iure requiritur, & ita procedit text. *in d.l. obligari, §. tutor.* cum alijs supra relatis, quam distinctionem tradidit *Bart. in l. 1. §. sed si filius, n. 2. & 3. ff. de leg. 3.* & prosequitur *Bald. in l. 1. ex n. 59. C. qui admitti ad bonorum possess. poss.* & optimè *Castr. nu. 5. Alex. nu. 9. & 10. Ias. num. 44. in l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. le acq. hered. Tiraq. in d. glo. 6. nu. 3. & lib. 5. Ant. Gomez. in l. 55. Taur. nu. 6. Matienz. in l. 5. tit. 3. lib. 5. recopi. glos. 1. nu. 5.* & consensum sub condi-
24 tione † desideratum in aliquo actu, formalitatem, & solemnitatem inducere docet elegans *text. in l. Prætor in princ. ff. de collat. bonor.* & colligitur ex *cap. exhibita de iudic. & ex auth. matri, & aviæ. C. quand. mulier. tut. offi. fungi potest,* & ibi notauit *Bald. nu. 8. & docet Afflic. decis. 355. nu. 5. Rota Lancea. decis. 192. nu. 3.* & hoc modo Capituli consensus postulatur in *Cle. 2. de reb. Eccles. non alien.* in illis verbis suo consentiente Capi-
25 tulo vniatur. Nam ablatiuus † absolutus conditionẽ inducit, *l. à testatore 109. ff. de cond. & demonstr. vbi Bartol. num. 3. & Castren. num. 1. notarunt.* Et habere maiorem vim, quam aliæ conditiones docent *Sarmient. lib. 2. Select cap. 1. nu. 16. Gutier. lib. 1. pract. q. 63. nu. 3.* & latè prosequitur *Barbos. in rubr. 1. par. ex nu. 23. ff. so-*
26 *lut. matr.* quo casu ex defectu † cõsensus corruit actus, *l. cum hi 8. §. si Prætor. ff. de transact. l. Iulianus, §. 1. ff. ad exhibend. l. fin. ff. de diuor. c. cum dilecta de rescript. c. venerabili de offic. & potest. ind. deleg.* nec conualescit,
27 quamuis † ex interuallo consensus subsequatur *d. l. obligari. §. tut.* cũ alijs supra relatis *l. quid ergo in princ. ff. de his qui not. infam.* & in alienatione facta per mulierem sine consensu consanguineorum, per statutũ
28 desiderato tradunt Doct. infra referendi, quia † individuum est quicquid ad solemnitatem exigitur, *l. furiosum in fin. C. qui testam. facer. poss. l. heredes palam. §. vlt. ff. de testam. l. cum auctoritas. C. eod. tit. vt docet Bart. & communiter interpretes in d. l. furioso, Bald. in cap. 1. in princ. de alien. feud.* & cum pluribus relatis *Tiraq. in d. glos. 6. num. 4. & glos. 4. num. 3. Matienz. in d. l. 1. gl. 4. nu. 20. Gutier. lib. 3. pract. q. 15. ex nu. 4. Afflict. decis.*
29 *355. ex nu. 4.* & cum † in vnionibus beneficiorum liberorum de Capituli præiudicio non agatur, consequẽs est desiderari pro solemnitate actus, seu fauore publico, vt inquit *Bart. in d. l. 1. §. sed si filius, nu. 4.* vt aduertit *Garz. de benef. par. 12. c. 2. num. 164.* ex eo rectè impu-
30 gnans † sententiam asserentium de hac nullitate, Capitulum dũtaxat excipere posse, quam posti *Oldrad. cõ sil. 162. in fin. admisit Rot. decis. 133. nu. 10. par. 2. diuers.*
31 Quia prædicta sententia dumtaxat procedit † in nullitate fauore alicuius inducta, vt latè tradit *Surd. de alim. tit. 8. priuil. 56. ex n. 8. Gratian. discept. forens. c. 27. ex nu. 39.* & colligitur ex *trad. à Conar. pract. c. 24. nu. 3. circa interpretationem text. in cap. non solum. §. 1. de appell. lib. 6.*

32 Illud tamen sine controuersia receptum est † quod postquam de nullitate actus iudicium inceptum fuerit, consensus superueniens nihil operatur, *l. licet. C. de procur. & ibi Ias. nu. 10. & in l. non eo minus. C. eo. tit. Pavlador. lib. 2. rer. quotid. cap. vlt. 3. par. §. 2. nu. 10. Gutier. lib. 2. pract. q. 24. Matien. in l. 5. tit. 3. lib. 5. recop. gl. 1. num. 9. lib. 5. Tiraq. de leg. connub. glos. 6. nu. 16. & 17.* & his super hac vnione originẽ trahit ab anno 1622. & de Capituli consensu non apparet nisi ab anno vigesimo sexto, & qui datur, non est authenticus, & habet contra se præsumptionem *text. in l. si quis forte 6.* ibi neque enim debebam tam magnam rem tamdiu tacere. *ff. de pan.*

Denique cum beneficium S. Mariæ de Saletto sit
33 † omnino liberæ collationis, & beneficium S. Mariæ de Laureto sit iurispatronatus laicorum, huiusmodi vnio per Concil. Trident. expressè interdicta est in *c. 9. sess. 25. de reform. & notauit Garz. de benef. par. 12. c. 2. num. 91.* Et ita &c. vtraque &c.

REVERENDIS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Placentina Decimarum. Lunæ 28. Maij 1629.

ARGVMENTVM.

Decimarum alienatio facta, non seruata forma rescripti Apostolici, est nulla.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, in qua concurrunt omnia requisita ad eam necessaria, est confirmanda.*
2 *Monitio Iudicis facta comparentibus in iudicio, quod tali die ferat sententiam, habet vim citationis.*
3 *Notario actuario credendum est, si attestetur de actibus iudicialibus.*
4 *Decimarum alienatio ob non seruatam formam rescripti Apostolici nulla est.*
5 *Gratia omnis habet in se tacitam conditionem, si preces veritati nitantur.*
6 *Iustificatio narratorum debet præcedere gratiæ executionem.*
7 *Dictio, post quam, quando inducat conditionem.*
8 *Decimarum alienatio non est facienda, si ex ea fit conditio deterior sim.*
9 *Fides dicitur habita de pretio, si fit constitutus annuus redditus.*
10 *Decimarum alienatio, quando in totum corruat.*
11 *Laici sunt incapaces decimarum, & in hac eis instat fisli. nu. 13.*
12 *Titulum inualidum producens, præsumitur non habere meliorem.*
14 *Rector habet intentionem fundatam de Iure, super perceptione decimarum.*

DECISIO. CCXCV.

ANtonius Archipresbyter Ecclesiæ S. Germani de Potentiano Placẽtiæ Dioecesis de Anno 1555. impetrauit à Papa licentiam in forma si in euidentem &c. alienandi redditus decimales ducatorum 200. auri de Camera non excedentes directa Vicario, & Archipresbytero Placentino, vt in litteris Apostolicis desuper emanatis, qui executores de anno 1558. de mense Iunij recepta informatione super euidenti &c. in executionem litterarum dictam licentiam Antonio præfato concesserunt, qui postea eodem anno de mense Nouembris vendidit D. Ferdinando de Anguissolis quartam partem decimarum omnium fructuum Territorij Susani pretio librarum 700. soluendarum

ad

ad nouem annos proximos, & de anno 1562. vendidit Com. Iulio etiam de Anguissolis quartam partem totius decimæ Territorijs de Althoc libris 1700. intra septennium soluendis: sed insurrexit Ioannes Modernus Archipresbyter dictæ Ecclesiæ S. Germani, & lite per eum mota coram Ordinario Placentino super nullitate huiusmodi venditionum, necnon super dimidia alterius quartæ decimæ, in qua pretendebat ab Anguissolis molestari, obtinuit contra eos duas sententias respectiuè, quibus declaratum fuit venditiones fuisse nullas, ob non seruatam formam litterarū Apostolicarum, necnon eumdem non esse molestandum in perceptione dictæ alterius quartæ decimæ, cum autē fuerit appellatum, & causa mihi commissa, Domini hodie resoluerunt sententias esse confirmandas, quia
3 in primis de † earum validitate non potest dubitari, cum habeāt omnia requisita, de quibus *Caputaque dec. 160. par. 2.* Nullitas enim ex defectu legitimæ citationis ad sententiam, de qua opponebatur tollitur ex facto, quia Iudex die 6. Nouembris 1617. monuit partes comparētes pro die 2. Decembris, sub qua sen-
3 tentias promulgauit, † monitio autem facta comparētibus in Iudicio vim citationis habet *Pelm. in c. 1. nu. 18. de Iud. & Seraph. decis. 1118. nu. 1. & 2.* quod verò dicebatur partes non fuisse in iudicio tempore monitionis, non iustificatur in actis, cum tamen Notario
3 † actuario de comparitione, & alijs actibus iudicialibus attestanti credendum sit, etiam sine testibus *Dec. in c. quoniam contra num. 32. & 48. de probat. Marant. de ordin. Iudici 6. part. tit. de act. edict.* per tot prout, nec iustificatur sententias latas fuisse contra pupillos indefensos.

4 Deinde iustitia visa fuit clara, quia † sententiæ declarant alienationes decimarum ob non seruatā formā rescripti Apostolici fuisse nullas, quod in iure est indubitatum *c. cum dilecta §. dictum insuper, & ibi Felin. nu. 6. vsque 41 nu. 14. de rescript. c. venerabilis §. porrò de off. deleg. Abb. in causam nu. 10. de re iud. & consil. 41. nu. 3. lib. 1. Gozad. cons. 32. nu. 2. Seraph. decis. 338. et in puncto Rota decis. 624. num. 1. par. 1. recent.* & alibi sæpius.

Quod autem rescripti forma seruata non fuerit, constat ex euidentia facti combinando litteras Apostolicas cum sententia Iudicum executorum, & cum venditionibus inde sequutis, nam in primis fuit Papæ narratum decimas alienandas non excedere ducatos 200. auri de Camera, & Papa Exequutoribus iniunxit, vt super hoc seruatis seruandis diligenter se informarent, ibi quatenus seruata forma prædictarum litterarum &c. Vndè, & debuit dicta forma ad vnguem seruari ex d. c. cum dilecta, & alijs supra allegatis, & narratiua prius iustificari, cum enim omnis gratia ha-
5 beat in † se tacitam conditionem, si præces veritati nitantur *l. fin. in princ. C. de diuer. rescript. & c. 2. vbi Rip. nu. 29. extra de rescript.* iustificatio narratorum debet
6 † præcedere gratiæ executionem *Rom. cons. 33. num. 2. Gonzal. sup. reg. 8. in addit. contr. nullit. & attent. in caus. benef. ante §. 2. glos. 9. nu. 230. Caputaq. dec. 240. par. 2. prout in* simili de habente facultatem conferendi beneficia certi valoris *Garz. de benef. par. 5. c. 7. nu. 90. & 91. Crescent. dec. 4. de probat. Put. decis. 138. lib. 2. & Rota in Aulen. præstimoniorum 15. Februarij 1610. coram Ill. me. Patriarca Manzanedo.*

Præterea sententia exequtorum confirmatoria alienationum præcessit alienationes ipsas, vt suprà fa-
7 cto, quandoquidem prima alienatio facta fuit per quinque, & secunda per quatuor annos post dictā sententiam, & tamen in litteris Apostolicis perscribitur, quod alienationes ab Exequutoribus approbentur, & confirmentur postquam factæ fuerint, quæ dicio,
7 † *postquam*, in hoc casu indicit conditionem *Rota dec. 46. nu. 2. par. 2. recent. & sic formam l. qui haredi. ff. de cōdit. & demonstr. Bald. in Aut. Matri, & . huiusmodi. C. ad Tertull. vers. Quidam tamen. C. quand. mul. tut. eff. Crau. cons. 313. nu. 5.* Vndè etiam ex hoc capite venditiones decimarum fuerunt nullæ, vt in puncto Rot. *in Valentia Baronie 18. Aprilis 1603. coram Ortembergo.* Tandem quia in litteris fuit expressè cautum, vt prætium deponeretur, & fieret reinuestimentum in bonis stabilibus infra sex menses à die alienationis computandos, & tamen fuit habita fides de prætio cum dilatatione ad septem, & nouem annos, vt dictum fuit, quod fieri non potuit, tam ex forma rescripti, & dixit Rota in dicta
8 *Valentina Baronie*, quam † etiam quia indè Ecclesiæ conditio non vtilior, sed deterior fiebat *ex doctr. Bart. in l. a Diuo pio §. sed si emptor nu. 3. vbi etiam Alex. num. 7. & si quem. las. nu. 7. ff. de re iud. & in terminis Gregor. XV. decis. 113. nu. 6. & 7. & Rot. decis. 430. num. 4. par. 2. recent.*

Neque obstat quod fuerit in pactum deductus annuus reditus libr. quinque imperialium pro quolibet centenario soluendus durante dilatione ad soluēdum data, quia cum huiusmodi reditus sint fructus recompensatiui iuxta *l. cerabit C. de act. empt.* exindè
9 † non probatur vtilitas, nec tollitur, quin cōtra litterarum tenorem fides de prætio habita fuerit *Conar. var. resol. lib. 3. c. 11. num. 5. & Greg. vbi supra num. 9.* & in omnem casum cum non fuit factum depositi prætij intra tempus præfinitum, & sic reinuestimentum citò fieri non potuerit, negari non potest, quin ex dilata solutione per tot annos reinuestimenta postea facta fuerint cum damno Ecclesiæ, ex quo prætia bonorum stabilium a die venditionum vsque ad diem solutionum multo aucta fuerunt, vt in facto probatū fuit, & quamuis videatur ob damnū, quod euenit ex temporis curiu non fuisse contrauentum formæ rescripti,
10 tamen clarum est dilationem † deductam in pactum fuisse contra expressa rescripti verba, & sic venditiones in totum fuerunt nullæ *l. pacta quæ contra, & ibi gl. C. de pact.* quando enim lex requirit actum cum aliqua qualitate fieri, nec actus sine qualitate, nec viceuersa fieri sufficit *Bart. in l. Fulcinius §. cum hoc ff. quibus, ex Cass. in poss.*

Minus relenat allegatio præsumpti Beneplaciti Apostolici, tum quia versamur in decimis, † quarū Laici sunt incapaces *c. 1. 16. q. 7.* easque præscribere non
11 possunt *c. causa quæ de præscript. & præsertim post Cons. Lateranen. c. prohibemus de decim. Rebu. ff. de decim. q. 17. nu. 38. & sequen.* Vnde cessat præsumptio Beneplaciti, alias enim dispositio prædictorum iurium redderetur cluſoria, vt patet ad sensum, & in puncto aduertit *Maresciott. var. resol. d. 1. c. 13. nu. 1. cum sequen.* & dixit Rota *in Placentina decimarum 31. Ianuarij 1586. coram Bubalo*, tum etiam quia ex productione alterius tituli inualidi per Anguissolos facta nempe ex productione venditionum de quibus supra, cessat
12 præsumptio alterius tituli, ex † quo producens titulum inualidum præsumitur meliorem non habere,

Parisi.

Paris. consil. 27. nu. 119. lib. 1. cum alijs adduct. per Marescot. l. c. 13. num. 5. vsque ad. 9. Seraph. dec. 671. nu. 8. Rota diuers. decis. 731. nu. 19. par. 1. & dec. 208. num. 2. par. 4. & in recent. dec. 285. num. 4. & in princ. par. 2. & Gregor. decis. 467. num. 7. in princ. quæ conclusio in subiecta materia est verissima.

Ex quibus benè etiam in prædictis sententijs Ordinarij Placentini fuit firmatum præceptum alias factũ Anguissolis de non molestando Archipresbyterum in perceptione dictæ alterius dimidiæ quartæ decimæ,
13 cum enim Anguissoli † sint decimarum incapaces, ipsisque ius resistat *d. c. causam quæ, de præscript. & c. dudũ extra de decim.* & Archipresbyter habeat intentionẽ
14 fundatam, eique † vti Rectori ius assistat *c. cum contingat, & c. cum in tua eod. tit. Greg. XV. decis. 449. in princ.* & alibi Rot. millies decimæ percipi debent à Rectore, non autem ab Anguissolis.

Et ita decisum, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO

DECANO.

Senogallien. Emphyteusis. Mercur. 6. Iunij. 1629.

ARGVMENTVM.

Emphyteusis Ecclesiasticæ inuestitura, quando non substineatur.

SVMMARIVM.

1 *Inuestitura causa finalis in materia Ecclesiastica, quando est læsiua, erronea, & simulata, tunc d. inuestitura non suffragatur.*
2 *Sententia executioni demãdata pro veritate habetur.*
3 *Rota non attendit Sententias aliorum Tribunalium, nisi iustificentur ex actis.*
4 *Sententia, quando non adducitur ad effectum obtinendi illarum executionem, sed ad probandum factum inter partes, etiam sine actis suffragatur.*
5 *Error vbi est, ibi deficit consensus.*
7 *Causa cessante, cessat effectus.*
8 *Emphyteusis noua inuestitura, si non substinetur, quãdo absque alia inuestitura primo emphyteutæ prima inuestitura reuinat.*
9 *Emphyteuticam rem vendens de consensu Domini si postea agat ad rescissionem contractus, an possit fieri noua translatio dominii sine nouo consensu.*
10 *Emphyteusis contractum venditor rescindens ex capite læsionis, non tenetur Domino soluere laudemiũ.*
12 *Gratia fundamentum, quando pro parte non substinetur, gratia respectiuè corruit.*
13 *Clausula in inuestitura apposita (si se infrà renouari peteret &c.) quid importet.*
14 *Sententia lata à Iudice Laico super bonis ecclesiasticis est nulla.*
15 *Iudices laici possunt cognoscere de furto decimarum, licet quoad decimas, non sint Iudices competentes.*
16 *In iudicio attenditur id, quod principaliter resultat, nõ autem, quod incidenter.*
17 *Iudex Laicus, nec incidenter potest cognoscere de causa merè spirituali.*
18 *Legitimitatis quæstio inter Laicos iudicatur de foro Ecclesiæ, quamuis in consequentiam veniat resolutio pertinentiæ successionis.*

DECISIO CCXCVI.

CVm Ecclesia Senogallien. prætenderet bona, de quibus agitur deuoluta per obitum Octauiani vltimi de linea comprehensorum in inuestitura concessa Marco Antonio illius Patri, consului Dominos. an Iacobæ suffragaretur inuestitura, quam de dictis bonis tanquam sibi ab eodem Octauiano, & Paulo fratribus pro Dotis supplemento, & adequatione, postmodum assignatis obtinuerat vna cum confirmatione Apostolica: Et demptis octo Salmis vti correspectiuis ad creditum prædictæ dotis, quæ per Mensã Episcopalem non controuertebãtur, quoad residuum Domini responderunt inuestituram non suffragari ea
1 ratione, quia assignatio † ex qua tanquam ex causa finali Episcopus consequutiuè motus fuit ad concedendum, & Papa ad confirmandum. *Aym. consil. 135. num. 11. cum seqq. Honded. cons. 55. nu. 44. lib. 1.* vti læsiua, erronea, & simulata fuit vltra quantitatem octo salmarum correspectiuam ad creditum dotis, vt dictum est, annullata per sententias de partibus exequutas &
2 habentes vim rei iudicatæ, quæ quidem res † iudicata executioni demandata pro veritate habetur, *l. res iudicata vbi Cagnol. nu. 2. ff. de reg. iur. Rolan. consil. 83. num. 12. lib. 1.*

3 Et debet attendi, quia † licet Rota non attendat sententias aliorum Tribunalium, nisi iustificentur ex actis, *Cassad. dec. 3. de procur. Mobed. dec. 3. de test. & 11 de re iudic. Chissanen. decis. 179.* Attamen cum in casu isto non deducantur ad effectum obtinendi illarum exequutionem, sed solummodo ad probandum factũ
4 † inter partes per modum exceptionis contra d. assignationem insolutum, etiam sine actis suffragantur. *Put. dec. 198. nu. 1. & 2. & dec. 391. nu. 1. lib. 1. in correct. Accorambon. dec. 35. Rot. dec. 143. nu. 6. & seqq. p. 2. & dec. 593. p. 3. diuers. Mantic. decis. 350. nu. 9.*

Vnde sequitur, quod resoluta pro maiori parte ipsa assignatione, nec ipsa inuestitura, & successiuè confirmatio Apostolica veluti redactæ ad non causam
5 nullatenus † substineantur, nisi pro rata substistentis assignationis ad text. *in l. 1. C. de impon. lucr. descrip. libro 10. & c. suscepta de rescript. in 6. Afflict. p. sf. Ifern. in c. 1. §. Moribus n. m. 3. & seq. si de feudo fuerit controuersia inter Dominum, & agnatum*, vbi ad propositum duas ponderat rationes. Prima est quia propter errorem † deficit consensus inuestientis ex regula, quod
6 vbi est error, ibi deficit consensus, *l. si per errorem. ff. de iurisd. omn. Iudic.* Secũda, quia regula est quod † cessante causa cellet effectus, *c. cum cessante de appell. Tiraquell. in cod. tract. cessante causa, p. 1. nu. 52. Aluarot. in d. c. 1. §. moribus. num. 7. Præpos. nu. 1. versic. quæritur hic Andreas Balzar. nu. 10. Dec. cons. 144. nu. 2. & cons. 408. num. 1. & seqq. Abbas in c. postulasti, nu. 1. versic. ex quo collige de rescript. Roman. in l. vsufructu, num. 13. ff. solut. matrim. Butr. cons. 22. visis punctis, nu. 4. versic. sed posito Aym. d. cons. 135. nu. 13. Honded. d. cons. 55. num. 45. lib. 1. Cagnol. in l. fin. nu. 72. C. de pact. Frezia de subfeud. lib. 2. q. 11. nu. 6. Mastrill. in prima additione ad Petrum Greg. de concessione feudi p. 1. q. 3. versic. & quid si concessio. Io. Franc. à Ponte cors. 3. nu. 13. Costa de retroactionc. 8. casu. 1. num. 5.* Ita vt per huiusmodi resolu-

lutionem dominium residui bonorum Emphiteotico
rum absque noua inuestitura reuersum fuerit iuris mi
nisterio ad Octauianum primum Emphiteutam, ac si
8 quoad illam † portionem prima ipsius inuestitura re-
uiuixerit, *argum. text. in l. voluntate, in fi. ff. quibus mod. pign. vel hipothec. soluat, & in puncto firmat. Bald. Nouell. in tract. dotis, p. 8. priuil. 6. nu. 11. præsertim vers.* nam po
ne, dicens esse absurdum, quod in vendentem rem Em
phiteoticam de consensu Domini, si postea agat ad re
9 scissionem contractus, † non possit fieri noua retrotrac-
latio dominij sine nouo Domini consensu, & subdit, *Ioan. de Imol. & Roman. idem tenere Corbul. de cauf. prim. ob alienationem limit. 21. Surd. decis. 173. nu. 22. & dec. 182. num. 5. decis. 220. num. 24. & latius, decis. 344. num. 20. vsque ad 25. in addit. post 4. volum. consil. Pinel. ad l. 2. p. 2. c. 3. num. 42. C. de rescind. vendit. Ferrer. in prima additione ad Guidop. decis. 48. in fin.* vbi quod vendi-
10 tor † rescindens ex capite læsionis contractum Em-
phyteusis non tenetur Domino soluere laudemium. *Costa de retrotractionibus d. c. 8. cas. 1. num. 18. Maur. Burg. de laudem. p. 2 inspect. 23. nu. 4. & seqq. præcipuè, num. 6.* vbi conciliando opiniones distinguit asserens quod emptor tunc dicitur restituere non ex causa vo
luntaria, sed necessaria, quando restituit calore rei iu-
dicatæ. Et hinc apertè constat dici nõ posse, quod ver-
semur in resolutione ex causa voluntaria, non autem necessaria, de qua loquuntur Doctores allegati; Quia aut id deducitur ad effectum vt nouus consensus Ec-
clesiæ requireretur ad fauorem Octauiani, & stante calore dictæ rei iudicatæ, resolutio dicitur nõ ex causa voluntaria, sed omnino necessaria, ac coactiua, itaut absque nouo Domini consensu ius, & primæua inue-
stitura Octauiani reuiuixerit ex allegatis. Aut verò id deducitur ad effectum vt Moysa possit hodie ex per-
sona Octauiani, cuius est hæres tanquam ex contraria voluntate renunciare dictis sententijs, & rei iudicatę, itaut dicta assignatio in totum sustineri possit ad fa-
uorem Iacobæ, si non per viam præcedentis contra-
ctus, saltem per viam superuenientis donationis, ex qua consequenter tãquam per modum retrotractio-
nis sustineatur etiam inuestitura. Et hoc dici non po-
test, quia dicta assignatio pro rata excedente credi-
tum dotis tanquam læsiua, erronea, & simulata, siue fuerit nulla ab initio, siue fuerit valida, sed Octauia-
no volente iudicialiter annullata: In vtroque casu nõ
11 potest Moysa post apertam † Domino Emphytheu-
sim præiudicare iuri medio tempore quæsito Eccle-
siæ ad text. *in c. quamuis de rescript. in 6. Aretin. in l. hæres quandoque § 4. num. 2. vers. sed ipse respondebat. ff. de acquir. hæreditate Zabarell. cons.* 105. *num.* 13. Maximè post rem iudicatam, *idem Aretin. loco citato, nu. 3. vers. sed potest dici.*

Neque etiã dicatur, quod quicquid sit in præiudiciũ Octauiani dum viueret, illo tamen defuncto respectu Ecclesiæ inuestitura facta Iacobæ sustineretur, tanquam noua inuestitura, quæ post antiquam solummodo ope
ratur ad tradita per Caldas *de iur. Emphit. p. 2. cap. 3.* cum aliunde, quam ex ipsa assignatione insolutum po
tuerit moueri Ecclesia ad concedendam, & Papa ad confirmandam inuestituram. Quia respondetur fun-
damentum inuestituræ omnino, ac principaliter con-
sistere in ipsa assignatione sub cuius præsupposito Ec
12 clesia concessit, & Papa confirmauit, Vnde † resoluta
ac deficiente pro maiori parte ipsa assignatione tan-
quam fundamento gratiæ, corruit respectiuè, & ipsa gratia ex deductis. Quod autem Ecclesia sub tali pre
supposito dumtaxat Iacobam inuestiuerit, patet evi-
denter, dum in inuestitura apposuit clausulam si se iu
13 ste renouari peteret &c. † quæ clausula non potest ad aliud referri, quam ad ipsam totalem assignationem. Tum quia indicat dependentiam ab anteriori titulo in vim, cuius petitur renouatio. Tum quia requirit iu-
stitiam ex parte petentis, quorum vtrumque non con-
uenit nouæ inuestituræ, quæ fundatur in gratia conce
dentis: nec supponit anterioritatem tituli, in vim cu-
ius debeatur renouatio.

Non obstat defectus iurisdictionis contra dictas sẽ
14 tentias oppositus ex eo, quod † fuerint latæ per Iudi-
ces laicos super bonis Ecclesiasticis, vt fuit resolutũ *coram me in Romana Domus de Scapuccijs 19. Ianuarij* 1611. Quia fuit responsum coram Iudicibus laicis non fuisse actum super validitate inuestituræ, aut su-
per comprehensione in eadem Inuestitura, sed super quantitate crediti dotalis in solutum, qui articulus est ab ipsa inuestitura omnino separatus, vt in simili
15 de furto † decimarum, & alijs huiusmodi *Federic. de Senis cons. 245. num. 3. vers. si est quæstio, & consil. 96. nu. 3. vers. si dicam.* Et quamuis ex resolutione dicti contractus iudicati in foro laicali veniat consequuti-
16 ue resolutio inuestituræ, attamen † in iudicio atten-
ditur id, quod principaliter, non autem incidenter re-
sultat, ad trad. per *Dec. cons. 28. num. 3. Rot. decis. 163. num. 1. p. 1. & dec. 34. num. 18. par. 2. diuers.* dummodo
17 non agatur de causa † merè spirituali, de qua nec etiã incidenter potest laicus cognoscere secundum *glos. in c. lator in verbo dimittat, qui Fil. sint legit. Bellamer. consil. 40. nu. 18. & 19.* Et hinc in simili videmus, quod
18 quæstio illegitimitatis inter laicos † iudicatur de fo-
ro Ecclesiæ, quamuis in consequentiam veniat resolu
tio pertinentiæ successionis, quæ super bonis laicali-
bus est de mero foro laicali *c. finem de ordin. cognit. Federic. de Sen. cons. 275. num. 7.*

Et ita vtraque parte informante conclusum fuit Inuestituram Iacobæ suffragari pro octo salmis dum taxat, Episcopo tamen non contradicente, sine cuius consensu non videbatur posse deuenire ad diuisionem emphiteusis, &c.

REVERENDIS. P. D. DVRANO. EPISCOPO VRGELLEN.

Inuten. Parochialis S. Fidei. Mercurij 6. Iunij. 1629.

ARGVMENTVM.

**Narrata in gratia sunt omnino iustificanda, maximè in eis, in quibus consistit principale fundamentũ impetrantis gratiæ, & etiam quando contra impe-
trantem adest præsumptio Iuris.**

SVMMARIVM.

1 *Qualitas narrata in gratia est omnino iustificanda.*
2 *Gratię principale fundamentum est omnino iustifi-
candum.*
3 *Vicarij temporales ad nutum de Iure deputantur in Ecclesijs Regularium.*

4 Nar-

4 *Narrata in gratia, si eis obstet præsumptio iuris, sunt concludenter probanda per impetrantem.*
5 *Status vltimus attendi solet, cum quæritur de beneficij qualitate.*
6 *Actore non probante reus absoluitur.*
7 *De statu vltimo sufficit docere ad effectum iustificationis gratiæ.*
8 *Gratia subreptitia est nulla.*
9 *Gratia redditur subreptitia, si non narretur possessio pacifica aliquorum per plures annos, vigore concessionis Apostolicæ.*
10 *Papa non præsumitur in præiudicium etiam coloratè possidentis velle alteri beneficium conferre.*
11 *Fides exemplationis non releuat sine tenore instrumenti.*
12 *Scripturæ exemplatæ facta per Notarium, de qua ipse fuit rogatus, non probat instrumenta, ex quibus exē plasumpsit quod sint authentica.*
13 *Beneficiorum gratiæ, & collationes regulariter non probantur per testes, sed per literas.*

DECISIO CCXCVII.

ECclesia Parochialis S. Fidei Ciuitatis Ianuen. quæ est membrum Præceptorię S. Ioannis de Burgo Religionis Hierosolimitanæ fuit de anno 1615. à tunc Præceptore concessa in perpetuum Cōgregationi Clericorum Regularium Minorum confirmatione Apostolica, & possessione subsecutis, sed nihilominus Sebastianus Benuenutus de anno 1618. cum narratiua, quod illa alias obtenta per Ioannem Mariam Gandū vacabat à quatriennio, & vltra per assecutionem alterius incompatibilis, sicque ius conferendi esse ad Papam deuolutum, iuxta *Constitutionem Pij V. in nouo Bullar. tom. 2. Constit. 33.* obtinuit eamdem sibi conferri, vt in litteris Apostolicis desuper expeditis, pro quarum executione lata sententia per Ordinarium Sauonen. Executorem, Clerici præfati appellarunt, & cōmissa mihi causa cum facultate etiam easdem litteras exequendi, dubitaui hodie, An illæ exequendæ sint, & fuit vnaniniter per Dominos negatiuè resolutum, præcipua resolutionis ratio fuit, quia quidquid sit de alijs narratis, illud vnum non fuit iustificatum nempè hanc Parochialem solitam esse conferri in titulum,

1 † quod tamen debuit per Sebastianum impetrantem omnino iustificari ex *reg. tex. in l. 2. ff. de probat. & cap. 2. de rescript. Io. And. in cap. 1. num. 2. vers. in beneficialibus de lit. contest. in 6. Abb. in cap. quia circa num. 3. de consanguin. & affin. Paris. cons. 49. num. 3. lib. 4. Rota decis. 20. de Prab. in nou. & in recent. decis. 24. num. 1. par. 2. & apud Greg. XV. decis. 242. nu. 5.* & præsertim cum dicta narratiua solitæ collationis in titulum sit princi-

2 pale † fundamentum gratiæ Sebastiani. *Put. decis. 267. lib. 3. in nouiss. impress. Rota diuers. decis. 268. num. 3. p. 1. & in recent. decis. 179. num. 3. & 296. num. 1. par. 2.* necnon quia habet contra se iuris præsumptionem, ex

3 quò in † Ecclesijs Regularium de iure deputantur Vicarij temporales ad nutum *cap. 1. de Cappell. Monach. & ex Constitut. Pij Quinti super Vicarijs edit. Gonzal. super reg. 8. glos. 5. §. 6. Bellam. decis. 203. Cassad. decis. 4. numero 3. & decis. 12. num. 9. de prab.* fuit dictum *in Ianuen. Parochialis 19. Aprilis 1627. coram nobis*, vnde tanto † magis debuit per Sebastianum impetrantem clarè, & concludenter probari. *Ioan. And. in quæst. super quarta per Rebuffum contra Episcopum præscribenda per eum disputata in cap. sine possessione de reg. iur. in 6. Bellam. decis. 674.*

Deinde accedit quod imò vltimus status fuit de manuali, vt probatur ex duabus vltimis prouisionibus, pro parte Clericorum exhibitis, qui vltimus † sta-

5 tus attendi solet, cum quæritur de Beneficij qualitate, *cap. cum de beneficio de præb. in 6. Dec. cons. 126. num. 1. Rot. decis. 2. de præb. in nou.* & apud *Seraf. decis. 1095. num. 3. & 4.* Vnde Clerici non solum excludunt Sebastianum ex eo quod non iustificauit suam gratiam,

6 quod eis satis esset ex regula † actore non probante &c. ipsi enim vti rei conuenti, & possidentes non tenē tur quidquam iustificare, *Abb. in cap. licet Heli in fi. de simon. Innoc. in cap. venens il secondo. & ibi Felin. qui testatur de comm. num. 13. de testi. Feder. de Seu. consil. 103. in princ. & prope fin. Rota decis. 36. sub nu. 10. par. 2. diuers. & decis. 612. & 728. num. 2. & 739. nu. 4. par. 2. recent.* sed etiam ex abundanti probāt contrarium, & iustificant suam gratiam, quæ cantat de manuali,

7 quia † ad effectum iustificationis gratiæ sufficit docere de vltimo statu, *Abb. in cap. nobis n. 8. vers. si verò nō constat de Iurep. Innoc. in cap. postulasti num. 1. post med. eod. tit. Rota decis. 737. nu. 5. par. 2. recent. & apud Greg. XV. decis. 482. num. 7. & in Asculana Parochialis 17. Martij 1586. coram Orano.*

8 Tādem gratia Sebastiani fuit † subreptitia, & ideo nulla, *c. ad aures de rescript. cap. si motu proprio de præb. in 6. Felin. in cap. ad audientiam il secondo, num. 22. de rescript. Cassad. decis. 3. num. 4. de pens. & Greg. XV. decis. 450. nu. 1.* subreptitio autem est clara dum Sebastia-

9 nus non fecit mentionem † de pacifica possessione plurium annorum, in qua Clerici existebāt vigore suprādictæ concessionis Apostolicæ, *c. cum nostris, vbi Abb. num. 1. de concess. præb. Felin. in cap. in nostra num. 32. de rescript. Gomes. super reg. de annal. quæst. 10. Mandos. super eadem reg. quæst. 49.* & in fortioribus terminis *Rota in Carinolen. Præceptoriæ 6. Martij 1617. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Casalen. Beneficiorum 10. Decembris 1627. coram D. meo Merlino,* & certum est, qd possessio Clericorum, & maximè tot annorum, vt supra, si per Sebastianum fuisset narrata, non solum Papam reddidisset difficiliorem, quinimo verisimiliter

10 retraxisset, cum non præsumatur eum in † præiudiciū etiam colorate possidentis velle alteri Beneficium cō ferre, vt bene præcitati DD. *& Aut. de Bath. in d. cap. cum nostris nu. 17. verfic. si verò possessio, Bero in cap. super litteris num. 72. vers. decimoseptimo in impetratione de rescript. Ioan. de Silu. in tract. de Benef. p. 3. q. 11. vers. item si Papa, Menoch. de arbitr. cas. 201. num. 139. & Rota in dd. decisionibus.*

Vnde non obstant prætensa instrumenta collationum, quæ dicuntur cantare in titulum, quia in primis inde non tollitur subreptio gratiæ Sebastiani ex cau-

11 sa suprādicta; Deinde Dominis fuit data solum † fides cuiusdam exemplationis collationum, quę præterquā quod non releuat sine instrumentorum tenore, *Auth. si quis in aliquo, C. de ed.* in omnem casum cum non constet quod illa fuerit facta à Notario de dictis instrumentis rogato, vel ab alia legitima persona, sed solū à quodam asserto Notario attestante per hæc verba, *hæc est exemplatio publicorum documentorum, & scripturarum, per dictum Sebastianum productarum in authentica, & probanti forma, &c.* solū inde probatur exem-

platio

platio de qua ille Notarius fuit rogatus, non autem
11 instrumenta, †ex quibus exempla sumpsit, & de quibus non fuit rogatus, esse authentica, & in forma probanti, §. *nos autem, Auth. de tabell. Bart. in d. auth. si quis in aliquo numero 3. Felin. in cap. si cautio numero 69. de fid. instrument. & Rota decis. 545. numero 5. parte 2. recent.*

Minus releuant quatuor testes dati ad probãdum
13 qualitatem collatiuam huius Parochialis, quia †vltra quod regulariter collationes, & gratiæ Beneficiorum non probantur per testes, sed per litteras, *Paris. de resignat. lib. 8. quæst. 2. num. 7. Verall. decis. 51. numero 2. par. 2. & Rota in Tarusina Canonicatus 9. Martij 1607. coram Corduba*, primus testis se refert ad quandam epistolam Præceptoris, secundus fatetur se nunquam vidisse litteras collationum, tertius deponit etiam de manualitate, & vltimus de proprio iudicio, quibus propterea nullo modo credendum est ex vulgatis iuribus, & patet ad sensum &c.

Et ita, &c. vtraque, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Mediolanen. Pecuniaria. Lunæ 10. Iunij, 1629.

ARGVMENTVM.

Habes in summario,

SVMMARIVM.

1 *Creditum liquidum non potest opponi ad retardandam solutionem crediti liquidi.*
2 *Satisfactionis præsumptio non facit cessare defectum sæpius reiteratæ calculationis.*
Requisitum tertium ad effectum probandi satisfactionem quale sit, numero 2. & quando hoc cesset. nu. 3. & 4.
5 *Fideicommissarius consentiens donationi rei fideicommisso subiectæ sibi præiudicat.*

DECISIO CCXCVIII.

FVit die 18. Iunij præteriti decisum non esse locum petitæ compensationi crediti Illustrissimi Domini Cardinalis non liquidi cum credito DD. Comitissarum de Belgioiosis, quod est liquidum. Quia tamen Agentes Domini Cardinalis non acquiescebant decisioni, ac præterea allegabant compensationem, ideo super ijsdem proposita causam & DD. in inde cisis perstiterunt.

Primum enim creditum, de quo in prædicta decisione, cum propter vehementes præsumptiones satisfa-
3 ctionis tunc ponderatas, reddatur illiquidum, †nõ potest sub prætextu compẽsationis opponi ad retardandam crediti liquidi solutionem, §. *in bona fidei Inst. de actionibus, l. Bona fides, ff. depositi. l. fi. C. de compensationibus. Alex. consil. 93. num. 1. lib. 4. Surd. decis. 184. num. 6. vbi plures cumulat, Rot. coram sanct. mem. Greg. XV. dec. 552. num. 5.*
2 Neque præsumptam satisfactionem facit † cessare defectus sæpius reiteratæ calculationis, quã Doctores iuxta terminos, *l. Procula, ff. de probationib.* exigunt pro tertio requisito ad effectum probãdi satisfactionem. Quia cum Dominis Comitissis non incũbat onus
3 huiusmodi probationis, sed solummodo sufficiat †præsumptio efficax ad transferendum in partem Domini Cardinalis excipientis onus probandi *arg. l. alimenta, C. de negot. gest. Roland. consil. 19. nu. 36. lib. 1.* & ibi *gl. in verbo ostenderis, Vrsill. ad Afflict. decis. 13. nu. 17.* nõ
4 est †opus tertio requisito *ad tex. in l. si Serus communis*, & ibi *gl. in verb. scinissent, ff. de donationib. int. Vir. & Vxor. Aym. consil. 159. numero. 4. versic. immò inter scientes, Vrsill. ad dictam Afflict. decis. vigesimatertia, numero decimoquarto, cum sequenti, & conferunt tradita per Menochium de arbitr. Iudic. centur. 1. nu. 17. lib. 2.*

Aliud verò creditum deducebatur ex Instrumento, in quo Sanctus Carolus, Dominus Cardinalis, & Comes Renatus donarunt quondam Commiti Ioanni Baptistæ Auctori Comitissarum vsumfructum bonorum subiectorum fideicommisso, vnde prætendebatur eundem Donatarium effectum deinde fuisse debitorem ipsius Domini Cardinalis ratione fructuum portionis bonorum, quę post Sancti Caroli obitum superstitibus Donatoribus successiuè obuenit: Verum huiusmodi crediti nulla potest haberi ratio ad effectum petitæ compensationis, cum Domini Cardinalis procuratores deficiant in probando, quod dictus quondã Comes Ioannes Baptista fructus illius portionis exegerit: Vnde dicti crediti resultat non modica turbi-
5 ditas, quam auget eadem donatio facta †de vsufructu, vita ipsorum, & Donatarij durante, cum quilibet ipsorum Donatorum cẽsetur etiam in præiudicium fideicommissi donationi consensisse, ac suspendisse euenturæ conditionis existentiam iuxta *Bartol. intellectum in l. si fundum sub num. 1. versiculo secundo casu, ff. de legat. primo Doct. communiter in l. Codicillis, §. Insulam, ff. de legat. secundo, Peregr. de fideicommissis, artic. 40. numero 74. & post alios Fusar. de fideicom. substitut. quæst. 560. num. 2. cum seqq.*

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum,

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Petrarie. Mercur. 13. Iunij, 1629.

ARGVMENTVM.

Fundo vendito, si in eo contineatur lapidicina, quando in eius venditione non veniat,

SVMMARIVM.

1 *Ex Proœmio arguitur potissima, & finalis causa contractus.*
2 *Ex Pretij quantitate arguitur quid venerit in venditione.*
3 *Lapidicina an censeatur vendita, si vendatur fundus. & num. 5. & 6.*
4 *Petra vena vna, & eadem est, quæ in pluribus fundis continuatur.*
7 *Lapidicina, quando separatim solita est locari, tunc non videtur vendita cum fundo.*
8 *Lapides, si sub se contineat fundus, cuius superficies non læditur ab ex cauatione, an eo vendito, censeantur etiam venditi lapides.*

9 *Fundo vendito an veniant eius accessiones, & additamenta.*

10 *Petraria non censetur vendita, si sola fundi superficies fuit æstimata, & ei pretium congruat.*

11 *Ius super re nullum competit ei, qui illius dominium nunquam quæsiuit.*

12 *Reseruatio semper intelligitur ad fauorem reseruantis.*

13 *Seruitus aliqua non potest dici inducta, dum non adest prædium, cui fundus deseruiat.*

14 *Dominium, quando potius dicatur constitutum, quam seruitus.*

15 *Indefinita verba æquipollent vniuersali.*

16 *Lapidicina non est in fructu, tamquam ea, quæ denuo non nascitur.*

18 *Emptori, durante pacto, non licet aut ligna in sylua incidere, aut animalia quæ sunt in Viuario occidere.*

19 *Lapidicina data in dotem, ex qua nullus fructus percipitur, non transit in dominium viri.*

20 *Vsusfructus à proprietate distingui non potest, in illis rebus, quæ vsu consumuntur, & nu. 21.*

22 *L. fundi ff. de contrahend. emption. quando habeat locum.*

DECISIO CCXCIX.

HOc pactum ex cauendi reseruatum in venditione vineæ, de qua agitur, cum de eo coram R. P. D. Burat. o bo. me. dubitaretur, visum tunc fuit ex eo potissimum excludere emptorem, ita vt eadem facultate vti non posset, quod ex pluribus coniecturis, quæ fuerunt expensæ diligentissime, mens contrahentiũ declararetur. Easdem coniecturas Domini hodie sequuti, cum ad instantiam Luciæ Stradæ hoc idem dubiũ proposuerim, dixerunt ex instrumento venditionis vineæ, vel nunquam lapidicinã transisse in emptorẽ, vel certè Equitẽ Theodorũ à Porta vẽditorẽ ita sibi hoc ius reseruasse, vt illud noluerit esse cum emptore cõe.

Et quidem vt lapidicinam vineę venditio non continuerit, satis ex eo videbatur probatum, quod præcipuum fuit Decisionis fundamentum, cum causa expensarum, & melioramentorum, quæ vinea requirebat, & emptor præstare non poterat, ipsi Petrariæ non cõueniret, dum nulla ad eam opus erat impensa, & eadẽ
1 †causa ex Proemio argueretur potissima, & finalis huius venditionis ad Theor. *Bart. in l. 1. in princ. ff. ad Maced. & in l. si. nu. 3. de hered. instituen. Bece. cons. 29. n. 11. Mant. de Tacit. lib. 3. tit. 12. nu. 5. & dec. 59. nu. 6. Rot. diuers. parte 1. decis. 458. num. 4.* Satis etiam idem comprobare poterat attestatio, qua Petrus Valperga declarauit, æstimatione ipsi facta ideo vineam solum fuisse comprehensam, quod & ea fuerit partium voluntas, & eam solum sibi æstimandam præscripserint, cuius dicti fidem ideo Rota sequuta fuit, licet alioquin post relationem a se publicatam peritus hęc asserens tanquam suspectus non videretur admittendus, quòd & de facto proprio deponenti adstipularetur quoque alius testis, & plura accederent adminicula. Et danum pretium scutorum ducentorum, quo vinea fuit ve dit', hoc idem concludebat, cum enim illud Rota æstimauerit vix æquare valorem ipsius vi-
2 neæ, † benè declarabat, quid in venditione comprehenderetur. *Zas. in l. patronus 34. §. semprouio circa medium vers. falsit, si ex coniecturis ff. de leg. 3. & in l. si per in stipulat. 35. nu. 1. in fi. de reg. iur. Bald. consil. 109. lib. 4. Aym. consil. 310. numero 3. Mantic. de tacit. & Ambig. l. 4. tit. 9. numero 8. Cardin. Seraph. decis. 931. num. 3.*

Sed cum hæc lapidicina dubitari non posset, quin tempore venditionis iam fuerit detecta, ex dispositione legis videbatur hic articulus resolutus, cum, an
3 vendito fundo censeri † debeat, vænisse quoque lapidicinam, inspiciendum esse caueatur, an illa venditionis tempore certa, & nota partibus esset, *l. in lege fundi 77. ff. de cõtrah. empt.* cum eius, quod ignorabatur à contrahentibus ratio aliqua haberi non potuerit, vt hanc eiusdem legis rationẽ agnoscunt *Alberic. in d. l. in lege fundi n. 1. Bald. nu. 2. in tert. antiq. versic. etsi generalis Salyc. vers. glos. opponit. Comanus lib. 7. commentar. c. 7. in fin.* Quod autem venditori hæc excauatio innotuerit, præterquam ex reseruatione eius iuris facta in Instrumento, negari non poterat, ex eo præterea probabatur, quòd anno ante hanc venditionem fuit ab eodem venditore intimatum excisoribus vicinæ caueæ cuiusdã Antonij Tabacchi, ne excauationẽ ex eiusdem Antonij fundo cęptam, in proprio fun-
4 do, & rupe prosequerentur. Vnam enim † eamdemque esse Petræ venam, quæ in pluribus fundis continuetur, comprobat multis *Castrens. cons. 4. vol. 2.*

Alia etiam ratio, quam in eodẽ textu considerant, bene conuenit huic fundo, de quo quæritur, dum cessabat in eo periculum, ne defodiendo, & euertẽdo ipsam superficiem venditio redderetur inutilis, propter quam negat & textus videri posse quicquam venditori reseruatum, quia præterquam, vt dictum est, eadem venanõ erat quærenda, nec plures excisiones fieri debebant (ex quo ẽt eius legis dispositionẽ quidã intelligunt de pluribus lapidicinis, cũ tunc totus fundus diceretur exceptus, non de vena, quæ perennis duret, vt ita illam explicat præ cæteris Cuiacius) nihil præterea huic fundo timeri poterat, dum non ex superficie lapides cædẽdi erant, sed ex inferiori caua, de qua ne vineæ damnũ inferretur, in Instrumento conuenerãt: Cum ẽt eiusdem vineæ ruinæ prospiciendo, dũ sub ea lapis scindebatur, voluerint, vt emptori cautũ quoq; esset, tam ipsius vineæ superficiem firmando, ac certa per interualla stabiliendo pilis, & parastatis ex eadẽ petra, quam ex promissione refectionis damni, quod
5 ab excisione emptori contigisset, quo casu, cum † fundus non redderetur inutilis, lapides extrahi posse, nec venire in venditione fundi ad eiusd. *l. limitationem docent Alberic. n. 2. Isern. super feud. tit. quæ sint regal. c. 1. nu. 90. Castr. in l. si venditor. §. si constat. ff. com. præd.* Vt ideo cum ratio & dispositio eiusdem text. bene conueniant cum ea, quæ videbatur ex coniecturis probata, contrahentium voluntate, verius esset vt dominium à se nunquam emptor abdicauerit, quam vt eod. trans-
6 lato in venditorẽ, illud † ex eiusdem facultate, & permissione habere voluerit, atq; iterum acquirere, cessio sibi iure post vẽditionẽ *Bald. cons. 100. in fi. & cõs. 390. n. 1. vers. in contrarium. l. 4. Alex. cõs. 77. in fi. vers.* Quæ concluf. habet. *l. 2. Dec. cons. 4. n. 1. vers. sed tamen, & n. seq. & in fin. cons. Rot. diuers. decis. 33. num. 4. par. 1.* Accedit his etiam, quod, cum hæc lapidicina separatim
7 locari soleret, videri non † poterat in venditione comprehensa *l. prædijs 89. §. Titio. ff. de legat. 3. Bald. in l. terminato, numero 12. C. de fund. & lit. expens. Bero.*

q. fa-

q. famil. 48. sub numero 2. versic. adest alia coniect. Mantic. de coniectur. vltima voluntate l. 9. tit. l. 2. numero 14. Vt præterea ex eo diuersa censebatur, quod licet,
8 vt dictum est, vinea sub se lapides † contineret, non tamen ab excauatione, fundi superficies laederetur. *l. vir in fundo & ibi glos. ff. de fundo dot. Castrens. in dicta l. si venditor. §. si constat ff. comm. pred. & consil. 4. numero 2. vol. 2. Bursatt. consil. 209. num. 10. lib. 1. Vrsill. ad afflict. dec.* 321. Et demũ facit, quod dũ apparet fuisse partes de ipsius vineæ æstimatione sollicitas, nõ videatur verosimile, vt petrariæ æstimationẽ neglexerint. (cuius tamen pretium contemnendum non e-
9 rat) & voluerint, vt tanquam † accessio, & additamentum ipsius vineæ venditionem sequeretur. *l. Testatrix. §. plures. ff. si seruit. vindicet. Alexan. consil. 227. num. 4. lib. 6. & cons. 14. num. 5. lib. 7. Aret. consil. 248. numero 1. Aym. cons. 234. num. 2.* Atqueita cum nunquam Pe-
10 traria fuerit † vendita, sed sola vineæ superficies, quæ sola fuit æstimata, & cui soli conuenit pretium in venditione solutum, argumento *l. semper in stipul. 35. ff. de reg. iur. & ibi glos. & Bart. nu. 1. Aym. d. cons. 234. num. 3. Bero. ead. q. 48. num. 1. & 2. Curt. Iun. consil. 80. nu. 2.* Nullum ius emptori super ipsa Petraria competeret,
11 † cuius dominium numquam quæsiuerat.

Sed etiam quod idem ius excauandi ex reseruatione venditori competere dicen. esset, Adhuc tamen eo emptor vti non posset, cum illud sibi venditor reseruauerit priuatiue, & pro vt sibi ante venditionem cõpe-
12 tebat. Tum † quia semper ita intelligitur reseruatio & ad fauorem reseruantis. *l. si debitor. §. si in venditione. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. soluat. l. si fundum sub cõditione* 83. *§. qui fundus. ff. de leg. 1. Bal. cons. 390. n. 1. d. 4. Dec. cons. 74. num. 37. Rot. diuers. dec. 33. nu. 3. & 4. & dec. 244. & 260. p. 1. & in Romana donationis, 12. Februarij 1601. coram Litta.* Tum quia dici non poterat inducta
13 aliqua † seruitus, dum non aderat Prædium, cui fundus venditus deseruiret. *l. si ades 37. & l. nemo. ff. de seruit. urban. pred. §. ideo autem Instit. eod. tit.* Imò cum sine aliqua restrict. permissum fuerit, vt lapides liberè venderentur, satis id videretur, vt Dominium dici de-
14 beret potius, quam seruitus constituta, † nisi & id quo que de iure præsumeretur, *l. altius 8. et l. seq. C. de seruit. Glos. in l. si priusquam 15. in verb. egisset. ff. de nou. oper. nunc. Dec. cons. 41. Rot. in Monasterien. Iur. pascen. 5. Nouembr. 1601. coram Penia.*

Et præterea ea, quæ considerauit Decisio ex verbis Instrumenti, quæ hunc vsum venditori liberè permittebant, atque etiam ex verbis illis indefinitis,
15 vt Venditor Petram posset excauare: † quæ cum vniuersali æquipollerent, indicabant totam Petram fuisse reseruatam. Confirmatur præterea, quia nisi hæc facultas eidem iure Dominij conueniret, durante pacto redimendi, de quo etiam Partes conuenerunt, ea vti non potuisset: cum tamen in instrumento contrarium expressum fuerit, dum hic vsus ne dum tempore aliquo restrictus fuit, sed imo liberè permissus, & arbitrio ipsius venditoris, vt dicebam. Cum
16 enim † lapidicina non sit in fructu tamquam ea, quæ denuo non nascitur. *l. si ex lapidicinis 33. ff. de iur. dot. l. diuortio §. si vir. & ibi Glos. in verb. Mariti,* vbi etiam *omnes notant ff. solut. matrim. Mantic. de Tacit. conu. l. 12. tit. 30. numero 32. Boer. decis. 19. numero* 5. Si id iuris eo tempore, quo adhuc non erat Dominium irrenocabiliter in Emptorem translatum Venditor exercuisset, horum alterum sequebatur, vt vel Emptor vineam eodem modo restituere non posset, vel confirmata venditione vineam venditor retineret, nec tamen pro lapidibus, qui durante pacto redimendi excisi fuissent, ei aliqua ratione prouisum esset. con-
17 tra quam factum fuisset, † si aliquo modo Petraria ad Emptorem spectasset *l. cum de indebito. ff. de probat. l. campanus. vbi notat. ff. de oper. libert. Bart. in l. nulla ratio. numero 2. ff. de donat. Dec. in l. iur. gent. §. sed cum nulla. numero 28. ff. de pactis, & in l. cum per errorem 53. ff. de regul. iuris. Menoch. de arbitr. iudic. l. 2. cent. p. casu 88. numero 56.* Et contra quam iure caueatur, ex quo
18 non licet. † Emptori durante pacto, aut ligna in sylua incidere, aut animalia, quæ sunt in Viuario occidere. *l. & eleganter. §. non solum. ff. de dolo. Cagnol. in l. 2. quæst. 95. numero 255. C. de pact. inter Empt. & Venditione. Tiraq. de retract. conuent. §. 3. gloss. vnic. numero* 23. Et de lapidicina data in dotem, ex qua nullus
19 † præterea fructus percipiatur, vt non transeat in Dominium viri, tradunt, *Imol. in l. si fundus 9. ff. solut. matrimon. Campeg. de dote parte 2. quæst. 31.* Et generaliter cautum est, vt in ijs rebus, † in quibus, cum
20 vsu consumantur, vsusfructus à Proprietate distingui non potest, ad æstimationem finito vsufructu restituendam Vsufructuarius teneatur, *l. 1. & l. vini. ff.*
21 *de vsufruct. earum rerum*, † *quæ vsu consumuntur*, §. constituitur. instit. de vsufruct. Thesaur. *decisio 80. numero 1. Surd. dec. 67. numero 3. Rota in Romana fideicommissi de Cruciarijs 17. Martij. 1628. coram. R. P. D. meo Durano.*

Sed ex pacto illo, quod in venditione fuit appositum, vt venditor damnum, quod ab excisione contingere posset, reficere teneretur, vix licet amplius dubitare, An huius facultatis excauandi vnquam Emptor particeps effectus fuerit. Nemo enim dixerit, vt pro damno, quod vtriusque culpa sequi posset teneri. Venditor voluerit, dumque indefinitè se ad damnum obligauit, vt etiã illud in se susceperit, quod ab emptore proceditisset.

Atque his etiam bene conuenit dispositio eiusdem
22 † *l. in lege fundi. ff. de contrahen. empt.* quæ cum nitatur obscuritate pacti, non potest habere locum vbi fuit facultas huiusmodi, vt hic expressè reseruata, vt precisè eadem lege disponitur, & notant ibi præ ceteris *Cuiac. Alberic. numero 2. versicul. dic quod istud Bald. in lect. antiq. numero* 2.

Et ita Vtraque, &c.

REVERENDIS. P. D. DVRANO, EPISCOPO VRGELLEN.

Romanæ executionis Laudi. Mercur. 13. Iunij.

1629.

ARGVMENTVM.

Agitur de laudi executione, & an ista executio prescribi possit.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio de Iure Ciuili in iudicio possessorio non suspendit executionem.*
2 *Aegidiana in terris Ecclesiæ, remoto Iuris Canonici obstaculo, appellationes à possessorijs interpositas reducit ad Ius Ciuile.*
3 *A Laudo datur appellatio suspensiua.*
4 *Laudum, quando emanat ex compromisso cum iuramento, & obligatione Camerali habet executionem paratam.*
5 *Executio vbi est parata, ibi multo magis debet dari immissio.*
6 *Immissio datur creditori in bonis debitoris ex instrumento guarentigio.*
7 *Debita iuxta Stat. Vrb. lib. 1. cap. 158. præscribuntur spatio 16. annorum.*
8 *Executio præscribitur spatio 30. annorum secundum ius commune.*
9 *Præscriptio statutaria non procedit in actione reali.*
10 *Hereditatis petitio est actio realis.*
11 *Actio primæua non innouatur per laudum.*
12 *Statuti Vrb. lib. 1. c. 158. præscriptio fundatur in præscriptione satisfactionis, quod ideo non intret, vbi constat contrarium.*
13 *Præscriptio nunquam inchoari potest ab eo, qui est in mala fide constitutus.*
14 *Acquisitionū nouā non dicitur quis facere, quando redemit pignus.*
15 *Statutum præferens consanguineos in emptione rerum patrimonialium, habet locum etiam in patrimonialibus venditis, & postea redemptis in vim pacti redimendi.*
16 *Bona recuperata per heredem grauatum in vim pacti de restituendo tunc apud heredem, tanquam hereditaria sunt.*
17 *Hæres tenetur rem redemptam in pristinā causam ferre, alioquin de dolo, & mala fide argui potest.*
18 *Hæres in dubio præsumitur soluere debita hereditaria de pecuniis propriis, & non de hereditarijs.*
19 *Iudex mandans deponi pecuniam ad effectum illam soluendi, cui de Iure tenetur, cui de Iure debet restitui.*
20 *Depositum quando bene habeat locum & nu. 21.*
22 *Laudi executione suspensa de consensu partium, quādo dicantur reseruata omnia iura primæua, stante d. suspensione.*

DECISIO CCC.

ALexander, & Angelus de Petronijs mutuas prætensiones circa hereditatem, & bonā q. Tiberij eorum Patrui compromiserunt in Bernardinū Biscia, & Constantum de Iacoronatis, quorum laudo dicti promiserunt sub iuramento, & camerali obligatione, qui Arbitri in laudo lato inter alia declararunt, per dictū Angelū intra decem dies à notificatione laudi computandos esse acceptanda, seu diuidenda prædiū apud Pontē Retortum, & aliud apud Turrim Vagni pro scutis 35. & prædium in loco volgo Campo di S. Valentino pro scutis 100. pro quolibet rubro respectiuè, prædictis autem decem diebus elapsis, & non facta per Angelum acceptatione dicta tria prædia esse debere Alexandri pro ijsdem pretijs, effluxit decendium nulla facta per Angelum declaratione, nec diuisione prædiorum ab eo detentorum, vnde introducta lite per Alexandrū super laudi executione, R. P. D. Alferius ab A. C. deputatus mandauit de immittendo in possessionem dictorum prædiorū Paulo, & fratribus de Petronijs Alexandri hæredibus concessit, à quo Lelius Angeli hæres appellauit, & commissa mihi causa dubitatiuè iuxta formam commissionis, An sit locus Aegidianæ, & fuit affirmatiuè resolutum, quia mandatū emanauit in iudicio possessorio, † in quo de iure ciuili appellatione non suspendit executionē *l. vnic. C. si de mort. poss. Socc. iun. conf. 182. n. 15. lib. 2. Pariſ. conſ. 108. num. 13. lib. 1.* Vnde cum de mandati validitate non possit dubitari, cum habeat omnia iuris requisita, de quibus *Caputaq. decis. 260. n. 2.* consequenter intrat † Aegidiana, quæ in Terris Ecclesiæ remoto iuris canonici obstaculo appellationes à possessorijs interpositas reducit ad terminos iuris ciuilis *Pariſ. vbi ſup. Benint. dec. 17. in fin. Caputaq. deciſ. 223. lib. 1. Seraf. deciſ. 603. in princ. Rota in Romana Saluiani Interdicti 26. Nouembr. 1601. coram bonæ. Patriarchā Manzanedo, quæ est deciſ. 150. nu. 3. & 324. num. 1. par. 2. recent.*

Neque obstat, quod data fuerit immissio vigore laudi, à quo † datur appellatio suspensiua iuxta *Statut. Urban. capit. 178. libro 1.* & ideo non intrare Aegidianam, vt in simili *Rota deciſ. 248. apud Pacif. d. recol. de Salu.* quia cessat in præsenti ex quo laudum emanauit ex compromisso cum iuramento, & obligatione camerali, † quod habet executionem paratam *Ioan. de Anan. conſil. 50. numero 8. Rota post Zacch. de obligat. cam. deciſ. 152. numero 2.* vbi autem est parata executio, multo magis dari † debet immissio, maxime in præsenti, postquam dictus Lelius fuit citatus ad relaxandum prædia in executionem laudi, & eo renitente causa fuit discussa, & tandem Iudex mandauit immitti, prout datur creditori in bonis debitoris † ex instrumento guarentigio, *Bartol. in l. a Diuo Pio §. ſi ſuper reb. numero primo, ff. de re iudicat.*

Non obstat † etiam quod executio laudi fuerit petita post annos 45. ex quo laudum fuit de anno 1582. & immissio petita de anno 1627. & sic intrare tam præscriptionem 16. annorum *Statuti Vrban. capit. 158. libro 1.* quam etiam præscriptionem † legalem 30. annorum, cuius temporis spatio executioni præscribitur. *Abb. in cap. fin. numero 30. de præſcript. Felin. in cap. inter Monaſterium numero 30. de præſcript. Felin. in cap. inter Monaſterium numero 30. dere iud. Paris. conſilio 111. numero 58. libro 1. Ant. Gom. ad l. Taur. 63. num. 1. verſic. ex quo inferas. de Achil. deciſ. 5. num. 1. de præſcript.*

Quia respondetur, quod † præscriptio statutaria non procedit in actione reali, vt in simili *Rom. conſil. 111. num. 2. Felin. in c. fin. num. 6. in princ. de præſcript. Couar. lib. 2. var. c. 14. num. 1. Marſcot. var. reſol. c. 67. num. 27. lib. 2. Seraf. dec. 692. num. 9. & Rota deciſ. 727. numer. 5. par. 1. & deciſ. 454. numero 2. par. 4. dicta autem tria prædia rei spectantia ad hæreditatem Tiberij fuerant prius petita actione reali, nempè aut † petitione hæreditatis, quæ actio realis est *l. ſed & ſi here. §. petito et ibi Bart. ff. de petit. hered. l. 1. & l. ſeq. §. ſed & is ff. de rei vind.* aut actione fam. ercisc. quæ etiā est realis *§. quædam Inſtit. de act. & ibi Inſ. nu. 19.* & per laudum † non innouatur prima actio *Bart. in l. 1. num. 7.*

num. 7. C. de ind. prout nec per sententiam. *Afflict. decis.* 93. *num.* 3. quinimò quando laudum, vt hic, fertur super reali, ex eo oritur etiam actio realis vtilis. *Bart. in l. ne in arbitris nu.* 5. *C. de arbitr.* & tollitur penitus difficultas, quia præscriptio statuti † fundatur in præsumptione satisfactionis, quę ideo non intrat, vbi constat de contrario, vt verbis expressis idem statutum dicit *Rota d. decis.* 727. *num.* 5. *par.* 1. *diuers. & Saraf. decis.* 692. *num.* 4. hic autem versamur in claris, quod dicta tria prædia vigore laudi in casu secuto spectantia ad Alexandrum fuerunt per Angelum, & eius hæredes retenta non solum ex litis sustentatione, sed etiam expressa confessione.

11

Minus intrat præscriptio 30. annorum, quia vltra quod de anno 1583. fuit desuper lis contestata cũ Angelo, qui propterea † vti in mala fide constitutus, nunquam potuit præscriptionem inchoare. *cap. fin. de præscript. c. mala fides de reg. iur. in* 6. *Anchar. cons.* 5. *nu.* 6. illa fuit interrupta per formalem interpellationem iudicialẽ factam de anno 1608. *l. fin. C. de præscript.* 30. *vel* 40. *ann. vbi Bart. & DD. Franc. Marc. q.* 327. *part.* 2. *Andr. Gail. obseru.* 74. *lib.* 1. *Seraf. dec.* 926. *num.* 1. *& 2.*

13

Non etiam releuat, quod prædia controuersa ante laudum desierint esse de hæreditate Tiberij, ex quo illa Angelus reluit in actu deliberationis, quæ instabatur per creditores, qui ideo videtur sibi, non autem hæreditati acquisiuisse: quia cum reluerit, seu redemerit vigore statuti Ciuitatis Castellanæ non dicitur † noua acquisitio, sed semper prædia fuerunt in eadem causa, & qualitate *l. voluntate* §. *creditor quoque ff. quib. mod. pign. vel hypot. solu. ibi in pristinam causam res redit soluta venditione l. peculium* 4. §. *si ære alieno, & ibi glos. verbo manent. ff. de pecul. arg. tex. in l. si vnus* §. *quod & in specie ff. de pact. & l. filio, quem Pater ff. de liber. & posth. Bart. in l. in diem nu.* 2. *ff. aqu. pluui. arc. Dec. cons.* 53. *& cons.* 88. *nu.* 3. vbi quod statutum præferens consanguineos † in emptione rerum patrimonialium habet locum in patrimonialibus venditis, & postea redemptis in vim pacti redimendi appositi in contractu venditionis, idem *Dec. consil.* 138. *num.* 5. vbi quod bona recuperata per † hæredem grauatum in vim pacti de retrouendendo sunt apud hæredem tanquam hæreditaria, & ideo veniunt in restitutione fideicommissi, *Tiraq. de retract.* §. 19. *glos.* 2. *num.* 5. *&* §. 32. *gl.* 1. *nu.* 29. *Vinc. de Franc. dec.* 39. *nu.* 1. *& decis.* 64. *num.* 11. & rationem assignat. *Dec. d. cons.* 88. *nu.* 3. *vers. sicut ergo.* cui alia accedit, quod alioquin daretur occasio debentibus restituere colludendi cum creditoribus, patiendo viliori pretio rem distrahi, vt postea eodẽ pretio recuperata sibi, & non hæreditati acquireretur, cũ tamen hæredes rem redemptam † in pristinam causã conseruare teneantur, alioquin de dolo, & mala fide argui possent ad *l. Paulus* 60. *ff. de fideiussor*, *& facit text. opt. in l.* 1. *C. de dol.*

14

15

16

17

Non obst. præterea si dicatur, decretum fuisse in tum, dum Iudex iussit deponi scuta 135. per Angelũ creditoribus soluta in actu reluitionis, consignanda postea, cui de iure, qui potius mandare debuit Angelo solui, seu restitui tanquam † soluta creditoribus de proprijs eius pecunijs, prout in dubio præsumitur, nõ autem hæreditarijs *l. & magis. ff. de solut. & l. cum pecuniam ff. de neg. gest. & not. Bart. in l.* 2. *per illum text. C. pro soc. & in l. si Patruus C. com. vtr. iudi. Bal. in l. penul. C. si quis alt. vel sibi. &* Dec. *d. consil.* 238. *numero* 5. *Crau. consil.* 129. *numero* 2. quia dum Iudex mandauit deponi soluenda cui de iure, perinde est ac si iusserit deponi soluenda dicto Angelo, cui de iure, † vt dictum est, debent restitui *Paul. de Castr. consil.* 11. *numero* 2. *vers. sed dicet aliquis libro* 1. *& Rota in Romana restitutionis in integrum* 16. *Iunij* 1628. *coram me*, quia tamen Angelus, seu eius hæredes contendebant non esse locum restitutioni prędiorum ex causis supradicti, & sic virtualiter, certo certius, ac in consequentiam necessariam recusabant dicta scuta 135. recipere, † merito Iudex ordinauit illa deponi, non autem realiter solui *l. acceptam C. de vsur. & l. creditor C. de pignor. Bartol. in l. qui solidum in princ. ff. de leg.* 2. *Cum Alexandr. & Castr. in l. qui Romæ in princ. ff. de verborum obligat. Dec. in l. quidam existimauerunt numero* 2. *ff. si certum petat. late Crauet. consil.* 1. *pro gener. numero* 210. *& latius numero* 256. *& Vrsill. ad Afflict. decisio.* 205. *nu.* 8.

18

19

20

Vnde nihil facit, quod non fuerint soluta, nec deposita pretia terrarum determinata in laudo, quia vltra quòd intrat eadem responsio, nempè quod dum Angelus, seu eius hæredes recusant prædia consignare iuxta formam laudi, non debuit præcedere † depositum pro iustitia decreti, in omnem casum sufficit, vt illud fiat ante executionem vt in puncto distinguit, & resoluit *Cancer. variar. resol. c.* 8. *nu.* 27. *lib.* 3.

21

Demum non obstat, quod fuerit suspensa executio laudi de consensu partium quoad dicta tria prædia, quia suspensio fuit facta solum durante partium voluntate, & sine præiudicio quorumcumque iurium, & non recedendo à dicto laudo, nec à iudicio iam cepto, vnde † iura primæua sunt releuata perinde ac si suspensio nunquam facta fuisset. *Paris. consil.* 5. *num.* 4. *lib.* 1. *& Put. dec.* 34. *lib.* 2.

22

Et ita decisum vtraque, &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Vsurarum Mercur. 13. *Iunij.* 1629.

ARGVMENTVM.

Vsura vsuratum an exigi possit, latè, & magistraliter declaratur. Item an vsura vsuræ si fuerit redacta in sortem principalem ex noua cõuentione, ita vt breui manu censeatur mutuata, an debeatur. Itẽ declaratur an Iudei possint licitè exigere vsuras à Christianis.

SVMMARIVM.

1 *Vsura vsurarum non solum de Iure Pontificio non est permissa, sed nec etiam prima vsura.*
Fœneris renouatio etiam de iure Ciuili interdicta est. num. 1.
2 *Vsuræ vsurarum nec etiam in stipulationem deduci possunt, & si deducantur denegatur actio.*
3 *Vsuram vsurarum exigens, infamia notatur.*
4 *Vsura vsurarum crimen, est valde detestabile, & est pernicies familiarum, ac Reipublicæ ruina.*
5 *Specialium multiplicatio non datur.*
Vsura, quod detur, principijs naturæ repugnat, sed per quandam fictionem hoc euenit.
6 *Fictio causata nouum generat aliam fictionem.*
Ex tacito non inducitur aliud tacitum. nu. 6.

Accessio accessionis non datur.nu.6.

7 *Interesse alicuius interesse regulariter non debetur.*

8 *Vsuræ Hebreorum licet per Pontifices tolerentur, non tamen coloran ur vsuræ vsurarum.*

9 *Vsuræ vsurarum, si fuerint redactæ in sortem ex nouæ conuentione, an ex illis debeantur vsuræ.*

10 *Est.in l.fin.in verb.fin.C.de vsur.damnatur.*

11 *Vsuræ vsurarum, si fuerint redactæ in sortem principalem, non præsumitur hoc factum spontanea voluntate debitoris, sed callido commento fœneratoris.*

12 *Vsura vsuræ sicuti est prohibita, ita est prohibitus modus, per quem indirectè daretur ansa exigendi hanc vsuram vsuræ, & nu.13.*

14 *Vsura originaliter non potest efficisors per quemcumque casum accidentalem.*

15 *Cagnol.in l.vnic.C.de sent. quæ per eo, quod inter intellectus.*

16 *Damnum emergens, & lucrum cessans, vt debeantur, quæ requirantur, & nu.17.*

18 *Argumentum de interesse ad vsuras non valet.*

19 *Vsura est omnino improba, & licet sit tolerata, non tamen sine peccato exigitur.*

20 *Interesse alterius interesse nec debetur, & multo magis vsura vsuræ non debetur, nu.21.*

21 *Consuetudo exercendi vsuras, an excusct.*

23 *Abusus, & corruptela, & non consuetudo dicitur illa, quæ est nutritiua peccati.*

24 *Consuetudo etiam totius orbis non potest excusare homines exercentes improbum fœnus vsurarum.*

25 *Pontifices Romani, qui conniuentibus oculis dissimulant primam vsuram in Hæbreis, positiuè tamè prohibent vsuram vsuræ.*

26 *Soluens aliquid sponte, & scienter, an amplius repetere possit.*

27 *Vsuras soluens non censetur scire indebitè soluere.*

28 *Scientia certa, & specifica requiritur ad effectum præiudicij.*

29 *In vsura est speciale, quod repeti potest, etiam si fuerit scienter, & sponte soluta.*

30 *Vsuram, si quis soluit, lex suspicatur quod hoc faciat per coactam voluntatem.*

31 *Hebrei an vigore Deuteron.cap.23.ibi, non fœnerabe ris fratri tuo, sed alieno, possint licitè exigere vsuras a Christianis.*

32 *Vsura de Iure Diuino, de Iure Canonico, & de Iure naturali prohibita est, & de Iure Diuino tam veteri, quam Euangelico.nu.33.*

34 *Distinctio de Iure Diuino non fit inter fratres, & alienigenas, nec inter vnius, vel alterius Religionis sectatores.*

35 *Mutuum date, nihil inde sperantes; hoc præceptum euangelicum, licet in prima parte contineat consilium, in secunda vero continet præceptum.*

36 *Vsuræ, quod sint illicitæ, hoc diffinitum in pluribus sacrosanctis Conciliis est.*

37 *Dogmata Nycenæ Synodus, sicut scripturæ sacræ accipienda sunt, & eius regulæ, sicut leges seruandæ sunt.*

38 *Vsuræ etiam de Iure Ciuili saltem nouissimo prohibitæ sunt.*

39 *Philosophi Ethnici solo lumine naturæ, vsuram damnarunt.*

40 *Pecunia de sui natura non est apta fructificare, & parere.*

Nummus, nummum non gignit.nu.40.

41 *Pecuniæ vsus non distinguitur à substantia ipsius pecuniæ.*

42 *Mutuans, quod habeat vsum pecuniæ, absurdum est, cum petens mutuatarium reperiatur.*

43 *Ius naturale est commune cunctis hominibus.*

44 *Homines cuncti sunt inuicem fratres, & proximi.*

45 *Verba in Deuteron.cap.23 ibi, non fœneraberis fratri tuo, sed alieno, an ista verba, sed alieno, sint germana textus. Vide etiam nu.49.& 50.*

46 *Lex naturalis est indispensabilis.*

47 *Vsura Hebreis sunt permissæ ex quadam dissimulatione.*

48 *Hæbreis non licet vllo modo citra peccatum, etiam attenta lege Moysis, neque in suos, nec in alienos vsuras exercere. & nu.51.*

DECISIO. CCCI.

PRoposui dubium, An esset locus repetitioni vsurarum in fauorem D. Co. Horatij, & cum multa hinc inde non satis aperte deducerentur, nec bene deprehendi posset in quam causam, An sortis scilicet principalis, siue vsurarum referendæ essent posteriores quædam solutiones per eundem Comitem factæ, ideò Domini, vt tutior emanaret resolutio, hodiè tantum firmare voluerunt, vsuras vsurarum non deberi, alia verò ad particularem reiecerunt disputationem.

Resolutionis autem fundamentum est, quia non solum de iure Pontificio, quo nedum vsura vsurarũ, sed nec ipsa † prima vsura permissa est, verum etiam de ipso iure ciuili hic anatocismus & fœnoris renouatio interdicta est, ita de iure Digestorum in *l. si non sortem ff. de condict. indeb.* vbi quod nec † etiam in stipulationem deduci possunt vsuræ vsurarum, & si deducantur, denegatur actio, & in *l.Præses ff.de re iud. & de iure Codicis in l. improbum C. ex quibus causis infam.irrog.* vbi Diocletianus, & Maximianus improbum † fœnus appellant, hasque vsurarum vsuras exigentibus infamiam irrogant, & acrius damnauit Iustinianus in *l. vt nullo modo C. de vsur.* & aduersari iuri diuino, canonico, & ciuili dixit glos. & tradunt communiter canonistæ in *c. quia in omnibus de vsur. Conrad.de contract.tract.2.q.22.vers.6.concluſ. Villagut.de vsur.q.7.nu.12. & 13.* vbi etiam de communi latè *Eisfeld.in d.c.quia in omnibus q.2.3.& 4.per tot.de vsur.eleganter Greg.or.Tholosan.Syntagm.iur.lib. 22.c.3.num.6.& seqq. Menoch.plenè de arbitr.iud.lib.2. cas.119.nu.34.& seqq.& cons.1181.nu.7. Vuesembec. cons.72.nu.6.lib.2. Ossasb.decis.137.nu.6.& seqq. Surd. de alim.tit.1.q.42.nu.37. Molin.de contract.disput.304. nu.12. Rot.decis.63.nu.3.par.1.& decis.315.nu.8.par. 2.diuers.* Et improbitatem huius † anatocismi valde detestatur, perniciemque familiarum, ac Reipublicæ luem vocat *Fr.Six.Medic.de fœnor.Iudæor.lib.2.c.14.in princ.* Ratio autem prædictorum est, quia †non datur multiplicatio specialium, nam speciale est, & principijs naturæ repugnat, vt infra deducetur, quod detur vsura, sed per quandam fictionem hoc euenit, fictio † autem causata non generat aliam fictionem, sicut dicimus, ex tacito non induci aliud tacitum, vt plura exempla adducens con probat *Decian. cons.49.num. 47.& seqq.& maximè nu.50.lib.2.* sic non datur accessionis accessio. *Ruin.cons.55.nu.17.lib.2.* nec dãtur fructus fructuum. *l. videamus in fin.princ.ff.de vsur.* nec

in-

7 interesse † alterius interesse regulariter debetur. *Ruin. cons. 55. num. 16. & cons. 56. num. 13. lib. 2.* Et ideò sanctè, ac prudenter Pontifices, qui prò tranquillo statu 8 ecclesiastici regimine, † & ad turpiora euitanda tolerant vsuras Hebræorum, non tamen tolerant vsuras vsurarum, vt in capitulis datis in *summ. num. 4.*

Neque obstat, quod vsuræ vsurarum fuerint redactæ in sortem ex noua conuentione, & ita breui manu censeantur mutuatæ eidem Comiti Horatio, vndè tãquam sors, 9 † licet confluxa ex vsuris reputandæ sint, & consequenter ex huiusmodi sorte aucta, seu sortis incremento vsuræ debeantur, iùxta tradita per *Ruin. cons. 55. num. 20. lib. 2. Borgnin. dec. 21. num. 30. Menoc. de arbitr. iud. cas. 119. num. 29. Scacc. de camb. §. 6. gloss. 1. num. 82. in fin.* & in terminis vsurarum, *glos. in l. fin. in fin. l. verb. C. de vsuris.* Quia Doctores prædicti loquuntur in interesse licito, qui non est casus noster, Glosa 10 † verò, quæ loquitur de vsuris, reprobatur à *Bald. & Salycet. ind. l. fin.* & de communi post *Castren. ibidem* testatur *Anton. Faber in sua Codice lib. 4. tit. 24. definit. 11. num. 4. Minadous dec. 17. Petr. Greg. Tholos. de vsur. lib. 2. cap. 3. num. 13. Cuiac. obseruat. iur. lib. 3. cap. 39. vers. est autem hæc vsura Pappon. arrest. Gall. lib. 12. tit. 7. arrest. 11. Io. Gruell. dec. Senat. Dolan. 103. num. 1. & seqq. Fab. de Ann. cons. 48. nu. 7. & seqq. Roderic. de annuis reddit. lib. 3. quæst. 4. num. 23.* vbi quod lex 11 † præsumit non spontaneæ voluntate debitoris, sed callido cõmento fœneratoris, & ingeniosa auaritia, ad fraudandam legis prouisionem, hasce vsuras in sortem redactas fuisse; Et sicuti prohibita est hæc vsura vsuræ, 12 † ita prohibitus est modus, per quem indirecte, & fraudolenter daretur ansa sub spetioso hoc nomine sortis auctæ exigendi eandem vsuram vsuræ, vt benè per *Butrigar. in d. l. vt nullo modo C. de vsur.* Et mirum est, quomodo Accursium in dicta Glos. effugerint verba Iustiniani ibidem in dicta *l. vt nullo modo C. de vsur.* vbi diuersis verbis hoc tanquam techenam, & commentum in fraudem anatocismi reprobat, ibi, *si enim vsuras in sortem redigere esset concessum, & totius summæ vsuras stipulari, quæ differentia esset debitoribus, à quibus re vera vsuræ vsurarum exigerentur? & hoc fuisset non rebus, sed verbis tantummodo legem ponere;* & ideo postea idem Iustinianus prohibet vsuras etiã præteriti temporis redigi in sortem, & iteram stipulari, & semper vsuras manere declarat, & tantummodò sorti antiquæ vsurarum incrementum accedere, & sic ad effectum huius super fœtationis non potest 13 considerari aucta prima † illa sors principalis, & hinc benè dixit. *Bald. in l. vlt. in 1. notab. C. de vsur. rei iud.* quod illud, quod est originaliter vsura, non potest 14 effici sors per quamcunque † causam accidentalem, & sequitur. *Menoch. cons. 309. num. 91.*

15 Nec contrarium dicunt † *Cagn. in l. vnica C. de sent. quæ pro eo, quod interest. nu. 46. vers. quibus non obstantibus tom. 2. Menoch. cons. 1181. num. 8. 9. & 13.* & alij, qui pro hebræis deducuntur, isti enim loquuntur in interesse licito, quando scilicet damnum emergens, 16 vel lucrum cessans iustificatur cum † requisitis. *Castr. in l. 3. §. ratione, ff. de eo, quod certo loco,* nedum respectu sortis principalis, vt quia non restituta ipsa sorte passus fuerit damnum, vel amiserit lucrum certum, & li17 citum, quod præ manibus habebat creditor, † sed etiam respectu ipsius interesse, nempe quando ob non præstitum iustum interesse aliud damnum passus est, vel lucrum certum, & iustum amisit, vt benè declarat *Minado. d. decis. 17. & Vuesembec. d. cons. 72. num. 7. lib. 2. & Menoch. d. cas. 119. num. 38. & seqq. Rot. Iannen. dec. 78. num. 16. Ruin. cons. 103. num. 4. lib. 1.* quod se18 cus est in vsuris, non valet enim † argumentum de interesse ad vsuras magis odiosas. *Cagnol. in l. vnic. C. de sent. quæ pro eo, quod interest. num. 45. & 46. Menoch. d. casu 119. num. 38. 39. & seq. Morot. cons. 65. num. 3. Rot. Iannen. d. dec. 78. sub num. 16. versic. Nec obstat, quòd vsuræ vsurarum,* qui assignant etiam rationem differentiæ inter vsuras, & interesse, hoc enim interesse legitimè iustificatum, iustè exigitur, vndè non ita abonum esset, si huiusmodi primum interesset in sortem redactum gigneret aliud interesse, quatenus, & hoc secundum legitimè iustificaretur, at secus in vsuris, 19 quia, & prima vsura omninò † improba est, & licèt tolerata, & nõ tamẽ sinè peccato exigitur, & propterea nullo modo sub quouis prætextu aliam vsuram debet producere, alioquin esset multiplicare priuilegia, & absurda, & radix infecta germinaret.

Immò, quòd magis est, non defuerunt grauissimi 20 Auctores, qui † dixerint, quod nec etiam interesse alterius interesse debeatur, prout *Dec. in cap. cum venerabilis num. 61. vers. sed retenta communi opinione extra de except. Bologn. in d. l. vnic. num. 128.* vbi contrariam opinionem Cagnoli vti periculosam refellit *C. de sent. quæ pro eo, quod interest Franch. decis. 254. num. 14. Peregr. viden. cons. 95. num. 28. lib. 3. & de iur. fisc. l. 6. tit. 7. n. 31. vers. Item interesse. Morot. cons. 65. num. 3. Rot. Iannen. dec. 87. num. 8. sub vers. Item dubitatum fuit,* vbi refert ita iudicatum fuisse *Minad. d. dec. 17.* vbi itidem quod in Regio cõsilio fuit ita seruatum. *Fab. de An. cons. 48. num. 8. & seqq.* qui postremi Auctores loquuntur etiam in casu, quo primum interesse fuerat redactum in sortem, & negant adhuc posse producere aliud interesse, & propterea si interesse alte21 rius interesse † non debetur, multominus vsuræ vsurarum, in quibus nulla est difficultas, quia præcisè *Iustinianus in d. l. vt nullo modo* illas damnauit, prohibuitque vsuram ad hunc effectum redigi in sortem.

22 Nec iuuari possunt Hebræi ex consuetudine † mutuandi sub fœnore Christianis, quam consuetudinem facti releuare dixit. *Alex. cons. 57. lib. 1. & cons. 8. pertot. lib. 6. Cephal. cons. 549. num. 90.* Quia non consuetudo hæc, sed abusus, & corruptela peccati nutritiua 23 † censeri debet, quæ propterea reijcienda omninò est nec vllatenus attendenda. *cap. quia in omnibus,* & ibi *glos. in verb. multi de vsur. clem. 1. eod. tit. & Abb. consil. 22. num. 2. vers. non obstat generalis consuetudo libr. 2.* 24 vbi dixit, quod † quælibet consuetudo etiam totius orbis non potest excusare homines exercentes improbum fœnus vsurarum, *Bero. cons. 167. num. 10. versic. nõ obstat, quod consuetudo lib. 1. Couar. var. resol. lib. 3. c. 1. num. 8. Clar. in §. vsura num. 7. Alex. de Neuo,* qui loquitur de consuetudine Hebræorum fœnerandi. *cons. 102. num. 15. Caualeren. cons. 51. num. 6. & 7. Rot. decis. 193. num. 1. par. 1. diuers.* & fuit dictum in *Romana Societatis 2. Iunij 1570. Lancellot.* & in *Romana census 13. Iunij 1594. coram Blanchetto, & in Vrbeuetana census 6. Iunij 1594. coram Gipsio*; & Pontifices † Romani qui 25 conniuentibus oculis dissimulant primam vsuram in Hebræis, positiuè tamen prohibent vsuras vsurarum etiam in ijsdem, & Alex. loquitur ad effectum excusandi à pœna criminali, non ad effectum denegandi re-

repetitionem ciuiliter intentatam.

26 Nèque obstat spōtè, & scienter † solutas fuisse istas vsuras per Comitem Horatium, & suscepisse terminū ad soluendum atque ideo repeti non posse ad *l. 1. C. de cond. indeb.* Quoniam huiusmodi scientia non præsumitur,

27 vt in puncto in soluente † vsuras, quod non censeatur sciuisse indebitè solui, dixit *Alex. cons. 80. num. 15. lib. 3. Gratian. discept. for. c. 911. num. 13.* & tamen ad effectum præiudicij certa, & specifica scientia requi-

28 rebatur cum † omnibus qualitatibus, & circumstantijs. *glos. in cap. concertationis verb. sciuerit,* & ibi *Gemin. de appell. in 6. Natt. cons. 636. num. 192. Surd. cons. 190. num. 136.* & denique in vsura hoc est præcipuū,

29 quod † repeti potest, etiamsi fuerit scienter, & sponte soluta *Alex. d. cons. 80. num. 11. 12. 13. & 14. Rimin. iun. cons. 399. num. 71. Rota dec. 291. num. 6. par. 4. diuers.* & fuit dictum in *Vrbeuetana nullitatis census 29. Maij 1595. coram Gipsio,* & in *Romana Societatis 10. Iu-*

30 *nij 1600. coram Card. Lancellotto;* lex enim † in soluente vsuram suspicatur coactam voluntatem. *Bart. in l. si non sortem §. si quis ex falsa ff. de cond. indeb. Ias. in l. 1. num. 12. vers. 5. limita eod. tit. Dec. in l. cuius per errorem num. 3. ff. de regul. iur. Menoch. cons. 300. num. 13.*

Toto autem Cœlo hallucinantur Hebræi, dum putant impiam eorum vsurarum exactionem † à Chri-

31 stianis posse tueri ex *Deuteron. cap. 23.* ibi, *non fœneraberis fratri tuo, sed alieno,* & sic ex lege Moysis Deum sibi ipsis indulsisse fœnerari exteris; Nam pro obiecti resolutione præmonendi sunt vsuram, & iure diuino,

32 & iure canonico, & iure etiam naturali † prohibitam

33 esse, de iure diuino † tam antiquo, quàm euangelico id clarum est; De iure quidem diuino veteri constat in *Exod. c. 22. Ezechiel 18. psal. 14. & 54.* vbi non fit

34 distinctio inter fratres, † & alienigenas, nec inter vnius, vel alterius Religionis sectatores; de iure etiam euangelico ex *Luc. c. 6. mutuum date nihil indè sperantes,* cuius dicti, quamuis prima pars scilicet, *mutuum*

35 *date,* communiter contineat consilium, attamen † posterior pars, nempè, *nihil indè sperantes,* continet præceptum, vt in *d. c. quia in omnibus,* & in *c. super. & c. consuluit de vsur.* & benè *Diu. Thom. 2. 2. q. 78. artic. 1. ad quartum,* & ita videtur etiam intellexisse *Vrbanus Tertius in d. c. consuluit,* & aptè. *Franeis. de Pitigianis super. 4. sent. dist. 15. quæst. 2. art. 2. vers. dico 4.* De iure autè canonico non dubitatur, & extant textus rotundi in *c. quia in omnibus ext. de vsur. & cle. ex graui eod. tit. & distinct. 46. & 47. per multa capita, & 14. q. 1. & q. 4.* Idemq; in pluribus sanctissimis Concilijs diffinitum

36 fuit, † vsuras nempè illicitas esse, & signanter in Synodo Nicæna 1. c. 17. & cum Iustinianus in *l. 1. & 2. & l. non reddentes §. suscepimus C. de Summ. Trinit. & fid. Cat. & in §. 1. auth. de eccles. stat. eiusdem* Nicenæ Synodus obseruantiam perpetuò mansuram voluerit

37 & iusserit, illiusq; † dogmata, sicut sanctas Scripturas accipienda, & regulas sicut lèges seruandas esse mādauerit; hinc rectè deprehenditur hodiè etiam ex

38 † iure ciuili saltem nouissimo, vsuras esse prohibitas, quemadmodum docuit. *glos. in d. l. 1. in verb. Petrum Apostolum, & Gregor. Tholosan. syntagm. iur. lib. 22. c. 3. num. 18. vers. inre hoc, & D. Facchin. controuers. iur. lib. 9. cap. 30. vers. mouet ne potissimum.* Verùm, & ipso iure naturę prohibita est vsura, & resiliit eius dicta-

39 mini, ipsiq; Philosophi Ethnici † solo lumine naturæ eam damnarunt, vt *Aristotel. 1. politic. c. 7. & 4. Ethic. c. 1. ad fin.* vbi mutuationem vsurariam esse maximè

40 præter naturam probat, pecunia † enim sua natura, nō est apta nata fructificare, vel parere, nec nummus gignit nummum. Præterea per mutuum transfertur

41 dominium in mutuatarium, nec vsus † pecunię distinguitur à substantia eiusdem pecuniæ, & vsus est illius alienatio, & quasi consumptio substantiæ; vnde inris naturalis dictamini repugnat, quod res alterius alteriex iustitia pariat emolumentum vltrà sortem, &

42 quod mutuans † habeat vsum pecuniæ, quæ penes mutuantem repetitur, vt appositè comprobat *D. Tho. 2. 2. quæst. 78. art. 1. Conrad. de contract. quæst. 12. vers. secunda conclusio. Sotus de iust. & iur. lib. 6. quæst. 1. art. 1. Bald. cons. 449. num. 2. lib. 3. Ossasc. dec. 137. num. 7. Couar. var. resol. lib. 3. c. 1. num. 5. Molin. de contract. disput. 304. num. 7.* Si autem principijs naturæ aduersatur vsura, & prohibita, quia mala in se, & intrinsecè, non mala, quia prohibita, ergò non rectè fit distinctio

43 inter fratres, & alienigenas, cum ius naturæ, † sit commune cunctis hominibus, immò *D. Tho. q. 12. de malo*

44 *art. vult. & d. q. 78. art. 1. in 2. 2.* docet cunctos † mortales esse inuicem fratres, & proximos ex parabola *Luc. c. 10.* Nèc omittendum est, quod multi etiam suspicati sunt verba illa, *sed alieno,* non germana esse, nec à Moyse posita, at ab Interpretibus Collegij Gi-

45 nandrin † pro glossatione adiecta fuisse, vt refert *Hieronym. de Luc. de camb. §. restat videre num. 16. & seqq. & num. 19.* vbi addit, quod in Biblijs antiquis, & correctis etiam hebraicis illa verba, *sed alieno,* non habētur in Textu, sed sunt in glosa, obseruatque idem *Hieronym. de Luc. in eod. cap. 23. Deuteronom.* Idumæum appellari fratrem, prohiberiq; Hebræis odium erga Aegyptium, qui tamen hostes erant, & infensi Gènti Israelitæ, vnde non videtur congruere, quod in *eod. c. 23.* constituatur discrimen inter fratres, & alienigenas.

Verùm esto non Interpretum adiectione illa verba, *sed alieno,* irrepsisse, at prolata fuisse à Moyse, prout verè dicendum videtur cum etiam in purgatissimis Biblijs habeantur, non indè tamen absque crimine fœnerari possunt Hebræi, quia illa aduersatiua, *sed*

46 *alieno,* non fuit dispensatio, seu relaxatio, lex † enim naturalis est indispensabilis, & nihil iuri naturę aduersum licuit vnquam Iudæis, nec tamquam licita in eo loco permissa fuit vsura Hebræis, sed solum tanquam impunita ad maiora mala euitanda, quemadmodum, & libellum repudij permisit Moyses ad interfectionem vxorum euitandam, & sic hæc vsurarū

47 † permissio comparatiua fuit ex quadam dissimulatione, ne scilicet, quòd turpius erat, fratres suos Deū colentes vsuris exhaurirent Hebræi, ad quod fœnus proni admodum, & procliues erant, ita explicant *Gullielm. Parisien. Episc. de legib. circa prine. Henric. de Asia de contract. Alex. de Alef. 3. par. quæst. 59. memb. 4. art. 1. D. Thom. 2. 2. q. 78. art. 1.* & ibi *Caiet. Turrecrem. Sot. & alij relati per Couar. d. lib. 3. var. resol. c. 1. num. 7. Bermen Chouer. viden. de public. concub. §. de finali specie num. 6. & 7.* vtiturque congruo exèmplo Lothi. *Besfel. in d. c. quia in omnibus quæst. 2. per tot. de vsur. Alex. de Nauo cons. 101. num. 1. & 2. & cons. 102. num. 3. Ludouic. Peguer. dec. 30. num. 10. Lup. de vsur. §. 4. num. 69. & 70. Lass. de iust. & iur. lib. 2. c. 20. de mutuo & vsur. dub. 4. num. 30. & Molin. de contract. d. disput. 304. num. 15. & seqq. Hieronym. de Luc. d. §. restat. num. 19.* Fr.

19. Fr. Sixt. de fœnor. hebr. lib. 2. cap. 3. 4. & 5. & d. c. 3. attestatur Romæ à Philippo Archiato Vicario Papæ, & postea Archiepiscopo Mediolanen, prævio respen-
48 so peritissimorum Rabbinorum, † declaratum fuisse per sententiam nullo modo citra peccatum etiam attenta lege Moysis licere Hebræis, neque in suos, neque in alienos exercere vsuras, Rabbinique illi retulerunt, verba *Deuteronom. d. c. 23.* non suffragari, & idem etiam per laudum Ferrariæ pronunciauit ab ipsis Hebræis arbiter deputatus Paulus Contugus eximius, & magni nominis I. C. assentientibus Doctoribus Lombardiæ Rabbinis, vel saltem dicendum est
49 Moysem per illa verba, † *sed alieno*, non concessisse usurariam; sed similitudinarii, cum enim Gentiles detinerent terram promissionis iniustè, quia Hebræorum erat, nec hi bello eam vindicare valerent, potuerant sub palliato nomine vsuræ
50 aliqua ex parte ab hostibus recuperare, † quod eorum erat, & illud non erat alienum rapere, sed quod suum erat, redimere, nec erat accipere lucrum ex mutuo, sed mutui occasione aliunde vendicare debitum, in quo proprie vsura non cadit, sed tantum similitudinarie. *c. 1. de vsur.* & ibi *glos. vlt.* & confert *text. in cap. quæst. 4.* & ita locum illum *Deuteronom. c. 23.* temperant, & exponunt *Anan. in cap. 1. num. 6. de vsur. Ludou. Peguer. d. dec. 30. num. 10. Molin. de contract. d. disput. 304. num. 16. Hieronym. de Lnc. & Conar. locis præalleg. & Pitigian. in 4. sent. distinct. 35. quæst. 2. art. 3.*
51 *vers. potest, & alter.* Qui † omnes ideo concludunt Hebræis non licere absque labe criminis vsuras exigere à Christianis, vel ab alijs, & etiam idem dixit. *Bald. cons. 449. num. 12. lib. 3. Alex. cons. 1. num. 1. vers. 7. hoc etiam lib. 2. Castr. cons. 296. num. 3. lib. 2.* plene *Alex. de Nauo cons. 100. num. 1. & cons. 101. per tot. & cons. 102. num. 3. Guidop. in tract. de vsur. in princ. num. 41. Clar. in §. vsura num. 7. vers. hoc autem Lup. de vsur. §. 4. num. 71.* cum alijs.

Et ita vtraque parte informante per Dominos vnanimiter conclusum fuit, &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Tullen. Reformationis Lunæ 18. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Literæ Apostolicæ, quando dicantur iustificatæ. Episcopo attestanti de actu extraiudicali sibi commisso, an credatur. Remissoria in materia obiectiua, vt concedatur, qualis fuimus requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Approbatio, & reuisio præsupponit substantiam alicuius rei, quæ approbatur, vel reuidetur.*
2 *Scriptura non est in forma probanti, si non sit extracta à Notario de illa non rogato.*
3 *Episcopo attestanti de actu extraiudiciali sibi commisso creditur.*
4 *Scriptura informis contra illam approbationem probat.*
5 *Processus integritas præsumitur, nisi contrarium probetur.*
6 *Subscribens censetur approbare omnia contenta in scriptura.*
8 *Negatiua est probanda ab eo, qui in ea se fundat.*
9 *Reditus ad ius antiquum facilior fit.*
10 *Disciplina vetus, & regularis, vbi collapsa est, instauranda venit.*
11 *Consensus Monachorum, quando in aliquare, censeatur præstitus non solum ab vni singulis, sed etiam conuentualiter.*
12 *Remissoria denegatur ad probandam obseruantiam contrariam verbis literarum Apostolicarum, & interpretationi alias datæ à Rota.*
13 *Decretum irritans annullat omnem obseruantiam contrariam.*
14 *Remissoria in materia obiectiua non solet dari, nisi ad sex magnus fuimus.*
15 *Remissoria in materia obiectiua vt concedatur, fumus debet esse talis, vt faciat semiplenam probationem.*

DECISIO CCCII.

LItteras Reformationis fel. rec. Pauli Papæ V. & Gregorij XV. iustificatas esse Domini sub die 30. Martij præteriti, & hodie repropositio dubio super eisdem vnanimiter responderunt per rationes ponderatas in præcedenti decisione, non obstan. vltimo loco deductis pro parte Abbatis, & Capituli nõ acquiescentium decisioni prædictæ.

Non obstat, quod narratiua susceptæ Reformationis de consensu Abbatis non possit iustificari ex Instrumento confecto de anno 1611. in Summario Communitatis in alia positione dato Num. 4. cum Statuta videantur condita de anno 1616. Quia obiectum cessat ex facto, ex quo re vera Statuta emanârant de anno 1611. quo tempore Abbas Reformationi consensit; De anno verò 1616. illa reiusa, & approbata fuerunt à Generali, quæ approbatio, † & reiusio præsupponit eorumdem Statutorum præexistentiam, cum alias non potuerint approbari nec augeri, *l. nem & si, ff. de iniust. rupt. test. c. ad dissoluendum, ibi not. de sponsi. in cap. 1. & 2. de confirm. vtil. vel inutil. & in c. ex parte de const. Guidop. decis. 629. num. 12. versic. qua quod non est.*

Non obstat, quod scriptura, in qua nititur decisio, quæ reuidetur pro iustificatione primæ narratiuæ, nõ sit in forma probanti tanquam extracta à Notario
2 † de illa non rogato, quia hodie datur originalis Informatio Episcopi Virdunen capta de ordine Congregationis Episcoporum, & Regularium, in qua est inserta de verbo ad verbum dicta Scriptura, quæ præmittitur informis, cui originali informationis Episcopi fides est adhiben. etiamsi testibus careret, cum
3 Episcopus attestetur de † actu extraiudicialiter sibi commisso à Congregatione, *Bero. cons. 88. num. 21. lib. 1. Neviz. cons. vlt. num. 3. & 10. Menoch. cons. 114. num. 10.* Præsertim quia extracta fuit à Notario solito extrahere Instrumenta etiam producta pro Abbate, &
4 Capitulo, itaut illius † legalitas censeatur à partibus approbata. *Card. Caual. decis. 640. num. 10.* Quæ informatio Epi copi præsumitur integra, donec † per Abbatem, & Capitulum contrarium probetur. *Rot. decis. 64. num. 1. par. 1. diuer. Cardin. Caual. decis. 335. num. 1. & decis. 572. num. 7. Greg. XV. decis. 59. num. 1. & ibi Adden.*

Narratiua, quod Abbas & Conuentus Iustinon-

tis,

sis,& Salluę vallis fuscęperint statuta,probatur ex eadem informatione Episcopi; Item ex mandato procuratoris facto Fratri Egidio Martino nomine Conuentus Iustimontis ad acceptandam huiusmodi Reformationem, cuius vigore postmodum per modernum Abbatem generalem prædictus Conuentus fuit adiunctus prædictæ Communitati,& Reformationi,cui adiunctioni etiam dictus Abbas Iustimontis consensit, & cum omnibus Religiosis eiusdem Conuentus se subscripsit, vt ex Iuribus in Summario Communitatis in hac positione dato num.4.& 5.per quam† subscriptionem vtique acceptarunt omnia, & singula contenta in mandato,*Gabr.concl.3.nu.1.de præsumpt. Seraph.dec.* 975.*num.*1.

Non obstat, quod quamplura ex his, quę fuerunt statuta,non sint conformia antiquo rigori,& non fuerint obseruata, quia contrarium apparet ex dicta relatione Episcopi Virdunen. cui est deferendum, nisi contrarium probetur, † quamuis consistat in negatiua.*Alex.conf.*37.*num.*13.*lib.*2.*Rot.decis.*362.*num.*2.*par.*1.*antecen.Cauzler.dec.*315.*num.*5.

Non obstat, quod si dicti Summi Pontifices scivissent,prout ipsis fuit tacitum, Statuta antiqua fuisse modificata per Iulium Secundum, quæ deest carnium,vtique dictam Reformationem non confirmassent; Quia imo à dicta confirmatione non se retraxissent,cum facilior sit † reditus ad ius antiquum.*glos.in c.statutum,in verb.numerandum de præben. in* 6. *Sacr. Concil.Trid.sess.*25.*cap.*1.*de regul.* in illis verbis (*vbi collapsa est vetus*, † *& regularis disciplina instauretur.*)

Non obstat, quod non doceatur de consensibus Conuentualiter præstitis à Conuentibus Saliuæ vallis,& Iustimontis, quia contrarium apparet ex iuribus datis in Summario Communitatis Num.9.in quo legitur,quod Abbates, & Conuentus prædicti dederunt mandatum procuræ ad obtinen. à Sede Apostolica Confirmationem dictæ Reformationis, in quo mandato sunt subscripti dicti Abbates, & Priores, & omnes alij Fratres dd.Conuentuum. Qui consensus † propterea censentur præstiti, non solum vti singuli, sed etiam Conuentualiter. *Gabr. concl.*1.*num.*3.*&* 9. *de cuiusque vniuers. nom.* Neque supra. Tum quia tendunt ad probandam obseruantiam contrariam verbis litterarum † Apostolicarum, & interpretationi alias datæ à Rota.*Rot.decis.*112.*num.*1.*par.*1.*recent. Greg. XV. decis.* 211.*num.* 6. maximè cum litteræ sint munitæ decreto † irritanti, per quod irritatur omnis obseruantia cõtraria.*c.si eo tempore,de elect.in* 6. *Cassad.dec.*1.*num.*7.*de restit. spol.Gonzal.glos.*67.*num.*11. *& seq.Rot.dec.* 41.*num.*9. *par.*1. *recent.* Tum etiam, quia † continent materiam obiectibilem,quo casu non solet dari remissoria,nisi adsit magnus fumus.*Caputaque,dec.*62.*num.*3. fuit dictum in *Leodien. Abbatissatus prima Iulij* 1615. *coram bo. me. Cardinali Sacrato*, qui fumus debet es se † talis,vt faciat semiplenam probationem, vt fuit dictum in *Carthaginen. Archidiaconatus* 3.*Martij* 1592.*coram Plato, & in Conchen. Archipresbyteratus* 30. *Octobris* 1592. *coram Penia*, qui hic omninò deficit.

Et ita vtraque parte,&c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Retractus Lunę 18. *Iunij* 1629.

ARGVMENTVM.

Consortium, vt habeat locum ad effectum retractus, quale esse debeat,& quæ requirantur. Item an consortium in re feudifera consistere possit.

SVMMARIVM.

1 *Consortium vt habeat locum, requiritur communio, & participatio Domini in eadem re.*
2 *Consors amplius non dicitur, quotiès quis seorsim, seu certitudinaliter rem, seu quotam suam agnoscit distinctam ab alio.*
3 *Consortium est communio, & societas quædam à lege inducta, quæ per diuisionem ipso iure resoluitur.*
4 *Parietis intermedij constructio inducit diuisionem, num.*7.
5 *Consortio, vt sit locus, sufficit millesimam pars. declara vt inf. num.*15.
6 *Communio parietis non facit communionem domus.*
8 *Domorum diuisiones, per quas considerentur.*
9 *Consortium non consideratur, quando alter in pariete alterius non potest conuersari, & transire.*
10 *Vicini tunc sunt potius, quam consortes, qui tenimenta multum inter se differunt.*
11 *Vicinus ille intelligitur, qui alteri in ædificio contiguus est.*
12 *Vicinitas tunc, & non consortium resultat quando domus, vel mansiones inuicem se tangunt.*
13 *Domus, si pluribus solariis constat, & in singulis, partibus Domini sint, tunc quando alter solarium suum vendere voluerit, tenetur habenti solarium inferius denunciare, & præferre.*
14 *Io.de Amic.consil.*20.*num.*18. *& alij declarantur.*
16 *Retractus, vt habeat locum propter consortium, requiritur, quod dominium rei se pro indiuiso.*
17 *Ad consortij effectum, requiritur, quod pars, quam, quis habet in re, influat in singulas partes totius rei, ita vt in qualibet gleba, seu latere partem suam habeat.*
18 *Hypotechanon cadit in re propria.*
19 *Consortium in censu, vel alia annua præstatione, an cõstitui possit.*
20 *Consortium intelligitur esse in proprietate, & substantia rei, non autem in fructibus.*
21 *Vsumfructum, si duo simul habeant, tunc si vnus partem suam vendere vult, alter vti consors in eodem vsufructu præfertur.*
22 *In Rebus claris non est opus perquirere interpretationem ex antecedentibus, vel subsequentibus.*

DECISIO. CCCIII.

CVm hæc causa discuteretur sub die 29. Ianuarij præteriti,quatuor excitatæ fuerunt difficultates Prima,an R.P.D.Gratus esset Inquilinus, vel Subinquilinus;Secunda,an D. Cæsar Leoncellus tanquam consuarius in retractu præferendus esset Inquilino; Tertia,an eidem D. Cæsari suffragaretur consortium;

Quar-

Quarta, an saltem posset dici Vicinus, iuxta requisita Bullæ Gregorianæ de Iure congrui; quæ omnes difficultates resolutæ fuerunt in fauorem Inquilini; Verũ cum materia sit valdè exemplaris, & frequens in Curia, volui eam iterum in disceptationem reuocare, & hodie Domini diligenter denuò examinato negocio, putarunt standum esse in decisis in omnibus, excepta vltima difficultate, super qua aliàs particulariter mãdarunt institui disputationem.

Et quoad primam, & secundam difficultatem vtrinque informantes dabant manus decisioni, sub die 29. Ianuarij emanatæ, & Dominis etiam placuerunt Decisionis fundamenta, vndè totus causæ nodus positus erat in consortio, quod deducebat ex mansionibus, & Cella Vinaria [illegible] Isabellæ; & in hoc etiam Do[illegible] ex dictis consortijs subsistere, & [illegible] in decisis.

Namquoad ma[illegible] Vinariam, 1 vera est conclusio [illegible] † consortij requiritur commun[illegible] & pa[illegible]io Dominij in eadẽ re, *Bald. in l. dudum, num. 1. & ibi Salic. num. 1. ff. de contrab. empt. Dec. in c. cum M. Ferrariensis num. 1. & 2.* & ibi *Siluest. Aldobran. in addition. & Rip. num. 9. & 52. de constit. Gozad. conf. 79. num. 1. 2. 3. & 4. Ias. conf. 185. num. 2. col. 4. vers. quinto & c. Gregor. Lopez in l. 55. tit. 5. par. 5. in verbo communalmente, plenè Hieron. Portol. de consort. cap. 1. num. 3. & seqq. & c. 8. num. 2. & seqq. & cap. 52. num. 1. & seqq.* Adeò vt quoties res est diuisa, & vnusquisque oculariter, siuè certitudinaliter rem, seu quotam suam agnoscit distinctam ab alio, consors amplius dici non possit, quia opus est, quod 2 pro † indiuiso. & in[illegible] possideatur, nec vlla pars seiunctim poss[illegible] demonstrari. *Bart. in l. re coniuncti num. 2[illegible] num. 103. vsque ad 111. Rip. num. 3. & [illegible] Astren. in l. huiusmodi, §. quibus num. 2. & [illegible] in leg. 1. Idem Castr. in l. 1. num. 1. ad med. vers. in [illegible] ff. de vsufruct. accresc. in nou. prel[illegible] ment. ad l. Tauri. l. 70. num. 27. vers. qu[illegible] de contract. disput. 371. in princ. Hieron. Portol. dicto tract. de consort. cap. 1. num. 4. & cap. 8. num. 1. 4. & seqq.* Consortium 3 namque est † communio, & societas quædam, à lege inducta, quæ per diuisionem ipso iure resoluitur, vt fuit deductum in alia decisione, & tradit idem *Portol. c. 52. num. 1. & seqq.* [illegible] ndo ad casum præsentem, appa[illegible] um, & cellæ Vinariæ non posse con[illegible] un, quia sunt diuisæ à Palatio pariete [illegible] entq; ianuam separatam, & sic acces[illegible] eorsum à porta Palatij, nec de Palatio ad [illegible]es, & Cellam vinariam datur accessus, nec è c[illegible]io, sed vnusquisque inhabitator ingreditur do[illegible] suam ex via publica, & in diuersos Dominos [illegible]aratim Palatium, & mansiones, ac cella Vinaria transfuerunt, & proinde vndequaque patet communionem non existere inter hæc 4 ædificia, siuè eorum possessores, † constructioq; ipsa parietis intermediæ induxit diuisionem, iuxta doctrinam *Bart. in l. inter quos num. 1. vers. quandoque paries, ff. de damn. infect. & Corn. conf. 184. num. 2. vers. his tamen non obstantibus lib. 1.*

Neque obstat, quod saltem hæc paries dicatur cõ 5 munis, † & hoc sufficiat, cum ad effectum Consortij sufficiat etiam millesima pars, iuxta doctrinam *Bald. in l. 1. num. 5. C. de commun. seruit. num. 1. & 2. cum alijs per Modern. Romanæ discept. forens. cap. 526. num. 4. cap. 842. num. 24. & cap. 874. num. 17.* vbi ponitur exemplum de consortio respectu Putei, Fistulæ, Balnei, accessus, canalis, & similium. Quoniam adhuc Dominis placuit responsio data in decisione, quod communio pa- 6 rietis † non facit communionem domus, vt per *Ruin. conf. 27. num. 12. vers. secundo respondetur lib. 4.* & hæc paries intermedia consideratur tamquam quid diuisum, & ideò non venit in communi diuidundo, vt benè per *Bart. in d. l. inter quos, num. 1, vers. isto casu, ff. de damn. infect. & Corn. d. conf. 184. num. 2.* vbi, inquit, quod ratione istius parietis intermedię habitatores 7 sunt vicini, & vnusquisque † censetur habere dominium parietis ex latere suo vsque ad aliud dimidium parietis, & hinc est, quod si mansiunculæ, siue cella Vinaria in pariete indigeant aliqua reparatione, vnusquisque in parte, quæ respicit propriam inhabitationem impendit, nec alter concurrit, prout concurrere deberet, si adesset consortium, & pro indiuiso possiderentur; Quæ omnia itidem benè congruunt respectu solariorum, quia eodem modo vnam partem ab alia separant, prout paries intermedia, ita ut dicantur plu- 8 res domus, non autem partes eiusdem Domus, † quẽadmodum huiusmodi similitudinem parietis, & solariorum perpendit, *Borgnin. dec. 19. num. 52. 54. & 61. par. 2.* qui loquitur nedum quoties domus est diuisa per parietes, sed etiam per solaria, vbi quod tunc quælibet pars facta est vna Domus; & ratione solariorum, ac parietis non cadit consortium, † cum alter 9 in parte alterius non possit conuersari, & transire, vt dicebat *Castr. in l. si quis duos, §. si quis partem in vltimis verbis, ff. commun. prædiorum*, tunc enim dicuntur duæ domus, vt per *Carpan. ad Statut. Mediolan. c. 434. num.* 10 32. Nec sunt consortes, † sed potius sunt vicini, qui termini multum inter se differunt, & hoc idem videtur sensisse *Gregorius XIII. in Bulla super Iure congrui*, 11 §. 8. vbi † pro vicino intelligit illum, qui alteri in ædificio contiguus est, prout in casu nostro domus, & 12 mansiones sunt contiguæ, † cum inuicem se tangant, & sic vicinitas, non autem consortium indè resultat; an autem vicinitas sit talis, vt suffragetur ad effectum prælationis pendet à resolutione articuli reseruati.

Nec applicantur Doctores pro D. Cęsare allegati, nempè quod vbi Domus pluribus solarijs constat, & 13 in singulis particulares Domini reperiuntur, † tunc si alter solarium suum, siuè partem vendere voluerit, teneatur habenti solarium inferius denunciare, & præferre, Ita *Naupodan. ad consuetud. Neapolit. tit. 17. num. 104. verbo, Quandoquè sunt plura solaria, vers. Respondeo quod primo. Afflict. de Iure prothomis. §. 7. num. 1. & 2. Ioan. de Amic. consil. 20. num. 18. & 19. Vegg. conf. 2. num. 22. 24. & seqq. Bertazzol. de clausul. clausul. 19. glos. 6. num. 6.*

14 Quoniam isti Doctores † admittunt ex consuetudine Neapolitana habentem subterius solarium præferri ratione vicinitatis, seu coherentiæ, non autem ratione consortij, Ita *Ioan. de Amic. d. conf. 20. num. 19.* ibi propter maiorem vicinitatem, & *Naupodan. Afflict. & alij* expresè contradistinguunt consortẽ ab eo, qui habet subterius solarium, & verbis rotundis tradunt consortem, siue socium in re, quæ alienãda est, præferendum esse si extet, atque velit, si verò consors non extet, seu nolit, tunc admittitur habens subterius solarium, en ergo, quod isti Doctores non

agno-

lis, & Saliuę vallis fuſoperintſtatuta, probatur ex eadem informatione Epiſcopi; Item ex mandato procuræ facto Fratri Egidio Martino nomine Conuentus Iuſtimontis ad acceptandam huiuſmodi Reformationem, cuius vigore poſtmodum per modernum Abbatem generalem prædictus Conuentus fuit adiunctus prædictæ Communitati, & Reformationi, cui adiunctioni etiam dictus Abbas Iuſtimontis conſenſit, & cum omnibus Religioſis eiuſdem Conuentus ſe ſubſcripſit, vt ex Iuribus in Summario Communitatis in hac poſitione dato num. 4. & 5. per quam† ſubſcriptionem vtique acceptarunt omnia, & ſingula contenta in mandato, *Gabr. concl. 3. nu. 1. de præſumpt. Seraph. dec. 975. num. 1.*

Non obſtat, quod quamplura ex his, quę fuerunt ſtatuta, non ſint conformia antiquo rigori, & non fuerint obſeruata, quia contrarium apparet ex dicta relatione Epiſcopi Virdunen. cui eſt deferendum, niſi contrarium probetur, † quamuis conſiſtat in negatiua. *Alex. conſ. 37. num. 13. lib. 2. Rot. deciſ. 362. num. 2. par. 1 in recen. Cauſer. dec. 315. num. 5.*

Non obſtat, quod ſi dicti Summi Pontifices ſciuiſſent, prout ipſis fuit tacitum, Statuta antiqua fuiſſe modificata per Iulium Secundum, quod deſum carnium, vtique dictam Reformationem non confirmaſſent; Quia imo à dicta confirmatione non ſe retraxiſſent, cum facilior ſit † reditus ad ius antiquum. *gloſſa c. ſtatutum, in verb. numerandum de præben. in 6. Sacr. Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 1. de regul.* in illis verbis (*vbi collapſa eſt vetus*, † *& regularis diſciplina inſtauretur.*)

Non obſtat, quod non doceatur de conſenſibus Conuentualiter præſtitis à Conuentibus Saliuæ vallis, & Iuſtimontis, quia contrarium apparet ex iuribus datis in Summario Communitatis Num. 5. in quo legitur, quod Abbates, & Conuentus prædicti dederunt mandatum procuræ ad obtinen. à Sede Apoſtolica Confirmationem dictæ Reformationis, in quo mandato ſunt ſubſcripti dicti Abbates, & Priores, & omnes alij Fratres dd. Conuentuum. Qui conſenſus † propterea cenſentur præſtiti, non ſolum vti ſinguli, ſed etiam Conuentualiter. *Gabr. concl. 1. num. 3. & 9. de cuuſque vniuerſ. nom.* Neque ſupra, Tum quia tendunt ad probandam obſeruantiam contrariam verbis litterarum † Apoſtolicarum, & interpretationi alias datæ à Rota. *Rot. deciſ. 212. num. 1. par. 1. recent. Greg. XV. deciſ. 211. num. 6.* maximè cum litterę ſint munitæ decreto † irritanti, per quod irritatur omnis obſeruantia cõtraria. *c. ſi eo tempore, de elect. in 6. Caſſad. dec. 1. num. 7. de reſtit. ſpol. Gonz. ad. gloſ. 67. num. 11. & ſeq. Rot. dec. 41. num. 9. par. 1. recent.* Tum etiam, quia † continent materiam obiectiuam, quo caſu non ſolet dari remiſſoria, niſi adſit magnus fumus. *Caputaque, dec. 62. num. 3.* fuit dictum *in Leodien. Abbatiſſatus prima Iulij 1615. coram bo. me. Cardinali Sacrato*, qui fumus debet eſſe talis, vt faciat ſemiplenam probationem, vt fuit dictum *in Carthaginen. Archidiaconatus 3. Martij 1592. coram Plato, & in Conchen. Archipresbyteratus 30. Octobris 1592. coram Penia*, qui hic omnino deficit.

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Retractus Lunę 18. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Conſortium, vt habeat locum ad effectum retractus, quale eſſe debeat, & quæ requirantur. Item an conſortium in re fructifera conſiſtere poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Conſortium vt habeat locum, requiritur communio, & participatio Dominij in eadem re.*
2 *Conſors amplius non dicitur, quoties, quis occulariter, ſeu certitudinaliter rem, ſeu quotam ſuam agnoſcit diſtinctam ab alio.*
3 *Conſortium eſt communio, & ſocietas quædam à lege inducta, quæ per diuiſionem ipſo iure reſoluitur.*
4 *Parietis intermedij conſtructio inducit diuiſionem, num. 7.*
5 *Conſortio, vt ſit locus, ſufficit milleſſima pars. declara vt inf. num. 15.*
6 *Communio parietis non facit communionem domus.*
8 *Domorum diuiſiones, per quas conſiderentur.*
9 *Conſortium non conſideratur, quando alter in pariete alterius non poteſt conuerſari, & tranſire.*
10 *Vicini tunc ſunt potius, quam conſortes, qui ſe inuicem multum inter ſe differunt.*
11 *Vicinus ille intelligitur, qui alteri in ædificio contiguus eſt.*
12 *Vicinitas tunc, & non conſortium reſultat quando domus, vel manſiones inuicem ſe tangunt.*
13 *Domus, ſi pluribus ſolariis conſtat, & in ſingulis, particulares Domini ſint, tunc quando alter ſolarium ſuum vendere voluerit, tenetur habenti ſolarium inferius demunciare, & præferre.*
14 *Io. de Amic. conſil. 20. num. 18. & alij declarantur.*
16 *Retractus, vt habeat locum propter conſortium, requiritur, quod dominium rei ſit pro indiuiſo.*
17 *Ad conſortij effectum, requiritur, quod pars, quam, quis habet in re, inſinuet in ſingulas partes totius rei, ita vt in qualibet gleba, ſeu latere partem ſuam habeat.*
18 *Hypotecha non cadit in re propria.*
19 *Conſortium in cenſu, vel alia annua præſtatione, an cõſtitui poſſit.*
20 *Conſortium intelligitur eſſe in proprietate, & ſubſtãtia rei, non autem in fructibus.*
21 *Vſumfructum, ſi duo ſimul habeant, ſine ſocius partem ſuam vendere vult, alter vti conſors in eodem vſufructu præfertur.*
22 *In Rebus claris non eſt opus perquirere interpretationem ex antecedentibus, vel ſubſequentibus.*

DECISIO. CCCIII.

CVm hæc cauſa diſcuteretur ſub die 29. Ianuarij præteriti, quatuor excitatæ fuerunt difficultates Prima, an R. P. D. Gratus eſſet Inquilinus, vel Subinquilinus; Secunda, an D. Cæſar Leoncellus tamquam cenſuarius in retractu præferendus eſſet Inquilino; Tertia, an eidem D. Cęſari ſuffragaretur conſortium;

Quar-

Quarta, an saltem posset dici Vicinus, iuxta requisita Bullæ Gregorianæ de Iure congrui; quæ omnes difficultates resolutæ fuerunt in fauorem Inquilini; Verũ cum materia sit valdè exemplaris, & frequens in Curia, volui eam iterum in disceptationem reuocare, & hodie Domini diligenter denuò examinato negocio, putarunt ita fuisse in decisis in omnibus, excepta vltima difficultate, super qua alias particulariter mãdarunt institui disputationem.

Et quoad primam, & secundam difficultatem, vtrinque informantes dabant manus decisioni, sub die 19. Ianuarij emanatæ, & Domus etiam placuerunt Decisionis fundamenta, vndè totus casus noster positus erat in consortio, quod deducebatur ex mansionibus, & Cella Vinaria ac ex cessione Isabellæ; & in hoc etiam Domini censuerunt neutrum ex dictis consortijs subsistere, & sic standum è ius in decisis.

Nam quoad mansiunculas, & cellam Vinariam, 1 vera est conclusio, quod ad effectum † consortij requiritur communio, & participatio Dominij in eadẽ re, *Baldan l. dudum, num. 1. & ibi Salic. num. 1. ff. de contrab. empt. Dec. in c. cum M. Ferrariensis num. 1. & 2. & ibi Salicet. Aldobran. in addition. & Rip. num. 9. & 52. de constit. Graz. ad conf. 79. num. 1. 2. 3. & 4. Iaf. conf. 185. num. 2. col. 4. vers. quinto & c. Gregor. Lopez in l. 53. tit. 5. par. 5. in verbo communalmente, plenè Hieron. Portol. de consort. cap. 1. num. 3. & seqq. & c. 8. num. 2. & seqq. & cap. 52. num. 1. & seqq.* Adeo vt quoties res est diuisa, & vnusquisque oculariter, siue certitudinaliter rem, seu quotam suam agnoscit distinctam ab alio, consors amplius dici non possit, quia opus est, quod 2 pro † indiuiso, & insolidum possideatur, nec vlla pars seiunctim possit ad oculum demonstrari. *Bart. in l. re coniunctis num. 23. & ibi Iaf. num. 103. vsque ad 111. Rip. num. 3. & 73. de leg. 3. Castren. in l. huiusmodi, §. quibus num. 2. & ibi Iaf. num. 1. ff. de leg. 1. Idem Castr. in l. 1. num. 1. ad med. vers. in quæstione verò, ff. de vsufruct. accresc. in nou. prælect. Ant. Gomez in comment. ad ll. Tauri. l. 70. num. 27. vers. quod tamen, Molin. de contract. disput. 371. in princ. Hieron. Portol. dicto tract. de consort. cap. 1. num. 4. & cap. 8. num. 1. 4. & seqq.* Consortium 3 namque est † communio, & societas quædam, à lege inducta, quæ per diuisionem ipso iure resoluitur, vt fuit deductum in alia decisione, & tradit idem *Portol. c. 52. num. 1. & seqq.* Vndè applicando ad casum præsentem, apparet ratione mansionum, & cellæ Vinariæ non posse considerari consortium, quia sunt diuisæ à Palatio pariete intermedia, habentq; ianuam separatam, & sic accessum de per se seorsum à porta Palatij, nec de Palatio ad mansiones, & Cellam vinariam datur accessus, nec è conuerso, sed vnusquisque inhabitator ingreditur domum suam ex via publica, & in diuersos Dominos separatim Palatium, & mansiones, ac cella Vinaria transiuerunt, & proinde vndequaque patet communionem non existere inter hæc 4 ædificia, siue eorum possessores, † contrà ctioq; ipsa parietis intermedij induxit diuisionem, iuxta doctrinam *Bart. in l. inter quos num. 1. vers. quandoque partes, ff. de damn. infect. & Corn. conf. 184. num. 2. vers. his tamen non obstantibus lib. 1.*

Neque obstat, quod saltem hæc paries dicatur cõ 5 munis, † & hoc sufficiat, cum ad effectum Consortij sufficiat etiam millesima pars, iuxta doctrinam *Rald. in l. 1. num. 5. C. de commun. seruit. quam alijs per Modern. Roman. discept. forens. cap. 526. num. 4. cap. 841. num. 24. & cap. 874. num. 17.* vbi ponitur exemplum de consortio respectu Putei, Fistulæ, Balnei, accessus, canalis, & similium. Quoniam adhuc Dominis placuit responsio data in decisione, quod communio pa- 6 rietis † non facit communionem domus, vt per *Rain. conf. 27. num. 12. vers. secundo respondetur lib. 4.* & hæc paries intermedia consideratur tanquam quid diuisum, & ideò non venit in communi diuidundo, vt benè per *Bart. in d. l. inter quos, num. 1. vers. isto casu, ff. de damn. infect. & Corn. d. conf. 184. num. 2.* vbi, inquit, quod ratione istius parietis intermediæ habitatores 7 sunt vicini, & vnusquisque † censetur habere dominium parietis ex latere suo vsque ad aliud dimidium parietis, & hinc est, quod si mansiunculæ, siue cella Vinaria in pariete indigeant aliqua reparatione, vnusquisque in parte, quæ respicit propriam inhabitationem impendit, nec alter concurrit, prout concurrere deberet, si adesset consortium, & pro indiuiso possiderentur; Quæ omnia itidem benè congruunt respectu solariorum, quia eodem modo vnam partem ab alia separant, prout paries intermedia, ita ut dicantur plu- 8 res domus, non autem partes eiusdem Domus, † quẽadmodum huiusmodi similitudinem parietis, & solariorum perpendit, *Borgnin. dec. 19. num. 52. 54. & 61. par. 2.* qui loquitur nedum quoties domus est diuisa per parietes, sed etiam per solaria, vbi quod tunc quælibet pars facta est vna Domus; & ratione sola- 9 riorum, ac parietis non cadit consortium, † cum alter in parte alterius non possit conuersari, & transire, vt dicebat *Castr. in l. si quis duos, §. si quis partem in vltimis verbis, ff. commun. prædiorum*, tunc enim dicuntur duæ domus, vt per *Carpan. ad Statut. Mediolan. c. 434. num.* 10 32. Nec sunt consortes, † sed potius sunt vicini, qui termini multum inter se differunt, & hoc idem videtur sensisse *Gregorius XIII. in Bulla super Iure congrui*, 11 §. 8. vbi † pro vicino intelligit illum, qui alteri in ædificio contiguus est, prout in casu nostro domus, & 12 mansiones sunt contiguæ, † cum inuicem se tangant, & sic vicinitas, non autem consortium indè resultat; an autem vicinitas sit talis, vt suffragetur ad effectum prælationis pendet à resolutione articuli reseruati.

Nec applicantur Doctores pro D. Cęsare allegati, nempè quod vbi Domus pluribus solarijs constat, & 13 in singulis particulares Domini reperiuntur, † tunc alter solarium suum, siue partem vendere voluerit, teneatur habenti solarium inferius denunciare, & præferre, Ita *Naupodan. ad consuetud. Neapolit. tit. 17. num. 104. verbo, Quandoque sunt plura solaria, vers. Respondeo quod primo. Afflict. de Iure prothomis. §. 7. num. 1. & 2. Ioan. de Amic. consil. 20. num. 18. & 19. Negg. conf. 2. num. 22. 24. & seqq. Bertazzol. de clausul. clausul. 19. glos. 6. num. 6.*

Quoniam isti Doctores † admittunt ex consuetu- 14 dine Neapolitana habentem subterius solarium præferri ratione vicinitatis, seu coherentiæ, non autem ratione consortij, Ita *Ioan. de Amic. d. conf. 20. num. 19.* ibi propter maiorem vicinitatem, & *Naupodan. Afflict. & alij* expressè contradistinguunt consortẽ ab eo, qui habet subterius solarium, & verbis rotundis tradunt consortem, siue socium in re, quæ alienãda est, præferendum esse si extet, atque velit, si verò consors non extet, seu nolit, tunc admittitur habens subterius solarium, ergo, quod isti Doctores non agno-

is,& Saliuę vallis fuscepertnt statua,probatur ex eadem informatione Episcopi; Item ex mandato procuræ facto Fratri Egidio Martino nomine Conuentus Iustimontis ad acceptandam huiusmodi Reformationem, cuius vigore postmodum per modernum Abbatem generalem prædictus Conuentus fuit adiunctus prædictæ Communitati,& Reformationi,cui adiunctioni etiam dictus Abbas Iustimontis consensit, & cum omnibus Religiosis eiusdem Conuentus se subscripsit, vt ex Iuribus in Summario Communitatis in hac positione dato num.4.& 5.per quam† subscriptionem vtique acceptarunt omnia, & singula contenta in mandato,*Gabr.concl.3.nu.1.de præsumpt. Seraph.dec. 975.num.1.*

Non obstat, quod quamplura ex his, quę fuerunt statuta,non sint conformia antiquo rigori,& non fuerint obseruata, quia contrarium apparet ex dicta relatione Episcopi Virdunen.cui est deferendum, nisi contrarium probetur, † quamuis consistat in negatiua.*Alex.conf.37.num.13.lib.2.Rot.decis.362.num.2. par.1.recen.Caualer.dec.315.num.5.*

Non obstat, quod si dicti Summi Pontifices scirent,prout ipsis fuit tacitum, Statuta antiqua fuisse modificata per Iulium Secundum, quod deest carnium,vtique dictam Reformationem non confirmassent; Quia imo à dicta confirmatione non se retraxissent,cum facilior sit † reditus ad Ius antiquum.*glos. in c.statutum,in verb.monstrandum de præben. in 6. Sacr. Concil.Trid.sess.25.cap.1.de regul.* in illis verbis (*vbi collapsa est vetus*, † *& regularis disciplina instauretur.*)

Non obstat, quod non doceatur de consensibus Conuentualiter præstitis à Conuentibus Saliuæ vallis,& Iustimontis, quia contrarium apparet ex iuribus datis in Summario Communitatis Num.9.in quo legitur,quod Abbates, & Conuentus prædicti dederunt mandatum procuræ ad obtinen. à Sede Apostolica Confirmationem dictæ Reformationis, in quo mandato sunt subscripti dicti Abbates, & Priores, & omnes alij Fratres dd.Conuentuum. Qui consensus † propterea censentur præstiti, non solum vti singuli, sed etiam Conuentualiter. *Gabr. concl.1.num.3.& 9. de cuiusque vniuers. nom.* Neque supra, Tum quia tendunt ad probandam obseruantiam contrariam verbis litterarum † Apostolicarum, & interpretationi alias datæ à Rota.*Rot.decis.112.num.1.par.1.recent. Greg. XV. decis. 211.num. 6.* maximè cum litterę sint munitæ decreto † irritanti, per quod irritatur omnis obseruantia cõtraria.*c.si eo tempore,de elect.in 6. Cassad.dec.1.num.7.de rõsit. spol.Gonzal.glos.57.num.11. & seq.Rot.dec. 41.num.9. par.1. recent.* Tum etiam, quia † continent materiam obiectiuam,quo casu non solet dari remissoria,nisi adsit magnus fumus.*Capuaque,dec.62.num.3.* fuit dictum *in Leodien. Abbatissatus prima Iulij 1615. coram bo. me. Cardinali Sacrato*, qui fumus debet esse † talis,vt faciat semiplenam probationem, vt fuit dictum *in Carthaginen. Archidiaconatus 3.Martij 1592.coram Pluto, & in Conchen. Archipresbyteratus 30. Octobris 1592. coram Penia*, qui hic omnino deficit.

Et ita vtraque parte,&c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Retractus Lunę 18. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Consortium, vt habeat locum ad effectum retractus, quale esse debeat,& quæ requirantur. Item an consortium in re fructifera consistere possit.

SVMMARIVM.

1 *Consortium vt habeat locum, requiritur communio, & participatio Dominij in eadem re.*
2 *Consors amplius non dicitur, quoties,quis oculariter,seu certis indicijs aliter rem,seu quotam suam agnoscit distinctam ab alia.*
3 *Consortium est communio, & societas quædam à lege inducta, quæ per diuisionem ipso iure resoluitur.*
4 *Parietis intermedij constructio inducit diuisionem, num.7.*
5 *Consortio, vt sit locus, sufficit millesima pars.declara vt inf. num.15.*
6 *Communio parietis non facit communionem domus.*
8 *Domorum diuisiones, per quas considerentur.*
9 *Consortium non consideratur, quando alter in pariete alterius non potest conuersari, & transire.*
10 *Vicini tunc sunt potius, quam consortes, qui terminis multum inter se differunt.*
11 *Vicinus ille intelligitur, qui alteri in ædificio contiguus est.*
12 *Vicinitas tunc, & non consortium resultat quando domus, vel mansiones inuicem se tangunt.*
13 *Domus, si pluribus solarijs constat, & in singulis, particulares Domini fiant, tunc quando alter solarium suum vendere voluerit, tenetur habenti solarium inferius denunciare, & præferre.*
14 *Io.de Amic.consil.20.num.18. & alij declarantur.*
16 *Retractus, vt habeat locum propter consortium, requiritur, quod dominium rei sit pro indiuiso.*
17 *Ad consortij effectum, requiritur, quod pars, quam, quis habet in re, influat in singulas partes totius rei, ita vt in qualibet gleba, seu latere partem suam habeat.*
18 *Hypotheca non cadit in re propria.*
19 *Consortium in censu, vel alia annua præstatione, an cõstitui possit.*
20 *Consortium intelligitur esse in proprietate, & substantia rei, non autem in fructibus.*
21 *Vsumfructum, si duo simul habeant, tunc socius partem suam vendere vult, alter vti consors in eodem vsufructu præfertur.*
22 *In Rebus claris non est opus perquirere interpretationem ex antecedentibus, vel subsequentibus.*

DECISIO. CCCIII.

CVm hæc causa discuteretur sub die 19. Ianuarij præteriti,quatuor excitatæ fuerunt difficultates Prima,an R.P.D.Gratus esset Inquilinus, vel Subinquilinus;Secunda,an D. Cæsar Leoncellus tanquam censuarius in retractu præferendus esset Inquilino; Tertia,an eidem D. Cęsari suffragaretur consortium;

Quar-

Quarta, an saltem posset dici Vicinus, iuxta requisita Bullæ Gregorianæ de Iure congrui; quæ omnes difficultates resolutæ fuerunt in fauorem Inquilini; Verũ cum materia sit valdè exemplaris, & frequens in Curia, volui eam iterum in disceptationem reuocare, & hodiè Domini diligenter denuò examinato negocio, putarunt stan tum esse in decisis in omnibus, excepta vltima difficultate, super qua aliis particulariter mãdarunt institui disputationem.

Et quoad primam, & secundam difficultatem, vtrinque informantes dabant manus decisioni, sub die 29. Ianuarij emanatæ, & Dominis etiam placuerunt Decisionis fundamenta, vndè totus causæ nodus positus erat in consortio, quod deduceb atur ex mansionibus, & Cella Vinaria, ac ex cessione Isabellæ; & in hoc etiam Domini censuerunt neutrum ex dictis consortijs subsistere, & sic standum esse in decisis.

Nam quoad mansiunculas, & cellam Vinariam, 1 vera est conclusio, quod ad effectum † consortij requiritur communio, & participatio Dominij in eadẽ re, *Bald. in l. dudum, num. 1. & ibi Salic. num. 1. ff. de contrab. empt. Dec. in c. cum M. Ferrariensis num. 1. & 2. & ibi Siluest. Aldobran. in addition. & Rip. num. 9. & 52. de constit. Gozad. cons. 79. num. 1. 2. 3. & 4. Ias. cons. 185. num. 2. col. 4. vers. quinto &c. Gregor. Lopez in l. 55. tit. 5. par. 5. in verbo communalmente, plenè Hieron. Portol. de consort. cap. 1. num. 3. & seqq. & c. 9. num. 2. & sqq. & cap. 52. num. 1. & seqq.* Adeò vt quoties res est dimisa, & vnusquisque oculariter, siuè certitudinaliter rem, seù quotam suam agnoscit distinctam ab alio, consors amplius dici non possit, quia opus est, quod 2 pro † indiuiso. & insolidum possideatur, nec vlla pars seiunctim possit ad oculum demonstrari. *Bart. in l. re coniuncti num. 23. & ibi Ias. num. 103. vsque ad 111. Rip. num. 3. & 73. de leg. 3. Castren. in l. huiusmodi, §. quibus num. 2. & ibi Ias. num. 1. ff. de leg. 1. Idem Castr. in l. 1. num. 1. ad med. vers. in quæstione verò, ff. de vsufruct. accresc. in nou. prælect. Ant. Gomez in comment. ad ll. Tauri. l. 70. num. 27. vers. quod tamen, Molin. de contract. disput. 371. in princ. Hieron. Portol. dicto tract. de consort. cap. 1. num. 4. & cap. 8. num. 1. 4. & seqq.* Consortium 3 namque est † communio, & societas quædam, à lege inducta, quæ per diuisionem ipso iure resoluitur, vt fuit deductum in alia decisione, & tradit idem *Portol. c. 52. num. 1. & seqq.* Vndè applicando ad casum præsentem, apparet ratione mansionum, & cellæ Vinariæ non posse considerari consortium, quia sunt diuisę à Palatio pariete intermedia, habentq; ianuam separatam, & sic accessum de per se seorsum à porta Palatij, nec de Palatio ad mansiones, & Cellam vinariam datur accessus, nec è conuerso, sed vnusquisque inhabitator ingreditur domum suam ex via publica, & in diuersos Dominos separatim Palatium, & mansiones, ac cella Vinaria transiuerunt, & proinde vndequaque patet communionem non existere inter hæc 4 ædificia, siuè eorum possessores, † constructioq; ipsa parietis intermediæ induxit diuisionem, iuxta doctrinam *Bart. in l. inter quos num. 1. vers. quandoque paries, ff. de damn. infect. & Corn. cons. 184. num. 2. vers. his tamen non obstantibus lib. 1.*

Neque obstat, quod saltem hæc paries dicatur cõ 5 munis, † & hoc sufficiat, cum ad effectum Consortij sufficiat etiam millesima pars, iuxta doctrinam *Bald. in l. 1. num. 5. C. de commun. seruit. manumiss.* cum alijs per *Modern. Roman. discept. forens. cap. 526. num. 4. cap. 842. num. 24. & cap. 874. num. 17.* vbi ponitur exemplum de consortio respectu Putei, Fistulæ, Balnei, accessus, canalis, & similium. Quoniam adhuc Dominis placuit responsio data in decisione, quod communio pa- 6 rietis † non facit communionem domus, vt per *Ruin. cons. 27. num. 12. vers. secundo respondetur lib. 4.* & hæc paries intermedia consideratur tanquam quid diuisum, & ideò non venit in communi diuidendo, vt benè per *Bart. in d. l. inter quos, num. 1. vers. isto casu, ff. de damn. infect. & Corn. d. cons. 184. num. 2.* vbi, inquit, quod ratione istius parietis intermedię habitatores 7 sunt vicini, & vnusquisque † censetur habere dominiũ parietis ex latere suo vsque ad aliud dimidium parietis, & hinc est, quod si mansiunculæ, siue cella Vinaria in pariete indigeant aliqua reparatione, vnusquisque in parte, quæ respicit propriam inhabitationem impendit, nec alter concurrit, prout concurrere deberet, si adesset consortium, & pro indiuiso possiderentur; Quæ omnia itidem benè congruunt respectu solariorum, quia eodem modo vnam partem ab alia separant, prout paries intermedia, ita ut dicantur plu- 8 res domus, non autem partes eiusdem Domus, † quẽadmodum huiusmodi similitudinem parietis, & solariorum perpendit, *Borgnin. dec. 19. num. 52. 54. & 61. par. 2.* qui loquitur nedum quoties domus est diuisa per parietes, sed etiam per solaria, vbi quod tunc quælibet pars facta est vna Domus; & ratione sola- 9 riorum, ac parietis non cadit consortium, † cum alter in parte alterius non possit conuersari, & tranire, vt dicebat *Castr. in l. si quis duos, §. si quis partem in viumis verbis, ff. commun. prædiorum*, tunc enim dicuntur duæ domus, vt per *Carpan. ad Statut. Mediolan. c. 434. num.* 10 32. Nec sunt consortes, † sed potius sunt vicini, qui termini multum inter se differunt, & hoc idem videtur sensisse *Gregorius XIII. in Bulla super Iure congrui*, 11 §. 8. vbi † pro vicino intelligit illum, qui alteri in ædificio contiguus est, prout in casu nostro domus, & 12 mansiones sunt contiguæ, † cum inuicem se tangant, & sic vicinitas, non autem consortium indè resultat; an autem vicinitas sit talis, vt suffragetur ad effectum prælationis pendet à resolutione articuli reseruati.

Nec applicantur Doctores pro D. Cesare allegati, nempè quod vbi Domus pluribus solarijs constat, & 13 in singulis particulares Domini reperiuntur, † tunc si alter solarium suum, siuè partem vendere voluerit, teneatur habenti solarium inferius denunciare, & præferre, Ita *Naupodan. ad consuetud. Neapolit. tit. 17. num. 104. verbo, Quandoque sunt plura solaria, vers. Respondeo quod primo. Afflict. de Iure prothomis. §. 7. num. 1. & 2. Ioan. de Amic. consil. 20. num. 18. & 19. Negg. cons. 2. num. 22. 24. & seqq. Bertazzol. de clausul. clausul. 19. glos. 6. num. 6.*

Quoniam isti Doctores † admittunt ex consuetu- 14 dine Neapolitana habentem subterius solarium præferri ratione vicinitatis, seu coherentiæ, non autem ratione consortij, Ita *Ioan. de Amic. d. cons. 20. num. 19.* ibi propter maiorem vicinitatem, & *Naupodan. Afflict. & alij* expressè contradistinguunt consortẽ ab eo, qui habet subterius solarium, & verbis rotundis tradunt consortem, siue socium in re, quæ alienãda est, præferendum esse si extet, atque velit, si verò consors non extet, seu nolit, tunc admittitur habens subterius solarium, en ergo, quod isti Doctores non agno-

els,& Saliuę vallis fuiſſe perint ſtatuta, probatur ex eadem informatione Epiſcopi; Item ex mandato procuræ facto Fratri Egidio Martino nomine Conuentus Iuſtimontis ad acceptandam huiuſmodi Reformationem, cuius vigore poſtmodum per modernum Abbatem generalem prædictus Conuentus fuit adiunctus prædictæ Communitati,& Reformationi,cui adiunctioni etiam dictus Abbas Iuſtimontis conſenſit, & cum omnibus Religioſis eiuſdem Conuentus ſe ſubſcripſit, vt ex Iuribus in Summario Communitatis in hac poſitione dato num.4.& 5.per quam† ſubſcriptionem vtique acceptarunt omnia, & ſingula contenta in mandato,*Gabr.concl.3.nu.1.de præſumpt. Seraph.dec.* 975.*num.*1.

6

Non obſtat, quod quamplura ex his, quę fuerunt ſtatuta,non ſint conformia antiquo rigori,& non fuerint obſeruata, quia contrarium apparet ex dicta relatione Epiſcopi Virdunen.cui eſt deferendum, niſi contrarium probetur, † quamuis conſiſtat in negatiua.*Alex.conſ.*37.*num.*13.*lib.*2.*Rot.deciſ.*362.*num.*2.*par.*1.*antecen.Caualer.dec.*315.*num.*5.

7

Non obſtat, quod ſi dicti Summi Pontifices ſciuiſſent,prout ipſis fuit tacitum, Statuta antiqua fuiſſe modificata per Iulium Secundum, quoad eſum carnium,vtique dictam Reformationem non confirmaſſent; Quia imo à dicta confirmatione non ſe retraxiſſent,cum facilior ſit † reditus ad ius antiquum.*gloſſa c.Statutum,in verb.numerandum de præben. in* 6. *Sacr. Concil.Trid.ſeſſ.*25.*cap.*1.*de regul.* in illis verbis (*vbi collapſa eſt vetus*, † *& regularis diſciplina inſtauretur.*)

8

10

Non obſtat, quod non doceatur de conſenſibus Conuentualiter præſtitis à Conuentibus Saliuæ vallis,& Iuſtimontis, quia contrarium apparet ex iuribus datis in Summario Communitatis Num.5.in quo legitur,quod Abbates, & Conuentus prædicti dederunt mandatum procuræ ad obtinen. à Sede Apoſtolica Confirmationem dictæ Reformationis, in quo mandato ſunt ſubſcripti dicti Abbates, & Priores, & omnes alij Fratres dd.Conuentuum. Qui conſenſus

11

† propterea cenſentur præſtiti, non ſolum vti ſinguli, ſed etiam Conuentualiter. *Gabr.concl.*1.*num.*3.*&* 9. *de cuiuſque vniuerſ. nom.* Neque ſupra, Tum quia tendunt ad probandam obſeruantiam contrariam verbis litterarum † Apoſtolicarum, & interpretationi

12

alias datæ à Rota.*Rot.deciſ.*112.*num.*1.*par.*1.*recent. Greg.XV.deciſ.* 211.*num.* 6. maximè cum litteræ ſint

13

munitæ decreto † irritanti, per quod irritatur omnis obſeruantia cõtraria.*c.ſi eo tempore,de elect.in* 6. *Caſſad.dec.*1.*num.*7.*de reſtit.ſpol.Gonzal.glo.*67.*num.*11. *& ſeq.Rot.dec.* 41.*num.*9. *par.*1. *recent.* Tum etiam

14

quia † continent materiam obiectiuam,quo caſu non ſolet dari remiſſoria,niſi adſit magnus fumus.*Caputaque,dec.*62.*num.*3. fuit dictum in *Leodien. Abbatiſſatus prima Iulij* 1615. *coram bo. me. Cardinali Sacrato*, qui

15

fumus debet eſſe talis,vt faciat ſemiplenam probationem, vt fuit dictum *in Carthaginen. Archidiaconatus* 3.*Martij* 1592.*coram Plato,& in Conchen. Archipresbyteratus* 30. *Octobris* 1592. *coram Penia*, qui hic omnino deficit.

Et ita vtraque parte,&c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Retractus Lunę 18. *Iunij* 1629.

ARGVMENTVM.

Conſortium, vt habeat locum ad effectum retractus, quale eſſe debeat,& quæ requirantur. Item an conſortium in re fructifera conſiſtere poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Conſortium vt habeat locum, requiritur communio, & participatio Dominij in eadem re.*
2 *Conſors amplius non dicitur, quoties,quis occulariter,ſeu certitudinaliter rem,ſeu quotam ſuam agnoſcit diſtinctam ab alio.*
3 *Conſortium eſt communio, & ſocietas quædam à lege inducta, quæ per diuiſionem ipſo iure reſoluitur.*
4 *Parietis interuenij conſtructio inducit diuiſionem, num.*7.
5 *Conſortio, vt ſit locus, ſufficit milleſima pars.declara vt inf. num.* 15.
6 *Communio parietis non facit communionem domus.*
8 *Domorum diuiſiones, per quas conſiderentur.*
9 *Conſortium non conſideratur, quando alter in pariete alterius non poteſt conuerſari, & tranſire.*
10 *Vicini tunc ſunt potius, quam conſortes, qui tamen multum inter ſe differunt.*
11 *Vicinus ille intelligitur, qui alteri in ædificio contiguus eſt.*
12 *Vicinitas tunc, & non conſortium reſultat quando domus, vel manſiones inuicem ſe tangunt.*
13 *Domus, ſi pluribus ſolarijs conſtat, & in ſingulis, partibus, ſolaribus Domini ſed ſint, tunc quando alter ſolarium ſuum vendere voluerit, tenetur habenti ſolarium inferius denunciare, & præferre.*
14 *Io.de Anic.conſil.*20.*num.*18. *& alij declarantur.*
16 *Retractus, vt habeat locum propter conſortium, requiritur, quod dominium rei ſit pro indiuiſo.*
17 *Ad conſortij effectum, requiritur, quod pars, quam, quis habet in re, influat in ſingulas partes totius rei, ita vt in qualibet gleba, ſeu latere partem ſuam habeat.*
18 *Hypotheca non cadit in rem propriam.*
19 *Conſortium in cenſu, vel alia annua præſtatione, an cõſtitui poſſit.*
20 *Conſortium intelligitur eſſe in proprietate, & ſubſtantia rei, non autem in fructibus.*
21 *Vſumfructum, ſi duo ſimul habeant, tunc ſi vnus partem ſuam vendere vult, alter vti conſors in eodem vſufructu præfertur.*
22 *In Rebus claris non eſt opus perquirere interpretationem ex antecedentibus, vel ſubſequentibus.*

DECISIO. CCCIII.

CVm hæc cauſa diſcuteretur ſub die 29. Ianuarij præteriti, quatuor excitatæ fuerunt difficultates Prima, an R.P.D.Gratus eſſet Inquilinus, vel Subinquilinus; Secunda, an D. Cæſar Leoncellus tanquam cenſuarius in retractu præferendus eſſet Inquilino; Tertia, an eidem D. Cęſari ſuffragaretur conſortium;

Quar-

Quarta, an saltem posset dici Vicinus, iuxta requisita Bullæ Gregorianæ de Iure congrui; quæ omnes difficultates resolutæ fuerunt in fauorem Inquilini; Verũ cum materia sit valdè exemplaris, & frequens in Curia, volui eàm iterum in disceptationem reuocare, & hodie Domini diligenter denuò examinato negocio, putarunt ita tum esse in decisis in omnibus, excepta vltima difficultate, super qua aliis particulariter mãdarunt institui disputationem.

Et quoad primam, & secundam difficultatem vtrinque informantes dabant manus decisioni, sub die 29. Ianuarij emanatæ, & Dominis etiam placuerunt Decisionis fundamenta, vndè totus causæ nodus positus erat in consortio, quod deduceb atur ex mansionibus, & Cella Vinaria, ac ex cessione Isabellæ; & in hoc etiam Domini censuerunt neutrum ex dictis consortijs subsistere, & sic standum esse in decisis.

Nam quoad mansiunculas, & cellam Vinariam,
1 vera est conclusio, quod ad effectum † consortij requiritur communio, & participatio Dominij in eadẽ re, *Bald. in l. dudum, num. 1.* & ibi *Salic. num. 1. ff. de contrab. empt. Dec. in c. cum M. Ferrariensis num. 1. & 2.* & ibi *Silvest. Aldobran. in addition. & Rip. num. 9. & 52. de constit. Goz. ad conf. 79. num. 1. 2. 3. & 4. Iaf. conf. 185. num. 2. col. 4. vers. quinto & c. Gregor. Lopez in l. 55. tit. 5. par. 5 in verbo communalmente, plenè Hieron. Portol. de consort. cap. 1. num. 3. & seqq. & c. 8. num. 2. & seqq. & cap. 52. num. 1. & seqq.* Adeò vt quoties res est diuisa, & vnusquisque oculariter, siuè certitudinaliter rem, seu quotam suam agnoscit distinctam ab alio, consors amplius dici non possit, quia opus est, quod
2 pro † indiuiso. & insolidum possideatur, nec vlla pars seiunctim possit ad oculum demonstrari. *Bart. in l. re coniuncti num. 23.* & ibi *Iaf. num. 103. vsque ad 111. Rip. num. 3. & 73. de leg. 3. Castren. in l. huiusmodi, §. quibus num. 2.* & ibi *Iaf. num. 1. ff. de leg. 1. Idem Castr. in l. 1. num. 1. ad med. vers. in quæstione verò, ff. de vsufruct. accresc. in nou. prælect. Ant. Gomez in comment. ad ll. Tauri. l. 70. num. 27. vers. quod tamen, Molin. de contract. disput. 371. in princ. Hieron. Portol. dicto tract. de consort. cap. 1. num. 4. & cap. 8. num. 1. 4. & seqq.* Consortium
3 namque est † communio, & societas quædam, à lege inducta, quæ per diuisionem ipso iure resoluitur, vt fuit deductum in alia decisione, & tradit idem *Portol. c. 52. num. 1. & seqq.* Vndè applicando ad casum præsentem, apparet ratione mansionum, & cellæ Vinariæ non posse considerari consortium, quia sunt diuisæ à Palatio pariete intermedia, habentq; ianuam separatam, & sic accessum de per se seorsum à porta Palatij, nec de Palatio ad mansiones, & Cellam vinariam datur accessus, nec è conuerso, sed vnusquisque inhabitator ingreditur domum suam ex via publica, & in diuersos Dominos separatim Palatium, & mansiones, ac cella Vinaria transiuerunt, & proinde vndequaque patet communionem non existere inter hæc
4 ædificia, siuè eorum possessores, † constructioq; ipsa parietis intermediæ induxit diuisionem, iuxta doctrinam *Bart. in l. inter quos num. 1. vers. quandoque paries, ff. de damn. infect. & Corn. conf. 184. num. 2. vers. his tamen non obstantibus lib. 1.*

Neque obstat, quod saltem hæc paries dicatur cõ
5 munis, † & hoc sufficiat, cum ad effectum Consortij sufficiat etiam millesima pars, iuxta doctrinam *Bald. in l. 1. num. 5. C. de commun. seruo manumiss.* cum alijs per *Modern. Roman. discept. forens. cap. 526. num. 4. cap. 841. num. 24. & cap. 874. num. 17.* vbi ponitur exemplum de consortio respectu Putei, Fistulæ, Balnei, accessus, canalis, & similium. Quoniam adhuc Dominis placuit responsio data in decisione, quod communio pa-
6 rietis † non facit communionem domus, vt per *Ruin. conf. 27. num. 12. vers. secundo respondetur lib. 4.* & hæc paries intermedia consideratur tamquam quid diuisum, & ideò non venit in communi diuidundo, vt benè per *Bart. in d. l. inter quos, num. 1, vers. isto casu, ff. de damn. infect. & Corn. d. conf. 184. num. 2.* vbi, inquit, quod ratione istius parietis intermediæ habitatores
7 sint vicini, & vnusquisque † censetur habere dominium parietis ex latere suo vsque ad aliud dimidium parietis, & hinc est, quod si mansiunculæ, siue cella Vinaria in pariete indigeant aliqua reparatione, vnusquisque in parte, quæ respicit propriam inhabitationem impendit, nec alter concurrit, prout concurrere deberet, si adesset consortium, & pro indiuiso possiderentur; Quæ omnia itidem benè congruunt respectu solariorum, quia eodem modo vnam partem ab alia separant, prout paries intermedia, ita ut dicantur plu-
8 res domus, non autem partes eiusdem Domus, † quẽadmodum huiusmodi similitudinem parietis, & solariorum perpendit, *Borgnin. dec. 19. num. 52. 54. & 61. par. 2.* qui loquitur nedum quoties domus est diuisa per parietes, sed etiam per solaria, vbi quod tunc quælibet pars facta est vna Domus; & ratione sola-
9 riorum, ac parietis non cadit consortium, † cum alter in parte alterius non possit conuersari, & transire, vt dicebat *Castr. in l. si quis duos, §. si quis partem in vltimis verbis, ff. commun. prædiorum*, tunc enim dicuntur duæ domus, vt per *Carpan. ad Statut. Mediolan. c. 434. num.*
10 32. Nec sunt consortes, † sed potius sunt vicini, qui termini multum inter se differunt, & hoc idem videtur sensisse *Gregorius XIII. in Bulla super Iure congrui*,
11 §. 8. vbi † pro vicino intelligit illum, qui alteri in ædificio contiguus est, prout in casu nostro domus, &
12 mansiones sunt contiguæ, † cum inuicem se tangant, & sic vicinitas, non autem consortium indè resultat; an autem vicinitas sit talis, vt suffragetur ad effectum prælationis pendet à resolutione articuli reseruati.

Nec applicantur Doctores pro D. Cęsare allegati, nempè quod vbi Domus pluribus solarijs constat, &
13 in singulis particulares Domini reperiuntur, † tunc si alter solarium suum, siuè partem vendere voluerit, teneatur habenti solarium inferius denunciare, & præferre, Ita *Naupodan. ad consuetud. Neapolit. tit. 17. num. 104. verbo, Quandoque sunt plura solaria, vers. Respondeo quod primo. Afflict. de Iure prothomis. §. 7. num. 1. & 2. Ioan. de Amic. consil. 20. num. 18. & 19. Vegg. cons. 2. num. 22. 24. & seqq. Bertazzol. de clausul. clausul. 19. glos. 6. num. 6.*

Quoniam isti Doctores † admittunt ex consuetu-
14 dine Neapolitana habentem subterius solarium præferri ratione vicinitatis, seu coherentiæ, non autem ratione consortij, Ita *Ioan. de Amic. d. conf. 20. num. 19.* ibi propter maiorem vicinitatem, & *Naupodan. Afflict. & alij* expressè contradistinguunt consortẽ ab eo, qui habet subterius solarium, & verbis rotundis tradunt consortem, siue socium in re, quæ alienãda est, præferendum esse si extet, atque velit, si verò consors non extet, seu nolit, tunc admittitur habens subterius solarium, en ergo, quod isti Doctores non

agno-

sis,& Saliuę vallis fuisse per inita statuta, probatur ex eadem informatione Episcopi; Item ex mandato procuratorio facto Fratri Egidio Martino nomine Conuentus Iustimontis ad acceptandam huiusmodi Reformationem, cuius vigore postmodum per modernum Abbatem generalem prædictus Conuentus fuit adiunctus prædictæ Communitati,& Reformationi, cui adiunctioni etiam dictus Abbas Iustimontis consensit, & cum omnibus Religiosis eiusdem Conuentus se subscripsit, vt ex Iuribus in Summario Communitatis in hac positione dato num.4.& 5.per quam† subscriptionem vtique acceptarunt omnia, & singula contenta in mandato, *Gabr.concl.3.nu.1.de præsumpt. Seraph.dec. 973.num.1.*

Non obstat, quod quamplura ex his, quę fuerunt statuta, non sint conformia antiquo rigori, & non fuerint obseruata, quia contrarium apparet ex dicta relatione Episcopi Virdunen. cui est deferendum, nisi contrarium probetur, † quamuis consistat in negatiua. *Alex.cons.37.num.13.lib.2.Rot.decis.362.num.2. par.1.antecen. Caualer.dec.315.num.5.*

Non obstat, quod si dicti Summi Pontifices scissent, prout ipsis fuit tacitum, Statuta antiqua fuisse modificata per Iulium Secundum, quod deest carnium, vtique dictam Reformationem non confirmassent; Quia imo à dicta confirmatione non se retraxissent, cum facilior sit † reditus ad Ius antiquum. *glos. in c.Statutum, in verb. numerandum de præben. in 6. Sacr. Concil.Trid.sess.25.cap.1.de regul.* in illis verbis (*vbi collapsa est vetus*, † *& regularis disciplina instauretur.*)

Non obstat, quod non doceatur de consensibus Conuentualiter præstitis à Conuentibus Saliuæ vallis,& Iustimontis, quia contrarium apparet ex iuribus datis in Summario Communitatis Num.5. in quo legitur, quod Abbates, & Conuentus prædicti dederunt mandatum procuræ ad obtinen. à Sede Apostolica Confirmationem dictæ Reformationis, in quo mandato sint subscripti dicti Abbates, & Priores, & omnes alij Fratres dd.Conuentuum. Qui consensus † propterea censentur præstiti, non solum vti singuli, sed etiam Conuentualiter. *Gabr.concl.1.num.3.& 9. de cuiusque vniuers. nom.* Neque fupra, Tum quia tendunt ad probandam obseruantiam contrariam verbis litterarum † Apostolicarum, & interpretationi alias datæ à Rota. *Rot.decis.112.num.1.par.1.recent. Greg. XV. decis. 211.num. 6.* maximè cum litterę sint munitæ decreto † irritanti, per quod irritatur omnis obseruantia cõtraria *c.si eo tempore, de elect. in 6. Cassad.dec.1.num.7.de rõsit. spol. Gonzal.glos.67.num.11. & seq. Rot.dec. 41.num.9. par.1. recent.* Tum etiam, quia † continent materiam obiectiuam, quo casu non solet dari remissoria, nisi adsit magnus fumus. *Caputaque, dec.62.num.3.* fuit dictum *in Leodien. Abbatissatus prima Iulij 1615. coram bo. me. Cardinali Sacrato*, qui fumus debet esse talis, vt faciat semiplenam probationem, vt fuit dictum *in Carthaginen. Archidiaconatus 3.Martij 1592. coram Plato, & in Conchen. Archipresbyteratus 30. Octobris 1592. coram Penia*, qui hic omnino deficit.

Et ita vtraque parte, &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Retractus Lunę 18. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Consortium, vt habeat locum ad effectum retractus, quale esse debeat, & quæ requirantur. Item an consortium in re feudali fera consistere possit.

SVMMARIVM.

1 *Consortium vt habeat locum, requiritur communio, & participatio Dominij in eadem re.*
2 *Consors amplius non dicitur, quoties quis occulariter, seu certitudinaliter rem, seu quotam suam agnoscit distinctam ab alia.*
3 *Consortium est communio, & societas quædam à lege inducta, quæ per diuisionem ipso iure resoluitur.*
4 *Parietis intermedij constructio inducit diuisionem, num.7.*
5 *Consortio, vt sit locus, sufficit millesima pars. declara vt inf. num. 15.*
6 *Communio parietis non facit communionem domus.*
8 *Domorum diuisiones, per quas considerentur.*
9 *Consortium non consideratur, quando alter in parietem alterius non potest conuersari, & transire.*
10 *Vicini tunc sunt potius, quam consortes, qui tamen multum inter se differunt.*
11 *Vicinus ille intelligitur, qui alteri in ædificio contiguus est.*
12 *Vicinitas tunc, & non consortium resultat quando domus, vel mansiones inuicem se tangunt.*
13 *Domus, si pluribus solarijs constat, & in singulis, particulares Domini sint, tunc quando alter solarium suum vendere voluerit, tenetur habens solarium inferius denunciare, & præferre.*
14 *Io.de Amic.consil.20.num.18. & alij declarantur.*
16 *Retractus, vt habeat locum propter consortium, requiritur, quod dominium rei sit pro indiuiso.*
17 *Ad consortij effectum, requiritur, quod pars, quam, quis habet in re, influat in singulas partes totius rei, ita vt in qualibet gleba, seu latere partem suam habeat.*
18 *Hypotheca non cadit in re propria.*
19 *Consortium in censu, vel alia annua præstatione, an cõstitui possit.*
20 *Consortium intelligitur esse in proprietate, & substantia rei, non autem in fructibus.*
21 *Vsumfructum, si duo simul habeant, nemo socius partem suam vendere vult, alter vti consors in eodem vsufructu præfertur.*
22 *In Rebus claris non est opus perquirere interpretationem ex antecedentibus, vel subsequentibus.*

DECISIO. CCCIII.

CVm hæc causa discuteretur sub die 29. Ianuarij præteriti, quatuor excitatæ fuerunt difficultates Prima, an R.P.D.Gratus esset Inquilinus, vel Subinquilinus; Secunda, an D. Cæsar Leoncellus tamquam censuarius in retractu præferendus esset Inquilino; Tertia, an eidem D. Cęsari suffragaretur consortium;

Quar-

Quarta, an saltem posset dici Vicinus, iuxta requisita Bullæ Gregorianæ de Iure congrui; quæ omnes difficultates resolutæ fuerunt in fauorem Inquilini; Verũ cum materia sit valdè exemplaris, & frequens in Curia, volui eàm iterum in disceptationem reuocare, & hodie Domini diligenter denuò examinato negocio, putarunt stan dum esse in decisis in omnibus, excepta vltima difficultate, super qua alias particulariter mãdarunt institui disputationem.

Et quoad primam, & secundam difficultatem, vtrinque informantes dabant manus decisioni, sub die 29. Ianuarij emanatæ, & Dominis etiam placuerunt Decisionis fundamenta, vndè totus causæ nodus positus erat in consortio, quod deducebatur ex mansionibus, & Cella Vinaria, ac ex cessione Isabellæ; & in hoc etiam Domini censuerunt neutrum ex dictis consortijs subsistere, & sic standum esse in decisis.

Namquoad mansiunculas, & cellam Vinariam, 1 vera est conclusio, quod ad effectum † consortij requiritur communio, & participatio Dominij in eadẽ re, *Bald. in l. dudum, num. 1.* & ibi *Salic. num. 1. ff. de contrab. empt. Dec. in c. cum M. Ferrariensis num. 1. & 2.* & ibi *Siluest. Aldobran. in addition. & Rip. num. 9. & 52. de constit. Gozad. conf. 79. num. 1. 2. 3. & 4. Iaf. conf. 185. num. 2. col. 4. vers. quinto & c. Gregor. Lopez in l. 55. tit. 5. par. 5 in verbo communalmente, plenè Hieron. Portol. de consort. cap. 1. num. 3. & seqq. & c. 9. num. 2. & seqq. & cap. 52. num. 1. & seqq.* Adeò vt quoties res est diuisa, & vnusquisque oculariter, siuè certitudinaliter rem, seu quotam suam agnoscit distinctam ab alio, consors amplius dici non possit, quia opus est, quod 2 pro † indiuiso. & insolidum possideatur, nec vlla pars seiunctim possit ad oculum demonstrari. *Bart. in l. re coniunctis num. 23.* & ibi *Iaf. num. 103. vsque ad 111. Rip. num. 3. & 73. de leg. 3. Castren. in l. huiusmodi, §. quibus num. 2.* & ibi *Iaf. num. 1. ff. de leg. 1. Idem Castr. in l. 1. num. 1. ad med. vers. in quæstione verò, ff. de vsufruct. accresc. in nou. prælect. Ant. Gomez in comment. ad ll. Tauri. l. 70. num. 27. vers. quod tamen, Molin. de contract. disput. 371. in princ. Hieron. Portol. dicto tract. de consort. cap. 1. num. 4. & cap. 8. num. 1. 4. & seqq.* Consortium namque est † communio, & societas quædam, à lege 3 inducta, quæ per diuisionem ipso iure resoluitur, vt fuit deductum in alia decisione, & tradit idem *Portol. c. 52. num. 1. & seqq.* Vndè applicando ad casum præsentem, apparet ratione mansionum, & cellæ Vinariæ non posse considerari consortium, quia sunt diuisę à Palatio pariete intermedia, habentq; ianuam separatam, & sic accessum de per se seorsum à porta Palatij, nec de Palatio ad mansiones, & Cellam vinariam datur accessus, nec è conuerso, sed vnusquisque inhabitator ingreditur domum suam ex via publica, & in diuersos Dominos separatim Palatium, & mansiones, ac cella Vinaria transiuerunt, & proinde vndequaque patet communionem non existere inter hæc 4 ædificia, siue eorum possessores, † constructioq; ipsa parietis intermediæ induxit diuisionem, iuxta doctrinam *Bart. in l. inter quos num. 1. vers. quandoque paries, ff. de damn. infect. & Corn. conf. 184. num. 2. vers. his tamen non obstantibus lib. 1.*

Neque obstat, quod saltem hæc paries dicatur cõ 5 munis, † & hoc sufficiat, cum ad effectum Consortij sufficiat etiam millesima pars, iuxta doctrinam *Bald. in l. 1. num. 5. C. de commun. seruit. manuscript.* cum alijs per *Modern. Roman. discept. forens. cap. 526. num. 4. cap. 842. num. 24. & cap. 874. num. 17.* vbi ponitur exemplum de consortio respectu Putei, Fistulæ, Balnei, accessus, canalis, & similium. Quoniam adhuc Dominis placuit responsio data in decisione, quod communio pa- 6 rietis † non facit communionem domus, vt per *Rain. conf. 27. num. 12. vers. secundo respondetur lib. 4.* & hæc paries intermedia consideratur tamquam quid diuisum, & ideò non venit in communi diuidendo, vt benè per *Bart. in d. l. inter quos, num. 1, vers. isto casu, ff. de damn. infect. & Corn. d. conf. 184. num. 2.* vbi, inquit, quod ratione istius parietis intermediæ habitatores 7 sunt vicini, & vnusquisque † censetur habere dominium parietis ex latere suo vsque ad aliud dimidium parietis, & hinc est, quod si mansiunculæ, siue cella Vinaria in pariete indigeant aliqua reparatione, vnusquisque in parte, quæ respicit propriam inhabitationem impendit, nec alter concurrit, prout concurrere deberet, si adesset consortium, & pro indiuiso possiderentur; Quæ omnia itidem benè congruunt respectu solariorum, quia eodem modo vnam partem ab alia separant, prout paries intermedia, ita aut dicantur plu- 8 res domus, non autem partes eiusdem Domus, † quẽadmodum huiusmodi similitudinem parietis, & solariorum perpendit, *Borgnin. dec. 19. num. 52. 54. & 61. par. 2.* qui loquitur nedum quoties domus est diuisa per parietes, sed etiam per solaria, vbi quod tunc quælibet pars facta est vna Domus; & ratione sola- 9 riorum, ac parietis non cadit consortium, † cum alter in parte alterius non possit conuersari, & transire, vt dicebat *Castr. in l. si quis duos, §. si quis partem in vltimis verbis, ff. commun. prædiorum*, tunc enim dicuntur duæ domus, vt per *Carpan. ad Statut. Mediolan. c. 434. num.* 10 32. Nec sunt consortes, † sed potius sunt vicini, qui termini multum inter se differunt, & hoc idem videtur sensisse *Gregorius XIII. in Bulla super Iure congrui*, 11 §. 8. vbi † pro vicino intelligit illum, qui alteri in ædificio contiguus est, prout in casu nostro domus, & 12 mansiones sunt contiguæ, † cum inuicem se tangant, & sic vicinitas, non autem consortium indè resultat; an autem vicinitas sit talis, vt suffragetur ad effectum prælationis pendet à resolutione articuli reseruati.

Nec applicantur Doctores pro D. Cęsare allegati, nempè quod vbi Domus pluribus solarijs constat, & 13 in singulis particulares Domini reperiuntur, † tunc ille alter solarium suum, siuè partem vendere voluerit, teneatur habenti solarium inferius denunciare, & præferre, Ita *Naupodan. ad consuetud. Neapolit. tit. 17. num. 104. verbo Quandoque sunt plura solaria, vers. Respondeo quod primo. Afflict. de Iure prothomis. §. 7. num. 1. & 2. Ioan. de Amic. consil. 20. num. 18. & 19. Negg. conf. 2. num. 22. 24. & seqq. Bertazzol. de clausul. clausul. 19. glos. 6. num. 6.*

Quoniam illi Doctores † admittunt ex consuetu- 14 dine Neapolitana habentem subterius solarium præferri ratione vicinitatis, seu coherentiæ, non autem ratione consortij, Ita *Ioan. de Amic. d. conf. 20. num. 19.* ibi propter maiorem vicinitatem, & *Naupodan. Afflict. & alij* expressè contradistinguunt consortẽ ab eo, qui habet subterius solarium, & verbis rotundis tradunt consortem, siue socium in re, quæ alienãda est, præferendum esse si extet, atque velit, si verò consors non extet, seu nolit, tunc admittitur habens subterius solarium, en ergo, quod illi Doctores non agno-

agnouerunt habentem subterius solarium pro consorte, sed pro vicino, seù cohærente.

15 Nec etiam obstat † millesimam partẽ sufficere ad inducendum consortium, quia id verum est, quoties hæc millesima pars est in eadem re, quę venditur; non autem quoties hæc millesima pars est diuisa, & separata, & Doctores, qui loquuntur de Fistula, de Puteo, de Canali, & de aliis debent intelligi quoties res, cuius ratione prætenditur consortium, talis est, vt sit commixta in singulis partibus Domus, super qua prę
16 tenditur retractus, & quando dominium rei † est pro indiuiso, alioquin contra conclusiones, & principia, quę in iure stabilita sunt in materia consortij loquerentur, & consequenter non essent attendendi, & *Bal. in dicta l. prima, num. 4. C. de commun. seru. manumiss.* quo omnes posteriores Doctores innituntur, loquitur in illo, qui habet minorem partem in eadem re, in qua alij maiorem habent, quæ tamen minima pars
17 influat † in singulas partes totius rei; itaut in qualibet gleba, seù latere partem suam habeat, & ideò Doctores sequentes Baldum, ad illius mentem referendi sunt, & benè etiam explicat *Molina de contract. d. disp. 371. de contractibus.*

Minus consortium suffragatur respectu cessionis Isabellæ; Quia illa non habet partem domus, sed solum quandam hypothecam pro annua pensione scut. 850. percipienda ex pensionibus domus, hypotheca
18 verò † non cadit in re propria, & ideò propter illius incompatibilitatem cum dominio rei hypothecatæ non potest inducere consortium, cum illud fundetur in participatione, & communione dominij, vt toties
19 dictum est, & in puncto Census, † siuè annuæ præstationis, quæ pecunia redimi potest firmat *Gutier. pract. qq. cap. 166. num. 2. lib. 2.* & conferunt tradita per *Afflict. decis. 239.* & in *Romana prætensi retractus 19. Iunij*
20 1598. *coram Corduba*, & communio est † intelligenda in proprietate, & substantia rei, non autem in fructibus; nec sibi est contrarius idem *Guttier. cap. antecedenti 165. num. 1. lib. 2. vers. qua ratione*, loquitur enim de prælatione in ipsomet vsufructu communi, vel vsu fundi, aut habitatione domus, vt puta quando duo ha
21 bent † vsumfructum, vel vsum eiusdem fundi, vel habitationem eiusdem Domus, vt vno ex eis cedente, vel alienante partem suam, alter vti consors in eodẽ vsufructu præferatur, & ita etiam loquitur *Castill. de vsufr. cap. 74. num. 27. & Modern. Roman. eosdem referentes discept. forens. cap. 382. num. 34. & cap. 874. nu. 7.* Hic autem versamur in proprietate Domus, in qua nullus habet communionem, & participationem dominij.

Nec obstat, quod ex antecedentibus, & subsequẽtibus appareat Isabellam, acquisiuisse partem Domus, non autem solam hypothecam pro annua pensione scut. 850. Quoniam verba Instrumenti dotalis clara sunt, ibi, *pro rata scut. milloc essit, & assignauit annuam pensionem scut. 857. ex pensionibus Palatij &c.* &
22 ideò non est opus perquirere † interpretationem ex antecedentibus, vel subsequentibus, argumento, *l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. oblig. l. ille aut ille, §. cum in verbis, ff. de leg. 3. Surd. cons. 426. num. 46. & seq. Card. Seraph. decis. 1108. num. 7.* Immo ex subsequentibus potius apparet Isabellam non habuisse quotam in proprietate, siuè substantia Domus, sed solum Ius percipiendi annuam pensionem scut. 850. vt in alia decisione animaduersum fuit.

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. PIROVANO.

Firmana, seu Maceraten. Dotis Lunæ 18. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij, non facit fructus suos, data eius scientia creditorum hæreditariorum, & eorumdem litis contestatione, quia tunc tenetur seruare fructus creditoribus, & bona reddere rationẽm de omni, & toto, quod ad eum peruenit.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas edita desinit esse hereditas, & efficitur proprium patrimonium adeuntis.*
2 *Hæres, quicquid percipit, dummodo non malitiosè, sed bona fide, id totum ratione dominij suum facit.*
3 *Hæres, quando non faciat fructus suos, ita vt illos reddere teneatur creditoribus.*
4 *Fructus tunc augent hæreditatem, postquam fuit etiã adita data mala fide hæredis ex scientia creditorum & litis contestatione.*
5 *Fructus hereditatis possunt dici de substantia testatoris deuoluta ad hæredem.*
6 *Hæres tenetur seruare fructus, & bonam rationẽ reddere de omni, & toto, quod ad eum peruenit.*
7 *Hæres dominium fructuum non acquirit cum mala fide.*
8 *Pecunia à debitore male consumpta præsumitur adhuc extare.*
9 *Fructus augent hæreditatem.*
10 *Fructus percipi non possunt bona fide ex aliena substantia.*
11 *Mala fides contrahitur per motionem litis.*
12 *Hæres in tantum tenetur creditoribus hæreditarijs, in quantum res substantiæ ad eum deuolutæ sunt.*
13 *Hæredis scientia de creditoribus hæreditarijs paulo post mortem testatoris operatur, vt dominium aliquod in fructibus acquirere non possit.*
14 *Substantia testatoris, detectis creditoribus, & vrgẽtibus, non transit in dominium hæredis adeuntis.*

Et ideo quicquid percipit, non potest iure suo percipere, & sic iure dominij fructus suos facere.

15 *Perceptionis præsumptio ex possessione subsequuta non intrat, quando agitur de pensionibus domorum & aliorum bonorum.*
16 *Confessio propria superat omnes alias probationes.*
17 *Immissio in bonis subiectis fideicommisso quando detur.*
18 *Iudex procedens sine probationibus dicitur spoliare.*
19 *Probatio per vnicum testem vna cum attestationibus extraiudicialibus quam probationem faciat.*
20 *Attestationes extraiudiciales fidem non faciunt.*
21 *Productio facta per compulsum non inducit confessionem in producente præter voluntatem illius.*
22 *Mobilium consumptionis præsumptio intrat spatio 30. annorum.*
23 *Hæres cum beneficio leg. & inuentarij non tantum præseruatur a damno respectu mobilium, si culpa sua non perierint, sed etiam a diminutione stabilium.*

DE-

DECISIO CCCIV.

CAusa reproposita dictum fuit hæredem cum beneficio inuentarij non facere fructus suos in præiudicium creditorum, & in hoc esse recedendum à decisis, in reliquis verò Domini permanserunt in iam resolutis.

Nam quamuis in hac quæstione de hærede beneficiato an fructus suos faciat post aditam hæreditatem etiam in præiudicium creditorum in decisione, quæ reuidetur, relatæ fuerint opiniones vtramq; respectiuè partem sequentes, & tunc visa fuerit verior opinio eorum, qui tenuerunt affirmatiuam ex indubitata iu-
1 ris regula, quod adita † hereditate desinat esse hereditas; sed efficiatur proprium adeuntis patrimonium *per l. 1. §. veteres ff. de acquir. hered.* & quidquid exinde hæres percipit; modo non malitiosè; sed bona fide
2 † percipiat, id totum ratione dominij suum faciat, in qua opinione fuerunt *Ioſ. in l. mulier §. cum proponeretur in verb. quantitatis, vbi etiam Bart. n. 4. ff. ad trebell. & cum ea Iacob. de Aren. Alber. Alex. & Salic. Ang. Cast. Comen. Ruin. Rimin. Sen. Alcia. Marzar. Gab. Crau. quos refert, & sequitur Menoch. conſ. 183. num. 50. & conſ. 292. nu. 21. Surd. dec. 92. nu. 6. & conſ. 291. num. 11. Mant. de coniect. lib. 7. tit. 10. Gratian. diſcep. 540. num. 6. Rot. deciſ. 680. num. 2. par. 2. diuerſ.*

Attamen hodie facto melius deducto, ex quo creditores Ciccotti apparent detecti ex eodem inuentario per Iulium Cæsarem producto, & paulò post aditã hæreditatem per eumdem Iulium Cesarem vrgere cæperunt, visum fuit in casu de quo agitur (omisso quid esset dicendum si hæres bona fide fructus percepisset, & consumpsisset, aut alias non fuisset factus locupletior, & creditores diù distulissent instare contra hæredem) inhærendum esse opinioni eorum, †qui
3 negatiuam defendunt, *nempè Guidop. de inuent. to. 8. p. 2. nu. 17. Montic. tod. tom. & tract. c. 6. n. 10. Rol. eod. to. & trac. verſ. ſexta vtilitas, Peregr. de fideic. ar. 49. n. 77. & conſ. 42. n. 27. li. 1. Rim. Sen. conſ. 596. Surd. dec. 92. n. 5. Ruin. conſ. 176. n. 17. li. 2. Graſſ. de inuent. q. 11. nu. 3. Caball. conſ. 144. li. 2. Laderch. conſ. 8. Ciriac. Niger contro. 294. n. 17. Franc. dec. 613. Manent. dec. 34. n. 6. Rot. dec. 279. & 280. impreſſ. poſt tract. de cenſib.* quia fundamenta, quibus mouentur data mala fide hęredis ex scientia creditorũ, & litis contestatione eorundẽ cõ-
4 tracta benè subsistunt; nã tunc † fructus ẽt post aditam hæreditatẽ contingentes augent hæreditatẽ *per l. item veniunt §. itẽ non solũ ff. de pet. hæred.* & fructus posſũt
5 dici † de substantia testatoris deuoluta ad hæredẽ, *l. vlt. §. & ſi præfatã C. de iur. delib.* & hæres tenetur fructus seruare creditoribus, & bonã rationem reddere
6 de omni, †& toto, quod ad eum peruenit tanquã illorũ custos, & debentur, ac si hæreditas iaceret, *Iaſ. in l. vlt. §. in computatione n. 4. C. de iur. delib. vbi etiam Bal. & in l. debitori n. 2. C. de pact.* tunc enim hæres dominiũ
7 fructuum † non acquirit cũ mala fide, *l. certam C. de rei vend. l. 1. §. ex die ff. de vi, & vi arm. Oſaſc. dec. 160. n. 2. Surd. conſ. 115. n. 14. & 340. n. 11. & 12. & dec. 281. n. 5.* & præsumuntur extare fructus, prout de pecunia à
8 debitore malè cõsumpta, †quæ adhuc extare dicitur, *voluerunt Natt. conſ. 547. n. 34. Affl. dec. 190. n. 6. Surd. conſ. 4. n. 43. vol. 1.* qui fructus tanquã non facti de dominio hæredis, remanent in hæreditate, & illã augẽt,
9 ac si iacente hereditate, †& pendente tẽpore ad deliberandũ percepti fuissent, *per l. vlt. §. & ſi præfatã C. de iur. delib.* vbi quod pendente tempore ad deliberandum fructus augent hæreditatem, à quo termino ad deliberandum non differt beneficium à lege indulti ad eundi hæreditatem cũ perseruatione dãni hæredis.

Cæterũ quod ex scientia creditorũ per dissipationem factã in inuẽtario mala fides in Iulio Cęsare fuerit inducta, satis patet ex eo, quia sciuit Iulius Cæsar substantiã testatoris ad eũ non posse deuolui, ex qua fructus posset percipere; sed pro satisfactione creditorũ esse à lege reseruatã, *per d. l. vlt. §. & ſi præfatã C.*
10 *de iur. delib.* neq; ita de aliena † substantia non potuit fructus bona fide percipere, *Bart. in l. Celſus nu. 18. vbi Balb. n. 118. ff. de vſucap. Alex. conſ. 187. n. 8. li. 2. Felin. in c. ſi diligẽti n. 5. de præſcrip. Menoc. de arbitr. caſ. 225.*
11 *n. 8.* similiter & † lite mota per creditores, quia per eã contrahitur mala fides, *l. nemo C. de acquir. poſſ. Surd. dec. 281. n. 3.* & impedit acquisitionẽ dominij, *l. ſed & ſi pater ff. ad Maced. Iaſ. in l. rogaſti §. fi. n. 5. ff. ſi cert. pet. Bart. in l. ſi alieni ff. de ſolut. Surd. conſ. 4. nu. 43. vol. 1.*

Neq; obstat responsio data in decisione, quæ reuidetur, quod & si Iulius Cęsar descripserit creditores in inuentario, †sciebat nihilominus non teneri credi-
12 toribus vrgentibus ex interuallo de re sua, & sic de fructibus suis satisfacere; sed de corporibus hæreditarijs, *per eund. l. fi. §. & ſi præfatam C. de iur. delib. ibi in tantum hæreditarijs creditoribus teneatur in quantum res ſubſtantia ad eos deuoluta valeant.*

Quia data scientia creditorũ, & non ex interuallo, vrgentiũ; sed paulò post mortẽ Ciccotti dominiũ †ali-
13 quod in fructibus acquirere non potuit, & eo, circumscripto totum ad se deuolutum tanquàm de substantia debitoris restituere tenetur, *per eundem §. & ſi præfatam diſpoſitionem.*

Ex quibus facilè euitatur fundamentum prioris opinionis huic postremæ contrariæ, quia cum substãtia debitoris detectis creditoribus, & vrgentibus non
14 transierit † in dominium hæredis adeuntis, quidquid percipit hærès, non potuit iure suo percipere, & sic iure dominij fructus suos facere; sed tanquam de extantibus, & ad creditores pertinentibus rationem reddere tenetur per supradicta.

Secundum verò fundamentum decisionis Domini confirmarunt, nempè Iulium Cæsarem, & nunc eius hæredes non teneri pro rata fructuum, qui prętendũ-
15 tur percepti post † aditam hæreditatem, cum agatur de pensionibus domorum, & aliorum bonorum, quæ non sunt de sui natura fructifera, pro quibus non intrat præsũptio perceptionis ex possessione subsequuta *l. Iulianus §. ex vendito ff. de act. emp. Natt. conſ. 384. n. 2. cum alijs allegatis in deciſione cauſę 24. Ianuarij 1618. & 14. Martij 1619.* vt inde teneatur possidens ad aliquam quantitatem, nisi de ea doceatur; quinimò visum fuit apertè, & concludenter probari Iulium Cæsarem fructus ex bonis hæreditarijs, non percepisse ex confessione Sinibaldi, & Catherinæ, quæ dantur *ſummario præteritę poſitionis n. 9. & 10.* & in præsenti *nu. 2. ſummario hæredũ*, ibi pro Sinibaldo: *Item qualmẽte altra robba non è reſtata dopò la morte di Ciccotto alli prafati Curtio, e Giulio Ceſare, che le ſudette due poſſeſſioni, de quali vna ne hà hauuto, & poſeduto Giulio Ceſare di ſalme 71. & l'altra Curtio, quale al preſẽte poſſiede Sinibaldo ſuo filio;* & in alia pro Catherina positione ibi: *Et qualiter ſi & quatenus Ciccottus de dicto tempore, & poſtea poſſederit aliqua bona ſtabilia intus, & extra Ci-*

stratem Matratæ, & in eius territorio, & in territorio Retenali, & Vrbis alia fuerunt prius dicta bona obligata, & hipothecata creditoribus anterioribus dicti Ciccotti, & abeis tenebantur, & possidebantur. & exinde testes nempè 7. & 8. super eisdem examinati idem concludunt; vn-
16 de licet probatio desumatur ex positionibus, ex quibus resultat confessio superans alias probationes, *l. cum te C. de prob. Surd. cons. 60. n. 1. vol. 1.* concludentem luculentissimè comprobans, siue ex dictis testium, semper refulget probatio, q penès Iulium Cæsarem de bonis Ciccotti patris nihil remanserit, quod eo magis verosimile videbatur Dominis, cum hæc Catherinę probatio esset fundamentum obtinendi in Saluiano contra bona fideicommissaria filiorum, prout obtinuit,
17 ad quæ non nisi deficientibus bonis liberis, immissio data fuisset ex dispositione *authores quæ C. comm. de leg.* quæ bonorum liberorum deficientia etiam comprobatur ex diuisione *summario hereditatis n. 1.* postea sequuta inter ipsos Iulium Cæsarem, & Curtium, in qua non diuidunt alia bona, quam fideicommissaria, signum euidens quod non aderant alia bona.

Propterea non obstat, quod supradictæ nó sint positiones, sed articuli, & nihil probent, cum fuerint dati à Procuratore mandato carére, & ex inuentario apparet de contrario: quia super articulis datis, & testibus examinatis, Catherina obtinuit in iudicio subsidiario contra Iulium Cæsarem fideicommissarium; vn-
18 de vel eundem fuisse spoliatum à Iudice procedente sine probationibus dicendum est; dum locus non est; *authores quæ C. com. deleg.* vbi extant bona libera, *Menoch. cons. 318. n. 37. vol. 4. Peregr. de fideic. ar. 42. n. 66. Pusar. de subst. q. 532. n. 33.* vel de validitate probationum non est dubitandum, neq; ex inuentario contrarium apparet, quia ex eo quidem probatur, quæ bona in eius hereditate relicta fuerint, non autem quod à creditoribus non fuerint occupata.

Non obstat quòd aliqua bona fuerint subhastata de anno 1592. 1594. & 1598. & sic de fructibus istius medij tęporis sit habenda ratio, quia duo ad hunc effectum per Similbaldum essent probanda, nempè quod bona de sui natura essent fructifera, & q Iulius Cæsar non impeditus à creditoribus potuerit percipere, cuius cõtrariũ Catherina in sua positione de anno 1598. præsupponit, nec probat hanc qualitatem fructiferã.

Nõ obstat, quod multa ex eis sint fructifera de sui natura, & de non fructiferis detur probatio per vnũ
19 testem, † & attestationes extraiudiciales, cum quibus plena, aut saltem sufficiens probatio exhibetur, *Alba cons. 7. num. 16. cum allegatis.*

Quia Molendinum, pristinum, Hospitium, quæ vltra domum magnam, & dominicalas designantur nõ producunt fructum de sui natura, sed hominis artificio, & labore agent; attestationes verò nihil releuant
20 cum † fidem non faciant, & eo minus tãquam exhibitæ post obtemptam remissoriã de anno 1619. ad probandum in specie, quod Iulius Cæsar fructus percepisse ex corporibus hæreditarijs; & tamen ex testibus examinatis in eadem remissoria vnus tantum nempè septimus, qui vltra quod est vnicus non etiam concludit, quod domus magna locaretur, & de quo tęporè.

Et eo minus vrgere videtur productio subhastationum, & sententiarum, ex quibus dicebatur Iulium Cæsarem assumpsisse sibi onus probandi bona descripta in inuentario non extare; sed à creditoribus subhastata & sublata fuisse; ita vt fuerit pr[illegible]or, & à creditoribus talis nuncupatus, & rationem reddere teneatur.

Quia illę ven[illegible]nes fuerunt productæ per compulsum
21 in parte, & partibus acceptatæ, quę non † inducunt confessionem in proferente præter voluntatem illius, *Felin. in cap. cum venerabilis sub nu. 23. vers. limita secundo, de except. Rot. dec. 3. de fid. instrum. in nou. & coram PP. Greg. dec. 433. nu. 7.* & nihilominus magis iustificant confessiones Catherinæ, & Sinibaldi in supra relatis positionibus emanatæ, quod à creditoribus omnia fuerint occupata, & detenta.

Tertium etiã decisionis caput, in quo Domini dixerunt, de mobilibus non esse habendam † rationem
22 ob præsumptionem consumptionis spatio 30. annorũ, *per ea quæ tradunt Affl. dec. 13. num. 7. Rot. dec. 185. nu. 3. coram PP. Greg. XV. Peregr. de fidei. com. art. 10. nu. 40.* placuit respondere esse confirmandam: quia hæres cum beneficio inuentarij non minus debet præmuniri à dãno respectu mobilium, † quando non est in mora vendendi, aut restituendi, ne scilicet dan[illegible]no suo pereant,
23 vel deteriorentur, sicuti à diminutione stabilium à lege præseruantur, *Barin l. an ratione 30. in fi. ff. ad l. Falc. Montic. de inuent. c. 9. n. 31.* propterea cum Catherina neque petierit, neque voluerit in mobilibus satisfieri, quia re vera erant modici valoris, non debet damno Iulij Cæsaris eorum decrementum, aut interitum adscribi. Et ita.

R. P. D. MOTMANNO.

Mediolanen. Pecuniaria. Lunæ 18. Ianij 1629.

ARGVMENTVM.

Debiti satisfactionis, vel remissionis præsumptio, quando habeat locum, declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Præsumptio satisfactionis, vel remissionis debiti, quando intret.*
2 *Confessio tutoris concurrentibus aliunde contra pupillum probat.*
3 *Debitorem alicuius, quando aliquis se constituit intrat præsumptio, quod in eius constitutione, debitor non fit constituentis.*
4 *Probatum aliquid dicitur clarè, quando nulla exceptione, vel negatione infringi potest.*
5 *Compensatio de vna ad aliud iure fieri non potest.*
6 *Compensationis æquitas, quando intrare possit.*

DECISIO CCCV.

IN hac causa, sub die 19. Ianuarij proximè prætenti, fuit relolutum constare de credito DD. Comitissarum Paulæ, & Barbaræ de Barbiano de Belgioiosis, ex rationibus tunc deductis.

Verùm, cum Agentes Illustriss. D. Cardinalis Borromei non acquiescerent dictæ decisioni, & insuper ad effectum compensationis opponerent de illius credito, ex instrumento donationis celebrato de anno 1582. ideo dubitaui, An hinc inde constaret de credito, & hodie DD. non recedendo à decisis, censuerunt non obstare creditum Domini Cardinalis.

Quam-

Quamuis enim in huiusmodi instrumento donationis dictus D. Cardinalis fuerit constitutus creditor q. Co. Io. Baptistæ Borromei auctoris Comitissarum, ratione quarundam annuarum præstationum. Attamen cum ipse, tam ante, quàm etiã diu post obitum dicti Comitis tacuerit, & nihilominus haberet amplissimam facultatem easdem præstationes à quibuscunque bonorum donatorum affectuarijs propria auctoritate exigendi, nec doceatur vllo vnquam tẽpore datum fuisse impedimentum earum exactioni, 1 intrat præsumptio, † vel quod fuerit satisfactus, vel quod remiserit debitum, iuncta præsertim sanguinis proximitate, ad *l. procula ff. de probat. facit glos. in l. liberis §. 1. & ibi Bart. ff. de alim. & cib. legat. Bald. in l. cum proponas tap. vnam in fin. C. de pact.* cui præsumptioni non leue adminiculum præbent verba eiusdem Instrumenti, quibus Comitissa mater, & tutrix D. Cardinalis profitetur, se tunc fuisse in quasi possessione exigendi annuas libras 945. seu ius illarum exactionis locandi, & pro reliqua summa ascendente ad libras 973. solid. 13. den. 4. partem datij Aronæ fuisse per eundem Comitem Io. Baptistam ipsi assignatam; 2 quæ † confessio à matre, & tutrice, concurrentibus alijs adminiculis emanata, attendi debet *Natt. consil. 543 num. 20. cum alijs per eum ibi cumulatis Rot. in Romana de Consolatis 13. Ianuarij 1599. coram bo. me Orano relat. per Addent. ad Gallesium de oblig. Camer. dec. 111. n. 9.*

Accedit quòd post elapsum decennium, à die dicti Instrumenti donationis, & constitutionis crediti, D. Cardinalis fecit se debitorem q. Comitis, nulla oppo- 3 sita compensationis exceptione, † vnde insurgit etiã præsumptio non leuis, ipsum tunc creditorem non fuisse, vt tradit *Aneh. consil. 434. circa medium versus. Huic accedit præsumptio*, quem refert & sequitur *Aym. cons. 129 num. 9. Egid. cons. 10. num. 41.* & fuit dictum in *Romana pecuniaria 3. Maij 1595. coram bo. me. Penia*, quæ decisio est. 724. *par. 4. diuers.*

Cum itaque de credito Domini Cardinalis non adeo clarè constet, vt dici possit æquè liquidum, ac illud, de quo fuit resolutum constare ad fauorem DD. 4 Paulæ, & Barberæ, quod nulla † exceptione vel negatione infringi potest, ad *Not. per Bald. in l. post remissam num. 9. vers. non quero ff. de transact.* compensatio de vno † ad aliud iure fieri non potest *l. fin. C. de* 5 *compensat. Affflict. decis. 381. num. 6.* Præsertim quia constat, creditum quod opponitur, præexitisse ante 6 obligationem Domini Cardinalis, quæ † circumstantia præmissis iuncta, excludit omnem æquitatem cõpensationis, iuxta distinctionem *Bart. in l. amplius non peti. 2. colum. ff. rem. rat. hab.* quam comprobat *Soccin. in l. Iulianus la prima ff. de cond. & demonstr. Affflict. d. dec. 381. num. 3. & Capic. dec. 67. nu. 4.* cum alijs, quos refert *Gallesius ad for. cam. oblig. par. 6. q. 2. num. 9. & ibi Addent. num. 18.*

Et ita vtraque parte informante fuit decisum, &c.

R. P. D. CHISLERIO.

Nouarien. Legitimæ Lucæ 18. Iunii 1629.

ARGVMENTVM.

Legitima detractio vigore fideicommissi quando impediri non possit. Transactio super iuribus fideicommissi quando sit permissa. Monasterium in fideicommisso quando non comprehendatur sub nomine filiorum legitimorum, & naturalium.

SVMMARIVM.

1 *Impugnari non potest, quod approbatum est.*
2 *Bona fideicommissi à fideicommisso, si fuerint liberata à tali onere, ad super illis peti possit legitima.*
3 *Fideicommissum non potest allegare ab aliquo, qui in eo non fuit vocatus.*
4 *Fideicommissum vniuersale agnatitium non potest regulariter alienari, quin vocato.*
5 *Bona per transactionem hereditario nomine initam, semper augent hereditatem.*
6 *Contra Confessionem propriam nemo est audiendus.*
7 *Alienans qui non potest, nec alius potest transigere.*
8 *Transigentes non possunt facere bona libera, si sint fideicommissaria.*
9 *Transactio fieri non potest super iuribus fideicommissi, nisi illa sint obscura, & dubia.*
10 *Monasterium non comprehenditur in fideicommisso, quando fuerunt vocati filij legitimi, & naturales, & de legitimo matrimonio nati, & procreati.*
11 *Et hoc maxime, quando fuit dispositum, vt bona remanerent in suis heredibus, & descendentibus in infinitum.*
12 *Fideicommissum non extenditur vltra personas nominatas.*
13 *Testator in bonis suis potest imponere eam legem, quam vult.*
14 *Bona contra voluntatem testatoris alicui applicari non debent.*
15 *Religionis fauor non potest impedire manifestam Testatoris voluntatem, quæ omnibus modis seruari debet.*
16 *Fideicommissi obscuri exceptio non potest impedire detractionem legitimæ.*

DECISIO CCCVI.

AD impediendam Immissionem in tertiam partẽ bonorum relictorum per fratres de Calcaterris professos in Congregatione Clericorum Regularium S. Pauli debitam D. Paulæ Brippiæ eorum Matri iure legitimæ, vt fuit pronunciatum per sententiã R. P. D. mei Piroani confirmatoriam alterius Vicarij Mediolanen. & coram me in tertia Instãtia per tres decisiones resolutum; Opponebatur pro parte dictæ Cõgregationis D. Paulæ obstare fideicommissa Patrui, & Patris dd. Professorum; Et cum de hoc dubitarem, placuit DD. firmare, non constare de talibus fideicõmissis, quæ impediant detractionem legitimæ per dictã Paulam petitæ, aut dictam immissionem; Quia non potest Congregatio iuuari fideicommissis Patris, & Patrui Professorum ad minuendam legitimam Matris ex quo Congregatio impugnauit eadem fideicõmissa & in impugnatione obtinuit mediante transactione facta inter fideicommissarios, & Congregationem hereditario nomine ex persona Professorum, eademque Hereditario titulo possidet bona, quæ prætensis fideicommissis subiecta prætenduntur, & ita quod 1 † semel impugnauit, approbare non potest, *l. 1. C. de furt. l. dispensatorem in fin. ff. de solut. c. ex eo de Reg. iur. in 6. Gabr. Com. opin. lib. 6. de Reg. Iur. concluf. 1. imprim. Surd. consil. 136. num. 29. & seqq. & 128. num. 15. Cravet. consil. 61. num. 3.* Et bona, super quibus legitima 2 petitur, non retinet vei fideicommissaria, † sed vti libera cum eadem liberauerit, & non sint amplius subiecta restitutioni, vnde sicuti sunt quæsita hære-

ditario nomine Professarum, ita ea possidet Congregatio vti hæreditaria eorumdem *Gloss. in l. si heres ff. ad Trebell. Peregr. de fideic. artic. 6. num. 41. Fusar. de substitut. quæstione 617. num. 4.* Quamuis cum in testamentis nullibi legatur vocata Congregatio,
3 ea fideicommissa † non possit allegare. *Ia. Arenas ad Specul. titul. de testamen. §. accurrit hoc, consil. 95. & 336. in fin. Socin. consil. 91. num. 7. lib. 1. Soc. Jun. cons. 185. num. 9. lib. 2. Gozz. ad consil. 21. num. 8. Peregr. de fideicom. art. 43. num. 9. & 22. Fusar. de substit. q. 614. cum duobus seqq. Seraph. decis. 486. num. 1. Rot. decis. 267. num. 1. par. 2. recent.* Fuit fideicommissum
4 † vniuersale agnatitium, non potuit regulariter alteri cedi, quam vocato ita vt Cessionarius cogere possit hæredem adire, & hæreditatem restituere. *ad Mulier §. hæres, ex asse ubi Bart. & alii ff. de vulg. & pup. cum adductis per Fusar in allegat. tract. q. 514.* Propterea Congre-
5 gatio vti † Cessionaria assertorum fideicommissariorum de fideicommissis excipere non potest.

Neque DD. visum fuit considerabile lucrum resultans ex transactione inita inter Congregationem, & fideicommissarios, ita ut tanquam proueniens ex eorum industria non videatur augere hæreditatem ad commodum Matris. Tum quia quando, prout contigit in præsenti, res per † transactionem hæreditario
6 nomine initam acquiritur vel retinetur semper auget hæreditatem *l. Imperator in fin. vbi Gloss. verb. non videtur de legat. 2. Gloss. in l. si heres la 3. in princ. verb. pignora ff. ad Trebell. Cephal. consil. 645. num. 49. & seqq. Alex. Enoch. consil. 213. num. 21. & 22. Peregr. de fideic. art. 40. num. 126. & art. 44. num. 28. Fusar. de substitut. quæst. 627. num. 21. & in fin.* Tum quia vt fuit dictum supra in transactione semper negauit sibi quid-
7 quam à fideicommissarijs remissum esse, & ideò † hodie contra istam suam confessionem non est audienda. *l. generaliter C. de non num. pecun. l. fin. §. sin autem, C. arbitr. tutel. Crauet. consil. 61. num. 3.* Deinde fuit consideratum, quod cum ipsa Congregatio esset in possessione omnium bonorum per filios relictorum
8 vti ad eorum hæreditatem † spectantium, & partem illorum diuiserit fideicommissarijs nihil acquisierit mediante transactione; Sed potius alienauerit, *Bart. in l. nulli num. 1. ff. de transact. Abb. in c. cum inter verf. Vnde in hoc passu extra eodem titulo, Bald. consil. 415. lib. 1. Alex. consil. 401. num. 3. lib. 6. Crauett. cons. 197. num. 7. Decia. consil. 37. num. 44. lib. 1. Odd. de prohibit. alienat. fideic. quæst. 19. num. 162. & 166. vbi de comm.*
9 nec transigentes † potuerunt facere bona libera, si erãt fideicommissaria; Sed bene potuerunt declarare ista bona non esse fideicommisso supposita, vt factum videtur, consentiendo, quod Congregatio ea retineret tanquam libera & Iure hereditario Professorum, & propterea ea non potest deducere Ius Agnatorum pro bonis per eam possessis, quia esset dicere bona esse fideicommissaria, & tamen ab ipsa Congregatione possideri tanquam libera, quæ sunt inter se contraria.

10 Et cum non possit fieri † transactio super Iuribus fideicommissi, nisi illa sint obscura, & dubia. *Natt. consil. 304. num. 8. Bero consil. 176. num. 28. lib. 1. Petra de fideicom. q. 8. num. 71. & 74. Peregr. eodem tract. art. 52. num. 81. & seqq. Odd. de alienat. fideicommissi, quæst. 19. num. 176. & 177. Fusar. de substit. quæst. 562. num. 5. & quæstione 708. in fin.* transactio deducta per Congregationem faueat Matri.

Non obstat, quod ex lectura Testamentorum Patrui, & Patris horum Professorum appareat eos bona sua supposuisse fideicommissis, quia in dictis Testamentis minime vocata reperitur Congregatio: Imò fuit exclusa, nam tam Pater, quam Patruus post mortem filiorum, ac Nepotum respectiuè ab eis Institutorum ad suas successiones vocarunt solos filios eo-
11 rum, † masculos legitimos, ac naturales, & de legitimo matrimonio natos, & procreatos in quibus Congregatio non comprehenditur, *Mantic. de Coniect. vlt. vol. lib. 11. titul. 7. num. 20. verf. verum ego.* Maxime
12 quando vt hic dispositum fuit † vt bona remaneant in suis hæredibus, & eorum descendentibus & proximioribus Agnatis in infinitum. *Dec. consil. 259. num. 2. quem sequitur Couar. var. resolut. l. 1. cap. 9. num. 11. & tenuit Paris. consil. 22. num. 9. vol. 3. Mantic. vbi sup. eo-*
13 *dem tit. num. 21.* Sit propterea † cessat transmissio, ne fideicommissum extendatur vltra personas nominatas, *Curt. iun. consil. 69. in fin. Gozz. ad consil. 19. num. 15. Cocc. iun. consil. 14. num. 8. lib. 4. Seraph. decis. 885. num. 2. & seqq. & 1479. num. 9.* Sed Patruus viterius procedendo voluit, vt si illi Religionem ingrederentur, & in ea professionem emitterent omni eius hæreditate, & vsufructu illius eo ipso priuati existerent; & cũ
14 † Testator possit rebus suis, quam velit legem imponere. *l. 1. C. de Sac. Eccles. l. quoties de donat. quæ sub modo §. disponat in Auth. de Nupt. Auth. excipitur. C. de bon. quæ liber.* Id propterea facere voluit, & contra Testa-
15 toris voluntatem † bona Congregationi applicari non debent, *Castren. in Auth. nisi rogatum, num. 3. & ibi Bald. num. 9. C. ad Trebell. Dec. in cap. in præsentia, num. 229. circa med. Mantic. de Coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 7. num. 18. & 19.* Nec fauor Religionis † debet
16 impedire manifestam Testatoris voluntatem, quæ omnibus modis debet seruari, *c. vltima, voluntas 13. quæst. 2.*

17 Quare cum † Exceptio fideicommissi ob secutum non valeat impedire detractionem legitimæ, & immissionem pro ea competentem, *Dec. consil. 40. num. 10. & 11. cum seqq. & 467. num. 12. Rot. dec. 510. num. 1. & 6. parte prima, diuers. & alibi sæpius subsequitur.*

Vtraque parte informante fuit resolutum, vt supra.

REVERENDIS. P. D. MOTMANNO.

Romana Officij Veneris 22. Iunij 1629.

ARGVMENTVM.

Habes in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Factum proprium præmittens, de alieno non tenetur.*
2 *Instrumenti assertio non præiudicat veritati.*
3 *Dolus scienti non infertur.*
4 *Verbum, pertinet latè interpretatur.*
5 *Meum aliquid dicitur, quia vtilitas mea ibi consistit.*

6 *Res vendita non comprehenditur sub obligatione bonorum ratione pretij non soluti, contrarium numero 7.*

8 *Emens scienter rem alienam non potest agere de euictione.*

DECISIO CCCVII.

DOmini censuerunt, sententiam Rotalem Butij absolutoriam esse confirmandam, quia de illius validitate non dubitatur, & iustitia probatur ex duabus decisionibus die 30. Ianuarij 1628. & 29. Ianuarij proximè præteriti coram R. P. D. meo Pirouano emanatis, in quibus relolutum fuit, venditionem tertiæ partis vnius medietatis officij Notariatus Curiæ Capitolinæ fuisse bona fide perfectam cum traditione rei, necnon solutione pretij, ac possessione per multos annos continuata.

Cum enim ex Instrumento venditionis, & alijs in dictis decisionibus adductis, & ponderatis constet, Butium in actu dictæ venditionis se gessisse vti procuratorem irreuocabilem Erasti ad resignandum dictam partem officij, necnon ipsum vendidisse Adamo iura talia, qualia tunc habebat, sibique pro residuo sui crediti reseruasse anterioritatem, & potioritatem cum promissione de euictione pro dato, & facto suo tantum, vtique ex præmissis dictus emptor sciuit, ac intellexit, Erastum tunc huiusmodi venditioni præsentem, & consentientem, ac succèssiuè conducentem partem officij venditam, esse Dominum non vero Butium, † qui cum alieno nomine contraxerit, & de facto suo tantum teneri voluerit ad restitutionem pretij
1 in casu, de quo agitur, non tenetur ad *not. per Iacob. de Arena in l. ei qui seruo, & ibi glos. C. quod cum eo, qui in alien.* quem sequitur *Bart. in l. procurator qui pro euictione num. 2. ff. de procurat. & in l. 1. C. creditor euict. pign. non deb. Iac. de S. Georgio in l. falsus procurator nu. 14. C. de furt. Ias. in l. Ciuitas num. 16. ff. si cert. pet. Paris. cons. 78. num. 4. vol. 1. Surd. cons. 141. num. 20. lib. 1. plenè Boer. dec. 80. per tot.*

Non obstat quod idem Butius in Instrumento dictæ venditionis asseruerit, ad se medietatem officij spectare, & pertinere. vnde cum Adamus contrahendo sequutus fuerit illius fidem, infertur dolum † dedisse causam contractui, quia postquam fuit probatum penes Erastum extitisse Dominium, idque ipsum emptorem sciuisse, huic veritati non præiudicat assertio
2 Instrumenti *l. quidam, & ibi Bald. & Bart. ff. de probat.*
3 *Rot. decis. 176. par. 1. recent.* neque scienti ‡ potuit inferri dolus, vt dicit *Bart. in l. sicut num. 1. C. de procurat. per tex. in l. si fundum C. de euict. & in l. cum donationis C. de transact. Ias. in d. l. Ciuites num. 16. circa med. ff. si cert. pet.* & in omnem casum venditio sustinetur ex vera causa, quę non solum congruit Dominio hypothecæ ex deductis in prioribus decisionibus, sed
4 etiam propter latam significationem illius † verbi pertinet, conuenit cuicunque iuri ex mandato procuræ irreuocabilis resultanti, seu alias asserenti aliquam vtilitatem, vt inquit *Bart. in l. si quis ex Argentarijs §. ex hoc edicto ff. de eden.* etiam possibilem secundum
5 *text. in l. verbum illud 181. in fin. & ibi Alciat. ff. de verb. signif. Brisson. lib. 14. eod. tit. in verb. pertinere circa fin. Bertach. & Alberic. & Spiegel. in dictionarijs in d. verbo. pertinere*, quam significationem corroborat *text. in l. prætor ff. de eden.* vbi dicitur *aliquid † dici meū, quia vtilitas mea ibi consistit.*

Neque potest controuerti cessio iurium, quam Moschenius fecit ad fauorem Butij, à quo medietatem pretij per Catuccium ipsi debitam receperat ex
6 eo, quod res vendita † non comprehendatur sub obligatione bonorum ratione pretij non soluti. *Iur. consil. Bero. 46. num. 2. lib. 1.* quia verius est, quod quælibet conuentio super hypotheca rei venditę ratione
7 pretij non soluti sufficiat ad hoc, † vt res vendita comprehendatur sub obligatione bonorum, quam opinionem ex *Vberto de Bobio, & Alberic. in l. licet C. qui pot. in pign. hab. probat Negus. de pignor. 5. par. membr. 2. num. 18.* & sequuta fuit *Rota in Romana Pecuniaria 4. Maij 1578. coram bon. mem. Orano*, quæ est *dec. 253.* relata per *Statil. Pacif. post tract. de Saluian. interd.*

Demum obstare non videtur obiectum, quod euictio prouenerit ex facto Butij, dum resignando decretum ad fauorem Erasti, dedit ei licentiam alienandi officium, prout postea fuit alienatum, ac venditum Felici Ruspolę ad effectum satisfaciendi Creditoribus, qui in huiusmodi venditionis instrumento nominati fuerunt, & signanter expressa summa scutorum mille Adamo debita. Quia dictus Adamus creditor, non obstante tali venditione, successiuè ab Erasto, cui tertiam meditatis officij partem antea elocauerat, fructus locationis pacificè semper exegit, nullumque durante decennio, euictionis periculum sensit, quod vbicunque post dicti temporis tractum euenit, cedere debet damno, eiusdem Adami, qui dum in actu emptionis sciuit Erastum fuisse Dominum absoluti mi officij, scire quoque potuit, eidem Erasto fuisse traditam facultatem illud alienandi; vnde alienatio, & venditio officij prouenit ex natura dominij, non autē ex resignatione Decreti præcedentē contractum ipsius Adami cum Butio Erasti procuratore, quem pro-
8 pterea † neque de euictionē, neque ad pretij restitutionem teneri fuit conclusum *l. si fratres vestri. C. com. Vtriusq. Iudic. l. si fundum sciens C. de euict. & l. si à matre C. de iur. dot.*

Et ita decisum fuit, vtraque parte informante.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Casalis Turris Vergata Veneris. 22. Iunij.

1629.

ARGVMENTVM.

Saluianum Interdictum vt habeat locum, quæ requirantur, & contra quem intentari possit, & contra nō. Donatione facta duobus diuersis temporibus, quis in ea præferatur. In donatione quando arguatur simulatio, & quando cesset.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum interdictum fundatur super credito, & hypoteca.*

Saluianum interdictum requirit possessionem debitoris, & possessionem eius, contra quem dirigitur interdictum, num. 1.

2 *Immissio vigore Saluiani quando denegari non possit, & num. 3.*

4 *Saluianum interdictum intentari non potest contra possessores cum titulo.*

Saluianum interdictum non intentatur contra pari titulo possidentes, sed tunc est ordinarie agendum, num. 4.

5 *Testamenta duo quando concurrunt, tunc cessat remedium l. fin. C. de edic. div. Adri. toll.*

6 *Saluianum dirigitur contra quemcumque possessorem possidentem bona debitoris ab ipsomet hypotecata, etiam si sint singulares possessores, & titulo possidentes, & num. 7.*

8 *Donatarius possessor, & titulatus debet præferri secundo donatario possessione carenti, etiam quod illi de facto tradita reperiatur actualis possessio.*

9 *Donatio si fuerit facta absenti ex clausula constituti, ante ratificationem, re integra, non transfertur possessio.*

10 *Donationis ratificatio an requiratur quando precedit stipulatio Notarij pro absente.*

11 *Persona patris non est distincta à persona filij.*

12 *Possessione per constitutum translata in donatarium, an ista translatio operetur, quando sumus in donatione simulata.*

13 *Donationis simulatio potissimum probatur, quando donator permansit in possessione post donationem.*

14 *Constitutum, si accedat ad contractum simulatum, assumit eandem qualitatem.*

15 *Simulationis exceptio non admittitur in iudicio possessorio, sed ad petitorium reijcitur.*

16 *Simulatio non probatur, si non docetur de causa simulandi.*

17 *Fraus non arguitur, si non adsint probabiles causæ.*

18 *Simulatio reddit contractum ipso iure nullum.*

19 *Causa, quando non subsistit, superfluum est, & inane quærere de releuantia præsumptionum.*

20 *Donatarius privatur donatione, si non adimpleat contenta in instrumento donationis.*

21 *Dictiones, donec, & quousque denotant tempus limitatum.*

22 *Impeditus aliquid facere, est excusandus.*

DECISIO. CCCVIII.

CEnsuerunt Domini, Dom. Gregorio Naro Cameræ Apost. Auditori Donatario dandam esse immissionem; nisi obstet præscriptio, de qua in separata disputatione erit videndum.

Egit namque ex remedio vtilis Saluiani vigore instrumenti donationis sibi factæ de anno 1584. per Vincentium Coscerum cum clausula constituti, & hypotheca, de cuius validitate, & subsistentia cum non possit controuerti, dum continet omnia requisita statuti Vrbis cap. 150. lib. 1. per actumque publicum fuerit insinuata; inde infertur probari creditum, † & hypothecam, super quibus fundatur huiusmodi interdictum, *l. 1. C. de Præcar. & Saluian. Interd. Aret. in §. Seruiana num. 9. instit. de action. Gabr. conf. 46. num. 21. lib. 1. Menoch. de adipisc. rem. 3. num. 160. Surd. dec. 140. num. 4.* & ex secundo instrumento donationis factæ per eundem Vincentium DD. de Cinquinis iunctis articulis medio iuramento ab eisdem in hac causa datis, iustificari, possessionem bonorum, de quibus agitur fuisse penes Vincentium de tempore donationis, & nunc esse penes eosdem, quę sunt substantialia, & extrema huius iudicij *Rot. decis. 294. num. 3. & 307. num. 4. p.v. 1. recen. & dec. 491. num. 6. coram PP. Gregorio XV.* quibus † concurrentibus immissio ex eodem interdicto non solet denegari, *l. 1. cum glos. C. de Præcar. & Saluian. Interd. Negus. de pigner. par. 8. membr. 3. num. 19. Puteus dec. 201. num. 2. lib. 1. in nou. & dicta dec. 307. num. 4 par. 1. recen.* etiam quod † agatur de consequenda re propria donata vt hic, vel legata, *vt in Romana de Mazzattostis coram Illustriss. Card. Verospio 23. Iunij. 1617.* & in *Mediolanen. legati 6. Februarij anni præsentis 1629. coram D. meo Durano.*

Neque obstat quod remedium vtilis Saluiani intentari non possit contra Cinquinos possessores cum titulo secundæ donationis ab eodem Vincentio habitæ, quasi sint legitimi contradictores, & cum pari titulo; itaut contra eos agendum † sit ordinarie super prælatione, & dominio rerum donatarum per *l. quoties C. de rei vend. Gabr. de empt. & vend. conclus. 2. & conf. 141. num. 8. lib. 1.* & eodem modo, quando † concurrunt duo testamenta, tunc cessat remedium *l. finalis, C. de edict. diu. Adr. Peregr. de fideic. artic. 48. num. 23. Seraph. dec. 253.*

Quia Saluianum † dirigitur contra quemcunque possidentem bona debitoris ab ipsomet hypotecata, etiam si sint singulares possessores, & titulo possidentes *Alex. conf. 185. num. 4. lib. 6. Gabr. conf. 46. num. 2. lib. 1. Negus. de Pignor. in 3. memb. 8. par. num. 19. Seraph. dec. 935. num. 3.* & ideo cum Vincentius in prima donatione se obligauerit cum hypotheca omnium bonorum illam perpetuo gratam, & ratam habere, ac non reuocare, & nihilominus deuenit ad secundam donationem cum Cinquinis ratione istius contraventionis, nata est actio primo Donatario contra secundos, & contra omnia bona Donatoris, & sic contra Casale, de quo agitur pro consequendo interesse, pro † quo exinde intrat remedium possessorium fundatũ in hypotheca, & vinculo bonorum secundo loco donatorum *Menoch. conf. 1153. num. 65. Oldrad. conf. 114. num. 4. Gabr. de empt. & vend. concl. 2. num. 20. Rota in d. Romana de Mazzattostis 23. Iunij 1617. coram Illustriss. Card. Verospio*; præterea nec etiam termini *l. quoties* videntur deseruire Cinquinis: quia si donator in prima donatione per clausulã constituti transtulit possessionem in Donatarium per *l. quod meo, ff. de acquir. possess.* secundum eosdem † terminos ille tãquam possessor, & titulatus debet præferri secundo Donatario possessione carenti, etiam quod illi de facto tradita reperiatur actualis possessio. *Gabr.* post infinitos ab eo relatos *d. concl. 2. in secunda limit. num. 18. de empt. & vend.* nec de effectu possessionis translatæ poterit dubitari ex eo, quod ista prima † donatio facta fuerit absenti, in quem ex clausula constituti ante ratificationem reintegra non transfertur possessio. *Alex. in l. quod meo num. 4. ff. de acquir. possess.* cum alijs allegatis, quę tamen integra dicinon potest in præsenti facta secunda donatione huiusmodi actum præcedente: quia quicquid sit, an requiratur † ratificatio, quando præcedit stipulatio Notarij pro absente, in qua opinione Rota semper tenuit negatiuam,

liam, vt in *decis.683.par.1.diuers.& coram Cardin. Serapio.801.nu.4.in Romana Donationis 21. Aprilis 1614. coram bo.mem.Vbaldo*, & nouissimè in *Romana donationis de Vallatis 30. Aprilis præteriti coram D.meo Merlino*, nos veriamur extra hos terminos, quia fatuus in donatione, in qua pro filio infanti quamuis absenti
11 Pater præsens stipulatus est, cuius † persona non est diuersa à persona filij, *l.vlt. C.de impub.& alijs substit. Tiraq.in l.si vnquam in præfat.nu.15. C.de reuoc. donat.* vt propterea ex sola Patris præsentia, & stipulatione fuerit filio infanti perfectè quæsita donatio, similiter neque erit insistendum, quod hæc eadem possessio per constitutum translata emanauerit in donationem simulata, in
12 † qua hæc ficta legis translatio non operatur. *Tiraq. de const. possess. lim.1.8.& 9.* quia prius est firmãdum constare de ista simulatione, & exinde inferre ad carentiam possessionis.

Non obstat igitur, quod hæc prima donatio fuerit simulata, & probetur principaliter ex eo, quod Do-
13 nator † post donationem permansit in possessione Casalis per 30. annos, quæ per scribentes dicitur potissima, & sufficiens coniectura ad hanc probationẽ *Menoch.latissimè præsumpt.124.lib.3.nu.30. Honded.consil. 46.num.14.lib.1. Mantic.de contr.lib.13.tit.36.nu.1.*
14 etiam concurrente † constituto vti accessorio ad contractum inualidum assumente eandem qualitatem. *Rota decis.237.nu.9.impressa post secundum vol.conf. Farinac. Honded.d.conf.46.num.3.lib.1.*

Quia primò respondetur quod hæc simulationis
15 exceptio non admittitur in iudicio † possessorio, sed ad petitorium est reijcienda. *Paris.conf.54.nn.18.libr.1. Rot.decis.307.nu.14.p.1.677.nu.2.par.2.recent.*

Secundo si adhuc in hoc iudicio esset examinanda,
16 illa non probatur, non probata † causa simulandi, quæ hic deficit, *Bart.conf.65.nu.4.lib.1. Menoch. præsumpt. 122.num.2.lib.3. Becc.conf.52.nu.1. Alb.conf.9.nu.1.* qui latissime comprobant hanc conclusionem.

Nec pro sufficienti causa potest adduci iurentio directa ad fraudandos creditores ipsiusmet Vincentij Donatoris: quia anterioribus in tempore nõ fit fraus, quo verò ad posteriores, incertũ erat, cum quibus posset contrahere, vel deberet, ideo non probata necessitate illis satisfaciendi pro debitis nondum contractis,
17 † non datur causa probabilis ad arguendam fraudẽ, quam probabilitatem in ipsa causa simulandi multũ ponderant *Decian.consil.37.num.34.lib.2. Card. Mant. de contr. lib.13.tit.28.& Rota in Romana donationis 27. Aprilis 1592. coram bo.me. Penia*, & in omnem casum causa fraudandi creditores nõ pertinet ad simulationem contractus: quia ea non obstante remanet semper idem contractus; quamuis creditoribus non noceat,
18 & possint illum reuocare, simulatio † autem reddit contractum ipso iure nullum; quia semper est de mente contrahentium, vt nihil agatur, ita distinguit *Bart. in l. post contractum nu.4.ff.de donat. Salic.in l.si donationis C.de contrah.empt. Alber.in l.nuda.ff.eo.tit. Honded. cons.46.nu.10.lib.1. Card.Mant.de contr.eod.lib.13.tit.*
19 *35.num.4.* Causa † autem non subsistente, superfluum est, & inane quærere de releuantia præsumptionum ad hunc effectum per Cinquinos deductarum.

Demum non obstat quod primo Donatario nulla competat actio agendi contra secundos, cum non im-
20 pleuerit † contenta in ipso donationis instrumento nempè in deferendo arma, & nomen de Conseeris iunctũ ab ipso Donatore *l.Iulianus.§. offerri ff. de act. empt. Becc.conf.45.num.6.*

Quia huiusmodi onus deferendi arma, & cognomen non fuit simpliciter ab ipso Donatore iniunctũ: sed donec, & quousque Casale prædictũ liberè possederit, & sic limitate ad tẽpus liberæ possessionis, pro-
21 ut inferunt illæ dictiones † donec & quousque. *Surd. conf.186.num.15. Rot.decis.162.num.3.part.2.recent.* cum igitur primus donatarius, nedum liberè possideat Casale donatum, sed culpa ipsiusmet Vincentij Donatoris, qui illud secũdo loco donauit Cinquinis, possidere libere non possit, exinde obligatio oneris, vel non est nata propter conditionem, vel est excusan-
22 dus † primus Donatarius, si facto Donatoris fuit impeditus. *Bald.in l.diffamari num.5.in fine C.de ingen.manum. Rot.decis.341.nu.2.PP.Greg.XV.*

Et ita, &c.

REVERENDIS. P. D. DVRANO, EPISCOPO VRGELLEN.

Maceraten. Legitimæ. Veneris 22. Iunij, 1629.

ARGVMENTVM.

Filius ob non confectionem inuentarij non amittit legitimam, & vide circa hanc materiam non nullos casus.

SVMMARIVM.

1 *Filij legitimam non amittunt ob non confectionem inuentarij.*
2 *Filius, si non confecerit inuentarium, & non constet de bonis liberis, tunc si velit detrahere legitimam ex bonis fideicommisso suppositis, præsumitur existentia aliorum bonorum, & quod illa subtraxerit, & vide nu.4.9.23. & 24.*
3 *Filius, qui non confecit inuentarium, quando præsumatur sibi satisfecisse de sua legitima.*
5 *Text.in l.fideicommissa §.si quis ff. de leg.3. declaratur, & nu.7.*
6 *Fideicommissum est, si quis ita scripserit sufficiat tibi vinea, vel fundus, &c.*
8 *Verba prolata ad alium effectum non disponunt.*
10 *Testator non debet decedere pro parte testatus, & pro parte intestatus.*
11 *Fideicommissum rei certæ numquam trahitur ad vniuersum.*
12 *Text.in l.ius nostrum ff. de regul. iur. non procedit, quando hæreditas iam est adita.*
13 *Appellatione iurium, mobilium, & actionum, non veniunt stabilia, cum constituant tertiam speciem distinctam ab illis.*
14 *Fideicommissum rei certæ quando extendatur ad totam hæreditatem.*
15 *Hæredi, qui non confecit inuentarium, ad quid probandum penitus denegetur audientia.*
16 *Legatum rei fideicommisso subiectæ ad fauorem hæredis, quo casu valeat.*
17 *Cum hærede, qui non confecit inuentarium, si Testator non iusserit illud confici, mitius agitur, quam cum eo, qui illud nõ confecerit, stãte præcepto Testatoris.*

18 *Probatio illa non est admittenda, quę nihil releuat.*

19 *Filio non conficienti inuentariũ debetur legitima in corporibus hereditarijs, & potest à legatarijs, seu fideicommissarijs aliqua corpora hereditaria petere pro sua legitima.*

20 *Filius, qui non confecit inuentarium, aut ex sua legitima, aut de suo, si legitima non sufficiat, tenetur integra legata, & fideicommissa refundere.*

21 *Filio non conficienti inuentarium non est soluenda legitima à legatarijs, aut fideicommissarijs, nisi prius refundat integra legata, & fideicommissa amplia, num. 22.*

DECISIO CCCIX.

POstquam fuit resolutum per plures decisiones Dominis de Pellicanis prætendentibus legitimam ex persona Philippi in bonis Matthei eius Patris obstare omnimissionem confectionis inuentarij, & sic hæredes Francisci Vici reos conuentos esse absoluendos, prout in duas sententias Rotales conformes fuerunt absoluti, Pellicani præfati, ex quo vnũ ex motiuis decisionum fuit, Matthęum omnia sua bona *fideicommisso* supposuisse, hoc controuertere ceperunt prætẽdentes non fecisse fideicommissum vniuersale, sed extare bona libera fideicommisso non supposita, illaque omnia aut fuisse per Testatorem expresse designata, filijs pro legitima, aut ex eis ante omnia legitimam esse detrahendam, & reliquum solum, quod supereret ex dictis bonis fideicommisso nõ suppositis, legitima detracta, esse inter filios hæredes pro rata diuidendum, 1 non obstante omnimissione inuentarij † per quam filij legitimam non amittunt, *Iuxt. glos. in auth. de hær. & falc. §. si vero non fecerit, Oldrad. cons. 242. tota præsens nu. 9. latè Ofasch. decis. 144. & Surd. decis. 316. nu. 4.* Cum autem die 30. Martij præteriti fuerit ad dictum effectum dubitatum in Rota, an extent alia bona libera, & negatiuè resolutum, vt in decisione dicta die facta *coram me* ad hoc probandum fuerint dati articuli, super quibus sępius habita disputatione, hodie eos non esse ad probãdum admittẽdos, maior pars Dominorum resoluit, & quia ios stat in releuantia, & informãtes se inuoluebant, Domini quatuor casus distinxerit non enim alij præter eos in subiecta materia considerari possunt, ex quorum dilucidatione dictos articulos esse penitus irreleuantes necessario cõcludi videtur, & consequenter in omnem casum DD. de Vicis esse absoluendos, prout in supradictis sententijs Rotalibus.

Primus casus est quando versamur in terminis, quod 2 filius † non fecit Inuentarium, cum tamen non constet de bonis liberis, vule legitimam detrahere ex legatis, seu bonis fideicommisso suppositis, & tunc certa est conclusio, quod ex omnimissione Inuentarij præsumitur existentia aliorum bonorum, & quod filius ea subtraxit, & sic intrat † præsumptio satisfactionis §. *Sancimus in auth. de hær. & falc. Natt. cons. 199. num. 8. Surd. vbi supra, Peregr. Cauar. Seraph. & alij congesti in decisionibus in hac Causa factis 14. Maij 1627. & 28. Februarij 1628. coram D. meo Vbaldo*, & in hoc casu clarum est articulos ad probandum extare alia bona, non esse admittẽdos, quia probatum esset contra petentem, & ad rei fauorem *Natt. & alij ibidem.* & in hoc nulla est difficultas.

Secundus casus est quando filius contendit † (prout 4 hic Pellicani) vltra bona legata, aut fideicommissio siue particulari, siue vniuersali suppositа Testatorem reliquisse alia bona, quæ pro legitima assignauit siue in specie, idest talia bona sufficit fideicommissum vniuersale, siue in genere, idest alia bona simpliciter, si solum fecit legata, & fideicommissa particularia, & vult probare illa bona pro legitima assignata extare, & cõstito de assignatione, probatio esset releuans, vnde in hoc casu releuantia articulorum pendet ab eo, an ex Testamẽto Matthei probetur dicta assignatio. Verba Testamenti, ex quibus comprobari contenditur, hæc sunt, *Cum adhuc vltra predicta supersint multa alia bona in hereditate mea, & alia infra ponam sub eisdem conditionibus, quę transcendunt legitimam filiorum meorum, et vlterius ibi volo, vt infra annum faciant conficere inuentarium de omnibus bonis meis stabilibus particulariter, & de mobilibus pecunijs, & mercantijs per extimationẽ, quod inuentarium volo omnino confici ad effectum, vt ex confessione dictorum filiorum, & hæredum eorum appareat alia bona sufficere ad legitimam* ex quibus Testamẽ 5 ti verbis videtur constare dispositio, *Text. † in l. fideicommissa §. si quis ita scripserit ff. de legat. 3.* vbi sic lu- 6 risconsultus, si quis ita scripserit *sufficiat tibi Vinea,* † *vel fundus* fideicommissum est, quoniã, & illud fideicommissum esse arbitramur, *contentus esto illare.*

Sed profectò prætensum assignationem legitimæ per dicta verba nõ fuisse factam tam ex facti serie, quã ratione conuincitur, In primis ex facti serie, quia imo verba Testamẽti sunt clara, quod Testator noluit pro legitima relinquere vltra debitum de iure iuxta patrimonij vires, non enim dixit, alia bona sufficiunt pro legitima vt in dicto §. sed extare alia bona, quæ transcẽdunt legitimam, ergo claris verbis dixit, quod vltra legitimam supererãt alia bona, necnon ex quo etiam voluit vt in inuentario describerentur mobilia, & postea subdit, hoc ideo velle, vt ex confessione filiorum appareat alia bona sufficere pro legitima, vnde cũ postea omnia bona mobilia fideicommisso supponat sicut quoad ea non intrat in casu nostro dispositio Tex- 7 tus † in d. §. *si quis*, vt ad oculum patet, pariter neque quoad alia quæ describere iussit. Ratione vero quia in dicto §. si quis verba Testatoris erant dispositiua, & principaliter probata ad fauorem eius, in quem fuerunt directa, videlicet ad finem, vt haberet, quod alias habiturus non esset, non enim possunt aliud importare, quæ ideo disponunt vt latè *Bart. in l. ex hac scriptura, ff. de Donat. & in d. §. si quis ita*, in casu autem nostro dicta Testamenti verba fuerunt prolata propter aliud, idest non vt filij legitimam haberẽt, quam alias 8 in omnem casum habituri erant, sed ad effectum † vt illa non deducerentur ex bonis fideicommisso subiectis, & sic non disponunt ex *reg. Text. in l. ex his verbis, & bene ibi Bald. C. de testam. mil. Bart. vbi sup. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 12. numero 2. & libr. 8. tit. 1. numero 7. in fin. & Surd. dec. 250. num. 8. cum seq.*

Tertius casus est quando filius † non contendit bo- 9 na aliqua fideicommisso non subiecta esse sibi particulariter pro legitima assignata, ut in præcedenti casu, nec legitimam petit ex legatis, & bonis fideicommissi ut in primo casu, sed dicit vltra legata, & bona fideicommisso subiecta adesse alia bona, ex quibus legitima deduci debet, & consequenter supponit Testatorẽ non fecisse fideicommissum vniuersale, prout in præsenti-

senti casu Pellicani prætendunt ex quo Testator post duo particularia fideicommissa instituit hæredes filios suos in bonis, mobilibus, uribus, & actionibus, & eos ad inuicem substituit nulla facta mentione stabilium, & sic de stabilibus contentis in articulis, quæ vltra contenta in prædictis duobus particularibus fideicommissis prætenduntur extitisse in hæreditate, quo casu licet in institutione hæredis veniant etiam dicta stabilia, & generaliter omnia, & quæcunque bo
10 na, † ne Testator decedat pro parte testatus, & pro parte intestatus ad *l. Ius nostrum, ff. de reg. iuris*, non tamen illa venire dicebant in substitutione fideicommis
11 saria, & regula, quod fideicommissum rei certe † nunquam trahitur ad vniuersum, quia dicta ratio, *l. Ius*
12 *nostrum* cessat dum † iam hæreditas fuit adita, *l. cogi, §. generaliter, ff. ad trebell. Bald. cons. 296. num. 1. libr. 4. & Cagnol. in d. l. Ius nostrum*, appellatione autem mo-
13 bilium, † iurium, & actionum non veniunt stabilia, quæ constituunt tertiam speciem distinctam à mobilibus, iuribus & actionibus *l. quam Tuberonis, §. vlt. ff. de pecul. late Tiraq. in tract. de retract. §. 1. glos. 7. pag. 73. num. 9. Rebuff. in l. nomen 91. ff. de verbor. signific. Pinell. in pri. par. rub. C. de bon. mat. nu. 24. cũ seq.* vnde ad probandum alia stabilia extitisse videntur dicti articuli releuantes,

Sed etiam in hoc casu irrelevantia est clara, quia vltra quod in præsenti substitutio fideicommissaria nõ fuit facta per verba mere obliqua, vt in dicto §. *generaliter*, sed per verbum commune *substituo*, quo casu
14 videtur fideicommissum † rei certæ extendi ad vniuersam hæreditatem, quæ extendi ad vniuersam hæreditatem, quæ institutio obtenuit per ius accrescendi, aut non decrescendi, vt expresse firmat *Bart. in d. l. cogi §. sed, & similes, Peregr. vbi supra, n. 36*, quicquid de dicto iuris articulo hoc vnum certum est, non facto aut
15 non exhibito Inuentario esse nihilominus † Pellicanis penitus audientiam denegandã, vt in fortioribus terminis resoluit, *Rota in Romana Restitutionis hæreditatis de Neris 17. Nouembris 1627. Coram me* vbi hæredi, dũ exhibuit Inuentarium fuit denegata audientia super petitione prædij, alij per Testatorem legati, quod ad se hæres ex antiquo fideicommisso spectare dicebat, ea nimirum ratione, quia nõ constito de Inuentario præsumitur in hæreditate adesse totidem, & plus quod
16 valor prædij, quo casu † valet legatum rei fideicommisso subiectæ ad fauorem hæredis *l. vnum ex familia. §. sed si fundum, ff. de leg. 2.* cum autem hæres in casu dictæ decisionis agnouerit resolutionem Rotalem fuisse iuridicam, exhibuit Inuentarium, & pendet nunc disputatio, an illud suffragetur, quia excipit legatarius de non legitima confectione, ergo multo magis in casu nostro audientia denegari debet, tum quia nullum penitus Inuentarium exhibetur, tum etiam quia in ca
17 su dictæ decisionis Testator non iussit † inuentarium confici, quo casu mitius cum hærede proceditur, quã in casu nostro, in quo cum Testator illud fieri præcisè mandauerit, non conficiens dicitur in contumacia, & dolo vt in puncto, *Soccia. cons. 198. num. 5. Rinin. consil. 95. nu. 46.* & bene *Molin. de Hispan. Primogen. lib. 1. c. 28. num. 10. & Georg. Scabed. decis. 136. nu. 3. volu. 1.* & tandem cessat difficultas, quia fuit iam per plures decisiones, quæ amplius non controuertuntur, resolutũ Pellicanis obstare exceptionem non confectionis Inuẽtarij ad effectum, de quo agitur, si ergo exceptio inuentarij obstat, nihil est cur articuli prædicti sint ad
18 probandum admittendi, quia † probati nihil releuarent, & alia exceptio non confectionis Inuentarij non obstaret, & resolutiones præfatæ essent superflue quinimo virtualiter per necessariam consequentiam reuocarentur.

19 Præterea quamuis filio non conficienti † inuentarium iuxta opinionem supradictam debeatur legitima in corporibus hæreditarijs, & possit à legatarijs seu fideicommissarijs aliqua corpora hæreditaria petere pro sua legitima omnes tamen DD. conueniunt,
20 vt ex eadem legitima, aut de suo si legitima † non sufficit tenentur integra legata, & fideicommissa refundere, *Bart. in auth. cum Testator num. 11. vers. Quæro vtrum, C. ad l. Falcid.* vbi reprehendit, *Iacob. Beluis. contrarium tenentem, Podric. Suar. in l. quoniam in prioribus in 3. ampliat. in fin. C. de inoff. Testam. Phanut. de inuent. part. 7. nu. 13. & seq.* & plures alij quos cumulat, & sequitur, *Surd. d. decis. 316. num. 16.* & sic ad euitandum circuitum † legitima non est ei soluenda nisi prius refundat
21 integra legata, & fideicommissa, vt in puncto, *Surd. vbi prox. num. 13.* ergo cum in casu nostro in omnem casum mobilia, iura, & actiones sint fideicommisso supposita ad fauorem Francisci, & ex non confectione inuẽtarij iuxta supradictas Rotales resolutiones in hac causa factas præsumptio sit, quod excedunt legitimam quantacunque illa sit d. dicti articuli non releuant, quia ex legitima aut alias de suo tenerentur Pellicani, mobilia, iura, & actiones refundere, quæ vt dictum est iuris præsumptione excedunt legitimam, quæ omnia tanto magis videntur admittenda, ex quo † non opponi-
22 tur de non confectione Inuentarij in vim actionis, sed per modum exceptionis.

Quartus, & vltimus casus fuit excitatus per vnum ex Dominis, qui fuerunt pro articulorum admissione videlicet quod Pellicani debeant admitti ad probandum † extitisse, aut extare alia bona non ad consequẽ
23 dum legitimam, quia vt dicebat, eam iam habuisse cõfessi fuerunt *Coram Dominis in Rota*, sed ad effectum succedendi in dictis alijs prætensis bonis stabilibus, si quæ sunt vti hæredes simul cum hæredibus Francisci, qui fuit cohæres Philippi, sed profecto, vt dicta maior pars DD. dicebat in casu isto multo minus articuli releuant, quia non solum in eo procedunt omnes rationes de quibus in præcedenti casu, sed vlterius alia particularis ratio, quia in casu præcedenti hæredes Francisci opponunt de inuentario vt fideicommissarij bonorum mobilium, iurium, & actionum, dumtaxat, in præsenti autem possunt, etiam de non confectione opponere vti cohæredes, cum enim ipsis vt fuit iam resolutum, non obstat dicta exceptio, sed solum Pellicanis iure optimo dicere possunt hæreditatem fuisse opulentissimam, & sic vltra bona, quæ prædictos articulos probari possunt alia, & alia multo præciosiora extitisse, & sibi pro sua portione hæreditaria contingere, nedum bona per Testes probanda, sed multo plura, quæ semper præsumuntur ex non confectione Inuentarij præsertim ad effectum excipiendi.

Vnde non obstat, quod Antonia hæres Philippi dederit Francisco omnia bona, quæ habuit à Philippo, & quod in hac causa agitur de dictis bonis donatis vti iam effectis de Patrimonio Philippi, quia vltraq; est inconfesto apud partes, quod in hac causa non agitur nisi de legitima Philippi aut in dicta donatione non

aderat

aderat nisi dicta legitima, vt Pellicani dicunt iam habita ex bonis Matthei, aut prætenditur Philippum aliunde alia bona habuisse; in primo casu procedunt
24 omnia supradicta; secundus autem casus est impertinens, quia non dantur articuli ad probandum, quod in hæreditate Philippi extiterint alia bona, sed solum ea extitisse in hæreditate Matthei.

Et ita decisum Vtraque, &c.

REVERENDIS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Anconitana censuum. Veneris 22. Iunij. 1629.

ARGVMENTVM.

Negatiua, quod aliqua bona non adfuerint in hæreditate, ex quo probetur. Hæres cum beneficio legis, & inuentarij cõseruatur à lege indemnis à quibuscunque vexationibus.

SVMMARIVM.

1 *Actio in subsidium, quando detur in hæreditate.*
2 *Ex Inuentario confecto in forma debita omnium bonorum in hereditate repertorum probatur negatiua, quod non aderant alia bona.*
3 *Ita vt asserenti adesse alia bona incumbat onus probandi.*
4 *Circa inuentarij solemnitates standum consuetudini.*
5 *Tutores non tenentur reddere rationem, nisi de eis bonis, quæ ad ipsos peruenerint.*
6 *Hæres pro recuperandis bonis an teneatur litigare, et diligentias adhibere.*
7 *Hæres cum beneficio inuentarij, adeò à lege seruatur indemnis, vt à quibuscunque vexationibus etiam nudi facti liberetur.*
8 *Litibus non vexari, & à propriis negotijs non distrahi, nostra interest.*
9 *Hæres cum inuentario non tenetur exigere debita hereditaria.*
10 *Hæres in inuentario non tenetur describere ea bona, de quibus non extabit Instrumenta in hæreditate.*
11 *Mobilia spatio longi temporis, præsumuntur consumpta. num. 14.*
12 *Tutorum culpæ imputari non potest, si non recuperauerint bona, quando minores deuenerunt maiores.*
13 *Testes examinati sine citatione, iuramento, & partis interrogatorijs, non probant.*
15 *Hæres non tenetur recuperare ea bona, quæ litis expensas in illis liquidandis, vel recuperandis verisimiliter possent importare.*
16 *Possessio probatur ex locationibus effectuatis per exactionem pensionum.*
17 *Emphyteusis non potest dici hæreditaria, si peruenerit ad aliquem, inter proprio, ex pacto, & prouidentia.*
18 *Clausula. Ad habendum, in investitura apposita, nihil præiudicium vocatorum.*
19 *Emphyteusis Ecclesiastica de sui natura non transit ad extraneos.*
20 *Emphyteuta pro expensis factis in emphyteutica, competit retentio.*
21 *Confessio facta in commissione, quo quis vitia præiudicat.*
22 *Creditor non præsumitur, sibi velle præiudicare in suo credito, si possit illud exigere.*
23 *Hæreditas non præsumitur esse soluendo, si quando viuus erat testator, nec minus erat soluendo.*
24 *Test. in l. soluendo ff. de verb. signif. intellectus.*
25 *Fructus censuum sequuntur naturam eorumdem censuum.*
26 *Fructus sequuntur Dominium.*
27 *In Reali actione res non adiudicatur domino, & vt debita, sed declaratur retro spectare, & pertinere.*

DECISIO CCCX.

POstquam in hac causa per binas decisiones, videlicet 26. Nouembris 1618. & 14. Aprilis 1617. coram bo. me. Card. Sacrato firmatum fuit Prædium Lubriani fuisse commune Petro de Leonissa, & Hieronymo Archiepiscopo Theatino eius fratri, & per alias duas decisiones 13. Iunij 1625. coram bo. me. Buratto, & 27. Ianuarij 1627. coram me, census, de quibus agitur quamuis emptos à Petro proprio nomine ex medietate precij d. Prædij spectan. ad Hieronymum fuisse in subsidium effectos de Hieronymi † hæreditate, ex quo Petrus decessit non soluendo *ex l. vxor marito, & ibi glos. in verbo accommodari ff. de dona. inter. Castrens. in l. sed & si lege §. 1. num. 2. vers. Item dico in lectura Auenionen. ff. de pec. hared. Menoc. cons. 213. nu. 36. Mantic. de taci. lib. 2. tit. 27. num. 9. & Cost. de pos. vac. quæst. 188. num. 6. & alijs in dictis decisionibus allegatis*, succedere Robertus, & alij Hieronymi hæredes iniuste rem causam expediri, Triumphi verò censuum debitores qui vti creditores Petri ex alijs causis prætendunt compensare eorum creditum cum debito census ad excindendum subsidiarium voluerunt tertio iudici aduersus relictiones super commune Prædij factas, & die 28. Iunij 1628. repropositio dubio Dominus ad terminum decisis tertia vice firmantes prædium fuisse vt supra commune. Cumque nihil vlterius superesse disputandum videretur fuit de nouo petita causæ expeditio, sed Triumphi non obstante quod ab initio litis fuerit semper præsuppositum vti clarum, & indubitatum Petrum decessisse non soluendo, negarùt hoc præsuppositum, prætendentes extare alia bona Petri, quæ excindant subsidiariam. Vnde ex solita Dominorum benignitate dedi particulare dubium, An extent alia bona Petri, quæ Triumphis suffragentur, quod tãdem post plures propositiones; re maturè discussa fuit hodie negatiuè resolutum.

Ratio resolutionis fuit, quia Tutores Roberti, & fratrum tunc infantium confecerunt in forma debita inuentaria bonorum repertorum in hæreditate Petri
2 ex † quibus probatur negatiua, quod non aderant alia bona præter ibi descripta *l. fin. §. licentia danda C. de iur. deliber. Iaf. in l. si constante num. 129. ff. solut. matr. Gabr. de prob. concl. 7. nu. 11. Menoch. cons. 354. num. 24. lib. 4. Couar. var. lib. 2. c. 6. num. 4. Seraph. decis. 504. nu. 6. & Rota decis. 607. nu. 1. par. 1 recent.* adeo vt alleganti † alia remansisse incumbat onus probandi iuxta
3 *glos. ordin. in l. cum de inge. ff. de probat. Roland. de inuest. par. 4. sect. incip. hæres cum inuent. nu. 2. & seq. Alciat. de præsum. reg. 3. præsumpt. 20. Hercul. de negat. num. 95. & 256. Nat. cons. 238. nu. 8. Seraphin. vitl. decis. 504. nu. 6.*

& Ro-

& Rotain Romana die 23. Maij 1614. coram bo. me. Vbaldo.

Quod autem Inuentaria fuerint per tutores in forma debita confect, non est dubitandum etiam quod creditores non fuerint specialiter citati, quia huiusmodi citatio ex statuto Anconæ collat. 2. nu. 23. non requiritur, sed solum creditores citati per proclama
4 prout fuerunt citati, † & in solemnitatibus Inuentarij statur statutis, aut consuetudini locorum *Iason d. l. fi. in princ. num. 5. Boann. de Inuent. p. 3. num. 80. Aluar. Vala. decis. 52. num. 22. Otian. discept. forens. 998. nu. 19. Rota Ianuen. dec. 35. num. 1.* Vnde cum omnia bona tam mobilia, quam stabilia in dictis Inuentarijs descripta, aut non peruenerint ad manus prædictorum Infantium, seu eorum Tutorum, vel fuerint à Creditoribus hæreditarijs occupata, aut alias legitime distracta, vt infra consequenter ad effectum, de quo agi 12
tur, bene probatur, non extare alia bona Petri, ex quibus Robertus, & eius fratres vti Hieronymi hæredes possint recuperare prædictarum pretij medietatem, qui esi effectus dubij, & sic census isti empti ex pecunia Hieronymi vti effecti hæreditarij in subsidium pos sunt vendicari ex supradictis, & latius in supradictis decisionibus coram bo. me. Buratto, & me factis.

Bona verò in Inuentarijs descripta, aut nunquam fuisse penes dictos fratres, nec Tutores, aut fuisse legitimè distracta constat ex sufficienti illorum dinumeratione, nam in primis mobilia, quæ vt dicitur in secũdo Inuentario erant penes Laviniã vxorem Petri, fuerunt deliberata ad instantiam Iustiniani creditoris, vt ex Instrumento dato per Leonios Summario primo Iurium nu. 4. Illa verò mobilia, quæ vt habetur etiam in eodem Inuentario existebant penes Eleonoram Bernabitam, Io. Baptistam de Leonibus, & Vicarium Episcopi Anconitani, vltra quod videntur fuisse modici valoris, fuerunt per eosdem retenta pro diuersis creditis vt in tertio Summario Iurium nu. 2. & seq. & tandem pellès vulgo coramina ad ornatum trium stantiarum erant pariter penes Tertios, vt narratur in
5 Inuentarijs, vnde † cum non constet mobilia prædicta vnquam ad Leonios peruenisse, illi cogi non possint aliam, quam prædictam de eis reddere rationem *Bart. cons. 239. lib. 1. & Rota decis. 56. num. 8. post Pic. ad Stat. Vrbis,* nec tenebantur † pro illis recuperandis
6 litigare, aut diligentias adhibere *Iaf. in d. l. fin. §. & si præfatam num. 1. prima vers. & pro hoc potes fortius, Par. cons. 45. num. 26. lib. 2. Monticul. de Inuent. c. 10. nu. 30.* & ratio est quia hæres cum beneficio Inuentarij
7 adeo à lege seruatur indemnis, vt à quibuscunque † vexationibus etiam nudi facti liberetur. *Bald. & Corn. in d. §. & si prædictam. Didac. Spino de testam. gl. 35. nu. 49. Aluar. Valas. d. decis. 52. num. 39. in fin. par. 1.* qui propterea non tenetur litigare cum nostra interest litibus
8 † noia vexàri, & ■ proprijs negocijs non distrahi *l. minoribus ff. de minor. l. si quis ex signatoribus ff. quemad. testam. aper.* & quod hæres cum inuentario † non teneatur exigere debita hæreditaria *Iaf. in d. §. & si præfatam num. 1. vers. quarta ratio est ea quia Parlador. lib. 2. rer. quotid. c. fin. 4. par. §. 1. num. 10.* qui licet dubitet, tamen nullo modo dubitandum esse dicit *Canc. 3. par. var. tit. 2. nu. 139.* & merito, quia † nec illa in Inuentario describere tenetur, nisi de eis in hæreditate extent
9 Instrumenta, *Planca d. tract. de Inuent. par. 3. nu. 33.* & ex multis firmat *Sand. decis. 222. num. 9.* ‖ videtur secutire *Rota decis. 72. num. 8. par. 2. diu.*

Et cessat omnis difficultas, quia cum Leonij tempore, quo Inuentaria fuerunt cõfecta, essent infantes, 11
& spatio tanti temporis vsque ad perfectam eorum ætatẽ † dicta mobilia præsumantur consumpta, *Pereg. post alios de fideic. art. 10. num. 40. Blot. apud Greg. VX. decis. 285. nu. 3.* culpa vel negligentia † Tutorum in nõ 12
recuperando illis maioribus factis imputari non potest. *l. fin. ff. de admin. Tutor. l. 1. & l. etiam, C. si tutor, vel curator, interuen. Paris. d. cons. 45. num. 28.* & in fortioribus terminis, *Cancer. vbi sup. num. 85. & quod pœna rex in d. l. fin. C. de iur. delib.* non habet locum contra pupillos, *Cancer. vbi sup. num. 88. Sard. d. decis. 222. numero 12.* 13

Vnde non obstant reuelationes dictæ Laviniæ, & Io. Baptistæ Caroli Tutoris metu excommunicationis virtute monitorij Ecclesiastici, quod in hæreditate Petri remãserunt etiam currus, vestis quædam muliebris, & quædam alia mobilia in Inuentarijs nõ descripta, quia vltra quod eadem Lauinia in sua reuelatione subiungit fuisse vendita pro expensis funerũ, & litium hæreditatis & huiusmodi reuelationes † ex 13
defectu citationis, & legitimi examinis sine iuramento, & interrogatoris partis non probant ad *text. in c. 2. de test. l. si quando C. eod. Bart. in l. vlt. ff. de quæst. & in specie dicit. Rota in Arimin. Castrorum 19. Nouembris 1599. coram Card. Lancell. quæ est dec. 138. in impress. post 2. vol. cons. Farin.* intrat etiam eadem responsio nẽ pè quod Leonij non teneantur illa perquirere, aut recuperare, & quod in omnem casum negligentia Tutorum eis non debet nocere.

Non obstat etiam si dicatur quod quamuis dicta mobilia non sint apud Leonios, quia tamẽ sunt apud alios, excludi subsidiariam saltim pro rata parte in concursu creditorum, & pro residuo solum subsidiariam intrare, quia in primis nullo modo probatur extare bona aliqua penes alios quinimmo † præsumun- 14
tur consumpta, & quando probaretur penes creditõres aliquando extitisse, quia tamen sunt intricata, habentur ad effectum, de quo agitur ac si non essent ita vt Leonij nec illa discutere teneantur, *l. vel à debitoribus, ff. de relig. & sumpt. funer. & ex doctr. Bart. Bald. & aliorum in l. facere ff. sol. matr.* & magis ad rem nostram *ex Castr. in l. inter eos §. creditorum ff. de fideiuss. Marsil. in rub. de fideiuss. nu. 18.* & in fortioribus terminis *Rotæ Ianuen. decis. 156. nu. 7. & in simili Rot. decis. 472. nu. 2. par. 1. diu. & in Romani Saluiani 7. Aprilis 1628. in fri. coram me.* Et accedit quod alioquin nunquam aut raro intraret subsidiaria, quia semper creditores opponerent de creditis seu rebus hæreditarijs per eos alios. Quæ tanto magis ad fauorem istorum de Leonijs, qui tunc erant infantes procedere debent, & cessat omnis scrupulus, quia extãt alij creditores anteriores in scutis vltra 7000. vt in lista data, cum tamen bona mobilia prædicta penes tertios sic intricata aut præsumantur consumpta, vt dictum est, aut vix litis expensas in illis liquidandis, & recuperandis faciendas verisimiliter possent importare, quę † ideo non debent in con- 15
sideratione haberi, *Beer. dec. 124. nu. 16. Menoch. de arbitr. cas. 72. nu. 8. Vrsil. ad Afflict. decis. 260. in fin.*

Quoad bona stabilia prædium illud 40. salmarum etiam Lumbrieni nuncupatum vsque de anno 1593. possidetur per Triumphos, inter quos, & Leonios pendet super eos lis in Rota coram D. meo Vbaldo, do-

mus

mus sita in Castro Camburani cum melioramentis, quæ Petrus in ea fecisse dicitur etiam per Triumphos possidetur, vt deponit vnus testis, & constat ex loca-
15 tionibus effectuatis per exactionē † pensionū, de quibus in *l. 4. Summario Iurium num. 1.* quæ vtique possessionē probant *l. Titia vbi Bar. & alij ff. de solut. Gabr. tit. de loc. concl. 4. nu. 2. & seq. & Rot. dec. 555. numer. 1. par. 1. recent.*

Prædium S. Apolinaris quod in Inuentarijs narratur esse emphyteuticum quoad salmas 24. fuit concessum Petro ad tertiam generationem masculinam & in eius defectu femininam pro se filijs, & nepotibus, nul
17 la facta hæredum mentione. Vnde † dicit non potest hæreditarium, & ad Leonios vti hæredes peruenisse, sed iure proprio ex pacto, & prouidentia. *Bart. in l. vt iurisiurandi §. si liberi nu. 4. ff. de oper. libert. Isern. Afflict. & alij in cap. 1. an agnat. vel fil. Bero. cons. 103. nu. 4. & 8. lib. 1. Couar. var. lib. 2. c. 18. n. 20. Valasc. de iur. emph. quæst. 44. versic. si vero emphyteusis, et quæst. 49. num. 6. versic. accedit Rot. apud Reuerendiss. D. meum Decanum dec. 32. numer. 91. & in Foro sempronien. emphyteusis 5. Maij 1627. coram D. meo Vbaldo.*

Neque obstat clausula ad haben. &c. de qua in in-
18 uestitura, quia præterquam quod nunquam † de iure operatur in præiudicium vocatorum, sed solum concedentis. *Rub. cons. 110. num. 10. Menoch. cons. 545. lib. 6. Cran. in resp. pro gener. nu. 308.* In casu nostro versamur in claris quia limitatur, & restringitur per illa verba immediatè sequentia *ibi secundum naturam huiusmodi Instrumentorum*, & sic secundum naturam emphyteusis ecclesiasticæ, de qua in Inuestitura *Cranet.* vbi supra *num. 301. & 309. Ossc. dec. 164. nu. 5. Seraf.*
19 *decis. 794. num. 8.* emphyteusis † autem Ecclesiastica de sui natura non transit ad extraneos §. *emphyteusim in auth. de non alien. DD. in l. etiã ff. sol. matr. & in l. quod dicitur ff. de verb. oblig. latè Rolan. cons. 96. nu. 4. libro 1. Hond. cons. 51. num. 14. lib. 1. Menoch. præsumpt. 48. num. 10. & seq. lib. 3. & Mant. de tac. & ambig. lib. 14. tit. 19. num. 6.*

Reliquæ quatuor salmæ d. Prædij S. Apolinaris fuerunt in alio instrumento Petro concessæ pro se & hæredibus, vnde prætendunt Triumphi illas spectare ad Leonios vti eius hæredes, Leonij esse emphyteusis mixtæ, & sic retenta etiam natura emphyteusis Ecclesiæ, sed quid de hoc sit, illæ Triumphis non suffragantur ad effectum euitandi subsidiariam quia vltra quod in se sunt modici valoris, & quoad Leonios multo minoris redditus, quia quarta pars redditus spectabat ad Ecclesiam, aliæ duæ partes solent assignari Colonis, & sola quarta pars pertinet ad emphiteutam, quam solam, & paucis annis Leonij perceperunt. Confiderabant Domini, Leonios post longam, & dispendiosam litem eas recuperasse à Cappella Burghesia,
20 quibus † propterea pro expensis, & sic ex alia causa competit retentio *l. vbi pbre §. qui in distrahendis ff. ad Trebell. & d. l. fin. §. in computatione, & ibi Iaf. num. 3. C. de iur. delib. Grat. discept. 117. num. 26.* & fuit late dictum in *Romana Salarij 1. Iulij 1569. coram Oradino*, & in alia *Roman. Salarij 4. Decemb. 1626. coram me*, & tandem Leonij ex abundanti ad tollend. omnem difficultatem renunciarunt in actis cuicumque iuri super dictis quatuor Salmis sibi quomodolibet competenti.

Tandem quamuis ex supradictis satis in particulari appareat non extare alia bona Petri, quæ Triumphis suffragentur etiam in genere id ipsum ex sequentibus confirmatur. Et primò ex confessione creditorum, de qua in commissione super discussione bonorum hæreditatis Petri directa bo. me. Iusto, quæ con-
21 fessio, quia † Triumphi dicta commissione vsi fuerunt, vt *in 2. Summ. Iurium num. 4.* illis etiam præiudicare videtur. *Socc. in cap. fin. numero 63. in fin. versic. Item quia de libell. oblat. Mascar. de probat. par. 1. concl. 368. numero 20. & seq. Bellarmin. decis. 595. & in specie Rota in Auellin. vnionis 28. Iunij 1595. coram Gipsio impress. apud Marches. de commiss. parte prima fol. 145.* Secundo ex testibus pro Leonijs examinatis, dum generaliter deponunt omnia Petri bona fuisse per creditores occupata, nihilque ex eis ad eius filios peruenisse. Tertiò ex alijs testibus examinatis pro Triumphis qui sunt etiam Petri creditores, & tamen asserunt nullam
22 eis spem esse consequendi sua credita, † quod vtique non dixissent quinimo eorum iura fuissent prosequuti ad *l. eum de indebito ff. de probat. Rota decis. 143. num. 9. par. 1. diu.* quarto, quia hæc lis fuit diu agitata, & semper cum præsupposito vti certo quod hæreditas Petri † non erat soluendo, vnde talis tempore mor-
23 tis fuisse præsumitur ex *text. in l. sed Iulianus §. proinde versic. ab initio ff. ad Maced. l. quædam sunt in prin. ff. de reb. dub. & Bald. in l. si certis annis numer. 11. C. de pact.* quintò denique ex facti euidentia quia non obstante quod omnia in Inuentarijs descripta fuerunt per creditores, vt supra vendita aut retenta superfunt adhuc
24 creditores in prædictis scutis 7000. & vltra ad *l. † solutionē. vbi Rebuff. ff. de verb. sign. Bart. in l. tres tutores nu. 4. ff. de admin. tut.* Quæ omnia dicebant Domini tanto magis ad fauorem DD. de Leonijs esse ad dictum effectum attendenda, quia ipsi (vt dictum est) tempore mortis Petri eorum Patris erant Infantes, &c.

Quæ autem dicebantur de fructibus censuum decursis à die mortis Petri, videlicet illos non censeri in subsidium prouenisse ex hæreditate Hieronymi sed remansisse semper hæreditatis Petri, & sic in eis non intrare subsidiariam, sed esse locum concursui creditorum, vilia fuerunt Dominis penitus sine fundamento, quia cum subsidiaria fundetur in eo quod Petrus decessit non soluendo sicut ab eo tempore census fuerũt in subsidium effecti hæreditatis Hieronymi, & sic acquisiti Leonijs eius hæredibus, pariter & fructus
25 † censuum, qui sunt eiusdem naturæ, & proueniunt ex eodem fonte nempe ex pecunia Hieronymi ad tex.
26 *in l. eum qui ff. de vsucap.* fructus enim sequuntur † Dominum *l. ex diuerso §. 1. ff. de rei vend.* vnde pertinent ad Leonios hæredes *Cranet. consilio 295. in 7. dub. numero 4. Pereg. de fideic. art. 49. nu. 20. Gratian. discept. 540. numero 8.* absurdum siquidem esset, quod census à die mortis Petri eorum essent, & quod cẽsuũ fructus non ad eos, sed ad creditores hæreditatis Petri pertinerent. Vnde ẽt nihil ad rem, an actio subsidiaria, de qua hic, fuerit ab initio intentata, necne, quia vltra qđ ab initio intentata fuit, vt ex lectura commissionis, cũ sit realis vtilis quocunque tempore fuerit intentata, sequitur idem effectus quoad fructus, qui quoad cẽsus, tum quia sũt eiusdem naturæ, vti dictum est, tum etiã
27 quia † in actione realis res non adiudicatur de nouo, & vti debita, sed declaratur retrò spectare, & pertinere *l. Pomponio, §. sed & is ff. de procur. & d. l. ex diuerso §. vbi autem* vbi etiam *Bart. ff. de rei vend.*

Et ita decisum vtraque parte sæpius informante, &c.

R. P. D.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Bracharen. Thesaurariæ. Veneris 22. Iunij. 1619.

ARGVMENTVM.

Ingressui, & accessui, quando sit locus ob non solutam pensionem.

SVMMARIVM.

1 *Decreto, pro executione accessus, & ingressus, quando sit locus.*
2 *Rota non solet admittere accessum, & regressum, nisi cõcurrat magna proteruia in denegante solutiones, aut aliter resistente.*
3 *Accessum, & regressum tunc multo magis Rota admittit, quando declaratus Censuras substinet, & surda aure permanet per menses, & annos.*
4 *Ad Iudices Laycos, quis præsumitur recurrisse ad instantiam eius, qui interesse habet.*
5 *Et prædicta præsumptioni est locus, ad effectum tantummodo denegandi audientiam. Et non ad probandam pertinaciam, aut contrauentionem. numero 6. Vide num. 7.*

DECISIO. CCCXI.

REsponderunt Domini locum esse ingressui, & accessui ad Thesaurariam Ecclesiæ Collegiatæ S. Mariæ de Oliueira ob non solutam pensionem per Balthasarem Diaz da Fonseca D. Augustino Barbosæ iuxta tenorem litterarum Apostolicarũ de super expeditarum, & consensum ab eodem Balthasare præstitũ.

Cesserat D. Augustinus Barbosa Thesaurariam huiusmodi, de qua à Sede Apostolica prouisus fuerat, & antequam possessionem illius apprehenderet, ad fauorem supradicti Balthasaris sub reseruatione annuę pẽsionis Ducatorum ducentorum auri de Camera, & cũ decreto *quòd cessante Balthasare, vel deficiente soluere pẽsionem huiusmodi, aut petente illam annullari, vel ad minorem quantitatem reduci, aut dicente, seu allegante ex quauis causa eam esse nullam, aut malè, & nulliter assignatam, liceat ipsi D. Augustino ad Thesaurariam prædictam liberos habere accessum, & ingressum, illiusque actualem, & corporalem possessionem apprehendere*, & cum idem Balthasar cessauerit in solutione pensionis per triennium, & vltra, passusque fuerit Censuras, & adhuc illas sustineat, pensionis validitatem impugnauerit, inde ‡ putet cõditiones verificari, & decreto pro executione accessus, & ingressus locũ fore. *Verall. dec. 247. p. 1. & decis. 313. p. 2. Achill. decis. 1. n. 5. de iureiur. Parisi. de resign. lib. 6. q. 3. n. 7. Rot. decis. 631. n. 1. p. 1. et dec. 286. nu. 2. p. 2. recent. & in Cremonen. pensionis super regressu 23. Iunij 1623. coram bo. mem. Vbaldo.*

2 Non obstat quòd Rota nõ † solet admittere huiusmodi accessum, & ingressum, nisi cõcurrat nimia proteruia in denegante solutiones, aut aliter resistente. Quia de magna proteruia constat nedum ex eo quòd per triennium, & vltra differt soluere pensionem, sed
3 multò magis, quia declaratus † Censuras sustinet, & surda aure pertransit per menses, & annos, quæ sine pertinacia, & proteruia admitti non possunt, vt declarat idem *Parisi. eadem quæstione 3. nu. 14.* Quibus accedũt recursus ad Iudices laicos, qui etsi probentur solummodo facti per Antonium fratrem Balthasaris, ratione tamen coniũctionis sanguinis, & vti solitus susci pere mãdata fratris, postquam ille vti
4 procurator litteras huius dignitatis expediuit, † & consensum præstitit, præsumitur recurrisse ad instantiã fratris interesse habentis, *Rot. decis. 529. n. 4. p. 1. & decis. 491. nu. 6. p. 2. recent. & in Romana legati, seu denegationis audientiæ 15. Ianuarij 1620. & in Placentina cassanearum 10. Martij 1621. coram bon. me. Buratto.*

5 Nec vim facit, quòd prædictæ † præsumptioni locus esse videatur ad effectum tantummodo denegãdi audientiã *Bart. in l. fi. n. 5. ff. de quæst. Rot. in Corduben. Archidiaconatus de Castro 27. Octobris 1606. coram bo. me. Card. Sacrato, & in Ianuen. census 10. Ianuar. 1614. co-*
6 *ram me*, non autem † ad probandam pertinaciam, aut contrauentionem.

Quia vt respondeatur pro accessu, & ingressu multum releuat hæc præsumptio, vt † indè probatum dicatur & litem excitasse, & damnabiliter, contra Canones recurrendo ad Iudices laicos iurisdictione carentes, ex quibus iuxta formam decreti litterarum intrat resolutio tituli eiusdem Balthasaris, pro cuius defensione non est audiendus, sequendo eandem cõclusionem supra firmatam, & ea concessa nihilominus non releuaret, ex quo nullitas deducta in partibus ob defectum mandati in fratre ad consentiendum pensioni, vana est, & irreleuans redditur; quia decretum prohibet hanc exceptionem, & contra allegantem dat accessum, & ingressum, & ex facto tollitur, quia de mandato constat, & Balthasar acceptando prouisionem, & soluendo primos terminos formaliter dicitur omnibus in litteris contentis consensisse, *Put. decis. 259. lib. 2. in correct.* Et ita fuit resolutum.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Romana Vineæ. Lunæ 25. Iunij. 1619.

ARGVMENTVM.

Iudex pronuncians contra sententiam, vt validè procedat, quid requiratur. Creditor immissus vigore Saluiani in possessionem bonorum debitoris, vt ex ea eijciatur quid sit necessarium, & an si in eis faciat melioramenta, eorum fructus imputet in creditum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contra sententiam, vt valeat, est præcedens reuocanda.*
2 *Sententia lata post desertam appellationem est nulla, & non eget reuocatione.*
3 *Lite pendente super possessorio non currunt fatalia.*
4 *Sententiæ prioris nullitas à parte opposita, & de ea protestata, deseruit etiam coram vltimo Iudice, & & in postremo iudicio.*
5 *A sententia confirmatoria, quando fuit appellatum, nec in iudicatum transiuit, adhuc de nullitate sententiæ confirmatæ dici potest.*
6 *Post sententiæ confirmationem non potest agi de nullitate ipsius sententiæ confirmatæ, & qualiter hoc procedat.*
7 *Immissus in possessionem bonorum debitoris vigore Saluiani auctoritate Iudicis, non potest eici de pos-*

sessione nisi constito de satisfactione eiusdem, prauia liquidatione.

8 *Et probatione perceptionis tot fructuum, qui extinxerint ipsum creditum, & cui incumbit hoc onus probandi.*

9 *Creditor immissus in possessionem fundi debitoris vigore Saluiani, si ab eo fuerit melioratus, fructus meliorementorum non sunt imputandi in creditum, sed pro illis datur retentio, donec fuerit satisfactus, & nn. 18. & 19.*

10 *Emphyteuta potest agere actione spolij contra proprietarium, si ab eo absque declaratione deuolutionis, & citatione fuerit è possessione fundi eiectus.*

11 *Possidere quis potest ex duplici titulo, & si vnus non sit sufficiens, potest altero iuuari, prout magis sibi expedit, & proficuum est.*

12 *Procurator aliter protestando, & diuersè à declaratione principalis sine speciali mandato, nec directè, nec indirectè illum ledere potest.*

13 *Res, quę non habuerunt effectum non attenduntur.*

14 *Venire, quis præsumitur ius quod habet.*

15 *Confessio procuratoris mulieris, munita adminiculis declarationis ipsius mulieris, debet ei præiudicare, licet procurator non habeat mandatum cum solemni talibus statutarijs.*

16 *Confessio a mulieris adminiculata cõtra ipsam probat.*

17 *Pro sententiæ validitate, & iustitia præsumitur.*

DECISIO CCCXII.

DOmini permanserunt in decisis sub die 14. Iunij superioris anni 1638. coram me, nimirum sententias, de quibus agitur, tum ex capite nullitatis, tum ex capite iniustitiæ infirmandas esse, non obstantibus his, quæ hodie ab Informantibus pro Paulo Ghislantio contra dictam decisionem deducta fuerunt.

Quo enim ad nullitatem in penultima sententia ex eo desumptam, quia Iudex pronunciauit ad fauorem
1 Pauli † non reuocata contraria præcedenti sententia, prout iuris erat ex *l. 1. C. quand. prouoc. non est necess. cũ alijs.* non obstat, quod dicebatur hanc nullitatem tolli tum ex eo, quia de prima sententia cõtraria in actis non fuit oppositum, Tum etiam quia cum præcedens
2 illa † sententia esset nulla tanquam lata post desertam appellationem per septem annos non egebat reuocatione; Et quatenus etiam huiusmodi nullitas subsistisset, tamen per vltimam sententiam illius confirmatoriam fuisse sublatam, cum de nullitate non fuerit oppositum.

Quoniam responsum fuit primo, quod ex Summario pro Margarita in responsionibus dato nu. 1. constat fuisse protestatum, & oppositum de priori sententia, vndè cessat obiectum. Secundo quod non iustificatur præcedentem illam sententiam fuisse nullam, adeòvt non egeret reuocatione, quamuis enim causa appellationis de anno 1607. fuerit commissa bo. mem. Diaz, & deinde Marchesanus in eius locum subrogatus pronunciauerit de Anno 1615. & sic post septem annos, non indè tamen potest inferri nullitas in sententia, vti lata post lapsum fatalium, quoniam cum fuisset suspensum petitorium, & declaratum, quod solum agebatur in iudicio possessorio, vt ex Sũmario Margaritę numero 2. consequenter pendente
3 † lite super possessorio non currebant fatalia, iuxta tradita per *Rot. decis. 857. numero 3. lib. 3. p. 3. diuers. & Scacc. de appellat. q. 15. nu. 85 allat. 6.* & proinde illam sententiam reuocare omnino opus erat, Tertio respõsum fuit, quod nullitas huiusmodi penultimæ sententiæ non fuit sublata per confirmationem postremæ sententiæ; nedum quia cum illa sententia ex actis eui
4 dentet nulla appareret stante oppositione, & protestatione de antecedenti contraria sententia, vt supra dictum fuit, † talis oppositio semper resistebat, & inseruiebat, pro oppositione de nullitate etiam coram vltimo Iudice, & in postremo iudicio, adeout illa sententia non potiet confirmari iuxta tradita per *Alexand. consilio 111. numero 3. & 4. lib. 5. Cæsar de Grass. decis. 9. num. 8. de caus. possess. & propr. Rota decis. 37. par. 4. diuers.* Verum etiam quia cum à sententia confirmatoria fuerit appellatum, nec in iudicatum transiuerit, & causa nullitatis, &c. pendeat in Ro-
5 ta, adhuc de nullitate sententiæ confirmatæ dici † potest, & illa tanquam nulla reuocari, etiam quod de nullitate non fuerit oppositum *Innoc. in cap. 1. de confirmat. vtil. vel inutil. Angel. Aret. in l. si cap. sis numero 55. ante fin. de appellat. Franch. in cap. dilecto numero 116. eod. tit. Alexand. d. consil. 111. num. 3. versic. tamen fallit. Ias. consil. 101. num. 5. versic. item illud quod dictum est, lib. 4. Gabr. consil. 49. numero 1. & 2. in fi. 1. Rota coram Card. Mantica decis. 301. num. 2.* & fuit dictum in *Perolurien. emphyteusis prima Iulij 1613. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, quæ est *decis. 474. num. 4. & decis. 572. numero 2. par. 2. recent.* & Doctores in contrarium allegati, quod scilicet post confirmationem sententiæ non potest amplius agi de nullitate,
6 † ipsius sententiæ confirmatæ, loquuntur quando sententia cõfirmans transitum fecit in iudicatum, nec ab ea fuit appellatum, non autem quando est commissa causa appellationis, seu nullitatis, &c. vt per *Franc. Alexandr. Gabr.* & alios prædallegatos, & benè declarant *Addent. ad sanctæ memoriæ Gregor. XV. decis. 176. num. 15.*

Quo verò ad iniustitiam earumdem sententiarum, visum fuit Dominis adhuc de ea apparere, nam certi iuris est, quod Parthemia Auctrix Margaritæ immissa in possessionem vineæ, de qua agitur, auctoritate Iudicis, vigore Saluiani, † non potuit eijci de
7 possessione nisi constito de satisfactione eiusdem pręuia liquidatione, & probatione perceptionis tot fru-
8 ctuum quæ extinxerint ‡ creditum ipsius, quæ probatio incumbit Paulo, non obstante, quod eadem Parthemia per multos annos permanserit in possessione, quandoquidem, & vineam penitus infructiferam, & sterilem fuisse de tempore immissionis † cõ-
9 stat, & ab eadem plurimum melioratam, adeout fructus meliorementorum non sint in creditum imputandi, sed pro illis danda retentio esset, vt latius in prima decisione fuit deductum.

Quibus non obstat, quod immo Parthemia non possederit in vim Saluiani, sed vigore investituræ sibi factæ à Capitulo Lateran. vt ipsamet declarauit, dum in actu apprehensionis possessionis protestata fuit se velle possidere ex vtroque titulo, & investituræ, & Saluiani, & amplius procurator eiusdem magis aperte asseuerit Parthemiam velle possidere ex investitura, non ex Saluiano, isque animus possidendi pariter videtur colligi, tum ex eo quia ipsamet vẽdidit hanc vineam cuidam Hieronymo, vt in Summario

mario Pauli num. 4. signum quod tamquam inuestita, & Domina non tanquam ex fitiliano vineam retinebat, tum & quia eadem met vna cum Capitulo Lateranen. quippe ab eo causam habens obtinuit committi causam Vicario, vt in d. Summar. numero primo ex quibus omnibus saltem simul iunctis prætendebatur satis constare Parthemiam possedisse in vim inuestituræ tantum, & consequenter Paulum iuste actione spolij fuisse immissum, quia à Capitulo Lateranen. absque declaratione deuolutionis, & citatione, prout requiritur, fuerat è possessione vineæ ejectus.

Quoniam placuit responsio data in prima decisione, quòd cum Parthemia declarauerit, & professa fuerit se velle possidere cumulatiuè ex vtroque Iure, & titulo adeoue si titulus Inuestituræ non esset sufficiens remaneret in possessione iure crediti, titulo Saluiani, † prout magis sibi expediret, & proficuum esset, quod nullam implicat contradictionem, seu repugnantiam, iuxta *decis. Cresc. 5. de restit. spoliat.* Propterea nullo modo dici potest, quod ex sola causa Inuestituræ possederit contra propriam confessionem, & declarationem, quæ est optima omnium probationum, *l. cum præcum, C. de prob. cum vulgar.* Nec enim Procurator aliter protestando, & diuersè à prædicta declaratione † sine speciali mandato cum statutarijs solemnitatibus confecto potuit præiudicare, aut renunciare Iuri Parthemiæ, illudque directè, vel indirectè lædere, aut remittere; iuxta doctrinas in prima decisione allegatas, quibus addi potest *decisio in Romana hæreditatis de Saluiatis 29. Nouembris 1602. coram Litta*; Et venditio vineæ facta à Parthemia nihil facit, quia † constat non habuisse effectum, dum Parthemia adhuc continuauit in possessione, & modò in eadem insistit Ghirlantius, & de hac venditione non constat in actis, vltra quod in omnem euentum censetur vendidisse † ius, quod habebat, & sic inde non potest argui quin etiam vigore Saluiani possideret; Commissio autem tam nomine Capituli, quam nomine Parthemiæ obtenta non potest obesse, cum non appareat Parthemiam, aut Margharitam vnquam ea fuisse vsam, & illa non excluderet possessionem etiam in vim Saluiani.

Minus obstat, quod confessio † Procuratoris munita adminiculis declarationum Parthemiæ, venditionis, & alijs debeat eidem præiudicare, licet procurator non haberet mandatum speciale cum statutarijs solemnitatibus confectum, iuxta notata per *Addent. ad fan. mem. Gregorium XV. decis. 188. numero 11.* Quæ omisso, quod nullum relevans deducitur adminiculum, & vnumquodque ex supradictis sublatum fuit; Respondebatur id Iure obtinere, quando sumus in confessione † ipsius Mulieris, vt declarant *Molleg. Romian. ad Statut. Vrbis Glos. 7. numero 42.* Quia tunc ex adminiculis tollitur suspicio & præsumptio fragilitatis muliebris, cui innititur dispositio Statuti: secus autem est in confessione Procuratoris, qui sine solemnitatibus, nō potest quidquam agere, in quo mulier læsi possit.

Nec aduersatur, quod cum non doceatur in Iudicio Saluiani Iudicè ritè, & iustè pronunciasse ad fauorem Parthemiæ, Ghirlantius bene adhuc potuerit agere, & obtinuerit ex spolio: Quoniam prò validitate, & iustitia sententiæ in Saluiano latæ ad fauorem Parthemiæ præsumitur, & hodie non versamur in causa appellationis interpositæ à dicta sententia, quo casu iustitia esset probanda, sed versamur in iudicio spolij à Ghirlantio intentato, & ideò eidem prætendenti se spoliatum incumbit onus probandi iniustitiam dictæ sententiæ, quod nedum hucusque non præstitit, sed de contrario potius constare Domini existimarunt.

Tandem nec obstat, quod cum Parthemia ab anno 1595. vsque ad annum 1607. & sic per duodecim annos vineam possederit, censendum sit fuisse satisfactam de credito scut. 100. cum fructibus, pro quo fuit immissa, siquidem fructus Vineæ de dicto tempore prætenditur ascendisse ad scuta 24. ex Instrumento venditionis, de quo in summario Ghirlantij, num. 4. nec minus habendam fuisse rationem meliorationum, de quibus nec in genere, nec in specie constitisse dicitur de tempore, quo fuerunt latæ sententiæ ad fauorem Pauli.

Quando quidem Domini transiuerunt cum responsione in alia decisione data, nempe quod de huiusmodi satisfactione nullibi constat, & ex testibus datis in summario præteritæ positionis, numero 3. probatur vineam de tempore immissionis fuisse adeo desertam, & incultam vt nullos ferret fructus, ex quibus Parthemia de credito suo posset satisfieri, imo & fuisse multis melioramentis, & cultura auctam ab ipsa Parthemia, itaut † meliorationum fructus ab eadem deducendi essent, & pro melioramentis ipsis, de quibus constabat in genere ex depositione Testium examinatorum coram iudice vltimæ sententiæ, vt liquet ex registro fol. 98. non autem solùm in Rota, vt supponebant informantes pro Ghirlantio, † danda esset retentio, iuxta *decis. Put. 10. de sent. & re iud.* cum alijs in priori decisione congestis: neque ex asserto Instrumento venditionis, de quo in Summ. Ghirlantij numero 4. posse deduci vllam probationem circa redditionem fructuum vineæ, visum fuit, tum quia de eo non constat in actis, tum quia, vt supra dictum fuit, Instrumentum illud non habuit effectum, cum & Parthemia fuerit postea comenta vti posseditrix Vineæ venditæ, & eadem Vinea modo possideatur ab ipso Ghirlantio.

Ex quibus vtraque parte informate vnanimiter Domini censuerunt sententias esse infirmandas, & ita stabdum in decisis, &c.

R. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicommissi de desiderijs Lunæ 25. Junij.

1619.

ARGVMENTVM.

Fideicommissario in quibus bonis fideicommittentis detur immissio ex remed. l. fin. C. de edict. Adr. toll. & ad hoc, quid sufficit, vt probet. Identitas ex quibus excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario danda est immissio ex remed. l. fi. C. de edict. D. Adr. toll. in possessionem bonorum, quæ per fideicommissarium semel possessa fuerunt:*

1 *Cum huiusmodi possessio præsumatur continuata, nec opus est probare aliquem titulum, seu dominium ipsius fideicommittentis.*

2 *Fideicommissario, quando non impediatur immissio ex detractionibus legitimæ, & trebellianicæ.*

3 *Bona diuisa inter fideicommissarios tamquam de bonis aliquorum fideicommissa subiectis, ad illum fideicommittentem sunt de bona referenda.*

4 *Identitas excluditur ex diuersitate confinium, demonstrationum, ac locorum.*

5 *Probatio certa, & concludens, non potest elidi ab imperfecta, & præsumptiua probatione.*

DECISIO CCCXIII.

VT absoluere disputationem super singulis corporibus, quæ D. Stephanus prætendit sibi deberi ex fideicommisso Hieronymi, Proposui dubium, An illi esset danda immissio super possessione Bagnarolæ tornaturarum 175, & possessione Cazzani tornaturarum 116. & affirmatiue responsum fuit per Dominos, ex iisdem rationibus, quibus eidem dixerunt dandam esse immissionem in reliquis corporibus, vt in decisionibus in hac causa emanatis.

Dee existentia enim fideicommissi, & illius puritate non ambigitur, quia de his cõstat ex duabus decisionibus 20. Martij, & 26. Iunij 1626. coram me.

De identitate autem quoad possessionem Cazzani apparet ex decisione sub die 14. Iunij 1627. & quoad possessionem Bagnarolæ ex alia decisione sub die 24. Martij 1628. coram me. Et certa est conclusio † fideicommissario dandam esse immissionem ex *remed. l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll.* in possessionem bonorum, quæ à fideicommittente semel possessa fuerunt, cum huiusmodi possessio † continuata præsumatur, nec opus est probare aliquem titulum, siue dominium eiusdem fideicommittentis, vt toties iam fuit dictum in hac causa.

Nec huiusmodi immissionem impediri † posse putarunt Domini ex detractionibus legitimæ, & Trebellianicæ, quia & Trebellianica fuit prohibita, & legitima consumpta in aliis alienationibus, vt etiam fuit firmatum in hac eadem causa sub die 10. Decembris 1628. & 14. Maij proxime præteriti.

Minus dici posse videtur hasce possessiones à Ioanne seniore patre Hieronymi prouenisse, & sic ad eiusdem Ioannis fideicommissum referendas esse. Quoniam appareret immò illas diuisas fuisse inter filios Hieronymi tamquam de bonis suppositis fideicommisso eiusdem, † & ideò referendæ sunt ad dictum Hieronymi fideicommissum, *ad trad. per Castr. consil. 247. nu. 1. versic. & hoc probarunt lib. 1. & consil. 94. ad fin. lib. 2. Rota coram Reuerendissimo D. meo Decano decis. 120. num. 2. & 3.* & idem firmatum fuit 14. Iunij 1627. in hac eadem causa.

Nec obstat Ioannem seniorem prædictum nonnullas possessiones in Communi Cazzani acquisiuisse, ibique se pro confinante assignasse, quoniam non apparet quod tornaturæ illæ emptæ à Ioanne includantur in prædio, cuius impetitionem hodie petit D. Stephanus, nec conueniunt cõfines, † nec numerus tornaturarum, nec demonstrationes, nec locus loci, & propterea ex hac diuersitate excluditur identitas *l. fornaci ibi gl. in verbo minus, ff. de confib. Bart. in l. demonstratio falsa, nu. 14. in 7. q. ff. de condit. & demonstr.* & illæ tornaturæ fortasse sunt in eadem Villa Cazzani, sed non sunt in hoc corpore, quod eo magis dicendũ est, quia probatio D. Stephani † est certa, & concludens, nempe quod hæc precisè bona fuerunt possessa à Hieronymo, vnde non potest elidi ab imperfecta, & præsumpti ua solũmodo probatione, quæ pro Dominis Sangeorgijs deduci posset, prout alias animaduersum fuit in hac causa sub die 7. Maij præteriti.

Et ita pro informante responsum fuit.

R. P. D. MERLINO.

Assisien. Emphyteusis Mercury 27. Iunij. 1629.

ARGVMENTVM.

Concessio emphyteusis facta ad tertiam generationem, quando comprehendat pronepotes, & quando secus.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis, vel feudum si concedatur alicui vsque ad tertiam generationem, venit solummodo recipiens, & filius, & nepos. vide rationem nu. 4.*
Secus verò si addatur, ad eius, vel ipsius generationem.

2 *Generare nemo potest se ipsum.*

3 *Generatio tertia vt constituatur, requiruntur pronepotes.*

6 *Emphyteusis concessio facta ad tertiam generationẽ comprehendit etiam pronepotes, sed opinio ista restringitur.*

7 *Decis. 218. part. 4. diuers. declaratur.*

8 *Decis. Card. Seraph. 1362. & sel. rec. Gregor. XV. 322. declaratur.*

9 *Emphyteusis Ecclesiastica non conceditur nisi pro filijs, & nepotibus.*

10 *Ecclesiastica concedens emphyteusim in dubio censetur se velle conformare cum dispositione §. emphyteuta Auth. de non alien.*

11 *Emphyteusis ecclesiastica potest concedi in perpetuũ.*

12 *Tenet. in auth. licentia Auth. de alienat. declaratur.*

13 *In correctoris faciendo est interpretatio, vt minus cẽ seatur correctum, quam fieri potest.*

14 *Verba, quando stant demonstratiue non alterant dispositionem.*

15 *Infra, & quando flexa augmentatiue.*

16 *Relatum est in referente.*

DECISIO CCCXIV.

VSque de anno 1400. RR. Patres Sancti Saluatoris in Lauro concesserunt in Emphiteusim bona, de quibus agitur, Antonio stipulãti pro se & filijs, & Nepotibus masculis, & fratribus carnalibus, & corũ filijs, ac nepotibus masculis in tertiam generationem, & de anno 1531. Idem Patres confirmarunt eamdem Emphiteusim Barnabeo, & Feliciano, ac eorum fratribus, & ibi dicitur, quod Conductores eorumque successores vsque in tertiam generationem masculinam tenerentur seruare quædam pacta, & conuentiones. Modo quæstio est an in huiusmodi concessionibus comprehendantur Petrus Antonius, &

& fratres, qui sunt pronepotes Feliciani, super qua extra Rotam hodie proposui dubium; & DD. dixerint pronepotes non comprehendi, nisi suffragetur cōsuetūdo, de qua alias videndum erit.

Vera enim, & cōmuniter recepta est distinctio Bartoli relata per *Bald. in authent. si quas ruinas nu. 4. C. de Sacrosc. Eccles.* quod vbi feudum, vel Emphiteusis conceditur alicui vsque ad tertiam generationem, † vnaquæque persona dicitur constituere vnam generationem, ita vt veniant solummodo, & recipiens, & filius, & nepos, secus † autem si addatur ad eius, vel ad ipsius generationem, quasi quod tunc distinguatur generatio à generante cum † nemo possit se ipsum generare, & hoc secundo casu veniunt recipiens filius, nepos, & pronepos, quam distinctionem sequitur, *Ias. in l. secunda, numero 166. C. de Iure emphiteot. Alex. in l. quod dicitur 130. num. 23. circa finem versic. item puto de verbor. obligat. Bellon. Sen. qui de communi testatur consil. 80. nu. 7. Ceph. cons. 582. nu. 24. Gabr. consil. 90. in principio lib. 1. Menoch. cons. 115. nu. 28. & consil. 883. nu. 2. & 1066. nu. 10. Honded. cons. 54. n. 12. lib. 1. & cons. 30. n. 38. lib. 2. Modern. Bonon. var. resol. lib. 2. c. 53. n. 1. Simō de Præt. cons. 88. per tot. Hieron. Pappon. cons. 86. & 87. per tot. Rauden. decis. Pisan. 42. nu. 48. p. 1.* & ita etiam tenuit Rota, vt apud *Verall. decis. 18. p. 2. & in Farfen. Villæ Caprolæ 20. Maij 1592. coram Penia, & in Bononien. Bonorum 18. Martij 1611. coram Reuerendiss. D. meo Decano, quæ est decis. 305 nu. 1. p. 1. recent.* Ratioq; differentiæ assignari potest, quia quādo
4 simpliciter † dicitur ad tertiam generationem, Dominus directus considerat generationes in abstracto, & absolutè, non autem respectiuè, & tāquam generationes alicuius certæ personæ, & ideo tot terminos, & gradus constituit in concessione, quot sunt personę, & sic in tertia persona terminatur concessio veluti in tertia generatione, quoties verò apponit dictionē eius, vel ipsius tunc in concreto, & respectiuè considerat generationes, tanquā proueniētes à primo receptore, & tūc benè intrat distinctio inter generantē, seu causam generationis, & ipsam generationem, & hoc casu debent dari tres successiui successores prouenientes à receptore, & ab eo distincti, & consequenter ad
5 † constituendam tertiam generationem comprænduntur Pronepotes, vt bene per *Papon. in dicto cons. 86. nu. 14. & seqq.* & est decisio Collegij Pisani.

Nec obstat, quod aliqui contrarium tenuerint prout *Rosental. de feud. cap. 7. conclus. 13. nu. 6. & in Scholijs litt. H. Mant. de tacit. & ambig. d. 22. tit. 25. n. 25. & seqq.*
6 qui dixerunt etiam in concessione facta alicui † vsque in tertiam generationem comprædendi pronepotes, quia contra eos stat communis opinio, quam pluries Rota alias amplexa fuit.

Minus obstant decisiones in contrarium allegatæ,
7 quia † *decis. 218. par. 4. diuers.* loquitur vbi addebatur verbum finitam, qua dictione cessante ibi potius Rota inclinabat in approbationem opinionis Bartoli, vt bene in d. Farfen. vbi distinguuntur casus Decis. verò
8 † *Seraph. 1362. & San. me. Greg. XV. decis. 522.* quę in eadem causa emanarunt loquuntur quādo adest pronomen ipsius, & in *dicta dec. 522.* admittitur prælegata decisio *Verall. 18. p. 1.*

Quæ certiora redduntur in præsenti casu ex duobus, primo quia versamur in Emphitheusi Ecclesiasti
9 ca, † quæ regulariter non conceditur nisi pro filijs, & nepotibus §. *emphit. auth. de non alien. & permutan. Simon. de Pret. d. cons. 88. nu. 3. & seqq. Papon. d. consil. 86. nu. 3.* & ideo stante dubietate præsumendum est Eccle
10 siam inuestientem se † conformasse cum dispositione d. §. *emphit.* vt per *Menoch. d. cons. 883. num. 3. & 4.* Et quamuis in §. *licentia auth. de alienat. & emphiteus.* dicatur Emphiteusim Ecclesiasticam posse concedi
11 † etiam in perpetuum, & hinc apparet dispositionem d. §. *Emphiteusim fuisse correctam*, vt considerat *Angel. in d. §. licentia, & d. §. emphiteusim & Menoch. d. consil. 1066 nu. 1.* Quoniam dispositio † d. §. licentia, locum
12 obineret si expresse concessa fuisset Emphiteusis in perpetuum, vel vsq; ad Pronepotes inclusiuè, quo casu non posset dubitari de voluntate concedentis, quia facultas in d. §. licentia verè conceditur, sed in casu nostro dubium est an Dominus Directus voluerit extendere concessionē ad pronepotes, & ideo censetur potius voluisse se conformare cum d. §. Emphiteusim tāquam magis vtili, & proficuo Ecclesiæ, & circa hoc non videtur correctus per d. text. in §. licentia, in cor-
13 rectorijs † enim facienda est stricta interpretatio, vt minus censeatur correctum, quam fieri possit *c. cū expediat, c. constitutio* vbi *glos. in verb. immutata de Elect. in 6.* benè *Decian. cons. 16. nu. 36. lib. 1. Cephal. cons. 55. nu. 4.* & in his terminis, *Pappon. d. cons. 86. nu. 5.*

Secundo, & ex hoc Dominis videbatur sublata omnis difficultas, quia simpliciter non fuit concessa Emphiteusis Antonio vsque in tertiam generationē, sed expressim fuerunt nominatæ aliæ personæ sub his verbis nempè pro ipso, filijs, & Nepotibus vsque in tertiam generationem, vnde hæc verba vsque in tertiam
14 generationem stant † demonstratiuè, non autem augent dispositionem antecedentē, vt egregiè per *Castr. consil. 338. num. 2. lib. 2.* qui in hoc dicto non reprobatur, immò eū sequitur, *Cephal. consil. 582. n. 13. Honded. d. cons. 32. n. 38. & 41. lib. 2. Modern. Bononien. var. resolut. d. c. 53. n. 2. lib. 2.* vbi addit quod hoc casu res caret dubitatione, & in his terminis idem dixit *Rota in Perus. Emphit. 20. Martij 1628. corā R. P. D. meo Dunozzetto.* Et verba in tertiam generationem, ne contrarientur antecedentibus debēt exponi scilicet pro dictis recipiente, eius filijs, & Nepotibus, siq. voluisset Prælatus comprædendere etiam Pronepotes facile fuisset nominare Pronepotes, quemadmodum nominauit filios, & Nepotes, nec tunc opus fuisset ponere verba vsq. in tertiam generationem, vel post Nepotes addidisset dictionem, Et, dicendo, & vsque in tertiam gene
15 rationem, tunc † enim dictio, & steterisset augumentatiuè, vt perpendit *Castren. d. cons. 338. nu. 2. lib. 2.*

Nec obstat concessionem illius Emphiteusis fuisse confirmationem alterius prius factæ Antonio per hæc verba, locarunt, vt in alijs instrumentis Antonio, Ioāni, alias de Termino, eorumque filijs, & nepotibus masculis in tertiam generationem, & idcò cum ista concessio habeat relationem ad alia Instrumenta, in quibus concessiones fiunt ad tertiam generationem finitam,
16 & cum relatū † sit in referente, hæc concessio debeat intelligi ad tertiam generationem finitam quo casu comprædenduntur Pronepotes quemadmodū hac ratiocinatione vsa est *Rota in d. Bononien. bonorum 18. Martij 1611. coram Reuerendiss. D. meo Decano.*

Quia in casu prędenti illa verba, vt in alijs Instrumētis Domini putarunt referenda esse ad Emphiteusim, non aūt ad personas cōprædensas in ipsa, quia verba

locatrunc vt in alijs Instrumentis, adhærent ipsi locationi immediatè, non autem personis, nec Instrumentum dicit locarũt pro se filijs, & Nepotibus, vt in alijs Instrumentis. Et ita vtraque parte informante,

R. P. D. MOTMANNO.

Leodien. Castrorum Mercur. 4. Julij. 1629.

ARGVMENTVM.

Metus, & vis ex quibus probentur, & quando remissoria concedatur ad effectum prædicta probandi. Transactio propter enormem læsionem & præiudicium rescinditur, & accepta eius intuitu, quando sint restituenda, & quando possint retineri.

SVMMARIVM.

1 *Metus, & vis incussio probari potest per indicia, & coniecturas.*
2 *Coniecturæ, & præsumptiones per quas probatur metus, plurimum pendent à depositionibus testium, qui sensu corporeo perceperint actus inferẽtes metum.*
3 *Remissoria in prophanis non denegatur, etiam absque fumo.*
4 *Testes etiam nulliter examinati faciunt non leue probationis adminiculum, ad effectum concedendi remissoriam.*
5 *Metus præsumptio cadit in eo, si inferatur ab illo, in cuius modo à pueritia, & inde per plures annos fuit educatus.*
6 *Remissoria non denegatur, si constet de relevantia articulorum.*
7 *Metum iustum etiam cadentem in constantem virum inducunt seueritas, & mens, inspecta minantis qualitate.*
8 *Actus per vim, & metum factus, vt annulletur, requiritur quod inferens vim, & metum, sit solitus exequi minas.*
9 *Metus dicitur perpetuo durare, si causa metus duret.*
10 *Transactio rescinditur propter enormem lesionem & præiudicium alicuius.*
11 *Transactio parit exceptionem litis finitæ.*
12 *Metus non potest dici esse purgatus, dum durat vita inferentis.*
13 *Testes, si in repetitione referunt se ad præcedentem depositionem probant.*
14 *Articuli, qui melius specificant materias, quam primi dati, sunt admittendi.*
15 *Transactionem rescindere volens, tenetur ad restitutionem eius, quod illius vigore accepit.*
16 *Transactionem, quando quis rescindit, non tenetur restituere accepta, dum pars non opponit.*
17 *Transactionem rescindens potest retinere accepta ex aliquo titulo.*
18 *Acta præsumuntur integre translata, dum contrarium non probetur.*

DECISIO CCCXV.

NObilis quondam Maria de Senseille constante primo matrimonio instituit sibi hæredem vniuersalem Dominum Paulum de Berlo Nobilem Leodiensem suum ex sorore nepotem. Deinde secundo nupta quondam Comiti Ioanni Iacobo de Belgiogioso Regis Catholici armorum Ductori fecit eidem in dicta Institutionis præiudicium omnium bonorum suorum donationem, quam ipse Comes post dictæ Mariæ obitum per sententiam iudicialiter latam confirmari obtinuit. Et successiuè ad quandã deuenit transactionem cum Domino Paulo, cui tradidit nonnulla bona ex eadem hæreditate prouenientia, ac ab ipso omnium iurium super ea sibi competentium cessionem reportauit.

Demum sequuto obitu Comitis, D. Paulus lite contra illius hæredes intentata impugnauit donationem tanquam per vim & metum á Comite illatos extortã, & cum pro parte dicti D. Pauli prætenderetur id probari posse tam per quandam schedam a Maria proprio sanguine conscriptam, quæ eget recognitione, quam per testes examinandos super articulis concernẽtibus causas metus nõ modo Mariæ, sed etiam ipsimet Paulo illati. Ideo dubio proposito, an Remissoria esset concedenda, Domini affirmatiuè responderunt, quia articuli versantur circa indicia, & coniecturas,

1 quibus vis & metus incussio † probari potest ad notat. per *Dost. in l. metum. C. de iisque vi met. Dec. in l. in omnibus 39. numero 7. ff. de regul. iur. Anchar. consil. 299. numero 1. Alexandr. consil. 98. numero 6. libr. 3. Menoch. de arbitr. cas. 136. num. 1. Seraph. decis. 771. numero 1. & 2. Sanctæ memor. Gregorij XV. decis. 26. numero 5.* Et huiusmodi coniecturæ & præsumptiones

2 plurimum † pendent à depositionibus testium, qui sensu corporeo perceperint actus inferentes metum, *Innoc. in capit. super hoc de renuncia. Bartol. ind. obtempem ff. de Condit. ob turp. caus. Paris. consil. 58. numero 68. volum. 4. Corset. in singular. in verb. Testis Decis. consil. 534. in fin. Mascard. de probat. conclus. 1055. Gabr. de testib. conclus. 4. nu. 15. Boer. decis. 100. num. 3. & dec. 102. num. 9. par. 1.*

3 Et quamuis in prophanis † Remissoria non consueuerit denegari etiam absque fumo. *Rota decis. 101. numero primo, par. 1. diuers.* Attamen adsunt depositiones aliorum testium examinatorum ad perpetuam rei mem. quæ de dicti Comitis inhumanitate, & sæuitia non modo fumum, sed etiam non leue probationis adminiculum præbent, etiam † si nulliter essent examinati, *Rain. consil. 46, num. 10. lib. 4. Cassad. decis. 3. nu. 2. de dilat. Caputaq. decis. 208. num. 10. p. 2. Greg. XV. dec. 562. nu. 4. & ibi Addent. nu. 6.* tam attenta qualitate sexus eiusdem Mariæ patientis metum, *Gl. in cap. eum locum. de sponsal. Ias. in d. l. interpositas, num. 4. C. de transact. Dec. in d. l. in omnibus, num. 3. ff. de Reg. Iur. Soccin. Sen. consil. 263. numero 5. libro 2. Rom. in sing. 229. & ibi addit Seraph. d. decis. 771. nu. 4.* quam respectu Pauli eius nepotis, in quem vti Iuniorem cum in eisdem

4 ædibus Mariæ, & Comitis Coniugum à pueritia, † & inde ad plures annos fuerit educatus, cadit etiam præsumptio metus *Tiraq. de leg. Connubialis. 5. n. 36. Aret. cons. 24. num. 6. Soccin. dicta cons. 263. nu. 3. Menoch. de arbitr. dicto cas. 136. num. 6.*

Visum

Visum autem fuit constare de releuantia articulo-
6 rum, quæ posita, manifestum † est Remissoriam non denegari, *l. de die, §. iubetur, ff. qui satisd. cog. Rot. decis. 695. num. 2. par. 2. in recent.* quia continent dicti Comitis inhumanitatem erga coniugem qui adimebat omnem libertatem imò illam tenebat sub custodia, neminemque permittebat cum ea colloqui, vel habere commercium, præter vnam famulam gibbosam, quodque non sponte, sed per minas, & metum dicti Comitis donationem ad ipsius fauorem fecerit. Præ-
7 terea articuli tendunt ad probandum † illius feritatem, minas, quæ inspecta minantis qualitate inducunt iustum metum etiam cadentem in constantem virum ad *trad. per Cranett. cons. 49. nu. 1. & 3. & 461. num. 7. & per Bald. cons. 364. num. 5. lib. 3. Rim. Iun. consil. 77. num. 19. & 215. num. 58. Dec. cons. 219. num. 5. Ferrett. cons. 311. num. 8. sanctæ memoriæ Gregorii XV. dilta dec. 326. num. 31. & seqq.* Quodque ipse erat so-
8 litus suas minas † exequi tanquam vir militaris, & armorum doctor, quam circumstantiam ad annullationem actus facti per vim, & metum requirit, *Alb. in cap. causam matrimony, num. 5. vbi Dec. etiam num. 5. de offic. deleg. Seyssel. in prædicta l. interpositas, num. 19. C. de transact. Boer. dec. 100. num. 11.* qui metus potuit verisimiliter durare donec dictus Comes fuit superstes, & consequenter perpetuo † afficere dominum Paulum ex ijs, quæ tradunt, *Paris. cons. 139. num. 25. li. 4. Dec. cons. 129. num. 10. Alex. cons. 1. num. 15. vol. 3.*

Vnde resultat quoque relleuantia articulorum, qui continent probationem metus excludentis eiusdem Domini Pauli consensum præstitum transactioni inter ipsum, & dictum Comitem post Mariæ obitum
10 subsequutæ, cuius vti factæ † in eius enormem læsionem ac præiudicium peti potest rescissio, *Soccin. Iun. cons. 47. num. 34. & seqq. Afflict. dec. 69. num. 4. vers. Vnde Rot. dicte dec. 102. num. 2. par. 1. diuers.*

Non obstat sententia alias ad fauorem Comitis lata, quæ transiuit in rem iudicatam, neque pariter præ-
11 dicta transactio † postea subsequuta, ex quibus oritur exceptio litis finitæ ad *text. in cap. 1. de lit. contest. & in leg. Fratres C. de transac.* quia cum metus ob sęuitiam dicti Comitis inculsus duraverit quousque ipse superstes fuit, non modo præd. tæ sententiæ, sed etiam tran-
12 sactioni causam dedit, † & durante illius vita purgatus esse non censetur, *Dec. cons. 119. nu. 7. & cons. 468. num. 5. & cons. 690. num. 12. Pedemont. decis. 172. num. 11. Grat. cons. 38. num. 4. lib. 2. Neuiz. cons. 52. num. 24.*

Neque etiam obstat, quod articuli contineant in eorum substantia materiam super qua alij testes ad perpetuam rei memoriam ante litis ingressum fuerũt examinati, quia dd. testes examinati fuerunt extraiudicialiter paulo post obitum Comitis ad præbendum fumum vis & metus, & extra præsentem litem, ac pro inde non modo testes nouiter repertos sed etiam eos-
13 dem iam examinatos † cum relatione ad præcedentẽ depositionem, denuo examinari posse, & eorum dicta probare dixit, *Rota in Imolen. pecuniaria 3. Iulij 1628. coram R. P. D. nco Virili, vbi allegatur Verall. decis. 287. p. 3.* præsertim super articulis melius specifi-
14 cantibus materias, † qui propterea sunt admittendi, *c. auditis vbi Innoc. de præscript. Cranett. cons. 94. num. 3. & fuit dictum in Vigleuanen. locationis 5. Maij 1597. coram Corduba, & in Ispalen. iurisnominandi 28. Nouemb. 1612. coram Reuerendiss. D. Patriarcha Antiochen.*

Minus obstat, quod D. Paulus agens rescissoria
15 † teneatur ad restitutionem eorum quę vigore transactionis accepita Comite per *l. fi diuersa. C. de transac. Greg. XV. sanctæ mem. dec. 418. num. 9.* Tum quia hu-
16 iusmodi † restitutionem ipse non teneturofferre, dum pars non opponit. *Rot. dec. 810. num. 2. par. 1. diuers.* Tum etiam quia, cum bona recepta proueneriut ex
17 hæreditate Mariæ † cuius ipse fuit hæres institutus, potest titulo Institutionis ea retinere, *Rot. d. dec. 102. n. 3. par. 1. Diuers. Seraph. dec. 922. num. 8.*

Denique non obstat, allegatus defectus integræ transportationis actorum, quia constat de illorum productione penes notarium causæ facta per procu-
18 ratorem hæredum dicti Comitis, & pro † integra trãsportationẽ præsumitur, dum de contrario non docetur, *Aym. de anticip. temp. par. 2. num. 55. Rota in Calagurritana beneficij de Ocon. 28. Maij 1603. coram bo. mem. Litta. Gregor. XV. S. M. decis. 59. num. 1. & ibi Addent. num. 5. & dec. 118. num. 3.*

Et ita decisum vtraque parte informante &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO DECANO.

Sabinen. Cæsii Montis Rotundi, Veneris 3. Augusti. 1629.

ARGVMENTVM.

Legitimatio ad hoc, vt nõ dicatur subreptitia debẽt narrarida; quæ reddiderunt concubitum nefandius. Homicidium vxoris non ad effectum contrahendi matrimonium cum aliqua, sed causa metus cum illa libidini vacandi, licet dirimat matrimonium contrahendum cum illa, tamen an dirimat id contractum. Matrimonium inter raptam, & raptorem, quando subsistat.

SVMMARIVM.

1 *Homicidium vxoris ad effectũ contrahendi matrimonium cum aliqua, nedum hoc casu matrimonium cõtrahendum impedit, sed dirimit contractum.*
2 *Legitimatio est subreptitia, si non exprimantur ea, quę difficiliorem concessionem redderent.*
3 *Filium fuisse spurium, in legitimatione dicitur narratum, si exprimetur, quod ex Patre vxorato, & muliere soluta ortus fuit, & num. 5.*
4 *Dictio, sine, stare solet ampliatiue.*
6 *Dictio, alias, est dictio qualitatis, & exponitur, idest, aliter, vel alio modo.*
7 *Dictio, alias, importat alios casus præter expressos.*
8 *In legitimatione, ex clausula sine vt præmittitur, sine alias quouis, &c. censetur Princeps cogitasse de omnibus impedimentis obstantibus, & omnia illa tollere.*
9 *Oldrad. consil. 247. intellectus.*
10 *Legitimatio si obstet ei Concilium generale, eget specialiderogatione, & an sufficiat specialis.*
11 *In Decimarum materia licet sit opus in specie derogare c. nuper. de decimis quod est Concil. Lateranen. tamen si erogetur alicui Concil generali, & postea addatur clausula, & aliis conciliis &c. censetur illi derogatum.*

12 Di-

13 *Dictiones fiue, & alias, si adiunctæ sint dictioni, quouis modo tunc ista dictio impedit impetrationem restrictiuam, & comprehendit maiora expressis.*

13 *Dictio, etiam, exprimit casum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem.*

14 *Dictio, etiam, implicat alium casum non expressum, & num. 15.*

17 *Homicidij crimen de coniuge, immediatè impedit matrimonium contrahendum.*

Sed si agatur ad effectum legitimationis prolis ex rescripto Principis, tunc crimen immediatè non affert impedimentum. num. 17.

18 *Illegitimitas, & spurietas, semper immediatè proueniunt ex concubitu, licet magis, & minus prout informatur ab aliquo crimine.*

19 *Ius naturale non distinguebat à principio legitimos ab illegitimis, quia omnes nascebantur liberi, ex individua maris, & fœminæ coniunctione.*

20 *Patria potestatis ius, nec non filiorum liberorum ius, post nuptias inuentas ortum habuit.*

21 *Spurius dicitur, quasi non purus, sed extra naturalem puritatem, ac ex spurcitia, & peccato genitus.*

22 *Naturalis dicitur filius, qui secundum ius naturæ ex individua maris, & fœminæ coniunctione natus est.*

23 *Naturales dicuntur filij, secundum Ius Canonicū, illi qui sunt nati ex soluto, & soluta.*

24 *Concubitus, & natiuitas consideratur in spurietate, & naturalitate.*

25 *Homicidium, si informet concubitum, & inde proles nata vitietur, tunc sufficit quod amplissimè fuerit dispensatum super concubitu, licet de homicidio nihil fuerit dictum.*

26 *Legitimatus dicitur restitutus primis naualibus iuxta naturam legitimationis.*

27 *Legitimandi habens potestatem, dicitur habere facultatem restituendi primis naualibus, & primis iuribus legitimorum.*

28 *Matrimonium non dirimitur ex eo impedimento, quod quis interfecit coniugem, non ad effectum cōtrahendi matrimonium, sed causa melius libidini vacandi.*

29 *Homicidium coniugis ad effectum melius vacandi libidini impedit matrimonium contrahendum.*

30 *In Legitimatione debet exprimi illa qualitas, quæ alterat naturam concubitus, non oportet tamen exprimere, ea, quæ aggrauant vitium patentium, & num. 31. & 47.*

32 *Vxorem, si quis interficiat, alia causa, quam contrahendi matrimonium, si narret in dispensatione, se non interfecisse vxorem, si coram Ordinario id inuenerit, non efficitur periurus.*

Quia narratiua, & dispensatio ipsa intelliguntur de homicidio, quod causet impedimentum ad contrahendum num. 32.

33 *Impedimentum non dirimens matrimonium contractum, sed impediens contrahendum, non causat spurietatem.*

34 *Regul. Cancell. 94. declaratur & num. 39.*

35 *Raptæ matrimonium contrahere potest cum raptore.*

36 *Matrimonium nullum esse potest inter raptam, & raptorem, donec rapta est in potestate raptoris, & num. 38.*

37 *Matrimonium contractum cum rapta valet, de iure Canonico, si dissensus transeat in consensum.*

40 *Clausulæ separentur ratione delicti, &c. positæ in dispensatione matrimonij inter raptam, & raptorem, ponuntur ad iustificationem ecclesiæ.*

41 *Dispensatio obtenta inter raptum, & raptorem, facit cessare omnes pœnas legales.*

42 *Sponsam de futuro alicuius, vel vxorem si quis rapiat nec etiam mortuo viro cum ea matrimonium contrahere potest, ac si contrahatur est irritum.*

Contrarium vide num. 43.

45 *Arguere non licet, de vno casu ad alium.*

46 *Ius speciale, si fit constitutum in aliquo casu, sequitur, quod in contrarium est ius commune extra illum casum.*

DECISIO. CCCXVI.

IN relationibus causarum, dum agerem super expeditione huius causæ plura fuerunt opposita contra legitimationem Franciotti, quę licet fuerint sublata in decisione facta 5. Iulij 1627. Hodie tamen visum fuit dominis negotio iterum maturè discusso præfatis omnibus ad pleniorem satisfactionem respondere. Dum enim opponebatur non sufficere narratū fuisse Pontifici legitimanti, quòd Franciottus natus fuerit ex Henrico vxorato, & muliere soluta, siue vidua, sed debuisse quoq; narrari aliud impedimentū, videlicet, quòd idem Henricus machinatus fuerat in necem viri Faustinæ Matris Franciotti, vt præsupponitur in facto, ea demum ratione, quia cum homicidium † illud impediat nedum matrimonium contrahendum, sed dirimat contractum. c. *super hoc* 5. *significasti de eo qui duxit in matrim. cap.* 1. *de conuers. infidel. Rofell. de legitim. cui num.* 27. de huiusmodi etiam impedimento debuit specifica mentio fieri, ex eo, quòd in legitimatione debent recenseri omnia, quæ possent dirimere matrimonium, cum intentio legitimantis non sit tollere vnum, vel aliud impedimentum, sed habilitare personam; Vndè cum de † vno tantum impedimento, non autem de alterno fuerit facta mentio in dicta legitimatione, illa remanet subreptitia *Oldrad. cons.* 247. *num.* 2. *Io. Andr. in addit. ad speculat. in Rubrica qui. Fil. sint legit. vers. quæro si natus ex patre vxorato Abb. in c. per venerabilem num.* 27. *qui fil. sint legit. Alex. cons.* 129. *num.* 5. *& 6. cum seqq. lib.* 6. *Fulgos. cons.* 23. *nn.* 2. *vers. amplius Barbat. in addit. ad Bald. in l. eam quam nu.* 36. *in littera I.C. de fideicom. latè Lup. de illegitim. Comment.* 3. §. 4. *num.* 6.

Huic fundamento fuit in alia decisione responsum & nunc repetitum quod in narratiua legitimationis exprimitur Franciottum fuisse susceptum ab Henrico vxorato, & muliere soluta, siue vidua, & sic dubitari non potest, quin narratum fuerit eumdem Franciottum † natum fuisse spurium tamquam ex Patre vxorato, & muliere soluta, siue vidua susceptum, vt aduertit *Dec. in cons.* 55. *num.* 4. *vers. Et in casu proposito Prosper Paffettus cons.* 72. *nu.* 30. *&* 31. *Ruin. cons.* 124. *num.* 9. *&* 10. *lib.* 4. Ac propterea cum post istam narratiuam † fuerit subiuncta clausula *siue vt præmittitur siuè alias quouis etiam supradicto, etiam graviori, & magis prohibito modo, etiam speciem narrati concubitus immutante, illegitimè genitus, vel natus existat auctoritate Apostolica &c. legitimamus*, apparet quod ex huiusmodi clausula fuerunt considerati omnes modi spurietatis, ponderando dictionem † *siue*, quæ fiat ampliatiua

pliatiuè *l. si quis ita ff. de auro, & argento legato Rebuff. in tract. nominat. quæst. 14. num. 44. Cened. singul. 42. nu.*
6 *3. & 4.* & dictionem alias, † quæ est dictio qualitatis, & exponitur ideſt, aliter, vel alio modo *l. denique §. interdum vers. verum ff. de pecul. legat. l. 1. § sine ff. de aq. quotid. & aſtiu. Bart. in l. 1. num. 12. ff. de condit. & demonſtr. Hond. conſ. 70. num. 33. vol. 2. Corn. conſ. 160. num. 4. vol. 4. Verall. dec. 210. num. 5. parte. 1.* & importat alios † caſus præter expreſſum *l. qui teſtam. §. mulier teſtimonium ff. de teſtam. Put. dec. 170. in fin. lib. 3.*

8 Et ita in puncto legitimationis, quod ex dicta † clausula generali Princeps cenſcatur cognaſſe de omnibus impedimentis, & omnia propterea tollere, dicit *Caſtren. in conſ. 30. num. 5. lib. 1. Nicolaus de Ubaldis de ſucceſſ. ab inteſt. parte 1. num. 111. vers. Paulus de Caſtro Felin. in c. poſtulaſti num. 2. vers. declara prædicta de reſcript. Ruin. conſ. 73. num. 18. vers. tertius eſt ergo lib. 3. Bero. conſ. 168. num. 3. & ſeqq. lib. 2. Rolan. conſ. 12. num. 45. lib. 4. Paſet. d. conſ. 72. num. 26. in fin. Surd. conſ. 303. num. 14. & ſeqq. vers. tertio colligitur lib. 3. & conſ. 530. num. 22. lib. 4. Menoch. conſ. 19. num. 34. li. 1. Lup. de illegit. comment. 3. §. 4. num. 40.* & in iſtis ter-
9 minis non procedere prædictum conſilium † Oldradi 247. vbi vult de duplici ſpurietate faciendam eſſe mẽtionem, dicit *Alex. conſ. 195. num. 8. lib. 2.* quia iſta non eſt expreſſio in nube, ſed oſtendit enixam voluntatem Principis, qui omnes ſupradicti Doct. fuerunt allegati in dicta deciſione facta 5. Iulij 1627. quorum dicta poſſunt corroborari ex eo, quod, & ſi conciliũ
10 generale obſtans † legitimationi indigeat ſpeciali derogatione *Archid. in c. 1. de conſtit. in 6. ſuper verbo noſcatur*, tamen in legitimatione ſufficit dicere non obſtante quacumque lege, etiam in concilio generali ſtatuta *Iacobat. de concil. lib. 5. art. 19. num. 14. Couar. in epitom. de ſponſal. par. 2. c. 8. §. 9. num. 7. vers. quibus*
11 *ego addo* Prout in materia decimarum licèt ſit † opus in ſpecie, quod derogetur *c. nuper de decimis*, quod cõtinet conſtitutionem concilij Lateranenſis, tamen ſi derogetur alicui concilio generali, & poſtea ſubdatur clauſula, *& aliis conciliis &c.* cenſetur etiam derogatum dicto concilio Lateranen. *Dec. conſ. 341. nu. 10. in princ. Prabus ad Monac. in c. cum in tua num. 23. vers. & quod neceſſaria ſit. de conſuet. in 6. & fuit dictũ in cauſa Conchen. exemptionis decimarum 17. Martij 1589. coram Orano & alias ſæpiſſimè.*

Et prædicta eo facilius procedunt, quia dictis dic-
12 tionibus, † *ſiue, & alias*, eſt adiuncta alia dictio *quouismodo*, quæ impedit interpretationem reſtrictiuam & includit etiam maiora expreſſis *gloſſ. in Clem. ne Romani in verſ. quouis modo de elect. & in c. fin. in verſ. quouis modo de ſent. excommun. in 6. Natt. conſ. 435. num. 19. lib. 2.* & operatur quod non poſſit opponi aliqua ſpurietas etiam maior iuxta notata per *Ruin. conſ. 98. num. 11. lib. 2.* quod etiam ad tollendas omnes difficultates claris verbis exprimitur in legitimatione; non enim Pontifex vtitur ſolis verbis, *ſiue aliis quouismodo*, ſed adiecit *verba etiam grauiori, & magis pro-*
13 *hibito*, quæ dictio † *etiam*, exprimit caſum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem *l. etiam ff. de verb. ſignif. d. conuenticula C. de Epiſc. & Cleric. d. etiã C. ſi tutor, vel curator. Surd. conſ. 445. num. 28.* & impli-
14 cat alium † caſum non expreſſum idem *Surd. conſ. 354. num. 7. Cened. ſingul. 51. num. 2.* vbi id admittit in materia ſtricta, & exorbitanti, *& ſingul. 69.* prout etiam *Rota in dec. 51. num. 8. par. 1. recen.* Et ceſſat omnis difficultas ex ſequentibus verbis ibi *etiam ſpeciem narrati concubitus immutante*; ex illis enim conſtat Papam voluiſſe tollere qualemcumque ſpurietatem, etiam quod immutaret ſpeciem narrati concubitus, & ſic
15 implicat, † & extendit ad hunc caſum etiam quod ſuperius non fuerit expreſſus, vt per iura ſupra allegata & benè ad propoſitum *Bald. in d. l. eam quam num. 16. C. de fideicom.*

Non obſtat, quòd fuerit narratum impedimentũ ex concubitu nempè, quod Franciottus erat natus ex Henrico coniugato, & muliere ſoluta, ſiue vidua, & ſic licet generaliter Papa ſubſtulerit impedimentum ex præfato concubitu ibi *etiam ſpeciem narrati concubitus immutante* &c. non tamen ſubſtulit impedimen-
16 tum † criminis prouenientis ex homicidio, quod impedimentum de per ſe ſubſiſtit *Hoſtien. in ſumma in print. de eo, qui duxit in vxorem, quam poll. per adul. Abb. in c. 1. ſub num. 4. de conuerſ. infidel.* Nam huic fundamento fuit reſponſum quod obiectum poſſet conſiderari, ſi ageretur de diſpenſatione ad effectum matrimonij contrahendi, quia crimen homicidij immediatè impediret matrimonium contrahendum, ſed
17 † cum agatur ad effectum legitimationis prolis ex reſcripto Principis, crimen immediatè non affert impe-
18 dimentum, cum ſpurietas, † & illegitimitas, ſemper immediatè prouenient ex concubitu, licet magis, & minus ſecundum quod informatur ab aliquo crimine vt per *Lup. de illegitimis comment. 2. in præfatione per*
19 *totum*; Ius enim naturale non † diſtinguebat à principio legitimos ab illegitimis, quia omnes naſcebantur liberi ex individua maris, & fœminæ coniunctione, *l. 1. §. ius naturale ff. de iuſt. & iur. Caſtren. conſ. 467. nu. 2. lib. 2. Iacobus Butrigarius inter conſ. Eccles. de ſen. conſil. 276. num. 1.* Poſtea verò inuentis nuptijs ortum ha-
20 buit † ius patriæ poteſtatis, & ius legitimorum filiorum *Butrigar. & Caſtren. locis citatis*, & ex eo ſpurij, & naturales inuenti, & inducti ſunt, & ſic in conſideranda ſpurietate, vel alia illegitimitate conſideratur cõ-
21 cubitus, & indè natiuitas. Hinc † ſpurius dicitur, quaſi non purus, ſed extra naturalem puritatem, ac ex ſpurcitia, & peccato genitus *Caſtren. d. conſil. 467. num. 2. vers. ex ſecunda, & num. 4. lib. 2.* & etiam natus ex coitu damnato, & punibili de iure ciuili *Aym. conſ. 166.*
22 *in princ.* naturalis verò dicitur, † qui ſecundum ius naturæ ex individua maris, & fœminę coniunctione naſcitur, vt modo dictum eſt, vel ſecundum ius canonicum omnes nati ex ſoluto, & ſoluta dicuntur naturales *Rim. Iun. conſ. 187. num. 83. & ſeqq. Bero. conſ. 165. in princ. lib. 2.* vbi quod ſecundum ius ciuile ſolum naturales dicuntur nati † ex concubinatu, ſed quia cõ-
23 cubinatus de iure canonico eſt ſublatus ſubintrat natus ex ſoluto, & ſoluta.

Et propterea cum ex prædictis clarum ſit, quod in conſideranda ſpurietate, vel naturalitate immediatè
24 † conſideratur concubitus, & natiuitas, non autem aliud impedimentum, niſi mediate, ſcilicet quatenus informat concubitum, propterea in caſu noſtro homicidium per ſe ſolum conſideratum nullam cauſat ſpurietatem, quia ſi non adeſſet concubitus non adeſſet filiatio, quæ eſt ſubiectum, ſine quo ſpurietas mini-
25 mè poteſt dari. Vndè & ſi homicidium informet † cõcubitum, & indè proles nata vitietur, nihilominus ſufficit, quod ampliſſimè fuerit diſpenſatum ſuper

con-

concubitu, quia censetur dispensatum etiam super isto concubitu informato ex homicidio, licet de homicidio nihil fuerit dictum; ex quo ad legitimandam prolem per rescriptum Principis per se non affert impedimentum, sed solum informat concubitum, vt natus ex illo magis, & minus dicatur spurius; quare cũ per legitimationem ex rescripto principis non agatur de tollendo impedimento criminis ad effectum contractus matrimonij, sed vt quis restituatur primis natalibus, sufficit quod amplissimè natalia fuerint con-
26 siderata, & super † his dispensatum; per hoc enim dicitur restitutus primis natalibus iuxta naturam legitimationis *l. 1. C. de natalibus restitutis. Auth. quib. mod. natural. efficiant. sui §. illud, & §. bella Calder. conf. 4. qui fil. sint leg. Ant. de Perus conf. 17. num. 1.* vbi, quod legitimatus dicitur restitutus primis natalibus, & habens facultatem legitimandi dicitur habere facultа-
27 tem restituendi primis † natalibus, & primæuis iuribus legitimorum, & *conf. 87. in prine. Fulgos. conf. 16. in principio*.

Et cessat omnis difficultas, quia cum homicidium non fuerit commissum ad effectum contrahendi matrimonium, sed vt Henricus liberius libidini vacaret, vt clarè deponunt testes, quorum dicta coadiuuantur,
28 ex quo tunc temporis Henricus erat † vxoratus; non causat impedimentum dirimens, vt tenet communis schola Theologorum, & Canonistarum, quos recenset *Sanchez. de matrim. lib. 7. disput. 78. num. 13. & in proprio casu tenent Emanuel. Sà in summa ver. matrimonium nu. 7. Emanuel Rodriquez. in summa tom. 1. c. 229. num. 5. Vega in summam tom. 2. c. 34. cas. 120. Sanchez. vbi supra lib. 7. disput. 78. num. 10. quibus potest addi Basilius Pontius de Leonde. matrim. lib. 7. c. 45. num. 5. vers. si occidit*, & propterea cum illud homicidium non
29 † dirimeret matrimonium contractum, licet impediret contrahendum, vt dicunt prædicti DD. vtique nõ causabat nouam spuritatem, de qua debuisset fieri mentio, prout tunc requiri spetialem mentionem dicunt Doctores supra allegati in obiecto; In legitima-
30 tione enim debet exprimi † illa qualitas, quæ alterat naturam concubitus, vel illegitimitatis, non oportet tamen exprimere illam, quæ aggranat vitium parentum & ita se habet stylus Curiæ *Hostien. in c. fin. in fine de filiis presbit. Felin. in d. c. postulasti num. 2. in 2. declaratione de rescript. Rota dec. 2. & 4. vbi pariter de stilo Curiæ de fil. Presbi. in antiq. quæ duplicatur apud Bisignett. dec. 1. colum.* Et est notabile Cancellariæ fol. mihi 154. in hæc verba *si patens defectum ex coniugato nobili, Duce, Marchione, vel alio Domino temporali, & soluta, impetrat dispensationem, narrando se natum ex con-*
31 *iugato, & soluta, & tacendo qualitatem nobilitatis,* † *vel similem aggrauantem valet dispensatio, nec est stilus Curiæ, quòd tales qualitates parentum aggrauantes exprimantur, & ita tenet notabiliter Host. in c. fin. circa fi. qui fil. sint. legit. Bisignet. de fil. Presb. dec. 1. Idem si narret se natum ex Clerico, vel Præsbitero, & soluta non facta mentione quod soluta erat filia parochiana Clerici, vel Præsbiteri, & quodammodo spiritualis filia, Vndè aggranatur delictum, & videtur commissus durior incestus, vt patet in dictis decisionibus, quæ nota perpetuò, secus si esset filia spiritualis propriè tenara de sacro fonte, vel soluta. sussiet illustris, nobilis, vel similis vt in dictis auctoritatibus quæ nota, quia facile poterunt in cancellaria occurrere, & sunt de pane lucrando.* Vndè benè dicit *Sanchez. de matrim. lib. 8. disput. 24. num. 22.* quod si quis
32 † vxorem interficiat alia causa, quam contractus alterius matrimonij, & narret in dispensatione se non interfecisse vxorem, si coram ordinario id iurauerit non erit periurus, quia narratiua, & dispensatio ipsa intelliguntur de homicidio, quod causet impedimentum ad contrahendum, *& lib. 7. disput. 17. num. 9.* loquendo de impedimentis, quæ non dirimunt contractum, sed impediunt contrahendum dicit, quod præter votum & sponsalia, alia impedimenta obstantia matrimonio contrahendo vsu sunt abolita; quod di-
33 ctum consideratur ex abundanti, † cùm sufficiat, quod Impedimentum non diriniens contractum, sed impediens contrahendum non causet spuritatem, itaut de ea debeat fieri mentio per supradicta.

Neque est verum quod de huiusmodi impedimento etiam quod impediret solummodo contrahendu-
34 esset faciẽda mentio ex regula Cancellariæ 49. † Quia fuit responsum regulam illam quoad primam sui partem non applicari; in ea enim disponitur quod in litteris dispensationis in aliquo gradu prohibito ponatur clausula *si mulier rapta non fuerit, &* quamuis in
35 terminis † *c. fin. de raptoribus* disponatur quod rapta potest matrimonium contrahere cum raptore, vbi datur libera facultas in contrahendo, attamen secundum terminos illius rex. si mulier sit in potestate viri, & matrimonium contrahatur tenet, licet impediretur in casu isto contrahendum, & huic malo fuit prouisũ *per Concilium Trid. sess. 24. c. 6. de refor. matrim.* vbi di-
36 sponitur quod nullum † possit esse matrimonium donec rapta sit in potestate raptoris, vt late post alios considerat *Sanchez. de matrim. lib. 7. disput. 19. num. 24.* & ista clausula fundatur *in d. c. fin.* à contrario sensu *in fine de raptoribus*; licet etiam de iure canonico valeat
37 matrimonium † contractum cum rapta dumodo dissensus transeat in consensum, tamen hoc est verum si alias sint habiles personæ ad contrahendum, *vt in d. c. fin.* & ita considerat *Alphonsus Soto glossator antiquus super ista regula in fine*; quod tamen dictum hodie debet regulari secundum terminos *Concilij Triden. loco*
38 *allegato*; vt scilicet matrimonium non † valeat nisi raptus, & rapta separentur, & in loco libero, & tuto constituantur, & rapta tunc raptorem in virum habere consentiat, & sic ista prima pars regulæ nihil facit ad punctum.

Quo verò ad secundam partem regulæ in illa di-
39 citur † ibi, & *si scienter ponetur clausula vltra in quaterno*; quæ verba *Rebuff. in additi. super hac regula* ita explicat, quod si raptor scienter contraxerit cum rapta, & petatur dispensatio à Papa apponatur clausula in quaterno posita vt scilicet separentur ratione delicti pro tempore quousque ad arbitrium commissarij congruam egerint pœnitentiam, quæ clausula, est desumpta ex c. *ex literis de eo qui cognouit consanguineam vxoris sua*, vt aduertit *Alphonsus Soto* glossator antiquus super d. regula in fine, vbi etiam paulo
40 ante dicit quod ista clausula † ponitur ad iustificationem Ecclesiæ. Vndè nec ista secunda pars regulæ facit ad punctum, est enim intelligenda quando aliqui contrahunt in gradu prohibito, & concurrit insimul raptus & scienter matrimonium fuit contractum *rationes à Rochier super hac regula in fine*, vbi postquam arbitrio commissarij egerint pœnitentiam, dispensatur
41 cum raptore, & rapta, & facta † dispensatione omnes

pœnę

pœnæ legales ceſſabunt, vt videtur innuere *Gloſſ. in c. cum de Puellis 36. quæſt. 2.* vel eſt iutelligenda hodie etiam quando ceſſante contractu matrimonij in gradu prohibito raptores contraherent matrimonium non poſita rapta in loco tuto contra formam Concilij, quod vt dixi in hoc caſu annullat matrimonium; vel ſecundum aliquos, dicta regula poſſet intelligi
42 quando quis rapuit ſponſam † de futuro alicuius, vel vxorem, cum qua aliqui tenent etiam defuncto viro non poſſe matrimonium contrahi, itaut ſi contrahatur ſit irritum per *c. ſtatutum 17. quæſt. 2.* qui tamen intellectus non placuit Dominis, quia ſecundum communem ſententiam ſeruata forma *d. c. fin. de rapt.* & hodie *Concil. Trid. dicta ſeſſ. 24. c. 6. de refor. matr.* ipſum † matrimonium eſſet validum; vt fuit latè deductum coram me *in cauſa Parmen. ſtatus 30. Martij præteriti.*
43

Sed admiſſo ſine veri præiudicio, quod regula eſſet intelligenda de matrimonio contrahendo, non autem ſolum de contracto, nihilominus cum hoc ſit
44 ſpeciale † in caſu raptus, in alijs caſibus ius commune debet conſeri in contrarium *Bald. conſ. 382. in quæſt. num. 7. verſ. cum igitur lib. 5. Corneus. conſ. 18. num. 9. lib. 2. Angel. conſ. 183. in fi. Anchar. conſ. 203. in fin. Roman. conſ. 86. num. 12. verſ. tertia quia, Abb. conſ. 79. in princ. lib. primo*; quod maxime procedit in caſu iſto, quia ſtatim poſt dictam regulam immediate fuit poſita alia regula *de diſpenſationibus ſuper defectu natalium*, in qua nihil dicitur, & propterea illud ius ſpeciale in materia raptus non debet trahi in conſequentiam
45 ad legitimationem, cum non ſit † licitùm arguere de vno ad aliud *Caſtren. conſ. 97. num. 3. in fin. verſ. nec obſtat lib. 3. Guidop. dec. 473.* vbi quod ſi eſt ius ſpeciale in certo caſu ſequitur quod in contrarium eſt ius com-
46 mune † extra illum caſum, & quod ita fuit determinatum *Abb. in d. conſ. 79. in princ. lib. 1.* Vnde ſequitur quod cum nec de iure communi, nec de ſtilo Curiæ vt patet ex modo dictis, eſſet facienda mentio dictæ machinationis, cum non fuerit facta ad effectum con-
47 trahendi matrimonium, illa taciturnitas † non vitiet, etiam quod clauſulæ legitimationis non eſſent ampliſſimæ ex allegatis in deciſione in hac cauſa facta, quibus poteſt addi *Ioann. Salaſ. de legib. diſput. 20. ſect. 15. §. quartum dubium, & Baſilius Pontius de Leon de matr. lib. 8. c. 17. §. 4. in fin.*

Et ita per omnes Dominos reſolutũ negotio maturè diſcuſſio, & bene conſideratis obiectis, licet de hoc fuerit actum in relationibus cauſarum &c.

R. P. D. CHISLERIO.

Spoletana Fideicommiſſi. Mercur. 7. Nouemb. 1619.

ARGVMENTVM.

Neptis ex filio facit deficere conditionem, ſi deceſſerit ſine filijs, & hoc maximè habet locum, quando ſumus in ſubſtitutionibus temporalibus, & nulla fuit habita ratio conſeruandæ agnationis.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutione facta ſub conditione, ſi inſtitutus deceſſerit ſine filijs, neptis ex filio facit deficere conditionẽ*
2 *Neptis ex filio, quo caſu ſit valde controuerſum, quod faciat deficere conditionem ſi ſine filijs deceſſerit.*
3 *Fœminæ cum tranſeant in alienam familiam, nõ poſſunt conſeruare agnationem.*
4 *In ſubſtitutionibus temporalibus neptis ex filio, facit deficere conditionem, ſi ſine filijs &c.*
5 *Maſculinum, in vltimis voluntatibus, & fideicommiſſis, concipit fœmininum.*
Quod procedit etiamſi pia cauſa ſit ſubſtituta num. 5.
6 *Agnationis conſideratio maioris affectionis non militat in deſcendentes ex diuerſa familia, quam ex propria.*
7 *Neptes ex filio excludunt ſubſtitutum, ceſſante cauſa conſeruandæ agnationis.*
8 *Regulæ eſt ſtandum, donec conſtet de contrario.*
9 *Neptes non poſſunt dici, quod ſint melioris conditionis, quam filiæ, ſi neptes fuerint vocatæ, & filiæ excluſæ, ſi filiæ fuerint competenter dotatæ, & neptes non num. 10. & 11.*
12 *Filiarum propriarum excluſionis ſola coniectura non facit vt excludantur neptes.*
13 *Filias excludere, & neptes vocare multis modis euenire poteſt, vt hoc teſtator velit.*
14 *Priuatio præſupponit habitum.*
15 *Subſtitutio filiorum cenſetur facta ſucceſſiuo ordine, vt primo ſuccedant maſculi, & poſtea fœminæ.*
16 *Teſtator præſumitur ſe conformaſſe cum diſpoſitione ſtatuti.*
17 *Statuta excluſiua fœminarum habent tantum locum ab inteſtato.*
18 *Statutorum verba excludentia fœminarum importãt ſuſpenſiuam excluſionem, & temporalem.*
19 *Monaſterium propter religioſum, excludit ſubſtitutum.*

DECISIO CCCXVII.

IVlius Cæſar Roſatus, inſtitutis hęredibus in omnibus ſuis bonis, filijs legitimis, & naturalibus, natis, ſeù naſcituris, & eorum hęredibus, & ſucceſſoribus in ſtirpem, reliquit filiabus fœminis pro dote ſcuta centum, & vnam veſtem pro qualibet, cum prohibitione, quod aliùd de bonis ipſius Teſtatoris petere non poſſint iure ſucceſſionis, & mãdauit, quod ſi quis dictorum eius filiorum, tàm natorum, quàm poſthumorum moreretur quandocumque ſine filijs legitimis, & naturalibus ex ſe natis ſuccedat vnus alteri, & altèr alteri, & eorum hæredes, & ſucceſſores æqualiter in ſtirpem in omnibus, & per omnia, & ſi omnes dicti eius filij & hæredes decederent, vt ſupra, eis ſic decedentibus voluit, quod in medietate hæreditatis ipſius teſtatoris ſuccedant ſupradictę eius filię fœminæ natæ, & poſthumæ ſi forent, & earum hęredes, & ſucceſſores, & in medietate reſidui filij, & hæredes maſculi q. Terentij eius fratris, & eorum hæredes, & ſucceſſores, & in reliqua parte, hoc eſt quarta totius hęreditatis Venerabilis, Confraternitas Sanctiſſimi Corporis Chriſti Terræ Viſſl.

Deceſſit Teſtator, deceſſerunt etiam filij ipſius ſine filijs, excepto Hercule, qui obijt relicto Iulio Cęſare iuniore filio, & Daria, & Flauia monialibus in Monaſterio Sanctæ Margaritæ de Vrbe. Tandem deceſſit Iulius Cæſar iunior ſine filijs, & propterea conſtare de fideicommiſſo Iulij Cæſaris ſenioris ad fauorem

Con-

Confratèrnitatis, & litis consortium, fuit resolutum coram R.P.D. meo Vbaldo 27. Nouembris 1628. & 30. Aprilis 1629. non vocatis supradictis Monialibus, quæ tamen in commissione erant comprehensæ, & de qua in Summario num. 7. prætendentes se fuisse vocatas ad fideicommissum obtinuerunt ad earum fauorem responderi hac die coram R.P.D. meo Vbaldo Ponente, qui cum non potuerit dictæ resolutionis rationes extendere propter eius discessum ab Vrbe, fuit hoc onus mihi in hac causa suffecto impositum.

Moti sunt Domini, quia regula generalis iuris pro
1 dictis fœminis assistit, vt scilicet in † substitutione facta sub cõditione, si institutus decesserit sine filijs, neptis ex filio faciat deficere conditionem *ad text. in l. 1. C. de condit. insert. l. si quis ita, ff. de testam. tutel. l. si ita scriptum, ff. de legat. 2. Fusar. q. 402. num. 1. Cephal. cons. 306. num. 3. & 433. num. 2. Decian. cons. 12. num. 1. lib. 2. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 11. cap. 14. per tot. Rot. in recent. dec. 316. num. 2. part. 1. secundum Greg. XV. dec. 514. num. 1. Seraph. dec. 880. num. 1.* & licet in casu quo pater habens filios, & filias, filios dumtaxat hæredes instituens, facta substitutione sub conditione, si decesserint sine filijs, sit maximè controuersum, an
2 † neptis ex filio faciat deficere conditionem. Attamẽ Domini distinguendo resoluerunt, quando Testator vocat masculos, vt bona in agnatione conseruentur
3 per fœminam non deficere conditionem, † quę non potest agnationem conseruare, cum in aliam familiã transeat. *Rum. cons. 149. num. 4. lib. 2. Soccin. Iun. cons. 1. num. 44. lib. 1. Paris. cons. 40. num. 43. lib. 2. Cranet. cons. 206.* quando vero agitur de substitutionibus tẽporalibus, in quibus nulla habetur ratio conseruandę agnationis, sententiam affirmatiuam veriorem censuerunt, † nempè neptem excludere substitutum, quia
4 habet pro se regulam supra firmatam, hanc sententiã tenent. *Molin. de primog. lib. 3. cap. 7. num. 91. Pinell. in l. 3. num. 24. C. de bon. matern. Couarr. in cap. Rainaldus in princ. num. 2. de testam.* & alij plures relati per *Fusar. vbi supra num. 26.* qui *num. 27.* attestatur Doctores tenentes contrariam opinionem loqui quando de conseruanda agnatione tractatur, & ita pluries fuit resolutum in Rota coram *Seraph. dec. 880. coram Mantic. 305. & 351. & in recentior. 316. par. 1.* & latè in *Florentina de Guidaceys 21. Februarij, & 21. Iunij 1628. coram R. P. D. meo Dunozetto.*

Nec potest dubitari quod in fideicommissis, & vl-
5 timis voluntatibus masculinum † concipiat femininum, quando vt hic de contraria Testatoris mente non apparet, *l. Lucius, §. quæsitum*, ibi, nisi aliud sensisse Testatorem probetur, *ff. de leg. 3.* cum alijs per *Fusar. de substit. q. 311. num. 106. Honded. cons. 57. num. 25. lib. 1.* qui in terminis neptis plures cumulat *num. 44.* secundum *Greg. XV. dec. 514. num. 1. & seqq. vbi Fidden. num. 16. Rota dec. 316. num. 3. par. 1. recent.* Idque procedit etiam si pia causa fuerit substituta ex *Bal. Castr. & Cora. in l. cum acutissimi, C. de fideic. Alex. in l. ex facto, §. si quis rogatus il primo, ff. ad Trebell. Soccin. sen. in l. cum Auus, num. 86. vers. quintus casus, ff. de cond. & demonstr.* docèt compluribus relat. *Pinell. in l. 5. nu. 26. C. de bon. matern.* & ita consulendo tenuit *Fusar. d. q. 402. num. 104.*

Supradicta facilius procedunt pro comprehensione fœminarum cum non appareat Testatorem prospexisse ad conseruandam agnationem, nullibi enim in testamento legitur, voluisse bona conseruari in familia, sed vocauit alios extraneos diuersæ familię, &
6 agnationis in † quos non militat consideratio maioris affectionis, quam in descendentes ex sua familia. *Alciat. cons. 35. num. 5. lib. 9. Gabr. cons. 97. num. 6. vol. 1.* Cessante igitur ratione conseruandæ agnationis,
7 † nulli dubium est quod neptes substitutum excludũt *Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 14. in fin. Crass. in §. fideicommissum, q. 35. num. 5.* vbi plures adducit de magis communi veriori & æquiori, & vbi etiam res dubia videretur pro fœmina, contra substitutum est pronũciandum latè *Bursat. cons. 300. num. 40. & seqq. Hondedd. cons. 57. in fin. Fusar. d. q. 402. num. 19.* vbi quod contra regulam, quę stat pro fœmina substitutus gra-
8 uatur duriore onere probationis, est enim standum † regulæ donec constet de contrario *Bart. in l. 2. ff. si quis in Ius vocat. non ierit*, & ibi *Ias. num. 3. Couar. lib. 2. var. resol. cap. 14. num. 4. Cephal. cons. 469. num. 5. Mascard. de probat. conclus. 1261. num. 2. ad med.*

Non obstat quod in hoc casu neptes essent melioris conditionis quam ipsæ filiæ Testatoris; Quia re-
9 spondetur filias fuisse † dotatas, & hoc prætextu exclusas, quę ratio non militat in neptibus, *Honded. d.*
10 *cons. 57. num. 62.* quia neptes † positæ in conditione nihil recipiunt ex testamento Aui, sed eis dicitur præseruatum Ius succedendi ab intestato, iuxta *glos.* communiter approbatam in *l. Lucius Iaseonis 4. ff. de hared. instit. Corn.* qui de communi testatur *cons. 124. nu. 12. lib. 2.* & communem dicit *Alex. cons. 38. num. 10.*
11 *lib. 6.* vnde † cum filiæ fuerint à Testatore competenter dotatæ, neptes verò nihil ab eo consecutæ fuerint non potest dici, quod neptes fuerint magis dilectæ, & melioris conditionis, quam sint filiæ, & quamuis ipsas excluserit contemplatione fratrũ non inde sequitur eorũ contẽplatione voluisse excludere neptes cõtemplatione aliorum extraneorũ diuersæ agnationis, & familiæ, *Seraph. 1216. nu. 10.* sola enim coniectura
12 † exclusionis propriarum filiarum non facit vt excludantur neptes, *Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 11. cap. 14. Seraph. dec. 880. num. 2.* vltra quod multis modis
13 † euenire potest, vt testator velit excludere filias, non vero neptes ex filijs, tradunt. *Molin. & Pinell. vbi supra.*

Nec obstat quæ dicuntur de exclusione, quod illæ monniales fuerint exclusę à Iulio Cæsare iuniore filio Herculis, cum non applicentur, quia extantibus masculis ex verbis Testatoris fœminæ non admittuntur,
14 & propterea non possunt † dici excluſæ cum eis nulla vnquam fuerit delata successio, & cum testator primo vocauerit masculos, & in eorum defectum fœminas; Ideo substitutio censetur facta ordine successiuo
15 vt primo succedant masculi, † deinde fœminæ, nam Testator non intellexit fœminas simpliciter excludere, sed illis masculos præferre, *Rum. cons. 154. num. 3. lib. 2.*

Neque obstat statutum exclusiuum fœminarum,
16 cum quo † censetur testator se voluisse conformare, quia statutũ procederet vbi cessaret vocatio testatoris, sed cum istę neptes fuerint apertè inclusæ in vocatione ex deductis, exclusio statutaria non suffraga-
17 tur, cum huiusmodi † statutum locum tantum habeat ab intestato, præsertim quando præseruantur testamentariæ dispositiones. *Anchar. cons. 300.* & licet statutum, non habeat verba suspensiua, tamen exclu-

dit

18 dit superstitibus masculis, quę verba † important exclusionem suspensiuam & temporalem ex *Abb. cons. 92. ad finem lib. 2. Gabr. de statut. concl. 4 num. 41.*

Quod autem Daria, & Flauia sint in substitutione positæ constat ex illis verbis relatis in codicillis, ibi, *& eorum hęredes, & successores filios ex eis descendentes, &c.* ex quibus constat reciprocam substitutionē omnes descendentes ex filijs substitutis comprehen-
19 dere, & quod †Monasterium propter religiosum præferatur substituto est text. expressus in *c. in præsentia de probat.* vbi notant Doct. omnes.

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. QVEIPO.

Tridentina Beneficij Lunæ 12. Nouem. 1629.

ARGVMENTVM.

Beneficiorum vnio, quando sit permissa, & an assertioni Episcopi stetur circa causam vnionis. Capituli consensus in Vnione vtrum requiratur in ipso contractu, & an sufficiat, quod ex interuallo subsequatur, quæ sententia est valde inter Iuris interpretes conuersa, & est materia brocardica. Vera tamen est, quod sufficit ex post facto.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum suppressio sine causa est à Iure interdicta.*

2 *Vnio Beneficiorum nisi ob euidentem vtilitatem, vel necessitatem est permissa.*

3 *Assertioni aliam gerentis, circa interuentum causæ, in aliis sine ea prohibitis, fidem non adhibetur.*

4 *Episcopus non debet in genere exprimere causam alienationis rerum Ecclesiæ, sed in specie, alias eius assertioni non statur. num. 13.*

5 *Iuspatronatus non acquiritur, etiam si adsit consensus Ordinarij ex augumento dotis ecclesiæ ędificatę, & consecratæ.*

6 *Iuspatronatus non acquiritur ex dotatione ecclesiæ de paupertate.*

7 *Ecclesia libera nō potest subijci iurispatron. alicuius, nec etiam per Episcopum.*

8 *In alienatione totalis rei Ecclesiæ de iure communi Pontificia auctoritas desideratur.*

In Ecclesiæ submissione, & seruitute ad fauorem Laycorum requiritur omnino Papæ auctoritas numero 8.

9 *In ecclesiæ submissionibus ad fauorem Laycorum, est cautius agendum, quam in alijs alienationibus.*

10 *Dotalium rerum hypoteca est prohibita, etiam consentiente vxore.*

Dotalium rerū alienatio est permissa consentiēte vxore num. 10.

11 *Ingenuus an possit se subijcere seruilibus operibus.*

12 *Episcopi assertioni circa ea, quę vidit in Visitatione an stetur.*

13 *Episcopi assertioni in visitationibus plenè credendum non est, licet plurimum sit deferendum.*

14 *Capituli consensus in vnione est solemnitas propter vtilitatem ecclesiæ desiderata, ideo non solum Capitulum sed quilibet alius potest de eius defectu, si non interfuerit opponere.*

15 *Capituli consensus in vnionibus non fuit inductus in eius fauorem, sed pro forma, & solemnitate.*

16 *Vnio facta absque consensu Capituli est nulla.*

17 *Vniones inter species alienationum perpetuarum enumerantur.*

18 *Alienatio rerum ecclesię non est interdicta à fauore Capituli, vel Clericorum, sed fauore & intuitu ecclesiæ num. 17.*

19 *Duo, quando equiparantur, tunc eadem ratio in eisdē militat.*

20 *In alienationibus perpetuis rerum ecclesiæ consensus Capituli, & auctoritas exigitur.*

21 *Actus, si lege caueatur, quod non possit geri sine consensu talis personæ, tunc requiritur per modum solemnitatis talis consensus.*

22 *Capituli ratihabitio in alienationibus perpetuis rerū ecclesiæ, non habet locum.*

23 *Capituli consensus in alienationibus temporalibus rerum ecclesiæ, sufficit vel tacitus, vel expressus, & ex post facto.*

24 *Capitulū tractatur in alienationibus rerum Ecclesiæ est necessarius pro forma, & solemnitate.*

25 *In Alienatione rerum mobilium minorum, si sint dictæ res pretiosæ, requiruntur eadem solemnitates, quæ adhibentur in alienatione immobilium & nūmero 28.*

26 *Capituli consensus in alienatione rerum ecclesię non requiritur vti persona interesse habentis, sed solum tamquam solemnitas.*

27 *Episcopi auctoritas in alienationibus rerum ecclesiæ in ipso actu interuenire debet, & non sufficit, quod accedat postea.*

28 *Alienatio rerum ecclesiæ sine consensu capituli potest a quolibet cuius interest impugnari.*

29 *Alienatio rerum ecclesiæ sine consensu capituli conualescit ex consensu postea superueniēti.*

Et dealienatio valet ex nunc, non vero ex tunc numero 29.

30 *Quod procedit in ratificatione cuiuslibet actus ab initio nulliter celebrati nisi contrarium sit in iure expressum num. 34.*

31 *In Ratificatione omni per quam actus incipit valere ex nunc, requiruntur omnes solemnitates, quæ à principio desiderabantur.*

32 *Ratificatio mulieris, & minoris eadem solemnitates exigit, quæ sunt necessariæ in celebrando contractu de nouo.*

33 *Contractus à pupillo, vel minori sine debita solemnitate celebratus licet sit nullus, claudicat tamen ex parte pupilli in cuius arbitrio stat recedere, nec ne.*

34 *Tamen alteri parti ab illo contractu inuito pupillo recedere non licet.*

35 *Alienatione rerū ecclesiæ nulla ex defectu solemnitatum, ecclesia tantum, & non altera pars, potest illam impugnare.*

36 *Vnio simpliciter non est nulla defectu consensus Capituli, si Capitulum prædictum defectum non opponat.*

37 *In Vnionibus consensus Capituli potest ex post facto*

interuenire licet mater a filia sit valde contraria, & brocardica num. 41.

43 *Episcopi auctoritas, & consensus in alienatione Iurispatronatus desiderata, potest ex post facto intervenire.*

44 *In decimarum alienatione sufficit consensus Episcopi ex post facto intervenire.*

45 *Actus ab initio nullus convalescit ex qualitate necessaria postea superveniente.*

46 *Testamentum nullum ob præteritionem filij, mortuo filio in vita patris, convalescit de iure prætorio.*

47 *Testamentum patris vt valeat, essentialiter requiritur institutio, vel exhæredatio filij existentis in potestate.*

48 *Solemnitatibus in contractibus ad favorem alicuius introductis ille solus potest opponere de earū defectu.*

49 *Lex quælibet habet duplicem finem intentionis scilicet, & executionis.*

50 *Beneficio pro aliquo à lege introducto, potest renunciari, nisi sit prohibitus hoc facere.*

51 *Text. in Laubemus nulli C. de sacr. sanc. eccles. intellectus.*

DECISIO CCCXVIII.

CAusa iterum proposita, cum decisio facta sub die 28. Maij præteriti duas partes contineat, quarū prima causas Vnionis secunda vero consensum capituli respicit, Dominis, quoad primam partem in decisis standum esse placuit, nam cum †beneficiorum suppressio sine causa à Iure sit interdicta *cap. ex parte de const.* & per Vnionem, nisi ob euidentem necessitatem, † vel vtilitatem Eccl. non sit permissa *cap. exposuisti de preben.* & ibi DD. *cap. pastoralis de donationibus clem.* si vna *de reb. Eccles.* & tradunt, *Oldr. consilio* 261. *Rebuff. in tract. de Vnion. numero* 38. *Azor. Instit. moral.* 1. *par. libro* 6. *ca.* 28. *quæstione* 4. quorum vtrumque in vnione de qua agitur deficit, nam Ecclesiam S. Mariæ de Saletto congruente dote frui extat probatum in Summario Petri vt in decisione notatur.

Neque obstat assertio Episcopi in Vnione asserentis reddituū præd. Ecclesiæ defecisse, tum quia absq; præd. causa non erat vnio permissa Episcopo, ideò succedit, *Doctr. Bart. in l. si forte ff. de Castren. pecul.* docentis †assertionem agentis circa interuentum causæ nullam fidem facere in actibus absque causa fieri prohibitis, sequitur, *Rota apud Card. Caualerium decisione* 439. *numero* 6. Tum quia in genere tantum, non †vero in specie Episcopus causarum relationem in vnione fecit quo casu eius assertioni standum non esse cōmuniter traditur per textum in *l. qui Testamentum ff. de probat. cum quis, §. Titia ff. de leg. 3. & fin. ff. de exercit. act.* & ibi docet *Bald. Castren. & Alexand. in l. si donationes C. de collat. Tiraq. in l. si unquam verb. donat. largitus numero* 93. *Garf. de nobilit. glos.* 2. *num.* 17. & in terminis vnionis docet, *Oldr. consilio* 262. *numero* 4. *Capula q. decisione* 350. *numero* 30. *part.* 3. *& cum plur. relatis Garf. de benef. part.* 12. *capitulo* 2. *numero* 126.

Præcipuè quia in beneficijs simplicibus dos non desideratur vt in decisione firmatur, & licet admitteretur propter paupertatem illorum vnionem posse fieri, hoc procederet vt beneficia libera remanerent, non verò vt Iuripatronatus subijcerentur quia ex
5 †augumento doris Ecclesiæ ædificatæ & consecratæ non acquiritur iuspatron. etiam cum consensu ordinarij, *glos. in capitulo pia mentis* 16. *quæstione* 7. *vbi Archid. numero* 3. & 4. *Turrecrem. numero* 6. *Abb. consilio* 59. *numero* 3. & *consilio* 106. *numero* 4. *libro secundo Feder. de Sen. consilio* 234. *ad fin. Roch. de Iurep. verb.* & *notabit quæstione* 2. *numero* 4. & *quæstione* 3. *Lambert. eodem tract. at. libro primo part.* 1. *quæstione* 6. *artic.* 1. *numero* 1. & 2. & *artic.* 2. *numero* 11. & *fuit resolutum in Lunen. Sarzanen. beneficij* 5. *Julij* 1599. *coram bon. mem. Card. Millino*; quod procedit etiam quod Ecclesia
6 fuerit †depauperata, *Card. in cap. quoniam, quæstione* 1. *de Iurep. Roch. vbi supra verb. pro ea quæstione* 3. *numero* 5. *Rot. decisione* 528. *numero* 2. & *decisione* 457. *numero* 18. *par.* 1. *diuers.* & fuit dictum in prælegata Lunen. Sarzanen. beneficij. Et ratio est quia Ecclesia libera non potest subijci †Iuripatronatus alicuius nec etiam per Epis. *Abb. d. consilio* 106. *numero* 4. *par.* 2. *Roch. vbi sup. quæstione* 16. *numer.* 34. *Staphil. de Liter. Grat. titul. de modo & form. impetr. §. sequitur videre numero* 3. & 4. *Bero. consilio* 4. *numero* 33. *libro* 1. *Rot. in Albanen. Iurisp.* 17. *Maij* 1595. *coram bon. mem. Penia, & in Nolana beneficij* 19. *Januarij* 1594. *coram bon. mem. Card. Arigonio per Textum optimum in c.* 2. *Ibi bona immobilia, seu Iura ipsarū Laycis subministere, subijcere, seu supponere absq. Capituli sui cōsensu, & Apostolicæ Sedis licentia speciali de reb. Eccles. non alienan. li.*
8 6. nam cum in totali †alienatione seu Ecclesiæ iure communi Pontificia auctoritas desideretur, in subiectione, & seruitute superipsis rebus ad Laycorum fauorem imponenda, multo magis specialis Pontificia auctoritas exigi debet, vt in *d. cap.* 2. nouiter fuit constitutum, nam vt ibi notat *glos. verb.* specialiin
9 talibus †submissionibus maius periculum vertitur, & ideò cautius quam in alijs alienationibus est agēdum *l.* 1. *§. sed & si quis, ff. de Carbon. edit. cap. quiescamus* 42. *d. cap. vbi periculum de elect.* eaque ratione le-
10 ge Iulia †rerum dotalium fuit hipotheca interdicta etiam volente vxore quamuis alienatio vxore consentiente permissa remaneret vt traditur *in princ. instit. quib. alien. licet vel non* & ibi *Theophil. rationem reddidit quam sequitur Barbos. in l.* 1. 3. *par. numero* 1. *ff. sol. matrim.* & in eo, qui cum ingenuus remaneret †ser-
11 nilibus operibus se subiecit tradit text. *in l. si quis pro eo* 56. *in princ. ff. de fideiusso.* & ibi notarunt *Bart. & reliqui Doct. & Comm. in cap. quamuis pallium* 1. *par. §.* 2. *num.* 3. *Sarmient. lib.* 1. *select. ca.* 3. *Forcatulus in Natyomantia Iuris Dialog.* 53. *Conan. lib.* 6. *comment. capitulo* 6. *num.* 12.

Minus obstat circa Causas Episcopi assertio in qua
12 prædicta vnio fundatur, cuius esse credendum vt patefacta in visitatione tenet *Rot. apud Cæs. de Grass. dec.* 1. *de reb. Eccles. non alienan. & coram Caualerio d. decisione* 439. *num.* 8. *Seraph. decis.* 272. *num.* 3. nam respondetur
13 dictam assertionem in genere non in specie †emissam fuisse vt oportebat vt supra dictum est, tum etiam *ejus dec. Cæs. de Graß.* procedit in solemnitatibus non vero in Causis Vnionis vt notatur in supradicta decisione Caualerij vel in vnione prætorita non vero in ipso actu visitationis facta vt in prælegata decisione
14 439. maximè quia nullibi traditur assertioni †Episcopi in visitationibus plene credendum sed dumtaxat plurimum esse deferendū, *Card. Seraph. dec.* 1026. *n.* 3.

Rot.

Hoc dec. 233. sub num. 2. par. 2. recent. Ludouis. dec. 482. num. 6. & ex Tellibus pro parte Petri examinatis de congrua dote Ecclesiæ sanctæ Mariæ de Salcto visum fuit Dominis sufficienter constare.

Circa secundam partem decisionis, quamuis Conclusionem in ea firmatam admittere videatur, *Rot. apud Illustriss. Card. Pamphilium dec. 455. num. 5. par. 2. recent.* dum docet consensum Capituli esse solemnitatem
35 tem propter Ecclesiæ † vtilitatem desideratam & ideò non solum Capitulum, sed quemlibet alium cuius interfuerit posse de eius defectu dare. vt traditur in illis verbis, *Et cum solemnitas huiusmodi consensus fuerit inducta fauore Ecclesiæ de eius defectu non dum Capitulum, sed etiam quilibet alius casus interest opponere potest ex adductis in causa Vercellen. vnionis 26. Aprilis 1610. coram Illustriss. Card. Lancellotto & eandem sententiam sequutus est Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 164.* in illis verbis, *Sed hæc intelligentia mihi non probatur nam consensus Capituli in Vnione, non tam fuit introductus in eius fauorem cum de eius præiudicio non agatur, quam pro forma & solemnitate ne passim, & temere fiat ad trad. per Simoncell. de decretis in præfat. nu. 54. & in terminis quod consensus Capit. in vnione requiratur à lege per modum solemnitatis docet Bursat. d. consil. 185. nu. 14. lib. 2. hactenus Garz.* Et quod consensus Capituli
16 in † vnionibus non fuerit inductus in eius fauorem, sed potius pro forma, & solemnitate tradit cum pluribus relatis Riccius in praxi fori Ecclesiast. *decisione 487. num. 2.* in illis verbis. *Nam consensus Capituli in vnione non fuit introductus in eius fauorem cum de eius præiudicio non agatur, sed potius pro forma & solemnitate ne passim & temere fiat secundum Simoncell. de decretis in præfat. num. 54. Bursat. consil. 185. num. 14. vol. 2. Rub. consil. 17. num. 4. Bondig. consil. 60. num. 7. Mordina consil. 17. num. 5. & 8. hactenus Riccius qui ibidem num. 1.* docet de defectu prædicti consensus quemlibet cuius interest opponere posse in illis verbis, *Vnio*
17 *facta absque* † *consensu Capituli est nulla, cum & forma non seruatur, Bald. cons. 322. vol. 1. Soc. cons. 15. num. 15. vol. 1. & hac nullitas poterit opponi à quocunq. cuius-interest Rot. diuers. dec. 247. nu. 5. par. 1. hactenus Riccius.*

18 Et cum vniones inter † species alienationum perpetuarum enumerentur secundum *Tex. expressum in cap. tua in fine de his, quæ fiunt à Prælat. sine consensu cap. &* colligitur ex *Clem. 2. de reb. Eccles. non alienan.* videtur quod alienatio rerum Ecclesiasticarum non sit fauore Capituli aut Clericorum interdicta, † sed fauore &
19 re ecclesiæ dumtaxat secundum *Text. in auth. de non alienan. § non igitur & in l. iubemus nulli* 14. ibi *neque si omnes cum religioso Episcopo & œconomo Clerici in earum possessionem alienationem consentiant, C. de Sacros. Eccles. vbi glos. verb.* consentiant notauit non fauore
20 Clericorum † sed Ecclesiæ alienationem fuisse prohibitam in illis verbis *quia Ecclesiæ est non eorum fauor*, & ibi quædam additio in illis verbis, *sed hoc ne res alienentur non est inductum in fauorem eorum, sed in fauorem Ecclesiæ*, quæ additio mouetur per eundem *Tex. in vers.* vt sicut in illis verbis, *Vt sicut ipsa religionis, & fidei Mater perpetua est, ita eius patrimonium integer seruetur*
21 *illesum.* Nam æquiparantur illa duo, † quare æquà ratio militare videtur ex traditis à *Cassad. decis. 6. num. 8. & de Iurep. Ant. Gomez. in l. 24. Taur. num. 1. vers. ex quo notabiliter Solis. de censib. lib. 3. cap. 3. num. 7.* ex quibus iuribus desumptus est *Text. in cap. nulli de reb. Eccles.*

non alienan. vt testatur *glos. fin. ibi & Cuiac. in dictam nouella de non alienan. Ant. Aug. in scholys ad primam Collectionem decretalium cap. 4. tit. de reb. Eccles. non alienan. & notabit Castill. de vsu fr. cap. 54. num. 4.* & in alie
22 nationibus perpetuis rerum † Ecclesiarum consensu Capituli pro forma & auctoritate exigi & ex post facto interuenire non posse tenet. *Abb. in cap. ea noscitur num. 3. de his quæ fiunt a Prælat.* & sequitur cum alijs relatis, *Redom. de reb. Eccles. fol. 182. num. 1. ibi Sic consensus Capituli vel alterius personæ debet secundum aliquos in ipso actu præstari, & non ex intervallo per D. Anton. in cap. cum nos de his quæ fiunt à Prælat. Num*
23 † *quando lege cauetur quod actus non possit geri sine consensu talis personæ, vel Capituli tunc Consensus requiritur per modum solemnitatis, & sic pro forma alias actus erit nullus nisi in ipso actu interueniat & nu. 17. ibi & ratio*
24 *quare in alienatione perpetua non habeat locum* † *ratihabitio videtur dari per Abbatem in c. cum nos eodem tit. ibi dicunt DD. quod predicta Iura possunt intelligi in concessione ad tempus facta, nam in alienatione perpetua non videtur quod habeat locum ratihabitio propter necessitatem precedentis tractus, & hoc fuit vltimum dictum Innoc. & per Abbatem ibi & num. 24.* ibi.
25 *Vnde per hoc in alienationibus temporalibus poterit* † *dici vel tacitus vel expressus consensus, & post factum haberi poterit, secus in alienationibus perpetuis vt per Abbatem etiam in cap.* ea noscitur de his, *quæ fiunt à Prælat.* Et quod tractus † Capituli sit necessarius pro forma, & auctoritate actus, & ex post facto non possit in
26 teruenire tenet *glos. in c. 1. ver. tractatus de reb. Eccl. l. 6.*

Idque ille Text. suadere videtur, nam in alienatione ibi relata interuenerant consensus Capituli, & tamen quia tractatus non præcesserat neque in ipso actu alienationis interuenerat declaratur alienationē irritā fuisse & suadetur ex *Text. in c. tua* 8. de his quę fiūt à Prælat. ibi *& cum totius Clerici tractatu atque consensu*, & ibi *glos. verb. tractatu in alienatione rerum mobilium;*
27 & etiam quando res † mobiles pretiosè alienantur exigit eandem solemnitatem quæ de iure in rerum minorum alienatione desideratur in illis verbis. *Et hoc de immobilibus vel mobilibus prætiosis quia si sint pretiosa, necessaria est solemnitas, C. de administ. Tutor. l. lex quæ & suade tur etiam ex Textu in cap. sine exceptione 52. 12. q. 2.* in illis verbis, *Et cum totius Cleri tractatu atq. consensu illigat*, & ibi *glos. ver. profuturū vers. hoc suas* ibi quod *licet oēs Clerici consentiāt sitamē nō obseruatur forma alienationis*, alienatio nulla est & ex *Text. in c. 2.* ibi *Seu alias alienando in forma & casibus à iure permissis de reb. Eccles. non alien. l. 6.* vt notauit *Couar. li. 2. var. cap. 17. num. 2.* quam sententiam admisit *Butr. in cap. cum nos num. 5.* de his, quæ fiunt à Prælat & in ea præcipuè patrocinatur suam Causam, *Soccin. Sen.*
28 *cons. 15. num. 31. vol. 1.* Et in alienationibus † perpetuis eandem sententiam cum pluribus relatis tenet, *Rebuff. in compend. alienationum, num. 15. & cum pluribus Bursat. cons. 285. num. 14. lib. 2.* & quod in prædictis alienationibus consensus Capituli non requiratur pro eius interesse, sed pro solemnitate firmauit, *Rota apud Seraph. dec. 338. n. 2.* in illis verbis, *& quamuis requiratur eo casu consensus Capituli tamen* †
29 *non requiritur vti personæ interesse habentis. sed solum tanquam solemnitas vt colligitur ex traditis per Franc. in cap. 1. num. 16. de rebus Eccles. non alienan. & declarat Rebuff. de rebus Eccl. non alienan. in primo & tertio requisito, &*

firmauit etiam *Rota apud Mantic. decis. 114. num. 5.* ibi
30 *nea sufficit quod † auctoritas Episcopi postea accesserat, quia debet in ipso actu intervenire non ex intervallo arg. legis obligari, & Tutor, ff. de auct. tutor. Dec. in d. cap. cum accessissent num. 9. alias 38. & 40. de constit.* In eamque sententiam videtur, *Text. in cap. si quis presbyterorum*
31 *6. §. fin. de rebus Eccles.* docens † alienationem sine cõsensu Capituli factam quemlibet, cuius interest impugnare posse & ibi notauit *glos. verb. personis, Bald. & Cin. in l. iubemus nulli 14. §. sanè num. 5. C. de sacros. Eccles.*

Et quamuis alienationem sine consensu Capituli
32 factam conualescere ex consensu † postea superuenienti à pluribus receptum sit vt infra dicetur, admittunt tamen contractum illum ex nunc, non verò ex tunc valere vt tenet *glos. in cap. 1. verb. tactatus versic. in alienatione de rebus Eccles. lib. 6. Soccin. Sen. d. consil.*
33 *15. numero 39.* & in ratificatione † cuiuslibet actus ab initio nulliter celebrati tradit pro *reg. Butr. in cap. cum nos num. 5. versiculo* sed est differentia de his, quæ fiunt à Prælat. *Bart. in l. obseruare numero 4. ff. de offic. pro cons. Surd. decisione 69. numero 15. Honded. consilio 38. numero 19. Redoan. vbi supra numero 24. Rot. decis.*
34 *557. numero 3. parte 1. recent.* nisi contrarium † sit in iure expressum vt in *cap. cura de præb.* & in *cap. cum nos de his, quæ fiunt à Prælat.* cum alijs quæ sic intelligun tur à *Rebuff. in tract. alienat. rer. Eccl. num. 15. Soccin. Sen. in d. consilio 15. numero 44. versiculo ad aliam libro n. propter rationem traditam à Butr. in d. cap. cum nos num. 5.*

Per hoc tamen sententia supra relata nullatenus
35 leditur, tum quia in omni ratificatione per quam † actus incipit valere ex nunc idest à tempore ratificationis non vero ex tunc quando actus fuit celebratus omnes solemnitates quæ à principio fuerunt desideratæ debent intervenire vt tenet *Rot. apud Ludouis. decisione 395. per tot. vbi num. 12.* plures refert auctores & cum pluribus relatis, *Surd. consil. 364. num. 45. Thom. Sanchez. de matrim. lib. 2. disput. 37. num. 11.* &
36 ideò † ratificationem Mulieris, & minoris eisdem solemnitates exigere quæ sunt necessariæ in celebrãdo contractu de nouo restatur, *Rota coram Ludouis. decis. 473. & coram Seraph. decis. 1242. num. 2.* atque ità secundum istam sententiam, consensus Capituli adhibitus per modum ratificationis cõcurrit cum cæteris solemnitatibus tempore quo contractus incipit habere vires.

37 Tum † quia sicut contractus à pupillo vel adulto sine debita solemnitate celebratus licet sit nullus clau dicat tamen ex parte pupilli in cuius arbitrio est vel recedere propter nullitatem vel persistere si voluerit
38 cum tamen alteri parti † ab illo contractu inuito pupillo vel adulto recedere non sit permissum, *l. pupillus §. 1. ff. de auct. tutor. l. Iulianus, §. si quis à pupillo, ff. de act. empt. l. 1. ff. de resc. in. vend. & in his locis glos. Bart. & DD. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 56. num. 80. Ludouis. de-*
39 *cisione 467. numero 5.* idem obseruatur in † alienatione rerum Ecclesiasticarum absque debita solemnitate celebrata vt tenent, *Cyn. & Salicet. in l. iubemus nulli, §. sane, num. 2. C. de sacros. Eccles. & cum plur. relatis Pinell. in l. 1. par. 3. num. 33. C. de bon. mater. Surd. decisione 69. num. 33. Ludouis. vbi supra & ibi adden. numero 16.* & agens de nullitate huius alienationis eo, quod Capituli consensus tempore contractus non fuerit
40 † adhibitus quod potest Capitulum ratione prædicti priuilegij inuito altero contrahente in alienatione perstitere, notauit eleganter, *Butr. in dicto cap. cum nos in fin.* Et in vnionibus & alienationibus hoc ipsum notare videtur Rota cum pluribus ab ea relatis, *decisione 133. numero 10. cum duob. seqq. par. 2. diuers.* vbi ea ratione & propter dictum priuilegium minoribus & Ecclesiæ concessum traditur posse Capitulum, in Vnione & alienatione absque eius consensu facta permanere.

41 Verum his † non obstantibus dubia est hæc sententia, & maximè controuersa inter iuris interpretes vt fatetur, *Soccin. d. consilio 15. numero 39.* ibi *sed hic aduertendum est quod iste articulus videtur esse aliqualiter difficilis propter varias maiorum nostrorum opiniones, & esse materiam brocardicam fatetur Butr. vbi supra numero quinto* ibi *& ingredior materiam brocardicam* & DD. placuit à decisis in hac parte recedere & contrariam sententiam amplecti vt in vnionibus consensus Capi-
42 tuli possit ex post facto † intervenire, & eiusdem Capituli fauore prædicto consensum à iure desiderari cum *Alexand. consilio 219. numero 16. & 17. libro 6. Butr. decisione 345. numero 3. & 4. Rebuff. in reg. de vnionibus glos. 11. numero 20. Hoied. de incompatib. benef. 2. par. cap. 3. numero 9. Azzor. Instit. moral. 2. part. libro 6. capitulo 28. quæstione 12. in fin.* & tenet Rota *decisione 133. numero 9. part. 2. diuers. & decisione 455. numero quinto part. 2. recent. Gratian. discept. forens. cap. 578. numero 32.* & plures relatis a *Garz. de benef. parte 12. capitulo 2. numero 147. Ricc. decisione 198. numero 16. part. 4. per Text. in capitulo cura* ibi, *nisi auctoritas Diœcesani Episcopi, & consensus adsit*, & ibi *aut Diœcesani Episcopi habuerit postea consensum. capit. suggestum 20.* ibi *aut eius assensus fuerit postea subsecutus, de Iurepatronatus*, in quibus † auctoritas, & con-
43 sensus Episcopi in alienatione Iurispatronatus desiderata potest ex post facto intervenire, sicut in reliquis alienationibus rerum Ecclesiasticarum intuitu Capituli eius consensum desiderari, & ex post facto posse intervenire DD. censuere per Textum expressum in *capitulo cum nos 3.* in illis verbis, *certum est de rigore Iuris concessionem illam non tenere, quam reclamante Capitulo per prædecessorem suum constat factam fuisse nisi eam ratam postmodum, habuisset de his quæ fiunt à Prælat.* & ibi *glos. verb. ratam* in illis verbis, *& ita alienatio quæ de Iure non tenet ratihabitione, confirmatur, capitulo vltra 16. quæstione prima* vbi in
44 alienatione † decimarum consensum Episcopi sufficit ex post facto intervenire, & ibi *glos. verb. consensum notabit* his verbis *argumentum quod ratihabitio Episcopi retrotrahitur, & confirmat illud quod per*
45 *se inualidum erat* nam frequens est in Iure † actum ab initio nullum conualescere ex consensu vel alia qualitate necessaria postea superueniente, vt in *l. licet 56. ff. de iudic. l. licet Cod. de procur. l. 3. §. falsos, ff. rem rat. hab.* & in testamento nullo pro-
46 pter filij præteritionem, vt mortuo filio † in vita patris conualescat de Iure prætorio docet. *Text. in l. posthumus 12. §. idem & circa ff. de iniust. rupto* & ibi *Bart. & Castren. & Duaren. capitulo tertio*, vel consentiente filio præterito, vt in *l. filio præterito 23. ff. eodem titulo* vt docent, *Bart. ibi numero 29. Anton. Gomez. primo. Tom. var. capitulo 11. numero 6. Sarmient. libro octauo Select. in l. cum patronus*

num.

numero 4. ff. de leg. 2. Gutier. in l. nemo potest num. 139. ff. de legat. primo Spin. in speculo Testam. in Rubrica par. 13. nu. 33. Conam. l. b. 10. comment. cap. 4. num. 4. quam-
47 uis ad validitatem † Testamenti institutio, vel ex hæredatio filij existentis in potestate essentialiter delideretur *l. inter cetera, ff. de lib. & posth. Text. in princ. Inst. de exhered. liber.* nam cum huiusmodi solemnitates respiciant † fauorem, & vtilitatem eorum
48 quorum interest, de earum defectu illis dum taxat opponere permissum est ex traditis per *Surd. de alim. tit. 8. privil. 56. ex num. 8. Gratian. disc. epist. forens. cap. 27. & numero 39.* & agens de consensu Capituli in Vnionibus beneficiorum, & alienatione rerum Ecclesiasticarum optimè notauit *Rota decisione 133. num. 10.*
49 *cum duobus seqq. parte 2. diuers.* Nam cum lex † quælibet habeat duplicem finem intentionis nempè, & executionis, & respectu primi debeat principaliter vtilitatem publicam respicere secundum *Text. sic intelligendum in cap. erit autem lex 4. distinct.* & respectu secundi vtilitati eorum consulat, in quibus exercetur, vt post *Natar. in cap. cum minister, 23. quæst. 5. numer. 28.* docet *Couar. in cap. quamuis pactum secunda par. §. 1. num. 6. Matienz. in l. 2. titul. 2. lib. 5. recop. glos. 3. num. 18. Barbos. in l. prima, num. 65. ff. solut. matrim.* eius be-
50 neficio † possunt renunciare, *ex reg. Text. in l. fin. C. de pact. l. si quis in conscribendo, C. de Episcop. & Cler. l. si Iudex circumuento, ff. de minoribus,* nili specialiter sint prohibiti, vt in *l. Iulia de fund. dotal.* notarunt DD.
51 proximè relati, & ita intelligi potest, † *Text. in d. l. inbemus nulli, C. de sacros. Eccles.* & prædictam Dominorum sententiam duodecim fundamentis acriter, & latè defendit, *Soccin. Sen. d. consil. 15. & numero 39.* & tenet *Alexand. d. consilio 219. numero 16. & 17. libro 6. Boer. decisione 345. numero 3. & 4. Riccius d. decisione 199. numero 16. parte 4. Gratian. discept. forens. d. cap. 578. num. 32. & plur. relatis à Garz. de benef. parte 12. cap. 2. num. 147.* & post Hostiensem, *Gemin. in capitulo primo, numero 12. de rebus Ecclesiasticis, lib. 6.*

Ex quibus ità fuit vtraque parte informante concluſum, &c.

EMINENTIS. ET REVERENDIS. D. CARD. VIRILI.

Ferrarien. Emphyteusis. Venet. 16. Nouemb. 1629.

ARGVMENTVM.

Emphyteutica bona ecclesiastica vigorè Constitutionum Bonifacianæ, & Paulinæ sunt ad instar bonorum allodialium, ità vt emphyteuta possessor possit de illis liberè disponere. Citatio proximiorum in Legitimatione filiorum naturalium, quando non sit necessaria.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiastica bona emphyteutica vigore Constitut. Bonifaciane, et Paulinæ sunt redacta ad instar allodialium.*

2 *Ecclesiasticorum bonorum emphyteuta potest libere de dictis bonis disponere tam inter viuos quam in vltima voluntate ad fauorem extraneorum etiam cum exclusione vocatorum & num. 3.*

3 *Ecclesiastica bona emphyteutica continentur sub generali institutione num. 2.*

4 *Filij illegitimi, etiam legitimati sunt incapaces emphyteusis Ecclesiasticæ.*

5 *Bonificiana, circa bona emphyteutica ecclesiæ, procedit etiam fauore legitimatorum.*

6 *Clausula. Vocatis, vocandis, intelligitur tantum de illis, qui de iure sunt vocandi, & citandi.*

7 *Legitimatione, quando est facta instante illo, qui potest de suis bonis disponere, non est necessaria illorum citatio, ad quos d. bona peruenirent, si non fuisset facta dispositio aliqua.*

8 *In legitimatione facta ad instantiam eius, qui potest de bonis disponere, non requiritur citatio venientium ab intestato.*

9 *Testator sicuti potest ad libitum disponere de suis bonis ad fauorem extraneorum absque citatione, ita etiam potest impetrare filij naturalis legitimationem.*

11 *Patri si competat facultas eligendi in bonis fideicommisso subiectis, aliàs deuoluantur ad proximiores, tunc si prius obtinuerit legitimare filium, & illum eligat, non requiritur citatio proximiorum.*

12 *Legitimatio subsistit etiam in præiudicium proximiorum, quorum non fuit facta mentio, si pater legitimans possit ad libitum disponere de suis bonis.*

13 *Clausula sine præiudicio venientium ab intestato, posita in legitimatione non operatur, quando legitimatus vocatur ab eo, qui potest disponere.*

14 *Narratiua facta per verba, vt asseritur, nõ requiritur in fificationem.*

15 *Filius illegitimus præsumitur de iure natus ex soluto, & soluta.*

16 *Bullæ Pij V. contra illegitimos intellectus.*

17 *Bulla Pij IV. contra Illegitimos, quando habeat locum.*

18 *Odd. consil. 16. num. 14. reprobatur.*

19 *Filij legitimati non differunt à legitimis, & naturalibus.*

DECISIO. CCCXIX.

Disputatio Dubio, An constet de tali vocatione Alberti, quę illi suffragetur non obstante dispositione testamentaria Alphonsi, negatiuè Domini rèsponderunt; Nam licet Albertus in Inuestitura esset vocatus, tamen huiusmodi vocatio ei non suffragatur
1 † cum bona emphiteotica etiam Ecclesiastica, de quibus agitur, vigore Constitutionum Bonifacianæ, & Paulinæ redacta sint ad instar Allodialium, itaut emphiteuta possessor possit liberè disponere inter viuos,
2 & in vltima voluntate ad fauorem extraneorum, † etiam cum exclusione in inuestitura successiuè vocatorum, & bona prædicta sub vniuersali Institutione continentur, etiam si specialiter mentio illorum facta non fuerit, vt in puncto Bonifacianæ tradit *Alexander consilio 91. numero 13. versiculo non obstat, quod vigore Bullę libro primo Ancaran. consilio 303. numero 7. Rimin. Iun. consilio 445. numero 12. libro 4. & consilio 558. numero 19. & seq. lib. quinto, Laderch. Imolen. consilio 19. numero secundo, & 10. Marcobrun. consilio 26. numero 221. & 257. & 351. Bertaz. consilio cin. 79. num. 6. 8. & 11.* Cum ergo Alphonsus emphiteota, & possessor bonorum instituerit hæredem vniuersalem Andream nepotem, ex hac testamentaria dispositio-

3 ne vniuersali inducitur exclusio † Alberti, & non suffragatur vocatio inuestiturę, cum illa non sit absoluta, sed cum qualitate, quatenus emphiteota possessor alium hæredem sibi bene visum non instituisset per prędallegata.

4 Non obstat, quod † Andreas esset naturalis, & illegitimi etiam legitimati sint incapaces emphyteusis Ecclesiasticæ *Rotæ decisione 474. part. 1. diuers.* Quia

5 Bonifaciana procedit † etiam fauore legitimatorum, vt in terminis Bonifacianæ tradit *Laderch. dicto consilio 19. in prine. & per tot. vbi reprobat consil. Ruini*, immò Constitutio Paulina expressis verbis comprehendit etiam legitimatos, vt in *summario numero quarto.* Vndè cum Andreas habeat indiuiduam legitimationem ad bona emphyteotica etiam Ecclesiastica, cum derogatione Constitutionum Pij Quarti, & Quinti, sequitur quod Bonifaciana, & Paulina, cũ iuuant ad exclusionem supradictæ vocationis Alberti; præsertim cum ipsa inuestitura facta sit pro obseruatione Constitutionis Bonifacianæ, vt in principio, ibi, *volens obseruare contenta in litteris Apostolicis &c. Bonifatii*, ac inferius ibi, *& pro illis personis, quę succedunt, & succedere possunt de Iure, & virtute literarum Apostolicarum*, itaut appareat inuestituram fuisse factam iuxta terminos Bonifacianę, quæ tribuit facultatem disponendi etiam ad fauorem legitimatorum cum exclusione vocatorum in inuestitura.

Nec facit, quod in mandato de legitimando ad sit clausula vocatis vocandis, & Albertus non fuerit vocatus; Quia

6 † hæc clausula intelligitur de illis tantũ, qui de iure essent vocandi, & citandi *Abbas in cap. exhibita numer. 6. de Iudic. Verall. decis. 53. libro tertio in manuscript. Modern. de claus. parte prima, claus. 196. nu. quarto*, Quare cum legitimatio † fuerit facta instante

7 Alphonso, qui poterat de bonis ab ipso possessis liberè disponere, non erat necessaria Alberti citatio, quãuis huiusmodi bona ad eum transirent, nisi fuisset facta dispositio *Soccin. Sen. cons. 3. num. 33. versiculo ad illud autem, libro tertio, Albert. Brun. cons. 2. num. 54. Bursatt. consil. 76. num. 44. Rimin. Iun. in addit. ad Rim. Sen. consil. 82. litt. F. a fin. Menoch. consil. 157. num. 31. versiculo non obstat octauum, & num. 12. versiculo secundo, suffragatur cum seq. Couar. de Sponsal. parte secunda, cap. 8. §. 9. num. 7.* Hinc in legitimatione † facta

8 *ad* instantiam eius, qui disponere potest de bonis, nõ sunt citandi venientes ab intestato *Tiraquel. tract. retr. inter alios ad limit. 2. versiculo hinc fit, Lupas de illegit. comment. 3. §. 5. num. 17. Rolan. consil. 12. num. 33. lib. 4. Franc. Bec. cons. 116. num. 48. & seq. lib. 2.*

Et meritò, quia per huiusmodi legitimationem Alberto non inferebatur præiudicium considerabile; poterat enim Alphonsus ad Andreę fauorem non disponere, quamuis esset legitimatus, & sicuti poterat

9 Alphonsus ad libitum † disponere ad fauorem extraneorum absque citatione, ita potuit nepotis legitimationem impetrare *Prep. s. in cap. per suas §. Cum autem sub num. 25. col. 2. versic. & tunc sit ad voluntatem patris, qui fil. sint legit. Bart. in l. Gallus §. & quid si tantum num. 14. vers. respondeo quando ff. de lib. & posth.*

10 Vndè non ipsa † legitimatio præiudicat Alberto, sed potius ipsa Bonifatiana, & Paulina, & ipsa dispositio testamentaria Alphonsi *Ruin. conf. 87. num. 20. vers. de præiudicio enim lib. 3. Honded. conf. 92. num. 50. in fine lib. 1. Socc. Iun. conf. 93. num. 66. vers. vel secundo lib. 3.*

Et propterea si Patri competat facultas eligendi in bonis fideicommisso subiectis, alias deuoluantur ad proximiores, si prius Pater obtinet legitimare filium,

11 & postea eundem eligat, † non requiritur citatio proximiorum, quia eis non nocet legitimatio, & poterat pater legitimatum prætermittere, & non eligere, sed tantum nocet electio postea facta *Cirac. Contran. 208. num. 18. vsque ad 24.*

Ex supradictis quoque sequitur, quod in legitimatione non erat facienda mentio Alberti: nam cum Al-

12 phonsus posset ad libitum disponere, legitimatio † nõ præiudicabat, ideò non requirebatur mentio, ita *Honded. conf. 89. nu. 42. lib. 2. Menoch. conf. 20. n. 44. & seq.*

Non obstat clausula, sine præiudicio venientium

13 † ab intestato, quia illa non operatur quando legitimatus vocatur ex testamento abeo, qui potest disponere *Ruin. conf. 87. num. 5. vers. de præiudicio enim lib. 3. Paul. de Castr. conf. 102 num. 3. vers. 4. videndum est lib. 2. Alex. cons. 52. post prine. vers. & sic non potest dici lib. 2. & cons. 187. num. 14. lib. 5. Dec. cons. 610. num. 1. Socc. Iun. conf. 93. num. 66. lib. 3.*

Pariter non facit, quod non fuerit iustificatum Andream esse filium Francisci, † quia cum narratiua fue-

14 rit facta per verba, vt asseritur, non requiritur iustificatio *Rota dec. 60. num. 2. de rescript. in antiq. & decis. 447. num. 1. part. 1. diuers.*

Prout non facit non fuisse † iustificatum Andream natum esse ex soluto, & soluta, quia sic de iure præsumitur *Rota dec. 802. num. 2. & seq. par. prima diuers.*

15

16 Nec applicatur Bulla Pij V. † contra illegitimos, quia illa non tollit dispositiones iuris communis, sed tantùm habilitationes, ex iure speciali prouenientes, videlicet, si legitimatio faceret capacem illum, qui non est capax *Rota dec. 487. par. 1. diuers. Serephi. decis. 478.* In hoc autem themate legitimatus habet habilitationem, ex Constitutionibus Bonifatiana, & Paulina, quę habilitatio æquiparatur habilitationi de iure communi, & sic legitimatus non habet simpliciter ius ex ipsa legitimatione, sed habet ius à supradictis Constitutionibus Bonifatiana, & Paulina mediante legitimatione, quæ per se sola non operatur, & huic Bullæ fuit derogatum.

17 Sicut non applicatur Bulla Pij V. † contra illegitimos, quia illa tollit legitimationes, quæ fiunt contra voluntatem Testatoris, non autem eas, quæ fiunt ad illius voluntatem, & instantiam, prout est ista le-

18 gitimatio, de qua agitur, † quicquid dixerit *Odd. cons. 16. n. 14. Hond. conf. 64. n. 38. & seq. l. 2.* & ita respondet *Eugen. conf. 52. n. 65. li. 1. Laderchi. cons. 19. num. 3. Mandos. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 10. nu. 96. vers. et ita etiam consimilis Menoch. conf. 461. nu. 9. & 30. Lup. de illegit. comm. 3. §. 1. n. 5.* & in casu similis Constitutionis Veneta *Decian. conf. 40. num. 38. lib. 1. Menoch. conf. 459. num. 34. & 37. Rota dec. 488 parte prima recen.* & huic quoque Bullæ fuit pariter derogatum.

Nec facit, quod in inuestitura vocentur legitimi, & naturales: quia cum ex Constitutionibus Bonifatianæ & Paulina etiam legitimati sint capaces, vtique sub

19 supradictis verbis veniunt † etiam legitimati, qui non differunt à legitimis, & naturalibus *§. reliquum vers. si quis ergo auth. quibus mod. natu. sui. Alex. cons. 187. n. 8. li. 5. Iaf. conf. 102. nu. 13. lib. 2. Tiraq. in l. si vnquam in verb. suscep. liberos nu. 77. & seq. C. de reuoc. donat.*

Et ita vtraque &c.

RE-

R. P. D. MERLINO.

Bononien. Fideicommissi de Desideriis. Lunæ 19. Novemb. 1629.

ARGVMENTVM.

Bona subrogata loco aliorum bonorum fideicommissi subiectorum, sunt eiusdem conditionis, quam ipsa bona fideicommissaria, & eadem remedia cõpetunt fideicommissario pro illis consequendis, quæ competebant pro ipso fideicommisso, & d. subrogatio tam facienti, quam quibuscunque alijs obstat.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario competunt eadem actiones pro consequendis bonis subrogatis in locum bonorum fideicommissariorum, quam pro ipso fideicommisso.*
2 *Fideicommisso subiacent res subrogatæ pro rebus suppositis fideicommisso.*
3 *Ampliatiamsi d. bona reperirentur penes tertios possessores.*
4 *Subrogatio de alijs bonis, loco illorum, quæ erant fideicommissaria, obstat non solum id facientibus, & causam ab eisdem habentibus, sed etiam quibuscumque successoribus, & extraneis.*
5 *Bona fideicommisso subiecta, non possunt alio fideicommisso grauari.*
6 *Bona subiecta fideicommisso, quæ euaserunt libera, possunt iterum alio fideicommisso ligari, sicuti alia bona libera.*
7 *Confessio erronea non est attendenda, nec præiudicat confitentibus.*
8 *Instrumentum quis non potest impugnare, si illo nostur.*
9 *Instrumentum non potest officere, neque præiudicare tertio.*
10 *Instrumentum inter alios factum, potest quis approbare ad ostendendam veritatem rei sic gestæ.*
11 *Contradictio, & repugnantia, vt in continenti euitetur, est sumenda omnis interpretatio.*
12 *Verba in dubio debent intelligi demonstratiuè, & non taxatiuè.*
13 *Contradictio, vt euitetur, fas est verba impropriare.*
14 *Dotalis, quando non desinat esse fundus, licet fuerit æstimatus.*
15 *Facere id quis præsumitur, quod potest.*
16 *Filij, si paulò post mortem patris aliquid emant, præsumitur ex bonis paternis emisse, si non sint notæ strioli.*
17 *Iactare suum nemo præsumitur.*
18 *Confessio facta in positionibus, tam confitenti, quam alijs ab eo causam habentibus præiudicat.*

DECISIO CCCXX.

EX bonis à Domino Stephano petitis, remedio, *l. fin. C. de edict. D. Adrian. tollen.* in vim fideicommissi Hieronymi Senioris, supererant adhuc duo corpora, quæ an illi deberentur controuertebatur a DD. Sangeorgijs, & litis consortibus, nempè dum Domus cũ sex apothecis subtus positis in Ciuitate Bonon. in cappella S. Mariæ de Baroncella, & quædam buncha Macelli in eadem Ciuitate, & Cappella S. Mariæ de Carobio, in quibus, pro absoluenda tandem disputatione, dubitaui hodie, an danda esset immissio dicto D. Stephano, & Domini dandam esse in vtriusque responderunt.

Nam quoad duas Domos cum apothecis, licet non appareat, immò partes consentiant, non fuisse in bonis Hieronymi fideicommittentis, nec ab illo possessas, attamen constat, quod Alexander, & Io. Baptista fratres vsque de anno 1582. mortuo Ioanne filio Bartholomei, dum bona fideicommissaria d. Hieronymi inter se diuiderent, reperijssentque aliqua bona à d. Bartholomeo, & aliunde alienata fuisse, loco bonorũ alienatorum subrogarunt prædictas Domos cum sex apothecis, & proinde ijsdẽ actionibus, D. Stephanus consequi potest hæc bona subrogata, quibus possit
1 obtinere ipsa bona † originaliter fideicommissaria, nempè possessa a Hieronymo fideicommittente, *l. Imperator §. fin. ff. de leg. 2. l. si rem, ff. de petit. hæredit. Silvestr. Aldobrand. cons. 63. nu. 18. lib. 1. Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 8. nu. 22. & 23. plenè, Peregr. de fideicom. art. 44. num. 30. Fusar. de subst. q. 530. nu. 20. 627. n. 46. & 636. nu. 1.* & fuit firmatum in hac eadem causa sub die 3. Decemb. 1627. *coram me*, præsertim cum expressè ipsi fratres diuidentes, & grauati fideicommisso Hieronymi voluerint hæc bona deferri successiuis substitutis, loco bonorũ, †quæ ab eo-
2 dem Hieronymo erant possessa, & a Bartholomeo, atque aliundè fuerant alienata, & ita D. Stephanus potest prætermissis illis bonis, vindicare bona subrogata, vt benè per *Menoch. cons. 213. nu. 41. vers. quod procedit, Peregr. de fideic. d. art. 44. num. 28. ante fin. Surd. decis. 208. nu. 12.* & fuit pondcratum in Amerina bonorum 27. Februar. 1617. *coram bo. me. Buratto*; Etiãsi
3 d. bona reperirẽtur † penes tertios possessores, *Alciat. cons. 110. nu. 7. vers. ic. nec obstat cum seqq. libr. 9. Socin. Iun. cons. 90. num. 3. & 4. lib. 3. Peregr.* (*qui reprobat opinionem Alex. contrarium sentientis cons. 156. libr. 5.*) *de fideicom. art. 44. nu. 31. Fusar. de subst. d. q. 636. nu. 2. &* 3. hæcque subrogatio per Alexandrum, & Io. Baptistam facta, nedum illis obstat, & ab ipsem causam ha
4 bentibus, † sed quibuscumque alijs, etiam extraneis, ac singularibus successoribus, *Paris. cons. 11. num. 29. lib. 3. Decian. cons. 1. num. 311. & seqq. lib. 1.* & in terminis subrogationis fuit dictum in prædallegata Amerina bonorum *coram bo. mem. Buratto*.

5 Neq; obstat alteram † existis Domibus prius suppositam fuisse fideicõmisso Ioannis Senioris, adeo vt illius fideicommisso obnoxia, non potuerit altero fideicommisso vinculari; Quoniam cum iam fideicommissum Ioannis Senioris expirauerit in persona eorumdem Alexandri, & Ioan. Baptistæ nepotum dicti Ioannis Senioris, vt fuit resolutum in hac causa sub die 2. Iunij 1628. *coram me*, & sic bona euaserint libe-
6 ra, iure ipsi † potuerunt ligare hanc Domum fideicommisso Hieronymi, quemadmodũ alia bona propria libera fideicommisso supponere potuissent ad *l. cum Pater §. libertis in fin. ff. de legat. 2. Peregr. de fideicommissar. art. 14. num. 50. plenè Surd. cons. 284. nu. 19.* & fuit in hac causa firmatum sub die 14. Maij præteriti, & confessio siue assertio ipsorum diuidentium, quod scilicet dicta Domus adhuc esset supposita fideicommis-

7 missio Ioannis Senioris, tanquam † erronea non est attendenda, neque confitentibus præiudicat, *l. 1. C. de fals. caus. adiect. Anchar. cons. 291. num. 3. Cravett. cons. 202. num. 5. Bellamer. decis. 691. in tertia fallentia cum alijs.*

Minus etiam obstat, quod in eodem Instrumento concordiæ, vbi hæ Domus fuerunt subrogatæ loco bonorum alienatorum, & quæ fideicommisso Hieronymi subiecta erant, itidem etiam fuerit conuentum, vt pars bonorum cuilibet diuidentium assignata, & dicto fideicommisso Hieronymi supposita, sit, & intelligatur precij, ac valoris librarũ Bononiẽsi 11788.

8 Et propterea si Dominus Stephanus nititur † instrumento ad probandam subrogationem, consequenter neque illud impugnare potest pro effugienda restrictione fideicommissi ad illam præcisam quantitatem, cum Instrumentum sit indiuiduum, & refertum clausulis præcisis, nec aliter, nec alio modo &c. ita vt eatenus facta sit subrogatio quatenus admittatur etiam restrictio ad prædallegatã quantitatẽ in libris 11788. Quoniam hoc motiuum, in quo informãtes pro DD. Sangeorgijs potissimum insistebant, vltra quod videbatur satis sublatum ex deductis in decisione sub die 3. Decembris 1627. in hac causa facta, modo etiam ex pluribus remouetur.

Et primo, quia cũ in Instrumẽto duo possint considerari, nempè probatio facti, & effectus probationis, seù illius coactiua obligatio, & hæc duo sint inter se distincta; Ideò Dominus Stephanus potest vti Instrumento concordiæ ad probandum, quod Alexander, & Ioannes Baptista subrogarunt has domos, loco bonorum alienatorum, & hoc Instrumentum probat factum, nempè ipsam subrogationem, tam inter contrahentes, & illorum hæredes, quam etiam inter extraneos, & quascunque alias personas; Sed in quantum Instrumentum restringit fideicommissum ad certam quantitatem, & sic obligat, ne petantur bona fideicõmisso subiecta, at solum hæc præcisa quantitas librarum 11788. quo adhuc effectũ, & obligationem coactiuam dictum Instrumentũ respectu domini Stepha-

9 ni nihil operatur, neque illi officere, † aut præiudicare potest, cum non sit hæres dd. diuidentium, qui Notarium de contentis in dicto Instrumento concordiæ rogarunt, neque causam habeat ab ipsis, sed veniat ex se independenter, & ex propria persona vocata in fideicommisso Hieronymi, vt hanc distinctionem inter factum, & obligationem, seu effectum Instrumenti bene firmat, *Bart. in l. 2. nu. 12. Bald. nu. 19. vers. sed super ista regula. Dec. nu. 51. & alij communiter C. de oden. Felin. in c. causam quæ il primo nu. 25. de testib. Cravet. cons. 65. num. 6. Cephal. cons. 215. num. 56. Couar. pract. 99. c. 10. num. 9. Mandel. cons. 276. num. 6. Surd. consil. 170. n. 22. & cons. 429. nu. 42. & consil. 437. nu. 18.* Vnde sequitur, quod D. Stephanus possit quidem approbare Instrumentum, quoad subrogationem, & illo inniti

10 ad ostendendam † veritatem rei sic gestæ, non autem quoad iuris translationem, & restrictionem fideicommissi ad libras 11788. ex dicto facto resultantem.

Secundo, corruere videbatur obiectum, eo quia, Domini putarunt, nec verè fideicommissum Hieronymi in vnaquaque parte assignata diuidentibus fuisse coarctatum ad illam quantitatem solummodo librarum 11788. quia pluries in eodem instrumento, diuidentes protestati sunt, saluum velle fideicommissum, neque in aliquo illi præiudicatum censeri, cum clausula, non aliàs, aliter, nec alio modo &c. & signanter bona hæc nempè Domos cum apothecis voluerunt esse fideicommisso subiecta, vnde euidens esset contrarietas, quod deinde vellent bona esse libera, & quod totum fideicommissum coarctaretur in illam quantitatem librarum 11788, omnis autem interpretatio

11 † facienda est pro euitanda hac contradictione, & repugnantia incontinenti & in eodem Instrumento, quæ sequeretur admisso intellectu dato concordiæ ab informantibus, pro DD. Sangeorgijs, & proinde ad tollendum huiusmodi absurdum existimarunt Domini fideicommissum re vera positum esse in ipsis bonis, adeò vt illa dicantur in obligatione, & onere restituẽdi, ipsaque deberi fideicommissarijs, expressionem verò precij, & valoris stare demonstratiuè, nempe ad indicandam æqualitatem inter ipsos diuidentes, non autem taxatiuè ita vt inferretur præiudicium futuris successoribus, necnon descendentibus, & aliis causam minimè habentibus à dictis Io. Baptista, & Alexã-

12 dro diuidentibus, prout in dubio verba † debent intelligi demonstratiuè, non autem taxatiuè, *Bart. in l. centurio nu. 31. & 39. ff. de vulg. & pupillar. & in l. cum Pater §. mense, nu. 8. ff. de leg. 2. Paris. cons. 4. num. 36. lib. 4. Bero. consil. 12. nu. 12. lib. 3. Cephal. cons. 137. nu. 37. lib. 1. Card. Seraph. decis. 474. nu. 4.* Et sic in casu præsenti, quod bona ipsa æstimata, non autem quantitas precij, & valor bonorum dicantur obligata & fideicommisso supposita, præsertim quia hac ratione euitatur

13 omnis contradictio supra ponderata, ad quam † excludẽdam fas est etiam verba impropriare DD. in *l. 2. §. creditum ff. si cert. pet. Cravet. cons. 70. n. 5. vers. quod procedit. Houded. cons. 41. nu. 23. lib. 1. Surd. consil. 280. numero 14.*

Quæ interpretatio eo magis amplectenda videtur in casu proposito. Tum quia in Instrumento non dicitur, quod libræ 11788. intelligantur fideicommisso subiectæ, sed dicitur quod valor, & æstimatio cuiuslibet partis affectæ fideicommisso sit, & intelligatur precij, ac valoris librarum 11788. & propterea res æstimata, non autem æstimatio ipsa est sub onere fideicõmissi, & confert, quod multum arrisit Dominis congruum exemplum de fundo dotali deductũ à D. Ghi-

14 no, nempè, quod † fundus non desinit esse dotalis, licet fuerit æstimatus, quando colligi potest æstimationem fuisse factam ad alium effectum nempe vel vt probetur valor rei, vel vt deprehẽdatur qualitas fundi, vel vt sciatur quantitas bonorum, quæ consignantur, *Bald. in l. ex conuentione. nu. 3. C. de pact. Soccin. Sen. cons. 57. nu. 3. & seqq. lib. 1. Ruin. cons. 134. num. 5. lib. 4. Afflict. decis. 270. nu. 2. Mant. de tacit. lib. 12. tit. 28. nu. 17. Gratian. discept. for. cap. 489. nu. 4. & fuit dictum in Rom. fundi dotalis 6. Iunij 1578. coram Card. Lancellotto in Spoletana bonorum 6. Aprilis 1601. coram bo. mem. Pe nia, & decis. 30. num. 6. apud Modern. Roman. de Saluiano.* Tum etiã quia cum diuidentes nec possent restringere, aut imminuere bona fideicommisso subiecta in præiudicium aliorum vocatorum, hinc metiendo voluntatem à potestate, dicendum est ipsos verè noluisse taxare, & fideicommisso supponere solum libras

15 11788. sed potius voluisse demonstrare, & † specificare valorem bonorum, quæ realiter fideicommisso essent obnoxia affirmabant argum. *l. Lucius Titius §. Imperatores ff. ad municip. Glos. in l. peto, ff. de leg. 2. Surd. consil.*

consil. 431. num. 41. Rot. decis. 596. num. 2. par. 1. recent.

Quo verò ad bancham Macelli, identitas non potest in controuersiam reuocari, cum filij eiusdem Hieronymi fideicommittentis de anno 1547. in diuisione numerauerint inter bona paterna, & pro subiecta fideicommisso admiserint, vt etiam fuit firmatum in hac causa sub die 5. Martij 1627.

Neque obstat d. bancham fuisse emptam à filijs
16 eiusdem Hieronymi. quoniam cum modicum † tẽpus intercesserit à morte Patris, ipsique filij non essent industriosi, immo essent minores, quemadmodum cessat præsumptio ex his omnibus circumstantijs, quod nõ emerint ex proprijs pecunijs, ita suboritur altera, quod immò emerint ex paternis pecunijs, vt plenè hoc idem fuit firmatum respectu aliorum corporum bonorum in hac causa sub die 14. Iunij 1627. & 20. Nouembris 1628. & 14. Maij proximi præteriti, alias
17 † enim dd. filij Hieronymi fatuitate redargui possent, si ex proprijs pecunijs emissent, & tamen suppositi essent restitutioni ex fideicommisso Hieronymi, quod non est præsumendum arg. *l. cum de indebito ff. de probat. Caputaq. decis. 143. nu. 4. par. 1. cum alijs.*

Quę & eo magis confirmatur, quoniam omnes successiui possessores huius banchæ Macelli, illam agnouerunt subiectam esse fideicommisso Hieronymi, & signanter M. Antonius in responsionibus ad positiones datis in summ. hoc admittit, cuius † confessio tam
18 ipsi, quam alijs ab eo causam habentibus, prout sunt domini de Sangeorgijs præiudicat, *Cravet. consil. 29. nu. 1. Coef. Graff. decis. 20. nu. 9. de probat. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 120. num. 2. cum seqq.* & sic dictum in hac eadẽ causa sub die 5. Martij 1627. *coram me*, & alias sæpius.

Et ita vtraque parte informante conclusum fuit, &c.

R. P. D. MERLINO.

Narnien. Successionis. Lunæ 26. Nouembris. 1629.

ARGVMENTVM.

Statutum, si excludat fœminam dotatam à successione, est intelligendum, vt excludat tantum ab hæreditate dotantis, alias enim hoc esset valde absurdũ, & iniquum, quod procederet etiãsi adsit verba multum prægnantia, & verba statuti valde repugnent, nisi in totum repugnent.

SVMMARIVM.

1 *Statutum excludens dotatam censetur in dubio solum excludere ab hereditate dotantis. & numer. 13. 16. & 23.*
2 *Quoniam non est verisimile, quod statuentes voluerint, vt vnica tantum dos operetur omnium hæreditatum iacturam.*
3 *Bald. in l. 1. num. 4. C. de legit. hæred. declaratur.*
4 *Statutum excludens dotatam ab hæreditate, censetur eam excludere solum ab hæreditate dotantis, etiamsi plures recenseret personas.*
5 *Singula singulis sunt referenda.*
Fœmina exclusa à statuto propter dotem, intelligitur tã tum exclusa ab hereditate dotantis, etiamsi verba Statuti valde repugnent, nisi ex toto repugnent, numero 5.
6 *Quod procedit etiamsi verba statuti sint valde prægnantia.*
7 *Statutum loquens alternatiuè, ita debet intelligi, singula singulis referendo.*
8 *Fœmina in dubio est pronunciandum quod a successione non sit exclusa à statuto.*
9 *Fœmina exclusa per Statutum à successione aliquarum personarum, intelligitur tantum à personis ibi expressis exclusa.*
10 *Statuta exclusiua personarum locum tantum habent in casibus in eis formaliter expressis.*
11 *Alternatiuè natura est, vt vno contentetur, nec omnium concursum expostulat.*
12 *Statutorum dispositiones referri debent ad id, quod frequentius accidit.*
14 *Fœmina ab vno dotata, si excluderetur à successione non dotantis, ad quem de Iure erat vocata, esset magnum absurdum, & iniquum.*
15 *Frater in subsidium tenetur dotare sororem.*
17 *Filius postquam admit hereditatem paternam, non amplius dicuntur bona paterna, sed propria ipsius filij.*
18 *Successio quando defertur ab intestato regulariter succeditur per quotas, vel in vniuersum.*
19 *Matrimonium potest esse sine dote.*
20 *Statutum referri debet ad id, quod frequentius contigit, & non ad casum insolitum.*
21 *Verbum, maritare, resolutur in dotationem.*
22 *Exclusio ab hæreditate est correspectiua ad dotem, sed collocatio in matrimonium absque dote, non æquiualet exclusioni hæreditatum.*

DECISIO CCCXXI.

CConcordibus suffragijs Domini approbarunt etiã hodie resolutionem emanatam sub die 7. Februarij proximè præteriti coram me, Helenæ scilicet, & Magdalenæ Sororibus dandam esse Immissionem in possessionem bonorum q. Iacobi eorum Fratris, vna cum Petro pariter Fratre; Nec statutum Narnien. cap. 40. in quo totum difficultatis momentum positum erat, obstare. Verissimum est enim, & à nemine in cõ-
1 trouersiam reuocatur axioma, quòd statutum † excludens dotatam censetur in dubio solum excludere ab hæreditate dotantis, vt in decisione firmatum fuit, & quamuis huiusmodi cõclusio communiter limitetur, quando statutum progreditur vlterius, & ex contextu ipsius statuti apparet statuentes voluisse cuiuscũque hæreditate excludere fœminas, nec exclusionem
2 † inductam correspectiuam esse ad dotem, quodque vnica dum taxat dos operetur omnium hæreditatum iacturam, vt *Per Castr. Cons. 91. num. 2. lib. 2. Aldobrand. cons. 2. num. 123. Et seqq. lib. 1. & alij in decisione etiã congesti vers. Et quamuis*. Attamen aduertendum est, non sufficere ad inducendam hanc exclusionem ab omnium hæreditate, quòd statutum enumeret plures personas, à quarum hæreditate inducit exclusionem, vt videtur sensisse *Castrensis d. cons. 91.* Quoniam
3 † *Bald. in l. prima num. 4. C. de legitim. hæred.* qui huius opinionis ante signanus est, & quo Castrens. innititur, hoc non dixit, sed docuit statutum accipiendum esse

cum

cum hoc temperamento, quòd solum excludat ab hæreditate dotantis, nisi vlterius progrediatur. Et ideò Bald. Intelligi debet, quando ex modo, vel ex forma enumerationis, vel aliunde appareret, statuentes sensisse excludere fœminas à cuiuscumque hæreditate, etiam non dotantis, vt benè perpendit *Franc. Nicoul. alleg. 5. num. 37. & Cranet. cons. 581. num. 3. vers. 2. credebat*, vbi quòd statutum excludens † fœminas ab hæreditate censetur solum excludere ab hæreditate dotantis, etiam si plures recenseret personas, quia & hoc
5 casu adhuc vrget illa æquitas vt † singula singulis referantur *Brun. de statut. exclusiu. fœmin. artic. 8. num. 63.* vbi firmat quòd & si verba statuti valdè repugnent, nisi ex toto repugnent, semper facienda est interpretatio, vt fœmina excludatur tantum ab hæreditate do
6 tantis *Paseth. cons. 69. num. 12.* vbi etiam si † statuti verba sint valdè prægnantia, & idem videtur censuisse *Rota in Auximana bonor. 17. Februarij 1620. coram bonum. Rembolde verſ. atque hoc magis.*

In statuto autem Namien. Domini non assequabãtur hanc voluntatem, & mentem excludendi fœminas à cuiuscunque hæreditate, licet enumeret plures personas, immò ex multis, saltem simul iunctis de supra vi debatur potius exclusionem inductam esse diuiſim, & diuisim singula singulis referendo, vt dotata à Patre non succederet Patri, dotata à Matre, ab eiusdem Matris hæreditate excluderetur, & sic de cæteris.

Primò, quia statutum in parte excludente loquitur alternatiuè, ibi *nulla Mulier debeat habere regressum ad bona paterna, vel Matris, vel Patrui*, vndè alterna-
7 tiuè † intelligi debent, & disiunctim singula singulis referẽdo prout in alia decisione *vers. Nihilominus &c.* vbi multi congeruntur Doctores, quibus addi possunt *Corn. cons. 48. num. 9. lib. 2. Paris. cons. 49. nu. 17. lib. 3. Niconit. alleg. 6. num. 31. Ioan. Vinc. Anna alleg. 70. num. 32. Gabr. de statut. concl. 5. num. 2. vers. Contrariũ & num. 9. Brun. de statut. exclus. fœmin. d. art. 8. q. 16. nu. 67. cum seqq.* & rationes etiam in eadem decisione fuerunt ponderatæ.

Quibus pariter accedit, quòd filiæ fœminæ causa videtur potius fauorabilior, cum ipsa habeat intentionem fundatam in dispositione Iuris communis, & il-
8 lius exclusio non legatur in statuto, & in dubio † profœmina, quòd scilicet à statuto non sit exclusa pronunciandum est, vt plenè per *Alex. Rudens. cons. 56. num. 20. lib. 1. Barz. decis. bononien. 98. nu. 22. & seqq.* Et statutum excludens fœminas à successione aliquarum
9 † personarum, non extenditur ad personas, quę in verbis non sint expressę, vt per *Bald. in l. sed & Milites num. 3. versic. & facit ff. de excusat. tutor* cuius dictum notandum esse dixit *Marz. cons. 29. nu. 20. & consil. 30. num. 14. Alb. Cons. 349. nu. 10. lib. 2. Purpur. cons. 145. num. 3. lib. 1. Flaminet. cons. 4. num. 5. lib. 1. Modern. Mant. controuers. forens. lib. 2. cap. 400. num. 28.* Nec ha
10 bet locum nisi † casus sit à statuto formaliter expressus, tàm ad effectũ exclusionis, quàm inclusionis *Purpur. d. cons. 145. num. 3. lib. 1. latè Honded. consil. 8. num. 13. & seqq. lib. 1.*

Secundò, quicquid sit de prædicta opinione, quæ plurimos habet Contradictores, vt fuit animadversũ in decisione *vers. Nec Dominos fugit &c.* in qua Doctorum dissensione, nec hodiè Domini putarunt opus esse aliquid definire. In statuto Namien. videtur ex pluribus circumstantijs iam ponderatis in decisione facilior resolutio pro fœmina, quia statutum loquitur alternatiuè ne dum in parte excludente, sed etiam in parte, vbi de dotatione agitur, & quemadmodum si in parte dotãte loqueretur alternatiuè, in exclusio-
11 ne verò coniunctiuè, tunc sufficeret vna dos, quia † alternatiuæ natura est vt vno contenteturnec omnium concursum expostulat *l. si quis ita stipulatus ff. de verb. oblig. Cum alternatiuis*, siuè à patre, siuè ab illius descen-
12 dentibus fœmina fuerit dotata &c. statutorumque † dispositiones referri debent ad id, quod frequentius cõtingit ad *l. nam ad ea ff. de legib.* 01

Si verò frater ex proprijs bonis (quod de raro contingit) nempè expeculio Castrensi, seu alio simili dotaret sororem, hoc casu exclusa quidem censebitur ab hæreditate fratris, quia ex bonis propris dotauit, non autem exclusa erit ab hæreditate Patris, vel aliorum, qui non dotarunt, hoc enim suadet illa iuris æ- 1
qua interpretatio, quod singula singulis referantur, & quod fœmina exclusa censeatur tantum ab illa hæreditate in qua habuit recompensam, scilicet dotem
13 acceptam à defuncto, & huiusmodi statuta † excludẽtia fœminas dotatas sic interpretanda sunt, vt fœminæ non succedant dotantibus, *Odd. d. consil. 86. num. 3. Manent. cons. 4. nu. 19. lib. 1.* cum aliis & ita in hac parte statutum Namiæ intelligit *Corn. d. cons. 305. nu. 3. versic. confert. &c. lib. 4. & itidem post Afflict. tradit Thesd. decis. 63. num. 8.* Sit potius admitti debet sup- 1
pletio verbi, quam hoc magnum absurdum, quod à
14 Doctoribus etiam † iniquum appellatur, vt fœmina ab vno dotata excludatur a successione alterius non dotantis, ad quam de iure erat vocata.

Non obstat, quod ab hæreditate Patrui excludat fœminam, ne dum existentia filiorum eiusdem Patrui, sed etiam fratris ipsius Patrui, ibi *& Patruo subsint filij, vel ex fratre talis Patrui maritantis existerent filij masculi*, vndè qua ratione excluditur ab hæreditate Patrui ob existentiam filij fratris eiusdem Patrui, ita ob existentiam fratris exclusa censeatur ab hæreditate alterius fratris: Quoniam non aqua est ratio inter fratrem, & Patruum, frater enim est in primo gradu, Patruus verò, in secundo, & minus debita est successio
15 Patrui quam fratris, atque frater † in subsidium tenetur dotare sororem *Bald. in l. fi. C. de dot. promiss. num. 9. Siuan. cons. 13. nu. 9. Barbos. l. 1. par. 4. nu. 128. ff. solut. matrim. Thes. dec. 198. nu. 7.* non autem Patruus neptè ex fratre *Alex. cons. 66. nu. 3. lib. 4. Rip. in l. 1. nu. 86. ff. solut. matrim. Roman. cons. 413. num. 6.* Præterea sen-per
16 vrget motiuum, quod † statutum non excludit fœminam ab hæreditate cuiuscumque Patrui, sed Patrui dumtaxat maritantis, & obiectum fortasse intraret si Iacobus frater dotasset Helenam, & Magdalenam.

Non obstat, quod bona Iacobi sint eadem materialiter, quæ erant bona Andreæ Patris, & ideo cũ statutum excludat à bonis Patris, Intelligatur, & ab his bonis quæ in Iacobum deuenerunt exclusisse fœminas, Quia non considerantur amplius tanquam bona
17 paterna, † & illico sequuta additione Iacobi esti ea sunt bona eiusdem resoluto penitus priſtino statu vt in *l. prima §. veteres ff. de acquir. possess. Bart. in l. fin. §. 1. nu. 1. & 3. ff. ad Terrullian. & in his terminis Fab. de Anna cons. 45. num. 73.* Et rectè dixit *Corn. cons. 97. num. 9.*
18 *lib. 1. & cons. 305. num. 6. lib. 4.* quod † regulariter ab Intestato succeditur per quotas, vel in vniuersum, nõ autem per genera bonorum, quia origo bonatuiti nõ

atten-

attenditur, sed status de tempore delatæ successionis, vt latè fuit in prima decisione firmatum; & in terminis statuti Narnien. hoc idem dixit *Capr. d. consil. 73. numero 4.*

Denique non obstat, quod illud verbum, *maritanti* non importet dotationem sed solum collocationem in matrimonium, † cum & matrimonium esse 19 possit sine dote *vt per Brun. de statut. exclusiu. art. 6. q. 19. num. 184.* Quoniam cum regulariter, & vt plurimum matrimonium non soleat esse sine dote, statutum 20 † referri debet ad id, quod frequentius contingit non autem ad casum in solitum *d. l. nam ad ea ff. de leg.* Et 21 quod verbum *maritare* † resoluatur in dotationem dixerunt ibidem relatus à Bruno vbi supra *Gabr. consil. 145. num. 25. lib. 2. Bardellon. cons. 4. num. 90. & 95. in fin. Bellon. tun. cons. 74. num. 41. Et Cor. d. cons. 305. num. 6. & 8. lib. 4.* Intelligit verbum illud statuti, *maritantis* pro verbo dotantis, & necessario sumi debet hæc Interpretatio, quia exclusio † ab hæreditate est correspectiua ad dotem, & quod puella fuerit in matrimonio collocata sine dote non æquiualet exclusioni hæreditatum & faciunt tradita per *Bardellon. d. consil. 4. nu. 94.* Et demum nec constat, quod Iacobus, de cuius hæreditate modo agitur, in matrimonium collocauerit Magdalenam, & Helenam, sed pater ipse collocauit, vnde nullo modo suffragantur verba statuti *Patrimantantis* &c. Neque sat fuisset sorores in matrimonio collocatas, & dotatas fuisse, quia vt dictum est, 23 opus erat, † quod à Iacobo de cuius hæreditate agitur fuissent dotatæ vt per *Bald. in d. l. neque Mater nu. 5. & 6. in fin. C. de Iur. dot. Surd. cons. 45. nu. 36. & seqq. Manent. cons. 4. num. 19. lib. 1.* Et hoc idem importat genitiuus ille statuti, *talis Patrui maritantis*, infert enim quod defunctus ipse, de cuius hæreditate agitur, dotauerit fœminas &c.

Et ita vtraque parte infirmante viriliter Domini steterunt in decisis.

REVERENDO P. D. PIROVANO.

Romanæ Officij. Lunæ 29. Nouembris. 1629.

ARGVMENTVM.

Et summarijs sume argumentum.

SVMMARIVM.

1 *Procurator vendens rem Domini, & eius mandato, & eo præsente, & consentiente, dicitur valide contrahere.*

2 *Vendens rem alienam cum narratiua, quod sit sua, fit emptor potest recedere à contractu, & venditor tenetur ad pretij restitutionem.*

3 *Procuratore vendente rem Domini, de eius mandato, valet venditio, & Dominus contrauenire non potest. & num. 4.*

5 *Mandati loco, est scientia, & consensus Domini.*

6 *Procurator vendens rem Domini, non eius nomine, sed tanquam propria, dicitur in dolo.*

7 *Emptor antequam soluat pretium, non efficitur Dominus rei emptæ.*

8 *Verba intelligenda sunt in ea natura actus, & subiectam materiam, super qua interponuntur.*

9 *Abemptione licet discedere, & pretium recuperare propter dolum.*

10 *Officia Notariorum Capitolij sunt redacta ad instar bonorum allodialium, & transmittuntur ad heredes.*

11 *Stylus probatur per fides extraiudiciales.*

DECISIO CCCXXII.

CEnsuerunt Domini, standum esse in vltimo loco decis. 31. Ianuarij 1628. quia D. Laurentius Butius in instrumento venditionis sextæ partis officij, de quo agitur vera, & compatibilia narrauit, nempe quod officium ad se spectabat, & tanquam procurator Erasti Spanochiæ vendebat, cumulando species dominij tam hypothecæ, quam ipse habebat super medietate illius, quam pleni Dominij, quod habebat Erastus, pro quo extitit procurator, vnde cum proprium ius, & de mandato Domini præsenti, & consentienti vendiderit ex vera causa, non autem † assertione falsa valide contraxit, vt propterea neque à contractu recedere, neque pretium restituere teneatur *l. 1. C. quando liceat ab empt. disced. Afflict. decis. 280. nu. 4. Menoch. consil. 888. nu. 1. Neuiz. consil. 37. num. 18. cum alijs allegatis in vltima decisione.*

Non obstat principale obiectum istius causæ positũ pro fundamento in decisione 5. Martij 1627 quod Butius in principio instrumenti venditionis huius sextæ partis officij dixerit, ad quẽ spectat vt asseruit, & pertinet medietas officij notariatus Curiæ Capitolij de præsenti cantantis in persona Erasti Spanochiæ; & nihilominus conuincatur ex decreto appensito ad fauorem Erasti, quod illam medietatem prius liberè resignauerat Erasto, vt propterea vendens rem alienam † subnarratiua quod sit propterea emptor possit à contractu recedere, & venditor teneatur ad pretij restitutionem per *text. in l. si rem quam ff. de euict. cũ glos. in verbo agentem*, quam communiter esse receptã affirmant *Surd. cons. 36. num. 12. & decis. 253. nu. 10. & alij allegati in eadem decis. 5. Martij 1627.*

Quia vltra responsiones datas in decisione 31. Ianuarij 1628. dixerunt Domini conclusionem prædictam esse recipiendam, quando contractus exibere tantummodo vendentis esset sustinendus, neque esset sequuta traditio rei, nec possessio continuata absq; molestijs; secus autem vbi contractus venditionis, vt in præsenti sustineri potest ex iure ipsius domini rei; dũ fuit præsens Erastus, & consentiens, & Butius sub nomine procuratoris irreuocabilis Erasti, † & non suo 3 vendidit, tunc enim valet venditio, & Dominus contrauenire non potest *Imol. in l. quæ dotis sub num. 4. versic. item adde ff. soluto matrimonio Roland. consil. 100. nu. 44. vol. 4. Surd. decis. 253. num. 4. & fin. Ruin. consil. 141. num. 5. vol. 1. Neuiz. cons. 37. num. 17. & sequent.* & ratio est manifesta: quia cessat dolus, & præiudicium, dum ex persona domini contraxit, & Adamo licuit, & licet rem habere, & habuit, & possedit absque molestijs ferè per Decennium.

Neque dicatur quod illa verba instrumenti pro qua rata dictus Dominus Laurentius asserit se esse procuratorem irreuocabilem ad resignandum dictũ officium, prout per acta mei &c. non sint referenda ad Erastum, sed ad Catuccium, à quo Butius prius emerat dictam medietatem officij ex eo, quia legitur apposita immediatè post narratiuam venditionis Butio

facta

factæ per Catuccium, & etiam quia mandatum Erasti non reperitur in actis notarij rogati, sed quidem mandatum Catuccij.

Quia testes dati iustificant hanc partem, quod scilicet Butius vendiderit tãquam procurator Erasti, & quod Adamus omniã sciuit, & intellexit, & nihilominus relatio ad Catuccium repugnat qualitati rei; nã si Catuccius vendidit Butio, quomodo potuit Butius
4 iam effectus dominus esse † sui ipsius procurator irreuocabilis contra rationem textus *l. cum res C. de contrahen. empt. & l. fuc rei ff. cod. titulo*, nec probatio mandati deficit ex eo, quod non reperiatur in actis notarij rogati: quia sufficit pro verificatione mandati enun-
5 tiati præsentia domini, † & consensus, à quo contractus caulam recepit *l. ne satisdatio ff. rẽ rat. hab. Roman. cons. 63, num. 1. Purp. cons. 51. num. 5. Felin. in cap. cum in iure per. nu. 14. ff. de offic. Iud. deleg.* quibus accedunt coniecturæ ponderatæ in vltima decisione confirmantes mandatum ex sola præsentia; dum Erastus post vẽditionem conduxit dictam tertiam partem, & pactũ redimendi illam sibi reseruauit, vt in conductione cõtinuauit per decennium, quæ omnia citra veritatem gestorum per Butium ex mandato suscepto cõtingere non poterant propterea bene se compati potest narratiua, quod officium ad se spectabat, dum tamen nõ vendiderit nomine suo prout fecit, ex quo vendidit nomine, & tanquam procurator Erasti veri domini,
6 non autem suo nomine, † in quo si ita vendidisset consisteret dolus, nec excusari posset ex dominio hypotecæ iuxta distinctionem *Baldi in l. proprietatis in principio C. de probat.* Verùm quia solum narrauit, sed non vendidit, bene potuit Butius credere, quod officium
7 ob integrum pretium † per Erastum non solutum ad se spectaret, ex quo emptor antequam pretium soluat non efficitur dominus rei emptæ *l. quod vendidi ff. de contrah. empt. §. vendita Inſtit. de rerum diuis. Surd. cons. 101. nu. 12. lib. 1.*

Nõ obstat quod ex toto contextu instrumenti appareat Butium voluisse vendere partem illam officij, & Adamum vice versa voluisse ab eo emere ponderãdo, quod Butius promisit tertiam partem medietatis officij, & iura cessa nulli alteri cessisse, nec fecisse contractum, aut distractum in præiudicium contentorum in instrumento celebrando, & vlterius promisit consentire facere omnem personam interesse habentem, quæ promissiones conuenire videntur Butio vti venditori non autem vti procuratori.

Quia verba instrumenti de constitutione procuratoris ad resignandum sunt clara, & de cessione pariter immediatè subsequuta, vnde promissiones quæ postea accesserunt absque commẽmoratione procuratoris non sunt referenda ad personam Butij vti pró-
8 priam, sed vti procuratricem † iuxta naturam actus, & subiectam materiã emptionis, & venditionis *Ruin. consil. 109. nu. 4. lib. 1. Seraph. decis. 541. nu. 6. cum alijs allegatis per Gratian. discept. 838. nu. 13.*

Demum non releuat quod assertio Butij sit certa, tertiam scilicet partem medietatis ad se spectare, & etiam narratiua, quod resignabat tanquam procurator, vnde saltem tenebatur declarare vtrum nomine proprio, vel alieno venderet, vt inde sciret emptor quorum fidem posset sequi, alias teneatur de dolo,
9 † pro quo licet ab emptione discedere, & pretium recuperare *Bart. in l. quæro ff. de act. empt. Bald. in l. 2. C. de pericul. & commod. rei venditæ. Affl. decis. 399. num. 9. Surd. cons. 150. num. 127. & seq. vol. 1.*

Quia visum fuit Butium sufficienter se declarasse: dum dixit se procuratorem Erasti ad resignandum, & cessisse ad habendum, & tenendum, sed vlterius testes dati deponunt de certa scientia Adami emptoris illũ fuisse procuratorem Erasti, dum præsens fuit quando minuta instrumenti fuit correcta, vt staret tanquam procurator, non autem tanquam consentiens resignationi decreti. 1

Et quæ replicantur ad sustinendum falsum suppositum narratum, quod officium non esset vacabile, cũ tamen decretum admissionis contineret, quod vacaret, & vacare censeatur per obitum, vel priuationem Erasti, non sustinentur: quia cum officia prædicta redacta sint ad instar † allodialium, & transmittantur ad
10 hæredes vigore indultorum Sixti, & Pauli *Gratian. discept. 730. n. 56. Rot. in Romana officij prima Iunij 1620. coram bon. me. Remboldo*, decreta vacationis per mortem naturalem, vel ciuilem apponuntur propter emolumenta Datariæ, & solutionis regalium, non autem respectu emptoris, qui semper est dominus, & quamnis negetur hæc probatio obseruantiæ, pro ea tamen datæ fuerunt attestationes, quæ visæ fuerunt sufficien-
11 tes, cum versemur † circa stylum probandum pro quo admittuntur fides extraiudiciales *Rota decis. 484. nu. 6. coram Pap. Greg. xv. & 644. nu. 4. p. 1. & 725. nu. 5. par. 2. recent.* Et ita &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO.

DECANO.

Clusina Grani. Lunæ 3. Decembris. 1629.

ARGVMENTVM.

Agitur materia, de illo, qui contrahit nomine officij, quod ipse non obligatur, sed ille, cuius vices gerit.

SVMMARIVM.

1 *Sententia iniusta non est exequenda.* A
2 *Actio ex obligatione, tanquam ex matre descendit.*
3 *Actione, qui caret, & agitat, Iudicis officio sine partis petitione à Iudicio repelli potest.*
4 *Iudex iuxta petita iudicare debet.*
5 *Actor debet, si non expressè saltim tacitè exprimere actionem, vt super ea Iudex cognoscere possit.*
6 *Contrahens sub nomine Officij, non ipse obligatur, sed ille, cuius vices gerit.*
7 *Actus quando geritur nomine officij, tunc valet argumentum de tanquam à tali, id est valet actus tanquam à tali, quia talis etiam erat. nu. 7.*
Idem potest esse diuersa persona. nu. 7.
8 *Contrahens, si vices alicuius gerat, præsumitur in dubio non nomine suo, sed illius contraxisse, &c. nu. 10. 18. 19. & 20.*
9 *Maximè hoc procedit, quando contrahens id nõ egebat ex propria persona, sed benè egebat ille, cuius vices gerebat.*
11 *Solutio præsumitur facta, ab eo cum quo solo fuit contractum, & se obligauit simpliciter, & principaliter.*

12 So-

12 *Solita fieri habent præsumptionem pro se.*
13 *Rationum redditionis factum, cum sit personale non egreditur personam, hoc facere obligatam.*
14 *Obligatio ad interesse non succedit in obligationibus faciendi, nisi post moram.*
15 *Testatorem fuisse in mora, debet probari, vt ex promissione faciendi eius hæredes teneantur.*
16 *Promissio soluendi ex pecunia, quæ ad eum peruenerit ab aliquo, habet conditionem, videlicet si pecunia peruenerit.*
17 *Actio nulla datur in obligationibus conditionalibus pendente conditione.*

DECISIO CCCXXIII.

GLoriosæ recordationis Henricus Secundus Galliarum Rex Christianissimus, vt constat ex litteris patentibus datis Petro Strotio 29. Octobris 1553. clar. mem. Hippolitum Estensem Cardinalem Ferrariæ suum consobrinum Senas allegauit cum munere Locumtenentis generalis, vt Senensium curaret Rempublicam, ea quæ restitutæ illis ab ipso libertatis securitatem respicerent, stabiliret, ordinationesque atque constitutiones iustitiæ administrationem, vel politicum regimen concernentes pro eorumdem conseruatione tueretur: Verum quia parerat ipsum Cardinalem in parte sollicitudinis subleuare, hinc Regis eiusdem Maiestas, vti animaduertens alijs curis destinatum fuisse Dominum de Thermes, qui vna cum præfato Cardin. Locumtenentis Generalis officio, quoad res bellicas, fungi consueuerat; propterea bon. memor. Petrum Strotium Locumtenentem suum generalem deputauit, qui in Senensium dictione resideret, vt maiorem, quam posset operam in eodem Cardinale subleuando naaret, & assumens, amplectensque rei bellicæ pondus, & onus; militares copias, tam in Senensium Dominio, quam alibi per Italiam ab ipso Rege instructas, atque instruendas regeret, duceretque, & non tam vt eidem Cardinali armis pararet obedientiam in pertinentibus ad præfatam Rempublicam, sed etiam, vt exequutioni ea omnia mandaret, quæ ex iure belli, tationeque ad Senensis Reipublicæ protegendam libertatem esse cognosceret; ideò plenam in rebus belliçis imperandi potestatem ipsi concessit, etiam fortalitia diruendi, restaurandi, ac de nouo ædificandi, nec non eadem bombardis, atque annona instruendi: Cum ergò exercitus, cuius Regimini Petrus iam præsidebat, tritico egeret, idem Petrus illud petijt à Cardinale, vt *Rota firmauit coram Robusterio 2. Decembris 1579.* quem etiam certiorem fecit de eiusdem frumenti indigentijs, vt denuo *Rota censuit coram eodem 27. Aprilis 1584.* Vnde Cardinalis emit ab Ascanio de Corneà salmas bis mille tritici pretio scutorum 11591. auri quorum ad computum soluit scuta 1000. remanens debitor in scutis 9591. quod quidem triticum consignatum fuisse ministris Petri Strotij, *Rota firmauit secundo Iunij 1570. coram eodem Robusterio*, qui eum postea pronunciauerit hæredes Petri teneri hæredibus Cardinalis ad præfatam summam, sententia ob non prorogationem fatalium transiuit in rem iudicatam, cuius vigore bonæ memoriæ Patriarcha Manzanetus relaxauit mandatum, quod cum dubitaremus an eller exequendum, & dubio sæpius proposito, nempe vigesimo quarto Aprilis 1626. tertio Decembris 1627. & 28. Nouembris præteriti, cum Domini non fuissent concordes hodie tandem maior pars Dominorum censuit negatiue respondendum, quia cum constet † de iniustitia, non est locus executioni, *l. si se obtulit qui arto, §. condemnatum, ff. de re iudic.* Iniustitia autem deducitur ex eo quod non constat de aliqua obligatione Petri, sine qua hæredibus Cardinalis nulla competebat actio, quæ ex † obligatione tanquàm ex matre descendit, *gl. si sæpius, in verbor. sup. est Instit. de actionibus in princ.* itaut prædicti hæredes iudicis officio sine partis petitione † in iudicio † omnino repelli, *glos. communiter recepta in l. vbi patitur 40. in verb. pœna versic. tertia. C. de transact.* Cum enim † Iudex iuxta petita debeat iudicare, *l. si fundus 18.* & ibi *glos. quæ concordanter adducit, ff. communi dividund. glos. in l. Vnum 22. in verb. cum petitum ad finem, ff. de cert. petat.* vbi *Bartol. numero 14. Ias. numero 23.* Actor debet † si non expresse saltim tacite exprimere actionem, quæ sibi competit, vt super ea Iudex possit cognoscere, *capit. delecti 6. de iudic. glos. in verb. libellum in §. 1. auth. de exhib. reis*, quam sequitur *Bartol. in l. 1. num. 18. ff. de eden.*

Non obstat, quod Petrus significauit Cardinali indigentiam exercitus, idque importet petitionem, *vt fuit resolutum 14. Martij 1586. coram Robusterio*, quia † cum petitionem fecerit, tanquam Locumtenens generalis Exercitus, non autem nomine proprio, ipse non remansit obligatus, sed Rex, cuius vices Petrus gerebat *Dest. in l. Procurat. qui pro eo Cliente, ff. de Procur. Bald. in l. si Creditor ante fin. vers. sed si est fœtus. C. si Tutor, vel Curator in eriden. Natt. consil. 641. numero 1. & seqq. l. b. 2. Siluan. consil. 8. sub numero 3. vbi sic facit, Bero. consil. 199. numero 2. lib. 1. Socin. consil. 19. numero 11. in princ. libro primo. Rimin. Iunior, consil. 641. numer. 11. libro 6. Bero. dec. 80. numero 4. in principio vers. quod etiam intelligi debet, Gemin. consilio 150. per tot. Abb. consilio 22. in princip. lib. 1.* itaut † in hac materia, cum Petrus sustineret duplicem personam valeat argumentum de tanquam à tali, hoc est valet actus tanquam à tali, quia talis etiam erat, licet idem possit esse diuersa persona, vt bene ad propositum, *Signor. cons. 227. nu. 3.*

Quod autem Petrus fecerit petitionem vti minister, & sic non contraxerit nomine proprio, satis apparet, primò, quia in dubio † præsumitur contraxisse nomine officij, *Anchar. consilio 22. numero 2. Alciat. reg. 2. præsumpt. 24.* eoque magis cum ageretur de grano, quo Petrus non ex propria persona, † sed tanquam Locumtenens generalis indigebat pro exercitu; Vnde censetur contraxisse nomine officij, non autem nomine proprio vt benè ad propositum, *Bartol. in quinta quæst. admontia, numero quinto, versiculo secundo*, sic vbi egregiè declarat totam istam materiam.

Secundo quia Petrus non egit simpliciter cum Tertio, sed cum Cardinale Ferrariæ, quia erat vniuersaliter Locumtenens generalis, Cum Petrus esset particulariter Locumtenens generalis circa res bellicas, & fuisset deputatus, vt Cardinalem subleuaret amplectendo ea, quæ ad bellum spectabant, &

vt dicitur in dictis litteris patentibus, *tanto per far che dire, & intendere il detto Signor Cardinale da tutti quelli come gl'apparerà nelle cose cõcernenti la protettione della detta Republica*, hoc est Senarum, *Stato, e libertà da Seneſi, & il carico, authorità, e potere, ch'ha da noi in quelle parti detto Signor Cardinale, come per mettere in essecutione tutti gl'atti da guerra, ch'il detto Strozzi vederà, e conoſcerà douersi fare per la ſopradetta protettione*, & propterea cum dictus Petrus egerit cum Car-
39 dinale, qui erat superintendens, † & recursum habuerit ad eum tanquam ad Dominum, ac Superiorem censeri debet voluisse agere non proprio, sed administratorio nomine ex adductis per *Corn. in consil. 27. num. 3. lib. 2.*

Tertio, quia cum venditio fuerit facta Cardinali, & ipse se obligauerit Ascanio Cornee nulla facta mentione Petri, nisi quo ad solam consignationem ibi. *Che il ſopradetto Signore*, scilicet, Ascanius Cornea, *deue hauere da noi per la valuta di ſome 2000. di grano à noi vendutoci nel Chiuſi, e per noſtra parola conſegnate nel detto Chiuſi all'agente del Signor Pietro Strozzi*, sequitur quod Petrus capiendo granum non censeatur contraxisse nomine proprio, cum non sit verisimile, quod ſi sic contraxisset, vel non interuenisset in primo contractu, vel non se obligasset erga Cardinalem.

Quarto, quia cum valor grani ascenderet ad scuta 11591. Bonon. decimo in obligatione Cardinalis habetur mentio, quod fuerant soluta scuta 2000. & pro reſiduo se obligauit Cardinalis, quare cum contractus factus cum Cornea loquatur de ſolo Cardinali, & ſimpliciter habeatur mentio de ſolutione scutorum 2000. illa ſolutio præſumitur facta à Car-
31 dinali, cum quo ſolo fuit contractum, ex quo † ſe obligauit ſimpliciter & principaliter, non autem fideiuſſorio nomine, tanquam principalis, vt benè ad propoſitum, *Aym. in conſil. 129. numero 3. verſic. in hac difficultate.*

Quinto, quia ſicuti quando Petrus habuit intentionem aliquo modo contrahendi, prout in emptione tritici facta à Comite Pitigliani, fecit certam declarationem, de qua ſtatim dicetur, ita etiam verisimile eſt, quod ſi noluiſſet aliquo modo contrahere occaſione huius tritici habiti ab Ascanio Cornea, aliquam
12 † declarationem feciſſet, cum eſſet ſolitus ità facere, *Decian. conſilio 66. in vltro decimooctauo, libro 3.* vbi quod fieri ſolita habent præſumptionem pro ſe, *& plenius conſ. 124. num. 7.*

Sexto, & vltimo, quia quemadmodum in dicta emptione Tritici facta à Comite Pitiliani, Petrus noluit ſe ſimpliciter obligare, vt inferius probabitur, ita in caſu iſto idem multo magis præſumendum eſt, cum nullam ſimilem declarationem fecerit, vt dictum eſt; Quod autem Petrus in emptione grani facta à Comite Pitiliani ſe ſimpliciter obligare noluerit, ſatis apparet; In ſcriptura enim facta à Petro narratur, quod Cardinalis Eſtenſis ſe obligauerat Comiti Pitiliani, & ſubditur. *Et eſſendo ragioneuole, che ſuaſcaricato di detta obligatione*, ſcilicet Cardinalis, *però promettiamo e ci obblighiamo à detto Monſignor Cardinale, & al detto Signor Conte di Pitigliano di far render conto, ouero alli loro Agenti, di tutta la quantità ſopradetta di detto fromento, e de denari, che*

verranno d'eſſo. Ex quibus verbis licet resultet duplex promiſſio Petri, non eſt tamen talis, vt ipſe teneatur de ſuo, prima enim reſpicit factum, nempe, redditionem rationum faciendam Cardinali Eſtenſis, & Comiti Pitiliani, vel eorum Agentibus ibi, *Di far render conto, ouero alli loro Agenti di tutta la quantità ſopradetta di detto fromento*, ſecunda continet ſolutionem quantitatis debitæ non purè, ſed ſub conditione, cum promiſerit ſoluere ex pecunia quæ veniſſet ad ipſum, ibi, *Et de denari, che verranno d'eſſo*. Vnde ex neutra promiſſione oriebatur obligatio contra
13 hæredes Petri; non ex prima, † quia cum reſpiceret factum redditionis rationum, hæredes non tenebantur, ex quo illa erat perſonalis, quæ tanquam perſonæ coherens non poteſt impleri per hæredem, qui neque ratione non implementi tenetur, *l. qui Romæ 122. §. Augerius*, vbi *Doctor. ff. de verborum obligation. l. fin. ff. de condit. inſtitut. Iaſ. in l. ſi dec. cum potiero 48. numero decimoſecundo, ff. de verborum obligat. Couar. pract. capitulo trigeſimonono. in fin. verſiculo quinto Caſtill. libro tertio, controuerſ. capitulo decimoquarto, numero ſexto, & ſeptimo*, in obligationibus † enim faciendi non ſuccedit obligatio ad intereſſe, niſi poſt
14 moram, *l. ſi quis ab alio decimotertio, §. vltimo, ff. de re iud. l. Stipulationes non diuiduntur 72. §. Celſus*, vbi *Bartol. & Doctor. ff. de verbor. obligat.* & ideo oportet probare † defunctum fuiſſe in mora vt ex promiſſione
15 faciendi illius hæredes teneantur d. §. *Augerius*; non etiam ex ſecunda obligatione Petrus ſimpliciter tenebatur, quia cum promiſiſſet † ſoluere ex pecunia,
16 quæ ad eum veniſſet à Galliarum Rege, illa promiſſio habet conditionem, videlicet ſi pecunia venerit, *l. inter ſtipulantem 83. §. ſacram, verſic. ſi ſtipulatus ſacra* vbi *Bartol. & Doct. ff. de verbor. obligat. l. cum certus numerus quinto. ff. de tritic. vin. & oleo legat. l. fidebitor 39. §. veriſimile. ff. de contrahen. empt. Surd. de alim. titul. 4. queſt. 26. per tot.* & in obligationibus conditionalibus
17 † pendente conditione nulla datur actio, ſed dumtaxat ſpes debitum iri §. *ex conditionali inſtitut. de verborum obligation. l. cedere diem 213. ff. de verborum ſignificat.*

Non obſtat, quod prouidere excepitum de Victuarijs ſpectabat ad Petrum priuatiue, quod Cardinalem, vt fuit reſolutum 24. *Ianuarii, & ſeptimo, Februarij* 1586. *coram Robuſterio*, & propterea cum vt dictum eſt ſignificatio indigentiæ grani facta per Petrum Cardinali importet petitionem, *vt coram eodem Robuſterio fuit reſolutum* 14. *Martij eiuſdem anni* 1586. ex iſtis decisionibus remanent iuſtificatæ aliæ deciſiones *factæ coram eodemmet Robuſterio decimotertio*
18 *Iunij* 1576. *& 10. Martij* 1577. in quibus fuit † firmatum Cardinalem habuiſſe animum obligandi, nedum Regem, ſed etiam Petrum per *doctr. Bartol. in l. Ciuitas, numero nono, ff. ſi cert. pet.* vbi *Alex. numero ſecundo, & per Gabr. conſil. 71. numero quarto, libro*
19 *primo*, cum alijs, etiam quod nomen † Locumtenentis ſit ſtrictæ ſtrictiuæ, vt in hoc caſu per eamdem *doctr. Bartol. reſoluit, Rota 27. Iunii* 1586. *coram ipſomet Robuſterio*. Nam per Dominos fuit reſponſum, quod conſiderata in obiecto procedunt in abſtracto, non autem in caſu iſto, in quo vt ſupra ponderatum fuit Cardinalis erat Locumtenens ſupremus. & licet quoad gubernium, & regimẽ exercitus, Petrus eſſet quo-

que

que ſupremus; negari tamen non poteſt, quin eſſet ſubordinatus Cardinali ſaltem ex decentia circa reuerentiam, & reſpectum, ideoque prouidere de victuarijs exercitum non ſpectabat ad Petrum, adeò priuatiuè, vt cumulatiue non poſſet ſpectare etiam ad Cardinalem; Vnde hoc conſiderato, ſatis eſt, quod non probetur explicita obligatio Petri, quia licet ſignificatio indigentiæ in abſtracto poſſet importare petitionem huiuſmodi, tamen petitio in hoc caſu in quo prouidere de victuarijs non ſpectabat priuatiuè ad Petrum reſpectu Cardinalis, non poteſt per neceſſe importare obligationem Petri, maximè cum alia adminicula, & coniecturæ ſupra ponderatæ concurrant; 20 Ex quibus dicendum eſt † Petrum non ſe obligaſſe nomine proprio in receptione tritici, ſed nomine officij, & ſic tanquam Procuratorem Regis ex ſupra deductis.

Ex quibus vtraque parte informante fuit reſolutum non eſſe locum executioni, &c.

REVEREND. P. D. PIROVANO.

Meliten. Præeminentiarum. Lunæ 3. Decembris.

1629.

ARGVMENTVM.

Tractatur an Mareſcialſus Sacr. Religionis Ord. Hieroſolymitani habeat talem iuriſdictionem, quæ ſe extendat ad familiares Magni Magiſtri habentes qualitatem familiarum in Palatijs ſeruientium, commenſalitatis, & ſeruitij, vt inter illos pacem componere poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio Mareſcialli Ord. Hieroſolym. non ſe extendit ad familiares Magni Magiſtri habentium qualitatem familiarum in Palatio ſeruientium, vt inter illos pacem poſſit componere, & nu. 20.*

2 *Text. in l. cubicularios C. de præp. ſac. cubic. l. fin. C. de Caſtr. & Min. & l. 2. de decan. libr. 12. Loquuntur ſolum in cubicularijs Imperatoris, & Auguſtæ.*

3 *Familiares Principum inferiorum, non eximuntur à iuriſdictione Ordinariorum ratione ſolius familiaritatis Principis.*

4 *Familiares Principum pro pace componenda poſſunt conueniri ab ordinarijs locorum.*

5 *Forum in loco delicti commiſſi, quis ſortitur.*

6 *Exemptio perſonalis non ſuffragatur quando committitur delictum ſub iuriſdictione alterius Principis.*

7 *Exemptio perſonalis familiarium Principis ſeruanda eſt, vbi Princeps reſidet.*

8 *Iudex inferior, in loco vbi Princeps dominans habitat, nec habet, nec dicitur habere territorium ſeparatum, & nu. 10.*

Nec poteſt ius dicere in Officiales, vel familiares Principis illo inconſulto, vel non permittente. n. 8.

9 *Conueniendus eſt familiaris Principis coram ſuo iudice, vel coram eo, cui hæc facultas, & iuriſdictio à Principe fuit conceſſa.*

10 *Priuilegium conceſſum per Imperatorem ſuis familiaribus extendi non debet ad priuilegia aliorum Principum inferiorum.*

11 *Priuilegia ſunt ſtrictiuris, & reſtringenda ad ſenſum verborum.*

12 *Superior dominans, in ſuo Palatio poteſt dici imperare.*

13 *Magnus Magiſter Religionis Hieroſolymitanæ dicitur ſuperior, & Dux belli.*

14 *Militia Principatus iura non ſunt abſoluta, cum reſpectu alterius domini. Magnus Magiſter recognoſcat Regem Siciliæ.*

Reſpectu verò ſuperioritatis Eccleſiaſticæ eſt tantummodo Abbas ſuperior. nu. 15.

16 *Superior religioſus ratione magnæ ſuperioritatis, vti poteſt priuilegio Eccleſiaſtico, vt familiares non cõmuniter ab ordinario.*

17 *Princeps ſuperiorem recognoſcens reſpectu ſubditorum omnia poteſt, quæ poſſunt alij principes.*

18 *Familiares Principum, tunc videntur exempti ab iuriſdictione Ordinarij, quando cæteri tantur alij Iudices.*

19 *Iudicibus cenſetur adempta iuriſdictio, per deputationem nouorum Iudicum.*

DECISIO CCCXXIV.

DOmini perſiterunt in iam reſolutis 18. Maij præteriti: quia iuriſdictio Mareſcialli non ſe extendit ad familiares Magni Magiſtri habentes qua- 1 litatem † familiarium in palatijs ſeruientium, commenſalitatis ſcilicet, & ſeruitij vt inter illos pactum componere poſſit *l. cubicularios C. de præpoſ. ſacr. cubicul. l. vltima C. de Caſtren. & Miniſtr. l. 2. C. de Decurion. lib. 12.*

2 Non obſtat quod iura prædicta loquantur † in ſolis cubicularijs Imperatoris, & Auguſtæ, qui inhærent penetralibus, & intimis ſecretis ſupremi Principis, non autem in familiaribus aliorum principum 3 inferiorum, qui non † eximuntur à iuriſdictione ordinariorum ratione ſolius familiaritatis principis, *Alnaver de pace tenen. §. ſi Miniſteriales numero primo, præpoſ. numero ſecundo. Bald. in §. ſi quinque ſolidos eodem tit. Iſerninum. 1. Balzeran. num. 1. & ſequen.* conuenientes in hac parte, vt ſeruitores † ſcutiferi, ſeu familiares principum propace componenda poſſint conueniri ab ordinarijs locorum per rationes eiuſdem textus.

Quia & ſi lex prædicta ſit Imperialis, nempè Federici, & de inferioribus principibus, & dominis loquatur, & per conſequens de familiaribus illorum, non autem Imperialis dignitatis, & diſpoſitioni iuris conueniat, vt quis ſortiatur † forum in lo- 5 co delicti commiſſi *l. prima C. de Iuriſd. omn. Iud. capit. 1. de Raptor. Farinac. quæſt. crimin. 7. num. 1.* nec exemptio perſonalis ſuffragatur quando † committitur de- 6 lictum ſub iuriſdictione alterius domini *Felin. in C. finali nu. 5. verſic. item ponderat de foro compet. Rot. deciſ. 15. numero 3. part. 1. recent.* attamen quando agitur 7 de exercitio iuriſdictionis Iudicum, † qui ſubordinantur ad reparanda, vel punienda delicta in loco, vbi princeps reſidet; tunc ſeruanda eſt perſonalis exemptio familiarium eiuſdem principis: quia

8 Iudex inferior in † loco vbi Princeps dominans habitat, nec habet, nec dicitur habere territorium diuersum, aut separatum, nec potest ius dicere in officialem, aut familiarem principis illo in consulto, aut non permittente *Bartol. in l. in officiales C. de offic. Rector. prouinc. Guido ad cis. 328. numero 1. Boer. decis. 9. numero 6.* sed præterea si familiaris principis delinqueret in territorio separato ab insula Melitæ, vbi Magnus Magister residentiam tenet eiusdem tamen dominij & principis nihilominus citatus non teneretur coram illo comparere: sed coram suo Iudice esset
9 conueniendus nempe Magistro officiorum, † vel Siniscalco, vel coram eo, cui hæc facultas, & iurisdictio à principe fuerit concessa, *Luc. à penna in l. finali circa finem C. e Veteran. & ita Belzeran. in dicto §. si ministriales numero 6.* limitat dispositionem illius textus; propterea cum Marescialus sit
10 † Iudex inferior, nec habeat territorium diuersum, aut separatum, sitque eiusdem dominij ius dicens, & in loco vbi Magnus Magister residet, tenetur seruare priuilegium exemptionis familiaribus domus eiusdem principis, nec inter eos ad componendas paces se intromittere potest.

Non obstat si Marescialus dispositione dicti §. si Ministeriales iuuari non possit; adhuc tamen de tali
11 exemptione non constat, ex quo priuilegium † concessum per Imperatorem suis familiaribus ad priuilegia aliorum principum inferiorum extendi non de-
12 beat, tamquam stricti † iuris, & restringendum ad sensum verborum *Franc. in capit. valentes numero 2. de priuil. in 6. & in cap. per exemptionem nu. 5. eod. tit. Ias. in l. 1. nu. 4. ff. de constit. princip.*

Quia decisio causæ satisfacit huic obiecto: nam
13 quilibet Superior dominans † in eius palatio dici po-
14 test Imperator, sicuti, & ipse Magnus † Magister dicitur Superior, & Dux belli: propterea conueniunt eadem priuilegia familiaribus eorum, cui conueniunt iura imperandi ratione identitatis rationis, ne distrahantur ab obsequio, & trahantur ad alia iudicia, nec
15 vim facit, quòd iura † principatus Melitæ non sint absoluta, cum respectu alti dominij Magnus Magister recognoscat Regem Siciliæ, & respectu superioritatis Ecclesiasticæ sit tãtummodo Abbas Superior: quia
16 † si accipiatur tamquam Superior religiosus non est nouum, quod ratione istius magnæ superioritatis etiam vti Ecclesiastico debeatur priuilegium, vt familiæ non conueniantur ab ordinario, vt in exemptis de Episcopo, & aliis in eadem decisione causæ adductis; si verò assumatur tamquam princeps recogno-
17 scens † superiorem, sufficit, quod respectu subditorum omnia possit, quæ possunt alij principes, sicut potest Magnus Magister, prout de Duce Mediolani, Parmæ, Ferrariæ respectiuè respondentur *Natta consil. 661. numero 18. Rimin. Iunior. consilio quinto, numero 95. volumin. 1. Alciat. consil. 9. tom. 1. numero 13. lib. 3.*

Neque dicatur, quod tunc dignoscitur concessum
18 priuilegium † ad eximendos familiares à iurisdictione ordinarij, quando deputantur alij Iudices, ex
19 quo tunc per deputationem nouorum Iudicum † censeatur adempta iurisdictio ordinariorum *Bart. in l. in sacris numero secundo. C. de proxim. sacrorum, scrinior. libro 12. Menoch. præsumpt. 18. numero 18. libro secundo* vndè cum pro familiaribus Imperatoris, Magistro officiorum, & siue Siniscalcho sit tributa huiusmodi iurisdictio: pro Magno Magistro autem nullus habeat hanc iurisdictionem, inde dicebatur non esse ademptã ab ordinario facultatem componendi pacem inter familiares Magni Magistri.

Quia Marescialo agenti pro certa iurisdictione, vel ad certum genus causarum decidendum, sufficit obstare illi defectus iurisdictionis ex quo ad eum,
20 non pertinet de Iudice prouidere: † sed vel iam est prouisum *per l. cubicularios l. vltimam l. secundam* supra allegatas, vel illi penes quos omnimoda iurisdictio residet de Iudice prouidebunt.

Et ita &c.

R. P. D. CHISLERIO.

Cracouien. Iuris Legendi. Lunæ 3. Decembris.

1629.

ARGVMENTVM.

Sententia ex quibus probetur, quod sit valida, & iusta. Docendi facultas idoneo non est interdicenda, & nonnulla circa hanc materiam adducuntur. Remissoria ad effectum probandi præscriptionem immemorabilem, quando denegetur.

SVMMARIVM.

1 *Per citationem ad dicendum contra commissionem firmatur iurisdictio Iudicis.*
2 *Sententia dicitur valida, si fuerit lata seruatis terminis substantialibus, & illis reiteratis.*
3 *Sententia ex reuolutione actorum probatur an sit valida.*
4 *De iustitia sententiæ non potest dubitari, si ea probetur ex pluribus decisionibus in causa factis.*
5 *Docere quemquam, qui sit idoneus, petita licentia, nemo interdicere debet.*
6 *Concil. Trident. inuitat Principes, vt plura statuant loca, in quibus inuentus docere possit.*
7 *Gymnasia septem extiterunt in sola Athenarum ciuitate.*
8 *Iulianus Imp. Apostata, cum vellet radicitus euellere Religionem Christianam, prohibuit, ne Christiani Grammaticam, nec Rethoricam docerent, & S. Anguslin. hoc recenset inter alias Ecclesiæ Dei persecutiones, nu. 9.*
10 *Contra quam rem acerrimè contra Iulianum inuehitur Sancti Gregorij Nazianz. Orat. 1. in Julian. vbi hoc eius factum appellat scelus, & tyrannidem.*
11 *Iulianus Apostata, licet cauerit, ne Christiani docerent Grammaticam, & Rethoricam, tamen ei fidei non interdixit lectiones Theologicas.*
12 *Priuilegium concessum Collegijs extenditur etiam ad Collegia futura.*
13 *Priuilegia non comprehendunt bona, post illorum concessionem acquisita.*
14 *Gymnasij publica vniuersitas de iure Communi non potest aperiri sine licentia Principis.*
15 *Papa concedendo aliquid contra ius commune, eo ipso censetur tollere omnia impedimenta.*

16 *Papa habet omnia iura in scrinio pectoris.*
17 *Derogatoria generalis habet vim specialis expressionis, etiam Iuris prohibendi.*
18 *Ius prohibendi, nè gymnasium publicum possit aperiri præscriptione immemorabili potest acquiri.*
19 *Ad discendum multum valet amor Magistri, & acceptus modus docendi.*
20 *Text. in c. 1. & in cap. quanto de magist. quando non procedant.*
21 *Remissoria denegatur, quando materiæ articulatæ sunt imaginatæ, ad hoc vt fiant articuli relevãtes, quam quod verè res, ita se habeat. & nu. 29.*
22 *Remissoria denegatur, quando articuli sunt concepti, ad effectum eximendi decisiones in causa factas.*
23 *Remissoria non conceditur, quando res articulata est inverisimilis.*
24 *Scholas regere quicunque idonei possunt, & prohibentes, officijs, & dignitatibus spoliantur, & etiam excommunicentur.*
25 *Pœnæ privationis Officij, & dignitatum ac excommunicationis à Canonibus nõ imponuntur, nisi propter crimina.*
26 *Papa non censetur velle concedere privilegium, quod continet materiam criminosam, punibilem, improbam, & irrationabilem.*
27 *Papa non præsumitur velle sibi, & successoribus suis ligare manus contrariis regulas.*
28 *Remissoria non denegatur, quando datur summus.*
30 *Papa concedendo alicui privilegium aliquod, per hoc non censetur sibi velle ligare manus.*
31 *Remissoria dari non potest, stante improbabilitate tituli, & improbitate.*

DECISIO CCCXXV.

PEr binas sententias Rotales fuit pronunciatũ, Rectori, ac Patribus, & Præceptoribus, seu Professoribus Societatis Iesu, licuisse, & licere in eorum Collegio Cracouien. vltra humaniores litteras, publice ac libere legere, etiam liberales artes, Theologiam & alias facultates, quibus uis ad dictum Collegium accedentibus, iuxta formam Priuilegiorum Apostolicorum, eidem Societati concessorum: ac Vniuersitati studij generalis eiusdem Ciuitatis, non licuisse, neque licere impedire, nec vllatenus molestare eosdem Rectorem, Patres, & Præceptores in tali facultate liberè ac publicè legendi. Verum quia Vniuersitas ad impugnandas supradictas sententias instabat pro Remissoria, dubitaui, An dictæ sententiæ essent confirmandæ vel infirmandæ, & Domini censuerunt *Remissoriam non esse concedendam, sed Sententias, tanquam validas, & iustas esse confirmandas.*

1 De validitate non dubitatur, cum per †citationem ad dicen. contra Commissionem fuerit firmata Iurisdictio Iudicis, *Argid. decis. 38. & Cassad. decis. 7. de appell.* Constat de Mandatis Procuratoris vtriusque par-
2 tis: fuerunt seruati † termini substantiales & reiterati: quibus seruatis, sententia dicitur valida. *Caputaque. decis. 260. par. 2.* eaque ex reuolutione Actorum bene
3 †probatur, vt fuit dictum in *Ancoritana separationis thori 9. Ianuarij 1600. coram Card. Lancellotto. Rot. in recent. decis. 545. numero 1. par. 1. & 178. numero 1. p. eunda.*

4 Nec de iustitia potest dubitari, † cum ea probetur ex tot Decisionibus factis in hac causa, in quibus respondetur singulis obiectis pro Vniuersitate Cracouien. deductis. Nã patres Societatis Iesu fundant suã intentionem tam de iure communi, quam ex Priuilegijs Apostolicis. De iure communi per *text. in c. 1. §.*
5 *pro licentia de Magistr.* ibi: *Nec† docere quenquam, qui sit idoneus petita licentia interdicat. Et in c. quan o. eod. tit.* ibi; *Districtè præcipientes, vt quicunque viri idonei & litterati voluerint legere studia literarum, sine molestia, & exactione qualibet Scholas regere permittantur.* Et ad hoc ipsum videtur respexisse *Sacrum Concilium Tridentinum sess. 5. cap. 1. & sess. 23. cap. 18. de Reform.* vbi Sa-
6 crum † Concilium inuitat Principes vt plura statuant loca, in quibus iuuentus doceri possit. Et *Cassan. in Catalogo glor. mund. 5. par. consid. 21.* refert, quod in sola
7 † Athenarum Ciuitate septem extiterunt gymnasia. Quinimo *Aegid. Roman. lib. 3. parte 2. cap. 8.* sic scripsit; *Curare Rex debet vt in Regno suo vigeant studia literarum, vt ibi sint multi Sapientes, & industrij ex Theologis, Iurisperitis, Medicis, & alijs doctis viris.*
8 Hinc legimus quod cum Iulianus Imperator † apostata vellet radicitus Christi legem destruere, illud primum curauit, ne Christiani Grammaticam & Rhetoricam docerent, vt refert, hanc legem Iuliani improbans, etsi Etnicus Ammianus Marcellinus libro
9 22. & 25. Histor. idque *S. Augustinus libro 18. de Ciuit. Dei capit. 52.* † inter persecutiones Ecclesiæ Dei recenset, & ob hanc quoque rem acerrimè in Iulianum inuehitur *S. Gregor. Nazianzenus orat. 1 in Julian.*
10 †vbi hoc eius factum, appellat *scelus, & tyrannidem*: quamuis ille Theologicas lectiones Christianis Ma-
11 gistris † non interdixerit. Et ex priuilegijs Apostolicis Pauli Tertij, Iulij Tertij, Pij Quarti, & aliorum Summorum Pontificum, & in specie sanctæ memoriæ Pij Quinti, sub dat. Romæ 10. Martij 1571. in cuius dispositione habetur. *Decernimus & declaramus, quod Præceptores huiusmodi Societatis tã literarum humaniorum, quam liberalium artium Theologiæ, vel cuiusuis earum facultatum in suis Collegijs etiam in locis vbi Vniuersitates extiterint suas Lectiones etiam publicas, legere liberè, ac licitè possint.* & tale Priuilegium
12 † tanquam concessum Collegijs, & Societati, extenditur etiam ad Collegia futura, *Alexand. consil. 178. num. 7. 10. & 13. lib. 2. Natt. consil. 160. num. 23. & seqq.* & propterea non applicatur quod sit intelligendum de Collegijs tunc ædificatis, ex quo Priuile-
13 gia † non comprehendant bona post illorum concessionem acquisita. *Clem. acquisita de rescript. vbi Vitalin. num. 13. & seqq.*

Neque facit quod de iure Communi sine licentia
14 Principis non possit aperiri, publica. † Vniuersitas Gymnasij, cum istud ius sit de reseruatis Principi, *Vitalin. in Clement. 1 numero 25. de Magistr.* quia præter Priuilegia Regum Poloniæ, quæ Patres Societatis Iesu pro fundatione sui collegij adducunt, Indulta quoque plurium Romanorum Pontificum, & speciatim san. memor. Pij Quinti tollunt difficultatem, cum in eis concedatur facultas ista in omni Vniuer-
15 sitate, & eo ipso quod à † Papa conceditur aliquid etiam contra Ius Commune, omnia impedimenta
16 censentur sublata, cum habeat omnia iura in † scrinio pectoris: & cum in supradicto Indulto Pij Quinti adsit ampliſſima derogatio quibuscũque Priuilegijs,

consuetudinibus, statutis, indultis, & litteris Apostolicis quibusuis Vniuersitatibus, & Collegijs concessis sub quibusuis derogatoriarum derogatorijs, cũ clausula *quorum tenores, &c.* non potest vniuersitas Cracouien. allegare aliquod ius speciale, quod non foe-
17 rit sublatum, † ista namque † generalis derogatoria, habet vim specialis expressionis etiam Iuris prohibẽdi, *l. fidua in fin. ff. de admin. tutor. Gonzal. super reg. 8. gl. 9. §. 56. Capnio q. decis. 296. num. 2. par. 2. Rot. decis. 11. & ibi Adden. num. 4. de præben. in non.*

18 Nec obstat quod præscriptione † immemorabili possit acquiri ius prohibendine possit aperiri publicum Gymnasium, quia procedit vt non possit fieri sine licentia Superioris, *vt in cap. 1. & cap. quanto de Magistr.* qui Textus generaliter disponunt, & sunt funda-
19 ti in eo, quod ad dicendum multum valet † amor magistri, & acceptus modus legendi, quia aliquis cum vno proficit, qui cum altero non proficeret, *vt post Hostien. tradit Io. Andr. in dicap. quanto de Magistr. in fin.*
20 & propterea non applicatur, quod dispositio † superdictorum Textuum sit restricta ad casum quando in illis locis non est sufficienter prouisum de Magistris, sed vnus tantum Magister regit scholam.

Sed cardo difficultatis in eo versatur: An sit cõcedẽda Remissoria, qua Vniuersitas probare prætendit, se esse in possessione prohibendi ab immemorabili tempore, ne alij legant. Et Domini inhærendo resolutionibus aliàs factis, eam non esse dandam resoluerunt, ea ratione, quia cum Patres Societatis Iesu habeant sua Priuilegia clara, vt possint vbique legere, non sunt admittendi articuli super eo, quòd vniuersitas Cra-
21 couien. ab immemorabili tempore est in possessione prohibendi, ne alij legant: † quia immemorabilis videtur potius imaginata vt fiant articuli releuantes, quam quod vere ita res se habeat: & ideo remissoria est deneganda, *vt fuit resolutum in causa Hispalen. de Ecega 16. Nouembris 1579. coram sanct. mem. Clemente VIII. san. mem. Greg. XV. decis. 211. num. 5.* Quod autẽ immemorabilis fuerit articulata, vt articuli appareant releuantes, satis apparet, quia ad nullum alium
22 effectũ articulatur dicta immemorabilis, nisi † ad euitandas Decisiones, quæ canonizant prædicta Priuilegia, & propterea dicta immemorabilis, videtur materia imaginata: *dixit Rota in Mediolanen. Bonorum 9. Maij 1597. coram bo. mem. Card. Pamphilio, & in Vlixbonen. Iuris conferendi 7. Februarij 1607. coram bo. me. Card. Bancelloto, Adden. ad dictam decis. 211. sanct. me. Greg. XV in littera C.*

Secundo dicta Remissoria non videtur concedenda, quia immemorabilis articulata est † inuerisimi-
23 milis, qua inuerisimilitudine stante, reijciuntur articuli & ea denegatur *cap. quia verisimile vbi Imol. num. 1. de præsumpt. Speculat. de probat. §. nunc dicendum nu. 1. Tiraquel. in l. si vnquam in præfat. num. 38. in fin. C. de reuoc. donat. Rot. decis. 23. de teslin. in antiq. & decis. 99. nu. 1. p. r. 4. Alucr. sanct. me. Greg. XV decis. 414. nu. 3. & fuit resolutũ in causa Toletana pensionis 10. Maij 1595. coram Reuerendiss. Pacen.*

Inuerisimilitudo autem ex eo deducitur, quia quicunque † idonei possint regere scolas, & transgressores, officijs, & dignitatibus spoliantur, & etiam excommunicantur, *vt in allegato cap. quãto de magistris.*
25 Et cum huiusmodi pœnæ † a Canonibus non imponantur nisi propter crimina, *Siluestr. in verb. excommunicatio, il primo, num. 7.* inuerisimile est quod Summus
26 Pontifex voluisset concedere priuilegium, † quod de sui natura continet materiam criminosam, punibilẽ, improbam, & irrationabilem, prout dicit *Text. in eadem c. quanto,* & quod in materia tam exorbitanti vo-
27 luisset sibi, † & successoribus suis ligare manus contra omnes regulas, *cap. dudum. & cap. quantum, il secundo de præben. in 6. Alphonsus Sotus in reg. 24. num. 23. Aym. cons. 126. nu. 14. vers. itaque si Papa, Cephal. cons. 155. nu. 14. & cons. 168. nu. 8.*

Nec obstat quod hæ conclusiones limitentur, quando datur † fumus in contrarium, vt de prima dicit
28 *dicta decis. 414. san. mem. Gregor. XV. num. 4. & de secunda Imol. loco cit.* quia hic nullus datur fumus. Nam testes in curia examinati, qui deponunt de certa prohibitione, non deponunt de prohibitione facta personis habentibus talia priuilegia Apostolica, qualia habent Patres Societatis Iesu. Vltra quod ista prohibitio est satis moderna, vnde ex illa nullomodo, potest argui ad immemorabilem, ita vt ex illa possit col-
29 ligi præsumptio, † quod materia non sit imaginaria, & quod articuli non contineant inuerisimilia.

Neque posset suffragari immemorabilis prætensa ab Vniuersitate, nisi haberet Priuilegium Apostolicũ concedens, vt nemo sine licentia Rectoris Vniuersitatis possit legere in illa Vniuersitate, etiamsi haberet licentiam a Papa, quod esset absurdum, immo mõstruosum, & detraheret authoritati Apostolicæ. Non enim
30 est credendum, quod Papa † dederit tale Priuilegiũ, per quod sibi manus ligauerit, & sue licentie semanca, & inutilis, & quod plus posset licentia vniuersitatis, quam licentia Papæ. Et propterea stante hac improbabilitate & improbitate tituli, Remissoria non potest dari pro probanda immemorabili. *Pet. decis. 457. lib. 2. pertot.*

Ex quibus, cum Priuilegia Apostolica sint clara, ex Decisionibus in hac causa factis, Domini vtraque parte audita, dixerunt, sententias Rotales confirmandas esse, & Remissoriam denegandam.

REVEREND. P. D. DVNOZETTO.

Florentina de Guidaccis. Mercurij 5. Decembris. 1629.

ARGVMENTVM.

Testator non censetur respexisse ad conseruationem bonorum in agnatione, quando substitutiones simpliciter fecit per vulgarem.

SVMMARIVM.

1 *Proximiorum appellatione in successione veniunt etiam fœmine.*

2 *Quod procedit etiam si fœmina nupserit extra familiam.*

3 *Testator vnicam tantum substitutionem faciendo per vulgarem, non videtur respexisse ad conseruationem agnationis.*

4 *Conditio si sine filijs, euanescit mortuo herede cum filijs.*

5 *Substituti, quando plures sunt per vulgarem, tunc vno admisso, cessat penitus sequacium vocatio.*

6 Vo-

6 *Vti, ita proximioribus de familia simpliciter absque verbis denotan. tractum temporis successiuum, vno semel admisso, substitutio penitus euanescit.*

7 *Substitutiones vulgares, quantumuis sint multiplicatæ, cum nihil conferant ad conseruandam agnationem, omnes pro vna habentur.*

DECISIO CCCXXVI.

CVti D. Eques Ioannes Guidacius vti proximior familiæ de Guidaccijs prætenderet immissionem in bonis q. Thomæ Guidacij ex *remed. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* sub die vigesima prima Februarij 1618. fuit à me propositum dubium; An præfatus Equus esset immittendus, quod dubium fuit negatiuè resolutum; non acquiescente dicto Equite, iterum instante D. Camilla Guidaccia; ipsoque Equite informare recusante, plures proposui dubium super eisdē & Domini steterunt in decisis.

Nam vt dictum fuit in præterita decisione, quę reuidetur; cùm Carolus filius, & hæres dicti Thomæ testatoris obierit sine filijs legitimis, & naturalibus masculis, visa fuit intrare substitutio facta proximioribus de familia ad fauorem dictæ Camillæ, quia non extabant Franciscus, nec illius filij primo loco substituti, & ideò debet succedere dicta Camilla Guidaccia vti proximior ipsō Equite, cum † appellatione
1 proximiorum in successione veniant etiam fœminæ *auth. de hæred. ab intest. §. primus Bald. consil. 334. num. 5. lib. 3. Alex. cons. 65. num. 4. lib. 1. Paris. cons. 51. num. 12. lib. 2. Rota dec. 293. num. 1. p. 2. recent.*

2 Et hæc conclusio † procedit etiam quod fœmina ingrediatur extrà familiam. *Paris. loco citato num. 13. Cephal. cons. 53. num. 86. lib. 1. Gabr. cons. 195. num. 8. lib. 1. Peregr. de fideic. art. 14. nu. 37. Rota coram san. mem. Greg. XV. dec. 464. num. 8. & in Montis falisci fideicommissi 5. Iunij 1617. coram D. meo Decano.*

3 Et prædicta corroborantur, cùm † testator vnicam tantum substitutionem fecerit per vulgarem, dicendum est illum non respexisse ad conseruationem agnationis *Gabr. cons. 97. num. 7. vers. ergo non potest lib. 1. Paris. cons. 86. num. 30. lib. 2. Cephal. cons. 600. num. 37. Mantic. de coniect. lib. 6. tit. 15. num. 5. & in dicta dec. coram san. mem. Gregorio 464. num. 17.* Vndè si Carolus filium masculum reliquisset, substitutiones omnes cā
4 fratris, quam filiorum fratris, & proximiorum † expirabant defectu conditionis, iuxta *vulg. consi. Oldr. 21.*

Carolo verò decedente absque masculis, vt euenit vna tantum substitutio potuit effectum sortiri, nempè fratris, aut filiorum ipsius fratris, & ipsis non existentibus, proximiorum de familia; Vno autem ex prędictis † substitutis admisso, cessat pęnitus sequentium
5 vocatio, quia vulgariter, seù per modum vulgaris sūt substituti *Ruin. cons. 128. sub num. 15. ad fin. lib. 3. Surd. cons. 347. num. 16. lib. 3. Laderch. cons. 3. sub num. 10. Rot. per. recent. dec. 357. num. 2.*

Ex ideò vocatis simpliciter proximioribus de fa-
6 milia absque verbis denotan. tractum † temporis successiuum perpetuitatem, & continuationem, vno semel admisso, substitutio penitùs euanescit *Gabr. cons. 106. numero 6. & 29. lib. 2. Decian. cons. 10. num. 13. & sequen. lib. 3. cons. 72. num. 17. lib. 5. Cephal. consil. 447. per tot. lib. 2. Peregr. cons. 30. num. 7. in fin. & cons. 52. sub num. 9. lib. 4. Mantic. de coniect. l. b. 8. tit. 12. num. 34. Rot. in recent. parte 1. decisione 486. num. 5.*

Nec alicuius est considerationis, quod Testator plures fecerit substitutiones inter transuersales; quia
7 cum † sint vulgares, quantumuis multiplicatę, nihil tamen conferunt ad conseruationem bonorum in agnatione, sed pro vna habentur, ex quo vna purificata, omnes aliæ deficiunt *Ruin. cons. 102. num. 8. & 11. lib. 2. Paris. cons. 82. num. 11. lib. 2. Menoch. lib. 4. præsumpt. 71. num. 8.*

Non obstant coniecturæ allatæ, quia illis visum fuit sufficienter esse responsum in decisione, quæ reuidetur, cuius responsiones iterum examinatæ placuerunt Dominis, & eas hic breuitatis causa non repeto.

Et ità conclusum &c.

R. P. D. PIRONANO.

Nouarien. Decimarum. Mercurij 5. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

Episcopo debetur quarta decimarum, & an possit cogere Laicos officio Iudicis ad illam sibi præstandam. Officium Iudicis, quando detur.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus an possit agere contra homines ciuitatis officio Iudicis ad quartam decimarum sibi præstandā, & num. 3.*

2 *Episcopo debetur quarta decimarum.*

4 *Officium iudicis semper datur ex æquitate, quando deficit actio ad consequendum id quod suum est.*

5 *Vel ad compellendum aliquem ad implēdum id, quod actione non potest adstringi.*

6 *Officium iudicis solet concedi ad instar actionis.*

7 *Officium iudicis, licet non sit idem, quam actio, late tamen assumpto vocabulo, potest dici idem.*

8 *Laici possunt cogi per Rectores ad præstationem decimarum, & Rectores tenentur dexactis, quartam dare episcopo.*

9 *Officium iudicis nobile, quando intret.*

10 *Officium iudicis nobile fundatur super æquitate.*

DECISIO. CCCXXVII.

POstquam in hac causa 17. Decembris 1627. fuit resolutum Episcopum de iure communi pro decimis non habere fundatam intentionem contra Laicos recedendo ab alia decisione 14. Decembris 1626 in eadem disputationę reseruarunt videre, an ex alijs in eadem decision. 14. Decembris esset standum; posita autem hodie parte reseruata.

1 Censuerint Domini Episcopum posse agere † cōtra homines Terrę Cameri officio iudicis ad quartam decimarum, nisi obstet præscriptio, de qua particulariter erit viden.

Non etiam controuertitur, nec verè potest in dubiū
2 reuocari, quin quarta decimarum † Episcopo debeatur: quia hoc expressè determinant Canones *in cap. quoniam*, ibi, sua parte retenta, *cap. decimum de decim. ca. vnio x. quæst. 3. cap. conquęrente de offic. ordin. Rot. decis. 31. nu. 5. par. 2. diuers. & dec. 402. num. 1. par. 2. recent.*

vbi

vbi firmatur hæc opinio ex communi Canonistarum assensu, *nempe Abbatis Cardin. Butr. Ioan. Andr. Anchar. & Rebuff.* & plenè fuit firmatum tam *in decis. 7. Maij 1627. vers. quia vera est conclusio, quam in alia 17. Decembris sequentis vers. difficultas tamen in eo cadit.* Dubium igitur vertebatur super eo, an Episcopo cõ-
3 peteret † actio agendi directè contra laicos pro sua quarta decimarum, quam etsi Domini dixerunt in decis. 17. Decembris non competere, non tantum aliis remedijs Episcopum esse destitutum existimarunt, &
5 ita officio iudicis † subueniendum esse dixerunt, quod semper datur ex æquitate, quando deficit actio ad cõsequendum quod suum est, vel ad compellendum alium ad
6 quem ad † implendum id, quod actione non potest adstringi, *cap. 2. de offic. iud. l. quintus. ff. de annal. vbi Bart. num. 1. Ofasch. dec. 40. num. 7. Surd. de alimen. tit. 3. quæst. 3. num. 24. & cons. 528. num. 20. Rot. dec. 503. num. 4. coram Papa Gregorio XV.* & solet concedi ad
7 † instar actionis, *Bart. in l. primarum. 10. ff. de iurisd. omn. iud.* quem sequuntur *Abbas in dict. cap. 1. num. 2. Imol. num. 4. Felin. num. 4. de offic. ord.* dicentes, quod
8 etsi † officium Iudicis idem non sit, quod actio, lato tamen sumpto vocabulo potest dici per *l. alienis verbo in verbo instar. ff. de act. & oblig. l. quod si minor. §. finali. ff. de minor. & ibi. l. de offic. iud. Negus. de pign. 4. membr. 2. p. 2. num. 51.*

Cum igitur Incolæ de Camero, nisi præscriptione tueantur, cogi possint per Rectores ad præstationem decimarum, Rectoresq. teneantur de exactis quartã
9 dare Episcopo, benè intrare † debet iudicis officium nobile ad compellendum obligatos ad solutionem decimarum, vt Episcopus quod suum est cõsequi possit Rectore negligente agere, vel nolente, aut non valente, ne per malitiam, aut illorum negligentiam, aut voluntatem ius suum amittat, quod quidem respicit
10 æquitatem, † in qua fundatur officium iudicis nobile, *l. si me, & Titium. ff. si certum petat. Soccin. iun. cons. 52. num. 3. lib. 2. Natta cons. 534. num. 6. Rolan. cons. 1. num. 55. vol. 1. Surd. de alim. qui alios refert tit. 2. quæst. 1. num. 17.*

Et ita, &c.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Saluiani. Lunæ 10. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

Tractatur materia hypothecæ legalis fauore dotis inductę; de eius excellẽtia, & quibus aliis hypothecis præferatur. Ius tertio quæsitum per diuersam personam an possit amplius auferri per d. personam.

SVMMARIVM.

1 *Hypoteca in rebus dotalibus inducitur à iure.*
2 *Saluianum interdictum, vt habeat locum quid requiratur.*
3 *Saluianum interdictum contra tertios possessores etiã datur.*
4 *Hypoteca non comprehenditur sub prohibitione venditionis, permutationis, & donationis.*
5 *Prohibitio legalis non comprehendit necessariam alienationem, quæ fit ex dispositione iuris.*
6 *Pro Dotis restitutione alienatio ex iuris dispositione necessaria est.*
7 *Ex Prohibitione legali non intelligitur prohibitum id, quod venit in consequentiam vsus liciti ex dispositione legis.*
8 *Minor absque decreto aliquo ex iuris dispositione matrimonium contrahere potest.*
9 *Minor, quando contrahit matrimonium fauore dotis in eius bonis inducitur tacita hypoteca.*
10 *Pupillus, vel Adultus siue tutoris, vel Curatoris authoritate hereditatem acquirere nõ possunt, sed hoc cessat in successione necessariorum.* 11.
12 *Consequentia de matrimonio, ad hypotecam valet.*
13 *Minori si aliqua res vendatur à persona priuata, cum pactione pretij, hypoteca non contrahitur, secus si à fisco ei vendita sit num.* 14.
15 *Hypoteca tacita legis, quando à contrahentibus exprimitur, dicitur hypoteca legis, & non hominis.*
16 *Ius reale rebus affixum, constituit transmissibile ad omnes possessores.*
17 *Seruitus extinguitur, quoties is, cui seruitus debetur dominium prædij seruientis acquirit.*
18 *Quod procedit, etiam si acquisitio sit reuocabilis.*
19 *Hypoteca legalis fauore dotis inducta omnes alias præcedit.*
20 *Hypoteca legalis pro dote in omnibus bonis mariti post contractum matrimonium quæsitis, præfertur omnibus aliis hypotecis tacitis, & expressis ex dispositione hominum prouenientibus.*
21 *Legalis dispositio citius, quam hominis operatur.*
22 *Hypoteca contracta in casu, quo quis mutuat ad refectionem domus, vel tecti, vel alterius rei hypotecatæ præfertur omnibus aliis hypotecis etiam anterioribus.*
23 *Hypoteca pro dote semper potior existit.*
24 *Hypoteca legalis pro dote præfertur in re empta à marito, ex pecunia ei mutuata, cum expressa pactione pignoris.*
25 *Hypoteca anterior legalis pro dote præfertur in re empta habita fide de pretio, cum expressa hypoteca.*
26 *Hypoteca dotalis præfertur omnibus hypotecis posterioribus siue tacitis, siue expressis.*
27 *Ius annuæ præstationis ex dominij consolidatione extinguitur.*
28 *Hypoteca extinguitur resoluto iure dantis.*
29 *Ius quæsitum tertio à contrahentibus ipsi postea non possunt recedere à tali contractu in præiudicium tertij.*
30 *Ius quæsitum tertio ex persona, vel facto alterius, non potest amplius ei auferri ex persona authorum.*
31 *Ius quæsitum alicui ratione alicuius legis, sublata lege illud non tollitur.*
32 *Licentia à Principe concessa de conficiendo maioratu perpetuo, ea reuocata, maioratus semel perfectus durat.*
33 *Pater, si concedat licentiam filio testandi, si testamentum semel factum &c. reuocata licentia per patrẽ, durat tale testamentum.*
34 *Ius quasi quæsitum tertio ex licentia alicuius, remanet semper, etiamsi licentia appareat reuocata.*
35 *Pignoris venditioni, qui consentit, videtur ius suum remittere, nisi contrarium sit protestatum, & num.* 36.

DE-

DECISIO. CCCXXVIII.

CVm super resolutione huius cauſę inter DD. dubitaretur, tandem hodie proposita, resolutio capta fuit, nempè sententiam R. P. D. mei Durani esse confirmandam, quia de validitate non dubitatur, & de eius Iustitia satis apparet, ex optimè deductis à D. meo Duran in suis Decisionibus in ista cauſa factis de vera namque sólutione, & traditione dotis non
1 controuertitur, hypotheca † autem inducitur à iure *ex lege assiduis, C. qui pot. in pign. hab. l. vnic. §. & vt plenius, C. de rei vxor. act.* & ex conuentione expressa in contractu matrimoniali ex *l. si tibi, in §. & pignori, ff. de pact. l. 1. ff. de pignor. act.* & cum † sufficiat constare
2 de possessione debitoris tempore contractus ex *l. 1. ff. & C. de precar.* vel postea quandocumque secundum *text. in l. vlt. C. quæ res pignor. oblig. poss.* docet *Bart. in l. 1. num. 3. ff. de precar. Castr. in l. rem alienam in fin. ff. de pignorat. act. Menoch. de adipisc. remed. 3. nu. 161. Rota coram fel. rec. Greg. XV. dec. 491. num. 6. & dec. 387. par. 1. recent.* & de possessione D. Iuliæ appareat ex li-
3 tis subsistentatione, nam Saluianum interdictum † contra tertios possessores competere certum est, *l. 1. ff. de Salu. interd. l. 1.* & ibi *gloss. vlt. C. eodem tit. Baldum. in §. interdictum instit. de interd. Neguſ. de pignor. p. 2. memb. 4. num. 132. Sarnen. de reddit. eccl. par. 3. cap. 2. num. 19. Cuiac. lib. 5. obſer. cap. 26. Put. dec. 207. num. 2. li. 1. Rot. dec. 294. num. 4. par. 1. recent. Menoch. vbi ſupra nu. 55.*

Quam sententiam, ex triplici capite impugnat D. Iulia Balleona, primo prætextu Constitutionum fęl. rec. Sixti Quinti, Clementis Octaui, Pauli Quinti, & Sanctissimi D. N. secundo ratione excessus propter reseruationem scutorum 1300. in donatione facta, tertio propter iniustitiam ex vi pacti reuersiui, in quarũ difficultatum declaratione, & solutione huius cauſæ expeditio, & enucleatio vertitur.

Et quantum ad Pontificum Constitutiones non obstare multipliciter constat, tum quia pignoratio inter exteros tantum est interdicta, vt constat ex Bulla Sixti in ordine 3. in nou. Bull. §. 3. Tum, quod inter naturales dumtaxat est prohibitum vendere, permu-
4 tare, & donare, sub † qua prohibitione hypotheca non comprehenditur, vt tradunt *Couar. lib. 2. var. cap. 16. num. 7. Solis de cenſ. lib. 2. tom. 2. cap. 4. num. 3. Fuſar. de ſubſtit. queſt. 693. nu. 18.* & in terminis dictarum Constitutionum fuit resolutum *coram Illustrissimo Cardinali Virili Romana, seù Sabinen. Census 17. Nouẽbris 1628.*
5 Præcipuè, quia legalis † prohibitio necessariam alienationẽ quæ fit ex Iuris dispositione non comprehẽdit *l. 1.* ibi, *quia hæc alienatio non est voluntaria*, & ibi notat *glos. ff. de fund. dotal. l. alienationes, ff. famil. herciſc. l. rogo, §. 1. ff. de fideic. libert.* & tradit *Alciat. in l. 1. in princ. num. 14. ff. de verb. oblig. Crott. in l. filius fam. §. diximus. 45. Rip. num. 25. ff. de leg. 1. Tiraq. de retract. §. 1. glos. 14. num. 11. Peralt. in l. vnum ex familia, §. ſed & ſi fundum, num. 28. ff. de leg. 2. Menoch. qq. Illustr. c. 321. num. 3.* pro dotis † autem restitutione alienatio ex Iu-
6 ris dispositione necessaria est, ex *text. in Auth. res quæ, & ibi glos. de verb. obligatione, Bart. n. 2. Ioſ. n. 29. Padel. num. 47. C. comm. deleg. Conar. lib. 3. var. cap. 6. num. 10.* & cum pluribus relatis. *Molin. de primog. lib. 4. c. 6. nu. 7. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 532. Rot. apud Ludon. dec. 266. num. 10.* & in hypotheca idem in Iure receptum est,
7 nam † ex prohibitione legali non intelligitur prohibitum id quod venit in consequentiam vsus liciti ex
8 dispositione legis, & ideo rum minor † absque aliquo decreto ex Iuris permissione matrimonium possit cõtrahere, ex *Trid. c. 1. ſeſſ. 24. de reformat. Gutier. lib. 1. canon. qq. c. 20. num. 1. & 2. & in tract. de matrim. c. 79. in princ.* & in consequentiam fauore dotis tacita † hy-
9 potheca inducatur, *l. 1. §. & vt plenius, C. de rei vxor. act.* non intelligitur comprehensa sub dispositione iuris alienatio, vel hypotheca bonorum minoris prohibentis, vt tenent *Palaz. Rubios. in repet. c. per veſtras, §. 26. num. 2. Neguſ. de pignor. 4. par. memb. 2. num. 73. Nobil. de dot. 6. p. priuil. 58. num. 2. Simoncell. de decreto, lib. 2. tit. 5. inſpect. 1. num. 2. Run. conſ. 91. num. 4. lib. 3.* & esse communiter receptum fatetur *Menoch. de adipiſc. d. remed. 3. num. 69.* & latè defendit *Barboſ. in l. ſi conſtante, ex num. 119. ff. ſolut. matrim.* pro qua sententia expenditur *text. in l. conditionibus 5. ff. de cond. & demonſtr.* vbi cauetur Iuris dispositionem disponentem
10 Pupillum, † vel adultum sine Tutoris, aut Curatoris authoritate hæreditatem acquirere non posse, *ex §. 1.*
11 *inſtit. de auth. tutor.* non procedere in successione † necessaria inducta ex Iuris dispositione, & probatur ex *text. in l. mutus 76. in princ. ff. de inr. dot.* vbi probat. I.
12 C. valere consequentiam de matrimonio † ad hypothecam dotis, vt ex eo quod possit quis matrimonium cõtrahere inferatur, ergo obligatur pro dote, & euincitur expressè ex *l. 2. ff. de reb. eorum*, nam licet re vendita à persona priuata alicui minori, cum pacto † ra-
13 tione precij hypotheca non contrahatur secundum *tex. in l. 1. §. vlt. ff. eodem tit.* vt latè notant post antiquiores *Barboſ. in l. ſi conſtante, num. 123. ff. ſolut. matrim. Calaſ. in l. ſi curatorem, verb. contractum feciſſe, num. 10. Surd. dec. 173. num. 24. Pinell. in l. 1. 3. par. nu. 52. C. de bon. mater.* à Fisco tamen † vendita hypothe-
14 ca inducitur secundum *text. in d. l. 2.* quia ex Iuris dispositione inducitur, *l. 2. C. in quibus cauſis pign. vel hypoth.* vt latè notauit *Barboſ. vbi ſupra ex num. 122. Pinell. vbi ſupra num. 51. Valaſc. de Iur. emph. quæſt. 35. nu. 4. Martienz. in l. 2. tit. 3. lib. 5. Recop. gloſſ. 1. num. 17.* atque ità quamuis alienatio ex causa donationis facta per Dominam Iuliam authoritate pontificia indigeret; hypotheca tamen per D. Adrianum eius filium, pro dotis restitutione contracta id non postulat, quia cum per eam exprimatur id quod à Iure tacitè inest, perinde considerari debet, † ac si hypotheca sit legis,
15 & non hominis *argum. l. 3. ff. de leg. 1.* & notat *Bald. in l. item quia num. 4. ff. de pact. Barboſ. vbi ſupra num. 126.* & in hypotheca legali Pontificiæ Constitutiones non vigent, vt dictum est.

Excessus autem, aut pretenditur prætextu reseruationis scutorum 1300. in ipsis prędijs donatis, ex qua
16 † Ius reale prædijs affixum constituit, transmissibile ad omnes possessores, ex *l. Imperatores, ff. de public. & veſtigal.* & ibi notauit *Caſtr. num. 3. lib. 1. C. ſi de cenſu, vel reliq. l. cum poſſeſſor, §. vlt. ff. de cenſib.* & notarunt *Pinell. in l. 1. 2. par. num. 72. verſ. 9. ampliat. C. de bon. mat. Aſſitt. dec. 95. Rot. dec. 686. num. 5. par. 2. recent.*

Sed in hac causa fundamentum illud non vigetcũ D. Iulia propter pactum reuersiuum mortuo Adriano successerit in dominio illorum prædiorum, vt bene in Decisione D. mei Duran firmatum est, ac per consequens illud Ius annuæ pensionis fuit extinctum, iuxta regulam *text. in l. cui frui, ff. ſi vſus fructus petatur, l. ſi*

27 *communem, ff. de ſeru. ruſtic. prad.* nam † quoties is cui ſeruitus debetur, dominium prædij ſeruientis acquirit ſeruitus extinguitur, quia res propria Domino ſeruire non poteſt, vt in prædictis iuribus traditur, *l. vt ponam, l. in omnibus. ff. de ſeruit. l. huiuſmodi §. cum res. ff.*
28 *de legat. 1.* idque † procedere quamuis acquiſitio ſit reuocabilis, vt in hærede reſpectu rei legatæ tradit *text. in dd. in omnibus*, vbi notant *Bart. Caſtr. Cuiac. Duaren. & Ant. Faber*, cum aliis ſupra relatis.

Aut prætenditur exceſſus ratione hypothecæ contractæ pro reſeruatione dd. ſcutorum 1300. & ſimiliter non vrget in hoc caſu, nam cum tempore factæ donationis, matrimonium inter D. Adrianum, & D. Dimitillam fuiſſet celebratum, vt in Deciſionibus D. Duran. pro conſtanti ſupponitur hypotheca legalis
29 fauore dotis inducta omnes † alias præcedit, & præuenit in omnibus bonis quæſitis, & quærendis D. Adriano ſecundum *text. expreſſum in l. ſi qui mihi 28. ibi, prouenit enim cauſa pignoris Fiſcus. ff. de Iur. fiſc.* per
30 quem text. quod hypotheca † legalis pro dote in omnibus bonis marito poſt contractum matrimonium quæſitis præferatur omnibus alijs hypothecis tacitis & expreſſis, ex hominum diſpoſitione prouenientibus, quia † diſpoſitio legalis citius quam hominis o-
31 peratur tenent *Salyc. in l. aſſiduis num. 4. C. qui pot. in pign. hab. Faber in §. fuerat. num. 7. inſtit. de act. Negus. de pignor. memb. 4. 2. p. num. 100. Guitier. lib. 3. pract. quæſt. num. 18. Barboſ. in l. 1. 2 par. num. 17. ff. ſolut. matr. Soles de cenſib. lib. 3. cap. 5. ex num. 11. Roder. de annuis reddit. lib. 2. quæſt. 19. num. 7.* & ideo licet hypotheca
32 † contracta in caſu quo quis mutuabit ad reſectionē domus, vel trauis, vel alterius rei hypothecatæ omnibus alijs hypothecis expreſſis, & tacitis etiam anterioribus præferatur, ſecundum *text. in l. interdum cum l. ſeq. ff. qui pot.* & notant DD. infra referendi, hypothe
33 ca † tamen pro dote ſemper potior exiſtit, vt tradunt cum pluribus relat. *Couar. lib. 1. var. cap. 7. lib. 3. in fin. Greg. Lopez in l. 28. tit. 13. par. 5. gloſſ. 1. Barboſ. in l. 1. par. 6. ex num. 1. ff. ſolut. matrim. Caſtill. lib. 3. controu. ca.*
34 *4. ex num. 10.* & in rē empta ex pecunia mutuata † expreſſa pactione pignoris, iuxta doctrinam *text. in l. licet, C. qui pot. in pig. hab.* vt hypotheca legalis pro dote, hac in re hoc modo à marito empta præferatur, docet *text. in auth. de equal. dot. §. is conſequens eſt*, & ibi *gloſſ. verb. argum. Bart. Alber. & Fulgoſ. in l. interdum. ff. qui pot. in pign. Couar. vbi ſupra ex num. 2. Gabr. Vaſq. in opuſc. tract. de pignor. cap. 5. §. 3. num. 9.* & in rē
35 † vendita habita fide de prætio cum expreſſa hypotheca, quod pro anteriori dote legalis hypotheca præferatur, tradit *Gabr. Vaſq. in d. §. 3. num. 3.* nam
36 Concluſio eſt ab † omnibus receptiſſima hypothecā dotalem omnibus poſterioribus tacitis, & expreſſis præferri, ex reg. *text. in l. aſſiduis, C. qui pot. in l. vnic. §. & vt plenius, C. de rei vxor. act. act. §. fuerat inſtit. de act. ex literis de pign.* tradit *Bald. Aug. & Salycet. in d. l. aſſiduis*, & communiter DD. *Couar. in d. cap. 7. verſ. quarta concluſ. Solis. de cenſ. lib. 3. cap. 5. num. 8. Barboſ. in l. 1. par. 6. num. 17. ff. ſolut. matr. Roder. de ann. reddit. lib. 2. c.*
37 *19. num. 7.* Ideo cum ius † reale annuæ præſtationis ex dominij conſolidatione fuerit extinctum ex ſupradictis, & ex §. *finitur, Inſtit. de vſufr.* & ratione hypothecę D. Dimitilla ſit potior non poteſt in hac parte exceſſus reperiri.

Iniuſtitia autem ratione pacti reuerſiui non appa-
38 ret, nam licet reſoluto iure † dantis hypotheca extinguatur, ſecundum *text. in l. lex vectigal, ff. de pignor.* & ibi notant *Bart. Caſtr. & Salycet. l. ſi res tertia. ff. quibus modis pign. vel hypoth. ſolu. l. vbi auth. 4. §. ſed & Marcell. ff. de in diem addict.* & ibi plenius *Bart.* late *Sanſ. dec. 286. Ludou. dec. 217. num. 9. & 10.*

Hęc tamen doctrina non procedit in hypotheca cum conſenſu Domini directi contracta, nam quoties ex contractu, vel pacto contrahentium per diſpoſi-
39 tionem legalem, quæritur † ius tertio, non poſſunt partes recedere à tali pacto vel contractu in præiudicium tertij, cui ſemel eſt ius quæſitum ſecundum *text. expreſſum in l. ſi conſtante, verſic. ſi excepit. C. de donat. ante nupt.* & ibi notant *Balan. inſulam, §. vlt. ff. ſolut. matr.* & ibi *Caſtr.* & communiter DD. *l. cum maritus, §. Ti-*
40 *tius, ff. de pact. dotal.* & quando ex pacto, vel † perſona alterius ius tertio quæritur, non poteſt amplius ius ei ex perſona authorum auferri, ex *l. final. ff. de pact.* & ibi notant *gloſſ. Bart. Alb. Bal. Caſtr. & ceteri DD. l. ſi poſt mortem, §. final. ff. contra Tabulas, pretende in fin. C. de temp. in integr. reſtit. l. ampliorem, C. de appell.* & eleganter notauit *Ant. Gomez in l. 22. Taur. num. 24.* & in Iu-
41 re † quæſito ratione alicuius legis, quod lege ſublata non tollatur, docet *Couar. lib. 3. var. cap. 6. num. 9.* & in
42 licentia à Principe conceſſa † ad conficiendum maioratus perpetuum, quod reuocata licentia maioratus ſemel perfectus duret, tradit *Molin. de primogen. lib. 4. cap. 3. num. 12. Pinellan rubr. C. de reſcind. p. par. c. 2. num. 18. Guitier. lib. 3. pract. quæſt. 76. num. 3. & 4.* & in licentia ad teſtandum filio à patre conceſſa, quod
43 teſtamentum † ſemel factum &c. per patrem reuocata licentia perderet, docet *Bald. in l. 1. num. 7. C. de ſac. reſ. Eccleſ. Guttier. in cap. quamuis pactum ex num. 44. & lib. 3. pract. quæſt. 26. Couarr. in rubr. de teſt. 2. par. num. 8. in fin. Grat. diſcept. for. cap. 347. ex num. 44. Rot. Deciſ. 463. ex num. 1. par. 2. recent. Molin. vbi ſupra num. 13.* à quibus in diuerſis quæſtionibus traditur Ius quaſi
44 † quæſitum, tertio ex licentia, & permiſſione alterius manere ſemper, quamuis licentia, & diſpoſitio generalis appareat reuocata, & in noſtro caſu non ſolum permanet hypotheca dotalis propter facultatem Dominæ conceſſam hypothecandi prædia donata pro prima dote, verum etiam quodcunque ius in ipſis prædijs retinere videretur reſpectu talis hypothecæ
45 dotalis remiſiſſe, † cum expreſſè ab ea contrarium nō fuerit cautum ſecundum *text. expreſſum in l. ſi debitor, §. ſi in venditione*, ibi, *niſi ſalua cauſa pignoris ſui conſenſiſſet, vel venditioni, vel cæteris, nam ſolent multi ſalua cauſa pignoris ſui conſentire*, & ibi notat *gloſſ. verb ſalua, & Bart. & Caſtr.* ibi, *niſi contrarium fuerit proteſtatus, ff. quibus mod. pig. vel hypoth. ſolu.* Idem traditur in *l. ſi cui*
46 *8. §. ſed ſi permiſerit, l. Lutius 11. l. Paulus 12. ff. eod. tit.* ex quibus pro regula traditur, quòd creditor † conſentiendo rem ſibi hypothecatam, vel in qua jus habet, reſeruatum vendere, vel in ſolutum dare, aut alteri hypothecæ ſubmittere, ius ſuum remittere videtur, ſaltem reſpectu iuris, vel hypothecæ ex eius licentia, vel promiſſione contractæ, vt notat *gloſſ. Bart. & DD. in d. l. Paulus, Negus. de pignor. 6. part. 11 emb. 7. ex num. 12. Baldun eodem tract. cap. 10. circa fin.* Vnde cum D. Iulia ſimpliciter abſque reſeruatione, vel proteſtatione expreſſa ſui iuris prædictam licentiam, & facultatem conceſſerit in præiudicium dotalis hypothecæ inferiòr remanſit, & virtute huiuſmodi licentiæ hypo-

theca

checa falua exiſtit ex ſupra tradictis,

Ex quibus ita fuit pro confirmatione ſententiæ Rotalis reſolutum.

Et ita vtraque, &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Romana Hæreditatis de Rinaldis Veneris 14. Decembris. 1629.

ARGVMENTVM.

Dos data à matre filiæ, quando imputetur in legitimam nepotum, & quando non, & alia de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

1 *Legitima debetur nepoti ex filia in bonis auiæ.*
2 *Dos data à matre filiæ, non venit imputanda in legitimam debitam nepoti.*
3 *In legitimam debitam nepoti in bonis auiæ non imputantur bona, quæ peruenerunt ex ſucceſſione matris.*
4 *Verbum, ſuique, in teſtamentis poſitum diuerſimodè accipitur.*
5 *Mater non habet filios in poteſtate.*
6 *Dos data filiæ an imputetur in legitimam nepotum, valde dubia eſt quæſtio.*
Ita quod Bart. dicit, quod pro illius diſcuſſione multas noctes duxit in ſomnes num. 6.
7 *Dos data à patre filiæ, ſi ipſa prædecedat, dos reuertitur ad patrem.*
8 *Dos data à patre filiæ dicitur profectitia, & imputatur in legitimam nepotum.*
9 *Martini conſuetudo tollit reuerſionem dotis ad patrem extantibus nepotibus.*
10 *Martini conſuetudo interpretatur voluntatem teſtatoris, nempe, quod dos ab eo data filiæ remaneat penes ſuos nepotes.*
11 *Subſtitutus excluditur extantibus nepotibus ad quos deuoluitur ſucceſſio, & hoc dicitur prouenire ex voluntate teſtatoris à lege ſic interpretata.*
12 *Donatio reuocatur natiuitate filiorum, quæ res proficitur ex voluntate donantis, ſic per legem interpretata.*
13 *Pater conſtituendo dotem filiæ poteſt apponere pactum, vt prædefuncta filia dos nequaquam penes liberos remaneat, ſed reuertatur ad ipſum patrem.*
14 *Mater, ſi dotet filiam, tunc perfecte, & irreuocabiliter filiæ acquiritur dos, adeo vt, ſi prædecedat filia, dos non reuertitur ad matrem, & num. 16.*
15 *Mater non tenetur dotare, niſi in ſubſidium, ob inopiã Patris, & num. 18.*
Mater, quando dotat filiam, cenſetur donare, & habetur in hoc tanquam extraneus dotans num. 17.
17 *Nepos ex filia, quando non poſſit prætendere legitimã in bonis auiæ & num. 21.*
19 *Filia, accepta dote, ſi renuntiet quibuscumque, bonis ſe, & ſuos hæredes obligat, ita vt, eius filij non poſſunt prætendere legitimam in bonis aui, vel auiæ.*
20 *Dos profectitia imputatur in legitimam nepoti.*

DECISIO CCCXXIX.

SCribentes pro Franciſco obijciebant, ex ſcutis mille, quæ Petronia auia ſibi reſeruauit, deberi
1 †legitimam eidem Franciſco nepoti ex Laura filia. *l. Papinianus §. quoniam ff. de inoffic. Teſtam. l. omnimodo, & ibi glo. in verbo alijs perſonis C. cod. Rot. dec. 539. num. 1.* coram Sanctę mem. Greg. XV. Neque in hanc legitimam imputandam eſſe dotem traditam Laurę, cum nec Petronia ſtipulata fuerit ſibi reddi dotem, nec Franciſcus nepos eam obtinuerit ex iudicio, & prouidentia Petroniæ, ſed tãquam hæres matris, quo
2 caſu dos †data filiæ non venit imputanda in legitimã debitam nepoti *Bart. in l. in quartam num. 12. ff. ad l. falcid. & ibidem egregie Pit. num. 223. & ſeqq. & ibidem Bart. in l. poſt dotem num. 32. ff. ſolut. matrim. Caſtren. in d. l. in quartam num. 9.* vbi dicit quod in hoc caſu conueniunt *Bar. & Bald. & repetit. conſ. 145. num. 1. lib. 1. Deuo. conſ. 10. num. 13. lib. 2. Cephal. conſ. 613. num. 27. Mainſ. conſ. 114. num. 1. Port. Imol. conſ. 131. num. 25. Thob. Non. conſ. 49. num. 9. Rot. Bonon. dec. 1. num. 10. & dec. 127. num. 2. Mangil. de imput. q. 18. num. 20. Latiſſimè Sand. conſ. 206. num. 17. & ſeqq.* & alij paſſim. Franciſcus enim ſtatim mortua Laura matre effectus eſt Dominus illorum bonorum perfectè, etiam ante mortem Petroniæ, & ideo per mortem eiuſdem auiæ non debet immutari anterior titulus poſſidendi, quod ſcilicet Franciſcus habeat hęc bona tanquam hæres matris, nec propterea efficiuntur bona profectitia quæ ſolent imputari, & ex Inſtrumento dotis traditæ videtur apparere, dotem reſtituendam eſſe vel ipſi Laurę, vel ſuis hæredibus, *ibi, dicta Laura ſuiq. poſſint propria auctoritate &c.* Et ſic nepotes habent tanquam hæredes matris, non autem ex iudicio auiæ, ac proinde non †intrat imputatio in legitimam debitam in
3 hæreditate auiæ, cum hæc bona delata ſint Franciſco ex ſucceſſione matris *l. inter Socerum §. cum inter ff. de pact. dotal. Bart. in d. l. poſt dotem num. 32. ff. ſolut. matrim. Rip. in d. l. in quartam num. 193. & 194. ff. ad l. falcid. Theſaur. dec. 237. num. 7. verſ. quinimo Giouagnon. conſ. 92. num. 12. lib. 1.* Verbumque illud, *ſuique* †licet diuerſimodè ſoleat exponi ſecundum diuerſitatẽ materiarum, attamen in dubio accipitur pro hæredibus *Alex. conſ. 26. num. 6. lib. 5. Dec. conſ. 216. num. 5. & ibi Addent. Imol. conſ. 21. num. 4.* cum alijs, & id potiſſimum in præſenti caſu videtur admittere ſubiecta
5 materia, quia verſamur in matre, quæ filios non †habet in poteſtate, & ideò non dicitur habere ſuos *l. in ſuis ff. de liber. & poſthum. Bald. in l. ſicut certi num. 2. C. de milit. Teſtam. DD. in l. Gallus §. & quid ſi tantum. ff. de liber & poſthum. Alex. conſ. 171. num. 2. lib. 6.*

Præterea pugnant quidem inter ſe Doctores, an dos imputetur in legitimam nepoti, & in varias diuidun-
6 tur acies, adeoq. difficilis eſt controuerſia, vt †Bartolus dixerit pro illius diſcuſſione plures noctes duxiſſe inſomnes, ſed hæc contentio verſatur, quãdo dos data fuit a Patre, ſæcus autem quando datur à matre, vt in præſenti, quia hoc caſu omnes conueniunt dotẽ non imputari in legitimam nepoti debitam in bonis auiæ, ita *Socc. Iun. in d. l. in quartam num. 138. Theſaur. d. dec. 237. num. 13. Mangil. de imput. q. 18. num. 35. Galuan. conſ. 6. num. 165.* Et ratio differentiæ eſt, quia
7 quando †dos datur à Patre, ipſaq; filia prædecedit,

tunc

tunc dos reuertitur ad Patrem iuxta *l. dos a Patre profecta C. solut. Matrim.* Vnde si postea hæc bona dotalia proueniunt ad nepotes, dicuntur prouenisse ex iudicio, & prouidentia aui, & sic tanquam profectitia imputantur in legitimam, & idem etiam procedit in terminis consuetudinis Martini, iuxta quam licet superstitibus liberis filiæ præmortuæ dos non reuertatur ad Patrem, sed remaneat penes eosdem liberos, nihilominus id efficitur non iure hæreditario matris nec ex propria persona nepotum, sed ex iure proueniente ab auo dotante, & nepotes dicuntur quodammodo iterum auocare hæc bona dotalia ab auo, quia perfectè, & liberè non fuerant auulsa ab eo dum tradidit filiæ, supererat enim spes, quòd reuerterentur ad eumdem Patrem defuncta filia, † & sic dicuntur profectitia, & imputantur in legitimam vt ratiocinatur *Bart. in d. l. post dotem num. 32. & in d. l. in quartam num. 12. & ibi Pic. num. 231. Rip. num. 191. & alij, quos belle Castren. cons. 109. num. 3. vers. nec obstat lib. 1. Cephal. cons. 613. num. 11. & num. 40. & 41. Capic. dec. 176. num. 24. & 25. Thesaur. d. dec. 237. num. 3. & 4. Rmin. Iun. cons. 379. num. 48. & seq. Giouagnon. d. cons. 92. num. 6. Gratian. qui plures congerit discept. forens. ca. 556. num. 36.* & magis communem dixit *Rota coram Ilustrissima dotis 12. Ianuarij 1598. coram Peregrino quæst. dec. 248. par. 4. diuers.* & sequuta, est etiam *Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano dec. 111. num. 12.* Et hanuis

9 † consuetudo Martini tollat reuersionem dotis ad Patrem extantibus nepotibus, & illis deferat, non tamen sequitur hanc nepotum acquisitionem prouenire ab auo, sed ab ipsa consuetudine Martini cum legis habente vt putauit *Surd. cons. 206. num. 16. & seqq.*

10 Quoniam hæc † consuetudo interpretatur solummodò voluntatem Patris dotantis, vt ipse scilicet videatur consensisse dotem remanere penes nepotes suos si contigerit filiam dotatam prædecedere superstitibus liberis, & propterea hæc acquisitio nepotum referenda est auo, & illius liberalitati ita à consuetudine interpretatæ, non autem consuetudini interpretanti vt apposite obseruat *Benedict. de Plumbin. in l. post*

11 *dotem num. 17. ff. solut. matrim.* Quemadmodum † videmus fieri in materia *l. cum auus ff. de cond. & demonstrat.* vbi excluditur substitutus extantibus nepotibus, ad quos deuoluitur successio, & id dicitur prouenire ex voluntate Testatoris à lege sic interpretata vt ex verbis dictæ legis colligitur, *ibi coniectura pietatis inducitur &c. & in l. cum acutissimi C. de fideic. & idem*

12 *in l. si inquam C. de reuoc. donat.* vbi natiuitate † libertum reuocatur donatio, quod liberorum commodum dicitur proficisci à voluntate donantis ita per legem interpretata *Rota dec. 124. num. 3. & seqq. par. 1. diuers. Guttier. de Iuram. par. 1. c. 9. num. 1. & seqq. D. Lachin. contr. uers. Iur. lib. 3. c. 84.* Quibus accedit, quod

13 Pater constituendo dotem potest apponere † pactum vt prædefuncta filia dos ipsa nequaquam remaneat penes liberos, sed ad Patrem dotantem reuertatur, & sic effugere consuetudinem Martini *per Rot. in d. l. post dotem q. 5. num. 29. vers. alij vt Dominus Peregrin. cinq. var. resol. lib. 3. tit. de Iur. dot. resol. 2. num. 17. prope fin. vers. sed aliud &c.* Vnde apparet, quod hoc beneficium non proueniat liberis ex ipsa consuetudine sed ex voluntate, & prouidentia aui, quibus velit, post auferre hoc beneficium liberis, imputando illi dotem restitui etiam illis superstitibus, quod non posset, si hoc liberorum emolumentum à consuetudine Martini legis habente proficisceretur.

14 Quando autem filia † dotatur à Matre, tunc filiæ perfectè, & irreuocabiliter acquiritur dos ipsa; adeò vt etiam si prædecedat filia non reuertatur ad matrem superstitem, In Matre enim non inest dispositio *l. dos*

15 *à Patre*, quia cum non teneatur dotare nisi † in subsidium ob inopiam Patris, dum dotat censetur donare & habetur in hoc tanquam extraneus dotans ad quem amplius dos non reuertitur, sed liberè dicitur translata, nisi contraria stipulatio intercesserit *l. vnica §. accedit C. de rei vxor. act. Bart. in l. fin. num. 3. C. de Iur. dot. Cephal. cons. 398. num. 10. Honded. cons. 91. num. 78. & seqq.* Et propterea filiæ habuit hæc bona tam quam perpetuo mansura apud se, & suos hæredes, dum postea Franciscus illi successit, hæc bona omninò accepta refert Matri, non autem aui, quæ à principio auulsit perpetuò à se dotem prædictam & ideò tan-

16 quam noua † aduentitia non imputatur in legitimam debitam nepoti in bonis aui, vt egregiè ratiocinatur *Galuan. d. cons. 1. num. 166. & seqq.*

Ceterum non obstantibus, Omni discussione cessante non posse pretendere legitimam in his scutis mille, quia Petronia assignauit in dotem omnia sua bona, reseruatis his solum mille cum facultate de illis disponendi ad fauorem cuiuscumque personæ, prout de his disposuit ad fauorem Monasterij S. Mariæ de Pace, & ibi apparet de enixa voluntate, vt hæc scuta mille liberè apud se remanerent; Vnde aut hæc bona donata à Petronia Franciscus vult retinere tanquam hæres Matris? aut vero ex iudicio Petroniæ, & neutro casu videremus quod posset dimittere quantitatem reseruatam à Petronia. Non tanquam hæres Lauræ Matris, quia quemadmodum ipsa Laura hoc

17 non poterat prætendere, † cum loco suæ portionis accepit illam dotem, quæ & congrua fuit, & respondens legitimæ, ita nec Franciscus hanc potest impugnare dictam reseruationem *ad l. cum à Matre C. de rei vindic. & in præposito Cur. Iun. cons. 180. num. 4. vers. accedit*, & bona donata videntur transisse cum suo onere, & conditione, scilicet firma remanente dicta

18 reseruatione, & sicuti † non tenebatur dotare, nisi in casu inopiæ Patris *l. neque Mater C. de Iur. dot. Alexand. cons. 144. num. 14. lib. 6. Surd. cons. 143. num. 53.* de qua quidem inopia nullibi constat, ita potuisse ius donare reseruando sibi dictam quantitatem ad tesdum,

19 Et ob similem etiam videmus quod quædam filia † accepta dote renunciauit quibuscumque bonis, seque & suos hæredes obligauit, tunc licet aliis nepotes possent prætendere legitimam in bonis aui, attamen ob huiusmodi renunciationem tenentur in potare dotem Matris & seruare illius factum, cuius sunt hæredes *Cur. Iurd. cons. 180. num. 4. vers. adde accedit Thesaur. d. dec. 237. num. 11. in ampliat. 9.*

Si autem hæc bona data in dotem Matri prætendit

20 Franciscus ex iudicio aui, tunc indubitanter † tenetur imputare tanquam profectitia, vt per *Bart. in d. l. in quartam num. 12. & in l. post dotem num. 32. Castren. d. consil. 109. nu. 3. versic. & sic nepotes lib. 1. Giouagnon. d. consil. 92. num. 12.* & de hoc inter Doctores non est controuersia.

Et ex his videntur sublata obiecta superius proposita, quia non procedunt, vbi adest pactum, vel expressum, vel tacitum, quod nepotes imputent in legitimam.

tiniam, vel præceptum ipsius constituentis dotem, qui licet non possit iubere, vt vnusi mputet habita per alium, & id quod iam est extra suum patrimonium & quod fuit acquisitum nepotibus; quibus ius quæsitum auferre non potest, attamen secus est quoties pactum, siue præceptum esset appositum in ipso actu constitutionis dotis, & antequam dos exiret de suo patrimonio, quia tunc per tale pactum dicitur minus donasse, quod iure facere potuit Petronia in casu præsenti cum nec cogi posset ad aliquid tradendum, & ideò
21 †pactum illud siue voluntas Petroniæ circa imputationem seruari debet iuxta tradita per *Castren. consil. 145. num. 1. vers. in qua breuiter est concludendum & num. 2. lib. 1. Pic. in d. l. in quartam num. 222. ff. ad l. falcid. Thesaur. d. dec. 237. num. 12. versic. hanc limitationem & Giouagnon. d. consil. 92. num. 12.*

Quo verò ad motiua primæ decisionis adhuc ea subsistere visa sunt Dominis, & placuerunt responsiones datæ ab Informantibus pro Monasterio.

Et ita vtraque parte informante in decisis Domini permanserunt &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO DECANO.

Parmen. Status Vener. 14. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

De fideicommisso, quando dicatur constare, & quando fideicommissario non denegetur immissio. Gratia motu proprio Principis emanata non eget instificatione, & quando dicatur tali modo emanata, & quando ad supplicationem partis, &c.

SVMMARIVM.

1 *De fideicommisso non dubitatur, quando de eo constat ex testamento non abolito, neque cancellato.*
2 *Immissio fideicommissario quando denegari non possit.*
3 *Immissio fideicommissario, vt detur, debet constare de identitate bonorum.*
4 *Iudex layeus debet cognoscere de immissione bonorũ postquam à iudice ecclesiastico fuit terminatum iudicium legitimitatis & num. 27.*
5 *Conditionis natura est, actum suspendere quousque eueniat.*
6 *Priuilegium est latè interpretandum in præiudicium Principis concedentis.*
Sed quando agitur de præiudicio tertij, tunc est strictissimè intelligendum ibi num. 6.
7 *Priuilegium Principis numquam capit inter prætationem contra tertium, nisi ex presse dicatur.*
8 *Aperitio oris, quid importet.*
10 *Gratia motu proprio, quando est concessa, tunc narrata in ea, non egent instificatione, etiam quod sint de facto aliena.*
11 *Gratia dicitur concessa motu proprio quando procedit ex mera liberalitate Principis.*
12 *Gratia motu proprio emanata, & supplicatio præcedens sunt incompatibilia inter se.*
13 *Dec. in C. M. Ferrarien. sis num. 127. declaratur, & reprobatur num. 14.*
15 *Regentis extensio in rescriptis signaturæ iustitiæ, attenditur sed secus in signatura Papæ num. 16.*
17 *Papa, in rescriptis merè gratiosis quando procedit ad postulationem partis signat per verba, fiat, vt petitur.*
18 *Quando verò procedit motu proprio, signat per verba, e Motu proprio.*
19 *Papa in rescriptis concernentibus iustitiam, signat per verbum, Placet.*
20 *In gratia defectus intentionis Principis, quando opponi non possit.*
21 *Filius regulariter non imputat fructus hereditatis in legitimam.*
22 *Filius, quando debeat imputare fructus in legitimam.*
23 *Hæres, post motam litem satis dicitur esse in mora.*
24 *Trebellianica etiam filys primi gradus prohiberi potest.*
25 *Bonorum identitas benè probatur ex assertione testatoris.*
26 *Assertio testatoris circa identitatem bonorum, non solum probat contra hæredem, sed etiam contra habentes causam ab eo.*
27 *Cap. lator. qui fil. sint leg. & c. tuam de ord. cogn. quãdo habeant locum.*
28 *Iudex ecclesiasticus cognoscens super illegitimitate, an possit incidenter cognoscere super immissione bonorum, & num. 29.*
30 *Iudex ecclesiasticus saltem habitu habet iurisdictionem cognoscendi super bonis, quando iudicat super illegitimitate.*
31 *Iudex ecclesiasticus cognoscens de illegitimitate, quæ est exceptio peremptoria successionis, non debet pronunciare super articulo legitimitatis, sed super negotio principali & num. 33.*
32 *Accessorium naturam principalis sequitur.*

DECISIO CCCXXX.

MArchio Ioannes Franciscus Pallauicinus condidit de anno 1497. testamentum, in quo Gasparem, Bernardinum, Polidorum, Federicum, & Rolandum filios instituit, assignando vnicuique certam bonorum portionem; & insuper disposuit per hæc verba: *Quod si contingat, aliquem, seù aliquos dd. suorum filiorum mori sine filijs masculis, legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio procreatis, & natis vel, & non filiæ, eius, seu eorum, & cuiuslibet eorum bona peruenire debeant in alios fratres prænominatos, ipsis viuentibus, & eis mortuis, seù aliquo, vel aliquibus ex eis, eius, seù eorum loco in eorum, & cuiuslibet eorum descendentes cum qualitatibus suprædictis.* Mortui sunt deinde prædicti testatoris filij, nempe Federicus de anno 1502. Gaspar de anno 1518. Polydorus de anno 1527. Bernardinus de anno 1526. & vltimo loco Rolandus de anno 1529. Et ex illis extant hodie descendentes infrascripti. Nempe ex Bernardino, cuius linea diuiditur in duas lineas, (Vberti scilicet & Pallauicini); ex Vberto D. Marchio Alexander maior, ex Pallauicino vero DD. Marchiones Alexander minor, & Cyrus. Ex Polydoro descendunt DD. de Casalibus venientes ex Liuia Polydori filia. Ex Rolando autem veniunt ex Barbara fœmina nupta Comiti Ludouico Rangono DD. de Rangonibus, qui in hac causa sunt rei, & possessores, prout hæc omnia tàm ex testibus, qui dã-

tur in Summario à num. 3. vſque ad quartum, quàm ex alijs deductis comprobantur.

Cum verò prefatus Rolandus vltimo loco (vt dictum eſt) obijſſet, aduerſus Barbaram, & Theodoram illius filias, quę bona præfato fideicommiſſo ſubiecta occupauerant, de anno 1530. filij Bernardini prefati mouerunt iudicium ſucceſſiuè continuatum contra DD. de Rangonibus Deſcendentes Barbarę, in quam vniuerſa bona præfata, ſtante obitu Theodoræ ſororis ſine prole, deuenerant.

In hoc autem iudicio pluribus deciſionibus emanatis coram diuerſis Rotæ Auditoribus ad fauorem deſcendentium Bernardini, tandem de conſenſu Marchionis Alexandri deſcendentis à Marchione Vberto, fuit viſum particulariter de linea Pallauicini. Et cum primò reſolutum fuerit ſupradictos Marchiones Alexandrum minorem, & Cyrum deſcendere à præfato Marchione Pallauicino, vt in deciſione facta 3. Martij 1625. fuit poſtmodũ per quatuor deciſiones firmatum in præfato Marchione Pallauicino, & conſequenter ex perſona illius in ipſis DD. Marchionibus Alexandro, & Cyro concurrere qualitates requiſitas à Marchione Io. Franciſco teſtatore.

Die verò quarta Iulij huius Anni cum dubitarem, an præfatis Marchionibus Alexandro, & Cyro danda eſſet immiſſio, & pars DD. de Rangonibus prætenderet, ſe velle adire Signaturam, & allegaret nonnullas exceptiones, de quibus ſtatim dicetur, diſtuli cauſam, quæ hodie repropoſita, ac mature diſcuſſa, ſolis ijſdem Marchionibus Pallauicinis informantibus, Dubium fuit affirmatiuè reſolutum.

1 Quia cum fideicommiſſum † non controuertatur, & de eo ſatis etiam conſtet ex teſtamento non abolito, neque cancellato, prout requiritur *Bald. in l. final. num. 11. C. de edict. D. Adr. toll.* Et nemo eos præcedat in gradu; quod ſatis ex eo probatur, dum ipſi ſunt in gradu ſucceſſibili, & nullus alius comparet ad trad. per *Bart. in l. ſi certus §. ſi vnus num. 1. ff. ad Syllan. Dec. conſil. 652. num. 3. Surd. conſil. 530. num. 37. Tiraq. de retract. lignag. §. 11. glo. 1. num. 5. & 8. & fuit dictum in cauſa Aretina Cappellana 4. Iulij 1603. coram bo. mem. Card. Pamphilio ſeniore, & in cauſa Aſſiſien. bonorum 4. Iulij 1627. coram Illuſtriſſimo Verili, & prius in cauſa Tiburtina Cappellanię 16. Nouembris 1605. coram me.* Vtiquè † non poteſt præfatis Marchionibus denegari immiſſio, vel ex remed. *l. fin. C. de edict. D. Adr. toll.* vel ex remed. *vtil. Sal. interd.* Vt de primo remedio notant *in d. l. fin. Bart. num. 9. Dec. num. 25.* Et de ſecundo *Gabr. conſil. 46. num. 19. & ſeq. lib. 1. & conſil. 44. num. 2. & ſeq. lib. 2. Peregr. de fideicom. art. 45. num. 49. Fuſar. de ſubſtit. queſt. 611. num. 2. Surd. dec. 76.*

Non obſtant ea, quæ in relationibus Cauſarum fuerunt alias deducta pro DD. de Rangonibus, videlicet vel fideicommiſſo fuiſſe derogatum, vel in omnem euentum Marchiones Pallauicinos debere ante immiſſionem ſoluere ducat. 24. millia pro damnis, expenſis, & intereſſe per Rolandum paſſis in recuperatione Caſtri Zibelli occupati per Ioannem Ludouicũ Pallauicinum. Nec non detrahendum eſſe legitimam
3 & Trebellianicam debitas Rolando. Inſuper † cõſtare debere de idẽtitate bonorũ, ſuper quibus petitur immiſſio. Ac vlterius, terminato iudicio legitimitatis,
4 Cauſam, † quoad iudicium immiſſionis, remittendam eſſe ad Iudicem laycum de partibus, vel tamquam ei reſeruatam ex diſpoſitione *text. in c. Iator, qui fil. ſint legit.* vel tamquam eidemmet commiſſam per auocationem cauſarum factam per Paulum Tertium.

Nam quantum attinet ad derogationem fideicommiſſi, & ſolutionem dd. ducatorum 24. millium, Pro reſponſione, & intelligentia huius obiectionis aduertendum eſt, verum eſſe, quod Bernardinus, & Rolandus Marchiones Pallauicini tempore Leonis Decimi, hoc eſt de anno 1517. obtinuerunt reſcribi bo. mem. Caſſadoro Rotæ Auditori, vt procederet ad taxationem expenſarum, damnorum, & intereſſe contra D. Ioannem Ludouicum Pallauicinum. Qui Caſſadorus, vt aſſeritur in Breui Clementis VII. ſub datum Kalend. Nouemb. 1524. ad inſtantiam ſolius Marchionis Rolandi retulit dd. expenſas, damna, & intereſſe aſcendere ad ducat. 50. millia circiter, quæ Papa in eodem Breui reduxit ad ducat. 24. millia: ac præuia narratiua fideicommiſſi Marchionis Io. Franciſci ad fauorẽ filiorum maſculorum legitimorum verè, & non ficè (ibi) *& inſuper &c.* ſubiungit, *Decernimus, & declaramus, quod dictus Rolandus, maſculis legitimis deficientibus, quaſcumque filias ſuas fœminas de legitimo Matrimonio procreatas ſibi hæredes vniuerſales, & particulares in dd. & quibuſcumque alijs bonis, Oppidis, Caſtris, Fortalitijs, Villis &c. ad eum tàm ex Vberti* (hoc eſt ſenioris) *& Manfredini, ac Ioannis Franciſci prædeceſſorũ, quàm aliorum quorumcunque ſucceſſione, & aliàs quomodolibet pertinentibus, ac etiam dicto fideicommiſſo ſubiectis in toto, vel in parte ſubſtituere, vel illa eiſdem filiabus in dotem aſſignare, ac tradere, aut eis concedere in perpetuum quocunque titulo etiam donationis inter vnos liberè poſſit.* Hæc tamen conceſſio limitatur per clauſulam immediatè ſubſequentem, ibi, *Ita tamen quod poſtmodum maſculi ex dd. filiabus, ſeu earum altera, cui ſic conceſſionem fecerit, naſcituri ſuccedant iuxta antiquas inueſtituras & dicta ſumma 24. millium ducatorum reſtitui debeat filiabus, ſeu hæredibus Rolandi huiuſmodi antequam à poſſeſſione Caſtrorum, & loco rum omnium amoueri poſſint per illum, vel illos, qui ratione fideicommiſſi, vel alias ad ſe ſpectare, vel bas præſentes inualidas eſſe prætenderent. Ita quòd quouſque reſtitutio ſũmæ huiuſmodi ei integrè facta non fuerit, iudicium ſubire non cogantur. Et Rolandus, & eius filię, aut eorum aliquis circa præmiſſa, aut illa quomodolibet concernentia, vel eo rum aliquid moleſtari, impediri, & inquietari nullo modo poſſint, & ſic per quoſcumque Iudices &c.*

Vnde apparet, quod cũ facultas tributa fuerit (*deficientibus maſculis legitimis*) non ſolum non fuit fideicõmiſſo derogatũ, ſed potius illud fuit præſeruatum;
5 quia de natura † cõditionis eſt actũ ſuſpendere quouſque eueniat *l. cedere diem ff. de verb. oblig. Honded. conſ. 18. n. 38. vol. 2.* Et quando Papa ſubiungit, quod poſtmodũ maſculi ex dd. filiabus, ſeu earum altera ſuccẽdant, deprehenditur, Papam nihil aliud facere voluiſſe, quã inueſtituras ad fœminas extendere, vt per illarum ingreſſum dẽnouò fieret locus ſucceſſioni ad fauorem iuxtæ maſculinę, non autẽ vt præiudicaret maſculis, quibus legitimè deferetur ſucceſſio, niſi quoad
6 expreſſa 24. millia ducat. Quia † priuilegium eſt latè interpretandum in præiudicium. Principis concedẽtis *l. ſi. ff. de conſtit. Alex. conſ. 110. n. 6. vol. 6.* ſtrictiſſi-
7 mè verò in præiudicium tertij; Itaut † nunquam capiatur interpretatio contra tertium, niſi expreſsè dicatur *Anch. conſ. 161. in princ. Imol. conſ. 125. n. 2. Alex. conſ.*

115. nu-

215.nu.4.li.6.latè Honded. cons.67.n.39.& 40.lib.1. Quod confirmatur in nostro casu ex ipsa dispositione præfati Breuis, vbi Papa decèrnit, quod nec Rolādus nec eius filiæ subire iudicium cogi possint per dd. vocatos, nisi prius restitutis dd. ducatis 24. mill. ex quibus constat, nō fuisse quoad reliqua sublatus ius vocatorum.

Quo verò ad expensas præfatas ducatorū 24. millium ponderabant DD. quod filij Bernardini semper impugnarunt ad huiusmodi expensas se teneri, asserendo eas nunquam factas fuisse à Rolando ex tali causa, & petèndo mandari filiabus Rolandi cōmitti, præfigi terminum ad probandū, & ad producendum processus, & acta, ijsque exhibitis in causa, & causis, & in singulis articùlis, procedi perinde ac si litteræ Clementis prout de iure, & sine præiudicio tertij signatæ fuissent. Etlicet Paulus Tertius vigore commissionis signatæ de anno 1545. concesserit dumtaxat aperitio
8 nem oris, etiam non facto depositio, quæ aperitio† importabat tantum, vt Oratores possent gratiam impugnare, probando esse subreptitiam, & gratia interim remanebat in suo robore, vt in plúribus decisionibus relatis per *Maresc. var. resol. li. 2. c. 37. nu. 69.*

Tamen cum postea per aliam commissionē de anno 1549. idem Paulus Tertius omnes literas præinsertas, ac alias accessorias, & dependentes quascunque ad viam iuris reduxerit, litera Clementis Septimi dicuntur sublatæ, & prætensiones DD. de Rangonibus tàm quoad prętensam derogationem fideicommissi, quā quoad dictam solutionē 24. millium ducatorum,
9 † quæ in eisdem præinsertis continebantur, remanent in dispositione iuris communis, vt fuit resolutum *in causa Farfen. seù Nullius Monasterij, & Trioratuum 26. Aprilis 1624. coram bo. me. Ubaldo.*

Neque obstat quod ad effectum, vt præfatæ literæ Pauli Tertij reductionis ad viam iuris suffragētur, debeant iustificari, vt fuit resolutum *in d. causa Farf.* quia
10 cū emanauerint † *motu proprio*, vt expressè dicitur in d. l. literis in principio, medio, & fine *ad text. in c. si motu proprio de prabend. in 6.* narratiua huius gratiæ non eget iustificatione, etiam quod sit de facto alieno *glo. in Clem. 1. in vers. feciſſe narramus de probat. Seraph. dec. 1016. num. 5. & 6. Rota dec. 344. num. 1. par. 1. recent.*

Nec ex eo quod in ipsa gratia innuitur pro ea supplicasse Sigismundū nomine proprio, & fratrum, po-
11 test inferri gratiam † non esse *motu proprio* concessam ex eo quod debeat procedere à mera liberalitate Papæ, vt *in d. c. motu proprio post princ.* (ibi) *Quæ nostra mera liberalitate processit. Mandos. in reg. 16. q. 6. nu. 2. Card.*
12 *con. 137. n. 23.* Quia sunt † compatibilia inter se suppli catio præcedens, & gratia motu proprio emanata, vt per eumdem *Mandos. vbi supra q. 4. n. 5. Bal. in c. nisi ſpecialis n. 8. in vers. penè in litteris de offic. leg. quem sequitur Cassad. dec. 1. n. 4. de reſerud. Dec. in c. cum M. Ferrariensis n. 116. de constit. & in c. ex parte n. 28. de rescripe. & cons. 51. n. 2. vers. nec obstat. Anton. Augusti. de motu proprio nu. 1.* & ex sententia Rotæ probat *Gambar. de offic. leg. lib. 3. num. 61. & seqq. Gabr. de clausul. conclus. secunda num. 117.* qui infinitos cumulat. *Seraphin. dec. 356. num. 2. & dec. 365. num. 1. & 2. Rota dec. 656. nu. 1. & 2. par. 2. in recent. Sarnens. in reg. de annal. q. 10. nu. 3.* vbi quod Rota reprobat Cardinalem in cōs. 142. *in fin.* tenèntem contrarium, quod & repetit *Seraphin. d.*
13 *dec. 356. n. 6.* Et quamuis Dec. † *in dicto c. cum M. Ferra-*
riensis n. 117. & in dicto c. ex parte nu. 28. poſſet hoc dictum Baldi intelligendum esse, vt procedat quando Papa etiam absque postulatione concessurus fuisset, aliàs solum in casu isto gratia censeatur facta motu
14 proprio Papæ, attamen hāc opinionem Decisſ impro-bat *Sarnens. in reg. de annal. q. 10. nu. 8. Gabr. vbi supra n. 118. vers. contrarium. Rota apud Seraphin. d. dec. 336. n. 7. in fi. & n. 8.* Et in hoc casu cessat omnis difficultas quia cū in dicto motu proprio Papæ referat relationē Cardinalis Simonettæ super non probata Sigismundi, & fratrum illegitimitate ex attestationibus testium per dd. Rolandi filias dèductorum, de facili d. reductionem tanquam æquitati consentaneam, etiam non audita alicuius pètitione, concessisset.

Neque obstat, quod ante Signaturam Papæ (ibi) *Placet A.* adsint in dicta reductione verba, *De mandato D. N. Papæ, idem Reuerendiſſimus, & Illuſtriſſimus Dn. Cardinalis procedat repetitur*, quia pro responsione ad
15 tendum est, quod illa est extensio Regentis, † quę licèt in rescriptis Signaturæ Iustitiæ attendatur, iuxta *dec. Crescentij primam de reſcript.* quam ita intelligit Rota apud *Seraph. dec. 122. n. 4.* decus tamen est in referi-
16 ptis Signaturæ Gratiæ, in quibus † Signatura Papæ semper clì pręcipuè attendenda *Seraph. d. dec. 122. loc. alleg.* Ac propterea cum Papa in narratiua ter repetierit verba *Motu proprio*. Immò & *de plenitudine potestatis, & ex certa ſcientia*, signando postea per verbum *Placet A.* satis ostendit, & dèclarauit propriam volūtatem. Sicuti neque etiam officit, quod in subscriptione Papa non apposuerit verba *Motu proprio*, sed solū
17 dixerit *Placet A.*, quia distinguendum est, † quod aut agitur de meris gratiosis, & tunc Papa, quando concedit ad postulationem partis, signat per verba, *Fiat, vt petitur*; quando autē concedit Motu proprio, † signat
18 per verba (*Fiat Motu proprio*) *Sarnens. in Cōpend. virtutum Signaturæ q. 16. n. 15. Vestr. in prax. lib. 1. c. 3. nu. 6.*
19 *Ant. Aug. de motu proprio nu. 1.* Aut verò † agitur de concernentibus iustitiam, & signat per verbum (*Placet*) vt per *eumdem Vestr. loc. alleg.* Ac propterea in casu isto, cum ageretur de committenda causa præuia reductione Breuis Clementis VII. ad viam iuris, & sic concessio saperet iustitiam, maximè cum (vt dictum est) fieret attenta relatione Cardinalis Simonettæ super non probata Sigismundi, & fratrum illegitimitate, sufficit, quod præuia Motus proprij expressione sæpius etiam rèpetita, Papa signauerit per verbū (*Placet*) ad effectum, vt ex supradictis causa censeatur *Motu proprio* commissa cum reductione prefata ad viam iuris.

20 Neque contra hanc reductionem † opponi potest de defectu intentionis, cum vltra supradictas clausulas (*Motu proprio, ex certa ſcientia, & de plenitudine potestatis*) contineat etiam clausulam, *de ſtatu, & meritis causę huiusmodi plenè informati &c. ſtatum litis, & causæ huiusmodi &c. sicq; per eum Cardinalem Tranen. & quoscunque &c. sublata &c. irritum & c. Non obstantibus nostra de non tollendo iure quæsito, & alijs constitutionibus &c. quorum tenores &c. etiam quod præinserta in toto, vel in parte quomodolibet suum fuissent sortita effectum, & singulorum Collitigantium nomina, cognomina, titulos &c. pro expressis haben.* Quæ omnia corroborantur etiam ex obseruantia subsequuta, cum post d. reductionem Pallauicini liberè processerint per 80. annos in causa, in qua iuxta literas Clementis proce-

dere non potuissent, nisi solutis prædictis 24 millibus ducatorum.

Nec etiam refragatur, quod litteræ Pauli III., reductionis ad viam iuris contineant clausulam, si & quatenus Sigismundus, & fratres in inuestituris, & in fideicommisso comprehendantur. Quia ex decisionibus hucusque in Causa emanatis constat, Pallauicinos ex persona ipsius Sigismundi, & Pallauicini fratris habere qualitates requisitas, vt in inuestituris, & in fideicommisso sint comprehensi.

Quantum verò attinet ad detractiones legitimæ, & Trebellianicæ, illæ non obstant in casu isto, quia licet legitima sit debita Marchioni Rolando, nec obsta-
21 ret prohibitio, & fructus † in illam regulariter non imputentur *l. scimus §. repletionem C. de inoff. testam.*; attamen cum à centum annis bona fuerint occupata, nec restituerint fideicommissum, certum est in legitimam imputari fructus tamquam perceptos † post ad-
23 uentum fideicommissi, & post motam filiarum Marchionis Rolandi, ac subsequentium hæredum in illo restituendo *Pariſ. consilio 1. numero 93. & consilio 51, numero 92. & 93. & 94. libro 3. Beron. consilio 93, numero 80. libro secundo Peregr. de fideicommiss. articulo 49. numero 78. & seq. Menoch. consilio 535. numero 21. Costa de portion. & tota quæstione 192. numero 2. & tertio*, vbi dicit, quod hæres post litem † motam satis est: dicitur in mora, & fuit dictum *in Bononien. Bonorum de Muletis 15. Aprilis 1603. coram bon. mem. Card. Pamphilio seniore.* Trebellianica autem verbis expressis fuit à Testatore prohibita, quam-
24 † etiam filijs primi gradus prohiberi posse tenet Rota, vt *apud Cassad. decisione 4. de testam. Crescent. decisione 2. eodem titul. Simonett. decisione 88.* & apud nos est vulgatum.

25 Quo verò ad identitatem † bonorum illa clarissimè probatur ex assertione Marchionis Ioannis Francisci testatoris *Bald. consilio 89. numero 3. libro 1. Marsar. de fideicommissis quæstione 53. Cephal. consilio 386, numero 27. & seq. Fusar. de substit. quæstione 68. nume-*
26 *ro* 30. quæ assertio ficuti indubitanter † probaret cõtra March onem Rolandum hæredem, ità probare debet contra DD. de Rangonibus habentes causam ab eo; licet mediatè *Cephal. d. cons. 386. n. 32. & seq. Peregr. de fideicom. art. 44. nu. 6. & fuit dictum in Causa Romana de Cruciatis, 17. Martij 1628. coram R. P. D. Durano.*

Quantum attinet ad aliam oppositionem, quod licet cum agatur de immissione, causa sit remittenda ad Iudicem laycum. Aduertendum est, non esse verum, quod ad Rotam spectet sola cognitio quoad
27 causam illegitimitatis, † quo verò ad successionem in bonis remittenda sit ad Iudicem laycum de partibus *ad text. in cap. later, qui fil. sint legit. & in cap. suam de ord. cognit.* Quia iura ista non applicantur; procedunt enim quando Causa super successione fuit introducta coram Iudice sæculari, & fuit oppositum de illegitimitate; tunc enim Causa super articulo prefatæ illegitimitatis transmitti debet ad Iudicem Ecclesiasticum, qui post absolutam legitimitatis cognitionem debet postea Causam remittere ad Iudicem laycum, in quibus terminis loquuntur iura prædicta, vt patet ad litteram, & probant infrascripti Doctores, dum-
28 volunt iudicem † Ecclesiasticum posse incidenter cognoscere super bonis, quando principaliter, & antequam Causa super ijsdem bonis introduceretur coram iudice layco, fuit introducta super legitimitate per *text. in c. ue prudentia de donat. inter vir. & vxor.* è conuerso tamen, iudicem laycum id facere nõ posse, quia si coram illo introducatur Causa super bonis, non potest cognoscere super legitimitate, *vt in dicto c. later.*
29 licet enim † incidentia tollat incompetentiam, non tollit tamen incapacitatem, *vt in dicto c. suam de ord. cognit.* quod secus est in iudice Ecclesiastico, quia causa incidens bonorum tollit incompetẽtiam, & eo ipso cessat incapacitas, cum saltem †
30 habitu Iudex Ecclesiasticus habeat iurisdictionem cognoscendi super bonis *Abb. in dicto c. later nu. 7. & ibi Ioan. Andr. post Vinc. & Tancred. n. 11. glos. ibidem in vers. non diuitat Couar. pract. q. c. 31. nu. 2. Feder. de Sen. cons. 275. nu. 7. & bene Barbos. in l. Titia 35. nu. 21. vers. ex eo sit prima sententia ff. solut. matr. Mynsing. de Escobar de patrocin. c. 7. nu. 9. Vela. c. consule, 159. nu. 2. Fontanell. de pact. nupt. tom. 1. claus. 4. glos. 12. part. 2. num. 21. Vinc. de Franch. decis. 512. in principio*, & infinitos in hanc sententiam cumulat, & sequitur *Giurb. consil. 80. num. 34.*

At in casu isto antequam Status Parmæ, & Placentiæ esset infeudatus causâ *super bonis, & Castris* fuit in Rota commissa Paulo Capizuccho, ac postmodum auocata, & diuersis Cardinalibus commissa, & tandem fuerunt omnia remissa ad Rotam Ioanni Baptistæ Rotæ. Vnde cum ab initio, & successiuè causa fuerit commissa *super Castris*, & semper per Barbaram, & Theodoram, ac deinceps per DD. de Rangonibus fuerit oppositũ de illegitimitate, quæst exceptio peremptoria successionis, certũ est, quod ex prefatæ exceptionis cognitione tamquã ad Rotã pertinente, eadem Rota debet huiusmodi causam, & quoad immissionem cognoscere; ita ut non † debeat pronunciare super arti-
31 culo legitimitatis, sed super negotio principali, vt est *text. ad literam in c. 1. de ord. cognit. vbi glo. Abb. in princ. & cæteri* DD. Quæ adeo sunt vera, vt licet quando quæstio incidens sit separatim tractanda à principali, non assumat naturam principalis, quinimo habeatur ac si principaliter ageretur, secus tamen est vbi non venit separatim coram alio iudice agitanda, quia hoc casu non mutat naturam negotij principalis, cum
32 accessorium † naturam principalis sequatur, supposita semper tamen iudicis capacitate *Imol. in Clem. dispendiosam num. 15. in fin. & num. 16. in princ. de iu. &c.*

Et hac pariter responsione tollitur & postremum
33 obiectũ, quod oretenus deducebatur, videlicet Paulũ Tertiũ idibus Augusti 1546. per suũ Motum proprium generaliter ad se auocasse oẽs causas tunc in Curia pẽdentes inter personas, vel super bonis Duci Petro Aloysio subiectis, & illas Iudicibus de partibus cõmisisse, excipiendo tantũ causas spirituales, & eas, quæ de sui natura, vel ratione personarũ litigantiũ, secus alias essẽt Ecclesiastici, & non sæcularis fori, & illas, in quibus in Curia esset diffinitiuè pronunciatũ, necnon quæ in Rota super negotio principali posita, & votata forent, & quæ per Cardinales, quibus commissæ fuerãt essent relatæ. Quia cum cognitio super exceptione peremptoria, hoc est illegitimitate, spectaret, (vt dictum est) ad Iudicem Ecclesiasticũ; quem admodũ causa ista tanquã pertinens ad Ecclesiasticũ Iudicem nõ fuit auocata, ità nec etiam causa super successione auocata fuit, sed Rota debet in articulo successionis
33 † procedere, licet causa peremptoria illegitimitatis

assumat

assumar naturâ causæ successionis, vt *in dicto c. i. de ord. cognit. Inoc. mod. Clem. dispendiosam loc. cit.* Et plurimi facit obseruantia subsecuta cum commissiones post dictam auocationem obtentæ *super Cassis*, & *successione* semper emanauerint.

Et ita conclusum informantibus solum DD. Marchionibus Pallauicinis, & visis tantum memorialibus per DD. de Rangonibus datis super petita dilatione.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Legati, Lunæ 17. Decembris 1629.

ARGVMENTVM.

Hæres conficiendo inuentarium præseruatur liber ab omnibus oneribus hæreditarijs, Decretum Iudicis in confectione inuentarij an requiratur, & alia de quibus in summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Hæres adeus hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij perseruat bona propria, ne confundantur cum bonis testatoris.*

Hæres si adeat hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij non tenetur vltra vires hæreditarias n. 1.

2 *Inuentarium hæredi non suffragatur, si sit inualidum respectu solemnitatum.*

Inuentarium perinde est, ac si non fuisset factum, si hæres non describat omnia bona testatoris num. 2.

3 *Tutori, ad hoc, vt ei decernatur administratio, requiritur decretum Iudicis.*

4 *Inuentarium conficiendi actus circa bona hæreditaria, non dicitur iudicialis.*

5 *Decretum iudicis an requiratur in conficiendo inuentario bonorum hæreditariorum.*

6 *Inuentarium bonorum, hæreditariorum quando est conficiendum, iudex adiri debet vt interloquatur hæredem cum beneficio legis esse admittendum, ad adeundam hæreditatem.*

7 *Decretum iudicis, circa confectionem inuentarij bonorum hæreditariorum, tam in principio, quam post potest interponi.*

8 *Decreti præpostetatio non vitiat actum inuentarij.*

9 *Decretum iudicis circa confectionem inuentarij requiritur, vt quis admittatur ab beneficium inuentarij, non autem vt iudex super inuentario pronuntiet.*

10 *In inuentario conficiendo fraudes, & occultationes sequi possunt, quando iudex non fuit præsens, vel ea perfecto non interloquitur & num. 11.*

12 *Iudicis præsentia in confectione inuentarij bonorum hæreditariorum non est necessaria.*

13 *Decis. in causa Romana de Caranascinis, & alia declarantur.*

14 *Inuentarium bonorum hæreditariorum quando conficitur, sunt seruandæ consuetudines locorum.*

15 *Hæredis subscriptio in inuentario requiritur.*

16 *Hæredis subscriptio in inuentario apponitur, vt cognoscatur perfectio, & consumatio actus inuentarij.*

17 *Hæredis subscriptio in inuentario non requiritur, quando certificatur eius perfectio.*

18 *Testes tres bonæ conditionis, & famæ debent adhiberi in inuentario, loco creditorum, & legatorum absentium.*

19 *Legatarij, si fuerint citati ad videndum confici inuentarium, si non interuerint, nihilominus inuentarium validum est.*

20 *Hæres, si non describat omnia bona in inuentario, illius beneficium amittit.*

21 *Hæres tunc non amittit beneficium inuentarij ob non descriptionem omnium bonorum in eo, quando omissiones non sunt dolosæ.*

22 *Hæredis fraus in non describendo omnia bona in inuentario, quando dicatur cessare.*

23 *Procuratori non licet in præiudicium Domini sui fraudem committere, nisi de speciali mandato doceatur.*

24 *Hæres, quando dicatur dolosè omisisse describere omnia bona in inuentario.*

25 *Testis in concernentibus commodum, & exonerationem propriæ culpæ non creditur.*

Procurator, qui mandatum suscepit, tenetur illud ritè, & rectè exequi, alias tenetur ad damna, & interesse num. 25. & 27.

26 *Filius habitans cum patre censetur habere notitiam omnium bonorum patris.*

28 *Dolus contra scientem, & consentientem non committitur.*

29 *Inuentarium præsernat hæredem ab oneribus hæreditarijs.*

DECISIO. CCCXXXI.

DVbitatum fuit in hac causa, an D. Marchio Bertoldus Vrsinus teneatur ad solutionem, legati scutorum 400. de bonis hæreditarijs, vel proprijs ad comodum D. Cosmi eius fratris vigore Testamenti bo. me. Alexandri communis Patris, & non deberi legatum de bonis proprijs fuit resolutum.

1 Quia Patris hæreditatem adiuit † cum beneficio legis & inuentarij, quæ solet perseruare bona propria ne confundantur cum bonis testatoris; itaut non teneatur hæres vltra vires hæreditarias, *l. vltima §. & si præfatam C. de iure delib. Ruin. consil. 1. num. 16. & consil. 38. num. 21. lib. 1. Gozad. consil. 94. num. 19. Rubeus cons. 74. n. 7. Surd. cons. 143. nu. 40. Menoch. consil. 203. num. 27. & 28.*

2 Non obstat, quod inuentarium sit † inualidum defectu solemnitatum, & vlterius ob descriptionem bonorum Testatoris omissam D. Marchioni suffragari non possit, quin teneatur de proprio ac si non fuisset factum, *Honded. consil. 53. num. 2. lib. 1. cum alijs allegatis in Romana fructuum dotis 2. Aprilis 1618. coram Archiepiscopo Seleucien.*

Quia respectu solemnitatum, & si plures defectus obijciantur perpensis tamen & benè examinatis, non obstant, & quoad omissionem sufficit illam non esse dolosam.

Nam prima, quæ opponebatur de citationis defectu ex eo, quod D. Cosmus non fuerit legitimè citatus ad videndum confici Inuentarium satis remanet sublata ex duabus decisionibus coram bo. me. Francisco Vbaldo factis sub die prima Martij 1621. & 18. Aprilis 1622. in quibus supponitur, & approbatur præsentia D. Cosmi, dum inuentarium cõficiebatur.

Secunda verò, quę de cãrentia Decreti Iudicis objicitur, habet duas difficultates, primum an decretum

ſit neceſſariũ, ſecũdũ an tp̃e debito fuerit interpoſitũ.

Quoad primam, multi voluerunt non eſſe neceſſariam, quia & ſi in tutore requiratur, † vt inde illi decernatur adminiſtratio, ſecundum veriorem de qua per *Simoncell. de Decret. minor. lib. 2. tit. 6. num. 63.* in hærede tamen ſæcus eſſe poteſt, qui non eget licentia 3 4 pro bonis hereditarijs adminiſtrandis, nec ipſe factus conficiendi inuentarium dicitur iudicialis, & hanc tenuerunt *Bald. in l. vltima §. cum igitur num. 13. C. de Iur. delib. Phanut. de inuent. par. 5. num. 7. & 9. Porcell. cod. tract. c. 2. num. 9. Achill. deciſ. 3. de Teſtam. Velaſc. conſult. 52. num. 25. Simoncell. de decret. dicto lib. 2. tit. 6. num. 61. Graſſ. de inuent. quæſt. 6. num. 2. Bald. conſil. 383. num. 9. lib. 1. Rolan. conſ. 72. num. 36. lib. 2.* dicentes *per l. finalem §. cum igitur C. de Iure delib.* nec per *Auth. de hæred. & falcid. §. ſancimus* (ex quibus iuribus deſumitur forma conficiendi inuentarium) requiri † ſolemnitatem decreti Iudicis, Contrariam vero, quod requiratur ſequuti ſunt *ſpecul. de inſtrum. edit. §. finali Bald. conſ. 265. num. 2. lib. 3. Simonc. de decret. lib. 2. tit. 6. num. 62. Graſſ. de inuent. quæſt. 6. num. 2. verſ. contrariam tenet, Benint. de pauper. q. vltimanum. 15. Rota dec. 72. num. 32. p. 2. diuerſ. & idem admittitur in Romana fructuum dotis 2. Aprilis 1618. coram Archiepiſcopo Seleucien.* & hæc poſterior opinio magis placuit Dominis, quia ideò adeundus eſt Iudex, † vt interloquatur hæredem cum beneficio legis eſſe admittendum ad adeundam hæreditatem, vt per Iudicis declarationem hæres ſit tutus legis beneficio contra excipientes, & recurrentes ad bona propria hæredis, non autem vt inuentarium confirmetur.

6 7

Quòd verò ad ſecundam difficultatem, & ſi nõ dubitatur in aditione facta per Darium Stancum Procuratorem D. Marchionis, interpoſitum fuiſſe decretũ, controuertitur, an ſufficiat eſſe interpoſitum inchoato, & non perfecto inuentario; prout in hunc modum fuit interpretatũ, vel debuiſſet à iudice interponi poſt inchoatũ deſcriptũ, confectum, & perfectũ.

Et tàm in principio, † quàm poſt perfectum poſſe interponi decretum determinat *Bal. in fortioribus terminis de tutore, qui abſque exceptione tenetur inuentariũ conficere in l. cui ſit adiecta 6. in primo notab. C. de mag. conuen. & ſequitur Rolan. de inuent. verſ. poſtquam viſum eſt num. 1.* dicens huiuſmodi præpoſterationem 8 † non vitiare actum inuentarij, quamuis melior ſit ordo, quòd omnibus alijs peractis apponatur *idem Bal. conſ. 383. in fine lib. 1.* conſiderans decretum non poſſe ſemper poſt perfectum inuentarium ſuperuenire, vt puta ſi addantur omiſſa, quòd propterea ſufficit ſemel fuiſſe interpoſitum, quia ſtatim traxit ſecum beneficium inuentarij, quæ ratio multum conuenit ponderationi Simoncelli, & Beninca ſij in locis ſupra allegatis, quòd decretum requiratur, vt quis † admittatur ad beneficium inuentarij; nõ autem vt Iudex pronuntiet ſuper inuentario. 9

Non obſtat, quòd decretum etiam ſecundum opinionem eorum, qui tenuerunt eſſe neceſſarium, ſuccedat loco præſentiæ Iudicis, quæ præſentia non poteſt ſuppleri per decretum de inchoando inuentario, & promiſſione hæredis de legitimè illud perficiendo, 10 ex quo fraudes; † & occultationes ſemper ſequi poſſunt, quando index non fuit præſens, vel perfecto inuentario non interloquitur *Bal. conſ. 265. num. 2. lib. 3. Rolan. conſ. 73. nu. 36. lib. 2.* propterea dicebatur Doctores (qui loquuntur de præſumptione decreti) omnes præſupponere, † quod ſuperuenerit decretũ perfecto, & abſoluto iam inuentario, vel præſentia Iudicis præcedente, vt in *Romana domus de Caranaſchinis 22. Iunij 1609. coram bo. me. Penia, in Carpentoraten. bonorum 18. Decembr. 1617. coram Illuſtriſſimo Card. Pãphilio, in Romana fructuum dotis 2. Aprilis 1618. coram Archiep. Scopo Seleucien. & in Romana legatorum 21. Iunij 1619. coram bo. me. Card. Caualerio, quę eſt 508. in eius impreſſis.* 11

Quia prædictis fuit reſponſum iam fuiſſe firmatã † præſentiam iudicis non eſſe neceſſariam, neq; decretum ſuccedere loco præſentię iudicis ſed potius è cõtra; quia calore præſentię illius facilius præſumuntur 13 aliæ ſolemnitates interueniſſe, quod autẽ † deciſio *Romana de Caranaſcinis* ſuſtineat inuentarium in præſẽtia Iudicis cõfectum, & ita illam intelligat alia deciſio *Romana fructuum dotis*, & aliæ duę *Carpentoraten. & Romana Legatorum* habeat decretum poſt confectum inuentarium non ideò reprobant quin inchoato Inuentario decretum interponi poſſit, & in ſpecie admittit *dicta Romana Domus*; quando ſcilicet relenantiores ſolemnitates præceſſerunt, prout citatio creditorum, & deſcriptio bonorum; ſed meliorem ordinem ſequuntur, & magis tutum, quando ex ſolo decreto agitur de ſupplendo alios defectus, quòd in præſenti non prætenditur. 12

Et ex hac Theorica facile dignoſci poteſt non eſſe improbandas Curiarum conſuetudines inchoandi, 14 † & non perficiendi inuentaria cum decreto Iudicis, vel cum præſentia, aut decreto inuentario perfecto; poſtquam decretum, & in principio, & in fine poteſt interponi; aut optimo iure illæ ſeruandæ ſint, & ſeruentur ſecundum, *Bal. in l. finali nu. 13. & Iaſ. nu. 5. C. de iure delib. Hond. conſ. 53. nu. 5. lib. 1. Rota Ianuen. dec. 35. nu. 1. Velaſ. conſult. 52. nu. 25. Rota in Ciuitatis Caſtelli pecuniaria 12. Iunij 1603. coram bo. me. Iuſto.*

15 Tertius defectus, qui opponitur, ſi † omiſſio ſubſcriptionis inuentarij, quæ ab hærede deſideratur in *l. finali verſ. ſin autem dubius C. de iure delib. ſpec. de inſtrum. edit. & dicto de impugnatione teſtamenti n. 23. Rol. conſ. 73 n. 39. li. 2. Rota dec. 72. nu. 19. p. ſecunda diuerſ.*

16 Verum, & iſte euitatur; nam & ſi ſubſcriptio † ſit apponenda ab hærede vt cognoſcatur perfectio, & conſumatio actus inuentarij, vt dicit *Bal. conſ. 147. n. 2. vol. 4.* ex rogitu tamen Notarij dum apud acta Inuen- 17 tarium fuit rogatum, certificatur perfectio, † & ſufficit abſque manu hæredis, vel Procuratoris *Bal. d. conſ. 147. nu. 2. li. 4. Rolan. de inuent. p. 5. §. ſi incipit quid antẽ quando inuentarium eſt factum apud acta Phanut. cod. trac. p. 3. nu. 69. verſ. ſed prædictam verò ſubſcript. Rot. dec. 195. n. 3. p. 4. diuerſ. & in ſupradicta Romana domus de Caranaſchinis verſ. nam ad primum defectum, & in Romana legatorum n. 7. q. 508. coram b. m. Card. Caualerio.*

Quartus detegebatur defectus: quia loco legata- 18 riorum, & † creditorum abſentium erant adhibendi tres teſtes bonę conditionis, & famæ, qui aſſiſterent confectioni inuentarij, vt eorum præſentia legatariorum, & creditorum repleteretur abſentia, qui tamen cũ non fuerint adhibiti, intrare dicebatur nullitatem actus defectu formę, de qua in *Auth. de Hæred. & falcid. §. Hinc nobis verſ. ſi vero abſunt Bald. conſ. 147. nu. 1. vol. 4. Dec. conſ. 633. num. 15. Guid. Papa dec. 571. nu. 9. Rot. dec. 72. num. 6. par. 2. diuer.*

Sed

Sed iſte defectus tollitur quoad D. Coſmum, cum fuerit citatus ad videndum inchoari, & perfici inuentariũ, & fuerit præſens confectioni, vt in decisionibus ſupra relatis coram bo.me. Vbaldo fuit firmatum; vnde
19 † quoad citatos non poteſt allegari abſentia teſtiũ, quia quoad eos ſemper actus ſuſtinetur *Iaſ. in dicta l. finali num. 4. C. de iur. delib. Bal. conſil. 265. nu. 2. lib. 3. Decius conſil. 251. num. 4. Roland. de inuent. par. 3. §. quid faciendum num. 5. & 6. Rota decis. 199. nu. 2. impreſſa per Farinac. poſt eius conſ.*

Quinta, denum non obſtat exceptio omiſſionis,
20 † deſcriptionis omnium bonorum in Inuentario, per quam, & ſi multi tenuerint hæredes beneficium inuentarij amittere nempe *Pbaunt. col. tract. de inuent. num. 51. Rimin. Iun. conſ. 417. nu. 24. Menoch. conſ. 89. nu. 146. Roland. conſ. 73. num. 43. lib. 2. Honded. conſ. 15. nu.*
21 *55. lib. 1.* attamen quando † omiſſiones non ſint dolo-ſæ beneficium non amittitur *Bald. in dicta l. finali §. cum igitur num. 8. C. de Iur. delib. Pellon. conſ. 30. num. 6. Menoch. conſ. 471. num. 1. & ſequen. Honded. conſ. 53. nu. 15. & 31. lib. 1. Surd. deciſ. 222. num. 10. & Rota ſem per ſequuta, eſt hanc opinionem circumſcripta dolo coram S. mem. Gregor. Decimoquinto deciſ. 169. num. 3. 747. nu. 4. p. 2. recent. Romana Domus de Caranaſchinis 22. Iunij 1609. ſupra allegata 508. num. 7. coram bone mem. Card. Caualerio Rauennaten. ſaluiani 17. Iunij 1619. cor. bon. mem. Remboldo.*

Dolus autem in præſenti circa omiſſionem deſcri-
22 ptionis † bonorum non probatur: quia D. Marchio non deſcripſit bona; ſed Procuratorem Darium Stãcum conſtituit ad conficiendum inuentarium, ex cuius mandato, cum non colligatur nec ex verbis, nec ex coniecturis animus D. conſtituentis ad fraudandum D. Coſmum, aut alios creditores, ſed ad inuentarium legitimè, & ſine aliquo dolo conficiendum *l. creditor. §. Lucius vbi Bart. ff. mandat. Pariſ. conſil. 96.*
23 *num. 26. lib. 3. Honded. conſ. 91. num. 53. lib. 1.* non † etiã debuit Procuratori licere in præiuditium ſui domini dolum committere, niſi de ſpeciali mandato doceatur *Rolan. conſ. 71. num. 41. lib. 1. Menoch. de Arbitr. caſu 316. num. 23. Rimin. Iun. conſil. 345. num. 8. & ſeq. lib. 3.*

Non obſtat, quod dolus probetur ex depoſitione eiuſdem Darij Procuratoris aſſerẽtis multa bona mobilia nõ fuiſſe deſcripta in inuentario de ordine eiuſdem hæredis, cuius diſpoſitio datur in ſummario D. Coſmi num. 5. & alij tres Teſtes ſub dicto nu. 5. concludant D. Marchionem habuiſſe ſcientiam omnium bo-
24 norum, quæ conſulto omiſſa fuere deſcribi in † Inuentario, quo caſu videatur reſultare probatio doloſæ omiſſionis *Gaud. Pap. conſ. 42. nu. 6. Cephal. conſ. 314. nu. 4. lib. 3. Honded. conſ. 35. num. 55. lib. 1. Rota deciſ. 350. parte 1. recens.*

Quia dictum Darij non eſt releuans, cum ipſe tamquam Procurator conſtitutus ad conficiendum inuen-
25 tarium eſſet particeps fraudis, & doli, cui in † concernentibus comodum, & exonerationem propriæ culpæ non creditur, tenebatur enim conficere legitimum inuentarium, & in caſum omiſſionis erat obligatus ad damna, & intereſſe propter mandati acceptionem *l. idemque §. fin. Procurator l. ſi tibi mandauero §. ſicut ff. mand. Pariſ. conſ. 123. num. 4. lib. 1. Menoch. conſ. 1085. num. 9. lib. 11. Surd. deciſ. 304. num. 4. Rota Ianuen. deciſ.*
26 *9. num. 5. & 6.* Ideò dum † culpam in conſtituentem reijcere conatur, illi non præſtatur fides *Alex. conſil. 154. num. 4. & 6. lib. 5. Honded. poſt ſpeculat. & alios conſil. 19. num. 25. lib. 1.* ſcientia autem D. Marchionis rerum hæreditariarum per teſtes ſupradictos probata non etiam concludit doloſam omiſſionem; quia cum de Procuratore conſtituto confiſus fuerit, & illius fidem ſequutus dolus Procuratoris non debet nocere domino ad faciendum illum incidere in pœnam priuationis beneficij inuentarij, vt ſupra dictum eſt, &
27 † nihilominus D. Coſmus cum eandem ſcientiam tam quam filius, & habitans cum Patre de tempore eius obitus habere præſumeretur *Roland. conſ. 19. num. 39. lib. 1. Decian. conſil. 10. num. 85. lib. 1. Honded. conſil. 35. num. 26. & ſequen. lib. 1.* citatuſque fuerit ad videndũ confici inuentarium, & præſens fuerit illius confectioni, nec de omiſſis aliquid oppoſuerit, intrat altera conſequens præſumptio, vel quòd alia bona non adeſſent, vel ſi aderant non eſſent talia, quæ in inuen-
28 tario eſſent deſcribenda, ex quo dolus † contra ſcientem, & conſentientem non committatur *regula ſcienti de regul. iur. in 6. Rota deciſ. 183. nu. 1. par. 2. recent.*

Quare cum inuẽtarium ſuſtineatur, merito D. Marchio de proprio non tenetur ad præſtationem legati,
29 † cum beneficio legis perſeruetur ab oneribus hæreditarijs *l. finali §. & ſi præfatam C. de Iure delib. Pariſ. conſ. 69. nu. 161. lib. 3. & Surd. conſ. 143. nu. 40. lib. 1.*

Etita &c.

REVERENDIS. P. D. DVRANO. EPISCOPO VRGELLÈN.

Florentina Iuris patronatus de Ianfiliazzis Veneris 17. Decembris. 1629.

ARGVMENTVM.

Patroni Laici quantum tempus habeant ad præſentandum. Ordinarius, quando vni ex præſentatis non poſſit gratificari. In iure patronatus numerus patronorum, qualiter conſideretur, Mandatum, quando eſt neceſſarium in aliquo actu, an præſumatur interueniſſe.

SVMMARIVM.

1 *Patroni Laici habent tempus quadrimeſtre à iure præfinitum ad præſentandum.*
2 *Minor pars patronorum in præſentatione pro nihilo reputatur.*
3 *Ordinarius non poteſt præſentatum à minori parte patronorum gratificari.*
4 *Ius patronatus eſt indiuiduum, & totum eſt penes ſingulos patronos.*
5 *In iure patronatus maior numerus patronorum in abſtracto non attenditur, ſed ſolum maior numerus eorum, qui realiter præſentarunt intra legitimum tempus.*
6 *Patronorum mandata ad præſentandum produci debent intra quadrimeſtre, declara, vt hic.*
7 *Ordinarius poteſt ſe extraiudicialiter informare ad ſubſtinendum actum præſentationis, & inſtitutionis.*
8 *Mandatum præſumitur exhibitum, quando erat neceſſarium ad actum, de quo agebatur.*

9 Man-

9 *Mandatum præsumitur adesse, ex eius enunciatiua cũ expressione Notarij, & diei.*

10 *Mandatum ad adiuuandum aliquam probationem potest quandocumque produci etiam post lapsum cuiuscumque termini peremptorij.*

DECISIO. CCCXXXII.

IN decisione in hac causa facta die 14. Maij præteriti, fuit resolutum Marium esse instituendum, quia fuit præsentatus à Vincentio Ianfigliazzio, qui pro me dietate Iurispatronatus, & à Ludouico, qui pro sua portione erat in quasi possessione alterius medietatis: Nec obstare dictum fuit præsentationem factam de Stephano per Horatium tàm nomine proprio, quã procuratorio alterius Vincentij, Nicolai, Lucæ, Francisci, Petri Philippi, & Alexandri, qui vna cum Horatio sunt in quasi possessione alterius medietatis, & cõsequenter nec etiam suffragari gratificationem Stephano factam ab Ordinario, ex quo de Mandato, aut ratificatione prædictorum compatronorum, non constitit † intra quadrimestre patronis laicis ad præsentandum à Iure præfinitum ex *Lapo alleg. 22. Rocco Labert.* & Rota in dicta decisione allegatis, quæ decisio iuxta ea quæ tunc proponebantur, hodie Dominis placuit.

1

Verum quia nunc fuit doctum de dicto mandato maioris partis compatronorum alterius medietatis, qui præsentarunt Stephanum, quæ trahit ad se totam

2 dictam medietatem, † ex quo minor pars dictæ medietatis pro nihilo reputatur, *Roccus de Curt. de Iurepatr. verb. ipse vel is à quo num. 7. Garz. de benef. part. 5. cap. 9. num. 225. Cassat. Greg. XV. & alij in eadem decisione allegati*: Domini ex nouiter deductis recedendo

3 à decisis dixerunt Stephanum esse instituendum, † vti gratificatum per ordinarium tamquam præsentatum à dimidia parte patronorum, & habentem alias qualitates de Iure requisitas: quinimò cum intra tempus édictorum Vincentius, & Ludouicus, & sic Patroni habentes aliam dimidiam non comparuerint, perindè Stephanus haberi debet, ac si fuerit præsentatus, ab

4 omnibus Patronis, quia cum Iuspatr. † sit indiuiduũ, & totum sit penes singulos non attenditur (vt dictum fuit in decisione) maior numerus patronorum in abstracto, sed solum † maior numerus eorum, qui realiter præsentarunt intra legitimum tempus *Abb. in c. 13. nu. 13. de Iurep. Dec. conf. 127. in fin. vers. in ista materia Lambert. Gonzal. & alij ibid. allegati*, & consequenter retorquentur dictæ decisionis motiua contra Marium ad Stephani fauorem.

5

Neque obstat quod dicta Compatronorum mandata debuerunt produci intrà quadrimestre, quia cũ de

6 lentum fuerit ad Institutionem post terminum edictorum, † & Institutio fuerit actus extraiudicialis, ex quo ante institutionem nullus oppositor comparuit *Cap. concertationi vbi Gemi. n. 3. Franch. & alij de appel. in 6. Abb. in cap. fin. nu. 13. de præscript. Anton. de Butr. in c. cum M. Ferrarien. sub num. 58. ad med. vers. idcò si quis petit Calderin. consil. 2. de elect. Gonzal. glos. 9. §. 1. in annot. nullit. n. 42. Seraf. dec. 1320. n. 3.* potuit Ordi-

7 narius se extraiudicialiter † informare, prout præsumitur ad sustinendum actum præsentationis, & institutionis *Gabr. Concl. 1. nu. 22. de procur. & Marant. in suis disputat. post tract. de ord. Iudicq. 1. num. 9.* Et tanto magis, quia in hoc casu fuit facta præsentatio coram Ordinario cum enunciatiua mandati, & relatione ad certum Notarium, & certam diem, & Ordinarius in institutione dixit, Visit &c. Vndè oritur vrgens coniec-

8 tura, quod tunc illud fuerit exhibitum, † aut quod de eo Ordinarius extraiudicialiter fuerit certificatus, ex quo mandatum erat necessarium ad actum, vt in simili *Dec. consil. 36. num. 6. vers. 2. respondetur Cassad. decis. 3. nu. 4. de procurat. Greg. XV. decis. 114. nu. 2. & decis. 375. nu. 5.*

Sed præterea quando etiam processum esset iudicialiter, & mandatum verè non fuisset exhibitum, ta-

9 men cum ex dicta enunciatiua mandati cum † expressione Notarij, & diei, fuerit inducta aliqualis probatio mandati enunciati, ex *Decio Cassad. & Gregor. XV.* vbi proximè, potuit postea ad adiuuandum dictã pro-

10 batione mandatum † quandocumque produci etiã post lapsum cuiuscumque termini peremptorij *Bald. in cap. 1 in princ. de fid. Instrum. Dec. in auth. si quis in aliquo nu. 3. vbi Purpurat. num. 33. C. de edend. Felin. in c. licet causam sub num. 18. lim. 5. de probat. Surd. dec. 166. nu. 1. in fin. vers. & per illum text.* & fuit dictum à Cæsaraugustana Canonicatus 12. Februarij 1620. coram Illustrissimo Cardinali Pamphilio.

Et ita vtraque &c.

R. P. D. MERLINO.

Placentina Decimarum. Veneris 11. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Decimæ, ex prædijs nouiter ruptis, & cultis, cui debeantur: in materia decimarum quid sit potissimũ attendendum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia an sit valida, colligitur ex resolutione actorum.*

2 *Parochus de Iure communi habet intentionem fundatam super decimis inter limites sum Ecclesiæ existentibus, & num. 17.*

3 *Parochus etiam de Iure communi habet intentionem fundatam, quo ad decimas ex prædijs nouiter ruptis, & cultis.*

4 *Consuetudo in materia decimarum multum attenditur.*

5 *Consuetudo in materia decimarum, quando agitur inter duas Ecclesias, debet habere spatium decem annorum.*

6 *Consuetudo particularis in materia decimarum legitimè probata, seruari debet.*

7 *Decimæ, quæ percipiuntur ex nouis fructibus prædiorum cultorum, eidem Ecclesiæ sacramentali debentur, non autem Ecclesiæ prædiali.*

8 *Mutatio fructuum, seu plantationis non mutat, aut mutat obligationem soluendi de nouis fructibus, sicuti prius soluebatur de alijs.*

9 *Parocho Sacramentali debetur decima ex nouis fructibus prædiorum cultorum tamquam subrogatis in locum aliorum fructuum, qui ex eis de prædijs colligebantur.*

10 Text.

10 *Text. in cap. cum in tua de decim. & plures DD. qualiter intelligantur.*

11 *Parochus, si percipiat decimas ex iure particulari solum, quo ad certam speciem fructuum, tunc illis cessantibus cessant etiam decimæ, & nu. 12.*

13 *Text. in cap. tua de decim. quare sit promulgatum.*

14 *Decimandi ius, quando est reale complectitur etiam nouas fructus, & quicquid nascitur ex ipsa terra.*

15 *Ex præscriptione vnius speciei decimarum non potest induci ad ius percipiendi decimas aliarum specierum.*

16 *Præscriptum dicitur tantum, quantum specificè fuit possessum.*

18 *Consuetudo in materia decimarum ad favorem Ecclesiæ Sacramentalis, contra Ecclesiam prædialem, vt inducatur, requiritur possessio decennalis.*

19 *Ecclesia prædialis, si quo ad decimas, probauerit particularem consuetudinem ad se spectantem, tunc non sufficit consuetudo decennalis contraria, sed opus est formali præscriptione.*

DECISIO CCCXXXIII.

ORta controuersia de anno 1614. inter Episcopũ Placentinum & Parochos de Escurial, seu de Burdalo, super perceptione decimarum ex duobus prædijs nuperrimè ad culturam, & seminationem redactis, an scilicet decimæ spectarent ad Episcopum, vel ad Parochos, fuit ab Ordinario Placentino per sententiam in fauorem Episcopi pronunciatum, causaq. in Rota commissa ad instantiam Monasterij Beatæ Mariæ d. Guadalupe, adhærentis Curato de Burdalo, *coram Reuerendiss. D. meo Decano*, prætia dicta sententia Ordinarij fuit confirmata. Hodie autem *coram me cum fuerit dubitatum*, An sententia Rotalis sit confirmanda, vel infirmanda, Domini confirmandam esse responderunt.

1 De validitate enim constat ex † reuolutione actorum, cum seruata fuerint omnia requisita per *Cafetaque decis. 260. par. 2.*

Iustitia autem bene deprehenditur ex eo, quoniã cum ista prædia, de quibus agitur, nouiter prosciſa, & lata, posita sint in territorio de los Aguixones, cuius Parochiæ Curatus est Episcopus, consequenter decimæ ex fructibus dictorum prædiorum percipiendæ debentur eidem Episcopo qui tãquam † Parochus

2 de iure communi fundatam habet intentionem quoad decimas intra limites Ecclesiæ, seu Parochiæ, *cap. cum contingat, & ibi glos. in verb. de iure communi, Cardin. num. 4. Abb. num. 7. & cap. quoniam de decim. Pariſ. cons. 73. nu. 1. lib. 4. Put. deciſ. 361. nu. 1. lib. 1. in correct. Rota coram Reuerendiſs. D. meo Decano, deciſ. 187. nu. 1. & deciſ. 254. num. 1.*, etiam quoad † decimas debitas ex prædijs nouiter ruptis, & cultis, *cap. cum ſſuper & ibi Doct. de decim. Felin. in cap. auditis num. 20. verſ. adducit inter alia Gutierez. canon. quæſt. lib. 2. cap. 21. num. 100. & dixit Rota in Toletana Decimarum 5. Aprilis 1593. coram Arigonio*, iuncta præsertim consuetudine vltra 40. annos per plures testes concludenter iuſtificata, qua introductum est, vt in territorio de los Aguixones, decimæ prædiales soluantur Ecclesiæ, vbi sita sunt prædia, nulla habita distinctione, an coloni degant, & percipiant sacramenta intra, vel extra ipſam Ecclesiam, vel parochiam prædictam, † quæ con-

4 suetudo in hac materia omninò attendi debet, *c. cum ſint homines*, & ibi communiter scribentes, ac præsertim *Abb. ſub nu. 6. & c. cum Apoſtolicæ de decim. Card. conſ. 88. num. 3. in princ. Rimin. Iun. conſ. 169. num. 17. in fin. Eugen. conſ. 18. num. 21. lib. 2. Gutierez. canon. quæſt. d. cap. 21. nu. 32. Achil. deciſ. 3. de decim. Put. deciſ. 154. nu. 6. & ſeqq. lib. 1. Rota deciſ. 163. nu. 3. par. 2. diuerſ. & fuit diſſum in Tuden. Decimarum 13. Nouembris 1595. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & apud bon. mem. Cardin. Caualerium deciſ. 73. num. 3. & deciſ. 107. nu. 1.* cum aliis, & ad illam inducendam, † quando agitur inter duas Ecclesias, sufficit etiam spatium decem annorũ, cum non sit contra, sed præterius, vt tradit, *Abb. in d. cap. cum ſint homines nu. 6. in fin. de decim. Achil. deciſ. 3. eodem tit. Couar. var. reſol. lib. 1. cap. 17. nu. 8. verſic. 4. fortiori ratione. Modern. Bononien. var. reſol. lib. 2. cap. 95. num. 19. ad fin. Rota deciſ. 163. nu. 4. par. 2. diuerſ. & coram Card. Caualerio d. deciſ. 73. & deciſ. 95. num. 2. in princip. & alibi.*

Non obstat, quod ex generali consuetudine Diœcesis Placentinæ, decimæ soluuntur Ecclesiæ Sacramentali, non autem prædiali: quoniam contraria cõsuetudo particularis istorum locorum de Escurial, &

6 Burdalo legitimè † probata, seruari debet, & præferri consuetudini vniuersali Diœcesis, seu Ecclesiæ dominantis, *Put. deciſ. 176. nu. 6. & 7. lib. 3. & coram bon. mem. Card. Caualerio d. deciſ. 95. num. 3. & deciſ. 107. nu. 1. & in Tuden. Decimarum 13. Nouembris 1595. coram bon. mem. Card. Pamphilio cum aliis in deciſione Reuerendiſſ. D. mei Decani adductis.*

Minus obstat, quod cum ex istis prædijs, antequam reducerentur ad culturam, decima Agnorum, caseorum & lanæ soluerentur Parocho de Burdalo, & Ecclesiæ, in qua Pastoribus ministrantur Sacramenta, & conse-

7 quenter ex vi subrogationis decimæ, † quæ percipiuntur ex nouis fructibus prædiorum cultorum eidem Ecclesiæ sacramentali, seu Parocho debeantur, non autem Ecclesiæ prædiali, *c. cum in tua de decim. cum cõcordan.* mutatio enim fructuum, seu plantationis non

8 mutat, aut minuit obligationem soluendi † decimam de nouis fructibus, sicuti prius soluebatur de alijs *d. c. cum in tua, & ibi Butr. num. 2. & nu. 5. verſic. vnde dicit Ioan. Andr. Rebuff. de decim. quæſt. 14. num. 23. Cardin. Mantic. deciſ. 341. nu. 1. cum aliis per Modern. Bonon. var. reſol. lib. 2. cap. 95. num. 16.*

Quoniam obiectum visum fuit satis esse sublatum ex responsionibus datis in decisione Reuerendiss. D. mei Decani, & præsertim ex eo, quia ad hoc vt Paro-

9 cho † sacramentali deberetur decima ex nouis fructibus prædiorum cultorum tanquam subrogatis in locum fructuum, qui ex eisdem prædijs recolligebantur, dum erant inculta, probandum esset, quod idem Parochus perciperet decimas ex antiquis fructibus, iure vniuersali, & reali concernente ipsam terrã, seu prædia, adeo vt nulli fructus recolligerentur ex ipsis prædijs, quin de omnibus ipse solus, & non alius haberet decimam, & sic quod prædia essent verè decimatoria, & obnoxia iuri reali in fauorem ipsius Parochi, quo casu ratione causæ vniuersalis, & ob vnitatem, & identitatem prædij decima deberetur ex terra etiam nouiter culta, & ex fructibus post culturam nascentibus, qui in locum antiquorum fructuum subrogantur, & comprehenduntur sub iure vniuersali, &

10 generico decimandi, & † ita procedit *text. in cap. cum*

in

in tua, & notant ibi Doct. ac signanter Butr. num. 2. & 5. Anan. num. 3. de Decim. Abb. consil. 71. num. 2. versic. 2. principaliter lib. 2. Bald. de præscript. par. 2. in princ. nu. 17. & 18. Couar. var. resol. lib. 1. c. 17. nu. 13. Paris. cons. 73. nu. 17. & 18. lib. 4. Decian. cons. 22. nu. 33. & 34. lib. 1. bene Guttierez. canon. quæst. d. c. 21. nu. 94. 96. 114. & seqq. lib. 2. Rimin. Iun. cons. 679. nu. 99. Gionagnon. cons. 28. nu. 5. & seq. lib. 2. & fuit dictum in Adrien. Decimarum 25. Iunij 1601. coram Corduba. impress. post d. cons. 28. Gionagnon. Secus autem dum Parochus, vt in casu præsenti, percepit decimas ex iure particulari solum
11 quoad certam speciem fructuum, † tunc enim prædiũ non dicitur effectum decimale; itaut licèt mutetur sta tus ipsius remaneat tamẽ onus decimationis, sed omne hoc ius decimantis restringitur ad illos fructus par
12 ticularis speciei dumtaxat, & ijs † cessantibus cessat eius decimatio, nec vlterius trahitur, aut extenditur, *cap. cum contingat, & ibi Butr. nu. 4. vers. quandoq; dispositio stricta il 2.* qui sic concordat, *text. in cap. ex parte, & cap. cum in tua,* cum dispositione dictæ decretalis in *cap. cum cõtingat,* & sequitur *Anan. numer. 7. in fin.*
13 *de decim. & cap. nuæ eod. tit.* quem † textum non fuisse promulgatum ad aliud, quàm ad hoc decidendum, tradit, *Cassan. cons. 34. nu. 17. Abb. in d. cap. cum contingat, num. 9. Rebuff. cons. 133. nu. 8. & de decim. q. 6. num. 35. in fin.*

Et propterea potius dicendum videtur, quod cum Episcopus tanquam Parochus prædialis in territorio de los Aguixones fundatam habeat intentionem in omni fructu, & habeat ius decimandi vniuersale, & in
14 genere † respectu cuiuscumque fructus, meritò hoc ius tãquam reale complectatur etiam nouos fructus, & quicquid nascitur ex ipsa terra, vt benè per *Guttierez. canon. quæst. cap. 21. num. 114. & seqq. Seraphin. decis. 561. nu. 1. & fuit dictum in Oriolen. Decimarum 19. Ianuarij 1592. coram Giptio,* & sic decimatio quoad nouos fructus intrat in fauorem Episcopi habentis ius vniuersale, non autem in fauorem Parochi habentis ius singulare, & restrictum ad particularem speciem fructuum, quæ amplius non extat.

Quæ certiora etiam videntur in casu præsenti, tum quia decima, quæ prætenditur à Parocho, seu à Monasterio B. Mariæ de Guadalupe ex iure dicti Parochi, prætenditur solum in vim meræ consuetudinis, &
15 † proinde ex præscriptione vnius speciei decimarum non potest inferri ad ius percipiendi decimas aliarũ
16 specierum, tantum † enim dicitur præscriptum, quantum specificè fuit possessum, vt in his terminis est textus, *in cap. tua il primo, cap. contingat, & ibi Doct. ac benè Card. nu. 6. in fin. de decim. Couar. var. res. lib. 1. c. 17. nu. 13. Surd. cons. 262. n. 12. latè Guttierez. canon. quæst. d. cap. 21. num. 78. & seqq. Put. decis. 107. lib. 1. Card. Seraphin. decis. 346. nu. 1. & fuit dictum in Conchen. Decimarum de Belmonte 20. Iunij 1616. coram Illustriss. D. Card. Verospio, cum alijs per Modern. Bonatien. var. resol. lib. 2. cap. 95. num. 27. Gionagnon. d. cons. 28. num. 12. lib. 2.* Tum etiã quia ex testibus bene probatur, quod Episcopus Rector in hoc territorio de los Aguixones ex antiqua consuetudine percipit decimas etiam de prædijs, quæ nouiter rumpuntur, & sic res videtur ex-
17 tra controuersiam iuncta † præsertim assistentia iuris in fauorem eiusdem Episcopi tanquam Parochi.

Sed ex facto visum etiam fuit cessare difficultatem, quoniam ius decimandi quoad agnos, caseum, & la-

nam ante culturam prædiorum prætensum à Rectore de Burdalo non probatur, nisi per nouem annos, & ta
18 men ad effectum † inducendi consuetudinem ad fauorem Ecclesiæ sacramentalis contra Ecclesiam prædialem requiritur saltem possessio decennalis, *Achil. decis. 3. & 6. de decim. Put. decis. 150. num. 5. lib. 2. in correct.* cum alijs supra adductis; Immò & in casu isto cũ Parochus prædialis probauerit contrariam consuetu
19 dinem particularem † ad sui fauorem non videtur sufficere consuetudo decem annorum, sed opus esse formali præscriptione quemadmodum fuit firmatum in decisione Reuerendiss. D. mei Decan. *versic. secundo* fuit responsum, &c.

Et ita, &c.

REVEREND. P. D. MOTMANNO.

Romanæ Literarum Cambij. Vener. 11. Ianuarij. 1630.

ARGVMENTVM.

Literæ Cambij cuius sint vigoris. Pendente termino remissoriæ Iudex ad vlteriora procedere non potest, & quando hoc non habeat locum, & videnonnulla de compensatione.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Cambij habent vim publici instrumenti.*
2 *Literæ Cambij obtinent executionem paratam.*
3 *Terminus remissoriæ, si pendeat, impedit litis ingressum ad vlteriora.*
4 *Quo fallit, quando Iudex illam decreuit, sine præiudicio processus executini.*
5 *Remissoriæ perinde est, ac non esset emanata, si sit decreta sine præiudicio processus executini, nam Iudex in hoc iudicio potest procedere.*
6 *Literæ Cambij, quando non habuerunt effectum, durat primæua obligatio.*
7 *Creditores mercatorum fidè sequuntur, vt aduenientetempore solutionis literarum debitum ipsis soluatur.*
9 *Diuersitas summarum inducunt diuersitatem obligationum, & contractuum.*
10 *Solutio à debitoris voluntate potissimè dependet.*
11 *Confessio facta post decoctionem cum sit simulata non præiudicat.*
12 *Simulationis præsumptio cessat, vbi constat de veritate actus.*
13 *Compensationis beneficio euitantur numerationes, & circuitus.*
14 *Compensatio est actus fidius soluendi, licet solutio sit vera.*
15 *Debitum in diem non compensatur.*
16 *Compensationi, vt sit locus, debent offerri concludentes probationes.*
17 *Compensatio, vt debitum extinguat requiritur voluntas debitoris.*

DECISIO. CCCXXXIV.

TIraboscus & Carrolus numerauerunt scuta 649. Baccello in Vrbe Campsori, qui litteras Cambij dedit directas Morono Mercatori Neapolitano, cum

man-

mandato, vt Aniello ipsius numerantis Procuratori huiusmodi summam persolueret. Mercator vero prædictas litteras (vt moris est,) acceptauit, sed cum essent conceptæ à Vso, antequam aduenisset dies faciendæ solutionis, effectus est non soluendo. Vnde præmissis à Procuratore contra ipsum Moronum Mercatorem protestationibus; litteræ remissæ fuerunt ad Cāpsorem, qui illas scripserat, & contra eundem Tiraboscus & Carolus ab Auditore Cameræ obtinuerunt decerni, & relaxari mandatum executiuum pro restitutione pecuniarum. Commissa autem in Rota Causa Appellationis pro parte Cāpsoris ab huiusmodi decreto interpositæ, cum clausula, *Si quid exequendū &c.* Dubitaui An mandatum Auditoris Camerę esset exequendum, & Domini affirmatiuè respondерunt, quia fuit valide relaxatum, seruatis nimirum de iure seruā-
1 dis pro credito liquido, & in litteris † Cambij contentо, quæ de consuetudine non modo habent vim publici Instrumenti, *Bald. in cap. Cum dilectus, num. 5.* quem ibi sequitur, *Felin. nu. 36. de fid. Instrum. Card. Zabar. consil. 153. num. 1. Mandos. cons. 97. num. 10. Rota in Romana litterarum Cambij 10. Martij 1595. coram bon. mem. Gyptio, impress. apud Marches.* Sed † etiam obtinent exe-
2 cutionem paratam *Bald. cons. 348. num. 4. lib. 1. Bero. cons. 33. num. 12. lib. 1. Soccin. cons. 68. col. 3. circa med. lib. 3. Gratian. discept. forens. c. 4. 569. num. 29. Modern. de commerc. & Camb. §. 7. glos. 5. num. 4. Rota coram Seraphin. decis. 562. num. 3.*

3 Nec validitati mandati obstat, † quod fuerit relaxatum pendente termino Remissoriæ Campsori concessæ, cuius dilatio impedit litis progressum ad vlteriora, quia cum Iudex illam decreuerit sine præiudi-
4 cio processus executiui, † validè potuit ipse procedere in vim facultatis, quam sibi præseruauit, ad *Text. in l. idem fiet, ff. de testam. tut. Oldrad. cons. 237. in fin.* per-
5 inde † ac si decretum super articulorum admissione nō emanasset prout in *terminis. Remissoria est decis. 718. num. 1. lib. 3. par. 3. diuers. & decis. 582. numero 3. par. 1. recent.*

Iustitia verò supradicti mandati, satis patet, quia
6 eo ipso quod iuxta litteras Campsoris realiter † & cū effectu Aniello Procuratori non fuit facta solutio, idē Campsor remansit debitor vigore primæuæ obligationis, *Bald. in l. si litterarum num. 1. C. de solut. & d. cons. 348. num. 3. vers. sed si littera lib. 1. Salicet. in l. pro debito, num. 4. circa fin. C. eod. Modern. de commerc. & Camb. §. 2. glos. 5. num. 10. Rota Ianuen. decis. 2. num. 10. & decis. 8. num. 19. Greg. XV. S. M. decis. 217. num. 1. & 2. vbi plenè Adden. nu. 9.*

Quam obligationem minime innouauit acceptatio litterarum facta per Moronum Mercatorem, cum Creditor illius fidem subea conditione sequutus fue-
7 rit, † vt aduenientе tempore solutionis litterarum à Vso debitum ipsi solueretur, *Salicet. in l. si filius da secunda num. 2. ff. ad senatus consult. Macedon. Paul. de Castr. in l. si debitorem. nu. 3. ff. de nouat. Gabr. eod. tit. conclus. 1. nu. 191. vers. contrarium. Rota Ianuen. decis. 8. nu. 11. & dixit Rota in dicta Romana litterarū Cambij 12. Martij 1595. coram Gyptio.*

Neque videbatur obstare quod Aniellus Procurator supranominatus Cambium cum Mercatore renouauerit eidem Baccello Camplori directum, vt summam in eo contentam Tiraboſco, & Carolo solue-
8 ret, cuius credito † propterea fuerit satisfactum, perinde ac si in numerata pecunia emanasset solutio ad *tradit. per d. Modern. de commerc. & Camb. §. 2. dicta glo. 5. num. 409. & dictum fuit in Bononien. Cambij 13. Februarij 1623. coram Reuerendiss. Domino meo Decano;* quia dicta conclusio procederet, si appareret breui manu factam fuisse vnam solutionem propter aliam, quod in præsenti casu euenisse non probatur, sed potius de contrario constat ex summa in secundis litteris expressa, cum non sit eiusdem quantitatis cum illa, quæ in prioribus litteris continetur, & proinde † cō-
9 tractuum pluralitas, ac obligationum diuersitas præsumitur, *l. quingenta, ff. de probat. l. plane, §. sed si non corpus, ff. de legat. primo, Bart. in l. cum centum, ff. de ad. m. legat. Angel. in l. scire debemus. in fin. ff. de verb. oblig. Surd. cons. 80. num. 14. Ayn. in respons. pro genero. num. 177. Card. Zabar. cons. 51. nu. 3. vers. & plura. Rota coram Reuerendiss. Domino meo Decano decis. 331. nu. 2.*

Et hanc præsumptionem vrget creditum longe diuersum, quod Aniellus eodem tempore habebat cum Morono, cuius existentia probatur, tam per plures litteras Cambij à Mercatoribus Venetis scriptas, quam per partitas illatum vigore ad fauorem Anielli creatas in libris ipsius Moroni, qui deinde etiam declarauit, ac confessus est se in huius crediti causam Aniello soluisse, cuius confessionis vtilis fuit habendam esse
10 rationem, cum † solutio à debitoris voluntate potissimè dependeat, *l. 1. cum seq. ff. de solut. & l. 1. C. eod.*

Neque obstat quod huiusmodi confessio per dictū
11 Moronum facta post decoctionem † tanquam simulata non præiudicet, *l. omnes, §. Lucius, ff. quæ in fraud. credit. Bart. in l. post contractum, ff. de donat. Alex. cons. 83. num. 1. lib. 1. Rota Ianuen. decis. 83. nu. 11.* Quia nihilominus stante veritate dicti crediti, illa non leue
12 præstat adminiculum, † cum cesset præsumptio simulationis vbi de actus gesti veritate dubitari non potest, *Bald. in l. & qui. C. de distract. pign. & cons. 431. n. 1. lib. 1. Dec. cons. 463. num. 22. & cons. 491. nu. 9. Roland. cons. 6. num. 3. lib. 3. Rota decis. 460. numer. 2. par. 2. in recent.*

Præterea Domini considerabant posteriores Cambij litteras Baccello Campsori directas fuisse pro Cābio pecuniæ eidem Morono scribenti in numerato tra-
13 ditæ, qui actus non conuenit compensationi, † cuius beneficio euitantur numerationes, & circuitus, ac alia iuxta *glos. communiter receptam in l. si constat, C. de*
14 *compens.* cum modus iste soluendi per † compensationem sit fictus, licet solutio sit vera, vt dicit *Surdus decis. 191. in fin.*

His accedebat inueri similitudo, quod Moronus prætermissa solutione litterarum Cambij, quas à Mercatoribus Venetis ad fauorem Anielli acceperat, & quarum solutionis dies iam aduenerat, voluisset nulla necessitate cogente litteris Baccelli tunc nondum
15 maturatis satisfacere cum † tamen debitum in dies non compensetur, *l. quod in diem, & l. quod si mutui, §. 1. ff. de compens. Natt. cons. 363. nu. 9. Menoch. consil. 121. nu. 49. lib. 2. Surd. cons. 69. num. 17. & decis. 119. num. 9.* propter quam inuerisimilitudinem, & alias coniecturas supra deductas Campsor ad effectum, † vt sit locus
16 compensationi, tenetur afferre magis concludentes probationes, *Abb. in cap. quia verisimile, nu. 2. de præsumpt.* & dictum fuit in *Nannien. Terrarum 18. Aprilis 1600. coram bo. mem. Litta.* Eoque magis attenta protestatione per Aniellum Procuratorem ad Vrbem

transſ-

17 transmissa, † quæ compensationi pariter repugnat, cū inde excludatur debitoris voluntas, sine qua compē-satio debitum non extinguit *d.l. si constat vbi glos. C. de compensat. Menoch. cons. 460. num. 6. in fin. plenè Surd. d. decis. 191. num. 16. in fin. cum seq. Rota Ianuen. d. decis. 8. num. 16. cum seqq.*

Et ita vtraque parte, &c.

REVERENDIS. P. D. DVRANO. EPISCOPO VRGELLEN.

Cremonen. Canonicatus. Lunæ 14. Ianuarij. 1630.

ARGVMENTVM.

Beneficia Collectorum sunt reseruata sedi Apostolicæ propter regul. 4. Cancell. & declaratur, quid sufficiat, ad hoc vt d. regul. habeat.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia Collectorum Decimarum, sunt reseruata, & nu. 9. & nu. 14.*

2 *Episcopus Motu proprio prouidet Ecclesijs, non personis, de quarum qualitate censetur bene informatus. & nu. 4.*

3 *Episcopus Cardinalis si prouideat vigore Indulti, nihilominus prouidet Motu proprio.*

5 *Ius quæsitum acquiritur alicui in beneficio, ex promissione ei facta. vide nu. 7.*

6 *Literæ Apostolicæ solum tendunt ad commodum Bursæ Datariæ.*

8 *Productio ad vnum finem facta, non nocet producenti, quo ad alium.*

10 *Concordiæ cum sint stricti iuris, de casu ad casum extendi non debent.*

11 *Indultum concessum Episcopo prodest etiam Capitulo ratione communionis, seu consortij.*

12 *Cardinales Episcopi collationem beneficiorum habentes soli, & per se ipsos ea conferūt absque Capitulis, aut aliis cum ipsis Cardinalibus collationem habentibus.*

13 *Iure quæsito, quis non debet priuari.*

15 *Regul. 4. Cancell. comprehendit æquè Collectores Cruciatarum, & Diœcesim, ac Collectores Prouinciarum.*

16 *Verbum, quicumque, ob sui generalitatem omnia comprehendit, si ratio diuersitatis reddi non possit.*

17 *Oratio plura determinans, debet ea æqualiter terminare.*

18 *Collectorum decimarum beneficia, vt dicantur reseruata, non requiritur exercitium actuale, sed sufficit potentiam, ideſt vt occurrente occasione exercendi, sit paratus exercere.*

19 *Collectorum nominatio actus iurisdictionis est.*

20 *Voluntas magis facto, quam verbis declaratur.*

21 *Beneficia Collectorum Decimarum, vt sint reseruata, sufficit sola deputatio, etiam quod Collector suam facultatem, nec videat, nec recipiat.*

22 *Regul. 4. Cancell. comprehendit etiam Collectores deputatos ad exigendum subsidium impositum à Papa pro subuentione Imperatoris contra infideles.*

23 *Appellatione Collectorum prouentuum Cameræ Apostolicæ veniunt etiam hi, qui exigunt subsidium impositum à Papa pro subuentione Imperatoris*

24 *Subsidium impositum à Papa pro subuentione Imperatoris, exigitur nomine Cameræ, & eidem applicatur erogandum postea in subuentionem Imperatoris,*

25 *Regul. 4. Cancell. comprehendit Collectores generales, & non particulares.*

26 *Decisi in causa Asten. Canonicatus coram Rembold. declaratur,*

27 *Expressio, si sit facta in aliquo actu sine aliqua taxatiua, censetur solum apposita demonstratiuè, aut ad declarandam generalitatem, non autem ad illam restringendam.*

DECISIO CCCXXXV.

VAcante de mense Martij 1629. hoc Canonicatu Ecclesiæ Cremonen. per obitum q. Hieronymi Mannæ dum viueret Collectoris Decimarum Papalium ab Illustriss. D. Cardinale Camerario deputati, Illustr. Dominus Cardinalis Episcopus Cremonen. vigore Indulti conferendi beneficia reseruata, illum vti † reseruatum ratione Collectoriæ prædictæ Hieronymi, contulit Ioan. Petro Figino. Capitulum autem dictæ Ecclesiæ vigore Concordiæ olim inter se, & tūc temporis Episcopum Cremonen. inter. & auctoritate Apostolica confirmatæ prætendens electionem Canonicatuum prædictæ Ecclesiæ quoties odolibet vacantium ad se spectare, & confirmationem ad Episcopū, eoque intra certum tempus nolente, aut negligente, confirmare omnimodam dispositionem de dictis Canonicatibus ad se deuolui, eumdem Canonicatum contulit Ioan. Paulo Melio. Vnde orta inter huiusmodi prouisos controuersia, causaque in gradu appellationis ad Rotam deuoluta, & in ea coram nobis dubitatum hodie An Canonicatus, de quo agitur, eligendus prædicto Ioan. Petro Figino, & Domini affirmatiuè responderunt.

Quia cum de facultate Illustriss. Domini Cardinalis Episcopi conferendi beneficia reseruata vigore Indulti non dubitetur, & Figinus ad hæc prouisionis institutionē non teneatur, ex quo illam habet, a Episcopo, † qui Motu proprio prouidet Ecclesijs, non personis, de quarum etiam qualitate censetur bene informatus *Felin. in cap. ad aures num. 15. de rescript. Cardin. in Clem. 2. nu. 15. de offic. ordin. Seraphin. de iur. 1467. num. 1. Rot. dec. 190. num. 1 par. 2. recentiorum alios apud Garz. de benef. par. 6. c. 2. num. 221.* Quod procedit etiā quoti Episcopus † Cardinalis prouideat vigore Indulti, cum nihilominus prouideat Motu proprio, & nihilominus eadem ratio, quod prouidet † Ecclesijs, & præsumitur de personis informatus *Put. dec. 395. lib. 3. in nouiter impress. & Rota in Leodien. Canonic. S. Dionisij 23. Martij, & 3. Iulij 1623. coram Reuerendiss. Domino meo Decano*, vtique Canonicatus ei adiudicandus est, dum per prouisionem † huiusmodi fuit ipsi in dicto Canonicatu ius quæsitum *cap. fin. in fin. de concess. prab. in 6. Milan. repert. in verb. beneficium acquiritur nu. 20. Coneu. var. lib. 3. c. 16. num. 3. & 5. Et Rota decis. 498. nu. 1. par. 2. recent.*

Neque obstat, quod in Indulto Domini Cardinalis sic decretum, quo præcipitur, vt prouisi vigore dicti Indulti de beneficijs valorem 24. ducatorum auri de Camera excedentibus intra quatuor menses si citra, si verò vltra montes fuerint, intra octo menses à die

Statuta

darum sibi Collationum computandos, nouam prouisionem super beneficijs huiusmodi à Sede Apostolica impetrare, ac litteras Apostolicas desuper in totum expedire, & Iura Cameræ Apostolicæ, ac alijs propterea debita persoluere teneantur, atque ideò Figinum, qui litteras Apostolicas expediuit, & in actis produxit stante dicto decreto teneri ad earum iustificationem. Quia respondetur indè non sequi, quin Figinus dicatur ab Ordinario prouisus Motu proprio, nec quod eius gratia alteretur, nec demum quod agatur de canonizandis litteris Apostolicis, sed tantum
6 de gratia Ordinarij, cum litteræ † Apostolicæ solum tendant ad commodum bursale Datariæ *Gabr. consil. 190. numer. 11. lib. 1.* & conducunt tradita per *Cassad. decis. 35. num. 3. in fin. super regul. Sarnen. super regul. de non iudicando q. 14. num. 5. Giz. de pens. quæst. 34. numero 13.* quibus stantibus Figinus ex mente Papæ, qui non voluit gratiæ Ordinarij præiudicare, nec eam alterare non tenetur ad iustificationem dd. litterarũ, sed suf-
7 ficit ostendere se de facto paruisse dicto decreto, † & prouisionem Ordinarij vt narrauit præcessisse iuxta tradita per *Alex. consil. 3. nu. 5. lib. 5.* & in puncto post *Paleott. decis. 337. incip. quidam Zacharias in manuscr.* quæ habetur etiam in decisionibus diuers. *p. 3. lib. 3. de cis. 691. firmat Mãdos. in tract. de Signat. Grat. tit. de nou. prouis. versic. noua item prouisio sufficit*, & accedit quod cum Figinus non produxerit literas nouæ prouisionis, vt gratia Apostolica nitatur, sed solum, vt dictũ
8 est supra, productio † ad illum effectum non debet eũ adstringere ad iustificationem, & sic ad alium effectũ ex adductis per *Grat. cons. 14. n. 17. lib. 1. Rot. apud Gregor. XV. decis. 467. nu. 8. & in Valentina pretense Illegitimitatis 16. Mart. 1612. coram Illustriss. D. Card. Pamphilio.*

Non obstat etiam prouisio Capituli facta in vim prætensionis, quam habet cõcurrendi cum Episcopo in Collatione Canonicatuum dictæ Ecclesiæ quomodolibet vacantium: quia aut Capitulum prætendit cõcurrere in Collatione Canonicatus, de quo agitur vigore supradictæ Concordiæ in se, & in verbis considerandæ, & cum illa loquatur solummodo de Collatione Canonicatuum spectan. ad Episcopum ratione vacationis in mensibus alternatiuæ illi apud suã Ecclesiam residenti concessę cessat prætensio Capituli in casu nostro ex quo Collatio huius Canonicatus non spectat ad Illustriss. D. Card. ratione vacationis in mense, sed
9 vigore Indulti cõferendi beneficia Sedi Apost. † reseruata prout reseruatus est Canonicatus de quo agitur ratione Collectoriæ d. Hieronymi per *reg. 4. Canc.* hodie quintam, qui casus in prædicta Concordia non cõprehenditur, immò in illius confirmatione est expressè exceptus per clausulam saluis tamen in omnibus re-
10 seruationibus Apost. Concordia autem † cum stricti iuris sit, de casu ad casum extendi non debet, *l. si vnus §. ante omnia ff. de pact. glos. in l. sub prætextu vbi Bart. nu. 5. C. de transact. Innoc. in c. conquerente ad fin. de offic. ordin. & Surd. decis. 217. nu. 12.*

Aut prætendit concurrere ratione communionis & cõsortij, ita vt Indultum Illustris. D. Cardinalis prosit etiam ipsi Capitulo virtute Communionis, quã de
11 Iure, aut ex dicta † Concordia cum illo habet in prouisione dd. Canonicatuũ ad *l. si communẽ ff. quemadm. seruit. amittatur Put. decis. 88. li. 3. in nou. impress.* & fuit ad d. Capituli fauorẽ alias decisũ in alia Cremonen. Canonicatus coram Reuerendiss. D. meo Decano. Et hodie cessat pariter hæc prætensio ex declaratione S. D. N. quæ habetur impressa apud *Modern. de re benef. li. 2. q. 21. nu. 126.* qua declarauit luæ intẽtionis, &
12 volũtatis esse quod Cardinales † Episcopi collationẽ beneficiorum habẽtes soli, & per se ipsos ea conferant absq; Capitulis, aut alijs cum ipsis Cardinalibus Collationem habentibus, & quod Capitula Indulto conferẽdi beneficia reseruata Cardinalibus concesso intuitu dumtaxat dignitatis Cardinalitiæ, non autẽ Capitulorum, nullo pacto frui, aut ius aliquod inde prætendere possint, prout latius in d. declaratione, quæ cum clarè loquatur, ac optima ratione nitatur, non est amplius insistendum.

Ex quibus quoq; tollitur penitus, quod dicebatur
13 hanc declarationem non priuare Capitulum Iure † cõcurrendi ei acquisito ex d. Concordia, cum de illa mẽtionem non faciat ad *text. in c. ex multiplici vbi Abb. n. 5. de decim.* Quia quidquid dicendum foret, si Canonicatus, de quo agitur esset reseruatus ratione vacationis in mense, qui non est casus noster (Et nihilominus Dominietiã in eo casu in idem, quod in casu inclinabant, ex quo verba dictæ declarationis sunt nimis ampla, & generalia, & ratio est eadem, cum exceptio Cardinalium à reseruatione mensium videatur etiã intuitu eorum dumtaxat emanata, non autẽ aliorum cum eis collationem habentium) attamen cum sit re-
14 seruatus † ratione Collectoriæ etiam circumscripta d. declaratione, Cõcordia prædicta Capitulo in præsenti casu non suffragaretur, cum ad reseruata aliundè, quam ratione vacationis in mensibus vt supradictum est non extẽdatur; In Communionis autem beneficio post dictam declarationem nullum potest fieri fundamentum ex prædictis.

Non obstat demum, quod de prædicta reseruatione nõ constet, ex quo Hieronymus in primis non fuit Collector vnius Prouinciæ, sed Ciuitatis, & Diœcesis Cremonen. tantũ. Secundo, quia non docetur quod actualiter officiũ Collectoris exercuerit, quinimo nec quod acceptauerit. Tertio, quia fuit Collector Decimarum impositarũ à Papa pro subuertione Imperatoris, non autem prouentuum Cam. Apostolicæ. Et quarto, quia non fuit Collector generalis, sed particularis ad exigendam certam, & limitatam summam.

Nam ad primum, quod Hieronymus fuit Collector Ciuitatis, & Diœc. Cremonen. tantum respõdetur su-
15 pradictam regulam comprehendere æque † Collectores Ciuitatum, & Diœcesum, ac Collectores Prouinciarum, vt notat *Simonet. de vsfru. q. 33. in princ.* & colligitur ex verbis regulæ, ibi, quorũcumq; Collectorũ, & vnicorum in Ciuitate, vel Diœcesi subcollectorum,
16 tum ex vi verbi † quorumcumque, quod ob sui generalitatem quoscumque Collectores comprehendit, cum ratio diuersitatis reddi non possit *l. si plures gradus, & ibi Bart. ff. de leg. 3.* & latè *Cravett. consil. 94. per tot.* quam ex sequentibus verbis, ibi, in Ciuitate, vel Dioec. quæ referuntur æqualiter ad Collectores, &
17 Subcollectores, ex regula, quod † oratio plura determinans, debet ea æqualiter determinare *l. fin. & ibi Bart. C. de sent. & interloc. iudic. cum vulgat.*

Ad secundum, quod non exercuerit, respondetur
18 in Collectore ad effectum de quo agitur † non requiri exercitium actuale, sed sufficere potentiam, ideſt, vt occurrente occasione exercendi sit paratus exercere

argum. text. in l. pater seuerinam ff. de cond. & demonst. & in puncto *Felin. in c. in nostra num. 20. corollario 21. vers. item si acceptauit de rescript. Simonet. d. quæst. 33. nu. 8. Mandos. ad d. reg. 4. quæst. 4. Ioan. à Choquier super ead. reg. nu. 19. Paris. de resign. benef. lib. 2. quæst. 16. nu. 26. vbi de communi Zerol. in prax. Episcopali verb. beneficia §. 2. fallent. 8. part. 1. & verb. exempti §. 6. p. v. 2. Gonzal. ad reg. 8. glos. 51. num. 71. Rot. decis. 14. de præben. in antiq. Verall. decis. 141. par. 1. & Rota in Vrzellen. Canonic. 7. Maij 1593. coram Blanchetto*, quæ loquitur in fortioribus terminis, nempè in subcollectore de quo magis posset dubitari, & habetur apud *Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 346.* Quod verò non acceptauerit, tollitur ex facto: quia nominauit Subcollectorem,
19 quæ † nominatio actus iurisdictionis est *l. 1. in fin. & l. 3. etiam in fin. ff. de Iurisd. omn. Iud.* & non potuit fieri citra nomen Collectoris, vt patet ad sensum, volun-
20 tas † autem facto magis, quam verbis declaratur *l. Paulus ff. rem rat. hab. ca. dilecti filij il 2. de appell. & ibi Dec. in primo not. Anchar. consil. 302. & Cranet. cons. 91. num. 10.* Vltra quod licet Rota aliquãdo dubitauerit, an ad dictum effectum sit necessaria acceptatio, recep-
21 tius est, & Rota magis inclinat, vt sufficiat sola † deputatio, etiam quod Collector suam facultatem nec videat, nec recipiat. *Mandos. d. quæst. 4.* vbi rationem assignat *Simonett. d. quæst. 33. num. 8. & seqq. Eneas de Falconib. de reseruat. quæst. 3. princ. num. 16. Choquier. vbi supra. nu. 20. & Rota decis. 12. de præben. in nou. Verall. d. decis. 141. nu. 2. par. 1.*

Ad tertium, quod Hieronymus non fuit Collector ad vtilitatem Cameræ sed Imperatoris, respondetur
22 d. regulam comprehendere etiam † Collectores deputatos ad exigendum subsidium impositum à Papa pro subuentione Imperatoris contra Infideles *Simonet. d. quæst. 33. num. 3. Mandos. vbi supra q. 6. Bellenzin. de charit. subsid. q. 15. & Choquier. vbi supra num. 17.* Et ra-
23 tio est quia appellatione † Collectorum prouentuum Cameræ Apostolicę veniunt etiam prædicti Collecto-
24 res, ex quo huiusmodi subsidium † nomine Cameræ exigitur, eidemque applicatur erogandum postmodum in subuentionem Imperatoris, vt in terminis simili Collectoris fuit resolutum in *Licien. Canonicatus 19. Februar. 1619. coram R. P. D. meo Dunozzetto*.

Postremò ad quartum, quod non fuerit Collector generalis sed particularis, ex eo quod decimæ ad
25 quas † exigendas erat deputatus essent ad certam pecuniarum summã taxatæ iuxta compositionẽ Cleri Cremonen. cum Camera, & ideo non comprehendatur sub dispositione d. regulæ iuxta *decis. Rot. in Asten. Canonicatus 2. Iunij 1621. coram bon. mem. Remboldo*, respondetur quod illa † decisio loquitur de
26 Subcollectore non Collectore, & ille non erat vnicus: quia plures fuerunt Subcollectores in eadem Dioec. ad diuersas pecuniarum summas exigendas deputati, ac ideo Canonicatus, de quo ibi agebatur ex persona illius Subcollectoris non fuit reseruatus, quia non fuerat vnicus, prout requirit regula. In casu autem nostro Hieronymus fuit solus generalis Collector deputatus ad exigendas omnes decimas Ciuitatis, & Dioecesis Cremonen. vt sunt verba clara suæ deputationis, quarum decimarum expressio ad certam pecuniarum summam non efficit, vt ipse ideirco non sit dicendus Collector generalis dictæ Ciuitatis, & Dioecesis, ex quo enim dicta expressio non fuit ne-
27 cessaria † ad potestatem, sed respicit executionem, & est sine aliqua taxatiua, censetur solum apposita demonstratiuè, aut ad declarandam generalitatem, non autem ad illam restringendam *l. regula §. & licet ff. de iur. & fact. ignor. l. quæsitum §. fin. vbi optima theorica Bart. num. 2. versic. quare dic. ff. de fund. Inst. Bald. cons. 305. versic. modo dico lib. 1. Ruin. consil. 32. num. 6. lib. 2. Cranetta consil. 22. num. 7. versic. 4. licet cum alijs allegat. per Menoch. consil. 1157. num. 12. cum seqq.*

Et ita vtraque parte informante &c.

REVEREND. P. D. VEROSPIO,

Florentina Canonicatus. Mercurij 16. Ianuarij.

1630.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus in dubio cuius conditionis esse præsumatur. Iuspatronatus professi an transeat in Monasterium. Iuspatronatus vtrum veniat in confiscatione bonorum facta à Iudice Laico propter crimen læsæ Maiestatis patroni.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus in dubio præsumitur hæreditarium.*
2 *Iuspatronatus, quod non sit gentilitium ex quibus colligatur.*
3 *Probatio plena requiritur in eo casu, in quo adest Iuris præsumptio in contrarium.*
4 *Iuspatronatus non potest esse vna parte gentilitium, & ex alia hæreditarium.*
5 *Probationes, & obseruantiæ equiuocæ non concludunt.*
6 *Obseruantia illa præfertur, quæ est conformis Iuri.*
7 *Consuetudo ex actibus difformibus non inducitur.*
8 *Hierosolymitani milites sunt incapaces Iuris hæreditarij.*
9 *Monachi per professionem, & ingressum Religionis iura sanguinis non amittunt.*
10 *In Monasterium transeunt omnia iura tam actiua, quam passiua professi.*
11 *Ad Monasterium spectat præsentatio Iurispatronatus professi.*
12 *Monasterium si non sit capax Iurispatronatus professi, tunc transit ad alios successores.*
13 *Hierosolymitanus miles non admittitur ad fideicommissum relictum familiæ.*
14 *Præsentatio erronea non habetur in consideratione, nec gradum aliquem probationis constituit.*
15 *Reintegratio gratiosè facta à Principe restituit quicquid delictum abstulit, & nu. 16.*
17 *Iuspatronatus Ecclesiasticum, tanquam quid spirituale non venit in confiscatione bonorum facta à Iudice layco.*
18 *Filij, licet ex delicto criminis læsæ maiestatis patris non possint in eiusdem bonis succedere, tamen possunt præsentare, quando iuspatronatus est hæreditarium.*
19 *Iuspatronatus non comprehenditur in confiscatione facta à Iudice Laico, & an ex hoc ecclesia acquirat libertatem.*

10 *Vocati simul censentur illi, in quo nulla potest considerari necessitas instituendi.*
11 *Iuris patronatus qualitas benè declaratur ex vltimo statu, in quo reperitur.*
12 *Confessio auctoris nocet habenti causam ab eo.*
13 *Ius patronatus in sui substantia est individuum.*

DECISIO. CCCXXXVI.

PRopositō hodie iterum dubio ad Instantiam Dominorum de Venturis super resolutis coram me 14. Maij proximè præteriti, cum hunc Patronatum gentilitium in familia, & agnatione de Puccis informantes prō Dominis de Venturis ex obseruantia cōprobare conarentur: Domini, persistendo in decisis, negarunt ex eisdem probationibus, quæ & difformes, & æquiuocæ apparebant, vel quidquam sequi posse; vel sublatam fuisse contrariam probationem pro statu, & qualitate hæreditaria in Decisione confideratam, quæ (cum huius Patronatus fundatio, & initium non daretur) vnà cum Iuris præsumptione,
1 † quæ est pro eadem qualitate hæreditaria illum verè talem concludebat, vt latiùs fuit deductum in dicta Decisione.

Quibus sanè non oberat, quòd fuerit in eadē Decisione firmatus huius Patronatus Author Card. Laurētius de Puccis, ex cuius Iure hæreditario alios, qui præsentarunt, dictum fuit postea præsentasse, iuxta Institutionem, & diuisionem factam ab eodem Cardinale in suo Testamento; quasi cum huius Patronatus Author verè non fuerit Cardinalis Laurentius, quem constat eumdem Patronatum habuisse communem cū fratribus vsque de anno 1514. Vel idem Patronatus dici deberet; vel certè quatenus etiam esset hæreditarius, non habuerit Cardinalis in eo, nisi quartam partem; Atque inde hoc fundamento Decisionis sublato, corruerint etiam omnia, quæ fuerant in Decisione cōsiderata tamquam eidem fundamento innixa. Quidquid enim sit, An Patronatus fuerit à Cardinale Laurentio primum constitutus (quod certè non dicit Decisio, sed solum quòd eius fundatio ignoratur, & ante Cardinalem Laurentium non sit dare alium eiusdem
2 Patronatus Authorem.) Non inde sequitur, † aut colligi vnquam poterit probatio pro qualitate gentilitia; cum licèt hunc Patronatum in resignatione facta Anno 1514. dixerit ipsemet Cardinalis ad se, & fratres pertinere, non tamen videre sit factam ibi fuisse mentionem aliquam agnationis, & familiæ, & potuerit etiam esse, vt eumdem Patronatum, vel ipsemet Cardinalis antea fundauerit, & erexerit pro se, & fratribus, vel à maioribus vti hæreditariū acceperit, atque ita etiam quod Cardinalis Laurentius non fuerit eiusdem Patronatus Author (quod neq; probatur,)
3 non † ideo sequi probationem qualitatis gentilitiæ, quæ propter contrariam Iuris præsumptionem plenè esset deducenda *l. siue possidetis. C. de probat. l. generaliter 24. §. si petitum, ff. de fideicom. libertat. Decius consil. 495. nu. 4. Menoch. consil. 311. nu. 4. & 5. vol. 4.*

Quòd autem idem Cardinalis ex eo haberet solū quartam partem, neq; facit ad dubium, quod hodie disputatur, neq; quidquam etiam concludit. Nam vel fratres omnes præmortui fuerunt Cardinali, & tuit in eo vti suorum fratrum hærede consolidatum vniuersum Ius patronatus (sicut etiam præsumendū est,
cum non reperiantur alij Patroni, qui præsentauerint, nisi qui fuerint ex eodē Cardinalis Testamento hæredes instituti; Vel etiam quòd fratres Card. superstites fuerint, satis est quod ijdem, qui præsentarunt præsentauerint vti hæredes Card. etiam pro rata, quæ ad eūdem Card. spectabat, vt inde colligi possit probatio, quæ qualificet hunc Patronatum, cum vnus, idemque
4 † Patronatus non potuerit esse ex parte gentilitius, ex alia verò parte hæreditarius, & semper cum præsumptione, quæ est pro qualitate hæreditaria, conueniet obseruantia ex præsentatione eorum, qui erant hæredes Cardinalis, vt dicebam: vel † saltē contraria probatio, & obseruantia tamquā æquiuoca non cōcludet,
5 *Aret. cons. 115. n. 5. Rot. decis. 294. n. 6. decis. 240. n. 2. p.*
6 *2. diuers. & dec. 120. n. 2. p. 2. recent.* Imò potior erit † obseruātia, q̄ pro hæreditario deducitur, tū quia Iuri cōformis, *Abb. in c. auditis, n. 15. de præscript. Aym. cons. 96. n. 4. Mādel. cons. 253. in fin. Honded. cons. 55. n. 24. li. 1. Rota decis. 497. n. 9. & decis. 512. nu. 3. p. 1. recent.* Tū
7 quia tot actib. † in contrariū existentibus, cēsetur inducta difformitas, & exclusa cōtraria cōsuetudo, & obseruantia, *Bart. in l. 2. nu. 22. ff. solut. matrimon. Aym. dicto cons. 96. n. 5. Surdus cons. 313. n. 33. Rota decis. 19. n. 6. decis. 72. nu. 28. par. 2. diuers. 112. nu. 5. p. 2. recent.*

Non etiam vitium fuit Dominis quidquam concludere argumentum ex eo desumptum, quòd filij Pandulphi post confiscationem bonorum paternorū ob crimē læsæ Maiestatis, indeq; hæreditate ad Fiscū delata præsentauerint in hoc Patronatu; Sicut etiā Eques
8 † Aemilius Miles Hierosolymitanus, & ipse incapax Iuris hæreditarij. Quia in Equite Hierosolymitano non est maior ratio, cur præsentauerit petitis in Patronatu hæreditario, quam ingestitio, licet enim per
9 professionem, † & ingressum religionis Iura sanguinis nō amiserit, *l. Ius agnationis, ff. de pactis. Lapus allegat. 101. n. 7. Roman. singul. 37. Rebuff. de nominat. q. 12. num. 45.* Nunquam tamen potuit ex propria persona præsentare; Sed vel ipsius loco Monasterium successit,
10 in † quod omnia Iura tam actiua, quam passiua post professionem transierunt, *Abb. in cap. quia Nos n. 2. de testam. & inc. veniens. n. 6. de cōuers. coniugat. Soc. Sen. cons. 183. in princ. Lambert. de Iure Patronat. lib. 1. par. 2. q. 2. principali art. 25. Rot. in Anconitana Pecuniaria 13. Maij 1613. coram bo. me. Ludouisio;* Ut in specie quòd
11 in † Iure patronatus præsentatio spectet ad Monasterium dixit idem *Lambert. par. 1. li. 2. q. 2. principali art. 11. n. 20. Card. Seraph. decis. 1328. nu. 2. & decis. 1361.*
12 *nu. 4.* Vel id Iuris † (si Monasterium eius incapax erat) ad alios Successores deinde pertinuit, *c. scripsit 27. qu. 2. & ibi gl. in verb. dignitate, Bald. in l. Deo Nobis, §. hoc etiā n. 4. C. de Episcop. & Cleric. Felin. in c. inter dilectos, nu. 2. de fide Instrum. Cart. Sen. cons. 40. n. 9. vers. 4. etiā Aleiat. cons. 27. nu. 6. lib. 1. Ant. Faber in suo Cod. titulo*
13 *de fideicom.* qui in specie de Milite † Hierosolymitano, vt non admittatur ad fideicommissum familiæ relictū *decis. 33.* Et propterea eius præsentatio vel tamquam honoraria ex conniuentia Patronorum, vel tamquam
14 erronea † non debet haberi in consideratione, nec gradum aliquem probationis constituit, *Ruin. consil. 155. nu. 10. lib. 4. Ces. de Graff. decis. 2. in fin. de Iurepar.*

Filij verò Pandulphi aut tamquam vocati ex testamento Cardinalis potuerunt præsentare vti hæredes eiusdem Cardinalis, licet non fuerint hæredes Patris, cuius bona propter delictum transierunt in Fiscum

postquam à Serenissimo Duce Hetruriæ paternæ successioni fuerunt restituti, & in pristinum reintegrati, potuerunt etiam vti Patris hæredes ex Principis gratia præsentare, quamuis idē Ius præsentandi alijs compatronis medio tempore quæsitum dici posset,
15 cum reintegratio † gratiosè facta à Principe restituat quidquid delictum abstulit. Doctores communiter in *l. Gallus, §. & quid si tantum*, vbi pex cæteris *Alexander numero 19. Ias. numero 29.* qui in specie de recuperatione Iurispatronatus, *Aegyd. decis. 744. columna 2. versic. ex ista prima parte Facchin. controuers. Iur. lib. 1. cap. 39. Cardinalis Seraph. decis. 998. Rota in recent. decis. 465. nu. 6. par. 2. & in Vrbenetana Bonorum de Samnis 16. Iunij 1614. corā Card. Cauallerio inter impress. decis. 313. n. 2. & in Vrbenetana hæreditatis 3. Aprilis 1620. coram bon. mem. Manzanedo.* Ex eadem verò reinte-
16 gratione, † siue Iuspatronatus transiuerit in Fiscum, quam opinionem videtur tenuisse, *Abb. in cap. quanto, nu. 9. de Iudicijs, Ferrett. conf. 179. Rocch. de Curte de Iurepatronat. in verb. ipse, vel is à quo, quæst. 29.* qui tamen contrariam opinionem dicit æquiorem, *Clar. recentior. sent. lib. 5. §. fin. q. 78. versic. quæro modo in fin. Peregr. de Iure Fisci lib. 5. tit. 1. numer. 72.* siue secundum opinionem magis communem, quam tenet Rota, tā-
17 quam † quid spirituale non venerint in confiscatione facta à Iudice Laico vt *in Lucana Iurispatr. 27. Aprilis 1605. 12. Iunij 1606. & 8. Iunij 1607. corā Reuerendiss. Domino meo Decano, inter impress. decis. 232. decis. 298. & decis. 351. Rota in recent. dec. 53. n. 1. par. 1. & in Lucana Iurispatron. 2. Decemb. 1619. cor. Reuerendiss. Seleucien. post gl. in Clem. Pastoralis in verb. subiecta de sent. et re iudic. Cardinalis in Clem. plures n. 8. in fin. de Iurepatr. Felin. in c. quanto n. 3. de Iudicijs, Bald. in l. 1. n. 4. Castr. n. 6. in fin. Cod. de bon. libert. Soccin. Iun. conf. 51. n. 2.* Semper sustinebitur præsentatio filiorum & hæredū Pā-
18 dulphi; cum licet ex † Patris delicto succedere non potuerint in eiusdem bonis, præsentare tamen potuerint, vti hæredes Roberti Aui, & Iannotti Patrui, quibus in eadem voce, & stipite vna cū Pandulpho institutis idē Iuspatronatus accreuerat, *Bald. in c. quanto, n. 9. de Iudicijs, Alex. in l. si mihi & titio 110. n. 22. in fin. de verb. oblig. Lambert. de Iurepatr. lib. 1. p. 2. art. 5. q. 4. Rot. in Parmen. beneficij 19. Ianuarij, 1590. coram Penia, & in Lucana Iurispatron. 5. Decembr. 1618. coram Cardin. Serato.* Ita vt cum neque delictum commissum esset cōtra Ecclesiam, neque filij Pandulphi à Patre solū causam haberent, non ēt potuerit locus esse declarationi, quam post bona à Iudice Laico confiscata facere de-
19 bet Iudex Ecclesiasticus, † vt Ecclesia censeatur inde acquisiuisse libertatem, ex ijs, quæ considerauit, *Rot. in dicta decis. 237. 298. & 351. coram Reuerendiss. Domino meo Decano.* Quarum decisionum rationes, licet in illis de Iurepatronatus gentilitio ageretur, bene huic casui conueniunt, dum filij Pandulphi ijs etiam, vt dicebam, successerunt, quos ex eadem portione sibi Cardinalis fecerat hæredes.

Demum quod præsentauerint simul Pater & filius, & Patruus vna cum Nepote, quod præsentantes dixerint se de familia de Puccis, & deducta circa cōfessionem Roberti, non solum satis visa fuerunt Dominis fu
20 tuti hæredes, simul quoq; vocati † censerētur ex dispositione Testatoris, in quo nulla considerari poterat ne cessitas instituendi, vt reiecta contraria, *Bart. opinione de communi DD. sententia testatur, Ias. in l. Gallus, §. quidā rectè, ff. de liber. & posthum. Peregr. de fideicom. art. 17. nu. 20. & seqq. Rot. coram Card. Cauallerio, decis. 343. n. 3. & in Auximana fideicom. 10. Nouemb. 1617. cor. bon. mem. Manzanedo;* Sed cū in præsentatione Anni 1586. quam secuta fuit hęc postrema & vltima facta à D. Lucretia, & Sybilla de Puccis in personam D. Francisci de Venturis, quæ huic controuersiæ causam dedit, appareret ad vnguem seruatam fuisse diuisionem & formam præscriptam ex Testamento Card. Laurentij, diuisio stipitum, & vocum, quæ in eadem præsentatione fuit obseruata, & conuenire poterat soli qualitati
21 hæreditariæ, tamquam posterior, † & vltimus status bene declarare potuit qualitatem huius Patronatus, *cap. cum Eccles. Sutrina de caus. possess. & proprit. Cas. de Grass. decis. 5. n. 5. eo. tit. Aym. cons. 323. n. 5. Rota dec. 396. nu. 1. p. 1. & decis. 251. nu. 3. p. 2. recent.* Imò confessio Roberti filij Io. Pauli qui dixit se ex tertia parte præsentasse vnà cum Roberto Baiulano filio Pandulphi, & Laurentio q. Petri de Puccis, ad quos reliquæ
22 duæ voces ex eodem Testamento pertinebant, † tamquam Authoris potuit etiam præiudicare Dominæ Lucretiæ, & Sybillæ, à quibus, (vt dicebam) habent Domini de Venturis suam præsentationem, *l. si super arcus, ff. de pignorib. Bald. cons. 364. num. 2. lib. 2. Rot. decis. 776. n. 1. p. 1. diuers. & decis. 849. nu. 2. par. 2. recent.*

Huic verò prȩsentationi neq; aduersabatur altera, quæ proximè præcesserat anno 1570. in qua Vicarius ad nominationē Roberti q. Io. Pauli & Roberti & Ascanij filiorum Pandulphi, quos dixit præsentasse vti duos ex Patronis, instituit Alexandrum de Puccis. Neque enimetiā quod idem Ascanius, & Robertus essēt sub eodē stipite, in quo ex tertia parte hæredes sibi fecerat Card. Laurentius Robertum fratrem & Iannottum, & Par.dulphum eiusdem Roberti filios, sequebatur vt in capita, & tamquam in Iurepatronatus gentilitio præsentauerint. Quia vt dictum fuit in decisione, fuit etiam Ascanius hæres Laurentij filij q. Petri de Puccis, idemq; Laurentius vnà cum Puccio fratre ex alia tertia parte Cardinali successerat, & quatenus anno 1570. viueret idem Laurentius Petri filius, indeque Ascanius quamuis ab eo hæres postea institutus, tamen tunc temporis. vti eiusdem hæres præsentare non potuerit, adhuc tamen respectu vocis, & Iuris nominandi potuit dici, & considerari vti vnus ex Patronis, cum licet Iuspatronatus tamquam in sui substantia indiuiduum, † esset apud omnes insolidum, Ius tamen nominationis competeret vnicuiq; ex sua parte,
23 vt fructus ipsius Patronatus, *Card. in cap. 1. col. 2. versic. quæro de Iurepatron. Bald. in c. quanto de Iudicijs, Labert. de Iurepatr. p. 2 lib. 2. principali art. 8. n. 1. Rocch. in verb. Ius, n. 11. Cas. de Graff. dec. 2. n. 3. eod. tit. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 112.* Cum præterea subsistat alia responsio Decisionis; quòd illa assertio Vicarij, quæ etiam est vnica, nō potuit officere veritati, nec immutare qualitatem huius Pātronatus, quem & Iuris præsumptio, & obseruantia ex latè deductis in eadem Decisione comprobabant hæreditarium.

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana Scutorum 24. milium Lunę 18. Ianuarij. 1630.

ARGVMENTVM.

Emptor an possit præuenire euictionem rei emptæ.

De

De euictione quando emptor contra venditorem agere possit: Notorium ius ex quibus probetur, & alia de quibus in summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Emptor detecta iustitia imminentis euictionis potest bonam fidem agnoscere, & euictionem ipsam præuenire.*
2 *Quod fieri potest etiam lite non expectata, & nullo iudicio moto.*
Euictio contigisse dicitur statim, quod possessor cognoscit rem a se euinci posse. nu. 2.
3 *Transactio super euictione iure fieri potest, post diuturniorem litem, & solum remansit sententia immissionis, vt euictio sequatur.*
4 *De euictione regulariter agi non potest ante sententiam.*
5 *Emptori permissum est pendente lite super euictione agere contra venditorem, quod aut rem liberam tradat, aut quod ipse indemnis reluctur ab expensis, & num. 6.*
7 *Emptor pendente iudicio euictionis agere potest contra venditorem, vt obtinere possit regressum pro sua interesse.*
8 *Notorium ius probatur per sententiam, & per confessionem partis.*
9 *Notorium ius bene probatur ex actis causæ.*
10 *Decisiones Rotæ ostendunt bonum ius causarum.*
11 *Per decisiones Rotales sufficit docere de iure euictionis.*
12 *Transactio super re clara non valet.*
13 *Ex negotio male gesto, quis potest repetere quicquid in eo impendit.*
14 *Transactio super fideicommisso non nocet vocatis.*
15 *Euictio non debetur, quando euenit ex noua causa superuenienti.*
16 *De euictione non agit is, cuius culpa euictio sequuta est.*
17 *Consilium datum à viro magnæ auctoritatis, præsumitur consultè, & non temerè datum.*
18 *Transactio subsistetur stante iusta causa transactionis, & bona fide.*
19 *Legitima, & Trebellianica detrahi non possunt ex bonis particulari fideicommisso subiectis, nisi prius discussis alijs bonis liberis, vel fideicommisso maiori subiectis.*
20 *Legitima, & Trebellianica detractio præscriptione perditur.*
22 *Hæres non potest improbare factum defuncti.*
23 *Hæres propter affectionem excusatur ab obseruatione voluntatis defuncti.*
24 *Emens scienter rem litigiosam, an de euictione agere possit.*
25 *Emens scienter rem alienam potest agere de euictione, si de ea expressè in venditione sibi caverit amplia. num. 26.*
27 *Pratij restitutio venit, etiam si in venditione non sit promissa euictio.*
28 *Gestor negotiorum non potest repetere quicquid persoluit in aliquo negotio gesto, inuito principali.*
29 *Bartol. in l. soluendo ff. de negotiat. gestor. intellectus.*
30 *Transactionem dicitur quis habere ratam, ostendit quod in ea fuit consentum, & videnu. 31. & 32.*

DECISIO CCCXXXVII.

Liuia Bonella hæres q. Iuliæ Cæsarinæ, cũ pro solutione debitis, & legatis eiusdem Iuliæ via cũ Executoribus Testamentarijs vendidisset pretio scutorũ 57. millium bo. me. Card. Alexandrino partem Tenutæ Salicis, quã Domini de Corbaria ex antiquo Maiorum suorum fideicommisso sibi debitam contendebant: *Post causam in Rota diutius agitatam, & firmatis* pluribus resolutionibus tam fideicommissum, quam bonorum identitatem, sustinente litem Liuia ad euitandam imminentem prædij venditi euictionem concordauit primũ D. Marchio Antonius à Caſano Cardin. Alexandrini hæres; solutis scutis 24. millibus cũ DD. de Corbaria: & postmodum Liuia, quæ scutis 26. millibus alteram portionem eiusdem Tenutæ, quę sibi ex venditione supererat liberauit. Sed cum in trãsactione Idem D. Marchio expressè protestatus fuerit, se eam summam, quam tunc agnoscẽdo bonam fidem DD. de Corbaria persoluebat, repetere velle à Liuia venditrice, & Bonis hæreditarijs Iuliæ, (in quibus eadem Liuia Card. Alexandrinum Emptorem potiorem facere promiserat) Instante D. Marchione pro recuperatione eiusdem summæ; Dubitatum, An de tali Iure DD. de Corbaria constaret, vt concordia tanquã vtilis sustineretur. Quod dubium pluries coram Illustriss. Card. Virili propositum, hodie tandem coram me Informantibus D. Marchione & fideicommissarijs Liuiæ, DD. affirmatiue resoluerunt.

Cum enim potuerit Card. Alexandrinus Emptor, 1 & D. Marchio eiusdem Card. hæres † detecta Iustitia imminentis euictionis, agnoscendo bonam † fidem, euictionem ipsam præuenire *a. firem 29. & ibi Glos. fi. de euiction. Bart. in l. emptorem 12. in prin. ff. de eadem empt. Castr. in l. at qui naturam, §. cum vero absente nu. 4. ff. de negot. gest. Put. decis. 178. & 179. lib. 3.* Etiam 2 † lite non expectata, & nullo non dato Iudicio, *Alex. in l. non soluto, §. morte, num. 49. ff. de non. oper. nunciat. Surd. cons. 36. num. 13. & decis. 22. num. 8. & 10.* Cum contigisse dicatur euictio statim atque Possessor cognouit rem à se euinci posse, *Garz. de expens. & meliorat. cap. 23. num. 17. & 18.* Eò magis † id Iuris visum fuit, & 3 Iure potuisse Marchionem transigere, cum post diuturniorem litem discussis omnibus causæ articulis, nihil fere reliquum erat, & sola Immissionis sententia supererat, vt euictio sequeretur. *Ang. Aretan. §. actionum, num. 49. Instit. de action. Imol. in l. ante restitutionem, ff. de solution. Parisius cons. 10. num. 22. lib. 1. Mandell. cons. 325. num. 6. Gabr. cons. 129. num. 13. vol. 1. Mantic. de tacit. & ambig. Conuent. lib. 26. tit. 4. nu. 20. Peregr. de fideic. art. 52. nu. 88. Surd. de alim. tit. 9. quæst. 42. nu. 30. & 31. Capr. reg. 87. num. 210. Afflict. decis. 49. Capyc. decis. 106. nu. 4. Rota decis. 5. de concess. præben. in antiq. Acbill. decis. 1. eod. tit. & decis. 2. de empt. et vendit. Cas. de Graff. decis. 12. nu. 2. de præben.* licet enim 4 † regulariter agi non possit de euictione ante Sententiã *l. 3. C. de euict. l. habere licere, ff. eod. tit. Surd. cõs. 36. n. 4. lib. 1.* Ad huc tamen pendente lite permissum est 5 Emptori, vt agere possit contra Venditorem, † siue vt rẽ traditam liberet à fideicõmisso, quod tunc primum detectum est, *l. ex iis prædijs, l. qui rem, & ibi Gl. in verb.*

conuenire, Cod. de euict. Castr. in l. creditor fundum, §. prædium ff. de action. empt. Surd. cons. 36. num. 23. Rota diuers. decis. 586. num. 6. par. 1. Card. Seraph. decis. 723. nu. 9. & decis. 724. nu. 12. Rota coram Ludouis. decis. 88. nu. 9. & in Bononien. Census 20. Martij 1600. coram Pe-

6 *gna*, siue vt † releuetur indemnis ab eo, quod soluit Creditori, aut fideicommissario, *l. emptorem, §. qui autem ff. de action. empt. l. cum tibi, & ibi Glos. in verb. soluisti, vbi etiam Bald. num. 2. & 3. Cod. de euiction. Imol. in capit. vlt. num. 23. de empt. & vendit.* siue demum vt

7 obtinere possit regressum pro suo interesse, † aut quanto minoris emisset rem fideicommisso subiectam, *Alex. consil. 63. num. 10. lib. 6. Surd. cons. 36. num. 13. Cephal. consil. 168. nu. 23. lib. 2. Osach. decis. pedem. 24. nu. 2. & 5. Rota decis. 586. nu. 5. par. 1. diuers. Card. Seraph. decis. 321. nu. 7.*

Et sanè cum de Corbariorum Iuribus, quæ Rota

8 sæpiùs approbauerat, dubitari vix posset, † non licuit non licebat ex eo tralactionem improbare, quod ante Sententiam, & rem iudicatam, siue partis confessionem, neque de iure omninò claro, & liquido euincens, neque de non iure Venditoris constare videretur, ex notatis in *l. emptorem, ff. de action. empt. Card. Seraph. decis. 73. nu. 2. & decis. 983. num. 7.* vt imò de eo-

9 dem Iure satis † ex actis caulæ appareret, *Rip. in l. 4. §. condemnatum, num. 16. ff. de re iudic. Gabr. cons. 129. numer. 13. vol. 1. Verall. decis. 188. num. 4. & decis. 325.*

10 *par. 1.* Et ex tot † Rotæ decisionibus, ex quibus satis etiam erat declarare Iustitiam euictionis, *Imol. in cap. olim num. 13. de lit. contestat. Sarnen. in proem. regul. Cancell. quæst. 2. numero 10. Rota coram Ludouis. decis. 524. numero 4.* Et præcisè in his terminis, quod ex decisio-

11 nibus † Rotalibus sufficiat docere de Iure euictionis, *Rota in Ferrarien. Bononien. de Zaccaleis 14. Decembris 1618. coram bo. mem. Vbaldo, & in Ferrarien. Decimarum 12. Ianuarij 1624. coram R. T. D. Pironano.* Cum enim semel ac sæpius firmatum fuisset fideicommissum ex Testamento Petri Senioris ad fauorem Descendentium de Corbaria: Cum iterum Rota declarasset, eamdem & totam Tenutam Salicis fuisse in Bonis Testatoris: Et demum Testamenti fidem iterum ac tertiò comprobasset, patet hinc non solum Iustitia tran-

12 sactionis, cum post † Sententiam, & rem iudicatam eidem transactioni locus non fuisset, *l. 1. ff. de transact. l. si causa cognita, C. eod. tit. Rom. cons. 504. nu. 7. & consil. 517. num. 18. Aym. consil. 152. num. 10.* sed & eiusdē transactionis vtilitas tenuè dignoscitur, quia dum immissionem in vim, *l. fin. C. de Edicto D. Hadr. toll.* ijdem DD. de Corbaria iure poterę & obtinere poterant: redemit Marchio idem prædium, solutis solis scutis 24. millibus, tam pro eius pretio, quod ex venditione fuerat scutorum 57. millium, & ex temporis cursu maximè adauctum erat, (vt in his terminis pōderat, *Surd. cons. 451. num. 39.*) *quam pro eiusdem prædij fructibus, qui à die motæ litis, & ad rationem quinque pro centenario, etiam præter modum exercuerant.*

Neque fuit hæc sola huius transactionis vtilitas (quamuis satis videri posset, cum non defuerit ex dictis in Marchione bona fides, & agat solum ad repetitionem eius, quod soluit:) Sed cum eiusdem prædij possessionem non dimiserit, sed penès se retinuerit: ex eo præterea visum fuit Dominis, contractus huiusmodi validitatem insinuari, quòd etiam quod aliquid euictionis nomine solutum fuerit, id tamen potius vt se à lite, & molestijs liberaret, præstitisse Marchio videatur, quo casu retenta possessione, ei licuit

13 transigere, & tanquam † ex negotio vtiliter gesto, Iure repetere potest quidquid in eam Causam impendit; sicut in minore, Ecclesia, & Possessore Bonorum fideicommissi, aut Maioratui subiectorum tradunt DD. sequuti, *Glos. & Bartol. in l. nulli ff. de transaction. Abbas. in capit. contingit, extra eod. tit. & consil. 62. numero 2. volum. 1. Paris. consil. 85. numero 15. libr. 3. Decian. consil. 37. numero 44. lib. 1. & consil. 28. n. 7. lib. 3. Molin. de primog. lib. 4. cap. 9. numero 22. & 25. Peregr. de fideicommiss. 40. numero 123. & 126. Modern. Rom. discept. forens. cap. 476. numero 4. & 13. & capit. 846. numero 8. Rota coram Reuerendissimo D. meo Decano decis. 301. & in Cochen. Decimarum de hel. Monte 9. Maij 1616. coram bon. mem. Vbaldo.* Et quamuis hæc eadem transactio dum continet fideicommissariorum præiudicium, minus vtilis videri possit etiam transigenti, cum si nunc solum tenet transactio, cum res in controuersiam deducta retinetur, neque validè fieri po-

14 tuerit à fideicommissarijs † in præiudicium vocatorum dimissis bonis fideicommissi, quod perpetuum Rota declarauerat, & aduertit idem *Molin. eod. cap. 9. lib. 4. numero 26. Rota decis. 418. numero 11. coram Ludouis. & in Bononien. Transactionis 14. Iunij 1628. coram D. meo Ghisilerio*, indèque, & res liberata non fuerit, & nouæ euictionis periculum futurum sit: Hæc tamen non tollunt vtilitatem & validitatem contractus superius expositam respectu ipsius Liuiæ, contra quā licet Marchio haberet actionem pro liberatione rei venditæ, non tamen esset habiturus amplius regressum

15 pro noua euictione, † si quæ contigerit ex eadem Causa fideicommissi, cum post transactionem factam cum fideicommissarijs, non eadem futura sit causa euictionis, quæ erat tempore contractus, *l. Lucius 11. ff. de euict. Rip. in l. qui Romæ, §. duo fratres, numero 77. ff. de verbor. oblig. Surd. consil. 15. numero 27. & consil. 70. numero 18. Rot. in Reatina Iuris redimen. 28. Decembris*

16 *1628. coram me.* Et eadem præterea euictio † sit culpæ Marchionis sequutura, qui satis sibi ex transactione non cauit, *l. hoc Iure vtimur. 27. & ibi glos. in verb. obiecta, ff. de euiction. Bald. in l. si ideo in fin. ff. eod. tit. Bart. in l. si superatus, ff. de pignor. Crot. in l. qui Romæ §. duo fratres numer. 78. ff. de reb. obligat. Surd. decis. 22. numero 1.*

17 Demum eiusdem transactionis validitatem † declarare poterat duorum Rotæ Auditorum auctoritas, coram quibus res peracta fuit, & quorum prudentia & consilio fuit etiam res ad exitum perducta, quæ satis arguere possunt consultò & mediate non autem temere fuisse id consilium à Marchione susceptum, *glos. in l. Titio fundus, ff. de condit. & demonstr. Alexan. consil. 75. num. 10. lib. 5. Soccin. Sen. cons. 11. num. 9. lib. 3. Rot. coram Card. Caualletio decis. 10. num. 5.* Et iustam

18 transactionis causam ac bonam fidem, ex qua † etiam transactio sustinetur *Paris. consil. 16. num. 36. & seqq. lib. 1. Becc. consil. 95. num. 21. Mantic. de tacit. lib. 27. tit. 4. nu. 17. & 20. Peregr. de fideicom. art. 54. nu. 88.*

Et hæc in casu, de quo agitur, eo veriora putarunt Domini, quòd neque aliqua detractionum exceptione iuuari Liuia potuisset: quia præterquam suam aut Manfiliæ Authricis descendentiam nunquam probauerat à Petruccio primo grauato, & filio Testatoris, ex cuius persona ratione legitimæ & trebellianicæ

ex-

excluderet DD. de Corbaria; neque in fideicommisso particulari, (vt id erat) locus esse poterat ijs detractionibus non excussis priùs alijs bonis, siue liberis, siue fideicommisso vniuersali substitutis, *Mangil. de imput. q. 116. num. 20. Surd. dec. 316. num. 10. Put. dec. 394. lib. 3. Rot. dec. 113. num. 4. par. 2. diuers.* Et eadem
20 † præterea detractiones spatio trecentum & amplius annorum præscriptę videri poterant, *Alex. consil. 8. num. 19. l. 3. Surd. cons. 148. num. 13. Honded. cons. 83. n. 47. lib. 1. Crass. in § legitima, q. 47. num. 1. Balb. de præscript. q. 23. par. 4. Quartę partis principalis num. 3.* Et
21 consumptæ † ex alijs alienationibus, quæ in hæreditate opulentissima, & cuius ratio ex Inuentario non reddebatur, præsumebantur facta à primo grauato, *Gabr. cons. 138. num. 18. lib. 2. Rot. in Rom. de Victorijs 10. Martij 1627. coram R. P. D. meo Merlino, & in Maceraten. legitimæ 14. Martij 1627. coram R. P. D. meo Vbaldo.* Et licèt ab eadem Manfilia, quæ id Castrum Authoribus Liuiæ donauerat, causam etiam haberet DD. de Corbaria ex persona Comitis Dulcij, qui Manfiliæ successerat, & cuius ipsi postea fuerunt hęredes;
22 † huic tamen exceptioni quod factum suæ Authricis improbare non possent, *iuxt. l. cum à Matre, Cod. de rei vendicat. particulari decis. sub die 29. Febr. 1612.* etiam Rota satisfaceret, cum ipsos DD. de Corbaria Inuentarium tueretur, ex quo apparebat alia bona non supereſſe, de quibus sibi satisfacere potuissent: Præterquam cum in eodem Oppido, siue prædio quod suorum Maiorum fuerat, & habebat Iurisdictionem, & dignitatem annexam, iure considerari
23 posset ea † affectio, ex qua hæredem beneficiatum ab obseruatione voluntatis Defuncti DD. excusari putant, illud etiam vindicare poterant, licèt alia bona ex eadem hæreditate suppeterent, *l. in emptione 36. & ibi glos. in verb. Malorum, ff. de Minor. l. si cui fundus 56. vbi etiam glos. ff. de leg. 2. Alberic. in l. si. § in computat. num. 20. in fin. vers. si autem Emptori. Cod. de iure deliber. Gabr. cons. 225. num. 12. lib. 1. Rot. in Romana restitutionis hæreditatis de Naris 14. Septemb. 1625. coram D. meo Durano, & in Bonon. en. legatorum de Marescottis 24. Aprilis 1626. & 14. Iunij 1627. coram D. meo Merlino.*

24 Non etiam mouit Dominos, † quod Card. Alexãdrinus hanc litem nõ ignorauerit, vt ideò D. Marchio eiusdem hæres de euictione agere non potuerit, *l. si fundum sciens, C. de euict. non l. si à Matre, C. de hered. act. l. si fratres, C. commun. vtriusq. Iudicij:* cum neque ea scięntia specifica deducta fuerit, & cum suis qualitatibus, vt opus erat; neque etiam si ostenderetur, quicquam prodesset. Vel enim de hac euictione expressè Cardi-
25 nalis sibi cauit à Liuia ex † promissione, quam sibi in venditione præstari voluit, vt alijs omnibus in ea vẽditione potior esse deberet, vt ex eadem *l. si fundum sciens, C. de euict. notant glos. & DD. communiter, Aymo. cons. 64. num. 4. Gomes. de Empt. & Vendit. lib.*
26 *2. c. 2. nu. 42.* maximè propter scientiam, † quam eiusdem litis habuit ipsamet Liuia, *Castr. in l. Emptorem, § qui autem, num. 2. ff. de action. empt. Rip. in l. 2. § voluntatem, num. 22. ff. solut. matrim. Menoch. cons. 87. nu. 96. Rot. dec. 586. num. 2. par. 1. diuers. Card. Seraph. dec. 321. in. 4.* Vel, si euictio specialiter promissa non fuit, imò etiam quod euictionis nomine quicquam non debe-
27 retur, petere adhuc potest † restitutionem pretij actione excepto, siue tanquam damna & interesse, siue ex promissione ipsius Venditoris, *l. seruus, quem à me 31. § fin. ff. de act. empt. l. fin. §. emptor autem, C. commun. de leg. l. si in Venditione 60. ff. de euiction. Aug. Aret. in §. fi. num. 1. Institut. de emption. & vendit. Surd. cons. 36. nu. 22. & dec. 208. num. 1. Vinc. de Franch. dec. 239. num. 3. Rot. dec. 230. & dec. 525. num. 8. par. 1. recent.* Hoc verò pretium, quod solùm per Marchionem repetitur, consequi etiam poterit idem D. Marchio ab ipsa Iuliæ hæreditate, quamuis suam obligationem in venditione ad factum proprium videatur Liuia restrinxisse, cum bona hæreditaria expressè fuerint Marchioni obligata, tàm à Liuia, dum quoad permitterent id iura & vires ipsius hęreditatis, Cardinalę alijs omnibus in bonis venditis potiorem facere promisit, vt dicebam; quam ab alijs Executoribus Testamentarijs, qui simpliciter eamdem hæreditatem obligarunt in extinctionem æris alieni ipsius hæreditatis.

Quod verò hanc concordiam Marchio contradi-
28 cente ipsa Liuia peregerit, vt † ideo neque vtili negotiorum gestorum actione eidem repetere liceat, si quid inuita Liuia persoluit ex traditis per *Bart. in l. soluendo, ff. de negot. gest. & in l. si stichum, §. si ab alio, ff. de solution.* quem secuti fuerant, *Paris. cons. 107. nu. 229. vol. 3. Menoch. cons. 296. num. 25.* Satis visum fuit Dominis ex ipsius facti, quod propositum fuit, seriè sublatum; cum nunquam Liuia impugnauerit concordiam, aut ipsi transactioni restiterit; Sed solum sua præsentia & cõsensu approbare noluerit id, quod in ipsa transactione ex parte Marchionis asserebatur; quod eam scilicet summam, quam tunc persoluebat, ab ipsa Liuia repetere vellet; vt videre est ex verbis ipsis, & toto contextu Transactionis, in qua eam Liuiæ contradictionem apparet, restrictam ad hanc solam Marchionis prætensionem: vt ideo non applicetur doctrina † *Bartoli*, qui id videtur requisisse, vt De-
29 bitor solutioni, quam tertius facere volebat, expressè contradixerit. Sed quod neque transactionem improbauerit, imò reputauerit æquissimam, re ipsa Liuia comprobauit, cum in eadem lite, & super eadem causa, cum eisdem DD. de Corbaria transegit, & pro liberatione alterius partis eiusdem Tenutæ alia scuta 16. millia persoluit: Vt propterea cum transactionem
30 † factam à Marchione, vèl ea solutione ratam habuerit ex traditis, per *Bart. in l. quo enim §. rem haberi, ff. rem rat. haber. l. Paulus, ff. eod. tit. Aretin. cons. 128. nu. 6. Soccin. Sen. cons. 125. num. 1. vol. 1. Put. dec. 368. l. 2. Rot. dec. 247. num. 18. coram Ludouis.* Vel facto declara-
31 uerit, † quod nulla sibi aduersus euictionem à Corbarijs intentatam defensio superesset; ad *l. cum de Indebito, ff. de probation. Dec. cons. 350. Aym. cons. 106. num. 11. & cons. 142. num. 26.* non possit hodie eadem Liuia ipsius † euictionis Iustitiam, aut transa-
32 ctionis vtilitatem controuertere, *Alex. in l. non solum. §. morte, num. 45. ff. de non oper. nunciat. & in l. si Domus, §. de euictione, num. 8. ff. de leg. 1. Felin. in cap. cum olim num. 11. col. 7. de sent. & re iudic. Alex. cons. 67. lib. 3. & cons. 63. num. 10. lib. 6. Aym. cons. 63. & cons. 179. num. 6. Mandell. cons. 514. num. 9. Conar. var. resol. lib. 3. c. 17. num. 6. Surd. dec. 22. num. 8.*

Et ita vtraque, &c.

RE-

REVERENDISIMO P. D. DVRANO, EPISCORO VRGELLEN.

Romana Spolij de Cruciarijs Mercur. 23. Ianuarij. 1630.

ARGVMENTVM.

Adiudicatio, quando sit nulla, & non subsistineatur, & quando secus, & alia plura circa hanc materiam ad iudicationis.

SVMMARIVM.

1 *Adiudicatio est nulla ex causa excessus crediti, & num. 9.*
2 *Bona mobilia spatio longi temporis præsumuntur consumpta.*
3 *Paris. Peregr. Rot. & alij declarantur.*
4 *Vsusfructus natura est, vt rerum substantia sit salua in pretio, si sunus in mobilibus, & quando hoc habeat locum.*
5 *Et hoc procedit tam in vsufructuario hæreditario, quam in alio quouis vsufructuario.*
6 *Compensatio non datur de liquido, ad non liquidum.*
7 *Valor bonorum mobilium consumptorum debet probari, & liquidari per hæredem proprietarium.*
8 *Compensatio non dicitur facta, si de ea non fuerit oppositum.*
10 *Census redimibiles an possint tertio pluris, aut minoris vendi, quam ab initio sunt impositi.*
11 *Adiudicatio debet fieri pro credito petito, & ex actis certo, & liquido, nec non iudici noto.*
13 *Pro debito testatoris, deficientibus bonis liberis potest fieri executio super bonis fideicommissa subiectis, & hoc maximè procedit in dotonum. 14.*
15 *Debitum expensarum litis super fideicommisso est debitum hæredis, quando litigatur ad ipsius commodum.*
16 *Et hoc casu bona fideicommissi non possunt irrevocabiliter alienari, sed tantum pro vita hæredis gravati.*
17 *Adiudicatio non est nulla ex eo, quod plus valeat res adiudicata, quam creditum, cum illud plus sit restituendum cui debetur & num. 20.*
18 *Nullitas ex causa excessus intrat solummodo, quando fit executio pro credito petito in maiori quantitate, quam verè illud est.*
19 *Decretum latum ex falsa causa, etiamsi pro parte sit vera, nullum in totum.*
21 *Adiudicatio quamuis excessiua tenet, quando cessat ratio falsitatis causæ, & restituitur illud plus.*
22 *Adiudicatio est nulla, & rescindenda in totum propter læsionem dimidij iusti pretij.*
23 *Canon, hæc vox est promiscua, ita vt accipiatur tam pro canone aut propensione, quam debetur ab emphyteuta, quam pro censu.*
24 *Census, & non Canon, siue pensio, in dubio præsumitur, quando minus præiudicium imponentis est.*

DECISIO. CCCXXXVIII.

FVit iam ter resolutum, primo loco coram bo. me. Manzanedo sub die 12. Iunij 1617. & bis coram me sub diebus 24. Ianuarij 1628. & 19. Februarij 1629. adiudicationem domus, & censuum, de quibus agitur, factam Faustinæ, fuisse validam, eamque obstare Angelo fideicommissario immissionem petenti, & nihilominus hodie ex Dominorum benignitate, fuit Angelo prædicto concessa noua audientia super eisdem; & quod attinet ad adiudicationem domus, Domini sine difficultate in decisis perstiterunt, quia eius adiudicatio prætendebatur in totum nulla ex causa excessus crediti, ex quo (vt dicebatur) crediti
1 † Faustinæ non erat in tota quantitate petita, sed minus, iuxta *doctr. Bart. in l. si non sortem, §. si centum, ff. de condit. indeb. Bursatt. cons. 73. num. 24. Afflict. dec. 358. num. 1. Rot. Ianuen. dec. 13. num. 55. Surd. dec. 55. num. 3. Rot. dec. 630. num. 2. par. 1. recent. & Greg. XV. dec. 198.* & tamen facto computo ad oculum patet, non fuisse excessum in credito, quandoquidem creditum Faustinæ petitum, de quo in actis executionis, fuit scut. 280. videlicet scut. 85. pro residuo dotis, & scut. 125. pro quarto dotali, & scut. 70. pro tertia parte pluris, iuxta *Statutum Vrbis c. 194. lib. 1.* Quę summæ simul coadunatæ constituunt d. quantitatem scutorum 280. vnde cum dominus iuxtà æstimationem Peritorum computatis scut. 100. cuiusdam census, quo erat grauata, non esset nisi valoris scut. 307. & adiudicatio detractis dictis scut. 100. census facta fuerit pro scut. 207. tantum abest, quòd fuerit excessum in petitione debiti, quin potiùs detractis ex credito Faustinæ scut. 207. pro quibus domus fuit adiudicata, remansit illa adhuc creditrix in scutis 73.

Sed fuit nihilominus facta difficultas in eo, quòd Faustina, dum vitam vidualem seruaret, reliquit Bartholomæus eius vir vsumfructum bonorum omnium cui vti vsufructuariæ fuerunt illicò confirmata per Christophorum hæredem proprietarium, & fideicõmisso grauatum, quędam mobilia valoris (vt prætenditur) scut. 141. iuxtà æstimationem Peritorum hodie datam, quibus compensatis cum dicto suo credito scutorum 280. creditum Faustinæ de tempore petitionis, & adiudicationis non erat nisi scutorum 139. & per consequens iuxtà suprà dicta executio fuit in totum nulla.

Huic difficultati fuit tripliciter responsum in dicta vltima decisione coram me. Primo, quòd dicta
2 mobilia † præsumuntur consumpta spatio plusquam decem annorum, quibus Faustina permansit in viduitate; itaut propterea eorum nulla sit habenda ratio, *Paris. cons. 55. in fin. lib. 2. Peregr. de fideic. art. 10. num. 40. & Gregor. XV. dec. 285. num. 3. in fin.* Quę responsio hodie non placuit, & quidem meritò, quia
3 † Paris. Peregr. Rot. & alij per eos allegati loquuntur in hærede grauato, qui iure dominij vtitur rebus mobilibus, quæ vsu consumuntur, aut diminuuntur: non autem versamur in vsufructuario, qui finito vsufructu tenetur restituere pretium huiusmodi rerum, iuxta æstimationem de tempore consignationis, itaut rerũ
4 † substantia remaneat salua in pretio, iuxta naturam vsusfructus, §. *constituitur, Instit. de vsufr.* & sic distinguit *Peregr. vbi supra num. 32.* & est communis, & receptа

ceptà sententia, quam benè examinant *Pinell. in l. 1. 2. par. num. 80. vsque ad fin. C. de bon. mater. Modern. Hispan. de vsufr. ca. 17. num. 29. Modern. German. ad obser. Gayll. cent. l. 46. considerat. 1. per tot. h. t. Fatchin. controu. iur. lib. 8. c. 41. Thes. dec. 80. per tot. & Surd. dec. 67. etiam per tot.* & alij plurès, quos ipsi allegant, &
1 procedit etiam † in vsufructuario, titulo hæreditario non minus quàm in alio quouis vsufructuario ex alio quocunque titulo, *Bald. consil. 237. incipit Pasquecius in fine Testamento lib. 5.*

Secundò fuit in dicta decisione responsum, noncõ-
6 stare de valore mobilium, & propterea † illud vti illiquidum non compensari cum debito dotis liquido, maximè ad effectum annullandi èxecutionem iam factam, ex regula, *text. in l. fin. vbi Doct. C. de compens.* & ferè in his terminis *Seraph. dec. 1455. num. 4.* cum alijs in dict decisione allegatis, & hæc responsio fuit hodie aj probata, quia valor prædictorum
7 † mobilium debet probari, & liquidari per Angelum hęredem proprietarium, cum sit actor, vt in puncto *Greg. XV. in d. dec. 285. in fine*: & tamèn nulla adest valoris probatio: quandoquidem æstimatio Peritorum quę data fuit, non est in forma probanti, nec formaliter facta de mandato iudicis, aut de consensu partiũ, nec recognita; & demum non est verisimilis, quia bona consignata, de quibus in Inuentario dato Summario num. 4. videntur paruimomenti, multoque minoris valoris, iuxta èorum qualitatem, quàm cantat dicta æstimatio, de quibus tamen in alio Iudicio poterit haberi ratio.

Tertia, & vltima dictæ decisionis responsio fuit (quæ etiam hodie placuit) quòd esto probaretur valor mobilium in prædicta quantitate scut. 141. prout
8 in dicta ęstimatione, non propterea † fuit facta compensatio, dum non fuit de ea oppositum, & non agitur de impediendo cursum vsurarum, nec versamur in limitationibus, de quibus *glos. Bald. Salyc. & alij in l. si constat, C. de compens. Tiraq. in l. si vnquam, in verb. reuertatur, num. 15. C. de reuoc. donat. Surd. Rot. & alij in d. vltima decisione allegati*, & in his terminis *Afflict.* & ibi *Vrsill. dec. 121.*

Quod verò attinet ad adiudicationem censuum, fuit maior difficultas, quia eorum adiudicatio fuit facta post adiudicationem domus per vnum circiter annum pro pretio scut. 200. & verbis claris cantat pro credito, & recuperatione dotis, & iurium dotalium, vt in Summario Cruciarij nu. 11. & tamen post adiudicationem domus vt supra factam pro scutis 207. Faustina ex dicta causa (vt dictum est) solùm remansit creditrix in scut. 73. ergo exequutio, & adiu-
9 dicatio dictorum censuum † videtur excessiua, & sic nulla vti facta pro maiori quantitate, quàm esset debita, iuxta supradicta.

Cui difficultati fuit dupliciter responsum in dicta decisione bon. me. Manzanedi, nempè primò, quòd domus prædicta non solùm erat grauata onere census valoris scut. 100. vt dictum est, sed imò dictum censum fuisse valoris scut. 150. quia tanti fuit æstimatus à Peritis per Iudicem electis, ideoque domum, attenta rei veritate, fuisse Faustinæ adiudicatam, aut adiudicari debuisse non pro scut. 207. Sed tantum pro scut. 157. & consequenter Faustinam post adiudicationem domus remansisse adhuc creditricem in scutis 123. & vlterius eandem fuisse creditricem in scut. 141. pro expensis cuiusdam litis agitatæ in Rotà coram bon. mem. Cardinali Seraphino inter eam, & Christophorum de Cruciarijs hæredem proprietarium, de quibus in Summario Angeli num. 8.

Sed hæc responsio non fuit visa Dominis tuta, quia prætensum augmentum crediti ratione ęstimationis valoris census super domo impositi scut. 150. cessat penitus, quia constat, quòd ille fuit impositus, & vẽditus ab initio pro solis scutis 100. in proprietate; vn-
10 dè quicquid sit, an, & † quomodo census redimibiles possint tertio pluris, aut minoris vendi, quàm ab initio sunt impositi, quæ fusè èxaminant *Gattier. pract. quæst. ciuil. q. 173. per tot. lib. 2. & Modern. Peruf. de censib. 2. par. c. 2. q. 2. art. 6. num. 17. cum seqq.* Tamèn census, de quo agitur, per Iudicem, aut per Peritos in casu nostro non potuit plus æstimari ad fauorem creditoris census, & in pręiudicium Cruciarij census debitoris, quàm fuit impositus ab initio; ex quo Cruciarius poterat, quando sibi placebat, prout hodie Faustina, censum luere, restituendo domino census solum scut. 100. pro quibus dumtaxat fuit impositus:
11 itaut omnis pactio, † aut ęstimatio in contrarium sit nulla ipso iure nihilq; operetur, vt sunt verba Bullæ Pij V. super Censibus, in vers. *postremò Census in futurum creandos, &c.* Prætensum autem creditum Faustinæ ratione èxpensarum non fuit petitum, nec aliter deductum in processu adiudicationis: quinimò de eo tèmpore non erat adhuc pro eo relaxatum mandatũ cum adiudicatio facta fuerit de mẽse Maij anni 1577. mandatum autem pro expensis fuit relaxatum de mense Augusti eiusdem anni; & ideo non potest de eo
12 haberi ratio ad excluden. excessum, cum † adiudicatio debeat fieri pro credito petito, & ex actis certo, & liquido, Iudiciq; noto, iuxta trad. per *Bald. in cons. 122. num. 1. lib. 3. Surd. cons. 225. num. 9. in fin. Rot. dec. 725. num. 1. & 2. par. 2. recent.* & tollitur prorsùs difficultas, quia licèt pro debito Testatoris deficientibus bo-
13 nis liberis potuisset † fieri exequutio contra Christophorum hæredem grauatum in bonis fideicommissi (qualia erant domus, & census) *l. Pater filium, in prin. ff. de legat. 3. d. filius familias, §. dixi et primero, ff. de leg. 1. iuncto text. in l. à Diuo Pio, §. in venditione, ff. de re iudic. Padil. l. vnum ex familia, §. si de falcidia, num. 7. ff.*
14 *de legat. 2.* maximè † ex causa dotis, *authores quæ*, cum ibi not. *C. comm. de legat.* & latè *Molin. de hispan. primog. lib. 1. c. 10. num. 4. & lib. 4. c. 6. & 7. per tot.* non tamen executio fieri potuit pro dd. expensis ex causa litis cum dicto hærede grauato; quia dèbitum èxpen-
15 sarum est † debitum hæredis, ex quo non litigabatur ad vtilitatem fideicommissi, sed ad priuatum hæredis commodum, videlicet, an vtilitas cuiusdam Casalis post mortem Testatoris pertineret ad Christophorũ hæredem proprietarium, aut ad Faustinam hęredem
16 vsufructuariam: hoc enim casu bona † fideicommissi non possunt irreuocabiliter alienari, sed tantum pro vita hæredis grauati, vt latè *Doctores in d. §. Dini*, & declarant *Modern. Brix. q. 542. num. 9.*

Secundò fuit in dicta decisione bo. me. Manzanedi responsum, quòd quamuis creditum Faustinę pro residuo dotis, & iurium dotalium, & tertij pluris dètẽpore adiudicationis dd. censuum non esset nisi in scutis 73. vt fuit sæpius dictum, & census fuerint adiudi-
17 cati pro scut. 200. non propterea adiudicatio † fuit excessiua, & nulla, imò subsistinetur: sed solummodò

Fau-

Fauſtina tenebatur illud plus reſtituere hæredibus proprietarijs, *l. fin. verſ. ſin autem minus*, & ibi *Bald. nu. 4. C. de iur. domin. impetran. Ruin. conſil. 160. num. 25. li. 2. & Afflict. dec. 218. num. 2.* quam reſponſionem hodie Domini fuerunt amplexi, quia nullitas ex † cauſa
18 excessus intrat, dumtaxat, quando ſit executio pro credito petito in maiori quantitate, quàm verè illud eſt, aut ex diuerſa cauſa ab ea, ex qua executio petita
19 fuit: ea ſcilicet ratione, quia † decretum latum ex falſa cauſa, etiam ſi pro parte ſit verum, ruit in totum, *l. cum verò, §. ſubuentum, ff. de fideic. lib. 1. §. hæc verba, ff. ne vis fiat ei, l. 3. §. puberi, ff. de Carbon. edict. Bald. in l. certi §. quoniam num. 8. verſ. 2. ſi Iudex, ff. ſi cert. pet. Capic. dec. 51. num. 2.* & in his terminis loquuntur, & intelligi debent iura, Doctores, & deciſiones in principio allegatæ; qui tamen non eſt caſus noſter, quia non fuit facta executio pro maiori credito, quàm verè
20 deberetur, † nec fuit in maiori quantitate petitum, nec ex alia cauſa, ſed pro dicto reſiduo dotis, Iurium dotalium, & tertij pluris, quòd ſufficit eſſet certum ex actis proceſſus executionis in dicta quãtitate ſcut. 73. *Ihæc ſententia, l. 1. C. de ſent. que ſin. cert. quant. Paul. de Caſtr. conſ. 91. lib. 1. Vant. de nullit. ex defect. ſent. nu. 104. verſ. præmiſſis tamen, Cornaz. dec. 2. num. 3. & 4.* quo caſu licèt adiudicetur res æſtimata in multò maiori valore, quàm ſit creditum, qui eſt caſus noſter,
21 adiudicatio † tenèt, quia ceſſat ratio falſitatis cauſæ, & creditor, cui fit adiudicatio, tenètur illud plus reſtituere, vt in *d. l. fin.* & notant communiter Doctores in *l. 1. & 2. C. ſi in cauſ. Iudic.* & ſic exponit *Dec. in l. cum amplius, verſ. ſecus eſt, de reg. Iur.* & clariùs *Magon. dec. Florent. 109. num. 6. cum ſeqq.* & alij plures per eum citati ibidem.

Neque obſtat, ſi dicatur, quòd dicti cenſus æſtimati in ſcut. 200. erant canones, & non cenſus, qui
22 propterea erãt valoris ſcut. circiter 500. & ideo† fuiſſe æſtimatos, & in ſolutum datos minùs dimidia iuſti pretij, quo caſu adiudicatio eſt nulla, aut reſcindenda in totum *Cagnol. in l. 2. num. 161. C. de reſcind. vend.* & ibidem *Pinell. num. 25.* & eſt communis ſententia, quam *Rota* ſequitur, vt in *deciſ. 648. num. 54. par. 1. recent.* & fuit in his terminis dictum in cauſa *Romana Syluæ 13. Iunij 1627. coram me*; quia hæc difficultas tollitur ex facto, cum non probetur, fuiſſe canones: quandoquidem licèt in teſtamento Fauſtinæ canones nuncupantur, vltra quòd fuit ibi hoc incidenter dictum, hæc vox, † canon, eſt promiſcua, itaut accipiatur tàm pro canone, aut penſione, quæ debentur ab
23 emphyteuta, quàm pro cenſu, *Roder. de ann. redd. lib. 1. q. 1. ſubnum. 1. verſ. quidam ſunt redditus emphyteotici, Clar. in §. emphyteuſis quæſt. 1. ver. contractus autem, Modern. Peruſ. de conſib. par. 1. cap. 1. queſt. 1. artic. 1. num. 13.* Vndè cum eſſe cenſum in hoc caſu ſit minus præiudicium imponentis, quàm ſi canon, aut pé-
24 ſio emphyteuſis eſſet, † cenſus præſumitur, & non emphyteuſis, *Bero. quæſt. 14. & Clar. vbi ſup. verſ. ſed pone*, & demum dum in contrarium nihil: quod reletum, probatur, perpenderat, quòd fuerint æſtimati, & adiudicati vti cenſus.

Et ità reſolutum vtraque parte ſæpius informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Retractus Mercurij 23. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Vicinus, vt fruatur prælatione in emptionè domus vicini vigore Conſtitut. Gregor. XIII. de Iure congrui, quatuor requiruntur. Primo, quod ſit vicinus verè. Secundo, quod offerat ſe ædificaturum intra certum tempus. Tertio, quod ædificium perficiendum non in priuatam habitantium commoditatẽ tendat, ſed in ornatum, & decus Vrbis. Quartò quod ex domo vicini, & retrahenda, poſſit conſici vnum ædificium.

SVMMARIVM.

1 *Vicinus ad hoc vt potiatur prælatione in emptione domus vicinæ vigore Bullæ iuris congrui, quatuor copulatiuè requiruntur.*
2 *Vicinitas, hæc vox denotat quamdam commixtionem & cohærentiam inter domum propriam vicini, & retrahendam.*
3 *Vicinus, vt fruatur prælatione in emptione domus vicini, requiritur, vt ſe ædificaturum intra certum tempus offerat.*
4 *Vicinus, ſi nolit ædificare, tunc ius prælationis competit Inquilino, etiam ſi ædificaturus non ſit.*
5 *Ornatus Vrbis, & publicum decus eſt potiſſimum ſcopum Bullæ Gregor. XIII. de iure congrui.*
Vrbium decens cultus, & ædificatio à iure communi præcipitur num. 5.
6 *Ornatus Vrbis, eſt fundamentum totius Bullæ iuris congrui, vt habetur in proœmio.*
7 *Conſtitutionis finis, & mens legislatoris deprehenditur ex proœmio.*
8 *Ornatus Vrbis eſt ratio finalis Conſtitut. Gregor. de iure congrui.*
9 *Magiſtri viarum Vrbis, in quorum loco ſint ſubrogati.*
10 *Ædificium faciendum à vicino ſi ſit in parte poſteriori, vel interiori domus, non intrat Bullæ iuris congrui.*
11 *Ornatus publicus, & decor vrbis conſiſtit in eleganti facie, & ſtructura de foris expoſita.*
12 *Bullæ iuris congrui vt habeat locum, requiritur, quod domus vicini retrahentis cum facie domus retrahenda connecti poſſit & num. 13.*
14 *Bullæ iuris congrui non loquitur de quocumq; vicino, ſed de eo, dumtaxat, qui ex propria & cohærenti domo, vnicam, & latiorem conſtruere poteſt.*
15 *Vicinus, qui retractum intentat, debet iam habere inchoatum ædificium in propria domo.*
Et illud congruè, & ſpeciosè abſoluere non poteſt, niſi & contiguam domum annectat num. 15. & nu. 27.
16 *Extenſio non dicitur, quando eadem eſt ratio.*
17 *Dictiones ſed, & cum, important diuerſitatem in facto, & identitatem in iure.*
19 *Vicini duo, vbi adſint, tunc Bullæ iuris congrui præfert illum, qui magis indiget.*
20 *Bullæ iuris congrui præſupponit, quod ædificium ſit inchoandum in propria domo, non autem ſolummodo infli-*

instituendum in domo retrahenda & num. 36.

31 *Bulla iuris congrui ab inquilino non expostulat ædificium, & ei etiam, si non sit ædificaturus concedit prælationem.*

32 *Vicinus ex propria, & cohærenti domo potest vnã, & elegantiorem construere ædificij faciem, quod secus est in inquilino, & ista est ratio cur Bulla non requirat ædificium ab inquilino & num. 23.*

34 *Bulla iuris congrui non curat de ædificio faciendo à vicino, si solum in domo retrahenda illud est facturus.*

35 *In statutis, & constitutionibus non solum attendi debet, quod ex cortice literæ desumitur, sed etiam, quod virtualiter ex verbis, & ratiocinatione ab expressis deducta inferri potest.*

36 *Bulla iuris congrui tota est fundata in æquitate, quæ publicam vtilitatem priuatis prætulit commodis.*

28 *Bulla iuris congrui cum sit correctoria iuris communis non admittit extensionem.*

29 *Bulla iuris congrui non habet locum, quando vicinus est ædificaturus in vico angusto, & peruio.*

30 *Bulla iuris congrui in congruentia quadam, & epicheia fundata est.*

31 *Bulla iuris congrui nullo modo facere videtur vicino ædificaturo ad solam pompam, & æmulationem.*

32 *Vicinus, quando dicatur velle ædificare ad æmulationem.*

33 *Bulla iuris congrui loquens de ædificio faciendo ad publicum ornatum, debet intelligi de ædificio congruo, & proportionato pro qualitate domus.*

Non autem de quacumque immoderata, & captiosa ædificatione num. 33. & num. 34. Vbi damnatur huiusmodi non consentanea ædificandi Luxuria.

35 *Ædificium nullum in Vrbe adeo eleganter constructum est, quin eius ornatus, ab operoso ingenio, & industria animosi Architecti augeri possit.*

37 *Consortium non inducitur ratione muri communis.*

38 *Filiæ fœminæ, extãtibus masculis, non succedunt in bonis paternis, si fratres sint parati illas dotare, & hoc secundum statut. Vrb.*

39 *Clausula constituti, tribuit facultatem possessionem propria auctoritate capiendi.*

DECISIO CCCXXXIX.

PErmanserunt Domini in decisis sub die 29. Ian. 1629. coram me, etiam quoad vicinitatem, scilicet illam non suffragari Domino Leoncello in præiudicium R. P. D. Grati Inquilini.

Quamuis enim ille sit vicinus, immò & contiguus, vt in alijs decisionibus firmatum fuit, & ex dispositione Bullæ fel. record. Greg. XIII. super iure congrui quæ est impressa in nouo Bullario inter Constitutiones illius Pontificis in ordine XXII, quoties vicinus habet requisita ibi præscripta, præferatur Inquilino,

1 vt in §. XI. Attamen † Domini censuerunt quatuor requiri copulatiuè, ad hoc, vt vicinus huiusmodi potiatur prælatione.

Primò quod sit vicinus verè, vt disponitur in §. 8. ibi, *teneatur perquirere à vicinis*, & §. 9. ibi, *si vicini prædicti*, & §. XI. ibi, *inter Inquilinum, & vicinos, &c.* Adeout quodammodò vnitus, & iunctus sit rei retrahendæ, quemadmodum etiam infert græca iuris istius appellatio, qua ius προτιμήσεως non autẽ προτιμίσεως

2 dicendum esse quibusdam placuit, † quæ vox denotat quandam commixtionem, & cohærentiam inter domum propriam vicini, & retrahendam, vt declarat *Tiraq. de retract. lignag. in præfat. num. 2.* & sequitur *Bard. de iure protimis. in princ. sub num. 2.*

3 Secundò, vt is vicinus possit, † & offerat se ædificaturum intra certum tempus, ita in §. 9. & §. XI. vbi discrimen constituitur inter Inquilinum, & vicinum, vt is si velit ædificare præferatur, & eo nolente, nulla

4 illius ratio habeatur, & ius † prælationis in emptione competat Inquilino, etiamsi ædificaturus non sit.

Tertiò, vt ædificium perficiendum non in priuatã habitantium solummodo commoditatem tendat, sed & in ornatum, ac publicum Vrbis decus, quem scopũ

5 sibi potissimum proposuit Greg. inhærendo † dispositioni iuris communis, qua hic decens Vrbium cultus, & ædificatio præcipitur, vt in *l. penul. l. 1. ff. de vign. iniunct. l. præses ff. de offic. præsid. l. 2. C. de ædif. priuat. l. præscriptio. C. de oper. publ.* & monuit etiam Aristoteles *lib. 6. politic. cap. vlt.* vt obseruat *Io. de Plat. in l. 2. num. 2. C. de ædific. & aliis rebus, & c. lib. 11.* Atque in

6 † hac ratione fundata est tota Gregoriana Constitutio, vt habetur in prohemio ibi, *quæ publicè vtilia, &*

7 *decora esse Vrbi, &c.* Ex quo † deprehenditur mens legislatoris, & finis constitutionis *l. fi. ff. de hæred. instit. Paris. cons. 21. num. 38. lib. 1. Cranet. cons. 192. num. 21. Surd. consil. 241. num. 17. Bard. de iure protimis. in princ. num. 7. Modern. Roman. discept. forens. cap. 947.*

8 *num. 13.* Et in terminis, quod † ornatus Vrbis sit ratio finalis huiusmodi Constitutionis tradunt *Bard. de iure protimis. in princ. num. 6. & 7. & §. 4. vers. & ex hoc ad fin. & §. 7. num. 2. vers. ratioq. Benedel. eodem tract. in rub. num. 14. Cabal. cons. cin. 162. num. 13. & seqq. lib. 1. Modern. Roman. discept. for. d. cap. 947. num. 13.* Quod idem etiam benè desumitur ex eadem Constitutione, dum ad exordinandarum ædificationum curam, & ad hoc, vt quæ ad Vrbis ornatum consentànea

9 sunt, gerantur, præposuit magistros viarum, † qui subrogati videntur loco illorum Magistratuum, quos plures Romana Respublica, & subinde Cæsares ad huiusmodi officium instituerunt, & viros viarum curandarum, Magistros vicorum Vrbis, Curatores viarum, regionumq. Vrbis, & publicorum operum, atq; ædiles nuncuparunt, vt ex Liuij, Suetonij, Taciti, Plutarchi, aliorumq. historicorum testimonijs comprobat *Panuin. de Ciuit. Roman. tit. de Magistr. Greg. Tholosan. in syntagm. iur. lib. 46. tit. 31. num. 8. & seqq.* quibus omnibus hoc vnum munus procurandi ornatum Vrbis demandatum erat, & sic ad propositum, dum idẽ Greg. XIII. Magistris viarum ædilitatis curam, & onus iniunxit, hinc arguitur enixa eiusdem voluntas circa ipsum Vrbis ornatum. Et propterea si ædificium

10 † faciendum à vicino est in parte posteriori, vel interiori domus, Bulla non suffragatur, vt consuluit Petrus Aldobrandinus in celebri illo consilio, & passim seruatur vt ipse asseruit, & tradunt *Modern. Roman. di-*

11 *scept. for. d. cap. 947. num. 12.* ornatus † enim hic publicus, & decor Vrbis consistit in eleganti facie, & structura de foris exposita, cui prospexit Gregorius dum contiguos appellauit istos vicinos, idest se tangentes,

12 seu Collaterales, adeout facies ædium vicini † retrahentis, cum facie domus retrahendæ connecti possit, perq. incorporationem aptè vnicum perfici ædificiũ, & eius facies obuia, & viatorum oculis exposita cõspectior euadere.

Quartò,

Quartò, vt ædificium cadat, & in parte retrahenda vt in §.9. ibi, *& ibi ædificaturos*, &c. & ibi *de ædificando ibi ad certam summam*, &c. atque ab hoc nec informātes pro D. Leoncello dissentiunt; Et cadat etiam in
13 parte ipsius vicini retrahentis, itaut † vicinus ædificando in propria, & in retrahenda domo possit ex vtriusque collatione, & incorporatione Ciuitati hoc præstare decus, quod in singulis domibus diuisis, & structura inæqualibus, non adesset, vt in terminis Bullæ Sixti IV. dixit *Bardus de iure protimis. §.3 num.2. & §.4. vers. Unde lex*, ibi, *innulla tamen, &c.* & idem sensit *Aldobrand. in præalleg. cons. vers. quinimmo*, vbi tradit Constitutionem non loqui de quocunque vicino,
14 sed † de eo dumtaxat, qui ex propria, & cohærenti domo, vnicam, & latiorem construere possit, & sic præsupponit Aldobrandinus, quod ædificium cadat etiam in domo retrahentis; Et idem videntur inferre verba Bullæ in §.9. ibi, *si quis domum, solumue habens ibi ædificare voluerit*, quod verbum, *ibi*, ad oculum demonstrat ædificium futurum in parte propria retrahentis, & clarius *eodem §.6.* ibi. *Et nihilominus ædificiū ipsum insigne futurum sit, eiq. perficiendo aliqua domus etiam à Domino habitata, &c.* Ex quibus deprehenditur,
15 quod Papa intellexit vt vicinus, † qui retractum intentat, iam inchoauerit ædificium in proprio, sed illud congruè, & speciosè absoluere non possit, nisi & contiguam domum annectat.

Et quamuis in hoc §.6. Bulla loquatur in venditione coacta, attamen, & idem videtur dispositum in §. 8. vbi de spontanea venditione sermo habetur, tum
16 † quia eadem ratio id suadet, nec diuersa assignari potest, & sic idem videtur dispositum per comprehensionem, non autem extensionem *Bald. in l. data opera num.11. C. qui accus. non poss. Castren. cons. 83. num.2. lib.2. & cons.251. num.3. lib.1. Menoch. cons.133. num.5. Surd. cons.25. num.39.* & in his terminis bene *Caball. d. cons.162. num.21. & seqq. lib.1.*

Tum, & quia Bulla in §. 8. vbi loquitur de venditione spontanea vtitur dictionibus, † *sed & cum*, quæ
17 important diuersitatem in facto, & identitatem in iure *Bart. in l. hoc amplius ff. de damn. infect. Iaf. in l. clam possidere §. qui ad nundinas num.9. ff. de acq. poss. Boer. dec.151. num.20.* Tum etiam quia, & in §.12. vbi Bulla loquitur de vtraque venditione, tam coacta, quàm
18 spontanea, † decernit, opus esse, quod ædificium faciendum sit in domo retrahentis, ibi, *vicini fuerint, quorum ædificijs vendenda res opportuna existat.*, tunc enim opportuna est domus retrahenda ædificio, sit, quando structura iam inchoata, absolui nequit, non potest, nisi facta incorporatione domus cohærentis
19 retrahendæ; quod † & suadetur ex eo quia inter duos vicinos Bulla præfert eum, qui magis domo retrahenda indiget, & sic ad prælationem considerat indigentiam pro ædificijs cœptis in proprio, vel presup-
20 ponit † ædificium esse inchoandum in re propria, non autem solummodo, instituendum in domo retrahenda.

Verùm, & hoc planius conuincitur ex §. xi. vbi Bulla, quæ ita anxiè ædificium exigit, & toties Vrbis ornatum inculcat, tamen ab Inquilino, qui solummodo
21 † ius habet temporale habitationis, nullum exposcit ædificium, & ei etiam si ædificaturus non sit, con-
22 cedit prælationem, in quo certè nulla alia † ratio discriminis assignari potest, cur scilicet Bulla exposcit ædificium à vicino, qui ius habet reale, & perpetuum, non autem ab Inquilino, nisi quia vicinus & ex propria, & ex cohærenti domo retrahenda, potest vnam, & elegantiorem construere ædificij faciem, in
23 Inquilino autem, † cum non possit ædificare nisi in domo, quam inhabitat, & prætendit retrahere, Bulla neglexit huiusmodi ædificium, & hinc infertur quod
24 eadem Bulla, nec etiam curaret † ædificium faciendū à vicino, si solum in domo retrahenda illud esset futurum, in Statutis autem, & Constitutionibus attendi
25 debet nedum † quod ex litteræ cortice desumitur, sed etiam quod virtualiter ex verbis, vel ratiocinatione ab expressis deducta inferri potest *Bart. in l. si fideiussor §. meminisse ff. deleg.1. Cravet. cons.149. nu.11. Gabr. cons.15. num.35. li.1. Surd. cons.215. num.26. cum alijs.* Ratio autem cur requiratur, vt ædificium inchoandum sit in propria domo vicini, tota fundata est in æ-
26 quitate, quæ publicam † vtilitatem priuatis prætulit commodis, & proindè dum vicinus inchoauit ædificium, quod in publicum ornatum comparatum est, neque illud perfectè potest absoluere, tunc Bulla in-
27 dulget, † vt alius vicinus cogatur vendere, vel si sponte vendat, debeat præferre ædificaturum ad ornatum Vrbis, vndè durum esset, & incongruum hoc ius congrui, si is, qui nihil potest ædificare in propria domo, præferatur ex eo solum, quod in parte retrahenda offerat se ædificaturum, & hoc admisso, sequeretur etiam quod quilibet extraneus si offerret ædificium ad publicum decus se facturum, deberet præferri in emptione cuiuscunque domus etiam in præiudicium Inquilini, quo nihil esset absurdius, & tamen hæc Bul-
28 la † cum sit correctoria iuris communis, nempè *l. dudum C. de contraben. empt.* non admittit extensionem, vt scribunt *Luc. de Pen. in l. Curiales C. de prædijs Curial. lib.10.* vbi hoc ius protimiseos nimiæ asperitatis nota arguit, & *Dec. cons.222. num.1. Cassir. cons.249. num.1. lib.2. Corn. cons.166. num.8. & seqq. lib.2. Taris. consil. 82. num.4. & seq. lib.3. Tiraq. de retract. in præfat. num. 60. Menoch. cons.666. nu.3. & seqq. Rend. l. 6. iure protimis. in rubr. nu.27. Rota coram Reuerendis. Domeo Decano dec.2. num.3.*

Hæc applicando ad casum præsentem, intelligimus in D. Leoncello concurrere quidem primum, & secundum requisitum, deficere autem tertium, & quartum.

Tertium deficit, quia ædificium, quod proponit se
29 factutum, est † in vido angulo, & in peruio, neque confert ad publicum Vrbis nitorem, & prospectum.

Quartum etiam, quia licet in delineatione, siue typo exhibito appareat, quod ipse D. Leoncellus parietem domus possit extollere, fenestras ampliare, & parietem culmen coronide obducere, attamen, cum vt. diximus, hæc Bulla
30 † sit fundata in congruentia quadam, & epicheia, debet intelligi de ornatu, & decore congruo, & proportionato, & certè cum ista domus de qua agitur, pro sua dignitate æquè ornata sit, decus istud pollicitum, videtur potius ad solam pompā
31 & ad æmulationem propositum, cui † Bullam nullo modo fauere voluisse dicendum est ex traditis per *Menoch. de arbitr. Iud. cas.156. num.3. & seqq. Cephal. de seruit. vrban. prædiorum cap.39. Hond. cons.80. num. 7. lib.1. Buisat. cons.57. num.14. & seqq.* & in terminis retractus *Rota dec.475. num.9. par.1. diuers.* & alijs in causis relatis per *Modern. Rom. disc. forens. c.745.*

num.

n.32.& seqq.suspicioq. æmulationis indè deducitur,
32 quod hęc domus non ità latum habet situ, † vt tã elegantem, ac sumptuosũ admittat ornatũ, siq. ornamẽtũ propositũ perficeretur, plus esset in impensa, quam in fructu, vndè emèrgit animus æmulandi ad *l. qui fluminibus §. fi. ff. de seruit. vrban. prædiorũ Alex. cons. 174. n. 4. ad fi. li. 2. Capb. cons. 130. n. 15. Bursat. d. cons. 57. n. 17. Honded. d. cons. 80. n. 8. & dicti Modern. Roman. discept. for. præalleg. c. 745. n. 39.* Et Bulla dum loquitur
33 de ædificio † faciendo ad publicum ornatum debet intelligi de ædificio, & ornatu congruo, & proportionato pro qualitate dòmus, non autem de quacunque immoderata, aut captiosa ædificatione, quam prohibuit *l. C. in l. ex damni ff. de damn. infect. & in l. 1. C. de*
34 *ædific. priuat.* vbi huiusmodi non consentanea † ędificandi luxuria damnatur, & Gratianus in *can. pulchra 86. distin. Luc. de Pen. in l. 2. n. 10. C. de prædijs, & omnibus, &c. li. 11.* & notat *Brisson. select. antiquit. li. 1. c. 1.* & benè confert doctrina *Alciat. in l. ędificia §. perfecisse ff. de verb. signif.* alioquin daretur processus in in-
35 finitum, cum nullum in Vrbe † Palatium adeò eleganter constructum sit, quin eius ornatus aboperoso ingenio, & industria animosi architecti, vt inquit Imperator in *l. in his ad fin. C. de prędijs, & omnibus reb. nauicul. lib. 11.* augeri possit.

Sed esto citra veri præiudicium, quod domus, quã D. Leoncellus vellet retrahere admitteret nouum opus, certum est quod ipse, in mansiunculis, & Ta-
36 berna, quam subtus habet, nihil prorsus potest addere, & † totum ędificium fieret in domo retrahenda, quod non sufficit, vt supra ostensum fuit.

Quo verò ad consortium, in quo, & modo per memoriale insistebat Dominus Leoncellus, neque illud
37 Domini putarunt suffragari, nec ratione muri communis, † qui non inducit consortium, ad hunc effectum respectu domus, vt in decisionibus iam fuit firmatum, & præcisè in his terminis vltra allegatos in alijs decisionibus resoluit *Raudens. var. ref. c. 13. n. 6. & seqq.* Nec ratione cessionis Isabellæ, & legitimæ eidem debitæ, quoniã hæc domus nec paterna fuit Isabellæ, sed prouenit ex donatione Patrui, cum pacto vt solum spectaret ad masculos, vt in instrumento sub die 22. Nouembris 1594. per acta Buratti, & quatenus fuisset paterna, nullum ius Isabellæ competeret
38 extantibus † fratribus, secundum dispositionem statuti Vrbis, cum enim prædicti fratres nèdum fuerint parati dotare Isabellam, sed verè iam in quantitate dotauerint, bona effecta fuerunt libera eorundẽ fratrum, sororiq. solum competebat actio ad dotem pro adimplemento modi, vt per *Gabr. cons. 5. n. 10. li. 1. in princ. & cons. 139. n. 1. & seqq. li. 2.* vbi refert dictum consilium quintum à Rota fuisse approbatum, nempè coràm Cotta *dec. 538.* & plenius coram bo. mèm. Card. Blanchetto *dec. 540. par. 1. diuers.*

Neque ex subsequutis desumi potest Isabellam fuisse consortem in Dominio istius domus, quia si apprahendit possessionem, id factum est non iure condominij, quia nullum dominium habebat, sed solum ob quandam hypothecam pro annua pensione scutorum 100. ex locationibus istius domus percipienda, & apprehensio possessionis facta est in vim clausulæ constituti appositæ in instrumento assignationis di-
39 ctæ annuæ pensionis, quæ † clausula constituti tribuebat facultatem capiendi possessionem propria auctoritate *Bart. in repet. l. creditores nn. 18. & 19. C. de pignor. Rota in Reatina iuris redimẽdi 17. Martij 1624. coràm me.*

Et ita discusso diligenter articulo, per omnes Dominos conclusum fuit standum esse in decisis etiam quoad vicinitatem, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Ciuitatis Castelli supplementi Legitimæ. Mercurij 23. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Fideicommissario agenti ad immissionem bonorum fideicommisso subiectorum quid obstet & quãdo eidem non possit denegari immissio. Clausula, sine præiudicio vtriusque partis, ndecreto appositæ, cuius sit conditionis, & virtutis.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario agenti ad immissionem semper obstat exceptio detractionum, quæ prius sunt faciendæ, nè ipse capiat quod à testatore vinculari non potuit & num. 2.*
3 *Fideicommissario non potest denegari immissio ratione detractionum, quando non adest legitimus contradictor.*
4 *Filius est legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario, donec sequatur liquidatio legitimæ.*
5 *In fideicommissarium transeunt omnia iura actiuè, & passiuè.*
6 *Vsusfructus in causam legitimę potest relinqui filio.*
7 *Fideicommissario non potest impediri immissio per nõ entem.*
8 *Sententia probat factum, ita se habere, & potest allegari etiam contra tertium.*
9 *Filius ratione suæ legitimæ, est legitimus cõtradictor*
10 *Vsufructuario mortuo cessat Vsusfructus, & naturalis possessio cum ciuili remanet consolidata.*
11 *Iustè possidet, qui auctore Pratore possidet.*
12 *Clausula sine præiudicio iurium vtriusque partis est conditionalis, & num. 13.*
14 *Possessio capta cum clausula sine præiudicio iurium, &c. si non appareat alium non habere potiora iura, non est reuocanda.*
15 *Possidens, cum clausula sine prędicio iurium non potest se fundare in ea possessione, quia perinde est, ac non possideret propter iura reseruata.*
16 *Clausula, sine prędicio, intelligitur de alio præiudicio, quam expresso.*
17 *Verba per modum prouisionis in decreto præmissa nõ tribuunt ius irreuocabile.*
18 *Hæredi venienti ex persona propria non nocet illud quod cum suis antecessoribus fuit factum.*
19 *Substitutus hęres subrogatur in locum hæredis nedũ respectu iurium, sed etiam instantię.*
20 *Possessio spatio decem annorum solet haberi pro derelicta.*

DECISIO CCCXL.

CEnsuerunt Domini Reuerendiss. D. Francisco dandam èsse immissionem in possessionem bonorum Angelæ vigore primogenituræ ab ea institutæ: quia probat omnia necessaria ad illius effectum; nempè fideicommissum extare, casum èuenisse ad eius fauorem: quia superstes est ex primogenitis vo-

catis, & habilis, & bona petita fuisse in bonis Angelæ fideicommittentis, quibus concurrentibus immissio non est deneganda in iudicio adipiscendæ, prout iam dictum, & comprobatum fuit in decisione x. Decembr. 1625. in hac causa facta.

1 Non obstat, quòd agenti ad immissionem †ex fideicommisso semper obstet exceptio detractionum, quæ prius sunt faciendæ, ne fideicomissarius capiat quòd à testatore vinculari non potuit, & sic incertum, & illiquidum ante detractiones, quòd †de iure exequibile non est *Decian. conf.* 85. *num.* 1. *lib.* 2. *Rimin. iun. conf.* 91. *num.* 25. *lib.* 1. *Surd. conf.* 423. *in fin. lib.* 3. *Rotain Forolivien. fideicommissi* 9. *Maij* 1611. *coram Illustriß. Card. Pamphilio*, vt propterea donec non sit liquidata legitima Iulij senioris non sit agendũ de immissione.

Quia cum fideicommissarius hodie agat contra D. Iulium, qui non est hæres Angelę, nec titulum habeat, nec possideat, merito tanquam non legitimus
2 contradictor † non potest impedire immissionem petitam per fideicommissarium etiam quòd se opponat pro supplemento legitimæ, vel pro tota consequenda *Bart. in l.* 2. *num.* C. *quando & quib. quart. pars deb. lib.* 10. *Menoch. de Adipis. remed.* 4. *num.* 643. *Gabr. de legit. concl.* 4. *num.* 4. *Graff. in §. legitima quæst.* 16. Cum alijs allegatis in prima decisione causę, quibus accedunt, *Ruin. conf.* 51. *num.* 6. *lib.* 4. *Curt. iun. conf.* 21. *nu.* 10. *& alij allegati per Modern. de legitimo contr. quæst.* 13. *art.* 1. *num.* 9. *& alios de legitima lib.* 5. *titul.* 3. *quæst.* 11. *num.* 15. quæ verò allegantur in contrarium benè procedunt, quando filius est hæres, & possidet, & excipit contra fideicommissarium non autem quãdo prædictis caret, & agit ad excludendum hæredẽ fideicommissarium, nec ad euitandum Bart. doctrinam videtur referre, quod primogenitus & seù fideicommissarius agens pro immissione non sit hęres scriptus, sicuti erat Ioannes, vt propterea reus conuentus habens† causam à filio, cui debetur legitima, sem-
4 per sit legitimus contradictor ad impediendam immissionem, donec sequatur liquidatio *Rot. decis.* 166. *num.* 3. *coram Papa Gregorio XV. Decian. conf.* 85. *num.* 2. *vol.* 2. *Surd. conf.* 423. *num.* 43. Cum alijs allegatis: quia prædicti hanc distinctionem non faciunt; sed loquuntur in hærede grauato, qui non tenetur nec verbo, nec rè facere restitutionem ante detractiones, & fideicommissarius, cui non est facta restitutio rè, vel saltem verbo non possit agere ad immissionem; sed Iulius senior non grauatus, cum non fuerit hæres, vt infra subijcietur; sed Ioannes; ideò Reuer. D. Franciscus in quem ratione verbalis restitutionis factæ Ioã-
5 ni primo fideicommissario, & litis contestatæ † transierunt iura fideicommissaria actiua, & passiua, agit ad immissionem; cum non egeat verbali restitutione D. Iulij, in quem iura fideicommissaria non transierunt, *Surd. consil.* 92. *num.* 10. *& 359. num.* 46. *& seqq.*

Tota igitur difficultas restringitur ad qualitates, nempè an Iulius senior fuerit hæres Angelæ Matris suæ; secundo an adhuc titulus ex legitima subsistat; Tertiò & vltimo, an D. Iulius iunior iustè possideat bona, quę nũc prætendũtur subiacere petitę immissioni.

Quantum ad primam, clarũ est, quòd ex filijs Angelæ Ioannes fuit hęres in proprietate; Iulius verò, & Vincentius in vsufructu, quitestamentum matris acceptarunt, & possessionem bonorum vsufructui, suppositorum coeperunt, vt firmatum fuit 15. Maij 1618. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.

Quo verò ad secundam respectu tituli legitimę, hodie pœnitus cessat; quia per consumptionem illius ex formali vsufructu per Angelam Vincentio, & Iulio re-
6 licto, & † qui in causam legitimæ potuerit relinqui, iã fuit firmatum coram bon. me. *Patriarcha Manzanedo* 11. *Martij* 1618. *& prius coram Card. Seraphino decis.* 1365. *num.* 7. *& coram S. mem. Gregorio XV. dec.* 186. tanquam de non ente D. Iulius ad impediendam im-
7 missionem † se iuare non potest, *l. eius, qui in Prouincia ff. si cert. petat. Cald. iul. non omnium num.* 1. *in fine C. de testam. cum alijs per Surd. dec.* 317. *num.* 6.

Neq; dubitari potest de perfecta cõsumptione per vsufructum sequuta, ex quo Angela decessit de Anno 1573. Vincentius verò, & Iulius precęperunt vsumfructuũ respectiuè ex rèdietate bonorum hæreditariorum, & Iulius obijt de Anno 1600. & sic per 27. annos possedit; vndè iuris præsumptione intrat satisfactio, & consumptio, cũ fructus in 20. annis soleant æquare sortem, & sic non tertiã aut mediã habuissent portionẽ hæreditarię substantiæ, sed integrã; præterea quod magis est huiusmodi liquidatio facta reperitur in sententia Patriarchæ Manzanedi, declarando legitimã Iulij ascendere ad sextã partẽ hæreditatis, videlicet in pecunia scuta 8161. & stabilia non probãtur excedere scuta 3500. & sic scuta 11661. & de vsufructo fuisse percepta scuta 31725. quæ superabundant metam legitimæ.

Et responsio, quę datur ad euitandã hanc iudicialẽ liquidationẽ non tollit obiectũ, nã & si in eadẽ sentẽtia legatur clausula, ibi, & hęc oĩa sine præiudicio iuriũ, & pretensionũ quas habent cõtra se vicissim Ioãnes, & Iulius, quasi liquidatio non fuerit determinata sed supposita pro terminandis quæstionibus intèr Luciũ ex vna, & Io. & Iuliũ ex altera; attamen sententia
8 sẽper probat factũ, ita se habere circa sextã, & valorẽ & liquidationẽ perceptorũ ex vsufructu, † quod cum possit allegari contra tertiũ *Ceuar. pract. q. c.* 20. *in fine Crau. conf.* 54. *n.* 11. *Surd. conf.* 537. *n.* 18. *Rot. dec.* 302. *cum ibi adden. nu.* 10. *coram Papa Gregorio XV.* quanto magis contrà in eodem actu liquidationis præsentes poterit opponi, prout fuerunt Iulius, & Ioannes.

Supereſt vltima difficultas, an D. Iulius siuè ex sua, siuè ex Clementis Patris, aut Iulij senioris persona iustè possideat, vt indè firmari possit nos versari in limitatione doctrinę *Bart. in eadem l.* 2. *quando, & quibus quarta pars li.* 10. scilicet iustè †possidentem esse legiti-
9 mum contradictorẽ *Menoc. de Adipis. remed.* 4. *n.* 643. *Zuchard. in l. finali n.* 430. *C. de edict. Dicti Adr. toll. Rota in impressis apud Modern. de legitima dec.* 6. *nn.* 4.

De possessione igitur Iulij senioris, si D. Iulius iunior in ea se fundat, visum fuit non esse habendã rationẽ dũ ille nunquam possedit bona materna, nisi vti vsufructuarius vna cũ Vincentio fratre, hęredes verò proprietarij instituti fuerunt filij respectiuè primogeniti prædicti Vincentij; vndè statim Iulio seniore
10 mortuo † cessauit vsusfructus, & naturalis possessio cũ ciuili remansit cõsolidata, §. *primo Instit. quib. mod. vsusfr. fin. Menoch. consil.* 139. *num.* 15. *Honded. conf.* 18. *num.* 73. *lib.* 2. *Eug. consil.* 65. *num.* 5.

Rectius Ergo põt se fundare in possessione Clementis filij Iulij, & Patris ipsius D. Iulij iunioris, quia cum auctore prętore p Thesaurariũ generalẽ Camerę Apo-
11 stolicæ inter partes Iudicẽ data fuerit; iustã † potuit

pre-

prebere causã possidendi, *l. iustè possidet ff. de acquir. possess. Moed. dec. 4. de restit. spol.* cæterũ quia nõ simpliciter fuit per Thesaurariũ concessum mandatum de immittendo Clementi in quarta parte bonorum maternorum; sed cum clausula præseruatiua fine præiudicio iurium vtriusque partis, tàm in petitorio, quã in possessorio; neque ex ista possessione potest D. Iulius in ipsi ad probandum iustum titulum, & constituẽ
12 dum, se legitimum contradictorem, † cum illa remaneat conditionalis, & operetur, vt immissus non habeatur pro possessore ad præiudicium hæredis de iure suo probantis, *Put. dec. 32. li. 2. Surd. dec. 333. n. 10. Peregr. de fideicommiss. art. 47. nu. 29. & art. 48. nu. 36. Rot. dec. 320. p. 1 diuers. & in Maceraten. hereditatis 13. Iunij 1588. Coram Card. Pamphilio seniore*, & per hanc rationem danti de præiudicio suo contra taliter im-
13 missum † non impediri viam executiuam tenuit Rota *in Tarusina feudi 21. Aprilis 1627. coram Illustrissimo Card. Virile.*

Non obstat, quòd reseruatio non sit conditionalis, & suspensiua sed resolutiua, † quæ interim dum
14 non probatur alium habere potiora iura non sit reuocanda, *Peregr. art. 47. num. 29. Honded. consil. 86. num. 44. lib. 2. Seraph. dec. 877. num. 2. & dec. 446. nu. 3. coram Card. Camalerio.*

15 Quia, & si interim non reuocetur; attamen † quia determinatè non fuit quæsita possessio possidenti cum tali pèrseruatione *per l. qui absenti §. primo ff. de acquir. possess. Put. d. dec. 32.* non potest possidens releuari, & fundare se in possessione, sed concedere debet ac si non esset possidens propter iura perseruata tàm in possessorio, quam in petitorio.

16 Et eo minus releuat, † quòd clausula perseruet nõ expressa in mandato, quæ plura poterant considerari, & concurrere, non autem iura legitimæ expressa *iux ta consil. Oldrad. 330. in fine cum alijs per Hond. consil. 86. num. 47. lib. 2.*

Quia decisio prima huius causæ respondit, quòd clausula non est consecutiua ad decretum; sed illud præcedit, ibi, ex tunc D. sine præiudicio &c. decreuit itaut non possint separari præiudicia assignationis à præiudicijs liquidationis; maximè quia præmitun-
17 tur verba per modum prouisionis, † quæ non tribuunt ius irreuocabile, sed pro tempore, quo non reuocatur decretum *Rebuff. de sent. prouis. in præfat. num. 35.*

Nec vim facit, quòd clausula apposita fuerit fauorè Ioannis non autem Reuerendiss. Francisci, † cui propterea vti ex persona propria venienti deseruire non
18 debet, *Peregr. de fideicomm. art. 23. n. 77. & 78.* quia hęc perseruatio tamquam facta fauore hęredis lite pendente, & super iure ad alios transitorio respectu gra-
19 uaminis semper prodest substitutis † qui subrogantur in locum hæredis, nedum respectu iurium sed etiam instantiæ *Peregr. art. 20. num. 10. & 53. num. 25.*

Dèmum non obstat, quòd D. Iulius possideat bona de quibus agitur nedum ex vi mandati de immittendo Clementi eius Patri concesso; sed ex consensu postea diuisioni præstito; dum per Peritos fuerunt factæ quatuor partes, quarum vna fuit assignata Clementi pro sua legitima, quo casu dicebatur fuisse recessum à prædicta reseruatione, maximè spatio 15. annorum,
20 quo Iulius possidet, cum minori † tempore scilicet decem Annorum possessio soleat haberi pro derelicta *Put. dec. 21. & 28. vt lit. pend. Menoch. post alios pra-*
ssum. 66. num. 4. lib. 6.

Quia quoad lapsum decem Annorum semper fuit contradicta hęc possessio, & quoad recessum à perseuratione decisio prima causę respondet, quod cum diuisiones factæ fuerint in executionem decreti Thesaurarij non plus præiudicij inferre possunt, quàm quod in ipso decreto contineatur, ne sequatur actus contrarius acceptationis, & renunciationis in eadem executione.

Quare cum D. Iulius neque sit hęres, neque titulũ habeat ex legitima tanquam consumpta, nec possideat ex persona Iulij Avi, nec Clementis Patris, aut ex propria; merito dicinon potest legitimus contradictor ad impediendam fideicommissarij Immissionẽ.

Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Pistorien. Archidiaconatus. Lunæ 28. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Instrumentum, quibus concurrentibus dicitur authẽticum. Instrumentum antiquum supra centum annos non eget alia recognitione, & qualiter ista antiquitas probetur.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum dicitur authenticum, quando continet diem, mensem, annum, testes, clausulam, actum, & alia necessaria.*

2 *Notarius, ex quibus verbis appareat leuasse sumptũ à suo originali, iam perfecto, & publicato.*

3 *Instrumentum antiquum supra centum annos non eget alia recognitione.*

4 *Ad scripturę antiquitatem recognoscendam Rota cõtentatur oculari inspectione.*

5 *Adminicula sola sufficiunt, vt scripturę fides sit præstanda ad effectum sufficientis recognitionis.*

6 *Loci Originis enunciatiua non tollit quin aliquis potuerit ciuitatem in alia ciuitate contrahere.*

7 *Laycorum statuta non possunt aliquid contra ecclesiasticos ex defectu iurisdictionis.*

DECISIO CCCXLI.

CEnsuerunt Domini standum esse in iam resolutis 15. Ianuarij 1629. quia hæsitatio, quæ erat apud aliquos ex Dominis super existentia donationis, ad quam tota causa hodie restringebatur, per productionem instrumenti authentici cessat, nam scriptura †
1 huius donationis continet diem, mensem, annum testes, clausulam, actum, & alia, quæ desiderantur per *Glo. in l. generali C. de tabel. l. x. spect. de instr. edit. ì prin. Abb. in c. p. n. 3. & ibidem Imola n. 2. Fel. n. 2. de fid. instr. Bart. in l. si quis ex argentarijs §. si initum n. 61. ff. de eden.* nec dubitari potest de rogitu, & seu publicatione inter partes: quia subscriptio eiusdẽ Notarij Dicit Nerus Honustij de Prato testatur sic, vt præmittitur, & hoc præsens publicum instrumentum manu alterius scriptum confeci, & in hanc publicam formam redegi, signoq. & nomine meis solitis signaui, ex quibus verbis patet
2 leuasse hoc † secundũ à sua matrice iã perfectũ, & publicatũ, & quodlibet leuatũ dicitur originale. *Bart. in Aut. si quis in aliquo n. 3. C. de eden. vbi Dec. n. 15. Couar. pract. q. c. 19. n. 3. Caputaq. dec. 170. par. 1 & 351. par. sec. Rota decis. pri. de fid. instrum. in nou. & in Mediol. decimarum 23. Ianuarij, 1612. coram me.*

Non obstat, quod prædictum instrumentum non fuerit recognitum: quia cum habeat datam de anno
3 1476. & sic versemur in tempore supra † centum annos, nō est de iure necessaria alia recognitio *Put. dec. p. de fid. instr. & 146. lib. 1. in correct. Caputaq. dec. 5. p. 3. & dec. 27. nn. seq. & 693. n. 7. p. 2. recent. & Rota* con-
4 tentatur † oculari inspectione ad agnoscendam scripturæ antiquitatem, prout in alia *Mediol. decimarum 27. Ianuarij, 1617. coram me* fuit dictum, & hanc pariter oculis Dominorum subiecimus, dum causa disputa-
5 batur, & vlterius concurrunt plura † adminicula ponderata in prima decisione, quæ sola sufficerent, vt scripturæ fides esset præstanda ad effectum sufficientis recognitionis.

Non obstat, quod iste Notarius sit de terra, & seù oppido Prati, & sic forensis in Ciuitate Pistorien, qui propterea ex statutis eiusdem Ciuitatis prohibetur rogare donationes, & alia Instrumenta sub pœna nullitatis.

6 Quia enunciatiua loci Originis non tollit † quin idem Notarius potuerit ciuilitatem in alia Ciuitate cōtrahere, vt in terminis Ciuilitatis fuit firmatum *in Romana ceusum mill. 28. Ianuarij 1628. Coram Illustrissimo Cardinale Virile*, vltra quod statutum Ciuitatis
7 Pistorij defectu potestatis cum sit † laicorum, non potest aliquid determinare contra Ecclesiasticos, vt plènissimè firmat *Surd. consil. 2. num. 14. & 34. & consil. 301. num. 12. & seqnen. Et ita &c.*

REVEREND. P. D. DVNOZETTO.

Anconitana Legitimæ Lunæ 28. Ianuarij 1630.

ARGVMENTVM.

Pater, si hæredem instituat filium, cum expressione, quod non possit detrahere suam legitimam, modo si filius acceptat testamentum paternum cum omnibus suis qualitatibus, an per hoc videatur renunciasse legitimæ.

SVMMARIVM.

1 *Legitima cum sit debita de iure naturæ, non potest prohiberi.*
2 *Filius in legitima sibi non præiudicat approbando in genere, quid fecit pater.*
3 *Onus impositum super legitima est personale, & sic non egreditur personam.*
4 *Grauamen iunctum legitimæ reijcitur ab ea, ipso iure ministerio legis.*
5 *Filius nunquam reclamans, nec prohibitioni detractionis legitimæ factæ per patrem contradicens, an censeatur illi tacitè renunciasse.*
6 *Remissio legis, vbi adest tunc non est necessaria prohibitio hominis.*
7 *Testamentum acceptasse cum omnibus suis qualitatibus, quando quis dicatur.*
8 *Renunciatio proprij iuris non præsumitur, nisi de necessitate inferatur.*
9 *Filius, vt sibi præiudicet in legitima non sufficit acceptatio testamenti paterni prohibentis illius detractionem, sed requiritur specifica ipsius legitimæ renunciatio.*
10 *Filius potest grauari in legitima, quando ei plus legitima fuit relictum.*
11 *Pater, quando possit grauare filium in legitima.*
12 *Pater, si hæredem instituat filium prohibendo ei, ne possit detrahere legitimam, & cum præcepto de obseruando inuiolabiliter suam voluntatem sub pœna priuationis hereditatis.*
An si filius contrauenerit censeatur solum in legitima institutus num. 12.
13 *Clausula, omni meliori modo, apposita in testamento includit omnem modum, quo actus melius subsistat.*
14 *Conditio in fraudem legis apposita in totum corruit.*
15 *Testatoris præceptum circa priuationē à tota hereditate, non æquipollet illi, per quod filius conseruatur legitimam.*
16 *Clausula, omni meliori modo, apposita in fine testamenti, nihil plus operatur, quam sit dispositum.*

DECISIO. CCCXLII.

DOmini persistendo in decisis sub die 15. Ianuarij 1629. iterum responderunt, Comiti Alexandro ex persona Vgonis Patris deberi legitimam, & fructus illius in bonis Hieronymi Aui non obstāte, quod illa fuerit per eundem Hieronymum expressè in Testamento prohibita, & quod Vgo filius hæreditatem illius simpliciter adiuerit; Moti eo precipuo fundā-
1 mento, quia legitima vti debita † de iure naturæ non potuit per Hieronymum prohiberi, nec aditio hæreditatis simpliciter facta ab Vgone impedit, quò minus † ipse potuerit ius illam petendi in Alexandrum
2 hæredem transmittere *ex doct. Berret. Merlin. & Pereg. in alia dec. citat. & est conclusio passim recepta à Rota, vt apud Greg. XV. dec. 489. nu. 21. & inter recent. dec. 200. nu. 4. & 5. dec. 449. nu. 3. & 4. dec. 606. num. 4. 5. & 6. dec. 653. num. 9. par. 1. & alia sæpe.*

Non obstat, quod licet Ius petendi legitimam fuerit transmissum in Alexandrum hæredem, non tamen censetur in eum translatum Ius remouendi onus su-
3 per dicta legitima impositum, † cum illud sit personale, nec egrediatur personam Vgonis, *ex relat. per Surd. cons. 570. n. 4. vol. 4. Soc. sen. cons. 116. nu. 19. vers. vnde Stat. Rotan. cons. 98. nu. 29. vers. vlterius lib. 2. Gratian. discept. Forens. c. 982. nu. 11. & seqq. cum alijs allegatis.*

Nam vltra, quod pro contraria opinione scripserunt *Surd. in l. quoniam in prioribus, ampliat. 10. num. 1. vsq; ad 9. C. de in off. Test. idem Grat. discept. forens. cap. 594. nnu. 11. vsq; ad 18. Cyriac. de controuers. forens. controuers. 148. num. 27. 28. & 29. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. q. 17. num. 8. vsq. ad 10.*

4 Cessare visa fuit omnis difficultas, quia † cum grauamen iunctum legitimæ reijciatur ab ea ipso iure ministerio legis, vt in alia decisione firmatum fuit, vtiq; dicendum est, illam liberè absq; vllo onere fuisse per Vgonem in Alexandrum hæredem transmissam *Rolan. consil. 78. num. 5. & 6. lib. 1. Ciriac. d. controuers. 148. num. 29. & controuers. 284. nu. 71. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 10.*

Minus obstat, quod Vgo viuens nunquam reclamauerit, neq; prohibitioni detractionis legitimæ fa-
5 ctæ per Patrē contradixerit, † & propterea censeatur illi tacitè acquieuisse, ita & taliter, quod nec ēt Alexander eius filius, & hæres nunc possit contradicere, *Soc.*

Senol.

Sen. d. cons. 116. *n.* 19. *vers. vnde stat, & Anch. cons.* 440. *num.* 5. *vers. non obstat. Rolan. d. consil.* 98. *num.* 29. *vers. vlterius, lib.* 2. Quia patet responsio ex supradictis, nam cum onus iniunctum legitimę † reijciatur
6 ab ea ministerio legis, non erat opus, quod Vgo contradixisset, quia lex ipsa pro eo prouiderat, *Suarez. in d. l. quoniam in prioribus ampliat.* 10. *num.* 4. *& num.* 8. *vers. ex prædict. C. de in off. test. Bursat. cons.* 245. *num.* 19. *vers. respondetur lib.* 3. *Vasq. de succes. creat. lib.* 1. §. 10. *in repet. l. quoniam ampliat.* 22. *num.* 254. *Gomez. var. resol. lib.* 1. *cap.* 11. *de succes. cont. test. nu.* 25. *vers. item etia n extenso.*

Neque pariter obstat, quod Vgo vltra aditionem hæreditatis Hieronymi eius Patris expresse acceptauerit illius testamentum, præcipuè in ea parte, in qua fuit prohibita legitima. Quod informantes pro Comite Ioannè deduci prætendebãt ex quodam Instrumento dato in eius *sum num.* 1. in quo ipse Vgo transigendo cum Cæsare eius fratre acceptauit renunciationem legitimę ab eo factam ad sui fauorem in ęxecutionem paterni testamenti, ac cum explicita relatione ad illud in omnibus, & per omnia, per quam cẽsetur ipsum testamentum expresse approbasse cum
7 omnibus † qualitatibus, & oneribus, & consequenter cum illa prohibitione legitimæ, *l. Titia, §. fi. ff. de verb. oblig. Peregr. de fideic. art.* 36. *num.* 89. *Merlin. de legit. lib.* 3. *tit.* 2. *q.* 9. *num.* 38.

Fuit enim responsum, quod licèt Vgo acceptauerit dictam renunciationem legitimæ factam ad sui fauorem, non inde sequitur, quod proprię lęgitimæ renun-
8 ciauerit, cum † renunciatio proprij iuris non præsumatur nisi ea de necessitate inferatur, *Anch. cons.* 106. *Aym. cons.* 257. *num.* 4. *vers.* 8. *fidicemus, Decian. cons.* 54. *num.* 74. *& 76. lib.* 1. *Menoch. cons.* 319. *num.* 11.

9 Maximè, quia ad hoc vt filius † sibi præiudicet in legitima, non sufficit acceptatio Testamenti paterni prohibentis detractionem illius, sed requiritur explicita, & indiuidua ipsius legitimę renunciatio, *l. si quãdo §. & generaliter vbi Ias. num.* 4. *&* 5. *C. de inoff. test. Anch. cons.* 152. *num.* 8. *vers. legitimam vero debitam. Alex. cons.* 89. *num.* 14. *vol.* 5. *Gabr. cons.* 137. *num.* 45. *vol.* 1. *Peregr. de fideic. art.* 36. *num.* 87. *vers. sed contra Mant. de coniect. vl. vol. lib.* 10. *tit.* 2. *nu.* 19. *Rota d. dec.* 206. *nu.* 6. *dec.* 449. *nu.* 4. *vers. maxime, dec.* 479. *num.* 8. *circa fin. vers. nec ex agnitione dec.* 653. *nu.* 9. *p.* 1. *recent. Greg. XV. d. dec.* 489. *nu.* 21. *vbi Adden. nu.* 27. *& dec.* 539. *nu.* 11. *& in Foroliuien. fideicom.* 9. *Maij* 1612. *coram Illustriss. D. Card. Pamphilio.*

Denique non obstat, quod Vgo cum fuerit institutus in maiori parte, quàm importat legitima, scilicet in primogenitura, & in tota hæreditatè præsumatur satisfactus de fructibus, † quos ipse ex dicta hæ-
10 reditate & primogenitura percepit, & sic Alexander agens ex persona Vgonis teneatur illos restituere, vel in legitimam computare iuxta *doct. Cuman. in l. coheredi, §. cum filio ff. de vulg. & pupill. Peregr. cons.* 66. *n.* 3. *li.* 4. *Surd. dec.* 21. *nu.* 20. *Bellon. Iun. cons.* 65. *nu.* 40. 41. *& 50. vers. neq. obstat.* Quia placuit DD. responsio data in decisione, nimirum, prædictam conclusionem procedere, si testator grauãdo filium in legitima hoc
11 addidisset, † quod ipse recusans grauamen acceptare, censeatur in sola legitima institutus, iuxta cautel. *tradit per Soc. Iun. cons.* 122. *n.* 8. *l.* 1. quem refert, & sequitur *Peregr. de fideicom. art.* 36. *n.* 62. *cum alijs in dec. cit.*

Nec reuelat replicatio, quòd Hieronymus mãdauerit suam voluntatem inuiolabiliter obseruari sub pęna priuationis à tota hæreditate, quod quidem præceptum videtur æquipollere prædictæ cautelæ re-
12 latæ per *Soc.* & perinde operari, † ac si per eum fuisset dispositum, vt filius in casu contrauentionis cẽseatur solùm in legitima institutus, *Bellon. Iun. d. cons.* 65. *nu.* 46. *Mantic. de coniect. vlt. vol. li.* 7. *tit.* 8. *nu.* 5. *Menoch. de præsumpt. li.* 4. *præsump.* 196. *n.* 20. *& seqq.* Maximè stãte clausula (omni meliori modo) † apposita in Testa-
13 mento, quæ includit omnem modum, quo actus melius sustineatur, *Cuman. consil.* 52. *num.* 3. *vers. & hæc omnia Curt. Iun. consil.* 120. *sub num.* 16. *vers. quod maximè Ceph. concl.* 153. *num.* 92.

Nam responderunt DD. prædictas dispositiones ob illarum diuersitatem non posse vnam alteri æquipollere: Aliud si quidem est, quod filius in casu contradictionis remaneat solum institutus in legitima; Aliud verò, quod remaneat priuatus ab omni cõmodo hęreditatis, Nam primo casu filius, ex quo consequitur legitimam, potest incurrere priuationem reliquatus supra legitimam. In secundo verò casu, ex quo filius remanet priuatus legitima, præceptum priua-
14 tionis † à tota hæreditate tanquam factum in fraudem legis in totum corruit ad *text. in l. scius ff. ad l. fa leid.* & propterea præceptum priuationis à tota hæreditate
15 non æquipollet alteri, † per quod filius consequitur legitimam, prout expresse tenuerunt, *Cyriac. d. controuers.* 148. *nu.* 10. *vers. d. co aliud esse, cum sq. Cuceb. de legit. q. legit. nullum grauamen admittit, num.* 29. *vers. si vero sit relicta Merlin. de legit. lib.* 3. *tit.* 2. *q.* 8. *nu.* 9. *& seq. Rota d. dec.* 206. *nu.* 4. *vers. non tamen Anus, & dec.* 653. *nu.* 13. *par.* 1. *recent. Adden. ad Greg. XV. d. decis.* 489. *num.* 27. *circa fin. vers. non tamen.*

Nec ad effectum prædictum quidquam operatur clausula (omni meliori modo,) quia non fuit apposita dispositioni prohibitiuæ legitimę, sed in fine Testamẽ
16 ti, † & sic nihil plus operatur, quam sit dispositum in ipso Testamento, *Rimin. sen. cons.* 438. *nu.* 23. *cum seq. lib.* 3. *Bero. cons.* 118. *nn.* 29. *vers. sed in casu nostro lib.* 2. *Curt. Iun. cons.* 169. *sub num.* 7. *vers. respondet li.* 1. *Rota in Reatina hæredit.* 3. *Martij* 1600. *coram Iusto.*

Reliqua verò deducta per informantes pro Comite Ioanne circa consumptionem prędictæ legitimæ ob alienationem quorundam censuum hæreditariorum dixerunt DD. respicere particulare dubium liquidationis in alia decisione reseruatum.

Et ita vtraq; &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Officij Veneris 1. *Februarij* 1630.

ARGVMENTVM.

Creditor, per consensum præstitum venditioni, rei sibi hypotecatæ, sibi præiudicat, ita vt hypotecam remittere censeatur, & quando hoc non procedat. Contrahens, quando non dicatur deceptus. Creditores anteriores sunt præferendi posterioribus.

SVMMARIVM.

1 *Hypotecam habens super aliquare, si consentiat alienationi, d. hypotecam censetur remittere.*

2 *Vendens rem sub falsa assertione, quod sua est, tenetur ad restitutionem pretij.*

3 *Creditor consentiens alienationi rei sibi hypothecatæ, cum reseruatione iurium sibi competentium, ista reseruatio nedum excludit remissionem, sed etiam operatur priorum iurium, & obligationum repetitionem.*

4 *Contrahens non potest dici deceptus, si de tempore cõtractus non ignorauit statum rei.*

5 *Promittens de facto, & dato suo tantum, factum alterius excludere videtur.*

6 *Locupletari, quis non debet cum aliena iactura.*

7 *Iurium æquitas cessare debet, cessante causa.*

8 *Posterior creditor non præfertur anteriori, ne prior suo credito defraudetur.*

9 *Creditor posterior non potest auocare pecunias, quas prior creditor de consensu debitoris exegit.*

DECISIO. CCCXLIII.

PLacuit Dominis decisio huius causę coram me die 22. Iunij pręteriti emanata, in qua dictum fuit sẽtentiam Rotalem Butij absolutoriam esse confirmandam, quia constabat ipsum vti procuratorem irreuocabilem Erasti bona fide vendidisse Adamo sextam partem officij Notariatus Capitolini, & huiusmodi venditioni non aduersari enunciatiuam instrumenti quòd medietas dicti officij spectaret ad eumdem Butium, cum huiusmodi assertio verificetur non solum ratione dominij hypothecæ super eodem officio sibi expressè reseruatæ, sed etiam respectu mandati procuræ irreuocabilis Erasti, qui Butio dedit facultatem disponendi de officio pro rata sui crediti.

Nèque visum fuit obstare quod per consensum prę-
1 stitum † venditioni dicti officij factæ per Catuccium ad fauorem Erasti, ipse Butius præiudicando sibi in dicta hypoteca, illam censeatur remisisse *l. quidam ex parte ff. de Euict. l. fi. vbi Doct. C. de Remiss. pig. Rota apud Greg. XV. S. M. dec. 227. nu. 15. & dec. 265. n. 1.* ac proindè cessante veritate assertionis, quod medietas offi-
2 cij spectaret ad Butium, quæ dedit † causam cõtractui videatur Adamo competere actionem aduersus eundem pro repetitione pretij, *Surd. dec. 253. nu. 10.* fuit ènim responsum, quod Butius huiusmodi consensum limitatè præstitit cum reseruationè iurium ipsi com-
3 petentiũ ratione prioritatis, & potioritatis, quæ † reseruatio non modo excludit remissionem, sed etiam quoad ipsum reseruantem operatur priorum iurium, & obligationum repetitionem *l. 3. & ibi Bart. & l. si prior. in princ. ff. Qui pot. in pign. hab. Rip. in l. priuilegia sub nu. 46. vers. nisi in obligatione ff. de priuil. credit. Negusant. de pignor. membr. 2. p. 5. nu. 13 & membr. 3. p. 6. num. 7. Rota apud Pacific. de salu. interd. dec. 293. num. 7.*

Minus obstat quòd Butius, qui contrahendo cum dicto Adamo promisit de dato & facto suo teneatur ad pretij restitutionem ex eo quod dũ erat dominus medietatis officij consenserit alienationi factæ per Catuccium, & deinde ad fauorem Erasti transtulit decretum reseruationis dominij, cuius decreti vigore idem Erastus demum vendidit integrum officium Ruspolę; itaut videatur negari non posse, quin facto Butij contra suam promissionem hæc omnia contigerint. Quia effectus huius venditionis prouenit ex natura dominij, quod cum Adamus sciret esse penes Erastum, potuit quoque scire eidem Erasto fuisse traditã facultatem alienandi officium, vndè cùm non posset
4 dici, quòd † fuerit deceptus, quia statum, in quo erat officium de tempore huius contractus, non ignorauit *l. 1. §. fi. l. queritur §. 1. ff. de Aedilit. Edict. & fuit dictũ in hac causa coram me die 22. Iunij* pręteriti nullam potest habere actionem pro restitutione pretij aduersus
5 Butium, qui dũ de facto, † & dato suo tantũ promisit, dictam vẽditionem tamquã factũ alterius à dicta sua promissione excluserit *ad tra. per Nat. cõs. 181. n. 7. & seq.*

Denique non obstat quod ex venditione facta Ruspolæ pars officij, de qua agitur, perierit Adamo, cui propterea competit actio ad pretium rei peremptæ,
6 quod existit, penes Butium, † ne locupletior fiat cum aliena iactura. *l. si cum seruum vbi gl. in verb. condicere prope fi. & Doct. ff. si cert. pet. l. iure naturæ ff. de Reg. iur.* tũ quia hæc vẽditio fuit celebrata sine interuentu dicti Butij, tũ ẽt qa ex reseruatione portionis mille scutorũ facta ad fauorẽ Adami in instrumento Ruspolæ, quæ ideo integri pretij nũquam fecit depositũ, iuncta etiam possessione, ac sextæ partis fructuũ perceptione post hùiusmodi venditionem per ipsum continuata, apparet hanc partem officij minimè perijsse, quo
7 casu deficiente † peremptione cessarẽ dictorum iuriũ æquitatem, dixerunt, *Azo. in l. Mater. n. 2. Cin. n. 6. Bal. nu. 11. Castr. nu. 3. post. med. vers. si autem & n. 4. Angel. nu. 6. vers. si vero C. de rei vendic. & in l. Iulianus vers. primus est. vbi idem Castr. in princ. ff. eod. tit. Dyn. ad reg. Ratum num. 8. de Reg. iur. in 6.*

Quo verò ad existentiam pretij pẽes eumdem Butiũ, dictũ fuit ipsi tanquam procuratori in rem suã, ac etiam vti creditori habenti antèriorem hypothecã super eadem re vendita licuisse sibi ipsi satisfacere tã
8 attenta iuris communis dispositione, iuxta quam † posterior non præfertur anteriori, ne prior suo credito defraudetur, quam ẽt attenta æquitate, cui repugnat quòd per posteriorem creditorem auocentur pecuniæ
9 quas † prior creditor de consensu debitoris exegit *Rota in Romana Pecuniaria 13. Nouemb. 1573. cora fel. rec. Clemente VIII. & in rec. dec. 458. n. 1. vers. vtique p. 1.*

Et ita decisum vtraque.

R. P. D. VEROSPIO.

Nicien. Parrochialis Veneris 1. Februarij 1630.

ARGVMENTVM.

Beneficium impetrans sub eadem data obitus illius, qui d. beneficium possidebat, an valeat talis impetratio. Deuolutio beneficij Parochialis, quando fit ad Papam.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ Rotales faciunt ius inter partes.*

2 *Regul. Cancell. de 20. non solum annullat prouisionem beneficij, sed etiam facit, ut sic impetrans efficiatur inhabilis ad illud beneficium, & pariter ad alia.*

3 *Mors alicuius, qualiter plenissimè probetur.*

4 *Mors, & collatio beneficij si eadem die interuenerit, præsumitur quod mors præcesserit collationem.*

5 *Sarn. in regul. de impetr. benef. q. uinen. q. 7. in fin. declaratur.*

6 *Impetrationes beneficiorum sub eadem data obitus sunt nullę, iuxta constitutionem Bonifacij.*

7 Im-

7 *Impetrationes beneficiorum sub eadem data obitus, non tenent, propter regul. Cancell. Inuerisimil. notitiæ.*

8 *Regul. Cancell. de Verisimili an comprehendat Legatos, cum verba d. regul. soli Papæ conueniant.*

9 *Beneficium remanet affectum ex appositione manus Papæ, & inferior non potest amplius illud conferre.*

10 *Beneficij Parochialis deuolutio fit ad Papam, si in eius collatione non fuerit seruatus concursus, & Constitut. Pij V.*

11 *Papæ affectio in beneficijs numquam inducta censetur, ex defectu voluntatis.*

12 *Constit. Pij V. circa collationem beneficiorum Parochialium declaratur.*

13 *Executor literarum Apostolicarum non potest finem illarum excedere.*

14 *De concursus validitate ad beneficium Parochiale dubitandum non est, post factam declarationem validitatis à Sac. Cong reg. Concil. Trident.*

15 *Possessio, quæ non sufficiat ad effectum inducendi intrusionem.*

16 *Intrusionis vitium, vt excludatur, sufficit aliquis titulus, licet sit nullus, & quod nullos fructus ex ea possessione perceperit. nu. 17.*

DECISIO CCCXLIV.

GRatiam, si Neutri, ad fauorem Martini dixerũt hodie Domini non esse iustificatã. Omissis enim alijs, tota difficultas restringebatur in Iustificando non iure Horatij collitigantis, qui declaratus per Cõcursum habilis ad Parrochialem, de qua agitur, ex fide Vicarij Capitularis obtinuerat beneficium à Vice Legato Auenionensi. Atque ita cum de Vacatione inter Partes non dubitaretur, validitatem concursus approbauerit Sac. Congregatio Concilij, & prouisio Vice Legati, ex pluribus sententijs Rotalibus fuerit confirmata: non poterat dici constare de non iure Horatij: quinimò ex resolutionibus, & sententijs † rotalibus, quæ faciũt Ius inter Partes, de eiusdem Iure potius dubitari non poterat.

Nec contrarium videbatur concludi ex Impetratione primo facta ab eodem Vicelegato de hoc beneficio sub die 7. Aprilis, qua die circa primam horam noctis dicebatur obijsse Nicolaus, ex cuius obitu beneficium vacabat, quasi sub data eiusdem diei impetrauerit Horatius beneficium viuentis, & *iuxta regulã 20. Cancellariæ, de non impetran. benef. per obit. viuent.* Non solum † fuerit nulla prouisio, sed impetrans fuerit effectus inhabilis ad hoc, & alia beneficia. Quia assumptum, quod Horatius impetrauerit beneficium adhuc viuentis non visum fuit Dominis probatum ex data eiusdem diei, quo Nicolaus est mortuus, etiam quod testes, qui ad id fuerunt examinati ad Perpetuã Rei memoriam, & pro coadiuuãda fide Parochi, quibus tamen plura opponebantur, † plenissimam fidem facerent: cum potius ad validitatem actus, & ad euitandum delictum præsumatur post mortem, † secutã fuisse collationem, *Fel. in c. Pastoralis num. 5. vers. ad identitatem de rescript. Iaf. in l. 4. §. condemnatum nu. 8. ff. de re iudic. Alciat. de præsumpt. reg. 3. præs. 34. Molin. de Primog. l. 2. c. 7. nu. 51. Cotta in memor. in verb. actus*, & his terminis *Paris. de resign. benef. 4. q. 2. nu. 36. & seq. Cassad. dec. 21. de Præb. Cresc. dec. 13. aliat 116. de rescript. Christianen. dec. 163. Put. decis. 427. lib. 3.* & latè multis cõprobat *Mandos. in reg. de verisim. not. Obit. q. 6. num. 8. & 9.* vbi casum ad Partes disputat. Nequit contrarium dicit Sarnen. † in explicatione eiusdem *reg. de Impetrantibus benef. viuent. q. 7. in fin.* Cum imò hoc idem velit, vt præsumatur obitum præcessisse ad validitatem actus, quod etiam repetit in *q. 6. sup. reg. de verisim. Not.* ad quam se refert. Et licet in *d. q. 7.* subiungat, & attestetur se vidisse Constitutionem Bonifacij in quodam libro Bullarum Rotæ, qua † omnes impetrationes huiusmodi sub eadem data obitus annullabantur, Non ideo aduersatur expositioni, & interpretationi quam dedit regulæ, cum data Constitutione Bonifacij, vt refertur a Sarnen. possit quidem firmari nullitas prouisionis, non autem inhabilitas impetrantis iuxta dispositionem eiusdem regulæ. Eadẽ vero nullitas siue ex hac Constitutione Bonifacij proueniat, † siue ex alia regula Inuerisimilis Notitiæ, nõ potest tollere ius Horatij, qui cum non amplius, ex illa prouisione, sed ex noua vigore approbationis in cõcursu suam gratiam, & Ius deducat, non fuit illius reditus incapax, & inhabilis sicut disponitur in *reg. 20. de non impetran. benef. per obit. viuent.* Præterquam merito etiam dubitari potest, An reg. de † Verisimili comprehendat Legatos, cum verba regulæ *soli Papæ conueniant*, quam opinionem secutus fuit *Mandos. quæst. 1.* quem refert *Garz. de benef. par. 5. c. 1. num. 47. Put. decis. 238. l. 1. & dec. 3. sup. reg. de verisim. Mohed. de præb. decis. 30.* licet contrarium tenuerint Sarnen. super eadem regula *quæst. 1.* alijq; quos refert *Cho Kier in explicatione eiusdem reg. nu. 19. Alphons. Soto num. 3.*

Non etiam visum fuit obstare, quod inter primam gratiam Horatij, & hanc secundam, ex qua agit, impetrauerit Martinus hanc Parrochialem à Papa ob non seruatum concursum, & propter inobseruantiam Constitutionis Pij Quinti. Atque ita ex † appositione manus Papæ, siue postea gratia euanuerit, siue fuerit effectum sortita, beneficium remanserit affectum, & inferior illud amplius conferre non potuerit, vt in *extrauag. ad Romani §. Romani quoque de præben.* inter cõmunes *Cardin. Seraphin. decis. 305. num. 1. Rot. in recẽt. decis. 187. par. 2.* Quia cum Papa manus apposuerit, & parrochialem contulerit Martino, cum eo præsupposito, vt ob † non seruatam formam concursus, & Cõstitutionis collatio deuoluta fuerit: quod in facto nedum fuit comprobatum, vt imò de tempore, quo gratiam Martinus obtinuit, & fuisse iam inductus concursus, concurrentes comparuissent, inter quos fuit Horatius, qui vti magis idoneus ab examinatoribus postea fuit approbatus; cessante causa, ex qua † Papa motus fuit, numquam inducta fuit affectio ex defectu voluntatis. *Prob. ad Monach. in cap. tibi qui nu. 12. de Rescript. Rom. cons. 335. num. 11. Rot. decis. 12. de Concess. præb. in Antiq. decis. 14. num. 2. vt lit. penden. in Nouis. in recent. decis. 187. nu. 5. par. 2. & in Oxonen. Archidiaconatus 19. Decembris 1614. coram bo. mem. Buratto.* Sicut neque deuolutio considerari potest ex eo, quod cum Vicarius Nicien. ex prima Vicelegati prouisione immiserit Horatium in possessionem sine concursu, intraret deuolutio ex eadem Constitutione Pij V. Quia † constitutio tantum deuoluit ad Papam Collationẽ, quo casu Ordinarius Collator, siue Legatus contra illius formam procedat. Vnde cum Vicelegatus in prima Prouisione Horatij ordinauerit concursum, eidẽq;

Parro-

Parrochialem contulerit sub ea conditione, si ab examinatoribus, & in concursu approbaretur, non potuit
13 Vicarius Nicien. † executor litterarū Vicelegati excedendo fines earumdem litterarum, earumque forma non seruata præiudicare Ordinario Collatori, præsertim cum, vt dicebam, esset indictus concursus, plures in termino comparuerint, idemque Horatius postea fuerit ab Examinatoribus idoneus renunciatus,
14 & de † eiusdem Concursus validitate post declarationem Sacr. Congregationis dubitan. non sit.

Denum hæc possessio Horatij non est considerabilis
15 † ad effectum inducendi intrusionem, iuxta dispositionem *c. auaritiæ de elect. lib. 6.* sufficit enim ad
16 excludendum † vitium intrusionis titulus, quem habet ex Prouisione Vicelegati, licet nullus. *Glos. in cap. fin. in verb. inanes de elect. lib. 6. Card. Seraph. dec. 1238.*
17 *num.* 10. Et quòd † nullos fructus ex ea possessione perceperit, *Put. dec. 45. lib. 3.* & firmatum fuit in hac causa 13. *Martij* 1628. *coram D. meo Durano.*

Et ita &c.

REVEREND. P. D. MOTMANNO.

Romana Literarum Cambij. Veneris 1. *Februarij.*

1630.

ARGVMENTVM.

Mercator post acceptationem literarum Cambij est obligatus ei, in cuius fauorem literæ sunt scriptæ, quod ampliatur. Hoc tamen intellige rebus sic in eodem statu manentibus, ideſt per mortem, aut deteriorationem scribentis non mutatis.

SVMMARIVM.

1 *Mercator, post quam literas Cambij acceptauit, ei est obligatus, ad cuius fauorem literæ fuerunt scriptæ.*
2 *Quod procedit etiam si is, qui scripsit literas, postquã literę fuerunt à Campsore acceptatæ, suam conditionem mutauerit ex decoctione, pendente adhuc termino solutionis.*
3 *Et hoc amplia etiam eo casu, quo acceptans sciebat decoctionem, quæ medio tempore inter literarum scriptionem, & eorum acceptationem superuenit.*
4 *Obligatio, vt inducatur, requiritur consensus vtriusque partis.*
5 *Mandatũ, quod in literis Cambij continetur, per quascumque superuenientiam mutationis status reuocatur.*
6 *Quod procedit data mutatione status non solum mandatarij, & sed etiam mandantis.*
7 *Decoctus æquiparatur mortuo.*
8 *Literas acceptans censetur omnia in eis contenta approbare, si non contradicat.*
9 *Quod intellige rebus sic stantibus in eodem statu manentibus, atque ita per mortem aut conditionis deteriorationem non mutatis.*
10 *Promissio omnis intelligitur rebus stantibus in eodem statu.*
11 *Mercatorum fraudibus est obuiandum.*
12 *Gesta ab eo, qui est decoctioni proximus solent esse plena fraudibus, & simulata.*
13 *Scacc. de commer. & camb. §. 2. Glos. 5. & alij declarantur.*
14 *Scire, & scire debere paria sunt, limita nu. 15.*
16 *Conditionis deterioratio non est præsumenda in mercatore idoneo.*
17 *Opinio, in his obligationibus, quæ dependẽt ab animo, est potissimum attendenda.*
18 *Mandatum in literis Cambij contentum, est irreuocabile, tamquam necessarium.*
19 *Mandatum re integra potest reuocari.*
20 *Literas acceptans videtur fideiussor scribentis.*
21 *Obligatio cum fideiussione trahi nõ potest ad causam, in quam fideiussor non se obligasset.*

DECISIO CCCXLV.

IOannes Baptista Moronus mercator pro scutis 757. sibi ab Aniello numeratis dedit Neapoli secunda Iunij præteriti Litteras Cambij Bacellis in Vrbe Campsoribus directas, cum mandato de soluendo totidem scuta Carolo, & Tiraboſco eiusdem Anielli Correspondalibus, qui Campsores ignari decoctionis Moroni septima eiusdem mensis subsequutæ litteras quidem præfatas die non acceptarunt, sed habita illius decoctionis notitia antequam promissæ solutionis dies aduenisset, huiusmodi litteris licet acceptatis satisfacere recusarunt; Ideo præmissis per Carolum, & Tiraboſcum protestationibus, omnibusq; iuribus, dicto Aniello retrocessis Auditor Cameræ ad ipsius Cessionarij instantiam cõtra dd. Campsores mandatum executiuum decreuit, & relaxauit, sed causa in gradu appellationis mihi commissa Domini censuerunt illud non esse exequendum.

Huius autem resolutionis difficultas pendebat ab intellectu conclusionis communiter receptæ, quod
1 † mercator postquam literas Cambij acceptauit, ei sit obligatus ad cuius fauorem literæ fuerunt scriptæ *l. quo enim §. primo, & ibi glos. & Bart. ff. rem. rat. hab. idem Bart. Angel. & Salicet. in l. si filius familias la 2. ff. ad Senat. Consult. Maced. Rip. in l. admonendi nu. 138.* vbi dicit esse communem, *ff. de Iur. iur. Bald. consil. 190. in princ. lib. 2. Gozad. cons. 23. num. 6. cum alijs per Paris. cumulatis consil. 47. num. 15. lib. 1. Rota decis. 811. nu. 9. 12. 34. & sequen. par. 1. diuers.* ac fuit dictum in *Romana Litterarum Cambij* 11. *Febr uarij* 1592. *coram bo. mem. Card. Arigonio*, & in alia similiter *Romana litterarũ Cambij* 29. *Aprilis*, & 20. *Iunij* 1611. *coram bo. mem. Card. Lancellotto Iuniore.*

Quam Conclusionem Doctores ampliant, vt procedat, † etiamsi is qui scripsit litteras postquam litte-
2 ræ fuerunt à Campsore acceptatæ suam ex decoctione in deterius mutauerit conditionem pendente adhuc termino solutionis, qui est casus decisionis, *Vincent. de Franc. 303. & decis. Rota in Romana litterarum Cambij* 11. *Februarij* 1592. *coram bo. mem. Card. Arigonio, ac Surd. in consil. 145. lib. 1.* Idemque procedere in
3 eo casu, † quo acceptans sciebat decoctionem, quæ medio tempore inter litterarum scriptionem, & earũ acceptationem superuenit notat *Gail. in tract. de credit. cap. 2. tit. 7. num. 2401.*

Verum, quia in præsenti Themate decoctio Moroni scribentis litteras præcessit acceptationem eo tempore factas per Campsores quo ignorabant, nec verisimiliter decoctionem scire poterant Domini censue-

runt

runt dictos Baccellos Campſores per huiuſmodi acceptationem non eſſe obligatos idque propter defectum conſenſus, † qui tam ex parte ſcribentis, quam etiam ex parte acceptantis ad obligationem inter eos dem conſtituēdam eſt requiſitus *Rota Ianuen. dec. 52. nu. 2.* & in ſimilibus terminis limitando ſupradictam concluſionem loquuntur, *Fab. de Anna conſ. 82. a nu. 11. vſque ad 24. Paſcal. de pat. poteſt. par. 1. tit. 8. num. 70. verſ. ſed hoc intelligo Gait. de cred. cap. 2. tit. 7. num. 2397. & ſequen. Caſtil. de controuer. Iur. lib. 4. par. 1. de conſuet. vlt. volunt. cap. 59. num. 29. verſ. tam hoc ipſum eſt, & verſ. Cum ex qua Maſtrill. deciſ. 211. nu. 2. part. 3. Amend. ad dictam deciſ. Franc. 303. & 498. & 502. numero 3.*

5 Mandatum enim † quod in litteris Cambij continetur iuxta dictam deciſionem *Rotæ 811. nu. 5, 8. & 18. par. 1. diuerſ. & iurd. Romanæ litterarum Cambij 29. Aprilis. & 20. Iunij 1611. coram bonum. Cardin. Lancellotto Iuniore. Bero. conſil. 198. nu. 8. & ſequen. lib. 1.* per quācunque ſuperuenientem ſtatus ſcribentis mutationē reuocatur, *ſi quis alicui ff. de acquir. hered. l. eum quis et l. ſi cum Cornelius ff. de ſolut. Bald. in l. mandatum num. 16. C. mandat. Alex. in l. eius qui num. 3. in fine ff. ſi cert. pet. Iaſon in l. rogaſti §. ſi fugitiuus nu. 3. ff. eod. Alciat. de preſ. regul. 2. præſumpt. 16. num. 3. Mantic. de tacit. & amb. lib. 7. tit. 22. num. 46. Bertazol. conſil. criminal. 493. num. 3. lib. 2.*

6 Idque procedit † data mutatione Status non ſolū mandatarij ſed etiam ipſius mandantis *l. Mutius §. final. & l. Titius ubi glo. ff. de procurat. Dec. in d. l. rogaſti §. ſi fugitiuus num. 5. ff. ſi cert. pet. Soccin. conſil. 112. nu. 12. & 15. lib. 2. Burſat. conſil. 41. num. 26. vol. 1. Mozz. de contract. ait de mandat. ſect. vlt. num. 8.* & ſignanter ob mutationem ſtatus, ex cauſa decoctionis *Strac. de decoct. par. 3. num. 50. Vant. de nullit. ex defect. mand. num. 275. Pariſ. conſ. 96. num. 4. lib. 2. deciſ. Cap. conſ. 34. nu. 1. & ſequen. volum. 3. Rota Ianuen. deciſ. 2. num. 3. 1. Scacc. de Commerc. & Camb. §. 2. glo. 5. num. 402. cum ſeq. Rom in Romana Cenſuum 21. Aprilis 1600. coram Iuſto relata per Modern. de cenſ. deciſ. 168. num. 8. & ſeq.* ſicuti
7 etiam cenſetur reuocatum in caſu mortis † mandantis cui decoctionem æquiparari dixerunt prædicti doctores, & cenſuit *Rota coram Strephino deciſ. 794. num. 17. & in Romana cenſuum, ſeu hereditatis vltima Ianuarij 1597. coram bonæ. Litta & deciſ. 492. in fin. par. 2. in recentioribus.*

8 Ex parte verò acceptantis † defectus conſenſus, & conſequenter excluſio obligationis deducebatur ex eo quod licet recipiens litteras cēſeatur omnia in eis contenta approbaſſe ſi non contradicit *l. ſi filius ff. ad Sen. Conſult. Maced. vbi Bart. in princ. & in l. quo enim §. 1. ff. rem rat. hab. Gozad. conſ. 23. nu. 6. Dec. conſ. 430. nu. 9. in fin. verſ. 1.* enim recipiendo cum alijs relatis, *per Gabr. communem lib. 1. de præſumpt. concluſ. 2.* tamen,
9 illud intelligendum eſſe rebus † in eodem ſtatu permanentibus atq; ita per mortem aut conditionis deteriorationem non mutatis ſtudij *Rom. in l. nudata ratio. num. 12. ff. de depot. Iaſon in d. l. adimendi num. 142. verſ. 2. limita ff. de Iur. iur. Soccin. conſil. 167. nu. 4. lib. 2. Dec. conſ. 313. num. 3. Boro conſ. 198. num. 8. lib. 1. Decian. conſil. 109. num. 79. vol. 2. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 64. num. 17.* Item in terminis litterarum Cambij *Nicol. Gen. de reſcript. priuil. gen. de litter. Camb. nu. 78. Gait. de credit. cap. 2. tit. 7. numero 2395. Put. deciſ. 123. numero 2. libro 3. in nouis.*

Videcum ſcribens litteras ad Campſorem qui ſibi non eſt obligatus eidem ſolutionem cambij dēmādet ea ſub intellecta conditione, vt deinde ab ipſo ſcribente releuetur indemnis, Campſor vero ſub tali pacto tanquam conditione ſine qua non alienam in ſe ſuſcipiat obligationem, ſequitur quod deficiente ex parte ſcribentis dicta cōditione propter decoctionem, ſeu ſtatus mutationem reſoluatur pariter conſenſus ex parte ipſius acceptantis, qui conſiderauit perſonā ſcribentis de tempore acceptationi eſſe integram, quo caſu idem acceptans non cenſetur approbaſſe † in litteris acceptatis contenta, & conſequenter
10 non tenetur ſatisfacere promiſſioni, niſi rebus in eodem ſtatu in quo erant de tempore dati mandati permanentibus iuxta *text. in dicta l. cum quis ibi in eodem ſtatu permaneat & dicta l. ſi quis alicui ff. de acquir. hered. Bart. in l. quod ſcribis ff. de condit. et demonſt. Anchar. conſil. 84. num. 3. Dec. conſil. 335. nu. 3. & conſil. 475. n. 23. qui plures ibid. cumulat Paſchal. de patr. poteſt. p. 1. dec. 8. nu. 7. Gait. de credit. num. 2397. Oſaſch. deciſ. 91. num. 14. Surd. deciſ. 177. nu. 10. Put. deciſ. 664. nu. 9. par. 1. in recentioribus.*

11 Huic autem doctrinæ ſuffragatur ratio † obuiandi fraudibus mercatorum *l. lex in princ.* ibi vt fraudi locus non ſit *C. de adminiſtrat. tut.* ne alias Campſores ad quos dirigantur litteræ, dum in longinquis partibus degunt, imminentis decoctionis ignari ſine conſenſu obligentur contra Iuris diſpoſitionem de qua in *in-*
12 *ſtit. tit. de oblig. ex conſenſ. & in l. conſenſu ff. de oblig. & in l. prima in princ. ff. mandat.* quorum geſta † ab eo qui eſt decoctioni proximus ſolent eſſe plena fraudibus, & ſimulata *Bart. in l. poſt contractum ſub num. 2. ff. de do nat. Bald. conſil. 382. num. 18. vol. 2. Rota Ianuen. deciſ. 17. num. 14. & deciſ. 184. num. 10. Rota in Bononien. pecuniaria de Vitalibus 5. Decembris 1603. coram bo. me. Cardinale Pamphilio.*

13 Quibus non obſtant † adducta *per Scacc. de commerc. & camb. §. 2. glo. 5. num. 329. et Anton. de Amat. var. reſolut. lib. 1. reſol. 48. nu. 2. verſ. & tamen ex regul. text. in leg. qui cum alio ff. de reg. Iur.* Vnde infertur, quod ſi Baccelli Campſores debuerant non eſſe ignari conditionis Moroni correſpondentis, reputandi ſunt per indo ac ſi ſciuiſſent illius ſtatus mutationem,
14 cum paria † ſint ſcire, vel ſcire debere *l. quod te ff. ſi certum pet. Groſcent. deciſ. 9. nu. 11. de dol. & contum. Caputaquæ deciſ. 197. num. 4. p. 3.* fuit enim reſponſum quod cum prædicta regula plures patiatur fallentias in præſenti etiam caſu diſtantiæ loci, & ſubita mutatio ſtatus Moroni ſufficiunt ad excludendam præſumptionē ſcientiæ in Campſoribus in Vrbe commorantibus qui
15 de re † Neapoli geſta intra biduum veriſimiliter certiorari non potuerunt *iuxta limitat. Dec. add. l. qui cum alio num. 3. verſic. & iſta reg. procedit ff. de reg. Iur. per Text. in l. ſi quis patrem familias ff. ad Senat. Conſult. Maced. & dixit Rota deciſ. 281. nu. 25. par. 2. diuerſ.*

Et prædicta tanto magis corroborantur ex diuturna notitia quam Campſores habuerunt de perſona
16 Moroni vti mercatoris idonei, † in quo propterea nō fuit præſumenda deterioratio conditionis *Menoch. de præſumpt. quæſt. 24. lib. 1. num. 13. & præſumpt. 16. lib. 6. nu. 3.* & ſic in puncto reſpondit *Gait. de credit. d. cap. 2. §. 7. num. 2404.*

Ex quibus reſultat dictorum Campſorum bona fi-

de

de acceptantium opinio quod Moronus, vt antea fe-
17 cerat, esset ipsis satisfacturus, † opinio enim in his obli gationibus quæ pendent ab animo, vt est acceptatio litteratum, maximè venit attendenda iuxta *l. is qui putat vbi Iaſ. nu. 2. & l. hæres inſtit. ff. de acquirend. hæred. Bart. in l. 2. §. ſi ſub conditione ff. de emp. & tradit. Stracc. d. tract. de decoct. p. 3. nu. 50. & ſeqq.*

18 Neque etiam obstat, † quod mandatum in litteris cambij contentum tanquam necessarium sit irreuocabile *l. fundi venditor. §. Item ſi amicus ff. de acquir. poſſ. cap. ſi ſuper gratia de offic. de leg. in 6. d. l. eius qui §. nam & ibi gloſ. ff. ſi Cert. pet. cū aliis copioſe cumulatis per Pet. Stellam in repet. l. Papianus nu. 3. ff. de public. in rem. act. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 7. tit. 23. nu. 2.* Et in terminis acceptationis litterarum missiuarum *Soccin. cōſil. 68. in princ. lib. 3. Put. deciſ. 126. num. 3. lib. 3. in nou. Rota deciſ. 679. num. 4. par. 1. recent.* quia dum Campsores non fecerunt solutionem, neque posuerunt ad eorum rationem summam in litteris descriptam, vti-
19 que non adimpleuerunt fines mandati, † quod re adhuc integra potuit reuocari ex ijs quæ latè tradit *Soccin. conſ. 267. lib. 2. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 64. nu. 6. Rota in Bononien. pecuniaria 13. Ianuarij 1581. coram bo. mem. Cardinali Lancellotto ſeniore.*

Demum non obstat, quod prædicti Campsores, cum non essent debitores Moroni scribentis, per acce
20 ptationem † dicantur effecti illius fideiussores iuxta *d. deciſ. Franch. 303. num. 3. auth. præſente C. de fideiuſſ. Salicet. in d. l. ſi filius la ſeconda ff. ad Senat. Conſult. Maced. Iaſon. in l. ſingularia nu. 39. & Soccin. n. 16. ff. ſi cert. pet.* quia acceptatio emanauit cum præsuppoſito pri-
21 stinæ conditionis Moroni mittentis litteras, & † obligatio cum fideiussione trahi non potest ad casum, in quem fideiussor se non obligasset *Alex. conſ. 34. ſub numero 18. lib. 2. Gabr. conſ. 173. nu. 15. & 17. lib. 2. Mantic. de tacit. lib. 16. tit. 14. nu. 30. & ſequen. Gregor. XV. ſanct. mem. deciſ. 554. num. 7.*

Et ita vtraque parte &c.

R. P. D. DVNOZETTO.

Lucana Succeſſionis. Veneris 1. Februarij. 1630.

ARGVMENTVM.

Filij nati, & concepti post capitalem patris condemnationem, an faciant deficere conditionem, ſi ſine filijs. Filius conceptus, nec non natus post purificatum fideicommissum, quando admittatur in præiudicium substituti.

SVMMARIVM.

1 *Filius natus, & conceptus poſt capitalem patris condemnationem, eſt incapax eius ſucceſſionis.*
2 *Filij nati poſt patris deportationem non faciunt deficere conditionem, ſine filijs.*
3 *Filius, ſi non ſit in rerum natura tempore purificati fideicommiſſi, & ſubſtitutus adſit, ſuper eius conceptionem, & natiuitatem poſſit auocari ius quæſitum ſubſtituto.*
4 *Text. in l. ex facto §. ex facto. ff. ad Trebell. declaratur.*
Banniti noſtri tēporis non æquiparantur deportatis n. 4.
5 *Natus nemo ingenuè hodiè efficitur ſeruus pœnæ.*
6 *Filij banniti noſtri temporis nati poſt bannum faciūt deficere conditionem, ſi ſine filijs.*
Quod procedit etiā ſi pater ſit declaratus hoſtis patriæ, & poſſit impunè offendi. num. 6.
7 *Bannitorum filij ſine dubio ſunt capaces fideicommiſſi, quando ſunt vocati diſpoſitiuè.*
8 *Filij poſtea nati an admittantur in præiudicium ſubſtituti, cui iam fuit ius acquiſitum.*
9 *Filius conceptus, & natus poſt purificatum fideicommiſſum, admittitur in præiudiciū ſubſtituti, ſic ſuadentibus coniecturis.*
10 *In fideicommiſſis vocatio naſciturorum tanquam indefinita omnia tempora reſpicit, & nu. 11.*
12 *Filiorum vocatio in teſtamento facta, quando non poſſit verificari aliter, quam in filijs poſtea naſcituris.*
13 *Perpetuitas conſeruandi bona in familia, & agnatione implicat vocationem filiorum, quandocunque in poſterum naſciturorum.*
14 *Fideicommiſſum purificatum per alienationem ſequutam ex delicto, an faciat incurrere caducitatem.*
15 *Pater non poteſt priuare commodo ſucceſſionis filios in fideicommiſſo vocatos, abſq; aliqua eorum culpa.*
16 *Dictio, ſemper, eſt vniuerſalis, & includit omne tempus.*
17 *Affectio æqualis in teſtatore ſufficit ad præſumendū, quod etiam poſtea naſcituri admitterentur ad fideicommiſſum.*
18 *Affectio maior præſumitur erga illum, qui primo loco vocatus eſt, quam in eo, qui ſecundo loco.*
19 *Teſtatoris voluntas eſt pro lege ſeruanda, & nu. 20.*
21 *Teſtator permittere poteſt, quod eius bona fideicommiſſo ſubiecta per aliquod tempus maneant in ſuſpenſo.*
22 *Et hoc maximè, quando probabiliter ſperari poteſt, quod ſuſpenſio hæc ſit ceſſatura per natiuitatem filiorum.*
23 *Subſtitutus dicitur acquirere ius reuocabile in bonis fideicommiſſo ſubiectis per conditionem ſubſecutam purificatam, & nu. 24.*
25 *Dictio, liberè, in fideicommiſſo appoſita, commodè refertur ad facultatem capiendi poſſeſſionem bonorum propria auctoritate.*
26 *Dictiones, tunc, & eo caſu, in fideicommiſſo appoſitæ, ſtant inclusiuè ad ſubſtitutos, qui tunc temporis extabant.*
27 *Dictiones, tunc, & eo caſu, aliquando ſtant taxatiuè, & limitatiuè, aliquando verò declaratiuè.*

DECISIO CCCXLVI.

THomas de Albianis in casu, quo ipse decederet sine filijs legitimis, & naturalibus scripsit sibi heredes vniuersales ordine primogenituræ Nicolaum, Ludouicum, & Petrum fratres de Thomeis de Petra sancta cum onere assumendi cognomen, & insignia familiæ de Albianis, & arctissima prohibitione cuiuscumque alienationis, siuè voluntariæ, siuè necessariæ ex contractu, vel delicto, in quo casu, & casibus substituit alium primogenitum non contrafacientem, vt latius in testamento in actis producto.

Quibus semper saluis, & perpetuò atque irreuocabiliter obseruandis omnia, & singula eius bona peruenire voluit iure Institutionis ad dictum Nicolaum

laum eius vita naturali durante, & post eius mortem ad primogenitum dicti Nicolai, si filios masculos verum, siuè plures legitimos, & naturales habuerit ipse Nicolaus, & eo non extante tempore mortis dicti Nicolai, aut postea decedente quandocumque voluit ef se dicta bona primogeniti dicti primogeniti dicti Nicolai legitimè, & naturaliter nati, & transire de primogenito in primogenitum ex ipso primogenito dicti Nicolai, & postea successiuè in alios proximiores in infinitum quousque de linea, & descendentibus masculis dicti Nicolai erunt, & sic durante linea dicti Nicolai semper sint dicta bona, & esse voluit primogeniti masculi legitimi, & naturalis dicti Nicolai, & postea primogeniti ex præcedenti primogenito, & sic in infinitum ordine successiuo, & postea successiue aliorum proximiorum.

Subdens idem Testator, quod in interpretatione præmissorum omnia intelligantur recto sensu absque alia extranea interpretatione, etsi oriretur aliquod dubium omnia primo interpretentur in fauorem lineæ dicti Nicolai, deindè dicti Ludouici, & tertio Petri, semperque præferatur primogenitus ex primogenito ordine successiuo in qualibet istarum linearum vna post aliam.

Hæc primogenitura per mortem testatoris sine filijs ingressa est lineam Nicolai primo loco vocati, quæ adhuc durat, defuncto enim Nicolao superstitibus Vincentio, Thoma, & Theramo eius filijs, Vincẽtius vti primogenitus Nicolai adeptus est liberã possessionem omnium bonorum suppositorum huic fideicommisso; cumque is fuerit capitaliter banditus adiecta pœna publicationis omnium bonorum, & Fiscus Florentin. exhibito testamento omnia restituerit Thomæ fratri germano Vincentij.

Interim durante bando Vincentius prædictus ex eius legitima vxore suscepit filium masculum Ioannẽ Franciscum, qui cum vti primogenitus ex primogenito Nicolai prætenderet vendicare bona fideicommissaria de manibus Thomæ patrui, & respectiuè secundogeniti, fuit coram me dubitatum An fideicommissum fuerit purificatum ad fauorem filij primogeniti nati, & concepti post bandum Vincentij patris, & Domini affirmatiuè resoluerunt.

Non enim controuerti poterat filiatio Io. Francisci ex Vincentio primogenito Nicolai, quam optimè probant testes pro eius parte formiter examinati, neque caducitas incursa per Vincentium ex delicto, & bando subsecuto cum huius occasione Thomas occupauerit omnia bona huic primogenituræ subiecta minusque reuocatur in dubium, quin Ioannes Franciscus vti primogenitus ex Vincentio primogenito Nicolai sit aliàs vt primogenitus primogeniti præferendus, cum hoc expressè in testamento legatur dispositum.

Sed duo tantum dicto Io. Francisco obijciebantur, primo videlicet incapacitas successionis, ex quo natus † est, & conceptus post capitalem Patris condemnationem, *arg. Text. & ibi not. per Scriben. in l. ex facto, §. ex facto, tit. ad Sen. Conf. Trebell.* vbi quod filij nati † post patris deportationem non faciunt deficere conditionem si sine filijs.

Secundò, quod cum Ioannes Franciscus tempore delicti, & sic cedentis fideicommissi nondum esset natus, neque conceptus per subsecutam eius conceptionem, & natiuitatem non potuit auocari ius quæsitũ Thomæ patruo, qui erat in rerum natura tempore purificati fideicommissi, † & reperiebatur substitutus Vincentio fratri, quatenus is filios non haberet, quæ fuit originalis opinio, *Lambert. de Rampon.* quem refert, & sequitur *Io. And. in rubr. de testam. addit. 1. vers. Item Lambertinus cum alijs relatis per Peregr. de fideic. art. 22. num. 7.* quorum neutrum Domini obstare dixerunt Ioanni Francisco, quominus fideicommissum in cuius fauorem sit purificatum.

Nam *ad Text. in* † *allegata l. ex facto, §. ex facto, ff. ad Sen. Conf. Trebell.* fuit responsum banditos nostri temporis non æquiparari deportatis, quia hodie nemo ingenuè † natus efficitur seruus pœnæ, *auth. sed hodie, C. de donat. inter vir. & vxor. Rip. in d. l. ex facto §. ex facto nu. 17. Bald. in l. 1. in fin. C. de hared. instit. Natt. conf. 472. num. 19. Peregr. de Iur. fisc. lib. 3. tit. 6. numer. 47.* & ideò filij banniti nostri † temporis nati post bannum faciunt deficere conditionem si sine filijs, etiam si pater sit declaratus hostis patriæ, possitque impunè offendi, *Rip. in d. l. ex facto num. 13. & 17. Soccin. in l. cum auus num. 107. ff. de condit. & demonstr. Petr. de fideic. q. 3. num. 19. & seq. & q. 11. num. 611. Fusar. qui testatur se pro hac parte consuluisse, quæst. 424. num. 1. de fideicom.*

Fuit etiam secundo responsum dispositionem *Text. in l.* ex facto loqui solum in filijs positis in conditione *Peregr. de Iur. Fisc. lib. 3. tit. 6. num. 7. & 8. Indeque non* applicari casui nostro, vbi primogenitus Vincentij (qualis est Ioannes Franciscus) non fuit simpliciter in conditione positus, † sed dispositiuè vocatus, quo casum indubitati iuris est esse capacem successionis, siuè natus, & conceptus sit antè, siuè post Patris condemnationẽ *Soccin. Iun. conf. 174. n. 19. lib. 4. Gabr. consil. 123. nu. 36. lib. 1. Peregr. d. lib. 3. tit. 7. nu. 22. & 47. Petr. d. q. 11. nu. 612. & seqq. Rimin. Iun. conf. 564. num. 56. Fusar. d. q. 424. num. 5.*

Quòd verò ad secundum licèt ardua, & anceps sit quæstio, an filij postea nati admittantur in præiudicium substituti, † cui iam fuit ius acquisitum tamquã prænati tempore purificatæ conditionis, etenim affirmatiuam *per Text. & iura concordantia in l. peto §. fratre ff. de leg. 2.* iustinent plures relati *per Pereg. de fideicom, art. 22. num. 73. & 74. & per Fusar. q. 318. numero 12.*

Negatiuam autem post Lambert. de Rampon. tenet Alba. *cons. 106. n. 5. 6. et 7.* cum alijs relatis pariter per *Pereg. d. artic. 22. num. 72. Fusar. alleg. q. 318. num. 57. & 58.*

Tamen in præsenti casu videtur cessare omnis ambiguitas ex vrgentissimis coniecturis suadentibus prælationem Ioannis Francisci filij primogeniti ex Vincentio, quibus concurrentibus † eumdem esse præferendum, quamuis non extaret in rerum natura tempore purificati fideicommissi, sed postea sit natus, atque conceptus, *trad. Socc. Sen. consil. 51. nu. 41. & seqq. lib. 4. Pereg. de fideic. art. 22. num. 74. in fin. Petr. de fideicom. q. 11. num. 602. Gratia discept. cap. 776. num. 17. & 18. Fusar. q. 318. num. 77.* & firmauit Rota in Romana pecuniaria 30. Aprilis 1629. coram R. P. D. meo Merlino.

Mens autem, & voluntas testatoris in casu nostro desumitur primo, ex quo vocauit primo loco Nicolaum, deinde filios, ex ipso nascituros ordine primogenituræ in infinitum subiecta prohibitione alienationis, vt bona conseruentur in familia qua stante vocatio-

cationem nascituroru non attenditur existentia de tempore purificatæ condictionis, sed quandocumque filius nascatur dummodò sit primogenitus, & proximior admitti debet. *Socc. Iun. consil. 172. nu. 11. & 12. vol. 2. Ruin. cons. 160. vol. 2. sub nu. 11. & 13.* vbi quod
10 † vocatio nascituroru, resoluitur in conditionem si nasceretur quæ tanquam indeterminata omnia tempora respicit *per l. sita la secunda ff. de cond. & demõst.* quam esse limitationem indubitatam ad regulam contrariam censuit, *Torniell. in §. quidam rectè num. 28. l. Gallus de lib. & posthum. Gabr. cons. 102. num. 14. & 15.*
11 *& 16. lib. 2. Peregr. d. cap. 22. num. 76.* vbi quod † hæc limitatio est verissima, & menti testatoris multum consona *Surd. consil. 125. num. 30. & 34.* & sequuta est Rota in allegata *Romana pecuniaria coram R. P. D. meo Merlino.*

Vocatio autem nascituroru in testamento Thomæ Albiani est certissima nedum, quia vacauit primo loco Ludouicum, & Petrum, eorumque filios vnum post alium ordine primogenituræ, quorum nullus tũc
12 temporis filios susceperat; Vndè nominatio † filiorũ, ex illis non potest aliter verificari, quàm in filijs postea nascituris, *Socc. Iun. d. cons. 172. num. 28. lib. 2. Peregr. cons. vlt. num. 4. versic. Quid igitur lib. 5. Fusar. d. q. 318. num. 29.*

Verum etiam quia declarauit se velle constituere perpetuam primogenituram subiecta prohibitione alienationis, vt bona perpetuò, & in infinitum conseruentur in familia, & agnatione, quæ perpetuitas
13 † implicat vocationem filiorum quandocumque in posterum nascituroru *l. cum ita legatur §. in fideicommisso in fin. ff. de leg. 2. Socc. Sen. in l. si cognatis num. 30. in fin. ff. de reb. dub. Ias. in l. quoties la prima num. 2. vers. 2.* limita qui dicit digito ligandum, *Surd. d. consil. 125. num. 20. & seq. & admittit Peregr. d. art. 22. num. 77.* & benè ponderauit R. P. D. meus Merlinus in allegata *Romana pecuniaria.*

Secunda idem etiam conijcitur ex natura conditionis purificatæ, quia non agitur de fideicommisso purificato per conditionem casualem, & contingentem siue alicuius culpa, sed de fideicom. purificato
14 † per alienationem sequutam ex delicto, & caducitatem subindè incursam cum delatione successionis in alium ordinem primogenituræ successiuè vocatum. *Iux. Tex, in l. Imp. ff. de fideic. Libert. Gabr. de delict. in conclus. 24. num. 3. Clar. q. 78. vers. Item quæro nunquid. Farin. q. 25. num. 35.* Vndè ne admittamus quòd fuerit in potestate Vincentij delinquentis priuare com-
15 modo huius successionis † filios ex ipso nascituros absque aliqua eorum culpa dicendum est eosdem fuisse vocatos quamuis natos post delictum, & commissam caducitatem *Castr. d. cons. 247. num. 4. lib. 1. Peregr. de fideic. art. 22. num. 75. Ceph. cons. 318. num. 67. Rota in dicta Romana pecuniaria coram R. P. D. meo Merlino.*

Tertio cum Ioannes franciscus sit primogenitus Vincentij primogeniti Nicolai, & testator expressè disposuerit, quod durante linea primogeniti dicti Nicolai hæc semper sit admittenda exclusa linea secundogeniti, quæ solum succedat deficiente linea primogeniti, vtique dicendum est quod testator voluerit admitti primogenitum Vincentii primogeniti Nicolai quamuis natum post purificatum fideicommissum aliàs non esset verum, quod durante linea primogeniti ex primogenito hæc semper, & quandocumque succedat prout testator expresse voluit ponderando vim
16 † illius dictionis vniuersalis, (*semper*) quæ includit omne tempus, *l. 1. ff. solut. matrimonio l. quia semper ff. de in Ius voc.*

Quarto ex prædictis non solum infertur testatorẽ æqualem habuisse affectionem ad filios etiam postea natos, cum omni tempore eos vocet dummodò in ijs concurrat qualitas descendentię ex primogenito pri-
17 mogeniti dicti Nicolai, quæ sola † æqualis affectio sufficit ad præsumendum quod testator etiam de postea natis senserit, *Natt. cons. 675. num. 4. & seqq. Surd. d. consil. 125. numero 34.*

Quinimo ex dictis verbis, & durante linea primogeniti ex primogenito Nicolai semper, &c. & postea succedat linea secundogeniti, &c. apertè conijcitur magis fuisse dilectam lineam primogeniti quàm lineam secun-
18 dogeniti, maior enim † semper affectio præsumitur erga lineam primo loco vocatam quàm erga secundò loco vocatam *l. pupillus §. Iesia. ff. de cond. & dem. Surd. d. cons. 125. num. 27.*

Quinto idẽ conijcitur ex quo testator quasi præsagus controuersiæ, quæ oriri poterat super intelligentia suæ dispositionis mãdauit verba sui testamẽti intelligi
19 † debere recto sensu remotis iuris subtilitatibus, facit, *Rot. decis. 463. num. 12. part. 1. recent. &* quatenus contingat aliquis casus dubius voluit eam capi interpretationem, quæ est fauorabilis primogenito, & successiuè primogenitis ex ipso descendentibus, vndè hodie sub orta quæstione inter Io. Franciscum primogenitũ ex primogenito Nicolai primo loco vocati, vtique in dubio pro ipsius admissione est pronunciandum, iux-
20 ta expressam dispositionem Thomæ testatoris, † cuius voluntas pro lege seruari debet §. *disponat auth. de nuptijs.*

Atque ex his visum fuit Dominis non esse inconueniens quod dominium bonorum subiectorum huic primogenituræ per aliquod temporis spatium sic re-
21 rit in suspenso cum † hoc voluerit testator qui id permittere poterat *ad l. qui heredibus, §. fin. ff. de vsucap. & demonstr. Peregr. d. art. 22. num. 73. vers. Verum, Rota coram Reuerendiss. Domino meo Cocchino Decano, decis. 166. num. 3.* donec præsertim probabiliter sperari poterat
22 quod † suspensio hæc esset cessatura per natiuitatem filiorum Vincentij, *Castr. d. cons. 247. num. 3. lib. 1. Peregr. d. art. 22. num. 74. Fusar. q. 318. nu. 66. & 79.*

23 Et interim Thomas dicebatur † acquisiuisse in his bonis Ius aliquod reuocabile per subsecutam natiuitatem Io. Francisci primogeniti ex primogenito Nicolai, *Petr. de fideicomm. quæst. 11. num. 586. Peregr. d. art. 22. num. 74. & 75. Surd. d. cons. 125. num. 43. 44. & 45. Facchin. controu. Iur. cap. 88. vers. Nec difficile lib. 4.* & fuit dictum in præfata *Romana pecuniaria coram* R. P. D. *meo Merlino.*

24 Perindeque idem Thomas † restituere debet bona filio primogenito Vincentij postea nato quasi per fideicommissum, *Bald. & alij communiter in l. peto, §. fratre, ff. de leg. 2. Surd. cons. 125. num. 48. & 49. Natt. cons. 675. num. 8.*

Neque obstat quod testator in casu alienationis, vel delicti priuauerit alienantem vel delinquentem mandando bona deferri liberè subslitutis ordine primogenituræ, quam dictionem (*liberè*) scribentes pro Thoma intelligebant irreuocabiliter.

Placuit

Placuit enim responsio data per D. Beriolum scribentem pro Ioanne Francisco, nimirum dictionem (*liberè*) † posse commodè referri ad facultatem capiendi possessionem bonorum propria auctoritate absque
25 contradictione, iuxta *Text. in cap. 2. de locat. & cap. sta tuimus de reg. cap. cum plures, vbi gloss. in verbo liberè, de offic. deleg. in 6.* neque propterea intelligendam esse, vt stet irreuocabiliter, hoc enim esset destruere mentem ipsius Testatoris, qui ex prædictis voluit in omnem casum præferri primogenitum ex primogenito Nicolai in concursu cum secundogenito, qualis est Thomas.

Minus obstat, quod Testator in casu contrauentionis substituerit proximiores tunc extantes, licet. n.
26 dictiones † (*tunc*) & eo casu, stent inclusiuè ad substitutos, qui tunc temporis extabunt, non tamen semper stant exclusiuè ad alios, qui postea supernascētur. *Magon. decis. Florent. 38. num. 39. Natt. d. cons. 675. nu. 12. & 13.* prout in his terminis tradit *Petr. de fideicomm.*
27 *quæst. 11. nu. 590.* & non est † nouum dictiones (*tunc, & eo casu*) alioquin taxatiuas, & limitatiuas stare, quandoque declaratiuè si id suadeat voluntas testatoris. *Menoch. consil. 117. num. 29. Socc. iun. consil. 145. nu. 29. lib. 3. Surd. cons. 344. num. 13.*

Et ita fuit resolutum pro Ioanne Francisco vtraque parte informante.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Salutiarum. Lunæ 18. Februarij. 1630.

ARGVMENTVM.

Vide in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Salutianum interdictum competit, stante credito, & hypoteca.*
2 *Leges respiciunt futura.*
3 *Hypoteca creditori, quando censeatur remissa respectu noua hypoteca.*
4 *Dominium ex pacto reuersiuo an transferatur ipso Iure.*
5 *Ex possessione rei donatæ, cum pacto reuersiuo, receptæ, dominium sine dubio ad donantem reuertitur.*
6 *Hypoteca in re propria non potest consistere, nec subsistere. & nu. 7.*
8 *Damnum, quod quis sua culpa sensit, sibi imputare debet, & num. 9.*
10 *Text. in l. ex sextante §. Latinus ff. de except. declaratur.*
11 *Ius reale seruitutis per acquisitionem domini, etiam reuocabilem extinguitur.*
12 *Possessor tantum bonorum non potest super illis seruitutem imponere.*
13 *Seruitutem acquirere, aut imponere nemo potest in rebus alienis.*

DECISIO CCCXLVII.

ITerum hæc causa proposita in decisis permanere, DD. placuit propter creditum, & hypothecam D. Dimitillæ, & possessionis concursum in Adriano, & D. Iulia, ex quibus Saluianum Interdictum † competere, docet *text. in l. 1. ff. & C. de Salu. Interd. glos. Bart. & DD.* ibi cum alijs in prima Decisione adductis.

Neque obstat Bulla S. D. N. bonorum Iurisdictionalium alienationem prohibens, quia cum fuerit post
2 contractum † de quo agitur promulgata, & sic prohibitoria illum nō afficit, neque comprehendit, *l. leges, C. de legib. cap. vlt. de constit.* & ibi *Abb. nu. 9. Ant. cons. 104. Castrens. cons. 89. lib. 2. Paz. ad leges styli in l. 200. num. 1. & 24. Bart. in l. omnes Populi num. 44. ff. de iust. & iur. Gratian. discept. forens. cap. 45. num. 15. & cap. 465. num. 12. Honded. consil. 16. num. 16. & numer. 17. lib. 1.* Bulla autem Pontificum Sixti V. & Clem. VIII. ad hypothecam non extenduntur, vt in puncto firmauit *Rot. coram Illustrissimo Cardinale Virili in Romana, seu Sabinen. Census 17. Nouembris 1628.* & fuit etiam firmatum in decisione coram me facta in ista causa, & fel. rec. Paulus Quintus concessit licentiam, & respectu hypothecæ contentantur de licentia exhibenda in actu subhastationis.

Minus obstat hypotheca D. Iuliæ propter facultatem ab eodem filio Adriano concessam hypothecandi bona illa pro restitutione primæ Dotis absque expressa protestatione, vel reseruatione sui Iuris, & hy-
3 potheca, † quo casu hypothecam Creditori esse remissam respectu nouæ hypothecæ expressè docet *text. in l. si debitor 4. §. si in venditione, ff. quibus mod. pignus,* & ibi docent *Bart. Castr. & Fulgos. & Salyc. num. 2. Alban. ad Bart.* ibi *Roman. cons. 94. num. 7. Tiraquell. de retract. lign. §. 1. glos. 7. num. 72.*

Præcipuè, quia ex pacto reuersiuo in donatione apposito hypotheca D. Iuliæ fuit extincta. Nam cū omnia bona, & Iura in donatione comprehensa ad prædictam D. Iuliam cum effectu redierint, & eorum possessionem D. Iulia acceperit, non est locus Doctorum
4 controuersiæ circa effectum † pacti reuersiui, an scilicet ex eo dominium ipso Iure transferatur, vt post antiquior disputant *Tiraq. de retract. conuent. §. 1. glos. 7. Couar. lib. 3. var. cap. 8. ex nu. 2. Fachin. lib. 2. contr. cap. 15. Ant. Gomez. tom. 2. var. cap. 2. ex numer. 30. Canal.*
5 *pract. quæst. 299. Rot. decis. 1. par. 2. recent.* quia ex † possessione recepta dominium ad donantem esse reuersum sine controuersia receptum est ex *Bart. in l. 1. ff. de donat. Castr. in l. 2. C. de pact. inter empt. & vendit. Tiraq. vbi supra num. 17. Couar. in d. cap. 8. num. 1. vers. secundo secundum textum in l. voluntate, §. vltim. ff. quibus mod.*
6 *pign.* Et in re propria † non potest hypotheca consistere, nec subsistineri secundum *reg. text. in l. neque pignus 45. ff. de reg. Iur. l. si rem, ff. de pignor. act. l. qui filios, C. quæ res pign. oblig. poss.*

Neque obstat eius acquisitionem videri reuocabilem propter hypothecam D. Domitillæ, † atq; ita hy-
7 pothecam D. Iuliæ permanere secundum *textum in l. si ex sextante, §. Latinus Largius, in fine, ff. de except. rei Iud. l. debitor, ff. ad Trebell. l. si quis alienam 46. ff. de solut. glos. Bart. Castr. & alij DD. in d. §. Latinus Largius l. 1.* & ibi *Cyn. Bald. & Io. Faber. C. si antiquior credit. l. 1. C. de his qui in priorum Creditorum locum succed. Tiraq. vbi supra ex nu. 70. Roder. de ann. redd. lib. 2. q. 19. nu. 5. Cinc. de cens. par. 3. c. 1. q. 5. ex num. 12.*

Quia respondetur Primo, quod dicta acquisitio facta per D. Iuliam non dicitur reuocabilis propter hypothecam alterius Creditoris ab Adriano suscepti,

8 sed ex † culpa ipsius D. Iuliæ, quæ non fuit pignus et eius licentia ab Adriano contractum, vt tenetur, vt expressis verbis, & in eisdem terminis casus nostri fit mauit, *Alex. ind. l. debitos. 59. num. 16. ff. ad Trebell.* cuius hæc sunt verba: *Non obstat, quod per secundum Creditorem possit auocari, quia hoc procedere non potest, nisi ex culpa ipsius heredis, quia non soluit ipsi secundo Creditori, vt tenetur. Vnde cum facto eius procedat, quod irreuocabiliter res non remanet apud eum perinde est, ac si irreuocabiliter remaneret, l. Iure ciuili, ff. de condit. & demonstr. l. in executione, §. fin. ff. de verb. oblig. &* 9 † *fecit reg. damnum, quod quis sua culpa sensit, ff. de reg. iur.* hactenus *Alexander* ex qua doctrina prętensio D. Iuliæ prorsus corruere videtur.

10 Secundo Respondetur, quod *reg.* † *text. in d. §. Latinus Largius cum semel* procedit quando Dominium irreuocabiliter acquititur, vt constat ex Iuribus, & DD. supra relatis in nostro autem casu cum in Interdicto Saluiano versemur non agitur de ablatione Dominij, sed possessionis dumtaxat ad effectum vt ex fructibus Creditori satisfiat, proprietas autem D. Iuliæ illesa remaneat.

Tertio Respondetur, quod cum D. Iulia in rebus donatis, dumtaxat reseruauerit annuam præstationem, atque ita Ius quoddam reale seruitutis, vt in prima Decisione coram me firmatum fuit. & hoc Ius per
11 acquisitionem Dominij † etiam reuocabilem extinguatur, & solum supersit remedium restitutionis, vt scilicet restituatur ab eo in quem Dominium transierit secundum Iura expressa in *l. huiusmodi* 84. §. *ædes, l. legatum est* 116. §. *fin. ff. de leg. 3. l. à liberto, ff. de bon. libert. l. in omnibus* 18. *ff. de seruit. l. si ei* 9. *ff. commun. præd. & vbique glos. & Doct. Alexand. consil.* 69. *in fin. lib.* 5. latè *Tiraq. de retract. lignag. d. §.* 1. *glos.* 7. *ex nu.* 69. sed in nostro casu ius illud reale seruitutis, extinctum propter acquisitionem contingentem in persona D. Iuliæ, non potest restitui, & iterum reponi per D. Domitillam, quia cum non sit Domina illorum bo-
12 norum, † sed possessor dumtaxat, non potest in illis rebus seruitutem constituere, quia in rebus alienis seruitutem † acquirere, aut imponere nemo potest secun-
13 dum Iura expressa in *l.* 2. & ibi *glos. Bart. & DD. ff. de seruit. l. per fundum* 11. *l. vnum ex socijs* 34. *ff. de seruit. rust. præd. l. vlt. ff. commun. præd.*

Et ita vtraque, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Motulen. Iurispatronatus. Lunæ 18. *Februarij.* 1630.

ARGVMENTVM.

Prouisus de beneficio, ad hoc, vt ei non possit denegari immissio in possessionem, quæ requirantur. Contradictor legitimus ad impediendam d. immissionem quis non sit.

SVMMARIVM.

1 *Literæ prouisionis Apostolicæ, quando sunt in omnibus iustificatę habent executionem paratam.*
2 *Arbitrium regulatur à Iure.*
3 *Possessio probatur per duos testes deponentes de perceptione fructuum.*
3 *Clericatus probatur ex literis patentibus ordinarij.*
3 *In beneficio valor narratus per non excessum probatur per testes de publica voce, & fama.*
6 *Enunciatiuę antiquissimę probant iuspatronatus.*
7 *Confessio partis omnem aliam probationem superat.*
8 *Sententia antiqua vltra 40. annos ante motam litem, probat iuspatronatus.*
9 *Sententia lata acquiescente parte executioni demandata, operatur exceptionem rei iudicatę, & contra ipsam pars amplius non auditur.*
10 *Sententia lata in causa status probat, quoad omnes.*
11 *Beneficij vltimus status est attendendus.*
12 *Beneficij immissio non potest impediri per eum, qui nō est legitimus contradictor.*
13 *Possessio vitiosa non potest suffragari possessori, ad hoc vt dicatur legitimus contradictor.*
14 *Titulus extinctus perinde est, ac si vnquam fuisset.*
15 *Contradictor legitimus, qui non est, non potest effici per solam citationem.*
16 *Executor cessante interesse rectè procedit absque citatione.*

DECISIO CCCXLVIII.

VAcante beneficio de quo agitur per matrimoniū contractum à Ioanne vltimo illius possessore, Donatus vt præsentatus à medietate Patronorum de eo Apostolica auctoritate sibi prouideri obtinuit cū derogatione alterius medietatis; Cum vero Vicarius Biteten. executor in litteris deputatus pronūtiasset, dictum prouisum instituendum ac etiam in dicti Beneficij possessionem immittendum esse, ex aduerso Capitulum Massatræ prætendens partes legitimi contradictoris, sibi competere sub prætextu quod bona eiusdē beneficij vigore vnionis alias ad sui fauorem auctoritate ordinaria factæ, & per sedem Apostolicam confirmatæ possideret à dicti Vicarij sententia, appellationem interposuit. Vnde commissa mihi causa cum clausula parito litteris arbitrio Rotæ dubioque proposito An intret arbitrium, Domini negatiue responderunt.

1 . Cum enim litteræ sint in omnibus iustificatæ † de iure merentur executionem paratam iuxta terminos *l. fin. C. de ędict. Diu. Adr. tollen.* quam in hoc casu arbitrium impedire non debet ex quo vt aliquem effectum operentur † debeat à iure regulari *l. fin. §. sed &*
2 *fi. C. commun. de legat. Pariz. consil.* 56. *num.* 5. *lib.* 1. *Rota decis.* 348. *num.* 4. *par.* 1. *Diu. Seraph. decis.* 1017. *num.* 1. Iustificatur autem possessio d. Ioannis ex cuius persona successit præsens vacatio vsque ad tempus con-
3 tracti matrimonij † per testes datos in *sum. num.* 16. deponentes de perceptione fructuum illius beneficij *Cra uett. cons.* 107. *num.* 2. *versic. secundo quia Greg. XV. S. M. decis.* 160. *num.* 2.

4 Item de Clericatu † constat in litteris patentibus ordinarij *Felin. in cap. post cessionem sub num.* 3. *versic. in glossa* 1. *& nu.* 15. *d. Probat. Put. decis.* 140. *numero* 5. *cum seqq. lib.* 2. *in nou. Rota decis.* 321. *num.* 5. *part.* 1. *in recent.*

5 Praterea valor narratus † per non excessum probatur per testes deponentes de publica voce & fama *Rotæ apud Seraph. decis.* 962. *numer.* 2. *& decis.* 1239. *num.* 1.

num. 1. & in recent. decis. 736. num. 2. in fin. par. 2.

Insuper de præsentatione Donati apparet ex fide *Vicarij Motulen.* data in Summario nu. 17.

Denique Iuris patronatus existentia ante annum 1580. quo tempore Capitulum prætendit vnionem ad sui fauorem emanasse † probatur tam ex duabus enunciatiuis antiquissimis quarum vna est de anno 1394. altera vero de anno 1560. *Ferrett. consil. 293. numero 6. lib. 2. Rota decis. 684. numer. 1. par. 1. Din. & in recent. decis. 360. numero 3. cum seq. par. 2.* & ex longa Patronorum possessione *Rota in recent. d. decis. 360. num. 6. par. 2. & coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 74. numero 2.* quam etiam quia in ipsomet Instrumento vnionis ad preces Capituli emanatæ, & pro parte eiusdem Capituli in iudicio producto ex quo propterea resultat partis confessio † quæ omnem aliam probationem superat *l. cum si. C. de transactionibus cap. per tuas de Probat. Surd. consil. 143. numer. 19. Rota decis. 98. numero 2. par. 2. Din. & in recent. decis. 158. numero 11. par. 1. & decis. 436. num. 2. vers. immo nulla par. 2.* 7

Post annum vero 1580. probatur non solum d. Vnionem non habuisse effectum ex continuata possessione d. Ioannis Instituti ad præsentationem tunc Patronorum familiæ de Azaris sed etiam ex quatuor sententijs ad eorum fauorem contra Capitulum latis per quas Canonizata fuit pertinentia Iuris patronatus & vulneratæ litteræ vnionis quæ sententiæ licet singulæ de per se non sufficiant tamen † prima vti per 40. annos ante motam litem lata probat *Gabr. consil. 198. num. 3. & 4. lib. 2. & dixit Rota in Florentina Canonicatus 15. Decembris 1615. coram bonæ mem. Buratto*, & vltima aliarum præcedentium Confirmatoria cum fuerit acquiescente † Capitulo executioni demandata bene operantur exceptionem rei iudicatæ contra ipsum vt vlterius audiri non valeat *l. cum quæritur cũ duobus seqq. ff. de excep. rei Iudicatæ Greg. XV. S. M. decis. 492. numero 3.* & tanquam † latæ in causa status probant quoad omnes *Achil. decis. 5. d. sent. & re iudic. & in term. Iuris patronatus dixit Rota in recent. decis. 312. num. 19. par. 1. & in Pistorien. Plebania 12. Iunij 1622. & 24. Martij 1623. coram D. Nauarro.* 8 9 10

Et prædicta Corroborantur ex vltimo † statu Collatiuo, de quo docetur cum Ioannes in vim præsentationis & institutionis prædictorum post dd. sententias & rem Iudicatam illud per annos circiter triginta vsque ad matrimonium contractum pacifice possederit *Dec. consil. 126. numero 1. Cels. Vgo consil. 91. numero 7. & in simili Seraph. decis. 1103. num. 5. & decis. 1141. num. 4. & fuit dictum in Lancianen. Archipresbyteratus 2. Maij 1616. coram bon. mem. Buratto.* 11

Ex quibus sequitur quod Capitulo nullum Ius neque in re, neque ad rem habenti nullæ etiam † competant partes legitimi contradictoris ad Impediendam immissionem *Mantic. decis. 350. num. 5.* 12

Neque obstat quod Capitulum in possessione bonorum d. beneficij existeret, quia cum absque titulo illa possideret vt supradictum est illa possessio tanquam † uitiosa non potuit illi suffragari, ut fieret legitimus Contradictor *Bartol. in l. filiam fratribus num. 1. vers. aut possidet ff. ad Trebell. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 475. numero 10. & in Romana locorum montium 26. Iunij 1603. coram bonæ mem. Rembaldo* quinimo & si ab initio titulus fuisset ualidus † cum per rem Iudicatum esset extinctus perinde est ac si nunquam ab initio fuisset *Gomez. super Regul. d. trienn. quæst. 18. numero primo, prope fin. Card. Mantic. dec. 118. num. 12.* 13 14

Neque facit quod cum semel fuerit Citatus debuerit deinde ad omnes actus ac etiam ad sententiam Citari † quia per solam citationem non efficitur legitimus contradictor, qui alias non esset *Card. Seraph. decis. 144. num. 5. bonæ mem. Card. Caualer. decis. 450. num. 5.* sed debet constare de Illius interesse quo cessante recte † executor procedit absque citatione, *Crauett. consil. 177. numero 4. vers. 5. respondeo Card. Caualer. bonæ me. decis. 596. num. 3.* 15 16

Et ita decisum utraque parte Informante.

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Maceraten. Legitimæ. Lunæ 18. Februarij. 1630.

ARGVMENTVM.

Hæres, qui non confecit inuentarium, licet non priuetur hæreditate, tamen tenetur legatarijs, & creditoribus vltra vires hæreditarias, & hoc solũ procedit propter præsumptionem vsurpationis bonorum, & an ista procedant etiam in &c.

SVMMARIVM.

1 *Steph. Grat. discept. 570. in princ. declaratur.*
2 *Hæres ob non confectionem inuentarij non priuatur successione, sed tenetur vltra vires hæreditarias.*
3 *Filij ob nõ confectionem inuentarij non amittunt Trebellianicam.*
4 *Vsurpatio iurium, actionum, & mobilium fideicommissorum subiectorum præsumitur ex non confectione inuentarij.*
5 *Fideicommissarius, semper potest opponere hæredi, qui non confecit inuentarium, quod hæreditas erat opulentissima.*
6 *In filio non conficiente inuentarium non ita intrat præsumptio vsurpationis, sicut in extraneo, declaratum. nu. 10.*
7 *Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. quæst. 24. num. 16. reijcitur.*
8 *Filius, qui inuentarium non confecit, tenetur etiam creditoribus, & legatarijs vltra vires hæreditarias.*
9 *Hæres, qui inuentarium non confecit, quod tenetur vltra vires hæreditarias, hoc aliunde non potest procedere, quam ex præsumptione vsurpationis.*
10 *Hæres, qui inuentarium non confecit, stante super hoc speciali præcepto Testatoris, tunc indistinctè præsumitur vsurpatio, & dolus.*
11 *Filius non potest detrahere bona fideicommisso subiecta, stantibus bonis liberis, pro sua legitima.*
12 *Bonorum vsurpatio resultat ex non confectione inuentarij.*
13 *Hæres, quando non confecit inuentarium, ignoratur valor bonorum vide nu. 15. & 16.*

DECISIO CCCXLIX.

IN Decisione in hac causa facta 21. Iunij 1629. fuit resolutum non esse admittendos articulos datos per Pellicanos ad probandum extare alia bona libera stabilia hæreditatis Matthæi, & hodie cum dicta decisio reuideretur, Domini in ea perstiterũt quoad prætensionem legitimæ, de qua fuit tunc principaliter disculsum, itaut Pellicani non sint admittendi ad faciẽdam dictam probationem, ad effectum detrahendi legitimam ex bonis stabilibus liberis si quæ extãt, quia iam illam habuisse fuit decisum per plures decisiones, quod, & ipsi sæpius confessi sunt prout, nec ad effectum, quod stabilia libera contenta in articulis casu quo extent, fuerint eis designata per Testatorem pro legitima, quia hoc non est verum, iuxta latè deducta in dicta decisione in verſic. *Secundus casus*, quæ hodie Domini vnanimiter comprobarunt, Nec contra-
1 rium dixit † *Gratian. discept.* 570. *in princ.* qui vt dicebatur fuit Aduocatus Pellicanorum, sed solum, quod legitima ex voluntate Testatoris debuit deduci ex bonis liberis, non autem, quod omnia bona libera fuerint pro legitima assignata, quia immo dicit cõtrariũ.

Tamen dictos articulos esse admittendos ad probandum dixerunt Domini ad effectum, vt Pellicani possint prætendere successionem Iure hæreditario in bonis stabilibus, de quibus in articulis, quia quatenus adsint vltra illa, quæ nominatim fuerunt fideicõmissis particularibus supposita, Pellicani in eis debẽt succedere vti hæredes ex persona Philippi, & Vici fratrum simul cum hæredibus Franciſci etiam, quod dicti auctores Pellicanorum non confecerint inuentarium, quia filij, † prout nec extranei ob non confectionem Inuentarij non priuantur successione, sed solum tenentur vltra vires hæreditarias, vt per *Bart. Couar. Paul.* & alios relatos per *Spin. de Testam. glos. fin. numer.* 8. quinimo (quicquid sit in extraneo hærede, de
3 quo latè *Cassad. decis.* 3. *de Testam.*) filij ob † non confectionem Inuentarij, nec trebellianicam amittunt, *Barsat. cons.* 14. *sub num.* 19. *vol.* 1. *Riminal. Iun. consil.* 187. *num.* 18. *lib.* 1. *Gabr. conc.* 121. *num.* 51. *vol.* 1. *& Guidop. decis.* 33. *per tot.* vbi rationem assignat.

Sed pro hæredibus Franciſci contra dictam admissionem articulorum quoad successionem Iure hæredi-
4 tario fuit oppositum, quod ex non † confectione Inuẽtarij præsumitur vsurpatio mobiliũ Iurium, & actionum fideicommisso subiectorum; itaut in hoc casu nõ sit stãdum assertioni Pellicanorum, quibus obstat exceptio non confectionis, *Couar. lib.* 2. *var. cap.* 6. *nu.* 4. *post princip. verſ. quarationc aduertendum est, Natt. consil.* 199. *nu.* 12. & alij quos refert, & sequitur *Gratian. in dicta discept.* 570. *nu.* 19. ac propterea semper hæredes Franciſci posse opponere hæreditatem Matthei
5 Testatoris † fuisse opulentissimam, ac mobilia, Iura, & actiones vsurpata fideicommisso supposita fuisse multo ac multo maioris valoris, quam bona stabilia contenta in articulis, itaut probatio stabiliũ semper reddatur inanis, quia in omnem casum dictis hæredibus Franciſci competeret retentio, vt sibi satisfacerent de mobilibus, Iuribus, & actionibus subtractis, & fideicommisso suppositis.

Nec releuare dicebatur, quod in filio non conficiẽ-
6 te Inuentarium, non † ita vrgeat præsumptio vsurpationis sicut in extraneo, *Mangil. de imputat. & detract.* q. 171. *n.* 7. *Moder. de legitim. lib.* 3. *tit.* 24. 24. *num.* 16. Quia vltra quod hæc limitatio videtur parum tuta, cũ iuxta magis receptam, & veriorem sententiam (quic-
7 quid in contrarium velint † *Moder.* ibidem) filius, qui Inuentarium non fecit tenetur etiam, vt dictũ est, Cre-
8 ditoribus, † & Legatarijs vltra vires hæreditarias, vt latius deductum fuit in dicta decisione in hac causa facta verſic. *præterea quamuis*, quod non potest aliun-
9 de prouenire nisi † ex præsumptione vsurpationis, *Couarr. in cap. si hæredes numero* 9. *verſic. Item illud de ætate.* in omnem casum dicta limitatio solum procede-
10 re posset † in simplicibus terminis, non autem in præsenti, ex quo Matthæus testator non confidit de filijs, dum eis expresè injunxit, & mandauit vt conficerẽt Inuentarium de bonis, mobilibus, stabilibus, pecunijs, & mercantijs per æstimationem subdens vlterius quod illud omnino confici volebat ad effectum vt ex confessione suorum filiorum, & hæredum constaret alia bona sufficere pro legitima eamque transcende-
11 re, † quo casu ex non confectione Inuentarij indistinctè præsumitur vsurpatio, & dolus, *Soccin. cons.* 192. *num.* 5. *Ruin. cons.* 95. *n.* 46. *Molin. de Hispan. primog. lib.* 1. *cap.* 28. *num.* 10. *Georg. Escabedo decis.* 176. *nu.* 3. *vol.* 1. & in hac eadem causa contra filios firmat. *Grat. in d. discept.* 170. *nu.* 19. *cum pluribus seqq.*

Et minus releuare dicebatur, quod Pellicanis non possit obijci commissio Inuentarij, nisi quatenus prætendant, legitimam, quam iam habuisse confitentur, cum præceptum paternum de Inuentario conficiendo tantummodo in hoc casu impositum fuisse videatur ex ratione in Testamento data, ideſt vt ex confessione filiorum constaret adesse alia bona vltra contenta in particularibus fideicommissis stabilium, quæ sufficiebant, aut transcendebant legitimam, non autem ad effectum limitandi, aut regulandi successionem filiorum Iure hæreditario in alijs bonis stabilibus quã do quidem dum Testator expræsè ordinauit, vt etiã de mobilibus, pecunijs, & mercantijs, quæ postea etiam fideicommisso suppositi fieret inuentarium per æstimationem, & hoc factum non fuit semper vrget præceptum Testatoris, ita vt præsumatur vsurpatio mobilium, pecuniarum, & mercium, Iurium, & actionum non solum vsque ad metas legitimæ, sed etiam vltra, cum Testator ea vltra legitimam extare asseruerit, & videtur esse cuidens si quidem Pellicani non habuerunt legitimam ex bonis stabilibus contentis in articulis, & fideicommisso non suppositis, quia, vt dictum est, in his Pellicani solum hodie prætendunt succedere Iure hæreditario satisfacti iam de legitima; de inde nec ex bonis stabilibus fideicõmissis particularibus suppositis ex quibus Testator legitimam detrahi prohibuit, nec tandem de alijs stabilibus non contentis in articulis, nec fideicommisso suppositis, quia non probantur, nec prætenduntur alia fuisse in hæreditate, ergo legitimam, & vltra legitimam habuerunt Pellicani de mobilibus, Iuribus, & actionibus fideicommisso suppositis, quæ Testator ẽt vltra legitimã extare asseruit, vt bene *Gratian. vbi supra*. Quibus sic stantibus Pellicanis prætendentibus probare existentiam stabilium contentorum in dictis articulis videtur semper obstare exceptio irreuelantiæ, quia hæredes Franciſci quando extarent, & ea possiderent possent semper illa retinere pro sibi solue-

do,

do, de mobilibus, Iuribus, & actionib. subiectis fideicommisso, ex quibus Pellicani legitimam detraxerũt,
12 & vltra vsurpasse præsumuntur, † cum tamen nec ex eis legitima detrahi potuerit, dum extabant, vt prætenditur bona stabilia libera, *Ias. in l. Marcellus, §. res quæsitas. 18. ff. ad Trebell. Rip. in l. in quartã nu. 115. ff. ad l. Falcid. Grat. conf. 17. vol. 1. & Gramat. decis. 93.*

Verum, quia forte valor stabilium, quæ per dictos articulos probari prætenduntur erit adeo magnus, & ex facti circunstantijs non sit adeo deferendum præsumptioni vsurpationis mobilium Iurium, & actio-
13 num fideicommisso subiectorum, † quæ resultat ex nõ confectione Inuentarij, vt nihilominus non possit intrare arbitrium, quod dicta vsurpatio etiam, quod esset vltra metas legitimæ sit minor quam valor dd. stabilium, propterea Domini arbitrati sunt articulos esse admittendos, & non obstare si dicatur legitimam per Pellicanos habitam ex dictis mobilibus fideicommisso suppositis quamquam hæredes Francisci compensare possint cum stabilibus liberis esse incertam, necnon vsurpationem vltra legitimam incertam etiã
14 esse dum ob non confectionẽ Inuentarij † ignoratur valor dictorum bonorum, mobilium, Iurium, & actionum, quia Respondetur, quod forte ex facti circum-
15 stantijs, vt dictum est constito de existentia, & † valore prædictorum stabilium intrare poterit arbitrium, quod bona vsurpata, non æquantur dicto valori stabilium, de quibus in articulis, & in consequentiam idẽ arbitrium intrare poterit quoad fructus dictorum stabilium ad fauorem Pellicanorum, & interesse bonorum mobilium, iurium, & actionum ad fauorem hæ-
16 redum Francisci, quæ † consideratio ad effectum de quo agitur, videtur Iuri conformis ex his quæ aduertit *Comarr. vbi proxime in dicto cap. si heredes, nu. 9. vers. quamobrem ni fallor.*

Nec obstat si pro parte hęredum Francisci replicetur Testatorem fecisse fideicommissum vniuersale purificatum ad eorum fauorem, sub quo comprædendum tur prætensa bona stabilia, si extant, & ideo stante fideicommisso vniuersali Pellicanos non posse in dictis stabilibus prætendere successionem Iure hęreditario, quia licet possit merito dubitari, An extet dictum fideicommissum vniuersale, & pro affirmatiua magis inclinauit dicta decisio 21. Iunij 1629. tamen interim, dum de hac non liquet visum fuit probationem non esse denegandam.

Et ita vtraque, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Placentina Decimarum. Luna 18. Februarij. 1630.

ARGVMENTVM.

Agitur materia alienationis decimarum, quando sit nulla, ob non seruatam formam rescripti Apostolici, si in euidentem.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio decimarum est nulla ob non seruatam formam rescripti Apostolici, si in euidentem.*

2 *Et ista forma rescripti nedum per æquipollens potest adimpleri.*

3 *Forma data ad aliquid faciendum, si contra eam fiat, aut citra eam, idem sunt ad effectum inducendi nullitatem actus.*

4 *Executor præsumitur se extraiudicialiter informasse.*

5 *Clausulæ, seruatis, seruandis, & vocatis vocandis, operantur. vt executores non possint extraiudicialiter procedere.*

6 *Executores postquam ceperunt procedere iudicialiter, non possunt postea causæ cognitionem relinquere & procedere extra iudicialiter.*

7 *Executor, quando iudicialiter procedit, maximè in arduis, debet ei constare de obseruantia formæ, per acta iudiciaria.*

8 *Inobseruantia eo ipso probatur, quando de obseruantia formæ non constat.*

9 *Clausula, ex nunc, pro ex tunc, operatur, vt vnum tempus, alteri insit. declara nu. 10.*

11 *Verbum, post quam, quando inducat conditionem.*

12 *Executor etiam nulliter exequens, consumit potestatem.*

13 *Perplexitas an vitiet actum.*

14 *Ecclesiasticæ res, licet non possint vendi habita fide de pretio, ad effectum translationis dominij rei venditæ, nihilominus contractus est validus in substantia, & ex illo competit actio. & nu. 15.*

16 *Consil. Gozad. 73. nu. 33. declaratur.*

17 *Pecunia in venditione interuenire debet.*

18 *Venditio rei Ecclesiæ facta sine solemnitatibus requisitis, est nulla ad fauorem Ecclesiæ, ipsa si ratam haberi velit rescindi non potest, & nu. 23.*

19 *In gratia reualidatoria non sanantur nullitates, nisi exprimantur.*

20 *Papa non præsumitur velle sanare nullitates, quas ignorat.*

21 *Contra reualidationem in dubio est iudicandum.*

22 *Per remotionem vnius obstaculi, non remouetur aliud.*

24 *In alienationibus rerum stabilium Ecclesiæ certa forma desideratur, nec non beneplacitum Apostolicum.*

25 *Alienationes rerum Ecclesiæ factæ sine debita forma, interim dum non approbantur, sunt nullæ.*

26 *Alienatio rerum Ecclesiæ nulla, ob non seruatam debitam formam, vt per consensum Archipresbyteri reualidetur, quæ requirantur, & nu. 27.*

28 *Decimas in Laicos alienari prohibet Concil. Lateranen.*

29 *Constitutio facta in Concilio generali requirit specialem derogationem.*

Constitutioni Conciliari non derogatur per Clausulam non obstantibus, numero 29.

DECISIO CCCL.

IN decisione in hac causa facta 28. Maij 1629. fuit resolutum confirmandas esse sententias de partibus, in quibus declaratur alienationes istarum de-
1 cimarum fuisse † nullas ob non seruatam formam rescripti apostolici si in euidentem *iux. reg. text. in capit. cum dilecta §. dictum in super. & ibi Doctо-*

vte de rescript. Gozz. ad consil. 73. numero 2. & Seraph. decis. 1195. numero 2. cum aliis in dicta decisione allegatis, In alia autem decisione etiam coram me in eadem causa facta 3. Decemb. 1629. fuit decisum formam † rescripti nedum nō potuisse per æquipollens adimpleri, sed nec sic adimpletam fuisse.

3 Quod verò forma rescripti seruata non fuerit, videlicet contra aut citra eam, quæ † idem sunt ad effectum inducendi nullitatem venditionum *iuxta doctrinam glos. in cap. si cui verb. præter de elect. in 6. Panorm. in cap. causam quæst. num. 7. de rest. & Dec. in cap. prudentiam in 4. notab. de offic. Iudice delegat.* ex tribus præcipuè in dicta prima decisione deductum fuit, Primo quia narratum fuit decimas alienandas non excedere ducatos ducentos de Camera, super quo Papa executoribus ordinauit, vt diligenter se informarent, & tamen hæc narratiua non fuit tunc iustificata. Secundo quia iuxta formam rescripti executores debuerāt cōfirmare alienationes, postquam factæ essent, quas non postea, sed ante quam fierent confirmarunt, & tandem quia tàm in litteris apostolicis, quam in sententia executorum fuit præscriptum, vt prætium deponeretur, & fieret reinuestimentum in bonis stabilibus infra sex menses à die alienationis, & neutrum fuit obseruatū, sed fuit habita fides de pretio ad septem annos pro vna venditione, & ad annos nouē pro pretio alterius.

Cum autem hodie Dominis de Anguissolis emptoribus concessa fuerit noua audientia, Domini in decisis perstiterunt, quæ enim deducta fuerunt pro alienationum validitate, & remouendis tribus nullitatibus ex omissione, seu contrauentione formæ supra deductis visa fuerunt non releuare.

Ad elidendam primam nullitatem, quod non fuerit per executores iustificata narratiua, quod Decimæ alienandæ non excedebant scuta ducentum auri de Camera, afferebatur lista Decimarum tunc exhibita in informatione per executores recepta in executionem rescripti, nec non testes examinati super Ecclesiæ vtilitate, sed nec in lista, nec in testium depositionibus verbum aliquod de valore decimarum, sed solum ex lista constat, quod decimæ consistebant in quibusdam pecuniæ summis, & pro maiori parte in staryis grani in specie exigendis à diuersis, & in testium depositionibus, quod venditio erat Ecclesiæ vtilis, quibus sic stantibus quamuis in simplicibus terminis rescripti si in euidentem executores fortè potuissent se de eis extra iudicialiter informare, & præsumptio
4 sit, † dum alienandi licentia impartitur, quod de eo extra iudicialiter recepta est informatio, vt in his terminis *Abb. cons. 41. lib. 1.* & in simili *Capic. decis. 16. numer. 4. Put. decis. 140. lib. 2. & Rot. decis. 1073. numer. 3. apud Seraph.* tamen in præsenti iuxta seriem rescripti, de quo agitur, hæc præsumptio intrare non potest, cū
5 in illo adsit † clausula ser. seru. quæ prout clausula vocatis vocandis importat, vt executores non potuerint extra iudicialiter procedere. *Mart. clauſ. 169. num. 5. par. 1.* & in puncto *Rodoan. de reb. eccles. non alienan. in rubr. de cauſa cognit. in alienat. facien. num. 64.* & præsertim quia cœperunt iam procedere iudicialiter, dum citarunt Capitulum Ecclesiæ S. Germani, Potentiani, ut ex citatione data fum. num. 2. qua stante etiam quod alias potuissent extra iudicialiter procedere, quia tamen
6 † elegerunt viam iudiciariam, non potuerunt postea deserere cauſæ cognitionem, & procedere extra iudicialiter. *Feder. de Sen. consil. 79. num. 3. versic. quid*
7 *plus Cardin. consil. 145. in fin.* quando autem † iudicialiter procedendum est, maximè in arduis, in quibus versamur, constare debet de obseruantia formæ per acta iudiciaria. *Cap. quoniam contra. de probat. Egid. decis. 377. & Put. dicta decis. 140. par. 2. in nou. impress.*
8 Vnde cum † de obseruantia formæ in actis non appareat, eo ipso probatur inobseruantia *ad l. titia. testores, & ibi Bart. nu. 2. ff. de legat. 1.* & in puncto latè comprobat *Caualcan. decis. 29. alias 73. de contract.*

Ad effugiendam secundam nullitatem videlicet, quod executores confirmarunt venditiones faciēdas contra rescripti formam, iuxta quam cōfirmatio debebat subsequi, dicebatur pro emptoribus adesse in-
9 confirmatione † clausulam ex nunc prout ex tunc, per quam vnum tempus inest alteri, *l. huiusmodi stipulatio. la 2. ff. de verb. oblig. vbi Alex. in 2. notab.* Sed pariter cessat penitus, quia illud procedit data habilitate ter
10 minorum, † idest tam termini a quo, quam termini ad quem iuxta doctr. Bart. *in l. si is qui pro emptore. in q. 5. princ. ff. de vsucap.* & in terminis dictę clausulæ *Cassador. decis. 3. sub nu. 15. cum seqq. de præben. Mobed. decis. 21. nu. 3. & 4. eod. tit. & Greg. XV. decis. 428. num. 4.* hic autem termini habiles non erant ex defectu potestatis executorum, qui clausulam apposuerunt, facien di actum vtroque tempore, quandoquidem iuxta formam in eis præscriptam non poterant venditiones cō firmare nisi conditionaliter, idest quatenus prius fa-
11 ctæ essent, quia verbum, † postquam, in hoc casu inducit conditionem. *Rot. decis. 46. num. 2. par. 2. recent.* & fuit dictum in p. decis. in hac causa facta *vers. præterea sententia*, & tamen antea confirmarunt, & sic tēpore quo non poterant, dum autem sic confirmarunt,
12 non poterant amplius eas postea confirmare, quia † eorum potestas fuit consumpta per confirmationē præcedentem etiam nulliter factam. *l. sicut proponis. C. quo modo, & quand. Iudex. Caldas. in repetit. l. si curatorem habens in diffinit. restitutionis. versic. implorandum. nu. 21. C. de restit. in integr. cum aliis late deductis in dicta secunda decisione in hac causa facta*, resultat enim inde quædam perplexitas, siquidem confirmatio non valet, vt facta antea, quia debuit fieri post, nec vt post facta eo
13 ipso, quod antea fuit facta † perplexitas autem impedit, vt neutrum valeat, quia ad inuicem se impediunt. *l. si Titius. vbi glos. Bart. & alij ff. de condit. Instit. Bald. in l. Arethusa. ff. de stat. homin.*

Ad euitādam tertiam nullitatem, nempe quod prætium non fuit depositum iuxta formam litterarum, sed de eo habita fides, expendebant informantes illam communem & receptam conclusionem, quod &
14 si res † Ecclesiæ vendi non possint habita fide de pretio ad effectum translationis dominij rei venditæ, contractus nihilominus est validus in substantia, & ex illo competit efficax actio *Bald. in l. cum vendente num. 3. versic. non ergo. C. vbi caus. Fiscal. Alex. in l. à diuo Pio. §. sed si emptor. nu. 8. versic. quod intelligatis, & ibi Ias. num. 6. ff. de re iud. Peregr. de Iur. fisci lib. 6. tit. 4. nu. 9. Rota apud Greg. XV. decis. 133. num. 7.* & in terminis
15 rescripti apostolici si in euidentem † cum clausula, quod prætium deponatur ad effectum emendi stabilia, vt in casu nostro, allegabatur *Consilium Gozz. ad. 73. num. 33. versic. 3. probo, & versic. ad quintum.* Sed hæc Domini similiter reiecerunt, quia licet dicta conclusio fortè intraret, si in litteris Apostolicis esset simplici-

pliciter data Licentia sine dicta clausula, aut etiam si cum ea, & à principio in actu venditionis fuisset seruata rescripti forma, & perfecta iam venditione haberetur fides de prætio ex interuallo, aut demum intraret ad fauorem Ecclesiæ, cui in omnem casum actio competeret ex infra dicendis, non autem intrat ad fauorem emptorum, quando, vt hic, in rescripto præscribitur depositū pro forma, & licētia vendēdi executorum cantat iuxta formam litterarum, & nihilominus in actu venditionū, & earum Instrumentis fuit factum, & narratum totum contrarium, videlicet expressè habita fide de prętijs, illaque in pactum deducta, hoc enim casu, vt latè comprobatur in dicta secunda decisione, nullo modo, nullaque ratione euadi potest contrauentio formæ in litteris præscripta, Cō-
16 silium autem † *Gozzadini* retorquetur, quia ibi rescriptum si in euidentem non fuit restrictum ad vendendum, sed generaliter ad alienandum etiam pecunia numerata, & quod illa deponeretur, sed quia non fuit facta alienatio per viam venditionis, sed permutationis cum alijs stabilibus, quæ fuerunt illico tradita, consuluit *Gozzadinus*, quod illa alienatio sustineatur juxta formam litterarum, quamuis non fuerit factum depositum pecuniæ, ex quo Papa non restrinxit licētiam ad vendendum, sed eam dare visus fuit generaliter ad alienandum, itaut illa verba, etiam pecunia numerata, & quod deponeretur, intelligi debeant casu,
17 † quo fieret venditio, in qua interuenire debet pecunia, non autem dum facta fuit permutatio cum alijs stabilibus statim traditis.

Demum pro remouendis omnibus nullitatibus supradictis fuit in actis productum quoddā Breue Sixti V. ad supplicationem tunc Archipresbyteri dictæ Ecclesiæ emanatum, in quo præmissa supplicatione Archipresbyteri, In qua narrantur venditiones harum decimarum, easque factas fuisse ad Ecclesiæ vtilitatē, & quod emptores sub prætextu, quod forma præscripta in litteris si in euidentem non fuit obseruata, recusabant pretium soluere, Papa committit Episcopo Placentino, vt constito sibi summariè, & extraiudicialiter de prædictis, compellat emptores quacunque appellatione remota ad soluendum pretium realiter, & cum effectu, non obstante quod tenor litterarum minimè seruatus fuerit, quod Episcopus exequutus fuit, quia emptores in illius exēcutionem soluerunt, & pecuniæ fuerunt reinuestitæ in totstabilibus per eū dem Archipresbyterum supplicantem; ex quibus duo pro emptoribus elici dicebatur: primum dictum Breue continere reualidationem gratiæ secundum continere saltim Archipresbyteri, seu Ecclesiæ approba-
18 tionem, & dubium non esse, quin data † vtilitate, prout fuit narratum potuerit Ecclesia approbare, quamuis non emptores improbare, vt in simili est *text. optimus in l. cum hi. §. eam transactionem. ff. de transact. & in l. 3. ff. de nouat.* & in nostris terminis *glos. in Cap. pri. verb. sede vacante. quam ibi approbant Panorm. & Ant. de Butr. extr. ne sed. vacan. Innocan in cap. p. & ibi Hostien. & Ioann. Andr. de his, quæ fiunt à Prælat. fin. cons. Cap. Dec. in cap. quæ in Ecclesiarum num. 27. in 5. notab. de constit. Iaf. in dicto §. eam transactionem. num. 2. & in §. actionum. num. 43. Instit. de action. Ruin. cons. 35. num. 31. Crot. cons. 115. num. 7. Speculat. de emphiteus. §. nunc aliqua. num. 33. Gasp. Thesaur. q. forens. 57. lib. 3. Guid. Pap. dec. 159. num. 2. & add. ad dec. 156. eiusdem & Inc. de Franc. dec. 35. num. 3. Put. dec. 302. lib. 1. in nou. impress. Crescent. dec. 1. de locat. & latissimè Mantic. decis. 201. num. 1.*

Sed prædicta facili negotio tolluntur, nam primū
19 de reualidatione prorsus caret fundamento, † quia Archipresbyter gratiam reualidationis non petijt, nec Papę fuerunt narratę nullitates supradictæ, prout de iure requiritur ad reualidationem *cap. quia diuersitatem. de concess. prabend. & cap. 2. ne sed. vacan. Rebuff. in prax. tit. de rescript. etiam perinde valere. num. 37. Rot.*
20 *dec. 158. num. 5. par. 1. recent. vbi num. 6.* quod † non est credendum Papam sanasse, vel sanare voluisse defectus, quos ignorabat; *& Greg. XV. dec. 260. num. 16.* & in his terminis *Canalcan. de contract. dec. 45. in addit. vers. 5. non obstat. num. 51. qui etiam in d. dec. 29. nu.*
21 16. optima ratione probat, quod in † dubio iudicandum est contra reualidationem.

Vnde non obstat fuisse Papæ narratum pecunias non fuisse depositas, quia in omnem Casum reualidatio huius nullitatis non suffragatur quoad alias duas supradictas, de quibus nulla fuit facta mentio iuxta
22 règ. quod † per remotionem vnius obstaculi non remouetur aliud, de qua *in cap. ex tuarum de auctor. & vsu pallij. & in cap. pastoralis. de priuileg. & in* puncto gratiæ sanatoriæ nullitatum. *Rot. in d. dec. 158. num. 6. par. 1. in recent. & apud Canaler. dec. 500. num. 9.* & cessat omnis difficultas, quia tantum abest, quod Papa fuerit certior factus de huiusmodi defectibus, quinimò fuit illi falsò expositum gratiam si in euidentem fuisse executam ser. ser. & sic de obseruatione formæ constarè per iuridicam informationem iuxta supradicta, & cum hac narratiua Papa concessit Breue, in quo iussit emptores compelli non obstante quod allegarent nullitatem venditionis, non quia vellet eā
23 sanare, sed quia † in omnem casum emptores de ea dare non poterant, sed sola Ecclesia, vt dictum est.

Alterum autem nempe, quod Ecclesia approbauit venditiones, dum Archipresbyter supplicauit, & eo instante Breue fuit executum, pariter tollitur, quia
24 cum † in alienationibus stabilium Ecclesię desideretur certa forma, de qua *in cap. sine exceptione 12. q. 2.* nec non beneplacitum Apostolicum iuxta Constitutionem Pauli secundi, de qua in extrauaganti *ambitiose. de reb. Eccles. non alienan. Gregor. XV. decis. 52.*
25 *num. 1. & si* † aliter fiunt, interim, dum non approbātur, sint ipso iure nullæ. *Ant. de Butr. vbi supra* etiam quod sint vtiles Ecclesiæ *dict. cap. sine exceptione, & c. tua nuper. extr. de his quę fiunt à Prælat. & leg. fin. ff. de curat. furios. add. ad singul. Matthesil. 155. Tiraq. in tractatu post l. connub. glos. 8. q. 8. Afflict. dec. 87. num. 2. & Vinc. de franc. d. dec. 35.* inde consequenter fit, vt solus consensus Archipresbyteri non potuerit reualidare venditiones ipso iure nullas ob non seruatam formam litterarum, dum
26 † in approbatione non fuerunt adhibitę Iuris solemnitates, & beneplacitum Apostolicum non interuenit, nec fuit subsecutum. *argum. text. in l. doli. vers. idem q. ff. de nouat. Bald. consil. 475. num. 3. vol. 1. Matthesil. dict. singul. 155. Corsett. singul. 220. verb. pupillus vers. ex quibus. Fulgos. in d. §. eā transactionem. & ibi Sarmien. de re dit. Eccles. 1. par. c. 2. & 3. Brun. de form. & solemnit. Rubr. de potest. & effect. ampl. q. Iaf. in dict. §. eam transactionem num. 2. in fine. Tiraq. in d. tract. glos. 6. num. 10. Causer. variat. resol. 13. num. 50. & Canalcan. dec. 17. alias 46. num. 9.*

dc

27 *de contract.* & in puncto, quod in ratificatione † Rectoris requiratur beneplacitum in *Franc. in dicta dec. 35. num. 4. vers. quia.*

Et tandem tolluntur omnia, ex quo versamur in alienationibus decimarum & nec in gratia si in euidentem, nec in Breue Sixti V. fuit derogatum Concilio Lateranen, quod † prohibet decimas in Laicos alienari, de quo 28 *in c. prohibemus. extra. de decim.* Sed solum in d. gratia derogatur synodis diocesanis, & prouincialibus, cum tamen Constitutio conciliaris 29 seu facta a Papa in Concilio Generali † requirat specialem derogationem, ieaut non sufficiat derogatio per clauſ. non obstantibus *Archidiac. in cap. p. col. p. de constit. num. 6. Felin. in cap. nonnulli num. 3. de rescript. Eugen. cons. 26. num. 27. lib. p.* & in puncto *Rota decis. 223. par. 1. diuers. & coram Caual. dec. 229. num. 3. & 4. & decis. 101. num. 1. & 2. & 247. num. 10. & 11. in Albiganen. decimarũ. 25. Iunij, & 8. Nouembris 1627. Coram Illustriss. Cardinali Virile.*

Et ita vtraque &c.

REVERENDISIMO P. D. DVRANO. EPISCOPO VRGELLEN.

Anconitana Censuum. Mercurij 10. Februarij 1630.

ARGVMENTVM.

Negatiua, quod non extant alia bona in hæreditate, ex quo probetur. Remedium ordinarium, si quis habeat, an possit vti extraordinario. Actio subsidiaria, quando habeat locum.

SVMMARIVM.

1 *Bona alia, quod non extent in hæreditate, negatiua ista bene probatur ex inuentario.*
2 *Minor, qui petit se restitui, quia dicit se lesum ex aditione hereditatis, quid probare teneatur.*
3 *Mulier in quę in subsidium vult exigere dotem ex bonis fideicommissi incumbit onus probandi bona libera non extare & num. 7.*
4 *Mulier, fidicat non esse alia bona mariti, præter illa, quæ sunt subiecta fideicommisso, habet intentionem fundatam, ita vt contrarium asserenti incumbat onus probandi.*
5 *Statutis, & consuetudinibus locorum statur in solemnitatibus inuentarij.*
6 *Bona, quando præsumantur, consumpta.*
7 *Remedium ordinarium, quando quis habet, non potest vti extraordinario.*
10 *Tutores non tenentur, nisi de contentis in inuentario ritè, & rectè confecto.*
11 *Pupillus, quando est lesus, vel potest agere contra Tutorem via ordinaria, vel contra alios via extraordinaria, & restitutionis remedio, & num. 12.*
13 *Remedio extraordinario licet cuilibet agere, vbi pinguius, per illud prouidetur.*
14 *Actio subsidiaria, quando non habeat locum.*
15 *Hæres si emat aliquid ex pecunia hæreditaria proprio nomine, ad hoc vt fiat hæreditaria in subsidium probandum est, quod nihil aliud fuerit in bonis defuncti tempore mortis.*
16 *Castren. in l. sed & si §. 1. num. 1. ff. de petit. hered. declaratur.*
17 *Vtile per inutile non vitiatur in indiuiduis.*
18 *Filius pro sua legitima, & mulier pro dote non possunt agere contra bona fideicommissaria nisi in subsidium pro concurrenti quantitate.*
19 *Propter necessitatem ea, quę conceduntur, regulantur pro modo necessitatis, & quatenus necessitas vrget, aut æquitas dictat.*
20 *Actio, cui competit multo magis competit retentio.*
21 *Præseruatio generalis, & ampla comprehendit omne ius, quod alicui competit.*

DECISIO. CCCLI.

Die 22. Iunij 1629. fuit resolutum, non extare alia Bona Petri, quæ triumphis suffragentur, & hodie cùm super eisdem causa denuò proponeretur, Domini steterunt in decisis, licèt enim videatur Leonijs incumbere onus probandi non extare alia Bona, dùm sunt Actores, & intendunt subsidiariam intrare, tamẽ 1 hæc † negatiua visa fuit sufficienter probata ex Inuentarijs tutorum. *l. fin. §. licentia C. de iur. de lib.* cum alijs in dicta decisione allegatis in *vers. Ratio resolutionis*, & 2 hoc etiam ad effectum subsidiariæ *Guid. Pap. dec. 140. n. 5.* vbi quod minor qui petit restitui, † quia dicit se lesum ex aditione hereditatis tenetur quidem probare hæreditatem non esse soluendo; sed probat sufficienter si dicat, tantum est in hæreditate, & non plus iuxta *glos. in l. cum de lege vers. Heredis probatio ff. de probat.* prout etiam † mulieri, quæ in subsidium 3 vult exigere dotem ex bonis fideicommissi incumbit onus probandi Bona libera non extare. *Bertrand. cons. 161. num. 26. lib. 3. Cravet. cons. 67. num. 4. Cer. cens. 3. num. 3. d. 3. Sebast. Medic. de acq. rer. dom. glo. 2. par. 1. num. 45.* & esse veram sententiam attestatur *Molin. de primogen. hispan. lib. 4. cap. 7. n. 34.* tamen verum est 4 quod eo ipso, quod mulier † dicit non esse alia Bona mariti, præter illa, quæ sunt subiecta fideicommissо habet suam intentionem fundatam, & probatam ita vt dicenti alia Bona extare incumbat onus probandi & dicta Bona ostendendi, *Dec. consil. 519. num. 7. & per tot. Cancer. var. resol. lib. 1. cap. 9. num. 103. Gratia. discept. 570. num. 19.*

Quod autem dicebatur, Inuentarium non fuisse ritè, & in forma iuris factum fuit iam sublatum in eadem decisione *vers.* quod autem Inuentarium, prout etiam hodie tollitur cum inuentaria fuerint magis extentè data, ex quibus ad oculum patet fuisse confecta seruatis omnibus solemnitatibus requisitis ex statuto 5 Ancona *collat. 2. num. 23.* In solemnitatibus † autem inuentarij statur statutis aut consuetudini locorum. *Ias. in d. l. fin. in princ. num. 5. & Valasch. dec. 52. n. 22.* cum alijs in d. decisione allegatis.

De Bonis autem in Inuentario descriptis, tàm mobilibus, quàm immobilibus, & prætensis meliorationis Leonij dederunt bonum exitum; in primis enim quod attinet ad mobilia, aut fuerunt distracta per Creditores, aut nunquam fuerunt penes dictos Leonios, aut eorum Tutores; sed apud Tertios; quæ propterea ipsi non tenebantur inquirere, nec exigere nec aliam, quàm prædictam de eis reddere rationem expletiè deductis in eadem decisione *vers.* Bona vero in Inuentario, Quæ hodie Dominis placuerunt, & sic

non

non est cur repetantur, prout nec ēt opus est respondere ad illud obiectum, nempe existentiā mobilium apud tertios excludere subsidiariam salten pro rata parte in Cōcursu creditorum, quia etiam placuit responsio data indicta decisione *vers.* Non obstat etiam
6 nimirum, quod †illa præsumuntur consumpta, & in omnem casum esse intricata, quæ ideo Leonij discutere non tenentur ad effectum, vt intrare possit subsidiaria, ex *Doctrin. Castrens. in l. inter eos* §. *Creditor*, *ff. de fideiussor.* & in fortioribus terminis *Rot. Iannen. dec.* 156. *num.* 7. & in muliere agente subsidiaria contra
7 Bona prohibita alienari, †quia non extabant Bona libera in hæreditate, ex quibus dos posset restitui, dixit *Rot. dec.* 472. *num.* 2. *par.* 1. *diuers. & in Romana Saluiani* 7. *Aprilis* 1628. *in fin. coram me*, alioquin enim fere nunquam interaret subsidiaria, quia semper creditores opponerent de rebus hereditarijs penes alios vt fuit etiam ponderatum in eodem *vers.* Non obstat etiam.

Nec dicatur quod in inuentarijs aliqua bona mobilia nō fiut distincte, & in individuo descripta videlicet quatuor coramina, quatuor lintea, & sic de Singulis; sed in confuso, videlicet vna Archa coraminū, duæ capsæ supellectilium, & alia huiusmodi, itaut præcisa quantitas, & valor singulorum mobilium sint incerta, quia non est verum in facto, nisi quoad coramina, quæ etiam fuerunt sic descripta; Corami per doi fornimēti di Camera, vt in 2. *summario Iurium dato die* 21. *Iulij* 1628 *num.* 1. §. 2. Nec est verum, quod in Inuentarijs tām primo quām 2. legantur vna archa coraminum, & duæ capsę supellectilium; Et in omnē casum dum ideo inuentaria non possent dici nulliter facta; sed nihilominus valerent, & de prædictis mobilibus, sicut prætenditur descriptis Leonij, qui de tempore confectionis Inuentarij erant Infantes, taliter, qualiter fieri potuit, bonam reddiderunt rationem, prout in dicta decisione semper intrat, quod Inuentarium valide confectum probat negatiuam; Itaut di-
8 centi extare †alia Bona, & rationem non fuisse benè redditam incumbat onus probandi ex supradictis.

Non etiam relenat si dicatur Leonios posse agere contra Tutores negligentes in recuperando aut inquirendo mobilia, quæ erant penes tertios, aut demū in non describendo ea distinctè in Inuentarijs, vt prę-
9 tenditur, Itaut Leonij dum habent †remedium ordinarium, videlicet actionem tutelæ contra Tutorès non possint agere subsidiaria, quæ est remedium extraordinarium quia vltrà, quod vt dictum est descriptio fuit distincte facta, & Tutores non tenentur ni-
10 si de contentis †in inuentario ritè, & rectè facto, in quo non debuerunt describi quæ erant penes tertios, nec illa hodie Leonij tenentur inquirere, præsertim cum sint intricata, in omnem casum certum, est, quod Tutores excusarentur, dum eis fraus aut dolus non posset imputari aut alias non probaretur Pupillis, aut hereditati fuisse causatum damnum, & preterea ces-
11 sat difficultas, quia est in electione †Pupilli agere aduersus Tutores via ordinaria aut contra alios via extraordinaria, & remedio restitutionis *l. etiam la p. vbi Bart. & l. fin. vbi Salicet. C. si tutor vel curator interuenerit*, & in puncto quod sit in electione minoris agere,
12 contra Tutores ob omissionem, †vel malam confectionem inuentarij, vel agere contra alios via extraordinaria *Cancer. var. resol. par.* 3. *cap.* 2. *num.* 88. & ac-
13 cedit quod licet agere remedio †extraordinario vbi pinguius per illud prouideretur *l. qui bona fide* §. *si quis opus, vbi Bart. ff. de damn. in fecto Menoch. consil.* 380. *num.* 32.

Quod vero attinet ad meliorameuta illa, quæ prętenduntur feciſſe Petrum in Domo sita in castro Camburani, non sunt attendenda, quia dicta domus possidetur per Triumphos, vt fuit dictum in eadem decisione vers. quoad stabilia, & minus attendi debent illa, quæ prætenduntur facta in prædio sancti Apollinaris, quibus merito in dicta decisione non fuit respō sum, quia nec hodie probantur ex reuelatione Dionorę scripta manu eiusdem illius factoris, seu famuli quæ nullo modo fidem facit ex deductis in eadem Decisione vèrs. Vnde non obstant reuelationes.

Tandem quoad bona stabilia solum fuit facta difficultas circa quatuor salmas prædij sancti Apollinaris de quibus in dicta decisione vers. Reliquæ quatuor salmæ, quorum valor est iam liquidatus ex subhastatione de his facta cum fructibus tunc pendentibus de anno 1618. in scutis 352. monerę, vt Triùm-
14 phi dicebant, †quæ impedire debeant subsidiariam in totum ex *Castrens. in l. sed, & si lege* §. 1. *num.* 5. *in fell. Aucuionen. ff. de perit. hered.* vbi quod ad hoc, vt re-
15 sempta ex pecunia hæreditaria per hęredem †proprio nomine fiat hæreditaria in subsidium probandum est, quod nihil aliud fuerit in bonis defuncti tempore mortis.

16 Sed fuit responsum 1. quod doctrina Castrens. † debet moraliter intelligi, & iuxta naturalem, & proportionatum sensum. Itaut pro concurrenti quantitate quæ reperitur in hæreditate non possit intrare subsidiaria; Intrare autem in eo, in quo hereditas non est soluendo cum non versemur in indiuiduis, & vtile per
17 inutile †non vitiętur, prout in simili pro concurrenti quantitate bonorum liberorum filius pro legitima aut mulier pro dote non possunt agere contra bona fideicommissi aut contra legatarios respectiue, si vero† il-
18 la non sufficiunt recte pro residuo in subsidium agunt *Gabr. conf.* 128. *num.* 5. *lib.* 1. *Grat. discept.* 570. *num.* 10. & ratio est clara, quia subsidiaria datur ex quadam necessitate, sic dictante equitate non extantibus bonis hereditarijs, aut libèris expeditis, in quibus possit
19 fieri exequutio, quæ autèm propter †necessitatem conceduntur, règulantur pro modo necessitatis, & quatènus necessitas vrget, aut æquitas dictat, *Bart. in l.* 1. §. *vlt. num.* 1. *ff. de feriis Dec. in l. si donatione num.* 17. *aute fin. C. de collat. Gabr. & Gratian. vbi supra.*

Præterea, & 2. fuit bene responsum, quod doctrina Castren. in præsenti nullo modo procedit; sed subsidiaria intrat in totum, ex quo Leonij possunt dictas quatuor salmas retinere pro alijs suis creditis prioribus, & potioribus in multo maiori quantitate, nempè pro expensis, quas fecerunt pro dictis salmis recuperandis in longa, & dispendiosa lite habita cum Capella Burghesia, vt fuit latius deductum in dicta decisione in eodem vers. Reliquæ & deinde itaut cessaret prorsus omnis difficultas quia Leonij erant Creditores Petri in scutis 4751. quia tanti sancta Domus Lauretana à Petro emit medietatem Prædij Lumbriani, cùm tamen census, de quibus agitur sint solùm valoris scutorum 4351. vnde si contrà dictos Census in defectum aliarum rerum hæreditariarum Petri competit Leonijs subsidiaria pro recuperatione dicti prętij, ex

tij, ex quo cenſus illi fuerunt ex dicto prætio empti multo magis eis competit retentio dictarum quatuor ſalmarum pro reſiduo eiuſdem pretij, ideſt pro ſcutis quatuorcentum, pro quibus fuit Leonijs Ius reſeruatum in ſententia bo.me. Vbaldi contra alia bona hæ-
20 reditaria Petri Iuxta Iuris regulam, quod cui † competit actio, multo magis competit retentio, de qua DD. *in l. ſi non ſortem §. ſi centum ff. de condition. indebite Bald. in l. 2. in 3. notabili C. de fideiuſſor. & latè Surd. dec. 277. per tot.*

Non obſtat, quod contrà prædictam rètentionem Triumphi opponunt de renuntiatione facta à Leonibus de iſtis quatuor ſalmis, quia illi talem renuntiationem fecerunt ſine præiudicio omnium aliorum quorumcumque Iurium ipſis Leonibus quomodocumque, & qualitercumque, & quauis alia cauſa cõpetentium, & competiturorum & non alias &c. quæ
21 † præſeruatio adeò generalis, & ampla omne ius, quod Leonibus tunc competebat comprehendit, & ſic etiam iſtud retentionis iuxta textum *in l. 4. §. ſi in venditione ff. quib. mod. pign. vel hipoth. ſol. Martha de clauſ. par. 1. clauſ. 158. num. 1. in fin. Gratian. diſcept. fo-* 1 *rens. cap. 918. num. 29.*

Et ita vtraque parte informante &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Separationis Thori. Veneris 1. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Thori Separatio ad hoc, vt concedatur, quæ ſufficiant per vxorem probari.

SVMMARIVM.

1 *Super ſeparatione thori rectè pronunciatur vbi nulla ſecuritatis cautio ſufficit, ad reprimendam ſeuitiam viri.*

2 *Seuitia viri an ſit tanta, vt trepidantem vxorem non deceat committere fragilitati cautionum, in arbitrio iudicis poſitum eſt.*

3 *Diuortio iuſtam cauſam tribuunt odia implacabilia.*

4 *Diuortio, vt ſit locus, ſufficit ſolus metus futuræ ſeuitiæ, vel alicuius grauis mali.*

5 *Metus minor requiritur in muliere tanquam ſexus, & ingenij imbecillioris, quam in viro.*

6 *Thori ſeparatio abſolute facienda eſt, quando vir machinauit vitæ vxoris veneno.*

7 *Peritis in arte eſt ſtandum.*

8 *Vir, quod inſidiatus ſit vitæ vxoris veneno, probatur per vrgentia indicia.*

9 *Tortura non repetitur niſi adſint grauiſſima indicia.*

10 *Teſtes non dicuntur ſingulares, quando omnes tendũt ad probandum idem.*

11 *Seuitia viri probatur per teſtes ſingulares.*

12 *Acta facta in cauſa criminali, probant etiam in ciuili inter eaſdem perſonas. amplia num. 14.*

13 *Probationes exactiores requiruntur in criminali, quã in ciuili.*

14 *Thori ſeparatio, vt concedatur, ſufficit metus futuræ ſeuitiæ cadens in conſtantem mulierem, quę res relinquitur arbitrio iudicis.*

15 *Dotis reſtitutio, & donationis propter nuptias eſt ſequela iudicij ſeparationis thori culpa viri præcedentis.*

DECISIO CCCLII.

PRo Informante reſponderũt Domini, ſcilicet cõfirmandam eſſe ſentẽtiam ſuper ſeparatione Thori, quia certa eſt concluſio, quod vbi † ſæuitia Viri tãta eſt, vt nulla ſecuritatis cautio ſufficiat, rectè pro-
1 nunciatur ſuper ſeparatione Thori, *ex tranſmiſſa §. ſi autem capitali odio, & ex litteras, §. ſi vero tanta de reſtitut. ſpoliat. vbi Abb. num. 7. Menochius conſ. 299. per tot. Barboſ. in rubr. ff. ſolut. matrim. 2. par. nu. 26. & 27. Gutier. quæſt. Canon. quæſt. 24. num. 7. lib. 1. Aldobr. conſil. 71. num. 1. & ſeqq. Farin. quæſt. crim. 143. num. 129. & 225. Sanch. de matrim. lib. 10. diſput. 18. num. 32. Rot. dec. 193. nu. 1. poſt. 2. volum. conſ. Farin. & latè fuit diſſ. in Toletana ſeparationis Thori 20. Nouembris 1596. coram bo.me. Card. Pamphilio, & in Romana, ſeu Interannen. ſeparationis Thori 11. Decembris 1602. coram*
2 *eodem*. Et quoniam in arbitrio iudicis † poſitum eſt dignoſcere an, & quando hæc ſæuitia viri tanta ſit, vt trepidantem vxorem non deceat committere fragilitati cautionum, *Gutier. d. ca. 24. num. 10. & Sanch. dicto loco num. 32. Pont. de matrim. lib. 9. ca. 23. num. 5. ad fin. Card. Seraph. dec. 226. num. 1. Rot. dec. 29. num. 2. & 156. num. 3. poſt 2. vol. conſ. Farin.* Facile Domini in hoc caſu interpoſuerunt arbitrium pro ſeparatione, quoniam ex multis, & acribus iniurijs, minis de occidendo, & inſidijs vitæ vxoris per venena mortifera ſæpius propinata, inſuper querela criminali per Eliſabettam contra Martium porrecta de veneficio, diuturna carceratione, & tortura repetita ipſi marito, atque ex ſententia Fori Capitolini contra eundem lata pro dato poculo abortionis, non ambigebant,
3 quin † odia, & ſimultates interceſſerint fere implacabiles, quæ tribuunt iuſtam cauſam diuortio, *l. conſtat. & Auth. ſed nouo Iure, Cod. de repud. & probatur dicto ca. ex tranſmiſſa, & dicto cap. litteras in fin. Farin. Marc. dec. 738. par. 2. Gutier. quæſt. Can. dicto c. 8. & ſeqq. Aldobr. d. conſ. 71. ferè per tot. Sanch. d. diſput. 18. num. 6. Pont. de matrim. lib. 9. d. ca. 23. Farin. d. quæſt. 143. nu. 145. & Rota poſt 2. volum. eiuſdem Farin. d. dec. 156. num. 1. & in prædicta Romana, ſeu Interannen. ſeparationis Thori coram Card.*
4 *Pamphilio*, cum imò ad hunc effectum † ſufficiat ſolus metus futuræ ſeuitiæ, & alicuius grauis mali, *l. metum, ff. quod met. cauſ. gloſ. in l. licet verb. capitales de recept. arbitr. Abb. d. cap. ex tranſmiſſa num. 2. verſ. hoc etiam fit, Aldobr. d. conſ. 71. num. 17. Sanch. d. diſput. 18. num. 10. & 19. Farin. plenè d. quæſt. 143. num. 140.* & in mu-
5 liere † tanquam ſexus, & ingenij imbecillioris, minor metus requiritur, quam in viro, *gloſ. in cap. cum locum verb. metus de ſponſal. & fuit ponderatum in dicta Toletana ſeparationis Thori coram Cardinali Pamphilio*, ſufficitque, vt metus is ſit, qui cadat in mulierem conſtantem, *Præpoſit. in cap. cauſam il primo num. 7. de offic. delegat. Rota coram Sanct. mem. Gregorio XV. dec. 374. num. 7. &* 8. In caſu autem præſenti tot ſanè concurrũt vt ſine nota leuitatis incutere valeant timorem Eliſabettæ, ne ad virum interim reuertatur, ſubijciatque
6 ſe periculo necis, præcipuè ob inſidias, † quas vitæ vxoris maritus veneno machinauit, quæ ſolæ ſat eſſent, vt abſolutè Thorus ſeparandus foret ex congeſtis

stis per *Farin. d. quæstione* 143. *numero* 154.

Fuisse autem Elisabettæ venenum propinatum inferebant plura grauia accidentia, & sintomata, quæ Elisabetta passa fuit per Dominos ponderata, & cõprobata per attestationes Medicorum, quibus vt in-
7 arte †peritis standum esse, in puncto tradunt. *Cabal. resol. crim. 181. num. 3. & Gomes. var. resol. tom. 3. cap. 3. num. 8. ad med. vers. Unde in hoc casu.* Et maritum huius delicti authorem arguebant plura, ac vrgentia indicia, quę à Scribentibus pro Elisabetta ponderaban-
8 tur, quę sola †hoc in crimine atrocissimo, & difficilis probationis sufficere scribunt, *Roff. de delict. num. 10. & seqq. Clar. quæst. 4. num. 4. & quæst. 66. in princ. Dec. dicto tract. crim. cap. 24. num. 4. Mandel. cons. 72. num. 2.* valdè etiam confirmata ex tortura contra eundem
9 maritum repetita, cum quæstio non †repetatur nisi indicia sint grauissima, *Farin. de indic. & tort. quæstione 138. num. 79. ad med. & num. 81.* vbi de communi.

Non obstat testes videri singulares, quia omnes
10 benè tenuit in hoc vnum, †quod maritus solitus fuerit contra vxorem insæuire, illius vitæ insidias parare-
11 rit, atque in nècem conspirauerit. Vnde testes †etiã singulares admittuntur, vt plenè per *Aldobr. d. cons. 71. n. 5. & per tot. lib. 1. Tour. de matrim. d. lib. 9. ca. 23. num. 6. Rota in his terminis dec. 156. num. 2. post 2. vol. cons. Farin. & apud San. mem. Gregorium XV. d. dec. 374. num. 21. & in præallegata Tolentana separationis Thori coram Pamphilio.*

12 Minus obstat quod huiusmodi testium †depositiones, & probationes emànauerint in causa criminali, & ideò non probent in causa ciuili, quia immò inter easdem personas probant etiam in ciuili, cum
13 exactiores probationes †requirantur in indicio criminali, ita *Bart. in l. 2. §. hoc edicto, nu. 5. de vi bon. rapt. Soccin Sen. cons. 60. num. 3. lib. 4. Rom. cons. 4. num. 5. lib. 4. Rota in Nepesina dotis 4. Iulij 1601. coram bon. mem. Card. Mellino, & in Anconitana terrarũ 20. Maij 1622.*
14 *coram bo. me. Vbaldo*, præsertim †cum dictæ probationes fuerint publicatæ corã *Iudice*, vt per *Alex. in l. 2. nu. 24. vers. ex quo infertur, C. de eden.* & repetita eadẽ dicta testium cum interrogatorijs mariti, qui citatus nihil amplius facere poterat, quàm exhibere interrogatoria, cum quibus testes essent examinandi, maximè verò ad effectum concedendi separationem, pro
15 qua †sufficit metus futuræ sæuitiæ eadens in constantem mulierem, qui relinquitur arbitrio Iudicantis, *Rota coram San. mem. Gregorio XV. dec. 374. num. 12. Nec aduersatur decisio in Bonon. separationis Thori 11. Februarij 1608. coram Penia, quæ est decis. 250. post 2. vol. cons. Farin.* quoniam ibi nec testes examinati fuerunt cum Interrogatorijs partis, nec ex omnibus circumstantijs ita apparebat dè rationabilitate metus vxoris, & de periculo eius vitæ, prout hic apparet.

Data autem Iustitia sententiæ quoad Thori separationem ex prædictis, illa quoque confirmanda ve-
16 nit quoad restitutionem dotis, & lucri cum †restitutio dotis, & donationis propter nuptias sit sequela iudicij separationis culpa viri procedentis, *Seraph. dec. 1308. & 1315.* quæ sunt etiam imprælla apud *Farin. sub. dec. 134. & 135. post 2. lib. cons. & idem fuit firmatum in præallegata Romana, seu Interamnen. separationis Thori 11. Decembris 1602. coram Card. Pamphilio confirmata 27. Ianuarij 1603. coram eodem, & in recent. dec. 706. num. 3. par. 1.*

Et ita conclusum, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO DECANO.

Cæsaraugustana Cathedralitatis. Veneris 1. Martij, 1630.

ARGVMENTVM.

In hac decisione latè, & diffusè tractatur, & discutitur illa antiqua controuersia orta inter ecclesiam sanctæ Mariæ de Pilari Cæsaraugustæ, & ecclesiam sancti Saluatoris eiusdem Ciuitatis, occasione Cathedralitatis.

SVMMARIVM.

1 *Cathedratica statu firmato, intrat præsumptio primiordialis, atque originaria Cathedralitatis, donec cõtrarium non probetur.*

2 *Quæ præsumptio multo magis operatur quando concurrunt plura adminicula.*

3 *Ecclesia quando nominatur magistra, per hoc non solum denotatur maioritas ratione dignitatis, sed etiã antiquitatis & num. 4.*

5 *Ecclesia S. Mariæ de Pilari Cæsaraugustæ fuit donata ecclesiæ Sancti Saluatoris eiusdem Vrbis.*

6 *Ecclesia maior regulariter cum ecclesia minori non vnitur, sed bene e contra.*

7 *Mauri post occupatas Hyspanias conuertebant principales ecclesias Ciuitatum Christianorum in Mezquitas & num. 105.*

8 *Fidei Christianæ fundamentum principaliter in materialibus ecclesijs asseruatur.*

9 *Gentile in locis, in quibus Crux, Præsepe, & alia salutis nostræ misteria seruabantur, statuas Iouis, Veneris &c. collocabant.*

10 *Ad fidei Christianę incrementum diuina voluntate effectum est vt B. Apost. Petrus, & Paulus in Vrbe martirium paterentur.*

Romę, vbi caput superstitionis erat illic caput sanctitatis quiescit num. 10.

Romę, vbi Gentilium Principes habitabant, illic ecclesiarum Princeps moratur num. 10.

11 *Delubra Gentilium Christianæ Religionis cultui, olim per venerandę Crucis illationem mancipabantur.*

12 *Ecclesia Sancti Saluatoris Cæsaraugustæ, licet sit antiquissimi operis, retinet tamen speciem eminentis, & sumptuosi ędificij & num. 108.*

13 *Ecclesia Sancti Saluatoris Cęsaraugustæ, quod etiam ante Maurorum occupationem esset Cathedralis quibus asserat & num. 14. & 15.*

16 *Episcopi Cęsaraugustani non nulli sanctitate insignes specialiter præfuerunt in Ecclesia Sancti Saluatoris.*

17 *Inscriptionibus plurimum defertur, maximè in antiquis.*

18 *Verbum Metropolis, quid designet.*

Verba, vbi non conueniunt, cessat dictorum verborum qualitas num. 18.

19 *Cathedrales duæ, tanquam duo capita ęquè principaliter in eadem ciuitate non dantur.*

20 *Ecclesia Sanctæ Mariæ de Pilari Cæsaraugustæ, qualiter admirabiliter fuerit fundata traditur.*

21 Quæ

21 *Quæ historia stabilita est testimonijs grauissimorum Authorum, & nihil est tot a Hispania sacratius, & venerabilius.*

22 *Et ista traditio est adeo corroborata, vt sit quasi de fide, taliter quod non esset tentus pro Catholico, qui de hoc dubitaret.*

23 *Scriptoribus, atque Historicis standum est.*

24 *Ecclesiæ alicuius erectio benè probatur per Scriptores, & Hystoricos.*

26 *Cathedralitatis antiquæ status probatur ex Historijs, & Chronicis.*

26 *Factum antiquissimum, ac res vetustissimæ maiorum traditione probatur.*

27 *Scriptoribus, & Historicis passim fides adhibetur, & num. 80.*

28 *Testes, qui in antiquioribus, & viuentium memoriam plurimè excedentibus deponunt de publica fama, voce, & traditionibus antiquis, pleniſſimè probant.*

29 *Cathedralitas oritur dato ecclesia, & episcopo, ratione coniugij spiritualis, & num. 30.*

31 *Apostolorum nullus, præter Beatum Petrum, vel eos quos eius successores constituerunt Sacerdotes, ecclesias Cathedrales, in Italia, Hispania, Gallia &c. fundarunt.*

32 *Cap. si quis nescias 11. distinct. declaratur.*

33 *Ecclesias fundare tantum ad Beatum Petrum, tanquam caput ecclesiæ pertinebat.*

34 *Apostolus nullus fundauit ecclesias nisi mãdato, iussu, permissione, ac auctoritate Beati Petri, & numero 40.*

35 *Petrus Apostolus Dei monitu, mandatum, permissionem, ac auctoritatem fundandi ecclesias cæteris Apostolis dedit.*

36 *Iacobus Apostolus suppositæ Petri auctoritate. Sedẽ Cathedralem Cæsaraugustanam in ecclesia Sanctæ Mariæ instituit, & in illius Episcopum destinauit Athanasium.*

37 *Ioannes Apostolus ordinauit in Episcopum Smirnæ Polioarpum.*

38 *Paulus Apostolus Dionisium in Atheniensem, Thimotheum verò in Ephesinum Episcopum creauit.*

39 *Apostolorum consuetudo erat præficiendi Episcopũ vnicuique Ciuitati, in quo verbum Dei prædicauerunt.*

41 *Iacobus Apostolus plures episcopos, & ecclesias Cathedrales in Hispania constituit.*

42 *Petrus Apostolus primo direxit septem episcopos in Hispaniam, ex numero discipulorum à Iacobo Apostolo ad fidem conuersorum declarat numero 43. & 44.*

Proximus ille dicitur, quem nemo antecedit num. 42.

45 *Flauij Lucij Dexteri historia, quod Iacobus Apostolus ordinauerit in episcopum Cęsaraugustanum Athanasium, an sit vera & num. 47. & 48.*

49 *Historię scriptæ post motam litem an sit fides adhibenda, & num. 49.*

50 *Cæsaraugustani episcopi ab Athanasio vsque ad annum 1118. resederunt in ecclesia de Pilari.*

51 *Ex denominatione alicuius loci resultat argumentum personalis residentię.*

52 *Episcopi residentia præsumitur ponere ecclesiam Cathedralem.*

53 *Prælatus domus sũt habitationis tenetur habere penes Cathedralem ecclesiam.*

54 *Habitationis præsumptio deducitur ex sepulchro.*

55 *Matrimonium spirituale contrahitur inter episcopũ, & ecclesiam.*

56 *Coniugij vinculum id exigit, vt coniuges, nec post mortem separentur.*

57 *Breuiariorum magna est auctoritas.*

58 *Historiæ positę in Breuiarijs sunt tamquam canonizatæ per ecclesiam.*

59 *Leges Ciuiles in Canonum sanctionibus relatæ per ecclesiam approbari dicuntur.*

60 *Episcopi per multum tempus extra suam cathedralem esse prohibentur.*

61 *Gelasius Papa II. plenariam indulgentiam concessit omnibus Christi fidelibus manus adiutrices porrigentibus reparationi ecclesię Sanctæ Mariæ de Pilari Cæsaraugustę.*

62 *Verbum ecclesia, absque vlteriori expressione, tamquam antonomasticè sumpta intelligitur de ecclesia Cathedrali.*

63 *Declarationi eius, qui aliquid dicit, standum est.*

64 *Declarationi testis loquentis in genere, standum est.*

66 *Imagines Agni Paschalis sunt propria signa Cathedralitatis ecclesiæ Cæsaraugustę.*

67 *Insignis, & inscriptionibus maximè in antiquis est plurimum deferendum.*

68 *Præscriptio nutrit stante scientia, & patientia.*

69 *Sententię antiquissimæ plenè probant etiam sine aliis.*

70 *Et maximè, quando non agitur de eius canonizatione aut executione non agitur sed tantum adducuntur ad probandum.*

71 *Ex sententijs, licet in Curijs secularibus emanatis, Rota solet desumere adminiculum.*

72 *Cathedralitatis adminiculum est, quando in ecclesia adsunt vestigia, & reliquiæ quæ præter ius Cathedralitatis ei conuenire non possent.*

73 *Ecclesia Cathedralis tantum habet prærogatiuam celebrandi festum dedicationis ecclesiæ.*

74 *Decimas exigendi facultas in territorio ciuitatis soli Cathedrali competit.*

75 *Ecclesia Cathedralis solum habet cam panam, quæ interdictio nuncupatur.*

76 *Defunctorum corpora ius extrahendi ex alienis Parochijs, illaque sepeliendi, ecclesijs omnibus est prohibitum exceptis Cathedralibus.*

77 *Sacramentorum administratio omnibus indistincte competit Cathedrali.*

78 *Adminicula multa simul iunguntur ad probandum.*

79 *Cathedralitatis antiquæ ius vt retineatur, & continuetur vnicus etiam actus sufficit.*

81 *Probationes ad inuicem sese coadiuuant.*

82 *Probationes per indicia, coniecturas, & præsumptiones sufficiunt ad probanda facta antiquissima amplia num. 83.*

84 *Præsumptio eliditur per contrariam probationem.*

85 *Status præsens, quando non potest concurrere cum statu antecedenti, tunc de præsenti non præsumitur in futurum.*

86 *Deinitio, vbi conflat, tunc cessat præsumptio cuiuscunque alterius anterioris initij.*

87 *Cathedra est magna dignitas Magistrorum.*

88 *Cathedra propriè accipitur pro sede Doctoris, & Prælati.*

89 *Copia copiæ nullam fidem meretur.*

90 *Scriptura ad hoc vt probet, omnino requiritur recognitio*

91 *Ar-*

91 *Archiuium, ad hoc vt dicatur legitimum quæ requirantur.*
92 *Archiuium illorum, de quibus interesse agitur, est suspectum.*
93 *Testes interessati non probant.*
94 *Archiuij auctoritas non datur ubi scripturæ informi.*
95 *Enunciatiuę Principis ad supplicationem partis emanatę, & à Principe extraneo, ac de veritate rerum minus instructo non probant.*
96 *Cathedra penes quamcunque ecclesiam semper est eadem non dependens à loco.*
97 *Subrogatio nihil immutat.*
98 *Enunciatiuę erroneæ, & æquiuocæ nihil, aut parum probant.*
99 *Confirmatio non extendit confirmatum.*
200 *Referens vbi aliter loquitur, quam relatum, attendendum est relatum.*
101 *Ecclesię olim, quando ædificabantur caput illarum respiciebat partem Orientalem & num. 103.*
104 *Cęmiteria apud ecclesias, & maximè Cathedrales perpetuò fuerunt.*
105 *Argumentum deductum ex eo, quod apud hystoricos nulla habetur mentio est leuissimum, & num. 106. & 107.*
108 *Zurit. in indic. rerum de Aragonen. notatur de influentia.*
110 *Ecclesia spiritualiter sumpta est fidelium collectio.*
111 *Martinez. cap. 20. lib. 2. declaratur.*
112 *Martinus Carill. de histor. S. Valerij declaratur.*
113 *Francisc. ab Aynsa lib. 2. c. 11. declaratur.*
114 *Testium dicta, quando fuerunt conquassata a dictis testium contrariorum, nihil relexant.*

DECISIO CCCLIII.

DVbitaui: An constet Ecclesiam Beatæ MARIÆ Virginis de Columna, seu (vt vulgò dicitur) de Pilari fuisse antiquitus Cathedralem? Et Domini post susceptam pluries super hoc dubio disputationem, nempe 10. Maij 1627. 30. Aprilis 1629. & 28. Ianuarij præteriti, hodie tandem, negocio mature discusso, affirmatiuè responderunt.

Quamuis enim in contrarium diceretur, quòd quemadmodum cõtrouerti non potest, quin Metropolitana Ecclesia Sancti Saluatoris fuerit hanc vsque in diem in perpetuo statu Cathedralitatis, ab eo tempore quo gloriosæ recordationis Rex Aragonum, Alphonsus, Hispaniarum cognomento Imperator ex Maurorum tyrannide Cæsaraugustam vindicauit: sic etiam ex hoc vltimo, & longissima quidem quingentorum, ac amplius annorum diuturnitate, firmato statu Cathedratico, intrat præsumptio primordialis,
1 atque originariæ Cathedralitatis † vsque ab initio: donec plenè, ac concludenter probetur contrarium. *Lex persona, vbi Salicet. num. 2. C. de probat. Alex. cons. 74. num. 15. lib. 4. Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsumpt. 26. num. 1. Euerard. in loco a tempore ad tempus, versic. 6. illud argumentum, Menoch. præsumpt. 64. lib. 6. Rot. decis. 233. num. 1. par. 1.* vbi agitur de præsumendo statu Parochialitatis, *& decisione 402. numero 5. par. 2.*
2 *recent.* Quæ † quidèm præsumptio tantò magis operatur in casu isto, cum, pluribus adminiculis corroboretur *Rot. d. decisione 233. numero 2. part. 1. recentior.*

Primum adminiculum deducitur ex sententia Petri Libranæ, primi huius nominis Episcopi Cæsaraugustani, lata de anno 1128. & sic in facto recenti, decem scilicet annis posi Mauros debellatos emanata: prout in alia sententia Alphonsi pariter Archiepiscopi enunciatur, de anno 1513. in qua præcipitur Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, vt in omnibus, & per omnia se conformet cum Ecclesia Sancti Saluatoris, tanquam cum Magistra, ac Superiore sua: quod verbum,
3 † *Magistra*, vsurpatum etiam in alijs posterioribus sententijs, nempè Sanctij de anno 1221. Petri Tarraconen de anno 1241. & Alphonsi prædicti de anno
4 1513. denotat maioritatem, non solum † dignitatis, sed etiam antiquitatis ad *Text. in cap. ad audientiam il 1. de Eccles. edific.* Quæ sanè antiquitatis maioritas designat statum Cathedralitatis ab antiquiori tempore, non habito quidem respectu ad solum decennium post recuperatam è Maurorum dominatione Cæsaraugustam, in quo temporis antiquitas non potest verificari: sed ad tempus longè antecedens, nempè tam ante inundationem, quam in ipsa Maurorum inundatione.

Secundum neque absimile adminiculum desumitur ex testimonio Alphonsi, seu Aldephonsi Regis Castellæ, præfati Alphonsi Maurorum debellatoris, priuigni, ac Hispaniarum Imperatoris pariter nuncupati: qui anno Domini 1134. & sic sexdecim annis post recuperatam è Maurorum manibus Cæsaraugustam, in confirmandis eiusdem Debellatoris Alphõsi, necnon Ranimiri fratris prædecessorum suorum concessionibus factis Ecclesię Sanct Saluatoris, eamdem Ecclesiam inter cæteras antiqui nominis famosissimæ excellentię, priuilegio gloriosissimam non solum appellat, prout etiam appellatur ab Alexandro Tertio Pontifice in confirmatione donationis decimarum, necnon à Martino Rege Aragonum in priuilegio, mandante, vt Reges Aragonum in Ecclesia Sãcti Saluatoris propter illius antiquitatem coronentur sed ad subleuandum ipsius paupertatem, inter alias Ecclesias in Episcopatu Cæsaraugustano existentes,
5 donat † specifice Ecclesiam Beatę Mariæ de Pilari: vt latius in priuilegio. De cuius concessione non videtur ambigendum, cum de illo testentur *Hieronymus Zuritalib. 1. Annal. ca. 54. Hieronymus Blancas in Commentar. Rer. Aragonen. fol. 141. Abbas S. Ioannis de la Pena in sua Historia lib. 2. cap. 20. pag. 357. Pater Didacus Murillo de miraculosa fundatione Angelicę Domus tract. 2. ca. 27. pag. 227.* & super tertio deponat de visu Magister Hieronymus Caslauante: & enunciatur etiam in Bullis Adriani Quarti, necnon Alexandri Tertij: in quibus prædictæ donationes, expressa etiam Ecclesia Beatæ Mariæ, confirmantur. Vndè ex his duo resultant antiquæ Cathedralitatis argumenta ad fauorem Ecclesiæ Sancti Saluatoris. Primum ex eo, quòd expulsis vix Mauris nuncupatur famosissimæ excellentiæ, & antiqui nominis priuilegio famosissima. Secundum ex eo, quòd donatur Ecclesia Beatę Marię: quæ si aliquo tempore fuisset Cathedralis, non fuisset donata etiam per viam vnionis Ecclesiæ inferiori: cùm regu-
6 lariter † Ecclesia maior inferiori non vniatur, sed è contra. *Oyed. de incompatibilit. benef. par. 2. cap. 3. num. 4. verf. & ita dignum.*

Tertium adminiculum, deriuatur ex notissima Maurorum consuetudine; qua post occupatas Hispa-

7 nias ſpatiũ vtebantur in conuertendis principalibus Eccleſijs Ciuitatum Chriſtianorum in *Meſquitas*: vt præter Chronicas generales Hiſpaniarum id de propriis Regnis teſtatur Petrus, Aragonum Rex Lin priuilegio conceſſo anno Domini 1096. incipien. *Neminem latere, &c.* quod de verbo ad verbum tranſcripſit *Franciſcus de Aynſa rerum memorabilium Oſce lib. 4. ca. 5. pag. 525.* & concordat *Martinus Carillo in Hiſtoria Sancti Valerij fol. 240.* vtrũ cùm teſtibus, qui dantur. Quod eo demùm conſilio faciebant Mauri, vt ita deletis, abolitisque memorijs, ac Chriſtianæ Fidei
8 fundamentis, † quæ principaliter in maioribus Eccleſijs aſſeruantur, fides ipſa aboleretur, ac perfidia ſubinduceretur Mahometica. Quam porrò conſuetudinem à Gentilium acceperunt exẽplo: qui ijs in locis
9 † in quibus Crux, Præſepe, aliaque Redemptionis, ac ſalutis noſtræ miſteria ſeruabantur, Statuas Iouis, Veneris, ac Adonidis collocabant: quo ſacrorum eorundem miſterionum monumenta, ac veſtigia obſoleſcerent, vt elegantiſſimè de Adriano refert *Paulinus epiſtolâ 11. Hieronymus epiſtola 13. Seuer. Hiſtoriar. lib. 2. Ambroſius in Pſalm. 43.* quorum verba tranſcribit *Baron. ad annum Chriſti 139. num. 5. & 6. fol. 93. & 94.* & habetur in Lectionibus feſti Exaltationis Sanctæ Crucis 3. Maij. Sic etiam è conuerſo ad Chriſtianæ
10 Fidei incrementum diuina † voluntate effectum eſt, vt Beatiſſimi Apoſtoli Petrus, & Paulus in Vrbe Roma martyrium paterentur: *vt vbi caput ſuperſtitionis erat, illic caput quieſceret ſanctitatis: & vbi Gentilium Principes habitabant illic Eccleſiarum Principes morarentur.* vt inquit *Ambroſius in cap. Beati 2. quæſt. 7.* & ijſdem penè verbis loquitur *Sanctus Maximus Epiſcopus in ſermon. de Apoſtolis*, quem recenſet *Michael de Antonyan. de vnitate Eccleſiæ cap. 18. nu. 4. & 5.* Et in ſpecie
11 delubra † Gentilium Chriſtianæ Religionis cultui fuiſſe olim per Venerandæ Crucis illationem mancipata, habemus ex præcepto *Theodoſij in ſuo Codice l. vlt. tit. 10. lib. 16.*

Hunc verò vſum poſt occupatam Cæſarauguſtam ſeruaſſe Mauros in Eccleſia Sancti Saluatoris, eamdemque tanquam maiorem Ciuitatis illius Eccleſiã conuertiſſe in Meſquitam maiorem, tanto magis videtur veriſimile, quo
12 † Templum iſtud Sancti Saluatoris, licèt antiquiſſimi ſit operis, retinet tamen ſpeciem eminentis, ac ſumptuoſi ædificij, ad formam Crucis, latitudinis paſſuum 90. longitudinis verò 110. totaque illius moles quatuor magnarum columnarũ ordinibus ſuſtinetur: vt conſtat ex deſcriptione illius quæ habetur apud eumdem *Didacum Murillum de mirabili fundatione Angelicæ Capellæ, dicto tract. 2. ca. 27.* Ac propterea plurimum differt à communi ſtructura Meſquitarum, quas Mauri non ædificabant in formam Crucis, nec admodum eminentes, aut elatas: ſed ſubmiſſas, atque obſcuras; vt patet ex ædificio Corduben Eccleſiæ, quam pro Mezquita fuiſſe à Mauris conſtructam, ac poſtea Sedi Cathedrali deſtinatam, referunt Hiſtorici, & præcipuè *Mariana de rebus Hiſpan. lib. 7. cap. 7.* Et prædicta tantò facilius videntur procedere, cùm de huiuſmodi fabrica adeò inſigni, à Mauris conſtructa, nulla apud Authores mentio habeatur; prout extat memoria de præfata Eccleſia Corduben. apud Marianam, & alios; & ſimiliter de minoribus ædificijs per Reges Mauros Cæſaraugustæ cõſtructis paſſim habentur mẽmoriæ apud *Hieronymum de Blancas in rerum Aragonen. Comentar.*

13 Et in ſpecie quod Eccleſia † Sancti Saluatoris etiam ante Maurorum occupationem fuerit Sedes Cathedralis, ac à Maurorum impuritatibus, quibus prophanata fuerat, expiata, ad primæuum Cathedralitatis ſtatum reſtituta fuerit, viſus eſt firmaſſe *Zurita in Indice rerum Aragonenſium lib. 1. pag. 38.* ibi: *Eccleſia Cæſaraugustana, primis propagata Chriſtianæ Religionis ſæculis ſacra, & Sanctorum Valerij, ac Braulij Infulis, ac Vincentij Martyris illuſtrata doctrinis, ſacrorumque Conciliorum ſanctionibus, Orbis Chriſtiani celebratione commemorata, à Nepharijs impij cultus veſtigijs, ſolemni cæremoniarum Religione expiata, & Deo Optimo Maximo Seruatori ex voto, quod Imperator pulcherrimæ, florentiſſimæ, potentiſſimæque Vrbis eſſet patitur, feſtis, & laudibus inſtauratur, & conſecratur.* Et clarius *lib. 1. Annal.* ibi; *Conſecrata fuit Meſquita maior, & dedicata Eccleſia noſtro Redemptori ſub tutela Sancti Saluatoris eodem anno, &c. Itaque in ſuo primo loco reſtaurata Sedes Cathedralis, quæ fuit valde nomina-*
14 *ta in primitiua Eccleſia.* Et † cum *Zurita* videntur conſentire *Martinez Abbas Sancti Ioannis de Rope in Hiſtoria fundationis illius Monaſterij lib. 2. cap. 20. & lib. 5. cap. 19. in fine, Martinus Carilla in Hiſtoria Sancti Valerij fol. 240.* quos omnes refert *Franciſcus de Aynſa in præfato lib. memorabilium Ciuitatis Oſcæ lib. 1. cap. 1.*
15 vbi ſimilia in hanc rem adducit exempla. Cum † quibus conuenit Breuiarium Cæſaraugustanum in feſto translationis Sancti Valerij in prima lectione, ibi: *Magna per vniuerſum Orbem Chriſtianis fuit lætitia, cum Cæſaraugustana Eccleſia, quæ per quadringentos annos captiuata ſpiritibus deſeruiebat immundis, fidei libertatem recepit: & ad Chriſtum reuerſa ipſum Deum, & Dominum voce libera cœpit profiteri, & in eius laudibus reſonare.* Et concordant ſuper tertio quatuor teſtes examinati in cauſa Dedicationis. Quorum primus, qui eſt Ioannes Briz Martinez, deponit ex ſententia Didaci dè Eſpes, viri eruditi, & inſignis antiquitatum Aragonenſium indagatoris, vt teſtatur *Hieronymus Blanças in præfatione ad comment. Aragonum in epiſtola ad Garziam de Loaysa, & Didacus Murillo in dicto tract. 2. cap. 51. pag. 441. & libro primo capitula 19.*

Quartum denique ac poſtremum primordialis, ſeu originariæ Cathedralitatis huiuſmodi admiculum, pro Eccleſia Sancti Saluatoris ea præbent ar-
16 gumenta, ex quibus † deducitur nonnullos ex Epiſcopis Cæſaraugustanis, ſanctitate inſignes, huic ſpecialiter Eccleſiæ Sancti Saluatoris præfuiſſe, Sanctos nempè Valerium, ac Vincentium Martyrem, illius Archidiaconum, nec non Braulium.

Quòd enim de anno 306. Sanctus Valerius fuerit Eccleſiæ illius Epiſcopus, Vincentius verò Archidiaconus, quoad Valerium colligi poteſt primò ex tenore concordiæ initæ de anno 1121. inter Epiſcopos Cæſaraugustanum, & Pampilonen per hæc formalia verba: *Translatio Sancti Valerij Epiſcopi de Rota in Cæſaraugustanam propriam Sedem:* & ſic Eccleſia Sancti Saluatoris, ad quam facienda erat translatio, appellatur propria ſedes Sancti Valerij. Secundo ex Inſtrumento translationis Capitis eiuſdem Sancti Valerij de anno 1170. Ex cuius ſerie in toto Epiſcopatu Cæſaraugustano annuatim ſub die 20. Octobris in ſacris Lectionibus recitatur, quòd Aldephõſus ſecũdus

Rex

Rex Aragonum obtinuit Caput Sancti Valerij: *vt ad honorem Dei, & Ecclesiæ Cæsaraugustanę, quę Caput totius Regni est, & cui pastoraliter & corporaliter præfuit, spiritualiter quoque præesset &c. Quod ipse Rex proprijs manibus &c. ad Ecclesiam Cæsaraugustanam per Petrum eiusdem Ciuitatis Episcopum transmisit &c. Ac posteà idem Rex Aldephonsus Secundus misit ad dictam Ecclesiam Sancti Saluatoris Caput Sancti Valerij, quidam Prior Rotensis misit etiam Brachium Sancti Valerij Antistitis eiusdem Ecclesię, ad quam miserat Rex caput &c. quò scilicet Reliquiæ tanti Pastoris & Prælati, illiusque Sanctissimi Viri venerarentur in eadem Ciuitate, & Templo, in quo præfuit tanta Sanctitate*: vt ad propositum huiusmodi translationis expressè loquitur *Zurita Annal. lib. 2. cap. 26.* Tertiò non tam respectu Sancti Valerij, quàm Sancti Vincentij illius Archidiaconi id etiam videtur deprehendi ex testimonio Don Lupi Archiepiscopi Cęsaraugustàni: qui dè anno 1361. in priuilegio exemptionis à charitatiuo subsidio Priori, Canonicis, ac Capitulo Sancti Saluatoris concesso, loquens de eadem Ecclesia, inquit: *Prædictam Cæsaraugustanam Ecclesiam, sponsam nostram ille Beatissimus eius Antistes Valerius cum ipsius Ecclesiæ Archidiacono Vincentio Martyre pretioso decorauit, pro Fide decertans Catholica &c.* Quartò id suadent inscriptiones appositæ Reliquijs eorumdem Sanctorum Valerij ac Vincentij, quas Petrus de Luna, Benedictus XIII. in Scismate nuncupatus, misit ad Ecclesiam Sancti Saluatoris in hæc verba: *Hoc est Caput B. Valerij Confessoris, Episcopi huius Ecclesiæ Cæsaraugustanæ*: Et: *Hæ sunt Reliquiæ B. Vincentij Martyris, Archidiaconi huius*
17 *Ecclesiæ Cæsaraugustanæ.* Quibus quidem † inscriptionibus plurimum dèfertur, maximè in antiquis, vt latè dicetur inferius. Quintò id inferunt Constitutiones Synodales sub titulo de Reliq. & venerat. Sanct. testantes, Sanctum Vincentium officio, & ordine Diaconali fuisse in Ecclesia Sancti Saluatoris condecoratum: nec non affirmantes, Sanctum Valerium in eadē Ecclesia Sancti Saluatoris apparuisse cuidam successori suo, in eadem sede: quæ apparitio, vt tradit *Cardinal. Baron. in notis ad Martyrolog. sub die 26 Martij*, fuit dè anno 1270.

Quòd autem postremò Sanctus Braulius de anno 636. & sic multò ante inuasionem Maurorum fuerit Episcopus Ecclesiæ Sancti Saluatoris, colligi videtur ex antiqua eiusdem Ecclesiæ Constitutione sub eodē titulo de Reliq. & venerat. Sanctorum: in qua formalibus hisce verbis statuitur: *vt sub Officio duplici celebretur festiuitas Inuentionis B. Braulionis, cùm fuerit Episcopus ipsius Metropolis*: quod sanè postremum verbum, † *Metropolis*, designat ad oculum Ecclesiam Sancti Saluatoris, & èxcludit Ecclesiam B. Mariæ Virginis, cui talis qualitas non conuenit ad *Text. in l. 4. §. 18 sotios, ff. de dam. infect. l. quod constitutum, ff. de milit. testam.*

Vndè ex his omnibus, cum apparèat Ecclesiam Sancti Saluatoris non deducere prima Cathedralitatis suę principia, ac fundamenta limitata ab anno Domini 1118. quo tempore Alphonsus maiorèm Maurorum Mesquitā diuino cultui dicauit: sequitur, quòd sublato principio isto limitato, militet vsque ab initio ad ipsius fauorem præsumptio originariæ Cathedralitatis, & quidem adminiculata: itaut nisi Ecclesia Beatæ Mariæ plenè ac concludenter, sublatis contrarijs, probet suā Cathedralitatem, necessaria resultet
19 consequentia, † quòd eadem Ecclesia B. Mariæ nunquam fuerit Cathedralis: cum duę Cathedrales tanquàm duo Capita æquè principalia in eadem Ciuitate non dentur, *Hostien. in c. cùm contingat nu. 1. de for. competent. & in c. quoniam nu. 2. de offic. Ordin.* quèm sequitur *Rota dec. 324. num. 11. par. 1. in recentior.*

HIS TAMEN non obstantibus, visum fuit Dominis antiquam huiusmodi Cathedralitatem concludenter probari ad fauorem Ecclesiæ B. Mariæ Virginis de Pilari. Primò ex Historia admirabilis fundationis, seu constructionis huius Ecclesię: † in qua
20 traditur Beatum Iacobum Apostolum iussu Deiparæ Virginis, super Columna seù Pilare quodam marmoreo inter Angelorum cantus visibiliter apparentis, præfatam Ecclesiam construxisse, atquè in eiusdem seruitio vnum ex nouem Discipulis ab ipso conuersis in Presbyterum ordinasse: prout huius Historiæ seriē fusius refert antiquissima quædam scriptura, de qua in fine vetùstissimi Codicis Moralium Sancti Gregorij: qui in eiusdèm Ecclesiæ de Pilari Bibliotheca, à Taio quōdam Episcopo Cęsaraugustano illic, vt creditur, repositus in hanc vlque diem asseruatur, testibus eodem *Martino Garzia sermo. 91. & Michaele Martinez de Villar. in Interpretatione trium Epigrammatum huius Ecclesiæ pag. 79.* prout etiam innuit *Hier. Blancas à Murillo relatus loco citato c. 1. fol. 2.* & latius *c. 3. fol. 16*

Quam quidèm historiam, & antiquissimam indubitatamq; apud Hispanos traditionē latè prosequuntur grauissimi Scriptores, nempè quoad mirificam Ecclesiæ Constructionem Auctor Chronici omnimodæ historiæ, quæ à pluribus *Flauio Lucio Dextro adscribitur anno Dom. 37.* & ibid. *Franciscus Biuar. in commentar*
21 *latissimè n. 3.* dicens: † Nihil æquè stabilitum testimonijs grauissimorū Authorum, nihil tota Hispania sacratiùs, ac venerabilius animis hominum insedisse: adijcitq; *M. Maxim: Episcopi Cęsaraugustani Epigrāma vers. verùm ne nobilissimum: Martinus Garzia in serm. 90. 91. & 150. P. Antonius Beuter par. 1. Chronic. Hisp. c. 25. Damian. a Goes in Genealogia Regum Hispan. tom. 2. Hispaniæ illustratæ, Ugo Episcopus Portugallen. in Epistola ad Mauritium Episcopum Bracharen.* quam refert idem *Biuar. in Elogijs Dextri fol. 9. Ioannes Gaspar. Ortigas in 3. par. Patrocinij pro Gymnasio Cæsaraugustano par 14. sub n. 100. Petrus Villegas in libro Flos Sanctorum in Vita Sancti Iacobi Maioris Apostoli fol. 196. Francisc. a Iesu, & Xodar in libro quinque discursuum pa. 18. & seq.* affirmans neminem hucusque id ausum negare, visis
22 vinculo, & firmitate, quibus traditio †ista corroboratur, quasi sit de fide: taliter quòd non esset tentus pro Catholico, qui de hoc dubitaret: prout etiam inquiūt *Martinus del Rio disquisit. Magic. lib. 2. q. 26. sect. 4. pag. 223. & Isella in libro Reg. Militię Sancti Iacobi cap. 3. Gaubertus Monachus in chronic. Regni Aragonum in 3. Prolog. Ioannes Vasseus in Histor. Hisp. & Chronicis rerum mirabilium, anno 37. & 44. Gundisaluus de Illescas in Histor. Pōtific. in Vita Sancti Iacobi Apostoli p. 1. fol. 13. Stephanus de Garibay in compendio Histor. Hispan. lib. 7. cap. 3. & 4. Andreas de Betendorpio de apparitionibus spirituum ca. 11. thes. 207. Petrus Canisius de Verbo Dei to. 2. li. 5. c. 21. fol. 557. & c. 23. fol. 560. Alphonsus de Mendoza in quęstionibus quodlibeticis, q. 5. Sua. de Relig. to. 1. d. i. 2. c. 9. n. 16. Martin. de Viciana in chronico inclytæ, & coronatę Ciuitatis fol. 14. Ribadeneyra in lib.*

Flos Sanctorum in Vita Sancti Iacobi Maioris p. 1. p. 69. Anton. de Cianza in Hiſtoria inuentionis miraculorum, & translationis Sancti Secundi cap. 3. fol. 24. Ioannes de Pineda in 2. par. Monarchiæ Eccleſiaſticę cap. 25. §. 4. fol. 52. Ludouic. de Eſtrada Abbas Hortenſis 2. par. Roſarij fol. 112. Loayſa in notis ad decretum Gundemari, Prades lib. 2. cap. 5. §. 1. Bonifac. in Hiſtoria Beatæ Mariæ lib. 2. pag. 119. Thom. Bozzius de ſignis Eccleſ. libr. 9. cap. 6. pag. 686. num. 12. Didacus de Caſtillo in libro Defenſionis Aduentus, & Prædicationis Euangelicæ S. Iacobi ca. 7. fol. 37. Franciſcus de Padilla in Hiſtoria Eccleſiaſtica Hiſpaniæ, centur. 1. fol. 18. Franciſcus de Pereda in libro nuncupato Patrona Matriti lib. 4. cap. 1. fol. 230. & ſeq. Iacobus Valdes de Dignit. Regum, & Regnorum Hiſpaniæ cap. 6. num. 7. fol. 54. Lucius Marineus Siculus in Hiſtoria de Rebus Hiſpaniæ memorab. lib. 5. cap. de ſacris edibus pag. 85. Hieronymus Blancas in Commentar. rerum Aragon. fol. 3. Hieronymus Romanus in Republica Chriſtiana lib. 5. cap. 4. fol. 86. Ambroſ. de Morales in Chronicis generalibus Hiſpaniæ lib. 9. cap. 7. fol. 228. Michael Martinez de Villar in Interpretatione dictorum Epigrammatum, in Epiſtola dedicatoria, Maurus Caſtella in Hiſtoria Apoſtoli Sancti Iacobi pag. 86. Anton. Spinellus in Mariæ Deiparæ Throno cap. 30. pag. 400. Gregor. Lopez Madrea de Excellentijs Hiſpaniæ cap. 6. fol. 30. Petrus Cenedus in Collectan. ad Ius Canonicum col. 43. lib. 1. Decretor. num. 2. & ſequen. & num. 8. Martinus Carrillo in 3. aduertentia ad Hiſtoriam Sancti Valerij fol. 10. Gaſpar Sanctius in 2. tractat. de prædicatione Sancti Iacobi in Hiſpaniam, cap. 8. & ſpeciales de miraculoſa huiuſmodi fundatione tractatus ædiderunt *Ioannes Michael de Bordalba, Ludouiſius Aux, Petrus Cenedus, Didacus Murillus,* & alij: prout teſtatur idem *Binarius in Commentarijs ad Dextrum loco citato,* vbi plures ex allegatis Scriptoribus recènſet. Cum quibus concordant diploma *Calixti Tertij Pontificis, ſub Datum Romæ 9. Kalendas Octobris anni 1456. priuilegia Ioannis Aragonum Regis Secundi, ſub anno Domini 1459. 26. Octobris, ac Ferdinandi Catholici illius filij anno 1504. 12. Aprilis,* eiuſdem ſedis Metropolitanæ Statutum anno 1471. die 9. Maij promulgatum: ac denique motiua ſententiæ tàm in Vicariatu Archiepiſcopatus Cęſarauguſtani ſuper abſolutione à charitatiuo ſubſidio, quàm in Curia Iuſtitię Aragonum ſuper prædecentijs emanatæ: vt prædicta omnia per extenſum referunt idem *Binarius loco citato, & Didacus Murillo c. 3.*

Quo verò ad ordinationem vnius ex Diſcipulis in Presbytèrum, ſequuntur Authores infraſcripti. Qui tamen vlterius exprimunt, Beatum Iacobum in prędicta Eccleſia Sanctæ Mariæ nõ ſolùm rèliquiſſe Theodorùm, quem ordinauit in Presbyterum, ſed etiam Athanaſium, quem Epiſcopatùi Cæſarauguſtano deſtinauit: ita enim teſtantur ijdẽ *Flanius' Lucius Dexter lococitato anno Domini 37. n. 2. fol. 69.* & ibidem *Binarius fol. 71.* referens teſtimonium *M. Maximi, olim Epiſcopi Cęſarauguſtani in Hymno Sancti Athanaſii, & in Elogiis fol. 9.* vbi in conteſtem adducit *Vgonem Epiſcopum Portugallenſem in prędicta Epiſtola ad Mauritium Archiepiſcopum Bracharen. Petrus Antonius Beuter vbi ſupra cap 22. par. 1. pag. 134. & par. 2. pag. 229. Hieronymus Blancas in præfatis comment. rer. Aragon. pag. 3. Ambroſ. de Morales in Hiſtoria Hiſpaniæ cap. 7. lib. 9. Maurus Caſtella in Hiſtoria Sancti Iacobi pag. 85. Franciſcus de Pereda loco allegato lib. 4. cap. 1. fol. 231. Franciſcus de Padilla in dicta Hiſtoria Eccleſiaſtica Hiſpaniæ, centur. 1. fol. 18. Ribadeneyra vbi ſupra p. 1. pag. 69. Anton. de Cianca in Hiſtoria vitæ Sancti Secundi fol. 2. Iacobus Valdes dicto tract. de Dignit. Regnum, Regnorumq; Hiſpaniæ ca. 6. nu. 22. fol. 59. & Comeſtabilis Caſtellę in primo diſcurſu pro aduentu Sancti Iacobi fol. 10. Martinus Carrillus Canonicus Eccleſiæ Sancti Saluatoris in ſecunda impreſſ. Hiſt. Sancti Valerii, emendatus in tertia aduertentia,* cum alijs deductis per *Murillum ca. 17. fol. 142. & Gabrielem Pennotum in ſua tripartita Hiſtoriali. 2. cap. 30.* Quibus quidem † Scriptoribus, atque
23 Hiſtoricis ſtandum eſſe innuit *Text. l. 1.* ibi: à quibuſdam Scriptoribus traditum eſt, *ff. de offic. Prefect. Prætor. Bar. in l. 1. num. 22. Alex. num. 34. Purpur. num. 152. & 156.* qui loquitur in erectione Eccleſiæ, ſequitur *Ripa num. 73. ff. ſi cert. pet. Abb. Felin. Dec. & alii in ca. cum cauſam, de probat. Guttier. pract. lib. 3. cap. 13. num.*
24 *13. Roderic. Suarez allegat. 8. num. 11. Vtrall.* qui † pariter loquitur in erectione Eccleſiæ *deciſ. 190. par. 2.* & in ſimili dixit *Rota in cauſa Valentina decimarum 28. Nouembris 1596. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, in Vlixbonen. Iurisconſerendi 7. Februarii 1607. coram bon. mem. Cardinali Lancellotto, & indec. 290. num. 7.*
25 *poſt 2. vol. conſ. Farinac.* Et in puncto quòd † ſtatus antiquæ Cathedralitatis probetur ex Hiſtorijs, ac Chronicis in hoc plenam facientibus probationem *Modern. Roman. diſcept. forenſ. lib. 5. c. 893. num. 6. & ſeqq.*

Quę concluſio abſquè vlla difficultate in caſu iſto procedit, non ſolùm quia verſamur in facto antiquiſſimo, ac in rebus vètuſtiſſima maiorùm traditione
26 † communiter receptis, in quibus fideliſſimæ antiquitatis mos eſt retinendus, *l. ſi teſtamenta, C. de teſtam. l. 1. §. vlt. de ventr. inſpic. cap. cum habeat, de eò qui dux. in matrim. cap. omnes Principes cum ibi not. de maiorit. &*
27 *obed.* Sed etiam † quia huiuſmodi Scriptoribus, atque Hiſtoricis paſſim fides adhibetur ad *trad. per Felin. in cap. ex parte, num. 49. verſ. & dum ſupra tractatum eſt, de reſcript.* agiturque de Hiſtorijs Eccleſiaſticis, *Rot. deciſ. 718. num. 2. par. 4. diuerſ.* in quibus plures Scri-
28 ptores ſimul conueniunt. Et benè adminiculantur etiam per teſtes, qui in huiuſmodi † antiquioribus, viuentiumque memoriam planè excedentibus, tanquàm de publica voce, & fama, nec non traditionibus antiquis deponentes, probant pleniſſimè *Innoc. in cap. veniens num. 6. verſ. & non mireris, de verb. ſignif. Abb. in cap. inter dilectos, num. 6. de fid. inſtrum.* latè *Felin. in cap. veniens il 1. num. 26. de teſtib. & in cap. cum cauſam, num. 9. verſ. ſed dicas de probat. Bellam. deciſione 70. Caſſad. deciſ. 2. de probat. Caputaq. deciſione 344. num. 3. & 347. num. 4. par. 3. Put. deciſ. 74. num. 2. lib. 1.*

His ergo firmatis, ex quibus conſtat Beatum Iacobum primò conſtruxiſſe in honorem Mariæ Virginis Eccleſiam de Pilari; ſecundò deſtinaſſe Athanaſium Diſcipulum ſuum in Epiſcopum Cæſarauguſtanum: vtique ſequitur, eandem Eccleſiam de Pilari
29 fuiſſe Cathedralem. Quia, dato Epiſcopo † & Eccleſia, ratione coniugij ſpiritualis oritur Cathedralitas ad *text. in cap. inter corporalia,* & ibidem *Imol. numero 10. Anan. pariter numero 10. de translat. Prælat. Hoſtien in ſumm. eodem titul. numero 5. verſ. eſt autem alius, Caſſan. in cat bal. glor. mund. par. 4. conſider. 32. verſiculo nono capitulum.* Quæ ſanè Cathedralitas poteſt

tan-

tantum considerari in Ecclesia Beatæ Mariæ. Quia
30 cum sola tunc temporis † esset illic in rerum natura, remanebat vnicum subiectum, cui posset adhærere Cathedralitas. Cuius prærogatiuam tanto magis, inspecta eiusdem Ecclesiæ dignitate ac priuilegijs, verisimile est, fuisse eidemmet collatam.

Nec obstat Epistola Innocentij Primi ad Decentium Episcopum Eugubinum, registrata in *c. si quis nescias* 11. *dist.* & innouata per *Gregor. Septimum, Epistolarum lib.* 1. *ad Sanctium Hispaniarum Regem:* in qua pro certo,
31 constanterque firmatur nullum † ex Apostolis præter Beatissimum Petrum, vel eos quos eius Successores constituerunt Sacerdotes, Cathedrales Ecclesias in Italia, Hispania, Gallia, Africa, Sicilia, adiacentibusque Prouincijs fundasse. Quem *Text.* ita in spe-
32 cie † videtur intelligere nunquam satis laudatæ memoriæ *Card. Baron. in notis ad Martyrologium Romanum in festo Sancti Iacobi sub die* 25. *Iulij.* Vbi postquam firmauit Sanctum Iacobum prædicasse in Hispania, subdit, non sic accipiendum id esse, vt illic prædicauerit Gentibus Euangelium, sed Iudæis tantum, suis Gentilibus Christum annunciauerit: nec sic quidem, vt aliquam fundauerit Ecclesiam: vt plenius aduertit *Magnus Comestabilis Castellæ in secundo Discursu contra eumdem Cardinalem Baronium edito fol.* 61. dicens aliud esse conuertere infideles, aliud fundare Ec-
33 clesias: cum primum ad Apostolos † omnes, secundum verò ad B. Petrum tanquã, Caput Ecclesiæ pertineret.

Nam huic obiecto responsum fuit per Dominos, conclusionem prædictam, quòd scilicet nullus ex Apostolis præter Beatum Petrum Ecclesias in præfatis Regionibus fundauerit, esse intelligendam, vt nullus
34 sine mandato, † iussu, permissione, ac Beatri Petri auctoritate Ecclesias instituerit iuxta solutionem *glossæ in dicto c. si quis nescias, in verbo Apostoli*; quam veluti magis receptam, atque veriorem referunt, & sequuntur ibidem *Archidiac. n.* 2. *Turrecremat. nu.* 1. *Gemin. nu.* 7. & plura hoc in argumentum elegantèr congerit *Gaspar. Sanctius de prædicatione Sancti Iacobi in Hispania tract.* 3. *c.* 1. *per tot.* & præsertim *num.* 3.

35 Ac proinde, quia habetur pro certo † Beatum Petrum Dei monita mandatum, permissionem, atque auctoritatem huiusmodi cæteris Apostolis, ad Gentium prædicationem euntibus dedisse, vt testatur *Ioannes Antonius Delphinus de Ecclesiastica potestate tit. de Cardinalibus conclus.* 1. *vers.* 3. *fol. mihi* 19. *& conclus.* 9. *fol.* 81. *à tergo*: & de Paulo testatur *Archidiaconus in d. c. quis nescias nu.* 2. *& 3. Distinct.* & de B. Clemente, qui eamdem potestatem concessit Philippo Philoteo, in Hispanias allegato, refert *Methodius Author Græcus, ac vetustissimus in vita Sancti Dionysij*, in hæc verba: *Porrò S. Clemens sub id tempus Philippum quendam Hispanis Episcopum præfecerat, eamdemque potestatem, quam ipse diuinus Clemens a Petro accepit, ipsi dederat, dicens: Profectus in occidentales plagas, Euangelium Regni Cœlorum prædicato: ligandi etiam, soluendiq; potestas vobis esto, vt Christi Euangelium per te quoque longè latèque diffundatur, quo a Domino instar fidelis serui audire merearis; Euge serue bone &c.* quę verba transcribit *Dinatus ad Dexterum anno Domini* 91. *num.* 6. *vers. translatis*: vbi Philippi illius memoriæ contestes *Ambrosium de Morales*, ac *Marianam* enumerat. Imò potestas ista fuit aliquando concessa cum facultate subdelegandi prout communis est traditio Paulum Apostolum eamdem Tito delegasse in Epistola prima ad eumdem Titum, ibi: *Huius rei gratia reliqui te Cretæ, vt ea quæ desunt, corrigas, & constituas per Ciuitates Presbyteros.*

Hinc propterea manifestè apparet in nihilo dispo-
36 sitioni † *Text. in d. cap. si quis nescias*, aduersari, quòd Beatus Iacobus, suppositâ Petri auctoritate, atque mandato, Sedem Cathedralem Cęsaraugustanam in Ecclesia Beatę Mariæ instituerit, & Athanasium illius Episcopum destinauerit. Quemadmodum etiã Hieronymus de Scriptoribus, testatur Beatum Ioannẽ
37 † Apostolum ordinasse in Episcopũ Smirnę Policarpũ, vt ex *Tertull.* refert *Georgius Edërus in Malleo Hæreticorum lib.* 2. *c.* 5. *concl.* 4. *vers. hoc enim modo*, & firmat *Martyrologium Romanum sub die* 26. *Ianuarij*; sed omnes Asiæ Ecclesias fundasse, vt idem *Martyrologium firmauit sub die* 27. *Decembris* (in quo tamen à *Hieronymo* dissentit *Baronius anno* 97. *n.* 2. *fol.* 736.) & Paulus
38 † Apostolus Dionysium in Athenicnsem, Timotheũ verò Ephesinum Episcopum creauit: vt de Dionysio testatur *Heraclius in Arreopag. apud Surium die* 9. *Nouembris*, relatus per *Baronium anno* 52. *n.* 12. *in fi. fol.* 208. Hincmarus Remensis Episcopus, cuius testimonium transcribit idem *Baronius ad Martyrologium sub die* 9. *Octobris, litera B.* Et de Timotheo Auctor est *Eusebius li.* 3. *Histor. c.* 4. *& Ignatius in Epistola ad Ephesios* quam pariter recensẽt idem *Baronius anno* 19. *n.* 186. *fol.* 511. *& anno* 97. *nu.* 3. *fol.* 736. Et habetur non solum in *Martyrol. Romano sub die* 24. *Ianuarii*: sed etiã in *Breuiario Rom. in cinct. Timothei lectionibus.*

39 Hanc q; fuisse † Apostolorũ consuetudinem præficiendi Episcopum vnicuique Ciuitati, in qua Verbũ Dei prædicauerunt, tradit *Tertullianus de præscriptionibus aduersus Hæreticos c.* 20. quem transcribit *Georgius Edërus dicto li.* 2. *c.* 12. *concl.* 12. *fol. mihi* 385. & clarius *c.* 5. *concl.* 2. *& 4. Irenæus contra Hæreticos Valentiæ c.* 63. prout in hãc rem exempla, & alia congerit *Barbat. cons.* 126. *nu.* 27. Cui quidem consuetudini tanto magis verisimile est Beatum Iacobum adhæsisse, ne in vastis Hispaniarum Regionibus fęcundissimę spem messis abijceret, quam vtique adimpletam feliciter Deiparæ Virginis promissio spopondetat iuxtã tenorem præfatæ Historiæ admirabilis cõstructionis huius Ecclesiæ de Pilari. Ideoq; ne Cardinalis Baronius, & Comestabilis, viri alioquin eruditissimi, illę rerum istarum oblitione, hic verò non credibili ignoratione notentur: dicendum est in hunc sensum accipienda esse illorum verba: quòd scilicet nullus ex
40 Apostolis, Petro excepto, fundauit Ecclesias absque † iussu, mandato, ac eiusdem D. Petri auctoritate: prout idem Comestabilis post illos discursus, interim dia corrigens, tandem affirmabit, Sanctum Iacobum plu-
41 res Episcopos, † & Ecclesias Cathedrales in Hispania constituisse.

Neque etiam obstat Breuiarium sanct. mem. Clementis Octaui, in quo sub festo Sancti Iacobi recitatur, ex numero Discipulorum eiusdem ad Fidem conuersorum septem postea Episcopos à Beato Petro ordinatos in Hispaniam primo directos esse. Hinc q; ne-
42 cessariò infertur, nullum ante hos à Petro † ordinatos fuisse in eadem Hispania Episcopum consecratum cum isti primi fuerint; ad *Text. in l. proximus, ff. de verb. significat.* & consequenter nec etiam Athanasium à Beato Iacobo.

43 Quia respondetur, † id esse intelligendum de illis Discipulis, quos secum Hierosolymam ex Hispanijs deduxerat Sanctus Iacobus, & qui verè fuerunt primi ex ordinatis à Petro, qui in Hispanias directi fuerint: non autem de Athanasio, qui vna cũ Theodoro Presbytero fuèrat ab eodem Iacobo relictus apud Hispanos, vt prædicationi vacaret. Quemadmodum ex authoritate Leonis Tertij, Calixti Secundi, ac Innocenti Secundi Pontificum, asserunt *Maurolicus in Martyrologio sub die* 13. *Maij*, & ibidem *Primus Episcopus Cabillonen. & Sophronius, & alij*; quibus assentitur *Vincentius Bellusacen. in speculi Historial. lib.* 8. *cap.* 6. *Galesin. pariter in Martyrologio sub eadem die, Lucius Dexter anno Domini* 50. & ibidem *Binarius numero*, 1. quibus potest addi *Gaspar Sanctius in* 2. *tract. pro aduentu Sancti Iacobi in Hispanias cap.* 9. *nu.* 7. vbi in specie ponderat rationem, 44 † cur septem Episcopi ab Apostolo Petro transmissi primi dicantur; quod etiam repetit in 3. *tract. cap.* 2. *num.* 1. *& 2. vers. quomodò verò.*

Non obstat tandem nullum fieri posse fundamentum in Scriptoribus atque Historicis, affirmantibus D. Iacobum instituisse in Episcopum Cæsaraugustanum Athanasium, Theodorum verò in Presbyterum, ijs demum rationibus. Et primò, quia dempta *Flauij* 45 *Lucij Dexteri Historia*, quam ementitiam † esse contendit *Gabriel. Pennot. in Histor. generali tripartita Canonicorum Regularium lib.* 1. *ca.* 52. *&* 53. prout plures alij etiam dubitarunt; sublatoque *M. Maximi Epigrammate*, quod ex sola *Binarij* relatione deducitur: remanet 46 *Petrus Antonius Beuter* primus † opinionis istius assertor, qui scripsit de anno 1546. & sic decem annis post notam litem; cui adherent reliqui Neoterici: qui etiam videntur solùm testari de traditione illarum partium, Secundò, quia manifestè aduersantur præcitatæ constructionis Historiæ, quæ meminit de vnico Presbytero.

Nam quoad primum *Flauii Lucii Dextri* fidem, 47 † acerrimè vendicant, ac Historiæ veritatem latè defendunt *P. Murillus in præcitato tractatu mirabilis fundationis Angelicæ Domus de Pilari in Prologo Apologetico pag.* 4. *Binar. in Apologia* §. 7. vbi recenset quàm- 48 plures non eruditione minus, † quam auctoritate insignes viros, qui *Dextri* fidem agnoscunt, & late *Melchior Inchofer in Apologetico pro Epistola Beatæ Mariæ Virginis ad Messanen. cap.* 47. *& quatuor seqq.*

Sed quicquid sit de *Dextri Historia*, necnon *M. Maximi Epigrammate*, quorum fidem suos apud Auctores citra quodcumque approbationis, vel reprobationis iudicium Domini reliquerunt: in omnem euentum non deficiunt alij Scriptores. Petrus enim Antonius Beuter quamuis scripserit post notam litèm super 49 præeminentijs inter istas Ecclesias, † non indè tamen potuit opinionis suæ fundamenta deriuare: cum tunc temporis Athanasij Episcopatus non deduceretur. Dicere autem id ab ipso voluntariè confictum, aut a cæteris illius Assecl is Viris grauissimis inconsultò firmatum, merè voluntarium ijsdem Dominis videbatur.

Quantum verò attinet ad secundum, nulla inter Auctores istos ac Historiam fundationis potest considerari cõtrarietas: quia Historia præfata id expressit in specie, quod ad ipsam Ecclesiam B. Mariæ pertinebat: mentionem solummodò faciens de Presbytero, qui particulari Ecclesiæ seruitio destinabatur. Idcoque non hinc rectè assequimur exclusisse designationem alterius, scilicet Episcopi, qui ad totam Diœcesim, non ad Ecclesiam verò particularem, spectabat.

Secundò in hanc sententiam Domini tanto libentius inclinarunt: quia veritas præfatæ Historiæ, necnon traditionem ad concluden huiusmodi Cathedralitatem, pluribus adminiculis, & quidem vrgentioribus corroboratur.

Primum autem adminiculum ea suggerunt argo- 50 menta, ex quibus videtur sufficienter colligi, † omnes Episcopos Cæsaraugustanos ab Athanasio vsque ad annum 1118. resedisse in Ecclesia de Pilari, vt plenè eorumdem Episcoporum seriem referendo, deducit idem *Didacus Murillus in præfato tractatu fundationis illius Ecclesiæ cap.* 21. *fol.* 77. *vsque ad fol.* 253. Prout in specie, quòd Valerius vna cum Vincentio præfuerint in Ecclesia B. Mariæ, ille tanquam Episcopus, hic vti Archidiaconus, apertè testatur idem *Martinus Garzia in sermone* 150. *Aymon. lib.* 1. *cap.* 6. *de translatione corporis Sancti Vincentii de anno* 855. & ex Neotericis *Martinus del Villar. in dicta interpretatione trium Epigrammatum, in Epistola ad Philippum Tertium Regem Catholicum, & Murill. Inchofer citato c.* 31. *fol.* 262. qui id deducunt ex verbis *Prudentii in* 4. *hymno*, ibi,

DOMVS INFVLATA
VALERIORVM.

& inferius ibi,

Tristior TEMPLVM rabies IN ISTVD
Intulit iras.

Et ex recentioribus per informantes pro Ecclesia Metropolitana deductis, *Franciscus de Ayala d. lib.* 3. *c.* 11. *fol.* 170. asserens Ecclesiam B. Mariæ fuisse PALESTRAM Vincentio, in qua Valerij Episcopi exemplo didicit Hostem domare; quod repetit, relatiuè tamen ad supradicta *lib.* 2. *c.* 22. vbi etiam exornat *Epigrammate M. Maximi*, ibi,

Vincenti egregiam referens ab æde coronam,
Atque Leuitarum dulce Leuita caput,

SACRA DOMVS firma nimũ adepta COLVMNA
Hæc tibi victuro pulvis, & vmbra fuit.

Quibus conuenire videtur *Prudentius in* 4. *hymno de* 18. *Martyres de eodem Sancto Vincentio loquens*, ibi,

Noster, & NOSTRA Puer in PALESTRA
Arte virtutis, fideique olivo
Vncta, horrendum didicit domare
Viribus hostem.

Nouerat TEMPLO celebre IN ISTO
Octies partas decies que palmas:
Laureis doctus patriis eadem
Laude cucurrit.

Et prædicta corroborantur ex eo, quòd in Ecclesia de Pilari hodie etiam apparent antiquæ quædam vestigia memoriæ Sancti Valerij; & præcteris quædam Aula versus flumen Iberum, quæ ab antiquo Aulæ Valerianæ cognomentum retinet, vt deducit idem *Murillo c.* 18. *fol.* 151. & repetit *c.* 26. *fol.* 222. *in fin. &* 51 *seq.* Ex huiusmodi enim denominatione † resultat argumentum personalis residentiæ, vt in simili ponderat *Ambrosius de Morales in Historiâ Hispaniæ lib.* 7. 52 *c.* 6. *fol.* 274. Quæ quidem residentia † præsumitur penes Cathedralem secundum *Inno. in c. ex vere, de priuil. Archid. & Ioan. Andr. in c. Statutum*, §. *cum verò, de rescr. in* 6. *Soccin. in* 5. *licet num.* 22. *de for. compet. cum*

Præ-

Præfatus domum suæ habitationis propè Ecclesiam
53 † Cathedralem habere teneatur, *cap. Episcopus 41. distinct. Oldr. cons. 55.*

Et similiter, quòd Sanctus Braulius Sedem Episcopalem habuerit in Ecclesia de Pilari, comprobat Historia à partibus communiter recepta ex Breuiario Sancti Hieronymi, quę in illius festiuitate recitatur in hac verba; *Disputatione autem longa consumata, & Synodo celebrata, vnusquisque ad propriam Sedem est reuersus. Beatus verò Braulius dum in Ciuitate Cæsaraugustana in Sancta Maria Maiori suam Sedem diuinitus fituasset, &c.*

Nec dicatur, hinc potius contrarium deduci, ex eo quòd Beatus Braulius dicitur, Sedem suam diuinitus collocasse in Ecclesia Beatæ Mariæ, quasi id particulari deuolutione, seu inspiratione præstiterit, signum euidens, quòd eadem Ecclesia non erat consueta Sedes Episcoporum. Quia aduertendum est, verbũ illud, *diuinitus*, solum respicere miraculosam illius electionem, de qua testatur *Ribadeneyra in 2. parte Flores Sanctorum fol. 199.* qui factum dilucidè explicat. Omnemque tollit difficultatem, ibi; *Sanctus Braulius rediit ad suam Ecclesiam Cæsaraugustanam, & in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Pilari occupabat se diù noctuque in seruitio Omnipotentis Dei, & ipsius Beatæ Virginis, in eius sanctuario residebat.* Et concordant *Ioannes de Mariana in Historia Ecclesiastica lib. 5. cap. 39. fol. 126.* vbi loquens de Sancto Braulio, inquit; *Omnes Episcopi, terminato Concilio, se contulerunt ad suas Ecclesias, & Sanctus Braulius rediit ad suam Cæsaraugustanam; & residendo in Sancta Maria Maiori, quæ modo vocatur de Pilari, diù noctuque laborabat in seruitio Dei, & Beatæ Virginis in illa Ecclesia. Franciscus de Padilla in 2. parte Historiæ Ecclesiasticæ, centur. 7. fol. 231. Michael Martinus de Villar in interpretatione trium Epigrammatum pag. 79.* cum alijs per præfatos adden. ad *Dextrum in Epistola ad Lectorem*, & post alios *Murillus dicto capit. 23. fol. 214.* Prout firmarunt sententiæ de anno 1502. & 1605. de quibus infrà in quarto adminiculo. Et conueniunt innumeri testes de antiquissima fama, ac traditione deponentes.

Et plurimum confert eiusdem Sancti Braulij sepulchrum, quod ab immemorabili tempore conditum reperitur in eadem Ecclesia de Pilari, vt testatur *Breuiarium Valentinum anni 1496. in fine lectionum eiusdem*
54 *Sancti. Ex sepulchro † enim deducitur præsumptio habitationis, cap. 1. & cap. in noua, de sepult. cap. is qui, eodem in 6. Archid. de Canonic. Parochial. cap. 9. nu. 1.* Maximè
55 in Episcopis; † quia cum inter ipsos atque Ecclesias spirituale matrimonium contrahatur, *cap. sicut viri 2. cap. Adueris 7. q. 1.* & ibi *Turrecrem.* cum alijs superius
56 deductis; coniugij † vinculum id exigit, vt neque post mortem separentur; ad trad. per *Abb. in cap. de vxor. nu. 6. & vers. nam propter vnionem, de sepult.*

Quibus auctoritatem præstant Ecclesiæ, quę eamdem veritatem agnouerunt in suis Breuiarijs, scilicet Ordinis Sancti Hieronymi, vt supra: & Regiæ Domus Montis Aragonum in eadem Sancti Braulij festiuitate fol. 311. Quorum
57 † Breuiariorum magna est auctoritas, *cap. licet causam, de probat. cap. in nostra, de testibus*; & ad propositum considerant *Mariana in tract. Aduectus Sancti Iacobi in Hispaniam, & Ambrosius de Morales in Chronicis præcitatis lib. 9. cap. 14. & lib. 8. fol. 213.*
58 Itaut huiusmodi Historiæ, † atque antiquissimæ traditiones tanquàm canonizatæ per Ecclesiam tantoma-
59 gis corroborentur; vt in simili, quòd Leges † Ciuiles in Canonum Sanctionibus relatæ per Ecclesiam approbari dicantur, inquit *glos. in cap. in primis, in verb. capitali 2. q. 1.* latè *Ias. in l. 1. num. 43. C. de Summ. Trinit. & Fid. Cathol. Rip. in l. 1. num. 67. ff. si cert. pet. Felin. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ num. 40. versic. & ista limitatio, de constit.*

Ex quibus negari non potest, quin releuans Cathe-
60 dralitatis adminiculum deducatur: cũ Episcopi † per multum temporis spacium extra suam Cathedralem esse prohibeantur, vt ex *Mandos. Gonzal. Archid.* & alijs, resolutum fuit in causa *Subnouen. Status Cathedratici 18. Maij 1626. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo.*

Secundum adminiculum desumitur ex Breue Gelasij Secundi Pontificis, directo Exercitui Fidelium, Cæsaraugustam obsidentium; quod vna cum infrascriptis literis Petri Libranæ Episcopi Cæsaraugustan transcripsit *Baron. Annal. tom. 12. ad annum* 1118.
61 Hic enim † Pontifex, vt colligitur ex ijsdem literis Petri Libranæ, plenariam concedendo Indulgentiam omnibus Christi fidelibus, magnus adiutrices porrigentibus reparationi Ecclesiæ istius de Pilari, quæ post cessatam Maurorum obsidionem, diruta totaliter ferè parietibus, remanserat ruinosa, appellatęã, Vrbis Cæsaraugustan. Ecclesiam. Quæ denominatio
62 indeterminata sub verbo, † *Ecclesia*, absque vlteriori expressione alicuius Sancti, apud Iuris Interpretes tãquam antonomasticè sumpta, intelligitur de Ecclesia Cathedrali iuxta antiquum stylum Curiæ Romanæ, *Monach. in cap. quamuis num. 5. post glos. ibidem in verb. non extendit, de præben. in 6. vbi Gemin. §. fin. n. 10. post med. super 5. in fin. glosæ Abb. in cap. cum super nu. 6. de sepult. Mandos. super reg. 26. q. 3. nu. 5. & 6. in fin. versic. Rompantem Gamb. de off. leg. lib. 10. nu. 270. Gratian. discept. forens. cap. 893. num. 32. Rota decis. 233. nu. 4. & 13. par. 1. diuers.* Hisq; expressè conformem fuisse mentem & intentionem Pontificis, prorsus declarauit idẽ Petrus Libranæ, Episcopus Cæsaraugustanus; qui in literis post expulsos Mauros à se publicatis in executionem prædicti Breuis Apostolici, Ecclesiam Gloriosæ Virginis Mariæ, Beato & antiquo nomine Sanctitatis ac Dignitatis pollentem, necnon pertidorum Saracenorum ditioni diù subiectam, priorisque captiui-
63 tatis mœrore confectam specificauit. Cui † declarationi standum est, *argum. Text. in l. ait prætor, §. si Index, ff. de re iud. Socin. Sen. consil. 156. numer. 17. libr. 2.* Quemadmodum etiam testem, loquentem in genere declarat *Bald. in l. testium col. 2. C. de testib. Aret. consil. 36. num. 4. Marsil. singul. 439.* Maximè cùm declaratio
64 † ista emanauerit de recenti, & abeo qui plenissimã Ecclesiæ suæ notitiã habebat, ad: radita per *Blasium Paris. de confiden. quæst. 28. nu. 210. & Rota in Lucana Capellanie 15. Maij 1598. coram bon. mem. Penia, & in Barchinonen. Beneficii 23. Februarij 1600. coram bo. me. Cardinali Pamphilio.* Nec appareat tunc temporis aliã in Ciuitate Cæsaraugustana Ecclesiam adfuisse: imò
65 constet hanc solam sub diuturna Maurorum † dominatione, reliquis sacris ædibus penitus excisis atque depopulatis, veluti Sacram Aram, perfugij Portum, Antistitemque Sedem fuisse seruatam: vt testatur *Zurita in præcitato Indice rerum Aragonen. anno 889. pagina 13.*

Tertium

Tertium adminiculum præstant antiquæ Imagines
66 Agni †Paschalis: quæ cum sint propria insignia Eccle
siæ Cathedralis Cæsaraugustæ, depictæ reperiuntur
in partibus Superioribus Capellæ maioris Ecclesiæ
Sanctæ Mariæ, & incisæ in antiquissimo lapide ad o-
stium Sacristiæ Sanctæ Capellæ de Pilari, cum hac in-
scriptione antiqua: *Agnus decet iste hanc sedem fuis-*
67 *se.* Quibus † quidem insignijs, atque inscriptionibus,
maximè, vt hic, in antiquissimis plurimum defertur
cap. cum causam, & ibi glos. in verb. libras, de probat. ca-
pit. audientiam il 2. de prescript. cap. cum olim de censibus
Aym. de antiq. temp. par. 1. tenet. 8. num. 14. Bald. consil.
319. & 310. vol. 5. Dec. cons. 135. num. 1. Gudop. decis.
341. nu. 3. Rot. decis. 482. nu. 1. par. 1. recent. & in puncto antiquioris Cathedralitatis, *Gratian. discept. forens.*
dicta cap. 893. nu. 31. & cap. 918. nu. 8. Non enim est ve
risimile, quod dicta inscriptio tandiu per Archiepi-
scopos, & Ecclesiam hodie colligantem fuisset tole-
rata, si contra veritatem, & leuioribus innixa probatio-
nibus ac fundamentis, emanasset. Adeò vt in antiq-
quæ huiusmodi Cathedralitatis ex hoc videri posset
68 præscriptū contra Ecclesiam Sancti Saluatoris, † pro-
pter illius scientiam & patientiam ad *Text. in l. quoties*
de 2. ff. de seruit. l. si quis diuturno, ff. si seruus vendi-
catur.

Quartum, & quidem vrgens adminiculum præ-
bet sententia de anno 1502, super charitatiuo subsi-
dio lata per Vicarium Archiepiscopi Cæsaraugusta-
ni, necnon ab eodem Archiepiscopo, de cuius interes-
se & præiudicio principaliter agebatur, confirmata.
In qua dicitur expressè, in Ecclesia de Pilari primā-
riam Sedem Cæsaraugustanam per multa annorum
curricula collatam fuisse, Beato Braulio & alijs mul-
tis Episcopis successiuè præsidentibus: licèt postea di
cta Sedes Cathedralis ab ea translata fuerit. Hæc n.
sententia, cùm tempus litis super Cathedralitate prin
69 cipaliter motæ † per centum & amplius annos antece-
dat, plenam inducit probationem Status Ecclesiæ,
etiam sine actis, *Cassador. decis. 3. de procur. Put. decis.*
338. lib. 2. alias. 328. in correct. sanct. mem. Gregor. decis.
535. num. 8. & in simili materia status. *Patronalis, Fer-*
ret. cons. 235. num. 1. Rota decis. 531. part. 2. diuers. decis.
518. par. 1. & decis. 235. num. 4. par. 2. recentior. Mant.
70 *decis. 350.* Maximè cùm de † canonizatione, aut exe-
quutione illius hodie non agatur: sed tantum addu-
catur ad probationem. *Accorambon. decis. 35. Rot. de-*
cis. 143. num. 5. & 6. par. 2. & decis. 595. num. 5. diuers.
Ad cuius sententiæ corroborationem accedit alia sen
tentia, non sine matura causæ cognitione lata de an-
no 1605. per Consilium Regni Aragonum inter eam-
dem Ecclesiam de Pilari ac omnes alias eiusdem Re-
gni Cathedrales, exceptata tamen Metropolitana San-
cti Saluatoris, super præcedentia in Comitijs gene-ra-
libus. In qua fuit pariter declaratum Ecclesiam de Pi
71 lari fuisse antiquitus Cathedralem. Ex his enim † sen-
tentijs, licèt in Curijs secularibus emanatis, *Rota* so-
let desumere adminiculum, vt apud *Seraph. dec. 1047.*
nu. 3. & 4. & in Mediolanen. Decimarum de Thesio 20.
Martij 1615. coram R. P. D. meo Pirouano.

Quintum subministrant adminiculum ea vestigia
72 atque reliquiæ, quæ citra ius † Cathedralitatis huic
Ecclesiæ conuenire non possent ad *Text. in l. proponere*
de. §. Papinianus, vbi Doctor. ff. de acquir. hæred. Alex. in
simili de Collegiat. *cons. 74. & 75. lib. 4.* & in puncto
sancti mem. Gregorius decis. 492. nu. 3. & coram Illustriss.
Dellacrespio in decis. 616. part. 1. recent. nempè antiquissi
73 mus ritus celebrandi die 12. Octobris festum † Dedi-
cationis huius Ecclesiæ de Pilari, tanquam primitiuæ
Cathedralis. Quem sanè ritum Ecclesia tandiu tole-
rare, & Metropolitana ipsa seruare non potuit, nisi
admissa Ecclesiæ istius Cathedralitate. Quam pro-
pterea non solum coram *sanct. mem. Gregorio*, sed de-
inde etiam coram *Illustrissimo Verospio in d. decis. 616.*
num. 4. & 5. Rota agnouit, fundans super illa potesta-
tem celebrandi festum huiusmodi dedicationis, com-
petentem Ecclesiæ de Pilari ratione antiquæ Digni-
74 tatis. Facultas † exigendi decimas in Territorio Cæ-
saraugustano, soli Cathedrali competentes iuxta ter-
minos *cap. quoniam, & capicam contingat*, vbi *glos. &*
Doctor. decem. & tradita per Rebuffum tract. eodem qu. 6.
nu. 11. & de Ecclesijs Hispaniarum resolut. *Rotæ in Pa-*
pilonen. Congrua 24. Aprilis 1595. coram bon. mem. Car-
dinale Millino, quam sequitur etiam in *decis. 429. num.*
6. sanct. mem. Gregorius. Dignitas Capellaniæ maioris,
quæ ex illarum patrum consuetudine non nisi in Ca-
75 thedralibus erigi consuenit. Campanæ † innocupata
de Interdicto, quam habere non possent nisi Ecclesia
Cathedralis. Mutua in sepeliendis vtriusque Eccle-
siæ Canonicis officia. Ius extrahendi Defunctorum
cadauera ex alienis Parochijs, illaque sepeliendi:
76 † quod Ecclesijs omnibus de iure prohibitum, solis
Cathedralibus indulgetur *cap. ex parte il. cap. cum li-*
beram. cap. cum super capitis nostris, vbi Doctor. de sepul-
cris. Indistincta fatendæ consuetudine (quidquid sit
quoad moderationem per Concordias, & sententias)
77 sacramentorum † omnium more Cathedralis admi-
nistratio iuxta terminos *cap. 3. & vlt.* vbi scribentes,
de Parochialibus. & *cap. Presbyteri, de consecrat. di-*
stinct. 4. Quamplures denique prærogatiuæ tàm æqua
litatis, quàm præeminentiarum in Processionibus, &
Choro, nec non alia huiusmodi: de quibus in simili
Put. decis. 343. lib. 2. in correct. Vndè ex his omnibus
78 maximè simul iunctis, negari non † potest, quin ea-
uans Cathedralitatis argumentum assequamur: cum
vestigia, & reliquiæ, quæ remanent, sint primæui sta-
tus indicia, *Dyn. in cap. decet. ad med. de regul. iur. in 6.*
Bald. in cap. sedes num. 4. de rescript. & latius explifi-
cat. *Natt. cons. 160. nu. 5. Tiraquell. in tract. cessan. cons.*
limit. 15. & 16. Quæ quidem vestigia, & Cathedrali-
tatis antiquæ reliquias Ecclesia ista de Pilari post
translatam à se Cathedralitatem retinuit, & hanc vs-
que in diem retinet: quemadmodum constat ex sen-
tentijs, & concordijs desuper emanatis, vt latè expe-
dit *Murillus tract. sæpius citato cap. 19. fol. 139. & seqq.*
& concordant testes in *Summario num. 19.* Cum tamen
79 ad effectum retinendi, † ac continuandi ius antiquæ
Cathedralis, vnicus etiam actus censeatur sufficere,
Adden. ad decis. 557. sanct. mem. Gregorij num. 10.

Sextum præbent adminiculum testimonia Autho-
80 rum, qui in specie asserunt, † præfatam Ecclesiam Bea-
tæ Mariæ Virginis de Pilari fuisse antiquitus Cathe-
dralem, nempè *Aymon. Monachus de rebus gestis Fran-*
corum lib. 5. cap. 20. pag. 386. & tradidit clarius in *Hi-*
storia translationis corporis Sancti Vincentij lib. 1. cap. 6.
Qui in *Annalib. lib. 5. cap. 20.* quamuis protrahatur
vsque ad annum 1165. & sic longè excedat terminos
vitæ ipsius Aymonij, qui tesle *Baronio vixit ad annum*
873. non inde tamen fides ipsius integritas imminui-

tur,

tur, saltem circa ea, quæ continentur intra annos ac tramites vitæ eiusdem Aymonij, & consequenter circa prędictam Historiam translationis Sancti Vincentij, quæ incipit ab anno 855. & octo sequentibus, concluditur *Martin. Garzia in sermone 150. Zurita in præfato Indice rerum Aragonensium anno 889. pag. 13. Hieronymus Romanus lib. 1. Reipublica Christiana capit. 4. fol. 86. Maurus Castella Ferrer. in Historia Dini Iacobi fol. 85. Ioannes Baptista Valenzuela cons. 43. n. 6. & Frāciscus de Aynsa rerum memorabilium Osca, dicto lib. 2. c. 11. fol. 170. Michael Martinus de Villar in dicta Interpretatio ad tria Epigrammata.*

Septimum denique ac postremum Cathedralitatis istius antiquæ adminiculum pro eadem Ecclesia de Pilari superaddunt quamplures testes, hinc inde inter easdem partes examinati. Primo in causa præeminentiarum vsque de anno 1536. & 1537. deinde in causa dedicationis de anno 1609. ac postremo in causa ista Cathedralitatis de anno 1627. qui de antiquissima fama ac traditione deponunt, Ecclesiam de Pilari fuisse antiquitus Cathedralem: quibus quidem testibus standum est, vt superius latè deduximus.

81 His omnibus ergo fundatis, † quæ insimul iuncta debent ponderari ad *glos. in l. 2 in verbo legitimè, ff. de excus. tut. Dec. cons. 146. num. 14. versic. sexto, & vltimo, Soccin. consil. 89. num. 9. versic. quo suppositio lib. 1. Paris. cons. 104. nu. 16. vol. 2.* & fuit consideratum in causa *Bonon. fideicommissi de Desiderijs 26. Iunij 1626. coram R. P. D. meo Merlino*, & in causa *Viterbien. Castrorū 21. Iunij 1628. coram me*: cum certi iuris sit, probationes se se ad inuicem coadiuuare, vt per *Scriben. in cap. cū causam*, iuncta *glos. in verb. adminicula, de probat. Butr. in cap. vniones il 1. de testibus, Ancharan. consil. 376. nu. 4. Alex. cons. 53. nu. 4. lib. 1.* cum aliis per *Rotam decis. 361. nu. 2. post secundum volum. consil. Farinac.* Maximè
82 cum versemur non solum in antiquissimis, † in quib. leuiores probationes per indicia, coniecturas, ac præsumptiones sufficiunt, *Bald. in l. indicia num. 5. C. de rei vendic. & in Auth. quas actiones num. 18. versic. item ratione, C. de sacrosanct. Eccles. Soccin. consil. 205. nu. 13. lib. 2. Couar. pract. cap. 21. nu. 7. Cassad. decis. 3. num. 2. de procurat. Seraphin. decis. 462. num. 9.* sed etiam ijs in Regionibus, in quibus propter status mutationem, Regnorumque reuolutiones, antiquitatum vestigia pe-
83 rierunt: prout in puncto † de Regnis Hispaniarum, acerbam huiusmodi calamitatem deplorat *Suarez de Relig. tom. 1. lib. 2. dicto ca. 9. num. 16.* & Ecclesiasticarum Historiarum iacturam sub Gentilium contra Christianos persecutionibus prosequitur *Gaspar Sanctius in tract. 2. de prædicatione Sancti Iacobi in Hispania cap. 5.*

Non obstant ea quæ pro originali & primordiali Cathedralitate Ecclesiæ Sancti Saluatoris in contrarium deducuntur.

Et primò non obstat præsumptio resultans ex posteriori, atque diuturno Statu Cathedralitatis. Quia cum ex deductis constet de anteriori Cathedralitate
84 Ecclesiæ de Pilari: † talis præsumptio elisa remanet, *l. fin. in princ. ff. quod met. caus. Aret. cons. 38. col. 2. Neuizan. cons. 81. num. 24.* Quando enim status præsens
85 non potest concurrere cum statu † antecedenti, de præsenti non præsumitur in præteritum, *Bald. in l. ex persona, C. de probat. Menoch. de præsumpt. lib. 1. præsumpt. 24. num. 30. Alexand. cons. 81. num. 3. lib. 7.* quem *Rota* sequitur in causa *Spoletana bonorum 20. Decembris 1591. coram bon. mem. Penia.* Quemadmodum
86 etiam, † constito vt hic de initio, cessat præsumptio cuiuscumque alterius anterioris initij, ac tituli, *Crescen. decis. 21. nu. 3. de probat. Caputaq. decis. 304. numer. 314. par. 3. Honded. cons. 80. nu. 77. lib. 2. Aym. consil. 134. num. 24.* cum alijs per *Gonzal. ad reg. 8. glos. 18. numero 48. & 49.*

Non obstant adminicula, quæ ad dictæ præsumptionis corroborationem deducuntur.

Non primum desumptum ex sententijs Petri Libranæ, Sanctij, Petri Tarraconen. & Alphonsi Archiepiscopi, in quibus Ecclesia Sancti Saluatoris appellatur Superior, & Magistra. Quia cum de tempore dictarum sententiarum Cathedra iam fuisset translata ad Ecclesiam Sancti Saluatoris, vel eidem per viam vnionis collata, vt prætenditur, ex præfata sententia de anno 1502. lata per Vicarium Archiepiscopi Cæsaraugustani: idcirco eadem Ecclesia appellatur Superior & Magistra: cùm penes ipsam esset Cathedra.
87 In qua † Magistrorum magna Dignitas designatur, vt ex *Hieronymo* notat idem *Toslatus super Matt. cap. 1. quæst. 70.* asserens Cathedram propriè accipi pro
88 Sede Doctoris, † ac Prælati: prout etiam in Cathedra Petri Ecclesia Romana denotatur, ex traditis per *Ioannem Slotanum contra Hæreticos, interrog. 5. de Primatu Petri, & Ecclesiæ Romanæ fol. mihi 87. versic. subijciam.*

Non officit secundum, quod deducitur ex priuilegio Regis Alphonsi: qui Ecclesiam Sancti Saluatoris antiqui nominis, ac famosissimæ excellentiæ priuilegio glorioſissimam non enunciat solum, sed eidem donat Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Pilari. Primò quia quicquid sit de exceptionibus, quæ ex omnissa diuini nominis inuocatione, ac concessionis loco deficiente, nec non ex quibusdam inuerisimilitudinibus per informantes ponderatis deducuntur: cum idem priuilegium non fuerit extractum ab originali, de quo nullibi constat, sed ex quadam copia, quæ nec etiam
89 ab originali probatur extracta, † tanquā copia copiæ nullam fidem meretur. *Bald. in l. bonæ fidei nu. 23. vers. dubitatur de exemplo, C. de iur. iur. Dec. in Auth. si quis in aliquo nu. 30. C. de eden. Rot. decis. 733. par. 1. n. 1. diuers.*
90 maximè cum deficiat † recognitio, quæ omninò requiritur *Oldrad. cons. 1. nu. 3. Verall. decis. 274. par. 1. & decis. 99. nu. 2. par. 2. & decis. 113. par. 3.* Non enim suffragatur, quòd fuerit extractum ex Archiuio Capitu
91 li Ecclesiæ Sancti Saluatoris: cum idem † Archiuium non habeat requisita, de quibus doctè in causa *Sorana beneficij 8. Martij 1627. coram R. P. D. meo Merlino*: sit-
92 que priuatum ipsius Capituli, de cuius † interesse agitur, ac propterea suspectum ad tradita per *Rotam in decisione 183. num. 8. par. 2. diuers. & in Tirasonen. Iurisdictionis 19. Februarij 1593. coram bon. mem. Cardinali Millino.* Nec legalitas huius Archiuij potest deduci ex
93 testibus, qui dantur, cum ipsimet † testes fateantur se in causa interessatos, prorsusque ad Archiuij legalitatem requisita ignorare. Et in omnem euentum auctoritas Archiuij
94 † non dat robur scripturæ informi, præsertim contra non subditos, vt in puncto *Verall. decis. 41. par. 1. Put. decis. 441. num. 2. lib. 2. in correct. Seraph. decis. 320. & 642. num. 1.* & fuit latè deductum in præfata *Tirasonen. coram bo. me. Card. Millino.* Secundò admissa etiam (citra veri præiudicium) legalitate huius

ius priuilegij, prout eam videntur agnoscere Scriptores, & alij relati in obiecto: nihilominus dictum priuilegium non officit. Nam quantum attinet ad antiquitatis atque excellentiæ istius Ecclesiæ Sancti Saluatoris enunciatiuam, conformibus etiam Alexandri Tertij ac Martini Regis Aragonum enunciatiuis corro-
95 boratum: præter id † quòd emanauit ad supplicationẽm partis, à Principe prorsus extraneo, ac de veritate rerum noui Principatus minus instructo: vel dicimus prædicta verba, antiqui nominis ac famosissimæ excellentiæ priuilegio, non referri ad Cathedralitatẽ: & ex illis nulla potest resultare consequentia ad probandam ab antiquo Cathedralitatem Ecclesiæ Sancti Saluatoris. Vel dicimus continere relationem ad Cathedralitatem prædictam: & ista Cathedralitas videtur potius contemplata in abstracto ac spiritualiter, non autem in quantum adhærebat Ecclesiæ San-
96 cti Saluatoris. Ideoque cum † Cathedra penes quamlibet Ecclesiam semper sit eadem, non dependens à loco, ad *Textum in cap. dudum 3. quæst. 6. & in cap. Ecclesia, de consecrat. distinct. 1. Turrecrem. in cap. Sanctorum ad med. 10. quæst. 1. vers. ad secundum, Greg. de Valentia tom. 3. disput. 1. quæst. 4.* latè *Murillus in 2. tract. c. 27. & in c. 18. & 19.* sequitur, quòd considerata fuerit tanquam ab Ecclesia de Pilari translata ad Ecclesiam Sancti Saluatoris. Cuius subrogatio non immu-
97 tauit † excellentiæ, atque antiquitatis ipsius priuilegia: cum sit eadem, quæ antea fuerat ad *Text. in l. proponebatur, ff. de iudic. l. Stipulantem, §. sacram, ff. de verbor. oblig. l. qui res §. aream, ff. de solut. l. si gregẽ, ff. de leg.* 1. Ac proinde enunciatiua huiusmodi, vel tanquam
98 erronea, vel tanquam equiuoca, parum aut † nihil operatur: maximè in concursu illarum, quæ in præcitatis litteris Gelasij Secundi Pontificis, ac Petri Libranæ Episcopi habentur.

Quantum verò attinet ad donationem, quicquid sit de viribus illius: aduertendum est, quòd Alphonsus non simpliciter donauit Ecclesiæ Sancti Saluatoris Ecclesiam de Pilari, sed donationem Alphonsi Debellatoris, ac Ranimiri prædecessorum confirmauit: ac propterea licet in confirmatione Ecclesiam de Pilari specificauerit, ad illam tamen, velut in donationi-
99 bus confirmatis nullatenus contentã † priuilegium dictæ confirmationis non extendebatur: ex eo quòd in hac parte non inueniebatur subiectum confirmabile, *Abb. in cap. inter dilectos num. 8. de fid. instrum. Dec. cons. 541. num. 20. Rota decis. 111. num. 2. & 580. nu. 3. ad fin. par. 2. recent.* Et cum constet de donationibus in
100 † confirmatione relatis, standum illis est potius, quã confirmationi referenti, *Rot. decis. 439. numer. 2. apud sanct. mem. Gregor.*

Non obstat tertium adminiculum, quod deriua-
101 tur ex ea Maurorum cõsuetudine, qua † primiores fidelium Ecclesias in prophanos Mesquitarum vsus cõuertebant: quam porrò consuetudinem in Ecclesia Sãcti Saluatoris fuisse seruatam, præter argumentum quod desumitur ex ædificij structura, & alijs, visus est innuisse Zurita, quem sequuntur Martinez, Carillus, & Aynsa, & concordant Breuiarium Cæsaraugustanũ, vnà cum testibus in obiecto allegatis.

Nam quicquid sit de ista consuetudine, visum fuit Dominis non constare illam fuisse seruatam in Ecclesia Sancti Saluatoris. Verisimilitudo enim quæ desumitur ex ædificio illius tanquam à Christianis, non autem à Mauris extructo, satis dicitur tolli ex forma eiusdem Ecclesiæ Sancti Saluatoris, quæ plurimum differt a cõmuni Ecclesiarum structura, itaut ad Mesquitarum formam potius accedat: maximè cum illius
102 † caput Septentrionem respiciat, non verò Orientem iuxta consuetudinem cæterarum Ecclesiarum tunc tẽporis. Quam porrò consuetudinem etiam in Ecclesia communiter seruari, deductis rationibus, notat *Tostatus super Matth. cap. 6. quæst. 91.* prout etiam innuit *Nazianzen. Epistola 60. alias 66. ad Filagrium*, & ibidem
103 latius adnotat *Scholium*: & ab Apostolorum † Constitutionibus traductam esse asserit *Franciscus Turrianus pro Epistolis decretalibus Sum. Pontif. lib. 2. cap. 19. fol. mihi 183. vers. neque hoc solum.* Ad cuius rei corroborationem accedit, quòd penes eamdem Ecclesiam nec minimum apparet vestigium antiqui cœmeterij: cum
104 † tamen certissimum sit, apud Ecclesias ac præsertim Cathedrales perpetuò fuisse cœmeteria, iuxtà terminos *cap. præcipiendum 14. quæst. 2.* prout penes Ecclesiam de Pilari antiquissima reperiuntur. Argumentũ
105 autem † deductum ex eo, quòd apud Historicos nulla habeatur mentio de eadem Ecclesia Sancti Saluatoris tanquàm † Mesquita à Mauris extructa: præter-
106 quam quod est leuissimum, præsertim cum de ijs regionibus agatur, in quibus, vt supra attigimus, † propter status mutationem, Regnorumque reuolutiones, antiquitatum vestigia in grauioribus etiam perierũt: appositè retorqueri potest, ex eo quòd si Templũ Sancti Saluatoris etiam ante Maurorum inuasionem fuis-
108 set in rerum natura adeò sumptuosum † ac Sedi Cathedrali destinatum: vtique de hoc apud authores atque Historicos aliqua mentio inueniretur, prout inuenitur de Ecclesia Beatæ Mariæ Virginis de Pilari.

Quantum verò attinet ad authores id in specie affirmantes, Zurita qui tanquam primus huiusce opinionis assertor allegatur in *Indicibus rerum Aragonen. pag. 16. sub anno Domini 1118. & in Annibal. lib. 1. cap.*
109 44. contrarium † ex professo ac constanter firmauit prius in ijsdem *Indicibus sub anno 889. fol. 13.* ibi: Cæsaraugustæ satis constat, reliquis sacris ædibus, siue tectis Sanctis depopulatis, Sanctum & Religiosissimũ Templum D. Mariæ Virgini dicatum, quod vulgo de Pilari nuncupatur, miseris illis temporibus, sanctitatis, religionis, & consilij publici tanquam sacram Arã, & perfugij portum nostris fuisse. Vnde & Electæ, & Seniori, ac superioribus, posterioribusque Episcopis, & Ecclesiastico cœtui Sacrosancta ea Aedes sedem, ac domicilium præbuit, & maximos honores eius Fani Antistibus semper habitos, & vetustis tabulis, & memoria superiorum temporum, pro certo affirmare possumus, &c. Hinc enim luculentum æquè ac constans Cathedralitatis Ecclesiæ de Pilari etiam ante Maurorum inundationem testimonium deprehendimus: dum Zurita ipse asserit primò, eamdem Ecclesiã Electæ, Seniori, ac superioribus Episcopis sedem præbuisse. Nàm cum apud Historicos non controuertatur, quin Electa, & Senior primi fuerint Episcopi sub Maurorum, tyrrannide: sequitur, verbum illud, *Superioribus*, esse referendum ad Electæ, ac Senioris Antecessores, qui sub Gothorum, Gentiliumque Imperio in Ecclesia Beatæ Mariæ resederunt. Secundo dum Episcopos Cæsaraugustanos eiusdem fani, nempè Ecclesiæ de Pilari Antistites appellat. Tertiò dum testatur, id sibi constare ex vetustis tabulis, ac memoria

supe-

ſuperiorum temporum, vt pro certo affirmare poſſit.

Vndè vt euitetur contrarietas in Hiſtorico, & quidē nadeo inſigni deteſtabilis, ac maxime circa opinionem, in qua eidem refragarentur alij Scriptores, auctoritate, antiquitate, ac numero ſuperiores, necnō cætera, de quibus latè ſuperius in primo adminiculo, & inferius in reſponſione ad poſtremum adminiculum: ex hoc loco, in quo principaliter, conſideratè, ac ex profeſſo Zurita loquitur, dicendum eſt, congruam recipere interpretationē alia duo loca, in quibus perfunctoriè, ac incidenter loquitur. Vt ſcilicet ijs in locis tradere intendat, Regem Alphonſum Debellatorem ex voto expiari, conſecrarique feciſſe Meſquitā Maurorum: & in ea D. O. M. inſtauraſſe Eccleſiam Cæſarauguſtanam, Sedemque Cathedralem ad primum dignitatis locum reſtituiſſe. Ac propterea non agere illic de Eccleſia materiali, aut de Cathedrali Sede, in quantum pendet ab aliquo loco: ſed conſidera-
110 re † tantum Eccleſiam ſpiritualiter ſumptam, quatenus ſcilicet eſt fidelium collectio ad *Textum in dicto c. Eccleſia, de conſecrat. diſtinct. 1. Greg. de Valentia tom. 3. diſput. 1. dicta quæſt. 4. Toſtatus ſuper Matth. part. 1. prolog. q. 13.* & Sedem Cathedralem in abſtracto, ac independenter ab aliquo loco, vt ſuperius ponderatum fuit in reſponſione ad ſecundum adminiculum; prout etiam conſentit *Carillus in obiecto allegatus in 3. aduertentia fol. 12.*

111 *Martinez* præterquam quòd in † *dicto cap. 20. lib. 2.* erroneè adſcribit Alphonſo Debellatori teſtimoniū antiquitatis, ac famæ Templi Sancti Saluatoris, quod pertinet ad Alphonſum exterum; hocque erroneo fundamento facile in contrariam ſententiam potuit inclinare: affirmat ſolum, rem apud authores latis eſſe cōtrouerſam, nec ſenſum ſuum explicitè declarat: prout euidenter colligitur *in dicto cap. 20. lib. 2.* ibi: Et aduerto, quòd Bellaſcutus non deſignauit inuocationem, & titulū Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ, ſi enim deſignaſſet, magnam dediſſet lucem ad deciſionem eius, de quo multi dubitant, ſuper Eccleſia Sancti Saluatoris: & *c. 19. lib. 5.* ibi: Rex illicò reſtituit Cathedram antiquo Templo Sancti Saluatoris, vbi hodie eam videmus: vel eā fundauit de nouo in loco Meſquitæ, prut multi prætendunt: quia hæc prætenſiò contrarijs opinionibus valdè inuenitur agitata.

112 *Martinus* † *Carillus in dicta tertia aduertentia ad hiſtoriam Sancti Valerij*, in qua ſuperiorum iuſſu melius veritatem agnouit, fatetur ingenuè, primum Epiſcopum Cæſarauguſtanum fuiſſe Athanaſium. Et ipſe quoquè nititur falſo ſuppoſito, adſcribens Alphonſo Debellatori enunciatiuam antiquitatis ac famæ Templi Sancti Saluatoris, quæ vt dictum eſt, ab altero Alphonſo emanauit.

113 *Franciſcus ab Aynſa Zuritæ ac Carilli* † opinionem recenſet ſimpliciter, & Cathedralitatem Eccleſiæ de Pilari expreſsè tradidit *lib. 2. cap. 11. fol. 170*, conſtanter affirmans, tempore SS. Valerij ac Vincentij Cathedram Epiſcopalem exiſtiſſe in Eccleſia Sanctæ Mariæ de Columna. Exempla autem, quæ ipſemet Aynſa ſubijcit, probant quidem, Reges Catholicos poſt recuperatas è Maurorum tyrannide Ciuitates conſueuiſſe Cathedras Epiſcopales conſtituere in Meſquitis: ſed non è contra Mauros conſueuiſſe Meſquitas in Cathedralibus conſtituere. Imò clariſſimè tradit, Sedes Epiſcopales nunquam antiquis Eccleſijs fuiſſe reſtitutas, ſed potius in Meſquitis Maurorū locatas. Quod combrobat exemplo Corduben. Eccleſiæ: cui tanquā ſimilia exempla ſubdit factum Eccleſiæ Hiſpalen. nec non ipſius Cæſarauguſtanæ,

Quantum attinet ad Breuiarium Cęſarauguſtanū, quicquid ſit circa illius intellectum, certum eſt contra illius tenorem pugnare, non ſolum omnia ſuperius ponderata, ſed alia non tam moderna, quàm antiqua Breuiaria Diœceſ. Cæſarauguſt. Regiæ Domus Montis Aragonum, & Ord. Sancti Hięronymi, affirmantia, Beatum Braulium Epiſcopum Cæſarauguſtanum Sedem ſuam habuiſſe in Eccleſia S. Mariæ Maioris, vt ſupra ponderatum fuit in primo adminiculo.

Quantum denique attinet ad teſtes, omiſſis exceptionibus, quæ contra illorum perſonas dantur, nullus ex ipſis probat publicam famam, nec alio innitur fundamento, quàm priuilegio Regis Alphonſi; cui etiam innititur doctor Eſpes, vir alioquin commendatæ eruditionis, vt aduertit *Marillus, c. 18. & 19.* Et in
114 † omnem euentum conquaſſantur à contrarijs teſtibus de quibus ſupra, numero longè maioribus, ac de publica voce & fama legitimè deponentibus.

Non officit tandem poſtremum adminiculū, quod deducitur ex ijs probationibus, quibus conſtare prætenditur, Sanctos Valerium, Vincentium, & Braulium reſediſſe in Eccleſia Sancti Saluatoris. Nam quantum attinet ad Sanctos Valerium atque Vincentium, excepto *Zuritain Annal. dicto lib. 2. c. 26.* cui ſuperius ſatisfactum fuit, ferè omnia quæ ad rei iſtius probationē deducuntur, nempè cōcordia inter Epiſcopos Cæſarauguſtanum & Pampilonen. inita, tenor inſtrumenti translationis capitis Sancti Valerij, priuilegium exēptionis Archiepiſcopi Don Lupi, inſcriptiones Reliquiarum, ac denique conſtitutiones Synodales, id ſolum inferunt SS. Valerium & Vincentium reſediſſe in Eccleſia Cæſarauguſtana (quod vtique veriſſimū eſt) non autem in Eccleſia Sancti Saluatoris. Quamuis enim huiuſmodi enunciatiuæ vel referantur ad Eccleſiam Sancti Saluatoris, vel cum ea emanauerint: attamen ita veniunt intelligendæ, vt habeant relationem ad Cathedram Cæſarauguſtanam in abſtracto, ac independenter à loco ſumptam: quæ in quocumque loco materialiter reperiatur, vna, eademque cenſetur, vt ſuperius fuit pluries conſideratum: quemadmodum in ſpecie, quòd ijdem SS. Valerius & Vincentius præfuerint in Eccleſia de Pilari, fuit ſuperius latè firmatum in primo adminiculo.

Quantum denique attinet ad B. Braulium, quę deducuntur ex Conſtitutione ſub titulo de Reliq. & Venerat. Sanctorum, in qua dicitur eumdem Brauliū fuiſſe Epiſcopum ipſius Metropolis: eamdem recipiunt interpretationem, quam admittunt aliæ enunciatiuæ ſuperius ponderatæ: prout Beatum Braulium reſediſſe in Eccleſia de Pilari, latè ſuperius deductum fuit in eodem primo adminiculo, &c.

Et ita concluſum, parte vtraque acerrimè informante &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO, DECANO.

Præneſtina Cenſus. Luna 4. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Diſcutitur materia an per compenſationem cenſus extinguatur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Census extinguitur per actum retrosimilem.*
2 *Census extinguitur per compensationem.*
3 *Censuarius cogitur inuitus compensare.*
Compensatio habet vim solutionis. nu. 3.
4 *Compensatio facit actum retrosimilem in materia census, prout facit datio in solutum, assignamenta &c.*
5 *Compensatio in censu, quando fit de consensu partium, non est opus aliqua dissicta.*
6 *Scripturæ approbatio resultat ex subscriptione, & num. 10.*
7 *Scriptura non est opus, vt recognoscatur, quando non agitur de scriptura testibus subscripta, sed partita librorum, & subscriptione debitoris, quia tunc sufficit, vt recognoscatur per testes habentes notam manum scribentis.*
8 *Scriptura multo magis præsumitur illius, quæ inter alias eius scripturas reperta fuit.*
9 *Census consentiente creditore potest extingui pro quacumque parte, & eo etiam inuito pro parte considerabile.*

DECISIO CCCLIV.

IOannes Vbertus super quodam suo Casali imposuit vnum annuum censum scut. 60. quem vendidit Hieronymo Belo pretio scut. 800. cuius recognouit bonam fidem pro rata scut. 150. Federicus Vbertus, & postmodum ad ratam extinctionis sortis principalis, dictus Ioannes soluit Hieronymo scut. 50. vnde cũ Ioannes remansisset debitor census scut. 600. dubitaui an debeantur integri fructus sc. 600. vel tantũ pro sc. 250. & Domini censuerunt fructus deberi tantum pro dd. sc. 150. cum pro residuo Census legitimè fue-
1 rit extinctus, nam sicuti † extinguitur per actum retro similem *Rot. decis. 56. num. 1. & 2. par. 1. recent. Seraph. dec. 490. nu. 1. sanctæ me. Greg. dec. 156. nu. 3.* vbi
2 Addent. allegant Concordantes, ita & per † compensationem extinguitur prout fuit factum in casu isto *Nauar. de vsur. nu. 124. Molin. de iust. & iur. tract. 2. disput. 394. num. 7. Roderic. de ann. reddit. lib. 2. quæst. 18. Cenc. de censib. p. 1. 3. cap. 1. q. 3. art. 6. num. 4. & 5. & in addit. num. 8. & 9.* dicens quod Censuarius † cogitur
3 inuitus compensare, cum compensatio habeat vim solutionis, & *Rota* habuit hunc sensum *in causa Romana Census 10. Martij 1614. & 17. Februarij 1617.* & rursus *16. Nouembris 1618. coram me*, compensatio enim ne-
4 gari non potest † quin faciat actum retrosimilẽ, prout facit datio in solutum, assignamenta, & similia, vt de istis dixit *Rota in causa Romana anterioritatis 4. Febr. 1608. coram Iusto apud Cenc. dec. 290. nu. 1. versic. concurrente.* neque in hoc † casu fuit necessaria aliqua dis
5 dicta cum compensatio de consensu partium fuerit facta, *Boccac. de cens. p. 2. nu. 94.*

Quod autem in hoc casu fuerit facta compensatio, & illa quidem de consensu partium, satis patet ex partitis librorum Ioannis Vberti iũcta approbatione ipsius Hieronymi Beli, in dd. enim libris reperitur descripta partita hoc modo, ad debitum d. Hieronymi.

A dì 5. di Marzo 1590. il S. Girolamo Belo deue dare &c. di conto fatto con lui scudi 345. 37. 3.

Et subsequitur alia partita hoc modo conscripta,

Adi 9. Marzo 1590. sopradedetto s'è saldato il cõto con il Sig. Girolamo, ci resta debitore di scudi 350. defalcatosi tutti li frutti che lui haueua havere da noi fino al dì detto tanto del Censo come del resto della dote & altri dinari spesi per noi se n'è fatto il dì detto l'Instrumento per mano del Ricchetto, e se le sono anco menate buone le partite de rincontro.

E regione autem ad Creditum d. Hieronymi Beli sub die 5. Martij 1590. reperitur scripta subsequens partita.

20. Ottobre 1589. Deue hauere per vn semestre delli dinari hauuti à Roma à Censo da lui sono stati scudi 600. delli quali ne ha hauuto fino ad hoggi scudi 367. come nelle partite di rincontro si vede di modo che restano in scudi 233. per li quali deue hauere per li frutti del semestre del dì sopradetto scudi 8.

Huiusmodi partitas subscripsit Hieronymus Belus prædictus per hæc verba Io. Girolamo Belo accetto e confermo quanto di sopra è scritto dall'vna banda e l'altra & affermo non solo questo conto ma quanti sono in ogni altro libro di Gio. Vberto mio socero.

Ex quibus apparet quod licet Hieronymus prædictus 5. Martij 1590. creetur creditor à die 20. Octobris 1589. vsque ad illam diẽ 5. Martij in scut. 74. pro fructibus Census supponendo quod vsque ad illam diem 5. Martij habuit scut. 367. & sic quod Census remaneret tantummodo scut. 233. Attamen apparet quod iterum fuit calculatum, & quod 9. Martij Hieronymus fuit constitutus debitor in scut. 350. vt supra relatum fuit. Vnde Ioannes Vbertus remanebat tũc tum debitor occasione sortis principalis Census scut. 250. & ideo cum vtramque partitam subscripserit cẽsetur etiam approbasse illam extinctionis Census posita ad creditum, dempta tamen summa scut. 17. itaut extinctio remaneret tantum pro scutis 350. quæ quidem † approbatio resultat ex supra narrata subscrip-
6 ptione *l. emptor §. Lucius ff. de pact. l. sicut §. non videtur quibus modis pign. vel hipot. solu. Decian. cons. 29. nu. 30. & seq. lib. 2. Rot. decis. 50. num. 3. par. 2. recens.* quæ subscriptio de plano operatur, cum partitæ expressæ approbentur.

Neque obstat quod isti libri non sint producti in actis, neque sunt recogniti, quia productio non potest inficiari cum de ea satis constet, prout nec potest
7 controuerti recognitio, † quia cum non agatur de scriptura testibus munita, sed de partita librorum & subscriptione debitoris sufficit quod Testes recognoscentes habeant notam manum scribentis, *Secc. Sen. in l. si ita scripsero num. 3. ff. de cond. & demonstr. Achill. dec. 2. num. 1. de fid. Instr. Rot. decis. 570. p. 1. diuers. Seraphin. dec. 700. num. 2. in fin.* & prædicta eo magis pro-
8 cedunt respectu manus Io. Vberti † cum libri fuerint reperti inter alias eius scripturas. *Barbat. cons. 58. nu. vlt. lib. 4. Vrsill. ad Afflict. dec. 181. nu. 2. ibi quod primo videtur limitare & seqq.*

Neque obstat quod Cẽsus non fuerit extinctus in
9 totum quia consentiente Creditore † potest extingui pro qua cunque parte, & eo etiam inuito pro parte cõsiderabili. *Sot. de iust. et iur. lib. 6. art. 3. in fin. versic. quarta conclusio. Lopez de contract. lib. 1. c. 59. versic. igitur. Guttierez pract. lib. 2. c. 174. nu. 3. Foller. de contractu cẽsuali in 1. vers. in Commentario de vsur. nu. 78. in fin. & nu. 95. Io. de Sales in opusc. de censib. dub. 56. Roderic. de ann. redd. lib. 1. q. 18. nu. 36. & 38. Boccac. de censib. p. 1.*

num.

nu. 12. & 13. *Cene. de censib. p. 3. c. 1. q. 3. ad 8. & 16. late. Aceed. de censib. c. 107. n. 8.* vbi alios cumulat & fuit resolutum in causa *Rom. Census 16. Novemb. 1618. coram me, & in alia Rom. Census 10. Maij 1621. coram Buratto.*

Neque est verum quod Hieronymus noluit compẽsare, cum sub dicta die 9. Martij 1590. constituerit se debitorem Io. Vberti per acta Ricchetti in scut. 350. quia hoc instrumentum fuit factum antequam describeretur partita in libro & per consequens antequam partita subscriberetur à Hieronymo & partita libri non discordat ab Instrumento cum in ea dicatur, vt supra relatum est, quod computa fuerunt solidata, & quod Hieronymus remanebat debitor in scutis 350, & quod de hoc fuerat confectum Instrumentum, illa eadem die, per manus Ricchetti, vnde cum postmodum Hieronymus subscripserit dictas partitas, per d. subscriptionem † duo sequuntur, approbatio extinctionis Census de quo erat Creditor, & extinctio debiti pro quo se obligauerat eadem die per acta Ricchetti. Et ita resolutum vtraq; parte informante, &c.

† 10

R. P. D. MERLINO.

Auximana Fideicommiss. Lunæ 4. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Filij in conditione positi, licet non censeantur vocati, tamen, quando plures coniecturæ concurrunt, de quibus hic in decisione, tunc à dicta opinione recedi tur. Voluntas testatoris, quando est indaganda tunc debent inspici mos, consuetudo, & statuta loci, & regionis, in qua commoratur, & alia, &c.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione positi non censentur vocati, secundum opinionem quam seruat Rota.*
2 *Filij in conditione positi quoties sunt ex descendentibus testatoris, vt censeantur vocati admittuntur leuiores coniecturæ.*
3 *Filij in conditione positi censentur vocati quando inter filios primo loco institutos adest reciproca substitutio.*
4 *Substitutio reciproca potissimum exigit æqualitatem inter vicissim grauatos.*
5 *Filij in conditione positi quando censeantur vocati.*
6 *Filij in conditione positi censentur vocati, quando testator digressit ad plures gradus substitutionum.*
7 *Filij in conditione censentur vocati, quando fuit prohibita omnibus substitutis detractio Trebellianica.*
8 *Filij in conditione positi censentur vocati, quando testator filijs compendiosè substituit.*
9 *In coniecturali materia prudenter procedendum est.*
10 *In coniecturali materia Rota ex pluribus coniecturijs simul junctis desumit voluntatem defuncti, & admittit aggregatas coniecturas, quas singulas, & diuisim reijceret.*
11 *Filij in conditione positi censentur vocati secundum statut. Vrb. lib. 1. cap. 142.*
12 *Testator præsumitur se conformasse cum statuto loci.*
13 *Testatoris voluntas, quando indagatur, debet inspici consuetudo loci, & regionis, in qua ipse commoratur.*
14 *Quod procedit, etiam respectu bonorum extra territorium sitorum.*
15 *Statutum non porrigit suas vires extra territorium, ex defectu iurisdictionis.*
16 *Actus nullus, & inualidus inseruit pro declaranda, & indicanda voluntate.*
17 *Statutum quamuis nullum, & inualidum adhuc tamen bene confert ad assequendam mentem testatoris, qui censetur se cum illo conformasse, dummodo de facto obseruaretur.*
18 *Bona emphyteutica a Ecclesia, non subiacent statutis Laicorum.*
19 *Ecclesiastica bona conducens pro filijs masculis, & fœminis, censetur primo stipulasse pro masculis, & illis deficientibus pro fœminis, quoties sibi extet statutum exclusiuum fœminarum.*
20 *Emphyteusim recipiens pro se, filijs masculis, & fœminis, stante statuto, quod masculi præferantur fœminis, intelligitur facta concessio secundum ordinem statuti.*
21 *Fœmina, stantibus masculis censentur excluse, etiam ab emphyteusi Ecclesiastica, stante statuto fœminas excludentes propter masculos.*
22 *Forensis, si testamentum faciat more Veneto hoc est minori numero testium, quam à iure sancitum est, testamentum tamen substinetur & habet executionẽ, etiam respectu bonorum extra statum Venetum sitorum, & in quo ius commune, vel municipale seruatur, & nu. 32.*
23 *Actum gerens in aliquo loco, censetur se accomodasse ad contrahendum secundum statuta illius loci.*
24 *Et sufficit, quod illius loci solemnitates seruauerit.*
25 *Forensis tenetur seruare solemnitates præscriptas à statuto loci. in quo contrahit.*
26 *Forum sortiri, & statutis ligari paria sunt.*
27 *Decis. Rot. 834. part. 4. diuers. declaratur.*
28 *Loca montium non vacabilium, inter bona immobilia connumerantur.*
29 *Decis. 1329. num. 12. Card. Seraph. declaratur.*
30 *Bona, quoties quis habet in diuersis territorijs, tunc vniuscuiusque territorij statutum dispositiuum extenditur.*
31 *Statutum disponens, quod filij in conditione positi censeantur vocati, non est dispositiuum, sed interpretatiuum.*

DECISIO CCCLV.

HVguccinus Campanus, qui fuit primarius professor in Gymnasio Romano, & Aulæ Consistorialis Decanus, condidit testamentum in Vrbe, hæredemq; scripsit Ioannem Baptistam primogenitum, & alios filios sibi nascituros, quibus sine filijs legitimis quandocumque decedentibus substituit Prosperum fratrem, & Victoriam sororem; Huguccino defuncto, decessit etiam Io. Baptista filius sine filijs, & demum Henricus secundo genitus, superstite Cornelia filia, vnde fuit dubitatum, an constet de fideicommisso in fauorem eiusdem Corneliæ, tanquam in conditione positæ, & Domini bis disputata causa responderunt affirmatiuè, scilicet constare de fideicõmisso.

Quamuis enim Rota adhæreat *Glosæ in l. Lutius la secunda. ff. de hæred. instituen.* nempè quod filij in conditione † positi non censeantur vocati, attamen etiam † 1

ex coniecturis recedit à dicta opinione, & quoties filij in conditione positi sunt ex descendentibus Testatoris, admittit leuiores coniecturas ad firman. illorum vocationem, vt post alios tradunt *Thesaur. decis. 96. n. 3. vers. non erit surd. conf. 67. n. 34. Bellon. Iun. cõs. 50. n. 14. Grouzzu. conf. 79. n. 7. 34. & 99. & sunt dictam corã Cardinali Seraphino decis. 1329. n. 2. & coram S. M. Gregor. XV. decis. 315. n. 5. & 329. nu. 3. & coram Reuerendiss. D. meo Decano decis. 267. n. 6. et in recent. decis. 476. nu. 20. par. 1. & in Imolen. fideic. 2. Martij 1622. coram bonæ memoriæ Vbaldo, atq; in Bonon. fideicom. de Turri 14. Maij 1621. coram Illustriss. D. Card. Verospio, & aliis sæpius*. In casu autem præsenti plures concurrunt coniecturæ, quæ vocationem Corneliæ in conditione positæ DD. suadebant.

3 Prima est coniectura, quia inter filios † primo loco institutos adest reciproca substitutio vnde sequitur, vt & filij ipsorũ reciprocè grauatorũ, dum positi fuerunt in conditione fuerint ẽt dispositiuè vocati, quẽadmodum dixerunt, *Zanch. in l. haredes mei §. cum ita p. 7. n. 70. Rim. sen. conf. 78. n. 7. & seqq. lib. 1. Gozad. cõsil. 64. n. 12. Decian. conf. 28. n. 21. lib. 2. & cõs. 44. n. 20. vers. secunda ergo coniectura lib. 3. Menoch. conf. 135. nu. 6. & conf. 613. n. 6. Gianagnen. d. conf. 79. n. 8. lib. 1. Fusar. de substit. q. 437. n. 82. Rota in dicta Imolen. corã bo. mem. Vbaldo, & in dicta Bonon. de Turri coram Illustriss. Card. Verospio, & in eadem 15. Februarij 1622. corã bo. mem. Patriarcha Mantuano*, & ratio præcipua esse
4 videtur, quia cum reciproca substitutio † potissimum exigat æqualitatem inter ipsos vicissim grauatos *ad l. nam hoc inter, & ibi gl. in verb. sola ff. de vulg. & pupill. & l. in testamento la prima C. de test. milit. Menoch. præsum. 60. n. 22. lib. 4. & conf. 647. n. 11.* si filij positi in cõditione non essent grauati, sequeretur inæqualitas, quia qui decederent sine filijs tenerẽtur superstiti fratri, siue alij coheredi partẽ suam restituere, qui vero cum filijs decederet, nec teneretur substituto fratri, siue cohæredi, quia existentia filij excluderet substitutum, nec ẽt teneretur restituere filio in cõdictione posito, sed solum illi esset reseruatum ius succedendi ab intestato, & sic claudicaret hæc reciproca substitutio.

Secunda est coniectura, quia Testator post substitutionem fratrum vocauit sorores, & sororum filias, vnde videtur absurdum, quod vocauerit filias sororum, quæ minus dilectæ erãt, & vltimo loco admissæ ad hæreditatem prætermiserit aũt vocationẽ filiorum ex fi-
5 lijs masculis primo loco vocatis, † prout in terminis ex hoc deiumunt filios in conditione positos censeri vocatos *Hond. cõs. 54. n. 41. lib. 2. Menoch. d. 4. præsumpt. 76. n. 34. plenè Fusar. de substit. d. q. 437. n. 178. Gionagn. dicto conf. 79. n. 13. Bellon. Iun. dict. conf. 50. n. 30. & plu-ries Rota in recent. decis. 146. nu. 6. et decis. 133. n. 5. par. 1. & coram S. M. Gregor. XV. decis. 551. nu. 5. & in dicta Bonon. de Turri coram Illustriss. D. Card. Verospio.*

6 Tertia Coniectura desumitur ex eo, quia adest † digressio ad plures gradus substitutionum, quæ potissimum ponderatur ad inducẽdam vocationem in filijs in conditione positis, *Anchar. conf. 74. n. 2. Craff. §. fideicommiss. q. 14. nu. 3. Surd. conf. 67. n. 39. Ladereh. cõs. 150. n. 1. vers. tertia est Bellon. Iun. qui plures cumulat cõs. 19. n. 11. conf. 50. n. 28. & conf. 86. nu. 3. Gionagnen. d. conf. 79. nu. 11. & 28. Rota coram Card. Seraphino decis. 1329. nu. 10. & in recent. decis. 146. nu. 8. par. 1. & in dicta Imolen. fideicommiss. coram bo. me. Vbaldo.*

7 Quarta, accedit coniectura, quod fuit † prohibita omnibus substitutis detractio Trebellianicæ, ex qua prohibitione benè infertur adoocationem filiorum in conditione positorum *vt tradit Gozadinus conf. 64. nu. 13. Riminald. sen. conf. 243. n. 9. vers. & maximè Decian. cons. 103. n. 27. lib. 2. cum alijs per Intrigiol. de substit. cõs. 3. q. 26. nu. 113. & Fusar. d. quæst. 437. nu. 215. & 217.*

8 Quinta potest addi coniectura ex eo † quod filijs compendiosè substituit, vnde quemadmodum in vulgari sunt vocati filij in conditione positi, ita etiam debent censeri itidem vocati in fideicommissaria, quæ pariter continetur in eadem compendiosa vt vniformis in vtraq; substitutionis parte fiat determinatio, *Soce. Iun. conf. 174. nu. 14. lib. 2. Rimin. Iun. conf. 21. num. 48. Honded. conf. 54. nu. 46. lib. 2. Mantic. de coniect. libr. 11. tit. 3. nu. 17. Bellon. Iun. conf. 86. nu. 13. Gionagn. d. consil. 79. nu. 25. Fusar. d. quæst. 437. num. 222.*

Et quãuis aliqua ex prædictis coniecturis à nonnullis Doctorib. reijciatur, & et Rota aliquando nõ admiserit aliquã ex illis in alijs causis, attamen in hac materia prudenter † agendum est, & coniecturæ singulæ
9 de per se nõ sunt ponderandæ, sed insimul, quia ad inuicem fulciũtur, & Rota in hac materia coniecturali
10 ex pluribus simul iunctis † desumit voluntatẽ defuncti, & admittit aggregatas coniecturas, quas singulas, & diuisim reijceret *iux. tradita per Card. Mãt. de coniect. vlt. vol. d. lib. 11. tit. 3. n. 28. Honded. conf. 65. n. 43. lib. 1. & conf. 54. n. 53. li. 2. Bellon. Iun. d. consil. 50. n. 33. & cõs. 86. n. 14. Gionag. d. conf. 79. n. 53. & 102. Card. Seraph. decis. 1329. n. 13. Rotam recent. dec. 266. n. 2. & 19. par. 1.* & aliàs sæpius, præsertim cũ versẽmur in descendentib. in quibus vt dictũ est, leuiores sufficiunt coniecturæ.

11 Denique Dominii præcipuè moti sunt † ex statuto Vrbis li. 1. c. 142. vbi sancitũ est filios in conditione positos censeri vocatos cum quo statuto Muguccinus, qui per plures ãnos degit Romæ, & iuris prudentiã publicè docuit, atq; in foro versatus est, præsumitur † se cõformasse *ad l. cum de Lamonis §. Itẽ Caroben. ff. de fund. instruct. Cruc. conf. 25. n. 1. Menoch. præsumpt. 102. n. 7. vers. 7. extenditur lib. 4. Dec. conf. 260. nu. 67. lib. 2. Card. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 14. n. 15. Ioseph. Rustic. ad l. cum Anas lib. 3. c. 10. n. 27. & 28. & c. 15. n. 4. & seqq. ff. de cond. & dem. & in his terminis dixit Gabr. cons. 115. nu. 1. & seqq. lib. 1.* in indaganda enim voluntate † defuncti inspici debet consuetudo loci, & regionis, in qua ipse commoratus est, vt inquit *I. C. in l. si seruus plurium §. si numerus ff. de leg. 1. Alex. conf. 131. n. 4. li. 7. Corn. conf. 244. n. 18. lib. 2. & meliùs Card. Mantic. de Coniect. li. 6. tit. 8. n. 13.* & quod idem procedat † etiam respectu bonorũ, quæ extra territorium statutũ sita sunt, dixit in his terminis *Rota coram Card. Seraph. d. decis. 1329. n. 12. & secutus est etiam Fusar. d. quæst. 437. n. 229. & confert Signorol. conf. 166. nn. 6 iuncto nu. 4.*

15 Nec obstat, quod statutum non † porrigat vires suas extra territorium ex defectu Iurisdictionis, & censeatur primatio affici re ipsa bona extra tradita *per Brun. de status. art. 8. q. 25. nu. 119. & seqq. Cur. Iun. cõs. 110. nu. 9. plenè Alderan. Mascard. de generali interpretatione statutorum conclus. 6. nu. 181. & Rotam in Terracinen. bonor. coram bo. me. Card. Blanchetto, quæ est decis. 304. par. 1. diuers. & apud S. M. Gregorium XV. decis. 225. nu. 3. in Collen. hereditatis 10. Iunij. 1616. & 5. Maij 1617. coram bo. mem. Buratto, & nuper in Narnien. successionis 22. Maij 1628. coram me.*

Quo-

Quoniam obiectum intraret, si Cornelia ad bona Hugoccini vellet admitti ex dispositione statutorum vrbis, quia tunc bene posset opponi de defectu iurisdictionis respectu territorij Auximani, sed cū instet admitti ad hæc bona ex voluntate, & dispositione Hugoccini, vtitur solummodo statuto pro simplici interpretatione dictæ volūtatis coniecturatæ ex eo, quod Hugoccinus voluerit se cōformare cū consuetudine, seu statuto loci, in quo tādiu cōmoratus est & testamē tū condidit, & obijt: pro qua inferenda coniectura nō
16 est opus iurisdictione, quia ēt factus nullus, & inualidus inseruit pro declaranda, & indicanda voluntate, *l. fi. ff. de reb. eor. Crau. cons.* 113. *n.* 6. *ad med. Decian. cons.* 41. *n.* 41. *lib.* 1. *Laderch. cōs.* 78. *n.* 9. & quāuis alias statu
17 tum esset inualidum, & nullum (& sic nulla interesset Iurisdictione) adhuc tamen bene confert ad assequendā mentē testatoris, qui censetur se conformasse cū dispositione statuti ēt inualidi, dummodo de facto obseruatetur. *Alciat. cons.* 53. *n.* 45. & 6. *lib.* 9. *P. regr. de fideic. art.* 28. *n.* 92. *Menoch. præs.* 83. *n.* 53. *li.* 4. Quem-
18 admodum ēt bona emphiteotica Ecclesiæ nō subiaceant statutis Laicorum iuxta tradita per *Menoch. cons.* 129. *n.* 3. *Viu. com. opin. c.* 812. *n.* 36. *Surd. cōs.* 338. *n.* 6. & *dec.* 95. *n.* 22. & *plenè fuit dictum in Romana domus de Scappuccijs ad S. August.* 19. *Ianuarij* 1601. *coram Reuerendiss. D. meo Decano* attamen si quis cōducat bo-
19 na Ecclesiæ pro filijs masculis, & fœminis censetur prius stipulasse pro masculis, & solummodo illis deficientibus pro fœminis, quoties ibi extet statutum fœmi
20 narum exclusiuum, quia receptator præsumitur se conformasse cum dicto statuto, etiam respectu bonorum, quæ illius dispositioni non subiacent iuxta theoricam *Bart. in l. vt iusiuran. §. si liberi nu.* 5. *ff. de oper. libert. Decian. cons.* 30. *n.* 40. *lib.* 3. *Aldobrand. cons.* 22. *nu.* 28. *lib.* 2. *Rimin. Iun. cons.* 295. *n.* 50. & masculi non dicuntur venire ex dispositione statuti, sed ex voluntate stipulantis, solumque ex statuto desumi, & depromi
21 latentem voluntatē receptoris, cum dicatur se conformasse cum dicto statuto vt Rota perpendit coram bo. me. Card. Caualerio *dec.* 583. *n.* 8. & 9. & *in dicta Romana domus de Cappuccijs coram Reuerendiss. D. meo*
22 *Decano*, & hinc etiam videmus, quod si forensis testamentum faciat more veneto, hoc est minori numero testium, quam à iure fancitum fuerit, testamentum tamen subsistetur, & habet executionem, etiam respectu bonorum extra statum Venetum, & in quo ius cōmune, vel aliud municipale seruatur, vt per *Bar. in l. cūctos populos n.* 36. & 37. *C. de sum. Trin. & fid. cathol. Gabr. de testib. concl.* 4. *n.* 1. *Card. Mant. de coniect. lib.* 6. *tit.* 8. *n.* 14. *Magdalen. de nu. testium in testamento requisit. p.* 1. *c.* 2. *n.* 86. & 87. & gerens actum in loco censetur ta-
23 citè se accommodasse ad contrahendum secundū statuta illius lòci *c.* 1. *vbi Anch. & Imol. de empt. & vēd. Aret. cons.* 112. *n.* 5. *Alder. Mascar. d. concl.* 6. *nu.* 187. & illius loci solemnitates fatetur seruasse, *Bal. l. fi. ff. de*
24 *Iurisd. omn. Iudic. in repetit. Lambertenq. de contract. gl.* 2. *verb. mulierum num.* 42. *in fine Aret. cons.* 73. *nu.* 6. 7. & *seqq.* & tenetur etiam forensis seruare solemnitates pō-
25 scriptas à statuto loci in quo contrahit *Bart. in l. cunctos populos n.* 25. & *seqq. Castr. n.* 11. *Purpur. n.* 98. *C. de summ. Trin. & fid. cath. Mascard. d. cōcl.* 6. *n.* 22. & *seqq.* Et quemadmodum Hugoccinus Testator commorando in Vrbe erat adstrictus foro Vrbis, ita etiam contrahendo, vel testando, iure censeri debet se conformasse, & adhæsisse statutis Vrbis, cum paria sint fori sortiri, & statutis ligari, circa actus in loco statuti faciendos. *gl. in c. quæ contra verb. aut Peregrini* 8. *ist. Alex. cons.* 19. *n.* 8. *lib.* 6. *Thes. dec.* 123. *n.* 11. *Surd. cons.* 2. *nu.* 14. *vers. nam paria sunt & cons.* 343. *nu.* 33.
26
27 Nec applicatur decisio in Spoletana bonorum 13. Martij 1599. *cor. bo. me. Card. Mellino in fine, quæ est dec.* 834. *par.* 4. *diuers.* quia ibi testator, nec Romæ testatus fuerat, nec ibidē commorabatur; & sic pro interpretanda mente defuncti, an scilicet voluerit filios in conditione positos vocare, consuetudo, & statuta Regionis in qua commorabatur exquirenda nō erāt.

Non obstat, quod non constet Hugucinū bona habuisse in Vrbe prout erat in casu *dec.* 1329. *n.* 12. *Card. Seraph.* Quoniam vltra quod dicitur, & hic Romæ Hu-
28 guccinum loca montium non vacabilium possedisse, quæ inter bona immobilia connumerantur, *Feder. de sen. cons.* 12. *n.* 4. *Alciat. in l. mouentium ff. de verb. signif. Tiraq. de retract. lignag. §.* 1. *gl.* 6. *n.* 5. & 7. *Peregr. cons.* 9. *nu.* 29. *lib.* 1. & *fuit dictum in Veneta pretij bonorum* 13. *Nouemb.* 1602. *coram bo. me. Card. Pamphilio, & in dicta*
29 *Narnien. successionis coram me, obseruandū est, quod Rota in d. dec. Card. Seraph.* vim nō facit in eo quod testator, ibi bona haberet, vt etiam deducitur *ex Fusar. d. quæst.* 437. *nu.* 229. *in fine* quia reuera tutum non fuisset motiuum, quoties enim quis in diuersis territorijs habet
30 bona vniuscuiusq. territorij statutū dispositiuū attēditur, ac si diuersa essent patrimonia, *Alex. cons.* 16. *nu.* 128. *nu.* 2. *vers. allegabat Salicet. lib.* 1. *Aldobran. consil.* 2. *nu.* 13. & 14. *lib.* 2. *Surd. cons.* 553. *nu.* 16. & *dec.* 329. *nu.* 17. & *fuit dictum in prædicta Narnien. successionis* 22. *Maij* 1628. *coram me*. Sed verum motiuum erat, quia hoc statutum de filijs in conditione positis non
31 est dispositiuum, sed tantummodo interpretatiuum, quia solum antiquam illam, & ancipitem Doctorum controuersiam definiuit, & opinionem pro vocatione filiorum in conditione positorum canonizauit, & sic statutum declarat tantum dubiam voluntatem testatoris, & cum hoc statuto præsumitur se conformasse Testatorem, ex quo Romæ testamentum condidit, & diu commoratus est, Comelia autem non innititur statuto principaliter, sed dispositione, & voluntate Hugoccini declarata à statuto, & ex alijs coniecturis supra ponderatis, & dispositio Testamentaria Hugoccini rite facta in Vrbe indiuidua dicitur, & vna tan-
32 tum, adeo vt æqualiter vbique seruanda sit vt post alios benè declarat idem, *Surd. d. dec.* 329. *nu.* 25.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit. &c.

REVEREND. P. D. DVNOZETTO.

Ariminen. Hæreditatis. Lunæ 4. *Martij* 1630.

ARGVMENTVM.

Immissio vigore directi Saluiani interdicti contra quē competat. Vxoris obitus, qualiter probetur. Pater, quando non habeat vsumfructum in bonis relictis filijs.

SVMMARIVM.

1 *Immissio vigore directi Saluiani competit contra cohæredem, & principalem debitorem.*

2 *Instrumentum facit probationem probatam.*

3 *Vxoris obitus eo ipso probatur, si doceatur maritum illius transiuisse ad secunda vota.*

4 *Possessio probatur ex subsistentatione litis.*

5 *Pater, quando fuit institutus hæres vna cum filijs æquis portionibus, tunc in portione filiorum, non habet vsumfructum.*

6 *Vxor, quando æquis portionibus instituit heredes, maritum, & filios, colligitur voluisse, quod maritus solam medietatem consequeretur, & nihil posset prætendere super alia medietate filiorum.*

7 *Hæredes duo quando fuerunt instituti tunc eis datur immissio pro medietate.*

8 *Testator instituens tres hæredes, si obitus vnius probetur, datur immissio reliquis duobus æqualiter, perinde ac si duo hæredes tantum fuissent instituti.*

DECISIO CCCLVI.

CVm D. Diotalleus Lallius, vti hæres scriptus pro medietate in Testamento q. Magdalenæ eius matris intentasset remedium Saluiani contra D. Hieronymum Lallium eius patrem pro altera medietate cohæredem, & bonorum dotalium d. Magdalenæ occupatorem pro obtinenda immissione in possessionem medietatis illorum. Proposui dubium An eidem Diotalleuo esset concedenda immissio in possessionem medietatis prædictorum bonorum pro indiuiso cum Hieronymo Patre, & Domini affirmatiuè responderunt.

Moti enim fuerunt; quia cum prædictus Diotaleuus iustificet omnia extrema necessaria, nempè possessionem Testatricis de tempore consignationis dotis, creditũ dotale cum hypotheca speciali reseruata ad fauorem eiusdem Testatricis, & illius heredum Testamentum de quo supra in quo prædictus Diotalleuus reperitur scriptus hæres pro medietate; mortẽ Magdalenæ Testatricis, & possessionem Hieronymi rei cõuenti, merito venit ei concedenda Immissio vigore di
2 recti Saluiani, † quod competit contra cohæredem, & principalem debitorem *Honded. conf. 25. num. 51. vsq; ad 55. Rota decis. 25. nu. 4. & decis. 26. nu. 1. & seq. apud Ratil. de Saluia. secundum nouam impress.*

Possessio enim Magdalenæ Testatricis de tempore consignationis dotis probatur ex Instrum. dotali, quod datum fuit *in summ. Diotalleuij nu. 3.* Quod quidem † Instrumentum facit probationem probatam
2 *vulg. l. cũ precibus C. de probat. Tiraq. de retract. lignag. §. 2. gloss. 1 num. 20. & seq. Rot. decis. 60. num. 1. part. 1. recent.*

Hypotheca specialis reseruata ad fauorem eiusdem Testatricis & suorum hæredum pro restitutione bonorum dotalium in casu mortis probatur pariter ex eodem Instr.

Institutio hæredis pro medietate facta ab eadem Testatrice ad fauorem Diotalleuij patet ex Testamento quod datum fuit *in eodem summ. nu. 1.*

Obitus Testatricis iustificatur eo ipso, quod doce-
3 tur † Hieronymum illius virum transitum fecisse ad 2. vota prout ex fide Parochi in eodem *sum. nu. 2. Greg. XV. decis. 344. nu. 3. & decis. 390. num. 7.*

Possessio deniq. dicti Hieronymi patris, & rei con-
4 uenti probatur † ex subsistentatione litis iuncto præfato Instr. consignationis dotis *Rota dec. 18. n. 5. decis. 26. num. 2. apud Ratil. de Saluia. secundum antiq. impress.*

Non obstat quod Hieronymus vti Pater Diotalleui prætendat vsumfructum in bonis per eum acquisitis, & propterea nõ possit ei dari immissio. Quia fuit
5 responsum prædictam conclusionem non † procedere quãdo pater fuit institutus hæres vna cum filio æquis portionibus pro vt hic Quia tunc in portione filij nõ habet vsumfructum *Aut. de hæred. ab intest. venient. §. sig. tur defunctus vers. si vero. Auth. item hereditas C. de bon. quæ lib. Bald. conf. 168. n. 4. & conf. 324. per tot. lib. 5. Surd. conf. 116. n. 40. & 41. in fin. Rotæ dec. 723. n. 14.*

Neque obstat quod dictus Hieronymus non acceptauerit Testam. Magdalenæ Vxoris, quo casu potuisset vti beneficio Iuris communis. Quia respondetur
6 quod cum ex dicta Institutione facta à † Testatrice æquis portionibus tacitè colligatur voluisse quod Hieronymus solam medietatem consequeretur, nõ potest propterea quidquam super alia medietate relicta filio prætendere iuxta *Auth. excipitur. C. de bon. quæ lib. Bartol. in l. 51. vsusfructus §. si ita quis ff. quand. dies. leg. cod. Surd. d. conf. 116. n. 23. vers. quia ex quo lib. 1. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 19. nu. 30. Boer. decis. 193. num. 3. vers. & circa primum.*

Deniq; non obstat quod in dicto Testamẽto Magdalenæ fuerint Instituti tres hæredes, & ita Diotalleuo non sit danda Immissio † pro medietate, quia alter
7 cohæres fuit. In vita tantum institutus ac cum expressa substitutione quod co n oriente præfati Hieronymus, & Diotalleuus æqualiter succederẽt. Vnde pro-
8 bato obitu dicti † cohæredis per fidem Parochi *in eodem sum. nu. 2.* Hieronymus, & Diotaleuius æqualiter debent succedere perinde ac si ipsi duo tantum fuissent hæredes instituti *Galu. conclus. 2. num. 5. de hæred. Instit. Cephal. conf. 472. nu. 12. & 84. Mouch. conf. 273. num. 24. & 25.*

Et ita conclusum Diotalleuo tantum informante.

R. P. D. PIROVANO.

Nouarien. Decimarum. Lunæ 11. Martij. 1630.

ARGVMENTVM.

Episcopus, ad hoc vt consequatur quartam decimarum ei debitam, an possit agere contra Laicos, officio Iudicis nobili.

SVMMARIVM.

1 *Officium Iudicis nobile loco actionis deseruit.*

2 *Episcopo debetur quarta decimarum solum respectu earum, quæ percipiuntur ab Ecclesia.*

3 *Episcopus non potest dirigere actiones contra Parochianos pro consequenda suam quartam decimarũ ante exactionem ab Ecclesia factam.*

4 *Decimas exigisse Reflorem à parochianis, quæ per probatur non potest Episcopus ab eis, tanquam quod iam liberationẽ sunt consequuti, denuo eas exigere.*

5 *Decima, si non soluantur concurrit periculum existimationis.*

6 *Iudex etiam non requisitus potest ex officio compellere possessores terrarum ad solutionem decimas.*

7 *Reflores impotentia, voluntas, negligentia, aut malitia, non sufficit, adhoc vt competat officium Iudicis nobile Episcopo, pro consequẽdo suam quartã decimarũ.*

8 *Interesse succedit loco rei debitæ.*

9 *Iudicium Officium nobile fundatur in æquitate.*

DE-

DECISIO CCCLVII.

CEnſuerunt Domini ſtandum eſſe in deciſis in hac cauſa 5. Decemb. 1629. quia etſi verioré opinionem exiſtimauerint Epiſcopum nō poſſe pro ſua quarta Canonica directè contra Parochianos agere, ſed contra Parochum eſſe experiendum, non tamen dixerunt aliis remedijs eſſe deſtitutum, & contra homines adhuc decimarum debitores poſſe agere officio Iudi
1 cis † nobili, quod loco actionis deficientis deſeruit *Abb. Imol. & Felin. in c. 2. de off. iud. Bald. in l. cum mulier, nu. 32. ff. ſolut. matrim. Gregor. Toloſan. Syntagm. iur. lib. 47. cap. 21. num. 10.*

2 Non obſtat, quod Epiſcopo † debeatur quarta decimarum ſolum reſpectu earum, quæ percipiuntur ab Eccleſia, *Io. And. in c. conquerente nu. 40. de offic. ordin. Rot. dec. 519. coram Papa Greg. XV.* vt propterea Epiſcopus non poſſit dirigere actiones † contra Parochianos ante exactionem ab Eccleſia factā, ſed officiū Iudicis nobile plus de facto ordinarijs tribuere non poſſit, quam quod habeant de Iure contra Laicos à quibus non poſſunt exigere, vt ex verbis *cap. conquerente, de offic. ordinarij*, fiemarur in *d. deciſ. 519. coram Papa Gregorio XV.* ergo contra eos Iudicis officio nobili experiri non poſſit.

4 Quia ſi probatur Rectorem decimas à † Parochianis percepiſſe non poteſt Epiſcopus ab eis tamquā quod iam liberationem ſint conſequuti denuo eos exigere. Cæterum, quia Parochiani adhuc debitores ſunt, in hac parte intrat officium Iudicis nobile, ne obligati cum iactura Epiſcopi per retentionem decimarū locupletentur ob carentiam directæ actionis, *Imol. in c. licet cauſa, nu. 23. de probat. Felin. in c. ex parte il ſecōdo, nu. 18. de offic. deleg. Calcan. conſ. 28. nu. 24. Neuizan. conſil. 5. nu. 24. Barbat. conſil. 36. in fine, lib. 1.* quod officiū Iudicis eo magis in materia decimarū intrare debet,
5 in † qua ſi non ſoluantur concurrit periculum animarum, *cap. prohibemus de decim.* propterea *Card. in Clem. diſpenſioſam, v. 28. de Iudic. poſt Gulielm.* & alios dicit,
6 quod Iudex etiam non requiſitus poteſt ex officio † cō pellere poſſeſſores terrarum ad ſoluen. decimas, ſi ei conſtet eſſe intra limites, & terminos Parochiæ.

7 Non obſtat, quod impotentia, † voluntas, negligentia, aut malitia Rectoris non ſufficiat ad hoc, vt competat officium Iudicis nobile contra Parochianos, cum Epiſcopus poſſit dirigere actiones ſuas ad ſolutionem quartæ, quæ debetur contra Rectorem, nam ſi exegit dicebatur indubitatum, ex quo Parochiani conſequuntur liberationem ſoluendo Rectori,
8 ſi verò non exigit agere poterit ad intereſſe, † quod ſuccedit loco quartæ debitæ. *Dec. conſ. 2. numer. 8. Curt. iun. in l. vinum, in fin. ff. ſi cert. petat.*

Quia in primo caſu non verſamur, in ſecundo verò
9 non intrat equitas, in qua fundatur † officium Iudicis, vt Rectores ſoluant debitum Parochianorum, aut tanquam non valentes ſoluere, debitores decimarum locupletentur cum damno Epiſcopi actione carentis.

Et ita, &c.

R. P. D. QVEIPO.

Gerunden. Canonicatus. Lunæ 11. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Præſentatio, & electio in Eccleſijs Regularibus ad quem ſpectet. Eccleſia Regularis ſi ad ſtatum ſecularitatis reducatur retinet primæua iura, niſi aliud diſponatur.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatio, & electio in Monaſterijs Regularium eſt ſimultanea inter Capitulum, & Abbatem.*
2 *Eccleſia Regularis, quando ſecularizatur, iura, exemptiones, & priuilegia Eccleſiæ competentia, illæſa remanent, ſi non adſit particularis prouiſio.*
3 *Monaſterium licet mutet ſtatum de Regularibus ad ſeculares non per hoc mutat ſubiectionem.*
4 *Mutatio alicuius rei, quando fit, ius antiquum permanet, cuius mutatio non reperitur expreſſa.*
5 *Quod non mutatur, quare ſtare prohibetur.*
6 *Verba, prout prius, quid importent.*
7 *Subrogatus aſſumit naturam eius, in cuius locum ſubrogatus.*
8 *Verba, plenoiure, tribuunt plenum ius faciendi, diſponendi &c. priuatiuè quoad omnes alios.*
9 *Verba plenoiure, & verbum, libere, & c. interpretantur ex alio verbo eis adiecto.*
10 *Verbum in vna clauſula appoſitum declarationem ſumit ex alio verbo in eadem clauſula, relato.*
11 *Canonicatuum, & præbendarum electio in Eccleſijs collegiatis ſimultanea eſt inter Canonicos, & Prælatum.*

DECISIO CCCLVIII.

ECcleſia B. Mariæ Villebertrandi, quæ olim regimini Canonicorum Regularium S. Auguſtini ſubiacebat per ſel. rec. Clement. VIII. in Collegiatam Eccleſiam anno 1592. erecta fuit, & in ea idem Pontifex Archipresbyteratum, & tot Canonicatus, & præbendas, quot ante ſuppreſſionem erant loca conſtituit, & circa eorum electionem extant in Bulla erectionis ſequentia verba. *Dictaq. erecta Eccleſia, ac dignitates Canonicatus, & præbendæ illius, aliaq. beneficia Capitulum, & miniſtri ſuo ordinario ſubiecti ſint, ipſorumq. Canonicatuum, & præbendarum collatio, prouiſio, & quauis alia diſpoſitio ad pro tempore exiſtentem Archipresbyterum d. Eccleſiæ prout prius locorum, & Canonicalium portionum huiuſmodi collatio ad Abbatē ſuppreſſi Monaſterij B. Mariæ huiuſmodi in ſuis menſibus pertinebat, deinceps excepta hac prima vice ceſſantibus reſeruationibus, & affectionibus Apoſtolicis pleno iure ſpectet, & pertineat.*

Cum aūt de mēſe Septemb. 1629. vacaret Canonicatus, de quo cōtrouertitur, Archipresbyter d. Eccleſiæ ſolus, abſq; conſenſu Capituli, vel maioris partis illius, illum Ioanni Gimbernat contulit. Capitulum aūt ſub prætextu, quod electio omniū canonicatuū, & prebendarum eiuſdem Eccleſiæ ſimultanea eſſet inter ipſum, & Archipresbyterum, præd. Electioni per Archipresbyterū factæ contradicens, aliū elegit, contendens

prouisionem ab Archipresbytero factam esse nullã, & causa mihi committia super inualiditate d. Electionis, dedi dubium An prædictus Ioannes Gimbernet esset instituendus, & Dominus responderunt instituendum non esse.

1 Nam cum de Iure communi in † Monasterijs Regularium præsentatio, & electio simultanea sit inter Capitulum, & Abbatem secundum *text. in cap. ea noscitur vbi Abb. num.* 4. de his quæ fiunt à *Prælat. Cassad. decis.* 22. *num.* 3. *sub tit. de præben.* & ita in præd. Ecclesia S. Mariæ Regularitatis tempore obseruatũ fuisse ostendit Capitulum ex electionibus factis per centum annos, & vltra continuatos ferè ad tempus seculari-
2 zationis per suppressionem, & secularizationem, status dumtaxat fuit mutatus, Iura † vero exemptiones, & priuilegia Ecclesiæ competentia illæsa, & immutata remanserunt cum in hac parte specialis prouisio non reperiatur secundum *doctr. text. in cap. dilectus de Capell. monach. vbi Abb. n.* 9. *post Innoc.* docet quod
3 licet monasterium mutet statum † de Regularibus ad Sæculares non per hoc mutat subiectionem, & quod remanet exemptum sicut prius, & ita communiter à Doct. acceptum esse testatur, & conducit *text. in cap. recolentes de Stat. regul.* & firmat *Rot. decis.* 174. *num.* 7. *par.* 1. *recen. & coram Reuerendiss. D. meo Decano decis.* 412. *num.* 4. & in alia causa eiusdem Ecclesiæ S. Mariæ Villebeitrandi *Coram D. meo Verospio sub die* 16. *Februarij* 1629.

Quod suadetur ex *reg. text. in l. præcipimus in fin. C.*
4 *de appellat.* qua traditur permanere ius † antiquum, cuius mutatio non reperitur expressa in illis verbis *quidquid autem hac lege specialiter non videtur expressum, id veterum legum constitutionumque regulis omnes relictum intelligant*, vbi *glos. verb. intelligat*, notat in hæc verba, *Et ita, quod non mutatur, stat*, sic in *Auth. de administr. offi. §. final. & probatur ex text. in l. Sanci-*
5 *mus*, ibi, *quod enim † non mutatur, quare stare prohibetur, C. de testam. & ex l. sine possidetis, C. de probat. vbi not. Castr. Sanchez. de matrimon. libr.* 3. *disput.* 1. *numero* 7.

Et in nostro casu ex ipsa Bulla erectionis suadetur
6 in illis verbis; † *Prout prius* quæ antiquum ius, & pristinam consuetudinem respiciunt, & præseruant, *glos. in cap. quamuis in verb. prout. de offic. ordin. lib.* 6. *Gemin. cons.* 29. *col.* 2. *Menoch. cons.* 1. *nu.* 20. *Surd. cons.* 335. *nu.* 38. cum alijs latè per *Barbos. le Dict. et Clens. Dict.* 249. *per tot.*

Præcipuè quia Ecclesia sæcularis nouiter erecta in
7 locum primæ regularis subrogata fuit, & † ideo eius naturam assumit, & iura cõseruat cum omnibus qualitatibus expressè non alteratis, & mutatis, *l. si donatæ §. 1. ff. de donat. inter vir. & vxor. Suarez alleg.* 28. *& Bal. de sibi num.* 25. *Ias. in l. certi condictio.* 9. *in prine. nu.* 27. *ff. de reb. credit. Matienzo in l.* 1. *tit.* 4. *lib.* 5. *recept. gl.* 14. *nu.* 16. *Ludouis. decis.* 115. *nu.* 3.

8 Neque obstat verbum † *Pleno iure* in Bulla erectionis supra relata, quod videtur tribuere in beneficijs Ius plenum disponendi priuatiuè, quo ad omnes alios *iuxt. text. in cap. cum & plantare, §. in Ecclesijs, vbi glos. in verb. pleno Iur. de priuileg.* nam licet ita de Iure procedat, in proposito tamen casu verbum illud debet coniungi cum illo verbo supra relato in eadem Bulla *Prout prius*, vt sit sensus, quod electio Canonica
9 tuum, & præbendarum in suis mensibus † pleno iure, prout prius pertinet ad Archipresb. vt in simili casu agens de verbo *Liberè* notauit *Cassad. decis.* 3. *nu.* 3. *de priuileg. Rot. coram Reuerendiss. D. meo Decano in Cremonen. Canonicatus* 26. *Aprilis* 1624. quia frequens est
10 in Iure verbum in vna † clausula appositum declaratiuum, & interpretationem sumere ex alio verbo in eadem clausula relato, *l. heredes palam, §.* 1. *in fin.* ibi *vel ex vicinis scripturis, ff. de testam. l. fisci rationis plurium* 50. *§. fin.* ibi *Item earumque præcedunt, vel quæ sequuntur, ff. de leg.* 1. & notauit *glos. in l. ille a quo* 13. *§. quid ergo. verb. verba fideicommissi ff. ad trebell. & ibi Bart. & DD. Lutouis. decis.* 169. *nu.* 6. *Rot. decis.* 452. *num.* 5. *par.* 1. *recent.*

Maximè cum huiusmodi intellectus Iuri communi
11 sit conformis, quo in Ecclesijs † collegiatis Canonicatuum, & præbendarum electio simultanea est inter Canonicos, & prælatum ex *Cassad. decis.* 22. *de præben. num.* 3. *dicens communem, & à Rota sequutam, Put. decis.* 125. *lib.* 1. & cum pluribus relatis, per *Garz. de benef.* 5. *par. cap.* 4. *num.* 64.

Et ita decisum vtraq; parte informante.

REVERENDIS. P. D. COCCINO DECANO.

Regien. Bonorum Veneris 15. *Maij* 1630.

ARGVMENTVM.

Domino directo datur mandatum de manutenendo in bonis deuolutis ad eum ob finitam emphyteusim. Dominium ad effectum deuolutionis qualiter probetur. Illegitimus non comprehenditur in inuestitura bonorum Ecclesiasticorum. Identitas bonorum qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Possessio ciuilis ad effectum recuperandi possessionem naturalem sufficit pro manutentione.*

2 *Vsufructu finito competit mandatum de manutenendo proprietario.*

3 *Manutentio, finito vsufructu non solum competit proprietario, sed etiam illius hæredi intra* 30. *annos, quamuis vsusfructuarius alienauerit.*

4 *Manutentio datur proprietario, quando denolutio est clara, secus si de ea dubitatur. & nu.* 5.

Quia tunc datur hæredi, qui possessionem capit. num. 4.

6 *Ex inuestitura sola non resultat conclusiua probatio dominij.*

7 *Inuestitura plena probat dominium plurimis concurrentibus adminiculis.*

8 *Dominium bene probatur ex confessione partis, vt numero* 9.

10 *Canonum plurium solutionis deseruiunt pro adminiculo ad effectum probandi dominium.*

11 *Dominium etiam contra tertium spatio* 30. *annorum præscribitur.*

12 *Reseruatio consensus Domini in sublocatione, cum effectuatione, deseruit pro adminiculo ad effectum probandi dominium.*

13 *Dominij confessio ad fauorem alicuius, non solum nocet confitenti, sed etiam eius hæredibus.*

14 *Adminicula, quæ per se non sufficiunt, iuncta tamen*

tantùm simul suffragantur.

15 *Adminicula simul, & non separatim debet considerari.*

16 *Existentia comprehensorum in investitura non præsumitur, nisi probetur.*

17 *Emphyteusis recepta pro hæredibus, & successoribus in infinitum est transitoria ad hæredes etiam extraneos.*

18 *Emphyteusis recepta pro hæredibus, & successoribus an videatur restricta ad hæredes sanguinis.*

19 *Emphyteusis, quando non dicatur pro quibuscumque successoribus accepta.*

20 *Illegitimus non solum de iure communi non succedit in emphyteusi ecclesiastica, sed etiam ex constitut. S.M. Pij V. & num. 21. & 23.*

22 *Quod procedit etiam si adesset legitimatio Principis secularis & num. 24.*

25 *Illegitimus, quod quis sit, probatur ex eo, quod pater eum in testamento nominet filium naturalem, & vide num. 26.*

26 *Illegitimitas habetur pro vera, & probata, quando docetur de legitimatione.*

27 *Emphyteusis à locatione discernitur ex quantitate pensionis.*

29 *Illegitimus est incapax etiam successionis in locationem bonorum Ecclesiæ.*

30 *Contractus merus venditionis bonorum ecclesiæ potest in illegitimum transire.*

31 *Cephal. consil. 703. num. 1. lib. 5. & alij declarantur.*

32 *Permutatio ante effectuationem nullum operatur effectum.*

33 *Petitorij facultas competens alicui vigore pacti, an transeat in filium illegitimum.*

34 *Pactum personalissimum extra personam cui inhæret non extenditur.*

35 *Pactum censetur personale, quando fuit initum cum certa persona.*

36 *Verbum, ipse, est personalissimum, & demostrativum ad oculum.*

37 *Concessio præsumitur personalis, quando nulla mentio hæredum fuit facta.*

38 *Hæredes, si sint expressi in uno casu, & in alio non, signum est quod in illo, noluit eos comprehendere contrahens.*

39 *Deficiente principali, deficit accessorium.*

40 *Confessio emanata in responsione ad positiones, plenè probat contra confitentem.*

40 *Demostrationes duæ sufficiunt ad probandam identitatem bonorum.*

42 *Decretum Iudicis, qui pronunciavit articulos haberi pro confessis, operatur, ac si fuisset seruata forma cap. 2. de confess. in 6.*

Cap. 2. de confess. in §. forma est præcisè servanda in productione positionum num. 42.

44 *Canonæ solutio integra vitè similiter per emphyteutam non fuisset facta, nisi bona in investitura expressa integrè possedisset.*

44 *Confessio ad probandam identitatem bonorum pluribus suffragantur.*

45 *Identitas bonorum probatur per argumenta, coniecturas, & præsumptiones.*

46 *Quod multo magis procedit, quando summa in antiquis, & ampla num. 47. & 48.*

DECISIO. CCCLIX.

DVbitaui, an D. Iacobo Rogerio Moderno Præposito Collegiatæ Ecclesiæ S. Prosperi Ciuitatis Regien danda esset manutentio in bonis de quibus agitur, tanquam deuolutis ad Ecclesiam ob finitam emphiteusim, & Domini Affirmatiuè responderunt, quia finita emphiteusi datur Domino directo vigore
1 possessionis ciuilis † manutentio ad effectum recuperandi naturalem existentem apud hredes vltimo loco inuestiti *Bart. in l. 1. §. quod ait Prætor. num. 17. ff. vti possidet Bero. cons. 102. num. 43. & seqq. lib. 1. Honded. cons. 21. num. 19. & seqq. lib. 2. Menoch. de retinend. remed. 3. num. 22. Ioseph. Ludouic. dec. Perus. 17. num. 9. vers. huius autem cum num. seq. & passim tenet Rota, vt in Ciuitatis Castelli bonorum 8. Nouembris 1589. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio in Ariminen. bonorum 16. Februarij 1609. coram bo. me. Card. Sacrato in Romana deuolutionis 18. Aprilis 1616. coram bo. mem. Andrea in Colimbrien. prædij 16. Maij 1618. coram bo. mem. Selecien. in Romana Domus de Nocchiellis 27. Ianuarij 1622. et 7. Iunuar. 1623. coram bo. mem. Vbaldo, in Romana Subhastationis 10. Maij 1624. coram bo. mem. Buratto, & in Assisien. bonorum 2. Iunij 1627. coram Illustrissimo Virili,* Quemadmodum etiam finito † vsufructu mandatum de manutenendo competit proprietario, *Natt. cons. 419. num. 3. Menoch. cons. 139. num. 16. & 21. lib. 2. Castill. de vsufructu cap. 61. num. 7. Cassan. in consuet. Burgundiæ tit. de successione §. 1. num. 7. vers. plus dico Tiraq. in tract. le mort saisit le vif. par. 3. declarat. 1. num. 60.* vbi quod ne dum proprietario,
2 † sed etiam illius hæredi competit manutentio intra 30. annos, quamuis vsufructuarius alienauerit.

Et quamuis Rota alias declarauerit prædicta, tunc
4 demum procedere, quando clara est deuolutio, † secus verò vbi dubitari potest, an sit finita emphiteusis, quo casu hæredi, qui cæpit possessionem datur manutentiò, vt ex *Corn. cons. 193. num. 3. lib. 1. Gabr. cons. 67. num. 17. lib. 2. & ex decisione in causa Bononien. de Canalibus 11. Ianuarij 1602. fuit resolutum in d. Ariminen. bonorum 27. Iunij 1608. & 16. Februar. 1609. coram Cardinale Sacrato, in dicta Romana deuolutionis; 18. Aprilis 1616. & in Signina bonorum feudalium 22. Iunij 1615. coram Andrea in dicta Colimbrien. prædij 16. Maij 1618. coram Selecien. & ex Mantic. de tacit. li. 22. tit. 22. num. 14. animaduertunt addentes ad dec. 105. S. M. Gregor. in littera A.* Attamen in casu isto visum fuit
5 Dominis omnem cessare dubitationem, † cum satis clarè constet de requisitis ad istum effectum, nempè de dominio, de fine, seù deuolutione emphiteusis, ac denique de identitate bonorum.

Et quantum attinet ad dominium Ecclesiæ constat quòd de anno 1547. sub die 6. Augusti, Vincentius de Boiardis tunc huius Ecclesiæ Præpositus mediante persona procuratoris locauit, & titulo locationis in emphiteusim concessit Franciscę Matri suæ acceptanti &c. huiusmodi bona, quæ successiuè in Paulum Emilium de Boiardis vltimum emphiteutam deuene-
6 runt. Vndè licet ex hac sola † investitura non resultet concludens probatio dominij *ad tex. in c. inter dilectos prope finem in Verbo per instrumenta vero vbi DD. & glos. in Verbo locatio de fid. instrum. Alex. cons. 10. num. 3. vol. 4. Affilt. dec. 14. num. 8.* Attamen secus est, cum

hic

hic plura, & quidem vrgentia concurrant adminicu-
7 la, † quibus iunctis inuestitura Dominium plene probat per doctrinam, *Bart. comuniter receptam in l. ad probationem C. locat.* quam passim sequitur Rota vt in decisionibus latè cumulatis coram me in causa *Ferrarien., seù Comaclen. bonorum de Nasellis 7. Iunij 1627.* cõcurrit enim primo antiqua locatio, aliàs anno 1506 de istis bonis facta quibusdam de Maluetijs, vt nar-
8 ratur in præfata inuestitura, † ex qua quidem narratiua resultat adminiculum plurium inuestiturarum in hac materia admodum considerabile *Marcambr. consil. 52. num. 10. Soccin. conf. 187. num. 16. lib. 2. & ponderatæ Rotæ dec. 193. num. 2. par. 2 recent. in Papien. Bonorum 28. Aprilis 1595. coram bo. mem. Cardinale Millino in dicta Ferrarien de Masellis coram me*, & alias se-
9 pissimè, prædicta enim cum habeant vim † expressæ confessionis operantur, vt contra Ecclesiam non possit opponi excèptio dominij *Dec. in l. patri furioso in fi. ff. si cert. pet.* & fuit dictum *in Placentina Terrarum 21. Aprilis 1600. coram bo. me Corduba* secundo concurrunt plures canonum solutiones quæ veluti factæ in
10 recognitionem † dominij benè deseruiunt pro adminiculo ad eiusdem dominij probationem, *Alex. conf. 8. num. 1. lib. 7. Roman. conf. 127. num. 1. Abb. conf. 74. in princ. lib. 1. Rotain Neapolitana Domus 16. Decembris 1605. coram bo. mem. Ortembergo, & in dicta Assisien. 2. Iunij 1627. coram Illustrissimo Virili*, maximè cum per quadraginta, & àmpliùs annos fuerint continuatæ, & sic vltra spatium 30. annorum quod ad
11 † præscribendum dominium etiam contra tertium suffragatur, *l. si quis emptionis C. de præscript. 30. annorum Alex. d. conf. 8. num. 2. vers. præterea si. Ecclesia lib. 7. Aym. consil. 434. num. 5. in fin. vers. si probatur Rot. dec. 290. num. 4. p. v. 1. recent.* tertio concurrit sublocatio vnius Domus inter alia corpora in hac emphiteusi comprehensæ, facta per præfatum Franciscam primam acquirentem non solum cum enunciatiua inuestituræ sibi ab Ecclesia ista concessę, sed etiam cũ reseruatione consensus eiusdem Ecclesiæ quèm con-
12 stat postea interuenisse. Vndè negari † nõ potest, quin ex his resultet adminiculum considerabile ad probationem dominij, vt in his terminis fuit ponderatum *in Sublacen. bonorum 21. May 1604. coram bo. mem. Litta, & in prædictis Neapolitana Domus coram Ortembergo, & Assisien. bonorum coram Illustrissimo Virili*, maximè cum de effectuatione sublocationis istius dubitari non possit ex solutionibus canonum per annos quam plures factis Ecclesiæ per sub emphiteutas ac tradita, *per Gabr. de locat. concl. 4. num. 17.* quæ etiam solutiones in vim dictę sublocationis factæ conferunt ad dominij probationem, vt dictum est. Quarto concurrit confessio præfati Pauli Emilij vltimi emphiteutæ, qui in suo testamento de bonis istis, tamquàm emphiteoticis, & de præposituræ istius dominio di-
13 sposuit, quę quidem † confessio in præiudicium ipsius Pauli Emilij nec non Cæsaris illius hæredis suffragatur ad probationem dominij *Rip. in l. si aliquam num. 44. ff. de acquir. possess. Ruin. conf. 128. num. 16. libr. 2. Roland. conf. 2. num. 109. lib. 1. Boer. dec. 211. num. 24. & 25. Seraph. decis. 553. num. 2.* & hæc adminicula,
14 † quatenus etiam singula de per se non sufficerent, iuncta tamen simul sufficiunt *ad text. in l. instrumenta C. de probat. cum vulg.* prout non separatim, sed simul
15 coniuncta † debent ponderari, vt in similibus terminis fuit dictum coram me in causa *Viterbien. Castrorum 21. Iunij 1628.* præcipuè contra habentèm causam à primis inuestitis, quo casu satis est probare locationem esse finitam, vt in puncto fuit consideratum in præfata *Assisien. coram Illustriss. Virili.*

Quantum vero attinet ad finem, seù deuolutionem emphiteusis, illa non videtur posse controuerti, cum ex confessione ipsiusmet Cęsaris hæredis constet Paulum Emilium vltimum emphyteutam decessisse sine filijs legitimis, & sic defecisse omnes in inuestitura
16 comprehensos, † quorum existentia, neque præsumitur, nisi probetur *Seraph. decis. 1487. num. 1. Mantic. de coniectur. lib. 11. tit. 4. num. 2. cum seqq. & fuit dictum in præfata Assisien. coram Illustriss. Virili.*

17 Nec obstat, quod huiusmodi èmphiteusis † tamquam recepta pro hæredibus & successoribus in infinitum est transitoria ad hęredes etiam extraneos *Soccin. conf. 266. lib. 2. Rota apud bo. mem. Card. Caual. decis. 243. num. 3.* Ideòque Paulus Emilius potuit illã transferre in Cæsarem iure hæreditario. Quia quic-
18 quid sit an dicta † receptio dici possit restricta ad hęredes Sanguinis ad tradita *per Dec. in cons. 95. num. 6. & seq. Peregr. de fideicom. art. 42. num. 5. Fusar. de substit. quæst. 339. num. 74.* maximè cum non adfit clau-
19 sula † cœterata, cuius vigore ad quoscumquè fieri possit transmissibilis, *Seraph. dec. 703. num. 2.* cessat omnis difficultas ex eo, q; od cum prædictus Cæsar sit filius illegitimus Pauli Emilij, vt inferius dicetur,
20 † non solum de iure communi excluditur, tamquam non comprehensus in inuestitura, in qua Prælatus
21 propter sui dignitatem non † præsumitur cogitasse de illis personis, quæ sine peccato generari non possunt *Bald. in c. quia in Ecclesiarum num. 42. de constit. Ferrett. conf. 103. num. 13. Clar. in §. emphyteusis quæst. 30. num. 1. Cald. de iure emphyt. lib. 2. quæst. 19. num. 9. 29. & 66. Tiraquell. de nobilit. cap. 24. num. 17. Rota dec. 474. num. 1. par. 1. diuers. Seraph. dec. 478. num. 1. Phoeb. dec.*
22 *30. num. 4. & seqq. lib. 1.* vbi ampliat etiam † si adesset legitimatio Principis sæcularis, & latius *dec. 161. nu. 4. lib. 2. cum aliis per Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 10. nu. 3. Gratian. discept. forens. 218. num. 35.* Sed etiam ex constitutione S.M. Pij V. 117. in nouo Bullario omni-
23 no est exclusus † tanquam incapax emphyteusis Ecclesiasticæ *Seraph. dec. 478. Rota dec. 417. & 505. par. 1. diuers. & dec. 435. num. 10. parte 1. recen. & dec. 214. par. 2. diuers. Gratian. discept. 477. num. 7. & fuit dictum in Bononien. de Maluetijs 11. Decembris 1634. coram R. P. D. nro Pironano*, quæ procedunt † etiam in spurio
24 postea legitimato *Rota decisione 474. num. 8. part. 1. diuers.*

Quod autem Cæsar sit illegitimus satis constat ex testamento Pauli Emilij Patris, qui illum non modo
25 appellat filium † naturalem, sed attenta ipsius incapacitate, casu quo ex dispensatione Apostolica reddatur capax istorum bonorum, eundem obligat etiam ad solutionem annui legati scutorum 100. ad fauorem Isabellæ Vxoris. Vndè ex eodem fonte, ex quo deducit ius suæ successionis, emanat plena probatio incapacitatis ipsius, vt in puncto Ignèus in *Auth. ex causa num. 7. C. de liber. præterit. Gratt. cons. fu. num. 30. lib. 1. Paris. conf. 11. num. 10. lib. 2. Menoch. cons. 180. num. 13. vers. & dubium & num. 34. vers. nostro autem casu, & num. 43. vers. non obstat Laderch. conf. 122. num. 1. & 2. & fuit dictum in præfata Bononien. de Maluetijs 11. Decem-*

Decembris 1624. coram R. P. D. meo Pirouano: Et hæc procedunt quamuis Cæsar in dicto testamento nuncupetur legitimatus, † quia qualitas huiusmodi reijcitur firma remanente patris assertione quoad qualitatem illegitimitatis *Grat. d. consil. fin. num. 31. vers. nec stat cum num. seq. Menoch. d. cons. 180. num. 24. vers. nec obstat, & num. 34. vers. & primo Laderch. d. consil. 122. num. 2. vers. quia amen.* Quę quidem qualitas illegitimitatis habetur pro vera, † & probata quousque doceatur de tali legitimatione quæ suffragetur, vt benè in simili Pereira *dec. Portugall. 43. num. 8. vers. sufficit enim.*

Non obstat, quod tàm ex tenore inuestituræ, quàm etiam ex quantitate pensionis colligatur bona ista esse concessa in locationem, nòn autem in emphiteusim. Quia omisso, quod verba inuestituræ potius sonant in emphyteusim, quam locationem, & † quod quantitas pensionis, seu canonis non correspondet, sed longe est inferior fructibus, vt constat ex nonnullis instrumentis posteriorum affectuum cessat omnis difficultas, quia dato etiam citra veri præiudicium: quod verè esset in terminis locationis, † adhuc tamen Cęsar tanquam illegitimus esset incapax, vt ex sententia *Rotæ firmat. Mantic. de tacit. d. lib. 22. titul. 10. num. 5.*

Minus obstat, quod in inuestitura conuentum fuerit, vti Francisca prima acquirens alia bona prædicti emphyteoticis pinguiora, & maioris redditus, pręposito assignaret d. bona, & terræ locatæ essent, & esse deberent perpetuò franchæ, liberæ, & exèmptæ ipsius Franciscæ hæredumq; ac succèssorum; Ideoque ista concessio non possit considerari tamquam emphyteotica, sed potius tanquam merus contractus † venditionis, qui potest in illegitimum transire, vt de bonis concessis cum pacto affrancandi ad effectum capacitatis illegitimi *ex Cephal. consil. 703. num. 15. cum seqq. lib. 5. & alijs ponderat Gratian. d. discept. 477. num. 10 & seqq. cum alijs cumulatis in causa Romana Retractus 30. Martij 1626. coram R. P. D. meo Merlino.* Quia pro rèsponsione ad huiusmodi obiectum aduertendum est prędictos † Doctores posse intelligi, vt loquantur, quando, vel per effectuationem pacti de affrancando iam resolutus est contractus emphyteusis, vel affrancatio ex conuentione vlque ab initio est necessaria; Vndè non applicantur ad casum nostrum, in quo cum nullibi constet de effectuata huiusmodi permutatione non potest considerari aliqua resolùtio contractus, qui ante dictam resolutionem semper iudicatur emphyteoticus, vt expressè declarat, *Cephal. d. consil. 703. num. 17. vers.* quamuis ex prædictis, & in simili de permutatione beneficiorum, latè *Paris. de Resignatione lib. 1. quæst. 14. nu. 6. & seqq.* vbi quod permutatio † ante effectuationem nullum operatur effectum, pactum autem de affrancando est facultatiuum tanquam collatum in potestatem emphyteutæ, vt in puncto consideret *Gratian. dicta discept. 477. num. 16.*

Nec opus est ingredi disputationem, an saltem dicta facultas † permutandi competens vigore pacti transire possit in Cęsarem licet illegitimum ad traditam *per Alciat. cons. 7. num. 9. vers. secundum principalem fundamentum lib. 1. Menoch. cons. 1186. num. 5. & 6. Burset. cons. 255. num. 7. & seqq. Mantic. de tacit. d. li. 22. tit. 10. num. 20. Gratian. discept. 477. num. 16. & discept. 745. num. 77. & 84. & fuit dictum in causa Romana Lomarum prima Martij 1627. coram R. P. D. Pirouano.* Quia de hoc hodie non agitur, & quatenus etiam ageretur, visum fuit dupliciter posse responderi; Et primo, pactum † istud esse personalissimum, ideoque extra personam, cui apponitur ad alios non extendi *l. idem in duobus §. personale l. iuris gentium §. pactorum ff. de pactis Bart. consil. 58. in fin. vers. sup. 3. lib. 1. Riminald. Iun. cons. 465. num. 9. lib. 4.* Quòd autem pactum huiusmodi sit personale, colligitur primo ex verbis illis quod si ipsa Francisca &c. alia bona &c. assignaret &c. dicta bona &c. scilicet emphyteotica, & terræ sint, & esse debeant perpetuò franchæ &c. ipsius Franciscæ & hæredum, ac successorum suorum &c. cum enim facultas sit concessa soli Franciscæ, † & sic certæ personæ, pactum censetur personale *l. 1. §. fin. ff. de constit. Princip. l. 1. §. personis ff. de iur. immunit. cum alijs per Aym. cons. 929. num. 2.* secundo deprehenditur ex pronomine illo, ipsa; † quod est personalissimum & demonstratiuum ad oculùm *Cagnol. in l. 2. num. 46. vers. 2. principaliter ff. de pact. int. empt. & vendit. Aym. d. cons. 929. num. 11. Menoch. cons. 115. num. 50.* Tertio denique colligitur etiam ex eo, † quod in concessione dictæ facultatis nulla facta est mentio hæredum *Cephal. cons. 352. num. 3. & seqq. lib. 3. Decian. responsi. 1. num. 67. lib. 2.* cum tamen fuerint expressè nominati, in casu quo facta permutatione bona remanebãt franca, & libera signum euidens, quod sicuti illos expressit † in secundo casu, in quo voluit illos cõprehendere, ita illos in primo expressisset, si eosdem comprehendere voluisset, *Bald. in c. venerabilem num. 21. de elect. Socin. Iun. cons. 542. nu. 14. & seqq. Gerard. Mazzol. in suo decisiuo cons. 144. num. 26.* Secundo, & fortius videbatur posse responderi, quod huiusmodi pactum tanquam simul positum in eadem concessione est correspectiuum, & pars dictæ concessionis in emphyteusim, ita vt hodie annullato contractu † principali ob finitam emphyteusim, dictum etiam pactum annulletur, cum intelligatur, vt possit operari durante emphyteusi, vt in puncto tenuerunt DD. cumulati *per Rotam in dec. 115. num. 4. & seqq. parte 1. diuers.* & videtur etiam admittere *Grat. d. discept. 477. num. 15. & 16.* & licet prefata dècisio loquatur in termino pene caducitatis, tamen multo magis procedit in casu isto in quo deuolutio non est in pœnam, sed prouenit ex defectu comprehensorum in inuestitura.

Quantum denique attinet ad identitatem bonorũ visum fuit Dominis illam sufficienter iustificari; nam quoad quindecim corpora ex illis, quæ enumerantur in inuestitura probatur identitas ex confessione ipsiusmet Cæsaris emanata in † responsione ad positiones, quæ contra ipsum plenè probat *Abb. in c. quamuis de rei iudic. Aym. cons. 217. num. 9. S. M. Greg. dec. 92. nu. 1. & in his terminis fuit sæpius dictum in causa Bononien. fideicommissi de Desideriis coram R. P. D. meo Merlino.* In prædictis enim positionibus articulantur eadem ferè demonstrationes in inuestitura expressæ, † quarum duæ sufficiunt iuxta doctrinam, *Bart. in l. demonstratio falsa num. 14. ff. de condit. & demonstr.* quam passim omnes sequuntur, vt latè fuit ponderatum *coram me in dicta Ferrarien. de Nasellis.* Quo verò ad tria reliqua corpora in eadem inuestitura descripta, cõcurrit decretum † Iudicis, qui pronunciauit articulos haberi pro confessis, quæ pronunciatio operaretur si concurre-

eurreterent requisita, de quibus *in cap. 2. de confessis in 6.* cuius forma precisè est seruanda *Rota decis. 3. de confess. in antiq. Seraph. dec.* 408. Sed hoc omisso concurrit vlterius integra solutio canonis facta † per Paulū
43 Emilium, qui verosimiliter canonem in inuestitura, perscriptum integrè non soluisset, nisi bona in eadem inuestitura expressa integrè possedisset ad tradita per *Gabr. de Ioan. d. conclus. 4. num.* 17. Ac denique apprehensio bonorum hereditariorum facta per Cęsarem, in qua nonnulla enumerantur confinia, quæ conue-
44 niunt cùm expressis in inuestitura, quæ † ad probandam identitatem plurimum suffragantur *Bald. consil.* 89. *num. 4. lib.* 1. *Nat. conf.* 235. *num.* 17. *Rota dec.* 131. *num.* 5. *par.* 1. *recent. S. M. Gregor. dec.* 57. *nu.* 8. *& seqq.* Ex quibus negari non potest, quin sufficienter remaneat probata identitas, † cum ad illam probandam
45 argumenta, coniecturæ, & præsumptiones admittantur, *Decian. conf.* 17. *num.* 3. *lib.* 3. *Surd. dec.* 55. *num.* 12.
46 Quæ tanto magis procedunt in casu † isto, in quo versamur in antiqua concessione vltra 80. annos, *ad Tex. in c. cum causam vbi Bald. in princ. Felin. num.* 1. *de prob. Dec. cons.* 140. *num.* 14. *Rota apud S. M. Gregor. dec.* 172. *num.* 5. & ibi latè addentes & agitur aduersus perso-
47 nam, in quam † bona deuenerunt ex successione comprehensorum in inuestitura, *Peregrin de fideicom. artic.* 44. *nu.* 22. *& seqq. & consil.* 48. *num.* 12. *lib.* 1. *Gratian. discep.* 969. *n.* 16. quod non cōstat in locis † enun-
48 ciatis alia bona, quam ista emphyteotica habuisse, *Soccin. Iun. conf.* 127. *num.* 3. *lib.* 3. *Siluan. conf.* 57. *num.* 3. *vers.* loco, & dixit, *Rota impręfata Ciuitatis Castelli Bonorum* 5. *Martij* 1597. *coram bo. mem. Cardinale Pamphilio*, & alias sæpius.

Et ita concluſum vtraque parte informante &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO. DECANO.

Bononien. Fideicommissi de Manzolis. Veneris 15. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Exceptio contra agentes, remedio adipiscendæ, quæ admittatur. Producens scripturas censetur approbare in eis contenta. Hæreditas, quando venit restituenda, quæ sint detrahenda.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio dominij inconstanti probati admittitur contra agentem interdicto adipiscendæ.*
2 *Possessor, si excipiat de antiquo fideicommisso, ista exceptio incontinenti probata, admittitur.*
3 *Producens scripturas, fatetur in eis contenta esse vera.*
4 *Productio facta per compulsum non præiudicat in iuribus alienis, licet secus in propriis.*
5 *Confessio resultans ex productione scripturarum non potest reuocari, nisi docto de errore.*
6 *Principalis, vtendo iuribus productis a suo procuratore, censetur ea approbare.*
7 *Testes etiamsi deponant de auditu quando versamur in antiquis, probant.*
8 *Tempus antiquum in re sic est sexaginta annorum.*
9 *Testes in vno iudicio examinati, quando probent etiā in alio.*
10 *Identitas, quando sumus in antiquis, probatur per præsumptiones, & coniecturas.*
11 *Contradictor legitimus dicitur is, qui in continenti probat ius suum.*
12 *Hæredum appellatione non solum veniunt filij, & descendentes, sed quicumque hæredes.*
13 *Statutum excludens fœminas, non censetur illas simpliciter excludere, sed fauore filiorum masculorum.*
14 *Filius per adoptionem nullum præiudicium infertur rationi suę legitimæ.*
15 *Filio legitimato debetur legitima.*
16 *Filius, si non sit natus ex legitimo matrimonio in dubio præsumitur naturalis, & non spurius.*
17 *Legatum relictum filio a patre, ei debet imputari in legitimam, & propterea non excluditur a petitione supplementi legitimæ etiamsi hac causa factum esset tale legatum.*
18 *Hęres potest venire contra factum defuncti, quando est improbum.*
19 *Dos soluta filiæ, est ei imputanda in legitima.*
20 *Dos, quando non succedat loco legitimæ.*
21 *Filio adoptato debetur legitima in bonis adoptantis.*
22 *Fructus non sunt imputandi in legitimam, quod procedit etiamsi testator hoc disponat, & nu. 23. & 24.*
23 *Vsus fructus ex dispositione testatoris sunt imputandi in legitimam.*
25 *Legitimæ detractio, in restitutione hereditatis, si fit certa ratione loci, & quotę, non impedit immissionē pro indiuiso & num. 26.*
27 *Legitimæ detractio, quando non possit esse certa ratione loci, & quotæ.*
28 *Dos vxoris, quando hæreditas venit restituenda, est detrahenda.*
29 *Cessio iurium hereditatis, non potest fieri absque aditione.*
30 *Aditio hereditatis inducitur ex expressione verbali.*
31 *Defuncti factum non tenetur quis seruare, si non agat hæreditario nomine, sed cessionario.*
32 *Legata soluta sunt detrahenda, quando hæreditas restituitur.*
33 *Testator, si aliquid voluisset, id expressisset.*
34 *Melioramenta sunt detrahenda, quando hæreditas restituitur, & ad ea liquidanda præfigitur certus terminus.*
35 *Item etiam est detrahenda impensa funeris, quę si sit incerta, ratione quantitatis taxatur arbitrio Iudicis.*

DECISIO CCCLX.

BArtholomęus Manzolus habuit filium Georgium seniorem, qui condito testamento de anno 1486. decessit relicto Melchiore, qui etiam obijt condito testamento, de anno 1525. relicto Co. Georgio iuniore, qui nuptui tradidit Ifottam filiam Com. Alexandro Bentiuolo seniori, ac tandem in filium adoptauit Vlixem filium præfati Alexandri Bentiuoli senioris, ex quo nati sunt Marchio Franciscus, necnon Com. Alexander, qui fuit hæres Com. Vlixis patris; Marchio Franciscus prædictus ęgit ad quędam corpora bonorum tanquam subiecta fideicommisso. Com.

Georgij

Georgij iunioris eius Aui, & obtinuit immissionem, quare die 25. Iunij superioris anni Dubitaui an esset locus Aegidianæ, & DD. omisso prædio della Riccardina, quod prætendebatur emphyteoticum, & ideo non subiectum constitutioni Aegidianæ videlicet quoad prædium del Gatto, possessionem nuncupatam della Mezzolara, & possessionem nuncupatã la Palazzina di San Martino, nec obstare detractiones prætensas, quia illis non erat locus. Hodie verò reproposita causa DD. recesserunt à decisis.

Huiusmodi enim bona non sunt subiecta fideicommisso Co. Georgij iunioris, sed fideicommisso Com. Georgij senioris, & fideicommisso Com. Melchioris, circa quæ nihil habet agere Marchio Franciscus, quæ
1 quidem exceptio cum incontinenti sit † probata admittitur contra agentem interdicto adipiscendę, *Bar. in l. fi. num. 21. C. de edict. diu. Adrian. tollen. Bocc. consil. 89. num. 18. cum seqq. lib. 1. Put. dec. 222. nu. 3. & dec. 308. num. 7. lib. 1. in correct. Seraph. decis. 83. num. 4. & dec. 757. num. 1. latè Menoch. de adipiscen. remed. 4. num. 381. cum seqq. & num. 751.* & in puncto quando pos-
2 sessor excipit † de antiquo fideicommisso, quod ista exceptio incontinenti probata admittatur. *Modern. de legit. contradict. quæst. 10. num. 278. & fuit resolutum in causa Ferrarien. Bonorum de Tassonis 27. Februarij 1617. coram Illustriss. D. meo Cardinali Pamphilio iuniore, & nouissimè fuit resolutum in causa Bononien. de Desideriis 2. Iunij 1628. coram R. P. D. meo Merlino.*

Quod autem ista exceptio incontinenti sit probata satis patet. Nam quantum attinet ad fideicommissum Co. Georgij senioris, de illo constat ex eius testamento condito de anno 1486. & de obitu dicti Com. Georgij senioris, & Co. Melchioris illius filij, necnon de descendentia non est controuersia inter partes; sola ergo difficultas reducitur ad probandum, quod huiusmodi prędia fuerint in bonis dicti fideicommittentis, & quantum attinet ad prædium del Gatto iustificatur ex articulis datis per Com. Vlixem in alia causa contra fideicommissarios, in quibus articulis ponitur remansisse in hęreditate Co. Melchioris vnã possessionem positam in Communi Sancti Martini cultam per Thomam de Gattis cum suis confinibus. Cõcordant testes examinati de anno 1562. ad instantiã fratrum de Manzolis, & aliorum fideicommissariorũ Co. Melchioris contra Co. Vlixem. Tertio suffragatur descriptio fructuum huius prædij facta ad instantiam dictorum fideicommissariorum. Quarto concurrit instrumentum diuisionis factæ de anno 1546. de quibus in summ. à num. 3. vsque ad quintum, quæ omnia benè probant, vt statim dicetur.

Quantum verò attinet ad possessionem nuncupatã la Palazzina della Mezzolara, & ad aliam nuncupatam la Palazzina di San Martino, quod fuerint in bonis antecessorum Com. Georgij iunioris probatur ex depositionibus dictorum Testium ex dicta descriptione fructuum ad instantiam fideicommissariorum Co. Melchiotis, & ex prædictis articulis, & tandem ex acquisitionibus factis per Com. Georgium seniorem de annis 1469. 1470. & 1477. de quibus in summ. à num. 7. vsque ad 13.

Ex quibus inficiari non potest quin satis sit probatum prædicta; fuisse in bonis dicti Co. Georgij senioris, & Com. Melchioris eius filij Marchio enim Franciscus in actis produxit articulos prędictos, nec non
3 dictas diuisiones, & ideo producendo † fassus fuit cõtenta in dictis scripturis esse vera. *Verall. dec. 193. nu. 3. par. 1.* quæ loquitur etiam in productione facta à Procuratore. *Rota decis. 624. num. 3. par. 1. sanct. mem. Greg. dec. 331. num. 12. & dec. 353. & ibi Adden. num. 19.* qui alios cumulant, *& fuit dictum in Romana de Aronijs 20. Iunij 1614. coram bo. me. Vbaldo, & in causa Ianuen. Abbatiæ 24. Maij 1624. coram bon. mem. Burratto.*

4 Neque obstat quòd productio per † compulsum non præiudicat in iuribus alienis, licet secus sit in propijs, *Rot. dec. 3. de fid. instrumen. in nou. Verall. dec. 195. num. 1. par. 2.* quia cum Marchio vsus fuerit dictis iuribus, & obtinuerit per duas decisiones *coram R. P. D. meo Pironano sub dic bus 27. Februarij 1622. & 11. Maij 1626.* non potest † reuocare confessionem, quæ resultat ex productione, nisi doceat de errore, *vt fuit dictum in causa Foroliuien. census 13. Iunii 1589. coram Orano*, & hoc procedit etiam in productione facta à Procuratore, quia principalis vsus fuit in iudicio, *vt fuit resolutum in causa Elnen. minerio rum 6. Decembris*
6 1588. *coram Orano*, quia illa † vtendo censetur ratificare, *Rot. dec. 39. de procur. in nou. Surd. dec. 199. num. 7.*

Et prædicta coadiuuantur ex multis instrumentis acquisitionum factarum ab ipsis fideicommittentibus *Fusar. de substitut. quæst. 618. num. 4.* necnon ex ipsa descriptione fructuum ex testibus examinatis de anno 1562. inter vocatos ad fideicommissum, & Com.
7 Vlixem legitimùm contradictorem, qui testes † etiam quod deponant de auditu, probant, cum versemur in antiquis, *Honded. conf. 17. num. 52. lib. 1. Rot. dec. 694.*
8 *num. 2. vers. vtique sufficiunt. par. 2.* Tempus † etiam antiquum in teste est sexaginta annorũ, *Seraph. dec. 75. in fin. Rot. dec. 155. num. 13. par. 1. diuers. & 694. num.*
9 *2. par. 2. in recent.* & cum in † alio iudicio fuerint examinati cum legitimo contradictore probant etiam in hoc iudicio, *Cephal. conf. 215. num. 54. in fin. cum seqq. lib. 2. Fusar. de subst it. quæst. 618. num. 44.* & in omnem euentum ex omnibus simul iunctis habetur perfecta
10 probatio, cum in antiquis † ad probandam identitatem sufficiant præsumptiones, & coniecturæ, *Soccin. conf. 86. num. 2. lib. 1. Seraph. dec. 462. num. 9. & fuit eleganter deductum in Bononien. fideicommissi de Desideriis 5. Martij, & 14. Iunij 1627. & 24. Martij 1628. coram R. P. D. meo Merlino, & in causa Ferrarien. seu Contadin. Bonorum de Naullis 7. Iunij 1627. coram me.*

Quod autẽ Marchio Franciscus nihil habeat agere in dictis fideicommissis antiquis satis patet, cum in illis ipse non sit comprehensus, nec prętendat se esse vocatum, & Co. Alexander solus sit hæres Com. Vlixis, cui vocati cesserunt omnia iura sua, & ideò cum
11 † incontinenti sit probatum fideicommissum identitas, & possessio sine vitio Co. Alexander est legitimus Contradictor, *Bart. & alij supra allegati, Rot. apud Pacif. de Saluian. dec. 63. num. 5.*

Secundò principaliter fuit dictum quatenus bona fuissent Co. Georgij iunioris adhuc obstare detractionem legitimæ prædictæ Isottæ, quæ illam cessit ad favorem Com. Vlixis, & ipsius hæredum, & ista est vera lectura cessionis, quicquid aliàs per informantes fue-
12 rit suppositum, quorum hæredum appellatione † non veniunt solum filij, & descendentes, sed quicumque hæredes *l. in annalibus. C. de legat. Bart. in l. Gallus. §. etiam si parente. ff. de liber. & posthum. Tiraquell. de re-*

tract.

tract. comment. §. 1. *glos.* 6. *num.* 26. *Gabr. de verb. signif. concl.* 2. *num.* 1. *Mantic. de coniect. lib.* 8. *tit.* 14. *num.* 2. *Menoch. præsumpt.* 130. *lib.* 4. & propterea cum solus Com. Alexander sit hæres Vlixis patris ad ipsum solum ista legitima spectat.

Non obstat quod in Ciuitate Bononiæ adsit statùtum de successione liberorũ, in quo disponitur, quod si fœminæ dotatæ fuerint, sint contentæ de ipsa dote, & de bonis paternis nihil amplius habere possint, quia huic obiecto fuit responsum, quod cum Com. Georgius minor reliquerit solam Isottam filiam nullis relictis masculis, cessat statutum, & sic Isotta debet
13 habere suam legitimam, statutum enim non censetur simpliciter excludere, sed fauore filiorum masculorum. Vnde illis non extantibus patèr non potest illi præiudicare in legitima, *Dec. cons.* 296. *num.* 3. & *seq. Castr. cons.* 195. *num.* 3. *vers. quidem verò, lib.* 1. *Peregr. de fideicom. art.* 36. *num.* 10. *fol. mihi* 27. *Albert. Brun. de statuto exclusiuo fœminarum art.* 10. *num.* 38. *Roman. in l. vt liberis. nu.* 6. *C. de collat.* nec est facienda vis, quòd Com. Georgius junior vltra Isottam filiam habuerit etiam Co. Vlixem filium adoptatum, quia per talem
14 † adoptionem nullum fuit illatum præiudicium legitimæ debitę Isottæ, *Peregr. de iur. fisc. lib.* 3. *tit.* 18. *nu.* 17. *vers. ego verò, Merlin. de legit. lib.* 1. *tit.* 2. *quæst.* 2. *num.* 10. *in fin.*

Minus etiam obstat, quod Isotta non fuerit nata
15 ex legitimo matrimonio, quia sufficit, quod † fuerit legitimata ad effectum, quod ei sit debita legitima, *Bald. in c. de causis. num.* 34. *vers. & spurius legitimatus. de offic. deleg. Cott. in memor. in verb. spurius legitimatus. Tiraquel. latè in l. si quam in verb. susceperit liberos num.* 79. *C. de reuocand. donat. Rot. dec.* 653. *num.* 3. *par.* 1. *recen. & fuit dictum in causa Ciuitatis Castelli* 23. *Ianuarij* 1612. *coram bo. me. Cardinali Sacrato.* Nec est opus probare Isottam fuisse naturalem, non autèm
16 spuriam, quia in † dubio præsumitur naturalis, non autem spuria. *Aym. cons.* 166. *num.* 1. *Rimin. iun. consil.* 187. *num.* 107. *& seqq. Thesaur. quæst.* 83. *num.* 2. *lib.* 2. *Rot. dec.* 91. *num.* 1. vbi de magis communi maximè cum ille, qui hoc allegat sit reus, *Gutier. pract. quæst. libr.* 2. *quæstio.* 114. *num.* 4. *de legitim. tract.* 1. *titul.* 13. *num.* 286.

Neque releuat, quod patèr legauit certa bona Isottæ, quia licet illud legatum debeat imputari, nõ
17 propterea excludit † à petitione supplementi legitimæ etiam quod legatum fuisset factum ne posset petere supplementum. *Alexand. consil.* 8. *num.* 21. *lib.* 3. *Fulgos. consil.* 83. *num.* 2. *Beron. cons.* 93. *num.* 9. *& seqq. lib.* 2. *sanct. mem. Gregor. dec.* 489. *num.* 21. *& fuit dictum in causa Romana supplementi legitimæ* 13. *Martij* 1579. *coram sanct. memor. Clemente* VIII. vbi quod propterea filius non dicitur venire contra factum defuncti etiam quod sit illius hæres, cum factum defun-
18 cti, † etiam q̃ sit illius hæres, sit improbum. *Merlin. de legit. li.* 3. *tit.* 3. *q.* 3. vbi latè. Prout nec releuat quod
19 dos soluta † Isottæ sit imputanda in dicta legitima, *l. quoniam nouella. vers. non secundum dotem. C. de inoff. testam. Bald. in l. in quartam. num.* 12. *vers. ego dixi. ff. ad leg. Falcid. & ibidem Rip. num.* 189. *Pic. num.* 182. quia est aduertendum, quod fuerunt data in dotem scuta 10. mill. auri, & tamen 4. mill. tantum fuerunt soluta, & sic illa 4. mil. tantum essent imputanda. supplemẽtum autem peti posset, nec essent imputanda scuta 6.
20 mill. non soluta, cum dos non † succedat loco legitimæ, quicquid enim dicat statutũ, illi non est locus, vt dictum est, & ideo ex supra deductis non est prohibitum petère augmẽtum, hoc enim factum satis probatur ex Instrumento claro confessionis Co. Georgij iunioris, *& fuit canonizatum in decisione coram bo. me. Remboldo* 12. *Maij* 1623.

Secundo principaliter fuit consideratum detrahẽdam esse legitimam Co. Vlixis filij adoptati per Co.
21 Georgium iuniorem, filio † enim adoptato debetur legitima in bonis adoptantis, *Dyn. de success. ab intest. num.* 8. *Specul. in tit. qui filij sint legitimi, num.* 19. *Americ. de pact. potest. effect.* 16. *num.* 15. *Burset. cons.* 247. *num.* 14. *Peregr. de fideicom. art.* 36. *num.* 42. *Gabr. cons.* 113. *num.* 32. *lib.* 1. *Lambertin. de iure patr. lib.* 3. *quæst.* 3. *art.* 6. *Surd. de alimen. tit.* 1. *quæst.* 2. *num.* 6. *Crass. de succ. ab intest. quæst.* 31. *num.* 31.

Neque obstat quod Testator mandauerit fructus
22 † imputari in legitimam, quia ista dispositio non tenet, nam etsi vsus fructus ex dispositione Testatoris sit computandus in legitima, secus autem est, quoad fru-
23 ctus, qui etiam iubente, † Testatore non sunt computandi in legitimam, vt distinguendo dixit *Rotain Ciuitatis Castelli supplementi legitimæ* 11. *Martij* 1616. *coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo, quæ est apud Merlinum dec.* 21. & quod fructus non computentur in legitimam est decisio *Cassad.* 2. *de testam.* & eadem distinctionem fecit Rota in *Bononien. fideicommissi* 18. *Maij* 1616. *coram Illustriss. D. meo Card. Pamphilio,* &
24 in hoc casu † prohibitio Testatoris nihil operatur, *quoniam in prioribus, & ibi omnes Doct. C. de inoff. testam. Peregr. de fideicom. art.* 36. *num.* 61. *Rota dec.* 653. *num.* 5. *part.* 1. *in recent.* Nec in hoc casu agendum est de inuentario, quia non agitur de concursu creditorũ, & de alienatione bonorum, an alienata sufficiant, & cui incumbat onus probandi, de quibus latè *Merlin. de legit. lib.* 3. *titul.* 2. *quæst.* 24. *num.* 12. *cum plur. seqq. Rot. ibidem decisione* 99. *num.* 20. *& decisione* 100. *num.* 8. *& seqq.*

25 Neque obstat, quod ista detractio † legitimæ Isottæ, & Vlixis cum sit certa ratione loci, & quotæ non impedit inuisionem pro indiuiso secundum stylũ Rotæ, & pluries fuit resolutum, vt in decisionibus allegatis per *Adden. ad dec.* 185. *nu.* 4. *sanct. mem. Greg.*
26 quia hæc opinio est † vera quando sola legitima, & Trebellianica sunt detrahendę, secus autem est quãdo & aliæ detractiones sunt faciendæ, quia tunc legitima, & Trebellianica non sunt certæ, ratione loci, & quartę, hic autem est detrahenda dos Semiramidis, & aliæ ètiam faciendę sunt detractiones, de quibus statim dicetur, ideoque antequam fiant istæ detractio-
27 nes dictæ † legitimæ relictæ, non possunt esse certæ ratione loci, & quotę, *Surd. decis.* 333. *num.* 13. *cum seqq. Rot. apud Merlin. dec.* 111. *num.* 4. *& fuit dictum in causa Romana de Spinosis* 10. *Maij* 1623. *& in causa Peruscinã de Baptistis* 10. *Martij* 1625. *coram R. P. D. meo Pirouano, & in causa Fanen. Bonorum* 26. *Iunij* 1623. *coram me.*

28 Est quoque detrahenda dos † præfatæ Sèmiramidis vxoris Com. Georgij, quæ spectat ad Co. Alexandrùm, cum Com. Vlixes illius pater habeat cessionẽ à sororibus d. Sèmiramidis, quæ cessio valuit, *tot. tit. de hared. vel act. vend.* & sufficit probare, quod ipse essent in gradu successibili cum nullus alius prætendat,

Tiraquell.

Tir. quell. de retract. lignag. §. 1. glos. 1. num. 5. & 6. & dixit Rot. in causa Aretin. Cappellaniæ 4. Iulij 1603. coram bon. mem. Hieronymo Card. Pamphilio, & in causa Tiburtina Cappellaniæ 16. Nouembris 1605. coram me, ex illa enim cessione satis probatur aditio, cum illa
29 non sit repudiatio, sed iurium † cessio, quæ sine aditione fieri non potest, *Bal. consil. 224. lib. 2.* vbi quod etiam per actum translatiuum inducitur aditio, *Signorol. consil. 165. num. 31. & seqq.* vbi hoc tenet *Soccin. sen. consil. 183. num. 1. versic. sed tamen præmissis, lib. 2. Aym. consil. 200. in princ. vers. benè fateor,* & prædicta
30 eo magis procedunt, quia dictæ sorores tanquam hæredes Semiramidis iura cesserunt. Vnde etiam † ex illa expressione verbali inducitur aditio, *Bald. d. cons. 224.* & quamuis prætenditur, quod huiusmodi dos sit restituenda ex fructibus iuxta voluntatem Com. Georgij iunioris testatoris, attamen testator non potuit præiudicare iuri Semiramidis, quæ habebat omnia bona viri hypothecata, nec Vlixes hæres d. Com. Georgij, nec per consequens Com. Alexander eius fi-
31 lius tenetur seruare factum defuncti cum † non agant hæreditario nomine, sed cessionario nomine sororum dictæ Semiramidis, *Bald. consil. 452. hereditati habenti in princ. lib. 5. allegans text. in l. an vitrico, ff. de diuers. tempor. præscript. & benè ad propositum Bart. in l. alius, col. 1. ad med. ff. de pact. Corn. consil. 92. in fin. & consil. 220. num. 5. lib. 4.*

32 Insuper legata soluta, sunt † detrahenda, *l. 2. col. fi. C. ad Trebell. l. irritum, C. ad leg. Falcid. Doct. in l. deducta, §. qui post. ff. ad Trebell. Paris. consil. 38. num. 24. lib. 2. Peregr. de fideicom. art. 35. num. 9.* & quamuis Testator mandauerit illa solui ex fructibus, tamen hoc est verum quoad legata, quæ non habent certam diem, non autem quoad ea, quæ habent certam diem, quia quoad ista non constat de voluntate Testatoris, &
33 † si ita voluisset, expressisset, prout fecit in alijs, *l. vnica. §. sin autem ad deficientis, C. de caduc. tollen.* & in simili dixit Rota *in causa Senogallien. prædij 18. Martij 1616. coram bon. me. Andrea.*

34 Sunt quoque detrahenda meliramenta, † quæ debent liquidari, cum de eis constet in genere, & ideo iuxta stylum Rotæ est præfigendus terminus ad liquidandum, de quo per *Put. decis. 461. lib. 2. in non. sæpius canonizata,* Prout est quoque † detrahenda funeris impensa, quæ cum sit certa, licet non constet de
35 quantitate est taxanda arbitrio Iudicis, *iuxta tradita per Cern. in cons. 221. num. 23. post med. vers. quod interesse, lib. 2. Rot. Ianuen. dec. 194. num. 3. col. 2. ad fin. vers. & dixit.*

Quantum attinet ad dotes filiarum Vlixis Com. Georgius iunior mandauit eas condecenter dotari, videndum est igitur an fuerint dotatæ ex bonis subiectis fideicommisso, an de bonis Com. Vlixis patris, de quo hodie non liquet.

Et ita concluſum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Dotis Veneris 15. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Subhastationis nullitas, quando euitari non possit.

Alienatio rerum mulieris facta absque debitis solemnitatibus, quando subsistat.

SVMMARIVM.

1 *Subhastationis nullitas non potest euitari, quæ processit ab excessu, tanquam à radice inficiente mandatum executiuum vltra summam debitam relaxatum.*

2 *Alienatio facta à muliere absque solemnitatibus requisitis est nulla.*

3 *Alienatio rerum mulieris facta ab eius procuratore absque debitis solemnitatibus tenet.*

Si quando constitutus fuerit d. procurator fuerunt adhibitæ solemnitates, cum expressa facultate alienãdi num. 3.

4 *Alienatio rerum mulieris facta sine debitis solemnitatibus tenet, si in eius ratificatione illæ solemnitates fuerint adhibitæ.*

5 *Dotalia iura, quando dicantur extincta.*

DECISIO. CCCLXI.

OBtinuit D. Sulpitia ab A. C. relaxari mandatum executiuum pro restitutione integræ suæ dotis, & cum deinde ipsa peteret mandatum de deliberando pignora capta in executione. Dubitaui An huiusmodi mandatum esset relaxandum, & Domini negatiuè responderunt.

Quamuis enim constet de quantitate dotis scutorũ quinque millium promissæ quondam Iacobo eius viro in quadraginta sex locis Montis Baronum; Attamen cùm ipsa per Procuratorem seruatis solemnitatibus constitutum, & ex integro pretio dictorum locorum montium bona stabilia emerit, vtique huiusmodi bona in locis prædictis Montis Baronum fuerunt subrogata. Et insuper per eandem Sulpitiam ex dicta dote scutorum quinque millium, summa scutorum mille Franciscæ eius filiæ, dum nuptui traderetur, numerata fuit.

1 Vndenon potest euitari † subhastationis nullitas, quæ processit ab excessu tamquam à radice inficiente mandatum executiuum pro integra dotis quantitate, & sic vltra debitum relaxatum. *Bart. in l. si non sortem §. si centum num. 6. ff. de Condict. indeb. Rot. dec. 630. num. 3. par. 2. in recent. & apud Greg. XV. S. M. dec. 198. num. primo, & dec. 319. num. 3. ac in Romana spolij 21. Februarij 1600. coram bo. me. Isolo.*

2 Non obstat quod dicta † alienatio facta fuerit absque solemnitatibus in Mulierum contractibus requisitis, quia non modo adhibitæ fuerunt solemnitates in
3 actu constitutionis procuratoris, † cui fuerat expressè concessa alienandi facultas, quod sufficit. *Gabr. de Reg. Iur. concluſ. 2. nu. 35. Lambertenq. de Contract. Mulier. glos. 20. num. 2. & 4.* & fuit dictum *in Romana Hereditati 26. Nouem. 1602. coram bon. mem.* Litta; sed etiam in actu receptionis bonorum stabilium in solutum pro residuo dotis, ac impositionis censuum super eisdem bonis subrogatis factæ, † Vnde sufficiens
4 dictæ alienationis ratificatio resultat. *Soccin. cons. 92. cum ibi cumulatis num. xi. lib. 3. Greg. XV. S. M. decis. 395. num. xi. vbi alia dec. allegantur.*

Minus obstat pactum appositum in instrumento dationis in solutum, quod in euentum litis, molestiæ, vel euictionis, liceret Sulpitiæ redire ad primæua iu-

ra, Vnde infertur eiliciuisse agere ad integræ dotis repetitionem ex eo, quod Catherina dicti quondam Iacobi filia actionem instituit pro consecutione dotis sibi in patris testamento legatæ, nam fuit responsum, quod huiusmodi pactum nihil operatur respectu quantitatis, quam Sulpitia prius à Viro suo accepit, & in emptionem stabilium erogauit, cum † iura dotalia remanserint extincta, iuxta *ex.in l.si in venditione.ff.comm.præd.Menoch.consil.341.num.18.& seqq. lib.4.Grego. XV.fel.rec.dec.85.num.22.& seq.*

Et ita vtraque parte Informante fuit resolutum &c.

R. P. D. MERLINO.

Romanâ Iurispatronatus. Veneris. 15. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Controuersia, quando adest inter plures præsentatos ad iuspatronatus, quis eorum præferatur. Appellatione familiæ an veniat effectiua, vel contentiua.

SVMMARIVM.

1 *Inter præsentatos plures, quoties est contentio, tunc præsentatus ab existente in possessione præsentandi præfertur.*
2 *Et si euincatur iuspatronatus non inde huiusmodi præsentatus remouetur, sed veris patronis in futurum præseruatur exercitium præsentandi.*
3 *Præsentandi quasi possessio ex vnico actu acquiritur.*
4 *Præsentatus ab existenti in quasi possessione præsentandi non præfertur, quando vel ex re iudicata, vel confessione, vel instrumento dotationis apparet de proprietate.*
5 *Proprietas absorbet possessionem.*
Veritas debet præferri opinioni, seu præsumptioni, num.5.
6 *Familiæ appellatione an veniat solummodo familia effectiua, scilicet descendentes, vel contentiua, hoc est etiam transuersales.*
7 *Concessio facta alicui familiæ, quando intelligatur facta familiæ tantum effectiuæ.*
8 *Familia testatoris quoties vocatur intelligitur, de eius familia effectiua.*
9 *Iuspatronatus in dubio censetur hereditarium, & non gentilitium.*
10 *Linea transuersalis antiquior, præfertur iunioris in præsentando.*
11 *In iurepatronatus qualitas senioris attenditur.*
12 *Obseruantia est optima interpres omnium dispositionum.*
13 *Iuspatronatus acquiritur familiæ contentiuæ, quando deficit effectiua.*
14 *Iuspatronatus in postremo descendente desinit esse gentilitium, & efficitur hereditarium.*
15 *Cap. consultationibus de iurepatr. quando non habeat locum.*
16 *Proprietas absorbet possessionem.*
17 *Institutus nimis propere ad iuspatronatus, cadit ab illo.*
18 *Consuetudo loci est seruanda.*
19 *Reo, & possessori sat est vincere per non ius actoris.*
20 *Reus victoriam meretur deficientibus probationibus actoris.*

DECISIO. CCCLXII.

ORta controuersia inter D. Angelum præsentatum à DD. Iacobatijs, & D. Dominicum præsentatum à DD. Millinis, & Palutijs, Ijsque cum reus esset, & possessor, dedi dubium An esset danda institutio D. Angelo, siue potius absolutoria D. Dominico, & Domini denegandam putarunt institutionem illi, huic autem concedendam esse absolutoriam.

1 Quoties enim contentio † est inter plures præsentatos, præfertur, qui præsentatus est ab existente in quasi possessione præsentandi, ficque euincatur Iuspatronatus, non inde tamen huiusmodi præsentatus re-
2 mouetur, sed veris Patronis † in futurum duntaxat reseruatur exercitium eorum præsentationis, *ca. consultationibus cap. ex litteris, vbi Doct. de Iurepatr. cap. querelam, de elect. cap. cum olim, & cap. olim Ecclesia Sutrina de cauf. poss. & propr. Rota coram Card. Seraph. dec. 875. num. 5. & dec. 884. num. 3. Card. Mantic. dec. 86. num. 1. & in recent. dec. 181. num. 1.* vbi etiam monet S. Concilium Tridentinum quo ad hoc nihil immutasse, *& dec. 274. num. 6. par. 2.*

Constat autem DD. Millinos, & Palutium, esse in quasi possessione præsentandi ad istas Cappellanias, cum iam præsentauerunt D. Io. Baptistam per cuius obitum hæc vltima contigit vacatio, & ex vnico actu
3 † inducitur quasi possessio ad effectum beneficij *dicti cap. consultationibus glos. in d. cap. cum Ecclesia Sutrina verb. in trium. & verb. breuitatem, & ibi Abb. num. 22. de cauf. poss. & prop. Garz. de benif. par. 5. c. 5. num. 59. Rota decisione 174. num. 1. & decisione 758. num. 4. par. 2. recent.*

Non obstat constare de proprietate euidenter, nempè hoc Iuspatronatus spectare ad DD. de Iacobatijs iuxta Bullam Alexandri VI. in qua Iuspatronatus reseruatur antiquioribus viris familiæ de Iacobatijs, qualem se profitentur DD. Prosper, & Dominicus de Iacobatijs, Dominos autem Millinos, & Palutium esse tantùmodo cognatos, cum per fœminarũ successionẽ prætendant ad se spectare hoc Iuspatronatus, & non præferri præsentatum ab existente in quasi pos-
4 sessione, quando † vel ex re iudicata, vel ex Confessione, vel ex Instrumento fundationis in continenti apparet de proprietate tradunt *Abb. in d. cap. consultationibus num. 9. Roch. de Iurepatr. verb. competens, q. 19. num. 45. &* luculenter dictum fuit *in Lucana Iurispatronatus 13. Iunij 1612. coram bon. mem. Pevia, quæ est dec. 274. num. 4. 5. & 6. par. 1. recent.* Proprietas enim
5 † absorbet possessionem, & veritas præferri debet opinioni, seu præsumptioni, quæ resultat ex dicta quasi possessione.

Quoniam respondebant Domini non ità euidenter constare de hac proprietate DD. de Iacobatijs, adeout remouendus sit præsentatus ab existente in quasi possessione. Dato enim (veritate illesa) DD. de Iacobatijs esse saltẽ contentiuè de eadẽ familia Christophori Iacobatij Patris b.me. Dominici olim Rotæ

Au-

Auditoris, ac postea Cardinalis, necnon Andreę Iacobatij Episcopi Nucerini, & eiusdem Alexandri VI. Vicarij, dictūq. Christophorū fuisse Fratrē Laurentij, à cuius stipite proueniūt DD. Prosper, & Dominicus (in quo erit tota difficultas, cum de proprietate principaliter agendum erit) nihilominus dubium est, an ad ipsos spectet hoc Iuspatronatus, cum fuerit reseruatum antiquioribus viris familiæ huiusmodi de Iacobatijs, licet enim sit controuersia inter Doctores; an † appellatione familiæ veniat solummodo familia effectiua, scilicèt descendentes, an autem contentiua, hoc est ètiam transuersales, & quod sub familiæ nomine intelligatur solum de effectiùa docuerunt *Bart. in l. peto §. fratre num. 1. de leg. 2. Paris. consil. 51. num. 5. & seqq. lib. 2. Surd. consil. 247. num. 12. Menoch. consil. 106. num. 226. & seqq. & consil. 233. num. 15. & consil. 633. num. 10. Peregr. latè consil. 57. num. 6. lib. 6. Fusar. de substit. quæst. 351. num. 3. & seqq.* Attamen quid quid sit vbi absolutè nominetur familia, quam multi Doctores etiam contentiuè accipiunt; in casu præsenti solum comprehendi descendentes, & sic intelligi de familia effectiuè suadere videtur pro-
7 nomen illud, *huiusmodi* † per quod deprehendimus Papam præcisè designasse ad oculum, & indicasse Colonellum Cardinalis, & Andreæ oratorum, atque intra eundem restrinxisse Iuspresentandi *ad l. huiusmodi. ff. de leg. 1. ca. nemo vbi glos. in verb. huiusmodi, & de elect. in 6. Paris. consil. 52. num. 32. lib. 3. Card. Seraph. decis. 606. num. 3. Rota decis. 373. num. 6. part. 2. recent.* Videturque verbum illud, *huiusmodi*, idem importare, ac si dixisset ipsius Christophori Patris Dominici Cardinalis, & Andreæ Episcopi, de quibus superius
8 meminerat Papa, quoties † autem vocatur familia ipsius Testatoris venire solum familiam effectiuè tradunt. *Ruin. consil. 153. num. 10. lib. 2. Paris. d. cons. 51. num. 5. vers. Item propter. libr. 2. Soccin. Iun. consil. 97. num. 62. lib. 2. Cephal. consil. 510. num. 13. Menoch. præs. 88. num. 2. lib. 4. & consil. 233. num. 21. & consil. 1177. num. 5. Peregr. cons. 31. num. 3. lib. 4. & cons. 149. num. 18. vers. 3. & lib. 5. & dec. 134. num. 5. & 24.*

Quibus etiam accedit, quod hoc Iuspatronatus licet ex dispositione Iacobi, Patris Paulinæ fundatum fuerit, attamen in eadem Bulla asseritur, & Iacobum educatum fuisse in domo Christophori, illiusque præsidio facultates adeptum, necnon Dominicum Card. & Andream Episc. propinquiores fuisse agnatos eiusdem Iacobi, & Paulinæ; Vnde quasi ex bonis eiusdem Christophori videtur fundatum Iuspatronatus. Et cum Iacobus Pater Paulinæ non determinauerit, quibus personis acquireretur dictum Ius præsentandi, eisdem Cardinali, & Andreæ tamquam proximioribus, & sic hæredibus ipsius Iacobi disponentis vi-
9 detur relictum; nam in dubio † Iuspatronatus, censetur inductum hæreditarium, non autem gentilitium. *clem. plures de Iurepatr. Calder. consil. 4. eod. titul. Couar. var. resol. lib. 2. cap. 18. num. 6. Card. Seraph. decis. 378. num. 1. & decis. 456. num. 1. Rota in recent. decis. 707. num. 8. part. 1.* Et Papa in Bulla motus est præcipuè meritis Dominici, & Andreæ, illius enim industria in munere Rotæ; Huius autem in officio Vicarij vtebatur, & ita congruum erat, vt familiæ effectiuæ Christophori Patris dd. Cardinalis, & Andreæ Episcopi faueret, adeò vt Iuspatronatus istius familiæ descendentes non egrederetur, & familia si hoc in loco cō-

tentiuè etiam acciperetur; absurdum posset consi-
10 derari, quod si antiquiores † extitissent in linea transuersali isti fuissent potiores, & præferendi alijs Iunioribus ex Colonello Cardinalis, & Episcopi, *ad text. in l. vnum ex familia §. si de falcidia versic. neque si cum forte, vbi glos. in verb. vni ff. de leg. 2.* & si semel etiam ad seniores de Colonello Christophori peruenisset Iuspatronatus, non tamen in descendentibus eorumdem seniorum perseueraset, sed ad seniores alterius
11 Colonelli, etiam transuersalis transiuisset, † cum attendatur qualitas illa senioris. *Calder. consil. 48. Lambert. de Iurep. lib. 1. par. 2. artic. 33. quæst. 2. in fin. Rota in Ianuen. Iurispatr. 25. Iunij 1607. coram Card. Lancellotto iuniore*, quòd sanè repugnaret, & intentioni Iacobi fundatoris, quem solum suis hæredibus, quales erant filij Christophori prouidere voluisse credendū est, & voluntati Papæ, qui Dominico Rotæ Auditori, & Andreæ Vicario, qui pro Sede Apostolica egregiā nauabant operam prospicerè declarauit.

Hancque voluntatem Papæ, quòd solùm familiam Christophori effectiuè admiserit ad Ius præsentandi benè suadet Obseruantia subsecuta, cum semper nedum seniores de cippo Christophori solum præsentauerunt, sed etiam hoc cippo sublato, cognati præsentare continuauerint, nempè Hortensia, Petrus, bome. Cardinalis Millinus bis vltra hanc postremam præsentationem, descendentes verò à Laurentio nun-
12 quam præsentarunt, quæ † quidem obseruantia est optima interpres omnium dispositionum *l. si de interpretat. ff. de leg. Rom. consil. 271. num. 4. Surd. consil. 140. num. 43. & consil. 362. num. 10.*

Anxiumque hoc votum conseruandi familiam effectiuam habuerunt posteri eiusdem Cardinalis Iacobatij, cum enim de suo Colonello solum superstes extaret Iacobus iunior, isque iam Ordini Ecclesiastico adscriptus esset, petijt dispensationem à Paulo III. & ibi dicitur, *ne nomen domus, seu familię suæ periret*; si enim prospexissent ad lineam transuersalem, non erat opus hac dispensatione, quia tunc temporis extabat Laurentius, vt in remissione obtenta à Clem. vij. & ex alijs iuribus in summario DD. de Millinis, & Palutij num. 13. Vndè benè ex omnibus assequi videmur familiam in casu præsenti accipien. esse effectiuè, non autem contentiuè, Et quatenus præmissa aliquam paterentur difficultatem, sat est D. Dominico rem esse dubiam, ac turbidam, itaut non dicatur incontinenti constare de proprietate, prout requiritur, ad effectum repellen. præsentatum a bexistenti in quasi possessione, de qua proprietate alias videndum erit particulariter pro interesse præsentantium.

13 Non obstat, quod cum † defecerit familia effectiua, nempè descendentes, apertum fuerit hoc Iuspatronatum cæteris de familia contentiua ad tradita per *Anchar. consilio 27. Ruin. consilio 110. numero 14. libro secundo Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. libro 6. titul. 15. numero 11.* Quoniam si admittimus Iuspatronatum esse restrictum ad descendentes Christophori, & sic intelligi de familia effectiuè, deficientibus descendentibus non indè faciendus erit transitus
14 ad tranſuersalès, quia in postremo † descendente Iuspatronatus desinit esse gentilitium, & indè efficitur hæreditarium iuxta celebre *consiliū Anchar. 81. numero secundo Paris. consilio 47. nume. 21. libro quarto Ferret. cons. 131. n. 10. lib. 1. vbi post Roch. de Curte di-*

cit, quod non repèrijt aliquem tenere contrarium, *Cassador. dec. 1. num. 3. de Iurepatr. Rota dec. 385. num. 1. & seqq. par. 1. diuers. & melius coram Card. Seraph. dec. 364. num. 3. & seqq.*

Minus obstat Institutionem Dominici, saltem validè, nondum sequutam esse, & ideo non applicari
15 †dispositionem *cap. consultationibus*, & præferri institutum à Proprietario ita *Abb. in d. c. consultationibus num. 9. Dec. cons. 127. num. 1. & cons. 149. num. 2.*
16 *Garz. de benif. par. 5. c. 5. num. 45.* quia proprietas† absorbet causam possessionis; Non esse autem validè ad huc institutum D. Dominicum, deducitur ex eo, quod ante institutionem non præcesserint edicta, & nimis
17 properè actum fuerit,† & sic ceciderit ab omni beneficio, etiam præsentationis iuxta *cap. auaritia de elect. in 6.*

Quoniam cessat obiectum, cum in Vrbe non seruetur hęc solemnitas edictorum, prout asseritur etiã à Reuerendissimo D. Vicegerente in Instrumento Institutionis Dominici, & Notarij fori Illustriss. Vicarij Vrbis idem deposuerunt, & aliundè etiam Domi-
18 nis id constabat; †qua stante consuetudine omissio edictorum non attenditur *Bellamer. dec. 619. Lambertin. de Iurepat. par. 2. lib. 2. q. 6. art. 14. per totum, & alij.*

Ex quibus vtraque parte informante per Dominos conclusum fuit D. Angelum non esse Instituendum, sed D. Dominicum esse absoluendum, cui, cum sit
19 †reus, & possessor, satis est vincere per non iustificationis, *l. qui accusare C. de edend. l. fin. C. de rei vend.* victoriamque
20 †meretur deficientibus probationibus eiusdem Actoris *l. actor. C. de probat. l. extat. ff. de iur. Fisc. c. inter dilectos, de fid. Instrum. c. fin. de iur. Iur.*

R. P. D. QVEIPO.

Florentina Oratorij Lunæ 18. Martij 1630.

ARGVMENTVM.

Filius natus ex muliere vxorata ex iuris præsumptione præsumitur filius mariti. Hæres, quando licitè possit impugnare factum defuncti.

SVMMARIVM.

1 *Vltimus de familia potest bona, & iura fideicommisso perpetuò subiecta extraneo hæredi relinquere.*
2 *Filiationis probatio, quando sit insufficiens.*
3 *Filius natus ex vxore etiam adultera, censetur mariti.*
4 *Et ista est præsumptio iuris tantum.*
5 *Infirmitas, vel senectus, vel absentia, aut alia similis impossibilitas accessus ad vxorem, faciunt cessare præsumptionem, quod filius sit mariti.*
6 *Hæres licet possit impugnare factum defuncti, tamen rectius agit si illius voluntati obtemperet.*
7 *Causæ plures, quando assignantur, sufficit vnam esse veram, vt ex illa dispositio subsistineatur.*
8 *Defuncti factum non potest hæres impugnare.*
9 *Hæres hęredis, licitur etiam hęres primi testatoris.*
10 *Defuncti factum potest impugnari in eo actu, cui ipse dumtaxat consensit, non autem ad eius obseruationem se obligauit.*
11 *Defuncti factum potest impugnari respectu iuris superuenientis post d. factum.*
12 *Hæres succedens iure proprio, & non hereditario, potest factum defuncti impugnare & num. 13.*

DECISIO CCCLXIII.

ANtonius Senior de Puccis anno 1464. In Ecclesia Sanctiss. Annuntiatæ Ciuitatis Florentiæ ex fundatione, & dotatione Iuspatronatus sibi, & suis descendentibus masculis per lineam masculinam acquisiuit in Capella, seù Oratorio Sancti Sebastiani inibiexistenti, ex quo Antonio vltimus descendens, & dicti Iurispatronatus possessor extitit Robertus Iunior Marius D. Octauiæ Capponiç, quam etiam in hoc Iurepatronatus legatariam reliquit eo quod ex dicto Antonio fundatore nullus masculus per lineam masculinam descendens supereslet; Atque ita esset locus regulæ *tex. in l. insolidum* 88. §. *prędium, l. cum pater*, §. *libertis, ff. de leg. 2. vbi glos. Bart. & Doct.* tradunt
1 †vltimum de familia posse bona, & iura fideicommisso perpetuo subiecta extraneo hæredi relinquere, vt tradit etiam *Molin. de primog. lib. 1. cap. 4. num. 23. Peregr. de fideicom. art. 52. num. 2. Rota decis. 203. num. 1. par. 2. recent.* & in terminis Iurispatronus post *Ancar. consil. 81. num. 2.* pluriès tenuit *Rota, vt per Cassad. decis. 1. num. 3. de Iurepatron. Seraph. decis. 364. num. 2. in fin. cum seqq. & num. 13. & decis. 378. num. 1. & seqq. Rota decis. 375. num. 4. & num. 14. par. 1. diuers. & apud Vivian. de Iurepatr. dec. 12. sub num. 1. & 13. sub num. 4. & dec. 41. sub num. 18.*

Sed cum Laurentius de Puccis à prędicto Antonio descenderet, nec de hoc sit inter partes controuersia, & is reliquerit Horatium, quem vti filium ex muliere coniugata susceptam multis modis agnouit, nempe, instituendo eum in summa scutorum 400. annuorum & legitimando vti filium, & insuper educauit, tractauit, & nominauit vti talem, & dispensationem super Clericatu obtinuit, ac alios actus similes fecit, de quibus in Summario Dominorum de Puccis; Et cum dictus Horatius post mortem Roberti Iunioris relictis hæredibus Dominis de Puccis decessisset, qui vti hæredes dicti Horatij Iuspatronatus in dicto Oratorio Sancti Sebastiani ad se pertinere contendere cœperunt, & mota lite, causaque mihi commissa, proposui dubium super pertinentia dicti Iurispatronatus, & Domini responderunt ad Dominam Octauiam Capponiam pertinere.

Nam difficultas præcipua circa filiationem prędicti Horatij vertebatur, & cum in confesso apud partes sit ex muliere †vxorata natum fuisse probatio filiationis ex Laurentio insufficiens apparuit propter
2 iuris præsumptionē deductam ex textu in *l. miles* §. *defuncto, ff. ad l. Iul. de adult.* ex qua communiter de-
3 ducitur ex †Vxore etiam adultera natum filium mariti censeri, quamuis vterque id negauerit, vt docent, *Bald. & Abb. in cap. per tuas de probation. Boer. decisione 299. Hypolit. in l. 1. §. ad quæstionem num. 34. ff. de quæstion. Alciat. de præsumpt. regul. 3. præsumpt. 37. Castr. consil. 434. num. 1. Covar. de Sponsal. 2. part. cap. 8. §. 3.*

num.

*num.*8. *Mascard. de probat. conclus.* 788. *ex num.* 1. *lib.* 2.
4 *Menoch. de arbitr. quæst.* 89. *ex num.* 20. quamuis † enim prædicta præsumptio Iuris tantum sit, vt tenent Emanuel *Cort. in* §. *& quid si tantum* 4. *part. num.* 45. *Paris. consil.* 19. *ex num.* 98. *Couar. vbi supra. Menoch. in dicta quæst.* 89. *num.* 104. *Acchil. decis.* 1. *num.* 4. *sub tit.* qui filij sint legitimi, tamen eas dumtaxat probationes in contrarium admitti, ex quibus probetur ex
5 marito susceptum † non fuisse vel propter infirmitatem, vel senectutem, vel absentiam, aut aliam similem impossibilitatem accessus ad Vxorem, vt refertur in *l. cum dissimus, ff. de his quæ sunt sui, vel alien. Iur.* & post DD. supra relatos firmauit *Rota apud Acchil. d. decis.* 1. *num.* 3. *qui fil. sint legitim. & apud Reuerendiss. Dominum meum Decanum d. decis.* 7. *num.* 2. *& in Romana de Bonellis* 29. *Nouembris* 1613. *&* 28. *Nouembris* 1614. *coram bon. mem. Ubaldo*; Ideò communis reputatio, ac recognitiones Laurentij supradictę cum illæ impossibilitatem mariti, aut accessus ad Vxorem, non tangant ad huiusmodi filiationis probationem non sufficere visum fuit DD.

Et quamuis Laurentius Horatio in singulos annos scuta 400. vti filio naturali legitimato legauerit, & Robertus Laurentij hæres voluntatem eius agnoscens persoluerit non exinde sequitur agnouisse Horatium esse filium Laurentij; tum quia licet potuisset
6 legatum ex defectu filiationis impugnare, † rectius fecisse voluntati defuncti obtemperando, dicendum est secundùm *tex. in l. mulier* 22. *in princ. ff. ad Trebell. l. patrem* 19. ibi *plenam fidem, ac debitam pietatem sequutus, ff. quæ in fraud. credit. l.* 1. *C. de fideicom.* tum quia etiam sublata causa filiationis potuit legatum ex alijs substineri, quæ fuerunt à Testatore expressæ, nempè vt libentiùs posset Horatius diuino obsequio inseruire, & pro anima Testatoris præces effundere,
7 & quando † plures causę assignantur, sufficit vnam esse veram, vt ex illa dispositio sustineatur iuxta *text. in* §. *affinitatis Instit. de nupt. l. si non lex Elia sentit ff. de hæredib. Instit. Iaf. in auth. non licet num.* 11. *C. de liber. præter Valasc. consultat.* 60. *num.* 6. *Tiraquel. in reg. cessante causa limit.* 22. *Lud. Gomez. dec.* 91.

8 Neque obstat non licere † defuncti factum impugnare ex *l. cum à Matre C. de rei vendic. l. Vindicantem, ff. de euict.* & quod hæc règula æque militet in hærede
9 hęredis, † cùm etiam primi Testatoris hæres esse dicatur ex *l. fin. C. de hæred. Instit.* Nam respondetur primo prædictam regulam non procedere in eo actu,
10 † cui defunctus dumtaxat consensit, non autem ad eius obseruationèm se obligauit, vt docet *Fulgos. cons.* 67. *& in l. quoties ab omnibus C. de fideicom. vbi Iaf. nu.* 2. notat esse dictum quotidianum & digito ligandum *Tiraq. de retract. consang.* §. 1. *glos.* 9. *num.* 94. *in fi.* quos sequitur *Surd. cons.* 15. *num.* 30. & hęc doctrina æque verificatùr in Laurentio Testatore, & Roberto eius hærede.

11 Secundo Respondetur prædictæ regulę locum † nõ esse respectu iuris superuenientis post factum defuncti secundum textum in *l.* 3. *& in l Iutius ff. de euict. l.* 1. *C. de pericul. & commod. rei vend.* vbi notant, *Bart. Bald. Castr. & Salicet. Surd. d. cons.* 15. *n.* 27. *Ant. Gomez.* 2. *ampl. c.* 2. *n.* 40. *in fi. Solis de cessib.* 2. *p. li.* 2. *c.* 2. *n.* 15. *Rodriq. de ann. reddit. li.* 2. *q.* 9. *n.* 19. Ius autem disponendi de hoc Iurepatronatus ad fauorem extraneorum nõ cępit competere, nisi à tempore mortis Roberti, quia tunc dumtaxat cœpit esse certum non superesse masculum descendentem per lineam masculinam ab Antonio de Puccis fundatore, & prædicta causa eo tempore dumtaxat extitit. Quapropter Domina Octauia Capponia eo iure vtens, factum defuncti antecèdens impugnare non prohibetur.

12 Tertio Respondentùr, quod cum Robertus † in hoc Iurepatronatus iure proprio, & non hæreditario à Laurentio successerit iuxta *reg. tex. in l. vnum ex familia ff. de leg.* 2. *Molin. de primog. li.* 1. *c.* 8. *n.* 20. *&* 21. *& li.* 2. *c.* 4. *n.* 12. respectu huius Iuris patronatus factum
13 defuncti † potuit impugnare secundum, *tex. in l. Iutius* 38. *ff. sol. matr.* & ibi *Bart. in fi. n.* 7. *Barbos. nu.* 24. *Phanucc. de inuent.* 7. *p. ex n.* 196. *Alciat. in l. filius familias* §. *diui in fi. de leg.* 1. *Crot. in l. si is, quin.* 11. *ff. de vsucap. Natt. cons.* 470. *n.* 13. *li.* 2. *Tiraq. li.* 1. *de retract.* §. 1. *glos.* 9. *nu.* 53. & conducit *tex. pro eorum sententia in l. Seia* 73. *ff. de euict. l. vlt. C. eod. tit. Granat. decis.* 913. *ex num.* 8. *cum seqq.*

Et ita resolutum vtraquè parte Informante, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Ferrarien. de Tassonis Luna 18. *Martij* 1630.

ARGVMENTVM.

Agitur de materia, quod statutum circa forenses nihil potest determinare, cum cesset subiectio personarum & potestas statuentium in non subditos.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum, Quorum bonorum datur contra possidentem pro hærede.*
2 *Statutum nihil potest determinare cessante subiectione personarum, & potestate statuentium in non subditos.*
3 *Domicilium per habitationem in aliqua Ciuitate, quando non contrahatur.*
4 *Causa habitandi est diuersa ab animo contrahendi domicilium.*
5 *Signa conseruationis domicilij, & non desertionis, quæ sint.*
6 *Domicilia plura ad inuicem se compatiuntur, & ea haberi possunt in pluribus locis.*
7 *Domicilium originis non amittitur etiam si quis abesset per* 100. *annos.*
8 *Filius sequitur originem patris, quoad Ciuilitatem.*
9 *Subiectio tam personarum, quam rerum quando concurrit, tunc non deficit voluntas in Statuente conseruandi proprias agnationes & num.* 10.
11 *Statuentes extra territorium nihil possunt determinare*
12 *Bar. distinctio in l. cunctos populos n.* 32. *C. de summ. Trin. & fid. Cathol. communiter reijcitur.*
13 *Decis. in causa Recanaten. successionis coram Buratt. declaratur & aliæ decis. ibi adductæ num.* 14.
15 *Decis. in causa Cesenaten. Pradij coram Chisterio declarantur.*
16 *Statuentes nihil possunt disponere circa forenses, siue bona sint sita in territorio, siue extra.*
17 *Statutum exclusiuum faminarum vt habeat locum requiritur subiectio tam ratione personarum, quam bonorum.*

19 *Statut. Ferrarien. rub. 139. lib. 3. declaratur.*

20 *Statuere in non subditos, & iurisdictionem extra territorium exercere non licet.*

21 *Statutorum mutua dispositio in quibus rebus verè adscribatur.*

22 *Immissio non retardatur nisi per exceptionẽ dominij in ea rimenti probatam.*

DECISIO. CCCLXIV.

DOmini censuerunt Comiti Iulio Cæsari dandam esse immissionem in possessione bonorum, & hæreditatis Marchioni Herculis Taisoni Ferrariæ existentium.

Quia Agnatus est, & intra quartum gradum cum dicto Marchione, quod non controuertitur, cui propterea statutum Ferrarien. de successionibus ab intestato *rubr. 139. li. 3.* defert Successionem exclusis Fœminis filiabus ab intestato decentis, ibi, si autem Is decedat nullis relictis filijs, vel descendentibus, vel ascendentibus masculis èx linea masculina, neq; Fratrè, aut filijs masculis fratris, tunc Agnati masculi ex linea masculina proximiores secundum gradus prærogationam vsq. ad quartum gradum inclusiuè præferantur filiabus, & omnibus alijs fœminis cuiuscunq. lineæ, & gradus ex iure autem delato per statutũ loci in bonis, & hæreditate abintestato decedentis non
1 denegatur immissio ex interdicto † quorum bonorũ, cum illud detur Contra possidentem pro hærede *l. pro hærede, ff. de petit. hæred.*, & competit vocato ex statuto vt præcisè fuit resolutum in *Rauennaten. hæreditatis* 14. *Aprilis* 1606. *coram Illustrissimo Cardinale Pamphilio, & in alia Rauennaten. bonorum* 22. *Aprilis* 1616. *coram bo. mem. Vbaldo.*

Non obstat; quod DD. sorores Claudia, & Beatrix Filię Marchionis Herculis, de cuius successione agitur sint forenses contra quas statutum Ferrarien. ni-
2 hil potest determinare † cessante subiectione personarum & potestate statuentium in nõ subditos, vt in terminis statuti Ferrarien. dicebatur respondisse *Calder. cons. 34. de testam.* cui se subscripsit Franciscus de Ramponibus *Barbat. cons. 76. li. 3. per tot. Anchar. cons. 169. num. 2. Alex. cons. 44. lib. 5.* referens de verbo ad verbum *cons. Cald. & Barbat.*

Quia de hoc præsupposito, quod sint forenses du-
3 bitarunt Domini, nam Marchio Hercules earum † Pater per habitationem Mutinæ tentam per multos annos, vel non Contraxit domicilium cum sequeretur Curiam sui Principis etiamsi per 30. annos habitasset *Paris. cons. 53. n. 91. li. 3.* quia causa habitandi diuersa
4 est ab animo domiciliũ † contrahendi, vt latè fuit ponderatũ in *Romana beneficiatus S. Petri* 30. *Martij* 1626 *coram me*, vel eo contracto non propterèa domiciliũ originis Ferrariæ præsumitur mutatum, sed retentũ dum Marchio, & domum in Ciuitate Ferrariæ, & bo-
5 na in ditione Ferrarien. semper † retinuerit, quæ sunt signa conseruationis domicilij, non autem desertionis *Surd. cons. 243. nu. 32. & 346. nu. 12. Menoch. cons. 329. nu. 37. Ceph. cons. 451. nu. 129. & 125. lib. 4.* &
6 cum domicilia plura † ad inuicem Compatiantur, licetque ea habere in pluribus locis *l. assumptio §. viris prudentibus ff. ad municipal. cum alijs alleg. per Menoch. cons. 329. nu. 36.* in hoc sufficit domicilium originis ad
7 excluden. qualitatem forensitatis, † & includen. & conseruan. subiectionem etiamsi per mille annos ab fuisset Marchio Pater *Bar. in l. quæsitum ff. de leg. 3. Rol. de lucr. dot. q. 22. n. 6. Surd. cons. 553. nu. 20. in fi.* a quo domicilio, & subiectione non possunt DD. sorores se subtrahere, tanquam natæ Mutinæ, & sic extra ditio-
8 nem Ferrarien. quia sequũtur † originem Patris quoad Ciuilitatem *Bar. in l. assumptio §. filius in princ. & in l. fi. § Item rescripsit n. 4. ff. ad municip. Bal. cons. 334. nu. 1. lib. 4. Rot. dec. 279. nu. 17. & 18. & 455. nu. 12. coram Papa Gregorio XV.*

Sed præterea si hęc forensitas esset attenden. attamen ex quo tã bona, quam Agnatus excludens fœminas vsq; ad quartum gradũ sunt in ditione Ferrarien.
9 & sic vtraq. subiectio tam † personarum, quam bonorum concurrit, tunc quia in statuente non deficit volũtas conseruandi proprias agnationes, neq; potestas disponẽdi, quoad bona sibi subiecta locus erit dispositioni excludèn. fœminas, siue subditàs, siue forenses *Bar. in l. cunctos populos n. 32. C. de sum. Trinit. & fid. Cathol.* cuius doctrinam in hac partè distincta sequuti sunt *Bal. in d. l. cunctos Populos n. 91. Anch. in c. Canonũ statuta n. 214. & 215. de const. Felin. in c. postulasti n. 4. de for. compet. Brun. in trac. de statut. ar. 8. n. 130. Gaspar. Anton. Thes. q. for. li. 2. q. 4. nu. 19. 20. & 21. li. 1. Beret. cons. 123. nu. 1. Rot. dec. 295. & 304. p. 1. diu.* vbi tota hæc materia per distinctionẽ casuum fuit ordinata, & postmodum Rota sen per sequnta est, vt in causa Ciuitatis Castelli bonorum, quæ est, 255. *coram S. mo. Papa Gregorio XV. Collen. hæreditatis x. Iunij* 1616. *coram bo. me. Buratto, Narnien. successionis* 22. *Martij* 1628. *coram D. meo Merlino*, quam allegare sufficeret, post quã tota materia hęc diligentissimè fuit discussa, & in hoc primo capite distinctio *Bart.* Com probata referendo Rotæ decisiones, quæ in illam vsque diem in his terminis emanauerint, quæ omnes, cum sint fundatæ in ratione ineuitabili respectu bonorum subiectorũ statuto, & aguatorum Ciuium Ferrarien. in quibus firmatur, & potestas, & voluntas disponentis satis patet *Calder. & seu Franc. de Ramponibus Anchar. Alex. Barbat.* minus recte sensisse existimantes statuentes
11 † extra territorium nihil posse determinare, quando, vt in præsenti statutum respicit personas illas excludendo à successione, sequendo *Bar.* doctrinam in eadẽ *l. cunctos populos n. 32.* in distinctione, seu declaratione
12 positam; quia sicuti *Bar.* † in illa distinctione communiter reicitur *Put. dec. 341. lib. 1.* & Rota nunquam illam admisit in decisionibus supradictis 304. 155. *Collen. & Narnien.* ita, & sublato principali fundamento contrariam asserentium de illorum auctoritate absq.
13 ratione non est curandum, & † quamuis *decisio Reccanaten. successionis* 26. *Iunij* 1617. *Coram bo. me. Buratto* videatur admittere, quod statutum Castri ficardi non excludat sorores Forenses de ciuitate Reccanaten. propter existentiam Patrui de Castro ficardi, attam ẽ id contigit; quia bona, ad quæ petebatur immissio nõ probabantur in Territorio Ficardi, & sic deficiebat
14 † altera subiectio secundum terminos decisionum *ciuitatis Castelli, & Collen. hereditatis* in eadem decisione allegatarum, nec erat principale fundamentũ resolutionis forensitas, vel Ciuilitas sororũ, sed possessio propter quam petebant manutentionem, & quia vocata erant ex testamento per quod cessabat dispositio statuti prouidentis in Casum intestati. Similiter
15 neq; cõtradicũt † *dec. Cesenaten. Prędi* 25 *Martij* 2625.

coram

coram me, & 15. Ianuarij prætoriti *coram D.nostro Ghisterio*, in quibus dicitur, quod, siue bona sint in Territorio, siue extra territorium statuentes nihil possunt
16 determinare contra forenses quia semper sunt † intelligenda, & declarandæ deficiente altera subiectione, nempè personarum excludentium dum allegant *decisionem Ciuitatis Castelli Callen. hæreditatis, & Narnien. successionis*, & in casu illarum decisionum Prædiū controuersum erat extra territorium statuentiū.

Quod si replicetur nedum DD. sorores esse Forenses, sed etiam Marchionem Herculem eorum Patrem esse Forensem, nempe Mutinens. de cuius successione pariter statutum Ferrariæ defectu potestatis nihil potest disponere etiam hoc supposito quod tamen non probatur ex eisdem rationibus obiectum euitatur, quia statutum Ferrariæ non se extendit ad bona Mutinensia sed ad ea, quæ sint sui Territorij, & in quib. habet potestatem diiponendi pro conseruatione familiarum suæ ditionis; quare dum agnati excludentes, sunt Ferrarienses, & bona sunt in eodem Territorio, concurrit vtraque subiectio tam personarum, quam
17 bonorum, quæ † potens est tollere omne impedimentum voluntati, & potentię statuentium, *vt inder. 255. num. 3. coram Papa GREGORIO XV.* & hanc partem sequutam fuisse senatum *Pedem. refert Gasp. Ant. Thesaur. cod. quæst. 4. num. 21.*

Nec prædicta videntur posse euitari ex mutua statutorum Mutinæ, & Ferrariæ dispositione, quod idē Ius reddatur Forensibus in Ciuitate statuentiū, quod redditum proprijs Ciuibus in alijs Ciuitatibus inferendo quod sicuti Filia Fœminæ Ferrarienses agentes Mutinæ admitterentur ad bona Patris, exclusis agnatis, vt habetur in statuto *Mutina 81. lib. 2.* ita etiam
18 † debent Filiæ Mutinenses admitti ad bona paterna Ferrarię, exclusis agnatis *Luderch. de consimili statuto consil. 104. nu. 9. & 10. Rim. Iun. cons. 501 num. 27. cum alijs allegatis.*

19 Quia cū hoc in statuto Ferrarien. † *rubr. 139. lib. 3.* expresse prohibeatur excludendo Fœminas propter agnatos intra quartum gradum, argumentum quidē poterit de sumi negatiuè, nempe sicuti Fœminæ Mutinenses non admittuntur ad successionem bonorū paternorum in Territorio Ferrarien. existentium propter agnatos, ita nec Fœminæ Ferrarien. erunt admittendæ ad successionem bonorum Mutinæ existentium affirmatiue autem idem argumentum desumi non po
20 terit, quia hoc esset statuere † in non subditos, & iurisdictionem extra Territorium extendere, quod non licet, vt iam dictum fuit; possunt quidem statuentes Mutinenses dare successionem Fœminæ Forensi in bonis intra illorum Territorium existentibus, sed nō ex eo inferre, quod statuentes Ferrarien. ad idem teneātur, propterea cum statutum *Ferrarien. rub. 6. libro 2.* determinet casus in quibus Forenses possint vti statutis Ferrariæ, & de successione ab intestato non loquatur, sed tantum de præparatorijs; ordinatorijs, &
21 decisorijs iudiciorum, quibus hæc † statutorum mutua dispositio verè ad scribitur *Castr. in l. 1. in fin. ff. quod quisque Iur. & cons. 156. in fine Alexan. consil. 111. num. 1. vol. 2. Soccin. sen. cons. 288. num. 3. vol. 2.* Merito cessante hac mutua particulari dispositione, cessare debet omnis argumentatio, ex communicatione desumpta.

Posita autem Fœminarum exclusione cætera visa fuerunt non obstare petitæ immissioni.

Nam & si dubitari possit An statuta comprehendant bona Feudalia, aut emphiteotica, qualia prætenduntur illa quæ controuertuntur, *c. quæ in Ecclesiarum* vbi *Decius Card. Bero. & alijs de constit.* & hoc, defectu potestatis eorumdem statuentium,

Attamen quia de inuestituris, aut concessionibus adhuc non constat, prout nec etiam constat quæ sint detrahenda de hæreditate dicti Marchionis ad fauorem DD. sororum non erit impedienda immissio,
22 † quæ retardari non potest, nisi, Per exceptionem dominii incontinenti probandā *l. fin. C. quæ bon. vbi Bart. Bald. Salicet. & Ofasc.* latissimè comprobans, *decis. 26. num. 1.* Et ita &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Computorum. Mercurij 10. Aprilis. 1630.

ARGVMENTVM.

Executor testamentarius, quando nequit secundum impositam formam mandata in testamento exequi, qualiter se gerere debet. Et an ad eum spectet supplere, declarare, & interpretari mentem Testatoris. Item doctè declaratur quibus casibus legari non possit Fratribus Minoribus Ordinis S. Francisci, & quibus è contra.

SVMMARIVM.

1 *Testamentarij executoris munus, quale sit.*
2 *Ad executorem testamentarium spectat supplere, declarare, atque interpretari mentem testatoris, & voluntatem discutere, & ipsius declaratio est omnino attendenda.*
3 *Executoris testamentarij declaratio circa voluntatem testatoris, est præcipuè attendenda, quando apparet testatorem fecutum fuisse eius fidem.*
4 *Beneplacitum, iudicium &c. relictum alicui circa aliquam rem, qualiter intelligatur.*
5 *Verbum, videtur, licet importet arbitrium boni viri, & excludat temeritatem agentis, nullam tamen imponit probationis necessitatem personæ, in quam directum est.*
Nec gravat eam ad iustificandum id, quod fecit, numero 5.
6 *Executoris testamentarij declarationi circa mentem Testatoris est Standum, ac si esset a testatore facta.*
7 *Fratres de obseruantia ordinis S. Francisci videntur incapaces omnis successionis, & legatorum, & numero 12.*
8 *Clem. exijt, & clem. exiui. de verb. signif. in fine declarantur, & nu. 24.*
9 *Fratres Minores Ordinis S. Francisci, tam de familia, quam Reformati, sunt capaces Legatorum, quę vnica solutione, seu præstatione adimplentur. & numero 31.*
10 *Legata relicta fratribus Minoribus Ordinis S. Frācisci, tenent, si modo licito, & iuxta eorum Constitutiones. fiant.*
11 *Legata relicta fratribus Minoribus Ordinis S. Francisci valent, si quantitas legatorum non sit ingens, & immo-*

immoderata, quæ sapit thesaurizationem, & inde violetur votiua paupertas.

13 *Fratribus minoribus Ordinis S. Francisci, si legatum fiat, ex quo non excluditur eorum mendicitas, tenet.*

14 *Legata fratribus Minoribus S. Francisci relicta valent, si sint quædam eleemosinæ, quæ nullum tribuũt dominium, proprietatem, aut possessionem.*

Et ista legata non repugnent eorum statui, nec tollunt quin Fratres, Diuinæ nitantur prouidentiæ. nu. 14.

Legatum est quædam donatio. nu. 14.

15 *Fratres Minores Ordinis S. Francisci non sunt capaces annuorum reddituum perpetuorum, etiam si illa relinquãtur adiecto perpetuo onere celebrationis Missarum. vide contrarium. nu. 20.*

16 *Paupertati Minorum Ordinis S. Francisci nihil tam repugnat, quam redditus annui, qui sunt certi, & determinati.*

17 *Per quorum possessionem in perpetuum prouideretur dd. Fratrum necessitati, & penitus excluderetur paupertas, vel in ea certè mentirentur, quod absonum esset.*

18 *Fratres Minores Ordinis S. Francisci si reciperent annua legata, etiam promissis, & Anniuersarijs celebrandis tractu temporis non solum mendicitatem desererent, sed apertè diteſcerent.*

19 *Legata relicta fratribus Minoribus à modo capiunt substantiam.*

21 *Sylvest. in summa in verb. legatum, il 2. sub num. 4. refutatur.*

22 *Fratres Minores sunt incapaces non solum annui redditus non perpetui, sed etiam ad tempus.*

23 *Feder. de sen. Opinio in consil. 12. temperatur.*

25 *Fratres Minores sunt incapaces cuiuscumque annui redditus, etiam exigui.*

26 *Fratres Minores abstinere se debent à quibuscumque annui redditibus.*

27 *Legatum factum annui redditus Fratribus Minoribus, seu potius eius Ecclesiæ, & Sacristiæ substinetur, & numero 29.*

28 *Mendacitas Fratrum Minorum in eo, versatur, vt quotidie ex pietate Christi fidelium alimenta mendicent.*

Alimentorum nomine veniunt solum corpori necessaria, vt potus, habitatio, vestes, nu. 28.

Ex legato relicto Ecclesiæ, seu Sacristiæ Fratrum Minorum non infringitur, nec tollitur eorum mendicitas. num. 28.

30 *Ecclesia aliud est, & aliud Monasterium.*

31 *Sacrificiorum oblatio pro Defunctorum animis, commendabilis est.*

33 *Legata relicta fratribus Minoribus pro cultu Diuino, tenent.*

34 *Legatum est irritum, & inane, si in hæreditate non reperiantur ea, quæ à Testatore destinata sunt prosolutione legati. vide nu. 35. 37. & nu. 40.*

36 *Legatum non deficit, quando adest eius substantia, licet demonstratio & designatio adiecta solutioni legati sit falsa.*

38 *Legati solutio, si sit adiecta causa taxationis, & limitationis, si pecuniæ illæ non reperiantur, corruit legatum.*

39 *Testatoris voluntas etiam tacita, & coniecturis elicita prædominatur verbis, & est attendenda.*

41 *Missarum sacrificia omnino celebrari debent in Ecclesia, vbi testator sepultus est, si id præcisè disposuerit.*

42 *Pecunias habens destinatas emptioni alicuius rei, fit re hac destinatione emptio habetur pro perfecta.*

43 *Executor testamentarius in dubio arbitrari debet fauore piæ causæ, & animæ defuncti.*

44 *Testatoris voluntas, tamquam lex est seruanda.*

45 *Fratribus Minoribus de obseruantia non sunt prohibita legata, relicta pro emendis libris, & pro studio, etiamsi legentur annui redditus.*

46 *Testator si disposuerit, quod aliquis præesset super aliquo negotio, executor testamentarius tenetur ab illo cautionem, si testator id non requisierit.*

47 *Fratres Minores de obseruantia Ordinis S. Francisci sunt incapaces cuiuscumque iuris, & obligationis ciuilis.*

48 *Fideiussoris locupletissimi loco, est integritas insignis alicuius apud aliquos.*

49 *Operi publico inscribi nomen eius, cuius pecunijs id factum est, licet.*

50 *Munificentia eius, qui legauit municipio est inscriptione notanda.*

51 *Inscriptiones, dummodo nihil contineant, quod à veritate sit alienum, permissę sunt.*

52 *Voluntatis diuisio fieri non debet.*

DECISIO CCCLXV.

DOminus Petrus Ioannes Albertus à Petro Elia in testamento Executor supremæ eius voluntatis decretus, postquam demandatam executionem ex voto Testatoris impleuisse se arbitratus est, ad reddendam rationem testamentariæ administrationis paratum se exhibuit; super qua rationum editione subortæ controuersia inter Syndicum Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Monteferrato hæredis institutæ, & D. Albertũ Executorem, causa fuit coram Auditore Cameræ introducta, cui placuit me proponente Rotam consulere, An constet de legitima computorum redditione, quo ad tres partitas.

Primò quo ad scuta ducenta soluta Oeconomo sancti Petri ad Montem Aureum.

Secundò quo ad scuta centum nonaginta septem soluta pro impressione libri Fratris Angeli del Paz.

Tertiò quo ad expensas inscriptionis in Elogium Testatoris factæ.

Et hodie quo ad omnes affirmatiuè resolutũ fuit.

Quod enim attinet ad primam, nempe, ad solutionem scutorum ducentorum factam Oeconomo sancti Petri ad Montem Aureum, in dubium non videtur posse reuocari, quin dicta scuta rectè fuerint soluta, quoniam Petrus Elias Testator disertis verbis mandauit, vt pro cultu diuino in honorem Venerabilis Fratris Angeli del Paz, ad eiusdem sepulchrum situm in Ecclesia sancti Petri ad Montem Aureum perpetuo accensa lampas arderet, ad quem effectum legauit vnũ ex locis Montium in sua hæreditate reperiendum, & consignandum Oeconomo dictæ Ecclesiæ, & aliũ ex dictis locis Montium legauit eidem Ecclesiæ, ad hoc vt tot missarum sacrificia in propitiationem, & suffragium animæ ipsius, & pro requie Benefactorum Deo offerrentur. Vnde D. Albertus ad exequendam voluntatem Testatoris assumptus, rectè, & iustè soluit scuta ducenta, cum loca Montium in hæreditate nulla ex-

ta-

tarent, & sic quo ad fieri potuit iussa Testatoris impleuit, & vt cõseruaretur suprema eius voluntas omni meliori modo curauit. Hoc enim est munus † Testa-
1 mentarij executoris, qui, dum nequit secundum impositam formam mandata in testamento exequi, debet secundum id, quod scit, vel præsumit, & speculatur voluisse Testatorem, & secundum Legum, & Canonum sanctiones eiusdem Testatoris licitam voluntatem ad effectum perducere *ad l. nulli. C. de Epis. & cleric. c. Ioannes. c. tua nobis. cap. nos quidem de testam.* & tradit *Io. de Canib. in tract. de execut. vltim. volunt. p. 2. §. 1. num. 21. & seqq. Gregor. Tholosan. Syntagm. iur. par. 3. lib. 42. num. 9. Spin. de testam. glos. 28. num. 2. 18.*
2 *& 29.* Et ad ipsum Executorem † spectat supplere, declarare, atque interpretari mentem testatoris, & voluntatem exequere, & ipsius declaratio est omnino attendenda. *Bald. consil. 259. lib. 4. & consil. 468. nu. 3. vers. super quo etiam executore lib. 1. Ancaran. cons. 329. num. 2. in fin. & 3. Simon. de Pret. de interpret. vltim. volunt. lib. 1. solut. 7. per tot. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 11. nu. 20.* Præsertim vero quando appa-
3 ret quod testator † expresse fidem executoris secutus est, vt in casu præsenti, vbi testator iussit post solutionem æris alieni, & Legatorum, residuum hæreditatis ab Ecclesia Beatæ Mariæ de Monteferrato hærede scripta distribui in pia opera bene Executoribus visũ, & in specie declarauit, *quod omnia fierent cum consensu & voluntate Alberti, quia ipse solus sciebat eius mẽtem, & intentionẽ:* ex quibus verbis desumi potest amplissima auctoritas Alberto concessa, itaut ex arbitrio, & voto ipsius fuerit omnino adimplenda voluntas defuncti, † dummodo rationabiliter impleretur:
4 hoc enim important beneplacitum, iudicium, & voluntas Alberti à testatore exigita *ad trad. per Bartol. in extrauag. ad reprimendum in verbo videbitur. numer. 4. Corn. cons. 92. num. 11. & seqq. lib. 2. Menoch. de arbitr. iud. lib. 1. quæst. 7. num. 1. & quæst. 8. num. 10.* & bene in his terminis *Capr. de executor. vltim. volunt. membr. 6. num. 145. & 146. Borgnin. decis. 40. nu. 12. & 13. par. 5.* Immo ipsi latet est dicere soluisse dicta scuta ducenta,
5 quia ita bene sibi visum fuit, verbum † enim *videtur*, licet importet arbitrium boni viri, & excludat temeritatem agentis, nullam tamen imponit probationis necessitatem personæ, in quam directum est, nec grauat ad iustificandum id, quod gessit, vt bene docuit *Io. Andr. in cap. 12. num. 2. ad med. verb. malitiæ de iuram. calumn.* quem sequitur *Afflict. decis. 91. nu. 7. vers. sed posito Castill. decis. 8. num. 3. & seqq.* & consequenter implementum, & executio mediante solutione scu-
6 torum ducentorum ab † Alberto perfecta nullo modo impugnari potest, sed, quod ipse declarauit, haberi debet, ac si fuerit à testatore declaratum *iuxta tradit. per Capr. vbi supr. num. 149.*

Nec est ambigendum, quin voluntas Petri licita & valida fuerit, quo ad dictum legatum factum Oeconomo Ecclesiæ Sancti Petri ad montem Aureum pro lampade in honorem Patris Angeli del Paz, & pro Missis in suffragium animæ suæ, licet Fratres Ecclesiæ Sancti Petri in monte Aureo, tanquam de Obseruan-
7 tia Ordinis sancti Francisci, † videantur incapaces omnis successionis, & legatorum ex Constitutione Nicolai Tertij in *cap. exiit §. insuper de verb. signif. in 6.* & Clementis Quinti *in cle. exiui de Paradiso eod. tit. & ex Sacri Concilij Tridentini dispositione*, quod hanc incapacitatem solum reseruauit Patribus Capuccinis, & Minoribus de Obseruantia vt in *sess. 25. cap. 3.*

Quoniam visum fuit Dominis in proposito casu
8 non applicari dictas † Constitutiones *in cap. exut. & clem. exiui*, & non obstare validitati prædicti Legati, pro quarum Constitutionum intelligentia, cum multa inculcarentur ab Informantibus congruum putarunt Domini aliquas firmare conclusiones.

9 Prima est conclusio quod Fratres † Minores Ordinis S. Francisci tam de familia quàm Reformati, sunt capaces legatorum, quæ vnica solutione, seu præstatione adimplentur, tam in pecunia numerata, quàm in alijs speciebus, vt puta frumenti, vini, olei, & stabilium, dummodo tamen duo copulatiuè concurrant:
10 Primò quod † legatum fiat modo licito, atque ipsis Fratribus iuxta eorum Constitutiones permisso, hoc est, vt in eorum necessitates conuertatur, vel nullus explicetur vsus, sed absolute illis legetur: quo casu præsumitur legatum eo modo, qui ad Legati valorem necessarius est: non autem fiat modo illicito, & illis prohibito, vt puta si legentur bona stabilia ad excolendum, vel locandũ, tunc enim cum legatum capiat substantiam à modo (siquidem Fratres Minores ex se, non sunt rei immobilis relictæ capaces, sed ratione solius modi illis liciti capaces redduntur) vtique legatum corruit, nec etiam æstimatio debetur. Secundò
11 † quod Legati quantitas non sit ingens, & immoderata, quę sapiat thesaurizationem, & inde violetur votiua paupertas, & videatur fieri in fraudem, hoc est relinqui hæreditatem sub nomine legati; sed modica, & suppetens ad solam necessitatem, vel executionem officiorum sui Ordinis, quod relinquitur arbitrio Superioris attenta personarum, & temporum qualitate, & conditione locorum, atque alijs circumstantijs, ita
12 † ad normam Regulæ S. Francisci sanxerunt Summi Pontifices Nicolaus Tertius in *d. cap. exiit*, & Clemens V. *in d. clem. exiui de verb. signific.* & tradunt *Bartol. in tract. Minor. lib. 2. distinct. 1. numer. 1. & seqq. Bald. in auth. ingressi num. 59. C. de sacrosanct. eccles. Card. Zabarell. in d. clem. exiui §. proinde nu. 11.* & ibidem *Anchar. num. 13. & 15. Butr. in cap. in præsentia nu. 25.* vbi & *Felin. nu. 52. ad fin. de probat. Gabr. concluſ. 1. nu. 4. de legat. Nauar. cons. 8. num. 1. & 2. de testam. Peregr. de iur. fisc. lib. 3. tit. 14. num. 2. & concluſ. 10. & 11. Menoch. cons. 1014. num. 41. & seqq. vsque ad fin. Roderic. de regular. tom. 2. quæst. 127. art. 1. per tot. Cordub. super reg. Sancti Francisci cap. 6. quæst. 8. super 2. punctο Hieronym. à Politio Capuccin. super dicta reg. cap. 6. num. 62. & 72.* bene *Sanchez super Decal. lib. 7. quæst. 26. à num. 10. ad 19. et num. 28.* Nec deficit ratio, quoniam per receptionem
13 huiusmodi † legatorum non prouideretur totali necessitati Fratrum, nec excluditur mendicitas, itaut præcario & ostiatim sibi quærere victum non cogantur vt præcipitur in *cap. 1. de relig. domib. in 6. cap. nimis il 2. de excessib. prælat.* sed hæc legata sunt quædam eleemosynæ, quæ nullum tribuunt dominium, proprietatem, aut possessionem, † quæ repugnent eorum statui, nec tollunt, quin Fratres diuinæ innitantur prouidentiæ: & quemadmodum Fratres sunt capaces donationis sub modo licito, ita etiam legati, quod est quædam donatio *§. legatum instit. de legat. Sanchez super Decal. lib. 7. cap. 26. nu. 10. Sanctes Capuccinus super regula S. Francisci cap. 6. fol. 305.*

15 Secunda est conclusio, quod Fratres Minores † non

sunt

sunt capaces annuorum reddituum perpetuorum, etiamsi illa relinquantur adiecto onere perpetuo celebrationis missarũ, ita videtur decidere textus in *dict. clem. exiui verſ. Cumque annui redditus de verb. ſignif. in 6.* & idem voluit *gloſ. in c. quorundam verb. mendicantium de elect. in 6. & in c. 1. de relig. domib. eod. lib. Abb. in cap. nimis il 2. ſub nu. 2.* & ibidem *Io. Andr. Anchar. nu. 2. de exceſſ. prælat. Geminian. conſ. 40. num. 4. & ſeqq.* quod est etiam inter *conſ. Fulgoſ. 104. Bald. in d. authen. ingreſſi num. 59. C. de ſacroſ. eccleſ. Bart. in l. legatum nu. 2. ff. de capit. diminut. Zabarell. in d. clem. exiui d. §. cumque annui. per tot. Federic. de Sen. conſ. 12. nu. 4. & 5. Nauar. conſ. 8. nu. 3. & ſeqq. ac de teſtam. Polit. Cappucin. ſuper reg. S. Franciſci ca 6. n. 59.* vbi teſtatur Capuccinos non admittere huiuſmodi legata. *Sanctes Theſaur. Capuccin. ſuper dicta reg. cap. 6. Sanchez ſuper Decal. d. cap. 26. num. 34.* Quæ quidem concluſio illa potiſſimum
16 ratione ſubnititur, quia nihil est † quod magis arctiſſimæ paupertati Minorum repugnet, quàm redditus annui, qui ſunt certi, & determinati, & ſapiunt nimiã proprietatem, atque inter immobilia connumerantur in *d. clem. exiui §. cumque annui*. Et ibidem notant Doctores, & latè in his terminis *Borell. conſil. 17. num. 23.*
17 per quorum † poſſeſſionem in perpetuum prouideretur Fratrum neceſſitati, & penitus excluderetur mendicitas, vel in ea certè mentirentur quod est abſonum vt *ex l. ſi quis C. de cenſib. & cenſit. lib. 11.* deducit in propoſito. *Bald. in dicta authen. ingreſſi, num. 60. ad fin. C. de*
18 *ſacroſanct. eccleſ.* Sique Fratres † reciperent huiuſmodi annua legata, & obligationes perpetuas, etiã pro Miſſis, & Anniuerſarijs celebrandis, tractu temporis nedum mendicitatem deferrent, ſed conflatis pluribus annuis redditibus, qui ſuperabundarent ad alimẽta, & vitæ ſuſtentationem apertè diteſcerent, quod eſſet magnum abſurdum eorum ſtatui repugnans vt perpendit *Nauar. d. conſ. 8. num. 6. & Sanctes Theſaur. Capuccin. ſuper reg. Sancti Franciſci cap. 6. fol. 308.* Qui amplius aſſerit, ſuper hoc emanaſſe Conſtitutionem Leonis X. prohibentem receptionem huiuſmodi legatorum, & demum modus ſimilis legati, vt quotannis aliquid ſoluatur, ſemper ſecundum eorum Conſtitu-
19 tiones est illicitus, † à modo autem capere ſubſtantiã legata facta Minorib. dixit *Bald. dicta authen. ingreſſi, num. 59. Sanchez ſuper decal. d. lib. 7. c. 26. nu. 18.*

20 Et quamuis ab hac opinione, quo † ad anniuerſaria perpetua relicta Minoribus in ſtipendium miſſarum, & diuinorum officiorum celebrandorum diſſentire videatur *Silueſt. in ſumma verb. legatum il 2. ſub nu. 4. verſ. Tertium Petrus*, quem ſequitur *Roderic. queſt. regular. tom. 2. queſt. 127. art. 4. & Frater Thomas à Ieſu Maria Diſcalciatus Carmelit. in expoſit. reg. ſancti Franciſci part. 5. cap. 3. verſ. poſſunt præterea.* Attamen etiam quo ad iſta anniuerſaria benè procedit ſupra firmata concluſio, & militant prærallegatæ rationes, annuus q; redditus, ex eo quod ſit debitus intuitu miſſarum, nõ deſinit eſſe annuus redditus, qui ſemper Minoribus
21 est interdictus, & ſententiam † Siluestri atque aliorũ doctè reprobat *Sanchez dict. cap. 26. num. 42.* contra quam refert per duo Capitula Generalia ita fuiſſe definitum, & Capitulares Ordinationes teſtatur ſe vidiſſe *Surd. de aliment. tit. 3. queſt. 4. nu. 13.* Addẽs quod in vim huiuſmodi Ordinationũ Guardianus, vel alius Prælatus proteſtari debet, quod non intendit legatũ acceptare, immò abſolutè repudiat, & concordat *Cor-*
duba ſuper regula S. Franciſci cap. 6. quaſt. 11. art. 4. verſ. Si vero legatum. Nec aduerſantur *Federic. de Sen. conſil. 12. Abb. conſil. 63. lib. 2. Zabarell. in clemen. exiui §. cũque annui. de verb. ſignif. Menoch. conſ. 1014. nu. 44. & alij.* Quoniam *Federic. de Sen. & Abb.* quorum dicto ce-
22 teri innituntur, firmant quod Fratres † Minores ſunt capaces annui redditus non perpetui, ſed ad tempus vt puta ad vitam vnius Fratris maximè annoſi, vt in-
23 quit *Abb.* Et hæc opinio *Federici* † temperanda est, vt procedat ſolum quando legatum annuum continet præſtationem modicæ, ſeu minimæ quantitatis, & est ad modicum tempus, quod reputatur decennium, vel minus, ita declarat *Abb. d. conſ. 63. ſub nu. 6. verſic. ſed ego hanc opinionem ſequor. Hieronim. à Polit. ſuper reg. Sancti Franciſci cap. 6. num. 68. ad fin. verſ. Ego vero credo. Cordub. ſuper dicta regula cap. 6. quaſt. 11. punct. 3. ad fin.* vbi quod licet huiuſmodi opinio in rigore lite-
24 ræ poſſit videri contra *Clement. exiui*; tamen † in ſenſu æquitatis non est contra eam *Sorbus in compend. priuileg. Mendicant. verb. legata in ſuis annotat. verſ. Modicũ autem tempus*, & cum hoc temperamento opinionem *Federic. de Sen. & Abb.* videtur etiam amplecti *Sãchez*
25 *d. cap. 36. ad fin.* Immò, quòd Minores † ſint incapaces cuiuſcumque annui redditus etiam exigui, tenet *Gemin. conſ. 40.* quod est inter *conſ. Fulgoſ. 104. Dec. in cap. in præſentia num. 273. de probat. Tiraq. in tract. de iudic. in reb. exig. num. 158. verſ. quinquageſimoquinto. Quẽad. diuerſ. queſt. iur. cap. 22. num. 39. Socin. de oblat. libell. 8. nu. 35. & ſeqq.* In quam ſententiam videtur etiam inclinare *Bart. in tract. Minorit. lib. 2. diſt. 6. cap. 3.* vbi
26 monet Fratres, † vt ab huiuſmodi legatis penitus abſtineant.

Tertia est concluſio, quod legatum annui redditus perpetui factum Fratribus, ſeu potius Eccleſiæ, & Sa-
27 criſtiæ Fratrum Minorum, non ad ipſorum † victum, ſed ad certum diuini cultus vſum, vt ad frumentum, vel vinum, neceſſaria materiæ conſecrationis, oleum pro lampadibus, ornamenta altarium, caliceſque omnino ſuſtinetur, vt apertè docuit *Federic. de Sen. conſil. 12. num. 4. & ibi addens. Butr. in cap. in præſentia. nu. 25. de probat. Abb. conſ. 63. num. 4. lib. 2. Card. Zabarell. in clement. exiui. nu. 13. vbi Anchar. nu. 13. & 25. de verb. ſignif. Bald. in authent. ingreſſi nu. 59. C. de ſacroſ. eccleſ. Anan. conſil. 30. nu. 3. & ſeqq. Menoch. conſ. 1014. num. 36. & 37. Corduba in reg. ſancti Franciſci. cap. 6. queſt. 11. puncto 3. Roderic. quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 127. art. 5. Sanchez*, qui alios congerit *ſuper Decalog. lib. 7. c. 26. num. 42. Frater Thomas a Ieſu Maria ſuper regula S. Franciſci par. 5. cap. 3. colu. 3. verſ. Sed an fieri poſſit. Fr. Hieronim. Polit. Capuccin. ſuper dicta regula cap. 7. num. 70.* Et est ratio quia legatum non concernit commoditates Fratrum ſed diuinum cultum, nec aduerſatur
28 eorum paupertati: Siquidem cum mendicitas † Fratrum Minorum in eo verſetur, vt quotidie ex pietate Chriſti fidelium alimenta mendicent, quorum nomine veniunt ſolum corpori neceſſaria, vt eorum potus, habitatio, veſtes *l. legatis ff. de aliment. & cibar. legat. l. verbo victus ff. de verb. ſignif.* vtique huiuſmodi legato non infringitur, nec tollitur hæc eorum mendicitas, vtpote quod non in alimenta, ſeu victum, & veſti-
29 tum ipſorum cedere debeat. Sed † in neceſſaria cultui diuino, vt benè ratiocinatur *Bart. in tract. Minorit. lib. 1. nu. 18. Abb. d. conſ. 63. nu. 2. & alij ſupra allegati, & præſertim Sanchez d. cap. 26. num. 42.* & tale legatũ

nulli-

nullibi reperitur prohibitum, quod non dicitur Fratribus relictum, sed sacris ædibus, & Templis, atque
30 †aliud est Ecclesia, aliud Monasterium, vt per *Siluestr. in verbo legatum il 2.nu.4.Nauar.cons.9.de testament. Rodenc.quæst.Regular.c.127.art.5.* Ex quo male sensisse videtur *Azor.instit.moral.lib.* 12.c.25.*q.*15. negans sustineri simile legatum, qui reprobatur *per Sanchez vbi supra nu.*42.

Ex quibus conclusionibus Domini inferebant in casu præsenti, legatum factum à Petro Elia esse validū, & rectè fuisse persolutum ab Alberto Exequutore: Quoniam, quo ad scuta centum pro celebratione missarum, prima cōclusio bene applicatur circa lega-
31 ta, quæ vnica præstatione adimplentur, † quorum Fratres Minores sunt capaces, & conferunt tradita in *c. animæ & cap.abeuntibus* 13.*q.*2. vbi sacrificiorū †oblatio pro Defunctorum animis commendatur: Quo verò ad alia scuta centum pro manutenenda lampade in honorem P. Angeli del Paz, intrat tertia conclu-
33 sio quoad † legata respicientia cultum diuinum, & *Menoch.consil.*1014.*num.*37. præcise loquitur de simili legato pro lampade, atque alij pro dicta conclusione allegati, quòd Fratribus legatarijs omnino debetur.

Non obstat modò q; hęc duo legata, alterum nēpe pro lampade accensa, alterum pro celebratione Mis-
34 sarum † irrita sint, & nulla, quia in hæreditate nō fuerunt reperta loca montium destinata à testatore pro solutione legatorum, & consequenter legata videntur effecta fuisse caduca *ad l.si sic §.si mihi ff.de legat.* 1. *cum concordant.*

Quoniam quo ad legatum pro lampadis conservatione, Domini non dubitarunt, quin fuerit omnino soluendum, licet loca montium non fuerint reperta in hæreditate. Si quidem testator primo legauit absolutè, & per orationem perfectam, & deinde separa-
35 tim mandauit † legatum solui ex locis montium; vnde loca montium non dicuntur adiecta taxatiuè, sed demonstratiuè, adeo, vt licèt illa non fuerint inuenta, legatum sit præstandum ex reliquæ hæreditate *iuxta l.quidam testamento ff.de legat.*1. & bene distinguendo tradit *Castrens.cons.*338.*num.*3.*lib.*1. *Alex.cons.*216. *num.*3.*lib.*7. *Bero.cons.*17.*num.*23.*lib.*1. *Simon.de Pret. cons.*117.*num.*14. *Gabr.cons.*105.*num.*9.*lib.*2. *Menoch. cons.*6.*nu.*14.*& seqq.lib.*1. *Rot.decis.*662.*nu.*1.*par.*1. *diuersæum aliis*. Legatum enim huiusmodi non consistit in locis montium, sed in præstatione illa quantitatis
36 in genere, nec deficit † substantia legati licet demonstratio; & designatio adiecta executioni eiusdem sit falsa. *Bart.in d.l.quidam testamento in princ. ff.de leg.*1. *Bald.in l.si sic legatum.§.simili.* vbi etiam *Ias.nu.*1. *ff. eod.Beret.cons.*91.*nu.*4.*& seqq. Gabr.dicto consil.*105. *num.*1.*& seqq.* licet secus esset si eadem oratione, & vnico verborum contexta contineretur legatum, &
37 vnde vel ex quibus pecunijs deberet illud solui, & † sic appareret testatorem non habuisse pro distinctis rem legatam, & solutionem eiusdem, ad quem effectū considerat *Castrensis* vnitatem, vel duplicitatem orationis vt scitè ponderat *Laderch.cons.*159.*per tot.* Tunc
38 enim, quia solutio dicitur adiecta causa † taxationis, & limitationis, si pecuniæ illæ non reperiantur, corruit legatum, vt docent prælegati Doctores, & bene per *Rot.decis.*11.*num.*8.*& 9.dd.testam.in antiq.Cardin.Mantic.de coniect.vltimar.volunt.lib.*9.*tit.*3.*nu.*29.
*Menoch.cons.*1163.*nu.*15.*&* 16. plenè *Laderch.d.cons.* 159.*per tot.& Modern.Mantuan.controuers.serens.c.* 336.*num.* 11.*&* 12.

Quo verò ad legatum pro missarum sacrificijs in propitiationem animæ suæ Deo offerendis, illud etiā esse debitum, quamuis locus montis non vacabilis in hæreditate non fuerit repertus, Domini censuerunt
39 ex coniecturata † mente testatoris, quam voluntatem etiam tacitam, & coniecturis elicitam prædominari verbis, & esse attendendam est certi iuris *l.licet Imperator ff.de leg.*1.*l. cum proponebatur ff.de leg.*2. *Mantic. de coniect.vlt.volunt.lib.*3.*tit.*3.*nu.*2.*&* 10. *Hon.ed. consil.*69.*nu.*7.*lib.*1.

Hæcque voluntas testatoris, vt dictum legatū omnino præstetur à Dominis desumebatur: Tum ex eo quia idem testator noluit hæreditatem suam deferri
40 Ecclesiæ S. Mariæ, nisi postquam † fuerint soluta legata, quæ habuit pro secluſis, & separatis ab hæreditate, & sine controuersia præstandis, stantibus illis verbis *solutis legatis, &c. residuum hæreditatis distribuatur ad l.prædus l.*0 *filius ff.de legat.*3. *Cuman.consil.*115.*nu.* 1. *Paris.cons.*74.*num.*61.*lib.*3. Missarum Sacrificia præ
41 cise † iussit celebrari in Ecclesia, in qua sepeliri voluit, vtpote prædilecta iuxta tradita per *Abb.cons.*99.*sub num.*5.*par.*2. *Card.Caualer decis.*494.*nu.* 3.*&* 4. signū patens enixæ voluntatis ipsius circa legati præstationem: Tum etiam quia, cum idem testator haberet pecunias super Bancho destinatas emptioni locorum montium, quod, facto declararunt Exequutores erogando statim huiusmodi pecunias in dictam emptio-
42 nem, † stante hac destinatione emptio habenda fuit pro facta ad tradita per *Becc.cons.*60.*nu.*32. *Surd.cons.* 195.*num.*2.*&* 3.*cons.* 239.*nu.* 4. Quæ certiora etiam euadere videbantur attenta ampliſſima facultate Alberti exequutoris, bona fide, atque obligatione eiusdem, & fauore causæ piæ, † & animæ defuncti, in cuius
43 fauorem in dubio Exequutor arbitrari tenebatur, vt tradit *Capra de executor.vltim.volunt.membr.*6.*numero* 146.

Quo ad secundam partitam, de qua in dubio, nempe scuta 197. soluta pro impressione libri Fratris Angeli del Paz, habendam esse illius rationem, Domini etiam responderunt, quoniam aperta est testatoris
44 voluntas, † quam pro lege seruandam esse, decernit lex omnium vetustissima, & quæ primo Romanis constituit Rempublicam, nempe XII. Tabularum, vt inquit *Iustinianus in Nouella de Nupt.* Et iuste pro huiusmodi impressione soluta fuerunt dicta scuta Reu. P. Lucæ Vvadingi de Obseruantia, qui ex præcepto testatoris dictæ impressioni præesse debebat: neque id repugnat statui mendicitatis, cum in ipsius vsum conuerti non debeant, sed vt typis mandentur opera dicti Fratris Angeli del Paz: nec simile legatum est illi
45 interdictum, quemadmodum † nec prohibita sunt Minoribus legata pro emendis libris, & pro studio, etiāsi legentur annui redditus, quoniam non pro eorum alimentis deseruiunt, sed pro litteris addiscendis iuxta *glos.in clem.dudum verb. in directe. de sepultur. Menoch. cons.*1014.*num.*38. *Sanchez super decalog.dict.lib.* 7.*cap.* 26.*num.*45.

Incongrua autem visa fuit prætensio Syndici Sanctæ Mariæ de Monteserrato, quod nempe Albertus Executor deberet exigere à P. Fratre Luca fideiussionem de restituendo dicta scuta, postquā libri fuerint impressi:

impressi: Tum quia, cum testator nullam requisiuerit
46 † satisdationem, nec illam Executor tenebatur requirere, vt est textus in *l. liberto, §. largius. ff. de annuis leg.* & concordat *l. firmio §. 1. ff. quando dies leg. ced.* Tum quia, cum Pater Frater Lucas tanquam Minor de Ob
47 seruantia Ordinis Sancti Francisci † sit incapax, cuiuscunque Iuris, & obligationis eiuulis, vtique non poterat interuenire fideiussor, nec fideiussori promittere, & cauere de indemnitate *ad l. fideiussor. §. fideiussor ff. de fideiussor cap. penult. eod. tit.* & sic prorsus inutilis fuisset huiusmodi petitio: Tum demum quia, cum Albertus haberet notam mentem defuncti, vt idem testator expresse confessus est, omissa satisdationis exactio ab Alberto de voluntate testatoris omissa censeri debet, & in omnem casum dicti libri remanēt pro cau
48 tione dictarum pecuniarum, † insignisque integritas Patris Fratris Lucæ Vadingi locupletissimi fideiussoris loco fuit iure merito apud Albertum.

Quoad tertiam partitam, nempe scuta 18. impensa pro excitando lapide in Valetudinario ex pecunijs hereditarijs constructo pro recipiendis infirmis in memoriam ipsius Petri testatoris: æquum esse Domini existimarunt, vt de illa etiam ratio habeatur, quoniā
49 † operi publico inscribi nomen eius, cuius pecunijs id opus factum est, licere scripsit *Marcellus Iur. Consult. in l. opus nouum ff. de oper. public. & Paulus in l. 2. ff. eod. tit.* inquit, *Qui liberalitate non necessitate debiti reditus suos ad opera publica perficienda concessit, munificentiæ suæ fructum de inscriptione nominis sui operibus si qua fecerit, capere per inuidiam non prohibetur*, & Imperator Valens pariter *in l. legata C. de administr. rer. ad Ci*
50 *uit. pertin.* rescripsit *munificentiam eius*, † *qui legauit municipio esse inscriptione notandam Alphan. in l. 1. n. 120. ff. si cert. pet. Pont. de postul. Proreg. tit. de diuers. proces. tub. de Insignib. & arm. nu. 5. Caput de regim. Reipub. in urbr. num. 45. Cassan. in Catalog. glor. mund. par. 1. consider. 38. cōcl. 13.* Et huiusmodi inscriptiones, † dummodo nil contineant, quod à veritate alienum sit, ap
51 probauit etiam *Rota in Abulen. iurispatronat. 16. Iunij 1628. coram Reuerendiss. D. meo Decano.* Et eo magis in præsenti casu inscriptio est admittenda, quia ex voluntate Officialium Ecclesiæ S. Mariæ de Monteserrato ædificium prædictum pro recipiendis infirmis fuit perfectum, & D. Albertus Executor bene conscius voluntatis defuncti sub hac conditione consensit prædicto ædificio: vnde qualitas inscriptionis non videtur posse reijci, cum actus sit approbatione indiuiduus,
52 nec † debeat fieri voluntatis diuisio *ad l. cum in causa ff. de verb. oblig. l. in hoc iudicio ff. famil. ercisc. und. Dott. in l. stipulationes non diuiduntur ff. de verb. oblig. Cravett. cons. 170. nu. 6. Card. Seraph. decis. 540. num. 5.*

Et ita veraque parte informante resolutum fuit, &c.

R. P. D. MOTMANNO.

Gerunden. Beneficij. Lunæ 15. Aprilis. 1630.

ARGVMENTVM.

Descendentia ad effectum succedendi in Iurepatronatus, qualiter probetur.

SVMMARIVM.

1 *Descendentia in iurepatronatus leuioribus probationibus docetur, quando controuersia est inter duos præsentatos prætendentes se esse eodem genere fundatoris.*
2 *Descendentia, vt probetur, quid requiratur.*
3 *Probatum non potest dici aliquid per sententiam, cuius contrarium apparet, per aliam sententiam definitum.*
4 *Probatio vna, contrariam probationem conquassat.*
5 *Enunciatiua vnica, etiamsi sit antiqua non probat.*
6 *Præsentatio, quæ causam dedit liti non attenditur.*

Enunciatiuæ non probant sine adminiculis. nu. 6.

DECISIO CCCLXVI.

FVit dictum sub die prima Martij præteriti intrare arbitrium ad effectum supersedendi in executione litterarum subrogationis Stephani Orri donec particulariter discuteretur, An Ioannes Hostench sit de genere Fundatoris, quo dubio hodie per me proposito, Domini negatiuè responderunt.

Nam licet dictus Ioannes Hostench probet se esse natum ex sorore quon. Guilelmi Terradæ prædecessoris, quem Ordinarius Gerunden. per sententiam diffinitiuam pronunciauerat vti ortum de genere Fundatoris fuisse in Beneficio, de quo agitur, instituendum,
1 & huiusmodi probatio quamuis † leuior vbi non est controuersia inter duos prætendentes se esse de eodē genere fundatoris videatur sufficere iuxta *Rotæ decisionem in Valentina Beneficij de Mercato 6. Martij 1598. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio*, quā refert *Garz. de Benef. par. 7. cap. 15. num. 30.* attamen cum de reuocatione prædictæ sententiæ constet ex eo, quod Archiepiscopus Tarraconensis in gradu appellationis pronunciauit dictum Guilelmum præsentatum non probasse eo modo, quo debebat, quod ipse esset de genere, & parentela fundatoris, inde non potest sumi probatio parentelæ, nec quidem generica, quæ Ioanni Hostench suffragetur: non enim constat illius matrem fuisse dicti Guilelmi ex eodem patre sororem,
2 † prout ad effectum probandi descendentiam requiri censuit, *Rota in Sutrina Beneficij 18. Decembris 1588. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio*. Neque docetur quod huiusmodi sententia Ordinarij Gerunden. fuerit per aliam sententiam reuocatoriam eius, quam protulit Tarraconen. confirmata. Vnde non potest dici exprima † sententia id probatum esse, cuius contra-
3 rium apparet per aliam sententiam fuisse definitum, *Salit et. in Leos, num. 4. & seqq. C. de appellat. &* de communi attestatur *Præpos. in rubr. nu. 83. de appellation. Rota decis. 174. nu. 5. ante fin. versic. Quia etiam par. 2. in recent.* Et facit etiam quod dicitur † de vna probatione, quæ contraria probatione conquassatur, vt post
4 *Bart. tradit Surd. consil. 135. nu. 94. lib. 1. quem Rota probauit in Burgen. Abbatiæ de Salas 20. Nouembris. 1615. coram bo. mem. Vbaldo.*

Non etiam suffragatur præsentatio facta de persona dicti Guglielmi, tanquam de genere fundatoris, quia † est vnica enunciatiua Instrumenti, quæ etiam
5 in antiquis non probat descendētiā. *Bald. in cap. feries nu. 3. de Testibus, Rota in dicta Sutrina Beneficij 18. Decem-*

cembris 1588. coram bona memoria Cardinali Pamphilio & in aliis casibus relatis in Regien. Capellaniæ 17. Nouembris 1623. coram bon. mem. Buratto. Ac præterea, cum
6 illa præsentatio † liti causam dederit, eo ipso tollit adminicula sine quibus enunciatiuæ non probant. *Rominald. Iun. cons. 12. num. 12. Achill. decis. 7. in fin. de Iurepatr. Rota decis. 130. sub num. 2. par. 2. diuers. & decis. 176. num. 5. parte prima in recent. & coram Gregor. XV. sanct. mem. decis. 172. nu. 3. cum seqq. & fuit etiam dictum in Florentina Iurispatronatus 3. Decembris 1607. coram bon. mem. Cardinali Lancellotto Iuniore, & alibi sæpius.*

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISIMO P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Domus. Veneris 19. Aprilis. 1630.

ARGVMENTVM.

Concessio bonorum Ecclesiasticorum in emphyteusim, vt substineatur, quæ requirantur, & plura circa Beneplacitum Apostolicum, quo ad dictam concessionem.

SVMMARIVM.

1 *Concessio bonorum Ecclesiæ, vt substineatur requirantur copulatiuè iusta causa, & solemnitas legitima.*
2 *Conducens bona Ecclesiastica tenetur concludenter probare necessitatem, seu vtilitatem Ecclesiæ.*
3 *Pensio locationum, licet regulariter non probet verũ valorem, multum tamen vrget, & verisimilem rei valoris præsumptionem inducit.*
4 *Homines non sunt fatui ad conducendum res multo pluris, quam percipere non possunt.*
5 *Ecclesiæ vtilitas in concessione earum rerum debet esse clara, & euidens.*
6 *Capere aliquid non dicitur is, qui illud necessario est restituturus.*
7 *Concessio, vt dicatur vtilis Ecclesiæ necesse est, vt eius conditio facta fuerit melior, & ipsa facta locupletior.*
8 *Ecclesia ad rescissionem actus inutilis agere non potest, nisi docto de inutilitate, quando exequutor, cui confirmatio d. concessionis, commissa fuit, illam approbauit.*
9 *Quod procedit si exequutor seruauerit formam suæ commissionis, secus verò è contra.*
10 *Clausula, vocatis vocandis, facit, vt sit procedendum indicialiter.*
11 *Obseruantia formæ præscriptæ in concessione rerum Ecclesiæ constare debet per acta iudiciaria, quando exequutor procedit indicialiter, & nu. 12.*
13 *Beneplacitum Papæ in concessione rerum Ecclesiæ, operatur, vt aliæ solemnitates non requirantur.*
14 *Beneplacitum Apostolicum in forma commissaria, si dicta commissio non seruetur beneplacitum non suffragatur circa alienationem rerum Ecclesiæ.*
15 *Beneplacitum Apostolicum circa alienationem bonorum Ecclesiæ non suffragatur circa defectum causæ, licet suppleant solemitates requisitæ.*
16 *Beneplacitum Apostolicum circa concessionem rerũ Ecclesiæ, & eius non iustificatio, non nocet, quando fuit impetratum ad cautelam.*
17 *Ecclesiæ domus concessio, solita in emphyteusim dari, valet etiam sine beneplacito Apostolico.*
10 *Domus, vt dicatur solita dari in emphiteusim, quæ requirantur. nu. 19. & nu. 21.*
20 *Concessio in emphyteusim prouincia reputatur, licet bis fuit facta eidem personæ.*
22 *Bona Ecclesiæ solita dari in emphyteusim, non potest concedi sine Beneplacito Apostolico, quando solitum alteratur, & nu. 23.*

DECISIO CCCLXVII.

FVit resolutum non sustineri concessionem in emphiteusim Domus de qua agitur factam per Capitulum Ecclesiæ Sanctæ Mariæ ad Rotundam de Vrbe, Iulio Pocobello ad ipsius & personæ successiuè ab ipso nominandæ vitam.

Ratio resolutionis fuit, quia in huiusmodi rerum
1 Ecclesiasticarum concessionibus requiruntur † copulatiuè, causa iusta, necessitas scilicet, seu euidens vtilitas Ecclesiæ & solemnitas legitima quibus non concurrentibus eiusmodi concessiones non subsistunt *cap. 1. de rebus Eccles. non alien. in 6. Clem. 1. eod. tit. Abb. in cap. 2. num. 10. de his quæ vi met. caus. & in c. 1. num. 17. de restit. in integr. Rodoan. de reb. Eccles. non alien. q. 51. cap. 7. nu. 17. Couar. variar. resol. lib. 2. cap. 17. numero 2. Afflict. decis. 107. Vincent. de Franc. decis. 33. Seraf. decis. 508. num. 1. & Rot. decis. 430. num. 4. p. 2. recent.*

In concessione autem de qua agitur, neutrum supradictorum requisitorum concurrit, in primis eo tantum abest, vt probetur ad fuisse iustam causam nimirum necessitatem seu vtilitatem † Ecclesiæ quæ a Iu
2 lio vti Conductore cõcludenter probari deberet. *Alexandr. cons. 160. num. 5. & 6. lib. 6 Gratian. discept. forens. cap. 624. num. 23. Seraf. decis. 413. num. 3. & Rot. decis. 463. num. 1. par. 1. diuers.* quin imo apparet d. concessionem fuisse Ecclesiæ præiudicialem, & notabiliter damnosam ex quo Domus concessa fuit Iulio pro annuo Canone scutorum 36. dumtaxat, cum tamen ex locatione eiusdem Domus percipiatur annuatim pensio scutorum 150. vt constat ex partitis formiter extractis ex libro ipsius Iulij & datis in *summ. Capituli num. 4.* & ex instrumento locationis *in eodem sum. nu.*
3 5. quæ & si regulariter † non probent concludenter verum valorem, multum tamen vrgent, verisimilemq; veri valoris præsumptionem inducunt *Add. ad Gregor. XV. decis. 101. num. 5.* & saltem demonstrant domum tanti potuisse locari, quia homines non solent esse fatui ad conducendum res multo † pluris quam percipere possunt, quod Dominis visum fuit sufficere ad effectum de quo agitur, cum inde negari nõ possit, quin
5 Ecclesiæ vtilitas, quæ vt dictum est debet esse † clara, & euidens, reddatur turbida *ex doctr. Abb. in c. ad aures nu. 4. de reb. Eccles. non alien. Cas. de Graff. decis. 4. nu. 7. eod. tit. & in puncto Rot. decis. 607. sub nu. 1. vers. sed ex facto par. 1. & decis. 65. nu. 20. versic. item obiectum par. 2. diuers.*

Neque dici potest concessio vtilis Ecclesiæ, ex eo quod Iulius promisit impẽdere scuta mille in meliorationem Domus, quia cum idem Iulius eadem scuta mille post suum obitum suis hæredibus restituui, fuerit
6 stipulatus, † & interim ipse melioramentis frui de-

beret nulla inde, vt ad oculum patet resultat Ecclesiæ vtilitas *ad l. qui sic soluit ff. de solut. l. aliud est capere* 75. *ff. de verbor. signif. & l. non videtur* 52. *ff. de regul. Iur.* cum tamen ad effectum vt concessio vtilis Ecclesiæ di-
7 ci posset, necesse esset † vt eius conditio inde facta fuerit melior, & ipsa facta locupletior *ad l, si pupilli in princ. ff. de negoc. gest. Archid. in cap. sine exceptione prope fin. in glos. sed non ne* 12. *q.* 2. *Feder. de Sen. consil.* 249. *sub nu.* 2. *Fub. de Ann. cons.* 38. *num.* 36. *vol.* 1. *Rebuff. in comp. alienat. num.* 73. *Rot. decis.* 65. *nu.* 4. *&* 23. *part.* 2. *diuers.*

Non obstat quod concessio præsumatur vtilis Ecclesiæ, ex quo exequutor cui d. Concessionis confirmatio commissa fuit illam approbauit, & confirma-
8 uit, ita vt † Ecclesia ad illius rescissionem agere non possit, nisi doceat de non vtilitate *iux. doct. glos. in l. prædiorum C. de præd. minor. Bald. in c.* 1. *num.* 7. *de his qui feud. dar. poss. Iac. de Penna in l.* 3. *præs.* 178. *C. de Apost. lib.* 10. *Alex. cons.* 79. *nu.* 18. *lib.* 1. *Dec. cons.* 142. *nu.* 1. *cum aliis apud Seraf. decis.* 1073. *nu.* 1. *et decis.* 1125. *nu.* 1. Quia vltra quod ex supra deductis satis videtur constare cessionem non fuisse vtilem Ecclesiæ, sed damnosam. Respondetur etiam supradictam præsumptionem non intrare quando vt hic apparet Commissarius
9 processisse non seruata forma suæ † Commissionis tunc enim cum agatur de solemnitate extrinseca, qui contrahit cum Ecclesia tenetur probare Ecclesiæ vtilitatem *gl. in d. l. prædiorum quam ibi sequuntur Bart. Bal. & Salicet. Natt. cons.* 631. *n.* 7. *Ias. in l. nam & postea §. si minor. nu.* 21. *ff. de iurisdict. Menoch. præs.* 27. *in fin. lib.* 6. *& alij allegati Seraf. in d. decis.* 1073.

Quod autem in casu nostro solemnitas præscripta seruata non fuerit patet, quia Papa voluit Commissarium ad Confirmationem dictæ Concessionis procedere seruata forma Constitutionis Paulinæ requirentis receptionem Testium & probationum, super veri-
10 tate narratorũ & Ecclesiæ vtilitatẽ, appositq; † clausulam vocatis vocandis vigore cuius procedendum erat iudicialiter *Modern. de clausul. p.* 1. *clausul.* 169. *nu.* 5. *& in puncto Redoan. de reb. Eccles. non alien. in rubr. de cauſ: cogn. in alien. facien. num.* 64. & sic de obseruantia
11 formæ præscriptæ † constare debuit per acta iudiciaria *c. quoniam contra de probat. Egid. decis.* 377. *Put. decis.* 140. *par.* 2. *in nou. impress.* & in similibus terminis *Rot. in Placentina Decimarum* 18. *Februar. præteriti coram me* cum autem de præfata † obseruantia formæ in
12 actis non appareat eo ipso probatur in obseruantia *adl. Titia Textores & ibi Bart. num.* 2. *ff. de leg.* 1. *& in puncto Canalc. decis.* 29. *alias* 73. *de contract. & Rot. in d. Placentina Decimarum coram me*, & consequenter non intrat d. præsumptio.

Non ob. etiam quod fuerit impetratum beneplaci
13 tum † Papæ quod operatur vt aliæ solemnitates nõ requirantur *Abb. consil.* 41. *nu.* 3 *lib.* 1. *Dec. consil.* 341. quia cum beneplacitum esset in forma Commissaria, & iuxta supradicta non constet Commissarium pro-
14 cessisse seruata forma † Commissionis, beneplacitũ ad hunc effectum non suffragatur *ex deductis per Feret. cons.* 248. *num.* 12. *vol.* 2. *Menoch. de arbitr. cent.* 3. *cas.* 201. *nu.* 39. *& Pont. in tit. qui feud. dar. poss. sub nu.* 146. & in omnem casum cum non solum deficiat causa vtilitatis Ecclesiæ, sed imo probetur contrarium, vt supra deductum fuit beneplacitum quod habet clausulam quatenus in euidentem Ecclesiæ vtilitatem ad
15 validitatem concessionis non sufficit, † quia licet illud suppleat solemnitates requisitas, non tamen supplet defectum causæ *Gemin. consil.* 48. *num.* 9. *Redoan. in d. tract. de reb. Eccles. quæst.* 22. *num.* 25. *Canaler. decis.* 288. *nu.* 6. *Seraf. decis.* 508. *n.* 2. *& Rot. decis.* 178. *nu.* 2. *par.* 2. *diuers.*

Non ob. tandem si dicatur quod Iulius non teneatur sequi dictum beneplacitum, eiusque non iustificatio ipsi non noceat, cum fuit impetratum ad cautelã
16 dumtaxat, † & quatenus eo opus esset quo casu illud non debet attendi, nisi probetur opus esse *Corn. consil.* 11. *num.* 10. *Rot. in Montis Regalis Iurisditionis* 16. *Decembris* 1615. *coram Pœnia apud. Marches. de Commiss.*
17 *par.* 1. *fol.* 1313. atque ita cum agatur † de Domo solita concedi in emphiteusim concessionem illius etiam sine beneplacito Apost. sustinerie. 2. *et ibi DD. de feud. Abb. in c. vt supra de reb. Eccles. non alien. Clar. in §. emphiteusis q.* 6. *in princ. Couar. var. lib.* 2. *c.* 17. *n.* 4. *Ces. de Graff. decis.* 3. *nu.* 14. *& Dec.* 14. *num.* 20. *de reb. Eccl. non alien.* quia non est verum quod probetur hanc domum
18 fuisse solitam concedi in emphiteusim, † nam ad hunc effectum requiritur quod processerint aut vnica concessio solemnis & à principio valida ex qua illico dicitur Res solita locari, ita vt vlterius non requiratur cursus temporis *Ruin. consil.* 135. *num.* 30. *Clar. in §. feudum. q.* 13. *vers. nunc pro intelligentia Seraf. decis.* 434.
19 *nu.* 5. *& decis.* 1451. *num.* 2. aut duæ † concessiones effectum sortitæ per spatium quadraginta annorum ita vt ex cursu temporis præsumatur solemnitas *Ruin. & Clar. vbi supra Seraf. decis.* 1490. *nu.* 4. *& Rot. decis.* 160. *nu.* 5. *par.* 2. *diuers.* in præsenti autem non probatur vnica concessio à principio solemnis & valida ex supradictis Deinde neque duæ concessiones effectuatæ per 40. annos illæ enim duæ quæ allegantur videlicet de anno 1530. & 1534. una est Apothecæ, altera Domus,
20 & sic unica tantum adest concessio † respectu diuersorum Corporum quæ etiam ex eo pro unica reputantur quod ambæ factæ fuerunt eisdem personis *Seraph. d. decis.* 1490. *nu.* 6. quæ unica concessio non potest dici solemnis ex obseruantia 30. annorum ad effectum
21 † de quo agitur, dum de solemnitatibus positiue non constat ex deductis per *Seraph. in d. decis.* 434. *circa fin. & in decis.* 1451. *numero* 3. *& tandem in d. decis.* 1490. *num.* 4.

Et cessat omnis difficultas, quia supradicta Conclusio quod solita concedi in emphiteusim possit absq; beneplacito apostolico † iterum concedi non proce-
22 dit quando solitum alteratur *Curt. iun. de feud. par.* 2. *q.* 6. *decis. in auth. qui Rem. num.* 22. *& ibi Cagnol. nu.* 58. *C. de sacros. Eccles. Clar. in dicto §. emphiteusis quæst.* 6. *vers. sic. scias tamen & in §. simdum quæst.* 13. *vers. scias tamen Rip. respons.* 2. *num.* 17. *& 18. sub titulo de iur. emphit. late Vrsill. ad Afflict. decis.* 305. *num.* 8. in casu autem nostro solitum fuit alteratum quia † Domus soli-
23 ta concedi ad generationem, concessa fuit ad nominationem *Seraph. d. decis.* 1490. *num.* 7.

Plura alia hinc inde fuerunt deducta quæ uisa fuerunt Dominis non egere particulari discussione quia in supradictis solum stabat difficultas ad eaque omnia alia reducebantur.

Et ita utraque &c.

R.P.D.

R. P. D. DVNOZETTO.

Perusina Fideicommissi de Cincijs Veneris 19. Aprilis. 1630.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius, quando non oportet, vt capiat bona fideicommissaria de manu hæredis. Possessio iure familiaritatis non attenditur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario, quando euenit casus suę vocationis, conceditur immissio, vel ex remed. l. fin. vel ex remed. Saluiani.*
2 *Fideicommissarius debet capere de manu hæredis bona fideicommissaria.*
3 *Fideicommissarius habens licentiam a testatore capiẽ di bona propria auctoritate, non oportet, vt illa capiat de manu hæredis.*
4 *Possessio iure familiaritatis non suffragatur, nec ledit possessionem iure proprio. & nu. 5.*
6 *Descendentium appellatione veniunt etiam fœminæ.*
7 *Prohibitio alienationis debet intelligi iuxta terminos fideicommissi præcedentis, & sic illud non ampliat.*
8 *Et hoc multo minus habet locum, quando præcedit fideicommissum particulare in casu mortis.*
9 *Decis. in causa Cæsenaten. fideicommissi coram R. P. D. Durano. declaratur.*
10 *Legatarius non comprehenditur sub substitutis.*
11 *Trebellianica censetur prohibita per clausulam, pleno iure, & sine diminutione.*
12 *Æs alienum, vt impediat immissionem fideicommissario, quid sit necessarium.*
13 *Exceptio supplementi legitimę non impedit fideicommissario immissionem.*

DECISIO CCCLXVIII.

PRopositio dubio coram Illustrissimo D. meo Card. Virili sub die 8. Iunij 1628. cui esset danda immissio in possessionem bonorum, de quibus agebatur an scilicet D. Ludouico Cincio eam prætendenti ex fideicommisso Petri Hieronymi ad sui fauorem purificato, an vero Dominis de Columbis illã pariter prætendentibus vti hæredibus institutis in testamento Olimpiæ, DD. quoad Domos, & census acquisitos, & emptos per dictum Petrum Hieronymum, Ludouico dandam esse responderunt, quo vero ad alia bona mandarunt, vt particulariter videretur.

Nunc vero prosequendo disputationem super reseruatis proposui dubium, cui in reliquis bonis esset danda immissio, & Domini vnaniniter ad fauorem eiusdem Ludouici responderunt, ea ratione moti, quia cum ipse Ludouicus doceat de fideicommisso Petri Hieronymi ad sui fauorem purificato (quod inter partes non controuertitur) de identitate bonorum, & de eiusdem Petri Hieronymi possessione vsque ad illius obitum per testes in eius summario nu. 5. merito
1 venit † ei concedenda immissio *ex remed. l. fi. vel ex remed. l. fin. vel ex remed. Saluiani*, vt in d. *decis. formatur.*
2 Non obstat, † quod fideicommissarius debet capere de manu hæredis, quia placuit responsio data in d.
3 decis. quod licentia testatoris tollat hanc † necessitatẽ, ex qua licentia tollitur ẽt id quod opponebatur, Ludouicum non esse legitimum contradictorem ad impediendum, ne daretur immissio Columbis *Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 633. vers. altera Fusar. de substit. q. 613. num. 4. & 5. Argel. de legit. contradict. quæst. 2. art. 5. nu. 170. & seqq.*

Nec etiam obstat, quod ex testibus datis pro parte dictorum de Columbis cõstet bona de quibus agitur viuente Petro Hieronymo, fuisse possessa ẽt ab Olimpia simul cum eo. Quia cum sit incõfesso inter partes, quod hæc eadem bona fuerint possessa, & relicta in eius hæreditate à Francisco Patre communi qui instituto hærede Petro Hieronymo, & Carolo, & facto fideicõmisso ad eiusdẽ Petri Hieronymi fauorẽ, Olimpiam ab hæreditate exclusit cum legatõ Florenorum
4 mille, † vtiq; dicendum est ipsum Petrum Hieronymũ iure proprio, Olimpiam vero iure familiaritatis possẽdisse *l. qui iure ff. de acq. possess. Surd. cons. 221. n. 29. & cons. 260. n. 16. & seqq. Mantic. decis. 245. n. 6. Rota de-*
5 *cis. 761. n. 4. p. 2. recen.* possessio † enim iure familiaritatis nõ suffragatur, nec ledit possessionem iure proprio *d. l. qui iure ff. de acq. poss. Gratia disceptat. 450. nu. 15. & seqq. Rota d. decis. 761. nu. 4. par. 2. recent. & fuit dictum in Spoletana bonorum 22. Aprilis, 12. Decembris 1616. coram bo. mem. Baratto.*

Neque releuat quod dicta Olimpia vti vocata per obitum Petri Hieronymi ad fideicommissum prædicti Francisci cõis Patris possederit iure proprio non aũt iure familiaritatis. Quia ex serie testamenti dicti Frãcisci tollitur obiectum. Nã licet Franciscus facto particulari legato florenorum mille ad fauorem Olimpiæ cum prohibitione ne aliquid amplius de sua hæreditate prætendere posset de reliquis bonis ita disposuerit (hæredes vero vniuersales instituit Petrũ Hieronymum, & Carolum eius filios æquis portionibus, & si Carolus quãdocũq; decesserit tunc substituit d. Petrũ Hieronyũ si superuixerit, alias eius filios legitimos, & naturales prohibens alienationem suorum bonorum ita, & taliter, quod si aliqs ex dictis institutis, & substitutis vt supra bona prędicta alienauerit tunc prædicta bona deuoluantur ad alios hæredes institutos & substit. vt supra, quinõ vendiderint, vel alienauerint; Insuper mandauit, vt dicti hæredes vt supra instituti, & substituti ab omni delicto se abstineant, & casu quo aliquis delictum committeret, tũc voluit vt bona deuoluantur ad dictos cohæredes non delinquentes si extiterint, sin minus ad proximiores agnatos domus de Cincijs, & hoc fecit ad hoc vt prædicti eius hæredes viuant in gratiam Principis & ad hoc vt omnia bona sua conseruentur pro suis descendentibus, & alijs substitutis ut supra) tamen non inde sumi potest talis uocatio quæ suffragetur Olimpiæ.

Quia aut prætenditur Olimpiam fuisse uocatã per substitutionem factam ad fauorem proximiorum de Cincijs, & dicta substitutio non potest ei suffragari, quia illa fuit facta in casu delicti, qui casus non euenit.

Aut uero prętẽditur fuisse factũ fideicõmissum ad fauorem Olimpiæ per illa uerba apposita in fine testamẽti ibi (ad hoc ut bona sua cõseruẽtur pro suis descẽ-
6 dentibus) † quorum appellatione ueniunt ẽt fœminæ, & minus iste sensus sumi põt ex illis uerbis, qa ratiõ illa cõseruandi bona pro suis descẽdẽtibus nõ fuit principaliter posita ad inducendũ nouum fideicõmissum ad fauorem descẽdẽtium, sed fuit posita consecutiuẽ

beret nulla inde, vt ad oculum patet resultat Ecclesiæ vtilitas *ad l. qui sic solum ff. de solut. l. aliud est capere 75. ff. de verbor. signif. & l. non videtur 52. ff. de regul. Iur.* cum tamen ad effectum vt concessio vtilis Ecclesiæ di-
7 ci posset, necesse esset † vt eius conditio inde facta fuerit melior, & ipsa facta locupletior *ad l. si pupilli in princ. ff. de negot. gest. Archid. in cap. sine exceptione prope fin. in glos. sed non ne 12. q. 2. Feder. de Sen. consil. 249. sub nu. 2. Fab. de Ann. cons. 38. num. 36. vol. 1. Rebuff. in comp. alienat. num. 73. Rot. decis. 65. nu. 4. & 23. part. 2. diuers.*

Non obstat quod concessio præsumatur vtilis Ecclesiæ, ex quo executor cui d. Concessionis confirmatio committa fuit illam approbauit, & confirma-
8 uit, ita vt † Ecclesia ad illius rescissionem agere non possit, nisi doceat de non vtilitate *iux. doct. glos. in l. prædiorum C. de præd. minor. Bald. in c. 1. num. 7. de his qui feud. dar. poss. Luc. de Penna in l. 3. præs. 178. C. de Apoc. lib. 10. Alex. cons. 79. nu. 18. lib. 1. Dec. cons. 142. nu. 1. cum aliis apud Seraf. decis. 1073. nu. 1. et decis. 1125. nu. 1.* Quia vltra quod ex supra deductis satis videtur eō stare cessionem, non fuisse vtilem Ecclesiæ, sed damnosam. Respondetur etiam supradictam præsumptionem non intrare quando vt hic apparet Commissarius
9 processisse non seruata forma suæ † Commissionis tunc enim cum agatur de solemnitate extrinseca, qui contrahit cum Ecclesia tenetur probare Ecclesiæ vtilitatem *gl. in d. l. prædiorum quam ibi sequuntur Bart. Bal. & Salicet. Natt. cons. 631. n. 7. Ias. in l. nam & postea §. si minor. nu. 21. ff. de iureiur. Menoch. præs. 27. in fin. lib. 6. & alij allegati Seraf. in d. decis. 1073.*

Quod autem in casu nostro solemnitas præscripta seruata non fuerit patet, quia Papa voluit Commissarium ad Confirmationem dictæ Concessionis procedere seruata forma Constitutionis Paulinæ requirentis receptionem Testium & probationum, super veri-
10 tate narratorū & Ecclesiæ vtilitatē, appositq; † clausulam vocatis vocandis vigore cuius procedendum erat iudicialiter *Modern. de clausul. p. 1. clausul. 169. nu. 5. & in puncto Redoan. de reb. Eccles. non alien. in rubr. de cons. cogn. in alien. facien. num. 64.* & sic de obseruantia
11 formæ præscriptæ † constare debuit per acta iudiciaria *c. quoniam contra de probat. Egid. decis. 377. Put. decis. 140. par. 2. in non. impress.* & in similibus terminis *Rot. in Placentina Decimarum 18. Februar. præteriti coram me* cum autem de præfata † obseruantia formæ in
12 actis non appareat eo ipso probatur in obseruantia *gl. Titia Textores & ibi Bart. num. 2. ff. de leg. 1. & in puncto Cauale. decis. 29. alias 73. de contract. & Rot. in d. Placentina Decimarum coram me*, & consequenter non intrat d. præsumptio.

Non ob. etiam quod fuerit impetratum beneplacitum † Papæ quod operatur vt aliæ solemnitates nō re-
13 quirantur *Abb. consil. 41. nu. 3. lib. 1. Dec. consil. 341.* quia cum beneplacitum esset in forma Commissaria, & iuxta supradicta non constet Commissarium pro-
14 cessisse seruata forma † Commissionis, beneplacitū ad hunc effectum non suffragatur *ex deductis per Feret. cons. 248. num. 12. vol. 2. Menoch. de arbitr. cent. 3. cas. 201. nu. 39. à Pont. in tit. qui feud. dar. poss. sub nu. 146.* & in omnem casum cum non solum deficiat causa vtilitatis Ecclesiæ, sed imo probetur contrarium, vt supra deductum fuit beneplacitum quod habet clausulam quatenus in euidentem Ecclesiæ vtilitatem ad
15 validitatem concessionis non sufficit, † quia licet illud supplcat solemnitates requisitas, non tamen supplet defectum causæ *Gemin. consil. 48. num. 9. Redoan. in tract. de reb. Eccles. quæst. 22. num. 25. Cancer. decis. 488. nn. 6. Seraf. decis. 508. n. 2. & Rot. decis. 178. nu. 2. par. 2. diuers.*

Non ob. tandem si dicatur quod Iulius non teneatur sequi dictum beneplacitum, eiusque non iustificatio ipsi non noceat, cum fuit impetratum ad cautelā
16 dumtaxat, † & quatenus eo opus esset quo casu illud non debet attendi, nisi probetur opus esse *Corn. consil. 11. num. 10. Rot. in Montis Regalis Iurisditionis 16. Decembris 1615. coram Pœnia apud. Marches. de Commiss. par. 1. fol. 1313.* atque ita cum agatur † de Domo solita concedi in emphiteusim concessionem illius etiam sine beneplacito Apost. sustinere *c. 2. et ibi DD. de feud. Abb. in c. vt supra de reb. Eccles. non alien. Clar. in §. emphiteusis q. 6. in princ. Couar. var. lib. 2. c. 17. n. 4. Ces. de Graff. decis. 3. nu. 14. & Dec. 14. num. 20. de reb. Eccl. non alien.* quia non est verum quod probetur hanc domum
18 fuisse solitam concedi in emphiteusim, † nam ad hunc effectum requiritur quod processerint aut vnica concessio solemnis & à principio valida ex qua illico dicitur Res solita locari, ita vt vlterius non requiratur cursus temporis *Ruin. consil. 135. num. 30. Clar. in §. feudum q. 13. vers. nunc pro intelligentia Seraf. decis. 434.*
19 *nu. 5. & decis. 1451. num. 2.* aut duæ † concessiones effectæ fortitæ per spatium quadraginta annorum ita vt ex cursu temporis præsumatur solemnitas *Ruin. & Clar. vbi supra Seraf. decis. 1490. nu. 4. & Rot. decis. 160. nu. 5 par. 2. diuers.* in præsenti autem non probatur vnica concessio à principio solemnis & valida ex supradictis Deinde neque duæ concessiones effectuatæ per 40. annos illæ enim duæ quæ allegantur videlicet de anno 1530. & 1534. una est Apothecæ, altera Domus,
20 & sic vnica tantum adest concessio † respectu diuersorum Corporum quæ etiam ex eo pro vnica reputantur quod ambæ factæ fuerunt eisdem personis *Seraph. d. decis. 1490. nu. 6.* quæ vnica concessio non potest dici solemnis ex obseruantia 30. annorum ad effectum
21 † de quo agitur, dum de solemnitatibus positiue non constat ex deductis per *Seraph. in d. decis. 434. circa fin. & in decis. 1451. numero 3. & tandem in d. decis. 1490. num. 4.*

Et cessat omnis difficultas, quia supradicta Conclusio quod solita concedi in emphiteusim possit absq;
22 beneplacito apostolico † iterum concedi non procedit quando solitum alteratur *Curt. iun. de feud. par. 2. q. 6. decis. in auth. qui Rem. num. 22. & ibi Cagnol. nu. 58. C. de sacros. Eccles. Clar. in dicto §. emphiteusis quæst. 6. ver sic. scias tamen & in §. fundum quæst. 13. versic. scias tamen Rip. respons. 2. num. 17. & 18. sub titulo de iur. emphit. latè Vrsill. ad Afflict. decis. 305. num. 8.* in casu autem nostro solitum fuit alteratum quia † Domus soli-
23 ta concedi ad generationem, concessa fuit ad nominationem *Seraph. d. decis. 1490. num. 7.*

Plura alia hinc inde fuerunt deducta quæ visa fuerunt Dominis non egere particulari discussione quia in supradictis solum stabat difficultas ad eaque omnia alia reducebantur.

Et ita utraque &c.

R.P.D.

R. P. D. DVNOZETTO.

Perusina Fideicommissi de Cincijs Veneris 19. Aprilis. 1630.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius, quando non oportet, vt capiat bona fideicommissaria de manu hæredis. Possessio iure familiaritatis non attenditur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario, quando venit casus suę vocationis, conceditur immissio, vel ex remed. l. fin. vel ex remed. Saluiani.*
2 *Fideicommissarius debet capere de manu hæredis bona fideicommissaria.*
3 *Fideicommissarius habens licentiam a testatore capiẽdi bona propria auctoritate, non oportet, vt illa capiat de manu hæredis.*
4 *Possessio iure familiaritatis non suffragatur, nec ledit possessionem iure proprio. & nu. 5.*
6 *Descendentium appellatione veniunt etiam fœminæ.*
7 *Prohibitio alienationis debet intelligi iuxta terminos fideicommissi præcedentis, & sic illud non ampliat.*
8 *Et hoc multo minus habet locum, quando præcedit fideicommissum particulare in casu mortis.*
9 *Decis. in causa Cesenaten. fideicommissi coram R. P. D. Durano. declaratur.*
10 *Legatarius non comprehenditur sub substitutis.*
11 *Trebellianica censetur prohibita per clausulam, plene iure, & sine diminutione.*
12 *Aes alienum, vt impediat immissionem fideicommissario, quid sit necessarium.*
13 *Exceptio supplementi legitimę non impedit fideicommissario, immissionem.*

DECISIO CCCLXVIII.

PRopositio dubio coram Illustrissimo D. meo Card. Virili sub die 8. Iunij 1628. cui esset danda immissio in possessionem bonorum, de quibus agebatur an scilicet D. Ludouico Cincio eam prætendenti ex fideicommisso Petri Hieronymi ad sui fauorem purificato, an vero Dominis de Columbis illã pariter prætendentibus vti hæredibus institutis in testamento Olimpiæ, DD. quoad Domos, & census acquisitos, & emptos per dictum Petrum Hieronymum, Ludouico dandam esse responderunt, quo vero ad alia bona mandarunt, vt particulariter videretur.

Nunc vero prosequendo disputationem super reseruatis proposui dubium, cui in reliquis bonis esset danda immissio, & Domini vnaniniter ad fauorem eiusdem Ludouici responderunt, ea ratione moti, quia cum ipse Ludouicus doceat de fideicommisso Petri Hieronymi ad sui fauorem purificato (quod inter partes non controuertitur) de identitate bonorum, & de eiusdem Petri Hieronymi possessione vsque ad illius obitum per testes in eius summario nu. 5. merito
1 venit † ei concedenda immissio *ex remed. l. fi. vel ex remed. l. fin. vel ex remed. Saluiani, vt in d. decis. formatur.*
2 Non obstat, † quod fideicommissarius debet capere de manu hæredis, quia placuit responsio data in d.
3 decis. quod licentia testatoris tollat hanc † necessitatẽ, ex qua licentia tollitur ẽt id quod opponebatur, Ludouicum non esse legitimum contradictorem ad impediendum, ne daretur immissio Columbis *Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 633. vers. altera Fusar. de substit. q. 613. num. 4. & 5. Argel. de legit. contradict. quæst. 24. art. 5. nu. 170. & seqq.*

Nec etiam obstat, quod ex testibus datis pro parte dictorum de Columbis cõstet bona de quibus agitur viuente Petro Hieronymo, fuisse possessa ẽt ab Olimpia simul cum eo. Quia cum sit incõstans inter partes, quod hæc eadem bona fuerint possessa, & relicta in eius hæreditate a Francisco Patre communi qui instituto hærede Petro Hieronymo, & Carolo, & facto fideicõmisso ad eiusdẽ Petri Hieronymi fauorẽ, Olimpiam ab hæreditate excluserit cum legatõ Florenorum mille, † vtiq; dicendum est ipsum Petrum Hieronymũ
4 iure proprio, Olimpiam vero iure familiaritatis possẽdisse *l. qui iure ff. de acq. possess. Surd. cons. 221. n. 29. & cons. 260. n. 16. & seqq. Mantic. decis. 245. n. 6. Rota de-*
5 *cis. 761. n. 4. p. 2. recen.* possessio † enim iure familiaritatis nõ suffragatur, nec ledit possessionem iure proprio *d. l. qui iure ff. de acq. poss. Gratia dilect. 450. nu. 15. & seqq. Rota d. decis. 761. nu. 4. par. 2. recent. & fuit dictum in Spoletana bonorum 22. Aprilis, 12. Decembris 1616. coram bo. mem. Buratto.*

Neque releuat quod dicta Olimpia vti vocata per obitum Petri Hieronymi ad fideicommissum prædicti Francisci cõis Patris possederit iure proprio non aũt iure familiaritatis. Quia ex serie testamenti dicti Frãcisci tollitur obiectum. Nã licet Franciscus facto particulari legato florenorum mille ad fauorem Olimpiæ cum prohibitione ne aliquid amplius de sua hæreditate prætendere posset de reliquis bonis ita disposuerit (hæredes vero vniuersales instituit Petrũ Hieronymum, & Carolum eius filios æquis portionibus, & si Carolus quãdocũq; decesserit tunc substituit d. Petrũ Hieronymũ si superuixerit, alias eius filios legitimos, & naturales prohibens alienationem suorum bonorum ita, & taliter, quod si aliqs ex dictis institutis, & substitutis vt supra bona prędicta alienauerit tunc prædicta bona deuoluantur ad alios hæredes institutos & substit. vt supra, quinõ vendiderint, vel alienauerint; Insuper mandauit, vt dicti hæredes vt supra instituti, & substituti ab omni delicto se abstinent, & casu quo aliquis delictum committeret, tũc voluit vt bona deuoluantur ad dictos cohæredes non delinquentes si extiterint, sin minus ad proximiores agnatos domus de Cincijs, & hoc fecit ad hoc vt prædicti eius hæredes viuant in gratiam Principis & ad hoc vt omnia bona sua conseruentur pro suis descendentibus, & alijs substitutis ut supra) tamen non inde sumi potest talis uocatio quæ suffragetur Olimpiæ.

Quia aut prætenditur Olimpiam fuisse uocatã per substitutionem factam ad fauorem proximiorum de Cincijs, & dicta substitutio non potest ei suffragari, quia illa fuit facta in casu delicti, qui casus non euenit.

Aut uero prętẽditur fuisse factũ fideicõmissum ad fauorem Olimpiæ per illa uerba apposita in fine testamẽti ibi (ad hoc ut bona sua cõseruẽtur pro suis descẽ-
6 dentibus) † quorum appellatione ueniunt ẽt fœminæ, & minus iste sensus sumi põt ex illis uerbis, qa ratiõ illa cõseruandi bona pro suis descẽdẽtibus nõ fuit principaliter posita ad inducendũ nouum fideicõmissum ad fauorem descẽdẽtium, sed fuit posita consecutiuẽ

ad substitutionem factam in casu delicti, ne scilicet in
7 tali casu bona reuerterentur ad Fiscum, sed vt conseruarentur pro suis descendentibus, & sic ratio prædicta non amplius fideicommissum supra factum *Dec. consil. 63. n. 7. & seqq. Honded. cons. 78. n. 35. & seqq. li. 1. Seraph. decis. 482. n. 3. decis. 383. n. 4. & 5. & decis. 1023. n. 10. Roland. cons. 70. num. 79. vol. 2. recent. in Romana fideicommissi de Millinis 15. Nouembris 1624. coram R. P. D. Imen Peruano.* Et multo minus quia præcedit fideicommissum particulare in casu mortis *Gabr. cons. 132. nu. 69. lib. 1. Honded. cons. 69. nu. 21. lib. 2. Ensar. de substit. qu. 688. n. 15. & 127. Rot. decis. 267. n. 4. vers. vltraquod par. 2. recent.*

9 Non obstant decisio † Cæsenaten. fideicommissi 26. Ianuarij 1627. coram R. P. D. Meo Durano, quia ibi Testator substituit in casu alienationis, & in casu delicti, & posuit in clausula separata, & per se stãte dixit hoc ideo fecisse, vt eius bona conseruarentur in sua domo, hic autem clausula vocationis descendentium fuit continuatiuè ad casum delicti, & propterea solũ ad illũ est referenda. Vltraquod cessare visa fuit omnis difficultas ex aliis verbis immediatè sequentibus ibi (pro suis descendentibus, & alijs substitutis vt supra) ex quibus clarè colligitur Testatorẽ sensisse solũ de descendentibus, & substitutis vt supra inter quos
10 non comprehenditur Olimpia † ex quo non fuit substituta, sed solum honorata legato scutorum mille *ad ter. inl. cohæredi 41. § qui discretas ff. de vulg. & pupill. Barr. in l. Lucius 45. nu. 18. vers. sed pone ff. eod. tit.*

Non obstant prætensæ detractiones, quia ratione legitimæ non debetur cum agatur de hæreditate Petri Hieronymi transuersalis non etiam ratione Trebellianicæ † cum illa sit prohibita per clausulam pleno iu-
11 re, & sine aliqua diminutione, vt firmauit *Rota d. die 8. Iunij 1628. coram Illustrissimo D. Card. Virili, & pater ibi allegat. rem. Eugen. cons. 56. nu. 38. lib. 1. Rot. decis. 259. nu. 5. in fin. par. 2. recent.*

Non æris alieni fideicommittentis quia quoad dotem Isabellæ illius Vxoris eam fuisse restitutã, ex pretio rerum hæreditariarum dicti Petri Hieronymi fuit his resolutum coram Illustrissimo D. meo Card. Virili, & tertia vice coram me hac die 19. Aprilis 1630. &
12 de alio ære alieno eiusque solutione † non fuit doctũ prout necessarium fuisse firmauit *Rota in dicta decis. facta 8. Iunij 1628. in Romana fideicommissi de Spinis 18. Martij 1602. coram bo. me. Card. Millino, & in Ariminen. fideicommissi 20. Iunij 1622. coram bo. me. Buratto.*

Non denique ratione supplementi legitimæ debitæ dictæ Olimpiæ in bonis dicti Francisci sui Patris tũ quia non constat aliquid esse supplendum tum etiam
13 quia † huiusmodi exceptio non impedit fideicommissario immissionem, *Angel. de legit. cons. 13. art. 5. num. 65. Rota decis. 184. num. 1. & 2. par. 4. diuers.* cum alijs per Informantes pro Ludouico allegatis.

Et ita vtraque &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO.
EPISCOPO VRGELLEN.

Perusina Laudi. Lunæ 22. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Laudum nullum, vt valeat in vim pacti vigore emologationis, quid sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Laudum nullum à partibus emologatum nunquam in vim Laudi valet.*
2 *Laudi subscriptio ante publicationem habet in se taciam conditionem, si laudum fuerit validum, & iustum.*
3 *Subscribens laudum si ignoret contenta in eo non obligatur.*
4 *Quod procedit etiam si subscriptio fiat cum iuramento.*
5 *In laudo ignorantia contentorum ex ipso præsumitur, quando fuit subscriptum ante publicationem.*
6 *Laudi subscriptio facta non lecta scriptura, præsumitur subscribens ignorare in ea contenta. & nu. 7.*
8 *Laudum emologatum, si sit nullum nunquam valet in vim laudi, licet possit valere in vim pacti.*
9 *Laudi publicatio debet fieri in præsentia partium, ad hoc, vt præsumatur scientia ad effectum, vt laudum nullum valeat in vim pacti.*
10 *Laudum si fuisset lectum parti, in quo continentur plures errores, & lasiones, verisimiliter illi contradixisset.*
11 *Laudi subscriptio erronea si fuerit facta, alia deinde, quæ propter hanc subscriptionem fuerunt alta, præsumuntur facta cum eodem errore.*
12 *Error Iuris non excusat.*
13 *Error Iuris intricati, & obscuri excusat, sicuti error facti. num. 14.*
15 *Error iuris intricati multo magis excusat, quando agitur de damno vitando.*

DECISIO CCCLXIX.

FVit resolutum standũ esse in vltimo loco decisis coram me die 11. Maij 1629. Videlicet non constare de expressa, nec tacita emologatione laudi, de quo agitur, illudque nec in vim laudi nec pacti sustineri: & in primis quòd non posset in vim laudi valere parũ difficultatis apud Dominos habuit, cũ enim de illius nullitate nõ possit dubitari, ex latè deductis in dicta decisione à vers. sed reposita hodie causa, intrat de plano
1 notissima Iuris conclusio, † quod laudum nullum vt cumque à partibus emologatum nunquam in vim laudi valet. c. examinata de confirm. vtil. Bal. in tit. de pac. constat ingl. in vers. sententia quoq; collat. 10. Dec. consil. 475. n. 31. cum alijs in d. decis. allegatis in mat. ex quibus,

Vide non obstat subscriptio Iosephi, quia vltra q
2 † subscripsit ante laudi publicationem, quo casu subscriptio continet in se, & virtualiter tacitam cõditionẽ si laudũ fuerit validũ, & iustum ex *Bart. in l. si societatem §. arbitrorum n. 30. & 31. ff. pro socio, cum alijs allegat. in eadem decis. vers. non obstat etiam,* & hoc laudum, de quo agitur, fuit nullum, vt dictum est, nec non etiã iniustum, vt in dicta decisione vers. quod autem hic sit lesio, in omnem casum dicta conclusio non procedit,
3 quando subscribẽs ignorat cõtenta in scriptura subscripta, vt in eadem decisione *vers. unde non obstat. & late Doctores in l. stipulatus §. Grisogonus, vbi Alex. nu. 2. & Iason. n. 2. ff. de verb. oblig. Felin. in cap. quoniã contra nu. 48. de probat.* etiam quod subscriptio fiat cũ
4 iuramento, vt in his terminis *Guttier. de iuram. confirmat. p. 1. c. 71. n. 1. & fuit dictum eadem decisione in dicto*

vers.

verſic. vnde non obſtat, ex Dec. & Ioſepho Ludouico in locis ibi citatis.

Quod autem in præſenti Ioſephus ſubſcripſerit cũ ignorantia contentorum in laudo præſumitur eo † ipſo quod ſubſcripſit ante publicationem, vt in puncto *Barz. dec. ſ. Bonon. 112. nu. 11. & dixi latius in d. deciſione verſic. neque obſtat*, ſi dicatur: & præterea hoc idem bene probant teſtes examinati pro parte Ioſephi, qui concludunt, quod ille ſubſcripſit † non lecta ſcriptura laudi iuxta *text. in l. ſi. C. plus valer. quod agitur Felin. vbi ſupra, & latè Menoch. præſump. 66. nn. 21. cum ſeqq. lib. 3. & fuit dictum in eadem deciſione in d. verſic. neque obſtat ſi dicatur, in fin.*

Neque obſtãt teſtes ex aduerſo examinati ad probandam ſciẽtiam de tempore ſubſcriptionis, quia aut ſunt de auditu aliorum, aut nihil concludunt, cum tamen teſtes Ioſephi bene probent non fuiſſe ei lectum tempore ſubſcriptionis, quibus propterea ſtandũ eſt, cum Ioſephus agat de damno vitando, & probetur læſio ex erroribus arbitrorũ de quibus in dicta deciſione in ſupradicto verſ. quod autem hic ſit læſio, & tandem quia, vt dictum eſt præſumptio † ſtat pro Ioſephi ignorantia, dum ſubſcripſit ante publicationem ex *Barz. vbi ſupra.*

Deinde nec etiam laudum valere poteſt in vim pacti vigore tacitæ emulogationis reſultantis ex dimiſſione quorundam ſtabiliũ, de quibus in laudo, & traditione clauium poſt laudi publicationẽ ſequutis, & ſic poſt habitam notitiam contentorum in eo, quę (vt prætenditur) probantur ex teſtibus deſuper examinatis, quia licet vera ſit concluſio, vt laudum nullũ, † qđ vt dictum eſt, nec ex emulogatione tacita, aut expreſſa poteſt valere in vim laudi, poſſit valere in vim pacti iuxta gl. communiter approbatam in *l. 2. & ibi Doct. C. com. vtriuſq. Indic. Afflict. dec. 117.* & fuit latè cõprobatum in prima deciſione in hac cauſa ẽt coram me facta, die 13. Martij Ann. 1628. & in dicta vltima deciſione in principio, tamen in præſenti ex pluribus non procedit, primo quia teſtes non probant traditionem clauiũ factam fuiſſe per Ioſephũ, ſed per quendã eius famulum, de cuius mandato non conſtat non quidem Ioanni Antonio ſed Frãciſco filio de cuius pariter mãdato non docetur. Secundo quia non eſt verum quod teſtes concludant prædicta fuiſſe facta poſt habitam notitiam contentorũ in laudo. Tertio Quia nullo modo probatur publicatio in præſentia partium, quæ tamen talis deſideratur ad hoc, vt præſumatur † ſciẽtia ad effectũ, vt laudum nullũ valeat in vim pacti. *Natt. conſ. 95. n. 3. Vrſill. in addit. ad dictam deciſ. Afflict. 117. n. 2. & dixit Rotain deciſione in hac eadem cauſa facta ſi per remiſſoria 11. Martij 1622. coram bo. me. Vbaldo, & in dicta vltima deciſione coram me. Verſ. non etiã releuat*; quinimo præſumptio eſt, quòd publicatio fuit facta in Ioſephi abſentia ex toterroribus arbitrorum, & læſionibus ponderatis in dicta vltima deciſione † quib. veriſimiliter Ioſeph ſi fuiſſet præſens contradixiſſet *ad l. cum de indebito ff. de probat.* & multò magis ex ſubſcriptione Ioſephi ante publicationẽ facta, qua notarius viſus fuit contentari; ſi enim ipſe coram partibus, laudum in forma publicare deſtinaſſet, non eſſet cur antè publicationem eo non lecto illud ſubſcribi curaſſet, quia hoc facilius fit incontinenti poſt publicationem, & videtur ceſſare omne dubium, dũ in publicatione de præſentia partium non atteſtatur. Quarto, quia vt benè aduertit vnus ex Dominis ſtante ſubſcriptione nulliter facta ante publicationem, dimiſſio ſtabilium, & clauium traditio poſtea ſequutæ cenſentur conſequutiuæ dictæ ſubſcriptionis, itaut ſicut ſubſcriptio † fuit erronea etiam illæ fuerint per Ioſephum cũ eodem errore factæ, quia Ioſeph credidit ſe teneri ex dicta ſubſcriptione, *vt in ſimili Guttier. vbi ſupra, & optimè conducit, quod in ſimili reſoluit Cancer. variar. lib. 3. cap. 4. nu. 268. cum ſeqq.*

Neq; obſtat, quod dicta credulitas ſit error Iuris, †quæ ideo uideretur non excuſare, ut ibidem Guttier; quia ultra quod habet etiam admixtum errorem facti, prout ẽt dicta ſubſcriptio, ex qua emanauit ſtante iuxta ſupradicta, quod non conſtet de anteriori publicatione vniformiter facta in præſẽtia partiũ, ex facti circũſtãtijs benè conſpicitur, quod fuit † error Iuris intricati, & obſcuri, & patet ex his, quæ hinc inde de ſubſcriptione tradunt Doctores in dicto §. *Griſogonus, & Menoch. in d. præſumpt. 66. lib. 3.* quod propterea excuſat, prout error facti † iuxta *tex. in l. ſi fideiuſſor §. quedam ff. mandat. c. cũ dilectus, & ibi Abbas. & Imol. de conſuetud. Menoch. in c. ignorãtia de reg. Iur. in 6. Felin. in c. de quartan. 27. de præſcript. Nauar. cõſ. 4. de vſur. lib. 5. tom. 2. n. 7.* & præſertim quando, vt hic agitur † de damno vitando *Dyn. conſ. 5. nu. 7. cum ſeqq. Caſtr. conſil. 297. puto dicen. in princ. lib. 1.*

Et ita deciſum vtraque parte ſæpius informante, & cauſa ab omnibus Dominis viſa, & diſcuſſa.

REVERENDIS. P. D. COCCINO DECANO.

Gerunden. Iuriſdictionis. Lunæ 22. Aprilis. 1630.

ARGVMENTVM.

Beneficiati an de Iure poſſint ſe congregare, & ſic Collegium conficere. Et vtrum Epiſcopus poſſit eis dare huiuſmodi licentiam abſque Capitulo.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiati, quando in Eccleſia conſiderantur vti ſinguli, interdicta eſt illis facultas ſe congregandi abſque licentia ſuperioris.*
2 *Capitulo valde intereſt, nè Portionarij vel Beneficiati acquirant ius ſe congregandi.*
3 *Epiſcopus per ſe ſolus abſq; interuentu capituli an poſſit concedere facultatem Beneficiatis ſe congregãdi.*
4 *Subreptitia eſt gratia non facta mentione litis.*
5 *Gratia Principis non cenſetur velle tollere ius alteri quæſitum.*
6 *Confirmatio Apoſtolica non cenſetur velle ſupplere ius poteſtatis, ſi hoc non fuerit narratum, nec ex verbis potuerit colligi.*
7 *Gratia, quando eſt ſubreptitia, & nulla, ſi in ea ſit appoſitum decretum irritans, tale eſt quoque, cum dependeat ab illa.*
8 *Illatio non fit ad diuerſa.*

DECISIO CCCLXX.

INſignis Eccleſia Collegiata S. Fęlicis Gerũd. habet Abbatẽ & Canonicos, qui Capitulum cõſtituunt, & quatuor dignitates, q̃ nõ habẽt vocẽ in capit. necnon

quamplures Beneficiatos, quibus de anno 1578. & de anno 1581. Benedictus tunc Episcopus, & Iacobus immediate successor concesserunt, vt se pro libito voluntatis conuocare possint, Syndicos constituere, Arcam communem tenere, & alia facere, & possidere, quæ Collegio competere consueuerunt, quas licētias postmodum fan. mem. Clemens VIII. in forma commissaria mandauit confirmari cum clausula, *licita tamen & honesta, ac sacris Canonibus, & Concilij Tridentini, decretis, constitutionibusque Apostolicis minime contraria &c.* & cum alia, *irritum &c.*

Vnde dubitaui, an prædictæ Licentiæ essent confirmandæ, vel infirmandæ, cuius dubij resolutio pendet ex tribus. Primo, An isti Beneficiati de Iure possint se congregare, & sic Collegium conficere. Secundò, Dato quod non, An Episcopus potuerit concedere huiusmodi licentiam. Tertiò, Dato etiam quod non, An confirmatio concessa per fan. mem. Clementem VIII. suffragetur.

Et quantum attinet ad primum, res visa est nullam habere difficultatem pro opinione negatiua, quia cū
1 † in Ecclesia sint vt singuli, interdicta est illis a Iure facultas se congregandi sine licentia Superioris. *Abb. per illum tex. in c. dilecta, nu. 1. & 2. de excess. Prælat. & notatur in l. 1. ff. quod cuiusque Vniuers. nom. l. 1. ff. de Colleg. illic. Oldrad. cons. 65. in fin. vers. comm. niter tenetur. Rot. decis. 455. par. 1. diuers.* & in causa *Valentina Iuris se congregandi* 23. *Ianuarij* 1595. & 4. *Decembris* 1596. *coram bo. mem. Card. Pamphilio*, vbi quod valde
2 interest † Capitulo, ne Portionarij, vel Beneficiati acquirant Ius se congregandi, & hanc Decisionem sequuta fuit Rota *in alia Hispalen. contributionis* 22. *Maij* 1615. *coram Illustriss. D. meo Cardinali Pamphilio iuniore*, & de Beneficiatis Ecclesiæ Gerunden. est Decisio *Cas. de Graff. 4. num. 14. de his quæ fiu. a Prælat. sine Conf. Capituli.*

3 Quantū attinet ad Secundum, An Episcopus † per se solus absque interuentu Capituli potuerit huiusmodi licentiam concedere, licet pro negatiua videatur *text. in c. nouit, & cap. quanto, de his quæ fin. à Prælat. sine conf. Cap.* tamen quicquid esset dicendum de hoc articulo in abstracto; quem etiam Rota noluit firmare in dicta decis. 455. In casu de quo agitur Episcopus non potuit concedere huiusmodi licentiam, cum illa vsque de anno 1400. per sententiam arbitralem fuerit adiudicata Abbati, quod satis deprehenditur cum in dicta sententia decernatur, quod ob negligentiam Abbatis deuoluatur ad Episcopum, & obseruantia subsequuta hoc declarauit ex licentijs datis ab anno 1454. vsque ad annum 1578. & Abbas habet insuper aliud laudum de anno 1318. in quo ei adiudicatur Iurisdictio Ciuilis.

Quantum attinet ad tertium, An confirmatio Apostolica suffragetur quod ēt considerauit precipue Rota in dicta Decis. 455. negatiue fuit resolutum. Primò,
4 quia fuit subreptitia, Cum non fuerit facta mentio litis pendentiæ coram Metropolitano Tarraconen. *fan. mem. Gregor. decis. 2. vbi alden. num. 16.* Secundò, quia
5 non fuit narratum Ius, † quod competebat Abbati, & ideo gratia non tenetur tollere Ius tertii *c. super eod. de potestat. & offic. Iudic. delegat. c. si quando. de rescript. Ineque sinus, C. de emancip. lib.* & propterea non cen-
6 tur confirmatio † Apostolica supplere subpotestatis, cum non fuerit narratus, nec ex verbis potuerit colligi. *Rot. decis. 2. de confir. vtil. vel inutil. in nou. Brun. cons. 87. nu. 2. Rot. d. decis. 455. n. 4. & in decis. 215. n. 2. coram bo. me. Card. S. Eusebij.* Nec potest suffragari de-
7 cretum † irritans appositum in Litteris confirmationis, quia cum gratia sit subreptitia, & nulla, tale est quoque decretum, cum dependeat ab illa *Cassad. dec. 10. sub n. 4. super reg. Mobedan. dec. 11. n. 1. de cōcess. præb.*

Neque est verum, quod lis fuit extincta per rem iudicatam mediante sententia lata ab Archiepiscopo Tarraconen. confirmata ab alijs duobus Iudicibus; quia quatenus hoc esset verum adhuc remanerent alia motiua, sed res iudicata est super causa executionis cuiusdam piæ voluntatis, & circa distributionem
8 quorundam Signorum plumborum, & sic cum † ageretur super re diuersa non potest inferri ad casum de quo agitur, *l. Papinianus, ff. de minor.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. D. DVRANO, EPISCOPO VRGELLEN.

Ferrarien. Bonorum. Lunæ 29. Aprilis 1630.

ARGVMENTVM.

Executor constitutus cum clausula, vocatis, vocādis, qualiter in executione procedere debet. Bona emphyteutica Ecclesiastica in Ducatu Ferrariæ vigore constitutionum Bonifaciane, & Paulinæ sunt redacta ad instar bonorum allodialium. Et nonnulla circa clausulas, vt asseris, vt asseritur, & vt asserūt, in supplicationibus posita.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, vocatis, vocandis, facit executorem mixtū, & non potest procedere nisi iudicialiter, & præuia causæ cognitione.*
2 *Et consequenter in executione debent citari, qui de iure sunt citandi.*
3 *Nepotes ex filia veniunt etiam appellatione filiorum, & descendentium.*
4 *Ius considerabile habens in actu ei præiudicii debet citari.*
5 *Emphyteutica bona Ecclesiastica sunt redacta ad instar bonorum allodialium vigore Bonifaciane, & Paulinæ & nu. 8.*
6 *Alienare, qui potest inuitis aliquibus, multo potest hoc facere eis ignorantibus.*
7 *Pater quando in vita fecit legitimare filium ad effectum, vt ei succedat in bonis, de quibus potest libere disponere, non est necessaria citatio proximorum.*
9 *Constitutio Paulinæ circa bona emphyteutica Ecclesiastica, non solum vocat filios, & descendentes legitimos, sed etiam legitimatos.*
10 *Clausula, vocatis vocandis, an satisfiat per citationem generalem contra omnes suas interesse putantes.*
11 *Legitimatio corruit non constito de substantia, & principali fundamento.*
12 *Clausula, vt asseritur, posita in rescripto Papæ, cum non sit narratiua partis, sed Papæ, non indiget iustificatione, & nu. 13. Vbi declaratur Rebuf. Cassad. & alij.*
14 *Narratiua, quando nō iustificatur, gratia dicitur fuisse falsa.*

Cla-

Clausula, vt asseritur, non solet apponi, quando supplicans est vnus, & impersonalis num. 14.

15 *Narratiua Papæ non eget iustificatione.*

16 *Clausula, vt asseritur, vel vt asserunt, in supplicationibus solent apponi, quando sunt duo supplicantes, secus si sit vnus.*

17 *Et tunc iste clausulæ non relevant ab onere probandi.*

18 *Sed ista distinctio vnius, vel plurium supplicantium est nimis subtilis, & nunquam fuit per Rotam canonizata.*

19 *Clausula, vt asseritur, frequentius solet apponi, quando plures supplicantes adsunt.*

20 *Duobus magis est credendum, quam vni.*

21 *Papa in gratijs frequentius narrat, quando sunt plures supplicantes, quam vbi vnus supplicat.*

22 *Constitutiones Bonifacianæ, & Paulinæ circa bona emphyteutica ecclesiastica habent tantum locum in Ducatu Ferrariæ & num. 24.*

23 *Emphyteutica bona, & feudalia non sunt propria ipsius testatoris.*

25 *Emphyteutica bona ecclesiastica cum sint redacta ad instar allodialium per Constitut. Bonifacianam, & Paulinam potest testator de eis libere disponere.*

DECISIO CCCLXXI.

IN hac Causa donę emanarunt decisiones coram Illustriss. Cardinali Virili tunc Rotæ Auditore, prima 15. Decembris 1628. & alia 18. Nouembris 1629. In quibus tria firmantur. Primum non constare de fideicommisso ad fauorem Alberti, illudq; Andreæ nõ obstare quoad portionem Petri de qua agitur. Secũdum Andream fuisse valide legitimatum. Tertium & vltimum d. Andream sic legitimatum potuisse succedere Alphonso in bonis Emphiteoticis Alberto excluso, quamuis vocato, & comprehenso in Inuestitura, & iuxtà dictas decisiones lata fuit sententia Rotalis per R. P. D. meum Merlinum suffectum in locum prædicti Illustriss. D. Cardinalis. Cum autem appellationis Causa fuerit mihi commissa, & ordinato, vt omnes Domini eam viderent fuit hodie pro confirmatione d. Sententiæ responsum.

Primum enim quod fideicommissum non obstet Andreæ Informantes pro Alberto non impugnarunt nec impugnari posse videtur, quia motiua d. primæ decisionis sunt adeò clara, & bene fundata vt tollant penitus omnem difficultatem.

Quo vero ad Secundum de legitimatione non erat dubitatio, quin Andreas fuerit de facto legitimatus per Vicarium Ferrariensem vigore rescripti Apostolici impetrati per supradictos Alphonsum, & Andreã sed solum hæsitatum fuit de legitimationis validitate & sufficientia. Ratio dubitandi erat quòd in Re-
1 scripto Apostolico adest † clausula *vocatis vocandis*, quæ facit executorem mixtum, ac Ideò Vicarius Ferrariensis non potuit ad sententiam legitimationis deuenire nisi iudicialiter, & prauia Causæ cognitione *Abb. in c. fin. num. 13. & ibi Felin. num. 29. de præsumpt. Decius. cons. 232. num. 1. Caputaquæ dec. 244. num. 4. par. 2. & Greg. XV. dec. 46. num. 5.* & consequenter debue-
2 runt citari, qui de † Iure erant citandi *Abb. in c. exhibita num. 6. de Iud. & Moder. de clauſ. par. 9. clau. 169. num. 4.* & tamen Albertus qui de Iure debuit citari non fuit citatus,

Quod autem Albertus debuisset de Iure citari deducebatur, quia Petrus Guarescus eius Auus maternus fuerat Inuestitus de bonis Emphiteoticis, de quibus agitur pro se suisq. filijs, & descendentibus legi-
3 timis, & naturalibus quorum † appellatione veniunt etiam Nepotes ex Filia *ad l. cognoscere & ibi glos. ff. de verb. signif. & in terminis Emphiteusis Gozza. cons. 20. num. 8. Bero. cons. 95. num. 6. lib. 2. Menoch. cons. 587. num. 4. lib. 6. & Rot. dec. 32. num. 9. & 137. num. 19. in impress. apud D. meum Decanum*, Vnde cum Albertus ha-
4 beret † Ius considerabile *l. cum Artemidorus, C. vt in poss. legat.* debuit de Iure citari *ad l. de vnoquoq. ff. de re Iud. & in specie tex. in l. nam Ita Diuus 29. ff. de adopt. & ibi glos. verb. qui ledentur c. 2. in prin. de alien. feud. pater. in vsib. feud.*

Sed fuit bene responsum in dicta secunda decisione In hac causa facta *vers. nec facit*, nempe quod Alphonsus vigore Constitutionum Bonifacianæ, & Paulinæ potuit de bonis Emphiteoticis ab ipso possessis liberè disponere ad fauorem quorumcumq. extraneorum, & descendentium, pro quibus Inuestitura fuit expressè concepta, & hoc ex eo quia per di-
5 ctas Constitutiones bona Emphiteotica † prædicta fuerunt redacta ad instar allodialium, vt sunt verba clara dictarum Constitutionum, *& in puncto Marcolrum. cons. 26. num. 355. Rimin. Iun. consil. 447. num. 16. Bertazz. cons. ciuil. 112. num. 4. in 2. vol. & Surd. consil. 521. num. 5.* Vnde cum idem Alphonsus impetrauerit rescriptum de legitimando, & ad eius Instantiam fue-
6 rit executum per Vicarium Ferrarien. quietiam Alberto † inuito poterat de dictis bonis libere disponere, inde fit quod Albertus non debuit citari, *iuxta reg. text. in l. qui potest inuitis ff. de regul. Iur. & in simili est tex. optimus in l. 4. §. illud videndum ff. de fideicom. libert. & debet sic intelligi tex. ferè in his terminis in l. cum adoptio fis ff. de adopt. per quem dixit. Bart. in l. Gallus §. & quid si tantum num. 14. in fin. vers. Respondeo quoque*
7 quod quando pater † in vita facit filium legitimare ad effectum, vt ei succedat in bonis de quibus potest liberè disponere, in quoscumq. nemo citari debet & eodem argumento, ad effectum, vt citatio non sit necessaria in simili vtitur *Idem Bart. in l. 3. §. si causa num. 7. vers. sed hodie ff. de bon. poss. & Bart. Communiter in his terminis sequuntur Doct. præsertim Soccin. Sen. Alber. Brun. Barsat. Rimin. sen. Menoch. & alij ad 2. dec. allegati.*

Vnde non obstat, quod Albertus habebat Ius considerabile, & probabile ex Inuestitura prout nec clausula *vocatis vocandis*, quia quoad primum non est verum stantibus supradictis Constitutionibus, quod Albertus tale Ius habere, dùm per eas dicta bona
8 † Emphiteotica fuerunt redacta ad instar allodialium, & Alphonsus sine Alberti Iniuria poterat quẽcumq; quamuis omnino extraneũ hæredem instituere, aut aliter bona Emphiteotica condonare *iux. text. in l. Fratris & l. fratres C. de Inoffic. testam. Paul. de Castren. cons. 461. visis & diligenter examinatis num. 3. l. 1.* Quinimo, vt benè vnus ex Dominis dicebat, cum
9 Constitutio Paulina † non solum vocet filios, & descendentes legitimos Inuestiti, sed etiam legitimatos & Andreas descendat à Petro Inuestito, & sit etiam legitimatus, verè vocatus est in inuestitura vigore dictæ Constitutionis, ità vt succedat in d. bonis Emphi-

teoticis

teoticis non solum ex persona Alphonsi sed etiam ex persona propria, *vt in puncti. Idem Castr. in d. consil.* 10 461 *num.* 4. *vers. quo præmisso.* Clausulæ † verò *vocatis vocandis* (cum illa non importet, quod aliqui sint specialiter citandi, dum non sunt certi, vt in præsenti qui habent Ius considerabile quod Albertus, vt dictum est non habet) satisfactum fuit percitationem generalem contra omnes, & singulos sua interesse putantes, de qua in actis iuxta doctrinam *Bart. in d. l.* 3. §. *si causa num.* 10. *ff. de bon. poss. & fuit millies decisum.* Idem respondetur quoad prætensum Interesse Ecclesiæ, quæ pariter stantibus dictis Constitutionibus quoad vtile Dominium non habebat considerabile interesse, vt fieret aut non fieret legitimatio.

Deinde cõtra legitimationem opponebatur, quod illa fuit facta vigore Rescripti Apostolici cum narratiua, quod Andreas erat filius Francisci & ex muliere etiam soluta, quæ propterea debuerunt iustificari, 11 & tamen iustificata non fuerunt: Vnde vt † prætendebatur non constituto de substantia, & principali fundamento corruit legitimatio *Paris. consilio decimo numero* 21. *lib.* 2. *Rolan. cons.* 89. *num.* 39. *lib.* 1. *Peregr. de fideicom. art.* 33. *num.* 38. *Lup. de illegit. comment.* 3. §. 5. *num. XI.*

Sed fuit etiam optimè responsum in d. 2. decisione quod prædicta fuerunt in Rescripto narrata per ver- 12 ba, † *vt asseritur*, quæ non indigent iustificatione cum non sit narratiua Partis, sed Papæ *Rebuff. in concord. tit. de form. mand. Apostill. verb. nec non omnia verific. notatamen Modern. de clausi. par.* 1. *clausi.* 170. *in fin. Cassad. dec.* 4. *de prob. in prin. Rot. dec.* 60. *num.* 2. *de rescrip. in antiq. & dec.* 412. *num.* 2. *& 447. num.* 1. *par.* 2. *diuers.*

13 Nec releuat si dicatur quod † *Rebuff. Cassad.* & Rotæ decisiones loquuntur, & procedunt quando vnus dumtaxat supplicat, quo casu de stylo Cancellariæ apponi solet clausula *vt asseris* & sic est necessaria iustificatio, quia censetur narratiua partis, quæ 14 si non iustificatur gratia † est subreptitia, non autem quando apponitur clausula *vt asseritur*, quę cum non soleat apponi quando supplicans est vnus, & est imper- 15 sonalis intelligitur esse narratiua † Papæ, quæ ideò nõ est iustificanda, in casu autem nostro fuerunt duo supplicantes videlicet Alphonsus, & Andreas, in quo 16 casu de stylo Cancellariæ dicitur, † *vt asseritur, vel vt asserunt Hieron. Paul. in prax. Cancell. in notab. super vacan. non reseru. vers. Item nota quod vt asserit. quem sequitur Rebuff. vbi supra, & dixit Rot. apud Reu. D. meũ Decanum dec.* 89. *num.* 4. & propterea in præsenti clau- 17 sulam, † *vt asseritur* non releuare ab onere iustificandi prout releuaret clausula, *vt asserunt.*

Nam in primis fuit responsum prædictam distinctionem vnius, vel plurium supplicantium esse nimis 18 subtilem, † & nunquã per Rotam Canonizatàm, quia d. decisio D. mei Decani illam non firmat, sed solum eam refert & dixit quod in casu illius decisionis non intrabat; Deinde fuit visum esse parum in Iure fundatam, & inter vnum, & alium casum non posse assignari congruam diuersitatis rationem, & ex ea sequi absurdum quod quando sunt plures supplicantes fe- re nunquam dignosci posset. An sit narratiua partis, vel Papę, Quinimo semper, & indistinctè interpretaretur narratiua partium, & sic plures supplicantes essent peioris conditionis quam vnus. Tandem fuit etiam animaduersum quod *Hier. Paul. & Rebuff.* non dicunt, quod vbi sunt plures supplicantes, & apponitur clausula, *vt asseritur* narratiua sit iustificanda, prout iustificanda est, quando dicitur *vt asserunt*, sed 19 solum quod quando sunt † plures supplicantes solet frequentius apponi clausula *vt asseritur*, quam vbi vnus dumtaxat supplicat, Non tamen inde sequitur, quod sicut narratiua per clausulam, *vt asserunt* est iustificanda, Idem procedat quando narratiua fit per clausulam, *vt asseritur*, Cum enim à communiter ac- 20 cidentibus † duobus magis quam vni credendum sit atque deferendum, propterea quando duo, vel plures supplicant crebrius apponitur clausula, *vt asseritur.* quam in Casu quo supplicat vnus tantum ad effectum vt etiam sæpiùs quando plures supplicant appareat, & detur intelligi narratiuam esse Papæ, qui magis duobus, vt dictum est, quam vni credere solet; Vnde vis, & differentia inter vnum supplicantem, & plures supplicantes non stat in eo, quod verbum *asseritur* in vno supplicante importet narratiuam Papæ, secus autem in pluribus supplicantibus, sed in eo alio, quod 21 Papa † frequentius ipse narrat, quando sunt plures supplicantes, quam vbi vnus supplicat, & sic etiam frequentius Cancellaria quando sunt plures supplicantes vtitur verbo *vt asseritur* quam vbi est vnus dumtaxat.

Tandem quoad Tertium. An Andreas, vti supra legitimatus potuerit succedere in prædictis bonis Emphiteoticis excluso Alberto in Inuestitura nominato: Difficultas stabat Primo quod ista bona sunt sita in Romandiola videlicet in Dioc. Imolen. & extra 22 territorium seù Ducatum Ferrariæ, & † propterea cessant Bonifaciana, & Paulina, quæ solum loquuntur, & procedunt in bonis sitis in territorio seù Ducatu Ferrariæ *Ruin. consilio* 167. *num.* 18. *circa fin. lib.* 1. *& Pereg. consilio* 11. *numero* 4. *& 5. libro sexto* Deinde, quia non sufficit Andream esse legitimatum sed etiam necesse est, quod Alphonsus eidd. bona Emphiteotica expressè, reliquerit, quia non veniunt in generali hæredis Institutione sub verbis Vniuersalibus *in omnibus autem alijs &c.* ex quo bona Em- 23 phiteotica, † & Feudalia non dicuntur propria Testatoris *Bart. in l. vt Iusiurandi* §. *si libertus ff. de op. libert. Salic. in l. si quando* §. *illud adeo C. de inoff. test. Gueilel. de Benedict. in c. Rain. verb. duas habens Filias num.* 284. *extra de testam.*

Sed responsio facilis visa fuit Primum enim tollitur ex euidentia facti, quia licet dicta bona sint in Romandiola, & in Dioc. Imolen. Tamen verum, est quod sunt in Territorio Consilicis, & ideo in Ducatu 24 Ferrarien. vt notum est de quo Ducatu † expressè Paulina loquitur. Secundum autem tollitur est supradictis quia vera est Iuris conclusio, quod idem est iudicium de bonis Emphiteoticis, ac de alijs bonis hæreditarijs, & veniunt etiam in generali Institutione indistinctè prout alia bona, quando, vt in præsenti per 25 dictas Constitutiones sunt † redacta ad instar Allodialium, & de eis testator liberè disponere potest. *Valasc. de iure Emphit. quæst.* 48. *num.* 4. *Guliel. Bened. in d. cap. Rain. verb. cętera bona num.* 9. *de test. Dec. consil.* 395. *num.* 5. *Burs. consil.* 3. *num.* 3. *Surd. cons.* 63. *num.* 2. *Menoch. de præsumpt. lib.* 4. *præsumpt.* 197. *num.* 13. *late Peregr. de Fideicomm. artic.* 6. *num.* 30. *cum seq. Magon. decisione Lucen.* 5. *num.* 38. *Rot. decisione* 172. *num.* 7. *& seq.*

seq. apud Pacif. de salu. & decisione 375. num. 7. par. 1. recent.

Alia autem obiecta, aut visa fuerunt non indigere responsione, aut fuerunt benè sublata in supradictis duabus decisionibus in hac causa factis.

Et ita vtraque parte accerrimè informante fuit resolutum &c.

REVEREND. P. D. DVNOZETTO.

Ariminen. Hereditatis, Veneris 10. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Pater, quando non possit prætendere vsumfructum in hereditate filio relicta à matre.

SVMMARIVM.

1 *Vxor habet hypothecam pro restitutione dotis, super eisdem bonis datis in dotem.*
2 *Salviani interdictum competit mediante hypoteca.*
3 *Creditum, cum hypoteca in Saluiano, requiritur pro primo extremo.*
4 *Pater non potest prætendere vsumfructum in portione bonorum relicta filio, si testator hoc prohibuerit.*
5 *Dispositio Auth. excipitur, C. de bon. q. lib. quando procedat.*
6 *Pater in bonis maternis delatis filio habet tantum vsumfructum.*
7 *Verba, æquis portionibus, important æqualitatem.*
8 *Ioner. in auth. Item hereditas, C. de bon. quæ lib. Roland. consil. 95. l. 1. num. 49. declarantur.*
9 *Pater in hereditate, quæ de iure erat deferenda ipsi filio, si succedat vna cum filio in ea hereditate, tũc in portione habita a filio non consequitur vsumfructum.*

DECISIO CCCLXXII.

PRoposito dubio die 4. Martij prætériti, An Domino Diotalleuio Lallio hæredi in testamento Magdalenæ matris instituto vnà cum Hieronymo Lallio eius patre æquis portionibus esset dandu immissio in possessionem medietatis bonorum dotalium d. Magdalenæ per eundem Hieronymum detentorum fuit affirmatiuè resolutum, Hodie repropositio eodem dubio Domini in decisis persisterunt.

Nam subsistere visa fuit conclusio in dicta decisione firmata nimirum Diotalleuio pro obtinenda Immissione competere remedium directi Saluiani. Quia cùm prædictus Hieronymus se obligauerit restituere dotẽ in D. Magdalenæ vxoris in omnem casum eam restituen. propterea siouti ipsa Magdalena pro restitutione suæ dotis habet hypothecam super † eisdem bonis in dotem datis, nedum ex dicta promissione Hieronymi, verum etiam ex dispositione legis, iuxta *tex. in l. in rebus, C. de iur. dot.* Ita pariter Diotalleuus in testamentõ D. Magdalenæ matris pro medietate hæres scriptus in sua portione dicitur habere hypothecam, † qua mediante competit ei remedium Salviani. *Gabr. conf. 46. num. 20. lib. 1. Rota dec. 3. num. 4. & dec. 95. num. 3. Pacif. de Saluian. Interd.*

1

2

Non obstat quod non probetur primum extremũ requisitum, scilicet, potestio prædictæ Magdalenæ de tẽpore sui obitus, quia quicquid sit si ageretur de
3 remedio, *l. fin.* sufficit in præsenti casu quod † probetur creditum dotale cum hypotheca, quod in remedio Saluiani requiritur pro primo extremo, *Statil. de Salu. inspect. 1. c. 5. num. 4. Rot. in Romana Saluiani Interdicti, Veneris 31. Maij 1602. coram Iusto, post d. tract. de Salu. dec. 14. num. 1.*

Prout etiam subsistere dixerunt Domini responsionem datam obiectioni circa vsumfructum prætensum per Hieronymum in portione Diotalleuij filij,
4 quod scilicet vbi apparet † de prohibitione dicti vsus fructus facta à testatore, tunc pater ex portione filij illum non consequitur, iuxta *tex. in auth. excipitur, C.*
5 *de bon. quæ lib.* cuius auth. dispositio procedit siue † dicta prohibitio expræsè in testamento legatur, siue illa ex verbis tacitò inferatur, *l. vsusfructus, §. fiita quis, vbi glos. in verb. repellendus, ff. quando dies legat. ced. Bart. ibid. num. 1. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. cap. 19. num. 31. Boer. dec. 193. vers. quoniam secundum, & num. 3. vers. & circa primam.*

In præsenti autem casu satis visum fuit constare de tacita prohibitione testatricis ex institutione facta Hieronymo, & Diotalleuio, æquis portionibus, nam si Hieronymus vltra suam portionem in portione filij vsumfructum haberet nimis læderetur filius, & lo-
6 cupletaretur pater, qui tres ex † quatuor partibus hæreditatis consequeretur, cum tamen duas posset prætendere nedum ex dispositione iuris, *l. 1. C. de bon. matern.* sed ex voluntate etiam testatricis, quam voluisse inducere æqualitatem inter patrem, & filium
7 denotant illa verba, † æquis portionibus, quæ important æqualitatem, *Bald. consil. 168. num. 4. lib. 5. Ruin. cons. 163. num. 7. lib. 2.* Vnde ad hoc vt dispositio testatricis adimpleatur necessario dicendum est dictũ vsumfructum fuisse tacitè prohibitum, *Bald. consilio 324. per totum,* & præcipuè *num. 1. vers. nam dat intelligere lib. 5.* cum aliis in decisione allegat.

8 Non obstant *Ioner.* † *in auth. item hereditas, C. de bon. quæ lib. Rolan. cons. 95. num. 49.* & alij pro contraria opinione citati, quia vltra quod loquuntur in successione extranei, vel in successione ab intestato, quo casu longe differunt à præsenti de quo agitur omnes ferè cõueniunt, quod vbi pater in hæreditate, quæ de Jure erat deferenda ipsi filio, prout est hæreditas ma-
9 tris succedit vna † cum filio in proprietate, tunc Pater tanquam recompensatus ex dicta proprietate in altera filij portione, non consequitur vsumfructum. Idem *Rolan. cons. 95. n. 49. per tot. li. 1. Soccin. cons. 34. in 3. quæst. Aret. cons. 78. in tertio dubio.*

Et ita vtraque &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Administrationis Lunæ 13. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Administratio bonorum ecclesiæ regularis spectat ad Abbatem, & ad quem si ecclesia sit Collegiata, & non nulla circa hanc materiam.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Ad Abbatem solum spectat administratio bonorum Conuentus præterquam in arduis.*
2 *Ecclesiæ Collegiatæ bona debent administrari per Archipræsbyterum, simul cum capitulo.*
3 *Bullæ Papæ disponens de rebus Ecclesiæ, ex eius potestate in beneficialibus tamquam lex, & forma debet attendi.*
4 *Abbas est legitimus administrator, & caput totius Conuenti.*
5 *Administratio, vel iurisdictio, quando priuatiuè præscripta non præsumatur.*
6 *Ius plura respiciens, habens, si vtatur in aliquibus, conseruat ius sibi in totum ideo, quod ad alia per non vsum impeditur consuetudo, & præscriptio.*
7 *Clausula, sublata, & decreto irritans, non solum abrogat contrariam consuetudinem, si quæ erat, stantibus clausulis, quorum tenores, ex certa scientia &c.*
8 *Sed etiam illam impedit in futurum.*
9 *Præscriptio, stante mala fide non currit.*
10 *Præscriptio quadragenaria requiritur, ad hoc vt inducatur consuetudo contra Ius, & ecclesiam.*
11 *Oblationes fidelium, quæ fiunt in ecclesijs Monachorum, vniuerso Conuentui acquiruntur.*
12 *Ecclesia collegiata, dum non habet nisi vnicam mensam Capitularem ex ea tam Archipræsbyter, quam Canonici æqualem portionem recipere debent pro sua dote.*
13 *Subrogatio operatur in his, quæ simul conueniri possunt, & in omnibus præter quam in expressis.*

DECISIO. CCCLXXIII.

PRoposito iterum dubio, quod Capitulo tantum informante fuit coram me resolutum 16. Februarij anni proximè præteriti super administratione bonorum, & exercitio iurisdictionis Ecclesiæ Villæ Bertrandi, Domini persistendo in decisis responderunt eandem administrationem, & iurisdictionem non ad solum Archipresbyterum priuatiuè, sed ad ipsum simul vna cum suo Capitulo pertinere.

Quidquid enim esset in statu regularitatis, an scilicet tunc administratio vniuersa esset solius Abbatis
1 siue de iure, ex quo† ad eundem Abbatem solum spectat administratio bonorum Conuentus præterquam in arduis *c. nullam 18. q. 2. c. edoceri, & ibi Abb. num. 7. de rescript. idem Abb. cons. 44. num. 2. lib. 2. Feder. de Sen. cons. 123. num. 2. Rot. dec. 554. num. 7. par. 1. diuers.* Siue etiam quia ita de facto obseruaretur, vt ostendere conabantur informates pro Archipresbytero ex compluribus actibus factis à solo Abbate, certè mutato per Papam statu regulari in statum secularem, & abrogata regularitate, atq. eius institutis bona olim Monasterij regularis, quæ post erectionem effecta
2 fuerunt Ecclesiæ Collegiatæ, & de† Iure administrari debuerunt ab Archipresbytero simul cum Capitulo, *cap. nouit. cap. quanto. de his quæ fiunt à prælat. sin. cons. cap. Cæs. de Graff. decis. 4. eod. tit. Rot. decis. 16. & decis. 193. par. 1. recent. Card. Seraph. decis. 339. numero 1. Mantic. decis. 207. num. 4. Card. Caual. decis. 57. nume. 2.* Et hoc idem Papa in Bulla erectionis expressit, cessa iurisdictione eisdem Archipresbytero, & Capi-
3 tulo communi. Quæ bulla, circumscripto† statu regulari ex potestate Papæ in beneficialibus est attendenda tamquam forma, & lex fundationis, *Butr. consil. 4. num. 1. Verall. decis. 292. par. 2. Card. Seraph. dec. 1445. num. 6.*

Et ex his cessabant quæ obiecta fuerunt de cõsuetudine, & diuturniori possessione quæ dicebatur esse in contrarium, vt tam Abbas in statu regularitatis quam Archipresbyter in statu sæculari soli administrauerint, quia cum bona non essent solius Abbatis, aut præbendæ Abbatialis, vt contendebant informãtes pro Archipresbytero, sed totius Monasterij, & Ecclesię, & eorum curam, & administrationem habue-
4 rit Abbas tamquam† legitimus administrator; & caput totius Conuentus, vt considerant, & concludunt DD. omnes superius adducti, & præter eos *Corn. consil. 19. num. 7. lib. 2. Aufrer. ad Cappellam Tholosan. dec. 79. Nauarr. cons. 1. de his quæ fiunt à Prælat. sin. cons. cap. Rot. decis. 3. numer. 4. de consess. in nou.* & probat etiam limitatio, vt id possit de Iure Abbas in his solum, quę minima reputantur; Consuetudo ante sæcularizationem quicquam tribuere non potuit, conseruati enim fuit Ius Conuentus, & Monasterij dum eiusdem Monasterij nomine, & tamquam illius Administrator ea omnia fecisse censetur. Neq. præscripta præsumi po-
5 terat† administratio, vel iurisdictio priuatiuè dum cura, quam habebat bonorum Monasterij conueniebat cum statu regulari, vt ex *Innoc. distinguit Calderin. cons. 2. de præscript. Bald. cons. 439. num. 11. libr. 3.* Imo non solum ex tot actibus non ostendebatur aliquis, qui possessionem cõtrariam Iuri, quod Monasterium habebat super ijsdem bonis concluderet, vt darentur etiam aliqui, quos idem Conuentus fecerat in statu
6 regularitatis,† & ex quibus retenta ab eodem videri poterat administratio, & impedita contraria consuetudo, & præscriptio, *l. vt ponum. ff. de seruit. Bart. in l. si vnus. ff. de seruit. rustic. prædi. Aym. consil. 27. num. 2. Surd. cons. 323. nu. 47. Rot. in Adrien. Iurisdictionis 27. Iunij 1622. & 30. Ianuarij 1623. coram D. nco Pironano.*

Non etiam aliqua potuit induci consuetudo post sæcularizationem cum ex bulla erectionis in Collegiatam concederetur simultanea administratio Ar-
7 chipresbytero, & Capitulo cum† clausula sublata, & Decreto irritanti ex qua non solum abrogata fuit, si quæ erat antiqua consuetudo stantibus clausulis, quorum tenores, ex certa scientia & similibus, *Anch. consil. 335. Ruin. consil. 126. num. 29. lib. 5. Becc. consil. 55.*
8 *num. 20. Afflict. decis. 195. num. 4.* Verum† etiam impedita in futurum, *ca. si eo tempore cum ibi not. de elect. lib. 6. Cassad. decis. 1. numer. 2. de restit. spoliat. Rot. decis. 549. num. 2. & decis. 189. num. 4. par. 2. diuers.* Immo ex
9 titulo erectionis inducta fuit in Archipresbytero† mala fides, ex qua etiam præscriptio currere non potuit, *cap. vltimo de præscript. cap. possessor. de reg. iur. libro 6. Aym. cons. 146. Gabr. de præscript. conclus. 1. numer. 57.* & demum deficit ipsa essentia præscriptionis curius scilicet legitimi temporis ad præscribendum, qui in
10 hac materia† contra Ius, & contra Ecclesiam debuit saltem esse quadraginta annorum deducto tempore litis, *ca. ad audientiam de præscript. cap. fin. & ibi DD. post gloss. in verb. legitimè de consuetud. Rot. decis. 355. num. 2. & decis. 497. num. 4. par. 1. recent.*

Ex

Ex dictis sublata videri poterat diuisio fructuum deductu per informantes quod scilicet alii essent fructus ipsius Capituli, alij fructus Archipresbyteratus neque enim eadem diuisio subsistebat tam ante erectionem huius Ecclesiæ in Collegiatam, cuius dotatio variæ donationes, & oblationes ex piorum eleemosynis (ex quibus acquisitionibus hi fructus comparati sunt) semper † factæ fuerunt Ecclesiæ, & Monasterio; & quæsita vniuerso conuentui, *c. p. 1. & ibi not. Abb. num. 4. de stat. monach. ea. nimis vbi DD. communiter de excess. Prælat. Mallet. de oblation. dubit. 4. num. 65. Petr. de Ubald. de canonic. Episcopali c. 4. q. 16. num. 6. Ferret. conf. 143. num. 2. Card. Mantic. dec 38. nu. 4. Marescot. var. resolut. lib. 2. c. 42. num. 3.* quam in statu in quo hodie est Collegiatæ, dum non habet † nisi vnicam mensam Capitularem, ex qua tam Archipresbyter quam Canonico æqualem portionem recipere debent pro sua dote, vt præcisis verbis legitur in Bulla erectionis.

Demum neque contrarium continebant declarationes, quas fecerat Clemens Octauus post applicationem dotis de fructibus huius Abbatiæ Dignitatibus Cathedralis Ecclesiæ Celsonem. Quod enim declarauerit idem Clemens in suis litteris, vt ex ea dotis applicatione, & assignatione bonorum Iuribus Archipresbyteri detractum non fuerit, cuius iurisdictionem saluam esse volebat tantum abest vt Capitulo præiudicauerit, vt immo iura eiusdem Capituli præseruasse etiam videatur. Nam præterquam consideraut iurisdictionem Archipresbyteri in bonis donatis respectu Dignitatum alterius Ecclesiæ, non autem vti distinctam, & in concursu Capituli, id etiam declaratio continebat, vt per eam applicationem dotis nũquam iurisdictio super eisdem bonis transiuerit ad Dignitates: Vel enim eandem iurisdictionem prætendit Archipresbyter post erectam Ecclesiam in secularem, & illa tam de iure, quam ex forma erectionis erat communis etiam Capitulo, vel quia per subrogationem successerit in locum Abbatis, quasi cum ille solus administraret, & secularizatio nihil præterea substulerit, quam qualitatem regularitatis, ita etiam iurisdictio ad se solum pertineret, & cum suppressus fuerit status regularis, & formæ, ac qualitati status secularis repugnet, vt iurisdictio non communicetur etiam Capitulo non opus est quærere, quam iurisdictionem Abbas antea habuerit, quia subrogatio operatur in his † quæ simul conuenire possunt, & in omnibus præterquam in expressis. *Rebuff. in prax. tit. de form. erectio. in Collegiat. Oldrad. conf. 330. in fin. Menoch. conf. 88. num. 23. Dec. conf. 19. num. 35. lib. 3. Card. Seraph. dec. 1445. num. 4.*

Et ita, &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Census. Lunæ 13. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Procurator constitutus ad exigendum cum clausulis ampliſſimis an possit extinguere censum latè tractatur. Census, quando extinguitur, quid sit necessarium. Procurator constitutus ad exigendum an possit recipere. Census an per compensationem extinguatur.

SVMMARIVM.

1 *In mandato generali non venit facultas vendendi, & distrahendi, sed requiritur specialis mentio.*
2 *Procurator constitutus ad exigendum, est solum procurator ad illud factum exactionis, & receptionis, non autem ad aliud.*
3 *Procurator ad exigendum etiam cum ampliſſimis clausulis, non potest diminuere redditum census.*
4 *Et sic multo magis cum dicto mandato potest totum alienare, & retrouendere.*
5 *Debitum illud reputatur, quod ab inuito, iuris remedijs extorqueri potest.*
6 *Census Dominus, non potest dici creditor sortis, nec qui constituit censum, dicitur verè debitor.*
7 *Inclusio vnius est exclusio alterius.*
8 *Sors census non potest peti à Domino census, sed hoc est positum in arbitrio imponentis censum.*
9 *Censum emens non dicitur creditor illius sed Dominus, vendens autem non est debitor sortis, sed fructuum.*
10 *Census Dominus potest compellere censuarium ad sibi restituendam sortem census, si hic dissdixerit, & denunciauerit ipsi Domino.*
11 *Dissidij denunciatio in censu est inducta fauore emptoris & num. 31.*
12 *Census quando extinguitur est necessaria retrouenditio.*
13 *In Censu restitutio pretij est actus retrosimilis illius constitutiui.*
14 *Solutione eius, quod debetur, extinguitur omne debitum, & obligatio.*
15 *Pretij solutio de necessitate non infert extinctionem census.*
16 *Census, quando possit extingui ex traditione pretij absque alia expressa retrouenditione.*
17 *Extinctiones, & cassationes virtualiter important reductionem ad pristinum statum.*
18 *Instrumento cassato eo ipso censetur facta retrotraditio omnium, quæ tradita fuerunt per ipsum instrumentum.*
Mandatum habens ad aliquod factum dicitur habere etiam ad illud, quod est annexum, & dependens numero 18.
19 *Antecedentibus commissis dicuntur etiam commissa subsequentia.*
20 *Verba, cedendi, & transferendi iura, & actiones, & similia in mandato procuræ apposita important facultatem etiam retrouendendi censum.*
21 *In mandato procuræ, si adsint clausulæ, generaliter &c. promittens &c. & aliæ iuxta solitam Notariorum extensionem, important, vt constitutus possit omnia facere, quæ potest principalis & num. 36.*
22 *Et censetur demandata absoluta potestas absque vlla restrictione.*
23 *Quod multo magis procedit, quando in mandato fuerunt aliqui casus requirentes speciale mandatum specificati.*
24 *Mandati fines, sunt diligenter custodiendi.*
25 *Procurator constitutus ad exigendum potest etiam recipere, cum receptio sit executio exactionis.*
26 *Procurator constitutus ad exigendum, potest recipere à sponte soluente.*

27 Pro-

27 *Procuratori, cui est commissa exactio iudicialis, & coactiua, multo censetur commissa exactio à sponte soluente.*

28 *Census per compensationem vim solutionis habentem potest extingui, & retrouendi.*

29 *Compensatio idem operatur, ac si quis soluat pecunias.*

30 *Census ipso iure extinguitur per solam compensationem.*

32 *Sors census non dicitur debita, cum non possit cogi uenditor ad restitutionem.*

33 *Procurator constitutus ad exigendum credita, non potest exigere debita sub conditione, vel in diem.*

34 *Munoz. de ratiocin. cap. 23. num. 51. reprehenditur.*

35 *Clausula rati &c. non importat facultatem, cum libera.*

Bart. in l. procurator num. 3. ff. de procurat. refellitur num. 35.

37 *Debitor non est in diem, vel sub conditione, si agnoscat debitum, & sponte vult soluere, & renunciare fauori suo.*

38 *Debitor in diem, quo ad veritatem, & substantiam est verè debitor, licet non quo ad coactiuam exactionem.*

39 *Debitor in diem, debitor est, & potest etiam inuito creditore in solutione preuenire diem.*

Debitor in diem soluens ante non repetit num. 39.

40 *Procurator recipiens pecunias, tamquam procurator alicuius, statim dominium pecuniarum acquiritur eidem constituenti.*

41 *Soluens procuratori alicuius liberatur, etiamsi procurator postea decoquat.*

42 *Procuratori decocto soluens liberatur, dum soluens eius decoctionem ignorabat, imputet enim sibi constituens, qui non idoneum procuratorem sibi elegit.*

DECISIO CCCLXXIV.

BO. me. Cardinalis Comensis mediante Iulio Albero, emerat, censum annuum scutorum 260. à D. Duce Iuliano Cæsarino, pretio scutorum 4000. & post annos septem idem Dux Cæsarinus soluit dicta scuta 4000. Luragho Procuratori Cardinalis, qui Luraghus fecit quietãtiam, & extinctionem census. Verùm cum hæredes Cardinalis obijcerent, Luraghum nequaquam sufficiens mãdatum habuisse pro extinguendo dicto censu, nec indè hæredes Ducis fuisse liberatos. Proposui dubium, An constaret de valida extinctione census, & ter disputato articulo, Domini non erant concordes.

Aliqui enim putabant, Luraghum non potuisse extinguere censum, quia solum habebat mandatum ad exigendum, quod non sufficit ad extinctionem censuum, cum illa requirat retrouenditionem, & in 1 † generali mandato non venit facultas vendendi, & distrahendi, sed specialis requiritur mentio, *l. procurator tutorum. ff. de procurat. l. procuratorem, C. eodem*, & ita in terminis census resoluit *Rota coram Cardinali Seraph. decis. 831. num. 1. & seqq.* & sequuta est in *Romana census 7. Februarij 1607. coram bo. me. Attrebaten. quæ est decisio 186. post Modern. Peruf. de censib. & in decis. 373. num. 6. in fin. p. 1. recent.* Procura- 2 tor enim ad † exigendum est solùm procurator ad illud factum exactionis, & receptionis, non autem ad aliud, nec mutare potest obligationem, nec acceptũ ferre *l. debitorem meum, l. cui relictè, ff. de nouat. l. quod stipulatus, ff. de solut. Surd. dec. 229. nu. 27.* Sicque talis procurator ad exigendum, etiam cum amplissimis 3 clausulis non potest diminuere † redditum census, vt puta, si soluantur fructus ad rationem decem pro cẽtenario, nequaquam reducere potest ad rationem octo, *Rota coram sa. me. Gregorio XV. dec. 311. num. 1.* 4 *& seqq.* multò minus poterit cum † illo mandato totum alienare, & retrouendere, vt ponderant *Modern. Peruf. de censib. p. 3. cap. 1. q. 3. art. 7. num. 47. 52. & 54.*

Quod eo magis admittendum videbatur in præsenti mandato, quia Luraghus constitutus fuerat ad exigendum pecunias dumtaxat debitas, & debendas: inter quas non videbatur posse comprehendi sortem census, cum nulla præcedente dissdicta ex parte D. Ducis Cęsarini, non posset Cardinalis compellere ipsum 5 ad restitutionem sortis; † & debitum illud reputatur, quod ab inuito iuris remedijs extorqueri potest, *l. debitor, ff. de verb. signif. Alex. conf. 106. num. 7. lib. 5. D. Fachin. controuers. Iur. lib. 11. cap. 74. vers. primo, Gutier. pract. qq. ciuil. lib. 1. q. 148. nu. 24. & 25.* Vbi quod 6 Dominus † census non potest dici creditor sortis, nec qui constituit censum verè dicitur debitor.

Quique hanc tuebantur sententiam, dicebant verba illa antecedentia, *necnon omnes, & singulos fructus, reditus, & prouentus, quorumcunque officiorum, censuũ, Montium vacabilium, & non vacabilium, &c.* restricta 7 esse ad fructus, & inde resultare † exclusionem respectu sortis ad *l. cum Prætor, ff. de Iudic. l. maritus, & ibi glos. in verbo præscripserit, C. de procurat. Grat. conf. 53. num. 54. lib. 1.* Verba autem subsequentia, *necnon omnes, & singulas alias pecuniarum, rerum, & bonorum summas, qualitatis, & quantitatis, &c.* restricta esse ab immediata clausula, ibi, *eidem D. Constituenti per quascunque personas, quauis de causa, & occasione debitas, & in fu-* 8 *turum debendas, &c.* Cum autem sors † census non possit peti à Domino census, & hoc totum sit in arbitrio imponentis censum, tam ex natura ipsius, quam ex Constitutionibus Apostolicis, & præsertim sanct. mem. Pij V. *Conar. var. resol. lib. 3. cap. 2. num. 3. vers. secundò, & cap. 9. num. 4. Gail. pract. qq. lib. 2. obseruat. 2. num. 14. Rota decis. 56. num. 5. par. 1. recent.* sequitur hanc sortem non fuisse debitam Cardinali, & consequenter nec facultatem extinguendi fuisse demandatam Luragho, cum illius mandatum haberet restrictionem ad pecunias debitas, vel debendas, & emens 9 censum non † dicitur creditor illius, sed Dominus, vendens autem non est debitor sortis, sed fructuum, *Gabr. conf. 141. num. 8. lib. 1. Surd. decis. 204. num. 9. Rota in Tudertina censuum 3. Decembris 1621. coram bo. me. Buratto.*

Nec obstare credebatur, Dominum census posse 10 compellere † censuarium ad sibi restituendam sortem census, si hic dissdixerit, & denunciauerit ipsi Domino, vt in Bulla sanct. mem. Pij V. §. cum verò; hanc autem denunciationem fuisse inductam fauore emptoris, vt intra illud bimestre possit prouidere † de 11 nouo inuestimento pecuniarum, vt dixit *Rota coram Cardinali Seraphino decis. 1413. num. 2. & Molin. de Iust. & Iur. quæst. 391. clausi. 10.* Et ideò potuisse Luraghum nomine Cardinalis remittere hanc denunciationem, & illa omissa pecuniam recipere, & censum

extin-

extinguere, vt per *Cardinal. Seraphin. dicta decisione 1413. numero 3. & Boccac. de cens. part. 2. numero 94.* Quoniam id rectè procederet in ipso Cardinale Domino recipiente pecunias, in quo non potest considerari defectus facultatis retrouendendi, & is pecunias recipiendo à debitore census pro illius extinctione dicitur saltem implicitè retrouendisse, secus autem in illius Procuratore, qui mandatum habet tantùm ad exigendum, & vt supra dictum est, præter solam receptionem, pecuniarum pro fructibus
12 census, nihil aliud facere poterat, & tamen † retrouenditio erat necessaria, vt respondit *Rota apud Cardinal. Seraphin. dicta decisione 831.* & alias sæpius; & quamuis ex sola receptione prætij inde resultare con-
13 sequutiuè videatur ipsa extinctio census, † restitutio quippe prætij est actus retrosimilis constitutioni census, & id deducitur ex dicto §. Cum verò, Bullæ sanct. me. Pij V. ibi, *cum verò traditione prætij redditus extinguendus erit*, & regulariter per solutionem eius, quod
14 debetur, extinguitur, † & tollitur omne debitum, & obligatio, *Inst. quib. mod. tollitur obligatio in principio, Glos. fin. in l. cum plures, ff. de exhib.* Nihilominus hoc concluderet vbi pro extinctione debiti censualis sufficeret sola solutio, nec aliud requireretur, sique Luraghus quemadmodum exigere, & recipere poterat pecunias, ita etiam retrouendere potuisset, quę retrouenditio necessaria est pro census extinctione, nec so-
15 lutio prætij de necessitate infert † census extinctionē, sed dum in Luragho Procuratore deerat facultas retrouendendi censum, per illam solutionem pecuniarum Dux Cæsarinus extitit solummodò creditor Cardinalis pro totidem pecuniis.

Alij autem ex Dominis putabant censum fuisse extinctum, quia hoc pendebat ex voluntate venditoris, & dum ipse soluit pretium integrum, & sic interuenit actus retrosimilis, aderatque pactum in instrumento constitutionis, vt quandocunque vellet venditor extinguere, id ipse posset, iuxta etiam Bullam san-
16 ct. mem. Pij V. consequenter census † videtur extinctus ex ipsa traditione prætij absque alia expressa retrouenditione, *Boccac. de censibus parte 2. numero 94. & 130. Felician. eodem tract. tom. 2. libro 4. capitolo 1. numero 22. vers. qualiter, Valasq. de Auendan. de censibus Hispan. capitulo 102. numero secundo Rota decisione 60. numero tertio vers. quia ad hunc effectum parte prima recent.* & post *Modern. Perusin. de censibus dec. 272. num. 3. decis. 273. num. 1.*

Nec obstare credebantur Luraghum, non habuisse facultatem retrouendendi, quæ vt supra dictum fuit, necessaria est ad hanc census extinctionem: Quoniam non solum constitutus fuit Procurator ad exigendum omnes, & quascunque pecunias, & sic ad solum exactionis, & receptionis, sed etiam ad cassandum quodcunque Instrumentum, & ad consentiendum extinctioni, lacerationi, abolitioni respectiuè, & sic singula singulis congruè referendo, poterat Luraghus cassare, & extinguere contractum con-
17 stitutionis census, quæ † extinctio, & cassatio virtualiter important reductionem ad pristinum statum; & indè ipsam retrouenditionem, quæ connexa est, & correspectiua ipsi cessationi, vt benè per *Angel. in l. ab emptione numero sexto versiculo,*
18 *& sic, ff. de pact.* qui dicit, quod cancellato † Instrumento eo ipso intelligitur facta retrotraditio omnium, quę tradita fuerunt per ipsum Instrumentum, atque hoc esse notandum, alibique non reperiri: Et mandatum habens ad aliquod factum, dicitur habere etiam ad illud, quod est annexum, & dependens, *Castren. in l. ad remmobilem, ff. de procurat. & ibidem Alberic. Rimin. Iun. consilio 11. numero octauo 9. & seq. Cardinal. Mantic. de tacit. libro secundo titul. 15. numero 30. Cardinal. Seraphin. decisione 1146. numero secunda Rota decisione 670. numero primo parte prima diuersor. & in Perusina ratificationis 11. Maij 1622. coram me, confirmata sub die 16. Iunij 1628.*
19 *coram R. P. D. meo Verospio,* & commissis antecedentibus dicuntur † etiam commissa subsequentia, *Butr. consilio 44. numero secundo Rota coram Reuerendissimo Domino meo Decano decisione 470. numero tertio,* & sufficit sola verisimilis mens mandantis *Cardinal. Mantic. de tacit. libro 16. titul. 14. numero 31.* Iun-
20 ctis præsertim alijs subsequentibus verbis, *cedendi, & transferendi iura, & actiones,* † quæ vel similia verba alias Rota censuit importare facultatem etiam retrouendendi censum, vt in illa *Romana census coram Attrebaten. quę est decisio 186. numero secundo versiculo maximè, post Modern. Perusin. de censibus*, Con-
21 curruntque aliæ clausulæ *generaliter, &c. promittens, &c.* & alię quę iuxtà solitam Notariorum † extensionem, important, vt Procurator possit omnia, & singula facere, quæ constituens posset, etiam si talia essent, quæ requirerent speciale mandatum, & ideò
22 censetur demandata absoluta facultas absque aliqua restrictione, † sed cum libera administratione, *Bart. in l. procurator cui numero 30. ff. de procurat. Seraph. de priuileg. iuram. priuileg. 30. numero 11. versiculo quinimò, Afflict. decisione 305. numero quarto Cardinal. Mantic. decisione 11. numero secundo.* Maximè † cum præcesserit expressio casuum, qui speciale mandatum requirebant *Couarruu. variar. resolut. libro primo capitulo 6. numero tertio versiculo quintò, &c. Seraphin. & Mantic. in locis præallegatis*; Data autem facultate cum libera, potuit Luraghus etiam exigere sortem, & retrouenderè ad *dec. Seraph. 238.*

Cæterum Domini, qui primam opinionem tuebantur respondebant hasce clausulas intelligendas
24 esse circa præmissa, & esse restringendas ad specificata, cum † fines mandati diligenter custodiendi sint, *l. diligenter, ff. mandati, capitulo qui ad agendum de procurat. in 6. Bald. in l. quod quis numero secundo vers. ego dico C. de procurat.* Vnde circa hanc extinctionem cēsus non erant concordes.

In hoc tamen Domini conuenerunt, scilicet solutionem illam factam Luragho suffragari D. Duci Cęsarino, itaut hodie possit cogere hæredes Cardinalis ad retrouenditionem, & extinctionem census; Quo-
25 niam Luraghus habuit mandatum si non ad retrouendendum, certè ad recipiendum, datus enim † Procurator ad exigendum, potest etiam recipere, quia hæc receptio est executio exactionis, *l. inductum, C. de solut. Bart. in l. hoc Iure in principio, ff. de solut. Roder. Suarez in l. post rem iudicatam in declarat. legis*
26 *Regni quæstione 3. numero 11. ff. de re iudic.* & Luraghus in vim istius mandati † ad exigendum potuit recipere à sponte soluente iuxta *Glos. in l. falsus verbo exigendo, C. de furt.* & reprobata opinione Specula-

toris tradit *Alexandro in l. non solum numero quinto, ff. solut. matrimon. Castren. consilio* 181. *numero tertio parte prima Tiraquell. de retract. lignag. §. 9. glos. 3. numero* 10. *versiculo adeò vt, August. Barbos. plene in d. l. non solum numero* 26. *versiculo sed his non obstantibus, & numero* 27. *ff. solut. matrim.* vbi de veriori, & communiori testatur *Suarez vbi supra numero tertio Cardinalis Mantic. de tacit. libro* 7. *titulo* 14. *numero* 7. *Gratian. discep. forens. capitulo* 505. *numero* 57. si enim
27 † demandata fuit Luragho, quæ erat difficilior exactio iudicialis, & coactiua, multo magis exactio à sponte soluente censeri debet permissa, vt benè perpendunt *Barbos. & Grat. vbi supra.*

Iacto autem, quod Dux Cæsarinus rectè soluèrit Procuratori Cardinalis, & sic saltem euaserit creditor scutorum 4000. sequitur, vt hodiè ipsius Ducis hæredes facta intimatione, & didicta possint pro-
28 ponere quamdam compensationem † vim solutionis habentem, & ita cogere ad extinctionem, & plenam retrouenditionem, *Valasque Auendan. de cens. capitulo* 102. *numero, octauo versiculo igitur nulla, Molin. de contract. parte secunda disput.* 394. *numero septimo Rebus. de oblig. Iust. libro* 10. *quæstione sexto numero* 22. *Modern. Peruf. de censib. parte* 3. *capitulo primo quæstione* 3. *articulo* 6. *numero quarto*, quia hęc com-
29 pensatio † operatur perindè, ac si Dux Cęsarinus soluerit pecunias, *l. si debitor, ff. qui potior. in pign. Gab. l. amplius, ff. rem rat. haber. l. si peculium §. vltimo, ff. de stat. liber.* Quo casu quemadmodum hæredes Cardinalis non vellent denegare retrouenditionem, ita nec proposita compensatione, *Felician. de censibus tom.* 2. *libro quarto capitulo* 11. *numero* 13. vbi dicit
30 extingui † censum ipso iure per solam compensationem postquam hoc emptori census significatum fuit etiam non expectato lapsu duorum mensium, de quibus in Bulla iuxtà opinionem *Molin. de Iust. & Iur. disput.* 39. *clus.* 10. in quo tamen contrarium tenet *Ioannes de Salas de censib. dub.* 12. *numero quinto versiculo sed existimo*, nempè quod venditor teneatur perseuerare per totum bimestre in censu, quia ille ter-
31 minus duorum † mensium est in fauorem emptoris, vt interim aliam inueniat occasionem idoneam inuestimenti.

Non obstat, quod mandatum loquatur *de exigendis pecunijs debitis, & debendis*, & sors census †
32 non sit debita; cum non possit cogi venditor ad restitutionem: Quia obiectum vrgeret si Luraghus pulsasset Ducem Cæsarinum renuentem restituere sortem ad restituendum, quia tunc Dux rectè potuisset excipere se non esse debitorem, sed dum sponte Dux voluit soluere, fecit se debitorem, & tunc vere dici potest sortem fuisse debitam, & quemadmodum si facta intimatione, & disdicta per Ducem ipse fuisset debitor, & Luraghus vigore mandati ad exigendum pecunias debitas potuisset recipere, ita neglecta per Cardinalem, seu eius Procuratorem disdicta, potuit Dux præuenire terminum duorum illorum mensium, & soluere Luragho antè disdictam, & sic pecunia erat debita volente debitore: solumque in Luragho deficiebat facultas retrouendēdi, non autem recipiendi.

33 Non obstat, quod † Procurator ad exigendum credita, non possit exigere debita sub conditione, vel in diem, vt per *Munoz. de ratiocin. capitulo* 23. *numero* 51. *& sequentib.* Quoniam ipse non figit pedem, & contrariam opinionem tuetur *Ceual. commun. contra commun. quæstione* 790. *numero* 43. *vbi Munozium*
34 † reprehendit, qui tamen *Munoz.* admittit rectè etiam solui debitum, antè diem Procuratori ad exigendum, quando habet mandatum cum libera, vt numero 57. & in casu nostro videtur Luragum huiusmodi mandatum habuisse, non † quidem ex clau-
35 sula rati, &c. quæ non importat talem facultatem cum libera, *vt reprobata opinione Bartoli in l. procurator numero tertio ff. de procurat.* firmat *Ias. in l. transactionis numero octauo C. de transact. Addentes ad Bart. literam F. & Iason dicit Bartolum* plures illo dicto fefelliss *Decian. consilio* 500. *nu.* 12. *Cardinal. Mantic. de tacit. libro septimo titul.* 16. *numero* 21. sed ex alijs clausulis distinctis *generaliter, &c. promittens, &c.* quæ extenduntur à *Salust. Tiber. in formulario instrum. libro tertio fol.* 304. *secundum vltimam impressionem columnæ secunda versiculo & generaliter, &c.* vt importent fa-
36 cultatem † in Procuratore faciendi quod facere poterat Dominus, quod dicitur mandatum cum libera, *Gemin. consilio* 129. *numero sexto & septimo versiculo item est, Alexand. consilio* 43. *in princ. libro secundo &* 143. *numero* 10. *libro sexto Cranett. consilio* 924. *numero nono*, & supra etiam fuit dictum. Et satisfacit huic motiuo ratio superius assignata, quoniam non est debitor in diem, vel sub conditione, dum debi-
37 tor † agnoscit debitum, & sponte vult soluere, & renunciare fauori suo, ac præuenire diem præscriptam solutioni, præsertim in hoc casu, quia mandatum concessum fuit ad exigendum pecunias quauis de causa, & occasione debitas, & in futurum debendas, & sic licet de tempore mandati non esset debita, tamen erat debenda ei, & postquam ipse Dux voluerit soluere, & debitor in † diem, quo ad veritatem, & sub-
38 stantiam est verè debitor, licet non quo ad coactiuam exactionem, *l. in diem, ff. de cond. indeb. l. qui in diem, ff. de solut.* vbi debitor in diem debitor est, † & potest
39 etiam inuito creditore in solutione præuenire diem, & soluens non repetit.

Nec obstat Luraghi decoctio sequuta post huiusmodi solutionem; quoniam cum receperit expressè istas pecunias tanquam procurator Cardinalis, illi-
40 cò acquisitum † fuit dominium pecuniarum eidem Cardinali constituenti, *l. si procurator, ff. de acquirend. rer. dom. Rota Ianuen. decisionem* 127. *numero octauo*. Et soluens liberatus remansit, quamuis ipse
41 † Procurator postea decoxerit, *Stracch. de decoct. parte tertia numero* 56. vbi quod soluens Procuratori decocto liberatur, dum soluens eius decoctionem ignorabat, imputet enim sibi constituens † qui non ido-
42 neum Procuratorem elegit, non autem debitori, qui bona fide soluit *l. cum mandato, ff. de minoribus Signor. consilio* 229. *numero secundo ad fin. versiculo & sibi imputet, Stracch. dicta parte* 3. *numero* 54. *versiculo & magis*.

Et ità vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

RE-

REVERENDISS. P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Placentina Decimarum. Lunæ 13. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Bona ecclesiæ nulliter alienata, sunt restituenda ab emptoribus vna cum fructibus à die alienationis, & hoc procedit stante mala fide emptoris, secus verò quando fuit in bona fide. Et etiam quando ecclesia teneatur restituere pretij fructus, rerum nulliter alienatarum.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiastica bona alienata non seruatis solemnitatibus, & sic nulliter, hoc casu bona alienata debent ecclesiæ restitui vna cum fructibus à die alienationis.*
2 *Fructus rerum ecclesiæ alienatarum nulliter, stante bona fide emptoris non debentur, nisi à die mote litis.*
3 *Ad fructuum restitutionem de bonis ecclesiæ malè alienatis quis non tenetur stante bona fide.*
4 *Scientiam si quis habeat de aliquare, non potest se à mala fide excusare prætextu erroris facti, vel iuris ambigui.*
5 *Excusatio, si admitteretur stante scientia, penè nunquam daretur casus, in quo fructus ob malam fidem possessoris ab initio deberentur.*
6 *Contractus nullitate data, ob non seruatam formam in alienatione rerum ecclesiæ, fructus ab Ecclesia non sunt restituendi, nisi emptores probent fuisse conuersos in vtilitatem, & commodum ecclesiæ.*
7 *Et ista verfio sufficit probari per verisimilem præsumptionem.*
8 *Fructus pretij rerum ecclesiæ nulliter alienatarum, probato, quod fuerunt conuersi in vtilitatem ecclesiæ tunc sunt restituendi.*
9 *Ecclesia, cum sit Iustitiæ cultrix non debet se locupletari cum aliena iactura.*

DECISIO CCCLXXV.

POst quam fuit bis decisum, confirmadas esse sententias de partibus, quibus declaratum fuit alienationes decimarum, de quibus agitur, fuisse nulliter factas, ob non seruatam formam Rescripti, si in euidentem: Dubitaui An, & a quo tempore debeantur fructus hinc inde & fuit resolutum, deberi vsque ab Initio, nimirum Ecclesiæ deberi omnes fructus à die alienationis; Et è conuerso Anguissolis esse restituendum, seu compensandum quidquid probauerint soluisse pro fructibus recompensatiuis, nec non omnes fructus per Archipresbyteros peroeptos ex bonis eis in solutum datis.

Quo enim ad fructus dècimarum, moti fuerunt
1 DD., quia agitur de restitutione fructuum ex † bonis Ecclesiæ alienatis, non seruatis solemnitatibus, & sic nulliter, vt in prædictis duabus Decisionibus in hac Causa factis; Quo casu recepta est Iuris conclusio, vt bona sic alienata debeant Ecclesiæ restitui vna cum fructibus à die alienationis *l. Iubemus §. p. C. de sacrof. Eccles. Bero. in c. si quis Præsbyterorum num. 14. de reb. Eccles. non alien. Felin. in c. Cum causa num. 27. de rescind. Curt. sen. cons. 71. col. 7. num. 13. Surd. consil. 115. num. 31. & seqq. Redoan. de reb. Eccles. non alien. q. 77. cap. 5. num. 2. Menoch. de recuperem. 15. nu. 634. Ricc. de 18. per tot. in prax. Archiep. tit. de reb. Eccl. non alien. Surd. dec. 45. num. 10. Rot. dec. 14. p. 1. diuers.*, & fuit dictum *in Placëtin. Bonorum 26. Iunij 1585. coram Card. Blanchetto, et in Vlixbonen. nullitatis Locationis p. Iulij 1593. coram Card. Pamphilio, & in Neapolitana Spolij 31. Iunij 1607. coram Card. Lancellotto.*

Neque obstat si dicatur, quod DD. de Anguissolis
2 crediderint Venditiones † fuisse factas cum debitis solemnitatibus, stan. sententia exequutorum Litterarum si in euidentem, & ideò non teneri ad fructuum restitutionem nisi à tempore Litis motæ; quia de eò-
3 pore anteriori † fuerunt in bona fide, quæ excusat à fructuum restitutione, vt in his terminis firmarunt *Felin. in d. c. Cum causa num. 27. vers. Procederet de re Iud. Bero. d. c. si quis Præsbyterorum num. 45. Curt. sen. d. cons. 71. num. 13. & alij*, quos cumulat *Ricc. d. dec. 18. num. 3.* Quia respondetur, quod cum in Instrumento alienationis fuerit insertus Tenor Litterarum si in euidentem, & Constitutionis Paulinæ, de qua in Extrauag. Ambitiosæ de reb. eccl. non alien. in quibus præscribitur certa forma in alienationibus rerum Ecclesiæ præcisè obseruanda, DD. de Anguissolis, qui non solum, d. forma omissa, sed etiam contrafaciendo, emerunt, de qua tamen vt dictum est, plenam † habebant scientiam, non possunt se à mala fide excusare
4 prætextu erroris facti, vel iuris ambigui *l. Quemadmodum C. de Agric., & Censit. lib. 11. ca. Qui contra de reg. Iur. in 6. Abb. in c. de quarta num. 12. & ibi Felin. num. 26. vsque ad num. 35. de præscript. Curt. Iun. cons. 185. num. 5. lib. 2. Neguss. ius. cons. 394. num. 6. cum seqq. & Surd. in d. cons. 115. num. 32.* Si enim in hoc casu excu-
5 satio † admitteretur, penè nunquam daretur casus, in quo fructus ob malam fidem ab initio deberentur, vt ad sensum patet.

Fructus verò recompensatiuos quinque pro centenario, de quibus in Instrumento Venditionis, solutos per Anguissolas, nec non fructus perceptos ex bonis datis in solutum, dixerunt DD. esse restituen. vel
6 compensandos, quia licet vera sit Conclusio, † quod data nullitate Contractus ob non seruatam formam, vt hic, fructus non sunt ab Ecclesia restituendi, nisi emptorès probent, eos fuisse conuersos in vtilitatem, & commodum Ecclesiæ *Glos. in l. Prædiorum C. de præb. min.*, quam ibi sequuntur *Bart. Bald. & Salicet; Ias. in l. nam & posse a §. si minor ff. de Iur. Iur. num. 11. Rimin. Iun. cons. 5. num. 76. lib. 1. Natt. cons. 631. num. 7. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsum. 27. in fin.* Quam conuersionem in præsenti dicebatur nõ probari, tamen DD. visum fuit, verisimiliter præsumi, & credendum esse, quod dd. fructus deseruierunt pro alendis Archipresbyteris protempore, qui alioquin alendi erant ex fru-
7 ctibus dd. decimarum; hancque † verisimilem præsumptionem sufficere pro legitima probatione Versionis *Glos. in Auth. hoc Ius in fin. C. de Sacrof. Eccl. Det. cons. 36. incipit Et pro tenui nu. 8. vers. Aduerten. Pinell. in repetit. l. 2. par. 2. c. 4. num. 66. C. de rescind. vendit. & Cancer. var. resol. lib. 2. c. 1. num. 252.* Vnde cum fructus huiusmodi cesserint, vel præsumantur cessisse in Ec-

8 clesię commodum, † sunt restituendi, vel compensandi iuxta *doctr. Bar. in l. cum q. §. In transactione C. de transact. Canalcan. dec. 46. nu.* 81. Et ratio est, quia non est
9 ferendum, vt Ecclesia, quæ est Iustitiæ cultrix, †& teneatur alere Archipresbyteros, locupletetur cum alterius iactura iux. *text. in c. suam vbi DD. de pœn.*

Et ita &c. decisum Archipresbytero tantum Informante.

R. P. D. PIROVANO.

Ciuitatis Castelli supplementum. Legitima. Veneris 17. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Vsusfructus formalis relictus filio, ei imputatur in legitimam, & qualiter æstimatio illius fiat, & an vigore dictæ æstimationis, seu liquidationis filius sit legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario non denegatur immissio, cessante legitimo contradictore.*
2 *Filius non est legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario vigore suæ legitimæ, quando illam consumpsit ex formali vsufructu ei relicto.*
3 *Legitima titulus potest consumi ex vsufructu formali filio relicto.*
4 *Fideicommissarius prius de immissione non potest, nisi secuta liquidatione legitimæ per æstimationem vsus fructus relicti filio.*
5 *Vsusfructus æstimatur iuxta text. in l. hereditarium. ff. ad l. falcid. & num. 11.*
6 *Legitima supplementum semper debetur.*
7 *Valor rei constituitur ex vsufructu spatio viginti annorum.*
8 *Æstimatio vsusfructus formalis relicti filio loco legitimæ, de quo tempore est facienda.*
9 *Veritati rei æstimandæ non autem præsumptioni standum est, quando illa haberi potest.*
10 *Decis. 31. coram Manzanedi penes Merlin. de legit. declaratur.*

DECISIO CCCLXXVI.

REsolutum fuit, standum esse in decisis 23. Ianuarij præteriti: quia fundamenta illius decisionis bene subsistunt.

Vera est enim conclusio in decisione firmata, Reuerendiss. D. Franciscum Fideicommissarium non pos-
2 se repelli a petita immissione, cessante † legitimo contradictore absque titulo, & possessione, sequendo *Bart. in l. 2. num. 3. C. quando, & quib. quar. pars deb. lib. 10. Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 4.* cum aliis in eadem decisione allegatis; & prout D. Iulius neque
2 titulum legitimæ iustificabat, cum iam † esset consumptus ex formali vsufructu in vita sui auctoris percepto: & possessio nunquam fuerit ei determinate quæsita propter iura partium, tam in possessorio, quam in petitorio in decreto immissionis Clementis Patris D. Iulij præseruata; vt propterea deficiente titulo, contradictens immissioni petitæ non possit se fundare in possessione æquiuoca, ex iuribus partium, nempe subsistentia tituli legitimæ pendente, quę simul cum ipsa tituli consumptione euanuit.

3 Non obstat, quod etsi titulus legitimæ † possit consumi ex vsufructu formali filio relicto, sequendo opinionem iam per Rotam firmatam *coram Card. Seraphino in causa Bononien. de Scappis, quæ est in eius impressis 1365. & in hac causa coram Patriarcha Manzanedo 11. Martij 1616 & 7. Martij 1617.* attamen non prius de
4 immissione † agendum sit, quam sequuta liquidatione per æstimationem vsufructus relicti iuxta *l. hereditarium ff. ad l. falcid.* videlicet habito respectu ad ætatem
5 & † qualitatem filij de tempore obitus matris, non autem ab euentu, quantum peteret filius, *Munoz Escobar de ration. comput. 2. n. 5. Mareſc. var. resol. li. 2. c. 86. nu. 12. Seraph. eadem dec. 1265. nu. 12. & seq. Menoch. cons. 1079. n. 22. Rot. dec. 186. n. 5. coram PP. Gregorio XV.* quæ tamen supputatione quæ ex actis deiumi dicebatur, neque ex calculo sententiæ bo. me. Patriarchæ Manzanedi; postquam ab ea pendet appellatio,
6 itaut supplementum † semper debeatur, vt Rota admisit in decisione causæ, quæ est apud *Merlin. de legitime 31. num. 21.*

Quia primò fuit responsum, sufficienter constare de consumptione legitimæ Iulij senioris ex perceptione fructuum hereditatis maternæ spatio 27. annorum, in quo matri superuixit, nec dubitari potest, quin per
7 id tempus, & etiam minori, nempe 20. annorum † fructus percepti sortem debitam implent, secundum *glos. communiter receptam in verb. perpetua in verb. insta* vbi *Castr. Salicet. & Fulgos. C. de sacros. eccles.* cum aliis allegatis per *Surd. cons. 431. n. 39.* & idem firmauit *Rota in Forolivien. dotis de Monsignanis 19. Novemb. 1603. coram bo. me. Penia*; vnde cum æstimatio legitimæ debitæ ex vsufructu formali non fuerit petita per Iulium seniorem de tempore illius acceptationis, ex aditione hæreditatis matris sequutæ: vt firmat decisio causæ apud Merlinum impressę in ordine 31. sed hodie opponatur de illa detrahenda penitus hæredes, & agatur de ponenda ratione illius; propterea non quid præsumpserit *l. hereditarium* circa vitam ho-
8 minis, sed quid re vera æstimandum sit † ius tale vsusfructus formalis de tempore rationis legitimæ ponendę, est attendendum, per *l. cum titio ff. ad l. falcid.* ex quo
9 veritati rei æstimandæ non autem præsumptioni inhærendum est, quando (vt in præsenti) illa haberi potest, & hunc sensum Rota habuit *in alia Ciuitatis Castelli & Perusina de Alphonsis 162. & 138. in ordine penes eumdem tract. de legitima.* & idem ex veriori comprobant *Couarru. var. resol. lib. 1. c. 9. nu. 8. Surd. de alim. tit. 9. q. 41. nu. 22. in fine. & cons. 451. n. 38.* nec decisio
10 supra allegata coram Patriarcha Manzanedo 31. † eo radicis responsioni data: quia nihil aliud infert, quia vt legitima implcatur, quatenus recepta non ascendant ad valorem, quod non controuertitur, sed superabundanter ex fructu 27. annorum fuit repleta legitima: & cum supradicta distinctione Domini intellexerunt adducta per *Marescot. var. resol.* & alios pro contraria opinione allegatos.

Secundò fuit dictum, ex facto cessare obiectum, quia Iulius senior de tempore obitus Angelę matris, & aditionis eius hereditatis, quod contigit de anno

1573.

1573. non excedebat annum quadrageſimum, & viſum fuit concludenter probari in inſtrumento dato deputationis curatorum pręſente Angela matre, & conſenſum præſtante de anno 1554. in quo Iulius enuntiatur maior annis 18. & minor annorum 25. vnde ſi rigoroſè ab anno 18. deſumatur computum, & numerentur cum alijs 19. quæ deſunt ad annum 1573. attingendum, certè illius ætas erit annorum 11 37. & non vltra; atque † ita ſecundum diſpoſitionem *l. hæreditatum*, præſumptio vitæ illius erit annorum 23. quæ ſemper æquat ſortem legitimæ, vt ſupra dictum fuit.

Non obſtat, quòd vſusfructus liquidari debeat dempto palatio in Ciuitate Caſtelli, & fructibus propriæ legitimæ. Quia ſemper fructus aliarum partium per 20. annos æquant ſortem legitimæ, & portio palatij quòad fructus, aut redditus, quales quales illi ſint, intrat æqualiter in diuiſione ad conſtituendas partes æquales pro indiuiſo, tam reſpectu legitimæ, quàm aliarum partium; itaut D. Iulius nullum ſentiat damnum in ſupputatione propter æqualem diminutionem vniuſcuiuſque quotæ partis bonorum hæreditariorum.

Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Ianuen. Iuris honorifici. Veneris 17. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus honorificum an poſſit competere in eccleſia regulari, & ex quo tale ius acquiratur. Leuiores probationes, quando ſufficiant ad aliquid probandum.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus honorificum poteſt obtineri in eccleſia regulari.*
2 *Ius patronatus honorificum acquiritur ex ſola conſtructione.*
3 *Et hoc caſu nulla requiritur reſeruatio, modo expreſsè non remittat.*
4 *Præeminentię olim in aliquo loco debebant, intuitu munificentiæ, & intuitu operis conſpicui conſtruentibus.*
5 *Enuntiatiua vnica, quamuis ſit antiqua, non probat.*
6 *Probationes leuiores ſufficiunt, quando agitur de materia antiqua, & difficili.*

DECISIO CCCLXXVII.

QVærebatur de pertinentia Iuriſpatronatus, & ſeù de præeminentijs illius in Choro, & Capella maioti Eccleſiæ Sanctæ Catherinæ Monachorum Sancti Benedicti Ciuitatis Ianuen. ſed Dominis placuit prius videre de fundamento eiuſdem, & hodie hac parte examinata dictum fuit conſtare de Patronatu honorifico reſeruando quæſtionem de pertinentia ad aliam diem.

11 Eſt enim certum quod † Iuſpatronatus honorificũ poteſt obtineri in Eccleſia regulari. *c. nobis de iurepatronatus, Lamb. eodem tit. lib. 1. par. 1. quæſt. 11. artic. 7. num. 5. & lib. 3. quæſt. 1. num. 3. Rocchus in verbo honorificum num. 99.* latiſſimè fuit firmatum in *Calagurita-na Iuriſpatronatus 16. Februarij 1629. coram Eminen-*
2 *tiſſimo Cardinale Virile*, & ſimiliter † ſola conſtructione acquiritur *d. c. nobis de Iurepat. Caſſad. eod. tit. deciſ. 6. num. 2. Lamber. de Iurepatr. lib. 1. par. 1. quæſt. 11. art. art. 7. num. 5. Ioan. de Anan. conſ. 24. num. 4. Franciſcus Leo Theſaur. for. Eccleſ. par. 2. art. 16. num. 72.* Nec re-
3 quiritur expreſſa † reſeruatio modo expreſsè non remittatur, ex quo a Canone conceditur reſeruatio, *d. c. nobis de Iurepatronatus, Rot. deciſ. 5. eodem tit. in antiquis, Lambert. lib. 1. p. 1. quæſt. 2. art. 5. num. 12.* & idem fuit firmatum *in Lacen. portionis 10. Decembris 1591. coram bo. me. Card. Pamphilio ſeniori, & in Florent. Subdecanatus 22. Maij 1628. coram D. meo Durano*, & non
4 immeritò quia olim huiuſmodi pręeminentię de † iure debebantur intuitu munificentiæ, & in præmium Operis conſpicui conſtruenti *l. qui liberalitate, ff. de oper. pub. l. legatum in fine, ff. de adminiſtr. rer. ad Ciuit. pertin. Bald. in l. 1. C. vt nemin. liceat tign. impon.* In præſenti autem ſufficienter viſum fuit conſtare de conſtructione Chori, & Capellæ maioris, quæ in ipſo Choro continetur quia dãtur Codicilli Vincentij Sauli, in quibus legando multa pro ornatu Chori, & Capellæ, prædictis dixit quem Chorum & Capellam ipſe codicillans ſe fabricare feciſſe ſuis proprijs im pen-
5 ſis, quę † enunciatiua, etſi ſola non inficeret quamuis antiqua, nempe &c. anno 1555. Attamen iunctis alijs, ſcilicet legato pro ornando Choro & Capella, ac reparatione eorumdem, & pro victu Monachorũ, conſtructione Sepulturæ, appoſitione inſignium inter Cappellæ, & Chori ambitum, & demum concurrente effectuatione legati, quoad omnia onera in Codicillis contenta probata per ſucceſſiuas Monachorũ exactiones ex locis montium aſſignatis in Codicillis, inde reſultat probatio veritatis enunciatiuæ prædi-
6 ctæ in materia † antiqua, & difficilis probationis, quę contentatur leuioribus probationibus & demonſtrationibus, *Seraph. deciſ. 1141. & 230. num. 1. impreſſis coram D. meo Decano. Felin. in c. ſicut num. 35. de re iud. Rot. dec. 697. num. 2. p. 1. recent.*

Et ita &c.

R. P. D. MERLINO.

Romana Retractus Veneris 17. Maij 1630.

ARGVMENTVM.

Bulla iuris congrui, quid diſponat, & quando cogat vicinum, domum inhabitatem eam vendere. Vendere aliquid coactè, vt quis dicatur, quid ſufficiat. Conſortium verum quale dicatur. Vendens domũ conſorti, non dicitur eam extraneo vendere.

SVMMARIVM.

1 *Bulla Gregor. XIII. de iure congrui, diſponit, vt volenti ędificare, Camerarius, & Magiſtri Viarum cogant vendi domus vicinas ſolitas locari, auſto certo prætio.*
2 *Bulla iuris congrui, quando cogat vicinum domum inhabitantem eam vendere.*

3 *Peritis in arte est credendum.*
4 *Dominus fundi, quando offert se ædificaturum ad Ornatum Vrbis, iuxta sui soli capacitatem, tunc Bulla iuris congrui non est locus fallit num. 5.*
6 *Socius non potest ædificare in re cõmuni inuito socio.*
7 *Statutum Vrbis cap. 110. lib. 1. declaratur.*
8 *Statutum Urb. cap. 110. li. 1. non habet locum, quando venditio fuit coactè facta præuio monitorio.*
9 *Vendere quis dicitur coactè, si iustè metuens ne compelleretur, vendidit.*
10 *Venditio, vt dicatur necessaria, sufficit solum monitorium.*
11 *Socius potest alienare partem suam communem.*
12 *Consors domus quis dicatur.*
13 *Consortium verum illud dicitur, quod in singulas partes rei infinit, nec separari potest.*
14 *Consorti, quando fuit vendita domus, non dicitur facta vẽditio extraneo, & ideo nõ est locus retractui.*

DECISIO. CCCLXXVIII.

CVm D. Antonius Carcarasius monitorium, super venditione medietatis domus, & apothecæ eius domui contiguæ, ad effectum fabricandi pro Vrbis ornatu, iuxta dispositionem Bullæ fel. rec. Gregorij XIII. de iure congrui, contra D. Hieronymum filium, & hæredem q. Danniani Sauelleschi, ipsius medietatis Dominum exequi fecisset, idem Sauelleschus videns malum ius fouere, bonam fidem agnoscendo, & condemnationem Iudicis præueniendo, dictam medietatem vendidit ipsi Carcarasio, qui deinde iudicium mouit contra D. Ambrosium Montanum, & Octauium Peimolum Procuratorem hæreditatis, & hæredum q. Olympij Cestarelli, super venditione alterius medietatis communiter, & pro indiuiso possessæ, in vim eiusdem Bullæ, & Statutorum Vrbis, E'contra vero hæredes prædicti coram Illustrissimo D. Cardin. Camerario, & Viarum Magistris, aliud iudicium contra ipsum Carcarasium mouerunt, vti consortes super prælatione, & emptione dictæ alterius medietatis per Sauelleschum vt supra venditæ, & in vtroq; iudicio fuit lata sententia definitiua, duas habens partes, in quarum prima fuit pronunciatum, hæredes prædictos teneri, & obligatos esse vendere Carcarasio dictam eorum medietatem, in secunda vero idem Carcarasius fuit à petitis per ipsos hæredes super prælatione absolutus, à qua sententia, appellatione interposita, placuit Rotam consulere, vnde proposui dubium. An sententia prædicta esset confirmanda, & Domini vti iustam confirmandam esse censuerunt.

Et quoad primam partem moti fuimus ex eo, quia dicta Gregoriana constitutio in §. 6. apertè disponit,
1 vt† volenti ædificare Camerarius, & Magistri Viarum cogant vendi domus vicinas solitas locari, quas futuro ædificio vtiles, vel necessarias putauerint, iusto certo precio immo si ædificium futurum sit insigne, eique perficiendo aliqua domus etiam per do-
2 minum inhabitata cohæreat, † si ædificium ipsum sit coepturn. & à duobus lateribus cohæreat domui, illiusque æstimationem quadruplum sit excessurum, iubet Dominum etiam inhabitantem cogi vendere volenti domum ædificare, & sibi aliam habitationem parare; Vnde cum dicta domus fuerit solita locari, & sit D. Carcarasij ædificio iam cœpto vtilis, & necessaria, immo illi ratione dictæ medietatis per eum, vt supra emptæ fuerit iam incorporata, & viteriusetiam à duobus lateribus eiusdem Carcarasij domui, & ædificio cohæreat, & ædificium ipsum futurum sit insigne, & dictæ medietatis, ac totius domus æstimationem quadruplo, & vltra excessurum, vt patet
3 ex Magistrorum inspectione, & † ex peritorum fortiter examinatorum depositione, quibus credendum est, *vt per Alexand. consilio 174. numero 7. libro 1. Surd. consilio 120. numero 17. & Thesaur. decisione 41. numero 24.* meritò fuit pronunciatum hæredes prædictos teneri dictam medietatem vendere iuxta prædictæ constitutionis formam, quæ fuit pro parte D. Carcarasij in omnibus adimpleta.

Neque obstat, quod etiam dictus Montanus obtulerit velle in dicta domo ædificare ad *Vrbis* ornatum, † iuxta sui soli capacitatem, & consequenter videatur constitutioni prædictæ locum non esse, vt fuit
4 latè comprobatum *in decisione 475. part. 1. diuers. & in Romana iuris congrui 5. Iunij 1600. coram Reuerendiss. D. meo Decano inter eius impressas decisione 2. per totam*; quoniam, vltràquod oblatio facta non fuit ni-
5 si post biennium, † & sententiam prædictam, vt supra latam, ad impediendum ne D. Carcarasius ædificium iam cœptum perficiat, & ita non suffragatur dicta oblatio, *vt per Rot. d. decis. 475. num. 13. & Modern. Roman. discept. forens. cap. 745. numero 31. & seqq. & cap. 752. numero 52. & 54.* Responsum fuit domum esse cum D. Carcarasio communem, & pro indiuiso possessam, stante dicta emptione medietatis, & consequenter Montanum, qui medietatem huiusmodi non retraxit, nec retrahere potest, vt non dicotur, frustra offert in ea ædificare, cum possit à Carca-
6 rasio prohiberi, quo inuito † in re communi fabricare nequit, *l. parietem. ff. de seruit. Vrban. prad.* & ibi notant *Bald. Angel. & alij, Alberic. in l. altius, vers. sed quid si laboret, C. de seruit. & aqua Vtrumq. de seruit. Vrban. prad. cap. 36. sit. ne luminibus afficiatur, numero 10. vers. septimo quatro qui, &c. Mant. consilio 215. numero 7. Surd. consilio 387. num. 11.*

Quoad secundam verò partem, vtilum fuit satis constare de dictæ sententiæ absolutoriæ iustitia; quia
7 Statutum † Vrbis cap. 110. lib. 1. in quo totum positum erat fundamentum, loquitur tantum de venditione voluntaria, vt patet ex illis verbis, *si quis non vendere voluerit*, iuxta tradita per *Alexand. consilio 52. numero 4. libro 1. Roman. consilio 107. per tot. Modern. Roman. discept. forens. cap. 544. numero 40. Rot. coram sanct. mem. Gregor. XV. decisione 193. numero 12.* Et propterea in casu proposito, in quo dictæ medietatis domus venditio, non quidem sponte, & volun-
8 tariè, sed coactè præuio † monitorio, in vim dictæ Gregorianæ constitutionis facta fuit, locum non habet *Roman. d. consilio 107. numero 1. & ibi Adden. lite. A. & consilio 719. numero 8. Afflict. de iur. præmiss. §. 3. numero 26. Vegg. consilio 2. num. 37. & seqq. Parol. de consort. c. 2. nu. 8. 9. & seqq. Modern. Roman. discept. forens. c. 544. num. 21. & seqq.*

Neque obstat, quod Sauelleschus, paulo post executum monitorium vendiderit nulla de super lata sententia condemnatoria ad vendendum, & sic sponte, & voluntariè, non autem coactè vendidisse videatur; nam ex quo concurrentibus omnibus Bullæ requisitis ad vẽdendũ Carcarasio ædificare volẽti, cogi

pote-

9 poterat, vt superius fuit ostensum, satis † coactus, & compulsus vendidisse censetur, cum iustè metuens nè compelleretur vendiderit. *l. monissimè, & ibi Bal'. nu. 2. ff. quod fals. tut. Ias. in l. 2. num. 4. & 5. de transact. Castrens. cons. 144. num. 3. lib. 1. Dec. cons. 22. nu. 3.* & in terminis retractus tradit *Tiraqu. de retract. lignager. §. 1. glos. 18. num. 62. & 63. Carpan. ad Statut. Mediol. capit. 420. nu. 1. Modern. Roman. discept. forens. cap. 544. num. 22. & seqq. & fuit firmatum in decis. Card. Camerarij impress. inter recent. par. 1. decis. 584. nu. 9. &* 10. Et quod
10 solum monitorium † sufficiat, vt venditio sub sequuta dicatur necessaria, *fuit dictum in Romana devolutionis 10. Decembris 1587. coram Orano;* Nec dubium est Sauelleschum videns malum ius fouere, & agnoscendo
11 bonam fidem potuisse suam portionem † vēdere, etiāsi domus communis esset, & pro indiuiso cum Cestarellis possidērētur, *l. falsò, & ibi Bald. et Odofred. C. de com. ser. alien. Late Portol. de consortio. cap. 9. nu. 15.*

Præterea cum domus prædicta habeat aditum, ac portam, nec non atrium, seu Curtile, Puteum, Fistulā, & plura alia communia cum domo Carcarasij, quæ partes pro indiuiso, & insolidum possidentur, adeo vt Montanus, & Carcarasius habeant commune, & commixtum indiuiduum dominiū in proprietate, & substantia dictarum partium, vt ex Summ. num. 10. hinc
12 sequitur eumdem D. Carcarasium esse consortem, iuxta tradit per *Bart. in l. re communi. num. 23. & ibi Ias. nu. 103. Rip. n. 3. ff. de leg. 3. Bald. in l. 1. nu. 4. C. de comm. ser. manum. Molin. de contract. disp. 371. in princ. Modern. Rom. discept. forens. cap. 526. num. 4. & cap. 842. nu. 25. cum aliis congestis in Romana retractus* 18. *Iunij* 1629. *coram me*, & hæc communio influit in singulas partes
13 domus, nec separari possunt, & sic † verum est consortium iuxta deducta in illa *Romana retractus coram me;* Quibus consequens est, quod cum venditio prædicta non fuerit facta extraneo, sed consortium in re vendi
14 ta habenti, † non intret dicta Statuti dispositio, nec est locus retractui. *Bald. in d. l. 1. num. 5. C. de comm. ser. manumiss. Tiraquel. de retract. lignag. §. 11. glos. 6. nu. 11. Decian. cons. 15. nu. 11. lib. 4. & fuit dictum in Romana prælationis* 16. *Iunij* 1604. *coram Penia, & in decis. 308. numer. 9. &* 10. *inter impress. penes Cenc. de censib.*

Quæ omnia eo magis visum fuit Dominis procedere, stante qualitate maioris ædificij, & Vrbis ornatus, præuentione in ædificando, ac verisimili scientia Mōtani de ædificio iam cępto, & alijs latius deductis per informantes pro D. Carcarasio.

Et ita vtraque parte informante decisum fuit &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. Personatus, & causæ Pia.
Veneris 17. Maij. 1630.

ARGVMENTVM.

Beneficium Ecclesiasticum, licet de Iure requiritur, quod sit perpetuum, tamen hoc cessat ex iure speciali, & priuilegio, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium ab officio Ecclesiastico, vel alia causa pia, per quæ distinguatur.*
2 *Ordinarij collatio facta semel, atque iterum de Capellania, etiam manuali quid operetur.*
Beneficij status, & qualitas non excluditur propter solam temporalitatem. nu. 2.
3 *Perpetuitas de iure est de substantia beneficij.*
4 *Beneficia aliqua ex iure speciali, & priuilegio, possunt esse non perpetua.*
5 *Consuetudo immemorabilis habet vim priuilegij.*
6 *Beneficia non debent diuidi.*
7 *Nominandi facultatem habens, si nominatio facta sit nulla, & inualida perinde ac si facta non fuisset, & vide, num. 8.*
9 *Nominatio, quando est indiuidua non potest ex parte tantum valere.*
10 *Nominationis nullitate, data à principio, non potest ab euentu fieri valida. & nu. 11.*
12 *Nominandi facultas non consumitur per nominationem nullam.*
13 *Quod possum nolo, & quod volo non possum.*

DECISIO CCCLXXIX.

EX pacto, & lege fundationis in hoc personatu, de quo hodie quæritur, poterat *Beneficiatus* vsque ad tertiam nominationem successorem sibi nominare, post quam nominationem succedere debebat Causa pia iuxta synodalem constitutionē Prouinciæ Tarraconen. quæ similium beneficiorum erectionem ex consuetudine Immemorabili introductam confirmauerat, Cum autem idem Personatus de Persona Iacobi Rosel fundatoris, ex causa Permutationis transierit ad Petrum Margarau, qui successorem sibi non inuenit Micchaelem Clos: & quo casu ille vel acceptare nollet, vel esset ad hoc beneficium inhabilis, Monserratum Picò, & Iacobū Darder æquis portionibus: Dubitaui An esset factus locus successioni causæ piæ vel consisteret nominatio Monserrati, qui recusante Micchaele solus fuerat institutus. Et Domini ad fauorem causæ piæ Responderunt, vt illa fundaret intentionem in successione huius personatus.

Neque enim dubitarunt, quin Personatus huiusmodi esset beneficium ecclesiasticum licet perpetuo durare non deberet, sed ad vitam eorum qui iuxta formam fundationis nominari debebant; cum habeat omnia requisita Beneficij ecclesiastici, dum fuit erectum sub nomine Beneficij cum auctoritate, & Decreto Ordinarij, sit permutabile cum alio beneficio ecclesiastico, Vacet per ingressum Religionis, committatur in eo simonia, & demum obtineri nō possit nisi a per-
1 sona ecclesiastica, quæ omnia distinguunt † beneficiū ab officio ecclesiastico, vel alia pia dispositione *Felin. in c. In nostram. 9. de rescript. Selua de benefic. q. 2. par. 1. num. 75. Garz. de benefic. par. 1. cap. 2. num. 61.* Et eadē latè examinat sublatis contrarijs argumentis *Nauar. cons. 8. de Iure Patronatus.*

Comprobat hoc idem collatio, quæ de hoc Personatu semel atque iterum facta fuit per Ordinarium,
2 quæ sola † satis esse potest, vt Cappellania etiam Manualis, & amouibilis reputari, & iudicari debeat ecclesiasticum beneficium vt defendit *Garz. de benefic. p. 1. cap. 1. §. 1. nu. 313. & seq. Rebuff. de Pacific. Possessoribus nu. 349. Guidop. q. 187. nu. 1.* Neque obesse potest sola temporalitas ad excludendum statum, & qualitatem beneficij quia licet Perpetuitas † de Iure sit de
3 essentia

essentia beneficij *cap. Sanctissimarum 70. distinct. c. penult. de Cleric. ægrot. Acchill. decis. 1. nu. 4.* de officio Vicarij, non tamen repugnat vt speciali iure, & Priuilegio † aliqua beneficia possint non esse perpetua *c. si gratiosè, & ibi glos. de Rescript. lib. 6. Lap. allegat. 9. Cassad. decis. 12. n. 9. de Prabend. Garz. de benefic. par. 1. c. 2. num. 75.* Cuius Priuilegij vim habet Immemorabilis † cõsuetudo, ex qua in Prouincia Tarraconen. hi Personatus inducti sunt, vt etiam defendit idem *Nauar. cons. 8. de Iure patron. nu. 17.*

His ita constitutis negari non poterat, quin factus esset locus successioni causæ piæ dum illa vocabatur deficientibus, nominationibus, quas permiserat fundatio, itaut deberet eo casu extingui Personatus, & Dos fauore eiusdem causæ piæ applicari. Defectus. n. Nominationum controuerti non poterat, cum nec valeret nominatio Micchaelis tãquam inhabilis, & quæ effectum sortita non fuit ex renunciatione ab eo facta neque sustineretur secunda nominatio in defectum † primæ tanquam facta de duobus diuiso inter eos æqualiter beneficio contra expressam iuris dispositionem de qua *in cap. maioribus vbi glos. in verb. diuisionem c. tuæ Fraternitatis & c. dilecto de Prebend. Lambert. de Iure patron. lib. 2. p. 3. q. 5. art. 21.* Atque ita cessante nominatione (cum perinde † haberi debeat nominatio nulla, & Inualida, ac si facta non fuisset *c. quæ contra ius de regul. Iur. lib. 6. l. non dubium C. de legibus*) deuoluta fuit successio ad piam causam ex pacto expresso fundationis.

Quod verò Testatur voluerit durare Personatum ad quatuor vitas, vel quod hæc sit consuetudo illarum partium, vt non ante quã post successionem quatuor Personarum terminetur: Negarunt Domini obesse. Quia consuetudo induxit quidem erectionem horum Personatuum ad tres, siue quatuor nominationes, Verum indeterminatè & secundum dispositionem fundatorum quorum voluntati legem non imposuit; fundatoris autem Voluntas non fuit In hoc casu præcisè determinata, vt personatus finiri nõ deberet nisi post quatuor nominationes sed id voluit esse in facultate eorum, qui succedere debebãt, quibus non aliter quã sub conditione facultatiua permisit vt successorem sibi nominare possent.

Non etiam dici poterat, vt posterior nominatio, quam Petrus fecerat de duobus sustineretur saltem ab effectu, & quia dum eorum alter non acceptauit haberi deberet, ac si nominatus non fuisset, & sustineretur nominatio de Persona alterius, & quia idem Petrus, † qui nominauit mandauerat, vt Vno deficiente alteri, eius portio accresceret argumento *l. vn. §. vbi autem Legatarij versic. si verò non omnes C. de Cad. tollen.* Cum enim hæc causa nominationis † tanquam indiuidua non possit ex parte valere *l. 1. §. item quæritur ff. de aqua quotid. æstiua l. Gregè §. illud, & ibi Bart. num. 3. & 4. ff. de fideiussor. Rot. decis. 135. num. 9. decis. 551. num. 10. par. 1. & decis. 631. nu. 7. par. 2. rec.* data nullitate nominationis à † principio non potuit ab euentu fieri valida *l. 1. ff. de his quæ pro non scripto habẽtur l. vn. §. in p. ff. de Caduc. tollen.* Imò ratione Incertitudinis neque † nominatio de duobus æqualiter facta sustineri posset, ac si In solidum facta fuisset *l. si ita ff. de verb. dub. l. cum ex pluribus ff. de manumiss. testam. gl. In cap. quoniam Abbas in verb. substitutum de off. deleg.*

Et ita licet per nominationem nullam † non consumetur facultas nominandi, & potuisset Petrus etiam tertio nominare eundem Monserratum, quia tamen id non fecit, & nominationem quam expræssit facere non potuit succedi regula Textus quod † potui nolui de qua *In l. multum interest Cæsi quis alteri vel sibi c. cum super 23. in fin. de offic. deleg.* & mortuo Petro vltimo possessore fuit extincta hæc facultas nominandi, & successit deuolutio fauore piæ causæ sicut Domini responderunt. Vtraque parte informante.

REVERENDIS. P. D. COCCINO DECANO.

Florentina Parochialis Mercurij 22. Maij. 1630.

ARGVMENTVM.

In hac decisione declaratur, vt Ecclesia dicatur Parochialis, quæ sint necessaria.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia in dubio præsumuntur simplicia & non curata.*
2 *Beneficium, quando habet populum, vel Clerum, hoc casu Ecclesia præsumitur curata.*
3 *Beneficium non dicitur curatum, quando, Ecclesia pro tempore habet Rectores seculares deputatos ad exigendas exactiones publicas.*
4 *Argumentum non bene valet à limitibus iurisdictionalibus Ecclesiæ ad decimatorios, hoc est spirituales.*
5 *Parochiæ olim fuerunt diuisæ per Dionisium Papam.*
6 *Argumentum aliquando valet à limitibus iurisdictionalibus Ecclesiæ, ad decimatorios, quod tamen procedit in dubio. nu. 7.*
8 *Parochia vt erigi possit, quot incolæ sint necessarij. & num. 29.*
9 *Testes, quando inter se conquassantur tunc magis est standum illis, cum quibus concurrit præsumptio iuris.*
10 *Probatio dubia non releuat.*
11 *Ecclesia ad hoc, vt dicatur parochialis quæ sint probanda, & nu. 12.*
13 *Parochialis ad hoc, vt sit Ecclesia non sufficit dicere, quod Rector administret Sacramenta, nisi etiã ostendatur, quod de necessitate administret, & Populus ab eodem de necessitate recipiat.*
14 *Parochialis Ecclesia omnis, licet dicatur habere curam, non tamen è contra omnis Ecclesia habens curam dicitur Parochialis.*
15 *Testis non concludens, non probat.*
16 *Testis, qui indicat, & deponit de indicto suo, non attenditur.*
17 *Testis deponens de credulitate non est verus testis.*
18 *Testis dictum non probat, licet concludat, si ratio elidatur.*
19 *Testis, quando deponit super his quæ pendent à iudicio intellectus, etiam non interrogatus, debet afferre rationem.*
20 *Episcopi approbatio in concessione Ecclesiæ, est de iure necessaria.*

21 Cleri-

21 *Clericus non admittitur ad beneficium curatum, nisi previo examine.*

22 *Parochus tam frequenter debet celebrare, vt muneri suo satisfaciat.*

23 *Decima debent solvi ex communi acervo Domini, & coloni.*

24 *Decimæ possunt acquiri etiam Ecclesiæ non Parochiali ex alio titulo, quam de iure Divino, puta præscriptione.*

Parochiali Ecclesiæ debentur decimæ de iure Divino, num. 24.

25 *Ecclesia quæ sit parochialis non probatur ex enunciativis.*

26 *Enunciativa verba non probant aliquid ita esse, maxime absentibus eis, de quibus interesse agitur.*

27 *Parochialis Ecclesia de necessitate debent retinere Sanctissimum Sacramentum Eucharistiæ.*

28 *Aliæ vero Ecclesiæ illud non retinent nisi ex indulto Apostolico, quod Regulares habent.*

29 *Parochialis, quod sit Ecclesia, non probatur ex eo, quia in ea fuerunt contracta diversa matrimonia, & num. 32.*

31 *Ecclesia populum non habentes, de iure communi non habent sepulturam.*

33 *Matrimonij denunciationes debent fieri in propria Parochia.*

34 *Matrimonium de honestate debet in propria Parochia contrahi.*

35 *Matrimonia ubicumque possunt contrahi, & subsistere, dummodo Parochus sit præsens.*

36 *Matrimonium, quando non fuit contractum in propria Parochia, sed in alia ecclesia, præsumitur hoc factum ex causa maioris commoditatis.*

37 *Sepulturam quilibet potest sibi eligere in loco sacro sibi bene viso.*

38 *Parochialis, quod sit Ecclesia propter corpora defunctorum, hoc vt velent, debet probari, quod non facta aliqua electione per defunctos, & non existentibus sepulturis maiorum in d. Ecclesia, illic sepulta fuerunt.*

39 *Abb. in clem. dudum col. 4. de sepult. declaratur.*

DECISIO. CCCLXXX.

DVbitaui, an Ecclesia S. Bartholomæi Oppidi Montis Alti sit Parochialis. Et cum quæstio vertatur inter Reuerendiss. D. Archiepiscopum, & Monachos olivetanos, ad quos dicta Ecclesia spectat ex donatione Lamberti Episcopi Florentini facta vsque de anno 1026. duæ insurgunt difficultates principales. Prima est, cui incumbat onus probandi Ecclesiam esse, vel non esse Parochialem. Secunda est, quatenus onus probandi esse Parochialem spectet ad Reuerēd. D. Archiepiscopum, an ipse illam probet esse talem.

Et quantum attinet ad primam difficultatem, cùm monachi contendant Ecclesiam huiusmodi non esse
1 Parochialem, habent intentum de iure: cum † beneficia præsumantur simplicia, & non curata, *Gabr. consil. 191. num. 1. lib. 1. Staph. in 2. p. de stat. & qualit. benef. in prim. nu. 2. Aegid. decis. 676. Rot. decis. 108. nu. 2. & ibi addens. nu. 13. & dec. 175. nu. 3. & dec. 387. nu. 4.*

2 Nec obstat, quòd hæc regula non procedat, †quando beneficium habet Populum, vel Clerum, quo casu Ecclesia præsumuntur curata. *Staph. loc. cit. num. 1. & 2. Rebuff. in Prax. benef. tit. fecul. benef. quotuplex. Aegid. dec. 676. Seraph. dec. 1227.* hic autem probatur Ecclesiam S. Bartholomæi habere Rectorem & Populū, cum testes, qui fuerunt dati in summ. nu. 1. deponant, quòd Ecclesia S. Bartholomæi habet Rectorem, & Populum certis limitibus restrictum: & idem etiam deponunt testes in summ. num. 2. Nam huic fundamento fuit responsum, vim fieri non posse in dicto testiū,
3 qui mouentur ex ratione, quia Rectores † sæculares in Populo Montis Alti pro tempore fuerunt deputati ad exigendas publicas impositiones. Ita deponit 2. *Testis iuxta 21. 6. iuxta 33. & 8. super 2. 1. super 2. 3. super 4. 4. iuxta 33. 5. super 2. 9. iux. 33.* vt patet *in summ. num. 16. & 17.* & ideo isti testes non probant, cum nō
4 benè inferatur † limitibus iurisditionalibus ad decimatarios, hoc est, spirituales. *Hostien. in c. super eo nu. 3. & 11. de Paroch. & in c. querimoniam num. 2. & ibi etiam Butr. num. 6. & fuit dictum in causa Pacen. decimarum de' Hebreo 9. Ianuarij 1601. coram me, & in Sabinen. decimarum 16. Martij 1609. pariter coram me.* Et ra
5 tio est, quia † Parochiæ olim fuere diuisæ per Dionysium Papam, *vt in c. 1. 13. q. 1. c. Pastoralis. de his, quæ fiunt à Prælatis, Ioan. Andr. Abb. & alij in rubrica de Parochijs, Bertrand. cons. 350. vol. 1. p. 1.* & sic ex eo quod Territorium Montis Alti extendatur vsq. ad certos fines, non potest inferri, quòd Eccl. S. Bartholomæi ibi sita, sit Parochialis, & extendatur vsque ad illos fines. Nec huiusmodi responsio eliditur, ex quo ali
6 quando † arguitur à limitibus iurisditionalibus ad decimatarios, *Butr. in c. 1. nu. 15. de religios. domib. Felin. in c. quia iudicante num. 6. versic. cum istis concordat. de præscript. Franc. Marcus dec. 352. nu. 2. p. 2.* quia hoc
7 est † verum in dubio, vt fuit dictum in dicta causa *Sabinen. decimarum coram me.* Et id demum procederet, si clarum esset Ecclesiam esse Parochialem, & solum dubitaretur, ad quos vsque limites extenderetur iurisdictio spiritualis: tunc enim licitum esset arguere à limitibus iurisditionalibus ad decimatarios. Et ista eò magis procedunt, quia in hoc territorio ad sunt
8 tres, vel quatuor domus, † & pauci Incolæ, itaut vix sufficiāt ad constituendum Populum, vt in *c. vnic. 10. q. 5.* & latius infra dicetur.

Et dicta prædictorum testium, qui dantur in eodē summ. Reuerendissimi D. Archiepiscopi num. 1. & 2. conuincuntur ex dictis aliorum testium, qui dantur in summ. eiusdem D. Archiepiscopi num. 3. & in summ. Abbatis pariter num. 3. qui deponunt *Che per il passato, e di presente l'Abbate di Monte Oliueto hà deputato vn Sacerdote delle Parochie vicine, che tenga cura della Chiesa di S. Bartolomeo a Montalto, come di presente è raccomādata al Prete di S. MARIA d'Acone.* Et qualis sit ista cura, quæ committitur dd. Curatis vicinis, declarant testes in d. summ. Abbatis nu. 2. & 3. videlicet quòd in die S. Bartholomæi missa celebratur, & in diebus fe-
9 riatis semel in hebdomada, & sic cum testes † cōquasi sentur, magis standum est testibus deponentibus, q Ecclesia non habeat Rectorem, neque Populum, cùm contrarium deducat D. Archiepiscopus ad elidendā probationem iuris, quòd omnia beneficia præsumuntur simplicia, nisi habeant Populum, vel Clerum, & ideo cum in hac parte d. D. Archiepiscopus sit Actor,
10 sufficit quòd eius probatio reddatur † dubia ad effectum quòd non releuet, *c. in præsentia de probat.*

Quantum attinet ad secundam difficultatem, an Reue-

Reuerendiss. D. Archiepiscopus probet dictam Eccle
11 siam esse Parochialem, † vt talem probet, debet iustificare quatuor requisita, de quibus per *Stephan. de lit. grat. tit. de qualit. & stat. benef. §. circa secundam nu. 7. & sequentibus, Sarnen. in regula de Idiomate q. 11. Rot. dec. 52. p. 2. diuers.* Primum enim requisitum est potestas fori Pœnitentialis, hoc est, potestas ligandi, atque solvendi. Secundum est certa Parochia, hoc est, locus certis finibus constitutus, in quo Populus alicuius Ecclesiæ deputatus degit. Tertium, vt Curatus curam exerceat nomine suo; quod requisitum conuenit Personæ, non autem Ecclesiæ. Quartum, quod etiam respicit
12 personam, † & non Ecclesiam, videlicet quòd Sacerdos tanquam Rector suo nomine singulariter, & non cum alijs ad regimen Parochialis Ecclesiæ admittatur, vt declarat *Rot. d. dec. 52. d nu. 1. vsque ad nu. 19. p. 2.* Et propterea Rota considerans statũ Ecclesiæ breuiter dixit, ad ostendendum Ecclesiam esse
13 † Parochialem, non sufficere, quòd Rector administret Sacramẽta, nisi etiam ostendat, quod de necessitate administret, & Populus ab eodẽ de necessitate recipiat; quia
14 & si omnis Ecclesia Parochialis dicatur † habere curam, non tamen è conuerso omnis Ecclesia habens curam dicitur Parochialis, *Glos. in Clem. dudum in verb. impendat de sepult. vbi Imol. nu. 32. c. Abb. in c. de multa nu. 24. vers. sed adde de præben. Dec. in cap. nuper num. 6. vers. ad Curatum de rescriptis, Genzal. glos. 6. nu. 36. & fuit resolutum in causa Sabinen. decimarum 30. Aprilis 1599. coram bon. mem. Hieronymo Cardinale Pamphilio, & in eadem coram me 16. Martij 1609. Mantic. decis. 48. num. 5.*

In proposito autem ad effectum probandi, quòd ista Ecclesia sit Parochialis, nõ docetur de ista actione, & passione reciproca ex necessitate, licèt enim dẽtur testes in summ. Reuerendiss. D. Archiepiscopi nu. 4. qui videntur probare d. necessariam, & reciprocam administrationem, & receptionem Sacramentorum: attamen quintus testis dum deponit, *c'hà tenuto cura*
15 *di detta Chiesa, e c'hà esercitato officio di Paroco*, non † cõcludit quòd ex necessitate hoc fecerit, & homines ex necessitate receperint Sacramenta. Et dum subdit, *Et hà tenuto, e tiene d'essere obligato d'amministrare i Sacramenti à detto popolo, e che li habitatori d'esso sono tenuti, & obligati riconoscerlo come tale e di riceuere li Sacramẽ*
16 *ti da lui come proprio Paroco*, iudicat, † & deponit de suo iudicio ibi, *hà tenuto è tiene*, & ideò non probat, *Oldr. cons. 209. nu. 8. vers. & si prædicta, Signorol. cons. 241. nu. 6. Affitt. dec. 381. num. 7.* cum testis deponens de cre
17 dulitate † non sit verus testis, *Alex. consil. 91. num. 5. lib. 6.* maxime quia ad ita iudicandum mouetur ex eo, quòd vt ipse testis subiungit ibi, *e quando l'e occorso, ho fatto tutte quelle cose concernenti la potestà del foro penitentiale*; quę ratio non concludit, quòd ex necessita-
18 te hoc fecerit. Et propterea etiam quòd dictum † aliquid concluderet, cum ratio elidatur, corruit dictũ, *Alex. cons. 166. in fin. nu. 16. vers. superundecimo lib. 6.* Ex hac responsione tollitur etiam dictum sexti testis, qui iudicat ibi, *tiene assolutamente*, &c. & mouetur ea etiam ratione ibi, *e li detti reputati hauer fatto le cose da Paroco in detta Chiesa*, & sic ista ratio non concludit, cũ non probet quòd prædicta fuerint facta ex necessitate. Et idem etiam deponit septimus testis, solum enim ponit primò dictam rationem de administratione sacramentorum, & ex ea iudicat, quòd ex necessitate sacerdotes administrant sacramenta. Octauus verò testis, qui habuit curam dictæ Ecclesiæ, clare de cre-
19 dulitate. Et nonus simpliciter deponit † nulla allata ratione, quam tenebatur afferre etiam non interrogatus, cum hoc pendeat à iudicio intellectus, *Card. cons. 24. Fulgos. consil. 167. nu. 2. vers. nec per testes, Rot. decis. 1163. p. 3. Alex. de communi cons. 148. nu. 4. lib. 2.* Et tãdem etiam decimus testis deponit de iudicio suo ibi *tiene che detti Sacerdoti &c.*

Et multum mouit Dominos, quòd, vt supradictũ est, huiusmodi Ecclesia S. Bartholomæi vna cum Castro Montis Alti vsque de anno 1026. fuit donata per Episcopum Florentinum Monachis quibusdam, & postmodũ deuenit ad Olmetanos, & tamen non ostenditur aliqua approbatio facta per Episcopos, & succes-
20 siuè per Archiepiscopos Florentinos, quæ † tamen de iure est necessaria, vt in *c. 1. de Capellis monach.* Et inuerisimile est, quòd per tot sæcula fuisset neglecta ista cura per ordinarios, qui passi sint curam regi per
21 Sacerdotes, non præuio † examine contra dispositionem *text. in d. cap. 1. de capellis monach.* quæ comprobantur ex his, quæ supra dicta fuere, videlicet quòd in diebus festiuis non celebratur in d. Eccl. nisi in die S. Bartholomæi, & in diebus feriatis semel in hebdomada, & tamen ex dispositione *Concil. Trid. sess. 23. c.*
22 *14. de reformat.* Parochus † tam frequenter tenetur celebrare, vt muneri suo satisfaciat: quòd quidem non adimpleretur, si Ecclesia esset Parochialis, & solum in dd. temporibus celebraretur. Nec est verisimile, q per tot sæcula ordinarij hoc tolleraſſent. Et quòd plus est dicta missa ferialis solita fuit celebrari per vnum ex Rectoribus vicinarum Ecclesiarum Parochialiũ, ita vt modo ab vno, modo ab alio celebretur, vt probant testes in summ. Monachorum num. 3. cui etiam pro eleemosyna antiquitus Monachi consueuerãt dare quinque staria grani, vt patet ex antiquissimis libris Monasterij vsque de anno 1459. vt in summ. nu. 4. Quæ quidem partitæ coadiuuantur ex testibus vtriusque partis, qui deponunt Monachos hodie soluere staria tria frumenti, vt in summ. Monachorum nu. 3. & Populum pro eleemosyna dare habenti curam, dictæ Ecclesiæ staria tria tritici, vt deponunt dicti testes monachorum nu. 5.

Nec dicatur quòd dicta solutio facta ab hominib. sit pro decima, prout dicitur in secunda visitatione de anno 1591. & 1617. & deponit secũdus testis in summ. monachorum nu. 5. deponens quòd Sacerdotes prætendunt hanc solutionem nomine decimę, quia dictus secundus testis deponit solutionem non esse pro decima: nã si pro decima esset, solueretur tãtum, vt ipse dixit, *vna, mina come ha visto negli altri popoli*. Et primus testis deponit de eadem solutione facta Presbytero, qui semel in hebdomada celebrat in die feriato: quæ solutio hoc modo facta repugnat, quòd pro decima fuerit facta. Et nonus, & decimus testes deponunt solutionem non fieri pro decima, quia non soluitur ex communi acerno Domini, & Coloni, sed quilibet ex rusticis soluit de proprio portionem suam. Quæ ra-
23 tio est optima: decima † enim debet solui ex communi acerno Domini, & coloni, *cap. à nobis, & in cap. tuæ nobis vers. sicut Colonus de decimis*. Et hoc etiam videtur valdè verisimile, cum tres tantum domus adsint, etiã vsq; de anno 1568. vt patet ex visitationibus Archiepiscoporum, vt statim dicetur. Vnde est valdè verisi-

mile,

simile, quod illa solutio fiat pro eleemosyna, cum forsan nullæ Parochiæ reperiantur, quæ habeant solum tres domus. Et cessat omnis difficultas, quia ex sola solutione decimarum, non potest perneceſſe concludi
24 ad Parochialitatem, cum decimæ possint etiã †acquiri Ecclesiæ non Parochiali ex alio titulo, quàm de iure Diuino, ex quo Ecclesiæ Parochiali debẽtur *Exod. cap. 22. in fine, & habetur in c. 1. & cap. cum homines ibi nouem partibus, & in cap. Pastoralis de decimis*: possunt enim & alijs Ecclesijs acquiri, puta ex præscriptione *cap. 1. de præscript. in 6. cap. cum contingat iuncta glos. & cap. cum in sua de decimis, Rebuff. de decimis, q. 13. nu. 6. Couar. lib. 1. cap. 17. nu. 7. Abb. cons. 94. nu. 2. vol. 1.*

Non obstant visitationes Archiepiscoporum de annis 1568. 1591. & 1617. in quibus prædicta Ecclesia enunciatur Parochialis: quia dd. enunciatiuis non
25 est standum, cum principaliter quæratur, † an dicta Ecclesia sic per Archiepiscopos enũciata, sit Parochialis, *Butr. in cap. illud nu. 9. vers. nota 4. de præsumpt. Alexand. cons. 126. nu. 11. lib. 1. bene Aym. cons. 29. n. 3. ver*
26 *sic. respondeo*, maximè cum agatur † de præiudicio Monachorum, quibus absentibus d. Ecclesia Parochialis fuit enunciata. *l. non nudis, l. non Epistolis C. de probat. l. ex his verbis, vbi Dec. C. de testam. militari, Aym. de antiquit. tempor. in princ. num. 7. Rot. dec. 31. de probat. in antiq. & fuit dictum in causa Papien. Iurispatronatus* 18. *Aprilis* 1603. *coram me.* Et de contrario expresse apparet ex dictis visitationibus, & ex postea subsecutis,
27 in quibus dicitur, quòd in dicta † Ecclesia non retinetur Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, quòd in parochialibus debet de necessitate retineri iuxtà
28 notata in *Clement. 1. de priuil.* itaut in alijs non † retineatur nisi ex indulto Apostolico, quod habent Regulares *cap. tribus §. tanta de consecr. dist. 2.* & ita sibi fuisse responsum à sacra Congregatione Eminentiss. Interpretum Concilij de anno 1609. refert *Gemen. in prax. cap. 110.* & refert etiam *Piasetius in praxi. Episcopali p. 2. cap. 3. nu. 7.* Et in dicta visitatione anni 1568. enunciatur, quòd cura illius Ecclesiæ regitur per Rectorem S. Margaritæ de Auernia: & ordinatur quòd officietur per alium Sacerdotem, & tamen vsque ad hæc tempora, vt dictum est, semper fuit deputatus curatus vicinior, qui Missam qualibet hebdomada in die feriato celebraret, prout etiam dicitur in alijs duabus visitationibus, signum euidens quod enunciata in dictis visitationibus non subsistebant. Non enim est verisimile quod si subsisterent, Archiepiscopi non curassent adimpleri contenta in dictis visitationibus. Etiam considerabatur vlterius in prima visitatione dici, quòd sub dicta Ecclesia continentur tres domus, & animæ aptæ ad Communionem quindecim. In secũda verò visitatione domus quinque, & viginti animæ aptæ ad communionem. Et ita tertia visitatione continentur quatuor domus, & duodecim animæ aptę ad
29 communionem, quæ paucitas † animarum, & domorum vix sufficit, vt Parochia possit erigi *c. vnic., & ibi glos. Cin. & Doctores* 10. *q.* 3.

30 Denique non obstat, quòd diuersa † matrimonia fuerint contracta in ista Ecclesia S. Bartholomæi de Monte Alto, vt patet ex scripturis datis in Summ. D. Archiepiscopi num. 8. & ibidem etiam corpora quorundam mortuorum fuerint sepulta, quod fieri non potuisset, nisi dicta Ecclesia haberet Populum, vt dicit *Abb. in Clem. dudum col. 4. de sepult. ibi.* Ecclesiæ
31 †populum non habentes, non habent de iure communi sepulturam. Quia aduertendum est quòd ad matri-
32 monia, illa fuisse contracta, vel inter incolas †dicti loci, vel inter masculum forensem, & mulierem dicti loci. Secundò est aduertendum testes in summ. Reuer. D. Archiepiscopi num. 7. deponere, quòd denunciationes fiebant in Ecclesia illius Plebani, qui curam huius Ecclesiæ Sancti Bartholomæi gerebat. Vndè ex his duobus potest inferri, quòd cum denunciationes vigore *Concilij Trident. sess. 24. c. 1. de reform. matrim.* de-
33 beant fieri † in propria Parochia, Ecclesia S. Bartholomæi non sit parochia Secundò quòd & si matrimonia fuerint cõtracta in dicta Ecclesia S. Bartholomæi, non indè perneceſſe sequi illam Ecclesiam esse parochialem, quia & si matrimonia debeant †
34 de honestate contrahi in propria parochia, non tamen opus est, quòd contrahantur in propria Ecclesia Parochiali:
35 immò vbicumque contrahantur, modò † parochus sit præsens, sustinentur, & potuerunt contrahi in dicta Ecclesia S. Bartholomæi, quia, vt dictum est, omnes mulieres, quæ contraxerunt, erant ex dicto loco
36 Montis Alti. Et sic intrat † verisimilitudo, quòd matrimonia fuerint illic contracta ex, causa maioris commoditatis.

Quò verò ad corpora mortuorum in dicta Ecclesia tumulata non inde resultat aliqua præsumptio Parochialitatis, cum quilibet †
37 possit sibi eligere sepulturam in loco sacro sibi beneuiso *c. cum liberum, & ibi glos. in verb. disposuit de sepulturis c. 1. de sepult. in 6.* Et ad effectum releuantiæ deberet doceri, quòd non facta aliqua electione sepulturæ per Defunctos, & non existentibus sepulturis maiorum in dicta Ecclesia, cor-
38 pora fuerint † illic sepulta tanquam in parochiali, in qua, concurrentibus prædictis, Defuncti debent sepeliri, *c. ex parte de sepult.* Et in istis terminis procedit
39 †doctrina Abbatis in dicta *Clem. dudum.*

Et ita conclusum vtraque parte informante.

REVERENDIS. P. D. COCCINO. DECANO.

Dononien. Bonorum. Veneris 24. *Maij.* 1630.

ARGVMENTVM.

Emphyteotica bona, ad hoc vt dicantur transitoria etiam ad hæredes extraneos, quid requiratur, & præsertim quando agitur de bonis Ecclesiasticis. Vltimus inuestitus quo casu possit bona emphyteutica cedere creditoribus.

SVMMARIVM.

1 *Inuestitura bonorum facta cum eisdem pactis, prout alias fuit concessum, ab eis non est recedendum, nisi de expresso consensu partium.*
2 *Emphyteusis Ecclesiastica non est transitoria ad hæredes extraneos.*
3 *Emphyteusis concessio facta hæredibus in perpetuum, est transitoria etiam ad hæredes extraneos, & nu. 6. vide nu. 4. qui contrarium tenent.*
5 *Clausula, ad habendum, in emphyteusis concessione apposita, operatur, vt emphyteusis transeat etiam ad hæredes extraneos.*

6 Emphy-

6 *Emphyteusis concessio facta pro hæredibus in infinitum, si adsit aliqua coniectura etiam leuis, est transitoria etiam ad hæredes extraneos, & nu. 7.*

8 *Extraneus in materia emphyteusi non dicitur ille, qui non est suus hæres, sed qui non sunt ex descendentia primi acquirentis.*

9 *Emphyteusis Ecclesiastica non est transitoria ad hæredes extraneos respectu ipsius principalis concessionis, quam extranei non consequuntur. vide, num. 10. & 11.*

12 *Emphyteusis Ecclesiastica semel facta transmissibilis ad hæredes extraneos, semper retinet eandem qualitatem.*

13 *Emphyteusis ecclesiastica tunc ad hæredes extraneos non transit, quando ecclesia non vult, vt transeat.*

14 *Pactum in emphyteusi vt de 29. annis, in 29. annis renouetur, an per hoc dicatur, quod non sit transitoria ad hæredes extraneos.*

15 *Beneplacitum Apostolicum in alienationibus rerum Ecclesiæ spatio 30. annorum præsumitur interuenisse.*

16 *Emphyteutica bona possit vltimus inuestitus an possit assignare creditoribus, vide distinctionem, & num. 17. & 18.*

19 *Salicet. in Auth. ei, qui nu. 46. C. de bon. auctor. Iud. poss. declaratur.*

20 *Grat. consil. 133. nu. 10. vol. 1. intellectus.*

DECISIO CCCLXXXI.

DE anno 1541. Canonicus de Leonoribus directus dominus bonorum, de quib. agitur, præuia narratiua, quod dicta bona erant solita dari in Emphyteusim in perpetuum, modis, & forma, prout in instrumento locationis factæ Hieronymo de Fortis rogato de anno 1530. sequendo formam aliarum locationum *eadem bona locauit Nicolao, & Io. Francisco de Virgilijs prosc, & eorum, & cuius molibet eorum hæredibus &c.* quæ imbreuiatura est extendenda in perpetuum, vt correspondeat primæ inuesturæ enunciatę, à qua † non erat recedendum, nisi de expresso Con-
1 sensu partium ex adductis per *Caldas de iure emphyteutico lib. 1. q. 3. nu. 20.* quod etiam satis deprehenditur ex sequẽtibus verbis *ad tempus 29. annorum, & illis finitis ad alios 29. annos in perpetuum ad renouandum &c.* & comprobant aliæ inuesturæ de anno 1578. & vltima facta Virgilio de anno 1587. continentes easdem clausulas, & imbreuiaturas, quæ propterea eodem modo sunt intelligendæ ex rationibus prædictis.

Stante hac serie facti, cum d. Virgilius consignauerit in bona præfata suis creditoribus ad illorum instãtiam; Dubitaui, an illa sint transitoria ad hæredes extraneos, itaut prædictis creditoribus sit danda licentia illa distrahendi, & cum principalis difficultas consistat in eo, an d. bona sint ad prædictos hæredes ex-
3 traneos transitoria, in quo articulo regula est, † quod emphiteusis Ecclesiastica non est transitoria ad hæredes extraneos §. *emphyteusim Aut. de non alienand.* per quam ita notat *glos. in l. etiam ff. solut. matrim. Alex. cõsil. 23. nu. 14. lib. 1. Ruin. cons. 23. nu. 74. lib. 5. Gozzad. consil. 75. num. 9. Clar. in §. emphyteusis q. 28. versic. quæ quidem conclusio & vers. Tertius casus* latè *Caldas de iure emphiteotico lib. 2. q. 23. nu. 25.* vbi alios refert, & fuit resolutum in causa *Imolen. bonorum 17. Iunij 1616. Coram bo. me. Cardinale Sacrato.* Ideo pro resolutione totius istius materiæ quatuor sunt consideranda. Primo an ex quo emphiteusis fuit concessa hæredibus in perpetuum, de sui natura sit transitoria ad hæredes extraneos. Secundo quatenus non, an ex d. dictione, in perpetuum iuncta obseruantia emphiteusis possit dici ad eosdem transitoria. Tertio quatenus sic an illud pactum de renouando de 29. annis in 29. annos alteret illius naturam itaut dicendum sit non esse transitoriam ad ipsosmet hæredes extraneos. Quarto quatenus non, an Virgilius potuerit consignare d. bona creditoribus.

Quantum attinet ad Primum an scilicet ex quo cẽ
3 cessio † est facta hæredibus in perpetuum, sit transitoria ad hæredes extraneos affirmatiuam sententiam, tenent *Couar. var. resol. lib. 2. c. 17. num. 5. versic. quarta conclusio Socc. in consil. 266. num. 37. versic. 2. promitto lib. 2. Curtius iun. cons. 4. in fin. Bald. in auth. si quas ruinas nu. 7. vers. contrarium de sacros. Eccles.* & hanc esse communem opinionem dicit *Franc. decis. 235.* Caterum contrariam † sententiam tenet *Dec. in c. in præsentia num. 53. versic. sit ergo conclusio de probat.* qui dicit
4 hanc opinionem esse communem, & magis cõmunẽ *Roland. consil. 96. nu. 6. & 18. & 19. lib. 1.* vbi de communi, & magis cõmuni, & pro ista sententia est *Text. in §. emphiteusim iuncto §. licentiam Auth. de non alien.* quod ponderat *Cardinalis Mantic. de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 19. num. 21.* vbi alios allegat, & propterea Domini existimarunt in hoc articulo non esse recedẽdum à communiori opinione, cui non resistunt decisiones Rotales in contrarium allegatæ, aliquæ enim loquuntur, quando adest obseruantia, de quibus statim dicetur, aliquæ vero quando adest clausula † *ad
5 habendum &c.* quæ operatur, vt emphiteusis sit transitoria ad hæredes extraneos *Curtius iun. cons. 40. nu. 1. Clar. in §. emphiteusis q. 28. in fin.* & in istis terminis loquitur decisio *Nouantulana bonorum 4. Iunij 1610. coram bo. me. Cardinale Sacrato,* & in causa *Imolen. bonorũ 8. Martij 1596. coram bo. me. Hieronymo Cardinale Pamphilio.* & in alia causa *Romana Domus S. Eustachij 17. Februar. 1581. coram bo. me. Cardinale Lancellotto sen.* & aliæ quam plures.

6 Quantum attinet ad Secundum an ex d. † dictione in perpetuum iuncta obseruantia emphiteusis sit trãsitoria ad hæredes extraneos. In hoc articulo. *Cephalus in cons. 9. num. 17.* tenet quod si cum concessione facta pro hæredibus in perpetuum ad sit aliqua coniectura etiam leuis emphiteusis est transitoria ad hæredes extraneos, quod dictum sequitur *Card. Mant. de tacit. & ambig. d. lib. 22. tit. 19. alleg. num. 21. vers. sed tamen, & numeris seqq.* multa considerat ad propositũ,
7 † quando ex coniecturis emphiteusis sit transitoria ad hæredes extraneos. In proposito autem de anno 1530. vt supra dictum est huiusmodi bona fuerunt cõcessa Hieronymo de Fortis, de anno 1541. Nicolao, & Io. Francisco de Virgilijs, & de anno 1578. Opitio de Virgilijs tanquam hæredi d. Io. Francisci de Virgilijs, & de anno 1587. Virginio Budriolo de Virgilijs vti hæredi d. Opitij, qui omnes fuerunt hæredes extranei: nam in hac materia hæres extraneus non dici-
8 tur ille, † qui non est suus hæres, hoc est qui in morientis potestate non est, sed qui non sunt ex descendentia primi acquirentis, (prout sunt omnes prædicti, quorum nullus est ex descendentibus primi acquirentis,)

vt

vt latè per *Cardinalem Mantic. d. tit. 19. nu. 1.* vbi declarat articulum.

Ex prædictis primo constat, quod d. emphiteusis est transitoria ad hæredes extraneos. Primo ex quo in dd. concessionibus adest dictio in perpetuum cum obseruantia ab anno 1530. vsque ad obitum Virgilij, vltimo loco inuestiti, vt dixit *Rota* in causa *Mediolanen. bonorum de Buffaloria* 10. *Iunij* 1585. *coram Bubalo*, & meis temporibus in causa *Romana Domus, prima Decembris* 1600. *coram præcl. mem. Io. Garzia Cardinale Mellino tunc Rotæ Auditore*: conclusio enim illa, quod emphiteusis † Ecclesiastica non est transitoria ad hæredes extraneos, intelligenda est respectu ipsius principalis concessionis emphiteoticæ, quâ extranei non consequuntur, si autem contingat de consensu domini † eamdem emphiteusim in alijs cõcedi, ad faciem primæ concessionis, hanc extranei obtinebunt *Rain. consil. 168. nu. 9. lib. 1.* si modo emphiteuta est quidam priuatus, & hoc dictum refert, & sequitur *Caldas. de iure empiteotico lib. 2. q. 23. in fi.* Hoc enim casu Ecclesia potest ab hæredibus extraneis auferre, † vel apud eos relinquere, qui tamen tanquam defuncti hæredes tenentur Ecclesiam recognoscere *Ruin. cõsil. 161. num. 32. lib. 1. Grat. cons. 128. nu. 9. lib. 2. Mantic. d. tit. 19. n. 33.* & quando emphiteusis semel transiuit ad hæredes † extraneos, semper eandem retinet qualitatem *Ruin. d. consil. 161. nu. 33. & 34. lib. 1.* sequuntur *Caldas de iure emphiteotico d. lib. 2. q. 23. in fin. & Cardinalis Mantic. d. tit. 19. nu. 33.* vbi dicit hoc esse notatu dignum, quia in casibus, in quibus emphiteusis Ecclesiastica ad hæredes extraneos non trãsit, sanè intelligitur, † nisi Ecclesia voluerit eam transire & subdit, quod in hoc casu non est necesse probare consuetudinem Ecclesiæ, de tempore celebrati contractus, quod emphiteusis sit transitoria ad hæredes extraneos, sicuti quis tenetur probare, quando consuetudine nititur.

Quantum attinet ad Tertium caput, an pactum de renouando de 29. annis, in 29. annos alterat naturam emphiteusis, † ita vt propterea non fit transitoria ad hæredes extraneos, dicendum est, quod non, cum illud pactum operetur quod dominus directus teneatur in perpetuum reuocare, ex quo illi est adiecta dictio in perpetuum, *l. ne cui l. locati, & ibi Bart. & DD. C. locati Dec. consil. 328. col. 2. verf. secundo principaliter & cons. 329. col. 2. in princ.* latè *Caldas de iure emphiteotico lib. 1. q. 12. nu. 14.* qui licet *n. 15.* dicat hoc nõ procedere in emphiteusi Ecclesiastica, hoc tamen est verum, nisi adsit beneplacitum apostolicum, quod, iuncta obseruantia † spatio 30. annorũ præsumitur, (prout ex suprædictis in casu isto concurrit) *Abb. in c. Albericus n. 6.* & addentes ad *Felin. ibidem n. 3. de testibus Alex. cons. 12. nu. 7. eo cons. 17. nu. 9. lib. 4. & cons. 215. nu. 10. lib. 6.* & fuit sæpissime resolutum.

Quantum attinet ad Quartum & vltimum caput, an Virgilius vltimo loco inuestitus potuerit † assignare huiusmodi bona Creditoribus in hoc articulo in puncto *Alciatus in cons. 91. lib. 5.* sic distinguit, quod, aut emphiteusis non est transitoria ad hæredes extraneos, & Creditores non possunt proprietatem bonorum distrahere, sed solum commoditatem durante vita inuestiti. Aut † emphiteusis est transitoria ad hæredes extraneos, & Creditores possunt proprietatẽ bonorum distrahere, & Ecclesia tenetur illos inuestire, iuxta formam antiquarum inuestiturarũ, qui secundus est casus noster cum ex supra deductis huiusmodi emphiteusis sit transitoria ad hæredes extraneos, † & per vltimum inuestitum bona fuerint assignata Creditoribus, & idẽ dicit *Mandellus in cons. 28. n. 5. & seqq. & Caldas de iure emphiteotico lib. 4. c. 20. nu. 7.* & ante hos omnes *Salicet.* sane intellectus *in auth. ei qui iurat. n. 46. verf. 30. videndum est C. de bonis auctoritate Iudic. possid.* quem, & si reprehendat *Alex. in l. si finita §. si de vectigalibus n. 17. verf. item in quantum Salicetus ff. de damn. infect.* quasi hoc sit contra mentem *Bartoli, et seribentium in d. §. si de vectigalibus*, tamen dictum † Salicetti est intelligendum, vel quando emphiteusis fuit concessa cum pacto, quod possit hypothecari, vel quãdo est transitoria ad hæredes extraneos, vt dicit *Corbulus de causa priuationis ob lineam finitã limit. 19. n. 2.* & ita † ẽt est intelligendus *Grat. in cons. 133. n. 10. vol. 1.*

Ex quibus vtraq. parte informante conclusum bona emphiteotica, de quibus agitur esse transitoria ad hæredes extraneos, & propterea Creditores Virgilij vltimo loco inuestiti, posse illorum proprietatem distrahere, & Ecclesiam teneri inuestire possessores iuxta formam antiquarum inuestiturarum &c.

REVERENDISIMO P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Maliuitana Pecuniaria Mercurij 29. Maij. 1630.

ARGVMENTVM.

Apoca priuata trino teste subscripta, quam vim habeat, & in ea, licet quando non exprimitur causa, non substineatur, tamen, vt hoc cesset, quid sufficiat.

SVMMARIVM.

1 *Læsio est fundamentum restitutionis in integrum.*
2 *Apoca priuata trino teste munita etiam in concursu publici instrumenti probat anterioritatem crediti de tempore eius datæ.*
3 *Potior qui est in forte, est etiam potior in fructibus.*
4 *Quod præsertim procedit, quando illi sunt promissi ab eodem sortis debitore.*
5 *Apoca priuata non probat, dum in ea causa non exprimitur.*
In Apoca priuata verba illa, per ogni resto, è saldo de conti. an habeantur pro causa nu. 5. & nu. 9.
6 *In Apoca priuata si non sit expressa causa, sufficit aliunde probari eam præcessisse etiam coniecturalem.*
7 *Apoca priuata censetur emanata ex causa, quæ præcessit.*
8 *Text. in l. cum de indebito §. fin. ff. de probat. quando intret.*
10 *Calculo standum est, nisi error probetur.*
11 *Alex. in consil. 3. nu. 1. vol. 2. declaratur.*
12 *Insinuationis defectus tollitur per iuramentum.*
13 *Iuramentum nihil operatur in præiudicium tertij.*
14 *Solutione eius, quod debetur tollitur omnis obligatio.*
15 *Fideiussor sine cessione iurium agere non potest contra principalem.*

16 *Confessio debitoris non probat anterioritatem in præiudicium anteriorum creditorum.*

17 *Salarium non conuentum, non debetur, maximè ei, qui non solitus locare operas suas.*

DECISIO. CCCLXXXII.

IN concursu creditorum spolij Fratris Antonij Martelli Prioris Messanæ Florentiæ habito, fuit per aſsẽ bleam Religionis Hierosolymitanæ facta graduatio, & in ea fuit primo loco graduatus Vincentius Martellus pro credito scut. 5000. sortis principalis, & interesse promissi quinque pro centenario, sed deinde Ioannes prætendens se dicto Vincentio præferendum esse prò quibusdam assertis creditis, obtinuit Melitę duas sententias fauorabiles contra dictum Vincentiũ, quæ fuerunt reuocatæ per Inquisitorem dictæ Insulæ Iudicem Delegatum, qui declarauit Vincentium, seu eius hæredes præferendos esse, cuius sententia cum transierit in iudicatum ob nõ interpositam appellationẽ, Ioannes præfatus obtinuit mihi committi causam restitutionis in integrum, quam hodie proposui, & fuit resolutum non constare de cautis restitutionis, ratio resolutionis fuit, quia cum sententia dicti Inquisitoris
1 fuerit iusta, cessat læsio † quæ est fundamentum restitutionis, *l. nam, & postea, §. si minor, ff. de iur. iur. Abb. in c. ex litteris nu. 5. de restitut. integr. Rot. decis. 1. cod. tit. in nou. & decis. 731. nu. 1. p. v. 2. rec. & decis. 194. nu. 2. apud Card. Canalet.*

De iustitia autem dictæ sententiæ constat dum apparet de bono iure Vincentij, & de malo iure Ioãnis. De bono Iure Vincentij constat, quia eius creditum dictorum scut. 5000. probatur ex apoca priuata trino
2 teste munita, facta de anno 1599. quæ etiam † in concursu cuiuslibet publici Instrumenti probat anterioritatem crediti de tempore eius datæ, *l. scripturas, C. qui pot. in pignor. Abb. in c. 2. num. 5. & 7. de fid. instr. Gabr. concl. 10. nu. 1. de probat. Caput. decis. 112. par. 3.* etiam
3 quoad interesse, quia † qui est potior in sorte, est etiam potior in fructibus, *l. Lucius, ff. de vsur.* latè *Alex. in l. si eum dotem §. fin autem in fin. ff. sol. matrimonio, & Osasch. decis. 129. n. 11. & per tot.* præsertim quando illi
4 sunt † promissi ab eodem sortis debitore. *Seraph. decis. 481. num. 5.*

5 Neque obstat quod dicta † Apoca priuata non probet, dũ in ea causa non exprimitur *cap. si cautio, de fid. instrum.* nec pro causa haberi illa verba *per ogni resto, e saldo de conti, &c. Alex. cons. 3. num. 1. cum seqq. lib. 2.*
6 quia respõdetur. Primo sufficere † aliunde probari aliquam cautam præcessisse etiam coniecturalem, *Abb. in d. c. si cautio col. 3. nu. 2.* & ibi *Felin. nu. 13. Fauncc. de Inuent. par. 5. nu. 113. cum plurib. seqq.* prout in præsenti benè probatur præcessisse, cùm inter Vincentium, & Fratrem Antonium fuerint computa, & hinc inde data, & rocepta præsertim ex quodam Instrumento, in quo apparet quod Vincentius prius soluerat Comitissæ de Martellis pro Fratre Antonio sc. 3500. itaut ex
7 dicta † causa præcedenti censeatur dicta apoca emanata argumento, *Text. in l. si quis ex argentario, §. si initiũ, ff. de eden.* & in his terminis per *d. tex. in d. §. si initium, Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de deposit. super rubr. Iacob. de S. Georg. in l. 1. n. 27. ff. de in integ. restit.* accedẽte maximè quod Ioannes visus fuit hoc creditũ confiteri in libello per eum Melitæ porrecto, itaut ex dicta cõ-

8 fessione, iunctis † alijs supradictis intrare videatur dispositio *Text. in l. cum de indebito, §. fin. ff. de probat.*

Secundo respondetur in dicta scriptura cõtineri, &
9 fuisse expressam sufficientẽ † causam in illis verbis ibi, *per ogni resto e saldo de conti fra di loro sino à questo giorno saldo d'accordo &c. iuxta Text. in d. l. si quis ex argentarijs, §. rationem, ff. de eden.* & in pũcto *Salic. in l. vnica, n. 6. vers. sed iuxta prædicta quaro, C. de confess. Alex. cõs. 83. n. 5. vers. 2. autem instrumentum lib. 1. et cons. 141. n.*
10 *40. lib. 6.* & ratio est, quia calculo † standus est, nisi error probetur, *l. 1. C. de error. calcul.* & satis est, qđ causa sit actu potens, & conueniens persuasiuè tantũ, licet non concludat obligationẽ perfecisse per doctr. *Bal. in l. generaliter, in 4. quæst. nu. 22. C. de non numer. pec.*

11 Ex quibus non obstat supradictum. † *Consilium 3. Alex. n. 1. vol. 2.* quia loquitur in casu multũ diuerso, nempè quando instrumentum debiti se refert ad Instrumentum computorum, de quo non apparet, & sic in terminis *Auth. si quis in aliquo, C. de eden. & l. in Testamento quidam, ff. de condit. & demon.* quod propterea non applicatur, prout nec pariter quod hæredes Martelli habuerint bona patrimonialia Fratris Antonij, & quod ex eis fuerint satisfacti de dicto credito, quia cum illa habuisse constet vigore denominationis precedentis, cum licentia Magni Magistri, atque ideo in dictis bonis habeant titulum separatum nõ potest dici, quod inde fuerint satisfacti de credito, de quo agitur *Bart. Bald. & Salic. in l. si quidem, C. de transact.* cõtra
12 quam denominationem † cum fuerit iuramento robo rata, non potest, obijci defectus insinuationis, *Ioan. Andr. in addit. ad Specul. tit. de Instr. edit. §. porro, in addit. incip. de prædijs, vers. sed quid si renuncians, Aym. cõsil. 118. Gabr. de donat. conclus. 1. n. 72. Mancin. de Iuram. par. 4. eff. 19. Rota decis. 165. nu. 2. in fin. par. 1. rec.* vbi
13 aliæ allegantur, nec etiam quod dictum † iuramentũ nihil operetur in tertij præiudicium, *cap. cum contingat in fin. de iur. iur. Bart. in l. Titia §. imperator, ff. de leg. 2.* quia tollitur ex eisdem cũ credita Ioannis non probentur anteriora dicta donatione.

De malo autem iure Ioannis, apparet ex singulari denumeratione partitarum sui crediti, quæ aut apparent solutæ, aut posteriores credito dictorum hæredũ, quandoquidem partita sent. 400. quæ de anno 1585. fuerũt mutuata Fratri Antonio, à Iacobo Patre Ioannis, apparet soluta ipsi Ioanni ex publico Instrumen-
14 to confecto de anno 1609. solutione † autem, sublata fuit omnis obligatio, *l. 1. ff. de solut. cum vulg.* Partita sent. 1850. debita DD. de Medices vltra quod non apparet in qua quãtitate fuerit ab ipso Ioanne dictis
15 de Medices soluta, † nec quod habeat ab illis cessionem, sine qua agere non potest, *l. cum alter, vbi glos. Bartol. & Bald. C. de fideiuss. Roncheg. in l. reos in princ. num. 54. & 55. de duobus reis, e Magon. decis. Floren. 94. nu. 11.* cessat difficultas, quia non apparet quod creditũ dictæ partitæ sit anterius credito dictorum hæredũm, nisi ex enunciatiua, de qua in Instrumento Concordiæ initæ inter dictos de Medices, & Fratrem Anto-
16 nium de anno 1618. † quæ non probat anteriorităt in præiudicium aliorum creditorum, *l. 1. §. si mutuam, vers. planè, ff. si quid in fraud. patr. Castr. in l. Seia municipij, ff. ad Velleian. Natt. cons. 438. n. 9. circa med. Rol. cons. 185. nu. 7. lib. 2. Rot. decis. 460. nu. 1. par. 2. recent.*

17 Creditum salarij ratione famulatus, vltra † quod non fuit conuentum, nec apparet quod Ioannes esset soli-

solitus inseruire pro famulo, quod ideo non debetur, *Alex. cons.* 109. *per tot. lib.* 6. *Natt. consil.* 376. *num.* 3. *&* 6. *Granut. Theorem.* 12. *num.* 9. *Put. decis.* 45. *lib.* 1. *in correct. Rota in Toletana Salarij* 8. *Nouembris* 1621. *coram bo. mem. Vbaldo, & in Romana Pecuniaria* 14. *Decembris* 1628. *coram Reuerendiss. D. meo Decano.* in omnem casum salarium probatur solutum mediante donatione scut. 3000. effectum sortita facta per Fratrem Antonium de anno 1611. in remunerationem (vt cantat) seruitiorum, & laborum quæ dictus Ioannes ei præstitit, ex qua donatione mercedem satis amplam consecutus fuit.

Et demum creditum alterius donationis scut. bis mille est de anno 1612. & sic posterius credito dictorum hæredum, quod propterea non obstat.

Erat vtraque &c.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Dotis, seu Saluiani. Lunæ 3. *Iunij* 1630.

ARGVMENTVM.

Viduę fructus lucri dotalis, & interesse dotalis, à quo tempore debeantur, & an pro eis competat hypoteca, sicuti competit pro dote.

SVMMARIVM.

1 *Fructus lucri dotalis, & interesse dotalis debetur à die interpellationis iudicialis, & qualiter fiat secundum Statutum Vrbis lib.* 1. *cap.* 137.

2 *Fructus de iure communi veniebant in restitutione dotis consistentis in rebus mobilibus.*

3 *Et quando consistebat in rebus mobilibus, idem dispositum erat.*

4 *Dotis fructus, & interesse an debeantur, quando dos consistit in pecunia, & mulier non habet alia bona, vnde se alat.*

5 *Fructus, & interesse dotis debentur propter damnum emergens, quod ex inopia, & alimentorum carentia resultat.*

6 *Dotis fructus, & interesse taxantur per Statutum attento communi prouinciæ vsu.*

7 *Viduæ interesse non solutæ dotis, ratione lucri cessantis, vel damni emergentis, debetur ampliann.* 14.

8 *Lucri dotalis interesse debetur.*

9 *Hypotheca dotalis competit viduæ pro interesse retardatæ solutionis, & nn.* 11.

10 *Hypotheca pro sorte principali competens, pro vsuris eiusdem sortis etiam competit.*

12 *Hypotheca dotalis pro interesse etiam competit, vbi non adest nisi tacita hypotheca legalis.*

13 *Hypotheca competit viduę etiam pro lucro dotis.*

15 *Fructus dotis quando peti possint iure actionis, tunc etiã separatim à iudicio principali dotis peti possũt.*

DECISIO CCCLXXXIII.

CVm D. Domitillæ immissio in possessionẽ ex Saluiano pro restitutione dotis data fuisset, & de fructibus, & interesse dotalis, & lucri dotalis dubitaretur, & an pro illis, eorum denique pignorum daretur retentio super bonis Dominæ Iuliæ Balleonæ, in vim facultatis ab ipsa Adriano filio concessæ hipo-

1 thecatis, DD. placuit respondere lucrum, & interesse deberi a die interpellationis iudicialis, iuxta taxationem Statuti *c.* 137. *lib.* 1. & pro illis retentionẽ com-
2 petere. Nam de iure † communi dote in rebus immobilibus consistente omnimodo in restitutionem fructus veniebant, *l. vnica, §. exactio, C. de rei vxor. actio.* &
3 quando consistebat † in rebus mobilibus fructiferis idem dispositum esse per *text. in l. vnica, §. fructibus, l. diuortio, §. interdum. ff. solut. matr.* & ibi notarunt *Bart. & DD. & Barbos. n.* 1. *Coras. lib.* 5. *miscell. cap.* 6. & complures relat. *Comes. in l.* 50. *Tauri. num.* 58.

4 Circa fructus, & interesse dotis † in pecunia consistente controuersum est inter DD. an fructus, & interesse debeantur viduæ, & in casu quod ipsa sit pauper, neque habeat alia bona, vnde possit alimenta percipere, vt præsumitur in *l. Quintus Mutius, ff. de donat. inter vir. & vxor. Palazios Rubios in repet. rubr. §.* 60. *num.* 19. *Alciat. de præsumpt. reg.* 3. *præsump.* 26. *n.* 1. *Barbos. in l. Caius n.* 12. *ff. solut. matrim.* sine controuersia rece-
5 ptum est † alimentorum causa fructus, & interesse deberi propter damnum emergens, quod ex inopia, & alimentorum carentia resultat, vt considerat *Cardin. in clem.* 1. *n.* 8. *de vsur. Couarr. lib.* 3. *var. c.* 1. *n.* 3. *vers.* 6. *Nauar. in c. si fœneraueris* 14. *q.* 3. *n.* 67. *Thes. decis.* 43. *nu.* 4. *Anton. Gomes. vbi supra in d. nu.* 48. *Pinell. in l. vlt. nu.* 6. *C. de bon. mater. & complures relat. Matiens. in l.* 3. *glos.* 2. *n.* 19. *Surd. cons.* 194. *n.* 5. Qua ratione huiusmodi interesse per statutum taxari consueuit, vel per lucrum
6 cessante † attento communi Prouinciæ vsu, propter facilem, & frequentissimam annuorum reddituum, vel locorum montium emptionem, & quãlibet in harum rationem huiusmodi statuta sustineri docent. *Cardin. vbi supra. Bald. in l. vlt. §. Præterea, C. de nr. dot. Palazios Rubios in c. per vestras* 8. *nu.* 4. *Couarr. in d. nu.* 3. *vers. septimo.* & hac cõsideratione ratione lucri cessantis, vel
7 damni † emergentis, viduæ non solutæ Dotis interesse debere communiter receptum est, ex *Couarr. vt supra, Velasq. consult.* 8. *nu.* 4. *Franch. decis.* 217. *Molin. de primog. lib.* 4. *c.* 5. *nu.* 5. *Thesaur. d. decis.* 43. *n.* 4. *Sot. lib.* 6. *de iust. et iure q.* 1. *art.* 2. *Facchin. controu.* 2. *in princ. ex nu.* 39. *ff. sol. matrim. Garzias de exped. cap.* 8. *ex nu.* 34. *Rot. coram Mant. decis.* 171. *n.* 3. *& coram Gregor. decis.* 204. *num.* 28.

8 Et quod lucri dotalis † interesse debeatur tenet cõplur. relat. *Grammat. decis.* 103. *n.* 98. *Thesaur. decis.* 45. *Corn. cons.* 240. *lib.* 3. *Rot. decis.* 259. *n.* 8. *par.* 4. *diuers. et* 246. *n.* 1. *p.* 2. *recent. & coram Reuerendissimo Decano decis.* 244. *per tot & in Romana fructuum dotis propter nuptias* 31. *Ianuarij* 1601. *coram iusto*, vbi quod ita passim
9 seruatur, quod autem pro interesse † retardare solutionis dotis viduæ hypotheca dotalis competat, docet *text.* expressus in *l. Lucius. ff. qui pot. in pign. habeãt*, vbi traditur hypothecam pro sorte competens pro vsuris eiusdem † sortis cum eadem relatione accommodari, & ibi notarunt *Bart. Bald. & Alber.* & in hypotheca expressa pro dote, & interesse sine controuersia
11 † receptum esse docent. *Rip. in l. priuilegian.* 15. *de priuileg. Credit. Franc. Marc. decis.* 921. *n.* 3. idem tamẽ admittendum esse, vbi non adest nisi tacita hypotheca
12 † legalis, vt etiam pro dotis interesse cõpetat cum eodem lucræ prælationis & retentionis, docuit *Bar. in l. si cũ dote, §. sin autẽ n.* 6. *& 7. ff. solut. mat. Neguſ. de pignor.* 5. *p. q.* 5. *n.* 10. *cum seqq. Burs. cõs.* 103. *ex n.* 11. *Sur. decis.* 240. *n.* 15. *Rodriq. de ann. reddit. lib.* 3. *q.* 7. *nu.* 70. *per tot.*

Vnde horum alterum ex his necessario, & omnino sequebatur. Vel quod aliud testamentum supponendum esset, & quidem diuersum a primo, dum prætet temporis diuturnitatem, quæ inter hoc testamentū, & mortem Cardinalis intercesserat alio modo, & forma, quam in eodem † testamento disponeretur, probabatur possessum fuisse Cardinalis hæreditatem, *gl. in l. omnium, C. de testam. Decian. cons. 55. nu. 35. Menoch. præsumpt. 15. lib. 6. nu. 21. Mascard de probat. concluſ. 1174. num. 38. Rot. in Regien. Iurispatronatus 11. Maij 1623. coram D. meo Pirouano*, sicum generatim, & vniuersè hæc actuum pluralitas præsumitur † vbicumque sub diuersa forma appareant celebrati, *Bald. in c. cum Iohannes Eremita 1. num. 4. Felin. nu. 8. de fid. instrum. Menoch. d. præs. 15. lib. 6. num. 15. Rot. in Nepesina tutelæ 11. Maij 1619. coram Card. Verospio*. Vel cum ijdē qui fuerunt Cardinalis hæredes eiusdem Cardinalis hæreditatem inter se partiti fuerint, & secum participes esse voluerint, quos alias excluſissent secundum formam successionis intestatæ, neque opus sit eodem testamento ad probationem, an simul cum suis maioribus filij, & nepotes succedere debuissent, si eo non obstante fuerunt ijdem nepotes admissi ad eam hæreditatem ab ijs, qui ex forma eiusdem testamenti erant hæredes Cardinalis, itaut ex vtroque capite declararetur præsentatio tanquam de patronatu hæreditario.

Neque hæc facta ideò dici poterant, vt solum eorundem filiorum, & nepotum consensus adhiberetur in diuisione, quæ facta fuit inter eosdem Cardi-
6 nalis hæredes, vt cessaret inde dubitatio, an ex † eadem diuisione ipsis præiudicari potuerit, tanquam vocatis ex rationibus, quas ponit *Peregr. de fideicom. art. 52. num. 87. & artic. 53. num. 61.* Hæc enim prodere possent, si solum eorum consensum appareret fuisse requisitum, non autem tanquam in effectu participes, & cohæredes admissi fuissent, præterquam neque verum est, vt non potuerit fieri eadem diuisio
7 † inter ipsos cohæredes sine consensu nepotum, aut filiorum, qui succedere siue in patruorum, siue in patris sui portione debuissent. *l. cum pater 79. §. hereditatem, & ibi Castr. num. 2. ff. de legat. 2. Peregrin. de fideicom. art. 40. num. 36. Dec. consil. 511. num. 6.* Cum imò sustineatur alienatio, etiam quæ facta sit in extraneū,
8 adeò † vt viuentibus ijs, qui alienarunt considerari non possit præiudicium aliquod vocatorum, cum & prædecedere possint, & quandocumque consentire, *l. seruum filij 46. §. siquis rei, l. seruo legato 72. §. si testator, ff. de leg. 1. Peregr. eodem art. 40. num. 6. & 7. & artic. 52. num. 6. Castrin l. filius familias §. 11. num. 7. Rip. num. 47. ff. de leg. 1. Zanch. in l. hæredes mei, §. cum ita nu. 405. ff. ad Trebell. Gabr. cons. 118. lib. 1. Surd. consil. 73. nu. 72. & consil. 238. nu. 9.*

Quod verò eadem diuisio, non autem testamentum, effectum habuerit cum probaretur fere ex omnibus actibus, qui fieri inter eosdem hæredes contigerunt, in quibus vel retenta, & seruata semper fuit eadem forma, atque in laudo apparebat fuisse inter ipsos hæredes diuisam Cardinalis hæreditatem, vel facta fuit mentio eorundem stipitum, & portionum hæreditariarum, vel admissi fuerunt, qui alias non successissent secundum formam datam in testamento. Dixerunt tamen Domini, tolli omnes prorsus difficultates ex vltima præsentatione quæ successit anno 1586. in qua præcisè, & ad vnguem seruata fuit eadem diuisio stipitum, & vocum, sicut in laudo diuisa fuerat Cardinalis hæreditas, cum sicut fuit in alijs omnibus decisionibus consideratum, posset hæc præsentatio inter cæteras ostendere hanc qualitatem hæreditariam, tam ratione vltimi status, quàm quia in ea ex stipite Alexandri interuenerat Robertus Ioannis Pauli, a quo immediatè causam habent Lucretia, & Sibilla auctrices Dominorum de Venturis. Neque eadem præsentatio dici poterat successu caruisse, cum Petrus de Nasijs, qui ex ea Canonicatum obtinuerat
9 propter † morbum Apoplexiæ, & ex quo ad sacros ordines promoueri non potuit, resignare coactus fuerit, hunc Canonicatum, & obtinuerit hac etiam de causa absolui a fructibus, quos indebitè perceperat, imò idem Canonicatus fuerit alteri collatus tanquam vacans a principio propter non publicatam resignationem (ex cuius resignationis causa idem Petrus
10 prouisionem suam obtinuerat) intra † tres menses, iuxta Constitutionem Greg. XIII. de publicandis resignationibus. Ea enim noua prouisione, vel sublatū fuit solum impedimentum inhabilitatis ipsius prouisi, & præsentationem patronorum Papa potius confirmauit per prouisionem, quæ non erat præsentationi contraria, vel adhuc non opus est videre, an ea præ-
11 sentatio † fuerit effectum sortita, cum illa non deducatur ad effectum quasi possessionis, quo casu, vt ius ex ea præsentatione quæsitum dici posset, opus esset probare, vt eadem præsentatio executionem habue-
12 rit, sed tantum † vt ex ea appareat, quid in hoc patronatu fuerit per patronos obseruatum, vt bene, & in proposito distinxit *Rota in Florentin. Iurispatronatus de Ricasolis 10. Martij 1603. & 11. Februarij 1604. coram Cardinal Lancellotto.*

Et ita utraque &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO, EPISCOPO VRGELLEN.

Cæsaraugustana Canonicatus. Lunæ 10. Iunij. 1630.

ARGVMENTVM.

Sub collectorum beneficia sunt reseruata, & quid ad hoc requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia sub collectorum sunt reseruata.*
2 *Sub collector Apostolicus ex quo probetur, vt quis sit.*
3 *Subcollector Apostolicus, quis constituitur per solam deputationem, etiam quod illam non viderit, nec receperit.*
4 *Iuramentum, quando est extraiudicialiter præstandum, in dubio præsumitur præstitum.*
5 *Sub collector vnicus præsumitur, nisi contrarium probetur.*
6 *Sub collector primus per deputationem secundi remanet reuocatus.*
7 *Papa, si reuocauit alicui beneficiorum aliquorum reseruationem, quæ processit ratione mensis, hoc non impe-*

impedit, quin stante reservatione ex alio capite collatio spectet ad Papam.

8 Papa non præsumitur velle sibi præiudicare in reservationibus.

9 Exceptio firmat regulam in non exceptatis.

10 Vacatio beneficij per obitum dicitur consumpta per provisionem, cum supplicatione registrata, etiam non apprehensa possessione.

11 Beneficia eorum, qui decedunt in Curia sunt reservata.

12 Triennalis possessor pacificus, si quis non sit, inuari non potest allegat. Lap. 89.

13 Successor tenetur iustificare gratiam antecessoris.

14 Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij.

15 Beneficij valor potest probari per testes.

16 Obitus in mense reservato, qualiter probetur.

DECISIO. CCCLXXXV.

CVM Canonicatus, de quo agitur, vacaret de mense Martij per obitum Hieronymi Fernandez de Heredia, in Ciuitate, & Dioecesi Cęsaraugustana Subcollectoris Apostolici, de eo vti reseruato fuit à Sede Apostolica prouisus Hieronymus de Exea: à Capitulo verò Cęsaraugustano ad quod vigore Bullæ Secularizationis Clementis VIII. spectat Collatio Canonicatuum vacantium in mẽsibus Martij, & Septembris, fuit prouisus, & in possessionem immissus Petrus Hieronymus Martinez. Cum autem prafatus Hieronymus de Exea obierit in Curia, possessione nondum capta, fuit ab eadem sede de dicto Canonicatu prouisus Hieronymus Compan, cum plena subrogatione in omnia iura dicti Hieronymi de Exea, qui propterea veniens tam ex vacatione per eius obitum, quam Hieronymi de Heredia, obtinuit hodie disputari dubium, cui dictus Canonicatus debeat adiudicari, & fuit resolutum adiudicandum esse Hieronymo Compan informanti. Quandoquidem aut vacatio per obitum Hieronymi de Heredia non fuit consumpta per prouisionem Hieronymi de Exea, & cũ ille fuerit vnicus †Subcollector in Ciuitate, & Dioecesi Cæsaraugustana, dictus Canonicatus est reseruatus per *reg. 4. hodie 5. Cancellariæ*, vt sunt clarà verba regulæ *Gonzal. ad reg. 8. gl. 51. n. 67. cum seqq.* & pluries decidit Rota, & signanter *dec. 715. n. 5 p. 1. & decis. 252. nu. 1. & seqq. par. 2. recent. & in Licien. Canonicatus 26. Maij 1609. coram R. P. D. meo Dunozzeto, & nuper in Cremonen. Canonicatus 14. Ianuarij et 15. Aprilis præsentis anni cor. me.*

1

Quod verò Hieronymus de Heredia fuerit Subcollector† Apostolicus, appareat ex litteris patentibus Illustrissimi Nuncij Hispaniarũ *Gonzal. vbi supra Rota dicta dec. 715. n. 4. et dicta dec. 252. n. 3.* Et licet nõ requiratur, quod Subcollectoriã acceperit aut exercuerit, †sed sufficiat sola deputatio, & quod illam non viderit nec receperit, iuxta magis veram sententiã, *Mãdos. super regul. ad reg. 4. q. 4. vbi rationẽ assignat Simon. de reseruat. q. 99. n. 8. & seqq. Acheas de Falcoualle reseruat. q. 3. princ. n. 16. Cho Ket super dicta reg. 4. n. 20. quã Rota tam antiqua, quam moderna sequitur, vt in dec. 12. de prob. in nou. Kerall. decis. 141. nu. 2. p. 2. Put. dec. 329. n. 4. p. 2. in correct. cum alijs in dicta Cremonen. Canonicatus coram me:* Nihilominus quatenus acceptatio requiratur pro, vt requiri quandoque Rota dubitauit, vt habetur apud *Garz. de benef. p. 5. c. 1. n. 346.* benè probatur, ex quo dictus Hieronymus Heredia vti Subcollector obtinuit exemptionẽ à iurisdictione Illustriss. Archiepiscopi Cæsaraugustani, & dedit mandatum procuræ ad præstandum iuramentũ de fideliter exercendo, quæ circa nomen Subcollectoris fieri non possunt, vt ad sensum patet, & in simili fuit dictum in dicta *Cremonen. Canonicatus coram me*, quod iuramentum, vtera quod cum †soleat extraindicialiter præstari præsumitur fuisse præstitum *Crescent. decis. 2. de iur. iur.* ad effectum reseruationis non requiritur sed solũ ad effectum exercitij *Put. decis. 329. lib. 2.*

2

Quod pariter dictus Heredia fuerit Subcollector †vnicus, prout regula exposcit, præsumitur, nisi contrarium probetur, vt post *Mandos. & alios Garz. de benef. p. 5. c. 1. n. 356. Rota dec. 515. nu. 5 p. 1. recent. & in dicta Cremonen. coram me.* Et cessat difficultas tũ quia in litteris deputationis vnicus enunciatur, tum etiam quia quãdo de tempore deputationis adfuisset alius †Subcollector ille per deputationem secundi censeretur reuocatus, *ad l. si quis §. Iulianus ff. de procurat. et in pamfilo Bellencin. in tract. de Carit. Subsid. q. 209. in princ. Mandos. ad reg. 4. q. 10. nu. 2. Rota dec. 9. de offic. deleg. in nou. & dicta dec. 715. n. 6. & dicta dec. 252. n. 5. p. 2. rec.*

5

6

Stante autem dicta reseruatione ex capite Subcollectoriæ, quamuis dictus Canonicatus vacauerit in mense Martij, prouisio, & Collatio illius non spectat ad Capitulum sed ad Papam, nam prædicta Bulla secularizationis cui innititur Petrus à Capitulo prouisus, indulget quidem Capitulo collationem beneficiorum vacantium in mẽsibus Martij, & Septembris; attamen non simpliciter, & absolute sed cum clausula *Dummodo dispositioni Apostolicæ reseruata, vel ex generali reseruatione affecta non fuerint*, & sic fuit condonata † Capituto solum illa reseruatio, quæ prouenit ratione mensis, quæ non impedit quin stante reseruatione, ex alio capite collatio spectet ad Papam, iuxta ea quæ tradit *Gonzal. ad reg. 8. glos. 43. §. 1. num. 67. & dixit Rota in Colimbrien. Canonicatus 24. Maij 1599. coram bo. mem. Cardinali Millino.*

7

Neque obstat si dicatur, quod cum dicta clausula *Dũmodo &c.* in Bulla secularizationis sit apposita immediatè post facultatem conferendi, concessam Archiepiscopo in mensibus Iunij, & Decembris, ad illã solum sit referenda, non autem ad dictam facultatem datam Capitulo, quæ præcesserat, quia ex serie, & cõtextura verborum, iuxta eorum naturalem sensum, vt Dominis videbatur, ad vtramque facultatem refertur, maximè cum sic in fine apposita & nulla disparitatis ratio assignari possit, quare Papa voluerit piguiorem Collationem Capitulo, quam Archiepiscopo concedere, nec quod † sibi voluerit in reseruationibus præiudicare, in vno casu, & non in alio *Felin. in cap. nonnulli num. 7. de rescript. Seraph. in prax. regul. q. 5. n. 2. Rot. decis. 666. n. 8. p. 1. & decis. 569. num. 6. & 7. p. 2. recent.* Quinimo clarè constare videtur, de contraria Papæ voluntate, dum inferius in dicta Bulla, in verfic. & nihilominus conceditur Aragonum Regibus ius nominandi ad Dignitates, & Canonicatus vacantes in quatuor mensibus, de quibus sibi etiã quod aliàs dispositioni Apostolicæ essent reseruati, seu affecti, ita vt hæc †exceptio quoad Regem fieret voluntatem Papæ in contrarium quoad Canonicos, & Capitulum ex Iuribus vulgatis.

8

9

Aut

Aut verò vacatio p obitũ Heredię fuit cõsũpta per prouisionẽ cũ supplicatione † regiſtrata Hieroymi de Exea, ét nõ apprehenſa poſſeſſione, prout vere cõſumpta videtur *Rebuff. cõſ. 48. n. 1. Pariſ. de reſignat. lib. 10. q. 6 num. 54. Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 15. §. 1. num. 33. & fuit diſtum in Legionen. Canonicatus* 10. *Decẽbris* 1627.
31 *coram R. P. Domeo Dunozetto*, Et in hoc caſu † reſeruatio eſt clatior ex quo dictus Exea deceſſit in Curia, *cap. præſenti de præben. in 6. Simonet. de reſernat. quæſt. 30. num. primo. Gonzal. ad reg. 8. gloſ. 13. num. 47. & 68. Rotæ dec. 17. de præb. in antiq.* Et multo minus poteſt intrare prætenſio Capituli, quamuis dictum Exea, deceſſerit in menſe Capituli, videlicet in menſe Septembris, cum hæc reſeruatio ſit expreſsè exceptuata in dicta Bulla ſecularizationis.

Neque obſtat ſi dicatur, quod quatenus Hieronymus Compan prætendat vacationem ex perſona Hieronymi de Exea, dum hic non fuit triennalis poſſeſ-
32 ſor † pacificus, non poſſit ille iuuari allegatione *Lapi 89. de qua etiam Caſſad. deciſ. 2. in fin. de cauſ. poſſ. &*
33 *propr.* ſed teneatur gratiam dicti Hieronymi † de Exea, iuſtificare, *Rebuff. in tit. de ſubrog. num. 15. & ſuper Concord. tit. de mand. Apoſt. §. Declarantes in verb. ſucceſſores circa fin. in verſ. Inſuper ſubrogatos Egid. deciſ. 112. Caſſad. dicta dec. 2.* Et fuit ſæpiſſimè reſolutum, quia vltra quod ex ſupradictis gratia dicti Hieronymi de Exea videtur ſatis iuſtificata, ceſſat penitus, cũ Hieronymus Compan ſit in iuribus vtriuſque ſubrogatus, & poſſit venire independenter, ex vna aut altera vacatione; ita vt ſi vacatio Hieronymi de Heredia non fuit conſumpta per prouiſionem Hieronymi de Exea, quando illa non eſſet iuſtificata poſſit ex integro venire ex vacatione per obitum Hieronymi de Heredia, ex dicta reſeruatione ratione Subcollectoriæ.

In reliquis autem gratia Hieronymi Compan viſa fuit Dominis in omnibus iuſtificata, nam illius Cle
34 ricatus probatur ex litteris † patentibus Ordinarij *c. 2. vbi Abb. in primo notab. de Clanic. Peregr. Grammat. dec. 81. Rot. dec. 16. de probat. in antiq. & in Neocaſtren. Parochialis* 16. *Ianuarij proximè præteriti coram me.* Quod ſit oriundus ex Dioceſi Cæſarauguſtana, &
35 quod valor Canonicatus non excedat ducatos 24. & computatis diſtributionibus † ducatos 500. ex teſtibus deſuper examinatis. *Gregor. XV. dec. 35. num. 2. & dec. 38. num. 3. & in Maioricen. Beneficij 3. præſentis menſis coram R. P. Domeo Merlino.* Præſentia eiuſdem in Curia ex iiſdem teſtibus. Et demum quod Hieronymus de Exea obierit in † menſe Septembris in Curia,
36 probatur ex partita libri defunctorum per tenorem extracta, *Imol. conſ. 110. in fin. Rota deciſ. 605. num. 4. part. 2. recent. & dec. 72. apud Greg. XV.* & fuit ſæpius firmatum.

Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Montis Faliſci Penſionis, Lunæ 10. *Iunij* 1630.

ARGVMENTVM.

Conuentiones ſuper beneficio eccleſiaſtico, quando ſint nullę, & improbæ abſque beneplacito Apoſtolico.

SVMMARIVM.

1 *Conuentiones ſuper beneficio eccleſiaſtico pro augumento penſionis ſoluendo & ad fauorem eius, qui non eſt in lite, & cum onere perpetuo Commendę, ſemper ſunt inualidę, & improbæ abſque beneplacito Apoſtolico.*
2 *Prælatus regularis tantum poteſt imponere, aut reſeruare penſionem temporalem ſuper beneficio mannali, & amouibili.*
3 *Ordinarius poteſt ex cauſa vtili eccleſiæ, & pro bona pacis reſeruare penſiones.*
4 *Et in iſtis caſibus, non poteſt abſolute penſiones reſeruare, ſed ſtrictè, & adequatè iuxta canonum ſanctiones & num. 6.*
5 *Simoniaca pactio in beneficijs eccleſiaſticis ſola auctoritate Ordinarij purgari non poteſt.*
7 *Damnum conſiderari non poteſt in eo, qui tractat de lucro captando.*
8 *Ordinaria auctoritate, quis non poteſt obligari ad ſoluendum penſionis augumentum nouo Penſionario.*
9 *Ordinarius poteſt reſernare penſionem ad vitam Penſionarij. declara num. 10.*
11 *Statuta confirmata a Papa cum decreto irritanti, & clauſula ſublata, nõ niſi ea lem auctoritate tolli poſſunt.*
12 *Contractus celebratus ſub conditione, ea non purificata, habetur pro non facto, & nullam poteſt producere effectum.*

DECISIO CCCLXXXVI.

REſponſum fuit non deberi D. Equiti Lanfredutio augumentum penſionis de qua agitur.

Præceſſerant enim lites vſque de Anno 1601. ſuper Commenda Montis Faliſci per obitum Fratris Bernardini Scaliæ Capuæ, tunc Prioris inter Fratrem Federicum Cotonatum Vngariæ Priorem, & Fr. Tiberium Campolum Ballium S. Ioannis de Mare Ciuitatis Neapolis, & Fr. Franciſcum Lanfredutium Commendatorem Turini, Faentiæ, & Palermi, reſpectiuè prætendentes præferri in aſſecutione prædictæ Montis Faliſci Commendæ, qui poſtmodum cõcordarunt ſub beneplacito Sedis Apoſtolicæ, quatenus neceſſarium eſſet, ac etiam Magni Magiſtri, & linguæ Italiæ aſſenſu, conuenientes inter cætera, quod Prior Campolus teneatur conſentire reſeruationi, & ſeu vt dicit concordia, ſoluere penſionem ſcutorum 130. auri in auro Fr. Francisco Lanfredutio nepoti Commendatoris Lanfredutij ſupradicti, declarando inſuper quod eadem penſio ex tunc ceſſeret ad commodũ predicti Equitis Lanfredutij aucta ad ſcuta 300. ſimilia, quando aliæ penſiones maiores, & prius ſuper eadem Commenda Montis Faliſci conſtitutæ per ceſſum, aut deceſſum Equitum Aldobrandini, aut Scaliæ ceſſaſſent, vnde cum clare appareant † conuen-
1 tiones ſuper beneficio Eccleſiaſtico pro augumento penſionis ſoluendo, & ad fauorem eius, qui non eſt in lite, ac cum onere perpetuo Commendæ, ille ſemper abſque beneplacito Papæ remanent inualidæ, & improbæ, *c. cum pridem de pactis, cap. conſtitutus, cap. ſuper, de tranſ. Conarr. var. lib. 1. cap. 5. num. 6. Felin. in cap. ad audientiam il 2. num. 3. de reſcript. Rebuff. de pa-*

cif.

eif. possess. num. 120. Paris. de consid. q. 28. num. 120. Dec. consil. 141. num. 2. Garzias de benef. part. 1. cap. 5. num. 343.

Non obstat, quod interuenerit beneplacitum Magni Magistri, & linguę Italiæ, per quæ pensionis augumentum possit sustineri.

Nam si Magnus Magister consideretur tanquam habens plenissimas facultates, & sufficientes pro imponendis, aut reseruandis pensionibus super commendis, illæ ex stabilimentis non colliguntur, nec ex indultis Summorum Pontificum apparent. Vndè semper regulæ sunt contrà Magnum Magistrum, & linguam Italiæ, facultatibus carentes.

Si verò habeatur tanquam Prælatus regularis, cũ tamen ille possit tantummodo imponere, † aut reseruare pensionem, temporalem super beneficio manuali, & amouibili ad fauorem sui Religiosi obedientiarij *Abb. in cap. nisi essent num. 12. de præb. Mohed. loquens de Hospitalarius S. Ioannis dec. 10. de cauſ. possess. & prop. Rota in Militen. Hæreditatis 28. Maij 1583. coram bo. me. Card. Mantica, & in Troiana Pens. 21. Iunij 1610. coram me*, in præsenti facultates deficiunt, ex quo pensio fuit reseruata perpetuo ad vitam Equitis Lanfredutij.

Demum si reputetur tamquam † Ordinarius, aut compromissarius inter collitigantes, qui ex causa vtili Ecclesię, & pro bono pacis potest pensiones reseruare, *Felin. in cap. ad audientiam il 2. num. 2. de rescript. Gig. de pens. q. 6. num. 2. Catelalup. de pensionib. q. 5. & 13. Nauar. de simonia conſ. 4. cum alijs per Garziam de benef. part. 1. cap. 5. num. 295.* & in prædictis casibus neque † etiam potuit absolutè pensiones reseruare, sed strictè, & adequatè iuxtà canonum sanctiones.

Nam si causa assumatur pro bono pacis conseruandæ inter Fratres, & Religiosos Equites, & prout hæc vnica fuit in transactione narrata, & approbata, cum reseruatio huiusmodi pensionis non prouenerit motu proprio, vel ex officio † Magni Magistri, sed ex partium conuentione, pactio illa tanquam simoniaca sola Ordinarij auctoritate purgari non potuit, sed egebat Apostolica approbatione *ca. nisi essent, de præbend.* ibi non quidem, ex pactione partium *Rebuff. de pacific. possess. num. 122. Anania in c. ad audientiam nu. 3. de colluſ. deteg. Garzias eodem c. 5. nu. 340. & sequen. Rota in Calaguritana pens. 29. Maij 1595. coram bo. me. Penia*, quæ registratur per eundem *Garziam num. seq. 343. Mohed. dec. vltim. de simonia.*

Præterea cum hæc eadem pensio non Equiti ex collitigantibus fuerit reseruata, sed alteri non prętendẽti, neq. vòlenti assequi Commendam, nempè nepoti Commendatoris Lanfredutij, non etiam ad hunc casum † se extendit auctoritas Ordinarij *Paris. de consid. q. 42. num. 29.* cessare enim videtur causa, ob quam Ordinario vti compromissario indulgetur facultas reseruandi alteri collitiganti pensionem, nempè in renuntiatione proprij Iuris nimium damnum sentiat collitigans, quæ in tertio considerari non potest, qui † tractat de lucro acquirendo, non autem de damno sentiendo, atque ità cum agatur magis de cessione Iuris ad fauorem tertij, quàm de libera renuntiatione, sola Ordinarij auctoritas non sufficit. Sed Papæ necessaria est, *Couarr. Variar. lib. 1. cap. 5. num. 7. Bott. decis. 2. num. 45. Paris. de resign. lib. 7. quæst. 13. num. 17. Garzias de benef. eod. part. 1. cap. 5. num. 341. Caputaq. decisione 326. part. 2.*

Et eo minus hæc Ordinaria auctoritas suffragari potest Equiti Lanfredutio ad sustinendum augumẽti commodum, cum nõ agatur de præiudicio Prioris Coronati in transactione comprehensi, sed Prioris Catmariæ, successoris in Commenda Montis Falisci, † qui Ordinaria auctoritate non potuit obligari ad soluendum pensionis augumentum nouo Pensionario, *cap. nisi essent de præben. Anchar. conſ. 279. num. 1. Dec. conſ. 141. num. 4. & 436. num. 11. Felin. in cap. ad audientiam num. 2. de reſcript. Gig. de pens. q. 85. num. 1. & 11. Garzias de benef. par. 1. c. 5. num. 332.* & quamuis multi etiam senserint Ordinarium † posse pensionem reseruare ad vitam Pensionarij, nempe *Gigas, Felin. Caccialup. Gambar.* & alij relati per eundem *Garz. num. 333.* attamen id contigit ex causa necessaria, † quæ importat vtilitatem Ecclesiæ, vel quando renuntians, aut cedens esset infirmus, & ageretur de collitigante non autem de tertio, qui sunt casus ponderati per *Felin. & Gigan.* supra allegatos, in quibus nõ versamur.

Demum eadem Ordinarij auctoritas in præsenti cessare videtur, vbi erat necessaria derogatio minoris ætatis Equitis Lanfredutij, ac non residentiæ conuentualis caruanarum, & professionis, quę enunciatur in ipso instrumento concordiæ, & pro quibus auctoritas Papę necessaria est cum agatur de transgressione canonis, & statutorum, capituliq. generalis cõfirmati à Papa cum decreto irritanti, & clausula sublata, quæ non † nisi eadem auctoritate tolli possunt *Felin. in d. cap. ad audientiam num. 2. Gig. de pens. q. 5. in princ. Rebuff. de pacif. possess. num. 131. Garz. eadem p. 1. c. 5. num. 323.*

Quare cum fuerit concordatum sub beneplacito Sedis Apostolicæ, & agatur de conditionibus, quæ partium consensu sustineri non possunt, omninò erat expediendum beneplacitum, interim autem concordia respectu contentorum in ea tanquam stipulata sub conditione, † ea non purificata habetur pro non facta, & nullum potest producere effectum *Mohed. dec. 1. de simon. Rota dec. 166. num. 5. par. 2. recent. & in Calaguritana pensionis*, registrata per *d. Garziam ead. par. 1. cap. 5. num. 343.* & plenissimè fuit comprobatum in *Romana, seu Terracinen. Affitus 27. Ianuarij 1627. coram me.*

Et ita, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO. EPISCOPO VRGELLEN.

Illerden. Canonicatus. Vener. 14. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Sumpto ex Registro supplicationum, an stetur, & non nulla circa hanc materiam Nominare, quando quis debet aliquem ad beneficium aliquod, tunc, vt dicatur facta talis nominatio, quid sufficiat. Tacens, quando dicatur consentire, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Supplicatio est attendenda, ita vt expeditores non possint illam alterare.*

2 Sum-

2 *Sumptum ex registro supplicationum iuxta modernum vsum, & stylum Curiæ facit fidem.*
3 *Sumpto Bullarum datur fides, etiam secundum vsum antiquum.*
4 *Erroris præsumptio omnis excluditur ex geminatis scripturis.*
5 *Collatio beneficij, quando est actus Iustitiæ, tunc Papa facilius prouidet alicui.*
6 *Narrata in gratia, sunt iustificanda, alias talis gratia corruit.*
7 *Verba, quando sunt dubia, debent accipi in eum sensum, vt res, de qua agitur subsistat.*
8 *Iudicium dicitur esse fortuna.*
Iudicium facit rem dubiam, & variam num. 8.
9 *Interpretatio illa est amplectenda, quæ est rationi conformis, & magis veri similis.*
10 *Registrum supplicationum, & inde sumpta debent reformari iuxta originalem supplicationem.*
11 *Instrumentum publicum discrepans a matrice, seu Protocollo debet iuxta illud corrigi, & emendari.*
12 *Originali supplicationi statur, & non sumpto.*
13 *Transsumpto supplicationis, quando non sit adhibenda fides.*
14 *Decis. Put. 230. lib. 3. & decis. 407. part. 1. in recent. declarantur.*
15 *Sumptæ ex Regestro supplicationis non creditur, quãdo agitur de canonizanda gratia.*
16 *Narrata in supplicatione, debent iustificari de tempore datæ.*
17 *Mandatum ad præsentandum, donec à procuratore acceptetur, & sequatur actualis nominatio, continet in se implicitam nominationem.*
18 *Consensus alicuius, vbi non præstatur ob publicum, sed priuatum fauorem, non debet esse formalis, & sufficit, vt quandocumque, & quomodocumque præstetur, siue antea, siue post.*
19 *Mandatum ad nominandum, aliud est, & aliud nominatio.*
Mandatum de vendendo, non est venditio num. 19.
20 *Mandatum de vendendo vni, si quis dederit, potest tamen alij vendere, quousque per procuratorem fiat actualis venditio.*
21 *Mandatum ad nominandum habens, si nominet, non est necessarius alius consensus.*
22 *Glosa in cap. fin. de elect. in sexto declaratur.*
23 *In alternatiuis, sufficit alterum verificari.*
24 *Mandatum, si quis possit renocare, & illud non renocat, censetur manere in eadem voluntate.*
25 *Consensus nominationem, vbi præstetur.*
26 *Indicia sufficiunt ad aliquid probandum.*
27 *Pro validitate actus, & Notariorum, legalitas est præsumendum.*
28 *Originali scripturæ est standum, quando sumpta discordant.*
29 *Notarij Romanæ Curiæ ex reformat. fe. re. Pauli V. tenentur quolibet trimestre ligare instrumenta in suis protocollis.*
30 *Consensus est actus reuocabilis.*
31 *Consensus ad nominandum vbi controuertitur, probatur leuioribus probationibus, quando non agitur contra eum, de cuius consensu quæritur.*
32 *Negatiua, quod aliquid non fit factum, non probatur ex eo, quod non reperiatur.*
33 *Consensus formalis, vbi non requiritur, sufficit etiam quod post actum interuenit, & fingitur ab initio interuenisse & num. 34. & 36.*
35 *Terminus, ad quem fit retrotractio, sufficit quod sit habilis impotentia, & num. 37.*
38 *Possessio capta, lite pendente, est nulla, & attentata.*
39 *Lis, nihil aliud est quam discordia iudicialis.*
40 *Qualitas narrata, de quo tempore debet iustificari.*
41 *Canonicus præsens in Capitulo, & tacens, ex quo ad illud vocatur ad approbandum, vel contradicendũ resolutionibus Capitularibus, habetur pro consentiente.*
42 *Tacens non videtur consentire, dum sciebat, quod ius suum saluum erat.*
43 *Innocen. in cap. 1. de his quæ fiunt à maior. part. cap.*
44 *Tacens non dicitur consentire stante declaratione præcedenti, vel subsequenti.*

DECISIO CCCLXXXVII.

IN Ecclesia Illerden. (in qua collatio, & prouisio Canonicatuum cessantibus reseruationibus, & affectionibus Apostolicis ad Ordinarium, & Capitulũ ad nominationem tamen Canonici Turnarij spectare dicitur) vacauit de mense Septembris 1618. Canonicatus de quo agitur per obitum Petri Rosello; Sed cũ Simon Cortes, & Gaspar Virgilius fuissent vigore Turni, in discordia nominati, nempe Simon ab Honuphrio Alentom, Gaspar vero à Ioanne Paulo Mya Canonicis dictæ Ecclesiæ prætendentibus in Turno existere, Gaspar præfatus obtinuit de dicto Canonicatu à Papa prouideri, cum narratiua de qua infra. Et mota desuper lite, eaq. in Rota introducta fuit disputatum coram bon. mem. Vbaldo, An dicta gratia esset iustificata, & sub 5. Iunij 1620. Domini responderunt, affirmatiuè, deindè sub 9. Decembris eiusdẽ anni responderunt negatiuè, & tandem die 29. Maij 1623. recedendo à secunda decisione, steterunt in decisis primo loco: Concessa autem Simoni noua audientia, perstiterunt hodie in dicta vltima decisione, & sic pro iustificatione gratiæ.

Non fuit quicquam dubitatum, nec dubitari potuit circa iustificationem narratiuæ Clericatus, & originis ex Ciuitate Tarraconensi, nec valoris, & obtentorum, prout nec residentiæ in Curia, nec tandem quod Gaspar paruerit decreto. Vt intra annum susciperet gradum Doctoratus, hæc enim omnia fuerunt bene iustificata ex Iuribus de quibus in Summario primæ positionis, ac per Dominos approbata in dicta prima decisione in principio; Sed tota difficultas reducebatur circa iustificationem narratiuæ in illa parte ibi, asserenti te ad canonicatum, & Præbendam præfatam à Ioanne Paulo Mya Canonico eiusdem ecclesiæ in turno Existere, nonnullis vero alijs turnum huiusmodi ad se spectare Prætendentibus, in discordia prædicta nominatum fuisse seu nobis nominari; Quandoquidem pro parte Simonis, contra eius iustificationem tria opponebantur; Primum non fuisse narratum quod Canonicus Ioannes in Turno existere prætenderet, & sic quod existentia Turni, fuerit narrata per viam prætensionis, sed affertiuè, quod in Turno existebat, & tamen non fuit iustificatum; Secũdum non esse verum, quod de tempore datæ gratiæ, nec antea Gaspar fuerit nominatus per Canonicum

Ioan-

Ioannem, & tandem non verificari discordiam narratam, & de his fuit principaliter actum in dictis tribus decisionibus, sed quia hodie fuerunt per informantes plenius excitata, & per Dominos examinata, erit etiam de eisdem plenius agendum.

Quoad primum videlicet non fuisse narratum, quod Canonicus Ioannes in Turno existere prætenderet, sed certitudinaliter, quod in Turno existebat, Simon se fundabat in quodã sumpto authentico supplicationis extracto ex Registro secreto, vbi legitur:
1 in Turno existente, supplicatio † autem attendi debet, ita vt non possint eam Expeditores literarum alterare *Abb. in c. 2. de treg. & pac. Paris. cons. 51. num. 17. libr. 4. Rebuff. in prax. par. 3. in verb. datum num. 9. Mandos. super regul. 27. quæst. 15. nu. 6. Gratian. discept. 548. num. 28. cum seqq. Caputaq. dec. 75. num. 6. part. 1. & Rot. dec. 465. num. 4. par. 2. recent.* Et non est dubiũ,
2 quin iuxta vsum, & stylum modernum Curiæ, † Sumptum ex Registro supplicationum fidem faciat. *Mãdos. ad reg. de non Iudic. iuxta for supplic. quæst. 6. num. 2. Ald. ad dec. 28. de probat. in antiq. Crescen. dec. 2. de fid. Instrument. Rot. dec. 407. num. 2. & 3. par. 1. recent.*

Et præterea quod lectura dictæ supplicationis in Turno existente, &c. sit vera, non autem erronea confirmabat Simon ex pluribus, Primo ex alio sumpto authentico Bullarum, ex Registro Bullarum extracto, in quo pariter sic legitur Ioanne Paulo Mya in Tur-
3 no existente, cui Bullarum † sumpto (quicquid sit de sumpto supplicationis) fides datur etiam iuxta stylũ antiquum, *Sarnen. ad dictam reg. de non indic. quæst. 1. num. 4. vers. hinc est Bellencin. de carit. subsid. quæst. 113. Mandos. ibid. in d. quæst. 6. num. 3. & Add. ad d. decis. Rot. 28. de probat. in antiq.* Item ex Instrumento consensus reseruationis pensionis, vbi etiam Gaspar asseruit fuisse nominatum à Canonico Ioanne in Turno existente, & tandem ex Instrumento cuiusdam nominationis de eius persona, de qua infra factæ de anno 1619. & ex quadam fide extracta ex libro Officialis per obitum, in quibus habetur, nominationem Gasparis fuisse factam à Canonico Ioanne Turnario,
4 ex tot autem geminatis scripturis † excluditur omnis erroris præsumptio *ad l. si mulier la seconda, C. ad Vellei. Cuman. cons. 160. Paris. cons. 9. num. 21. lib. 3. & Cravet. cons. 698. num. 2.*

Quod autem huiusmodi narratiua in Turno existerè, siue in Turno existente, respiciat substantiam gratię, videtur clarũ, quia si Gaspar fuit nominatus à Canonico Turnario, seu existẽte in Turno, Papa facilius
5 † ei prouidit, cum collatio tunc sit actus iustitiæ *c. ex frequentibus de instit. ca. si vero de iurepatr. Ferret. cons. 33. n. 4. Garz. de benef. p. 5. c. 8. n. 85. Rot. dec. 80. n. 3. p. 1. recen. & fuit dictum in Elnen. beneficij 28. Iunij 1627. coram me.* Si vero nominatus fuit à Canonico prætẽdente esse in Turno, tunc collatio fuit de gratia, cum Canonicus posset non esse in Turno, & ideo Papa difficilius prouidisset, ergo †
6 dum non iustificatur Canonicum Ioannem fuisse in Turno, prout fuit narratum gratia corruit, *ex reg. tex. in ca. super literis de refeript. Lap. alleg. 49. nu. 4. Menoch. de Arbitr. cas. 201. & Rot. dec. 150. & ibi Add. apud Gregor. XV.*

Hęc difficultas fuit iam breuiter sublata in dicta prima decisione in hac causa facta *vers. circa primum.* Sed hodie plenius ex facto remouetur, tam ex supplicatione originali, quàm ex literis originalibus desuper expeditis, in quibus leguntur hæc verba. Qui ad dictos Canonicatum, & prębendam, sic vt prębendã, sic vt præfertur vacantes ad deuoto vestro Ioanne Paulo Mya Canonico dictæ ecclesiæ in Turno existere, nonnullis vero alijs tunum huiusmodi ad se spectare prætendentibus in discordia prædicta nominatus fuit, seu nominatur, & accedit quod ex visione dictæ supplicationis originalis apparet, quod manu tunc Datarij Dominis nota, fuit correctum verbum, existente, & fuit mutatum, vt legeretur verbum, existere, & quidem merito, quia Datarius præuidit fuisse scriptum verbum existente per errorem scribentis, cũ iuxta subiectam materiam supplicationis, & congrui sensum, ac modum loquendi Datariæ & Cancellariæ
7 dicta † clausula debuerit formari, vt legatur, existere, maximè pro firmiori actus validitate *ad l. quoties cum vulgatis, ff. de reb. dub.* Et in primis iuxta subiectã materiam, & congruum sensum, quia cum etiam narretur discordia circa prætensionem Turni immo, vt
8 infra dicetur, † his iam delupet penderet, quæ iudicium dicitur esse fortunæ, *l. seruus, ff. de stat. homin.* remq. dubiam, & variam facit *ad l. quod debetur, ff. de pecul.* Consequenter, ac dubio procul narrari debuit, quod Canonicus Ioannes prætendebat esse in Turno, non autem quod in Turno existebat, vt sic supplicatio non esset sibi virtualiter contraria, itaut inde prædicta lectura, † vti etiam rationi conformis, & sic magis verisimilis veniat amplectenda *ad l. ob carmen, §. vltimo, ff. de testib. Cravet. cons. 75. num. 20.* Deinde iuxta stylum Datariæ, & Cancellariæ, vt vno verbo plurali, vt ibi moris est, comprehendantur plures personæ in numero singulari expressæ, ita vt verbum, prætendentibus referatur ad Canonicum Ioannem, & nonnullos alios Canonicos prætendentes, in Turno existere, vti de facto prætendebant. ac Papa intellexit, & alia in supplicatione narrata se habent, dum vt dictum est discordia fuit etiam narrata, & Papa non tam Iustitiam, quam Gratiam fuit Gaspari impertitus, quo fit vt obiectum hoc, quod supplicationibus standum, sit contra Simonem retorqueatur.

Neque obstant sumpta Registri supplicationis, & literarum, & alia supra pro Simone ponderata, cum non illis, sed potius supplicationi originali, in qua legitur verbum existere, standum sit; quinimò ipsum-
9 met Registrum † & inde sumpta veniunt reformanda iuxta originalem supplicationem, *Mandos. in d. reg. de non indic. q. 19. num. 6.* ex trita regula, quod Instrumẽtum publicum discrepans à matrice seu Protocollo,
11 debet † secundum illud corrigi, & emendari, *l. si quis ex argentarijs, §. Prætor, & ibi Bart. ff. de eden. Felin. in cap. quoniam contra num. 10. de probat.* Vnde in casu nostro, in quo extat supplicatio originalis discrepans ab eius sumpto, non procedit modernus stylus, quod sũpto sit adhibenda fides, sed † potius stari debet sup-
12 plicationi originali, itaut etiam iuxta modernum Curię stylum intrent *cons. Roman. 336. num. 5. vers. cæterum, & decisiones Rotę antiquæ 10. de fid. instrum. &*
13 *28. de probat.* dum firmant, transumpto † supplicationis non esse fidem dandam, quas sequitur *Sarnen. in d. reg. de non iudic. d. q. 1. num. 4.* prout etiam intrant, & procedunt quando nec supplicationi originali fides datur, quia nec tunc transumpto ab ea fides dari debet, vt saluando Rotam antiquam optime distinguit *Mandos. d. q. 6. num. 2. vers. aut loquimur,* & hoc modo

etiam

14 etiam sunt intelligendæ decisiones † Putei 230 *dib. 3. in non impress. & d. dec. 407. par. 1. recent.* in quibus habetur quod sumpto ex Registro supplicationis non
15 creditur, si agitur de † canonizanda gratia, quia est verum, quando extat supplicatio originalis discrepãs ab eius sumpto, aut quando illa non probat, quia literæ non sunt adhuc expeditæ, aut alias; extra autem prædictos & similes casus, soli sumpto supplicationis authentico datur fides iuxta stylum Curiæ modernũ quoad omnes effectus, etiam canonizationis gratiæ, sicut & sumpto literarum, vt latè *Mandos. in d. q. 6.*

Secundum de quo opponebatur, nempe non iustificari de tempore datæ gratiæ, nec antea Gasparem fuisse Papæ nominatum per Canonicum Ioannem
16 vti narratum fuit, † quod tamen debuit iustificari de tempore datæ, *cap. sicq tempore de rescript. in 6. Felin. in cap. eam te, num. 18. extr. de rescript. Caputaq. dec. 58. part. 2.* fuit hodie plenius disceptatum, ex quo in eo informantes pro Simone faciebant præcipuum fundamentum, impugnando tres solutiones datas in dicta vltima decisione in hac causa, facta quas Domini nihilominus amplexi sunt.

Fuit itaque primo loco in dicta decisione responsum, latis esse, vt datam gratiæ, quæ fuit die 8. Octobris anni 1618. præcesserit mandatum de nominando rogatum sub die 8. Setembris præcedentis, quod mandatum donec à Procuratore acceptetur, & sequatur actualis nominatio continet in se implicitam nominationem, ita vt habeatur pro nominatione, & sic verum dicere ad effectum iustificationis, quod de
17 tempore datæ gratiæ, † immo & de tempore mandati Gaspar erat nominatus vt in puncto, *Crau. cons. 76. n. 5. vers. non obstat, Rot. apud Seraph. dec. 1165. num. 11. & apud Card. Caualer. dec. 28. num. 4.* & in simili apud eundem *Seraphin. in dec. 1163.* Et ratio est, quia cum consensus in hoc & similibus casibus non sit adhibendus ob publicum, sed priuatum fauorem, & interesse, non debet esse formalis, & sic, aut sic expressus, sed
18 sufficit, quandocumque aut quomodocumque præstetur siue ante, † siue post datam gratiæ, etiam ad effectum iustificationis prout de iure, iuxta receptam distinctionem Doctorum *in l. si quis mihi bona, §. insum, ff. de acquir. hered. Bart. in l. 1. §. sed & si filius, ff. de leg. 3. Gabr. cons. 2. num. 12. vol. 1. Bursatt. cons. 30. num. 43. & ferè in his terminis Gonzal. in reg. 8. glos. 47. nu. 28. cum seqq. Cassad. dec. 3. vers. & Papa non magis respicit de renunciat. Achill. dec. 12. de iurepatr. & Seraph. vbi supra*, consensus autem Canonici Ioannis ex solo mandato ad nominandum plenè probatur ad hunc effectum, vt in fortioribus terminis *Mohed. decis. 5. de renunciat. Rot. dec. 396. par. 1. & 586. par. 3. diuers.*

19 Neque obstat, quod aliud sit † mandatum ad nominandum, aliud nominatio, sicuti mandatum de vẽdendo non est venditio, *l. quod sæpe §. si quis amico ff. de contrah. empt. l. aliud est vendere ff. de verb. signific. clem. 1. de renunc. Ancar. consil. 28. num. 3. in fin. Boer. dec. 48. num. 10. & Rota dec. 725. num. 7. par. 2. recent. cum alij* in secunda decisione in hac causa facta allegatis & ferè in his terminis *glos. in c. penult. §. absens. in verb. exprimendus de elect. in 6.* quam ibi sequuntur *Gemin. num. 5. in fin. glos. & Franch. etiam in fi. super eodem verbo*, ac ideo per mandatum de nominando non iustificari narratiuam, quod Gaspar erat nominatus de tempore gratiæ.

Quia fuit bene responsum illud procedere ad effectum vt literæ non possint expediri ante actualem nominationem iuxta regulam 45. Cancellariæ, & quoad inducendam obligationem contra constituentem, cum ille possit pœnitere donec exequatur man-
20 datum, sicut qui dedit mandatum † ad vendendum vni, potest nihilominus alij vendere, quousque per procuratorem fiat venditio actualis, ita vt quoad hęc mandatum de nominando, non habeatur pro nominatione *Crauett. vbi supra, Crescent. dec. 9. de procurat. Rot. dec. 396. num. 8. par. 1. diuers. & dec. 227. num. 3. par. 2. recen.* Quo autem ad effectum consensus ex parte mandantis, ita vt pro substantia gratiæ, non sit necesse probare alium consensum de tempore gratiæ, mandatum de nominando habetur prænominatione requisita de eo tempore, cum in effectu actus procu-
21 ratoris postea sequutus non tam sit † nouus consensus quam declaratio voluntatis sui principalis iam emanatæ in mandato, *ad tex. in l. hæredes palam §. si quid. ff. de testam.* & in puncto optimè aduertit. *Cassad. dec. 1. num. 4. & 5. de renunc.* quam solum Papa considerauit ad eamq. respexit, & se restrinxit vt in supradictis decisionibus apud. *Acchill. Crescent. Mohed Seraph. &*
22 586. *par. 3. diuers.* Vnde non intrat † *glos. in d. cap. fin.* quia loquitur de mandato ad eligendum in Capitulo & per scrutinium, quod ideo non potest haberi pro electione, quia electio non potuit fieri nisi in Capitulo, & per scrutinium; nominatio autem Gasparis vt dictum est, potuit ante, & post Datam gratiam fieri.

Secundo fuit in dicta decisione responsum, nedum
23 verificari vnam ex alternatiuis † narratiuæ, videlicet Gasparem fuisse ante Datam gratiæ nominatum, quod sufficit *c. in alternatiuis de reg. iur. in 6.* Sed etiam verificari illam aliam, quod vere tunc tempore datæ gratię fuit actualiter nominatus tum per ipsummet Canonicum Ioannem vigore mandati, qui dum illud
24 non † reuocauit censetur de tempore gratiæ esse *in* eadem voluntate, & sic continuo nominare *arg. tex. in c. maiores. in fin.* de Baptismo & eius effectu, & in his fere terminis *Mantic. de tacit. & ambigu. conuent. lib. 7. tit. 3. num. 4. & 7. & sentit Cassad. in d. dec. 1. num. 2. & Rota in supradicta dec. 396. par. 1. diuers.* Tum & per eius procuratorem vigore dicti mandati eadem die gratiæ, vt probatur ex tribus adnotationibus factis per Notarium Camerę cum eiusdem subscriptione; prima à tergo supplicationis originalis, secunda à ter-
25 go literarum prouisionis, tertia & † vltima à tergo literarum subrogationis gratiosæ quæ cum soleant ibi fieri *Paris. de resignat. lib. 8. q. 7. num. 24.* & clarè cantent, ac sint toties repetitę, constetq. de mandato pręcedenti, & supplicatio fuerit signata cum narratiua nominationis, visum fuit Dominis ex eis induci animum ad perfectè credendum, tunc nominationem
26 fuisse actualiter factam, † etiam quod dictæ adnotationes sint sine testibus *ad tex. in l. Inditia. C. de rei vend. dic.* præsertim pro validitate actus, & notariorum legalitate, qui non solent consensum nisi iam prestitum
27 à tergo adnotare, † & se subscribere *iuxta notat. per Paris. de resign. lib. 8. q. 8. num. 59.* Et tandem quia in his adnotationibus de stylo nõ solent apponi testes, vt est omnibus notum.

Neque obstat si dicatur, quod in huiusmodi adnotationibus à tergo, non apponuntur testes propter rẽlationem quam illæ virtualiter habent ad libros Can-

cellariæ,

cellariæ, vel Camerę, in quibus consensus reperitur rogatus cum testibus, itaut quando in dictis libris re-
28 peritur rogatus sub diuersa † die, tunc stari debeat libro tanquam matrici, non autem adnotationi à tergo *glos. in authen. de Tabell. in vers. Protocollum circa med. Angel. in l. si duobus in fin. ff. quemadm. testam. aper. Surd. cons.* 141. *num.* 8. *lib.* 1. Rogitus autem in libris Cameræ, & sic in matricæ cantant, nominationem fuisse factam per procuratorem 16. Octobris anni 1618. & 8. Octobris anni 1619. quibus propterea credendum, & standum est, non autem adnotationibus à tergo, maximè concurrentibus infrascriptis, Primo quod instrumentum dicti consensus præstiti 8. Octobris 1619. repetitur insertum in Protocollo dicti anni, diuerso, & separato à Protocollo anni 1618. Secũdo quia reperitur scriptum, & registratum successiuè post alios actus, & instrumẽta anni 1619. Tertio quia
29 † Notarij Romanę Curię ex reformatione Pauli Quinti tenentur quolibet trimestre ligare instrumenta in suis Protocollis, vnde cum non possint hoc per annũ differre, necessario videtur conuinci, consensum non fuisse rogatum die 8. Octobris anni 1618. sed de anno 1619. Quarto quia in margine dicti Instrumenti nominationis factæ de dicto anno 1619. reperitur sic scriptum. Vide mandatum procuræ ad nominandum alias productum sub die XVI. Octobris MDCXVIII. Si ergo dicta die fuit productum mãdatum, cuius vigore debuit fieri nominatio, non potuit illa esse facta die 8. præcedenti, & tandem quia in Protocollo anni 1618. non constat de aliqua nominatione facta sub dicta die 8. Octobris eiusdem anni.

Quia his omnibus fuit vnico verbo bene respon-
30 sum, nominationem, seu consensum † de quo agitur esse actum reiterabilem *Gonzal. ad reg. 8. glos. 47. num. 40. Put. dec. 211. num. 2. & dec. 257. nu. 4. lib. 3. in nou. impress. Caputaq. dec. 211. par. 1. & dec. 58. num. 4. part. 2.* & potest probari fuisse præstitum apud Notarium Camerę non solum per publica Instrumenta, sed etiã per præsumptiones & testes præsertim in casu nostro
31 in quo † non agitur contra eum de cuius cõsensu quęritur *Paris. de resign. d. q. 8. num. 55. Caputaq. dec. 212. & 213. par. 1.* Vnde consensus præstiti seu nominationes factæ die 16. Octobris 1618. & 8. Octobris 1619. de quibus in libris Cameræ non excludunt, aut remouent consensum prędtitum die 8. Octobris 1618. de quo in prædictis adnotationibus, prout nec etiam excludunt eiusdem probationẽ per aliud genus probationis, quia non valet consequentia, consensus non reperitur descriptus in libris Cameræ sub die tali, er-
32 go non fuit præstitus, † nec potest probari, quandoquidem potuit esse prędtitus, & non protocollari *Cravet. cons. 112. num. 7. Rot. dec. 483. num. 5. par. 2. recent.* & potest etiam alibi quam ex libris probari ex allegatis. Vnde cessat, quod debeat recurri ad matricem, quia foret verum, si esset idem consensus, cum autem sit diuersus, & de matrice non constet, non potest ad eam recurri: Præterea Domini dicebant, quod dicta nominatio matricis, in eo quod cantat sub 8. Octobris 1619. continet probabilem errorem, cum videatur debuisse in ea apponi annus 1618. ex quo literæ prouisionis fuerũt productæ in Rota 27. Martij 1619 cum dicta adnotatione à tergo, quę cantat sub die 8. Octobris 1618. quæ ideo videtur prius facta, & verior, dum conformat cum aliis duabus adnotationibus supradictis etiam à tergo factis, Data autem libri erronea, & multo minus releuat illa adnotatio supradicta facta in margine Instrumenti, nominationis de anno 1619. in illis verbis. Vide instrumentum procuræ &c. quia est vnica, & sine Notarij subscriptione, quinimo nescitur à quo fuit scripta, & tandem præponderant tres adnotationes supradictæ cum circũstantijs ponderatis, itaut istæ sint verę, illa autem videatur erronea.

Tertia & vltima dictæ decisionis responsio fuit, quod in omnem casum, circumscriptisq. omnibus supradictis, narratiua nominatum seu nominari iustificatur de tempore gratiæ, idest dicta die 8. Octobris 1618. exactuali, & explicita nominatione postea sequuta apud Notarium Camerę die 16. eiusdem men-
33 sis † & anni, ex quo dicta nominatio retrotrahitur, & perinde habetur ac si dicta die 8. fuisset facta *ex reg. tex. in l. fin. C. ad Macedon. l. bonorum ff. rem ratam haber. c. suggestum de Iurepatr. Bart. in d. §. Iussum num. 5. Gonzal. d. glos. 47. num. 33. Cassador. dec. 2. num. 8. & decis. 3. num. 2. & 3. de renunciat. Crescent. d. dec. 9. de procurat.* cum alijs in dicta tertia decisione cumulatis: cum enim vt dictum est non requiratur consensus pro for-
34 ma, sed sufficiat † de consensu quomodocũq; cõstet, siue ante, siue post gratiã, censetur quãdocũque præstetur perinde ac præstitus de tempore gratiæ, & in casu nostro procedit sine difficultate stante mandato præcedenti, quod operatur, vt dubitari non possit,
35 quin terminus ad † quem fit retrotractio sit habilis in potentia, quod sufficit *ex doctr. Bart. in l. si is qui pro emptore num. 8. ff. de vsucap. & in casu simili Ioan. Bapt. Costa de retrotract. c. 8. cas. 26. in princip.* vnde merito reprobatur distinctio, quæ quoad retrotractionem fiebat pro Simone inter consensum explicitum & actualem ex causa resignationis per procuratorem præstitum post gratiam, & casum nostrum, cum in effectu non adsit ratio differentiæ, sed eadem penitus sit, ex quo in vtroque casu talis consensus non requiritur pro substantia gratiæ, & ad publicum fauorem, sed ad effectum vt constituens non possit pœnitere, & expe-
36 ditionis literarum, qui † ideo potest quandocumque præstari ex *Gonzal. Cassad. Crescent. & alijs supra citatis.*

Nec releuat si dicatur, quod retrotractio fieri non potest propter Ius medio tempore Simoni quæsitum ex nominatione de eius persona facta per Canonicũ Honuphrium die 11. eiusdem mensis Octobris cum possessione sequuta, ita vt terminus à quo retrotra-
37 ctionis idest dies 16. sequens † non fuerit habilis, vt in ea fieri potuerit nominatio de persona Gasparis *iuxta tex. in d. l. bonorum, vbi Bart. num. 1. in fin. c. quamuis de rescript. in 6. idem Bart. in d. l. si is qui pro emptore. num. 4. Surd. cons. 157. num. 17. & dec. 206. num. 2.* quia procederet argumentum si esset verum, quod Simoni, per dictam nominationem, & possessionis traditionem fuisset Ius aliquod quæsitum, sed quia tam no-
38 minatio, quam possessio † fuerunt nulla & attentata vti lite pendente facta *tot. tit. ff. & C. vt lit. pend. cum alijs per Lancell. de attent. lit. pend. par. 2. c. 4. num. 346.* nullum ei fuit Ius quæsitum; De lite autem & quod non cessauerit, nec non quod de illa dari non possit contra nominationem Gasparis non potest dubitari, dum ipse discordiam narrauit in supplicatione ex infra dicendis, prout nec pariter de eo, quod hodie obi-

ter

ter dicebatur, nempe Gasparem non potuisse nominari in Canonicum, quia non erat Doctor iuxta statutum Ecclesiæ Illerden. siquidem statutum non requirit Doctoratum de tempore nominationis, sed de tẽpore receptionis, & adeptæ possessionis vt sunt verba statuti clara.

Superest tandem vltimum, & tertium obiectum, videlicet An nominatio Gasparis fuerit in discordia facta, circa quod nunquam fuit dubitatum, quin à
39 principio fuerit lis mota, quæ † nihil aliud est quam discordia iudicialis, vt in dicta vltima decisione in hac causa facta, sed solum prætenditur quod de tempore nominationis Gasparis lis, & discordia cessauerint, † & tamen videtur quod debet probari de eo tẽpore, cum fuerit sic narrata ibi, in discordia nominatum seu &c. *ex reg. tex. in dilectus §. 1. ff. de noxa. actione*, & in puncto firmauit *Rota in Ispalen. Portionis* 20. *Iunij* 1594.

Quod vero cessauerit discordia prætenditur ex tribus actibus Capitularibus. Primus fuit die 12. Septembris, quo Capitulares habuerunt pro bona, & valida acceptatione. Tunni facta per Canonicum Honuphrium, Secundus die 11. Octobris anni 1618. in qua, præsente eodem Canonico Ioanne fuit admissa nominatio ad fauorem Simonis, & tandem Tertius die 12. eiusdem mensis Octobris, in quo præsente etiam eodem Canonico Ioanne Simon fuerit Capitulo ad
14 missus ad osculum pacis, præsens † autem in Capitulo & tacens, ex quo ad illud vocatur ad approbandum, vel contradicendum, resolutionibus Capitularibus habetur pro consentiente *Innoc. in cap. 1. num. 4. vbi Abb. num. 13. de his quæ fiunt à maior. part. Cap. Paris. cons. 76. num. 6. cum pluribus seqq. lib. 4. Seraphin. decis. 708. num. 4.* & videtur ad hoc esse *tex. in cap. Dilecto filio*, ibi eum cum canonicis alijs ad osculum recepisti, vbi *glos. verb. recepisti de præben. & ibi etiam Innoc. num. 1.*

His omnibus fuit optimè responsum in dicta vltima decisione, sed præterea hodie ex supradictis facilius remouentur; nam in primis cum nominatio in discordia fuerit etiam narrata de præterito, & alternatiuè, & narratiua nominationis vt supra dictum est iustificetur ex illa sola nominatione implicita, de qua in mandato ad nominandum, quod habet Datam sub dicta die 8. Septembris, & sic multo ante tres actus Capitulares supradictos, & de eo tempore non possit de lite, & discordia dubitari, non est cur vlterius discordia verificetur, pro iustificatione gratiæ.

Deinde quando discordia esset iustificanda de tẽpore nominationis factæ die 16. Octobris, non obstat primus actus Capitularis factus sub dicta die 12. Septembris, quia in eo non solum non fuit præsens Canonicus Ioannes, vt dicitur in dicta tertia decisione, sed illico habita notitia dicti actus, instetit coram Episcopo eum reuocari, vti attentatum in præiudicium litis pẽdentiæ, & die prima, Octobris obtinuit reuocari.

Non obstant etiam secundus, & tertius facti die XI. & 12. Octobris. Tum quia Canonicus Ioannes licet præsens, non fuit visus consentire, † cum sciret ius
42 suum saluum esse propter litem iam motam, & sic ex declaratione præcedenti per eum facta *ad l. sicut. §. nõ videtur. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solut. cum alij per Surd. cons. 290. n. 59. li. 2.* & plenius in dicta tertia decisione, itaut † non intret *doctrina Innocentij, & Panor. in d. c. 1. de his quæ fiunt a maior. par. c. quæ procedit* in
44 dubio, non autem stante, † declaratione præcedenti aut subsequenti *Seraphin. dicta dec. 708. n. 5.* In præsenti autem declaratione antecedenti & subsequenti, nõ dubitatur ex lite prius mota, & vsque ad dictos duos actus continuo agitata, & postea prosequuta. Quibus accedunt testes de fama publica deponentes de contradictione tunc in eodem Capitulo facta per dictum Canonicum Ioannem; Tum & in omnem casum, quia iuxta supradicta, nominatio fuit facta de tempore Datæ gratiæ, quæ fuit 8. Octobris eiusdem mensis, vt ex supradictis tribus adnorationibus cum adminiculis, & sic ante dictos duos actus Capitulares, & ex hoc cessat omnis difficultas, quia aderat discordia, tam de tempore nominationis, quam de tempore Datæ gratiæ.

Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. MERLINO.

Romana successionis. Veneris 14. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

In hac magistrali decisione terminatur illa insignis quæstio inter Doctores, & in Rota diu ventilata, & non resoluta, An statutum Vrb. lib. 1. cap. 146. deferens successionem hæreditatis fraternæ, solis fratribus exclusis sororibus, locum etiam habeat in hęreditate sororis defunctę.

SVMMARIVM.

1 *Soror de iure communi æqualiter, cum fratribus succedit sororibus, vel fratribus defunctis.*
2 *Casus omissus a statuto remanet reiciendus ad dispositionem iuris communis.*
3 *Sorores veniunt appellatione fratrum.*
4 *Ius commune, quando per statutum corrigitur cautè est procedendum.*
5 *Sorores, quo casu non veniãt appellatione fratrum, nec masculinum concipiat masculinum, & num. 6.*
7 *Masculinum non concepit femininum, vbi diuersis nominibus vnum quodque nominatur.*
8 *Masculinum tunc facilius concipit femininum, quãdo datur proclinior transitus in intellectu nominum symbolorum.*
9 *Statutum loquens discretiuè, & separatim de aliquibus personis, debent intelligi singuli secundum eorũ germanum nomen.*
10 *Soror potest venire appellatione fratrum ex identitate rationis, nec ex hoc dicitur extensio, sed comprehensio & num. 11.*
12 *Legis virtus est ratio instrinseca.*
Legis ratio, illi prędominans magis attendi debet, quã ipsa lex. num. 12.
13 *Ius efficitur ex ratione.*
14 *Lex est ipsamet ratio, quæ impulit legislatorem ad sic faciendum.*
Lex, quodammodo dicitur esse interpres rationis n. 14.
15 *Dispositiones humanæ regulariter debent intelligi, secundum id, quod naturalis ratio dictat.*
16 *Frater magis præsumitur diligere fratrem, quam sororem,*

rorem, & hoc nedum ob æqualitatem sexus, verum etiam ob votum conservandæ agnationis.

17 *Frater dicitur, quasi alter, & unus, & idem sanguinis, in quo eadem militat ratio Charitatis, quam in filijs.*

18 *Soror an præsumatur magis diligere sororem, quam fratrem & num. 20.*

19 *Soror dicitur quasi seorsim à fratre nascens, & ab eius domo separanda.*

21 *Agnatio in sororibus expirat.*

22 *Alienari prohibita, si semel legitimè alienetur, efficitur alienabilia, nec amplius reuinisci dictum onus, & num. 23.*

24 *Mater æquè censetur diligere fœminas, & masculos.*

25 *Statutum deferens successionem hæreditatis fraternæ solis fratribus, quod non comprehendat hereditatem sororis, qui hoc teneant.*

26 *Statutum antiquum Vrbis de successione fratrum, erat magis dubium, quam nouum, an haberet locum in successione sororis defunctæ.*

27 *Rot. decis. 548. part. 1. in recent. in quibus loquatur.*

28 *Statutum Rauennaten. de succes. fratr. declaratur.*

29 *Statutum exclusiuum sororum propter fratres est fauorabile.*

30 *Statutum non debet extendi contra mentem Statuentium.*

31 *Statuti extensio non debet amitti, quando adest magna differentia inter vnum casum, & alium.*

32 *Curt. sen. consil. 9. num. 22. & 23. & eius sequaces reprobantur.*

33 *Statuentes vnius loci, non censetur se velle curare cõseruationem familiæ non subditę.*

34 *Renunciatio est stricti iuris, nec extensionem recipit.*

DECISIO CCCLXXXVIII.

CElebrem apud Doctores, olimque sæpius in Rota discussam, & non resolutam quæstionem, An statutum Vrbis cap. 146. lib. 1. dum hæreditatem fratris decedentis ab intestato defert fratribus, excluditque sorores, locum sibi vendicet in hæreditate sororis, hodiè Domini negatiuè definierunt, & non obstante dicto statuto, Isabellam æqualiter admittendam esse ad successionem Annę, cum Prospero fratre, responderunt.

Ipsa enim fundatam habet Intentionem de Iure
1 Communi, secundum cuius † dispositionem, soror æqualiter cum fratribus succedit sororibus, vel fratribus defunctis §. *si igitur il Secondo authent. de hæred. ab intestat. veniem., auth. post fratres la prima C. de legitim. hæred.* & statutum cum expresse ad oculum non
2 loquatur de hæreditate sororis, hic casus † tanquam omissus à statuto reijciendus est ad dispositionem Iuris communis *l. Commodissimè, ff. de liber., & posthum. l. si extraneus ff. de condit. caus. dat. Anchar. consil. 26. num. 2. Dec. consilio 451. numero 6. Socin. Sen. consilio 228. sub numero secundo libro 2. Afflict. decis. 21. nu. 13. cum alijs.*

3 Et quamuis appellatione † fratrum veniant sorores, *vt in l. tres fratres ff. de pactis l. Lutius 78. ff. ad Trebell. l. Lutius & Titia 38. ff. famil. ercisc. l. Lutius Titius 91. §. quæsitum ff. de legat. 3.*, Attamen cum versemur
4 in materia † Correctoria Iuris communis, caute procedendum est in extensionibus de Persona ad personam, nec de facili recedendum à clara dispositione Iuris communis, & in simili materia fratrum appellatione
5 non † veniunt sorores, nec masculinum concipit fœmininum *Socin. Iun. consilio primo numero 102. libro primo Honded. consilio 8. numero 4. Manent. consilio primo numero 12. libro primo & fuit dictum in Bonon. successionis 10. Martij 1597. coram Litta impress. apud Gionagn. consilio primo libro primo.* Præsertim verò quia
6 statutum non in plurali numero † loquitur respectu eorum, quibus est succedêdum, sed in numero singulari, ibi, *Defuncto fratri ab intestato*, quo casu intelligitur de fratre tantum, non autem de sorore, vt egregiè distinguit *Castrens. d. d. tres fratres num. 2. Alex. consil. 85. num. 7. lib. 4. Dec. in l. 2. num. 12. ff. de reg. Iur. Corn. consil. 94. num. 4. lib. 2. Carpan. ad Statut. Mediolan. cap.*
7 *288. sub num. 7.*, nec masculinum † concipit fœminium, vbi diuersis nominibus vnum quodque denominatur, frater enim dicitur frater, & soror nuncupatur soror, licet secus sit in his, quibus diuersa nomina attributa non sunt, sed solum per qualitatem, vel fœmininam, vel masculinam distinguuntur, vt sint filius, filia, nepos, neptis, Auus, Auia, quia hoc
8 casu facilius masculinum † aptum est concipere fœmininum, & datur procliuior transitus in intellectu in istis nomnibus symbolis. *Ita post Bal. in l. Quicumq. C. de seru. fugit. obseruat Capra consilio 62. numero 9. Bolognett. consilio 9. numero 84.* vbi de communi testatur *Menoch. consilio 1146. num. 7.* Quod eo magis dicendum est, quia statutum Vrbis discretiuè loquitur de fratribus, & de sororibus, ibi, *defuncto fratri*, & ibi,
9 *excludant etiam sorores*, & ità † intelligi debent singuli sexus sub eorum germano nomine, nec confundi, *ad tradita per Iaf. in l. Tres fratres num. 13. ff. de pact. Zuecard. in repet. l. fi. num. 70. C. de edict. diu. adr. toll. Siluan. consilio 1. num. 21. Gabr. de verb. signific. concl. 6. num. 63. Honded. cons. 8. num. 31. lib. 2. Menoch. cons. 990. num. 4. Rim. Iun. cons. 782. num. 92. & 93.*

Verùm quia difficultas istius quæstionis posita
10 est in ratione statuti; nam ex Identitate rationis † soror potest venire appellatione fratris, nec dicitur extensio, sed comprehensio, ad tradita per *Curt. Sen. cõs. 9. numero 22. & 23.* qui in tuenda opinione, quod huiusmodi statutum sibi †
11 locum vendicet etiam in hæreditate sororis potissimum nititur hac identitate rationis, quemadmodum, & *Alciat. consil. 200. libro nono Aldobrand. consilio 101. numero 5. libro 1. Menoch. consilio 542. numero 28.* & quotquot Curtium sequuntur; sique ratio ipsa latius, quam lex pateat, ratio tanqua
12 † intrinseca virtus legis, & spiritus illi prædominans magis attendi debet, quam lex *glos. in l. qua ratione §. licet ff. de acquir. rer. domin. Bart. in præm. ff. §. hæc autem tria Ang. consilio 221. numero 3. versic. nam licitum est cum alij per Tiraquell. in l. si vnquam verbo Libertis numero 45. C. de reuoc. donat. Molin. de Primog. hispan. libro 1. cap. 5. num. 8. & 9.* Ex ratione enim efficitur
13 † Ius, vt inquit *Bald. in cap. cum dilectus il primo de rescript.* & lex est quidquid in ratione consistit ait *Abb. in cap. ratio nulla num. 1. de præbend.* Ità ratio est ipsamet lex, quæ impulit † legislatorem ad sic sanciendum, & rationis quodammodo Interpres dicitur esse
14 lex *Bal. in l. 1. C. de Interdict. Ancharan. in cap. Canonum statuta de constit. Port. Imol. cons. 183. n. 20. 23. & seqq.*

Ideò Domini putarunt indagandam esse differẽtiã rationis, & cur sororem excludere non intellexerint sta-

statuentes ab hæreditate sororis, quemadmodum excluserunt ab hæreditate fratris, & visum fuit duplicem posse assignari rationem.

Prima est, quia si statutũ fundatur in præsumptu, dilectione defuncti, erga Personam succedentem, sicuti illud fundari censendum est, cum regulariter †humanæ dispositiones intelligendæ sint secundum id, quod naturalis ratio, & necessitudo sanguinis dictat *Bal. in l. Titius in fin. ff. de hæred. Instituen. & cons.* 156. *num.* 1. *lib.* 2. *Cardin. Mantic. de Coniect. vlt. volunt. lib.* 6. *tit.* 11. *num.* 5. certè præsumi † potest fratrem magis diligere alium fratrem, quam sororem, nedum ob æqualitatem sexus, verùm etiam ob votum conseruandæ agnationis, vterque enim frater est in agnatione, & illam conseruat, & † frater dicitur quasi ferè alter, vnus, & idem sanguinis, in quo eadem militat ratio Charitatis quæ in filijs, vt post *Agellium lib.* 13. *c.* 10. *& Brisson. de verb. signific. in verbo frater, inquit Decian. consil.* 83. *num.* 69. *lib.* 4. *Bardellon. consil.* 16. *nu.* 16. *&* 25. Et propterea iure merito statuentes ad successionem fratris defuncti vocarunt alterum fratrem duntaxat, excluſa sorore, interpretando mentem ipsius defuncti iuxta naturalem affectionem, quæ rationes non ita vrgent in defuncta sorore, quæ vel præsumitur † minus diligere fratrem, quam sororem, quippè quod soror dicitur quasi seorsim à fratre nascens, † & ab eius domo separanda, vt Antistius Labeo magnus IC. putabat Teste Agellio *d. lib.* 13. *cap.* 10. *Brisson. in verbo soror. il primo de verb. signific. Tiraq. de legibus Connub. in l.* 1. *glos. num.* 31. vel saltem æqualiter præsumitur diligere sororem, ac fratrem, vltra enim sanguinis coniunctionem, additur inter sorores † lexus Communio, & muliebris Indigentiæ experimentum, & inde in sociam facilis cõmiseratio, cumque in ipsis sororibus † expiret agnatio *l. Pronunciatio in fine ff. de verbor. significatione*. non ità anxiè paternæ familiæ consulere voluisse censendum est, & consequenter ex Interpretata à statuto sororum voluntate ad ipsarum successionem vna cũ fratribus admittendæ sint eædẽ sorores pro æquis portionibus.

Altera est ratio, quia cum agitur de bonis fraternis, maior est ratio, vt ad alios fratres superstites solum pertineant, vt detur continuatio bonorum in eadem familia; dùm verò sorores nuptæ sunt, eisque assignata earum portio pro dote, hęc Portio diuulsa est à Patrimonio familiæ paternæ, nec tanta vrget ratio, vel æquitas, vt de familia mariti reuertantur ad paternam, quanta militat in conseruanda, & continuanda in eadem familia, quemadmodum dicitur, † quod prohibita alienari, si semel legitimè alienetur efficitur alienabilis etiam in alias Personas prohibitas, nec reuiuiscit onus reuertendi † ad familiam alienantium *l. i. l. Pater filium* §. *quindecim vbi Bart. ff. de legat.* 3. Ita considerant *Salicet. in l.* 2. *num.* 27. *vers. non idem. C. de noxal. Socin. Iun. cons.* 23. *num.* 51. *&* 52. *lib.* 1. *Surd. dec.* 9. *num.* 9. huicque motiuo multum accedere videtur statutum vrbis, dum in fine ad successionem bonorum maternorum æqualiter admittit sorores, & fratres, quia † mater æquè censetur diligere masculos, & fœminas, nec ita sollicita præsumitur circa Conseruationem masculorum, prout ipsi masculi.

Demum hanc sententiam quòd statutum deferens successionem hæreditatis fraternę † solis fratribus, non comprehendat hæreditatem sororis interminis tradiderunt *Castrens. consil.* 119. *num.* 1. 2. *&* 3. *libr.* 1. *Capr. consil.* 62. *num.* 2. *Iaf. in rubric. ff. de acquir. poss. num.* 22. *Crauett. consil.* 743. *num.* 7. *latissimè Carpan. ad Statut. Mediol. cap.* 288. *num.* 4. *Caball. consil.* 54. *num.* 7. qui plures alios congerunt, & de verior., & communiori testantur *Menoch. cons.* 990. *num.* 2. *&* 3. *& cons.* 1146. *num.* 6. *&* 7. & in hanc sententiam inclinauit Rota Teste *Caputaquen. decis.* 334. *alias* 331. *lib.* 1. *in manuscript.* & tamen ibi agebatur de statuto antiquo Vrbis sub *lib.* 5. *cap.* 24. vbi quæstio erat magis dubia quia illud statutum † antiquum non vtebatur verbo fratris, sed alio masculinæ quidem significationis, at magis generali, & Indefinito, nempè, *defuncto succedant germani fratres*, quod verbum *defuncto* commodius referri poterat ad sororem etiam defunctam, secus autem est in hoc statuto nouo, vbi signanter additur verbum *fratri* & discretiuè nominantur fratres, & sorores, quod videtur factum cum misterio, vt statuentes indicarent, quod de hæreditate fratris, non aute sororis loquebantur, & in his † terminis loquitur etiam *decisio* 548. *parte* 1. *recent.* quæ fuit confirmata vt *in decis.* 644. *part.* 2. *recent.* in eadem causa, emanata, Quia statutum Rauennaten. ibi loquebatur de hæreditate cuiuscunque Intestati quod verbum *Cuiuscunque* rectè referri poterat etiam ad hæreditẽ fœminæ, & vlterius addebat statutum *defuncta persona &c.* quæ tàm ad masculum, quam ad fœminam referri poterat & Rota ibi multum insistit, quod † ratio conseruandæ agnationis expressa fuerat, & quod aderat aliud statutum Rauennæ disponens Agnatos præferri etiam in successione fęminæ, vt in *dicta decisione* 644. *num.* 3. quæ deficiunt in statuto nouo Vrbis, de quo agitur, quod dum veteri statuto addit expressam illam denominationem, *fratris* videtur voluisse remouere dubitationem, de qua in dicta decisione Caputaquen.

Nec refert huiusmodi † statutum exclusiuum sororum propter fratres esse fauorabile, tanquam fundatum in motiuo conseruationis familiarum; Quoniam hic fauor debet regulari intra suos limites, quos propria verborum significatio præscripsit, neque † contra mentem statuentium, qui de sorore discretim mentionem faciunt extendi ad ampliorem exclusionem. *Surd. decisione* 9. *numero* 16. *vers. non etiam obstat.* & minus hęc extensio † permitti debet, cum magna differentia considerari possit inter casum, quo agitur de excludẽda sorore ab hęreditate fratris, & casũ dũ agitur de hæreditate alterius sororis, vt supra dictũ est.

Non obstat *Curt. sen. cons.* 9. *Alciat. cons.* 220. *lib.* 9. *Gerard. Mazzol. cons.* 8. *&* 9. *& alij relat. per Gratian. discept. forens. c.* 449. quoniam † *Curtius* reprobatur à dicto *Socin. Iunior. cons.* 23. *num.* 48. *&* 57. Et in contrarium militat receptior, & verior Doctorum sententia, vt supra dictum est, præsertim concurrentibus circumstantijs particularibus huius statuti noui Vrbis, *Gratianus* verò loquitur vti Aduocatus in hac causa, & *Gerard. Mazzol. cons.* 9. *in princ.* testatur contra ipsius consilia fuisse iudicatum, & rationes pro hac sententia magni facit.

Nec suffragatur Prospero Statutum Egubini, quia cũ ipse sit forensis, illi statutum non censetur fauisse † nec statuentes Eugubini curarunt Conseruationem familiæ Romanę ipsis non subditæ *vt per Alex. cons.* 111. *in princ. lib.* 7. *Paris. consil.* 12. *num.* 25. *libr.* 3. *Po-*

regr. consil. 90. num. 13. & 20. lib. primo & suis dictum in Narnien. Successionis 22. Maij 1628. coram me quā sequuta est Rota in Ferrarien. de Tassonis 18. Martij præteriti coram R. P. D. meo Pirouano.

Neque Isabellæ obstat renunciatio, loquitur enim de bonis dumtaxat paternis, maternis, & fraternis,
34 & cum sit stricti † Iuris neque extensionem recipiat, nequaquam referenda est ad bona sororum iuxta deducta *per Bald. consil. 48. per tot. lib. 2. Aret. consil. 161. num. 5. Dec. in his terminis consil. 230. nu. 3. in fine vers. & prædicta maxime Natt. in addit. ad Alex. consil. 85. lib. 4. Hand. consil. 29. num. 93. & 94. lib. primo Engen. consil. 88. num. 82. lib. primo & in Bononien hæreditatis de Armis 18. Aprilis & 22. Decembris 1622. coram me.*

35 Et Ita Domini vnanimiter censuerunt, † Statutum *cap. 146. lib. primo*, non comprehendere casū passiuæ successionis Sororis, & Prosperum teneri soluere Isabellæ eius portionem, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Anconitana Florum Veneris 14. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Onerum impositiones, cum sit de regalibus, non possunt imponi, nisi à Principe dominante, superiorē non recognoscente, quod tamen non procedit, quando sumus in oneribus leuibus, & exiguis, quo casu Domini inferiores possunt à subditis exigere, & qualiter.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio annuæ prestationis sine causa non subsistetur, ex solo cursu temporis.*
2 *Inuestitus de aliquo loco, non potest in eo imponere onera personalia, aut mixta subditis, vel alia non expressa in inuestitum, etiam quod fuerit inuestitus cum mero, & mixto imperio.*
3 *Onerum impositio est de regalibus reseruatis Principi dominanti, superiorem non recognoscenti.*
4 *Constitutio Pauli III. de anno 1539. prohibet ne inuestiti possint imponere noua grauamina comitatinis, vel comitatui absque licentia Gubernatoris.*
5 *Domini superiorem recognoscentes, possunt à subditis exigere onera leuia, & exigua, & præscriptione, aut consuetudine titulum sufficientem acquirere.*
6 *Prestationes, quando non sunt immolerate, queri possunt a Dominis inferioribus consuetudine, vel præscriptione 40. annorum.*
7 *Tempus longissimum sufficit ad inducendam obligationem, & titulum.*
8 *Consuetudo coætiua, quo casu minori spatio inducitur, quam per 40. annos.*
9 *Consuetudines pias debent obseruari, & compescendi sunt illi, qui malitiosè nituntur illas immutare, ad eas obseruandas.*
10 *Consuetudo particularis alicuius loci vbi non apparet, tunc recurritur ad Regionem circumuicinam pro subsistendo titulo ex consuetudine resultante.*
11 *Causa pia sufficit ad subsistendam validitatem con-*
suetudinis, ex qua deinde titulus à quocumque de populo potest fauore piæ causæ allegari.
12 *Testes non concludentes, non probant.*
13 *Testes deponentes de visu, alia comprobatione non egent, quia sensus visus non decipitur circa propriū obiectum.*
14 *Testes, quando optimè concludat circa quadrigenariam.*
15 *Testis deponens, quod aliquid fecit, dum erat adolescens, ex hoc non excludit alias illud fecisset, dum esset maior.*
16 *Dictio, præsertim, non restringit multiplicationem actuum, sed implicat identitatem Iuris ad casum expressum.*
17 *Iudicis iurisdictio, quando remaneat firmata.*
18 *Testes extra terminum remissoria examinati, sunt nulliter recepti.*

DECISIO CCCLXXXIX.

Dixerunt Domini sub die x. Ianuarij 1628. sententiam Rotalem esse reuocandam: quia Ciuitas Anconæ ex deductis non probat expressam Communitatis Offaneę obligationem deferendi flores in die solemnitatis, Sanctissimi Corporis Iesu Christi,
1 neque aliunde eidem Ciuitatis fuisse tale Ius quæsitum, prout necessarium erat: † quia sine causa non sustineturobligatio annuę præstationis solo temporis decursu *Bart. in l. cum de in rem verso numero secundo ff. de vsur. Menoch. præsumpt. 131. numero 54. libro tertio Roderi. de annuis reddit. libro primo quæstione 15. numero secundo cum aliis in eadem decisione allegat.* hodie tamen ex nouiter probatis, & deductis dictum fuit ab eadem decisione esse recedendum, quia Ciuitas iustificat Communitatis prędictæ obligationem, & causam.

Nam, & si vera sit conclusio, quod Domini Castrorum (prout Anconæ Ciuitas ex Bullis Nicolai V. & Eugenij IV. probat se inuestitam de castro Offanæ) non † possint imponere onera personalia, aut
2 mixta subditis, vel alia in inuestituris non expressa, etiam quòd inuestiti fuerint cum mero, & mixto imperio *l. 2. C. de quib. munerib. vel præstat. lib. 10. l. 2. C. ne rustica ad vlium obseq. deuo. libro 11. Bart. in l. prima numero quinto C. de excusat. muner. libro 10. Bald. in l. cum multa in fine C. de bon. que libro & Natt. consil. 185. numero quinto* rationem afferens: quia † impositio huiusmodi onerū est de regalibus Principis dominatis,
3 superiorem non recognoscentis reseruatis *cap. primo quæ sint regalia l. placet C. de excusat. muner. lib. 10. Clar. in §. feudum quæstionem 39.* & iuxta hanc iuris dispo-
4 sitionem videatur emanata Pauli III. † constitutio de anno 1539. prohibens ne inuestiti, possint imponere noua grauamina comitatiuis, vel comitatui absq; licentia Gubernatoris.

Attamen, quando onera sunt leuia, & exigua, prout est recollectio florum siluestrium in pascuis communibus, non requirens impensam respectu materiæ, sed operis tantum, & transportationem eorundem cum tribus Iumentis, quæ pariter ob breuem loci distantiam, non excedentem milliaria decem, exigui,
5 & ferè nullius momenti est, possunt † Domini inferiores à subditis exigere, & præscriptione, aut consuetudine titulum sufficientem pro obligatione, &

causa

cauſa acquirere Luc. à penna *in l. prima numero* decimo. *C. de ſuperind. Clar. in §. fendum queſtione* 29. *verſiculo benè verum eſt, quod ex conſuetudine Roſental. de feud. capitulo quinto queſtione* 17. *numero ſecundo Franc. deciſione* 56. *numero* 13. dicens propterea iſta minima non eſſe de regalibus *Maſtrill. de Magiſtr. libro tertio capitulo* 10. *numero* 335. *Capiblanc. de Baronibus. pragmat. prima numero* 113. firmans huiuſmodi præſtationes † quando non ſunt immoderatæ, quæri poſſe à Dominis inferioribus conſuetudine, vel præſcriptione 40. annorum.

6

Vndè cum Ciuitas Anconę ex teſtibus nouiter datis probet Communitatem Offaneæ, & ſeu per homines illius, flores in die feſtiuitatis prædictæ, fuiſſe
7 delatos per 40. & vlteriores † annos ex hoc longiſſimi temporis decurſu inducta dicitur obligatio, & titulus etiam ratione futuri temporis *Bart. in l. ſolent §. 1. in fine ff. de offic. proconſ. & leg. Bald. in l. male agitur numero ſeptimo C. de præſcript.* 30. *vel* 40. *annorum Balb. de præſcript. in prima parte tertia parte principalis queſtione* 10. *numero* 34. *& in 4. parte quarte par. principalis queſtione* 9. *&* 11. *Menoch. præſumpt.* 131. *numero* 51. *libro tertio* quod eò facilius viſum fuit poſſe firmari, cum concurrat pia cauſa, ſcilicet ſolemnitas Sanctiſſimi Corporis Ieſu Chriſti, pro cuius honore
8 ſolent flores deferri, † quæ minori tempore contentatur ad inducendam conſuetudinem coactiuam, etiam quod illa diuturna, & ſeu decennalis præſtatio potuerit habere cauſam voluntariam ex mera liberalitate prouenientem cap. ad apoſtolicam. de
9 Simon. vbi apertè ſtatuitur † pias conſuetudines obſeruari, & compeſcendos, qui malitiosè nituntur illas immutare, *& per illum tex. ad plura inferunt Paul. de Leaza. in rep. cap. in litteris numero* 24. *de reſti. ſpoli. Felin. in d. cap. ad Apoſtolicam numero tertio Tiraquel. de pia cauſ. priuil.* 60. *Oſaſc. deciſione* 99. *numero* 44. *Sanchez. in Decal. libro ſeptimo capitulo* 26. *numero* 54. *Conarru. var. libro primo capitulo* 17. *numero tertio, & idem firmauit Rot. in Pampilonen. Tributi de Garda* 13. *Nouembris* 1591. *coram bon. mem. Penia, & in cauſa Segobien cantorum* 11. *Februarij* 1604. *coram bon. mem. Card. Lancellotto.* & hęc conſuetudo maximè coadiuuatur ex oppidis circumuicinis, quæ ſolent pro eadem ſolemnitate flores deferre abique aliqua controuerſia, vt teſtes dati deponunt, quo caſu etiam quod non appareret de propria Communitatis Offaneæ conſuetudine, poſſet recurri † ad Regionem
10 conuicinam pro ſuſtinendo titulo ex conſuetudine reſultante *Io. Andr. de reintegr. feud. colum. 4. verſiculo qualiter ergo per text. in ſuper eo. de cenſib. & Franc. deciſione* 56. *numero ſexto & 7.* nec prædicta poſſunt euitari ex eo quod non agatur nomine piæ cauſę, ſed
11 Ciuitatis Anconæ, quia ſufficit cauſa pia † ad ſuſtinendam validitatem conſuetudinis, ex qua deinde titulus à quocumque de populo poteſt fauore piæ cauſæ allegari *Auth. de Eccleſ. tit. §. ſi quis autem Specul. de Inſtrum. edit. §. nunc vero aliqua num.* 65. *Tiraq. de pia cauſ. num.* 151.

Non obſtat, quod ex depoſitione teſtium de nouo examinatorum, non probetur hæc diuturna, aut quadragenaria poſſeſſio, ex † quo in dicto illam non con-
12 cludunt, ac etiam fuerint nulliter, & inualide examinati.

Quia quoad releuantiam dicti eorundem ex facto ceſſat obiectum, nam primus ſuper tertio dicit Ciuitatem eſſe in poſſeſſionem habendi, & conſequendi dictos flores à quacumque vniuerſitate illi ſubiecta, & ſignanter à Communitate Offaneæ, & vidiſſe obſeruare per 40. & 50. annos, 2. 3. 4. teſtes idem de viſu formaliter concludunt per 40. & plures annos, & dum de viſu deponant † alia comprobatione non
13 egent, quia ſenſus viſus nõ decipitur circa proprium obiectum *Innoc. in c. cum cauſam num. 2. de teſtib. Bald. in l. ſola num. p. & 9. C. eodem tit.*

Nec aduerſantur dicto ſecundi teſtis, quod non deponat de continuato tempore 40. annorum, ex quo poſſit inferri ad præſcriptionem, & vlterius ſit ſibi contrarius, dum in articulis ſuper tertio dicat pluries detuliſſe flores, & iuxta xv. interogatorium reſponderit ſe detuliſſe ſemel, quia dum dicit vidiſſe quolibet anno, & per 40. annos obſeruare excluditur omne tempus intermedium continuationem impediens; nã ſi quolibet anno vidit, ſufficit, quia ſolemnitas Sanctiſſimi Corporis Chriſti celebratum ſemel in anno,
14 & ſi per 40. annos vidit obſeruare, optimè † concludit de quadragenaria, & nihilominus ſi aliqua interualla incidiſſent, nõ propterea teſtis poſſet reprobari *Abb. in c. cum cauſam nu. 2. de elect. gloſ. in Auth. vt determ. ſit numerus clericorum in verſ. ſemper Archid. & in c. ſacroſanct. 22. diſt.* contrarietas verò etiam tollitur ex ipſo ſummario dato num. 4. vbi dicitur loquendo de
15 Vicarijs † *meli fecero portare vna volta con la ſomara de Marino, quando ero giouinetto*, quod non excludit alias delationes dum eſſet maior, & per alia Iuramenta vltra *la Somara de Marino*.

Simſliter neque releuant aliæ ponderationes, quæ dantur contra tertium, & quartum teſtes ad excludẽdam cõtinuationem temporis 40. annorum, dum tertius dixerit vidiſſe ſæpius flores deferri, & præſertim de anno 1605. quaſi reſtrinxerit dictum ad vnicam tranſportationem, & actum & quartus qui iuxta 33. reſpondit de vna vice, & iuxta 35. non vidiſſe aliquẽ particularem de Offanea.

Quia ex contextu examinis tollitur obſcuritas in vanum excitata; nam tertius iuxta 33. interrogatoriũ dicit ſe vidiſſe pluries afferre flores ex diuerſis locis, & ſignanter ab hominibus Offaneæ pluries, *& vltimamente l'anno* 1605. non autem dicit, & præſertim
16 in quem caſum, non etiam dictio, † præſertim, reſtringeret multiplicationem actuum, ſed implicaret identitatem Iuris ad caſum expreſſum *l. fin.* ibi *præſertim*; dum cæteris tabulis res geſta declaretur, *ff. de his quæ in teſtam. dele. Spec. de diſp. & Alleg. §. 4. verſ. item chriſtina nu.* 8. quartus verò dicit iuxta 33. ſe vidiſſe pluries afferre flores per homines dictarum Terrarum loquendo de ſubiectis Ciuitati, ſubdendo, *& in particolare vna volta da* 13. *amiſono*, & deinde iuxta 35. reſpondit ſe non vidiſſe particulares homines de Offanea, quos cognouerit, qui flores deferent, *eccetto nel caſu ſopradetto*, quando ſcilicet interpellauit vnde venirent, quæ ſi ratio recti ſermonis intueatur, omnia bene inter ſe conciliantur.

Quo verò ad validitatem examinis teſtium de Iuriſdictione non videtur dubitandum: quia dantur litteræ delegationis, directæ Vicario Lauretano, & Archidiacono, quę cum emanauerint à Iudice ſubdelegante nempe ab Auditore Rotæ, qui ex forma ſuæ Cõmiſſionis poterat Iudices deputare, litteraq; fuerint

17 præsentatę, & per Iudices acceptatæ, † indè firmata remansit iurisdictio *Felin. in c. fin. num. 37. de præsumpt. Gabr. de execut. rei iudic. conclus. 3. Rota decis. 143. num. 3. & 546. num. 3. p. ir. 2. recent.*

18 Non obstat, quod testes nihilominus fuerint examinati extra terminum remissoriæ, † & consequenter nullitèr recepti *Mant. decisione 199. numero primo Rot. dec. 128. part. prima recent. & coram bo. me. Card. Caualerio dec. 40. & 63. num. 2.*

Quia cum litteræ remissoriales fuerint relaxatæ de mense Octobris 1619. cum termino duorum mẽsium citato Procuratore eiusdem Communitatis sub die 23. dicti mensis Octobris, testesque fuerint examinati die 16. 17. & 18. Nouembris sequentis, vt in proces. fol. 107. 121. & 135. inde patet durante tempore fuisse examinatos, ex quo attenta prorogatione alterius mensis terminus non expirabat, nisi de mense Decembris.

Et ita &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana sententiarum 24. Millium Veneris 14. Iunij 1639.

ARGVMENTVM.

Venditor, quando teneatur de euictione, & quid si emptor ei non denunciauerit motam litem. Conditionem alicuius an quis meliorem facere possit, ita vt ille postea teneatur.

SVMMARIVM.

1 *In euictionis materia, emptor si vult, potest agnoscere bonam fidem, antequam per sententiam sequatur euictio.*

2 *De euictione agi minimè potest, non facta venditori denunciatione litis motæ.*

3 *Venditor, quando teneatur de euictione non obstante, quod emptor ei non denunciauerit litem motam.*

4 *Prælato, & Possessori bonorum fideicommissorum, aut Maioratui subiectorum, super rebus dubijs, dummodo tamen ex transactione rem retineant, non solum est permissum transigere.*

Sed etiam tanquam ex negotio vtiliter gesto repetere possunt eorum hæredes in illorum bonorum restitutione, quicquid in eam, fuit vtiliter impensum num. 4.

5 *Venditor non sequuta legitima euictione, motæ litis an emptori sit obligatus.*

6 *Venditori non est facienda denunciatio motæ litis, ad effectum, vt teneatur de euictionem, si simul emptor & venditor conuenti fuerint.*

7 *Emptori, quod liceat ante sententiam euictionis transigere, & quod non aliter, quam ab ipsa sententia probari possit malum ius venditoris, hæc inuicem contraria sunt.*

8 *Sententia euictionis illa nocet venditori, quæ contra emptorem inuitum lata est.*

9 *De euictione post sententiam Arbitri vel alterius iudicis agi non potest, quando emptor in illos consensit sponte, & nulla necessitate coactus.*

10 *Euictione facta non secuta, oritur actio pro consecutione ipsius rei, siue pretij, aut interesse.*

Sicuti emptori competebat, antea quam res sibi venditæ traderetur num. 10.

11 *Conditionem alterius, quis meliorem facere possit. cum id velit, & ciuilis, & naturalis ratio.*

12 *Necessitas, si adsit aliquid faciendi pro aliquo, si fiat, non potest ab illo illud impugnari.*

13 *Quod procedit etiam si illa necessitas non sit præcisa, sed solum causatiua.*

14 *Pater tenetur restituere, alteri pecuniam quam soluit, pro redimendo filio captiuo emancipato, licet pater ad hoc cogi minimè possit.*

15 *Mulieris hæredes non possunt repetere à viro dotem, quam expendit pro redimendo Praigno, & filio vxoris ex altero matrimonio, siue aliam quamcumque personam defuncte vxoris coniunctam.*

16 *Euictio, quando est promissa, agi potest ante sententiam, & ex quacumque causa transactionis, aut cõpromissi illa secuta sit.*

DECISIO CCCXC.

IN Decisione, quæ coram Me facta fuit 18. Iunij præteriti firmarunt Domini validitatem, huius transactionis, quæ inter Dominos Marchionem Antoninum a Cassano Emptorem & Luiam Bonellam Venditricem intercesserat, ex iure Dominorum de Corbaria, qui cum ex causa fideicommissi Maiorum suorum eadem bona vendicarent, & hoc ius suum plenissime iustificassent, potuit idem ius inducere in Marchione bonam fidem, ex qua eidem licuerit non expectare sententiam, & transigendo Euictionem ipsam præuenire. Hæc eadem Proposito iterum hodie coram me Dubio placuerunt, neque potuerunt Domini recedi posse à Decisis propter eamdem causam Iustitię Euictionis, quam & ostenderat Marchio in hoc iudicio, in quo repetebat soluta a se ex causa eiusdem transactionis, & videbatur etiam Liuia agnouisse dum super eadem controuersia, & cum eisdem Dominis de Corbaria transigere voluit.

Admittunt enim Doctores, vt in iure claro, siue si eiusdem iuris probationem assumere in se velit
1 possit Emptor † agnoscere bonam fidem ante quam per sententiam secuta fuerit Euictio, vt ex pluribus qui fuerunt in præterita decisione cumulati præcisè in Emptorę loquuntur *Bart. in l. emptor. ff. de action. empt. Castren. in l. atqui matura. §. cum me absente. post glos. in verb. committat. Bart. numero tertio ff. de negot. gest. Mandell. consilio 325. numero sexto Fabr. consilio 139. numero 13. volum. 1. Surd. decisione 22. numero octauo Afflict. decisione 49. Achill. decisione secunda de empt. & vend. & decisione prima de concess. præben. & præter eos Bald. & Ang. in l. si cum quæstione 18. C. de euict. Io. de Imo. in cap. fin. de empt. & vend. Tiraquel. de retract. leg. §. 1. glos. 18. numero 63.* Imo cum † ne-
2 que euictionis nomine agi possit non facta venditori denunciatione litis motæ, hanc etiam denunciandi necessitatem eidem remitti volunt, si de non iure vẽditoris aut liquido constet, aut docere idem Emptor paratus sit, † cum cessare his casibus videatur causa,
3 ob quam venditorem Emptor requirere teneatur, & præiudicium aliquod ipsius venditoris considerari non possit, dum nulla poterat eidem superesse defensio *l. Imperatorem. & ibi Doct. ff. de action. empt. Socin. in l. 2. §. voluntatem numero 14. Rip. numero 20. ff. sol. matr. Alexand. in l. non solum §. morte numero 45. ff.*

de

de non.aper,nunciat.Io.de Imol.d.c.fin,de empt.& vend. eod.nu.24.Alex.consil.67.vol.3.& cons.63.nu.10.vol. 6.Capr.reg.87.nu.212. Cum itaque præter hanc vnã causam,Defensionis scilicet,quam habet, a Venditore alia non possit constitui,cur emptori non liceat qd
4 licere tradunt Doctores,commutatur † Prælato, & Possessori bonorum fideicommissio,aut Maioratui subiectorum, (quibus etiam super re dubia, dummodo tamen ex transactione rem retineant, non solum permissum est transigere,sed, vt fuit in alia decisione coram me comprobatum, tamquam ex negotio vtiliter gesto repetere possunt eorum hæredes in restitutione fideicommissi quidquid in eam causam impensum fuerit) Non videbant,siue quid quam Marchioni obijci posse ex Transactione quam fecit,siue aliquod præiudicium Venditoris ex ea considerari, cuius ratione,
5 idem † Venditor,quasi non secuta legitima euictione emptori obligatus non esset.

Vel enim dum etiam Liuia in eo iudicio euictionis interfuit, & præstitit in communi causa defensionẽ, dicendum videtur, Transactionem ab ea hodie impugnari non posse,post quam Ius suum super bonis venditis tueri non valuit, cum ex hoc etiam admittant
6 Doct. considerari posse venditoris † præiudicium ex denunciatione ei non facta,si simul Emptor,& Venditor conuenti fuerint *l.Henericus.63.§.Caia.l.si dilium. 56.§.si præsente.in verb.possit.ff.de euict.Alex.in l.2.§. voluntatem nu.15.Soccin.nu.18.ff.solut.matr.Abb.in c. fin.de empt.& vend.q.9.& ibi Apostill.Natt.cons.208. Capic.decis.206.nu.3.* Vel si adhuc exactior probatio mali, & nullius iuris Venditoris super eisdem bonis ex Marchione requiritur, etiam id præstitisse videri potest non solum ex transactione facta a Liuia super bonis, quæ eidem Liuiæ ex venditione superetant, & quæ aliam defensionis causam non habebant, quam ipse Marchio in bonis a se emptis habere potuisset. Verum etiam cum ex resolutionibus factis in causa, pleniſſime docuerit, omnia a Corbarijs probata fuisse, vt immissionem obtinerent: Adeo vt dum nihil opponitur contra decisiones Rotales, quæ exclusis detractionibus firmauerant identitatem tenutæ, & purificationem fideicommissi ad fauorem eorumdem de Corbaria agentium, vt fuit ostensum in eadem decisione non satis sit dicere,quod vel expectari debuisset sententia,vel quod ea omnia ex rescripto, & peculiari gratia Principis iterum examinari debuissent; Quia si probationes iuris eius, qui rem euicit aliunde, quã ab ipsa sententia peti non possent, nunquam locus esset conclusioni, & opinioni Doctorum, vt Emptor,qui ante sententia transegerit, huius probationis onere
7 grauari debeat,cum sibi inuicem contraria sint, vt † liceat ante sententiam transigere, & nõ aliter quam ab ipsa sententia malum Ius venditoris probari possit: Et probato hoc iure admittunt etiam Doctores, vt
8 quamuis regulariter ea solum sententia nocere † soleat venditori, quæ cõtra Emptorem inuitum lata sit *l.si dilium §.si compromisero,ff.de euictio. Rimin. sen. consil.92.nu.17.vol.1.Capr.reg.87.num.238.Papien.in forma libell.in causa vendit.in verb.promittens de euictione num.9.* agi tamen possit de euictione post sententiã
9 † Arbitri, siue alterius Iudicis, in quem ipse emptor sponte, & nulla necessitate coactus consenserit *Bald.in l.libera nu.9.C.de collat.Alex.in l.si domus.§. de euictione.3.versic.tertio limita.Ias.nu.14.ff.de legat.1.Cuman. in l.Arist.§.labeo.nu.5.ff.de donat.Cabal.de euict.§.5. nu.18.Surd.decis.22.num.8.*

Sed etiam quod euictionis nomine quid quam Marchio consequi non posset, non tamen exclusus censeri debet a recuperatione prætij, & interesse, licet enim in stipulatione duplæ per modum conditionis insit, vt euictio secuta sit, eaque conditione non adimpleta, commissa non censeatur stipulatio, tecus tamen est in actione ex empto, in qua sententia non requiritur, cũ
10 statim re † euicta oriatur ipsa actio pro consecutione ipsius rei, siue prætij, aut interesse, sicut emptori cõpetebat antequam sibi res vendita traderetur *glos.in cad.l.si dictum.§.si compromisero.ff.de euict.l.non tamen. ff.eod.tit.Cuman.in d.l.Aristo.§.labeo.nu.3.& 5.ff. de donat.Aret.in §.alienum.n.49.instit.de action.Fulgos. in l.si ideo.nu.6.ff.de euict.Surd.cons.36.nu.23.*

Demum cum ea solutione scutorum 24. mil. quam fecit liberauerit simul Marchio rem venditam a prætensione fideicommissariorum, & Liuiam a solutione scutor. 54. mil, quæ tamquam bonorum venditorum prætium obligata fuisset restituere, hoc etiam nomine agere potest, & tenetur Liuia eam solutionem ratã habere,cum & ciuilis, & naturalis ratio id velit, vt
11 † possit quis alterius conditionem meliorem facere *l.*
12 *soluendo 41.ff.de neg.gest.l.muto.C.de solut.* Imo † quia hæc necessitas & illi incumbebat,multo minus potest eandem solutionem impugnare *l.nam & seruus.82.ff. eod.tit.l.quamuis.& l.sequ.ff.solut.matrim.Castr. cons. 444.lib.* 1. qui ex eisdem iuribus idem concludit etiã
13 quod ea necessitas † præcisa non sit, sed solum causatiua, & vt patet in exemplis per eum adductis, ex hac causa tenetur pater restituere alteri pecuniam, quam
14 † soluit proredimendo filio captiuo, etiam quod pater ad id cogi non posset, cum idem filius esset emancipatus: Ex ead. causa non possunt hæredes Mulieris repetere † a viro dotem, quam expendit pro redimendo
15 Priuigno & filio vxoris ex altero Matrimonio, siue aliam quamcunque personam defunctæ vxori coniunctam,

Neque difficultatẽ facere poterat id, quod in omnibus disputationibus semper obiectum fuit, & super quo etiam insistebant hodie aliqui ex Dominis,quod Marchio inuita Liuia transigere voluerit; Cum enim id fuerit ex decis.sublatum ex eodem præterea instrumento Transactionis hæc difficultas cessare videbatur,in quo non solum,vt fuit deductum, ea contradictio Liuiæ apparebat restricta ad reseruationem, quã contra ipsam Liuiam, eaque præsente Marchio facere volebat, & huic solum reseruationi in eodem instrumento dicitur Liuia consentire noluisse, vt imo ad eandem transactionem deuenerit Marchio, non nisi vt rem gratam Liuiæ faceret, cui tota summa scut. 40. mil. quæ habuerunt Corbarij ex transactione non suppetebat. Quod cum & exponatur in instrumento, ex eo etiam fit verisimile, Quia nulla præterea necessitate ad id cogi potuisset Marchio, dum lis fiebat etiã contra Liuiam venditricem, contra quam propterea euicta sibi rè vendita recte egisset. Et licet solum pro suo dato & facto teneri Liuia voluerit, cum tamẽ hoc etiam promiserit,quod bona vendita ad hereditatem, Iuliæ Cæsarinæ pertinerent, & quod super bonis eiusdem hæreditatis semper potior omnibus futurus esset,hoc etiam seruare tenebatur, & semper Marchioni cautum erat ex iuribus eiusdem hæreditatis,

Et

Et hinc cum solum ex eadem hæreditate sibi satisfieri velit Marchio, eumque eadem euictio ab alijs executoribus testamentarijs simpliciter, & sine aliqua exceptione sibi promissa fuerit, hoc etiam nomine re-
16 cte agit, Quia admittunt Doct. vt euictione † promissa agi possit ante sententiam, & ex quacunque causa Transactionis, aut compromissi illa secuta fuerit *gl. in Leum ppna ff. de arbitr. Alex. in d. l. si domus. §. de euict. n. 3. ff. de leg. 1. Aretin. in §. fin. instit. de empt. & vendit. nu. 5. & in §. actionum, nu. 49. instit. de action. Becc. cons. 106. nu. 22. Tiraquell. de retr. leg. ad fin. tit. n. 98. Caballin. de euict. §. 5. nu. 19.*

Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Ferrarien. de Taffanis. Lunæ 17. Iunij. 1630.

ARGVMENTVM.

Agnato agenti vigore statuti exclusiui fœminarum ad immissionem, quid ei obstet. Immissiones, quando retardari non possint.

SVMMARIVM.

1 *Agnato agenti ex statuto fœminarum exclusiuo, obstat semper exceptio implementi conditionis, dotandi fœminas exclusas.*
2 *Et ideo dotes sunt detrahendæ, & interim immissio ad hunc effectum retardatur.*
3 *In legitima constituenda pro quantitate dotis filiæ firmanda, omnium rerum ab ea habitorum est habenda ratio, & cuiuscunque generis sint. nu. 4.*
5 *Immissiones non retardantur, quando possidentes retinent corpora bonorum, super quibus possint fieri oppositæ detractiones.*
6 *Perceptio fructuum, per quantum tempus æquent sortem.*
7 *Contra cessionarium competunt eædem exceptiones, quæ contra cedentem opponi possunt.*
8 *Creditum administrantis bona non est detrahendum, nisi reddita ratione.*
9 *Statut. Ferr. cap. 102. lib. 2. disponit, quod vxor non possit exigere ab hæredibus viri donationem propter nuptias, nisi fuerit in testamento viri eidem relicta.*

DECISIO CCCXCI.

PLatuit Dominis persistere in decisis 18. Martij præteriti, quoad allodialia ex eisdem rationibus, & fundamentis quibus non obstant detractiones dotiũ DD. sororum, & Marchionissæ matris, quæ in hac positione magis distinctè deductæ fuerunt, tam ex dispositione statuti Ferrarien. 139. in fine lib. 2. quam ex persona matris, & vigore cessionum eiusdem.

Et quãtum ad dotes sororum, quibus videtur prouisum per idem statutum 139. in fin. lib. 2. ibi (proximiores vsque ad quartum gradum præferantur filiabus, & omnibus alijs fœminis cuiuscunque lineæ, & gradus, quæ tamen dotari debeant vsque ad annos, 28. ætatis suæ inclusiuè, constituta tamen ei mulieri dote non minore, quam extat legitima si sint filiæ, vel descendentes non dotatæ, si verò dotatæ essent dote minore legitima, possint cogere ad supplementum le-
1 gitimæ) Quamuis agnato agenti † ex statuto fœminarum exclusiuo obstet semper exceptio defectus implementi conditionis dotandi fœminas exclusas ex eodem statuto resultantis, non minus quam agenti ex instrumẽto i quo adimpleuit, *l. Iulianus, §. offerri. ff. de action. empt. Becc. cons. 45. num. 6. & sequen.* cum alijs allegatis in *decis. 541. coram Papa Gregorio XV.* & per
2 consequens † sint dotes DD. sororum detrahendæ, & immissio ad eum effectum interim retardanda.

Attamen visum fuit defectum solutionis dotium prædictarum non obstare petitæ immissioni: quia cũ DD. sorores sint hæredes Marchionis Herculis earũ patris, & bona in ditione Mutinensi notabilis valoris, ac mobilia, & localia possideant, vt ex inuentario dato, & insuper decimas, & bona emphyteotica retineant, de quibus nunc non agitur, & quorum † om-
3 nium esset etiam habenda ratio in constituenda ratione legitimæ pro quantitate dotium firmanda, tam ex forma ab eodem statuto præscripta, ibi, & prædicta locum sibi vendicare tam in bonis prophanis, quã ecclesiasticis, & † cuiuscunque generis alterius, non
4 obstante aliqua inuestitura etiam in alieno territorio existentibus, quam de iure cõmuni, vt tenuit *Laderch. cons. 19. num. 8.* declarando verba finalia eiusdem statuti Ferrarien. inde satis patet DD. sorores pro earũ dotibus sufficiẽter cautas esse, & in hoc tribunali passim seruatur, vt immissiones † non retardentur, quando possidentes retinent corpora bonorum, super quibus possint satisfieri de oppositis detractionibus, *vt in Romana de Comitibus 26. Nouembris 1621. coram bo. me. Card. Caualerio, & in Romana de Victorijs 10. Martij 1627. coram D. meo Merlino, & nouissimè in Assisien. fideicommissi 28. Maij 1629. coram me.*
5

Sed præterea concurrit præceptio fructuum ex bonis Mutinen. & Ferrarien. & alijs in ratione legitimæ
6 computandis † per tempus decem, & octo annorum, quæ ferè æquant sortem prætensam secundum *gl. communiter receptam in Auth. perpetua in verbo iuſta. C. de sacros. Eccles. Tiraq. de retract. conu. §. 1. gl. 6. nu. 19. Ias. in l. si fundum per fideicommissum. nu. 5. ff. de leg. 1. Surd. cons. 451. num. 39. & idem fuit firmatum in Foroliuien. de Monsignanis 19. Nouembris 1603. coram bo. me. Penia,* & de prædictis est habenda ratio ad tollenda impedimenta immissioni præstita *Sim. de Prat. de vltim. vol. lib. 3. dubit. 5. solut. 4. num. 31.* quod etiam fuit firmatum *in Romana de Victorijs suprædicta, & in causa Bonon. de Bonsignoribus 19. Nouembris 1627. coram D. meo Merlino.*

Quo verò ad dotem, & donationem propter nuptias Marchionissæ matris, de qua opponitur, si ex persona eiusdem Marchionissæ excipiatur, cum illa non possideat bona hæreditaria Marchionis Herculis non potest dare de retentione, sed illi agendum erit contra hæredes, contra quos bona cum onere solven-
7 di dotes transierunt, † si verò excipitur per DD. sorores tamquam cessionarias matris, cum contra cessionarium competant eædem exceptiones, quæ contra cedẽtem opponi possunt *Dyn. in cap. is qui in ius nu. 16. de Regul. in 6. Affl. decis. 163. num. 5. Rimin. cons. 148. nu. 3. vol. 1. Thesaur. decis. 221. num. 1. Surd. cons. 82. nu. 28.* semper obstabit cõtra Marchionissam, & eius cessionarios præsumptio satisfactionis propriæ dotis, ex administratione bonorum tam Mutinen. quam Ferrarien.

8 rarien. pro quibus adhuc † rationem non reddidit, & ea circumscripta non est locus detractioni dotis, aut alterius crediti administrantis, *Surd. cons. 290. nu. 33. Seraph. decis. 1455. in fine, Rota decis. 407. in princ. par. 4. diuers. & in Romana Tutelæ de Boncompagnis 18. Maij 1616. coram bo. mem. Buratto, & in Viterbien. restitutionis dotis 8. Februar. 1627. coram D. Cardin. Virile*, & eo minus cessioni prædictæ locus esse potest: quia iura donationis propter nuptias, cedi non potuerunt; tamquam inefficaces penes Marchionissam, dum nō probauit requisita statuti Ferrariæ *de donat. propter nupt.*
9 *cap. 102. lib. 2.* † expressè disponentis vxorem ab hæredibus viri donationem propter nuptias non posse exigere, nisi illa fuerint in testamēto viri eidem relicta, quod quidem per Marchionissam verificari non potest, cum Marchio Hercules decesserit intestatus. Et ita &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO.

EPISCOPO VRGELLEN.

Mediolanen. Pensionis. Lunæ 17. Iunij. 1630.

ARGVMENTVM.

Sententia simpliciter condemnans ad fructuum restitutionem, de quibus fructibus intelligatur. Faciens aliquid per procuratorem, dicitur quis fictè, & interpretatiuè per se facere, & quando hoc ita non fit. Sententia est Strictè intelligenda, quod tamen non semper est verum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quando simpliciter condemnat ad fructus, debet intelligi de fructibus verè, & realiter perceptis per condemnatum.*
2 *Sententia verba, debent accipi in propria significatione.*
Sententia verba, sunt strictè intelligenda, & non ad intellectum, quem verba possunt habere ex lata significatione vocabuli. nu. 2. & nu. 18.
3 *Faciens aliquid per alium fictè, & quadam Iuris interpretatione, facere videtur per se.*
4 *Factum vnius, quod sit factum alterius impossibile est.*
5 *Pecuniæ in genere suo, functionem recipiunt.*
6 *Procuratoris factum, censetur factum principalis, fictè, & interpretatiuè, non autem verè, & realiter.*
7 *Acquisitio facta alicui per Procuratorem, censetur factum verum, & proprium ipsius principalis.*
8 *Acquisitionis adminiculum, vbi versatur, tunc qui per alium facit, ipse propriè facit.*
9 *Ecclesia, quod per alium acquirit, propriè per se ipsam acquirere dicitur.*
10 *Per procuratorem aliquid faciens, quando dicatur quis fictè, & interpratatiuè facere. vide distinctionem, & nu. 11.*
11 *Procurator post susceptum mandatum, necessitate tenetur illud exequi.*
13 *Mandatum rei turpis nullum est, & nu. 14.*
15 *Decis. Put. & Achill. declarantur, & numero 37. & 38.*
16 *Condemnatus simpliciter ad fructuum restitutionem, non tenetur, vigore sententiæ, ad fructus perceptos per eum, in quit facta translatio.*
17 *Translationis rei litigiosè mandatum, vtrei prohibita, non tenet.*
19 *Cessio facta alicui, non importat mandatum, sed veram, & propriam solutionem.*
20 *Liberatio ipso iure fit per delegationem, & transit omne periculum in cessionarium,*
21 *Cessionis nomen est duplex.*
22 *Cessio simplex illa dicitur, quæ fit ad commodum cedentis, solutionis causa.*
23 *Liberatio à debito per cessionem simplicem non contigit ante factam solutionem, & periculum est cedentis, non autem cessionarij.*
24 *Cessio, illa dicitur vera, & habetur loco solutionis, vt cum nomina Debitoris venduntur, in solutum dantur, vel subrogantur.*
25 *Cessio in dubio præsumitur simplex.*
26 *Nouatio in dubio non fit.*
28 *Delegatio inter contrahentes non dicitur facta, licet vtamur verbo, delego, nisi intercedat formalis stipulatio, inter debitorem cessum, & cessionarium.*
29 *Datio in solutum non fit, nisi expressè dicatur, & postea sequatur cessio.*
30 *Nouatio de Iure Canonico etiam solo pacto fit, non minus, quam de Iure Ciuili per stipulationem.*
31 *Debitor cessus, dum non soluit, remanet priſtina actio.*
32 *Sententia verba, sunt strictè accipienda, quod fallit in duobus casibus.*
33 *Sententia verba, tunc non sunt strictè accipienda, quando alias sententia esset nullius effectus, & momenti.*
34 *Sententia non est strictè intelligenda, quando ex verbis sententiæ necessariò ex mente Iudicis infertur ad alium casum.*
35 *Sententiæ, quæ simpliciter condemnant Capitula, Collegia, Vniuersitates &c. ad restitutionem fructuum perceptorum, nunquam verificari possent.*
Nam non contra Capitula, & Vniuersitates, quia nunquam verificari posset, quod per se percipiant. numero 35.
36 *Procuratores, & administratores, non possunt conuenire proprio nomine, de bis, quæ procuratorio, & administratorio nomine perceperunt.*
39 *Ad fructus restitutionem condemnatus de iure, etiā tenetur ad fructus perceptos per eum, in quem, lite pendente, transtulit rem litigiosam.*
Pro possessore habetur, qui alienat res litigiosas. numero 39.
40 *Arbitrium moderatur Iuris rigorem, & operatur, vt iudicetur secundum Iuris æquitatem.*
41 *Fructus, qui per alium percipit, per se regulariter videtur percipisse.*

DECISIO CCCXCII.

IN lite mota per Beneficiatos Ecclesiæ Mediolanen sis, contra Capitulum eiusdem Ecclesiæ, super immissione percipiendi integram pensionem, de qua agitur, Beneficiati per duas sententias Rotales obtinuerunt

runt immitti, nec non Capitulum condemnari, ad restitutionem pensionum perceptarum, à die litis motę, quæ deinde per Rotam in decisione facta die 15. Maij 1629. coram me fuerunt liquidatæ in scutis 2200. quam in liquidationem esse veram, & Capitulum ad illam teneri, fuit etiam hodie habitum pro constanti, quia licet exactio fuerit facta per Thesaurarium, fabricæ maioris, non autem per Capitulum, tamen facta fuit per d. Thesaurarium, vigore cessionis habitæ à Capitulo, & ad eiusdem vtilitatem, dum totidem receperat a dicta fabrica maiori ad vtilitatem fabricæ domorum canonicalium, ex deductis in dicta decisione.

Solum itaque tunc difficultas stetit in eo, an Capitulum teneatur ad restitutionem dictarum pensionũ vigore dictarum sententiarum ita, vt eis poterit contra illud agi executiuè, dum dictæ pensiones non fuerunt per Capitulum, nec per eius Thesaurarium exactæ, sed per dictum Thesaurarium fabricæ maioris,
1 cum tamen † sententia condemnas simpliciter ad fructus, debeat intelligi de fructibus perceptis per condemnatum, verè & realiter, non autem de ficta perceptione, & sic de ea, quæ fit per alium *Put. dec. 197. lib. 3. Achill. decis. 21. de restit. spoliat.* Ex eo nempe, quod
2 verba † sententiæ debent accipi in propria significatione, & sunt strictè intelligenda, & non ad intellectũ, quem verba possunt habere ex lata significatione vocabuli *l. Paulus ff. de Reiud. l. prima. vbi Doctor. C. si plures vn. senten.* cum alijs in dictis decis. Putei & Achillis allegatis, qui autem per alium † facit, fictè & quadam Iuris interpretatione, per se facere dicitur *l. prima §. gessisse ff. de vi, & vi arm. notat. Doctor. in c. qui per alium vbi Din. de Reg. Iur. in 6. & in l. qui damnum dat vbi Dec. ff. eod.* non autem realiter per se facit, cum im-
4 possibile sit † quod factum vnius sit factum alterius ad *l. inter stipulantem in princ. ff. de verb. obligat. cum vulgatis.*

Sed nihilominus in dicta decisione coram me fuit resolutum, Capitulum teneri executiuè vigore dictarum sententiarum, quæ in rem iudicatam transierũt, quæ decisio cum hodie reuideretur, Domini in decisis perstiterunt, ratio resolutionis fuit, quia cessio facta per Capitulum, fabricæ maiori, vim mandati habuit, ac ideo pensiones exactæ per Thesaurarium dictæ fabricæ, vigore dictæ cessionis seu mandati habentur vti exactæ à Capitulo, non fictæ, sed verè, & realiter, dum indè capitulum consequutum fuit liberationem à mutuo, quod, à dicta fabrica acceperat, & pecuniæ exactæ per dictum Thesaurarium ex dictis pensionibus, non diuersę, sed eadem penitus censeãtur cum il-
5 lis quæ capitulum ex mutuo acquisiuit, † cum pecuniæ in genere suo functionem recipiant *l. 2. §. mutui datio ff. si cert. pet. Casond. lib. 7. comment. cap. 1. nu. 4.* cum alijs in dicta decisione allegatis, quandoquidem licet
6 regula sit, quod factum Procuratoris † censeatur factum principalis ficte & interpretatiuè, non autem realiter, & verè *iux. doctr. Bart. in l. si is qui pro emptore. num. 56. cum seqq. vers. Venio ad secundum. col. 15. ff. de vsurp. Alex. conf. 65. num. 13. vol. 4.* tamen fallit quando prout in casu nostro, agitur de acquirendo, & de
7 lucro captando, † quia cum acquisitio fiat realiter principali, censetur etiam factum eiusdem propriè, & vere *iux. text. in l. certè §. si Procurator ff. precario, ibi si Procurator meus me mandante vel ratum habente praca-*
rium rogauit, ego precario propriè habere dicor, quem tex. ad hoc vnicum & singularem in iure reputat Bald. in l. vnic. §. ne autem nu. 9. vers. ex isto & num. 19. vers. item nota C. de caduc. tollen. vbi quod in omnib. factis,
8 in quibus vertitur † adminiculum acquisitionis, quã per alium facit ipse proprie facit, & mirabilem appellat. *Ias. in §. 1. in fin. num. 114. Instit. de act.* vbi magis ad casum nostrum, quod Ecclesia quæ per alium
9 acquirit propriè † per se ipsam acquirere dicitur, quos etiam *in d. §. si Procurator allegat gl. marginaria & prius idem per dictum text. dixerunt Domini in dict. cap. qui per alium. & Bart. vbi sup. nu. 57.*

Præterea vt bene aduertit vnus ex Dominis, nõ vi-
10 detur posse firmari Regulam, quod faciens † per Procuratorem dicatur fictè, & interpretatiuè facere; sed potius esse distinguendum prout magistraliter distinguuntur *Bart. in l. si vnus §. seruus meus ff. de Inur. & Alex. d. consil. 65. nu. 16.* quos Doctores communiter sequuntur videlicet inter mandatum Rei licitè, & honestæ, & de genere promissorum vt in præsenti, & mãdatum rei illicitæ, †
11 & de genere prohibitorum, vt primo casu factum Procuratoris indistinctè dicatur factum Principalis realiter & verè, dũ Procurator †
12 post susceptum mandatum necessitate ciuili illud exequi tenetur, secus autem esse in secundo casu, cum etiam post susceptum mandatum Procurator liberum habeat arbitrium exequendi, aut non exequendi, quia
13 † Rei turpis nullum est mandatum *l. si non remunerandi §. Rei turp. ff. mandat. l. si à Reo, §. fi. ff. de fideiuss. Bald. & Salic. in l. non ideo minus C. de accusat.* cum igitur in nostro casu mandatum exigendi susceptum per Thesaurarium fabricæ maioris fuerit mandatum Rei licitæ, & quod post † illud susceptum necessitate ciuili e-
14 xequi tenebatur, propterea exactio pensionum per eũ facta dicitur, vere, & realiter per Capitulum facta.

15 Ex quibus non obstant decisiones † Putei, & Acchillis supra allegatæ, quia loquũtur in casu in quo Reus conuentus rem litigiosam lite pendente in alium transtulit, qui propterea condemnatus simpliciter ad fructuum restitutionem, non tenetur vigore sententiæ ad
16 fructus perceptos per eum in † quem fuit facta translatio, quia cum ille fructus perceperit nomine proprio, & vti absolutè Dominus (licet talis non esse stãte litis pendentia) non autem perceperit de mandato,
17 & nomine transferentis, quia translatio † rei litigiosæ vti rei prohibitæ mandatum importare non potuit ex supradictis, propterea in casu dictarum decisionum non intrant dispositio *text. in d. l. certè §. 1. ff. precar.* nec limitatio, & distinctio supradictæ, quę mandatum
18 supponunt, sed intrat, quod verba † sententiæ sunt strictæ intelligenda, & si de fructibus perceptis, verè, & realiter per condemnatum non autem per alium.

Non obstat etiam si dicatur cessionem prædictam per Capitulum factam Thesaurario fabricæ maioris non importare mandatum, sed veram, & propriam so
19 lutionem, † ita vt ex tunc fuerit capitulum penitus liberatum & periculum nominis cessi in fabricam maiorem translatum, *l. si mandato meo §. quod mihi debebas ff. mand. l. pupill. 96. §. Sorur. ff. de solut. & latè per Surd. consil. 145. per tot.* & præsertim quia Instrumentum contractus initi inter capitulum, & fabricam maiorẽ,
20 cantat de † delegatione, per delegationem autem fit ipso iure liberatio, & transit omne periculum *l. 3. §. quod si C. de nouat.*

Quia

Quia pro responsione est aduertendum duplicem
21 † esse nominis cessionem, vnam simplicem, qualis est
illa, quæ fit ad commodum cedentis solutionis cau-
22 sa, vt † cum quis cedit iura sua alteri ad exigendum ab aliquo certam quantitatem vt de ea sibi de credito satisfaciat & hæc cessio non habetur loco solutionis aut satisfactionis, sed solum importat simplex mã
23 datum, Itaut † nullo modo contingat liberatio ante factam solutionem, sed cedentis sit periculum, non autem cessionarij *iux. glos. in l. legaui in glos. mag. ad fin. ff. de liberat. legat. Alex. in l. si cum emptore nu. 4. post med. vers. vndè teneas ff. de pact. benè declarat Imol. in l. facta §. si hæres nu. 4. ff. ad Trebell. Soccin. sen. cons. 37. per tot. lib. 4. latè Gabr. cons. 115. per tot. Eugen. consil. 73. num. 16. lib. 1. Cancer. var. resol. lib. 2. cap. 16. nu. 168. Osasc. decis. 62. nu. 7. & de hac cessione loquitur text. in l. 3. in princ. vsque ad versic. quod si C. de nouat.* dum ibi dicitur quod potest reuocari, aut debitum exigi à cedẽte, dum non concurrit vnum trium requisitorum de quibus ibi, in qua etiam procedunt quæstiones quas firmat *Grati. in discept. 356. per tot.*

Alia verò cessio est cum nomina Debitoris venditur, in solutum dantur, aut delegantur, † & hæc cessio
24 habetur eo ipso loco solutionis, itaut ex tunc debitor cedens libereretur, dum creditor nominis cessione contentatur & de hac cessione loquuntur Iura in dicto §. *Soror, & in dicto §. quod mihi debeas & in l. inter causas §. abesse ff. mand. l. delegare ff. de nouat. & in d. l. 3. §. quod si, C. de nouat. Bald. in l. pro debito. C. de bon. auct. Iudic. poss. Gozz. ad cons. 38. per tot. Cancer. ibid. nu. 174. Soccin. Gabr. Osasc. & Surd. vbi supra.*

Qua distinctione sic præmissa, facile tollitur difficultas, si quidem cessio Pensionis, de qua agitur, facta per Capitulum fabricę Maiori fuit simplex cessio nẽpe solutionis causa & sic importat simplex mandatũ, prout clarè conspicitur ex instrumento dicti contractus, seu cessionis, vbi narratur, quod ad preces capituli fuit obtentum decretum à deputatis venerabilis Hospitalis ad effectum vt Thesaurarius dicti Hospitalis possit recognoscere pro solutione faciẽda ibi, *pro solutione faciendæ præfatæ pensionis vt infra assignandæ*, & ibi, *vsque quo fuerint soluta d. scuta tria milla vt supra*, & ibi *assignauerunt & delegauerunt, & assignant & delegant ad solutionem infrascriptarum aliarum librarũ &c.* & inde fine ibi, *& hoc ad eam pensionem consequendam & exigendam &c.* ex quibus clare patet quod,
25 Cessio † fuit simplex, & solutionis causa, tum quia talis in dubio censetur *Bald. in l. fin. num. 5. C. ad l. falcid.*
26 *Gabr. d. cons. 155. num. 20. in fin.* tum etiam † quia in dubio non fit nouatio *l. fin. C. de nouat.* ergo fuit simplex cessio, per quam non fit nouatio, non autem cessio absoluta, per quam nouatio fit iuxta supradicta.

Deinde Idem apertius probatur a sufficienti partium enumeratione, quia supradicta secunda nominis cessio illa, videlicet quę importat ipso iure liberationem cedẽtis, fit vt dictum est, vno de tribus modis dũ-
27 taxat, videlicet † per nominis venditionem, per delegationem, aut per dationem in solutum, quæ vero fuit facta per Capitulum dicto Thesaurario in primis nõ fuit venditio, vt ad oculum patet, deinde, nec delegatio, quia vt illa fiat & ex ea contingat nouatio seu li-
28 beratio, nõ statuis in eo, † quod Contrahentes vt hic vtantur verbo delego, dum non interuenit formalis stipulatio inter debitorem cessum & cessionarium *l. 1. C. de nouat. in princ. & d. l. 3. §. quod si C. eodem. Gabr. d. cons. 155. num. 13. cum seq. & Surd. d. cons. 145. num. 4.*
29 Tandem non fuit in solutum datio † quia illa non fit nisi expresse dicatur & postea sequatur cessio *Gozz. ad d. cons. 38. Soccin. d. cons. 37. nu. 8. cum seqq. Paris. cons. 69. num. 10. cum seq lib. 1. eo Surd. in d. cons. 145. numero 28. Bellon. decis. Genuæ 2. nu. 26. & Cartar. decis. 19. num. 2.*

Non obstat quod dum Capitulum visus fuit mandare Thesaurario Hospitalis vt solueret & Thesaurarius acceptando promisit soluere Thesaurario fabricæ maioris vti creditori, satis videatur in solutum datio & propterea obligationem fuisse nouatam & sic
30 liberationem sequutam & maxime † cum de Iure canonico etiam solo pacto fiat nouatio, non minus quã de iure ciuili per stipulationem *iux. reg. tex. in c. 1. ext. de pact. & his terminis Gabr. in d. cons. 155. nu. 14.* quia quicquid sit inter Mercatores ex eorum particulari stilo, de quo *Bald. in d. l. fin. in fin. C. ad l. Falcid. Don. consil. 17. Gabr. vbi supra numero 18. cum seqq.* veritas est,
31 † quod dum Dum debitor cessus non soluit remanet pristina actio, & solum obligatio additur obligationi, etiam quod soluere promiserit, dum non dicitur expresse quod fiat nouatio, aut ex coniecturis nouandi animus necessario colligatur *Iuxt. d. l. fin. C. de nouat. & in puncto videntur esse optima Iura in l. Item illa 18. §. vetus & l. vbi quis pro alio ff. de const. pecun. Surd. Gabr. & Osasc. in loc. citatis, & in his terminis Alex. cons 173. per tot. lib. 7. & Faber. in Codic. diffin. 3.* hic autem non adsunt pactum nouandi, nec tales coniecturæ ex quibus colligi possit quod partium intentio fuerit vt Nouatio fiat Immo in contrarium ex verbis instrumenti ex alijs supradictis, & patet ad sensum, quia nõ est verisimile, quod fabrica Maioris Ecclesiæ fuerit taliter contentata vt per consensum soluendi per Thesaurarium Hospitalis præstitum, voluerit in omnem euentum liberare Capitulum, quin immo, nec contẽtari potuit dum in decreto interposito super licentia hoc non fuit expressum.

Secundo & in omnem casum quando etiam factũ Thesaurarij vigore d. mandati non esset verè & realiter factum Capituli, Respondetur prædictis decisioni
32 bus Achilli & Putei, quod licet † verba sententiæ regulariter stricte accipienda tamen fallit in duobus casibus in quibus recedit̃ è proprtia significatione &
33 fit extensio etiam de vno casu ad aliũ. Prior a lt † quãdo aliàs sententia esset nullius effectus, & momenti *l. aduersus 34. vers. quid ergo ff. de recept. arbitr. & Ang. consil. 257. col. fin. vers. superest autem videre:* Secundus ca-
34 sus est † quando ex verbis sententiæ necessario ex mente Iudicis infertur ad alium casum *Bart. in l. Iulianus verum debitorem nu. 15. ff. de cond. Indeb. & Alex. consil. 125. vol. 1. Dec. consil. 43. num. 4.* qui duo casus hic bene applicantur, nam in primis condemnatio ad restitutionem pensionum esset superflua, nisi intelligeretur de pensionibus præceptis per Thesaurarium fabricæ maioris, tum quia Capitulum lite pendente nõ exigit alias pensiones, in quibus condemnari potuerit, tum etiam quia nunquam verificari potest quod Capitulum possit exigere per se ipsum, sed per medium alterius personæ, ab eo potestatem habentis, ergo sententia debet intelligi & execqui in pensionibus exactis per d. Thesaurarium alioquin sequeretur quod
35 sententiæ quæ simpliciter † condemnant Capitula-,

Col-

Collegia, Vniuersitates & similes ad restitutionẽ fructuum perceptorum, nunquam exequi possent, non contra Capitulum & Vniuersitates quia nunquam verificari posset quod per se percipiant. Deinde nec contra procuratores & administratores, quia † ipsi non possunt conueniri proprio nomine de his quæ procuratorio & administratorio nomine perceperunt *l. 2. ff. de administ. tut. l. Tutori ff. quando ex facto Tutor. l. 4. §. Tutor quoque, ff. de re iudici & notat Bart. & ibi Doctores in l. procurator qui pro euictione ff. de procurat.* non tamen supradicti duo casus applicantur prædictis decisionibus† Achill. & Putei quando quidem in casibus, de quibus ibi, condemnatus ad restitutionem fructuũ, qui lite pendente in alium rem litigiosam transtulit, potuit etiam per se ipsum fructus percepisse, tam ante, quam post translationem, in quibus poterat condemnatio verificari, ita vt non esset superflua, & sic termini sunt diuersi.

Tandem fuit sublata omnis difficultas ex quo Beneficiati ad tollendas difficultates ortas, & excitatas ex dictis duabus decisionibus Achill. & Putei, nec nõ Dominorum varias sententias habuerunt recursum ad signaturam Sanctissimi, quæ mihi rescripsit, vt constito, quod termini exacti per Thesaurarium fabricæ Maioris cesserint in cõmodum, & ad vilitatem d. Capituli, vel fabricæ canonicalis, & quod Thesaurarius fabricæ Maioris exegit procedere ad vlteriorem executionem Rei Iudicatæ perinde, ac si verè, & non fictè Capitulum exactionem huiusmodi fecisset arbitrio Rotæ, arbitrium autem pro executione intrare, (quicquid esset de supradictis) non est dubium: Etenim est † clarum quod Decisiones Putei & Achillis, procedunt destricto Iuris rigore, dum habetur in eis, & est certum quod condemnatus ad fructus, de iure tenetur etiam† ad fructus perceptos per eum, in quem lite pendente transtulit rem litigiosam, & quod potest ad eos de Iure condemnari, ex quo habetur pro possessore, quia tamen verba sententiarum sunt stricte intelligenda, fuit dictum in d. decisionibus, sententias de quibus ibi, quæ condemnant ad fructus perceptos, intelligendas, esse de perceptione vera, & non ficta: vnde † cum arbitrium moderetur Iuris rigorem, operetur quæ vt iudicetur, secundum Iuris æquitatem *Bart. in l. 1. numer. 5. C. de legib. Modern. de Clauſ. par. 1. clauſ. 13. nu. 3. & Rot. decis. 85. nu. 4. & decis. 179. nu. 2. par. 1. Recent.* & de iure† etiam sit quod percipiens per alium per se regulariter percepisse dicatur, Ita vt si petatur possit & debeat ad eorum restitutionem condemnari, propterea si in casu dictarum decisionum procul dubio intraret arbitrium quia non esset contra Ius, sed potius secundum Ius, & solum moderatio seu declaratio verborum sententiarum, multo magis in casu nostro intrare debet, dum constat, quod exactio cessit in vtilitatem Capituli, adeo quod aut nunquam erit dare casum in quo possit intrare arbitrium ad moderãdum iuris rigorem aut certe intrare debet in hoc casu ad moderanda, seu potius declaranda iuxta Iuris dispositionem verba sententiæ, de qua agitur maxime cum semper DD. Pro maiori parte per supradictis, (etiam circumscripto arbitrio) fuerint pro Beneficiatis. Et Ita Vtraque &c. sepius informante.

REVERENDIS. P. D. COCCINO

DECANO.

Romana Donationis de Castellanis. Lunæ 17. Iunij. 1630.

ARGVMENTVM.

Pactum nudum de Iure Canonico producit actionem, & exceptionem. Donatio contemplatione matrimonij facta non eget insinuatione, libere donans non potest postea in instrumento apponere pactũ reuersiuum, & alias conditiones.

SVMMARIVM.

1 *Pactum nudum de iure Canonico, obligationem, et exceptionem producit.*
2 *Promissio de donando, habetur pro donatione, & agi potest tamquam ex ipsa donatione.*
3 *Dos data, & promissa æquiparantur.*
4 *Donatio est insinuanda, etiamsi facta sit contemplatione matrimonij.*
5 *Sed contrarium est verius, & Rota ita sæpè iudicauit.*
6 *Donans libere, non potest in instrumento apponere pactum reuersiuum, & alias conditiones, sed instrumẽtum debet esse purum, & simplex.*
7 *Donatio in dubio, præsumitur pura, nec conuenit illius naturæ, vt reuertatur ad donantem.*
8 *In donatione fauore matrimonij, non possunt noua pacta apponi sine consensu filiorum, & vxoris.*
9 *Donatio causa matrimonij, cuius fauore dicatur facta.*

DECISIO. CCCXCIII.

CVm ageretur de matrimonio contrahendo inter bo. me. Bartholomæum Castellanum, & D. Cæciliam de Capitostis, per hæc formalia verba conuentum fuit: *Che Monsig. Gio. Andrea sud. debba far donatione inter vinos in forma valida, contemplatione Matrimonij, al sudetto Sign. Bartolomeo, e suoi figliuoli di scudi 20. mila, de quali però sostenendo Monsignore li pesi del matrimonio egli habbia l'amministratione, e quando detti Signori Sposi non volessero, ò potessero stare con detto Monsignore, in tal caso esso Monsignore sia tenuto consegnarli liberamente detti scudi 20. mila in tanti Luoghi di monti, ò censi, ò beni stabili, qui in Roma.*

Sub forma autem Capitulorum huiusmodi contracto matrimonio, ex hac vita migrauit postmodum Bartholomæus relicto ex dicto matrimonio Frãcisco Ambrosio, vnde dubitaui, an præfatus R. P. D. Castellanus teneatur ad d. donationem, & quatenus sic, an faciendo instrumentum iuxta formam minutæ exhibitæ in Rota, satisfaciat suæ obligationi.

1 Et quantum attinet ad primum, † nulla adest difficultas, quod pactum nudum de iure Canonico, obligationem, & actionem producit, *c. quamquam de pact. in 6. Couarr. in c. quamuis pactum, 2. p. §. 4. nu. 13. versic. decimo. Aguedus in l. 2. tit. 16. lib. 5. recompilat. glos. 1. num. 1.* & quamuis istud pactum videatur potius con-
2 tinere promissionem de donando, promissio † tamen

pro

pro donatione habetur, vt in puncto quod pactum de donando pro donatione habeatur, *Bartolus in l. quod dicitur la seconda, ff. de verb. obligat.* & latissimè post alios *Menoch. consil. 1. numero 134. & seqq. & consilio 92. numero 27. 34. & 63. & consil. 967. num. 1. Alciatus respons. 117. num. 100.* latè *Gratian. discept. 887. nu. 20.* & quod ex pacto de donando possit agi tanquam ex ipsa donatione, *Surd. consil. 535. num. 8.* quemadmodum hinc etiam videmus, † quod idem statutum est 3 in dote data, ac promissa, *l. vlt. C. de dotis promissione, l. filia dotem, C. de collat.*

Neque obstat, quod huiusmodi donatio non fuerit insinuata, prout videtur necessarium, † etiam quod 4 donatio fuerit facta contemplatione matrimonij, *Paris. cons. 16. nu. 26. & seqq. lib. 2. Tiraquell. in l. si vnquã, in verbo donatione largitus, nu. 241. Gabr. consil. 57. nu. 9. & 13. lib. 2. Surd. consil. 361. nu. 3. & seqq.* Nam contrarium † est verius, *Dec. consil. 414. nu. 5. Alex. cons. 12. nu. 5. vol. 1. Natta cons. 449. nu. 20. & 31. & 39. Menoch. cons. 261. n. 9. & seqq. Surd. cõs. 214. n. 16. Purpuratus consil. 353. nu. 29.* & pluries resoluit *Rota*, vt in causa 5 *Beneuentana Donationis* 11. *Octobris* 1581. *coram bo. me. Gipsio, & coram recol. mem. Cardinale Millino in causa Spoletana Terrarum* 21. *Iunij* 1599. & in alia causa *Auximana Bonorum* 4. *Martij* 1604. *san. mem. Gregorius decis. 563. num. 11. & seqq.* & in alia causa *Camerinen. Donationis de Ottonibus* 17. *Februarij* 1623. *coram bon. mem. Remboldo.*

Quantum attinet ad secundum, An ll D. Castellanus faciat instrumentum, iuxta formam minutæ satisfaciat fiæ obligationi, visum fuit, quod non, quia cũ 6 liberè † donauerit, non potest in instrumento apponere pactum reuersiuum, & alias conditiones, sed instrumentum debet esse purum, & simplex, *l. perfecta, C. de donat. quæ sub modo Bald. cons. 327. in princ. lib. 1. Antonius Gomez. in l. 17. Tauri nu. 22. Molina de primog. li. 1. c. 8. n. 37. Castill. lib. 3. controuers. c. 10. nu. 6. & 7.*

Et cessat omnis difficultas, quia etiam si illud pactum non haberet vim perfectæ donationis, nihilominus talis donatio deberet fieri, quæ non repugnet natu- 7 ræ donationis, † donatio etenim in dubio intelligitur pura, & libera, nec conuenit naturę illius, vt reuertatur ad Donantem. *Achill. decis. vnica nu. 7. de donat. Put. decis. 73. nu. 4. lib. 3. Mantic. de contract. lib. lib. 13. tit. 21. n. 22.* & fuit dictum coram me in causa *Viterbien. Castrorum* 21. *Iunij* 1628. præsertim, quia cum agatur 8 de pacto donationis fauore matrimonij, noua † pacta apponi minimè possunt, nisi de consensu filiorum, & vxoris, de quorum agitur interesse, cum pactum de 9 donando sit etiam ad ipsorum fauorem, † tamquam factum fauore matrimonij, *Aym. cons. 985. numer. 87. vers. 11. Menoch. cons. 944. nu. 74.* & donatio debuisset concipi eisdem verbis, quæ pactum continet, hoc tamen dictum sit ex abundanti, &c.

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

R.P.D. CHISLERIO.

Lucana Successionis. Lunæ 21. Iunij. 1630.

ARGVMENTVM.

Pater post bannum, an definat esse administrator bonorum filij, & an possit pro illo agere, & plura circa hanc materiam Bannitorum.

SVMMARIVM.

1 *Pater per bannum amittit administrationem bonorum filij, & interim est assignanda curatori donec pater restituitur, vel filius deuenit ad legitimam ætatem.*

2 *Pater per exilium propriæ Ciuitatis, non amittit patriam potestatem in filium.*

3 *Per exilium, licet quis amittat iura, & bona propriæ Ciuitatis, non tamen amittit iura communia Ciuium Romanorum.*

4 *Filio banniti non datur tutor, quia datur ei, qui non est in potestate alterius.*

5 *Filio banniti datur curator, ad instar eius, cuius pater est apud hostes.*

6 *Deportato, interdicitur totus Orbis, excepta insula, in qua deportatur. & nu. 16.*

Bannito licet manere in vniuerso Orbe, excepta terra vnde exulat. nu. 6. & 16.

7 *Bannum non afficit, nisi in territorio, vbi quis est Bannitus.*

8 *Iurisdictio coarctata quo ad locum, extra ipsum non extenditur.*

9 *Pater licet sit bannitus, nihilominus potest agere pro filio, & nu. 11.*

10 *Bannitus potest contrahere, & alia facere, quæ cæteris hominibus competunt.*

11 *Iudicium fauore Minoris, infantis, & pupilli claudicat.*

Sententia ad fauorem minoris lata, subsistitur etiam si fit lata cum procuratore minus legitimo. n. 12.

13 *Sententia lata ad fauorem minoris sine curatore, valet.*

14 *Filius banniti in pœna capitali, censetur filius non hominis, & non potest aspirare ad fideicommissum.*

15 *Banniti nostri temporis cum publicatione bonorum, & qui impunè possunt offendi, non æquiparantur deportatis.*

17 *Banniti nostri temporis, propter crimen læsæ maiestatis diuinæ, humanæ, æquiparantur deportatis.*

18 *Banniti pro crimine capitali, licet impunè possint occidi, tamen eorum condemnatio grauat eos, solum in ære & iuribus suis.*

19 *Bannum præsumitur latum in contumaciam, ex quo sententia lata est contra absentem.*

Contumacia non probat delictum, nu. 19.

20 *Statutum disponens, quòd contumax habeatur pro cõfesso, nihilominus talis confessio erit ficta, & non vera.*

21 *Patris factum, non nocet filio, qui non ex persona patris succedit, sed ex propria, vti vocatus à testatore.*

22 *Filius non natus, aut conceptus tempore purificati fideicommissi, an in eo includatur.*

23 *Voluntas in vltimis voluntatibus prædominat.*

24 *Filius natus post euentum conditionis fideicommissi, quando ad illud admittatur.*

25 *Dominium rerum fideicommissi, quando alicui irreuocabiliter acquiratur.*

26 *Defunctorum voluntates, non debent stare in suspenso. & nu. 27.*

28 *In fideicommisso non est nouum, vt dominium rerum*

vni revocabiliter acquiratur.

29 *Dominium revocabiliter acquiritur in omnibus conditionibus resolutinis.*

DECISIO CCCXCIV.

Per mortem Thomæ de Albianes sine filijs, fuit factus locus Primogenituræ ab eo constituræ sub attissima prohibitione cuiuscunque alienationis, ad favorem Nicolai primo vocati, qui cum decesserit, relictis tribus filijs. Vincentius Primogenitus vti talis successit in dicta Primogenitura, & cum à fisco Ducali Florentino fuerit in poenam capitis damnatus cum confiscatione Bonorum, amisit Beneficium Primogenituræ verum quia, Thomas Testator in casum cuiuscunque alienationis, etiam ex delicto substituit aliũ Primogenitum non contrafacientẽ. Thomas alter frater Germanus Vincentij, exhibito Testamento à fisco Florentino, obtinuit dicta bona subiecta Primogenituræ. Post hæc Vincentius durante d. Banno ex sua legitima Vxore suscepit filiũ Masculũ Ioannẽ Franciscũ, qui prætendens ad se, vti Primogenitum Vincentij Primogeniti delatam esse successionem, in Rota obtinuit sententiam favorabilem, qua fuit resolutum, fideicommissum fuisse purificatum ad favorem filij Primogeniti eiõcepti, & nati post Bannum Patris, a qua cũ fuisset interposita Appellatio pro parte Thomæ tam sub prætextu nullitatis, quã iniustitiæ, dubitavi, an esset confirmanda, vel infirmanda, DD. tamẽ ex rationibus infra deducendis, eam validam, & iustam censuerunt.

Nullitatem deducebant ex eo, quod sententia fuerit lata ad instantiã Procuratoris dati per Patrẽ durãte Banno vti legitimũ Administratorem bonorũ filij.

1 Nam per Bannum amisit dictam † administrationem, quæ propterea erat assignanda Curatori, quousq; vel Pater restitueretur in pristinum, vel filius deveniret ad legitimam ætatem ex *text. in l. fin. §. minores C. de Sentent. pass. vbi Bald. num. 12.*

Quæ tamen non obstat, quia etiam si Curator potuisset dare mandatum ad hanc litem in Curia, tamen si Pater retinet patriam potestatem, remanet legitimus Administrator, vt potuerit dare mandatum, nã

2 per exilium propriæ Ciuitatis, † non amittitur ius patriæ potestatis in filium, quia nulla lege hoc cavetur, & licet Pater amittat Iura, & Bona propriæ Ciuitatis, tamen non amittit Iura communia Ciuium Romano-

3 rũ, † sicut est patria potestas, firmat *Bald. in l. 1. nu. 30. C. de hared. instit. & Bursat. cons. 54. n. 2. lib. 1.* ex cõmuni sententia, ea enim est de iure communi Ciuium Romanorum *Instit. de Patr. potest. in princ.* sic concludunt *Bal. Aug. et Alex. in l. si cum Dotem §. si patri ff. sol. matr. Peregr. lib. 3. tit. 7. nu. 23. de iure fisci.* Ideoq; filio † Ban-

4 niti non datur Tutor, quia datur ei, qui non est in potestate alterius *l. fin. in princ. C. de Curat. Furios. & instit. de Tutel. in princ.* Sed Curator, † ad instar eius, cuius Pater apud hostes est, *l. muto §. ei cuius ff. de tutel.* Differunt enim deportatio à Bannitis, cum deportato intel-

6 dicatur totus Orbis excepta insula, † Bannito verò liceat manere in vniverso Orbe, excepta Terra vnde exulat, facit *text. in l. necessarium ff. de Orig. Iur.* Nã Bannum non afficit personam, † nisi in territorio vnde est

7 Bannitus, cum sit pœna personæ in loco, & non personæ simpliciter, quia iurisdictio coarctata quoad locũ,

8 extra ipsum locum † se non extendit *l. 1. ff. de off. Proconsul. l. 1. §. initio ff. de Off. Prefect. Vrban. & l. si. ff. de Iurisd. omn. Iudic.* Vnde Bannitus extra territoriũ, reducitur ad instar privati, & propterea cũ in hoc casu iudicio agatur Romæ, quæ non est subiecta sententiæ capitali latæ contra patrẽ, nil impedit quominus ipse po-

9 tuerit agere pro filio, † cũ effectus Banni non porrigatur extra dictionẽ Banientis ad *l. 3. ff. de off. præsid. l. 3. ff. de iur. fisc. omn. Iudic.* Idque in terminis firmat *Vant. de nul. ex defect. inhabilitatis n. 54.* Ex quib. apparet,

10 patrem ét Bannitũ potuisse cõtrahere, & † alia facere, quæ cæteris liberis hominibus competunt de Iure cõmuni *Surd. cõs. 394. n. 23. Bar. in l. eius qui §. 1. n. 2. ff. de Test. & in l. certa forma C. de Iur. fisci lib. 10.* multos allegat *Alex. in l. ex facto §. ex facto n. 7. et seqq.* vbi *Rip.*

11 dicit communem *ff. ad Trebell.* & sic agere pro † filio, quia rõne patriæ potestatis, hẽt hãc facultatem a lege.

Sed quatenus ét Vincentius amisisset Patriã potestatem, & legitimã administrationem bonorũ spectantium ad filium, non tamen ideo corrueret sententia lata pro Io. Frãcisco eius filio, Quia favore minoris Infantis, & Pupilli claudicat Iudicium, † & sententia in

12 eius favorem sustinetur quãuis lata cum procuratore minus legittimo *l. nõ eo minus C. de Procur. Vant. de Nullit. ex def. mãdat. n. 21.* ibi lata tamẽ in eius favorẽ &c.

13 *Surd. cons. 9. n. 13.* vbi quod sententia † lata favore minoris sine Curatore est valida *Gregor. decis. 574. nu. 3.*

Nec DD. visa fuerunt relevare, quæ opponebantur contra iustitiam sententiæ sub prætextu quod Ioãnes Franciscus, tamquam filius † Banniti in pœna capitali,

14 censeatur filius novi hominis, itaut non potuerit aspirare ad fideicommissum per *text. in allegata l. ex facto §. ex facto ff. ad Trebell.* Quia Banniti nostri temporis

15 cum † publicatione Bonorũ, & qui impunè offendi possunt non æquiparantur deportatis per multas differẽtias, quas cõtra *gloss. in §. relegati inst. quib. mod. ius pat. pot. Sol. in verbo tetinet, adducit Bart. in q. 1.* quam disputavit Pisis, quæ incipit statuto Lucanæ Ciuitatis, cuius dictum sequitur, & comprobat *Bald. in dicta l.*

16 *1. C. de hared. instit. nu. 30.* Ex † quo, vt fuit dictum supra, deportato interdicitur totus Orbis, excepta insula in quam deportatur; Bãnito verò in vniverso Orbe manere licet, dempto territorio, ex quo exulat. Neque controverti potest, quin plures Doct. sentiant contrariam opinionem, ea tamen, vel est reijcienda tanquã

17 communiter damnata, vel intelligenda † in Bannitis propter hæresim, vel delictũ læsæ maiestatis, in quib. terminis loquitur *Bart. in l. si adulterium §. liberto. ff. de adulter. iunct. l. minime ff. de relegat. l. post limitium §. filius ff. de captiv. & post. limin. reuers. Grat. discept. forens. c. 462. nu. 4. Put. decis. 417. num. 5.* Secus Verò in alijs Bannitis pro alio Crimine capitali etiam quod impu-

18 ne possint offendi, † cum horum condemnatio nõ gravet illos, nisi in ære, & iurib. suis *Perez. de iure fisci lib. 3. d. tit. 7. nu. 13. Farinac. in prax. q. 102. nu. 19. Salic. in l. 1. q. 6. C. de hared. instit. Rip. in l. fin. quæst. 23. C. de revocand. donat. Soccin. Iun. consil. 54. lib. 3.* Vltra quod Vincentius non potest reputari novus homo, aut nudatus iuribus, & facultatibus provenientibus ex iuris communis dispositione, cum Bannum præsumatur

19 † latum in contumaciam, ex quo sententia lata est contra absentem. *l. Papinianus §. meminisse, vbi Bart. ff. de inoffic. testam.* quia contumacia non probat delictum *Bart. in l. absentem num. 1. ff. de pœn. Castrens. in l. cum filius familias numero 3. de Verb. oblig.* etiam si ad-

20 sit statutum, vt Cõtumax habeatur † pro Confesso, taliś

lis enim confessio est ficta, notant *Doct. in d.l. cum filius Bero consil.202.num.43.lib.3.* Tu c magis ob contumaciam, quam ob delictum dicitur condemnatus *l.si ideo ff.de cu.&t.l.1 in fin.C.de perc.& commo.rei vend.*

21 *Rot.decis.369.nu.9.part.1.diuers.* Et in † non nem casum, factũ patris B.nniti non potest nocere filio, qui non venit ex persona, & successione patris, sed ex propria vti vocatus à Testatore *Bart.in l. liberorum num. 16.de Verb.signif. Burs.tt.cons.185.lib.2.Honded. cons. 72.nu.43.& seq.lib.1.* & sic ex prouidentia, & dispositione Thomæ Senioris instituentis fideicommissum *Soccin.Iun.cons.174.num.29. Gabr.cons.123.nu.45.in fin.Gozalin.consil.34.num.14.*

Non etiam concluditur in iustitia, ex quo filius tẽ-

22 pore † purificati fideicommissi natus aut conceptus non erat, vnde non videtur in eludi in dicto fideicommisso per ea quæ *not. Bart.in l.si cognatis ff.de reb. dub. benefacit l.qui filiabus ff.de leg.1.* Ita vt pereius subsecutam natiuitatem, Bona nequeant auocari ab Aduersario, qui erat primogenitus tempore purificati fidecommissi. Quia prædicta procedunt, nisi alias appa-

23 reret de † voluntate Testatoris, quæ in vltimis voluntatibus prædominatur *l.in conditionibus primum locum ff.de condit.& demonstr.l.ex facto ff.de hared.instit. l.cũ virum C.de fideic.* Vnde extantibus coniecturis, quod

24 Testator voluerit etiam post † euentum conditionis, natos primogenitos concurrere, & hi admittendi erunt, ita scribunt *Ruin.cons.22.nu.11.& s.qq.lib.2. Rimin.Iun.cons.56.4num.14.& seqq. Menoch. cons.830. nu.18.Peregr.cons.vlt.lib.3.& 7.lib.5.Soccin.Sens.consil.51.nu.41.& seqq.lib.4.Fusar.de substit.q.218. num. 77.* Nec potest dubitari de coniecturis, cũ habeamus expressam vocationem omnium descendentium nasciturorum, ex Nicolao Primogenito, cum expressa dispositione, quod donec durat linea Nicolai, non admittatur Secundogenitus, itaut propterea quousque spes extat, quod ex linea Nicolai Primogeniti, sit nasciturus aliquis filius, successio Bonorum non fuerit

24 delata, nec acquisita Secundogenito, † nisi reuocabiliter, quousque nascatur filius ex Primogenito *iuxt.consil.Roman.134.* prout in hoc casu quando sunt vocati nascituri, videntur conuenire omnes *Doct. Petra de fideic.q.11.nu.585.* qui cumulat concordantes *Peregr. de fideicom.art.22.nu.76.testatur de communi Fusar.dicta q.318.nu.86.& 97.*

25 Non obstat quod † defunctorum voluntates nõ possint stare in suspenso *l.vlt.in fin.ff.com. prædior. l. si ex duobus §.sed & Marcellus ff.de in diẽ addict.gl. & Doct. in l.si ego ff.de solut.* At si nati post euentum conditionis possent concurrere cum natis illo tempore purificatæ conditionis, dominium stetisset in suspenso a tempore purificatæ conditionis vsq; ad natiuitatem natorum post; Quia placuit responsio, Thomæ non fuisse ius quæsitum irreuocabiliter, sed reuocabiliter sub cõditione, donec nasceretur primogenitus ex primogenito, iuxta dispositionem Testatoris, qui vocauit nascituros, Ideoq; Io. Franciscus primogenitus superueniẽs fecit deficere causã successionis, & Thomas posterior

26 in gradu occupauit Bona, ne fiscus illa caperet, † sed nõ in præiudicium eorum, qui postea nascuntur quin postea teneatur eis restituere *Fachin.controuers.iur.lib.4. c.88.per tot.Castr.consil.247.* quẽ fuerunt secuti *Ruin. cons.22.lib.2.Natt.cons.675.nu.6.Rol.à Valle cons.70. n.47.li.3.Rot.in Romana Pecuniaria 30.Aprilis 1629. coram R.P.D.meo Merlino.* Et in materia fidecommissorum † non est nouum, vt dominium rei vni acquiratur reuocabiliter, vt reuocari possit *l.penult. §.sin autẽ sub conditione C.communia de legat.idem Fachin. vbi sit præuers. Nec difficile est.* Præterea hoc casu dominium de facto non staret in suspenso, sed solus eius effectus, seu potius continuatio, vt scilicet Thomæ dominium reuocabiliter esset acquisitum, expiraturum tamẽ sta-

28 tim atque filij nati essent Vincentio, Idque † euenit in omnibus cõditionibus resolutiuis, ita declarat *Ruin. cons.22.in fin.lib.2.Decian.cons.vult.n.4.lib.1.Menoch. cons.1213.nu.18.* & declarauit *Rota in dicta Romana Pecuniaria coram R.P.D. meo Merlino.*

Ex quibus vtraque parte informante, pro validitate, & iustitia sententiæ Rotalis fuit resolutum &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana, seu Rauennaten. Pecuniaria Veneris. 26. Iunij. 1630.

ARGVMENTVM.

Arbitrium, quando intret pro sanandis nullitatibus? Contractus, vbi dicitur habuisse perfectionẽ. Mercator non subditus per celebrationem contractus efficitur. Iuramentum calumniæ, quando non sit necessarium.

SVMMARIVM.

1 *Nullitates, quando vel non sunt tales, vel turbidæ, aut leues, semper intrat arbitrium in æquitate fundatum, ad nullitates remouendas.*

2 *Consensus in contractibus vbi iungũtur ibi dicitur perfectus contractus.*

3 *Bald.in l.multum interest n.28.C.si quis alter vel sib.*

4 *Per contractum in Curia, qui non est subditus, efficitur subditus, & essat qualitas forensitatis.*

5 *Mercator originę forensis, occasione tamen contractus subditus illius loci, agere potest executiuè contra Mercatorem prædicti loci.*

6 *In repetitione solutorum cessat via executiua, & ex actus agere debet via ordinaria.*

7 *Literæ Cambij inter Mercatores, paratam habent executionem.*

8 *Executiua via, quando admittitur, cessant nullitates Monitorij, seruationis termi norum, citationis ad sententiam, & sententiæ per cedulam.*

Iudicium ordinarium, & non executiuum, quæ respiciant. nu.8.

9 *Calumniæ suspicio cessat, quando constat de iustitia agentis, & tunc iuramentum calumniæ non est necessarium.*

10 *In executionis prius decerni debet mandatum cum clausula, nisi infra tres, & deinde relaxatur ad primam diem. & hoc secundum stylum A.C. & n.11.*

12 *In Mercatorum causis procedi tur ex bono, & æquo.*

DECISIO CCCXCV.

MAspergij mercatores Rauennaten. dixerunt litteras Palagijs, & Falconerijs in Vrbe cõmorantibus, vt soluerent certis personis quantitatem pecuniarũ, quæ acceptatæ, & completæ fuerunt, mox ijdẽ

Maſpergij conuenti pro eadem quantitate reſtituenda, mandatum executiuum contra eos fuit relaxatũ. Appellatione autem interpoſita, cum multæ nullitates opponerentur emanauit commiſſio ſanatoria Arbitrio Rotæ terminanda, & cum hodie in hac parte dubitaretur, fuit reſponſum Arbitrium intrare.

Regulare enim eſt, quando nullitates vel non ſunt tales, vel turbidæ, aut leues, ſemper intrat arbitrium
1 † in æquitate fundatum ad nullitates remouendas *Creſcen. dec. 4. de Teſtibus Seraph. deciſ. 1154. nu. 1. cum aliis alleg. in Add. deciſ. 189. nu. 8. Coram PP. Gregorio XV.* quæ æquitas in præſenti ſuper abundat; dũ Mercatores Romani ſequẽdo fidem Rauennatenſium eorumdem litteras, & ordines adimpleuerunt ſoluendo perſonis nominatis.

Quæ igitur ex defectu iurisdictionis A.C. deductis etiam abſq; arbitrio viſa fuit poſſe euitari.

Nam & ſi Maſpergij prætendant debuiſſe conueniri in proprio domicilio, nõ autem coram A.C. in Vrbe, & neq. contra eos vti Mercatores forenſes potuiſſe executiuè agi defectu facultatum A.C. ac demum viã executiuam, quam habent litteræ Cambij de ſtilo curiæ non poſſe extendi in actione contraria mãdati, ad repetendum ſoluta contra Maſpergos.

Attamen primum videtur ceſſare: quia contractus concluſus fuit per epiſtolam eorũdem de Maſpergijs, & conſenſum Mercatorum acceptantium in Vrbe;
2 vbi autem conſenſus † iunguntur, ibi dicitur perfectus contractus, non autem in loco, à quo dirigitur epiſtola, & ibi valide Maſpergij potuerunt conueniri *Bald. vtrumque determinans in Laudatum intereſt. nu. 28. & Sa. lic. nu. 17. C. ſi quis Alteri vel ſibi Rota Lanuen. deciſ. 161. num. 4. Alberic. in l. 2. §. 4. ff. de Procur. Rota in Valentina Mercedis coram D. meo Decano inter eius impreſſas 116. nu. 1.* neque dicatur quod hoc modo poſſent conueniri Romæ totius mundi Mercatores, a quibus litteræ dirigũtur, & e conuerſo Romani Mercatores alibi dirigentes ordines, & litteras, quod dicebatur abſurdum: quia huiuſmodi inſtantia non tollit fundamentum Baldi † & aliorum, qui Baldum ſequuti ſunt,
3 quando ſub eodem Principe contrahentes domicilium habent, & facultates Iudicis non deficiunt: propterea tollitur & ſecundum de carentia facultatum agendi executiue contra Mercatores forenſes, pro vt ſunt Maſpergij non autem Mercatores Curiæ, vt dicunt facultates A.C. impreſſe per Salut. poſt praxim numero 9. quia per contractum † in Curia, qui non eſt ſubditus efficitur ſubditus, & ceſſat qualitas forenſitatis
4 *l. hæres abſens §. proinde ff. de Iudic. Alex. conſil. 164. nu. 3. vol. 6. Rolan. conſil. 48. num. 19. vol. 3. Surd. conſ. 204. num. 13. & 257. num. 3.* & qua ratione Mercator originis forenſis: occaſione tamen contractus ſubditus
5 † poteſt agere executiuè contra Mercatorem curiæ: eodem modo debet curialis poſſe agere contra alium Mercatorem forenſem ex eiſdem facultatibus, cum concernant ordinatoria, & ſeruanda in loco iudicij, ſiue agatur de ordine proceſſus, ſiue de ordine executionis *Bald. in l. 1. num. 10. C. Ne filius pro patre, & in l. 1. num. 2. C. de execut. Res Iud. latiſſimè idem Surd. conſil. 204. numer. 7. lib. 2.* nec releuat vltimum, quod ceſſet
6 via executiua in repetitione † ſolutorum, & exactus agere debeat ordinaria *Scaccia de Appell. quæſt. 17. limit. 9. num. 58.* cum aliis alleg. in addit. *deciſ. 581. nu. 10. coram PP. Greg. XV.* quia quid quid ſit, quando indifferenter fuit actum vigore obligationis Cameralis, & ſoluens vult repetere a b eo, qui vigore obligationis exegit, attamen vbi agitur inter Mercatores, & contra Mercatores, actione contraria mandati, & vigore † litterarum cambij, vt in præſenti, ſicuti
7 in directa paratam habent executionem aduerſus acceptantes litteras *Seraph. deciſ. 562. num. 2. Bald. conſil. 349. num. 4. lib. 1. Rota Ianuen. deciſ. 2. num. 9. & 126. num. 8.* ita & in contraria, ad inſtar fideiuſſorum eamdem habere debent *Heuringius. de fideiuſſor. c. 26. num.*
8 *8. & Coller de proceſſ. execut. par. 2. c. 2. num. 4.* admiſſa autem via † executiua, ceſſant conſequentes nullitates monitorij, ſeruationis terminorum, citationis ad ſententiam diffinitiuã, & ſententiæ per cedulam, quæ præſupponuntur omiſſa, cum prædicta omnia reſpiciant iudicium ordinarium non autem executiuum.

Secunda pariter nullitas, quæ deſumitur ex omiſſione iuramenti calumniæ, vel euitatur, vel ex æquitate ſananda eſt: quia vbi conſtat de † iuſtitia Agentis, prout in præſenti ex litteris, & quietantijs ſemper
9 ceſſat ſuſpicio calumniæ, & iuramentum non eſt neceſſarium *Bald. in c. 2. num. 7. de probat.* & ſæpè Rotæ iddem reſpondit, *vt in Aprutina Cenſus apud Cincium de Cenſib. 215. numer. 6. in Marſicana Afflictus poſt tract. oblig. Camer. 131. numer. 6. & in Romana pecun. de Columna 21. Aprilis 1617. coram Archiep. Seleucien.*

Poſtrema nullitas, quæ arguitur ex inordinato proceſſu, & illa momenti non eſt, nam & ſi prætendatur
10 in executiuis, quod prius † decernatur mandatum cũ clauſula *niſi infra tres*, & deinde relaxetur ad primã diem, ſequendo ſtilum Curiæ A.C. nec poſſint inculcari termini, prout aſſeritur in præſenti factum fuiſſe,
11 & inde † cauſata ſit nullitas decreti, in Romana pecuniaria poſt tract. de oblig. Cam. 103. num. 3. attamen ſtilus, qui allegatur cum reſpiciat iudicium obligationum Cameralium, vel non debet extendi ad aliud
12 iudicium, vel intrat æquitas, vt † in cauſis Mercatorum procedatur ex bono & æquo Rota Ianuen. *deciſ. 23. num. 15. & 641. in fine par. 1. recen.* & ſananda ſit iuxta arbitrium a Principe indultum.

Et ita &c.

REVEREND. P. D. VEROSPIO.

Veronen. Iurium Parochialium. Luna 26. Iunij.

1630.

ARGVMENTVM.

Exemplo alicuius ſcripturæ quando adhibeatur eadẽ fides, quæ adhiberetur ipſi ſcripturæ originali.

SVMMARIVM.

1 *Sumpto adhibetur eadem fides, quam ipſi Originali, quando conſtat, quod ſeruatæ fuerint ſolemnitates requiſitæ in tranſumptione.*
2 *Sumptum exemplatum, ne ſcriptura originalis propter vetuſtatem pereat aut amittatur, fidem facit ac ſi eſſet ipſa ſcriptura originalis.*
3 *Ad tranſumptionis validitatem, quæ requirantur.*
4 *Tranſumpti fides an minuatur ex omiſſione citationis partis, de cuius intereſſe agitur.*

5 Tran-

5 *Transumptum, quando fit, ex sola vetustate originalis, non autem ad alicuius instantiam, non vsi opus aliqua citatione.*

6 *Partis citatio, quando fuit transumptum instrumentum, ex eo, non videtur omissa, si in instrumento non appareat enunciata. cum tāquam solemnitas extrinseca, aliunde præsumi poterit.*

7 *Transumptum, quando est antiquissimum, præsumitur in eo interuenisse omnes solemnitates.*

8 *Et quod fuerit authenticum etiam ipsum Originale.*

9 *Copiæ alterius copiæ fides adhibetur, concurrentibus adminiculis.*

10 *Obseruātia dat robur actui, quæ ex illo subsecuta præsumitur. nu. 11.*

11 *Exemptionum priuilegia, quid contineant.*

12 *Obseruantia in vna parte probata, præsumitur etiam in reliquis.*

13 *Rector in Ecclesia vnita Monasterio Regularium, nullum potest deducere titulum, aut iuris assistentiā, super exercitio Iurium Parochialium.*

DECISIO CCCXCVI.

COram Eminentissimo Card. Virili negatiua fuerat manutentio Rectori S. Mariæ ad Clauicā, super exercitio Iurium Parochialium in Ecclesia S. Margaritæ, quia, cū illa esset vnita Monasterio Regularīū Congregationis Oliuetanæ non poterat Rector iuuari sola iuris assistētia, quòd eadem Ecclesia esset intra limites suę Parochiæ. Sed cum ea resolutione illud fuisset à Dominis tanquā pro certo suppositum, vt esset in forma probanti priuilegiū Alexandri Tertij, quod continebat vnionem eiusdem Ecclesiæ: & posita iterū causa, visa fuisset deinde dubia fides copiæ exempli eiusdē priuilegij, quæ solū à Monachis exhibebatur, tanquam extractum ex priuato Archiuio, & quæ nullis iuuari poterat adminiculis: Dederunt ijdem Monachi in Actis, ipsum exemplū transumptum ex originali in forma authentica. Super cuius vltimæ scripturæ fide, Propositi iterum dubium ad instantiam Procuratoris Monasterij, & ad instantiam Rectoris super cessione manutentionis, quam ipse Rector sibi debitā contendebat, postquam ex duabus decisionibus sublatum videbatur fundamentum vnionis, & sub cuius præsuppositio fuerat eidem manutentio denegata.

Et super priore parte dubij, a qua etiam pendebat posterioris resolutio, Responderunt Domini ad fauorem Monasterij propter solemnitates, quas ex eodem instrumento producto videre erat, seruatas fuisse in
1 illius transumptione, & † ex quibus eadem omnino fides debebatur huic sumpto, quæ ipsi Originali, vt expressè disponitur *in c. fin. de fid. instrum.* Cum enim ipsius Originalis vetustas sit in causa, immò solius amissionis timor satis sit, † vt ex Originali copia desumi possit, quæ eandem fidem mereatur, & sit loco ipsius Originalis. *Abb. in d. c. fin. 2. notab. Card. Seraph. decis. 1428. n. 1. Rot. decis. 412. num. 3. par. 1. recent.* post
2 tercentum, ac decem annos, qui intercesserunt à tempore dati Priuilegij ad tempus, quo fuit extracta copia, de qua hodie quæritur, & ex quibus satis hæc causa videri poterat iustificata; apparebat præterea eiusdem transumptationem factam † cum præsentia triū
3 Notariorum auctoritate Iudicis Ordinarij, & demum confirmatam, Decreto Patriarchæ Aquilegiensis tanquam Iudicis competentis in hac causa Exemptionis; Quæ omnia ad validitatē transumptationis præcipiūtur in *cod. c. fi. & ex eo nat. Dec. & alij in auth. si quis in aliquo. num. 9. C. de eden. Lanfranc. in cap. quoniam contra de probat. sub tit. de instrum. product. num. 458. Couar. pract. quæst. cap. 21. Verall. decis. 321. par. 3.*

4 Neque eiusdem transumpti fides, minui † poterat ex omissa citatione Patris, de cuius præiudicio agebatur, & quæ ex eodem instrumento producto probari videbatur omissa, dum nūquam apparebat in illo fuisse enunciatam: Quia vel non fuit opus aliqua
5 citatione, dum facta fuit exemplatio, ex sola † vetustate Originalis, non autem ad alicuius instantiam, qui suspicaretur futuras sibi aduersarias certas personas in ea causa, cuius gratia Priuilegium ex antiquo Originali extrahebatur. *Bald. in l. ne quidquam. §. vbi decretum. num. 22. ff. de off. Proconf. & leg. Menoch. consil. 745. num. 6.* Vel non licet dicere illam fuisse omissam ex hoc solum, quòd non appareret in instrumento e-
6 nunciatam, † vt immo tanquam solemnitas extrinseca aliunde præsumi poterit. *Felin in cap. Albericus. nu. 3. & 4. de testib. Put. decis. 205. & decis. 327. lib. 2.* & ex
7 antiquitate centum † & quadraginta annorū, qui decurrerunt vsque ad hanc diem ab anno 1587. quo tēpore fuit facta transumptatio, præsumi etiam conueniret non solum citationem Patris, sed reliquas alias omnes solemnitates, *Couar. eadem cap. 21. pract. quæst. num. 5. Menoch. consil. 924. num. 29. & præsumpt. 10. nu. 2. Aym. de antiq. tempor. §. videmus. nu. 21. & seq. Vasil. ad Afflict. decis. 368. num. 5.* Et quod fuerit † authen-
8 ticum etiam ipsum Originale, vt plene comprobat *Cuman. 158. num. 2.*

Et illud maximè mouit Dominos, vt fidem huic sumpto denegandam non putauerint, quòd plurimis visum fuit iuuari adminiculis, ex quibus etiam copię
9 † alterius copiæ, fides dari solet. *Menoch. consil. 928. nu. 35. Verall. decis. 234. par. 1. Card. Seraph. dec. 1192. numero 2. Rot. decis. 418. num. 5. par. 2. recent. & in Romana vnionis 1. Martij 1599. coram Orano inter impress. part. 4. diuers. decis. 543.* Constabat enim de obseruan-
10 tia eiusdem † Priuilegij, tam ex pluribus visitationibus, & collationibus vltra annos septuaginta, quæ probabantur effectum sortitæ, factis ab Abbatibus Monasterij Sanctæ Mariæ in Organo, cui hæc Ecclesia Sanctæ Margaritæ dicitur vnita, quam ex concessione vsus eiusdem Ecclesiæ Confraternitati Laicorum. Ex quibus omnibus non solum videri poterat
11 probata obseruantia, cum non † nisi ex causa eiusdem Priuilegij fieri potuerint, *Bald. in l. quædam mulier in fin. ff. de rei vēdic. Alciat. reg. 2. præsumpt. præsumpt. 24. Aym. consil. 10. num. 9. Rota decis. 598. num. 5. part. 1. diuersor.* Vt immò satis fuisset probari eandem obseruantiam ex actibus negatiuis, & intermissis visitationibus ab Ordinario, dum nihil † aliud continebat Pri
12 uilegium exemptionis, & erat pars executionis ipsius gratiæ, quòd Ordinarius visitare desierit, prout sic ratiocinari visa fuit *Rota d. par. 1. diuers. decis. 534. numer. 5.* Et præ cæteris omnibus adminiculis, quæ deducta fuerunt, illud visum fuit potissimum, quòd Originalis huiusmet Priuilegij meminit Card. Baron. in suis Annalibus, dum anno post Christum natum 1177. recenset, quæ gessit Alexander Tertius in Ciuitate Venetiarum relatis omnibus S. R. E. Cardinalibus, qui in eo se subscripserunt, & eodem loco, &

tempore, sicut in hoc transumpto continetur, ac demũ Persona Abbatis Opizonis, cui fuit concessum Priuilegium, & Persona Card. Gratiani, per cuius manus dicitur datum: Cuius Auctoritati plurimum Domini detulerunt, tum quia negari non potest, quin sit maxima, tum quia probata obseruantia † in parte, etiam in
13 reliquis illa præsumitur, quæ non possunt non esse eadem, ac similia cum ijs, quæ probabantur obseruata. *Paris. consil. 90. numero 4. & 5. libro 1. Garz. de benef. par. 12. capit. 2. numero 240. Rot. decis. 124. num. 4. par. 2. recent. & in Tiraſonen. iuris præſentandi 21. Octobris. 1594. coram Litt. relat. apud eund. Garz. d. §. 2. nu. 242. & in Caurien. Decimarum, seu iurisdictionis 17. Iunij, & 14. Nouembris 1583. coram Cardinali Blanchetto.*

Et ex his probata vnione non poterat Rectori con
14 cedi manutentio, † cum in Ecclesia vnita Monasterio Regularium, nullum posset Rector deducere titulum, aut Iuris assistẽtiam, tãm de iure, quam ex dispositione Sacr. Congregationis Concilij, & Rituum: & super eo solum posset obtinere, quòd probaret fuisse à se possessum, sicut fuerat præcipuum, atq; vnicum fundamentum decisionis Eminentissimi Cardinalis Virilis, cum qua hodie Domini transierunt vtraque parte informante. Et ita, &c.

REVERENDISSIMO P. D. DVRANO EPISCOPO VRGELLEN.

Romana Assignationis Bonorum Mercurij 26. Iunij. 1630.

ARGVMENTVM.

Chirographum, vt habeat executionem paratam, & ex eo oriatur actio ciuilis qualiter confectum esse debeat. Donatio inter patrem, & filium in potestate existentem licet non valeat, tamen si sit facta ex causa alimentorum subsistetur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, vt dicatur valida, qua requirantur.*
2 *Chirographum factum iuxta formam statuti Vrb. lib. 1. cap. 83. & obligatione camerali vallatum habet exequtionem paratam.*
3 *Donatio inter patrem, & filium in potestate existentem, nulla est.*
4 *Donatio inter patrem, & filium ex causa alimentorũ, subsistetur.*
5 *Obligatio Cameralis, continet obligationem pro omnibus, quorum interest.*
6 *Actio ciuilis, oritur ex chirographo rite confecto.*
7 *Ex contractu vltro, citroque obligatorio, non potest effectualiter agi, nisi quis contractum ex parte sua adimpleuerit.*
8 *Obligans se aliquid intra certum tempus, si fuerit minimè præscriptum, quando incipere debeat, tunc intelligi debet à interpellationis. vide contrarium. n. 9*
9 *Mora purgari potest, & hoc maximè ins aduersarij non fuit factum deterius, & nu. 11.*
10 *Debita alicuius, quis promittens soluere, ante illorum liquidationem, non tenetur.*
11 *Ex contractu agens adimpleuisse pro parte sua, tenetur docere.*
14 *Contractus non factus in conspectu rei, ex verbis tradidit, assignauit &c. non probatur vera traditio.*
15 *Chirographum est nullum, quando non est archiuatũ iuxta Bullas Apostolicas.*
16 *Soluẽti aliquid ex pecunia aliena, non datur repetitio.*
17 *Prohibitio personalis non egreditur personam prohibiti, & maximè si nulla fuerit expressa causa prohibitionis.*
18 *Filius benè potest succedere in bonis patris, quæ sunt de ipsius patrimonio.*

DECISIO CCCXCVII.

DOmini dixerunt esse confirmandam sententiam secũdi Collateralis, qua declaratum fuit Chirographum de quo agitur exequendum esse contra D. Iulium ad fauorem D. Camilli eius filij iuxta liquidationem bonorum per dictum D. secundum Collateralem faciendam, quandoquidem de validitate dictæ sẽ
1 tentiæ † videtur non posse dubitari, cum concurrãt requisita de quibus *Caputaq; dec. 260. p. 2.* prout nec ẽt de iustitia, quia cum dictum Chirographum sit iuxta formã statuti Vrbis *lib. 1. cap. 83.* nec non obligatione
2 † Cameraliroboratũ, habet paratam exequutionem vt disponit idem Vrbis statutum *Gallet. ad form. Cam. q. 2. nu. 9. & 11. & ibi Zacch. nu. 4. Rot. decis. 12. num. 1. apud eundem Zacch. & Mant. dec. 283. nu. 1. in fin.*

Neque obstat si dicatur † Chirographum continere donationem dum in eo Iulius pater promisit cõsignare bona ibi contenta Camillo eius filio, cum tam ẽt † do
3 natio inter patrem, & filium in potestate nulla sit *l. donationes §. pater ff. de don. l. 2. C. de inoff. donat. latè Menoch. præs. 29. lib. 3. per tot.* Quia vltra quod dicta pmissio assignationis bonorum, continet causam alimẽ
4 torũ, ex † qua donatio inter patrem, & filiũ sustinetur *Gl. in d. l. 2. in verb. in potestate*, verius est, dictũ Chirographum non tã continere donationem, quã mandatum susceptum per Camillum filium cum obligatione Camerali de soluendo creditoribus domus, seu familiæ de Bonauenturis, quod mandatũ cum egrediatur personas patris, & filij ex quo Camillus vigore obliga
5 tionis Cameralis obligatur, ne † dum Iulio patri suo, sed etiam dictis creditoribus quibus interest *Zacch. ad Gallet de oblig. Ca. q. 5. nu. 6. Rot. decis. 663. in princ. p. 1. diuers. & dec. 97. n. 1. & dec. 99. n. 7. apud eundẽ Zacch.* & alibi sæpius propterea ex dicto Chirographo ori-
6 tur † actio ciuilis inter dictos, patrẽ, & filiũ ita vt Camillus ẽt antequã soluat, agere possit cõtra Iuliũ patrem, vt in puncto *Bart. in l. frater à fratre nu. 5. §. qu. §. ff. de condit. indeb.*

Non obstat ẽt, quod Camillus non adimpleuerit ex parte sua, ex quo intra quindecim dies non fecit ratificare Chirographum à D. Cleria vxore sua, nec ẽt soluit debita sibi acollata iuxta sexternales, prout promiserat, & propterea † veniat repellendus exceptione
7 *l. Iulianus §. offerri ff. de act. empt.* maximè cum in dicto Chirographo adsit pactũ resolutiuũ in casũ nõ adimplenẽti ex parte Camilli, quoad ratificationẽ Cleriæ.

Quia in primis quoad ratificationem fuit bene responsum, eam iam fuisse factã cum solemnitatibus statutarijs, & suffragari etiam quod facta non fuerit intra quindecim dies, à data celebrati cõtractus seu Chirographi, cum enim in eo nõ fuerit præscriptũ tẽpus

à quo

8 à quo quindecim illi dies inciperent, † intelligi debet vt incipiant à die interpellationis iuxta magis communem, & receptam ſententiam per *text. in l. fin. C. vt intra cert. temp. crimin. quæſt. Abb. in cap. penult. nu. 19. & ibi Anton. de Butr. num. 11. de Iudic. Paul. de Caſtr. conſ. 100. vol. ſecundo Dec. conſ. 2. per tot. Viſill. ad Afflict. dec. 234. num. primo nec diſſentit Oſaſc. dec. 49. per tot*: & plures alij quos refert, & magis ſequi videtur *Farinac. in praxi quæſt. 34. num. 125. cum ſeqq.* & præ-
9 terea quando etiam † quindecim dies current à die celebrati contractus iuxta aliam opinionem, quam in puncto iuris veriorem dicit *Ant. Gomez. var. reſol. lib. 3. c. 9. num. 9.* quæ etiam non diſplicet *Oſaſch. vbi ſupra*, cum tamen dictum pactum reſolutiuum in caſum quo D. Cleria non ratificaret, non fuerit ſimpliciter conceptum, ſed ſub conditione, ſi D. Iulius voluerit à contractu recedere, interim quo ipſe non declarauit velle recedere res fuit integra, itaut Dom. Camillus faciendo D. Cleriam ratificare, prout ratifi-
10 care fecit, † potuerit mora ſi quam incurrit purgare, vt in fortioribus terminis *Dec. conſ. 138. num. 5. & 6. Cephal. conſ. 25. num. 25. cum ſeqq. Cran. conſ. 59. num. 7. Scraph. dec. 1150. num. 1.* & tanto magis, cum indè
11 Iulij ius non fuerit factum deterius, † nullumque ei ſequutum damnum *ex doctr. Bald. conſ. 127. li. 1. Surd. conſ. 101. num. 24. & dec. 265. num. 38. Mareſcot. var. reſol. lib. 2. cap. 124. num. 43. & fuit dictum in Firmana pecuniaria 20. Nouembris 1619. coram bo. me. Seleucien. & in Romana Societatis Officij ſcut. mille decima Nouembris 1625. coram me.*

Quo verò ad ſolutionem debitorum intra ſex mẽ-
12 ſes vltra quod ante illorum liquidationem † Camillus nullam potuit moram incurrere *ad l. qui Romæ §. Augenius vbi Bart. Paul. Iaſ. & alij. ff. de verb. oblig. Bald. in l. acceptam in 6. oppoſ. num. 19. C. de vſur. Alex. conſ. 49. num. 2. in fin. vol. 2. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 851. num. 2. & in terminis Surd. conſ. 38. num. 13. cum ſeqq.* in omnem caſum non tenebatur Camillus ſoluere, niſi prius facta per D. Iulium conſignatione bonorum, cum enim iſte iuxta ordinem ſcripturæ prius conſignare, & ècontra poſtea veluti in recompenſationem dictæ promiſſionis Camillus, debita ſoluere promiſerit, debuit præcedere adimplementum ex parte Iu-
13 lij, itaut Camillus etiam † antequam ipſe adimpleat poſſit agere contra Iulium, vt adimpleat, & non è cõtra Iulius contra Camillum *Bald. in l. prima num. 23. C. de vſur. & fruct. legat. Burſatt. conſ. 184. num. 48. cum ſeqq. Surd. d. conſ. 38. num. 16. verſ. ſecundo reſpondeo & bene Rot. dec. 369. num. 1. par. 4. diuerſ.*

Nec releuat ſi replicetur quod conſignatio cum effectu facta fuit in ipſomet Chirographo per illa verba *dà & conſegna* quia quando contractus non eſt fa-
14 ctus † in conſpectu rei in contractum deductæ, & ex verbis *tradit, dedit, aſſignauit*, & ſimilibus non probatur vera traditio *Bart. in l. prædia 48. num. 1. vbi Alex. & alij ff. de acq. poſſ. Natt. conſ. 360. num. 2. Menoch. conſ. 663. num. 10. cum ſeqq. Gratian. diſcept. 611. num. 4. Put. dec. 109. lib. 3. in correct.*

Minus obſtat ſi dicatur dictum Chirographum
15 † eſſe nullum, ex quo non fuit archiuiatum iuxta bullas Apoſtolicas, quia hæc nullitas fuit per S. D. N. ſanata per reſcriptum dicto ſecundo Collaterali directum, quo fuit ei ordinatum vt nõ obſtante dicto defectu ad vlteriora procederet, & quamuis illud contineat etiam cõditionem, *reſtitutis per Camillum pecunijs, quæ Iulius de proprio ſoluit in extinctionem debitorum, quæ Camillus in dicto Chirographo ſibi accollauit iuxta liquidationem per Iulium faciendam*, tamen cum Iulius in terminis ſibi aſſignatis non docuerit ſe quidquam ſoluiſſe de proprio, Camillus non fuit in mora, quia interim nihil debuit reſtituere ex dicto §. Augenius cum alijs ſupra allegatis.

Nec quicquam facit ſolutio quorumdam debitorum, facta per Iulium ex prætio Caſalium Sancti Viti. & Panzanatæ, quia cum dicta Caſalia ſpectarent ad Camillum, dum Iulius ſoluit ex eorum prætio, non-
16 ſoluit de proprio, ſed de bonis Camilli, & † ideo non intrat repetitio, de qua in dicto reſcripto *l. quoties 61. ff. de ſolut. l. de hæreditate in fin. verſ. num repeti C. de petition. hæredit. Bald. in l. vnica num. 4. verſ. ſexto nota C. ſi ſerv. exter.* Quod autem Caſalia eſſent Camilli, videtur clarum, quia aut pertinebant ad domum de Bonauenturis, & vtique iuxta conuentionem de qua in dicto Chirographo de conſignandis omnibus bonis tunc ſpectantibus ad dictam domum, illa erant conſignanda Camillo.

Obiectum autem quod licet dicta Caſalia eſſent de dicta domo tamen fuerunt donata à Iulio Mazzatoſto bo. me. Mario Bonauenturæ, cum expreſſa prohibitione, quod Marius Donatarius non valeret decis diſponere ad fauorem Camilli & eius filiorum, & quatenus decederet ab inteſtato Camillus, & eius filij eſſent pariter ab eiſdem excluſi, & ſuccederent alij proximiores, ceſſat pœnitus, quia dicta prohibitio prout in verbis eſt perſonalis, & ſic reſtringenda ad immediatam ſucceſſionem ſiue ex teſtamento, ſiue
17 ab inteſtato dicti Marij Donatarij † maxime cum nulla fuerit expreſſa prohibitionis cauſa, ex regula quam firmat *Bart. in l. Lucius §. ſempronię num. 2. ff. de leg. tertio Roman. in l. ſi quis filium §. fi. num. 6. ff. de acq. hæred. Iaſ. in l. filius familias §. Diui num. 152. ff. de legat. primo Petr. de fide. com. quæſt. ſecunda num. 37. Fuſar de ſubſtit. quæſt. 673. num. 17. cum ſeqq. & Surd. dec. 125. per tot.* Vnde cum Mario in dictis bonis de Mazzatoſtis ſucceſſerit Iulius eius Pater, & alij eius fratres bene potuit, deindè idem Camillus ſuccedere Iulio
18 † quia deſiẽrunt eſſe de patrimonio Marij, & effecta de patrimonio Iulij *l. ſed ſi plures §. fil. impub. ff. de vulg. & pupill. §. primo inſt. de hæred. qualit. & diff. Afflict. dec. 178. num. 4. & fuit in ſimil. dictum in bononien. Succeſſionis 19. Nouembris 1627. coram me.*

Aut vero dicta Caſalia ſpectabant ad illos de Caſtro, ex quo Camillus vti procurator Iulij, & eius fratrum ad euitandam exequutionem ſententię Rotalis illa dimiſit dd. de Caſtro, & cum idem Camillus, qui etiam ante dictam concordiam poſſidebat dicta Caſalia tamquam creditor ſcutorum 4500. dotalium D. Cleriæ eius vxoris occaſione vnius cenſus ſuper dictis Caſalibus impoſiti, illa poſtea nomine proprio emerit cum plena ceſſione iurium & facta à dd. de Caſtro, prætiumque pro rata ſcutorum 4000. vnius cenſus quæ ad ipſum ſpectabant ratione primogenituræ ſoluerit; & de reliquis fuerit habita fides ideò tanto minus prætium redactum ex venditione poſtea facta, & creditoribus domus de Bonauenturis ſolutum, eſt dicto Iulio reſtituendum vigore dicti reſcripti *ex d. l. quoties & ex regula tex. in l. qui ſic ſoluit. ff. de ſolut.* Et ita vtraque &c.

RE-

R. P. D. MOTMANNO.

Romana Dotis de Ximenez. Veneris 28. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

Frater, quando teneatur dotare sororem.

SVMMARIVM.

1 *Fratres sorores non dotatas, dotare non tenentur, nisi in quantum ipsi sint hæredes patris.*
2 *Frater tenetur dotare sororem pauperem.*
3 *Paupertas in sorore considerata obligat fratrem ad dotem illi constituendam.*
4 *Filia, si sit dotata a patre in æquali portione hæreditatis, censetur etiam respectu fratrum competenter dotata.*
5 *Remedium Auth. res quæ. C. comm. de legat. est subsidiarium, in casu mulieris, quæ non reperitur dotata.*
6 *In dote excessus, & diminutio non consideratur habito respectu ad aliam dotem, sed ad illam ipsam, quæ constituitur.*
7 *Mulieres æquè benè collocantur in matrimonio siue cum ampla, siue cum mediocri dote, attentis qualitatibus personarum, & circumstantijs.*

DECISIO. CCCXCVIII.

IVlia Ximenez nulla interueniente Dotis promissione nupsit Honuphrio Macarano. deinde cum prætenderet sibi à fratre Timotheo dotem deberi, obtinuit committi causam in Rota, quam hodie proposui, & dicto Timotheo solum informante DD. responderunt dictæ Iuliæ nullam aduersus fratrem dotis actionem competere, tùmquia ipsa habet aliunde dotem sibi condecenter constitutam in summa scutorum triùm millium, tum etiam quia fuit cum dicto fratre suo pro æquali portione hæres instituta in testamento Patris.

1 Fratres autem sorores non †dotatas dotare non tenentur, nisi in quantum ipsi sunt hæredes patris. *glos. fin. in l. cum plures §. fin. in verb. alio patre ff. de administr. & peric. tut. Bald. in l. fin. num. 3. in fin. C. de Dot. promiss. Ruin. cons. 200. num. 4. lib. 1.* & fuit dictum in *Romana de Rustonibus 18. Aprilis 1603. coram bo. me. Cardinali Mellino*, vel nisi †pauperes sint sorores, idē *Bald. in l. prima num. 6. ff. solut. matr.* sed ex præmissis
2 hic cessat ratio paupertatis, quæ †in sorore consideratа obligat fratrem ad dotem illi constituendam. *d. l. cum plures §. fin. & ibi glos. in dicto verb. alio patre in fin. ff. de administr. & peric. tut. Fulgos.* qui dicit esse communem, & celebrem penes Doct. opinionem. *cons. 228. num. 3. & 4. Boer. dec. 129. sub num. 7. versic. sed hoc videtur verum, Vincent. de Franch. decis. 75. num. 5.*

Minus eidem Iuliæ competit actio congrua dotis ex eo, quod dictus Timotheus frater de proprio patrimonio auxerit dotem alterius sororis, quia †cum
4 fuerit dotata a Patre in æquali portione hæreditatis censetur etiam respectu fratrum competenter dotata. *Dec. cons. 26. sub num. 3. versic. nam cum fuerit, Re-*
5 medium enim auth. †res, quæ. est subsidiarium in casu mulieris, quæ non reperitur dotata, vt ibi notat *Corn. num. 9. C. Commun. de legat.* & excessus, vel dimi-
6 nutio †in dote non consideratur habito respectu ad aliam dotem, sed ad illam ipsam, quæ constituitur. *Bald. cons. 386. lib. 4. Ruin. cons. 56. num. 16. lib. 3.* & idem firmauit *Rota coram fan. mem. Greg. XV. dec. 63. num. 22. & seqq.* vbi traditur, quod attentis qualita-
7 tibus personarum, & circumstantijs, †mulieres æquè benè collocantur in matrimonio siue cum ampla, siue cum mediocri dote, quod ex *prælleg. cons. Dec. 26. nu. 4. in fin. cum seq.* confirmat *Alciat. in tract. de Præsumpt. reg. 1. præsumpt. 7. num. 3.*

Et ita Timotheo solum informante fuit decisum.

REVERENDIS. P. D. COCCINO. DECANO.

Pernsina fideicommissi de Gratianis.

ARGVMENTVM.

Hæreditas, quando venit restituenda fideicommissario, tunc est facienda detractio Trebellianicæ, etiam si hæres non confecerit inuentarium, & aliæ detractiones sunt faciendæ de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas, quando restituitur, tunc sunt faciendæ detractiones, quæ de iure fieri debent.*
Trebellianica est portio hæreditatis, & non simpliciter bonorum num. 1.
2 *Actiones tam actiuæ, quam passiuæ pro rata diuidantur inter hæredem grauatum, & fideicommissarium.*
3 *Trebellianica, quod debeatur hæredi grauato, apertum est.*
4 *Falcidia amittitur ob non confectionem inuentarij.*
5 *Trebellianica non amittitur ob non confectionem inuentarij, licet iste articulus sit valde controuersus.*
6 *Et pro ista opinione stat antiqua, & moderna pars Rotæ.*
7 *Hæredi, qui non confecit inuentarium incumbit onus probandi, quod alienata non sufficiunt pro Trebellianica, vel legitima.*
8 *Trebellianica an videatur prohibita ex illis verbis, pleno iure.*
9 *Trebellianica an dicatur prohibita ex illis verbis, sine diminutione.*
10 *Trebellianica, etiam filijs primi gradus prohiberi potest, secundum opinionem, quam seruat Rota.*
11 *Substitutio, quæ non habuit effectum, non est extendenda de vno casu, ad alium.*
12 *Trebellianicæ prohibitio facta in vno casu, non extenditur ad alium.*
13 *Funeris impensa est detrahenda, quando hæreditas restituitur.*
14 *Funeris impensa, cõtinet tacitam hypotecam, & omnibus creditoribus tacitas, & priuilegiatas hypotecas habentes, præfertur.*
15 *Funeris impensa præfertur credito dotis.*
16 *Funeris impensa an præferatur creditoribus habentibus expressam hypotecam, iste articulus est valde controuersus.*

17 Fu-

27 *Funeris impensarum detractio, quando est facienda, est habenda ratio omnium expensarum iuxta facultates, & dignitatem defuncti.*

28 *Funeris impensa an debeat confundi, & compensari cum mobilibus & num. 19.*

30 *Aes alienum testatoris, est detrahendum, quando hæreditas restituitur.*

31 *Quod procedit etiamsi debitum esset tantum naturaliter ita vt, nec fructus sunt imputandi, & ista procedunt etiamsi non sit confectum inuentarium.*

32 *Legitima est detrahenda, quando hæreditas restituitur, si fideicommissarius sit filius fideicommissarius.*

33 *Legitima est tertia pars eorum, quæ filius ab intestato esset habiturus, quando est vnus.*

34 *Legitima est pars bonorum, & non hæreditatis, & in hoc differt à Trebellianica.*

35 *Filius non priuatur legitima, ob inobedientiam commissam contra Testatorem, vel Legem.*

36 *Legitima non amittitur ob non confectionem inuentarij & num. 30.*

37 *Fideicommissarius excipiens contra inuentarium, in d. exceptione efficitur actor, secus verò si non fuerit confectum num. 28.*

29 *Probare, quis teneatur fundamentum suæ intentionis.*

31 *Dos relicta à testatore filiæ, est detrahenda, quando hæreditas restituitur.*

32 *Dos non succedit loco legitimæ quando statutum excludit fœminas propter masculos, & mandat dotari, cum legitima sit portio portionis ab intestato debita & num. 34.*

33 *Dos succedit loco legitimæ, quando statutum excludit fœminas ab intestato ab hæreditate patris, si fuerint dotatæ.*

35 *Statutum Perusinum declaratur.*

36 *Dos, quando succedit loco legitimæ, tunc detractio est facienda ex ipsa legitima, non autem ex fideicommisso, & num. 37.*

38 *Legata, quæ non sunt annua debent detrahi, quando hæreditas restituitur.*

Legata annua debent solui ex fructibus hæreditatis, num. 38.

39 *Hæres grauatus, debet detrahere legata non annua soluta, etiamsi non confecerit inuentarium.*

40 *Solutio præsumitur prius facta de mobilibus.*

41 *Inuentarium, si non fuerit confectum, & sic non appareat, de argenteis, margaritis, pecunijs &c. hoc casu fideicommissario incumbit onus probandi d. bona adfuisse, & qualiter hoc casu succurratur fideicommissario num. 42.*

43 *Solutio legatorum, & debitorum præsumitur facta de pecunijs hæredis, non autem testatoris, & numero 44.*

45 *Melioramenta sunt detrahenda, quando hæreditas venit restituenda.*

46 *Melioramenta non compensantur cum fructibus.*

47 *Melioramentorum refectio, qualiter sit facienda.*

DECISIO CCCXCIX.

VIta functo Vincentio de Gratianis, cum factus fuerit locus fideicommisso ad famosem DD. de Gratianis, & DD. de Perinellis hæredes d. Vincentij, alijque terrij possessores in restitutione fideicommissi † prętendant esse faciendas detractiones, prout de iure debet fieri *l. restituta, ff. ad Trebell.* & latè *Peregr. de fideicom. art. 50. num. 81. Fusar. de substit. q. 672. nu. 1. & seqq.* Dubitaui, an & quæ detractiones sint faciendæ, & Domini censuerunt infrascriptas esse faciendas, reseruato, vt videatur, ad quam summam ascendant.

Et agendum est prius de Trebellianica, cum illa sit portio hæreditatis, & non simpliciter bonorum, ea ratione, quia omnes actiones † tàm passiuæ, quàm actiuę diuiduntur inter ipsum grauatum, & fideicommissarium pro suis partibus, & ita communiter seruatur ex adductis per *Crass. in §. Trebellianica q. 2.* & hanc quidem Trebellianicam esse debitam † d. Vincentio hæredi grauato, fideicommisso vniuersali inficiari non potest *l. debituri ff. quæ in fraud. credit. Crass. latè in d. §. Trebellianica q. 1.* Sed cum Vincentius non confecerit inuentarium, duæ oriuntur difficultates. Prima est an ex hoc perdiderit ius detrahendi Trebellianicam. Secunda quatenus non, ex quo aliqua bona fuerunt alienata, cui incumbat onus probandi alienata non sufficere pro Trebellianica, & legitima, de qua quidem legitima infradicetur. Et quantum attinet ad primam difficultatem, † licet indubitatum sit falcidiam amitti, ex non confectione inuentarij per *text. clar. in §. si verò non fuerit. Authent. de hæred. & falcid. Auth. sed cum testator C. ad l. falcid. Gayl. obser. 138. num. 1. lib. 2.* Tamen secus est respectu † Trebellianicæ, quæ etiam non confecto inuentario detrahitur. Nam etsi articulus sit valde controuersus, & hinc inde adsit caterua Doctorum ex adductis per. *Gayl. loc. cit, Crass. in d. §. Trebellianica q. 7.* Itaut *Cassad. in dec. 3. in fin. de testam.* dixerit hanc quęstionem egere decisione Principis. Tamē pars negatiua, quod ex nō confectione inuentarij non perdatur Trebellianica, est communior, & æquior, a quo etiam in iudicando non esse recedendum, & suprema Tribunalia illam sequi, dicunt post alios *Crass. & Gayl.* & ibi *Gressius in princ. locis citatis*, & ista est antiqua, † & moderna opinio Rotæ, vt videre est apud *Cassad. d. dec. 3. num. 6. de testam.* & apud *sanct. me. Greg. dec. 266. num. 5.* & fuit resolutum in causa *Oriolen. bonorum de anno 1590. coram Orano*, & coram eodem in causa *Cesenaten. hæreditatis 1. Iulij 1596.* & in causa *Bononien. de Cattaneis 10. Martij 1619. coram R. P. D. meo Pirouano.*

Circa verò secundam difficultatem cum plura bona fuerint alienata, & Vincentius non confecerit inuentarium onus probandi alienata † non sufficere pro Trebellianica, & legitima incumbit hæredibus Vincentij, vt latè infradicetur de legitima, & de Trebellianica. Ita innuit *Rota coram Brano in dec. 210. par. 2. diuers. Modern. de legit. lib. 2. art. 2. q. 4. addent. ad prædictam dec. 266. sanct. mem. Greg. num. 16.*

Neque obst. quod † Trebellianica videatur prohibita ex illis verbis, pleno Iure &c. *Grat. cons. 103. num. 15. lib. 2. Gabr. per Trebell. concl. 2. nu. 2. sanct. me. Greg. dec. 421. num. 12.* & ex alijs verbis sine † diminutione, &c. *Surd. cons. 428. num. 33. Honded. cons. 166. num. 8. lib. 2. sanct. me. Greg. d. dec. 421. num. 8. & decis. 433. num. 2. par. 4. diuers.* & quod possit prohiberi etiam filijs primi gradus. † est opinio *Rotæ*, vt per *Cassad. dec. 4. de testam. Sarnen. dec. 94. Simonet. dec. 89. Crisc. dec. 2.*

de

de teſtam. & fuit latè deductum *coram me in cauſa Fulginaten. fideicommiſſi* 5. *Decembris* 1607. in qua aliæ deciſiones allegantur, vbi dicitur eamdem concluſionem procedere, etiam quod prohibitio tacitè ſit facta, & allegata *Neguſant. conſ.* 2. *num.* 33. *&* 34. *&* 49. vbi in hac opinione reſidet, & latius deducitur in *dec.* 441. *num.* 1. *coram bo. me. Card. S. Euſebij, ſanct. me. Greg. d. dec.* 421. *num.* 11. *& ibi adden. num.* 16. Nam huic fundamento fuit reſponſum, quod licet ſit verũ in iure, non tamen applicatur ad factum, quia prędicta verba non fuerunt appoſita ſubſtitutioni DD. de Gratianis, ſed ſunt appoſita ſubſtitutioni factæ ad fauorem Aſtoris, & Petri Antonij, qui erant magis
11 propinqui Teſtatori, & cum dicta ſubſtitutio † non habuerit effectum, non eſt facienda extenſio de vno caſu ad alium, vt fuit dictum in *cauſa Perugina de Alphanis* 27. *Martij* 1626. *coram me Rot. in d. dec.* 441. *nu.* 5. *coram bon. mem. Card. S. Euſebij*, regula namque eſt,
12 † quod prohibitio Trebellianicę facta in vno caſu, nõ extendatur ad alium, *Rip. in l. Centurio num.* 132. *ff. de vulgar. & pupill. Peregr. de fideic. art.* 3. *num.* 122.

13 Eſt detrahenda quoque † funeris impenſa, *l. Papinianus, §. quarta, ff. de inoffic. teſtam. l. in reſtituenda, C. de petit. hared.* latè *Amator Rodriquez de priu. cred.* 1. *art.* 3. *num.* 2. *Fuſar. de ſubſt. quæſt.* 670. *num.* 2. *Hermanus Menrer. de preferent. credit. lib.* 3. *tit.* 2. *num.* 1. & indu-
14 bitatum eſt hanc † funeris impenſam continere tacitam hypothecam, & omnibus creditoribus tacitas, & priuilegiatas hypotheeas habentibus præferri etiam quod ſint anteriores, vt conueniunt omnes Doctores *Gutier. pract. q.* 80. *num.* 2. *Gomez. ad l. Tauri l.* 30. *num.* 2. *Neguſ. de pignor. memb.* 2. 5. *part. num.* 28. *Amator Rodriq. loc. cit. Herman. & Menrer. vbi ſup. nu.*
15 1. & † etiam præfertur credito dotis *Greg. Lop. l.* 30. *titul.* 13. *p.* 5. *gloſ. fin. Azeuedo in l.* 7. *tit.* 16. *gloſ.* 5 *nu.* 2. *Nunes de maior. p.* 1. *q.* 16. *num.* 2. *Amator Rodriq. loc. cit.*

Nec in diſputatione iſta videndum eſt, an funeris
16 impenſa ſit præferenda creditoribus † habentibus expreſſam hypothecam, cum hic articulus ſit valde controuerſus; licet enim *Mantic. de coniect. vlt. vol.* teneat negatiuam in *lib.* 12. *tit.* 23. *num.* 25. vbi refert *Rip.* atteſtantem de communi; affirmatiuam tamen ſententiam defendit *Grat. diſcept.* 94. *num.* 2. *& ſeqq.* & hanc opinionem eſſe probabiliorem dicit *Fachin. controu. Iur. lib.* 12. *cap.* 49. & illam quoque tenet relatis DD. *Amator. Rodriq. vbi ſup. num.* 4. ſed ſi opus erit de hac quæſtione videbitur, dum agetur ad quã quantitatem aſcendant detractiones, & tunc etiam
17 erit viden. an ſit habenda † ratio omnium expenſarũ funeris, cum in illarum admiſſione ſit habenda ratio facultatum, & dignitatis perſonæ defuncti, ex adductis per *d. Rodriq. loco ſæpius allegato num.* 11. *Menrer. d. loco num.* 6. *&* 8. vbi etiam *num.* 7. dicit quod expenſæ intelliguntur, quę ex bono, & æquo pro dignitate Defuncti factæ ſunt, & tunc etiam erit videndũ
18 † an dicta funeris impenſa debeat confundi, & compenſari cum mobilibus, quia *Peregr. dec.* 47. *num.* 1. dicit per conformes pro affirmatiua fuiſſe iudicatum & latè comprobat *conſ.* 38. *num.* 27. *li.* 4. vbi dicit hoc verum, niſi grauati hæres redderẽt rationem de om-
19 nibus † mobilibus ex ſui natura conſumptibilibus, & alijs bonis hæreditarijs, quia tunc funeris impenſam detrahet, & hoc dictum refert, & ſequitur *Fuſar. vbi ſupra num.* 3.

20 Eſt quoque † detrahendũ æs alienum Teſtatoris *l. emptor, ff. de rei vendic. l. filius familias, §. Diui*, & ibi *DD. ff. de legat.* 1. *Fuſar. de ſubſtit. q.* 666. *num.* 1. *& ſeqq.* vbi etiam ſi eſſet debitum tantum naturaliter, itaut
21 nec fructus ſint computandi, † & iſta procedunt etiã non confecto inuentario, *Peregr. conſ.* 68. *num.* 3. *Fuſar.* multos congerens *q.* 665. *num.* 7. ad quam ſe remittit in *d. q.* 666. *num.* 4. & hæc regulanda ſunt ſecũdum ea, quæ infra dicentur de legatis, vt aduertit idẽ *Fuſar in d. q.* 666. *in fin.*

22 Eſt etiam detrahenda legitima dicti † Vincentij, Inſpecto enim mero iure non adeſt difficultas, quod, cum ſit filius fideicommittentis, eſt detrahenda, *l. quoniam in prioribus, C. de inoff. teſtam. l. cum quæritur, ff. eod. c. Raynutius, de teſt.* quę quidem legitima eſt
23 † tertia pars eorum, quæ d. Vincentius ab inteſtato eſſet habiturus, cum ſit filius vnicus patris *Auth. nouiſſima, C. de inoffic. teſt.* & tertia pars † quidem non hereditatis, ſed bonorum, & in hoc legitima differt a Trebellianica, vt eſt magis communis ſententia DD. quam etiam Rota ſequitur ex latè cumulatis per *Modern. de legitima lib.* 1. *tit.* 21. *q.* 2. *num.* 1. *& per tot.* vbi reſpondet contrarijs, ſed cum excipiatur contra fideicommiſſarium vniuerſalem, difficultas reſtringitur ad duo capita, prout ſupra dictum eſt de Trebellianica: An ſcilicet, primò ex non confectione inuentarij fuerit legitima amiſſa. Secundò quatenus non, cum diuerſa bona fuerint alienata, cui incumbat onus probandi legitimam fuiſſe, vel non fuiſſe conſumptã. Et quantum attinet ad primum caput, cum hæredes grauati excipiant contra fideicommiſſarium vniuerſalem, certum eſt, ipſos habere intentionem fundatã, quod d. Vincentius legitimam non amiſerit, perinde
25 ac ſi inuentarium confeciſſet, quia † nec inobedientia contra Teſtatorem, vel legem commiſſa priuat filiũ ſua legitima *Auth. de hæred. & falcid. § ſi quis autem non implen.* & ita dicit *gloſ. in Auth. de hæred. & falcid. §. & hoc dicimus in ver. ducato, Oldrad. conſ.* 242. *nu.* 9. vbi de communi *Ang. & Imol. in l.* 1. *§. hæc ſtipulatio, ff. ſi cui plus quam per l. falcid. Gabr. conſ.* 138. *num.* 34. *vol.* 2. *Cagnol. in l. Papinianus §. meminiſſe num.* 15. *ff. de inoff. teſtam. Vaſq. de ſucceſſ. creat. §.* 8. *num.* 15. *Oſaſc. dec.* 144. *Surd. dec.* 319. *num.* 4. *Socein. Iun. conſ.* 7. *num.* 18. *lib.* 4. *Peregr. de fideic. art.* 36. *num.* 140. *in fin. Phamic. de inuent. p.* 7. *num.* 6. *Craſſ. in §. legitima num.* 45. & fuit dictum in cauſa *Bonon. de Cattaneis* 10. *Martij* 1617. *coram R. P. D. Pirouano, & in Maceraten. legitimæ* 29. *Iunij* 1629. *coram R. P. D. meo Durano*, & idem etiam eſt in fideicommiſſo particulari, vt examinato articulo probat idem *Modern. Foroliuien. de legitima li.* 3. *tit.* 2. *q.* 24. *num.* 7. *& ſeqq.*

26 Circa ſecundum † caput, cum ob non confectionem inuentarij legitima non fuerit amiſſa, cui incumbat onus probandi alienata pro legitima ſufficere, vel non, in hoc articulo dicendum eſt, quod licet verum ſit, quod confecto inuentario hæres grauatus habeat
27 intentionem † fundatam in dicto inuentario, & propterea ſi fideicommiſſarius excipiat contra inuentarium, cum in dicta exceptione ſit Actor, illam exceptionem tenetur probare *l. fin. §. licentia*, & ibi *Bart. Bald. Corn. Caſtren. Alex. Iaſ. & alij, C. de iur. de liber. Peregr. de fideic. art.* 39. *num.* 14. *Gabr. conſ.* 118. *num.* 7. *lib.* 1. *Natt. conſ.* 199. *num.* 8. *&* 9. & fuit dictum in cauſa

ſa *Romana de Stephanellis* 24. *Aprilis* 1612. *coram bo. me. Romboldo.* Attamen ſecus eſt quando hæres † grauatus non confecit inuentarium, & bona alienauit; hoc enim caſu ſi prætendit alia adfuiſſe bona in hæreditate, quorum ratione legitima ſit detrahenda, vel quod aliàs dictæ alienationes non ſufficiant, debet
29 hoc probare, cum ſit fundamentum † intentionis ſuæ ad illius enim fauorem non militat præſumptio inuentarij, vt in puncto dicunt *Bald. in l. cum de lege, ff. & probat. Nat. conſ.* 199. *num.* 11. *& conſ.* 238. *num.* 8. *Ruin. conſ.* 81. *num.* 4. *lib.* 5. *Gabr. conſ.* 118. *num.* 7. *lib.* 1. *Conar. var. l.* 2. *c.* 6. *n.* 4. *Peregr. de fideic. art.* 39. *num.* 14. *Gregarius patrocinio* 70. *per tot. lib.* 2. & fuit reſolutum in cauſa *Perufina bonorum de Herculanis* 17. *Iunij* 1581. *coram Brauo*, quæ eſt *deciſio* 210. *part.* 2. *diuerſ. in Romana legati* 26. *Aprilis* 1613. *coram bo. me. Card. S. Euſebij in Bononien. de Poſtis* 4. *Maij* 1615. *coram bo. me. Franciſco Vbaldo, in Bonon. de Caſtaneis* 10. *Martij* 1617. *coram R. P. D. meo Pirouano, in Romana fideicommiſſi de Victorijs* 10. *Martij* 1627. *coram R. P. D. meo Merlino, & coram R. P. D. meo Vbaldo in Maceraten. legitimæ* 14. *Maij* 1627. *&* 28. *Februarij* 1628. *& in eadem cauſa* 22. *Iunij* 1629. *&* 18. *Februarij huius anni coram R. P. D. meo Durano*, & eſt *deciſio Seraphini* 609. *num.* 7. quare cum Vincentius grauatus alienauerit plura bona, & non cõfecerit inuentarium, licet propter
30 non † amiſerit legitimam, nihilominus cum, vt dictum eſt, plura bona fuerint alienata per Vincentium, illius hæredibus onus probandi incumbit, quod illa non ſufficiant pro legitima, & ſic reſiduum legitimæ eſſe detrahendum, quatenus conſtet bona alienata non ſufficere pro legitima.

31 Eſt etiam detrahenda † dos relicta per Teſtatorem Sorianæ eius filiæ *l. à filia, in princ. ff. ad Trebell. l. pater filium, in princ. ff. ad l. falcid.* & vtrobique *Bart. Nat. conſ.* 258. *num.* 8. *lib.* 2. *Surd. deciſ.* 333. *num.* 18. *Menoch. conſ.* 192. *num.* 18. *lib.* 3. Sed difficultas eſt. An huiuſmodi dos debeat detrahi ex fideicommiſſo. An verò ex legitima, & pro huius dubij reſolutione præ-
32 mittendum eſt, quod ſi † Statutum excludit fœminas propter maſculos, & mandat dotari, iſto caſu, cum non ſit remiſſa ſucceſſio ab inteſtato, dos non ſuccedit loco legitimæ, quia legitima eſt portio portionis ab inteſtato debitæ *Auth. nouiſſima, C. de inoffic. teſtam.* ſed hoc caſu filia poteſt agere ad dotem. Vnde illa dos non ſuccedit loco legitimæ, quia non habet ſucceſſionem ab inteſtato. Aut verò † Statutum excludit
33 fœminas ab inteſtato ab hæreditate patris ſi erunt dotatæ, & hoc caſu dos ſuccedit loco legitimæ, & ratio eſt, quia ceſſante dote nõ adeſt difficultas, quod eis ſit præſeruata ſucceſſio ab inteſtato, quare dos ſuc-
34 cedit loco legitimæ, cum vt dictũ eſt, ſit portio † portionis debitæ ab inteſtato, & hæc eſt magiſtralis diſtinctio *Caſtren. in l. Titio centum, §. Titio genero num.* 8. *verſ. ego plures, ff. de condit. & demonſt.* & hanc diſtinctionem ſequuta fuit Rota in terminis Statuti Perufini in cauſa *Perufina fideicom. de Alphanis* 15. *Iunij* 1612. *coram ſanct. mem. Gregorio* quæ eſt *deciſio* 565. *vbi add.* allegant Concordantes, & deciſiones Rotales, quæ ſecutæ fuerunt ſimpliciter hanc diſtinctionẽ, & poſtmodum in terminis eiuſdem Statuti eamdem diſtinctionem ſecuta fuit Rota coram me in eadem cauſa *Perufina de Alphanis* 17. *Maij* 1621. quæ eſt *deciſio* 106. *apud Modern. de legitima*, vbi pariter Doctores cumulantur, & deciſiones Rotales. Et propte-
35 rea † cum Statutum Perufinum excludat fœminas ab inteſtato ab hæreditate patris, matris, & aliorum aſcendentium, ſi erunt dotatæ, non adeſt difficultas, quod dos ſuccedit loco legitimæ attenta diſtinctione prædicta, vt in puncto fuit bis reſolutum in dicta cauſa *Perufina de Alphanis*, necnon in prædictis deciſionibus.

36 Cum igitur dos ſuccedat loco † legitimæ, communis ſententia eſt, quod ſit detrahenda ex ipſa legitima, non autem ex fideicommiſſo *Angel. in l. plane* 34. *§. duobus num.* 4. *Aret. col.* 9. *verſ. & eſt ſubtilis queſtio, ff. de legat.* 1. *Corn. conſ.* 197. *num.* 22. vbi de communi *lib.* 1. *Cart. Sen. conſ.* 5. *præſertim num.* 3. & omnes hanc ſententiam admittere dixit *Cephal. conſ.* 245. *num.* 43. *verſ. quæritur lib.* 2. *Theſ. dec.* 159. *num.* 6. vbi etiam de communi *Ludouic. Moroſius conſ.* 23. *nu.* 24. *Gabr. conſ.* 11. *num.* 10. *libr.* 1. vbi pariter de communi *Honded. conſ.* 63. *num.* 125. *lib.* 1. & fuit reſolutum in vtraque deciſione Perufina de Alphanis, quare cum iſta de-
37 tractio † dotis debeat fieri ex legitima, iſta detractio debet fieri ſecundum terminos legitimæ, prout ſupra dictum fuit, nempè vt videatur. An hæredes Vincentij probent alienata non ſufficere pro legitima.

38 Sunt etiam detrahenda legata, † quæ non ſint annua debeant ſolui ex fructibus, *l.* 2. *& l. vltima, C. ad Trebell. l. in imponenda, & Lucium, C. ad l. falcid.* cum alijs per *Fuſar. de ſubſtit. q.* 667. *num.* 1. & hæc concluſio habet locum, etiam † quod hæres non confecerit
39 inuentarium, ex cumulatis per eumdem *Fuſar. q.* 665. *num.* 2. vbi declarat non procedere in fideicommiſſo particulari; In hac tamen detractione ſunt prius imputandæ pecuniæ in hæreditate repertæ, mobilia, quæ ſeruãdo ſeruari non poſſunt, argentea, margaritæ, & fructus, qui tempore mortis Teſtatoris exiſtebãt, ſaltim qui ſuper extabant deductis alimentis filiorum; quoad ſupellectilia, tamen neceſſaria pro vſu
40 familiæ, non eſt facienda † compenſatio, nec etiam in ſtabilibus, dum extant pecuniæ, mobilia, & fructus, & ita practicari dicit *Peregr. de fideicom. tit.* 35. *num.* 22. *& ſeqq.* vbi declarat in ſupellectilibus etiam neceſſarijs pro vſu familiæ, ſi creditum pariter erat ex cauſa huiuſmodi mobilium, & hoc etiam modo faciendas eſſe detractiones dicit *Rot. in dec.* 680. *num.* 7. *par.* 1. *diuerſ. Fuſar. de ſubſtit. d. q.* 667. *num.* 54.

41 Sed difficultas eſt in hoc caſu quando † de argenteis, margaritis, fructibus, vel pecunijs non apparet, ex quo non fuit confectum inuentarium, cui incumbat onus probandi prædicta adfuiſſe, vel non adfuiſſe. In hoc articulo dicunt DD. quod onus probandi incumbit fideicommiſſario adfuiſſe prædicta bona *Alexand. conſ.* 82. *col. vltima lib.* 2. *& conſ.* 40. *lib.* 3. *& conſ.* 51 *lib.* 6. *Peregr. de fideicom. art.* 34. *nu.* 24. *& ſeqq.* vbi quod ita ſeruatur in pratica, ſuccurritur tamen fi-
42 deicommiſſario † per Iudicem arbitrando mobilium quantitatem conſiderata perſonarum conditione, & alijs circumſtantijs, admittendo etiam teſtes de credulitate, *Peregr. de fideicom. art.* 35. *num.* 28. *& artic.* 44. *num.* 25. *Soccin. Sen. conſ.* 249. *num.* 28. *Alciat. conſ.* 126. *num.* 7. *lib.* 5. *Fuſar. d. q.* 667. *num.* 17. *verſ. concedit, Peregrin. num.* 16. *&* 17. dicit non eſſe expeditum, an grauato ſit dandum iuramentum in litem, illius tamẽ hæredi non eſſe dandam.

Et prædicta eo magis procedunt, quia ſecundum

43 receptiorem ſententiam, ſolutio legatorum, † & debitorum præſumitur facta ex proprio ære hæredis, nõ autem Teſtatoris, *Roman. conſ. 276. num. 8.* & latè deducit *Fuſar. queſt. 668. num. 1.* & procedit etiam quod hæres non confecerit inuentarium, vt in puncto *Bardellonus conſ. 9. nn. 26. Fuſar.* loco modo allegato, & hoc eſt verum, niſi facto inuentario conſtaret de mobilibus, quę reſtitui deberent fideicommiſſario, vt aurũ, argentum, margaritę, pecuniæ, fructus extantes tempore mortis, & ſimilia, vt per eumdem *Fuſar. num. 4. & 5. Modern. Bononienſ. de acquirend. poſſeſſ. queſt. 8. art. 35. num. 1010. & ſeqq.* vbi loquitur de aſſertione Teſtatoris facta in teſtamento; Ex quibus, cum legata,
44 & debita † Teſtatoris, cenſeantur ſoluta per hæredẽ ex proprio ære, non eſt dicendum, prout in legitima, & Trebellianica, quando conſtat de alienationibus, quod onus probandi, bona alienata non ſufficere, ſpectet ad grauatum.

45 Tandem ſunt detrahenda † melioramenta, *gloſ. in l. domos*, & ibi *Iaſ. num. 2. & 4.* & alij communiter *ff. de legat. 1.* latè *Trentacinquius de ſubſtit. par. 4. cap. 14. nu. 4.* & alios congerit *Fuſar. queſt. 669. vbi num. 2.* quod
46 melioramenta † non compenſantur cum fructibus, & in illorum refectione attenditur, quod minus eſt, vt ſi æſtimatio melioramentorum excedat impenſam, ipſa
47 † impenſa erit ſoluenda, non æſtimatio, & è contra ſi impenſa excedat æſtimationem erit ſoluenda ipſa æſtimatio, *Ruin. conſ. 112. col. 1. & 2. li. 2. Roland. conſ. 28. lib. 1. Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. 15. nu. 557. Peregrin de fideic. art. 80. & dec. 6. num. 4.*

De dote Fœlicis vxoris Teſtatoris viſum fuit Dominis non eſſe agendum, cum pro reſtitutione dotis Teſtator ei aſſignauerit prædium, quod quidem prædium fuit datum in dotem, & poſtmodum ex diſpoſitione Teſtatoris reſtitutum, nec hodie eſt agendum, an datio in dotem fecerit emptionem, & venditionẽ, quia ſat eſt, quod Fœlix d. prædium acceptauerit nõ reclamando, quod etiam hodie poſſidetur per Dominos de Perinellis.

Et ita concluſum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. P. D. DVRANO. EPISCOPO VRGELLEN.

Cæſarauguſtana Canonicatus. Lunæ 1. Julij 1630.

ARGVMENTVM.

Papa, non præſumitur velle præiudicare ſuis reſeruationibus, per facultatem conceſſam alicui, conferendi beneficia ſibi reſeruata. Sicuti nec etiam non præſumitur, vt velit aliquid contra ſe confirmare.

SVMMARIVM.

1 *Papa per facultatem alicui datam conferendi beneficia in menſibus ſibi reſeruatis, non cenſetur velle præiudicare ſuis reſeruationibus.*
2 *Papa, ſi confirmet concordiam, in qua diſponitur de collatione beneficiorum reſeruatorum, qualiter intelligatur facta illa confirmatio.*
3 *Papa non præſumitur, vt contra ſe aliquid confirmare velit.*

DECISIO. CCCC.

Die x. Iunij præteriti fuit reſolutum Canonicatũ, de quo agitur eſſe adiudicandum Hieronymo Compan prouiſo Apoſtolico, non autem Petro Hieronymo Martinez prouiſo à Capitulo Cæſarauguſtano: Cum autem pro parte Petri fuerit inſtatum pro noua audientia, hodie iterum cauſam propoſui, & Domini vnanimiter in deciſis perſiterũt, ex rationibus in deciſione deſuper extenſa cumulatis, & præſertim ex ea de qua ibi in verſ. *Neque obſtat ſi dicatur quod cum dicta clauſula &c.* videlicet quod etiamſi in Bulla Secularizationis non adeſſet reſtrictiua illa,
1 *dummodo diſpoſitioni Apoſtolicæ &c.* Papa † nihilominus per facultatem Capitulo datam conferendi beneficia in menſibus Martij & Septembris, nõ cenſetur voluiſſe præiudicare ſuis reſeruationibus. *Felin. Sarnen. & alij in dicta deciſione allegat.* & in fortioribus terminis dixit Rota *in cauſa Vercellen. Archipreſbyteratus 6. Iunij 1607. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano, quæ eſt in impreſſ. dec. 349. num. 6.* vbi quod ſi
2 Papa † confirmat concordiam, in qua diſponitur circa collationem reſeruatorum intelligitur illa concordia, quatenus Epiſcopus alias, habeat indultum conferendi reſeruata, & non aliter, & hoc ex eo inquia ſupradicta, quia Papa † non præſumitur vt contra ſe
3 confirmare velit, ex doctrina *Bal. in cap. venientes nu. 4. ante fin. verſ. ſed quid ſi Princeps de Iure iur. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 88. num. 12.*

Et ita reſolutum Compan tantum informante, Procuratore tamen Petri, qui audientiam petijt citato, & nihilominus informare reculante.

R. P. D. PIROVANO.

Lauden. Iuriſpatronatus. Veneris 28. Iunij 1630.

ARGVMENTVM.

De probatione Iuriſpatronatus, & in eccleſia an cadat præſumptio vſurpationi Iuriſpatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus qualiter probetur, quando agitur de ordinaria probatione.*
2 *Præſentationum effectuatio probatur quando vnus per mortem alterius promiſi, fuit inſtitutus.*
3 *Teſtes quatuor, in quacunque materia, etiam in minori numero ſufficiunt ad concludendam probationem.*
4 *Iuriſpatronatus probatio, ſecundum Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reform. cap. 9. requiritur in perſonis ſuſpectis de vſurpatione.*
5 *Communitas dicitur perſona ſuſpecta, quoad vſurpationem Iuriſpatronatus.*
6 *Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reform. cap. 9. quando ceſſet.*
7 *Iuriſpatronatus præſumptio vſurpationis, non cadit in eccleſia domina Caſtri, aut Iuriſdictionis temporalis.*
8 *Eccleſia dicitur cultrix iuſtitiæ.*
9 *Eccleſia ſemper ſubijcitur ſuo ſuperiori, abſque aliqua contradictione.*

10 Supe-

10 *Superior ecclesiæ acquirendo ius patronatus, non dicitur bona ecclesiæ vsurpare.*

Sicuti contra Laicum suspicari potest ex quo eidem ecclesiæ Iuspatronatus acquiritur, non autem hæredibus fundatoris num. 10.

11 *Iuspatronatus, quando transit ad aliquem cum vitio vsurpationis, non potest cursu temporis conualidari.*

12 *Iurispatronatus, vsurpationis vitium quando dicatur purgatum.*

13 *Iurispatronatus vsurpatio, non præsumitur ex sola concessione Laicali.*

14 *Procurator, non potest præiudicare Domino.*

15 *Prouisiones Apostolicæ, non mutant statum iurispatronatus.*

16 *Beneficij status, vt immutetur, quid requiratur.*

DECISIO. CCCCI.

PRouisus fuit Reu. Dugnanus de Ecclesia Parochiali sancti Columbani tamquam de libera, reiecta præsentatione patronorum, scilicet Monachorum Carthusien; & Communitatis dictæ Terræ sancti Columbani; Causa ad Ordinarium Papien. per appellationem deuoluta, reuocata fuit prima sententia, & cum ex noua appellatione in Rota commissa esset; Primo firmatum fuit 30. Martij 1629. Sententiam Papien. fauore Monachorum, & Communitatis latam, esse validam reseruato particulariter de iustitia videre. Hodieq. super parte reseruata, disputatione suscepta, dictum fuit Iuspatronatus spectare ad Carthusiam, & Communitatem, & consequenter secundam sententiam esse confirmandam.

Fundamentum resolutionis fuit: quia Carthusia, & Communitas docent de eorum Patronatu, ex præsentationibus per quadraginta annos, & vltra effectum sortitis, & ex fama eorum tituli patronalis,
1 quibus concurrentibus † quando agitur de ordinaria probatione concludenter probatur Iuspatronatus *Rot. decisione 77. in fin. & 312. numero tertio 518. numero primo parte prima recent. Garz. de benef. parte 5. cap. 9. num. 83.*

Præsentationes deducuntur ab anno 1512. de quo tempore, per resignationem Antonij, Apostolica auctoritate prouisus fuit Robertus cum derogatione medietatis patronorum, & cum clausula accedente consensu Prioris, & Conuentus Carthusiæ, prout accessit, decedente postmodum Roberto de anno 1552. & expositis edictis præsentatus fuit Camillus; sed comparente Ioanne Iacobo vti prouiso per resignationem eiusdem Roberti, cum derogatione Iurispatronatus fuit admissus, eoque Ioanne Iacobo mortuo de anno 1558. per Carthusiam, & Communitatem fuit præsentatus Annibal de Guencijs, & per Ordinarium Lauden. institutus cum expressa declaratione, quod ex præsentationibus, & illarum confirmationibus productis apparebat Iuspatronatus pertinere, & spectare ad Carthusiam, & Communitatem prædictam, eosque esse in possessione præsentandi, qui possedit vsque ad annum 1573. de quo tempore fuit beneficio priuatus, & alter prouisus, ex
2 quibus patet † de effectuatione præsentationum, cum vnus, per obitum alterius prouisi fuerit institutus; secundum opinionem *Oldradi consilio 229.* per Rotam Canonizatam, & de tempore vltra quadraginta annos, cum fluxerint fere 60. ab anno 1512. vsque ad annum 1573. ac demum non vna, sed plures sequutæ fuerint præsentationes; similiter & fama publica probata fuit per quatuor Testes † datos, qui
3 in quacumque materia, etiam in minori numero sufficiunt ad probationem concludendi, *l. vbi numerus, ff. de testib. Alexand. consilio quinto numero septimo libro primo & consilio 47. numero secundo libro secundo cum alijs per Gabr. de Testib. concl. 6. in princ.*

Non obstat, quod versemur in personis suspectis
4 de vsurpatione, tam respectu † Communitatis, quam ipsius Carthusiæ dominę temporalis iurisdictionis, quo casu intrat Conciliaris dispositio *sess. 25. de refor. capitulo nono* vt non admittantur nisi probatis continuatis, præsentationibus per 50. annos, & immemorabilis possessione, quæ probatio dicebatur non adesse.

5 Quia quoad Communitatem † quamuis sit de vsurpatione suspecta *Mantic. decisione 234. numero primo Garz. de benef. parte quinta capitulo nono numero* 102. Attamen quando suspectus concurrit cum non suspecto, prout est Ecclesia, tunc quia Ordinarius remoto suspecto nihilominus libertatem beneficij non
6 acquirit, suspicio illa non releuat, vt intret † forma præscripta per Concilium; sed sufficit probatio ordinaria *Rota in Fesulana Iurispatronatus 12. Februarij. 1610. quæ est 89. inter impressas bon. mem. Cardinalis Caualerij, & 224. numero nono parte prima recent. cum alijs per adden. ad decisione 222. numero 11. coram PP. Greg. XV.*

Quò verò ad Carthusiam, ad quam tota difficul-
7 tas reducitur, † visum fuit præsumptionem vsurpationis non cadere in Ecclesia domina Castri, aut Iu-
8 risdictionis temporalis, cum sit Iustitiæ Cultrix, † nec connumeranda inter magnates, quibus cum Ordinarius ob illorum potentiam contradicere non possit, inde oriatur præsumptio vsurpationis, vt ponderat *Put. decisione 57. & 59. libro primo 3. & octauo eodem tit. de Iurepatronatus*, quia idem dici non potest in Ec-
9 clesia, † quæ semper subijcitur suo superiori absque aliqua contradictione, nec acquirendo Iuspatronatus, bona Ecclesiæ vsurpare præsumitur prout con-
10 tra laicum suspicari potest, ex quo † eidem Ecclesiæ acquiritur Iuspatronatus, non autem hæredibus fundatoris *Abb. in cap. ad audientiam numero 12. de Eccles. ædific. Felin. in capitulum cum Venerabilis nu. 32. de except. Roch. de Iurepatronatus in verbo, & Dotaui quæstione 17. numero 26. Rota in causa Mantuana bonorum 17. Maij 1617. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, & 658. parte prima recent.* Et ita etiam respondit *Sacr. Trid. Congregatio in causa Sublacen. Iurispatronatus* ad interrogationem illius Abbatis Domini temporalis iurisdictionis.

Non obstat, quod eadem Carthusia habuerit hoc Iuspatronatus à Ducibus Mediolani, contra quos eo maior vigebat præsumptio vsurpationis, quanto maior erat illorum potestas in propria ditione, † quod
11 cum transierit, cum suo vitio non potuerit ille titulus cursu temporis conualidari *Caputaq. dec. 28. parte 1. Rot. dec. 416. num. 6. coram PP. Gregorio XV. Genz. glos. 18. num. 49. cum alijs allegatis.*

Quia vltra quod Carthusia continuauit in quasi possessione præsentandi spatio tanti tẽporis, quo potuit illa suspicio vsurpationis ordinariorũ diligentia in successiuis vacationibus purgari, cessante potentia laicorum, † & succedente libera Ordinariorum facultate contradicendi Eccle siasticis, vt in causa *Bonaurien. Iurispatronatus de Marsilys 27 Iunij 1618. coram bon. me. Card. Sacrato fuit ponderatum*; attamen non etiam fuit probatum Carthusiam habere ius à Ducibus Mediolani.

Non enim videtur reuocare mandatum Communitatis anni 1484. in quo asseritur, quo Iuspatronatus pro vna parte spectat ad Ducem Mediolani; nec resignatio de eodem anno facta cum alia narratiua, quod Iuspatronatus pro vna parte spectat, ad Ducem Mediolani, & pro alia parte ad Communitatem, quia huiusmodi assertiones Carthusianis absentibus præiudicare non possunt; Similiter neque obstat cõsensus per Carthusiam præstitus de anno 1511. cum assertione, quod patronatus spectat ad Carthusiam, ex laicali concessione; nec minus resignationis verba de anno 1513. quod Iuspatronatus spectet ad Carthusiam pro dimidia ratione Castri: quia sola laicalis concessio non probat præsumptionem † vsurpationis; sed quando iungitur cum Iurisdictione, & Iurisdictio penes Ecclesiam non præbet præsumptionem vsurpationis, vt supra fuit firmatum; demum Carthusię non præiudicat præsentatio facta de anno 1152. ab eius Procuratore asserente Iuspatronatus pro medietate spectare ad Monasterium, vti successorem Ducis Mediolan. quia cum non probetur facultas mandati se extendere ad huiusmodi assertionem, non potuit † Procurator ille Carthusiæ suo Domino præiudicare *Rot. decisione 285. numero quarto, & 539. numero quarto parte secunda recent. & 270. numero octauo & 467. numero 10. coram Papa Gregor. XV.*

Denique non obstant prouisiones Apostolicæ ab anno 1573. citra nulla mentione in litteris facta de Iurepatronatu controuersio; quia neque † mutant statum, *Aegid. decisione 212. Achill. decisione 13. de Iurepatr. Verall. decisione 189. parte tertia Decian. consilio 126. numero quarto Rot. decisione 13. numero quinto parte prima recent.* Neque mutare potuerunt, cum superuenerint post dictum annum 1573. de quo tempore cum per quadragenariam, & probationem famæ, status de patronatu esset iam firmatus, non potest nouus status imprimi, beneficio cõtrouersio, absque decursu temporis legitimi ad præscriben. *capitulo de quarta, capitulo ad aures de præscript. capitulo cum de beneficio de præben. in 6. Seraph. decisione 1227. num. 3. cum alijs allegatis coram Papa Greg. XV. dec. 434. nu. 16. & ibi Adden. num. 30.*

Et ita &c.

R. P. D. MERLINO.

Alexandrina Funeralium. Luna 1. Iulij 1630.

ARGVMENTVM.

In transactionibus contenta, sunt omnino seruanda. Funeralium emolumenta debentur Parocho, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Concordia facta de rebus ecclesiæ cum debitis requisitis, est omnino seruanda, & ligat etiam successores.*

2 *Transactio omnis, est seruanda.*
Transactio habet vim rei iudicatę, & executionem paratam num. 2.

3 *Transigentes, ad hoc, vt seruent contenta in transactione, executiuè compelli possunt.*

4 *Transactio impedit litis ingressum.*
Transactio dicitur exceptio litis finitæ num. 4.

5 *Archipresbyter, ad quem spectat exercitium curæ ecclesiæ, habet intentionem fundatam super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites Parochiæ num. 6. & 7.*

8 *Funeralium emolumenta debentur Parocho, quæ recensentur inter obuentiones, & elimosynas.*
Funeralium emolumenta sunt de Iuribus Parochialibus, & ad Parochum solum, qui exercet curam animarum spectant num. 8.

9 *Funeralium emolumenta, debentur Parocho in recompensatione laborum, quos subijt in celebrando diuina officia, & in administrando Sacramenta defuncto, dum viuebat.*

10 *Oblationes, quæ Deo à fidelibus secundum pietatis rationem in ecclesia Cathedrali deferuntur, Parocho dantur.*

11 *Parochus Sacramenta Dei populo exhibet, & preces populi exhibet Deo.*

12 *Ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeralibus, Parocho competit.*

13 *Concil. Mediol. quart. in tit. de funer. §. illud præposito, & §. qui in funere, & §. funeribus, idem ferè disponit, quod ius commune in hac materia funeralium.*

DECISIO. CCCCII.

DIffidebant inter se Capitulum, & Archibresbyter Ecclesiæ Cathedralis Alexandrinæ, circa perceptionem oblationum, & eleemosynarum, quas pro defunctorum ope, vel ad cohonestandum eorum funus, Christi fideles elargiri consueuerunt, necnon circa alia iura parochialia, & funeralia; ad quæ dissidia tollenda, inita fuit concordia de anno 1610. in qua statuitur, vt omnia emolumẽta prouenientia ex funeribus mortuorum, & aliæ oblationes, quæ religionis causa Deo offeruntur, spectent ad Archipresbyterum tamquam habentem curam animarum, iniuncto illi onere faciendi expensas cerę, in die Purificationis Beatissimæ Virginis, & olivæ In Dominino Palmarum, alijsque pactis adiectis, de quibus in dicta concordia data in *Sum. numero primo*. Verum cum propter absentiam Archibresbyteri, Capitulum ab obseruantia dictæ concordiæ recedere pretenderet, dictaque emolumenta funerum, atque oblationes vsurparet, in Rota, mihi commissa causa, dubitatum fuit; An dicta concordia sit seruanda, & hodie informante tantùm Archipresbytero DD. seruandã esse responderunt.

Quo-

Quoniam huiusmodi concordia facta fuit ex auctoritate, & decreto Episcopi adhibita causæ cognitione, prævio diligenti tractatu, nomine ipsius Ecclesiæ, super iuribus tantùm, & ijsdem dubijs, & in controuersiam deductis, non autèm super bonis stabilibus; vndè † non est ambigendum, quin ea sit omninò seruanda, & liget etiam Canonicos successores, vt est text. *in capitulo Statuimus, vbi Abb. numero primo & seq. capitulo de cætero, vbi Innoc. numero quarto & quinto capitulo veniens, vbi Card. fol. numero secundo de transact. capitulo fin. de pact. in sexto Nat. consilio 441. numero nono Rot. in recent. decisione 759. numero primo parte secunda & in Elucn. distributionum 25. Iunij 1629. coram R. P. D. meo Durano*; Regulariter † enim seruanda est omnis transactio, habetque vim rei iudicatæ, & executionem paratam, adeò vt transigentes † procontentis in ea, ad obseruantiam executiuè compelli possint *Cracta. consilio 685. numero 27. versiculo simili modo, Gratian. discept. forens. capitulo 665. numero 11. Rota apud bon. mem. Card. Caual. decisione 23. numero tertio* & latius dictum fuit in *d. Elucn. distributionum coram D. meo Durano*, & impedit † litis ingressum, dicitur que exceptio litis finitæ, *capitulo primo de lit. contest. in 6. Surd. consilio 451. numero 16. Card. Seraph. decisione 279. numero 3. & 1059. num. 1. cum alijs.*

In quam sententiam eò facilius DD. transiuerunt, quia eadem concordia, & iuris communis, & Concilij Prouincialis Mediolan. dispositioni conformis est; de iure † enim communi, Parochus, & sic Archipresbyter, ad quem spectat exercitium curæ Ecclesiæ Cathedralis, iuxta *capitulo primo, & capitulo officium de offic. Archipresb.* fundatam habet intentionem super omnibus obuentionibus contingentibus † intrà limites Parochiæ, & ad eum omnes spectant, *per text. in capitulo pastoralis*, & ibi *Canonist. de his quæ fiunt à Prælat. sine consens. capitulo capitulo dilectus, de off. ordinar. Feret. consilio 143. numero secundo & seq. Rota in recent. decisione 256. numero primo parte prima*, & in terminis, de Parocho curam animarum in Ecclesia Cathedrali exercente, fuit dictum in † *Beneuentana spolij 2. Decembris 1585. & 2. Decembris 1587. coram Oraro*, & latius firmatum fuit in *Lucen. Sarzanen. oblationum 8. Februarij 1627. coram me*, quam secuta etiam fuit *Rota in Ciuitatis Castelli beneficij 24. Martij 1628. coram Eminentissimo D. Cardinale Virili*, & consequenter eidem Archipresbytero tam quam Parocho debentur † emolumenta funeralium, quæ recensentur inter ob[illegible] & eleemosynas, suntque de iuribus Paroch[illegible] ad eum solum, qui exercet cur am anim[illegible] ex capitulo, primo & capitulo [illegible] ibr. de Paroch. numero [illegible] dum §. verum numero no[illegible] in tract. de sepul[illegible] & 6. Rota apud Cardinal. Mantic. decisione [illegible] 4. [illegible] ero quinto, & in recent. decisione 376. numero primo ad fin. dantur enim hæc Paroche in † recompensationem laborum, quos sustinuit in celebrando diuina Officia, & in ministrãdo Sacramenta defuncto, dum viueret, *glos. in capitulo secundo de sepult. in 6. Sebast. Medic. vbi supra cas. 1. & 6.*

Quemadmodum, & aliæ oblationes, † quæ Deo à fidelibus, secundum pietatis rationem, in Ecclesia Cathedrali deferũtur, pari ratione dantur Parochi; vtpote quia Sacramẽta † Dei populo exhibet, & preces populi exhibet Deo *capitulo quia sacerdotes, & capitulo Sanctorum 10. quæstione prima benè D. Thom. in 22. q. 86. art. 2. & in prælegat. Lucen. Sarzanen. oblationum coram me.*

Quibus etiam corrolariò consequitur, vt & ius conuocandi alios sacerdotes, pro obeundis † funeribus eidem Archipresbytero competat: huiusmodi enim cura videtur in necessariam consequentiam eidem demandata in *capitulo per lectis distin. 25. & capitulo primo, & capitulo officium, de offic. Archipresb. Azor. instit. moral. parte secunda libro tertio capitulo 8. q. 3.*

Concilij autem Prouinc. Mediol. dispositioni congruens est etiam dicta concordia, quia ipsum Concil. Mediol. † quartum *titul. de funer. §. illud præpositi §. qui in funere, & §. funeribus*, disponit fere idem quod Ius commune, vt habetur in *Summario numero tertio, & quarto*, & sic adstipulatur intentioni Archipresbyteri.

Ex quibus resolutum fuit pro Archipresbytero informante, cui fauct Ius commune, Concilium Prouinciale, & particularis conuentio, &c.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Saluiani Lucæ 1. Iulij 1630.

ARGVMENTVM.

Dispositio generalis comprehendit etiam ea, quæ veniunt in consequentiam, quod in nonnullis casibus exemplicatur Fructus dotis, qualiter taxentur secundum stat. Vrb.

SVMMARIVM.

1 *Sub dispositione generali ea, quæ veniunt in consequentiam comprehenduntur.*

2 *Acquirens, licet sit incapax rei, quæ venit, in consequentiam si de eius acquisitione principaliter agatur, tamen eam capere potest, & acquirere.*

3 *Sub venditione prædij continetur Pratum ad eius vsum destinatum.*
Sub Domus venditione, includitur domus accessoria eiusdem causa parata num. 3.

4 *Seruitus intelligitur etiam concessa, quoties cunque res aliqua conceditur, vel legatur.*

5 *Transactio facta super re certa, ad accessorias etiam extenditur.*

6 *Sententia licet sit strictæ interpretationis, accessoria tamen comprehendit, licet illa non fuerit expressa. num. 7.*

8 *Contractus claudicare non debet.*

9 *Dotis lucrum virique coniugum, æqualiter potest contigere, vt disponitur in statut. Vrb. libro primo cap. 131.*

10 *Dispositio etiam generalis, debet intelligi secundum naturam rei, de qua agitur.*

Quia vltra quod Carthusia continuauit in quasi possessione præsentandi spatio tanti téporis, quo potuit illa suspicio vsurpationis ordinariorũ diligentia in successiuis vacationibus purgari, cessante potentia laicorum, † & succedente libera Ordinariorum facultate contradicendi Eccle siasticis, vt in causa *Bonaurien. Iurispatronatus de Marsilijs 27. Iunij 1618. coram bon. me. Card. Sacrato fuit ponderatum*; attamen non etiam fuit probatum Carthusiam habere ius à Ducibus Mediolani. 12

Non enim videtur reuocare mandatum Communicatis anni 1484. in quo asseritur, quo Iuspatronatus pro vna parte spectat ad Ducem Mediolani; nec resignatio de eodem anno facta cum alia narratiua, quod Iuspatronatus pro vna parte spectat, ad Ducem Mediolani, & pro alia parte ad Communitatem, quia huiusmodi assertiones Carthusianis absentibus præiudicare non possunt; Similiter neque obstat cõsensus per Carthusiam præstitus de anno 1511. cum assertione, quod patronatus spectat ad Carthusiam, ex laicali concessione; nec minus resignationis verba de anno 1513. quod Iuspatronatus spectet ad Carthusiam pro dimidia ratione Castri: quia sola laicalis concessio non probat præsumptionem † vsurpationis, sed quando iungitur cum Iurisdictione, & Iurisdictio penes Ecclesiam non præbet præsumptionem vsurpationis, vt supra fuit firmatum; demum Carthusiæ non præiudicat præsentatio facta de anno 1552. ab eius Procuratore asserente Iuspatronatus pro medietate spectare ad Monasterium, vti successorem Ducis Mediolan. quia cum non probetur facultates mandati se extendere ad huiusmodi assertionem, non potuit † Procurator ille Carthusiæ suo Domino præiudicare *Rot. decisione 285. numero quarto, & 539. numero quarto parte secunda recent. & 270. numero octauo & 467. numero 10. coram Papa Gregor. XV.* 13 14

Denique non obstant prouisiones Apostolicæ ab anno 1573. citra nulla mentione in litteris facta de Iurepatronatu controuerso: quia neque † mutant statum, *Aegid. decisione 212. Achill. decisione 13. de Iurepatr. Vrall. decisione 189. parte tertia Decian. consilio 126. numero quarto Rot. decisione 13. numero quinto parte prima recent.* Neque mutare potuerunt, cum superuenerint post dictum annum 1573. de quo tempore cum per quadragenariam, & probationem famæ, status de patronatu esset iam firmatus, non potest nouus status imprimi, beneficio cõtrouerso, absque decursu temporis legitimi ad præscriben. *capitulo de quarta, capitulo ad aures de præscript. capitulo cum de beneficio de praben. in 6. Seraph. decisione 1227. num. 3. cum alijs allegatis coram Papa Greg. XV. dec. 434. n. 16. & ibi Adden. num. 20.* 15

Et ita &c.

R. P. D. MERLINO.

Alexandrina Funeralium. Lunæ 1. Iulij 1630.

ARGVMENTVM.

In transactionibus contenta, sunt omnino seruanda. Funeralium emolumenta debentur Parocho, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Concordia facta de rebus ecclesiæ cum debitis requisitis, est omnino seruanda, & ligat etiam successores.*

2 *Transactio omnis, est seruanda.*
Transactio habet vim rei iudicatę, & executionem paratam num. 2.

3 *Transigentes, ad hoc, vt seruent contenta in transactione, executiue compelli possunt.*

4 *Transactio impedit litis ingressum.*
Transactio dicitur exceptio litis finitæ num. 4.

5 *Archipresbyter, ad quem spectat exercitium circa ecclesiæ, habet intentionem fundatam super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites Parochiæ num. 6. & 7.*

8 *Funeralium emolumenta debentur Parocho, quæ recensentur inter obuentiones, & elimosynas.*
Funeralium emolumenta sunt de Iuribus Parochialibus, & ad Parochum solum, qui exercet curam animarum spectans num. 8.

9 *Funeralium emolumenta, debentur Parocho in recompensatione laborum, quos subtinuit in celebrando diuina officia, & in administrando Sacramenta defuncto, dum viueret.*

10 *Oblationes, quæ Deo a fidelibus secundum pietatis rationem in ecclesia Cathedrali deferuntur, Parocho dantur.*

11 *Parochus Sacramenta Dei populo exhibet, & preces populi exhibet Deo.*

12 *Ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeralibus, Parocho competit.*

13 *Concil. Mediol. quart. in tit. de funer. §. illud præpositi, & §. qui in funere, & §. funeribus, idem ferè disponit, quod ius commune in hac materia funeralium.*

DECISIO. CCCCII.

Dissidebant inter se Capitulum, & Archipresbyter Ecclesiæ Cathedralis Alexandrinæ, circa perceptionem oblationum, & eleemosynarum, quas pro defunctorum ope, vel ad cohonestandum eorum funus, Christi fideles elargiri consueuerunt, necnon circa alia iura parochialia, & funeralia; ad quæ dissidia tollenda, inita fuit concordia de anno 1610. in qua statuitur, vt omnia emolumẽta prouenientia ex funeribus mortuorum, & aliæ oblationes, quæ religionis causa Deo offeruntur, spectent ad Archipresbyterum tamquam habentem curam animarum, iniuncto illi onere faciendi expensas cerar. in die Purificationis Beatissimæ Virginis, & olim̃ In Domiño Palmarum, alijsque pactis adiectis, de quibus indicta concordia data in *Sam. numero primo*. Verum cum propter absentiam Archipresbyteri, Capitulum ab obseruantia dictæ concordiæ recedere prætenderet, dictaque emolumenta funerum, atque oblationes vsurparet, in Rota, mihi commissa causa, dubitatum fuit; An dicta concordia sit seruanda, & hodie informante tantùm Archipresbytero DD. seruandã esse responderunt.

Quo-

Quoniam huiusmodi concordia facta fuit ex auctoritate, & decreto Episcopi adhibita causæ cognitione, præuio diligenti tractatu, nomine ipsius Ecclesiæ, super iuribus tantùm, & ijsdem dubijs, & in controuersiam deductis, non autèm super bonis stabilibus; vndè † non est ambigendum, quin ea sit omninò seruanda, & liget etiam Canonicos successores, vt est text. *in capitulo Statuimus, vbi Abb. numero primo & seq. capitulo de cætero, vbi Innoc. numero quarto & quinto capitulo veniens, vbi Card. ſuſi numero secundo de transact. capitulo fin. de pact. in sexto Natt. consilio 441. numero nono Rot. in recent. decisione 759. numero primo parte secunda & in Elnen. distributionum 25. Iunij 1629. coram R. P. D. meo Durano*; Regulariter † enim seruanda est omnis transactio, habetque vim rei iudicatæ, & executionem paratam, adeò vt transigentes † pro contentis in ea, ad obseruantiam executiuè compelli possint *Cravett. consilio 685. numero 27. versiculo simili modo, Gratian. discept. forens. capitulo 665. numero 11. Rota apud bon. mem. Card. Canal. decisione 23. numero tertio* & latius dictum fuit in *d. Elnen. distributionum coram D. meo Durano*, & impedit † litis ingressum, dicturque exceptio litis finitæ, *capitulo primo de lit. contest. in 6. Surd. consilio 451. numero 16. Card. Seraph. decisione 279. numero 3. & 1059. num. 1. cum alijs.*

In quam sententiam eò facilius DD. transiuerunt, quia eadem concordia, & iuris communis, & Concilij Prouincialis Mediolan. dispositioni conformis est; de iure † enim communi, Parochus, & sic Archipresbyter, ad quem spectat exercitium curæ Ecclesiæ Cathedralis, iuxta *capitulo primo, & capitulo officium de offic. Archipresb.* fundatam habet intentionem super omnibus obuentionibus contingentibus † intrà limites Parochiæ, & ad eum omnes spectant, *per text. in capitulo pastoralis, & ibi Canonist. de his quæ fiunt à Prælat. sine consens. capitulo capitulo dilectus, de off. ordinar. Feret. consilio 143. numero secundo & seq. Rota in recent. decisione 256. numero primo parte prima*, & in terminis, de Parocho curam animarum in Ecclesia Cathedrali exercente, fuit dictum in † *Beneuentana spolij 2. Decembris 1585. & 2. Decembris 1587. coram Orano*, & latius firmatum fuit in *Lunen. Sarzanen. oblationum 8. Februarij 1627. coram me*, quam secuta etiam fuit *Rota in Ciuitatis Castelli beneficij 24. Martij 1628. coram Eminentissimo D. Cardinale Virili*, & consequenter eidem Archipresbytero tamquam Parocho debentur † emolumenta funeralium, quæ recensentur inter obuentiones, & eleemosynas, suntque de iuribus Parochialibus, & ad eum solum, qui exercet curam animarum, pertinent *ex capitulo primo & capitulo relatum, de sepult. Abb. in rubr. de rubr. de Paroch. numero secundo Vitalin. in Clem. dudum §. verum numero nono & 10. de sepult. Sebast. Medic. in tract. de sepult. quæstione 8. cas. 1. & 6. Rota apud Cardinal. Mantic. decisione 294. numero quinto, & in recent. decisione 376. numero primo ad fin.* dantur enim hæc Parocho in † recompensationem laborum, quos sustinuit in celebrando diuina Officia, & in ministrãdo Sacramenta defuncto, dum viueret, *glos. in capitulo secundo de sepult. in 6. Sebast. Medic. vbi supra cas. 1. & 6.*

Quemadmodum, & aliæ oblationes, † quæ Deo à fidelibus secundum pietatis rationem in Ecclesia Cathedrali deferũtur, pari ratione dantur Parocho; vtpote quia Sacramenta † Dei populo exhibet, & preces populi exhibet Deo *capitulo quia sacerdotes, & capitulo Sacrificium 16. quæst. 1. prima haret. D. Thom. in 22. q. 86. art. 2. & in præallegat. Lunen. Sarzanen. oblationum coram me.*

Quibus etiam corrolariò consequitur, vt & ius conuocandi alios sacerdotes, pro obeundis † funeribus eidem Archipresbytero competat: huiusmodi enim cura videtur in necessariam consequentiam eidem demandata in *capitulo per lectis distin. 25. & capitulo primo, & capitulo officium, de offic. Archipresb. Azor. instit. moral. parte secunda libro tertio capitulo 8. q. 3.*

Concilij autem Prouinc. Mediol. dispositioni congruens est etiam dicta concordia, quia ipsum Concil. Mediol. † quartum *titul. de funer. §. illud præpositi §. qui in funer. & §. funeribus*, disponit ferè idem quod Ius commune, vt habetur in *Summario numero tertio, & quarto*, & sic adstipulatur intentioni Archipresbyteri.

Ex quibus resolutum fuit pro Archibresbytero informante, cui fauet Ius commune, Concilium Prouinciale, & particularis conuentio, &c.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Saluiani Lunæ 1. Julij 1630.

ARGVMENTVM.

Dispositio generalis comprehendit etiam ea, quæ veniunt in consequentiam, quod in nonnullis casibus exemplicatur Fructus dotis, qualiter taxentur secundum stat. Vrb.

SVMMARIVM.

1 *Sub dispositione generali ea, quæ veniunt in consequentiam comprehenduntur.*
2 *Acquirens, licet sit incapax rei, quæ venit, in consequentiam si de eius acquisitione principaliter agatur, tamen eam capere potest, & acquirere.*
3 *Sub venditione prædij continetur Pratum ad eius vsum destinatum.*
Sub Domus venditione, includitur domus accessoria eiusdem causa parata num. 3.
4 *Seruitus intelligitur etiam concessa, quotiescunque res aliqua conceditur, vel legatur.*
5 *Transactio facta super re certa, ad accessorias etiam extenditur.*
6 *Sententia licet sit stricta interpretationis, accessoria tamen comprehendit, licet illa non fuerit expressa. num. 7.*
8 *Contractus claudicare non debet.*
9 *Dotis lucrum vtrique coniugum, æqualiter potest contigere, vt disponitur in statut. Vrb. libro primo cap. 131.*
10 *Dispositio etiam generalis, debet intelligi secundum naturam rei, de qua agitur.*

Quia vltra quod Carthusia continuauit in quasi
poſſeſſione præſentandi ſpatio tanti téporis, quo po-
tuit illa ſuſpicio vſurpationis ordinariorũ diligentia
in ſucceſſiuis vacationibus purgari, ceſſante poten-
11 tia laicorum, †& ſuccedente libera Ordinariorum fa-
cultate contradicendi Eccleſiaſticis, vt in cauſa *Bonnien. Iuriſpatronatus de Marſilijs 27 Iunij 1618. coram bon. me. Card. Sacrato fuit ponderatum*; attamen non
etiam fuit probatum Carthuſiam habere Ius à Du-
cibus Mediolani.

Non enim videtur releuare mandatum Commu-
nitatis anni 1484. in quo aſſeritur, quo Iuſpatrona-
tus pro vna parte ſpectat ad Ducem Mediolani; nec
reſignatio de eodem anno facta cum alia narratiua,
quod Iuſpatronatus pro vna parte ſpectat ad Du-
cem Mediolani, & pro alia parte ad Communitatem,
quia huiuſmodi aſſertiones Carthuſianis abſentibus
præiudicare non poſſunt; Similiter neque obſtat cõ-
ſenſus per Carthuſiam præſtitus de anno 1511. cum
aſſertione, quod patronatus ſpectat ad Carthuſiam,
ex laicali conceſſione; nec minus reſignationis ver-
ba de anno 1513. quod Iuſpatronatus ſpectet ad
Carthuſiam pro dimidia ratione Caſtri: quia ſola laica-
13 lis conceſſio non probat præſumptionem † vſurpa-
tionis; ſed quando iungitur cum Iuriſdictione, & Iu-
riſdictio penes Eccleſiam non præbet præſumptio-
nem vſurpationis, vt ſupra fuit firmatum; demum
Carthuſię non præiudicat præſentatio facta de an-
no 1552. ab eius Procuratore aſſerente Iuſpatrona-
tus pro medietate ſpectare ad Monaſterium, vti ſuc-
ceſſorem Ducis Mediolan. quia cum non probetur fa-
cultates mandati ſe extendere ad huiuſmodi aſſertio
14 nem, non potuit † Procurator ille Carthuſiæ ſuo Do-
mino præiudicare *Rot. deciſione 285. numero quarto, & 539. numero quarto parte ſecunda recent. & 270. numero octauo & 467. numero 10. coram Papa Gregor. XV.*

Denique non obſtant prouiſiones Apoſtolicæ ab
anno 1573. citra nulla mentione in litteris facta de
15 Iurepatronatu controuerſo; quia neque † mutant
ſtatum, *Aegid. deciſione 212. Achill. deciſione 13. de Iurepatr. Verall. deciſione 189. parte tertia Decian. conſilio 126. numero quarto Rot. deciſione 13. numero quinto parte prima recent.* Neque mutare potuerunt, cum ſu-
peruenerint poſt dictum annum 1573. de quo tem-
pore cum per quadragenariam, & probationem fa-
mæ, ſtatus de patronatu eſſet iam firmatus, non po-
teſt nouus ſtatus imprimi, beneficio cõtrouerſo, abſ-
que decurſu temporis legitimi ad præſcriben. *capitu-
lo de quarta, capitulo ad aures de præſcript. capitulorum de beneficio de praben. in 6. Seraph. deciſione 1227. num. 3. cum alijs allegatis coram Papa Greg. XV. dec. 434. nu. 16. & ibi Adden. num. 20.*

Ex ita &c.

R. P. D. MERLINO.

Alexandrina Funeralium. Lunæ 1. Iulij 1630.

ARGVMENTVM.

In tranſactionibus contenta, ſunt omnino ſeruanda.
Funeralium emolumenta debentur Parocho, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Concordia facta de rebus eccleſiæ cum debitis requiſitis, eſt omnino ſeruanda, & ligat etiam ſucceſſores.*
2 *Tranſactio omnis, eſt ſeruanda.*
Tranſactio habet vim rei iudicatę, & executionem paratam num. 2.
3 *Tranſigentes, ad hoc, vt ſeruent contenta in tranſactione, executiuè compelli poſſunt.*
4 *Tranſactio impedit litis ingreſſum.*
Tranſactio dicitur exceptio litis finitæ num. 4.
5 *Archipręsbyter, ad quem ſpectat exercitium curæ eccleſiæ, habet intentionem fundatam ſuper omnibus obuentionibus contingentibus intra limites Parochiæ num. 6. & 7.*
8 *Funeralium emolumenta debentur Parocho, quæ recenſentur inter obuentiones, & elimoſynas.*
Funeralium emolumenta ſunt de Iuribus Parochialibus, & ad Parochum ſolum, qui exercet curam animarum ſpectant num. 8.
9 *Funeralium emolumenta, debentur Parocho in recompenſatione laborum, quos ſubſtinuit in celebrando diuina officia, & in adminiſtrando Sacramenta defuncto, dum viueret.*
10 *Oblationes, quæ Deo à fidelibus ſecundum pietatis rationem in eccleſia Cathedrali deferuntur, Parocho dantur.*
11 *Parochus Sacramenta Dei populo exhibet, & preces populi exhibet Deo.*
12 *Ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeralibus, Parocho competit.*
13 *Concil. Mediol. quart. in tit. de funer. §. illud præpoſiti, & §. qui in funere, & §. funeribus, idem ferè diſponit, quod ius commune in hac materia funerum.*

DECISIO. CCCCII.

Diſſidebant inter ſe Capitulum, & Archipresby-
ter Eccleſiæ Cathedralis Alexandrinæ, circa
perceptionem oblationum, & eleemoſynarum, quas
pro defunctorum ope, vel ad cohoneſtandum eorum
funus, Chriſti fideles elargiri conſueuerunt, necnon
circa alia iura parochialia, & funeralia; ad quæ diſ-
ſidia tollenda, inita fuit concordia de anno 1610. in
qua ſtatuitur, vt omnia emolumẽta prouenientia ex
funeribus mortuorum, & aliæ oblationes, quæ religi-
onis cauſa Deo offeruntur, ſpectent ad Archipres-
byterum tamquam habentem curam animarum, in-
iuncto illi onere faciendi expenſas cerę, in die Puri-
ficationis Beatiſſimæ Virginis, & oliuæ in Domini-
no Palmarum, aliiſque pactis adiectis, de quibus in-
dicta concordia data in *Sam. numero primo*. Verùm
cum propter abſentiam Archibresbyteri, Capitulum
ab obſeruantia dictæ concordiæ recedere prætende-
ret, dictaque emolumenta funerum, atque oblatio-
nes vſurparet, in Rota, mihi commiſſa cauſa, dubita-
tum fuit; An dicta concordia ſit ſeruanda, & hodie
informante tantùm Archipresbytero DD. ſeruandã
eſſe reſponderunt.

Quo-

Quoniam huiusmodi concordia facta fuit ex auctoritate, & decreto Episcopi adhibita causæ cognitione, præuio diligenti tractatu, nomine ipsius Ecclesiæ, super iuribus tantùm, & ijsdem dubijs, & in controuersiam deductis, non autem super bonis sta-
1 bilibus; vndè † non est ambigendum, quin ea sit omninò seruanda, & liget etiam Canonicos successores, vt est *text. in capitulo statuimus, vbi Abb. numero primo & seq. capitulo de cætero, vbi Innoc. numero quarto & quinto capitulo veniens, vbi Card. sub numero secundo de transact. capitulo fin. de pact. in sexto Natt. consilio 441. numero nono Rot. in recent. decisione 759. numero primo parte secunda & in Elnen. distributionum 25. Iu-*
2 *nij 1629. coram R. P. D. meo Durano*; Regulariter † enim seruanda est omnis transactio, habetque vim rei iudicatæ, & executionem paratam, adeò vt transi-
3 gentes † pro contentis in ea, ad obseruantiam executiuè compelli possint *Crauett. consilio 685. numero 27. versiculo simili modo, Gratian. discept. forens. capitulo 665. numero 11. Rota apud bon. mem. Card. Caual. decisione 23. numero tertio* & latius dictum fuit in *d. Elnen. distributionum coram D. meo Durano*, & impedit † litis
4 ingressum, diciturque exceptio litis finitæ, *capitulo primo de lit. contest. in 6. Surd. consilio 451. numero 16. Card. Seraph. decisione 279. numero 3. & 1059. num. 1. cum alijs.*

In quam sententiam eò facilius DD. transiuerunt, quia eadem concordia, & iuris communis, & Concilij Prouincialis Mediolan. dispositioni conformis
5 est; de iure † enim communi, Parochus, & sic Archipresbyter, ad quem spectat exercitium curæ Ecclesiæ Cathedralis, iuxta *capitulo primo, & capitulo officium de offic. Archipresb.* fundatam habet intentionem
6 super omnibus obuentionibus contingentibus † intrà limites Parochiæ, & ad eum omnes spectant, *per text. in capitulo pastoralis*, & ibi *Canonist. de his quæ fiunt à Prælat. sine consens. capitulo capitulo dilectus, de off. ordinar. Feret. consilio 143. numero secundo & seq. Rota in recent. decisione 256. numero primo parte prima*, & in terminis, de Parocho curam animarum in Ec-
7 clesia Cathedrali exercente, fuit dictum in † *Beneuentana spolij 2. Decembris 1585. & 2. Decembris 1587. coram Orano*, & latius firmatum fuit in *Lunen. Sarzanen. oblationum 8. Februarij 1627. coram me*, quam secuta etiam fuit *Rota in Ciuitatis Castelli beneficij 24. Martij 1628. coram Eminentissimo D. Cardinale Virili*, & consequenter eidem Archipresbytero tam-
8 quam Parocho debentur † emolumenta funeralium, quæ recensentur inter obuentiones, & eleemosynas, suntque de iuribus Parochialibus, & ad eum solum, qui exercet curam animarum, pertinent ex *capitulo primo & capitulo relatum, de sepult. Abbas in rubr. de rubr. de Paroch. numero secundo Vitalin. in Clem. dudum §. verum numero nono & 10. de sepult. Sebast. Medic. in tract. de sepult. quæstione 8. cas. 1. & 6. Rota apud Cardinal. Mantic. decisione 294. numero quinto, & in recent. decisione 376. numero primo ad fin.* dantur enim hæc Parocho in † recompensationem laborum, quos
9 sustinuit in celebrando diuina Officia, & in ministrādo Sacramenta defuncto, dum viueret, *glos. in capitulo secundo de sepult. in 6. Sebast. Medic. vbi supra cas. 1. & 6.*

10 Quemadmodum, & aliæ oblationes, † quæ Deo à fidelibus, secundum pietatis rationem, in Ecclesia Cathedrali deferūtur, pari ratione dantur Parocho;
11 vtpote quia Sacramēta † Dei populo exhibet, & preces populi exhibet Deo *capitulo quia sacerdotes, & capitulo Sanctorum 10. quæstione prima bonè D. Thom. in 22. q. 86. art. 2. & in prælegat. Lunen. Sarzanen. oblationum coram me.*

Quibus etiam corrolariò consequitur, vt & ius
12 conuocandi alios sacerdotes, pro obeundis † funeribus eidem Archipresbytero competat: huiusmodi enim cura videtur in necessariam consequentiam eidem demandata in *capitulo per lectis distin. 25. & capitulo primo, & capitulo officium, de offic. Archipresb. Azor. institut. moral. parte secunda libro tertio capitulo 8. q. 3.*

Concilij autem Prouinc. Mediol. dispositioni congruens est etiam dicta concordia, quia ipsum Concil.
13 Mediol. † quartum *titul. de funer. §. illud præposito §. qui in funere, & §. funeribus*, disponit fere idem quod Ius commune, vt habetur in *Summario numero tertio, & quarto*, & sic adstipulatur intentioni Archipresbyteri.

Ex quibus resolutum fuit pro Archibresbytero informante, cui fauet Ius commune, Concilium Prouinciale, & particularis conuentio, &c.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Saluiani Lunæ 1. Iulij 1630.

ARGVMENTVM.

Dispositio generalis comprehendit etiam ea, quæ veniunt in consequentiam, quod in nonnullis casibus explicatur Fructus dotis, qualiter taxentur secundum stat. Vrb.

SVMMARIVM.

1 *Sub dispositione generali ea, quæ veniunt in consequentiam comprehenduntur.*
2 *Acquirens, licet sit incapax rei, quæ venit, in consequentiam fide eius acquisitione principaliter agatur, tamen eam capere potest, & acquirere.*
3 *Sub venditione prædij continetur Pratum ad eius vsum destinatum.*
Sub Domus venditione, includitur domus accessoria eiusdem causa parata num. 3.
4 *Seruitus intelligitur etiam concessa, quotiescunque res aliqua conceditur, vel legatur.*
5 *Transactio facta super re certa, ad accessorias etiam extenditur.*
6 *Sententia licet sit stricta interpretationis, accessoria tamen comprehendit, licet illa non fuerit expressa. num. 7.*
8 *Contractus claudicare non debet.*
9 *Dotis lucrum vtrique coniugum, æqualiter potest contigere, vt disponitur in statut. Vrb. libro primo cap. 131.*
10 *Dispositio etiam generalis, debet intelligi secundum naturam rei, de qua agitur.*

Quia vltra quod Carthusia continuauit in quasi possessione præsentandi spatio tanti tẽporis, quo potuit illa suspicio vsurpationis ordinariorũ diligentia in successiuis vacationibus purgari, cessante potentia laicorum, † & succedente libera Ordinariorum facultate contradicendi Ecclesiasticis, vt in causa *Bonnien. Iurispatronatus de Marsilys* 27. *Iunij* 1618. *coram bon. me. Card. Sacrato fuit ponderatum*; attamen non etiam fuit probatum Carthusiam habere ius à Ducibus Mediolani. 12

Non enim videtur releuare mandatum Communitatis anni 1484. in quo asseritur, quo Iuspatronatus pro vna parte spectat ad Ducem Mediolani; nec resignatio de eodem anno facta cum alia narratiua, quod Iuspatronatus pro vna parte spectat, ad Ducem Mediolani, & pro alia parte ad Communitatem, quia huiusmodi assertiones Carthusianis ablentibus præiudicare non possunt; Similiter neque obstat cõsensus per Carthusiam præstitus de anno 1511. cum assertione, quod patronatus spectat ad Carthusiam, ex laicali concessione; nec minus resignationis verba de anno 1513. quod Iuspatronatus spectet ad Carthusiam pro dimidia ratione Castri: quia sola laicalis concessio non probat præsumptionem † vsurpationis; sed quando iungitur cum Iurisdictione, & Iurisdictio penes Ecclesiam non præbet præsumptionem vsurpationis, vt supra fuit firmatum; demum Carthusię non præiudicat præsentatio facta de anno 1152. ab eius Procuratore asserente Iuspatronatus pro medietate spectare ad Monasterium, vti successorem Ducis Mediolan. quia cum non probetur facultates mandati se extendere ad huiusmodi assertionem, non potuit † Procurator ille Carthusiæ suo Domino præiudicare *Rot. decisione* 285. *numero quarto*, *& 539. numero quarto parte secunda recent. & 270. numero octauo & 467. numero* 10. *coram Papa Gregor. XV.* 13 14

Denique non obstant prouisiones Apostolicæ ab anno 1573. citra nulla mentione in litteris facta de Iurepatronatu controuerso; quia neque † mutant statum, *Aegid. decisione* 212. *Achill. decisione* 13. *de Iurepatr. Verall. decisione* 189. *parte tertia Decian. consilio* 126. *numero quarto Rot. decisione* 13. *numero quinto parte prima recent.* Neque mutare potuerunt, cum superuenerint post dictum annum 1573. de quo tempore cum per quadragenariam, & probationem famæ, status de patronatu esset iam firmatus, non potest nouus status imprimi, beneficio cõtrouersio, absque decursu temporis legitimi ad præscriben. *capitulo de quarta, capitulo ad aures de præscript. capitulo cum de beneficio de præben. in 6. Seraph. decisione* 1227. *num.* 3. *cum alijs allegatis coram Papa Greg. XV. dec.* 434. *nu.* 16. *& ibi Adden. num.* 30. 15

Et ita &c.

R. P. D. MERLINO.

Alexandrina Funeralium. Lunæ 1. *Iulij* 1630.

ARGVMENTVM.

In transactionibus contenta, sunt omnino seruanda.
Funeralium emolumenta debentur Parocho, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Concordia facta de rebus ecclesiæ cum debitis requisitis, est omnino seruanda, & ligat etiam successores.*
2 *Transactio omnis, est seruanda.*
Transactio habet vim rei iudicatę, & executionem paratam num. 2.
3 *Transigentes, ad hoc, vt seruent contenta in transactione, executiuè compelli possunt.*
4 *Transactio impedit litis ingressum.*
Transactio dicitur exceptio litis finitæ num. 4.
5 *Archipresbyter, ad quem spectat exercitium curæ ecclesiæ, habet intentionem fundatam super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites Parochiæ num.* 6. & 7.
8 *Funeralium emolumenta debentur Parocho, quæ recensentur inter obuentiones, & elimosynas.*
Funeralium emolumenta sunt de Iuribus Parochialibus, & ad Parochum solum, qui exercet curam animarum spectant num. 8.
9 *Funeralium emolumenta, debentur Parocho in recompensatione laborum, quos substinuit in celebrando diuina officia, & in administrando Sacramenta defuncto, dum viueret.*
10 *Oblationes, quæ Deo a fidelibus secundum pietatis rationem in ecclesia Cathedrali deferuntur, Parocho dantur.*
11 *Parochus Sacramenta Dei populo exhibet, & preces populi exhibet Deo.*
12 *Ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeralibus, Parocho competit.*
13 *Concil. Mediol. quart. in tit. de funer. §. illud præpositi, & §. qui in funere, & §. funeribus, idem ferè disponit, quod ius commune in hac materia funeralium.*

DECISIO. CCCCII.

DIffidebant inter se Capitulum, & Archipresbyter Ecclesiæ Cathedralis Alexandrinæ, circa perceptionem oblationum, & eleemosynarum, quas pro defunctorum ope, vel ad cohonestandum eorum funus, Christi fideles elargiri consueuerunt, necnon circa alia iura parochialia, & funeralia; ad quæ dissidia tollenda, inita fuit concordia de anno 1610. in qua statuitur, vt omnia emolumẽta prouenientia ex funeribus mortuorum, & aliæ oblationes, quæ religionis causa Deo offeruntur, spectent ad Archipresbyterum tamquam habentem curam animarum, iniuncto illi onere faciendi expensas cerę, in die Purificationis Beatissimæ Virginis, & oliuæ In Dominino Palmarum, alijsque pactis adiectis, de quibus in dicta concordia data in *Sam. numero primo*. Verum cum propter absentiam Archipresbyteri, Capitulum ab obseruantia dictæ concordiæ recedere pretenderet, dictaque emolumenta funerum, atque oblationes vsurparet, in Rota, mihi commissa causa, dubitatum fuit; An dicta concordia sit seruanda, & hodie informante tantùm Archipresbytero DD. seruandã esse responderunt.

Quo-

Quoniam huiusmodi concordia facta fuit ex auctoritate, & decreto Episcopi adhibita causæ cognitione, præuio diligenti tractatu, nomine ipsius Ecclesiæ, super iuribus tantùm, & ijsdem dubijs, & in controuersiam deductis, non autèm super bonis stabilibus; vndè † non est ambigendum, quin ea sit omninò seruanda, & liget etiam Canonicos successores, vt elt *text. in capitulo Statuimus, vbi Abb. numero primo & seq. capitulo de cætero, vbi Innoc. numero quarto & quinto capitulo veniens, vbi Card. Iuli numero secundo de transact. capitulo fin. de pact. in sexto Natt. consilio* 441. *numero nono Rot. in recent. decisione* 759. *numero primo parte secunda & in Elnen. distributionum* 25. *Iunij* 1629. *coram R. P. D. meo Durano*; Regulariter † enim seruanda est omnis transactio, habetque vim rei iudicatæ, & executionem paratam, adeò vt transgentes † procontentis in ea, ad obseruantiam executiuè compelli possint *Cravett. consilio* 685. *numero* 27. *versiculo simili modo, Gratian. discept. forens. capitulo* 665. *numero* 11. *Rota apud bon. mem. Card. Caual. decisione* 23. *numero tertio* & latius dictum fuit in *d. Elnen. distributionum coram D. meo Durano*, & impedit † litis ingressum, dicitur que exceptio litis finitæ, *capitulo primo de lit. contest. in* 6. *Surd. consilio* 451. *numero* 16. *Card. Seraph. decisione* 279. *numero* 3. *& 1059. num.* 1. *cum alijs.*

1 2 3 4

In quam sententiam eò facilius DD. transiuerunt, quia eadem concordia, & iuris communis, & Concilij Prouincialis Mediolan. dispositioni conformis est; de iure † enim communi, Parochus, & sic Archipresbyter, ad quem spectat exercitium curæ Ecclesiæ Cathedralis, iuxta *capitulo primo, & capitulo officium de offic. Archipresb.* fundatam habet intentionem super omnibus obuentionibus contingentibus † intrà limites Parochiæ, & ad eum omnes spectant, *per text. in capitulo pastoralis, & ibi Canonist. de his quæ fiunt à Prælat. sine consens. capitulo capitulo dilectus, de off. ordinar. Feret. consilio* 143. *numero secundo & seq. Rota in recent. decisione* 256. *numero primo parte prima*, & in terminis, de Parocho curam animarum in Ecclesia Cathedrali exercente, fuit dictum in † *Beneuentana spolij* 2. *Decembris* 1585. *& 2. Decembris* 1587. *coram Orano*, & latius firmatum fuit in *Lunen. Sarzanen. oblationum* 8. *Februarij* 1627. *coram me*, quam secuta etiam fuit *Rota in Ciuitatis Castelli beneficij* 24. *Martij* 1628. *coram Eminentissimo D. Cardinale Virili*, & consequenter eidem Archipresbytero tamquam Parocho debentur † emolumenta funeralium, quæ recensentur inter obuentiones, & eleemosynas, suntque de iuribus Parochialibus, & ad eum solum, qui exercet curam animarum, pertinent ex *capitulo primo & capitulo relatum, de sepult. Abb. in rubr. de rubr. de Paroch. numero secundo Vitalin. in Clem. dudum* §. *verum numero nono & 10. de sepult. Sebast. Medic. in tract. de sepult. quæstione* 8. *cas.* 1. *& 6. Rota apud Cardinal. Mantic. decisione* 294. *numero quinto, & in recent. decisione* 376. *numero primo ad fin.* dantur enim hæc Parocho in † recompensationem laborum, quos sustinuit in celebrando diuina Officia, & in ministrãdo Sacramenta defuncto, dum viueret, *glos. in capitulo secundo de sepult. in* 6. *Sebast. Medic. vbi supra cas.* 1. *& 6.*

5 6 7 8 9

Quemadmodum, & aliæ oblationes, † quæ Deo à fidelibus, secundum pietatis rationem, in Ecclesia Cathedrali deferũtur, pari ratione debentur Parocho; vtpote quia Sacramẽta † Deipopulo exhibet, & preces populi exhibet Deo *capitulo quia sacerdotes, & capitulo sicut verum* 10. *quæst. 1. quæ habentur in D. Thom. in* 22. *q.* 86. *art.* 2. *& in præallegat. Lunen. Sarzanen. oblationum coram me.*

10 11

Quibus etiam corrolariò consequitur, vt & ius conuocandi alios sacerdotes, pro obeundis † funeribus eidem Archipresbytero competat: huiusmodi enim cura videtur in necessariam consequentiam eidem demandata in *capitulo per lectis distin.* 25. *& capitulo primo, & capitulo officium, de offic. Archipresb. Azor. instit. moral. parte secunda libro tertio capitulo* 8. *q.* 3.

12

Concilij autem Prouinc. Mediol. dispositioni congruens est etiam dicta concordia, quia ipsum Concil. Mediol. † quartum *titul. de funer.* §. *illud præpositi* §. *qui in funer.* & §. *funeribus*, disponit ferè idem quod Ius commune, vt habetur in *Summario numero tertio, & quarto*, & sic adstipulatur intentioni Archipresbyteri:

13

Ex quibus resolutum fuit pro Archibresbytero informante, cui fauet Ius commune, Concilium Prouinciale, & particularis conuentio, &c.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Saluiani Lunæ 1. *Iulij* 1630.

ARGVMENTVM.

Dispositio generalis comprehendit etiam ea, quæ veniunt in consequentiam, quod in nonnullis casibus explicatur Fructus dotis, qualiter taxentur secundum stat. Vrb.

SVMMARIVM.

1 *Sub dispositione generali ea, quæ veniunt in consequentiam comprehenduntur.*

2 *Acquirens, licet sit incapax rei, quæ venit, in consequentiam fide eius acquisitione principaliter agatur, tamen eam capere potest, & acquirere.*

3 *Sub venditione prædij continetur Pratum ad eius vsum destinatum.*
Sub Domus venditione, includitur domus accessoria eiusdem causa parata num. 3.

4 *Seruitus intelligitur etiam concessa, quotiescunque res aliqua conceditur, vel legatur.*

5 *Transactio facta super re certa, ad accessorias etiam extenditur.*

6 *Sententia licet sit strictæ interpretationis, accessoria tamen comprehendit, licet illa non fuerit expressa. num.* 7.

8 *Contractus claudicare non debet.*

9 *Dotis lucrum vtrique coniugum, æqualiter potest contigere, vt disponitur in statut. Vrb. libro primo cap.* 131.

10 *Dispositio etiam generalis, debet intelligi secundum naturam rei, de qua agitur.*

Quia vltra quod Carthusia continuauit in quasi possessione præsentandi spatio tanti tẽporis, quo potuit illa suspicio vsurpationis ordinariorũ diligentia in successiuis vacationibus purgari, cessante potentia laicorum, † & succedente libera Ordinariorum facultate contradicendi Eccle siasticis, vt in causa *Bonaurien. Iurispatronatus de Marsilijs 27. Iunij 1618. coram bon. me. Card. Sacrato fuit ponderatum*; attamen non etiam fuit probatum Carthusiam habere ius à Ducibus Mediolani. 12

Non enim videtur releuare mandatum Communitatis anni 1484. in quo asseritur, quo Iuspatronatus pro vna parte spectat ad Ducem Mediolani; nec resignatio de eodem anno facta cum alia narratiua, quod Iuspatronatus pro vna parte spectat, ad Ducem Mediolani, & pro alia parte ad Communitatem, quia huiusmodi assertiones Carthusianis absentibus præiudicare non possunt; Similiter neque obstat cõsensus per Carthusiam præstitus de anno 1511. cum assertione, quod patronatus spectat ad Carthusiam, ex laicali concessione; nec minus resignationis verba de anno 1513. quod Iuspatronatus spectet ad Carthusiam pro dimidia ratione Castri: quia sola laicalis concessio non probat præsumptionem † vsurpa- 13
tionis; sed quando iungitur cum Iurisdictione, & Iurisdictio penes Ecclesiam non præbet præsumptionem vsurpationis, vt supra fuit firmatum; demum Carthusiæ non præiudicat præsentatio facta de anno 1552. ab eius Procuratore asserente Iuspatronatus pro medietate spectare ad Monasterium, vti successorem Ducis Mediolan. quia cum non probetur facultates mandati se extendere ad huiusmodi assertio- 14
nem, non potuit † Procurator ille Carthusiæ suo Domino præiudicare *Rot. decisione 285. numero quarto, & 539. numero quarto parte secunda recent. & 270. numero octauo & 467. numero 10. coram Papa Gregor. XV.*

Denique non obstant prouisiones Apostolicæ ab anno 1573. citra nulla mentione in litteris facta de Iurepatronatu controuerso; quia neque † mutant 15
statum, *Aegid. decisione 212. Achill. decisione 13. de Iurepatr. Vcrall. decisione 189. parte tertia Decian. consilio 126. numero quarto Rot. decisione 13. numero quinto parte prima recent.* Neque mutare potuerunt, cum superuenerint post dictum annum 1573. de quo tempore cum per quadragenariam, & probationem famæ, status de patronatu esset iam firmatus, non potest nouus status imprimi, beneficio cõtrouerso, absque decursu temporis legitimi ad præscriben. *capitulo de quarta, capitulo ad aures de præscript. capitulo cum de beneficio de praben. in 6. Seraph. decisione 1227. num. 3. cum alijs allegatis coram Papa Greg. XV. dec. 434. num. 16. & ibi Addit. num. 20.*

Et ita &c.

R. P. D. MERLINO.

Alexandrina Funeralium, Lunæ 1. Iulij 1630.

ARGVMENTVM.

In transactionibus contenta, sunt omnino seruanda. Funeralium emolumenta debentur Parocho, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Concordia facta de rebus ecclesiæ cum debitis requisitis, est omnino seruanda, & ligat etiam successores.*

2 *Transactio omnis, est seruanda.*
Transactio habet vim rei iudicatę, & executionem paratam num. 2.

3 *Transigentes, ad hoc, vt seruent contenta in transactione, executiuè compelli possunt.*

4 *Transactio impedit litis ingressum.*
Transactio dicitur exceptio litis finitæ num. 4.

5 *Archipresbyter, ad quem spectat exercitium curæ ecclesiæ, habet intentionem fundatam super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites Parochiæ num. 6. & 7.*

8 *Funeralium emolumenta debentur Parocho, quæ recensentur inter obuentiones, & elimosynas.*
Funeralium emolumenta sunt de Iuribus Parochialibus, & ad Parochum solum, qui exercet curam animarum spectant num. 8.

9 *Funeralium emolumenta, debentur Parocho in recompensatione laborum, quos substinuit in celebrando diuina officia, & in administrando Sacramenta defuncto, dum viueret.*

10 *Oblationes, quæ Deo à fidelibus secundum pietatis rationem in ecclesia Cathedrali deferuntur, Parocho dantur.*

11 *Parochus Sacramenta Dei populo exhibet, & preces populi exhibet Deo.*

12 *Ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeralibus, Parocho competit.*

13 *Concil. Mediol. quart. in tit. de funer. §. illud præposito, & §. qui in funere, & §. funeribus, idem ferè disponit, quod ius commune in hac materia funeralium.*

DECISIO. CCCCII.

Dissidebant inter se Capitulum, & Archipresbyter Ecclesiæ Cathedralis Alexandrinæ, circa perceptionem oblationum, & eleemosynarum, quæ pro defunctorum ope, vel ad cohonestandum eorum funus, Christi fideles elargiri consueuerunt, necnon circa alia iura parochialia, & funeralia; ad quæ dissidia tollenda, inita fuit concordia de anno 1610. in qua statuitur, vt omnia emolumẽta prouenientia ex funeribus mortuorum, & aliæ oblationes, quæ religionis causa Deo offeruntur, spectent ad Archipresbyterum tamquam habentem curam animarum, iniuncto illi onere faciendi expensas cerę, in die Purificationis Beatissimæ Virginis, & olivæ In Dominico Palmarum, alijsque pactis adiectis, de quibus in dicta concordia data in *Sam. numero primo*. Verum cum propter absentiam Archipresbyteri, Capitulum ab obseruantia dictæ concordiæ recedere prætenderet, dictaque emolumenta funerum, atque oblationes vsurparet, in Rota, mihi commissa causa, dubitatum fuit; An dicta concordia sit seruanda, & hodie informante tantum Archipresbytero DD. seruandã esse responderunt.

Quo-

Quoniam huiusmodi concordia facta fuit ex auctoritate, & decreto Episcopi adhibita causæ cognitione, prævio diligenti tractatu, nomine ipsius Ecclesiæ, super iuribus tantùm, & ijsdem dubijs, & in controuersiam deductis, non autèm super bonis stabilibus; vndè † non est ambigendum, quin ea sit omninò seruanda, & liget etiam Canonicos successores, vt est *text. in capitulo Statuimus, vbi Abb. numero primo & seq. capitulo de cætero, vbi Innoc. numero quarto & quinto capitulo veniens, vbi Card. sub numero secundo de transact. capitulo fin. de pact. in sexto Natt. consilio* 441. *numero nono Rot. in recent. decisione* 759. *numero primo parte secunda & in Eluen. distributionum* 25. *Junij* 1629. *coram R. P. D. meo Durano*; Regulariter † enim seruanda est omnis transactio, habetque vim rei iudicatæ, & executionem paratam, adeò vt transigentes † procontentis in ea, ad obseruantiam executiuè compelli possint *Cruuett. consilio* 685. *numero* 27. *versiculo simili modo, Gratian. discept. forens. capitulo* 665. *numero* 11. *Rota apud bon. mem. Card. Caual. decisione* 23. *numero tertio* & latius dictum fuit in *d. Eluen. distributionum coram D. meo Durano*, & impedit † litis ingressum, dicturque exceptio litis finitæ, *capitulo primo de lit. contest. in* 6. *Surd. consilio* 451. *numero* 16. *Card. Seraph. decisione* 279. *numero* 3. *& 1059. num.* 1. *cum alijs.*

Quam sententiam eò facilius DD. transiuerunt, quia eadem concordia, & iuris communis, & Concilij Prouincialis Mediolan. dispositioni conformis est; de iure † enim communi, Parochus, & sic Archipresbyter, ad quem spectat exercitium curæ Ecclesiæ Cathedralis, iuxta *capitulo primo, & capitulo officium de offic. Archipresb.* fundatam habet intentionem super omnibus obuentionibus contingentibus † intra limites Parochiæ, & ad eum omnes spectant, *per text. in capitulo pastoralis*, & ibi *Canonist. de his quæ fiunt à Prælat. sine consens. capitulo capitulo dilectus, de off. ordinar. Feret. consilio* 143. *numero secundo & seq. Rota in recent. decisione* 256. *numero primo parte prima*, & in terminis, de Parocho curam animarum in Ecclesia Cathedrali exercente, fuit dictum in † *Beneuentana spolij* 2. *Decembris* 1585. *& 2. Decembris* 1587. *coram Orano*, & latius firmatum fuit in *Luuen. Sarzanen. oblationum* 8. *Februarij* 1627. *coram me*, quam secuta etiam fuit *Rota in Ciuitatis Castelli beneficij* 24. *Martij* 1628. *coram Eminentissimo D. Cardinale Virili*, & consequenter eidem Archipresbytero tamquam Parocho debentur † emolumenta funeralium, quæ recensentur inter obuentiones, & eleemosynas, suntque de iuribus Parochialibus, & ad eum solum, qui exercet curam animarum, pertinent *ex capitulo, primo & capitulo relatum, de sepult. Abb. in rubr. de rubr. de Paroch. numero secundo Vitalin. in Clem. dudum §. verum numero nono & 10. de sepult. Sebast. Medic. in tract. de sepult. quæstione* 8. *cas.* 1. *& 6. Rota apud Cardinal. Mantic. decisione* 294. *numero quinto, & in recent. decisione* 376. *numero primo ad fin.* dantur enim hæc Parocho in † recompensationem laborum, quos sustinuit in celebrando diuina Officia, & in ministrando Sacramenta defuncto, dum viueret, *glos. in capitulo secundo de sepult. in* 6. *Sebast. Medic. vbi supra cas.* 1. *& 6.*

Quemadmodum, & aliæ oblationes, † quæ Deo à fidelibus, secundum pietatis rationem in Ecclesia Cathedrali deferuntur, pari ratione debentur Parocho; vtpote quia Sacramenta † Dei populo exhibet, & preces populi exhibet Deo *capitulo quia sacerdotes, & capitulo sicut, 10. quæst. prima. Diuus Thom. in* 22. *q.* 86. *art.* 2. *& in præallegat. Luuen. Sarzanen. oblationum coram me.*

Quibus etiam corrolarió consequitur, vt & ius conuocandi alios sacerdotes, pro obeundis † funeribus eidem Archipresbytero competat: huiusmodi enim cura videtur in necessariam consequentiam eidem demandata in *capitulo per lectis distin.* 95. *& capitulo primo, & capitulo officium, de offic. Archipresb. Azor. instit. moral. parte secunda libro tertio capitulo* 8. *q.* 3.

Concilij autem Prouinc. Mediol. dispositioni congruens est etiam dicta concordia, quia ipsum Concil. Mediol. † quartum *titul. de funer. §. illud præposiri §. qui in funer, & §. funeribus*, disponit ferè idem quod Ius commune, vt habetur in *Summario numero tertio, & quarto*, & sic adstipulatur intentioni Archipresbyteri.

Ex quibus resolutum fuit pro Archibresbytero informante, cui fauet Ius commune, Concilium Prouinciale, & particularis conuentio, &c.

R. P. D. QVEIPO.

Romana Saluiani Lunæ 1. *Julij* 1630.

ARGVMENTVM.

Dispositio generalis comprehendit etiam ea, quæ veniunt in consequentiam, quod in nonnullis casibus exemplicatur Fructus dotis, qualiter taxentur secundum stat. Vrb.

SVMMARIVM.

1 *Sub dispositione generali ea, quæ veniunt in consequentiam comprehenduntur.*
2 *Acquirens, licet sit incapax rei, quæ venit, in consequentiam fide eius acquisitione principaliter agatur, tamen eam capere potest, & acquirere.*
3 *Sub venditione prædij continetur Pratum ad eius vsum destinatum.*
Sub Domus venditione, includitur domus accessoria eiusdem causa parata num. 3.
4 *Seruitus intelligitur etiam concessa, quotiescunque res aliqua conceditur, vel legatur.*
5 *Transactio facta super re certa, ad accessorias etiam extenditur.*
6 *Sententia licet sit stricta interpretationis, accessoria tamen comprehendit, licet illa non fuerit expressa. num.* 7.
8 *Contractus claudicare non debet.*
9 *Dotis lucrum vtrique coniugum, æqualiter potest contigere, vt disponitur in statut. Vrb. libro primo cap.* 131.
10 *Dispositio etiam generalis, debet intelligi secundum naturam rei, de qua agitur.*

11 *Sententia debet intelligi secundum naturam iudicij, & actionis intentatæ.*

12 *Subiecta qualia demonstrant, talia sunt prædicata.*

13 *Lucrum dotis comprehendit etiam lucrum dotale.*

14 *Acconcium in eodem instrumento dotali promissum, eiusdem dotis pars existit.*

15 *Pro lucro fructus dotis post legitimam interpellationem, taxantur ad rationem septem, cum dimidio pro centenario, secundum Statut. Vrb. libro primo capitulo 137.*

16 *Solutiones factæ, si à contraria parte sic expressum in quam causam solvantur, vel recipiantur, in causam fructuum, & interesse imputari debent.*

17 *Compensatio, non datur de specie ad quantitatem.*

DECISIO CCCCIII.

CAusa lucrum proposita ad instantiam D. Iuliæ Vbaldinæ, super resolutis tertia Iunij proximi præteriti, vnico contextu ad instantiam D. Domitillæ, dubium reseruatum eadem die super quantitate fructuum proposuit, & quoad dubium resolutum DD. perstitere in decisis, ex rationibus, & fundamentis in decisione adductis, quæ DD. placuerunt,

Quibus non obstat, quod pro parte D. Iuliæ opponeretur, scilicet consensum ab ea præstitum extendendum non esse ad lucrum dotale, neque ad acconcium, cum dumtaxat consenserit, bona ab eo donata pro prima dote hipothecari posse, & acconcium, & lucrum dotis sint extra dotem, quoniam obiectum facilè expeditur. Nam cum lucrum dotale propter Statutum capitulo 131. libro primo in consequentiam dotis veniat, necessario comprehenditur sub facultate permittente bona pro dote hipothecari, cum
1 sub † dispositione generali ea, quæ in consequentiam veniunt, contineantur. *l. stis qui dues, ff. de liberat. legat. l. nam quod liquide 4. ff. de pæn. legat.* vt notauit *Bald. in l. 1. numero primo C. de secund. nupt.* & ibi *Ioann. Agar. numero 22. Tiraquell. de nobilit. cap. 24. numero sexto*, quæ adeo vera sunt, vt licet acquirens incapax
2 esset rei, quæ venit in consequentiam, † si de eius acquisitione principaliter, & separatim ageretur, attamen eam capere posset, & acquirere, vt optimis exemplis docet *Mollin de primogen. libro primo capitulo 12. numero 14. cum duobus seqq. & numero 67. Mastrill. de magistrat. libro secundo capitulo quarto numero 39. Tiraquell. de nobilit. capitulo 15. numero 14. cum pluribus seqq.* & probatur ex text. *in l. prædis 91. §. vltimo, ff. de leg. 3. l. scia §. tyrranne, ff. de fund. instruct.* quibus traditur sub venditione prædij contineri Pratum
3 † ad eius vsum destinatum, & sub venditione domus principalis ineludi domum accessoriam eiusdem eau si paratum, vt latè cum pluribus relatis notauit *Ant. Gom. tom. 2. var. capitulo secundo numero 13. & in l. 17. taurinum, 12.* & quotiescunque res aliqua conceditur, vel legatur, † intelligitur etiam concessa seruitus
4 ad vsum illius destinata, secundum Iura expressa in *l. seruum filij 44. §. vltimo, l. si fundum 81. §. qui fundum, ff. de leg. 1. l. testatrix 20. ff. si serv. vendic. l. 1. ff. de serv. leg.* & notarunt *Bart. numero 12. Iaf. numero 61. Rip. numero 33. in l. 1. ff. de leg. 1. Cepoll. de servit. urban. capitulo 21. numero secundo Castil. de vsufruct. capitulo octauo numero 10.* & probatur expresse in *l. item 3. §. qui habet, ff. de serv. vrb. vbi gloss. Bart. & Doct.* & transactio † facta super re certa, ad accessoria
5 quoque extenditur *l. 2. in princ. ff. si quis caut. l. fin. ff. de eo quod cert. loc. l. si pro fure, §. 1. ff. de condit. furtiv.* & iusiurandum etiam accessoria comprehendit, *l. iusiurandi 2. debitore 40. ff. de iureiur.* quamuis lenten-
6 tia † sit strictæ interpretationis, *l. vnica, C. si plur. vna sent. fuer. condem.* accessoria tamen comprehendere,
7 † licèt de illis expresse actum non fuerit, docet *textus in l. si de certa num. 5. C. de transact.*

8 Præcipuè quia cum † contractus claudicare non debeat, *l. Iulianus, §. si a pupillo, ff. de act. empt. l. 1. ff. de rescind. vendit.*, & lucrum dotis vtrique coniugum
9 † æqualiter possit contingere, vt disponitur in dicto capitulo 131. libro primo, eaque ratione dos à muliere data sub hipotheca ad fauorem mariti pro lucro dotis, exillat ex deductis in decisione, quæ reuidetur, propterea dicendum est D. Iuliam facultatem hipothecandi bona pro prima dote dedisse secundum naturam contractus dotalis, ratione dicti Statuti, quia
10 quælibet † dispositio etiam generalis debet intelligi secundum naturam rei, de qua agitur, *l. 1. §. 1. ff. de offic. Procur. Cæs. l. fil. usfamilias, ff. de donat.* quamuis dispositio sit stricti iuris, vt in sententia, quæ debent
11 intelligi † secundum naturam Iudicij, & actionis intentatæ etiam verba impropriando, vt docet *Bald. in l. fin. C. communi diuidun. Socin. consilio 243. in fin. libro*
12 *secundo* talia enim sunt † prædicata, qualia subiecta demonstrant, *l. stipulatio ista 38. §. in quibus, ff. de verb. oblig. vbi Bart. Castren. Iaf. & communiter Doct. docent. l. damni infecti 43. in princ. ff. de damn. infect. notat Bart. in authentica ingressis in lectura numero 10. & in repetitione numero 29. C. de sacros. eccles.* eaque ratione facultatem respectu dotis comprehendere etiam lu-
13 crum † dotale, latè tradit *Aym. Cravet. consilio 186. ex numero quarto Panor. de lucro dotis, glos. 10. numero 38. & firmauit Rota coram Reuerendissimo Domino meo Decano decisione 244. numero secundo, & in Romana quarti dot. die 19. Iunij 1628. & 7. Februarij 1629. coram eodem Reuerendissimo D. meo Decano.*

Et quod acconcium in eodem Instrumento dotali
14 pro parte D. Domitillæ promissum, eiusdem † dotis pars existat, itaut ex eo lucrum dotale debeatur, firmauit Rota cum pluribus DD. relatis *coram Reuerendissimo D. meo Decano in Romana acconcij 28. Octobris 1611.*

Quo verò ad dubium reseruatum circa quantitatem fructuum, DD. visum fuit dotem cum acconcio, & lucro dotali ascendere ad scuta 30. mill. nam cum dos sit scutorum 22. mill. acconcium verò scutorum 2. mill. consequenter lucrum dotis est scutorum sex millium, ex quibus dempto acconcio, interesse debetur ad rationem, *septem cum dimidio pro*
15 *centenario* quolibet anno, † iuxta taxationem Statuti in capitulo 137. libro primo atque ideo dum D. Iulia fuit legitimè interpellata sub die 5. Aprilis anni 1623. pro dictæ quantitatis restitutione, Dominis visum est firmare interesse dotis, lucrum dotale, & acconcij, & illius interesse in summa scutorum

rum

rum 28. mill. dinumerando à die 5. Aprilis anni 1623 vſque ad 5. Iunij proximi præteriti, aſcendere ad ſcuta 21050.

Verùm cũ D. Dimitillæ in diuerſis ſolutionibus variis tẽporibus receperit à D. Iulia ſcut. 2189. ba. 87. vt conſtat ex reſponſionibus per D. Dimitillam factis poſitionibus pro parte D. Iuliæ datis, in quibus licet non reperiretur expreſſum, in quam cauſam à D. Iulia ſoluerentur dd. pecuniæ, prout reperitur expreſſum à D. Dimitilla, in cauſam fructuum recepiſſe, vt conſtat ex reſponſionibus eiuſdem D. Dimitillæ dictis poſitionibus factis, adhuc tamen etiam ſi à neutra partium eſſet expreſſum, in quam cauſam ſoluerentur, vel reciperentur in cauſam fructuum, †& 36
intereſſe comparari deberent, cum eo tempore maior quantitas fructuum deberetur iuxta regulam... *textus in l. 1. C. de ſolut. l. in his, §. ſi autem, l. paulus la ſecunda, §. 1. ff. eod. titulo, l. ſum & ſortis, ff. de pignor, alt.* docet *Bart. numero nono in l. 1. ff. de ſolut. Surd. conſilio 290. numero 61.* & latè proſequitur *Gratianus diſcept. forenſ. capitulo 214. ex numero 30.* & ita expreſsè cautum extat per Statutum d. cap. 137. lib. 1. ibi, *& non computentur in ſortem.*

Et vlterius cum ex Caſtro Graffignani, ſcilicet ex fructibus anni 1629. D. Dimitilla fateatur percepiſſe ſcuta 782. quæ iuncta cum ſupradictis ſcutis 2189. ba. 87. conſtituunt ſummam ſcutorum 2971. 87. quibus demptis D. Dimitilla remanet, creditrix pro quartò dotali, & illius fructibus, ac pro intereſſe, & fructibus dotis in ſcut. 18078. 13. incipiendo à dicta die 5. Aprilis anni 1623. vſque ad diem 5. Iunij proximi præteriti, pro quibus eidem D. Dimitillæ competere retentionem eiuſdem Caſtri Domini dixerunt ex deductis in vltima deciſione.

Et quamuis D. Dimitilla percepiſſet fructus eiuſdem Caſtri in maiori quantitate; Cum tamen adhuc integri, & in ſpecie exiſtant, non debet illos neque in ſortem, neque in prædictum intereſſe computare, 37
cum de ſpecie ad †quantitatem non admittatur compenſatio, vt traditur in *l. 3. C. in quibus cauſ. pign. tacitè contrahatur, & poſt Bald. Salycet, & alios plures tradit Neguſ. de pignor. 5. memb. 5. par. principalis num. 11.* & firmauit *Rota in Ariminen. Spolij 9. Februarij 1619. coram R. P. D. meo Merlino.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum &c.

R. P. D. MERLINO.

Corduben. Dimidiæ portionis. Lunæ 1. Iulij 1630.

ARGVMENTVM.

Recurſus ad Iudices Laycos à quo præſumitur habitus, Impedimentum ad aliquid faciendum, quando non profit. Contumacia, & inobedientia circa Literas Apoſtolicas eſt graue delictum, & deterrimi exempli, nam eis ſpretis, actum eſſet, de iuriſdictione, & regimine eccleſiaſtico.

SVMMARIVM.

1 *Mandato, ad hoc vt dicatur paritum, quid dicere neceſſe ſit.*

2 *Excommunicationis ſententia, ad hoc vt non ſeruetur profructibus illiquidis, opus eſt, vt pars offerat ſolutionem, facta liquidatione.*

3 *Recurſus ad iudices Laycos, præſumitur habitus ab eo, cuius intereſt impedimentum præſtare.*

4 *Impedimentum præſtitum alicui, ad hoc, vt non faciat, id, quod tenebatur facere, ei non prodeſt, ſi fuit affectatum, & procuratum.*

5 *Erga literas Apoſtolicas ab omnibus debetur conſueta pietas, & reuerentia.*

6 *Declaratoria denegari non poteſt, quando conſtat de contumacia partis.*

7 *Inobedientia, & contumacia eſt graue delictum, & deterrimi exempli.*

8 *Literarum Apoſtolicarum contemptus alicuius, alios ad idem contemptum prouocat, & ideo iſte eſt cenſoris coercendis.*

9 *Apoſtolicis mandatis ſpretis, actum eſt de iuriſdictione, & regimine eccleſiaſtico.*

DECISIO CCCCIV.

DOmino Ioanne Rubio ſolùm informante reſolutum fuit, dandam eſſe declaratoriam contra Capitulum: Emanatis enim quatuor deciſionibus, & tribus ſententijs Rotalibus fuerunt expeditæ litteræ executoriales, terque intimatæ Capitulo, ac reproductæ, & demum ſeruatis quatuor terminis ſolitis non fuit doctum de paritione poſitiua, prout ſaltem reſpectu expenſarum in mandato taxatarum neceſſe erat: Hæc enim reſtitutio cum factum reſpectu 1
Capituli †pro obedientia mandati Rotalis expoſceret, ſola patientia non ſatisfecit, ſed Capitulum poſitiuè de actuali traditione docere tenebatur *iuxta tradit. per Seraph. deciſione 1113. numero tertio in recent. dec. 478. par. 2. & in Leodien. Canonicatus Sancti Pauli 8. Aprilis 1622. coram me.*

Amplius etiam quoad poſſeſſionem ipſius Dimidiæ Portionis, requirebatur eadem paritio; quoniam cum a nemine detineretur, & à ſolo Capitulo tradi deberet, eiuſdem Capituli partes erant, obediendo ſententijs Rotalibus, introducere Procuratorem D. Ioannis inſtantem in ipſam poſſeſſionem, & in illa eundem manutenere. Et itidem etiam quoad fructus liquidos: Quo verò †ad illiquidos, opus fuiſſet quòd Capitulum obtuliſſet ſolutionem, facta liquidatione *iuxta deciſ. 1. Achill. de ſent. excom.* Et ſic pro his patientia non ſatisfecit, ſed factum poſitiuè requirebatur.

Verum imò, & depoſitiua contumacia Capituli, conſtare Domini cenſuerunt: Quia recurſus habitus fuit ad Iudices laicos pro impedienda exequutione litterarum executorialium Rotæ: qui quidem recurſus †præſumuntur habiti ad inſtantiam Capituli, cui- 3
us intererat hoc impedimentum, *ad cap. conſtitutis il primo de teſtib. Card. Seraph. dec. 1094. & fuit dictum in Vicentina Cantoriæ 4. Iulij coram Litta, & in Burgen. Abbatiæ de Salas 20. Nouembris 1613. coram bon. mem. Vbald.*

Neque Capitulum excuſari poſſe videtur à paritio ne, eo quod executoriales fuerint per conſilium Re- 4
gium ablatæ: Tum quia huiuſmodi †ablatio fuit

per ipsum effectata, & procurata. Tum quia litteris executorialibus per Consilium Regium restitutis, adhuc Capitulum renuit executionem. Et certè Rota a Capitulo † consuetam pietatem, & reuerentiam erga litteras Apostolicas desiderauit in hoc negotio, cum necdum tot subterfugijs paritionem protrahere tentauerit, sed etiam Notarium exhibentem litteras Rotales, & decreta Consilij de illis exequendis, & instantem pro exequutione acrioribus verbis impetiuerit. Ex quibus vndequaque constat de † contumacia Capituli, & consequenter denegari non debet declaratoria. *Casal. dec. 6. de caus. possess. & propr. Cresc. dec. 1. de sequestr. possess.* Graue enim delictum, & † deterrimi exempli est inobedientia, & contumacia, *glos. in cap. duo sunt. 96. distinct. Abb. in cap. 1. num. 10. & ibi Rip. num. 29. de iudic. Conar. in cap. Alma mater, part. 1. §. 9. num. 3. de sent. excom. in 6.* vtpotè quæ ex † contemptu proficiscitur, & alios ad contemptum prouocat; & ideo censuris coercenda: spretis enim mandatis † actum est de iurisdictione, & regimine ecclesiastico.

Et ita D. Ioanne tantùm informante, resolutum fuit; parte verò Capituli sæpius citata, informare nequente, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Romana successionis. Veneris 15. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Interpretatur statut. Vrb. lib. 1. cap. 145. quod excludit fœminas propter masculos ab hæreditate Ascendentium, an scilicet comprehendat etiam Nepotes, & alios descendentes ab ipsis, fœminis exclusis.

SVMMARIVM.

1 *Statutum excludens fœminas propter masculos, an comprehendat nepotes, & alios descendentes ex fœmina exclusa.*
2 *Ad Ani hæreditatem de iure communi admittantur filius, sine filia cum nepote ex altero filio.*
3 *Fœmina, quando est exclusa, censentur etiam exclusi omnes ab eo descendentes vide distinctionem num. 4. 5. & 35. & 36.*
4 *Statutum excludens matrem à successione, non præiudicat filijs, qui ex propria persona agunt ad successionem vide num. 51.*
5 *Statutum excludens fœminas fauore agnationis ab hæreditate patris, censetur etiam excludere vniuersam illius progeniem ad hæreditate.*
8 *Dotatio qualitas non competit masculis.*
9 *Successio defuncti non debet per saltus.*
10 *Stirps non debet esse melioris conditionis, quam ceteri totius lineæ.*
11 *Exclusio vnius, est exclusio alterius.*
12 *Statutum excludens aliquas personas a successione alicuius, est strictè accipiendum, nec potest ad alios casus extendi, & num. 13.*
14 *Vocatio vnius, necessario includit alterius exclusionem.*
15 *Lex dat actionem ei, cuius fauore est lata.*
16 *Statutum, quod nihil operaretur in sensu directo, & idem contineret, quod ius commune, imo in eo &*

let argumentum a contrario sensu, etiam ad correctionem iuris communis vide num. 17.
18 *Exclusiuum caput in statutis, semper est correspectiuum ad caput inclusiuum, ita vt, quod vni fuit concessum, alteri denegatum censetur.*
19 *Causæ diuersitas, quando in aliqua re non possit considerari.*
20 *Statutum excludens fœminas ab hæreditate Patris, & Matris, censeri debent propter eandem causam exclusæ ab vtraque hæreditate.*
21 *Agnatio respectu matris considerari non potest.*
23 *Fœmine, vt a masculis extendantur ex dispositione statut. Vrb. lib. 145. lib. 1. requiruntur, vt eadem fœminæ dotem habeant.*
24 *In fauorabilibus semper attendi debet persona, quæ fuit causa eiusdem fauoris.*
25 *Dos fœminis exclusis a statuto, ad effectum exclusionis, consideratur tanquam causa secundaria inducta per statuentes ad effectum moderandi rigorem statuti.*
26 *Dos fœminis exclusis datur quasi in compensationem exclusionis.*
27 *Soror non potest concurrere cum fratre ad successionem Patris, vel Matris propter statut. Vrb. lib. 1. cap. 145.*
28 *Statutum Vrb. lib. 1. ca. 145. necessario non requirit, vt filia dotata sit tempore delatæ successionis, sed sufficit, quod frater parata sit eam dotare.*
29 *Frater constituens vnicam dotem sorori, vigere statuti exclusiui fœminarum, an excludatur d. soror ab vtriusque parentis successione.*
30 *Agnatio est vnica, & sola ratio in statutis, quæ excludant fœminas ab hæreditate paterna.*
31 *Statuta exclusiua fœminarum propter masculos, plurima per vniuersum terrarum Orbem condita reperiuntur.*
32 *Filij non possunt dici agnati ipsi matri, vel auie.*
33 *Filij sequi debent familiam Patris, non autem Matris.*
34 *Masculinitatis qualitas, & non agnatio considerantur in statutis exclusiuis fœminarum propter masculos ab hæreditate matris, vel cuj.*
37 *Mulier vti agnata, licet non possit conseruare agnationem.*
38 *Neptes ex fœminis agnationem conseruare non possunt, cum nec ex eadem agnatione sint.*
39 *Filius, qui sororem exclusit, excludere etiam debet filios eiusdem sororis.*
40 *Mulieres etiam ipsæ censentur habere affectionem ad familiam sui viri.*
41 *Mulier transeundo ad alium ex vno in aliam familiã, videtur magis diligere filios masculos, & masculos ab eis descendentes, qui retinere possunt agnationẽ sui viri, quam fœminas, & eius descendentes, quæ agnationem conseruare non possunt.*
42 *Agnatio in statuto exclusiua fœminarum propter masculos ab hæreditate paterna, non considerandi respectu ipsius fœminæ, de cuius successione tractatur sed respectu masculorum agnatorum quibus hæreditas defertur & num. 43.*
44 *Statuta exclusiua fœminarum propter masculos prohibent, nè diutiæ vnius familiæ deueniant ad extraneos, sine illa prouisione ad masculos agnatos, seu a fœminis cognatis.*

45 Sta-

45 *Statuta excluſiua fœminarum propter maſculos, non poſſunt dici odioſa.*

46 *Maſculinitas conſiderata à ſtatuto excluſiuo fœminarum, intelligenda eſt de deſcendentia maſculorum ex maſculis, nulla fœmina interpoſita poſt primam, & nu. 47. & 48.*

49 *Fœmina eſt finis paternæ agnationis, et caput alterius agnationis ſui viri & nu. 52.*

50 *Agnatio, quæ primum capit in fœmina, in eadem retinetur per illius filios, & deſcendentes maſculos.*

53 *Deciſ. 463. par. 1. in recent. declaratur.*

54 *In deciſionibus non eſt faciendum fundamentum, ſi cauſa iterum fuerit propoſita, & nihil fuerit reſolutum.*

55 *Bart. in l. qui ſuperſtitis ff. de acquirend. poſſeſſ. declaratur.*

56 *Mater, ſi non ſit excluſa ab hæreditate Patris, ſed ſi velit ipſa ab ea abſtinere, hoc factum non præiudicat filijs declarat. nu. 57.*

58 *Prouiſionis facta ab homine, ac Iuris à lege conſtituti non eſt eadem vis, ac virtus.*

59 *Excluſio fœminarũ facta à ſtatuto, non habet eam conditionem, quam habet renunciatio facta per eas.*

DECISIO, CCCCV.

IN hac cauſa, quam ſuper ſucceſſione Auiæ maternæ coram me inſtituerunt Nepotes ex filia fœmina iam defuncta, cum ad eorundem Nepotum inſtantiam propoſuiſſem hodie dubium, An in huiuſmodi ſucceſſione ius illis competeret, Viſum fuit Dominis quæſtionis iſtius difficultatem, ſicut & reſolutionem pendere ab interpretatione ſtatuti Vrbis, An ſcilicet
1 cum in *cap.* 145. *lib.* 1. propter maſculos † excludit fœminas ab hæreditate Aſcendentium, comprehenderet ipſum Statutum etiam Nepotes, & alios deſcendentes ex fœmina iam excluſa, tanquam poſitum, & fundatum in ratione agnationis, quia ſi niteretur in ſola qualitate maſculinitatis, res parum haberet difficultatis, nec iſtis Nepotibus, qui maſculi ſunt, obeſſet qualitas ſexus, quæ matrem inhabilem fecit, &
2 ſuccederent iuxta diſpoſitionem Iuris communis, ex quo † ad hæreditatem, Aui filius, ſiue filia cum Nepote ex altero filio pariter admittuntur, vt in §. *ſi quis igitur auth. de hared. ab intereſt. venient. & in §. cum filius. Inſtit. de hared. qui ab inteſtat. defer.*

Et non negabant concluſionem hi nepotes, vt excluſa † fœmina cenſerentur excluſi omnes ab ea Deſcẽ
3 dentes in caſu, quo illam examinarunt Doct. & quoti eſcumque conſiderari poteſt alterius, & lineæ maſculinæ fauor, ex cuius cauſa ſemel facta fuit excluſio, cum hanc diſtinctionem, An ipſa † excluſio reſpiciat
4 commodum, & fauorem alterius, ſiue potius cauſam, quæ diuidi, & ſeparari non poſſit à perſona quæ fuit excluſa, quam primus omnium fecit *Bart. in l. liberorũ nu. 16. ff. de verb. ſignif. & in l. 2. §. viden. nu. 3. ff. ad Tertul.* ſequuti poſtea fuerint *Salicet. in l. maximum vitiũ, num. 5. in fin. & 8. Bald. num. 2. C. de liber. prate. Caſtrenſ. in l. illam nu. 9. C. de collat. & ibid. Dec. nu. 13. Iaſ. in l. ſi mater tua. nu. 10. C. de Succeſs. ediſt. Corn. in l. 1. nu. 18. C. de condit. inſert. Bald. conſil. 171. nu. 2. Caſtr. conſil. 91. nu. 1. lib. 2. Iaſ. conſil. 221. col. 3. lib. 2. Dec. conſil. 71. nu. 2. Roman. conſil. 40. num. 4. Nat. conſil. 581. nu. 26. lib. 2. Socin. Sen. conſil. 5. num. 7. lib. 1. Corn. conſil. 57. num. 15. lib. 2. Albert. Brun. de Statut. fœmin. excluſ. art. 6. nu. 9. Io. Campeg. eod. tract. q. 21. nu. 95. Craſſ. in §. ſucceſſio q. 4. num. 3. & 5. & alij* quos latiſſimè cumulant *Tiraqu. de Iure primog. q. 12. nu. 11. Molin. de primog. lib. 3. c. p. 5. nu. 41. Valent. Fortier. de ſucceſſ. ab inteſt. lib. 3. c. 16.* Sed cum hanc excluſionem ſoli eorum matri obiicere contenderent, diuerſum eſſe dicebant hoc ius, ex quo debita ſibi erat Auiæ ſucceſſio, a iure eiuſdem matris,
5 † vt quamuis illius gradum occuparent, non tamen eodem modo repræſentare deberẽt ipſius perſonam, ſed poſſent præterea ex iure proprio venire, tanquam poſiti ex legis miniſterio in locum, ſiue gradum filiorum, vt declarat *Bart. in l. 1. §. ſi ſit Nepos. ante nu. 1. verſic. vnde prima ſolutio ff. de collat. dot. & in l. 1. §. ſi ſit Filius. ff. de commun. emancipat. liber.* exponendo verba illa, *in locum ſui Patris ſuccedant*) quæ habentur *in §. cum filius inſtit. de hared. quæ ab inteſt. defer.* vt intelligenda ſint, quaſi in gradum ſui Patris ſuccedant, atq;
6 ita diſtingueretur locus, † quem tanquam vacantem occupare debet filius, ab eiuſdem filij iure, quod etiã dixit idem *Bart. in l. qui ſuperſtitis. 93. num. 2. ff. de acq. hared. & in l. ſi Auus. nu. 1. C. de liber. præterit.* & eandẽ diſtinctionem viſi etiam ſunt facere *Alex. conſ. 4. nu. 13. lib. 4. Aret. conſil. 143. nu. 3. Burſat. conſ. 67. nu. 24. lib. 1. Bero. conſil. 120. nu. 82. vol. 2. Matthæſil. de ſucceſſ. ab inteſt. art. 2. nu. 11. & alij adducti per Sur. d. conſil. 85. nu. 2. Tiraq. de Iur. primog. q. 40. nu. 119.*

Id vero ex ipſius Statuti diſpoſitione, ſe aſſequi etiã dicebant, cum in poſteriori parte eiuſdem Statuti, quę excludebat filiam à ſucceſſione Matris, & Auiæ, & quæ potiſſimum ad hoc præſentis controuerſiæ caput pertinebat, non ſolum conſiderari non poſſet fauor, & cauſa agnationis, ex qua moueri forte potuerunt ſtatuentes, vt eamdem filiam, & vniuerſam illius progeniem excluderet ab hæreditate Patris, † & ideo non
7 cẽſeretur facta in ipſa ſtirpe excluſio, vt videntur omnes admittere, quotieſcumque ceſſat cauſa eiuſdem agnationis, vt in hiſtemonis allegabatur *deciſ. inter recent. 463. nu. 8. part. 2.* ſed ex ipſa præterea dotationis cauſa, quæ ſolum in hac poſteriori parte fuit per Statutum conſiderata, & quæ in ſola eorum matre verificari poterat, dicebant fieri, & reddi eamdem excluſionem perſonalem, dum non poterat porrigi ad Nepo-
8 tes, quibus nec dos aliqua fuit conſtituta, nec † conueniebat qualitas dotationis, vt cõcludit *Bald. in d. l. maximum vitium, nu. 20. C. de liber. præterit. & in l. ſcimus. nu. 14. in fin. C. de inoff. teſtam. Corn. conſ. 116. num. 18. volum. 2.*

Verum his non obſtantibus, ad quæ potiſſimum reducebantur omnia horum Nepotum fundamenta, cõtrariam ſententiam concordibus ſuffragijs amplexi fuerunt Domini, & pro eorumdem Nepotum excluſione conſiderarunt, quod nõ ſolum in parte excluſiua ipſius Statuti, dũ nominatim prohibebat, filias fœminas in hæreditate Patris, aut alterius deſcendentis concurrere cum fratribus, videri poterãt hi nepotes, & ipſi prohibiti ſuccedere ex rationibus, quas in cõprobationem diſtinctionis allatæ per Bart. conſide-
9 rant doct. ne ſucceſſio † deferatur per ſaltus, vt præcipuè aduertit *Bald. in c. 1. §. & quia videmus nu. 12. qui feud. dar. poſſ. Tiraq. de Iure primog. q. 12. num. 9.*
10 ſiue ne melioris conditionis ſit ipſa ſtirps, † quam caput totius lineæ, dum maior etiam ratio ſubeſſe videatur, vt ijdem Nepotes, tanquam magis remoti, quam ma-

mater, excludantur *ex notat. in l. si viua matre C. de bon. matern. & dixit Specul. in tit. de emphyt. §. nunc aliqua. nu. 173. q. 145. idem Ias. in d. l. si mater tua. nu. 10. C. de succes. edict. & in cons. 141. col. 6. in princ. versic. idem Statutum. vol. 2. Salycet. in d. l. maximum vitium. num. 5. C. de liber. præterit. Aret. in l. Gallus §. nunc de lege. num. 52. ff. de liber. & posthum.* & latissimè deduxit *Surd. d. cons. 85. nu. 10. Rub. Alex. in consil. 16. num. 13.* sed cū in parte, qua masculos ipsum Statutum includebat, nō solum exclusis fœminis vocarentur filij Masculi, sed etiam Nepotes ex eodem filio, hæc qualitas, quam in Nepotibus requirebat Statutum, vt descenderent ex
21 masculis, nominatim visa fuit continere † aliorum Nepotum exclusionem, qui non ex masculis proueniret, licet enim in capite fœminarum exclusiuo dicendum videretur, eiusdem Statuti exclusionem non nisi stricte † concipiendam, neque posse ad alios casus porrigi, vt quę tacitam exhæredationem continebat, *Alex. in l. v. nia edicti. nu. 6. Ias. num. 4. C. de in ius vocan. Alexand. consil. 7. num. 11. lib. 2. Dec. consil. 13. nu. 7. circa med. Corn. cons. 95. num. 20. volum. 2. Alciat. cons. 12. nu.*
23 *1. lib. 2.* vt etiam, † vt quàm minimum ex ea ius cōmune corrigeretur, vt hac ratione inter alias in terminis similis Statuti mota fuit *Rota d. decis. 463. num. 4. part. 1. recent. & notat Bart. in l. 3. §. hæc verba ff. de neg. gest. & in l. omnes populi. numer. 53. ff. de Iustit. & Iur. Rom. consil. 199. num. 4. Paris. consil. 110. nu. 31. lib. 3.* In altera tamen parte, ex qua desumebatur vocatio, & dispositio fauore Masculorum, non poterat negari, quin semper, & perpetuò remanerent exclusi descendentes ex fœminis, quū vnius vocatio necessario † dicere-
24 ret, & includeret vlterius exclusionem, & eadem verba tanquam prolata per statuentes, qui potuerunt super successione disponere, solis Masculis daret actio-
25 nem, † quorum fauore lata fuit lex, vt etiam ratiocinatur *Bart. in d. l. 2. §. videndum num. 2. in fin. ff. ad Sen. Conf. Tertull. Bald. in l. max. vitium. nu. 2. C. de liber. præterit. in l. quod vero 14. nu. 6. ff. de legib. in l. illam. nu. 3. C. de collat. & in consil. 171. nu. 2. lib. 2. Natta cons. 581. nu. 28. Menoch. cons. 173. n. 32. Socin. Sen. cons. 241. n. 7. & 9. lib. 2. Capr. consil. 137. nu. 3. & 4. Albert. Brun. de Statut. art. 6. nu. 90.* Et certe nihil operaretur Statutum in sensu directo, & idem contineret, quod ius commune, si eodem modo Nepotes ex masculo, ac Nepotes ex
26 fœmina deberent succedere, quo casu † valere argumentum à contrario sensu etiam ad correctionem Iuris communis communiter receptum est *Bald. in l. Conventicula num. 4. C. de Episc. & Cleric. Dec. in l. 1. nu. 53. ff. de off. eius cui mand. est Iurisd. Aret. in l. qui testamento. nu. 8. ff. de testam. Crot. in l. omnes Populi. nu. 201. ff. de Iust. & Iur. Ias. in consil. 115. nu. 4. lib. 4. Roman. cons. 399. nu. 6.* & conclusionem in his terminis latè, ac pluribus probat *Alleran. Mascard. de Statut. interpretat. cōclus. 4. num. 73.* Imo secum inuicem pugnarent verba eiusdem Statuti, si cum vocat Nepotes descendentes
27 ex filio Masculo iam defuncto, † admitteret etiā Nepotem ex filia, quam à fratre, & eiusdem fratris filio voluit excludi, propter quam rationem etiā in proposito dixerunt. *Bart. in d. §. viden. ff. ad S. C. Tertull. Bald. in d. l. maximum vitium nu. 3. C. de liber. præterit.* caput
28 exclusiuum † in Statutis semper esse correspectiuum, ad caput inclusionis, itaut quod vni concessum fuit, alteri denegatum censeatur.

Neque his obesse dixerunt Domini distinctionem factam inter vtrumque caput ipsius Statuti, vt eum in posteriori parte, in qua agebatur de successione Matris, & Auiæ, non posset considerari ratio, & fauor agnationis, causa huius exclusionis, quæ in eadem parte continebatur, fuerit aut fauor filiorum masculorū, & sic sola qualitas masculinitatis, aut etiā Dos, quā solui mandabat Statutum filiæ exclusæ. Hæc enim distinctio vix poterat considerari in casu huius Statuti in quo, cum vtraque hæreditas non fuisset considerata principaliter, & distinctè, dispositio, quæ fœminam excludebat ab hæreditate Matris, & Auiæ, non videbatur dici posse noua, aut diuersa ab ea, quæ continebat exclusionem ab hæreditate Patris, & aliorum Ascendentium Masculorum, quod clarissime probatū videri poterat ex contextu, & verbis eiusdem Statuti, cum per dictiones relatiuas nominarentur in hac secunda parte eædem filiæ, quæ fuerunt in prima exclusæ a Patris successione, & continuata, ac non intermissa oratione caueretur, vt eædem filiæ, nec matri, nec auiæ deberent succedere. Et quamuis hæc solum viderentur concludere respectu effectus, & modi huius
19 exclusionis, ex quibus † non poterat inferre ad diuersitatem causæ, propter quam fuit facta eadem exclusio, vt hanc distinctionem visi fuerunt facere *Dec. consil. 302. num. 7. Ias. consil. 115. num. 4. versic. tertio principaliter lib. 4. Paris. cons. 49. n. 55. lib. 3. Bero. cons. 120. nu. 15. & 62. lib. 2. Pancirol. consil. 188. nu. 14. Hondet. consil. 1. nu. 27. lib. 2. & Rota coram Greg. decis. 293. nu. 18.* qui omnes concludunt non ideo, quod eodem modo fuerint † fœminæ exclusæ ab hæreditate Patris, & Matris, censeri debere propter eamdem rationem exclusas ab vtraque hæreditate, cum non possit agnatio
21 respectu † Matris considerari, Adhuc tamen hæc distinctio non poterat probari in casu huius Statuti, aut respectu successionis, de qua agebatur.

Et quantum ad Dotem non fuit illa causa huius exclusionis, dum præter hanc dotis qualitatem fuit etiam spectatus fauor filiorum Masculorum, quo casu ad mittit idem *Bald.* vt cū simplex fuerit exclusio,
22 afficiat non solum Matrem cui dos data fuit, † sed etiā ipsius filios, & alios ex ea descendentes. & hanc etiā distinctionem secuti fuerunt *Salicet. in d. l. maximum vitium. nu. 8. Bald. nu. 20. C. de liber. præterit. Fulgos. consil. 54. num. 3. Io. Campeg. super tract. exclus. fœmin. q. 21. nu. 101. Albert. Brun. eodem tract. art. 6. nu. 95.* qui dicit, ōc fundi hoc casu, causam dotis, cum causa ipsius agnationis *Corn. in eadem l. maximum vitium num. 20.* Vbi postquam repetijt omnia, quæ pro contraria opinione ponderauit in *cons. 119. lib. 2.* dicit opinionem Baldi esse veriorem, & in praxi sequendam. Nam li-
23 cet, vt possent fœminæ a masculis † excludi, requiratur ex dispositione eiusdem statuti, vt dotem habere debeant eædem fœminæ, tamen solis masculis tribui poterat hęc exclusio, non solum quia sola persona eorūdem filiorum spectari poterat, quorum fauore fœminæ debebant excludi, cum semper in † fauorabilibus
24 attendi debeat persona, quæ fuit causa eiusdem fauoris, tanquam causa principalis, vt arg. notatorum *in l. sed si hac §. vltimo ff. de in ius vocan. vbi Bald. in l. quod vero nu. 3. ff. de legib. & in l. venia edicti. num. 4. C. de in ius vocan. Ias. in cons. 115. sub nu. 4. versic. nam persona quæ excluditur vol. 4. Natt. consil. 581. num. 26. Albert. Brun. super Statut. exclus. fœmin. art. 6. num. 90.* Verum
25 etiam † quia nec ipsa dos poterat considerari, nisi tan-

quam

quam causa secundaria, inducta per statuentes, ad mo-
26 derandum rigorem Statuti, & † quasi in compensa-
tionem exclusionis, dum neque succedere debebat in
locum legitimæ, neque eius obligatio esse debebat pu
ra, sed solum in casu matrimonij, & nuptiarum iuxta
distinctionem *Castr. in l. Innocentium* §. *Titio genero ff.*
de cond. & demõstr. quam in his terminis secutus fuit
Cephal. consil. 5. *n.* 73. & in terminis huius statuti *Gab.*
consil. 5. *lib.* 1. *& consil.* 139. *lib.* 2. *Rota decis.* 540. *num.*
1. *part.* 1. *diuers.* & putarant in casu huius Statuti videri
hæc eo etiam veriora, quia cum satis habuerit ipsum
27 Statutum, ne posset † soror concurrere cum fratre ad
hæreditatem tam Patris, quàm Matris, si hanc dotem
illi paratus esset dare idem frater, nec illud necessa-
rio requisierit, vt tempore delatæ successionis mu-
28 lier † dotata esset; satis inde colligebatur, quod non
poterat eadem dos esse causa huius exclusionis, cum
propter vnicam dotem, quæ per fratrem sorori consti
tuta esset excluderetur soror ab vtriusque successio-
29 ne, & hæc vis vnius, ac solius tantum † dotis esse non
posset, vt esset loco, & expleret vicem duarum hæredi
tatum, vt in terminis similis Statuti arguit *Castr. consil.*
91. *num.* 3. *lib.* 2. *Cephal. d. consil.* 5. *nu.* 70. & super hoc
eo dem Statuto dictum fuit *in decis. Put.* 277. *lib.* 1. *in*
correct. & apud Sarnen. decis. 104. *lib.* 1.

30 Quo vero ad alteram causam agnationis, † admit-
tunt illam Doct. tamquam vnicam & solam rationem
exclusionis fœminarum, ab hæreditate paterna, & sæ-
per hoc modo interpretati fuerunt similia Statuta,
31 † quæ plurima per vniuersum terrarum Orbem con-
dita reperiuntur, vt apparet *ex Cyn. in l. publico in quæ*
ta quæst. C. ad l. Iul. de adulter. qui hanc esse testatur ob-
seruantiam ferè omnium Ciuitatum Italiæ, & idem di
xerunt *Bald. in l. quod vero num.* 3. *ff. de legibus Castr. con*
sil. 40. *num.* 4. *lib.* 2. *Iason consil.* 221. *colum.* 3. *verfic.* 3.
mouetur lib. 2. *Socin. Sen. consil.* 63. *num.* 17. *volumine* 3.
Menoch. consil. 95. *num.* 60. *Gabr. cons.* 10. *num.* 10.
lib. 2. *Io. Campeg. de Stat. exclus. fœmin. q.* 21. *nu.* 103. *Ti-*
raq. de Iur. primog. quæst. 13. *num.* 9. *Molin. de primogen.*
lib. 3. *cap.* 5. *num.* 29. & fuit dictum *in Cæsenaten. fidei-*
commissi 24. *Ianuarij* 1628. *coram R. P. D. meo Durante*,
& in terminis huius Statuti *in decis.* 770. *num.* 4. *par.* 2.
recent. & in Romana emphyteusis 18. *Maij* 1601. *coram*
reuerendissimo D. meo Decano, & coram Card. Caualerio
decis. 583. *nu.* 1. In hæreditate vero matris, & aliarum
fœminarum ascendentium ideo negat, eamdem agna-
tionẽ dici debere eiusdem exclusionis causam, quod
32 filij, † qui successuri sunt, non possunt dici agnati ipsi
matri, aut auiæ, cum sicut dicitur in *l. familiæ appella-*
tione 196. *ff. de verb. signif. & in* §. 1. *Instit. de legit. agn.*
tutel. & in §. *sunt autem agnati. Instit. de legit. agnat. suc-*
33 *cess.* sequi debeant Patris, † non autem Matris familiã.
Sed cum plures dari possint casus, in quibus agatur
de concursu masculorum cum fœminis in hæreditate
communis Parentis, quorum occasione diuerso modo
considerari, & accipi solet à Doct. hæc agnatio, vt ap-
paret, ex notatis, per *Bart.* qui hanc casuum diuersita-
tem considerauit *in d. l. liberorum nu.* 12. 13. 14. & 15.
respectu hæreditatis Auiæ, quæ in casu huius decis. pe
titur per Nepotes ex filia, duo videntur posse casus cõ
tingere, qui etiam fuerunt per Doct. considerati, ad
interpretationem huius Statuti exclusiui fœminarum.
Vel enim agitur, vt nepotes ex filia defuncta succede-
re debeant in hæreditate Auiæ exclusis sororibus, &
possunt forte esse vera esse hoc casu, quæ dicuntur, vt
non fuerit respectu horum nepotum spectata agna-
34 tio, sed sola qualitas † masculinitatis, cum eadem qua
litas posset illis dare prælationem aduersus fœminas,
vt propter hanc rationem ad fauorem masculorum.
Consulti respondent *Ias. consil.* 115. *num.* 5. *versic. sed*
præmissis non obstantibus lib. 4. *Dec. consil.* 302. *num.* 6. li
cet ab illis dissenserint *Ruyn. consil.* 18. *vol.* 3. *Grat. cons.*
26. *nu.* 16. *vol.* 1. qui propter eamdem rationem, quod
hi nepotes agnati dici non possint, non putarunt, ab
illis excludi debere sorores. Vel agitur, vt eiusdem fœ-
minæ defunctæ filij, & nepotes Auiæ concurrere de-
beant cum Auunculo, & hoc casu non potest videri, vt
satis esse debeat eisdem nepotibus, quod masculi sint,
cum etiam hoc casu, quo agitur de hæreditate Auiæ,
35 vrgeat † contra illos ratio, quam respectu Aui consi-
derauit *Bart. in d. liberorum nu.* 14. vt nullo modo pos-
sint venire ijdem nepotes: cũ li velint admitti ex per-
sona Matris, obstet illis ratio, quæ Matrem exclusit;
36 Si vero venire † velint ex propria persona excludi de-
beant, tanquã posteriores ab eorũ Patruis, aut Auun-
culis, & hanc *Bart.* rationem secuti fuerunt *Corn. in l.* 1.
num. 20. *C. de condit. Insert. Alex. in l. venia edicti. num.*
6. *C. de in ius vocan. Io. Andr. in addit. ad Specul. in rubr.*
de testam. in fin. Rom. consil. 40. *nu.* 4. *Ias. consil.* 221. *col.*
3. *versf.* 2. *mouetur lib.* 2. *Nat. cons.* 581. *nu.* 26. Imo *Rota*
Coram Greg. decis. 293. *num.* 19. dixit, maiorem etiam
subesse rationem pro exclusione horum nepotũ, quã
37 sit in eorum matre, cum eadem mater † sit agnata, li-
cet non possit conseruare agnationem, ipsi verò nepo-
38 tes non solum agnationem † conseruare non possint,
sed neque ex eadem assignatione sint, quasi duplex
in illis videatur concurrere causa exclusionis.

Et licet noluerint Doct. hoc casu, Auunculum præ-
ferri in hæreditate suæ matris, eo quod illi dici debe-
ret agnatus, aut quod eadem mater hãc rationẽ agna-
tionis spectasse videretur, nemo tamẽ dubitauit, quin
39 ipse filius, † qui sororem excluserit, excludere deberet
etiam filios eiusdem sororis, licet varijs rationibus
ad id moti fuerint. Nam aliqui dixerũt id procedere,
40 propter affectionem, quam † videtur habuisse mulier
ad familiam sui viri, quam rationem secuta fuit *Ro-*
ta coram Greg. decis. 514. *num.* 10. & tenuerunt *Socin.*
Iun. consil. 56. *num.* 4. *lib.* 4. *Decian. cons.* 127. *nu.* 25. *lib.*
3. *Pancirol. cons.* 188. *nu.* 14. *Monded. cons.* 1. *nu.* 28. *lib.* 2.
Mant. de coniect. lib. 6. *tit.* 10. *nu.* 7. *Franch. decis.* 189.
nu. 11. cum ipsa mulier trãseundo saltim mediate in alie-
nam familiam, videatur magis diligere filios masculos, & masculos ab eis descendentes, qui retinere
41 possunt agnationem, † & familiam eiusdem viri, quam
fœminas, & filios, ac nepotes earumdem fœminarum,
per quos eadem agnatio conseruari non potest; Ali-
qui voluerunt, agnationem considerandam esse non
respectu ipsius fœminæ, de cuius successione tractatur,
42 sed respectu masculorum † agnatorum, quibus dela-
ta est successio per statutũ, vt in specie voluerunt *Ruin.*
d. cons. 18. *sub num.* 5. *volum.* 3. *Grat. eadem consil.* 26. *nu.*
53. *lib.* 1. cum eorumdem masculorum, & familiæ con
43 seruationi † prospicere censeantur huiusmodi Statu-
ta, quatenus in vniuersum prohibent, ne diuitiæ deue
niant ad extraneos, siue illæ proueniant à masculis
44 agnatis, † siue à fœminis cognatis, vt hanc interpre-
tationem ad litteram posuisse visus est *Alciat. in libe*
rorum num. 12. *ff. de verb. signif. Bart. cons.* 68. *nu.* 2. *lib.*

3. *Cum.*

2. *Curt. Iun. consil.* 150. *nu.* 2. *Hon. ed. conf.* 1. *nu.* 27. &
45 28. *lib.* 2. Ex quo neque dici posse † odiosa, quamuis fœminarum exclusionem contineant, voluerunt inter cæteros *Bald. in l. veniae edicti nu.* 4. *Alex. nu.* 6. *Dec. nu.* 5. & 8. *C. de in ius vocan. Castr. consil.* 40. *num.* 4. *libr.* 2. *Curt. Sen. conf.* 9. *nu.* 18. *Socin. Iun. conf.* 3. *num.* 20. *lib.* 1. *Gabr. conf.* 15. *nu.* 3. *lib.* 2. *Albert. Brun.* qui hanc dicit communem, & veriorē *super Statut. exclus. fœmin. art.* 4. *nu.* 6. & fuit dictum in *Amerina Successionis* 19. *Ianuarij* 1594. *coram Penia.* Alij demum voluerunt, vt ideo descendentes ex fœminis, licet masculi admitti non possent, quod masculinitas considerata per Sta-
46 tutum intelligenda † sit de descendentia masculorum ex masculis, nulla fœmina interposita post primam, de cuius successione agitur, vt toto *Cons.* 91. *lib.* 2. *probat Castren. Iason. consil.* 115. *nu.* 2. *vol.* 4. *Ruin. dicto consil.* 18. *sub eod. nu.* 5. *versic. vltra præ illa. vol.* 3. *Grat. dicto conf.* 26. *nu.* 7. quod, vel idem est in effectu, atque ipsa agnatio, vt concludit idem *Castr. eodem conf.* 91. *nu.* 4.
47 qui ideo dicit, respectu successionis fœminæ † idem esse masculos atque agnatos, & *conf.* 422. *nu.* 3. *lib.* 1. *Curt. Iun. conf.* 150. *nu.* 2. *Molin. de primog. lib.* 3. *c.* 5. *concl.* 6. *nu.* 47. vel certe parum prodesse potest hoc casu rationis diuersitas, quæ posset considerari pro causa exclusionis inter vtramque hæreditatem, si semper, & eodem modo excludi debent hinepotes ex fœmina, siue quia ipsi non sint de agnatis, siue quia non descendant ex masculis. Et quod in casu huiusmodi, & similium Statutorum † non possit distingui hæc qualitas
48 masculinitatis ab ipsa agnatione, ex eo præterea argui poterat, quia eadem fœmina, quæ est finis paternę
49 † agnationis, dicitur etiam Caput alterius agnationis sui viri, & ad hanc agnationē videntur necessario, respectum habuisse eadem Statuta, dum constituendum est primum aliquod eiusdem agnationis initium, & non id agitur, vt suam, ac paternam agnationem conseruare debeat fœmina, de cuius successione tracta-
50 tur, sed vt ea † agnatio, quæ primum cæpit in eadem fœmina, retineatur per illius filios, & descendentes masculos.

Ex his sublata videri poterat altera distinctio, quę etiam afferebatur super diuersitate Iuris, quod in hac successione habebant Nepotes à Iure Matris, vt tan-
51 quam † ex propria persona venientibus non obesset, quod ipsa Mater fuisset ab eadem successione exclusa. Huius enim vis argumenti, quod captiosum ostendit, & pluribus refellit. *Surd. in conf.* 85. *num.* 12. posset fortasse procedere, si solam matris personam peteret hæc exclusio, non autem illa consideraretur tanquā
52 † principium, & caput totius lineæ, quo casu, admittunt omnes, infici vniuersam Matris stirpem, ac descendentiam, & fuit resolutum in proprijs terminis huius Statuti, & denepote ex filia in *Romana Supplementi legitimæ* 8. *Februarij* 1583. *coram Card. Arigonio inter impress. par.* 4. *diuers. decis.* 415. & in his terminis
53 dictum fuit, † procedere decisionem in causa *Spoletana hæreditatis inter recent. decis.* 463. *part. prima*, in qua fuæ defensionis potissimum fundamentum constituebant hi nepotes, cum, sicut videre est ex eadem decis. tota illa sit in probando, vt ad hanc qualitatem non videretur respexisse Statutum, de cuius interpretatione in casu illius Decis. agebatur, & hoc præcipuè desumeretur, cum fœminam, quæ dotata esset, mandaret excludi per Masculum, qui esset de progenie Aui, Patris, Matris, Fratris, aut Sororis, quibus verbis, vt conficit eadem decis. etiam masculi ex Matre, aut Sorore nati continebantur; Præterquam neque super eadem decis. dixerunt Domini, constitui posse fundamē
54 tum, cum † causa iterum proposita nihil relolutum fuisset, propter rationes Bart. quæ non obstantibus illis verbis etiam visæ fuerunt vrgere.

Solum autem non obest filijs qualitas Matris, & distinguere tur vnius ab alterius iure, si idem ius non habeant filij a Matre, & sic apparet in casu, in quo
55 loquitur † *Bart. in l. qui superstitis ff. de acquir. hæred.* si Mater non sit exclusa, sed velit ipsa abstineri a sui Patris hæreditate, nam enim id ius a lege delatum sit eis-
56 dem † filijs, non debet illis obesse factum suæ Matris, & fuit ratio *Bart. in d. l. liberorum. nu.* 16. *ff. de verb. signif.* & bene. & in proposito considerarunt *Menoch. consil.* 318. *nu.* 28. qui etiam respondet auctoritati eiusdem *Bart. in l.* 1. §. *si sit nepos ff. de collat. dot. Surd. d. cons.* 85. *nu.* 13. *Aret. in l. gallus.* §. *nunc de lege num.* 53. *ff. de liber. & posthum. Ruin. conf.* 120. *nu.* 15. *lib.* 1. *Alex. in l. pactum.* 3. *num.* 7. & 8. *C. de Collat.* Et facit etiam altera ratio, quam considerat *Alex. in d. l. pactum.*, ne eis-
57 dem filijs obesse debeat hæc matris † renunciatio, quia scilicet videatur habere tacitam conditionem, si hæreditas eidem Matri deferretur, quæ effectum habere non potuit, dum ipsa Mater mortua fuit antequam decederet illius Pater, & Auus filiorum, de cuius successione tractatur, cuius contrarium omnino cō
58 tingit in casu, quo fœmina per Statutum expresse prohibita sit succedere, vel quia non † eadem sit vis, ac virtus prouisionis factæ ab homine, ac Iuris a lege cō stituti, vt pluribus probat *Surd. conf.* 85. *nu.* 29. *Ruin. conf.* 49. *num.* 4. *vol.* 1. & latè declarat *Fulmol. in l. si vero* (quam legit cum *l. dotalem seruum*) §. *de viro. ff. solut. Matrim.* & præcipuè *ex num.* 51. *Bald. in l. maximum vitium. nu.* 19. *C. de liber. præterit.* vel quia exclusio, quam quandam quasi legem in ipsius Matris ortu videtur
59 † Statutum præscripsisse, non habet eam conditionē, quam habuit renunciatio facta per Matrem, vt voluit idem *Surd. d. conf.* 85. *nu.* 34. *Ruin. conf.* 18. *nu.* 10. *consil.* 27. *nu.* 8. & *conf.* 51. *nu.* 13. *vol.* 3. *Aym. conf.* 127. *nu.* 4.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

R. P. D. MERLINO.

Squilacen. Abbatia. Mercurij 20. *Nouembris.* 1630.

ARGVMENTVM.

Testis, quando non præsumatur solemniter iurasse, & quando è contra.

SVMMARIVM.

1 *Citationis quicumque defectus supplicetur ex præsentia.*
2 *Citatio procuratoris ad recognoscendum apocas, quā do sit frustatoria.*
3 *Notarius, si asserat simpliciter, quod testis iuratus etc, ex hac enunciatiua non oritur sufficiens iuramenti probatio.*
4 *Et ista opinio in Rota semper fuit seruata.*
5 *Scripturæ tactus videtur exigi quotiescumque iuramentum desertur à Iure.*

6 Iura-

6 *Iuramentum eo ipso, quod sufficienter probatur fuisse præstitum, præsumitur solemniter præstitum, hoc est tactis scripturis.*

7 *Ita vt neganti d. tactum scripturarum incumbit onus probandi.*

8 *Notarij enunciatiua, Testis iuratus &c. etiamsi contineat, tactis scripturis, attamen non probat sufficientem iuramenti probationem.*

9 *Notario attestanti de actu de præterito, & non gesto coram se ipso, non creditur.*

10 *Iuramentum testis probatur, quando Notarius de eo, testatur per verba dispositiua, scilicet testis iurauit.*

11 *Notario asserenti, testes iuratos, creditur concurrentibus adminiculis, & particularibus facti circumstantijs. & nu. 12.*

13 *Qualitas adiecta verbo, intelligitur secundum tempus verbi.*

14 *Testis, hoc vt dicatur solemniter iurasse ex quibus deprehendatur.*

DECISIO CCCCVI.

NOn controuertebatur ab informationibus pro D. Sirleto deberi fructus Abbatiæ D. Abbati Marco Antonio Viano a die litis contestatæ, vt resolutum fuit sub die prima Julij præteriti coram me, sed impugnabatur dumtaxat eorumdem fructuum liquidatio, & quantitas in decisione taxata, circa quam inspectionem Domini tamen in decisis permanserũt ex rationibus ibi deductis, quæ placuere.

Nec obstare visum fuit, quod receptæ confectæ à Procuratore D. Sirleti, & alia iura, ex quibus desumitur probatio quantitatis fructuum perceptorum, fuerint extractæ sine partis citatione, quoniam cum idẽ Procurator D. Sirleti præsens fuerit dictæ extractioni, & illas receptas recognouerit, vt in Sum. D. Abbatis M. Antonij num. 2. ex hac præsentia † suppletur quicunque citationis defectus *Rot. decis. 11. de dol. & contum. in antiq. Cæs. de Graff. decis. 15. num. 6. de Testib. Surd. consil. 227. num. 16.* & frustratoria fuisset citatio Procuratoris, † qui apocas à se conscriptas, & recognitas impugnare non poterat.

Minus obstat, quod non videatur satis constare de iuramento Testium, dum Notarius simpliciter asseruit *Testis iuratus, &c.* ex † qua enunciatiua non oriri sufficientem iuramenti probationem, fuit opinio *glos. in cap. vt circa, de elect.* quam passim sequuta est *Rota vt apud Verall. decis. 123. & 246. par. 2. & decis. 295. par. 3.* & alia sæpius.

Quoniam Domini non dubitarunt de veritate prædictæ opinionis, quam *in hoc casu Tribunali* † semper fuisse seruatam, testatur *bo. me. Penia in decis. 215. nu. 2. post 2. vol. consil. Farinac.* prout eam amplexa est in *decis. 633. num. 4. part. 2. recent. & decis. 393. num. 8. ac decis. 784. nu. 1. par. 1. & apud sanct. mem. Greg. XV. decis. 39. num. 3. & decis. 368. nu. 5. & coram bo. me. Card. Canalerio decis. 322. nu. 3.* atq. alibi; Non quidem ex ea ratione, quod deficiant verba tactis scripturis, quarum tactus † videtur exigi quotiescunque iuramentũ defertur à iure, prout est iuramentum Testis, vt post *Felin. & Abb.* dicit *Paris. in cap. fraternitatis nu. 77. de testib.* quem videtur sequi *Farinac. de testib. q. 74. nu. 20. ad fin.* quia eo ipso, quod sufficienter aliunde probatur fuisse præstitum iuramentum, tunc † ob authoritatem Iudicis, & Notarij, ac taciturnitatem partis nõ opponentis, præsumitur illud solemniter præstitum fuisse, hoc est tactis scripturis, licet solius iuramenti mentio fiat, ad eò, vt parti tactum † scripturarum neganti, incumbat onus probandi, vt docuit *Imol. cons. 86. nu. 3. Alciat. in rubr. de iur. iuran. nu. 36. vers. possunt tamen excipi, Couar. in cap. quamuis pactum p. 1. §. 1. nu. 2. ad fin. Viu. com. opin. q. 432. nu. 3. Thesau. decis. 47. nu. 18. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 108. sub nu. 14. vers. bene tamẽ verum est,* & ideo *Rota pluries* respondit, quod etiamsi enunciatiua Notarij *Testis iuratus, &c.* contineat etiam verba *tactis scripturis*, attamen non præbet † sufficientem iuramenti probationem, vt apud *Verall. d. decis. 246. p. 2. & in recent. decis. 393. sub num. 8. versic. etiamsi dicat, & decis. 704. nu. 8. p. 1. & coram bo. me. Card. Caualario decis. 322. nu. 3.* atq. etiam obseruarunt *Adden. ad san. me. Greg. XV. dec. 39. nu. 5.* Sed ex ea ratione, quia quando Notarius scribit simpliciter *Testis iuratus, &c.* videtur enunciatiuè loqui, & narratiuè referre id quod antea gestum fuit à parte, non autem coram se, & sic narratiua non videtur respicere factum ipsius narrantis, & de illius veritate attestari, sed actum de præterito, Notario autem attestanti de actu de præterito, & non gesto † coram se ipso in ipso tempore præciso actus, non creditur, quia tunc eius assertio magis videtur esse testimonialis, quam habens fomentum officij Tabellionatus *Alex. cons. 42. num. 9. lib. 4. Rimin. Sen. cons. 430. num. 37. & seqq. lib. 3. Curt. iun. cons. 176. nu. 2. Ruin. cons. 159. num. 16. lib. 3. Hond. cons. 31. nu. 26. & 27. lib. 2. Becc. cons. 61. n. 21. & seqq.* ita respondit *Rota in dd. decisionibus Veralli, & in recẽt. decis. 393. nu. 8. & 9. & coram bo. me. Card. Canal. d. dec. 322. nu. 3. & coram sanct. mem. Greg. XV. decis. 368. nu. 5.* vbi quod Notarius † dispositiuè scripserit *Testis iuravit &c.* ex illa dispositiua assertione tanquam respiciente actum de præsenti, & coram se gestum insurgit legitima iuramenti probatio, & notat etiam *Seraphin. de priuil. iur. priuil. 30. nu. 44. in fin. vers. putarem.*

Verum tamen prædicta non obstare in casu præsẽti Domini censuerunt, quia Rota concurrentibus adminiculis, & particularibus facti circumstantijs, & quando aliundè deprehendit † Testem re vera iurasse coram Notario recedit à supra firmata opinione, vt habetur per *Seraph. decis. 857. nu. 25. & in recent. decis. 393.* & latius *decis. 704. p. 1.* vbi plura adminicula, & circumstantiæ ad hanc rem appositæ recensentur, & *coram Card. Caualerio d. decis. 322. nu. 4.* & alias decisiones refert, atq. ita obseruari in praxi testatur *Grat. discept. foren. cap. 60. num. 14.*

Hic autem ex pluribus videtur colligi vere interuenisse d. iuramentum, quia à Notario nõ dicitur simpliciter *Testis iuratus, &c.* sed *qui delato iuramẽto veritatis dicendæ, &c.* vel *cum iuramento examinatus, &c.* & sic enunciatiua refertur † ad actum de præsenti hoc est ad ipsum examen, & similia verba ponderauit *Rota coram bo. me. Card. Caual. decis. 322.* pro inducenda iuramenti probatione, dictaque verba *& cum iuramẽto examinatus, &c.* connectenda sunt cum verbo *deposuit*, & sic iuramentum censetur de præsenti coram Notario præstitum, quemadmodum etiam verbum *deposuit*, & verbum *examinatus*, ad actum coram Notario, & eodem tempore gestum refertur, † qualitas. ii. adiecta verbo intelligitur secundum tempus verbi *l.*

in

in delictis, §. si extraneus, ff. de noxal. Surd. de alim. tit. 9. q. 13. nu. 5. & prædicti Testes fuerunt examinati corã Iudice, cum interuentu partis aduersæ, & tali tem-
14 re quo potuerunt iurare legitimè, ex † quibus præsumitur, omnia solemniter fuisse acta, & solemne iramentum tactis scripturis fuisse interpositum *Bald. in Liurisiurandi nu. 2. versic. sed pone quod reperiur, C. de testibus, & in auth. si quis in aliquo nu. 9. C. de eden. Alciat. in rub. de iurisiurandi nnm. 36. vers. primus est Menoch. cõs. 114. nu. 17. Gras. discept. for. d. cap. 60. nu. 14. Rot. decis. 704. nu. 2. & 4. & coram bo. me. Card. Caualerio d. decis. 322. nu. 6.* & fuit dictum in *Metcn. Prioratus 16. Februarij 1626. coram me.*

Alias autem nullitates circa compulsationem ex eo deductas, quod iura non fuerint auscultata, & collationata, & quod nullibi appareat de Iudice compulsore, visum fuit bene tolli ex Summario Abbatis M. Antonij num. 2. & ex inspectione processus.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit, &c.

REVEREND. P. D. MERLINO.

Romana Saluiani Mercurij 20. Nouembris. 1630.

ARGVMENTVM.

Saluianum Interdictum, vt habeat locum, quæ sint probanda, Hypoteca ad hoc vt præscribatur, quando tempus currere incipiat, & non nulla circa materiam censuum.

SVMMARIVM.

1 *Ad Saluianum interdictum requisita, sunt creditum cum hypoteca, anterior possessio debitoris, & posterior rei conuenti.*
2 *Possessio probatur ex instrumento locationum, cum exactione pensionis.*
3 *Locatio iunctis adminiculis, probat possessionem locatoris.*
4 *Possessio iunctis adminiculis, probatur per subsistentionem litis.*
5 *Possessio ex Saluiano interdicto non aufertur, & ex illo remedio immissus non sibi possidet, sed pro debitore.*
6 *Euictioni non est locus auocata sola detentione.*
7 *Emptor, quando possit agere de euictione, licet sola detentio euicta fuerit.*
8 *Omne, qui dicit, nihil excludit.*
Saluianum interdictum dicitur possessorium, adipiscendæ possessionis causa comparatum. nu. 8.
9 *Euictione secuta, agi potest pro damnis. & interesse.*
10 *Hypoteca inter præsentes spatio 10. annorum præscribitur.*
11 *Saluianum cessat, sublata hypoteca.*
12 *Promittens aliquem manutenere in pacifica possessione, tunc conditio obligationis purificata est, quando possessio de facto auocata fuit.*
13 *Præscriptio non currit, nteaquam orta sit actio.*
14 *Possessor etiam cum titulo non præscribit in conditionalibus.*
15 *Felican. de Cens. cap. 4. lib. 3. nu. 12. damnatur.*
16 *Præscriptio tota fundata est in negligentia creditoris differentis exactiones.*
17 *Præscriptio non currit, n n valenti agere.*
18 *Præscriptio, ad hoc vt iuuet in hypoteca, quando incipiat.*
20 *Euictio. Quem de euictione tenet actio, eumdem agentem repelli exceptio.*
21 *Cessio, quæ fit tertio possessori ex l. mulier ff. q. potior in pign. hab. non derivat ex natura rei, sed ex quadam æquitate, & legis humanitate. & nu. 19.*
22 *Creditor non tenetur contra se cedere actiones, quia cessio ei esset obfutura.*
23 *Creditor anterior non tenetur tertio possessori consentire cedere iura contra se ipsum.*
24 *Creditor hypotecarius anterior in concursu est præferendus alijs.*
25 *Prior in iure, potior in tempore.*
26 *Dec. in consil. 104. part. 1. declaratur.*
27 *Census impositus super fundo ei inhæret, & quando alienatur transit cum suo onere & nu. 28.*
29 *Debitum censuale non est proprium emptoris fundi cẽ suati, qui nec illud ab initio contraxit, nec postea in se accollauit.*
30 *Sed est debitum ipsorum venditorum, qui tanquam imponentes census ex contractu tenentur ad solutionem fructuum, & ipsius census.*
31 *Emptor potest repetere quicquid soluit ad impedendam auocationem fundi venditi. & nu. 32.*
33 *Testis vnicus non probat.*
34 *Testis vnicus nec etiam contra inducentem probat.*
35 *Testis deponens de proprio iudicio non probat.*

DECISIO CCCCVII.

Hieronymus pater, & Petrus filius de Ruiz imposuerunt annuum censum scutorum 40. super Castro Sancti Petri in Sabinis, illumque pro pretio scutorum 500. vendiderunt Christophoro Cabreræ, qui eum dem censum donauit Archiconfraternitati Sanctissimi Sacramenti Basilicæ S. Petri de Vrbe: Nuper verò hæc Archiconfraternitas obtinuit immissionem in vim Saluiani ex causa dicti census super quatuor ex nouem partibus dicti Castri empti, & possessi à D. Marchione Asdrubale Matthæio, qui D. Marchio, vt eximeret Castrum ab huiusmodi molestijs, soluit d. Archiconfraternitati, & pretium dicti census, & fructos decursos, cessionemque pleniſſimam reportauit: pro resarciendo autem hoc damno, & pro euictione conuenit D. Raymundum, ac petebat immissionẽ super palatio, & domunculis olim à prædictis Petro, & Hieronymo Ruiz possessis; Vnde dedi dubium. An D. Marchioni Matthæio dãda esset immissio, & post tertiam disputationem affirmatiuè Domini respondeĩ 1 runt: Requisita enim Saluiani visa sunt iustificari, † nẽ prè creditum, cum hipotheca, anterior possessio debitoris, & posterior rei conuenti, quibus concurrentibus est locus Saluiano, *Rot. apud Card. Mantica decis. 69. num. 2. apud Seraphin. decis. 1200. in princ. in Romana Saluiani interdicti 29. Maij 1628. coram Eminentiss. Cardinali Virili*, & in alijs per *Pacific. de Saluian.*

Creditum cum hipotheca deducitur, non solum ex cessione facta per dictam Archiconfraternitatem ipsi D. Marchioni Matthæo, sed etiam ex instrumento emptionis eiusdem Castri S. Petri, in quo dicti Petrus, & Hieronymus Ruiz promiserunt, Castrum esse liberũ,

&

& immune, & in hac libertate manutenere, & conſer
nare, latiſſimiſque clauſulis polliciti ſunt euictionē, & damnorum refectionem, cum omnium bonorū præciſa obligatione, & hipotheca, & propterea euenit caſus iſtius conſeruationis, & refectionis damnorum, quæ paſſus eſt D. Matthæus ob immiſſionem obtentam in Caſtro ab Archiconfraternitate.

Poſſeſſio eorumdem Ruiz debitorum quoad Pala-
2 tium probatur ex inſtrumentis † duarum locationum, cum exactione penſionis *Gabr. concluſ. 4. num. 2. de locat. Menoch. de retin. remed. 3. num. 572.* & in his terminis *Modern. Roman. de Saluian. Inſpect. 1. cap. 6. num. 11. Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 318. nu. 2.* Et ex diſpoſitionibus teſtiū aſſerentium illos de Ruiz tunc poſſediſſe, recenſendo plures actus poſſeſſorios. Quo vero ad domunculas dantur etiam locationes effectuatæ, & deponunt primus, & tertius teſtis, qui ſaltem tanquam adminicula conſiderari poſſunt, &
3 † locatio iunctis adminiculis plenè probat poſſeſſionē locatoris, *Gabr. vbiſupra num. 6. Cæſar Graſſ. deciſ. 10. in fin. de reſtit. ſpoliat. & Rota in dicta deciſ. 318. num. 30. coram ſanct. mem. Gregor. XV.* Præſens etiam poſ-
4 ſeſſio D. Raymundi rei conuenti ſatis † iuſtificatur ex litis ſubſtentatione, quæ fulcita adminiculis benè probat *Caputaquen. deciſ. 369. part. 2. Rota coram Cardinali Seraphin. deciſ. 1415. num. 13. & coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 491. num. 11.* Adminicula autem deſumuntur ex intimatione facta Marchioni Olgiato eius authori, & ex locationibus, & depoſitionibus ſecundi, & tertij teſtis.

Non obſtat Archiconfraternitatem fuiſſe immiſ-
5 ſam vigore Saluiani, ex quo † non aufertur poſſeſſio, & ex illo remedio immiſſus non ſibi poſſidet, ſed pro debitore, *Bart. in l. ab empcione num. 8. ff. de pact. Surd.*
6 *conſ. 481. num. 14.* & ideo auocata ſola † detentione nō eſſe locum euictioni dixit *Rota in Romana ſpolij 10. Decembris 1627. coram me.* Quoniam D. Marchio Matthæus proindè vſus eſt cautela, *Bart. in l. ratio num. 1. verſ. dic. vt in gloſ. ff. de act. empt.* quam ſequitur *Bald. in l. 1. quæſt. 4. num. 17. verſic. & ideo,* vbi etiam *Salyc. nu. 7. in fin. C. de priuil. & commod. rei vend. Caballin. de euiction. §. 3. num. 152.* qui exemplificat etiam in immiſſo ex Saluiano, & verba ſtipulationis in fauorem D.
7 Matthæi cantant, † tam auocata poſſeſſione, quàm non auocata, quæ ſatis inferunt non eſſe opus emptori ad conſequendam euictionem, & releuationem, quod ei poſſeſſio auferatur, & ſufficiat ſi auocatur ſola detentio, præſertim quia contrahentes vſi ſunt ver-
8 bo vniuerſali in omni † iudicio poſſeſſorio, & ſic nullum excludit, Iudiciumque Saluiani dicitur poſſeſſorium adipiſcendæ poſſeſſionis cauſa comparatum §. *interdictum quoque Inſtit. de interd. l. interdictorum §. hic autem verſ. adipiſcendæ, ff. de interdict.*

Et demum inficiari non poteſt, quin in emptionis inſtrumento commiſſa fuerit ſtipulatio damnorum, & intereſſe, & hæc in preſenti Iudicio Saluiani ex clauſulis generalibus, & ſalutaribus contentis in commiſſione deducta fuit. Vnde D. Matthæius † ſaltem poteſt agere ratione illorum damnorum, & intereſſe, quaſi integro Caſtro liberè non tradito, *Cephal. conſ. 168. num. 22. Rota coram ſanct. mem. Gregor. XV. deciſ. 88. nu. 7. plene Gratian. diſcept. forenſ. cap. 950. nu. 20.* pro quibus etiam datur Saluianum, *Card. Seraph. dec. 935. num. 1.*

Neque obſtat D. Olgiatum poſſediſſe palatium, &
10 domunculas vltra decennium, † quo temporis ſpatio præſcribitur hipotheca inter præſentes, *l. 1. & 2. et ibi Scribentes, C. ſi aduerſ. credit. præſ. oppon. Felician. de cenſibus lib. 3, c. 4. nu. 12. Guttier. q. ciuil. c. 90. num. 5. lib. 1. Rota coram Cardinal. Mantic. deciſ. 291. num. 3. & in Romana Saluiani 29. Iunij 1616. coram bon. mem. Vbaldo, quæ eſt 300. num. 2. poſt Pacific. de Saluian.* & ideo hac præſcriptione putabant Domini Olgiatus, & Raymū
11 dus ſe poſſe tueri ab hoc Saluiano, † cum illud ceſſet ſublata hypotheca, quoniam cum ſolum de anno præterito Confraternitas Sanctiſſimi Corporis Chriſti obtinuerit immiſſionem in illis quatuor partibus Caſtri S. Petri, & ſic ſolum tunc temporis paſſus fuerit D. Matthæius euictionem, nulla præſcriptio intrat, nec
12 tempus antecedens haberi † poteſt in conſideratione ad *text. in l. habere licere, l. euicta, ff. de euiction. l. qui rē, C. eodem, l. vtique, ff. de rei vendit. Bart. in l. atqui natura §. cum me abſente, ff. de deg. geſt.* & dum venditores illi de Ruiz promiſerunt conſeruare, & manutenere Dominos Matthæios in pacifica poſſeſſione, tunc ſolum purificata eſt conditio obligationis de conſeruādo, cum de facto auocata fuit poſſeſſio per confraternitatem, & proinde tunc ſolum etiam nata eſt actio ijſdem Dominis Matthæis agendi pro releuatione, vel contra eoſdem venditores, & eorum hæredes, vel contra tertios poſſeſſores, hincque ſequitur nullam
13 † præſcriptionem prius ante ortam actionem currere potuiſſe, *Scapuccin. de Saluian. lib. 2. cap. 21. num. 8. in princip. verſic. dubium eſt, Pacific. de Saluian. inſpect. 2. cap. 2. num. 298. Rota dicta deciſ. 300. num. 7. circa fin. verſic. & quia, & regula, quod non valenti agere non currit præſcriptio, l. 1. in princip. C. de annal. except.* & poſ-
14 ſeſſor † etiam cum titulo non præſcribit in conditionalibus, *l. cum notiſſimi, §. illud, C. de præſcript. annual. l. final. §. ſin autem, C. commun. de leg. Alexand. conſilio 101. num. 23. lib. 7. Natt. conſil. 437. num. 5. Molin. de primogen. lib. 4. titulo 10. in 3. concluſ. Peregrin. de fideicommiſſ. art. 41. nu. 16. verſic. quinta concluſio, Rota dicta deciſ. 300. num. 9.*

15 Nec negotium faceſsit, † quod *Felician. de cenſibus cap. 4. lib. 3. nu. 12.* crediderit præſcriptionem currere à die, quo tertius cum titulo, & bona fide cæpit poſsidere bona hipothecata, quoniam illa opinio tollerari non poteſt, & repugnat principijs, & motiuo præſcri-
16 ptionis, quæ tota fundata eſt in negligentia † creditoris differentis exactionem, *Bald. in authent. niſi triennale nu. 1. C. de bon. matern.* vbi quod præſcriptio eſt pœna negligentiæ, & eſt regula naturalis, quod non valenti
17 agere † non currat præſcriptio, ergo hæc præſcriptio non eſt inchoanda tempore, quo tertius poſsidet, & etiam cum titulo, & bona fide, ſed à tempore quo creditor poteſt agere, & negligens eſt, & ideo contra *Felician.* rectè dixit *Gratian. in addit. ad Deciſ. March. 15. num. 5.* eſſe magis tutam opinionem, vt ſolum præſcri-
18 ptio incipiat à die, quo debitor ceſſauit in † ſolutione, & creditor ſciens eſſe diſtracta bona hipothecæ ſubiecta, ceſſauit in petitione, & idem dixerat *Parlador. lib. 1. rerum quotidian. §. 16. Couall. commun. contr. commun. quæſt. 3. nu. 10.*

Minus etiam obſtat, quod Dominus Marchio Mat-
19 thæius agendo contra D. Raymundum † tertium poſſeſſorem teneretur eidem cedere actiones, *l. mulier. in fine, ff. qui pot. in pig. hab.* & ſic ipſum cenſum, qui cum

sit impositus super Castro Sancti Petri, idem quoque D. Matthæius, qui dictum Castrum possidet, pulsari posset à D. Raymundo pro releuatione, & solutione fructuum census: Vnde ad tollendos istos circuitus æquius videtur denegare immissionem Domino Matthæio, cum onus istius census tandem debeat residere penes Dominum Matthæium, tamquam possessorem fundi, super quo est fundatus census, & confert regu-
20 la, quem † de euictione tenet actio, eumdem agentem repellit exceptio, *l. vendicãtem, C. de rei vendic. Socin. Iun. cons.* 182. *nu.* 112. *lib.* 1. *Surd. cons.* 70. *num.* 16. Negabatur enim per Dominos assumptum, quod scilicet D. Marchio Matthæius teneatur ad huiusmodi cessionem, contra se ipsum, quia enim cessio, quæ fit ter-
21 tio possessori, ex *dicta l. mulier*, non † deriuet ex natura rei, seu præcedentis obligationis, sed ex quadam æquitate, & legis humanitate desumpta ex regula', Quod tibi non nocet, & alteri prodest, *Bald. cons.* 109. *nu.* 1. *vers. quia illud est, lib.* 3. *Salyc. in l. iubemus num.* 5. *vers. quia si ista, C. ad Vell. Grat. dec. March.* 215. *num.* 13. *Rota in Interamnen. Saluiani* 14. *Nouembris* 1611. *coram bon. mem. Manzanedo, quæ est* 11. *post Pacific. de Saluian.* Hinc propterea profectum est, vt regulariter creditor † non teneatur cedere contra se ipsum, quia
22 cessio ipsi esset ob futura, *Bald. in dicto cons.* 109. *num.* 1. *vers. propterea Franch. decis.* 260. *num.* 2. *& dec.* 427. *num.* 4. *Cost. de remed. subsid. remed.* 36. *num.* 30. *Giurba decis.* 87. *num.* 6. *vers. ergo nec, & nu.* 20. *vers. immo credendum*, & cessat omnis difficultas in præsenti, quia D. Matthæius vsque de anno 1599. pro manutentione, & conseruatione Castri empti habuit omnia bona illorum de Ruiz generaliter obligata, & hipotheca-ta, emptio verò Domini Olgiati de hoc palatio, & domunculis facta ab ijsdem de Ruiz, est longe posterior nempe de anno 1605. Vnde cum D. Matthæius
23 † anterior creditor, non teneatur cedere tertio possessori conuento, iura contra se ipsum, ita in puncto *Specul. de renunc. & cond. num.* 22. *vers. sed pone*, *Ioan. Faber in l. iubemus, C. ad Vellean. Cabellin. Milleloq. iur. c.* 446. summaque ratione id innititur, quoniam in concursu plurium creditorum cum hipotheca in bonis Petri, & Hieronymi Ruiz debitorum prius satisfacien.
24 † est anterioribus, sicque bona non suppetant id cedere debet incommodo posteriorum creditorum ad re-
25 gulam, qui prior in tempore, potior † in iure; nec pro futura esset cessio D. Olgiato, siue D. Raymũdo, quia si pro releuatione D. Olgiatus pulsaret D. Matthæũ tamquam possessorem Castri, super quo impositus est census, rectè se tueri posset suo anteriori credito, cum hipotheca omnium bonorum ipsorum de Ruiz pro libera conseruatione, & manutentione Castri per ipsum empti, & sic in isto circuitu pro releuatione tandem, & nouissimè succumberet D. Olgiatus, vti creditor posterior, Victor autem euaderet D. Matthæius tanquam anterior.

26 Nec prædictis aduersatur † *Dec. cons.* 104. quia ibi vt apparet ex *nu.* 9. tertius possessor conuentus erat, nõ posterior, vt in casu nostro, sed anterior, vnde non solum ei debebat cedi per creditorem exigentem ab eo satisfactionem crediti, sed immo ille tertius possessor ratione pignoris obligationis, & hipothecæ habebat ius retentionis, vt firmat *Decius*.

27 Neque suffragatur, † quod cẽsus esset impositus super Castro, & sic illi inhæreret, vt ad D. Matthæum transiuerit affectum cum suo onere, & propterea soluendo videatur soluisse proprium debitum, quoniam
28 Castrum transiuit quidem † cum suo onere in emptorem: Itaut Dominus census, nempè Archiconfraternitas Sanctissimi Corporis Christi, potuerit agere Saluiano ex hipotheca, & iure reali transitorio ad quoscunque ad *Modern. Perus. de censibus. p.* 2. *c.* 2. *q.* 5. *art.* 9. *n.* 3. Sed non inde rectè infertur, quod debitum cen-
29 suale sit proprium emptoris † fundi censuati, quinec illud ab initio contraxit, nec postea in se accollauit, sed est debitum ipsorum venditorum, quitanquã im-
30 positorem † census ex contractu tenebantur ad solutionem fructuum, & ipsius census, & propterea quẽadmodum D. Matthæius emptor potuit à Ruiz venditoribus repetere quicquid soluit ad impediendã auo-
31 cationem † fundi sibi venditi, *Castr. cons.* 333. *in* 2. *dub. in fine, vers. & ideo Gabr. cons.* 47. *n.* 8. *lib.* 1. *Modern. Perus. dict. art.* 9. *nu.* 79. Itidem etiam pro reintegratione
32 soluti idem D. Matthæius potest agere † Saluiano cõtra tertium possessorem bonorum sibi hipothecatorum, *Milanens. dec.* 1. *n.* 15. *lib.* 2. *Roderic. de annuis reddit. lib.* 2. *qq. n.* 62. *ad fin. vers. aduerten. & Modern. Perusin. ibid. nu.* 80. Præsertim quia iste tertius possidet ex titulo posteriori.

33 Nec obstant meliorationes, quia † datur solũ vnus testis, & sic nihil probat *cap. licet de testibus*, licet sit
34 † inductus à Domino Matthæio, *Rot. cor. sanct. in Greg.*
35 *XV. dec.* 215. *nu.* 5. maximè cum deponat de † proprio iudicio ad congesta per *Farinac. de testibus q.* 68. *n.* 27.

Et ita vtraque parte informante, &c.

R. P. D. CHISLERIO.

Romana Domus Mercurij 20. *Nouembris.* 1630.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac decisione, de materia quod bona subiecta fideicommisso, non possunt alienari in præiudicium vocatorum. Patruus an possit cogi ad præstanda alimenta nepoti.

SVMMARIVM.

1 *Immissio datur fideicommissario, quando de fideicommisso constat ex testamento non abolito, neque cancellato, nec in aliqua parte vitiato.*
2 *Mors probatur ex partitis formiter extractis ex libris, in quibus defunctorum nomina describuntur.*
3 *Sine filijs, quis de iure præsumitur decedere.*
4 *Possessio probatur per testes, dicentes vidisse aliquem possidere, & alios possessorios facere.*
5 *Testes de auditu faciunt adminiculum alijs probationibus.*
6 *Remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adriano toll. competit etiam fideicommissario.*
7 *Fideicommissario datur immissio, probata existentia fideicommissi, purificatione illius, & res, ad quam agitur fuerit in bonis fideicommittentis, ac demum eius rei identitate.*
8 *Fideicommissario datur immissio aduersus tertios possessores, habentes causam à grauato.*
9 *Bona subiecta fideicommisso in præiudicium vocatorum non possunt alienari.*
10 *Bona fideicommissaria alienari possunt pro alimentis ne-*

ces-

necessarijs, & quando hoc procedat.

11 *A testatoris voluntate non est recedendum.*

12 *Frater non solum tenetur alere fratrem, sed etiam nepotem ex fratre.*

13 *Decis. in causa Romana alimentorum coram bon. me. Manzaned. declaratur.*

14 *Text. in auth. quæres. C. comm. de leg. quando intret,*

15 *Filius sicuti ingreditur in locum patris in successione, ita etiam in eiusdem locum ingreditur in commodo percipiendi alimenta.*

16 *Patruus, seu amita, dum viuunt tenentur filios ex fratre, seu sorore alere, si egeant illis viuentibus.*

17 *Patruus, quod possit cogi alimenta præstare nepoti, lege non cauetur.*

18 *Testatoris prohibitio, quod bona nisi ad certam summam alienari possint, si vltra alienentur, non tenet, talis alienatio.*

19 *Alienatio non permittitur, nisi pro quantitate permissa.*

20 *Alienandi necessitas non dicitur adesse, quando adhuc debitum contractum non est.*

21 *Venditio facta ex falsa causa in totum corruit.*

22 *Decretum ex falsa causa, & inde secuta, in totum corruut.*

23 *Curator non potest donare, nec aliter alienare, nisi cum solemnitatibus iuris.*

24 *In furioso, & de mente, non adest ea voluntas, quæ requiritur ad perfectionem donationis.*

25 *Donandi actus, est de sui natura merè lesiuus.*

DECISIO CCCCVIII.

POrtia Martana hæredem instituit Franciscam sororem, cum expressa prohibitione quod nullo modo posset vendere, nec alienare aliqua de bonis d. hæreditatis in totum, nec in partem, nec minus de eis disponere, nisi tantum de eorum vsufructu, saluo tamen in casu necessitatis, quo eueniente de dictis bonis, & hæreditate voluit posse disponi vsque ad summam scutorum 200. monetæ, tantum, & non vltra summ. numero 1. Cui substituit Flaminiam alteram sororem, & Flaminiæ Alexandrum, eiusdem Franciscæ filium, cum eisdem prohibitione, & conditione, & in casu obitus dicti Alexandri absque filijs legitimis, & naturalibus, substituit Ecclesiam Sancti Blasij in Monte Citorio, cum ijsdem prohibitione, & conditione de qua supra. Defuncta Francisca hærede instituta, & successiuè Flaminia, vltimo loco decessit Alexander sine filijs, qui cum fuisset acceptus in Hospitali dementium Vrbis, tamquam effectus demens pro victu, & alijs expensis necessarijs cum consensu Curatoris, Decreto Iudicis, & alijs solemnitatibus, donauit Administratoribus Hospitalis in perpetuum Domum positam in Vrbe, in Campo Martio, subiectam fideicommisso, quam postea administratores vendiderunt DD. de Cecchinis. Et cum per obitum supradictorum esset factus locus substitutioni ad fauorem Ecclesiæ Sancti Blasij. Dubitaui, an PP. dictæ Ecclesiæ esset danda immissio. Et DD. affirmatiuè responderunt. Quia de existen-
1 tia fideicommissi constat ex Testamento Portiæ † non abolito, neque cancellato, nec in aliqua parte vitiato summ. numero primo *gloss. in l. 2. verbo publicum, ff. quemadmodum testam. aper. Soccin. sen. consilio 129. numero 4. volumine 2. Corn. consilio 319. numero 2. volumine primo, Mantic. de coniect. vltim. volunt. libro 2. tit. 12. numero 2. Seraph. decis. 828. numero primo.* Et purificatio ad fauorem Ecclesiæ probatur ex eo quod fuit vocata post mortem Franciscæ, Flaminiæ, & Alexandri, in casu quo Alexander decederet sine filijs legitimis, & naturalibus; & de morte tam Testatricis, quam Franciscæ, Flaminiæ, & Alexandri
2 non dubitatur, cum ea † probetur ex partitis formiter extractis ex libris, in quibus defunctorum nomina describuntur, summ. numero 2. *Rebuff. in Constit. Regni tom. 2. in tract. de regist. Baptism. & Sepult. artic. vlt. glos. vnic. versicul. & sic patet, Rota decis. 16. de probat. in antiqu. & decis. 220. numero primo parte 2. diuers.* Et cum de iure quis † præsumatur decedere
3 sine filijs, *Alexandr. consilio 20. numero 12. libro primo. Bellon. consilio decimonono numero 3. Capic. decisio. 159. numero 11. Rota decisio 436. numero tertio, parte prima. recent.* Pars aduersa tenetur contrariam qualitatem probare, Existentia Domus in bonis Portiæ de tempore obitus probatur ex Testibus in causa formiter
4 examinatis, † quorum duo deponunt vidisse illam possidere, & actus possessorios in ea facere summ. numero tertio. *glos. in l. stipulatio ista habere licere, §. quoque, verbo stipuletur, vbi Bart. & cæteri. ff. de verborum obligat. Decis. consilio 166. numero 4. Seraph. decis. 1061. numero 1.* Quorum dicta confirmantur ex alijs Testi-
5 bus deponentibus † de auditu à Vicinis, *Rom. consil. 145. numero decimooctauo libro primo. Natt. consil. 170. numero secunda, & quarto. Cephal. consilio 435. numero 85.* De identitate autem constat ex dictis Testibus summ. numer. 3. 4. & 5. qui bene concludunt Domum istam fuisse post obitum Testatricis possessam à Franciscæ, & Flaminia, ac demum ab Alexandro vltimo substituto, & deponunt illam fuisse eandem, quam nunc possident DD. de Cecchinis habentes causam à supradicto Hospitali dementium Vrbis. Neque obstat quod dicti Testes fuerint examinati non citato Hospitali Dementium, à quo causam habent DD. de Cecchinis, mediante venditione eis facta de dicta Domo per dictum Hospitale, quia sufficit citatos fuisse,
6 dictos Cecchinos possessores, † cum remedium *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* quod competit etiam fideicommissario, intentetur contra possessores, vt communiter notant *DD. in d. l. fin.* ad instar actionis rei vendicationis, vt in *l. officium, ff. de rei vendit.* & Iudicium fuit cœptum contra detentores præfatæ Domus, & contra
7 ipsos fuit facta citatio in quolibet actu. Vnde † probata existentia fideicommissi, purificatione illius, necnon quod res, ad quam agitur, fuerit in bonis fideicommittentis, ac demum eius rei identitate, de quibus latè *Peregr. de fideicom. artic. 43. & 44. Fusar. de substit. quæst. 614. & seqq. Rota in Romana Domus 17. Nouembris 1625. coram R. P. D. meo Merlino*, Patribus fideicommissarijs, qui iam habuerunt sententiam, ad eorum fauorem pro immissione à Reuerendiss. Vicegerente, ex remedio *l. fi. C. de edict. Diu. Adr. toll.* est dã-
8 da † Immissio aduersus tertios possessores habentes causam à grauato, *Bart. in l. penult. §. cum autem num. 7. C. ad Trebell. Gabr. cons. 44. num. 6. lib. 2. Rot. decis. 237. nu. 1. par. 1. recent. & coram sanct. mem. Gregor. XV. decis. 194. num. 1. & in dicta Romana Domus coram R. P. D. meo Merlino.*

Maior tamen difficultas consistit in eo, an Alexander demens, seu eius Curator potuerint in vim facultatis concessæ a Testatrice, in casu necessitatis donare Hospitali Dementium hanc Domum vinculatam
9 fideicommisso, in præiudicium vocatorum, † quam non potuisse alienari fuit resolutum; quia & si ex dispositione *Auth. res quæ, C. communia de leg.* Bona fideicommisso subiecta alienari possint pro alimentis
10 necessarijs, nihilominus hoc procedit † in descendentibus Testatoris, non autem in extraneis, vt communiter notant *Doct. in d. Auth. res quæ, vbi Bald. numero 2. colum. 2. & Castrens. numero 4.* & communem dicit *Alex. in l. filius fam. §. Diui numer. 10. ff. de leg. 1. Surd. de alim. tit. 1. q. 27. numero 6. Fusar. de substit. qu. 536. num. 8.* quam opinionem tenuit *Rot. apud Seraph. decis. 925. num. 1.* præsertim quando, vt in casu isto, cõcurrit expressa alienationis prohibitio facta a Testa-
11 trice, quia ab eius dispositione † non est recedendum. *Fusar. vbi sup. num. 6. Odd. de fideic. q. 36. nu. 54. Surd. de alim. tit. 8. priuileg. 19. num. 8.*

Non obstat quod frater non solum teneatur ale-
12 re fratrem, sed etiam nepotem ex fratre † quando aliunde non habent, ea scilicet ratione quod filius fratris succedit ab intestato patruo in locum sui patris, *Surd. de alim. tit. 1. quæst. 28. num. 6. vers. ego vero, Pontan. cod. tract. lib. 1. cap. 10. num. 2. in fin. Rip. in l. filius familias, §. Diui numero 43. vbi Cro. numero 30. in fin. ff. de leg. 1. Rota in Romana Alimentorum 13. Iunij 1616. coram bon. mem. Manzanedo, Martin. Monter. decis. Regni Aragon. decis. 16. numero 16. & seqq.* quia contrarium in puncto voluit *Rota apud Seraphin. d. decis. 925. vbi supra* nec applicatur resolutio in *Ro-*
13 *mana Alimentorum coram Manzanedo*, † quia loquitur de bonis primogenituræ prouenientibus a communi stipite, & sic ab ascendentibus nepotis, quo ca-
14 su pro descendentibus intrat dispositio † *d. Auth. res quæ*, & ex dictis bonis sunt præstanda alimenta non solum patri, sed etiam nepoti, quia sicuti ille ingreditur in locum patris in successione, ita
15 etiam in eiusdem locum † ingredi debet in commodo percipiendi alimenta. Nos autem versamur in bonis prouenientibus a Portia sorore Franciscæ matris Alexandri, & sic in bonis prouenientibus a transuersalibus, non autem in bonis ad ipsam prouentis ab aliquo communi stipite, & propterea in casu dictæ decisionis militat omnino diuersa ratio, quia frater, & nepos non petebant alimenta a fratre, & patruo de bonis proprijs ipsius fratris, & patrui, sed ex bonis primogenituræ ad fratrem, & patruum peruentis a communi stipite, ita tenuit *Vinc. de Franch. decis. 178. numero nono, & seqq. vers. cæterum autem*, præterea *Surd. Pontan. Rip.* & *alij allegati*, non procedunt in hoc casu, sed in multo † di-
16 uersis terminis, nempè quod patruus, seu amita, dum viuunt tenentur filios ex fratre, seu sorore alere si egeant illis viuentibus, non autem firmant quod post eorum mortem possint vendi bona hæreditatis eorum pro necessitatibus nepotum superuenientibus etiam post eorum obitum, quandoquidem sequeretur, quod si Portia instituisset penitus extraneum hæredem, aut alias, personæ penitus extraneæ Domum iure legati reliquisset, & post mortem Portiæ superueniret necessitas Alexandri, quod pariter iste penitus extraneus teneretur pati venditionem dictæ Domus, quod nullo modo est firmandum, ideoque supradicti non obstant. Quinimo *Siluan. consil. 33. numero 12.* refert contrarium Bononiæ in causa ma-
17 ximi ponderis iudicatum fuisse ea ratione, quia † expresse lege cautum non habetur patruum nepoti cogi alimenta præstare, §. *consideremus in auth. de trient. & semiss. illam, C. de collat.* & hanc sententiam tenuit *Odofred. in l. 2. C. de alend. liber. Ang. Imol. Alex. & alij in l. 1. ff. solut. matrim. Alex. consil. 66. col. 2. volum. 4.* & alij relati ab *eod. Surdo vbi supra num. 5. versic. contrariam tamen.*

Neque releuat facultas alienandi, quia Testatrix permisit tantum in casu necessitatis de bonis suis posse disponi vsque ad summam scutor. 200. monete tan-
18 tum, & non vltra, vnde † non potuerunt vltra dictam quantitatem alienari, quia ab eius dispositione non est receden. *Surd. cod. tract. tit. 8. priuileg. 19. num. 8. Intrigliol. de subst. centur. 3. q. 73. num. 398. Fusar. de substit. q. 536. num. 6. Odd. de fideic. q. 36. nu. 54.* & conse-
19 quenter † alienatio non sustineretur nisi pro quantitate permissa.

Nec probata fuit ab Hospitale donatario Alexandri vltimi grauati hæc necessitas, vt præcisè requirebatur ex traditis per *Rot. in Viterbien. fideicomm. 18. Aprilis 1603. coram Reuerendiss. D. meo Decano*, & cũ eodem die, quo Hospitale recepit Alexandrum Curator d. Alexandri Domum, de qua agitur titulo confignationis cessionis, & assignationis dederit, & tran-
20 stulerit in eundem locum, † certè nullo modo poterat tunc temporis constare de necessitate donandi, quæ adhuc debitum contractum non erat.

Tandem considerarunt DD. Domum non fuisse alienatam vti fideicommisso subiectam, & ex causa d. necessitatis, sed vti in totum propriam ipsius Hospitalis ex causa donationis ei factæ per Curatorem Alexandri dementis, & cum dicta causa alienationis †fue-
21 rit falsa, quia Domus ex d. donatione non fuit effecta Hospitalis, corruit in totum venditio, prout etiam Decretum Iudicis, vigore cuius illa facta fuit, cum
22 † Decretum ex falsa causa, & inde secuta in totum corruant, *Bald. in l. certi conditio, §. quoniam, ff. de rebus credit. Capic. decis. 51. numer. 1. per text. in l. cum vero, §. subuentum, ff. de fideicom. libert.* Et in donatione facta per Curatorem Hospitali non constat de solemnitatibus, nec de legitima constitutione Curatoris, & tamẽ
23 † Curator non potest donare, nec aliter alienare nisi cum solemnitatibus Iuris, de quibus in *tit. ff. de rebus eorum, & C. de prad. minor.* Ideoque nullo modo po-
24 test sustineri donatio, cum in furioso, † & de mente nõ esset ea voluntas, quæ requirebatur ad perfectionem donationis, & illa suppleri non potuerit per Curatorem, cuius facultas quantumcunque libera esset, & absoluta, nunquam tamen complectebatur facultatem donandi tantum, † actum fuit natura mere læsi-
25 num, *l. tutor. ff. de administr. tutor. l. qui neque ff. de rebus eorum, l. consilio, ff. de curat. furios. Bero. consil. 61. num. 20.* Et propterea licet ex dispositione Testatricis esset permissa alienatio pro summa scutor. 200. Attamen cum non doceatur de alienatione facta ex d. causa, & cum debitis solemnitatibus, Patribus immissionem concedendam vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

REV.

R.P.D. MERLINO.

Romana de Catalanis, Mercurij 27. Nouembris. 1630.

ARGVMENTVM.

Filiationis probatio respectu patris, licet sit impossibilis, vel saltem difficillima, tamē qualiter probetur, & quæ coniecturæ, & præsumptiones hoc casu admittantur, Præsumptio l. miles §. defuncto ff. de adult. quando cesset.

SVMMARIVM.

1 *Filiationis probatio certa, & concludens, respectu patris, vel est impossibilis, vel saltim difficillima.*
2 *Filiationis probatio respectu patris iustificatur ex solis præsumptionibus, & coniecturis.*
3 *Et hoc maximè procedit vbi non agitur principaliter super statu, sed incidenter.*
4 *Filiatio, quando est probanda solum ad effectum succedendi, tunc in ea admittenda non ita rigidè est procedendum.*
Cum hoc casu sufficiat nominatio, tractatus, & quasi possessio ipsius filiationis. nu. 4.
5 *Filiatio respectu patris probatur, ex eo, quod tempore conceptionis conuersabatur d. pater cum matre filij, & ipse natus sacro Baptismatis fonte ablutus fuit, tanquam eius filius, & vti talis descriptus in libro Baptismatis, & nu. 32. amplia nu. 7.*
6 *Baptismus est actus, qui ad parentes spectat, & professio illa fidei fit in fide parentum.*
8 *Filiatio respectu illius, qui legitimationem procurauit, arguitur.*
9 *Filiatio respectu patris arguitur, ex eo, eius filius se profitetur esse nepotem fratrum patris, & dicti fratres pariter profitentur esse patrum d. nepotis.*
10 *Filiatio respectu patris præsupponitur ex tractatu, educatione, & nominatione eiusdem filij.*
Qui actus solum erga filios exerceri solent, & ideo filiationem probant & constituunt quem in quasi possessione filiationis. nu. 10.
11 *Heredis institutio est actus maximè proportionabilis respectu filij, & nu. 14.*
12 *Testator non præsumitur velle subijcere testamentum suum vitio nullitatis.*
13 *Filiatio tunc maximè probatur, quando non perfunctorie, & animo blandiendi quis plurios aliquem filium suum dicitauit, sed ex proposito, & serio hanc filiationem pronunciando, & factis confirmando.*
15 *Præsumptio l. miles. §. defuncto. ff. de adult. quando intret.*
16 *Præsumptio d. l. miles §. defuncto est Iuris, & de iure.*
17 *Præsumptio d. l. miles §. defuncto, ex potentissimis coniecturis in contrarium eliditur.*
18 *Præsumptio d. l. miles §. defuncto, non est fundata in solo matrimonio, sed in coniugum habitatione, vel saltem accessu mariti ad vxorem.*
19 *Filiatio respectu mariti non probatur vbi præter matrimonium nihil aliud concurrit.*
20 *Coniectura, & præsumptiones non de per se debent perpendi, sed omnino debent coniungi.*
21 *Iudex potest coniungere præsumptiones ad informandum animum suum, quod filius non sit mariti, sed adulteri.*
22 *Barbat. in consil. 27. vol. 2. improbatur.*
23 *Præsumptio l. miles §. defuncto. ff. de adult. eliditur ex alijs præsumptionibus quatenus vrgentes sint.*
24 *Præsumptio tollitur ex alijs præsumptionibus vrgentioribus.*
25 *Absens, & impotens nullo modo generare potest, & nu. 26. & 27.*
28 *Conceptus post diuortium, non censetur filius mariti, quem nec ideo ipse maritus tenetur agnoscere, nec alere tamquam filium.*
30 *Nominationes, & tractatus filiationis, quo ad ipsum nominantem, & tractantem bene probant filiationem.*
31 *Præsumptioni l. miles §. defuncto ff. de adult. non ita modicè inhærendum est, quando alicui multum expedit, & est lucrosum, vt non habeat locum.*
33 *Decis. in causa Romana de Bonellis coram bon. mem. Vbald. declaratur.*
34 *Decis. in causa Florentina Oratorij coram R. P. D. Queipo declaratur.*

DECISIO CCCCIX.

DOmini dixerunt constare de filiatione Fabritij ad effectum succedendi iuxta formam Testamēti, nempè Petri, quem Fabritius patrem suum asserebat; & moti sunt; quoniam † cum respectu patris probatio filiationis certa, & concludens, vel sit impossibilis, vel saltem difficillima, *l. Lutius, ff. de cond. & demonstr. Cin. in l. filium, C. de his qui sunt sui, vel alien. Iur.* Hinc profectum est, vt ad illam iustificandam so-
1 læ præsumptiones, † & coniecturæ admittantur, *Glos. in dicta l. Lutius, Bartol. in l. 1. num. 1. & 2. C. quorum bonorum, Surd. cons. 1. num. 38. & 40. Menoch. de arbitr. cas. 89. num. 11. lib. 2.* & pluries admisit *Rota* & præsertim in *Romana de Iauellis 13. Nouembris 1613.* & in *Romana de Bonellis 13. Februarij 1617. coram bon. memoria. Vbaldo.*

3 Præcipuè vbi non agitur principaliter super † statu, sed incidenter, vt hic, & lis versatur circa successionem primario; & ideò non ita rigidè in admitten.
4 filiatione proceden. est, sed † sufficiunt nominatio, tractatus, & quasi possessio ipsius filiationis, *Gemin. cons. 27. nu. 8. Butr. in cap. transmissæ col. 2. num. 10. vers. quãdoque qui fil. sint legit. Paris. cons. 10. nu. 61. circa finem lib. 2. Surd. dicto cons. 1. nu. 67. Rota coram Cardinali Serephino decis. 1282. numer. 6. & in Parmen. Status 27. Aprilis 1622. 14. Iunij 1623. & 8. Iunij 1626. coram Reuerendiss. Domino meo Decano,* & alias sæpius.

In præsenti verò casu plures, & vrgentes proponebantur coniecturæ, quæ Fabritium fuisse filium Petri suadebant.

5 Prima quoniam Petrus de tempore † conceptionis Fabritij conuersabatur cū Marta matre d. Fabritij, ipseq. natus sacro Baptismatis fonte ablutus fuit tamquam filius eiusdem Petri, & vti talis descriptus in libro Baptismatis, quod vti vehemens argumentum filiationis considerat *Bero. cons. 162. nu. 9. lib. 2. Natt. cons. 434. nu. 11. Surd. cons. 1. n. 45.* & sequuta est *Rotæ in dicta Romana de Iauellis 13. Nouembris 1613.* & prius *in Romana filiationis 10. Iunij 1611. coram R. T. D. meo*

6 *Tironano.* Baptismus enim est actus, qui ad parentes spectat, & professio illa Fidei fit in fide ipsorum parẽtum, *c. maiores de Baptismo, cap. quæris de consecr. dist. 4.* præsertim quia hæc adnotatio, & assertio filiationis
7 Petri eodem † Petro patre assentiente facta est, vt ponderant *Bero. & Surd. loc. citat.*

Secunda, quia Petrus intulit coram Archiuio Vrbis, vt Fabritius natalibus restitueretur, & illegitimitatis macula abstergeretur per legitimationem, in qua disertis verbis, pluries Fabritium suum esse filium asseruit, & profectus est, & in terminis legitimationis,
8 quod ex ea † arguatur filiatio respectu illius, qui legitimationem procurauit, notant *Bald. in l. non epistolis, C. de prob. Pariſ. cons.* 10. *nu.* 67. *lib.* 2. *Rol. cons.* 96. *nu.* 47. *lib.* 3. *Surd. cons.* 1. *nu.* 49. *Hippol. Rimin. cons.* 611. *n.* 34. *& Rota dec.* 238. *nu.* 10. *part.* 1. *diuers.* dixit hanc coniecturam solam sufficere, & alias etiam sæpius.

Tertia est, quia concurrunt plures actus, qui hanc filiationem, vel inferunt, vel præsupponunt, tam gesti ab eodem Petro, quàm à fratribus eiusdem Petri, & mandatum procuræ, in quo Fabritius & eorum
9 nepotem, fratres † vero patruos se profitebantur, idque vicissim in litteris missiuis sæpius repetitum est, quos actus ad hanc filiationem probandam plurimũ attendi, dixit *Menoch. d. casu* 89. *nu.* 80. *Surd. d. consil.* 1. *nu.* 51. & Rota iunxit cum legitimatione, vt in *decis.* 1331. *nu.* 8. *coram Card. Seraph.* & in *dicta Romana de Bonellis* 13. *Februarij* 1617.

Quarta demũ, & cæteris validior præsumptio deducitur ex tractatu, educatione, nominatione eiusdem Petri erga Fabritium, qui solum actus erga fi-
10 lios † exerceri solent, & ideo filiationem probant, & constituunt in quasi possessione, *Menoch. d. casu* 89. *num.* 69. *Surd. consil.* 1 *num.* 46. & in tribus testamentis semper filium suum esse asseruit, & hæredem vniuersalem instituit eundem Fabritium, cum, tamẽ tres fratres legitimos haberet, nullumque dissidium inter ipsos intercesserit, hæc; ter repetita hæredis institutio
11 † est actus maximè proportionabilis filio, & alioquin si Fabritius filius illius verè nõ extitisset, merito ignauiæ, & inhumanitatis nota reprehendi potuisset Petrus, dum vulgò quæsitum hæredem instituisset, & fratres honestissimos viros excluſisset, ac etiã tria testa-
12 menta vitio nullitatis † subiecisset, quia Fabritium filium suum nuncupabat, & tamen validè cum hæredem potuisset scribere, nulla facta mentione filiationis: Ita ratiocinando hanc præsumptionem magnifaciunt, *Alciat. de præsumpt. reg.* 3. *præsumpt.* 37. *nu.* 10. *Ruin. consil.* 53 *num.* 6. *lib.* 5. *Pariſ. consil.* 13. *num.* 4. *lib.* 2. *Natt. consil.* 235. *numero* 1. *Surd. consil.* 1. *numero* 50. qui latè, *Rimin. Iun. consil.* 611. *numer.* 35. *& Rota in d. Romana de Bonellis* 13. *Februarij* 1617. *coram bon. me. Vbaldo.* Maximè quia non perfunctorie, † & animo
13 blandiendi, toties Fabritium filium suum esse dictitauit Petrus, sed ex proposito, & serio hanc filiationem pronunciauit, & factis confirmauit, quod multum ponderant *Iuſ. consil.* 102. *col.* 2. *versic. confirmatur, & col.* 3. *versic. non obstat ergo lib.* 4. *Peregr. de fideicom. art.* 43 *num.* 47. *Menoch. lib.* 6. *præsumpt.* 53. *nu.* 37. Nec errore, vel rudi notitia inductus censeri potest Petrus ad tot actus peragendos, qui filiationem erga Fabritium inferebant, cum diuersis temporibus, & mortem, supremumq. Dei iudicium in actu testandi meditando, illos peregerit, adeoq; certus saltẽ no-
raliter de hac filiatione, & costãs in dilectione Fabritij fletit Petrus, vt in secur. de testamento commodita-
14 ti filij consulens, & † aliorum vexationibus occurrens, addiderit filium hæredem se scripsisse, etiam tamquã extraneum, quatenus illius filius ab alijs calumniosè negaretur, quam cautelam in his terminis filiationis obtemnant, & quod filiationem, & eximam voluntatem patris arguant, tradunt *Decian. consil.* 1. *numero* 139. *in fin. versic. non obstat modo libro tertio. Menoch. d. præsumpt.* 53. *numero* 13. *lib.* 6. *Barz. consil. vnico post decis. Bonon. num.* 62. *& seqq. & numero* 66. *in fine.* Sique probabilis dubitatio, vel scrupulus de hac filiatione Petro iniectus fuisset, in postremo etiam testamento eadem cautela verisimiliter vsus fuisset.

Neque illud obstare putarunt Domini (in quo multum insistebant Informantes pro DD. Catalanis) quod scilicet Martha mater de tempore conceptionis, & natiuitatis Fabritij maritum haberet Federi-
15 cum, & ideo intret † præsumptio Iuris, de qua in *l. miles, §. defuncto, ff. de adult. & l. filium, ff. de his qui sunt sui, vel alien. Iur.* quod censeri debeat Fabritius filius Federici mariti, non autem Petri adulteri, hæcq; præ-
16 sumptio Iuris, & † de iure dicatur *Marsil. in l.* 1. *§. ad quæstionem, ff. de quæstionibus. Barbat. consil.* 27. *col.* 3. *lib.* 1. *Boer. decis.* 299. *num.* 9. *Barz. cons. vnico post decis. Bonon. nu.* 53. vel saltem solum ex potentissimis coniec-
17 turis in contrarium elidatur dicta præsumptio, † *l. miles, §. defuncto*, quales sunt, vel absentia mariti, vel impotentia, *Barz. vbi sup. nu.* 54. *Rotam d. Romana de Bonellis* 29. *Nouembris* 1613. *confirmata* 28. *Nouembris* 1614. *coram bo. me. Vbaldo*, & in *Florentina Oratorij* 18. *Martij præteriti coram R. P. D. meo Quipo*, Quoniam
18 † præsumptio *d. l. miles, §. defuncto*, non est fundata in solo matrimonio, sed in cõiugium cohabitatione, vel saltem accessu mariti ad vxorem, quia tunc proles cẽsetur potius legitima, quam spuria, *Alex. cons.* 88. *nu.* 14. *versi. præterea lib.* 7. *Socin. Iun. cons.* 96. *nu.* 40. *lib.* 2. perpelle *Surd. d. cons.* 1. *nu.* 54. vbi si præter matrimo-
19 nium nihil aliud concurrat, † non probatur filiatio respectu mariti, vel saltem facilius aliis coniecturis & præsumptionibus tollitur illa præsumptio, *& num.* 61. *circa fin. Menoch. cons.* 687. *num.* 11. *versio. respondetur secundo, & nu.* 12. *versic. respondetur quarto, & Decian. consil.* 1. *num.* 128. *lib.* 3. *versi. & quia illud verum, Barz. d. consil. vnico post decis. num.* 47. *versic. dummodo*, & considerauit *Rota in d. Romana de Bonellis* 13. *Februarij* 1617. *versi. qua videbantur circa medium.* Tunc enim concurrit, & possibile, & honestum, & verisimile, vt per *Decian. dicto consil.* 1. *num.* 125. *lib.* 3. At hic solum deducitur matrimonium inter Federicum, & Martham, nulla autem cohabitatio, nec alia verisimilitudo pro filiatione Fabritij respectu Federici mariti vrget, militant autẽ plures, & vrgentissimæ pro filiatione respectu Petri adulteri, quæ supra ponderatæ
20 fuerunt, & quæ iungi omnino, † non autem de per se tanquam singulæ perpendi, debent *Anch. consil.* 225. *num.* 6. *& Gozz. ad consil.* 13. *num.* 44. *Pariſ. consil.* 10. *nu.* 68. *lib.* 3. *Surd. consil.* 1. *num.* 53. *& 54. Menoch. consilio* 687. *num.* 17. *& 18. & de arbitr. cas.* 89. *nu.* 65. *& 66. lib.* 2. *& Alciat. dicta reg.* 3. *præsumpt.* 37. *numero* 10. *versic. limitatur*, vbi quod † Iudex potest coniungere præsumptiones ad informandum animum suum,
21 quòd filius non sit mariti, sed adulteri, & *Decian. dicto consil.* 1. *num.* 120. *lib.* 3. vbi Barbatian. contrariũ

sen-

22 ſentientem refellit, † & hæ præſumptiones tanquam liquidiſſimæ probationes habendæ ſunt *l. licet Imperator, ff. de leg. 1. Alciat. diſſ. reg. 3. nu. 4. Menoch. conſ. 5. num. 10. & Surd. conſ. 1. n. 42. & 43.* & profectò abſonum videtur, aſſerere ſolam præſumptionem deſumptam ex matrimonio, nulla probata cohabitatione mariti, vel acceſſu de tempore conceptionis præponderare tot alijs potentiſſimis præſumptionibus, *nempè amicitia Petri*, adnotationi Baptiſmatis, multis tractatibus, denominationibus, legitimationi, &
23 tribus inſtitutionibus; quòd elidatur † præſumptio *d. l. miles*, ex alijs præſumptionibus, quatenus vrgentes ſint, & efficaces, & quales ſunt ſupra adductæ docent *Anchar. conſil. 225. in 2. dubio, Alciat. d. præſumpt. 37. num. 10. & Alex. conſil. 88. num. 8. lib. 7. Surd. conſil. 1. num. 57. & 61. Decian. conſil. 1. num. 126. lib. 3. Menoch. d. caſ. 89. num. 65. & præſumpt. 53. num. 20. lib. 6.* & luculentius idem *Menoch. conſil. 687. num. 15.* qui iſtaſmet præſumptiones recenſet, & pluries ſequuta eſt etiam *Rota*, vt apud *Molned. deciſione 1. & 2. qui fil. ſint legit. Creſcent. deciſione 1. eodem tit. Capuſnq deciſione 112. p. 2. in manuſcr. & coram Reuerendiſſ. D. meo Decano deciſione 7. num. 3. & 4. in dicta Romana de Bonellis 13. Februarij 1617. coram bon. mem. Vbaldo*, & prius etiam admiſit in eadem cauſa 27. *Nouembris 1614. coram eodem*, præſumptio enim *d. l. miles, §. defuncto eſt iuris tantùm, non autem iuris, & de Iure, Pariſ. conſil. 10. num. 98. lib. 2. vbi Marſil.* contrarium dicentem reprobat *Decian. conſil. 1. num. 127. lib. 3. Alciat. d. reg. 3. præſumpt. 37. num. 3. Menoch. conſil. 687. num. 9. & ſeqq.* & ſenſit etiam *Rota dec. 1. apud Achill. num. 4. qui fil. ſint legit.* & in *Florentina Oratorij 18. Martij præteriti coram D. meo Queipo*, & ideo tol-
24 litur † alijs præſumptionibus, vt ſupra dictum eſt, dummodo ſint multum vehementes.

Nec reſtringendæ videntur præſumptiones iſtæ, & coniecturæ quando agitur ad effectum ſuccedendi patri illum inſtituenti, & tractanti vti filium ad ſolam abſentiam mariti, & illius impotentiam, quia hæ nõ ſunt præſumptiones, ſiuè coniecturæ, de quibus loquuntur DD. citati, in hac materia, ſed ſunt euiden-
25 tiſſimæ probationes, imò † demonſtrationes, cum abſens, & impotens nullo modo poſſit generare, & *Rota coram. Sarnenſ.* vt ipſe refert ſuper *reg. de annal. quæſt. 58. num. 2. & in Romana de Bonellis 13. Februarij 1617. coram bon. mem. Vbaldo*, cenſuit Alexandrum eſſe filium adulteri, quamuis maritus nec abſens, nec impotens eſſet, & ibi nec tot, nec ita vrgentes militabant præſumptiones, pro filiatione reſpectu adulteri, prout hic militant, & deciſio illa in *Romana de Bonellis 29. Nouembris 1613. coram bon. mem. Vbaldo*, licet fuerit confirmata ſub *die 28. Nouemb. 1614. coram eod.* attamen hæc ſecunda deciſio confirmatoria primæ
26 prætermiſit concluſionem † illam, quòd requiratur vel abſentia, vel impotentia mariti, & *deciſio 1. Achill. num. 1. qui fil. ſint legit.* non requirit probationem concludentem circa impotentiam, vel abſentiam mariti ad firman. filiationem reſpectu adulteri, ſed contentatur coniectura abſentiæ, & admittendo hanc coniecturam, non excludit alias coniecturas, prout
27 iſtas † coniecturas, etiam ſine abſentia, vel impotentia mariti admiſit *Rota in ſecunda deciſione de Bonellis 28. Nouembris 1614. & in poſtrema 13. Februarij 1617. & prius coram Sarnen. & Doctores ſupra citati*, & etiam congeſtis a *Menoch. d. conſil. 687. nu. 15.* nullam mentionem faciunt de impotentia, & abſentia, quando agitur ſolum de ſuccedendo ipſi patri, & tamen ex alij coniecturis, quæ hic etiam adſunt, concludunt pro filiatione reſpectu adulteri.

Verum ex abundanti nec hic deficit coniectura abſentiæ Federici mariti, de tempore concep.onis Fabritij, quoniam paulò ante dictam conceptionem, diſſidia inter ipſos coniuges interceſſerunt, & à bon. mem. Cotta tunc Locumtenente Vicarij Vrbis, lata fuit ſententia ſuper ſeparatione Thori, & dantur Teſtes, deponentes Federicum expulſum fuiſſe à Domo Marthę vxoris, nec amplius receptum, ſed ſeceſſiſſe
28 Venetias vſque ad obitum, & † conceptus poſt diuortium, non cenſetur filius mariti, quem nec ideo ipſe maritus tenetur agnoſcere, nec alere tanquam filiũ, *l. 1. §. idem per contrarium, ff. de liber. agnoſ. Specul. in tit. qui fil. ſint legit. num. 4. Aret. in cap. per tuas num. 4. de prob. Barboſ. in rubr. ff. ſolut. matr. part. 1. num. 18.* nec ambigi poteſt, quin & illa ſententia, & Teſtes ſaltem inducant coniecturam abſentiæ Federici mariti, cum
29 interuenerit Iudicium Eccleſiæ, † & ſic intrat præſumptio, quòd filius non ſit mariti, licet ſecus eſſet, ſi de hoc Iudicio Eccleſiæ non conſtaret *Alber. in l. ſi vicinis nu. 3. ff. de nupt.* & ibi *Bellapert. & Cæſ. Barbat. conſ. 58. num. 6. & 7. lib. 2. Alex. conſ. 88. num. 9. lib. 7.*

Et quod potiſſimum mouit Dominos in hac reſolutione illud fuit, quod hodie ſtrictè agitur ad effectum ſuccedendi ipſi Petro, qui & pro legitimatione Fabritij inſterit, & toties, eum filium ſuum eſſe aſſeruit, & vti talem ter eum hæredem inſtituit; Vndè hæ
30 nominationes, & tractatus geſti à Petro † quoad ipſum nominantem, & tractantem bene probant filiationem, *Iaſ. conſil. 106. num. 23. lib. 1. Natt. conſil. 473. num. 4. Grat. conſil. 62. num. 9. lib. 2. Menoch. conſil. 687. num. 24. Petr. de fideicom. q. 11. num. 484. Card. Mantic. de vlt. volunt. lib. 11. tit. 12. num. 11. verſ. verum, Barſatt. conſil. 88. num. 5. Tiraq. de retract. lignag. gloſ. 16. num. 2. & 3. Becc. conſil. 194. num. 21. lib. 2. Surd. conſil. 552. num. 21. Rota coram Reuerendiſſimo Decano deciſ. 250. num. 3. & in dicta Romana de Bonellis 13. Februarij 1617.* Quicquid ſit reſpectu tertij, & ad effectum ſuccedendi alijs agnatis, & ad alios effectus, in quibus Doctores exigunt abſentiam, vel impotentiam mariti.

Quibus etiam accedit, quod aſſerere Fabritium eſſe filium Petri adulteri, non autem mariti, hoc illi
31 multum expedit, & eſt lucroſum, † quo caſu non ita mordicus inhærẽdũ eſt præſũptioni, *l. miles, §. defuncto, ff. de adult.* & facilius admittuntur in contrarium præſumptiones *Rimin. Iun. conſil. 611. num. 47. & Decian. conſil. 1. num. 128. lib. 3.* & ſequuta eſt *Rota in poſtrema deciſione de Bonellis 13. Februarij 1617. coram bon. mem. Vbaldo*; & quod maximè ponderandum eſt pro filiatione reſpectu adulteri, militant tot præſumptiones, pro filiatione verò, reſpectu mariti, ſolùm adeſt matrimonium, nullaque cohabitatio, vel acceſſus mariti de tempore cõceptionis probatur, nec alio adminiculo eſt munitum matrimonium, prout erat in caſu *Achillis deciſ. 1. qui fil. ſint legit.* ibi enim erat comprobata, cohabitatio coniugum, & in *deciſione 7. Reuerendiſſimo Domini mei Decani*, filius erat baptizatus tanquam filius mariti, nec ibi concurrebat, legitimatio ad inſtantiam adulteri, vt in ea deciſione conſide-

32 fideratur, † hic autem Fabritius fuit baptizatus tanquam filius adulteri, & eo instante legitimatus, quibus concurrentibus tam decisio Acchill. 1. quam Reuerendissimi Domini mei Decani 7. assentiunt Sarnensi, scilicet cessare præsumptionem, *l. miles §. defuncto.*

33 Decisiones verò † in d. *Romana de Bonellis* 29. *Nouembr.* 1613. *& 28. Nouembr.* 1614. *coram bon. mem. Vbaldo*, procedunt quando agitur de præiudicio tertij, non autem de ipsius patris nominantis, & instituentis, & dicta secunda decisio amittit præsumptionem *l. miles, §. defuncto*, tolli alijs præsumptionibus,

34 & ità etiam intelligi debet † *decis. Florentina Oratorij coram R. P. D. meo Quaipo*, in qua nec etiam tot vrgebant pro filiatione, respectu adulteri, nec ibi agebatur solum de præiudicio instituentis, prout hic.

Et ita vtraque parte pluries informante resolutum fuit, &c.

R. P. D. MERLINO.

Alexandrina Funeralium Veneris 29. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Transactio, quando non subsineatur.

SVMMARIVM.

1 *Pacta, vt seruentur, nihil tàm naturale est, & nihil æquitati magis conueniat.*
2 *Transactio de re certa, & in dubia non subsistit.*
3 *Transactio extorta per dolum, & euidentem calumniam non tenet.*
4 *Transactio, ad hoc vt valeat, lis fingi non potest.*
5 *Transactio, vt valeat, requiritur, quod litis vera, nõ aut temerè ficta.*
6 *Assertio Archipræsbyteri in præiudicium ecclesiæ, & successorum non attenditur, dum detegitur falsa.*
7 *Litis futuræ timor, vt sufficiat ad validitatem transactionis, quid requiratur.*
8 *Super ecclesiæ iuribus dum agitur, requiritur auctoritas Apostolica, vel saltem Episcopi.*
9 *Vicarius Episcopi sine eius speciali mandato, non potest auctorizare concordias factas super iuribus ecclesiæ.*
10 *Factum proprium quis potest in vim nouæ tituli superuenientis impugnare.*
11 *Prælatus potest nomine ecclesiæ impugnare factum proprium, per quod ipsi ecclesiæ præiudicare poterat.*

DECISIO CCCCX.

CConcordiam inter Capitulum, atque Archipresbyterum Ecclesiæ Cathedralis Alexandrinę initam de anno 1610. seruandam esse, non autem aliam posteriorem inter eosdem factam de anno 1619. Domini censuerunt, & sic standum in decisis sub die 1. Julij præteriti coram me. Concordia enim prima, ad definiendas controuersias, super iuribus parochialibus inter Capitulum, atque Archipresbyterum oritas de anno 1610. iustè, ac rectè perfecta fuit, accedente auctoritate, & decreto Episcopi, & adhibitis omnibus solennitatibus à iure requisitis; ideoque adinstar rei iudicatæ, pro veritate est habenda, atque

1 omninò obseruanda; cum nihil tam naturale sit, † & æquitati magis conueniat; quàm vt seruentur pacta, præsertim ea, per quę finis litibus imponitur, *cap. finem litibus, de dol. & contumac. l. si pro fundo, C. de transact. l. properandum, C. de iudic.* & latius in alia decis. deductum fuit. Non debet autem attendi posterior trãsactio inita de anno 1619. inter d. Capitulum, & Archipresbyterum, quoniam nulla tunc lis, aut quæstiò aderat, quæ transigi posset, sed omnis controuersia ex antecedente concordia fuerat composita, vndè deficiente lite, vel probabili litis timore, & stante clara, & aperta præcedentis concordiæ dispositione,

2 quæ nullam recipiebat dubitationem, † transactio vti de re certa, & indubia, non subsistit *l. 1. ff. de transact. l. si causa cognita, C. eodem, Roman. consil. 517. num. 18. Abb. consil. 12. num. 5. versic. item transactio lib. 2. Natta consil. 543. num. 43. Menoch. consil. 618. num. 1. Bell. iun. consil. 79. nu. 2. Rot. in recent. dec. 462. num. 9. & dec. 534. num. 5. par. 1.* Videturenim per dolum,

3 † & euidentem calumniam exorta huiusmodi secunda transactio, dum ex publico præcedentis concordiæ instrumento manifestè constabat de pertinentia iurium parochialium in ipsum transactionem deducta, iuxta tradita per *Angel. cons. 94. num. 6. Roman. dicto cons. 517. num. 19. Natta dicto cons. 543. num. 28. & seq. Menoch. cons. 1158. num. 3. & 4. Magon. dec. Flor. 85. num. 4. & 5. Riminald. iun. cons. 614. num. 72. & seq. Bellon. iun. dicto cons. 79. num. 3.*

4 Neque calumnia excluditur † ex assertione transigentium, aut Notarij, quod lis extet, quia illam fingere possunt, & fieri potest, quem sub falsis, & quæsitis prætextibus, induci ad transigendum, vel simulatis, suppositisque difficultatibus, † vera autem, &

5 non temerè ficta controuersia requiritur ad hoc, vt legitime per transactionem decidi valeat, *l. cum lis, §. cum hi, vbi Angel. ff. de transact. idem Angel. cons. 66. num. 4. vers. & licet, Cravett. cons. 720. num. 7. Surd. dec. 185. num. 10. & 11. Bardellon. cons. 2. num. 60. Manent. cons. 141. num. 38. 43. & seq. lib. 2.*

Et assertio Archipresbyteri, tunc concordantis, quod prima concordia cederet in damnum Capituli,

6 non attenditur † in præiudicium Ecclesiæ, & successorum; detegitur enim falsa, *Roman. consil. 389. num. 1. Dec. cons. 146. num. 15. vers. quartò. Rota dec. 452. num. 3. par. 2. recent. & dec. 522. nu. 14. & seq. coram sanct. me. Greg. XV.* Timor autem litis futuræ, qui sufficit ad

7 † validitatem transactionis, debet intelligi de timore litis re vera probabilis, & quodãmodò instantis, ac in potentia propinqua, non autem dolosè confícto, aut à mendacijs, vel simulatis suasionibus causam habẽte, vt per *Bero. cons. fin. num. 34. & 35. lib. 2. Petra de fid. commiss. quæstio. 8. num. 73. Bott. consil. 67. num. 51. Bardellon. d. consil. 2. num. 64. Manent. consil. 140. num. 11. lib. 2.*

Præterea nullam etiam dixerunt Domini esse dictam secundam transactionem, quia solum à Vicario

8 fuit confirmata, & † tamen, cum ageretur super iuribus Ecclesiæ, requirebatur auctoritas Apostolica, vel saltem Episcopi, *cap. nulli, de reb. Eccles. non alienand. cap. 1. eodem tit. in 6. Rot. in dec. 755. num. 2. part. 2. recent.*

cent. & dec. 625. num. 3. part. 1. Nec ipse Vicarius sine
9 † speciali mandato, de quo hic nullibi constabat, auctorizare potest similes concordias, *Capel. Tholos. dec. 97. num. 1. Redoan. de rebus Eccles. non alien. quæst. 41. num. 60.*

Non obstat quod in contractu huius secundæ transactionis de anno 1619. interuenerit ipsimet Archipresbyter, qui propterea modò ad illam impugnandam admitti non debet: Quoniam responsum fuit, quod D. Massobrius de illo tempore erat Primicerius & tamquam vnus de corpore Capituli transactioni consensit; nunc autem, cum sit Archipresbyter, iure
10 merito, † in vim noui tituli superuenientis, tueri debet iura sua, & dictam transactionem sibi, & successoribus præiudicialem valet impugnare; & ipsi agenti tamquam Archipresbytero non obstat quod fecit tamquam Primicerius, seu tamquam vnus de Capitulo, *ad not. per DD. in l. cum quadam, C. de administr. tut. Bart. in l. sicut, §. non videtur, ff. quib. mod. pignor. vel hypot. fol. Cephal. cons. 148. num. 23.* latè *Surd. decis. 153. num. 17. & cons. 365. num. 21. & seq.* Immò, etiam si idem Massobrius, vti Archipresbyter prædictæ transactioni consensisset, adhuc tamen modò ad illam
11 † impugnandam nomine Ecclesiæ admitteretur, & sic contra factum proprium, per quod ipsi Ecclesiæ præiudicare non poterat, venire non prohiberetur, vt per *Bart. in l. iubemus in 2. §. sanè si hæc num. 9. vers. tertiò quæro, C. de sacrosanct. Eccles.* latè *Redoan. de rebus Eccles. non alienan. quæst. 77. cap. 3. num. 1. & seq. & faciunt trad. per Cardinal. Seraphin. decis. 1417. num. 3. & per adden. ad sanct. mem. Gregor. XV. dec. 116. num. 5. cum alijs.*

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit.

R. P. D. VEROSPIO.

Anconitana Prædij Veneris 29. Nouembris 1630.

ARGVMENTVM.

Executiones, & subhastationes, quando dicantur, nullæ, & alia de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Executiones, & subhastationes nullæ non auferunt possessionem, si quis se pro spoliato non habeat.*
2 *Cedens post quam cessit actiones, nec ipse, nec eius hæredes illis vti possunt, & num. 3.*
4 *Excessus in executione, operatur vt d. executio in totum annulletur.*
5 *Subhastatio, & deliberatio sunt nullæ, quando vigore decreti nulli factæ fuerunt, & num. 6.*
7 *Ad indicationes debent fieri pro iusto pretio.*
8 *Creditor non admittitur ad licitandum, nisi in defectum aliorum oblatorum, aut post alios omnes oblatores.*
9 *In subhastatione non est opus rei æstimatione.*
10 *In subhastatione dumtres deliberatur plus offerenti, præsumitur vendita pro iusto pretio.*
11 *In subhastatione oblatio, qualiter sit facienda.*
12 *Subhastatio, vt valeat, requiritur quod pecunia sit præsens.*
13 *Tamen hæc solemnitas remitti potest de consensu creditoris.*
14 *Existe consensus in ipso actu deliberationis debet interuenire.*
15 *Subhastatio auctoritate iudicis est facienda.*
16 *Debitor, quando priuatur dominio rei suæ est citandus.*
17 *Cessionarius, idem iudicium à cedente institutum potest prosequi, agere, & obtinere eodem modo, ex iure sibi cesso.*
18 *Possessio defuncti non transit in hæredem, sed opus est noua apprehensione.*
19 *Manutentio possessionis cessæ ex contractu, potest peti ex propria persona.*
20 *Creditor potest vti retentione, quando ei nulliter, fuit facta adiudicatio, pro verò credito.*
21 *Text. in l. si non sortem §. si centum. ff. de condict. indeb. quando procedat.*
22 *Bona in subhastatione nulla, & iniusta obtenta, non possunt retineri.*
23 *Retentioni, quando locus non sit in spolio iudiciali, num. 27.*
24 *Retentio, vt habeat locum, creditum debet esse liquidum.*
25 *Cessionarius in omnibus censetur eadem persona, quæ cedens.*
26 *Executionis, & deliberationis nullitate, & iniustitia stante, nec rei possessione priuatur debitor, nec illius dominium acquirit creditor.*

DECISIO CCCCXI.

HOc dubium, in quo manutentionem petebat Clarix Ferretta, tanquam spoliata possessione prædij à filijs, & hæredibus Zachariæ Cæsarani, cũ ad instantiam ipsius Claricis sæpius proposuerim, hodiè ea vita functa, iterum proposui ad instantiam Aloysij eius filij, qui ex eodem Iudicio à matre instituto manutentionem etiam petebat, tanquam donatarius eiusdem prædij, cuius possessionem dicebat Clarix se spoliatam. Et cum proposita primum causa 18. Iunij 1629. voluissent Domini videre de bono iure Claricis, vtrumque articulum hodiè resoluerunt, quod scilicet appareret de hoc Claricis Iure, & ex eiusdem persona competeret Aloysio manutentio.

Et huius quidem iuris ipsius Clericis probationẽ responderunt Domini desumi ex ipsa executione, & 1 subhastatione, quæ cum defendi non possent † ab innumeris nullitatibus, neque potuit per ipsas auferri possessio à Clarice, quæ se pro spoliata non habuit *l. iustè possidet, & ibi glos. ff. de acquir. possess. cap. præsentium*, vbi etiam *glos. in fin. 7. q. Bald. in l. fin. in 1. notab. C. vnde vi, Put. dec. 419. lib. 2.* Cum enim ex causa æris alieni cuius Clarix debitrix erat Zachariæ Cæsarano coacta fuisset imponere duos annuos census, quos pretio scutorum 450. vendidit Hieronymo Tellino, cumque eosdem census cessisset Tellinus Zachariæ, qui deindè declarauit illos quæsitos à se fuisse ex pecunijs Equit. Iacobi Scacchi sui soceri; † Vel post ces-
2 sionem factam Scacchio non poterat ab eisdem filijs, & hæredibus Zachariæ obtineri ex propria persona mandatum, cum directæ actiones, quæ solum erant apud Tellinum emptorem, illis suffragari non possent, & vtiles, quæ post cessionem in Scacchum transierunt, præferri deberent directis, *Bald. in l. 1. num.*

31. C.

31. C. de act. & obligat. Aym. consil. 191. num. 3. Crot. consil. 83. num. 14. lib. 1. Rebuff. de cess. action. art. 1. glos. 4. vers. sed debitum, Ossasch. dec. 45. num. 7. Guido Pap. decis. 439. num. 1. Imò quia in ortu directarum, astrictus fuerat Tellinus ad cedendum eidem Scac-
3 cho, ex cuius † pecunijs census empti fuerant, directæ actiones effectæ fuerint, penitus inutiles apud ipsum cedentem, Bald. in ead. l. 1. in 5. q. C. de act. & oblig. Bart. in l. facta §. si hæres num. 3. ff. ad Trebell. Guido Pap. dec. 567. num. 2. Rot. dec. 433. num. 3. par. 2. diuers. Vel licet ijdem filij, & hæredes Zachariæ dici posset, vt nomine ipsius Eqn. Iacobi Scacchi agere potuerint, & vt illi tanquam cessionario solueretur, non tamen eisdem licuerit integram summam eorundem fructuum pe-
4 tere, qui vtiliter Scacchotanquàm verò Domino census fuerant soluti per Claricem; & hinc apparebat de excessu executionis, & ratione indiuiduitatis decreti, quo eadem executio † concessa fuit, neque illa pote-
rat in parte sustineri, quę verè eidem Scacchodebita esset, l. 1. §. hæc verba, ff. ne vis fiat ei Bart. in l. si non sortem, §. si centum, ex qua etiam omnes idem notant, ff. de condict. indeb. num. 7. Bald. in l. certi conditio, §. quoniam num. 7. Put. dec. 323. num. 2. lib. 1. Rot. coram Lu-
5 douid. dec. 198. num. 1. & inferebatur † etiam ad nullitatem subhastationis, & deliberationis, ad quas vigore eiusdem decreti processum fuit, Capic. decis. 51. num. 2. Rot. in Romana Spolij 21. Febr. & 5. Maij 1600. coram Iusto, in Recent. dec. 545. num. 6. par. 2. & in his
6 omninò terminis de creditore, qui ex cessione † sibi facta obtinuerat subhastari vineam pro maiori credito, quàm esset Ius sui authoris in Romana Vrnæ 3. Aprilis 1598. coram Orano.

Sed ideò fortè actum fuit nomine cedentis, vt supposita persona posset Scacchus prędium emere, super quo ad sui ipsius instantiam fiebat executio, nam illud venditum fuit à filijs, & hæredibus Zachariæ, eidem Hieronymo Tellino, cui primum fuerunt vendi ti à Clarice hi census, & ab ipso Tellino cessum, deinde ipsimet Scaccho, cum eadem declaratione, quod ex illius pecunijs emptum à se fuerit. Verùm hæc personarum mutatio siuè vt agerent pro fructibus census, sinè quibus fieret deliberatio efficere non potuit, quin eadem semper esset persona Scacchi agentis, & emen-
tis, & alter etiam defectus ex hac rei gesta serie colligebatur, quia vel non nisi per viam adiudicationis, & à Iudice potuisset idem Scacchus prædium obtinere ratione sui crediti, & opus tunc fuisset peritorum
7 æstimatione, cum pro † iusto pretio debuisset fieri adiudicatio, quod ex subhastatione hoc casu non probatur, l. 2. C. si in causa iudic. Bart. in l. à D. Pio §. si pignora, ff. de re iudic. Afflict. dec. 358. nu. 4. Vinc. de Franch. dec. 57. num. 7. Rota in Romana domorum de Roncionibus 17. Iunij 1615. coram bo. me. Buratto. Vel etiam quod tanquàm tertius admitti voluisset ad licitandũ,
8 † tamen id non potuisset nisi aut in defectum aliorum oblatorum, vt probatum videtur ex eadem l. 2. & 3. C. si in caus. Iudic. vbi notant Bald. num. 2. Salic. num. 1. Afflict. ead. dec. 358. num. 5. Rot. in Mediolanen. Euictionis 4. Februarij 1600. coram Card. Millino, aut certè post alios omnes oblatores, cum ideò in subhastatio-
9 ne non sit † opus rei æstimatione; vt agnoscendo differentiam inter primum, & hunc posteriorem casum, distinxit Surd. cons. 256. num. 6. & consil. 39. num. 26. Castr. cons. 156. num. 1. Rot. coram Ludouis. dec. 12. Quia
10 dum res † deliberatur plus offerenti, præsumitur vendita pro iusto pretio. Et neque hoc casu id factum fuit, cum non constet vt exposito pignore sub manu Prętoris, alij oblatores comparuerint, & omnium po-
11 stremus † Scacchus auctionem fecerit, iuxta formam traditam per Doctores in l. ordo, C. de executione rei iudic. & in l. si quis, C. de rescind. vendit. Alex. in l. à D. Pio §. si pignora num. 11. ff. de rei iudic. & notant Iodoc. de Damauder in compend. subhastationum c. 3. num. 7.

Tertius etiam defectus ex eodem fonte sequebatur, cum nullo modo sustineri posset obligatio, quam fecit Tellinus in actu deliberationis, soluendi ipsis de Cœsaranis creditoribus fructus eisdem debitos à Clarice, & residuum alijs eiusdem Claricis creditoribus.
12 Cum n. ad † validitatẽ subhastationi sopus fuisset præsenti pecunia, l. à D. Pio §. sed si emptor, ff. de re iudic. licet hæc solemnitas remitti potuerit de consensu eo-
13 rundem de Cœsaranis, siuè de consensu Scacchi † veri creditoris, Imol. in l. à D. Pio, §. sic quoque num. 3. ff. de re iudic. Castr. in l. eleganter, §. si vendiderit num. 2. ff. de pignorat. act. Rot. dec. 464. num. 1. part. 2. Recent. coram Ludouis. decis. 23. num. 5. & dec. 430. num. 4. & in Perus. Dotis 1. Iulij 1594. coram Penia. Non tamen potit hic consensus operari vltrà summam eidem creditori debitam, atque ità in præiudicium suum ipsius Claricis, siuè aliorum creditorum eiusdem Claricis, quibus ☞ Tellinus obligauit soluere quidquid sibi reliquum esset, postquam satisfactum à se fuisset Cœsaranis: Præterquam idem consensus neque sustragari
14 poterat, † nisi in ipso actu deliberationis interuenisset, Rot. in Asculana Terrarum 22. Iunij 1601. & in Camerinen. Spolij 15. Iunij 1609. coram Card. Sacrato, & coram Ludouis. dec. 28. num. 2. Et eadem obligatio neque poterat sustineri in præiudicium ipsius Claricis, quatenus continebat obligationem redimendi census super eodem prædio impositos, ad quos nullo Iure ipsa Clarix cogi potuisset.

Demum præter alias nullitates, quas eadem executio continebat, neque in subhastatione, & declaratione vnquam fuerit Clarix citata, imò neque ad eãdem subhastationem deuentum fuerat auctoritate Iudicis, sed priuata Creditoris, qui missus in possessione ex primo decreto rem solo iure pignoris detinebat. Ex quibus † cum nunquam amissa fuerit rei
15 suæ possessio per Claricem, vt de subhastatione auctoritate Iudicis facien. est textus in l. 2. C. si in causa Iudicati, & tradit Afflict. eadem dec. 358. num. 4. & de cita-
16 tione in Impetratione secundi decreti, ex quo † priuator debitor rei suæ dominio, habetur in l. creditor 4. C. de distract. pignor. & notant Bar. in l. à D. Pio §. in vẽditione num. 4. ff. de re iudic. Afflict. ead. dec. 358. num. 3. Rot. in Romana Subhastationis 10. Maij 1623. coram bonaem. Buratto, & dec. 476. num. 4. par. 2. Recent. Ex eiusdem Claricis persona dixerunt Domini, debitam
17 esse manutentionem † Aloysio illius filio, qui cum idẽ iudicium à matre institutum prosequeretur, poterat agere, & obtinere eodem interdicto ex iure sibi cessso, Io. Faber in §. retinendæ num. 9. Institut. de interdictis Tiraquell. de retr. lig. §. 26. glos. 3. num. 17. Menoch. de retin. possess. remed. 3. num. 62. Guido Pap. dec. 552. num. 3. Rota in Bononien. de Carnalibus 11. Ianuarij 1602. coram Pamphil. in Beneuentana Census 9. Iunij 1594. coram Corduba, in Anconitana Bonorum 2. Maij 1620. coram D.mo Pirouano, & generale esse vbicumque vtilis

actio

actio euellitur de corpore directæ, dixit *Bald. in c. licet causam num. 34. de probat.* & discusso articulo tenuit. *Nicol. Nealis de transmiss. cas. 40.* Imò cum eadem possessio fuerit illi cessa ex contractu, non autem ex vltima voluntate, non poterat illa considerari tanquàm
18 possessio defuncti, & quæ iam esse desierit, † cum ad hæredem transire debebat, quo casu noua apprehensione opus esse in hærede, traditur in *l. cum hæredes, ff. de acquir. possess.* Sed poterat etiam ex propria perso-
19 na peti ab Aloysio † manutentio cum tunc eius nomine voluerit, & se constituerit Clarix possidere, cum verè eandem possessionem retineret, *Alexand. in cadè l. cum hæredes num. 9. ff. de acquirend. possession. Rota in Fiorentina Subdecanatus 27. Ianuar. 1627. coram D. meo Durano.*

Neque hanc manutentionem debitam Aloysio, siuè ex propria, siuè ex matris persona, dixerunt Domini impediri posse propria exceptionem retentionis, quam Camilla Iacobi Scacchi filia, & hæres opponebat. Vt cum soluisset idem Iacobus parens, & cessionarius Tellini non solum eam summam, ad quam se ipse Tellinus in deliberatione obligauerat, sed longè maiorem pluribus eiusdem Claricis creditoribus, ex cessione Iurium sibi facta ab eisdem creditoribus effectus fuerit ipse creditor Claricis, & competeret ei-
20 dem retentio, quæ datur † pro vero credito etiam data nullitate adiudicationis, ex traditis per *Doctores in l. si non sortem §. si centum, ff. de conditione indebiti, Surd. dec. 46. num. 7. Rot. coram Card. Cau. dec. 543.* Huic enim exceptioni adhuc plura vila fuerunt Dominis obesse, ex quibus excluderetur hoc Ius retentionis. Iuo neque probatum dici potest creditum aliquod Iacobi, ex cuius causa, illi hæc retentio compe-
21 teret. Non solum enim dispositio † *textus in d. §. si centum*, procedebat in spolio Iudiciali, & in re, quæ præter Iudicis auctoritatem possideretur à creditore sine vitio, *l. 1. §. redigitur*, & ibi *glos. & Bart. ff. quorum legatorum. Bal. in l. fundus, qui Lucij Titij 9. ff. de rescind. vendit. Negusant. de pignor. 2. mem. 3. part. principalis num. 20. & memb. 4. 5. part. num. 1. Cremens. singul. 93.* vt sanè dici non poterat retineri hoc prædium à Ca-
22 milla, cum priuata auctoritate † facta fuerit subhastatio, imò etiam in spolio Iudiciali tanquam priuatus processisset, ipsimet Iudex omissa in subhastatione, & deliberatione citatione Claricis, *Bald. in l. 1. in princ. C. de Carbonian. edict. Soccin. in l. iustè possidet num. 8. ff. de acquir. possess. Negus. de pignor. 2. membr. 3. part. principalis num. 22. Soccin. Sen. cons. 158. num. 16. Soc. Iunioris cons. 18. num. 11. Gabr. de acquir. possess. conclus. 1. num. 43. & 90. Menoch. recuper. possess. remed. 8. num. 19.* & fuit dictum in *Romana Spolij 28. Iun. 1628. & 14. Maij 1629. coram me.*

23 Sed adhuc dato Spolio iudiciali, † non poterat retentioni locus esse, cum neque ex causa ipsius adiudicationis quæ nulla proponeretur, sed ex cessione sibi facta à Tellino hoc prædium Scacchus possideret, vt declarat se idem *Bart. in d. §. si centum num. 8. ff. de condit. indeb. Surd. eadem dec. 46. num. 12. Castr. in l. petenti num. 3. ff. de pignorat. act. Negusant. de pignor. 4. memb. 3. part. principalis num. 4. Rota dec. 115. num. 3. part. 2. diuersor. in Romana Spolij 27. Iun. 1620. coram bo. mem. Buratto*, & in his omninò terminis in *Romana Domus 24. Maij 1619. coram bo. me. Vbaldo.* Neque creditum
24 ex cuius causa eadem retentio † petebatur, liquidum dici posset, vt etiam requirebatur *Rota in dicta Romana Spolij 27. Ianuarij 1620. coram bon. mem. Buratto, in Macuraten. Saluiani 12. May 1608. coram Manz. medo coram bon. me. Gregorio dec. 254. num. 3. & dec. 43. num. 2. par. 2. Recent.*

Hoc enim creditum, quod sibi Camilla petit compensari si consideretur respectu censuum, qui extincti fuerunt per Iacobum iuxta obligationem Tellini, illud non potest dici liquidum, cum neque vtili negociorum gestorum actione ipse Iacobus obtinere posset, ex causa earundem solutionum, quas Clarix invita facere non cogebatur, neque ex cessione, quam habuit à creditoribus eorundem censuum, cum hæc exceptio, quæ Clarici competebat, contra eosdem creditores, possit etiam ab ipsa opponi contra Iaco-
25 bum cessionarium, qui in omnibus † censetur eadem persona cum ipsis creditoribus, à quibus cessionem obtinuit, *l. emptor, C. de hæred. vel action. vend. Bald. in l. & hæredi 22. §. 1. num. 8. ff. de pact. Bero. cons. 32. num. 46. lib. 2. Rot. coram bo. me. Card. Caualer. dec. 539. num. 3.* Et demum neque sustineri potest hæc fortis restitutio, quasi facta fuerit, vt liberaretur proprius fundus, qui eorum censuum onere grauatus erat, cum stante nullitate, & iniustitia executionis, ac deliberationis,
26 † neque eiusdem fundi possessione fuerit Clarix priuata, neque illius dominium acquisitum creditori, vt in his etiam terminis considerauit. *Rota in Fauentina bonorum 19. Iunij 1595. coram Corduba.* Si verò idem Iacobi creditum consideretur respectu fructuum, quos soluit ex causa earúdem censuum, & licet ijdem fructus dici possint liquidi, quia tamen percepit etiam Iacobus fructus ex hoc prædio, cuius hodie petitur restitutio, ex ea fructuum perceptione turbatum adeò fuit creditum, quod deducebat ex fructibus à se solutis, vt eorum causa, neque possit retentio competere, cum sine noua liquidatione, in qua habeatur etiam ratio fructuum, qui ex prædio collecti fuerunt,
27 ijdem fructus soluti ab ipso Iacobo liquidi † dici non possint, vt etiam ad hunc effectum retentionis dictum fuit in *Anconitana Bonorum 1. Martij 1613. coram D. meo Pirouano. inter recent. dec. 433. num. 4. par. 2. coram bo. me. Card. Caual. dec. 539. num. 7. & in Romana Sylue, siuè Crediti Dotalis 21. Iunij præteriti coram me.* Præterquam respectu fructuum, quos dicit à se fuisse solutos Cosaranis vix potest applicari, vt ex ea solutione effectus fuerit Iacobus creditor Claricis, cum potius dum ipse erat verus creditor eorundem fructuum, & eiusdem Claricis debitum, & proprium creditum extinxerit.

Et ita, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Toletana Decimarum de Capilla. Luna 2. Decembris 1630.

ARGVMENTVM.

Citatio sola, ad dicen. contra Commissionem in actis præsentatam, est sufficiens ad excusandum lapsum primi anni, & primi fatalis. Et vide qualiter in Rota concedatur restitutio in integrum.

SVM-

SVMMARIVM.

2 *Commissio in actis præsentata, citata parte ad diendum contra, sufficit ad excusandum lapsum primi fatalis, & primi anni.*
3 *Res iudicata non potest excusari ex non prosequutione appellationis, infra tempus a iure constitutum.*
4 *Quadriennium conceditur a iure ad terminãdam causam restitutionis.*
Text. in l. fin. C. de restit. in integr. habet etiam locum in ecclesia num. 4.
5 *Ecclesia restituitur non obstante lapsu quadriennij.*
6 *Rota probata iustitia causæ restitutionis in integrum supersedere solet in exequutione suarum sententiarum, & hoc ipso habet partem pro restituta.*
7 *Restitutio in integrum tanquam remedium omnino subsidiarium, non competit, nisi data re iudicata.*

DECISIO. CCCCXII.

POst impetratam commissionem restitutionis in integrum per Serenissimum † Cardinalem Infantẽ Archiepiscopum Toletanum aduersus sententiam, quam R.P. D. Andreas tulerat ad fauorem Excellentissimi Ducis de Bexar super Immemorabili cum fama priuilegij quoad Ius exigendi Decimas in locis Status de Capilla, ad instantiam eiusdem Ducis de Bexar fuit noua commissione mihi rescriptum, vt quatenus constaret de re Iudicata illam exequutioni demandarem, quatenus verò eadem res iudicata non probaretur cognoscerem causam appellationis. Vndè cum super eadem re iudicata dubium hodie proposuerim, placuit Dominis illam firmare, reseruato tamen, vt in alia disputatione videretur, an deberet exequutioni demandari.

Et quoad rem iudicatam vix illa poterat controuerti, cum licet à sentẽtia, qua ad fauorem Ducis fuit per bo. me. Andream pronunciatum, fuisset ex parte
2 Serenissimi Infantis, & interposita appellatione, † cõmissa causa, intrà legitima tempora, & præsentata in actis commissio citata parte ad dicendum contra, quod sufficit ad excusandum lapsum primi anni, & primi fatalis. *Achill. dec. 111. de appell. Put. dec. 311. lib. 2. Rot. dec. 156. part. 2. recent. Cassad. decis. 4. de appell.* Tamen cum non solum biennio, sed neque integro
3 decennio quidquam actum fuerit in causa, res † iudicata non potest excusari, ex nõ prosequutione appellationis intrà tempus à iure constitutum. *Auth. ei qui, C. de tempor. appellat. cap. cum sit Romana, de appellat. Cassad. dec. 6. ead. tit.*

Et licet appellationis fatalia fuerint prorogata per duas commissiones, quæ 12. Iunij 1621. & 8. Ianuar. 1622. impetratæ fuerunt ex parte Serenissimi Infantis, & in quibus non solum prorogatio eorundẽ fatalium, sed etiam committebatur causa restitutionis.

Quia tamen etiam à die earum commissionum
4 lapsum erat quadriennium concessum † à Iure ad terminandam causam restitutionis *l. fin. C. de tempor. in integr. restitut.* Cuius tex. dispositio habet etiam locũ in Ecclesia, vt in *Clement. 1. eod. tit. ca. 1. de restit. in integr. lib. 6. Odd. de restit. in integr. part. 2. q. 75. num. 27. Rota coram Reuerendiss. D. meo Decano dec. 445. num. 6.* Eiusdem restitutionis causa etiam apparebat deserta & ex hoc etiam capite aderat res iudicata, cum neque remedio ordinario appellationis, neque extraordinario restitutionis in integrum sententia reuocata esset.

Neque ex hac vltima commissione, quæ præsentata fuerat in actis anno 1627. & in qua concedebatur noua restitutio dici poterat sublata res iudicata, cum
5 non obstante lapsu quadriennij † hæc restitutio eidẽ Ecclesiæ competeret *c. 1. de in integr. restit. lib. 6. Cassad. dec. 2. eodem tit. Felin. in c. placuit n. 13. de prescript. Put. dec. 59. n. 2. dec. 60. l. 1. & dec. 370. l. 2.* Imò hic sit
6 † stilus huius Tribunalis, vt probata iustitia ipsius causę super sedere soleat in suarum sententiarum exequutione, & hoc ipso habeat partem pro restituta, vt not. in *dec. vltima de restit. in integr. in nou. nu. 4.* quam sequitur *Contard. de moment. possess. lim. 8. ratione restitutionis in integrum num. 42. Rot. in recen. par. 2. dec. 13. in Vrbinaten. Iurisdictionis 10. Februar. 1620. coram bo. me. Buratto, & in Romana restitutionis in integr. 20. Maij 1624. & 18. Aprilis 1625. coram bon. me. Manzanedo.* Quia quidquid dici posset de iustitia huius causæ, quæ non ostendebatur per Ministros, & Agentes Cardinalis, hoc fuit fundamentum, & ratio resolutionis, vt videretur. An executionem meretur res iudicata, & in eiusdem executionis articulo reseruarunt videre. An probaretur hæc Iustitia causæ, quæ eandem executionem posset retardare; hãc verò rem iudicatam, quam sine suo effectu cõsiderarunt Domini, hoc casu, ne forte ex Ministrorum negligentia, & in causa satis graui damnum Ecclesiæ inferretur, etiam propria confessione visa fuerat Pars comprobasse petẽdo restitutionem in integrum, quæ tanquam remẽdiũ
7 omnino subsidiarium non † competebat, nisi data re iudicata, *l. in causæ cognitione 18. ff. de minor. c. ex ratione, de appellat. Auth. ei qui, C. de tempor. & reparat. appellat. Put. dec. 39. lib. 1.*

Et ita, &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO. DECANO.

Cæsaraugustana Distributionum Lunæ 9. Decembris. 1630.

ARGVMENTVM.

Fructus in dubio, an præsumantur aucti, vel diminuti. Rusticus cum Communitate si litiget, an teneatur ad Collectam impositam pro d. lite. Et quid quando Canonici litigant cum Portionarijs, an expensæ litis debeant extrahi ex massa communi, ciuis si litiget cum Ciuitate, an pariter teneatur ad collectam imposita pro d. lite.

SVMMARIVM.

1 *Fructus censentur aucti, & non diminuti.*
2 *Probatio plena, & concludens requiritur in probando fundamento intentionis alicuius, & maxime si contra se habeat præsumptionem iuris.*
3 *Probatio, vt non concludat, sufficit sola possibilitas.*
4 *Capitulum habens facultatem diminuendi portiones*

Bene-

Beneficiatorum, in casu diminutionis reddituum, ad hoc, vt istud possit facere, quæ diminutio ad hunc effectum, consideranda est.

5 *Aduersario suo nemo debet contra se ipsum facere sumptus litis.*

6 *Rusticus, si litiget cum Communitate, & imponitur collecta pro expensis d. litis, ipse non tenetur contribuere.*

7 *Canonici, quando litigant cum Portionarijs, expensæ litis, non debent extrahi ex massa communi.*

8 *Ciuis, si litigat cum Ciuitate, tenetur ad collectam impositam pro sumptibus dictæ litis.*

9 *Canonici, & Portionarij, non faciunt vnum collegiũ, sed diuersa.*

10 *Ciuitatis consilium representatur per totam Ciuitatẽ.*

11 *Portionarij, dato, quod quando litigant cum Canonicis teneantur contribuere pro expensis litis, hoc tamen quando procederet.*

12 *In manutentionis iudicio ea, quæ requirunt altiorem indaginem reijciuntur ad petitorium.*

13 *Bursa communis Capituli, debet applicare ad vsum destinatum communem, non autem ad particulare.*

14 *Quasi possessio, vt in incorporalibus acquiratur, non sufficit solus animus, sed scientia, & patientia illius, contra quem, aliquis prætendit possidere.*

DECISIO CCCCXIII.

HIuiusmodi Ecclesia de anno 1605. auctoritate sanct. mem. Clementis VIII. sæcularizata, fuerunt de anno 1607. applicata bursæ distributionum scuta 3400. & tandem auctoritate eiusdem Bullæ sęcularizationis conditum fuit statutum, in quo disponitur, quod massæ antiquæ distributionum quantitas necessaria ex nouis iuribus, & bonis Canonicorum taliter addatur, vt quilibet Canonicus pro distributionibus quotidianis in qualibet die habeat regalia sex, portionarius verò regalia tria, quod quidem statutum auctoritate Apostolica in Bulla sæcularizationis Nuntijs Sedis Apostolicæ attributa, recol. mem. Cardinalis Millinus tunc Nuntius Hispaniarum confirmauit, cum tractu temporis ob expulsionem Maurorum, & alia, Capitulum prætenderet fructus esse diminutos, & propterea dictas quoque distributiones minui debere, non obstante quod iam tres diminutiones factæ fuerint, vna ante motam litem, & duæ hac lite pendente; post diuersas alias disputationes dubitaui An constaret de tali diminutione fructuum, quæ suffragetur Capitulo, & his negatiuè fuit resolutum sub diebus 6. Iunij 1629. & 23. Ianuarij 1630. quæ sententia, & hodie tertia vice, placuit Dominis, reiecto illo temperamento, de quo in vltima decisione, videlicet donec videantur computa, cum hodie ex reuisione computorum non constet de tali diminutione quæ suffragetur Capitulo, & hoc non solum attenta relatione peritorum in partibus, & in Curia electorum, sed etiam attento processu de partibus nouiter producto per Capitulũ.

Firmandum est enim, primo quod Capitulum grauatur duriori probatione, cum regula sit contra
1 ipsum, videlicet quod fructus censeantur aucti, † non diminuti. *Bart. in l. ex diuerso §. vltimo numero 15. ff. solut. matrim.* & latè fuit deductum in decisionibus prædictis, quæ reuidentur, vel saltim, quod sicut prius sufficiebant, ita nunc quoque sufficiunt *Seraphin. decisione 1385.* & fuit dictum in causa *Valentina Subsidij 14. Martij 1616. coram Eminentiss. D. meo Cardinali Pamphilio tunc Rotæ Auditore*, & cumulant alias decisiones *Adden. ad decisione 483. sub numero, octauo versiculo hęc autem diminutio sanct. mem. Gregor.* & quamuis Capitulum alleget, præsumptionem diminutionis fructuum ex expulsione Maurorum, qui agros colebant, tamen ista præsumptio per se nihil valet, cum agri possint per alios coli, nec concludat per necesse, quòd propter dictam expulsionem Capitulum tantum minimè perceperit, vt dictas distributiones ad quantitatem præscriptam non possit sol-
2 uere, & propterea, cum ista † probatio, non sit plena, & concludens, prout requiritur, cum sit fundamentum Capituli, maxime habentis præsumptionem iuris contra se, non prodest ipsi Capitulo, cum sola
3 † possibilitas efficiat vt probatio non concludat *cap. in præsentia de probat. Decian. consilio 37. numero nono Surd. consilio 505. numero sexto Rota decis. 323. num. 4. part. 2. in recent.*

Sed cessat omnis difficultas, quia ex relatione peritorum, constat quod ab anno 1605. de quo fuit facta dismembratio vsque ad anni 1626. & sic spatio 22. annorum exitus ex bursa communi excedunt introitus in scutis 205. tantùm, quæ quantitas non est considerabilis spatio tot annorum, vt solitum non debeat poni in bursa communi; diminutio enim ad hunc effectum non est simpliciter consideranda, sed
4 debet esse talis, † vt quantitas consueta in bursa communi minime possit poni. *Ias. in l. si constante nu. 145. vers. sicut etiam ff. solut. matr. Abb. cons. 69. nu. 6. lib. 1. Rot. dec. 48. num. 3. & 4. p. 2.*

Et quamuis videretur Dominis ex huiusmodi relatione satis iustificari non constare de diminutione reddituum dictæ bursæ, quæ suffragetur, tamen placuerunt etiam deducta per Portionarios magis in specie ad probandum, quod quamplures partitæ pecuniarum positæ fuerunt per Capitulum ad exitum dictæ bursæ, quæ non sunt ponendæ, & quòd quamplures fuerunt omissæ in introitu, quæ erant ponendę per capitulum, ita quod si detrahantur detrahenda ab exitu, & inferantur inferenda ad introitum liquidò constet longè pinguiorem esse hanc bursam, quam dicti Periti referant, itaut tantò minus dicatur constare de diminutione reddituum dictæ bursæ, quæ suffragetur.

Et in primis esse detrahendas ab exitu plures partitas, ascendentes in totum ad scuta 16810. ex relationibus Peritorum, vt in Summario dato pro Portionarijs num. 5.

Præterea esse detrahendas à dicto exitu expensas extraordinarias, & nullam causam expressam habẽtes, quæ secundùm dictos Peritos faciunt summam scutorum 32782. de quibus in dicto Summario nu. 6. prout Rota iam admisit in precedentibus decisionibus circa quas non suffragatur capitulo, quòd quantitas harum expensarum sit longe maior vt potè ascẽdens ad scuta 51442. vt in d. Summario num. 26. quia etiam hoc admisso inducitur ex hoc grauamen, non autem leuamen bursæ, & confirmat magis intentionem Portionariorum, qui conantur ostendere hanc bursam esse grauatam indebito exitu, qui quantò maior est, tanto grauius opprimit ipsam bursam.

Insuper visum est Dominis indebitè poni ad exitum burſæ pecuniam, quæ in litibus expoſita eſt per Capitulum, Aut enim ſunt lites propriæ Capituli de rebus nō pertinentibus ad hanc burſam, & tunc euidens eſt huiuſmodi expenſas non potuiſſe fieri ex burſa cum Portionarijs, & alijs participantibus communi, Aut ſunt lites pro ſeruitio huius burſæ communis & hoc in facto non iuſtificatur, & per Portionarios negatur; Aut expoſita eſt hæc pecunia prò agitanda præſenti lite, quam per tot annos exercet Capitulum contra Portionarios & tunc indebitè fuit ex hac burſa detracta, quia nemo debet Aduerſario ſuo contra
5 ſe ipſum † facere ſumptus litis, *Bal. in l. Imperatores n. 1. vbi Din. & Alber. n. 2. ff. de tutel. & ration. diſtraben. qui Alberic.* notat per illum textum quod ſi ruſticus
6 litigat cum Cōmunitate, † & imponitur collecta pro expenſis litis, ipſe non tenetur contribuere, & in puncto de Canonicis litigātibus cum Portionarijs, † quod
7 expenſæ litis non debeant extrahi ex maſſa communi fuit reſolutum in cauſa *Segutina Expenſarum* 12. *Iunij* 1606. *coram bon. mem. Litta.*

8 Neque obſtat quod ſi vnus ex † Ciuibus litigat cū Ciuitate tenetur ad collectam impoſitam pro ſumptibus dictæ litis *Bal. in l. ab omnibus §. ſi Titio verſ. Itē eſt argumentum de leg.* 1. quem ſequitur *Thomas Parpalia in l. placet n. 46. C. de Sacroſ. Eccleſ.* & idem ſentit *Bart. in d. §. ſi Titio n.* 1. quia hoc dictum non applica-
9 tur, cum Canonici & Portionarij † non faciant vnum Collegium, ſed ſint Collegia diuerſa, ex eo enim Ciuis litigans cum Communitate tenetur ad collectas
10 impoſitas pro dicta lite quia conſilium † Ciuitatis repreſentat totam Ciuitatem *l. quod maior ff. ad municipal. gl. in rubr. C. quæ ſit long. conſuet. Alex. in l. omnibus n. 7. ff. ad Trebell. & conſ.* 101. *in princip. li.* 1. *Corn. conſ.* 39. *ante nu.* 1 *li.* 1. *Dec. conſ.* 528. *nu.* 1. & fuit dictum in cauſa *Pampilonen. Celebrationis miſſæ* 7. *Februarij* 1594. *coram bon. mem. Cardinale Mantica.*

Et in omnem euentum, quatenus etiam eſſet vnicū
11 Collegium ad effectum, † quod Portionarij tenerentur, cauſa litis deberet eſſe neceſſaria, non voluntaria nec iniuſta *Felin. in c. cum omnes nu.* 17. *verſ. fallit p. & nu.* 18. *in decima fallen. verſ. & facit de Conſtit. Iaſ. in l. iuris gentium §. hodie nu.* 8. *verſ.* 7 *limita ff. de paſtis*, & fuit dictum in dicta cauſa *Pampilonen.* Vnde cum vt ſupra dictum eſt alia ponantur ad exitum, quæ tamen poni non debent, apparet quidem, quod lis eſt volūtaria, & non neceſſaria, & in omnem euentum hic & nunc de hoc eſſet cognoſcendum, cum agatur ad ef-
12 fectum † manutentionis, vel reijciendum eſſet ad petitorium, cum requirat altiorem indaginem.

In hoc autem capite expenſarum litium, non ſolū reſultat, quod indebitè ſint poſitæ ad exitū huius burſę, ſed etiam grauata remaneat dicta burſa circa quātitatem huiuſmodi expenſarum, quia Periti referunt eam aſcendere ad ſcuta 5450. 8. vt in Summario Portionariorum nu. 15. Calculus aūt exaduerſo ſumptus ex prædicto proceſſu nouiſſimè cōpulſato refert aſcēdere ad ſcuta 5921. 7. 6. vt in Summario num. 27.

Vlterius fuit conſideratum, quod ſalaria ſeruientium Eccleſię & aliorum miniſtrorum fuerunt extracta ex burſa communi, quæ ſpatio 22. annorū aſcendunt ad ſummam ſcutorum 7713. & tamen Portionarij non tenentur ad ſalarium Secretarij Capituli, nec ad ſalarium notarij Capituli, quia cum huiuſmodi ſeruitium ſpectet ad ſolum Capitulū ad illud quoque ſpectat ſoluere ſalariū non autem ex burſa com-
13 muni, † quæ debet applicari ad vſum deſtinatum cōmunem, non autem particularem *Clem. ſecunda vbi gl. in verb. non ad alium de relig. dom.* & propterea cū tota illa ſumma ſcut. 7713. fuerit cōmuniter imputata capitulo & Portinarijs, vtique erat detrahenda expenſa dictorum Notarij, & Secretarij, quæ non ſpectat ad Portionarios.

Neque obſtant teſtes in contrarium examinati, qui deponunt has expenſas Capitulum ſoluiſſe ex maſſa communi, quia hic agitur de expenſis ſolis Secretarij & Notarij, de quibus nihil videntur deponere teſtes, & in omnem euentum cum capitulū adminiſtret, nec probetur ſcientia, & patientia Portionariorum, ex illa ſolutione non fuit iliatū prejudicium Portionarij, uecēt ad effectum manutentionis, cum in iſtis incor-
14 poralibus ad acquirendam poſſeſſionem, † non ſufficiat: ſolus animus, ſed requiratur patiētia, & ſcientia alterius partis, contra quam quis prætendit poſſidere. *Put. dec.* 273. *nu.* 2. *li.* 2. *in correct.* & quatenus probaretur ſcientia illa non releuaret ad effectū, de quo agitur, quia in petitorio clarè conſtat quod capitulū non potuit ex maſſa communi ſoluere dicta ſalaria, & hoc opponere poſſunt Portionarij, cum ſint in poſſeſſione exigendi tria regalia.

Vltra quas ſummas detrahendas ab exitu, probarunt Portionarij eſſe ponendas ad introitum dictæ burſæ ſequentes Partitæ, iuxta relationem peritorum, quæ tamen in libris adminiſtrationis fuerunt omiſſę, & primo.

Fuit conſideratum, quod capitulū extraxit èx burſa communi ſcut. 3400. annua poſita in burſa pro diſtributionibus vt ſupra dictū fuit, & capitulū illa ſibi applicauit, quæ ſumma ſpatio 22. annorū aſcendit ad ſcuta 46613. quæ an potuerit extrahi, habet maximā difficultatem, nā & ſi fuerit extracta auctoritate Archiepiſcopi Henriquez de anno 1614. pōt controuerti, an hoc fuerit legitimè factuum, quia & ſi bulla ſęcularizationis videatur id permittere, continet tamen clauſulam ſine præiudicio Portionariorum, & aliorum Participantium de dicta burſa, maximè cum dicta extractio fuerit facta lite pendente.

Fuit ēt conſideratū, quod ex burſa cōmuni Canonici ſibi applicarūt pro qualibet miſſa cantata regalia quatuor, quę ſumma ſpatio 22. annorū aſcendit ad ſcuta 2904. quæ applicatio, ex qua ratione fuerit facta, adhuc non liquet, & ideò iſtæ duæ vltimæ partitę debuerunt poni ad introitum dictæ burſæ, prout etiā alia partita ſcutorum 14927. & alia ſcutorū 7707. 9. necnon quantitas tritici aſcendens ad 52. cofficia, ac redditus infirmariæ & Cappellaniæ maioris applicati huic burſæ, & per capitulum retenti ſpatio 22. annorum ad rationem annuorū ſcutorū 4000. in circa, cuius sūmæ liquidationem facere non potuerunt Periti de partibus ob denegatam exhibitionū librorum huiuſmodi redditū, factam à Capitulo, vt in ſummario Portionariorum nu. 14. & denique aliæ plures partitę aſcendentes ad ſummam ſcutorum 54320. vt latius hęc omnia iuſtificantur in Summario Portionariorum num. 7. 13. 28. 29. & 30. quas omnes partitas prædicti Periti referunt pertinere ad introitum dictæ burſæ nec fuiſſe immiſſas in dictam burſam.

Ex quibus inferebant Portionarij, quod ſi partitæ

titæ primo loco relatæ detrahantur ab exitu burſæ, & alię partitæ ſecundo loco relatæ inferantur ad introitū eiuſdē burſæ remaneat iſta burſa pinguiſſima. Vnde his omnibus cōſideratis ēt ſi aliqualiter fuiſſet diminuta dicta burſa in redditibus, talis diminutio nō eſſet conſiderabilis ad effectū, de quo agitur, ac proinde Domini dixerunt, non obſtare expulſionem maurorum, & deficientiam redditruum de annis 1611. 1612. 1613. pro parte Capituli allegatas, quia nihilominus ex ſupradictis, & prout dicunt Periti computato anno ſterili cum fertili, non poteſt conſiderari talis diminutio, quæ Capitulo ſuffragetur, & Portionarijs noceat, & idem dicendum eſt de annis 1624. 1625. & 1626. ſicut nec viſum fuit obſtare diminutionem burſæ cauſatam in amiſſione plurium cenſuum, ob receſſum maurorum, quia placuit reſponſio, quòd hæc diminutio compenſata fuit per augmentū aliorum cenſuum, ad commodum dictæ burſę factam in maiori ſumma, vt in ſummario Portionariorum nu. 18. ſicut etiam ſublata fuit exceptio per Capitulum allegata, quod ipſimet Periti de partibus referunt exitum ſuperaſſe introitum in ſcutis 1322. 10. 10. Nā omiſſo, quòd hęc ſumma in ſpatio 12. annorum dici poteſt modicæ conſiderationis, fuit etiam reſpōſum, quod Periti de Curia referunt contrarium, quod ſcilicet fuit maior introitus, quàm exitus in ſcutis 2529. vt in Summario Portionariorum num. 22.

Nec viſum eſt Dominis nocere votum de partibus in quo dicitur, quòd diminutio harum portionum fuit neceſſaria, quia ij, qui dictum votum dederunt, exceſſerunt in hac parte facultatem ſibi datam à Rota, cum non fuerint requiſiti de voto, ſed de relatione nudi facti, quod, cum fuerit per Dominos bene conſideratum, tertia vice reſolutum fuit non conſtare de tali diminutione, quæ Capitulo ſuffragetur, vtraque parte acerrime informante &c.

REVERENDIS. P. D. COCCINO DECANO.

Gerunden. Adminiſtrationis. Mercurij 11. Decemb. 1630.

ARGVMENTVM.

Iuriſdictio aliqua ſi competat duabus perſonis, ſi Papa dicat d. Iuriſdictionem ſpectare ad vnam, an ex hoc excludat aliam. Mortuo Prælato ſede v a cāte fructus ad quem ſpectent. Et in fine habes quamdam diſtinctiònem. Religioſorum.

SVMMARIVM.

1 *Adminiſtratio iuriſdictionum, eſt communis inter Epiſcopum, & capitulum, & num. 3.*
2 *Regularium proprium eſt non ſibi acquirere, ſed Monaſterio.*
4 *Fundum communem, ſi ego, & pupillus habeamus, licet vterque non vtereмur, tamen propter pupillum & ego viam retineo.*
5 *Prebendarum collatio, quando eſt ſimultanea inter Epiſcopum, & Capitulum, ſi concedatur indultum epiſcopo, ſuffragatur etiam Capitulo, ex quo eſt annexum epiſcopo.*
6 *Verba ſunt intelligenda reſpectu eius cum quo agitur.*
7 *Epiſcopo, ſi tertius inferat moleſtiam in iuriſdictione, & Papa dicat ſolus Epiſcopus procedat, illa verba intelliguntur reſpectu moleſtantis.*
8 *Termini taxatiui natura, eſt excludere extranea, cuncta autem pertinentia indulgere.*
9 *Papa, ſi dicat, quod ſolus Epiſcopus poſſit degradare, non tamen excludit Capitulum concurrens in degradatione.*
10 *Papa, ſi in Indulto dicat, quod ſolus Epiſcopus poſſit prouidere de beneficijs, ad que prouiſus ſolet per electionem aſſumi, non propterea excluditur Capitulū, ad quod ſpectat electio.*
11 *Iuriſdictio, ſi detur alicui, vt ſolus cognoſcat, cenſetur ſublata iuriſdictio alterius.*
12 *Rip. de peſt. de remed. preſeruat. num. 62. declaratur.*
13 *Conſuetudini non cenſetur derogatum, niſi expreſsè dicatur.*
14 *Angel. in l. 1. num. 1. C. vbi, & apud quem, & alij declarantur.*
15 *Diſpoſitum in vno ex connexis, cenſetur etiam diſpoſitum in alio.*
16 *Statuta debent aliquid operari, nè fruſtra occupent membrana.*
17 *Declarans, nihil de nouo dicit.*
18 *Declaratio eſt dependens implicita, & conſequens ad declaratum.*
21 *Diſpoſitum de Epiſcopo, & Capitulo procedit etiam in Prælato, & Capitulo eccleſię inferioris, ſi adſit eadem ratio.*
22 *Menſa Abbatialis eſt, diſtincta à menſa Cōuentuali.*
23 *Eccleſia Cathedralis, vel Collegiata quando eſt Regularis, ſede vacante fructus conſeruari debent ſucceſſori.*
24 *Menſæ Abbatiales, & conuentuales, quod ſint inter ſe diſtinctæ ex quo probetur.*
25 *Abb. in cap. relatum 2. de teſtam. declaratur, & numero 27.*
26 *Prælato defuncto fructus ſpectant ad Capitulum, quando bona ſunt Capituli, & portio ex bonis ipſius Capituli fuit aſſignata Prælato.*

Sed iſta eſt opinio Abb. quæ reſpuitur a Rota nu. 26.

28 *Capitulum, mortuo Prælato, ſuccedit in adminiſtratione bonorum communium.*
29 *Capitulum, mortuo Prælato, non facit fructus ſuos, niſi proueniant ex re indiuidua.*
30 *Capitulum, mortuo Prælato, licet ratione communionis bonorum ſuccedat in adminiſtratione, non tamen in fructuum dominio ſuccedit.*
31 *Abbas in arduis, non poteſt agere ſine conuentu.*
32 *Religioſi aliqui nihil habent, quo ad verum dominiū, neque quo ad ius adminiſtrandi, nec in particulari, nec in communi.*
33 *Religioſi aliqui ſunt, qui habent ius adminiſtrandi in communi, & non in particulari.*
34 *Religioſi aliqui habent ius adminiſtrandi, quę ſuo victui ſunt deſtinata.*
35 *Religioſi aliqui, licet habeant portiones ſeparatas pro ſuo victu, hoc non intelligitur ratione dominij, ſed ſolum ratione adminiſtrationis.*
36 *Religioſis nō permittitur habere aliqua bona ad vsū, aliter quam regula permittit.*
38 *Dominium bonorum religioſorum, quæ ſunt deſtinata ad eorum victum, remanet ſemper penes ſuperiorē.*
39 *Religioſus qui ita poſſidet bona deſtinata ad eius victum, vt non ſit animo paratus etiam ad ſuperioris*

autum relinquere, peccat manifestè contra solemne votum paupertatis.

DECISIO CCCCXIV.

SAnctæ mem. Clemens VIII. suppresso Monasterio Ordinis S. Augustini Ecclesiæ Beatæ MARIÆ Villæ Bertrandi, dictam Ecclesiam in Collegiatam secularem erexit pro vno Archipresbytero, & tot Canonicis sæcularibus, quot antea existebant Regulares, qui simul Capitulum constituant; Ipsique Ecclesiæ sic in Collegiatam erectæ, & institutæ applicauit fructus mensæ Conuentualis, & Officiorum Claustralium, Archipresbyteratui vero fructus Cameratiæ & Piattariæ dicti suppressi Monasterij subdens *omnia, & singula fructus, redditus, prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta quæcumque, Ita quod liceat dictæ Ecclesiæ Archipresbytero, & Capitulo prædictis fructuum, prouentuum, iurium, iurisdictionum, bonorum annexorum, & applicatorum quorumcumque possessionem sua, & eorum mensæ Capitularis & Archipresbyteralis nominibus &c. apprehendere.* Anno sequenti idem Pontifex in erectione Cathedralis Celsonen. applicauit Dignitatibus illius Abbatiam dictæ Ecclesiæ Villæ Bertrandi; Sed cum hæc Ecclesia haberet diuersas iurisdictiones tempore Regularitatis, Abbati, & Capitulo simul fidelium largitione tributas, & Dignitates Celsonen. prætenderent dictas iurisdictiones ad ipsas spectare, idem Sanctissimus Pontifex declarauit suæ intentionis minimè fuisse applicare iurisdictiones dictis Dignitatibus, ac proinde fuit particulariter dubitatum in hac causa, ad quem spectaret, administratio istarum iurisdictionum, aliorumque bonorum mensæ Conuentualis, necnon
1 dictorum Officiorum Claustralium, & cum ista† omnia sint communia inter Archipresbyterum, & Capitulum, ad eos simul spectat dicta administratio, *cap. quanto cap. ea noscitur, vbi Abb. num. 4. de his quæ fiunt a Prælat. sine consensu Capituli, Lap. allegat. 31. & fuit latè deductum in duabus decisionibus coram R. P. D. meo Verospio sub diebus 16. Februarij superioris anni, & 13. Maij currentis anni*, & inde lata fuit sententia quam Domini hodie censuerunt esse confirmandam.

Et cum respectu bonorum assignatorum Capitulo, & Archipresbytero simul nulla adsit difficultas; punctus quæstionis stat circa iurisdictionem, quam etiam censuerunt Domini esse communem inter Capitulum, & Archipresbyterum, quia cum Sanctissimus Pontifex declarauerit suæ intentionis non fuisse, illam applicare Dignitatibus Celsonen. illa spectat ad Capitulum & Archipresbyterum, quibus bona mensæ Conuentualis fuerunt applicata. Nam quicquid dicendum esset, an illa fuerit expressa propter verba illa in applicatione bonorum videlicet iurisdictionalium quæ videntur restricta ad eorumdem bonorum iurisdictionem, nihilominus cum huiusmodi iurisdictio esset communis inter Abbatem, & Capitulum, nec fuerit assignata dictis Dignitatibus, quibus fuit applicata Abbatia remansit penes mensam Conuentualem assignatam dicto Capitulo, & Archipresbytero, quæ quidem communio satis probatur, tum ex eo quod nominatim ex largitione fidelium fuit acquisita Abbati, & Conuentui: Tum etiam ex eo quia ex tenore antiquæ fundationis debuerunt omnia communia esse, De anno enim 1100. fuerunt in hac Ecclesia introducti Clerici Regulam Sancti Augustini, qui viuere studerent tanquam nihil habentes, & omnia possidentes, itaut nullus ex prædictis Clericis aliquid vsurpare, vel iuri suo appropriare auderet, quod est † proprium Regularium, cum
2 non sibi, sed Monasterio acquirant *Cæd. quæst. Canonica 20. nu. 28. vers. Quamuis enim*, qui proprie loquitur de istis Canonicis Regularibus Sancti Augustini.

Neque obstat quod Summus Pontifex non solum dixit suæ intentionis non fuisse, iurisdictionem applicare Dignitatibus Ecclesiæ Celsonen, sed adiecit, vt illa penes Archipresbyterum remaneret, quia cum vt dictum est iurisdictio esset communis Abbati, & Conuentui, illa verba non important quod iurisdictio fuerit assignata Archipresbytero, cum nihil fuerit actum inter Capitulũ, & Archipresbyterum, sed inter dictas Dignitates, & Archipresbyterum, in quo stat punctus huius dubij, & propterea illa verba important solum, quod iurisdictio non fuerit concessa Di-
3 gnitatibus, non † autem ipsi Archipresbytero excluso Capitulo iuxta notata *in cap. cum olim de consuet.* Vnde cum huiusmodi iurisdictio spectaret ad Capitulum, & Archipresbyterum, quibus fuerat vnita mensa Conuentualis, & Papa dixerit iurisdictionem spectare ad Archipresbyterum, non excluit Capitulum sibi connexum, vt bene ad propositum probat *text. in l. communem fundum 10. ff. quemadm. seruit. amit.* vbi si communem † fundum ego, & pupillus habemus licet vterque non vtemur, tamen propter pu-
4 pillum, & ego viam retineo, vt peristum text. pluries
5 Rota resoluit quod quando collatio † prebendarum est simultanea indultum concessum Episcopo suffragatur Capitulo, ex quo est annexum Episcopo, vt in decisionibus allegatis *in causa Cremonen. Canonicatus 26. Aprilis 1624. coram me.*

Neque etiam refragantur alia verba sequentia, *sed eam* (scilicet iurisdictionem) *pro tempore existenti Archipresbytero Collegiatæ Ecclesiæ remanere debuisse, ac eidem Archipresbyteratui vnitas, & annexas fuisse & esse, necnon liberum exercitium, iurisdictiones huiusmodi ad Archipresbyterum prædictum perpetuis futuris temporibus spectare, & pertinere decernimus, & declaramus &c.* Quia ex hoc etiam non censetur sublata iurisdictio Capituli, cum vt dictum est hæc verba non fuerint prolata inter Archipresbyterum, & Capitulum, sed inter Archipresbyterum, & Dignitates Cel-
6 sonen, & propterea sunt † intelligenda respectu Dignitatum Celsonen, non autem respectu dicti Capituli, cum quo non agebatur, vt bene per *Bald. in l. 1. num. 4. C. de bonor. possess. contra Tabul.* vbi si tertius
7 interat † molestiam Episcopo in iurisdictione, & Papa dicat solus Episcopus procedat, illa verba intelligantur respectu molestantis, non autem respectu Capituli connexi Episcopo, & ibi etiam notat. *Iaf. numero 7.* vbi quod natura termini taxatiui est excludere † extranea, cuncta autem pertinentia indulgere: Hinc etiam si Papa dicat solus Episcopus possit
8
9 degradare, non tamen excludit Capitulum † concurrens in degradatione, sed alios Episcopos. *cap. 1. & ibi glos. fin. de hæreticis in 6. Io. Monach. num. 1. Archid. n. 1. Io. And. in princ.* hinc denique si Papa in † in-
10 dulto dicat, quod solus Episcopus possit prouidere beneficia, ad quæ prouisus solet per electionem assumi.

mi, non propterea excluditur Capitulum ad quod spe
ctat electio, sed dispositio intelligitur in præiudicium
ipsius Papæ, *Put. decis. 190. nu. 2. lib. 3. Germonius in in-
dultis in §. ad beneficia num. 32. & 39.*

11 Minus etiam refragatur, quod si iurisdictio † datur
alicui, vt solus cognoscat censetur sublata iurisdictio
alterius *Bero. conf. 22. n. 28. vol. 1. Rip. de pest. de reme-
dijs præseruatiuis nu. 62. Cotta in memorialibus verf. so-
lus. Mandos. ad Consilium Romani 393. littera B. Felin. in
c. pastoralis. n. 2. limit. 3. de offic. ordin.* qui vna cum Ri-
12 pa † solum limitat hoc dictum, quando alteri compe-
teret iurisdictio de consuetudine, non autem de iure
13 communi, ex quo † consuetudini non censetur dero-
gatum nisi expressè dicatur, & sic declarat *text. in l. vi
ros. C. de diuersis officijs lib. 12. Menoch. præsumpt. 18. nu.
14. lib. 2.* vbi dicit hanc esse veram & receptam senten
tiam.

Nã huic fundamento fuit responsum, quod contra-
14 rium tenent † *Ang. in l. 1. n. 1. C. vbi & apud quem*, quem
sanè legendũ esse vt loquatur negatiuè quicquid ali-
qui dicant probat *Cott. loc. cit. in fi. Dec. in conf. 3. nu. 7.
col. 5. verf. superest respõdere Iaf.* licet videatur dubitati
uè loqui *in l. quod in rerũ. §. si quis post n. 9. ff. de leg. 1. De
cian. respons. 118. n. 23. vol. 2. Grammat. conf. 28. num. 6.
Rom. conf. 393. n. 3. & 4. Menoch. de arbitrarijs lib. 5. qu.
80. num. 8.* Sed quicquid sit de hac opinione quatenus
opinio affirmatiua esset vera procedit quando agitur
principaliter inter duos, non autẽ quando agitur in-
15 ter duos, & vnus ex illis, ad cuius fauorẽ † disponitur
habet alium connexum, quia disposita in illo, habent
locum etiam ad fauorem connexi, & ratio differentiæ
est, quia quando agitur inter duos simpliciter si alius
16 non excluderetur, statutum nihil † operaretur, & frus-
tra occuparet membranas, vt dicit *Cotta loco eo modo
allegato*, quæ ratio cessat quando agitur cũ tertio, quia
etiam quod præseruetur ius connexo, nihilominus di
spositio operatur, quia ille tertius excluditur.

Neque est verum, quod in hoc casu perinde est, ac
si fuisset actum inter Capitulum & Archipresbyterũ
17 solum, ex quo Papa declarauit † mentem suam, & sic
nihil de nouo dedit, itaut declaratum trahatur retro,
& videatur inesse à principio actui declarato *Oldrad.
conf. 163. n. 2. & seqq. verf. & aduertẽdum est* vbi inquit
18 quod declaratio † est deponẽs implicita, & consequẽs
ad declaratum *Anchar. conf. 7. n. 3. & seqq. verf. nõ ob-
stat quod declaratio, Bellamæ conf. 33. nn. 40. & 41. & nn.
39.* dicens quod non admittit probationem in contra
rium, *Rom. conf. 482. num. 9. vbi Apostill. in verf. ema-
nasse allegat concordantes.* Quia aduertẽdum est, quod
obiectum procederet si declaratio fuisset facta ex cõ-
trouersia orta inter Archipresbyterum & Capitulũ,
sed cum declaratio fuerit facta occasione controuer-
siæ inter Archipresbyterum, & Dignitates Celsonen.
declaratio non debet nocere Capitulo, cum illa verba
19 sint prolata † demonstratiuè, ad exclusionem Dignita
tum, nõ autem dispositiue, ad exclusionem Capituli,
cuius respectu propterea illa verba non sunt conside-
randa. *Alex. in l. si idem §. vlt. nn. 4. ff. de iurisd. omn. Iu-
dic. Tiber. Decian. conf. 4. nn. 17. vol. 3.* ad quod quidem
20 Capitulum certum † est spectare iurisdictionem vna
cum Archipresbytero, vt supra dictum est, & in istis
terminis non potest constitui differentia quando prin
cipaliter quid disponitur in præiudicium tertij, & quã
do per viã declarationis mentis vsque ab initio, quia
semper fit in præiudicium tertij, non autem connexi,
21 & bene applicantur, quæ supra dicta fuere de † Episco
po & Capitulo, quæ etiam procedũt in prælato & Ca
pitulo Ecclesiæ inferioris, cum nulla inter illa, ad pro
positum possit afferri ratio differentiæ, immo eadem
est ratio, *vt fuit dictum coram me in causa Gerunden. Iu-
risdictionis 31. Ianuarij 1614.*

22 Neque tandem obstat, quod mensa † Abbatialis e-
rat distincta a mensa Conuentuali, quod probatur ex
*text. in cap. quia sæpe de elect. in 6. & in Clem. statutum
eod. tit.* quibus locis disponitur quod quando Eccle-
23 sia Cathedralis, † vel Collegiata est Regularis sede va
cante fructus debent conseruari successori, *& fuit di-
ctum in causa Salamantin. Residentiæ 12. Decẽbris 1578.
coram sanctam. Clemente VIII.* quod etiam clare cõ
stat in casu, de quo agitur, ex quo mensa Abbatialis
fuit assignata Dignitatibus Celsonen. Conuentualis
24 vero Capitulo, & Archipresbytero, & quod istæ † mẽ
sæ sunt distinctæ probatur ex eo quod isti Canonici ab
immemorabili tempore habent portiones separatas,
vt dicit *Petrus Cenedus d. quæst. 20. nu. 5. post med. verf.
qui modus viuendi, & Io. Trullo de Canonicis Regularib.
lib. 1. cap. 11.* dicit quod viri nobiles, & literati affe-
ctant, & ambiunt habere huiusmodi Canonicatus.

25 Nam huic obiecto fuit respõsum quod † *Abb. in
cap. relatum 2. de testam. num. 10. verf. in gl. & ibi etiam
glos. in ver. vnus ante finem*, tenent quod defuncto Præ
lato fructus spectant ad Capitulũ, quando bona erant
26 Capituli, † & portio ex bonis ipsius Capituli fuit as-
signata Prælato, quod dictum Abbatis non respuit
*Rota in dicta causa Salamantina coram sanctæ mem. Cle-
mente VIII.* cum in casu suo ad doctrinam Abbatis re
sponderit quod in ipsa fundatione bona Abbati & Ca
pitulo fuerunt assignata. Sed quia fortè posset dici
27 quod Abb. non † loquitur in Collegiata, aut Cathedra
li Regulari, de quibus loquuntur iura supra allegata,
firmiter fuit responsum quod dispositio dictorum iu-
rium non tollit, quin bona communia desinant esse ta
lia, etiam quod sede vacante Capitulum non faciat
fructus suos, sed debeant successori reseruari, quia in
28 terminis dictorum iurium, quando bona † sunt com-
munia Capitulũ succedit in administratione *Archid.
in d. cap. quia sæpe nu. 2. verf. & secundum Genua. num. 6.
verf. quæro an iste text. Franc. num. 1. versic. in glos.* & li-
29 cet Capitulum non faciat † fructus suos, nisi proue-
niant ex re indiuidua, vt est collatio beneficiorum.
Cardin. in d. Clem. statutum nu. 8. Vital. num. 32. qui di-
cunt quod licet Capitulum ratione communionis suc
30 cedat in administratione, non tamen in † dominio fru
ctuum stante dispositione dictorum iurium: Vnde suf-
ficit quod bona sint communia, licet administratio
spectet ad Abbatem, & fructus debeant seruari suc-
cessori ad effectum, quod cum iurisdictio non fuerit as
signata Dignitatibus Celsonen. remanserit in hoc ca-
su suppressa Dignitate Abbatiæ penes Capitulum, &
hæc eo magis procedunt, cum agatur de iurisdictione,
31 & certum sit, quod Abbas † in arduis non potest age-
re sine conuentu, *cap. edoceri, & ibi Abb. num. 7. de re-
script. & in cons. 44. nn. 2. lib. 2. Feder. de Sen. conf. 123.
n. 2. Rot. dec. 554. n. 7. & 8. p. 1. diuers. & fuit dictũ in hac
causa 13. Maij huius anni coram R. P. D. meo Verospio.*

Et ad id quod dicebatur mensas esse separatas, ex
quo Canonici habẽt suas portiones pro dilucidatio-
ne huius materiæ fuit consideratum, quod Religiosi

aliqui

32 † aliqui nihil habent, quoad verum dominium, neq; quoad ius administrandi, nec in particulari, nec in communi, vt sunt Fratres Capuccini, & de Obseruan-
33 tia, alij vero † sunt qui habent ius administrandi in communi, & non in particulari, quales ferè sunt om-
34 nes Religiosi de iure communi, alij † verò sunt qui habent ius administrandi, quæ suo victui sunt destinata, quales sunt illi Canonici regulares S. Augustini Hispaniarum *Nauar. in cap. nullam. nu. 31. vers. 12. 18. q. 2. Ludouic. Lopez in Instructorio conscientiæ par. 1. cap. 154. vers. 4. adijcit Petrus Nauar. de restit. lib. 3. c. 1. nu. 164. Cened. d. q. canonica 20. nu. 14.* qui quidem Canonici Regulares non differunt à cæteris Regularibus capacibus bonorum in communi, quoad ea quæ communia sunt omni Religioni, sicut viuere sine proprio, abstinere à negotiationibus, & ab officio aduocādi in causis, & huiusmodi, vt sunt verba formalia *S. Thomæ opuscul. 19 contra impugnantes Religionem c. 2. col. 7. litera B, vers. Quod autem obijcitur fol. mihi 150. Io. Trullus de Canonicis Regularib. lib. 1. c. 8. nu. 7. in fin. Cened. loco allegat. nu. 15. in fin.* & propterea licet habeant di-
35 ctas portiones separatas, † non habent tamen ratione dominij, cum non sint capaces, sed solum ratione administrationis *Nauar. in d. cap. nullam 18. q. 2. num. 24. 28. & 29.* vbi latissimè, & per cōcessionem dictarum portionum non conceditur, quod ipsi habeant aliqua
36 bona singulariter, quoad dominium, † Immo neque ad vsum, aliter quam regula permittit *Petr. Nauar. d. lib. 3. c. 1. nu. 176. vers. enim alia ratione* scilicet ad victū suum, & ad alia opera pia & rem ueratoria, *Nauar. cons. 70. nu. 2. de Regular. lib. 3.* Sed illæ portiones eis
37 conceduntur de licentia † Superioris ex dicta causa, ad vsus suos peculiares honestos & necessarios, vel cō uenientes, & sunt parati dicta bona dimittere ad libitum Superiorum *Graff. par. 1. lib. 3. c. 5. nu. 55. & in 2.*
38 *par. lib. 3. cap. 50. nu. 35.* & sic dominium † bonorum remanet semper penes superiorem *Petrus Nauar. loco citato num. 170.* Ideo non licet dictis Canonicis prædictas portiones neque alia bona, quoad dominium obtinere, *Nauar. in cap. nouitatis 12. q. 1. nu. 1. & 2.* & Canonicus qui dicta bona vel portioné ita possidet,
39 vt non sit animo paratus etiam ad † Superioris nutū relinquere, peccat manifestè contra votum solemne paupertatis, & tenetur dictam portionem restituere, & à se animo abdicare, vt est cōmunis sententia DD. de qua dictus *Petrus Nauar. loco modo allegat. num. 161. latissimè Petrus Cened. d. q. 20. nu. 25. & latè Fr. Io. Hieronymus Cened. in tract. Pobreza Religiosa capit. 49. per tot.*

Ex quibus cum alia bene tollantur ex decisionibus Domini mei Verospij fuit resolutum, administrationē debere esse communem quoad iurisdictiones & alia bona: Secus verò quoad ea quæ propriè Archipresbytero fuerunt assignata, circa quæ nihil prætendit Capitulum, nec loquitur sententia D. mei Verospij, quia ad ipsum solum spectat administratio, & sic iuxta prædicta sententiam Rotalem esse confirmandam, &c.

R. P. D. QVEIPO.

Sonanen. Hæreditatis. Lunæ 16. Decembris. 1630.

ARGVMENTVM.

Hæreditas ab intestato defertur proximioribus agnatis. Interdictum. Quorum bonorum, quando competat. Iurisdictio in dubio qualis præsumatur.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas ab intestato defertur hæredibus proximioribus.*
2 *Hæres, interdicto, Quorum bonorum potest agere contra detinentes bona hæreditaria.*
3 *Hæredi, vel cui bonorum possessio decreta est, propria auctoritate licet capere bona existentia sine possessore. & nu. 4.*
5 *Hæredi, cui est decreta bonorum possessio, alio existente in possessione, tunc ei non licet illum propria auctoritate expellere.*
6 *Et ideo tunc competit interdictum quorum bonorum.*
7 *Interdictum, quorum bonorum decernitur pro rebus, quas defunctus tempore mortis possidebat.*
8 *Interdictum, quorum bonorum, competit contra quēlibet possessorem vniuersalem hæreditatis defuncti, vel contra quemlibet possessorem, vel detentorem particularem alicuius rei.*
9 *Interdictum, quorum bonorum, non competit contra titulo possidentem.*
10 *Iurisdictionalia Castra, præsumuntur feudalia.*
11 *Iurisdictio omnis, præsumitur feudalis.*
12 *Castra præsumuntur feudalia ex pacto, & prouidentia, quando de initio non constat.*
13 *Primogenitura in præiudicium descendentiū, non substinetur.*
14 *In iudicijs summarijs admittuntur tantum exceptiones, de quarum probatione, & veritate in continenti liquet.*

DECISIO CCCCXV.

CVm coram D. meo Vbaldo fuisset resolutum D. Petro non competere immissionem in bonis, quę de tempore mortis possidebantur a Sinulpho Iuniore, ad quæ pro dimidia agebat, dubitaui ad instantiā, eiusdem Petri, an esset recedendum à decisis sub die 14. Iunij 1628. coram eodem D. meo Vbaldo, & postrinam propositionē hodie DD. à decisis recesserunt, & immissionem illi in dictis bonis pro dimidia parte concedendum esse responderunt, nam de morte Sinulphi Iunioris ab intestato vltimi possessoris dictorum bonorum, & quod DD. Bartholomęus, & Petrus eius legitimi successores vti proximiores existant, non cō-
1 trouertitur, † vnde Petro pro dimidia parte bonorum possessionem competere docet, *Text. in l. 1. in princ. & lex 2. §. hæc autem bonorum possessio, ff. vnd. legit. l. 2. §. hæc hæreditas, ff. de suis, & legit. hæred.* & consequenter
2 interdicto quorum † bonorum agere potest secundū *Text. in l. 1. ff. & C. quor. bonor.* & ibi *glos. Bart. &* DD. *Menoch. de adipisc. poss. remed. 1. ex num. 9.* Nam licet hæres, vel cui bonorum possessio decreta est propria
3 auctoritate in bonis † sine possessore existentibus possessionem capere possit, vt tenet *Barth. in auth. licentiā nu. 3. C. de Episc. & Cleric. Rodriq. Suarez ad l. fori, tit. de additione hæreditatis, & ibi Bald. nu. 1. Gutier. pract. lib. 1. q. 79. & in §. fuit ex nu. 65. Modern. Rom. discept. forens. c. 542. num. 1.* & expressè docet *Bartol. in l. fin. §. 1. num. 16. C. de adict. Diu. Adr. toll. Menoch. de adipisc. poss. remed.*

remed. 4. nu. 421. & quod in prædicto casu, vel propria
4 auctoritate, † vel licentia Iudicis præcedente permissum sit possessionẽ capere, tradit *Valasc. de p. c. 3. n. 11.*

Alio verò existente in possessione opus est interdicto, vel alio remedio cum propria † auctoritate illum
5 expellere non liceat, *l. si quis in tantam, C. vnd. vi, l. extat, ff. quodmet. caus. l. Iulianus, ff. de iudic. l. 1. C. ne quis in sua caus. ius sib. dic.* & latè tradit *Farin. in tract. de furt. quæst. 175. ex nu. 2.* Ideò competit † interdictum quo-
6 rum bonorum, secundum *text. in d. l. 1. ff. & C. quor. bonor.* quod decernitur pro rebus quas defunctus tempore mortis † possidebat, vt in prædictis Iuribus traditur, & in §. *sequens, vers. adipiscenda, Instit. de interdict.* & competit contra quẽlibet possessorem † vniuersalem hæreditatis defuncti, vel contra quemlibet par
8 ticularem possessorem, vel detentatorem alicuius rei, vt traditur *in l. 1. in princ. ff. quor. bonor.* & ibi notauit *glos. fin. in princ. Angel. & Salicet. Ant. Gomez in l. 45. Tauri, nu. 128.* Et propterea si pretium redactum ex vẽditione Castrorum Otterij, & Sancti Ioannis à nullo possidetur, licebit Petro, vel propria auctoritate, vel prævia Iudicis licentia, & permissione partis possessionem capere, si verò à Bartholomæo possidetur Interdicto, quorum bonorum contra eundem immissionem consequetur ex proximè traditis.

9 Neque obstat quod † interdictum quorum bonorũ non competat contra titulo possidentem, secundum *Text. in l. 2. C. quor. bonor.* & ibi notat *Angel. de Perus. in fin. l. 1. ff. eod. tit. Specul. in tit. de Testam. §. nunc dicendum vers. & nota quod hoc interdictum,* & traditur *in d. §. sequens, vers. adipiscenda, Instit. de interdict.* & compluribus relatis docet *Ant. Gomez in d. l. 45. Tauri, n. 128. circa fin.* & propterea Bartholomæus habens titulum primogenituræ factæ per Sinulphum Seniorem hanc Immissionem impedire possit, quia respõdetur quod ex quo Castra Otterij, & Sancti Ioanni sunt Iurisdi-
10 ctionalia † præsumuntur feudalia, cum omnis Iurisdictio fuerit in Populo, & ab eo in Principem translata, vt traditur *in §. sed quod Principi placuit, Instit. de Iur. natural.* & bene notauit *Castr. in l. 1. num. 3. ff. de offic.* eius, cui mãdata est iurisdictio, & in specie, quod om-
11 nis † iurisdictio præsumatur feudalis, tradit post multos *Mant. de contract. lib. 23. tit. 4. num. 5.* vnde sequitur
12 prædicta Castra esse feudalia ex pacto, † & prouidentia, prout præsumitur, dum de origine fæud non constat, *ex c. 1. §. Beneficium, in quibus causis feudum amittatur, Couar. lib. 2. var. c. 18. nu. 3. in fin. Iul. Clar. in §. feudum, quæst. 40. & 85. Osasch. decis. 161. ex num. 12.* & post multos *Mant. vbi supra tit. 9. ex nu. 8.* Ideoque pri-
13 mogenitura † in præiudicium descendentium non potuit institui, iuxta *reg. Text. in l. ab eo. C. de fideic. l. vnã ex famil. §. 1. ff. de leg. 2.* & latè prosequitur *Peregr. de fideic. art. 6. ex n. 11.* præsertim *nu. 18. Menoch. lib. 4. de præsumpt. quæst. 197. nu. 5. Iul. Clar. in d. §. feudum, q. 40. & 85. Surd. cons. 108. nu. 33.* & ideo cum in continenti appareat de nullitate tituli primogenituræ immissio-
14 nem impedire non debet, cum in omnibus † Iudicijs summarijs admittantur tantum exceptiones, de quarum probatione, & veritate incontinenti liquet *ex l. fin. C. de edict. diu. Adr. toll. l. 3. §. ibidem, ff. ad exhiben. l. ille à quo, §. si de testamento, ff. ad Trebell. c. literis in fin. de restit. spoliat. glos. in l. 2. C. de edict. diu. Adr. toll.* & pluribus relatis *Molin. de primog. lib. 3. c. 13. nu. 15. Gonzal. gl. 15. §. 1. ex num. 87.*

Minus obstat quod dicta primogenitura facta à Sinulpho Seniore fuerit effectuata, dum à Sinulpho Iuniore bona fuerunt possessa vti suppositæ primogenituræ, quia respondetur Sinulphum Iuniorem potuisse possidere tam ex titulo fæudi, quam primogenituræ, & ideo non apparet primogenituram in eius persona fuisse executam, & obseruatam, quare cum hæc inspectio altiorem indaginem requirat, in hoc Iudicio admitti non debet, ex Iuribus proximè relatis.

Et ita vtraque parte informante DD. responderunt, &c.

REVEREND. P. D. QVEIPO.

Romana Dotis, & Saluiani. Veneris 20. Decembris. 1630.

ARGVMENTVM.

Articuli, quando non sint admittendi, Et licet in Curia eorum admissio, numquam denegari soleat, tamen hoc non procedit data irrelevantia articulorum.

SVMMARIVM.

1 *Probatum, quando aliquid est per publicum instrumentum, non est opus probatione per testes.*
2 *Clausula, sine præiudicio legitimæ executionis, præseruat iurisdictionem Iudicis, à quo.*
3 *Articuli non sunt admittendi, quando non relevant ad probationem.*
4 *Articuli ad effectum retardationis sententiæ, non debent admitti.*
5 *Articulorum admissio, in Curia numquam solet denegari,*
6 *Caput. decis. 47. part. 1. & decis. 24. de testib. in antiq. declarantur.*
7 *Articuli, quando sunt relevantes de stylo semper admittuntur in Curia, sive causa sit ordinaria, seu summaria.*
8 *Probatio in continenti oblata, in omnibus iudicijs, quamuis summarijs admittitur.*
9 *Articuli dicuntur in continenti probari, quando intra terminum à Iure assignatum instantiæ, & processui probantur.*
10 *Articuli in omnibus iudicijs secundum stylum admitti debent, data eorum relevantia, sed data irrelevantia, neque de iure, neque de stylo cautum & pro eorum admissione.*
11 *Actus inutilis, & frustratorius in iudicio admitti non debet.*

DECISIO CCCCXVI.

PEr quatuor vices in hac secunda Instantia coram me fuit per Dominos resolutum, pro confirmatione immissionis dat. à D. meo Durano super Castro, & Tenutis Graffignani, eorumq; pertinentijs pro Dote scut. 22. mill. D. Dimitillæ Cæsiæ, & insuper eidem D. Dimitillæ retentionem competere pro lucro, ac eius, & dotis fructibus, & interesse, iuxta taxationem Stat. Vrb. in c. 131. lib. 1. vt in Decisione sub die 3. Iunij, et in alia prima Iulij proximi præteriti, in qua fuit pari-

pariter firmatum interesse dotis, lucri dotis, & acconcij, dinumerando a die 5. Aprilis 1623. vsque ad totã diem 5. Iunij proximi præteriti ascendere ad scuta 21050. quibus resolutionibus, cum D. Iulia Balleona non acquiesceret, & pro parte D. Domitillæ instaretur pro causæ expeditione eadem D. Iulia, attenta quadritate fructuum per D. Domitillam perceptorũ, ex dd. Castro, & alijs vsq; ad diem 5. Iunij 1630. quos iuxta calculum à D. Dimitilla datum respectu fructuum pecuniarum, & respectiuè ad pecuniam redactorum ascendere constabat ad summam scut. 782. de qua in actis articulos, offerendo probationes in Curia incontinenti tam super adepta possessione per D. Dimitillam, & excessu executoris sententiæ D. mei Durani ratione exercitij Iurisdictionis, & aliquorum animalium in quorum possessione prætendebat D. Dimitillam fuisse immissam, necnon etiam eamdem D. Dimitillam ex diuersis fructibus eiusdem Castri percepisse maiorem quantitatem pecuniæ, quam in Decisione firmaretur, propterea, vt vtrique parti satisfaceret hodie proposui dubium, an causa esset expediendã, & quomodo, vel potius artius articuli essent admittendi cum retardatione, vel sine, & Domini respõderunt causam esse expediendam, tam respectu confirmationis sententiæ D. mei Durani, quam retentionis eidem D. Dimitillæ competen. pro fructibus dotalibus, & lucris, & eorundem lucrorum interesse, iuxta resolutiones coram me factas, nulla tamen habita ratione calculi dd. fructuum, seu interesse in vltima Decisione firmati, pro tempore tamen à die immissionis D. Dimitillæ citra.

Moti fuerunt Domini, quia de Iustitia, & validitate sententiæ D. mei Durani plenè apparet, tam ex fundamentis Decisionum coram eodem D. meo Durano factarum, quam coram me, ex quibus apparet causam esse expediendam.

Fundamentum verò expeditionis causæ respectu retentionis cõpetentis D. Dimitillæ deducitur ex Decisionibus coram me factis tam sub die 3. Iunij, quam prima Iulij proximi præteritis, quarum fundamenta DD. placuerunt, & propterea etiam respectu huius retentionis mandarunt causam expediri.

Neque expeditionem causæ retardare potest admissio articulorum pro parte D. Iuliæ præsentatorum, quia cum primus contineat adeptionem possessionis D. Dimitillæ vigore sententiæ latæ a D. meo Durano
1 non† indiget probatione per testes, & sic non releuat dum de d. possessione liquet ex publico Instrumento in actis producto, ad tradita per *Rot. d. decis.* 314. *nu.* 1. *par.* 1. *& decis.* 589. *nu.* 2. *par.* 2. *in recent.*

Secundus, & Tertius continen. prætensum excessum in exequen. nec pariter possunt retardare prædictam expeditionem, quia cum causa mihi fuerit commissa
2 cum† clausula *sine præiudicio legitimæ executionis*, quæ præseruat iurisdictionem Iudicis, à quo ex latè traditis a *Gonzalez in amnot. contra nullit. ex num.* 224. com alijs per *Rot. coram bo. me. Greg. decis.* 232. *num.* 1. & ibi adden. *nu.* 4. debet proponi, & expediri coram D. meo Durano, qui iam dedit dubium super dd. animalibus.

Quartus verò, & vltimus concernen. maiorẽ quantitatem fructuum solitam percipi ex d. Castro, & alijs etiamsi veritati niteretur, & summa fructuum perceptorum à D. Dimitilla ascenderet ad quantitatem, & valorem in ipsis articulis comprehensam dictiq; fructus omnes essent consumpti, vel distracti; tamen cum creditum D. Dimitillæ pro dote, & lucro dotis, & acconcij, & illorum fructibus, & interesse iuxta taxationem Statuti longè excedat† summam articulatam, nõ
3 releuat, ideoque iuxta *reg. text. in l. ad probat. C. de pro-*
4 *bat.* ad effectum † retardationis sententiæ non debet admitti, *Cassad. decis.* 2. *de dilat. Rot. decis.* 126. *nu.* 1. *par.* 2. *recent.* cum alijs in terminis admissionis articulorũ in Curia *in Maceraten. legitima* 22. *Iunij* 1629. *&* 12. *Februarij proximi præteriti coram D. meo Durano*, propte
5 tea licet admissio articulorum in Curia, † nunquã soleat denegari, vt per *Caput. decis.* 47. *par.* 1. *& decis.* 24.
6 *de Test. in antiq.* nihilominus istæ† Decisiones debent intelligi quatenus probatio releuet, vt colligitur ex eadem *decis.* 24. *de Test. in antiq.* ibi, *vt non sint boni, & pertinentes in materia, & forma*, & tradit idem *Caputaq. decis.* 68. *par.* 3. ibi, *dummodo sit releuans, quia frustra expectatur probatio, quę cum peruenit non releuat, ex Cassad. d. decis.* 2. *de dilat.*

7 Ratio est, quia quando† articuli sint relevãtes ideo de stilo semper admittuntur in Curia, siue causa sit ordinaria, siue summaria, quia intelligitur probatio eo-
8 rum oblata incontinenti, quæ in omnibus † Iudicijs quantumcumque Summarijs admittitur *cap. litteris in fine de rest. spol. l.* 2. *in fi. C. de edict. D. Adrian. tollen. l. ille à quo, §. fi de Testamento ad Trebell. Molin. de Primog.*
9 *lib.* 4. *c.* 9. *nu.* 40. nam incontinenti † dicuntur articuli probari quando intra terminum à Iure assignat. instãtiæ, & processus probantur secundum *text. in l. si is à quo, ff. vt possess. leg.* & vbi *Bart. & DD. Alex. cons.* 166. *nu.* 6. 7. *lib.* 2. *Molin. de primog. cap.* 13. *nu.* 16. ideo cum articulorum probatio in Curia oblata intra eumdem
10 terminum possit concludi, propterea† in omnibus Iudicijs secundum stylum admitti debet, sed data irrelevantia articulorum neque iure, neque stylo cautum
11 est† pro eorum admissione, cum sit actus† inutilis, & frustratorius ex *Cassad. d. decis.* 2. *de dilat.*

Placuit tamen Dominis, quod articuli prædicti admittantur cum solita clausula *si & in quantum, & salvo iure impertinentium, & non admittendorum*, necnon cum clausula *sine retardatione*, & modo prædicto mandarunt causam expediri.

Et ita vtraque, &c.

GRATIAS ALTISSIMO PROPTER MAGNAM GLORIAM SVAM.

INDEX ARGVMENTORVM
DECISIONVM ROTÆ ROMANÆ:
VNA CVM INDICE CAVSARVM
IVXTA TEMPORIS SERIEM DISPOSITO.

Romana Nullitatis Obligationis.
Veneris 16. Ianuarij. 1626. Durano.

ARGVMENTVM. I.

Minorum contractus celebrati sine solemnitatibus a Statut. Vrb. l. 1. c. 151. requisitis, sunt nulli, & quare d. solemnitates fuerùt inuentæ, & quid si in supradictis contractibus interueneit iuramentum, & an hoc casu minor remaneat naturaliter obligatus. Minor volens dicere contractum esse nullum, quid agere debeat, vide distinctionem.

Brixien. Archipræsbyteratus.
Veneris 30. Ianuarij 1626. Remboldo.

ARGVMENTVM. II.

Enunciatiua tunc non attenditur quando agitur principaliter de enunciato. Confirmatio dat robur confirmato, quoad ius, & non quoad factum. Enunciatiua, quando reputetur erronea. Status vltimus in beneficialibus, quando attendatur.

Cæsaraugustana Synodi.
Veneris 13. Februarij. 1626. Coccino.

ARGVMENTVM. III.

Capitulum Ecclesiæ Cathedralis debet præcedere capitulum Ecclesiæ collegiatæ, cum illius caput sit Episcopus, & turpe est separare membra à suo capite.

Viterbien. Castrorum.
Mercurij 11. Martij. 1626. Coccino.

ARGVMENTVM. IV.

Heredis scientia, an sit necessaria ad effectum præiudicij resultantis ex additione hæreditatis siue beneficio legis, & inuentarij, & plura circa hanc materiam.

Ianuen. Parochialis.
Veneris 13. Martij 1626. Durano.

ARGVMENTVM. V.

Patroni, quando dicantur foueri bonum ius, ad effectum iuris eligendi, seu præsentandi.

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.
Veneris 20. Martij. 1626. Merlino.

ARGVMENTVM. VI.

Religio Patrum Capucinorum est incapax cuiuscumque acquisitionis, & ideo si in ea emittat professionem, ille cuius morte erat purificandum aliquod fideicommissum, fit illi locus, perinde ac si naturaliter obijsset. Societas Officij an dicatur extincta, si illo in cuius vita inita fuit, professionem emittat in ordine Capuccinorum. Filiorum Appellationes, quando veniant nepotes, & quando non, late declaratur.

Alerien. Pensionis.
Veneris 20. Martij. 1626. Coccino.

ARGVMENTVM VII.

Pensionis translatio, quando dicatur valida. Bigamia, licet exuat clericum omni priuilegio clericali non tamen per eam delenit character clericatus. Dispensatio aliqua, quando fit, an sit facienda derogatio Concilijs generalibus obstantibus. Gratia secunda, quando subsistineatur, non facta mentione primæ.

Otrana voti.
Veneris 27. Martij. 1626. Remboldo.

ARGVMENTVM. VIII.

Manutentio in incorporalibus vt concedatur quid sufficiat probare. Canonici soli, licet sint de Capitulo, tamen alij Præsbyteri possunt etiam acquirere talem ius essendi de Capitulo.

Romana Beneficiatus S. Petri.
Eodem 30. Martij, 1626. Pirouano.

ARGVMENTVM. IX.

Reſeruatio beneficiorum, de quo in cap. præſenti § ſane de præben. in 6. vt intret, quid requiratur, Animi depoſitio circa Curialitatem iam acceptam, deſerendam, ex quibus probetur.

Vrbeuetana Caſtri Tirignani.
Veneris 24. Aprilis. 1626. Remboldo.

ARGVMENTVM. X.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum, licet non ſubſiſtat, tamen quando fuit reſeruatus vſusfructus dictorum bonorum valet, & ad hunc effectum quid ſit neceſſarium.

Romana Vineæ.
Lunæ 4. Maij. 1626. Merlino.

ARGVMENTVM. XI.

Alienatio bonorum Minorum, quando dicatur validè facta.

Ferrarien. Penſionis.
Veneris 15. Maij. 1626. Remboldo.

ARGVMENTVM. XII.

Tractatur, an translatio penſionis, de qua hic agitur, facta à claræ me. Cardinale Montalto in D. Principem Peretum, vigore indulti ſibi conceſſi à fel. rec. Sixt. V. ſit valida, ſtantibus deductis in deciſione.

Peruſina Pecuniatia de Balleonibus.
Veneris 22. Maij. 1626. Durano.

ARGVMENTVM. XIII.

Venditori debentur fructus pretij non ſoluti rei emptæ, nè ſcilicet emptor cum eius iactura retineat rem, & prætiũ, & vtrum iſti fructus poſſint à principio taxari.

Romana redditionis rationis.
Lunæ 25. Maij. 1626. Coccino.

ARGVMENTVM. XIV.

Alienatio bonorum pupilli, ad fauorem Matris Tutricis, pro reſtitutione eius dotis donatione propter nuptias, & fructibus dotalis, vt valeat, quid ſit neceſſarium. Fructus dotis ſoluto matrimonio, quando mulieri debeantur.

Burgi Sancti Sepulchri Beneficij.
Lunæ 25. Maij. 1626. Merlino.

ARGVMENTVM. XV.

Iuris patronatus beneficium, vt præſentato adiudicandum veniat, neceſſariò quid ſit probandum.

Parmen. Status.
Lunæ 8. Iunij. 1626. Coccino.

ARGVMENTVM. XVI.

Filij, ad hoc, vt probent, quod ſint in quaſi poſſeſſione legitimitatis, quid ſufficiat.

Romana Dotis, ſiue Saluiani.
Mercurij 10. Iunij. 1626. Durano.

ARGVMENTVM. XVII.

Mater, ſi donet filio aliqua bona, ad hoc vt decentius nubere poſſit, cum prohibitione alienationis, niſi pro aſſecuratione, & reſtitutione dotis recipiendæ, ſi modo eueniat caſus reſtitutionis dotis, vt detur immiſſio vxori in dictis bonis, quid ſufficit, vt probet.

Toletana Habitus.
Mercurij 10. Iunij. 1626. Piemano.

ARGVMENTVM. XVIII.

Appellans, vel appellatus, ſi intendat proſequi ad vlteriora, debet acta tranſportare, & hoc tam vigore Concilij Trident. quam Iuris communis, & quando ab iſta tranſportatione excuſetur.

Viterbien. Caſtrorum.
Veneris 19. Iunij. 1626. Coccino.

ARGVMENTVM. XIX.

Heres adeundo hæreditatem ſine beneficio legis, & inuentarij, grauatur quo ad legata, & fideicommiſſa particularia vltra vires hæreditarias, & de ſuo proprio, & alia de quibus in ſummario.

Romana Donationis de Incaſatis.
Veneris 26. Iunij. 1626. Merlino.

ARGVMENTVM. XX.

Cauſa finalis in donatione, ſi non adimpleatur, irritatur donatio, ſecus vero ſi cauſa ſit impoſſibilis. Donatio facta cauſa matrimonij, quando dicatur cauſa finalis, & quando impoſſibilis. Sexagenarij contrahere poſſunt matrimonium, abrogata lege, quæ contrarium diſponebat.

Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs.
Veneris 26. Iunij. 1626. Merlino.

ARGVMENTVM. XXI.

Filiorum appellatione, licet non veniant nepotes, & præſertim in fideicommiſſis, tamen quando hoc non procedat; Subſtitutio, quando dicatur collata in longiſſimum, & remotiſſimum tempus. Lineæ vocatio facta per teſtatorem, quid importet. Alienationis prohibitio quando inducat ab ſolutum fideicommiſſum.

Barbaſtren. Canonicatus.
Veneris 16. Iunij. 1626. Durano.

ARGVMENTVM. XXII.

Cantores Capellæ Pontificiæ, cum ſint veri familiares Papæ, nam adeſt deſtinatio ad certum ſeruitium, nec non mensæ, & dens, ideo in eorum abſentia fructus præbendarum, faciunt ſuos.

Bergomen. Penſionis de Treſcurio.
Veneris 13. Nouembris. 1626. Durano.

ARGVMENTVM. XXIII.

Papa, ſi ad fauorem alicuius reſtituat ſuper aliquo beneficio penſionem annuam exemptam à quibuſuis decimis, cum clauſulis amplißimis, cui reſeruationi conſenſit Titularis cum iuramento, & obligatione Camerali, an ſi eueniat caſus ſolutionis decimarum, ad quam etiam penſionarij tenentur vigore indulti, in quo cauetur, quod pariter penſionarij teneantur contribuere, quamuis penſiones eſſent ſub quauis ampla forma exemptæ, & cum clauſula, quorum tenores, &c. vtrum hoc caſu penſionarij tenentur contribuere.

Mantuana Penſionis.
Veneris 4 Decembris. 1626. Merlino.

AR-

ARGVMENTVM. XXIV.

Penſionis translatio de perſona, & vita, transferentis, ad perſonam, & vitam translatarij, quando valeat, & an ex hoc inferatur aliquod præiudicium Titulari. Gratia, quãdo non dicatur ſubreptitia, etiãſi expreſſum ius tertij.

Romana Redditionis Rationis.
Mercur. 10. *Decembr.* 1626. Coccino.

ARGVMENTVM. XXV.

Tutor, quando contrahit cum pupillo, an poſſit perſonam pupilli ad ſui fauorẽ integrare. Tutor pupilli creditor, an, & quando poſſit propria auctoritate ſibi ſoluere, & quando ſecus.

Panormitana Cambiorum.
Veneris 8. *Ianuarii.* 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. XXVI.

Argumentum vide per te latè in deciſione.

Cæſenaten. Bononien.
Luna 11. *Ianuarii.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. XXVII.

Dos, quando eſt data filiæ, ſiue ſit data in pecunia, ſiue etiã in tot iocalibus, ſemper imputatur in legitimam, & ſi illa petatur, perperam agitur.

Bononien. Legati de Mareſcottis.
Veneris 15. *Ianuarii.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. XXVIII.

Dotare filias eſt onus paternum, & hoc onus non ſolum ipſi patri inhæret, ſed & eius bonis, & ita illa bona tranſeunt ad quoſcunque ac ſi eſſent præcisè obligata pro dote filiarum.

Ampurien. Domorum.
Veneris 19. *Ianuarii.* 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. XXIX.

Poſſeſſori ſolet concedi manutentio, & ad hunc effectum, qualiter poſſeſſio probetur.

Firmana Penſionis.
Sabbatis 23. *Ianuarij.* 1627. *In Rota Merliniana.* Durano.

ARGVMENTVM. XXX.

Literæ translationis penſionis habent paratam executionẽ, ita quod contra Translatarium penſionis non ſolet reſcribi ſine citatione, ſine retardatione, reliqua in ſummarijs vide.

Viterbien. Caſtrorum
Sabbati 23. *Ianuarii* 1627. *In Rota Merliniana.* Coccino.

ARGVMENTVM. XXXI.

Iudicium vniuerſale, quando pendet, ſilere debet iudicium particulare, & quando hoc procedat. Et aliqua circa hæredem, qui adiuit hæreditatem ſine beneficio legis, & inuentarij.

Romana Societatis Fundaci.
Sabbathi 23 *Ianuar.* 1627. *In Rota Merliniana* Merlino.

ARGVMENTVM. XXXII.

Societas, ſi ſit diſſoluta, tunc amplius non eſt facienda in-

cronum communicatio, & ſocietas mutuo conſenſu ſocionum poteſt diſſolui ante tempus conuentum. Societas ſemel diſſoluta, vt tacitè renouetur, quid requiratur.

Romana Scutorum 100. millium.
Mercur. 27. *Ianuarij.* 1627. Medino.

ARGVMENTVM. XXXIII.

Debitorum promiſſio tenet, & iuris diſpoſitioni eſt conformis, ſi in ceſſione promittatur eos eſſe veros debitores, & pro talibus eos manutenere, non autem eſſe bonos, & exigibiles.

Colonien. Canonicatus S. Vrſulæ.
Mercurij. 27. *Ianuarij.* 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. XXXIV.

Beneficij in miſſo vigore ſubrogationis gratioſæ datur, ſi apparet illud eſſe reſeruatum, iuſtificato ſolummodo clericatu, & poſſeſſione eius, in cuius locum fuit facta ſubrogatio.

Florentina ſubdecanatus.
Mercurij 27. *Ianuarij.* 1627. Durano.

ARGVMENTVM. XXXV.

Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio defuncti non tranſit in ſucceſſorem, nec ex tali poſſeſſione poteſt concedi mandatum de manutenendo, ſed requiritur, quod interueniat actualis præſentatio, quæ effectum ſortita ſit.

Sabinen. Caſtri Montis Rotundi.
Luna 8. *Februarij.* 1627. Coccino.

ARGVMENTVM. XXXVI.

Licet Leges, & Conſtitutiones reſpiciant futura negotia, tamen aliud eſt, ſi hoc ſit expreſſum Conſtitutio generaliter, loquens, quando comprehendat minores, & alia de quibus in ſummario.

Lunen. Sarzanen. Oblationum.
Luna 8. *Februarij.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. XXXVII.

Oblationes, quæ fiunt ſacris imaginibus, ſpectant ad Parochum, & non ad Epiſcopum. Et quando tales oblationes fiunt ad certum vſum, tunc præcisè offerentium voluntas eſt ſeruanda, & harum adminiſtratio etiam ſpectat ad Parochum.

Narnien. ſeu Romana fructuum Dotis.
Luna 8. *Februarij.* 1627. Card. Vmli.

ARGVMENTVM. XXXVIII.

Dotis fructus, an debeantur poſt quam ſolutum eſt matrimonium. Arbitri, quando poſſint ſe extraiudicialiter informare,

Romana Syluæ.
Veneris 26. *Februarij.* 1627. Durano.

ARGVMENTVM. XXXIX.

Agitur de materia ſpolij. Et an emptio rei propriæ, illud poſſit purgare.

Florentina Fideicommiſſi de Cambijs.
Veneris 26. *Februarij.* 1627. Dunozetto.

ARGVMENTVM. XL.

Subſtitutio vna, quando eſt facta de aliqua parte bonorũ, & poſtea in alijs bonis eſt facta altera ſubſtitutio in iſta

vltimà adſit clauſula, vt ſupra, operatur, vt in omnibus ſit obſeruandum, quicquid in prima ſubſtitutione eſt diſpoſitum.

Nucerina Iuriſdictionis.
Lunæ 1. *Martij.* 1627. Pirouano.

ARGVMENTVM. XLI.

Epiſcopus habet iuriſdictionem in tota ſua Dioceſi, tam de iure communi, quam vigore Concilij Tridentini. Et qui ſint actus, cum quibus probatur, quod Epiſcopus habuerit iuriſdictionem in aliqua Eccleſia.

Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs.
Veneris 5. *Martij* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. XLII.

Identitas bonorum fideicommiſſo ſubiectorum qualiter probetur.

Meliuitana Prioratus Nauarræ.
Lunæ 8. *Martij.* 1627. Card. Vitili.

ARGVMENTVM. XLIII.

Remiſſoria ad hoc, vt concedatur, ſufficit, quod vnus articulus ſit relevans. Et quando cauſa dicatur beneficialis.

Bononien. Fideicommiſſi de Volta.
Lunæ 8. *Martij.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. XLIV.

Relatio ad præcedentia, quando, & quomodo ſit facienda in fideicommiſſis.

Sonnen. Beneficij.
Lunæ 8. *Martij.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. XLV.

Archiuium Monaſterij Caſſinenſis an ſit publicum, & quæ requirantur ad hoc, vt Archiuium dicatur publicum. Et Abbas Monaſterij Caſſinenſis an habeat iuriſdictionem Epiſcopalem.

Firmana Penſionis.
Lunæ 8. *Martij.* 1627. Durano.

ARGVMENTVM. XLVI.

Penſionis translatio, an ſit odioſa odio rationabili, vel irrationabili. Cardinales comprehenduntur ſub generali diſpoſitione, quamuis odioſa, odio tamen rationali.

Romana fideicommiſſi de Victorijs.
Mercur. 10. *Martij.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. XLVII.

Fideicommiſſario, quando non impediatur immiſſio propter detractiones faciendas. Pronepotes quando non poſſint prætendere legitimam a pro auuo, Dos, vel legitima non poſſunt detrahi ex rebus expreſsè prohibitis alienari.

Anagnina Beneficij.
Lunæ 15. *Martij.* 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. XLVIII.

Menſis Auguſti eſt reſeruatus. Decretum irritans, quando inficiat poſſeſſionem. Iuſpatronatus Eccleſiaſticum an cadat ſub regula 8.

Romana Domus ad S. Humphrium.
Lunæ 15. *Martij.* 1627. Durano.

ARGVMENTVM. XLIX.

Reſtitutioni in integrum, non eſt locus, quando de læſione non docetur. Et quando dicatur de læſione conſtare. Pro actorum integra tranſportatione ſtat præſumptio.

Ferrarien. Penſionis.
Lunæ 21. *Martij.* 1627. Card. Vitili.

ARGVMENTVM. L.

Bigamus, licet remaneat ſpoliatus omni priuilegio Clericali, non tamen deſinit eſſe Clericus. Prima tonſura eſt ordo, & imprimit charaterem indelebilem, ſecundum opinionem Canoniſtarum à Rota approbatam, reprobata contraria Theologorum. Diſpenſationis præſentatiuæ Papæ qualis ſit vis.

Bononien. Fideicommiſſi de Manzolis.
Veneris. 16. *Aprilis.* 1627. Coccino.

ARGVMENTVM. LI.

Aegidiana locum ſibi vindicat in quocunque poſſeſſorio, de ſtylo Curiæ, ſed non comprehendit nec perſonas Eccleſiaſticas, nec bona: Appellatio a remedio l. fin. C. de edic. diu. Adrian. non datur Fideicommiſſario immiſſio, quando non denegatur.

Arimen. Gabellæ.
Lunæ 19. *Aprilis.* 1627. Card. Vitili.

ARGVMENTVM. LII.

Incolatus in aliqua Ciuitate qualiter, & quamdiu acquiratur. Statutum loquens de forenſibus, & de illis, qui familiariter non viuunt, quomodo ſit intelligendum.

Ianuen. Parochialis Sancti Andreæ.
Lunæ 19. *Aprilis.* 1627. Durano.

ARGVMENTVM. LIII.

In Eccleſia regulari circa nominationem Vicarij eſt ſeruanda diſpoſitio cap. 1. de cappel. Monachorum Monaſterij appellatione comprehenditur Eccleſia. Vicarij narratus, an probet, quaſi poſſeſſionem præſentandi, & qualiter acquiratur, & probetur talis quaſi poſſeſſio.

Romana, ſeu Bononien. precij Clericatus.
Lunæ 19. *Aprilis* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. LIV.

Pater emens filio aliquod officium, veluti Clericatus Cameræ, an poſtea filius teneatur illius pretium conferre, & ſibi imputare in legitimam.

Meten. Iuris corrigendi.
Lunæ 19. *Aprilis.* 1627. Coccino.

ARGVMENTVM. LV.

Concubinatus in Clerico qualiter probetur, & quomodo ſit procedendum in hac cauſa, & quis eã cognoſcere debet.

Placentina Præpoſituræ.
Lunæ 16. *Aprilis.* 1627. Pirouano.

ARGVMENTVM. LVI.

Eccleſiæ, ad hoc, vt dicatur Collegiata actu, & non habitu, quæ ſint neceſſaria, & quæ ſint propria ſigna.

Ca-

Cesaraugustana Præeminentiarum.
Lunæ 26. *Aprilis* 1627. Coccino.

ARGVMENTVM. LVII.

Mandatum de manutenendo iam concessum Decano, dignitatibus, ac Canonicis Ecclesiæ Metropolitanæ Cæsarauguſtæ, contra Collegiatam Beatæ Mariæ de Pilari, qualiter sit exequendum, declaratur.

Bononien. Legati de Maresciotis.
Lunæ 26. *Aprilis*. 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. LVIII.

Patri propriè, ac necessario incumbit onus dotandi filias, & hoc onus adeo suis bonis inhæret, vt ad quoscunque transeant, ad hoc teneantur.

Bononien. Dotis.
Mercurij 5. *Maij* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. LIX.

Dos data primo Viro censetur etiam secundo constituta, etiam ad effectum taxandi lucrum dotale pro secũdo Viro, si tamen ad aliud non sit conuentum antea contractum matrimonium, secus si constante.

Foro Sempronien. Emphyteusis.
Mercurij 5. *Maij*. 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. LX.

Emphiteusis, quando est data pro se, filijs, & nepotibus vsque ad tertiam generationem, non dicitur hæreditaria, sed ex pacto, & prouidentia. Emphyteusis, quando est finita, quis sit præferendus in noua inuestitura.

Romana Pecuniaria.
Mercurij 5. *Maij*. 1627. Dunozetto.

ARGVMENTVM. LXI.

Scripturæ recognitio, si fiat per testes, adhoc vt probent, qualiter deponere debent, & maximè si scriptura sit priuata Apocha vt dicatur simul lata, quibus coniecturijs probetur.

Ariminen. legitimæ de Scarponibus.
Mercurij. 5. *Maij*. 1627. Durano.

ARGVMENTVM. LXII.

Ascendentes, quando debeant imputare in legitimam fructus perceptos ex hæreditate descendentium, Et an eis debeatur legitima de Iure Ciuili, vel de iure Naturali, pro vt debetur liberis, & cui portioni vinculo debeatur.

Meliten. Collectarum.
Veneris 7. *Maij*. 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. LXIII.

Tractatur de exemptione Religionis Hierosolymitanæ, & eius bonorum, ac personarum, a quibuscunque contributionibus exactionibus, collectis, &c. cum immediate sub iurisdictione sedis Apostolicæ subiaceant, ita vt quiuis alius præter vnum summum Pontificem super illis collectas imponere non possit,

Nouarien. Decimarum.
Veneris 7. *Maij*. 1627. Pirouano.

ARGVMENTVM. LXIV.

Decimarum perceptio de Iure communi spectat ad Rectorem. Et an, & quando Episcopus possit agere pro omnibus decimis.

Mcleuitana bonorum.
Veneris 7. *Maij*. 1627. Durano.

ARGVMENTVM. LXV.

Vltimæ voluntates, quando commutantur a Papa in aliam causam, cum conditione, quod omnes habentes interesse consentiant, tunc enim omnes sunt citandi, saltem per edictum, alias talis commutatio non subsistetur.

Colonien. Canonicatus Sanctæ Vrsulæ.
Veneris 14. *Maij*. 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. LXVI.

Subrogato vigore subrogationis gratiosæ, quibus non obstantibus, immissio denegari non possit.

Maceratens. Legitimæ.
Veneris 14. *Maij*. 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. LXVII.

Hæres, qui non confecit inuentarium, stante præcepto testatoris, quod illud fieret, habet præsumptionem contra se, cum præsumatur, quod bonã subtraxerit, & occultauerit. Tutores, & curatores tenentur de neglectis.

Meten. Prioratus.
Lunæ 17. *Maij*. 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. LXVIII.

Beneficiorum valor, qualiter probetur. Gratia non a die signaturæ, sed a die datæ initium sumit, cum data faciat, vt gratia dicatur in rerum natura esse, & incipiat operari, & ideo prius supplicatio potest lacerari.

Romana Restitutionis in integrum.
Lunæ 17. *Maij*. 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. LXIX.

Restitutio in integrum, quando concedatur. In materia emphiteutica obseruari, & attendi debet tenor inuestituræ, cum ab eo pendeat tota substantia huius contractus. Lapides, siue signa an probent dominium, & proprietatem.

Bononien. Exemptionis.
Veneris 21. *Maij*. 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. LXX.

Vnio nonnullorum Castrorum facta Ciuitati Bononiæ per Bonifacium IX. an postea Legatus de Latere potuerit dicta Castra disinẽbrare ex causa remunerationis, propter ampla subsidia Sedi Apostolicæ ab illis præstita.

Cracouien. Iuris Legendi.
Veneris 21. *Maij*. 1627. Coccino.

ARGVMENTVM. LXXI.

Patres Societatis IESV, cum habeant priuilegiũ fel. rec. Pij V. vt possint legere etiam in locis vbi vniuersitates extiterint, an tale priuilegium subsistat, si aliqua Ciuitas se opponat, prætendens ab immemorabili tempore habere ius prohibendi.

Romana vineæ.
Veneris 21. *Maij*. 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. LXXII.

Habes in summario.

Bononien. Retractus.
Veneris 21. *Maij.* 1627. Durano.

ARGVMENTVM. LXXIII.

Oratorum requirens aliquas solemnitates in alienatione rerum minoris, cum illas requirat pro forma, debent in ipso actu, vel incontinenti intervenire, alias si ex intervallo interponantur, alienatio redditur nulla. Et incontinenti, quando dicatur aliquid fieri.

Romana Hæreditatis de Matthæis.
Veneris 21. *Maij.* 1627. Card. Virili.

ARGVMENTVM. LXXIV.

Testamentum licet non sit absolutum, nec cancellatum, tamen, si super eo appareat, quod sit facta aliqua transactio, remanet extinctum, & ex eo agi non potest. Et transactio, quando subsistineatur.

Romana Pecuniaria.
Mercurij. 26. *Maij.* 1627. Card. Virili.

ARGVMENTVM. LXXV.

Agitur de dispensatione super retentione Pensionum, non obstante matrimonio, cũ quacunque muliere contracto.

Montis Falisci Pensionum.
Veneris 27. *Maij.* 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. LXXVI.

Manutentio in quo statu dari soleat, solutiones factæ pro residuo ad quid suffragentur, & quid præsupponant.

Romana Fideicommissi de Victorijs.
Mercurij 2. *Junij.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. LXXVII.

Fideicommissarius, licet teneatur probare, quando asserit, quod in hæreditate adsint alia bona ex quibus detractiones pro hærede fieri possint, tamen hoc cessat, si hæres nõ confecit inventarium, nam quamuis legitima non amittat, si sit filius tamen habet malam præsumptionem contra se, & tenetur alia bona non existentia, ex quibus detractiones fieri potuerint.

Ferrarien sis Dotis.
Mercurij. 2. *Junii.* 1627. Manzanedo.

ARGVMENTVM. LXXVIII.

Vxor, quando præferatur creditoribus maritis pro sua dote consequenda, stante confessione mariti de recepto, constante matrimonio, quæ non probat, veram dotis numerationem.

Assisien. Bonorum.
Mercurij. 2. *Junij.* 1627. Card. Virili.

ARGVMENTVM. LXXIX.

Iudex, ritè, & rectè procedendo dando alicui manutentionem, privat aduersarium sua possessione, si quam habet. Dominium ad effectum devolutionis qualiter, & quibus adminiculis probetur.

Romana pecuniaria.
Luna 7 *Junij.* 1627. Coccino.

ARGVMENTVM. LXXX.

Creditum, qualiter probetur. Procurator, sine pecunia propria Domini emat illius nomine loca Montium &c. si postea absque mandato eiusdem Domini, illa alienat, tenetur ad interesse fructuum, qui habiti fuerint, si non essent alienata.

Ferrarien sis seu Comacien. Bonorum de Nasellis.
Luna 7. *Junij.* 1607. Coccino.

ARGVMENTVM. LXXXI.

Dominium ad effectum rei vendicationis qualiter probetur. Papæ potestas, quanta sit, super bonis Ecclesiasticis. Demonstrationes duæ an sufficiant ad probandum bonorum identitatem.

Firmana Prædij.
Luna 7. *Junij.* 1627. Pirouano.

ARGVMENTVM. LXXXII.

Instrumentum, an sit necessarium, ad substantiam eorum quæ partes voluerint: Testes quando præsumantur formiter iurasse, & an deponens metu excommunicationis credatur. Primo dicto testium semper est standum.

Cracovien. Parochialis de Coniusza.
Mercurij 9. *Junij* 1627. Manzanedo.

ARGVMENTVM. LXXXIII.

Præsentandi quasi possessio, licet acquiratur ex vnica præsentatione effectuata, tamen aliud obseruatur, si aliquis de proprietate Iuris patronatus doceat.

Florentina Fideicommissi de Cambijs.
Mercurij. 9. *Junij.* 1627. Dunozzetto.

ARGVMENTVM. LXXXIV.

Fideicommissarius, vt ei detur immissio in bonis fideicommittentis debet probare descendentiam, & qualiter ad hunc effectum ista descendentia bene probetur, item etiã tenetur probare obitum antecessorum in vocatorum.

Colonien. Præcedentiæ.
Mercur. 9. *Junij.* 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. LXXXV.

In præcedentijs manutentio danda ei, qui probat consuetudinem, etiam si iuri repugnet, cum ius in præcedentiarum materia deferat consuetudini, maximè, quando est alicuius temporis considerabilis.

Farsen. prætensi Saluiani.
Luna 14. *Junij.* 1627. Coccino.

ARGVMENTVM. LXXXVI.

Emphyteota, si imponat aliquam seruitutem, vel onus in bonis emphyteuticis, intelligitur in possessione durante tantum locatione, cum ea finita bona reuertantur ad Dominum directum libera, & sine aliquo onere, pro vt erant antea, quando fuerunt concessa in emphyteusim, cum aliàs sequeretur absurdum.

Bononien. fideicommissi de Desiderijs.
Luna 14. *Junij.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. LXXXVII.

Fideicommissarius qualiter identitatem bonorũ fideicommisso subiectorum probare debet, & maximè si similis in antiquis.

Bononien. Legati de Marescotis.
Luna 14. *Junij.* 1627. Merlino.

AR-

ARGVMENTVM. LXXXVIII.

Dotium quantitates, taxantur iuxta conſuetudinem Regionum, ſolitum, familiarum, ſtarum hæreditatis, numerum puellarum dotandarum, & etiam numerum filiorũ maſculorum. Dos an taxari poſſit vltra legitimam.

Romana fideicommiſſi.
Vener. 18. *Iunij.* 1627. Durano.

ARGVMENTVM. LXXXIX.

Teſtator poteſt diſponere de bonis ſubiectis fideicommiſſo, etiam ſi ſint ſubiecta ad fauorem hæredis, vel dealienis, ſicuti poteſt diſponere de rebus propriis ſuis, & ad hoc coniecturæ debent eſſe efficaces, & concludentes.

Florent. fideicommiſſi de Guidacijs.
Lunæ 21. *Iunij.* 1627. Dunozetto.

ARGVMENTVM. XC.

Plura de probatione filiationis, & præſertim qualiter exenunciatiuis, ad effectum ſuccedendi in fideicommiſſo, probetur.

Colonien. Monaſterij.
Lunæ 21. *Iunij.* 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. XCI.

Manuteneri, quis poteſt vigore ciuilis poſſeſſionem, Executor, quando priuet aliquem ſua poſſeſſione, & quando ſecus.

Romana Alimentorum.
Lunæ 11. *Iunij.* 1627. Durano.

ARGVMENTVM. XCII.

Frater diues tenetur alimenta præſtare fratri pauperi, etiam ſi ſit naturalis, vel etiam ſpurius, & qualiter præſtari debent, & vbi.

Sabinenſis. Montis Rotundi.
Veneris. 25. *Iunij.* 1627. Coccino.

ARGVMENTVM. XCIII.

Ex bonis ſubiectis fideicommiſſo, quando reſtituuntur, quid ſit detrahendum. Ex bonis feudalibus, an legitima filiorum poſſit detrahi. Feudum eſſe antiquum in aliqua familia qualiter probetur, & an per enunciatiuas antiquas. Et latè an præſumatur liberum in dubio, & quando dicatur ex pacto, & prouidentia, & quando ſit hereditarium mixtum, vel hereditarium ſimpliciter.

Romana Domorum.
Veneris 25. *Iunij.* 1627. Card. Vitili.

ARGVMENTVM. XCIV.

Fideicommiſſarius, ad hoc vt impediat immiſſionem hæredi ſcripto, requiritur, quod vitioſè non poſſideat, quod nihil ſit detrahendum, & incontinenti doceat de fideicommiſſo.

Cæſenaten. Pecuniaria.
Lunæ 28. *Iunij.* 1627. Manzanedo.

ARGVMENTVM. XCV.

Amiſſum occaſione ludi alearum, quis non tenetur ſoluere, etiamſi adſint contractus promiſſiones, vel quoque inſtrumenta, & ſi ſit ſolutum repeti poteſt intra 50. annos.

Romana Hæreditatis de Arigonijs.
Lunæ 28. *Iunij.* 1627. Card. Vitili.

ARGVMENTVM. XCVI.

Agitur, in quibus caſibus, & qualiter ſit facienda recognitio manus teſtatoris, in teſtamento ab ipſo ſcripto, vel ſubſcripto.

Alexandrina Archipresbyteratus.
Lunæ 28. *Iunij.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. XCVII.

Poſſeſſio de facto, poteſt continuari ſi ſuperueniat nouus titulus, & opus non eſt, vt hoc caſu, quis exeat poſſeſſione, & poſtea ingrediatur. Poſſeſſio, quæ capitulariter eſt capienda, quando non eſt neceſſe, vt eo modo capiatur, vel quando habeatur pro capta.

Romana, ſeu Comen. Societatis.
Lunæ 5. *Iunij.* 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. XCVIII.

Debitor, qui promiſit creditori aliquid ſoluere in pecunia, an poſſit ei bona in ſolutum dare, & quando creditor teneatur illa accipere.

Meſſanen. Iurisdictionis.
Lunæ 5. *Iulij.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. XCIX.

Colluſio, cum contineat dolum, & falſitatem non præſumitur, niſi probetur.

Sabinen. Montis Rotundi.
Lunæ 5. *Iulij.* 1627. Coccino.

ARGVMENTVM. C.

Illegitimus an ſit capax feudi, vel Emphyteuſis Eccleſiæ filius naturalis ſtante ampliſſima legitimatione non differt à legitimo. Gratia, quando petitur, quid ſit narrandum, & præſertim, quando filij naturales legitimantur.

Romana Emolumentorum, ſiue diſmembrationis Officij.
Lunæ 5. *Iulij.* 1627. Card. Vitili.

ARGVMENTVM. CI.

Emolumentum conceſſum alicui, qui exerceat aliquod officium, quando, & ex quibus colligatur, quod ſit conceſſum intuitu perſonæ, vel officij.

Terulen. Prætenſę erectionis beneficij.
Lunę 5. *Iulij.* 1627. Durano.

ARGVMENTVM. CII.

Geſta omnia poſt inhibitionem Rotalem ſunt attentata & iſta inhibitio ſiue iuſta, ſiue iniuſta eſt timenda, ſententiæ ezecutio non eſt retardanda, quando ſumus in tertia inſtantia, ſed ſtante inhibitione Rotali eſt attentata.

Romana Pecuniaria.
Lunæ 8. *Nouembris.* 1627. Coccino.

ARGVMENTVM. CIII.

Procurator lædens ſuum principalem quando teneatur ad intereſſe, alia de quibus in ſummario.

Romana Reſtitutionis Dotis.
Veneris 11. *Nouembris.* 1627. Merlino.

AR-

ARGVMENTVM CIV.

Maritus ex diſpoſitione ſtatut. Vrb lib. cap. 134. extantibus liberis lucratur totam dotem vxoris mortuæ ſaltem quoad vſumfructum, ita vt vxor in eius præiudicium de ea diſponere non poteſt. Et an hoc lucrum ei debeatur tamquam patri, vel tamquam marito.

Aprutina, ſeu Nullius Iuriſdictionis.
Lunæ 15. *Nouemb.* 1627. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CV.

Agitur de materia iuriſdictionis ſpiritualis nempe qualiter probetur caſtra, vel aliquid aliud, ſit in vna Diœceſi.

Romana Cenſus.
Lunæ 15. *Nouemb.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. CVI.

Poſſeſſio cedentis probata in iuribus incorporalibus, mandatum de manutenendo datur ceſſionario, & quando in eum transferantur iura, & actiones cedentis. In contractu minorum quando non præſumatur falſitas.

Bononienſis. Succeſſionis.
Veneris. 19. *Nouembris.* 1627. Durano.

ARGVMENTVM. CVII.

Sorores vtrinque coniunctæ an excludantur a fratre ex altero latere coniuncto in ſucceſſione fratris ab inteſtato defuncti, ſtante ſtatut. Bononien. de ſucceſſion. ab inteſt. lib. 4. Et qualiter dictum ſtatutum procedat.

Alexandrina Archipræsbyteratus.
Mercur. 22. *Nouembr.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. CVIII.

Mandatum de manutenendo etiam conceditur illi, qui renunciauit titulo poſſeſſionis, ſi tamen perſeuerauerit in poſſeſsione, & de facto illi incumbuerit, cum aliud ſit poſſeſſio, & aliud titulus poſſidendi.

Romana Fideicommiſſi de Coronis.
Veneris 26. *Nouemb.* 1627. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CIX.

Monaſterium ingrediens, quando ampliſſimam renunciationem bonorum fecit, ſi poſtea petat illorum immiſſionem, non eſt audiendus, quod procedit etiamſi illic poſtea, tamquam incorrigibilis reijciatur à Monaſterio. Proximitas grauati, vel grauantis, quæ ſit attendenda.

Barchinonen. Beneficij.
Vener. 26. *Nouemb.* 1627. Durano.

ARGVMENTVM. CX.

Poſſeſſio, qualis ſit manutenenda. Clauſula, dummodo nõ ſit alterius quæſitum, an ſubintelligatur in omnibus gratijs Apoſtolicis, & de eius effectu.

Cæſar. auguſt. Præeminentiarum.
Lunæ 29. *Nouembr.* 1627. Coccino.

ARGVMENTVM CXI.

Capitulum Eccleſiæ Maioris, ſi adeat, vel inuitetur ab aliqua Eccleſia inferiori ad functionem aliquam, præcedere debet canonicos, & Prælatos inferiores etiam in propriis Eccleſijs: quoniam illud capitulum repræſentat Epiſcopum, vel eſt eius pars corporis, & alia &c.

Auenionen. fideicommiſſi.
Lunæ 29. *Nouembr.* 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CXII.

Subſtitutio exemplaris quando eſt facta filio mente capto, tunc eius ſubſtitutus an ſuccedat in bonis filij, vel in bonis patris.

Romana affectus Caſalis.
Lunæ 29. *Nouembris.* 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CXIII.

Pro tranſactione ſemper eſt capienda præſumptio, & ſi quis in ea, ſe fundet dicitur habere intentionem fundatam. In contractibus, qui conſenſus contrahuntur, quando ſit neceſſaria ſcriptura, & quare in iſtis contractibus fiat ſcriptura.

Romana Pecuniaria.
Lunæ 29. *Nouembris.* 1627. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CXIV.

In cenſus impoſitione, quando plures ſunt in ſolidum obligati, & naturaliter ad ſe trahunt pecunias, tunc omnes habentur tamquam plurales. Sed ſi tamen conſtat id vnum tantum earum commodum peruenisse, tunc ille dicatur pluralis, alij vero habentur pro fideiuſſoribus.

Colonien. Monaſterij.
Veneris 3. *Decembris* 1627. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CXV.

Executor non bene procedens, quando non priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione, & quando dicatur, quod male proceſſit.

Nouarien. Legitimæ.
Veneris 3. *Decembris.* 1627. Pirouano.

ARGVMENTVM. CXVI.

Legitima matri, quando debeatur, ſi filius in aliqua Religione profeſſionem emiſerit, vtrum a die emiſſæ profeſſionis, vel ſit expectanda eius mor. naturalis.

Aſſiſſien: Bonorum.
Veneris 3. *Decembris* 1627. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CXVII.

Poſſeſsio ciuilis, vt amittatur, quæ ſint neceſſaria, & quando dicatur reſeruata. Canonis reſeruatio, & receptio quid operetur. Et identitas qualiter probetur, maximè ſi ſimus in antiquis.

Bononien. Fideicommiſſi de Deſiderijs.
Vener. 3. *Decembr.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. CXVIII.

Identitas bonorum fideicommiſſo ſubiectorum quomodo, & quibus modis probetur, & alia de quib. in ſummarijs.

Caſalen. Beneficiorum.
Veneris 10. *Decembris.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. CXIX.

Gratia Principis motu proprio facta, cum nitatur ſolum eius voluntate, & verbo, non indiget aliqua iuſtificatione, ceſſat tamen hoc quando probatur adeſſe defectum intentionis Principis, cum Motus proprius operetur, quod

quod onus probandi non incumbat vtenti gratia, sed impugnanti.

Romana, seu Neapolitana pecuniaria.
Martij. 15. *Decembris.* 1627. Dunozetto.

ARGVMENTVM. CXX.

Auditor Cameræ, qualiter procedere poteſt vigore ſuarum facultatum inter Mercatores, & alia de quibus in ſummario.

Romana affinitas.
Martij 15. *Decembr.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. CXXI.

Locans alicui prædium, ſi promittat, quod non ſenſerit aliquod onus, nec damnum, tunc tenetur eum ſeruare indemnem in omnibus, & liberare à quibuuis moleſtijs.

Notarienſis Decimarum.
Veneris. 17. *Decembris.* 1627. Pirouano.

ARGVMENTVM. CXXII.

Epiſcopus non habet actionem contra Laicos pro conſequenda ſuam quartam decimarum, ſed bene contra Rectores, & quare.

Piſcien. Capellæ.
Veneris 17. *Decembris.* 1627. Merlino.

ARGVMENTVM. CXXIII.

Attentata, quando ſunt clara, tunc arbitrium non intrat pro illorum relectione. Et quando iſta attentata dicantur clara.

Abulen. Decimarum.
Veneris 19. *Decembris.* 1627. Coccino.

ARGVMENTVM. CXXIV.

Decimæ, vt alicui Eccleſiæ debeantur, quid ſit neceſſarium. Et quando decimæ debeátur propter adminiſtrationem Sacramentorum, & in materia decimarum an poſſit induci aliqua conſuetudo, & qualiter iſta probentur.

Patrum. Tranſactionis.
Lunæ 20. *Decembris.* 1627. Durano.

ARGVMENTVM. CXXV.

In donatione, licet non poſſit conſiderari læſio quamuis enormiſſima, cum alias nulla donatio ſubſiſteret, tamen ſecus eſt, quando cauſa finalis donandi non procedit ex mera liberalitate, ſed donatio ſit reſpectu alicuius dati per illum qui donatur.

Conſentina Abbatiæ.
Lunæ 20. *Decembr.* 1627. Card. Vitti.

ARGVMENTVM. CXXVI.

Gratia ſubrogationis gratioſæ dicitur probata, docto de clericatu, de Poſſeſſione, & de Reſeruatione, & qualiter iſta probentur.

Auximana, ſeu Anconitana Florum.
Lunæ 10. *Ianuarij.* 1628. Pirouano.

ARGVMENTVM. CXXVII.

In Petitorio, quando dicatur actum, & concluſum. Obligatio ad aliquam annuam præſtationem, ſi non probetur expreſſa obligatio, vel ius quæſitum cogendi ad illam præſtandam præſcriptione, vel alio titulo habili ad illam acquirendam, ſine cauſa non ſubſistetur ex ſolo temporis curſu.

Romana Dotis.
Veneris. 14. *Ianuarij.* 1628. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CXXVIII.

Decendens dotari debet de bonis aſcendentis etiam ſi ſint fideicommiſſaria, & licet dos detrahi non poſſit ex fideicommiſſo conuentionali, tamen ſecus eſt, quando ſumus in aſcendentibus.

Romana Fideicommiſſi de Victonijs.
Veneris 14. *Ianuarij.* 1628. Merlino.

ARGVMENTVM. CXXIX.

Identitas bonorum qualiter probetur. A petitis relatione, quando non ſit recedendum.

Romana Pecuniaria.
Veneris. 14. *Ianuarij.* 1628. Pirouano.

ARGVMENTVM. CXXX.

Fructus, quando percipi poſſint abſque aliqua vſurarum ſuſpicione. Dominium, & poſſeſſio vt transferri non poſſit propter incertitudinem requiritur, vt incertitudo verſetur circa quotam, & locum.

Romana Nominationis Puellarum.
Veneris. 19. *Ianuarij.* 1628. Pirouano.

ARGVMENTVM. CXXXI.

Executores teſtamentarij, ſi plures fuerint relicti, tũc ſi nonnulli ex iſtis ſint negligentes ad exequendam voluntatem teſtatoris, tunc deuolutio non fit ad ſuperiorem, ſed ad conſortes, quibus ius aliorum accreſcit.

Burgi S. Sepulchri Beneficij S. Ioannis Baptiſtæ.
Lunæ 24. *Ianuarij.* 1628. Merlino.

ARGVMENTVM. CXXXII.

Beneficium fuiſſe effectualiter permutatum ex quo appareat, & ad hunc effectum, qualiter probetur poſſeſſio, Et an permutatio beneficij modici valoris ſubſtineatur & an publicario requiratur in reſignatione, & permutatione beneficiorum.

Romana, ſeu Carthaginen. Penſionis.

Lunæ 24. *Ianuarij.* 1628. Durantino.

ARGVMENTVM. CXXXIII.

Sume ex ſummario.
Romana Spolij de Crucianis.

Veneris 24. *Ianuarij.* 1628. Durano.

ARGVMENTVM. CXXXIV.

Fideicommiſſum perpetuum, quando dicatur inductum Proximior agnatus, quando quis dicatur. Bona fideicommiſſaria, quando poſſint alienari.

Cefanaten. Fideicommiſſi.
Lunæ 24. *Ianuarij.* 1628. Durano.

ARGVMENTVM. CXXXV.

Filiæ fœminæ an faciant deficere conditionem, ſi ſine filijs, &

& an familiæ, vel domus appellatione veniant fœminæ. Teſtator quando & ex quibus coniecturis appareat, velle conſeruare bona in agnatione.

Romana Affictus Caſalis.
Veneris 28. *Ianuarij*. 1628. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CXXXVI.

Tranſactio inita inter partes eſt ſeruanda, nec eſt licita penitentia, cum fuerit inuenta ad dirimendas lites. Confeſſio extraiudicialis licet de iure Ciuili non probet, ſecus tamen eſt de æquitate Canonica. Teſtium fides ſuppletur ex numero. Implementi exceptio, quid impediat.

Romana Scut. Centum millium.
Veneris 28. *Ianuarij*. 1628. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CXXXVII.

Plura in hac deciſione adducuntur, per quæ probantur, quãdo quis ſit Ciuis, vel incola alicuius loci.

Bononien. Tertiæ.
Lunæ 31. *Ianuarij*. 1628. Durano.

ARGVMENTVM. CXXXVIII.

Sponſalitia donatio, ſi ſit facta pura, & irreuocabilis ex quacumque cauſa ante contractum matrimonium, eſt valida, & a iure approbata, & ſtatim bona acquiruntur ſponſæ, & nunquam reuertuntur ad donantem, quod ſecus eſſet, ſi eſſet donatio propter nuptias.

Meten. Iuris corrigendi.
Lunæ 31. *Ianuarij*. 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CXXXIX.

Monitio trina, & vnica non ſufficit, ad hoc, vt Clericus ſuſpectus de mala familiaritate mulierum, & de incontinentia beneficijs priuari poſſit.

Romana Officij.
Lunæ 31. *Ianuarij*. 1628. Pirouano.

ARGVMENTVM. CXL.

Vendens rem ſub falſa aſſertione, ſi veritas detegatur ſtatim contractus ipſo iure reſoluitur, & eſt locus reſtitutioni pretij. Verba importantia dominium an verificari poſſint in dominio hypothecæ, Vendens rem alienam præſente illius domino ſi non contradicit, an dicatur conſentire.

Perulina Dotis.
Lunæ 7. *Februarij*. 1628. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CXLI.

Renunciationes puellarum ingredientium Monaſterium ad effectum profeſſionis, quæ fiunt ſucceſſioni parentum, ab inteſtato, recepta dote congruenti pro monaſterio, ſi factæ ſint generaliſſimis verbis, ex hoc comprehenditur eorum voluntas renunciandi & ex cauſa de futuro.

Bracharen. Archidiaconatus.
Lunæ 7 *Februarij* 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CXLII.

Iuſtificare quilibet tenetur concludenter prouiſionem Apoſtolicam ad ſui fauorem emanatam, ad hoc, vt de eorum bono iure doceatur.

Romana Cenſus.
Lunæ 7. *Februarij*. 1628. Pirouano.

ARGVMENTVM. CXLIII.

Teſtator, quando donat fundum alicui, in quo eſt impoſitus cẽſus, an ad eius hæredem, vel ad donatarium ſpectet onus cenſus.

Romana Beneficiatus S. Laurentij in Damaſo.
Lunæ 7. *Februarij*. 1628. Durano.

ARGVMENTVM. CXLIV.

Agitur in hac deciſione de materia, quando aliquod ius patronatus ſit laicale, vel Eccleſiaſticum.

Gerunden. Iuriſdictionis.
Veneris. 11. *Februarij*. 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CXLV.

Ius ſtatuendi, & diſponendi reſpectu celebrationis Miſſarum, & aliorum piorum ſuffragiorum Eccleſiæ relictorum ſpectat ad Abbatem, & Capitulum priuatiuè quoad Beneficiatos.

Corduben. Dimidiæ Portionis.
Veneris. 11. *Februar*. 1628. Durano.

ARGVMENTVM. CXLVI.

In hac deciſione habes plures caſus in quibus Rota ſolet denegare remiſſoriam. Item etiam qualiter probetur ſanguinis puritas, vel impuritas.

Toletana Iuriſpatronatus.
Veneris. 11. *Februar*. 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CXLVII.

Tranſactio ſuper bonis ad Maioratum ſpectantibus facta in præiudicium vocatorum non ſubſtineretur, & hoc maximè quando teſtator prohibuit expreſsè quamcunque alienationem illorum, & licet tranſactio ligaret hæredes tranſigentis, non tamen præiudicat vocatis.

Piſcien. Capellæ.
Lunæ 14. *Febr*. 1628. Merlino.

ARGVMENTVM. CXLVIII.

Poſſeſſio, quando capi non poſſit abſque vitio anteactorum & maximè in beneficialibus.

Meliuitana Priuilegij Auitæ.
Veneris. 18. *Februar*. 1628. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CXLIX.

Eques Hieroſolymitanus, qui eſt debitor cõmunis Aragonij, tempore ſmutitionis non poteſt conſequi Dignitates, Cõmendas, & officia, & qualiter probetur, quod ſit debitor.

Cæſarauguſtana Lectoriæ.
Lunæ 21. *Februarij* 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CL.

Eccleſia Regularis, ſi ſecularizetur, & officium Lectoriæ ſacræ ſcripturæ, ſit erectum in Canonicatum cum aſſignatione præbendæ Canonicalis, an ſi Epiſcopus, Lectori aſſignauerit ab immemorabili tempore ſalarium, poſtea etiam teneatur ad illud præſtandum.

Florentina Fideicommiſſi de Guidaccijs.
Lunæ 21. *Februar*. 1628. Dunozetto.

ARGVMENTVM. CLI.

Fœmina quando non cenſeatur à Teſtatore excluſa à vocatione

sione proximiorum de familia ita vt faciat deficere conditionem, si sine filijs.

Gerunden. Beneficij.
Lunæ 12. Februarij. 1628. Pirouno.

ARGVMENTVM. CLII.

Possidens beneficium de Iurepatronatus Laicorum, si illud permutet contradicente, & inuito Patrono cum alio beneficio, si patronus modo ad iuspatronatus præsentet alium, an valeat, & substineatur talis præsentatio.

Lucanen. Pensionis.
Lunæ 28. Februarij. 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CLIII.

Conclauistæ vigore facultatum fel. rec. Pauli V. cassationes, & reseruationes pensionum quæ forma debent illas cassare, aut reseruare.

Mutin. Parochialis.
Lunæ 13. Martij. 1628. Durano.

ARGVMENTVM. CLIV.

Narratiua non facit concursum pro collatione Ecclesiæ Parochialis, pro vt requirunt Sacr. Concil. Trident. & constitut. Pij V. per quem fit probanda. Et quando in hac materia conceditur restitutio in integrum.

Perusina Laudi.
Lunæ 13. Martij. 1628. Durano.

ARGVMENTVM. CLV.

De Laudi tacita emologatione, quando dicatur constare, & quando de expressa. subscribens se alicui scripturæ censetur approbare omnia contenta in ea, nisi ipse aliud doceat.

Romana Pecuniaria.
Lunæ 13. Martij. 1628. Merlino.

ARGVMENTVM. CLVI.

Fideiussio facta pro Iuuene tyrone, & nouitio, quando fuit admissus ad officium Banchi, an talis fideiussio extendatur, quando d. Iuuenis fuit promotus ad officiū Capserij.

Vrbenetana educationis.
Lunæ 20. Martij. 1628. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CLVII.

Testator si hæredem instituat aliquem impuberem, & iubeat quod non apud patrem, sed apud aliam personam educetur, si postea existente controuersia super educatione impuberis, Iudex iubeat illum deponi apud tertiam personam, an valeat tale decretum, & etiam quam valeat tale præceptum Testatoris in præiudicium patris.

Florentina Fideicommissi de Cambijs.
Lunæ 20. Martij. 1628. Dunozetto.

ARGVMENTVM. CLVIII.

Substitutio facta sub conditione, si quis sine filijs legitimis, & naturalibus decesserit, an expiret, si hæres decesserit cum filijs legitimis, & naturalibus, licet isti filij postea mortui fuerint non relictis liberis.

Romana nullitatis permutationis.
Veneris 24. Martij. 1628. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CLIX.

Beneficij permutatio, vt tamquam nulla, & inualida retinendatur, quid requiratur. Falsitas valoris expressi, vt probetur licet requiratur decennium, hoc tamen non procedit, si agatur de probandis fructibus, ad effectum videndi, an ex illis possit Rector substentari, & alia de quibus in summario.

Bononien. Fideicommissi desiderij.
Veneris 24. Martij. 1628. Merlino.

ARGVMENTVM. CLX.

Identitas bonorum, qualiter probetur, & maxime si famus in antiquis.

Ciuitatis Castelli Beneficij.
Vener. 24. Martii. 1628. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CLXI.

Habes in Summario.

Parmen. Status.
Veneris 24. Martij. 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CLXII.

Depositioni vnius testis, quibus concurrentibus, credatur.

Maceraten. Legitimæ.
Lunæ 27. Martij. 1628. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CLXIII.

Vsurpationis bonorum præsumptio intrat ab non confectionem inuentarij.

Bononien. Fideicommissi de Malueti.
Veneris 31. Martii. 1628. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CLXIV.

Dos, quando non sit detrahenda de bonis ascendentium fideicommisso subiectis, & an mulier propter crimen adulterij amittat dotem, & virum super d. crimine liceat sit transactio.

Ianuen. Parochialis.
Lunæ 3. Aprilis 1628. Durano.

ARGVMENTVM. CLXV.

Ecclesia, quando dicatur regularis, & an ab ecclesia regulari possit exerceri cura animarum.

Leodien. Collectarum.
Veneris 7. Aprilis. 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CLXVI.

Confirmatio, quando dicatur facta ex certa scientia, & quando in forma communi. Clausula, ex certa scientia, circa quod operetur.

Romana Dotis, siue saluiani.
Veneris 7. Aprilis 1628. Durano.

ARGVMENTVM. CLXVII.

Agitur latè de materia donationis bonorum Primogenitur, obtenta super hoc amplissima licentia à principe de illis donandis, cui quis voluerit.

Romana Fideicommissi de Sabellis.
Lunæ 10. Aprilis. 1628. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CLXVIII.

Hæres grauatus tenetur, & compelli potest, præstare cautionem

tionem ad fauorem substitutorum, & petentibus nullo iure denegari potest, etiamsi hæres grauatus sit idoneus, & idoneus, & siue dissipet, siue non.

Placentina Decimarum.
Mercurij 10. *Maij* 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CLXIX.

Decimarum solutio cui sit facienda ex locis nouiter ruptis, an scilicet Parocho dictorum locorum tamquam administranti Sacramenta cultoribus, vel an Parocho in cuius Parochia sita sunt bona.

Priscien. Capellaniæ.
Mercurij 10. *Maij*. 1628. Merlino.

ARGVMENTVM. CLXX.

In iudicijs, quæ sunt duplicia, quilibet sustinet vices dominum scilicet actoris, & rei, & qualiter hoc intelligatur, & in his iudicijs, quis dicatur actoris, vel dicatur extinctus per mortem actoris, quid requiratur.

Bononien. Exemptionis.
Lunæ 15. *Maij*. 1628. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CLXXI.

Legatus de Latere, quam potestatem habeat Vasallus dicere teneatur Omnia Domino in bello, tamen si præstet ampla seruitia, dignus est remuneratione. Rebellio, qua fiat probetur.

Romana Syluæ.
Lunæ 15. *Maij*. 1628. Verospio.

ARGVMENTVM. CLXXII.

Spolium, vt dicatur purgatum, quid sit necessarium.

Tusculana Bonorum.
Mercurij 17. *Maij* 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CLXXIII.

Sententiæ validitas, & iustitia ex quibus deducatur. Dicta testium, quæ conquassantur ab aliis testibus melius informatis non habentur in consideratione.

Cremonen. Parochialis de Coniugato.
Lunæ 22. *Maij*. 1628. Merlino.

ARGVMENTVM. CLXXIV.

Iurispatronatus vsurpatio infrat in vniuersitate. Præsentatus ab eo, qui habet quasi possessionem præsentandi, si ius ab eo euincatur, quando non reuocetur, & quando è contra.

Florentina subdecanatus.
Lunæ 22. *Maij*. 1628. Durano.

ARGVMENTVM. CLXXV.

Iuspatronatus acquiritur ex assignatione dotis, etiam quod non legatur aliqua particularis reseruatio, & illa tacita acquisito non tolum censetur facta, pro se, & pro eius hæredibus quibuscunque.

Ranuenaren. Emphyteusis.
Lunæ 22. *Maij*. 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CLXXVI.

Sententia, quando transitum fecit in rem iudicatam nihil remanet, nisi quod exequatur. Emphyteusis concessio facta pro se, filiis, & nepotibus, an in ea comprehendantur fœminæ. In emphyteusis concessione, quando intret ius accrescendi, feudo, seu emphyteusi non censetur renunciatum per diuisionem, & quando secus. Emphyteusis ecclesiastica, quando est finita, si ecclesia pro se retinere nolit, teneatur proximior defuncti succedere.

Namien. Successionis.
Lunæ 22. *Maij* 1628. Merlino.

ARGVMENTVM. CLXXVII.

Statutum alicuius loci an possit comprehendere bona existentia extra territorium, & in specie de statuto excludente fœminarum propter agnatos.

Bononien. successionis.
Veneris 24. *Maij* 1628. Durano.

ARGVMENTVM. CLXXVIII.

Statuta omnia recipiunt interpretationem ab ipso communi. Statutum mandans seruari ius commune de quo iure sit intelligendum.

Reatina iuris redimendi.
Veneris 17. *Maij* 1628. Verospio.

ARGVMENTVM. CLXXIX.

Cessione probata, transeunt omnia iura, nec non effectus rei cessæ in cessionarium, & sicuti cedens poterat agere, ita & cessionarius. Nullum datur in aliquo contra eum à quo allegari possit.

Romana Fideicommissi de Guidis.
Lunæ 29. *Maij* 1628. Verospio.

ARGVMENTVM. CLXXX.

Fideicommissarius, quæ remedia habeat contra hæredem grauatum, ad hoc vt ei hæreditas restituatur. Fideicommissum absolutum, & perpetuum, ex quibus verbis, & coniecturis videatur, & apparet extitisse inductum.

Nurnien. Legitimæ.
Lunæ 5. *Iunij*. 1628. Pirouano.

ARGVMENTVM. CLXXXI.

Legitima matris est tam sensus non enim bonorum filij statutum si excludat matrem à successione filij, propter solam existentiam agnatorum etiamsi illi fint exclusi per institutionem personæ extraneæ, an hoc stante remoueatur ea à legitima, quæ pariter debetur iure successionis, opinio negatiua est verior, licet iste punctus sit valde arduus.

Neapolitana Beneficij.
Lunæ 5. *Iunij*. 1628. Card. Vitli.

ARGVMENTVM. CLXXXII.

Prouiso Apostolico, quando debeant mandatum demanutenendo in possessione beneficij statibus deductis hic in decisione.

Vrbenetana Educationis.
Lunæ 5. *Iunij*. 1628. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CLXXXIII.

Reintrusioni est locus, si non appareat de adimpleto.

Perusina Fideicommissi de Cincijs.
Veneris 8. *Iunij*. 1628. Card. Vitli.

AR-

ARGVMENTVM CLXXXIV.

Hæredes duo, quando concurrunt ad petendam immissionem, quis eorum præferatur. Testator in eius testamento non potest disponere, de bonis subiectis restitutioni. Verba, pleno iure, & sine diminutione, posita in substitutione, quid operentur.

Soanen. Hæreditatis.
Mercurij 14. *Iunij*. 1628. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM CLXXXV.

Plura adducuntur in materia primogenituræ. Et per quas exceptiones non impediatur immissio primogenito in d. bonis.

Meliuitana Prioratus Nauarræ.
Mercurij 14. *Iunii*. 1628. Card. Virili.

ARGVMENTVM CLXXXVI.

Subscribens censetur approbare contenta in scriptura. Negligens in exigendo quis dicatur. Intimatio, & monitio, vt aliquis aliquid faciat, quando non requirantur.

Souanen. Castrorum.
Mercurij 14. *Iunij*. 1628. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM CXXXVII.

Exemplum simplex fidem non facit, maximè si exemplum exemplì sit, etiam quod solemniter, & legitimè exemplatum fuerit, & quando hoc cesset. Antiquitas in scripturis, quid operetur.

Romana Vineæ.
Mercurij 14. *Iunij*. 1628. Merlino.

ARGVMENTVM CLXXXVIII.

Sententia contra sententiam lata, ad hoc vt substineatur, quid operetur. Melioramentorum fructus qualiter sint deducendi, & alia de melioramentis.

Ciuitatis Castelli Beneficij.
Veneris 16. *Iunij*. 1628. Card. Virili.

ARGVMENTVM CLXXXIX.

Pars ex sententia.

Gerunden. Beneficij.
Veneris 16. *Iunij*. 1628. Pisano.

ARGVMENTVM CXC.

Beneficium iuris patronatus ex permutatione, an, & quando vacet.

Lucana Iurispatronatus.
Mercur. 18. *Iunij*. 1628. Dunozetto.

ARGVMENTVM CXCI.

Instituendus est ille, qui est præsentatus ab existenti in quasi possessione præsentandi, & ad hoc vt non instituatur, iurispatronatus proprietas qualiter sit probanda à vero patrono. Ordinarij consensus in donatione iurispatronatus, quando non requiratur.

Romana Societatis Officij.
Lunæ 19. *Iunij* 1628. Pistorius.

ARGVMENTVM CXCII.

Acta, quæ sint transportanda. Sententia an ferri possit pendente termino ad probandum. In contractu Societatis Officij; si aliquid sit promissum facere in termino præfixo, an transacto d. tempore, si id non fuerit adimpletum quis ex eo amittat fructum d. societatis.

Colonien. Monasterij.
Mercurij 21. *Iunij* 1628. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM CXCIII.

Colligitur ex summario.

Viterbien. Castrorum.
Mercurij 21. *Iunij*. 1628. Coccino.

ARGVMENTVM CXCIV.

Donatio facta alicui pro se, ac pro eius liberis, & descendentibus in infinitum, cum conditione, quod si omnes moriantur, tunc, & eo casu bona donata ad ipsum Donatorem reuertantur, & si ipse non adsit, deuoluantur ad eius filios, nepotes &c. an hoc casu, si donatarius decedat, relictis liberis, dicta conditio cesset, Et pariter vtrum hoc casu conditiones appositæ primo Donatario censeantur repetitæ in eius liberis, ac descendentibus in infinitum.

Florentina Fideicommissi de Guidaccis.
Mercurij 21. *Iunij* 1628. Dunozetto.

ARGVMENTVM CXCV.

Filiorum appellatione regulariter veniunt etiam filiæ, & faciunt expirare conditionem, si sine filijs. Testator ex quibus coniecturis appareat voluisse obseruare bona pro sua agnatione, & ex quibus non.

Giennen. Beneficij de Anduxar.
Mercurij 21. *Iunij* 1628. Durano.

ARGVMENTVM CXCVI.

Veri familiares Papæ, qui sint, & an eorum beneficia sint reseruata. Indultum concessum à Papa de conferendis beneficijs reseruatis ratione familiaritatis, an expiret, nec non extinguatur per mortem ipsius Pontificis.

Ferrarien. Archipræsbiteratus.
Veneris 26. *Iunij*. 1628. Coccino.

ARGVMENTVM CXCVII.

Institutio in iure patronatus facta, quãdo, & ex quibus causis dicatur attentata. Iudex aliunde quam ex actis mouere non potest. Iuspatronatus, quando versatur in persona potenti, qualiter probetur tam secundum ius commune, quam secundum dispositionem Concil. Trident. latè, & abunde iste articulus discutitur. Enunciatiuus Papæ quando stetur, & quando è contra.

Meliuitana Indultorum.
Lunæ 26. *Iunij* 1628. Card. Virili.

ARGVMENTVM CXCVIII.

Habes in Summario.

Nouarien. Bonorum.
Lunæ 26. *Iunij*. 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CXCIX.

Processus comparationis scripturarum quando dicatur. valide factus, Item late declaratur, quæ necessaria sint, ad hoc vt d. comparatio scripturarum dicatur legitimè facta per peritos.

Romana Donationis de Canonica.
Lunæ 26. *Iunij*. 1628. Durano.

ARGVMENTVM. CC.

Dominium nec non possessio filiorum in bonis patris ex quibus probetur. Donatio quando est facta absque solemnitatibus à statuto requisitis, est nulla, & an insinuationi possit renunciari per iuramentum, & quando in donatione requiratur talis insinuatio.

Parmen. Status.
Lunæ 26. *Iunij*. 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CCI.

Fœminæ in materia an, & quando, & ex quibus coniecturis filiatio legitima præsumatur, & præfectum quando non percipiatur, sed incidenter discutitur matrimonium, ad effectum, vt filij succedant, & alia de quibus in sententia.

Corduben. Dimidiæ Portionis.
Mercurij 28. *Iunij*. 1628. Merlino.

ARGVMENTVM. CCII.

Puritas sanguinis in dubio præsumitur, & contrarium asserenti incumbit onus probandi, & quatenus illa sanguinis puritas probetur.

Cordubens. Redecimarum.
Mercur. 28. *Iunij*. 1628. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CCIII.

Agitur de materia præscriptionis Redeantur qualiter scilicet, quando est contra ius præscribatur, & vt inducatur, quid sit necessarium.

Nucerina Paganorum nullitatis Confirmationis.
Mercur. 28. *Iunij*. 1628. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CCIV.

Tractatur in hac decisione, an quando aliquid faciendum est per plures personas, si fiat per vnam tantum, sufficiat.

Romana, & Carthaginen. Pensionis.
Mercur. 28. *Iunij* 1628. Durano.

ARGVMENTVM. CCV.

Dari remissionem rei, quod personatus pro rata pensionis teneatur contribuere, quamquam pensio sit exempta.

Pisana distributionum.
Lunæ .. *Iulij* 1628. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CCVI.

De potestate Papæ in beneficialibus non est dubitandum, quando clare constat de eius mente. Vnionis natura, quæ sit.

Romana Assignationis Domus.
Lunæ 6. *Novembr* 1628. Vrsolph.

ARGVMENTVM. CCVII.

Debitor obligatus tradere bona, vel pecunias, extradicatione alterius, liberatur, & alia, de quibus in Summario.

Cæsaraugustana Præeminentiarum.
Lunæ 6. *Novembr.* 1628 Coccino.

ARGVMENTVM. CCVIII.

Mandatum de manutenendo concessum alicui, quod in aliqua Ecclesia debeat habere manum dexteram intelligitur concessa in qualibet parte d. Ecclesiæ. Conuentio, quando non sit punibilis. Ad declarationem, quando deueniatur, & quando non.

Meliten. Præeminentiarum.
Lunæ 13. *Novembr.* 1628. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCIX.

Magnus Magister Ordinis Hierosolymitani an possit se ne conuentu auocare causa à Maresciallo remoto.

Toletana Iurispatronatus.
Veneris 17. *Novembr.* 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CCX.

Donatio facta Monasterio iam fundato, & dotato, an possit fieri cum pacto reuolutionis. Pacta, & conditiones, quando amplius in donationibus apponi non possunt. Iurispatronatus reseruatio, vt possit fieri in Ecclesia regulari, quid requiratur.

Romana, seu Sabinen. Cassis.
Veneris 17. *Novembr.* 1628. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CCXI.

Constitutionum natura, quæ sit. Super locis, vbi ponuntur census, quid acquiratur, & alia.

Giennen. Beneficij de Anduxar.
Lunæ 20. *Novembris* 1628. Dulcis.

ARGVMENTVM. CCXII.

Beneficij valor expressus, an sit iustificandus, quando fuerit in gratia, motu proprio emanata.

Romana Nominationis Pallium.
Veneris 24. *Novemb.* 1628. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCXIII.

Testator deputans personas aliquas ad aliquid faciendum, eis negligentibus, vel impeditis, vel nolentibus illius voluntatem adimplere, quomodo illud in diuoluatur.

Romana Statutorum.
Veneris 24. *Novembr.* 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CCXIV.

Argumento non eget.

Fanen. Bonorum.
Veneris 24. *Novembr.* 1628. Durantus.

AR-

ARGVMENTVM. CCXV.

Agens, qui promisit aliquid adimplere, ad hoc vt non repellatur, debet docere, quod ipse omnia adimplenit. Inter fratres communio præsumitur esse, & quando hoc excludatur.

Spoletana Fideicommissa.
Lunæ 27. *Nouemb.* 1628. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CCXVI.

Fideicommissum perpetuum, quando dicatur inductum. Conditio, si sine filijs decesserit quando debeat verificari in omnibus vocatis. Fideicommissum reale, quando dicatur inductum, & quid operetur.

Nathien. Bonorum.
Veneris 1. *Decembris* 1628. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCXVII.

Successionis prima causa est filiorum quibus deficientibus primum locum occupat pater. Infans an transmittat hereditatem ascendentium sibi delatam. Remedium, quorũ bonorum quibus detur, & quæ requiratur, vt concedatur. Donatio facta absenti, quando & ex quibus causis debeat ratificari.

Romana Præstationis Cedulæ.
Veneris 1. *Decembris.* 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CCXVIII.

Protestatio, quando sit contraria facto, & quando nõ, Mora quando dicatur incursa per debitorem, & an computetur mensis acceptationis termini. Pactum quando non dicatur penale.

Romana Præsij Grani.
Lunæ 11. *Decemb.* 1628. Coccino.

ARGVMENTVM. CCXIX.

Debitor, quando non dicatur constitutus in mora aliquid consignandi, vel soluendi in loco destinato.

Romana Domus, & Saluiani.
Lunæ 11. *Decemb.* 1628. Verospio.

ARGVMENTVM. CCXX.

Possessio ad effectum Saluiani interdicti qualiter probetur. Censum imponens super domo, in qua quis habet partẽ, licet tota in instrumento esset designata, nihilominus censetur impositus super d. parte.

Ferrarien sis Fideicommissi.
Veneris 15. *Decemb.* 1628. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CCXXI.

Filij in conditione posiri nõ censentur vocati, hoc tamẽ fallit quando ad sunt coniecturæ, quæ suadeant, quod testator illos voluit vocare, & quæ cõiecturæ ad hoc non sufficiant.

Perusina Fideicommissi de Baptistis.
Veneris 15. *Decemb.* 1628. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCXXII.

Plura notanda circa materiam substitutionum, de quibus in summario.

Nouarien. Legitimæ.
Veneris 15. *Decemb.* 1628. Chisterio.

ARGVMENTVM. CCXXIII.

Legitima matri de iure debetur in bonis filij, & quid si transiuum fecerit ad secunda vota, & quando ista iniuria censeatur remissa a filijs.

Romana, seu Cartaginen. Pensionis.
Mercurii 20. *Decemb.* 1628. Durano.

ARGVMENTVM. CCXXIV.

Obligatus soluere cum alio, siue pro parte, siue insolidũ soluendo, solidum repetit à Correo. Solutio facta per principalem, liberat fideiussorem. Fideiussori competunt omnes exceptiones, quæ competunt principali.

Lucana Iurispatronatus.
Mercur. 20. *Decemb.* 1628. Dunozetto.

ARGVMENTVM. CCXXV.

Instituẽdus est ille, qui est præsentatus ab eo, qui est in quasi possessione præsentandi, & quando etiam præferatur præsentato à vero Patrono, comparente ante institutionẽ

Bononien. Fideicom. de Desiderijs.
Mercurii 20. *Decembr.* 1628. Merlino.

ARGVMENTVM. CCXXVI.

Possessio ad effectum, vt competat remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll. qualiter probetur. Diuisio bonorũ facta inter filios post mortem patris, an probet d. bona fuisse paterna. Trebellianica quando detrahi non potest.

Melinitana Expensarum.
Mercur. 20. *Decembr.* 1628. Chisterio.

ARGVMENTVM. CCXXVII.

Mandatum, scientia, approbatio, & ratificatio, probari potest ex literis, Literæ non solum probant contra scribentẽ, sed etiam obligant eum, ad implendum contẽpta in eis.

Florentina Subdecanatus.
Mercurij 20. *Decembr.* 1628. Durano.

ARGVMENTVM. CCXXVIII.

In iure patronatus, qualis præsumatur esse obseruantia, enũciatiua, quod iuspatronatus spectet alicui, & eius filijs qualiter sit intelligenda.

Reatina Iuris Retinendi.
Mercurij 28. *Decembr.* 1628. Verospio.

ARGVMENTVM. CCXXIX.

De spolio, quando non dicatur constare, & nullitates, quæ illud inducunt, qualiter probandæ sint. Executiua via, quando quis agere possit.

Nouarien. Decimarum.
Veneris. 12. *Ianuarij.* 1629. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCXXX.

Instrumentum, quando dicatur habere faciem publici instrumenti, in extractione instrumentorum, quando non requiratur citatio partis, & compulsio iudicis. Instrumenta antiqua non egent formali recognitione.

Meliten. Admiratus.
Lunæ 15. *Ianuarij.* 1629. Coccino.

ARGVMENTVM. CCXXXI.

Agitur in hac decisione de concessione Papæ facta alicui

personalis beneficij primo loco vacantis, cum decreto irritanti. Et non nulla circa vim, & efficaciam d. decreti irritantis.

Pistorien. Archidiaconatus.
Lunæ 15. *Ianuarij.* 1629 Pirouano.

ARGVMENTVM. CCXXXII.

Præsentato ad ius patronatus quibus concurrentibus non potuit denegari institutio. Ius patronatus existentia, & affectuatio qua liter probetur. Scriptura, aut tenor regulatus in literis Papæ an probet factum enunciatum.

Romana successionis.
Veneris 19. *Ianuarij.* 1629. Durano.

ARGVMENTVM. CCXXXIII.

Testamentum primum, quando persecundum collatur, & quando ipso, & quæ requiruntur. Testatoris dementia, ad hoc vt eius testamentum sit nullum, ex quibus probetur, & ex quibus hoc cessat.

Mediolanen. Pecuniaria.
Veneris 19. *Ianuarij* 1629. Mormanno.

ARGVMENTVM. CCXXXIV.

Creditor, si indulgeat debitori, vt ad beneplacitum, & commodum suum soluat, ita quod d. beneplacitum, & commodum non excedat metam certi determinati temporis, an eo termino elapso, censeatur inducta debiti præscriptio, & obligationis extinctio.

Cæsaraugustana Præeminentiarum.
Veneris 19. *Ianuarij* 1629. Cocino.

ARGVMENTVM. CCXXXV.

Remissoria ad hoc, vt non denegetur, quid sit necessarium.

Narnien. hæreditatis.
Mercurij 24. *Ianuarij.* 1629. Durano.

ARGVMENTVM. CCXXXVI.

Hæredi, vt competat remedium l. final. C. de edict. D. Adr. toll. quid probare teneatur. Identitas, & certitudo foliorum testamenti, quæ à testatore Notario tradita fuerunt, qualiter probentur.

Romana fideicommissi de Vipera.
Mercur. 24. *Ianuary* 1629. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CCXXXVII.

Conditio, si sine filijs decesserit, licet regulariter verificetur tam in masculis, quam in fœminis, tamen hoc fallit, quando ex coniecturis apparet, quod testator tantum intellexit de masculis, & quæ sint istæ coniecturæ.

Melfiten. Legati Pij.
Mercurij 24. *Ianuarij* 1629. Dunozetto.

ARGVMENTVM. CCXXXVIII.

Legatum relictum cum onere celebrandi missas, cum non sit beneficium Ecclesiasticum, sed quid laicale, non subiacet collationi, seu prouisioni Apostolicæ, sed dispositioni Testatoris.

Romana Doris.
Mercurij 24. *Ianuarij.* 1629. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CCXXXIX.

Natus, an, & quando, & quibus casibus possit heredes instituere filios sub conditione etiam, quod decedant, iuxta dispositionem l. filius matrem C. inoff. test.

Corduben. Decimarum.
Mercurij 24. *Ianuarij* 1629. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCXL.

Plura tractantur de defectu citationis ad sententiam, & de nullitate sententiæ late sine citatione.

Spoletana Rotarum.
Veneris 26. *Ianuarij* 1629. Cocino.

ARGVMENTVM. CCXLI.

Vxor, si instituatur hæres a marito vna cum filijs, an talis institutio possit resolui in alimenta, quæ quo secundum consuetudinem, & an si instituatur hæres cum conditione, dummodo vitam viduilem seruauerit in domo testatoris, & vna cum filijs si vixerit, ista conditio, quid importet, & qualem cautionem partes debeant ad hoc, vt lites ad tales aliquales.

Romana Administrationis Hæreditatis.
Lunæ 29. *Ianuarij* 1629. Quesino.

ARGVMENTVM. CCXLII.

In hac decisione agitur de materia manutentionis. In qua si possessione intra administrandi relicti primario alicui per testatorem.

Romana Retractus.
Lunæ 21. *Ianuarij* 1629. Merlino.

ARGVMENTVM. CCXLIII.

Censuarius in emptione rei censuatæ, quando habeat prelationem, seu retractum. Item quando hoc etiam consorti in emptione rei communis competat. Item quando pariter competat vicino, vel inquilino, & ad hoc, quæ requiruntur declaratur.

Romana Officij.
Lunæ 29. *Ianuarij.* 1629. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCXLIV.

Procurator vendens rem Domini cum eius mandato, & præsente, & consentiente, certum, vendito non, & non sit licitum ab eo recedere.

Romana Societatis Officij.
Mercurij. 31. *Ianuarij* 1629. Vernicio.

ARGVMENTVM. CCXLV.

Declaratur, qualiter probetur identitas personæ, sub cuius periculo vitæ, fuit contracta aliqua Societas Officij, si adsit alius eiusdem nominis, & cognominis.

Ferarien. Pecuniaria.
Mercur. 31. *Januar.* 1629. Mormanno.

ARGVMENTVM. CCXLVI.

Casus fortuitos an quis præstare teneatur, ex eo, quòd fines mandati transiuit. Libellus cautionis licet regulariter nō probet, tamen quando hoc non procedat.

Namien. Successionis.
Mercur. 7. *Februar.* 1629. Merlino.

ARGVMENTVM. CCXLVII.

Tractatur late materia, quando filia dotata præsumatur exclu-

excluditur a ſucceſſione, qualiter procedat, & intelligatur iſta excluſio.

Ariminen. Spolij.
Veneris 9. Februarii. 1619. Merlino.

ARGVMENTVM. CCXLVIII.

Tractantur non nulla circa materiam immiſſionis, vigore primi decreti, & alia de quibus in ſummario.

Cæſarauguſtana Lectoriæ.
Veneris 9. Februarii. 1619. Coccino.

ARGVMENTVM. CCXLIX.

Præſcriptionem immemorabilem, qui pro ſe habet poteſt allegre titulum fundationis, & omnem alium meliorem de mundo. Et præſcriptio in Capellanijs mannalibus, quãdo cadat.

Colonien. Monaſterij.
Lunæ 12. Februarij. 1619. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CCL.

Remiſſoria denegatur, quando articuli ſunt irrelevantes, ſicuti etiam, quando ſumus in iudicio ſummarijſſimo, & propter ſuſpicionem calumniæ. Executio, quando dicatur exceſſiua.

Romana Donationis de Incaſatis.
Lunæ 12. Februarij. 1619. Merlino.

ARGVMENTVM. CCLI.

Donatio facta alicui ex cauſa matrimonij, an, & ex quibus appareat quod iſta cauſa donationis fuerit impulſiua, vel finalis matrimonij.

Gerunden. Adminiſtrationis.
Veneris 16. Februarij. 1619. Veroſpio.

ARGVMENTVM. CCLII.

Adminiſtratio bonorum Eccleſiæ Regularis ad quem ſpectet, & quid ſi d. Eccleſia ſecularizetur.

Notarien. Decimarum.
Lunæ 19. Februarii. 1619. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCLIII.

Inſtrumenti datã tranſiens tempus centum annorum, non eget recognitione, & quid ſufficiat. Inſtrumenta extracta à proprijs Notarijs, valent abſque alia ſolemnitate.

Romana Spolij de Cruciatijs.
Lunæ 19. Februarij. 1619. Durano.

ARGVMENTVM. CCLIV.

Adiudicatio, quando non dicatur exceſſiua. Compenſatio ad hoc, vt operetur, quid ſit neceſſarium.

Licien. Canonicatus.
Veneris 19. Februarij. 1619. Dunozetto.

ARGVMENTVM. CCLV.

Beneficia Collectorum Decimarum, vt cadant ſub regul. 4. Cancell. quid ſufficiat. Et dicta regul. 4. declaratur.

Romana Mutui.
Lunæ 5. Martij. 1619. Durano.

ARGVMENTVM. CCLVI.

Confeſſio extraiudicialis. de æquitate Canonica plene probat. Teſtes in dubio præſumuntur conteſtes. Teſtes ſingulares, quando probent. Teſtium repetitio, quando præſumatur calumnioſa.

Firmana Fideicommiſſi de Carradoris.
Lunæ 5. Martij. 1619. Dunozetto.

ARGVMENTVM CCLVII.

Agitur de materia ſubſtitutionum, quando fœminæ ſunt vocatæ poſt maſculos, quo caſu ſuccedunt.

Bononienſ. Fideicommiſſi de Deſiderijs.
Mercur. 14. Martii. 1619. Merlino.

ARGVMENTVM. CCLVIII.

Bona poſſeſſa, & diuiſa a fratribus, quando præſumantur eſſe propria fratrum, & quando à patris prouenuiſſe cenſeantur, declaratur.

Firmana ſeu Maceratenſ. Dotis.
Mercurij 14. Martij. 1619. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCLIX.

Hæres, qui adiuit hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij, an ſi percipiat fructus ex hæreditate, faciat illos ſuos. Fructus an augeant hæreditatem, & ſint de eius ſubſtantia.
Nicien. Parochialis.
Veneris 23. Martij. 1619. Dunozetto.

ARGVMENTVM. CCLX.

Tractatur de materia concurſus ad eccleſiam Parochialem, qualiter ſcilicet probetur, quod omnia requiſita in eo fuerunt obſeruata.

Licentia Canonicatus.
Lunæ 26. Martij. 1619. Dunozetto.

ARGVMENTVM. CCLXI.

Beneficij poſſeſſio, quando ſemel eſt apprehenſa, tunc non poteſt iterum apprehendi, & quando hoc ceſſet, & aliqua circa regul. 4. Cancell.

Romana Laudemij.
Veneris 30. Martij. 1619. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CCLXII.

Emphyteuſis quando, & ex quibus probetur, & hoc maximè, ſi ſolum agatur ad effectum ſolutionis Laudemij.

Romana Domus.
Veneris 30. Martij. 1619. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CCLXIII.

Colligitur ex ſummario.

Parmen. Status.
Veneris 30. Martii. 1629. Coccino.

ARGVMENTVM. CCLXIV.

Matrimonium qualiter probetur, ad hoc vt filij dicantur legitimi, & quæ præſumptiones hoc caſu admittantur, cum lex multum faueat filijs, ad effectum, vt ſint legitimi. Et non nulla tractãtur, quãdo teſtes probẽt, & quando non.
Cracouien. Iuris legendi.
Veneris 30. Martii. 1629. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CCLXV.

Docendi facultas idoneis non est deneganda, & aliqua de Magistris, & scientia adducuntur. Item quando consuetudo in aliquo casu substineri non possit & non nulla de præscriptione.

Romana Pecuniaria.
Mercurij 4. Aprilis. 1629. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCLXVI.

Testis vnicus, quando probet, Furtum de sui natura est diffi cilis probationis, & quibus concurrentibus probetur.

Nouarien. Legitimæ.
Mercurij 4. Aprilis. 1629. Chisletio.

ARGVMENTVM. CCLXVII.

Filio debetur legitima in bonis parentis professi a die omissæ professionis non expectata illius morte naturali, & ista opinio est æquior, & magis recepta.

Corduben. decimarum.
Mercuri. 4. Aprilis. 1629. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCLXVIII.

Scripturæ originales, quando sunt deperditæ, tunc standum registro, Et quando registrum est mendosum, ad quid recurratur.

Spoletana Fideicommissi.
Lunæ 30. Aprilis, 1629. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CCLXIX.

Conditio, si sine filijs &c. licet expiret, decedente hærede liberis relictis, tamen quando hæc conditio debeat in omnibus hæredibus vocatis verificari, declaratur.

Romana Pecuniaria.
Lunæ 30. Aprilis. 1629. Merlino.

ARGVMENTVM. CCLXX.

Donatio facta patri, nec non filijs, & descendentibus in infinitum, sub conditione quod bona non alienentur, tunc si pater alienet, possunt filij, vel alij descendentes, etiãsi non sint concepti tempore alienationis, eam reuocare.

Florentina Subdecanatus.
Lunæ 30. Aprilis. 1629. Durano.

ARGVMENTVM. CCXXI.

Referuntur nonnulli casus, in quibus remissoria solet denegari. Actus aliquis, quando per testes fit improbabilis.

Bononien. Legati de Marescotis.
Lunæ 30. Aprilis. 1629. Dunozetto.

ARGVMENTVM. CCLXXII.

Dotes, qualiter fiat constituendæ, & alia de quibus in summario. Item an hæres teneatur tradere rem legatam, si in ea habeat affectionem, & interesse.

Romana administrationis Hæreditatis.
Lunæ 4. Maij. 1629. Quelpo.

ARGVMENTVM. CCLXXIII.

Testis vnicus sufficit in manutentionis iudicio. Quasi possessio in corporalibus, vt acquiratur, quid si necessarium.

Romana Cambiorum.
Lunæ 4. Maij. 1629. Mouranno.

ARGVMENTVM. CCLXXIV.

Cambia, quando debeantur, & de eius fructibus post factam interpellationem.

Romana de Marescottis.
Lunæ 7. Maij. 1629. Durano.

ARGVMENTVM. CCLXXV.

Fideicommissario non impeditur immissio propter credita illiquida, & requirentia altiorem indaginem. Dominiũ Societatum Officiorum, præsumitur esse, cuius nomine cantat societas. Præsumptio l. Quintus ff. de donat. inter vir. & vx. non admittitur in possessorio.

Colmien. Monasterij.
Lunæ 7. Maij. 1629. Card. Vbaldo.

ARGVMENTVM. CCLXXVI.

Habens in Summario.

Lucana Iurispatronatus.
Lunæ 7. Maij. 1629. Dunozetto.

ARGVMENTVM. CCLXXVII.

Præsentatus à patrono existenti in quasi possessione præsentandi, præfertur præsentato à vero patrono nisi iste patronus verus probet eius proprietatem, vel per confessionem partis, vel per rem iudicatam, vel per instrumentum clarum, & certum. Præsumptionum multiplicatio, quando detur.

Romana Censuum.
Lunæ 7. Maij. 1629. Chislerio.

ARGVMENTVM. CCLXXVIII.

Census, vt dicatur extinctus, quid necessario requiratur. Et an postquam fuit relaxatum mandatum dicatur verè extinctus.

Bononiæ. Fideicommissi de Defideriis.
Lunæ 7. Maij. 1629. Merlino.

ARGVMENTVM. CCLXXIX.

Fideicommissarius intentans remedium legis fi. C. de edict. D. Adr. tol. vt obtineat immissionẽ, quid probare teneatur.

Gerunden. Exemptionis.
Veneris 11. Maii. 1629. Verospio.

ARGVMENTVM. CCLXXX.

Exemptio ab obedientia Episcopi datur subdito, quando interest, & Episcopum durat aliqualis, & quare.

Messanen. Archipresbyteratus.
Veneris 11. Maii. 1629. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CCLXXXI.

Manutentio cui concedatur. Possessio manutenibilis quando probetur per instrumentum captæ possessionis. Tituli validitas, & iustificatio non requiritur in iudicio sumarissimo. Possessorium non admittit ea, quæ respiciunt petitorium.

Perusina Laudi.
Veneris 11. Maii. 1629. Durano.

AR-

ARGVMENTVM. CCLXXXII.

Laudi emologatio ex quibus actibus resultet, & quando nõ valeat, nec substineatur, & quare. Item an laudum emologari, & approbari possit antea quam feratur, & quam conditionem tacitam habeat ista emologatio, siue approbatio, Laudum quando sit nullum, & an fieri possit, vt substineatur in vim pacti,

Romana nullitatis Obligationis.
Veneris 11. *Maii.* 1629. Verospio.

ARGVMENTVM. CCLXXXIII.

Contractus celebratus cum filiofam. qui publicè pro talis putabatur, & vna cum Patre habitabat, nullius est roboris. Item etiam ex quibus coniecturis contractus præsumatur simulatus.

Romana locorum Montium.
Luna 14. *Maii.* 1629. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CCLXXXIV.

Manutentio cui concedatur, & ex quibus actibus, & causis.

Florentina Iuris patronatus de Ianfigliazzis.
Luna 14. *Maii.* 1629. Durano.

ARGVMENTVM. CCLXXXV.

Præsentati à diuersis patronis, qui habent partem in iurepatronatus, quis eorum veniat instituendus. Quasi possessio præsentandi qualiter acquiratur, Iurispatronatus, natura, quæ sit,

Bononien. Fideicommissi de Desiderijs.
Luna 14. *Maii.* 1629. Merlino.

ARGVMENTVM. CCLXXXVI.

Filij quando censentur acquisiuisse bona ex propijs pecunijs, & non ex paternis,

Troiana Pensionis.
Luna 14. *Maij.* 1629. Queipo.

ARGVMENTVM. CCLXXXVII.

Pensionatus quando pensione possit priuari.

Florentina Canonicatus.
Luna 14. *Maij.* 1629. Verospio.

ARGVMENTVM. CCLXXXVIII.

Iuspatronatus, quando sumus in dubio, an potius censeatur hæreditarium, quam gentilitium in iurepatronatus gentilitio qualiter succedatur iuspatronatus de sui natura transit ad quoscumque hæredes.

Romana Damnorum, & interesse.
Veneris 18. *Maij* 1629.

ARGVMENTVM. CCLXXXIX.

Foueam faciens in via publica si quis in eam ceciderit quando teneatur ad damna, & interesse, & quando non.

Bergomen. Cappellaniæ.
Veneris 18. *Maij.* 1629. Merlino.

ARGVMENTVM. CCXC.

Iuspatronatus præsumptio vsurpationis an intret in Confraternitate, seu Congregatione Laicorum, ad officium pietatis instituta, ita vt teneatur illud probare, prout disponit Concil. Tridentin. sess. 25. cap. 9.

Meliuiana Præeminentiarum.
Veneris 18. *Maij.* 1629. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCXCI.

Marsciallus Sacræ Religionis Sancti Ioannis Hierosolimitani an possit præuentiuè componere paces inter familias Magni Magistri, & coram quo isti familiares debeant conuenire.

Sabinen. Alluuionis.
Luna 21. *Maij.* 1629. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCXCII.

Donatio facta alicui per vniuersitatem, vt valeat, quæ solemnitates in eo contractu de iure desiderentur. Et nonnulla circa cõfirmationẽ Principis super aliquo cõtractu.

Romana Cambiorum.
Luna 28. *Maij.* 1629. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CCXCIII.

Solutio simpliciter facta à debitore in quam causam cadere debet, & alia de quibus in Summario.

Triuentin. Beneficij.
Luna 28. *Maij.* 1629. Queipo.

ARGVMENTVM. CCXCIV.

Vnio duarum ecclesiarum quando fieri possit, & quæ solemnitates requirantur. Consensus alicuius, quando interuenire debeat in aliquo casu pro forma, & solemnitate, & quando è contra, & in istis casibus quando interuenire possit antea, vel post.

Placentina Decimarum.
Luna 28. *Maij.* 1629. Durano.

ARGVMENTVM. CCXCV.

Decimarum alienatio facta, non seruata forma rescripti Apostolici, est nulla.

Senogallien. Emphyteusis.
Mercurij 6. *Iunij.* 1629. Coccino.

ARGVMENTVM. CCXCVI.

Emphyteusis Ecclesiasticæ inuestitura, quando non substineatur,

Ianuen. Parochialis S. Fidel.
Mercurij 6. *Iunij.* 1629. Durano.

ARGVMENTVM. CCXCVII.

Narrata in gratia sint omnino iustificanda, maximè in eis, in quibus consistit principale fundamentum impetrantis gratiæ, & etiam quando contra impetrantẽ adest præsumptio Iuris.

Mediolanen. Pecuniaria.
Luna 10. *Iunij.* 1626. Molinano.

ARGVMENTVM. CCXCVIII.

Habes in Summario.
Romana Petrariæ.
Mercur. 13. *Iunij* 1629. Verospio.

AR-

ARGVMENTVM. CCXCIX.

Fundo venditio, si in eo contineatur lapidicinæ, quando in eius venditione non veniat.

Romana executionis Laudi.
Mercur. 13. *Iunij.* 1629. Durano.

ARGVMENTVM. CCC.

Agitur de laudi executione, & an ista executio præscribi possit.

Romana Vsurarum.
Mercurii 13. *Iunij.* 1629. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCI.

Vsura vsurarum an exigi possit, latè, & magistraliter declaratur. Item an vsura vsuræ si fuerit redacta in sortem principalem ex noua conuentione, ita vt breui manu centeatur mutuata, an debeatur. Item declaratur an Iudei possint licitè exigere vsuras à Christianis.

Tulen. Reformationis.
Lunæ 18. *Iunij.* 1629. Dunozetto.

ARGVMENTVM. CCCII.

Literæ Apostolicæ, quando dicantur iustificatæ. Episcopo attestanti de actu extrajudiciali sibi commisso, an credatur. Remissoria in materia obiecta, vt concedatur, quales fuerint requirant.

Romana Retractus.
Lunæ 18. *Iunij.* 1629. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCIII.

Consortium, vt habeat locum ad effectum retractus, quale esse debeat, & quæ requirantur. Item an consortium in re fruitiua consistere possit.

Firmana, seu Maceraten. Dotis.
Lunæ 18. *Iunij* 1629. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCCIV.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij, non facit fructus suos, data eius scientia creditorum hæreditariorum, & eorundem litis contestatione, quia tunc tenetur seruare fructus creditoribus, & bonam reddere rationem de omni, & toto, quod ad eum peruenit.

Mediolanen. Pecuniaria.
Lunæ 18. *Iunij.* 1629. Motmanno.

ARGVMENTVM. CCCV.

Debiti satisfactionis, vel remissionis præsumptio quando habeat locum, declaratur.

Nouarien. Legitimæ.
Lunæ 18. *Iunij.* 1629. Chislerio.

ARGVMENTVM. CCCVI.

Legitimæ detractio vigore fideicommissi quando impediri non possit. Transactio super iuribus fideicommissi quando sit peremissa. Monasterium in fideicommisso quando non comprehendatur sub nomine filiorum legitimorum, & naturalium.

Romana Officij.
Veneris 22. *Iunij* 1629. Motmanno.

ARGVMENTVM. CCCVII.

Habes in Summario.

Romana Casalis Turris Vergatæ.
Veneris 22. *Iunij.* 1629. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCCVIII.

Saluianum interdictum vt habeat locum, quæ requirantur, & contra quem intentari possit, & contra non. Donatione facta duobus diuersis temporibus, quis in ea præferatur. In donatione quando arguatur simulatio, & quando cesset.

Maceraten. Legitimæ.
Veneris 22. *Iunij* 1629. Durano.

ARGVMENTVM. CCCIX.

Filius ob non confectionem inuentarij non amittit legitimam, & vide circa hanc materiam non mullos casus.

Anconitana censuum.
Veneris 22. *Iunij.* 1629. Durano.

ARGVMENTVM. CCCX.

Negatiua, quod aliqua bona non ad fuerint in hæreditate, ex quo probetur. Hæres cum benefit io legis, & inuentarij conseruatur à lege indemnis à quibuscumque vexationibus.

Brachaten. Thesaurariæ.
Veneris 22. *Iunij.* 1629. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCCXI.

Ingressui, & accessui, quando fit locus ob non solutam pensionem.

Romana Vineæ.
Lunæ 25. *Iunii* 1929. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCXII.

Iudex pronuncians contra sententiam, vt valide procedat, quid requiratur. Creditor immissus vigor Saluiani in possessionem bonorum debitoris, vt ex ea eijciatur quid sit necessarium, & an fit eis faciendæ meliorameuta, eorum fructus imputet in creditum.

Bononien. Fideicommissi de desiderijs.
Lunæ 25. *Iunij.* 1629. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCXIII.

Fideicommissatio in quibus bonis fideicommittentis detur remissio ex remed. l. fin. C. de edict. Adr. toll. & ad hoc, quid sufficit, vt probet. Identitas ex quibus excludatur.

Assisien. Emphyteusis.
Mercurii 27. *Iunij.* 1629. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCXIV.

Concessio emphyteusis facta ad tertiam generationē, quando comprehendat pronepotes, & quando secus.

Leodien. Castrorum.
Mercur. 4 *Iulij.* 1629. Motmanno.

ARGVMENTVM. CCCXV.

Metus, & vis ex quibus probentur, & quando remissoria concedatur ad effectum prædicta probandi. Transactio propter enormem lesionem & præiudicium rescinditur, & accepta

accepta eius inuitu, quando ſi inſtituenda, & quando poſſint reuocari.

Sabinen. Caſtri Montis Rotundi.
Veneris 2. Augusti, 1619. Coccino.

ARGVMENTVM. CCCXVI.

Legitimatio ad hoc, vt non dicatur ſubreptitia debent narrari ea, quæ reddiderunt concubitum nefandum s. Homicidiū vxoris non ad effectum contrahendi matrimonium cum aliqua, ſed cauſa melius cum illa libidini vacandi, licet dirimat matrimonium contrahendum cum illa, tamē an dirimat id contractum. Matrimonium inter raptam, & raptorem, quando ſubſiſtat.

Spoletana Fideicommiſſi.
Mercur. 7. Nouemb. 1619. Chiſlerio.

ARGVMENTVM. CCCXVII.

Neptis ex filio facit deficere conditionē, ſi deceſſerit ſine filijs, & hoc maximè habet locum, quando ſumus in ſubſtitutionibus temporalibus, & nulla fuit habita ratio conſeruandæ agnationis.

Tiburtina Beneficij.
Lunæ 12. Nouemb. 1619. Queipo.

ARGVMENTVM. CCCXVIII.

Beneficiorum vnio, quando ſit permiſſa, & an aſſertioni Epiſcopi ſtetur circa cauſam vnionis. Capituli conſenſus in Vnione vtrum requiratur in ipſo contractu, & an ſufficiat, quod ex interuallo ſubſequatur, quæ ſententia eſt valde inter Iuris interpretes conuerſa, & eſt materia brocardica. Vera tamen eſt, quod ſufficit, ex poſt facto.

Ferrarien. Emphyteuſis.
Veneris 16. Nouembris. 1629. Card. Virili.

ARGVMENTVM. CCCXIX.

Emphyteutica bona eccleſiaſtica vigore conſtitutionū Bonifacianæ, & Pauſinæ ſunt ad inſtar bonorum allodialium, ita vt emphyteuta poſſeſſor poſſit de illis libere diſponere. Citatio proximiorum in Legitimatione filiorum naturalium, quando non ſit neceſſaria.

Bononien. Fideicommiſſi de deſideris.
Lunæ 19. Nouemb. 1629. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCXX.

Bona ſubrogata loco aliorum bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, ſunt eiuſdem conditionis; quam ipſa bona fideicommiſſaria, & eadem remedia competunt fideicommiſſario pro illis conſequendis, quę competebant pro ipſo fideicommiſſo, & d. ſubrogato tam facienti, quam quibuſcumque alijs obſtat.

Narnien. Succeſſionis.
Lunæ 26 Nouemb. 1629. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCXXI.

Statutum, ſi excludat feminam dotatam à ſucceſſione, eſt intelligendum, vt excludat tantum ab hæreditate dotantis: alias enim hoc eſſet valde abſurdum, & iniquū, quod procedit etiamſi adſint verba multum prægnantia, & verba ſtatuti valde repugnent, niſi in totum repugnent.

Romana Officij.
Lunæ 29. Nouemb. 1629. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCCXXII.

Ex ſummarijs ſume argumentum.

Cluſina Grani.
Lunæ 5. Decembris. 1629. Coccino.

ARGVMENTVM. CCCXXIII.

Agitur materia, de illo, qui contrahit nomine officij, quod ipſe non obligatur, ſed ille, cuius vices gerit.

Meliten. Præeminentiarum.
Lunæ 3. Decembris. 1629. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCCXXIV.

Tractatur an Mareſciallus Sacr. Religionis Ord. Hieroſolymitani habeat talem iuriſdictionem, quæ ſe extendat ad familiares Magni Magiſtri habētes qualitatem familiarum in Palatijs ſeruientium, commenſalitatis, & ſeruitij, vt inter illos pacem componere poſſit.

Cracouien. Iuris Legendi.
Lunæ 3. Decembris. 1629. Chiſlerio.

ARGVMENTVM. CCCXXV.

Sententia ex quibus probetur, quod ſit valida, & inſta. Docendi facultas idoneo non eſt interdicenda, & nonnulla circa hanc materiam adducuntur. Remiſſoria ad effectū probandi præſcriptionem immemorabilem; quando denegetur.

Florentina de Guidaccis.
Mercurij 5. Decembris. 1629. Dunozzetto.

ARGVMENTVM. CCCXXVI.

Teſtator non cenſetur reſpexiſſe ad conſeruationem bonorum in agnatione, quando ſubſtitutiones ſimpliciter facit per vulgarem.

Nouarien. Decimarum.
Mercurij 5. Decembris 1629. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCCXXVII.

Epiſcopo debetur quarta decimarum, & an poſſit cogere Laicos officio Iudicis ad illam ſibi præſtandam. Officium Iudicis, quando detur.

Romana Saluiani.
Lunæ 10. Decembris 1629. Queipo.

ARGVMENTVM. CCCXXVIII.

Tractatur materia hypothecæ legalis fauore dotis inductæ, de eius excellentia, & quibus alijs hypothecis præferatur. Iustertio quæſitum per diuerſam perſonam an poſſit amplius autem per d. perſonam.

Romana Hæreditatis de Rinaldis.
Veneris 14. Decembris. 1629. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCXXIX.

Dos data à matre filiæ, quando imputetur in legitimam nepotum, & quando non, & alia de quibus in ſummario.

Parmen. Status.
Veneris 14. Decembris. 1629. Coccino.

ARGVMENTVM. CCCXXX.

De fideicommiſſo, quando dicatur conſtare. & quādo fideicommiſſario non denegetur immiſſio. Gratia motu proprio Principis emanata non eget iuſtificatione, & quando dicatur tali modo emanata; & qdando ad ſupplicationem partis, &c.

Romana Legati.
Lunæ 17. Decembris. 1629. Pirouano.

AR-

ARGVMENTVM. CCCXXXI.

Hæres conficiẽdo inuentarium præseruatur liber ab omnibus oneribus hæreditarijs. Decretum iudicis in confectione inuentarij an requiratur.

Florentina Iurispatronatus de Ianfiliazzis.
Veneris 17. *Decembris*. 1629. Durano.

ARGVMENTVM. CCCXXXII.

Patroni Laici quantum tempus habeant ad præsentandum. Ordinarius, quando vni ex præsentatis non possit gratificari. In iurepatronatus numerus patronorum, qualiter cõfidcretur, Mandatum, quando sit necessarium in aliquo actu, an præsumatur interuenisse.

Placentina Decimarum.
Veneris 11. *Ianuarij* 1630. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCXXXIII.

Decimæ, ex prædijs nouiter ruptis, & cultis, cui debeantur. In materia decimarum quid sit potissimum attendendũ.

Romana Literarum Cambij.
Veneris 11. *Ianuarii*. 1630. Mormanno.

ARGVMENTVM. CCCXXXIV.

Literæ Cambij cuius sint vigoris. Pendente termino remissorijs Iudex ad vlteriora procedere non potest, & quando hoc non habeat locum, & vide nonnulla de compensatione.

Cremonen. Canonicatus.
Lunæ 14. *Ianuarii*. 1630. Durano.

ARGVMENTVM. CCCXXXV.

Beneficia Collegiorum sunt reseruata sedi Apostolicæ propter regul. 4. Cancell. & declaratur quid sufficiat, ad hoc vt d. regul. habeat.

Florentina Canonicatus.
Mercurij 16. *Ianuarij*. 1630. Verospio.

ARGVMENTVM. CCCXXXVI.

Iuspatronatus in dubio cuius conditionis esse præsumatur. Iuspatronatus professi an transeat in Monasterium. Iuspatronatus vtrum veniat in confiscatione bonorum facta à Iudice Laico propter crimen læsæ Maiestatis patroni.

Romana Scutorum 24. milium.
Lunæ 18. *Ianuarij*, 1630. Verospio.

ARGVMENTVM. CCCXXXVII.

Emptor an possit præuenire euictionem rei emptæ. De euictione quando emptor contra venditorem agere possit? Notorium ius ex quibus probetur, & alia de quibus in summarijs.

Romana Spolij de Cruciarijs.
Mercurij 23. *Ianuarij*. 1630. Durano.

ARGVMENTVM. CCCXXXVIII.

Adiudicatio, quando sit nulla, & non substineatur, & quando secus, & alia plura circa hanc materiã adiudicationis.

Romana Retractus.
Mercurij 23. *Ianuarij*. 1630. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCXXXIX.

Vicinus, vt fruatur prælatione in emptione domus vicini vigore Constit. Gregor. XIII. de Iure congrui, quatu ore requiruntur. Primo, quod sit vicinus verè. Secundo, quod offerat se ædificaturum intra certum tempus. Tertio, quod ædificium perficiendum non in priuatam habitantium commoditatem tendat, sed in ornatum, & decus Vrbis. Quartò quod ex domo vicini, & retrahenda, possit confici vnum ædificium.

Ciuitas Castelli supplementi Legitimæ.
Mercurij. 23. *Ianuarij* 1630. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCCXL.

Fideicommissario agenti ad immissionem bonorum fideicommisso subiectorum quid obstet & quando eidem nõ possit denegari immissio. Clausula, sine præiudicio vtriusque partis, in decreto apposita, cuius sit conditionis, & virtutis.

Pistorien. Archidiaconatus.
Lunæ 28. *Ianuarij*. 1630. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCCXLI.

Instrumentum, quibus concurrentibus dicitur authenticũ. Instrumentum antiquum supra centum annos non eget alia recognitione, & qualiter ista antiquitas probetur.

Anconitana Legitimæ.
Lunæ 28. *Ianuarij*. 1630. Dunozzetto.

ARGVMENTVM. CCCXLII.

Pater, si hæredem instituat filium, cum expressione, quod nõ possit detrahere suam legitimam, modo si filius acceptet testamentum paternum cum omnibus suis qualitatibus, an per hoc videatur renunciasse legitimæ.

Romana Officij.
Veneris 1. *Februarij*. 1630. Mormanno.

ARGVMENTVM. CCCXLIII.

Creditor, per consensum præstitum venditioni, rei sibi hypothecatæ, sibi præiudicat, ita vt hypothecam remittere censeatur, & quando hoc non procedat. Contrahens, quando non dicatur deceptus. creditores anteriores sunt præferendi posterioribus.

Nicien. Parochialis.
Veneris 1. *Februarij*. 1630. Verospio.

ARGVMENTVM. CCCXLIV.

Beneficium impetrans sub eadem data obitus illius, qui d. beneficium possidebat, an valeat talis impetratio. Deuolutio beneficij Parochialis, quando fit ad Papam.

Romana Literarum Cambij.
Veneris 1. *Februarij* 1630. Mormanno.

ARGVMENTVM. CCCXLV.

Mercator post acceptationem literarum Cambij est obligatus ei, in cuius fauorem literæ sunt scriptæ, quod ampliatur. Hoc tamen intellige rebus sic in eodẽ statu manentibus, ideſt per mortem aut deteriorationem scribentis nõ mutatis.

Lucana Successionis.
Veneris 1. *Februarij*. 1630. Dunozzetto.

ARGVMENTVM. CCCXLVI.

Filii nati, & concepti post capitalem patris condemnationem, an faciant deficere conditionem, si sine filijs. Filius conceptus, nec non natus post putificatum fideicommissum, quando admittatur in præiudicium substituti.

Ro-

Romana Saluiati.
Lunæ 18. *Februarii.* 1630. Queipo.

ARGVMENTVM. CCCXLVII.

Vide in Summario.
Moulen. Iuris patronatus.
Lunæ 18. *Februarij.* 1630. Motmanno.

ARGVMENTVM. CCCXLVIII.

Prouisus de beneficio, ad hoc, vt ei non possit denegari immissio in possessionem, quæ requiratur, contradictor legitimus ad impediendam dimissionem quis non sit,

Maceraten. Legitimæ.
Lunæ 18. *Februarij.* 1630. Durano.

ARGVMENTVM. CCCXLIX.

Hæres, qui nõ cõfecit inuentarium, licet non priuetur hæreditate, tamen tenetur legatarijs, & creditoribus vltra vires hæreditarias, & hoc solum procedit propter præsumptionem vsurpationis bonorum, & an ista procedant etiã in ecc.
Placentina Decimarum.
Lunæ 18. *Februarij.* 1630. Durano.

ARGVMENTVM. CCCL.

Agitur materia alienationis decimarum, quando sit nulla, ob non seruatam formam rescripti Apostolici, si in euidentem.
Anconitana Centum.
Mercurij 20. *Februarij.* 1630. Durano.

ARGVMENTVM. CCCLI.

Negatiua, quod non extant alia bona in hæreditate, ex quo probetur. Remedium ordinarium, si quis habeat, an possit vti extraordinario, & subsidiario, quando habeat locum.
Romana Separationis Thori.
Veneris 1. *Martij.* 1630. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCLII.

Thori Separatio ad hoc, vt concedatur, quæ sufficiant per vxorem probari.
Cæsaraugustana Cathedralitatis.
Veneris 1. *Martij.* 1630. Coccino.

ARGVMENTVM. CCCLIII.

In hac decisione latè, & diffusè tractatur, & discutitur illa antiqua controuersia orta inter ecclesiam sanctæ Mariæ de Pilari Cæsaraugustæ, & ecclesiam sancti Saluatoris eiusdem Ciuitatis, occasione Cathedralitatis.
Prænestina Centum.
Lunæ 4. *Martij.* 1630. Coccino.

ARGVMENTVM. CCCLIV.

Discutitur materia an per compensationem census extinguatur.
Auximana Fideicommissi.
Lunæ 4. *Martij.* 1630. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCLV.

Filij in conditione positi, licet non censeãtur vocati, tamen, quando plures coniecturæ concurrunt, de quibus hic in decisione, tunc à dicta opinione receditur. Voluntas testatoris, quando est indaganda tunc debent inspici mos, cõsuetudo, & statuta loci, & regionis, in qua commoratur, & alia, &c.
Ariminen. Hereditatis.
Lunæ 4. *Martij.* 1630. Dunozetto.

ARGVMENTVM. CCCLVI.

Immissio vigore decreti Saluiani interdicti contra quem cõpetat. Vxoris obitus, qualiter probetur. Pater, quando nõ habeat vsumfructum in bonis relictis filijs.
Nouarien. Decimarum.
Lunæ 11. *Martij.* 1630. Pimpano.

ARGVMENTVM. CCCLVII.

Episcopus, ad hoc vt consequatur quartam decimarum ei debitã, an possit agere cõtra Laicos, officio Iudicis nobili.

Gerunden. Canonicatus.
Lunæ 11. *Martij.* 1630. Queipo.

ARGVMENTVM CCCLVIII.

Præsentatio, & electio in Ecclesijs Regularibus ad quem spectet. Ecclesia Regularis si ad statum secularitatis reducatur retinet primæua iura, nisi aliud disponatur.

Regien. Bonorum.
Veneris 15. *Martij.* 1630. Coccino.

ARGVMENTVM CCCLIX.

Domino directo datur mandatum de manutenendo in bonis deuolutis ad eum ob finitam emphyteusim. Dominium ad effectum deuolutionis qualiter probetur. Illegitimus non comprehenditur in inuestitura bonorum Ecclesiasticorum. Identitas bonorum qualiter probetur.

Bononien. Fideicommissi de Manzolis.
Veneris 15. *Martij.* 1630. Coccino.

ARGVMENTVM. CCCLX.

Exceptio contra agentes, remedio adipiscendæ, quæ admittatur. Producens scripturas censetur approbare in eis contenta. Hæredias, quando venit restituenda, quæ sint detrahenda.
Romana dotis.
Veneris 15. *Martij.* 1630. Motmanno.

ARGVMENTVM. CCCLXI.

Subhastationis nullitas, quando euitari non possit, Alienatio rerum mulieris facta absque debitis solemnitatibus, quando substineatur.

Romana Iuris patronatus.
Veneris 15. *Martij.* 1630. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCLXII.

Controuersia, quando adest inter plures præsentatos ad ius patronatus, quis eorum præferatur. Appellatione familiæ an veniat effectiua, vel contentiua.

Florentina Oratorij.
Lunæ 18. *Martij,* 1630. Queipo.

ARGVMENTVM. CCCLXIII.

Filius natus ex muliere vxorata ex iuris præsumptione præsumitur filius mariti. Hæres, quando licitè possit impugnare factum defuncti.
Ferrarien. De Tassonis.
Lunæ 18. *Martij* 1630. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCCLXIV.

Agitur de materia, quod statutum circa forenses nihil potest determinare, cum cesset subiectio personarum & potestas statuentium in non subditos.
Romana computorum.
Mercurij 10. *Aprilis.* 1630. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCLXV.

Executor testamentarius, quando nequit secundum impositam formam mandata in testamento exequi, qualiter se gerere debet. Et an ad eum spectet supplere, declarare, & interpretari mẽtem Testatoris. Item doctè declaratur quibus casibus legari non possit Fratribus Minoribus Ordinis S. Francisci, & quibus è contra.
Gerunden. Beneficij.
Lunæ 15. *Aprilis.* 1630. Motmanno.

AR-

ARGVMENTVM. CCCLXVI.

Deſcendentia ad effectum ſuccedendi in Iurepatronatus, qualiter probetur.

Romana Domus.
Veneris 19. *Aprilis*. 1630. Durano.

ARGVMENTVM. CCCLXVII.

Conceſſio bonorum Eccleſiaſticorum in emphyteuſim, vt ſubſtineatur, quæ requirantur, & plura circa beneplacitũ Apoſtolicum, quo ad dictam conceſſionem.

Peruſina Fideicommiſſi de Cineis.
Veneris 19. *Aprilis*. 1630. Dunozzetto.

ARGVMENTVM. CCCLXVIII.

Fideicommiſſarius, quando non oportet, vt capiat bona fideicommiſſaria de manu hæredis. Poſſeſſio interfamiliaritatis non attenditur.

Perufina Laudi.
Lunæ 22. *Aprilis*. 1630. Durano.

ARGVMENTVM. CCCLXIX.

Laudum nullum, vt valeat in vim pacti vigore emologationis, quid ſit neceſſarium.

Gerunden. Iuriſdictionis.
Lunæ. 22. *Aprilis*. 1630. Coccino.

ARGVMENTVM. CCCLXX.

Beneficiati an de iure poſſint ſe congregare, & ſic Collegium conficere. Et vtrum Epiſcopus poſſit eis dare huiuſmodi licentiam abſque Capitulo.

Ferrarien. Bonorum.
Lunæ 29. *Aprilis*. 1630. Durano.

ARGVMENTVM. CCCLXXI.

Executor conſtitutus cum clauſula, vocaris, vocandis, qualiter in executione procedere debet. Bona Emphyteutica Eccleſiaſtica in Ducatu Ferrariæ vigore conſtitutionum Bonifaciane & Paulinæ ſunt redacta ad inſtar bonorum allodialium. Et nonnulla circa clauſulas, vt aſſeris, vt aſſeritur, & vt aſſerunt, in ſupplicationibus poſitas.

Ariminen. Hæreditatis.
Veneris 10. *Maii*. 1630. Dunozetto.

ARGVMENTVM. CCCLXXII.

Pater, quando non poſſit prætendere vſumfructum in hæreditate filio relicta à matre.

Gerunden. Adminiſtrationis.
Lunæ 13. *Maij*. 1630. Veroſpio.

ARGVMENTVM. CCCLXXIII.

Adminiſtratio bonorum eccleſiæ regularis ſpectat ad Abbatem, & ad quem ſi eccleſia ſit Collegiata, & non nulla circa hanc materiam.

Romana Cenſus.
Lunæ 13. *Maij* 1630. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCLXXIV.

Procurator conſtitutus ad exigendum cum clauſulis ampliſſimis an poſſit extinguere cenſum late tractatur. Cenſus, quando extinguitur, quid ſit neceſſarium. Procurator conſtitutus ad exigendum an poſſit recipere. Cenſus an per compenſationem extinguatur.

Placentina Decimarum.
Lunæ 13. *Maii*. 1630. Durano.

ARGVMENTVM. CCCLXXV.

Bona eccleſiæ nulliter alienata, ſunt reſtituenda ab emptoribus vna cum fructibus à die alienationis, & hoc procedit ſtante mala fide emptoris, ſecus verò quando fuit in bona fide. Et etiam quando eccleſia tenetur reſtituere pretij fructus, rerum nulliter alienatarum.

Ciuitatis Caſtelli ſupplementum. Legitimæ.
Veneris 17. *Maij*. 1630. Pitonano.

ARGVMENTVM. CCCLXXVI.

Vſusfructus formalis relictus filio, ei imputatur in legitimã, & qualiter æſtimatio illius fiat, & an vigore d. æſtimationis, ſeu liquidationis fibius ſit legitimus conductor adimpediendam immiſſionem fideicommiſſario.

Ianuen. Iuris honorifici.
Veneris 17. *Maii*. 1630. Pitonano.

ARGVMENTVM. CCCLXXVII.

Iuſpatronatus honorificum an poſſit competere in eccleſia regulari, & ex quo tale ius acquiratur, & quinam probationes, quando ſufficiant ad aliquid probandum.

Romana Retractus.
Veneris 17. *Maij*. 1630. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCLXXVIII.

Bulla iuris congrui, quid diſponat, & quando cogar vicinũ domum inhabitantem eam vendere. Vẽdere aliquid coactè, vt quis dicatur, quid ſufficiat. Conſortium verũ quale dicatur. Vendens domum conſorti, non dicitur eam extraneo vendere.

Gerunden. Perſonatus, & cruſę Pen.
Veneris 17. *Maij*. 1630. Veroſpio.

ARGVMENTVM. CCCLXXIX.

Beneficium Eccleſiaſticum, licet de iure requiritur, quod ſit perpetuum, tamen hoc ceſſat ex iure ſpeciali, & priuilegio, & alia de quibus in ſummario.

Florentina Parochialis.
Mercurij 22. *Maij*. 1630. Coccino.

ARGVMENTVM. CCCLXXX.

In hac deciſione declaratur, vt Eccleſia dicatur Parochialis, quæ ſint neceſſaria.

Bononien. Bonorum.
Veneris 24. *Maii* 1630. Coccino.

ARGVMENTVM. CCCLXXXI.

Emphyteotica bona, ad hoc vt dicantur mobilia etiam ad hæredes extraneos, quid requiratur, & præſertim quando agitur de bonis Eccleſiaſticis. Vltimus inueſtitus quo caſu poſſit bona emphyteutica cedere creditoribus.

Mæliuitana Pecuniaria.
Mercurii 29. *Maij*. 1630. Durano.

ARGVMENTVM. CCCLXXXII.

Apoca priuata trino teſte ſubſcripta, quam vim habeat, & hæc, licet quando non exprimitur cauſa, non ſubſistant, tamen, vt hoc ceſſet, quid ſufficiat.

Romana Dotis, ſeu Saluiani.
Lunæ 5. *Iunij*. 1630. Queipo.

ARGVMENTVM. CCCLXXXIII.

Viduæ fructus lucri dotalis, & intereſſe dotalis, æquo tempore debeantur, & an pro eis competat hypotheca, ſicuti competit pro dote.

Flo-

Florentina Canonicatus.
Lunæ 3. *Iunij*. 1630. Verospio.

ARGVMENTVM. CCCLXXXIV.

Iuspatronatus de Iure potius præsumitur hæreditarium, quam gentilitium, & qualiter probetur, quod sit hæreditarium, Actuum pluralitas, quando præsumatur. Hæres gravatus potest alienare bona subiecta restitutioni in extraneos, eo vivente.

Cæsaraugustana Canonicatus.
Lunæ 10. *Iunii*. 1630. Durano.

ARGVMENTVM. CCCLXXXV.

Sub collectoriis beneficia sunt reservata, & quid ad hoc requiratur.

Montis Falisci Pensionis.
Lunæ 10. *Iunij*. 1630. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCCLXXXVI.

Conventiones super beneficio ecclesiastico, quando sint nullæ, & improbæ absque beneplacito Apostolico.

Illerden. Canonicatus.
Veneris 14. *Iunij*. 1630. Durano.

ARGVMENTVM. CCCLXXXVII.

Sumpto ex Registro supplicationum, an stetur, & non nulla circa hanc materiam. Nominare, quando quis debet aliquem ad beneficium aliquod, tunc, vt dicatur facta talis nominatio, quid sufficiat. Tacens, quando dicatur consentire, & quando non.

Romana successionis.
Veneris 14. *Iunij*. 1630. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCLXXXVIII.

In hac magistrali decisione terminatur illa insignis quæstio inter Doctores, & in Rota diu ventilata, & non resoluta. An statutum Vrb. lib. 1. cap. 146. deferens successionem hæreditatis fraternæ, solis fratribus exclusis sororibus, locum etiam habeat in hæreditate sororis defunctæ.

Anconitana Florum.
Veneris 14. *Iunij*. 1630. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCCLXXXIX.

Onerum impositiones cum sint de regalibus, nõ possunt imponi, nisi à Principe dominante, superiorem non recognoscente, quod tamen non procedit, quando sunus in oneribus leuibus, & exiguis, quo casu Domini inferiores possunt à subditis exigere, & qualiter.

Romana feudorum 24. Millium.
Veneris 14. *Iunij*. 1630. Verospio.

ARGVMENTVM. CCCXC.

Venditor, quando teneatur de euictione, & quid si emptor ei non denunciauerit motam litem. Conditionē alicuius an quis possit facere, ita vt ille postea teneatur.

Ferrarien. de Tassonis.
Lunæ 17. *Iunij*. 1630. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCCXCI.

Agnato agenti vigore statuti exclusiui feminarum ad immissionem, quid ei obstet. Immissiones, quando retardari non possint.

Mediolanen. Pensionis.
Lunæ 17. *Iunij*. 1630. Durano.

ARGVMENTVM. CCCXCII.

Sententia simpliciter condemnans ad fructuum restitutionem, de quibus fructibus intelligatur. Faciens aliquid per procuratorem, dicitur quis fictè, & interpretatiuè per se facere, & quando hoc ita non sit. Sententia est Sanctè intelligenda, quod tamen non semper est verum.

Romana Donationis de Castellanis.
Lunæ 17. *Iunij*. 1630. Coccino.

ARGVMENTVM. CCCXCIII.

Pactum nudum de Iure Canonico producit actionem, & exceptionem. Donatio contemplatione matrimonij facta non egetinsinuatione, libere donans non potest postea in instrumento apponere factum renentium, & alias conditiones.

Lucana Successionis.
Lunæ 21. *Iunij*. 1630. Chislerio.

ARGVMENTVM. CCCXCIV.

Pater post bannitum, an desinat esse administrator bonorũ, filij, & an possit pro illo agere, plura circa hanc materiam bannitorum.

Romana, seu Rauennaten. Pecuniaria.
Veneris 26. *Iunij*. 1630. Pirouano.

ARGVMENTVM. CCCXCV.

Arbitrium, quando intret pro sanandis nullitatibus Contractus, vbi dicitur habuisse perfectionem, Mercator nõ subditus per celebrationem contractus efficitur subditus. Iuramentum calumniæ, quando non sit necessarium.

Veronen. Iurium Parochialium.
Lunæ 26. *Iunij*. 1630. Verospio.

ARGVMENTVM. CCCXCVI.

Exemplo alicuius scripturæ quando adhibeatur eadem fides, quæ adhiberetur ipsi scripturæ originali.

Romana Assignationis Bonorum.
Mercur. 26. *Iunij*. 1630. Durano.

ARGVMENTVM. CCCXCVII.

Chirographum, vt habeat executionem paratam, & ex eo oriatur actio ciuilis qualiter confectum esse debeat. Donatio inter patrem, & filium in potestate existentem licet non valeat, tamen si sit facta ex causa alimentorum substineatur.

Romana Dotis de Ximenez.
Veneris 28. *Iunij*. 1630. Motmanno.

ARGVMENTVM. CCCXCVIII.

Frater, quando teneatur dotare sororem.

Perusina fideicommissi de Gratianis.
Veneris 28. *Iunii*. 1630. Coccino.

ARGVMENTVM. CCCXCIX.

Hæreditas, quando venit restituenda fideicommissario, & est facienda detractio Trebellianicæ, etiam si hæres confecerit inuentarium, & aliæ detractiones sunt faciendæ de quibus in Summarijs.

Cæsaraugustana Canonicatus.
Lunæ 1. *Iulij*. 1630. Durano.

ARGVMENTVM. CCCC.

Papa, non præsumitur velle præiudicare suis reseruationibus per facultatem concessam alicui, conferendi beneficia sibi reseruata. Sicut nec etiam non præsumitur, vt velit aliquid contra se confirmare.

Lauden. Iurispatronatus.
Veneris 28. *Iunij.* 1630. Pinelano.

ARGVMENTVM CCCCI.

De probatione Iurispatronatus, & in ecclesia arcadar præsumptio vsurpatori Iurispatronatus.

Alexandrina Funeralium.
Lunæ 1. *Iulij.* 1630. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCCII.

In transactionibus contenta, sunt omnino seruanda. Funeralium emolumenta debentur Parocho, &c quare.

Romana Saluiani.
Lunæ 3. *Iulij* 1630. Olcipo.

ARGVMENTVM. CCCCIII.

Dispositio generalis comprehendit etiam ea, quæ veniunt in consequentiam, quod in nonnullis casibus exemplificatur. Fructus dotis, quatenus exerescant secundùm statum. Vtil.

Cordubens. Dimidiæ portionis.
Lunæ 1. *Iulii.* 1630. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCCIV.

Recursus ad Iudicem Cayetà à quo pendimus habitus. Impedimentum ad aliquid faciendum, quando non prosit. Cõtumacia, & inobedientia circa literas Apostolicas est graue delictum, & deterrimi exempli, nam eis spretis, actum esset, de iurisdictione, & regimine ecclesiastico.

Romana successionis.
Veneris 15. *Nouembris* 1630. Vetospio.

ARGVMENTVM. CCCCV.

Interpretatur statut. Vtil. lib. 1. cap. 145. quod excludit fœminas propter masculos ab hæreditate Ascendentium, an scilicet comprehendat etiam Nepotes, & alios descendẽtes ab ipsis, fœminis exclusis.

Squilacen. Abortiui.
Mercurij 20. *Nouembris.* 1630. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCCVI.

Testis, quando non præsumatur solemniter iurasse, & quando è contra.

Romana Saluiani.
Mercur. 20. *Nouembr.* 1630. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCCVII.

Saluianum Interdictum, vt habeat locum, quæ sint probanda, Hypoteca ad hoc vt præscribatur, quando tempus currere incipiat, & non nulla circa materiam istam.

Romana Domus.
Mercurii 20. *Nouemb.* 1630. Chislerio.

ARGVMENTVM. CCCCVIII.

Agitur in hac decisione, de materia quod bona subiecta fideicommisso, non possunt alienari in præiudicium vocatorum. Patruus an possit cogi ad præstanda alimenta nepoti.

Romana de Catalanis.
Mercurij 27. *Nouembris.* 1630. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCCIX.

Filiationis probatio respectu patris, licet sit impossibilis, vel saltem difficillima, tamen qualiter probetur, & quæ coniecturæ, & præsumptiones hoc casu admittantur. Præsumptio l. miles §. defuncto ff. de adult. quando cesset.

Alexandrina Funeralium,
Veneris 29. *Nouembris.* 1630. Merlino.

ARGVMENTVM. CCCCX.

Transactio, quando non sustineatur.

Anconitana Prædij.
Veneris 29. *Nouembris.* 1630. Verospio.

ARGVMENTVM. CCCCXI.

Executiones, & subhastationes, quando dicantur, nullæ, & alia de quibus in summario.

Toletana Decimarum de Capilla.
Lunæ 2. *Decembris.* 1630. Verospio.

ARGVMENTVM. CCCCXII.

Citatio sola, ad dicendum contra Commissionem in actis præsentatam, est sufficiens ad excusandum lapsum primi anni, & primi fatalis. Et vide qualiter in Rota conceditur restitutio in integrum.

Cæsaraugustana Distributionum.
Lunæ 9. *Decembris.* 1630. Coccino.

ARGVMENTVM. CCCCXIII.

Fructus in dubio, an præsumantur aucti, vel diminuti. Miles cum Communitate si litiget, an teneatur ad Collectã impositam prod. lite. Et quid quando Canonici litigant cum Portionarijs, an expensæ litis debeant extrahi ex massa communi. Idem si litiget cum Ciuitate, an patiatur vocatur ad collectam imposita prod. lite.

Gerunden. Administrationis.
Mercurij 11. *Decembr.* 1630. Coccino.

ARGVMENTVM. CCCCXIV.

Iurisdictio aliqua si competat duabus personis, si Papa dicat d. Iurisdictionem spectare ad vnam, an ex hoc excludat aliam. Mortuo Prælato sede vacante fructus ad quem spectent. Et in fine habes quandam distinctionem. Religiosorum.

Sorianen. Hæreditatis.
Lunæ 16. *Decembr.* 1630. Qucipo.

ARGVMENTVM. CCCCXV.

Hereditas ab intestato defertur proximioribus agnatis. Interdictum. Quorum bonorum, quando competat. Iurisdictio in dubio qualis præsumatur.

Romana Dotis, & Saluiani.
Veneris 20. *Decemb.* 1630. Qucipo.

ARGVMENTVM. CCCCXVI.

Articuli, quando non sint admittendi. Et licet in Curia eorum admissio, numquam denegari soleat, tamen hoc nõ procedit. data irrelcuantia articulorum.

FINIS.

INDEX VERBORVM
SVB QVIBVS CONCLVSIONES
PRAESENTIS INDICIS SVNT EXTENSA.

H

A

Abbas.
Abbatia.
Abbreuiator.
Absens.
Absentia.
Absolutio.
Abusus.
Accessio.
Accessorium.
Accessus.
Acconcium.
Acquisitio.
Acta.
Actio.
Actor.
Actus.
Adimplemento.
Adindicatio.
Adminiculum.
Administratio.
Administrator.
Adoptiuus.
Aduersarius.
Adulterium.
Aedificium.
Aegidiana.
Aequipollentia.
Aequitas.
Aequiuocum.
Aestimatio.
Aes alienum.
Aetas.
Affectio.
Affinitas.
Agens.
Agnati.
Agnatio.
Alienatio rerum Ecclesiasticarum.
Alienatio in prophanis.
Alienum.
Alimenta.
Allodialitas.
Altare.
Alternatiua.
Anima.
Animus.
Annus.
Anteceſſor.
Antidota.
Antiquitas.
Aperitio oris.
Apocha.
Apolexia.
Apoſtoli.
Appellatio.
Approbatio.
Arbiter.
Arbittium.
Archipræsbyter.
Archiuium.
Argumentum.
Articulus.
Aſcendens.
Aſſecuratio.
Aſſertio.
Aſſignatio.
Aſſiſtentia.
Athenæ.
Attentatum.
Atteſtatio.
Auctor.
Auditor Cameræ.
Auocatio.
Augumentum.
Auctoritas.
Auus.

B

Bancheria.
Bannitus.
Bannum.
Baptiſmus.
Beneficiatus.
Beneficium.
Beneplacitum.
Bigamia.
Bigamus.
Bona.
Breue.
Breuitas.
Breuiarium.
Bulla.
Burſa.

C

Caducitas.
Calculus.
Calumnia.
Cambia.
Camera.
Campana.
Cantor.
Canon.
Canonicatus.
Canonicus.
Capitulum.
Cappellania.
Carceratio.
Cardinalis.
Caſſirum.
Caſtrum.
Cathedralitas.
Caſus.
Cauſa.
Cautela.
Cautio.
Cenſuræ.
Cenſuarius.
Cenſus.
Certus.
Ceſſio.
Ceſſionarius.
Character.
Chirographum.
Citatio.
Ciuis.
Ciuitas.
Clauſula.
Clericatus.
Clericus.
Cœlum.
Cœmiterium.
Cohabitatio.
Cohæres.
Cognatio.
Collatio.
Collecta.
Collector.
Collegialitas.
Colluſio.
Colonus.
Commiſſarius.
Commiſſio.
Commodum.
Communio.
Communitas.
Comparatio.
Compenſatio.
Compromiſſum.
Compulſum.
Conceptio.
Conceſſio.
Concilium.
Conclauiſta.
Concordia.
Concubinatus.
Concubina.
Concurſus.
Condemnatus.
Conditio.
Conductor.

Confessio.
Confines.
Confirmatio.
Confraternitas.
Congregatio.
Coniectura.
Coniugium.
Coniunctus.
Consanguinitas.
Conscientia.
Consessus.
Consignator.
Consilium.
Consors.
Consortium.
Constitutio.
Constitutum.
Consuetudo.
Contiguus.
Continuatio.
Contractus.
Contradictio.
Contradictio.
Contradictor.
Contrahentes.
Contrarietas.
Contrauentio.
Contumacia.
Contumax.
Conuentio.
Copia.
Copula.
Correlatiui.
Correspectiuitas.
Creditor.
Creditum.
Cubicularius.
Culpa.
Cura animarum.
Curatus.
Curator.
Curia.
Curialitas.

D

DAmnum.
Data.
Datarias.
Dario in solutum.
Debitum.
Decanus.
Decima.
Decedere.
Decisio.
Declaratio.
Declaratorius.
Decoctus.
Decretum.
Defectus.
Defensio.
Deficientia.
Defunctus.
Delegatio.
Delictum.
Delubra.
Demens.
Demonstratio.
Denominatio.
Depositum.
Deportatus.
Derogatio.
Descendentes.
Defendentes.
Designatio.
Detentio.
Detractio.
Deuolutio.
DEVS.
Dies.
Differentia.
Dignitas.
Digressus.
Dilatio.
Diligentia.
Disciplina.
Disdicta.
Dismissio.
Dispensatio.
Dispositio.
Distinctio.
Distributiones.
Diuersitas.
Diuisio.
Diuortium.
Diocesis.
Docere.
Doctor.
Doctrina.
Dolus.
Domicilium.
Dominus.
Dominium.
Domus.
Donans.
Donatarius.
Donatio.
Dos.
Dubius.
Duo.

E

EBrietas.
Ecclesia.
Educatio.
Electio.
Effectus.
Emphyteusis.
Emphytenta.
Emptio.
Emptor.
Enunciatiua.
Episcopus.
Erectio.
Error.
Euictio.
Exactio.
Examen.
Exceptio.
Excessus.
Exclusio.
Excommunicatio.
Excommunicatus.
Execusio.
Executor.
Executor testamentarius.
Executoriales.
Exemplum.
Exemptio.
Exigere.
Exilium.
Existentia.
Expensa.
Extensio.
Extraneus.
Extrema.

F

FAbrica.
Factum.
Facultas.
Falcidia.
Falsum.
Fama.
Familia.
Familiares.
Familiaritas.
Fatalia.
Fauor.
Feudum.
Fictio.
Fideicommissarius.
Fideicommissum.
Fideiussio.
Fideiussor.
Fides.
Filiatio.
Filia.
Filius.
Finis.
Florentia.
Flumen.
Femina.
Fœnus.
Forensis.
Forma.
Fornicatio.
Forum.
Fortuna fouea.
Frater.
Fraternitas.
Fraus.
Fructus.
Fundamentum.
Fundatio.
Fundus.
Funiculus.
Funus.
Furiosus.
Furtum.

G

GAbella.
GGeminatio.
Generatio.
Genus.
Gentiles.
Gerundium.
Gesta.
Gratia.
Gratuitus.
Gravamen.

H

HAbilitas.
Habitatio.
Hæreditas.
Hæres.
Hebrei.
Hierosolimitana.
Historiæ.
Homicidium.
Homo.
Hypoteca.

I

IDentitas.
Ignorantia.
Illatio.
Illegitimus.
Illegitimitas.
Immediatum.
Immemorabilis.
Immemor.
Immissio.
Immissus.
Impedimentum.
Impeditus.
Imperator.
Implementum.
Impetratio.
Impositio.
Impossibilis.
Impubes.
Impugnatio.
Impuritas.
Inæqualitas.
Incendium.
Incertitudo.
Inclusio.
Incola.
Incolatus.
Incompatibilitas.
Inconuenientia.
Incorporalibus.
Indebitum.

Inde-

Indefinita
Indultum
Infamia.
Infans
Inferior
Infirmitas
Informatus
Ingenuus
Inhibitio
Iniquitas
Iniuria
Inobedientia
Inobſeruantia
Inordinatio
Inquilinus
Inſcriptio
Inſignis
Inſinuatio
Inſtitutio
Inſtitutus
Inſtrumentum
Intentio
Interdictum
Intereſſe
Interlocutio
Interpellatio
Interpretatio
Interrogatoria
Intimatio
Intruſio
Inuentarium
Inueſtitura
S. Ioannes Apoſtolus.
Iocalia,
Iteratio
Iudex
Indicium
Iulianus Apoſtata
Iuramentum
Iuriſdictio
Iura
Ius
Ius antiquum
Ius ciuile
Ius commune
Ius municipale
Ius naturale
Ius patronatus
Ius quæſitum
Ius redimendi
Ius ſtatuendi
Ius tertij
Iuſtitia
Iuſtificatio
Iuuenis

L

Laeſio
Laicus
Lapidicina
Lapides
Laudemium
Laudum
Lectoratus.
Legatarius.
Legatum.
Legatus.
Legitima.
Legitimatio.
Legitimatus.
Legitimitas.
Legitimus.
Lex.
Libellus.
Liber.
Liberalitas.
Liberatio.
Liberi.
Licentia.
Limites.
Linea.
Loquens.
Liquidatio.
Lis.
Literæ.
Literæ Apoſtolicæ.
Literæ Cambij.
Locatio.
Locupletari.
Loca Montium.
Locus.
Lucrum.
Ludus alearum.

M

Magiſter.
Maioratus.
Malus.
Manſiones.
Mandatum.
Magnus.
Manutentio.
Maritus.
Martini conſuetudo.
Maſculinitas.
Maſculinum.
Maſculus.
Mater.
Matrimonium.
Mauri.
Media.
Melioramenta.
Melita
Memoria.
Membra.
Mendicitas.
Menſa.
Menſis.
Mercator.
Metus.
Meum.
Miles.
Miniſter.
Minor.
Miſſa.
Mobilia.
Modus.
Monachus.
Monaſterium.
Monialis.
Monitio.
Monitorium.
Mora.
Mors.
Mortuus.
Motus proprius.
Mulier.
Mummus.
Munificentia.
Murus.
Mutatio.
Mutuum.

N

Narratiua.
Natiuitas.
Natura
Neceſſitas.
Negatiua.
Negotium.
Negligentia.
Nepos.
Neptis.
Nomen.
Nominatio.
Notarius.
Notorium.
Nouatio.
Nouitius.
Nullitas.

O

Obiectiua materia.
Obitus.
Oblatio.
Obligatio.
Obſeruantia.
Occaſio.
Ordo.
Officialis.
Officium.
Officium Iudicis.
Onus.
Opinio.
Opus.
Oratio.
Ordinariè.
Ordinarius.
Ordo.
Originale.
Ornatus.

P

Pactum.
Papa.
Parens.
Paria.
Paries.
Paritio.
Parochia.
Parochialis.
Parochus.
Pars.
Partita.
Pater.
Patrimonium.
Patientia.
Patronus.
Patruus.
S. Paulus Apoſtolus.
Peccatum.
Paupertas.
Pax.
Pecunia.
Penſio.
Penſionarius.
Perceptio.
Peritus.
Permiſſum.
Permutatio.
Perpetuitas.
Perplexitas.
Perſona.
Pertinentia.
Petitio.
Petitorium
Petraria.
S. Petrus Apoſtolus.
Philoſophi.
Pia cauſa.
Pignus.
Pluralitas.
Poena.
Penitentia.
Populus
Portionarij.
Poſiti in conditione.
Poſitiones.
Poſſeſſio.
Poſſeſſor.
Poſſibilitas.
Poſſidens.
Poſſeſſorium.
Poſtliminium.
Poteſtas.
Potentia
Potior
Pratum.
Præbenda.
Præcedentia.
Prædium.
Prædo.
Præeminentia.
Præiudicium.
Prælatio.
Prælatus.
Prælagatum.
Præpoſitura.
Præſcriptio.
Præſentia.
Præſentatio.

Præſentatus.
Præſeruatio.
Præſtatio.
Præſumptio.
Precarium.
Preces.
Pretium.
Primogenitura.
Princeps
Principalis.
Prior.
Principium.
Priuatio.
Priuilegium.
Probatio.
Proceſſio.
Proceſſus.
Procurator.
Proemium
Productio.
Profeſſio.
Profeſſus.
Profeſſor.
Prohibitio.
Promiſſio.
Promittens.
Pronepos
Proteſtatio.
Proprietas.
Prouiſio.
Proximitas
Proximus
Publicatio.
Puella
Puer
Punctus
Pupillus
Purgatio
Purus

Regiſtrum
Regreſſus
Regula
Regularis
Reintegratio.
Relatio
Relàtiuum
Relatum
Relictum
Religio
Religio Hierololymitana.
Religioſus.
Remedium
Remiſſio
Remiſſoria
Remotio
Renunciatio
Repetere
Reſtrictio
Requiſitum
Res
Res iudicata
Reſcriptum
Reſeruatio
Reſiſtentia
Reſignatio
Reſolutio
Reſponſio
Reſtitutio
Reſtitutio in integrum
Retentio
Retractus
Retrotractio.
Reuocatio
Reus
Rigor
Roma
Rota
Ruſticus

Signatura
Simonia
Simulatio
Sigula.
Societas.
Societas Officij.
Socius.
Solemnitas.
Solita.
Solutio.
Soror.
Sors.
Specialia.
Spolium.
Sponſalitia donatio.
Sponſus.
Spurius.
Status.
Statuchtes.
Statuere.
Statutum.
Stipulatio.
Stirps.
Stylus.
Sub collector.
Subditus.
Subdiaconatus.
Sub emphyteuticatio.
Subhaſtatio.
Subiectio.
Subinquilinus.
Sublocatio.
Subreptio.
Subrogatio.
Subrogatus.
Subſcribens.
Subſcriptio.
Subſidium.
Subſtantia.
Subſtitutio.
Subſtitutus.
Subuentio.
Succeſſio.
Succeſſor.
Sumptum.
Superuiuentia.
Supplicatio.
Suſpicio.
Suum.

Titulus.
Tonſura.
Tortura.
Tractatus.
Tranſactio.
Tranſigens.
Translatio.
Tranſuerſalis.
Tranſumptum.
Trebellianica.
Tutor.

Vacatio.
Valor.
Vaſallus.
Vendens.
Venditio.
Venditor.
Venetiæ.
Verbum.
Veritas.
Verſio.
Via.
Vicarius.
Vicinus.
Victus.
Vidua.
Vir.
Viſitatio.
Vita.
Vitium.
Vltimus.
Vnio.
Vniuerſitas.
Vocatio.
Vocatus.
Voluntas.
Votum.
Vox
Vrbs.
Vſura.
Vſus.
Vſusfructus.
Vſurpatio.
Vtile.
Vtilitas.
Vulgaris ſubſtitutio.
Vxor.
Vxoratus.

Sequitur index Declarationū variarum rerū ſcilicet Capitelorum. Conciliorum. Conſtitutionum, ſeu Bullarum. Regularum Cancellariæ. Legum. Statutorum. Decisionum, & Doctorum.

Quadriennium
Qualitas
Quantitas.
Quaſi poſſeſſio
Quietantia

Raptus
Rata
Ratificatio
Ratio
Rebellio
Receptio
Recognitio
Rector
Recurſus
Recuſatio
Redditus
Regens

Sacerdos
Sacramentum
Sæuitia
Saluianum
Sanamens.
Sanguis
Satiſdatio
Satisfactio
Scientia
Scribens
Scriptura
Seminarium
Senes
Sententia
Separatio thori.
Sepultura
Seruitus
Sexagenarius.
Sexus
Signa.

Tacens.
Talis.
Tempus.
Terminus.
Territorium.
Tertius.
Teſtamentum.
Teſtator.
Teſtis.
Thori ſeparatio.

FINIS.

INDEX
RERVM ET MATERIARVM
LOCVPLETISSIMVS
QVÆ IN HAC SACRÆ ROTÆ ROMANÆ DECISIONVM CONTINENTVR.
ALPHABETICO ORDINE DIGESTVS.

A

ABBAS.

AD Abbatem ſolum ſpectat adminiſtratio bonorum. Cõuentus præterquam in caſibus. dec. 373. num. 1. Veroſpio.

Abbas vna cum Capitulo repreſentant eccleſiam. deciſ. 145. num. 2. Coccino.

Abbas eſt legitimus adminiſtrator, & caput totius Conuenti. deciſ. 373. num. 4. Veroſpio.

Abbas in armis, non poteſt agere ſine conſenſu. deciſ. 413. num. 31. Coccino.

ad Abbatem, & Canonicos, ſpectat adminiſtratio bonorũ Eccleſiæ Regularis. deciſ. 252. num. 1. Veroſpio.

Abbas ſuperior, reſpectu ſuperioritatis Eccleſiaſticæ, eſt Magnus Magiſter Religionis Hieroſolymitanæ. dec. 324. num. 15. Pirouano.

Abbas Caſſinenſis eſt ſolum immediate ſubiectus ſedi Apoſtolicæ. deciſ. 45. num. 14. Merlino.

Abbas Monaſterij Caſſinenſis habet iuriſdictionem Epiſcopalem. deciſ. 45. num. 3. Merlino.

Abbas Caſſinenſis habet territorium ſeparatum ſubditum ſuæ iuriſdictionis, & nullius alius exiſtit ibi Antiſtes. deciſ. 45. num. 5. Merlino.

Abbas Caſſinenſis eſt tamquam Princeps in ſuo Territorio deciſ. 45. num. 16. & 26. Merlino.

Abbates Caſſinenſes, licet non ſint Epiſcopi tamen ſemper inra Epiſcopalia exercuerunt. deciſ. 45. numer. 10. & 12. Merlino.

ABBATIA.

Abbatia Gryptæ Ferratæ poſſidebat Caſtrum Ariociæ, & alia, quæ tempore Iulij Secundi alienata fuerunt. deciſ. 95. num. 33. Coccino.

Abbatia Farfen. poſſidet Caſtra libera. ibidem. num. 33.

Abbatia ad tres Fontes Sancti Pauli poſſidebat, & adhuc poſſidet Caſtra libera. ibid. num. 53.

ABBREVIATOR.

Abbreuiatores, de Parco maiori, qui ſunt Prælati, & ſedent in Capella, olim habebant vxores. deciſ. 201. num. 48. Coccino.

ABSENS.

Abſens, & impotẽs nullo modo generare poteſt. deciſ. 409. num. 25. 26. & 27. Merlino.

Abſens non dicitur, qui cauſa ſtudiorum abeſt. deciſ. 157. num. 17. Vbaldo.

Abſenti, ſi ſit facta donatio, debet ratificari ad effectum rãſmiſſionis, etiam ſi pro ipſa Notarius fuerit ſtipulatus. deciſ. 217. num. 9. Pirouano.

Abſenti, ſi fiat donatio, an requiratur donationis ratificatio, quando præcedit ſtipulatio Notarij. deciſ. 308. num. 10. Pirouano.

Abſenti, ſi ſit facta donatio, ex clauſula conſtituti ante ratificationem, re integra non transfertur poſſeſſio. dec. 308. num. 9. Pirouano.

Abſenti, ſi ſit facta donatio, ſtipulante Notario, reuocari non poteſt. deciſ. 170. num. 5. Merlino.

ABSENTIA.

Abſentia, vel alia ſimilis impoſſibilitas acceſſus ad vxorem facit ceſſare præſumptionem, quod filius ſit mariti. deciſ. 363. num. 5. Queipo.

ABSOLVTIO.

Abſolutio à iuramento eſt petenda à minore in terminis ſtatut. Vrb. lib. 1. cap. 151. ad effectum agendi. deciſ. 1. num. 29. Durano.

ABVSVS.

Abuſus, & corruptela, & non conſuetudo dicitur illa, quæ eſt nutritiua peccati. deciſ. 301. num. 23. Merlino.

ACCESSIO.

Acceſſiones, & additamenta an veniant fundo vendito. deciſ. 299. num. 9. Veroſpio.

Acceſſio acceſſionis non datur. deciſ. 301. num. 6. Merlino.

ACCESORIVM.

Acceſſorium etiam cenſetur conceſſum conceſſio principali. deciſ. 199. num. 4. Coccino.

Acceſſoria omnia corruunt, quando diſpoſitio generalis euaneſcit, deciſ. 17. num. 41. Durano.

Acceſſorium naturam principalis ſequitur. deciſ. 330. num. 32. Coccino.

ACCESSVS.

Acceſſum, & ingreſſum tunc multo magis Rota admittit, quando declaratus Cenſuras ſubſtinet, & ſurda aure permanet per menſes, & annos. deciſ. 311. num. 3. Pirouano.

ACCONCIVM.

Acconcium in eodem inſtrumento dotali promiſſum, eiuſdem dotis pars exiſtit. deciſ. 403. num. 14. Queipo.

ACQVISITIO.

Acquiſitio facta alicui per Procuratorem, cenſetur factum verum, & proprium ipſius principalis. deciſ. 392. num. 7. Durano.

Acquiſitionis adminiculum, vbi verſatur, hoc quidem facit,

facit, ipſe propriè facit, deciſ. 392. num. 8. Durano.
Acquiſitionem nouam non dicitur quis facere, quando redemit pignus. deciſ. 300. num. 14. Durano.
Acquirere, vel imponere ſeruitutem nemo poteſt in rebus alienis. deciſ. 347. num. 13. Queipo.
de Acquiſitionis nouo titulo emphyteuta niſi doceat, omnia bona inter limites exiſtentia præſumuntur emphyteotica. deciſ. 79. num. 11. Virili.
Acquiſitio Domini poteſt fieri, etiamſi aliquid ſit emptum ex pecunia aliena. deciſ. 80. num. 2. Coccino.
Acquirens, licet ſit incapax rei, quæ venit, in conſequentiã ſi de eius acquiſitione principaliter agatur, tamen eam capere poteſt, & acquirere. deciſ. 403. num. 2. Queipo.
Acquirens ex titulo oneroſo poteſt præiudicare vocatis, deciſ. 176. num. 20. Coccino.

A C T A.

Acta tenetur exhibere, qui vult impugnare probationes antiquas. deciſ. 197. num. 60. Coccino.
ſine Actis æquè poteſt ſententia antiqua. deciſ. 197. num. 58. Coccino.
de Actis non dicitur eſſe inſtrumentum rogatum in Officio Notarij cauſæ, niſi fuerit repetitum cum partis citatione. deciſ. 197. num. 17. Coccino.
ſine Actis etiam probant ſententiæ antiquiſſimæ. deciſ. 353. num. 69. Coccino.
in Actis an debeat produci teſtamentum originale, ad hoc vt detur immiſſio, vel an ſufficiat exemplum in forma publica. deciſ. 233. num. 5. Durano.
Actorum tranſportatio, quando non ſit neceſſaria. deciſ. 13. num. 42. Durano.
Acta non ſunt traſportanda, ſi nõ reſpiciunt ad inferendum, quod Iudex inuitus fecerit. deciſ. 192. num. 4. Pirouano.
in Actis, ſi non ſint teſtium depoſitiones non probant. deciſ. 57. num. 1. Coccino.
nè Acta tranſportentur, quando dicatur præſtitum impedimentum. deciſ. 18. num. 4. & 6. Pirouano.
Acta traſportanda, quærere ab alio Notario quam ab illo Iudicis a quo Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 20. non actat appellantem quærere, deciſ. 18. num. 8. Pirouano.
Actis non viſis iudicium ferri non debet. deciſ. 18. num. 2. Pirouano.
Actorum ſuperflua tranſportatio, obſtare non debet, ſi non ſit facta. deciſ. 85. num. 14. Vbaldo.
Acta debent tranſportari tam vigore Concil. Triden. quam etiam ex diſpoſitione Iuris communis. deciſ. 18. num. 1. Pirouano.
Actorum tranſportatio non requiritur, quando de eis non conſtat. deciſ. 206. num. 5. Virili.
in Actis ea, quæ non ſunt, attendenda non veniunt. deciſ. 285. num. 5. Durano.
Acta præſumuntur integrè translata, dum contrarium non probetur. deciſ. 315. num. 18. Mormanno.
in Actis ea, quæ non ſunt, nulla de illis, eſt habenda conſideratio. deciſ. 197. num. 13. Coccino.
de Actis ea, quæ non ſunt, dicuntur non eſſe de hoc mundo. deciſ. 197. num. 15. Coccino.
ex Actis tes debent iuſtificari, ad hoc, vt in iudicio releuet. deciſ. 49. num. 11. Durano.
Acta præſumuntur integrè tranſportata, & contrarium dicenti incumbit onus probandi. deciſ. 49. num. 4. Durano.
Acta non ſunt tranſportanda, ſi non ſint de cauſa, deciſ. 85. num. 14. Vbaldo.
Pro Actorum integra tranſportatione ſtat præſumptio. deciſ. 85. num. 12. Vbaldo.
ex Actorum reuolutione deſumitur non ius alicuius, deciſ. 68. num. 4. Merlino.
Acta diuerſi iudicij non tranſportanda ſunt. deciſ. 49. num. 5. Durano.
in Actis non ſufficit iura eſſe, niſi etiam fuerint producta, parte citata ad dicen. contra deciſ. 197. nu. 16. Coccino.
Acta facta coram vno Auditore in cauſa alteri commiſſa, ſubſtinentur, & valida reputantur. deciſ. 99. num. 5. Coc.
Acta facta in cauſa criminali, probant etiam in ciuili inter eaſdem perſonas. deciſ. 352. num. 12. & 14. Merlino.

A C T I O

Actionum illa formula nimis ſcrupulosa de qua in l. 1. ff. de edend. poſtquam antiquata fuit ſufficit, quod expoſequutis, declaretur qualis actio fuerit intentata. deciſ. 30. num. 28. Durano.
in Actione hypotecaria dominium debitoris in ea re, debet probari. deciſ. 220. num. 7. Veroſpio.
per Actionis vnius electionem, cenſetur alteri renunciatũ. deciſ. 192. num. 9. Pirouano.
Actionis ad inſtar datur officium Iudicis. deciſ. 327. num. 6. Pirouano.
Actiones reales, & perſonales, quando per dilationem hæreditis confundantur. deciſ. 4. num. 34. & 35. Coccino.
Actiones eædemque competunt fideicommiſſario pro conſequendis bonis fideicommiſſo ſubiectis, competunt etiã pro conſequendis bonis, quam loco illorum bonorum fuerunt ſubrogata. deciſ. 310. num. 1. Merlino.
Actio priſtina remaneret, ſi debitor ceſſus non ſoluat. deciſ. 392. num. 31. Durano.
Actione, quando quis non poteſt aſtringi ad aliquid adimplendum quod implere debet ex æquitate ſemper Officium Iudicis datur, deciſ. 327. num. 4. Pirouano.
in Actione reali res denouo non adiudicatur, & vti debita, ſed declaratur retroſpectare, & pertinere. deciſ. 310. num. 27. Durano.
Actio, antequam orta ſit, præſcriptio non currit. deciſ. 407. num. 13. Merlino.
Actio nulla oritur ex ludo aleari. deciſ. 95. num. 2. Manzan.
Actio ſpolij non competit contra iuſtè poſſidentem. deciſ. 188. num. 3. Merlino.
Actione ſpolij emphyteuta poteſt agere contra proprietarium, ſi ab eo abſque declaratione deuolutionis, & citatione fuerit è poſſeſſione fundi eiectus, deciſ. 312. num. 10. Merlino.
ab Actione, vt excludatur cedens ius ſuum alicui, quid requiratur. deciſ. 13. num. 39. Durano.
Actio largo ſumpto vocabulo, poteſt dici officium Iudicis, licet non ſit idem. deciſ. 327. num. 7. Pirouano.
ſine Actione agitur, ſi agatur ex eo iure alteri ceſſo. deciſ. 12. num. 38. Durano.
Actionis iure fructus dotis, quando peti poſſint tunc etiam ſeparatim à iudicio principali dotis peti poſſit. deciſ. 383. num. 15. Queipo.
Actio realis eſt hæreditatis petitio. deciſ. 300. nu. 10. Durano.
in Actione reali non procedit præſcriptio ſtatutaria. deciſ. 300. num. 9. Durano.
Actione principali ceſſa, cenſetur etiam ceſſum ius executiuum. deciſ. 179. num. 3. Veroſpio.
Actiones vtiles ſine ceſſione tranſeunt in fideicommiſſarium. deciſ. 180. num. 1. Veroſpio.
Actio vtilis tranſit etiam ſine ceſſione, ſi non ſit, qui illam cedat, vel vbi is, qui eam cedere debet, mortuus eſt. deciſ. 179. num. 13. Veroſipo.
Actio omnis ſpatio 30. annorum præſcribitur. deciſ. 240. num. 17. Pirouano.
Actiones tàm actiuæ, quam paſſiuè pro rata diuidantur inter hæredem grauatum, & fideicommiſſarium. deciſ. 399. num. 2. Coccino.
Actio primæua non innouatur per laudum. deciſ. 300. num. 11. Durano.
Actiones ipſo iure tranſeunt in fideicommiſſarium, nec opus eſt aliqua reſtitutione. deciſ. 51. num. 7. Coccino.
Actione, qui caret, & agitat, Iudicis officio ſine partis petitione à Iudicio repelli poteſt. deciſ. 323. num. 3. Coccino.
Actio in donatione, vt acquiratur, non requiritur ratificatio donatarij. deciſ. 217. num. 11. Pirouano.
Actio in ſubſidium, quando detur in hæreditate. deciſ. 310. num. 1. Durano.
Actio non ſolum denegatur ex contractu facto in ludo illicito, ſed & amiſſa pecunia repeti poteſt. deciſ. 283. num. 4. Veroſpio.
Actio vtilis perſonalis, quæ competebat cedenti, competit etiam ceſſionario. deciſ. 179. num. 12. Veroſpio.
Actio, cui competit multo magis competit retentio. deciſ. 351. num. 20. Durano.
Actio ex obligatione, tamquam ex matre deſcendit. deciſ. 323. num. 2. Coccino.
Actio ciuilis, oritur ex chirographo ritè confecto. deciſ. 497.

397. num. 6. Durante.
Actione nulla aquis competit potest pro pecuniis, quarum in ludis de jure veteri actionem fecerat. decis. 283. num. 3. Verospio.
Actio simultanea admittitur, quando Episcopus, vel Rector agunt pro decimis. decis. 64. num. 10.
Actio nulla datur in obligationibus conditionalibus pendente conditione. decis. 325. num. 17. Coccino.
Actio subsidiaria, quando non habeat locum. decis. 351. num. 14. Durano.

ACTOR.

per Actoris mortem lis non dicitur extincta nisi Reus superstes nolit illam prosequi, & hoc non constat ex aliquo actu saltem tacito. decis. 170. num. 8. Merlino.
Actor, mortuo reo, tenetur dirigere actionem contra haeredes se putantes. decis. 148. num. 9. Merlino.
Actor, mortuo reo non potest capere possessionem reicontrouersiae propria auctoritate citra vitium attentatorum. decis. 148. num. 6. Merlino.
Actore non probante reus absolvitur. decis. 124. num. 31. Coccino.
Actor debet, si non expresse saltim tacitè exprimere actionem, vt supra ea Iudex cognoscere possit. decis. 329. num. 5. Coccino.
Actor debet plenè, & concludenter probare intentionem suam, & iuuari non potest praesumptionibus. decis. 93. num. 49. Coccino.
Actor sola praesumptiua probatione ad obtinendum iuuari non potest, quando in eodem subiecto potest dari actus contrarius, & haec regula generalis. decis. 93. num. 55. Coccino.
Actore mortuo, licet lis remaneat, ad effectum, vt reus superstes non possit dici pacificus possessor, tamen ecus est, quo ad alios effectus. decis. 124. num. 4. Merlino.
Actor, an reus quis dicatur, regulandum est a causa originaria. decis. 50. num. 10. Durano.
Actor, si plenè iustificauit gratiam suae promissionis, reus, & possessor tenetur quoque suam gratiam iustificare, alias non constat de bono ipsius iure. decis. 142. num. 3. Coccin.
Actore non probante, reus absolvitur. decis. 26. num. 24. Vbaldo.
Actor, quando non probat intentionem suam, reus absolvitur ab impetitis. decis. 175. num. 3. Coccino.
Actor, quis dicatur. decis. 170. num. 3. Merlino.

ACTVS.

Actus ab initio nullus convalescit ex qualitate necessaria postea superueniente. decis. 418. num. 45. Queipo.
in Actu illo defuncti factum potest impugnari, cui ipse solum consensit non autem ad eius obseruantiam se obligauit. decis. 363. num. 10. Queipo.
ex Actu vnico acquiritur quasi possessio praesentandi, etiam contra prouisum ab Ordinario. decis. 5. num. 7. Durano.
in Actu aliquo, licet facta expressio, sine aliqua taxatiua, cesset solum an posita demonstratiuè, aut ad declarandam generalitatem, non autem ad illam restringendam. decis. 335. num. 27. Durano.
ad Actus habentes originem de praeterito, & executionem desinentes, trahitur lex nouae superueniens, disponens super actus executione. decis. 36. num. 15. Coccino.
sine Actu positiuo, ex quo inferatur expressus, vel necessarius consensus, ex sola scientia non praesumitur ratificatio decis. 39. num. 5. Durano.
per Actum vnicum quasi possessio acquiritur in incorporalibus. decis. 53. num. 1. Durano.
Actus omnes indigent tempore, vt aliquid maturius agatur. decis. 197. num. 56. Coccino.
in Actu ipso interuenire debet consensus, quando pro forma, & solemnitate requiritur. decis. 194. num. 20. Queipo.
de Actibus iudicialibus, si attestetur Notarius actuarius, ei credendum est. decis. 295. num. 5. Durano.
Actus aliquis, si à statuto simpliciter prohibeatur, non procedendo illum annullando, si fiat subsistitur, & non obstat. decis. 52. num. 12. Virili.
Actus habiles ad acquirendam possessionem rei legatae legatarius non potest exercere, si prius de manu haeredis legatum non experit. decis. 55. num. 7. Durano.
Actus reintegrationis, cum fit anditu, licet non probetur, de non debet contrarium operari.
ex Actuum multiplicitate, & diuisa. ATIO.
mitur scientia. decis. 225. num. 4. Durantis pertinet ad Actus registrationis, in qua legitimatione. 52. num. 3. Vero. 100. num. 35. Coccino.
in Actu aliquo fit adsit obseruantia, continuata praesumitur facit praesumi in eo interuenisse omnes solemnitates quisitas. decis. 210. num. 12. Coccino. 242.
per Actum vnicum in incorporalibus acquiritur quasi possessio. decis. 8. num. 2. Remboldo.
per Actus non inferentes ad renunciationem non censetur quis voluisse renunciare. Iuri proprio. decis. 9. n. 14. Pirou.
in Actu ipso dicitur, aliquid fieri, si fiat antea quam partes habeant actum pro perfecto, & donec contractus ambulat. decis. 73. num. 29. Durano.
Actus cassationis pensionis originatur in consensu retinentis, & perficitur in auctoritate executoris. decis. 153. num. 13. Coccino.
Actuum dubiorum, interpretatio debet fieri secundum finem litium etiam ex vnico actu. decis. 93. num. 82. Coccino.
Actum praeiudicialem de sui natura, quando Papa facit, virtualiter declarata afficere, omnes ad quos spectat. decis. 24. num. 5. Merlino.
Actus est nullus, si pars fuerit citata ad interessendum actui pro certa hora, & postea fiat non expectata dicta hora. decis. 199. num. 8. & 15. Coccino.
Actus iurisdictionis est statuere, qui exercentur in administrationem rerum suarum. decis. 177. num. 9. Merlino.
Actum, & conclusum in petitorio semper dicitur, quando quis declaratur, obligatus ad aliquid dandum, vel faciendum. decis. 227. num. 1. Pirouatio.
in Actu aliquo, quando dicatur à statuto aliquid desiderari pro forma. decis. 73. num. 14. Durano.
Actus iam perfectos constitutio non reuocat cum eius natura sit respicere futura, & non praeterita. decis. 210. num. 1. Virili.
Actus non vitiatur ex incertitudine, si possit declarari exalia qua verisimilitudine. decis. 245. num. 9. Verospio.
Actuum multiplicitas per multum tempus excludit praesumptionem aliquid faciendi iure familiaritatis. decis. 85. num. 8. Vbaldo.
de Actibus pluribus possessorijs, si testes deponant probandi possessionem. decis. 29. num. 1. Vbaldo.
per Actus aequiuocos non probatur aditio hereditatis. decis. 210. num. 15. Coccino.
Actus, qui dederunt causam liti, non sunt attendendi. decis. 53. num. 49. Durano.
per actus differentes probari debet curialitatis depositio. decis. 9. num. 11. Pirouano.
Actus praecedens, qualis fuerit, declaratur ex obseruantia subsecuta. decis. 251. num. 11. Merlino.
Actum ad sui commodum in praeiudicium Domini procurator non potest facere, quantumuis generalis, & cum libera. decis. 103. num. 19. Coccino.
Actus, qui dederunt causam liti non attenduntur. decis. 8. num. 6. Remboldo.
in Actu ipso, si statutum aliquid pro forma requirat; quando debeat interuenire. decis. 73. num. 4. 5. 6. & 7. Durano.
in Actibus hominum pluralitas non praesumitur, nisi probatur. decis. 201. num. 28. Coccino.
Actus institutionis est valde proportionabilis filijs. decis. 166. num. 21. Coccino.
Actus, vt substineatur capi debet omnis interpretatio, ideò verba impropriando. decis. 248. num. 5. Merlino.
Actus, quando valet de iure gentium, licet non fit obseruata forma inducta à iure positiuo, obligat in conscientia. decis. 11. num. 14. Durano.
Actus componendi rixas inter milites est actus iurisdictionis. decis. 291. num. 24. Pirouano.
ex Actu nullo etiam probatur voluntas. decis. 17. num. 36. Durano.
ex Actibus, quib. possessori ius petebatur bonum ius patroni, ad effectum confirmationis illius, qui iam est electus, & nominatus. decis. 5. num. 6. Durano.
Actus praesumuntur pacifice gestus, licet post quam verè peractus,

facit, ipſe proprie facit, decis. 392. num. 8. Durano.
Acquiſitionem nouam non dicitur quis facere, quando redemit pignus. decis. 300. num. 14. Durano.
Acquirere, vel imponere ſeruitutem nemo poteſt in rebus alienis. decis. 347. num. 13. Queipo.
de Acquiſitionis noua titulo emphyteuta niſi doceat, omnia bona inter limites exiſtentia præſumuntur emphyteotica, decis. 79. num. 11. Virili.
Acquiſitio Domini poteſt fieri, etiamſi aliquid ſit emptum ex pecunia aliena. decis. 80. num. 2. Coccino.
Acquirens, licet ſit incapax rei, quæ venit, in conſequentiã ſi de eius acquiſitione principaliter agatur, tamen eam capere poteſt, & acquirere. decis. 403. num. 2. Queipo.
Acquirens ex titulo oneroſo poteſt præiudicare vocaris. decis. 176. num. 20. Coccino.

A C T A.

Acta tenetur exhibere, qui vult impugnare probationes antiquas. decis. 197. num. 60. Coccino.
Nec Actis exequi poteſt ſententia antiqua. decis. 197. num. 58. Coccino.
de Actis non dicitur eſſe inſtrumentum ingatum in Officio Notarij cauſæ, niſi fuerit repetitum cum partis citatione. decis. 197. num. 17. Coccino.
ſine Actis etiam probant ſententiæ antiquiſſimæ. decis. 353. num. 69. Coccino.
in Actis an debeat produci teſtamentum originale, ad hoc vt detur immiſſio, vel an ſufficiat exemplum in forma publica. decis. 233. num. 5. Durano.
Actorum tranſportatio, quando non ſit neceſſaria. decis. 13. num. 42. Durano.
Acta non ſunt traſportanda, ſi nõ reluent ad infetendum, quod Iudex iniuſtũ fecerit. decis. 192. num. 4. Pirouano.
in Actis, ſi non ſint teſtium depoſitiones non probant. decis. 57. num. 1. Coccino.
nè Acta transportentur, quando dicatur præſtitum impedimentum. decis. 18. num. 4. & 6. Pirouano.
Acta traſportanda, quærere ab alio Notario quam ab illo Iudicis a quo Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 20. non adhæret appellantem quærere, decis. 18. num. 8. Pirouano.
Actis non viſis iudicium ferri non debet. decis. 18. num. 2. Pirouano.
Actorum ſuperflua tranſportatio, obſtare non debet, ſi non ſit facta. decis. 85. num. 14. Vbaldo.
Acta debent tranſportari tam vigore Concil. Triden. quam etiam ex diſpoſitione Iuris communis. decis. 18. num. 1. Pirouano.
Actorum tranſportatio non requiritur, quando de eis non conſtat. decis. 206. num. 5. Virili.
in Actis ea, quæ non ſunt, attendenda non veniunt. decis. 285. num. 5. Durano.
Acta præſumuntur integre tranſlata, dum contrarium non probetur. decis. 315. num. 18. Motmanno.
in Actis ea, quæ non ſunt, nulla de illis, eſt habenda conſideratio. decis. 197. num. 13. Coccino.
de Actis ea, quæ non ſunt, dicuntur non eſſe de hoc mundo. decis. 197. num. 15. Coccino.
ex Actis res debent iuſtificari, ad hoc, vt in iudicio reluẽt. decis. 49. num. 11. Durano.
Acta præſumuntur integrè tranſportata, & contrarium dicenti incumbit onus probandi. decis. 49. num. 4. Durano.
Acta non ſunt tranſportanda, ſi non ſint de cauſa, decis. 85. num. 13. Vbaldo.
Pro Actorum integra tranſportatione ſtat præſumptio. decis. 85. num. 12. Vbaldo.
ex Actorum reuolutione deſumitur non ius alicuius, decis. 68. num. 4. Merlino.
Acta diuerſi iudicij non tranſportanda ſunt. decis. 49. num. 5. Durano.
in Actis non ſufficit iura eſſe, niſi etiam fuerint producta, parte citata ad dicen. contra decis. 197. nu. 16. Coccino.
Acta facta coram vno Auditore in cauſa alteri commiſſa, ſubſtinentur, & valida reputantur. decis. 199. num. 5. Coc.
Acta facta in cauſa criminali, probant etiam in ciuili inter eaſdem perſonas. decis. 352. num. 12. & 14. Merlino.

A C T I O

Actionum illa formula nimis ſcrupulola de qua in l. 1. ff. de edend. poſtquam antiquata fuit ſufficit, quod ex pro & equitis, declaretur qualis actio fuerit intentata. decis. 30. num. 28. Durano.
in Actione hypotecaria dominium debitoris in ea re, debet probari. decis. 220. num. 7. Veroſpio.
per Actionis vnius electionem, cenſetur alteri renunciari. decis. 192. num. 9. Pirouano.
Actionis ad inſtar datur officium Iudicis. decis. 327. num. 6. Pirouano.
Actiones reales, & perſonales, quando per actionem hereditis confundantur. decis. 4. num. 34. & 35. Coccino.
Actiones eedem, quæ competunt fideicommiſſario pro conſequendis bonis fideicommiſſo ſubiectis, competunt etiã pro conſequendis bonis, quam loco illorum bonorum ſuſtunt ſubrogata. decis. 320. num. 1. Merlino.
Actio priſtina remaneret, ſi debitor ceſſus non ſoluat. decis. 392. num. 31. Durano.
Actione, quando quis nõ poteſt aſtringi ad aliquid adimplendum quod implere debet ex æquitate ſemper Officiũ Iudicis datur, decis. 327 num. 4. Pirouano.
in Actione reali res denouo non adiudicatur, & vti debita, ſed declaratur retroſpectare, & pertinere. decis. 310. num. 27. Durano.
Actio, antequam orta ſit, præſcriptio non currit. decis. 407. num. 13. Merlino.
Actio nulla oritur ex ludo aleari. decis. 95. num. 2. Manzan.
Actio ſpolij non competit contra iuſtè poſſidentem. decis. 188. num. 3. Merlino.
Actione ſpolij emphyteuta poteſt agere contra proprietarium, ſi ab eo abſque declaratione deuolutionis, & citatione fuerit è poſſeſſione fundi eiectus, decis. 312. num. 10. Merlino.
ab Actione, vt excludatur cedens ius ſuum alicui, quid requiratur. decis. 13. num. 39. Durano.
Actio largo ſumpto vocabulo, poteſt dici officium Iudicis, licet non ſit idem. decis. 327. num. 7. Pirouano.
ſine Actione agitur, ſi agatur ex eo iure alteri ceſſo. decis. 12. num. 38. Durano.
Actionis iure fructus dotis, quando peti poſſint tunc etiam ſeparatim à iudicio principali dotis peti poſſit. decis. 383. num. 15. Queipo.
Actio realis eſt hæreditatis petitio. decis. 300. nu. 10. Durano.
in Actione reali non procedit præſcriptio ſtatutaria. decis. 300. num. 9. Durano.
Actione principali ceſſa, cenſetur etiam ceſſum ius executiuum. decis. 179. num. 3. Veroſpio.
Actiones vtiles ſine ceſſione tranſeunt in fideicommiſſarii. decis. 180. num. 1. Veroſpio.
Actio vtilis tranſit etiam ſine ceſſione, ſi non ſit, qui illam cedat, vel vbi is, qui eam cedere debet, mortuus eſt. decis. 179. num. 13. Veroſpo.
Actio omnis ſpatio 30. annorum præſcribitur. decis. 240. num. 17. Pirouano.
Actiones tàm actiue, quam paſſiuè pro rata diuidentur inter hæredem grauatum, & fideicommiſſarium. decis. 399. num. 2. Coccino.
Actio primæua non innouatur per laudum. decis. 300. num. 11. Durano.
Actiones ipſo iure tranſeunt in fideicommiſſarium, nec opus eſt aliqua reſtitutione. decis. 51. num. 7. Coccino.
Actione, qui caret, & agitat, Iudicis officio ſine partis petitione à Iudicio repelli poteſt. decis. 323. num. 5. Coccino.
Actio in donatione, vt acquiratur, non requiritur ratificatio donatarij. decis. 217. num. 11. Pirouano.
Actio in ſubſidium, quando detur in hæreditate. decis. 318. num. 1. Durano.
Actio non ſolum denegatur ex contractu facto in ludo illicito, ſed & amiſſa pecunia repeti poteſt. decis. 283. num. 4. Veroſpio.
Actio vtilis perſonalis, quæ competebat cedenti, competit etiam ceſſionario. decis. 179. num. 12. Veroſpio.
Actio, cui competit multo magis competit retentio. decis. 351. num. 20. Durano.
Actio ex obligatione, tamquam ex matre deſcendit. decis. 324. num. 2. Coccino.
Actio ciuilis, oritur ex chirographo ritè confecto. decis.

397. num. 6. Durano.

Actio vtilis aquis comunis potest pro pecuniis, quarum in ludis de jure vetitum actum fecerat. decis. 283. num. 3. Verospio.

Actio simultanea admittitur, quando Episcopus, vel Rector agunt pro decimis. decis. 64. num. 10.

Actio nulla datur in obligationibus conditionalibus pendente conditione. decis. 323. num. 17. Coccino.

Actio subsidiaria, quando non habeat locum. decis. 351. num. 14. Durano.

ACTOR.

per Actoris mortem lis non dicitur extincta nisi Reus superstes nolit illam prosequi & hoc non constat ex aliquo actu saltem tacito. decis. 170. num. 8. Merlino.

Actor, mortuo eo, tenetur dirigere actionem contra illum se putantes. decis. 148. num. 9. Merlino.

Actor, mortuo reo non potest capere possessionem rei contra hæredes propria auctoritate citra vitium attentatorum. decis. 148. num. 6. Merlino.

Actore non probante reus absolvitur. decis. 124. num. 31. Coccino.

Actor debet, si non expresse saltim tacitè exprimere actionem, vt supra ea Iudex cognoscere possit. decis. 329. num. 5. Coccino.

Actor debet plenè, & concludenter probare intentionem suam, & iuuari non potest præsumptionibus. decis. 93. num. 49. Coccino.

Actor sola præsumptiua probatione ad obtinendum iuuari non potest, quando in eodem subiecto potest dari actus contrarius, & hæc regula generalis. decis. 93. num. 55. Coccino.

Actore mortuo, licet lis remaneat, ad effectum, vt reus superstes non possit dici pacificus possessor, tamen eius est, quo ad alios effectus. decis. 129. num. 4. Merlino.

Actor, an reus quis dicatur, regulandum est a causa originali. decis. 30. num. 10. Durano.

Actor, si plenè iustificauit gratiam suæ promissionis, reus, & possessor tenetur quoque suam gratiam iustificare, alias non constat de bono ipsius iure. decis. 142. num. 3. Coccin.

Actore non probante, reus absolvitur. decis. 26. num. 24. Vbaldo.

Actor, quando non probat intentionem suam, reus absolvitur ab impetitis. decis. 175. num. 3. Coccino.

Actor, quis dicatur. decis. 170. num. 3. Merlino.

ACTVS.

Actus ab initio nullus convalescit ex qualitate necessaria postea superueniente. decis. 118. num. 45. Queipo.

in Actu illo defuncti factum potest impugnari, cui ipse solum consensit non autem ad eius obseruantiam se obligauit. decis. 363. num. 10. Queipo.

ex Actu vnico acquiritur quasi possessio præsentandi, etiam contra patronum ab Ordinario. decis. 5. num. 7. Durano.

in Actu aliquo, licet facta expressio, sine aliqua taxatiua, offertur solum an posita demonstratiuè, aut ad declarandam generalitatem, non autem ad illam restringendam. decis. 335. num. 27. Durano.

ad Actus habentes originem de præterito, & executionem desinunt, stabitur lex nouæ superueniens, disponens super actus executione. decis. 46. num. 15. Coccino.

sine Actu positiuo, ex quo inferatur expressus, vel necessarius consensus, ex sola scientia non præsumitur ratificatio decis. 39. num. 5. Durano.

per Actum vnicum quasi possessio acquiritur in incorporalibus. decis. 53. num. 1. Durano.

Actus omnes, vt digne compleri, vt aliquid maturius agatur. decis. 197. num. 56. Coccino.

in Actu ipso interuenire debet consensus, quando pro forma, & solemnitate requiritur. decis. 294. num. 20. Queipo.

de Actibus iudicialibus, si tractetur Notarius actuarius, ei credendum est. decis. 295. num. 3. Durano.

Actus aliquis, si a statuto simpliciter prohibeatur, non procedendo illum annullando, si fiat subsistetur, & non obstat. decis. 52. num. 12. Virili.

Actus habiles ad acquirendam possessionem rei legatæ, legatarius non potest exercere, si prius de manu hæredis legatum non ceperit. decis. 55. num. 7. Durano.

Actus reintegrationis, cum sit ordinatus ad acquirendum, non debet contrarium operari. decis. 5. num. 18. Durano.

ex Actuum multiplicitate, & diuturnitate temporis præsumitur scientia. decis. 125. num. 4. Dunozetto.

Actus regiffrationis, in qua regiffratione requiratur. decis. 100. num. 35. Coccino.

in Actu aliquo si adsit obseruantia, continuata per 30. annos facit præsumi in eo interuenisse omnes solemnitates requisitas. decis. 210. num. 12. Coccino.

per Actum vnicum in incorporalibus acquiritur quasi possessio. decis. 8. num. 2. Remboldo.

per Actus non inferentes ad renunciationem non censetur quis voluisse renunciare. Iuri proprio. decis. 9. n. 14. Pirou.

in Actu ipso dicitur, aliquid fieri, si fiat antea quam partes habeant actum pro perfecto, & donec cõtractus ambulat. decis. 73. num. 29. Durano.

Actus cassationis pensionis originatur in consensu trahentis, & perficitur in auctoritate executoris. decis. 153. num. 13. Coccino.

Actuum dubiorum, interpretatio debet fieri secundum finem litum etiam ex vnico actu. decis. 93. num. 82. Coccino.

Actum præiudicialem de sui natura, quando Papa facit, virtualiter declarata afficere, omnes ad quos spectat. decis. 245. num. 3. Merlino.

Actus est nullus, si pars fuerit citata ad interessendum d. actui pro certa hora, & postea fiat non expectata d. hora. decis. 199. num. 8. & 13. Coccino.

Actus iurisdictionis est statuere, qui exercetur circa administrationem rerum suarum. decis. 177. num. 9. Merlino.

Actum, & conclusum in petitorio semper dicitur, quando quis declaratur, obligatus ad aliquid dandum, vel faciendum. decis. 227. num. 1. Pirouatio.

in Actu aliquo, quando dicatur à statuto aliquid desiderari pro forma. decis. 73. num. 14. Durano.

Actus iam perfectus constitutio non reuocat cum eius natura sit respicere futura, & non præterita. decis. 310. num. 1. Virili.

Actus non vitiatur ex incertitudine, si possit declarari exalia qua veresimilitudine decis. 245. num. 9. Verospio.

Actuum multiplicitas per multum tempus excludit præsumptionem aliquid faciendi iure familiaritatis. decis. 85. num. 8. Vbaldo.

de Actibus pluribus possessorijs, si testes deponant probandi possessionem. decis. 29. num. 1. Vbaldo.

per Actus æquiuocos non probatur aditio hæreditatis. decis. 210. num. 15. Coccino.

Actus, qui dederunt causam liti, non sunt attendendi. decis. 53. num. 49. Durano.

per actus differentes probari debet curialitatis depositio, decis. 9. num. 11. Pirouano.

Actus præcedens, qualis fuerit, declaratur ex obsequuta subsecuta. decis. 251. num. 11. Merlino.

Actum ad sui commodum in præiudicium Domini procurator non potest facere, quantum suis generalis, & cum libera, decis. 103. num. 19. Coccino.

Actus, qui dederunt causam liti non attenduntur. decis. 8. num. 6. Remboldo.

in Actu ipso, si statutum aliquid pro forma requirat, quando debeat interuenire. decis. 93. num. 4. 5. 6. & 7. Durano.

in Actibus hominum pluralitas non præsumitur, nisi probetur. decis. 201. num. 28. Coccino.

Actus institutionis est valde proportionabilis filijs. decis. 164. num. 21. Coccino.

Actus, vt substineatur capi debet omnis interpretatio, ædi verba impropriando. decis. 248. num. 5. Merlino.

Actus, quando valet de iure gentium, licet non fit obseruata forma inducta à iure positiuo, obligat in conscientia. decis. 11. num. 14. Durano.

Actus componendi rixas inter milites est actus iurisdictionis. decis. 291. num. 2. Pirouano.

ex Actu nullo etiam probatur voluntas. decis. 17. num. 30. Durano.

ex Actibus, quib. possessorijs probetur bonum ius patroni, ad effectum confirmationis illius, qui iam est electus, & nominatus. decis. 5. num. 6. Durano.

Actus præsumuntur pacifice gestus, licet post quam venit perfectus,

facit, ipſe proprie facit, decif. 392. num. 8. Durano.
Acquiſitionem nouam non dicitur quis facere, quando redemit pignus. decif. 300. num. 14. Durano.
Acquirere, vel imponere ſeruitutem nemo poteſt in rebus alienis. decif. 347. num. 13. Queipo.
de Acquiſitionis nouo titulo emphyteuta niſi doceat, omnia bona inter limites exiſtentia præſumuntur emphyteutica. decif. 39. num. 11. Virili.
Acquiſitio Dominij poteſt fieri, etiamſi aliquid ſit emptum ex pecunia aliena. decif. 80. num. 2. Coccino.
Acquirens, licet ſit incapax rei, quæ venit, in conſequentiã ſi de eius acquiſitione principaliter agatur, tamen eam capere poteſt, & acquirere. decif. 405. num. 2. Queipo.
Acquirens ex titulo oneroſo poteſt præiudicare vocatis. decif. 176. num. 20. Coccino.

A C T A.

Acta tenetur exhibere, qui vult impugnare probationes antiquas. decif. 197. num. 60. Coccino.
Sine Actis æquipoteſt ſententia antiqua. decif. 197. num. 58. Coccino.
de Actis non dicitur eſſe inſtrumentum rogatum in Officio Notarij cauſæ, niſi fuerit repertum cum partis citatione. decif. 197. num. 17. Coccino.
ſine Actis etiam probant ſententiæ antiquiſſimæ. decif. 53. num. 69. Coccino.
in Actis an debeat produci teſtamentum originale, ad hoc vt detur immiſſio, vel an ſufficiat exemplum in forma publica. decif. 233. num. 5. Durano.
Actorum tranſportatio, quando non ſit neceſſaria. decif. 13. num. 42. Durano.
Acta non ſunt traſportanda, ſi nõ reluent ad inferendum, quod Iudex iniuſtitiã fecerit. decif. 192. num. 4. Pirouano.
in Actis, ſi non ſint teſtium depoſitiones non probant. decif. 57. num. 1. Coccino.
nè Acta tranſportentur, quando dicatur præſtitum impedimentum. decif. 18. num. 4. & 6. Pirouano.
Acta traſportanda, quærere ab alio Notario quam ab illo Iudicis a quo Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 20. non adhæret appellantem quærere. decif. 18. num. 8. Pirouano.
Actis non viſis iudicium ferri non debet. decif. 18. num. 2. Pirouano.
Actorum ſuperflua tranſportatio, obſtare non debet, ſi non ſit facta. decif. 85. num. 14. Vbaldo.
Acta debent tranſportari tam vigore Concil. Triden. quam etiam ex diſpoſitione Iuris communis. decif. 18. num. 1. Pirouano.
Actorum tranſportatio non requiritur, quando de eis non conſtat. decif. 206. num. 5. Virili.
in Actis ea, quæ non ſunt, attendenda non veniunt. decif. 285. num. 5. Durano.
Acta præſumuntur integrè tranſlata, dum contrarium non probetur. decif. 315. num. 18. Motmanno.
in Actis ea, quæ non ſunt, nulla de illis, eſt habenda conſideratio. decif. 197. num. 13. Coccino.
de Actis ea, quæ non ſunt, dicuntur non eſſe de hoc mundo. decif. 197. num. 15. Coccino.
ex Actis res debent iuſtificari, ad hoc, vt in iudicio releuet. decif. 49. num. 11. Durano.
Acta præſumuntur integrè tranſportata, & contrarium dicenti incumbit onus probandi. decif. 49. num. 4. Durano.
Acta non ſunt tranſportanda, ſi non ſint de cauſa. decif. 85. num. 15. Vbaldo.
Pro Actorum integra tranſportatione ſtat præſumptio. decif. 85. num. 12. Vbaldo.
ex Actorum reuolutione deſumitur non ius alicuius, decif. 68. num. 4. Merlino.
Acta diuerſi iudicij non tranſportanda ſunt. decif. 49. num. 5. Durano.
in Actis non ſufficit iura eſſe, niſi etiam fuerint producta, parte citata ad dicen. contra. decif. 197. nu. 16. Coccino.
Acta facta coram vno Auditore in cauſa alteri commiſſa, ſubſtinentur, & valida reputantur. decif. 99. num. 5. Coc.
Acta facta in cauſa criminali, probant etiam in ciuili inter eaſdem perſonas. decif. 352. num. 12. & 14. Merlino.

A C T I O

Actionum illa formula nimis ſcrupulosa de qua in l. 1. ff. de edend. poſtquam antiquata fuit ſufficit, quod ex pro æquitis, declaretur qualis actio fuerit intentata. decif. 30. num. 28. Durano.
in Actione hypotecaria dominium debitoris in ea re, debet probari. decif. 220. num. 7. Veroſpio.
per Actionis vnius electionem, cenſetur alteri renunciari. decif. 192. num. 9. Pirouano.
Actionis ad inſtar datur officium Iudicis. decif. 327. num. 6. Pirouano.
Actiones reales, & perſonales, quando per ditionem hæreditis confundantur. decif. 4. num. 34. & 35. Coccino.
Actiones cedendæ, quæ competunt fideicommiſſario pro conſequendis bonis fideicommiſſo ſubiectis, competunt etiã pro conſequendis bonis, quam loco illorum bonorum fuerunt ſubrogata. decif. 320. num. 1. Merlino.
Actio priſtina remanet, ſi debitor ceſſus non ſoluat. decif. 392. num. 31. Durano.
Actione, quando quis non poteſt aſtringi ad aliquid adimplendum quod implere debet ex æquitate ſemper Officij Iudicis datur, decif. 327 num. 4. Pirouano.
In Actione reali res denouo non adiudicatur, & vti debita, ſed declaratur retroſpectare, & pertinere. decif. 310. num. 27. Durano.
Actio, antequam orta ſit, præſcriptio non currit. decif. 407. num. 13. Merlino.
Actio nulla oritur ex ludo aleari. decif. 95. num. 2. Manzan.
Actio ſpolij non competit contra iuſtè poſſidentem. decif. 188. num. 3. Merlino.
Actione ſpolij emphyteuta poteſt agere contra proprietarium, ſi ab eo abſque declaratione deuolutionis, & citatione fuerit è poſſeſſione fundi eiectus, decif. 312. num. 10. Merlino.
ab Actione, vt excludatur cedens ius ſuum alicui, quid requiratur. decif. 13. num. 39. Durano.
Actio largo ſumpto vocabulo, poteſt dici officium Iudicis, licet non ſit idem. decif. 327. num. 7. Pirouano.
ſine Actione agitur, ſi agatur ex eo iure alteri ceſſo. decif. 12. num. 38. Durano.
Actionis iure fructus dotis, quando peti poſſunt tunc etiam ſeparatim à iudicio principali dotis peti poſſit. decif. 38. num. 15. Queipo.
Actio realis eſt hæreditatis petitio. decif. 300. nu. 10. Durano.
in Actione reali non procedit præſcriptio ſtatutaria. decif. 300. num. 9. Durano.
Actione principali ceſſa, cenſetur etiam ceſſum ius executiuum. decif. 179. num. 3. Veroſpio.
Actiones vtiles ſine ceſſione tranſeunt in fideicommiſſarium. decif. 180. num. 1. Veroſpio.
Actio vtilis tranſit etiam ſine ceſſione, ſi non ſit, qui illam cedat, vel vbi is, qui eam cedere debet, mortuus eſt. decif. 179. num. 13. Veroſpio.
Actio omnis ſpatio 30. annorum præſcribitur. decif. 240. num. 17. Pirouano.
Actiones tàm actiuæ, quam paſſiuæ pro rata diuiduntur inter hæredem grauatum, & fideicommiſſarium. decif. 399. num. 2. Coccino.
Actio primæua non innouatur per laudum. decif. 300. num. 11. Durano.
Actiones ipſo iure tranſeunt in fideicommiſſarium, nec opus eſt aliqua reſtitutione. decif. 51. num. 7. Coccino.
Actione, qui caret, & agitat, Iudicis officio ſine partis petitione à Iudicio repelli poteſt. decif. 323. num. 3. Coccino.
Actio in donatione, vt acquiratur, non requiritur ratificatio donatarij. decif. 217. num. 11. Pirouano.
Actio in ſubſidium, quando detur in hæreditate. decif. 310. num. 1. Durano.
Actio non ſolum denegatur ex contractu facto in ludo illicito, ſed & amiſſa pecunia repeti poteſt. decif. 283. num. 4. Veroſpio.
Actio vtilis perſonalis, quæ competebat cedenti, competit etiam ceſſionario. decif. 179. num. 12. Veroſpio.
Actio, cui competit multo magis competit retentio. decif. 351. num. 20. Durano.
Actio ex obligatione, tamquam ex matre deſcendit. decif. 323. num. 2. Coccino.
Actio ciuilis, oritur ex chirographo ritè confecto. decif. 197.

197. num. 6. Durante.
Actionem alias acquisitam non potest pro pecuniis, quarum in ludis de jure veteris Ecclesiæ fecerat. decis. 283. num. 3. Verospio.
Actio simoniaca admittitur, quando Episcopus, vel Rector agunt pro decimis. decis. 62. num. 10.
Actio nulla datur in obligationibus conditionalibus pendente conditione. decis. 32. num. 17. Coccino.
Actio subsidiaria, quando non habeat locum. decis. 351. num. 14. Durano.

A C T O R.

per Actum notorium ille non dicitur exindè nisi Reus impetites nolit illam prosequi, & hoc non constat ex aliquo alio facto tacito. decis. 170. num. 8. Merlino.
Actor, mortuo reo, tenetur dirigere actionem contra hæredes putantes. decis. 148. num. 5. Merlino.
Actor, mortuo reo non potest expetere possessionem rei contra hæredes propria auctoritate ob aliquos attentatorum. decis. 148. num. 6. Merlino.
Actore non probante reus absolvitur. decis. 124. num. 31. Coccino.
Actor debet, si non expresse saltim tacitè exprimere actionem, vt supra ea Iudex cognoscere possit. decis. 323. num. 1. Coccino.
Actor debet plenè, & concludenter probare intentionem suam, & iuuari non potest præsumptionibus. decis. 93. num. 49. Coccino.
Actor sola præsumptiua probatione ad obtinendum iuuari non potest, quando in eodem subiecto potest dari actus contrarius, & hæc regula generalis. decis. 93. num. 55. Coccino.
Actore mortuo, licet lis remaneat, ad effectum, vt reus impetites non possit dici pacificus possessor, tamen eius est, eo ad alios effectus. decis. 129. num. 4. Merlino.
Actor, an reus quis dicatur, regulandum est a causæ origine. decis. 30. num. 10. Durano.
Actor, si plenè iustificauit gratiam sibi prouisionis, reus, & possessor tenetur quoque suam gratiam iustificare, alias non constat de bono ipsius iure. decis. 142. num. 5. Cocein.
Actore non probante, reus absolvitur. decis. 26. num. 24. Vbaldo.
Actor, quando non probat intentionem suam, reus absolvitur ab impetitis. decis. 175. num. 3. Coccino.
Actor, quis dicatur. decis. 179. num. 3. Merlino.

A C T V S.

Actus ab initio nullus convalescit ex qualitate necessaria postea superueniente. decis. 118. num. 45. Queipo.
in Actu illo defuncti factum potest impugnari, cui ipse solum consensit non autem ad eius obseruantiam se obligauit. decis. 363. num. 10. Queipo.
ex Actu vnico acquiritur quasi possessio præsentandi, etiam contra prouisum ab Ordinario. decis. 5. num. 7. Durano.
in Actu aliquo, siue facta expressio, siue aliqua ratiatio, cesset solum an posita demonstratiuè, aut ad declarandam generalitatem, non autem ad illam restringendam. decis. 335. num. 17. Durano.
ad Actus habentes originem de præterito, & executionem de futuro, trahitur lex noua superueniens, disponens super actus executione. decis. 16. num. 15. Coccino.
sine Actu positiuo, ex quo inferatur expressus, vel necessarius consensus, ex sola scientia non præsumitur ratificatio decis. 39. num. 5. Durano.
per Actum vnicum quasi possessio acquiritur in incorporalibus. decis. 53. num. 1. Durano.
Actus omnes indigent tempore, vt aliquid maturius agatur. decis. 97. num. 56. Coccino.
in Actu ipso interuenire debet consensus, quando pro forma, & solemnitate requiritur. decis. 194. num. 20. Queipo.
de Actibus iudicialibus, si tacteatur Notarius actuarius, ei credendum est. decis. 295. num. 3. Durano.
Actus aliquis, si à statuto simpliciter prohibeatur, non procedendo illum annullando, si fiat subsistitur, & non obstat. decis. 52. num. 12. Virili.
Actus habiles ad acquirendam possessionem rei legatæ, legatarius non potest exercere, si prius de manu hæredis legatum non experit. decis. 55. num. 7. Durano.
Actus restitutionis, cum sit ordinatus ad acquirendum, non debet contrarium operari. decis. 5. num. 18. Durano.
ex Actuum multiplicitate, & diuturnitate temporis præsumitur scientia. decis. 125. num. 4. Durano.
Actus registrationis, in qua legitimatione requiratur. decis. 100. num. 35. Coccino.
in Actu aliquo si adsit obseruantia continuata per 30. annos facit præsumi in eo interuenisse omnes solemnitates requisitas. decis. 210. num. 12. Coccino.
per Actum vnicum in incorporalibus acquiritur quasi possessio. decis. 8. num. 2. Remboldo.
per Actus non inferentes ad renunciationem non censetur quis voluisse renunciare. Iuri proprio. decis. 9. n. 14. Perou.
in Actu ipso dicitur, aliquid fieri, si fiat antea quam partes habeant actum pro perfecto, & donec contractus ambulat. decis. 73. num. 29. Durano.
Actus cassationis pensionis originatur in consensu retentis, & perficitur in auctoritate executoris. decis. 153. num. 13. Coccino.
Actuum dubiorum, interpretatio debet fieri secundum solitum etiam ex vnico actu. decis. 93. num. 82. Coccino.
Actum præiudicialem de sui natura, quando Papa facit, virtualiter declarat afficere, omnes ad quos spectat. decis. 24. num. 3. Merlino.
Actus est nullus, si pars fuerit citata ad interessendum d. actui pro certa hora, & postea fiat non expectata d. hora. decis. 199. num. 8. & 13. Coccino.
Actus iurisdictionis est statuere, qui exerceatur circa administrationem rerum suarum. decis. 177. num. 9. Merlino.
Actum, & conclusum in pertorio semper dicitur, quando quis declaratur, obligatus ad aliquid dandum, vel faciendum. decis. 227. num. 1. Perouano.
in Actu aliquo, quando dicatur à statuto aliquid desiderari pro forma. decis. 73. num. 14. Durano.
Actus iam perfectos constitutio non reuocat cum eius natura sit respicere futura, & non præterita. decis. 210. num. 1. Virili.
Actus non vitiatur ex incertitudine, si possit declarari exista qua verisimilitudine decis. 245. num. 9. Verospio.
Actuum multiplicitas per multum tempus excludit præsumptionem aliquid faciendi iure familiaritatis. decis. 85. num. 8. Vbaldo.
de Actibus pluribus possessorijs, si testes deponant probant possessionem. decis. 19. num. 1. Vbaldo.
per Actus æquiuocos non probatur aditio hæreditatis. decis. 210. num. 15. Coccino.
Actus, qui dederunt causam liti, non sunt attendendi. decis. 13. num. 49. Durano.
per actus differentes probari debet curialitatis depositio. decis. 9. num. 11. Perouano.
Actus præcedens, qualis fuerit, declaratur ex obseruantia subsecuta. decis. 251. num. 11. Merlino.
Actum ad sui commodum in præiudicium Domini procurator non potest facere, quantum uis generalis, & cum libera. decis. 103. num. 19. Coccino.
Actus, qui dederunt causam liti non attendentur. decis. 8. num. 6. Remboldo.
in Actu ipso, si statutum aliquid pro forma requirat, quando debeat interuenire. decis. 73. num. 4, 5, 6. & 7. Durano.
in Actibus hominum pluralitas non præsumitur, nisi probetur. decis. 201. num. 28. Coccino.
Actus institutionis est valde proportionabilis filijs. decis. 16. num. 21. Coccino.
Actus, vt subsistinea tur capi debet omnis interpretatio, etiã verba impropriando. decis. 248. num. 5. Merlino.
Actus, quando valet de iure gentium, licet non sit obseruata forma inducta à iure positiuo, obligat in conscientia. decis. 11. num. 14. Durano.
Actus componendi rixas inter milites est actus iurisdictionis. decis. 291. num. 2. Perouano.
ex Actu nullo etiam probatur voluntas. decis. 17. num. 30. Durano.
ex Actibus, quib. possessorijs probetur bonum ius patroni, ad effectum confirmationis illius, qui iam est electus, & nominatus. decis. 5. num. 6. Durano.
Actus præsumuntur pacificè gestus, licet post quam verè fectus,

facit, ipſo proprie facit, decis. 392. num. 8. Durano.
Acquiſitionem nouam non dicitur quis facere, quando redemit pignus. decis. 300. num. 14. Durano.
Acquirere, vel imponere ſeruitutem nemo poteſt in rebus alienis. decis. 347. num. 13. Queipo.
de Acquiſitionis nomo titulo emphyteuta niſi doceat, omnia bona inter limites exiſtentia præſumuntur emphyteotica. decis. 79. num. 11. Virili.
Acquiſitio Dominij poteſt fieri, etiamſi aliquid ſit emptum ex pecunia aliena. decis. 80. num. 2. Coccino.
Acquirens, licet ſit incapax rei, quæ venit, in conſequentiâ ſi de eius acquiſitione principaliter agatur, tamen eam capere poteſt, & acquirere. decis. 403. num. 2. Queipo.
Acquirens ex titulo oneroſo poteſt præiudicare vocatis. decis. 176. num. 20. Coccino.

A C T A.

Acta tenetur exhibere, qui vult impugnare probationes antiquas. decis. 197. num. 60. Coccino.
ſine Actis è regulæ poteſt ſententia antiqua. decis. 197. num. 58. Coccino.
de Actis non dicitur eſſe inſtrumentum rogatum in Officio Notarij cauſæ, niſi fuerit reputatum cum partis citatione. decis. 197. num. 17. Coccino.
ſine Actis etiam probant ſententiæ antiquiſſimæ. decis. 353. num. 69. Coccino.
in Actis an debeat produci teſtamentum originale, ad hoc vt detur immiſſio, vel an ſufficiat exemplum in forma publica. decis. 233. num. 5. Durano.
Actorum tranſportatio, quando non ſit neceſſaria. decis. 13. num. 42. Durano.
Acta non ſunt traſportanda, ſi nõ releuent ad inferendum, quod Iudex iniuſtitiã fecerit. decis. 192. num. 4. Pirouano.
in Actis, ſi non ſint teſtium depoſitiones non probant. decis. 57. num. 1. Coccino.
nè Acta tranſportentur, quando dicatur præſtitum impedimentum. decis. 18. num. 4. & 6. Pirouano.
Acta traſportanda, quærere ab alio Notario quam ab illo Iudicis a quo Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 20. non actur appellantem quærere, decis. 18. num. 8. Pirouano.
Actis non viſis iudicium ferri non debet. decis. 18. num. 2. Pirouano.
Actorum ſuperflua tranſportatio, obſtare nina debet, ſi non ſit facta. decis. 85. num. 14. Vbaldo.
Acta debent tranſportari tam vigore Concil. Triden. quam etiam ex diſpoſitione Iuris communis. decis. 18. num. 1. Pirouano.
Actorum tranſportatio non requiritur, quando de eis non conſtat. decis. 206. num. 5. Virili.
in Actis ea, quæ non ſunt, attendenda non veniunt. decis. 285. num. 5. Durano.
Acta præſumuntur integrè tranſlata, dum contrarium non probetur. decis. 315. num. 18. Motmanno.
in Actis ea, quæ non ſunt, nulla de illis, eſt habenda conſideratio. decis. 197. num. 13. Coccino.
de Actis ea, quæ non ſunt, dicuntur non eſſe de hoc mundo. decis. 197. num. 15. Coccino.
ex Actis res debent iuſtificari, ad hoc, vt in iudicio releuet. decis. 49. num. 11. Durano.
Acta præſumuntur integrè tranſportata, & contrarium dicenti incumbit onus probandi. decis. 49. num. 4. Durano.
Acta non ſunt tranſportanda, ſi non ſint de cauſa, decis. 85. num. 13. Vbaldo.
Pro Actorum integra tranſportatione ſtat præſumptio. decis. 85. num. 12. Vbaldo.
ex Actorum reuolutione deſumitur non ius alicuius, decis. 68. num. 4. Merlino.
Acta diuerſi iudicij non tranſportanda ſunt. decis. 49. num. 5. Durano.
in Actis non ſufficit intra eſſe, niſi etiam fuerint producta, parte citata ad dicen. contra decis. 197. nu. 16. Coccino.
Acta facta coram vno Auditore in cauſa alteri commiſſa, ſubſtinentur, & valida reputantur. decis. 99. num. 5. Coc.
Acta facta in cauſa criminali, probant etiam in ciuili inter eaſdem perſonas. decis. 352. num. 12. & 14. Merlino.

A C T I O

Actionum illa formula nimis ſcrupuloſa de qua in l. 1. ff. de edend. poſtquam antiquata fuit ſufficit, quod expro æquitis. declaretur qualis actio fuerit intentata. decis. 30. num. 28. Durano.
in Actione hypotecaria dominium debitoris in ea re, debet probari. decis. 220. num. 7. Veroſpio.
per Actionis vnius electionem, cenſetur alteri renunciatũ. decis. 192. num. 9. Pirouano.
Actionis ad inſtar datur officium Iudicis. decis. 327. num. 6. Pirouano.
Actiones reales, & perſonales, quando per diſtionem hereditis confundantur. decis. 4. num. 34. & 35. Coccino.
Actiones eedem, quæ competunt fideicommiſſario pro conſequendis bonis fideicommiſſo ſubiectis, competunt etiã pro conſequendis bonis, quam loco illorum bonorum fuerunt ſubrogata. decis. 320. num. 1. Merlino.
Actio priſtina remanet, ſi debitor ceſſus non ſoluat. decis. 192. num. 31. Durano.
Actione, quando quis nõ poteſt aſtringi ad aliquid adimplendum quod implere debet ex æquitate ſemper Officiũ Iudicis datur, decis. 327 num. 4. Pirouano.
in Actione reali res denouo non adiudicatur, & vti debita, ſed declaratur retroſpectare, & pertinere. decis. 310. num. 27. Durano.
Actio, antequam orta ſit, præſcriptionon currit. decis. 407. num. 13. Merlino.
Actio nulla oritur ex ludo aleari. decis. 95. num. 1. Manzan.
Actio ſpolij non competit contra iuſtè poſſidentem. decis. 188. num. 3. Merlino.
Actione ſpolij emphyteuta poteſt agere contra proprietarium, ſi ab eo abſque declaratione deuolutionis, & citatione fuerit è poſſeſſione fundi eiectus, decis. 312. num. 10. Merlino.
ab Actione, vt excludatur cedens ius ſuum alicui, quid requiratur. decis. 13. num. 39. Durano.
Actio largo ſumpto vocabulo, poteſt dici officium Iudicis, licet non ſit idem. decis. 327. num. 7. Pirouano.
ſine Actione agitur, ſi agatur ex eo iure alteri ceſſo. decis. 12. num. 38. Durano.
Actionis iure fructus dotis, quando peti poſſunt tunc etiam ſeparatim à iudicio principali dotis peti poſſũt. decis. 383. num. 15. Queipo.
Actio realis eſt hæreditatis petitio. decis. 300. nu. 10. Durano.
in Actione reali non procedit præſcriptio ſtatuaria. decis. 300. num. 9. Durano.
Actione principali ceſſa, cenſetur etiam ceſſum ius executiuum. decis. 179. num. 3. Veroſpio.
Actiones vtiles ſine ceſſione tranſeunt in fideicommiſſarios. decis. 180. num. 1. Veroſpio.
Actio vtilis tranſit etiam ſine ceſſione, ſi non ſit, qui illam cedat, vel vbi is, qui eam cedere debet, mortuus eſt. decis. 179. num. 13. Veroſipo.
Actio omnis ſpatio 30. annorum præſcribitur. decis. 240. num. 17. Pirouano.
Actiones tàm actiuæ, quam paſſiuæ pro rata diuiduntur inter hæredem grauatum, & fideicommiſſarium. decis. 199. num. 2. Coccino.
Actio primæua non innouatur per laudum. decis. 300. num. 11. Durano.
Actiones ipſo iure tranſeunt in fideicommiſſarium, nec opus eſt aliqua reſtitutione. decis. 51. num. 7. Coccino.
Actione, qui caret, & agitat, iudicis officio ſine partis petitione à Iudicio repelli poteſt. decis. 323. num. 5. Coccino.
Actio in donatione, vt acquiratur, non requiritur ratificatio donatarij. decis. 217. num. 11. Pirouano.
Actio in ſubſidium, quando detur in hæreditate. decis. 310. num. 1. Durano.
Actio non ſolum denegatur ex contractu facto in ludo illicito, ſed & amiſſa pecunia repeti poteſt. decis. 283. num. 4. Veroſpio.
Actio vtilis perſonalis, quæ competebat cedenti, competit etiam ceſſionario. decis. 179. num. 12. Veroſpio.
Actio, cui competit multo magis competit retentio. decis. 351. num. 20. Durano.
Actio ex obligatione, tamquam ex matre deſcendit. decis. 323. num. 2. Coccino.
Actio ciuilis, oritur ex chirographo ritè confecto. decis. 457.

397. num. 6. Durano.

Actione mala aquis conuenire potest pro pecuniis, quarum in ludis de jure veteris actum fecerat decis. 283. num. 3. Verospio.

Actio simultanea admittitur, quando Episcopus, vel Rector agant pro decimis. decis. 64. num. 10.

Actio nulla datur in obligationibus conditionalibus pendente conditione. decis. 323. num. 17. Coccino.

Actio subsidiaria, quando non habeat locum. decis. 351. num. 14. Durano.

ACTOR.

per Actoris mortem lis non dicitur extincta nisi Reus superstes nolit illam prosequi & hoc non constat ex aliquo actu saltem tacito. decis. 176. num. 8. Merlino.

Actor mortuo eo, tenetur dirigere actionem contra illum se putantes. decis. 148. num. 5. Merlino.

Actor, mortuo reo non potest expere possessionem rei contra illum propria auctoritate citra vitium attentatorum. decis. 148. num. 6. Merlino.

Actore non probante reus absolvitur. decis. 124. num. 31. Coccino.

Actor debet, si non expresse saltim tacitè exprimere actionem, vt supra ea Iudex cognoscere possit. decis. 329. num. 5. Coccino.

Actor debet plenè, & concludenter probare intentionem suam, & iuuari non potest præsumptionibus. decis. 93. num. 49. Coccino.

Actor sola præsumptiua probatione ad obtinendum iuuari non potest, quando in eodem subiecto potest dari actus contrarius, & hæc regula generalis. decis. 93. num. 55. Coccino.

Actore mortuo, licet lis remaneat, ad effectum, vt reus superstes non possit dici pacificus possessor, tamen eius est, quo ad alios effectus. decis. 124. num. 4. Merlino.

Actor, an reus quis dicatur, regulandum est a causa originaria. decis. 30. num. 10. Durano.

Actor, si plenè iustificauit gratiam sibi prouisionis, reus, & possessor tenetur quoque suam gratiam iustificare, alias non constat de bono ipsius iure. decis. 142. num. 3. Coccin.

Actore non probante, reus absoluitur. decis. 26. num. 24. Vbaldo.

Actor, quando non probat intentionem suam, reus absoluitur ab impetitis. decis. 175. num. 3. Coccino.

Actor, quis dicatur. decis. 170. num. 3. Merlino.

ACTVS.

Actus ab initio nullus conualescit ex qualitate necessaria postea superueniente. decis. 318. num. 45. Queipo.

in Actu illo defuncti factum potest impugnari, cui ipse solum consensit non autem ad eius obseruantiam se obligauit. decis. 363. num. 10. Queipo.

ex Actu vnico acquiritur quasi possessio præsentandi, etiam contra prouisum ab Ordinario. decis. 5. num. 7. Durano.

in Actu aliquo, fuit facta expressio, sine aliqua taxatiua, cessetur solum an posita demonstratiuè, aut ad declarandam generalitatem, non autem ad illam restringendam. decis. 335. num. 27. Durano.

ad Actus habentes originem de præterito, & executionem desiderantes, habitus lex noua superueniens, disponens super actus executione. decis. 16. num. 15. Coccino.

sine Actu positiuo, ex quo inferatur expressus, vel necessarius consensus, ex sola scientia non præsumitur ratificatio decis. 39. num. 5. Durano.

per Actum vnicum quasi possessio acquiritur in incorporalibus. decis. 53. num. 1. Durano.

Actus omnes indigent tempore, vt aliquid maturius agatur. decis. 197. num. 56. Coccino.

in Actu ipso interuenire debet consensus, quando pro forma, & solemnitate requiritur. decis. 294. num. 20. Queipo.

de Actibus iudicialibus, si attestetur Notarius actuarius, credendum est. decis. 295. num. 3. Durano.

Actus aliquis, si à statuto simpliciter prohibeatur, non procedendo illum annullando, si fiat subsistinetur, & non obstat. decis. 52. num. 12. Virili.

Actus habiles ad acquirendam possessionem rei legatæ, legatarius non potest exercere, si prius de manu hæredis legatum non ceperit. decis. 53. num. 7. Durano.

Actus reintegrationis, cum sit ordinatus ad acquirendum, non debet contrarium operari. decis. 5. num. 18. Durano.

ex Actuum multiplicitate, & diuturnitate temporis præsumitur scientia. decis. 225. num. 4. Durozerio.

Actus registrationis, in qua legitimatio requiratur decis. 100. num. 35. Coccino.

in Actu aliquo si adsit obseruantia continuata per 30. annos facit præsumi in eo interuenisse omnes solemnitates requisitas. decis. 210. num. 12. Coccino.

per Actum vnicum in incorporalibus acquiritur quasi possessio. decis. 8. num. 2. Remboldo.

per Actum non inferentes ad renunciationem non censetur, quis voluisse renunciare. Iuri proprio. decis. 9. n. 14. Pirou.

in Actu ipso dicitur, aliquid fieri, si fiat antea quam partes habeant actum pro perfecto, & donec contractus ambulat. decis. 73. num. 29. Durano.

Actus cassationis pensionis originatur in consensu materenus, & perficitur in auctoritate executoris. decis. 153. num. 13. Coccino.

Actuum dubiorum, interpretatio debet fieri secundum stilum etiam ex vnico actu. decis. 93. num. 82. Coccino.

Actum præiudicialem de sui natura, quando Papa facit, virtualiter declarat afficere, omnes ad quos spectat. decis. 24. num. 3. Merlino.

Actus est nullus, si pars fuerit citata ad interessendum actui pro certa hora, & postea fiat non expectata d. hora. decis. 199. num. 8. & 13. Coccino.

Actus iurisdictionis est statuere, qui exercetur circa administrationem rerum suarum. decis. 177. num. 9. Merlino.

Actum, & conclusum in petitorio semper dicitur, quando quis declaratur, obligatus ad aliquid dandum, vel faciendum. decis. 217. num. 1. Pirouatio.

in Actu aliquo, quando dicatur à statuto aliquid desiderari pro forma. decis. 73. num. 14. Durano.

Actus iam perfectos constitutio non reuocat cum eius natura sit respicere futura, & non præterita. decis. 210. num. 1. Virili.

Actus non viriatur ex incertitudine, si possit declarari exalia qua verisimilitudine decis. 245. num. 9. Verospio.

Actuum multiplicitas per multum tempus excludit præsumptionem aliquid faciendi iure familiaritatis. decis. 85. num. 8. Vbaldo.

de Actibus pluribus possessorijs, si testes deponant probant ad possessionem. decis. 29. num. 1. Vbaldo.

per Actus æquiuocos non probatur aditio hæreditatis. decis. 210. num. 15. Coccino.

Actus, qui dederunt causam liti, non sunt attendendi. decis. 53. num. 49. Durano.

per actus differentes probari debet curialitatis depositio, decis. 9. num. 11. Pirouano.

Actus præcedens, qualis fuerit, declaratur ex obseruantia subsecuta. decis. 251. num. 11. Merlino.

Actum ad sui commodum in præiudicium Domini procurator non potest facere, quantumuis generalis, & cumulatiua, decis. 103. num. 19. Coccino.

Actus, qui dederunt causam tui non attenduntur. decis. 8. num. 6. Remboldo.

in Actu ipso, si statutum aliquid pro forma requirat, quando debeat interuenire. decis. 93. num. 4, 5, 6. & 7. Durano.

in Actibus hominum pluralitas non præsumitur, nisi probetur. decis. 201. num. 28. Coccino.

Actus institutionis est valde proportionabilis filijs. decis. 166. num. 21. Coccino.

Actus, vt subsistineatur capi debet omnis interpretatio, eò à verba impropriando. decis. 248. num. 5. Merlino.

Actus, quando valet de iure gentium, licet non sit obseruata forma inducta à iure positiuo, obligat in conscientia. decis. 11. num. 14. Durano.

Actus componendi vixas inter milites est actus iurisdictionis. decis. 291. num. 2. Pirouano.

ex Actu nullo etiam probatur voluntas. decis. 17. num. 16. Durano.

ex Actibus, quib. possessorijs probetur bonum ius patroni, ad effectum confirmationis illius, qui iam est electus, & nominatus. decis. 5. num. 6. Durano.

Actus præsumitur pacifice gestus, licet post quam verè defectus,

facit, ipse propriè facit, decis. 392. num. 8. Durano.
Acquisitionem nouam non dicitur quis facere, quando redemit pignus. decis. 300. num. 14. Durano.
Acquirere, vel imponere seruitutem nemo potest in rebus alienis. decis. 347. num. 13. Queipo.
de Acquisitionis nouo titulo emphyteuta nisi doceat, omnia bona inter limites existentia præsumuntur emphyteotica. decis. 79. num. 11. Virili.
Acquisitio Domini potest fieri, etiamsi aliquid sit emptum ex pecunia aliena. decis. 80. num. 2. Coccino.
Acquirens, licet sit incapax rei, quæ venit, in consequentiã si de eius acquisitione principaliter agatur, tamen eam capere potest, & acquirere. decis. 403. num. 2. Queipo.
Acquirens ex titulo oneroso potest præiudicare vocatis. decis. 176. num. 20. Coccino.

A C T A.

Acta tenetur exhibere, qui vult impugnare probationes antiquas. decis. 197. num. 60. Coccino.
Actis exequi potest sententia antiqua. decis. 197. num. 58. Coccino.
de Actis non dicitur esse instrumentum rogatum in Officio Notarij causæ, nisi fuerit repitum cum partis citatione. decis. 197. num. 17. Coccino.
sine Actis etiam probant sententiæ antiquissimæ. decis. 354. num. 69. Coccino.
in Actis an debeat produci testamentum originale, ad hoc vt detur immissio, vel an sufficiat exemplum in forma publica. decis. 233. num. 5. Durano.
Actorum transportatio, quando non sit necessaria. decis. 13. num. 42. Durano.
Acta non sunt trasportanda, si nõ releuent ad inferendum, quod Iudex iniuriã fecerit. decis. 192. num. 4. Pirouano.
in Actis, si non sint testium depositiones non probant. decis. 57. num. 1. Coccino.
ne Acta transportentur, quando dicatur præstitum impedimentum. decis. 18. num. 4. & 6. Pirouano.
Acta trasportanda, quærere ab alio Notario quam ab illo Iudicis a quo Concil. Trident. sess. 24. cap. 20. non actar appellantem quærere, decis. 13. num. 8. Pirouano.
Actis non visis iudicium ferri non debet. decis. 18. num. 2. Pirouano.
Actorum superflua transportatio, obstare non debet, si non sit facta. decis. 85. num. 14. Vbaldo.
Acta debent transportari tam vigore Concil. Triden. quam etiam ex dispositione Iuris communis. decis. 18. num. 1. Pirouano.
Actorum transportatio non requiritur, quando de eis non constat. decis. 206. num. 5. Virili.
in Actis ea, quæ non sunt, attendenda non veniunt. decis. 285. num. 5. Durano.
Acta præsumuntur integrè translata, dum contrarium non probetur. decis. 315. num. 18. Mormanno.
in Actis ea, quæ non sunt, nulla de illis, est habenda consideratio. decis. 197. num. 13. Coccino.
de Actis ea, quæ non sunt, dicuntur non esse de hoc mundo. decis. 197. num. 15. Coccino.
ex Actis res debent iustificari, ad hoc, vt in iudicio releuẽt. decis. 49. num. 11. Durano.
Acta præsumuntur integrè transportata, & contrarium dicenti incumbit onus probandi. decis. 49. num. 4. Durano.
Acta non sunt transportanda, si non sint de causa, decis. 85. num. 14. Vbaldo.
Pro Actorum integra transportatione stat præsumptio. decis. 85. num. 12. Vbaldo.
ex Actorum reuolutione desumitur non ius alicuius, decis. 68. num. 4. Merlino.
Acta diuersi Iudicij non transportanda sunt. decis. 49. num. 5. Durano.
in Actis non sufficit iura esse, nisi etiam fuerint producta, parte citata ad dicen. contra decis. 197. nu. 16. Coccino.
Acta facta coram vno Auditore in causa alteri commissa, substinentur, & valida reputantur. decisi. 99. num. 5. Coc.
Acta facta in causa criminali, probant etiam in ciuili inter eosdem personas. decis. 352. num. 12. & 14. Merlino.

A C T I O

Actionem illa formula nimis scrupulosa de qua in l. 1. ff. de edend. postquam antiquata fuit sufficit, quod ex pro equitis, declaretur qualis actio fuerit intentata. decis. 30. num. 28. Durano.
in Actione hypotecaria dominium debitoris in ea re, debet probari. decis. 220. num. 7. Verospio.
per Actionis vnius electionem, censetur alteri renunciari. decis. 192. num. 9. Pirouano.
Actionis ad instar datur officium Iudicis. decis. 327. num. 6. Pirouano.
Actiones reales, & personales, quando per diuisionem hæreditis confundantur. decis. 4. num. 34. & 35. Coccino.
Actiones eædem, quæ competunt fideicommissario pro consequendis bonis fideicommisso subiectis, competunt etiã pro consequendis bonis, quam loco illorum bonorum fuerunt subrogata. decis. 320. num. 1. Merlino.
Actio pristina remanet, si debitor cessus non soluat. decis. 392. num. 31. Durano.
Actione, quando quis non potest astringi ad aliquid adimplendum quod implere debet ex æquitate semper Officium Iudicis datur, decis. 327. num. 4. Pirouano.
In Actione reali res denouo non adiudicatur, & vti debita, sed declaratur retrospectare, & pertinere. decis. 310. num. 27. Durano.
Actio, antequam orta sit, præscriptio non currit. decis. 407. num. 13. Merlino.
Actio nulla oritur ex ludo aleari. decis. 95. num. 2. Manzan.
Actio spolij non competit contra iuste possidentem. decis. 188. num. 3. Merlino.
Actione spolij emphyteuta potest agere contra proprietarium, si ab eo absque declaratione deuolutionis, & citatione fuerit è possessione fundi eiectus, decis. 312. num. 10. Merlino.
ab Actione, vt excludatur cedens ius suum alicui, quid requiratur. decis. 13. num. 39. Durano.
Actio largo sumpto vocabulo, potest dici officium Iudicis, licet non sit idem. decis. 327. num. 7. Pirouano.
sine Actione agitur, si agatur ex eo iure alteri cesso. decis. 12. num. 38. Durano.
Actionis iure fructus dotis, quando peti possint tunc etiam separatim à iudicio principali dotis peti possit. decis. 381. num. 15. Queipo.
Actio realis est hæreditatis petitio. decis. 300. nu. 10. Durano.
in Actione reali non procedit præscriptio statutaria. decis. 300. num. 9. Durano.
Actione principali cessa, censetur etiam cessum ius executiuum. decis. 179. num. 3. Verospio.
Actiones vtiles sine cessione transeunt in fideicommissarium. decis. 180. num. 1. Verospio.
Actio vtilis transit etiam sine cessione, si non sit, qui illam cedat, vel vbi is, qui eam cedere debet, mortuus est. decis. 179. num. 13. Verospio.
Actio omnis spatio 30. annorum præscribitur. decis. 240. num. 17. Pirouano.
Actiones tàm actiue, quam passiuè pro rata diuidantur inter hæredem grauatum, & fideicommissarium. decis. 399. num. 2. Coccino.
Actio primæua non innouatur per laudum. decis. 300. num. 11. Durano.
Actiones ipso iure transeunt in fideicommissarium, nec opus est aliqua restitutione. decis. 51. num. 7. Coccino.
Actione, qui caret, & agitur, Iudicis officio sine partis petitione à Iudicio repelli potest. decis. 323. num. 5. Coccino.
Actio in donatione, vt acquiratur, non requiritur ratificatio donatarij. decis. 217. num. 21. Pirouano.
Actio in subsidium, quando detur in hæreditate. decis. 310. num. 1. Durano.
Actio non solum denegatur ex contractu facto in ludo illicito, sed & amissa pecunia repeti potest. decis. 283. num. 4. Verospio.
Actio vtilis personalis, quæ competebat cedenti, competit etiam cessionario. decis. 179. num. 12. Verospio.
Actio, cui competit multo magis competit retentio. decis. 351. num. 20. Durano.
Actio ex obligatione, tamquam ex matre descendit. decis. 323. num. 2. Coccino.
Actio ciuilis, oritur ex chirographo ritè confecto. decis. 197.

197. num. 6. Durante.
Actione nulla aquis comenit potest pro pecuniis, quarum in ludis de jure veteri actionem fecerat. decis. 283. num. 3. Verospio.
Actio simulatè admittitur, quando Episcopus, vel Rector agunt pro decima. decis. 69. num. 10.
Actio nulla datur in obligationibus conditionalibus pendente conditione. decis. 327. num. 17. Coccino.
Actio subsidiaria, quando non habeat locum. decis. 351. num. 14. Durante.

ACTOR.

per Actoris mortem lis non dicitur extincta nisi Reus superstes nolit illam prosequi & hoc non constat ex aliquo actu saltem tacito. decis. 170. num. 8. Merlino.
Actor mortuo eo, tenetur dirigere actionem contra illum cui se putantes. decis. 148. num. 5. Merlino.
Actor, mortuo reo non potest capere possessionem rei controversæ propria auctoritate citra vitium attentatorum. decis. 148. num. 6. Merlino.
Actore non probante reus absolvitur. decis. 124. num. 31. Coccino.
Actor debet, si non expresse saltim tacitè exprimere actionem, vt supra ea Iudex cognoscere possit. decis. 329. num. 5. Coccino.
Actor debet plenè, & concludenter probare intentionem suam, & iuuari non potest præsumptionibus. decis. 93. num. 49. Coccino.
Actor sola præsumptiua probatione ad obtinendum iuuari non potest, quando in eodem subiecto potest dari actus contrarius, & hæc regula generalis. decis. 93. num. 55. Coccino.
Actore mortuo, licet lis remaneat, ad effectum, vt res superstes non possit dici pacificus possessor, tamen ecus est, quo ad alios effectus. decis. 123. num. 4. Merlino.
Actor, an reus quis dicatur, regulandum est a causa originaria. decis. 30. num. 10. Durante.
Actor, si plenè iustificauit gratiam sibi promissam, reus, & possessor tenetur quoque suam gratiam iustificare, alias non constat de bono ipsius iure. decis. 142. num. 3. Coccin.
Actore non probante, reus absolvitur. decis. 26. num. 24. Vbaldo.
Actor, quando non probat intentionem suam, non absolvitur ab impetitis. decis. 175. num. 3. Coccino.
Actor, quis dicatur. decis. 170. num. 3. Merlino.

ACTVS.

Actus ab initio nullus convalescit ex qualitate necessaria postea superveniente. decis. 318. num. 45. Queipo.
in Actu illo defuncti factum potest impugnari, cui ipse solum consensit non autem ad eius observantiam se obligauit. decis. 363. num. 10. Queipo.
ex Actu vnico acquiritur quasi possessio præsentandi, etiam contra prouisum ab Ordinario. decis. 5. num. 7. Durante.
in Actu aliquo, fuit facta expressio, sine aliqua taxatiua, cesserunt solum ad posita demonstratiuè, aut ad declarandam generalitatem, non autem ad illam restringendam. decis. 335. num. 27. Durante.
ad Actus habentes originem de præterito, & executionem desituro, trahitur lex noua superueniens, disponens super actus executione. decis. 46. num. 15. Coccino.
sine Actu positiuo, ex quo inferatur expressus, vel necessarius consensus, ex sola scientia non præsumitur ratificatio decis. 39. num. 5. Durante.
per Actum vnicum quasi possessio acquiritur in incorporalibus. decis. 53. num. 1. Durante.
Actus omnes indigent tempore, vt aliquid maturè agatur. decis. 97. num. 56. Coccino.
in Actu ipso interuenire debet consensus, quando pro forma, & solemnitate requiritur. decis. 294. num. 20. Queipo.
de Actibus iudicialibus, si attestetur Notarius actuarius, ei credendum est. decis. 295. num. 5. Durante.
Actus aliquis, si à statuto simpliciter prohibeatur, non procedendo illum annullando, si fiat subsistetur, & non obstat. decis. 52. num. 12. Virili.
Actus habiles ad acquirendam possessionem rei legatæ legatarius non potest exercere, si prius de manu hæredis legatum non ceperit. decis. 55. num. 7. Durante.
Actus restitutionis, cum sit ordinatus ad acquirendum, non debet contrarium operari. decis. 5. num. 18. Durante.
ex Actuum multiplicitate, & diuturnitate temporis præsumitur scientia. decis. 225. num. 4. Dunozetto.
Actus registrationis, in qua legitimatione requiratur decis. 100. num. 35. Coccino.
in Actu aliquo fit adsit obseruantia continuata per 30. annos facit præsumi in eo interuenisse omnes solemnitates requisitas. decis. 210. num. 12. Coccino.
per Actum vnicum in incorporalibus acquiritur quasi possessio. decis. 8. num. 2. Remboldo.
per Actum non inferentes ad renunciationem non censetur, quis voluisse renunciare. Iuri proprio. decis. 9. n. 14. Piroua.
in Actu ipso dicitur, aliquid fieri, si fiat antea quam partes habeant actum pro perfecto, & donec cõtractus ambulat. decis. 73. num. 29. Durante.
Actus cassationis pensionis originatur in consensu retentis, & perficitur in auctoritate executoris. decis. 153. num. 13. Coccino.
Actuum dubiorum, interpretatio debet fieri secundum solitum etiam ex vnico actu. decis. 93. num. 82. Coccino.
Actum præiudicialem de sui natura quando Papa facit, virtualiter declarat afficere, omnes ad quos spectat. decis. 24. num. 3. Merlino.
Actus est nullus, si pars fuerit citata ad interessendum d. actui pro certa hora, & postea fiat non expectata d. hora. decis. 199. num. 8. & 15. Coccino.
Actus iurisdictionis est statuere, qui exerceat circa administrationem rerum suarum. decis. 177. num. 9. Merlino.
Actum, & conclusum in petitorio semper dicitur, quando quis declaratur, obligatus ad aliquid dandum, vel faciendum. decis. 227. num. 1. Pirouano.
in Actu aliquo, quando dicatur à statuto aliquid desiderari pro forma. decis. 73. num. 14. Durante.
Actus iam perfectos constitutio non reuocat cum eius natura sit respicere futura, & non præterita. decis. 210. num. 1. Virili.
Actus non vitiatur ex incertitudine, si possit declarari extra qua verisimilitudine decis. 245. num. 9. Verospio.
Actuum multiplicitas per multum tempus excludit præsumptionem aliquid faciendi iure familiaritatis. decis. 85. num. 8. Vbaldo.
de Actibus pluribus possessorijs, si testes deponant probant possessionem. decis. 19. num. 1. Vbaldo.
per Actus æquinoctos non probatur additio hæreditatis. decis. 210. num. 15. Coccino.
Actus, qui dederunt causam liti, non sunt attendendi. decis. 53. num. 49. Durante.
per actus differentes probari debet curialitatis depositio. decis. 9. num. 11. Pirouano.
Actus præcedens, qualis fuerit, declaratur ex obseruantia subsecuta. decis. 251. num. 11. Merlino.
Actum ad sui commodum in præiudicium Domini procurator non potest facere, quantumuis generalis, & cum libera. decis. 103. num. 19. Coccino.
Actus, qui dederunt causam liti non attenduntur. decis. 8. num. 6. Remboldo.
in Actu ipso, si iuratum aliquid pro forma requirat, quando debeat interuenire. decis. 73. num. 4, 5, 6. & 7. Durante.
in Actibus hominum pluralitas non præsumitur, nisi probetur. decis. 201. num. 28. Coccino.
Actus institutionis est valde proportionabilis filijs. decis. 167. num. 21. Coccino.
Actus, vt substineatur capi debet omnis interpretatio, & ea verba impropriando. decis. 248. num. 5. Merlino.
Actus, quando valet de iure gentium, licet non sit obseruata forma inducta à iure positiuo, obligat in conscientia. decis. 11. num. 14. Durante.
Actus componendi vixas inter milites est actus iurisdictionis. decis. 291. num. 2. Pirouano.
ex Actu nullo etiam probatur voluntas. decis. 17. num. 36. Durante.
ex Actibus, quib. possessorijs probetur bonum ius patroni, ad effectum confirmationis illius, qui iam est electus, & nominatus. decis. 5. num. 6. Durante.
Actus præsumuntur pacificè gestus, licet post quam venit per fectus,

Actus, & consumatus secuta fuerit contradictio, decis. 8. num. 7. Remboldo.
ex Actu æquiuoco non probatur obseruantia. decis. 228. num. 6. Durano.
ex Actu, qui peccat in forma nec ciuilis, nec naturalis obligatio oritur, decis. 1. num. 20. Durano.
Actus deuolutionis, vt sequatur etiam in præiudicium consortum, quibus aliquod ius accrescebat, tunc pariter ipsi sunt citandi. decis. 214 num. 11. Pirouano.
Actus, si sit nullus ad fauorem alicuius, ab illo tantum potest allegari nullitas. decis. 179. num. 5. Verospio.
Actus iurisdictionis in non subditos exerceri non possunt. decis. 63. num. 9. Vbaldo.
Actus iurisdictionis est imponere gabellam. decis. 63. num. 8. Vbaldo.
Actus possessionis facti iure familiaritatis non suffragantur, decis. 178. num. 9. Verospio.
Actus non redditur nullus, si fiat nulliter id, quod non erat necessarium facere, decis. 36. num. 57. Coccino.
Actuum multiplicationes excludunt præsumptionem gratiæ. decis. 5. num. 9. Durano.
Actus corruit stante incertitudine. decis. 245. nu. 1. Verosp.
Actus aliqui homines sani intellectus à sana mente aliena faciunt, etiam tempore conditi testamenti, decis. 233. num. 15. Durano.
Actuum multiplicitatem, dictio, præsertim non restringit, sed implicat identitatem iuris ad casum expressum, decis. 389. num. 16. Pirouano.
ex Actibus diformibus consuetudo non inducitur. decis. 336. num. 7. Verospio.
Actus præsentationis, & institutionis vt subsistineatur, ordinarius potest se extrajudicialiter informare. decis. 332. num. 7. Pirouano.
Actus ratificationis non inducitur sine scientia expressa facti, & iuris. decis. 272. num. 4. Verospio.
Actus conficiendi inuentarium circa bona hæreditaria, nõ dicitur iudicialis. decis. 331. num. 4. Pirouano.
Actus donandi est de sui natura merè lesiuus. decis. 407. nu. 25. Merlino.
Actum gerens in aliquo loco, censetur se accomodasse ad contrahendum secundum statuta illius loci. decis. 355. num. 23. Merlino.
Et sufficit, quod illius loci solemnitates seruauerit. ibidem num. 24.
Actus legitimationis, si non fuit registratus, si postea registretur, an ab eo capiat ius sublimius legitimatio, decis. 100. num. 50. Cuccino.
Actus fictus soluendi est compensatio, decis. 334. num. 14. Motmanno.
in Actus præcedentis executionem, quando aliquid fit, principium debet attendi. decis. 197. num. 25. Coccino.
Actui alicui simul potest stare, quod testis fuerit præsens, licet non recordetur de tempore, decis. 264. n. 14. Coccino.
in Actu nulliter concepto attenditur principium. decis. 197. num. 24. Coccino.
iuxta Actus naturam, intelligenda sunt verba. decis. 322. num. 8. Pirouano.
de Actus nullitate, quando iudicium est cæptum, consensus superueniens nihil operatur. decis. 294. num. 30. Queipo.
Actus redditur nullus, non seruata forma rescripti, decis. 204. num. 8. Virili.
Actus quales esse debeant, ad hoc vt societas semel dissoluta, dicatur tacite de nouo inducta. decis. 32. num. 10. Merlino.
Actus aliquos, licet faciat infirmus, qui sanitatem arguunt, tamen non est sanus, decis. 235. num. 34. Durano.
ante Actum registrationis gratia non est annullata, sed habet implicitum statum validitatis, decis. 100. numer. 44. Coccino.
Actus præcipuus distractiuus societatis est restitutio capitalis, decis. 32. num. 3. Merlino.
Actum, an vitiet perplectitas. decis. 350. num. 13. Durano.
in Actu aliquo, si obseruantia sit subsecuta potius præsumi debet in vim tituli habilis, quã inhabilis decis. 175. num. 11. Durano.
Actum considerabilem facit condicio tacita sub intellecta à lege. decis. 138. num. 14. Durano.
Actus aliquos sapientis licet faciat furiosus non tamen desipit esse talis, decis. 235. num. 33. Durano.
Actus quando geritur nomine officij, tunc valet argumentum de tamquam à tali, Idest valet actus tamquam à tali, quia talis etiam erat. decis. 423. num. 7. Coccino.
Idem potest esse diuersa persona. ibidem. num. 7.
Actus, quando probatur, quod est coactus, talis etiam præsumitur fuisse in præteritum, decis. 203. num. 5. Vbaldo.
Actus ille possessionis immediatior est litis contestatione, qui in manutentione præfertur. decis. 273. nu. 3. Queipo.
Actus subsequens recipit interpretationem ab actu præambulo. decis. 248. num. 1. Merlino.
Actus, si lege caueatur, quod non possit geri sine consensu talis personæ, tunc requiritur per modum solemnitatis talis consensus. decis. 318. num. 23. Queipo.
Actus præsumitur factus ab eo, cuius facultas per decretum irritans fuit interdicta. decis. 241. num. 13. Coccino.
Actus pendens à facto vtriusque partis, vt perficiatur, quid requiratur, decis. 153. num. 14. Coccino.
pro Actus validitate omnia præsumuntur interuenisse, stante cursu longissimi temporis, & obseruantia diuturna. decis. 124. num. 28. Coccino.
Actus nouissimi turbatiui, & qui dederunt causam litis, non sunt habendi in consideratione. decis. 111. numer. 40. Coccino.
Actus per vim, & metum factus, vt annulletur, requiritur quod inferens vim, & metum, sit solius exequi mandatum. decis. 315. num. 8. Motmanno.
Actus controuersus ad effectum probandi consuetudinem non habetur in consideratione. decis. 124. num. 16. Coccino.
Actus facti lite pendente, tanquam amentari, & sic damnabiles, & turbatiui non attenduntur. decis. 208. num. 9. Coccino.
Actus inutilis, & frustratorius in iudicio admitti non debet. decis. 486. num. 11. Queipo.
Actus iurisdictionis, facti lite pendente, non suffragantur, & decis. 41. num. 10. Pirouano.
Actuum pluralitas præsumitur, vbicumque sub diuersa forma apparent celebrati. decis. 384. num. 5. Verospio.
Actus æquiuoci necessario non inferunt aditionem hereditatis, sed debent esse certi. decis. 147. num. 15. Coccino.
Actus præsumitur deriuare à causa iusta, & licita, & pone contra. decis. 254. num. 8. Durano.
de Actu inchoato perficiendo, quando agitur, ipsi proprio attribuitur, id quod agitur circa perfectionem actus. decis. 100. num. 37. Coccino.
Et hoc casu non requiritur habilitas extremorũ. ibid. nu. 39.
Actus sequens præsumitur factus secundum præcedentem deliberationem, & tractatum. decis. 119. num. 3. Merlino.
Actus, per quos benè probatur, quod Episcopus habuerit iurisdictionem in aliqua Ecclesia. decis. 41. num. 3. 4. & 5. Pirouano.
ex Actu incontinenti gesto elicitur voluntas contrahentis. decis. 194. num. 14. Coccino.
Actus enunciatus in aliquo instrumento, per verba importantia tempus præteritum, præsumitur tempore instrumẽti gestus. decis. 51. num. 17. Durano.
Actus, quando conualescat, per licentiam, aut consensum subsecutum. decis. 73. num. 16. Durano.
Actus gestus vltra centum annos est improbabilis per testes. decis. 271. num. 4. Durantio.
Actus in dubio præsumitur factus ob causam necessariam, potius quam voluntariam. decis. 69. num. 2. Vbaldo.
Actus præsumitur factus in vim tituli præcedentis. decis. 235. num. 12. Durano.
Actus gesti per Archipræsbyterum tolleno non possunt iura Capituli tamquam facti à capite, per quod alionum, & totius Capituli iura conseruantur, decis. 252. n. 9. Verospio.
Actui potest esse, quod quis fuerit præsens, & quod tamen non recordetur de tempore. decis. 201. num. 18. Coccino.
Actus non dicitur factus ex causa voluntaria, si sit factus ex aliquo imminenti periculo, decis. 245. num. 10. Verospio.
Actus gesti per administratorem, cuius nomine videntur facti. decis. 242. num. 11. Queipo.

Actus præsumitur potius factus nomine proprio, quam alieno. decis. 284. num. 8. Vitali.
Actus solet iudicari differens ad inducendam pro filia bona dotis additionem. decis. 237. num. 5. Pirouano.
Actus subordinati, vnus ab altero dependere debent. decis. 229. num. 26. Verospio.
Actus ex præsumptione iuris præsumitur in tempore legitimo factus. decis. 201. num. 33. Coccino.
Actus nullus, & inualidus interuit pro declaranda, & indicanda voluntate. decis. 355. num. 16. Merlino.
Actus, si sit nullus ex defectu consensus, non conualescit, si ex intervallo subsequatur, decis. 194. num. 27. Queipo.
Actus quando censeatur ex defectu cõsensus. decis. 194. num. 25. Queipo.
Actus possessionis priuatiuè facti non prosunt ad manutentionem. decis. 273. num. 4. Queipo.

ADIMPLEMENTVM.

non Adimplementi exceptio in vno casu, minimè impedit alium, & diuersum casum ab illo. decis. 207. num. 9. Verospio.
non Adimplementi exceptio, quam in minimo verificatur, decis. 215. num. 4. Dunozetto.
Adimpletum non dicitur, qui in tempore non adimpleuit. decis. 131. num. 6. Pirouano.
Adimplere aliquid contrahens si promittat, non potest ex dicto contractu agere, nisi doceat pro parte sua omnia adimpleuisse. decis. 215. num. 1. Dunozetto.

ADITIO.

Aditio hæreditatis inducitur ex expressione verbali. decis. 169. num. 10. Coccino.
Aditionis hæreditatis actum, qui facit, censetur se voluisse obligare legibus de illo actu loquentibus. decis. 4. num. 24. Coccino.
per Aditionem hæreditatis, quando actiones reales, & personales confundantur. decis. 4. num. 34. & 35. Coccino.
Aditio hæreditatis, nõ probatur per actus æquiuocos. decis. 210. num. 15. Coccino.

ADIVDICATIO.

Adiudicatio non debet impediri, propter debitum incerti, & turbidum decis. 254. num. 2. Durano.
Adiudicatio non est nulla ex eo, quod plus valeat res adiudicata, quam creditum, cum illud plus sit restituendum cui debetur. decis. 338. num. 17.
Adiudicationis vim non habet mandatum, seu decretum de adiudicando. decis. 39. num. 1. Durano.
Adiudicatio est nulla, & rescindenda in totum propter læsionem dimidij iusti prætij. decis. 338. num. 22. Durano.
Adiudicatio debet fieri pro credito certo, & ex actis certo, & liquido, nec non iudici noto. decis. 338. nu. 12. Durano.
Adiudicatio quamuis excessiua tenet, quando cessat ratio falsitatis causæ. & restituatur illud plus. decis. 338. num. 21. Durano.
Adiudicatio est nulla ex causa excessiua crediti, decis. 328. num. 1. Durano.
Adiudicationes debent fieri pro iusto pretio. decis. 411. num. 7. Verospio.

ADMINICVLVM.

Adminicula desumpta à testibus, qui non probant, cum testes, decis. 105. num. 3. Virili.
Adminicula simul, & non separatim debet considerari. decis. 359. num. 15. Coccino.
Adminicula, quæ per de se non sufficiunt, iuncta tamen simul suffragantur. decis. 359 num. 14. Coccino.
Adminicula multa simul iunguntur ad probandum. decis. 353. num. 78. Coccino.
Adminicula sola sufficiunt, vt scripturæ fides sit præstanda ad effectum sufficientis recognitionis. decis. 341. num. 3. Pirouano.
Adminiculum aliquod faciunt testes examinati ad instantiam alterius personæ. decis. 16. num. 16. Coccino.
ex Adminiculis impleri potest probatio imperfecta. decis. 192. num. 23. Pirouano.
Adminiculum præbet testis examinatus inter diuersas partes. decis. 16 num. 5. Coccino.
Adminiculis concurrentibus fides adhibetur exemplo. decis. 187. num. 8. Vinaldo.
Adminiculum facit testis de auditu, licet non probetur, decis. 16. num. 7. Coccino.

ADMINISTRATIO.

Administratio bonorum Ecclesiæ secularis pertinet ad Archipresbyterum, & capitulum. decis. 252. num. 3. Verospio.
per Administratorem actus gesti, cuius nomine videntur gesti. decis. 242. num. 11. Queipo.
ab Administratione remotio deducus reputatur. decis. 242. num. 4. Queipo.
Administratione bonorum filij pater amittit per bannum. decis. 394. num. 1. Chilerio.
in Administrandi quasi possessione, debet ille manuteneri, qui tempore motæ lis administrat. decis. 242. num. 8. Queipo.
in Administrandis bonis vxoris maritus habet mandatum à lege. decis. 106. num. 8. Merlino.
Administratio ad hoc, vt deceratur Tutori, requiritur decretum Iudicis, decis. 331. num. 3. Pirouano.
in Administratione bonorum communium mortuo Prælato, succedit Capitulum. decis. 414. num. 28. Coccino.
Administrationis exceptio non potest opponi matri tutrici, quando ei est restituenda dos. decis. 14. num. 7. Coccino.
Administrationis exceptio matri tutrici petenti dotem, potest opponi, quando ad eius manus peruenit pingue patrimonium. decis. 14. num. 9. Coccino.
Administratio, & iurisdictio sunt diuersa. decis. 145. num. 4. Coccino.
Administrationem, qualem quis habere debet, ad hoc, vt teneatur reddere rationem administrationis. decis. 241. num. 19. Coccino.
Administratio circa celebrationem missarum, & aliorum piorum suffragiorum relictorum ecclesiæ, priuatiuè spectat ad Abbatem, & capitulum, decis. 145. nu. 3. Coccino.
Administratio oblationum, quæ fiunt à fidelibus ad certum vsum, spectat ad Parochum, decis. 27. num. 9. Merlino.
Administratio bonorum Ecclesiæ Regularis spectat ad Abbatem, & Canonicos. decis. 252. num. 1. Verospio.
Administrandi facultas concessa alicui, honorifica reputatur. decis. 242. num. 4. Queipo.
Administratio, vel iurisdictio, quando priuatiuè præscripta non præsumatur. decis. 373. num. 9. Verospio.
Administratio iurisdictionum, est communis inter Episcopum, & capitulum, decis. 414. num. 1. Coccino.

ADMINISTRATOR.

Administratores sacrarum oblationum quod sint laici inde eorum non est reprobato Rebuff. contrarium sentiente. decis. 37. num. 15. Merlino.
Administrantis bona, creditum non est detrahendum, nisi reddita ratione. decis. 391. num. 8. Pirouano.
Administratores non possunt conueniri proprio nomine, de his, quæ proprio nomine perceperunt. decis. 392. num. 36. Durano.
Administrator fidelis debet esse parochus de oblationibus, quæ fiunt à fidelibus ad certum vsum. decis. 37. num. 10. Merlino.
Administrator loco Domini habetur, decis. 242. numer. 5. Queipo.

ADOPTIVVS.

Adoptiuo, debentur legitima in bonis adoptantis. decis. 160. num. 21. Coccino.

ADVERSARIVS.

Aduersario suo nemo debet contra se ipsum facere sumptus litis. decis. 413. num. 5. Coccino.

ADVLTERIVM.

ob Adulterium, quando mulier amittit dotem, si extant filij pater tenetur eã seruare pro d. filijs. decis. 154. nu. 5. Virili.
super Adulterii crimine transigere non licet. decis. 164. num. 6. Virili.
Adulterij mentio, in contrahendo matrimonio, ante Concil. Trident. non erat facienda. decis. 201. nu. 24. Coccino.
in Adulterij crimine, quæ modificata remissio a viro de iure sit licita. decis. 164. num. 7. Virili.
Adulterium solum, non causat impedimentum matrimonij, nisi adsit fides data, vel machinatio. decis. 201. num. 23. Coccino.

AEDIFICIVM.

Aedificium faciendum à vicino si sit in parte posteriori, vel interiori domus, non intrat Bulla iuris congrui. decis. 339. num. 10. Merlino.

Aedificium nullum in Vrbe adeo eleganter constructum est, quin eius ornatus, ab operoso ingenio, & industria animosi Architecti augeri possit. decis. 339. numer. 35. Merlino.

AEGIDIANA.

Aegidiana intrat, si vtraque pars sit subiecta immediatè Sedi Apostolicæ. decis. 79. num. 19. Virili.

Aegidiana, ad hoc, vt intret, tenor tantum sententiæ attendum. decis. 79. num. 20. Virili.

Aegidiana non comprehendit personas Ecclesiasticas, sicut nec bona, decis. 51. num. 13. Coccino.

Aegidiana ad effectum suspensiuum, etiamsi sententia sit lata per cedulam, si sit in possessorio, habet locum, decis. 79. num. 18. Virili.

Aegidiana de stylo curiæ habet locum in quocunque possessorio. decis. 51. num. 1. Coccino.

Aegidiana disponit super appellatione, quæ datur à sententia, & non à petitione. decis. 51. num. 15. Coccino.

Aegidiana in terris Ecclesiæ, tenore iuris Canonici obstaculo, appellationes à possessorijs interpositas reducit ad Ius Ciuile. decis. 300. num. 2. Durano.

Aegidiana non intrat, quando agitur de rebus, quæ sunt sub directo dominio Ecclesiæ. decis. 19. num. 1. Durano.

Aegidiana intrat inter personas sedi Apostolicæ immediatè subiectas, si litigatur in Rota. decis. 117. num. 19. Virili.

Aegidianæ, ad hoc, vt sit locus inspiciendum est tempus sententiæ, & non petitionis. decis. 51. num. 15. Coccino.

AEQVALITAS inter filios seruanda est. decis. 54. num. 16. Merlino.

AEQVIPOLENTIA.

per Aequipollentiam expressio, & scientia virtualis sufficit, ad hoc vt euitetur subreptio, & voluntatis defectus. decis. 101. num. 21. Virili.

AEQVITAS.

Aequitas illa, quod extranei emptores a consortibus excludebantur, grauem iniuriam mani honestatis colore velam appellat, & reprehendit imperat. in l. dudum C. de contrah. empt. decis. 243. num. 23. Merlino.

Aequitas compensationis, quando nullo modo intrare possit. decis. 305. num. 6. Mormanno.

Aequitati, nihil tam conuenit, quam pacta seruare. decis. 410. num. 1. Merlino.

ex Aequitate semper datur officium Iudicis, quando deficit actio ad consequendum id, quod suum est. decis. 327. num. 4. Pirouano.

super Aequitate officium Iudicis nobile fundatur. decis. 327. num. 10. Pirouano.

Aequitas quatenus debeat regulantur ea, quæ propter necessitatem conceduntur. decis. 351. num. 19. Durano.

AEQVIVOCVM.

Aequiuoca, quando in consequentiam rei certæ adijciuntur, secundum illam debent interpretari. decis. 93. num. 9. Coccino.

AESTIMATIO.

Aestimatio vsusfructus formalis relicti filio loco legitimæ, de quo tempore est facienda. decis. 376. num. 8. Pirouano.

AES ALIENVM.

Aes alienum testatoris, est detrahendum, quando hæreditas restituitur. decis. 392. num. 10. Coccino.

Quod procedit etiamsi debitum effectum naturaliter habuit, nec fructus fructuarij, & ista precedunt etiamsi non sit confectum inuentarium. ibidem num. 21.

Aes alienum, vt impediat immissionem fideicommissario, quid sit necessarium. decis. 368. num. 12. Dunozetto.

Aes alienum testatoris, quando non impediat immissionē fideicommissario. decis. 84. num. 10. Virili.

AETAS.

Aetas puerilis debet literis, & bonis moribus imbui. decis. 157. num. 2. Vbaldo.

Aetas probatur etiam per testes, deponentes de aspectu. decis. 67. num. 8. Vbaldo.

AFFECTIO.

ex Affectione hæres excusatur ab obseruatione voluntatis defuncti. decis. 337. num. 23. Verospio.

Affectio beneficiorum durat etiam post mortem Papæ, dū in cōtrarium nihil in Indulto disponitur. decis. 212. num. 8. Durano.

Affectionem ad familiam viri sui, censentur etiam habere ipsæ mulieres. decis. 405. num. 40. Verospio.

ob Affectionem rei legatæ, hæres potest soluere prætium legatario. decis. 272. num. 19. Dunozetto.

Affectio nulla veresimilis considerari potest magis in primis hæredibus, quam in secundis, & vlterioribus. decis. 194. num. 69. Coccino.

Affectio non intrat, quando testantis voluntas est seruanda, & vires hæreditatis suppetunt pro ea adimplenda. decis. 88. num. 17. Merlino.

Affectio cadit in ex congruitate bonorum & ex possessione antecessorum. decis. 272. num. 26. Dunozetto.

Item etiam ex aeris salubritate, & opportunitate. ibid. nu. 28.

Affectio æqualis in testatore sufficit ad præsumēdum, quod etiam postea nascituri admitterentur ad fideicommissum. decis. 246. num. 17. Dunozetto.

Affectio maior præsumitur erga illum, qui primo loco vocatus est, quam in eo, qui secundo loco. decis. 346. num. 28. Dunozetto.

Affectio, tanta non potest considerari in bonis partis monialibus, quam in alijs. decis. 158. num. 17. Dunozetto.

Affectio Testatoris in vna familia, potius, quam in alia, ex quibus cognoscatur. decis. 44. num. 9. Merlino.

AFFINITAS.

Affinitas, non tollit totam fidem testibus. decis. 82. num. 9. Pirouano.

Affinium testium fides redditur suspecta, & non integra. decis. 82. num. 7. Pirouano.

Affinem, si cogat statutum ad compromissum, comprehendit etiam minorem, decis. 16. num. 32. Coccino.

Affines veniunt etiam appellatione consanguinei. decis. 106. num. 14. Merlino.

AGENS.

Agens in omnibus causis, nihil potest damnificari. decis. 4. num. 16. Coccino.

Agens de damno vitando, non est probationibus onerādus, in causa fauorabili, & in materia difficilis probationis. decis. 159. num. 12. Vbaldo.

Agens remedio l. diffamari C. de ing. man. non solum videtur velle se liberare a molestijs inferendis via ordinaria, sed & multo magis via executiua. decis. 30. numer. 29. Durano.

Agens, vel excipiens ex instrumento, in quo promissa non adimpleuit, commodum aliquod ex eodem instrumento consequi non potest. decis. 192. num. 12. Pirouano.

AGNATI.

Agnati ipsi matri, vel auiæ, filij non possunt dici. decis. 405. num. 32. Verospio.

Agnata est mater, licet non possit conseruare agnationem. decis. 405. num. 37. Verospio.

Agnati proximiores defuncti sunt præferendi in renouatione emphyteusis. decis. 6. num. 5. Vbaldo.

Agnatis proximioribus, quando sit facienda renouatio emphyteusis, etiamsi non fiat hæredes. decis. 60. numer. 7. Vbaldo.

Agnatis proximioribus, quod sit facienda renouatio emphyteusis, consuetudo plurimum operatur. decis. 60. num. 6. Vbaldo.

Agnatorum respectu, si statutum excludat feminas, hoc statutum non procedit, quo ad alios extraneos. decis. 223. num. 15. Chisterio.

Agnati, quando non succedunt, tunc cessat statutum excludens feminas propter masculos. decis. 223. num. 14. Chisterio.

Agnato agenti ex statuto feminarum exclusiuo, obstat semper exceptio implementi conditionis dotandi feminas exclusas. decis. 391. num. 1. Pirouano.

Et ideo dotes sint detrahendæ, & interim immissio ad hūc effectum retardatur. ibidem. num. 2.

Agnatus, quando succedat in feudo hereditario, si non sit hæres defuncti. decis. 93. num. 95. Coccino.

AGNA-

AGNATIO.

Agnationis conſeruandi ratio, ex quibus elicitur. deciſ. 135. num. 10. Durano.
Agnationis paternæ finis eſt femina, & caput alterius agnationis ſui viri. deciſ. 405. num. 50. Veroſpio.
Agnationis conſeruandæ cauſa, ſi ceſſet, neptes ex filio excludunt ſubſtitutum. deciſ. 317. num. 7. Chiſlerio.
Agnationis, & ſanguinis iura Religioſi retinent. deciſ. 267. num. 20. Chiſlerio.
Agnationis fauore, ſi ſtatuta excludant feminas ab hæreditate patris, cenſetur etiam excludere vniuerſam eius progeniem a d. hæreditate. deciſ. 405. num. 7. Veroſpio.
Agnationem nepotes ex feminis conſeruare non poſſunt, cum nec ex eadem agnatione ſint. deciſ. 405. numer. 581 Veroſpio.
Agnationē fœminæ non conſeruant, cum tranſeant in alienam familiam. deciſ. 317, num. 3. Chiſlerio.
Agnationis qualitas non conſideratur in ſtatutis excludentibus feminarum propter maſculos, ab hæreditate matris, vel auiæ, ſed qualitas maſculinitatis, deciſ. 405. numer. 34. Veroſpio.
Agnationem præſumitur teſtator voluiſſe conſeruare, ſi fecerit plures gradus ſubſtitutionum, & ſemper vocauit maſculos. deciſ. 155. num. 8. Durano.
In Agnatione præſumitur teſtator velle conſeruare bona, ſi feminis excluſis dotē relinquat. deciſ. 155. nu. 11 Durano.
Agnationis conſeruandæ ratio excluditur quando feminæ deſcendentes ſunt poſitæ in conditione. deciſ. 221. num. 13. Vitali.
de Agnatione mariti ſecundum communem vſum loquendi ſunt fœminæ. deciſ. 151. num. 30. Dunozetto.
Agnationis iura retinet religio, quo ad ſucceſſionem ex perſona Monachi. deciſ. 223. num. 13. Chiſlerio.
Agnationis conſeruandæ ratio conſiderata in deſcendentia hæredis, non trahitur ad deſcendentium ſubſtitutum. deciſ. 195. num. 12. Dunozetto
Agnationis conſideratio maioris affectionis non militat in deſcendentes ex diuerſa familia, quam ex propria. deciſ. 317. num. 6. Chiſlerio.
Agnationis conſeruatio cenſetur habita ex geminata expreſſione maſculinitatis. deciſ. 237. num. 10. Vitali.
Agnatio, vbi non eſt contemplata, appellatione maſculorū, veniunt maſculi ex feminis. deciſ. 84. num. 21. Dunozetto
Agnatio reſpectu matris conſiderari non poteſt. deciſ. 405. num. 21. Veroſpio.
Agnatio in ſtatuto excluſio feminarum propter maſculos ab hæreditate materna, non conſideratur reſpectu ipſius fœminæ, de cuius ſucceſſione tractatur ſed reſpectu maſculorum agnatorum quibus d. hæreditas defertur. deciſ. 405. num. 42. Veroſpio.
Agnatio, quæ primum cœpit in femina, in eadem retinetur per illius filios, & deſcendentes maſculos. deciſ. 405. num. 52. Veroſpio.
Agnatio in ſororibus expirat. deciſ. 388. num. 21. Merlino.
Agnatio eſt vnica, & ſola ratio in ſtatutis, q̄ excludūt feminas ab hereditate paterna. deciſ. 405. num. 30. Veroſpio.
Aleatum ludus, vide inf. in verb. Ludus aleatum.

ALIENATIO RERVM ECCLESIASTICARVM.

in Alienationibus rerum Eccleſiæ temporaliter factis, capituli conſenſus, ſufficit, vel tacitus, vel expreſſus, vel ex poſtfacto. deciſ. 318. num. 25. Queipo.
Alienatio decimarum ob non ſeruatum formam reſcripti Apoſtolici. nulla eſt. deciſ. 295. num. 4. Durano.
in Alienationibus perpetuis rerum Eccleſiæ capituli ratihabitio non habet locum. deciſ. 318. num. 24. Queipo.
in Alienationibus rerum Eccleſiæ capituli tractatus eſt neceſſarius pro forma, & ſolemnitate. d. 318. n. 26. Queipo.
Alienatio rerum eccleſiæ ſine conſenſu capituli conualeſcit ex conſenſu poſtea ſuperueniente. deciſ. 318. num. 31. Queipo.
Et d. alienatio valet ex nunc, non vero ex tunc ibidem numero 29.
Quod procedit in ratificatione cuiusliber actus ab initio nulliter celebrati niſi contrarium ſit in iure expreſſum. ibidem num. 33.
Alienatio rerum eccleſiæ non eſt interdicta fauore Capituli, vel Clericorū, ſed fauore & intuitu eccleſiæ. deciſ. 318. num. 19. Queipo.
Alienatione rerum eccleſiæ nulla ex defectu ſolemnitatum, eccleſia tantum, & non altera pars, poteſt illam impugnare. deciſ. 318. num. 39. Queipo.
Alienatio rerum Eccleſiæ nulla, ob non ſeruatam debitam formam, vt per conſenſum Archipreſbyteri rurales cauſæ requirantur. deciſ. 350. num. 26. Durano.
Alienationes rerum Eccleſiæ factæ ſine debita forma, interim dum non approbantur, ſunt nullæ. d. 350. n. Dura.
Alienatio rerum eccleſiæ eo ipſo, quod præſumitur ſolemnis, præſumitur etiam vtilis. deciſ. 277. num. 6. Dunozetto.
in Alienationibus perpetuis rerum eccleſiæ conſenſus Capituli, & auctoritas exigitur. deciſ. 318. num. 22. Queipo.
in Alienationibus rerum ſtabilium Eccleſiæ certa forma deſideratur, nec non beneplacitum Apoſtolicum. deciſ. 350. num. 24. Durano.
in Alienatione rerum Eccleſiaſticarum requiritur ſolemnitas, & cauſa. deciſ. 179. num. 4. Veroſpio.
Alienatio rerum eccleſiæ ſine cōſenſu capituli poteſt à quolibet cuius intereſt impugnari. deciſ. 318. nu. 31. Queipo.
in Alienatione totali rei Eccleſiæ de iure communi Pontificia auctoritas deſideratur. deciſ. 318. num. 2. Queipo.
Alienatio decimarum eſt nulla ob non ſeruatam formam reſcripti Apoſtolici, ſi in euidentem. dec. 350. nu. 1. Durano.
Et iſta forma nedum per æquipollens adimpleri poteſt. ibidem, num. 2.
Alienationis rerum eccleſiæ nullitate data ob non ſeruatam debitam formam, fructus ab Eccleſia percepti non ſunt reſtituendi niſi emptores probent tuiſſe conuerſos in vtilitatem, & commodum eccleſiæ, & iſta verſio ſufficit probari per veriſimilem præſumptionem. dec. 375. nu. 6. Dur.
in Alienatione Iuris patronatus eccleſiaſtici requiritur Beneplacitum Apoſtolicum. deciſ. 191. num. 8. Dunozetto.
inter Alienationum ſpecies, reputatur vnio. deciſ. 318. num. 18. Queipo.
in Alienationibus eccleſiarum ad fauorē Laicorum eſt cautus agendum, quam in alijs alienationibus. deciſ. 318. num. 9. Queipo.
in Alienatione rerum Eccleſiæ conſenſus Capituli non requiritur, vti perſonæ intereſſe habentis, ſed ſolum tanquā ſolemnitas. deciſ. 318. num. 29. Queipo.
Alienatio decimarum non eſt facienda, ſi Eccleſiæ conditio fiat deterior. deciſ. 295. num. 8. Durano.
Alienatio rerum Eccleſiæ, an ſit valida ſpectat cognoſcere ad Papam. deciſ. 41. num. 14. Pirouano.

ALIENATIO IN PROPHANIS.

Alienatio bonorum minoris, quando ſit incipiendum eſt à minus damnoſis. deciſ. 36. num. 77. Coccino.
Alienatio aliquorum bonorum, quando eſt prohibita, ex eis non poteſt detrahi legitima. deciſ. 47. num. 2. Merlino.
Alienare non poteſt curator, ſine debitis ſolemnitatibus. deciſ. 407. num. 23. Merlino.
Alienationi alicuius rei, in qua quis habet hypotecam, ſi cōſentiat d. hypotecam videtur remittere. deciſ. 348. num. 1. Mormanno.
Alienationem neceſſariā, quæ fit ex Iuris diſpoſitione, prohibitio legalis, non comprehendit. d. 328. nu. 5. Queipo.
in Alienationibus bonorum minorum non eſt ſeruanda forma ſtatutorum, quando alienationes fiunt, ex cauſa neceſſaria. deciſ. 25. num. 13. Coccino.
Alienationis prohibitio debet intelligi iuxta terminos fidei commiſſi, & illud non ampliat. deciſ. 368. n. 7. Dunozetti
Alienario rerum dotalium eſt permiſſa conſentiente vxore. deciſ. 318. num. 10. Queipo.
Alienario ex iuris diſpoſitione neceſſaria eſt pro dotis reſtitutione. deciſ. 128. num. 6. Queipo.
Alienationi rei ſibi hypothecatæ, ſi creditor conſentiat, cū reſeruatione iurium ſibi competentium, iſta reſeruatio, quid operetur. deciſ. 343. num. 3. Mormanno.
Alienationis emphyteuſis prohibitio, quando fuit apposita in primaua inſtitutione, cenſetur etiam repetita in renouatione. deciſ. 176. num. 10. Coccino.
Alienari non poteſt caſtrum hæreditarium mixtum, niſi in terillos de familia. deciſ. 93. num. 89. Coccino.

Alienationis prohibitio facta post omnes substitutiones nō autem post primam, censetur prohibitio principalis, & nō accessoria. decis. 180. num. 15. Verospio.
ex Alienationis prohibitione probatur Castrum esse hæreditarium si nō plicite. decis. 93. num. 62. Coccino.
in Alienatione rerum minoris licentia debet interponi per viam decreti. decis. 73. num. 8. Durano.
Alienationis prohibitio, & causa conseruandi bona in familia, quando non famulentur. nec sint posita consecutiue ad prius expressum fideicommissum. decis. 21. num. 34. Merlino.
Alienationis prohibitio in fine dispositionis posita, quando non referatur ad omnia præcedentia. decis. 17. num. 42. Durano.
Alienatio bonorum pupilli facta cum decreto Iudicis, facit præsumi causam in ea expressam fuisse verificatam. decis. 11. num. 2. Medinq
Alienādi facultas si detur hæredi grauato, pro suis necessitatibus, & sua vtilitate, ista verba quid operētur. decis. 167. num. 35. & 36. Coccino.
in Alienatione rerum minoris decretum Iudicis præcedere vel in ipso actu intervenire debet & potest, nihil operatur. decis. 73. num. 9. Durano.
Alienari non potest in extraneos feudum ex pacto, & prouidentia, vel mixtum. decis. 93. num. 63. Coccino.
Alienare certum est, quod non potest bona emphyteutica, emphyteuta, quæ post finitam locationem, iam sunt deuoluta ad Dominum. decis. 86. nu n. 15. Coccino.
Alienare non potest aliquid procurator sine mandato Domini. decis. 104. num. 10. Coccino.
Alienari potest castrum simpliciter hereditarium. decis. 93. num. 9. Coccino.
Alienata, quando sunt semel bona amplius non cadunt sub fideicommisso. decis. 286. num. 9. Merlino.
Alienatio non permittitur, nisi pro quantitate permissa. decis. 408. num. 19 Chislerio.
Alienatio rerum mulieris facta sine debitis solemnitatibus tenet, si in eius ratificatione illæ solemnitates fuerint adhibitæ. decis. 361. num. 4. Mormanno.
Alienari quando aliqua res est prohibita, poterunt illi, qui sunt vocati, licet sint concepti post alienationem, eam reuocare. decis. 170. num. 14. Merlino.
Alienatio rerum mulieris facta ab eius procuratore absque debitis solemnitatibus tenet. decis. 361. nu. 3. Mormanno. Si quando constitutus fuerit d. procurator fuerunt adhibitæ solemnitates, cum expressa facultate alienandi. ibidem num 3.
Alienatio facta in extraneos ab hæredibus grauatis, substinetur eis viuentibus, cum in hoc tempore non possit considerari aliquod præiudicium vocatorū. d. 384. n. 8. Verosp.
Cum, & præcedere possint, vel quandocumque consentire. ibid. num. 8.
ex Alienationis strictissima prohibitione facta à testatore, desumitur efficacissima coniectura perpetui fideicōmissi. decis. 40. num. 5. Dinozerto.
Alienatio in præiudicium agnatorum ad successionem vocatorum, in feudis est prohibita. decis. 93. num. 65. Coccino.
Alienatio ex causa diuisionis permissa est inter cohæredes per fideicommissum grauatos. decis. 284. nu. 7. Verospio.
Alienationis prohibitio, & votum conseruandi bona in familia, quando est ample, & emixè conceptum inducit absolutum fideicommissum in fauorem omnium agnatorum etiam transuersalium. decis. 21. num. 10. Merlino.
Alienationis prohibitio, & causa, vt bona conseruentur in agnatione, non extendunt fideicommissum antecedens, sed intelliguntur iuxta terminos expressæ dispositionis. decis. 31. num. 31. Merlino.
Alienationi feudi per quemcunque vassallum in feudum successorem, quando Princeps videatur consensu præstitisse. decis. 167. num. 45. Durano.
in Alienatione rerum mobilium minorum, Il sint dictæ res præciosæ, requiruntur eadem solemnitates, quæ adhibentur in alienatione immobilium. decis. 118. nu. 27. Quelpo.
Alienatio licet prohibeatur, non tamen censetur prohibita dimisso. decis. 241. num. 28. Coccino.
Alienatio rerum pupilli, quando in vtilem fit, ipse tutor nō potest authorare ad sui commodum. dec. 25. n. 3. Coccino.
Alienatio bonorum minoris pro dote restituenda, vel constituenda quando fit, in d. alienatione forma statutorum est seruanda. decis. 15. num. 14. Coccino.
Alienare, qui potest inutis aliquibus, multo potest hoc facere ignorantibus. decis. 371. num. 6. Durano.
Alienans rem aliquam sine mandato Domini tenetur ad interesse ei, ad rationem fructuum, qui percepti fuissent, si non esset alienata. decis. 80. num. 1. Coccino.
Alienatio facta à muliere absque solemnitatibus requisitis est nulla. decis. 361. num. 2. Mormanno.
Alienationi rei sua facta ab alio, quando quis dicatur consensisse. decis. 140. num. 12. Pirouano.
in Alienatione rerum minoris, requiritur causa, & multæ aliæ solemnitates. decis. 36. num. 65. Coccino.
Alienatio, quando de facili conceditur, non dicitur impossibilis. decis. 54. num. 10. Merlino.
Alienatio, quando est prohibita, tunc quis multo magis pōt venire contra tranſactionem. decis. 147. nu. 4. Cocinno.
Alienationis nomine venit ē transactio. decis. 147. num. 3. Coccino.
Alienandi necessitas non dicitur adesse, quando adhuc debitum contractum non est, decis. 408. num. 20. Chislerio.
Alienari prohibita, si semel legitimè alienentur, efficiuntur alienabilia, nec amplius reuuiscit dictum onus, decis. 388 num. 22. Merlino.
Alienationi, prohibitio, si sit latior ipsa vocatione, & facta post omnes substitutiones, non potest vllo modo referri tantū ad primam dispositionem, decis. 180. n. 14. Verosp.
Alienationem omnium bonorū, quando testator prohibuit Trebellianica non potest detrahi. dec. 226. n. 14. Merlin.
Alienare potest omnia bona grauatus restituere, si ei sit data facultas alienandi. decis. 167. num. 38. Durano.
Alienare, qui non potest, nec minus potest transigere, decis. 306. num. 8. Chislerio.

ALIENVM.

Alienum occupare videtur, qui titulum non habet. decis. 17. num. 11. Durano.

ALIMENTA.

Alimenta duobus ministris, quando duæ Ecclesiæ non præstiterint, tunc est facienda vnio. decis. 294. nu. 3. Quelpo.
Alimenta, quod patruus possit cogi præstare nepoti iure nō cauetur. decis. 407. num. 17. Merlino.
Alimenta debet præstare frater diues, fratri pauperi etiam si bona non proueniant ex communi patre. decis. 92. num. 11. Durano.
in Alimentis, in dote, & in legitima Authores quæ C. comm. de leg. æqualiter procedere debet. decis. 128. nu. 10. Viuius
Alimenta non potest dici, quod sint relicta vxori, si hæres fuerit institutus, cum onere habitandi, & viuendi cum filijs. decis. 241. num. 11. Coccino.
pro Alimentis, si sumatur legitima, fortiori vinculo debentur parentibus, quam liberis. decis. 62. num. 35. Durano.
pro Alimentis necessarijs in iure regulariter accipitur legitima. decis. 62. num. 23. Durano.
Alimenta necessaria subministrare parentibus hoc ēt cōprehendit quartum præceptū Decalogi dec. 62. n. 25. Duran.
Alimenta sunt præstanda à parentibus filijs spurijs de benignitate Canonica. decis. 92. num. 8. Durano.
in Alimenta potest resolui vxoris institutio si sit incompatibilis, cū separata institutione filiorū. d. 241. n. 9. Coccino.
cum Alimentis institutio nihil commune habet. decis. 241. num. 12. Coccino.
Alimenta debentur fratri pauperi, à fratre diuite, decis. 92. num. 2. Durano.
Alimenta sunt præstanda, in Vrbe, in qua quis natus est, & degit, si ratio ita postulet. decis. 92. num. 17. Durano.
Alimenta domi relicta, Iudex potest cogi ad ea præstanda etiam extra domum. decis. 157. num. 18. Vbaldo.
Alimenta, si alicui debeantur iure sanguinis, ei non præiudicat si super illis, sit facta transactio inter alios. decis. 92. num. 14. Durano.
Alimentorum nomine veniunt solum corpori necessaria, vt potus, habitatio, vestes, decis. 365. numero 28. Merlino.
Alimenta sunt præstanda etiam filijs spurijs secundum quali-

qualitatem, & dignitatem perſonarum, & patrimonij. deciſ.92.num.15. Durano.
Alimenta, vbi ſint præſtanda, reſidet in arbitrio Iudicis. deciſ.92.num.16.Durano.
Alimenta, quando ſunt præſtanda, attenditur ſolum, an ille, cui debentur, tot habeat reditus, ex quibus viuere poſſit. deciſ.92.num.13.Durano.

ALLODIALITAS.

Allodialitatis qualitas in emphyteuſi intelligitur tantum durante locatione. deciſ.86.num.16.Coccino.
Allodialia omnia præſumuntur, niſi probentur feudalia. deciſ.93. num.30. Coccino.
Allodiale in dubio præſumendum eſt, quod ſit aliquòd Caſtrum, & non feudale. deciſ.93. num.29. Coccino.
Allodialitas multo magis præſumitur, quando pro ea, concurrunt coniecturæ, & præſumptiones, & deciſ.93. num.35. Coccino.
Allodialitas præſumitur in feudo, quando nullum vnquã fuit præſtitum iuramentum fidelitatis. d.93.n.39. Coccin.

ALTARE.

Altari, qui ſeruit. de altari viuere debet. d.287.n.13. Queip.
Altari, qui ſeruiunt, de Altari participant. deciſ.37. num.7. Merlino.

ALTERNATIVA.

In Alternatiuis electio eſt debitoris. deciſ.207.n.5. Veroſpio.
Alternatiua ſufficit, vt verificetur in altera parte. deciſ.229. num.8. Veroſpio.
in Alternatiuis ſufficit vnam partem eſſe veram. deciſ. 198. num.4. Virili.
Alternatiuæ natura eſt, vt vno contenterur, nec omniũ concurſum expoſtulat. deciſ.321.num.11. Merlino.
Alternatiuè, ſi loquatur ſtatutum, ita debet intelligi ſingula ſingulis referendo. deciſ.321.num.7. Merlino.
Alternatiuis, ſufficit alterũ verificari. de.387.nu.22. Durano.

ANIMA.

pro Animis defunctorum oblatio ſacrificiorum commendabilis eſt. deciſ.365.num.42. Merlino.
Animarum ſeculnium cura, penes Monachas reſidere poteſt, per alium tamen exercenda. deciſ.53.nu.3. Durano.
Animæ defuncti, & piæ cauſæ fauore in dubio executor teſtamentarius arbitrari debet. deciſ.365.num.43. Merlino.

ANIMVS.

Animus requiritur, vt poſſeſſio acquiratur vel retineatur. deciſ.35.num.2. Durano.
Animus ſolus non ſufficit ad acquirendã quaſi poſſeſſionem in incorporalibus, ſed requiritur ſcientia, & patientia eius contra quam præſcribitur. deciſ.413. num.14. Coccino.
Animo ſolo poſſeſſio retinetur. deciſ.53.num.47. Durano.
Animus compenſandi, præſumitur quoties legatur aliquid ex eadem cauſa, ob quã erat debitũ. dec.28.n.7 Merlino
Animus abſque alio facto, ſufficit, quando dimittitur poſſeſſio deciſ.9.num.9. Pirouano.
Animus, & factum requiritur, vt poſſeſſio acquiratur. deciſ. 9.num.8. Pirouano.
Animo contrahentium magis eſt in hærendũ, potius, quam mordicè verborum cortici. deciſ.251.num.14. Merlino.
Animus donantis eſt ſpectandus in donationib. ad cognoſcendum quæ ſit cauſa finalis, & quæ impulſiua. deciſ. 251. num.9. Merlino.
Animus quoties ad aliquid determinatè non fertur, tunc in eo, poteſt conſiderari cauſa impulſiua, ſed non finalis. deciſ.251.num.9. Merlino.
Animus melius declaratur ex factis, quam per verba. deciſ. 108.num.3. Merlino.
Animus attenditur tam in amittenda, quam in conſeruanda poſſeſſione. deciſ.108.num.4. Merlino.
inter Animum ſimpliciter, & animum deliberatum magnũ diſcrimen eſt. deciſ.251.num.10. Merlino.
Animus defuncti ad ſucceſſorem non tranſit. deciſ.35.num. 3. Durano.

ANNVS.

Annum ſexageſimum agens non prohibetur cõtrahere matrimonium. deciſ.20.num.21. Merlino.
ad Annum 14. ille, qui non dum peruenit dicitur puer. deciſ. 67.num.7. Vbaldo.

ANTECESSOR.

Anteceſſorum nomen eſt generale, & ideo eſt aptum comprehendere nedum anteceſſores per lineam rectam, ſed etiam tranſuerſales. deciſ.36.num.27. Coccino.
ad Anteceſſores correlatiua ſunt ſucceſſores. deciſ. 36.num. 26. Coccino.
ex Anteceſſorum poſſeſſione cadit affectio in re deciſ. 272. num.26. Dunozzetto.

ANTIDORA.

ad Antidora tantum quis tenetur ex beneficio recepto, non autem obligatur ex neceſſitate. deciſ. 138. numero 26. Durano.
ad Antidora tenetur obligatus naturaliter. d.1.n.21. Duran.
Antidoralis obligatio non obligat conſcientiam ad peccatum. deciſ.1.num.22. Durano.
Antidoralis obligatio non poteſt conſiderari erga eum, qui aliquem fraudare, aut decipere niteba tur. deciſ. 1. num. 24. Durano.

ANTIQVITAS.

Antiquitas ſcripturæ, vt recognoſcatur Rota comentarit occulari inſpectione. deciſ. 34.num.4. Pirouano.
in Antiquis teſtes ad probationem dominij non parum conferunt. deciſ.81.num.14. Coccino.
in Antiquis mandatum præſumitur adfuiſſe. deciſ.70.num. 7. Vbaldo.
in Antiquis probatur dominium per indicia, & coniecturas deciſ.81.num.13. Coccino.
in Antiquis probationes non ita rigidè exquirendæ ſunt, ſed leuiores admitti debent. deciſ.160.num.6. Merlino.
in Antiquis teſtes de fama probant. deciſ.79.num. 5. Virili.
in Antiquis non ita rigidè probationes exquirendæ ſunt, ſed præſumptiones ſufficiunt. deciſ.42.num. 7. Merlino.
in Antiquis hiſtoriæ cum fama probant. deciſ.95. num.16. Coccino.
in Antiquis ſufficiunt leuiores probationes. deciſ. 42. num. 5. Merlino.
Antiquitas non ſuppler vitia viſibilia, nec defendit ſcriptura. n à defectibus ſubſtantialibus. deciſ.187.n.13. Vbaldo
Antiquitas non poteſt tollere, quin ſcriptura, quæ ex ſui natura apparet copia copiæ, quin non ſit talis. deciſ. 187. num. 12. Vbaldo.
Antiquitas ex facie ſcripturæ debet per neceſſe probari deciſ.187.num.11. Vbaldo.
Antiquitas non probatur per datam. deciſ. 187. numer. 19. Vbaldo.

APERITIO ORIS.

Aperitio oris, quid importet. deciſ.330.num.8. Coccino.

APOCHA.

Apochæ fideiuſſoriæ depoſitum non ſuffragatur, vbi pecuniæ in contanti requiruntur. deciſ.149.num.9. Virili.
Apoca priuata trino teſte munita etiam in concurſu publici inſtrumenti probat anterioritatem crediti de tẽpore eius datæ. deciſ.382.num.2. Durano.
in Apoca priuata ſi non ſit expreſſa cauſa, ſufficit aliũde probari eam præceſſiſſe etiam coniecturalem.
Apoca priuata cenſetur emanata ex cauſa, quæ præceſſit. deciſ.382.num.7. Durano.
Apoca priuata non probat, dum in ea cauſa non exprimitur. deciſ.382.num.5. Durano.
Apocha, ſi ſit ſimulata, ſufficit ad retardãdam executionem obligationis Cameralis. deciſ.61.num.9. Dunozetto.
in Apocha priuata verba illa, per ogni reſto, e ſaldo de conti, an habeantur pro cauſa. deciſ.382.num.5. & 9. Durano.

APOPLEXIA.

Propter Apoplexiæ morbum, quis ad ſacros Ordines promoueri non poteſt. deciſ.384.num.9. Veroſpio.

S. APOSTOLI.

Apoſtolorum nullus, præter Beatum Petrum, vel eos quos eius ſucceſſores conſtituerũt Sacerdotes, eccleſias Cathedrales, in Italia, Hiſpania, Gallia &c. fundarunt. deciſ. 353.num.31. Coccino.
Apoſtolus nullus fundauit eccleſias niſi mandato, iuſſu, permiſſione, ac auctoritate Beati Petri, & num.40. dec.353. num.34. Coccino.
Apoſtolorum conſuetudo erat præficiendi Epiſcopum vnicuique Ciuitati, in quo verbum Dei prædicauerunt. deciſ. 353. num.29. Coccino.

Apostolicis mandatis spretis, actum est de iurisdictione, & regnante ecclesiastico. decis. 404. numero. Merlino.

APPELLATIO.

Appellatio an detur ab institutione. decis. 197. n. 3. Coccino.
Appellatio à sententia interlocutoria, quæ secum trahit executionem, si lex disponeret ne detur ab illa appellatio esset iniqua. decis. 197. num. 4 & 5. Coccino.
post Appellationem generaliter omnia sunt attentata. decis. 102. nonum. 5. Durano.
Appellatio suspendit effectum sententiæ. decis. 118. num. 5. Merlino.
Appellatio, quando tempestiua fuit interposita dicitur constare de re iudicata. decis. 5. num. 10. Durano.
Appellans, vel appellatus ad viteriora procedere volés liberatur ab obligatione ea transportandi acta. Si pretium fuerit impedimento, ne ea transporentur. decis. 18. n. 3. Pinto.
Appellatio suspendens nõ admittitur, quando aliter remedio l. fi. C. de edict. diu. Adriani. decis. 51. num. 3. Coccino.
Appellatio suspensiua non datur à decreto de ex quendo instrumento guarentigio. decis. 30. num. 8. Durano.
Appellatio datur à mandato de manutenendo dato per reductum. decis. 117. num. 10. Vitali.
Appellatione pendente nihil est innouandum. decis. 118. num. 6. Merlino.
Appellare non est opus a simplici intimatione, sine citatione, & causæ cognitione, cum non transeat in rem iudicatam. decis. 53. num. 18. Durano.
Appellatio ad effectum suspensiuum, quando agitur de institutione in Ecclesia Parochiali, non datur, sed ad effectum deuolutiuum tantum. decis. 193. num. 9. Coccino.
Appellatio de iure Ciuili in iudicio petitorio non suspendit executionem. decis. 201. num. 1. Durano.
Appellatio interposita post decem dies non suffragatur. decis. 173. num. 1. Coccino.
in Appellationis gradu lis si fit, non potest dici finita. decis. 170. num. 9. Merlino.
post Appellationem delatam si sententia ficta, est nulla, & non eget reuocatione. decis. 312. num. 2. Merlino.
Appellatio, si fuerit interposita à sententia confirmatoria, nec in iudicatum transfuerit, adhuc de nullitate sententiæ confirmatæ dici potest. decis. 312. num. 5. Merlino.
Appellatio suspensiua datur à Lando. decis. 200. nu. 3. Dur.
Appellatione (*Capella Adastri ad cum ecclesia*) venire potest ipsa Ecclesia, cum sit caput principale illius. decis. 189. num. 6. Vitali.
Appellatione (*heredum, & successorum in stirpem*) post factam mentionem filiorum veniunt descendentes, & successores sanguinis. decis. 269. num. 5. Vbaldo.
Appellatione (*heredum*) post mentionem factam filiorum veniunt nepotes, & descendentes sanguinis. decis. 216. numer. 1. Vbaldo.
Appellatione (*Collectorum pretensarum Camera Apostolicæ*) veniunt etiam hi, qui exigunt subsidium imponendum à Papa pro subuentione Imperatoris decis. 335. n. 21. Durano
Appellatione (filiorum, & descendentium) veniunt etiam nepotes ex filia. decis. 371. num. 3. Durano.
Appellatione (*heredum*) veniunt non tantum filij, & descendentes, sed quicunque hæredes. decis. 360. nu. 12. Coccino.
Appellatione (*iurium*) venit etiam facultas aliquid faciendi, vel disponendi. decis. 17. num. 37. Duran.
Appellatione (*familiæ.*) an veniat solummodo familia effectiua, scilicet descendentes, vel contractus, ideò etiam transuersales. decis. 262. num. 6. Merlino.
Appellatione (*Monasterij.*) etiam Ecclesia comprehenditur. decis. 54. num. 5 Durano.
Appellatione, (*proximiorum*) in successione veniunt etiam fœminæ. decis. 326. num. 1. Durazzeto.
Appellatione (*iurium, mobilium, & aliorum,*) non veniunt stabilia, cum constituant tertiam speciem distinctam ab illis. decis. 309. num. 12. Durano.

APPROBATIO.

Approbatio Episcopi in concessione Ecclesiæ, est de Iure necessaria. decis. 280. num. 20. Coccino.
Approbatum, quod est, impugnari non potest. decis. 306. num. 1. Chisterio.
Approbare censetur Principalis iura producta per suum procuratorem, si illis vtatur. decis. 360. num. 8. Coccino.
Approbare aliquam scripturam quis dicitur si illam subscribat. decis. 186. num. 1. & 2. Verospio.
Approbatus semel ab aliquo, non potest amplius ab eodem improbari. decis. 203. num. 9. Merlino.
Approbatio, & scientia alicuius rei probari potest ex literis. decis. 227. num. 1. Chisterio.
Approbatio, & recessio præsupponit subsistentiam in alicuius, rei, quæ approbatur, vel recedetur. dec. 302. nu. 1. Dum certa.
Approbatio alicuius generica ad curam animarũ, nõ infert ad institutionem illius Ecclesiæ sub illammet die. decis. 53. num. 37. Durano.
Approbatus ad vnam parochialem non retinet approbatio ad aliam. decis. 174. num. 15. Merlino.
Approbatio inducitur per taciturnitatem. decis. 103. num. 22. Coccino.

ARBITER.

Arbitri possunt se extra iudicialiter informare si compromissum sit factum cum facultate procedendi, & cognoscendi de facto. decis. 18. num. 5. Vitali.
per Arbitros fuisse commissos errores, probatur ex eo, quod constat rem aliter se habere, quam illi laudarunt. decis. 282. num. 22. Durano.
Arbitri, quando excedunt, aut extendunt compromissi formam, laudum est nullum. decis. 282. num. 7. Durano.
Arbitri sine partium consensu de iure non possunt facere mutationes, sed tenetur omnia vnico actu expedire. dec. 282. num. 6. Durano.
Arbitri non possunt aliud facere, quam quod est expressum, alias laudum erit nullum. decis. 282. num. 9. Durano.
Arbitro asserenti de rebus extra iudicialibus creditur, si facultatem habet informandi se extra iudicialiter. dec. 58. num. Vitali.

ARBITRIVM.

Arbitrium non dat facultatem ledendi ius partis. decis. 65. num. 4. Durano.
Arbitrio iudicis lex multum defert in materia diuisionum. decis. 207. num. 18. Verospio.
Arbitrium verum, & absolutum importat verbum, liberè. decis. 167. num. 27. Durano.
Arbitrium licet tribuat facultatem examinandi validitatem pensionis, tamen non retardat eius solutionem, quoties literæ Translationis sunt iustificatæ, aut non egent iustificatione. decis. 30. num. 5. Durano.
Arbitrium, quando datur ei, qui illud habet tale arbitrium, ne sit superfluum operatur liberam, & absolutam voluntatem. decis. 167. num. 54. Durano.
Arbitrium non intrat pro reiectione attentatorum quando sunt clara. decis. 125. num. 1. Merlino.
Arbitrium moderatur Iuris rigorem, & operatur, vt iudicetur secundum Iuris æquitate. decis. 192. num. 4. Durano.
Arbitrium regulatur a Iure. decis. 348. num. 2. Mormano.
Arbitrio regulatur a Iure, & sohi operatur, vt eius rigor moderetur, sua dẽte æquitate. decis. 65. num. 3. Durano.
Arbitrium in dubijs, non in claris intratur. d. 65. n. 19. Durano.

ARCHIPRAESBITER.

per Archipræsbyterum actus gesti nõ possunt tollere ius Capituli tanquam facti à capite per quod aliorum, & totius Capituli iura consequantur. decis. 252. nu 9. & 10. Verosp.
Archipræsbiteri assertio in præiudicium Ecclesiæ, & successorum non attenditur dum detegitur falsa. decis. 410. nu. 6. Merlino.
ad Archipresbyterum, & non ad Episcopum spectant oblationes, quæ fiunt in Ecclesia Cathedrali. decis. 37. num. 5. Merlino.
ad Archipresbyterum, & Capitulum spectat administratio bonorum Ecclesiæ secularis. decis. 252. num. 1. Verospio.
Archipræsbyter contrahendo nomine dignitatis, tanquam caput Capituli, & nomine Ecclesiæ censetur contrahere. decis. 252. num. 7. Verospio.
Archipræsbyter, ad quem spectat exercitium curæ ecclesiæ, habet intentionem fundatam super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites Parochiæ. decis. 400. decis. 5. 6. & 7. Merlino.

ARCHIVIVM.

ex Archiuio scriptura deprompta non recipit eclur ab illo, inter non subditos. decis. 93. num. 2. Coccino.

ex

ex Archiuio alicuius Monasterij, quando sunt extractæ scripturæ, non recipiunt robur à tali loco. decis. 45. num. 12. Merlino.
ex Archiuio publico dicuntur extractæ scripturæ, quæ extractæ sunt ex Archiuio Episcopali. decis. 45. numer. 2. Merlino.
ex Archiuio priuato Monasterij si sint extractæ aliquæ scripturæ, licet non probent, multum tamen operantur, decis. 45. num. 11. Merlino.
Archiuium Monasterij dicitur publicum, si ad eius effectum illius claues aliquis specialiter deputatus seruat, & hoc per antiquum tempus, decis. 45. num. 19. Merlino.
Archiuium illorum, de quibus interesse agitur, est suspectū. decis. 353. num. 92. Coccino.
Archiuium, vt faciat fidem, de scripturis in eo repertis, requiritur subscriptio Notarij. decis. 93. num. 3. Coccino.
Archiuium, ad hoc vt dicatur legitimum quæ requirantur. decis. 353. num. 91. Coccino.
Archiuium publicum, solum probat inter personas illius Territorio subiectas. decis. 45. num. 27. & 29. Merlino.
Archiuia Episcoporum, licet sint suffraganei, & paucæ Dioceses, nihilominus plenè probant. decis. 45. nu. 13. Merlin.
Archiuium, quando est publicum, fidem, & vim scripturis attribuit. decis. 45. num. 1. Merlino.
Archiuij auctoritas non dat robur scripturæ informi. decis. 354. num. 94. Coccino.
Archiuij Cassinaensis scripturis est habenda fides, in quocunque Tribunali. decis. 45 num. 22. Merlino.
Archiuium Cassinēse, vti publicū, & insigne semper a Sum. Pontif. in magna æstimatione fuit habitum. decis. 45. nu. 21. Merlino.
ex Archiuio Cassinensi Cæsar Cardinal. Baronius multa deprompsit, quæ in suos Annales, & alia opera ingessit. decis. 45. num. 18. Merlino.
Archiuium Cassinense est antiquissimum tam dictionis, & tempons, & habet publicum officialem, & custodem. decis. 45. num. 17. Merlino.

ARGVMENTVM.

Argumentum deductum ex eo, quod apud historicos nulla habetur mentio est læuissimum. decis. 353. num. 105. 106. & 107. Coccino.
Argumentum à discretiuo modo loquendi, non procedit in diuersis scripturis. decis. 194. num. 101. Coccino.
Argumentum aliquando valet à limitibus iurisdictionalibus Ecclesiæ, ad decimatori s, quod tamē procedit in dubio. decis. 380. num. 6. Coccino.
Argumentum non bene valet à limitibus iurisdictionalibus Ecclesiæ ad decimatorios, hoc est spirituales. decis. 380. num. 4. Coccino.
Argumentum à discretiuo modo loquendi non habet locū in diuersa parte dispositionis. decis. 194. nu. 101. Coccino.
Argumentum valet à solitis. decis. 93. num. 81. Coccino.
Argumentum à negatiuis non valet. decis. 258. num. 18. Merlino.
Argumentum de contractu ad vltimas voluntates valet. decis. 143. num. 6. Pirouano.
Argumentum Brocardicum potest sæpe queri à solito. decis. 194. num. 99. Coccino.
Argumentum de interesse ad vltras non valet. decis. 301. num. 18. Merlino.
Argumentum a potestate non valet in casu Legitimæ, ex quo à lege defertur. decis. 181. num. 7. Pirouano.
Argumentum à contrario sensu, etiam ad correctionem iuris, in statutis, quando admittatur, decis. 405. num. 16. & 17. Verospio.
Argumentum personalis residentiæ resultat ex denominatione alicuius loci. decis. 353. num. 51. Coccino.
Arguere non licet à ratione conseruandæ familiæ restricta in vno casu, ad alterum in quo, non fuit considerata. decis. 195. num. 11. Dunozetto.
Arguere non licet, de vno casu ad alium. decis. 316. num. 45. Coccino.
Arguere à contrario sensu, præsertim in dictis Doctorum non licet, quando absonus resultaret intellectus. decis. 177. num. 4. Merlino.

ARTICVLVS.

Articuli, quando sunt releuantes de stylo semper admittuntur in Curia, siue causa sit ordinaria, seu summaria. decis. 416. num. 7. Queipo.
Articulorum admissio, in Curia nunquam solet denegari. decis. 416. num. 5. Queipo.
Articuli in omnibus iudicijs secundum stylum admitti debent, data eorum releuantia, sed data irreleuantia, neque de iure, neque de stylo cautum est pro eorum admissione decis. 416. num. 10. Queipo.
Articuli quando sunt releuantes, tunc ob præsumptam calumniam non denegatur remissoria. decis. 235. num. 5. Coccino.
Articuli non sunt admittendi, quando non releuant ad probationem. decis. 416. num. 5. Queipo.
Ascendentes non tenentur fructus imputare in legitimam, sicuti nec imputant filij, decis. 62. num. 54. Durano.
Articuli, qui melius specificant materias, quam primi dati, sunt admittendi. decis. 315. num. 14. Motmanno.
Articuli ad effectum retardationis sententiæ, non debent admitti. decis. 416. num. 4. Queipo.
Articuli dicuntur in continenti probati, quando intra terminum a iure assignatum instantiæ, & processus probantur, decis. 416. num. 9. Queipo.
Articuli, quando sunt inuere similes, remissoria non concedirur. decis. 325. num. 23. Chislerio.
Articuli, quando sunt concepti ad effectum euitandi decisiones in causa factas, remissoria denegatur. decis. 325. num. 22. Chislerio.
Articulorum releuantia stante, remissoria non denegatur. decis. 315. num. 6. Motmanno.
in Articulis confessio facta, quando possit reuocari etiam non docto de errore. decis. 101. num. 20. Coccino.
Articuli non admittuntur contra Datarium, decis. 68. num. 17. Merlino.
Articulus vnus, si sit releuans, remissoria conceditur. decis. 43. num. 1. Virili.
Articulans non fatetur. decis. 101. num. 11. Coccino.

ASCENDENS.

Ascendentes debent imputare fructus perceptos ex hæreditate filiorum in legitimam. decis. 62. num. 1. Durano.
Ascendentibus debetur legitima tantum, de iure ciuili, descendentibus verò etiam de iure naturali. decis. 62. num. 15. Durano.
Ascendentes respectu legitimæ, sunt pares cum descendentibus. decis. 62. num. 12. Durano.
in Ascendentium hæreditate, si statutū gabellā imponat, tāquā odiosum est stricte interpretandū. dec. 52. nu. 1. Virili.
ex Ascendentium bonis dos detrahenda est, sicut æs alienum. decis. 128. num. 12. Virili.
ab Ascendentium successione licet fœmina excludatur, non tamen excluditur, à dote. decis. 128. num. 3. Virili.
Ascendentium legitima debet esse de substantia defuncti. decis. 62. num. 71. & 72. Durano.
in Ascendentium legitimam imputatur vsusfructus. decis. 62. num. 9. Durano.
Ascendentibus debet relinqui legitima titulo institutionis. decis. 62. num. 64. Durano.
Ascendentibus debetur legitima pure, & ipso iure à die mortis descendentium. decis. 62. num. 73. Durano.
Ascendentibus debetur legitima, cum fructibus legitimæ à die mortis, sicuti & filijs. decis. 62. num. 65. Durano.
Ascendentes transmittunt ad quoscumque hæredes legitimæ supplementum debitum. decis. 62. num. 63. Durano.
Ascendentium, & descendentium legitimæ quo ad fructuū imputationē, de iure erant æquiparatæ. decis. 62. num. 66. Durano.
in Ascendentium legitima grauamen apponi non potest, sed tollitur ipso iure, decis. 62. num. 60. Durano.

ASSECVRATIO.

Assecuratio nauium non intelligitur, nisi de primo itinere. decis. 156. numa 5. Merlino.

ASSERTIO.

Assertio testatoris circa identitatem bonorum, non solum probat contra hæredem, sed etiam contra habentes causam ab eo. decis. 330. num. 16. Coccino.
Assertoni Legati statur, quando non agitur de reuocando

contradicted de reubon. 4 videtur probata, decis. 70. num. 5. Vbaldo.

Asserenti aliquid superesse tenetur probare postquam fundamentum est in assertis. decis. 259. num. 2. Pirouano.

Assertioni actum gerentis, circa intervenium causæ, in actibus inde a prohibitis, fides nō adhibetur. decis. 318. num. 3. Quæpo.

Assertio inter alios acta, non nocet inter dictos. decis. 117. num. 2. Virili.

Assertio civilitatis, & incolatus inter contrahentes probandi sufficit civilitatem & incolatum. decis. 211. num. 3. Virili.

Assertio Archipræsbyteri in præiudicium ecclesiæ, & successorum non attenditur, dum detegitur fallax. decis. 418. num. 6. Merlino.

Assertio ad favorem asserentis, nullam probationem facit. decis. 77. num. 10. Merlino.

Assertioni Cardinalis, iunctis adminiculis, sufficienter creditur. decis. 171. num. 6. Vbaldo.

Assertio falsa, si dedit causam contractui, decepta veritate, contractus ipso iure solvitur. decis. 140. num. 2. Pirouano.

Assertioni Papæ, quādo stetur, decis. 197. num. 74. Coccino.

Assertioni Episcopi standum est, in his, quæ concernunt suum officium. decis. 197. num. 66. Coccino.

Asserens se esse talem, ut credi debet probato. decis. 74. num. 7. Virili.

Asserenti aliquid incumbit onus probandi concludenter. decis. 284. num. 7. Vbaldo.

Assertio instrumenti non præiudicat testibus. decis. 307. num. 5. Mormanno.

Assertionibus Iudicis non creditur nisi sint factæ prævia causæ cognitione, & de illis appareat in processu causæ. decis. 197. num. 52. Coccino.

Attestatione Vicarij de spectantibus ad eius officium plene creditur, non minus quam Episcopo decis. 53. num. 11. Durano.

Attestationi Vicarij de rebus gestis coram Episcopo non creditur. decis. 53. num. 13. Durano.

ex Assertione testatoris facta in testamento colligitur, quæ sit finis hæreditatis. decis. 67. num. 3. Vbaldo.

Assertioni visitatoris, quoad status Ecclesiæ, multum deferendum est, decis. 6. num. 5. Durano.

Assertio dotis facta ab vxore, constante matrimonio præsumitur simulata, & in fraudem donationis prohibitæ. decis. 59. num. 5. Merlino.

Assertio testatoris nocet hæredibus. decis. 163. n. 4. Vbaldo.

ex Assertione alienata facta de ordine Papæ, in præiudicium diminuti, & postea decis. 93. num. 22. Coccino.

Attestationi Episcopi circa ea, quæ vidit in Visitatione, standum est, decis. 318. num. 12. Quæpo.

Assertio Vicarij non potest immutare statum iuris patronatus. decis. 189. num. 11. Verospio.

Attestatio Episcopi de præsentatione coram se facta creditur, sed secus est, attenta dispositione Concil. Trident. decis. 197. num. 64. Coccino.

ASSIGNATIO.

Assignatio, vel debitum, quando est necessarium, si cessat ratio assignationis, vel debiti cessat etiam ipsa assignatio, vel debitum. decis. 150. num. 17. Coccino.

Assignare debemus, quam tradere. decis. 150. num. 6. Pirouano.

ASSISTENTIA.

Assistentia Iuris non suffragatur ad effectum manutentionis, quando tenentia turbida. decis. 5. num. 21. Durano.

pro Assistentia Iuris, si testes deponant in concursu magis probant. decis. 41. num. 17. Pirouano.

Assistentia Iuris, non suffragatur ad effectum manutentionis, quando alius est in possessione temporis considerabilis. decis. 6. num. 26. Durano.

in ATHENARVM sola Ciuitate, septem extiterunt gymnasia. decis. 52. num. 2. Chisterio.

ATTENTATVM.

Attentata in institutione iuris patronatus, quando euitari non possunt. decis. 199. num. 11. Coccino.

Attentata, ad hoc vt infirmentur, opus non est quod lis sit super titulo, sed sufficit, quod sit super possessione, quæ ea pendente fuerit comprehensa. decis. 148. num. 10. Merlino.

Attentata sunt omnia gesta lite pendente. decis. 213. num. 2. Coccino.

Attentare non dicitur, qui ingreditur possessionem vacantem. decis. 123. num. 7. Merlino.

Attentata sunt omnia gesta post appellationem. decis. 101. num. 5. Durano.

Attentata dicitur infinitio, si fuerit concessa intra terminos ad appellandum. decis. 197. num. 2. Coccino.

pro Attentatorum reiectione arbitrium non intrat, quando attentata sunt clara. decis. 123. num. 1. Merlino.

Attentasse dicitur, qui adeptus est possessionē beneficij propria auctoritate. decis. 123. num. 6. Merlino.

Attentare dicitur, qui possessionem stantem sub sequestro apprehendit. decis. 123. num. 9. Merlino.

Attentata est executio trium conformium post inhibitionem Rotalem. decis. 102. num. 8. Durano.

Attentata cessant, si nulla lis adsit. decis. 108. num. 11. Merlino.

Attentasse manifeste, quando quis dicatur. decis. 123. num. 1. Merlino.

ATTESTATIO.

Attestationi conservatorum vbi admodum deferendum videtur. decis. 101. num. 9. Virili.

Attestatio præcisa Papæ de suis coram se gestis plene probat. decis. 190. num. 6. Merlino.

Attestationes simplices nullum gradum probationis faciunt. decis. 119. num. 15. Merlino.

Attestationes, non solent facere fidem. decis. 217. num. 25. Pirouano.

Attestationes simplices nihil probant. decis. 161. num. 10. Virili.

Attestationes extrajudiciales fidem non faciunt. decis. 109. num. 20. Pirouanus.

AVCTOR.

Auctor, quod non habuit successor non capit. decis. 224. num. 22. Pirouano.

Authoribus historicis, quando sunt approbati, est credendum. decis. 94. num. 12. Coccino.

AVDITOR CAMERAE.

Auditor Camerae inter Mercatores vigere suarum facultatum, potest procedere summariè, ac sola facti veritate inspecta. decis. 180. num. 1. Durantino.

AVOCATIO.

Auocare causas est de pertinentibus ad absolutam potestatem. decis. 209. num. 6. Pirouano.

AVGVMENTVM.

ex Augumento dotis, iuspatronatus non acquiritur. decis. 210. num. 5. Coccino. & decis. 318. num. 5. Quæpo.

pro Augumento pensionis soluendo, consentiones super beneficio Ecclesiastico quando sint nullæ, & inualidæ, absque Beneplacito Apostolico. decis. 184. num. 1. Pirouano.

ad Augumentum pensionis soluendum nemo Pensionarius quis non potest se obligari ordinaria auctoritate. decis. 186. num. 8. Pirouano.

AVTHORITAS.

Auctoritas Tutoris, vel Curatoris debet præcedere actum gestum a pupillo, vel adulto, aut in ipsomet actu interponi. decis. 79. num. 11. Durano.

Auctoritatem illam habet vice legatus, quam habet legatus. decis. 75. num. 8. Durano.

Authoritas Tutoris non suffragatur ad integrandam personam pupilli ad suum fauorem. decis. 45. num. 25. Coccino.

Auctoritate propria tunc tutor creditor pupilli potest sibi soluere, si sit verus creditor patris pupilli, & quod sibi soluat de pecunia reperta in patrimonio illius. decis. 25. n. 17. Coccino.

Auctoritas Rotæ, quantum præponderet nouissimæ. decis. 261. num. 12. Durano.

Auctoritas Apostolica, vel saltem Episcopi requiritur quando agitur super Ecclesiæ iuribus. decis. 410. num. 8. Merlino.

Auctoritate propria, quando est capta possessio, tunc eo magis intrat spolium. decis. 49. num. 2. Durano.

Auctoritas Iudicis cedat si erretur in Iure, vel in facto proprio causæ bonam fidem. decis. 39. num. 7. Durano.

Auctoritatem eandem habet Iudex delegatus, quam delegans.

gans.decis.199.num.1.Coccino.
Auctoritate propria, potest sibi ipsi soluere tutor, debitor pupilli.decis.25.num.16. Coccino.
Authoritas Iudicis sufficit, vt filius possit donare patri ex causa mortis. decis.25.num.22.Coccino.
Authoritate iudicis est facienda subhastatio. decis.411.num.15.Verospio.

AVVS.

ad Aui hæreditatem de iure communi admittuntur filius, siue filia cum nepote ex altero filio.decis.405.num.4.Verospio.
Auiæ maternæ in bonis nepotis, legitima nulla debetur de Iure communi.decis.272.num.13.Dunozetto.

B

BANCHERIA.

BAncheria est, quid vniuersale sub se comprehendens diuersa officia maiora, & minora.decis.156. num. 17. Merlino.

BANNITVS.

Banniti filio, non datur tutor, quia datur ei, qui non est in potestate alterius.decis.394. num.4. Chisterio.
Bannitus, licet sit pater nihilominus agere potest pro filio, decis.394. num.9.& 11.Chisterio.
Banniti nostri temporis cum publicatione bonorum, & qui impunè possunt offendi, non æquiparantur deportatis.decis.394.num.15.Chisterio.
Bannitus nostri temporis, propter crimen læsæ maiestatis diuinæ vel humanæ, æquiparantur deportatus. decis. 394. num.17.Chisterio.
Bannitus, & hostis patriæ, qui est omnino incapax successionis, attamen succedit ab intestato in bonis extra territorium.decis. 277.num.23. Merlino.
Bannitorum filij sine dubio sunt capaces fideicommissi, quando sunt vocati dispositiuè.decis.346.num.7. Dunozetto.
Bannito licet manere in vniuerso Orbe, excepta terra vnde exulat.decis.394.num.6.Chisterio.
Bannitus potest contrahere, & alia facere, quæ cæteris hominibus competunt.decis.394.num.10.Chisterio.
Banniti pro crimine capitali, licet impunè possint occidi, tamen eorum condemnatio grauat eos, solum in ære & iuribus suis, decis.394.num.18.Chisterio.
Banniti, vt aliquis possit, si statutum disponat, vt ipse, vel alius comparear, si Iudex simpliciter citabit, banniendū nihil valebit tale bandum.decis.154.num.12.Coccino.
Banniti filio, datur curator ad instar eius, cuius pater est apud hostes.decis.394. num.5.Chisterio.
Banniti, filius, in pœna capitali, censetur filius noui hominis, & non potest aspirare ad fideicommissum.decis.394. num.14.Chisterio.
Banniti nostri temporis non æquiparantur deportatis.num. 4. decis.346.num.14.Dunozetto.

BANNVM.

Bannum non afficit, nisi in territorio, vbi quis est Bannitus. decis.394 num.7.Chisterio.
Bannum præsumitur latum in contumaciam, ex quo sententia lata est contra absentem. decis.394. nu.19. Chisterio.

BAPTISMVS.

Baptismus est actus, qui ad parentes spectat, & professio illa fidei fit in fide parentum.decis.409. num.6. Merlino.

BENEFICIATVS.

Beneficiati, vel Portionarij ne acquirant ius sui congregandi, capitulo valde interest.decis.370.num. 2. Coccino.
Beneficiatis ius sui congregandi, an possit concedere Episcopus absque interuentu capituli, decis.370.num.30. Coccino.

BENEFICIVM.

in Beneficio vacante potest Vicarius deputare Oeconomū, donec de Rectore prouideatur, vel cognoscitur de Iure eligentium. decis.53.num.50. Durano.
in Beneficijs pactio simoniaca sola auctoritate ordinarij purgari non potest.decis. 386.num.5.Pirouano.
ad Beneficium curatum clericus non admittitur nisi præuio examine. decis.380.num.21.Coccino.
Beneficij vacatio per obitum dicitur consumata per prouisionem, cum supplicatione regulata, etiam non apprehensa possessione.decis.385.num.10.Durano.
Beneficiorum aliquorum reseruationem, quæ prouenit ratione mensæ, si Papa alicui condonet, hoc non impedit, quin stante reseruatione ex alio capite, collatio spectet ad Papam.decis.385.num.7.Durano.
in Beneficiorum libertorum vnione, consensus Capituli desideratur pro solemnitate actus.decis.293.nu.29.Quelpo.
Beneficia Collectorum decimarum, vt dicantur reseruata, quid sufficiat.decis.335.num.18. Durano.
Beneficiorum impetrationes sub eadem data obitus non tenent propter Reg. Cancell. de Inuerisimil. notæ. decis. 344.num.7.Verospio.
Beneficij collatio, quando est actus Iustitiæ tunc Papa facilius prouidet alicui.decis. 387.num.5.Durano.
de Beneficijs, si Papa dicat in Indulto, quod solus Episcopus possit prouidere, ad quæ beneficia prouisus solet per electionem assumi, non propterea excluditur Capitulum, ad quod spectet electio.decis. 414.num.10.Coccino.
de Beneficio prouisus ab Ordinario si possideat est legitimus contradictor ad impediendam immissionem. decis. 607 num.7.Vbaldo.
in Beneficijs affectio Papæ numquam censetur in ducta ex defectu voluntatis.decis.344.num. 11.Verospio.
Beneficium Ecclesiasticum non potest dici legatum factū cum onere celebrandi Missas. decis. 248. num. 1. Dunozetto.
Beneficiorum fructus lucrantur in absentia, cubiculari Papæ, licet recipiant salarium, decis. 22.num.9.Durano.
in Beneficio parochiali electio de idoneo relicto magis idoneo, an ipso iure annulletur. per Concil. Trid. & constit. Pij V. decis.154.num. 14. Durano.
Beneficij fructuum valor per non excessum qualiter probetur. decis. 161.num. 3. Virili.
Beneficium vacat, quando illud habens contrahit matrimonium. decis. 15.num.3.Merlino.
de Beneficij essentia est de iure perpetuitas. decis.379. num. 3. Verospio.
Beneficij valor probatur per testes deponētes de publica voce, & fama iuncto alio teste, qui deponat de scientia. decis.68.num. 1.& 2. Merlino.
Beneficiorum vnio, nisi ob euidentem necessitatem, vel vtilitatem est permissa.decis.318.num.2. Quelpo.
Beneficiorum collationem habentes Cardinales Episcopi soli, & per se ipsos, ea conferunt, aut alijs cum ipsis Cardinalibus collationem habentibus.decis.335. num. 32. Durano.
Beneficium Papa non præsumitur velle alteri conferre, in præiudicium etiam collatæ possidentis.decis.287.num. 10.Durano.
Beneficium perueniens ad regressum, quo iure perueniat.decis.24.num.18.Merlino.
ad beneficium regressus, vel reintegratio alicui non competit, si nunquam ab illo, fuit obtentum, vel amissum. decis. 287 num.18. Quelpo.
Beneficij valor, secundum regulas Cancellariæ antiquas, non erat exprimendus in gratijs, motu proprio factis. decis.212.num.4.Durano.
Beneficij reseruatio, ex quibus reddatur clara. decis.426 num.10.Virili.
Beneficij valorem, vt testes probent, debent deponere per non excessum, non autem per ascensum.decis.294.num. 8.Quelpo.
Beneficij collatio, & mors, si eadem die interuenerit, præsumitur, quod mors præcederit collationem. decis.344 num.4.Verospio.
Beneficiorum permutationes, quando sunt nullæ quæ tur succurratur, & quid si sint factæ inuitis patronis. decis. 152.num.20.Pirouano.
Beneficij possessio capta vigore monitorij habentis clausulam, si quis, si non adsit legitimus contradictor, non cadat attenta.decis.182.num.4.Virili.
Beneficij publicatio nedum potest ex instrumento per Notarium confecto, sed etiam per testes.decis.152.num.14. Merlino.
Beneficium Iuris patronatus, vt alicui si ad iudicandum quid probare debeat.decis.15.num.1. Merlino.

contractibus de tertio non venit probanda, decis. 70. num. 5. Vbaldo.

Asserenti aliquid superesse tenetur probare postquam fundamentum est in assertis. decis. 259. num. 2. Pirouano.

Assertioni actum gerentis, circa testamentorum causas, in aditibus sine ea prohibitis, fides adhiberi debet. decis. 318. num. 2. Quesno.

Assertio inter alios facta, non nocet inter dicentes. decis. 117. num. 2. Virili.

Assertio dubitativa, & incidenter in contractibus probata habetur pro certa, & inclusum. decis. 411. num. 3. Virili.

Assertio Archipræsbyteri in præiudicium ecclesiæ, de successoribus non attenditur, dum detegitur falsa. decis. 408. num. 6. Merlino.

Assertio ad favorem asserentis, nullam probationem facit. decis. 77. num. 10. Merlino.

Assertioni Cardinalis, iunctis adminiculis, fides adhibetur. decis. 171. num. 6. Vbaldo.

Assertio falsa, si dedit causam contractui, detecta veritate, contractus ipso iure solvitur. decis. 140. num. 2. Pirouano.

Assertioni Papæ, quando refert, decis. 197. num. 74. Coccino.

Assertioni Episcopi standum est, in his, quæ concernunt suum officium. decis. 197. num. 66. Coccino.

Asserens se esse talem, tenetur probare. decis. 74. num. 7. Virili.

Asserens aliquid incumbit onus probandi concludenter. decis. 28. num. 7. Vbaldo.

Assertio instrumenti non præiudicat tertio. decis. 307. num. 2. Mormando.

Assertionibus iudicis non creditur nisi fiat facta prævia causæ cognitione, & de illis appareat in processu causæ. decis. 197. num. 52. Coccino.

Attestationi Vicarij de spectantibus ad sui officium plenè creditur, non minus quam Episcopo decis. 11. num. 11. Durano.

Attestationi Vicarij de rebus gestis coram Episcopo non creditur. decis. 55. num. 13. Durano.

ex Assertione testatoris facta in testamento colligitur, quæ addita in hæreditate. decis. 67. num. 3. Vbaldo.

Assertioni visitatoris, quo ad statum Ecclesiæ, multum deferendum est. decis. 1. num. 5. Durano.

Assertio dotis facta ab vxore, constante matrimonio præsumitur simulata, & in fraudem donationis prohibitæ. decis. 59. num. 3. Merlino.

Assertio testatoris nocet hæredibus. decis. 163. n. 2. Vbaldo.

ex Assertione alienis facta de ordine Papæ, in probatis de minimis, & possessorio. decis. 93. num. 22. Coccino.

Attestationi Episcopi circa ea, quæ vidit in Visitatione, standum est. decis. 318. num. 12. Quesno.

Assertio Vicarij non potest immutare statum patronatus. decis. 289. num. 11. Verospio.

Attestationi Episcopi de præsentatione coram se facta creditur, sed secus est, attenta dispositione Concil. Trident. decis. 197. num. 84. Coccino.

ASSIGNATIO.

Assignatio, vel debitum, quando est necessarium, si cessat ratio assignationis, vel debiti cessat etiam ipsa assignatio, vel debitum. decis. 150. num. 17. Coccino.

Assignare debent, quam tradere. decis. 150. num. 6. Pirouano.

ASSISTENTIA.

Assistentia iuris non suffragatur ad effectum manutentionis, quando redditus ambigua. decis. 5. num. 21. Durano.

pro Assistentia iuris, si testes deponant in contrarium magis probant. decis. 41. num. 17. Pirouano.

Assistentia iuris, non suffragatur ad effectum manutentionis, quando actus est in possessione temporis considerabilis. decis. 5. num. 20. Durano.

in ATHENARVM sola Ciuitate, septem exiterunt gymnasia. decis. 53. num. 7. Chisterio.

ATTENTATVM.

Attentata in institutione iuris patronatus, quando cuitari non possunt. decis. 197. num. 71. Coccino.

Attentata, ad hoc vt intelligi, opus non est quod sit super titulo, sed sufficit, quod sit super possessione, quæ est pendente lite comprehensa. decis. 48. num. 10. Merlino.

Attentata sunt omnia gesta lite pendente. decis. 124. num. 2. Coccino.

Attentare non dicitur, qui ingreditur possessionem vacantem. decis. 123. num. 7. Merlino.

Attentata sunt omnia gesta post appellationem. decis. 102. num. 5. Durano.

Attentata dicitur infinitio, si fuerit concessa intra tempus ad appellandum. decis. 197. num. 2. Coccino.

pro Attentatorum reiectione arbitrium non intrat, quando attentata sunt clara. decis. 123. num. 1. Merlino.

Attentasse dicitur, qui deprensus est possessionem beneficij propria authoritate. decis. 123. num. 6. Merlino.

Attentare dicitur, qui possessionem stantem sub sequestro, apprehendit. decis. 123. num. 9. Merlino.

Attentare est executionem actorum post inhibitionem Rotalem. decis. 102. num. 8. Durano.

Attentata cessant, si nulla in adsit. decis. 108. num. 11. Merlino.

Attentasse manifestè, quando quis dicatur. decis. 123. num. 1. Merlino.

ATTESTATIO.

Attestationi consentaneorum vbi standum deferendum videtur. decis. 101. num. 9. Virili.

Attestatio præcisa Papæ de visu coram se gesto plenè probat. decis. 290. num. 6. Merlino.

Attestationes simplices nullum gradum probationis faciunt. decis. 117. num. 15. Merlino.

Attestationes, non solent facere fidem. decis. 117. num. 15. Pirouano.

Attestationes simplices nihil probant. decis. 161. num. 10. Virili.

Attestationes extraiudiciales fidem non faciunt. decis. 30. num. 10. Pirouano.

AVCTOR.

Auctor, quod non habuit successor non capit. decis. 111. num. 11. Pirouano.

Authoribus historicis, quando sunt approbati, est credendum. decis. 94. num. 10. Coccino.

AVDITOR CAMERAE.

Auditor Camerae inter Mercatores vigore suarum facultatum, potest procedere summariè, ac sola facti veritate inspecta. decis. 1. num. 1. Donzetto.

AVOCATIO.

Auocare causas est de pertinentibus ad absolutam potestatem. decis. 209. num. 2. Pirouano.

AVGVMENTVM.

ex Augumento dotis, ius patronatus non acquiritur. decis. 210. num. 5. Coccino. & decis. 318. num. 5. Quesno.

pro Augumento pensionis soluendo, concessiones super beneficio Ecclesiastico, quæ de sint nullæ, & inualidæ, absque Beneplacito Apostolico. decis. 286. num. 1. Pirouano.

ad Augumentum pensionis soluendum nouo Pensionario, quis non potest se obligari ordinaria auctoritate. decis. 286. num. 8. Pirouano.

AVTHORITAS.

Auctoritas Tutoris, vel Curatoris debet præcedere actum gestum a pupillo, vel adulto, aut in ipsomet actu interponi. decis. 79. num. 11. Durano.

Auctoritatem illam habet vice legatus, quam habet legatos. decis. 75. num. 8. Durano.

Authoritas Tutoris non suffragatur ad integrandam personam pupilli ad suffauorem. decis. 25. num. 25. Coccino.

Auctoritate propria tunc tutor creditor pupilli potest sibi soluere, si sit verus creditor patris pupilli, & quod sibi soluat de pecunia reperta in patrimonio illius. decis. 25. num. 17. Coccino.

Auctoritas Rotæ, quantum præponderet nouiori. decis. 61. num. 12. Durano.

Auctoritas Apostolica, vel saltem Episcopi requiritur quando agitur super Ecclesiæ iuribus. dec. 410. num. 8. Merlino.

Auctoritate propria, quando est capta possessio, tunc eo magis intrat spolium. decis. 19. num. 2. Durano.

Authoritas Iudicis, etiam si erretur in iure, vel in facto proprio causat bonam fidem. decis. 39. num. 7. Durano.

Auctoritatem eandem habet Iudex delegatus, quam delegans.

gans.decis.199.num.1.Coccino.
Auctoritate propria, potest sibi ipsi soluere tutor, debitor pupilli.decis.25.num.16. Coccino.
Authoritas Iudicis sufficit, vt filius possit donare patri ex causa mortis. decis.25.num.22.Coccino.
Authoritate iudicis fit facienda subhastatio.decis.411.num.15.Verospio.

AVVS.

Aui hereditatem de iure communi admittuntur filius, siue filia cum nepote ex altero filio.decis.405.num.1.Verospio.
Auiæ maternæ in bonis neporis, legitima nulla debetur de Iure communi.decis.272.num.13.Duozetto.

B

BANCHERIA.

BAncheria est, quid vniuersale sub se comprehendens diuersa officia maiora, & minora.decis.156. num.17. Merlino.

BANNITVS.

Banniti filio, non datur tutor, quia datur ei, qui non est in potestate alterius.decis.194. num.4. Chisterio.
Bannitus, licet sit pater nihilominus agere potest pro filio, decis.194.num.9.& 11.Chisterio.
Banniti nostri temporis cum publicatione bonorum, & qui impune possint offendi, non æquiparantur deportatis.decis.394.num.15.Chisterio.
Banniti nostri temporis, propter crimen læsæ maiestatis diuinæ vel humanæ, æquiparantur deportatis. decis.194. num.17.Chisterio.
Bannitus & hostis patriæ, qui est omnino incapax successionis, attamen succedit ab intestato in bonis extra territorium.decis.197.num.23.Merlino.
Bannitorum filij sine dubio sunt capaces fideicommissi, quando sunt vocati dispositiue.decis.146.num.7.Duozetto.
Bannito licet manere in vna terra Orbis, excepta terra vnde exulat.decis.394.num.6.Chisterio.
Bannitus potest contrahere, & alia facere, quæ cæteris hominibus competunt.decis.194.num.10.Chisterio.
Banniti pro crimine capitali, licet impunè possint occidi, tamen eorum condemnatio grauat eos, solum in ære & iuribus fisci.decis.194.num.18.Chisterio.
Banniri, vt aliquis possit, si statutum disponat, vt ipse, vel alius comparean, si iudex simpliciter citabit, banniendũ nihil valebit tale bandum.decis.153.num.12.Coccino.
Banniti filio, datur curator ad instar eius, cuius pater est apud hostes.decis.394.num.5.Chisterio.
Banniti, filius, in pœna capitali, censetur filius non hominis, & non potest aspirare ad fideicommissum.decis.194. num.14.Chisterio.
Banniti nostri temporis non æquiparantur deportatis.num. 4.decis.346.num.14.Duozetto.

BANNVM.

Bannum non afficit, nisi in territorio, vbi quis est Bannitus. decis.394 num.7.Chisterio.
Bannum præsumitur latum in contumaciam, ex quo sententia lata est contra absentem.decis.194. nu.19. Chisterio.

BAPTISMVS.

Baptizatus efficitur, qui ad parentes spectat, & professio illa fidei fit in fide parentum.decis.409. num.6. Merlino.

BENEFICIATVS.

Beneficiati, vel Portionarij non acquirant ius se congregandi, capitulo valde interest.decis.370.num. 2. Coccino.
Beneficiatis ius se congregandi, an possit concedere Episcopus absque interuentu capituli.decis.170.num.3. Coccino.

BENEFICIVM.

in Beneficio vacante potest Vicarius deputare Œconomũ, donec de Rectore prouideatur, vel cognoscitur de Iure eligendium. decis.53.num.50. Durano.
in Beneficijs pactio si non inca sula auctoritate ordinarij per gari non potest.decis.386.num.5.Pirouano.
ad Beneficium curatum clericus non admittitur nisi prius examine.decis.380.num.21.Coccino.
Beneficij vacatio per obitum dicitur consumpta, per prouisionem cum supplicatione registrata, etiam non appre-
hensa possessione.decis.385.num.10.Durano.
Beneficiorum aliquorum reseruatio cum, quæ prouenit ratione mensæ, si Papa alicui condonet, hoc non impedit, quin stante reseruatione ex alio capite, collatio spectet ad Papam.decis.385.num.7 Durano.
in Beneficiorum liberorum votione, consensus Capituli desideratur pro solemnitate actus.decis.293.nu.29.Quesp.
Beneficia Collectorum decimarum, vt dicantur reseruata, quid sufficiat.decis.335.num.18. Durano.
Beneficiorum impetrationes sub eadem data obitus non tenent propter Reg. Cancell. de Inuestitull. nonn. decis. 344.num.7.Verospio.
Beneficij collatio, quando est actus Iustitiæ tunc Papa facilius prouidet alicui.decis. 387.num.5.Durano.
de Beneficijs, si Papa dicat in Indulto, quod solus Episcopus possit prouidere, ad quæ beneficia prouisus solet per electionem aliorum, non propterea excluditur Capitulum, ad quod spectet electio.decis. 414.num.10.Coccino.
de Beneficio prouisus ab Ordinario si possideat est legitimus contradictor ad impediendam immissionem. decis. 66. num.7. Vbaldo.
in Beneficijs affectio Papæ nunquam censetur in ducta ex defectu voluntaris.decis.344.num. 11.Verospio.
Beneficium Ecclesiasticum non potest dici, legatum factũ cum onere celebrandi Missas, decis. 248. num. 1. Duozetto.
Beneficiorum fructus lucrantur in absentia, cubicularij Papæ, licet recipiant salarium, decis. 22. num.9. Durano.
in Beneficio parochiali electio de idoneo electo magis idoneo, an ipso iure annulletur. per Concil. Trid. & constit. Pij V. decis.154.num.14. Durano.
Beneficij fructuum valor per non excessum qualiter probetur. decis. 161. num. 3. Virili.
Beneficium vacat, quando illud habens contrahit matrimonium.decis. 15.num.3.Merlino.
de Beneficij essentia est de iure perpetuitas.decis.379. num. 3. Verospio.
Beneficij valor probatur per testes deponẽtes de publica voce, & fama, immo alio teste, qui deponat de scientia.decis.68.num.1.& 2. Merlino.
Beneficiorum vnio, nisi ob euidentem necessitatem, vel vtilitatem est permissa.decis.318. num. 2. Quesp.
Beneficiorum collationem habentes Cardinales Episcopi soli, & per se ipsos, ea conferunt, aut alijs cum ipsis Cardinalibus collationem habentibus.decis.345. num. 52. Durano.
Beneficium Papa non præsumitur velle alteri conferre, sine præiudicium etiam colorate possidentis.decis.153. num. 10. Durano.
Beneficium pertinens ad regressum, quo iure perueniat.decis.24.num.18.Merlino.
ad beneficium regressus, vel reintegratio alicui non competit, si nunquam ab illo, fuit obtentum, vel amissum, decis. 287 num.18. Quesp.
Beneficij valor, secundum regulas Cancellariæ antiquas, non erat exprimendus in gratijs, motu proprio factis. decis.212.num.4.Durano.
Beneficij reseruatio, ex quibus reddant clam. decis.326. num.10.Virili.
Beneficij valorem, vt testes probent, debent deponere non non excessum, non autem per ascensum.decis.294.num. 8.Quesp.
Beneficij collatio, & mors, si eadem die intercedant, præsumitur, quod mors præcesserit collationem. decis. 344. num.4.Verospio.
Beneficiorum permutationes, quando sunt nullæ qualiter conualescant, & quid si sint factæ inuitis patronis, decis. 152.num.20.Pirouano.
Beneficij possessio capta vigore monitorij habentis clausulam, si quis, si non ad sit legitimus contradictor, non cadat attentata. decis.182.num.4.Virili.
Beneficij publicatio nedum potest ex instrumento per Notarium confecto, sed etiam per testes.decis.152.num.19. Merlino.
Beneficium iuris patronatus, vt alicui si ad iudicandum, quid probare debeat.decis.15.num.1. Merlino.

ad Beneficij immissionem impediendam, quis admittatur, decis. 34. num. 10. Vbaldo.

Beneficijs, quando Papa decimas imponit, & vult, quod & Pensionarij teneantur contribuere, non obstantibus quibuscumque pactis inter ipsos, & Titulares, qualiter hoc intelligatur. decis. 23. num. 23. Durano.

Beneficiorum incompatibilitas sit respectu primi beneficij, nam per assecutionem secundi vacat primum. decis. 174. num. 8. Merlino.

Beneficij resignatio admissa per ordinarium censetur ex causa iusta, & rationabili admissa. decis. 152. num. 12. Pirou.

Beneficium in Ecclesia habere aliud est, & aliud habere Ecclesiam. decis. 189. num. 1. Virili.

Beneficia de Iurepatronatus Laycorum Ordinarij non habet potestatem conferendi. decis. 190. num. 1. Pirouano.

Beneficiorum renunciationes cõditionales ad fauorem certæ personæ coram Ordinario non admittuntur. decis. 190 num. 4. Pirouano.

Beneficij iurispatronatus permutatio potest fieri etiam contradicente patrono absque iusta causa. decis. 190. num. 7. Pirouano.

Beneficij possessio, quando dicatur tradita capitulariter, licet omnes de Capitulo non interuenerint. decis. 33. num. 8. Vbaldo.

in Beneficij iurispatronatus permutatione non requiritur consensus Patroni, sed sufficit si requiratur. decis. 190. num. 8. & 9. Pirouano.

Beneficij resignatio etiam in casibus, in quibus ius non abdicitur à resignante nihilominus inducit vacationem. decis. 190. num. 5. Pirouano.

super Beneficio ecclesiastico conuentiones pro augumento pensionis, quando sint inualidæ. & improbæ. decis. 386. num. 1. Pirouano.

in Beneficialibus status vltimus attenditur. decis. 2. num. 7. 8. & 9. Rembol lo.

Beneficij vacatio in mense reseruato qualiter iustificetur. decis. 110. num. 8. Durano.

Beneficiorum fructus, vt familiares Papæ lucrentur in absentia, debent seruire Vniuersæ Ecclesiæ. decis. 21. num. 11. Durano.

in Bonis maternis delatis filio, pater habet tantum vsumfructum. decis. 372. num. 6. Dunozetto.

Beneficiorum duorum vnio odiosa est, & contra ius commune, cum Ecclesia quælibet debeat habere suum Rectorem. decis. 294. num. 1. Quetpo.

in Beneficij qualitate iudicanda erectio, seu fundatio tantum attenditur, decis. 258. num. 3. Dunozetto.

Beneficialis dicitur causa, si agatur super titulo beneficij. decis. 43 num. 3. & 5. Virili.

in Beneficijs, quando pensio est imponenda est faciendæ mentio, an adsit alia pensio. decis. 46 num. 7. Durano.

Beneficia etiam vacantia ex causa resignationis capiunt preces Imperiales, decis 66. num. 1. Vbaldo.

Beneficij possessio, si sit capta per Commissarium Cameræ, & postea per eum cessa prouiso Apostolico, tunc cessat Bulla Pij V. circa adeptionem possessionis Beneficij. decis. 181. num. 5. Virili.

in Beneficialibus remissoria non datur, nisi in tertia instantia. decis 43. num. 4. Virili.

in Beneficij accepti recompensam, si fiat aliqua donatio, nõ potest dici vera. decis. 292 num. 13. Pirouano.

Beneficia liberæ collationis, viri non potest cum beneficio iurispatronatus laicorum. decis. 294. num. 33. Quetpo.

in Beneficio manuali non cadit reseruatio. decis. 290, num. 5. Merlino.

de Beneficij permutatione effectuali bene dicitur constare ex literis Apostolicis desuper confectis. decis. 132. num. 1. Merlino.

Beneficium, quando dimittitur propter decretum de dimittendo, tunc si dimittatur in partibus, & licet sit reseruatum, & in Curia vacare dicitur, non tamen, dicitur vacare apud Sedem. decis. 66. num. 5. Vbaldo.

Beneficio pro aliquo à lege introducto, potest renunciari, nisi sit prohibitus hoc facere. decis. 318. num. 50 Quetpo.

Beneficium si appareat esse reseruatum, datur inimissio vigore subrogationis gratiosæ, & ad hoc quæ requirantur. decis. 34. num. 1. Vbaldo.

Beneficia vacantia in mense Augusti sunt reseruata ex Regula octau. decis. 48. num 1. Vbaldo.

Beneficium ad discernendum an sit laicale, vel ecclesiastici, quid sit potius attendendum: decis. 144. num. 11. Durano.

Beneficij vltimus status attenditur, quod intellige in re dubia. decis. 238. num. 4. Dunozetto.

Beneficij valor de quo tempore probari debeat. decis. 159. num. 13. Vbaldo.

Beneficialis causæ natura, non mutatur ex interesse lingux. decis. 43. num. 9. Virili.

Beneficium resignatum in Curia, dicitur vacare in Curia, & cadit sub reseruatione clausa in corpore iuris. decis. 34. num. 2. Vbaldo.

Beneficij status, vt immutetur, quid requiratur. decis. 401. num. 16. Pirouano.

Beneficiati, quando in Ecclesia considerantur vt singuli, interdicta est illis facultas se congregandi absque licentia superioris. decis. 370. num. 1. Coccino.

Beneficiorum resignatio intra tres menses debet publicari. decis. 384. num. 10. Verospio.

Beneficia Collectorum Decimarum cadunt sub regul. 4. Cancell. decis. 155. num. 2. Dunozetto.

Beneficij possessionem, quando quis semel apprehendit non est amplius immittendus. decis. 261. num. 2. Dunozetto.

Beneficij immissio non potest impediri per eum, qui nõ est legitimus contradictor. decis. 348. num. 12. Motmanno.

Beneficium resignans, ex quo probetur, quod habeat vnde aliunde commodè viuere valeat. decis. 161. num. 4. Virili.

Beneficia Prothonotariorum Apostolicorum sunt reseruata. decis. 119. num. 10. Merlino.

Beneficia eorum, qui decedunt in Curia sunt reseruata. decis. 385. num. 11. Durano.

Beneficia dicuntur vacare apud sedem, stante resignatione facta in manibus Papæ, decis. 66. num. 3. Vbaldo.

Beneficium, quando habet populum, vel Clerum, hoc casu Ecclesia præsumitur curata. decis. 380. num. 2. Coccino.

Beneficij immissio vigore subrogationis gratiosæ non potest impediri per exceptiones, quæ respiciunt petitorium. decis. 34. num. 11. Vbaldo.

Beneficij valoris expressio, quando est facta, motu proprio non eget iustificatione. decis.

Beneficiorum suppressio sine causa est à iure interdicta. decis. 318. num. 1. Quetpo.

Beneficia aliqua ex iure speciali, & priuilegio, possunt esse non perpetua. decis. 379. num. 4. Verospio.

Beneficij vacatio indubitata est, quando scilicet quis venit ex eadem vacatione. decis. 232. num. 2. Pirouano.

Beneficij status, & qualitas non excluditur propter solam temporalitatem. decis. 379. num. 2. Verospio.

Beneficij valor potest probari per testes. decis. 385. num. 15. Durano.

Beneficia vacant per renunciationem ex causa permutationis. decis. 190. num. 3. Pirouano.

Beneficium reseruatum, si permutetur cum alio non reseruato, tunc etiam in reseruato inducitur vacatio. numer. 199. num. 17. Merlino.

Beneficiorum permutatio, quando sit nulla. decis. 159. num. 1. Vbaldo.

Beneficia non debent diuidi. decis. 379. num. 8. Verospio.

in Beneficijs affectio, non est nouæ reseruatio. decis. 196. num. 13. Durano.

Beneficiorum resignatio, & permutatio sine publicatione non subsistetur. decis. 132. num. 12. Merlino.

Et ista publicatio probari potest ne dum ex instrumento per Notarium confecto, sed etiam per testes, ibid. num. 13.

Beneficij vacatio an dicatur vere inducì per resignationem. decis. 119. num. 17. Merlino.

Beneficij collatio, ex quibus appareat quòd facta fuerit. decis. 132. num. 1. Merlino.

Beneficium nullius, vel modici valoris, si permutetur non tenet permutatio. decis. 132. num. 8. Merlino.

Beneficij publicatio est necessario facienda intra tempus à constitu. Greg. XIII. præfixum. decis. 132. nu. 15. Merl.

Be-

Beneficium fundatum in titulo Ecclesiæ, dicitur Ecclesiasticũ decis. 144. num. 10. Durano.
Beneficij permutatio est nulla, & inualida, stante falsitate, & errore super valore expresso. decis. 159. nu. 6. Vbaldo.
Beneficiorum gratiæ, & collationes regulariter non probantur per testes, sed per litteras. decis. 297. num. 13. Durano.
Beneficij valor ad effectum reseruationis pensionis, attenditur de tempore date. decis. 159. num. 15. Vbaldo.
Beneficium non dicitur litigiosum, quando lis non est super titulo, sed super possessione. decis. 148. nu. 9. Merlino.
Beneficij possessio sufficit, quod sit capta in massaritijs quando non habet Capellam, nec Ecclesiam materialem, nec nomen alicuius Sancti. decis. 182. num. 6. Virili.
Beneficij vacatione data ex vna persona non potest superuenire nouæ vacationis ex eadem persona. decis. 115. num. 20. Merlino.
Beneficiorum affectio, seu reseruatio durat etiam post mortem Papæ, dum nihil in contrarium in Indulto disponitur. decis. 112. num. 8. Durano.
Beneficiorum collationes, non probant, quod quis in ea Ecclesia habeat iurisdictionem ordinariam. decis. 41. num. 8. & 15. Pinamo.
Beneficia Collectorum Decimarum, sunt reseruata. decis. 335. num. 1. 9. & 14. Durano.
Beneficij possessio ad effectum permutationis, qualiter sufficit, vt probetur & hoc casu quamdiu requiritur vt quis remaneat in possessione decis. 142. num. 5. Merlino.
Beneficiorum inæqualitas non obest, quidominus in permutatione, & resignatione facta coram Papa, secus si coram Ordinario. decis. 132. num. 10. Merlino.
in Beneficijs familiarum Papæ, qui indultum concessit, potest aliquis ex eodem indulto per eius mortem aliquid sperare. decis. 196. num. 29. Durano.
Quæ res cessat in beneficijs familiarum Pontificum prædecessorum ibid. num. 30.
Beneficij adiudicatio, & institutio, quando denegari non possit. decis. 142. num. 1. Pirouano.
Beneficia Collectorum Decimarum, vt sint reseruata, sufficit sola deputatio, etiam quod Collector sitam facultatẽ, nec videat, nec recipiat. decis. 335. num. 21. Durano.
Beneficia omnia præsumuntur libera. decis. 126. num. 16. Virili.
in Beneficijs, quando papa semel manus apposuit per reseruationem, non potest inferior Collator de illis disponere. decis. 196. num. 14. Durano.
In Beneficiorum permutatione, quis potest sibi reseruare aliquam annuam pensionem, vt hoc modo beneficia reducantur ad æqualitatem. decis. 132. num. 11. Merlino.
Beneficium remanet affectum ex appositione manus Papæ, & inferior non potest amplius illud conferre. decis. 344. num. 9. Verospio.
Beneficium de iure non præsumitur nullos habere fructus. decis. 132. num. 9. Merlino.
Beneficij reseruatio, & affectio semel producta, semper durat, etiam mortuo Papa. decis. 196. num. 22. Durano.
in Beneficij, simplicibus tenuitas fructuum non est considerabilis propter modicum onus. decis. 294. num. 4. Quesada
Beneficij vltimus status est attendendus. decis. 348. num. 11. Mormanno.
Beneficium ab officio Ecclesiastico, vel alia causa pia, per qua distinguatur. decis. 179. num. 1. Verospio.
Beneficium non dicitur curatum, quando Ecclesia pro tempore habet Rectores seculares deputatos ad exigendas exactiones publicas. decis. 380. num. 3. Coccino.
Beneficium secundum, quis non prohibetur assequi, sed solum vtrumque retinere prohibitum. decis. 174. num. 19. Merlino.
Beneficia in dubio præsumuntur simplicia & non curata. decis. 380 num. 1. Coccino.
in Beneficijs valor narratus per non excessum probatur per testes de publica voce, & fama. decis. 348. num. 5. Mormanno.
Beneficia vacant per contractum matrimonij. decis. 201. num. 27. Coccino.
Beneficij publicationem vt testes probent quid deponere debent. decis. 132. num. 14. Merlino.
Beneficia sub collectorum sunt reseruata. decis. 385. num. 1. Durano.
Beneficia semel reseruata semper durant affecta. decis. 146. num. 12. Durano.
in Beneficialibus datur multiplicatio titulorum. decis. 160. num. 7. Dunozetto.
Beneficia Ecclesiastica sine diminutione debent conferri. decis. 287. num. 12. Quesada.
Beneficij possessio accipi debet intra tempus sex mensium datum ad publicandum. decis. 132. num. 16. Merlino.
Beneficij parochialis deuolutio fit ad Papam, si in eius collatione non fuerit seruatus concursus, & Constitut. Pij V. decis. 344. num. 10. Verospio.
Beneficia familiarum Papæ, sunt reseruata per regulã quartam, & septimam Cancellariæ. decis. 196. nu. 2. Durano.
ad Beneficij recepti obliuionem natura prona est. decis. 62. num. 51. Durano.

BENEPLACITVM.

Beneplacitum Apostolicum circa alienationem bonorum Ecclesiæ non suffragatur circa defectum causæ, licet suppleant solemnitates requisitæ. decis. 367. num. 15. Duran.
Beneplacitum Apostolicum in alienationibus rerũ ecclesiasticarum præsumitur interuenisse spatio 30. annorum. decis. 277. num. 5. Dunozetto.
Quæ præsumptio influit non solum in ipsum Beneplacitũ, sed etiam in vtilitatem ecclesiæ. ibid. num. 5.
Beneplacitum Apostolicum in forma commissaria, si dicta commissio non seruetur beneplacitum non suffragatur circa alienationem rerum Ecclesiæ. decis. 367. num. 14. Durano.
Beneplacitum Apostolicum in alienationibus rerum Ecclesiæ spatio 30. annorum præsumitur interuenisse. decis. 381. num. 15. Coccino.
Beneplacitum Papæ in concessione rerum Ecclesiæ, operatur, vt aliæ solemnitates nõ requirantur. decis. 367. num. 13. Durano.
Beneplacitum Apostolicum, quando spatio 30. Annorũ non præsumatur interuenisse vbi requiritur. decis. 176. num. 45. Coccino.
Beneplacitum Apostolicum circa concessionem rerum Ecclesiæ, & eius non iustificatio, non nocet, quando fuit impetratum ad cautelam. decis. 367. num. 16. Durano.
Beneplacitum Apostolicum in alienatione Patronatus ecclesiastici requiritur. decis. 191. num. 8. Dunozetto.
Beneplacitum, iudicium &c. relictum alicui circa aliquam rem, qualiter intelligatur. decis. 365. num. 4. Merlino.
Beneplacitum Apostolicum spatio 30. annorum præsumitur interuenisse. decis. 147. num. 10. Coccino.
Beneplacit Apostolici præsumptio, quod interuenerit quid operetur. decis. 147. num. 19. Coccino.
Beneplacitum Apostolicum in alienationibus rerum Ecclesiæ ex lapsu 30. annorum, iuncta obseruantia subsecuta, præsumitur interuenisse. decis. 191. num. 9. Dunozetto.
Beneplacitum Apostolicum in alienationibus rei Ecclesiasticæ spatio 30. annorum præsumitur interuenisse. decis. 225. num. 8. Dunozetto.

BIGAMIA.

per Bigamiam non deletur character clericatus. decis. 7. numero 4. Coccino.
Bigamia non extinguit characterem semel clerico impressum. decis. 12. num. 25 & 30. Remboldo.
per Bigamiam clericus denudatur omni priuilegio clericorum decis. 12. num. 24. Remboldo.
Bigamia non est contraria Clericatui, nec illi impugnat. decis. 50. num. 35. Virili.

BIGAMVS.

Bigamus, quando dispensatur ad effectum obtinendi ius clericatus, an sit opus derogare Concilijs generalibus. decis. 7. num. 4. Coccino.
Bigamus si sit dispensatus à Papa ad effectum retinendi possessiones ecclesiasticas censetur etiam dispensatus ad retinẽdum priuilegium clericatus ad d. effectum. decis. 12. nu. 32. Remboldo.
Bigamus regulariter efficitur incapax pensionum Ecclesiasticarum. decis. 12. num. 26. Remboldo.
Bigamus mediante dispensatione Apostolica, potest obtine-

re,

re, vt sit capax pensionum Ecclesiasticarum. decis. 12. num. 28. & seq Remboldo.
Bigamus est exutus omni priuilegio clericali. decis. 7. num. 2. Coccino.
Bigamus, si dispensetur ad effectum &c. quis sit effectus huius dispensationis. decis. 12. num. 35. Remboldo.
Bigamus remanet denudatus omni priuilegio clericali. decis. 50. num. 4. Virili.
Et ideo non est amplius persona Ecclesiastica, sed purus Laicus, & qualitas Ecclesiastica remanet extincta. ibid. nu. 4.
Bigamus amittit priuilegia Clericalia, sed non characterem indelebilem, & remanet Clericus, decis. 50. num. 6. & 7. Virili.
Bigamus, quando fuit dispensatus ad effectum obtinendi pensionem, de ista dispensatione non est facienda mentio, in translatione pensionis. decis. 7. num. 10. Coccino.
Bigamus amittit Clericorum priuilegia, & eorum exercitiū, ac character remanet mortificatus. decis. 50. nu. 9. Virili.
Bigamus, quis non est, quando præuentiuè, quis ad hoc fuit dispensatus, decis. 50. num. 39 Virili.
Bigamus, si dispensetur, antequam incurrat in bigamiam præseruatur ab illius pœna. decis. 12. num. 34. Remboldo.

B O N A

Bona Romanæ Ecclesiæ, non præscribuntur nisi spatio 100. annorum. decis. 81. num. 29. Coccino.
Bona Eccles. e solita dari in emphyteusim, non possunt concedi sine Beneplacito Apostolico, quando solitum alteratur, decis. 367. num. 22. Durano.
Bona emphyteutica ecclesiastica non sunt transitoria ad hæredes extraneos. decis. 381. num. 2. Coccino.
Bona ecclesiastica conducens, tenetur concludenter probare necessitatem, & vtilitatem ecclesiæ. decis. 367. num. 2 Durano.
Bonorum Ecclesiasticorum emphyteota potest libere de bonis disponere. decis. 319. num. 2. & 3. Virili.
Bona emphyteutica ecclesiastica, cum sint redacta adinstar allodialium per constitutionem Bonifician. & Paulin. potest testator de eis libere disponere. decis. 371. nu. 25. Durano.
Bona Ecclesiastica emphyteutica vigore constit. Bonificianæ & Paulinæ sunt redacta ad instar allodialium. decis. 319. num. 1. Virili.
Bona illa habenda non sunt in consideratione, quæ in illis liquidandis, vel recuperandis verisimiliter possent importare litis expensas. decis. 310. num. 15. Durano.
Bonis liberis testatoris deficientibus executio tunc fieri potest super bonis fideicommisso subiectis. decis. 338. num. 14. Durano.
In Bonis suis testator imponere potest eam legem, quã vult decis. 306. num. 14. Chislerio.
Bonorum identitas probatur per argumenta, indicia, & præsumptiones. decis. 359. num. 45. Coccino, & decis. 360. num. 10. eodem.
In Bonorum debitoris possessionem immissus vigore Saluiani iudicis auctoritate, vt possit de ea, ejici, quid requiratur. decis. 312. num. 7. 8. & 9. Merlino.
pro Bonis recuperandis an teneatur hæres litigare, & diligentias adhibere. decis. 310. num. 6. Durano.
Bona ea, hæres non tenetur describere in inuentario, de quibus non exant instrumenta in hæreditate. decis. 310. nu. 10. Durano.
Bona illa hæres non tenetur recuperare, quæ litis expensas in illis liquidandis, vel recuperandis verisimiliter possent importare. decis. 310. num. 15. Durano.
de Bonis illis tantum tenentur reddere rationem tutores, quæ ad ipsos peruenerunt. d. 310. num. 5. Durano.
In Bonis in quibus consistunt census, non acquiritur nullum ius, nec quo ad possessionem, nec quo ad proprietatẽ, sed tantum hypotheca. decis. 211. num. 5. Virili.
Bona propria ciuitatis per exilium, licet quis amittat, non tamen amittit iura cõmunia Ciuium Romanorum. decis. 394. num. 3. Chislerio.
Bona aliqua Religiosis non permittitur habere, aliter, quã regula permittit. decis. 414. num. 36. Coccino.
Bonorum filij administrationem pater amittit per bannum. decis. 394. num. 1. Chislerio.
Bonorum pars est legitima, & non hæreditaris, & in hoc differt ad Trebellianica. decis. 399. num. 14. Coccino.
Bona paterna dicuntur propria ipsius filij, postquam adiit hæreditatem. decis. 321. num. 17. Merlino.
Bona alia mariti, nisi fideicommissaria si mulier dicat non esse, habet intentionem fundatam, ita vt contrarium asserẽti incumbat onus probandi. decis. 351. num. 4. Durano.
Bona omnia, si hæres non describat in inuentario, illius beneficium amittit. decis. 331. num. 29. Pirouano.
in Bonis dotalibus hypoteca inducitur a iure. decis. 318. num. 1. Queipo.
Bonorum identitas, vt probetur, plurimum suffragantur cõfinia, decis. 359. num. 44. Coccino.
Bonorum hæreditariorum inuentarium quando est conficiendum, an ademptus sit Iudex. decis. 331. nu. 6. Pirouan.
super Bonis eisdem, datis in dotem, vxor habet hypotecam pro restitutione dotis. decis. 372. num. 1. Dunozzetto.
inter Bona immobilia connumerantur loca montium non vacabilium decis. 395. num. 28. Merlino.
Bona donata ad quoscumque etiam singulares successores transeunt. decis. 194. num. 19. Coccino.
Bona sua, nemo præsumitur voluisse exponere fidei inexperte. decis. 156. num. 16. Merlino.
inter Bona immobilia computantur loca Montium tamquam perpetuo permanura. decis. 177. num. 38. Merlino
de Bonis hæredis testatoris potest disponere sicuti de propijs decis. 89. num. 2. Durano.
ex Bonis ascendentium dos detrahenda est, sicut æs alienũ. decis. 128. num. 12. Virili.
Bonorum appellatione veniunt loca Montium etiam si vacabilia. decis. 177. num. 39. Merlino.
Bonorum dominia, si disponentis voluntas id suadeat, aliquo tempore possunt manere in suspenso. decis. 270. num. 17. Merlino.
in Bonis alicuius, si quis sit prohibitus succedere, nihilominus potest succedere in eisdem bonis, postquam ad aliunde titulo hæreditario peruenerunt. decis. 247. nu. 4. Merlino.
Bonorum dominium, quod stent in suspenso iura valde abhorrent. decis. 270. num. 5. Merlino.
Bonis paternis præsentibus, & futuris si filius renunciauerit, nihilominus succedit fratri ab intestato defuncto etiam in bonis paternis decis. 125. num. 53. Durano.
Bona omnia existentia intra limites præsumuntur emphyteotica, nisi de nouo acquisitionis titulo emphyteota doceat. decis. 79. num. 11. Virili.
Bona in suspenso manere non debent. dec. 6. n. 7. Merlino.
Bona professus retinere non potest ob votum paupertatis, decis. 6. num. 6. Merlino.
Bona alienare potest grauatus ea restituere, pendente conditione. decis. 17. num. 47. Durano.
Bona aliqua, quod ad fuerint in bonis fideicommittentis, qualiter probetur. decis. 42. num. 1. Pirouano.
Bonorum maiorem partem, si quis habeat in aliquo loco, acquirit illi incolatum. decis. 52. num. 8. Virili.
Bona restitutioni subiecta non comprehenduntur in institutione vniuersali. decis. 184. num. 5. Virili.
Bona, vel pecunias, si debitor habeat potestatem tradendi, ex traditione alterius remanet extincta omnis eius obligatio. decis. 207. num. 4. Verospio.
Bona, quod filij acquisierint ex pecunijs paternis, ista præsumptio cessat, etiam patre viuente, & filijs cum eo, administrantibus, quoties concurrit filiorum industria, decis. 286. num. 7. Merlino.
in Bonis emphyteuticis Ecclesiæ consuetudo apponendi onus perpetuo duraturum est sacrilegio proxima. decis. 86. num. 19. Coccino.
Bonorum ecclesiæ concessio in emphyteusim, vt subsistentetur, requiritur copulatiuè iusta causa, & solemnitas requisita. decis. 367. num. 1. Durano.
Bona emphyteutica Ecclesiæ, non subiacent statutis Laicorum. decis. 355. num. 18. Merlino.
Bona transeunt ad Ecclesiam cum suo onere. decis. 124. numer. 9. Coccino.
super Bonis Ecclesiasticis sententia lata à Iudice Layco nulla est. decis. 296. num. 14. Coccino.
Bona Ecclesiæ, non dicitur vsurpare superior Ecclesiæ, acquirendo

quirendo iuſpatronatus. deciſ. 401.num.10. Pirouano.
Bona eccleſiaſtica, ſi quis recipiat pro ſe, filijs maſculis, & fœminis, cenſetur primo ſtipulaſſe pro maſculis, & illis deficientibus pro fœminis, quoties ibi extet ſtatutum excluſiuum fœminarum.deciſ.355.num.19.Merlino.
in Bonis eccleſiaſticis Papa habet pleniſſimam poteſtatem, & diſpoſitionem.deciſ.81.num.11.Coccino.
Bona Eccleſiaſtica, qui locant vltra triennium, excommunicati ſunt. deciſ.193.num.1. Vbaldo.
Bonorum Eccleſiaſticorum dominium eſt penes Papam, qui ideo eorum dominus dicitur.deciſ.81.nu.10.Coccin.
Bona vnius Eccleſiæ Papa poteſt tollere & alteri aſſignare. deciſ.81.num.9.Coccino.
Bona emphyteutica Eccleſiaſtica continentur ſub generali inſtitutione.deciſ.319.num.2.Virili.
Bona emphyteutica reuertuntur ad Dominum pro vt erant ante.deciſ.86.num.2.Coccino.
in Bonis emphyteuticis, quod cenſus imponi poſſit in perpetuum duraturum, eſt opinio quorumdam Doctorum, quæ ſubſtineri non poteſt.deciſ.86.num.29.Coccino.
Bona emphyteutica, & feudalia non ſunt propria ipſius teſtatoris.deciſ.371.num.23.Durano.
Bona emphyteutica, an vltimus inueſtitus poſſit aſſignare creditoribus.deciſ. 381.num.16.17.& 18.Coccino.
de Bonis ſubiectis fideicommiſſo legitima detrahi non poteſt.deciſ. 181.num.16.Pirouano.
de Bonis ſubiectis fideicommiſſo teſtator in ſuo teſtamento diſponens, perperam agit.deciſ.184.num.4.Virili.
ex Bonis fideicommiſſo ſubiectis ſolui non debet dos. deciſ. 47.num.12.Merlino.
Bona fideicommiſſarius capit de manu hæredis. deciſ. 19. num.18.Coccino.
ex Bonis fideicommiſſo ſubiectis nõ debet ſolui dos. deciſ. 77.num.7.Merlino.
ad Bona fideicommiſſo ſubiecta, fideicommiſſarius non poteſt agere, quando ita tot pecunijs tranſegit.deciſ. 118. num. 19 Merlino.
Bona aliqua adeſſe in bonis fideicommittentis, qualiter probetur.deciſ.42.num.1.Merlino.
ex Bonis fideicommiſſo ſubiectis, ſi mulier in ſubſidiũ vult exigere dotem tenetur probare non extare alia bona libera. deciſ. 351.num.3.Durano.
ex Bonis particulari fideicommiſſo ſubiectis, vt poſſit detrahi legitima, & Trebellianica, quid requiratur. deciſ. 337. num.19.Veroſpio.
de Bonis non ſubiectis fideicommiſſo debetur legitima.deciſ.223. num.4.Chiſlerio.
Bona fideicommiſſo ſubiecta teſtator permittere poteſt, quod aliquo tempore remaneant in ſuſpenſo. deciſ. 346. num.21. Dunozetto.
in Bonis fideicommiſſo ſubiectis ſubſtitutus dicitur acquirere ius reuocabile per conditionem ſubſecutam purificatam.deciſ. 346.num.23.Dunozetto.
de Bonis fideicommiſſo ſubiectis teſtator poteſt diſponere, ſicuti de quauis re aliena.deciſ.89.num.1.Durano.
contra Bona fideicommiſſaria, titius pro ſua legitima, & vxor pro dote non poſſunt agere niſi in ſubſidium pro cõcurrenti quantitate.deciſ.351.num.18.Durano.
Bonorum fideicommiſſo ſubiectorum poſſeſſori, ſuper rebus dubijs, dummodo ex tranſactione retineant, non ſolum eſt permiſſa tranſactio, ſed etiam, quando d.bona reſtituuntur poteſt quicquid vtiliter impedit, repetere deciſ.390.num.4.Veroſpio.
Bona libera non poſſunt facere tranſigentes, ſi ſint fideicommiſſaria. deciſ.306.num.9.Chiſlerio.
Bona cenſentur emphyteutica, ſi in loco emphiteuſis ab emphiteota poſſideantur.deciſ.69.num.6. Vbaldo.
Bona, & iura fideicommiſſo perpetuo ſubiecta, vltimus de familia poteſt hæredi extraneo relinquere.deciſ.363. numero 1. Queipo.
Bona omnia fideicommiſſo ſubiecta poſſunt in dotem dari, ſic poſtulante ratione.deciſ.88.num.10. Merlino.
Bona fideicommiſſaria, licet ſint teſtatoris tempore facti teſtamenti tamen illud ius morte extinguitur cum teſtamẽtum poſt mortem dirigatur.deciſ.89.num.6. Durano.
Bona fideicommiſſaria, quando amplius non ſubiacent ſub fideicommiſſo, nec veniant in fideicommiſſi reſtitutione. deciſ 94. num.7. Virili.
Bona ſubiecta fideicommiſſo, quæ euaſerunt libera, poſſunt iterum alio fideicommiſſo ligari, ſicuti alia bona libera. deciſ 320.num.6.Merlino.
Bona fideicommiſſo ſubiecta per teſtatorem poſſeſſa, non dicuntur eſſe de eius bonis.deciſ.89.num.5. Durano.
Bona fideicommiſſaria pro debitis teſtatoris poſſunt alienari.deciſ.134.num.3.Durano.
Bona vinculata fideicommiſſo, quando remanent libera, poſſunt libere alienari.deciſ.286.num.12.Merlino.
Bona fideicommiſſaria ex cauſa reſtitutionis dotis bene alienantur.deciſ.134.num.5.Durano.
ex Bonis fideicommiſſarijs, quando veniant reſtituenda, quę ſint detrahenda.deciſ.94.num.9 Virili.
Bona antiqua fideicommiſſi in dubia non comprehendun tur ſub diſpoſitione teſtatoris.deciſ.89.num.3.Durano.
Bona diuiſa inter fideicommiſſarios tamquam, de bonis alicuius fideicommiſſo ſubiectis, ad illum fideicommittentem ſunt d.bona referenda. deciſ.313.num.4.Merlino.
Bona fideicommiſſo ſubiecta, non poſſunt alio fideicomiſſo grauari.deciſ.320.num.5.Merlino.
Bona ſubiecta fideicommiſſo, ſi fuerint liberata a tali onere, an ſuper illis peti poſſit legitima. deciſ. 306. numero 2. Chiſlerio.
Bona fideicommiſſo ſubiecta, ſi in alia bona ſint ſubrogata, fideicommiſſarius poteſt ad ea agere, etiam ſi ſint penes tertium.deciſ.118.num.22.Merlino.
Bona fideicommiſſo ſubiecta, eò expirato, euadunt libera. deciſ.286.num.9.Merlino.
Bona fideicommiſſaria alienari poſſunt pro alimentis neceſſarijs.deciſ.408.num.10.Chiſlerio.
Bona fideicommiſſo ſubiecta à teſtatore an grauari poſſint. deciſ.118. num.16.Merlino.
Bona ſubiecta fideicommiſſo in præiudicium vocatorum nõ poſſunt alienari deciſ.408.num.9.Chiſlerio.
Bona fideicommiſſaria ex facto defuncti rectè alienantur. deciſ.134.num.4.Durano.
Bona fideicommiſſaria poſſunt vendi pro debitis fideicomtentis.deciſ.94.num.6.Virili.
Bonorum diuiſio facta in præiudicium vocatorum an ſubſtineatur deciſ.584.num.6.Veroſpio.
Bona præſumitur teſtator velle conſeruare in agnatione, ſi feminis excluſis, dotem relinquat.deciſ.135. numer. 11. Durano.
ex Bonis patris, & non ex bonis hæredis ſunt dotes filiarum detrahendæ, deciſ.28.num.22. Merlino.
Bonorum omnium donatio, vt ex reſeruatione vſusfructus ſubſtineatur, neceſſe eſt, vt vſusfructus ſit talis, vt aliquid ſuperſit ad teſtandum.deciſ.10.num.7. Remboldo.
Bona donata numquam reuertuntur ad donantem. deciſ. 194.num.18 & 102.Coccino.
Bonorum omnium præſentium, & futurorum donatio valet, ſi ſit reſeruatus vſusfructus.deciſ.10. numer.5. Remboldo.
Bonorum omnium donatio, inualida eſt. deciſ. 10. num. 3. Remboldo.
in Bonorum diuiſione confeſſio facta, quod bona erant fideicommiſſo ſubiecta multum operatur in præiudicium ſucceſſorum, etiam ſingularium.deciſ.42.nu. 8.Merlino.
Bona donata reuertuntur cum ſua cauſa.deciſ.17.num.19. Durano.
Bona prohibita alienari, an veniant in generali hypoteca omnium bonorum.deciſ.17.num.16.Durano.
Bona materna eatenus filius præſumitur poſſidere iure familiaritatis, donec fuerint in matris dominio.deciſ. 17. num.9. Durano.
Bonorum locatorum valor, quando probetur per locationes.deciſ.695. numer. 11.Veroſpio.
per Bonorum diuiſionem non cenſetur feudo, ſeu emphyteuſi renunciatum deciſ. 176.num.12.Coccino.
Bona omnia teſtatoris, ſi non deſcribat hæres in inuentario perinde eſt, hac ſi non eſſet factum. deciſ.331.numer.2. Pirouano.
Bonorum valor ignoratur, quando hæres non confecit inuentarium.deciſ.149.num.14.15.& 16.Durano.

Bona omnia, quando dicatur hæres dolose omisisse describere in inuentario. decis. 331. num. 24. Pirouano.

circa Bonorum identitatem, assertio testatoris, non solum probat contra hæredem, sed etiam contra omnes habentes causam ab eo. decis. 330. num. 26. Coccino.

Bona testatoris hæres præsumitur vsurpasse ob solam non confectionem inuentarij. decis. 163. num. 1. Vbaldo.

Bonorum valor in materia obiectiua per depennitum probari debet. decis. 159. num. 14. Vbaldo.

ex Bonorum cognitate cadit affectio in re. decis. 272. nu. 26. Dunozzetto.

Bona minoris, quando venduntur incipiendum à minus damnosis. decis. 56. num. 77. Coccino.

Bonorum societas, non deducitur ex societate vitæ. decis. 241. num. 27. Coccino.

in Bonis vxoris administrandis maritus habet mandatum à lege. decis. 106. num. 8. Merlino.

Bona aliena, quis non debet vendere vt soluat debitum proprium. decis. 193. num. 18. Coccino.

in Bonis eorum non debetur legitima, a quibus successio ab intestato remota est. decis. 116. num. 4. Pirouano.

in Bonis adoptantis debetur legitima filio adoptato. decis. 160. num. 21. Coccino.

Bonorum defuncti dominium remanet in eius hereditate donec sit agnita. decis. 4. num. 33. Coccino.

Bona debitoris creditor tenetur recipere in solutum, quando debitor non potest soluere debitum. decis. 98. num. 8. Vbaldo.

Bona debitoris creditor tenetur recipere in solutum, in subsidium, & ad effectum effugiendi carcerationem. decis. 98. num. 9. Vbaldo.

ex Bonis subiectis primogenitura detrahi non potest legitima, extantibus aliis bonis hereditarijs. decis. 185. num. 14. Vbaldo.

Bonorum mobilium consumptorum valor debet probari per hæredem proprietarium. decis. 338. num. 7. Durano.

in Bonis stabilibus, quando legitima non debeatur. decis. 77. num. 5. Merlino.

Bona extra territorium, statutum non comprehendit. decis. 177. num. 2. Merlino.

Bona testatoris ne confundantur cum bonis hæredis, operatur beneficium inuentarij. decis. 331. num. 1. Pirouano.

ex Bonis prohibitis alienari falcidia non detrahitur. decis. 80. num. 22. Merlino.

Bona minorum, quando venduntur requiritur decretum Iudicis. decis. 73. num. 1. Durano.

Bonorum pupilli alienatio facta cum decreto Iudicis, facit præsumi, causam in ea expressam esse veram. decis. 12. nu. 2. Merlino.

Bona, non comprehendit priuilegium post illius concessionem, acquisita. decis. 325. num. 13. Clusterio.

Bona, sicuti quis potest habere in pluribus locis, sic & potest habere domicilium, & subiacere pluribus locis. decis. 177. num. 59. Merlino.

Bona possessa, & diuisa a filijs, data eorum industria præsumuntur propria. & non paterna. decis. 258. numero. 21. Merlino.

Bona recuperata per hæredem gratuitum in vim pacti de retrouendendo tunc apud hæredem, tamquam hereditaria sunt. decis. 300. num. 16. Durano.

Bona certa, si obligantur cum facultate illa distribuendi incertum morae in solutione, tunc tale pactum non dicitur penale. decisa 18. num. 17. Coccino.

Bona quoties sunt separata, considerantur plures hæreditates. & defunctus tunc tot representat personas, quot sunt territoria. vbi bona sita sunt. decis. 177. num. 59. Merlino.

Bona diuisa inter fratres, quando dicantur paterna. decis. 226. num. 9. Merlino.

Bona mobilia, & modici valoris præsumuntur vsu consumpta. decis. 254. num. 1. Durano.

Bona diuisa inter fratres an præsumantur acquisita ab eis, vel a parentibus prouenisse, est controuersum. decis. 258. num. 1. Merlino.

Bona per transactionem hæreditario nomine intrata, semper augent hereditatem. decis. 306. num. 6. Chisterio.

Bonorum identitas benè probatur ex assertione testatoris, decis. 330. num. 25. Coccino.

Bona paterna per additionem filiorum desinunt esse paterna, & efficiuntur bona filiorum. decis. 247. num. 3. Merlino.

Bona transeunt cum suo onere, super quo est fundata, ista regula. decis. 143. num. 15. Pirouano.

Bona probantur esse alicuius, ex confessione hæredum facta in diuisione. decis 87. num. 15. Merlino.

Bona defuncti, si maneant in duobus locis, statuta, vtriusque loci seruanda sunt, & coniungenda & quatenus hoc sit verum. decis. 177. num. 48. Merlino.

Bona contra voluntatem testatoris alicui applicari non debent. decis. 306. num. 15. Chisterio.

Bona in subhastatione nulla, & iniusta obtenta, non possunt retinci. decis 411. num. 22. Verospio.

Bona alia, quod non adsint in hereditate, negatiua ista bene probatur ex inuentario. decis. 351. num. 1. Durano.

Bona diuisa inter fratres, tunc an præsumantur paterna si tempus diuturnum non intercesserit inter mortem patris, & diuisionem filiorum. decis. 226. num. 6. Merlino.

Bona, quotes quis habet in diuersis territorijs, tunc vniusquisque territorij statutum dispositiuum attenditur. decis. 155. num. 30. Merlino.

Bona præsumuntur esse possidentis. decis. 286. nu. 1. Merlino.

Bona filiorum an sint propria, vel paterna inspiciendum est qualitas. & industria filiorum item etiam diuturnitas temporis. decis. 258. num. 5. Merlino.

Bona feudalia de iure communi non possunt hypotecari. decis. 211. num. 7. Vitali.

Bonorum diuisio inter fratres post mortem patris facta, an probet dicta bona fuisse paterna, decis. 226. numero. 4. Merlino.

Bona in dubio præsumuntur allodialia. decis. 211. num. 9. Vitali.

Bonorum vsurpatio resultat ex non confectione inuentarij. decis. 340. num. 13. Durano.

Bona semel alienata amplius non cadunt sub fideicommisso. decis. 286. num. 9. Merlino.

de Bono iure alicuius dicitur constare quando ius & assistit. decis. 54. num. 2. Durano.

Bona mobilia spatio longi temporis præsumuntur consumpta. decis. 438. num. 2. Durano.

Bona testatoris ad hæredem peruenisse, præsumuntur nisi de nouæ acquisitione medio tempore doceatur. decis. 47. num. 8. Merlino.

Bona, si habeant diuersos fines, nisi probetur identitas, interim rerum plurium præsumitur, decis. 226. numer. 33. Merlino.

Bona filiorum præsumuntur ea bona acquisita data eorum industria. decis. 286. num. 2. Merlino.

Bona, quando præsumantur, consumpta. decis. 551. num. 6. Durano.

B R E V E.

Breuis virtus de capienda possessione Beneficij, expirat per primum actum adeptionis possessionis. decis. 261. num. 3. Dunozetto.

de Breuium executione, quando agitur sententia fertur per cedulam. decis. 30. num. 42. Durano.

B R E V I T A S.

Breuitas in iudicando tunc non vitiat, quando Iudex potuit instrui breuitate temporis. decis. 197. num. 57. Coccino.

B R E V I A R I V M.

in Breuiarijs hystoriæ positæ; sunt tamquam canonizatæ per Ecclesiam. decis. 353. num. 58. Coccino.

Breuiariorum magna est auctoritas. decis. 353. numero 57. Coccino.

B V L L A.

Bullarum sumpto datur fides etiam secundum vsum antiquum. decis. 387. num. 3. Durano.

Bulla Papa disponens de rebus Ecclesiæ, ex eius potestate in beneficialibus tamquam lex, & forma debet attendi. decis. 373. num. 3. Verospio.

Circa Declarationem non Bullarum Bullarum vide in calce Iudicis.

B V R S A.

Bursa communis Capituli, debet applicari ad vsum destinatum communē, nō autē ad particularē. d. 43. n. 13. Cocc.

CADV-

C

CADVCITAS.

Caducitas si per voluntatem Domini cessauerit, tunc si protestetur in contrarium, talis protestatio non sustinetur. decis. 218. num. 6. Coccino.

Caducitas fideicommissi, non solum, non impedit quo minus fideicommissum debeatur sequenti. sed ei aperit viã. decis. 180. num. 20. Verospio.

Caducata, quando est prima substitutio per renunciationem, statim secundus substitutus admittitur. decis. 180. num. 21. Verospio.

CALCVLVS.

Calculo standum est, nisi error probetur. decis. 382. numer. 10. Durano.

CALVMNIA.

Calumniæ suspicio cessat, quando constat de iustitia agentis, & tunc iuramentum calumniæ non est necessarium. decis. 395. num. 9. Pirouano.

Calumniæ suspicio, vbi intrat, regulariter non solet concedi remissoria. decis. 296. num. 3. Coccino.

CAMBIA.

Cambia currunt, quamdiu per debitorem morosum stat, quominus eius effectualis restitutio sequatur, si adsit tale pactum. decis. 274. num. 13. Mornano.

Cambia debentur, quando ad eorum iustificationem interueniunt omnia iuris requisita. decis. 274. nu. 1. Mornann.

Cambij currentis causa expressa in ordine censetur repetita in mandato, & solutione. decis. 293. num. 2. Virili.

Cambiorum materia per difficilis est, & tota consistit in facto. decis. 26. num. 1. Vbaldo.

CAMERA.

Camera sunt membra eiusdem domus, per cuius scalas habent accessum decis. 69. num. 5. Vbaldo.

CAMPANA.

Campanam, quæ de interdicto nuncupatur, ecclesia Cathedralis solum habet. decis. 353. num. 75. Coccino.

CANTOR.

Cantores Capellæ Pontificiæ sunt familiares Papæ, licet recipiant salarium, cum hoc non excludat verum seruitij, & obsequium Papæ. decis. 22. num. 8. Durano.

Cantores Capellæ Pontificiæ sunt familiares Papæ non per fictionem, sed veri, & indubitati. ibidem, num. 7.

Cantores Capellæ Pontificiæ sunt veri familiares Papæ. ibidem, num. 1.

Cantores Capellæ Pontificiæ, non videntur esse veri familiares Papæ, cum vt tales censeantur. ibid. num. 4.

CANON.

Canon, & Census, dicuntur synonima, & multoties vnum pro alio accipitur. decis. 117. num. 8. Virili.

Canonis solutio fit proprietario, & eius consensus requiritur in alienatione decis. 261. num. 3. Vbaldo.

Canonum plures solutiones deseruiunt pro adminiculo ad effectum probandi dominium. decis. 359. num. 10. Coccino.

Canonem ab emphyteuta, si proprietarius recipiat, cũ protestatione, quod non censeatur remissa caducitas incursa, nihilominus censetur remissa, cum sit protestatio contraria facto. decis. 218. num. 5. Coccino.

Canonis solutio reseruata, operatur, vt dominus directus non amittat ciuilem possessionem. decis. 117. num. 2. Virili.

Canon, hæc vox est promiscua, ita vt accipiatur tam pro canone aut pro pensione, quam debetur ab emphyteuta, quam pro censu. decis. 358. num. 23. Durano.

Canonis non solutio per aliquod tempus, non operatur, vt quis videatur amisisse ciuilem possessionem. decis. 117. num. 7. Virili.

Canonis solutio per plures annos deseruit pro adminiculo, ad effectum probandi dominium, prout & enunciatiuæ canonum. decis. 79. num. 4. & 6. Virili.

Canones recipiens sub qualitate q. impositi erãt sub re emphyteutica, non potest amplius hanc qualitatem controuertere. decis. 262. num. 4. Vbaldo.

Canonis solutio integra verè similiter per emphyteutam nõ fuisset facta, nisi bona in inuestitura expressa integrè possedisset. decis. 359. num. 43. Coccino.

Canonis simplex solutio non concludit per necessè sructuũ perceptionem. decis. 254. num. 6. Dusano.

Canonis solutionem ex quibus iuris nuncietur. decis. 117. num. 9. Virili.

Canonis reseruatio infert ad dominium decis. 117. num. 3. Virili.

Canonis receptio, operatur, vt quis censeatur retinuisse ciuilem possessionem. decis. 117. num. 5. Virili.

CANONICATVS.

ad Canonicatus, si statuto cauetur, quod non admittantur sanguine impuri, si Capitulum opponat alicui impuritatem, ei incumbit onus probandi. decis. 202. num. 2. & 8. Merlino.

per Canonicatus assecutionem in Cathedrali, vacatus Præpositura, cum sit incompatibilis cum illo. decis. 41. num. 1. Pirouano.

Canonicatuum, & præbendarum electio in Ecclesijs collegiatis simultanea est inter Canonicos, & Prælatum. decis. 358 num. 11. Quicpo.

CANONICVS.

Canonicus præsens in Capitulo, & tacens, ex quo ad illud vocatur ad approbandum, vel contradicendum resolutionibus Capitularibus, habetur pro consentiente. decis. 387. num. 41. Durano.

Canonicus, & Lector si quis existat, cum duplici fungatur officio, duplicatum debet recipere emolumentum. decis 150. num. 25. Coccino.

Canonici, quando litigant cum Portionarijs, expensæ litis non debent extrahi ex massa communi. decis. 413. num. 7. Coccino.

Canonici alicuius Ecclesiæ, si aliquid assignant de eorum præbendis lectori, per prouisionem sibi factam de beneficio, statim resoluitur huiusmodi assignatio, decis. 150. num. 8. Coccino.

Canonicus fatuus, qui diu stetit in possessione, & deinde à Papa obtinuit prouisionem, tunc non est necessaria noua possessio, & installatio. decis. 97. num. 7. Merlino.

Canonici Ecclesiæ Cathedralis dicuntur fratres Episcopi. decis. 3. num. 5. Coccino.

Canonici, si recusauerint tradere possessionem capitulariter, & hoc fecerint nulla vrgente necessitate, tunc habetur pro capitulariter capt. decis. 97. num. 23. Merlino.

Canonici soli de iure communi sunt de Capitulo. decis. 8. num. 7. Remboldo.

Canonicis Ecclesiæ cathedralis est assignandus sublimior locus. decis. 3. num. 2. Coccino.

Canonici de iure communi sunt Parochi, & exercent curã animarum. decis. 37. num. 1. Merlino.

Canonici, & Portionarij, non faciunt vnum collegium, sed diuersa. decis. 413. num. 9. Coccino.

CAPITVLVM.

Capitulum non debet procedere in causa clerici concubinarij. decis. 55. num. 5. Coccino.

Capituli caput est Episcopus. decis. 3. num. 4. Coccino.

Capitulum Dignitates, & Decanus ratione diuersarum partium Ecclesiæ, diuerso iure censeri non debent. decis. 208. num. 6. Coccino.

Capitulum, quando est exemptum per Papam a iurisdictione Episcopi, non tenetur ei ad ius reuerentiale. decis. 111. num. 11. Coccino.

capitulum Ecclesiæ Maioris, si inuitatur ad aliquas functiones, præcedere debet canonicos, & Prælatos inferiores, etiam in propijs Ecclesijs. decis. 111. num. 8. Coccino.

capitulum Ecclesiæ Maioris debet de iure præcedere, alios Beneficiatos, & Prælatos Ecclesiarum inferiorum. decis. 57. num. 2. Coccino.

Et hoc procedit etiam in Ecclesia Prælati Inferioris. ibidem num. 2. Coccino.

capituli Metropolitani caput non est Decanus, sed Archiepiscopus. decis. 111. num. 29. Coccino.

capituli tractatus in alienationibus rerum Ecclesiæ est necessarius pro forma, & solemnitate. decis. 318. numer. 26. Quicpo.

capituli consensus in vnione, an postea adhiberi possit. decis. 294. num. 18. Quicpo.

Capitulum, mortuo Prælato, licèt ratione communionis bonorum succedat in administratione, non tamen in fructuum dominio succedit. decis. 413. num. 30. Coccino.
de Capitulo Canonici soli sunt de iure communi. decis. 8. num. 4. Remboldo.
Capituli Prior in materia sibi præiudiciali & odiosa, non venit appellatione Capituli. decis. 111. nu. 28. & 32. Coccino.
capitulum habens facultatem diminuendi portiones Beneficiatorum, in casu diminutionis reddituum, ad hoc, vt istud possit facere, quæ diminutio ad hunc effectum, considerandà est. decis. 413. num. 5. Coccino.
capituli consensus in alienatione rerum ecclesiæ non requiritur vti personæ interesse habentis, sed solum tamquam solemnitas. decis. 318. num. 29 Queipo.
capitulum in Collegio seculari de iure communi habet intentionem fundatam in administratione bonorum, & reddituum Ecclesiæ. decis. 252. num. 5. Verospio.
capitulum mortuo Prælato, non facit fructus suos, nisi proueniant ex fe individua. decis. 413. num. 29. Coccino.
capitulum Metropolitanum representat personam Episcopi, decis. 111. num. 46. Coccino.
capitulo valde interest, nè Portionarij vel Beneficiati acquirant ius se congregandi. decis. 370. num. 2. Coccino.
capituli consensus in vnionib⁹ non fuit inductus in eius fauorem, sed pro forma, & solemnitate. decis. 318. num. 16. Queipo.
capituli consensus in vnione est solemnitas propter vtilitatem ecclesiæ desiderata, ideo non solum capitulum, sed quilibet alius potest de eius defectu, si non interuenit opponere, decis. 318. num. 15. Queipo.
capitulum, quando aliquid debet facere, vt illud sit validū, omnes de capitulo debent vocari, & debent interuenire duæ partes ex tribus. decis. 133. num. 6. Dunczetto.
Capitulum Cathedrale, dicitur pars corporis Episcopi, & sic illud debet præcedere, sicuti Episcopus. decis. 111. numer. 10. Coccino.
capitulum an habeat intentionem fundatam super omnibus decimis Diœcesis. decis. 124. num. 8. Coccino.
capituli consensus in alienationibus temporalibus rerum ecclesiæ, sufficit vel tacitus, vel expressus, & ex post facto. decis. 318. num. 25. Queipo.
capituli ratihabitio in alienationibus perpetuis rerum ecclesiæ, non habet locum. decis. 318. num. 24. Queipo.
capitulum, mortuo Prælato, succedit in administratione bonorum communium. decis. 413. num. 28. Coccino.
capitulariter, quando possessio sit capiendi, quando non est necesse, vt eo modo capiatur. decis. 97. num. 21. Merlino.

CAPELLANIA.

cappellani emanuales censentur titulo. decis. 249. n. 9. Coccin.
capellæ Maioris Ecclesiæ appellatione, venire potest ipsa Ecclesia, cum sit caput principale illius. decis. 189. num. 6. Virili.

CARCERATIO.

carcerationem, vt effugiat debitor, eius creditor tenetur recipere bona in solutum. decis. 98. num. 9. Vbaldo.

CARDINALIS

cardinalis Episcopus si prouideat de Beneficio vigore Indulti, nihilominus prouidet motu proprio. decis. 335. num. 3. Durano.
cardinales, quando non sunt in aliqua materia priuilegiati, tunc vt cæteri, quo ad illam regulari debent. decis. 46. num. 15. Durano.
cardinales comprehenduntur sub generali dispositione, quāuis odiosa, non tamen odio irrationabili. decis. 46. num. 10. 11. 17. & 18. Durano.
cardinales non comprehenduntur sub dispositione generali extrauag. Inuncta. Bonifacij Octaui. decis. 46. num. 13. Durano.
cardinales non comprehenduntur sub regulis cancellar. edēdis, sed benè subtus editis. decis. 46. num. 32. Durano.
cardinales particulari priuilegio sunt immunes à taxis Officialium decis. 46. num. 14. Durano.
cardinales Episcopi collationem beneficiorum habentes soli, & per seipsos ea conferunt absque capitulis, aut aliis cum ipsis Cardinalibus collationem habentibus. decis. 335. num. 12. Durano.
card. camerarius habet facultatem deputandi collectores, & subcollectores in omnibus ciuitatibus, terris, & Prouincijs quotquot voluerit decis. 261. num. 5. Dunozetto.
D. Card. Camerarius habet facultatem à Papa deputandi collectores, & subcollectores decimarum. decis. 255. num. 5. Dunozetto.

CASSINVM.

Cassinum erat ciuitas præclara, & Latinorum nouissima deducta Colonia a Romanis. decis. 45. num. 7. Merlino.
ad cassinensem Ecclesiam S. Benedictus immediate a Deo missus fuit. decis. 45. num. 9. Merlino.
cassinensis Ecclesia antequam illuc accederet S. Benedictus habebat Episcopum. decis. 45. num. 8. Merlino.
cassinensis Ecclesia verè censenda est cathedralis, & Episcopalis. decis. 45. num. 6. Merlino.
cassinensis Abbas est solum immediatè subiectus sedi Apostolicæ. decis. 45. num. 14. Merlino.
cassinensis Abbas est tamquam Princeps in suo territorio. decis. 45. num. 16. Merlino.
cassinenses Abbates, licet non sint Episcopi, tamen semper iura Episcopalia exercuerunt. decis. 45. num. 10. Merlino.

CASTRVM.

Castro concesso, censetur etiam concessa iurisdictio, quæ illi adhæret. decis. 94. num. 52. Coccino.
castrum hæreditarium vendi potest, secus si sit ex pacto, & prouidentia. decis. 93. num. 72. Coccino.
castrum hæreditarium venit in generali dispositione. decis. 93. num. 71. Coccino.
castra iurisdictionalia præsumuntur feudalia. decis. 415. num. 10. Queipo.
castrum non dicitur hæreditarium, quando per mortem possidentis expirat omne ius. decis. 185. num. 1. Vbaldo.
castrum concessum ex facto, & prouidentia debetur filio, tamquam proueniens à concedente, non autem a patre. decis. 93. num. 1. Coccino.
castrum ad hoc, vt cognoscatur an sit feudale, vel allodiale, coniungi debent coniecturæ. decis. 194. num. 106. Coc.
castrum esse hæreditarium simpliciter, probatur ex prohibitione alienationis. decis. 93. num. 6. Coccino.
castra præsumuntur feudalia ex pacto, & prouidentia, quando de initio non constat. decis. 415. nu. 12. Queipo.
castra existētia in Sabinis, quoque præsumuntur libera. decis. 93. num. 33. Chislerio.
castrum non est feudale, si non reperiatur annotatum in libris cameræ, tamquam tale, decis. 93. num. 43. Coccino.
castrum sicuti præsumitur allodiale, ita quoque eius iurisdictio decis. 93. num. 53. Coccino.
castra existentia in statu Ecclesiæ etiam præsumuntur allodialia. decis. 93. num. 32. Coccino.
castrum, quando excluditur, quod sit ex pacto, & prouidentia, & quando, quod sit mixtum hæreditarium, decis. 93. num. 66. Coccino.
in castro, quando dubitatur, qualis fuerit concessio, & eius natura, tunc recurritur ad obseruantiam subsequutā. decis. 93. num. 58. Coccino.
castrum Graffignani est fœudum dignitatis, scilicet comitatus erecti ab Eugenio 4. decis. 167. num. 5 Durano.
castrum hæreditarium mixtum, non potest alienari, nisi inter illos de familia, & non in extraneos. decis. 93. numer. 89. Coccino.
castrum dicitur hæreditarium quando fuit emptum pro hæredibus, & successoribus. decis. 211. num. 16. Virili.
castra, licet præsumantur allodialia, non tamen iurisdictio talis præsumi debet. decis. 93. num. 50. Coccino.
super castro hæreditario census potest constitui, etiam sine consensu Domini directi. decis. 211. num. 11. Virili.
castrum simpliciter hæreditarium, alienari potest. decis. 93. num. 9. Coccino.
castra ex consuetudine hodie habent iurisdictionem. decis. 93. num. 5. Coccino.

CATHEDRALITAS.

cathedratico statu firmatio, intrat præsumptio primiordialis, atque originariæ cathedralitatis, donec contrarium non probetur. num. 353. num. 1. Coccino.
Quę præsumptio multo magis operatur quando concurrūt plura adminicula. ibidem. num. 2.

Cathe-

Cathedralitatis adminicalum est, quando in ecclesia adsint vestigia, & reliquiæ quæ præter hus Catedralitatis ei cõuenire non possent. decis. 353. num. 72. Coccino.

cathedralitas necessario supponit, non solum subiectionem, sed etiam incorporationem cum Episcopo, decis. 181. num. 22. Coccino.

cathedralitas oritur dato ecclesia, & episcopo, ratione coniugij spiritualis. decis. 353. num. 29. Coccino.

cathedralitatis antiquæ status probatur ex Historijs, & chronicis. decis. 353. num. 26. Coccino.

cathedrales duæ, tamquam duo capita æquè principaliter in eadem ciuitate non dantur. d. 353. nu. 19. Coccino.

cathedralitatis antiquæ ius vt retineatur, & continuetur vnius etiam actus sufficit. decis. 353. num. 79. Coccino.

cathedralis Ecclesiæ est cæteris dignior. d. 3. n. 1. Coccino.

CATHEDRA.

Cathedra est magna dignitas Magistrorum. decis. 353. nu. 87. Coccino.

cathedra propriè accipitur pro sede Doctoris, & Prælati. d. 353. num. 85. Coccino.

cathedra penes quamcunque ecclesiam semper est eadem non dependens a loco. decis. 353. num. 96. Coccino.

CASVS.

Casus fortuiti, cum nec humano ingenio diuinari, neque impediri queant, a nemine præstari debent, & quis omni excusatione dignus. decis. 246. num. 2. Motmanno.

Quod procedit, quando nulla culpa præcessit casum. ibidem. numer. 3.

Casus fortuitus culpæ alicui non potest adscribi. decis. 244. numer. 5. Virili.

Casus incendij recensetur inter casus fortuitos. decis. 246. numer. 6. Motmanno.

casus omissus a statuto debet remanere sub dispositione iuris communis. decis. 25. num. 6. Coccino.

casus qui sequitur ex eo, quod est expressum, dicitur expressus, & non omissus. decis. 111. num. 44. Coccino.

ad Casum insolitum referri non debet statutum, sed ad id, quod frequentius accidit. decis. 321. num. 20. Merlino.

casus omissus a statuto remanet remittendus ad dispositionem iuris communis. decis. 388. num. 2. Merlino.

casus omissus a statuto habetur pro omisso, & remanet in dispositione iuris communis. d. 247. num. 21. Merlino.

casus præsumptus, quando comprehendatur in statuto. decis. 149. num. 25. Virili.

casus omissus remanet in dispositione Iuris communis. decis. 241. num. 30. Coccino.

CAVSA.

Causæ cognitio, quod non fuerit adhibita, apparet ex brevitate temporis. decis. 197. num. 55. Coccino.

causa dicitur beneficialis, si agatur super titulo beneficij. decis. 41. num. 3. Virili.

causa dicitur criminalis, quando pro tali habita fuit a Signatura. decis. 55. num. 6. Coccino.

In Causa clerici concubinarij procedendum est prænia monitione. decis. 55. num. 1. Coccino.

causa, quando est commissa duobus coniunctim, tunc sententia vnius est nulla decis. 204. num. 7. Virili.

In Causa criminali requiruntur exactiores probationes quam in causa ciuili. decis. 352. num. 13. Merlino.

In Causis Mercatorum procedatur ex bono, & æquo. decis. 395. num. 12. Perouano.

In Causæ defensione, causa quælibet solet excusare. decis. 220. num. 10. Verospio

causa, sive sit ordinaria, sive summaria, articuli, quando sunt relevantes de stylo semper admittuntur in curia. decis. 416. num. 7. Queipo.

de Causa mere spirituali Iudex laicus nec incidenter potest cognoscere. decis. 296. num. 17. Coccino.

In Causis summarijs libellus non requiritur. decis. 30. num. 21. Durano.

causa, quando dicatur deserta. decis. 210. num. 2. Coccino.

in Causis summarijs, & executius loco libelli, & monitorij succedit commissio. decis. 30. num. 25. Durano.

ob Causam turpem, si sit facta donatio est illicita & à Iure reprobata. decis. 138. num. 6. Durano.

ob Causam turpem, quando est facta promissio, non tenet. decis. 138. num. 10. Durano.

sine Causa certa ea quæ fiere nequeunt non creditur gerentia actum, circa interuentum causæ. decis. 294. numer. 14. Queipo.

causæ probabiles, si non adsint, dolus non arguitur. decis. 108. num. 17. Perouano.

ex Causa voluntaria non dicitur factus actus, si sit factus ex aliquo aliquo imminenti periculo. decis. 245. num. 10. & 12. Verospio.

causa, dum non exprimitur in apocha priuata, non probat. decis. 382. num. 5. Durano.

ex Causa meritorum in dubio præsumitur facta concessio. decis. 101. num. 27. Virili.

à Causa originaria est regulandum, vt quis dicatur actor, vel reus. decis. 30. num 10. Durano.

à Causis non probabilibus si habuit originem fama, redditur suspecta. decis. 146. num. 18. Durano.

causam alienationum venim. Ecclesiæ, episcopus reperitur in specie, & non ingenere exprimere alias eius assertioni non statur. decis. 318. num. 4. & 13. Queipo.

causa cessante, cessat effectus. decis. 296. num. 7. Coccino.

ex Causis pluribus finalibus quando aliquid inductum est, non propterea illud cessat licet aliqua ex dictis causis remoueatur. decis. 250. num. 12. Merlino.

causæ expressæ in decreto Iudicis præsummuntur veræ, donec erroneæ conuincantur. decis. 74. num. 8. Virili.

causæ plures, quando assignantur, sufficit vnam esse veram, vt ex illa dispositio subsistineatur. d. 363. nu 7. Queipo.

causa, quando non subsistit, superfluum est, & inane quærere de relevantia præsumptionum. decis. 108 numer. 19. Perouano.

causæ plures vbi concurrunt, vna cessante, non cessat dispositio. decis. 20. num. 15. Merlino.

causa pia sufficit ad subsistinendam validitatẽ consuetudinis, ex qua deinde titulus à quocumque de populo potest fauore piæ causæ allegari. decis. 389. n. 11. Perouano.

causa impulsiua facilitandi matrimonium ex quibus colligatur. decis. 167. num. 20. Durano.

causa, in aliqua re, quæ vera, & realis est, & quæ perpetuam semper habuit, & habet durationem tunc vanum est alterius commentitiæ defectum allegare. decis. 80. num. 7. Coccino.

causa certa, quando exprimitur, verba vltra dictam causam nihil operantur, sed debent ad eam restringi. decis. 124. num. 12. Durano.

causa quælibet, solet excusare à delatione causæ. decis. 210. numer. 10. Verospio.

causa expressa, vbi habetur, cessat tacita, & præsumpta. decis. 53. num. 55. Durano.

causa habitandi est diuersa ab animo contrahendi domicilium. decis. 364. num. 4. Perouano.

causa finalis colligitur ex proemio. decis. 20. n. 13. Merlino.

causa iusta commutandi vltimas voluntates, quæ sit. decis. 65. num. 16. Durano.

causæ diuersitas, quando in aliqua re non possit considerari. decis. 405. num. 19. Verospio.

causa possessionis absque declaratione immutatur ex nouo titulo. decis. 94. num. 8. Virili.

causa expressa, si in aliqua dispositione habeatur, non debet ad aliquam trahi. decis. 53. num. 55. Durano.

ad Causam, in quã fideiussor non se obligasset, non est trahenda obligatio, cum fideiussione. d. 346. nu. 21. Dunoz.

ex Causa falsa, licet in parte sit vera decretum latum in totum corruit. decis. 338. num. 19. Durano.

ex Causa falsa facta venditio in totum corruit. decis. 408. num. 21. Chislerio.

à Causa iusta, & licita præsumendum est, actum deriuare. decis. 254. num. 8. Durano.

causa proxima, & immediata attendenda est in successionibus. decis. 107. num. 7. Durano.

cum Causæ cognitione dicitur facta confirmatio, si fiat parte citata. decis. 166. num. 15. Coccino

ex Causa excessus crediti, adiudicatio est nulla. decis. 338. num. 1. & 9. Durano.

ex Causa noua superuenienti cuictio non debetur. decis. 337. num. 15. Verospio.

causa cessante non cessat effectus quando effectus iam est consummatus, & perfectus. decis. 196. numer. 23. Durano.
de causa, ea acta, quæ nõ sunt, transportanda minime sint. decis. 85. num. 15. Vbaldo.
causa finalis formæ, magis attendicur, quam verba. decis. 17. num. 57. Durano.
causa finalis, quando non denotet potentiam, sed tantum impulsiuam. decis. 36. num. 17. Coccino.
causa quælibet colorata in petitione longi temporis excusat à mala fide & conitituit in bona decis. 11. 0. 19. Mer.
causa debiti, illa dicitur dutior, si vna habeat facilioc executionem, qua altera, d. 23. num. 28. Durano.
vbi causam expressam, verba generalia, nihil operantur, sed debent restringi ad eam, quando saluatione recti sermonis fieri potest restrictio. decis. 23. num. 17. Durano.
causæ donationis, quando quis possit satisfacere, non rectè agitur ad donationis reuocationem. decis. 20. num. 23. Merlino.
in Causam durioren concurrat facta in dubio solutio, decis. 293. num. 4. Vestli.
pro causis finalibus, in contractibus ea, sunt accipienda, quæ diuersis verbis exprimuntur. decis. 251. numer. 4. Merlino.
causa non solet Princeps suppleie, quando aliquid confirmat. decis. 292. num. 9. & 11. Pirouano.
causa finalis statuti probatur ex proœmio. decis. 1. numer. Durano.
causa simulationis, si non adsit, cessat ipsa simulatio. decis. 666. num. 14. Dunozetto.
causa concessionis præsumitur in Principe etiam si non exprimatur. decis. 201. num. 26. Virili.
causam expressam, in alienatione bonorum minorum facta cum decreto Iudicis, asserens esse animæ vendicã. tenetur probare. decis. 11. num. 5. Merlino.
causa expressa in contractu minoris, quando præsumatur vera. decis. 106. num. 18. Merlino.
causa finalis apposita in donatione, si non sequatur, donatio irritatur. decis. 20. num. 5. Merlino.
ob causam necessariam, potius quam voluntariam censetur in dubio factus aliquis actus. decis. 69. numer. 2. Vbaldo.
causa impulsiua, apposita in donatione, si non sequatur, donatio tamen subsistetur. decis. 20. num. 4. Merlino.
causa dicitur anima, & spiritus dispositionis, ac ipsamet dispositio. decis. 17. num. 43. Durano.
causæ cognitio in contractibus minorum vbi requiritur, tũc seruandæ sunt debitæ solemnitates. decis. 14. num. 10. Coccino.
ex causa voluntaria ius quæsitum non potest tolli. decis. 158. num. 25. Durano.

CAVTELA.

Cautela abundans non nocet. decis. 36. num. 56. Coccino.

CAVTIO.

Absq; cautione non præsumitur, quis mutuo dare magnam aliquam summam. decis. 61. num. 10. Dunozetto.
in cautionis materia extensio non debet fieri de persona, in personam. decis. 168. num. 10. Virili.
cautio de infirmanda donatione, intelligi debet, quatenus opus sit. decis. 74. num. 14. Virili.
cautionis præstatio. quod hæres grauatus, teneatur cauere, recessit ab Aula, si non adsit timor dilapidationis, sed hoc intellige quo ad talia. d. 168. num. 4. Virili.
Cautio Mutiana etiam in dispositione modali est præstanda. decis. 241. num. 43. Coccino.
cautio Mutiana extenditur etiam. quo ad restitutionem fructuum. decis. 241. num. 47. Coccino.
cautio Mutiana non solum habet locum, in conditione negatiua, sed etiam in affirmatiua, quæ resoluitur in negatiuam. decis. 241. num. 38. Coccino.
Inest cautionem, & imputationem fructuum in Trebellianicam est diuersa ratio. decis. 168. num. 13. Virili.
cautio Mutiana fuit inuenta loco adimplementi. decis. 241. num. 37. Coccino.
cautio Mutiana operatur, vt conditio negatiua habeatur pro completa. decis. 241. num. 45. Coccino.
cautio Mutiana datur solum in dispositionibus factis sub conditione, non autem factis sub modo. decis. 241. n. m. 41. Coccino.

CEDENS.

Cedens ius suum alicui, vt excludatur ab actione, quid requiratur. decis. 13. num. 19. Durano.
Cedens postquam cessit actiones, nec ipse, nec eius hæredes illis vti possunt. decis. 411 num. 2. & 5. Verospio.
cedens sicut poterat agere, ita & cessionarius in quem fuit translatum ius cum sua causa, & qualitate. decis. 179. nu. 11. Verospio.

CENSVR.

Censurarum fundamentum solet esse consuetudo. decis. 208. num. 19. Coccino.

CENSVARIVS.

Censuarius cum non sit neque dominus, nec possessor rei censuatæ, æquitas non patitur, vt expellat inquilinum, qui dum eam insistit domi. decis. 243. num. 19. Merlino.
Et cogat eum ad aliam sibi minus salubrem, ac incognitam habitationem comparandam, supplectilem transferendam, & nouis expensis domum extruendam. ibidem. numer. 19.
censuarius præfertur in emptione rei censuatæ omnibus extraneis, non autem inquilino, vicino, consorti, & aliis iuspræiationis habentibus à statuto, & constitutionibus. decis 243. num. 15. Merlino.
censuarius vigore Bullæ fe. re. Pij V. potest retrahere rem censuatam, ab alio emptam. decis. 243. numer. 4. Merlino.
censuarius cogitur inuitus compensare. decis. 354. Coccino.

CENSVS.

In censu mandati relationi bil aliud operatur, quam voluntatem, & potestatem reperendi fortem ex parte emptoris quæ non est vera, & realis solutio sortis. decis. 238. num. 16. Chiserio.
census fructus soluens nomine alieno, non præsumitur ipse fecisse censum. decis. 24. num. 12. Virili.
census potest constitui super castro hereditario, etiam sine consensu Domini directi. decis. 211. num. 21. Virili.
adcensum pecuniam accipiens, si eodem tempore emerit aliquod officium, solutũ præsumitur debitis pecuniis. decis. 114. num. 8. Virili.
censum imponens super re, in qua habet partem, censetur imposuisse super d. parte, etiam quod tota res in instrumento esset designata. decis. 120. num. 9. Verospio.
census Dominus, non potest dici creditor sortis, nec qui constituit censum, dicitur verè debitor. decis. 374. numer. 6. Merlino.
census potest dici extinctus post relatatum mandatum, ita vt non possint peti aliqui fructus circa vitium vsuræ. decis. 278. num. 5. Chiserio.
census est onus separabile, ab ipsa re. decis. 143. numer. 14. Pirouano.
census disdicta, postquam est secuta, illius fructus non currunt. decis. 274. num. 9. Motmaneo.
censum emens non dicitur creditor illius sed Dominus, vendens autem non est debitor sortis, sed fructuum. decis. 374. num. 9. Merlino.
census imponi posse in perpetuum durantem in bonis emphyteuticis, est opinio quorundam Doctorum quæ substineri non potest. decis. 86. num. 29. Coccino.
per census impositionem super fundo proprio, & illius venditionem, cum obligatione, & hypoteca pro ipso annuo censu, fundus remanet affectus tali onere. decis. 144. num. 1. Pirouano.
Et inde cum tali onere transit ad quemcumque successorem singularem. ibidem, num. 2.
census, sicut constituitur consensu, & pecuniarum solutione, ita consensu, & pecuniarum retrosolutione extinguitur. decis. 278. num. 13. Chiserio.
census quando extinguitur est necessaria renouatio. decis. 374. num. 12. Merlino.
census non extinguitur per simplicem assignationem, nisi habeat

habeat effectum & vim actualis solutionis.decis.278.nu. 14.Chislerio.
Census consentiente creditore potest extingui pro quacum que parte,& eo etiam inuito pro parte considerabili. decis,354.num.9.Coccino.
census Dominus potest compellere censuarium ad sibi restituendam sortem census,si hic disdixerit, & denunciauerit ipsi Domino.decis.374.num.10.Merlino.
census redit ad priora iura, & Dominus census debet consequi fructus sui census,quando titulus fuit reductus ad nõ titulum.decis.278.num.20.Chislerio.
census non est extinctus per relaxationem mandati. decis. 278.num.15.Chislerio.
census, vt dicatur extinctus requiritur naturalis restitutio. decis.278.num.3.Chislerio.
In censuum constitutione sicuti adest pecuniarum solutio, ita, & in eorum extinctione debet interuenire restitutio. decis.278.num.2.Chislerio.
census extinctio ex acquisitione fundi censuati non resultat,nisi quatenus dominium verè,& realiter, irreuocabiliterque fuerit acquisitum.decis.278. num.18. Chislerio. Secus tamen est,si reuocabiliter.ibidem num.19
census, quod post relaxatum mandatum sit extinctus propter facultatem repetendi pecunias, multas patitur difficultates decis.278. num. 17.Chislerio.
census impositus super fundo ei inhaeret, & quando alienatur transit cum suo onere.decis.407.num.17.Merlino.
census impositus antea, super re data in solutum,si euincatur,non reuiuiscit,decis. 278.num.11. Chislerio.
census, & non Canon,siue pensio, in dubio praesumitur, quando minus praeiudicium imponentis est. decis. 338. num.24.Durano.
census non extinguitur iudicio discussionis, & sententia graduatoria,nisi sequatur restitutio sortis,decis.278.num. 4.Chislerio.
in Censu restitutio pretij est actus retrosimilis illius constitutioni.decis. 374.num.13. Merlino.
census, quando possit extingui ex traditione pretij absque alia expressa retrouenditione.decis.374.num.16.Merlin.
census redimibiles an possint tertio pluris, aut minoris vendi, quam ab initio sunt impositi. decis. 338. numer. 10. Durano.
census, quod duret, & sit in arbitrio emptoris repetere sortem, quando velit,hoc non se compatitur.decis.278.numero 6.Chislerio.
census est ius distinctum ab ipsa re super qua imponitur.decis.145.num.12.Pirouano.
census, vt extinguatur non sufficit partium voluntas sed requiritur actus retrosimilis.decis.278.num.12.Chislerio.
census extinguntur per restitutionem sortis,& actum retrosimilem.decis.278.num.1.Chislerio.
census extinguitur per actum retrosimilem.decis. 354.num. 1.Coccino.
census extinguitur per compensationem. decis. 354. num.2. Coccino.
census est separabilis ab ipsa re, dum potest redimi; nec inhaeret rei in separabiliter,prout est seruitus,& luculius per penitis decis.145.num.14.Pirouano.
ad censum pecunias accipiens, si quoque fiat aliqua solutio, praesumitur facta de eisdem pecuniis acceptis ad censum. decis.154.num.6.Vitali.
censum luere, & liberare fundum donatum, an teneatur haeres. decis.145.num.4.Pirouano.
censuale debitum non est proprium emptoris fundi censuati, qui nec illud ab initio contraxit,& postea in se non accollauit.decis.407.num.28.& 29.Merlino.
censuum fructus sequuntur naturam eorundem censuum. decis.310.num.25.Durano.
census eo ipso extinguitur per emptionem rei censuatae. decis.243.num.3.Merlino.
censum augere potest Ecclesia in emphyteusis renouatione. decis 176.num.32.Coccino.
census sors non potest peti à Domino census, sed hoc est positum in arbitrio imponentis censum.decis.374.num. 8. Merlino.
census sors non dicitur debita,cum non possit cogi vendi-tor ad restitutionem.decis.374.num.32.Merlino.
census extinctio de necessitate non infertur ex praetij solutione,decis.374.num.15.Merlino.
census per compensationem vim solutionis habentẽ potest extingui,& retrouendi.decis. 374.num. 28.Merlino.
census super re emphyteutica imponi potest, & sine consensu Domini,dummodo ei non praeiudicetur.decis.86. nu. 36.Coccino.
censi ipso iure extinguitur per solam compensationem. decis. 374.num.30.Merlino.
in Censu compensatio,quando fit de consensu partium, nõ est opus alia disdicta.decis,354.num.5.Coccino.
census dominus habet praelationem in emptione rei censuatae.decis.243.num.2.Merlino.
census redemptio est omnino prohibita emptori, cum alias esset certus de lucro.decis.278,num.8.Chislerio.
census nullo modo potest imponi super bonis emphyteuticis,si expresse sit probita alienatio,decis. 58. numero. 30. Coccin.
ex census causa,creditori non potest immissio cum ei competat Salutianum.decis.220.num.4.Verospio.
census redemptio licita est emptori ad suum libitum. decis. 278.num.7.Chislerio.
census emptor, semper potest conuenire emptorem fundi, etiam quod per mille manus transeat, pro solutione census.decis.145.num.3.Pirouino.

CERTVS.

Certum dicitur aliquid per relationem ad rem certam. decis.231.num.15.Coccino.
certus, quando quis est aliquid faciendi,nõ est amplius certificandus.decis.186.num.7.Virili.
certus.quis potest esse alicui per literas,licet eum de facie nõ noscat,decis.245.num.19.Verospio.

CESSIO.

Cessio facta alicui,non importat mandatum,sed veram,& propriam solutionem. decis.392.num.19.Durano.
cessio iurium,vel actionum cui suffragetur,decis. 106. num. 11.Merlino.
cessio iuris realis perpetui census est necessaria,si praetenda tur etiam exactio pro fructibus in futurum decurrendis. decis.106.num.6.Merlino.
cessio simplex illa dicitur,quae fit ad commodum cedentis, solutionis causa.decis.392.num.22.Durano.
cessio,quae fit tertio possessori ex l.mulier ff.q. potior in pig. hab.non deriuat ex natura rei, sed ex quadam aequitate, & legis humanitate.decis.407.num.21.Merlino.
cessio iurium hereditatis,non potest fieri absque aditione. decis.360.num.29.Coccino.
cessio debitorum valet,si promittatur, eos esse veros debitores,& pro talibus illos manutenere.dec.33.n. 1. Merlino.
cessio in dubio praesumitur simplex.dec.392.nn.25.Durano.
cessionis nomen est duplex.dec.392.num.21.Durano.
cessio,illa dicitur vera,& habetur loco solutionis,vt cum nomina Debitoris venduntur, in solutum dantur,vel subdelegantur.decis.392.num.24. Durano.
cessio, & renunciatio personalis non egreditur personam. decis.257.num.13.Durano.
sine Cessione transmitti etiam potest actio vilis,si non sit, qui illam transmittat, vel vbi is,qui eam cedere debet, mortuus est.decis. 189.num.13. Verospio.
cessio possessionis, facta in vita, quare teneat, & non illa, quae legatur.decis.35.num.17.Durano.
cessio,iuris, quod iam sublatum est, fieri non potest. decis. 106.num.10. Merlino.
cessio alicuius iuris facta a debitore creditori, quãdo tantũ importet simplex mandatum.decis.15. numer. 40. & 41. Durano.
sine Cessione iurium fideiussor agere non potest contra principalem.decis.282.num.15.Durano.
cessio non praesumitur.decis.121.num.7.Merlino.
in Cessione iuris dubij, si consistat donatio non potest dici vera,& realis,decis.292.num.12.Pirouano.

CESSIONARIVS.

Cessionarius, idem iudicium a cedente institutum potest prosequi, agere,& obtinere eodem modo, ex iure sibi cesso.decis.431.num.17. Verospio.

Contra cessionarium competunt eadem exceptiones, quæ contra cedentem opponi possunt. decis. 391. num. 7. Pirouano.
cessionarius datur in mittendo probata possessione cedentis, in iuribus incorporalibus, etiam absque alia apprehensione. decis. 106. num. 2. Merlino.
cessionarius in omnibus censetur eadem persona, quam cedens. decis. 411. num. 25. Verospio.
cessionario, quando possit uti eodem remedio pro consequendis fructibus, quod competebat cedenti decis. 106. num. 5. Merlino.
cessionarius in executivis agere potest sine monitorio, sicut cedens. decis. 30. num. 25. Durano.
cessionario competit vis executiua cum eisdem privilegijs, sicuti competebat cedenti. decis. 30. num. 5. Durano.
cessionarius ex iure cedentis potest fouere suam possessionem, & detentionem. decis. 243. num. 9. Merlino.
in cessionarium an transferatur obligatio Cameralis cedentis. decis. 106. num. 3. Merlino.

CHARACTER.

character an imprimat prima tonsura. decis. 50. num. 5. 6. & 34. Virili.
character clericatus non deletur per Bigamiam. decis. 7. numer. 3. Coccino.

CHIROGRAPHVM.

ex Chirographo nec confecto, oritur actio ciuilis. decis. 397. num. 6. Durano.
chirographum est nullum, quando non est archiuiatii iuxta Bullas Apostolicas. decis. 497. num. 15. Durano.
chirographum factum iuxta formam statuti Vrb. lib. 1. cap. 82. & obligatione camerali vallatum habet executionem paratam. decis. 397. num. 2. Durano.

CITATIO.

Citationis defectus ad sententiam ex quibus appareat. decis. 240. num. 1. Pirouano.
citatio ad sententiam debet esse præcisa. decis. 240. num. 6. Pirouano.
citatio partis requiritur ante executionem. decis. 339. num. 7. Coccino.
citatio, si fuerit facta ad aliquem actum non momentaneū, in quo plura requiruntur, ita vt si pars esset expectanda vsque ad vltimum momentum diei, nihil posset probari, tunc citans, quandocunque intra terminum præscriptum potest citare, vt actus expediatur. decis. 199. num. 10. Coccino.
citatio personalis si sit facta in iudicio contradictarum tunc aliæ possunt omitti, licet secus sit de vrbanitate, & honestate. decis. 240. num. 9. Pirouano.
citatio ad hodie per totam, non arguit sententiam ferri non posse, nisi in extrema hora diei, sed intelligitur pro hora audientiæ. decis. 199. num. 11. Coccino.
per citationem ad dicendum contra commissionem firmatur iurisdictio Iudicis. decis. 325. num. 1. Chisterio.
citatio per proclama est necessaria contra interesse putantes quando agitur de eorum præiudicio. decis. 65. num. 12. Durano.
citationis quicunque defectus suppletur ex præsentia. decis. 406. num. 1. Merlino.
citatio inutilis, & circumscripta nullius est roboris, decis. 240. num. 8. Pirouano.
citatio ad sententiam si non sit præcisa Rota nullam de ea, habet rationem. decis. 240. num. 7. Pirouano.
citatio, vbi non est necessaria, si fiat nullitas, non propterea actus redditur nullus. decis. 16. num. 5. Coccino.
citationis verba, quem intellectum possint recipere. decis. 199. num. 14. Coccino.
citatio procuratoris ad recognoscendum appocas, quando sit fatiatoria. decis. 406. num. 2. Merlino.
citationis defectus, vt sententia sit nulla & inualida operatur. decis. 240. num. 3. Pirouano.
in citatione vnica possunt plures actus expediri. decis. 199. num. 16. Coccino.
citatio per edictum non est difficilis. decis. 65. n. 21. Durano.
citandus, an sit, qui etiam ius certum non habet. decis. 65. num. 10. Durano.
citatio partis non requiritur in gratia facta ex certa scientia. decis. 166. num. 17. Coccino.
citata si fuerit pars pro certa hora, non requiritur, quod expectetur lapsus totus d. horæ, sed sufficit, quod incipiat. decis. 199. num. 9. Coccino.
per citationem ad dicendum contra, commissio efficitur cōmunis. decis. 30. num. 26. Durano.
citationis ad videndum iurare testes defectus, quando suppleatur per præsentiam procuratoris. decis. 78. num. 15. Virili.
citari omnes debent ad sententiam de quorum interesse agitur, alias sententia redditur inualida. decis. 240. n. 12. Piro.
citandus est debitor, quando est priuandus dominio rerum suarum. decis. 411. num. 16. Verospio.
per citationem solam, legitimus contradictor, qui non est, non potest effici. decis. 348. num. 15. Mormanno.
citatio partis, quando fuit transumptum aliquod instrumentum, ex eo. non videtur omissa, si in instrumento non appareat enunciata, cum tamquam solemnitas extrinseca alunde præsumi possit. decis. 396. num. 6. Verospio.
in citationum calce solent Notarij apponere nomen principalis, vel pro eo, comparentis. decis. 274. nu. 10. Morm.
citandus est etiam possessor iniustus, & illicitus. decis. 284. num. 16. Virili.
citata, si non fuerit pars personaliter ad sententiam, sententia non subsistinetur. decis. 240. num. 11. Pirouano.
absque citatione rectè procedit executor cessante interesse. decis. 348. num. 16. Mormanno.
citari debent possessores, quando sunt expellendi. decis. 91. num. 5. Vbaldo.
sine citatione si sit lata sententia est nulla, & inualida. decis. 268. num. 1. Pirouano.

CIVIS.

Ciuibus, si sit factum legatum, censetur factum ciuitati. decis. 144. num. 16. Durano.
ciuis alicuius ciuitatis probatur esse, si constet, in ea natus esse. decis. 137. num. 4. Virili.
ciuis, si litigat cum ciuitate, tenetur ad collectam imposita tam pro sumptibus dictæ litis. decis. 413. nu. 8. Coccino.
in ciuibus tota ciuitas repræsentatur decis. 144. numer. 16. Durano.
ciuis alicuius loci efficitur, quis per assecutionem beneficij, decis. 9. num. 4. Pirouano.

CIVITAS.

in ciuitate aliqua, quando domicilium per habitationem non contrahatur. decis. 364. num. 3. Pirouano.
in ciuitate eadem non dantur duæ Ecclesiæ cathedrales, tamquam duo capita æque principaliter. decis. 353. num. 19. Coccino.
ciuitas per rebellionem amittit omnia priuilegia, & iura quæsita. decis. 70. num. 4. Vbaldo.
ciuitatis consilium repræsentatur per totam ciuitatem. decis. 414. num. 19. Coccino.
ciuitas per rebellionem amittit omnia iura, & priuilegia per prius quæsita. decis. 171. num. 4. Vbaldo.
ciuitas indiget pluribus. decis. 265. num. 9. Vbaldo.
ciuilitatis priuilegijs, vt quis gaudeat, quid requiratur. decis. 177. num. 57. Merlino.
ciuilitatis allertio inter contrahentes probat ciuilitatem. decis. 211. num. 3. Virili.

CLAVSVLA.

Clausulæ executiuæ declarant concessionem. decis. 375. num. 5. Durano.
clausula codicillaris non operatur, vbi filius iam natus, ignoranter fuit præteritus. decis. 74. num. 12. Virili.
clausulæ regulātur secūdum naturam dispositionis, cui adijciuntur. decis. 23. num. 24. Durano.
ex clausulis geminatis colligitur mens Principis concedentis aliquid. decis. 104. num. 1. Virili.
clausulæ generales non alterant dispositionem. decis. 166. num. 18. Coccino.
clausulas consuetas & solitas Notarius in instrumento, tenetur apponere, decis. 129. num. 24. Verospio.
clausulæ, in aliqua dispositione positæ, non substinentur, si dispositio corruat. decis. 176. num. 42. Coccino.
clausula, quādo stat de per se, & est apposita ad aliquid qualificandum, tunc illud tantum qualificat. decis. 257. nu. 3.

Et

Et hoc multo magis procedit in adiectione conditionis factæ per modũ continuationis seu coniunctiue. ibidem.nu.13.

Clausula codicillaris an faciat valere substitutionem in vim fideicommissi.decis.112.num.10. Vbaldo.

Per Clausulas generales an possit derogari priuilegijs minoris clausis ĩ corpore iuris decis.36.num.73.Coccino.

ex Clausulis positis tam in parte executiua,quam in dispositiua colligitur Papæ mens, quod voluerit derogare priuilegijs minorum.decis.36. num.74. Coccino

de Clausularum eff. ẽt non est curandum quando constat de mente concedentis,& de causa finali,& determinata. decis23.num.26.Durano.

clausulæ accessoriæ non obstant, quando dispositio generalis non obstat decis.23.num.25.Durano.

clausulæ vltra eatum terminos aliquid non possunt operari.decis.194.num.93. Coccino.

clausulæ non debent censeri inutiles, & superfluc. decis.23. num.3.Durano.

clausulæ derogatoriæ,q̃ sint fortiores d.166.n.13.Coccino.

clausula,*ad habendum*,in emphyteusis concessione apposita,operatur, vt emphyteusis transeat etiam adhæredes extraneos.d.581.num.5.Coccino.

clausula *ad habendum* posita in inuestitura empyteusis, an operetur amplitudinam facultatem alienandi decis. 86. num.13. Coccino.

clausula,*ad habendum* in concessione emphyteusis, quando est posita in clausulis executiuis non ampliat dispositionem.decis.176.num.40. Coccino.

clausula, *Ad habendum*, in inuestitura apposita, nihil in preiudicium vocatorũ operatur, d.340. nu.18. Durano.

clausula, *Ad habendum*,quid operetur,d.60.n.13.Vbaldo.

clausula *alias &c.* quid importet,decis.192. nu.8. Pirouano.

clausula, *amore* est in executiuis,decis.119,num.8.Merlino.

clausula. *Arbitrio Rotæ*, facit, vt relaxetur rigor iuris,decis. 126.num.11. Virili.

clausula, *Constito*, facit executorem mixtum, decis. 65. num.6. Durano.

clausula, *constito*, debet iustificari etiamsi non adsit contradictor decis.182.num.7.Virili.

ex clausula *de Iure* indicitur vera translatio possessionis. decis. Durano.

clausula *constituat* operatur, vt possessio censeatur translata in constituentium.d.284.num.1. Virili.

clausula *constituat*, transfert etiam possessionem in incorporalibus.decis.284.num.2. Virili.

clausulæ, *constituo*, effectus, & possessionis subsecutæ per exactionem remanet illæsus sub dispositione iuris. decis.284.num.12.

clausula *constituo*, tribuit facultatem possessionem propria auctoritate capiendi decis.319.num.39. Merlino.

clausulæ *dummodo*, natura.decis.65.num.18. Durano.

clausulæ *dummodo tempore dat a præsentium & amotis illicitis &c.* faciunt executorem mixtum. decis. 142. num. 7. Coccino.

clausula *dummodo non sit alterius quæsitũ*, etiam non expressa semper subintelligitur in gratia Apost. decis. 110. num.5.Durano.

Et ista clausula reddit gratiam conditionalem.ibid.n.6.

clausula, *dummodo dispositio hac vice pertineat* reddit gratiam conditionalem. decis.143.num. 5. Coccino.

Et tanto omnia est verificanda. ibidem num.6.

clausula, *durante locatione* apposita in concessione emphyteusis,quid operetur.decis.86.num.14. Coccino.

clausula, *equaliter* quid importet.decis.104.n.ser.Coccino.

clausula, *& alijs causis animum suum mouentibus*, operatur, vt quis vna dumtaxat causa, non censeatur motus ad aliquid faciendum.decis.251.num.12. Merlino.

clausula *& omni meliori &c.* posita in substitutione quid operetur.decis.157 num.8.Durano.

clausula, *& quibus dederit*, a quipollet clausulæ ad habendum,& eius natura. decis.86.num.18.Coccino.

clausula *ex certa scientia*, tunc etiam operatur, circa ea, quæ sunt facti si sciret præiudicij materiæ,decis.166. nu. 11.Coccino.

clausula, *ex certa scientia*, tunc non operatur, circa ea, quæ sunt facti, quando Papa ignorauit præiudicium tertij. decis.166.num.10.Coccino.

clausula, *ex certa scientia*, operatur circa ea, quæ sunt iuris, non autem facti.decis.166.num.9.Coccino.

clausula, *ex nunc pro vt ex tunc*, operatur, vt vnum tempus, alteri insit.decis.310.num.9 Durano.

cum Clausula, *motu proprio* si sit concessa gratia,assimilatur vltimæ voluntati.decis.30.num.37. Durano.

clausula, *motu proprio* operatur, vt quis non teneatur iustificare gratiam ei concessam.decis.30.num.6. Durano.

clausulæ, *motu proprio* tanta est vis, & efficacia, vt reddat dispositionem tuitionabilem.decis.30.num.37.Durano.

clausula, *non obstantibus* amouet omne impedimentum. etiã quoad contra generalia,decis.7.num.7. Coccino.

clausula *non obstantibus*, derogat omnibus, in contrarium facientibus.decis. 56.num.60. Coccino.

clausula *non efficaciter*, posita in articulis, quid operetur. decis.201.num.19. Coccino.

clausula *omni meliori modo* in alio actu posita, operatur vt substineatur modo validius, quo substineri potest. decis. 229.nu 9. Verospio.

clausula, *omni meliori modo* apposita in testamento includit omnem modum, quo actus melius substineatur. decis. 342.num.13. Dunozetb.

clausula, *omni meliori modo*, apposita in fine testamenti, nihil plus operatur, quam sit dispositum. decis. 342. num. 16. Dunozeto.

clausula *omni meliori modo*, operatur, vt translatio pensionis substineatur. pro vt est possibile substineri posse. decis.5° 30.num.35. Durano.

clausula *ex plenitudine &c.* in donatione apposita,faciunt eam [illegible] ad heredes extraneos.decis.194.n.11. Coccino,

clausula *ex plenitudine*, restringitur secundam subiectam materiam.decis. 194.num.92. Coccino.

clausula *heredibus quibuscunque*, comprehendit etiam [illegible] raneos.decis.251.num.6. Merlino.

clausula *habeat fit* quia operetur. d.73.nu.28. Durano.

clausula *quam*, & *quas* in commissione effecta communis [illegible], censetur omne ius partium iam à principio deductum.decis.30.num. 27. Durano.

clausula (*quam, & quas*) operatur, vt quis absque refectione expensarum possit omissa vna via, aliam aggredi. decis. 30.num.40. Durano.

clausula (*quam, & quas*) deducit omne ius partium in iudicium, & potest ferri, sententia super causa probata, licet non deducta.decis.30. num.30. Durano.

clausula, (*quorum tenores*) quid operetur. decis.23.num. 2. Durano.

clausula, *quorum tenores* operatur expressionem illorum quæ possent obesse.decis.36.num.72.Coccino,

clausula *quorum tenores* quid operetur d.167.n.26.Durano.

clausula *rati &c.* non importat facultatem, cum libera. decis.374.num.35.Merlino.

clausulæ, *fernatis, fernandis & vocatis vocandis*, operantur, vt executores non possint extraiudicialiter procedere.decis 350.num.5. Durano.

clausula, *si, & in quantum*, quid operetur,decis.53.num.41. Durano.

clausula in inuestitura apposita *si se inde remouari permittat &c.* quid importet.decis.296.num.13.Coccino.

clausula *si prætenditur rationabiliter delicti, &c.* posita in dispensatione matrimonij inter raptam,& raptorem,ponitur ad iustificationem ecclesiæ.decis.316.num.40. Coccino.

clausula *sine præiudicio*, quid operetur.decis. 118.num. 20. Merlino.

clausula *sine præiudicio*, intelligitur de alio præiudicio, quã expressum.decis.340.num.16.Pirouano.

clausula *sine præiudicio iurium vtriusque partis*.est conditionalis.decis.320.num.12. Pirouano.

clausula, *sine præiudicio legitimæ executionis* præferuat iurisdictionem Iudicis à quo.decis.416.n.2. Queipo.

clausula *sine præiudicio venientium ab intestato*.posita in legitimatione non operatur, quando legitimatus vocatur ab eo,qui potest disponere.d.219.n.13.Virili.

clausula *sine strepitu, & figura iudicij* operatur, quod Iudex possit iubere rem capi & distrahi.d.36.n.59 Coccino.

clausu-

Contra ceſſionarium competunt eedem exceptiones, quæ contra cedentem opponi poſſunt. deciſ. 391. num. 7. Pirouano.
ceſſionario datur manutentio probata poſſeſſione cedentis, in iuribus incorporalibus, etiam abſque alia apprehenſione. deciſ. 106. num. 2. Merlino.
ceſſionarius in omnibus cenſetur eadem perſona, quam cedens. deciſ. 411. num. 25. Veroſpio.
ceſſionario, quando poſſit vti eodem remedio pro conſequendis fructibus, quod competebat cedenti deciſ. 106. num. 5. Merlino.
ceſſionarius in executivis agere poteſt ſine monitorio, ſicut cedens. deciſ. 30. num. 26. Durano.
ceſſionario competit vis executiua cum eiſdem priuilegijs, ſicuti competebat cedenti. deciſ. 30. num. 3. Durano.
ceſſionarius ex iure cedentis poteſt tenere ſuam poſſeſſionē, & detentationem. deciſ. 243. num. 9. Merlino.
in ceſſionarium an tranſferatur obligatio Cameralis cedentis. deciſ. 106. num. 3. Merlino.

CHARACTER.

character an imprimat prima tonſura. deciſ. 50. num. 5. 6. & 24. Virili.
character clericatus non deletur per Bigamiam. deciſ. 7. numer. 3. Coccino.

CHIROGRAPHVM.

ex Chirographo rite confecto, oritur actio ciuilis. deciſ. 397. num. 6. Durano.
chirographum eſt nullum, quando non eſt archiuiatū iuxta Bullas Apoſtolicas. deciſ. 197. num. 15. Durano.
chirographum factum iuxta formam ſtatuti Vrb. lib. 1. cap. 85. & obligatione cameralī vallatum habet executionē paratam. deciſ. 397. num. 2. Durano.

CITATIO.

Citationis defectus ad ſententiam ex quibus appareat. deciſ. 240. num. 1. Pirouano.
citatio ad ſententiam debet eſſe præciſa. deciſ. 240. num. 6. Pirouano.
citatio partis requiritur ante executionem, deciſ. 139. num. 7. Coccino.
citatio, ſi fuerit facta ad aliquem actum non momentaneū, in quo plura requiruntur, ita vt ſi pars eſſet expectanda vſque ad vltimum momentum dici, nihil poſſet probari, tunc citans, quandocunque intra terminum præſcriptum poteſt citare, vt actus expediatur. deciſ. 199. num. 10. Coccino.
citatio perſonalis ſi ſit facta in iudicio contradictarum tunc alias poſſunt omitti, licet ſecus ſit de vrbanitate, & honeſtate. deciſ. 240. num. 9. Pirouano.
citatio ad hodie per totam, non arguit ſententiam ferri non poſſe, niſi in extrema hora dici, ſed intelligitur pro hora audientiæ. deciſ. 199. num. 11. Coccino.
per citationem ad dicendum contra commiſſionem firmatur iuriſdictio Iudicis. deciſ. 425. num. 2 Chiſlerio.
citatio per proclama eſt neceſſaria contra intereſſe putantes quando agitur de eorum præiudicio. deciſ. 65. num. 12. Durano.
citationis quicunque defectus ſuppletur ex præſentia. deciſ. 406. num. 1. Merlino.
citatio inualis, & circumſcripta nullius eſt roboris, deciſ. 240. num. 8. Pirouano.
citatio ad ſententiam ſi non ſit præciſa Rota nullam de ea, habet rationem. deciſ. 240. num. 7. Pirouano.
citatio, vbi non eſt neceſſaria, ſi fiat nulla eſt, non propterea actus redditur nullus. deciſ. 36. num. 57. Coccino.
citationis verba, quem intellectum poſſint recipere. deciſ. 199. num. 14. Coccino.
citatio procuratoris ad recognoſcendum appocas, quando ſit fruſtratoria. deciſ. 406. num. 2 Merlino.
citationis defectus, vt ſententia ſit nulla & inualida operatur. deciſ. 240. num. 3. Pirouano.
in citatione vnica poſſunt plures actus expediri. deciſ. 199. num. 16. Coccino.
citatio per edictum non eſt difficilis. deciſ. 65. n. 21. Durano.
citandus, an ſit, qui etiam ius certum non habet. deciſ. 65. num. 10. Durano.
citatio partis non requiritur in gratia facta ex certa ſcientia. deciſ. 166. num. 17. Coccino.
citata ſi fuerit pars pro certa hora, non requiritur, quod expectetur lapſus totus d. horæ, ſed ſufficit, quod incipiat. deciſ. 199. num. 9. Coccino.
per citationem ad dicendum contra, commiſſio efficitur cōmunis. deciſ. 30. num. 26. Durano.
citationis ad videndum iurare teſtes defectus, quando ſuppleatur per præſentiam procuratoris. deciſ. 79. num. 15. Virili.
citari omnes debent ad ſententiam de quorum intereſſe agitur, alias ſententia redditur inualida. deciſ. 240. n. 12. Piro.
citandus eſt debitor, quando eſt priuandus dominio rerum ſuarum. deciſ. 411. num. 16. Veroſpio.
per citationem ſolam, legitimus contradictor, qui non eſt, non poteſt effici. deciſ. 348. num. 15. Mornanno.
citatio partis, quando fuit tranſumptum aliquod inſtrumentum, ex eo non videtur priuata, ſi in inſtrumento non appareat enunciata, cum tamquam ſolemnitas extrinſeca aliunde præſumi poteſt. deciſ. 396. num. 6. Veroſpio.
in citationum calce ſolent Notarij apponere nomen principalis, vel procuratoris. deciſ. 274. nu. 10. Morm.
citandus eſt etiam poſſeſſor iniuſtus, & illicitus. deciſ. 284. num. 16. Virili.
citata, ſi non fuerit pars perſonaliter ad ſententiam, ſententia non ſubſtinetur. deciſ. 240. num. 11. Pirouano.
abſque citatione rectè procedit executor ceſſante intereſſe. deciſ. 348. num. 16. Mornanno.
citari debent poſſeſſores, quando ſunt expellendi. deciſ. 91. num. 5. Vbaldo.
ſine citatione ſi ſit lata ſententia eſt nulla, & inualida. deciſ. 268. num. 1. Pirouano.

CIVIS.

Ciuibus, ſi ſit factum legatum, cenſetur factum ciuitati. deciſ. 144. num. 16. Durano.
ciuis alicuius ciuitatis probatur eſſe, ſi conſtet, in ea natus eſſe. deciſ. 137. num. 4. Virili.
ciuis, ſi litigat cum ciuitate, tenetur ad collectam impoſitam pro ſumptibus dictæ litis. deciſ. 413. nu. 8. Coccino.
in ciuibus tota ciuitas repræſentatur deciſ. 144. numer. 16. Durano.
ciuis alicuius loci efficitur, quis per aſſecutionem beneficij, deciſ. 9. num. 4. Pirouano.

CIVITAS.

in ciuitate aliqua, quando domicilium per habitationem non contrahatur. deciſ. 364. num. 3. Pirouano.
in ciuitate eadem non dantur duæ Eccleſiæ cathedrales, tanquam duo capita eque principaliter. deciſ. 353. num. 19. Coccino.
ciuitas per rebellionem amittit omnia priuilegia, & iura quæſita. deciſ. 70. num. 4. Vbaldo.
ciuitatis conſilium repreſentatur per totam ciuitatem. deciſ. 414. num. 10. Coccino.
ciuitas per rebellionem amittit omnia iura, & priuilegia per prius quæſita. deciſ. 171. num. 4. Vbaldo.
ciuitas indiget pluribus. deciſ. 265. num. 9. Vbaldo.
ciuilitatis priuilegijs, vt quis gaudeat, quid requiratur. deciſ. 177. num. 57. Merlino.
ciuilitatis aſſertio inter contrahentes probat ciuilitatem. deciſ. 211. num. 3. Virili.

CLAVSVLA.

Clauſulæ executiuæ declarant conceſſionem. deciſ. 375. num. 5. Durano.
clauſula codicillaris non operatur, vbi filius iam natus, ignorantur fuit præterita. deciſ. 74. num. 12. Virili.
clauſulæ regulātur ſecūdum naturam diſpoſitionis, cui adijciuntur. deciſ. 23. num. 24. Durano.
ex clauſulis geminatis colligitur mens Principis concedentis aliquid. deciſ. 204. num. 1. Virili.
clauſulæ generales non alterant diſpoſitionem. deciſ. 166. num. 18. Coccino.
clauſulas conſuetas & ſolitas Notarius in inſtrumento, tenetur apponere, deciſ. 229. num. 24. Veroſpio.
clauſulæ, in aliqua diſpoſitione poſitæ, non ſubſtinentur, ſi diſpoſitio corruat. deciſ. 176. num. 41. Coccino.
clauſula, quādo ſtat de per ſe, & eſt appoſita ad aliquid qualificandum, tunc illud tantum qualificat. deciſ. 257. nu. 3.

Et

Et hoc multo magis procedit in adiectione conditionis factæ per modũ continuationis seu coniunctiue. ibidem.nu.3.
Clausula codicillaris an faciat valere substitutionem in vim fideicommissi.decis.112.num.10.Vbaldo.
Per Clausulas generales an possit derogari priuilegijs minoris clausis corpore iuris decis.36.num.73.Coccino.
ex Clausulis positis tam in parte executiua,quam in dispositiua colligitur Papæ meos, quod voluerit derogare priuilegijs minorum.decis.36. num.74. Coccino
de Clausularum eff. cu non est curandum quando constat de mente concedentis,& de causa finali,& determinata. decis.23.num.26.Durano.
clausulæ accessoriæ non obstant, quando dispositio generalis non obstat.decis.23.num.25.Durano.
clausulæ vltra æquum terminos aliquid non possunt operari.decis.194.num.93. Coccino.
clausulæ non debent censeri inutiles, & superfluæ. decis.23. num.3.Durano.
clausulæ derogatoriæ,q̃ sint fortiores.d.166.n.13.Coccino.
clausula,*ad habendum*,in emphyteusis concessione apposita,operatur, vt emphyteusis transeat etiam ad hæredes extraneos.d.581.num.5.Coccino.
clausula *ad habendum* posita in inuestitura empyteusis, an operetur ampliſsimam facultatem alienandi decis. 86. num.13.Coccino.
clausula,*ad habendum* in concessione emphyteusis, quando est posita in clausulis executiuis non ampliat dispositionem.decis.176.num.40. Coccino.
clausula, *Ad habendum*, in inuestitura apposita, nihil in præiudicium vocatorũ operatur, d.340. nu.18. Durano.
clausula, *Ad habendum*,quid operetur,d.60.n.13.Vbaldo.
clausula *alias &c.*quid importet,decis.192. nu.8. Pirouano.
clausula,*amore* est in executiuis.decis.119,num.8.Merlino.
clausula. *Arbitrio Rotæ*, facit, vt relaxetur rigor iuris,decis. 126.num.11. Virili.
clausula, *Constito*, facit executorem mixtum, decis. 65. num.6. Durano.
clausula, *constito*, debet iustificari etiamsi non adsit contradictor decis.182.num.7.Virili.
ex clausula *constituo* indicitur vera translatio possessionis. decis.17.nũm.3. Durano.
clausula *constituo* operatur, vt possessio censeatur translata in constituentium.d.284.num.1.Virili.
clausula *constituo*,transfert etiam possessionem in incorporalibus.decis.284.num.2. Virili.
clausulæ, *constituo*, effectus, & possessionis subsecutæ per exactionem remanet illæsus sub dispositione iuris. decis.284.num.12.
clausula *constituo*, tribuit facultatem possessionem propria auctoritate capiendi decis.339.num.39. Merlino.
clausula *dummodo*, natura.decis.65.num.18. Durano.
clausulæ *dummodo tempore dat. præsentium*, & *amotis allicitis,&c.* faciunt executorem mixtum. decis. 142. num. 7.Coccino.
clausula *dummodo non sit alterius quæsitũ*, etiam non expressa semper subintelligitur in gratia Apost. decis. 110. num.6.Durano.
Et ista clausula reddit gratiam conditionalem.ibid.n.6.
clausula, *dummodo dispositio hac vice pertineat* reddit gratiam conditionalem. decis.143.num. 5. Coccino.
Et ante omnia est verificanda. ibidem num.6.
clausula, *durante locatione* apposita in concessione emphyteusis,quid operetur.decis.86.num.14. Coccino.
clausula, *æqualiter* quid importet. decis.101.n.50.Coccino.
clausula, *& alijs causis animum suum mouentibus*, operatur, vt quis vna dumtaxat causa, non censeatur motus ad aliquid faciendum.decis.253.num.13. Merlino.
clausula *& omni meliori &c.*posita in substitutione quid operetur.decis.257.num.8.Durano.
clausula, *& quibus dederit*, æquipollet clausulæ ad habendum,& eius natura.decis.86.num.18.Coccino.
clausula *ex certa scientia*, tunc etiam operatur, circa ea, quæ sunt facti si scierit præiudicium tertij,decis.166. nu. 11.Coccino.
clausula, *ex certa scientia*, tunc non operatur, circa ea, quæ sunt facti, quando Papa ignorauit præiudicium tertij. decis.166.num.10.Coccino.
clausula, *ex certa scientia*, operatur circa ea, quæ sunt iuris, non autem facti.decis.166.num.9.Coccino.
clausula, *eõmunc pro vt ex tunc*, operatur, vt vnum tempus, alteri insit.decis.30.num.9 Durano.
cum Clausula, *motu proprio* si sit concessa gratia,assimilatur vltimæ voluntati.decis.30.num.37. Durano.
clausula, *motu proprio* operatur, vt quis non teneatur iustificare gratiam ei concessam.decis.30.num.6. Durano.
clausulæ, *motu proprio* tanta est vis, & efficacia, vt reddat dispositionem fauorabilem.decis.30.num.37.Durano.
clausula, *non obst. antibus* amouet omne impedimentum. etiã quoad contra generalia,decis.7.num.7. Coccino.
clausula *non obstantibus*, derogat omnibus, in contrarium facientibus.decis.36.num.60. Coccino.
clausula *non obstringens*, posita in articulis, quid operetur. decis.201.num.19. Coccino.
clausula *omni meliori modo*, in alio actu posita, operatur vt substineatur modo validius, quo substineri potest. decis. 229.nu 9. Verospio.
clausula, *omni meliori modo* apposita instrumento includit omnem modum, quo actus melius substineatur. decis. 342.num.13. Dunozetto.
clausula, *omni meliori modo*, apposita in fine testamenti, nihil plus operatur, quam sit dispositum. decis. 342. num. 16. Dunozetto.
clausula *omni meliori modo*, operatur, vt translatio pensionis substineatur pro vt est possibile substineri posse. decis.530.num.35. Durano.
clausulæ, *plenissime &c.* in donatione appositæ, faciunt eam trãsitoriã ad hæredes extraneos.decis.194.n.11. Coccino.
clausula *pleno iure*, restringitur secundam subiectam materiam.decis. 94.num.92. Coccino.
clausula *pro hæredibus quibuscunque*, comprehendit etiam hæredes extraneos.decis.251.num.6. Merlino.
clausula, *quatenus sit* quis operetur. d.73.nu.28. Durano.
clausula *quam*, & *quas* in commissione effectu communis fradsit, censetur omne ius partium iam à principio deductum.decis.30.num.27. Durano.
clausula *(quam, & quas)* operatur, vt quis absque refectione expensarum possit omissa vna via, aliam aggredi. decis. 30.num.40. Durano.
clausula *(quam, & quas)* deducit omne ius partium in iudicium. & potest ferri, sententia super causa probata, dicet non deducta.decis.30. num.30. Durano.
clausula, *(quorum tenores)* quid operetur. decis.23. num. 2. Durano.
clausula, *quorum tenores* operatur expressionem illorum quæ possent obesse.decis.36.num.72.Coccino.
clausula *quorum tenores* quid operetur d.167.n.26.Durano.
clausula *rati &c.* non importat facultatem, cum libera. decis.374.num.36.Merlino.
clausulæ, *seruatis, seruandis & vocatis vocandis*, operantur. vt executores non possint extraiudicialiter procedere.decis.356.num.5. Durano.
clausula, *si, & in quantum*, quid operetur,decis.53.num.41. Durano.
clausula in inuestitura apposita *si se iuste remouari posse &c.* quid importet.decis.296.num.15.Coccino.
clausula *sp oretur ratione delicti, &c.*, posita in dispensatione. I imo inter raptam,& raptorem,ponitur ad iustificationem ecclesiæ.decis.316.num.40.Coccino.
clausula *sine præiudicio*, quid operetur.decis. 118.num. 20. Merlino.
clausula *sine præiudicio*, intelligitur de alio præiudicio, quã expressis.decis.340.num.16.Pirouano.
clausula *sine præiudicio iurium vtriusque partis*.est conditionalis.decis.320.num.12.Pirouano.
clausula, *sine præiudicio legitimæ executionis* præfertur iustificationem Iudicis.à quo.decis.416.n.2.Queipo.
clausula *sine præiudicio venientium ab intestato*.posita in legitimatione non operatur, quando legitimatus vocatur ab eo,qui potest disponere.d.319.n.13.Virili.
clausula *sine strepitu, & figura iudicij* operatur, quod Iudex possit iubere rem capi,& distrahi.d.36.n.59.Coccino.

clausu-

ed by Google

Contra cessionarium competunt eadem exceptiones, quæ contra cedentem opponi possunt. decis. 391. num. 7. Pitoniano.
cessionario datur manutentio probata possessione cedentis, in iuribus incorporalibus, etiam absque alia apprehensione. decis. 106. num. 2. Merlino.
cessionarius in omnibus censetur eadem persona, quam cedens. decis. 411. num. 25. Verospio.
cessionario, quando possit uti eodem remedio pro consequendis fructibus, quod competebat cedenti decis. 106. num. 5. Merlino.
cessionarius in executivis agere potest sine monitorio, sicut cedens. decis. 30. num. 26. Durano.
cessionario competit vis executiua cum eisdem privilegijs, sicuti competebat cedenti. decis. 30. num. 3. Durano.
cessionarius ex iure cedentis potest tenere suam possessionem, & detentationem. decis. 243. num. 9. Merlino.
in cessionarium an transferatur obligatio Cameralis cedentis. decis. 106. num. 3. Merlino.

CHARACTER.

character an imprimat prima tonsura. decis. 50. num. 5. & 24. Virili.
character clericatus non deletur per Bigamiam. decis. 7. numer. 3. Coccino.

CHIROGRAPHVM.

ex Chirographo rite confecto, oritur actio ciuilis. decis. 397. num. 6. Durano.
chirographum est nullum, quando non est archiuiati iuxta Bullas Apostolicas. decis. 397. num. 15. Durano.
chirographum factum iuxta formam statuti Vrb. lib. 1. cap. 85. & obligatione cameræ vallatum habet executionem paratam. decis. 397. num. 2. Durano.

CITATIO.

Citationis defectus ad sententiam ex quibus appareat. decis. 240. num. 1. Pirouano.
citatio ad sententiam debet esse præcisa. decis. 240. num. 6. Pirouano.
citatio partis requiritur ante executionem. decis. 139. num. 7. Coccino.
citatio, si fuerit facta ad aliquem actum non momentaneum, in quo plura requiruntur, ita vt si pars esset expectanda vsque ad vltimum momentum diei, nihil posset probari, tunc citans, quandocunque intra terminum præscriptum potest citare, vt actus expediatur. decis. 199. num. 10. Coccino.
citatio personalis si sit facta in iudicio contradictarum tunc aliæ possunt omitti, licet secus sit de vrbanitate, & honestate. decis. 240. num. 9. Pirouano.
citatio ad hodie per totam, non arguit sententiam ferri non posse, nisi in extrema hora diei, sed intelligitur pro hora audientiæ. decis. 199. num. 13. Coccino.
per citationem ad dicendum contra commissionem firmatur iurisdictio Iudicis. decis. 125. num. 1. Chisterio.
citatio per procuratorem est necessaria contra interesse putantes quando agitur de eorum præiudicio. decis. 65. num. 12. Durano.
citationis quicunque defectus suppletur ex præsentia. decis. 406. num. 1. Merlino.
citatio inutilis, & circumscripta nullius est roboris, decis. 240. num. 8. Pirouano.
citatio ad sententiam si non sit præcisa Rota nullam de ea, habet rationem. decis. 240. num. 7. Pirouano.
citatio, vbi non est necessaria, si fiat nullitas, non propterea actus redditur nullus. decis. 16. num. 57. Coccino.
citationis verba, quem intellectum possint recipere. decis. 199. num. 14. Coccino.
citatio procuratoris ad recognoscendum appocas, quando sit suffatoria. decis. 406. num. 2. Merlino.
citationis defectus, vt sententia sit nulla & inualida operatur. decis. 240. num. 3. Pirouano.
in citatione vnica possunt plures actus expediri. decis. 199. num. 16. Coccino.
citatio per edictum non est difficilis. decis. 65. n. 21. Durano.
citandus, an sit, qui etiam ius certum non habet. decis. 65. num. 10. Durano.
citatio partis non requiritur in gratia facta ex certa scientia. decis. 166. num. 17. Coccino.
citata si fuerit pars pro certa hora, non requiritur, quod expectetur lapsus totus d. horæ, sed sufficit, quod incipiat. decis. 199. num. 9. Coccino.
per citationem ad dicendum contra, commissio efficitur cõmunis. decis. 30. num. 26. Durano.
citationis ad videndum iurare testes defectus, quando suppleantur per præsentiam procuratoris. decis. 79. num. 15. Virili.
citari omnes debent ad sententiam de quorum interesse agitur, alias sententia redditur inualida. decis. 240. n. 12. Piro.
citandus est debitor, quando est priuandus dominio rerum suarum. decis. 411. num. 16. Verospio.
per citationem solam, legitimus contradictor, qui non est, non potest effici. decis. 348. num. 15. Motmanno.
citatio partis, quando fuit transumptum aliquod instrumentum, ex eo. non videtur omissa, si in instrumento non appareat enunciata, cum tamquam solemnitas extrinseca aliunde præsumi possit. decis. 396. num. 6. Verospio.
in citationum calce solent Notarij apponere nomen principalis, vel pro eo, comparentis. decis. 274. nu. 10. Morm.
citandus est etiam possessor iniustus, & illicitus. decis. 284. num. 16. Virili.
citata, si non fuerit pars personaliter ad sententiam, sententia non subsistinetur. decis. 240. num. 11. Pirouano.
absque citatione recte procedit executor cessante interesse. decis. 348. num. 16. Motmanno.
citari debent possessores, quando sunt expellendi. decis. 91. num. 5. Vbaldo.
sine citatione si sit lata sententia est nulla, & inualida. decis. 268. num. 1. Pirouano.

CIVIS.

Ciuibus, si sit factum legatum, censetur factum ciuitati. decis. 144. num. 16. Durano.
ciuis alicuius ciuitatis probatur esse, si constet, in ea natus esse. decis. 137. num. 4. Virili.
ciuis, si litigat cum ciuitate, tenetur ad collectam imposita pro sumptibus dictæ lis. decis. 413. nu. 8. Coccino.
in ciuibus tota ciuitas repræsentatur decis. 144. numer. 16. Durano.
ciuis alicuius loci efficitur, quis per assecutionem beneficij, decis. 9. num. 4. Pirouano.

CIVITAS.

in ciuitate aliqua, quando domicilium per habitationem non contrahatur. decis. 364. num. 3. Pirouano.
in ciuitate eadem non dantur duæ Ecclesiæ cathedrales, tanquam duo capita eque principaliter. decis. 353. num. 19. Coccino.
ciuitas per rebellionem amittit omnia priuilegia, & iura quæsita. decis. 70. num. 4. Vbaldo.
ciuitatis consilium repræsentatur per totam ciuitatem. decis. 414. num. 10. Coccino.
ciuitas per rebellionem amittit omnia iura, & priuilegia per prius quæsita. decis. 171. num. 4. Vbaldo.
ciuitas indiget pluribus. decis. 265. num. 9. Vbaldo.
ciuilitatis priuilegijs, vt quis gaudeat, quid requiratur. decis. 177. num. 57. Merlino.
ciuilitatis assertio inter contrahentes probat ciuilitatem. decis. 211. num. 3. Virili.

CLAVSVLA.

Clausulæ executiuæ declarant concessionem. decis. 175. num. 5. Durano.
clausula codicillaris non operatur, vbi filius iam natus, ignoranter fuit præteritus. decis. 74. num. 12. Virili.
clausulæ regulãm secundum naturam dispositionis, cui adijciuntur. decis. 23. num. 24. Durano.
ex clausulis geminatis colligitur mens Principis concedentis aliquid. decis. 104. num. 1. Virili.
clausulæ generales non alterant dispositionem. decis. 166. num. 18. Coccino.
clausulas consuetas & solitas Notarius in instrumento, tenetur apponere. decis. 229. num. 24. Verospio.
clausulæ in aliqua dispositione positæ, non subsistentur, si dispositio corruat. decis. 176. num. 42. Coccino.
clausula, quãdo stat de per se, & est apposita ad aliquid qualificandum, tunc illud tantum qualificat. decis. 237. nu. 3.

Et

Et hoc multo magis procedit in adiectione conditionis factæ per modũ continuationis seu coniunctiue. ibidem.nu.3.
Clausula codicillaris an faciat valere substitutionem in vim fideicommissi.decis.112.num.10.Vbaldo.
Per Clausulas generales an possit derogari priuilegijs minoris clausis i corpore iuris decis.36.num.73.Coccino.
ex Clausulis positis tam in parte executiua,quam in dispositiua colligitur Papæ mens, quod voluerit derogare priuilegijs minorum.decis.36. num.74. Coccino
de Clausularum eff. ctu non est curandum quando constat de mente concedentis,& de causa finali,& determinata. decis.23.num.26.Durano.
clausulæ accessoriæ non obstant, quando dispositio generalis non obstat.decis.23.num.25.Durano.
clausulæ vltra eorum terminos aliquid non possunt operari.decis.194.num.93. Coccino.
clausulæ non debent censeri inutiles, & superfluæ. decis.23. num.3.Durano.
clausulæ derogatoriæ,q̃ sint fortiores.d.166.n.13.Coccino.
clausula, *ad habendum*, in emphyteusis concessione apposita,operatur, vt emphyteusis transeat etiam adhæredes extraneos.d.581.num.5.Coccino.
clausula *ad habendum* posita in inuestitura empyteusis, an operetur ampliss.nam facultatem alienandi decis. 86. num.13.Coccino.
clausula, *ad habendum* in concessione emphyteusis, quando est posita in clausulis executiuis non ampliat dispositionem.decis.176.num.40. Coccino.
clausula, *Ad habendum*, in inuestitura apposita, nihil in præiudicium vocatorũ operatur, d.340. nu.18. Durano.
clausula, *Ad habendum*,quid operetur,d.60.n.13.Vbaldo.
clausula *alias &c.* quid importet,decis.192. nu.8. Pirouano.
clausula, *amare* est in executiuis.decis.119,num.8.Merlino.
clausula. *Arbitrio Reg.* facit, vt relaxetur rigor iuris,decis. 126.num.61. Virili.
clausula, *Constito*, facit executorem mixtum, decis. 65. num.6. Durano.
clausula, *constito*, debet iustificari etiamsi non adsit contradictor decis.182.num.7.Virili.
ex clausula *constituti* indicitur vera translatio possessionis. decis.17.nũm.3. Durano.
clausula *constituti* operatur, vt possessio censeatur translata in constitutarium.d.284.num.1.Virili.
clausula *constituti*,transfert etiam possessionem in incorporalibus.decis.284.num.2. Virili.
clausulæ, *constituti*, effectus, & possessionis subsecutæ per exactionem remanet illæsus sub dispositione iuris. decis.284.num.12.
clausula *constituti*, tribuit facultatem possessionem propria auctoritate capiendi decis.339.num.39. Merlino.
clausulæ *dummodo*, natura.decis.65.num.18. Durano.
clausulæ *dummodo tempore datæ,præsertim, & omnia illicita,&c.* faciunt executorem mixtum. decis. 142. num. 7.Coccino.
clausula *dummodo non sit alterius quæsitũ*, etiam non expressa semper subintelligitur in gratia Apost. decis. 110. num.5.Durano.
Et ista clausula reddit gratiam conditionalem.ibid.n.6.
clausula, *dummodo dispositio hac vice pertineat* reddit gratiam conditionalem. decis.142.num. 5. Coccino.
Et tanto omnia est verificanda. ibidem num.6.
clausula, *durante locatione* apposita in concessione emphyteusis,quid operetur.decis.86.num.14. Coccino.
clausula, *equaliter* quid importet.decis.194.n.50.Coccino.
clausula, *& alias causis animum suum mouentibus*, operatur, vt quis vna duntaxat causa, non censeatur motus ad aliquid faciendum.decis.251.num.11. Merlino.
clausula *& omnia meliori &c.* posita in substitutione quid operetur.decis.257.num.8.Durano.
clausula, *& quibus dederit*, æquipollet clausulæ, ad habendum,& eius natura.decis.86.num.18.Coccino.
clausula *ex certa scientia*, tunc etiam operatur, circa ea, quæ sunt facti si sciret præiudicij tertij,decis.166. nu. 11.Coccino.
clausula, *ex certa scientia*, tunc non operatur, circa ea, quæ sunt facti, quando Papa ignorauit præiudicium tertij. decis.166.num.10.Coccino.
clausula, *ex certa scientia*, operatur circa ea, quæ sunt iuris, non autem facti.decis.166.num.9.Coccino.
clausula, *exnunc pro vt extunc*, operatur, vt vnum tempus, alteri insit.decis.310.num.9 Durano.
cum Clausula, *motu proprio* si sit concessa gratia,assimilatur vltimæ voluntati.decis.30.num.37. Durano.
clausula, *motu proprio* operatur, vt quis non teneatur iustificare gratiam si concessam.decis.30.num.6. Durano.
clausulæ, *motu proprio* tantæ est vis, & efficacia, vt reddat dispositionem tuitionabilem.decis.30.num.37.Durano.
clausula, *non obstantibus* amouet omne impedimentum, etiã quoad concilia generalia,decis.7.num.7. Coccino.
clausula *non obstantibus*, derogat omnibus, in contrarium facientibus.decis.36.num.60. Coccino.
clausula *non restringens*, posita in articulis, quid operetur. decis.201.num.19. Coccino.
clausul *omni meliori modo*, in alio actu posita, operatur vt substineatur modo validius, quo substineri potest. decis. 229.nu 9.Verospio.
clausula, *omni meliori modo* apposita intestamento includit omnem modum, quo actus melius substineatur. decis. 342.num.13. Dunozetto.
clausula, *omni meliori modo*, apposita in fine testamenti, nihil plus operatur, quam sit dispositum. decis. 342. num. 16. Dunozetto.
clausula *omni meliori modo*, operatur,vt translatio pensionis substineatur. pro vt est possibile substineri posse. decis.530.num.35. Durano.
clausulæ, *plenissime &c.* in donatione appositæ,faciunt eam trãsitoriã ad heredes extraneos.decis.194.n.11. Coccino.
clausula *pleno iure*, restringitur secundam subiectam materiam.decis. 94.num.92. Coccino.
clausula *pro haredibus quibuscunque*, comprehendit etiam heredes extraneos.decis.251.num.6. Merlino.
clausula, *quatenus sic* quia operetur, d.73.nu.28. Durano.
clausula *quam*, & *quas* in commissione effecta communis fratribus, censetur omne ius partium iam à principio deductum.decis.30.num.27.Durano.
clausula *(quam,& quas)* operatur,vt quis absque refectione expensarum possit omissa vna via, aliam aggredi.decis. 30.num.40.Durano.
clausula *(quam, & quas)* deducit omne ius partium in iudicium, & potest ferri, sententia super causa probata, licet non deducta.decis.30. num.30.Durano.
clausula,*(quorum tenores)* quid operetur. decis.23.num.2. Durano.
clausula, *quorum tenores* operatur expressionem illorum quæ possent obesse.decis.16.num.72.Coccino.
clausula *quorum tenores* quid operetur.d.167.n.26.Durano.
clausula *rati &c.* non importat facultatem, cum libera. decis.372.num.26.Merlino.
clausulæ, *seruatis, seruandis & vocatis vocandis*, operantur. vt executores non possint extraiudicialiter procedere.decis.350.num.5. Durano.
clausula, *si, & in quantum*, quid operetur,decis.53.num.41. Durano.
clausula in inuestitura apposita *si se iuste* renouari petarat &c. quid importet.decis.296.num.13.Coccino.
clausula *spectatur ratione delicti, &c.* posita in dispensatione matrimonij inter raptam,& raptorem,ponitur ad iustificationem ecclesiæ.decis.316.num.40. Coccino.
clausula *sine præiudicio*, quid operetur.decis. 118.num. 20. Merlino.
clausula *sine præiudicio*, intelligitur de alio præiudicio, quã expresso.decis.340.num.16.Pirouano.
clausula *sine præiudicio iurium vtriusque partis*. est conditionalis.decis.320.num.12. Pirouano.
clausula, *sine præiudicio legitimæ executionis* præfertur nullidictionem Iudicis à quo.decis.416.n.2. Queipo.
clausula *sine præiudicio venientium ab intestato*,posita in legitimatione non operatur, quando legitimatus vocatur ãb eo,qui potest disponere.d.319.n.13.Virili.
clausula *sine strepitu, & figura iudicij*, operatur, quod Iudex possit iubere rem capi,& distrahi.d.36.n.59 Coccino.

clausu-

Contra ceſſionarium competunt eadem exceptiones, quæ contra cedentem opponi poſſunt. deciſ. 341. num. 7. Pironiano.
ceſſionario datur manutentio probata poſſeſſione cedentis, in rebus incorporalibus, etiam abſque alia apprehenſione. deciſ. 106. num. 2. Merlino.
ceſſionarius in omnibus cenſetur eadem perſona, quam cedens. deciſ. 411. num. 25. Veroſpio.
ceſſionario, quando poſſit vti eodem remedio pro conſequendis fructibus, quod competebat cedenti deciſ. 106. num. 5. Merlino.
ceſſionarius in executivis agere poteſt ſine monitorio, ſicut cedens. deciſ. 30. num. 16. Durano.
ceſſionario competit via executiua cum eiſdem priuilegijs, ſicuti competebat cedenti. deciſ. 30. num. 3. Durano.
ceſſionarius ex iure cedentis poteſt tenere ſuam poſſeſſionē, & detentationem. deciſ. 243. num. 9. Merlino.
in ceſſionarium an tranſferatur obligatio Camerales cedentis. deciſ. 106. num. 3. Merlino.

CHARACTER.

character an imprimat prima tonſura. deciſ. 50. num. 5. 6. & 24. Virili.
character clericatus non deletur per Bigamiam. deciſ. 7. numer. 3. Coccino.

CHIROGRAPHVM.

ex Chirographo rite confecto, oritur actio ciuilis. deciſ. 397. num. 6. Durano.
chirographum eſt nullum, quando nō eſt archiuiatū iuxta Bullas Apoſtolicas. deciſ. 197. num. 15. Durano.
chirographum factum iuxta formam ſtatuti Vrb. lib. 1. cap. 85. & obligatione camerali vallatum habet executionē paratam. deciſ. 397. num. 2. Durano.

CITATIO.

Citationis defectus ad ſententiam ex quibus appareat. deciſ. 240. num. 1. Pirouano.
citatio ad ſententiam debet eſſe præciſa. deciſ. 240. num. 6. Pirouano.
citatio partis requiritur ante executionem. deciſ. 139. num. 7. Coccino.
citatio, ſi fuerit facta ad aliquem actum non momentaneū, in quo plura requiruntur, ita vt ſi pars eſſet expectanda vſque ad vltimum momentum dici, nihil poſſet probari, tunc citans, quandocunque intra terminum præſcriptum poteſt citare, vt actus expediatur. deciſ. 199. num. 10. Coccino.
citatio perſonalis ſi ſit facta in iudicio contradictarum tunc aliæ poſſunt omitti, licet ſecus ſit de vrbanitate, & honeſtate. deciſ. 240. num. 9. Pirouano.
citatio ad hodie per totam, non arguit ſententiam ferri non poſſe, niſi in extrema hora dici, ſed intelligitur pro hora audientiæ. deciſ. 199. num. 11. Coccino.
per citationem ad dicendum contra commiſſionem firmatur iuriſdictio Iudicis. deciſ. 124. num. 1 Claſterio.
citatio per proclama eſt neceſſaria contra intereſſe putantes quando agitur de eorum præiudicio. deciſ. 65. num. 12. Durano.
citationis quicunque defectus ſuppletur ex præſentia. deciſ. 406. num. 1. Merlino.
citatio nulla, & circumſcripta nullius eſt roboris, deciſ. 240. num. 8. Pirouano.
citatio ad ſententiam ſi non ſit præciſa Rota nullam de ea, habet rationem. deciſ. 240. num. 7. Pirouano.
citatio, vbi non eſt neceſſaria, ſi fiat nullitas non propterea actus redditur nullus. deciſ. 56. num. 57. Coccino.
citationis verba, quem intellectum poſſint recipere. deciſ. 199. num. 14. Coccino.
citatio procuratoris ad recognoſcendum appocas, quando ſit fruſtatoria. deciſ. 466. num. 2 Merlino.
citationis defectus, vt ſententia ſit nulla & inualida operatur. deciſ. 240. num. 3. Pirouano.
in citatione vnica poſſunt plures actus expediri. deciſ. 199. num. 16. Coccino.
citatio per edictum non eſt difficilis. deciſ. 65. n. 21. Durano.
citandus, an ſit, qui etiam ius certum non habet. deciſ. 65. num. 10. Durano.
citatio partis non requiritur in gratia facta ex certa ſcientia. deciſ. 166. num. 17. Coccino.
citata ſi fuerit pars pro certa hora, non requiritur, quod expectetur lapſus totus d. horæ, ſed ſufficit, quod incipiat. deciſ. 199. num. 9. Coccino.
per citationem ad dicendum contra, commiſſio efficitur cōmunis. deciſ. 30. num. 26. Durano.
citationis ad videndum iurare teſtes defectus, quando ſuppleatur per præſentiam procuratoris. deciſ. 79. num. 15. Virili.
citari omnes debent ad ſententiam de quotum intereſſe agitur, alias ſententia redditur inualida. deciſ. 240. n. 13. Piro.
citandus eſt debitor, quando eſt priuandus dominio rerum ſuarum. deciſ. 411. num. 16. Veroſpio.
per citationem ſolam, legitimus contradictor, qui non eſt, non poteſt effici. deciſ. 348. num. 15. Mormanno.
citatio partis, quando fuit tranſumptum aliquod inſtrumentum. ex eo. non videtur omiſſa, ſi in inſtrumento non appareat enunciata, cum tamquam ſolemnitas extrinſeca aliunde præſumi poteſt. deciſ. 396. num. 6. Veroſpio.
in citationum calce ſolent Notarij apponere nomen principalis, vel pro eo, compatentis. deciſ. 324. nu. 10. Mormanno.
citandus eſt etiam poſſeſſor iniuſtus, & illicitus. deciſ. 284. num. 16. Virili.
citata, ſi non fuerit pars perſonaliter ad ſententiam, ſententia non ſubſtinetur. deciſ. 240. num. 11. Pirouano.
abſque citatione rectè procedit executor ceſſante intereſſe, deciſ. 348. num. 16. Mormanno.
citari debent poſſeſſores, quando ſunt expellendi. deciſ. 91. num. 5. Vbaldo.
ſine citatione ſi ſit lata ſententia eſt nulla, & inualida. deciſ. 268. num. 1. Pirouano.

CIVIS.

Ciuibus, ſi ſit factum legatum, cenſetur factum ciuitati. deciſ. 144. num. 16. Durano.
ciuis alicuius ciuitatis probatur eſſe, ſi conſtet, in ea natus eſſe. deciſ. 137. num. 4. Virili.
ciuis, ſi litigat cum ciuitate, tenetur ad collectam impoſitam pro ſumptibus dictæ lis. deciſ. 413. nu. 8. Coccino.
in ciuibus tota ciuitas repræſentatur deciſ. 144. numer. 16. Durano.
ciuis alicuius loci efficitur, quis per aſſecutionem beneficij, deciſ. 9. num. 4. Pirouano.

CIVITAS.

in ciuitate aliqua, quando domicilium per habitationem non contrahatur. deciſ. 364. num. 3. Pirouano.
in ciuitate eadem non dantur duæ Eccleſiæ cathedrales, tanquam duo capita eque principaliter. deciſ. 353. num. 19. Coccino.
ciuitas per rebellionem amittit omnia priuilegia, & iura quæſita. deciſ. 70. num. 4. Vbaldo.
ciuitatis conſilium repreſentatur per totam ciuitatem. deciſ. 414. num. 19. Coccino.
ciuitas per rebellionem amittit omnia iura, & priuilegia per prius quæſita. deciſ. 171. num. 4. Vbaldo.
ciuitas indiget pluribus. deciſ. 265. num. 9. Vbaldo.
ciuilitatis priuilegijs, vt quis gaudeat, quid requiratur. deciſ. 177. num. 17. Merlino.
ciuilitatis aſſertio inter contrahentes probat ciuilitatem. deciſ. 211. num. 4. Virili.

CLAVSVLA.

Clauſulæ executiuæ declarant conceſſionem. deciſ. 175. num. 5. Durano.
clauſula codicillaris non operatur, vbi filius iam natus, ignorantur fuit præſentia. deciſ. 74. num. 12. Virili.
clauſulæ regulãtur ſecundum naturam diſpoſitionis, cui adijciuntur. deciſ. 23. num. 24. Durano.
ex clauſulis geminatis colligitur mens Principis concedentis aliquid. deciſ. 204. num. 4. Virili.
clauſulæ generales non alterant diſpoſitionem. deciſ. 166. num. 18. Coccino.
clauſulas conſuetas & ſolitas Notarius in inſtrumento, tenetur apponere, deciſ. 229. num. 24. Veroſpio.
clauſulæ, in aliqua diſpoſitione poſitæ, non ſubſtinentur, ſi diſpoſitio corruat. deciſ. 176. num. 41. Coccino.
clauſula, quãdo ſtat de per ſe, & eſt apposita ad aliquid qualificandum, tunc illud tantum qualificat. deciſ. 257. nu. 3.

Et

Et hoc multo magis procedit in adiectione conditionis factæ per modũ continuationis seu coniunctiue. ibidem.nu.[illegible].
Clausula codicillaris an faciat valere substitutionem in vim fideicommissi.decis.112.num.10.Vbaldo.
Per Clausulas generales an possit derogari priuilegijs minoris clausa corpore iuris decis.36.num.73.Coccino.
ex Clausulis positis tam in parte executiua,quam in dispositiua colligitur Papæ mens, quod voluerit derogare priuilegijs minorum.decis.36. num.74. Coccino
de Clausularum eff.& an non sit curandum quando constat de mente concedentis,& de causa finali,& determinata. decis.23.num.26.Durano.
clausulæ accessoriæ non obstant, quando dispositio generalis non obstat.decis.23.num.25.Durano.
clausulæ vltra earum terminos aliquid non possunt operari.decis.194.num.93. Coccino.
clausulæ non debent censeri inutiles, & superflue. decis.23. num.3.Durano.
clausulæ derogatoriæ,q̃ sint fortiores.d.166.n.13.Coccino.
clausula, *ad habendum*, in emphyteusis concessione apposita,operatur, vt emphyteusis transeat etiam ad heredes extraneos.d.581.num.5.Coccino.
clausula *ad habendum* posita in inuestitura empyteusis, an operetur ampliss.nam facultatem alienandi decis. 80. num.13.Coccino.
clausula, *ad habendum* in concessione emphyteusis, quando est posita in clausulis executiuis non ampliat dispositionem.decis.176.num.40.Coccino.
clausula, *Ad habendum*, in inuestitura apposita, nihil in præiudicium vocatorũ operatur, d.510. nu.18. Durano.
clausula, *Ad habendum*,quid operetur,d.60.n.13,Vbaldo.
clausula *alias &c.* quid importet; decis.192. nu.8. Pirouano.
clausula, *amore* est in executiuis.decis.119,num.8.Merlino.
clausula. *Arbitrio Rotæ*, facit, vt relaxetur rigor iuris.decis. 126.num.11. Virili.
clausula, *Consilio*, facit executorem mixtum. decis. 65. num.6. Durano.
clausula, *consilio*, debet iustificari etiamsi non adsit contradictor decis.182.num.7.Virili.
ex clausula *constituo* indicitur vera translatio possessionis. decis.17.nũm.3. Durano.
clausula *constituo* operatur, vt possessio censeatur translata in constituentium.d.284.num.1.Virili.
clausula *constituo*, transfert etiam possessionem in incorporalibus.decis.284.num.2. Virili.
clausulæ, *constituo*, effectus, & possessionis subsecutæ per exactionem remanet illæsus sub dispositione iuris. decis.284.num.12.
clausula *constituo*, tribuit facultatem possessionem propria auctoritate capiendi decis.539.num.39. Merlino.
clausulæ *dummodo*, natura.decis.65.num.18. Durano.
clausulæ *dummodo tempore dati a præsentium. & amotis illicitis &c.* faciunt executorem mixtum. decis. 142. num. 7. Coccino.
clausula *dummodo non sit alterius quæsitũ*, etiam non expressa semper subintelligitur in gratia Apost. decis. 110. num.5.Durano.
Et ista clausula reddit gratiam conditionalem.ibid.n.6.
clausula, *dummodo dispositio hac vice pertineat* reddit gratiam conditionalem. decis.142.num.5. Coccino.
Et anto omnia est verificanda. ibidem num.6.
clausula, *durante locatione* apposita in concessione emphyteusis,quid operetur.decis.86.num.14. Coccino.
causula, *equaliter* quid importet.decis.104.n.50.Coccino.
clausula, *& alias causis animum suum mouentibus*, operatur, vt quis vna dumtaxat causa, non censeatur motus ad aliquid faciendum,decis.253.num.13. Merlino.
clausula *& omni meliori &c.* posita in substitutione quid operetur.decis.257 num.8.Durano.
clausula, *& quibus dederit*, æquipollet clausulæ, ad habendum,& eius natura.decis.86.num.18.Coccino.
clausula *ex certa scientia*, tunc etiam operatur, circa ea, quæ sunt facti si scierit præiudicij interij.decis.166. nu. 11.Coccino.
clausula, *ex certa scientia*, tunc non operatur, circa ea, quæ sunt facti, quando Papa ignorauit præiudicium tertij. decis.166.num.10.Coccino.
clausula, *ex certa scientia*, operatur circa ea, quæ sunt iuris, non autem facti.decis.166.num.9.Coccino.
clausula, *eo nunc pro vt ex tunc*, operatur, vt vnum tempus, alteri insit.decis.30.num.9.Durano.
cum Clausula, *motu proprio* fit facta concessa gratia,assimilatur vltimæ voluntati.decis.30.num.37. Durano.
clausula, *motu proprio* operatur, vt quis non teneatur iustificare gratiam ei concessam.decis.30.num.6. Durano.
clausulæ, *motu proprio* tanta est vis, & efficacia, vt reddat dispositionem fauorabilem.decis.30.num.37.Durano.
clausula, *non obstantibus* amouet omne impedimentum. etiã quoad concilia generalia.decis.7.num.7. Coccino.
clausula *non obstantibus*, derogat omnibus, in contrarium facientibus.decis. 36.num.60. Coccino.
clausula *non facit mentionem*, posita in articulis, quid operetur, decis.201.num.19. Coccino.
clausula *omni meliori modo* alio actu posita, operatur vt substineatur modo validiori, quo substineri potest. decis. 229.nu.9.Verospio.
clausula, *omni meliori modo* apposita instrumento includit omnem modum, quo actus melius substineatur. decis. 342.num.13. Dunozetto.
clausula, *omni meliori modo*, apposita in fine testamenti, nihil plus operatur, quam sit dispositum. decis. 342. num. 16. Dunozetto.
clausula *omni meliori modo*, operatur, vt translatio pensionis substineatur. pro vt est possibile substineri posse. decis.530.num.35. Durano.
clausulæ, *plenissime &c.* in donatione appositæ,faciunt eam trãsitoriã ad hæredes extraneos.decis.194.n.11.Coccino.
clausula *plenissime*, restringitur secundam subiectam materiam.decis. 94.num.92. Coccino.
clausula *pro hæredibus quibuscunque*, comprehendit etiam hæredes extraneos.decis.251.num.6. Merlino.
clausula, *quatenus sit* quia operetur. d.73.nu.28. Durano.
clausula *quam*, & *quas* in commissione effectu communis facti, censetur omne ius partium iam à principio deductum.decis.30.num.27.Durano.
clausula (*quam, & quas*) operatur, vt quis absque refectione expensarum possit omissa vna via, aliam aggredi. decis. 30.num.40.Durano.
clausula (*quam, & quas*) deducit omne ius partium in iudicium, & potest ferri, sententia super causa probata, licet non deducta.decis.30. num.30.Durano.
clausula, (*quorum tenores*) quid operetur. decis.23. num.2. Durano.
clausula, *quorum tenores* operatur expressionem illorum, quæ possent obesse.decis.56.num.72.Coccino,
clausula *quorum tenores* quid operetur d.167.n.16.Durano.
clausula *rati &c.* non importat facultatem, cum libera. decis.374.num.31.Merlino.
clausulæ, *fermatis, seruandis, & vocatis vocandis*, operantur. vt executores non possint extraiudicialiter procedere.decis.356.num.5. Durano.
clausula, *si, & in quantum*, quid operetur,decis.53.num.41. Durano.
clausula in inuestitura apposita *si se iuste tenuerit petere &c.* quid importet.decis.296.num.14.Coccino.
clausula *si prætextu rationis delicti, &c.* posita in dispensatione matrimonij inter raptam,& raptorem,ponitur ad iustificationem ecclesiæ.decis.316.num.40. Coccino.
clausula *sine præiudicio*, quid operatur.decis. 118.num. 20. Merlino.
clausula *sine præiudicio*, intelligitur de alio præiudicio, quã expresso.decis.340.num.16.Pirouano.
clausula *sine præiudicio iurium vtriusque partis*.est conditionalis.decis.340.num.12. Pirouano.
clausula, *sine præiudicio legitimæ executionis* præfertur iurisdictionem Iudicis.à quo.decis.416.n.2. Queipo.
clausula *sine præiudicio venientium ab intestato*.posita in legitimatione non operatur, quando legitimatus vocatur ab eo,qui potest disponere.d.219.n.13.Virili.
clausula *sine strepitu, & figura iudicij* operatur, quod Iudex possit iubere rem capi,& distrahi.d.36.n.59 Coccino.

clausu-

Contra cessionarium competunt eadem exceptiones, quæ contra cedentem opponi possunt, decis. 341. num. 7. Pironano.
cessionarij datur manutentio probata possessione cedentis, in iuribus incorporalibus, etiam absque alia apprehensione, decis. 106. num. 2. Merlino.
cessionarius in omnibus censetur eadem persona, quam cedens. decis. 411. num. 25. Verospio.
cessionario, quando possit vti eodem remedio pro consequendis fructibus, quod competebat cedenti decis. 106. num. 5. Merlino.
cessionarius in executivis agere potest sine monitorio, sicut cedens. decis. 30. num. 23. Durano.
cessionario competit via executiua cum eisdem priuilegijs, sicuti competebat cedenti. decis. 30. num. 3. Durano.
cessionarius ex iure cedentis potest fouere suam possessionem, & detentationem. decis. 243. num. 9. Merlino.
in cessionarium an transferatur obligatio Cameralis cedentis. decis. 106. num. 3. Merlino.

CHARACTER.

characterem an imprimat prima tonsura. decis. 50. num. 5. 6. & 24. Virili.
character clericatus non deletur per Bigamiam. decis. 7. numer. 3. Coccino.

CHIROGRAPHVM.

ex Chirographo rite confecto, oritur actio ciuilis. decis. 397. num. 6. Durano.
chirographum non est nullum, quando non est archiuiati iuxta stylos Apostolicas. decis. 197. num. 15. Durano.
chirographum factum iuxta formam statuti Vrb. lib. 1. cap. 83. & obligatione cameralj vallatum habet executionem paratam. decis. 397. num. 2. Durano.

CITATIO.

Citationis defectus ad sententiam ex quibus appareat. decis. 240. num. 1. Pirouano.
citatio ad sententiam debet esse præcisa. decis. 240. num. 6. Pirouano.
citatio partis requiritur ante executionem. decis. 339. num. 7. Coccino.
citatio, si fuerit facta ad aliquem actum non momentaneum, in quo plura requiruntur, ita vt si pars esset expectanda vsque ad vltimum momentum diei, nihil posset probari, tunc citans, quandocunque intra terminum præscriptum potest citare, vt actus expediatur. decis. 199. num. 10. Coccino.
citatio personalis si sit facta in iudicio contradictarum tunc alia possunt omitti, licet secus sit de vrbanitate, & honestate. decis. 240. num. 9. Pirouano.
citatio ad hodie per totam, non arguit sententiam ferri non posse, nisi in extrema hora diei, sed intelligitur pro hora audientiæ. decis. 199. num. 11. Coccino.
per citationem ad dicendum contra commissionem firmatur iurisdictio Iudicis. decis. 125. num. 1 Chislerio.
citatio per proclama est necessaria contra interesse putantes quando agitur de eorum præiudicio. decis. 65. num. 12. Durano.
citationis quicunque defectus suppletur ex præsentia. decis. 406. num. 1. Merlino.
citatio inutilis, & circumscripta nullius est roboris, decis. 240. num. 8. Pirouano.
citatio ad sententiam finem sit præcisa Rota nullam de ea, habet rationem. decis. 240. num. 7. Pirouano.
citatio, vbi non est necessaria, si fiat nullitas, non propterea actus redditur nullus. decis. 26. num. 57. Coccino.
citationis verba, quem intellectum possint recipere, decis. 199. num. 14. Coccino.
citatio procuratoris ad recognoscendum appocas, quando sit fulsatoria. decis. 406. num. 2 Merlino.
citationis defectus, vt sententia sit nulla & inualida operatur. decis. 240. num. 3. Pirouano.
in citatione vnica possunt plures actus expediri. decis. 199. num. 16. Coccino.
citatio per edictum non est difficilis. decis. 65. n. 21. Durano.
citandus, an sit, qui etiam ius certum non habet. decis. 65. num. 10. Durano.
citatio partis non requiritur in gratia facta ex certa scientia. decis. 166. num. 17. Coccino.
citata si fuerit pars pro certa hora, non requiritur, quod expectetur lapsus totus d. horæ, sed sufficit, quod incipiat. decis. 199. num. 9. Coccino.
per citationem ad dicendum contra, commissio efficitur communis. decis. 30. num. 26. Durano.
citationis ad videndum iurare testes defectus, quando suppleatur per præsentiam procuratoris. decis. 79. num. 15. Virili.
citationes debent ad sententiam de quorum interesse agitur, alias sententia redditur inualida. decis. 240. n. 12. Piro.
citandus est debitor, quando est priuandus dominio rerum suarum. decis. 411. num. 16. Verospio.
per citationem solam, legitimus contradictor, qui non est, non potest effici. decis. 248. num. 15. Mormanno.
citatio partis, quando fuit transumptum aliquod instrumentum, ex eo non videtur omissa, si in instrumento non appareat enunciata, cum tamquam solemnitas extrinseca aliunde præsumi potest. decis. 296. num. 6. Verospio.
in citationum calce solent Notarij apponere nomen principalis, vel pro eo, comparentis. decis. 274. nu. 10. Morm.
citandus est etiam professor iniustus, & illicitus. decis. 284. num. 16. Virili.
citata, si non fuerit pars personaliter ad sententiam, sententia non subsistitur. decis. 240. num. 11. Pirouano.
absque citatione rectè procedit executor cessante interesse, decis. 348. num. 16. Mormanno.
citari debent possessores, quando sint expellendi. decis. 91. num. 5. Vbaldo.
sine citatione si sit lata sententia est nulla, & inualida. decis. 263. num. 1. Pirouano.

CIVIS.

Ciuibus, si sit factum legatum, censetur factum ciuitati. decis. 144. num. 16. Durano.
ciuis alicuius ciuitatis probatur esse, si constet, in ea natus esse. decis. 137. num. 4. Virili.
ciuis, si litigat cum ciuitate, tenetur ad collectam imposita pro sumptibus dictæ lis. decis. 413. nu. 8. Coccino.
in ciuibus tota ciuitas repræsentatur decis. 144. numer. 16. Durano.
ciuis alicuius loci efficitur, quis per assecutionem beneficij. decis. 9. num. 4. Pirouano.

CIVITAS.

in ciuitate aliqua, quando domicilium per habitationem non contrahatur. decis. 364. num. 3. Pirouano.
in ciuitate eadem non dantur duæ Ecclesiæ cathedrales, tam quam duo capita eque principaliter. decis. 353. num. 19. Coccino.
ciuitas per rebellionem amittit omnia priuilegia, & iura quæsita. decis. 90. num. 4. Vbaldo.
ciuitatis consilium repræsentatur per totam ciuitatem. decis. 414. num. 10. Coccino.
ciuitas per rebellionem amittit omnia iura, & priuilegia per prius quæsita. decis. 171. num. 4. Vbaldo.
ciuitas indiget pluribus. decis. 265. num. 9. Vbaldo.
ciuilitatis priuilegijs, vt quis gaudeat, quid requiratur. decis. 177. num. 57. Merlino.
ciuilitatis assertio inter contrahentes probat ciuilitatem. decis. 211. num. 3. Virili.

CLAVSVLA.

Clausulæ executiuæ declarant concessionem, decis. 175. num. 5. Durano.
clausula edictalis non operatur, vbi filius iam natus, ignoranter fuit præterita. decis. 74. num. 12. Virili.
clausulæ regulantur secundum naturam dispositionis, cui adijciuntur. decis. 23. num. 24. Durano.
ex clausulis geminatis colligitur mens Principis concedentis aliquid. decis. 104. num. 1. Virili.
clausulæ generales non alterant dispositionem. decis. 166. num. 18. Coccino.
clausulas consuetas & solitas Notarius in instrumento, tenetur apponere, decis. 129. num. 24. Verospio.
clausulæ, in aliqua dispositione positæ, non sublinentur, si dispositio corruat. decis. 176. num. 41. Coccino.
clausula, quando stat de per se, & est apposita ad aliquid qualificandum, tunc illud tantum qualificat. decis. 257. nu. 3.

Et

Et hoc multo magis procedit in adiectione conditionis factæ per modũ continuationis seu coniunctiue. ibidem.nu.3.
Clausula codicillaris an faciat valere substitutionem in vim fideicommissi.decis.112.num.10.Vbaldo.
Per Clausulas generales an possit derogari priuilegijs minoris clausis i corpore iuris decis.36.num.73.Coccino.
ex Clausulis positis tam in parte executiua,quam in dispositiua colligitur Papæ mens, quod voluerit derogare priuilegijs minorum.decis.36. num.74. Coccino
de Clausularum eff. ẽt non est curandum quando constat de mente concedentis,& de causa finali,& determinata. decis.23.num.26.Durano.
clausulæ accessoriæ non obstant, quando dispositio generalis non obstat.decis.23.num.25.Durano.
clausulæ vltimæ,q̃m terminos aliquid non possunt operari.decis.194.num.93.Coccino.
clausulæ non debent censeri inutiles, & superfluæ. decis.23. num.3.Durano.
clausulæ derogatoriæ,q̃ sint fortiores d.166.n.13.Coccino.
clausula,*ad habendum*,in emphyteusis concessione apposita,operatur, vt emphyteusis transeat etiam adhæredes extraneos.d.381.num.5.Coccino.
clausula *ad habendum* posita in inuestitura empyteusis,an operetur amplissimam facultatem alienandi decis. 86. num.13. Coccino.
clausula,*ad habendum* in concessione emphyteusis, quando erit posita in clausulis executuis non ampliat dispositionem.decis.176.num.40. Coccino.
clausula, *Ad habendum*, in inuestitura apposita, nihil in præiudicium vocatorũ operatur, d.340. nu.18. Durano.
clausula, *Ad habendum*,quid operetur,d.60.n.13.Vbaldo.
clausula *aliàs &c.*quid importet;decis.192. nu.8. Pirouano.
clausula, *amore* est in executuis.decis.119,num.8.Merlino.
clausula. *Arbitrio Rotæ*, facit, vt relaxetur rigor iuris,decis. 126.num.11. Virili.
clausula, *Consilio*, facit executorem mixtum, decis. 65. num.6. Durano.
clausula, *consilio*, debet iustificari etiamsi non adsit contradictor decis.182.num.7.Virili.
ex clausula *constituti* indicitur vera translatio possessionis. decis.17.nũm.3. Durano.
clausula *constituti* operatur, vt possessio censeatur translata in constituentium.d.284.num.1.Virili.
clausula *constituti*,transfert etiam possessionem in incorporalibus.decis.284.num.2. Virili.
clausulæ, *constituti*, effectus, & possessionis subsecutæ per exactionem remanet illæsus sub dispositione iuris. decis.284.num.12.
clausula *constituti*, tribuit facultatem possessionem propria auctoritate capiendi decis.339.num.39. Merlino.
clausula *dummodo*, natura.decis.65.num.18. Durano.
clausula *dummodo tempore dat. præsentium. & amotis illicitis &c.* faciunt executorem mixtum. decis. 142. num. 7. Coccino.
clausula *dummodo non sit alterius quæstiõ*, etiam non expressa semper subintelligitur in gratia Apost. decis. 110. num.5.Durano.
Et ista clausula reddit gratiam conditionalem.ibid.n.6.
clausula, *dummodo dispositio hac vice pertineat* reddit gratiam conditionalem. decis.142.num. 5. Coccino.
Et tanto omnia est verificanda. ibidem num.6.
clausula, *durante locatione* apposita in concessione emphyteusis,quid operetur.decis.86.num. 14. Coccino.
clausula, *æqualiter* quid importet.decis.191.n.50.Coccino.
clausula, *& alijs causis animum suum mouentibus*, operatur, vt quis vna dumtaxat causa, non censeatur motus ad aliquid faciendum,decis.251.num.13. Merlino.
clausula *& omni meliori &c.* posita in substitutione quid operetur.decis.257 num.8.Durano.
clausula, *& quibus dederit*, æquipollet clausulæ, ad habendum,& eius natura. decis.86.num. 18.Coccino.
clausula *ex certa scientia*, tunc etiam operatur, circa ea, quæ sunt facti si scierit præiudicij interitj.decis.166. nu. 11.Coccino.
clausula, *ex certa scientia*, tunc non operatur, circa ea, quæ sunt facti, quando Papa ignorauit præiudicium tertij. decis.166.num.10.Coccino.
clausula, *ex certa scientia*, operatur circa ea, quæ sunt iuris, non autem facti.decis.166.num.9.Coccino.
clausula, *eo nunc pro vt extunc*, operatur, vt vnum tempus, alteri insit.decis.350.num.9 Durano.
cum Clausula, *motu proprio* si sit concessa gratia,assimilatur vltimæ voluntati.decis.30.num.37. Durano.
clausula, *motu proprio* operatur, vt quis non teneatur iustificare gratiam ei concessam.decis.30.num.6. Durano.
clausulæ, *motu proprio* tanta est vis, & efficacia, vt reddat dispositionem fauorabilem.decis.30.num.37.Durano.
clausula, *non obstantibus* amouet omne impedimentum. etiã quoad concilia generalia.decis.7.num.7. Coccino.
clausula *non obstantibus*, derogat omnibus, in contrarium facientibus.decis. 36.num.60. Coccino.
clausula *non obstringens*, posita in articulis, quid operetur, decis.201.num.19. Coccino.
clausula *omni meliori modo*, in alio actu posita, operatur vt substineatur modo validiori, quo substineri potest. decis. 229.nu.9.Verospio.
clausula, *omni meliori modo* apposita intestamento includit omnem modum, quo actus melius substineatur. decis. 342.num.13. Dunozetto.
clausula, *omni meliori modo*, apposita in fine testamenti, nihil plus operatur, quam sit dispositum. decis. 342. num. 16. Dunozetto.
clausula *omni meliori modo*, operatur,vt translatio pensionis substineatur. pro vt est possibile substineri posse. decis.530.num.35. Durano.
clausulæ, *plenissime &c.* in donatione appositæ,faciunt eam trãsitoriã ad heredes extraneos.decis.194.n.11. Coccino.
clausula *plene iure*, restringitur secundam subiectam materiam.decis. 94.num.92. Coccino.
clausula *pro heredibus quibuscumque*, comprehendit etiam heredes extraneos.decis.251.num.6. Merlino.
clausula, *quatenus sit* quia operetur. d.73.nu.28. Durano.
clausula *quam*, & *quas* in commissione effecta communis fit,dicit, censetur omne ius partium iam à principio deductum.decis.30.num.39. Durano.
clausula *(quam, & quas)* operatur,vt quis absque refectione expensarum possit omissa vna via, aliam aggredi. decis. 30.num.40. Durano.
clausula *(quam, & quas)* deducit omne ius partium in iudicium, & potest ferri, sententia super causa probata, licet non deducta.decis.30. num.30. Durano.
clausula,*(quorum tenores)* quid operetur. decis.23. num.2. Durano.
clausula, *quorum tenores* operatur expressionem illorum. quæ possent obesse.decis.36.num.72.Coccino,
clausula *quorum tenores* quid operetur d.167.n.26.Durano.
clausula *rati &c.* non importat facultatem, cum libera. decis.374.num.35.Merlino.
clausulæ, *fermatis, seruandis & vocatis vocandis*, operantur. vt executores non possint extraiudicialiter procedere.decis.350.num.5. Durano.
clausula, *si, & in quantum*, quid operetur,decis.53.num.41. Durano.
clausula in inuestitura apposita *si se iuste remanari petat &c* quid importet.decis.296 num.13.Coccino.
clausula *si petatur ratione delicti, &c.* posita in dispensatione matrimonij tollit raptam,& raptorem,ponitur ad iustificationem ecclesiæ.decis.316.num.40. Coccino.
clausula *sine præiudicio*, quid operetur.decis. 118.num. 20. Merlino.
clausula *sine præiudicio*, intelligitur de alio præiudicio, quã expresso.decis.340.num.16.Pirouano.
clausula *sine præiudicio iurium vtriusque partis* est conditionalis.decis.320.num.12. Pirouano.
clausula, *sine præiudicio legitimæ executionis* præferunt iurisdictionem Iudicis.à quo.decis.416.n.2. Queipo.
clausula *sine præiudicio venientium ab intestato*.posita in legitimatione non operatur, quando legitimatus vocatur ab eo,qui potest disponere.d.219.n.13.Virili.
clausula *sine strepitu, & figura iudicij* operatur, quod Iudex possit iubere rem capi,& distrahi.d.36.n.59 Coccino.

clausu-

Clauſula, *ſublata, & decretum irritans*, non ſolum abrogat contrariam conſuetudinem, ſi quietat, ſtantibus clauſulis, quoũ tenores, ex certa ſcientia &c. d. 373. n. 7. Veroſpio.
Sed etiam illam impedit in futurum. ibidem. num. &
Clauſula, *ſublata* tollit intrſdictionem Iudici, & facultatem opponendi parti. deciſ. 77. num. 9. Merlino.
Clauſulæ *ſummaria. ſola facti veritate inſpecta, motum regat, &c.* quid importent. deciſ. 36. num. 58. Coccino.
Clauſulæ, *ſuper quibus omnibus, & ſingulis* effectus. deciſ. 29. num. 10. Durano.
Clauſula *vocatis, vocandis*, facit executorem mixtum; & non poteſt procedere niſi iudicialiter, & præuia cauſæ cognitione. deciſ. 371. num. 1. Durano.
Et conſequenter in executione debent citari, qui de iure ſũt citandi. ibidem num. 2.
Clauſula, *Vocatis, vocandis*, intelligitur tantum de illis, qui de iure ſunt vocandi, & citandi. d. 319. num. 6. Virili.
Clauſulæ, *vocatis vocandis*. an ſatisfiat per citationẽ generalem cõtra omnes ſuas intereſſe putãtes. d. 371. n. 10. Dur.
Clauſula *vocatis Vocandis*, facit executorem mixtum.
Et tenetur ordinariè procedere, & non executiue. deciſ. 119. num. 21. Merlino.
Clauſula, *vocatis vocandis*, facit, vt ſit procedendum iudicialiter. deciſ. 367. num. 10. Durano.
Clauſulæ, *vt aſſeritur, vel vt aſſeruit* in ſupplicationibus ſolent apponi, quando ſunt duo ſupplicantes, ſecus ſi ſit vnus. deciſ. 371. num. 16. Durano.
Et tunc iſtæ clauſulæ non retinent ab onere probandi. ibidem num. 17.
Sed iſta diſtinctio vnius, vel plurium ſupplicantium eſt nimis fabulis, & nunquam fuit per Rotam canonizata. deciſ. 371. num. 18. Durano.
Clauſula, *vt aſſeritur*. poſita in reſcripto Papæ, cũ nõ ſit narratiua partis, ſed Papæ, nõ indiget iuſtificatione, & declarantur Rebuf. Caſſad. & alij. deciſ. 371. nu. 12. & 13. Dur.
Clauſula, *vt aſſeritur*. non ſolet apponi, quando ſupplicans eſt vnus, & inperſonalis. deciſ. 371. num. 14. Durano.
Clauſula, *vt aſſeritur*, frequentius ſolet apponi, quando plures ſupplicantes ad ſunt. deciſ. 371. num. 19 Durano.
Clauſula, *vt ſupra*, eſt relatiua ad præcedentia cum omnibus qualitatibus ſuis deciſ. 158. num. 10. Dunozetto.
Clauſula, *vt ſupra*, quando ad perſonas referri debet. deciſ. 158. num. 12. Dunozetto.
Clauſulæ, *vt ſupra*, referri non ſolet ad ſubſtantiam, ſed ad qualitatem. deciſ. 158. num. 11. Dunozetto.
Clauſula, *vt ſupra*, eſt retentiua præcedentium ſicut etiam verbum, ſimiliter. deciſ. 140. num. 1. Dunozetto.

CLERICATVS.

Clericatus datus à non ſuo Epiſcopo, quando ſubſtineatur. deciſ. 126. num. 4. Virili.
Clericatus probatur ex teſtibus deponentibus de communi reputatione Præsbyteratus. deciſ. 126. num. 2. Virili.
Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarij. deciſ. 485. num. 14. Durano.
Clericatus probatur ex literis patentibus ordinarij. deciſ. 348. num. 3. Motmanno.
Clericatus probatur per literas patentes ordinarij. deciſ. 34. num. 3. Vbaldo.
Clericatus remanet iuſtificatus, probatis ordinibus maioribus. deciſ. 126. num. 3. Virili.
Clericatus character non deletur per Bigamiam. deciſ. 7. num. 3. Coccino.
Clericatui non eſt contraria bigamia, nec illi reſiſtit. deciſ. 50. num. 35. Virili.
Clericalia priuilegia bigamus amittit, ſed non characterem. deciſ. 50. num. 6. & 7. Virili.
Clericatus probatur ex literis patentibus de ſuper emanatis ab Ordinario. deciſ. 15. num. 8. Coccino.

CLERICVS.

Clericus ſuſpecto de incontinentia ſi fiat monitorium ſub pœna priuationis alicuius beneficij, illius vigore non poteſt omnibus priuari. deciſ. 139. num. 6. Coccino.
Clericus tranſiens ad ſtatum laicale, non poteſt amplius dici perſona Eccleſiaſtica. deciſ. 51. num. 14. Coccino.
Clericus, vt priuetur beneficijs ex eo, quod eſt ſuſpectus de mala familiaritate mulierum, & de incontinentia, non ſufficit vnica monitio, ſed trina requiritur. deciſ. 139. nu. 1. Coccino.
Qua præmiſſa, ſi non corrigatur, tunc demum poteſt procedi ad priuationem. ibidem. num. 2.
Clericus, & perſona Eccleſiaſtica efficitur, qui habet primã tonſuram. deciſ. 50. num. 1. Virili.
Clericus non admittitur ad beneficium curatum, niſi prætio examine. deciſ. 280. num. 21. Coccino.
Clericus, quis eſſe poteſt, & tamen non gaudere priuilegijs Clericorum. deciſ. 50. num. 8. Virili.
Clerico ſuſpecto de incontinentia, ſi fiat monitio in Synodo habet vim trinæ monitionis. deciſ. 139. num. 4 Coccino.
Clerico ordinato ſine titulo epiſcopus tenetur præſtare ſubſtentationem, nè in dedecus Ordinum cogatur mendicare. deciſ. 150. num. 17. Coccino.
Clericus per bigamiam denudatur omni priuilegio clericali. deciſ. 12. num. 24. & 31. Remboldo.
Clericus, quis poteſt eſſe, & tamen propter aliquod impedimentum non gaudere priuilegijs Clericorum. deciſ. 12. num. 7. Remboldo.
Clericorum priuilegia bigamus amittit & eorum exercitiũ, ac character remanet mortificatus. d. 50. num. 9. Virili.
Clericus gaudens aliquo priuilegio clericatus, quãdo datur verus clericus. deciſ. 12. num. 15. Remboldo.
in Clerico ſatis probatur concubinatus, ſi probetur illum retinere mulierem in domo conducta, vel in domo amici. deciſ. 55. num. 1. Coccino.
clericis, & Laicis prohibitum eſt ludus alearum. deciſ. 95. num. 1. Manzanedo.

COELVM.

in Coelum eſt os ponere, quando de Papæ poteſtate diſputatur. deciſ. 36. num. 63. Coccino.

COEMITERIVM.

cæmiteria apud eccleſias, & maximè Cathedrales perpetuò fuerunt. deciſ. 153. num. 104. Coccino.

COHABITATIO.

Ex cohabitatione maſculi, & fœminæ non præſumitur matrimonium, ſed fornicatio. deciſ. 201. num. 42. Coccino.
Sed hoc non procedit reſpectu filiorum, nam vt ipſi dicantur legitimi, tunc præſumitur matrimonium. ibidem. nu. 42. Coccino.

COHAERES.

Cohæredes pro debitis hereditarijs tenentur pro rata, & portione ſua. deciſ. 207. num. 15. Veroſpio.
cohæredi abſque aliqua confuſione fieri poſſunt prælegata. deciſ. 241. num. 16. Coccino.
cohæres præſumitur ſibi ſatisfeciſſe, ſi habuit adminiſtrationem bonorum hæreditariorum. quando rationem adminiſtrationis non reddidit. deciſ. 241. num. 17. Coccino.
Et iſta præſumptio multo magis militat, quando quis eſt hæres, & creditor. ibidem. num. 18.
cohæredibus de iure permittitur deuenire ad diuiſionem hæreditatis, quando volunt. deciſ. 241. num. 24. Coccino.

COGNATIO.

Cognationis vinculum iam excluſum, tamquam in relegans attendi non debet. deciſ. 84. num. 17. Dunozetto.
cognationis vinculum, vt aliud excludat, quæ requiratur. deciſ. 84. num. 14. Dunozetto.

COLLATIO.

Collatio in ſuum neceſſario antecedens requirit exiſtẽtiam beneficij. deciſ. 238. num. 6. Dunozeto.
Collatio beneficij, quando eſt actus iuſtitiæ, tunc Papa facilius prouidet alicui. deciſ. 387. num. 5. Durano.
collatio præbendarũ quando eſt ſimultanea inter epiſcopũ, & capitulũ. ſi concedatur indultum epiſcopo, ſuffragante et capitulo ex quo eſt annexũ epiſcopo. d. 414. n. 5. Cocc.
collationis priuilegium eſt alicuius conſiderationis. deciſ. 150. num. 16. Coccino.
collatio beneficij ex quibus appareat quod fuerit facta. deciſ. 132. num. 7. Merlino.

COLLECTA.

Collectas imponere eſt actus iuriſdictionis. deciſ. 63. num. 8. Vbaldo.

COLLECTOR.

Collectorum decimarum beneficia ſunt reſeruata. deciſ. 335. num. 19. & 14. Durano.

colle-

Collectorum decimarum beneficia reſiunt ſub regul.4.can coll. decis.255.num.4.Dunozetto.
collector decimarum licet exigat decimas alicuius capituli, non dicitur illius collector, ſed cameræ, ſi ſit deputatus ab Eminentiſſ. camerario, & exactionem nomine camerę faciat decis.255.num.7. Dunozetto.
collectorum decimarum beneficia, vt dicantur reſeruata, non requiritur exercitium actuale, ſed ſufficit potentiam, ideſt vt occurrente occaſione exercendi, ſit paratus exercere. decis.315.num.18.Durano.
collectoriam nominatio actus iuriſdictionis eſt. decis.335. num.19.Durano.

COLLEGIALITAS.

ad Collegialitatem Eccleſiæ non infertur ſi ibi ſoleant fieri congregationes, & tractatus. decis.56.numer.10. Pirouano.
collegiata, vt dicatur Eccleſia non ſunt neceſſariæ omnes coniecturæ, quæ ſolent ad hoc a Doctoribus ponderari. decis.56.num.6. Pirouano.
Ad Collegialitatem Eccleſiæ non infertur, ſi ibi Beneficiati ſolcant ſimul congregari. decis.56.num.6. Pirouano.
collegialitatis propriæ ſigna, quæ ſint. decis.56. num.5. Pirouano.
collegialitas alicuius Eccleſiæ actu, & non habitu, qualiter probetur decis.56.num.4. Pirouano.

COLLVSIO.

Colluſio regulariter non præſumitur.decis.95.n.1.Merlino.
colluſio, vt probetur, debent afferri coniecturæ, & præſumptiones ſufficientes.decis.99.num.2. Merlino.
colluſio, ex quibus penitus ceſſet, & excludatur. decis.99. num.3. Merlino.

COLONVS.

Colonus non ſolum tenetur ſolvere decimam de parte fructuum, quæ ſibi remanet ratione culturæ, ſed etiam redecimam, quæ debetur à Domino de ſua portione. decis. 293.num.14. Vbaldo.

COMMISSARIVS.

Commiſſarius camerę quando accepit poſſeſſionem beneficii, & illam cedit prouiſo Apoſtolico, tunc ceſſat Bulla Pij IV. circa adeptionem poſſeſſionis beneficiorum. d. 181.num.5. Virili.

COMMISSIO.

in Commiſſione confeſſio facta plenè probat contra conſitentem.decis.84.num.4. Dunozetto.
Per Commiſſionem, & Indulgentiam Papę cenſetur remiſſa omnis ſolennitas decis. 16.num.70. Coccino.
In Commiſſione, ſi adſit clauſula, quam, & quas, quando eſt effecta communis, cenſetur omne ius partium, iam à primo deductum.decis.30.num.27.Durano.
commiſſio efficitur communis, per citationem ad licen. contra.decis.30.num.26. Durano.
commiſſio in actis præſentata, citata parte ad dicendum contra, ſufficit ad excuſandum lapſum primi fatalis, & primi anni.decis.412.num.1. Veroſpio.
commiſſio in executivis, & ſummariis cauſis ſuccedit loco libelli, & monitorij.decis.30.num.25. Durano.
Ex Commiſſionis diſtributione facta Auditori, ipſe recipit ſuper omnibus, quæ ad cauſam pertinent plenariam poteſtatem.decis.199.num.2.Coccino.

COMMODVM.

Commodum aliquod non debet, quis conſequi ex inſtrumento, in quo promiſſa non adimpleuit. decis. 192.num.12. Pirouano.
commodum, quis non poteſt reportare, ob delictum commiſſum.decis.109.num.6.Virili.
commodum ſi quis reportat ex aliquo opere, cenſetur ab eo factum. decis.158.num.10.Vbaldo.

COMMVNIO.

ſine Communione non poteſt eſſe ſocietas. decis. 32.num. 4. Merlino.
communio parietis non facit communionem domus.decis. 303.num.6. Merlino.
communio muri, non facit communionem domus. decis. 243.num.34. Merlino.
communio præſumpta inter fratres ex quo elidatur. decis. 125.num.6. Dunozetto.
communio inter fratres non præſumitur, quando ſeparatim habitant.decis.215.num.3. Dunozetto.
ex Communione muri non rectè infertur ad conſortium domus.decis.243.num.32. Merlino.
communione pro iudiuiſo ſublata, ceſſat conſortium, & per conſequens tractus.decis.243.num.29.Merlino.
communio, & ſocietas diuiſione extinguitur, ita etiam conſortium.decis.243.num.31. Merlino.
in Communione nemo inuitus cogitur ſtare, d.241.num. 33. Coccino.
communio præſumitur adeſſe inter fratres. decis. 215.num. 2. Dunozzo.

COMMVNITAS.

Cum Cõmunitate, ſi ruſticus litiget, & imponitur collecta pro expenſis d. litis, ipſe non tenetur contribuere. decis. 413.num.6.Coccino.
communitas dicitur perſona ſuſpecta, quo ad vſurpationem Iuriſpatronatus.d.401.num.5.Pirouano.
communitas poſſidere poteſt. decis.249.numer.10.Coccino.

COMPARATIO.

ad Comparationem ſcripturarum periti electi iurare debent iuxta formam l. comparationes. §. omnes autem C. de fid.inſtr.decis.199. num. 28. Coccino.
comparatio literarum eſt fallax, & periculoſa. decis.96.nu. 12.Virili.
comparatio ſcripturarum, quando ſit requiritur, quod ſint duæ, vna quæ debet recognoſce & altera ad quam debeat fieri comparatio.decis. 199. num.31. Coccino.
in Comparatione ſcripturarum debent eſſe plures periti, & non ſufficit vnus.decis.199.num.23. Coccino.
comparationem ſcripturarum ſi iudex vult recognoſcere poteſt hoc facere. ſed tutius eſt, vt adhibeat duos peritos.decis.199.num.22.Coccino.
in Comparatione ſcripturarum periti non debent eſſe ſuſpecti partibus.decis.199.num.24.Coccino.
ad Comparationem ſcripturarum periti electi interrogari debent, an id quod dicunt cauſa odij, vel gratiæ dicant. decis.199.num.27.Coccino.

COMPARATIVVM.

comparatiuum ſupponit exiſtentiam poſitiui. decis.154. num.13.Durano.& decis.219.num.2. Coccino.

COMPENSATIO.

Compenſationem non admittit debitum exactum. decis. 62.num.74. Durano.
compenſare inuitus cogitur cenſuarius. decis.354.num.3. Coccino.
per Compenſationem cenſus extinguitur. decis. 354. num. 2.Coccino.
Compenſandi animo, ſi aliquid detur non dicitur donatio. decis.28.num.12. Merlino.
compenſandi animo, quando cenſeatur, debitorem reliquiſſe aliquod legatum creditori. decis. 28.numer.11. Merlino.
compenſationem inducit partitarum contrapoſitio. decis. 31.num.5. Merlino.
compenſatio ſola ipſo iure extinguit cenſum. decis. 374. num.30. Merlino.
compenſationis beneficio non gaudet tertius, ſi ſit obligatus in forma camerę.decis.205.num.13. Durano.
compenſationis beneficio non gaudet obligatus in forma Camerę, vti tertius. decis.224.num.4. Durano.
compenſatio idem operatur, ac ſi quis ſolvat pecunias. decis.374.num.29. Merlino.
compenſationem petens fatetur, ſe eſſe verum debitorem. decis.34.num.2. Merlino.
Et hoc potiſſimum procedit inter mercatores, qui conſtituunt debitorem, & creditorem. ibidem num.3.
compenſationis exceptio requirens altiorem indaginem, non eſt admittenda ad impediendam immiſſionem in in Saluiano.decis.19.num.12.Coccino.
compenſationis exceptio non admittitur quando debitum non fuit probatum.decis.224.num.3.Durano.
compenſatio vt excludatur, non eſt ſufficiens leuis coniectura.decis.28.num.12. Merlino.
compenſationi, vt ſit locus, debent afferri concludentes pro-

tes probationes.decis.334.num.16. Motmanno.
compensatio, non datur de specie ad quantitatem. decis. 405.num.17. Querpo.
compensationis æquitas, quando intrare penitus non possit.decis.305.num.6. Motmanno.
compensationis beneficio euitantur numerationes, & circuitus. decis.334.num.13. Motmanno.
compensatio, vt debitum extinguat requiritur voluntas debitoris.decis.334 num.17. Motmanno.
compensatio facit actum retrosimilem in materia census, prout facit datio in solutum, assignamenta &c.
compensationis exceptio non potest opponi, quando solutio non bene probatur.decis.205.num.11. Durano.
compensatio presumitur, quod fuisset opposita ad eritandam solutionem, si debitor ex alio capite fuisset creditor. decis.254.num.9. Durano.
compensatio non dicitur facta, si de ea non fuerit oppositum. decis.338.num.8.Durano.
compensatio est actus fictus soluendi, licet solutio sit vera. decis.334.num. 14. Motmanno.
compensatio regulariter non admittitur in obligatione cameralis, quando creditum fuit contractum ante d. obligationem.decis.205.num.12. Durano.
compensandi animus præsumitur, quoties legatur aliquid ex eadem causa, ob quam erat debitum. decis. 28.num. 7.8. & 15. Merlino.
compensatio non datur de liquido, ad non liquidum.decis. 338.num.5. Durano.
compensatio de vno ad aliud, iure fieri non potest. decis. 305.num.5. Motmanno.
compensatio est species solutionis.decis.33.nu.4.Merlino.
compensatio in censu, quando fit de consensu partium, non est opus aliqua dissidicta.decis.254.num.5.Coccino.
compensatio habet vim solutionis. d.354.num.3.Coccino.

COMPROMISSVM.

ad compromissum, si statutum cogat assinem, comprehendit etiam minores.d.36.num.32. Coccino.
compromissum factū cū facultate cognoscendi, & procedendi de facto, sequitur, quod arbitri possint se extraiudicialiter informare.decis.28. num.8. Virili.

COMPVLSVM.

per Compulsum productio facta non inducit confessionem in producente pertillus voluntatem. decis.304.num.21. Pirouano.
compulsum non datur sine originalibus.decis. 18.numer.5. Pirouano.
per compulsum productio facta non præiudicat in iuribus alienis, licet secus in propijs.decis.460.num.4.Coccino.

CONCEPTIO.

Conceptionis tempus attenditur ad effectum legitimitatis. decis.100.num.51.Coccino.
conceptus post diu vtrum non censetur filius mariti, quem nec ideo ipse maritus tenetur agnoscere, nec alere tamquam filium.decis.409.num.28.Merlino.

CONCESSIO.

Concessiones, & rescripta Principum intelligi debent sine damno, & iniuria alterius. decis.65.num.5. Durano.
concessionis forma originalis inspici debet. decis. 194.num. 59. Coccino.
concessionem manus dexteræ, & loci nobilioris importat receptio honorifica.decis.111.nu.2.Coccino.
concessio Principis facta absque traditione transfert dominium.decis.81.num.6. Coccino.
concessionis causa præsumitur in Principe etiamsi non exprimatur.decis.101. num.16. Virili.
concedere id, quis videtur, quod suum erat. decis.197.num. 81. Coccino.
concessionem alicuius castri. si Imperator faciat, cum suis pertinentijs, quid veniat. decis.197.num.80.Coccino.
concessio nulla Principis etiam cum clausulis derogatorijs tollit partium conuentiones, nisi sit ea ab eo derogatum, vt nulla alia possit capi interpretatio.d.13. n.22.Durano.
concessio, vt dicatur vtilis Ecclesiæ necesse est, vt eius conditio facta fuerit melior, & ipsa facta locupletior.decis.367. num.7.Durano.
concessio, per quam fit reditus ad ius primæuum, est favorabilis.decis.70.num.3. Vbaldo.
concessio, ex certa scientia, operatur vt non sit necessaria verificatio gratiarum.decis.101.num.17. Virili.
concessio in dubio censetur ex causa meritorum facta. decis.101.num.27.Virili.
concessiones factæ, motu proprio, sunt fauorabiles. decis. 46.num.8. Durano.
concessio in emphyteusim pro vna reputatur, licet bis fuerit facta eidem personæ.decis.367.num.20. Durano.
concessio facta à Domino, cum verbis, pleno iure, & similibus, importat liberam concessionem. decis.93.num.69. Coccino.
concedentis voluntas non est vnde magis declaretur, quam à prætatione.decis.23.num.14. Durano.
concessum de toto, videtur etiam concessum de parte. decis.208.num.2. Coccino.
concessio facta alicui familiæ, quando intelligatur facta familiæ tantum effectiuæ.decis.362. num.7. Merlino.
concessio si facta vni, postea deueniat ad alios, cessetur etiã, quo ad eos reperitum ius accrescendi, si sic à principio concessum sit.decis. 194.num 60.Coccino.
concessiones, quas aliquis confirmat, & de vna tantum appareat, illa dicitur confirmata tantum. decis.70.num.7. Vbaldo.
concessio præsumitur personalis, quando nulla mentio hæredum fuit facta.decis.359.num.17. Coccino.
concessio bonorum Ecclesiæ, vt substineatur requiritur copulatiue iusta causa, & solemnitas legitima. decis.405. num.1.Durano.
concessio, licet sit indiuidua, nihilominus potest in parte diuidi.decis.118.num.26.Merlino.
concessio emphyteusis facta duobus insolidum, tunc ex hac concessione resultat, vt sit locus iuri accrescendi. decis.176.num.8. Coccino.
concessionis validitas ad fauorem. Ecclesiæ controuerti non potest.decis.81.num.24. Coccino.
concessio Principis transfert dominium absq; traditione. decis.81.num.6.Coccino.
concedentis mens potius in gratijs, & priuilegijs est attendenda, quam verba.decis.23.num.18. Durano.
de Concedentis mente quando constat, & de causa finali, & determinata, non est curandum, de effectu clausularum.decis.23.num.26.Durano.

CONCILIVM.

Concilij Niceni dogmata, sicut scripturæ sacræ accipienda sunt, & tamquam leges seruanda. decis.301.numer.47. Merlino.
concil. Trident. inuitat Principes, vt plura statuant loca, in quibus iuuentus doceri possit. decis.325.nu.6. Chisterio.
concil. Lateranen. prohibet alienare decimas in Laicos. decis.350.num.28. Durano.
concilium Constantiense reuocauit omnes exemptiones concessas per Rom. Pontif. decis.111.num.13. Coccino.
conciliari constitutioni non derogatur per clausulam, non obstantibus.decis.350.num.29.Durano.
in Concilio generali constitutio facta requirit specialem derogationem.decis.350.num.29. Durano.
concilijs generalibus etiam derogatur per clausulam, non obstantibus.decis.7.num.7.Coccino.

CONCLAVISTÆ.

conclauistæ, quam facultatem habeant circa cassationem pensionum.decis.153.num.5. Coccino.
conclauista debent ad vnguem seruare, & non per æquipollens, in reseruatione, aut cassatione pensionum forma eis data in facultatibus. decis.153.numer.6.7. & 11. Coccino.

CONCORDIA.

Concordiæ cum sint stricti iuris, de casu ad casum extendi non debent.decis.335.num.10. Durano.
concordia substinetur.etiam si timor litis sit extraiudicialis. decis.74.num.6. Virili.
concordia facta de rebus ecclesiæ cum debitis requisitis, est omnino seruanda, & ligat etiam successores.decis.402. num.1. Merlino.
concordia inita fuit inter Regem, & clerum Hispaniarum, qua cauetur, vt non obstante quacunque exemptione ab om-

ab omni decima, ſeu ſubſidio penſionarij teneantur pro rata contribuere. deciſ. 205. num. 3. Durano.
Et quos afficiat iſta concordia. ibidem num. 4.
Concordia ſubſtinetur, ſi adſit aliquis timor litis probabilis dubitationis ex futura negotiatione, deciſ. 24. num. 5. Virili.
concordia inter fratres ob mutuam dilectionem fraternam conſeruanda eſt. deciſ. 74. num. 13. Virili.
concordia, vt ſubſtineatur ſufficit timor litis, & receſſus ab ea. deciſ. 74. num. 4. Virili.
concordia, qualiter concludenter probetur. deciſ. 113. num. 12. Vbaldo.

CONCVBINATVS.

Cõcubinatus in clerico ſatis probatur, ſi probetur illum retinere mulierem in domo conducta, vel in domo amici, deciſ. 55. num. 1. Coccino.
concubinatus inſpecto iure ciuili, ad hoc, vt probetur, requiritur, vt mulier domi retineatur, deciſ. 55. n. 2. Coccino
concubitus, & natiuitas conſideratur in ſpurietate, & naturalitate. deciſ. 316. num. 24. Coccino.

CONCVBINA.

poſt concubinæ nuptias filij pro creati, appellantur filij iuſti. deciſ. 16. num. 2. Coccino.

CONCVRSVS.

Cõcurſus qualiter fiat ſecundum Concil. Trident. & conſt. Pij V. circa beneficia Parochialia. deciſ. 154. n. 8. Durano
in concurſu ad Parochialem. vt quis admittatur, quilibet pro alio poteſt comparere. deciſ. 260. num. 3. Dunozzeto.
de concurſus validitate ad beneficium Parochiale dubitandum nõ eſt, poſt factam declarationem validitatis à Sacr. congr. Concil. Trident. deciſ. 344. num. 14 Veroſpio.
concurſus inter vocatos à teſtatore ceſſat, quãdo fuerunt vocati ordine ſucceſſiuo. deciſ. 213. num. 7. Pirouano.

CONDEMNATVS.

condemnatus ſimpliciter ad fructuum reſtitutionem, nõ tenetur, vigore ſententiæ, ad fructus perceptos per eum, in quem fuit facta translatio. deciſ. 392. num. 16. Durano.

CONDITIO.

Conditio, ſi nupſerit, poteſt quandocunque impleri, dummodo poſſit nubere. deciſ. 251. num. 21. Merlino.
Et iſta opinio benignior, & æquior con. Bart. eſt. ibid. nu. 22.
conditionem alterius, quis meliorem facere poteſt, cum id velit, & ciuilis, & naturalis ratio. deciſ. 390. nu. 11. Veroſp.
conditio, ſi ſine filijs, euaneſcit mortuo hærede cum filijs. deciſ. 316. num. 4 Dunozzetto.
conditio, ſi in donatione ſit in continenti reſeruata, & correſpectiuè appoſita, dicitur ipſi donationi appoſita. deciſ. 194. num. 30. Coccino.
conditione deficiente, tunc non eſt locus ſequenti ſubſtitutioni, deciſ. 217. num. 13. Pirouano.
conditio, ſi ſine filijs, intelligi debet de maſculis tantum. deciſ. 135. num. 6. Durano.
conditio tacita à lege ſubintellecta non facit actum conſiderabilem. deciſ. 138. num. 14. Durano.
conditio illa, ſi ſine filijs, quando extendatur ad omnes vocatos in perpetuum. deciſ. 216. num. 9. Vbaldo.
conditio, ſi ſine filijs, non expirat, decedente hærede cum filijs, ſi dicta conditio fuerit appoſita omnibus vocatis. deciſ. 269. num. 3. Vbaldo.
conditio, ſi ſine filijs, expirat, decedente hærede, cum liberis. deciſ. 269. num. 2. Vbaldo.
conditio, quando inducitur, & colligitur ex verbis diſpoſitiuis dicitur expreſſa. deciſ. 287. num. 9. Queipo.
Conditio, ſi ſine filijs &c. nõ ſolum intelligitur de maſculis, quando eſt conſiderata agnatio, ſed etiam quando eſt habita ratio Maſculinitatis. deciſ. 237. num. 8. Virili.
Conditio, ſi ſine filijs deceſſerit, expirat quando hæres habuit filios. deciſ. 221. num. 1. Virili.
Conditio, ſi ſine filijs, debet verificari in omnes vocatos, ſtante reciproca ſubſtitutione, in infinitum. deciſ. 216. nu. 10. Vbaldo.
conditio, ſi ſine filijs deceſſerit, verificatur tam in maſculis, quam in fœminis. deciſ. 237. num. 1. Virili.
conditio tacita perinde diſpoſitionem conditionalem reddit, & eius effectum ſuſpendit, ac ſi eſſet tacita. d.
Quod procedit etiam in vltimis voluntatibus, niſi quoad effectum tranſmiſſionis. ibidem num. 8.
Conditio, ſi matrimonium non contraxerit, impleta dicit non poteſt, niſi, quis reducatur ad ſtatum quo vxorem ducere non poſſit. deciſ. 251. num. 29. Merlino.
conditio, ſi ſine filijs, &c. non verificatur in fœminis, quando ex coniecturijs apparet, teſtatorem intellexiſſe de Maſculis. deciſ. 237. num. 2. Virili.
conditio, ſi nupſerit, an deficiat ex culpa, ſi intra triẽnium à completa pubertate, nuptiæ non ſequantur. deciſ. 251. num. 19. Merlino.
conditio in fraudem legis appoſita in totum cornit. deciſ. 342. num. 14. Dunozetto.
conditio illa, ſi ſine filijs, quando referatur, non ſolum ad filios, ſed etiam ad nepotes. deciſ. 216. num. 6. Vbaldo.
conditionis deteriorato non eſt præſumenda in mercatore idoneo. deciſ. 345. num. 16. Motmanno.
conditio, ſi nupſerit, infinitum tempus habet. deciſ. 251. num. 26. Motmanno.
ſub conditione, ſi quis ſit liberatus, ea non exiſtente, non cenſetur liberatus. deciſ. 186. num. 5. Virili.
conditiones plures, ſi in præcedenti diſpoſitione ſint expreſſæ, & in ſequenti vna tantum exprimatur, cenſentur aliæ omiſſæ, nec repetitæ. deciſ. 194. num. 17. Coccino.
conditio, ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus, &c. defecit per exiſtentiam filiarum fœminarum, quando conſtat ex claris verbis teſtatoris, vel ex vrgentibus coniecturijs, deciſ. 135. num. 2. Durano.
conditio, ſi in capitolium aſcenderit, ſic accipienda eſt, vt cum primum poterit capitolium aſcendat. deciſ. 13. numer. 26. Durano.
conditionem expreſſam inducunt, verba, vt aſſerit. deciſ. 287. num. 11. Queipo.
conditiones non poſſunt apponi in donatione iam perfecta. deciſ. 210. num. 7. Coccino.
per conditionis exiſtentiam ſufficit, quod ſemel fuerit purificata diſpoſitio, quicquid poſtea contigat. deciſ. 46. num. 23. Durano.
conditio non poteſt vocati diſpoſitio ſimplex. deciſ. 194. num. 54. Coccino.

CONDVCTOR.

Conductorum linea deficiente in emphyteuſi datur manutentio pro ciuili poſſeſſione domino directo, ad recuperandam naturalem. deciſ. 117. num. 12. Virili.
conductori, ſi liberè domus non tradatur, poteſt agere ad totale intereſſe, & in totum recedere a locatione. deciſ. 49. num. 9. Durano.
conducens bona Eccleſiaſtica tenetur concludenter probare neceſſitatem, ſeu vtilitatem Eccleſiæ. deciſ. 367. num. 2. Durano.

CONFESSIO.

Confeſſio facta in commiſſione, qua quis vtitur, præiudicat, deciſ. 310. num. 21. Durano.
confeſſio tutoris concurrentibus adminiculis contra pupillum probat. deciſ. 305. num. 2. Motmanno.
confeſſio ſuper iis, quæ iuris ſunt obeſſe non poteſt. deciſ. 289. num. 13. Veroſpio.
confeſſiones factæ in diuiſione bonorum, quod bona erant ſubiecta fideicommiſſo multum operantur in præiudicium ſucceſſorum etiam ſingularium. deciſ. 42. nu. 8. Merlino.
confeſſio facta in commiſſione plenè probat contra confitentem. deciſ. 84. num. 3. Dunozetto.
confeſſio infert præiudicium confitenti, & habentibus cauſam ab eo, & non venientibus ex proprio iure. deciſ. 279. num. 13. Merlino.
confeſſio procuratoris mulieris, munita adminiculis declarationum ipſius mulieris, debet ei præiudicare, licet procurator non habeat mandatum cum ſolemnitatibus ſtatutarijs. deciſ. 312. num. 15. Merlino.
confeſſio multum operatur, etiam aduerſus ſingulares ſucceſſores. deciſ. 258. num. 3. Merlino.
confeſſio propria, quando ex probationibus poſtea factis, detegatur erronea, non præiudicat. deciſ. 159. num. 19. Vbaldo.
in confeſſione impugnata, quis non poteſt ſe fundare. dec. 108. num. 10. Merlino.
confeſſio partis omnem aliam probationem ſuperat. deciſ.

cif. 348.numero 7. Motmano.
Confessio extraiudicialis quibus concurrentibus dicatur plenè probata.decis.146.num.6. Vbaldo.
confessio erronea non est audiendа,nec præiudicat confitentibus.decis.320.num.7.Merlino.
confessio alicuius quando non præiudicet habentibus iam ius quæsitum.decis.73.num.31. Durano.
confessio vnius alteri non nocet. decis.289. nu. 15. Verosp.
confessio,& declaratio emanata ad vnum finem,non probat ad alium.decis.114.num.15. Virili.
confessio emanata à procuratore non nocet principali. decis.206.num.4.Virili.
Et potest etiam non dicto de errore renocari.ibid.num.4.
confessio propria est maior omni probatione,quam instrumentali. decis.103.num.2.Coccino.
confessio facta in precibus plenè probat.decis. 255.num.1. Dunozetto.
confessio extraiudicialis,probata per testes contestes de æquitate canonica probat.decis.113.num.9.& 10.Vbaldo.
confessio dantis, & recipientis benè probat dominium, & proprietatem.decis.262.num.1.Vbaldo.
Et hoc maximè, quando confessio non fuit facta simpliciter.ibidem num.2.
confessio extraiudicialis de Iure Ciuili non probat. decis 136.num.3.Vbaldo.
confessio emanata in responsione ad positiones, plenè probat contra confitentem.decis.359.num.40. Coccino.
confessio fulcita multis adminiculis, etiam contra actum probat.decis.54.num.2.Merlino.
confessio facta in positionibus, tam confitenti, quam alijs ab eo causam habentibus præiudicat.decis.310.num.18. Merlino.
confessio extraiudicialis, nec de æquitate Canonica probatur per vnicum testem,decis.264.num.43.Coccino.
contra confessionem propriam quis venire non debet,decis. 159.num.17.Vbaldo.
confessio coniugum etiam vtriusque in præiudicium matrimonij,ad effectum illud irritandi, non probat. decis. 264.num.44.Coccino.
confessio partis est magni momenti ad identitatem probandam.decis.118.num.14.Merlino.
cõfessio extraiudicialis de Iure Canonico probat.decis.136. num.4.Vbaldo.
Et istam opinionem semper secuta est Rota, ibidem nu.5.
confessio extraiudicialis an probet.decis.265.num.5.Piroua.
confessio facta in articulis, quando possit reuocari, etiam non dicto de errore.decis.201.num.20.Coccino.
confessio facta post decessionem cum sit simulata non præiudicat.decis.334.num. 11.Mormanno.
confessio emanata ad fauorem vnius personæ, quo ad alias non probat,nec attendi debet.decis.114.num.14.Vbaldo.
confessio debitoris non probat anteriorem in præiudicium anteriorum creditorum.decis.282.num.16.Durano.
confessio resultans ex productione scripturæ,quam non potest reuocari,nisi dicto de errore.decis.46.num.5.Cherino.
confessio propria superat omnes alias probationes.decis.304 num.16.Piroano.
confessio mulieris adminiculata contra ipsam probat.decis. 312.num.16.Merlino.
contra confessionem propriam nemo est audiendus. decis. 306.num.7.Chislerio.
confessio extraiudicialis de æquitate Canonica plenè probat contra confitentem, & eius heredes.decis.256.num. 2. Durano.
confessio auctoris nocet habenti causam ab eo. decis.336. num.22.Verospio.
confessio dotis de recepto facta à marito constante matrimonio,non probat veram numerationem.decis.78.num. 1.Manzanedo.
confessionis species est petitio, & ideo debet interpretari ad fauorem confitentis.decis.5 num.12. Durano.
confessionis, & Sacræ Eucharistiæ Sacramentum, non nisi hominibus sanæ mentis, permittitur,& conuenit. decis. 233.num.18.Durano.
per confessionem de recepto probatur pecuniæ numeratio. decis.283.num.5.Verospio.
confessio facta in criminali iudicio probat inter eosdē partes etiam in ciuili.decis.140.num.18.Pirouano.
confessio patris multum prodest ad probandam legitimitatem filiorum.decis.16.num.19.Coccino.
confessionem extraiudicialem, vt testes probent debent esse concordes de loco.decis.192.num.22. Pirouano.
confessionem extraiudicialem,vt probent testes, debent esse concordes de loco,& tempore.decis.187.nu.15. Vbal.
per confessionem propriam melius non potest probari finis latio.decis.188.num.8.Merlino.
confessio emanata in alio iudicio,non nocet confitenti, detecto errore in alio iudicio.decis.2.num.10. Rembaldo.
confessio emanata in commissione probat contra confitentem.decis.16.num.25.Coccino.
ex confessione partis aduersæ benè probatur dominium, & proprietas. decis.69.num.9. Vbaldo.
confessio episcopi, quod beneficium sit de Iurepatronatus non præiudicat Ecclesiæ. decis.197.num.53. Coccino.
per confessionem partis probatur ius notorium. decis.317. num.8.Verospio.

CONFINES.

ex Confinium diuersitate excluditur identitas. decis.313. num.5. Merlino.
confines probandi onus spectat ad eum cuius culpa, & facto confusi fuerunt, decis.279.num.11.Merlino.
confinia duo in antiquis probant identitatem, nec attenditur mutatio nominis, vel altera alteratio.decis.118.num. 12. Merlino.
confinia ad probandam identitatem bonorum plurimum suffragantur.decis.359.num.44.Coccino.

CONFIRMATIO.

Confirmatio, ad hoc vt dicatur facta ex certa scientia ad hunc effectum debet narrari totū factum, vel inseri eius tenor.decis.166.num.4.Coccino,
confirmatio iurispatronatus ex cursu longissimi temporis præsumitur interuenisse.decis.175.num.9 Durano.
confirmatio dicitur facta ex certa scientia, si constet Papam ex præcedentibus, & subsequentibus fuisse informatum. decis.166.num.6.Coccino.
confirmatio Apostolica supplet omnes solemnitates. decis. 292.num.3.Pirouano.
confirmatio, si fiat parte citata, dicitur facta cum causæ cognitione.decis.166.num.15.Coccino.
confirmatio non mutat statum præcedentem.decis.175.numer.7. Durano.
confirmatio, tunc dicitur facta in forma communi, quando non adest causæ cognitio.decis.166.num.5.Coccino.
confirmatio facta ex certa scientia,non autem in forma cõmuni debet vim nouæ concessionis, & ampliationis. decis.166.num.1.Coccino.
confirmatio, tunc dicitur facta ex certa scientia, quando est facta cum causæ cognitione.decis.166.num.4. Coccino.
confirmatio. vt dicatur facta in forma specifica, requiritur citatio partis.decis.166.num.14. Coccino.
confirmatio vnionis, si petatur,quæ non est forma effectiua, & quæ fuit reperta per regulas nouas Papæ, signatura confirmationes huiusmodi nihil releuat. decis.166.num. 12.Coccino.
confirmatio Papæ dicitur ex certa scientia,si in ea inseratur tenor rei confirmatæ.decis.191.num.6.Pirouano.
confirmatio facta ex certa scientia, importat nouam concessionem, & gratiam Principis.decis.101.num.12.Virili.
confirmatio dicitur facta ex certa scientia, si in confirmatione adsit tenor rei confirmatæ.decis.166.num.7.Coccino.
confirmatio Apostolica non censetur velle supplere ius potestatis si hoc non fuerit narratum,nec ex verbis potuerit colligi.decis.370.num.6.Coccino.
confirmatio, quid operetur. decis 177.nu.53.Merlino.
confirmatio non extendit confirmatum.decis.353.numer. 99. Coccino.
confirmatio, quando dicatur facta ex certa scientia. decis. 166.nu.2.Coccino.
confirmatio dat robur confirmato non quo ad factum, sed quo ad ius, & hoc maximè procedit,quando est facta in forma communi, & sine causæ cognitione,decis.2.num. 2.Rembaldo.

Con-

confirmatio eſt ſubreptitia, ſi fuerit facta vigore alicuius enunciatiuæ erroneæ decis. 2.num.4. Remboldo.
confirmationis natura eſt, minimè alterare ſtatum rei confirmatæ, ſed ei robur addere, remanentibus omnibus in eiſdem ſtatu,& terminis.decis.175.num.8.Durano.
In Confirmatione, ſi Papa dicat ex certa ſcientia, nihilominus confirmatio non cenſetur facta cauſa cognita. decis.166.num.8. Coccino.
confirmatio Apoſtolica non præſumitur ex curſu temporis niſi adſit obſeruantia. decis.3.num.12.Coccino.
ex confirmatione ſuperioris,ſi contractus conualideturetiã ſi ab initio eſſet nullus, ſubſtinetur in vim nouæ conceſſionis.decis.191.num.4. Pirouano.
confirmatio dat robur confirmato, quo ad ius, non quo ad factum decis.2.num.2. Remboldo.
confirmatio Principis corruit ex defectu intentionis,ceſſante præſuppoſito.decis. 204.num.9. Virili.

CONFRATERNITAS.

Confraternitates Laicorum, ſunt de foro Eccleſiaſtico, & eorum cuſtodes debent in eo conueniri. decis.144.num. 17. Durano.
confraternitas poteſt eſſe in aliqua Eccleſia, & quod tamen illa Eccleſia ſit collatiua de iure patronatus ex dotatione, & conſtructione.decis.189.num.5.Virili.

CONGREGATIO.

Congregatio priuata perſonarum ad exercitium Pietatis inſtituta,non poteſt dici Vniuerſitas.decis. 190.num.17. Merlino.
congregationes, & tractatus fieri etiam ſolent in Eccleſijs non collegiatis, & ideo ex hoc non infertur ad collegialitatem.decis. 56.num.10. Pirouano.
congregationibus non poſſunt præiudicare perſonæ priuatæ.decis.193.num.3. Vbaldo.

CONIECTVRA.

In Coniecturali materia ſtandum eſt decis 355.num.9.Merlino.
In Coniecturali materia Rota ex pluribus coniecturijs ſimul iunctis deſumit voluntatem defuncti, & admittit aggregatas coniecturas, quas ſingulas, & diuiſim reijceret.decis.355.num.10.Merlino.
In Coniecturis diſcutiendis non ita rigidè eſt procedendũ, nec anxiè exquirendum, vt ad oculum concludant, alias enim non coniecturæ, ſed demonſtrationes eſſent. decis. 21.num.27.Merlino.
coniectura deducta ex naturali inuerisimilitudine dicitur probabilis.decis.61.num.11. Dunozetto.
coniecturæ,ad hoc vt recedatur a conſil.Oldrad.21.in tranſuerſalibus debent eſſe magis vrgentes, quam in deſcendentibus.decis.158.num.2.Dunozetto.
coniecturæ, & præſumptiones non de per ſe debent perpendi, ſed omnino debent coniungi. decis. 409. numer.20. Merlino.
coniectura, licet per ſe conſideratæ non probent, tamen ſi ſimul iunctæ fuerint ſuffragantur. decis. 114 num. 4. Virili.
coniecturæ dubię declarantur,& viuificantur à certis.decis. 194.num.106. Coccino.
coniecturæ,quæ ſint claræ, ad excludendum quod caſtrum non ſit ex pacto,& prouidentia. decis.93.nu.14.Coccino.
coniecturæ, pro excluſione fœminarum à proximis de familia debent clarè concludere mentem Teſtatoris. decis. 151.num.6. Dunozetto.
coniecturæ ſingulæ per ſe ſeparatim non ſunt ponderandæ, ſed ſimul iunctæ, quia corroborantur ad inuicem. decis.21.num.36. Merlino.
coniecturæ plures ſimul iungi poſſunt,ad hoc vt ſuffragentur.decis.40.num.7. Dunozetto.
coniecturæ,& præſumptiones per quas probatur metus,plurimum pendent à depoſitionibus teſtium, qui ſenſu corporeo perceperint actus inferentes metum. decis.315.nu. 2. Motmanno.
coniecturæ,quæ per ſe non ſufficiunt, coniunguntur, & inſimul ſuffragantur.decis.137.num.3. Virili.
coniecturæ ſimul inuinctę debent ponderari,cum inuicem corroborentur.decis.194.num.105. Coccino.
coniecturæ quæ per ſe non iuuant ſi ſimul iungantur, &
coadiuuantur tunc ſuffragantur. decis. 135. num. 12. Durano.
coniecturæ ſunt, quæ non à neceſſarijs, ſed à probabilibus deducuntur.decis.21.num.28. Merlino.
coniectura deducta a veriſimili eſt potentior alijs. decis 203.num.11. Vbaldo.
coniecturæ duæ etiam leuiores ſufficiunt, vbi adeſt probationis difficultas.decis.283.num.13. Veroſpio.
coniecturis, & præſumptionibus probari poteſt mandatum,ſi de ſcriptura doceri non poteſt.decis.140.num.13. Pirouano.
coniectura lenis non eſt ſufficiens, vt compenſatio excludatur,decis. 28.num.12. Merlino.
coniecturæ ſimul iungi debent, & ita iunctæ ſint ponderandæ.decis.6.num.32. Merlino.
coniecturæ vrgentiores, & efficaciores tollunt infirmiores. decis.6.num.36. Merlino.
coniecturis non eſt currendum, dum habemus veritatem. decis.203.num.12.Vbaldo.

CONIVGIVM.

coniugij vinculum id exigit, vt coniuges, nec poſt mortem ſeparentur.decis.153.num.56. Coccino.

CONIVNCTVS.

coniunctorum appellatione veniunt etiam affines. decis. 106.num.14. Merlino.

CONSAGVINITAS.

conſaguinitatis teſtium defectus ſupplętur ex magno numero.decis.290.num.15. Merlino.
conſanguineorum præſentiam, ſi quis alleget adfuiſſe in loco contractus minoris, tenetur probare. decis.217. nu. 24. Pirouano.

CONSCIENTIA.

Conſcientia non ligat eos, quos natura non obligat. decis. 1.num.16. Durano.

CONSENSVS.

Conſenſus ad nominandum vbi controuertitur, probatur leuioribus probationibus, quando non agitur contra eum, de cuius conſenſu quæritur. decis. 387. num.31. Durano.
conſenſus in iurepatronatus habet vim præſentationis. d. 290.num.7.Merlino.
conſenſus ſuperueniens, poſtquam de nullitate actus iudicium eſt cœptum, nihil operatur. decis.294. num. 12. Queipo.
conſenſus ad incogitata non pertingit. decis. 156.num.6. Merlino.
conſenſus ſub conditione deſideratus in aliquo actu, formalitatem, & ſolemnitatem inducit. decis.194.num.24. Queipo.
conſenſus tunc pro forma, & ſolemnitate requiritur, quando interponendus eſt ab eo, de cuius præiudicio non agitur, ſed propter actus ſolemnitatem à iure requiritur. decis.194. num.23. Queipo.
conſenſus alicuius,vbi non præſtatur ob publicum, ſed priuatum fauorem, non debet eſſe formalis, & ſufficit, vt quandocumque,& quomodocumque præſtetur;ſiue ante,ſiue poſt.decis.387.num 18. Durano.
conſenſus potiſſimum requiritur ad hoc, vt ſocietas ſemel diſſoluta, dicatur renouata. decis.32.num.11.Merlino.
conſenſus limitatus non porrigitur vltra. decis. 167.num.9. Durano.
conſentire in iuriſdictionem,quando partes dicãtur. decis. 51.num.18.Coccino.
conſenſus præſtitus in permutatione iuriſpatronatus in manibus Ordinarij, quæritur quaſi poſſeſſio præſentandi, etiam in caſu vacationis per obitum.decis.
Et iſte,qui conſentit ſit pupillus, benè talis conſenſus potes præſtari per Tutorem. ibidem.num.4.
conſenſus formalis,vbi non requiritur,ſufficit, etiam quod poſt actum interueniat, & fingitur ab initio interceſſiſſe. decis.387.num.33.34.& 36. Durano.
conſenſus in contractibus vbi iunguntur ibi dicitur perfectus contractus.decis.395.num.2.Pirouano.
conſenſus vbi pro forma, & ſolemnitate interuenire debet, in ipſo actu interponendus eſt. decis. 194. n.20. Queipo.
conſenſus eſt actus reiterabilis.decis.387. num.30. Durano.

consensus, tunc pro forma, & solemnitate non interuenire dicitur, quando agitur de præiudicio illius, cuius consensus requiritur. decis 194. num. 21. Quetpo.
Quo casu antecedere, & subsequi potest consensus. ibidem num. 21. & 22.
consensus patris, qui requiritur, vt filius adeat hæreditatem, vel possit stare in iudicio, debet præcedere. decis. 73. nu. 10. Durano.
consensus non extenditur vltra personas nominatas, immo omnes alias excludit. decis. 153. num. 1. Coccino.
consensus Monachorum, quando in aliqua re, censetur præstitus non solum ab vtri singulis, sed etiam conuentualiter. decis. 302. num. 13. Dunozetto.
consensus nominationis vbi præstetur. d. 387. n. 25. Durano.
consensus eorum qui interesse habent, requiritur in immutatione prioris status rei, quæ fit mediante gratia. decis. 175. num. 14. Durano.
consensus patroni in permutatione beneficij Iuris patronatus non requiritur, sed sufficit, si requiratur. decis. 190. num. 8. & 9. Pirouano.
consensus Ordinarij in donatione iurispatronatus, dicitur constare ex illius subsequuta tolerantia, principaliũ annorum, & ex admissionibus præsentationum. decis. 190. num. 6. Dunozetto.
consensus Ordinarij de iure communi in translatione Iuris patronatus siue Ecclesiastici siue Laicalis requiritur. decis. 191. num. 10. Dunozetto.
consensus Ordinarij in donatione iurispatronatus, potest quandocunq. interuenire etiam post donationem. decis. 191. num. 7. Dunozetto.
consensum dans dominus directus vasallo feudum alienanti, qualiter intelligatur datus. d. 93. nu. 10. Coccino.
sine Consensu Domini directi, census potest constitui super castro hæreditario. decis. 211. num. 11. Virili.
sine Consensu Capitali alienatio facta rerum ecclesiæ, conualescit ex consensu postea superuenienti. decis. 418. num. 32. Quetpo.
consensus deficit, vbi adest error. decis. 296. numer. 6. Coccino.
consensus, & præsentia Principalis, si dedit causam contractui, sufficit pro verificatione mandati enunciati. decis. 140. num. 15. Pirouano.
consensus simplex non sufficit, vbi requiritur scriptura. d. 17. num. 53. Durano.
consensu solo perficiuntur transactionis contractus. decis. 113. num. 7. Vbaldo.
consentire, quando quis dicatur alienationi rei suæ factæ ab alio. decis. 140. num. 12. Pirouano.
consensus subsecutus, quando faciat conualescere actum. decis. 73. num. 16. Durano.
sine Consensu capituli, si fit facta vnio, est nulla. decis. 317. num. 18. Quetpo.
consensus excluditur ex læsione enormissima, & nascitur dolus re ipsa, qui quo ad rescissionem æquiparatur dolo ex proposito. decis. 125. num. 38. Durano.
consentire non videtur tacens, quando scit, quod ius sibi num saluum est. decis. 38. num. 42. Durano.
consensus vtriusq; partis, requiritur, vt inducatur obligatio. decis. 345. num. 4. Mormanno.
consensus alicuius, in actu aliquo, quando dicatur à statuto desiderari pro forma. decis. 73. num. 14. Durano.
consensus capituli in vnionibus beneficiorum liberorum desideratur pro solemnitate actus. d. 294. nu. 29. Quetpo.
consensus requiritur, ad vt remittatur spolium. decis. 172. num. 3. Verospio.

CONSERVATOR.

Conservatorum Verbis attestationi admodum deferendum videtur. decis. 101. num. 9. Virili.

CONSILIVM.

Consilium ciuitatis repræsentatur per totã ciuitatem. decis. 413. num. 10. Coccino.
consilium datum à viro magnæ auctoritatis, præsumitur cõsultò, & non temerè datum. decis. 347. nu. 17. Verospio.

CONSORS.

Consors, quod de iure communi ex æquitate præferatur in emptione rei communis, opinio illa apud aliquos est dubia. decis. 243. num. 21. Merlino.
consortes ad effectum prælationis, illi dicuntur qui communionem habent super eadem re, cum participatione dominij. decis. 243. num. 24. Merlino.
consors de iure communi habet prælationem in emptione rei communis. decis. 243. num. 7. Merlino.
consors domus quis dicatur. decis. 378. num. 12. Merlino.
consortes, illi dicuntur, qui habent rem communem pro indiuiso, & totares ad omnes pertinet, nec vna res magis vni conuenit, quam alteri. decis. 243. num. 26. Merlino.
consorti, quando fuit vendita domus, non dicitur facta venditio extraneo, & ideo non est locus retractui. decis. 578. num. 14. Merlino.
consors amplius non dicitur, quoties, quis occulariter, seu certitudinaliter rem, seu quotam suam agnoscit distinctam ab alio. decis. 303. num. 2. Merlino.
consors in emptione, præfertur etiam inquilino. decis. 243. num. 5. Merlino.
consors præfertur censuario in emptione rei cẽsuatæ. decis. 243. num. 15. & 16. Merlino.

CONSORTIVM.

ad Consortij effectum, requiritur, quod pars, quam quis habet in re, influat in singulas partes totius rei, ita vt in qualibet gleba, seu lapere partem suam habeat. decis. 303. num. 17. Merlino.
consortium, vt inducatur sufficit habere etiam minimam partem, dummodo ista minima pars sit commixta in singulis partibus rei cõmunis. decis. 243. num. 33. Merlino.
consortium intelligitur esse in proprietate, & substantia rei, non autem in fructibus. decis. 303. num. 10. Merlino.
consortium etiam minimum sufficit pro inducendo consortio ad effectum, adeo vt prælationi suffragetur. decis. 243. num. 8. Merlino.
consortium est communio, & societas quædam à lege inducta, quæ per diuisionem ipsorum resoluitur. decis. 303. num. 3. Merlino.
consortiũ non cõsiderantur, quando alter in parietem alterius nõ potest conuertari, & transire. d. 303. num. 9. Merlino.
consortio, vt sit locus, sufficit millesima pars. decis. 303. num. 5. & 16. Merlino.
consortium vt habeat locum, requiritur communio, & participatio Dominij in eadem re. decis. 303. nu. 1. Merlino.
consortium verum illud dicitur, quod in singulas partes rei influit, nec separati potest. decis. 378. num. 13. Merlino.
consortium in censu, vel alia annua præstatione, an constitui possit. decis. 303. num. 19. Merlino.
consortium est quædam communio, & societas. decis. 244. num. 29. Merlino.
consortium non inducitur ratione muri communis. decis. 339. num. 3. Merlino.

CONSTITVTIO.

Constitutio, quæ loquitur in rem, comprehendit etiam minores. decis. 36. num. 34. Coccino.
constitutio disponens, quod bona possint vendi iure creditoris pro debitis antecessorum, non potest minor, sub prætextu, quod non sint seruatæ solemnitates d. alienationem reuocare. decis. 36. num. 66. Coccino.
constitutio generaliter si loquatur, & casus expressi nõ possint comprehendi sub ratione proœmij, ratio proœmij nõ dicitur finalis, sed impulsiua. decis. 36. num. 17. Coccino.
constitutio, si vtatur dictionibus (ex alia quacunq; causa) comprehendet nedum omnes casus supra enumeratos, sed alios quoscunque casus. decis. 36. num. 11. Coccino.
Et ampliatiam sint casus diuersi ab expressis, & includit omnia omissa in speciali enumeratione. ibidem num. 11.
constitutionis verba, quando sunt clara, tunc veritas est attẽdenda, & non aliorum opinio. decis. 36. nu. 20. Coccino.
constitutioni Concilian non derogatur per clausulam non obstantibus. decis. 350. num. 29. Durano.
constituto dicitur fauorabilis, si emanat principaliter ad fauorem creditorum, licet resultet in aliorum damnum. decis. 36. num. 46. & 47. Coccino.
constitutiones contra Ius an substineantur. decis. 124. num. 26. Coccino.
constitutio, si reducat aliquid ad terminos iuris antiqui, nõ potest dici irrationabilis, & odiosa. d. 36. n. 45. Coccino.

constitutio alicuius loci emanata, postquam lis est introducta in Curia, non attenditur. decis.98.num.4. Vbal.10.
constitutionis finis, & mens legislatoris deprehenditur ex proemio.decis.339.num.7. Merlino.
constitutio, si vtatur verbis, (& quouis modo, tenta, & possessa) non patitur restrictionem, & includit omnes modos tenendi, & possidendi. decis.36.num.6. Coccino.
constitutiones priores derogant posterioribus, non viciſſim. decis.243.num.6. Merlino.
constitutio loquens in simplici contractu, non habet locum in contractu iurato.decis.98.num.5. Vbaldo.
constitutionis verba quando sunt clara non recipiunt interpretationem à proemio. decis.36.num.18. Coccino.
constitutionum verba, quando sunt clara non admittunt extrinsecam interpretationem violantem textum. decis. 261.num.6. Dunozetto.
constitutio non reuocat actus iam perfectos, etiam si eius natura sit respicere futura, & nõ praeterita. d.211.n.1. Virili.
constitutio, si loquatur de personis, etiam quia de illis loquatur ratione rei, non desinit esse realis. decis.36.num. 29. Coccino.
constitutio, si loquatur de personis, etiam quia de illis loquatur ratione rei, non desinit esse realis. decis. 36.num. 29. Coccino.
constitutio, si loquatur de vulneribus, non extenditur ad verba iniuriosa.decis. 36.num.47. Coccino.
constitutio facta in Concilio generali requirit specialem derogationem.decis.350.num.29.Durano.
constitutio determinans modum, & rationem decimandi non potest dici contra ius. decis.124.num.27. Coccino.
constitutio simpliciter, si loquatur, se extendit etiam ad minores. decis.36.num.30. Coccino.
constitutiones debent recipere interpretationes a iure communi.decis.98.num.7. Vbaldo.
constitutio alicuius loci, non comprehendit bona existentia in statu alterius loci. decis.98.num.10. Vbaldo.
constitutionis alicuius proemium non facit ius licet denotet causam finalem.decis.36.num.16.Coccino.
constitutiones, & leges futuris negotijs dant formam, non autem praeteritis. decis.36.num.1.Coccino.
constitutio synodalis non praesumitur vsu recepta, licet reperiatur impressa inter alias constitutiones, si à sui principio derogatur vitiosa.decis.3.num.13. Coccino.

CONSTITVTVM.

Constitutum facit quem verum possessorem ad quemcunque effectum.decis.217.num.5. Pirouano.
constitutario datur manutentio.decis.284.nu.3. Virili.
constitutum, si accedat ad contractum simulatum, assumit eandem qualitatem. decis.308.num.14. Pirouano.
constituens se nomine alterius possidere satis ex hoc videtur probare illum fuisse in possessione. decis. 15.num.17. Durano.

CONSVETVDO.

Consuetudo particularis alicuius loci vbi non apparet, tunc recurritur ad Regionem circumuicinam pro substinendo titulo ex consuetudine resultante. decis. 389. num.10.Pirouano.
consuetudo, quod simul Ecclesiae praediali, & sacramentali debeantur decimae, non extenditur de casu, ad casum, nec de persona ad personam. decis. 124. num.18. Coccino.
consuetudini immemorabili non censetur derogatum ex dictionibus vniuersalibus adiunctis verbo consuetudini. decis.71 num.3. Coccino.
consuetudines piae debent obseruari, & compescendi sunt illi, qui malitiose nituntur illas immutare, ad eas obseruandas.decis.389.num.9. Pirouano.
consuetudo Bulgari tamquam dispositioni Iuris contraria, & mulieribus praeiudicialis non debet extendi extra suũ casum.decis.241.num.6.Coccino.
consuetudo circa cõstitutionẽ dotium, est ad vnguem probanda, & prius sẽper est attendẽda consuetudo specialis familiae quam generalis. decis.88.num.5. Merlino.
consuetudo non plus habet auctoritatis, quam lex.
consuetudo particularis in materia decimarum legitimè probata, seruari debet.decis.333.num.6.Merlino.
consuetudo apponendi onus perpetuo ducaturum in bonis emphyteuticis Ecclesiae ab emphyteota, est sacrilegio proxima.decis.86.num.19. Coccino.
consuetudo in materia decimarum, quando agitur inter duas Ecclesias, debet habere spatium decem annorum. decis.333.num.5. Merlino.
consuetudo in materia decimarum multum attenditur. decis.333.num.4. Merlino.
consuetudo Bulgari cessat, vbi constat de contraria mente testatoris, etiam tacita.decis.241.num.13.Coccino.
consuetudo particularis, vt probetur, quid requiratur, & maximè si sit conformis dispositioni iuris. decis. 109. num.5. Coccino.
consuetudo est nulla, si lex ei resistat, & quod initij memoria non extet.decis.71.num.9. Coccino.
consuetudo etiam totius orbis non potest excusare homines exercentes improbum fœnus vsurarum. decis. 303. num.24. Merlino.
consuetudo immemorabilis, si ex se non sit mala, suffragatur aduersus iuris dispositionem prohibitiuam, si concurrat fama priuilegij.decis.71.num.11. Coccino.
consuetudo particularis seruari debet. d.169.n.8. Coccino.
consuetudo ex actibus diffomibus non inducitur. decis. 336.num.7. Verospio.
consuetudo introducta ex solutione sponte, & ex mera liberalitate facta per aliquem, est seruanda, etiam si solum modo spatio, 10.annorum probaretur. decis.203.num. 2. Vbaldo.
consuetudo coactiua, quo casu minori spatio inducatur, quam per 40.annos.decis.389.num.3.Pirouano.
consuetudo immemorabilis semel reprobata tanquam improba, non potest denuo induci decis.71.nu.11.Coccino.
consuetudo exercendi vsuras, an excuset. decis.301.num. 22. Merlino.
consuetudo rationabilis illa appellatur, quam iura non improbant.decis.265.num.22. Vbaldo.
consuetudo immemorabilis habet vim priuilegij. decis. 379.num.5.Verospio.
consuetudo contra ius semel reprobata, per legem amplius non potest induci.decis.71. num.10. Coccino.
consuetudo in materia decimarum ad fauorem Ecclesiae Sacramentalis, contra Ecclesiam praedialem, vt inducatur, requiritur possessio decennalis. d.333.n.15.Merlino.
consuetudo, vt probetur, debent testes praecisè deponere de decennio.decis.124.num.15.Coccino.
consuetudo, quae non est rationabilis, ex transcursu temporis non firmatur. decis.265.num.20. Vbaldo.
consuetudo non nocet alicui in particulari, sed ius in communi, quo ad omnes cõstituit. decis.265.nu.24. Vbaldo.
consuetudo irrationabilis dicitur illa, quę a iure improbatur, & est contra neruum Ecclesiasticae disciplinę, & libertatem.decis.265.num.23. Vbaldo.
consuetudo contra vtilitatem Ecclesię valere non debet. decis.265.num.14. Vbaldo.
consuetudo generalis Dioecesis, & particularis Parochię si concurrit in materia decimarum tunc est seruanda particularis Parochię. decis.169. num.10.Coccino.
consuetudo sacris Canonibus inimica dicitur corrupta. decis.265.num.15. Vbaldo.
consuetudini immemorabili censetur derogatum ex dictionibus vniuersalibus, si sit damnata, & reprobare. decis. 71.num.7. Coccino.
consuetudinis plena probatio ex quibus non resultet. decis. 124.num.12. Coccino.
cõsuetudo immemorabilis eget speciali derogatione. decis. 71.num.1. Coccino.
consuetudo particularis in concursu praeualet generali. decis.169.num.9.Coccino.
consuetudo plurimum operatur, ad iustificandam renouationem emphyteusis proximioribus agnatis. decis.60. num.6.Vbaldo.
consuetudo vti fidelis rerum interpres, est attẽdenda. decis. 161.num.1. Virili.
consuetudo veritati, & statutis canonicis contraria, non valet.decis.265.num.16.Vbaldo.
consuetudo, quando dici non potest superflua. decis.124. num.19.Coccino.

consuetudo Narnien. de qua hic qualiter procedat, decis. 217,num.17. Pirouano,

consuetudo non plenè probatur ex instrumentis, quæ non concludant negatiuam actus contrarij, decis. 152, num.19, Pirouano.

consuetudini non censetur derogatum, nisi expresè dicatur.decis.414.num.13. Coccino.

consuetudo æquiparatur statuto,decis.177,nu.55 .Merlino.

consuetudo, qualiter probari debeat. d.177.nu.54. Merlino.

consuetudini ius defert in materia præcedentiarum, decis. 85.num.5. Vbaldo.

consuetudo in emphyteusi recipit interpretationem ab inueterata.decis.86,num.10. Coccino,

consuetudo in materia præcedentiarum attenditur, etiam si iuri repugnet,decis.85,num.6. Vbaldo,

consuetudinibus quibuscunq; derogans Papa, censetur etiam derogare immemorabilibus.decis.703. num.2. Coccino.

consuetudini statur, circa solemnitates inuentarij, decis. 310,num.4. Durano,

consuetudines locorum sunt seruandæ, quando conficitur inuentarium bonorum hæreditariorum, decis. 331,num. 14.Pirouano.

consuetudinem non probant testes si deponant extra casum, decis.124,num.17. Coccino.

in consuetudine inducenda requiritur voluntas spontanea. decis.201.nu m.3. Vbaldo.

consuetudo, vt probetur, non habetur in consideratione actus controuersus, decis.124.num.16. Coccino.

consuetudo plurimum est attendenda in obligationum materia.decis.37.num.15.Merlino.

contigui illi dicuntur, qui inuicem se tangunt, decis. 243. num.15. Merlino.

CONTINVATIO.

Continuatio, & conseruatio eiusdem status præsumitur, & non mutatio,decis.50.num.28. Vitali.

CONTRACTVS.

contractus nullitate data, ob non seruatam formam in alienatione rerum ecclesiæ, fructus ab Ecclesia non sunt restituendi, nisi emptores probent fuisse conuersos in vtilitatem, & commodum ecclesiæ. decis.375. numer.6, Durano.

Ex ista versu sufficit probari per verisimilem præsumptionem. ibidem num.7. Durano,

in Contractu quocunque si promissa non seruentur siue defectus sit in substantialibus, siue in accidentalibus, aut naturalibus, & siue in paruo, vel magno, tunc agens caret omni actione. & exercitio agendi, siue excipiendi. decis. 192.num.13.Pirouano.

in Contractibus minoris existentis in pupillari ætati debet adhiberi Tutor.decis.71,num.2.Merlino,

contractus non factus in conspectum, ex verbis tradidit, assignauit &c, non probatur vera traditio. decis. 197.nu, 14.Durano,

Ex Contractu vero, vtroque obligatorio, non potest effectualiter agi, nisi quis contractum ex parte sua adimpleuerit.decis.397,num.7. Durano.

contractus ab initio nullus tractu temporis non conualescit, decis. 125.num.52. Durano.

in Contractibus, quicquid scriptū non legitur pro omisso habetur.decis.194.num.7.Coccino.

contractus à pupillo vel minori sine debita solemnitate celebratus licet sit nullus, claudicat tamen ex parte pupilli in cuius arbitrio stat recedere, nec ne.decis.318.num.37. Qucipo,

Tamen alteri parti ab illo contractu inuito pupillo recedere non licet.ibidem num.38.

contractus quilibet, & pactum quodlibet, quod consensu contrahitur, ita probari potest per testes, sicut per instrumenta,decis.115.num.14. Vbaldo.

contractus celebratus sub conditione, ea non purificata, habetur pro non facto, & nullum potest producere effectum.decis.386.num.12. Pirouano.

contractus fuisse simulatus arguitur ex pactis insolitis, & non consueto more agendi, decis.284. num.8. Verospio,

in Contractu minoris, si adsit decretum Iudicis, præsumitur etiam interuenisse proximiores,decis.106.Merlino,

contractus ex confirmatione superioris, quando validatur etiam quod ab initio esset nullus, subsistens in vim nouæ concessionis.decis.292,num.4. Pirouano.

In Contractibus inspiciendum est, quid verè fuit factum, & sequutum,decis.114,num.16. Vitali,

in Contractibus, nec syllaba quidem remanere sine operatione, & ministerio debet. decis.194.num.26. Coccino.

contractus celebratus sub conditione ea non adimpleta, ob tractus resoluitur.decis.118.num.24.Merlino,

contractus cum ecclesia non potest declarari nullus in ipsius ecclesiæ præiudicium, si illum tamen voluerit habere, decis.179.num.6. Verospio.

per Contractum in Curia, qui non est subditus efficitur subditus, & cessat qualitas forensitatis.d.595.n.4.Pirouano,

in Contractibus bonæ fidei, qui gratia vtriusque celebratur, ob contrauentionem præstatur culpa. decis. 246, num.9. Mommanno.

contractus metus venditionis bonorum ecclesiæ potest in illegitimum transire.decis.359.num.30. Coccino.

In Contractibus minorum statutorum forma non est seruanda, si sinus in obligatione necessaria, decis. 25. num. 13. Coccino.

contractus claudicare non debet. d. 403. num.8. Qucipo,

in Contractu ipso, dicitur aliquid fieri si fiat antequam partes habeant actum pro perfecto, & donec contractus ambulat.decis.73.num.29.Durano.

contractus ipso iure redditur nullus stante simulatione. d. 308.num.18.Pirouano.

in Contractibus respectiuis liberalitas non præsumitur. decis.125,num.52. Durano,

in Contractu, si fit appositum pactum per quod aliquid reseruatur, informatur ab ipso contractu. decis.73. num. 26.Durano.

contractus ipso iure resoluitur, si assertio, quæ dedit causam contractui, reperiatur falsa. decis.140.num.2.Pirouano.

contractus minorum, in quibus per statutum certa solemnitas requiritur ad fraudes obuiandas, non validantur per iuramentum.decis.1.num.7.Durano.

contractus minoris celebratus sine solemnitatibus requisitis à statut. Vrb.lib.1.cap.151. nullus est. decis.1.num.1. Durano.

in contractibus, qui solo consensu perficiuntur quando requiratur scriptura,decis.113.num.8. Vbaldo.

contractus, quando ob publicam vtilitatem per legem, aut statutum annullantur tunc nihil in eis operatur interpositum iuramentum. decis.1.num.6.Durano.

contractui, quando statutum resistit, impedit etiam orti naturalem obligationem, decis.1.num.17. Durano.

in Contractu, si deficiat dies, quæ solet interpellare pro homine, tunc necessaria est interpellatio, vt quis possit dici constitutus in mora ad aliquid faciendum. decis.192.num.17. Pirouano.

contractus nullus ex defectu solemnitatum ab illo tantum potest impugnari ad cuius fauorem d. solemnitates requiruntur.decis.10, num.11. Rembaldo.

in contractu, quando tempus est de substantia debet precise probari.decis.201.num.29.Coccino.

in contractibus innominatis non est locus pœnitentiæ.decis. 192.num.14. Pirouano.

ex Contractu etiam inuili transfertur possessio, decis.180. num.18.& 19. Durano.

in Contractu aliquo, si fiant promissiones si non fuerint adimpletæ, est licitus recessus ab eo. decis. 136, num.9. Vbaldo.

contractus vbi habuit suum implementum & perfectionem, ibi est facienda solutio,decis.98.num.11. Vbaldo.

in contractibus minorum, quando non requirantur solemnitates necessariæ.decis.14.num.6. Coccino.

contractus conclusio non bene arguitur ex simplici tractatu,decis.121.num.8.Merlino,

in Contractibus interpretatio est facienda strictè.decis.194. num.7. Coccino,

in Contractibus verba dubia, & otiosa cautela non debent, decis.194.num.25.& 33. Coccino.

contractus, promissiones, & instrumenta si fiant celebrata occasione ludus aleæ num omnia sunt irrita, & inania.

nania. decis.95.num.3. Manzanedo.
ad Contractum simulatum, si accedat constitutum, assumit eamdem qualitatem. decis.308.num.14. Pirouano.
in Contractibus faciendis à personis Ecclesiasticis, sunt seruandæ solemnitates iuris canonici, decis. 115.nu. 50. Durano.
in Contractu ipso dicitur aliquid fieri, si ita fuerit conuentum, licet ex intervallo fiat. decis.73.num.23. Durano.
in Contractu societatis officij non facta nominatione personæ, sub cuius periculo vitæ societas mansura erat, tunc cuius ratio vitæ habeatur. decis. 245. numer. 2. Verospio.
contractus non vitiatur ex defectu modi. decis. 193. num. 15. Virili.
in Contractibus minorum gestis cum debitis solemnitatibus, & præsente pecunia, non potest considerari fraus. decis. 11. num.9. Merlino.
ex Contractu agens adimpleuisse pro parte sua, tenetur docere. decis.397.num.13. Durano.

CONTRADICTÆ.

in Contradictarum iudicio, si citatio personalis facta fuerit, tunc reliquæ possunt omitti licet secus sit de honestate, & vrbanitate. decis.240.num.9. Pirouano.
in Contradictarum iudicio pro termino citationis male seruato, sententia redditur nulla. decis.268.n.2. Pirouano.

CONTRADICTIO.

Contradictio facta post actum perfectum & cõsummatum non impedit, quo minus censeatur per d. actum pacifice gestum acquisita possessio. decis.8. n.7. Remboldo.
contradictio, & repugnantia, vt in contineati euitetur, est sumenda omnis interpretatio. d. 320.n.11. Merlino.
contradictio, vt euitetur, fas est verba impropriare. decis. 320.num.13. Merlino.

CONTRADICTOR.

Contradictor legitimus dicitur is, qui in contineati probat ius suum. decis.360.num.11. Coccino.
contradictor legitimus, qui non est, non potest effici per solam citationem. decis.348.num.15. Mormanno.
contradictor legitimus habetur ille, qui ex aduerso citatur, & admittitur pro tali. decis.185.num.10. Vbaldo.
contradictor legitimus ad impodiendam immissionem est, qui ex testamento, habet facultatem capiendi possessionem propria auctoritate. decis.185.num.9. Vbaldo.
contradictor legitimus ad impediendam immissionem beneficij, quis non dicatur. decis.34.num.10. Vbaldo.
contradictor legitimus ad impediendam immissionem non est qui non possidet. decis.185.num.8. Vbaldo.

CONTRAHENTES.

Contrahentium mens, & intentio, quando est clara, illa potius est attendenda, quam verba. decis.26.nu.9. Vbaldo. Et ad hunc effectum sufficit, quod intentio sit etiam verisimilis. ibidem num.10.
contrahens aliquid faciens contra legem contractus, vel Domino inuito indistinctè tenetur ad quemcunque casum. decis.246.num.5. Mormanno.
contrahens non potest dici deceptus, si de tempore contractus non ignorauit statum rei. decis. 343. numer. 4. Motmanno.
contrahentium voluntas ex antecedentibus, & subsequentibus declaratur. decis.193.num.17. Virili.
contrahens, si vices alicuius gerat, præsumitur in dubio non nomine suo, sed illius contraxisse. decis. 323.num.16.18. 19. & 20. Coccino.
Maximè hoc procedit, quando contrahens id non agebat ex propria persona, sed benè agebat ille, cuius vices gerebat. ibidem num.6.
contrahens promittens aliquid adimplere, non potest ex dicto contractu agere, nisi doceat omnia pro parte sua adimpleuisse. decis.215.num.1. Dunozetro.
contrahens sub nomine Officij, non ipse obligatur, sed ille, cuius vices gerit. decis.325.num.6. Coccino.
ex Contrahentium mente obligatio debet regulari, & declarari. decis.124.num.14. Durano.
contrahentium animum arguit tractatus. decis. 114. num. 10. Virili.
inter contrahentes pacta sunt seruãda. d. 98.nu.2. Vbaldo.
contrahentes quicquid à principio intellexerint, obseruantia est apta declarare & interpretari. d.26.nu.4. Vbaldo.
contrahentis voluntas dicitur ex actu in continenti gesto. dec. s.194.num.14. Coccino.
contrahentium mens, & intentio non debet deseruire verbis, sed bene è contra. decis. 26.num.11. Vbaldo.
contrahentes præsummuntur in dubio se conformasse dispositioni Iuris communis. decis. 16.num.12. Coccino.

CONTRARIETAS.

Contrarietas, vt euitetur capi debet omnis possibilis interpretatio. decis.140.num.9. Pirouano.
contraria simul minimè stare possunt. decis. 218. numer.3. Coccino.

CONTRAVENTIO.

Contrauentio facta ab vna parte, liberat alteram ab obligatione faciendi, & impunè potest contrauenire. decis. 208.num.10. Coccino.
contrauentens secundò, potest agere contra primum contrauenientem, & exigere pœnas contrauentionis. decis 208.num.14. Coccino.
à Contrauentionis pœna excusatur quis, si habeat iustam causam contrauentendi. decis.208.num.12. Coccino.
Contrauentionũ occasio est tollenda. d.208.n.11 Coccino.
contrauenire, quis potest dispositioni testatoris, quando in prohibitione non adest substitutus in casu contrauentionis. decis.239.num.15. Virili.

CONTVMACIA.

Contumacia nõ cessat, data non partitione. d.276.n.3. Vbal.
contumacia non probat delictum. decis. 394. num. 19. Chislerio.
contumacia, & inobedientia est graue delictum, & determinum exemplum. decis 404. num. 7. Merlino.
de Contumacia partis, quando constat, tunc non potest denegari declaratoria. decis.404 num.6. Merlino.
ob Contumaciam hæres amittit beneficium electionis de aliqua re sibi à testatore relictæ. d.213.num.2. Pirouano.

CONTVMAX.

Contumax, quod habeatur pro confesso, si statutum hoc disponat, nihilominus talis confessio erit ficta, & non vera. decis.394.num.20. Chislerio.
contumax nimis, quando pars est effecta non est amplius audienda. decis.250.num.5. Vbaldo.

CONVENTIO.

Conuentiones super beneficio ecclesiastico pro augumento pensionis soluendo & ad fauorem eius, qui non est in lite, & cum onere perpetuo commendæ, semper sunt inualidæ, & improbæ absque beneplacito Apostolico. decis.386.num.1. Pirouano.
conuentiones posteriores derogant prioribus. decis. 103. Coccino.
conueniendus est familiaris Principis coram suo iudice, vel coram eo, cui hæc facultas, & iurisdictio à Principe fuit concessa. decis.324.num.9. Pirouano.

COPIA.

Copia copiæ nullam fidẽ meretur. decis.353.n.89. Coccino.
copiæ alterius copiæ fides adhibetur, concurrentibus adminiculis. decis.396.num.9. Verospio.
copia simplex, & scriptura informis carens substantialibus nihil probat. decis.77. num.9.
copia simplex non exhibito originali nihil probat &. decis. 187.num.1. Vbaldo.

COPVLA.

Copula, ac, apposita inter duas orationes perfectas, non repetit in sequenti qualitatem expressam in præcedenti. decis.75.num.7. Virili.
copula, &, comprehẽdit qualitates distinctas, & separatas, quarum vna non inest alteri. decis. 75.num.6. Virili.
in Correctorijs facienda est interpretatio, vt minus censeatur correctum, quam fieri potest. decis. 314.numer.13. Merlino.
correctio Iuris communis, quo minus fieri potest, facienda est. decis.247 num.11. Merlino.

CORRELATIVI.

correlatiuorum natura est, vt vno posito, seu remoto, aliud etiam ponatur, seu removeatur, maxime vbi militat eadem ratio. decis.61.num.68. Durano.

CORRESPECTIVITAS.

ex Correspectiuitate rationes temporis censetur vnum propter aliud factum. decis.14.num.40. Remboldo.

in Correspectiuis vnum alteri dicitur in esse, nec vnum sine altero acceptari potest. decis.108.num.5. Merlino.

CREDITOR.

Creditor consentiens alienationi rei sibi hypotecatæ, cum reseruatione iurium sibi competentium, ista reseruatio nedum excludit remissionē, sed etiam operatur priorum iurium, & obligationum repetitionem. decis.243. numer. 3. Mormanno.

creditori à iure nulli reperiuntur terminus præfixus ad executionem totaliter perficiendam in actione personali, sed debitor debet instare, vt prosigatur. decis.248.num. 9. Merlino.

creditor immissus in possessionem fundi debitoris vigore Saluiani, si ab eo fuerit meliioratus, fructus melioramentorum non sunt imputandi in creditum, sed pro illis datur retentio, donec fuerit satisfactus. decis.312.num.9. Merlino.

creditores hæreditarij in subsidium contra quos agere possunt. decis.179.num.14. Verospio.

creditoris mora stante perinde est, ac si ab initio res debita ei consignata fuisset à debitore. decis.219.numer.13. Coccino.

creditor non potest allegare in tempore ei non fuisse assignatam rem debitam, stante propria mora. decis.219. num.13. Coccino.

creditor, qui est in mora in non recipiendo triticum intra tempus conuentum, debitor potest eum absque decreto iudicis, illud vendere. decis.219.num.18. Coccino.

creditor non tenetur contra se cedere actiones, quia cessio ei esset obfutura. decis.409.num.22. Merlino.

creditor potest vti retentione, quando ei nullter, fuit facta adiudicatio, pro verò credito. decis. 411. numer. 20. Verospio.

creditor anterior non tenetur tertio possessori conuento cedere iura contra seipsum. decis. 407.num.24. Merlino.

creditor, qui est prior in tempore, est potior in iure. decis.23. num.27. Durano.

creditor, cui est facta res data in solutum, non potest redire ad priorem actionem. decis.278.num.21. Chislerio.

creditor tenetur bona debitoris recipere in solutum, quando debitor soluere non potest debitum. decis.98. num.8. Vbaldo.

Et hoc pariter procedit in subsidium, & ad effectum effugiendi carcerationem. ibidem. num.9.

curator datus in vno loco, extra territorium non remanet talis, quia curator datur bonis. decis.197.nu.29. Merlino.

creditor non admittitur ad licitandum, nisi in defectum aliorum oblatorum, aut post alios omnes oblatores. decis. 411.num.8. Verospio.

creditori anteriori per pactum in sua hypoteca præiudicari non potest. decis.207.num. 10. Verospio.

posterior Creditor non præfertur anteriori, ne prior suo credito defraudetur. decis.343.num.8. Motmanno.

creditore inuito, aliud pro alio solui non potest. decis.98. num.3. Vbaldo.

creditores mercatorum fidem sequantur, vt adueniente tempore solutionis literarum debitum ipsis soluatur. decis. 334.num.7. Motmanno.

creditor non præsumitur, sibi velle præiudicare in suo credito, si possit illud exigere. decis 410.num.22. Durano.

creditorum, Legatariorum & fideicommissariorum par est causa. decis.159.num.10. Pirouano.

creditor posterior non potest auocare pecunias, quas prior creditor de consensu debitoris exegit. decis.343.num.9. Motmanno.

creditor hypotecarius anterior in concursu est præferendus aliis. decis.407.num.24. Merlino.

creditor, si fit institutus hæres à debitore per hoc videtur velle, quod debitum cum pensetur. decis.19. num.16. & 17. Coccino.

creditoribus mariti, vt vxor pro sua dote præferatur, est probanda dotis numeratio. decis.78.num.2. Mäzanedo.

creditoribus, an vltimus inuestitus possit assignare bona emphyteutica, vide distinctionem. decis.381.num.16. 17. & 18. Coccino.

creditores stante inopia debitoris possunt agere executiue contra debitores dicti debitoris. decis. 219.numer.15. Verospio.

in Creditorum anteriorum præiudicium, debitoris confessio non probat anterioritatem. d. 382. num.17. Durano.

creditor pupilli, quando est tutor, potest sibi ipsi propria authoritate soluere. decis.25.num.16. Coccino.

creditoribus, quousq; non est satisfactum, hæres non potest quicquam lucrari ex hæreditate. decis. 159. num.14. Pirouano.

creditoribus, in tantum hæredes cum beneficio leg. & inuentarij satisfaciunt, in quantum res substantiæ ad eum deuoluuntur. decis.259.num.10. Pirouano.

ad Creditorum fauorem, si emanauerit aliqua constitutio, dicitur fauorabilis, licet resultet in damnum aliorum. decis.36.num.46. Coccino.

in Creditoris negligentia differentiæ actiones, præscriptio tota fundata est. decis.407.num.16. Merlino.

creditori, si fit factum legatum à debitore quando censetur reliquisse animo compensandi. decis.28. num.11. Merlino.

creditor posterior non præfertur anteriori, ne prior suo credito defraudetur. decis.343.num.8. Motmanno.

creditor, quando agit executiue, potest vna via electa ad aliam redire, & duplici via, etiam simul vti, donec fit satisfactum. decis.30.num.19. Durano.

CREDITVM.

creditum, quando est certum, & clarum, non debet per alium incertum, & turbidum. decis.254.num.2. Durano.

creditum remanet penitus illiquidum, donec factis calculis computa hinc inde soluentur. d. 275. num.13. Durano.

crediti, & debiti contrapositio, & compensatio, quando admittatur. decis.157.num.45. Virili.

creditum non dicitur amissum, licet quis sibi præiudicauit in hypoteca. decis.229.num.19. Verospio.

creditum, cum hypoteca in Saluiano, requiritur pro patrono extremo. decis.372.num.3. Donozetro.

credita turbida non impediunt immissionem fideicommissario. decis.275.num.3. Durano.

creditum, vt dicatur liquidum, debet esse adeo clarum, & certum, vt controuerti nullo modo possit. decis. 275 nu. 2. Durano.

creditum administrantis bona non est detrahendum, nisi reddita ratione. decis.391.num.8. Pirouano.

creditum liquidum non potest opponi ad retardandam solutionem crediti liquidi. decis. 298.nu.1. Motmanno.

creditum debet esse liquidum, ad hoc vt sit locus retentioni. decis.411.num.24. Verospio.

ad Credita exigenda procurator constitutus, non potest exigere debita sub conditione, vel in diem. decis.374. num.35. Merlino.

pro Credito petito, & ex actis certo, & liquido debet fieri adiudicatio. decis.338.num.21. Durano.

in Criminalibus testis vnicus plenè probat, iuncta fama, & concurrentibus adminiculis. decis.16.num.9. Coccino.

CVBICVLARIVS.

cubicularij sunt veri familiares Papæ. decis.196.num.6. Durano.

cubicularij Papæ salarium recipiunt, & nihilominus fructus beneficiorum, lucrantur in absentia. decis.22.num. 9. Durano.

CVLPA.

Culpa, quando præcessit, præsumitur, quod res, cessante culpa, non periisset. decis.246.nu.10. Motmanno.

culpa non obligat cessante fraude. decis.103.numer.20. Coccino.

culpa est, non facere illud, ad quod quis est obligatus. decis.246.num.4. Motmanno.

ex Culpa aliena quis non tenetur. decis.289.num.12. Virili.

ex Culpa illius, quem quis præposuit officio, licet teneatur tamen hoc non procedit in casu in quo fuit electa persona vnius Magistri cui à superiore fuit data licentia. decis. 289.num.13. Virili.

culpa præstatur in contractibus bonæ fidei ob contrauentionem.

item. decis. 146. num. 16. Mormanno.
Culpæ alicui non potest ad scribi casus fortuitus. decis. 289. num. 5. Virili.
Culpa sua, si quis damnum sentiat sibi imputet. decis. 347 num. 8. & 9. Queipo.

CVRA ANIMARVM.

Cùram animarum exercent Canonici, cum de iure communi sint Parochi. decis. 37. num. 1. Merlino.
Cura animarum secularium potest penes Monachas residere, per alium tamen exercenda. decis. 53. num. 3. Durano.
Cura animarum an possit exerceri in Ecclesia Regulari. decis. 165. num. 4. Durano.
Curæ animarum rector qui præest sustinet pondus diei, & æstus. decis. 24. num. 5. Merlino.
Curata in dubio non præsumuntur beneficia, sed simplicia. decis. 380. num. 1. Coccino.
Curata præsumitur Ecclesia, quando beneficium habet populum, vel clerum. decis. 380. num. 3. Coccino.

CVRATVS.

Curato priori amplius non debentur decimæ. Si quis mutauerit domicilium, sed secundo. decis. 124. num. 7. Coccin.
Curati, seu Vicarij nominatio, quando sumus in Ecclesia Monalium spectat ad eas Monales. decis. 5. numer. 22. Durano.

CVRATOR.

Curator, & non minor tenetur conficere inuentarium de bonis testatoris. decis. 163. num. 8. Vbaldo.
Curator deputatus a Iudice loco Tutoris, si intercueniat in aliquo cõtractu pupilli eius auctoritas, validus erit d. contractus. decis. 72. num. 4. Merlino.
Curatoris datio arguit dementiam, fallit quando fuit procuratam. decis. 213. num. 54. Durano.
Curator non potest donare, nec aliter alienare, nisi cum solemnitatibus iuris. decis. 408. num. 23. Chisterio.
pro Curatore, vel Tutore aliquis se gerens, licet non sit, nihilominus tenetur de neglectis, decis. 67. num. 6. Vbaldo.
Curator, datur filio bãniti, ad instar eius cuius pater est apud hostes. decis. 394. num. 5. Chisterio.
Curatores, & Tutores tenentur etiam de neglectis. decis. 67. num. 5. Vbaldo.
sine Curatore sententia lata ad fauorem minoris, valet. decis. 394 num. 13. Chisterio.
curatoris auctoritas debet præcedere actum gestum à minori, vel in ipso actu interponi. decis. 73. num. 11. Durano.
cum Curatore, quando minor contrahit, tunc datur ei alius curator. decis. 25. num. 4. & 5. Coccino.
Curatoris datione probatur dementia alicuius. decis. 198. num. 5. Virili.

CVRIA.

in curia, quando iudicium agitur, tunc attendi debet stylus curiæ. decis. 51. num. 2. Coccino.

CVRIALITAS.

Curialitas, si semel fuerit acquisita præsumitur continuata vsque ad obitum. decis. 9. num. 10. Pirouano.
curialitatis solius ratione, quis non potest dici effectus domiciliarius Vrbis. decis. 9. num. 3. Pirouano.
curialitas vt assequatur requiritur, & animus, & factum qualificatum per aliquod exercitium, decis. 9. numero 5. Pirouano.
curialitatis continuatio pendet ab animo. decis. 9. numero 6. Pirouano.
curialitas de tempore obitus est fundamentum cap. præsenti. §. sane de præbendis in 6. decis. 9. num. 1. Pirouano.
curialitatis depositio probati debet per actus differentes. decis. 9. num. 11. Pirouano.
curialibus plura priuilegia concessa sunt. decis. 9. numer. 12. Pirouano.
curialis. Scolaris, Præfectus Arcis dicuntur incolæ ex habitatione decennali, exemptione bonorum, & ex contractu matrimonij. decis. 137. num. 11. Virili.

D

DAMNVM.

Damnum si sentiat Dominus, ex facto procuratoris, debet prius agere contra procuratorem, si sit soluendõ, sin minus potest petere restitutionem in integrum. decis. 103. num 14. & 15. Coccino.
de Damno vitando agens, non est probationibus, onerandus, in causa fauorabili, & in materia difficilis probationis. decis. 159. num. 12. Vbaldo.
de Damno infecto fideiussio non extenditur ad aliam domum, vel aliam domus partem post fideiussionem quæsitam. decis. 156. num. 13. Merlino.
de Damno vitando, quando agitur, tunc multo magis excusat error iuris intricati. decis. 369. num. 15. Durano.
pro Damnis, & interesse agi potest, secuta euictione. decis. 407. num. 9. Merlino.
ad Damna omnia, & interesse tenetur principalis, fideiussori quæ passus est occasione fideiussionis. decis. 674. num. 7. Verospio.
ad Damnum quis non tenetur, quando præter intentionẽ, & voluntatem eius accidit. decis. 289. num. 11. Virili.
Damna, & interesse, solita sunt deberi ratione moræ, decis. 234. num. 8. Mormano.
Damnum considerari non potest in eo, qui tractat de lucrõ captando. decis. 386. num. 7. Pirouano.
Damnum, quod quis sua culpa sentit, sibi imputare debet, decis. 347. num. 7. Queipo.
ad Damna, & interesse tenetur procurator, qui mandatum susbepit, si illud ritè, & recte non exequitur. decis. 331. num. 25. & 27. Pirouano.
Damnum emergens, & lucrum cessans, vt debeantur, quæ requirantur. decis. 301. num. 16. Merlino.
Damnificari potest in nihilo ille, qui in omnibus caute agit. decis. 4. num. 16. Coccino.

DATA.

de Datæ tempore, narrata in supplicatione debent iustificari. decis. 387. num. 16. Durano.
per Datam antiquitas non probatur. decis. 187. numer. 10. Vbaldo.

DATARIVS.

Datarius, dicitur esse organum Papæ, adeo confidit de eius integritate, & contra illum non admittuntur articuli. decis. 68. num. 8. Merlino.
Datarius ex officio muneris sui supplicationibus tam signatis, quam signandis, vt ratio postulat, addit, & detrahit. decis. 68. num. 10. Merlino.

DATIO IN SOLVTVM.

Datio in solutum, quando nulliter fuit facta, perinde est ac si non esset facta. decis. 278. num. 22. Chisterio.
per Dationem in solutum omnis actio primæua, & hypoteca extinguitur. decis. 278. num. 21. Chisterio.
Datio in solutum non fit, nisi expresse dicatur, & postea sequatur cessio. decis. 392. num. 19. Durano.

DEBITOR.

Debitor in diem, quo ad veritatem, & substantiam est verè debitor, licet non quo ad coactiuam exactionem. decis. 374. num. 18. Merlino.
Debitor, quando priuatur dominio rei suæ est citandus. decis. 411. num. 16. Verospio.
Debitoris obligati ius, si resoluatur ex causa antecedenti necessaria, pignus resoluitur. decis. 86. num. 4. Coccino.
Debitor in diem, debitor est, & potest etiam inuito creditore in solutione præuenire diem. decis. 374. nu. 35. Merlino
Debitore exrante morosо, quod liceat creditori capere fructus propria auctoritate, tale pactum non dicitur pœnale, cum tendat ad faciliorem exactionem. decis. 218. num. 18. Coccino.
Debitor non est in diem, vel sub conditione, si agnoscat debitum, & sponte vult soluere, & renunciare fauori suo. decis. 374. num. 37. Merlino.
Debitor non constituitur in mora in loco solutioni destinato, non soluendo propter absentiam creditoris, sed non tamen liberatur a debito. decis. 219. num. 9. Coccino.
Debitorem alicuius, quando aliquis se constituit intrat præsumptio, quod is, cui constituitur, debitor non sit constituentis. decis. 305. num. 3. Mormanno.
Debitor non potest allegare ignorantiam ad moram excludendam, si liberauerit, creditorem ab obligatione intimationis amplia num. 4. in materia cambij. decis. 274. num. 3. Mormanno.

Debi-

Debitor, ſi ſit grauatus in ſubhaſtatione, poteſt appellare ſi velit, non tamen ſubhaſtatio eſt nulla. deciſ. 248. nu. 15. Merlino.
debitor ceſſus, dum non ſoluit, remanet priſtina actio. deciſ. 392. num. 31. Durano.
debitor, quando non dicatur in mora. deciſ. 219. num. 6. Coccino.
debitor ille non dicitur, qui ſe obligauit pro principali. deciſ. 224. num. 8. Durano.
debitor non conſtituitur in mora conſignandi, vel ſoluendi rem promiſſam in certo loco, niſi creditor probetur paratus recipere in eodem loco. deciſ. 219. num. 7. Coccino.
debitor habens poteſtatem tradendi bona, vel pecuniam, ex traditione alterius, extincta remanet omnis eius obligatio. deciſ. 207. num. 4. Veroſpio.
debitoris inopia ſtante, creditores poſſunt agere contra debitores debitoris executiue. deciſ. 120. num. 15. Veroſpio.
debitor Ciuitatis non poteſt creari officialis. deciſ. 149. nu. 1. Virili.
debitor in diem ſoluens ante non repetit. deciſ. 374. num. 19. Merlino.
debitor, vt conſtituatur in mora, ſufficit interpellatio etiam extra iudicialis. deciſ. 38. num. 4. Virili.
debitor, ſi hæredem inſtituerit creditorem, per hoc videtur velle quod debitum compenſetur. deciſ. 19. num. 16. & 17. Coccino.
debitoris dominum in re hypotecaria debet probari. deciſ. 120. num. 7. Veroſpio.
debitoris confeſſio non probat anterioritatem in præiudicium anteriorum creditorum. deciſ. 382. nu 16. Durano.
debitoris bona creditor recipere in ſolutum, quando debitor non poteſt ſoluere debitum. deciſ. 98. num. 8. Vbaldo.
à Debitoris voluntate, poſſimum ſolutio dependet. deciſ. 334. num. 10. Motmanno.
debitoris eſt electio in alternatiuis. deciſ. 207. num 5. & 6. Veroſpio.
per Debitorem, ſi minus ſteterit, quin ſoluerer, non dicitur incurſa mora. deciſ. 218. num. 5. Coccino.
a Debitore ſi ſit factum legatum creditori, cenſetur reliquiſſe animo compenſandi, ſi dixerit quod nihil aliud pretendere poſſit in hæreditate. deciſ. 28. nu. 11. Merlino.
debitor, ſi cedat aliquod ius creditori, quando hoc importet ſimplex mandatum. deciſ. 13. num. 40 & 41. Durano.
debitorem ſe eſſe verum, quis fatetur, ſi petat compenſationem. deciſ. 33. num. 2. Merlino.
debitorum ceſſio valet, ſi promittatur eos eſſe veros debitores: & pro talibus illos manuenere. deciſ. 33. num. 1. Merlino.
debitores onerum contra exactores, ſe tueri non poſſunt, niſi per exhibitiones quietantiarum. deciſ. 259. num 7. Pirouano.
debitori cenſus, quando etiam poſt factam interpellationem fructus curiant, & quousque. deciſ. 274. num. 12. Motmanno.
debitor, quod quis non ſit, iſta negatiua non probatur ex inſpectione vnius libri tantum. deciſ. 129. num. 4. Virili.
in Debitoris cauſam debent emanare literæ cambij, ad earum iuſtificationem deciſ. 274. num. 7. Motmanno.
debitoris voluntas requiritur ad hoc, vt compenſatio debitum extinguatur. deciſ. 334. num. 17. Motmanno.

D E B I T V M.

Debitum cenſuale non eſt proprium emptoris fundi cenſuati, qui nec illud ab initio contraxit, nec poſtea in ſe accollauit. deciſ. 407. num 29. Merlino.
Sed eſt debitum ipſorum venditorum, qui tanquam imponentes cenſus ex contractu tenentur ad ſolutionem fructuum, & ipſius cenſus. ibidem. num. 30. Merlino.
debitum expenſarum litis ſuper fideicommiſſo eſt debitum hæredis, quando litigatur ad ipſius commodum. deciſ. 338. num. 15. Durano.
Et hoc caſu bona fideicommiſſi non poſſunt irreuocabiliter alienari, ſed tantum pro vita hæredis grauati. ibidem num. 16. Durano.
Pro Debito teſtatoris, deficientibus bonis liberis poteſt fieri executio ſuper bonis fideicommiſſo ſubiectis, & hoc maximè procedit in dote. deciſ. 338. num. 13. Durano.
debiti cauſa illa dicitur eſſe granior ſi vna habeat facilioremexactionem quam altera. deciſ. 23. nu. 28. Durano.
debiti ſubſtantia, ſi ſit probata in aliquo libro, eidem etiam ſtatur reſpectu quantitatis, & pretij. deciſ. 246. num. 19. Motmanno.
Debita vigore Stat. Vtb. lib. 1. cap. 158. præſcribuntur ſpatio 16. annorum. deciſ. 300. num. 7. Durano.
debitum proprium, vt quis ſoluat, non debet vendere bona aliena. deciſ. 103. num. 28. Coccino.
debitum, quando legatur, cenſetur legatum animo compenſandi. deciſ. 31. num. 16. Coccino.
debita alicuius, quis promittens ſoluere, ante illorum liquidationem, non tenetur. deciſ. 397. num. 12. Durano.
debitum illud reputatur, quod ab inuito, iuris remedijs extorqueri poteſt. deciſ. 74. num. 5. Merlino.
pro Debito facto ſuper re, quæ poſtea fuit data in dotem viro à muliere, an ſuper ea poſſit fieri executio. deciſ. 269. num. 5. Vbaldo.
debita, ſi in inuentario, quod confecit, quis deſcripſerit, non poteſt illorum ignorantiam allegare. deciſ.
debitum in dies non compenſatur. deciſ. 124. numer 15. Motmanno.
debitum an probetur ex ſequeſtro. deciſ. 149. num. 7. Virili.
debitum exactum non admittit compenſationem. deciſ. 62. num. 74. Durano.
debitor, poteſt etiam abſq; decreto Iudicis vendere triticum promiſſum alicui, ſi ſit in mora illud recipiendi. deciſ. 219. num. 18. Coccino.
decretum, licentia, aut conſenſus alicuius quando dicuntur à ſtatuto deſiderari pro forma. deciſ. 73. numer. 14. Durano.
de Debito, ſi non conſtet, ſubhaſtatio corruit. deciſ. 36. nu. 52. Coccino.
debiti ſatisfactionis, vel remiſſionis præſumptio, quando inter. deciſ. 305. num. 1. Motmanno.
Pro Debitis hæreditarijs tenentur cohæredes pro rata, & portione ſua. deciſ. 207. num. 15. Veroſpio.
debitum neceſſarium, vel voluntarium dicitur quod a principio habuit cauſam neceſſariam, vel voluntariam. deciſ. 28. num. 4. Merlino.
debita hæreditaria hæres præſumitur ſoluiſſe ſe ex pecunijs rei venditæ defuncti, vel ex fructibus poſt purificatum fideicommiſſum. deciſ. 77. num. 14. Medino.
debita hæreditaria hæres cum inuentario non tenetur exigere. deciſ. 310. num. 9. Durano.
debita hæreditaria hæres in dubio præſumitur ſoluere de pecunijs non hæreditarijs ſed propriis. deciſ. 300. num. 18. Durano.
debiti, & crediti contrapoſitio, quid operetur. deciſ. 137. num. 15. Virili.
Pro Debitis teſtatoris bona fideicommiſſaria poſſunt alienari. deciſ. 134. num. 3. Durano.
debitum, quando eſt neceſſarium, ſi ceſſet ratio debiti, ceſſat etiam ipſum debitum. deciſ. 150. num. 15. Coccino.

D E C A N V S.

Decanus non eſt caput capituli Metropolitani, ſed Archiepiſcopus. deciſ. 111. num. 29. Coccino.
Decanus, Dignitates, & Capitulum ratione diuerſarum partium Eccleſiæ, diuerſo iure cenſeri non debent. deciſ. 208. num. 6. Coccino.

D E C I M A.

Decimarum alienatio non eſt facienda, ſi Eccleſiæ conditio deterior fiat. deciſ 295. num. 8. Durano.
decimæ, quod debeant percipi a Rectoribus, & abipſis Epiſcopi exigant quartam, non eſt tuta opinio. deciſ. 64. nu. 12. Pirouano.
decimarum coæqualitas, quam habent Epiſcopi cum rectoribus, non poteſt tolli per negligentiam, aut malitiam Rectorum. deciſ. 64. num. 9. Pirouano.
decimarum perceptio, licet de iure communi pertineat ad eccleſiam Parochialem non per hoc Epiſcopi excluduntur. deciſ. 64. num. 13. Pirouano.
decimas exigiſſe Rectorem a parochialibus, quando probatur non poteſt Epiſcopus ab eis, tamquam quod iam libetationem ſunt conſequuti, denuo eas exigere. deciſ. 357. num. 4. Pirouano.

decimæ, quæ soluuntur defetibus, lana, lacte & caseo, dicuntur mixtæ. decis.169.num.12.Coccino.
decimatorium, quando efficitur prædium, decimæ debentur Ecclesiæ Sacramentali.decis.169.num.13. Coccino.
decimæ exigendi facultas in territorio ciuitatis soli Cathedrali competit.decis.353.num.74.Coccino.
decimas Sacramentales Ecclesia non potest percipere,si Sacramenta non administret,decis.124.num.4.Coccino.
decimæ Sacramentales amplius non debentur, si administratio Sacramentorum cum personarum interitu fuerit extincta,decis.124.num.6. Coccino.
decimæ spectant ad Ecclesiam intra cuius limites sita à sunt prædia.decis.169.num.1.Coccino.
in Decimarũ materia licet sit opus in specie derogare c. super. de decimis quod est Concil. Lateranen. tamen si derogetur alicui Concil. generali, & postea addatur clausula, & aliis conciliis &c non censetur illi derogatum. decis. 316,num.13.Coccino.
decimarum exactio stante consuetudine potest competere Ecclesiæ prædiali, & sacramentali. decis, 124. num.11. Coccino.
decimandi ius, quando est reale complectitur etiam nouos fructus,& quicquid nascitur ex ipsa terra, decis.333.num. 14.Merlino.
in Decimarum materia propter difficultatem & concurrentiam opinionum debet maximè attendi consuetudo, decis.169.num.2. Coccino.
Maximè,quando in hac materia non reperitur aliquis casus decisus in iure, num.3.
decimarum materia est maximi momenti, decis.204.num. 4. Virili.
decimæ ex noualibus cui debeantur, decis. 169.num.11. Coccino.
decimæ, si non soluantur concurrit periculum animarum. decis.357.num.5. Pirouano.
decimæ impositæ à Papa pro subuentione Imperatoris, nõ dicuntur Papales in effectu.decis.255.num.8.Donozero.
in Decimarum alienatione sufficit consensus Episcopi ex post facto interuenire. decis. 318.num.44. Quelpo.
ad Decimarum præscriptionem, requiritur præscriptio immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo, decis.263. num.1.Vbaldo.
decimæ possunt acquiri etiam Ecclesiæ non Parocialiex alio titulo,quam de iure Diuino, puta præscriptione. decis.380.num.24. Coccino.
decimæ, quo ad quosdam sunt de iure positiuo. decis.62.nu. 20.Durano.
decimæ debent solui ex communi aceruo Domini,& Coloni.decis.380.num.23. Coccino.
decimæ debentur Ecclesijs intra quorum limites prędia existunt,decis.124.num.1.& 3. Coccino.
decimæ, quæ soluuntur de grege ratione pascuorum dicuntur prædiales.decis.169.num.12. Coccino.
decimæ, quæ percipiuntur ex nouis fructibus prædiorum cultorum, eidem Ecclesiæ sacramentali debentur, non autem Ecclesiæ prædiali.decis.333.num.7. Merlino.
decimarum alienatio ob non seruatam formam rescripti Apostolici nulla est,decis.295.num.4.Durano.
decimarum collectio de iure communi spectat ad Rectorem.decis.64.num.3. Pirouano.
decimæ non de proprio, vt pensio, sed solum de fructibus sunt exigendæ.decis.23.num.21. Durano.
decimas in Laicos alienari prohibet Concil. Lateranen. decis.350.num.28. Durano.
decimarum alienatio, quando in totum cessat. decis.295. num.10. Durano.
decimæ non debentur priori Curato, si quis mutauerit domicilium,sed secundo. decis.124.num.7.Coccino.
decimæ de iure Diuino debentur ecclesiæ Parochiali. decis. 380.num.24. Coccino.
decimarum quarta episcopo debetur, decis.327. numer.2. Pirouano.
de Decimarum furto, index Laicus potest cognoscere, licet quo ad decimas non sit iudex competens. decis.296. num.15. Coccino.
ex Decimarum præscriptione vnius speciei non potest induci ad ius percipiendi decimas aliarum specierum. decis.333.num.15. Merlino.
in Decimarum materia consuetudo ad fauorem ecclesiæ sacramentalis, contra ecclesiam prædialem, vt inducatur, requiritur possessio decennalis.decis.333.nu.8. Merlino.
decimarum prædialium solutio ab eo, qui in vna parochia degit, & in alia prædia colit, fieri debet, vbi sita sunt prædia.decis.169.num.4. Coccino.
decimandi rationem, & modum, si aliqua constitutio determinet, non potest dici contra ius. decis.124. num.27. Coccino,
in Decimarum materia consuetudo plurimum attenditur. decis.333.num.4.Merlino,
pro Decimis prædialibus episcopus potest fundare intentionem suam contra Laicos, & alios quoscumq; decis. 64. num.11,Pirouano.
in Decimatorijs prædijs episcopus habet ius reale, & coæquale cum Rectore.decis.64.num.8.Pirouano.
pro Decimis omnibus episcopus agere potest nomine Ecclesiæ Parochialis, cum teneatur illas conseruare, decis. 64.num.6. Pirouano.
in Decimarum quarta episcopus habet intentionem fundatam. decis.64.num.1.Pirouano.
de Decimis suis, tenentur Parochiani respondere Rectoribus, & non episcopo decis.64.num.2. Pirouano.
à Decimarum solutione,licet Layci consuetudine non possint se eximere, possunt tamen eas coarctare. decis.64. num.15. Pirouano,
decimas, si imponat Papa beneficijs & vult quod etiam pensionarij teneatur contribuere non obstantibus pactis inter ipsum,& Titularem qualiter hoc intelligatur.decis. 23.num.23.Durano,
decimas non solum colonus tenetur soluere de tota fructuum,quæ sibi retinet ratione culturæ, sed etiam redecimam.decis.203.num.14. Vbaldo.
à Decimarum totali exemptione, & remissione qualis obseruantia suffragaret. decis.124.num.29. Coccino.
super Decimis omnibus Diœcesis, an Capitulum habeat intentionem fundatam.decis.124.num.8.Coccino.
decimationum quartam Rector potest præscribere. decis. 122.nam.9. Pirouano.
decimas alicuius predij, si ecclesia pretendat ad se spectare, debet plenè probare illius existentiam, intra suos confines.decis.124.num.2.Coccino,
decimæ nouum speciem, subrogatam in locum alterius, vt quis percipere possit, quid probare teneatur, decis. 169. num.16, Coccino

DECEDERE.

Decedere absurdum est,quis pro parte testatus, & pro parte intestatus.decis.112.num.11. Vbaldo.

DECISIO.

Ex Decisionibus pluribus in causa factis si probetur iustitia sententiæ, de ea non potest dubitari. decis. 325. num.4. Chislerio.
In Decisionibus non est faciendum fundamentum,si causa iterum fuerit proposita, & nihil fuerit resolutum. decis. 405.num.54. Verospio.
decisiones Rotæ ostendunt bonum ius. decis. 228.num.2. Chislerio.
decisiones Rotę ostendunt bonum ius causarum.decis.337. num.10. Verospio.
per Decisiones Rotales sufficit docere de iure euictionis. decis.237.num.11. Verospio.

DECLARATIO.

Declaratio est dependens implicita, & consequens ad declaratum.decis.413.num.18. Coccino.
declaratio facta à procuratore non habente adhoc speciale mandatum principali non præiudicat. decis. 188.num. 10.Merlino.
Quod maximè procedit, quando principalis in contrarium protestatus est. ibidem num.11.
declarationes Sacr. Congregat. Concil. semper intelliguntur emanare iuxta ea, quæ in facto proponuntur. decis. 154.num.5. Durano.
declarans, nihil de nouo dicit. decis.413.num.17.Coccino.
declarationi eius, qui aliquid dicit, standum est. decis.453.

ccino.
il de nouo disponit. decis. 28. nu. 10. Merlino.
us vltimis est standum non autem primis, an. 4. Durano.
anata ad vnum finem non probat, quo ad 114. num. 16. Virili.
lunatis testatoris in legatis regulariter spe- edem. decis. 28. num. 9. Merlino.
Declaratione precedenti, vel subsequenti stante, tacens nō dicatur consentire. decis. 187. num. 44. Durano.
Declarationi testis loquentis in genere, standum est. decis. 353. num. 64. Coccino.

DECLARATORIA.

Declaratoria, quando omnino est danda. decis. 276. num. 4. Vbaldo.
ad Declaratoriam, quando deueniatur. decis. 157. numer. 1. Vbaldo.
Aetas puerilis debet literis, & bonis moribus imbui. decis. 157. num. 2. Vbaldo.
Declaratoria non datur sine contumacia. decis. 276. num. 1. Vbaldo.
Declaratoria denegari non potest, quando constat de contumacia partis. decis. 264. num. 6. Merlino.
Declaratoria est locus propter non partitionem, seruatis terminis, seruari solitis. decis. 250. num. 6. Vbaldo.
Declaratoria datur stante voluntaria inobedientia, & contrauentione. decis. 208. num. 17. Coccino.

DECOCTVS.

Decoctus æquiparatur mortuo. decis. 345. n. 7. Mormanno.
Decoctioni proximus si quis aliqua gerit præsumitur ea plena fraudibus & simulatione. decis. 345. n. 12. Mormāno.
Decocto procuratori soluens liberatur, dum soluens eius decoctionem ignorauit, imputet enim sibi constituens, si non idoneum procuratorem eligit. decis. 374. num. 42. Merlino.
post Decoctionem confessio facta, tanquam simulata, non preiudicat. decis. 334. num. 11. Mormanno.

DECRETVM.

Decretum iudicis circa confectionem inuentarij requiritur, vt quis admittatur ab beneficium inuentarij, non autem vt iudex super inuentario pronuntiet. decis. 331. num. 9. Pirouano.
Decretum Iudicis in alienatione rerum minoris precedere, vel in ipso actu interuenire debet, & postea nihil operatur. decis. 73. num. 9. Durano.
Decretum iudicis an requiratur in conficiendo inuentario bonorum hæreditariorum. decis. 331. num. 5. Pirouano.
Decretum, seu mandatum de adiudicando, non habet vim actualis adiudicationis. decis. 39. num. 1. Durano.
Decretum irritans inficit titulum, & possessionem. decis. 108. num. 8. Merlino.
Decretum irritans, si sit elatum, tunc benè inficit possessionem. decis. 28. num. 6. Vbaldo.
Decretum iudicis, circa confectionem inuentarij bonorū hæreditariorum, tam in principio, quam post potest interponi. decis. 331. num. 7. Pirouano.
Decreto irritanti, ad fauorem alicuius emanato, licet ille vsus non fuerit, tamen si antequam oppositum fuerit de non vsu, aliquid in contrarium factum fuerit, actus nō tenet. decis. 251. num. 12. Coccino.
Decretum Iudicis, qui pronunciauit articulos haberi pro confessis operatur, ac si esset formata forma cap. 2. de confes. in 6. decis. 159. num. 42. Coccino.
Decretum irritans, quando adest, tunc quicquid contra illius tenorem gestum est, attentatum, ac nullum ipso iure dicitur, etiam parte non opponente. decis. 231. num. 1. Coccino.
Decretum irritans continet vim priuatiuam, & auocatiuā potestatis alias competentis. decis. 231. num. 4. Coccino.
pro Decreto iudicis præsumitur. decis. 294. nu. 12. Queipo.
Hoc tamen non procedit, vbi contrarium manifestis probationibus ostenditur. ibidem num. 13.
pro Decreto Iudicis præsumitur. decis. 74. num. 3. Virili.
Decretum interpositum ab aliquo tanquam Gubernatore, Notario, &c. non prohibetur tanquam persona priuata illud impugnare, declara. decis. 57. nu. 16. Merlino.
Decreti præposteratio non vitiat actum indemnis. decis. 335. num. 8. Pirouano.
Decretum irritans ligat indistincte ignorantes. decis. 256. num. 6. Coccino.
Quod intellige, quoad pœnā nullitatis quicquid sit, quoad alias pœnas. ibidem num. 7. Coccino.
Decreto, pro executione accessus, & ingressus, quando sit locus. decis. 111. num. 1. Pirouano.
Decreta respiciunt futura, & non præterita. decis. 285. num. 5. Vbaldo.
Decretum irritans tunc inficit possessionem, quando certum est illud intrare, & interim donec est dubius, possessor est manutenendus. decis. 48. num. 5. Vbaldo.
Decretum irritans habet tacitam inhibitionem. decis. 231. num. 3. Coccino.
Decretum irritans an distincte operetur, siue agatur de aliqua re certa, vel in certa. decis. 241. num. 14. Coccino.
Decretum latum ex falsa causa, etiamsi pro parte sit bona, ruit in totum. decis. 138. num. 19. Durano.
Decreta obtinent vim. decis. 338. num. 6. Vbaldo.
Decretum irritans annullat omnem obseruantiam contrariam. decis. 102. num. 13. Dunozetto.
Decretum, irritans, nihil operatur, nisi is, pro quo fuit appositum, vti velit. decis. 31. num. 8. Coccino.
Decretum irritans, & causula sublata, claudunt os parti, & tollunt facultatem Iudici aliter iudicandi. decis. 53. num. 54. Duranno.
Decretum ex falsa causa, & inde secuta, in totum commune. decis. 408. num. 12. Chislerio.
Decretum Iudicis requiritur, vt tutori decernatur administratio. decis. 311. num. 3. Pirouano.
Decretum irritans, & clausula sublata, quid operetur. decis. 373. num. 7. & 8 Verospio.
Decretum Iudicis, si adsit in contractu minoris pro sumitur etiam interuenisse proximiores. decis. 106. n. 15. Merlino.
in Decreto Iudicis causæ expressæ præsumuntur veræ, donec tamquam erroneæ conuincantur. d. 14. nu. 8. Virili.
à Decreto de exequendo instrumento guarentigio, non datur appellatio suspensiua. decis. 30. num. 8 Durano.
Decretum, quando est nullum reuocandum est. decis. 1. num. 36. Durano.
Decretum irritans debet habere impedimentum canonicum, nec sufficit simplex prohibitio sine irritatione. decis. 264. num. 40. Coccino.

DEFECTVS.

Defectus intentionis Papæ, si probetur, nihil relevat. Motus proprius. decis. 119. num. 3. Merlino.
Defectus Principi aliquid confirmanti censetur narratus, si Princeps in confirmatione illi expresse derogauerit. decis. 291. num. 7. Pirouano.
Defectus intentionis Principis semper vitiat gratiam. decis. 193. num. 8. Vbaldo.
Defectus intentionis Principis, in gratia, quando opponi non possit. decis. 340. num. 10. Coccino.
Defectus modi non vitiat dispositionem, & contractum. decis. 295. num. 15. Virili.

DEFENSIO.

Defensio non priuatiue, sed cumulatiue, an dicatur concessa. decis. 101. num. 25. Virili.

DEFICIENTIA.

Deficientia lineæ in inuestitura præsumitur, quando nemo comparet, qui prætendat esse de compræhensis. decis. 79. num. 12. Virili.
Deficiente principali, deficit accessorium. decis. 359. num. 39. Coccino.

DEFVNCTVS.

Defuncti factum potest impugnari respectu iuris superuenientis post d. factum. decis. 263. num. 11. Queipo.
Defuncti factum potest impugnari in eo actu, cui ipse dū taxat consensit, non autem ad eius obseruationem se obligauit. decis. 263. num. 10. Queipo.
Defunctorum voluntates, non debent stare in suspenso. decis. 294. num. 27. & 26. Chislerio.
Defunctorum corpora ius extrahendi ex alienis Parochiis, illaque sepeliendi, ecclesiis omnibus est prohibitum exceptis Cathedralibus. decis. 253. num. 76. Coccino.

Defun-

Defuncti factum non poteſt hæres impugnare. deciſ. 361. num. 8. Quei po.
Defuncti factum non tenetur, quis ſeruare, ſi non agit hereditario nomine, ſed ceſſionario. d. 360. nu. 31. Coccino

DELEGATIO.

Delegatio inter contrahentes non dicitur facta, licet vtamur verbo, delego, niſi interueniat formalis ſtipulatio, inter debitorem ceſſum, & ceſſionarium deciſ. 392. num. 28. Durano.

DELICTVM.

Delicta carnis in foro exteriori, impoſita ſalutari penitentia, præſcribuntur quinquennio. deciſ. 55. nu. 4. Coccino.
ob Delictum commiſſum, quis commodum reportare non poteſt. deciſ. 109. num. 6. Virili.
delictum, quando committitur, ſub iuriſdictione alterius Principis exemptio perſonalis non ſuffragatur. deciſ. 324. num. 6. Pirouano.
Delictum, non probatur ex contumacia. deciſ. 394. num. 19. Chiſlerio.
in delicti commiſſi loco, forum quis ſortitur. deciſ. 324. num. 5. Pirouano.
ex delicto ſuo, quis non debet conſequi vtilitatem. deciſ. 109. num. 4. Virili.
Delictum, vt excludatur in poſſeſſione, ſi non ad ſit titulus, eſt præſumenda, quod iure familiaritatis, ſit. deciſ. 17. num. 11. Durano.
delinquentes quibus caſibus poſſint capi, & puniri in aliena Diœceſi, & territorio. deciſ. 41. num. 16. Pirouano.

DELVBRA.

Delubra Gentilium Chriſtianæ Religionis cultui, olim per venerandæ Crucis illationem mancipabantur. deciſ. 353. num. 11. Coccino.

DEMENS.

Dementia alicuius probatur ex datione curatoris. dec. 198. num. 5. Virili.
Dementiã arguit curatoris dario, fallit tamen ſi ſit procuratoria. deciſ. 233. num. 35. & 36. Durano.
Dementia teſtatoris de tempore conditi teſtamenti nõ probatur ex eo, ſi doceatur aliqua die furioſum fuiſſe, & hoc maximè, quando in teſtamento reperiuntur omnia ritè, & rectè diſpoſita deciſ. 233. num. 14. & 15 Durano.
Dementia in dubio non præſumitur. deciſ. 233. n. 13. Dur.
in Demente, & furioſo non adeſt ea voluntas, quæ requiritur ad perfectionem donationis. d. 408. n. 24. Chiſlerio.

DEMONSTRATIO.

Demonſtrationes duæ ſufficiunt ad probandam identitatẽ bonorum. deciſ. 359. num. 41. Coccino.
Demonſtrationes duæ ſufficiunt ad probandam identitatem. deciſ. 147. num. 13. Virili.
Immo ſufficit identitas loci, cum vno confine. ibid. nu. 14.
Demonſtratiuè, & non limitatiuè verba in dubio interpretari debent. deciſ. 284. num. 6. Virili.
ex Demonſtrationibus duabus probatur identitas. deciſ. 79. num. 10. Virili.
Demonſtratione alia non eſt opus, quando nomen exprimitur. deciſ. 167. num. 47. Durano.
Demonſtrationis cauſa, ſi verba ſint apposita non reſtringunt. deciſ. 75. num. 3. Virili.
Demonſtrationes duæ ſufficiunt ad probandam identitatẽ, licet aliæ deficerent. deciſ. 87. num. 7. Merlino.
Demõſtrationes duæ ſufficiũt ad probãdã bonorũ idẽtitatẽ, licet adſint aliæ quæ non conueniant. d. 81. n. 16. Coc.

DENOMINATIO.

ex Denominatione alicuius loci reſultat argumentum perſonalis reſidentiæ. deciſ. 353. num. 51. Coccino.

DEPOSITVM.

Depoſitum apochæ fideiuſſoriæ non ſuffragatur, vbi pecuniæ incontanti requiruntur. deciſ. 149. num. 9. Virili.
Depoſitio, quando parum refert ad effectum excuſandi à curſu mortis. deciſ. 218. num. 10. Coccino.
Depoſitũ, quãdo benè habeat locum. d. 300. n. 20. Durano.
Deponendo non ſatis facit, qui eſt obligatus ſoluere. deciſ. 149. num. 8. Virili.

DEPORTATVS.

Deportato, interdicitur totus Orbis, excepta inſula, in qua deportatus. deciſ. 324. num. 6. & 16. Chiſlerio.
Deputatio alicuius in aliqua Eccleſia per modũ proviſionis nullum ſtatutum facit. deciſ. 55. num. 43. Durano.

DEROGATIO.

Derogatum tantum cenſetur, quantum eſt dictum, vel de neceſſitate infertur. deciſ. 23. num. 20. Durano.
Derogationis materia in omni caſu pendet à voluntate, & poteſtate derogantis. deciſ. 100. num. 57. Coccino.
Derogatoria generalis habet vim ſpecialis expreſſionis, etiã iuris prohibendi. deciſ. 325. num. 17. Chiſlerio.
Derogatio eſt ſtricti iuris. deciſ. 24. num. 19. Durano.
Derogatio, quid operetur. deciſ. 75. num. 10. Virili.
Derogatione regulæ de Iure quæſito non eſt opus, quando Papa intellexit præiudicare alicui. deciſ. 24. n. 1. Merlino
ex Derogatione etiam in executiuis Papæ voluntas declaratur. deciſ. 75. num. 9. Virili.
Derogatio generalis ſufficit, quando gratia ſit motu proprio. deciſ. 100. num. 16 Coccino.
ex Derogatione colligitur Papæ intentio. deciſ. 50. num. 27. Virili.
Derogatum non cenſetur conſuetudini, niſi expreſsè dicatur. deciſ. 414. num. 13. Coccino.
Derogatione ſpeciali eget conſuetudo immemorabilis. deciſ. 71. num. 1. Coccino.
Derogare priuilegijs minorum, quod Papa velit, colligitur tam ex clauſulis poſitis tam in parte executiua, quam diſpoſitiua. deciſ. 36. num. 74. Coccino.
Derogari an poſſit priuilegio minoris clauſo in corpore Iuris, per clauſulas generales poſitas in aliqua conſtitutiones. deciſ. 36. num. 73. Coccino.

DESCENDENTES.

Deſcendens dotari debet de bonis ideicõmiſſi à deſcendẽtis. deciſ. 128. num. 1. Virili.
Deſcendentes omnino extranei, ac incogniti, & ſic minus dilecti cenſentur multo magis grauati, quam cogniti, dilecti, & benemeriti. deciſ. 194. num. 75. Coccino.
Deſcendentium appellatione veniunt etiam fœminæ. deciſ. 176. num. 23. Coccino.
Deſcendens vltimus habet liberam facultatem, alienandi bona in quoſcumque. deciſ. 194. num. 12. Coccino.
Deſcendentium appellatione veniunt etiam fœminæ. deciſ. 368. num. 6. Dunozzetto.
Deſcendentibus, ſi ſit conceſſum aliquod priuilegium, non extenditur ad aſcendentes, deciſ. 62. num. 4. Durano.
Deſcendentium vocatio per lineam maſculinam ſuperflua eſſet, niſi operaretur vocationẽ neporũ. d. 21. n. 19. Merl.
Deſcendentiũ appellatione veniũt nepotes, pronepotes, innepotes, & alij vlteriores gradus. dec. 6. nu. 20. Merlino.
Deſcendentes ſolos comprehendit generatio. deciſ. 60. nũmero 2. Vbaldo.
Deſcendentes, quando teſtator vocauit, ſub huiuſmodi vocatione veniunt omnes deſcendentes. d. 21. n. 14. Merlin.

DESCENDENTIA.

Deſcendentia, vt probetur, quid requiratur. deciſ. 366. num. 2. Motmanno.
Deſcendentia in iure patronatus leuioribus probationibus docetur, quando cõtrouerſia eſt inter duos præſentatos prætendentes ſe eſſe eodem genere fundatoris. deciſ. 166 num. 1. Motmanno.
Deſcendentia probatur per duas enunciatiuas, accedẽtibus inſtrumentis in quibus fit eadem enunciatio. deciſ. 84. num. 8. Dunozetto.
Deſcendentia qualiter bene probetur. d. 84. n. 1. Dunozettõ.
Deſcendentia probatur etiam ex libris publicis iunctis adminiculis. deciſ. 84. num. 4. Dunozetto.
Deſcẽdentia, qualiter probetur. deciſ. 90. nu. 2. Dunozettõ.
ad Deſcendentiam probandam adhibetur fides libro publico extractionis officialium. deciſ. 232. num. 16. Pirouano.
Deſcendentia, vt probetur, enunciatiuæ ad inuicem adminiculantur. deciſ. 90. num. 7. Dunozetto.

DESIGNATIO.

ex Deſignatione vnica, & ſimplici alicuius reinõ ſunt deducẽdæ plures præſũptiones, & ſpecialia. d. 279. n. 10. Merl.

DETENTIO.

Detentationem habens, poteſt dici improprie, ac largo modo Dñs ſecundum ſubiectã materiã. d. 248. n. 6. Merlino.
Detentor, dum nõ vult reſtituere, turbat in ciuili poſſeſſionẽ,

ne, & vt à turbatione desistat, datur manutẽtio Domino directo, ratione ciuilis possessionis. decis. 79. nu. 4. Vitli.

DETRACTIO.

Detractiones suas præsumitur hæres consumpsisse, si non confecerit inuentarium. decis. 47. num. 9. Merlino.

Detractio dotis an possit fieri ex prohibitis alienari. decis. 47. num. 10. Merlino.

Detractio legitimæ potest fieri ex reprohibita alienari, si non adsint alia bona. decis. 47. num. 4. Merlino.

Detractiones, quando sunt illiquidæ, tunc fideicommissario non denegatur immissio. decis. 47. num. 15. Merlino.

DEVOLVTIO.

Deuolutionis actus, vt sequatur etiam in præiudicium consortum, quibus aliquod ius accrescebat tunc pariter ipsi citandi sunt. decis. 213. num. 11. Pirouano.

in Deuolutionis casu bona emphyteutica redeunt ad Dominum directum libera, & sine onere. decis. 86. numer. 1. Coccino.

ad Deuolutionis effectum dominium, & possessio probatur ex inuestitura annis ab his ad minicula. decis. 79. num. 7. Vitli.

DEVS.

Deus, non propter locum gentem, sed propter gentem locum elegit. decis. 165. num. 7. Durano.

inter Deum, & populum medius est Parochus. decis. 37. num. 6. Merlino.

DICTIO.

Dictionibus vniuersalibus, & geminatis vtens testator, est intelligendus, quo ad bona sua, non autem hæredis. decis. 89. num. 11. Durano.

Dictiones relatiuæ operantur, vt conditio vni adiecta, censeatur alteri repetita. decis. 194. num. 34. Coccino.

Dictionum relatiuarum natura, quæ sit. decis. 194. num. 36. Coccino.

Dictio, *ac*, cuius sit natura. decis. 257. num. 4. Durano.

Dictio, *ac*, est continuatiua, & repetit terminos præcedentes. decis. 257. num. 5. Durano.

Dictio, *adinstar*, denotat similitudinem. decis. 101. Vitli.

Dictio, *alias*, est dictio qualitatis, & exponitur, ideſt, aliter vel alio modo. decis. 316. num. 6. Coccino.

Dictio, *alias*, importat alios casus præter expressos. decis. 316 num. 7. Coccino.

Dictio, *coniunctim*, importat connexitatem, & conensum duorum, & omnem singularitatem excludit. decis. 204. num. 3. Vitli.

Dictiones, *dicti, & supradicti*, important relationes ad res immediatè antea expressas. decis. 44. num. 1. Merlino.

Dictio, *dicti*, verificari non potest, in non supra expressis. decis. 96. num. 12. Vitli.

Dictio, *dicti*, est repetitiua supra expressorum. decis. 96. nu. 11. Vitli.

Dictiones, *donec, & quousque*, denotant tempus limitatum. decis. 308. num. 21. Pirouano.

Dictio, *Dum*, adiecta perfectæ dispositioni facit ipsam modalem. decis. 241. num. 42. Coccino.

Dictio, *dummodo*, stat restrictiuè, & qualificat antecedentẽ dispositionem. decis. 247. num. 26. Merlino.

Dictio *&* est copularina, & coniunctionem vnius cum altero operatur. decis. 167. num. 12. Durano.

Dictio, *&*, quando stet augmentatiuè. decis. 314. num. 15. Merlino.

Dictio, *&c.* cuius sit natura. decis. 53. num. 31. Durano.

Dictio, *etiam*, non est restrictiua, sed potius ampliatiua. decis. 30. num. 22. Durano.

Dictio *etiam*, implicat casum non dictum, & maiorem, distinctum ab expressis. decis. 75. num. 5. Vitli.

Dictio, *etiam*, exprimit casum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem. decis. 100. num. 14. Coccino.

Dictio, *etiam*, implicat alium casum non expressum. decis. 316. num. 14. Coccino.

Dictio, *etiam*, exprimit casum magis dubitabilem, & implicat minus dubitabilem. decis. 316. num. 13. Coccino.

Dictio, *ex*, quandoque secundũ subiectam materiam etiam denotat causam remotam, & præsertim, quando proxima causa habet connexitatem cum remota. decis. 107. num. 21. & 22. Durano.

Dictio, *ex*, denotat causam proximam, & immediatam. decis. 107. num. 6. Durano.

Dictio, *ex*, quid operetur. decis. 178. num. 3. Durano.

Dictionibus, *ex alia quacumq; causa*, si vtatur constitutio, comprehendit nedum casus super expressos, sed alios quoscunq; decis. 36. num. 11. Coccino.

Dictio, *gl'altri*, est repetitiua similium. decis. 89. num. 12. Durano.

Dictio, *hactenus*, intelligenda est semper, quando casus euenerit, ita vt non excludat illum casum. decis 81. num. 28 Coccino.

Dictio, *huiusmodi*, sequentem dispositionem restringit ad præcedentem. decis. 194. num. 35. Coccino.

Dictio, *huiusmodi*, est repetitiua præcedentium. decis. 194. num. 34. Coccino.

Dictio, *in circa*, quid operetur. decis. 201. num. 21. Coccino.

Dictio, *infra*, vtrumque extremum complectitur. decis. 81. num. 22. Coccino.

Dictio, *ipsorum*, est relatiua præcedentium, & demonstratiua ad oculum personarum supra expressarum. decis. 56. num. 3. Coccino.

Dictio, *in perpetuum*, operatur, vt concessio transeat etiam ad hæredes extraneos. decis 93. num. 78. Coccino.

Dictio, *is*, est personalissima. decis. 269. num. 11. Vbaldo.

Dictio, *ita vt*, quando non solum stet declaratiuè, sed etiã ampliatiuè. decis. 274. num. 15. Mornanno.

Dictio, *intra*, designat tantummodo vicinitatem. decis. 81. num. 21. Coccino.

Dictio, *liberè* in fideicommisso apposita, commodè refertur ad facultatem capiendi possessionem bonorum propria authoritate. decis 346. num. 25. Dunozetto.

Dictio, *omnis*, est vniuersalis. decis. 269. num. 9. Vbaldo.

Dictio, *pariformiter*, denotat omnimodam communicationem supradictorum. decis. 194. num. 23. Coccino.

Dictio, *pariformiter*, sonat paritatem formæ. decis. 194 num. 28. Coccino.

Dictio, *pariformiter*, repetitionem importat. decis. 194. num. 22. Coccino.

Dictio, *per*, continuationem, & fluxum de persona in personam, & de gradu in gradum importat. decis. 21. num. 24. Merlino.

Dictiones *pariter*, & similes, solum operantur, quo ad substantiam contractus. decis. 194. num. 24. Coccino.

Dictio, *postquam*, quando inducat conditionem. decis. 295. num. 7. Durano.

Dictio, *præsertim*, non restringit multiplicationem actus, sed implicat identitatem Iuris ad casum expressum. decis. 389. num. 16. Pirouano.

Dictio, *quandiu*, cuius sit naturę. decis. 196. nu. 9. Durano.

Dictio, *qualibet*, tribuit vnicuique actum insolidum. decis. 176. num. 7. Coccino.

Dictio, quando, est conditionalis. decis. 120. numer. 21. Dunozetto.

Dictiones *quicumq; & in perpetuum*, qualiter procedant in contractu, & qualiter in dispositione legis. decis. 93. num. 79. Coccino.

Dictio, *quocumque*, nihil excludit, sed comprehendit omnem significationem nominis, cui adijcitur, etiam si improprijssima. decis. 36. num. 4. Coccino.

Dictio, *quocumque*, videtur, quodammodo effrenata, & nullo obice continetur, quominus omnia comprehendat. decis. 36. num. 5. Coccino.

Dictio, *quondam*, significat quem esse mortuum. decis. 258. num. 4. Merlino.

Dictio, *quoscunque*, in fine posita ad omnia refertur. decis. 36. num. 25. Coccino.

Dictiones, *sed, & cum*, important diuersitatem in facto, & identitatem in iure. decis. 339. num. 17. Merlino.

Dictio, *semper*, est vniuersalis, & includit omne tempus. decis. 346. num. 16. Dunozetto.

Dictio, *semper*, omne tempus includit, & importat perpetuitatem, & temporis continuationem. decis. 93. num. 23. Coccino.

Dictio, *seu*, alternat, & diuersificat secundum casum a primo. decis. 255. num. 4. Dunozetto.

Dictio, *similiter*, inducit dispositionem similem præcedenti.

denti.decis.36.num.12. Coccino.
Dictio, *sin autē*, est aduersatiua.decis.151.nu.25.Dunozetto.
Dictio, *siue*, quamuis sit disiunctiua verborum, sensum tamen coniungit.decis.100.num.13.Coccino.
Dictiones, *siuè, & alias*, si adiūctæ sint dictioni, quouis modo tūc ista dictio impedit impetrationē restrictiuam, & comprehendit mai. expres. decis. 316.num. 12. Coccino.
Dictio, *siue*, stare solet ampliatiuè. decis.316.n.5. Coccino.
Dictio, *supradicti*, est repetitiua præcedentium, ac idem importat, ac si omnia præcedentia specifice essent expressa. decis.36.num.7. Coccino.
Dictio, *supradicti*, idē importat, ac si precedētia expressè, ac nominatim repetita forent. decis. 65.num. 20. Durano.
Dictiones *tunc, & eo casu*, aliquādo stant taxatiuè, & limitatiuè, aliquando verò declaratiuè.d.146.n.27. Dunozetto.
Dictiones, *tunc, & eo casu*, in fideicommisso appositæ, stant inclusiuè ad substitutos, qui tunc temporis extabant. decis. 346.num.26.Dunozetto.
Dictionis, *vel*, proprietas est stare alternatiuè. decis.247. num.19. Merlino.
Dictio, *vel*, quando resoluatur in coniunctiuam. decis. 247.num.14. Merlino.
Dictio, *vsque*, in contractu apposita stat inclusiuè. decis. 274.num.14. Motmano.
Dictio, *vt supra*, operatur, vt omnes conditiones factæ in prima dispositione, de nouo sint de verbo ad verbum expressæ in secunda. decis. 40.num.10 Dunozetto.
Dictio, *vt supra*, quid operetur.decis.269.num.8. Vbaldo.
Dictionis, *vt supra*, natura.decis.74.num.9. Virili.

DIES.

à Die datæ, non autem signaturæ gratia initium sumit. decis.68.num.6. Merlino.
in Dies augētur dotiū quantitates. decis.... nu. 18. Merlino.
in Dies accidit, quod flumina mutent cursum suum. decis. 81. num. 13.Coccino.
Dies, qui solet interpellare pro homine, si in contractu deficiat, tunc necessaria est interpellatio, vt quis possit dici ad aliquid faciendum, in mora constitutus. decis. 192. num. 17. Pirouano.

DIFERENTIA.

Differentiam facere, vbi natura illam non facit, vitium est maximum.decis.62.num.57. Durano.

DIGNITAS.

Dignitatum possessio non suffragatur contra iuris assistentiam.decis.85.num.4. Vbaldo.
Dignitas Ecclesiastica, & Secularis per eamdem personam potest representari distinctè, & diuisa vna ab altera. decis.291.num. 12.. Pirouano.
Dignitas, & officium æquiparantur. d.249.nu.13.Coccino.

DIGRESSVS.

Digressus ad plures gradus substitutionum, quando non sit considerabilis, ad hoc vt filij in conditione positi non cēseantur vocati.decis.221.num.10. Virili.

DILATIO.

Dilatio, ad soluendum pretium, quando est concessa emptori, & est adiecta solum executioni, & non obligationi, quid operetur.decis.13.num.32.Durano.
Dilationes omnes reuocantur in seruatione terminorum ad sententiam.decis.192.num.6. Pirouano.

DILIGENTIA.

Diligentia est superflua, quæ est inutilis.d.259.nu.35.Pirou.
Diligentiæ ad reperiendum aliquem, debent fieri, in loco, vbi est, vel esse potest.decis.183.num.7. Vbaldo.
Diligentia ex quibus probetur. decis.289.num.3. Virili.
Diligentia exactoris in dubio præsumitur. decis. 149. num. 11. Virili.
de Diligentijs, si quis non doceat in exigendo, præsumitur negligens.decis.186.num.3.& 4.Virili.
DIONYSIVS Papa olim diuisit parochias. decis.380. num.5. Coccino.

DISCIPLINA.

Disciplina vetus, & regularis, vbi collapsa est, instauranda venit.decis.302.num.10.Dunozetto.

DISDICTA.

Disdictæ denunciatio in censu est inducta fauore emptoris. decis.374.num.11.Merlino.

DISMISSIO.

Dismissio integra alicuius loci, quando non dicatur verificata. decis.111.num.33. Coccino.

DISPENSATIO.

Dispensatio ad obtinēdas, & consequēdas pensiones, an cōprehendat casum trānslationis. decis.50.num.30. Virili.
Dispēsatio, & retentio facilè datur, ad hoc, vt quis ministret in ordine iam susceptos decis.50.num.25. Virili.
Dispēsatio, quādo dicat obrepere obtēta. d. 41.n.2. Pirou.
Dispensatio præuētiua, & præseruatiua remouet de medio obstaculum rerum contrariarum.decis.50.nu.10. Virili.
Et ita dispensatus remanet, ac si non indiguisset dispensatione. ibidem num.11.& 12.
Dispensatio præuentiua præseruat aliquem, siue sit inhabilis tam de iure, quam ex priuilegio, tam in odiosis, quam in fauorabilibus.decis.50.num.14. Virili.
Dispensatio obtenta inter raptum, & raptorem, facit cessare omnes pœnas legales. decis.316.num.41. Coccino.
Dispensatio præuentiua non requirit aliquam occasionē. decis.50.num.34. Virili.
Dispēsatio Papæ vbi adest, præseruatur Clericatus ad effectū pēsionis, nec per bigamiā amittitur.d.50.nu.15. Virili.
Dispensatus in aliquo casu, quo ad illum quis redditur illegitimus. decis.50.num.29. Virili.
Dispensationis præuentiuæ Apostolicæ, quo ad effectus iuris positiui, quanta sit vis. decis.50.n.13.& 17. Virili.
Dispēsatio ad succedēdū nō tollit maculā. d.50.n.36. Virili.
Dispensatio præcedens præseruat ab obstaculo futuro, subsequens verò illud tollit. decis.50.num.21. Virili.
Dispensationis vna pars aliam supplet, & declarat. decis. 50.num.20.Virili.
Dispensatio ad effectum dispensatum abstrahit, & eradicat omnem inhabilitatem, pro vt ab initio nunquam fuisset incursa.decis.12.num.23. Remboldo.
Dispensatio facta, cum clausula, non obstantibus, amouet omne impedimentum.decis.7.num.8.Coccino.
Dispensare pro soluere dicitur.decis.7.num.9. Coccino.
Dispensatio trahitur ad omnes, & necessaria consequentiua.decis.12.num.33. Remboldo.
Dispensati, licet sint cæci, manchi, & Curui, nihilominus remanent cum eorum defectibus.decis.50.num.37. Virili.
Dispensatio Papæ in his, quæ sunt iuris positiui, quam vim habeat.decis.50.num.15.17.& 41.Virili.
Dispēsatio facta à Papa cum verbis tēporis præsentis, dicitur verè, & præuentiue dispensare. d.50.num 15. Virili.

DISPOSITIO.

Dispositio non vitiatur ex defectu modi. d.293.n.15. Virili.
Dispositio legalis, citius, quā hominis operatur. decis.328. num. 21.Queipo.
Dispositiones statutorum referri debent ad id quod frequentius accidit.decis.421.num.12. Merlino.
Dispositio non alteratur, quando verba, stant demonstratiue.decis.414.num.14. Merlino.
Dispositio non alteratur per clausulas generales. decis. 166. num.18. Coccino.
Dispositionum omnium optima interpres est consuetudo. decis.362.num.12. Merlino.
Dispositio generalis, quando corruit, omnia etiam accessoria deficiunt. decis.17.num.41. Durano.
Dispositio etiam generalis, debet intelligi secundum naturam rei, de qua agitur. decis.403.num.10. Queipo.
Dispositio sufficit, quod semel per existentiam conditionis fuerit purificata, quicquid postea contingat. decis.46. num.23. Durano.
Dispositio aliqua, ita debet temperari, ac interpretari, vt non mereatur a sapiente reprehendi. decis.53.nu.38. Durano.
Dispositio non restringitur, per ea, quæ frequentius accidunt.decis.59.num.5.Merlino.
Dispositio specialis, & in bono publico fundata, trahenda non est ad constituendam generalem conclusionem. decis.251.num.25. Merlino.
Dispositio suspenditur per conditionem, vt non fortiatur effectum conditione pēdente.decis.287.num.4. Queipo.
Dispositioni testatoris quis potest contrauenire, quando in prohibitione non adest substitutus in casu contrauentionis.decis.259.num.15. Virili.

Diſpoſitio regulariter à cauſa finali. d. 214. num. 10. Durano.
Diſpoſitio principalis, quando non obſtat, nec minus obſta re debent clauſulæ acceſſoriæ. deciſ. 214. num. 24. Durano.
Depoſitio vnius teſtis nó relevat. deciſ. 215. nu. 4. Dunozetto.
Diſpoſitio principalis, quando non tenet, nec etiam ſubſtinétur clauſulæ in ea poſitæ. deciſ. 176. num. 40. Coccino.
in Diſpoſitione præcedenti, ſi ſint expreſſæ plures conditiones, & in ſequenti vna tantum exprimatur, cenſentur aliæ eſſe. nec repetitæ. deciſ. 194. num. 17. Coccino.
Diſpoſitio quælibet debet intelligi ſemper, rebus ſic ſtantibus. deciſ. 156. num. 9. Merlino.
Diſpoſitiones humanæ regulariter debent intelligi, ſecúdũ id, quod naturalis ratio dictat. d. 388. num. 15. Merlino.
ſub Diſpoſitione generali ea, quæ veniunt in conſequentiam comprehenduntur. deciſ. 403. num. 1. Quæpo.
Diſpoſitũ de Epiſcopo, & Capitulo procedit etiam in Prælato, & Capitulo eccleſiæ inferioris, ſi adſit eadem ratio. deciſ. 422. num. 21. Coccino.
Diſpoſitio generalis reſtringitur per ſpecialem ſubſequentem. deciſ. 210. num. 8. Coccino.
Diſpoſitio ridicula, & valde difficilis, tãquã impoſſibilis reijci debet, ſi ſcripta non eſſet. deciſ. 89. num. 17. Durano.
Diſpoſitio principalis, quãdo eſt ad honorẽ, & vtilitatẽ alicuius, eodem iure conferri debet in acceſſorijs. deciſ. 242. num. 6. Quæpo.
Diſpoſitio eorum, quando non iuſtificatur ſuppoſitum. deciſ. 228. num. 1. Dunozetto.
Diſpoſitum in vno ex connexis, cenſetur etiam diſpoſitum in alio. deciſ. 413. num. 15. Coccino.
Diſpoſitis optimo modo ſatisfit. d. 194. n. 97. Coc.
Diſpoſitio Papæ ex certa ſcientia facta præiudicat libertati Eccleſiæ. deciſ. 197. num. 8. Coccino.
Diſpoſitio vna, alia nõ deſtruit. deciſ. 64. num. 5. Pirouano.
Diſpoſitio ſimplex non poteſt vocari conditio. deciſ. 194. num. 54. Coccino.
Diſponendi aliquid vel faciendi facultas, non appellatione lucrum. deciſ. 17. num. 17. Durano.
ſub Diſpoſitione generali, quamuis odioſa comprehenduntur cardinales. deciſ. 46. num. 19. & ſeq. Durano.
pro Diſpoſitionum interpretatione deſeruit ſtylus, & modus ſolitus loquendi. deciſ. 194. num. 64. Coccino.
Diſpoſitio non vitiatur ex incertitudine, ſi poſſit declarari ex aliqua veriſimilitudine. deciſ. 245. num. 9. Verospio.
in Diſpoſitione aliqua, vbi habetur cauſa expreſſa, ceſſat tacita, & præſumpta. deciſ. 53. num. 55. Durano.
Diſpoſitionis ſpiritus, & anima, eſt cauſa. d. 17. nu. 43. Dur.
Diſponentis mens colligitur ex ratione expreſſa in diſpoſitione, & idem eſt ſi non ſit expreſſa, dummodo poſſit rationabiliter conijecturari. deciſ. 25. num. 13. Coccino.
Diſpoſitionis reſtrictio, vel ampliatio fieri debet ex diuerſitate rationis, non autem ex figura, & ordine ſcripturæ. deciſ. 17. num. 44. Durano.

DISTINCTIO.

Diſtinctio de iure Diuino non ſit inter fratres, & alienigenas, nec inter vnius, vel alterius Religionis ſectatores. deciſ. 191. num. 34. Merlino.

DISTRIBVTIONES.

Diſtributiones quotidianæ, vt lucrentur non ſolum requiritur præſentia, ſed etiam intereſſentia. d. 22. n. 14. Durano.

DIVERSITAS.

Diuerſitas penitus vitiat executionem facti. num. deciſ. 115. num. 6. Vualdo.
Diuerſitas accidentalis circa qualitates ſeruitiorum non tollunt ſubſtantiam, & identitatem ſeruitij Banchi. deciſ. 156. num. 18. Merlino.
Diuerſitas ſummarum inducunt diuerſitatem obligationum. & contractuum. deciſ. 334. num. 9. Mormanno.
Diuerſitas perſonarum arguit diuerſitatem, & diſtinctionem officiorum. deciſ. 101. num. 15. Virili.

DIVISIO.

Diuiſio optimè, plene cõtra diuidẽtes, & eorũ ſucceſſores ſi vniuerſales, quã particulares. deciſ. 84. num. 9. Dunozetto.
per Diuiſionem ſi noticem non cenſetur renunciatum emphyteuſi, quam ſi vnus dicat, quod remittat alteri, iura, quæ habet. deciſ. 176. num. 16. Coccino.
Diuiſio ſemper præſumitur permiſſa, vel ratione vberioris culturæ, vel commodi, vel ratione inæqualitatis expenſarum. deciſ. 241. num. 19. Coccino.
Diuiſio bonorum facta in præiudicium vocatorum, an ſubſtineatur. deciſ. 384. num. 6. Verospio.
per Diuiſionem bonorum non cenſetur renunciatum feudo aut emphyteuſi. deciſ. 176. num. 12. Coccino.
ex Diuiſionis iudicio an agi poſſit de euictione. deciſ. 107. num. 16. Verospio.
Diuiſio inducitur ex conſtructione muri intermedij. deciſ. 303. num. 4. & 7. Merlino.
ad Diuiſionem hæreditatis cohæredes deuenire ſemper poſſunt, quando volunt. deciſ. 241. num. 24. Coccino.
Diuiſio non cenſetur, ex eo, quod prohibeatur alienatio. deciſ. 241. num. 28. Coccino.
in Diuiſionum materia lex multum defert arbitrio Iudicis. deciſ. 107. num. 18. Verospio.

DIVORTIVM.

poſt Diuortium conceptus, non cenſetur filius mariti, quem non ideo ipſe maritus teneatur agnoſcere, nec alere tanquam filium. deciſ. 409. num. 28. Merlino.
Diuortio iuſtam cauſam tribuunt odia implacabilia. deciſ. 352. num. 3. Merlino.
Diuortio, vt ſit locus, ſufficit ſolus metus futuræ ſeuitiæ, vel alicuius grauis mali. deciſ. 352. num. 4. Merlino.

DIOCESIS.

in Diœceſi aliena, & Territorio, quibus ex caſibus deliquentes poſſint capi, & puniri. deciſ. 41. num. 16. Pirouano.

DOCERE.

Docere quemquam, qui ſit idoneus, petita licentia, nemo interdicere debet. deciſ. 325. num. 5. Chiſterio.
Docendi facultas idoneo petita licentia, non eſt interdicenda. deciſ. 265. num. 11. Vbaldo.

DOCTOR.

à Doctorum opinionibus, qui non habent contradicentem, ab eis tanquam à caſu legis non eſt recedendum. deciſ. 111. num. 16. Pirouano.
Doctrina pro cibo accipitur, deciſ. 265. num. 3. Vbaldo.

DOLVS.

Dolo, id præſumitur, quis facere, quando fecit illud, quod non debuit. deciſ. 193. num. 21. Coccino.
Dolo, & fraude ſcientes, & conſentientes non communicatur. deciſ. 351. num. 28. Pirouano.
Dolꝰ, vt excludatur ſolet exponi impoſſibilis interpretatio, & etiã vt eiuſdem ſemel. deciſ. 140. nu. 9. Pirouano.
Dolus ſcienti non infertur. deciſ. 107. num. 3. Mormanno.
propter Dolum licitum eſt ab emptione diſcedere, & pretium recuperare. deciſ. 422. num. 9. Pirouano.
Dolus in contractibus inueniri non poteſt conſiderari, quando fuerunt geſti cum debita ſolemnitatibus, & præſentia pecunia. deciſ. 31. nu. n. 9. Merlino.
ob Dolũ venditoris licitũ eſt ab emptione diſcedere, & pretium recuperare. deciſ. 244. num. 12. Pirouano.
Dolũ, & fraudẽ allegãs bene, & cõcludẽter ea tenetur probare, & nõ ſufficiũt coniecturæ niſi legales. d. 26. n. 21. Vbal. de Dolo, & mala fide arguí poteſt hæres ſi rem redemptam non ſeruet in priſtinam cauſam. deciſ. 300. n. 17. Durano.
Doli exceptione repellendus eſt ille, qui petit, quod iam ſolutum eſt. deciſ. 224. num. 13. Durano.
Dolus, quando interuenit, tunc ceſſant Auth. ſacramenta puberum, ſi adu. vend. & c. quamuis pactum de pact. in 6. deciſ. 225. num. 39. Coccino.
ſine Dolo, ſi quis aliquid fecit, non debet ad intereſſe condemnari. deciſ. 104. num. 29. Coccino.

DOMICILIVM.

Domicilium originis non amittitur etiamſi quis abeſſet per 100. annos. deciſ. 364. num. 7. Pirouano.
Domicilium, quis poteſt forſan in pluribus locis, & in vno loco retinere originem, & in alio acquirere incolatum. deciſ. 137. num. 13. Virili.
Domicilia plura ad inuicem ſe compatiuntur, & ea haberi poſſunt in pluribus locis. deciſ. 364. num. 6. Pirouano.
Domicilij ratione, quis dicitur ſubditus. d. 211. nu. 4. Virilis
Domicilij conſeruationis ſigna, & non deſertionis, quæ ſint. deciſ. 364. num. 5. Pirouano.
Domicilianus Vrbis, quis non efficitur ratione ſolius Ciuilitatis. deciſ. 9. num. 3. Pirouano.

DOMINVS.

Dominus directus, si consentiat impositioni oneris in bonis emphyteuticis, tunc bona non reuertuntur libera, & quando talis consensus non videatur præstitus. decis.86. num.39. Coccino.

Domini præsentiam aliquo contractu an sufficiat pro verificatione mandati enunciati, licet non fit in actis. decis. 244.num.8. Pirouano.

Dominus fundi, quando offert se ædificaturum ad Ornatum Vrbis, iuxta sui soli capacitatem, tunc Bullæ tuns cõgrui non est locus. decis.175.num.4. Merlino.

Dominus Census habet prælationem in emptione rei censuatæ. decis.145.num.2. Merlino.

Dñi superiorẽ recognoscẽtes, possũt à subditis exigere onera leuia. & exigua, & præscriptione, aut consuetudine titulũ sufficientem acquirere. decis. 589.num.5. Pirouano.

Dominus consentiens vasallo feudum alienanti, nihil conferetur dare de suo, cum astringatur eo modo præstare cõsensus, & ijsdem pactis, quibus à possessore detinetur. decis.93.num.10. Coccino.

Dominus directus non tenetur locationi factæ a Vasallo stare. decis.86.num.35. Coccino.

Dominus alicuius loci, si quis appellentur, an ex hoc denotetur illius dominium. decis.93.num.18. Coccino.

Dominus per procuratorem potest se obligare de euictione. decis.140.num.16. Pirouano.

Dominus rei emptæ, quis non efficitur, ante solutionem prætij. decis.322.num.7. Pirouano.

DOMINIVM.

Dominium debitoris in actione hypotecaria debet probari. decis.220.num.7. Verospio.

Dominium, & possessio ad effectum deuolutionis probatur ex inuestitura, inuctis alijs adminiculis. decis.79. num.7. Virili.

Dominium rerum fideicommissi, quando alicui reuocabiliter acquiratur. decis.394.num.25. Chislerio.

Dominia de iure naturali primæuo non erant distincta, & propria. decis.61.num.33. Durano.

Dominium tertiæ partis muri non influit in singulas partes domus. decis.243.num.33. Merlino.

Dominium, & possessio nunquam transferri potuit de eo, quod nunquam fuit assignatum, aut redemptum. decis. 130.num.13. Pirouano.

Dominiũ bonorũ religiosorũ, quæ sunt destinata ad corũ victũ, remanet semper penes superiorẽ. d.413.n.38. Coccino.

Dominij acquisitio fieri potest, etiam si aliquid sit emptum, pecunia aliena. decis.80.num.2. Coccino.

Dominium antiquis probatur per indicia, & coniecturas. decis.81.num.13. Coccino.

Dominium hypotecæ, & dominium vsusfructus ponuntur inter species dominij. decis.140.num. 8. Pirouano.

Dominij confessio ad fauorẽ alicuius, non solum nocet cõfitenti, sed etiã eius hæredibus. decis.359.nu.13. Coccino.

Dominiũ, & possessio, an probetur ex assertione alicuius, facta de ordine Papæ. decis.93.num.22. Coccino.

Dominiũ fideicõmissi reciproci potest transferri: nõobstante pacto conuentionali. decis.130. num.7. Pirouano.

Dominium bonorũ, quod stetit in suspenso, iura valde abhorrent. decis.270.num.5. Merlino.

Dominium, nec possessio transfertur, quãdo res non subiacet periculo emptoris. decis.130.num.11. Pirouano.

Dominium benè probatur ex confessione partis. decis.359. num.8. Coccino.

Dominium ex pacto reuersiuo an transferatur ipso iure. decis.347.num.4. Quelpo.

Dominium etiam contra tertium spatio 40. annorum præscribitur. decis.359.num.11. Coccino

Domicilium per habitationem in aliqua Ciuitate, quando non contrahatur. decis.364.num.3. Pirouano.

Dominium ad quoscumq; effectus probatur per enunciatiuas antiquissimas. decis.81.num.12. Coccino.

Dominium, & proprietas benè probatur ex confessione partis aduersæ. decis.69.num.9. Vbaldo.

Dominium, & possessio in donationibus, semper, & acquiri, & transmitti, & cædi possunt ad beneficium donatarij, & hæredum. decis.217.num.12. Pirouano.

Dominium, ad effectum rei vendicationis, non concludẽter probatur solis muestituris, sed secus, si concurrant adminicula. decis.81.num.1. Coccino.

Dominium alicuius rei apud duas personas insolidum esse non potest. decis.103.num.17. Coccino.

Dominia rerum sunt lege Diuina hominibus condonata. decis.62.num.32. Durano.

Dominium, quando potius dicatur constitutum, quam seruitus. decis.299.num.114. Verospio.

Dominium reuocabiliter acquiritur in omnibus conditionibus resolutiuis. decis.394.num.29. Chislerio.

Dominium bonorum Ecclesiasticorum, est penes Papam, qui ideo eorũ dominus dicitur. decis.81.nu.10. Coccino.

Dominij exceptio clara, est apta impedire immissionem super bonis, super quibus, quis ius non habet. decis. 185. num.91. Vbaldo.

Dominij probatio ex quibus clara remaneat. decis.117. num.10. Virili.

Dominia rerũ, si dispontentis voluntas hoc fudeat, aliquo tẽpore possunt manere in suspẽso. decis.270.nu.17. Merlino.

Et hoc maximè quando hæc suspensio est cessatura per nouitatem filiorum. ibidem num.18.

Et hoc euenit in omnib⁹ cõditionibus resolutiuis. ibid.n.20.

Dominij, & proprietatis probatio ex quibus resultet. decis. 69.num.7. Vbaldo.

Dominiũ, & possessio filiorũ in bonis paternis, probatur ex immissione, & aditione hæreditatis. d.100.n.4. Durano.

Dominium procuratoris irreuocabilis, quide operetur. decis.140.num.19. Pirouano.

Dominium transferre potest Princeps ad libitum voluntatis. decis.81.num.5. Coccino.

Dominij probatio alia non requiritur si probetur, quod locatio est finita. decis.79.num.8. Virili.

Dominiũ, quando deducitur incidẽter & non principaliter probatur ex sola possessione. decis.5.num.24. Durano.

ad Dominium infert canonis reseruatio. d.117.nu.5. Virili.

ex Dominij consolidatione extinguitur ius annuæ prælationis. decis.328.num.27. Quelpo.

Dominio, & possessione cessante fructus non debentur. decis.90.num.4. Pirouano.

Dominium, licet non probetur ex sola locatione tamen aliud est nuctis alijs adminiculis. decis.81.n.4. Coccino.

Dominium absque traditione, acquiritur, Ecclesiæ. decis. 81.num.7. Coccino.

Dominium verum, & irreuocabiliter vt acquiratur, quid sit necesse. decis.4.num.31. Coccino.

Dominio rei suæ, quando debitor priuatur, est cedendum. decis.411.num.16. Verospio.

Dominium bonorum defuncti remanet in eius hæreditate, donec sit agnita. decis.4.num.31. Coccino.

Dominium, licet plene non probetur per instrumentum, secus tamen est si contineat donationem Principis ex certa scientia factam. decis.81.num.4. Coccino.

Dominium rei seruientis, quoties is, cui seruitus debetur acquiritur seruitus extinguitur. decis.328.num.17. Quelpo.

Quod procedit etiã si acquisitio sit reuocabilis. ibidẽ nu.18.

Dominium bonorum professi transit in Monasterium. decis.267.num.13. Chislerio.

propter Dominij exceptionem in continenti probatam retardatur immissio. decis. 364.num.22. Pirouano.

Dominiũ. & possessionẽ iurisdictionis probãt enunciatiuæ, quæ continẽt assertiones summorum Pontificum, qui iurisdictionem dare possunt. decis.72.num.21. Coccino.

Dominij probatio concludens non resultat ex inuestitura. decis.359.num.6. Coccino.

Dominium plenè probatur ex inuestitura concurrentibus adminiculis. decis.359.num.7. Coccino.

Dominij exceptio in continenti probati admittitur contra agentem interdicto adipiscẽdæ. decis.370.n.1. Coccino.

Dominium fideicommissi transfertur in ipsum fideicommissarium. decis.31.num.17. Coccino.

Dominium transfert Principis concessio absque alia traditione. decis.81.num.6. Coccino.

Dominium, vt trãsferatur impedit incertitudo loci, & quotæ. decis.140.num.3. Pirouano.

Dominium, si verba importens possunt verificari in domi-

nio hypotecæ decis.140.num.7. Pirouano.
ad Dominij probationem refert in antiquis non parum confert. decis.81.num.14. Coccino.
Dominium rei, quis amittat, si illam in alium transferat. d. 17.num.12.& 13.Durano.

D O M V S.

Domus illius consentur cameræ, per cuius fenestras habent accessum. decis.69.num.5. Vbaldo.
Domus, vt dicatur solita dari in emphiteusim, quæ requirantur. decis.367.num.10. Durano.
Domus, si pluribus solaris constat, & in singulis, particulares Domini si adsint, tunc quando alter solarium suum vendere voluerit, tenetur habenti solarium inferius denunciare, & præferre. d.303.n.15. Merlino.
sub Domus venditione, includitur domus accessoria eiusdem causa parata. decis.401.num.3. Quæpo.
Domus vna censetur, quando diuersæ personæ habent accessum ad eorum mansiones, in eadem domo, cum hoc commodioris habitationis gratia faciant. decis. 245. num.38. Merlino.
Domorum divisiones, per quas considerentur. decis.303. num.8. Merlino.

D O N A N S.

Donantis voluntate cuius stante, non aliter donandi, quam cum quibusdam conditionibus dictæ conditiones sunt omnino inseparabiles. decis.194.num.40.Coccino.
Donans libere, non potest in instrumento apponere pactum reuersiuum, & alias conditiones, sed instrumentum debet esse purũ, & simplex.decis.194.num.6. Coccino.
Donans, si ob contrauentionem aliquem excludat à donatione, non censetur alios excludere, quibus etiam fuit facta donatio.decis.270.num.8. Merlino.
Donator quando velit reuocare donationem, an prius debeat restituere per eũ accepta ex causa donationis. decis. 200.num.15 Durano.
Donantis animus est spectãdus in donatione, vel eius cognoscẽdi causa finalé, vel impulsiuã. d.251.n.2.Merlino.
Donans, si in donatione aliquid voluisset, id expressisset. decis.194.num.8.Coccino.
in Donante sciente valorem rei donatæ cessat omnis læsio. decis.125.num.7. Durano.
Donans abdicat à se omne ius rei donatæ, transfert illud in donatarium.decis.277.num.1. Dunozetto.
Donans abdicat a se omne ius rei donatæ, & illud transfert in donatarium.decis.225.num.7.Dunozetto.
Donantis voluntas in donatione est sola attendenda. decis. 270.num.11.Merlino.

D O N A T A R I V S.

Donatarius possessor, & titulatus debet præferri secundo donatario possessione carenti, etiam quod illi de facto tradita reperiatur actualis possessio.d.308.n.8. Pirouano.
Donatarius sibi imputet, si legem clariorem sibi non dixerit. decis.194.num.21.Coccino.
Donatarius potest allegare, & vti iure donantis, eo modo, quo cessionarius iure cedentis.d.225.n.111.Dunozetto.
Donatario sufficit dicere, quod aliquid non legitur in donatione.decis.194.num.9.Coccino.
Donatarius priuatur donatione, si non adimpleat contenta in instrumento donationis. d. 308.num. 20. Pirouano.

D O N A T I O.

in Donatione conditio apposita quando est, nisi resolutiua in actu successiuo, acquisitionem non suspendit, nec adimit, nisi in euentum contrarij, vel si impossibile reddatur eius implementum.decis.251.numer.27. Merlino.
Quæ conditio sufficit quandocunque potest impleri etiam in vltimo momento. ibidem num.28.
Donatio si fuerit facta absenti ex clausula constituti, ante ratificationem, re integra, non transfertur possessio.decis. 308.num.9. Pirouano.
Donationes, vbi tot censentur, quod sunt gradus, non præsumitur facta concessio posterioribus, nisi secundum verba quæ probantur expressa in prima donatione. decis. 194 num.62. Coccino.
Donationem bonorum Monasterio iam fundato, & dotato quis facere potest, sub conditione resolutiua, quod obseruentur conditiones, vt res donatæ restituantur. decis. 210.num.3. Coccino.
Donationis substantia non consistit in instrumento. decis. 82.num.1. Pirouano.
Donatio facta sine solemnitatibus requisitis à statu. quod habet clausulam irritantem, est nulla, ac si non fuisset facta.decis.200.num.6. Durano.
Donationi quando est adiecta causa impulsiua, non efficit, quin adhuc donatio ipsa dicatur pura, & simplex. decis. 20.num.3.Merlino.
in Donatione causa matrimonij expressa non præsumitur finalis, sed tantum impulsiua.decis.251.num.1. Merlino.
Donandi facultas comprehendit hypothecam secundum veriorem opinionem.decis.167.num.43. Durano.
Donatio vera, & realis non dicitur si consistat in cessione iuris dubij. decis.292.num.12. Pirouano.
In donatione fauore matrimonij, non possunt nouæ pactæ apponi sine consensu filiorum, & vxoris. decis. 193.num. 8.Coccino.
Donatio facta non seruatis solemnitatibus statuti loci, est nulla.decis.125.num.43. Durano.
Donatio facta causa matrimonij in dubio ex causa non censetur finalis, sed tantum impulsiua. d.20.nu.5 Merlino.
Donatio facta per vniuersitatem vt subsistentiæ, quæ solemnitates requirantur.decis.292.num.1. Pirouano.
Donatio non dicitur, si animo compensandi aliquid detur. decis.28.num.12. Merlino.
Donatio facta absenti, stipulante Notario vocati non potest.decis.270.num.4.Merlino.
Donatio facta ob turpem causam nempe explendæ libidinis, est illicita, & à iure improbata.d.148.nu.6.Durano.
Donatio constante matrimonio inter coniuges non tenet. decis.138.num.9. Durano.
Donatio si reuocetur propter contrauentionem donatarij, tunc statim aperitur ius, & actio substituti in donatione. decis.270.num.9. Merlino.
Donationis titulus est habilis ad transferendum dominium.decis.132.num.8. Pirouano.
Donationis inter viuos de natura illud particulũ est, quod reuocari non possit, nec donantis pœnitentiæ subiacere sine iusta causa.decis.270.num.2.Merlino.
in Donatione simplici attenditur læsio quando donata sit res magni valoris, & donans iusto errore ductus credebat esse modici valoris. decis.125.num.31. Durano.
Donatio liberè facta alicui vxori ante matrimonium, indicatur correspectiua libidinis, seu matrimonij.decis.148. num.19.Durano.
Donatio facta causa matrimonij, si non fuerit contemplatum certum, & determinatum matrimonium, cum aliqua muliere, causa donationis tunc dicitur impulsiua, & finalis.decis.20.num.12. Merlino.
Donatio facta causa matrimonij cum expressa ratione conseruandæ agnationis, ista ratio non efficit, quod donatio non dicatur pura.decis.20.num.14. Merlino.
Donatio inter patrem, & filium in potestate existentem, nulla est.decis.397.num.5. Durano.
Donatio quando dicatur pura, & simplex, & non ob causam.decis.217.num.20. Pirouano.
Donationes tot esse censentur, quot sunt personæ, quib. donatum fuit.decis.270.num.7. Merlino.
in Donationibus, ea quæ diuersis verbis exprimuntur, pro causis finalibus sunt accipienda.decis.251.nu.4.Merlino.
Donatio an reuocetur in præiudicium omnium reuocationum si vnus cõtrouenjat volũtati donãtis. d.270.nu.4. Merlino.
Donationis materia tota in facto cõsistit magis, nẽpe in voluntate donãtis, quam in iure.decis.251.num.1. Merlino.
Donatio in recompensam ob seruitia recepta non est simonia.decis.232.num.20. Pirouano.
Donatio, cessio, accolatioque non præsumitur. decis.121. num.7. Merlino.
Donatio probari potest per duos testes. d.82.n.1. Pirouano.
Donatio restricta vsque ad certum tempus, eo eueniente reuertitur ad Donantem.decis.194.num.103.Coccino.
Et hoc casu sufficit, quod appareat ex verbis de reuersione cogitatum, ibidem num.104.
pro Donatione non competit euictio, quia censetur donatum, pro vt erat apud donantẽ. d. 143.nu.8. Pirouano.

Donatio, si sit stipulata pro se, filijs, & descendentibus in infinitum, si donator dederit particularem formam successioni filiorum, præsumitur voluisse bona transire in eos ad veram proprietatem. decis. 194. num. 10. Coccino.

Donatio facta plenojure possessionis, & proprietatis, nullũ grauamen restitutioni continet, sed liberã facultatem in quoscunque alienandi. decis. 194. num. 5. Coccino.

In Donationibus inspici debet forma originalis, atque essentialis. decis. 194. num. 33. Coccino.

In Donatione semper in dubio sumenda est interpretatio pro Donatario contra Donantem. decis. 194. num. 20. Coccino.

Donatio si fuerit iurata, stante statut. quod hoc casu iramentum annullat, nihil operatur. decis. 200. num. 8. Durano.

Donatio, si fuerit correspectiua, & ob causam hoc casu, non requiritur insinuatio. decis. 200. num. 10. Durano.

Donatio censetur pura, & simplex, si non subsit necessitas, propter quam quis donare arceatur, & hoc præsertim ad effectum insinuationis. decis. 220. numer. 11. Durano.

In Donatione facta personæ coniunctæ multo magis, quam in alijs, præsumitur fraus. decis. 206. num. 7. Durano.

Donandi actus, est de sui natura merè læsiuus. decis. 408. num. 25. Chislerio.

Donatio facta causa matrimonij, si non sit concepta cũ verbis cõditionalibus, & hoc non potest colligi, quod aliter donans non esset donaturus. decis. 20. num. 5. Merlino.

Donatio facta liberè, & ex mera liberalitate excluditur, quod sit conditionalis, & cum aliquo onere. decis. 20. num. 8. Merlino.

Donatio est insinuanda, etiamsi facta sit contemplatione matrimonij. decis. 393. num. 4. Coccino.

Sed contrarium est verius, & Rota ita sæpè iudicauit. ibidem num. 5.

Donatio solet esse perpetua, ita vt bona donata nunquam reuertantur ad donantem. decis. 194. num. 18. Coccino.

Donatio reuocatur natiuitate filiorum, quæ res proficitur ex voluntate donantis, sic per legem interpretata. decis. 129. num. 12. Merlino.

Donatio, quando est facta pluribus personis successiuè, tũc primo gradu excluso venit sequens iure suo, & non iure transmisso. decis. 194. num. 56. Coccino.

Et eadem donatio in sequenti gradu iam consumpta, in sequenti tamquam noua incipit, & instauratur, & stat principaliter de per se. ibidem. num. 57.

Donationis ratificatio non potest fieri post mortem donatarij, per hæredem. decis. 217. num. 9. Pirouano.

Donatio, quando est imperfecta ratione insinuationis, & nulla ex defectu consensus, non substinetur, tam ratione dominij, quàm possessionis. decis. 200. num. 21. Durano.

Donatum debetur etiam si causa impulsiua donationis non verificetur. decis. 20. num. 4. Merlino.

Donatio inter patrem, & filium ex causa alimentorum, substinetur. decis. 397. num. 4. Durano.

Donatum, si quid sit in uitu certæ, causæ & causa illa non sequatur, donatio irritatur, & restituẽdum est donatum. decis. 20. num. 1. & 10. Merlino.

Et hoc intellige, quando causa est finalis, secus si sit impulsiua. ibidem num. 2.

Donationis translatio, quando est facta post tempus transit sine oneribus & conditionibus iunctis primo donatario. decis. 194. num. 41. Coccino.

Donatio, quando est facta pluribus successiuè, & postea fuit apposita clausula conditionum, &c. refert ad omnes aqualiter. decis. 194. num. 51. Coccino.

Donata ad quoscunque etiam singulares successores transeunt. decis. 194. num. 19. Coccino.

Donationis simulatio potissimum probatur, quando donator permansit in possessione post donationem. decis. 408. num. 14. Pirouano.

Donatio vera non dicitur, quæ fit in recompensam beneficij accepti. decis. 192. num. 14. Pirouano.

Donatio in dubio, præsumitur pura, nec conuenit illius naturæ, vt reuertatur ad donantem. decis. 393. numer. 7. Coccino.

Donatio, quando est perfecta, tunc in ea non possunt apponi pacta, & conditiones. decis. 200. num. 7. Coccino.

Donationis titulus infert præiudicium. decis. 292. num. 9. Pirouano.

Donare, aut remittere animum donandi vult. decis. 125. num. 25. Durano.

In Donatione, quæ sit pars formalis. decis. 194. nu. 29. Coc.

Donatio castri si fiat à Rege alicui per hæc verba, ita quod habeas ipsum, & tui hæredes, & reliqua vide hic huiusmodi pactum non censetur repetitum in personas descẽdentium. decis. 194. num. 4. Coccino.

Donatio facta alicui, & eius filijs &c. in casu deficientiæ lineæ, vt bene reuertantur ad donantem, ad hoc sufficit eius veresimilis mens. decis. 194. num. 86. Coccino.

Donare, & iuri suo renunciare cuique est concessum. decis. 125. num. 5. Durano.

Donare, & liberalitatem ad libitum exercere, non omnibus permissum est. decis. 125. num. 26. Durano.

Donationis expressa ratificatio ex dispositione bonorum donatorum probatur. decis. 217. num. 10. Pirouano.

Donatio facta causa matrimonij sanguine coniuncto, donator primario censetur motus ad donandum ex sanguinis necessitudine tamquam naturali motiuo, non autem ex motiuo matrimonij, quia hoc est accidentale. decis. 20. num. 7. Merlino.

Donationis ratificatio an requiratur quando præcedit stipulatio Notarij pro absente. decis. 308. nu. 10. Pirouano.

Donatio facta absenti, debet ratificari ad effectum transmissionis, etiam si pro ipsa Notarius fuerit stipulatus. decis. 217. num. 9. Pirouano.

Donatio stipulata pro hæredibus & successoribus quibuscumque comprehendit extraneos quoscumque. decis. 217. num. 16. Pirouano.

Donatio causa matrimonij, cuius fauore dicatur facta. d. 393. num. 9. Coccino.

In donatione non attenditur læsio. decis. 125. num. 3. & 4. Durano.

Donatio omnis reuocari posset, si in ea admitteretur læsio. decis. 125. num. 3. Durano.

Donatio iurispatronatus facta compatrono non eget consensu Ordinarij. decis. 191. num. 5. & 11. Donozetto.

Donata bona reuertuntur cũ sua causa. d. 17. nu. 19. Durano.

Donationi rei fideicommisso subiectæ, si fideicommissarius consentiat, sibi præiudicat. decis. 298. num. 5. Mornano.

Sub Donationis prohibitione non comprehenditur hypoteca. decis. 328. num. 4. Quarcipo.

Donare non potest curator, nec alienare nisi cum solemnitatibus iuris. decis. 408. num. 23. Chislerio.

In Donatione simulata, quando sumus, an possessio translata in donatarium, aliquid operetur. d. 308. n. 12. Pirouano.

In Donationibus dominium, & possessio semper, & acquiri & transmitti, & cædi possunt ad beneficium donatarij, & hæredum. decis. 21. num. 12. Pirouano.

Donationis causa finalis, si non sit mera liberalitas, sed alia causa tunc bene considerari potest læsio. decis. 125. num. 28. Durano.

Donatio, si fiat ecclesiæ per Imperatorẽ de Castris, vel terris, venit etiã meram imperium, quamuis secus esset, si facta fuisset priuato. decis. 81. num. 8. Coccino.

In Donatione, si sit contemplatum matrimonium, illud potius est referendum in causam impulsiuam, quam finalem. decis. 20. num. 6. Merlino.

Sub Donationis prohibitione non comprehenditur hypoteca. decis. 211. num. 6. Virili.

Donationis causæ, quando quis potest satisfacere, non recte agitur ad donationis resolutionem. decis. 20. num. 27. Merlino.

Donationem importat renunciatio. decis. 125. numer. 2. Durano.

In Donationis remuneratoriæ excessu requiritur insinuatio, cum pro illa parte habeatur pro vera simplici donatione. decis. 200. num. 12. Durano.

Donandi licentia non venit, sub facultate hypotecandi, licet vigeat maior ratio in vno, quam in alio. decis. 167. num. 1. Durano.

In Donatione iurispatronatus consensus Ordinarij dicitur

ſoſtare ex filiis ſubſequutâ tolerantia principalis annoti & ex admiſſionibus præſentationũ. d.190.n.6.Dunez.
de Donato protinus in habetur pro donatione, & agi poteſt tamquam ex ipſa donatione. deciſ.393.num.2.Coccino.
in Donationibus, ſi ſint appoſitæ clauſulæ; pleno iure &c. faciunt eas tranſitorias ad hæredes extraneos. deciſ.194. num.11. & 88. Coccino.
Donationem inter virum, & vxorem, quando eſt ſimulata, iuramento non firmatur, & iſta opinio eſt verior, & communior. deciſ.59.num.11. & 12.
Donatio Iurispatronatus vt ſortiatur effectus, quid requiratur. deciſ.174.num.6.Merlino.
de Donatione inſinuanda cautio, intelligi debet, quatenus opus ſit. deciſ.74.num.14. Virili.
Donare non poteſt iuspatronatus patronus eccleſiaſticus, deciſ.277.num.4. Vbaldo.
Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum inualida eſt. deciſ.10.num.5. Remboldo.
Donatio omnium bonorum, præſentium, & futurorum valet, ſi ſit reſeruatus vſusfructus. deciſ. 10. num.5. Remboldo.
Donatio præſumitur valida ſtante longiſſima obſeruantia, deciſ. 10.num 8.Remboldo.
Donatio pura inter vivos non habet reſpectum ad mortem donantis. ſed ſtatim ſuum effectum operatur. deciſ. 10.num.10. Remboldo.
Donatio dicitur remiſſio, ſeu renunciatio ſpolij. deciſ.19. num.11.Durano.
Donare cauſa mortis, vt filius poſſit patri ſufficit authoritas Iudicis. deciſ.25.num.22.Coccino.
Donatio facta alicui, vt decennis nubere poſſit de matrimonio in genere ſenſile videtur. d.19.num.17. Durano.
Donatio omnium bonorum, cum reſeruatione vſusfructus, vt ſubſtineatur, neceſſe eſt, vt vſusfructus ſit talis, vt detrà ctis alimentis, aliquid ſuperſit ad ſeitandum. deciſ.10. num.7. Remboldo.
in Donatione parentum facta filijs, dicitur contemplatum certum matrimonium, absq; alia ſpecificatione, quando proceſſerunt ſponſalia cum certa muliere. deciſ.17.num. 19.Durano.
Donatio patris, ſeu matris ſiue præcedat ſiue ſubſequatur, vt filius decennis nubere poſſit, illa non poteſt à filijs minui in præiudicium vxoris. deciſ.17. nu. 32. Durano.
in Donationibus factis ab illis perſonis adhuc in religione non ingreſſis, ſed tantum cogitantibus de ingreſſu ſeruanda eſt forma legis ſecularis. deciſ.115.nu.5. Durano.
in Donatione cauſa matrimonij non eſt cauſa finalis, quãdo non exprimitur perſona, nec familia, cum qua matrimonium eſt contrahendum. deciſ.251.num.4. Merlino.
Donatio facta ſub conditione, quæ iam de tempore donationis purificata erat, qualiter intelligatur facta iſta donatio. deciſ.17.num.54. Durano.
Donatio quædã, eſt legatum. deciſ.165.num.14.Merlino.

D O S.

Dos dicitur congrua, ex quo in familia talis conſtituti conſuetum eſt. deciſ.164.num.11. Virili.
Dos, & legitima æquiparantur. deciſ.118.num.4. Virili.
Dotalia iura, quãdo dicatur extincta. d.161.n.5.Mormano.
Dotes in dies pocius augentur, quam diminuuntur, deciſ.88. num.2. Merlino.
Dotes taxari poſſunt vltra legitimam, ſuadente ita æquitate. deciſ.88.num.11.Merlino.
Dotalium rerum hypoteca eſt prohibita, etiam conſentiente vxore. deciſ.118.num.10. Queipo.
Dos fœminis excluſis datur quaſi in compenſationem exclu ſionis. deciſ.415.num.16. Verospio.
Dotis fructus, & intereſſe an debeantur, quando dos conſiſtit in pecunia; ſimiliter non habet alia bona, vnde ſe alat. deciſ.383.num.4. Queipo.
Dote relicta filiæ ſemper percipiendum gratuitum eſt. deciſ. 58.num.12. Merlino.
Dos ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum excludit fœminas ab inteſtato ab hæreditate patris, ſi fuerint dotatæ. deciſ.190.num.13.Coccano.
Dos profectitia imputatur in legitimam nepoti. deciſ. 329. num.20. Merlino.
Dos, quando ſuccedit loco legitimæ, tunc detractio eſt facienda ex ipſa legitima, non autem ex fideicommiſſo. deciſ.199.num.16. Coccino.
Dos data filiæ an imputetur in legitimam nepotum, valde dubia eſt quæſtio. deciſ.329.num.8. Merlino.
Ita quod Ian. dixit, quod pro illius diſcuſſione multas noctes duxit inſomnes. deciſ.329.num.6.Merlino.
Dotis fructus, & intereſſe taxantur per ſtatutum aliquod communi prouinciæ vſu. deciſ.383.num.6. Queipo.
Dotis lucrum, quod defertur marito ex forma ſtatuti, dicitur detrahi ex iuris diſpoſitione. deciſ. 164.num.2.Merlino.
Dos data à patre filiæ, ſi ipſa præmoriatur dos reuertitur ad patrem. deciſ.329.num.7. Merlino.
Dotes filiarum ſunt detrahendæ non ex bonis hæredis, ſed ex bonis patris, cum ipſe, eas dotare teneatur. deciſ.28. num.22. Merlino.
Dotes filiarum an ſint detrahendæ ante legitimã filiorum. deciſ.272.num.25. Dunozetto.
Dos vxoris, quando hæreditas venit reſtituenda, eſt detrahenda. deciſ.360.num.18.Coccino.
Dotalis, quando non deſinat eſſe fundus, licet fuerit æſtimatus. deciſ.326.num.14. Merlino.
Dotare filias eſt munus paternum, & quidem onus neceſſarium. deciſ.28.num.1. Merlino.
Et hoc debitum dotandi, & onus nedum ipſi perſonæ patris, ſed & eius bonis inhæret. ibidem.num.2.
Dos ab initio fundationis iuris patronatus aſſignata, præſumitur ſufficiens. deciſ.148.num.11. Coccino.
Dos relicta à teſtatore filiæ, eſt detrahenda, quando hæreditas reſtituitur. deciſ.399.num.31.Coccino.
Dotes, quoad quantitatem ſecundum conſuetudinem, dicuntur arbitrariæ. deciſ.272.num.4. Dunozetto.
Dotis congruitas non neceſſariò regulatur à quantitate legitimæ. deciſ.88.num.9. Merlino.
Dos nõ eſt minuenda, nec hypotecãda in caſu conſumptionis bonorum fideicommiſſo ſubiectorũ. d.168.n.17. Virili.
Dos, vt liquidetur, quando agitur, numerus filiarũ dotandarum, exiſtentium in familia, ſtatus hæreditatis, & alia huiuſmodi obſeruanda ſunt. deciſ.28.num.20. Merlino.
Dos detrahitur ex bonis fideicommiſſo ſubiectis aſcendentium. deciſ.164.num.1. Virili.
Quod intellige, quando filia non poteſt dotari, vel ex bonis liberis paternis, ſiue maternis, ſiue proprijs ipſius filiæ. ibidem num.2. & 3.
Dos non ſuccedit loco legitimæ quando ſtatutum excludit fœminas propter maſculos, & mandat dotari, cum legitima ſit portio portionis ab inteſtato debitæ. deciſ.399. num.32. Coccino.
Dos congrua ad cognoſcendum, quæ ſit, inſpicienda eſt dos, quæ antea eiſdem temporibus fuit tradita puellis eiuſdem familiæ. deciſ.28.num.17 Merlino.
Dotalium rerum alienatio eſt permiſſa conſentiente vxore. deciſ.118.num.10. Queipo.
Dos fœminis excluſis a ſtatuto, ad effectum excluſionis, conſideratur tamquam cauſa ſecundaria indocta per ſtatentes ad effectum moderandi rigorem ſtatuti. deciſ.405. num.25. Verospio.
Dos materna, eſt detrahenda de fideicommiſſo patris, item legitima filiorum, & æs alienum & funeris impenſa. deciſ.93.num.2.Coccino.
Dotis reſtitutio, & donationis propter nuptias eſt requiſita Iudicij ſeparationis thori, culpa viri precedente. deciſ. 352.num.15. Merlino.
Dotandi filias hæc onus proprie, ac neceſſario ſpectat ad Patrem. deciſ.18.num.1. & 6. Merlino.
Et adeo bonis ſuis hoc onus inhæret, vt cum ipſis bonis ad quoſcunque hæredes tranſeat. ibidem.num.4.
Dotis aſſertio facta ab vxore, conſtante matrimonio, præſumitur ſimulata, & in fraudem donationis prohibitæ. deciſ.19.num.3 Merlino.
Dotis confeſſio de recepto facta a marito conſtante matrimonio, non probat verum dotis numerationem in præiudicium creditorum. deciſ.78.num.2. Manzanedo.
Dotis lucrum vtrique coniugum, æqualiter poteſt contingere, vt diſponitur in ſtatu. Veteri Neapolitano cap.131. deciſ. 403.num.9. Queipo.

Dos

Dos verisimile est, quod sit constituta secundum constitutionem, & qualitatem personæ. decis. 78. num. 3. Manzanedo.

Dos, vt debeatur in fideicommisso ascendentium, fauore publicæ vtilitatis introductum est. decis. 128. nu. 5. Virili.

Dos constante matrimonio augeri potest, immo, & etiam constitui. decis. 59. num. 8. Merlino.

Dotandi filiæ hæc necessitas considerabatur, nedum respectu patris, sed etiam illius hæredis. decis. 28. num. 3. Merlino.

Dos materna, quando dicatur peruenisse filio titulo lucrativo. decis. 109. num. 15. Durano.

Dotis numeratio, est necessaria, ad hoc vt mulier præferatur pro sua dote, marito creditoribus. decis. 78. nu. 2. Manzanedo.

Dos soluí non debet ex bonis fideicommisso subiectis. decis. 47. num. 21. Merlino.

Dos, licet non sit expressè dictum, tacitè tamen ex dispositione legis facta censetur propter spem futuri matrimonij, decis. 138. num. 13. Durano.

Dos data à patre filiæ dicitur profectitia, & imputatur in legitimam nepotum. decis. 129. num. 8. Merlino.

Dos tantum competit fœminis, non autem masculis. decis. 107. num. 17. Durano.

Dos data à matre filiæ, non venit imputanda in legitimam debitam nepoti. decis. 329. num. 2. Merlino.

Dotis solutio spectat ad patrem. decis. 275. num. 5. Durano.

dotes ex dispositione statuti Vtb. succedit loco legitimæ, decis. 128. num. 9. Viriti.

dos detrahenda est ex bonis ascendentium, sicut ex alienis. decis. 118. num. 12. Virili.

pro dotis restitutione alienatio ex iuris dispositione necessaria est. decis. 328. num. 8. Quicpo.

dotate filiæ spectat ad patrem. decis. 107. num. 19. Durano.

dos data, & promissa æquiparantur. decis. 391. n. 3. Coccino

dos data primo Viro censetur repetita secundo, decis. 19. num. 7. Merlino.

dotium quantitates in dies augentur. decis. 28. n. 18. Merlin.

dos filiæ data, imputatur in legitimam, quod procedit, etiã si cõsistat in pecunia, vel in locatibus, decis. 27. numero. 3. Merlino.

Dos soluí non debet ex bonis fideicommisso subiectis. dec. 77. num. 7. Merlino.

dotium quantitates, qualiter taxantur. d. 88. nu. 1. Merlino

dos congrua, vt liquidetur, attendi debet, tempus nuptarum. decis. 28. num. 19. Merlino.

dos, quando non succedat loco legitimæ. decis. 360. num. 10. Coccino.

dotes, quando constituuntur, quid sit inspiciendũ. dec. 272. num. 1. Dunozetto.

dos, an detrahi possit, ex rebus prohibitis alienari, & ex causa dotis. decis. 47. num. 10. Merlino.

dotationis qualitas, non conuenit masculis. decis. 405. num. 8. Verospio.

dotes sunt augendæ, diminuto numero filiarum. decis. 28. num. 21. Merlino.

dos soluta filiæ, cit ei imputanda in legitimam. decis. 360 num. 10. Coccino.

dotis reuersionem ad patrem, extantibus nepotibus, tollit. consuetudo Martini. decis. 319. num. 6. Merlino.

dotis fauore hypoteca legalis inducta omnes alias præcedit. decis. 328. num. 19. Quicpo.

pro Dote hypoteca semper potior exstitit. decis. 328. nume. 33. Quicpo.

dotis hypoteca præfertur omnibus hypotecis posterioribus, siue tacitis, siue expressis. decis. 328 num. 26. Quicpo.

dotem filiæ pater constituẽdo, potest apponere pactum, vt prædefuncta filia, dos nequaquam ad liberos remaneat, sed reuertatur ad ipsum patrem. decis. 329. nu. 13. Merl.

ex Dotis augumento Ecclesiæ ædificatæ, & consecratæ, nis patronatus non acquiritur etiam si adsit consensus Ordinarij. decis. 318. num. 5. Quicpo.

ad Dotem, exclusio hæreditatis est cortespectiua. dec. 311. num. 21. Merlino.

Dotem totam lucratur maritus, morientre vxore & superstitibus liberis. & hoc ex dispositione statuti. Vtb. lib. 1. cap. 111. Saltem quo ad vsufructum. decis. 104. n. 2. Merlino.

in Dote, in legitima, & in alimentis Auth. res quæ. C. com. de leg. æqualiter procedere solet. decis. 128. nu 10. Virili.

à Dote non excluditur fœmina, licet excludatur à successione ascendentium, decis. 128. num. 3. Virili.

Dos non potest detrahi ex fideicommisso conditionali. decis. 128. num. 2. Virili.

Dotis legatum, si mulier habeat, non potest illi renunciare ad effectum vtendi remedio subsidiario. decis. 239. num. 12. Virili.

Dos, quod pro legitima habeatur, si statutum dicat, an legitimæ supplementum peti possit. decis. 27. n. 9. Merlino.

ex Dotis augumento nis patronatus non acquiritur. decis. 210. num. 5. Coccino.

ex Dotis causa, quando fit alienatio bonorum minorum, an sit seruanda forma statutorum, decis. 25. numer. 14. Coccino.

Dotem à testatore filiæ relictæ quando spectet declarare, seu destinare eam ad hæredem. decis. 58. nu. 7. Merlino.

Dotis fructus, si soluto matrimonio mulier petat, ex eo, qđ non habeat vnde se alat, hoc ipsa tenetur probare, decis. 14. num. 14. Coccino.

Dotem legans fratri sorori, intelligitur velle compensare, cum debito dotis relictæ à patre. decis. 28. num. 5. Merl.

Dotis occasione, si factum sit legatum certæ quantitatis, substinetur, etiam quod vere non debeatur. decis. 229. num. 20. & 21. Verospio.

Dotis respectu facultas data, comprehendit etiam lucrum dotale. decis. 403. num. 13. Quicpo

Doti etiam censetur lex consentire, quando matrimonio consentit. decis. 167. num. 19. Durano.

Dotis suæ vsufructus, vxor prohibere potest ne marito ratione patriæ potestatis quæratur. decis. 104. n. 7. Merlino.

Dos, quando est restituenda matri Tutrici non potest opponi exceptio administrationis. decis. 14. num. 7. Coccin.

circa Dotium constitutionẽ consuetudo qualiter sit probanda. decis. 88. num. 5. Merlino.

in Dote vxoris præmortuæ, vt maritus lucretur vsumfructũ, est necessaria existentia ab intito filiorum, non tamen requiritur in processu continuationis. decis. 104. numer. 4. Merlino.

Dos, quod sit constituta iuxta qualitatem personæ, est præsumptio vrgentissima. decis. 78. num. 3. Manzanedo.

Dotem minorem vni filiæ; quam aliæ non est verisimile, quod pater constituerit. decis. 78. num. 5. Manzanedo.

Dotem vxoris maritus non lucratur ex dispositione iuris communis. decis. 104. num. 11. Merlino.

de Dote sua præsumitur vidua sibi satisfecisse, si fit tutrix, & curatrix filiorum filiorum. decis. 130. n. 15. Pirouano.

Dotem, quando mulier repetit ab hæredibus viri, non possunt ei obijci creditum incertum, & turbidum. decis. 254 num. 3. Durano.

Dotem in testamento, si pater filiæ relinquat & etiam illã hæredem instituat, non videtur quod dos sit imputanda in legitimam. decis. 17. num. 5. Merlino.

Dotis fructus post obitum vxoris non debentur, etiam superstitibus liberis. decis. 38. num. 1. Virili.

Dotis fructus non debentur remoto onere matrimonij. decis. 38. num. 1. Virili.

Dotantes decipi non debent. decis. 17. num. 45. Durano.

vltra Dotem, mulieres à communiter accidentibus, aliud patrimonium habere non solent. decis. 107. n. 13. Durano.

Dotis fructus, quando peti possunt iure actionis, tunc etiam separatim à iudicio principali dotis peti possunt. d. 185. num. 15. Quicpo.

in Dotalibus rebus hypoteca inducitur à iure. decis. 328. num. 1. Quicpo.

Dotis fructus, & interesse debentur propter damnum emergens, quod ex inopia, & alimentorum carentia. decisio. 38. num. 5. Quicpo.

pro Dotis lucro, etiam competit hypoteca. decis. 385. num. 13. Quicpo.

Dotes, vt fœmina habeat quatuor, quinque, sex, & vltra ab surdum est. decis. 247. num. 14. & 15. Merlino.

dos pinguior constituitur filiabus, non extantibus filijs legitimis, quam extantibus decis. 38. num. 2. Merlino.

ex Dotatione ecclesiæ pauperatæ, nis patronatus non acquiritur

ritur.decis.318.num.6. Queipo.
sine Dote potest esse matrimonium.dec.321.n.15. Merlin.
dotis fauore, quando minor contrahit matrimonium, in eius bonis inducitur tacita hypoteca.decis.318.numer.9. Queipo.
de Dotibus, quæ assignantur pro acquirendo iuspatronatus,instrumenta publica confici solent. decis. 271. num. 10. Durano.
dotis credito præfertur impensa funeris.decis.399.numer. 15. Coccino.
dotis pars existit,acconcium promissum in eodem instrumento dotali.decis.403.num.14.Queipo.
pro Dotis suæ satisfactione, mulier super quibus bonis,possit facere executionem.decis.167.num.51.Durano.

D V B I V S.

Dubius,& ignorans æquiparantur.decis.4.num. 12.& 13. Cocci no.
dubietas excludit scientiam.decis.4.num.12.Coccino.

D V O.

Duo, quando æquiparãtur,tunc si aliquid dispositum sit in vno,censetur etiam ex rationis identitate dispositum in alio.decis.128.num.11.Virili.
duo vbi æquipantur a iure antiquo, si postea ius nouum disponit aliquid circa vnum,illud etiam dicitur dispositum in alio. decis.62.num.67.Durano.
duobus magis est credendum, quam vni. decis.371.num. 20.Durano.
duobus coniunctim, quando est commissa aliqua causa, tunc sententia vnius est nulla.decis. 204.num.7. Virili.
duo,quando æquiparantur,tunc eadem ratio in eisdem militat.decis.318.num.21.Queipo.

E

EBRIETAS.

EBrietas non probatur per testes,dicendo,quod aliquis bibebat.decis.34.num.6.Vbaldo.

ECCLESIA.

Ecclesia quando nominatur magistra, per hoc non solum denotatur maioritas ratione dignitatis,sed etiam antiquitatis.decis. 153.num.3.Coccino.
Ecclesiæ oritur præiudicium ex multiplicitate patronorum. decis.177.num.10.Dunozetto.
Ecclesiæ decori magis conuenit, vt quis tamquam clericus retineat,& acquirat pensiones,quam vti laicus.decis. 50. num. 18. Virili.
Ecclesiæ interest habere plures Consultores,& plurium virorum iudicio adhærere.decis.204.num.6.Virili.
Ecclesia regularis, quando secularizatur iura, exemptiones, & priuilegia Ecclesiæ competentia,illæsa remanẽt, si non adsit particularis prouisio. decis.358.n. 2.Queipo.
Ecclesia libera non potest subijci iuripatronatus alicuius, nec etiam per Episcopum.decis.118.num.7.Queipo.
Ecclesia ad rescissionem actus inutilis agere non potest,nisi docta de inutilitate,quando executor,cui confirmatio & concessionis, commissa fuit, illam approbauit. decis. 367.num.8.Durano.
Quod procedit si executor seruauerit formam suæ commissionis,secus verò è contra.ibid.num.9.
Ecclesia Sanctæ Mariæ de Pilari Cesaraugustæ,qualiter admirabiliter fuerit fundata,traditur, decis. 353. num. 20. Coccino.
Quæ historia stabilita est testimonijs grauissimorum Authorum,& nihil est tota Hispania sacratius,& venerabilius.ibid.num. 21
Et ista traditio est adeo corroborata, vt sit quasi de fide,taliter quod non esset tentus pro Catholico, qui de hoc dubitaret.ibid.num.22
Ecclesiæ populum non habentes,de iure communi non habent sepulturam.decis.380. num.41. Coccino.
Ecclesia ad hoc, vt dicatur parochialis quæ sint probanda decis.380.num.11. Coccino.
Ecclesia Cathedralis solum habet campanam, quæ de interdicto nuncupatur.decis. 353.num. 75. Coccino.
Ecclesia,quod sit parochialis nõ probatur ex enunciatiuis. decis.380.num.15,Coccino.
Ecclesia,quod sit beneficium simplex,& collatiuum de iure patronatus acquisitum ex dotatione,& constructione, & quod in ea adsit aliqua Confraternitas, hoc simul stare potest decis. 161.num.8.Virili.
Ecclesia restituitur non obstante lapsu quadriennij. decis. 412. num. 5.Verospio.
Ecclesia collegiata,dum non habet nisi vnicã mensam Capitularem ex ea tam Archipresbyter,quam Canonici æquales portionem recipere debent pro sua dote. decis. 373.num.12.Verospio.
in Ecclesiæ submissione, & seruitute ad fauorem Laycorum requiritur omnino Papæ auctoritas.decis.318.num. 8. Queipo.
Ecclesiæ Collegiatæ bona debent administrari per Archipræsbyterum, simul cum capitulo. dec.174.n.2.Verosp.
Ecclesiæ alicuius erectio bene probatur per Scriptores, & Hystoricos decis.353.num.24. Coccino.
in Ecclesiæ subiectionibus ad fauorem Laycorum,est cautius agendum,quam in alijs alienationibus. decis. 318. num. 9. Queipo.
Ecclesia semper subijcitur suo superiori,absque aliqua contradictione.decis.401.num.9.Pirouano.
Ecclesia contrahens cum illegitimo, censetur habere notitiam suarum qualitatum.decis.100.num.3.Coccino.
Ecclesia gaudet priuilegio, vt ei æquiratur dominium absque traditione.decis.81.num.7.Coccino.
Ecclesia in renouatione emphyteusis potest censum augere.decis.176.num.32.Coccino.
Ecclesiæ olim, quando ædificabantur caput illarum respiciebat partem Orientalem.decis.353.num.102.Coccino
Ecclesia, cum sit Iustitiæ cultrix non debet se locupletari cũ aliena iactura.decis.375.num.9.Durano.
Ecclesia dicitur cultrix iustitiæ. decis.401. nu.8.Pirouano.
Ecclesia, quod per alium acquirit, propriè per seipsam acquirere dicitur.decis.392.num.9.Durano.
Ecclesia aliud est, & aliud Monasterium. decis.365. num. 30. Merlinus.
Ecclesia regularis an possit exercere curam animarum decis.165.num.4. Durano.
Ecclesia S. Mariæ de Pilari Cæsaraugustæ fuit donata ecclesiæ Sancti Saluatoris eiusdem Vrbis.decis. 351.num. 5. Coccino.
Ecclesia Sancti Saluatoris Cæsaraugustæ, quod etiam ante Maurorum occupationem esset Cathedralis qui hoc asserat.decis.353.num.13.14.& 15.Coccino.
Ecclesia Sancti Saluatoris Cæsaraugustæ, licet sit antiquissimi operis, retinet tamen speciem eminẽtis, & sumptuosi ædificij decis.353.num.12.Coccino.
Ecclesiæ vtilitas in concessione earum rerum debet esse clara, & euidens.decis.367.num.5.Durano.
Ecclesia prætendens ad se spectare decimas alicuius prædij,debet plenè probare illius existentiam intra suos fines.decis.124.num.2.Coccino.
Ecclesiæ, si fiat donatio per Imperatorem de Castris, vel Terris, venit etiam merum Imperium,quamuis secus esset,si facta esset priuato.decis.81.num.8.Coccino.
Ecclesiæ dominium esse Monasterij,ad effectum manutentionis,probatur sola possessione. decis. 53.numero. 6. Durano.
Ecclesias fundare tantum ad Beatum Petrum,tamquam caput ecclesiæ pertinebat.decis.253.num.33.Coccino.
Ecclesiæ appellatione. indistincte veniunt omnia, quæ intra Ecclesiæ septa continentur.decis.208.num.1.Coccino
Ecclesia Cathedralis tantum habet prærogatiuam celebrãdi festum dedicationis ecclesiæ.decis.253.n.73. Coccino.
Ecclesia spiritualiter sumpta est fidelium collectio. decis. 353.num.110.Coccino.
Ecclesiæ vniuersali dicuntur inseruire illi,qui existunt in seruitio Papæ.decis.22.num.12.Durano.
Ecclesia Cathedralis, vel Collegiata quando est Regularis, sede vacante fructus conseruari debent successori. decis.418.num.23.Coccino.
Ecclesia olim Cathedralis,an retineat iura Cathedrat. dec. 111.num.12.Coccino.
Ecclesia prædialis,si quo ad decimas,probauerit particularem consuetudinem ad sui fauorem,tunc non sufficit cõsuetudo

ſuetudo decennalis contraria, ſed opus eſt formali præſcriptione. deciſ. 343. num. 19 Merlino.

In Eccleſijs regularibus deputantur vicarij temporales. deciſ. 53. num. 27. Durano.

Eccleſia regulariter præſumitur libera, nec ſuffragatur inſtituto in turepatr. ſine cauſæ cognitione. deciſ. 197. num. 68. Coccino.

Eccleſia Regularis, quando ſolum eſt ſecularizata, præter aliam qualitatem Regularitatis, nihil aliud cenſetur immutatum. deciſ. 252. num. 2. Veroſpio.

Eccleſiæ domus conceſſio, ſolita in emphyteuſim dari, valet etiam ſine beneplacito Apoſtolico. deciſ. 367. num. 17. Durano.

Super Eccleſiæ iuribus dum agitur requiritur auctoritas Apoſtolica, vel ſaltem Epiſcopi. deciſ. 410. num. 8. Merlino

Eccleſia maior regulariter cum eccleſia minori non vnitur, ſed bene è contra. deciſ. 353. num. 6. Coccino.

Eccleſia, quando non eſt regularis non habet in ea locum diſpoſitio cap. 1. de ſtat. Cappell. Monach. deciſ. 53. num. 4. Durano.

Eccleſia Cathedralis an aliqua ſit, inſpicitur tempus preſens. deciſ. 111. num. 21. Coccino.

Eccleſiam habere aliud eſt, & aliud habere beneficium in Eccleſia. deciſ. 192. num. 1. Virili.

Eccleſiæ non Parochiales poſſunt acquirere decimas ex alio titulo, quam de Iure diuino, puta præſcriptione. deciſ. 380. num. 24. Coccino.

In Eccleſia regulari iuſpatronatus honorificum poteſt obtineri. deciſ. 377. num. 1. Pirouano.

Eccleſiarum duarum vnio, tunc eſt facienda ſolum, quando duobus miniſtris alimenta non præſtiterint. deciſ. 194 num. 1. Queipo.

Circa Eccleſiæ ſtatum, multum deferendum eſt aſſertioni viſitatoris. deciſ. 5. num. 5. Durano.

Eccleſia Parochialis de neceſſitate debet retinere Sanctiſſimum Sacramentum Euchariſtiæ. deciſ. 480. numero 27. Coccino.

In Eccleſijs Regularium, vicarij temporales ad nutum deputantur. deciſ. 297. num. 3. Durano.

In Eccleſijs non collegiatis ſerietiam ſolent congregationes, & tractatus, & ideo ex hoc non infertur ad collegiatem. deciſ. 56. num. 10. Pirouano.

Eccleſia venit appellatione Monaſterij. deciſ. 51. numer. 5. Duranno.

Eccleſiæ propriæ reſpectu informatus quiſque præſumitur. deciſ. 159. num. 18. Vbaldo.

Eccleſiæ tantum inſeruiunt beneficiati. deciſ. 245. num. 2. Coccino.

In Eccleſiæ ſtatu caſtra exiſtentia etiam præſumuntur allodialia. deciſ. 93. num. 32. Coccino.

Eccleſiæ vnius bona Papa poteſt tollere, & alteri aſſignare. deciſ. 81. num. 9. Coccino.

Sine Eccleſijs non dantur Monaſteria. deciſ. 5. n. 24. Durano

De Eccleſiæ rebus concordia inita. cum debitis ſolemnitatibus, & omnino ſeruanda, & ligat etiam ſucceſſores. deciſ. 402. num. 1. Merlino.

In Eccleſia Monialium nominario Curati, ſeu Vicarij, ſpectat ad eas Moniales. deciſ. 5. num. 22. Durano.

Eccleſiæ prædiali, ſi nul ac ſacramentali ſi adeſt conſuetudo, quod debeantur decimæ, non extenditur de caſu, ad caſum, & de perſona ad perſonam. deciſ. 124. numer. 18. Coccino.

Ad Eccleſiam tranſeunt bona cum ſuo onere. deciſ. 124. numero. 9. Coccino.

Eccleſia, ſi ſacramenta non adminiſtret, non poteſt percipere decimas Sacramentales. deciſ. 124. num. 4. Coccino.

In Eccleſia Cathedrali oblationes, quæ fiunt, ſpectant ad Archipresbyterum. deciſ. 37. num. 5. Merlino.

In Eccleſia aliqua poteſt eſſe confraternitas & quod tamen illa Eccleſia ſit collatiua de Iurepatronatus ex dotatione, & conſtructione. deciſ. 199. num. 5. Virili.

Eccleſia ipſa poteſt venire appellatione Cappellæ Maioris. d. Eccleſiæ. deciſ. 189. num. 6. Virili.

Eccleſiæ Maioris Capitulum de iure debet præcedere alios beneficiatos, & Prælatos eccleſiarum inferioris. deciſ. 57. num. 2. Coccino.

Eccleſiæ vnius Dioceſis vnio, ad Eccleſiam alterius, non priuat ordinarius ſua iuriſdictione. deciſ. 41. numero 9. Pirouano.

Ad Eccleſiam aliquam nominatus, & ibi curam exercens, præſumitur hoc facere titulo præſentationis, ſi de alio titulo non doceatur, deciſ. 55. num. 32. Durano.

Sine Eccleſijs non dantur Monaſteria. deciſ. 53. n. 5. Duran.

In Eccleſijs Monachorum oblationes fidelium, quæ fiunt, vniuerſo conuentui acquiruntur. deciſ. 373. numero 11. Veroſpio.

Eccleſia, vt dicatur collegiata, non eſt neceſſarium, vt concurrant omnes qualitates ad hoc à DD. ponderatæ. dec. 56. num. 6. Pirouano.

Eccleſia etiam dicitur regularis, quando Monaſterium eſt regulare. deciſ. 53. num. 5. Durano.

Contra Eccleſiæ vtilitatem conſuetudo valere non debet. deciſ. 265. num. 14. Vbaldo.

In Eccleſij oblationes, quæ fiunt ſpectant ad Rectorem. deciſ. 161. num. 9. Virili.

De Eccleſijs, Parochialibus debent Ordinarij prouidere in perpetuum, & per concurſum. deciſ. 53. num. 53. Durano

Eccleſiarum plurium incapax eſt Epiſcopus. deciſ. 53. num. 55. Durano.

In Eccleſiæ præiudicium non poteſt declarari nullus contractus cum ea initus, ſi illum ratum voluerit habere. deciſ. 179. num. 6. Veroſpio.

In Eccleſia Regulari, vel Conuentuali reſeruatio iuriſpatronatus ad fauorem Laici non poteſt competere, niſi ex priuilegio Apoſtolico. deciſ. 210. num. 11. Coccino.

Eccleſiæ Parochialis nomine poteſt Epiſcopus agere pro omnibus decimis, cum teneatur illas conſeruare. deciſ. 64. num. 6. Pirouano.

Eccleſiæ cenſetur factum legatum, ſi fiat Epiſcopo. deciſ. 144. num. 14. Durano.

Ad Eccleſiam Parochialem, licet de Iure communi ſpecter perceptio decimarum non per hoc Epiſcopi excludantur deciſ. 54. num 13. Pirouano.

In Eccleſia propria Prior dicitur habere pro ſe iuris aſſiſtentiam in præcedendo cæteris omnibus. deciſ. 111. num. 6. Coccino.

Ad Eccleſiæ collegialitatem non infertur, ſi ibi Beneficiati ſoleant ſimul congregari. deciſ. 56. num. 9. Pirouano.

Eccleſiæ libertati præiudicat diſpoſitio Papæ facta ex certa ſcientia. deciſ. 197. num. 84. Coccino.

Eccleſiaſtica bona conducens pro filijs maſculis, & fœminis, cenſetur primo ſtipulaſſe pro maſculis, & illis deficientibus pro fœminis, quoties ibi extet ſtaturum excluſiuum fœminarum. deciſ. 455. num. 19. Merlino.

Eccleſiaſticorum bonorũ emphyteuta poteſt libere de dictis bonis diſponere tam inter viuos quam in vltima voluntate ad fauorem extraneorum etiam cum excluſione vocatorum. deciſ. 319. num. 2. Virili.

Eccleſiaſtica bona emphyteutica vigore Conſtitut. Bonifacianæ, & Paulinæ ſunt reducta ad inſtar allodialium. deciſ. 319. num. 1. Virili.

Eccleſiaſtica bona alienata non ſeruatis ſolemnitatibus, & ſic nulliter, hoc caſu bona alienata debent eccleſiæ reſtitui vna cum fructibus a die alienationis. deciſ. 375. num. 1. Durano.

Eccleſiaſticam concedere emphyteuſim in dubio cenſetur ſe velle conformare cum diſpoſitione §. emphiteuſa Author. de non alien. deciſ. 314. num. 10.

Eccleſiaſticæ res, licet non poſſint vendi habita fide de pretio, ad effectum translationis dominij rei venditæ, nihilominus contractus eſt validus in ſubſtantia, & ex illo competit actio. deciſ. 350. num. 14 Durano.

Eccleſiaſtica perſona, & clericus efficitur, qui habet primã tonſuram. deciſ. 90. num. 1. Virili.

Eccleſiaſtica perſona, quis dicatur, ad effectum penſionis acquirendæ. deciſ. 50. num. 3. Virili.

Eccleſiaſtica bona emphyteutica continentur ſub generali inſtitutione. deciſ. 319. num. 2. Virili.

Eccleſiaſtica perſona, vt quis oſtendatur eſſe, ſufficit docere, quod non ſit purus Laycus. deciſ. 12. nu. 5. Remboldo

Eccleſiaſtica perſona, vt quis dicatur debet eſſe de foro Eccleſiæ. deciſ. 12. num. 2. Remboldo.

Eccleſiaſticum Iuſpatronatus comprehenditur ſub regul. octaua.deciſ. 43.num.7. Vbaldo.

Eccleſiaſticæ perſonæ dicuntur illæ, quæ gaudent priuilegio clericorum.deciſ.12.num.14.Remboldo.

Eccleſiaſtica perſona,vt quis dicatur,non requiritur potentia talis, quæ pendeat à mera illius voluntate,ſed ſufficit, quod habeat impreſſum characterem clericalem.deciſ.12. num.11.Remboldo.

eccleſiaſtica perſona non poteſt amplius dici clericus, qui tranſiuit ad ſtatum Laycalem.deciſ.51.nu.14. Coccino.

eccleſiaſticæ perſonæ illæ dicuntur,quæ ſunt clericali charactere inſignitæ deciſ.12. num.6. Remboldo.

ad Eccleſiaſticas perſonas, quando peruenit Ius patronatus Laycale.dicitur eccleſiaſticum.deciſ. 48.n.8. Vbaldo.

eccleſiaſtica perſona, vt quis dicatur, requiritur, vt ſit talis ſaltem in potentia ad hoc, vt gaudere poſſit effectibus clericatus.deciſ.12.num.8.& 9.Remboldo.

eccleſiaſtica perſona, quando quis dicatur largo modo.deciſ.12.num. 12.Remboldo.

EDVCATIO.

Educatio parentum non conuenit aliis animalibus, ſed bene educatio filiorum.deciſ.62. num.27.Durano.

educatio parentum, licet non ſit de iure naturali, pro vt nõ conuenit generi animalium eſt tamen pro vt conuenit ſpecici hominum.deciſ.62.num.29.30.& 31.Durano.

ELECTIO.

Electio eſt debitoris in alternatiuis deciſ.207.num.5. & 6. Veroſpio.

per Electionem vnius actionis, vel remedij, cenſetur alteri renunciatum.deciſ.192.num.9.Pirouano.

electio de idoneo in beneficio parochiali relicto magis idoneo,an ipſo iure annulletur per Concil. Trident. & conſtit. Pij V.deciſ.154.num. 14.Durano.

electio de illo qui ad beneficiũ parochiale ante concurſum ſe intruſerat in illius poſſeſſionem non valet. deciſ. 154. num.16.Durano.

electio canonicatuum, & præbendarum eſt ſimultanea in eccleſijs Collegiatis inter Capitulum, & Prælatum. deciſ.358.num.11.Quſipo.

EFECTVS.

Effectum,ea,quæ non habuerunt non attenduntur. deciſ. 312.num.13.Merlino.

effectus omnes, & iura, quæ competebant cedenti, tranſeunt in ceſſionarium. deciſ.179.num.2.Veroſpio.

ad Effectum vnum ſi ſint poſita verba aliqua non debent operari conetiam.deciſ.178.num.8. Durano.

Effectus iam perfectus, & conſumatus durat,etiam ſi ceſſauerit cauſa.deciſ.196.num.23.Durano.

effectum dummodo habeamus,non curamus de modo,deciſ.201.num.31.Coccino.

effectus regulari debet a ſua cauſa,& para toto. deciſ.46. num.26.Durano.

EMPHYTEVSIS.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica ſemel facta tranſmiſſibilis ad hæredes extraneos,ſemper retinet eandem qualitatem. deciſ.381.num.12.Coccino.

emphyteuſis Eccleſiaſtica non eſt tranſitoria ad hæredes extraneos.deciſ.381.num.2.Coccino.

Emphyteuſis eccleſiaſtica, quando eſt finita, ſi eccleſia eã pro ſe retinere nolit, tenetur reinueſtire proximiores.deciſ.176.num.28.Coccino.

Alias enim eccleſia iniuriam faceret eis, quod procedit patiret in fœminis etiam ſi ſint non comprehenſæ in inueſtitura prima.ibidem.num.29.

emphyteutica bona eccleſiaſtica ſunt redacta ad inſtar bonorum allodialium vigore Bonifacianæ,& Paulinæ. deciſ.371.num.5.Durano.

emphyteuſis Eccleſiaſtica de ſui natura non tranſit ad extraneos.deciſ.310.num.19 Durano.

emphyteuſis Eccleſiaſtica nõ eſt tranſitoria ad hæredes extraneos reſpectu ipſius principalis conceſſionis, quã extranei non conſequuntur.deciſ.381.num.9.Coccino.

Emphyteutica bona eccleſiaſtica cum ſint redacta ad inſtar allodialium per Conſtitut. Bonifacianam, & Paulinam poteſt teſtator de eis libere diſponere. deciſ. 371. numer. 25. Durano.

emphyteuſis eccleſiaſtica tunc ad hæredes extraneos non tranſit, quando eccleſia non vult, vt tranſeat. deciſ. 381. num.13.Coccino.

emphyteuſis eccleſiaſtica, quando eſt finita, ſi eccleſia extraneum inueſtiat,excluſo proximiore, iſte poteſt appellare, & petere,vt extraneus inueſtitus renoueatur. deciſ. 176.num.31.Coccino.

emphyteuſis eccleſiaſtica poteſt concedi in perpetuum. deciſ.314.num.11.Merlino.

emphyteuſis Eccleſiaſtica non conceditur niſi pro filijs, & nepotibus.deciſ.314.num.9.Merlino.

in Emphyteuticis bonis eccleſiæ obligatio directi dominij facta ab emphyteota, nullum præiudicium parit. deciſ. 86.num.7.Coccino.

in Emphyteuſis renouatione Eccleſia poteſt augere cenſum.deciſ.176.num.32.Coccino.

in Emphyteuticis bonis Eccleſiæ conſuetudo apponendi onus perpetuo duraturum eſt ſacrilegio proxima. deciſ. 86.num.19. Coccino.

emphyteuſis eccleſiaſticæ filij illegitimi, etiam legitimati ſunt incapaces.deciſ.319.num.4.Virili.

emphyteuſi in diuiſione, tunc cenſetur renũciatum, ſi ſit data licentia alienandi,& in ea diuiſione ſint appoſita verba ampla, & lata.deciſ.176.num.18.Coccino.

emphyteuſis,quando non dicatur pro quibuſcumque ſucceſſoribus accepta.deciſ.359.num.19.Coccino.

Emphyteuſis nona inueſtitura, ſi non ſubtineatur, quando abſque alia inueſtitura primo emphyteutæ prima inueſtitura retinuit.deciſ.296.num.8.Coccino.

emphyteuſis inueſtitura facta ad tertiam generationem nõ dicitur hæreditaria.deciſ.60.num.11.Vbaldo.

emphyteuſis, quando eſt finita, tunc in renocatione ſunt præferendi agnati proximiores defuncti. deciſ.50.num. 5. Vbaldo.

Emphyteuſis conceſſio facta pro hæredibus in infinitum, ſi adſit aliqua coniectura etiam leuis, eſt tranſitoria etiam ad hæredes extraneos.deciſ.381.num.6. Coccino.

emphyteuſis conceſſio facta hæredibus in perpetuum, eſt tranſitoria etiam ad hæredes extraneos, deciſ.381. num. 13.Coccino.

emphyteuſis recepta pro hæredibus, & ſucceſſoribus an videatur reſtricta ad hæredes ſanguinis.deciſ.359. numer. 18. Coccino.

emphyteutica bona præſumuntur omnia eſſe,quæ ſunt poſita inter fines ſitus,& terræ ſuper quibus ſunt impoſiti canones.deciſ.262.num.8.Vbaldo.

emphyteuticam rem vendens de cõſenſu Domini ſi poſtea agat ad reſciſſionem contractus,an poſſit fieri nona tranſlatio domini ſine nouo conſenſu. deciſ.296. numero. 9. Coccino.

emphyteuſis renouatio, quando fit facienda proximioribus agnatis, etiamſi non ſint hæredes.deciſ.60.num.7. Vbal.

emphyteuſis recepta pro hæredibus,& ſucceſſoribus in infinitum eſt tranſitoria ad hæredes etiam extraneos. deciſ. 359. num.17.Coccino.

in Emphyteuſi ſcripturæ inueſtituræ præſumitur interueniſſe, quando conſtat per ſcripturas de recognitionibus cõcernentibus dominium,& proprietatem.deciſ.262.num. 9. Vbaldo.

emphyteuſim recipiens pro ſe, filijs maſculis,& fœminis,ſtante ſtatuto, quod maſculi præferantur fœminis, intelligitur facta conceſſio ſecundum ordinem ſtatuti. deciſ.335 num.20. Merlino.

emphyteuſis probatur ex pacto,quod in euentum non ſolutionis canonis bona deuoluantur ad Proprietarium.deciſ.262. numer.6.Vbaldo.

emphyteuſis contractum venditor reſcindens ex capite læſionis, non tenetur Domino ſoluere laudemium. deciſ. 296.num.10. Coccino.

emphyteuſis probationibus leuioribus probatur, quando non agitur ad effectum deuolutionis, ſed ad effectum Laudemij.deciſ. 262.num.9.Vbaldo.

emphyteuſis renouatio non eſt titulus nouus, ſed prioris tituli conceſſi renouatio.deciſ.176.num. 37.Coccino.

In emphyteusi, quando constat, qualiter sit facta concessio, nō est vlterius procedendum. decis. 60. num. 4. Vbald.
Item nec ad coniecturas, & præsumptiones recurrendum. ibid. num. 4.
Emphyteusis concessa duobus, intelligitur pro virili concessa. decis. 176. num. 5. Coccino.
in Emphyteusi, si expressè sit prohibita alienatio, tunc nullo modo potest imponi census, secus si è contra. decis. 86. num. 30. Coccino.
emphyteusis, vel feudum si concedatur alicui vsque ad tertiam generationem, venit solummodo recipiens, & filius, & nepos. decis. 314. num. 1. Merlino.
Secus verò si addatur ad eius, vel ipsius generationem. ibidem. num. 2.
emphyteusim renouatio nihil mutat, & non dicitur noua inuestitura, sed renouatio. decis. 176. num. 26. Coccino.
emphyteusis, vel locatio illa non solum dicitur renouata, quæ semper est vna. decis. 176. num. 23. Coccino.
Sed etiam illa, quæ iam finita est & extincta, rennque eidem, aut consorti, seu filijs concedatur. ibid. num. 34.
emphyteusis renouatio, quando fit filijs, non dicitur noua concessio, etiamsi in renouatione adsint verba, de nouo concedimus. decis. 176. num. 36. Coccino.
emphyteusis concessio, quando est facta vni soli, intrat ius accrescendi inter vocatos. decis. 176. num. 9. Coccino.
emphyteutica bona vltimus inuestitus an possit assignare creditoribus, decis. 281. num. 16. 17. & 18. Coccino.
in Emphyteusi concessione, quando clausula, ad habendū est posita in clausulis executuis, non ampliat dispositionem. decis. 176. num. 40. Coccino.
emphyteusis antiqua dicitur, quando filij renouantur ad lineam finitam, secus si ob delictum. decis. 176. numer. 35. Coccino.
emphyteuseos concessio facta ad tertiam generationem cōprehendit etiam pronepotes, sed opinio illa refutatur. decis. 314. num. 8. Merlino.
emphyteusis natura est, vt possessio ciuilis remaneat penes directum dominum, & possessio naturalis penes emphyteutam. decis. 117. num. 11. Virili.
emphyteusis renouatio dicitur, & non noua concessio, quæ fit filijs post lineam finitam. decis. 176. num. 35. Coccino.
emphyteusis, quādo est concessa pro filijs, & neponibus, hoc casu non comprehenduntur feminæ. decis. 176. num. 4. Coccino.
emphyteutica bona, & feudalia non sunt propria ipsius testatoris. decis. 271. num. 14. Durano.
emphyteusis non potest dici hereditaria, si perueneris ad aliquem, iure proprio, ex pacto, & prouidētia. decis. 310. num. 17. Durano.
emphyteutica bona, reuertuntur ad Dominum, pro vt erāt ante. decis. 86. num. 3. Coccino.
in Emphyteutica re, quando sunt facta melioramenta, regulariter refici debent. decis. 60. num. 8. Vbaldo.
emphyteusis, quando non dicatur hereditaria. decis. 60. num. 1. Vbaldo.
in Emphyteusi paternæ renouatione facta duobus fratribus, censetur repetitum idem ius accrescendi, secundum naturam primæ concessionis, decis. 194. num. 61. Coccin.
emphyteusis concessio facta pro se, suis filijs masculis legitimis, & naturalibus, ac descendentibus suis, transit ad solos masculos. decis. 176. num. 24. Coccino.
emphyteusis à locatione discernitur ex quantitate pensionis decis. 359. num. 27. Coccino.
Emphyteusim primo acquirens an dicatur comprehensus in prima inuestitura. decis. 176. num. 25. Coccino.
emphyteutica censentur bona, si in loco emphyteusis ab emphyteota possideantur. decis. 69. num. 6. Vbaldo.
in Emphyteutico contractu inuestituræ tenor obseruari debet. decis. 69. num. 4. Vbaldo.
in emphyteuticis bonis, si dominus directus consentiet impositioni oneris, quo ad eum bona non reuertuntur libera. decis. 86. num. 39. Coccino.
emphyteutica bona validè oppignorari possunt. decis. 86. num. 28. Coccino.
in Emphyteusi conductorum linea deficiente, datur manutentio pro ciuili possessione domino directo ad recuperā-

dam naturalem. decis. 117. num. 12. Virili.
emphyteutica res potest oppignorari durante solum locatione. decis. 86. num. 23. Coccino.
emphyteusis concessio facta duobus insolidum, ex hac concessione resultat, vt sit locus iuri accrescendi. decis. 176. num. 8. Coccino.
emphyteusis alienationis prohibitio, quando fuit apposita in prima inuestitura, censetur etiam repetita in renouatione. decis. 176. num. 10. Coccino.
emphyteusi non censetur renunciatum per diuisionem bonorum, etiam si vnus dicat, quod remittit alteri, iura, quæ habet. decis. 176. num. 16. Coccino.
emphyteusi non censetur renunciatum per diuisionem bonorum. decis. 176. num. 12. Coccino.
in Emphyteutica re census imponi potest etiam sine consensu domini directi dum modo ei non præiudicetur. decis. 86. num. 36. Coccino.
in emphyteusi pactum, vt de 29. annis in 29. annis renouetur, an per hoc dicatur, quod sit transitoria ad hæredes extraneos. decis. 381. num. 14. Coccino.
in Emphyteusi materia extraneus ille non dicitur, qui non est suus hæres, sed qui non fuit ex descendentia primi acquirentis. decis. 381. num. 8. Coccino.
in Emphyteusi materia instrumentorum, veneris uendi solent. decis. 60. num. 3. Vbaldo.
Emphiteutica bona in casu deuolutionis redeunt ad Dominum directum libera, & sine onere. decis. 86. numero 1. Coccino.
in Emphyteusi allodialitatis qualitas intelligitur tantum durante locatione. decis. 86. num. 26. Coccino.
in Emphyteutica re, melioramenta etiam si sint notabilis valoris efficiuntur Domini directi, si adsit pactum reuersionis cum eis, decis. 60. num. 9. Vbaldo.

EMPHYTEVTA.

Emphyteuta, si pactum inierit cum Domino directo, vt nō ipse, sed Dominus directus tributa, ac censum Principi soluat, nihilominus emphyteuta tenetur perinde ac si nulla præcesserit conuentio. decis. 23. num. 8. Durano.
Quod intellige, quo ad præiudicium fisci solum, nam, quo ad contrahentes conuentio est vera, & valida. decis. 290 num. 10. Durano.
Emphyteutæ Dominus directus non potest præiudicare. decis. 176 num. 38. Coccino.
Emphyteota certum est, quod non potest alienare bona, quæ post finitam locationem iam sunt deuoluta ad Dominum. decis. 86. num. 15. Coccino.
Emphyteuta potest agere actione spolij contra proprietarium, si ab eo absque declaratione deuolutionis, & citatione fuerit è possessione fundi eiectus. decis. 312. num. 10. Merlino.
Emphyteuta, nisi doceat, de nouo titulo acquisitionis, omnia bona inter limites existentia præsumuntur emphiteotica. decis. 79. num. 11. Virili.
Emphyteutæ pro expensis factis in emphyteuticare, competit retentio. decis. 310. num. 20. Durano.
Emphyteota non potest inducere hypothecam super emphyteusi, nisi quo ad ius sibi competens, decis. 86. numer. 32. Coccino.
Emphyteuta verisimiliter non fecisset integram solutionē canonis, nisi bona in inuestiturā expressa integrè possedisset. decis. 359. num. 41. Coccino

EMPTIO.

ab Emptione licitum est discedere, & prætium recuperare ob dolum venditoris. decis. 244. num. 12. Pirouino.
ab Emptione licet discedere, & prætium recupetare propter dolum. decis. 328. num. 9. Pirouino.
Emptio rei propriæ siue sit facta scienter, vel ignoranter nō tenet. decis. 49. num. 6. Durano.
per Emptionem rei censuatæ, eo ipso extinguitur census. decis. 243. num. 3 Merlino.
Emens rem, quam sciebat esse alienam, non potest agere de euictione, aut ad prætij restitutionem. decis. 140. num. 5. Pirouano.
Emptor rei fructus, non sunt proprie vsura, sed potius reparatio damni. decis. 12. num. 7. Durano.
Emptioni [illegible] rei tubens peculium destinatum, [illegible]

hac

hac deſtinatione emptio habetur pro perfecta.decif.365 num.42.Merlino.
Emptum ſi aliquid ſit ex pecunia aliena tamen dominij acquiſito illius fieri poteſt.decif.80.num.2.Coccino.

E M P T O R.

Emptor detecta iuſtitia imminentis euictionis poteſt bonã fidem agnoſcere,& euictionem ipſam præuenire.decif 337.num.1.Veroſpio.
Quod fieri poteſt etiam lite non expectata,& nullo iudicio moto.ibid.num.2.
Emptor rei,cuius prætium fuit ſolutum creditoribus, cum obligatione de reſtituendo prioribus, poteſt cogere poſteriores, vt prioribus creditoribus ſoluant.decif.179.numer.5.Veroſpio.
Emens rem propriam, in eo non adeſt conſenſus emendi, decif.39.num.8.Durano.
Emptor antequam ſoluat prætium,non efficitur Dominus rei emptæ.decif.244.num.10.Pirouano.
emptor cenſus ſemper poteſt conuenire poſſeſſorem fundi, etiam quod per mille manus tranſeat,pro ſolutione cenſus.decif.143.num.3.Pirouano.
Emptores officiorum Curiæ Capitolinæ, ſemper illorum ſunt domini, & ad inſtar bonorum allodialium tranſmittuntur ad hæredes dictorum officiorum proprietatem. decif 140.num.20.Pirouano.
Emptor dicitur habere in re empta plenum dominium, licet actores poſſit ab eo auocari.decif.194.num.91.Coccino.
emptor pendente iudicio euictionis agere poteſt contra venditorem,vt obtinere poſſit regreſſum pro ſuo intereſſe. decif.147.num.7.Veroſpio.
emens ſcienter rem alienam poteſt agere de euictione,ſi de ea expreſſe in venditione ſibi cauerit.decif.147.num.15. Veroſpio.
emptori permiſſum eſt pendente lite ſuper euictione agere & contra venditorem,quod aut rem libertam tradat, aut quod ipſe indemnis reddatur ab expenſis,decif.337.numer.5.Veroſpio.
emens ſcienter rem litigioſam,an de euictione agere poſſit. decif.147.num.14.Veroſpio.
emptori,quod liceat ante ſententiam euictionis tranſigere, & quod non aliter,quam ab ipſa ſententia probari poſſit malum ius vendentis,hæc omnia contraria ſunt.decif 190.num.7.Veroſpio.
emptor antequam ſoluat prætium, non efficitur Dominus rei emptæ.decif.132.num.7.Pirouano.
emptor, quando poſſit agere de euictione, licet ſola denuntio euicta fuerit. decif.407.num.7.Merlino.
Emptori,durante pacto,non licet arbores in ſylua incidere,aut animalia quæ ſunt in Viuario occidere.decif.199. num.18. Veroſpio.
emens ſcienter rem alienam non poteſt agere de euictione decif.197.num.8. Monnanno.
emptori eſt omnino prohibita redemptio cenſus, cum alias eſſet certus de lucro.decif.278.num.8. Chiſleno.
emptor poteſt repetere quicquid ſoluit ad impediendam auocationem fundi venditi.decif.407.num.11.Merlino.
emptori,ſi detur dilatio ad ſoluendum,iſta dilatio eſt augumentum rei, quæ ideo fuit maioris emptæ.decif.13.num. 25.Durano.
emptori,quando eſt conceſſa dilatio ad ſoluendum prætiũ, & eſt adiecta ſolum executioni,& non obligationi,quid operetur.decif.13.num.12. Durano.
emptor non poteſt agere ad intereſſe pretij ſoluti contrà venditorem,qui rem venditam retinuit. decif. 13. num. 36. Durano.
emptor, ſi habuerit rem, & prætium non tradiderit, tenetur ad fructus omnimodos decif.12. num.1.Durano.
emptor rem,& prætium,cum venditoris incũbra retinere, non debet.decif.12,num.2.Durano.
emptor,licet non fuerit in mora ſoluendi prætium rei emptæ,debentur tamen venditori fructus prætij rei emptæ decif.13.num.6.Durano.
emptor rem,& prætium retinere non debet quod procedit, etiam pro tota prætij, ſicut pro toto. decif. 12. numer. 3. Durano.
emptori, quando eſt conceſſa dilatio ad ſoluendum, non debetur intereſſe compenſatorium.decif. 12. numero 10. Durano.
Emens ſcienter rem alienam ſibi imputet.decif.207. num. 13. Veroſpio
Emptori, quando fuit conceſſa dilatio ad ſoluendum prætij non ſoluti, vſque ad certum tempus, ex hoc venditor non cenſetur dictos fructus remiſiſſe.decif. 13. num. 32. Durano.
Emptor non debet retinere prætium rei emptæ etiamſi venditor ex prætio ſibi ſtatim ſoluto nihil ſit lucraturus.decif 12.num.4.Durano.
Emens ſcienter rem alienam,non poteſt agere de euictione niſi adfit pactum.decif.207.num.14.Veroſpio
Emptor, vt poſſit agere ad prætij reſtitutionem, requiritur euictio.decif.49.num.9.Durano.
Emptori,quando certa dilatio data eſt ad ſoluendum prætium. importat, vt pro eo tempore certo, fructibus cenſeatur renunciatum.decif.13.num.14.27.& 28.Durano.

E N V N C I A T I V A.

Ennunciatiuæ,quæ continent aſſertiones ſummorum Pontif. qui iuriſdictionem dare poſſunt,optimè probant dominium, & poſſeſſionem iuriſdictionis.decif.93.numer. 21.Coccino.
Enunciatiuis Papæ non ſtatur, quando concernunt intereſſe partis.decif.197.Coccino.
Enunciatiua Papæ non iuuat,quæ non fuit facta motu proprio, nec continet factum proprium ipſius Papæ. decif. 197.num.90.Coccino.
Quod procedit etiam ſi ſuper ea fundetur intentio Papæ. ibidem.num.71.
Ennunciatiua,quod iuſpatronatus ſpectat alicui, & eius filijs,cum non ſit facta taxatiuè, eſt intelligenda de filijs vti hæredibus.decif.228.num.4.Durano.
Enunciatiuæ non probant,dum principaliter contigit dubitari de enunciato.decif.119.num.8.Merlino.
Enunciatiua vnica non probat.decif.228.num.4.Durano.
Enunciatiuæ conceptæ hoc modum, dicens eſſe inducentiã,non eſt ſtandum.decif.279.num.12.Merlino.
Enunciatiuæ antiquiſſimæ ſupra centum annos benè probant famam.decif.190.num.11.Merlino.
Enunciatiuæ Papæ non antiquæ, nec motu proprio emanatæ,non præiudicant.decif.289.num.7.Veroſpio.
Enunciatiuæ antiquiſſimæ plene probant dominium ad quoſcunque effectus.decif.81.num.12. Coccino.
Enunciatiua verba,quando propter aliud, & quando principaliter emiſſa dicantur.decif.90.num.6.Durantis.
Enunciatiua verba non probant aliquid ita eſſe,maximè ab ſentibus eis, de quibus intereſſe agitur.decif. 180.num. 26.Coccino.
Enunciatiua incidenter prolata,& ad aliam finẽ,dum principaliter contigit dubitari de veritate enunciati,non probat.decif.279. num.4. Merlino.
Enunciatiuæ,quando ſunt antiquæ probant famam,& conſequenter etiam dominium.decif.93.num.20. Coccino.
Enunciatiua vnica nõ probat. decif.279. num.9. Merlino.
Enunciatiuæ non probant ſine adminiculis. decif. 366. num. 6.Monnano.
Enunciatiuæ Principis ad ſupplicationem partis emanatæ, & à Principe extraneo, ac de veritate rerum minus inſtructo non probant.decif.253.num.95.Coccino.
Enunciatiua vnica,quãuis ſit antiqua,non probat.dec. 377. num.5.Pirouano.
Enunciatiuæ inuicem adminiculantur ad effectum probandi deſcendentiam.decif.90.num.8.Dinozerto.
Enunciatiuæ erroneæ, & æquiuocæ nihil, aut parum probant.decif.253.num. 98.Coccino.
Enunciatiua vnica,etiamſi ſit antiqua nõ probat.decif.366. num.5.Merlino.
Enunciatiuæ antiquiſſimæ probant iuſpatronatus.dec. 348. num.6.Monnano.
Enunciatiuæ,emanatæ de tempore non ſuſpecto probant. decif.16.num.22.Coccino.
Enunciatiua reputatur erronea,ſi adſunt probationes in cõtrarium, & illius vigore aliquid fuerit confirmatũ ſubreptitiæ erit confirmatio.decif.2.num.4.Remboldo.
Enunciatiua non probat, quando principaliter agitur de enun-

enunciatio decis. 2.num.1. Rembolda.
Enunciatiua simplex Vicarij de iure patronatus non probat in præiudicium Episcopi. decis.53. num. 14. & 26. Durano.
Enunciatiuis,& sententijs Episcoporum multum deferri solet.decis.126.num.12.Vitili.

B P I S C O P V S.

Episcopus an possit agere contra homines ciuitatis officio Iudicis ad quartam decimarum sibi præstandam. decis. 327. num.1. Pirouano.
Episcopus,& Vicarius faciunt vnum Tribunal, Consistorium.& Auditorium.decis.191.num.15.Pirouano.
Episcopo attestanti de actu institutionis,non creditur de aliquo actu de præterito.decis.53.num.15.Durano.
episcopi auctoritas in alienationibus rerum ecclesiæ in ipso actu interuenire debet,& non sufficit, quod accedat postea.decis.318.num.30.Queipo.
episcopo debetur quarta propter coniunctionem, & vniuersalem curam in Ecclesijs subiectis.decis.122.num.6. Pirouano.
episcopus habet actionem contra Rectores percipientes decimas, & non contra Laicos. decis. 122. num. 8. & 15. Pirouano.
episcopi Cæsaraugustani non nulli sanctitate insignes specialiter præfuerũt in Ecclesia Sancti Saluatoris.decis.353 num.16.Coccino.
Inscriptionibus plurimum defertur, maximè in antiquis. decis.353.num.17.Coccino.
episcopus de iure communi non habet intentionem fundatam in quarta Decimarum contra Laicos.decis. 122. nu. 1.& 7.Pirouano.
episcopus habet intentionem fundatam in quarta Decimarum,& est ei debita de Iure, & hæc est communis opinio.decis.122.num.2.& 3.Pirouano.
episcopus Motu proprio prouidet Ecclesijs, non personis, de quarum qualitate censetur bene informatus. decis. 335. num.2.& 4.Durano.
Episcopo solum debentur oblationes, quæ offerunt sacris imaginibus, quando sunt extra omnem Parochiam. decis.37.num.4.Merlino.
episcopus potest nomine Ecclesiæ Parochialis, agere pro omnibus decimis, cum teneatur illas conseruare. decis. 64.num.6.Pirouano.
episcopi confessio, quod beneficium sit de iurepatron. non præiudicat Ecclesiæ.decis.197.num 53.Coccino.
episcopus tenetur substentare promotum sine titulo,ne cogatur in dedecus Ordinum mendicare.decis. 150. num. 17.Coccino.
episcopus regulariter est executor piarum voluntatum. decis.37.num.19. Merlino.
episcopus,quæ potest in familiares suos, potest etiam Vicarius.decis.291.num.16.Pirouano.
episcopus potest fundare intentionem suam contra Laicos, & alios quoscunque pro decimis prædialibus. decis. 64. num.11. Pirouano.
episcopus non dicitur tertius respectu sui proprij Vicarij, in his,quæ competunt Vicario ex natura Vicariatus. decis. 53.num.24.Durano.
episcopi approbatio in concessione Ecclesiæ,est de iure necessaria,decis.180.num.20. Coccino.
episcopus, in locum demortuorum executorum testamentariorum an alios possit subrogare.decis.213. numer.10. Pirouano.
episcopi per multum tempus extra suam cathedralem esse prohibentur.decis.353. num.60.Coccino.
Episcopus habet iurisdictionem in tota sua Dioces,tam de iure communi,quam vigute Concilij Trident. decis. 41. num.1.Pirouano.
episcopus tenetur Ordinato sine titulo præstare substentationem, quousque illum de beneficio prouiderit. decis. 150.num.9. Coccino.
episcopus Cardinalis si prouideat vigore Indulti nihilominus prouidet Motu proprio.decis.335.num.3. Durano.
episcopus,& non Capitulum debet procedere in causa Clerici concubinarij.decis.55.num.5.Coccino.
cæsaraugustani Episcopi ab Athanasio vsque ad annum, 1118. resederunt in Ecclesia de Pilari. decis.353.num. 50. Coccino.
Episcopus est incapax plurium Ecclesiarum.decis.53.num. 53.Durano.
episcopus an de iure communi habeat intentionem fundatam in quarta decimarum contra Laycos.decis.240.num. 1.Pirouano.
episcopi assertioni circa ea,quę vidit in visitatione an stetur, decis.318.num.12.Queipo.
episcopus non potest instituere, quando ante præsentationem,fuit mota lis existenti in quasi possessione præsentandi.decis.197.num.7.Coccino.
episcopo debetur quarta decimarum. decis.327.numer.2. Pirouano.
episcopus habet intentionem fundatam, super quarta decimarum.decis.64.num. 1. Pirouano.
episcopo, si tertius inferat molestiam in iurisdictione, & Papa dicat solus Episcopus procedat,illa verba intelligũtur respectu molestantis.decis. 413.num.7. Coccino.
episcopi auctoritas,& consensus in alienatione Iurispatronatus desiderata,potest ex post facto interuenire. decis. 318.num.43.Queipo.
episcopus non debet in genere exprimere causam alienationis rerum Ecclesiæ,sed in specie,alias eius assertioni non statur.decis.318.num.4.Queipo.
episcopi residentia præsumitur penes ecclesiam Cathedralem.decis. 353.num.51.Coccino.
episcopus per se solus absque interuentu capituli, an possit concedere facultatem Beneficiatis se congregandi.decis. 370.num.3.Coccino
episcopo debetur quarta decimarum solum respectu earũ, quæ percipiuntur ab Ecclesia.decis.357.nu.2. Pirouano.
episcopi habent in decimatorijs prædijs ius reale, & coæquale cum Rectoribus.decis.64.num.7.Pirouano.
episcopus non potest dirigere actiones contra Parochianos pro consequenda sua quarta decimarum ante exactionem ab Ecclesia factam. decis.357.num.3.Pirouano.
episcopi assertioni in visitationibus plenè credendum non est, licet plurimum sit deferendum. decis. 318. num. 14. Queipo.
episcopo debetur decimarum quarta iure proprietatis. decis.122.num.4.Pirouano.
episcopus, quando non prohibeatur pro sua canonica portione agere.decis.64.num.14.Pirouano.
inter Episcopum,& Capitulum non potest se interponi Vicarius.decis.3.num.5.& 7.Coccino.
episcopus est Caput Capituli. decis.3.num.4.Coccino.
episcopi pars corporis dicitur capitulum Cathedrale, & istum debet præcedere, sicuti Episcopus.decis. 111.num. 10.Coccino.
episcopo, si fiat legatum, censetur factum Ecclesiæ. decis. 144.num.14. Durano.
episcopi familiares, dum inseruiunt Episcopo faciunt præbendarum fructus suos.decis.22.num. 2. Durano.
episcopi consensus in alienatione decimarum sufficit ex postfacto interuenire.decis.318.num.44. Queipo.
inter Episcopum, & Capitulum nulla potest dari intermedia persona, hoc prohibente iure naturali, nè membra à suo capite separentur.decis.3.num.6.Coccino.
episcopus,nec in Synodo potest facere constitutiones contra ius.decis.3.num. 11.Coccino.
inter Episcopum, & subditum lite pendente, tam signatura, quam Sacta Congregatio, super Episcopus, & Regulares, solet concedere exemptionem. decis. 180. numer.3.Verospio.
episcopo non tenentur parochiani respondere de decimis. sed rectoribus suis.decis.64.num.2.Pirouano.
episcopus,quod possit exigere à Laicis quartam decimalẽ, ista opinio non est tuta.decis.132.num.12. Pirouano.
episcoporum Archiuia, licet sint suffraganei,& paucæ Diœcesis,nihilominus plenè probant. decis. 45. numero 15. Merlino.
episcopo, vel Parocho an debeantur oblationes, quæ fiunt sacris Imaginibus decis.37.num.2.Merlino.
ad Episcopum non spectant oblationes, quæ fiunt in Ecclesia Cathedrali.decis.37.num.5.Merlino.

Episcopi ius generale est, ius vero parochi speciale. decis. 17 num. 19. Merlino.
Episcoporum enunciatiuis, & sententijs reuitum deferri fi let. decis. 126. num. 8. Virili.
Episcopus, & Vicarius vnum, & idem constituunt Tribunal, & factum vnius reputatur factum alterius. decis. 53. num. 24. Durano.
ab Episcopi iurisdictione, quando Capitulum est exemptū, non tenetur ei ad ius reuerentiale. d. 111. n. 11. Coccino.
ab Episcopi iurisdictione exemptus, licet non teneatur ad honorificentiam, tenetur tamen ad reuerentiam. decis. 111. num. 14. Coccino.

E R E C T I O.

Erectio, seu fundatio tantum attenditur in iudicanda qualitate beneficij. decis. 238. num. 3. Dunozetto.

E R R O R.

Error iuris intricati multo magis excusat, quando agitur de damno vitando. decis. 369. num. 15. Durano.
error vbi est, ibi deficit consensus. decis. 196. nu. 6. Coccino.
error Iuris non excusat. decis. 369. num. 12. Durano.
erroris præsumptio omnis, excluditur ex geminatis scripturis. decis. 387. num. 4. Durano.
error Iuris intricati, & obscuri excusat, sicuti error facti, decis. 369. num. 15. Durano.
erronea reputatur enunciatiua, si adsint probationes in contrarium, & si aliquid illius vigore fuerit confirmatū, subreptitia erit confirmatio. decis. 2. num. 4. Rembaldo.
error nisi probetur, calculo standum est. decis. 382. num. 10. Durano.
erronea, si in aliqua parte reperiatur scriptura, idem etiam potest censeri de alijs partibus. decis. 187. num. 7. Vbaldo.
errorem iustum causat mixtura facti in præscriptione. decis. 72. num. 5. Merlino.

E V I C T I O.

Episcopo attestanti de actu extraiudiciali sibi commisso creditur, decis. 302. num. 3. Dunoactto.
euictio requiritur, ad hoc, vt emptor possit agere ad pretij restitutionem. decis. 49. num. 16. Durano.
euictione secuta, agi potest pro damnis, & interesse, decis. 407. num. 9. Merlino.
in euictionis materia, emptor si vult, potest agnoscere bonā fidem, antequam per sententiam sequatur euictio. decis. 390. num. 1. Verospio.
euictio non debetur, quando euenit ex noua causa superueniente. decis. 337. num. 15. Verospio.
euictio, quando est promissa, agi potest ante sententiam, & ex quacunque causa transactionis, aut compromissi illa secuta fit. decis. 390. num. 16. Verospio.
de euictione agi minimè potest, non facta venditori denūciatione litis motæ. decis. 390. num. 2. Verospio.
de euictione post sententiam Arbitri vel alterius iudicis agi non potest, quando emptor in illos consensit sponte, & nulla necessitate coactus. decis. 390. num. 9. Verospio.
euictio. Quem de euictione tenet actio, eumdem agentem repelli exceptio. decis. 407. num. 10. Merlino.
euictione tantum secuta, oritur actio pro consecutione ipsius rei, siue præsij, aut interesse. decis. 390. numero 10. Verospio.
Sicuti emptori competebat antea quam res sibi vendita traderetur. ibid. num. 10.
de euictione regulariter agi non potest ante sententiam. decis. 337. num. 4. Verospio.
de euictione agi non potest antequam res euincatur. decis. 207. num. 18. Verospio.
euictio contigisse dicitur statim, quod possessor cognoscit rem a se euinci posse. decis. 337. num. 2. Verospio.
euictioni non est locus auuocata sola detentione. dec. 407. num. 6. Merlino.
euictionis promissio venit ex natura venditionis. decis. 140. num. 17. Durano.
de euictionis iure sufficit docere per decisiones Regales. decis. 337. num. 11. Verospio.
super euictione transactio quando fieri possit. decis. 337. num. 1. Verospio.
euictionem ipsam præuenire potest emptor dete 2a iustitia imminentis euictionis. decis. 337. num. 2. Verospio.
euictione legitima non secuta, venditor an teneatur deca venditori. decis. 390. num. 5. Verospio.
de euictione, quando emptor possit agere licet sola detentio auocata fuerit. decis. 407. num. 7. Merlino.
euictionis sententia illa nocet venditori quæ contra emptorem inuitum lata est. decis. 390. num. 8. Verospio.
de euictione an agere possit emens scienter rem litigiosam. decis. 337. num. 24. Verospio.
de euictione, quando teneatur venditor, non obstare, quod emptor ei non denunciauerit litem motam. decis. 390. num. 3. Verospio.
de euictione non agit is, cuius culpa euictio secuta est. decis. 337. num. 16. Verospio.
de euictione an agi possit antequam res euincatur. decis. 207 num. 16. Verospio.
de euictione an agi possit ex indicio diuisionis. decis. 207. num. 17. Verospio.
de euictione potest se obligare Dominus per procuratorem decis 140. num. 16. Pirouano.
de euictione, nec ad prætij restitutionem agere potest is, qui scienter emit rem alienam. decis. 140. nu. 5. Pirouano.
de euictione agere non potest, emens scienter rem alienam. decis. 207. num. 8. Mormano.
de euictione non censetur obligatus venditor, extensu, qui non erat de tempore venditionis. decis. 299. num. 18. Verospio.

E X A C T I O.

Exactio tribuitur titulo præcedenti. decis. 284. num. 7. Virili.
exactio vnica sufficit ad effectum manutentionis. decis. 284. num. 9. Virili.
exactor, si adueniente die solutionis non adhibet diligētias, dicitur negligens. decis. 143. num. 12. Virili.
exactoris diligentia in dubio præsumitur. decis. 149. num. 11. Virili.

E X A M E N.

Examen testium de iure non admittitur supra 40. testes. decis. 146. num. 4. Durano.
examinis nullitas, ex eo, quod fuit factum in termino probatorio, potest deseruire pro adminiculo. decis. 264. num. 21. Coccino.

E X C E P T I O.

Exceptio non adimplementi in vno casu non impedit alium, & diuersum casum ab illo. decis. 207. n. 9. Verospio.
exceptio est de regula, & recipit easdem qualitates, quas habet regula. decis. 196. num. 15. Durano.
exceptio non adimplementi fideicommissariorum, quando non attendatur, si ab hærede grauato petatur cautio, ad eius fauorem. decis. 168. num. 18. Virili.
exceptio dominij incontenti probati admittitur contra agentem interdicto adipiscendæ. decis. 360. n. 1. Coccin.
exceptio nihil operatur circa existentes extra regulam sua, decis. 291. num. 19. Pirouano.
exceptio certarum personarum firmat regulam inclusiuam in reliquis. decis. 291. num. 17. Pirouano.
exceptiones oppositæ contra Testes, quando non sunt habendæ in consideratione. decis. 57. num. 3. Coccino.
exceptio supplementi legitimæ non impedit fideicommissario immissionem. decis. 368. num. 13. Dunozzetto.
super exceptionibus oppositis a parte, an sit pronunciandum, vel sint expressè reiciendæ, decis. 36. num. 31. Coccino.
exceptio implementi allegari non potest ab eo, qui nec ex parte sua adimplenit. decis. 208. num. 13. Coccino.
exceptio non implementi non competit, quando nullum resultat interesse ex non implemento. decis. 191. numer. 20. Pirouano.
exceptio lis prius pendentis, an debeat retardare executionem. decis. 30. num. 9. Durano.
exceptio non adimplementi, etiam in minimo verificatur. decis. 215. num. 4. Dunozzetto.
exceptio firmat regulam in nō exceptatis. decis. 385. num. 9. Durano.
exceptio nullitatis absque probatione non solet impedire effectum immissionis. decis. 217. num. 23. Pirouano.
exceptio restringit regulam, & non comprehendit casum exceptum. decis. 211. num. 2. Virili.

Exce-

Exceptio reſpiciens petitorium, non eſt admittenda ad retardandum iudicium manutentionis. deciſ. 106. num. 13. Merlino.

Exceptione doli poteſt reijci is, qui petit. quod ſolum eſt. deciſ. 224. num. 13. Durano.

Exceptionem, & obligationem producit pactum nudum de iure Canonico. deciſ. 393. num. 1. Coccino.

Exceptio implementi non impedit ortum actionis, & obligationis, ſed tantum illius exercitium. deciſ. 136. num. 12. Vbaldo.

Exceptio contra teſtem, qui fuit excommunicatus non releuat, ſi fuit quoque abſolutus. deciſ. 105. num. 5. Virili.

Exceptio nullitatis aduerſus ſententiam ſemper dari poteſt, donec pro illius executione inſtari poteſt. deciſ. 240. nu. 18. Pirouano.

Exceptio fideicommiſſi, quando non ſit apta impedire immiſſionem. deciſ. 185. num. 7. Vbaldo.

Exceptio clara dominij eſt apta impedire immiſſionem ſuper quibus, quis ius non habet. deciſ. 185. num. 11. Vbald.

Exceptioni prohibitioni adiecta, quando dicatur factus locus. deciſ. 17. num. 40. Durano.

Exceptio rei habetur loco libelli. deciſ. 207. num. 2. Veroſp.

Excipiens, vel agens ex inſtrumento in quo promiſſa non adimpleuit, commodum aliquod ex eodem inſtrumento conſequi non debet. deciſ. 192. num. 12. Pirouano.

Exceptio nullitatis non poteſt opponi poſt. 30. annos. deciſ. 240. num. 17. Pirouano.

Exceptio implementi opponi non poteſt per eum, qui contractui acquieuit. deciſ. 192. num. 19 Pirouano.

Exceptio compenſationis non poteſt opponi quando ſolutio non benè probatur. deciſ. 205. num. 11. Durano.

Exceptiones, quæ competunt principali competunt etiam fideiuſſori. deciſ. 224. num. 6. Durano.

EXCESSVS.

Exceſſus non præſumitur, & alleganti incumbit onus probandi. deciſ. 28. num. 16. Merlino.

Exceſſus in executione, operatur vt d. executio in totum annulletur. deciſ. 411. num. 4. Veroſpio.

Exceſſus non præſumitur. deciſ. 261. num. 8. Dunozetto.

EXCLVSIO.

Excluſiuum caput in ſtatutis, ſemper eſt correſpectiuum ad caput inclusionis, ita vt, quod vni fuit conceſſum, alteri denegatum cenſetur. deciſ. 405. num. 18. Veroſpio.

Excluſio ſucceſſionis, quando eſt perpetua quid operetur. deciſ. 107. num. 2. Durano.

Excluſio ab hæreditate eſt correſpectiua ad dotem, ſed collocatio in matrimonium abſque dote, non æquiualet excluſioni hæreditatum. deciſ. 421. num. 22. Merlino.

Excluſio fœminarum facta à ſtatuto, non habet eam conditionem, quam habet renunciatio facta per eas. deciſ. 405. num. 59. Veroſpio.

EXCOMMVNICATIO.

Excommunicationis metu, ſi teſtes deponant, an probent. deciſ. 82. num. 9. Pirouano.

Excommunicationis ſententia, ad hoc vt non feratur pro fructibus illiquidis, opus eſt, vt pars offerat ſolutionem, facta liquidatione. deciſ. 403. num. 2. Merlino.

Excommunicationis pœna, & ſpoliatio omnium officiorum, & dignitatum, a Canonibus non imponitur niſi propter crimina. deciſ. 71. num. 6. Coccino.

EXCOMMVNICATVS.

Excommunicati ſunt, qui locant bona eccleſiaſtica, vltra triennium. deciſ. 193. num. 1. Vbaldo.

Excommunicatus non debet manuteneri in poſſeſſione exigendi penſiones. deciſ. 193. num. 2. Vbaldo.

Excuſatio, ſi admitteretur ſtante ſcientia, pœnè, nunquam daretur caſus, in quo fructus ob malam fidem poſſeſſoris ab initio deberentur. deciſ. 375. num. 5. Durano.

Excuſatio ſexus non admittitur, in his, quæ ſunt inducta ad iuris rigorem ſeruandum. deciſ. 4. num. 22. Coccino.

Excuſſionis exceptio in ſaluiano non admittitur. deciſ. 17. num. 49. Durano.

Excuſſionis exceptio admittitur, quando venit de natura obligationis. deciſ. 17. num. 50. Durano.

EXECVTIO.

Executiones, & ſubhaſtationes nullæ non auferunt poſſeſſionem, ſi quis ſe pro ſpoliato non habeat. deciſ. 338. numero 1. Veroſpio.

ex Executione æquiuoca, & exceſſiua ſatis apparet nõ fuiſſe bene proceſſum, deciſ. 91, num. 6. Vbaldo.

Executio vbi erit parata, ibi multo magis debet dari immiſſio. deciſ. 200. num. 5. Durano.

Executiua via, quando admittitur, ceſſant nullitates Monitorij, ſeruationis terminorum, citationis ad ſententiam, & ſententiæ per cedulam. deciſ. 395. num. 8. Pirouano.

in Executiuis prius decerni debet mandatum cum clauſula, niſi infra tres, & deinde relaxatur ad primam diem, & hoc ſecundum ſtylum A.C. deciſ. 395. num. 10. Pirouano

Executiuè, quando proceditur, poteſt quis vna via electa, ad aliam redire, & duplici via etiam ſimul vti, donec ſatisfactum ſit. deciſ. 30. num. 39. Durano.

Et hoc fortius procedit, quando omne ius fuit deductum, ex clauſula quam, & quas. deciſ. 30. num. 39. Durano.

Executionis, & deliberationis nullitate, & iniuſtitia ſtante, nec rei poſſeſſione priuatur debitor, nec illius dominiũ acquirit creditor. deciſ. 411. num. 26. Veroſpio.

Executio facta ſuper re diuerſa ab expreſſa remanet nulla, exceſſiua, & inualida. deciſ. 115. num. 4. Vbaldo.

pro Executione literarum teſtationis Translationis penſionis in foro A.C. ſufficit, quod ſeruentur quatuor termini, etiam ſine monitorio. deciſ. 30. num. 33. Durano.

Executio literarum Apoſtolicarum de ſtylo Curiæ habet quatuor terminos ad docendum ſe paruiſſe. deciſ. 30. numero 31. Durano.

Et de ſtylo Rotæ, iſti quatuor termini procedũt, quãdo fuit actum per viam monitorij. ibidem. num. 32.

Executiua via non poteſt procedi contra tertios poſſeſſores. deciſ. 263. num. 4. Vbaldo.

Exequutio dicitur exceſſiua, nulla, & inualida, quæ eſt facta ſuper re diuerſa, & non expreſſa. deciſ. 250. num. 2. Vbaldo.

executiua via, quæ competit cedenti, competit etiam ceſſionario cum eiſdem priuilegijs. deciſ. 30. num. 4. Durano.

executio trium conformium poſt inhibitionem Rotalẽ eſt attentata. deciſ. 102. num. 8. Durano.

executio præſcribitur ſpatio 30. annorum ſecundum ius cõmune. deciſ. 300. num. 8. Durano.

executio non impeditur, quando altior indago prouenit ab exceptione, ſed reijcitur ad petitorium. deciſ. 30. num. 18. Durano

executio, antequam fiat, requiritur partis citatio. deciſ. 139. num. 7. Coccino.

executionem paratam habet legatum. deciſ. 199. num. 16. Veroſpio.

de Executione Breuium, quando agitur, ſententia fertur per cedulam. deciſ. 30. num. 42. Durano.

de Executione Literarum Apoſtolicarum quando agitur, ſententia fertur per cædulam. deciſ. 30. num. 42. Durano.

ad Executionem facilius deducitur voluntas teſtatoris per cõcurſum plurium executorum. deciſ. 213. n. 9. Pirouan.

Exequutio mandati non impeditur propter reſtitutionem in integrum. deciſ. 1. num. 41. Durano.

non Executiue, ſed ordinariè per viam Immiſſionis debet procedi inter habentes parem Titulũ. deciſ. 34. n. 9. Vbal.

executionem paratam habent literæ translationis penſionis ita vt detur translatario, via executiua pro executione illarum ſicuti dabatur penſionario transferenti. deciſ. 30. num. 2. Durano.

executio an ſit retardanda per exceptionem litis prius pendentis. deciſ. 30. num. 9. Durano.

in Executiuis cauſis loco libelli, & monitorij ſuccedit commiſſio. deciſ. 30. num. 25. Durano.

in Executiuis etiam iudicijs requiritur legitimatio perſonarum. deciſ. 214. num. 18. Mormanno.

executioni debent demandari literæ Apoſtolicæ. ob earum reuerentiam, abſque alia inſtificatione, ſtante Motu proprio. deciſ. 119. num. 2. Merlino.

exequutio poteſt fieri contra eum, qui liti ſe oppoſuit. deciſ. 263. num. 7. Vbaldo.

executionem paratam habent literæ cambij inter mercatores. deciſ. 395. num. 7. Pirouano.

Executionem paratam poteſt fieri, quod habeat, inſtru-

instrumentum, tam ex stanto, quam ex conuentione partium. decis. 234. num. 14. Mot manno.
ab Executione, iudicium non debet incipere. decis. 234. numer. 12. Motmanno.
Executionem paratam habere transactio. decis. 402. num. 2. Merlino.
Executioni mitenda non est parte opponente, sententia ipso iure, & apparenter executiua nulla, cum sententiæ nomen non mereatur. decis. 240. num. 19. Pirouano.
executionem paratam habere literæ Apostolicæ ob earum reuerentiam, & auctoritatem. decis. 20. num. 12. Durano.
executiuam viam non impedit interpretatio iuris, quæ non descendit, ab actoris intentione. decis. 30. numero. 16. Durano.
executiua via non impediatur per præuentionem. decis. 30. num. 9. Durano.
executiuè non est procedendum, sed ordinarie, quando tituli sunt partes. decis. 233. num. 17. & 38. Durano.
executio sententiæ non est retardanda quando est lata in tertia instantia. decis. 102. num. 6. Durano.
executio facta per litus vitiatur ratione diuersitate. decis. 115. num. 6. Vbaldo.
executiua via cessat in repetitione solutorum, & exactus agere debet via ordinaria. decis. 395. num. 6. Pirouano.
in Executione, excessus operatur, vt d. executio in totum annulletur. decis. 411. num. 4. Verospio.
in executiuis sine libello proceditur. decis. 30. numero. 20. Durano.

EXECVTOR.

Executor, quando iudicialiter procedit, maximè in arduis, debet ei constare de obseruantia formæ, per acta iudiciaria. decis. 350. num. 7. Durano.
ad Executorem testamentarium spectat supplere, declarare, atque interpretari mentem testatoris, & voluntatem discutere, & ipsius declaratio est omnino attendenda. decis. 365. num. 2. Merlino.
executor, cum clausula. Constito, nihil potest nisi verificatis narratis, per veras probationes, cum partis citatione. decis. 65. num. 7. Durano.
executor, quando non benè procedit, & pars non habet se pro spoliata, tunc ei competit manutentio. decis. 193. num. 4. Vbaldo.
executor etiam nuliter exequens, consumit potestatem. decis. 350. num. 12. Durano.
executor literarum Apostolicarum non potest finem illarū excedere. decis. 344. num. 13. Verospio.
executor non bene procedens non priuat possessorem sua possessione, nisi quatenus se pro spoliato habeat. decis. 115. num. 1. Vbaldo.
executor minus rite, & rectè procedens, vti priuatus processisse videtur. decis. 91. num. 4. Vbaldo.
executor, quando dicatur notoriè male processisse. decis. 115. num. 3. Vbaldo.
executor cessante interesse rectè procedit absque citatione. decis. 348. num. 16. Motmanno.
executores postquam cœperunt procedere iudicialiter, non possunt postea causæ cognitionem relinquere & procedere extra iudicialiter. decis. 350. num. 6. Durano.
executore valente exequi, si non impleat munus suum, perdit facultatem sibi à testatore concessam. decis. 131. numero 2. Pirouano.
executor præsumitur se extraiudicialiter informasse. decis. 350. num. 4. Durano.
executor ritè, & rectè procedens priuat quem sua possessione. decis. 91. num. 1. Vbaldo.

EXECVTOR TESTAMENTARIVS.

Executoris testamentarij officio cessante, iudex causæ, ad quem legis auctoritate deuoluitur hoc officium, ipse potest alios in hoc sub delegare. decis. 131. num. 3. Pirouan.
Et tunc ista deuolutio non fit, quando testator fecit plures executores, & non nullis intimatio iudicialis facta non fuit, ad exequendum suum officium. ibid. num. 4.
Nam tunc illis ius aliorum propter negligentiam amissum, accrescit. ibid. num. 4.
executores vltimæ voluntatis, quando sunt dati, tūc istis cessantibus adimplere, vel impeditis, vel nolentibus, deuolutio fit ad consortes, in quibus illud ius, illis deficientibus residebat. decis. 213. num. 3. Pirouano.
executoris testamentarij declaratio circa voluntatem testatoris, est præcipuè attendenda, quando apparet testatorem fecutum fuisse eius fidem. decis. 365. num. 3. Merlin.
executoris testamentarij declarationi circa mentem Testatoris est standum, ac si esset a testatore facta. decis. 365. num. 6. Merlino.
executor testamentarius in dubio arbitrari debet fauore piæ causæ, & animæ defuncti. decis. 365. nu. 43. Merlino.
executorum testamentariorum negligentia stante, tunc deuolutio fit ad superiorem. decis. 131. num. 5. Pirouano.
executoribus suæ vltimæ voluntati, si testator alios executores substituit, censetur hoc fecisse ne morientibus primis executoribus, vices suas alijs delegarent. decis. 213. num. 9. Pirouano.
per Executorum plurium concursus facilius ad executionē perducitur voluntas testatoris. decis. 213. n. 8. Pirouano.
in Executoribus non negligentibus, aut non contumacibus remanet ius nominandi, quando consortes negligunt id facere, aut sunt contumaces. decis. 213. num. 4. Pirouano
executor piarum voluntatum regulariter est Episcopus. decis. 37. num. 19. Merlino.
executores testamentarij simoniantur, an in eorum loco Episcopus possit alios subrogare. decis. 213. n. 10. Pirou.

EXECVTORIALES.

a Executoriales literæ, qualiter sint intimandæ, decis. 208. num. 15. Coccino.

EXEMPLVM.

Exemplo adhiberur fides concurrentibus adminiculis. decis. 187. num. 8. Vbaldo.
Exemplum, exempli non facit fidem. decis. 53. numer. 29. Durano.
Exemplum ex alio exemplo extractum, est simile testimonio de auditu auditus, quod non facit fidem. decis. 187. num. 5. Vbaldo.
Exemplum exempli non facit fidem, etiam si solemniter, & legitimè exemplatum fuerit. decis. 187. num. 6 Vbaldo
Exemplum, exempli non probat. decis. 105. num. 4. Viuli.
Exemplum, si in aliqua parte reperiatur erroneum, idem potest dici, & præsumi de alijs partibus. decis. 187. num. 7. Vbaldo.
Exemplo, vt adhibeatur fides quodlibet adminiculum, debet esse in sua specie perfectum, & plenè probatum.
Exemplo exempli, non est ei aliquo modo fides adhibenda. decis. 187. num. 4. Vbaldo.
Exemplationis fides non releuat sine tenore instrumenti. decis. 297. num. 11. Durano.

EXEMPTIO.

Exemptionem durante lite inter subditum, & Episcopum, tam signatura, quam Sacra congregatione, super Episcopis, & regularibus solet concedere, decis. 280. num. 3. Verospio.
Exemptio, vt alicui concedatur, hoc est positum in arbitrio iudicis. decis. 280. num. 1. Verospio.
Exemptio propter litem ab iurisdictione superioris non datur, quando dicta lis est affectata, aut ex ingenio conficta. decis. 280. num. 8. Verospio.
Exemptio personalis familiarium Principis seruanda est, vbi Princeps residet. decis. 324. num. 7. Pirouano.
Exemptus ab iurisdictione Episcopi, licet non teneatur ei ad honorificentiam, tenetur tamen ad reuerentiam. decis. 111. num. 14. Coccino.
Exemptio datur propter litem. decis. 280. num. 6. Verospio.
Exemptio personalis non suffragatur quando committitur delictum sub iurisdictione alterius Principis. decis. 324. num. 6. Pirouano.
Exemptionum materia est strictè interpretanda, & ad literam intelligenda. decis. 291. num. 9. Pirouano.
Exemptio propter litem ab obedientia Superioris, solet in aliquod tempus restringi. decis. 280. num. 9. Verospio.
Exemptionum priuilegia, quid contineant. decis. 396. num. 11. Verospio.
Exemptio quæcumque non est sufficiens ad tollendū ius reuerentiale quod debetur ratione dignitatis. decis. 111. num. 17. Coccino.

EXIGERE.

in Exigendo, quis dicitur negligens, si non docet de diligentijs. decis. 186. num. 3. & 4. Virili.

ad Exigendum procurator, non tenetur de non exactis, nisi sit in culpa in non exigendo. decis. 149. num. 10. Virili.

EXILIVM.

per Exilium, licet quis amittat iura, & bona propriæ Ciuitatis, non tamen amittit iura communia Ciuium Romanorum, decis. 394. num. 4. Chisterio.

EXISTENTIA.

Existentia comprehensorum in inuestitura nó præsumitur, nisi probetur. decis. 359. num. 16. Coccino.

EXPENSA.

Expensæ factæ a patre pro nuptijs filiorum, non imputantur in legitimam, nisi pater iusserit imputari. decis. 54. num. 15. Merlino.

Expensæ, & onera realia, vt admittantur in liquidatione, quid requiratur. decis. 259. num. 6. Pirouano.

Expensas litis contra se ipsum facere Aduersario suo, nemo debet. decis. 413. num. 5. Coccino.

pro Expensis factis in emphyteutica te, competit retentio emphyteutæ. decis 310. num. 20. Durano.

EXPRESSIO.

Expressio falsa aliquid non vitiat, si contineat solum æquinocum qualitatis extrinsecæ, & constet de voluntate. decis. 36. num. 48. Coccino.

Expressio, si fit facta in aliquo actu sine aliqua taxatiua, censetur solum apposita demonstratiuè, aut ad declarandam generalitatem, non autem ad illam restringendam. decis. 335. num. 27. Durano.

Expressio, quando fit in vno, de connexis affirmatiuè non intelligitur dictum negatiuum de alio, sed affirmatiuè. decis. 26. num. 14. & 15. Vbaldo.

Expressio nominis proprij, cum cognomine, arguit in Principe nobiliam personæ. decis. 101. num. 25. Virili.

Expressum, licet non sit aliquid, tamen si proueniat ex natura rei, habetur pro expresso. decis. 219. num. 3. Coccino.

expressum est maioris auctoritatis, quam sit tacitum. decis. 153. num. 16. Coccino.

Expressum, aliquid dicitur, quod necessario consequitur ex expresso. decis. 219. num. 4. Coccino.

Expressionem illorum, quæ possent obesse operatur clausula, quorum tenores. decis. 36. num. 72. Coccino.

Expressum tantum comprehendit renunciatio, cum sit stricti iuris. decis. 39. num. 12. Durano.

expressio per æquipollentiam, & scientia virtualis sufficit, vt euitetur subreptio, & voluntatis defectus. decis. 101. num. 22. Virili.

Expressum habet maiorem vim, quam tacitum. decis. 194. num. 35. Coccino.

EXTENSIO.

Extensio in fideicommissis, de persona, ad personam nó fit neque ex coniecturata mente testatoris. decis. 44. numer. 12. Merlino.

Et nec ex identitate rationis, nec ob causam conseruandæ agnationis. ibid. num. 12.

Extensio non dicitur, quando eadem est ratio. decis. 359. num. 16. Merlino.

Extensio de casu, ad casum non admittitur. decis. 268. num. 5. Pirouano.

Extensio in materia exulionis non debet fieri de persona, in personam. decis. 168. num. 10. Virili.

Extinctiones, & cassationes virtualiter important reductionem ad pristinum statum. decis 374. num. 17. Merlino.

EXTRANEVS.

Extraneus in materia emphyteusi non dicitur ille, qui non est suus hæres, sed qui non sunt ex descendentia primi acquirentis. decis. 381. num. 8. Coccino.

EXTREMA.

Extrema magis, quam media sunt attendenda. decis. 111. num. 42. Coccino.

F

FABRICA.

FAbricari non potest in via publica sine licentia Magistratus. decis. 69. num. 12. Vbaldo.

Fabricasse quis cum effectu, ex quibus appareat. decis. 129. num. 4. Merlino.

FACTVM.

Factum vnius, quod sit factum alterius impossibile est. decis. 392. num. 4. Durano.

ad Factum præcise quis tenetur propter iuramentum. decis. 133. num. 5. Dunozetto.

facti mixtura causat iustum errorem ad præscriptionem. decis. 72. num. 5. Merlino.

factum proprium quis potest in vim noui tituli superuenientis impugnare. decis. 410. num. 10. Merlino.

facta, quando magis attendi debent, quam verba. dec. 289. num. 14. Verospio.

factum proprium, quis non possit impugnare. decis. 210. num. 13. Coccino.

factum antiquissimum, ac res vetustissima maiorum traditione probatur. decis. 353. num. 26. Coccino.

factū, quando aliquid est, censetur in eo præcessisse omnia, quæ de iure præcedere debebāt. d. 260. n. 1. Dunozzetto.

factū à singulis de vniuersitate dicitur factū ab vniuersitate ad effectū acquirēdi præscriptionē. d. 249. n. 12. Coccino.

facta non præsumuntur, nisi probentur. decis. 274. num. 11. Motmanno.

facta magis, quam verba sunt attendenda. decis. 218. num. 7. Coccino.

factum quodlibet præsumitur ob causam precedentem factum. decis. 289. num. 3. Verospio.

factum proprium promittens, de alieno non tenetur. decis. 307. num. 1. Motmanno.

facta, non præsumuntur. decis. 103. num. 24. Coccino.

a Facto vtriusque partis, si actus dependeat, vt perficiatur, quid requiratur. decis. 153. num. 14. Coccino.

facto, vbi opus est, verba non sufficiunt. dec. 276. n. 6. Vbald.

factum merum supponit possessorium retinendæ. dec. 127. num. 4. Pirouano.

factum vbi requiritur, verba non sufficiunt. decis. 183. num. 4. Virili.

factum, & animus requiritur, vt possessio acquiratur. decis. 9. num. 8. Pirouino.

facti in certi mora purgari non potest pendente controuersia. decis. 141. num. 7. Pirouano.

de Facto proprio, & de certa scientia, si testis deponat, plus quam semiplene probat. decis. 11[illegible]. num. 11. Vbaldo.

factum, quando est clarum non tollitur per probationes æquiuocas, & possibiles. decis. 268. num. 10. Pirouano.

ex Facto, & persona alicuius illa obligatio, quæ originem traxit, illum solum afficere debet. decis. 23. numer. 32. Durano.

factum non requiritur, sed sufficit animus, quando possessio dimittitur. decis. 9. num. 9. Pirouano.

ad non Factum quotiescumque quis obligatur, si contrauenial succedit obligatio ad interesse ergà partē lęsam, etiā si factum subsistat. decis. 103. num. 27. Coccino.

factum defuncti, licet hæres possit impugnare, tamē rectius agit, si illius voluntati obtemperet. decis. 363. n. 6. Queip.

ex Factis melius declaratur animus, quam ex verbis. decis. 108. num. 3. Merlino.

factum patris non nocet filio, qui non ex persona patris, sed propria succedit, vti vocatus à testatore. d. 394. n. 21. Chis.

factum procuratoris, censetur factū principalis fictè, & interpretatiuè, non autem verè & realiter. d. 392. n. 6. Dur.

Factum ita se habere probat sententia, & potest allegari etiam contra tertium. decis. 340. num. 8. Pirouano.

factum proprium, Prælatus potest nomine Ecclesiæ impugnare, per quod ipsi Ecclesiæ præiudicare poterat. decis. 410. num. 11. Merlino.

factum nudum, & sola detentio attenditur in manutentione. decis. 97. num. 10. Merlino.

facto magis declaratur voluntas, quam verbis. decis. 335. num. 20. Durano.

de Facto, & dato suo promittens, factum alterius excludere videtur. decis. 343. num. 5. Motmanno.

facere, id, quod quis non debet præsumitur in dolo. decis. 103. num. 21. Coccino.

facere id quis præsumitur, quod potest. decis. 320. num. 15. Merlino.

Faciens aliquid per alium fiebè, & quadam Iuris interpretatione, facere videtur per se. decis. 292. num. 3. Durano.

FACVLTAS.

Facultas transferendi pensiones debet saltem constare ex transumpto appositio in processu fulminato. decis. 153. num. 4. Coccino.

Facultas transferendi pensiones purè data, & concessa, postea ex accidenti non potest capere conditiones. decis. 46 num. 23. Durano.

Facultas data respectu dotis, comprehendit etiam lucrum dotale. decis. 403. num. 23. Quesipo.

Facultas data alicui de alienandis bonis primogeniturae, intelligitur non existentibus bonis liberis. decis. 167. num. 7. Durano.

facultas disponendi liberè de bonis emphyteuticis, intelligitur durante locatione. decis. 86. num. 22. Coccino.

facultas nominandi non consumitur per nominationem nullam. decis. 379. num. 10. Verospio.

facultate generandi non carent fœtus. decis. 20. numer. 25. Merlino.

facultas transferendi pensionem, ardua dicatur nova gratia, & nouum continet grauamen pro rogando seruitutem beneficij. decis. 24. num. 11. Merlino.

facultas hypothecandi cuius sit naturæ. decis. 17. numero. 51. Durano.

facultatem suam liberam nemo præsumitur, velle restringere. decis. 36. num. 19. Coccino.

facultas aliquid faciendi, vel disponendi, venit etiam appellatione iurium. decis. 17. num. 17. Durano.

FALCIDIA.

Falcidia non detrahitur ex bonis prohibitis alienari. decis. 88. num. 22. Merlino.

falcidia non detrahitur ex bonis prohibitis alienari. decis. 272. num. 9. Durano.

falcidia amittitur ob non confectionem inuentarij. decis. 399. num. 4. Coccino.

falcidia non habet locum, quando legata non excedunt dodrantem. decis. 88. num. 21. Merlino.

FALSITAS.

falsitas valoris expressi, vt probetur requiritur decennium. decis. 159. num. 7. Vbaldo.

falsitas valoris expressi, vt probetur, non requiritur decennium, quando agitur de probandis fructibus, & redditibus, ad effectum videndi an possit ex illis Rector sustentari. decis. 159. num 8. Vbaldo.

falsitas, & fraus multo magis non præsumitur in personis nobilibus. decis. 26. num. 20. Vbaldo.

falsitas de iure non præsumitur. decis. 106. numero. 17. Merlino.

falsitas, & fraus non præsumitur. decis. 26. num. 19. Vbaldo.

FAMA.

Fama si habeat ortum a non probabilibus causis attenditur minime. decis. 101. num. 45. Coccino.

Fama reddatur suspecta, si originem habuit a causis non probabilibus. decis. 246. num. 18. Durano.

fama probatur ex pluribus enunciatiuis antiquissimis. decis. 93. num. 17. Coccino.

fama si sit vana vox populi, nihil probat. decis. 201. numer. 46. Coccino.

cum Fama testis vnus plenè probat. decis. 16. numero. 4. Coccino.

per Famam probatio non sufficit, vbi requiritur certa scientia. decis. 14. num. 13. Merlino.

fama probatur per enunciatiuas, quando sunt antiquæ, & consequenter etiam dominium. decis. 93. numero. 20. Coccino.

famam probat testis, si deponat, quod aliquid fuit communiter dictum, & reputatum etiamsi dicat audiuisse communiter dici. decis. 16. num. 6. Coccino.

de Fama bona, si testes deponant, sunt præferendi illis deponentibus de mala. decis. 202. num. 12. Merlino.

FAMILIA.

Familia testatoris quoties vocatur intelligitur, de eius familia effectiua. decis. 362. num. 8. Merlino.

familiæ masculinæ appellatione dum extant masculi, an intret fœminæ. decis. 135. num. 4. Durano.

familiæ appellatione ne veniat solummodo familia effectiua, scilicet descendentes, vel contentiua, hoc est etiam transuersales. decis. 362. num. 6. Merlino.

familiæ præiatorum superiorum conueniuntur coram Ordinario. decis. 201. num. 7. Pirouano.

familia Magni Magistri S. Ioan. Hierosolym. quare debeat conueniri coram ordinario. decis. 291. numero 14. Pirou.

familiæ, quæ diuinarum præsidio destitutæ sunt, sordescunt. decis. 167. num. 7. Merlino.

ad Familiam sui viri, mulieres etiam censentur habere affectionem. decis. 405. num. 40. Verospio.

familiarum pernicies, & Reipublicæ ruina est crimen vsurae vsuratum. decis. 501. num. 4. Merlino.

FAMILIARES.

Familiares Principis non conueniuntur coram Tribuno Militum, sed coram siniscalco, seu Magistro domus. decis. 292. num. 4. Pirouano.

Idem etiam determinatur de deputatis Sacro Ministerio. ibid. num. 5.

familiares Papæ ad effectum lucrandi fructus præbendæ in eorum absentia solum reputantur pro præsentibus, & non pro interessentibus. decis. 22. num. 15 Durano.

familiares Principum, tunc, videntur exempti a iurisdictione Ordinarij, quando deputantur alij Iudices. decis. 324. num. 18. Pirouano.

familiares Principum inferiorum, non eximuntur a iurisdictione Ordinariorum ratione solius familiaritatis Principis. decis. 324. num. 3. Pirouano.

familiares Episcopi dum inseruiunt Episcopo faciunt fructus suos, scilicet Canonicatuum, præbendarum, &c. decis. 22. num. 3. Durano.

familiares Principum pro pace componenda, possunt conuenire ab ordinarijs locorum. decis. 324. numero 4. Pirouano.

familiares Papæ ad effectum lucrandi fructus præbendarum, debent inseruire vniuersæ Ecclesiæ. decis. 22. num. 11. Durano.

familiares veri Papæ sunt cantores Capellæ Pontificiæ. decis. 22. num. 1. Durano.

familiarium Papæ beneficia sunt reseruata per regulas quartam, & sapiennam Cancellariæ. decis. 196. num. 12. Durano.

familiares veri Papæ, sunt Cubicularij. decis. 196. numer. 3. Durano.

FAMILIARITAS.

Familiaritatis iure possessio non relevat. decis. 13. num. 8. Durano.

familiaritatis iure possessio tollitur per titulum precedentem. decis. 17. num. 10. Durano.

familiaritatis iure possessio præsumitur quando non adest aliquis titulus, vt delictum excludatur. decis. 17. num. 11. Durano.

familiaritatis iure possessio non suffragatur. decis. 184. num. 3. Virili.

familiaritatis iure earenus filius possidere præsumitur bona materna quatenus fuerunt in matris dominio. decis. 17. num. 9. Durano.

familiaritatis vere requisita sunt destinatio ad certum seruitium, mens, & deus. decis. 22. num. 6. Durano.

familiaritas Papæ, quæ nihil aliud est, quam quædam quasi societas, morte ipsius Papæ extincta remanet. decis. 196. num. 8 Durano.

familiaritas Papæ defuncti consideratur ex effectu, ex ea resultante, quæ durat etiam eo defuncto. decis. 196. nu. 21. Durano.

FATALIA.

Fatalia non currunt lite pendente super possessorio. decis. 312. num. 4. Merlino.

FAVOR.

Fauorabilia dicitur constitutio, si principaliter emanat ad fauorem creditorum, licet resultet in aliorum damnum. decis. 36. num. 46. Coccino.

FEVDVM.

Feudi natura est, vt deficiente vocatorum linea, bona non transeant ad extraneos, sed reuertantur ad concedentem. decis. 194. num. 27. Coccino.

in Feudis ſimplex conſenſus principis alienandi quid operetur. deciſ. 167. num. 43. Durano.
Fundum communem, ſi ego, & pupillus habeamus, licet vterque non vtamur, tamen propter pupillum & ego viam retineo. deciſ. 414. num. 4. Coccino.
Feudum ſi fuerit conſolidatum in perſonam vnius per diuiſionem, aut alio modo, non eſt locus ſucceſſioni maſculorum alterius linex. deciſ. 176. num. 14. Coccino.
in Feudo excluſiuo fœminarum conſanguinei non excludantur ab vtriuſque coniunctis, ſicuti in Emphiteuſi, deciſ. 84. num. 18. Dunozetto.
Feudi natura ex obſeruantia, & conſuetudine alteratur, & fit alienabile, & reducitur ad vſum patrimonialium. deciſ. 93. num. 61. Coccino.
Feudum, quod ſit antiquum in aliqua familia qualiter probetur. deciſ. 93. num. 13. Coccino.
Feudale, quando præſumatur caſtrum, maximè ſi ſit in ſtatu Eccleſiæ. deciſ. 93. num. 54 Coccino.
Feudum poteſt reputari, & donari proximo ſucceſſuro. deciſ. 167. num. 29. Durano.
An poſſit vni ex filijs dari in præiudicio aliorum, Feudum hæreditarium, ſiue ſit antiquum, ſiue nouum filio imputatur in legitimam. deciſ. 93. num. 11. Coccino.
Feudum, quod ſit maſculinum, ex quibus deprehendatur. deciſ. 93. num. 75. Coccino.
Feudum ex pacto, & prouidentia, vel mixtum non poteſt alienari in extraneos. deciſ. 93. num. 63. Coccino.
Feudalis recognitio arguit feudum. deciſ. 93. numer. 42. Coccino.
Feudum poteſt hypotecari ex cauſa dotis. deciſ. 167. num. 41. Durano.
Feudum in dubio, præſumendum eſt, quod ex pacto, & prouidentia. deciſ. 93. num. 97. Coccino.
in Feudo ex pacto, & prouidentia onus non poteſt imponi à teſtatore. deciſ. 93. num. 76. Coccino.
Feudum hæreditarium, aut femininum poteſt alienari in quoſcumque extraneos. deciſ. 167. num. 33. Durano.
Feudorum conditio ab ipſo vſu qualificatur. deciſ. 93. num. 60. Coccino.
in Feudis alienatio in præiudicium agnatorum ad ſucceſſionem vocatorum, eſt prohibita, deciſ. 93. num. 65. Coccino.
in Feudi conceſſione eſt neceſſaria inueſtitura. deciſ. 93. num. 36. Coccino.
Feudo non cenſetur renunciatum per diuiſionem bonorum. deciſ. 176. num. 12. Coccino.
Feudum, ſi concedatur, vſque ad tertiam generationem, qui veniant in itta conceſſione. deciſ. 514. nu. 1. Merlino.
in Feudi inueſtitura pactum, quod non alienetur intelligitur de non alienando in extraneum. deciſ. 167. num. 32. Durano.
Feudalia bona de iure communi non poſſunt hypotecari. deciſ. 211. num. 7. Virili.
Feudi natura, quando eſt mutanda, quando ſcientia Principis requiratur. deciſ. 93. num. 98. Coccino.

F I C T I O.

Fictio cauſata non generat aliam fictionem. deciſ. 401. num. 6. Merlino.

FIDEICOMMISSARIVS.

Fideicommiſſario, vt immiſſio detur debet conſtare de identitate bonorum. deciſ. 330. num. 1. Coccino.
à Fidei committente dicuntur venientes ex fideicommiſſo bona recipere, licet nec nati, nec concepti ſint tempore teſtamenti. deciſ. 73. num. 25. Durano.
Fideicommiſſarij poſſeſſio dicitur vitioſa. ſi non ſit capta de manu hæredis. deciſ. 94. num. 13. Virili.
cum Fideicommiſſarijs hæres adeundo hæreditatem, quaſi contrahit. deciſ. 19 num. 9. Coccino.
in Fideicommiſſariorum præiudicium teſtator, poteſt indulgere hæredi, vt inuentarium non conficiat. deciſ. 258. num. 17. Merlino.
in Fideicommiſſarij præiudicium non poteſt filius per vltimam voluntatem eligere legitimam, ſuper certis bonis. deciſ. 88. num. 19. Merlino.
in Fideicommiſſarium ſine ceſſione tranſeunt actiones vtiles. deciſ. 180. num. 1. Verolpio.
Fideicommiſſario, vt concedatur immiſſio, quid probare debeat. deciſ. 84. num. 1. Dunozetto.
Fideicommiſſario competit etiam remedium l. fin. C. D. edict. Ad. toll. contra hæredem grauatum. deciſ. 180. num. 1. Verolpio.
Fideicommiſſario, quando euenit caſus ſuæ vocationis, debetur immiſſio, vel ex remed. l. fin. vel ex remed. Salviani. deciſ. 368. num. 1. Dunozetto.
Fideicommiſſarius debet capere de manu hæredis bona fideicommiſſaria. deciſ. 365. num. 2. Dunozetto.
Fideicommiſſarijs non poteſt præiudicari, quando doſeſt ſufficiens, & filia habet aliundè congruam dotem. deciſ. 164. num. 13. Virili.
Fideicommiſſarius excipiens contra inuentarium, in d. exceptione efficitur actor, ſecus verò ſi non fuerit confectum. deciſ. 399. num. 27. & 28. Coccino.
Fideicommiſſario non de negatur immiſſio, ceſſante legitimo contradictore. deciſ. 376. num. 1. Pirouano.
Fideicommiſſarius non poteſt agere ad bona fideicommiſſo ſubiecta, ſi tranſigat in rot pecunijs. deciſ. 118. num. 19. Merlino.
Fideicommiſſarius non dicitur legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem hæredi, quando ſunt faciendæ detractiones. deciſ. 236. num. 11. Durano.
Fideicommiſſarius habens licentiam a teſtatore capiendi bona propria auctoritate, non oportet, vt illa capiat de manu hæredis. deciſ. 368. num. 3. Dunozetto.
Fideicommiſſario competunt eædem actiones pro conſequendis bonis ſubrogatis in locum bonorum fideicommiſſariorum, quam pro ipſo fideicommiſſo. deciſ. 320. num. 1. Merlino.
Fideicommiſſarius, ſemper poteſt opponere hæredi, qui non confecit inuentarium, quod hæreditas erat opulentiſſima. deciſ. 348. num. 5. Durano.
Fideicommiſſario danda eſt immiſſio ex remed. l. fi. C. de edict. D. Adr. toll. in poſſeſſionem bonorum, quæ per fideicommiſſarium ſemel poſſeſſa fuerunt. deciſ. 313. num. 1. Merlino.
Cum huiuſmodi poſſeſſio præſumatur continuata. nõ opus eſt probare aliquem titulum, ſeu dominium ipſius fideicommittentis. ibidem num. 2.
Fideicommiſſario, quando non impediatur immiſſio ex detractionibus legitimæ, & trebellianicæ. deciſ. 313. num. 3. Merlinõ.
Fideicommiſſarius agens remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. tenetur probare poſſeſſionem fideicommiſſi tentis, nõ autem dominium, ſeu titulum acquiſitionis. deciſ. 279. num. 1. Merlino.
Fideicommiſſario datur remedium d. l. fin. contra hæredẽ grauatum, & etiam eius hæredem vide. deciſ. 51. num. 5. & 11. Coccino.
Fideicommiſſarius prius de immiſſione non poteſt, niſi ſequuta liquidatione legitimæ per æſtimationem vſus fructus relicti filio. deciſ. 176. num 4. Pirouano.
in Fideicommiſſarium tranſeunt omnia iura actiuè, & paſſiuè. deciſ. 340. num. 5. Pirouano.
Fideicommiſſarius conſentiens donationi rei fideicommiſſo ſubiectæ ſibi præiudicat. deciſ. 294. num. 5. Mormino.
Fideicommiſſarius de iure Canonico non eget reſtitutione verbali, ſed recta via agit pro immiſſione. deciſ. 184. nu. 8. Virili.
Fideicommiſſario datur immiſſio aduerſus tertios poſſeſſores, habẽtes cauſam à grauato. deciſ. 408. nu. 8. Chiſterio.
Fideicommiſſario non poteſt denegari immiſſio ratione detractionum, quando non adeſt legitimus contradictor. deciſ. 340. num 3. Pirouano.
Fideicommiſſario datur immiſſio, probata exiſtentia fideicommiſſi, purificatione illius, & re, ad quam agitur fuerit in bonis fideicommittentis, ac demum eius rei identitate. deciſ. 408. num. 7. Chiſterio.
Fideicommiſſario non poteſt impediri immiſſio per non eotem. deciſ. 340. num. 7. Pirouano.
Fideicommiſſario non denegatur immiſſio, quando detractiones faciendæ ſunt turbidæ. deciſ. 51. num. 21. Coccino.
Fideicommiſſario competit vtile. Salutanũ, & hypothecaria contra hæredem grauatum, vt retinuat hæreditatem. deciſ.

decis.180.num.4. Veroſpio.
Fideicommiſſarius capit bona de manu hæredis. decis.19. num.18. Coccino.
Fideicommiſſarius vniuerſalis eſt loco hæredis. decis. 31. num.13. Coccino.
Fideicommiſſarij incertitudo, an ſit cauſa, quod hæres grauatus cautionem non præſtet. decis.168.num.15. Virili.
Fideicommiſſario, non denegatur immiſſio, quando detractiones ſunt illiquidæ. decis.47.num.13. Merlino.
Fideicommiſſario docenti, ad fuiſſe alia bona, ex quibus detractiones fieri potuerunt, incumbit onus probandi. decis.77.num.1. Merlino.
Fideicommiſſarius vniuerſalis etiam ſi non conficiat inuentarium, nihilominus retinet ſibi debitum. decis. 51. num. 7. Coccino.
Fideicommiſſario non impeditur immiſſio pro indiuiſo, quãdo detractiones ſunt certæ. decis.279.num.15. Merlino.
Fideicommiſſario non denegatur immiſſio, quando plenè probauit ſuam vocationem. decis.51.num.10. Coccino.
Fideicommiſſario non impeditur immiſſio pro indiuiſo vigore detractionum. decis.136.num.8. Durano.
Fideicommiſſarius, vt ſit legitimus contradictor hæredi ſcripto, quæ ſint neceſſaria. decis.94.num.5. Virili.
Fideicommiſſario ſi data ſit facultas diſponendi de mille, & decedat inteſtatus aut nulla facta de eis mentione, eius legitimi hæredes, in quos tranſierunt vniuerſa illius iura, poſſunt illa retinere. decis.17.num.28.& 29. Durano.
Fideicommiſſariorum, legatariorum, & creditorum par eſt cauſa. decis.159.num.30. Pirouano.
Fideicommiſſario non impediunt immiſſionem credita turbida. decis.25.num.3.12.& 14. Durano.
Fideicommiſſarius, ſi renunciet liti, talis renunciatio non nocet venienti ex propria perſona ad bona fideicommiſſaria. decis.164.num.9. Virili.
Fideicommiſſario agenti ad immiſſionem ſemper obſtat exceptio detractionum, quæ prius ſunt faciendæ, nè ipſe capiat quod à teſtatore vinculari non potuit. decis. 340. num.1. Pirouano.
Fideicommiſſario danda eſt immiſſio in omnibus bonis fideicommiſſo ſubiectis. decis.175.num.1. Durano.
Fideicommiſſario immiſſio non retardatur, ſi hæredi detur retentio, alicuius corporis hæreditarij, pro ſua detractione. decis.77.num.6. Merlino.
Fideicommiſſario, quando eſt reſtituenda hæreditas, non requiritur reſtitutio, hec realis, nec verbalis. decis.51. num.6. Coccino.
in Fideicommiſſarium ipſo iure tranſeunt actiones hæreditatis, nec opus eſt alia reſtitutione. decis. 51. num.7. Coccino.
Fideicommiſſario immiſſionem quando non impediat æs alienum teſtatoris. decis.184.num.10. Virili.
Fideicommiſſario ſi teſtator ſiue expreſſe, ſiue æquipollenter dederit facultatem capiendi poſſeſſionem bonorum fideicommiſſariorum propria auctoritate, tunc ille non tenetur capere de manu hæredis, ſed recta via datur immiſſio. decis.84.num.7. Virili.
Fideicommiſſario, quando euenit caſus fideicommiſſi, & ſubſtitutionis, debetur immiſſio, vel ex remedio l. fin. C. de ædit. Diu. Adr. toll. vel ex Saluiano. decis.184.num. 2. Virili.
Fideicommiſſario incumbit onus probandi, quæ, & quanta fuerint bona relicta, & peruenta ad manus hæredis. decis.164.num.6. Vbaldo.
Et hoc procedit ſiue hæres confecerit inuentarium, ſiue non. ibidem. num.6.

FIDEICOMMISSVM.

Fideicommiſſum filijs alicuius relictum, an & quando comprehendat illius nepotes & alios vlteriores gradus deſcendentes. decis.6.num.8. Merlino.
Fideicommiſſo ſunt capaces ſiue dubio filij bannitorum quando ſunt vocati diſpoſitiuè. decis. 346. num. 7. Dunozetto.
ſuper Fideicommiſſo tranſactio, non nocet vocatis. decis. 337.num.14. Veroſpio.
Fideicommiſſaria bona non poſſunt alio fideicommiſſo grauari. decis.320.num.5. Merlino.
de Fideicommiſſarijs bonis, teſtator poteſt diſponere, etiã ſi fideicommiſſo ſint ſubiecta ad fauorem hæredis. decis. 89.num.8. Durano.
Fideicommiſſaria bona ex cauſſa reſtitutionis dotis alienantur. decis.134.num.5. Durano.
Fideicommiſſo bona omnia ſubiecta poſſunt in dotem dari, ſic poſtulante ratione. decis.88.num.10. Merlino.
de Fideicommiſſarijs bonis teſtator poteſt diſponere, ſicuti de quauis re aliena. decis.84.num.1. Durano.
in Fideicommiſſo, quando Monaſterium non comprehendatur. decis.306.num.11. Chiſlerio.
in Fideicommiſſis maſculinum concepit fœmininum etiam ſi pia cauſa ſubſtituta ſit. decis.317.num.5. Chiſlerio.
Fideicommiſſi tempore filius, nec natus, nec conceptus an in eo includatur. decis.394.num.22. Chiſlerio.
de Fideicommiſſo antiquo poſſeſſor ſi excipiat, iſta exceptio in continenti probata admittitur. decis. 360. numer. 2. Coccino.
Fideicommiſſaria ſubſtitutio quando reſoluatur in ſingularitatem. decis.257.num.10.& ſeq; Dunozetto.
Fideicommiſſaria bona in præiudicium vocatorum non poſſunt alienari. decis.408.num.9. Chiſlerio.
Fideicommiſſaria bona, licet ſint teſtatoris tempore condita teſtamenti tamen illud ius morte extinguitur. decis. 89.num.6. Durano.
Fideicommiſſaria bona antiqua in dubio non comprehenduntur, ſub diſpoſitione teſtatoris. decis. 89. num.3. Durano.
Fideicommiſſum reale operatur grauamen reale, & afficit omnes perſonas vocatas, & quoſcumque poſſeſſores, donec hæreditas deueniat ad vltimum grauatum. decis. 216.num.16. Vbaldo.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, quando teſtator digreditur ad plures gradus ſubſtitutionum. decis.180.num.6. Veroſpio.
Fideicommiſſum vt inducatur, cum ſit onus, non omnes coniecturæ ſufficiunt. decis.158.num.5. Dupozetto.
Sed illæ, quæex verbis teſtatoris prolatis, colliguntur. ibidem. 5.
Fideicommiſſum dicitur clarè inductum; quando teſtator voluit, quod bona ſua perpetuò ad conſeruationem Domus ſubiaceant. decis.180.num.4. Veroſpio.
In fideicommiſſis non eſt nouum, vt dominium rerum vltra irreuocabiliter acquiratur. decis.394.num.28. Chiſlerio.
Fideicommiſſum purificatur, euenientе caſu vocationis. decis.269.num.1. Vbaldo.
Fideicommiſſum purificatum per alienationem ſequutam ex delicto, an faciat incurrere caducitatem. decis. 346. num.14. Dunozetto.
Fideicommiſſum factum ſub conditione, quod ſi aliquis hæredum ſine filijs, vel nepotibus, aut deſcendentibus maſculis deceſſerit, eius portio deuoluatur ad cohæredes, expirat, ſi primus hæres moriatur cum filijs, vel nepotibus. decis.194.num.1. Coccino.
Fideicommiſſum reciprocum cenſetur inductum, quando pluribus factis ſubſtitutionibus vltimo loco, fuit vocatus locus pius. decis.216.num.12. Vbaldo.
Fideicommiſſo ſubiacent res ſubrogatæ pro rebus ſuppoſitis fideicommiſſo. decis.320.num.2. Merlino.
Amplia etiam ſi d. bona reperiantur penes tertios poſſeſſores. ibidem. num.3.
Fideicommiſſum rei certæ quando extendatur ad totam hæreditatem. decis.309.num.14. Durano.
Fideicommiſſum perpetuum dicitur inductum, quando teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis & Cippi, & qualiter hoc procedat. decis.180.num.8. Veroſpio.
Fideicommiſſum reale, quando conſtituatur. decis.216. num.15. Vbaldo.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, ex verbis tractum temporis in futurum denotantibus. decis.216. num.13. Vbaldo.
Fideicommiſſum vniuerſale agnatitium non poteſt regulariter alteri cedi, quam vocato. decis.306.num.4. Chiſlerio.
Fideicommiſſum perpetuum inducitur per dictiones illas (mai, & per alcun tempo.) decis.180.num.10. Veroſpio.
Fideicommiſſum non extenditur vltra perſonas nominatas.

tas. decis.306.num.13. Chisterio.
Fideicommissum conditionale adueniente conditione expirat.decis.118.num.3.Merlino.
Fideicommissio, quis potest renunciare. decis.180.num.17. Verospio.
Fideicommissa erant incognita ante legē 12. tabularum, & illorum vsus incæpit temporibus Augusti Cæsaris. decis.36.num.44.Coccino.
Fideicommissum est, si quis ita scripserit sufficiat tibi vinea, vel fundus.decis.309.num.6.Durano.
ex Fideicommisso venientes licet nec nati,nec concepti sint tēpore testamenti, dicuntur tamen habere bona à fideicommittente, licet mille anni transierint. decis.73. num.25. Durano.
de Fideicommisso non dubitatur, quando de eo, constat ex testamento non abolito, neque cancellato. decis.330. num.1. Coccino.
Fideicommissum rei certæ numquam trahitur ad vniuersum. decis.309.num.11.Durano.
in Fdeicommissis vocatio nascituorum tamquam indefinita omnia tempora respicit. decis. 346. numer. 10. Dunozetto.
Fideicommissi obscuri exceptio non potest impedire detractionem legitimæ.decis.306.num.17.Chisterio.
Fideicommissi exceptio quando non sit apta impedire immissionem.decis.185.num.7. Vbaldo.
Fideicommissum purificatur per professionem religionis. decis.42.num.3. Merlino.
Fideicommissum relictum sub conditione, si sine liberis decesserit, expirat decedente hærede cum liberis. decis. 158.num.1. Dunozetto.
Fideicommisso subijci non potest castrum, & pacto, & prouidentia.decis.93.num.63. Coccino.
Fideicommissum non potest allegare ab aliquo, qui in eo non fuit vocatus.decis.306.num.3. Chisterio.
Fideicommissum perpetuum ad fauorem proximiorum de familia in infinitum quando dicatur factum. decis.145. num.1. Durano.
Fideicommissa de persona ad personas non extenduntur. decis.44.num.2.Merlino.
Fideicommissi dominium transfertur in ipsum fideicommissarium.decis.31.num.17.Coccino.
Fideicommissum absolutum, & perpetuum inducitur, si testator post omnes substitutiones prohibuerit alienationem.decis.180.num.9. Verospio.
in Fideicommissis nec natus, nec conceptus tempore purificatæ conditionis, non admittitur. decis.270. num.6. Merlino.
Fideicommissi perpetui coniectura efficacissima desumitur ex alienationis strictissimi prohibitione facta a testatore. decis.40.num.5. Dunozetto.
in Fideicommittentis bonis, qualiter probetur, quod ad. fuerint aliqua bona.decis.42.num.1. Merlino.
Fideicommissariorum bonorum identitas probatur si constet hæredes Testatoris possidere in eodem loco bona. decis.42.num.4. Merlino.
in Fideicommissis extensio de persona ad personam non fit, neque ex coniecturata mente testatoris, neque ex identitate rationis, neque ob causam conseruandę agnationis.decis.44.num.12.Merlino.
Fideicommissaria bona, quando amplius non subiaceant sub fideicommisso, nec veniant in fideicommissi restitutione.decis.94.num.7. Virili.
fideicommissa à se ipso hæres relinqui non potest. decis. 19.num.27.Coccino.
in Fideicommisso ascendentium, vt dos debeatur hoc iuuore publicæ vtilitatis introductum est. decis. 128.num. 5. Virili.
ex Fideicommisso conditionali dos detrahi non potest. decis.128.num.1. Virili.
fideicommissum non præsumitur testator velle diminuere in prejudicium pię causæ permittendo Trebellianicæ detractionem.decis.27.num.16.Merlino.
ex Fideicommissariis bonis non potest solui dos. decis. 47.num.12.Merlino.
super Fideicommissi iuribus non possunt fieri transactiones, nisi illa sint obscura, & dubia. &c. Chisterio.
Fideicommissa, & legata singularia relicta non etiam credita hæreditate, sed de alijs bonis.decis.19.nn.7. decis. 348.
in Fideicommissis filiorum appellatione non veniunt nepotes.decis.21.num.1. Merlino.
Fideicommissi reciproci dominium transferri potest non obstante pacto cōuentionali. decis.130.nu.7. Pirouano.
in Fideicommissis verba habentia tractatum successiuum designant perpetuitatem. decis.180.num.7. Verospio.
Fideicommissum perpetuum inter vocatos presumitur testator voluisse facere ex prohibitione cuiusuis diminutionis bonorum repetendo illud onus in omnibus vocatis.decis.217.num.24. Vbaldo.
Fideicommissaria bona à testatore àn possint grauari. decis. 118.num.16. Merlino.
Fideicommisso bona vincilata, quando remanent libera, possunt libere alienari. decis.286. num.12. Merlino.
in Fideicommissis filiorum appellatione veniunt nepotes, quando adsunt coniecturæ, & verisimilis mens defuncti.decis.21.num.2. Merlino.
Fideicommissaria bona, si in alia bona sint subrogata, fideicommissarius potest ad ea agere, etiam si sint penes tertium.decis.118.num.23.Merlino.
Fideicommissorum perpetuorum est proprius ordo succedendi.decis.40.num.1.& 3. Dunozetto.
in Fideicommisso identitas probatur, si bona ab omnibus alijs fideicommissarijs fuerunt consequuta, & possessa. decis.87.num.12.Merlino.
ad Fideicommissum vocatus, quando venit casus suæ vocationis, potest agere ad immissionem remedio C. fin. de edict.D. Adr.toll.decis.151.num.1. Dunozetto.
Fideicommissi caducitas non solum non impedit, quo minus fideicommissum debeatur sequenti, sed ei aperit viam.decis.180.num.20. Verospio.

F I D E I V S S I O.

Fideiussio non debet extendi ad casum, in quo mutatum sit vel alteratum statum, pro quo fuerat satisdatum. decis. 156.num.30. Merlino.
Fideiussio in Tutore non extenditur ad gesta post pubertatem pupilli.decis.156.num.12. Merlino.
Fideiussio de sui natura est lata. decis.1.num.9. Durano.
cum Fideiussione obligatio trahi non potest ad causam, in quam fideiussor non se obligauit. decis.345. numer. 21. Mommano.
Fideiussoriæ appochæ depositum nō suffragatur, vbi pecuniæ in contanti requiruntur.decis.140.num.9. Virili.
Fideiussio tamquam stricti iuris, & odiosa, strictissimè debet interpretari. decis.156.num.7. Merlino.
fideiussoriæ obligationes, vt quotidie experimur, rediguntur in scriptis.decis.271.num.9.Durano.
fideiubere est notorie male vti substantia sua. decis. 1.num. 9. Durano.
fideiussio non extenditur ad incogitata. decis.156.num.6. Merlino.
fideiussio de damno infecto non extenditur ad aliam domum, vel aliam domus partem post fideiussionem quæstam.decis.156.num.14. Merlino.

F I D E I V S S O R.

Fideiussor censetur se obligare ad omnia, quæ veniunt ex natura contractus cui accedit. decis.156.nu.19. Merlino.
Fideiussoris locupletissimi loco, est integritas insignis alicuius apud aliquos. decis.265.num.48. Merlino.
Fideiussoris obligatio est nulla, si etiam principalis obligatio corruat.decis.124.num.9. Durano.
fideiussor pro institore non tenetur, quando post factam fideiussionem, eius mandatum ampliatum fuit ad negotia.decis.156.num.14.Merlino.
fideiussor non potest se obligare in plus, quam debitor principalis.decis.124.num.7. Durano.
fideiussor non obligatur ad ea, quæ verisimiliter cogitare non potuit.decis.156.num.25. Merlino.
fideiussor liberatur per solutionem factam à principali. decis.124.num.5.Durano.
fideiussor scribentis videtur literas cambij, acceptans. decis.445.num.20. Mommano.

Fideiuss-

decis.180.num.1. Verospio.
Fideicommissarius capit bona de manu hæredis. decis.19. num.18. Coccino.
Fideicommissarius vniuersalis est loco hæredis. decis.31. num.13. Coccino.
Fideicommissarij incertitudo, an sit causa, quod hæres grauatus cautionem non præstet. decis.168.num.15. Virili.
Fideicommissario non denegatur immissio, quando detractiones sunt illiquidæ. decis.47.num.13. Merlino.
Fideicommissario docenti, ad fuisse alia bona, ex quibus detractiones fieri potuerunt, incumbit onus probandi. decis.77.num.1. Merlino.
Fideicommissarius vniuersalis etiam si non conficiat inuentarium, nihilominus retinet sibi debitum. decis.31. num.7. Coccino.
Fideicommissario non impeditur immissio pro indiuiso, quãdo detractiones sunt certæ. decis.279. num.15. Merlino.
Fideicommissario non denegatur immissio, quando plenè probauit suam vocationem. decis.51.num.10. Coccino.
Fideicommissario non impeditur immissio pro indiuiso vigore detractionum. decis.236.num.8. Durano.
Fideicommissarius, vt sit legitimus contradictor hæredi scripto, quæ sint necessaria. decis.94.num.5. Virili.
Fideicommissario si data sit facultas disponendi de mille, & decedat intestatus aut nulla facta de eis mentione, eius legitimi hæredes, in quos transiuerunt vniuersa illius iura, possunt illa retinere. decis.17.num.28.& 29. Durano.
Fideicommissariorum, legatariorum, & creditorum par est causa. decis.259.num.30. Pirouano.
Fideicommissario non impeditur immissionem credita turbida. decis.215.num.3.12.& 14. Durano.
Fideicommissarius, si renuncier liti, talis renunciatio non nocet venienti ex propria persona ad bona fideicommissaria. decis.164.num.9. Virili.
Fideicommissario agenti ad immissionem semper obstat exceptio detractionum, quæ prius sunt faciendæ, nè ipse capiat quod à testatore vinculari non potuit. decis.340. num.1. Pirouano.
Fideicommissario danda est immissio in omnibus bonis fideicommisso subiectis. decis.275.num.1. Durano.
Fideicommissario immissio non retardatur, si hæredi detur retentio, alicuius corporis hæreditarij, pro sua detractione. decis.77.num.6. Merlino.
Fideicommissario, quando est restituenda hæreditas, non requiritur restitutio, nec realis, nec verbalis. decis.51. num.6. Coccino.
in Fideicommissarium ipso iure transeunt actiones hæreditaris, nec opus est alia restitutione. decis.51.num.7. Coccino.
Fideicommissario immissionem quando non impediat res alienum testatoris. decis.184.num.10. Virili.
Fideicommissario si testator siue expresse, siue æquipollenter dederit facultatem capiendi possessionem bonorum fideicommissariorum propria auctoritate, tunc ille non tenetur capere de manu hæredis, sed recta via datur immissio. decis.184.num.7. Virili.
Fideicommissario, quando euenit casus fideicommissi, & substitutionis, debetur immissio, vel ex remedio l. fin. C. de ædit. Diu. Adr. toll. vel ex Saluiano. decis.184.num. 2. Virili.
Fideicommissario incumbit onus probandi, quæ, & quanta fuerint bona relicta, & peruenta ad manus hæredis. decis.163.num.6. Vbaldo.
Et hoc procedit siue hæres confecerit inuentarium, siue non. ibidem. num.6.

FIDEICOMMISSVM.

Fideicommissum filijs alicuius relictum, àn & quando comprehendat illius nepotes & alios vlteriores gradus descendentes. decis.6.num.8. Merlino.
Fideicommisso sunt capaces sine dubio filij bannitorum quando sunt vocati dispositiuè. decis. 346. num. 7. Dunozetto.
super Fideicommisso transactio, non nocet vocatis. decis. 337.num.14. Verospio.
Fideicommissaria bona non possunt alio fideicommisso grauari. decis.320.num.5. Merlino.
de Fideicommissarijs bonis, testator potest disponere, etiã si fideicommisso sint subiecta ad fauorem hæredis. decis. 89.num.8. Durano.
Fideicommissaria bona ex causa restitutionis dotis alienantur. decis.134.num.5. Durano.
Fideicommisso bona omnia subiecta possunt in dotem dari, sic postulante ratione. decis.88.num.10. Merlino.
de Fideicommissarijs bonis testator potest disponere, sicuti de quauis re aliena. decis.84.num.1. Durano.
in Fideicommisso, quando Monasterium non comprehendatur. decis.306.num.11. Chisterio.
in Fideicommissis masculinum concepit fœminum etiam si pia causa substituta fit. decis.317.num.5. Chisterio.
Fideicommissi tempore filius, nec natus, nec conceptus an in eo includatur. decis.394.num.22. Chisterio.
de Fideicommisso antiquo possessor si excipiat, ista exceptio in continenti probata admittitur. decis. 360. numer. 2. Coccino.
Fideicommissaria substitutio quando resoluatur in singularitatem. decis.257.num.10. & seq; Dunozetto.
Fideicommissaria bona in præiudicium vocatorum non possunt alienari. decis.408.num.9. Chisterio.
Fideicommissaria bona, licet sint testatoris tempore conditi testamenti tamen illud ius morte extinguitur. decis. 89.num.6. Durano.
Fideicommissaria bona antiqua in dubio non comprehenduntur, sub dispositione testatoris. decis. 89. num.3. Durano.
Fideicommissum reale operatur grauamen reale, & afficit omnes personas vocatas, & quoscumque possessores, donec hæreditas perueniat ad vltimum grauatum. decis. 216.num.16. Vbaldo.
Fideicommissum perpetuum censetur inductum, quando testator digreditur ad plures gradus substitutionum. decis.180.num.6. Verospio.
Fideicommissum vt inducatur, cum sit onus, non omnes coniecturæ sufficiunt. decis.158.num.5. Dunozetto.
Sed illæ, quæex verbis testatoris prolatis, colliguntur. ibidem. 5.
Fideicommissum dicitur clarè inductum; quando testator voluit, quod bona sua perpetuò ad conseruationem Domus subiaceant. decis.180.num.4. Verospio.
In fideicommissis non est nouum, vt dominium rerum vnà reuocabiliter acquiratur. decis.394.num.28. Chisterio.
Fideicommissum purificatur, eueniente casu vocationis. decis.269.num.1. Vbaldo.
Fideicommissum purificatum per alienationem sequutam ex delicto, an faciat incurrere caducitatem. decis. 346. num.14. Dunozetto.
Fideicommissum factum sub conditione, quod si aliquis hæredum sine filijs, vel nepotibus, aut descendentibus masculis decesserit, eius portio deuoluatur ad cohæredes, expirat, si primus hæres moriatur cum filijs, vel nepotibus. decis.194.num.1. Coccino.
Fideicommissum reciprocum censetur inductum, quando pluribus factis substitutionibus vltimo loco, fuit vocatus locus pius. decis.216.num.12. Vbaldo.
Fideicommisso subiacent res subrogatæ pro rebus suppositis fideicommisso. decis.320.num.2. Merlino.
Amplia etia. nli d. bona reperiuntur penes tertios possessores. ibidem. num.3.
Fideicommissum rei certæ quando extendatur ad totam hæreditatem. decis.309.num.14. Durano.
Fideicommissum perpetuum dicitur inductum, quando testator habuit rationem conseruandæ agnationis & Cippi, & qualiter hoc procedat. decis.180.num.8. Verospio.
Fideicommissum reale, quando consumatur. decis.216. num.15. Vbaldo.
Fideicommissum perpetuum censetur inductum, ex verbis tractum temporis in futurum denotantibus. decis.216. num.13. Vbaldo.
Fideicommissum vniuersale agnatitium non potest regulariter alteri cedi, quam vocato. decis.306.num.4. Chisterio.
Fideicommissum perpetuum inducitur per dictiones illas (mai. & per alcun tempo.) decis.180.num.10. Verospio.
Fideicommissum non extenditur vltra personas nominatas.

tas. decis.306. num.13. Chisterio.

Fideicommissum conditionale adueniente conditione expirat. decis.118.num.3. Merlino.

Fideicommisso, quis potest renunciare. decis.180.num.17. Verospio.

Fideicommissa erant incognita ante legē 12. tabularum, & illorum vsus incepit temporibus Augusti Cæsaris. decis.36.num.44. Coccino.

Fideicommissum est, si quis ita scripserit sufficiat tibi vinea, vel fundus. decis.309.num.6. Durano.

ex Fideicommisso venientes licet nec nati, nec concepti sint tēpore testamenti, dicuntur tamen habere bona à fideicommittente, licet mille anni transiuerint, decis.73. num.25. Durano.

de Fideicommisso non dubitatur, quando de eo, constat ex testamento non abolito, neque cancellato. decis.330. num.1. Coccino.

Fideicommissum rei certæ numquam trahitur ad vniuersum. decis.309.num.11. Durano.

in Fideicommissis vocatio nascīturorum tamquam indefinita omnia tempora respicit. decis. 346. numer. 10. Dunozetto.

Fideicommissi obscuri exceptio non potest impedire detractionem legitimæ. decis.306.num.17. Chisterio.

Fideicommissi exceptio quando non sit apta impedire immissionem. decis.185.num.7. Vbaldo.

Fideicommissum purificatur per professionem religionis. decis.42.num.3. Merlino.

Fideicommissum relictum sub conditione, si sine liberis decesserit, expirat decedente hærede cum liberis. decis. 158.num.1. Dunozetto.

Fideicommisso subijci non potest castrum, & pacto, & prouidentia. decis.93.num.63. Coccino.

Fideicommissum non potest allegare ab aliquo, qui in eo non fuit vocatus. decis.106.num.3. Chisterio.

Fideicommissum perpetuum ad fauorem proximiorum de familia in infinitum quando dicatur factum. decis.145. num.1. Durano.

Fideicommissa de persona ad personas non extenduntur. decis.44.num.2. Merlino.

Fideicommissi dominium transfertur in ipsum fideicommissarium. decis.31.num.17. Coccino.

Fideicommissum absolutum, & perpetuum inducitur, si testator post omnes substitutiones prohibuerit alienationem. decis.180.num.9. Verospio.

in Fideicommissis nec natus, nec conceptus tempore purificatæ conditionis, non admittitur. decis.270. num.6. Merlino.

Fideicommissi perpetui coniectura efficacissima desumitur ex alienationis strictissima prohibitione facta a testatore. decis.40.num.5. Dunozetto.

in Fideicommittentis bonis, qualiter probetur, quod ad. fuerint aliqua bona. decis.42.num.1. Merlino.

Fideicommissariorum bonorum identitas probatur si constet hæredes Testatoris possidere in eodem loco bona. decis.42.num.4. Merlino.

in Fideicommissis extensio de persona ad personam non fit, neque ex coniecturata mente testatoris, neque ex identitate rationis, neque ob causam conseruandę agnationis. decis.44.num.12. Merlino.

Fideicommissaria bona, quando amplius non subiaceant sub fideicommisso, nec veniant in fideicommissi restitutione. decis.94.num.7. Virili.

fideicommissa à se ipso hæres relinqui non potest. decis. 19.num.27. Coccino.

in Fideicommisso ascendentium, vt dos debeatur hoc fauore publicæ vtilitatis introductum est. decis. 128.num. 5. Virili.

ex Fideicommisso conditionali dos detrahi non potest. decis.128.num.2. Virili.

fideicommissum non præsumitur testator velle diminuere in præiudicium pię causæ permittendo Trebellianicæ detractionem. decis.27.num.16. Merlino.

ex Fideicommissariis bonis non potest solui dos. decis. 47.num.12. Merlino.

super Fideicommissi turibus non possunt fieri transactiones, nisi illa sint obscura, & dubia. di. Chisterio.

Fideicommissa, & legata singularia relicta non etiam credita hæreditate, sed de alijs bonis. decis.19.nn.7. decis. 348.

in Fideicommissis filiorum appellatione non veniuntes. decis.21.num.1. Merlino.

Fideicommissi reciproci dominium transferri potest non obstante pacto cōuentionali. decis.130.nu.7. Pirouano.

in Fideicommissis verba habentia tractatum successiuum designant perpetuitatem. decis.180.num.7. Verospio.

Fideicommissum perpetuum inter vocatos presumitur testator voluisse facere ex prohibitione cuiusuis diminutionis bonorum repetendo illud onus in omnibus vocatis. decis.217.num.24. Vbaldo.

Fideicommissaria bona à testatore àn possint grauari. decis. 118.num.16. Merlino.

Fideicommisso bona vinculata, quando remanent libera, possunt libere alienari. decis. 286. num.12. Merlino.

in Fideicommissis filiorum appellatione veniunt nepotes, quando adsunt coniecturæ, & veresimilis mens defuncti. decis.21.num.2. Merlino.

Fideicommissaria bona, si in alia bona sint subrogata, fideicommissarius potest ad ea agere, etiam si sint penes tertium. decis.118.num.24. Merlino.

Fideicommissorum perpetuorum est proprius ordo succedendi. decis.40.num.1.& 3. Dunozetto.

in Fideicommisso identitas probatur, si bona ab omnibus alijs fideicommissarijs fuerint consequuta, & possessa. decis.87.num.12. Merlino.

ad Fideicommissum vocatus, quando venit casus suæ vocationis, potest agere ad immissionem remedio C. fin. de edict. D. Adr. toll. decis.151.num.1. Dunozetto.

Fideicommissi caducitas non solum non impedit, quo minus fideicommissum debeatur sequenti, sed ei aperit viam. decis.180.num.20. Verospio.

F I D E I V S S I O.

Fideiussio non debet extendi ad casum, in quo mutatum sit vel alteratum statum, pro quo fuerat satisdatum. decis. 156.num.10. Merlino.

Fideiussio in Tutore non extenditur ad gesta post pubertatem pupilli. decis.156.num.12. Merlino.

Fideiussio de sui natura est laxima. decis.1.num.9. Durano.

cum Fideiussione obligatio tralu non potest ad causam, in quam fideiussor non se obligasset. decis.345. numer. 21. Mormanno.

Fideiussoriæ appochæ depositum nō suffragatur, vbi pecuniæ in contanti requiruntur. decis.140.num.9. Virili.

Fideiussio tamquam stricti iuris, & odiosa, strictissimè debet interpretari. decis.156.num.7. Merlino.

fideiussoriæ obligationes, vt quotidie experimur, redigūtur in scriptis. decis.271.num.9. Durano.

fideiubere est notorie male vti substantia sua. decis.1.num. 9. Durano.

fideiussio non extenditur ad incogitata. decis.156.num.6. Merlino.

fideiussio de damno infecto non extenditur ad aliam domum, vel aliam domus partem post fideiussionem quæsitam. decis.156.num.13. Merlino.

F I D E I V S S O R.

Fideiussor censetur se obligare ad omnia, quæ veniunt ex natura contractus cui accedit. decis.156.nu.19. Merlino.

Fideiussoris locupletissimi loco, est integritas insignis alicuius apud aliquos. decis.365.num.48. Merlino.

Fideiussoris obligatio est nulla, si etiam principalis obligatio corruat. decis.224.num.9. Durano.

fideiussor pro institore non tenetur, quando post factam fideiussionem, eius mandatum ampliatum fuit ad negotia. decis.156.num.14. Merlino.

fideiussor non potest se obligare in plus, quam debitor principalis. decis.224.num.7. Durano.

fideiussor non obligatur ad ea, quæ verisimiliter cogitare non potuit. decis.156.num.25. Merlino.

fideiussor liberatur per solutionem factam à principali. decis.224.num.5. Durano.

fideiussor scribentis videtur literas cambij, acceptans. decis.345.num.20. Mormapno.

decis. 180. num. 3. Veroſpio.
Fideicommiſſarius capit bona de manu hæredis. decis. 19. num. 28. Coccino.
Fideicommiſſarius vniuerſalis eſt loco hæredis. decis. 31. num. 13. Coccino.
Fideicommiſſarij incertitudo, an ſit cauſa, quod hæres grauatus cautionem non præſtet. decis. 168. num. 15. Vitili.
Fideicommiſſario, non denegatur immiſſio, quando detractiones ſunt illiquidæ. decis. 47. num. 13. Merlino.
Fideicommiſſario docenti, ad fuiſſe alia bona, ex quibus detractiones fieri potuerunt, incumbit onus probandi. decis. 77. num. 1. Merlino.
Fideicommiſſarius vniuerſalis etiam ſi non conficiat inuentarium, nihilominus retinet ſibi debitum. decis. 31. num. 7. Coccino.
Fideicommiſſario non impeditur immiſſio pro indiuiſo, quãdo detractiones ſunt certæ. decis. 279. num. 15. Merlino.
Fideicommiſſario non denegatur immiſſio, quando plenè probauit ſuam vocationem. decis. 51. num. 10. Coccino.
Fideicommiſſario non impeditur immiſſio pro indiuiſo vigore detractionum. decis. 236. num. 8. Durano.
Fideicommiſſarius, vt ſit legitimus contradictor hæredi ſcripto, quæ ſint neceſſaria. decis. 94. num. 5. Vitili.
Fideicommiſſario ſi data ſit facultas diſponendi de mille, & decedat inteſtatus aut nulla facta de eis mentione, eius legitimi hæredes, in quos tranſiuerunt vniuerſa illius iura, poſſunt illa retinere. decis. 17. num. 28. & 29. Durano.
Fideicommiſſariorum, legatariorum, & creditorum par eſt cauſa. decis. 259. num. 30. Pirouano.
Fideicommiſſario non impediunt immiſſionem credita turbida. decis. 25. num. 3. 12. & 14. Durano.
Fideicommiſſarius, ſi renunciet liti, talis renunciatio non nocet venienti ex propria perſona ad bona fideicommiſſaria. decis. 164. num. 9. Vitili.
Fideicommiſſario agenti ad immiſſionem ſemper obſtat exceptio detractionum, quæ prius ſint faciendæ, nè ipſe capiat quod à teſtatore vinculari non potuit. decis. 340. num. 1. Pirouano.
Fideicommiſſario danda eſt immiſſio in omnibus bonis fideicommiſſo ſubiectis. decis. 175. num. 1. Durano.
Fideicommiſſario immiſſio non retardatur, ſi hæredi detur retentio, alicuius corporis hæreditarij, pro ſua detractione. decis. 77. num. 6. Merlino.
Fideicommiſſario, quando eſt reſtituenda hæreditas, non requiritur reſtitutio, hoc tralis, nec verbalis. decis. 51. num. 6. Coccino.
in Fideicommiſſarium ipſo iure tranſeunt actiones hæreditatis, nec opus eſt alia reſtitutione. decis. 51. num. 7. Coccino.
Fideicommiſſario immiſſionem quando non impediat æs alienum teſtatoris. decis. 184. num. 10. Vitili.
Fideicommiſſario ſi teſtator ſiue expreſſe, ſiue æquipollenter dederit facultatem capiendi poſſeſſionem bonorum fideicommiſſariorum propria auctoritate, tunc ille non tenetur capere de manu hæredis, ſed recta via datur immiſſio. decis. 84. num. 7. Vitili.
Fideicommiſſario, quando euenit caſus fideicommiſſi, & ſubſtitutionis, debetur immiſſio, vel ex remedio l. fin. C. de ædit. Diu. Adr. toll. vel ex Saluiano. decis. 184. num. 2. Vitili.
Fideicommiſſario incumbit onus probandi, quæ, & quanta fuerint bona relicta, & peruenta ad manus hæredis. decis. 163. num. 6. Vbaldo.
Et hoc procedit ſiue hæres confecerit inuentarium, ſiue non. ibidem. num. 6.

FIDEICOMMISSVM.

Fideicommiſſum filijs alicuius relictum, an & quando comprehendat illius nepotes & alios vlteriores gradus deſcendentes. decis. 6. num. 8. Merlino.
Fideicommiſſo ſunt capaces ſine dubio filij bannitorum quando ſunt vocati diſpoſitiuè. decis. 346. num. 7. Dunozetto.
ſuper Fideicommiſſo tranſactio, non nocet vocatis. decis. 337. num. 24. Veroſpio.
Fideicommiſſaria bona non poſſunt alio fideicommiſſo grauari. decis. 320. num. 5. Merlino.
de Fideicommiſſarijs bonis, teſtator poteſt diſponere, etiã ſi fideicommiſſo ſint ſubiecta ad fauorem hæredis. decis. 89. num. 8. Durano.
Fideicommiſſaria bona ex cauſſa reſtitutionis dotis alienantur. decis. 134. num. 5. Durano.
Fideicommiſſo bona omnia ſubiecta poſſunt in dotem dari, ſic poſtulante ratione. decis. 88. num. 10. Merlino.
de Fideicommiſſarijs bonis teſtator poteſt diſponere, ſicuti de quatis re aliena. decis. 84. num. 1. Durano.
in Fideicommiſſo, quando Monaſterium non comprehendatur. decis. 306. num. 11. Chiſlerio.
in Fideicommiſſis maſculinum concepit fœminum etiam ſi pia cauſa ſubſtituta ſit. decis. 317. num. 5. Chiſlerio.
Fideicommiſſi tempore filius, nec natus, nec conceptus an in eo includatur. decis. 394. num. 22. Chiſlerio.
de Fideicommiſſo antiquo poſſeſſor ſi excipiat, iſta exceptio in continenti probata admittitur. decis. 360. numer. 2. Coccino.
Fideicommiſſaria ſubſtitutio quando reſoluatur in ſingularitatem. decis. 257. num. 10. & ſeq; Dunozetto.
Fideicommiſſaria bona in præiudicium vocatorum non poſſunt alienari. decis. 408. num. 9. Chiſlerio.
Fideicommiſſaria bona, licet ſint teſtatoris tempore condita teſtamenti tamen illud ius morte extinguitur. decis. 89. num. 6. Durano.
Fideicommiſſaria bona antiqua in dubio non comprehenduntur, ſub diſpoſitione teſtatoris. decis. 89. num. 3. Durano.
Fideicommiſſum reale operatur grauamen reale, & afficit omnes perſonas vocatas, & quoſcumque poſſeſſores, donec hæreditas perueniat ad vltimum grauatum. decis. 216. num. 16. Vbaldo.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, quando teſtator digreditur ad plures gradus ſubſtitutionum. decis. 180. num. 6. Veroſpio.
Fideicommiſſum vt inducatur, cum ſit onus, non omnes coniecturæ ſufficiunt. decis. 158. num. 5. Dunozetto.
Sed illæ, quæex verbis teſtatoris prolatis, colliguntur. ibidem. 5.
Fideicommiſſum dicitur clarè inductum, quando teſtator voluit, quod bona ſua perpetuò ad conſeruationem Domus ſubiaceant. decis. 180. num. 4. Veroſpio.
In fideicommiſſis non eſt nouum, vt dominium rerum irreuocabiliter acquiratur. decis. 394. num. 28. Chiſlerio.
Fideicommiſſum purificatur, euenient caſu vocationis. decis. 269. num. 1. Vbaldo.
Fideicommiſſum purificatum per alienationem ſequuta ex delicto, an faciat incurrere caducitatem. decis. 346. num. 14. Dunozetto.
Fideicommiſſum factum ſub conditione, quod ſi aliquis hæredum ſine filijs, vel nepotibus, aut deſcendentibus maſculis deceſſerit, eius portio deuoluatur ad cohæredes, expirat, ſi primus hæres moriatur cum filijs, vel nepotibus. decis. 194. num. 11. Coccino.
Fideicommiſſum reciprocum cenſetur inductum, quando pluribus factis ſubſtitutionibus vltimo loco, fuit vocatus locus pius. decis. 216. num. 12. Vbaldo.
Fideicommiſſo ſubiacent res ſubrogatæ pro rebus ſuppoſitis fideicommiſſo. decis. 320. num. 2. Merlino.
Amplia etiam ſi d. bona reperiantur penes tertios poſſeſſores. ibidem. num. 3.
Fideicommiſſum rei certæ quando extendatur ad totam hæreditatem. decis. 309. num. 14. Durano.
Fideicommiſſum perpetuum dicitur inductum, quando teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis & Cippi, & qualiter hoc procedat. decis. 180. num. 8. Veroſpio.
Fideicommiſſum reale, quando conſummatur. decis. 216. num. 15. Vbaldo.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, ex verbis tractum temporis in futurum denotantibus. decis. 216. num. 13. Vbaldo.
Fideicommiſſum vniuerſale agnatitium non poteſt regulariter alteri cedi, quam vocato. decis. 306. num. 4. Chiſlerio.
Fideicommiſſum perpetuum inducitur per dictiones illas (mai. & per alcun tempo.) decis. 180. num. 10. Veroſpio.
Fideicommiſſum non extenditur vltra perſonas nominatas.

tas. decis.306.num.13.Chisletio.
Fideicommissum conditionale aduenientе conditione expirat.decis.118.num.3.Merlino.
Fideicommisso, quis potest renunciare. decis.180.num.17. Verospio.
Fideicommissa erant incognita ante legẽ 12. tabularum, & illorum vsus incæpit temporibus Augusti Cæsaris. decis.36.num.44.Coccino.
Fideicommissum est, si quis ita scripserit sufficiat tibi vinea, vel fundus.decis.309.num.6.Durano.
ex Fideicommisso venientes licet nec nati, nec concepti sint tẽpore testamenti, dicuntur tamen habere bona à fideicommittente, licet mille anni transierint, decis.75. num.25. Durano.
de Fideicommisso non dubitatur, quando de eo, constat ex testamento non abolito, neque cancellato. decis.330. num.1. Coccino.
Fideicommissum rei certæ numquam trahitur ad vniuersum. decis.309.num.11.Durano.
in Fdeicommissis vocatio nascιturorum tamquam indefinita omnia tempora respicit. decis. 346. numer. 10. Dunozetto.
Fideicommissi obscuri exceptio non potest impedire detractionem legitimæ.decis.306.num.17.Chisletio.
Fideicommissi exceptio quando non sit apta impedire immissionem.decis.185.num.7. Vbaldo.
Fideicommissum purificatur per professionem religionis. decis.42.num.5. Merlino.
Fideicommissum relictum sub conditione, si sine liberis decesserit, expirat decedente hærede cum liberis. decis. 158.num.1. Dunozetto.
Fideicommisso subijci non potest castrum, & pacto, & prouidentia.decis.93.num.65. Coccino.
Fideicommissum non potest allegare ab aliquo, qui in eo non fuit vocatus.decis.106.num.3. Chisletio.
Fideicommissum perpetuum ad fauorem proximiorum de familia in infinitum quando dicatur factum. decis.145. num.1.Durano.
Fideicommissa de persona ad personas non extenduntur. decis.44.num.2.Merlino.
Fideicommissi dominium transfertur in ipsum fideicommissarium.decis.31.num.17.Coccino.
Fideicommissum absolutum, & perpetuum inducitur, si testator post omnes substitutiones prohibuerit alienationem.decis.180.num.9. Verospio.
in Fideicommissis nec natus, nec conceptus tempore purificatæ conditionis, non admittitur. decis.270. num.6. Merlino.
Fideicommissi perpetui coniectura efficacissima desumitur ex alienationis strictissima prohibitione facta a testatore. decis.40.num.5. Dunozetto.
in Fideicommittentis bonis, qualiter probetur, quod ad. fuerint aliqua bona.decis.42.num.1. Merlino.
Fideicommissariorum bonorum identitas probatur si constet hæredes Testatoris possidere in eodem loco bona. decis.42.num.4. Merlino.
in Fideicommissis extensio de persona ad personam non fit, neque ex coniecturata mente testatoris, neque ex identitate rationis, neque ob causam conseruandæ agnationis.decis.44.num.12.Merlino.
Fideicommissaria bona, quando amplius non subiaceant sub fideicommisso, nec veniant in fideicommissi restitutione.decis.94.num.7. Virili.
fideicommissa à se ipso hæres relinqui non potest. decis. 19.num.27.Coccino.
in Fideicommisso ascendentium, vt dos debeatur hoc fauore publicæ vtilitatis introductum est. decis. 128.num. 5. Virili.
ex Fideicommisso conditionali dos deuahi non potest. decis.128.num.2. Virili.
fideicommissum non præsumitur testator velle diminuere in præiudicium piæ causæ permittendo Trebellianicæ detractionem.decis.27.num.16.Merlino.
ex Fideicommissarijs bonis non potest solui dos. decis. 47.num.12.Merlino.
super Fideicommissi turibus non possunt fieri transactiones, nisi illa sint obscura, & dubia. decis. Chisletio.
Fideicommissa, & legata singularia relicta non etiam credita hæreditate, sed de alijs bonis.decis.19.nu.7. decis. 348.
in Fideicommissis filiorum appellatione non veniunt nepotes.decis.21.num.1. Merlino.
Fideicommissi reciproci dominium transferri potest non obstante pacto cõuentionali. decis.130.nu.7. Pirouano.
in Fideicommissis verba habentia tractatum successiuum designant perpetuitatem. decis.180.num.7. Verospio.
Fideicommissum perpetuum inter vocatos presumitur testator voluisse facere ex prohibitione cuiusuis diminutionis bonorum repetendo illud onus in omnibus vocatis.decis.217.num.24. Vbaldo.
Fideicommissaria bona à testatore àn possint grauari. decis. 118.num.16. Merlino.
Fideicommisso bona vinculata, quando remanent libera, possunt libere alienari. decis.286. num.12. Merlino.
in Fideicommissis filiorum appellatione veniunt nepotes, quando adsunt coniecturæ, & verisimilis mens defuncti.decis.21.num.2. Merlino.
Fideicommissaria bona, si in alia bona sint subrogata, fideicommissarius potest ad ea agere, etiam si sint penes tertium.decis.118.num.24.Merlino.
Fideicommissorum perpetuorum est proprius ordo succedendi.decis.40.num.1.& 3. Dunozetto.
in Fideicommisso identitas probatur, si bona ab omnibus alijs fideicommissarijs fuerunt consequuta, & possessa. decis.87.num.12.Merlino.
ad Fideicommissum vocatus, quando venit casus suæ vocationis, potest agere ad immissionem remedio C. fin. de edict.D. Adr.toll.decis.151.num.1. Dunozetto.
Fideicommissi caducitas non solum non impedit, quo minus fideicommissum debeatur sequenti, sed ei aperit viam.decis.180.num.20. Verospio.

F I D E I V S S I O.

Fideiussio non debet extendi ad casum, in quo mutatum sit vel alteratum statum, pro quo fuerat satisdatum. decis. 156.num.10. Merlino.
Fideiussio in Tutore non extenditur ad gesta post pubertatem pupilli.decis.156.num.12. Merlino.
Fideiussio de sui natura est lasiua. decis.1.num.9. Durano.
cum Fideiussione obligatio tali non potest ad causam, in quam fideiussor non se obligatset. decis.345. numer. 21. Mormanno.
Fideiussoriæ appochæ depositum nõ suffraganur, vbi pecuniæ in contanti requiruntur.decis.140.num.9. Virili.
Fideiussio tamquam stricti iuris, & odiosa, strictissimè debet interpretari. decis.156.num.7. Merlino.
fideiussoriæ obligationes, vt quotidie experimur, redigũtur in scriptis.decis.271.num.9. Durano.
fideiubere est notorie male vti substantia sua. decis. 1.num. 9. Durano.
fideiussio non extenditur ad incogitata. decis. 156.num.6. Merlino.
fideiussio de damno infecto non extenditur ad aliam domum, vel aliam domus partem post fideiussionem quæsitam.decis.156.num.14. Merlino.

F I D E I V S S O R.

Fideiussor censetur se obligare ad omnia, quæ veniunt ex natura contractus cui accedit. decis.156.nu.19. Merlino.
Fideiussoris locupletissimi loco, est integritas insignis alicuius apud aliquos. decis.365.num.48. Merlino.
Fideiussoris obligatio est nulla, si etiam principalis obligatio corruat.decis.124.num.9. Durano.
fideiussor pro institore non tenetur, quando post factam fideiussionem, eius mandatum ampliatum fuit ad negotia.decis.156.num.14.Merlino.
fideiussor non potest se obligare in plus, quam debitor principalis.decis.124.num.7. Durano.
fideiussor non obligatur ad ea, quæ verisimiliter cogitare non potuit.decis.156.num.25. Merlino.
fideiussor liberatur per solutionem factam à principali. decis.124.num.5.Durano.
fideiussor scribentis videtur literas cambij, acceptans. decis.145.num.20.Mormano.

decis.180.num.1. Verospio.
Fideicommissarius caput bona de manu hæredis. decis.19. num.28. Coccino.
Fideicommissarius vniuersalis est loco hæredis. decis.31. num.13. Coccino.
Fideicommissarij incertitudo, an sit causa, quod hæres grauatus cautionem non præstet. decis.168.num.15. Virili.
Fideicommissario, non denegatur immissio, quando detractiones sunt illiquidæ. decis.47.num.13. Merlino.
Fideicommissario docenti, ad fuisse alia bona, ex quibus detractiones fieri potuerunt, incumbit onus probandi. decis.77.num.1. Merlino.
Fideicommissarius vniuersalis etiam si non conficiat inuentarium, nihilominus retinet sibi debitum. decis.31. num. 7. Coccino.
Fideicommissario non impeditur immissio pro indiuiso, quãdo detractiones sunt certæ. decis.179. num.15. Merlino.
Fideicommissario non denegatur immissio, quando plenè probauit suam vocationem. decis.51.num.10. Coccino.
Fideicommissario non impeditur immissio pro indiuiso vigore detractionum. decis.236.num.8. Durano.
Fideicommissarius, vt tit legitimus contradictor hæredi scripto, quæ fiunt necessaria. decis.94.num.5. Virili.
Fideicommissario si data sit facultas disponendi de mille, & decedat intestatus aut nulla facta de eis mentione, eius legitimi hæredes, in quos transiuerunt vniuersa illius iura, possunt illa retinere. decis.17.num.18.& 29. Durano.
Fideicommissariorum, legatariorum, & creditorum par est causa. decis.159.num.30. Pirouano.
Fideicommissario non impediunt immissionem credita turbida. decis.25.num.3.12.& 14. Durano.
Fideicommissarius, si renunciet liti, talis renunciatio non nocet venienti ex propria persona ad bona fideicommissaria. decis.164.num.9. Virili.
Fideicommissario agenti ad immissionem semper obstat exceptio detractionum, quæ prius sunt faciendæ, nè ipse capiat quod à testatore vinculari non potuit. decis.340. num.1. Pirouano.
Fideicommissario danda est immissio in omnibus bonis fideicommisso subiectis. decis.175.num.1. Durano.
Fideicommissario immissio non retardatur, si hæredi detur retentio, alicuius corporis hæreditarij, pro sua detractione. decis.77.num.6. Merlino.
Fideicommissario, quando est restituenda hæreditas, non requiritur restitutio, nec realis, nec verbalis. decis.51. num.6. Coccino.
in Fideicommissarium ipso iure transeunt actiones hæreditatis, nec opus est alia restitutione. decis.51.num.7. Coccino.
Fideicommissario immissionem quando non impediat æs alienum testatoris. decis.184.num.10. Virili.
Fideicommissario si testator siue expresse, siue æquipollenter dederit facultatem capiendi possessionem bonorum fideicommissariorum propria auctoritate, tunc ille non tenetur capere de manu hæredis, sed recta via datur immissio. decis.184.num.7. Virili.
Fideicommissario, quando euenit casus fideicommissi, & substitutionis, debetur immissio, vel ex remedio l. fin. C. de ædit. Diu. Adr. toll. vel ex Saluiano. decis.184.num. 2. Virili.
Fideicommissario incumbit onus probandi, quæ, & quanta fuerint bona relicta, & peruenta ad manus hæredis. decis.163.num.6. Vbaldo.
Et hoc procedit siue hæres confecerit inuentarium, siue non. ibidem. num.6.

FIDEICOMMISSVM.

Fideicommissum filijs alicuius relictum, an & quando comprehendat illius nepotes & alios vlteriores gradus descendentes. decis.6.num.8. Merlino.
Fideicommisso sunt capaces sine dubio filij bannitorum quando sunt vocati dispositiuè. decis. 346. num. 7. Dunozetto.
super Fideicommisso transactio, non nocet vocatis. decis. 337.num.14. Verospio.
Fideicommissaria bona non possunt alio fideicommisso grauari. decis.340.num.5. Merlino.
de Fideicommissarijs bonis, testator potest disponere, etiã si fideicommisso sint subiecta ad fauorem hæredis. decis. 89.num.8. Durano.
Fideicommissaria bona ex causa restitutionis dotis alienantur. decis.134.num.5. Durano.
Fideicommisso bona omnia subiecta possunt in dotem dari, sic postulante ratione. decis.88.num.10. Merlino.
de Fideicommissarijs bonis testator potest disponere, sicuti de quauis re aliena. decis.84.num.1. Durano.
in Fideicommisso, quando Monasterium non comprehendatur. decis.306.num.11. Chisterio.
in Fideicommissis masculinum concepit foeminam etiam si pia causa substituta fit. decis.317.num.5. Chisterio.
Fideicommissi tempore filius, nec natus, nec conceptus an in eo includatur. decis.394.num.22. Chisterio.
de Fideicommisso antiquo possessor si excipiat, ista exceptio in continenti probata admittitur. decis.360. numer.2. Coccino.
Fideicommissaria substitutio quando resoluatur in singularitatem. decis.257.num.10.& seq; Dunozetto.
Fideicommissaria bona in præiudicium vocatorum non possunt alienari. decis.408.num.9. Chisterio.
Fideicommissaria bona, licet sint testatoris tempore conditi testamenti tamen illud ius morte extinguitur. decis. 89.num.6. Durano.
Fideicommissaria bona antiqua in dubio non comprehenduntur, sub dispositione testatoris. decis. 89. num.3. Durano.
Fideicommissum reale operatur grauamen reale, & afficit omnes personas vocatas, & quoscumque possessores, donec hæreditas perueniat ad vltimum grauatum. decis. 216.num.16. Vbaldo.
Fideicommissum perpetuum censetur inductum, quando testator digreditur ad plures gradus substitutionum. decis.180.num.6. Verospio.
Fideicommissum vt inducatur, cum sit onus, non omnes coniecturæ sufficiunt. decis.158.num.5. Dunozetto.
Sed illæ, quæ ex verbis testatoris prolatis, colliguntur. ibidem. 5.
Fideicommissum dicitur clarè inductum; quando testator voluit, quod bona sua perpetuò ad conseruationem Domus subiaceant. decis.180.num.4. Verospio.
In fideicommissis non est nouum, vt dominium rerum vltra reuocabiliter acquiratur. decis.394.num.28. Chisterio.
Fideicommissum purificatur, euenient casu vocationis. decis.269.num.1. Vbaldo.
Fideicommissum purificatum per alienationem secutam ex delicto, an faciat incurrere caducitatem. decis. 346. num.14. Dunozetto.
Fideicommissum factum sub conditione, quod si aliquis hæredum sine filijs, vel nepotibus, aut descendentibus masculis decesserit, eius portio deuoluatur ad cohæredes, expirat, si primus hæres moriatur cum filijs, vel nepotibus. decis.194.num.1. Coccino.
Fideicommissum reciprocum censetur inductum, quando pluribus factis substitutionibus vltimo loco, fuit vocatus locus pius. decis.216.num.12. Vbaldo.
Fideicommisso subiacent res subrogatæ pro rebus suppositis fideicommisso. decis.320.num.2. Merlino.
Amplia etiam si d. bona reperiantur penes tertios possessores. ibidem. num.3.
Fideicommissum rei certæ quando extendatur ad totam hæreditatem. decis.309.num.14. Durano.
Fideicommissum perpetuum dicitur inductum, quando testator habuit rationem conseruandæ agnationis & Cippi, & qualiter hoc procedat. decis.180.num.8. Verospio.
Fideicommissum reale, quando consumatur. decis.216. num.15. Vbaldo.
Fideicommissum perpetuum censetur inductum, ex verbis tractum temporis in futurum denotantibus. decis.216. num.13. Vbaldo.
Fideicommissum vniuersale agnatitium non potest regulariter alteri cedi, quam vocato. decis.306.num.4. Chisterio.
Fideicommissum perpetuum inducitur per dictiones illas (mai, & per alcun tempo.) decis.180.num.10. Verospio.
Fideicommissum non extenditur vltra personas nominatas.

tas. decis.306.num.13. Chisterio.
Fideicommissum conditionale aduenient conditione expirat.decis.118.num.3.Merlino.
Fideicommissib, quis potest renunciare. decis.180.num.17. Verospio.
Fideicommissa erant incognita ante legẽ 12. tabularum, & illorum vsus incæpit temporibus Augusti Cæsaris. decis.36.num.44.Coccino.
Fideicommissum est, si quis ita scripserit sufficiat tibi vinea, vel fundus.decis.309.num.6.Durano.
ex Fideicommisso venientes licet nec nati,nec concepti sint tẽpore testamenti, dicuntur tamen habere bona à fideicommittente, licet mille anni transiuerint, decis.73. num.25. Durano.
de Fideicommisso non dubitatur, quando de eo, constat ex testamento non abolito, neque cancellato. decis.330. num.1. Coccino.
Fideicommissum rei certæ numquam trahitur ad vniuersum. decis.309.num.11.Durano.
in Fdeicommissis vocatio nascniturorum tamquam indefinita omnia tempora respicit. decis. 346. numer. 10. Dunozetto.
Fideicommissi obscuri exceptio non potest impedire detractionem legitimæ.decis.306.num.17.Chisterio.
Fideicommissi exceptio quando non sit apta impedire immissionem.decis.185.num.7. Vbaldo.
Fideicommissum purificatur per professionem religionis. decis.42.num.3. Merlino.
Fideicommissum relictum sub conditione, si sine liberis decesserit, expirat decendente hærede cum liberis. decis. 158.num.1. Dunozetto.
Fideicommisso subijci non potest castrum, & pacto, & prouidentia.decis.93.num.63. Coccino.
Fideicommissum non potest allegare ab aliquo, qui in eo non fuit vocatus.decis.106.num.3. Chisterio.
Fideicommissum perpetuum ad fauorem proximiorum de familia in infinitum quando dicatur factum. decis.145. num.1. Durano.
Fideicommissa de persona ad personas non extenduntur. decis. 44.num.2.Merlino.
Fideicommissi dominium transfertur in ipsum fideicommissarium.decis.31.num.17.Coccino.
Fideicommissum absolutum, & perpetuum inducitur, si testator post omnes substitutiones prohibuerit alienationem.decis.180.num.9. Verospio.
in Fideicommissis nec natus, nec conceptus tempore purificatæ conditionis, non admittitur. decis. 270. num.6. Merlino.
Fideicommissi perpetui coniectura efficacissima desumitur ex alienationis strictissima prohibitione facta a testatore. decis.40.num.5. Dunozetto.
in Fideicommittentis bonis, qualiter probetur, quod ad. fuerint aliqua bona.decis.42.num.1. Merlino.
Fideicommissariorum bonorum identitas probatur si constet hæredes Testatoris possidere in eodem loco bona. decis.42.num.4. Merlino.
in Fideicommissis extensio de persona ad personam non fit, neque ex coniecturata mente testatoris, neque ex identitate rationis, neque ob causam conseruandæ agnationis.decis.44.num.12.Merlino.
Fideicommissaria bona, quando amplius non subiaceant sub fideicommisso, nec veniant in fideicommissi restitutione.decis.94.num.7. Virili.
Fideicommissa à se ipso hæres relinqui non potest. decis. 19.num.27.Coccino.
in Fideicommisso ascendentium, vt dos debeatur hoc fauore publicæ vtilitatis introductum est. decis. 128.num. 5. Virili.
ex Fideicommisso conditionali dos detrahi non potest, decis.128.num.2. Virili.
Fideicommissum non præsumitur testator velle diminuere in præiudicium piæ causæ permittendo Trebellianicæ detrachionem.decis.27.num.16.Merlino.
ex Fideicommissarijs bonis non potest solui dos. decis. 47.num.12.Merlino.
super Fideicommissi uribus non possunt fieri transactiones, nisi illa sint obscura, & dubia. decis. Chisterio.
Fideicommissa,& legata singularia relicta non etiam credita hæreditate, sed de alijs bonis.decis.19.nu.7. decis. 348.
in Fideicommissis filiorum appellatione non veniunt nepotes.decis.21,num.1, Merlino.
Fideicommissi reciproci dominium transferri potest non obstante pacto cõuentionali. decis.130.nu.7. Pirouano.
in Fideicommissis verba habentia tractatum successiuum designant perpetuitatem. decis.180.num.7. Verospio.
Fideicommissum perpetuum inter vocatos presumitur testator voluisse facere ex prohibitione cuiusuis diminutionis bonorum repetendo illud onus in omnibus vocatis.decis.217.num.24. Vbaldo.
Fideicommissaria bona à testatore àn possint grauari, decis. 118.num.16. Merlino.
Fideicommisso bona vinculata, quando remanent libera, possunt libere alienari. decis. 286. num.12. Merlino.
in Fideicommissis filiorum appellatione veniunt nepotes, quando adsunt coniecturæ, & verisimilis mens defuncti.decis.21,num.2. Merlino.
Fideicommissaria bona, si in alia bona sint subrogata, fideicommissarius potest ad ea agere, etiam si sint penes tertium.decis.118.num.23.Merlino.
Fideicommissorum perpetuorum est proprius ordo succedendi.decis.40,num.1.& 3. Dunozetto.
in Fideicommisso identitas probatur, si bona ab omnibus alijs fideicommissarijs fuerunt consequuta, & possessa. decis.87.num.12.Merlino.
ad Fideicommissum vocatus, quando venit casus fuæ vocationis, potest agere ad immissionem remedio C. fin. de edict.D. Adr.toll.decis.151.num.1. Dunozetto.
Fideicommissi caducitas non solum non impedit, quo minus fideicommissum debeatur sequenti, sed ei aperit viam.decis.180.num.20. Verospio.

F I D E I V S S I O.

Fideiussio non debet extendi ad casum, in quo mutatum sit vel alteratum statum, pro quo fuerat fausdatum. decis. 156.num.10. Merlino.
Fideiussio in Tutore non extenditur ad gesta post pubertatem pupilli.decis.156.num.12. Merlino.
Fideiussio de sui natura est laxiua. decis.1.num.9. Durano.
cum Fideiussione obligatio tralu non potest ad causam, in quam fideiussor non se obligasset. decis.345. numer. 11. Mormanno.
Fideiussoriæ appochæ depositum nõ suffragatur, vbi pecuniæ in contanti requiruntur.decis.140.num.9. Virili.
Fideiussio tamquam stricti iuris, & odiosa, strictissimè debet interpretari. decis.156.num.7.Merlino.
fideiussoriæ obligationes, vt quotidie experimur, redigũtur in scriptis.decis.271.num.9.Durano.
fideiubere est notorie male vti substantia sua. decis. 1.num. 9. Durano.
fideiussio non extenditur ad incogitata. decis. 156.num.6. Merlino.
fideiussio de damno infecto non extenditur ad aliam domum, vel aliam domus partem post fideiussionem quæsitam.decis.156.num.13. Merlino.

F I D E I V S S O R.

Fideiussor censetur se obligare ad omnia, quæ veniunt ex natura contractus cui accedit. decis.156.nu.19. Merlino.
Fideiussoris locupletissimi loco, est integritas insignis alicuius apud aliquos. decis.365.num.48. Merlino.
Fideiussoris obligatio est nulla, si etiam principalis obligatio corruat.decis.224.num.9. Durano.
fideiussor pro institore non tenetur, quando post factam fideiussionem, eius mandatum ampliatum fuit ad negotia.decis.156.num.14.Merlino.
fideiussor non potest se obligare in plus, quam debitor principalis.decis.224.num.7. Durano.
fideiussor non obligatur ad ea, quæ verisimiliter cogitare non potuit.decis.156.num.25. Merlino.
fideiussor liberatur per solutionem factam à principali. decis.224.num.5.Durano.
fideiussor scribens videtur literas cambij, acceptans. decis.115.num.20.Mormano.

Fideiuss-

decis.180.num.1. Veroſpio.
Fideicommiſſarius caput bona de manu hæredis. decis.19. num.28. Coccino.
Fideicommiſſarius vniuerſalis eſt loco hæredis. decis.31. num.13. Coccino.
Fideicommiſſarij incertitudo, an ſit cauſa, quod hæres grauatus cautionem non præſtet. decis.168.num.15. Virili.
Fideicommiſſario, non denegatur immiſſio, quando detractiones ſunt illiquidæ. decis.47.num.13. Merlino.
Fideicommiſſario docenti, ad fuiſſe alia bona, ex quibus detractiones fieri potuerunt, incumbit onus probandi. decis.77.num.1. Merlino.
Fideicommiſſarius vniuerſalis etiam ſi non conficiat inuentarium, nihilominus retinet ſibi debitum. decis.31. num.7. Coccino.
Fideicommiſſario non impeditur immiſſio pro indiuiſo, quãdo detractiones ſunt certæ. decis.279. num.15. Merlino.
Fideicommiſſario non denegatur immiſſio, quando plenè probauit ſuam vocationem. decis.51.num.10. Coccino.
Fideicommiſſario non impeditur immiſſio pro indiuiſo vigore detractionum. decis.236.num.8. Durano.
Fideicommiſſarius, vt tit legitimus contradictor hæredi ſcripto, quæ ſint neceſſaria. decis.94.num.5. Virili.
Fideicommiſſario ſi data ſit facultas diſponendi de mille, & decedat inteſtatus aut nulla facta de eis mentione, eius legitimi hæredes, in quos tranſiuerunt vniuerſa illius iura, poſſunt illa retinere. decis.17.num.28.& 29. Durano.
Fideicommiſſariorum, legatariorum, & creditorum par eſt cauſa. decis.259.num.30. Pirouano.
Fideicommiſſario non impediunt immiſſionem credita turbida. decis.25.num.5.12.& 14. Durano.
Fideicommiſſarius, ſi renunciet liti, talis renunciatio non nocet venienti ex propria perſona ad bona fideicommiſſaria. decis.164. num 9. Virili.
Fideicommiſſario agenti ad immiſſionem ſemper obſtat exceptio detractionum, quæ prius ſunt faciendæ, nè ipſe capiat quod à teſtatore vinculari non potuit. decis. 340. num.1. Pirouano.
Fideicommiſſario danda eſt immiſſio in omnibus bonis fideicommiſſo ſubiectis. decis.175.num.1. Durano.
Fideicommiſſario immiſſio non retardatur, ſi hæredi detur retentio, alicuius corporis hæreditarij, pro ſua detractione. decis.77.num.6. Merlino.
Fideicommiſſario, quando eſt reſtituenda hæreditas, non requiritur reſtitutio, nec realis, nec verbalis. decis.51. num.6. Coccino.
in Fideicommiſſarium ipſo iure tranſeunt actiones hæreditaris, nec opus eſt alia reſtitutione. decis. 51.num.7. Coccino.
Fideicommiſſario immiſſionem quando non impediat res alienum teſtatoris. decis.184.num.10. Virili.
Fideicommiſſario ſi teſtator ſine expreſſe, ſiue æquipollenter dederit facultatem capiendi poſſeſſionem bonorum fideicommiſſariorum propria auctoritate, tunc ille non tenetur capere de manu hæredis, ſed recta via datur immiſſio. decis.184.num.7. Virili.
Fideicommiſſario, quando euenit caſus fideicommiſſi, & ſubſtitutionis, debetur immiſſio, vel ex remedio l. fin. C. de ædit. Diu. Adr. toll. vel ex Saluiano. decis.184.num. 2. Virili.
Fideicommiſſario incumbit onus probandi, quæ, & quanta fuerint bona relicta, & peruenta ad manus hæredis. decis.163.num.6. Vbaldo.
Et hoc procedit ſiue hæres confecerit inuentarium, ſiue non. ibidem. num.6.

FIDEICOMMISSVM.

Fideicommiſſum filijs alicuius relictum, an & quando comprehendat illius nepotes & alios vlteriores gradus deſcendentes. decis.6.num.8. Merlino.
Fideicommiſſo ſunt capaces ſine dubio filij bannitorum quando ſunt vocati diſpoſitiuè. decis. 346. num. 7. Dunozetto.
ſuper Fideicommiſſo tranſactio, non nocet vocatis. decis. 337.num.14. Veroſpio.
Fideicommiſſaria bona non poſſunt alio fideicommiſſo grauari. decis.320.num.5. Merlino.
de Fideicommiſſarijs bonis, teſtator poteſt diſponere, etiã ſi fideicommiſſo ſint ſubiecta ad fauorem hæredis. decis. 89.num.8. Durano.
Fideicommiſſaria bona ex cauſſa reſtitutionis dotis alienantur. decis.134.num.5. Durano.
Fideicommiſſo bona omnia ſubiecta poſſunt in dotem dari, ſic poſtulante ratione. decis.88.num.10. Merlino.
de Fideicommiſſarijs bonis teſtator poteſt diſponere, ſicuti de quauis re aliena. decis.84.num.1. Durano.
in Fideicommiſſo, quando Monaſterium non comprehendatur. decis.306.num.11. Chiſlerio.
in Fideicommiſſis maſculinum concepit foeminum etiam ſi pia cauſa ſubſtituta ſit. decis.317.num.5. Chiſlerio.
Fideicommiſſi tempore filius, nec natus, nec conceptus an in eo includatur. decis.394.num.22. Chiſlerio.
de Fideicommiſſo antiquo poſſeſſor ſi excipiat, iſta exceptio in continenti probata admittitur. decis. 560. numer. 2. Coccino.
Fideicommiſſaria ſubſtitutio quando reſoluitur in ſingularitatem. decis.257.num.10.& ſeq; Dunozetto.
Fideicommiſſaria bona in præiudicium vocatorum non poſſiunt alienari. decis.408.num.9. Chiſlerio.
Fideicommiſſaria bona, licet ſint teſtatoris tempore conditi teſtamenti tamen illud ius morte extinguitur. decis. 89.num.6. Durano.
Fideicommiſſaria bona antiqua in dubio non comprehunduntur, ſub diſpoſitione teſtatoris. decis. 89. num.3. Durano.
Fideicommiſſum reale operatur grauamen reale, & afficit omnes perſonas vocatas, & quoſcumque poſſeſſores, donec hæreditas perueniat ad vltimum grauatum. decis. 216.num.16. Vbaldo.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, quando teſtator digreditur ad plures gradus ſubſtitutionum. decis.180.num.6. Veroſpio.
Fideicommiſſum vt inducatur, cum ſit onus, non omnes coniecturæ ſufficiunt. decis.158.num.5. Dunozetto.
Sed illæ, quæ ex verbis teſtatoris prolatis, colliguntur. ibidem. 5.
Fideicommiſſum dicitur clarè inductum, quando teſtator voluit, quod bona ſint perpetuò ad conſeruationem Domus ſubiaceant. decis.180.num.4. Veroſpio.
In fideicommiſſis non eſt nouum, vt dominium rerum vltra reuocabiliter acquiratur. decis.394.num.28. Chiſlerio.
Fideicommiſſum purificatur, euenente caſu vocationis. decis.269.num.1. Vbaldo.
Fideicommiſſum purificatum per alienationem ſequutam ex delicto, an faciat incurrere caducitatem. decis. 346. num.14. Dunozetto.
Fideicommiſſum factum ſub conditione, quod ſi aliquis hæredum ſine filijs, vel nepotibus, aut deſcendentibus maſculis deceſſerit, eius portio deuoluatur ad cohæredes, expirat, ſi primus hæres moriatur cum filijs, vel nepotibus. decis.194.num.1. Coccino.
Fideicommiſſum reciprocum cenſetur inductum, quando pluribus factis ſubſtitutionibus vltimo loco, fuit vocatus locus pius. decis.216.num.12. Vbaldo.
Fideicommiſſo ſubiacent res ſubrogatæ pro rebus ſuppoſitis fideicommiſſo. decis.320.num.2. Merlino.
Amplia etia. nli d. bona repetantur penes tertios poſſeſſores. ibidem. num. 3.
Fideicommiſſum rei certæ quando extendatur ad totam hæreditatem. decis.309.num.14. Durano.
Fideicommiſſum perpetuum dicitur inductum, quando teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis & Cippi, & qualiter hoc procedat. decis.180.num.6. Veroſpio.
Fideicommiſſum reale, quando conſummatur. decis.216. num.15. Vbaldo.
Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, ex verbis tractum temporis in futurum denotantibus. decis.216. num.13. Vbaldo.
Fideicommiſſum vniuerſale aghatitium non poteſt regulariter alteri cedi, quam vocato. decis.306.num.4. Chiſlerio.
Fideicommiſſum perpetuum inducitur per dictiones illas (mai, & per alcun tempo.) decis.180.num.10. Veroſpio.
Fideicommiſſum non extenditur vltra perſonas nominatas.

tas. decis.306. num.13. Chisterio.
Fideicommissum conditionale aduenient conditione expirat. decis.118. num.3. Merlino.
Fideicommissò, quis potest renunciare. decis.180. num.17. Verospio.
Fideicommissa erant incognita ante legē 12. tabularum, & illorum vsus incapit temporibus Augusti Cæsaris. decis.36. num.44. Coccino.
Fideicommissum est, si quis ita scripserit sufficiat tibi vinea, vel fundus. decis.309. num.6. Durano.
ex Fideicommisso venientes licet nec nati, nec concepti fint tēpore testamenti, dicuntur tamen habere bona à fideicommittente, licet mille anni transierint, decis.73. num.25. Durano.
de Fideicommisso non dubitatur, quando de eo, constat ex testamento non abolito, neque cancellato. decis.330. num.1. Coccino.
Fideicommissum rei certæ numquam trahitur ad vniuersum. decis.309. num.11. Durano.
in Fdeicommissis vocatio nascniurorum tamquam indefinita omnia tempora respicit. decis. 346. numer. 10. Dunozetto.
Fideicommissi obscuri exceptio non potest impedire detractionem legitimæ. decis. 306. num.17. Chisterio.
Fideicommissi exceptio quando non sit apta impedire immissionem. decis.185. num.7. Vbaldo.
Fideicommissum purificatur per professionem religionis. decis.42. num.3. Merlino.
Fideicommissum relictum sub conditione, si sine liberis decesserit, expirat decedente hærede cum liberis. decis. 158. num.1. Dunozetto.
Fideicommisso subijci non potest castrum, & pacto, & prouidentia. decis.93. num.65. Coccino.
Fideicommissum non potest allegare ab aliquo, qui in eo non fuit vocatus. decis.306. num.3. Chisterio.
Fideicommissum perpetuum ad fauorem proximiorum de familia in infinitum quando dicatur factum. decis.145. num.1. Durano.
Fideicommissa de persona ad personas non extenduntur. decis. 44. num.2. Merlino.
Fideicommissi dominium transfertur in ipsum fideicommissarium. decis.31. num.17. Coccino.
Fideicommissum absolutum, & perpetuum inducitur, si testator post omnes substitutiones prohibuerit alienationem. decis.180. num.9. Verospio.
in Fideicommissis nec natus, nec conceptus tempore purificatæ conditionis, non admittitur. decis. 270. num.6. Merlino.
Fideicommissi perpetui coniectura efficacissima desumitur ex alienationis strictissimæ prohibitione facta a testatore. decis.40. num.5. Dunozetto.
in Fideicommittentis bonis, qualiter probetur, quod ad. fuerint aliqua bona. decis.42. num.1. Merlino.
Fideicommissariorum bonorum identitas probatur si constet hæredes Testatoris possidere in eodem loco bona. decis.42. num.4. Merlino.
in Fideicommissis extensio de persona ad personam non fit, neque ex coniecturata mente testatoris, neque ex identitate rationis, neque ob causam conseruandæ agnationis. decis.44. num.12. Merlino.
Fideicommissaria bona, quando amplius non subiaceant sub fideicommisso, nec veniant in fideicommissi restitutione. decis.94. num.7. Virili.
fideicommissa à se ipso hæres relinqui non potest. decis. 19. num.27. Coccino.
in Fideicommisso ascendentium, vt dos debeatur hoc ita more publicæ vtilitatis introductum est. decis. 128. num. 5. Virili.
ex Fideicommisso conditionali dos detrahi non potest. decis.128. num.2. Virili.
fideicommissum non præsumitur testator velle diminuere in præiudicium piæ causæ permittendo Trebellianicæ detractionem. decis.27. num.16. Merlino.
ex Fideicommissariis bonis non potest solui dos. decis. 47. num.12. Merlino.
super Fideicommissi turibus non possunt fieri transactiones, nisi illa sint obscura, & dubia. d. Chisterio.
Fideicommissa, & legata singularia relicta non etiam credita hæreditate, sed de alijs bonis. decis.19. nu.7. decis. 348.
in Fideicommissis filiorum appellatione non veniuntes. decis.21. num.1. Merlino.
Fideicommissi reciproci dominium transferri potest non obstante pacto cōuentionali. decis.130. nu.7. Pirouano.
in Fideicommissis verba habentia tractatum successiuum designant perpetuitatem. decis.180. num.7. Verospio.
Fideicommissum perpetuum inter vocatos præsumitur testator voluisse facere ex prohibitione cuiusuis diminutionis bonorum repetendo illud onus in omnibus vocatis. decis.217. num.24. Vbaldo.
Fideicommissaria bona à testatore àn possint grauari. decis. 118. num.16. Merlino.
Fideicommisso bona vinculata, quando remanent libera, possunt libere alienari. decis. 286. nun.12. Merlino.
in Fideicommissis filiorum appellatione veniunt nepotes, quando adsunt coniecturæ, & verisimilis mens defuncti. decis.21. num.2. Merlino.
Fideicommissaria bona, si in alia bona sint subrogata, fideicommissarius potest ad ea agere, etiam si sint penes tertium. decis.118. num.23. Merlino.
Fideicommissorum perpetuorum est proprius ordo succedendi. decis.40. num.1. & 3. Dunozetto.
in Fideicommisso identitas probatur, si bona ab omnibus alijs fideicommissarijs fuerunt consequuta, & possessa. decis.87. num.12. Merlino.
ad Fideicommissum vocatus, quando venit casus suæ vocationis, potest agere ad immissionem remedio C. fin. de edict. D. Adr. toll. decis.151. num.1. Dunozetto.
Fideicommissi caducitas non solum non impedit, quo minus fideicommissum debeatur sequenti, sed ei aperit viam. decis.180. num.20. Verospio.

FIDEIVSSIO.

Fideiussio non debet extendi ad casum, in quo mutatum fit vel alteratum statum, pro quo fuerat satisdatum. decis. 156. num.10. Merlino.
Fideiussio in Tutore non extenditur ad gesta post pubertatem pupilli. decis.156. num.12. Merlino.
Fideiussio de sui natura est lasiua. decis.1. num.9. Durano.
cum Fideiussione obligatio alij non potest ad causam, in quam fideiussor non se obligasset. decis.345. numer. 21. Mormanno.
Fideiussoriæ apocha depositum nō suffragatur, vbi pecuniæ in contanti requiruntur. decis.140. num.9. Virili.
Fideiussio tamquam stricti iuris, & odiosa, strictissimè debet interpretari. decis.156. num.7. Merlino.
fideiussoriæ obligationes, vt quotidie experimur, rediguntur in scriptis. decis.271. num.9. Durano.
fideiubere est notorie male vti substantia sua. decis. 1. num. 9. Durano.
fideiussio non extenditur ad incogitata. decis. 156. num.6. Merlino.
fideiussio de damno infecto non extenditur ad aliam domum, vel aliam domus partem post fideiussionem quæsitam. decis.156. num.14. Merlino.

FIDEIVSSOR.

Fideiussor censetur se obligare ad omnia, quæ veniunt ex natura contractus cui accedit. decis.156. nu.19. Merlino.
Fideiussoris locupletissimi loco, est integritas insignis alicuius apud aliquos. decis.365. num.48. Merlino.
Fideiussoris obligatio est nulla, si etiam principalis obligatio corruat. decis.224. num.9. Durano.
fideiussor pro institore non tenetur, quando post factam fideiussionem, eius mandatum ampliatum fuit ad negotia. decis.156. num.14. Merlino.
fideiussor non potest se obligare in plus, quam debitor principalis. decis.224. num.7. Durano.
fideiussor non obligatur ad ea, quæ verisimiliter cogitare non potuit. decis.156. num.25. Merlino.
fideiussor liberatur per solutionem factam à principali. decis.224. num.5. Durano.
fideiussor scribentis videtur literas cambij, acceptans. decis.445. num.20. Mornapno.

decis.180.num.3.
Fideicommissarius
num.28. Co
Fideicommi
num.1.
Fideico
F
ogere non potest contra prin
rano.
es, quæ competunt princi-
o.
E S.
, est necessaria recognitio.
o.
hibenda exemplo exempli.
partitæ libri baptizatorum
.25. Durano.
ante verisimilitudine. decis.
nto, si non sit in forma pro-
Pirouano.
renti de rebus extraiudiciali-
se extraiudicialiter informan-
bus, n
di. decis. 38. num. 6. Virili.
de Fide est dubitare, si dubitetur an Papæ potestas in ijs, quæ sunt Iuris positiui sit pro causa. decis. 36. num. 64. Coccino.
fidem totam testibus non tollit affinitas. decis. 82. num. 9. Pirouano.
per Fides extraiudiciales probatur stylus. decis. 322. num. 10. Pirouano.
fides non adhibetur assertioni actum gerentis circa interuentum causæ in actibus sine ea prohibitis. decis. 318. num. 3. Quelpo.
fides regulariter, maxime ex intervallo, & sine iuramento, & partis citatione non facit fidem. decis. 154. num. 12. Durano.
fides Secretarij S. Officij, quod quis sit ex sanguine puro, quibus concurrentibus, probet. decis. 203. num. 13. Merlino.
fides testium affinium redditur suspecta, & non integra. decis. 82. num. 7. Pirouano.
Bona fides in quasi possessione præsentandi præsumitur adesse spatio 20. annorum. decis. 197. num. 47. Coccino.
fides dicitur habita de prætio, si sit constitutus annus reddi-tus. decis. 295. num. 9. Durano.
ad Fidei Christianæ incrementum diuina voluntate effectum est vt P. Apost. Petrus, & Paulus in Vrbe martirium paterentur. decis. 253. num. 10. Coccino.
fides mala impeditiua præscriptionis, quando allegari possit. decis. 72. num. 3. Merlino.
fides, quando est adminiculata probat. decis. 260. num. 4. Dunozetto.
fides æquiuocæ non sunt attendendæ. decis. 189. numer. 10. Virili.
fides exemplationis non releuat sine tenore instrumenti. decis. 297. num. 11. Durano.
fides non facit exemplum exempli, licet solemniter extractum sit. decis. 187. num. 6. Vbaldo.
Mala fides contrahitur per motionem litis. decis. 304. num. 11. Pirouano.
fides est adhibenda authoribus historicis, quando sunt approbati. decis. 93. num. 14. Coccino.
fidei Christianæ fundamentum principaliter in maioribus ecclesijs asseruatur. decis. 353. num. 8. Coccino.
fides extraiudiciales probant stylum. decis. 244. num. 13. Pirouano.
fidei bonæ non congruit, vt lucrum, quis consequatur ex alieno. decis. 81. numero. Coccino.
fides, vt adhibeatur exemplo ex adminiculis requiritur, quod quodlibet adminiculum sit in sua specie perfectum & plenè probatum. decis. 187. num. 9. Vbaldo.
fides æquiuoca non probat. decis. 149. num. 6. Virili.
fides adhibitur exemplo concurrentibus adminiculis. decis. 187. num. 8. Vbaldo.
fides Parochi, testibus munita, & extracta à libro matrimoniali, probat matrimonium fuisse contractum. decis. 15. num. 4. Merlino.

F I L I A T I O.

Filiationis probatio respectu patris iustificatur ex solis præsumptionibus, & coniecturis. decis. 409. num. 2. Merlino.
Et hoc maximè procedit vbi non agitur principaliter super statu, sed incidenter. ibidem numer. 3.
Filiatio non probatur ex libris, si sint ad alium finem confecti. decis. 90. num. 3. Dunozetto.
Filiatio respectu mariti non probatur vbi præter matrimonium nihil aliud concurrit. decis. 409. num. 19. Merlino.
Filiatio respectu patris probatur, ex eo, quod tempore conceptionis conuersabatur d. pater cum matre filij, & ipse natus sacro Baptismatis fonte ablutus fuit, tanquam eius filius, & vti talis descriptus in libro Baptismatis. decis. 409. num. 5. Merlino.
Filiatio legitima præsumitur ex matrimonio præcedenti. decis. 201. num. 1. Coccino.
Filiatio tunc maximè probatur, quando non perfunctorie, & animo blandiendi quis pluries aliquem filium suum dictauit, sed ex proposito, & serio hanc filiationem pronunciando, & factis confirmando. decis. 409. num. 14. Merlino.
Filiatio respectu patris præsupponitur ex tractatu, educatione, & nominatione eiusdem filij. decis. 409. numer. 10. Merlino.
Qui actus solum erga filios exerceri solent, & ideo filiationem probant & constituunt quem in quasi possessione filiationis. ibidem num. 10.
Filiatio respectu patris arguitur, ex eo, quod eius filius se profitetur esse nepotem fratrum patris, & dicti fratres pariter profitentur esse patrui d. nepotis. decis. 409. num. 9. Merlino.
Filiationis probatio certa, & concludens, respectu patris, vel est impossibilis, vel saltim difficillima. decis. 409. num. 1. Merlino.
Filiatio, quando est probanda solum ad effectum succedendi, tunc in ea admittenda non ita rigidè est procedendum. decis. 409. num. 4. Merlino.
Cum hoc casu sufficiat nominatio, tractatus, & quasi possessio ipsius filiationis. ibidem. num. 4.
Filiatio, licet non probetur, quando quis filius enunciatur propter aliud, tamen secus est, quando enunciatiua fit ipso præsente. decis. 90. num. 3. Dunozetto.
Filiatio respectu illius, qui legitimationem procurauit, arguitur. decis. 409. num. 8. Merlino.

F I L I A.

Filia, si sit instituta hæres, ei debetur legitima; non quia est hæres instituta, sed quia est filia. decis. 27. nu. 7. Merlino.
Filiæ fœminæ, extantibus masculis, non succedunt in bonis paternis, si fratres sint parati illas dotare, & hoc secundũ statut. Vrb. decis. 339. num. 38. Merlino.
Filiæ renunciantes distinguuntur ab hæredibus patris, si ipsi hæredes dare debent annuas præstationes d. filiabus. decis. 141. num. 8. Virili.
Filiarum propriarum exclusionis sola coniectura non facit vt excludantur neptes. decis. 317. num. 12. Chislerio.
Filias excludere, & neptes vocare multis modis euenire potest, vt hoc testator velit. decis. 317. num. 13. Chislerio.
Filiarum numero diminuto, dotes sunt augendæ. decis. 28. num. 21. Merlino.
Filia, quamuis possit in præiudicium creditorum legitimam repudiare, non tamen potest renunciare legitimæ, vt doretur de bonis fideicommissi. decis. 239. num. 9. Virili.
Filia recusare potest, accipere pecuniam datam ei in dotem, & instare pro traditione legitimæ in tot corporibus hæreditarijs. decis. 17. num. 4. Merlino.
Filia regulariter loquendo, venit appellatione filiorum. decis. 195. num. 1. Dunozetto.
Filiabus pinguior dos constituitur, tam non extantibus filijs legitimis, quam si extarent. decis. 88. num. 3. Merlino.
Filia facit deficere conditionem substitutionis, si sine filijs. decis. 195. num. 2. Dunozetto.
Filiæ, si sint relictæ hæredes à patre, ad eas æqualiter spectat lucrum quarti dotalis. decis. 130. num. 19. Pirouano.
Filiarum fœminarum existentia facit deficere conditionem, si quis decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus decis. 135. num. 1. Durano.
Tamen hoc intellige, quando constat ex claris verbis testatoris, vel ex vrgentibus coniecturis. ibidem num. 2.
Filia, accepta dote, si renuntiet quibuscunque, bonis se, & suos hæredes obligat, ita vt, eius filij non possint prætendere

dere legitimam in bonis aui, vel auiæ. decif. 329. num. 19. Merlino.
Filiarum dotes ſunt detrahendæ non ex bonis hæredis, ſed ex bonis patris. decif. 28. num. 22. Merlino.
Filias dotare eſt onus paternum, & quidem onus neceſſarium. decif. 28. num 1. Merlino.
Filia excluſa ab hæreditate patris, non dicitur excluſa ab hæreditate fratris. decif. 247. num. 2. Merlino.
Etiam ſi materialiter ſint eadem bona, quæ ex patre in fratrem deuenerunt, & ab hac opinione non eſt recedendum. ibidem num. 1.
Filiæ, ſi pater dotẽ relinquat in teſtamento, & etiam eã hæredem inſtituat, non videtur, quod dos ſit imputanda in legitimam. decif. 27. num. 5. Merlino.
Filiæ ſi ſit data dos, illa imputatur in legitimam, etiam ſi cõſiſtat in pecunia, in mobilibus. decif. 27. n. 3. Merlino.
Filiæ dos, data à patre, ſi ipſa prædecedat dos reuertitur ad patrem. decif. 329. num. 7. Merlino.
Filiarum dotes, an ſint detrahendæ ante filiorum legitimã. decif. 171. num. 5. Dunozetto.
Filia dotata, ſi ſtatutum diſponat, quod non ſuccedat qualiter d. ſtatutum, ſit intelligendum. d. 247. nu. Merlino.
Filia, ſi ſit dotata a patre in æquali portione hæreditatis, cenſetur etiam reſpectu fratrum competenter dotata. decif. 398. num. 4. Mormanno.
Filias dotandi onus propriè, ac neceſſario ſpectat ad Patrẽ. decif. 58. num. 1. Merlino.
Filia dotata, ſi per ſtatutum excludatur à ſucceſſione intelligitur ab hæreditate dorantis. decif. 247. num. 7. Merlino.
Filias dotare ſpectat ad patrem. decif. 107. nu. 19. Durano.
Filiam, quando mater dotat, cenſetur donare, & in hoc habetur, tanquam extraneus dotans. decif. 329. num. 15. Merlino.
Filias dotare hæc neceſſitas conſideratur non rem reſpectu patris, ſed etiam illius hæredis. decif. 28. num. 3. Merlino.
Filiam, ſi mater dotet, tunc perfectè, & irreuocabiliter filiæ acquiritur dos, adeo vt & prædecedat filia, dos non reuertitur ad matrem. decif. 329. num. 14. Merlino.

F I L I V S.

Filij, vt ſint legitimi, quæ ſolemnitates de iure requirantur. decif. 264. num. 23. Coccino.
Filius, quod habet, ergo eſt paternum, non valet conſequẽtia. decif. 226. num. 8. Merlino.
Filij, à paulò poſt mortem patris aliquid emant, præſumitur ex bonis paternis emiſſe, ſi non ſint induſtriosi. decif. 310. num. 16. Merlino.
Filius banniti in pœna capitali, cenſetur filius noui hominis, & non poteſt aſpirare ad fideicommiſſum. decif. 394. num. 14. Chiſlerio.
Filij banniti noſtri temporis nati poſt bannum faciunt deficere conditionẽ, ſi ſine filijs. decif. 246. nu. 6. Dunozetto.
Quod procedit etiam ſi pater ſit declaratus hoſtis patriæ, & poſſit impunè offendi. ibidem num. 6.
Filij in conditione poſiti conſentur vocati ſecundum diſpoſitionem ſtatut. Vrb. decif. 217. num. 15. Pirouano.
Filius, ſi non ſit natus ex legitimo matrimonio in dubio præſumitur naturalis, & non ſpurius. d. 360. nu. 16. Coccino.
Filij dicuntur legitimi, ſi poſt eorum procreationem perſeuerauit vox, nomen, & reputatio matrimonij. decif. 201. num. 14. Coccino.
Filius non poteſt detrahere bona fideicommiſſo ſubiecta, ſtantibus bonis liberis, pro ſua legitima. decif. 349. num. 12. Durano.
Filius poſtquam adiuit hæreditatem paternam, non amplius dicuntur bona paterna, ſed propria ipſius filij. decif. 321. num. 17. Merlino.
Filij, qui ſunt in quaſi poſſeſſione legitimitatis, eis prodeſt, & ſuffragatur ad effectum ſucceſſionis. decif. 201. num. 16. Coccino.
Filium fuiſſe ſpurium, in legitimatione dicitur narratum, ſi exprimetur, quod ex Patre vxorato, & muliere ſoluta ortus fuit. decif. 316. num. 4. Coccino.
Filius poteſt ſpernere conditionem ſibi impoſitam in Legitimam. decif. 239. num. 15. Virili.
Filius, quando non confecit inuentarium, tunc præſumitur adfuiſſe tot bona, vt ei ſufficerent pro legitima. decif. 185. num. 15. Vbaldo.
Filius, qui inuentarium non confecit, tenetur etiam creditoribus, & legatarijs vltra vires hæreditarias. decif. 348. num. 3. Durano.
Filiorum legitimorum diſtinctio à filijs illegitimis, an probet legitimitatem. decif. 201. num. 13. Coccino.
Filius natus, & conceptus poſt capitalem patris condemnationem, eſt incapax eius ſucceſſionis. decif. 346. num. 1. Dunozetto.
Filij ſequi debent familiam Patris, non autem Matris. decif. 405. num. 33. Veroſpio.
Filius illegitimus præſumitur de inte natus ex ſoluto, & ſoluta. decif. 319. num. 15. Virili.
Filius eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem fideicommiſſatio, donec ſequatur liquidatio legitimæ. decif. 340. num. 4. Pirouano.
Filij in conditione poſiti non cenſentur vocati. decif. 211. num. 2. Virili.
Quod procedit etiam in filijs teſtatoris. decif. 221. num. 2. Virili.
Filius non eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem fideicommiſſario vigore ſuæ legitimæ, quando illam conſumpſit ex formali vſufructu ei relicto. decif. 376 num. 2. Pirouano.
Filij, licet ex delicto criminis læſæ maieſtatis patris non poſſint in eiuſdem bonis ſuccedere, tamen poſſunt præſentare, quando inſpatronatus eſt hæreditarium. decif. 336. num. 17. Veroſpio.
Filiorum, & deſcendentium poſitorum in conditione exiſtentia excludit ſubſtitutum. decif. 221. num. 5. Virili.
Filij in cõditione poſiti cenſentur vocati ex digreſſu teſtatoris ad plures gradus ſubſtitutionum. decif. 221. numer. 9. Virili.
Filij ſpurij de benignitate Canonica, ſunt alendi a parentibus. decif. 92. num. 8. Durano.
Filius patre iam profeſſo admittitur ad poſtulanda bona, quæ ſibi ex ſucceſſione paterna proueniunt. decif. 116. num. 17. Pirouano.
Filio non conficienti inuentarium non eſt ſoluenda legitima à legatarijs, aut fideicommiſſarijs, niſi prius refundat integra legata, & fideicommiſſa amplia. decif. 309. num. 1. Durano.
Filius, vt ſibi præiudicet in legitima non ſufficit acceptatio teſtamenti paterni prohibentis illius detractionẽ, ſed requiritur ſpecifica ipſius legitimæ renunciatio. decif. 342. num. 9. Dunozetto.
Filius numquam reclamans, nec prohibitioni detractionis legitimæ factæ per patrem contradicens, an cenſeatur illi tacitè renunciaſſe. decif. 342. num. 5. Dunozetto.
Filius, qui non confecit inuentarium, aut ex ſua legitima, aut de ſuo, ſi legitima non ſufficiat, tenetur integra legata, & fideicommiſſa refundere. decif. 309. nu. 20 Durano.
Filius ad hoc, vt patri poſſit donare cauſa mortis ſufficit authoritas Iudicis. decif. 25. num. 22. Coccino.
Filij, quando ſunt induſtriosi, tunc intrat præſumptio, quod bona diuiſa ſint potius propria, quam paterna. decif. 158. num. 2. Merlino.
Filius benè poteſt ſuccedere in bonis patris, quæ ſunt de ipſius patrimonio. decif. 397. num. 18. Durano.
Filij nati ex militibus S. Iacobi de Spatha an ſint ſpurij. decif. 92. num. 3. Durano.
Filius, ſi habeat patrem & filium in eadem neceſſitate conſtitutos, & habeat tantum quantum vni ſufficiat, eſt patri potius, quam filio ſubueniendum. decif. 62. num. 36. 37. & 51. Durano.
Filius tenetur conferre, & ſibi imputare in legitimam, officium ei emptum à patre, licet non ſit ad hæredes tranſmiſſibile, ſi ſaltem ſit alienabile. decif. 54. num. 3. Merlino.
Filij illegitimi, etiam legitimati ſunt incapaces emphyteuſis Eccleſiaſticæ. decif. 319. num. 4. Virili.
Filius natus ex vxore etiam adultera, cenſetur mariti. decif. 363. num. 3. Cucipo.
Et iſta eſt præſumptio iuris tantum. ibidem. num. 4.
Filiorum appellatione in ſua lata ſignificatione veniunt etiam nepotes. decif. 21. num. 29. Merlino.
Filiorum appellatione etiam in fideicommiſſis veniunt nepotes,

decis. 180. num. 1. V
Fidei commissarius
1 num. 28. Cox
Fideicommi
num. 1
Fideicom
u
F

gere non potest contra prin
irano.
es, quæ competunt princi-
io.
E S.
, est necessaria recognitio.
o.
hibenda exemplo exempli.

partinæ libri baptizatorum
.25. Durano.
ante veresimilitudinè. decis.

nto, si non sit in forma pro-
Pirouano.
renti de rebus extraiudiciali-
se extraiudicialiter informan-
bus, tradi-
di. decis. 38. num. 6. Virili.

de Fide est dubitare, si dubitetur an Papæ potestas in ijs, quæ sunt iuris positiui sit pro causa. decis. 36. num. 64. Coccino.

fidem totam testibus non tollit affinitas. decis. 82. num. 9. Pirouano.

per Fides extraiudiciales probatur stylus. decis. 322. num. 10. Pirouano.

fides non adhibetur assertioni actum gerentis circa interuentum causæ in actibus sine ea prohibitis. decis. 318. num. 3. Queipo.

fides regulariter, maxime ex interuallo, & sine iuramento, & partis citatione non facit fidem. decis. 154. num. 12. Durano.

fides Secretarij S. Officij, quod quis sit ex sanguine puro, quibus concurrentibus, probet. decis. 203. num. 13. Merlino.

fides testium affinium redditur suspecta, & non integra. decis. 82. num. 7. Pirouano.

Bona fides in quasi possessione præsentandi præsumitur adesse spatio 20. annorum. decis. 197. num. 47. Coccino.

fides dicitur habita de prætio, si sit constitutus annus reddi-
tus. decis. 295. num. 9. Durano.

ad Fidei Christianæ incrementum diuina voluntate effectum est vt B. Apost. Petrus, & Paulus in Vrbe martirium paterentur. decis. 353. num. 10. Coccino.

fides mala impeditiua præscriptionis, quando allegari possit. decis. 72. num. 3. Merlino.

fides, quando est adminiculata probat. decis. 260. num. 4. Dunozetto.

fides æquiuocæ non sunt attendendæ. decis. 189. numer. 10. Virili.

fides exemplationis non relevat sine tenore instrumenti. decis. 297. num. 11. Durano.

fides non facit exemplum exempli, licet solemniter extractum sit. decis. 187. num. 6. Vbaldo.

Malafides contrahitur per motionem litis. decis. 304. num. 11. Pirouano.

fides est adhibenda authoribus historicis, quando sunt approbati. decis. 93. num. 14. Coccino.

fidei Christianæ fundamentum principaliter in maioribus eccl esijs asseruatur. decis. 353. num. 8. Coccino.

fides extraiudiciales probant stylum. decis. 244. num. 13. Pirouano.

fidei bonæ non congruit, vt lucrum, quis consequatur ex alieno. decis. 81. numero. Coccino.

fides, vt adhibeatur exemplo ex adminiculis requiritur, quod quodlibet adminiculum sit in sua specie perfectum & plenè probatum. decis. 187. num. 9. Vbaldo.

fides æquiuoca non probat. decis. 149. num. 6. Virili.

fides adhibitur exemplo concurrentibus adminiculis. decis. 187. num. 8. Vbaldo.

fides Parochi, testibus munita, & extracta à libro matrimoniali, probat matrimonium fuisse contractum. decis. 15. num. 4. Merlino.

F I L I A T I O.

Filiationis probatio respectu patris iustificatur ex solis præsumptionibus, & coniecturis. decis. 409. num. 2. Merlino.

Et hoc maxime procedit vbi non agitur principaliter super statu, sed incidenter. ibidem numer. 3.

Filiationon probatur ex libris, si sint ad alium finem confecti. decis. 90. num. 3. Dunozetto.

Filiatio respectu mariti non probatur vbi præter matrimonium nihil aliud concurrit. decis. 409. num. 19. Merlino.

Filiatio respectu patris probatur, ex eo, quod tempore conceptionis conuersabatur d. pater cum matre filij, & ipse natus sacro Baptismatis fonte ablutus fuit, tanquam eius filius, & vti talis descriptus in libro Baptismatis. decis. 409. num. 5. Merlino.

Filiatio legitima præsumitur ex matrimonio præcedenti. decis. 201. num. 1. Coccino.

Filiatio tunc maximè probatur, quando non perfunctorie, & animo blandiendi quis pluries aliquem filium suum dictauit, sed ex proposito, & serio hanc filiationem pronunciando, & factis confirmando. decis. 409. num. 13. Merlino.

Filiatio respectu patris præsupponitur ex tractatu, educatione, & nominatione eiusdem filij. decis. 409. numer. 10. Merlino.

Qui actus solum erga filios exerceri solent, & ideo filiationem probant & constituunt quem in quasi possessione filiationis. ibidem num. 10.

Filiatio respectu patris arguitur, ex eo, quod eius filius se profitetur esse nepotem fratrum patris, & dicti fratres pariter profitentur esse patrui d. nepotis. decis. 409. num. 9. Merlino.

Filiationis probatio certa, & concludens, respectu patris, vel est impossibilis, vel saltim difficillima. decis. 409. num. 1. Merlino.

Filiatio, quando est probanda solum ad effectum succedendi, tunc in ea admittenda non ita rigidè est procedendum. decis. 409. num. 4. Merlino.

Cum hoc casu sufficiat nominatio, tractatus, & quasi possessio ipsius filiationis. ibidem. num. 4.

Filiatio, licet non probetur, quando quis filius enunciatus propter aliud, tamen secus est, quando enunciatiua fit ipso præsente. decis. 90. num. 3. Dunozetto.

Filiatio respectu illius, qui legitimationem procurauit, asseguitur. decis. 409. num. 8. Merlino.

F I L I A.

Filia, si sit instituta hæres, ei debetur legitima, non quia est hæres instituta, sed quia est filia. decis. 27. nu. 7. Merlino.

Filiæ faminæ, extantibus masculis, non succedunt in bonis paternis, si fratres sint parati illas dotare, & hoc secundū statut. Vrb. decis. 339. num. 38. Merlino.

Filiæ renunciantes distinguuntur ab hæredibus patris, si ipsi hæredes dare debent annuas præstationes d. filiabus. decis. 141. num. 8. Virili.

Filiatum propriatum exclusionis sola coniectura non facit vt excludantur neptes. decis. 317. num. 12 Chislerio.

Filias excludere, & neptes vocare multis modis euenire potest, vt hoc testator velit. decis. 317. num. 13. Chislerio.

Filiarum numero diminuto, dotes sunt augendæ. decis. 28. num. 21. Merlino.

Filia, quamuis possit in præiudicium creditorum legitimam repudiare, non tamen potest renunciare legitimæ, vt deberetur de bonis fideicommissi. decis. 239. num. 9. Virili.

Filia recusare potest, accipere pecuniam datam ei in dotem, & instare pro traditione legitimæ in tot corporibus hæreditarijs. decis. 17. num. 4. Merlino.

Filia regulariter loquendo, venit appellatione filiorum. decis. 195. num. 1. Dunozetto.

Filiabus pinguior dos constituitur, tam non extantibus filijs legitimis, quamsi extarent. decis. 88. num. 3. Merlino.

Filia facit deficere conditionem substitutionis, si sine filijs. decis. 195. num. 2. Dunozetto.

Filiæ, si sint relictæ hæredes à patre, ad eas æqualiter spectat lucrum quarti doralis. decis. 130. num. 19. Pirouano.

Filiarum feminarum existentia faciet deficere conditionem, si quis decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus decis. 115. num. 1. Durano.

Tamen hoc intellige, quando constat ex claris verbis testatoris, vel ex vrgentibus coniecturis. ibidem num. 2.

Filia, accepta dote, si renuntiet quibuscunque, bonis se, & suos hæredes obligat, ita vt, eius filij non possint prætendere

dere legitimam in bonis aui, vel auiæ. decis. 329. num. 19. Merlino.
Filiarum dotes sunt detrahendæ non ex bonis hæredis, sed ex bonis patris. decis. 28. num. 22. Merlino.
Filias dotare est onus paternum, & quidem onus necessarium. decis. 28. num 1. Merlino.
Filia exclusa ab hæreditate patris, non dicitur exclusa ab hæreditate fratris. decis. 247. num. 2. Merlino.
Etiam si materialiter sint eadem bona, quæ ex patre in fratrem deuenerunt, & ab hac opinione non est recedendum. ibidem num. 2.
Filiæ, si pater dotẽ relinquat in testamento, & etiam eã hæredem instituat, non videtur, quod dos sit imputanda in legitimam. decis. 27. num. 5. Merlino.
Filiæ si sit data dos, illa imputatur in legitimam, etiam si cõsistat in pecunia, in mobilibus. decis. 27. n. 3. Merlino.
Filiæ dos, data à patre, si ipsa prædecedat dos reuertitur ad patrem. decis. 329. num. 7. Merlino.
Filiarum dotes, an sint detrahendæ ante filiorum legitimã. decis. 272. num. 5. Dunozetto.
Filia dotata, si statutum disponat, quod non succedat qualiter d. statutum, sit intelligendum. d. 247. nu. Merlino.
Filia, si sit dotata a patre in æquali portione hæreditatis, censetur etiam respectu fratrum competenter dotata. decis. 298. num. 4. Mornanno.
Filias dotandi onus propriè, ac necessario spectat ad Patrẽ. decis. 58. num. 1. Merlino.
Filia dotata, si per statutum excludatur à successione intelligitur ab hæreditate dotantis. decis. 247. num. 7. Merlino.
Filias dotare spectat ad patrem. decis. 107. nu. 19. Durano.
Filiam, quando mater dotat, censetur donare, & in hoc habetur, tanquam extraneus dotans. decis. 329. num. 15. Merlino.
Filias dotare hæc necessitas consideratur tantum respectu patris, sed etiam illius hæredis. decis. 28. num. 3. Merlino.
Filiam, si mater dotet, tunc perfectè, & irreuocabiliter filiæ acquiritur dos, adeo vt si prædecedat filia, dos non reuertitur ad matrem. decis. 329. num. 14. Merlino.

F I L I V S.

Filij, vt fiat legitimi, quæ solemnitates de iure requirantur. decis. 164. num. 23. Coccino.
Filius, quod habet, ergo est paternum, non valet consequẽtia. decis. 126. num. 8. Merlino.
Filij, si paulò post mortem patris aliquid emant, præsumitur ex bonis paternis emisse, si non sint industriosi. decis. 320. num. 16. Merlino.
Filius banniti in pœna capitali, censetur filius noui hominis, & non potest aspirare ad fideicommissum. decis. 394. num. 14. Chislerio.
Filij banniti nostri temporis nati post bannum faciunt deficere conditionẽ, si sine filijs. decis. 146. nu. 6. Dunozetto.
Quod procedit etiam si pater sit declaratus hostis patriæ, & possit impunè offendi. ibidem num. 6.
Filij in conditione positi censentur vocati secundum dispositionem statut. Vrb. decis. 217. num. 15. Pirouano.
Filius, si non sit natus ex legitimo matrimonio in dubio præsumitur naturalis, & non spurius. d. 360. nu. 16. Coccino.
Filij dicuntur legitimi, si post eorum procreationem perseueranter durauit vox, nomen, & reputatio matrimonij. decis. 201. num. 14. Coccino.
Filius non potest detrahere bona fideicommisso subiecta, stantibus bonis liberis, pro sua legitima. decis. 349. num. 14. Durano.
Filius postquam adiuit hæreditatem paternam, non amplius dicuntur bona paterna, sed propria ipsius filij. decis. 321. num. 17. Merlino.
Filij, qui sunt in quasi possessione legitimitatis, eis prodest, & suffragatur ad effectum successionis. decis. 201. num. 16. Coccino.
Filium fuisse spurium, in legitimatione dicitur narratum, si exprimatur, quod ex Patre vxorato, & muliere soluta ortus fuit. decis. 316. num. 4. Coccino.
Filius potest spernere conditionem sibi impositam in Legitimam. decis. 239. num. 15. Virili.
Filius, quando non confecit inuentarium, tunc præsumitur ad fuisse tot bona, vt ei sufficerent pro legitima. decis. 185. num. 15. Vbaldo.
Filius, qui inuentarium non confecit, tenetur etiam creditoribus, & legatarijs vltra vires hæreditarias. decis. 348. num. 3. Durano.
Filiorum legitimorum distinctio à filijs illegitimis, an probet legitimitatem. decis. 201. num. 13. Coccino.
Filius natus, & conceptus post capitalem patris condemnationem, est incapax eius successionis. decis. 346. num. 1. Dunozetto.
Filij sequi debent familiam Patris, non autem Matris. decis. 405. num. 33. Verospio.
Filius illegitimus præsumitur de iure natus ex soluto, & soluta. decis. 319. num. 15. Virili.
Filius est legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario, donec sequatur liquidatio legitimæ. decis. 340. num. 4. Pirouano.
Filij in conditione positi non censentur vocati. decis. 221. num. 2. Virili.
Quod procedit etiam in filijs testatoris. decis. 221. num. 2. Virili.
Filius non est legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario vigore suæ legitimæ, quando illam consumpsit ex formali vsufructu ei relicto. decis. 376 num. 2. Pirouano.
Filij, licet ex delicto criminis læsæ maiestatis patris non possint in eiusdem bonis succedere, tamen possunt præsentare, quando inspatronatus est hæreditarium. decis. 336. num. 17. Verospio.
Filiorum, & descendentium positorum in conditione existentia excludit substitutum. decis. 221. num. 5. Virili.
Filij in cõditione positi censentur vocati ex digressu testatoris ad plures gradus substitutionum. decis. 221. numer. 9. Virili.
Filij spurij de benignitate Canonica, sunt alendi a parentibus. decis. 92. num. 8. Durano.
Filius patre iam professo admittitur ad postulanda bona, quæ sibi ex successione paterna proueniunt. decis. 116. num. 17. Pirouano.
Filio non conficienti inuentarium non est soluenda legitima à legatarijs, aut fideicommissarijs, nisi prius refundat integra legata, & fideicommissa amplia. decis. 309. num. 2. Durano.
Filius, vt sibi præiudicet in legitima non sufficit acceptatio testamenti paterni prohibentis illius detractionẽ, sed requiritur specifica ipsius legitimæ renunciatio. decis. 342. num. 9. Dunozetto.
Filius numquam reclamans, nec prohibitioni detractionis legitimæ factæ per patrem contradicens, an censeatur illi tacitè renunciasse. decis. 342. num. 5. Dunozetto.
Filius, qui non confecit inuentarium, aut ex sua legitima, aut de suo, si legitima non sufficiat, tenetur integra legata, & fideicommissa refundere. decis. 309. nu. 20 Durano.
Filius ad hoc, vt patri possit donare causa mortis sufficit authoritas Iudicis. decis. 25. num. 22. Coccino.
Filij, quando sunt industriosi, tunc intrat præsumptio, quod bona dimissa sint potius propria, quam paterna. decis. 258. num. 2. Merlino.
Filius benè potest succedere in bonis patris, quæ sunt de ipsius patrimonio. decis. 397. num. 18. Durano.
Filij nati ex militibus S. Iacobi de Spatha an sint spurij. decis. 92. num. 3. Durano.
Filius, si habeat patrem & filium in eadem necessitate constitutos, & habeat tantum quantum vni sufficiat, est patri potius, quam filio subueniendum. decis. 62. num. 36. 37. & 51. Durano.
Filius tenetur conferre, & sibi imputare in legitimam, officium ei emptum à patre, licet non sit ad hæredes transmissibile, si saltem sit alienabile. decis. 54. num. 3. Merlino.
Filij illegitimi, etiam legitimati sunt incapaces emphyteusis Ecclesiasticæ. decis. 319. num. 4. Virili.
Filius natus ex vxore etiam adultera, censetur mariti. decis. 563. num. 3. Cucipo.
Et ista est præsumptio iuris tantum. ibidem. num. 4.
Filiorum appellatione in sui lata significatione veniunt etiam nepotes. decis. 21. num. 29. Merlino.
Filiorum appellatione etiam in fideicommissis veniunt nepotes,

decis.180.num.1. V
Fidei commissario
num.18. Cor
Fideicommi
num.1
Fideic
F

gere non potest contra prin
rano.
es, quæ competunt princi-
io.
E S.
, est necessaria recognitio.
o.
hibenda exemplo exempli.

partitæ libri baptizatorum
.25. Durano.
ante veresimilitudine. decis.

nto, si non sit in forma pro-
Pirouano.
trenti de rebus extraiudiciali-
se extraiudicialiter informan-
di. decis. 38. num. 6. Virili.
de Fide est dubitare, si dubitetur an Papæ potestas in ijs, quæ sunt Iuris positivi sit pro causa. decis. 36. numer. 64. Coccino.
fidem totam testibus non tollit affinitas. decis. 82. num. 9. Pirouano.
per Fides extraiudiciales probatur stylus. decis. 322. num. 10. Pirouano.
fides non adhibetur assertioni actum gerentis circa interuentum causæ in actibus sine ea prohibitis. decis. 318. num. 3. Quicpo.
fides regulariter, maxime ex intervallo, & sine iuramento, & partis citatione non facit fidem. decis. 154. num. 12. Durano.
fides Secretarij S. Officij, quod quis sit ex sanguine puro, quibus concurrentibus, probet. decis. 263. num. 13. Merlino.
fides testium affinium redditur suspecta, & non integra. decis. 82. num. 7. Pirouano.
Bona fides in quasi possessione præsentandi præsumitur adesse spatio 20. annorum. decis. 197. num. 47. Coccino.
fides dicitur habita de prætio, si sit constitutus annus reddi-tus. decis. 295. num. 9. Durano.
ad Fidei Christianæ incrementum diuina voluntate effectum est vt B. Apost. Petrus, & Paulus in Vrbe martirium paterentur. decis. 353. num. 10. Coccino.
fides mala impeditiua præscriptionis, quando allegari possit. decis. 72. num. 3. Merlino.
fides, quando est adminiculata probat. decis. 260. num. 4. Dunozetto.
fides æquiuocæ non sunt amendandæ. decis. 189. numer. 10. Virili.
fides exemplarionis non relevat sine tenore instrumenti. decis. 297. num. 11. Durano.
fides non facit exemplum exempli, licet solemniter extractum sit. decis. 187. num. 6. Vbaldo.
Malafides contrahitur per motionem litis. decis. 304. num. 11. Pirouano.
fides est adhibenda authoribus historicis, quando sunt approbati. decis. 92. num. 14. Coccino.
fidei Christianæ fundamentum principaliter in maioribus eccl esijs asseruatur. decis. 353. num. 8. Coccino.
fides extraiudiciales probant stylum. decis. 244. num. 13. Pirouano.
fidei bonæ non congruit, vt lucrum, quis consequatur ex alieno. decis. 81. num. 10. Coccino.
fides, vt adhibeatur exemplo ex adminiculis requiritur, quod quodlibet adminiculum sit in sua specie perfectum & plenè probatum. decis. 187. num. 9. Vbaldo.
fides æquiuoca non probat. decis. 149. num. 6. Virili.
fides adhibitur exemplo concurrentibus adminiculis. decis. 187. num. 8. Vbaldo.
fides Parochi, testibus munita, & extracta à libro matrimoniali, probat matrimonium fuisse contractum. decis. 15. num. 4. Merlino.

F I L I A T I O.

Filiationis probatio respectu patris iustificatur ex solis præsumptionibus, & coniecturis. decis. 409. num. 2. Merlino.
Et hoc maximè procedit vbi non agitur principaliter super statu, sed incidenter. ibidem numer. 3.
Filiationon probatur ex libris, si fint ad alium finem confecti. decis. 90. num. 3. Dunozetto.
Filiatio respectu mariti non probatur vbi præter matrimonium nihil aliud concurrit. decis. 409. num. 19. Merlino.
Filiatio respectu patris probatur, ex eo, quod tempore conceptionis conuersabatur d. pater cum matre filij, & ipse natus sacro Baptismatis fonte ablutus fuit, tanquam eius filius, & vti talis descriptus in libro Baptismatis. decis 409. num. 5. Merlino.
Filiatio legitima præsumitur ex matrimonio præcedenti. decis. 201. num. 1. Coccino.
Filiatio tunc maximè probatur, quando non perfunctorie, & animo blandiendi quis pluries aliquem filium suum dictauit, sed ex proposito, & serio hanc filiationem pronunciando, & factis confirmando. decis. 409. num. 13. Merlino.
Filiatio respectu patris præsupponitur ex tractatu, educatione, & nominatione eiusdem filij. decis. 409. numer. 10. Merlino.
Qui actus solum erga filios exerceri solent, & ideo filiationem probant & constituunt quem in quasi possessione filiationis. ibidem num. 10.
Filiatio respectu patris arguitur, ex eo, quod eius filius se profitetur esse nepotem fratrum patris, & dicti fratres pariter profitentur esse patrui d. nepotis. decis. 409. num. 9. Merlino.
Filiationis probatio certa, & concludens, respectu patris, vel est impossibilis, vel saltim difficillima. decis. 409. num. 1. Merlino.
Filiatio, quando est probanda solum ad effectum succedendi, tunc in ea admittenda non ita rigidè est procedendum. decis. 409. num. 4. Merlino.
Cum hoc casu sufficiat nommatio, tractatus, & quasi possessio ipsius filiationis. ibidem. num. 4.
Filiatio, licet non probetur, quando quis filius enunciatur propter aliud, tamen secus est, quando enunciatiua fit ipso præsente. decis. 90. num. 3. Dunozetto.
Filiatio respectu illius, qui legitimationem procurauit, arguitur. decis. 409. num. 8. Merlino.

F I L I A.

Filia, si sit instituta hæres, ei debetur legitima, non quia est hæres instituta, sed quia est filia. decis. 27. nu. 7. Merlino.
Filiæ fœminæ, extantibus masculis, non succedunt in bonis paternis, si fratres sint parati illas dotare, & hoc secundũ statut. Vrb. decis. 339. num. 38. Merlino.
Filiæ renunciantes distinguuntur ab hæredibus patris, si ipsi hæredes dare debent annuas præstationes d. filiabus. decis. 141. num. 8. Virili.
Filiarum propriarum exclusionis sola coniectura non facit vt excludantur neptes. decis. 317. num. 12. Chislerio.
Filias excludere, & neptes vocare multis modis euenire potest, vt hoc testator velit. decis. 317. num. 13. Chislerio.
Filiarum numero diminuto, dotes sunt augendæ. decis. 28. num. 21. Merlino.
Filia, quamuis possit in præiudicium creditorum legitimam repudiare, non tamen potest renunciare legitimæ, vt detur de bonis fideicommissi. decis. 239. num. 9. Virili.
Filia reculare potest, accipere pecuniam datam ei in dotem, & instare pro traditione legitimæ in tot corporibus hæreditarijs. decis. 17. num. 4. Merlino.
Filia regulariter loquendo, venit appellatione filiorum. decis. 195. num. 1. Dunozetto.
Filiabus pinguior dos constituitur, tam non extantibus filijs legitimis, quam si extarent. decis. 88. num. 3. Merlino.
Filia facit deficere conditionem substitutionis, si sine filijs. decis. 195. num. 2. Dunozetto.
Filiæ, si sint relictæ hæredes à patre, ad eas æqualiter spectat lucrum quarti dotalis. decis. 130. num. 19. Pirouano.
Filiarum fœminarum existentia faciet deficere conditionem, si quis decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus decis. 145. num. 1. Durano.
Tamen hoc intellige, quando constat ex claris verbis testatoris, vel ex vrgentibus coniecturis. ibidem num. 2.
Filia, accepta dote, si renuntiet quibuscunque, bonis se, & suos hæredes obligat, ita vt, eius filij non possint prætendere

dere legitimam in bonis aui, vel auiæ. decis. 329. num. 19. Merlino.
Filiarum dotes sint detrahendæ non ex bonis hæredis, sed ex bonis patris. decis. 28. num. 22. Merlino.
Filias dotare est onus paternum, & quidem onus necessarium. decis. 28. num 1. Merlino.
Filia exclusa ab hæreditate patris, non dicitur exclusa ab hæreditate fratris. decis. 247. num. 2. Merlino.
Etiam si materialiter sint eadem bona, quæ ex patre in fratrem deuenerunt, & ab hac opinione non est recedendum. ibidem num. 2.
Filiæ, si pater dotẽ relinquat in testamento, & etiam eã hæredem instituat, non videtur, quod dos sit imputanda in legitimam. decis. 27. num. 5. Merlino.
Filiæ si sit data dos, illa imputatur in legitimam, etiam si cõsistat in pecunia, in mobilibus. decis. 27. n. 3. Merlino.
Filiæ dos, data à patre, si ipsa prædecedat, dos reuertitur ad patrem. decis. 329. num. 7. Merlino.
Filiarum dotes, an sint detrahendæ ante filiorum legitimã. decis. 271. num. 5. Dunozetto.
Filia dotata, si statutum disponat, quod non succedat qualiter d. statutum, sit intelligendum. d. 247. nu. Merlino.
Filia, si sit dotata a patre in æquali portione hereditatis, censetur etiam respectu fratrum competenter dotata. decis. 298. num. 4. Mormanno.
Filias dotandi onus proprie, ac necessario spectat ad Patrẽ. decis. 58. num. 1. Merlino.
Filia dotata, si per statutum excludatur à successione intelligitur ab hæreditate dotantis. decis. 247. num. 7. Merlino.
Filias dotare spectat ad patrem. decis. 107. nu. 19. Durano.
Filiam, quando mater dotat, censetur donare, & in hoc habetur, tanquam extraneus dotans. decis. 329. num. 15. Merlino.
Filias dotare hæc necessitas consideratur non solum respectu patris, sed etiam illius hæredis. decis. 28. num. 3. Merlino.
Filiam, si mater dotet, tunc perfectè, & irreuocabiliter filiæ acquiritur dos, adeo vt si prædecedat filia, dos non reuertitur ad matrem. decis. 329. num. 14. Merlino.

F I L I V S.

Filij, vt sint legitimi, quæ solemnitates de iure requirantur. decis. 264. num. 29. Coccino.
Filius, quod habet, ergo est paternum, non valet consequẽtia. decis. 226. num. 8. Merlino.
Filij, si paulò post mortem patris aliquid emant, præsumitur ex bonis paternis emisse, si non sint industriosi. decis. 320. num. 16. Merlino.
Filius banniti in pœna capitali, censetur filius noui hominis, & non potest aspirare ad fideicommissum. decis. 294. num. 14. Chislerio.
Filij banniti nostri compotis nati post bannum faciunt deficere conditionẽ, si sine filijs. decis. 246. nu. 6. Dunozetto.
Quod procedit etiam si pater sit declaratus hostis patriæ, & possit impunè offendi. ibidem num. 6.
Filij in conditione positi censentur vocati secundum dispositionem statut. Vrb. decis. 217. num. 15. Pirouano.
Filius, si non sit natus ex legitimo matrimonio in dubio præsumitur naturalis, & non spurius. d. 360. nu. 16. Coccino.
Filij dicuntur legitimi, si post eorum procreationem perseuerauit vox, nomen, & reputatio matrimonij. decis. 201. num. 14. Coccino.
Filius non potest detrahere bona fideicommisso subiecta, stantibus bonis liberis, pro sua legitima. decis. 349. num. 12. Durano.
Filius postquam adiuit hæreditatem paternam, non amplius dicuntur bona paterna, sed propria ipsius filij. decis. 321. num. 17. Merlino.
Filij, qui sunt in quasi possessione legitimitatis, eis prodest, & suffragatur ad effectum successionis. decis. 201. num. 16. Coccino.
Filium fuisse spurium, in legitimatione dicitur narratum, si exprimatur, quod ex Patre vxorato, & muliere soluta ortus fuit. decis. 316. num. 4. Coccino.
Filius potest spernere conditionem sibi impositam in Legitimam. decis. 239. num. 15. Virili.
Filius, quando non confecit inuentarium, tunc præsumitur ad fuisse tot bona, vt essent sufficerent pro legitima. decis. 185. num. 15. Vbaldo.
Filius, qui inuentarium non confecit, tenetur etiam creditoribus, & legatarijs vltra vires hæreditarias. decis. 348. num. 8. Durano.
Filiorum legitimorum distinctio à filijs illegitimis, an probet legitimitatem. decis. 201. num. 13. Coccino.
Filius natus, & conceptus post capitalem patris condemnationem, est incapax eius successionis. decis. 346. num. 1. Dunozetto.
Filij sequi debent familiam Patris, non autem Matris. decis. 405. num. 33. Verospio.
Filius illegitimus præsumitur de iure natus ex soluto, & soluta. decis. 319. num. 15. Virili.
Filius est legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario, donec sequatur liquidatio legitimæ. decis. 340. num. 4. Pirouano.
Filij in conditione positi non censentur vocati. decis. 221. num. 2. Virili.
Quod procedit etiam in filijs testatoris. decis. 221. num. 2. Virili.
Filius non est legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario vigore suæ legitimæ, quando illam consumpsit ex formali vsufructu ei relicto. decis. 376 num. 2. Pirouano.
Filij, licet ex delicto criminis læsæ maiestatis patris non possint in eiusdem bonis succedere, tamen possunt præsentare, quando ius patronatus est hæreditarium. decis. 336. num. 17. Verospio.
Filiorum, & descendentium positorum in conditione existentia excludit substitutum. decis. 221. num. 5. Virili.
Filij in cõditione positi censentur vocati ex digressu testatoris ad plures gradus substitutionum. decis. 221. numer. 9. Virili.
Filij spurij de benignitate Canonica, sunt alendi a parentibus. decis. 92. num. 8. Durano.
Filius patre iam professo admittitur ad postulanda bona, quæ sibi ex successione paterna proueniunt. decis. 116. num. 17. Pirouano.
Filio non conficienti inuentarium non est soluenda legitima à legatarijs, aut fideicommissarijs, nisi prius refundat integra legata, & fideicommissa amplia. decis. 309. num. 2. Durano.
Filius, vt sibi præiudicet in legitima non sufficit acceptatio testamenti paterni prohibentis illius detractionẽ, sed requiritur specifica ipsius legitimæ renunciatio. decis. 342. num. 9. Dunozetto.
Filius numquam reclamans, nec prohibitioni detractionis legitimæ factæ per patrem contradicens, an censeatur illi tacitè renunciasse. decis. 342. num. 5. Dunozetto.
Filius, qui non confecit inuentarium, aut ex sua legitima, aut de suo, si legitima non sufficiat, tenetur integra legata, & fideicommissa refundere. decis. 309. nu. 20 Durano.
Filius ad hoc, vt patri potlit donare causa mortis sufficit authoritas Iudicis. decis. 25. num. 22. Coccino.
Filij, quando sunt industriosi, tunc intrat præsumptio, quod bona diuisa sint potius propria, quam paterna. decis. 258. num. 2. Merlino.
Filius benè potest succedere in bonis patris, quæ sunt de ipsius patrimonio. decis. 397. num. 18. Durano.
Filij nati ex militibus S. Iacobi de Spatha an sint spurij. decis. 92. num. 3. Durano.
Filius si habeat patrem & filium in eadem necessitate constitutos, & habeat tantum quantum vni sufficiat, est patri potius, quam filio subueniendum. decis. 62. num. 36. 37. & 51. Durano.
Filius tenetur conferre, & sibi imputare in legitimam, officium ei emptum à patre, licet non sit ad hæredes transmissibile, si saltem sit alienabile. decis. 54. num. 3. Merlino.
Filij illegitimi, etiam legitimati sunt incapaces emphyteusis Ecclesiasticæ. decis. 319. num. 4. Virili.
Filius natus ex vxore etiam adultera, censetur mariti. decis. 363. num. 3. Quesito.
Et ista est præsumptio iuris tantum. ibidem. num. 4.
Filiorum appellatione in sua lata significatione veniunt etiam nepotes. decis. 21. num. 29. Merlino.
Filiorum appellatione etiam in fideicommissis veniunt nepotes,

decis.180.num.3. Verospio.
Fideicommissarius capit bona de manu hæredis. decis.19. num.28. Coccino.
Fideicommissarius vniuersalis est loco hæredis. decis.31. num.13. Coccino.
Fideicommissarij incertitudo, an sit causa, quod hæres grauatus cautionem non præstet. decis.168.num.15. Virili.
Fideicommissario, non denegatur immissio, quando detractiones sunt illiquidæ. decis.47.num.13. Merlino.
Fideicommissario docenti, ad fuisse alia bona, ex quibus detractiones fieri potuerunt, incumbit onus probandi. decis.77.num.1. Merlino.
Fideicommissarius vniuersalis etiam si non conficiat inuentarium, nihilominus retinet sibi debitum. decis.31. num. 7. Coccino.
Fideicommissario non impeditur immissio pro indiuiso, quãdo detractiones sunt certæ. decis.279. num.15. Merlino.
Fideicommissario non denegatur immissio, quando plenè probauit suam vocationem. decis.51.num.10. Coccino.
Fideicommissario non impeditur immissio pro indiuiso vigore detractionum. decis.236.num.8. Durano.
Fideicommissarius, vt tit legitimus contradictor hæredi scripto, quæ sint necessaria. decis.94.num.5. Virili.
Fideicommissario si data sit facultas disponendi de mille, & decedat intestatus aut nulla facta de eis mentione, eius legitimi hæredes, in quos transiuerunt vniuersa illius iura. possunt illa retinere. decis.17.num.28.& 29. Durano.
Fideicommissariorum, legatariorum, & creditorum par est causa. decis.159.num.30. Pirouano.
Fideicommissario non impediunt immissionem credita turbida. decis.25.num.5.12.& 14. Durano.
Fideicommissarius, si renunciet lui, talis renunciatio non nocet venienti ex propria persona ad bona fideicommissaria. decis.164. num.9. Virili.
Fideicommissario agenti ad immissionem semper obstat exceptio detractionum, quæ prius sunt faciendæ, nè ipse capiat quod à testatore vinculari non potuit. decis.340. num.1. Pirouano.
Fideicommissario danda est immissio in omnibus bonis fideicommisso subiectis. decis.275.num.1. Durano.
Fideicommissario immissio non retardatur, si hæredi detur retentio, alicuius corporis hæreditarij, pro sua detractione. decis.77.num.6. Merlino.
Fideicommissario, quando est restituenda hæreditas, non requiritur restitutio, nec realis, nec verbalis. decis.51. num.6. Coccino.
in Fideicommissarium ipso iure transeunt actiones hæreditatis, nec opus est alia restitutione. decis.51.num.7. Coccino.
Fideicommissario immissionem quando non impediat æs alienum testatoris. decis.184.num.10. Virili.
Fideicommissario si testator siue expresse, siue æquipollenter dederit facultatem capiendi possessionem bonorum fideicommissariorum propria auctoritate, tunc ille non tenetur capere de manu hæredis, sed recta via datur immissio. decis.84.num.7. Virili.
Fideicommissario, quando euenit casus fideicommissi, & substitutionis, debetur immissio, vel ex remedio l. fin. C. de ædit. Diu. Adr. toll. vel ex Saluiano. decis.184.num. 2. Virili.
Fideicommissario incumbit onus probandi, quæ, & quanta fuerint bona relicta, & peruenta ad manus hæredis. decis.163.num.6. Vbaldo.
Et hoc procedit siue hæres confecerit inuentarium, siue non. ibidem. num.6.

FIDEICOMMISSVM.

Fideicommissum filijs alicuius relictum, an & quando comprehendat illius nepotes & alios vlteriores gradus descendentes. decis.6.num.8. Merlino.
Fideicommisso sunt capaces sine dubio filij bannitorum quando sunt vocati disponitiuè. decis. 346. num. 7. Dunozetto.
super Fideicommisso transactio, non nocet vocatis. decis. 337.num.14. Verospio.
Fideicommissaria bona non possunt alio fideicommisso grauari. decis.320.num.5. Merlino.
de Fideicommissarijs bonis, testator potest disponere, etiã si fideicommisso sint subiecta ad fauorem hæredis. decis. 89.num.8. Durano.
Fideicommissaria bona ex causa restitutionis dotis alienantur. decis.134.num.5. Durano.
Fideicommisso bona omnia subiecta possunt in dotem dari, sic postulante ratione. decis.88.num.10. Merlino.
de Fideicommissarijs bonis testator potest disponere, sicuti de quauis re aliena. decis.84.num.1. Durano.
in Fideicommisso, quando Monasterium non comprehendatur. decis.306.num.11. Chisterio.
in Fideicommissis masculinum concepit femininum etiam pia causa substituta fit. decis.317.num.5. Chisterio.
Fideicommissi tempore filius, nec natus, nec conceptus an in eo includatur. decis.394.num.22. Chisterio.
de Fideicommisso antiquo possessor si excipiat, ista exceptio in continenti probata admittitur. decis. 560. numer. 2. Coccino.
Fideicommissaria substitutio quando resoluatur in singularitatem. decis.257.num.10.& seq; Dunozetto.
Fideicommissaria bona in præiudicium vocatorum non possunt alienari. decis.408.num.9. Chisterio.
Fideicommissaria bona, licet sint testatoris tempore condita testamenti tamen illud ius morte extinguitur. decis. 89.num.6. Durano.
Fideicommissaria bona antiqua in dubio non comprehenduntur, sub dispositione testatoris. decis. 89. num.3. Durano.
Fideicommissum reale operatur grauamen reale, & afficit omnes personas vocatas, & quoscumque possessores, donec hæreditas perueniat ad vltimum grauatum. decis. 216.num.16. Vbaldo.
Fideicommissum perpetuum censetur inductum, quando testator digreditur ad plures gradus substitutionum. decis.180.num.6. Verospio.
Fideicommissum vt inducatur, cum sit onus, non omnes coniecturæ sufficiunt. decis.158.num.5. Dunozetto.
Sed illæ, quæcx verbis testatoris prolatis, colliguntur. ibidem. 5.
Fideicommissum dicitur clarè inductum, quando testator voluit, quod bona sua perpetuò ad conseruationem Domus subiaceant. decis.180.num.4. Verospio.
In fideicommissis non est nouum, vt dominium retum vniuocabiliter acquiratur. decis.394.num.28. Chisterio.
Fideicommissum purificatur, euenient casu vocationis. decis.269.num.1. Vbaldo.
Fideicommissum purificatum per alienationem sequutam ex delicto, an faciat incurrere caducitatem. decis. 346. num.14. Dunozetto.
Fideicommissum factum sub conditione, quod si aliquis hæredum sine filijs, vel nepotibus, aut descendentibus masculis decesserit, eius portio deuoluitur ad cohæredes, expirat, si primus hæres moriatur cum filijs, vel nepotibus. decis.194.num.1. Coccino.
Fideicommissum reciprocum censetur inductum, quando pluribus factis substitutionibus vltimo loco, fuit vocatus locus pius. decis.216.num.12. Vbaldo.
Fideicommisso subiacent res subrogatæ pro rebus suppositis fideicommisso. decis.320.num.2. Merlino.
Amplia etiam ti d. bona reperiuntur penes tertios possessores. ibidem. num.3.
Fideicommissum rei certæ quando extendatur ad totam hæreditatem. decis.309.num.14. Durano.
Fideicommissum perpetuum dicitur inductum, quando testator habuit rationem conseruandæ agnationis & Cippi, & qualiter hoc procedat. decis.180. num.8. Verospio.
Fideicommissum reale, quando constituatur. decis.216. num.15. Vbaldo.
Fideicommissum perpetuum censetur inductum, ex verbis tractum temporis in futurum denotantibus. decis.216. num.13. Vbaldo.
Fideicommissum vniuersale agnatitium non potest regulariter alteri cedi, quam vocato. decis.306.num.4. Chisterio.
Fideicommissum perpetuum inducitur per dictiones illas (mai, & per alcun tempo.) decis.180.num.10. Verospio.
Fideicommissum non extenditur vltra personas nominatas.

tas. decis.106.num.13. Chisterio.
Fideicommissum conditionale adueniente conditione expirat. decis.118.num.3. Merlino.
Fideicommissio, quis potest renunciare. decis.180.num.17. Verospio.
Fideicommissa erant incognita ante legē 12. tabularum, & illorum vsus incæpit temporibus Augusti Cæsaris. decis.36.num.44. Coccino.
Fideicommissum est, si quis ita scripserit sufficiat tibi vinea, vel fundus. decis.309.num.6. Durano.
ex Fideicommisso venientes licet nec nati, nec concepti sint tēpore testamenti, dicuntur tamen habere bona à fideicommittente, licet mille anni transierint. decis.73. num.25. Durano.
de Fideicommisso non dubitatur, quando de eo, constat ex testamento non abolito, neque cancellato. decis.330. num.1. Coccino.
Fideicommissum rei certæ numquam trahitur ad vniuersum. decis.309.num.11. Durano.
in Fideicommissis vocatio nascniurorum tamquam indefinita omnia tempora respicit. decis. 346. numer. 10. Dunozetto.
Fideicommissi obscuri exceptio non potest impedire detractionem legitimæ. decis.306.num.17. Chisterio.
Fideicommissi exceptio quando non sit apta impedire immissionem. decis.185.num.7. Vbaldo.
Fideicommissum purificatur per professionem religionis. decis.42.num.3. Merlino.
Fideicommissum relictum sub conditione, si sine liberis decesserit, expirat decedente hærede cum liberis. decis. 198.num.1. Dunozetto.
Fideicommisso subijci non potest castrum, & pacto, & prouidentia. decis.93.num.65. Coccino.
Fideicommissum non potest allegare ab aliquo, qui in eo non fuit vocatus. decis.306.num.3. Chisterio.
Fideicommissum perpetuum ad fauorem proximiorum de familia in infinitum quando dicatur factum. decis.145. num.1. Durano.
Fideicommissa de persona ad personas non extenduntur. decis.44.num.2. Merlino.
Fideicommissi dominium transfertur in ipsum fideicommissarium. decis.31.num.17. Coccino.
Fideicommissum absolutum, & perpetuum inducitur, si testator post omnes substitutiones prohibuerit alienationem. decis.180.num.9. Verospio.
in Fideicommissis nec natus, nec conceptus tempore purificatæ conditionis, non admittitur. decis.270. num.6. Merlino.
Fideicommissi perpetui coniectura efficacissima desumitur ex alienationis strictissima prohibitione facta a testatore. decis.40.num.5. Dunozetto.
in Fideicommittentis bonis, qualiter probetur, quod ad fuerint aliqua bona. decis.42.num.1. Merlino.
Fideicommissariorum bonorum identitas probatur si constet hæredes Testatoris possidere in eodem loco bona. decis.42.num.4. Merlino.
in Fideicommissis extensio de persona ad personam non fit, neque ex coniecturata mente testatoris, neque ex identitate rationis, neque ob causam conseruandæ agnationis. decis.44.num.12. Merlino.
Fideicommissaria bona, quando amplius non subiaceant sub fideicommisso, nec veniant in fideicommissi restitutione. decis.94.num.7. Virili.
fideicommissa à se ipso hæres relinqui non potest. decis. 19.num.27. Coccino.
in Fideicommisso ascendentium, vt dos debeatur hoc fauore publicæ vtilitatis introductum est. decis. 128.num. 5. Virili.
ex Fideicommisso conditionali dos detrahi non potest. decis.128.num.2. Virili.
fideicommissum non præsumitur testator velle diminuere in præiudicium piæ causæ permittendo Trebellianicæ detractionem. decis.27.num.16. Merlino.
ex Fideicommissariis bonis non potest solui dos. decis. 47.num.12. Merlino.
super Fideicommissi turibus non possunt fieri transactiones, nisi illa sint obscura, & dubia. decis.306.num.10. Chisterio.
Fideicommissa, & legata singularia relicta non sunt de ipsa hæreditate, sed de alijs bonis. decis.19.nu.7. Coccino.
in Fideicommissis filiorum appellatione non veniunt nepotes. decis.21.num.1. Merlino.
Fideicommissi reciproci dominium transferri potest non obstante pacto cōuentionali. decis.130.nu.7. Pirouano.
in Fideicommissis verba habentia tractatum successiuum designant perpetuitatem. decis.180.num.7. Verospio.
Fideicommissum perpetuum inter vocatos præsumitur testator voluisse facere ex prohibitione cuiusuis diminutionis bonorum repetendo illud onus in omnibus vocatis. decis.217.num.24. Vbaldo.
Fideicommissaria bona à testatore àn possint grauari. decis. 118.num.16. Merlino.
Fideicommisso bona vinculata, quando remanent libera, possunt libere alienari. decis. 286. nun.12. Merlino.
in Fideicommissis filiorum appellatione veniunt nepotes, quando adsunt coniecturæ, & verisimilis mens defuncti. decis.21.num.2. Merlino.
Fideicommissaria bona, si in alia bona sint subrogata, fideicommissarius potest ad ea agere, etiam si sint penes tertium. decis.118.num.23. Merlino.
Fideicommissorum perpetuorum est proprius ordo succedendi. decis.40.num.1.& 3. Dunozetto.
in Fideicommisso identitas probatur, si bona ab omnibus alijs fideicommissarijs fuerunt consequuta, & possessa. decis.87.num.12. Merlino.
ad Fideicommissum vocatus, quando venit casus suæ vocationis, potest agere ad immissionem remedio C. fin. de edict. D. Adr. toll. decis.151.num.1. Dunozetto.
Fideicommissi caducitas non solum non impedit, quo minus fideicommissum debeatur sequenti, sed ei aperit viam. decis.180.num.20. Verospio.

FIDEIVSSIO.

Fideiussio non debet extendi ad casum, in quo mutatum sit vel alterum statum, pro quo fuerat satisdatum. decis. 156.num.10. Merlino.
Fideiussio in Tutore non extenditur ad gesta post pubertatem pupilli. decis.156.num.12. Merlino.
Fideiussio de sui natura est lasiua. decis.1.num.9. Durano.
cum Fideiussione obligatio tralij non potest ad causam, in quam fideiussor non se obligasset. decis.345. numer. 21. Mormanno.
Fideiussoriæ apocha depositum nō suffragatur, vbi pecuniæ in contanti requiruntur. decis.140.num.9. Virili.
Fideiussio tamquam stricti iuris, & odiosa, strictissimè debet interpretari. decis.156.num.7. Merlino.
fideiussoriæ obligationes, vt quotidie experimur, redigumtur in scriptis. decis.271.num.9. Durano.
fideiubere est notorie male vti substantia sua. decis.1.num. 9. Durano.
fideiussio non extenditur ad incogitata. decis.156.num.6. Merlino.
fideiussio de damno infecto non extenditur ad aliam domum, vel aliam domus partem post fideiussionem quæsitam. decis.156.num.14. Merlino.

FIDEIVSSOR.

Fideiussor censetur se obligare ad omnia, quæ veniunt ex natura contractus cui accedit. decis.156.nu.19. Merlino.
Fideiussoris locupletissimi loco, est integritas insignis alicuius apud aliquos. decis.365.num.48. Merlino.
Fideiussoris obligatio est nulla, si etiam principalis obligatio corruat. decis.224.num.9. Durano.
fideiussor pro institore non tenetur, quando post factam fideiussionem, eius mandatum ampliatum fuit ad negotia. decis.156.num.14. Merlino.
fideiussor non potest se obligare in plus, quam debitor principalis. decis.224.num.7. Durano.
fideiussor non obligatur ad ea, quæ verisimiliter cogitare non potuit. decis.156.num.25. Merlino.
fideiussor liberatur per solutionem factam à principali. decis.224.num.5. Durano.
fideiussor scribentis videtur literas cambij, acceptans. decis.445.num.20. Mormano.

Fideiussor siue cessione iurium agere non potest contra principalem. decis. 382. num. 15. Durano.
fideiussori competunt exceptiones, quæ competunt principali. decis 224. num. 6. Durano.

F I D E S.

Fides, vt adhibeatur scripturis, est necessaria recognitio. decis. 274. num. 16. Mommanno.
fides non est aliquo modo adhibenda exemplo exempli. decis. 187. num. 4. Vbaldo.
fides Parochi cum insertione partitæ libri baptizatorum probat ætatem. decis. 1. num. 25. Durano.
fidem merentur scripturæ, stante veresimilitudine. decis. 45. num. 34. Merlino.
fides non adhibetur instrumento, si non sit in forma probanti. decis 232. num. 10. Pirouano.
fidem adhibetur arbitro asserenti de rebus extraiudicialibus, si facultatem habeat se extraiudicialiter informandi. decis. 18. num. 6. Virili.
de Fide est dubitare, si dubitetur an Papæ potestas in iis, quæ sunt Iuris positiui sit pro causa. decis. 36. num er. 64. Coccino.
fidem totam testibus non tollit affinitas. decis. 82. num. 9. Pirouano.
per Fides extraiudiciales probatur stylus. decis. 322. num. 10. Pirouano.
fides non adhibetur assertioni actum gerentis circa interuentum causæ in actibus sine ea prohibitis. decis. 318. num. 3. Quierpo.
fides regulariter, maxime ex intervallo, & sine iuramento, & partis citatione non facit fidem. decis. 154. num. 12. Durano.
fides Secretarij S. Officij, quod quis sit ex sanguine puro, quibus concurrentibus, probet. decis. 203. num. 13. Merlino.
fides testium affinium redditur suspecta, & non integra. decis. 82. num. 7. Pirouano.
Bona fides in quasi possessione præsentandi præsumitur adesse spatio 20. annorum. decis. 197. num. 47. Coccino.
fides dicitur habita de prætio, si sit constitutus annus reditus. decis. 295. num. 9. Durano.
ad Fidei Christianæ incrementum diuina voluntate effectum est vt B. Apost. Petrus, & Paulus in Vrbe martirium paterentur. decis. 253. num. 10. Coccino.
fides mala impeditiua præscriptionis, quando allegari possit. decis. 72. num. 3. Merlino.
fides, quando est adminiculata probat. decis. 260. num. 4. Dunozetto.
fides æquiuocæ non sunt attendendæ. decis. 189. numer. 10. Virili.
fides exemplationis non relevat sine tenore instrumenti. decis. 297. num. 11. Durano.
fides non facit exemplum exempli, licet solemniter extractum sit. decis. 187. num. 6. Vbaldo.
Malafides contrahitur per motionem litis. decis. 304. num. 11. Pirouano.
fides est adhibenda authoribus historicis, quando sunt approbati. decis. 93. num. 14. Coccino.
fidei Christianæ fundamentum principaliter in maioribus eccl esijs asseruatur. decis. 353. num. 8. Coccino.
fides extraiudiciales probant stylum. decis. 244. num. 14. Pirouano.
fidei bonæ non congruit, vt lucrum, quis consequatur ex alieno. decis. 81. numero. Coccino.
fides, vt adhibeatur exemplo ex adminiculis requiritur, quod quodlibet adminiculum sit in sua specie perfectum & plenè probatum. decis. 187. num. 9. Vbaldo.
fides æquinoca non probat. decis. 149. num. 6. Virili.
fides adhibitur exemplo concurrentibus adminiculis. decis. 187. num. 8. Vbaldo.
fides Parochi, testibus munita, & extracta à libro matrimoniali, probat matrimonium fuisse contractum. decis. 15. num. 4. Merlino.

F I L I A T I O.

Filiationis probatio respectu patris iustificatur ex solis præsumptionibus, & coniecturis. decis. 409. num. 2. Merlino.
Et hoc maximè procedit vbi non agitur principaliter super statu, sed incidenter. ibidem numer. 3.
Filiationon probatur ex libris, si sint ad alium finem confecti. decis. 90. num. 3. Dunozetto.
Filiatio respectu mariti non probatur vbi præter matrimonium nihil aliud concurrit. decis. 409. num. 19. Merlino.
Filiatio respectu patris probatur, ex eo, quod tempore conceptionis conuersabatur d. pater cum matre filij, & ipse natus sacro Baptismatis fonte ablutus fuit, tanquam eius filius, & vti talis descriptus in libro Baptismatis. decis. 409. num. 5. Merlino.
Filiatio legitima præsumitur ex matrimonio præcedenti. decis. 201. num. 1. Coccino.
Filiatio tunc maximè probatur, quando non perfunctorie, & animo blandiendi quis pluries aliquem filium suum dictauit, sed ex proposito, & serio hanc filiationem pronunciando, & factis confirmando. decis. 409. num. 13. Merlino.
Filiatio respectu patris præsupponitur ex tractatu, educatione, & nominatione eiusdem filij. decis. 409. numer. 10. Merlino.
Qui actus solum erga filios exerceri solent, & ideo filiationem probant & constituunt quem in quasi possessione filiationis. ibidem num. 10.
Filiatio respectu patris arguitur, ex eo, quod eius filius se profitetur esse nepotem fratrum patris, & dicti fratres pariter profitentur esse patrui d. nepotis. decis. 409. num. 9. Merlino.
Filiationis probatio certa, & concludens, respectu patris, vel est impossibilis, vel salum difficillima. decis. 409. num. 1. Merlino.
Filiatio, quando est probanda solum ad effectum succedendi, tunc in ea admittenda non ita rigidè est procedendum. decis. 409. num. 4. Merlino.
Cum hoc casu sufficiat nominatio, tractatus, & quasi possessio ipsius filiationis. ibidem. num. 4.
Filiatio, licet non probetur, quando quis filius enunciatur propter aliud, tamen secus est, quando enunciatiua fit ipso præsente. decis. 90. num. 3. Dunozetto.
Filiatio respectu illius, qui legitimationem procurauit, arguitur. decis. 409. num. 8. Merlino.

F I L I A.

Filia, si sit instituta hæres, ei debetur legitima, non quia est hæres instituta, sed quia est filia. decis. 27. nu. 7. Merlino.
Filiæ fœminæ, extantibus masculis, non succedunt in bonis paternis, si fratres sint parati illas dotare, & hoc secundū statut. Vrb. decis. 339. num. 38. Merlino.
Filiæ renunciantes distinguuntur ab hæredibus patris, si ipsi hæredes dare debent annuas prætationes d. filiabus. decis. 141. num. 8. Virili.
Filiarum propriarum exclusionis sola coniectura non facit vt excludantur neptes. decis. 317. num. 12. Chiserio.
Filias excludere, & neptes vocare multis modis euenire potest, vt hoc testator velit. decis. 317. num. 14. Chiserio.
Filiarum numero diminuto, dotes sunt augendæ. decis. 28. num. 21. Merlino.
Filia, quamuis possit in præiudicium creditorum legitimam repudiare, non tamen potest renunciare legitimæ, vt detur de bonis fideicommissi. decis. 239. num. 9. Virili.
Filia recusare potest, accipere pecuniam datam ei in dotem, & instare pro traditione legitimæ in tot corporibus hæreditarijs. decis. 27. num. 4. Merlino.
Filia regulariter loquendo, venit appellatione filiorum. decis. 195. num. 1. Dunozetto.
Filiabus pinguior dos constituitur, tam non extantibus filijs legitimis, quamsi extarent. decis. 88. num. 3. Merlino.
Filia facit deficere conditionem substitutionis, si sine filijs. decis. 195. num. 2. Dunozetto.
Filiæ, si sint relictæ hæredes à patre, ad eas æqualiter spectat lucrum quarti docalis. decis. 130. num. 19. Pirouano.
Filiarum fœminarum existentia faciet deficere conditionem, si quis decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus decis. 135. num. 1. Durano.
Tamen hoc intellige, quando constat ex claris verbis testatoris, vel ex vrgentibus coniecturis. ibidem num. 2.
Filia, accepta dote, si renunciet quibuscunque, bonis se, & suos hæredes obligat, ita vt, eius filij non possint prætendere

dere legitimam in bonis aui, vel auiæ. decis. 329. num. 19. Merlino.
Filiarum dotes sint detrahendæ non ex bonis heredis, sed ex bonis patris. decis. 28. num. 22. Merlino.
Filias dotare est onus paternum, & quidem onus necessitatium. decis. 28. num 1. Merlino.
Filia excluſa ab hæreditate patris, non dicitur excluſa ab hæreditate fratris. decis. 247. num. 2. Merlino.
Etiam si materialiter sint eadem bona, quæ ex patre in fratrem deuenerunt, & ab hac opinione non est recedendum. ibidem num. 2.
Filiæ, si pater dotẽ relinquat in testamento, & etiam eã hæredem instituat, non videtur, quod dos sit imputanda in legitimam. decis. 27. num. 5. Merlino.
Filiæ si sit data dos, illa imputatur in legitimam, etiam si cõsistat in pecunia, in mobilibus. decis. 27. n. 3. Merlino.
Filiæ dos, data à patre, si ipsa prædecedat dos reuertitur ad patrem. decis. 329. num. 7. Merlino.
Filiarum dotes, an sint detrahendæ ante filiorum legitimã. decis. 271. num. 5. Dunozetto.
Filia dotata, si statutum disponat, quod non succedat qualiter d. statutum, sit intelligendum. d. 247. nu. Merlino.
Filia, si sit dotata a patre in æquali portione hæreditatis, censetur etiam respectu fratrum competenter dotata. decis. 198. num. 4. Mormanno.
Filias dotandi onus propriè, ac necessario spectat ad Patrẽ. decis. 58. num. 1. Merlino.
Filia dotata, si per statutum excludatur à successione intelligitur ab hæreditate dotantis. decis. 247. num. 7. Merlino.
Filias dotare spectat ad patrem. decis. 107. nu. 19. Durano.
Filiam, quando mater dotat, censetur donare, & in hoc habetur, tanquam extraneus dotans. decis. 329. num. 15. Merlino.
Filias dotare hæc necessitas consideratur tantum respectu patris, sed etiam illius hæredis. decis. 28. num. 3. Merlino.
Filiam, si mater dotet, tunc perfectè, & irreuocabiliter filiæ acquiritur dos, adeo vt & prædecedat filia, dos non reuertitur ad matrem. decis. 329. num. 14. Merlino.

F I L I V S.

Filij, vt sint legitimi, quæ solemnitates de iure requirantur. decis. 164. num. 23. Coccino.
Filius, quod habet, ergo est paternum, non valet consequẽtia. decis. 226. num. 8. Merlino.
Filij, si paulò post mortem patris aliquid emant, præsumitur ex bonis paternis emisse, si non sint industriosi. decis. 320. num. 16. Merlino.
Filius banniti in pœna capitali, censetur filius nouæ hominis, & non potest aspirare ad fideicommissum. decis. 394. num. 14. Chislerio.
Filij banniti nostri temporis nati post bannum facinus deficere conditionẽ, si sine filijs. decis. 146. nu. 6. Dunozetto.
Quod procedit etiam si pater sit declaratus hostis patriæ, & possit impunè offendi. ibidem num. 6.
Filij in conditione positi censentur vocati secundum dispositionem statut. Vrb. decis. 217. num. 15. Pirouano.
Filius, si non sit natus ex legitimo matrimonio in dubio præsumitur naturalis, & non spurius. d. 360. nu. 16. Coccino.
Filij dicuntur legitimi, si post eorum procreationem perseueranter durauit vox, nomen, & reputatio matrimonij. decis. 201. num. 14. Coccino.
Filius non potest detrahere bona fideicommisso subiecta, stantibus bonis liberis, pro sua legitima. decis. 349. num. 12. Durano.
Filius postquam adiuit hæreditatem paternam, non amplius dicuntur bona paterna, sed propria ipsius filij. decis. 321. num. 17. Merlino.
Filij, qui sunt in quasi possessione legitimitatis, eis prodest, & suffragatur ad effectum successionis. decis. 201. num. 16. Coccino.
Filium fuisse spurium, in legitimatione dicitur narratum, si exprimatur, quod ex Patre vxorato, & muliere soluta ortus fuit. decis. 316. num. 4. Coccino.
Filius potest spernere conditionem sibi impositam in Legitimam. decis. 239. num. 15. Virili.
Filius, quando non confecit inuentarium, tunc præsumitur adijsse tot bona, vt ei sufficerent pro legitima. decis. 185. num. 15. Vbaldo.
Filius, qui inuentarium non confecit, tenetur etiam creditoribus, & legatarijs vltra vires hæreditarias. decis. 348. num. 8. Durano.
Filiorum legitimorum distinctio à filijs illegitimis, an probet legitimitatem. decis. 201. num. 14. Coccino.
Filius natus, & conceptus post capitalem patris condemnationem, est incapax eius successionis. decis. 346. num. 1. Dunozetto.
Filij sequi debent familiam Patris, non autem Matris. decis. 405. num. 33. Verospio.
Filius illegitimus præsumitur de iure natus ex soluto, & soluta. decis. 319. num. 15. Virili.
Filius est legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario, donec sequatur liquidatio legitimæ. decis. 340. num. 4. Pirouano.
Filij in conditione positi non censentur vocati. decis. 221. num. 2. Virili.
Quod procedit etiam in filijs testatoris. decis. 221. num. 2. Virili.
Filius non est legitimus contradictor ad impediendam immissionem fideicommissario vigore suæ legitimæ, quando illam consumpsit ex formali vsufructu ei relicto. decis. 376 num. 2. Pirouano.
Filij, licet ex delicto criminis læsæ maiestatis patris non possint in eiusdem bonis succedere, tamen possunt præsentare, quando ius patronatus est hæreditarium. decis. 316. num. 17. Verospio.
Filiorum, & descendentium positorum in conditione existentia excludit substitutum. decis. 221. num. 5. Virili.
Filij in cõditione positi censentur vocati ex digressu testatoris ad plures gradus substitutionum. decis. 221. numer. 9. Virili.
Filij spurij de benignitate Canonica, sunt alendi a parentibus. decis. 92. num. 8. Durano.
Filius patre iam professo admittitur ad postulanda bona, quæ sibi ex successione paterna proueniunt. decis. 116. num. 17. Pirouano.
Filio non conficienti inuentarium non est soluenda legitima à legatarijs, aut fideicommissarijs, nisi prius refundat integra legata, & fideicommissa amplia. decis. 309. num. 2. Durano.
Filius, vt sibi præiudicet in legitima non sufficit acceptatio testamenti paterni prohibentis illius detractionẽ, sed requiritur specifica ipsius legitimæ renunciatio. decis. 342. num. 9. Dunozetto.
Filius nunquam reclamans, nec prohibitioni detractionis legitimæ factæ per patrem contradicens, an censeatur illi tacitè renunciasse. decis. 342. num. 5. Dunozetto.
Filius, qui non confecit inuentarium, aut ex sua legitima, aut de suo, si legitima non sufficiat, tenetur integra legata, & fideicommissa refundere. decis. 309. nu. 20 Durano.
Filius ad hoc, vt patri possit donare causa mortis sufficit authoritas Iudicis. decis. 25. num. 22. Coccino.
Filij, quando sunt industriosi, tunc intrat præsumptio, quod bona diuisa sint potius propria, quam paterna. decis. 258. num. 2. Merlino.
Filius benè potest succedere in bonis patris, quæ sunt de ipsius patrimonio. decis. 397. num. 18. Durano.
Filij nati ex militibus S. Iacobi de Spatha an sint spurij. decis. 92. num. 3. Durano.
Filius, si habeat patrem & filium in eadem necessitate constitutos, & habeat tantum quantum vni sufficiat, est patri potius, quam filio subueniendum. decis. 62. num. 36. 37. & 51. Durano.
Filius tenetur conferre, & sibi imputare in legitimam, officium ei emptum à patre, licet non sit ad hæredes transmissibile, si saltem sit alienabile. decis. 54. num. 3. Merlino.
Filij illegitimi, etiam legitimati sunt incapaces emphyteusis Ecclesiasticæ. decis 319. num. 4. Virili.
Filius natus ex vxore etiam adultera, censetur mariti. decis. 363. num. 3. Quesito.
Et ista est præsumptio iuris tantum. ibidem. num. 4.
Filiorum appellatione in sua lata significatione veniunt etiam nepotes. decis. 21. num. 29. Merlino.
Filiorum appellatione etiam in fideicommisso veniunt nepotes,

potes, & alij descendentes, quando ad hoc vrgent coniecturæ, & veresimilis mens defuncti. decis. 51. num. 2. Merlino.
Filiorum appellatione veniunt nepotes, concurrentibus adminiculis. decis. 40. num. 9. Dunozetto.
Quod procedit etiam, quando agitur de transferalibus restatoris. ibidem num. 9.
Filij, quod acquisierint bona ex pecunijs paternis, ista præsumptio cessat, etiam patre viuente, & filijs cum eo administrantibus, quoties concurrit filiorum industria. decis. 286. num. 7. Merlino.
Et hoc multo facilius admittitur post mortem patris. ibidem num. 8.
Filij habent beneficium abstinendi ab hæreditate paterna. decis. 147. num. 13. Coccino.
Filij primi gradus, si sint grauati, ad hæreditatem restituendam, non tenentur cauere, si testator id nō dixerit. decis. 168. num. 5. Virili.
Filius de feudo hæreditario an teneatur facto inuentario erga creditores pro commoditate, quam percepit ex feudo, cum alienari non possit. decis. 259. num. 18. Pirouano.
Filijs primi gradus rectè non congruunt verba, per lineam masculinam. decis. 21. num. 20. Merlino.
Filij plus honoris, & reuerentiæ debent parentibus, quam è contra. decis. 62. num. 43. Durano.
Filius, inuerisimile est, quod indiguerit, vel breui tempore consumpserit magnam, & notabilem summam pecuniarum, dum eidem Domi à Patre omnia necessaria suppeditabantur. decis. 283. num. 6. Verospio.
Filio banniti datur curator, ad instar eius, cuius pater est apud hostes. decis. 194. num. 5. Chisterio.
Filij in conditione positi secundum statut. Vrb. censentur vocati. decis. 237. num. 14. Virili.
Filij postea nati an admittantur in præiudicium substituti, cui iam fuit ius acquisitum. decis. 346. num. 3. Dunozetto.
Filius natus post euentum conditionis fideicommissi, quando ad illud admittatur. decis. 194. num. 24. Chisterio.
Filijs antiquitus debebatur totum patrimonium, & postea de iure Codicis fuit quarta. decis. 62. numer. 20. Durano.
Filius tenetur cauere ad fauorem Patrui. decis. 168. num. 11. Virili.
Filij parentibus multum debent, parentes autem nihil, & qui debet, oportet reddere. decis. 61. num. 45. Durano.
Filio banniti non datur tutor, quia datur ei, qui non est in potestate alterius. decis. 194. num. 4. Chisterio.
sine Filijs de iure, quis præsumitur obire. decis. 84. num. 7. Dunozetto.
Filiorum industria data, censentur eius bona ab eis acquisita, nisi incontinenti, vel nullo dato interuallo proportionato post mortem patris filij acquisiuissent. decis. 286. num. 4. Merlino.
Filij, quando sunt industrioſi, tunc non exigitur illa temporis longa diuturnitas post mortem patris, quod præsumatur acquisiuisse ex bonis propriis. decis. 286. num. 6. Merlino.
in Filio non conficiente inuentarium non ita intrat præsumptio vsurpationis, sicut in extraneo. decis. 348. num. 6. Durano.
Filius in legitima sibi non præiudicat approbando in genere, quid fecit pater. decis. 142. num. 2. Dunozetto.
Filius ratione suæ legitimæ, est legitimus contradictor. decis. 140. num. 9. Pirouano.
Filij legitimati non differunt à legitimis, & naturalibus. decis. 119. num. 19. Virili.
Filij per emissionem professionis habentur pro mortuis, maxime quo ad ius intuitu, & vindictæ, quando mater transijt ad secunda vota. decis. 223. num. 6. Chisterio.
Filio non conficienti inuentarium debetur legitima in corporibus hæreditarijs, & potest à legatarijs, seu fideicommissarijs aliqua corpora hæreditaria petere pro sua legitima. decis. 309. num. 19. Durano.
Filius sequitur originem patris, quoad Ciuilitatem. decis. 364. num. 8. Pirouano.
Filiorum industria data, tunc cessat præsumptio, quod bona prouenerint à patre. decis. 226. num. 7. Merlino.
Filij nati, ex illis, qui pro legitimis coniugibus se reputabāt, legitimi dicuntur. decis. 264. num. 9. Coccino.
Filius, si non fuit in rerum natura tempore purificati fideicōmissi, & substitutus adsit, anper eius conceptionem, & nationitatem possit auocari ius quæsitum substituto. decis. 346. num. 3. Dunozetto.
Filius non potest priuari legitima patris professi, cum in ipso ingressu competat. decis. 267. num. 3. Chisterio.
Filij, & descendentes positi in conditione non censentur, ex eo, quod sint positi in conditione cum qualitate, quod sint legitimi, & ex legitimo matrimonio nati. decis. 221. num. 12. Virili.
Filius, si non confecerit inuentarium, & non constet de bonis liberis, nunc si velit detrahere legitimam ex bonis fideicommisso suppositis, præsumitur existentia aliorum bonorum, & quod illa subtraxerit. decis. 309. num. 22. 23. & 24. Durano.
Filij naturales, quando legitimantur, est narranda ignobilitas matris, item etiam de eius filijs fieri debet mentio. decis. 100. num. 9. Coccino.
Filijs, quantum potest lex fauet, adhoc vt in dubio sint legitimi. decis. 201. num. 41. Coccino.
Filius post quam adiuit hæreditatem patris, efficitur vnicus patrimonium, cum eius bonis. decis. 112. nu. 12. Vbaldos.
Filij, qui post concubinæ nuptias sunt procreati, iusti filij appellantur. decis. 201. num. 3. Coccino.
Filij non possunt succedere ex persona patris, si ipse nec succedere posset. decis. 84. num. 15. Dunozetto.
Filius non priuatur legitima, ob inobedientiam commissam contra Testatorem, vel Legem. decis. 199. num. 25. Coccino.
Filij nati post patris deportationem non faciunt deficere conditionem, sine filijs. decis. 346. num. 2. Dunozetto.
Filius qui renunciauit bonis paternis præsentibus, & futuris, nihilominus succedit fratri ab intestato defuncto etiam in bonis paternis. decis. 125. numer. 54. Durano.
Filius per vltimam voluntatem non potest eligere legitimā super certis bonis in præiudicium fideicommissarij. decis. 88. num. 19. Merlino.
Filius non potest adimere legitimam matri. decis. 181. num. 8. Pirouano.
Filij in conditione positi quoties sunt ex descendentibus testatoris, vt censeantur vocati admittuntur leuiores coniecturæ. decis. 255. num. 2. Merlino.
Filius quicquid acquirit patri acquirit, ratione patriæ potestatis. & non è contra. decis. 181. num. 15. Pirouano.
Filij à parentibus totum habent, parentes verò à filijs nihil. decis. 62. num. 44. Durano.
Filij non possunt dici agnati ipsi matri, vel auiæ. decis. 405. num. 31. Verospio.
Filius naturalis natus ex vxorato dicitur spurius. decis. 100. num. 8. Coccino.
Filius hæres patris constituens dotem sororibus, præsumitur, veluti Patris negotium gerere. decis. 58. num. 2. Merlino.
Filijs non natis, nec conceptis acquiritur ius quæsitum irreuocabile in donatione inter viuos ex stipulatione Notarij, & Patris pro se, & pro eius filijs. decis. 270. num. 1. Merlino.
Quod procedit etiam ante eorum acceptationem, & ratificationem. decis. 270. num. 1. Merlino.
Filios masculos, quando appareat testatorem voluisse ponere sub conditione. decis. 195. num. 5. Dunozetto.
Filij non debent thesaurizare parentibus, sed parentes filijs. decis. 62. num. 16. Durano.
Filius habitans cum patre censetur habere notitiam omnium bonorum patris. decis. 332. num. 16. Pirouano.
Filiorum appellatione veniunt nepotes, quando eorum substitutio collata est in remotissimum tempus. decis. 40. num. 7. Dunozetto.
Filius spurius, si legitimatur, cessat in eo omnis macula. decis. 92. num. 12. Durano.
Filij in conditione positi non censentur vocati, secundum

dum opinionem quam ſemat Rota. d.355.n.1. Merlino.
Filius, qui ſororem excluſit, excludere etiam debet filios eiuſdem ſororis. deciſ.405.num.9. Veroſpio.
Filius pro legitima trientem tantum prætendere poteſt. deciſ.27.num.10. Merlino.
Filij, vt naſcantur legitimi, quæ ſolemnitates requiruntur in matrimonio. deciſ.264.num.51. Coccino.
Filius regulariter non imputat fructus hereditatis in legitimam. deciſ.330.num.21. Coccino.
Filiorum appellatione præſertim in fideicommiſſis non veniunt nepotes, aut alij vlteriores deſcendentes. deciſ.21. num.1 Merlino.
Filij, quando ſemel fuerunt vocati cum qualitate maſculina, ſemper cum ea intelliguntur, ſi ſint eaedem perſona. deciſ.257.num.5. Virili.
Filius, qui non confecit inuentarium, quando præſumatur ſibi ſatisfeciſſe de ſua legitima. deciſ.309.nu.1. Durano.
Filij legitimam non amittunt ob non confectionem inuentarij. deciſ.309.num.1. Durano.
Filius non natus, aut conceptus tempore purificati fideicõmiſſi, an in eo includatur. deciſ.394.num.22. Chiſlerio.
Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando teſtator digreſſit ad plures gradus ſubſtitutionum. deciſ.355. num.6. Merlino.
Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando teſtator filijs compendioſe ſubſtituit. deciſ.355.nu.8. Merlino.
Filio adoptato debetur legitima in bonis adoptantis. deciſ. 360. num.21. Coccino.
Filius, quando debeat imputare fructus in legitimam. deciſ. 330.num.22. Coccino.
Filij præſumuntur nati poſt matrimonium, & non antea. deciſ.264.num.13. Coccino.
Filij ob non confectionem inuentarij non amittunt Trebellianicam. deciſ.340.num.3. Durano.
Filio legitimato debetur legitima. deciſ.360. numer. 15. Coccino.
Filius conceptus, & natus poſt purificatum fideicommiſſum, admittitur in præiudicium ſubſtituti, ſic ſuadentibus coniecturis. deciſ.146.num.9. Dunozetto.
Filius poteſt grauari in legitima, quando ei, plus legitima fuit relictum. deciſ.342.num.10. Dunozetto.
Filius per mortem naturalem patris ſtatim petere poteſt legitima. deciſ.267.num.16. Chiſlerio.
Filij in conditione cenſentur vocati, quando fuit probibita omnibus ſubſtitutis detrachio Trebellianicæ. deciſ.355. num.7 Merlino.
Filijs per adopcionem nullum præiudicium infertur ratione ſuæ legitimæ. deciſ.360.num.14. Coccino.
Filij in conditione poſiti quando cenſeantur vocati. deciſ. 355.num.5. Merlino.
Filius pro ſua legitima, & mulier pro dote non poſſunt agere contra bona fideicommiſſaria niſi in ſubſidium pro concurrenti quantitate. deciſ.351.num.18. Durano.
Filij nati ex ſerua ante motam litem: ex ſententia lata ſuper ſeruitute non infertur præiudicium proli. deciſ.100. num.53. Coccino.
Filius ſicuti ingreditur in locum patris in ſucceſſione, ita etiã in eiuſdem locum ingreditur in commodo percipiendi alimenta. deciſ.408.num.15. Chiſlerio.
Filiorum vocatio in teſtamento facta, quando non poſſit verificari aliter, quam in filijs poſtea naſcituris. deciſ. 146.num.12. Dunozetto.
Filius hæres patris, ſi teſtatur, quando dicatur loqui relatiuè, & correſpectiuè ad teſtamẽtum patris. d.58.n.5. Mer.
Filij in conditione poſiti cenſentur vocati quando inter filios primo loco inſtitutos adeſt reciproca ſubſtitutio. deciſ.355.num.1. Merlino.
Filij in conditione poſiti, cenſentur vocati ad eam tantum portionem, in qua ſunt poſiti in conditione. deciſ. 217. num.14. Pirouano.
Filij in conditione poſiti cenſentur vocati ſecundum ſtatut. Vrb.lib.1.cap.142.deciſ.355.num.11. Merlino.
Sine Filijs, quis de iure præſumitur decedere. deciſ. 408.nu. 2. Chiſlerio.
Filijs mater tenetur relinquere legitimã. d. 239.nu.6. Virili.
cum Filijs, ſi mater recuſet viuere, ſtante præcepto teſtatoris, ex diſpoſitione Iuris, priuatur hereditate. deciſ. 241. num.13. Coccino.
Filium, quando pater poſſit grauare in legitima. deciſ.342. num.11. Dunozetto.
Filium mater poteſt inſtituere ſub conditione ſi à patre fuerit emancipatus, quando dubitat quod pater diſſipet. deciſ.259.num.2. Virili.
Filiorum appellatione veniunt nepotes quoties voluntas diſponentis, id ſuadet vel æquitas, vel veriſimilitudo. deciſ.6.num.12. Merlino.
Filiorum appellatione, quando meritò veniant nepotes. deciſ.6.num.18. Merlino.
in Filiorum legitimitate probanda teſtis vnicus probat, maxime quando concurrunt alij teſtes de publica voce, & fama. deciſ.201.num.8. Coccino.
Filiorum ſuorum mater ſi ſit tutrix, & curatrix, preſumitur ſibi ſatisfeciſſe de ſua dote. deciſ. 130. numero 15. Pirouano.
Filios, non poteſt pater priuare fideicõmiſſis ad quod ſint vocati, abſq, eorum culpa deciſ. 340.nu.15. Dunozetto.
Filius, quando eſt vnus, tunc legitima eſt tertia pars eorum quæ ab inteſtato eſſet habiturus. deciſ. 399. numer. 23. Coccino.
pro Filio agere poteſt pater, licet ſit bannitus. deciſ. 194. num.9. & 11. Chiſlerio.
Filij illi, dicuntur naturales, ſecundum ius Canonicum, qui ſunt nati ex ſoluto, & ſoluta. deciſ. 316.nu.23. Coccino.
Filio, ſi pater concedat licentiam teſtandi ſi teſtamentum, ſemel factum fuerit & reuocata licentia per patrem, durat tale teſtamentum. deciſ.328.num.33. Qucipo.
Filios non habet in poteſtate mater. d.329.nu. 5. Merlino.
Filijs etiam primi gradus Trebellianica prohiberi poteſt. deciſ.330.num.24. Coccino.
Filij inſtitutio, vel exhæredatio, eſſentialiter requiritur, vt patris teſtamentum ſubſtineatur. d. 318. nu.47. Qucipo.
ob Filij præteritionem teſtamẽtũ nullũ, mortuo filio in vita patris conualeſcit de iure prætorio. d.318.nu.46. Qucipo.
Filij perſona non eſt diſtincta à perſona patris. deciſ.308. num.11. Pirouano.
Filiorum etiam legitimatorum fauore procedit Bulla Bonifician. circa bona emphyteutica. deciſ.319.num.5. Virili.
pro Filijs, & nepotibus conceditur emphyteuſis Eccleſiaſtica. deciſ.314.num.9. Merlino.
Filios ſuos, ſi pater ſine cauſa exhæredat, rem quaſi furioſi dicitur facere. deciſ.233.num.26. Durano.
Filio, quando dicatur peruenille dos titulo lucratiuo. deciſ. 107.num.15. Durano.
Filiorum fauore inducta eſt pœna ſecundo nubentium, ideo ceſſat, ſi filij precedant, cum dicta iniuria morte extinguatur. deciſ.223.num.8. Chiſlerio.
Filiorum eſt prima cauſa ſuccedendi, quando quis eos reliquit. deciſ.217.num.2. Pirouano.
pro Filio pater comparere poteſt. d.260.num.2. Dunozetto.
Filijs ſtatim debetur legitima abſque dilatione. deciſ. 272. num.6. Dunozetto.
Filij ad hoc, vt ſint legitimi, Lex quantum poteſt fauet. d. 264.num.14. Coccino.
Filij aliter vocantur, & aliter nepotes, & ideo ſub ſtricta iuris interpretatione filiorum appellatione non veniunt nepotes. deciſ.6.num.10. Merlino.
Filijs in vita parentum legitima non debetur. deciſ.141. num.5. Virili.
ad Filiorum legitimitatem probandam, multum prodeſt patris confeſſio. deciſ.16.num.19. Coccino.
Filius iam natus, ſi ignoranter fuerit præteritus clauſula iam natus non ſi ffragitur. deciſ.74. num.11. Virili.
Filio debetur caſtrum conceſſum ex pacto, & prouidentia tamquam proueniens a concedente, non autem à patre. deciſ.93.num.1. Coccino.
Filiorum bona præſumuntur acquiſita ab eis, data eorum induſtria. deciſ.286.num.2. Merlino.
Filius poſtquam adiuit hæreditatem paternam, bona deſinunt eſſe paterna, & efficiuntur propria filiorum deciſ. 247.num.3. Merlino.
à Filijs bona diuiſa, & poſſeſſa præſumuntur propria non paterna, data eorũ induſtria. deciſ.258.num.21. Merlino.

Filiorum bona, an ſint propria, vel paterna, quid inſpiciendum ſit. deciſ.158.num.5. Merlino.

Filiaſob non confectionem inventarij, non perdit ius legitimæ. deciſ.93.num.12. Coccino.

Filijs ſpuriis alimenta etiam præſtanda ſunt ſecundum qualitatem, de dignitatum perſonarum, & patrimonij. deciſ.92.num.15. Durano.

Filiorum ſucceſſione, tuno mater per tranſitum ad ſecunda vota priuatur, quando eamus liberi ſecus ſi è contra. deciſ. 116.num.10 11.& 12 Pirouano.

in Filijs primi gradus incepta linea, deciſ.6.nu.28. Merlino.

Filiorum appellatione veniunt nepotes, quoties abſonus, & iniquus intellectus ſequeretur deciſ.6.num.25. Merlino.

penes Filios illa bona, quæ reperiuntur, ex hæreditate patris præſumuntur peruenisſe & hoc maximè, ſi à die mortis patris parum tempus interceſſerit & appareat eos non eſſe induſtriosos. deciſ.87.num.14. Merlino.

Filiorum appellatione veniunt nepotes, quoties adeſt cauſa recedendi ab eius ſtricta iuris interpretatione. deciſ. 6.num.13. Merlino.

Filio impeditur in legitimam feudum hereditarium, ſiue ſit antiquum, ſiue nouum. deciſ.93.num.11. Coccino.

Filijs actus inſtitutionis eſt valde proportionabilis. deciſ.16. num.21. Coccino.

Filius aliquis, ſi teſtator iubeat, quod non educetur penes patrem, tale præceptum in præiudicium patris non tenet. deciſ.157.num.15. Vbaldo.

Filiorum ſubſtitutio cenſetur facta ſucceſſiuo ordine, ſcilicet vt primi ſuccedant maſculi, & poſtea fœminæ. deciſ. 317.num.15. Chiſlerius.

Filius ſi ſine deſcendentibus moriatur ſucceſſionis prima cauſa eſt pater. deciſ.218.num.1. Pirouano.

Filiorum hæredes, non habentius de danda iniuria facta filijs à matre propter tranſitum ad ſecunda vota. deciſ. 224.num.9. Chiſlerio.

Filiorum legitima detrahitur ex bonis feudalibus hæreditarijs. deciſ 93.num.7. Coccino.

in Filiorum legitimam, quæ fructus hereditatis non imputentur. deciſ.61.num. 70. Durano.

Filio abſente, ſi fit facta legitimatio, licet ſit nulla, nihilominus filius poſtea eam ratificare poteſt. deciſ. 100.num. 44. Coccino.

Filij, vt probent ſe eſſe in quaſi poſſeſſione legitimitatis, quid ſit probandum. deciſ.16.num.24. Coccino.

in Filio ſolum præſumitur ignorantia teſtatoris, deciſ.4. nu.30. Coccino.

Filios cogitari poteſt mulier habere, ex eo, quod eſt nupta. deciſ. 100.num.29. Coccino.

Filij iuſti appellantur, qui poſt concubinæ nuptias procreati ſunt. deciſ 16.num.2. Coccino.

Filij bene probatur, quod ſint in quaſi poſſeſſione legitimitatis, ſi admiſſi ſint ad feudum, ad quod ſolum filij legitimi, & naturales admitti ſolent. deciſ.16. num.23. Coccino.

a Filij ſucceſſione, ſi mater excludatura ſtatuto per ſolam exiſtentiam agnatorum ad eum quod illi ſint excluſi per inſtitutionem extraneam, an per conſequens remouentur à legitima, quæ etiam iure ſucceſſionis venit. deciſ. 181. num.2. Pirouano.

Filius, & pater vna, eademq; perſona, earum, & naturæ reputantur. deciſ.62.num.41. Durano.

inter Filios ſeruanda eſt æqualitas. d.54.num.. Merlino.

Filij legitimi, & naturales, ſecundum communem vſum loquendi, & vulgi intelligentiam vocantur illi, qui ſunt nati ex legitimo matrimonio. deciſ 16. num. 18. Coccino.

Filius extenus præſumitur poſſidere inter familiaritatis bona materna, quatenus fuerunt in matris dominio. deciſ. 17 num.9. Durano.

Filius, ſi fit relictus hæres à patre, & dos incerta reliquerit filiæ, tunc ſi dictus filius in ſuo teſtamento declarer, quanta præciſè ſit futura iſta dos, quare cenſeatur facisſe tale legatum. deciſ.28.num.15. Merlino.

Filijs etiam à uiribus eſt relinquenda legitima. deciſ.62. num.38. Durano.

Filius dicitur legitimus, qui natus eſt, ex ea cum qua dicebatur legitimum matrimonium in domo, vicinis ſcientibus. deciſ. 201.num.6. Coccino.

Filij alicuius, quando vocantur, opus eſt de Patre facere mentionem, vt intelligatur de illis filijs, de quibus fit mentio. deciſ.6.num.34.& 35. Merlino.

Filius eſt legitimus, qui ſuſceptus eſt in tempore, quo communiter reputabatur matrimonium verum, & non fictum, licet verũ eſſe non poſſet. deciſ.201.nu.7. Coccino.

Filius, vt dicatur legitimus, ſufficit, quod ſit natus ex ea, quæ credebatur vxor. deciſ.201.num.5. Coccino.

Filij legitimi naſcuntur vbi eſt matrimonium. deciſ.201. num.3. Coccino.

Filijs maſculis plus in amicum deferebat, quam fœminis, ſed correctum eſt. deciſ.62.num.56. Durano.

Filiorum appellatione veniunt nepotes ſine ſumpto vocabulo, & ſecundum hanc ſignificationem. deciſ.6.num. 29.& 30. Merlino.

Filiorum appellatione, quando veniant nepotes idem intelligitur de pronepotibus trinepotibus &c. deciſ.6. num. 37. Merlino.

pro Filio infante pater poteſt acquirere incolatum alicuius ciuitatis, & domicilium, quando eodem tempore acquirit ibi hæreditatem. deciſ.52.num.4. Vitli.

Filijs etiam ſuperſtitibus fructus dotis non dilicatur poſt vxoris obitum. deciſ.78.num.1. Virili.

Filiorum appellatione præſumitur teſtator voluiſſe comprehendere nepotes, quando in ſubſtitutionibus maſculinitatis qualitas ſemper reperitur repetita. deciſ.40. nu. 4. Donozetto.

Filio, ſi pater emat aliquod officium, an in eiſdem filij legitima ſit imputanda. deciſ.54.num.23. Merlino.

In Filium non continuatur patris poſſeſſio ſed nouæ apprehenſione eſt opus. deciſ.35.num.4. Durano.

Filijs debetur legitima iure naturali. deciſ.62.n.15. Durano.

Filijs eſt debita legitima, & ius illam petendi ad hæredem tranſit, quamuis extraneum d. 27. nu. 2. Merlino.

Filiorum præterito facta teſtamento illud reddit nullum. deciſ.74.num.10. Virili.

Filij legitimi naſcuntur, vbi matrimonium eſt legitimum, etiamſi concubinatus præceſſerit. deciſ.16.nu.2. Coccino.

a Filio pater eſt alendus ratione naturali & non iure naturali. deciſ.62.num.28. Durano.

Filijs de iure naturæ debita eſt legitima. deciſ.47.num.3. Merlino.

de Filijs, ſi ſit facta ſubſtitutio, intelligitur tam de maſculis, quam fœminis. deciſ.257.num.1. Donozetto.

in Filiorum bonis, an mater propter tranſitum ad ſecunda vota priuetur omni ſucceſſione. deciſ.181.n.19. Pirouano.

F I N I S.

Finis matrimonij, non debet eſſe lucrum, ſed ipſum matrimonium deciſ.138.num.10. Durano.

ad Finem vnum inducta, non debent contrarium operari. deciſ.16.num.16. Vbaldo.

FLORENTIÆ notorium eſt, extare publicum Archiuium vbi Notariorum omnium protocollare condiuntur, & reſeruantur. deciſ.271. num.11. Durano.

FLVMINA in dies crescit, quod mutent cuſum ſuum. deciſ.84.num.23. Coccino.

F OE̅ M I N A.

Fœmina, tunc multo magis non videtur à vocatione proximiorum de familia excluſa quando teſtator non reſpexit ad conſeruationem agnationis. deciſ. 181. numer. 4. Donozetto.

Et hoc, vt habeat locum ſufficit quod teſtator agnationem non reſpexerit. ibidem. num.4.

Fœmina excluſa a ſtatuto propter dotem, intelligitur tantum excluſa ab hæreditate dotanda, etiamſi verba ſtatuti valde repugnent, nullo ex toto repugnant. deciſ.221.nu. 5. Merlino.

Quod procedit etiamſi verba ſtatuti ſint valde pregnantia, ibidem num.5.

Fœmina ſemel excluſa à maſculo, ſemper remanet excluſa, deciſ.109.num.15. Virili.

Fœminæ vnius lineæ excludunt maſculos alterius lineæ. deciſ.176.num.11. Coccino.

Fœminæ, ſtatutis maſculis cenſentur excluſæ, etiam ab emphyteu-

emphyteuſi Eccleſiaſtica, ſtante ſtatuto fœminas excludentes propter maſculos. deciſ. 355. num. 21. Merlino.

Fœminæ, vt a maſculis excludantur, ex diſpoſitione ſtatut. Vrb. lib. 145. lib. 1 requiritur, vt eædem fœminæ dotem habeant. deciſ. 405. num. 25. Veroſpio.

Fœmina excluſa per ſtatutum à ſucceſſione aliquarum perſonarum, intelligitur tantum à perſonis ibi expreſſis excluſa. deciſ. 321. num. 9. Merlino.

Fœmina in dubio eſt pronunciandum quod a ſucceſſione non ſit excluſa à ſtatuto. deciſ. 321. num. 8. Merlino.

Fœminæ deſcendentes, quando ſunt poſitæ in conditione, tunc excluditur ratio conſeruandæ agnationis. deciſ. 221. num. 15. Virili.

Fœminæ ſecundum ius commune æqualiter ſuccedunt in bonis paternis, ſicuti fratres. deciſ. 177. num. 1. Merlino.

Fœmina excluditur ex verbo domus. d. 135. nu. 9. Durano.

Fœmina ab vno dotata, dicitur ab omnium ſucceſſione excluſa. deciſ. 247. num. 9. Merlino.

Fœmina comprehenditur ſub vocatione proximorum de familia. deciſ. 151. num. 2. Dunozetto.

Quod procedit etiam, quando fœmina eſt nupta extra familiam. ibidem num. 3.

Fœmina licet excludatur à ſucceſſione aſcendentium, non tamen excluditur à dote. deciſ. 128. num. 8. Virili.

Fœmina eſt finis paternæ agnationis, & caput alterius agnationis ſui viri. deciſ. 405. num. 49. Veroſpio.

Fœminæ de iure communi non excluduntur propter maſculos. deciſ. 195. num. 22. Dunozetto.

Fœmina, quando eſt excluſa, cenſentur etiam excluſi omnes ab eo deſcendentes. deciſ. 405. num. 3. 4. 5. 35. & 36. Veroſpio.

Fœmina ab vno dotata, ſi excluderetur à ſucceſſione non dotantis, ad quem de iure erat vocata, eſſet magnum abſurdum, & iniquum. deciſ. 321. num. 14. Merlino.

Fœminæ cum tranſeant in alienam familiam, non poſſunt conſeruare agnationem. deciſ. 317. num. 3. Chiſlerio.

Fœminæ ſecundum communem vſum loquendi ſunt de agnatione Mariti. deciſ. 151. num. 30. Dunozetto.

Fœminæ, licet aſſumant nomen familiæ mariti, non tamen deſinunt eſſe de familia proprii patris. deciſ. 151. num. 27. Dunozetto.

Fœminæ ſi ſint vocatæ poſt maſculos, eorum vocatio non excludit, quindam extant maſculi ſit agnatio contemplata. deciſ. 135. num. 13. Durano.

Fœmina abſurdum eſt quod habeat quatuor, quinque ſex, & vltra dotes. deciſ. 247. num. 16. Merlino.

Fœminarum ſtatutum excluſiuum, vt habeat locum requiritur ſubiectio tam ratione perſonarum, quam bonorū. deciſ. 364. num. 17. Pirouano.

Fœminæ, quando à ſtatuto excluduntur propter maſculos ſi concurrat alia perſona excludens maſculos, tunc locus eſt diſpoſitioni iuris communis, & non ſtatuti. deciſ. 176. num. 5. Pirouano.

Fœminas non præſumitur teſtator voluiſſe excludere, ſi vſus ſit verbis demonſtrantibus & aptis comprehendere maſculos, & fœminas. deciſ. 151. num. 20. Dunozetto.

Fœminæ non comprehenduntur in conceſſione emphyteuſis facta pro filijs, & nepotibus. d. 176. num. 3. Coccino.

pro Fœminarum excluſione à proximis de familia, coniecturæ debent clare concludere mentem teſtatoris. deciſ. 151. num. 6. Dunozetto.

Fœmina excluſa à ſtatuto propter exiſtentiam maſculorum dicitur etiam excluſa à legitima. deciſ. 272. num. 10. Dunozetto.

Quod procedit etiam ſi defunctus deceſſerit cum teſtamento. ibidem. num. 11.

Fœminarum ſtatutū excluſiuum non extenditur ad bona extra territorium, vbi contraria eſt iuris diſpoſitio. deciſ. 177. num. 44. Merlino.

Fœminæ, non faciunt deficere conditionem, ſi ſine filijs, dū extant maſculos. deciſ. 135. num. 14. Durano.

Fœminis excluſis dos datur, quaſi in recompenſationem excluſionis. deciſ. 405. num. 26. Veroſpio.

Fœminas non cenſetur teſtator voluiſſe excludere, ſi in teſtamento non legitur expreſſa ratio conſeruandi bona in agnatione, & adhoc non ſufficit, quod tacite colligatur. deciſ. 151. num. 13. & 14. Dunozetto.

Fœminarum ſtatuta excluſiua plurima per vniuerſum terrarum orbem condita reperiuntur. d. 405. nu. 31. Veroſpio.

Fœminis tantum, & non maſculis conuenit dos. deciſ. 107. num. 17. Durano.

Fœminas, & maſculos mater præſumi æque diligere. deciſ. 385. num. 24. Merlino.

Fœminas proximiores propter agnatos remotiores non cenſetur teſtator voluiſſe excludere. deciſ. 151. numer. 9. Dunozetto.

Fœmina deſcendens, vt non dotetur, teſtator non poteſt facere in ſuo teſtamento. deciſ. 128. num. 6. Virili.

FOENVS.

Fœneris renouatio etiam de iure Ciuili interdicta eſt. deciſ. 301. num. 1. Merlino.

FORENSIS.

de Forenſibus ſi ſtatutum loquitur, & de illis, qui familiariter non viuunt, qualiter intelligatur. d. 52. num. 9. Virili.

Forenſis, ſi teſtamentum faciat more Veneto hoc eſt minori numero teſtium, quam à iure ſancitum eſt, teſtamentum tamen ſubſtinetur & habet executionem, etiam reſpectu bonorum extra ſtatum Venetum ſitorum, & in quo ius commune, vel municipale ſeruatur. deciſ. 355. num. 22. Merlino.

Forenſis, vt quis non dicatur, ſufficit, quod ſit incola. deciſ. 52. num. 10. Virili.

Forenſis tenetur ſeruare ſolemnitates præſcriptas à ſtatuto loci, in quo contrahit. deciſ. 355. num. 25. Merlino.

Forenſibus, ſi ſtatutum imponat gabellam etiam in hæreditate aſcendentium, tamquam odioſum eſt ſtricte interpretandum. deciſ. 52. num. 1. Virili.

FORMA.

in Forma ſpecifica, vt dicatur confirmatio fieri requiritur citatio partis deciſ. 166. num. 4. Coccino.

Forma noua circa contractum, quando dicatur inducta per ſtatutum. deciſ. 1. num. 19. Durano.

Forma data ad aliquid faciendum, ſi contra eam fiat, aut citra eam, idem ſunt ad effectum inducendi nullitatem actus. deciſ. 150. num. 3. Durano.

Forma ſcribendi, quotidie multis ex cauſis mutatur. deciſ. 61. num. 6. Dunozetto.

Forma datā à Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 18. de reformat. ſuper probatione iuris patron. potentium, no poteſt adimpleri per æquipollens. deciſ. 197. num. 2. Coccino.

Neque hoc caſu ſufficit probatio præſumpta reſultans ex enunciatiuis, & inſtitutionibus Epiſcoporum. ibidem num. 63.

Forma data in conſtitutione, ſi illa ſit ſeruata, non requiritur alia ſolemnitas. deciſ. 36. num. 69. Coccino.

Forma originalis conceſſionis inſpici debet. deciſ. 194. num. 59. Coccino.

Formula illa actionum nimis ſcrupuloſa de qua in l. 1. ff de edend. poſtquam antiquata fuit, ſufficit, quod exprimatur declaretur, qualis actio fuerit intentata. deciſ. 30. num. 28. Durano.

FORNICATIO.

Fornicatio, & non matrimonium præſumitur ex cohabitatione maſculi, & fœminæ. deciſ. 201. num. 42. Coccino.

FORVM.

de Foro Eccleſiæ eſt quæſtio legitimitatis inter Laicos, licet in conſequentiam veniat reſolutio pertinentiæ ſucceſſionis. deciſ. 296. num. 18. Coccino.

de Foro Eccleſiaſtico ſunt confraternitates Laicorum, & eorum cuſtodes in eo foro debent conueniri. deciſ. 144. num. 17. Durano.

Foro exteriori, ad forum interius, & è converſo, valet argumentum, tritum eſt in iure, & vulgare. deciſ. 1. num. 13. Durano.

Forum ſortiri, & ſtatutis ligari paria ſunt. deciſ. 355. num. 26. Merlino.

Forum in loco delicti commiſſi, quis ſortitur. deciſ. 324. num. 5. Pirouano.

FORTVNÆ dicitur eſſe iudiciū deciſ. 387. nu. 8. Durano.

FOVEA.

Foueam quis præuidere poterat ex terra, matonibus, lapidibus, puteolana, ibi circum poſitis. deciſ. 289. num. 4. Virili.

Foueam faciens tenetur actione legis Aquiliæ etiam pro leuissima culpa, ad reficiendæ damna ei, qui in foueam cecidit. ibidem num. 11.
Hoc tamen non procedit, quando adhibetur solita diligentia, vel apponendo trabem, vel cooperiendo foueam. ibidem num. 2.

FRATER.

Fratrum appellatione, quando non veniant sorores. decis. 388. num. 5. Merlino.
Fraternam sobolem propriæ anteponere, est omnino absonum, & contra insitam natura parentibus charitatem. decis. 251. num. 5. Merlino.
Frater magis præsumitur diligere fratrem, quã sororem, & hoc nedum ob æqualitatem sexus, verum etiam ob votũ conseruationis agnationis. decis. 388. num. 16. Merlino.
Fratribus minoribus Ordinis S. Francisci, si legatum fiat, ex quo non excluditur eorum mendicitas; tenet. decis. 365. num. 11. Merlino.
Frater dotans sororem, potest in eo præsumi liberalitas. decis. 20. num. 17. Merlino.
Frater constituens vnicam dotem sorori, vigore statuti excludui fœminarum, an excludatur d. soror ab vtriusque parentis successione. decis. 405. num. 29. Verospio.
Fratres Minores Ordinis S. Francisci non sunt capaces annuorum reddituum perpetuorum, etiam si illa relinquantur adiecto perpetuo onere celebrationis Missarum. decis. 365. num. 15. Merlino.
Inter Fratres, & alienigenas distinctio de Iure Diuino non fit. decis. 305. num. 14. Merlino.
Fratri ab intestato decedenti, succedunt sorores equaliter pro vt fratres. decis. 247. num. 1. Merlino.
Fratres, quando post modicum tempus mortis patris, bona diuidunt, illa præsumuntur paterna, non data aliqua acquisitione. decis. 160. num. 3. Merlino.
Fratres Minores Ordinis S. Francisci si reciperent annua legata, etiam pro Missis, & Anniuersariis, celebrandis tractu temporis non solum mendicitatem deserèrent, sed aperè diffiterentur. decis. 365. num. 18. Merlino.
Fratribus, si non succedant sorores, non faciunt partẽ ad diminuẽdam quotã legitimæ matris. d. 116. nu. 1. Pirouano.
Fratrum appellatione potest venire soror ex identitate rationis, nec hoc casu dicitur fieri extensio, sed comprehensio. decis. 388. num. 10. & 11. Merlino.
Frater dicitur, quasi alter, & vnus, & idem sanguis, in quo eadem militat ratio Charitatis, quam in filijs. decis. 288. num. 17. Merlino.
Fratribus Minoribus de obseruantia non sunt prohibita legata, relicta pro emendis libris, & pro studio etiamsi legentur annui reditus. decis. 365. num. 45. Merlino.
Inter Fratres, si sit inita transactio super hæreditate fraterna, & paterna rescinditur ex enormissima læsione. decis. 125. num. 23. Durano.
Frater non solum tenetur alere fratrem, sed etiam nepotem ex fratre. decis. 298. num. 12. Chisterio.
Fratri germano, tenetur soror iuxta dispositionem statut. Bonon. si decesserit sine filijs, relinquere certam partem dotis, & eius argumenti, & aliorum suorum bonorum. decis. 138. num. 1. Durano.
Fratres Minores de obseruantia Ordinis S. Francisci sunt incapaces cuiuscũque iuris, & obligationis ciuilis. decis. 365. num. 47. Merlino.
Fratres Minores abstinere se debent à quibuscumque annuis redditibus. decis. 365. num. 16. Merlino.
Fratres sorores non dotatas, dotare non tenentur, nisi in quantũ ipsi sint hæredes patris. decis. 398. n. 1. Motmãno.
Frater legans sorori dotem, præsumitur compensare cum debito paterno. decis. 58. num. 4. Merlino.
Fratris appellatione veniũt sorores. d. 388. num. 3. Merlino.
Inter Fratres bona diuisa, tunc ãn præsumantur paterna, si tempus diuturnum non intercesserit inter mortem patris, & diuisionem filiorum. decis. 126. num. 6. Merlino.
Fratres de obseruantia ordinis S. Francisci videntur in capaces omnis successionis, & legatorum. decis. 365. num. 7. Merlino.
Frater diues tenetur alere fratrem pauperẽ etiamsi bona nõ prouenerint à communi patre. decis. 92. num. 11. Durano.
Frater in subsidium tenetur dotare sororem. decis. 321. num. 15. Merlino.
Frater, si sit rogatus restituere bona fratri, tenetur caute, si bona dilapidet. decis. 168. num. 14. Virili.
Fratres Episcopi dicuntur Canonici Ecclesiæ cathedralis. decis. 3. num. 3. Coccino.
Inter Fratres ob mutuam dilectionem fraternam concordia seruanda est. decis. 74. num. 13. Virili.
Fratres Minores Ordinis S. Francisci, tam de familia, quam Reformati, sunt capaces Legatorum, quæ vnica solutione, seu præstatione adimplentur. decis. 365. numer. 9. Merlino.
Frater spurius etiam alendus est a fratre diuite. decis. 92. num. 6. Durano.
Frater tenetur dotare sororem pauperem. decis. 398. num. 2. Motmanno.
Inter Fratres non præsumitur communio, si separatim habitent. decis. 215. num. 3. Dunozetto.
Fratribus Minoribus Ordinis S. Francisci legata relicta, tenent, si modo licito, & iuxta eorum Constitutiones fiant. decis. 365. num. 10. Merlino.
Frater legans dotem sorori, intelligitur velle compensare cum debito dotis relictæ à patre. decis. 28. nu. 6. Merlino.
Fratribus Minoribus Ordinis S. Francisci legata relicta valent, si quantitas legatorum non sit ingens, & immoderata, quæ nõ sapiat thesaurizationẽ. d. 365. n. 12. Merlino.
Inter Fratres præsumitur adesse communio. decis. 215. nu. 2. Dunozetto.
Fratres Minores sunt incapaces non solum annui redditus non perpetui, sed etiã ad tempus. d. 365. nu. 22. Merlino.
Frater pauper debet ali, a fratre diuite. decis. 92. numer. 1. Durano.
Fratres Minores sunt incapaces cuiuscumque annui reditus, etiam exigui. decis. 365. num. 25. Merlino.

FRATERNITAS.

Fraternitas, qualiter probetur. decis. 10. num. 1. Remboldo.

FRAVS.

Fraus non arguitur, si non adsint probabiles causæ. decis. 308. num. 17. Pirouano.
Fraus de Iure non præsumitur interuenisse donec de contrario non doceatur. decis. 132. num. 2. Merlino.
Fraudem, & dolum allegans bene, & concludenter ea tenetur probare, & non sufficiunt cõiecturæ, nisi legales. decis. 26. num. 21. Vbaldo.
Et nisi sint præcipuæ, & luce meridiana clariores. ibidem num. 22.
Fraude cessante, culpa non obligat. decis. 103. numer. 39. Coccino.
Fraudes, & occultationes sequi possunt in inuentario conficiendo, quando index non fuit præsens, vel eo perfecto non interloquitur. decis. 331. num. 10. Pirouano.
Fraus hæredis in non describendo omnia bona in inuentario, quando dicatur cessare. decis. 331. nu. 22. Pirouano.
Fraudem committere non licet procuratori in præiudicium sui Domini, nisi de speciali mandato doceatur. decis. 341. num. 23. Pirouano.
Fraudibus mercatorum est obuiandum. decis. 145. num. 11. Motmanno.
In Fraudem legis condictio apposita in totum corruit. decis. 342. num. 14. Dunozetto.
Fraus, & falsitas multo magis non præsumitur in personis nobilibus. decis. 26. num. 10. Vbaldo.
Fraus præsumitur in donatione facta personis coniunctis decis. 200. num. 7. Durano.
Fraus, & falsitas non præsumitur. decis. 26. nu. 19. Vbaldo.

FRVCTVS.

Fructus de iure communi veniebant in restitutione dotis constituti in rebus immobilibus. decis. 283. nu. 2. Quesito.
Et quando consistebat in rebus mobilibus, idem dispositum erat. ibidem num. 3.
Fructus dotis post obitum vxoris non debentur etiam, superstitibus liberis. decis. 58. num. 1. Virili.
Fructus præterij rerum ecclesiæ nullius alienatarum, probatio, quod fuerunt conuersi in vtilitatem ecclesiæ tunc sunt restituendi. decis. 175. num. 8. Durano.
Fructus augens actionem petitionis hæreditatis, non autem

autem augent hæreditatem inpræiudicium veri hęredis. decis.259.num.23.Pirouano.
Fructus, qui per alium percipit, per se regulariter videtur percepisse.decis.391.num.41. Durano.
Fructus, & interesse dotis debentur propter damnum emergens, quod ex inopia, & alimentorum carentia resultat. decis.383.num.5. Queipo.
Fructus lucri dotalis, & interesse dotalis debetur à die interpellationis iudicialis, & qualiter fiat secundum statutum Vrbis lib. 1. cap. 137. decis. 383. num. 1. Queipo.
Fructus postquam sunt consumpti, non dicuntur amplius fructus, sed quantitas, & pars sortis. decis.248.num. 15. Merlino.
Fructus censentur aucti, & non diminuti. decis.413.num. 1.Coccino.
Fructus tunc augent hæreditatem, postquam fuit etiam adita data mala fide hæredis ex scientia creditorum & litis contestatione decis.304.num.4. Pirouano.
Fructus non de substantia rei, sed ex ipsa re prouenire dicuntur. decis.259.num.11. Pirouano.
Fructus hæreditatis possunt dici de substantia testatoris deuoluta ad hæredem. decis.304.num.5. Pirouano.
Fructus sequuntur Dominum. decis. 310.num.16. Durano.
Fructus censuum sequuntur naturam eorumdem censuum. decis.310.num.25.Durano.
Fructus census,qui soluens nomine alieno, non præsumitur ipse fecisse censum. decis.114.num.12. Virili.
ad Fructus restitutionem condemnatus de iure, etiam tenetur ad fructus perceptos per eum, in quem, lite pendente, transtulit rem litigiosam. decis.392.num.39. Durano.
Fructus, quare non imputentur in legitimam filiorum. decis.62.num.70. Durano.
Fructus rerum ecclesiæ alienatarum nulliter, stante bona fide emptoris non debentur, nisi à die motæ litis. decis. 375.num.2. Durano.
Fructus percipi debent de societate subsistente, & non de disoluta propter vitium vsuræ. decis.192.n.11.Pirouano.
Fructus in Trebellianicam anticipitus imputabantur, sed hoc est correctum, quo ad liberos primigradus. decis. 62.num.5.Durano.
Fructus sunt de substantia hæreditatis. decis. 259.num.20. Pirouano.
Fructuum consumptio intra triennium non præsumitur. decis.248.num.13. Merlino.
Fructus hæreditatis de iure ff. imputabantur in legitimam etiam descendentibus. decis.62.nu.n.2. Durano.
Fructus dotis quando peti possunt in reactionis, tunc etiam separatim à iudicio principali dotis peti possunt. decis. 383.num.15.Queipo.
ad Fructuum restitutionem de bonis ecclesiæ malè alienatis quis non tenetur stante bona fide. decis.375. num.3. Durano.
Fructus in Trebellianicam transuersales imputare debeat. decis88.num.23.Merlino.
Fructus augent hæreditatem.decis.259.num.10. Pirouano.
Fructus augent hæreditatem.decis.304.num.9. Pirouano.
Fructus non sunt imputandi in legitimam, quod procedit etiamsi testator hoc disponat. decis. 360.num. 22. Coccino.
Fructus meliorationum sunt deducendi tamquam proprij meliorantis, & ad ipsum spectantes, nec sunt in eius primum creditum imputandi. decis.188.num.5.Merlino.
Fructus sunt de substantia testatoris deuoluta ad hęredem. decis.259. num.24. Pirouano.
Fructus rei fructiferæ semper percipi potest, donec realiter res tradatur.decis.130.num.2. Pirouano.
Fructus non imputantur in debito iure naturæ,cuicunque debeantur.decis.62.num.10. Durano.
Fructus percipi non possunt bona fide ex aliena substantia.decis.304.num.10. Pirouano.
Fructus non debentur cessante dominio, & possessione. decis.130.num 4. Pirouano.
Fructuum mutatio, non mutat obligationem de nouis fructibus decimam soluendi, sicuti prius soluebatur de alijs.decis.335.num.8. Merlino.
Fructus census amplius nō debentur secuta discussa? decis. 274.num.9. Monnanno.
Fructus prætij rei venditæ, debentur ex æquitate. l. cui debit C. de action.rei empt. perinde ac si venditio ab initio pure fuisset concepta.decis.13.num.29.Durano.
Fructus hæreditatis hæres tenetur seruare,& bonam reddere rationem de omni, & toto, quod ad eum peruenit. decis.304.num.6. Pirouano.
Fructus dotis soluto matrimonio, tunc demum debentur, quando mulier fecit diligentias pro ea habenda & non habet vnde se alat.decis.14.num.13. Coccino.
Fructus non veniunt appellatione substantiæ. decis.259. num.25. Pirouano.
Fructus dotis soluto matrimonio amplius non debentur. decis.14.num.12.Coccino.
in Fructibus est etiam potior, qui est potior in sorte. decis. 382.num.3. Durano.
Fructui dans procurator meus pecuniam meam tenetur mihi dare illud emolumentum,quod consecutus ex illa,siue ei mandaui, siuè non decis.80.num.9 Coccino.
Fructus beneficiorum, vt familiares Papæ in absentia faciant suos, requiritur quod ecclesiæ Vniuersali inseruiat. decis. 22.num.11. Durano.
Fructus nullos de Iure non præsumitur habere beneficium. decis.132.num.9. Merlino.
Fructus prætij rei emptæ debentur, quamuis statim dominium rei emptæ transierit in emptorem. & sic ex re propria fructus perceperit. decis.12.num.8.& 9.Durano.
ex Fructibus, an hæreditas augeatur. decis.259. num. 15. Pirouano.
Fructus prætij rei emptæ, non sunt propriè vsuræ, sed reparatio damni.decis.12.num.7. Durano.
ad Fructus restitutionem condemnatus, de iure etiam tenetur ad fructus perceptos per eum, in quem lite pendente, transtulit rem litigiosam. decis.392.num.39.Durano.
Fructuum perceptio est certa regula probandi possessionē. decis.13.num.21. Durano.
ad Fructus, si simpliciter sententia aliquem condemnat. intelligitur de fructibus verè & realiter per condemnatum perceptis.decis.392.num.1. Durano.
Fructus prætij rei emptæ non debentur vti vsuræ, sed vti res propria, ex æquitate iustitiæ commutatiuæ. decis.12. num.7.Durano.
Fructus prætij rei venditæ non debentur quādo d.res remanet penes ipsum venditorem. decis. 12.num.14. Durano.
Fructus non tenentur descendentes imputare in legitimam sicuti nec ipsi filij. decis.62.num.54. Durano.
Fructus dotis non debentur, remoto onere matrimonij. decis.38.num.1. Virili.
Fructus pro rata prætij rei venditæ, & non solutæ, venditor potest petere, & exigere.decis.13 num.17.& 43. Durano.
Fructus suos, licet non faciat immissus ex primo decreto, illos tamen percipit & custodit, ac bona colit, & locat. decis.248.num.7. Merlino.
de Fructibus sunt exigendæ decimæ. d.23.num.21.Durano.
cum Fructibus non compensantur melioramenta. decis. 397.num.46. Coccino.
Fructus beneficiorum lucrantur in absentia cubicularij Papæ,licet recipiant salarium.decis.22.num.9 Durano.
Fructus prætij rei emptæ licitæ ab initio possunt taxari ad rationem quatuor pro centenario.decis.12. nu.13. Durano.
Fructus facit suos,heres cum beneficio l.& inuentarij,duos illos percipit.decis.259.num.8. Pirouano.
Fructuum omnium reseruatarius, eosq; percipies, quo ad onera realia habetur vice & loco Titularis.decis.30.num. 19. Durano.
Fructuum prædiorum valor probatur ex denunciationibus Massariorum.decis.272.num.18.Dunozetto.
ex Fructibus hæreditaris sunt soluenda legata annua. decis. 399.num.38.Coccino.
Fructus prætij rei emptæ debentur, quamuis emptore non fuerit in mora soluendi prætium. decis.12.nu.6. Durano.

FVNDAMENTVM.

Fundamentum suæ intentionis, quis non debet probare per præsumptiones.decis.188.num.4. Merlino.
Fundans se in aliqua qualitate extrinseca, quæ naturaliter

ſimer ſe habet adeſſe, & non eſſe, ſiue ſit actor, ſiue ſit reus in negotio principali, cum in hac qualitate ſit actor debet illam, cõcludenter probare, d. 219. nu. 12. Coccino.

Fundamentum, ſuæ intentionis, quilibet tenetur probare. deciſ. 10. num. 9. Rembaldo.

Fundamentum intentionis eſt concludenter probandum. deciſ. 142. num. 2. Coccino.

Fundamentum intentionis ſuæ, vt quis probet, non ſufficit probatio præſumptiua, ſed requiritur poſitiua. deciſ. 294. num. 4. Merlino.

Fundamentum ſuæ intentionis debet quis probare per veras, & concludentes rationes. deciſ. 187. num. 17. Vbaldo.

Fundamentum, quis non poteſt facere in confeſſione impugnata. deciſ. 168. num. 10. Merlino.

FVNDATIO.

Fundationis titulus eſt aliorum magis proficuus, & vtilis. deciſ. 150. num. 5. Coccino.

Fundator poteſt ſibi, & ſucceſſoribus reſeruare iuſpatronatus, & conditiones apponere. deciſ. 147. numer. 8. Coccino.

FVNDVS.

Fundo vendito an veniant eius acceſſiones, & additamenta. deciſ. 199. num. 9. Veroſpio.

FVNICVLVS Triplex difficilius ſoluitur. deciſ. 243. num. 11. Merlino.

FVNVS.

Funeris impenſarum detractio, quando eſt facienda, eſt habenda ratio omnium expenſarum iuxta facultates, & dignitatem defuncti. deciſ. 399. num. 17. Coccino.

Funeris impenſa præfertur credito dotis. deciſ. 399. num. 15. Coccino.

Funeris impenſa an debeat confundi, & compenſari cum mobilibus. deciſ. 399. num. 18. Coccino.

Funeralium emolumẽta, debentur Parocho in recompenſationem laborum, quos ſubſtinuit in celebrando diuina officia, & in adminiſtrando Sacramenta defuncto, dum viueret. deciſ. 402. num. 9. Merlino.

Funeris impenſa, continet tacitam hypothecam, & omnibus creditoribus tacitas, & priuilegiatas hypothecas habentes, præfertur. deciſ. 399. num. 14. Coccino.

Funeris impenſa an præferatur creditoribus habentibus expreſſam hypothecam, iſte articulus eſt valde controuerſus. deciſ. 399. num. 16. Coccino.

Funeralium emolumenta debentur Parocho, quæ recenſentur inter obuentiones, & elemoſynas, deciſ. 402. num. 8. Merlino,

Funeris impenſa eſt detrahenda, quando hæreditas reſtituitur. deciſ. 399. num. 13. Coccino.

Funeralium emolumenta ſunt de iuribus Parochialibus, & ad Parochum ſolum, qui exercet curam animarum ſpectant. deciſ. 402. num. 8. Merlino.

FVRIOSVS.

Furioſi teſtamentum eſt ipſo iure nullum, deciſ. 233. num. 28. Durano.

in Furioſo, non adeſt ea voluntas, quæ requiritur ad perfectionem donationis. deciſ. 408. num. 24. Ciſſetio.

Furioſus qui prorſus eſt, licet de facto teſtetur, quamuis ordinatè, tamen eius teſtamentum nullum eſt. deciſ. 233. num. 32. Durano.

Furioſus, quis eſſe non deſinijt, quamuis faciat aliquos actus ſapientis. deciſ. 233. num. 33. Durano.

FVRTVM.

Furtum de ſui natura, & à communiter accidentibus eſt difficilis probationis. deciſ. 266. num. 4 Pirouano.

de Furto decimarum, Iudex Laicus poteſt cognoſcere, licet, quod ad decimas non ſit Iudex competens. deciſ. 296. num. 15. Coccino.

G

GABELLA.

GAbellam, ſi ſtatutum imponat forenſibus etiam in hæreditate aſcendentium, dicitur odioſum & ideo ſtrictè interpretandum. deciſ. 52. num. 1. Virili.

GELASIVS Papa II. plenariam indulgentiam conceſſit omnibus Chriſti fidelibus manus adiutrices porrigentibus reparationi eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Pilari Cæſaraugustæ. deciſ. 353. num. 61. Coccino.

GEMINATIO.

Geminatio verborum multum operatur, ad oſtendendam magis enixam alicuius voluntatem. deciſ. 167. num. 28. Durano.

ex Geminatis ſcripturis, omnis præſumptio erroris excluditur. deciſ. 387. num. 4. Durano.

GENERATIO.

Generatio tertia vt conſtituatur, requiruntur pronepotes. deciſ. 314. num. 5. Merlino.

generatio ſolos deſcendentes comprehendit. deciſ. 60. num. 2. Vbaldo.

generare nemo poteſt ſeipſum. deciſ. 314. num. 3. Merlino.

GENVS.

Generi quicquid aſcribitur, etiam ſingulis ſpeciebus ſub eo contentis adſcribitur. deciſ. 194. num. 53. Coccino.

GENTILES.

Gentiles in locis, in quibus Crux, Præſepe, & alia ſalutis noſtræ miſteria ſeruabantur, ſtatuas Iouis, Veneris &c. collocabant. deciſ. 353. num. 9. Coccino.

gentilium delubra Chriſtianæ Religionis cultui, olim per venerandæ Crucis iſtallationem mancipabantur. deciſ. 353. num. 11. Coccino.

GERVNDIVM.

Gerundium, qualificatur ex verbo ei adiuncto. deciſ. 295. num. 13. Virili.

GESTA.

Geſta, pro vna parte feudi, optimè ſuffragantur pro alia parte. deciſ. 93. num. 28. Coccino.

geſta ab eo, qui eſt decoctioni proximus ſolent eſſe plena fraudibus, & ſimulata. deciſ. 345. num. 12. Mormanno.

geſta poſt inhibitionem Rotalé omnia ſunt attenta, & ideo veniunt reuocanda. deciſ. 102. num. 1. Durano.

Geſtor negotiorum non poteſt repetere quicquid perſoluit in aliquo negotio geſto, inuito principali. deciſ. 337. num. 28. Veroſpio.

GRATIA.

Gratia, ſi ſit conceſſa motu proprio, non indiget aliqua iuſtificatione. deciſ. 196. num. 3. Durano.

Quod procedit etiamſi in gratia motu proprio, ſit clauſula, vt accepimus, & ita ſeruat Rota. ibidem numer. 4. Durano.

gratia conceſſa alicui à Principe, an ſit regulanda à declarationibus, & à precibus Principi porrectis. deciſ. 167. num. 22. Durano.

gratia intelligitur facta intuitu perſonæ, & non officij, ſi ſolum nomen, & cognomen exprimatur. deciſ. 101. num. 2. Virili.

in Gratia ſecunda, ſi fuerit inſertus totus tenor primarum literarum, quid operetur. deciſ. 100. num. 14. Coccino.

gratia non dicitur fuiſſe ſurreptitia, in caſu quod non fuit narratum, impetrantem fuiſſe filium non hæretici, ſed de hæreſi accuſati. deciſ. 100. num. 24. Coccino.

in Gratia ſunt narranda illa, quæ poſſunt mouere Principem ad illam concedendam, vel denegandam, & in hoc attenditur ſtylus & quid ſi non probetur. deciſ. 100. num. 20. Coccino.

gratia ante regiſtrationem non eſt annullata, ſed habet implicitum ſtatum validitatis. deciſ. 100. numer. 44. Coccino.

in Gratia, ſi deficiant aliqua, quæ de neceſſitate non reſpiciunt principium, eis ſublatis, conualidatur per viam remotionis obſtaculi. deciſ. 100. num. 36. Coccino.

gratia Principis ampliſſima, quæ non emanauit per verbum, fiat, eſt attendenda, & non ſupplicatio. deciſ. 167. num. 23. Durano.

gratia, quæ per viam Motus proprij emanauit non eget aliqua iuſtificatione. deciſ. 119. num. 1. Merlino.

gratia dicitur conceſſa motu proprio quando procedit ex mera liberalitate Principis. deciſ. 330. num. 11. Coccino.

in Gratia, motu proprio ſufficit derogatio generalis. deciſ. 100. num. 16. Coccino.

in Gratia conualidatoria nõ ſanantur nullitates, niſi exprimantur. deciſ. 350. num. 19. Durano.

Gratia Apoſtolica eſt ſubreptitia, ſtãte in ea clauſula, dummodo

modo non fiat alteri fus&c. quando facit alteri iam ius quæsitum. decis. 285. num. 4. Durano.
Gratia omnis habet in se tacitam conditionem, si preces veritati nitantur. decis. 295. num. 5. Durano.
Gratia, motu proprio, quando est concessa, tunc narrata in ea, non egent iustificatione, etiam quod sint de facto alienio. decis. 130. num. 10. Coccino.
Gratia facta alicui, quæ plurimum qualificata est, non potest transire in exemplum. decis. 198. num. 8. Virili.
Gratia, adhuc vt dicatur subrepti ex eo, quod aliquid fuerit tacitum, hoc iudex ex circumstantijs deligendis inquiret. decis. 24. num. 8. Merlino.
Gratia in effectu dicitur Papalis, si sit facta ex certa scientia, contra quam de aliquo defectu opponi non potest. decis. 101. num. 12. Virili.
Gratia concessa, cum clausula, motu proprio, assimilatur vltimæ voluntati. decis. 30. num. 37. Durano.
Gratia alicui facta, non debet ei retorqueri in odium. decis. 124. num. 30. Coccino.
Gratia (si neutri) quoad non ius impetrantis, probatur ex confessione. decis. 68. num. 3. Merlino.
Gratia, vbi expressam causam habet, non debet ad aliã trahi. decis. 53. num. 55. Durano.
Gratia motu proprio emanata, & supplicatio præcedens sunt incompatibilia inter se. decis. 330. num. 12. Coccino.
Gratia redditur subreptitia, si non narretur possessio patifica aliquorum per plures annos, vigore concessionis Apostolicæ, decis. 297. num. 9. Durano.
Gratiæ fundamentum, quando pro parte non subsistentur, gratia respectiue corruit. decis. 196. num. 12. Coccino.
Gratia subrogationis gratiosæ qualiter iustificetur. decis. 126. num. 4. Virili.
Gratiæ principale fundamentum est omnino iustificandũ. decis. 297. num. 2. Durano.
Gratia, quando est subreptitia, & nulla, si in ea sit appositũ decretum irritans, tale est quoque, cum dependeat ab illa. decis. 370. num. 7. Coccino.
in Gratia non est facienda aliqua expressio, quando se moueatur præiudicium. decis. 24. num. 14. Merlino.
Gratia a die datæ, non autem signaturæ initium sumit. dec. 68. num. 6. Merlino.
in Gratia defectus intentionis Principis, quando opponi non possit. decis. 330. num. 20. Coccino.
Gratia aliqua, quæ non est annexa officio, sublato officio remanet gratia durante persona. decis. 101. num. 24. Virili.
Gratia concessa motu proprio, & de plenitudine potestatis, ex mera liberalitate Principis sine dubio suffragatur. decis. 101. num 6. Virili.
Gratiæ iustificatio ex tempore non præsumitur, nisi spatio 30. annorum. decis. 287. num. 16. Q. reipo.
Gratia dicitur personalis, si sit facta, durante vita tantum. decis. 101. num. 4. Virili.
Gratia præsumitur personalis, & non realis. decis. 101. num. 1. Virili.
Gratia Principis non censetur velle tollere ius alteri quæsitum. decis. 370. num. 5. Coccino.
Gratia corruit, si narrata non verificentur. decis. 175. num. 6. Durano.
Gratia solo verbo Principis dicitur perfecta. decis. 68. num. 12. Merlino.
Gratia subreptitia est nulla. decis. 297. num. 8. Durano.
Gratia dicitur perfecta ex sola signatura. decis. 68. num. 11. Merlino.
Gratia Papæ, & eius intentio recipit interpretationem à stylo. decis. 50. num. 26. Virili.
in Gratia facta ex certa scientia, non requiritur partis citatio. decis. 166. num. 17. Coccino.
Gratia, vt non dicatur subreptitia, sufficit cogitatio genetica in Papa. decis. 100. num. 30. Coccino.
Gratiæ præsumptio excluditur stante multiplicatione actuum. decis. 5. num. 9. Durano.
Gratia principalis si corruat, omnia ab illa dependentia etiam euanescunt. decis. 119. num. 25. Merlino.
Gratia, vt iustificetur, sufficit, quod constet de vltimo statu. decis. 297. num. 7. Durano.
Gratiã eatenus viciat subreptio, quatenus aliquid fuerit pretermissum in petitione illius gratiæ, quod si fuisset expressum, vel Princeps non concessisset, vel difficilius concessisset. decis. 24. num. 4. Merlino.
Gratia dicitur subreptitia, si narratiua non iustificetur. decis. 171. num. 14. Durano.
Gratiam antecessoris, successor tenetur iustificare. decis. 385. num. 13. Verospio.
in gratia narrata, si eis obstet præsumptio Iuris, sunt concludenter per impetrantem iustificanda. decis. 297. num. 4. Durano.
Gratia concessa amplis clausulis absurdum est, quod nihil operetur. decis. 12. num. 37. Remboldo.
Gratiæ Apostolicæ recipiunt interpretationem à stylo Curiæ, & vsu patris familias. decis. 12. num. 23. Remboldo.
de Gratijs tantum præiudicialibus Cameræ loquitur Bulla Pij IV. de registrat. decis. 100. num. 35. Coccino.
Gratia secunda, quando non valet, non propterea tollitur prima. decis. 7. num. 13. Coccino.
in Gratia non sunt narranda ea, quæ omnino sunt diuersa ab ea. decis. 7. num. 16. & 17. Coccino.
Gratia secunda, quando idem continet, quam prima, tunc ob eius taciturnitatem non vitiatur prima. decis. 7. num. 11. Coccino.
in Grapis, & priuilegijs, non tam verba sunt attendenda, quam mens concedentis. decis. 23. num. 18. Durano.
Gratia secunda, quando plus continet, quam prima, tunc ob eius taciturnitatem non causatur subreptio. decis. 7. num. 12. & 14. Coccino.
Gratia est subreptitia non facta mentione litis. decis. 370. num. 4. Coccino.
per Gratiæ viam, & non iustitiæ, si Papa procedat non requiritur partis citatio. decis. 166. num. 16. Coccino.
Gratiam semper vitiat defectus intentionis Principis. decis. 193. num. 8. Vbaldo.
in Gratijs Papa frequentius narrat, quando sunt plures supplicantes, quam vbi vnus supplicat. decis. 311. num. 21. Durano.
Gratia, quando est concessa, cum clausula (motu proprio) non eget iustificatione. decis. 30. num. 6. Durano.

GRAVATVS.

Gratuatus, si simpliciter adeat hæreditatem, & non conficiat inuentarium, tenetur ad illud grauamen, etiã quod suo plus valeat. decis. 19. num. 3. Coccino.
Grauatus tenetur restituere, quicquid tempore mortis, superest, reseruato quadrante pro fideicommisso. decis. 167. nu. 37. Durano.
Grauatus pendente conditione est verè dominus, ac dicitur habere plenè dominium. decis. 194. num. 91. Coccino.
Grauatus restituere, si ei sit data licentia alienandi, potest omnia alienare. decis. 167. num. 38. Durano.
Non grauatur, qui non honoratur. decis. 58. numero. 9. 11. Merlino.
Grauatus bona restituere, potest pendente conditione, de bona alienare. decis. 17. num. 47. Durano.
Grauato hæreditatem restituere, si sine filijs decesserit, cui data fuit facultas, vendendi, & obligandi, debet intelligi, si tacitè, vel expressè disposuerit. decis. 17. num. 35. Durano.
Grauato viuente, si fiat alienatio, est nulla & bona statim vindicari possint. decis. 17. num. 48. Durano.

GRAVAMEN.

Grauamen inimicum legitimæ reijcitur ab ea, ipso iure ministerio legis. decis. 342. num. 4. Dunozzetto.
Grauamen, & onus non admittit legitima. decis. 27. num. 8. Merlino.
Grauamen inimicum filijs quando censeatur etiam inimicum nepotibus vocatis. decis. 269. num. 15. Vbaldo.

H

HABILITAS.

HAbilitas præsentari ad iuspatronatus iustificatur ex literis patentibus Clericatus. decis. 152. numero. 24. Pirouino.

HABITATIO.

Habitationis præsumptio deducitur ex sepulchro. decis. 353. num. 54. Coccino.

ex Habitatione continua in aliqua ciuitate per decennium, acquiritur incolatus.decis.127.num.5.Virili.
ex Habitatione in vno,vel alio loco Ciuitatis, nec minima quidem potest defumi propatio ponitatis,vel impuritatis sanguinis. decis.146.num.15.Durano.

HAEREDITAS.

Hæreditas scinderetur, si respectu bonorum in aliquo loco existentium masculi solum succederent,& respectu aliorum bonorum alibi existentium admitterentur cum fœminis. decis 177.num.32. Merlino.
Hæreditates infantium solent adiri per eorum tutores, aut patres per actus tacitos .& leuiores, decis.222. num.24. Pirouano.
Hæreditas postquam est adita, non dicitur amplius hæreditas,sed proprium hæredis patrimonium. decis.259. nu. 9. Pirouano.
Hæreditas,siue patrimonium scindi non debet,cum ex omnibus bonis conflatur vna tantum hæreditas, & vnum tantum patrimonium. decis.177.num.31. Merlino.
Hæreditas non censetur adita per hæredem cum beneficio legis,& inuentarij.decis.259.num.19. Pirouano.
Hæreditas habetur,quandoque restituta,ad effectum translationis actionum,& hoc maximè si clarè constet de fideicommisso. decis.51.num.8.Coccino.
Hæreditas,quando est sub modo relicta,vt hæres illam consequatur. quomodo cauere debeat. decis.241.num. 46. Coccino.
Hæreditas in capita, & non in stirpes defertur, quando verfatur in fideicommisso transuersali viterioris gradus, nō autem ascendentium.decis.84.num.13.Dunozzetto.
Hæreditatis aditio nó probatur per actus æquiuocos. decis. 210.num.18.Coccino.
Hæreditas est quid vniuersale,& indiuiduum,nec loco circumscribitur,sed consistit in intellectu.decis.137. numer. 30.Merlino.
Hæreditas,quando aditur,tunc tadicatur acquisitio, & cũ effectu acquiritur.decis.51.num.2.Virili.
hæreditas,tunc tamquam, quid intellectuale & indiuiduũ non scinditur, quoties bona hæreditaria sunt sub eodem territorio.decis.177.num.34.Merlino.
hæreditarium non dicitur castrum,quando per mortẽ possidentis expirat omne ius.decis.185. num. 1. Vbaldo.
hæreditas,quando venit restituenda fideicommissatio,non requiritur restitutio,nec verbalis,nec realis, decis, 51.nu. 6.Coccino.
hæreditatis titulus est indiuiduus,sicuri est personæ defuncti repræsentatiuus.decis.272.num.14.Dunozzetto.
hæreditas adita desinit esse hæreditas, & efficitur proprium patrimonium adeuntis.decis.304.num.1. Pirouano.
hæreditas ab intestato defertur hæredibus proximioribus. decis.415.num.1.Queipo.
hæreditas non potest pro parte acceptari,& pro parte repudiari.decis.272.num.15.Dunozzetto.
hæreditas, licet non dicatur post aditam hæreditatem, tamen beneficium inuentarij facit eam censeri hæreditatẽ. decis.150.num.28.Pirouano.
hæreditas an augeatur ex fructibus.decis.259. numero 15. Pirouano.
hæreditatis redditus ex quibus probetur.decis.272. numer. 4.Dunozzetto.
hæreditatem, si pupillus adeat sine inuentario, licet in eo cadat ignorantia tamen obligatur ad onera hæreditaria.decis.4.num.21.Coccino.
ab Hæreditate patris, si filia sit excluſa non ex hoc dicitur excluſa ab hæreditate fratris.decis.247.num.2. Merlino.
hæreditatis aditionis actum faciens,censetur se obligare vò luisse legibus de illo actu loquentibus. decis.4. num. 24. Coccino .
hæreditatis fructus, filius regulariter non imputat in legitimam.decis. 330.num.21.Coccino.
hæreditate mulier non debet priuari,si sine eius culpa, contra præceptum Testatoris, se nupsit in alia familia. decis.44.num.14.Merlino.
hæreditatem,si simpliciter adeat grauatus & non conficiat inuentarium, tenetur ad illud grauamen, etiam quod suo plus valeat.decis. 15.num.3.Coccino.
hæreditarium dicitur feudum,quando fuit emptum pro hæredibus,& successoribus.decis.211.num.10. Virili.
in Hæreditate,quæ adsint colligitur ex assertione testatoris facta in testamento.decis.67.num.3.Vbaldo.
hæreditatis portio est Trebellianica,& non simpliciter bonorum. decis.399.num.1.Coccino.
in Hæreditate,quando actio in subsidium non detur. decis. 310.num.1.Durano.
hæreditas,quando restituitur,tunc sunt faciendæ detractiones,quæ de iure fieri debent.decis. 399.num.1.Coccino.
hæreditarius titulus de sui natura, est lucratiuus, etiam si ex illo resultet damnum.decis.4.num.25.Coccino.
hæreditas, quando restituitur, tunc sunt detrahenda legata,quæ non sunt annua.decis.399.num.38.Coccino.
hæreditas,quando restituitur est detrahenda funeris impẽsa. decis.399.num.13.Coccino.
hæreditas, quando venit restituenda, sunt meliorationes detrahenda.decis.399.num.45.Coccino.
hæreditas si sit soluenda, inuentarij beneficium non suffragatur.decis.86.num.15. Merlino.
in Hæreditate remanet dominium bonorum defuncti, vsque quo sit agnita.decis.4.num.33.Coccino.
hæreditas, quando restituitur, est detrahendum æs alienum testatoris.decis.399.num.20.& 21.Coccino.
hæreditas, quod erat opulentissima, fideicommissarius semper potest opponere hæredi si inuentarium non confecerit.decis.349.num.5.Durano.
in Hæreditate ascendentium,si statutum imponat gabellã forensibus, tamquam odiosum est, stricte interpretandum.decis.52.num.1. Virili.
hæreditas non præsumitur esse soluendo,si quando viuus erat testator,nec minus erat soluendo. decis.310.num.23. Durano.

HAERES.

Hæres an teneatur luere censum,& liberare fundum donatum,decis.143.num.4.Pirouano.
hæres in inuentario non tenetur describere ea bona,de quibus non extant instrumenta in hæreditate.decis.310.numer.10.Durano.
Hæres institutus sub dispositione modali debet realiter præstare cautionem,de modo adimplendi,alias exceptione doli repellitur.decis.241.num.48.Coccino.
hæres fideicommisso grauatus interim est verus dominus, nec non verus possessor.decis.200.num.13. Durano.
hæres adens hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij perseruat bona propria, ne confundantur cum bonis testatoris.decis.331.num.1.Pirouano.
hæres tenetur rem redemptam in pristinam causam restituere,alioquin de dolo, & mala fide argui potest. decis.300. num.17. Durano .
hæres non tenetur recuperare ea bona, quæ litis expensas in illis liquidandis, vel recuperandis verisimiliter possent importare.decis.310.num.15. Durano.
hæredis subscriptio in inuentario non requiritur, quando certificatur eius perfectio. decis.331.num.17. Pirouano.
hæres præsumitur vsurpasse bona testatoris ob solam non confectionem inuentarij. decis.163.num.1.Vbaldo.
Et ista præsumptio multo magis augetur stante expressa ordinatione testatoris,de illo conficiendo.ibidem num.2.
hæredes duo, quando concurrunt ad petendam immissionem,& nemo possidet, ille præfertur in immissione, qui melius, & clarius ius suum iustificat. decis.184. numer.6. Virili .
hæres, si inuentarium non confecerit inest præsumptio vsurpationis.decis.258.num.16. Merlino.
hæres inobediens præcepto Testatoris,priuatur omni emolumento, & quicquid percepit, cum fructibus restituere tenetur,decis.241.num.44.Coccino.
hæredis subscriptio in inuentario apponitur,vt cognoscatur perfectio, & consumatio actus inuentarij.decis. 331. nu. 16. Pirouano,
hæres pro recuperandis bonis an teneatur litigare, & diligentias adhibere.decis.310.num.6. Durano.
hæredis fraus in non describendo omnia bona in inuentario quando dicatur cessare.decis.331.num.22.Pirouan.
hæredes duo quando fuerunt instituti tunc eis datur immis-

sio

sio pro medietate.decis. 356.num.7. Dunozzetto.

Hæres in dubio præsumitur soluere debita hæreditaria de pecunijs propijs,& non de hæreditarijs.decis.300.num. 18.Durano.

hæres non potest venire contra factum defuncti.decis.176. num.4.Coccino.

hæres, quando non confecit inuentarium, eo casu intrat suspicio consumptionis,& detractionis . decis. 47. num. 11.Merlino.

ad Hæredem quando spectet declarare, seu destinare dotẽ a testatori filiæ relictam.decis.58.num.7. Merlino.

hæredi quando magis interest rem legatam habere, quam aliam,tunc sufficit dare æstimationem legatario. decis. 272.num.26.Dunozetto.

hæredi scripto in testamento immissio datur bonorum defuncti.decis.94.num.4.Virili.

hæres cum inuentario non tenetur exigere debita hæreditaria.decis.310.num.9.Durano.

hæredis persona non mutat conditionem obligationis principalis.decis.28.num.4.Merlino.

hæres cum beneficio legis nullum potest percipere commodum ex hæreditate,& interim non videtur esse hæres.decis.259.num.17.Pirouano.

hæres, vt immittatur in possessionem bonorum testatoris ex remedio l.fin.C.de edict.D.Adr.toll.quid requiratur. decis.136.num.1.Durano.

hæres si adeat hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij non tenetur vltra vires hæreditarias.decis.331. num.1. Pirouano.

hæres,si non confecit inuentarium,habet malam præsumptionem contra se.decis.77,num. 3. Merlino.

Et ideo tenetur probare alia bona non extitisse, ex quibus detractiones fieri potuerunt.ibid.num.4.

Maximè si alienauit bona notabilis valoris.ibid. num.4.

hæredibus dicentibus bona alienata non respondere detractionibus, ipsis competit onus probandi, si non confecerint inuentarium.decis.216.num.16.Merlino.

hæres cum beneficio inuẽtarij,potest sibi ipsi soluere,quod testatori debebat.decis.88.num.20.Merlino.

hæres,quando non confecit inuentarium,hoc casu, intrat præsumptio satisfactionum,respectu eius detractionum, nisi aliud doceatur.decis.179.num.16.Merlino.

hæres grauatus,debet detrahere legata non annua soluta, etiamsi non confecerit inuentarium.decis. 399. num. 19. Coccino,

hæredes non possunt venire contra factum testatoris.decis. 147.num.12.Coccino.

hæredi, cui est decreta bonorum possessio, alio existente in possessione, tunc ei non licet illum propria auctoritate expellere.decis.415.num.5.Quesipo.

Et ideo tunc competit interdictum quorum bonorum.ibidem num.6.

hæres,quando adijt hæreditatem sine beneficio l.& inuentarij, ius nullum eius grauat, quo ad leg.ta, & fideicõmissaria particularia vltra vires hæreditarias, decis.19. num.6.& 19.Coccino.

hæres institutus vniuersaliter,vel in quotam non potest grauari vltra valorem hæreditatis.decis. 31.num.8.Coccino

hæres, quando non faciat fructus suos, ita vt illos reddere teneatur creditoribus.decis.304.num.3. Pirouano.

hæres grauatus in tota,vel quota hæreditatis, in qua prius fuit honoratus si non conficiat inuentarium, tenetur restituere solum, quoad quantitatem relicti.decis.19.num. 4.Coccino.

hæres cum beneficio leg. & inuentarij non tantum præseruatur a damno respectu mobilium, si culpa sua non perierint, sed etiam a diminutione stabilium.decis.304,num. 23. Pirouano.

hæredi sine beneficio inuentarij incumbit onus probandi non extare alia bona quam fideicommisso subiecta, ex quibus possit facere suas detractiones, maximè, si de eis constet.decis. 47.num.16.& 7.Merlino.

hæres,post moram litem satis dicitur ciere in mora.decis.330 num.23.Coccino.

hæres,quando adijt hæreditatem, eius patrimonium, vnit cum defuncti efficitur vnicum,& quasi contrahit cum legatarijs,& fideicommissarijs.decis.19.num.9.Coccino

hæredi grauato,si detur facultas alienandi pro suis necessitatibus,& suo arbitrio.decis.167.num.35.Durano.

Tunc illa verba,& suo arbitrio, operantur, vt etiam non constitutus in necessitatibus possit alienare. ibidem, numero 36.

hæredes coniunctim instituti re, & verbis, dicuntur pro tanta æqualiter instituti.decis.241.num.2.Coccino.

hæredi venienti ex persona propria non nocet illud quod cum suis antecessoribus fuit factum.decis.140.numer.18. Pirouano.

hæres cum beneficio legis, & inuentarij fructus facit suos dum illos percipit.decis.259.num.8.Pirouano.

hæres non potest quicquam lucrari ex hæreditate,quousque satisfactum non fuerit creditoribus. decis. 259. num.14. Pirouano.

hæres tenetur seruare fructus,& bonam rationem reddere de omni,& toto, quod ad eum peruenit.decis.304.num. 6.Pirouano.

hæres hæredis, dicitur etiam hæres primi testatoris. decis. 363.num.9.Quesipo.

hæredum,& successorum appellatione veniunt omnes tam hæredes, quam successores in infinitum.decis.194. num. 66.Coccino.

hæredes, si sint expressi in vno casu, & in alio non, signum est quod in illo,noluit eos comprenendere contrahens . decis.359.num.36.Coccino

hæres acceptando hæreditatem sine inuentario sibi præiudicat.decis. 19.num.18.Coccino.

hæres grauatus restituere rem propriam,cum cæteris bonis fideicommisso subiectis, adeundo hæreditatem sine inuentario,videtur onus impositum accepisse. decis. 19. num. 8.Coccino.

hæres in effectu intelligitur adita hæreditate.decis.16.num 8.Coccino.

hæres propter affectionem excusatur ab obseruatione voluntatis defuncti. decis.337.num.14.Verospio.

hæredi,qui non confecit inuentarium,asserenti non extare alia bona,ex quibus detractiones fieri possint incumbit onus probandi.decis.179.num.17.Merlino.

hæredes extranei comprehenduntur, stante dictione, quicunque.decis.91,num.77.Coccino.

hæredi, vel cui bonorum possessio decreta est,propria auctoritate licet capere bona existentia, sine possessore. decis. 415.num.1.Quesipo.

hæredis interitus est actus maximè proportionabilis respectu filij.decis.409.num.11.Merlino.

hæres institutus sub conditione negatiua,quæ adimpleri nõ potest nisi in morte, vt hæreditatem consequatur,quid facere debeat.decis.241.num.35.Coccino.

hæres,qui inuentarium non confecit, quod tenetur vltra vires hæreditarias,hoc aliunde nõ potest procedere, quã expræsumptione vsurpationis.decis.148.num.9.Durant.

hæres,quando non confecit inuentarium, ignoratur valor bonorum.decis.349.num.14. Durano.

hæres secundus, vel substitutus non tenetur ad legata relicta ab instituto.decis. 194.num.42.Coccino.

hæres grauatus fideicommisso particulari de re sua,& fideicommisso vniuersali de bonis testatoris,nisi ex fructibus bonorum d. fideicommissi vniuersalis percepit tot fructus,qui æquiualeant æstimationi legati particularis,illud potest retinere.decis.19.num.10.Coccino.

hæres propter affectionẽ rei legatæ,potest soluere æstimationem.decis. 272.num.9.Dunozetto.

hæres non potest improbare factum defuncti. decis. 337. num.22.Verospio.

hæres,quando dicatur dolosè omisisse describere omnia bona in inuentario.decis.331.num 24.Pirouano.

hæres,qui non confecit inuentarium, si agitur de præfatos,& sic de fideicommisso particulari,tenetur vltra vires hæreditarias, licet secus esset si fuisset grauatus in tota, vel quota hæreditatis.decis.31.num.4.Coccino.

hæredes filiorum non habent ius danda de iniuria facta filijs a matre per transitum ad secunda vota. decis. 423. numero 9.

hæredum quilibet, simul stare potest,vt propriam potuisse agno-

agnoſcat, & tamen vnus exactor communi nomine, totius hereditatis adminiſtrationem retineat. deciſ.241.nu. 34.Coccino.
hæres,ſi non confecit inuentarium, præſumitur conſumpſiſſe detractiones.de ciſ.47.num 9. Merlino.
hęres, in feudo tenetur renouare iuramentum fidelitatis. deciſ.93.num.41.Coccino.
hęres tunc non amittit beneficium inuentarij ob non deſcriptionem omnium bonorum in eo, quando omniſſiones non ſunt dolosæ.deciſ.;31.num.21.Pirouano.
hæres, qui adiuit hæreditatem ſine beneficio legis, & inuentarij ſibi præiudicat.deciſ 31.num.6.Coccino.
hæres propter contumaciam amittit beneficium electionis de aliqua re ſibi à teſtatore relicta. deciſ:213. num. 2. Pirouano.
hæres dominium fructuum non acquirit cum mala fide:dec. 304.num.7.Pirouano.
hæres,interdicto,Quorum bonorum poteſt agere contra detinentes bona hæreditaria.deciſ.415,num.2.Queipo.
hæres ſine inuentario petens legitimam, vt non repellatur, quid probare debeat.deciſ.163.num.7.Vbaldo.
hæredi, qui non confecit inuentarium, ad quid probandũ penitus denegetur audientia.deciſ.;09.num.15.Durano.
cum Hærede,qui non confecit inuentarium,ſi Teſtator non iuſſerit illud confici,mitius agitur, quam cum eo, qui illud non confecerit,ſtante præcepto Teſtatoris.deciſ.;09. num.17.Durano.
hæredi a ſeipſo legari non poteſt.deciſ.;1.nu. 13. Coccino.
hæres licet poſſit impugnare factum defuncti, tamẽ rectius agit ſi illius voluntati obtemperet. deciſ.;63. numero. 6. Queipo.
hæres, qui non adimpleuit conditionem,ſub qua erat inſtitutus, tenetur ad reſtitutionem hæreditatis, vna cum fructibus perceptis.deciſ.241.num.40. Pirouano.
hæres cum beneficio legis, & inuentarij ſi vires hæreditatis ſupperant, tenetur præciſè ſeruare factum defuncti, & tradere in ſpecie rem legatam. deciſ.272.numero.25. Dunozzetto.
hæres ſi emat aliquid ex pecunia hæreditaria proprio nomine, ad hoc vt ſit hæreditaria in ſubſidium probandum eſt, quod nihil aliud fuerit in bonis defuncti tempore mortis. deciſ. 351.num.13.Durand.
hæres poteſt venire contra factum defuncti,quando factum eſt inualidum.deciſ.146.num.48.Coccino.
hæredi,qui non confecit inuentarium incumbit onus probandi,quod allegata non ſufficiant pro Trebellianica, vel legitima.deciſ.;09.num.7. Coccino.
hæredis ſubſcriptio in inuentario requiritur. deciſ. 331. nu. 15. Pirouano.
hæres cum beneficio inuentarij,adeo à lege ſeruatur indemnis, vt à quibuſcumque vexationibus etiam nudi facti liberetur.deciſ.310.num.7.Durano.
hæredis ſcientia de creditoribus hæreditarijs paulo poſt mortem teſtatoris operatur, vt dominium aliquod in fructibus acquirere non poſſit.deciſ.304.num.13.Pirouano.
hæres non præſumitur exercere liberalitatem, ſi ſe eximat ab obligatione, ad quam tenebatur, vti hæres. deciſ. 28. num. 5.Merlino.
hæres poteſt venire contra factum defuncti,quando eſt improbum.deciſ.360.num.18.Coccino.
hæres non dicitur,antequam teſtamentum aditione hæreditatis ſit confirmatum.deciſ.;6.num. 8. Coccino.
hæredum appellatione non ſolum veniunt filij, & deſcendentes, ſed quicunque hæredes. deciſ. 360. numero. 12. Coccino.
hæres ob non confectionem inuentarij non priuatur ſucceſſione, ſed tenetur vltra vires hæreditarias.deciſ.349.nu. 2. Durano.
hæres, quicquid percipit, dummodo non malitioſè,ſed bona fide, id totum ratione dominij ſuum facit. deciſ 304. num. 2. Pirouano.
hæres,ſi non deſcribat omnia bona in inuentario, illius beneficium amittit.deciſ.;31.num.20. Pirouano.
ex Hæredum mentione colligitur ſignum euidens, quod aliquod Caſtrum ſit hæreditarium.deciſ.;3.numero.67. Coccino.
hæres cum beneficio legis,& inuentarij tenetur conficere librum rationum.deciſ.259.num.34.Pirouano.
hæres, qui inuentarium non confecit,ſtante ſuper hoc ſpeciali præcepto Teſtatoris, tunc indiſtinctè præſumitur vſurpatio,& dolus.deciſ.348.num.11.Durano.
hæres,ſi non confecerit inuentarium, præſumitur exiſtentia aliorum bonorum,& quod illa ſubtraxerit. deciſ. 67. num.2. Vbaldo.
hæres ſuccedens iure proprio,& non hęreditario, poteſt factum defuncti impugnare.deciſ. 363.num.12. Queipo.
hæres præſumitur ſoluiſſe debita hæreditaria ex pecuniis rei venditæ defuncti,vel ex fructibus poſt purificatum fideicommiſſum.deciſ 77.num.14.Vbaldo.
hæres non poteſt venire contra factum teſtatoris.deciſ.130 num.18.Pirouano.
hæredes hæredum dicuntur ipſius teſtatoris hæredes, deciſ. 269.num.14.Vbaldo.
hæres in tantum tenetur cred itoribus hæreditarijs, in quantum res ſubſtantiæ ad eum deuolutæ ſunt.deciſ.,304.Numer.12.Pirouano.
hæredi a ſeipſo, neque legatum, nec fideicõmiſſum relinqui poteſt.deciſ.19.num.27.Coccino.
hæredes tenentur teſtatoris voluntatem adimplere. deciſ. 67.num.1.Vbaldo.
hæres,ſi ſit inſtituta filia, ei debetur legitima, non quia eſt inſtituta hæres,ſed quia eſt filia.deciſ.2.num.7.Merlino.
hæres poteſt detrahere Trebellianicam etiamſi ſit ſubſtituta pia cauſa,ſi de huiuſmodi voluntate Teſtatoris appareat.deciſ.27 num.15. Merlino.
hæredis loco eſt fideicommiſſarius vniuerſalis.deciſ.;1.nu. 13.Coccino.
hæres diſpoſitioni Teſtatoris minimè contrauenire poteſt. deciſ.5.num.6.Coccino.
hæres per aditionem hæreditatis remanet obligatus actione perſonali ad legatorum præſtationem. deciſ.4. num. 2. Coccino.
de Hæredis bonis,ſicuti de proprijs tenetur,poteſt diſponere.deciſ.19.num.1.& 8.Coccino.
hæres,ſi omittat conficere inuentarium ex iure nouo non grauatur, vltra diſpoſitionem iuris antiqui.deciſ. 19. numer.5.Coccino.
hæredem præſeruat inuentarium à damno non autem operatur,vt aliquid lucretur.deciſ.86.num.15. Merlino.
de Hæredis manu fideicommiſſarius capit bona: deciſ.19. num.28.Coccino.
hæres, ſi ſit inſtitutus creditor, à debitore per hoc videtur velle, quod debitum compenſetur. deciſ.19. num.16. & 17. Coccino.
hæres grauatus reſtituere tenetur, quicquid tempore mortis ſupereſt, reſeruato quadrante pro fideicommiſſo. deciſ. 167.num.17.Durano.
hæres inſtitutus in ſua vita tantum, hæc inſtitutio importat ſolum vſum fructum bonorum. deciſ.62.num.8.Durano.
ad Hæredem præſumuntur perueniſſe bona teſtatoris, niſi de noua acquiſitione doceatur.deciſ.47.num.8.Merlino.
hæredis rei legatum, aut communis cum eo, an valeat, ſiue teſtator ſciat, ſiue ignoret eſſe hæredis. deciſ.89.num.1. Durano.
hæredem in dubio præſumitur voluiſſe teſtator minus grauare quam fieri poteſt. deciſ.89.num.10. Durano.
hæredem etiam extraneos comprehendit, clauſula pro hæredibus quibuſcunque.deciſ.251.num.6.Merlino.
hæres in feudo tenetur renouare iuramentum fidelitatis. deciſ.93.num.41.Coccino.
hæredi poteſt teſtator indulgere,& remittere, in præiudicium fideicommiſſariorum, vt inuentarium non conficiat.deciſ.258.num.17.Merlino.
hæres non poteſt venire contra factum defuncti. deciſ.19. num.4.Remboldo.
in Hæredem,vel ſucceſſorem particularem non tranſit quaſi poſſeſſio ante vſum, & exercitium illius iuris. deciſ.35. num.10.Durano.
hærede mortuo cum filijs, euaneſcit condicio, ſi ſine filijs. deciſ.;26.num.4.Dunozetto.
hæredi grauato,quod debeatur Trebellianica apertum eſt. deciſ.;99.num.;.Coccino.

ad

ad Hæredem regulariter spectat declaratio voluntatis Testatoris in Legatis.decis.28.num.9.Merlino.
de Hæredis manu legatarius debet capere rem legatam,& potest prius circa ei exercere actus habiles ad acquirendam possessionem.decis.35.num.7.Durano.
ad Hæredem minimi potest ius redimendi.decis. 179. numer.9.Verospio.
ad Hæredes, quando ius est transmissibile, est etiam cessibile.decis.179.num.1.Verospio.
hæres grauatus restituere,si ei sit data licentia alienandi,potest omnia alienare.decis.167.num.38.Durano.
ad hæredes, quicumque etiam extranei de sui natura transit ius patronatus.decis.289.num.5.Verospio.
hæredem,quando præsumatur Testator velle onerare ad habitionem rei donatę.decis.143.num.17.Pirouano.
in hæredem transeunt omnia iura tam actiua, quam passiua decis.143.num.10.Pirouano.
hæres non capit Trebellianicam,si eam in fructibus consecutus sit.decis.172.num.8.Dunozettus.
hæredi non suffragatur inuentarium si sit inualidum respectu solemnitatum.decis.330.num.2.Pirouano.
in hæredis dominium non transit substantia testatoris, detectis creditoribus, & vrgentibus. decis. 304. num. 14. Pirouano.
hæres substitutus subrogatus in locum hæredis nedum respectu emolumenti, sed etiam instantiæ. decis.340.numero 19. Pirouano.
hæres, si non describat omnia bona Testatoris,in inuentario,perinde est ac si non esset factum.decis. 331. num.2. Pirouano.
in hæredem non transit possessio defuncti,sed opus est nouæ apprehensione.dec.411.num.18.Verospio.
contra hæredem non conficientem inuentarium quasi in pœnam præsumpti delicti occultationis bonorum fuit inducta ibi obligatio,ut ignoranter etiam de proprio teneatur.decis.4.num.17.& 25. Coccino.
hæres postquam adiuit hæreditatem non potest variare, & tollere ius quæsitum fideicommissarijs per talem aditionem.decis.4.num.39.Coccino.
hæres semel non potest desinere esse hæres post aditam hæreditatem.decis.4.num.28.Coccino.
in Hæredem ab hærede non potest prælegari.decis. 31. numero 9.Coccino.
ab Hæredibus viri si mulier repetat dotem, non possunt ei obijci creditum incertum,& turbidum. decis.254. num. 3. Durano.
hæredes cum beneficio leg.& inuentar. in tantum creditoribus satisfaciunt,in quantum res & substantię ad eos deuoluuntur.decis.299.num.10.Pirouano.
hæres grauatus,quod teneatur cauere ad fauorem substitutorum recessit ab Aula, si non sit timor dilapidationis, sed hoc intellige, quo ad bona inabilia.decis. 168. num. 4.Vitalis.
ad hæredis, vel legatariorum periculum an spectet res,quæ post aditam hæreditatem pereunt. decis.259. num.16. Pirouano.
ad hæredes, licet non transmittantur officia Romanæ Curiæ,ex quo tamen possunt vendi mediante resignatione in manibus Papæ imputantur in legitimam.decis.54.numero 7.Merlino.
hæredes,si instituat testator personas sibi sanguine coniunctiores,præsumitur sanæ mentis.decis. 233.numero.17. Durano.
hæredibus venientibus ab intestato datur remedium quorum bonorum, pro adipiscenda possessione vniuersali bonorum.decis. 217.num.6.Pirouano.
hæredibus datur manutentio ex possessione defuncti.decis. 35.num.15.Durano.
hæredi,vt detur immissio, ex interdicto,quorum bonorum debet specifice probare qualitatem & quantitatem decis.217.num.7.Pirouano.
ad hæredis fauorem immissio non potest impediri, per ea, quæ requiruntur ad iotem indaginem.decis.94.num. 12. Virili.
hæredum appellatione, post mentionem factam filiorum, veniunt nepotes, & descendentes sanguinit. decis.216.
numero 1. Vbaldo.
de Hæredis bonis testator potest disponere sicuti de propijs.decis.89.num.2.Durano.
hæredis vniuersalis qualitas, non competit ei, qui est particularis legatarius. decis.222. num.1, Pirouano.
ad Hæredem non debent spectare meliorumenta, sed ad proprietarium,stante sic pacto.decis.69.num.1.Vbaldo.
hæres adeundo hæreditatem simpliciter sine beneficio inuentarij obligatur actione personali ad seruandam voluntatem Testatoris,etiamsi dispositio facta sit de re propria, hæredis.decis 4.nu m.7.Coccino.
hæres grauatus tenetur, & cogi potest cauere ad fauorem substitutorum.decis.168.num.1.Virili.
Quod procedit, etiáli hæres grauatus sit diues, & idoneus, & nulla suspicio de eo haberi possit. ibid.num.2.
Et siue hæres grauatus dissipet,siue non.ibid.num.5.
pro hæredibus, & successoribus quando fuit emptum Castrum, dicitur hæreditarium. decis. 211. num.10. Virili.
de Hæredis manu fideicommissarius debet cauere possessionem fideicommissi, alias si propria auctoritate capiatur erit vitiosa.decis.94.num.12.Virili.

H E R E S I.

Hæbreorum vsuræ,licet per Pontifices tolerentur, non tamen tolerantur vsuræ vsuratum,decis.301.nu.8.Merlino
Hebrei an vigore Deuteron.cap.23.ibi,non fœnerabis fratri tuo, sed alieno,possint licitè exigere vsuras, a Christianis ibidem.num,41.
hæbreis ex quada dissimulatione vsuræ sunt permissæ. ibidem. num 47.
hæbreis non licet vllo modo citra peccatum, etiam attenta lege Moysis,neque in suos,nec in alienos vsuras exercere.ibid.num.48.

HIEROSOLYMITANA RELIGIO.

Hierosolymitana religio obsequens semper fuit Sedi Apostolicæ,& illius mandatis ac literis paret. decis. 18. num. 7.Pirouano.
Vide in Verb.Religio Hierosolymitana.
Hierosolymitanus miles non admittitur ad fideicommissum relictum familiæ.decis.336.num.13. Verospio.
hierosolymitani milites sunt incapaces iuris hæreditarij.ibidem. num.8.
Vide in Verb. Miles.

HISTORIAE.

Historiæ cum fama probant in antiquis.decis.95. num. 16. Coccino.
Historiæ scriptæ post motam litem non fit fides adhibenda. decis.353.num.49.Coccino.
historiæ positæ in Breuiarijs sunt tamquam canonizatæ per ecclesiam.decis.353.num.58.Coccino
hystoricis atque scriptoribus standum est.decis. 353. num. 23.Coccino.
historicis,atque scriptoribus passim fides adhibetur. decis. 353.num.25.Coccino.

HOMICIDIVM.

Homicidij crimen de coniuge, immediatè impedit matrimonium contrahendum.decis.316.num.17. Coccino.
Sed si agatur ad effectum legitimationis prolis ex rescripto Principis, tunc crimen immediatè non affert impedimentum.ibidem num.17
homicidium mariti alicuius commissum ex alia causa, quã matrimonij contrahendi,non dirimit matrimonium contractum.decis.100.num.17 Coccino.
homicidium,si informer concubinum, & inde proles nata vitietur,tunc sufficit quod amplissimè fuerit dispensatũ super concubitu, licet de homicidio nihil fuerit dictum. decis.316.num.25.Coccino
homicidium coniugis ad effectum melius vacandi libidini impedit matrimonium contrahendum.decis. 316. num. 29.Coccino.
homicidium vxoris ad effectum contrahendi matrimoniũ cum aliqua,nedum hoc casu matrimonium contrahendum impedit, sed dirimit contractum.decis.316.num.1. Coccino.

HOMO.

Hominibus lege Diuina sunt condonata dominia rerum. decis.62.num.12.Durano.

Homines non sunt fatui ad conducendum res multo pluris quam percipere possunt.decis.367.num.4. Durano.
contra homines ciuitatis Episcopus agere non potest officio Iudicis, ad quartam decimarum,sibi præstandam.decis.327.num.1.Pirouano.
homines exercentes improbum fœnus vsurarum,nec ex consuetudine etiam totius mundi excusantur.decis. 301. nu. 14.Merlino.
homo,quando est iratus in eius verbis non est faciendum. fundamentum.decis.16.num.14.Coccino.
hominis prouisio,non est necessaria, vbi adest prouisio legis.decis.342.nu.n.6.Dunozetto.
ab Homine magnæ auctoritatis consilium datum præsumitur consulto, & non temerè datum. decis.337. num.17. Verospio.
hominibus tantum sanæ mentis permittitur,& conuenit Sacramentum Confessionis,& Sacræ Euchanistiæ.dec.233. num.18.Durano.
per homines ampliores veritas perfectissima reuelatur. dec. 265 num.6. Vbaldo.
homo fingere non potest id quod non est,sed benè,hoc potest facere lex.decis.35.num.23.Durano.
homines cuiusq; sunt inuicem fratres, & proximi.decis.101. num.44.Merlino.

HYPOTECA.

Hypoteca legalis pro dote in omnibus bonis marito post cõtractum matrimonium quæsitis, præfertur omnibus aliis hypotecis tacitis,& expressis ex dispositione hominũ prouenientibus.decis. 328.num. 26.Queipo.
sub hypoteca,quæ competit pro legato, venit ius redimendi,quod,& vendi potest,& ad hæredes transmitti. decis. 179. num.9. Verospio.
hypoteca dotalis præfertur omnibus hypotecis posteriorib. siue tacitis,siue expressis.decis.328 num.26.Queipo.
hypoteca inter præsentes spatio 10.annorum præscribitur. decis. 407.num.10. Merlino.
hypoteca competit,ad hoc vt consequatur res legata. dec. 21.num.18.Coccino.
hypotheca dotalis competit viduæ pro interesse retardatæ solutionis.decis.383.num.9.Queipo.
hypoteca legalis competit pro legato. decis. 4. numero 3. Coccino.
in hypothecæ dominio possunt verificari verba importantia dominium.decis.140.num.7. Pirouano.
hypothecam non potest constituere super emphyteusi, emphyteota,nisi,quo ad ius sibi competens. decis. 88.num. 32.Coccino.
hypoteca creditori, quando censeatur remissa respectu nouæ hypothecæ.decis.347.num.1.Queipo.
hypothecæ dominium ponitur inter species dominij. decis. 140.num.8.Pirouano.
hypoteca pro consequendo legato non datur in bonis hæredis.decis.4.num 4.Coccino.
hypoteca contracta in casu, quo quis mutuat ad refectionem domus,vel tunis,vel alterius rei hypothecatæ præfertur omnibus aliis hypotecis etiam anterioribus.decis.328 num.22.Queipo.
hypoteca non cadit in re propria.decis.303.nu.18.Merlino.
hypoteca non cadit super pecunia.decis. 207. numero.7. Verospio.
in hypoteca, ad hoc vt intret præscriptio, quando incipiat currere.decis.407.nu.n.18. Merlino.
hypoteca dotalium rerum est omnino prohibita,etiam cõsentiente vxore.decis.317.num.10.Queipo.
hypoteca in re propria non potest consistere, nec subsistere. decis.347.num.6.Queipo.
hypoteca tantum acquiritur in bonis, in quibus consistunt census,decis.211.num.5.Vitili.
hypoteca anterior legalis pro dote præfertur in re empta habita fide de pretio, cum expressa hypoteca.decis. 328. num.25.Queipo.
hypoteca dotalis pro interesse etiam competit, vbi non adest nisi tacita hypotheca legalis. decis. 383. numero. 12. Queipo,
in hypoteca,licet quis sibi præiudicauerit,non tamen amittit creditum.decis.229.num.19.Verospio.
hypoteca pro sorte principali competens, pro vsuris ciuilis sortis etiam competit.decis.383.num. 10. Queipo.
hypoteca legalis pro dote præfertur in re empta à marito, ex pecunia ei mutuata,cum expressa pactione pignoris, decis.328.num.24.Queipo.
hypotecandi facultas non venit sub licentia donandi etiam si vigeat maior ratio in vno,quam in alio, decis. 167. numero 1.Durano.
hypotecari potest feudum ex causa dotis. decis. 167. num. 41.Durano.
hypoteca potest imponi super re aliena accedente consensu Domini.decis.17.num.20.Durano.
hypoteca non comprehenditur sub prohibitione venditionis permutationis, & donationis.decis.328.n.4.Queipo.
hypoteca competit viduæ etiam pro lucro dotis.decis. 382. num.13.Queipo.
hypoteca extinguitur resoluto iure dantis.decis. 328.num. 28.Queipo.
hypoteca competit pro legato.decis. 179.num. 8. Verospio.
hypoteca non comprehenditur sub prohibitione venditionis permutationis,& donationis. decis.211.nu.6.Vitili.
hypoteca in rebus dotalibus inducitur à iure.decis. 328.nu. 1.Queipo.
hypothecam constituere potest in re propria reuocabiliter. decis.17.num.21.Durano.
hypothecam comprehendit donandi facultas secundum veriorem opinionem.decis.167.num. 40.Durano.
hypoteca cadit in re propria, quando dominium est communicabile.decis.17.num.26.Durano.
hypoteca pro dote semper potior exsistit.decis. 328. nu. 23. Queipo.
hypoteca non cadit in re propria.decis.17. nu. 25. Durano.
hypotecari non possunt bona feudalia de iure communi.decis.211.num.7.Vitili.
hypoteca,seu pignus non cadit in re propria.decis.17.num. 25 Durano.
hypoteca tacita legis,quando a contrahentibus exprimitur dicitur hypoteca legis,& non hominis.decis. 328. num. 15.Queipo.
hypoteca constituitur ex facultate, seu licentia vendendi. decis.17.num.22,& 23.Durano.
hypoteca legalis fauore dotis,ducta omnes alias præcedit. decis.328.num.19.Queipo.
hypotecandi facultas,cuius sit naturæ. decis. 17. numer.51. Durano.
hypoteca eo ipso censetur constituta,licet nihil de hypoteca fuerit dictum,si liceat ei ingredi bona debitoris propria auctoritate. decis 17.num.23.& 24.Durano.
hypothecam tacitam habet funeris impensa,& omnibus creditoribus tacitas,& priuilegiatas hypotecas habentibus præfertur. decis.399. num.14.Coccino.
hypoteca generalis omnium bonorum, an comprehendat etiam bona alienari prohibita. decis. 17.nu.16.Durano.
hypothecam habet vxor pro restitutione dotis,super eisdem bonis datis in dotem.decis.372.num.1.Dunozetto.
hypoteca, quando dicatur resoluta.decis.17.num.17.& 18. Durano.

I

IAcobus Apostolus plures Episcopos,& Ecclesias Cathedrales in Hispania constit.decis.353.num.41.Coccino.
Iacobus Apostolus supposita Petri auctoritatẽ. Sedem Cathedralem Cæsaraugustanam in Ecclesia Sanctæ Mariæ instituit,& in illius Episcopum destinauit Athanasium. decis.353.num.36.Coccino.
Iactare suum nemo præsumitur.dec.310.nu.17.Merlino.

IDENTITAS.

Identitas facilius remanet probata ex qualitate personæ possidentis.decis 84.num.11. Dunozetto.
Identitas probatur coniecturis,& præsumptionibus.decis. 160.num.5 Merlino.
Identitas præsumitur, quando confines sunt verificati, licet in prædio aliquid de nouo reperiatur,cum postea fieri potuisset.decis.160.num.8.Merlino.
Identitas iustificatur probatis duobus confinibus,nec atẽ-

ditur nominis mutatio, nec alia alteratio. & decis. 118. numero 12. Merlino. & decis. 117. num. 15.
Identitas, vt probetur non sufficiunt generales probationes, sed requiruntur speciales demonstrationes. decis. 158. num. 12. Merlino.
Identitas, vt probetur, sufficit verificare duæ demonstrationes licet in aliis sit discrepantia. decis. 160. n. 7. Merlino.
identitas excluditur ex diuersitate confinium, demonstrationum, ac locorum. decis. 313. num. 5. Merlino.
identitas, quando sumus in antiquis, probatur per præsumptiones, & coniecturas. decis. 360. num. 10. Coccino.
de Identitate personæ non licet amplius dubitare, quando adsunt plures demonstrationes. dec. 245. n. 5. Verospio.
identitas probatur etiam per leuiores probationes, & coniecturas præsertim in antiquis. num. 4. & ad hùc effectum, non requiritur tempus viginti annos. decis. 87. num. 3. Merlino.
identitatis probatio ex quibus plurimum coadiuuetur. dec. 118. num. 15. Merlino.
identitas quando est probata, non obstat si adsit discrepantia aliquarum qualitatum, quæ ex cursu temporis mutari potuerint. decis. 87. num. 6. Merlino.
identitatis probatio, quando non elidatur. decis. 118. num. 8 Merlino.
idẽtitas in antiquis probatur per argumenta, præsumptiones, & coniecturas. decis. 81. num. 20. Coccino
identitas bonorum probatur per argumenta, coniecturas, & præsumptiones. decis. 359. num. 45. Coccino.
Quod multo magis procedit, quando sumus in antiquis, ibidem. num. 46.
identitas bonorum fideicommisso subiectorum quãdo probatur, non est insistendum in iustificanda releuantia, vel irreleuantia fideicommissi. decis. 118. num. 18. Merlino.
identitas probatur, si possessor, sit successor illius, qui alias bona possidebat si de bona acquisitione non doceatur. decis. 129. num. 2. Merlino.
identitas non satis probatur, nisi concludenter iustificetur. decis. 118. num. 1. Merlino.
identitas qualiter verificetur. decis. 118. num. 2. Merlino.
identitas in fideicommisso probatur, si bona ab omnibus aliis fideicommissarijs fuerint consequuta, & possessa. decis. 87. num. 12. Merlino.
identitas in antiquis, vt probetur, suffragatur etiam verificatio loci, vbi bona existunt, vna cum vno confine. decis. 87. num. 10. Merlino.
identitatis probatio non inficitur, quãdo sola diuersitas est circa numerum, si aliæ demonstrationes verificentur. decis. 87. num. 9. Merlino.
identitas concludentius probari non potest, quam per partis confessionem. decis. 160. num. 3. Merlino.
identitas probatur per duas demonstrationes, licet aliæ deficerent. decis. 87. num. 7. Merlino.
identitas probatur per duos confines, licet mutata sit qualitas rei. decis. 42, num. 6. Merlino.
identitas bonorum fideicommissi probatur, si constat hæredes testatoris possidere in eodem loco bona. decis. 42. numer. 4. Merlino.
Identitas qualiter sufficienter probatur. decis. 87. nu. 2. Merl.
identitas probatur, si nomina singularia bonorum conueniant bonis controuersis. decis. 84. num. 10. Dunozzetto.
identitas, ex quibus benè deprehendatur. d. 160. n. 1. Merl.
identitas, & manus testatoris, qualiter probetur, quando testamentum tradidit Notario coram testibus asserendo esse subscriptum manu sua. decis. 96. num. 9. Virili.
identitas bonorum probatur ex conformi denominatione si alia eiusdem nominis probetur non extare in illa regione. decis. 81. num. 18. & 19. Coccino.
ad Identitatem probandam confessio partis est magni momenti. decis. 118. num. 14. Merlino.
identitas bonorum, vt probetur plurimum suffragantur confinia. decis. 359. num. 44. Coccino.

IGNORANTIA.

Ignorantia iuris excusare non solet. decis. 190. num. 10.
ignorantia non excusat, quando quis sciebat, vel scire debebat. decis. 4. num. 19. Coccino.
ignorantia non potest allegare debitor ad moram excusandam, si liberauerit creditorem ab obligatione intimationis. decis. 174. num. 3. Mormano.
ignorantia non excusat a pœna legali. decis. 4. numero 18. Coccino.
ignorans cui soluere, non tenetur soluere. decis. 30. num. 15. Durano.
ignorantia testamenti solum in filio præsumitur. decis. 40 num. 30. Coccino
ignorans, & dubius æquiparantur. decis. 4. nu. 12. Coccino
ignorantes indistincte ligat decretum irritans. decis. 231. num. 6. Coccino.

ILLATIO.

Illatio non fit ex diuersis. decis. 8. num. 10. Remboldo. & decis. 370. num. 8. Coccino.

ILLEGITIMVS.

illegitimus non solum de iure communi non succedit in emphyteusi ecclesiastica, sed etiam ex constitut. S. M. P. V. decis. 359. num. 10. 21. & 23. Coccino.
Quod procedit etiam si adesset legitimatio Principis secularis. ibidem. num. 22. & 24. Coccino.
illegitimus, volente Ecclesia, potest acquirere feudum, vel emphyteusim Ecclesiasticam. decis. 100. num. 2. Coccino
illegitimus est incapax etiam successionis in locatione bonorum Ecclesiæ. decis. 359. num. 29. Coccino.
illegitimi sunt inhabiles successionis feudi, vel emphyteusis Ecclesiasticæ, etiam si sint legitimati. decis. 100. num. 1. Coccino.
illegitimus, quod quis sit, probatur ex eo, quod pater cum in testamento nominet filium naturalem. decis. 359. nu. 25. Coccino.

ILLEGITIMITAS.

de Illegitimitate Iudex Ecclesiasticus cognoscens, quæ est exceptio peremptoria successionis, non debet pronuncia re super antiquo legitimitatis, super negotio principali. decis. 330. num. 31. & 33. Coccino.
illegitimitas, & spurietas, seu per immediatè prouenunt ex concubitu, licet magis, & minus prout informatur ab alio quo crimine. decis. 316. num. 18. Coccino.
super illegitimitate iudex ecclesiasticus cognoscens, an possit incidenter cognoscere super immissione bonorum. decis. 330. num. 28. & 29. Coccino.
illegitimitas habetur pro vera, & probata, quando docetur de legitimatione. decis. 359. num. 26. Coccino.
IOANNES Apostolus ordinauit in Episcopum Smirnæ Policarpum. decis. 353. num. 37. Coccino.

IMMEDIATVM.

immediatum est, quicquid continuatiuè ab altero procedit. decis. 107. num. 23. Durano.

IMMEMORABILIS.

immemorabilis probari debet per testes, & non per scripturas. decis. 126. num. 22. Virili.
immemorabilis virtus quæ sit. decis. 150. num. 6 Coccino.
immemorabilis vis, & efficacia in quo consistat. decis. 126. num. 22. Virili.
immemorabilem, qui pro se habet, potest allegare meliorẽ titulum de mundo. decis. 150. num. 4. Coccino.
immemorabilis requiritur pro forma in probatione iuris patronatus familiæ potentis. decis. 126. num. 20. Virili.

IMMEMOR.

immemor salutis æternæ nemo præsumitur. d. 16. n. 20. Cocc.

IMMISSIO.

immissio datur creditori in bonis debitoris ex instrumento guarentigio. decis. 300. num. 6. Durano.
immissio fideicommissario, vt detur, debet constare de identitate bonorum. decis. 330. num. 3. Coccino.
immissio in bonis subiectis fideicommisso quando detur. decis. 504. num. 17. Pinuano.
immissio vigore directi Saluiani competit contra coharedem, & principalẽ debitorem. decis. 356. n. 1. Dunozzeto.
immissio datur fideicommissario, quando de fideicommisso constat ex testamento non abolito, neque cancellato, nec in aliqua parte vitiato. decis. 408. num. 1. Chuserio.
ad Immissionem impediendam, non est legitimus contradictor, qui non possidet. decis. 183. num. 8. Vbaldo.
immissio an possit impedire, vsque quamdiu fuerit terminata. decis. 217. num. 22. Pinuano.

immisso vigore Saluiani quando denegari non possit, decis. 308. num. 2 Pirouano.
immisso denegandum potest creditori ex causa census, cui ei competat Saluianum. decis. 220. num. 4. Verospio.
immissio non retardatur propter exceptionem dominij in continenti probatam. decis. 364. num. 22. Pirouano.
immissio petenti dum tamen possidenti per viam confirmationis possessionis. decis. 129. num. 1. Merlino.
immissio fideicommissario quando denegari non possit, decis. 350. num. 2. Coccino.
Immissiones non retardantur, quando possidentes retinent corpora bonorum, super quibus possint fieri oppositiones detractiones. decis. 350. num. 5. Rotund.
immissio, vt impediatur propter detractionem meliorationum fundis impensæ, & aris alienis, requiritur, vt de illis constet. decis. 185. num. 26. Vbaldo.
immisso quando non denegetur propter exceptiones requirentes altiorem indaginem. decis. 185. num. 7. Vbald.
immissio concedi non potest ex interdicto, quorum bonorum, nisi specifice probata qualitate, & quantitate bonorum. decis. 217. num. 7. Pirouano.
immissio fideicommissaria non retardatur, si hæredi datur retentio alicuius corporis hæreditarij pro sua deductione. decis. 77. num. 6. & 26. Merlino.
immissio fideicommissario non potest denegari, quando non adest legitimus contradictor. decis. 340. n. 3. Pirouan.
immissio in possessionem, nisi probetur, quod sit nulla, & iniusta est manutenendus. decis. 94. num. 2. Virili.
immissio ad fauorem hæredis scripti non potest impediri, per ea, quæ requirunt altiorem indaginem. decis. 94. num. 12. Virili.
immissio, tunc multo magis debet dari, quando executio est parata. decis. 30. num. 5. Damon.
ad Immissionem beneficij impediendam requisita dubitantur. decis. 34. num. 10. Vbaldo.
immissio in bonis donatis, vt cancelletur quid sit necesse de cis. 10. num. 2. Rembold.
immissio beneficij vigore subrogationis gratiosi non impeditur per exceptiones, quæ requirunt altiorem indaginem. decis. 3. num. 11. Vbaldo.
ad Immissionem impediendam contradictor legitimus est, qui ex testamento habet facultatem capiendi possessionem propria auctoritate. decis. 181. num. 9. Vbaldo.
pro Immissione, quando recta via possit agere fideicommissarius. decis. 184. num. 7. & 8. Virili.
immissionem fideicommissario, quando non impediat ex alienum testatoris. decis. 184. num. 10. Virili.
immissionis effectus non solum impedit, per exceptionem litis motæ absque probatione. decis. 217. num. 25. Pirou.
immissio beneficij non potest impediri per eum, qui non est legitimus contradictor. decis. 348. num. 12. Mornano.
immissio est danda fideicommissario in omnibus bonis fideicommisso subiectis. decis. 275. num. 1. Durano.
immissio fideicommissario non denegatur quando plenè probauit suam vocationem. decis. 53. num. 11. Coccino.
immissio fideicommissario non denegatur quando detractiones sunt turbidæ. decis. 3. num. 11. Coccino.
immissio non denegatur fideicommissario quando detractiones sunt illiquidæ. decis. 47. num. 13. Merlino.

I M M I S S V S.

immissus ex primo decreto, licet non faciat fructus suos, illos tamen percipit, & custodit, ac bona colit, & locat. decis. 248. num. 7. Merlino.
immissus ex primo decreto, licet verè non possideat, tamen acquirit detentionem, pro qua etiam datur manutentio Iudicis Officio. decis. 248. num. 3. Merlino.
immissus in possessionem bonorum debitoris vigore Saluiani auctoritate Iudicis, non potest eici de possessione nisi contrario de satisfactione eiusdem, præuia liquidatione. decis. 312. num. 7. Morlino.
Et probatione perceptionis aut fructuum, qui extiterint ipsum creditum, & cui incumbit hoc onus probandi. ibidem num. 8.

I M P E D I M E N T V M.

impedimentum, quando dicitur præstitum ne acta transportentur. decis. 18. num. 4. & 6. Pirouano.
impedimentum non dirimens matrimonium contractum, sed impediens contrahendum, non causat spretatem. decis. 516. num. 13. Coccino.
impedimentum præstitum alicui, ad hoc, vt non faciat, id, quod tenebatur facere, ei non prodest, si fuit affectatum, & procuratum. decis. 404. num. 4. Merlino.
impedimentum Canonicum, debet habere decretum irritans, nec sufficit simplex prohibitio sine irritatione, decis. 264. num. 40. Coccino.
impedimentum omne amouetur, quando dispensatio est facta cum clausula, non obstantibus. decis. 7. num. 8. Coc.
impedimenta omnia eo ipso censetur tollere Papa, quando aliquid concedit contra ius commune. decis. 325. num. 15. Chisterio.

I M P E D I T V S.

impeditus temporis lapsus, in aliquo nocere non debet. decis. 248. num. 11. Mertino.
impeditus aliquid facere, est excusandus. decis. 308. num. 22. Pirouano.

I M P E R A T O R.

Imperator potest dici superior dominans in suo patrimonio. decis. 324. num. 13. Pirouano.

I M P L E M E N T V M.

implementi exceptio non potest allegari per eum, qui nec ex parte sua adimpleuit. decis. 208. num. 13. Coccino.
pro Implemento habetur patientia. decis. 136. nu. 15. Vbal.
implementi exceptio non competit, quando nullum resultat interesse ex non implemento. decis. 192. nu. 20. Pirou.
implementi exceptio non impedit ortum actionis, & obligationis sed tantum illius exercitium, & exequutionem. decis. 146. num. 12. Vbaldo.
implementi exceptio opponi non potest per eum, qui contractui acquieuit. decis. 192. num. 19. Pirouano.
implementum, si pars fieri prohibuerit, illud debet haberi pro facto, & impleto. decis. 136. num. 19. Vbaldo.

I M P E T R A T I O.

Impetrationes beneficiorum sub eadem data obitus, non tenent, propter regul. Cancell. Inuerisimil. notitiæ, decis. 244. num. 7. Verospio.
impetrationes beneficiorum sub eadem data obitus sunt nullæ, iuxta constitutionē Bonifacij. d. 344. n. 6. Verosp.

I M P O S I T I O.

Impositio pensionis est magis odiosa quam illius translatio. decis. 46. num. 6. Durano.
Impositio pensionis non continet odium, saltim irrationabile. decis. 46. num. 5. Durano.

I M P O S S I B I L I S.

Impossibilis dicitur minimè alienatio, quando de facili contingit. decis. 54. num. 10. Merlino.
Impossibilitatis exceptio ex quo tollatur. decis. 209. nu. 11. Pirouano.
Impossibilia reputantur ea, quæ dependent à voluntate Principis. decis. 54. num. 9. Merlino.

I M P V B E S.

Impuberi non est habenda ratio eius voluntatis, cum non sit in ea ætate, vt deliberare possit de statu suo. decis. 157. num. 9. Vbaldo.

I M P V G N A T I O.

Impugnari non potest, quod approbatum est. decis. 306. num. 1. Chisterio.

I M P V R I T A S.

Impuritatis fama probatur ex sola fama, & existimatione. decis. 146. num. 16. Durano.
Et d. probatio redditur irrelcuans, si probetur fama in contrarium. ibidem. num. 17.

I N Æ Q V A L I T A S.

Inæqualitas non est danda erga descendentes fratrum. decis. 6. num. 24. & 27. Merlino.

I N C E N D I V M.

Incendij casus inter casus fortuitos recensetur. decis. 246. num. 1. Mornano.

I N C E R T I T V D O.

incertitudo omnis non impedit dominij, & possessionis mutationem. decis. 130. num. 9. Pirouano.
incertitudo ex certis non nocet, quin hæres grauatus non teneatur cautionem præstare. decis. 168. num. 16. Virili.

Incertitudo,quando conſideranon poſſit.deciſ.130.num. 12.Pirouano.
incertitudo facit corruere actum.deciſ.245.num.1.Veroſp.
incertitudo non vitiat diſpoſitionem, ſi poſſit declarari ex aliqua verſimilitudine.deciſ.245.num.9.Veroſpio.
incertitudo loci,& quotæ impedit,quod dominium transferatur.deciſ. 130.num.3.Pirouano.

INCLVSIO.

incluſio vnius,eſt excluſio alterius.deciſ.405.num. 11. Veroſpio.deciſ.374.num.7.Merlino. deciſ.258. num.19. eodem, & quando hoc procedat deciſ.20.numero.16. Vbaldo.

INCOLA.

Incola ſufficit, vt quis ſit ad hoc vt non dicatur forenſis.deciſ.52.num.10.Virili.
de Incola ſi ſtatutum non loquatur non tollit ciuilitatem ex incolatu.ibidem.num.11.

INCOLATVS.

Incolatus acquiritur,quando,ibi habitans habet maiorem partem bonorum.deciſ.52.num.6.Virili.
incolatus acquiritur ex continua habitatione in aliqua Ciuitate per decennium.deciſ.137.num.5.Virili.
incolatus probatur ex eo,quod quis in aliquo loco habet maiorem partem ſuorum bonorum. item etiam ſi in eo, duxit vxorem.deciſ. 137.num. 6. Virili.
Incolatus,vt non contrahatur ex proteſtatione,debet clarè fieri.deciſ.137.num.14.Virili.
incolarum pro filio infante,quando pater poſſit acquirere. deciſ.52.num.3.Virili.
incolatus aſſertio inter contrahentes probat incolatum.deciſ.211.num.3.Virili.
incolatus, ad hoc, vt contrahatur requiritur decennium, ſed fallit, ſi conſtet de voluntate. deciſ. 52. numer.7. Virili.
incolatus, quando non acquiratur, etiam ſi quis in aliquo loco per mille annos habitauerit. deciſ. 137. numero 12. Virili.
incolatus acquiſitio conſiſtit in momento temporis, deciſ. 52.num.5.Virili.
incolatus ex quibus probetur.deciſ.137.num.9.Virili.

INCOMPATIBILITAS.

incompatibilitas beneficiorum ſit reſpectu primi beneficij, nam per aſſecutionem ſecundi vacat primum.deciſ. 174. num.18.Merlino.

INCONTINENTI.

incontinenti aliquid dicitur fieri, ſi ab initio ita fuit conuentum, licet ex interuallo fiat. deciſ.73.num.23. Durano.
incontinenti dicitur aliquid fieri, & in ipſo actu, ſi fit, antea quam partes habeant contractum pro perfecto, & donec contractus ambulat. deciſio 73. numero. 29. Durano.

IN INCORPORALIBVS.

in Incorporalibus attenditur quaſi poſſeſſio ad effectum manutentionis.deciſ.8.num.1.Remboldo.

INDEBITVM.

Indebiti ſolutionē nemo præſumitur feciſſe.deciſ.26.num. 26.Vbaldo.
indebitum plenè, & concludenter eſt probandum. deciſ. 130.num.17.Pirouano.
indebitè ſolutum,quando agitur, ad effectum illud probandi,& repetendi requiritur præciſa, & concludens probatio.deciſ.38.num.2.Virili.

INDEFINITA.

Indefinita verba æquipollent vniuerſalis. deciſ.299. num. 15. Veroſpio.
indefinita æquipollet vniuerſali nō ex vi,neque ex proprietate verborum,ſed ex æquitate, & benignitate. deciſ. 156.num.27.Merlino.
indefinita tunc non poteſt vniuerſali æquiparari, quando nedum æquitas,ſed ius ipſum repugnat extenſioni. deciſ. 156.num.28.Merlino.

INDVLTVM.

indultum conceſſum Epiſcopo prodeſt etiam Capitulo ratione communionis. ſeu conſortij. deciſ. 351. num. 11. Durano.
indultum conceſſum à Papa, an expiret, & extinguatur ipſius morte.deciſ.196.num.6.Durano.
Indultum conceſſum amplis clauſulis, abſurdum eſt,quod nihil operetur.deciſ.12.num.37.Remboldo.
indultum, ſi Papa contulerit alicui,conferendi beneficia ratione familiaritatis ſuorum prædeceſſorum,multo magis cenſetur velle concedere eadem beneficia vacantia poſt eius mortem.deciſ.196.num.12.& 26.Durano.
indultum conceſſum Motu proprio, & cum clauſulis ampliſſimis large interpretari debet. deciſ. 12. numero.22. Remboldo.
indultum eſt, quicquid ad ſolemnitatem exigitur.deciſ. 294.num.28.Queipo.

INFAMIA.

Infamia notatur,qui exigit vſuram vſurarum. deciſ. 301. num.3.Merlino.

INFANS.

Infantium hæreditates ſolent adiri per eorum tutores, aut patres per actus tacitos,etiam leuiores.deciſ.222.num.24 Pirouano.
infans hæreditatem aſcendentium ſibi delatam tranſmittit ad patrem.deciſ.217.num.4.Pirouano.

INFERIOR.

Inferior in propria Eccleſia ratione Officij, quo fungitur, debet habere præcedentiam.deciſ.111.num.27.Coccino
inferioris licentia, an poſſit ſuppleri,per licentiam ſuperiorus.deciſ.73.num.17.Durano.

INFIRMITAS.

infirmitas,vel ſenectus,vel abſentia,aut alia ſimilis impoſſibilitas acceſſus ad vxorem, faciunt ceſſare præſumptionem,quod filius ſit mariti.deciſ.363.num.5.Queipo.
infirmus quamquam faciat actus aliquos qui ſanitatem arguunt,tamen non eſt ſanus.deciſ.233.num.34.Durano.

INFORMATVS.

informatus quiſque præſumitur reſpectu propriæ eccleſiæ. deciſ.159.num.18.Vbaldo.

INGENVVS.

ingenuus an poſſit ſe ſubijcere ſeruilibus operibus. deciſ. 318.num.11.Queipo.

INHIBITIO.

Inhibitio Rotalis ſiue ſit iuſta, ſiue iniuſta, eſt timenda. deciſ.102. numero. 2. Durano. deciſ. 214. numero 2. Coccino.
Sicuti ſumus in Curia facile eſt adire ſignaturam pro remedio.ibidem.num.3.
Si vero in partibus non eſt aperienda via inferioribus cognoſcendi de viribus inhibitionis.ibidem.num.4.
inhibitio Rotalis ſiue iuſta,ſiue iniuſta cauſat attentata.deciſ.214.num.3.Coccino.
inhibitionem tacitam habet decretum irritans. deciſ. 241. num.3.Coccino.
poſt Inhibitionem Rotalem executio iuris conformium eſt etiam attentata.deciſ.102.num.6.Durano.

INIQVITAS.

iniquitatem non fouet inuamentum ſua religione.deciſ. 59. num. 10. Merlino.

INIVRIA.

de iniuria Monachi religio non dat. deciſio.223. num. 12. Chiſlerio.
iniuriarum proſequendarum iura non retinent Religioſi, licet retineant iura agnationis,& ſanguinis. deciſ. 267. num.21.Chiſlerio.
iniuria, quando ceſſat,ceſſare etiam debet pœna. deciſ. 267 num.20.Chiſlerio.
iniuria naſci non debet ex honorifico principio. deciſ. 242. num.7.Queipo.

INOBEDIENTIA.

Inobedientia,& contumacia eſt graue delictum,& determini exempli.deciſ.404.num.7.Merlino.

INOBSERVANTIA.

Inobſeruantia eo ipſo probatur,quando de obſeruantia formæ non conſtat.deciſ.50.num.8.Durano.

INORDINATIO.

Inordinatio arguit defectum. deciſ. 233. numero. 16. Durano.

INQVILINVS.

Inquilinus ædificare nolens, præfertur quibuſuis emptoribus,

ribus, dummodo tamen vicinus non offerat, se edificaturum.decis.243.num.20.Merlino.
Inquilinus præfertur censuatio in emptione domus censuatæ,ibid.num.15.& 16.Coccino.
inquilinus,& vicinus æquiparantur in Constit.ibid.nu.17. Gregorian.de inte congrui.

INSCRIPTIO.

Cum inscriptione proprietatis lapides non solent nec debent apponi,nisi in re sua,& ad se spectante.decis.69.numero 8.& quare hoc fiat,ibidem. Vbaldo.
inscriptione notanda est munificentia illius,qui legauit municipio,decis.365.num.50.Merlino.
inscriptiones,dummodo nihil contineant, quod à veritate sit alienum,permissæ sunt.decis.365.num.51.Merlino.
ex inscriptione Papæ mens declaratur, decis. 50.num.23. Viril.
inscribi operi publico, nomen eius, cuius pecunijs fuit facta,licet.decis.365 num.49.Merlino.

INSIGNIS.

insignijs,& inscriptionibus maximè in antiquis est plurimùm deferendum.decis.353.num.67.Coccino.
insignium alicuius oppositio,solet apponi in signum proprietatis, & dominij,& ad effectum cognoscendi tem tamquam suam.decis.262.num.7.Vbaldo,

INSINVATIO.

insinuatione de iure non eget transactio quia non est simplex donatio ex mera liberalitate, decis. 74. numer. 16. Virili.
insinuatio requiritur in excessu donationis remuneratoriæ, cum pro illa parte habeatur pro vera, & simplici donatione. decis.200.num.12.Durano.
insinuationi per iuramentum non potest renunciari, stante statut. Vtb.de quo hic.decis.200.num.9. Durano.
insinuationis defectus tollitur per iuramentum. decis. 382. num.12.Durano.
insinuatio non requiritur in transactione, etiamsi vna pars plus remittat alteri.decis.74.num.20.Virili.
insinuatio non requiritur in casu primogenitæ ad fauorem transigentium,& successorum.decis 74.nu.18.Virili.

INSTITVTIO.

institutio in iure patronatus est attentata,quando facta fuit in contradictorio iudicio.decis.197.num.1. Coccino.
institutio, & præsentatio benè probantur ex visitatione. decis.53.num.34.Durano.
institutio cum alimentis nihil commune habet, decis. 241. num. 12.Coccino.
institutio Canonicatus Lectoralis, cum assignatione prebendæ,& onere legendi an faciat cessare salarium illi officio antea debitum.decis.150.num. 13. Coccino.
institutio,si fuerit concessa,pendente termino ad appellandum,dicitur attentata.decis.197.num.2. Coccino.
institutio,licet non habeat vim diffinitiuæ, nihilominus ab ea datur appellatio.decis.197.num.3.Coccino.
sub institutione generali ecclesiastica bona emphyteutica continentur.decis. 319. num.2.Virili.
instituendi necessitas cessat in transactionibus. decis. 384. num.1.Verospio.
de institutione in Ecclesia Parochiali, quando agitur, appellatio ad effectum suspensiuum non datur, sed ad effectum deuolutiuum tantum.decis.197. numero. 9. & 12. Coccino.
institutionis titulo debet relinqui legitima ascendentibus. decis.62.num.64.Durano.
Instituere non potest Episcopus, quando ante præsentationem fuit mota lis existenti in quasi possessione præsentandi, decis.197. num.7.Coccino,
institutionis actus est valde proportionabilis filijs.decis.16. num.21.Coccino.

INSTITVTVS.

institutus nimis propere ad iuspatronatus,cadit ab illo, decis.362.num.17.Merlino,
institutus hæres in sua vita tantum, hæc institutio importat solum vsufructum bonorum.decis.62. nu.8. Durano,

INSTRVMENTVM.

instrumentum rogatum in officio Notarij causæ, non dicitur de actis,nisi fuerit repetitum, cum partis citatione, decis. 197.num.17.Coccino.
instrumenti recognitio,quando sufficiat,quod sit facta.decis. 181 num.9.Virili.
instrumentum antiquum supra centum annos non eget alia recognitione.decis.341.num.3.Pirouano.
instrumentum publicum facit probationem probatam.decis.234.num.2.Motmano.
instrumenta non habent executionem paratam.decis.234. num.11.Motmano.
pro Instrumento,& illius validitate fiat præsumptio. decis. 34.num.7.Vbaldo.
instrumentum quis non potest impugnare,si illo vtatur.decis.320.num.8.Merlino.
in instrumento habens datam vltra centum annos, non est necessaria alia recognitio, sed sufficit oculata inspectio ad ostendendam antiquitatem.decis.251.n.2.Pirouano.
instrumentum dicitur authenticum, quando continet diem, mensem,annum,testes,clausulam,actum,& alia necessaria.decis.341.num.1.Pirouano,
instrumenta, & roginus, si sint in posse aduersarij non essent suspicione.decis.82.num.11.Pirouano.
instrumento cassato eo ipso censetur facta retrotraditio omnium,quæ tradita fuerunt per ipsum instrumentum. decis.374.num.18.Merlino.
instrumenta, quando eduntur ab eodem Notario rogato, non est necessaria partis citatio,nec compulsio alterius iudicis pro illis extrahendis.decis.230.num.4. Pirouano.
Quod procedit in notario pariter in officio successore extrahente instrumenta Notarij defuncti.ibid.num.5.
instrumentorum data vbi excedit tempus centum annorũ propter impossibilitatem illud recognoscendi per testes, non eget illa formali recognitione.decis.230.n.7. Pirou.
instrumentum potest fieri,quod habeat executionem paratam,tam ex statuto,quam ex conuentione partium. decis.234.num.14.Motmano.
Vt scilicet contra debitorem tamquam confessum executiuè procedi possit,ibidem,num.15.
instrumenta extracta à propijs notarijs,a quibus absque alia solemnitate,tam ante, quam post litem contestatam possunt leuari,decis.153.num.3.Pirouano.
instrumentum publicum facit probationem probatam.decis.238.num.9.Dunozetto.
instrumentum translationis pensionis, habet in ventre tensuationem vigore facultatis, decis. 30. numero. 13. Durano.
instrumentum publicum facit probationem probatam.decis.220.num.1.Verospio.
instrumentum inter alios factum,potest quis approbare ad ostendendam veritatem rei in gesta.decis.320. numer. 10.Merlino.
instrumento exemplato parte non citata, an adhibeatur fides.decis.230.num.3.Pirouano.
instrumentum dicitur habere faciem publici instrumenti, si contineat diem,mensem,annum,testes, clausulam actum,& Notarij rogati subscriptionem. decis. 23. num. 2.Pirouano.
instrumentum publicum discrepans a matrice, seu Protocollo debet iuxta illud corrigi, & emendari. decis. 387. num.11.Durano.
instrumentum declaratum simulatum nullius est roboris, & momenti.decis. 188.num.8.Merlino.
instrumentum non potest officere, neque præiudicare tertio.decis.320.num.9.Merlino.
instrumentum diuisionis bene probat possessionem inter diuidentes, & causam ab eis habentes.decis.279.num. 2. Merlino.
instrumenta publica solent confici de dotibus, quæ assignantur pro acquirendo iuspatronatus.decis.271. num. 10.Durano,
instrumentum facit probationem probatam.decis.356.nu. 2.Dunozetto.
instrumentum requiritur, vt sit recognitum, vel in publica manu subscriptum, ad probandam identitatem scripturæ. decis.230. num.6, Pirouano.
instrumenti assertio non præiudicat veritati. decis.307. numero 2.Motmano.

in Inſtrumento non conſiſtit donationis ſubſtantia . deciſ. 82.num.1. Pirouano.
Inſtrumenti narratiua ſimplex, non poteſt præiudicare ei qui in illo non interuenit.deciſ.7.num.12.Merlino.
Inſtrumentum ſuæ præſentationis habens præſentatus,& illud producens intra tempus iuris coram habente facultatem illum inſtituendi,ſufficit ad obtinendam ad iudicationem. deciſ.190.num.14.Pirouano.
inſtrumentus non regiſtratis,ſi ſtatutum adimat robur comprehendit etiam minorem.deciſ.36.num 33. Coccino.
ex Inſtrumento agens,vel excipiens, in quo promiſſa non adimpleuit,commodum aliquod ex eodem inſtrumento conſequi non debet.deciſ.192.num.12. Pirouano.
inſtrumentum publicum facit probationem probatam. deciſ.17.num.1.Durano.
inſtrumento non probatur realis traditio poſſeſſionis.deciſ. 13.num.15.Durano.
ex Inſtrumento guarentigio datur creditori immiſſio in bonis debitoris.deciſ.300.num.6. Durano.
per Inſtrumentum publicum adeptæ poſſeſſionis probatur poſſeſſio,& probat ad omnes iuris effectus alio non exiſtente in poſſeſſione.deciſ.34.num.5.Vbaldo.
inſtrumenta, contractus, & promiſſiones, ſi ſint celebrata occaſione ludus aleatum, omnia ſunt irrita & inania,deciſ.95.num.3.Manzanedo.
inſtrumenta,& aliæ probationes per tranſactionem annullantur, licet hoc inter partes non ſit conuentum. deciſ. 125.num.12.Durano.
inſtrumentorum tenores præcipuæ attendi ſolent in materia emphyteuſis.deciſ.60.num.3.Vbaldo.
inſtrumentum, licet plenè non probet dominium, ſecus ſi contineat donationem Principis, ex certa ſcientia factã. deciſ.81.num.4.Coccino.

INTENTIO.

Intentio Papæ, & eius gratia recipit interpretationem à ſtylo.deciſ.50.num.26.Virili.
intentio Papæ colligitur ex derogationibus.deciſ.50. num. 27.Virili.
intentio alicuius conſiſtens in diſpoſitione iuris communis ,& poſſeſſione comprobata,vt tollatur requiritur probatio concludens. deciſ.41 .num.6.Pirouano.
Intentionis ſuæ fundamentum,quis non debet probare per coniecturas.deciſ.188.num.4.Merlino.

INTERDICTVM.

Interdictum de liberis exibendis,quando ceſſet. deciſ.157. num.8.Vbaldo.
Interdictum,quorum bonorum intentãs, vt obtineat, quid debeat probare.deciſ.173.num.4.Coccino.
Interdictum de liberis exhibendis datur tam contra detinentes illos, quam contra dolo deſicntes habere.deciſ. 157.num.12.Vbaldo.
interdictum,quorum bonorum decernitur pro rebus, quas defunctus tempore mortis poſſidebat.deciſ.415. numer. 7. Queipo.
Interdictum,Quorum bonorum datur contra poſſidentem pro hærede.deciſ.364.num.1.Pirouano.
interdictum, quorum bonorum,non competit contra titulo poſſidentem deciſ.415.num.9.Queipo.
interdictum,quorum bonorum,competit contra quemlibet poſſeſſorem vniuerſalem hæreditatis defuncti,vel contra quemliber poſſeſſorem,vel detentorem particularem alicuius rei.deciſ.415.num.8.Queipo.
interdictum, vti poſſidetis,non decernitur ſine poſſeſſione. deciſ.265.num.37.Vbaldo.

INTERESSE.

Intereſſe ſuccedit loco rei debitæ.deciſ. 357.numero 8. Pirouano.
intereſſe alterius intereſſe nec debetur,& multo magis vſura vſuræ non debetur.deciſ.301.num.20.Merlino.
intereſſe damni Emergentis poteſt declarari ad rationem quatnor pro centenario.deciſ.58.num.5.Virili.
intereſſe alicuius intereſſe regulariter non debetur. deciſ 301.num.7.Merlino.
intereſſe nullum, quando reſultat ex non implemento, tunc exceptio non adimpleti nõ competit.deciſ.191. num.10.Pirouano.
Intereſſe prætij rei venditæ non debetur pendente dilatione ad ſoluendum dictum prætium.deciſ.13.n.23.Duran.
ad intereſſe prætij ſoluti contra venditorem, qui rem vendita retinuit, emptor non poteſt.deciſ.13.nu.36.Durano.
ad Intereſſe non debet quis condemnari, ſi aliquis fecerit ſine dolo.deciſ.103.num.9.Coccino.
ad intereſſe,procurator ledens Dominum tenetur, ſi ſit ſoluendo.deciſ.103.num.11.Coccino.
intereſſe,& damna, ſolita ſunt deberi ratione moræ. deciſ. 234.num.8.Mormanno.
ad Intereſſe totale,& in totum recedere poteſt à locatione conductor, ſi libere res conducta non tradatur.deciſ.49. num.9.Durano.

INTERLOCVTIO.

ab Interlocutione ſimplici ſine citatione, & abſque cauſæ cognitione non eſt opus appellare, cum non tranſeat in rem iudicatam.deciſ.53.num.58.Durano

INTERPELLATIO.

interpellatio requiritur, ad conſtituendum aliquem in mora ad aliquid faciendum ſi in contractu deficiat dies, qui ſolet interpellare pro homine.deciſ.192.num.17. & 18.Pirouano.
interpellatio etiam extraiudicialis ſufficit,vt debitor conſtituatur in mora.deciſ.38.num.4.Virili.

INTERPRETATIO.

Interpretatio ea eſt facienda,quæ eſt magis verisimilis ſecundum intentionem,& mentem contrahentium.deciſ. 26.num.6. Vbaldo.
interpretatio iuris,quæ deſcendit ab exceptione partis, & replicatione actoris,non autem ab actoris intentione nõ impedit viam executiuam.deciſ.30.num.16. Durano
interpretatio ea,eſt facienda,quæ magis congruit materiæ ſubiectæ.deciſ.26.num.7. Vbaldo.
interpretatio illa eſt amplectenda,quæ eſt rationi conformis,& magis verisimilis.deciſ.387.num.9. Durano.
interpretatio alicuius mandati quando eſt facienda, quæ obſeruantia attendi debet.deciſ.111,num.38. Coccino.
interpretatio, quando eſt facienda de contentis in teſtamento attenditur tempus teſtamenti. deciſ. 111. num. 39.Coccino.
interpretatio ea ſemper eſt facienda,quæ eſt minus damnoſa parti..deciſ.26.num.1.Vbaldo.
interpretatio pro vocatione nepotum facilius admittitur in deſcendentibus quam in collateralibus. deciſ. 21. num. 17.Merlino.
interpretatio omnis poſſibilis eſt capienda, vt contrarietas euitetur.deciſ.140.num.9.Pirouano.
interpretatio omnis eſt capienda,vt contradictio, & repugnantia,incontinenti euitetur. deciſ.120. numero. 11. Merlino.
Interpretari,& temperari ita debent diſpoſitiones, vt non mereantur à ſapiente reprehendi,deciſ.53.n.38. Durano.
pro Interpretatione diſpoſitionum deſeruit modus ſolitus, & ſtylus loquendi.deciſ.194.num.64. Coccino
Interpretatio verborum, & actuum dubiorum fieri debet ſecundum ſolitum, etiam ex vnico actu. deciſ. 93.num. 81. Coccino.
interpretatio omnis poſſibilis capi ſolet vt dolus euitetur. deciſ.140.num.9.Pirouano.
interpretatio omnis debet capi, ad hoc vt actus ſubſtineatur,etiam verba impropriando.deciſ.248.nu.5. Merlino.

INTERROGATORIA.

ab Interrogatorio reſponſio recipit interpretationem, & declarationem.deciſ.264.num.4. Coccino.
ſine Interrogatorijs partis,quando teſtes fuerunt examinati probant, ſi pars fuerit negligens in eis dandis. deciſ. 256.num.6.Durano.

INTIMATIO.

Intimatio, & monitio non requiruntur, quando quis eſt obligatus aliquid intra certum tempus facere. deciſ. 186. num.6.Virili.
intimatio validè remitti poteſt ex conſenſu partis. deciſ. 274.num.2.Mormanno.

INTRVSIO.

ad intruſionis effectum,qua poſſeſſio non ſufficiat. deciſ. 344.num.15.Veroſpio.

Interfionis vitium, vt excludatur, sufficit aliquis titulus, licet sit nullus, & quod nullos fructus ex ea possessione percepent. decis. 344. num. 16. Verospio.

INVENTARIVM.

Inuentarij actum non vitiat decreti præposteratio, decis. 331. num. 8. Pirouano.

ex Inuentario confecto in forma debita omnium bonorum in hæreditate repertorum probatur negatiua, quod non aderant alia bona. decis. 310. num. 2. Durano.

Ita vt asserenti adesse alia bona incumbat onus probandi, ibidem. num. 3.

Inuentarium, si confectum non sit, imputandum est ei, qui facere tenetur. decis. 67. num. 4. Vbaldo.

Inuentarium hæredi non suffragatur, si sit inualidum respectu solemnitatum. decis. 331. num. 2. Pirouano.

in Inuentario conficiendo fraudes, & occultationes fieri possunt, quando iudex non fuit præsens, vel eo perfecto non interloquitur. decis. 331. num. 9. Pirouano.

Inuentarium perinde est, ac si non fuisset factum, si hæres non describat omnia bona testatoris. decis. 331. num. 2. Pirouano.

Inuentarium bonorum hæreditariorum quando conficitur, sunt seruandæ consuetudines locorum. decis. 331. numero 14. Pirouano.

Inuentarium, licet hæres non confecerit, tamen quando hæreditas est restituenda, debet detrahere legata non annua, soluta. decis. 399. num. 39. Coccino.

Inuentarium licet non conficiat fideicommissarius vniuersalis, nihilominus retinet sibi debitum. decis. 51. num. 7. Coccino.

ob non Inuentarij confectionem, Trebellianica non amittitur. decis. 199. num. 5. & 6. Coccino.

in Inuentario, si hæres non describat omnia bona, perdit illius beneficium. decis. 331. num. 20. Pirouano.

Inuentarium bonorum hæreditariorum quando est conficiendum, iudex adiri debet vt interloquatur hæredem beneficio legis esse admittendum, ad adeundam hæreditatem. decis. 331. num. 6. Pirouano.

Inuentarium, si hæres non confecerit habet malam præsumptionem contra se, & ideo tenetur probare alia bona non exhibisse ex quibus detractiones fieri potuerunt. decis. 77. num. 3. & 4. Merlino.

Inuentarium, si hæres non confecerit, si agatur de fideicommisso particulari tenetur vltra vires hæreditarias. decis. 31. num. 4. Coccino.

Inuentarium, si hæres non confecerit stante, super hoc præcepto testatoris, tunc indistincte præsumitur vsurpatio, & dolus. decis. 349. num. 10. Durano.

Inuentarium, si hæres non confecerit, non priuatur hæreditate, sed tenetur vltra vires hæreditarias. decis. 349. num. 1. Durano.

ex Inuentarij non confectione, præsumitur vsurpatio iurium, actionum, & mobilium fideicommissi subiectorum. decis. 349. num. 4. Durano.

Inuentario bonorum hæreditariorum, si filius non confecerit, non ita mitratur præsumptio vsurpationis, sicuti in extraneo. decis. 349. num. 6. declara. num. 14. Durano.

circa Inuentarij confectionem, quare requiratur decretum Iudicis. decis. 331. num. 9. Pirouano.

Inuentarij actus perfectio, vt cognoscatur apponitur subscriptio hæredis. decis. 331. num. 16. Pirouano.

Inuentarium probat bona in eo descripta fuisse testatoris. decis. 42. num. 2. Merlino.

ex Inuentarij omissione insurgit præsumptio occultationis & detractionis. decis. 226. num. 16. Merlino.

Inuentarij omissione ex iure nouo, non grauat hæredem adeundem vltra dispositionem iuris antiqui. d. 19. n. 1. Cocc.

Inuentarium conficiendi actus circa bona hæreditaria, non dicitur iudicialis. decis. 331. num. 4. Pirouano.

Inuentarium, si non fuerit confectum, & sic non appareat, de argenteis, margaritis, pecuniis &c. hoc casu fideicommissario incumbit onus probandi de bona adfuisse, & qualiter hoc casu succurratur fideicommisso. d. 399. nu. 41. Cocc.

in Inuentario bonorum patrocinij communiter, & simul per fratres confecto, probatur dominium, & possessio patris. decis. 200. num. 1. Durano.

Inuentarium plenè probat contra conficientem. decis. 200. num. 2. Durano.

Inuentarium præsentat hæredem ab oneribus hæreditarijs. decis. 331. num. 29. Pirouano.

Inuentarij beneficium no suffragatur, si hæreditas est soluenda. decis. 88. num. 13. Merlino.

circa Inuentarij solemnitates datur consuetudini. decis. 319. num. 4. Durano.

Inuentarium præsentat hæredem a damno, non autem operatur, vt ex eo aliquid lucretur. decis. 88. num. 15. Merlin.

in Inuentario bonorum hæreditariorum debent adhiberi res ipsius bonæ conditionis, loco creditorum, & legatariorum absentium. d. 331. num. 18. Pirouano.

ad Inuentarium videndum confici, si legatarij fuerint citati, si non interuenerint, nihilominus inuentarium erit validum. decis. 331. num. 19. Pirouano.

in Inuentarij confectione præsentia Iudicis non est necessaria. decis. 331. num. 12. Pirouano.

Inuentarij beneficium ob non integram descriptionem bonorum hæres, tunc non perdit, si omissiones non sint dolosæ. decis. 331. num. 21. Pirouano.

inuentarium, si hæres non confecerit præsumitur consumpsisse suas detractiones. decis. 47. num. 9. Merlino.

inuentarium, si filius non confecerit, quando præsumatur sibi satisfecisse de sua legitima. decis. 309. numero 3. Durano.

in Inuentario, quod quis descripserit debita, non potest illorum ignorantiam allegare. decis. 207. num. 12. Verospio.

in Inuentario hæres non tenetur describere ea bona, de quibus non extant instrumenta, in hæreditate. decis. 310. nu. 10. Durano.

inuentarium, vt non conficiat hæres, potest testator ei in hoc indulgere, in præiudicium fideicommissariorum. decis. 258. num. 17. Merlino.

INVESTITVRA.

Inuestituræ tenor in contractu emphyteutico obseruari debet. decis. 69. num. 4. Vbaldo.

inuestitura est necessarium signum feudi, immo etiam sufficit, quod longissimo tempore in inuestitura, susceptæ non fuerint. decis. 93. num. 18. Coccino.

inuestituræ causa finalis in materia Ecclesiastica, quando est falsa, erronea, & simulata, tunc d. inuestitura nõ suffragatur. decis. 296. num. 1. Coccino.

inuestitura est necessaria in feudi concessione. decis. 93. nu. 30. Coccino.

inuestitura bonorum facta cum eisdem pactis, prout alias fuit concessum, ab eis non est recedendum, nisi de expresso consensu partium. decis. 381. num. 1. Coccino.

ex Inuestitura sola non resultat concludens probatio dominij. decis. 359. num. 6. Coccino.

inuestitura plenè probat dominium pluribus concurrentibus adminiculis. decis. 379. num. 7. Coccino.

inuestiturarũ pluralitas probant dominium ad effectum rei vindicationis. decis. 81. num. 15. Coccino.

inuestitura est optimum signum, ad cognoscendum, an aliqua res sit libera, vel feudalis. decis. 35. num. 16. Coccino.

inuestitus de aliquo loco, non potest in eo imponere onera personalia, aut mixta subsidijs, vel alia non expressa in inuestitura, etiam quod fuerit inuestitus cum mero, & mixto imperio. decis. 389. num. 2. Pirouano.

inuestituræ remouario potest consuetudine tolli. decis. 91. numero 48. Coccino.

ex Inuestitura multis aliis adminiculis probatur dominium, & possessio ad effectũ deuolutionis. decis. 79. nu. 7. Virili.

in Inuestitura existentia comprehensorum non præsumitur, nisi probetur. decis. 359. num. 16. Coccino.

ex Inuestituris solis non concludenter probatur dominiũ ad effectum rei vindicationis sed secus, si cum alijs adminiculis. decis. 81. num. 1. Coccino.

in Inuestitura præsumitur deficientia linearum quando nemo comparet, qui præterdare esse de comprehensis. decis. 79. num. 12. Virili.

S. IOANNES Apostolus ordinauit in Episcopũ Smirnę Policarpum. decis. 352. num. 17. Coccino.

IOCALIA.

in Iocalibus etiamsi constitat dos data filiæ, nihilominus impu-

imputatur in legitimam d. filiæ. decis. 27. num. 3. Merlino.

ITERATIO.

Iteratio eo magis, ac magis denotat eius animum in aliquo negotio. decis. 54. num. 56. Durano.

Iudaicè legum verba non sunt accipienda. decis. 208. num. 5. Coccino.

IVDEX.

Iudex procedendo ad vlteriora videtur pronunciare super exceptione, quæ si non esset tacitè reiecta, annullaret processum. decis. 46. num. 53. Coccino.

Iudex si scripturarum comparationem recognoscere velit, potest hoc facere, sed tutius est, vt adhibeat duos peritos. decis. 199. num. 22. Coccino.

Iudicibus censetur adempta iurisdictio, per deperationem notorum Iudicum. decis. 224. num. 19. Pirouano.

Iudici arbitrio Lex multum defert in materia diuisionum. decis. 207. num. 18. Verospio.

Iudex iuxta petita iudicare debet. decis. 323. num. 4. Coccino.

Iudex in comparatione scripturarũ, adhibitis peritis, ipsisq. iuramento delato, corpora literarũ respicere debet. decis. 199. num. 18. Coccino.

Iudicis partes sunt in reuocando nullitates. decis. 240. num. 3. Pirouano.

Iudex admissis nullitatibus, non potest sententiam nullam confirmare, fingendo esse validam. decis. 240. num. 16. Pirouano.

Iudex non potest procedere non reuocata prima sententia, ne detur sententia contra sententiam. decis. 188. num. 2. Merlino.

Iudex mandans deponi pecuniam ad effectum illam soluẽdi, cui de Iure, tunc cui de Iure debet restitui. decis. 300. num. 19. Durano.

Iudex potest coniungere præsumptiones ad informandum animum suum, quod filius non sit marii, sed adulteri. decis. 409. num. 21. Merlino.

Iudex ecclesiasticus falsem habitu habet iurisdictionem cognoscendi super bonis, quando iudicat super illegitimitate. decis. 330. num. 30. Coccino.

Iudicis præsentia in confectione inuentarij bonorum hereditariorum non est necessaria. decis. 331. num. 12. Pirouano.

Iudex, quando, procedit in materia pensionum per viam cassationis antiquæ, & creationis nouæ similis, debent coram eo exhiberi literæ reseruationis pensionis. decis. 153. num. 8. Coccino.

Iudex non tutè, & rectè procedens in auferendo alicui possessionem, si ille non habeat se pro spoliato, competit manutentio. decis. 263. num. 5. Vbaldo.

ad Iudices Laycos, quis præsumitur recurisse ad instantiã eius, qui interesse habet. decis. 311. num. 4. Pirouano.

Et prædictæ præsumptioni est locus, ad effectum tantummodo denegandi audientiam. Et non ad probandam pertinaciam, aut contrauentionem. ibidem nu. 5. 6. & 7.

Iudex, si examinata exceptione, procedat ad vlteriora, valet processus, quamuis super illa exceptione expresse non pronunciauerit. decis. 36. num. 52. Coccino.

Iudex inferior, in loco vbi Princeps dominans habitat, nec habet, nec dicitur habere territorium separatum. decis. 324. num. 8. Pirouano.

Nec potest ius dicere in Officiales, vel familiares Principis illo inconsulto, vel non per nittente. ibidem num. 8.

Iudicis assertionibus non creditur, nisi facta fiat præuia causæ cognitione, & de illis, appareat in processu. decis. 197. num. 52. Coccino.

Iudex, quando potuit infrui breuitate temporis, nunc breuitas non viciat. decis. 197. num. 57. Coccino.

Iudex procedendo ad vlteriora, non pronunciando super exceptionibus, non videtur facile in contemptum legis, sed tacite eas reprobasse causa cognita. decis. 56. numer. 54. Coccino.

Et ista causæ cognitio intercenisse dicitur quando Iudex, post aliquod tempus processit ad vlteriora. ibidem. num. 55.

Iudex laycus debet cognoscere de immissione bonorum posteaquam à Iudice ecclesiastico fuit terminatum iudicium legitimitatis. decis. 330. num. 4. Coccino.

Conditionis natura est, actum suspendere quousque veniat. decis. 330. num. 5. Coccino.

Iudex potest plenam fidem adhibere testibus singularibus concurrentibus adminiculis. decis. 256. num. 5. Coccino.

Iudices laici possunt cognoscere de furto decimarum, licet quoad decimas, non sint Iudices competentes. decis. 296. num. 15. Coccino.

Iudicis auctoritas, etiamsi erretur in iure, & circa factum proprium causat bonã fidem. decis. 39. num. 7. Durano.

Iudex nullitet procedendo, dicitur tamquam priuatus, & non habens potestatem procedendi. decis. 278. num. 23. Chisterio.

in Iudicis arbitrio residet vbi alimenta sint præstãda. decis. 92. num. 16. Durano.

Iudicis recusatio debet fieri per procuratorem ad hoc habentem speciale mandatum. decis. 233. num. 2. Durano.

Iudicis recusatio debet fieri ante motam litem, nisi noua causa recusationis supereuenerit. decis. 233. nu. 4. Durano.

pro Iudicis decreto præsumitur. decis. 294. num. 11. Queipo.

Iudex delegatus habet eamdem auctoritatem, quam delegans. decis. 199. num. 1. Coccino.

Iudex ecclesiasticus cognoscens de illegitimitate, quæ est exceptio peremptoria successionis, non debet pronunciare super articulo legitimitatis, sed super negotio principali. decis. 330. num. 41. Coccino.

Iudex procedens sine probationibus dicitur spoliare. decis. 304. num. 18. Pirouano.

Iudex iniustè procedit ad reintegrationem non præfixo termino ad liquidandum melioramenta. decis. 188. num. 6. Merlino.

Iudex aliunde, quam ex actis sumere non potest informationem. decis. 197. num. 14. Coccino.

Iudex ecclesiasticus cognoscens super illegitimitate, an possit incidenter cognoscere super immissione bonorum. decis. 330. num. 28. Coccino.

Iudex ex suo officio potest possessionis vacantis apprehensionem vi attentatam, reuocare. decis. 125. numer. 8. Merlino.

Iudex iniustè procedens non priuat partem sua possessione. decis. 110. num. 5. Durano.

Iudicis iurisdictio, quando remaneat firmata. decis. 389. num. 17. Pirouano.

Iudex, si notorie iniustè procedit, dicitur spoliare. decis. 55. num. 8. Coccino.

Iudices in vim præcedentis Priuilegij præsumuntur abesse cursu irregularitatis. decis. 30. num. 16. Virili.

Iudex non potest facere, vt transferatur possessio sine actuali apprehensione. decis. 57. num. 24. Durano.

Iudex a dispositione testatoris recedere potest, & aliter prouidere circa educationem puerorum. decis. 157. num. 16. Vbaldo.

Iudex exequens tenetur vendere rem præsenti pecunia, & in causam iudicati cõuertere. decis. 259. nu. 1. Pirouano.

Iudicis est, vndequaque veritatẽ indagare. decis. 201. num. 35. Coccino.

Iudex parte non opponente potest adhibere fidem scripturis etiam informibus. decis. 1. num. 28. Durano.

Iudex potest iubere rem capi, & distrahi, stante clamore, sine strepitu, & figura Iudicij. decis. 36. nu. 59. Coccino.

Iudicis monitio, quod tali die ferret sententiam habet vim citationis. decis. 295. num. 2. Durano.

de Iudicis iurisdictione, quando non constat sententia dicitur apparenter nulla. decis. 83. num. 1 Marsanedo.

Iudicis iurisdictio firmatur per citationem ad dicendã contra commissionem. decis. 425. num. 1, Chisterio.

coram Iudice Ecclesiastico patronus Laicus potest eamdem conuenire pro patronatu Laicali. decis. 144. num. 18. Durano.

Iudex etiam non requisitus potest ex officio compellere posse flores terrarũ ad soluendã decimam. d. 357. nu. 6. Pirou.

pro Iudicis decreto præsumitur. decis. 74. num. 3. Virili.

Iudicis Monitio facta comparentibus in iudicio, quod tali die ferret sententiam, habet vim citationis. decis. 295. nu. 1, Durano.

Iudicis auctoritas debet fieri subhastatio. decis. 421. num. 15. Verospio.

Iudi-

Iudicis decretum requiritur, quando bona minorum venduntur. decis. 73. num. 3. Durano.
Iudicandum non est, ex multitudine auctorum, sed secundum, quod iustius, & æquius videtur. decis. 62. num. 14. Durano.

IVDICIVM.

Iudicio vniuersali pendente, silere debet iudicium particulare. decis. 31. num. 1. Coccino.
Quod intellige, quando ex illo iudicio particulari præiudicium inferretur iudicio vniuersali. ibidem. num. 2.
iudiciũ fauore Minoris, infantis, & pupilli claudicat. decis. 194. num. 12. Chisterio.
in Iudicijs summarijs admittuntur tantum exceptiones, de quarum probatione, & veritate in cõtinenti liquet. decis. 415. num 14. Queipo.
iudicium Officium nobile fundatur in æquitate. decis. 357. num. 9. Pirouano.
iudicium, quando est duplex, tunc quilibet est actor, & reus. decis. 148. num. 4. Merlino.
in Iudicij manutentionis sufficit vnicus testis. decis. 273. num. 1. Queipo.
in Iudicijs duplicibus quilibet est actor, & reus, & qualiter hoc intelligatur. decis. 170. num. 7. Merlino.
Iudicij natura, & substantia est attendenda, non autem figura verborum. decis. 30. num. 41. Durano.
iudicium, quando agitur in Curia, merito tunc debet attendi stylus Curiæ. decis. 51. num. 2. Coccino.
iudicium ordinarium, & non executiuum, quæ respiciant. decis. 295. num. 8. Pirouano.
iudicium integrum est, quod plurimorum sententia confirmatur. decis. 265. num. 5. Vbaldo.
in Iudicij diuisionis an agi possit de euictione. decis. 207. num. 17. Verospio.
iudicium facit rem dubiam, & variam. decis. 387. numer. 8. Durano.
in Iudicio attenditur id, quod principaliter resultat, non autem, quod incidenter. decis. 296. num. 16. Coccino.
Iudex laicus, nec incidenter potest cognoscere de causa mere spirituali. decis. 296. num. 17. Coccino.
in Iudicio summarijssimo exceptiones, quæ requirunt altiorem indaginem, reijciuntur ad petitorium. decis. 115. num. 10. Vbaldo.
in Iudicio manutentionis sufficiunt leuiores probationes. decis. 115. num. 5 Vbaldo.
iudicium dicitur esse fortunæ. decis. 387. num. 8. Durano.
Iudicium ferri non debet, non visis actis. decis. 18. numer. 2. Pirouano.
iudicium non debet incipere ab executione. decis. 134. num. 11. Mormanno.
in Iudicijs duplicibus etiam is dicitur actor, qui primo ad iudicium prouocauit. decis. 170. num. 2. Merlino.
iudicium, beneplacitum Q. relictum alicui circa aliquam rem. qualiter intelligatur. decis. 365. num. 4. Merlino.
in Iudicijs omnibus quamuis summarijs probatio in continenti oblata admittitur. decis. 416. num. 8. Queipo.
à Iudicio repelli potest, officio Iudicis, sine partis citatione, agitans sine actione. decis. 123. num. 3. Coccino.
iudicium legitimitatis postquam à Iudice Ecclesiastico fuit terminatum, tunc Iudex laycus debet cognoscere de immissione bonorum. decis. 330. num. 4. Coccino.
Iudicij diuersi acta, non debent transportari. decis. 49. num. 5. Durano.
in Iudicio criminali, si fiat confessio, probat etiam in iudicio ciuili. decis. 140. num. 18. Pirouano.
in Iudicijs omnibus etiam executiuis requiritur legitimatio personarum. decis. 234. num. 18. Mormanno.
ad Iudicium reus inuitus trahitur. decis. 1. num. 30. Durano.
in Iudicijs omnibus articuli de stylo admitti debent, data communi releuantia, sed data irrelleuantia, neque de iure neque de stylo pro communi admissione. decis. 416. num. 10. Queipo.
in Iudicijs duplicibus, singulæ personæ duplex ius habent Agentis, & eius cum quo agitur. decis. 170. numer. 1. Merlino.
in Iudicio, vt res releuent, debent iustificari ex actis. decis. 49. num. 11. & 12. Durano.
in Iudicio admitti non debet actus inutilis, & frustratorius. decis. 416. num. 11. Queipo.
in Iudicio, quando dicatur deductum petitorium, & possessorium. decis. 69. num. 14. Vbaldo.
IVLIANVS Imp. Apostata, cum vellet radicitus euellere Religionem Christianam, prohibuit, ne Christiani Grãmaticam, nec Rethoricam docerent, & S. Augustin. hoc recenset inter alias Ecclesiæ Dei persecutiones. decis. 325. num. 8. Chisterio.
Contra quam rem acerrimè contra Iulianum inuehitur S. Greg. Nazianz. Orat. 1. in Iulian. vbi hoc eius factum appellat scelus, & tyrannidem. ibidem num. 10.
Iulianus Apostata, licet curauerit, ne Christiani docerent Grammaticam, & Rethoricam, tamen eisdem non interdixit lectiones Theologicas. ibidem num. 11.

IVRAMENTVM.

Iuramentum eo ipso, quod sufficienter probatur fuisse præstitum, præsumitur solemniter præstitum, hoc est tactis scripturis. decis. 406. num. 6. Merlino.
Ita vt negans d. tactum scripturarum incumbit onus probandi. ibidem num. 7.
Iuramentum, quando est extra iudicialiter præstandum, in dubio præsumitur præstitum. decis. 385. num. 4. Durano.
Iuramentum nihil operatur in præiudicium tertij. decis. 382. num. 14. Durano.
Iuramentum testis probatur, quando Notarius de eo, testatur per verba dispositiua, scilicet testis iurauit. decis. 406. num. 10. Merlino.
Iuramentum est probatio probata, & veritas apparens. decis. 98. nu. 1. Vbaldo.
Iuramentum solitum præstari per Collectores respicit exercitium Officij tantum, non autem reseruationem. decis. 255. num. 11. Dunozetto.
Iuramentum fidelitatis in feudo, sufficit, quod semel sit præstitum, stante tali consuetudine. decis. 93. nu. 47. Coccino.
Iuramentum, non firmat donationem inter virum, & vxorem, quando est simulata, & hæc opinio est verior, & communior. decis. 59. num. 11. & 12. Merlino.
Iuramentum fui religione non fouet iniquitatem. decis. 59. num. 10. Merlino.
Iuramentum non excludit læsionem enormissimam obtenta absolutione. decis. 125. num. 55. Durano.
Iuramento stante, quis præcisè ad factum compelli potest. decis. 133. num. 5. Dunozetto.
à Iuramento est petenda absolutio à minore in terminis statut. Vrb. lib. 1. cap. 151. ad effectum agendi. decis. 1. num. 29. Durano.
Iuramentum excludit omnem læsionem, dummodo seruari possit sine peccato. decis. 125. num. 14. & 15. Durano.
Iuramentum interpositum in contractibus annullatis ob publicam vtilitatem, nihil operatur. decis. 1. num. 6. Durano.
Iuramentum non validat contractum minoris, in quo per statutum requiritur certa solemnitas ad fraudes obuiandas. decis. 1. num. 7. Durano.
Iuramentum calumniæ non est necessarium quando constat de iustitia agentis. decis. 395. num. 9. Pirouano.
Iuramenta Papa potest remittere, interpretari, ac dispensare. decis. 1. num. 2. Durano.
Iuramentum semper comitatur à iustitia. decis. 125. numer. 40. Durano.
Iurare debent periti electi ad effectum cõparationis scripturarum. decis. 199. num. 26. Coccino.
Iuramentum excludit omnem læsionem. dummodo seruari possit sine peccato. decis. 125. num. 14. & 15. Durano.

IVRISDICTIO.

Iurisdictionis actus facti lite pendente non suffragantur. decis. 41. num. 10. & 12. Pirouano.
Iurisdictio Magni Magistri Ordinis S. Hierosolymitani, etiam vbi non esset independens, & absoluta, sed vnita cum conuentu, attamen exercitium dicitur esse penes ipsum solum. decis. 209. num. 3. Pirouano.
iurisdictionis actus in non subditos exerceri non possunt. decis. 63. num. 9. Vbaldo.
iurisdictionalia Castra, præsumuntur feudalia. decis. 415. num. 10. Queipo.

Iurisdictione præscripta contra voluntatem Domini, non intelligitur præscripta potestas coercendi. decis. 265. nu. 31. Durano.

Iurisdictio Marescialli Ord. Hierosolym. non se extendit ad familiares Magni Magistri habentium qualitatem familiarum in Palatio seruientium, vt inter illos pacem possit componere. decis. 124. num. 1. Pirouano.

Iurisdictio coarctata quo ad locum, extra ipsum non extenditur. decis. 394. num. 8. Chislerio.

Iurisdictio ex voluntate Domini acquisita, per vnum iurisdictionis actum, acquiritur possessio totius. decis. 265. num. 30. Vbaldo.

Iurisdictio sine coarctione inutilis est. decis. 265. numer. 32. Vbaldo.

Iurisdictio omnis, præsumitur feudalis. decis. 415. num. 11. Queipo.

Iurisdictio, si detur alicui, vt solus cognoscat, censetur sublata iurisdictio alterius. decis. 413. num. 11. Coccino.

Iurisdictione concessa, censetur etiam ea concessa, sine quibus iurisdictio explicari non potest. decis. 199. numer. 3. Coccino.

Iurisdictio extra locum Beneficij non sufficit ad præsumendum. ius patr. ex vsurpatione persona potenti. decis. 197. numer. 38. Coccino.

de Iurisdictione Iudicis, quando non constat sententia dicitur apparenter nulla. decis. 83. num. 1. Manzanedo.

de Iurisdictione, & regimine Ecclesiastico actum est, spretis mandatis Apostolicis. decis. 404. num. 9. Merlino.

ab Iurisdictione episcopi exemptus licet non teneatur ad honorificentiam tenetur tamen ad reuerentiam. decis. 111. num. 14. Coccino.

Iurisdictio, & administratio, quando priuatiuè prescripta non censeatur. decis. 173. num. 9. Verospio.

Iurisdictionem Iudicis, à quo præferuat clausula, sine præiudicio legitimæ executionis. decis. 416. num. 1. Queipo.

Iurisdictionis actus est imponere collectas. decis. 63. numer. 8. Vbaldo.

ex Iurisdictione & superioritate concessa super aliquo loco non bene probatur onera imponendi facultas. decis. 127. num. 10. Pirouano.

Iurisdictio, & administratio diuersa sunt. decis. 145. num. 4. Coccino.

Iurisdictionis dominium, & possessio optime probatur per enunciatiuas, quæ continent assertiones simmorum Pontificum qui iurisdictionem dare possunt. decis. 9. num. 21. Coccino.

Iurisdictionis actus est actus componendi rixas inter milites. decis. 191. num. 2. Pirouano.

in Iurisdictionem, quando dicantur partes cõsentire. decis. 51. num. 18. Coccino.

I V R A.

Iura omnia in scrinio pectoris habet Papa. decis. 325. num. 16. Chislerio.

iura valde abhorrent membrorum confusionem, & separationem. decis. 111. num. 5. Coccino.

in iuribus distinctis, & separatis, per possessionem vnius, non acquiritur possessio totius. decis. 265. nu. 14. Vbaldo.

iura omnia, & effectus, quæ competebant cedenti transeunt in cessionarium. decis. 179. num. 2. Verospio.

iura producta censentur approbata a parte, contra quam opponuntur, eo ipso, quod citata ad dicen. contra, nihil opposuit. decis. 53. num. 10. Durano.

in iuribus in corporalibus datur etiam duplex possessio, Ciuilis, & naturalis. decis. 53. num. 58. Durano.

iura tam actiua, quam passiua transeunt in heredem. decis. 143. num. 10. Pirouano.

iura sua renunciantibus non datur regressus. decis. 125. nu. 4. Durano.

iura intelligenda sunt ex mente, & ratione, non autem ex verbis. decis. 208. num. 5. Coccino.

iurium æquitas cessare debet cessante causa. decis. 143. num. 7. Mormanno.

iurium appellatione venit etiam facultas aliquid faciendi, vel disponendi. decis. 17. num. 17. Durano.

iura extracta lite pendente, sunt in forma probanti, quando fuerunt extracta, prout iacent à Notario publico sucressore in officio. decis. 90. num. 9. Dunozetro.

iura non sufficit esse in actis, nisi etiam fuerint producta parte citata ad dicen. cõtra. decis. 197. num. 16. Coccino.

in Iuribus incorporalibus quasi possessio, qualiter acquiratur. decis. 275. num. 2. Queipo.

I V S.

Ius Principis si sit reseruatum, nihil refert si sub generali licentia alienandi, & donandi veniat hypoteca. decis. 67. num. 41. Durano.

iuri prouenienti ex priuilegio facilius derogatur, quam puri prouenienti ex iure communi. decis. 24. nu. 7. Merlino.

ius à resignante beneficium de iurepatronatus non abdicatur, si inuito Patrono fit facta. decis. 190. nu. 2. Pirouano.

ius super re nullum competit ei, qui illius dominium nunquam quæsiuit. decis. 299. num. 11. Verospio.

ius considerabile habens in actu debet citari. decis. 371. nu. 4. Durano.

ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeralibus, Parocho competit. decis. 402. num. 12. Merlino.

ius Episcopi est generale, ius Parochi est speciale. decis. 37. num. 19. Merlino.

ius agendi de nullitate quanto tempore præscribatur. decis. 72. num. 1. Merlino.

iure datoris resoluto, resoluitur etiam ius acceptoris. decis. 86. num. 2. Coccino.

ius efficitur ex ratione. decis. 388. num. 13. Merlino.

in lite nescitur rex. secundum Bart. & Angel. disponens, quod homo liber deponatur nisi in l. 5. §. hoc autem ff. de liber. ex hub. decis. 157. num. 5. Vbaldo.

ius reale seruitutis per acquisitionem dominij, etiam reuocabilem extinguitur. decis. 347. num. 11. Queipo.

ius prohibendi, nè gymnasium publicum possit aperiri præscriptione immemorabili potest acquiri. decis. 325. num. 18. Chislerio.

ius reuerentiale, quod debetur ratione dignitatis, non tollitur per quamcunque exemptionem. decis. 111. num. 17. Coccino.

Et ideo, si allegetur aliqua exemptio ad hunc effectum, nõ est habenda in consideratione. ibidem num. 18.

ius plura respiciens, si vtatur in aliquibus, conseruat ius sibi in totum, ideo quo ad alia per non vsum impeditur consuetudo, & præscriptio. decis. 373. num. 6. Verospio.

ius annuæ præstationis ex dominij consolidatione extingui tur. decis. 328. num. 27. Queipo.

iuri suo, cuilibet licet renunciare. decis. 180. nu. 18. Verospio.

ius, quod iam sublatum est, redi non potest. decis. 106. num. 10. Merlino.

ius speciale, si sit constitutum in aliquo casu, sequitur, quod in contrarium est ius commune extra illum casum. decis. 316. num. 46. Coccino.

ius proueniens ex priuilegio est longe debilius, quam sit ius competens ex priuilegio. decis. 14. num. 6. Merlino.

iuris assistentiam qui habet pro se, dicitur habere intentionem fundatam. decis. 291. num. 3. Pirouano.

ius acquiritur in re ex prouisione Apostolica, etiam ante adeptam possessionem. decis 132. num. 3. Merlino.

de lite alicuius dicitur constare, quousque deeo doceri potest. decis. 154. num. 15. Durano.

ius quando est transmissibile ad hæredes, est etiam cessibile. decis. 179. num. 1. Verospio.

iure obligantis resoluto, resoluitur etiam hypoteca. decis. 86. num. 7. Coccino.

ius fori, in quo litigatur seruari debet. decis. 117. num. 18. Virili.

ius publicum tolli non potest priuatorum pacto. decis. 118. num. 7. Virili.

ius reale rebus affixum, constituitur transmissibile ad omnes possessores. decis. 328. num. 16. Queipo.

ius partis Arbitrium non dat facultatem lædendi. decis. 65. num. 4. Durano.

iuris rigor, vt relaxetur operatur, clausula, Arbitrio Rotæ. decis. 126. num. 11. Virili.

iure dantis resoluto, resoluitur hypoteca. decis. 328. num. 28. Queipo.

ad Ius primæuum, si aliqua cõstitutio aliquid reducat, dicitur fauorabilis. decis. 70. num. 3. Vbaldo.

Ius debitoris obligati, si resoluatur ex causa antecedenti necessaria, pignus resoluitur. decis.86.num.4. Coccino.
ius suum cedens alicui, vt excludatur ab actione, quid requiratur. decis.13.num.39. Durano.
de Iure positiuo sunt introductæ nullitates. decis.36. num. 61. Coccino.
iuri proprio non censetur renunciatum per actus non inferentes renunciationem. decis.9.num.14. Pirouano.
Iuris resistentia, vt impediatur manutentio, debet esse vehemens, & incunctabilis resistentia. decis. 53. numer.7. Durano.
iuris assistentia non suffragatur ad effectum manutentionis, quando alius est in possessione tempore considerabilis. decis.5.num.20. Durano.
ius habens in re, etiam nondum adepta possessione, potest cum alio permutare. decis.132.num.6. Merlino.
ius omne partium à principio censetur deductum si in commissione effecta communis, adsit clausula, quum, & quas. decis.30.num.27. Durano.
ius proprium nemo præsumitur voluisse abijcere. decis. 5. num.10. Durano.
ius parti præseruatur per protestationem. decis. 218. num. 1. Coccino.
iuris præsumptio tollitur, quando de veritate constat in cõtrarium. decis.258. num.7. Merlino.
ius alicuius Papa non præsumitur velle perturbare. decis. 189.num.7. Merlino.
iuris assistentia non suffragatur ad effectum manutẽtionis, quando redditur turbida. decis.5.num.21. Durano.
ius non facit præmium alicuius constitutionis, licet denotet causam finalem. decis. 36 num.16. Coccino.
ius, quando alicui assistit dicitur constare de bono iure illius. decis.53.num.2. Durano.
ius suum cedens alicui, si agat, sine actione agit. decis.13. num.38. Durano.
ius resignatarij est metiendum à iure resignantis. decis.189. num.3. Virili.
ius vniuersale habet Parochus intra limites suæ Parochiæ decis.37.num.6. Merlino.
ius executiuum, censetur etiam cessum actione principali cessa. decis.179.num.3. Verospio.
Ius in suo renunciare cuilibet concessum est. decis. 115.num. 5. Durano.
ius certum, qui non habet, citandus an sit. decis.65. num. 10. Durano.
iure diuerso vna, eademq; res censeri non debet. decis. 111. num.4. Coccino.
Iuris ignorantia excusare non solet. decis. 190. numer.10. Pirouano.
ius nominandi remanet in personis non negligentibus aut non contumacibus, quando consortes negligunt id facere, aut sunt contumaces, & qualiter hoc intelligatur. decis.213.num.4. Pirouano.

IVS ANTIQVVM.

Ius antiquum, quod plus deferebat filijs masculis, quam fœminis, est correctum. decis.62.num.56. Durano.
ius antiquum, quod fructus debeant imputari in legitimã, est correctum, quoad descendentes, tantum. decis.62. num.4. Durano.

IVS CIVILE.

Ius ciuile ex circumstantijs temporum, locorum, & personarum variatur. decis.62.num.47. Durano.

IVS COMMVNE.

contra Ius etiam commune statuere potest legatus de latere. decis.171.num.2. Vbaldo.
ius commune, si statutum mandet in aliquo casu seruari, est intelligendum de Iure municipali, quod in ea prouincia vel districtu viget. decis.178.num.4. Durano.
ius commune, quando appellatur, statuta prouinciæ. decis. 178.num.6. Durano.
iuris communis correctio, quominus fieri potest facienda est. decis.247.num.12. Merlino.
ad iuris communis correctionem specialia non sunt multiplicanda. decis.247.num.23. Merlino.
ius commune, quando per statutum corrigitur cauè est procedendum. decis.388.num.4. Merlino.
ius commune publicæ vtilitati patrocinatur. decis.165. nu. 39. Vbaldo.

IVS MVNICIPALE.

Ius municipale faciunt statuta, & respectu loci, vbi vigent habentur pro Iure communi. decis.36.num.41. Coccino.

IVS NATVRALE.

Ius naturale non distinguebat à principio legitimos ab illegitimis, quia omnes nascebantur liberi, ex indiuidua maris. & fœminæ coniunctione. decis.316.nu.19. Coccino.
ius naturale in homine non facit omnis ratio, sed illa solum, quæ à principijs iuris naturalis gentium derivat immediate. decis.62.num.46. Durano.
ius naturale est commune cunctis hominibus. decis.301. nu.n.43. Merlino.
ius naturale est immutabile. decis. 62. num. 22. Durano.

IVS PATRONATVS.

Iuris patronatus gentilitij exercitium dumtaxat spectat ad proximiorem testatoris. decis.289.num.9. Verospio.
iuris patronatus vsurpationis præsumptio, intrat quando versatur in Vniuersitate. decis.74.num.1. Merlino.
iuspatronatus postquam legitimè fuit acquisitum personis secularibus, & existunt in quasi possessione præsentandi, dicitur Laicale. decis.144.num.19. Durano.
iuris patronatus donatio facta compatrono, non eget consensu Ordinarij. decis.301.num.5. Dunozetto.
in Iurepatronatus gentilitio succeditur in capita, & non licet constituere, seu diuidere portiones, seu tatas. decis. 289.num.4. Verospio.
iurispatronatus, quod fuit relictum Confraternitati Laicorum cuius Confratres non induuntur, aut distinguuntur aliquo signo Religionis, & fuit fundata à Laico, ac de bonis prophanis, dicitur Laicale. decis. 144. num. 1. Durano.
Contrarium quod sit de rigore Iuris tenent. Lambert. Paul. Hieron. & alij. ibidem num.2.
Sed prima opinio, non solum est communior, sed etiam verior, & etiam Ecclesiæ magis fauorabilis. num.3.
Et hanc opinionem in his terminis secuta est Rota sempet. num. 4.
Ac cum opinione Rotæ adest etiam obseruantia Cancellariæ Apostolicæ. num. 5.
Et prædicta opinio multo magis procedit, quando tale iuspatr. fuit relictum Custodibus Confraternitatis, Cum tunc videntur considerata solum eorum legalitas. num. 6.7. & 8.
Iuspatronatus existens penes Laicum, cum primum transit ad Ecclesiam, dicitur Ecclesiasticum. ibidem num.10.
Iuspatronatus in dubio potius præsumitur hæreditarium, quam gentilitium. decis.289.num.1. Verospio.
ius patronatus Ecclesiasticum comprehenditur sub regula octaua. decis.48.num.7. Vbaldo.
iuspatronatus de sui natura transit ad quoscunque hæredes, etiam extraneos. decis.289.num.5. Verospio.
iuspatronatus an prescribi possit. decis.197.nu.87. Coccino.
iuspatronatus qualiter probetur, quando agitur de ordinaria probatione. decis.401.nu.n.1. Pirouano.
iuspatronatus præsentationes referendæ sunt titulo legitimo, & valido. decis.174.num.9. Merlino.
iuspatronatus, quod competit personis secularibus, quæ religiosè viuunt, & habitu religioso incedunt, dicitur Ecclesiasticum. decis.144.num.21. Durano.
iuspatronatus in dubio censetur hæreditarium, & non gentilitium. decis.362.num.9. Merlino.
Iuspatronatus probatur per instrumentum fundationis, qui modus probandi superat omnes alios modos. decis.152. num.2. Pirouano.
iurispatronatus reseruatio in Ecclesia Regulari, vel Conuentuali ad fauorem Laici, non potest competere, nisi ex priuilegio. decis.210.num.10. Coccino.
iuspatronatus, quando est turbidum, cuius conditionis sit, tunc attenditur vltimus status. decis. 285.nu.11. Durano.
iuspatronatus. quando est gentilitium competit in capita. decis.285.num.10. Durano.
in Iurepatronatus hæreditario viuente patre, patronus simul filius esse non potest. decis.384.num.2. Verospio.
iuspatronatus in postremo descendente desinit esse gentilitium,

lium ; & efficitur hereditarium. decif. 362. numer. 14. Merlino.

Iuſpatron. ſi prætendat familia potens, & magna, eiſdem modis, debet illud probare, quam dominus Caſtri. decif. 197. num. 30. Coccino.

iuſpatronatus acquiritur familiæ contrariæ, quando deficit effectum. decif. 362. num. 13. Merlino.

iuſpatronatus de iure eſt diuiduum, & totum eſt penes ſingulos, & non attenditur maior numerus in abſtracto, ſed ſolum maior numerus eorum qui realiter præſentant. decif. 285. num. 9. Durano.

iuſpatronatus acquiritur per aſſignationem bonorum, & iurium pro dote alicuius dignatis. decif. 232. numer. 7. Pirouano.

iuriſpatronatus non acquiritur ex argumento dotis. decif. 210. num. 6. Coccino.

iuſpatronatus ſpectans ad Confraternitatem Laicorum, an dicatur laicale. decif. 290. num. 1. Merlino.

in Iurepatronatus præſumitur quod talis fuerit obſeruantia, quale ab initio fuit iuſpatronatus. decif. 238. n. 1. Durano.

Iuſpatronatus eſt individuum, & eorum eſt penes ſingulos patronos. decif. 332. num. 4. Durano.

iuſpatronatus non comprehenditur in confiſcatione facta à Iudice Laico, & an ex hoc eccleſia acquirat libertatem. decif. 336. num. 19. Veroſpio.

Iuſpatronatus non poteſt eſſe vna parte gentilitium, & ex alia hæreditarium. decif. 336. num. 4. Veroſpio.

iuriſpatronatus præſumptio vſurpationis nõ intrat in Congregatione perſonarum non habentium iuriſdictionem, nec publicam auctoritatem. decif. 290. num. 18. Merlino.

iuriſpatronatus vſurpatio præſumitur in eo, qui habet iuriſdictionem in loco beneficij. decif. 197. num. 23. Coccino.

iuriſpatronatus exiſtentia, quando eſt fundamentum agentis, qualiter probari debet. decif. 197. num. 84. Coccino.

iuſpatronatus, quod non ſit gentilitium ex quibus colligatur. decif. 336. num. 2. Veroſpio.

iuſpatronatus præſumitur ex vſurpatione, in vniuerſitate etiam pœna, & ſine iuriſdictione. decif. 197. numer. 36. Coccino.

iuſpatronat. quaſi poſſeſſio non probatur ex aſſertione Epiſcopi, ſed ex actis probari debet, ſicuti etiam probari debet iuspatronatus. decif. 197. num. 30. Coccino.

iuſpatronatus laicale, ſi perueniat ad perſonas Eccleſiaſticas, dicitur Eccleſiaſticum. decif. 48. num. 8. Vbaldo.

iuſpatronatus ſi ſpectat ad Præſidentes Confraternitatum Laicorum, dicitur Laicale. decif. 290. num. 2. Merlino.

iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio non transfertur in ſucceſſorem ſiue vniuerſalem, ſiue ſingularem, ſed in eo opus eſt nouo vſu, & exercitio. decif. 35. num. 12. Durano.

iuriſpatronatus poſſeſſio acquiritur, ſi ſit capta poſſeſſio de caſtro legato, cui cohereat iuspatronatus. decif. 35. num. 28. Durano.

in Iurepatronatus, qualiter gentilitia qualitas probetur. decif. 384. num. 3. Veroſpio.

iuſpatronatus non acquiritur, etiam ſi adſit conſenſus Ordinarij ex augumento dotis eccleſiæ ædificatæ, & conſectatæ. decif. 318. num. 5. Queipo.

iuſpatronatus non acquiritur ex dotatione eccleſiæ deperate. decif. 318. num. 6. Queipo.

iuriſpatronatus vſurpatio non præſumitur ex ſola conceſſione Laicali. decif. 401. num. 13. Pirouano.

iuriſpatronatus, vſurpationis vitium quando dicatur purgatum. decif. 401. num. 12. Pirouano.

Iuſpatronatus ſatis probatur in perſonis primatij, per quaſi poſſeſſionem quadragenariam, vna cum fama. decif. 290. num. 4. Merlino.

iuriſpatronatus probatio in perſona potenti iuxta formam Concil. Trid. requiritur, tam in petitorio, quam in poſſeſſorio. decif. 147. num. 41. Coccino.

In iure patron. dato concurſu paris, vel maioris potentiæ Epiſcopi. an ceſſet præſumptio vſurpationis. decif. 197. num. 29. Coccino.

ius patronatus honorificum acquiritur ex ſola conſtructione. decif. 377. num. 2. Pirouano.

Et hoc caſu nulla requiritur reſeruatio, modo expreſsè non remittat, ibidem num. 3.

ius patronatus in ſui ſubſtantia eſt individuum. decif. 336. num. 23. Veroſpio.

iuriſpatronatus vſurpatio non iuuat in illis perſonis quæ nec Iuriſdictionem, nec potentiam habent in loco. decif. 290. num. 3. Merlino.

iuſpatronatus præſumitur ex vſurpatione, nedum in Dominis, ſed etiam in familia potenti, & Vniuerſitate. decif. 197. num. 31. Coccino.

iuſpatronatus, quando tranſit ad aliquem cum vitio vſurpationis, non poteſt curſu temporis conualidari. decif. 401. num. 11. Pirouano.

iuspatronatus, vt præſumatur ex vſurpatione in perſona potenti, requiritur potentia in loco beneficij. decif. 191. num. 17. Coccino.

ius patronatus honorificum poteſt obtineri in eccleſia regulari. decif. 377. num. 1. Pirouano.

iuris patronatus qualitas bene declaratur ex vltimo ſtatu, in quo reperitur. decif. 336. num. 21. Veroſpio.

iuriſpatronatus, quaſi poſſeſſio, nõ attenditur, quando conſtat de proprietate veri Patroni. decif. 174. nu. 3. Merlino.

iuſpatronatus de ſui natura eſt tranſitorium ad hæredes. decif. 228. num. 5. Durano.

iuriſpatronatus præſumptio vſurpationis, non cadit in eccleſia domina Caſtri, aut Iuriſdictionis temporalis. decif. 401. num. 7. Pirouano.

iuriſpatronatus collatio, ſi fiat ab Ordinario occaſione permutationis ignorante, ſpreto, vel contradicente patrono non eſt nulla, ſed annullanda. decif. 152. num. 7. 8. & 9. Pirouano.

iuriſpatronatus probatio, ſecundum Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reform. cap. 9. requiritur in perſonis ſuſpectis de vſurpatione. decif. 401. num. 4. Pirouano.

iuſpatronatus in dubio præſumitur hereditarium. decif. 336. num. 1. Veroſpio.

iuriſpatronatus exiſtentia probatur ex inſtrumento fundationis, & donationis. decif. 232. num. 3. Pirouano.

Qui modus illud probandi ſuperat omnes alios modos, tam quam directè, & in ſua ſubſtantia fundatus. ibidem. num. 4.

iuripatronatus vacatio ſuccedit propter reſignationem factam inuito patrono, & propter defectum poteſtatis in Ordinario, ſi confert talia beneficia, & ſic remanet apertus locus patrono ad præſentandum. decif. 152. num. 5. & 6. Pirouano.

in Iurepatronatus maior numerus patronorum in abſtracto non attenditur, ſed ſolum maior numerus eorum, qui realiter præſentarunt intra legitimum tempus. decif. 332. num. 5. Pirouano.

iuſpatronatus acquiritur ex donatione, etiamſi non reperiatur facta reſeruatio. decif. 175. num. 1. Durano.

iuriſpatronatus probatio, quando ſpectat ad perſonam Magnatis, requiritur immemorabilis, cum præſentationibus effectum ſortitis per 50. annos, ſecundum. Concil. Trident. decif. 197. num. 20. Coccino.

iuſpatronatus eſt de ſui natura hæreditarium & tranſitorium ad hæredes, etiam extraneos, atque ita ſeruitus totus mundus. decif. 175. num. 3. Durano.

in Iurepatronatus qualitas ſenioris attenditur. decif. 362. num. 11. Merlino.

iuſpatronatus Eccleſiaſticum, tamquam quid ſpirituale nõ venit in confiſcatione bonorum facta à Iudice layco. decif. 336. num. 17. Veroſpio.

iuriſpatronatus vſurpationis timori quando excludatur. decif. 290. num. 20. Merlino.

iuriſpatronatus effectuatio probatur ex enunciatiuis antiquis. decif. 232. num. 6. Pirouano.

iuriſpatronatus ſtatus non poteſt immutari ex aſſertione Vicarij. decif. 289. num. 11. Veroſpio.

iuſpatronatus familiæ potentis, qualiter probari debet. decif. 126. num. 13. Virili.

iuriſpatronatus vſurpationis ſuſpicio vbi intrat, tunc probari debet, prout diſponit Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 9. decif. 290. num. 16. Merlino.

iuriſpatronatus donatio, vt ſortiatur effectum, quid requiratur. decif. 174. num. 6. Merlino.

iuriſpatronatus acquiſitio reſultans ex dotatione, cenſetur facta

facta non ſolum pro acquirente, ſed etiam pro ſuis hæredibus.deciſ.175.num 2. Durano.
Iuspatronatus probari debet ex actis. deciſ.197. numer.50. Coccino.
Iuriſpatronatus alicuius non poteſt ſubijci eccleſia libera etiamcum conſenſu epiſcopi. deciſ.317.num.7. Quecipo.
Iuspatronatus potentis probari debet iuxta formam preſcriptam a Concil. Trid. ſeſſ.24.cap.18.de refor. & non poteſt adimpleri per æquipollens.deciſ.197.nu62.Coccino.
ad Iuspatronatus probandum, probationes exacta requiruntur, quando agitur ad effectum inſtitutionis, in preiudicium libertatis Eccleſiæ.deciſ.197.num.78.Coccino.
Iuriſpatronatus libertas non præſcribitur ab Ordinario, per ſimplicem non vſum preſentandi patronorum, deciſ.54. num.57. Durano.
de Iuris patronatus propietate, quando conſtat, præſentandi quaſi poſſeſſio ex vnica præſentatione ceſſat. deciſ. 82.num.5. Manzanedo.
Iuriſpatronatus confirmatio ex curſu longiſſimi temporis præſumitur.deciſ.175.num.9. Durano.
Iuspatronatum non poteſt donare patronus Eccleſiaſticus. deciſ.2 7.num.4.Vbaldo.
Iuspatronatus probare enunciatiue antiquiſſimæ. deciſ. 348.num.6. Mouanno.
Iuspatronatus, quando iuſtificatur ſunt citandi illi, de cuius intereſſe agitur.deciſ.197.num. 54.Coccino.
Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio, vt acquiratur requiritur. Primo, quod ille, qui vult præſentare, preſentauerit bona fide.
Secundo, quod præſentatio fuerit admiſſa.
Tertio, quod præſentatus fuerit habitus tamquam Rector in poſſeſſione Rectoriæ.
Quarto, quod præſentans credat vti iure ſuo.
Quinto, quod ille in cuius præiudicium poſſeſſio quæritur hoc ſciat,& patiatur.deciſ.197.num.40.Coccino.
Iuriſpatronatus pertinentia bene probatur, probata deſcendentia à Teſtatore, cum titulo hæreditario. deciſ.152. num.4. Pirouano.
Iuriſpatronatus beneficij permutatio poteſt fieri etiam contradicente patrono abſque iuſta cauſa. deciſ. 190. num. 7.Pirouano.
In Iuriſpatronatus beneficij permutatione non requiritur conſenſus patroni, ſed ſufficit ſi requiratur. deciſ. 190. num.8.& 9. Pirouano.
In Iurepatronatus Ordinarius non poteſt preiudicare patronis abſq; vitio attentatorum. deciſ. 151. numer. 10. Pironano.
Iuriſpatronatus collatio, ſi fiat ab Ordinario, occaſione permutationis, ignorante, ſpreto vel contradicente patrono, non eſt nulla, ſed annullanda. deciſ. 152.numer. 7. Pirouano.
de Iure patronatus, ſi patronus potens ſemel docuerit iuſta formam Concil. Trident.non eſt repellendus à quaſi poſſeſſione preſentandi. deciſ.197.num.43. Coccino.
Iuriſpatronatus vſurpatio vt præſumatur in Magoate ſufficit, quod ſit, vel fuerit Dominus temporalis loci,vbi exiſtit beneficium. deciſ.197.num.26. Coccino.
Iuspatronatus preſcribitur quadragenaria præſcriptione. deciſ.191.num.13. Danozetto.
ad Iuspatronatus inſticutus nimis propere, cadit ab illo. deciſ.362.num.17. Merlino.
In Iuriſpatronatus familiæ potentis probatione, immemorabilis requiritur pro forma. deciſ.126.num.20. Virili.
de Iuriſpatronatus effectuatione, quando dubitari non poſſit.deciſ 232.num.5. Pirouano.
Iuriſpatronatus reſeruatio, quando dicatur habuiſſe effectum.deciſ.189.num.4. Virili.
Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio, vt acquiratur plura requirantur.deciſ 197.num.40. Coccino.
Iuspatronatus, quando poſſit competere in Eccleſia regulari, abſque priuilegio Sedis Apoſtolicæ. deciſ. 210.numer. 11. Coccino.
Iuriſpatronatus vſurpatio, præſumitur quando ſumus in magno Principe. deciſ. 197 num. 19. Coccino.
Iuſpatronatus ſecundum diſpoſitionem Concil. Trid. debet probari ex actis deciſ.197.num.67.Coccino.
Iurispatronatus reſeruatio, quando inuer. deciſ. 127. num. 17. Virili.
In Iurispatronatus translatione tam Eccleſiaſtici, quam Laicalis de Iure communi requiritur conſenſus Ordinarij. deciſ.191.num.10. Dunozetto.
Iuſpatronatus ex vſurpatione non præſumitur in perſona potenti, ſi habeat iuriſdictionem ex loco beneficij. deciſ.197.num.38. Coccino.
Iuriſpatronatus ſtatus non mutatur ex prouiſione Apoſtolica.deciſ.401.num. 15. Pirouano.
Iurispatronatus probatio leuior ſufficit quando Ordinarius non eſt in cauſa nec alius prouiſus de beneficio tamquã libero.deciſ.15.num.10.Merlino.
ad Iuspatronatus præſentati habilitas iuſtificatur ex literis patentibus Clericatus. deciſ.152.num.24. Pirouano.
Iuspatronatus probatur leuioribus probationibus quando de eo agitur incidenter. deciſ.197.num.77. Coccino.
Iuriſpatronatus vſurpatio preſumitur in eo qui habet iuriſdictionem in loco beneficij. deciſ. 197. numer. 22. Coccino.
In Iurispatronatus Eccleſiaſtici alienatione requiritur beneplacitum Apoſtolicum.deciſ.191.num.8.Dunozetto.
Iuriſpatronatus reſignatio ſi ſit facta inuito patrono, ius nõ abdicitur à reſignante. deciſ.190.num.2. Pirouano.
In Iurispatronatus donatione ſufficit,quod conſenſus Ordinarij,quandocunq; etiam poſt donationem interueniat. deciſ.191.num.7.Dunozetto.
Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio verſatur circa ſpiritualia, & ideo non ſubiacet ſtatutis Laycorum. deciſ.15.num.14. Durano.
In Iurepatronatus non ſufficiunt probationes ordinarie. deciſ 197.num.76. Coccino.
Iurispatronatus beneficium, vt alicui fit adiudicandum, quid probare debeat. deciſ.15.num.1. Merlino.
Iurispatronatus translatio impeditur per ſimoniam. deciſ. 232.num.17.Pirouano.

IVS QVÆSITVM.

Ius quæſitum tertio ex perſona, vel pacto alterius, non poteſt amplius ei auferri ex perſona authorum. deciſ.328. num.30. Queipo.
Ius quæſitum tertio à contrahentibus ipſi poſtea non poſſunt recedere à tali cõtractu in præiudicium tertij. deciſ. 328.num.29. Queipo.
Iure quæſito, quia non debet priuari. deciſ. 335.numer.13. Durano.
Ius quæſitum acquiritur alicui in beneficio, ex prouiſione ei facta. deciſ.335.num.5. Durano.
Ius quæſitum alicui ratione alicuius legis, ſublata lege illud non tollitur. deciſ.328.num.11. Queipo.
Ius quæſitum non poteſt tolli ex cauſa voluntaria.deciſ.138. num.25. Durano.
Ius quaſi quæſitum tertio ex licentia alicuius, remanet ſemper, etiamſi licentia appareat reuocata. deciſ. 328. num. 34. Queipo.
Ius quæſitum ex anteriori poſſeſſione ſuffragatur.deciſ.110. num.7. Durano.
Ius quæſitum numquam tollit lex futura reſpiciens. deciſ. 36.num.23.Coccino.
Ius quæſitum habentibus, quando confeſſio tertij non præiudicet.deciſ.73.num.31.Durano.

IVS REDIMENDI.

Ius redimendi venit etiam ſub hypoteca quæ competit pro legato, quod & vendi poteſt, & ad hæredes tranſmitti. deciſ. 179.num.9. Veroſpio.

IVS STATVENDI.

Ius ſtatuendi, & diſponendi reſpectu celebrationis miſſarum & aliorum pionum eccleſiæ relictorum ad quem ſpectet. deciſ.145.num.1. Coccino.
Ius ſtatuendi ſi ſpectet ad iuriſdictionem nihil commune habet cum adminiſtratione.deciſ.145.num.6.Coccino.

IVS TERTII.

Ius tertij,quando quis poſſit dare. deciſ.180.num.15.& 22. Veroſpio.
Ius tertij, non videtur, quis opponere: quando ipſe iure excludit intentionem agentis.deciſ.180.num.16.Veroſpio.
De Iure Tertij incerto, & eventuali, non eſt facienda mentio in

tio in gratia.decis.24.numer.15.Merlino.

IVSTITIA.

Iustitia cuiusuis, cum sit ecclesia, non debet se locupletari cum aliena iactura. decis.375.numer.9. Durano. & decis.401.num.8. Pirouano.

de Iustitia sententiæ non potest dubitari, si ea probetur ex pluribus decisionibus in causa factis. decis. 325. numer. 4. Chiserio.

Iustitia semper comitatur iuramentum. decis.125. numer. Durano.

Iustitia alicuius præsumitur ex pluribus decisionibus emanatis ad eius fauorem.decis.229.num.2. Verospio.

IVSTIFICATIO.

Iustificatio narratorum debet præcedere gratiæ executionem. decis.295.num.6. Durano.

ab Iustificationis onere liberatur pensionarius, si spatio 30. annorum pensionem exegerit. decis. 7. numer. 1. Coccino.

Iustificare gratiam non est opus, quando fuit concessa, cum clausula, motuproprio. decis.30.num.6. Durano.

Iustificatione aliqua non eget gratia, si sit concessa motuproprio.decis.196.num.3.Durano.

IVVENIS.

Iuuenes secundum morem mercatorum vbi primò admittuntur ad seruitiũ Banchi intelliguntur admissi ad obeunda leuiora seruitia.decis.156.num.1. Merlino.

Iuuenis tyro, & nouitius non est habilis ad magna seruitia, in materia banchi. ibidem num.3.

L

LÆSIO.

LEsio in transactione considerari potest, etiam inspecto futuro litis euentu.decis.125.num.19.Durano.

Læsio non dicitur adesse, vbi de iniustitia, & nullitate sententiæ non apparet.decis.49.num.2.Durano.

Læsio est fundamentum restitutionis, in integrum. decis. 182.num.1. Durano.

Læsione enormissima stante, saltem reipsa deficit bona fides.decis.125.num.35.Durano.

Læsio enormis in laudo, sufficit in sexta parte rei controuersæ. decis.282.num.20. Durano.

ex Læsione enormissima excluditur consensus, & nascitur dolus reipsa, qui quoad rescissionem æquiparatur dolo ex proposito.decis.125.num.38.Durano.

Læsio est attendenda de tempore sententiarum ad effectum restitutionis in integrum. decis.154.numer.6.Durano.

Læsio enormissima tollitur, in transactione, ex multis difficultatibus, & ex euentu litis incerto. decis.74. numer. 22. Virili.

Læsio enormissima considerari potest in liberatione a redditione rationum. decis.125.num.20.Durano.

Læsio, si admitteretur in donationibus, omnis donatio reuocari posset. decis. 125.num.3. Durano.

Læsiua est de sui natura fidei iussio.decis.1.num.9.Durano.

Læsio attenditur in donatione simplici quando donata sunt bona magni valoris, donans iusto errore ductus, credebat esse modici valoris. decis. 125. numer. 31. Durano.

Læsione enormissima stante etiam in maiore præsumitur potius ignorantia valoris rerum, quam scientia. decis. 125.num.33. Durano.

Læsio enormissima considerari potest in transactione inita inter fratres super hæreditate Paterna, & fraterna. decis 125.num.23. Durano.

Læsio non attenditur in donationibus. decis. 125. numer. 2. Durano.

Læsio enormissima excluditur minime propter iuramentum obtenta absolutione.decis.125.num.35. Durano.

Læsio in donatione tunc potest considerari, quando causa donationis finalis non fuit mera liberalitas, sed alia causa. decis.125.num.28. Durano.

Læsione enormi stante, transactio rescindi potest. decis.315. num.10. Mormanno.

de Læsione, quando non constat, restitutio in integrum cessat.decis.49.num.2. Durano.

læsione probata, transactio rescindenda est.decis.129.num. 21.Durano.

læsio in donante excluditur, si sciuerit valorem rei donatæ. decis.125. num.7. Durano.

LAICVS.

Laici possunt cogi per Rectores ad præstationem decimarum, & Rectores tenentur de exactis quartã dare episcopo.decis.327.num.8.Pirouano.

laicorum Confraternitates sunt de foro ecclesiastico, & eorum custodes in eo foro debent conueniri. decis. 144. num.17. Durano.

laici licet consuetudine non possint se eximere a solutione decimarum possunt tamen eas coarctare. decis.64. num. 15. Pirouano.

laicis non assignantur pensiones Ecclesiasticæ. decis.12. num.38 Remboldo.

laicis, & clericis prohibitum ludus aleæum. decis.95.num. 1. Manzanedo.

laici, quod sint administratores sacrarum oblationum, indecorum non est reiecta opinione contraria Rebuff. decis.37.num.15. Merlino.

laicus si sit dispensatus ad effectum obtinendi pensiones Ecclesiasticas, tunc si sit bigamus non eget alia dispensatione.decis.12.num.19. Remboldo.

laicus est capax pensionis temporalis. decis. 50. numer. 22. Virili.

laicale Iuspatronatus, quando peruenit ad personas Ecclesiasticas, dicitur Ecclesiasticum. decis. 48. numer. 8. Vbaldo.

laici indecorum est, quod in sacris oblationibus, quæ sunt de sanctuario Dei, se ingerant.decis.37.num.14.declara. vt infra num.15. Merlino.

laicorum statuta non possunt aliquid contra ecclesiasticos ex defectu iurisdictionis. decis.341.nut.7. Pirouano.

laici sunt incapaces decimarum, & in hoc eis ius resistit. decis.295.num. 11.Durano.

LAPIDICINA & LAPIDES.

Lapidicina an censeatur vendita, si vendatur fundus. decis. 299.num.4.5.& 6. Verospio.

lapidicina data in dotem, ex qua nullus fructus percipitur, non transit in dominium viri. ibidem num.19.

lapidicina, quando separatim solita est locari, tunc non videtur vendita cum fundo. ibidem. num.7.

lapidicina non est in fructu, tamquam, ea quæ denuo non nascitur. ibidem num.16.

lapides cum inscriptione proprietatis non solent, nec debent apponi nisi in re sua, & ad se spectante. decis.69.num. 8. Vbaldo.

Et hoc fit ad cognoscendam aliquam rem, tamquam suam. ibidem. num.8.

lapides, si sub se contineat fundus, cuius superficies non læditur ab ex cauatione, an eo vendito, censeantur etiam venditæ lapides.decis.299.num.8.Verospio.

LAVDEMIVM.

Laudemium àn debeatur, si contractus emphyteusis rescindatur ex capite læsionis. decis.296. num.10. Coccino.

ad Laudemij solutionis effectum, quando agitur, emhyteusis probat' leuioribus probationib'. d.262.n.10. Vbaldo.

LAVDVM.

Laudi approbatio ante publicationem, habet illam tacitam conditionem, si laudum fuerit æquum, & iustum. decis. 282.num.25. Durano.

laudum si fuisset lectum parti, in quo continentur plures errores, & læsiones, verisimiliter illi contradixisset. decis 369.num.10. Durano.

laudum subscriptum, & approbatum valet in vim pacti. decis.282.num.3. Durano.

laudi executione suspensa de consensu partium, quando dicantur reseruata omnia iura primæua, stante d. suspensione.decis.300.num.22. Durano.

laudum, quando emanat ex compromisso cum iuramento, & obligatione Camerali habet executionem paratam.decis.300.num.4.Durano.

laudum, si quis legisset. verisimiliter non approbasset, stantibus pluribus erroribus in eius præiudicium. decis.282. num.29. Durano.

Laudum eſt ſtricti iuris, & ideo non debet extendi de caſu, ad caſum .deciſ.145.num.5. Coccino.
Laudi conſenſus antea quam feratur, non eſt purus, ſed conditionalis, ſcilicet ſi fuerit æquum, & iuſtum. deciſ.282. num.31. Durano.
laudum, vt valeat in vim pacti, requiritur conſenſus ſimultaneus. deciſ.282.num.32. Durano.
laudum, quando eſt emologatum, eſt exequendum, deciſ. 155. num.5. Durano.
laudum, quando eſt nullum, tunc non eſt opus appellatione. deciſ.382.num.13. Durano.
laudi publicatio debet fieri in præſentia partium, ad hoc, vt præſumatur ſcientia ad effectum, vt laudum nullum valeat in vim pacti. deciſ.369.num.9. Durano.
ad Laudi emologationem non poteſt inferri ex actibus æquiuocis. deciſ.282.num.16. Durano.
de Laudi tacita emologatione dicitur conſtare, ſi à tempore ſcientiæ laudi, pars non appellauit intra tempus iuris, deciſ.155.num.1. Durano.
laudum expreſsè emologatum præſertim cum iuramento amplius corrigi non poteſt. deciſ.282.num.21. Durano.
Nec reſcindi poteſt, niſi probata enormiſſima læſione, ibidem. num. 24.
in Laudo ignorantia contentorum eo ipſo præſumitur, quãdo fuit ſubſcriptum ante publicationem. deciſ.369. num. 5. Durano.
laudum nullum, etiam à partibus emologatum nunquam valet in vim pacti, nec rei iudicatæ auctoritatem habere poteſt. deciſ.282.num.14. Durano.
Quod procedit etiamſi adſit compromiſſum. ibidem. nu.15.
A Laudo datur appellatio ſuſpenſiua. deciſ.300. numer.3. Durano.
laudum ante quam feratur emologari non poteſt. deciſ. 282.num.18. Durano.
laudi ſubſcriptio ante publicationem habet in ſe tacitam conditionem, ſi laudum fuerit validum, & iuſtum. deciſ 369.num.2. Durano.
laudum cenſetur quis tacitè emologare, ſi faciat, id quod in eo diſponitur. deciſ.155.num.2. Durano.
laudi emologatio, iurata habet in ſe tacitam conditionem, ſi æquum, & iuſtum fuerit arbitratum, deciſ.282.num. 19. Durano.
laudi ſubſcriptio erronea ſi fuerit facta, alia deinde, quæ propter hanc ſubſcriptionem fuerunt acta, præſumuntur facta cum eodem errore. deciſ.369.num.11. Durano.
laudi tacita emologatio ex quibus reſultet. deciſ. 282.num. 1. Durano.
laudum habet vim tranſactionis. deciſ. 125. numer. 22. Durano.
laudum nullum à partibus emologatum numquam in vim Laudi valet. deciſ.369.num.1. Durano.
laudum nullum, nec expreſsè emologari poteſt vt valeat in vim pacti. deciſ.282.num.17. Durano.
laudum emologatum, ſi ſit nullum numquam valet in vim laudi, licet poſſit valere in vim pacti. deciſ. 369.num.8. Durano.
laudum, quando eſt emanatum ad ſolam confirmationem ſententiæ, quid operetur. deciſ. 111. num.23. Coccino.
laudi ſubſcriptio facta non lecta ſcriptura, præſumitur ſubſcribens ignorare in ea contenta. deciſ. 369. num.6. Durano.
laudi ſubſcriptio, operatur vt dictum laudum, quamuis nullum, valeat in vim pacti. deciſ.282.num.30. Durano.
laudum dicitur expreſsè emologatum, quando à partibus fuit ſubſcriptum, & approbatum, cum promiſſione obſeruandi omnia. deciſ.155.num.3. Durano.
laudi ſubſcriptio, cum promiſſione iurata obſeruandi omnia in eo contenta, importat expreſſam laudi emologationem. deciſ.282.num.2. Durano.
laudum, quando eſt nullum, ſi ſit emologatum, valet in vim pacti. deciſ.155.num.7. Durano.
laudi emologatio non ſubſiſtit in erroribus circa factum per arbitros commiſſis. deciſ.282.num.4. Durano.
Veluti ſi in laudo quædam computata, fuerint, quæ non erant computanda. ibidem num.5.
laudum ratificans antequam feratur, tenetur, omnino ſtare, ſi tempore ratificationis habuerit notitiam de contentis in eo, ſecus verò è contra. deciſ.282.numer.27. Durano.
contra Laudum, quod ex partium emologatione ſolum valet in vim pacti, competunt omnes exceptiones, quæ aduerſus pacta, & tranſactiones competunt. deciſ.289. num.33. Durano.
laudum ſubſcribens, ſi ignoret contenta in eo, non obligatur quod procedit etiamſi ſubſcriptio fiat cum iuramento. deciſ.369.num.3. & 4. Durano.
laudum latum etiam intra, & extra compromiſſa, ſi ſit emologatum à partibus debet ſeruari in vim pacti. deciſ.111. num.25. Coccino.
laudum, probata læſione, reſcindendum eſt. deciſ. 125. num.21. Durano.
per Laudum actio primæua non immutatur. deciſ. 300. num.11. Durano.

LECTORATVS.

Lectoratus Eccleſiæ Regularis, ſi ſit erectus in Canonicatum, cum aſſignatione præbendæ Canonicalis an ſufficienter videatur prouiſum lectori pro illius mercede. deciſ.150.num.1. Coccino.
Ita vt ratione ſalarij, nihil aliud poſſit prætendere, cum in erectione Canonicatus, ſit ei impoſitum onus legendi. ibidem. numer.3.
legendi facultas, etiam in vniuerſitatis concurrentia, de iure communi, an ſit permiſſa idoneis. deciſ. 265. numer. 1. Vbaldo.
legendi facultas non eſt deneganda ei, qui idoneus eſt Quia per conſequens denegaretur doctrina ignorantibus, quã diſpenſare alijs tenetur. ibidem. num.2.

LEGATARIVS.

Legatario prii conſecutione legati competit hypotecaria. deciſ.238.num.10. Dunozetto.
legatarius debet capere rem legatam de manu hæredis, & non poteſt prius circa eam exercere actus habiles ad acquirendam poſſeſſionem. deciſ.15.num.7. Durano.
legatarijs immiſſio ſub quo prætextu denegari non poteſt. deciſ.88.num.28. Merlino.
legatarij, ſi fuerint citati ad videndum confici inuentarium, ſi non interuenerint, nihilominus inuentarium validum eſt. deciſ.331.num.19. Pirouano.
legatariorum, creditorum, & fideicommiſſariorum par eſt cauſa. deciſ.259.num.30. Pirouano.
in Legatarium transfertur poſſeſſio, ſi teſtator eam legauit, non ſolum per viam legati, ſed etiam omni meliori modo. deciſ.35.num.25. & 26. Durano.
legatorum & debitorum ſolutio præſumitur facta de pecuniis hæredis, non autem teſtatoris. deciſ. 399. numer. 43. & 44. Coccino.
ad Legatariorum, vel hæredis periculum, an ſpectet res, quæ poſt aditam hæreditatem perierunt. deciſ.259.num. 16. Pirouano.
legatarius non comprehenditur ſub ſubſtitutis. deciſ.368. num.10. Dunozetto.
cum Legatarijs hæres adeundo hæreditatem quaſi contrahit. deciſ.19.num.9. Coccino.
legatario non datur hypoteca in bonis hæredis pro conſequendo legatum. deciſ.4. num.5. Coccino.

LEGATVM.

Legatum relictum cum onere celebrandi miſſas, caret erectione, & inſtitutione ordinarij. deciſ. 238. numer.2. Dunozetto.
legata annua debent ſolui ex fructibus hæreditatis. deciſ. 399. num.28. Coccino.
legatum certæ quantitatis factum occaſione dotis, ſubſtinetur, etiam quod verè non debeat. deciſ. 229. numer. 20. Verospio.
legatum aliquot, ſi ſit factum Titio, tunc ſi alius aſſerat, quod adeſt alius eiuſdem nominis, hoc non ſufficit niſi in illo probauerit omnes qualitates concurrere in nominatione deſcriptas. deciſ.245.num.3. Verospio.
legatum relictum illis Eccleſiam non repræſentantibus, pro vt ſunt cuſtodes Confraternitatum Laicorum, non dicitur Eccleſiæ relictum. deciſ. 144. numer. 15. Durano.

Legatum factum cum onere celebrandi missas, non potest dici beneficium Ecclesiasticum, sed est, quid Laicale, & seculare. decis. 238. num. 1. Dunozetto.
legatum factum Episcopo, censetur factum Ecclesiæ. decis. 144. num. 14. Durano.
legata, & fideicommissa singularia relicta non sunt de ipsa hæreditate sed de alijs bonis. decis. 19. numer. 7. Coccino.
legatum factum a debitore, animo compensandi factum præsumitur, quando testator dixit, quod nihil aliud prætendere posset in hæreditate. decis. 28. numer. 12. Merlino.
legatum factum annui redditus Fratribus Minoribus, seu potius eius Ecclesiæ, & Sacristiæ subsistentur. decis. 365. num. 27. Merlino.
legatum an habeat paratum executionem. decis. 229. numer. 18. Verospio.
legata relicta fratribus Minoribus pro cultu Diuino, tenet. decis. 365. num. 33. Merlino.
legata regulariter ab instituto censentur repetita à substituto, & ab eo debentur, siue sit vulgaris, siue pupillaris, siue etiam per fideicommissum substituto facta sit. decis. 31. num. 10. & 11. Coccino.
legatum relictum filio a patre, ei debet imputari in legitimam, & propterea non excluditur a petitione supplementi legitimæ etiamsi hac causa factum esset tale legatum. decis. 360. num. 17. Coccino.
ex Legato relicto Ecclesiæ, seu Sacristiæ Fratrum Minorum non infringitur, nec tollitur eorum mendicitas. decis. 365. num. 28. Merlino.
legata soluta sunt detrahenda, quando hæreditas restituitur. decis. 360. num. 32. Coccino.
legatum rei fideicommisso subiectæ ad fauorem hæredis, quo casu valent. decis. 309. num. 16. Durano.
legata fratribus Minoribus S. Francisci relicta valent, si sint quædam eleemosinæ, quæ nullum tribuunt dominium, proprietatem, aut possessionem. decis. 365. num. 14. Merlino.
Et ista legata non repugnant eorum statui, nec tollunt quin Fratres, Diuinæ nitantur prouidentiæ. ibidem. numer. 14.
ad Legatorum præstationem hæres per aditionem hæreditatis tenetur obligatus actione personali. decis. 4. num. 1. Coccino.
legatum relictum alicui, si volet, ille debet suam voluntatem declarare. decis. 17. num. 34. Durano.
pro Legato competit hypoteca legalis. decis. 4. numer. 4. Coccino.
pro Legato competit hypoteca. decis. 179. num. 8. & 10. Verospio.
legatum non tenet, si testator leget rem, quæ sua morte est peritura. decis. 35. num. 18. Durano.
legatum ad hoc vt consequatur competit hypoteca. decis. 31. num. 18. Coccino.
legatum, quando est debitum censetur legatum animo cõpensandi. decis. 31. num. 16. Coccino.
legata relicta fratribus Minoribus à modo capiunt substantiam. decis. 365. num. 19. Merlino.
legatum non deficit, quando adest eius substantia, licet demonstratio & designatio adiecta solutioni legati sit falsa. decis. 365. num. 36. Merlino.
legata, quæ non sunt annua debent detrahi, quando hæreditas restituitur. decis. 309. num. 38. Coccino.
legatum factum ciuibus, censetur factum Ciuitati cum in Ciuibus tota Ciuitas representetur. decis. 144. numer. 16. Durano.
legatum in effectu nihil aliud est, quam donatio. decis. 143. num. 7. Pirouano.
legatum est irritum, & inane, si in hæreditate non reperiantur ea, quæ à Testatore destinata sunt pro solutione legati. decis. 365. num. 35. Merlino.
legata relicta fratribus Minoribus Ordinis S. Francisci valent, si quantitas legatorum non sit ingens, & immoderata, quæ sapiat thesaurizationem. & inde violetur votiua paupertas. decis. 365. num. 11. Merlino.
legatum rei hæredis, aut communis cum hærede, an valeat, siue testator sciat, siue ignoret, esse hæredis. decis. 89. num. 14. Durano.
legati solutio, si sit adiecta causa taxationis, & limitationis, si pecuniæ illæ non reperiantur, corruit legatum. decis. 365. num. 38. Merlino.
legata, quando non excedunt dodrantem falcidia non habet locum. decis. 88. num. 21. Merlino.
in Legato puro, an Trebellianica detrahi possit. decis. 272. num. 7. Dunozetto.
legatum est quædam donatio. decis. 365. num. 14. Merlino.
legitimos ab illegitimis à principio ius naturale non distinguebat. decis. 116. num. 19. Coccino.
in Legatis declaratio voluntatis testatoris regulariter spectat ad hæredem. decis. 28. num. 9. Merlino.
legata pia, si testator faciat, qualia ipsius qualitati, & cuilibet viro prudenti conuenirent, non præsumitur demẽs. decis. 224. num. 17. Durano.
legatum à seipso hæres relinqui potest. decis. 19. numer. 27. Coccino.
legatum dotis, si mulier habeat, non potest illi genũciare, ad effectum vtendi remedio subsidiario. decis. 259. numer. 12. Virili.
legata relicta fratribus Minoribus Ordinis S. Francisci, tenent, si modo licito, & iuxta eorum Constitutiones. fiat, decis. 365. num. 10. Merlino.

LEGATVS.

Legatus de latere, potest dissolucre vniones Pontificias, & dismembrare, subsistente iusta causa. decis. 171. num. 1. Vbaldo.
legatus de latere, an possit derogare vnioni factæ per Pontificem. decis. 70. num. 1. Vbaldo.
legatus de Latere etiam contra ius commune statuere potest. decis. 171. num. 2. Vbaldo.

LEGITIMA.

Legitima, quando a lege, vel consuetudine minui, & in totum tolli potest. decis. 62. num. 39. Durano.
legitima onus, & gramamen non admittit. decis. 27. num. 8. Merlino.
legitima, quando in bonis stabilibus non debeatur. decis. 77. num. 5. Merlino.
legitima, non potest detrahi ex rebus prohibitis alienari. decis. 47. num. 2. Merlino.
legitima ascendentibus debet relinqui titulo institutionis. decis. 62. num. 64. Durano.
legitima regulariter accipitur in iure pro necessarijs alimentis. decis. 62. num. 23. Durano.
legitimæ detractio non impedit immissionem fideicommissarios, & quid seruet Rota. decis. 51. num. 19. Coccino.
legitima datur parentibus, & liberis diuitibus ob honorem sanguinis, vel in eius retributionem. decis. 62. num. 40. & 41. Durano.
legitima debetur matri à die emissæ professionis filij, non expectata morte naturali. decis. 116. num. 16. Pirouano.
Quæ opinio vt verior, & æquior à Rota firmata fuit. Vide distinctionem, ibidem. num. 18. 19. & 20.
legitima filiorum detrahitur ex bonis feudalibus hæreditarijs, & hoc procedit etiam in alia simplici imputatione. decis. 93. num. 7. Coccino.
legitimæ supplementum debitum ascendentibus transmittitur ad quoscunque hæredes. decis. 62. numer. 63. Durano.
legitima matri debetur de tempore mortis naturalis filij professi, & sic tenent omnes Legistæ. & multi ex Canonistis. decis. 116. num. 13. 14. & 15. Pirouano.
legitima in vita parentum filijs non competit. decis. 141. num. 5. Virili.
legitima parentum an sit æquè debita, tam iure naturalia, quàm ciuili, vt legitima liberorum. decis. 62. num. 14. Durano.
legitima prohiberi non potest. decis. 185. num. 14. Vbaldo.
legitima tripliciter considerari potest. decis. 62. num. 18. Durano.
legitimæius non perditur, ob non confectionem inuentarij. decis. 93. num. 12. Coccino.
legitima debetur parentibus, de iure naturæ stricto. decis. 62. num. 10. Durano.

Legitimæ ſupplementum ſemper debetur. deciſ. 176 num. 6. Pirouano.

legitima, & Trebellianica inter ſe non differunt, deciſ. 62. num. 7. Durano.

legitima debetur de bonis, quæ non ſunt ſubiecta fideicommiſſo. deciſ. 223. num. 4. Chiſterio.

in Legitimam debitam nepoti in bonis auæ non imputantur bona, quæ peruenerunt ex ſucceſſione matris, deciſ. 129. num. 3. Merlino.

legitima, & Trebellianica detrahi non poſſunt ex bonis particulari fideicommiſſo ſubiectis, niſi prius diſcuſſis alijs bonis liberis, vel fideicommiſſo vniuerſali ſubiectis. deciſ. 337. num. 19. Veroſpio.

legitimæ aſcendentium, & deſcendentium de iure ff. erant æquiparatæ, quo ad fructuum imputationem in legitimam. deciſ. 62. num. 66. Durano.

in Legitimæ caſu non valet argumentum à poteſtate, ex quo a lege defertur. deciſ. 181 num. 7. Pirouano.

legitima non deriuat ex primis principijs iuris naturalis, deciſ. 62 num. 48. Durano.

legitima eſt detrahenda, quando hæreditas reſtituitur, ſi fideicommiſſarius ſit filius fideicommiſſarijs. deciſ. 399. num. 22. Coccino.

in Legitima non poteſt apponi onus, etiamſi reſpiciat commodum filij. deciſ. 239. num. 7. Virili.

legitima cum ſit debita de iure naturæ, non poteſt prohiberi. deciſ. 141. num. 1. Dunozetto.

legitima debita eſt filijs, & ius illam petendi ad hæredem tranſit, quamuis extraneum. deciſ. 27. numer. 1. Merlino.

legitima debetur aſcendentibus purè, & ipſo iure à die mortis. deciſ. 62. num. 73. Durano.

legitima non debetur in bonis eorum à quibus ſucceſſio ab inteſtato remota eſt. deciſ. 116. num. 4. Pirouano.

legitima parentibus, & filijs diuinibus etiam eſt danda. deciſ. 62. num. 38. Durano.

legitima non amittitur ob non confectionem inuentarij. deciſ. 399. num. 26. & 30. Coccino.

legitima aſcendentium debet eſſe de ſubſtantia defuncti. deciſ. 62. num. 71. Durano.

legitima detrahi non poteſt ex bonis fideicommiſſo ſubiectis. deciſ. 116. num. 7. Pirouano.

legitima eſt pars bonorum, & non hæreditatis, & in hoc differt à Trebellianica. deciſ. 399. num. 24. Coccino.

in Legitima conſtituenda pro quantitate dotis filiæ finnanda, omnium rerum ab ea habitorum eſt habenda ratio, & cuiuſcunque generis ſint. deciſ. 391. num. 3. Pirouano.

legitima debetur aſcendentibus cum fructibus legitimæ a die mortis, ſicut & filijs. deciſ. 62. numer. 65. Durano.

legitima detrahi non debet ex bonis ſubiectis Primogenituræ, exiſtentibus alijs bonis hæreditarijs. deciſ. 185. num. 14. Vbaldo.

legitima ſumpta pro alimentis, fortiori vinculo debetur parentibus, quam liberis. deciſ. 62. numer. 35. Durano.

legitimæ detractio, in reſtitutione hæreditatis ſi ſit certa ratione loci, & quotæ, non impedit immiſſionem pro indiuiſo. deciſ. 360. num. 25. & 26. Coccino.

legitima ſicuti à parentibus filijs debetur a filijs parentibus a lege defertur etiam. deciſ. 116. num. 1. Pirouano.

in Legitima aſcendentium non poteſt apponi grauamen, ſed tollitur ipſo iure. deciſ. 62. num. 6. Durano.

legitima, ſi ſemel eſt habita, fruſtra iterum petitur. deciſ. 27. num. 2. Merlino.

in Legitimam imputanda ſunt bona alienata. deciſ. 226. num. 15. Merlino.

legitima debetur filijs ſtatim abſque dilatione. deciſ. 272. num. 6. Dunozetto.

legitima non minus debita eſt parentibus iure naturæ, quam liberis. deciſ. 62. num. 24. Durano.

legitimæ augumentatiuè, quando dicatur fuiſſe renuncia-tum. deciſ. 143. num. 7. Virili.

legitima eſt tertia pars eorum, quæ filius ab inteſtato eſſet habiturus, quando eſt vnus. deciſ. 399 numer. 23. Coccino.

legitima matri negari non poteſt. deciſ. 223. numer. 2. Chiſterio.

legitimæ, & Trebellianicæ detractio præſcriptione perditur. deciſ. 337. num. 20. Veroſpio.

legitimæ detractio, quando non poſſit eſſe certa ratione loci, & quotæ. deciſ. 360. num. 27. Coccino.

legitima de iure Auth. ſuæ auctæ, & reſtrictæ iuxta numerum liberorum. deciſ. 62. num. 21. Durano.

Legitima poteſt detrahi ex re prohibita alienari. quando non adſunt alia bona. deciſ. 47. num. 4. Merlino.

legitima non poteſt detrahi de bonis ſubiectis fideicommiſſo. deciſ. 181. num. 16. Pirouano.

legitima debetur nepoti ex filia in bonis auiæ. deciſ. 125. num. 1. Merlino.

legitimæ titulus poteſt conſumi ex vſufructu formali, filio relicto. deciſ. 376. num. 1. Pirouano.

legitima de iure naturæ debita eſt filijs, deciſ. 47. numer. 3. Merlino.

legitima nulla debetur de iure communi Auiæ maternæ in bonis nepotis. deciſ. 272. num. 11. Dunozetto.

legitima numquam debetur ab inteſtato. deciſ. 272. num. 13. Dunozetto.

in Legitimæ cauſam filio poteſt relinqui vſus fructus. deciſ. 340. num. 6. Pirouano.

ſuper Legitima onus impoſitum eſt perſonale, & ideo non egreditur perſonam. deciſ. 142. num. 3. Dunozetto.

legitima m, licet filia poſſit in præiudicium creditorum repudiare, non tamen poteſt renunciare legitimæ, vt de bonis fideicommiſſo ſubiectis doceatur. deciſ. 249. num. 9. Virili.

legitimam tenetur mater relinquere filijs. deciſ. 239. num. 7. Virili.

pro Legitima, ſi ſtatutum dicat, quod dos habeatur, an tunc poſſit peti legitimæ ſupplementum. deciſ. 27. num. 9. Merlino.

in Legitima, in docte, & in alimentis Auth. quæ, nel. Ch. comm. de leg. procedere ſolet æqualiter. deciſ. 128. num. 11. Virili.

legitima, & dos equiparantur. deciſ. 128. numer. 41 Virili.

legitimæ loco ſuccedit dos ex diſpoſitione ſtatuti Vrbis. deciſ. 128. num. 9. Virili.

legitima non debetur matri in bonis liberis & paternis ad hæreditatem filiorum ſpectantibus, niſi quo ad vſum fructum ſi tranſierit ad ſecunda vota. deciſ. 224. num. 23. Chiſterio.

in Legitimam deſcendentes debent imputare fructus præceptos ex hæreditate filiorum. deciſ. 62. num. 81. Durano.

legitimæ grauamen iniunctum requirente ab ea, ipſo iure miniſterio legis. deciſ. 342. num. 4. Dunozetto.

legitimam pronepotes in bonis pro auui non poſſunt prætendere, ſi de tempore mortis illius, non ſint nati neque concepti. deciſ. 47. num. 1. Merlino.

à Legitimæ quantitate neceſſario non regulat Dotis congruitas. deciſ 88. num. 9. Merlino.

pro Legitima filius tantum petere poteſt. deciſ. 27. num. 10. Merlino.

legitima filiæ inſtitutæ hærede non debetur vti hæres, ſed vt filia. ibidem num. 7.

legitimæ commodo non priuatur mater propter tranſitum ad ſecunda vota, quando filij ſuperſtites non ſuccedunt. deciſ. 181. num. 21 Pirouano.

in Legitimam filiorum, quare fructus hæreditatis non imputentur. deciſ. 62. num. 70. Durano.

in Legitimam imputabantur fructus hæreditatis, & hoc de iure ff. etiam deſcendentibus. deciſ. 62. numer. 2. Durano.

legitimam, quando filius conſumpſit ex formali vſufructu ei relicto, non eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem fideicommiſſarij. deciſ. 376. num. 2. Pirouano.

legitima debetur aſcendentibus de iure ciuili. deciſ. 62. nu. 15. Durano.

legitimæ proprietatem amittit mater, ſi tranſeat ad ſecunda vota. deciſ. 116. num. 9. Pirouano.

in Legitimã imputatur filio feudum hæreditarium ſiue ſit nouum, ſiue antiquum. deciſ. 91. num. 11. Coccino.

in Legitimam filij non imputantur libri empti à patre, & ei traditi, cum cẽseantur eidẽ donati. d. 54. n. 14. Merlino.
legitimam, an possit matri adimi per statutũ, passus iste est val de dubius, & periculosus. decis. 181. nu. 9. Pirouano.
in Legitimam non videtur imputanda dos data à patre filiæ in testamento, si etiam illam hæredem instituat. decis. 27. num. 5. Merlino.
legitima matris trienis est. decis. 181. num. 1. Pirouano.
in Legitimam filiæ imputatur dos ei data, etiamsi consistat in pecunia, vel in localibus. decis. 27. num. 3. Merlino.
legitimæ quota matris, vt non diminuatur non admittuntur sorores ad faciendam partẽ, quando istæ non succedunt fratri. decis. 116. num. 2. Pirouano.
in Legitimam filiorum non imputantur expensæ factæ à patre pro nuptijs filiorum, nisi pater iussent imputari. decis. 54. num. 14. Merlino.
in Legitimam non tenentur ascendentes imputare fructus hæreditatis. sicuti, nec filij. decis. 62. num. 54. Durano.
legitimam statim petere potest filius post mortem patris. decis. 267. num. 16. Chisterio.
legitima, quod debeatur parentibus est equior & verior. opinio decis. 62. num. 17. Durano.
in Legitima. filius non sibi preiudicat, approbando in genere, id quod fecit pater. decis. 342. num. 2. Dunozetto.
legitimam non potest prætendere filius per vltimam voluntatem super certis bonis in preiudicium fideicommissarij. decis. 38. num. 19. Merlino.
vltra Legitimam Dos potest taxari, sic suadente ratione. decis. 38. num. 11. Merlino.
legitimæ respectu ascendentes sunt pares cum descendentibus. decis. 62. num. 12. Durano.
legitimæ loco, si succedat dos, tunc detractio est facienda ex ipsa legitima, non autem ex fideicommisso. decis. 499. num. 36. & 37. Coccino.
legitimæ detractio non debet impediri ob exceptionem fideicommissi obscuri. decis. 306. num. 17. Chisterio.
legitima, an peti possit, super bonis quæ erãt fideicõmisso subiecta, si fuerint liberati à tali onere. d. 306. nu. 2. Chisler.
in Legitimam, quando filius fructus hæreditatis imputare debet. decis. 330. num. 22. Coccino.
in Legitimam ascendentium imputatur vsusfructus. decis. 62. num. 9. Durano.
legitimam pronepotes in bonis proauni, non possunt petere, si de tempore mortis illius, primum gradum successionis non obtinent. decis. 47. num. 1. Merlino.
in Legitimã nepotum an imputetur dos data filiæ: ista quæstio valde dubia est, in cãtum quod Bart. pro illius discussione multas noctes duxit insomnes. decis. 329. num. 6. Merlino.
legitimam non amittunt filij ob non confectionem inuentarij. decis. 309. num. 1. Durano.
in Legitimam debitam nepoti, non venit imputanda dos data à matre filiæ. decis. 329. num. 2. Merlino.
legitimæ loco, dos non succedit, quando statutum excludit fœminas propter masculos & mandat notari, cum legitima sit portio portionis ab intestato debitæ. decis. 399. num. 32. Coccino.
in Legitima, vt filius sibi præiudicet, non sufficit acceptatio testamenti paterni prohibentis detractionem, sed requiritur specifica ipsius legitimæ renunciatio. decis. 342. num. 9. Dunozetto.
legitimæ loco, dos succedit, quando statutum excludit fœminas ab intestato ab hæreditate patris, si fuerint dotatæ. decis. 399. num. 33. Coccino.
in Legitima filius potest grauari, quando ei plus legitima fuit relictum. decis. 342. num. 10. Dunozetto.
legitima à solo iure Ciuili assumpsit nomen. decis. 62. num. 19. Durano.

LEGITIMATIO.

Legitimatio, quando est facta instante illo, qui potest de suis bonis disponere, non est necessaria illorum citatio, ad quos d. bona peruenirent, si non fuisset facta dispositio aliqua. decis. 319 num. 7. Virili.
in Legitimatione debet exprimi illa qualitas, quæ alterat naturam concubitus, non oportet tamen exprimere, ea quæ aggrauant vitium parentum. decis. 316. numer. 10. Coccino.
in Legitimatione facta ad instantiam eius, qui potest de bonis disponere, non requiritur citatio venientium ab intestato. decis. 119. num. 8. Virili.
legitimitas vt probetur satis est, vt quis sit natus ex ea, quæ vxor credebatur. decis. 264. num. 1. Coccino.
legitimatio est subreptitia, si non exprimantur ea, quæ difficiliorem concessionem redderent. decis. 316. numer. 2. Coccino.
in Legitimatione, an mortua matre debeat fieri mentio filiorum. decis. 100. num. 25. Coccino.
legitimatio, illis, de quibus mentio facienda est an noceat. decis. 100. num. 28. Coccino.
legitimatio personarum in omnibus iudicijs, etiam executiuis, requiritur. decis. 234. num. 18. Mouanno.
in Legitimatione, ex clausula siue vt præmittitur, siue alias quouis, &c. censetur Princeps cogitasse de omnibus impedimentis obstantibus, & omnia illa tollere. decis. 316. num. 8. Coccino.
legitimitas probatur per communem reputationem qualificatam cum fama, & coniecturijs. decis. 264. numer. 21. Coccino.
legitimatio ad hoc vt substineatur, sufficit bona fides ab initio matrimonij. decis. 100. num. 52. Coccino.
legitimatio subsistit etiam in præiudicium proximiorum, quorum non fuit facta mentio, si pater legitimans possit ad libitum disponere de suis bonis. decis. 319. numer. 12. Virili.
legitimitatis quasi possessio prodest filijs, & suffragatur ad effectum successionis. decis. 101. num. 16. Coccino.
legitimatio, quando non dicatur conualidata per viam retractationis. decis. 100. num. 45. Coccino.
legitimatio corruit non constito de substantia, & principali fundamento. decis. 371. num. 11. Durano.
legitimationis retractactio ad hoc vtinitet opus est, quod prima legitimatio ex se, a sui natura fuisset nulla. decis. 100. num. 40. Coccino.
legitimitas, quando non agitur de fœdere matrimonij, sed ad effectum successionis probatur leuioribus probationibus. decis. 16. num. 29. 30. & 31. Coccino.
in Legitimatione, quando filij naturales legitimantur retractactio non habet locum, quando extrema non sunt habilia. decis. 100. num. 11. Coccino.
ad Legitimationis effectum attenditur tempus conceptionis. decis. 100. num. 51. Coccino.
legitimatio plenaria facta à Papa remouet omnem maculam natiuitatis. decis. 50. num. 38. & 40. Virili.
legitimationis actus, si non fuit registratus, si postea registretur, an ab ea capiat ius sublimius legitimatio. decis. 100. num. 50. Coccino.
legitimatio si obstet ei Concilium generale, eget speciali derogatione, & an sufficiat generalis. decis. 316. num. 10. Coccino.
in Legitimatione, dicitur narratum filium esse spurium, si exponatur, quod sit natus ex Patre vxorato, & muliere soluta. decis. 316. num. 3. Coccino.
in Legitimationæ filiorum naturalium tranuersalium mentio, an sit facienda. decis. 100. num. 27. Coccino.
legitimatio facta à Papa cum derogatione obstantium, remouet omnem maculam natiuitatis, decis. 50. num. 38. & 40. Virili.
ad Legitimitatem filiorum probandam multum prodest patris confessio. decis. 16. num. 19. Coccino.
legitimatio est considerandæ secundum illud tempus, à quo sublimius ius recipit. decis. 100. num. 41. Coccino.
legitimatio facta absente filio, licet sit nulla, nihilominus filius postea eam ratificare potest. decis. 100. num. 43. Coccino.
legitimandi habens potestatem, dicitur habere facultatem restituendi primis natalibus, & primæuis iuribus legitimorum. decis. 316. num. 27. Coccino.

LEGITIMATVS.

Legitimatus dicitur restitutus primis natalibus iuxta naturam legitimationis. decis. 316. num. 26. Coccino.
legitimatus, quando succedat in feudis. decis. 100. num. 7. Coccino.

Legitimatus ſi ſit filius ſpurius, ceſſat in eo omnis macula. deciſ.92.num.12. Durano.
Legitimatus nihil differt à legitimis, & an excludat ſubſtitutos vocatos, ſi gravatus deceſſerit ſine filijs legitimis, & naturalibus. deciſ.100.num.5. Coccino.

LEGITIMITAS.

Legitimitatis quaſi poſſeſſio ſuffragatur ad effectum ſucceſſionis, ita vt contrarium dicenti incumbit onus probandi.deciſ.16.num.27. Coccino.
Legitimitatis queſtio inter Laicos iudicatur, de foro Eccleſiæ, quamvis in conſequentiam veniat reſolutio pertinentiæ ſucceſſionis. deciſ.296. num.18. Coccino.
Legitimitatis quaſi poſſeſſio bene probatur, ſi filij ſint admiſſi ad feudum ad quod ſolum filij legitimi, & naturales admittuntur. deciſ.16.num.23. Coccino.
de Legitimitate, quando dicitur, tunc illegitimitas habetur pro vera, & probata. deciſ. 359. numer. 26. Coccino.
Legitimitatis quaſi poſſeſſio bene probatur per teſtem. deponentem de vera ſcientia concurrentibus duobus aliis teſtibus deponentibus de publica voce, & fama. deciſ.16.num.4. Coccino.
Legitimitas ex ſola fama concurrentibus adminiculis, vna cum communi reputatione, probatur. deciſ.16.num.10. Coccino.
in Legitimitate probanda, in concurſu præualet probatio pro legitimatione.deciſ.201.num.39.Coccino.
in Legitimitatis quaſi poſſeſſione, vt quis probetur eſſe, requiritur. Quod ſit in quaſi poſſeſſione filiationis, Quod poſſiderit bona paterna, & quod ſit natus ex ea, quæ vxor credebatur.deciſ.16.num.24.Coccino.

LEGITIMVS.

Legitimus dicitur filius, qui natus eſt, ex ea, cum qua dicebatur legitimum matrimonium, in domo, vicinis ſcientibus. deciſ.201.num.6.Coccino.
Legitimi, vt ſint filij, lex quantum poteſt fauet. deciſ.264. num.13.Coccino.
Legitimus eſt filius, qui ſuſceptus eſt in tempore, quo communiter reputaretur matrimonium verum, licet verum eſſe non poſſet.deciſ.201.num.7. Coccino.
legitimus ad hoc, vt dicatur filius ſufficit eſſe natum ex ea, quæ credebatur vxor. deciſ.201.num.5.Coccino.
legitimus, vt quis dicatur, ſatis eſt, eſſe natum in conſiſtentia matrimonij.deciſ.201.num.2. Coccino.
legitimus, potius quam illegitimus quisquis in dubio præſumitur.deciſ.201.num.43. Coccino.

LEX.

Lex naturalis eſt indiſpenſabilis. deciſ. 301. numer. 46. Metlino.
lex reſpiciens præterita nunquam tollit ius quæſitum, & hoc maxime ſi admittantur alia ſpecialia. deciſ. 36 num. 23. Coccino.
lex, ſi generaliter loquitur, debet generaliter intelligi. deciſ. 36.num.13.Coccino.
lex imponenda eſt rebus, & non verbis. deciſ.71. numer.... Coccino.
lex, ſi diceret, quod à ſententia interlocutoria, quæ trahit ſecum executionem, vt ne detur appellatio, eſſet iniqua, & quando à d. ſententia appellatur, cauſas attentata. deciſ.197.num.4.Coccino.
lex noua ſuperueniens ſuper actus executione diſponens, trahitur ad actus habentes originem de præterito, & executionem de futuro.deciſ.36.num.15. Coccino.
lex ſola eſt, quæ fingere poteſt, quod non eſt, non autem homo, deciſ.15.num.12. Durano.
lex eſt ipſamet ratio, quæ iuuauit legislatorem ad ſic faciendum.deciſ.388.num.14.Merlino.
lex quælibet habet duplicem finem intentionis ſcilicet, & executionis.deciſ.218.num.49. Queipo.
lex, quodammodo dicitur eſſe interpretationis. deciſ.388. num.14.Merlino.
lex ſemper loquitur.deciſ.16.num.6.Coccino.
lex ſi prohibeat præſcriptionem, præſcriptionis titulus erit ſemper iniuſtus. deciſ.71.num.8.Coccino.
lex, quantum poteſt fauet filiis ad hoc vt dubio ſint legitimi. deciſ.201.num.41.Coccino.
Lex ciuilis, quando aliquid ſtatuit, tale ſtatutum etiam in animæ iudicio, eſt ſeruandum, & excuſat conſcientiam à peccato.deciſ.1.num.11. Durano.
Lex debet eſſe iuſta. deciſ.265.num.19. Vbaldo.
Legem, ſi quis ſibi clarius non dixerit ſibi imputet. deciſ. 194.num.21.Coccino. deciſ.245.num.21. Veroſpio.
legalis diſpoſitio, citius quam hominis operatur. deciſ. 328. num.21. Queipo.
leges non ſunt intelligendæ ex verbis, ſed ex mente, & ratione. deciſ.208.num.5. Coccino.
leges reſpiciunt futura.deciſ.347.num.2. Queipo.
leges Ciuiles in Canonum ſanctionibus relatæ per eccleſiam approbari dicuntur.deciſ.153.num.59.Coccino.
legis virtus eſt ratio iſtrinſica. deciſ. 388.numer.12 Merlino.
lex dat actionem ei, cuius fauore eſt lata. deciſ. 405. num. 5. Veroſpio.
legis vim obtinent decreta. deciſ 183.num. 6.Virili.
contra Legem contractus aliquid faciens contrahens indiſtincte tenetur ad quemcumq; caſum. deciſ.246.num. 5. Mormanno.
legum verba iudaice non ſunt accipienda. deciſ.208.num. 5. Coccino.
lex ſemper loquitur.deciſ.81.num.15. Coccino.
Et hæc concluſio procedit in priuilegijs conceſſis Eccleſiæ. ibidem. num.25.
legis ratio, illi prædominans magis attendi debet, quam ipſa lex.deciſ.388.num.12.Merlino.
circa Declarationē nonullarū legum. Vide in calce Indicis.

LIBELLVS.

Libelli loco habetur rei exceptio. deciſ.207. nu.1. Veroſpio.
ſine Libello in executiuis procedituꝛ. deciſ. 30. numer.20. Durano.
Libello, licet debeat eſſe conformis ſententia ſufficit tamē quod iuſtificetur ex deductis, & probatis in proſecutione iudicij, poſt libellum. deciſ.69.num.14. Vbaldo.
libellus non requiritur, quando proceditur ſummariè. deciſ. 30.num.21.Durano.
libelli loco in executiuis, & ſummarijs cauſis eſt commiſſio. deciſ. 30.num.25. Durano.

LIBER.

Liber Mercatoris concurrentibus adminiculis, quæ omnem falſitatis occaſionem tollunt, plenè, & concludenter probat. deciſ.246.num.13. Mormanno.
libris viſitationum ſtatur in his, quæ ſpectant ad officium viſitantis. deciſ.5.num.4. Durano.
liber Mercatoris regulariter proſcribente non probat. deciſ. 246.num.12. Mormanno.
libro publico extractionis officialium, ad effectum probandi deſcendentiam fides adhibetur. deciſ. 232.numer. 14. Pirouano.
libri empti a patre, & filio traditi cenſentur ei donati, & non imputantur in legitimam, niſi conſtet de contraria voluntate patris.deciſ. 54.num.14. Merlino.
liber Baptiſmatis fidem facit ad probandum aliquem eſſe Ciuem, & Incolam.deciſ.197.num.3. Virili.
liber Prouincialis, an ſit authenticus. deciſ. 45.numer.15. Merlino.
libris Officialium creditur in illis rebus, quæ ſpectant ad eorum officium deciſ.189.num.4. Virili.
liber priuatus non probat contra tertium. deciſ.254.num.7. Durano.
ex Libris publicis iunctis adminiculis probatur deſcendentia. deciſ.84.num.3. Dunozetto.
ex Libris ſtilano non probatur, ſi fint ad alium finem confecti.deciſ.90 num.1. Dunozetto.
in Libris publicis narrem alium, quam verum, & legitimū ſibi aſcribere eſt valde grauè, & contumelioſum. deciſ. 90.num. 7. Dunozetto.
in Libro aliquo ſi ſit probata ſubſtantia debiti, eidem etiam ſtatur reſpectu quantitatis, & pretij. deciſ. 246. num. 17. Mormanno.
librum rationis fructuum tutor tenetur conficere. deciſ.259. num.19. Pirouano.
librum rationum tenetur conficere hæres cum beneficio l. & inuentarij. deciſ. 349.num.34. Pirouano.

LIBERALITAS.

Liberalitatem non cenſetur exercere hæres, ſi ſe eximat ab obligatione, ad quam tenebatur, vt ingres. decis. 28. num. 5. Merlino.

Liberalitas mera, ſi non ſit cauſa finalis donandi, ſed alia cauſa, tunc bene poteſt conſiderari latio. decis. 125. num. 28. Durano.

Liberalitas poteſt præſumi in fratre, dotãte ſororem. decis. 20. num. 17. Merlino.

Liberalitas in contractibus reſpectiuis non præſumitur. decis. 25. num. 32. Durano.

liberalitas mera facilius præſumitur in ſolutione modicæ rei, quam magnæ conſiderationis. decis. 203. num. 8. Vbaldo.

liberalitas non poteſt præſumi in patre dotante filiam. dec. 20. num. 17. Merlino.

LIBERATIO.

liberationem, quis conſequitur per ſolutionem integram. decis. 122. num. 13. Pirouano.

liberationem ipſo iure operatur oblatio etiam ſola verbalis ita vt periculum rei oblatæ tranſferatur in eum, cui fit oblatio. decis. 219. num. 14. Coccino.

in Liberatione à redditione rationum conſiderari poteſt læſio enormiſſima. decis. 125. num. 20. Durano.

liberatus ſub conditione, ea non exiſtente non dicitur liberatus. decis. 186. num. 5. Virili.

liberatio ipſo iure fit per delegationem, & tranſit omne periculum in ceſſionarium. decis. 192. num. 20. Durano.

liberatio a debito per ceſſionem ſimplicem non contigit ante factam ſolutionem, & periculum eſt cedentis, non autem ceſſionarij. decis. 392. num. 22. Durano.

LIBERI.

Liberi primi gradus, ſi ſint grauati, tunc non tenentur cauere, quando ſunt ſubſtituti fratres, vel proprij filij, cum lex ob illorum amorem de eis confidat. decis. 168. numer. 9. Virili.

Vide in Verb. Filius, & Filia.

LICENTIA.

Licentia in alienatione rerum minoris interponi debet per viam decreti. decis. 73. num. 8. Durano.

licentia, quando conceditur in forma communi, quid ſufficit, vt ſpecificetur. decis. 198. num. 4. Virili.

licentia Principis non extenditur de perſona, in perſonã, ſed requiritur nouus conſenſus. decis. 167. numero 2. Durano.

licentia in ſcriptis, quando eſt de forma contractus, ſi illa reſpiciat certum finem ſufficit, quod per æquipollens adimpleatur. decis. 17. num. 56. Durano

Licentia alicuius, vbi requiritur in aliquo actu non eſt neceſſaria, quando adeſt eius conſenſus. decis. 17. num. 55. Durano.

licentiam habens aliquid faciendi, cum in eius voluntate poſitum ſit hoc facere, debet conſtare, quod ea vſus fuerit. decis. 17. num. 33. Durano.

licentia à Principe conceſſa de conficiendo maioratu perpetuo, ea reuocata, maioratus ſemel perfectus durat. decis. 328. num. 32. Cacipo.

licentia, decretum, aut conſenſus alicuius, quando dicantur a ſtatuto deſiderari pro forma. decis. 73. numero. 14. Durano.

licentia, aut conſenſus ſubſecutus alicuius, quando faciat cõualeſcere actum. decis. 73. num. 16. Durano.

licentia contra ius commune obtenta eſt ſtrictè intelligenda. decis. 167. num. 4. Durano.

licentia non operatur circa non expreſſa, vel non conſiderata, decis. 73. num. 19. Durano.

licentia ſuperioris, an poſſit ſupplere licentiam inferioris. decis. 73. num. 17. Durano.

LIMITES.

intra Limites omnia bona exiſtentia præſumuntur emphyteotica, niſi de nouo. acquiſitionis titulo emphyteota doceat. decis. 79. num. 11. Virili.

Limitum natura, quæ ſit. decis. 105. num. 1. Virili.

LINEA.

Lineæ vocatio, quid importet. decis. 21. num. 14. Merlino.

Linea tranſuerſalis antiquior, præfertur iuniori in præſentando. decis. 362. num. 10. Merlino.

linea incipit in primo puncto. decis. 21. num. 22. Merlino.

lineæ deficientia in inueſtitura præſumitur, quando nemo comparet, qui prætendat eſſe de comprehenſis. decis. 79. num. 12. Virili.

linea eſt collectio plurium perſonarum gradus continens, & numeros diſtinguens. decis. 21. num. 21. Merlino.

lineæ verbum adaptari non poteſt illi, qui non eſt de linea, ſed lineis originem præſtat. decis. 6. num. 21. Merlino.

ad Lineam vnam, quando ſucceſſio deuenit ad aliam non fit tranſitus, donec ſupereſt aliquis, de illa linea, licet ſit femina. decis. 109. num. 14. Virili.

linea à filijs incipit. decis. 21. num. 20. Merlino.

linea incipit in filijs primi gradus. decis. 6. num. 22. Merlino.

linea eſt verbum collectiuum multorum gradum. decis. 6. num. 15. Merlino.

LOQVENS.

Loquentis opinio magis attenditur, quam ipſa veritas. decis. 194. num. 65. Coccino.

loquendi modus ſolitus, & ſtylus inſeruit pro interpretatione diſpoſitionem. decis. 194. num. 64. Coccino.

loquendi modus in vna parte deſeruit pro interpretatione alterius partis. decis. 194. num. 44. Coccino.

LIQVIDATIO.

Liquidatio melioramentorum quando hæreditas eſt reſtituenda, vt fiat, debet perfici certus terminus. decis. 360. num. 34. Coccino.

liquidatio dotis, quãdo eſt facienda, quid ſit inſpiciendum. decis. 28. num. 20. Merlino.

LIS.

Lis per mortem actoris non extinguitur, niſi Reus ſupereſtet non velit illam proſequi, & hoc non conſtat ex aliquo actu ſaltem tacito. decis. 170. num. 8. Merlino.

lis dum pendet in Rota, quis non poteſt adire alium iudicẽ, nec ab eo, aliquod mandatum obtinere, ſed debet expectare Rotæ iudicium, & ſententiam. decis. 148. num. 7. Merlino.

litem motam a ſuo anteceſſore, ſi quis proſequatur, non videtur temere illam inſtituere, vel per calumniam proſequi. decis. 280. num. 7. Veroſpio.

lis non finitur per mortem vnius ex collitigantibus. decis. 123. num. 3. Merlino.

litis futuræ timor, vt ſufficiat ad validitatem tranſactionis, quid requiratur. decis. 410. num. 7. Merlino.

lis ad effectum attentatorum non eſtinguitur per mortem Rei. decis. 148. num. 1. Merlino.

Secus tamen eſt, per mortem actoris. ibidem num. 2.

lis non poteſt dici finita, quando eſt in gradu appellationis. decis. 170. num. 9. Merlino.

litibus non vexari, & a proprijs negotijs non diſtrahi, noſtra intereſt. decis. 310. num. 8. Durano.

liti, ſi aliquis ſe opponat, poteſt contra eum fieri executio. decis. 263. num. 7. Vbaldo.

lite pendente inter ſubditum, & Epiſcopum, negotium deuoluitur ad Iudicem ſuſpenſa Epiſcopi iuriſdictione ſuper eadem cauſa, de qua dubitatur. decis. 280. numero 2. Veroſpio.

lite pendente ſuper poſſeſſorio non currunt fatalia. decis. 312. num. 3. Merlino.

lis, nihil aliud eſt quam diſcordia iudicialis. decis. 387. num. 39. Durano.

litis timor, licet ſit extraiudicialis, tamen ſufficit, vt concordia ſubſtineatur. decis. 74. num. 10. Virili.

litis timor ſufficit, vt concordia ſubſtineatur. ibid. num. 4.

lite pendente, ſi fiant actus iuriſdictionis non ſuffragantur. decis. 41. num. 10. & 12. Pirouano.

liti actus illi, qui cauſam dederunt non ſunt habendi in cõſideratione. decis. 8. num. 6. Remboldo.

ex litis ſubſtentatione poſſeſſio probatur in Saluiano. decis. 17. num. 5. Durano.

lis, poſt quam eſt mota, Iudicis recuſatio non poteſt fieri, niſi noua cauſa recuſationis interuenerit. decis. 233. num. 3. Durano.

litis timor, & ſuſpicio eſt ſufficiens, vt tranſactio ſubſtineatur. decis. 114. num. 6. Vbaldo.

lis fingi non poteſt, ad hoc, vt tranſactio ſubſtineatur. decis.

decis. 410. num. 4. Merlino.
ob Litem datur exemptio. decis. 280. num. 6. Verospio.
ad Lites finiendas transactio est inuenta. decis. 125. num. 9. Durano.
Lite pendente iura extracta, sunt in forma probanti, quando fuerunt extracta, pro vt iacent à Notario publico successore in officio. decis. 90. num. 9. Dunozetto.
litis ingressum ad vlteriora impedit terminus remissoriæ si pendeat. decis. 354. num. 3. Mormano.
litigiosas res alienans, pro possessore habetur. decis. 391. num. 39. Durano.
litis prius pendentis exceptio, an debeat retardare executionem. decis. 30. num. 9. Durano.
litigare, & diligentias adhibere an hæres teneatur pro recuperandis bonis. decis. 310. num. 6. Durano.
litis tempus debet demi in probanda immemorabili. decis. 235. num. 14. Coccino.
lis nulla si non adsit, attentata cessant. decis. 108. num. 11. Merlino.

LITERAE

Literarum comparatio est fallax, & periculosa. decis. 96. numer. 13. Virili.
Literæ contra scribentem nedum probant, sed etiam illum obligant ad implendum ea, quæ in ipsis, continentur. decis. 227. numero 3. Chisterio.
literæ pro scribente non probant. decis. 227. numero. 4. Chisterio.
ex Literis bene probari potest scientia, approbatio, ratificatio, & mandatum alicuius Rei. decis. 227. num. 1. & 2. Chisterio.
Epistola semper loquitur. decis. 293. num. 10. Virili.
literæ originales facultatis transferendi pensiones debent exhiberi coram exequutore, ad hoc, vt sit certus de sua iurisdictione. decis. 155. num. 3. Coccino.
per Literas, quis potest esse certus alicui licet eum de facie non noscat. decis. 245. num. 19. Vorosp.

LITERAE APOSTOLICAE.

Literæ Apostolicæ ob earum reuerentiam, & auctoritatem habent executionem paratam. decis. 30. numero. 12. Durano.
literæ translationis pensionis habent paratam executionē, ita vt detur translatario via executiua pro executione suę translationis, sicuti dabatur pensionario transferenti. decis. 30. num. 2. Durano.
literarum Apostolicarum contemptus alicuius, alios ad idē contemptum prouocat, & ideo ille est censuris coercendus. decis. 404. num. 8. Merlino.
literæ prouisionis Apostolicæ, quando sunt in omnibus iustificatæ habent executionem paratam. decis. 348. num. 1. Mormanno.
literæ Apostolicæ solum tendunt ad commodum Bursale Datariæ. decis. 145. num. 6. Durano.
erga Literas Apostolicas ab omnibus debetur consueta pietas, & reuerentia. decis. 404. num. 5. Merlino.
literæ Apostolicæ ob illarum reuerentiam, stante motu proprio, absque alia iustificatione debent executioni demandari. decis. 119. num. 2. Merlino.
literæ Apostolicæ non nisi habentibus intra Episcopalia trāsmitti solent. decis. 45. num. 4. Merlino.
de Literarum Apostolicarum executione, quando agitur sē tentia fertur per cedulam. decis. 30. num. 42. Durano.
in Literarum Apostolicarum executione de stylo Curiæ seruantur quatuor termini ad docendum de partitione. decis. 30. num. 31. Durano.

LITERAE CAMBII.

In Literis Cambij mandatum contentum est irreuocabile. decis. 345. num. 18. Mormanno.
literæ Cambij debent emanare in causam debitoris ad earum iustificationem. decis. 274. num. 7. Mormanno.
in Litteris, de spacci, secundum stylum Mercatorum potest variari, & immutari quidquid fuit scriptum in præcedentibus literis, di Anuiso. decis. 26. num. 12. Vbaldo.
literæ Cambij habent vim publici instrumenti. decis. 334. num. 1. Mormanno.
literæ Cambij si acceptentur cum protestatione, & deinde simpliciter absque repetitione protestationis fiat solutio, censetur facta iuxta causam expressam in literis. decis. 293. num. 7. Virili.
literarum cambij iustitia ex quibus suis iustificetur. decis. 274. num. 5. Mormanno.
literas acceptans censetur omnia in eis contenta approbare, si non contradicat. decis. 345. num. 8. Mormanno.
Quod intellige rebus sic stantibus in eodem statu manentibus, atque ità per mortem aut conditionis deteriorationem non mutatis. ibidem, num. 9.
littræ præsumuntur transmissæ, & acceptatæ in tempore. decis. 26. num. 23. Vbaldo.
literæ Cambij inter Mercatores, paratam habent executionem. decis. 395. num. 7. Pirouano.
in Literis, de Anuiso, secundum stylum Mercatorum non potest fieri aliquod fundamentum, sed in literis, de spacci. decis. 26 num. 12. Vbaldo.
literæ redditus, nihil aliud sunt quam literæ responsiuæ Mercatoris cambij literas acceptantis. decis. 274. num. 6. Mormanno.
literas Cambij soluere sub protestu, quid hoc significet. decis. 26, num. 2. Vbaldo.
literas acceptās videtur fideiussor scribentis. decis. 345. numer. 20. Mormanno.
in Literis Cambij mandatum contentum, per quacunque superuenientiam mutationis status, reuocatur. decis. 345 num. 5. Mormanno.
Literæ Cambij, quando non habuerunt effectum, durat primæua obligatio. decis. 334. num. 6. Mormanno.
literas Cambij, postquam mercator acceptauit, ei est obligatus ad eius fauorem fuerunt scriptæ. decis. 345. num. 1. 2. & 3. Mormanno.
literæ Cambij obtinent executionem paratam. decis. 334. num. 2. Mormanno.

LOCATIO.

Locationes effectuatæ mediante perceptione pensionum, sufficiunt ad probandum possessionem. decis. 29. num. 3. Vbaldo.
locari, quando res dicatur solita. decis. 176. nu. 42. Coccino.
locatio nihil plus tribuit, quam fuit in ea conuentum. decis. 64. num. 16. Pirouano.
locatio sola licet non probet dominium, tamen aliud est, si alijs locationibus iuncta. decis. 81. num. 2. Cocino.
locari res solita non potest iterum locari alterato solito. decis. 178. num. 43. Coccino.
locatio, si probetur quod finita est, tunc non requiritur alia probatio dominij. decis. 79. num. 8. Virili.
locationes concurrentibus adminiculis plenè probant possessionem. decis. 91. num. 2. Vbaldo.
locatio iunctis adminiculis, probat possessionem locatoris. decis. 407. num. 3. Merlino.
in Locatione, venditione, & cæteris contractibus, ex quantitate prætij colligitur quid comprehensum fuit in contractu. decis. 156. num. 5. Merlino.
locationi facta a vasallo Dominus, directus, non tenetur stare. decis. 83. num. 35. Coccino.
à Locatione in totum recedere, & agere ad totale interesse potest conductor, si libertas ei non tradatur res locata. decis. 49. num. 9. Durano.
ex Locationibus effectuatis per exactionem pensionum probatur possessio. decis. 310. num. 16. Duranno.
ex Locationibus pluribus effectuatis probatur possessio. decis. 15. num. 7. Merlino.
Locantes bona Ecclesiastica vltra triennium excommunicati sunt. decis. 193. num. 1. Vbaldo.

LOCVPLETARI.

Locupletari, quis non debet cum aliena iactura. decis. 341. num. 6. Mormanno.
locupletari cum aliena iactura non debet Ecclesia, cum sit iustitiæ cultrix. decis. 375. num. 9. Durano, & decis. 401. num. 8. Pirouano.

LOCA MONTIVM.

Loca Montium etiamsi vacabilia, veniunt appellatione bonorum. decis. 177. num. 19. Merlino.
Loca Montium tamquam perpetuo mansura inter bona immobilia reputentur. decis. 177. num. 18. Merlino.
loca montium non vacabilium, inter bona immobilia connume-

numerarior decis. 155. num. 28. Merlino.
in Locis Montium habet etiam locum statutum excludũ fœminam. decis. 177. num. 28. Merlino.

LOCVS.

in Loco sacro sibi bene visa, sepulturam quilibet potest sibi eligere. decis. 180. num. 17. Coccino.
Locus pius, quando vltimo loco est vocatus censetur indultum fideicommissum recipiens. decis. 117. numero. 11. Vbaldo.
Locus sublimior est assignandus Canonicis Ecclesiæ Cathedralis. decis. 3. num. 2. Coccino.
in Locorum, temporum, & personarum circumstantijs ius ciuile variatur. decis. 62. num. 47. Durano.
in Loco aliquo si sit concessa missa cotidie videtur quia concessa in qualibet parte d. loci. decis. 208. num. 3. Coccino.
Loci sanctus ordinatur ad sanctitatem hominis, qui in loco sacro culum Deo exhibet. decis. 165. num. 6. Durano.
Loci Originis enunciatiua non tollit quin aliquis possit ciuilitatem in alia ciuitate contrahere. decis. 342. num. 6. Pirouano.
locus dicitur certus, quando certis finibus est terminatus. decis. 130. num. 8. Pirouano.

LVCRVM.

Lucrum cessans, vt habeatur. Rota firmat doctrinam Paul. de Castr. in l. 3. §. fin. fide eo, quod certo loc. pet. decis. 246. num. 18. Mormanno.
Lucrum, quis non debet sentire ex alieno, cum hoc bonæ fidei non congruat. decis. 80. num. 10. Coccino.
Lucrum non debet finis matrimonij, sed ipsum erit matrimonium. decis. 148. num. 11. Durano.
lucrorum communicatio cessat, quando societas fuit dissoluta. decis. 33. num. 2. Merlino.
lucrum dotale, quod defertur marito ex forma statut. Vrb. dicitur deferri ex iuris dispositione. decis. 104. num. 13. Merlino.
lucri dotalis interesse debetur. decis. 183. num. 8. Queipo.
lucrum dotis statutum deferens, præmoriente vxore sine filijs, habet locum etiam in minore dante dotem seruatis solemnitatibus. decis. 36. num. 31. Coccino.
lucrum sociatus officij an impediatur si quis aliquid promiserit in termino præfixo, & eo transacto nihil adimpleuerit. decis. 192. num. 7. & 16. Pirouano.
de Lucro captando, si quis tractat, in eo non potest considerari damnum. decis. 386. num. 7. Pirouano.
lucrosum, & voluntarium est officium cognitionis causarũ. decis. 198. num. 6. Vitali.

LVDVS ALEARVM.

Ludus alearum, & Laicis, & Clericis prohibitum est. decis. 95. num. 1. Manzanedo.
ex Ludo alearum nulla oritur actio. ibid. num. 2.
ludi alearum occasione, si sint celebrata contractus, promissiones, & instrumenta, omnia sunt irrita, & inania. ibid. numero 3.
in Ludo illicito, pecunia amissa repeti potest. decis. 283. nu. 4. Verospio.
in Ludo alearum victus, si potest repetere pecuniam amissam multo magis poterit illam retinere. decis. 95. num. 4. & 5. Manzanedo.
ludi alearum occasione, pecuniæ solutæ, repeti possunt intra 50. annos. ibid. num. 4. & 5.

M

MAGISTER.

Magistratum magna dignitas est cathedra. decis. 353. num. 87. Coccino.
Magistri viarum Vrbis in quorum loco sint subrogati. decis. 339. num. 9. Merlino.
magistri primum moribus, demum facundia excellere debent. decis. 265. num. 13. Vbaldo.
magistri amor, & acceptus modus docendi multum valet ad discendum. decis. 325. num. 19. Chiserio.
magistri amor multum valet ad discẽdum, & acceptus modus legendi. decis. 265. num. 8. Vbaldo.
magistra, quando nominatur Ecclesia, per hoc non solum denotatur maioritas ratione dignitatis, sed etiam anti-

quitatis. decis. 355. num. 3. & 4. Coccino.

MAIORATVS.

de Maioratu perpetuo conficiendo licentia a Principe concessa, ea renocata, maioratus semel perfectus durat. decis. 328. num. 32. Queipo.
Vide in Verb. Primogenitura.

MALVS.

malus, qui fuit semel, adhuc præsumitur malus in eodem genere mali. decis. 266. num. 6. Pirouano.

MANSIONES.

Mansiones alicuius palatij, quando dicantur disiunctæ, & separatæ à dicto palatio. decis. 243. num. 27. Merlino.
mansiones non censentur amplius partes Palatij principalis si non habeant ingressum per palatium, & sorsum locãtur. ibid. num. 28.

MANVALIS.

Manualis seu amouibilis persona non potest dici, quando eligi debet de certo genere personarum. decis. 244. numero. Coccino.

MANDATVM.

Mandatum de adiudicando non habet vim actualis adiudicando. decis. 39. num. 1. Durano.
Mandatum à lege habet maritus circa administrationem bonorum vxoris. decis. 196. num. 8. Merlino.
in Mandato procuræ, si adsint clausulæ, generaliter &c. promittens &c. & alias iuxta solitam Notariorum extensionem, important, vt constitutus possit omnia facere, quæ potest principalis. decis. 374. num. 21. Merlino.
Et censentur demandata absoluta potestas absque vlla restrictione. ibid. num. 22.
Quod multo magis procedit, quando in mandato fuerunt aliqui casus requirentes speciale mandatum specificans, ibidem. num. 23.
Mandatum, quod in literis Cambij continetur, per quascumque superuenientias mutationes status reuocatur. decis. 345. num. 5. Mormanno.
Quod procedit data mutatione status non solum mandatarij, & sed etiam mandantis. ibid. 6.
mandatum habens ad aliquod factum dicitur habere etiã ad illud, quod est annexum, & dependens. decis. 374. num. 18. Merlino.
mandatum præsumitur adesse, ex eius enunciatiua cum expressione Notarij, & diei. decis. 332. num. 9. Durano.
mandatum coniecturis, & præsumptionibus potest probari, quando de scriptura doceri nõ potest. decis. 140. num. 13. Pirouano.
in Mandato generali non venit facultas vendẽdi, & distrahendi, sed requiritur specialis mentio. decis. 374. num. 1. Merlino.
mandatum ad resignandum mortuo mandante expirat. decis. 68. num. 5. Merlino.
mandatum præsumitur exhibitum, quando erat necessarium ad actum, de quo agebatur. decis. 332. numero. 8. Durano.
mandati fines sunt diligenter seruandi, nec in modico etiã sunt excedendi, nam alias quis tenetur. decis. 246. num. 6. Mormanno.
Et hoc procedit siue versemur, in contractu locationis, & conductionis, seu in contractu innominato, ibidem. numero 7.
mandatum de vendendo, non est venditio. decis. 387. num. 19. Durano.
mandatum rei turpis nullum est, decis. 392. numero 13. Durano.
mandatum, ex quibus certum est, quod resultet. decis. 80. num. 5. Coccino.
mandatum de vendendo vni, si quis dederit, potest tamen alij vendere, quousque per procuratorem fiat actualis vẽditio. decis. 387. num. 20. Durano.
mandatum in antiquis præsumitur adfuisse. decis. 70. num. 6. Vbaldo.
mandatum ad nominandum, aliud est, & aliud nominatio. decis. 387. num. 19. Durano.
mandatum relaxatum contra minorem non citatis omnibus contutoribus a testatore datis est nullum, amplia. decis. 61. num. 1. & 2. Durano.

Man-

Mandatum, ſi quis poſſit reuocare, & illud non reuocat, cenſetur manere in eadem voluntate. deciſ. 387. num. 24. Durano.

mandatum re integra poteſt reuocari. deciſ. 345. num. 19. Mormanno.

mandatum ad nominandum habens, ſi nominet, non eſt neceſſarius alius conſenſus. deciſ. 387. num. 21. Duranno.

mandatum ad præſentandum, donec à procuratore acceptetur, & ſequatur actualis nominatio, continet in ſe implicitam nominationem. deciſ. 387. num. 17. Durano.

mandati loco, eſt ſcientia, & conſenſus Domini. deciſ. 322. num. 5. Pirouano.

mandatum an probetur ex aſſertione Notarij dicentis, rogatum eſſe mandatum per acta ſua. deciſ. 140. num. 14. Pirouano.

mandatum de aſſociando, quando per iudicem concedi nõ poteſt. deciſ. 229. num. 6. Veroſpio.

mandatum ſpeciale, vbi exigitur, debet exprimi in qua cauſa, nec ſufficit generalitas. deciſ. 153. num. 10. Coccino.

mandatum, & ratificatio bene probatur ex literis. deciſ. 227 num. 2. Chiſlerio.

mandatum in literis Cambij contentum, eſt irreuocabile, tamquam neceſſarium. deciſ. 345. num. 18. Mormanno.

mandati fines, ſunt diligenter cuſtodiendi. deciſ. 374. num. 14. Merlino.

mandata antiqua plenarium ad eorum iuſtificationem ſuffragatur obſeruantia. deciſ. 111. num. 37. Coccino.

mandatum ſpeciale requiritur, vt habeat procurator ad hoc vt poſſit allegare Iudicem ſuſpectum. deciſ. 135. num. 2. Durano.

ſine Mandato Domini alienans tenetur ad id tercie ei, ad rationem tunc hũ, qui prompti eſſent, ſi nõ eſſet alienata. deciſ. 80. num. 1. Coccino.

mandato æquiparatur ratihabitio. deciſ. 80. num. 1. Coccin.

ſine Mandato ſpeciali procurator non poteſt præiudicare Domino. deciſ. 26. num. 3. Vbaldo.

poſt Mandatum ſuſceptum procurator neceſſitate ciuili tenetur illud exequi. deciſ. 392. nu. n. 12. Durand.

mandatis Apoſtolicis ſpretis, actum eſt, de iuriſdictione, & regimine Eccleſiaſtico. deciſ. 404. num. 9. Merlino.

mandatum translationis rei litigioſæ, vti rei prohibitæ, non tenet. deciſ. 192. num. 17. Durano.

mandatum ſpeciale ſi non habeat procurator ad aliquid declarandum, talis declaratio non obſtat Domino. deciſ. 188. num. 10. Merlino.

mandati omnis difficultas tollitur per ratificationem ſubſequutam. deciſ. 103. num. 12. & hoc procedit etiam reſpectu eorum quæ exigunt ſpeciale mandatum. ibidem. nu. 13. Coccino.

per Mandati enunciati verificatione ſuffloit, ſi conſenſus, & præſentia principalis, dedit cauſam contractui, deciſ. 140. num. 25. Pirouano.

ſine Mandato Domini procurator non poteſt aliquid alienare. deciſ. 103. num. 10. Coccino.

mandati executio non impeditur per reſtitutionem in integrum. deciſ. 1. num. 41. Durano.

M A N V S.

Manus dextræ, & loci nobilioris conceſſionem importat receptio honorifica. deciſ. 114. num. 2. Coccino.

manus teſtatoris qualiter probetur quando tradidit teſtamentum Notario coram teſtibus, aſſerendo eſſe ſubſcriptum manu ſua. deciſ. 96. num. 9. Virili.

manum abcindere ſes non probant, ſi deponant de auditu. deciſ. 61. num. 3. Dunozetto.

M A N V T E N T I O.

manutentio, finito vſufructu non ſolum competit proprietario, ſed etiam illius hæredi intra 30. annos, quamuis vſufructuarius alienauerit. deciſ. 319. num. 2. Coccino.

manutenendus quis eſt propter ciuilem poſſeſſionem, quæ animo ſolo retinetur. deciſ. 91. num. 1. Vbaldo.

manutentio numquam denegari poteſt, cum ſoleat quandocunq. concedi etiam poſt ſententiam, & rem iudicatam in gradu reſtitutionis in integrum. deciſ. 229. num. 23. Veroſpio.

manutentio datur poſſeſſori, qui non habuit ſe pro ſpoliato ex ſententia in iuſta Iudicis. deciſ. 284. num. 14. Durano.

manutentio datur proprietario, quando deuolutio eſt clara, ſecus ſi de ea dubitatur. deciſ. 359. num. 4. Coccino.

Quia tunc datur hæredi, qui poſſeſſionem cepit, ibidem. num. 4.

manutentio competit renunciãti, ſi perſeuerauerit in poſſeſſione, & de facto illi incubuerit. deciſ. 108. num. 7. Merlino.

in Manutentionis iudicio ea, quæ requirunt altiorem indaginem reijciuntur ad petitorium. deciſ. 413. numero 12. Coccino.

manutentio competit illi, qui iudicis authoritate poſſidet, & iuſtè procedentis ad immiſſionem. deciſ. 229. num. 3. Veroſpio.

manutentio regulariter datur poſſeſſori. deciſ. 15. num. 1. Vbaldo.

manutentio danda eſt ad ſtatum poſſeſſionis. deciſ. 97. num. 9. Merlino.

manutentionem aduerſus factum iudicis nulliter, & iniuſtè procedentis, Rota paſſim dat. deciſ. 110. numero 4. Durano.

manutentio conceſſa in aliquo loco, videtur etiam conceſſa in qualibet parte. d. loci. deciſ. 208. num. 2. Coccino.

manutentio dari ſolet in eo ſtatu, in quo quis reperitur tempore motæ litis. deciſ. 76. num. 1. Vbaldo.

manutentio, vbi adeſt iuris communis reſiſtentia, non datur. deciſ. 265. num. 38. Vbaldo.

manutentio, vti impediatur a iuris reſiſtentia debet eſſe vehemens, & inenitabilis reſiſtentia. deciſ. 51. numero 7. Durano.

manutentio poſſeſſionis ceſſat ex contractu. poteſt peti ex propria perſona. deciſ. 411. num. 19. Veroſpio.

manutentio denegari non poteſt ijs tribus plenißimis probationibus, cum ſufficiant & leuiores. deciſ. 85. numer. 4. Vbaldo.

à Mandato de manutenendo appellatio data quando eſt latum per cedulam. deciſ. 117. num. 17. Virili.

pro Manutentione ſufficit poſſeſſio ciuilis animo retenta. deciſ. 115. num. 1. Vbaldo.

manutentio datur probanti ſe olim poſſedißſe ſua ad hoc ſo non probetur, quod ab illo fuit amiſſa poſſeſſio. deciſ. 35. num. 46. Durano.

ad Manutentionem non proſunt actus poſſeſſionis priuatiue facti. deciſ. 173. num. 4. Quæpo.

manutenendus quis eſt in ſua poſſeſſione. deciſ. 8. numer. 9. Remboldo.

manutentio datur ceſſionario, probata ceſſione cedentis, in iuribus in corporalibus, etiam abſque alia apprehenſione. deciſ. 106. num. 2. Merlino.

manutenenda eſt poſſeſſio etiam ſi ſit contra ius, quando eſt alicuius temporis conſiderabilis. deciſ. 85. num. 7. Vbaldo

manutenendus non eſt excommunicatus in qu ſi poſſeſſione exigendi penſiones. deciſ. 191. num. 2. Vbaldo.

ad Manutentionis effectum ſufficit poſſeſſio de facto. deciſ. 284. num. 11. Virili.

manutentio facilius conceditur quando poſſeſſio eſt nulla. deciſ. 29. num. 5. Vbaldo.

manutenere aliquem in pacifica poſſeſſione promittens, tunc obligationis conditio purificata eſt, quando poſſeſſio de facto uocata fuit. deciſ. 407. num. 12. Merlino.

manutenibilem poſſeſſionem non acquirit poſſidens precario. deciſ. 29. num. 6. Vbaldo.

manutentio, quando eſt concedenda, eſt docendum de ſola poſſeſſione, & non eſt diſcutiendum an ſit iuſta, nec ne. deciſ. 8. num. 6. Remboldo.

in Manutentione nudum factum, & ſola detentio conſideratur. deciſ. 97. num. 10. Merlino

ad Manutentionis effectum in incorporalibus attenditur quaſi poſſeſſio. deciſ. 8. num. 1. Remboldo.

manutenendus quis eſt, ſi de anteriori poſſeſſione docet. deciſ. 43. num. 2. Vbaldo.

manutenendus eſt poſſeſſor in ſua poſſeſſione, dum dubitatur an d. poſſeſſio ſit infecta aliquo detracto iuramento. deciſ. 48. num. 5. Vbaldo.

manutenendus eſt etiam prædo in ſua poſſeſſione. deciſ. 184. num. 8. Virili. Sicut etiam ſpoliator. deciſ. 284. numero 20. eodem.

MARITVS.

Marius habet mandatum à lege circa administrationem bonorum vxoris.decis.106.num.8.Merlino.

maritus de iure communi dotem non lucratur. decis. 104. num.11.Merlino.

maritus,stante statut.Vrb.lib.1.c.131. tamquam maritus ex proprio iure,sion autem ob filios consequitur vsumfructum dotis vxoris.decis.104.num.8.Merlino.

Et ideo vxor de sua dote in illius præiudicium quoque modo disponere non potest.ibid.num.9.

ex Mariti pecunijs præsumane factæ, societates officij per vxorem contractæ.decis.275.num. 10.Durano.

maritus,vt lucretur vsumfructum in dote vxoris,est necessaria existentia à principio filiorum non tamen requiritur in processu continuationis.decis.104.num.4.Merlino.

mariti sœuitia, si sit tanta, vt trepidanter vxorem non deceat committere fragilitati cautionum, in arbitrio iudicis positum est.decis. 352.num.2.Merlino.

maritus, quando machinauit vitæ vxori tunc absolutè est facienda separatio thori.decis. 352.num.6.Merlino.

mariti alicuius homicidium factum ex alia causa quam matrimonij contrahendi, non dirimit matrimonium contractum.decis.100.num.17.Coccino.

marito lucrum dotis,quod defertur ex forma statuti, dicitur deferri ex iuris dispositione. decis. 104.numero. 13. Merlino.

marito, si statutum deferat tertiam partem bonorum vxoris,non potest vxor in vita eius illi præiudicare.decis.138. num.24.Durano.

mariti solutiones, quando præsumantur de consensu vxoris.decis,106.num.7.Merlino.

marito debetur vsusfructus dotis vxoris (ex dispositione statut.Vrban.) vti marito, non uti, patri.decis.104. num. 5.Merlino.

marito primo ea dos, quæ est data censetur repetita secundo.decis.59.num.1.Merlino.

marito, ne queratur vsusfructus suæ dotis tatione patriæ potestatis, vxor prohibere potest.decis. 104. numero 7. Merlino.

mariti cognomen, licet fœminæ assumant non tamen desinunt esse de familia propij patris.decis.151.numero 27. Dunozzetto.

MARTINI CONSVETVDO.

Martini consuetudo tollit reuersionem dotis ad patrem,extantibus nepotibus.decis.329.num.9.Merlino.

martini consuetudo interpretatur voluntatem patris, nempe quod dos ab eo data filiæ remaneat penes suos nepotes. ibidem.num.10.

MASCVLITAS.

masculinitatis qualitas semper repetita in substitutionibus suadet testatorem sub nomine filiorum voluisse etiam cõprehendere nepotes.decis. 40.num. 4. Dunozzetto.

masculinitatis qualitas, & non agnatio consideratur in statutis exclusiuis fœminarum,propter masculos ab hæreditate matris,vel auiæ.decis.405.num.34. Verospio.

masculinitas considerata à statuto exclusiuo fœminarum, intelligenda est de descendentia masculorum ex masculis,nulla fœmina interposita post primam,decis. 405. num.46.47.& 48.Verospio.

masculinitatis qualitas, si adsit in præcedentibus substitutionibus,quando debet censeri repetita in sequentibus. d ecis.151.num.16.Dunozetto.

MASCVLINVM.

masculinum,quando non concipiat fœmininum.deci.388. num.8.Merlino.

Masculinũ,in vltimis voluntatibus, & fideicommissis,concipit fœmininum.decis.317.num.5.Chislerio.

Quod procedit etiamsi pia causa sit substituta.ibidem, numero 6.

masculinum non concepit fœmininum, vbi diuersis nominibus vnum quodque nominatur.decis. 388. numero 7. Merlino.

masculinum tunc facilius concipit fœmininum, quando datur procliuior transitus in intellectu nominum symbolorum.decis.388.num.8.Merlino.

MASCVLVS.

Masculorum vocatione geminata, & fœminarum exclusione,elicitur enixa mens conseruandi agnationem. decis.135.num.7.Durano.

masculi dum extant, fœminæ non faciunt deficere conditionem,si sine filijs.decis.135.num.14.Durano.

masculis non conuenit,qualitas dotis.decis.405. numero 8. Verospio.

post Masculos, si sint vocatæ fœminæ eorum vocatio non excludit, quin dum extant masculis, sit agnatio contemptata.decis.135.num.13.Durano.

sub masculis de familia,quando clarè appareat, quod testator noluerit comprehendere fœminas.decis.135. num.5, Durano.

masculos, si testator semel expresserit si sequens fermo rogatur ab eodem verbo præsumitur,repetysse eandem qualitatem.decis.151.num.23. Donozetto.

masculorum appellatione,quando agnatio non est contemplata,veniunt masculi ex fœminis,decis.84.numero 21. Dunozetto.

MATER.

Mater non tenetur dotare,nisi in subsidium,ob inopiam Patris,decis.329.num.15.Merlino.

matri,vt possit tolli legitimam per Statutum,passus iste est valde arduus,& periculosus.decis.181.num. 9.Pirouan.

matri,quando debeatur legitima a filijs,non obstante transitu ad secunda vota.decis.223.num.10.Chislerio.

mater tunc priuatur successione filiorum quoad proprietatem per transitum ad secunda vota, quando extant liberi, secus si è contra,decis.116.numero 10.11.& 12.Pirou.

mater,si non sit excluſa ab hæreditate Patris, sed si velit ipsa ab ea abstinere, hoc factum non præiudicat filijs declara.decis.405.num.56.& 57.Verospio.

mater, si recusat viuere cum filijs,prout disposuit testator, ex dispositione Iuris. hæreditate priuatur.decis.241.nu. 23.Coccino.

mater non habet filios in potestate. decis. 329.numero. 5. Merlino.

mater, quando dotat filiam, censetur donare, & habetur in hoc tamquam extraneus dotans. decis. 329.num.15. Merlino.

mater transiens ad secunda vota eatenus priuatur proprietate,quatenus per huiusmodi transitum filios iniuria afficit.decis.267.num.19.Chislerio.

mater,si dotet filiam, tunc perfectè, & irreuocabiliter filiæ acquiritur dos,adeo vt,si præcedat filia,dos non reuertitur ad matrem,decis.329.num.14.Merlino.

matri non debetur legitima in bonis liberis, & paternis ad hæreditatem filiorum pertinentibus nisi quo ad vsumfructum,si transierit ad secunda vota.decis.223.num. 5.Chislerio.

mater,in quibus casibus possit sub conditione instituere hæredem filium,etiam,& quo ad legitimam.decis.239.numero 4.Virili.

mater ad secunda vota transiens amittit proprietatem legitimæ.decis.116.nu.9.Pirouano.

matres rarò contigit,vt dotent filias.decis. 102. numero. 18.Durano.

matri certius non potest date de iniuria facta filiæ propter transitum ad secunda vota.decis.181.num.20,Pirouano.

mater non potest facere in suo testamento,vt leges, & aut. res quæ non habeant locum.decis.239.num.8.Virili.

mater transiens ad secunda vota, an priuetur omni commodo successionis in bonis filiorum.decis.181.num.19. Pirouano.

mater tenetur relinquere legitimam filio, & reliquis bonis apponere eam conditionem,quam vult.decis.239.num. 6. Virili.

mater si excludatur à successione filij à statuto per solam existentiam agnatorum etiam quod illi sint exclusi per institutionem extraneam,an per consequens remoueatur à legitima,quæ etiam iure successionis. venit. decis. 181. num.2. Pirouano.

mater tutrix non potest sibi propria auctoritate satisfacere de bonis immobilibus pupilli pro dote,& quid ad hoc requiratur.decis.25.num.18.Coccino.

mater non priuatur commodo legitimæ,propter transitum

ad ſecunda vota, quando filij ſuperſtites non ſuccedunt, ſed extranei, cum quibus nõ concurrunt, deciſ. 181. num. 21. Pirouano.

Matris legitima eſt triens. deciſ. 181. num. 1. Pirouano.

matris ignobilitas narranda eſt, quando filij naturales legitimantur, deciſ. 100. num. 9. Coccino.

matris legitima, vt non diminuatur, non admittuntur ſorores ad faciendam patrem ſi ipſæ fratri non ſuccedant. deciſ. 116. num. 2. Pirouano.

mater compelli non poteſt ad dandum aliquid filio propter nuptias pro dotis recipiendæ aſſecuratione. deciſ. 17. nu. 40. Durano.

matris familiam filij ſequi non debent, ſed patris. deciſ. 405. num. 43. Veroſpio.

matri denegari non poteſt legitima. deciſ. 223. numero 2. Chiſlerio.

mater æquè cenſetur diligere fœminas, & maſculos. deciſ. 388. num. 24. Merlino.

mater ſi ſit tutrix, & curatrix ſuorum filiorum præſumitur ſibi ſatisfeciſſe de ſua dote. deciſ. 130. num. 15. Pirouano.

ex Matre ſerua, ſi filij ſint nati ante motam litem, ex ſententia poſtea lata ſuper ſeruitute non infertur præiudicium proli. deciſ. 100. num. 53. Coccino.

matri debetur legitima a die emiſſæ profeſſionis filij, non expectata morte naturali. deciſ. 116. num. 16. Pirouano.

matri legitima debetur de tempore mortis naturalis filij profeſſi, & ſic tenent omnes Legiſtę, & multi ex Canoniſtis. deciſ. 116. num. 13. 14. & 15. Pirouano.

mater, ſi dubitet, quod pater diſſipet poteſt inſtituere filiũ ſub conditione, ſi à patre fuerit emancipatus. deciſ. 239. num. 2. Virili.

mater eſt agnata, licet non poſſit conſeruare agnationem. deciſ. 405. num. 37. Veroſpio.

MATRIMONIVM.

matrimonium, quis nõ prohibetur contrahere, licet agat ſexageſimum annum. deciſ. 20. num. 21. Merlino.

matrimonium inter raptorem, & vxorem alterius raptam, quando ſubſiſtere non poteſt. deciſ. 264. numero. 39. Coccino.

matrimonium, quando non fuit contractum in propria Parochia, ſed in alia eccleſia, præſumitur hoc factum ex cauſa maioris commoditatis. deciſ. 380. num. 36. Coccino.

matrimonium non dirimitur ex eo impedimento, quod quis interfecit coniugem, non ad effectum contrahendi matrimonium, ſed cauſa melius libidini vacandi. deciſ. 316. num. 28. Coccino.

matrimonium de honeſtate debet in Propria Parochia contrahi. deciſ. 380. num. 34. Coccino.

matrimonium iam contractum per quæ impedimenta dirimitur. deciſ. 264. num. 24 Coccino.

matrimonia vbicumque poſſunt contrahi, & ſubſtinentur, dummodo Parochus ſit præſens. deciſ. 380. num. 35. Coccino.

matrimonij diſpenſatio, vbi requiritur, ſi tamen non petatur, & matrimonium contrahatur, tunc non eſt opus alia diſpenſatione, & non obſtante tali impedimento ſubſtineretur. deciſ. 264. num. 17. Coccino.

matrimonium poteſt eſſe ſine dote. deciſ. 321. numer. 19. Merlino.

matrimonij præſumptio iuris, & de iure iudicatur extractu, & ex copula inde ſubſequuta. deciſ. 264. numero. 11. Coccino.

matrimonium contractum cum rapta valet, de iure Canonico, ſi diſſenſus tranſeat in conſenſum. deciſ. 316. num. 37. Coccino.

matrimonij tractatus de contrahendo, ſufficit deinde conſenſus cum aliquo ſigno, vel nutu, ad hoc vt præſumatur matrimonium fuiſſe contractum. deciſ. 264. num. 12. Coccino.

matrimonium ſpirituale contrahitur inter epiſcopum, & eccleſiam. deciſ. 253. num. 55. Coccino.

matrimoni. cauſa in donatione non eſt cauſa finalis, quando non exprimitur perſona, nec familia, cum qua matrimonium eſſet contrahendum. deciſ. 251. num. 4. Merlin.

matrimonium, quando principaliter non diſcutitur, ſed incidenter ad effectum legitimæ ſucceſſionis, tunc probatur leuioribus probationibus. deciſ. 264. num. 53. Cocc.

matrimonium ſufficit, quod ſit præſumptum, ad hoc vt non obſtent, verba fideicommiſſi, de legitimo matrimonio verè, & non fictè. deciſ. 201. num. 4. Coccino.

matrimonium præcedens plenè probatur ex coniugum reputatione, quod ſe pro legitimis habeantur, ſi nõ agatur de præiudicio alterius matrimonij. deciſ. 264. num. 10. Coccino.

matrimonium contemplatum in donatione, referendum eſt potius in cauſam impulſiuam, quam in finalem. deciſ. 201. num. 6. Merlino.

matrimonium vbi eſt, ibi filij legitimi naſcuntur, deciſ. 201. num. 3. Coccino.

matrimonium præſumitur contractum, ſecundum leges, & pro vt legitimum eſt. deciſ. 264. num. 52. Coccino.

matrimonium nullum eſſe poteſt inter raptam, & raptorẽ, donec rapta eſt in poteſtate raptoris. deciſ. 316. num. 36. Coccino.

matrimonij denunciationes debent fieri in propria Parochia. deciſ. 380. num. 33. Coccino.

matrimonium certum iuxta mentem teſtatoris, an aliquis compelli poſſit contrahere. deciſ. 44. num. 16. Merlino.

matrimonij onere remoto, non debentur fructus dotis, alias eſſet vſura, & hoc procedit etiam adſit conuentio. deciſ. 38. num. 1. Virili.

matrimonij finis non debet eſſe lucrum, ſed ipſummet matrimonium. deciſ. 138. num. 11. Durano.

matrimonio, quando lex conſentit, cenſetur etiam conſentire doti. deciſ. 167. num. 19. Durano.

matrimonij cauſa, ſi aliquid ſit donatum illa cauſa non cenſetur finalis. deciſ. 20. num. 5. Merlino.

matrimonio conſtante, ſi dotis confeſſio facta a marito, an probet. deciſ. 78. num. 1. Manzanedo.

ſuper Matrimonio nullo Papa non diſpenſat ad effectum retinendi penſiones. deciſ. 70. num. 2. Virili.

matrimonium propter raptum ante Concil. Trident. non impediebatur. deciſ. 16. num. 15. Coccino.

ex matrimonij cauſa, ſi ſit facta donatio, cum expreſſa ratione conſeruandæ agnationis, iſta ratio non facit, vt iſta cauſa ſit finalis. deciſ. 20. num. 14. Merlino.

per Matrimonij contractum an extinguantur penſiones. deciſ. 50. num. 19. Virili.

matrimonium non præſumitur contractum per illicitum, & in conceſſum modum. deciſ. 16. num. 13. Coccino.

à Matrimonijs contrahendis ſexagenarij arcebantur ſecundum legem Papiæ Poper. deciſ. 20. num. 22. Merlino.

per Matrimonij ſimplicis contractum, quis efficitur incapax Penſionum Eccleſiaſticarum. deciſ. 12. numero 27. Remboldo.

per Matrimonij contractum, beneficia vacant. deciſ. 203. num. 27. Coccino.

matrimonium contrahendum raptus quidem impedit, ſed non dirimit contractum. deciſ. 264. num. 31. Coccino.

ex matrimonij cauſa, ſi ſit facta donatio ſanguine coniuncto, donator cenſetur primario motus, ad donandum ex ſanguinis coniunctione, non autem ex motiuo matrimonij. deciſ. 20. num. 7. Merlino.

matrimonium fuiſſe contractum, benè probatur ex fide Parochi teſtibus munita, & extracta à libro matrimoniali. deciſ. 15. num. 4. Merlino.

matrimonio, niſi ſoluto, vxoratus non poteſt iterum vxorari. deciſ. 17. num. 11. Durano.

matrimonio ſoluto, tunc demum debentur fructus dotis, quando mulier fecit diligentias pro ea habenda, & non habet vnde ſe alat. deciſ. 14. num. 13. Coccino.

matrimonio ſoluto fructus dotis amplius non debentur. deciſ. 14. num. 17. Coccino.

per Matrimonium contractum, an vacet prothonotariatus honoris. deciſ. 201. num. 49. Coccino.

matrimonij cauſa, ſi ſit facta donatio, ſi non fuerit conſideratum certum, & determinatum matrimonium, tunc cauſa illa dicitur impulſiua & non finalis. deciſ. 20. num. 12. Merlino.

matrimonium non præſumitur ex cohabitatione maſculi, & fœminæ, ſed potius fornicatio. deciſ. 201. numero. 42. Coccino.

Matrimonium propter raptum ante Conc. Trid. non dirimebatur. decis. 201. num. 26. Coccino.
in Matrimonij celebratione, parochus etiam de iure antiquo interuenire debebat. decis. 264. num. 4. Coccino.
matrimonio sunt capaces senes etiam decrepiti, si nullo alio impedimento laborent. decis. 10. num. 25. Merlino.
matrimonij causa, quando in donatione est expressa non præsumitur finalis, sed impulsiua. decis. 251. n. 1. Merlino
matrimonio constante, si fit facta assertio doris ab vxore præsumitur simulata, & in fraudem prohibitæ donationis. decis. 59. num. 3. Merlino.
ante Matrimonium, si fit facta spōsalitia donatio, post mortem vxoris nō reuertitur ad maritum, prout donatio propter nuptias. decis. 158. num. 5. Durano.
matrimonij causa donatio, cuius fauore dicatur facta. dec. 393. num. 9. Coccino.
matrimonij, vel libidinis respectiua an dicatur donatio facta alicui mulieri ante matrimoniū. d. 138. n. 19. Durano.
in Matrimonio multeres, æquè bene collocantur, siue cum ampla, siue cum mediocri dote, attentis qualitatibus personarum, & circumstantijs. decis. 398. num. 7. Motman.
matrimonia plura, licet in aliqua Ecclesia fuerunt contracta, non tamen ex hoc probatur, quod Ecclesia sit Parochialis, decis. 380. num. 30. & 32. Coccino.
matrimonij contemplatione etiamsi facta sit donatio est in finuanda, sed contrarium est verius, & Rota ita sæpè iudicauit. decis. 493. num. 4. & 5. Coccino.
matrimonium contrahere non potest rapta cum raptore. decis. 316. num. 35. Coccino.
matrimonium minor contrahere potest absque alio decreto ex iuris dispositione. decis. 328. num. 8. Queipo.
matrimonium præsumitur contractum secundum leges, & prout est licitum. decis. 16. num. 11. Coccino.
ex Matrimonio præcedenti præsumitur filiatio legitima. decis. 208. num. 1. Coccino.
Matrimonium nunquam omnibus diebus vitæ suæ contrahere potest occidens sacerdotē. decis. 264. n. 41. Cocc.
matrimonium contrahens ille, qui habet beneficium, vacat. decis. 15. num. 3. Merlino.
matrimonium contrahendum, ante Concil. Trid. non foliū impediebatur propter raptum, sed etiam diuinebatur iā contractum. decis. 264. num. 25. Coccino.
matrimonio constante augeri potest, immo, & etiam constitui. decis. 59. num. 8. Merlino.
matrimonium vbi est legitimum, ibi filij legitimi nascūtur, etiam quod concubinatus præcesserit. dec. 16. n. 1. Cocc.
MAVRI, post occupatas Hyspanias conuertebant principales ecclesias Ciuitatum Christianorum in Mezquitas. decis. 353. num. 7. & 105. Coccino.

M E D I A.

media referuntur ad extrema. decis. 111. num. 42. Coccino.
media ab extremis declarantur. decis. 111. num. 34 Coccin.
media talia præsumuntur, qualia sunt extrema. decis. 93. numer. 19. Coccino. & decis. 111. num. 41. eodem.

MELIORAMENTA.

melioramentorum refectio, qualiter sit facienda. decis. 399 num. 47. Coccino.
melioramenta non debent ad hæredē pertinere, sed ad proprietarium, stante pacto. decis. 69. num. 3. Vbaldo.
melioramenta non compensantur cum fructibus. dec. 399. num. 46. Coccino.
melioramenta sunt detrahenda, quando hæreditas restituitur, & ad ea liquidanda præfigitur certus terminus. decis. 360. num. 34. Coccino.
Item etiam est detrahendā impensa funeris, quæ si sit incerta, ratione quantitatis taxatur arbitrio Iudicis. decis. 360. num. 35. Coccino.
melioramenta in re emphyteutica efficiuntur Domini directi, quando adest pactum reuentionis vna cum meliorationis. decis. 60. num. 9. Vbaldo.
Et ista bona efficiuntur Domini directi, etiam si sint notabilis valoris, & de eis potest disponere quomodo ei libet. ibidem. num. 10.
meliorationes, vt debeantur debent esse necessaria, vel vtilia, secus, quæ de iure reficienda veniant. decisio. 77. numero 11. Merlino.
melioramenta sunt detrahenda, quando hereditas venit restituenda. decis. 399. num. 45. Coccino.
ad Meliorationes liquidan. si Iudex termino non præfixo procedat ad reintegrationem iniustè procedit. decis. 188 num 6. Merlino.
meliorationes, quando in re emphyteutica facta sunt, regulariter debent reficiendi. decis. 60. num. 8. Vbaldo.
pro Meliorationis retentio competit. non obstante cautione ex aduerso præsita, de illis reficiendis. decis. 188. numer. 7. Merlino.
melioramentorum fructus sunt deducendi tamquam proprij meliorantis, & ad ipsum spectantis, nec sunt in ipsius primum creditum imputandi. decis. 188. nu. 5. Merl.
MELITÆ. Principatus iura non sunt absoluta, cum respectu alti dominij Magnus Magister recognoscat Regem Siciliæ. decis. 324. num. 15. Pirouano.
Respectu verò superioritatis Ecclesiasticæ est tantummodo Abbas superior. ibidem, num. 15. Pirouano.

M E M O R I A.

Memoriæ imbecillitas non benè infert ad defectum intellectus. decis. 233, num. 23 Durano.

M E M B R A.

Membra non debent à suo capite separari. decis. 3. num. 4. & 15. Rembold.
membra non debent separari, nec discrepare a suo capite. decis. 93. num. 83. Coccino. & decis. 111. num. 20. eod.

M E N D I C I T A S.

Mendicitas summum Minorum in eo, versatur, vt quotidie ex pietate Christi fidelium alimenta mendicent. decis. 365. num. 28. Merlino.
Vide in verb. Paupertas.

M E N S A.

mensa Abbatialis est, distincta a mensa Conuentuali. decis. 413. num. 22. Coccino.
mensæ Abbatiales, & conuentuales, quod sint inter se distinctæ ex quo probetur. decis. 413. num. 24. Coccino.

M E N S I S.

in Mense reseruato, obitus qualiter probetur. decis. 385. numer. 16. Verospio.
mensis acceptationis termini debet imputari ad considerandam moram, quando in tempore suspecti termini, non fuit facta solutio. decis. 218. num. 9. Coccino.
mensis acceptationis termini non est computandus ad effectum moræ. decis. 218. num. 8. Coccino.

M E R C A T O R.

mercatoris bona fama, qui veritatem scribere consueuit deseruit pro adminiculo vt eius libro credatur. decis. 246. num. 14. Motmanno.
Quæ fama multo magis facit adminiculum, quando ipsemet Mercator manu propria partitas descripsit. & debiti causam subiunxit, & librum mercantiliter tenuit. ibidem. num. 15.
inter Mercatores non apices iuris, sed quid ipsi senserint attendendum est, & verba non prout ipsa significant, sed pro vt ipsi intelligunt sunt recipienda. decis. 156. numer. 20. Merlino.
mercator, post quam literas Cambij acceptauit, ei est obligatus, ad cuius fauorem literæ fuerunt scriptæ. decis. 345 num. 1. Motmanno.
Quod procedit etiam si is, qui scripsit literas, postquam literæ fuerunt à Campsore acceptatæ, suam conditionem mutauerit ex decoctione, pendente adhuc termino solutionis. ibid. num. 2.
Et hoc amplia etiam eo casu, quo acceptans sciebat decoctionem, quæ medio tempore inter literarum scriptionē, & eorum acceptationem superuenit. num. 2.
inter mercatores procedunt ex bono, & æquo. decis. 393. nu. 10. Virili.
mercatorum fraudibus est obuiandum. decis. 345. num. 11. Motamanno.
mercator origine forensis, occasione tamen contractus subditus illius loci, agere potest executiuè contra Mercatorem prædicti loci. decis. 395. num. 5. Pirouano.
mercator acquirit incolatum in aliquo loco, si ibi vltra decennium inhabitat. ducit vxorem emit bona. decis. 137. num. 16. Virili.

in Mercatorum cauſis proceditur ex bono, & æquo. deciſ. 395.num.12. Pirouano.
mercatoris liber concurrentibus adminiculis, quæ omnem falſitatis occaſionem tollunt, plenè, & concludenter probat.deciſ.246.num.13.Mormanno.
in mercatore idoneo non eſt præſumenda conditionis deterioratio.deciſ.345.num.16.Mormanno.
inter mercatores literæ Cambij habent executionem paratam.deciſ.395.num.7. Pirouano.
inter mercatores Auditor Camerę vigore ſuarum facultatũ, poteſt procedere ſummariè, ac ſola facti veritate inſpecta.deciſ.120.num.1.Dunozetto.
mercatoris liber regulariter proſcribente non probat.deciſ. 246.num.12.Mormanno.
mercator acquirit incolatum in aliquo loco, ſi ibi vltra decennium inhabitat ducit vxorem & emit bona. deciſ. 134.num.10. Virili.
mercium verus valor, qualiter bene probetur. deciſ. 246. num.16.Mormanno.

M E T V S.

Metus præſumptio cadit in eo, ſi inferatur ab illo, in cuius modo à puentia, & inde per plures annos fuit educatus, deciſ.315.num.5.Mormanno.
metus futuræ ſeuitiæ, vel alterius grauis mali, ſufficit locus diuortio.deciſ.142.num.4. Merlino.
metus, & vis incuſſio probari poteſt per indicia, & coniecturas.deciſ.315.num.11.Mormanno.
metus minor requiritur in muliere tamquam ſexus, & ingenij imbecillioris, quam in viro.deciſ. 352. numero 5. Merlino.
metum iuſtum etiam cadentem in conſtantem virum inducunt ſeueritas, & minæ, inſpecta minantis qualitate. deciſ.315.num.7.Mormanno.
metus non poteſt dici eſſe purgatus, dum durat vita inferentis.deciſ.315.num.12.Mormanno.
metus dicitur perpetuo durare, ſi cauſa metus duret, deciſ. 315.num.9.Mormanno.

M E V M.

meum aliquid dicitur, quia vtilitas mea ibi conſiſtit. deciſ. 307. num. 5. Mormanno.

M I L E S.

Milites S.Iacobi de Spatha ſunt verè Religioſi.deciſ.92. num.4.Durano.
ex Militibus Sancti Iacobi de Spatha filij nati an ſint ſpurij, vel naturales.ibidem.num.3.& 6.
milites Sancti Iacobi de Spatha non admittuntur ad fideicommiſſum relictum familiæ. deciſ. 336. numero. 13. Veroſpio.
milites S.Iacobi de Spatha non ſunt verè Religioſi, quam opinionem ſæpius Rota ſequuta eſt. deciſ. 92. num. 5. Durano.

M I N I S T E R.

Miniſtris alicuius loci pij, ſi aliquid ſic relictum ipſi loco reddetur relictum.deciſ. 143.num.7.Durano.

M I N O R.

Minor abſque decreto aliquo ex iuris diſpoſitione matrimonium contrahere poteſt. deciſ. 328. num.8. Queipo.
minoris priuilegio clauſo in corpore iuris, an poſſit derogari per clauſulas generales. poſitas in aliqua conſtitutione.deciſ. 36 num.73.& 74.Coccino.
minori ſi aliqua res vendatur à perſona priuata, cum pacto rationé pretij, hypoteca non contrahitur, ſed ſecus ſi à fiſco ei vendita ſit.deciſ.328.num.13.Queipo.
minor non comprehenditur ſub ſtatuto, vel lege, quando agitur, vt ipſe teneatur ex aliquo facto extrinſico, per ipſum perpetrato.deciſ.36.num.39.Coccino.
minor maior factus poteſt renunciare omnibus, quæ vigore alicuius tranſactionis ei obuenerunt. deciſ.210. num. 16.Coccino.
minor pars patronorum in preſentatione pro nihilo reputatur.deciſ.332.num.2. Durano.
minor comprehenditur ſub ſtatuto iuris communis correctorio, ſi non ſit in iure, neque in alia diſpoſitione ſpecialiter priuilegiatus.deciſ.36.num. 38.Coccino.
minor, quando contrahit matrimonium fauore dotis in eius bonis inducitur tacita hypoteca.d.328.nu.9. Queipo.
minor, qui petit ſe reſtitui, quia dicit ſe læſum ex additione hæreditatis, quid probare teneatur, deciſ. 351. numer. 2. Durano.
minori datur alius curator, quando contrahit cum tutore, vel curatore.deciſ. 25.num.4.Coccino.
minoris bona, quando venduntur, incipiendum eſt à minus damnatis.deciſ.36.num.77.Coccino.
minor non præſumitur habere magnam pecuniarum ſummam.deciſ.114.num.9. Virili.
minor exiſtens in pupillari ætate, quando contrahit, tutor eſt adhibendus.deciſ.72.num.2.Merlino.
in Minoris contractu, quando cauſa expreſſa, præſumatur, vera. deciſ.106.num.18.Merlino.
in Minoris contractu, ſi adſit decretum iudicis præſumitur etiam interueniſſe proximiores.deciſ.106. nu.15.Merlin.
contra minorem mandatum relaxatum non citatis omnib. contutoribus a teſtatore datis, eſt nullum, deciſ.61. num. 1.Dunozzeto.
minorum bona, quando venduntur requiritur decretum Iudicis.deciſ. 73.num.3. Durano.
minor iurans ſe eſſe maiorem, hoc caſu dictum iuramentũ aſſertorium excludit minoritatem. deciſ. 1.numer. 37. Durano.
minores etiam comprehendit conſtitutio quæ loquitur in rem.deciſ. 36.num.34.Coccino.
minor, quando nulliter contrahit, tunc ei, qui contraxit cũ eo, tenetur probare verſionem in illius vtilitatem. deciſ. 1.num.35. Durano.
minores etiam comprehendit conſtitutio, ſi ſimpliciter loquatur.deciſ. 36.num.30.Coccino.
minorum priuilegijs, quod Papa velit derogare poteſt conſtare tam ex clauſulis poſitis in parte executiua quam diſpoſitiua.deciſ.36.num.74.Coccino.
minor contrahens ſine ſolemnitatibus requiſitis, nec in foro conſcientiæ tenetur ad reſtitutionem, dum locupletior factus non fuit.deciſ.1.num.10. Durano.
minorum bona mobilia pretioſa, quando alienantur, requiruntur eędem ſolemnitates, quæ adhibentur in alienatione immobilium.deciſ.318.num.27.& 28. Queipo.
ad minoris fauorem ſententia lata, ſubſtinetur, etiamſi lita cum procuratore minus legitimo.deciſ. 394.num.11. Chiſierio.
ad minoris fauorem ſententia lata, etiam ſine curatore, valet. ibidem.num.13.
minoris fauore indicium iudicat.ibid.nu.12.
minor læſus, ſi poſtquam factus eſt maior intra quadriennium non petat reſtitutionem in integrum, amplius nequit agere, de nullitate agere nequit.deciſ.30.numero.8. Merlino.
minores non comprehendit ſtatutum quoties eſt irrationabile deciſ.36.num.42.Coccino.
minori exiſtenti in pupillari ætate, vt valide contrahere poſſit, non curator, ſed Tutor dandus eſt.deciſ.11. numer.4. Merlin.
minoris perſonam non comprehendit ſtatutum, quando eſt correctorium iuris communis, vel ab eo exorbitans. deciſ.36.num.36.Coccino.
minor recipiens pecuniam ſatis ex hoc dicitur probata verſio in eius vtilitatem, quod eſt verum, quando contrahit cum ſolemnitatibus requiſitis.deciſ.1.numero.33. Durano.
minorum bona ſine cauſa neceſſaria alienari nequeunt. deciſ.11.num.1.Merlino.
minor in terminis ſtatut.lib.1.cap.151.debet petere abſolutionem à iuramento ad effectum agendi. deciſ. 1. num 29.Durano.
minorem etiam comprehendit ſtatutum ſi adimat robur inſtrumentis non regiſtratis deciſ.36.num.31.Coccino.
minor, qui vult dicere contractum nullum, aut implorat beneficium reſtitutionis in integrum, debet reſtituere, quicquid ex illo contractu accepit. Sed hoc intellige, quando minor eſt factus locupletior. deciſ.1. num. 31.& 32.Durano.
minoris contractus celebratus ſine ſolemnitatib. requiſitis à Statut. Vrban. libr. 1. capit.151. nullus eſt. deciſ.1. numer.1. Durano.

in Minorum contractibus dolus non potest considerari, quando fuerunt adhibitæ debitæ solemnitates, & præsente pecunia. decis. 11. num. 9. Merlino.
Minorum bona sine causa alienari nequeunt. decis. 11. nu. 1. Merlino.
minor iurans se esse maiorem, hoc iuramentum non excludit minorem à beneficio nullitatis proueniens ex defectu solemnitatis alicuius statuti. decis. 1. numero. 38. Durano.
minor læsus in minori ætate, factus maior potest petere restitutionem intra quatuor annos. decis. 9. numero 7. Merlino.
minor in restitutione in integrum debet probare se læsum. decis. 1. num. 42. & 43. Durano.
minorum bona, quando alienantur, requiritur causa, & plures aliæ solemnitates. decis. 36. num. 65. Coccino.
minores comprehendunt statuta, si generaliter loquantur, quamuis exorbitent à regulis iuris communis. decis. 36. num. 41. Coccino.

M I S S A.

missarum celebratio, & alia pia suffragia relicta ecclesiæ, ius circa ea statuendi, ad quem spectet, decis. 145. num. 1. Coccino.
missam, si quis non audiebat, & cum esset dives non reliquit legata pia pro anima sua, an eius testamentum substinea tur. decis. 233. num. 30. Durano.
missarú sacrificia omnino celebrari debent in Ecclesia, vbi testator sepultus est. decis. 365. num. 31. Merlino.
missarum oblatio pro animis defunctorum commendabilis est. ibid. num. 32.

M O B I L I A.

Mobilia spatio longi temporis, præsumuntur consumpta. decis. 310. num. 11. Durano.
in mobilibus attenta tenuitate, & cursu longissimi temporis intrat præsumptio consumptionis. decis. 259. num. 36. Pirouano.
mobilium consumptionis præsumptio intrat spatio. 30. annorum. decis. 304. num. 22. Pirouano.

M O D V S.

de Modo non curramus, dum habeamus effectum. decis. 201. numer. 31. Coccino.
modi defectus non viciat dispositionem, & contractum. decis. 293. num. 15. Virili.
modus quantumuis difficilis de facto saltem, & quatenus licet, est obseruandus, & pro viribus exequendus. decis. 65. num. 22. Durano.
modus dicitur, quando aliquid est adimplendum, postquã res est perfecta. decis. 293. num. 14. Virili.

M O N A C H V S.

monachus electus a Religione propter incorrigibilitatem, ex hoc non debet sentire commodum, & esse melioris conditionis. decis. 109. num. 8 Virili.
monachi retinent iura sanguinis ad effectum succedendi. decis. 181. num. 13. Pirouano.
monachi per professionem, & ingressum Religionis iura sanguinis non amittunt. decis. 336. num. 9. Verospio.
monachus post professionem desinit esse Dominus, & dominium eius bonorum transit in monasterium. decis. 267 num. 13. Chislerio.
de Monachi iniuria religio non dat. decis. 223. num. 12. Chislerio.
monachus emittens professionem, perinde est ac si naturaliter obijsset, adeo vt non expectato obitu, aperiatur dicitur fideicommissum. substitutis. decis. 6. numer. 2. Merlino.
monachi legitima an debeatur à tempore professionis, vel mors naturalis sit expectanda. decis. 267. numero 1. Chislerio.
Opinio affirmatiua nempe quod debeatur à tempore professionis est æquior, & æquitati Canonicæ magis conuenit. numero. 4. & hæc est sententia crebrius recepta. numero. 5.
in Monachorum Ecclesijs oblationes fidelium quæ fiunt, vniuerso Conuentui acquiruntur. decisio. 373. num. 11. Verospio.
monachus electus à Religione propter incorrigibilitatem, remanet in voto paupertatis. decis. 109. numero. 5. Virili.
monachorum consensus, quando in aliqua recenseatur præstitus non solum ab vti singulis sed etiam conuentualiter. decis. 302. num. 12. Dunozzetto.

M O N A S T E R I V M.

monasterium si non sit capax Iurispatronatus professi, tunc transit ad alios successores. decis. 336. numero. 12. Verospio.
monasterium licet mutet statum de Regularibus ad seculares non per hoc mutat subiectionem. decis. 358. num. 2. Queipo.
monasterium si sit regulare, Ecclesia etiam est regularis. decis. 165. num. 2. Durano.
monasterium non comprehenditur in fideicommisso, quãdo fuerunt vocati filij legitimi, & naturales, & de legitimo matrimonio nati, & procreati. decis. 306. num. 11. Chislerio.
Et hoc maxime, quando fuit dispositum, vt bona remaneant in suis hæredibus, & descendib. in infinitis. ibidem. num. 12.
monasterij antiqui translatio, quando fit in nouum Monasterium, intelligitur facta, cum omnibus bonis. decis. 193. num. 7. Vbaldo.
monasterij translatio de vno loco, ad alium non potest fieri sine licentia Papæ. decis. 115. num. 7. Vbaldo.
monasteria nó dantur sine Ecclesijs. decis. 165. n. 1. Duran. & decis. 53. num. 5.
ad Monasterium spectat præsentatio Iurispatronatus professi. decis. 336. num. 11. Verospio.
in Monasterium transeunt omnia iura tam actiua, quam passiua professi. decis. 336. num. 10. Verospio.
monasterium quale est, talis etiam est Ecclesia, decis. 165. num. 3. Durano.
monasterij appellatione, etiam Ecclesia comprehenditur. decis. 53. num. 5. Durano.
monasterij Archiuium dicitur publicum si ad eius effectũ illius claues aliquis specialiter asseruat, & hoc per tempus antiquum. decis. 45. num. 19 & 20. Merlino
monasterijs priuilegia concessa hactenus nũ ædificatis, extenduntur ad ædificanda. decis. 81. nu. 27. Coccino.
monasterio acquirere est proprium Regularium, & non sibi. decis. 414. num. 2. Coccino.
monasterium aliud est, & aliud Ecclesia. decis. 365. numer. 30. Merlino.
monasterium, quando ingrediuntur puellæ ad effectum professionis, solent renunciare successioni parentum ab intestato recepta congrua dote, decis. 141. num. 1. Virili.
monasteria non dantur sine Ecclesijs. decis. 5. num. 23. Durano.
monasteriorum nouas erectiones, & translationes ordinarij possunt facere post Concil. Trident. decis. 115. num. 9. Vbaldo.

M O N I A L I S.

in Monialium Ecclesia nominatio Curati, seu Vicarij spectat ad eas Moniales. decis. 5. num. 22. Durano.
penes Moniales residere potest cura animarum secularium, per alium tamen exercenda. decis. 53. nu. 3. Duran.

M O N I T I O.

Monitione præuia est procedendum in causa Clerici concubinarij. decis. 55. num. 3. Coccino.
monitio, & intimatio non requiritur, quando quis est obligatus aliquid intra certum tempus facere. decis. 186. numero 6. Virili.
monitio, quæ fit clerico suspecto de incontinentia in synodo habet vim trinæ monitionis. decis. 139. numero. 4. Coccino.
monitio Iudicis, facta comparentibus in iudicio, quod tali die feret sententiam est loco citationis. decis. 295. num. 2. Durano.

M O N I T O R I V M.

Monitorij loco in causis executiuis, & summarijs succedit commissio. decis. 30. num. 26. Durano.
ad Monitorium, si sententia habeat relationem in quo fit mentio de possessorio, si sententia concernat petitorium, an sit valida. decis. 69. num. 13. Vbaldo.

ſine Monitorio ceſſionarius poteſt agere in executiuis, ſicuti cedens. deciſ. 30. num. 20. Durano.
Monitorium ſolũ ſufficit, vt venditio dicatur neceſſaria. dec. 378. num. 10. Merlino.

M O R A.

Mora purgari poteſt, & hoc maxime eius aduerſarij ſi non fuit factum deterius. deciſ. 397. num. 9. Durano.
mora quando conuentum eſt, quod non poſſit purgari, tũc ceſſat diſpoſitio Iuris Canonicis. deciſ. 218. numero 14. Coccino.
mora facti incerti purgari non poteſt pendente controuerſia. deciſ. 131. num. 7. Pirouano.
Mora litis, quando adeſt timor, ne aliquod damnum ſit illatura, tunc paſſim arbitrio Iudicis interponi ſolent decreta prouiſionalia. deciſ. 157. num. 3. Vbaldo.
mora non dicitur incurſa, cum per debitorem non ſteterit, quominus ſolueretur. deciſ. 218. numero 7. Coccino.
mora efficitur impurgabilis per lapſum termini à Iudice præfixi, & à parte acceptati. deciſ. 213. num. 13. Pirouano.
mora de iure Canonico poteſt purgari, quando ius partis non fuit factum deterius. deciſ. 218. num. 13. Coccin.
ex Morę cauſa, damna, & intereſſe ſolita ſunt deberi. deciſ. 234. num. 8. Motmano.
ad Moram excuſandam, debitor non poteſt allegare ignorantiam, ſi liberauerit creditorem ab obligatione inuma tionis. deciſ. 274. num. 3. Motmanno
in Mora, quod factu teſtator, debet probari, vt ex promiſſione faciendi, eius hæredes teneantur. deciſ. 323. num. 15. Coccino.
in Mora hæres, poſt motam litem dicitur ſatis eſſe. deciſ. 330. num. 23. Coccino.
in Mora ſoluendi, vel conſignandi debitor non conſtituitur, ſi promiſit ſoluere, aut conſignare rem aliquam in aliquo loco, niſi creditor probetur paratus recipere in eodem loco. deciſ. 219. num. 7. Coccino.
mora creditoris ſtante, perinde eſt, ac ſi ab initio res debita conſignata fuiſſet ei à debitore. deciſ. 219. nu. 13. Coccin.
in Mora, vt conſtituatur debitor, ſufficit quod interpellatio ſit extra iudicialis. deciſ. 38. num. 4. Virili.
in Mora, vt quis dicatur conſtitutus ad aliquid faciendum, ſi in contractu deficiat dies, qui ſolet interpellare pro homine, tunc requiritur interpellatio. deciſ. 192. num. 17. & 18. Pirouano.
mora propria ſtante, creditor non poteſt allegare, in tempore non fuiſſe aſſignatam rem debitam. deciſ. 219. numer. 13. Coccino.
in Mora, quando debitor non dicatur. deciſ. 216. num. 5. Coccino.
in Morę caſu pœna appoſita non debetur, niſi quatenus interſit. deciſ. 218. num. 15. Coccino.

M O R S.

Mors non præſumitur. deciſ. 267. num. 10. Chiſlerio.
mors, & collatio beneficij ſi eadem die interuenerit, præſumitur quod mors præceſſerit collationem. deciſ. 144. nu. 4. Veroſpio.
mors ciuilis per ingreſſum Religionis æquiparatur naturali. deciſ. 267. num. 12. Chiſlerio.
mors probatur ex partitis ſommiter extractis ex libris, in quibus defunctorum nomina deſcribuntur. deciſ. 408. num. 2. Chiſlerio.
mors ciuilis, quando operatur eoſdem effectus quam naturalis, in ea militare debet eadem ratio. deciſ. 267. num. 14. Chiſlerio.
mors alicuius, qualiter pleniſſimè probetur. deciſ. 344. nu. 3. Veroſpio.
mors ciuilis, quando habet eundem effectum, quam naturalis, debetur legitima filio, etiam quando viuit pater. deciſ. 267. num. 15. Chiſlerio.
per Mortem extinguitur poſſeſſio, quæ eſt penes defunctũ, & illa poſſeſſio, quæ post capitur ab hærede, non poteſt dici eadem poſſeſſio, ſed diuerſa. deciſ. 35. numero 11. Durano.
mortis punctus, vitæ, & morti attribuitur. deciſ. 35. numer. 17. Durano.
ad Mortem donantis non habet reſpectum donatio inter viuos, ſed ſtatim ſuum effectum operatur, nec propterea impugnatur a Iure. deciſ. 10. num. 10. Remboldo.
morte mandantis expirat mandatum ad reſignandum. deciſ. 68. num. 5. Merlino.
per Mortem vnius ex collitigantibus lis non finitur. deciſ. 123. num. 3. Merlino.
per Mortem rei lis non extinguitur ad effectum attentatorum. deciſ. 148. num. 1. Merlino.
in Mortis articulo, ſi ſit facta translatio penſionis non eſt nouum gratiamen, neq; noua dicitur penſio, ſed mutatio perſonæ. deciſ. 34. num. 12. Merlino.
per Mortem alicuius vocatus non admittitur eo viuente. deciſ. 213. num. 5. & 6. Pirouano.

M O R T V V S.

Mortuo æquiparatur decoctus. deciſ. 345. numero 7. Motmanno.
pro Mortuis reputantur profeſſi. deciſ. 267. numero 17. Chiſlerio.
Mortuum, quem eſſe, ſignificat dictio, quondam, deciſ. 258. num. 4. Merlino.
pro Mortuis habentur filij per emiſſionem profeſſionis, maxime, quo ad ius iniuriæ, & vindictæ, quando mater trã ſit ad ſeçanda vota. deciſ. 221. num. 6. Chiſlerio.
Mortuo reo, actor non poteſt capere poſſeſſionem rei controuerſæ, citra vitium attentatorum. deciſ. 148. num. 5. Merlino.
pro mortuo totaliter, an habeatur, tunc profeſſus, ſi in Religione capace bonorum profeſſionem emiſerit. deciſ. 223. num. 11. Chiſlerio.

MOTVS PROPRIVS.

Motus proprius nihil operatur, ſi probetur defectus intentionis Papæ. deciſ. 119. num. 3. Merlino.
motus proprius in materia facti alieni admittit probationem in contrarium. deciſ. 119. num. 4 Merlino.
motus proprius quid operetur. deciſ. 119. num. 5. Merlino.

M V L I E R.

Mulieres æquè benè colloçantur in matrimonio ſiue cum ampla, ſiue cum mediocri dote, attentis qualitatibus perſonarum, & circumſtantijs. deciſ. 398. num. 7. Motmanno.
mulier, ſi dicat non eſſe alia bona mariti, præter illa, quæ ſunt ſubiecta fideicommiſſo, habet intentionem fundatam, ita vt contrarium aſſerenti, incumbat onus probandi. deciſ. 351. num. 4. Durano.
mulier, ſi habeat legatum dotis, non poteſt illi renunciare, ad effectum vtendi remedio ſubſidiario. deciſ. 239. num. 12. Virili.
mulier poſſidens fundum ex Saluiano, & quouſque ſibi de ſuæ dotis fructibus ſit ſatisfacta, cui poſſideat, deciſ. 172. num. 6. Veroſpio.
mulier detrahens non proprio, ſed tutorio nomine, nec nullæ ſolemnitates requiruntur. deciſ. 106. numero 16. Merlino.
mulier, quando repetit dotem ab hæredibus viri non poſſunt ei obijci creditum incertum, & turbidum. deciſ. 215. num. 3. Durano.
mulieres hæredes non poſſunt repetere a viro dotem, quam expendit pro tradiendo Primigno, & filio vxoris ex altero matrimonio. nec aliam quamcunque perſonam defunctæ vxoris coniunctam. deciſ. 390. num. 15. Veroſpio
mulier tranſeundo ſalutariter ex vſu in alteram familiam, videtur magis diligere filios maſculos, & maſculos ab eis deſcendentes, qui retinent poſſunt agnationem ſui viri, quam fœminas, & eius deſcendentes, qui d. agnationem conſeruare non poſſunt. deciſ. 405. num. 41. Veroſpio.
mulier ab vno tantum dotata, quando ab omnium hæreditate dicatur excluſa. deciſ. 247. num. 18. Merlino.
mulieres etiam inſæ cẽſentur habere affectionem ad familiam ſui viri. deciſ. 405. num. 40. Veroſpio.
mulier pro ſatisfactione ſuæ dotis, ſuper quibus bonis poſſit facere executionem. deciſ. 167. num. 51. Durano.
Bona intricata, & debitis grauata, non dicuntur libera, ad hoc vt mulier dicatur ſatisfacta de ſua dote. deciſ. 167. num. 52. Durano.
mulier cognati poteſt habere filios, ex eo, quod eſt pupta. deciſ. 120. num. 29. Coccino.
mulieres à cõmuniter accidentibus non ſolent habere aliud

patrimonium,vltra dotem.decis.107.num.13. Durano.
Mulier,non debet priuari hereditate,si sine eius culpa contra præceptum testatoris se nupsit in alia familia. decis. 144.num.14.Merlino.
mulieri,quæ in subsidium vult exigere dotem ex bonis fideicommissi incumbit onus probandi bona libera non extare.decis.351.num.3.Durano.
mulier,quando per adulterium amittit dotem, si extant filij,pater tenetur conseruare huiusmodi lucrum dotis in fauorem filiorum adulteræ.decis.164,num.5. Virili.
Mulier,vt domi retineatur requiritur vt probetur concubinatus inspectolure Ciuili.decis.55.num.2. Coccino.
Mulier quinquagenaria si gignat pro re mirabili, & de raro contingentibus habetur.decis.146.num.12. Durano.
mulier,quando debeantur fructus dotis soluto matrimonio decis.14.num.13.Coccino.
mulieris confessio adminiculata,contra ipsam probat. dec. 312.num.16.Merlino.
de Mulierum mala familiaritate, & de incontinentia, vt clericus de hoc suspectus priuetur beneficijs, non sufficit vnica monitio,sed trina requiritur.d.139.n.1.Coccino.
mulieris ratificatio eisdem solemnitates exigit,quæ sunt necessaria in celebrando contractu de nouo,decis.318.nu-mer.15.Queipo.
mulier,si sine solemnitatibus à statuto requisitis contrahat, nec ciuilis,nec naturalis obligatio oritur.decis.1.numer. 18.Durano.
mulieris procuratoris confessio, quando contra ipsam probet,licet procurator non habeat mandatum cum solemnitatibus statutarijs,decis.312.num.15.Merlino.
mulier propter adulterium amittit dotem.decis. 164. num. 4.Virili.

M V M M V S.

Mummus,mummum non gignit. decis. 301.numero 40. Merlino.

M V N I F I C E N T I A.

Munificentiæ, & operis conspicui intuitu construentibus, olim præeminentiæ in dicto loco debebantur.decis.377. num.4.Pirouano.
munificentia eius, qui legauit municipio est inscriptione. notanda.decis. 365.num.50.Merlino.

M V R V S.

Muri communio non facit communionem domus. decis. 243.num.34.Merlino.

M V T A T I O.

mutatio non præsumitur,sed potius continuatio, & conseruatio eiusdem status.decis.50.num.28.Virili.
mutatio fructuum,seu plantationis non mutat, aut minuit obligationem soluendi de nouis fructibus,sicuti prius solebatur de alijs.decis. 333.num.8.Merlino.
mutatio alicuius rei, quando fit, ius antiquum permanet, cuius mutatio non reperitur expressa. decis.358.num.4. Queipo.
mutari potest nomen alicuius rei ex cursu centum annorũ. decis.79.num. 9. Virili.
mutatio voluntatis, quando non censeatur.decis.192.num. 21.Pirouano.
mutatione personarum obligatio non alteratur, neque extinguitur.decis.46.num.25. Durano.
Quod non mutatur,quare fiare prohibetur.decis.358.num. 5.Queipo.

M V T V V M.

Mutuo,quis non præsumitur dare magnam,summam,absque vlla cautione. decis. 61.num.10. Dunozetto.
Mutuum date, nihil inde sperantes, hoc præceptum euangelicum, licet in prima parte contineat consilium, in secunda vero continet præceptum. decis. 301.numero 35. Merlino.
mutuum conuenit potius verbo restituere, quam soluere. decis.61.num.12. Dunozetto.

N

N A R R A T I V A.

NArratiua,quando non iustificatur, gratia dicitur surreptitia.decis.371.num.14.Duranno.
Narratiua simplex instrumenti, præiudicare non potest illi, qui in eo, non interuenit. decis. 77. numero 12. Merlino.
narrata in supplicatione,debent iustificari de tempore datæ.decis.387.num.16.Durano.
narrata in gratia,si eis obstet præsumptio iuris, sunt concludenter probanda per impetrantem. decis. 297.num. 4. Durano.
narratiua non facti concursus ad Parochialem est plenè, & concludenter iustificanda. decis.. 160. numero. 6. Dunozetto.
narratiua facta per verba, vt asseritur, non requirit iustificationem.decis.319.num.14.Virili.
narrata ex cursu longi temporis præsumuntur vera,& iustificata.decis.171.num.9.Vbaldo.
narratiua est pars gratiæ. decis. 133. numero 9. Dunozetto.
narrata omnia, sunt in primis iustificanda.decis.190.num. 13.Pirouano.
narratiua Papæ non eget iustificatione. decis. 371. num. 15. Durano.
narrata in gratia, sunt iustificanda,alias talis gratia corruit. decis.387.num.6.Durano.

N A T I V I T A S.

Natiuitatis non casus, semper est de casibus impotentiæ contentæ in vulgari substitutione. decis. 322.num. 18. Pirouano.
natus nemo ingenuè hodiè efficitur seruus pœnæ.decis.346 num. 5.Dunozetto.

N A T V R A.

natura prona est,ad obliuionem recepti beneficij.decis.62. num.51.Durano.
natura,quos non obligat, conscientia non ligat. decis.1. num.16.Durano.
naturæ principijs repugnat, quod detur vsura, sed per quamdam fictionem permittitur. decis. 301. numero 5. Merlino.
naturalis ratio, secundum id, quod dictat, ita regulariter debent intelligi dispositiones humanæ. decis. 388. num. 15. Merlino.
naturalis dicitur filius, qui secundum ius naturæ ex indiuidua maris, & fœminæ coniunctione natus est.decis.316. num.22.Coccino.
naturales dicuntur filij, secundum Ius Canonicum, illi qui sunt nati ex soluto, & soluta. decis. 316.num. 13. Coccino.
naturalis inclinatio, quæ quandoque a ratione euiat, non facit ius naturale. decisio. 62. numero. 52. Durano.

N E C E S S I T A S.

Propter Necessitatem ea, quæ conceduntur, regulantur pro modo necessitatis, & quatenus necessitas viget, aut æquitas dictat.decis.351.num.19.Durano.
necessarium,vel voluntarium debitum dicitur,quod a principio habuit causam necessariam,vel voluntariam decis. 28.num.4.Merlino.
necessitas instituendi cessat in transuersalibus.decis.384.nu. 1. Verospio.
necessitas, si adsit aliquid faciendi pro aliquo, si fiat, non potest ab eo illud impugnari. decis. 390.numero 12. Verospio.
Quod procedit etiam si illa necessitas non sit præcisa,sed solum causatiua. ibidem,num.13.
necessitas alienandi, quando non dicatur adesse.decis.408. num.20.Chiserio.

N E G A T I V A.

negatiua est probanda ab eo,qui in ea se fundat.decis.302. num.8.Dunozetto.
Negatiua partitionis, eo ipso probatur, quando terminus præfixus ad parendum est elapsus. decis. 183.num. 3. Vbaldo.
Negatiua, vbi consistit fundamentum intentionis, est per allegantem probanda. decisio. 154. numero 2. Durano.
Negatiua quod quis non sit debitor non probatur, ex vno libro tantum.decis.149.num.4.Virili.

Cum iſta negatiua non probetur, niſi fiat requiſitio in omnibus libris. ibidem. num. 5.
Negatiua, quod aliquid non ſit factum, non probatur ex eo, quod non reperiatur. deciſ. 187. num. 32. Durano.

NEGOTIVM.

in Negotijs alienis quis ſine deputatione non ſe regulariter intromittit. deciſ. 101. num. 20. Virili.
ex Negotio vtiliter geſto, quis poteſt repetere quicquid in eo impedit. deciſ. 137, num. 13. Veroſpio.

NEGLIGENTIA.

Negligentia executorum teſtamentariorum ſtante, deuolutio fit ad ſuperiorem; deciſ. 131. num. 5. Piroano.
in Negligentia creditoris differentis exactiones, tota fundata eſt præſcriptio. deciſ. 407. num. 16. Merlino.
Negligentia, quando adfuit, quæ caſu fortuito aſcribi poteſt, excuſat. deciſ. 289. num. 14. Virili.
Negligentia purgabilis eſt, quando res eſt integra, deciſ. 213. num. 14. Piroano.
Negligens in exigendo quis dicitur, ſi non docet de diligentijs, deciſ. 136. num. 1. Virili.

NEPOS.

Nepos ex filia, quando non poſſit prætendere legitimam in bonis auiæ. deciſ. 329. num. 17. Merlino.
Nepotes ex filia veniunt etiam appellatione filiorum, & deſcendentium. deciſ. 371. num. 1. Durano.
Nepotes ex fœminis agnationem conſeruare non poſſunt, cum nec ex eadem agnatione ſint. deciſ. 405. numer. 38. Veroſpio.
Nepotum appellatione veniunt etiam pronepotes, deciſ. 194. num. 63. Coccino.
Nepotum nomine in tranſuerſalibus ex communi vſu loquendi veniunt pronepotes. deciſ. 245. numero, 13. Veroſpio.
Sed hic communis vſus eſt probandus, & licet hoc procedere poſſet in vulgato, & materno ſermone, non autem quando verbum latine prolatum eſt, & nume. 15. & hoc amplia quando ſumus in contractibus num. 16. Et vbi a teſt verus nepos. num. 17.
Nepoti ex filia debetur legitima in bonis auiæ, deciſ. 329. num. 1. Merlino.
in Nepotum legitimam imputatur dos data filiæ a patre, cui ſit protectitia. deciſ. 329. num. 8. Merlino.
pro Nepotibus, & filijs conceditur emphyteuſis Eccleſiaſtica. deciſ. 314. num. 9. Merlino.
Nepotes veniunt appellatione filiorum quoties abſonus, & iniquus ſenſus ſequeretur. deciſ. 6. num. 25. Merlino.
ex Nepotum vocatione non infertur ad eorum grauamen. deciſ. 216. num. 7. Vbaldo.
Nepotes veniunt appellatione filiorum concurrentibus adminiculis. deciſ. 40. num. 9. Dunozetto.
Nepotes veniunt appellatione filiorum, quando diſponentis mens hoc ſuadet, vel ratio, vel æquitas. deciſ. 6. num. 12. Merlino.
Nepoti, quod patruus teneatur alimenta præſtare, lege non cauetur. deciſ. 408. num. 17. Chiſlerio.
Nepotes comprehenduntur ſub nomine filiorum in ſubſtitutionibus, quando in eis teſtator ſemper repetit qualitatem maſculinitatis. deciſ. 40. num. 4. Dunozzeto.
Nepotes aliter vocantur, & aliter filij, & ideo ſub ſtricta iuris interpretatione filiorum appellatione non veniunt nepotes. deciſ. 6. num. 18. Merlino.
Nepotes in fideicommiſſis non veniunt appellatione filiorum. deciſ. 21. num. 1 Merlino.
Nepotes in fideicommiſſis veniunt appellatione filiorum quando adhoc vrgent coniecturæ, & mens defuncti. deciſ. 21. num. 2. Merlino.
Nepotes veniunt appellatione filiorum in fideicommiſſis, quando ſubſtitutio eſt collata in remotiſſimum tempus. deciſ. 21. num. 1. Merlino.
in Nepotis legitimam imputatur dos profectitia. deciſ. 329 num. 20. Merlino.
Nepotes ex fratre, ſeu ſorore patruus ſeu amita dum viuunt tenentur alere, ſi egeant illis viuentibus. decis. 408. num. 16. Chiſlerio.
Nepotes, quando veniunt appellatione filiorum, idem intelligendum eſt de pronepotibus, tuneporibus, &c. deciſ. 6. num. 37. Merlino.
Nepotes veniunt appellatione filiorum ſecundum latam ſignificationem. deciſ. 6 num. 29. & 30. Merlino.
Nepotes veniunt appellatione filiorum quoties adeſt cauſa recedendi ab eius ſtricta iuris interpretatione. deciſ. 6. num. 13. Merlino.
Nepotes, pronepotes, trinepotes, & alij vlteriores gradus veniunt appellatione deſcendentium. deciſ. 6. numero. 20. Merlino.
pro Nepotum vocatione interpretatio facilius admittitur, quando ſumus in deſcendentibus, quam in collateralib. deciſ. 21. num. 16 Merlino.
Nepotes, quando merito veniant appellatione filiorum. deciſ. 6. num. 18. Merlino.

NEPTIS.

Neptes, ſi quis excluſerit, quanto magis cenſetur velle excludere pronepotes vti minus dilectas, ſed Rota non admittit iſtam coniecturam. deciſ. 195. num. 15. & 16. Dunozetto.
Neptis non cenſetur excluſa ex ſola coniectura deducta ex excluſione filiarum. deciſ. 151. num. 8. Dunozetto.
Neptes non poſſunt dici, quod ſint melioris conditionis, quam filiæ, ſi neptes fuerint vocare, & filiæ excluſæ, ſi filiæ fuerint competenter dotatæ, & neptes. dec. 317. num. 9. Chiſlerio.
neptes ex filio excludunt ſubſtitutum, ceſſante cauſa conſeruandæ agnationis. deciſ. 317. num. 7. Chiſlerio.
neptis ex filio. quo caſu ſit valde controuerſum, quod faciat deficere cõditionẽ ſi ſine filijs deceſſerit, d. 317. n. 2. Chiſ.

NOMEN.

Nomen alicuius rei, ex curſu centum annorum, mutari potuit. deciſ. 79. num. 9. Virili.
nomen quando exprimitur, opus non eſt alia demonſtratione. deciſ. 167. num. 47. Durano.
nomen ſingulare, quando commode poteſt referri ad omnia, eſt referendum. deciſ. 57. num. 5. Coccino.
nominis proprij, cum cognomine expreſſio arguit in Principe notitiam perſonæ. deciſ. 101. num. 25. Virili.

NOMINATIO.

Nominationis nullitate, data à principio, non poteſt ab eventu fieri valida. deciſ. 379. num. 11. & 12. Veroſpio.
nominationes, & tractatus filiationis, quo ad ipſum nominantem, & tractantem bene probant filiationem. deciſ. 409. num. 30. Merlino.
nominandi facultatem habens, ſi nominatio facta ſit nulla, & inualida perinde ac ſi facta non fuiſſet. deciſ. 379. num. 7. Veroſpio.
nominatio implicita habet in ſe mandatum ad præſentandum, donec à procuratore accepretur, & ſequatur actualis nominatio. deciſ. 487. num. 18. Durano.
nominatio, quando eſt indiuidua non poteſt ex parte tanti valere. deciſ. 379. num. 9. Veroſpio.
nominatio Curati, ſeu Vicarij, quando ſumus in Eccleſia monialiũ, ſpectat ad eas Moniales. deciſ. 5. n. 22. Durano.
nominatus ad aliquam Eccleſiam, & ibi curam exercens, præſumitur hoc facere titulo præſentationis, ſi de alio titulo non doceatur. deciſ. 53. num. 32. Durano.
nominandi facultas non conſumitur per nominationẽ nullam. deciſ. 470. num. 12. Veroſpio.
ex Nominationibus pluribus factis, & effectum ſortitis bene dicitur conſtare de quaſi poſſeſſione præſentationis. deciſ. 5. num. 2. Durano.

NOTARIVS.

Notario aſſenti ſe eſſe ſucceſſorem in officio, creditur. deciſ. 253. num. 5. Piroano.
notario atteſtanti de actu, de præterito, & non geſto coram ſe ipſo, non creditur. deciſ. 406. num. 9. Merlino.
notarij Romanæ Curiæ ex reformat. fe. re. Pauli V. tenentur quolibet menſe ligare inſtrumenta in ſuis protocollis. deciſ. 587. num. 29 Durano.
notario aſſerenti, teſtes iuratos, creditur concurrentibus adminiculis, & particularibus factis circumſtantijs. deciſ. 406. num. 11. Merlino.
notarius, ſi aſſerat ſimpliciter, quod teſtis iuratus &c. ex hac enunciatiua non oritur ſufficiens iuramenti probatio. deciſ. 406. num. 3. Merlino.

Et

Et ista opinio in Rota semper fuit seruata. ibidem num.4.
Notariorum stylo inhærendum est, prointelligentia, an certa die, aliquid sit gestum. decis.268.num.1. Pirouano.
Notarij enunciatiua, Testis iuratus &c. etiamsi contineat, actis scripturis, attamen non probat sufficientem iuramẽti probationem. decis.406.num.8. Merlino.
Notarij subscriptio requiritur, ad hoc vt scriptura ex Archiuio desumpta fidem faciat. decis.93.num.3. Coccino.
Notarij solent in calce citationum apponere nomen principalis, vel compatentis pro eo, decis.274.numer.10. Mormanno.
Notario actuario credendum est, si attestetur de actibus iudicialibus. decis.295.num.4. Durano.
Notarius successor in officio idem potest, ac si ipse esset notarius rogatus in instrumentis. decis.253.nu.4. Pirouano.
Notario attestanti de sui ipsius deputatione creditur. decis. 90.num.10. Dunozetto.
Notarius in instrumento tenetur apponere clausulas consuetas, & solitas. decis.229.num.24. Verospio.
Notario creditur enuncianti, quod testis fuerit citatus, monitus, & iuratus. decis.82.num.6. Pirouano.
Notarius, ex quibus verbis appareat leuasse sumptum à suo originali, iam perfecto, & publicato decis.341. numer.2. Pirouano.
Notarij fidei statur circa identitatem foliorum testamenti ei à Testatore traditorum. decis.2.6.num.6. Durano.
Notario creditur in probando stylo, circa ordinataria iudicij. decis.106.num.12. Merlino.

NOTIFICATIO.

Notificatio, si desideretur solum ad effectum simplicis scientiæ, sat est, si quis aliunde sit certior factus. decis.30.num. 25. Durano.

NOTORIVM.

Notorium ius probatur per sententiam, & per confessionem partis. decis.337.num.8. Verospio.
Notorium ius benè probatur ex actis causæ. ibidem num.9.

NOVATIO.

Nouatio fit etiamsi contractus, se compatiantur. decis.150. num.22. & 37. Coccino.
nouatio de Iure Canonico etiam solo pacto fit, non minus, quam de Iure Ciuili per stipulationem. decis.392.numer. 30. Durano.
nouatio tunc dicitur inducta, quando præsistens prima obligatio transfunditur in secundam. decis. 150. numer.19. Coccino.
Alias, si prima non perimatur, secunda dicitur venire cumulatiuè, quæ primam non tollit, ibidem num.21.
nouatio obligationis inducitur propter alterationem, & mutationem rerum quæ antecedentes fideiussorum obligationes resoluit. decis.156.num.11. Merlino.
nouatio in dubio non fit. decis.392.num.26. Durano.
nouatio dicitur inducta per supernenientiam nouæ causæ relatiuæ ad primam quando illa illatio fit circa idem. decis.150.num.23. Coccino.

NOVITIVS.

Nouitius secundum magis communem, & approbatam opinionem reputatur persona Ecclesiastica. decis.123. num.48. Durano.

NVLLITAS.

Nullitas ex causa excelsus intrat solummodo, quando fit executio pro credito petito in maiori quantitate, quam verè illud est. decis.338.num.18. Durano.
nullitates ad effectum spolij debent esse concludentes & meridiana luce clariores. decis. 229.num.4. Verospio.
nullitates super quibus iam est cognitum, de eis amplius nõ potest opponi. decis.240.num.14. Pirouano.
nullitates, quando vel non sunt tales. vel turbidæ, aut leues, semper intrat arbitrium in æquitate fundatum, ad nullitates remouendas. decis.395.num.1. Pirouano.
nullitatis exceptio semper dari potest contra sententiam, donec pro illius executione instati potest. decis.240.num. 18. Pirouano.
nullitatis exceptio non potest opponi vltra 40. annos. decis. 240.num.17. Pirouano.
nullitates, vbi sunt indubitatæ, & desumptæ ab euidentia facti, tunc per præsumptiones contrarias non est recedendum. decis.240.num.4. Pirouano.
nullitates sunt introductæ de iure positiuo. decis. 36. num. 61. Coccino.
nullitates contractus quæstio non discutitur in iudicio summarijssimo manutentionis, sed ad petitorium reijcitur. decis.193.num.5. Vbaldo.
nullus ab illo solum potest allegari, cuius fauore actus est nullus. decis.179.num.5. Verospio.
nullitas examinis ex eo, quod est factum in termino reprobatorio, potest deseruire pro adminiculo. decis. 264.nu. 21. Coccino.
nullitatis exceptio absq; probatione non solet impedire effectum immissionis. decis.217.num.23. Pirouano.
nullitas contractus ex defectu solemnitatum à quo possit allegari. decis.10.num.11. Remboldo.
ad Nullitatem causandam propter iurisdictionem impeditam, donec sequatur transportatio actorum non intrat, Concil. Trid. sess.24.cap.20. decis.192. num.2. Pirouano.
de Nullitate ius agendi, quanto tẽpore præscribatur. decis. 72.num.1. Merlino.
nullitatis vitio non præsumitur testator, velle subijcere testamentum suum. decis.409.num.12. Merlino.
de Nullitate sententiæ confirmatæ, post sententiæ confirmationem dici non potest. decis.312. num.6. Merlino.
nullitates, quando dicantur sublatæ per rem iudicatam. decis.240.num.14. Pirouano.
nullitates in gratia conualidatoria non sanantur, nisi exprimantur. decis.350.num.19. Durano.
nullitates, non præsumitur Papa velle sanare, si illas ignoret. decis.350.num.21. Durano.
nullitates omnes sanare potest Papa, non obstantibus quibusuis constitutionibus in contrarium. decis. 292. num. 5. Pirouano.
nullitate, & iniustitia executionis, & deliberationis stante, nec rei possessio reprimatur debitor, nec illius dominium acquirit creditor. decis.411.num.26. Verospio.
nullitates Monitorij, seruationis terminorum citationis ad, sententiam, & sententiæ per cædulam, cessant, quando admittitur via executiua. decis.395.num.8. Pirouano.

O

OBIECTIVA MATERIA.

IN Obiectiua materia requiritur probatio concludens. decis.56.num.3. Pirouano.
in Obiectiua materia remissoria non conceditur sine fumo. decis.146.num.2. Durano.

OBITVS.

Obitus alicuius probatur ex libro Ecclesiæ, in quo obitus describi solent. decis.84.num.5. Dunozetto.
Obitus in mense reseruato, qualiter probetur. decis. 385. num.16. Durano.
obitus plene probatur per testes deponentes de fama. decis. 84.num.6. Dunozetto.
Vide in verb. Mors.

OBLATIO.

Oblationes, quæ Deo à fidelibus secundum pietatis rationem in ecclesia Cathedrali deferuntur, Parocho dantur. decis.402.num.10. Merlino.
oblationes, quæ fiunt in aliqua Ecclesia, spectant ad Rectorem. decis.161.num.9. Virili.
in Oblationum materia, plurimum est attendenda consuetudo. decis.37.num.13. Merlino.
oblationes, quæ fiunt in Ecclesia Cathedrali spectant, non ad Episcopum, sed ad Archipresbyterum. decis.37.num. 5. Merlino.
oblationes, quę fiunt à fidelibus ad certum vsum, tunc volũtas eorum præcisè seruari debet. decis.37. nu.8. Merlino.
oblationes, quæ deferuntur sacris Imaginibus, an debeantur Episcopo, vel Parocho. decis.37.num.2. Merlino.
oblationum administratio, quatenus de Iure spectaret ad Episcopum, atque quem possit ab ipso committi Parocho. decis.37.num.14. Merlino.
oblationes fidelium, quæ fiunt in ecclesijs Monachorum, vniuerso Conuentui acquirantur. decis. 373. numer.11. Verospio.

in Obla.

in Oblationibus omnibus contigentibus intra limites ſuæ parochiæ, parochus habet intentionem fundatam. deciſ. 37.num.3. Merlino.
oblationum ſacrarum adminiſtratores poſſunt eſſe Layci reprobato Rebuff. contrarium ſentiente. deciſ.37. num. 15.Merlino.
oblationes ſolum debentur Epiſcopo quæ offeruntur ſacris imaginibus, quando ſunt extra omnem Parochiam. deciſ.37.num.4. Merlino.
oblationum adminiſtratio, quæ fiunt à fidelibus ad certum vſum, parochus debet eſſe fidelis adminiſtrator. deciſ. 37.num.10. Merlino.
oblatio verbalis ſola non ſufficit, vbi quis obligatus eſt aliquid facere, & adimplere. deciſ.2 / 6.num.6. Vbaldo.
oblatio etiam ſola verbalis operatur ipſo iure liberationem. deciſ.219.num.14.Coccino.
Ita vt periculum rei oblatæ transferatur in eum, cui fit oblatio. ibidem num.14.
oblatio habet vim conſignationis. deciſ.219.num.1.

OBLIGATIO.

In Obligatione ſimplici, quæ non habet cauſam ſucceſſiuam, ſed momentaneam, ſi adijciatur dies, cenſetur apposita non cauſa limitandæ obligationis, ſed differendæ ſolutionis. deciſ.214.num.7. Mormanno.
obligatio ad intereſſe non ſuccedit in obligationibus faciendi, niſi poſt moram. deciſ.323.num.14.Coccino.
obligatio ſemel extincta amplius non reuiuiſcit. deciſ.254 num.3. Mormanno.
obligatio defuncti non tranſit in hæredem. deciſ.176.num. 50. Coccino.
obligatio annuæ præſtationis ſine cauſa non ſubſtinetur, et ſolo curſu temporis. deciſ.489.num.1. Pirouano. deciſ. 126.num.6.Pirouano.
Et Rota in hoc caſu non admittit curſum decennij vel vltenoris temporis, ſed neceſſariam dicit eſſe quadragenariam aut immemorabilem. ibidem num.7.
obligatio non formatur ſuum effectum, quando eſt conditionalis, niſi euentat caſus conditionis. deciſ. 120. num.5. Dunozetto.
obligatio, quæ ex perſona, & facto alicuius originem traxit, illum ſolum afficere debet. deciſ.13. num.32. Durano.
obligatio mutatione perſonæ non alteratur, neque extinguitur. deciſ.46.num.25. Durano.
obligaſſe, quis cenſetur rem propriam. deciſ.220.numer. 8. Veroſpio.
obligatio Vaſalli intelligitur reſpectu vtilis dominij, non autem directi. deciſ 86.num.6. Coccino.
obligationes fideiuſſoriæ, vt quotidie experimur, rediguntur in ſcriptis. deciſ.271.num.9.Durano.
obligatio directi dominij in bonis emphyteuticis Eccleſiæ, facta ab emphyteuta, nullum præiudicium affert. deciſ. 86.num.7.Coccino.
obligatio ex mente contrahentium, debet declarari, & regulari ſecundum ſubiectam materiam. deciſ.224. numer. 14. Durano.
obligatio per dictionem, quando, efficitur conditionalis. deciſ.120.num.2. Dunozetto.
obligatio cum fideiuſſione trahi non poteſt ad cauſam, in quam fideiuſſor non ſe obligaſſet. deciſ. 345.numer.21. Mormanno.
ex Obligatione præcedente, ſtipulatio ſequens quando eſt incerta intelligitur, & declaratur. deciſ. 93. numer.92. Coccino.
obligatio, vt indicatur, requiritur conſenſus vtriuſque partis, deciſ. 345.num.4. Mormanno.
obligatio antidoralis non obligat conſcientiam ad peccatum, adeo quod nec ex illa, quis denunciari poteſt denunciatione euangelica. deciſ. 1.num.22. Durano.
obligatio, & titulus inducitur ex ſolutione ſalarij ab immemorabili tempore tempore facta. deciſ. 249. numer.1. Coccino.
obligare non poteſt fideiuſſor ſe in plus, quam debitor principalis. deciſ.224.num.7. Durano.
obligatio ex neceſſitate non oritur ex beneficio recepto, ſed tantum antidoralis. deciſ.138.num.26. Durano.
obligatio eluditur, & extinguitur per compenſationem. deciſ.34.numer.6. Merlino.
obligatio antidoralis conſiderari non poteſt erga eum, qui aliquem fraudare, aut decipere nitebatur. deciſ. 1.num. 24. Durano.
obligatio fideiuſſoris, eſt nulla, ſi quoque obligatio principalis corruat. deciſ.224 num.9. Durano.
obligatio, nec ciuilis, nec naturalis oritur ex actu, qui peccat in forma. deciſ.1.num.10. Durano.
ad Obligandum aliquem non ſufficit ſola præſentia. deciſ. 120.num.5. Dunozetto.
in Obligationibus conditionialibus pendente conditione nulla actio oritur. deciſ. 323.num.17. Coccino.
ex Obligatione actio, tamquam ex matre deſcendit. deciſ. 323.num. 2. Coccino.
obligationem. & exceptionem producit pactum nudum de Iure Canonico. deciſ.394.num.1. Coccino.
in Obligationis propriæ vim, quis præſumitur ſoluere. deciſ. 133.num.8. Dunozetto.
ab Obligatione, ſi ſe eximat hæres, adquam vi hæres tenebatur, nõ cẽſetur exercere liberalitatẽ. d.28.n.5. Merlino.
obligans ſe aliquid intra certum tempus, ſi fuerit minimè præſcriptum, quando incipere debeat, tunc intelligi debet à die interpellationis. deciſ.491.num. 8. Durano.
in Obligatione Cameralí regulariter compenſatio non admittitur, quando debitum fuit contractum ante d. obligationem. deciſ.205.num.12. Durano.
obligationis Cameralis natura eſt, vt trahatur ad omnia etiam incidenter deducta, & enunciata. deciſ. 133.num 10. Dunozetto.
obligatio Cameralis, continet obligationem pro omnibus, quorum intereſt. deciſ.397.num.5. Durano.
obligatio Cameralis cedentis, an transferatur in ceſſionarium. deciſ.106.num.3. Merlino.
obligatio Cameralis non extenditur, niſi iuxta expreſſa. deciſ.30.num.11. Durano.
obligatio Cameralis non eſt extendenda, ſi fuerit conceſſum in mandatum, vnica citatione præcedente. deciſ. 229.num.22. Veroſpio.
obligatus in forma Cameræ, vt tertius non gaudet beneficio compenſationis. deciſ.224.num.4. Durano.
obligatus in forma Cameræ poteſt vrgeri, & præciſè cogi ad ſoluendum, quod debet. deciſ.33.num.3. Merlino.
obligatus in forma Cameræ retrouendæ prædium, in exceutionem retrouenditionis agenti competit immiſſio. deciſ.229.num.12. Veroſpio.
obligatione Cameræ, ſi tertius ſit obligatus non gaudet beneficio compenſationis. deciſ.205.num.13. Durano.
obligatus aliquid facere, & adimplere, non ſufficit ſola oblatio verbalis. deciſ. 276.num.6. Vbaldo.
obligatus ſoluere cum alio, ſiue in parte, ſiue in ſolidum ſoluat, ſolidum repetit a Correo. deciſ.205.num.7 Durano.
obligatus aliquid facere ex officio non poteſt ſe defendere allegando propriam culpam. deciſ.157.num.13. Vbaldo.
obligatus aliquid facere, ſi id non faciat dicitur eſſe in Culpa. deciſ.246.num.3. Mormanno.
obligatus naturaliter tenetur ad antidora. deciſ. 1.numer. 21. Durano.
obligatus ſoluere non ſatisfacit deponendo. deciſ. 149. num.8. Virili.
obligato aliquid facere intra certum tempus, non requiritur ei facere alia citatio, vel intimatio. deciſ.186.n.6. Virili.
obligatus ſoluere cum alio, ſiue pro parte, ſiue in ſolidum ſoluendo, ſolidum repetit a Correo. deciſ. 224. numer.1. Durano.

OBSERVANTIA.

Obſeruantiæ interpretatiuæ proximæ plurimum eſt deferendum. deciſ.150.num.27. Coccino.
obſeruantia qualis ſuffragaretur a totali exemptione, & remiſſione decimarum. deciſ.124.num.29. Coccino.
obſeruantia ſubſecuta deſernit pro intellectu, & declaratione. deciſ.249. num.16. Coccino.
obſeruantia interpretatiua, ex quibus oriatur. deciſ.101. num.19. Virili.
obſeruantia in materia primogenituræ plurimum attendi ſolet. deciſ.185.num.4. Vbaldo.
obſeruantia 40. annorum iuncta Iudicis auctoritate facit

præſumi cauſam expreſſam in contractu minorum veram eſſe. deciſ. 106. num. 18. Merlino.
obſeruantia plurimum ſuffragatur ad interpretationem mandatorum antiquorum. deciſ. 111. num. 37. Coccino.
obſeruantia per triginta annos in aliquo actu, facit præſumi, in eo interueniſſe omnes ſolemnitates requiſitas, deciſ. 210. num. 12. Coccino.
obſeruantia interpretatiua declarat præcedentia. deciſ. 75. num. 8. Virili.
obſeruantia formæ præſcriptæ in conceſſione rerum Eccleſiæ conſtare debet per acta iudiciaria, quando executor procedit iudicialiter. deciſ. 367. num. 11. Durano.
obſeruantiæ præſumptio ex quibus inducatur. deciſ. 111. num. 36. Coccino.
obſeruantia ſubſecuta in aliquo actu, potius præſumi debet in vim tituli habilis, quam inhabilis. deciſ. 175. num. 11. Durano.
obſeruantia illa præfertur, quæ eſt conformis luri. deciſ. 336. num. 6. Veroſpio.
obſeruantia eſt optima interpres omnium diſpoſitionum, deciſ. 362. num. 12. Merlino.
obſeruantia non probatur ex actu æquiuoco. deciſ. 128. num. 6. Durano,
obſeruantia dat robur actui, quæ ex illo ſubſecuta præſumitur. deciſ. 396. num. 10. Veroſpio.
obſeruantia eſt apta declarare, & interpretari, quicquid contrahentes à principio intellexerint. deciſ. 26. numer. 4. Vbaldo.
obſeruantia in vna parte probata, præſumitur etiam in reliquis. deciſ. 196. num. 12. Veroſpio.
obſeruantia ſubſequuta declarat, qualis fuit actus præcedens. deciſ. 251. num. 11. Merlino.
obſeruantia, & adminiculis concurrentibus ſumptum informe plenè probat. deciſ. 232. num. 14. Pirouano.
obſeruantia, quæ ſit attendenda ad effectum interpretationis mandati. deciſ. 111. num. 38. Coccino.
obſeruantia facit licitum, quod alias eſſet illicitum. deciſ. 101. num. 11. Virili.
obſeruantia ſtante, ſcripturæ minus ſolenes pro ſolennibus habentur. deciſ. 230. num. 9. Pirouano.
obſeruandam omnem contrariam tollit decretum irritans. deciſ. 302. num. 13. Dunozetto.
obſeruantiæ æquiuocæ non concludunt. deciſ. 336. numer. 5. Veroſpio.
obſeruantia plurimi ponderis eſt. deciſ. 3. num. 9. Coccino.
obſeruantia longiſſima ſtante, donatio præſumitur valida. deciſ. 10. num. 8. Rembaldo.
obſeruantia diuturna, & curſu longiſſimi temporis ſtante, pro actu ualiditate omnia præſumuntur interueniſſe. deciſ. 124. num. 28. Coccino.
ab Obſeruatione voluntatis defuncti, hæres propter affectionem excuſatur. deciſ. 337. num. 23. Veroſpio.
OCCASIO contrahentium tollenda eſt. deciſ. 208. numer. 11. Coccino.

O D I V M.

In Odium illius non debet retorqueri gratia, ad cuius fauorem emanauit. deciſ. 124. num. 30. Coccino.
odia implacabilia diuortio iuſtam cauſam præbent. deciſ. 352. num. 3. Merlino.
odioſa, & irrationabilis non poteſt dici aliqua conſtitutio, ſi aliquid reducat ad terminos Iuris antiqui. deciſ. 56. num. 45. Coccino.

O F F I C I A L I S.

Officialium libris creditur in his, quæ ſpectat ad eorum officium. deciſ. 149. num. 3. Virili.
officialis non poteſt creari debitor Ciuitatis. deciſ. 149. num. 1. Virili.
officiali publico credendum eſt in ſpectantibus ad eius officium. deciſ. 171. num. 12. Durano.
officialis ſcientia dicitur ſcientia Domini, & ei præiudicat, & quando. deciſ. 53. num. 25. Durano.
ab Officialium taxis Cardinales particulari priuilegio ſunt immunes. deciſ. 46. num. 14. Durano.

O F F I C I V M.

Officium cognitionis cauſarum eſt voluntarium, & lucroſum. deciſ. 198. num. 6. Virili.
officium, & dignitas æquiparantur. deciſ. 249. numer. 13. Coccino.
officium Clericatus Cameræ, & Auditoratus non imputatur in legitimam. deciſ. 54. num. 11. Merlino.
ex Officio ad aliquid quis tenens, non poteſt ſe defendere, allegando propriam culpam. deciſ. 157. num 13. Vbaldo.
Et hoc caſu non ſufficit proteſtatio, quod per ipſum non ſtetit, ſicuti nec iuramentum. ibidem num. 14.
officia Notariorum Capitolij ſunt redacta ad inſtar bonorum allodialium, & tranſmittuntur ad hæredes, deciſ. 322. num. 10. Pirouano.
officia Romanæ Curiæ, licet non tranſmittantur ad hæredes, ex quo tamen poſſunt mediante reſignatione in manibus Papæ in alios vendi, imputantur in legitimam. deciſ. 54. num. 4. Merlino.
officia Capitolina redacta ſunt ad inſtar bonorum allodialium. deciſ. 244. num. 13. Pirouano.

OFFICIVM IVDICIS.

Officium iudicis nobile fundatur ſuper æquitate. deciſ. 327. num. 10. Pirouano.
officijs nomine contrahens, non ipſe obligatur ſed ille, cuius vices gerit. deciſ. 324. num. 6. Coccino.
officium iudicis ſemper datur ex æquitate, quando deficit actio ad conſequendum id quod ſuum eſt. deciſ. 327. num. 4. Pirouano.
Vel ad compellendum aliquem ad implendum id, quod actione non poteſt adſtringi. ibidem num. 5.
officium Iudicis nobile loco actionis deſeruit. deciſ. 357. num. 1. Pirouano.
officium iudicis ſolet concedi adinſtar actionis. deciſ. 327. num. 6. Pirouano.
officium iudicis, licet non ſit idem, quam actio, lato tamen aſſumpto vocabulo, poteſt dici idem. deciſ. 327. numer. 7. Pirouano.
officium iudicis nobile, quando intret. deciſ. 327. numer. 9. Pirouano.
omne, qui dicit, nihil excludit. deciſ. 407. num. 8. Merlino & deciſ. 32. num. 5. Merlino.

O N V S.

Onera imponendi facultas non benè probatur ex iurisdictione, & ſuperioritate conceſſa ſuper aliquo loco. deciſ. 126. num. 10. Pirouano.
cum Onere ſuo tranſeunt bona in Eccleſiam, deciſ. 124. num. 9. Coccino.
onera realia, non debent regulari à perſonis. deciſ. 46. num. 24. Durano.
onerum impoſitio eſt de regalibus reſeruatis Principi dominanti, ſuperiorem non recognoſcentis. deciſ. 389. numer. 3. Pirouano.
onus impoſitum ſuper legitima eſt perſonale, & ſic non egreditur perſonam. deciſ. 342. num. 3. Dunozetto.
onus, & grauamen permanendi in perpetuum in communione, improbatum videtur. deciſ. 241. num. 32. Coccino.
oneratus in quantitate non poteſt vltra grauari, quam ſit quantitas, & eius vſuræ. deciſ. 19. num. 2. Coccino.

O P I N I O.

Opinio fundata ſuper diſtinctione reprobata, neceſſe eſt, vt corruat. deciſ. 177. num. 10. Merlino.
ab Opinionibus Doctorum, qui non habent contradicentem, ab eis tamquam à caſu legis non eſt recedendum, deciſ. 121. num. 16. Pirouano.
opinio, in his obligationibus, quæ dependent ab animo, eſt potiſſimum attendenda. deciſ. 145. num. 17. Mormanno.
opinio debet cedere veritati. deciſ. 203. num. 13. Vbaldo.

O P V S.

Opus cenſetur factum ab eo, qui ex opere commodum reportat. deciſ. 157. num. 10 Vbaldo.
Et hoc amplia etiam in materia pœnali, & in ſpecie in excommunicatione. ibidem num. 11.
operi publico inſcribi nomen eius, cuius pecunijs id factum eſt, licet. deciſ. 365. num. 49. Merlino.
operam dans rei licitæ cum auctoritate ſuperioris non tenetur ad damnum inde ſecutum. deciſ. 299. numer. 19. Virili.

O R A T I O.

Oratio cenſetur vana, quando Teſtator continuato ſermone plures

nē plures fecit ſubſtitutiones. deciſ. 237. num. 13. Virili.
oratio, quando eſt imperfecta ſupplenda eſt, quando dicta ſuppletio rectè congruit ex antecedenti conſtructione. deciſ. 21. num. 18. Merlino.
oratio plura determinans, debet ea æqualiter terminare. deciſ. 335. num. 17. Durano.
in Oratione, diuerſa ſi ſint poſita verba diuerſam diſpoſitionem inducunt. deciſ. 180. num. 12. Veroſpio.

ORDINARIE.

ordinarie, & non executiuè procedit, quando tituli ſunt ambo pares. deciſ. 233. num. 37. Durano.
ordinariè, & non executiuè per viam immiſſionis eſt procedendum inter habentes parem titulum. deciſ. 34. num. 9. Vbaldo.

ORDINARIVS.

Ordinarius non præſcribit libertatem aduerſus iuſpatronatus, per ſimplicem non vſum præſentandi Patronorum. deciſ. 53. num. 57. Durano.
ordinarius ex facultate ipſi iure tributa, nēpe ex neceſſitate, & vtilitate eccleſiæ, poteſt admittere permutationes beneficiorum inuitis patronis. deciſ. 152. num. 14. Pirouano. Et quando excludantur omnes cauſæ ab Ordinario allegādæ. ibidem num. 15.
ordinarij poſt Concil. Trident. poſſunt facere translationes, & nouas erectiones Monaſteriorum. deciſ. 115. num. 9. Vbaldo.
ordinarius non habet poteſtatem conferendi beneficia de Iurepatronatus Laicorum. deciſ. 190. num. 1. Pirouano.
ordinarij collatio facta ſemel, atque iterum de Capellania, etiam manuali quid operetur. deciſ. 379. nu. 2. Veroſpio.
ordinarij conſenſus de iure communi requiritur in translatione iuriſpatronatus ſiue eccleſiaſtici, ſiue Laicalis. deciſ. 191. num. 10. Dunozetto.
ordinarij debēt de Parochialibus prouidere in perpetuum, & per concurſum. deciſ. 53. num. 53. Durano.
ordinarij conſenſus in donatione Iuriſpatronatus dicitur conſtare, ex illius ſubſecuta tolerantia plurium annorum, necnon ex admiſſionibus præſentationum. deciſ. 191. num. 6. Dunozetto.
ordinarius poteſt reſeruare penſionem ad vitam Penſionarij. declara. deciſ. 386. num. 9. Pirouano.
ordinarij conſenſus in donatione iuriſpatronatus, poteſt quandocunque interuenire, etiam poſt donationem. deciſ. 191. num. 7. Dunozetto.
ordinaria auctoritate, quis non poteſt obligari ad ſoluendum penſionis augumentum nouo Penſionario. deciſ. 386. num. 8. Pirouano.
ordinarij habent intentionem fundatam, quo ad petitionem nomine ſuarum Eccleſiarum Parochialium. deciſ. 64. num. 6. Pirouano.
ordinarij gratificatio, quando plures ſunt præſentati, quo caſu ceſſet. deciſ. 285. num. 3. Durano.
ordinarij poſſunt præcidere controuerſias ſuborras in proceſſionibus. deciſ. 85. num. 9. Vbaldo.
ordinarius poteſt ex cauſa vtili eccleſiæ, & pro bono pacis reſeruare penſiones. deciſ. 286. num. 3. Pirouano. Et in iſtis caſibus, non poteſt abſolute penſiones reſeruare, ſed ſtrictè, & adæquatè iuxta canonum ſanctiones. ibidem num. 3. & 4.
ordinarij conſenſus in donatione iuriſpatronatus non requiritur, quando fit compatrono. deciſ. 225. numer. 9. Donozetto.
ordinarius non poteſt præſentatum à minori parte patronorum gratificari. deciſ. 332. num. 3. Durano.
ordinarius poteſt ſe extraiudicialiter informare ad ſubſtinendum actum præſentationis, & inſtitutionis. deciſ. 332. num. 7. Durano.
ordinarius non poteſt præiudicare in iurepatronatus patronis abſque vitio nullitatis. deciſ. 152. num. 10. Pirouano.
coram Ordinario non admittuntur reſignationes beneficiorum ad fauorem certæ perſonæ. deciſ. 190. numer. 4. Pirouano.
Ordinarij conſenſus in donatione iuriſpatronatus facta cōpatrono non requiritur. deciſ. 190. numer. 5. & 11. Dunozetto.
Ordinario prouiſus, ſi concurrat cum prouiſo Apoſtolico obtinere non poteſt. deciſ. 66. num. 9. Vbaldo.
ordinariorū prouiſiones non poſſunt mutare ſtatutū eccleſiæ, ex defectu poteſtatis. deciſ. 2. num. 6. Remboldo.
in Ore duorum, vel trium ſter omne verbum. deciſ. 264. num. 10. Coccino.

ORDO.

Ordo non eſt prima tonſura, nec imprimit characterem, ſecundum. Theologos, ſed contraria opinio Canoniſtarum eſt magis communis. deciſ. 50. num. 5. 6. & 24. Virili.
ordo dilectionis, & charitatis, non autem neceſſitatis in teſtamento conſiderari debet. deciſ. 289. numer. 10. Veroſpio.
in Ordine iam ſuſcepto, vt quis miniſtret diſpenſatio, & retentio facile datur. deciſ. 50. num. 25. Virili.
ad Ordines ſacros, quis promoueri non poteſt propter morbum Apoplexiæ. deciſ. 384. num. 9. Veroſpio.
ordo literæ non eſt attendendus, ſi ex contextu verborum aliud appareat. deciſ. 199. num. 15. Coccino.

ORIGINALE.

Originali ſupplicationi ſtatur, & non ſumpto. deciſ. 382. num. 11. Durano.
originalia, quando ſunt deperdita ſtatur regiſtro. deciſ. 268. num. 9. Pirouano.
originali ſcripturæ eſt ſtandum, quando ſumpta diſcordāt. deciſ. 387. num. 28. Durano.
originali non exhibito copia ſimplex nihil probat. deciſ. 187. num. 1. 2. & 3. Vbaldo.
ſine Originalibus non datur compulſum. deciſ. 18. num. 5. Pirouano.
origo, & radix cuiuſcunque rei magis attendi debent. deciſ. 107. num. 24. Durano.

ORNATVS.

Ornatus Vrbis, & publicum decus eſt potiſſimus ſcopus Bullæ Gregor. XIII. de iure congrui. deciſ. 339. numer. 5. Merlino.
ornatus Vrbis, eſt fundamentum totius Bullæ iuris congrui, vt habetur in proœmio. ibidem num. 6.
ornatus Vrbis eſt ratio finalis Conſtitut. Gregor. de iure congrui. ibidem num. 8.
ornatus publicus, & decor vrbis conſiſtit in eleganti facie, & ſtructura de foris expoſito. ibidem num. 11.

P

PACTVM.

Pacto ſolo de Iure Canonico fit nouatio, non nimus quam de Iure Ciuili per ſtipulationem. deciſ. 392. num. 30. Durano.
Pactum, quodlibet, quod conſenſu perficitur, ita probari poteſt per teſtes. ſicut per ſcripturas. deciſ. 113. numer. 14. Vbaldo.
Pactum appoſitum in contractu, per quod aliquid reſeruatur, informatur ab ipſo contractu. deciſ. 73. numer. 26. Durano.
Pacta inter contrahentes ſunt ſeruanda. deciſ. 98. numer. 2. Vbaldo.
Pactum nudum de iure Canonico, obligationem, & exceptionem producit. deciſ. 393. num. 1. Coccino.
Pactum in emphyteuſi vt de 29. annis, in 29. annis renouetur, an per hoc dicatur, quod non ſit tranſitoria ad heredes extraneos. deciſ. 281. num. 14. Coccino.
pacta executiua in inſtrumentis appoſita ex diſpoſitione ſtatut. Mediolanen, quid operentur. deciſ. 234. numer. 16. Mommarno.
pactum, quod non continet amiſſionem rei, vel prærij, vel ſolutionem vltra debitum, ſed ſolum maiorem cautelam, non dicitur pœnale. deciſ. 218. num. 16. Coccino.
pacta, vt ſeruentur, nihil tàm naturale eſt, & nihil æquitati magis conuenit. deciſ. 410. num. 1. Merlino.
pactum in inueſtitura feudi, quod non alienetur intelligitur de non alienando in extraneum. deciſ. 167. numer. 32. Durano.
pactum perſonaliſſimum extra perſonam cui inhæret non extenditur. deciſ. 259. num. 34. Coccino.
pactum in diuiſione Caſtri, quod non poſſit alienari extra familiam, facit apparere, quod illud antea erat ſimpliciter hæ-

citet hæreditarium. decis. 93. num. 90. Coccino.
pacta vltima derogant prioribus. decis. 224. num. 2. Durano.
pactum, de retrouendendo, quando apponitur in venditione, si interim res pignoratur, & postea emptor cogatur retrouendere, pignus resoluitur. decis. 86. numer. 5. Coccino.
pacta sufficit, vt adimpleantur iuxta formam conuentam. decis. 136. num. 14. Vbaldo.
pactum censetur personale, quando fuit initum cum certa persona. decis. 359. num. 35. Coccino.
pacta posteriora derogant prioribus. decis. 205. numer. 9. Durano.
pacta vltima prioribus contraria, eis derogant. decis. 103. num. 4. Coccino.
pactis, & conuentionibus partium, quando Papa præsumatur voluisse præiudicare. decis. 23. num. 5. Durano.
ex Pactis insolitis arguitur simulatio contractus. decis. 281. num. 8. Verospio.
pactis priuatorum ius publicum lædi non potest. decis. 128. num. 7. Virili.
pacta non possunt apponi in donatione iam perfecta. decis. 210. num. 7. Coccino.

P A P A.

Papa, quando intellexit præiudicare alicui, non cadit subreptio, nec est opus derogatione regulæ, de iure quæsit. non toll. decis. 24. num. 1. Merlino.
papa nõ præsumitur in præiudicium etiã coloratè possidentis velle alteri beneficium conferre. decis. 297. numer. 10. Durano.
papæ potestas est adeo ampla, quod de ea disputare, est ponere os in Cælum. decis. 36. num. 63. Coccino.
papa non præsumitur velle sanare nullitates, quas ignorat. decis. 350. num. 20. Durano.
papa præueniendo in defectibus iuris positiui, facit, vt vetè, & propriè semper quis maneat idem, propter eam tale defectum. decis. 50. num. 42. Virili.
papa, quando imponit decimas beneficijs, & vult, quod etiam pensionarij teneantur contribuere non obstantibus quibuscuis pactis inter ipsos, & Titulares, quatenus hoc intelligatur. decis. 23. num. 23. Durano.
papa per facultatem alicui datam conferendi beneficia in mensibus sibi reseruatis, non censetur velle præiudicare suis reseruationibus. decis. 400. num. 1. Durano.
papæ intentio, & eius gratiæ colligitur ex derogatione. decis. 50. num. 27. Virili.
papa in ijs, quæ sunt iuris positiui potest pro libito suæ voluntatis in totum ius quæsitum tollere. decis. 36. numer. 2. Coccino.
papa, si alicui concesserit indultum conferendi beneficia reseruata ratione familiaritatis suorum prædecessorum multo magis censetur velle concedere eadem beneficia vacantia post eius mortem. decis. 196. num. 11. Durano.
papa, aliquid concedens, an possit sibi legare manus, vtnõ valeat contraria dispositio absque speciali derogatione. decis. 71. num. 18. Coccino.
papæ voluntas, quando est clara, de eius potestate non est dubitandum in beneficialibus. decis. 206. num. 1. Virili.
papa, quando facit actum præiudicialem de sui natura, virtualiter declarat afficere omnes personas, ad quas præiudicium spectare potest. decis. 24. num. 3. Merlino.
papa, in rescriptis meræ gratiosis quando procedit ad postulationem partis signat per verba, fiat, vt petitur. decis. 350. num. 17. Coccino.
Quando verò procedit motu proprio, signat per verba, Motu proprio. ibidem num. 18.
papa non præsumitur tantum concessisse, quin maiorem auctoritatem sibi, & successoribus non seruauerit. decis. 71. num. 17. Coccino.
papa præsumitur se velle iuri conformare. decis. 196. num. 17. Durano.
papa in gratijs frequentius narrat, quãdo sunt plures supplicantes, quam vbi vnus supplicat. decis. 371. numer. 21. Durano.
papa, si concedat alicui beneficium primo loco vacaturum alicuius loci, tunc eueniente casu, ille omnibus debet præferri in illius assecutionem. decis. 231. num. 1. Coccino.
Et si in concessione adsit decretum irritans, huiusmodi beneficium est adeo affectum personæ illius, vt collatio de illo ad fauorem alterius facta, est irrita, & nulla. ibidem. num. 2.
papæ menti, quo ad nouam collationem beneficij, quando videatur satisfactum. decis. 97. num. 16. Merlino.
Pontifices Romani, qui conniuentibus oculis dissimulant primam vsuram in Hæbreis, positiuè tamen prohibent vsuram vsuræ. decis. 301. num. 25. Merlino.
papa, si confirmet concordiam, in qua disponitur de collatione beneficiorum reseruatorum, qualiter intelligatur facta ista confirmatio. decis. 400. num. 2. Durano.
papa, quando præsumatur noluisse, tangere alterius possessionem. decis. 119. num. 9. Merlino.
papa potest tollere bona vni Ecclesiæ, & alteri assignare. decis. 81. num. 9. Coccino.
de Papæ potestate circa Commendas, & Prioratus, ac Dignitates Magnæ Crucis Religionis Hierosolymitanæ non est dubitandum. decis. 198. num. 1. Virili.
papa potest sanare omnes nullitates, non obstantibus quibuscunque constitutionibus in contrarium. decis. 292. num. 5. Pirouano.
papa, si in Indulto dicat, quod solus Episcopus possit prouidere de beneficijs, ad quæ prouisus solet per electionem assumi, non propterea excluditur Capitulum, ad quod spectat electio. decis. 413. num. 10. Coccino.
papæ mens ex inscriptione declaratur. decis. 50. num. 23. Virili.
papæ affectio in beneficijs numquam inducta censetur, ex defectu voluntatis. decis. 344. num. 11. Verospio.
papa, si procedat per viam gratiæ, & non per viam iustitiæ nõ requiritur partis citatio. decis. 166. num. 16. Coccino.
papa, quando dicatur noluisse ligare manus successorum. decis. 101. num. 18. Virili.
papæ auctoritas purgat omne vitium. decis. 232. numer. 19. Pirouano.
papa non præsumitur velle sibi præiudicare in reseruationibus. decis. 385. num. 8. Durano.
papa in bonis Ecclesiasticis habet plenissimam potestatem, & dispositionem. decis. 81. num. 11. Coccino.
papa in rescriptis concernentibus iustitiam, signat per verbum, Placet. decis. 330. num. 19. Coccino.
papa in reseruatione pensionis, si sciuisset valorem expressum non esse verum, eam non reseruasset. decis. 159. num. 14. Vbaldo.
papæ voluntas, quod voluerit contrarijs derogare, apparet ex clausula, quorum tenores. decis. 198. num. 6. Virili.
papa non præsumitur cuiusuis, ius vel possessionẽ perturbare. decis. 319. num. 7. Merlino.
papa habet omnia iura in scrinio pectoris. decis. 325. numer. 16 Chisletio.
papæ potestas, est pro causa in ijs, quæ sunt iuris positiui, & dubitans, de hoc, dubitat de fide. decis. 36. numer. 64. Coccino.
papa per clausulam, dummodo omnium, non videtur velle se restringere ad certum numerum. decis. 65. numer. 1. Durano.
papa, quando dispensat, si vtatur verbo temporis præsentis, dicitur purè, & præsentinè dispensare. decis. 50. numer. 18. Virili.
papa derogans quibuscuis consuetudinibus, censetur etiam derogare immemorabilibus. decis. 71. num. 2. Coccino.
papa concedendo aliquid contra Ius commune, eo ipso cẽsetur tollere omnia impedimenta. decis. 225. numer. 15. Chisletio.
papæ mens, quod velit derogare priuilegijs minorum. potest constare tam ex clausulis positis in parte executiua, quam dispositiua. decis. 36. num. 74. Coccino.
papæ voluntas arguitur ex derogatione, & sufficit derogatio generalis. decis. 101. num. 22. Virili.
papa in ijs, quæ sunt iuris positiui, omnia potest, & illius voluntas habetur pro ratione. decis. 36. num. 62. Coccino.
Et potest pro libito suæ voluntatis in totum ius quæsitum tollere. ibidem num. 62.
papæ voluntas declaratur ex derogatione, etiam in executiuis. decis. 71. num. 9. Virili.

papa, quando dicatur velle iudistinctè dispensare, ad hoc, vt quis possit contrahare matrimonium cum quacumque muliere, dummodo non sit ei consanguinea. decis. 75.num.4. Virili.

papa concedendo alicui priuilegium aliquod, per hoc non censetur sibi velle ligare manus. decis. 325.numer. 30. Chisterio.

papa quando præsumatur velle derogare pactis, & conuentionibus partium. decis.24.num.5. Durano.

papa non præsumitur velle sibi, & successoribus suis ligare manus contra iuris regulas. decis.525.num.27.

papa confert beneficia collectorum. decis. 261. numer.9. Dunozetto.

papa, quando intelligit præiudicare alicui, non est opus, vt illum nominet, siue de iure communi, siue ex speciali dispositione ius ei competat. decis.24.num.2. Merlino.

papa non præsumitur, vt contra se aliquid confirmare velit. decis.400.num.3. Durano.

papa, quando dispensat in defectibus iuris positiui dicitur verè, & non fictè disponere. decis.50.num.41. Virili.

papa non dispensat super matrimonio nullo, ad effectum retinendi pensiones. decis.75.num.2. Virili.

papa, si dicat, quod solus Episcopus possit degradare, non tamen excludit Capitulum concurrens in degradatione. decis.413.num.9. Coccino.

papa non censetur velle concedere priuilegium, quod contineat materiam criminosam, punibilem, improbam, & irrationabilem. decis.325.num.26. Chislerio.

papa, vbi plenariè legitimat, vel cum derogatione obstantium, remouet omnem maculam natalitans. decis.50. num.38. Virili.

ad Papam spectat cognoscere, an alienatio rerum Ecclesiæ sit valida. decis.41.num.14. Pirouano.

papa certum est, quod potest concedere facultatem transferendi pensiones. decis.153.num.15. Coccino.

ad Papam est recurrendum, si per indirectum voluntates Testatorum impediantur. decis.65.num.17. Durano.

papa, quando dispensat bigamum ad effectum retinendi pensiones ecclesiasticas censetur etiam cum dispensare ad retinendum priuilegium clericatus ad hunc effectum. decis.12.num.32. Remboldo.

papæ aliquid confirmati, censetur defectus narratus, si in confirmatione illi expressè derogauerit. decis.292. num. 7. Pirouano.

papæ mortui familiaritas consideratur ex effectu ex ea resultante, quæ durat etiam eo defuncto. decis.196. numer. 21. Durano.

penes Papam est dominium bonorum ecclesiasticorum, qui ideo eorum dicitur dominus. decis. 81. numer. 10. Coccino.

papæ familiaritas quid sit. decis.196.num.8. Durano.

papa potest iuramenta remittere, illa quæ interpretari, ac dispensare. decis.1.num.2. Durano.

papæ mens aliquid concedentis colligitur ex clausulis geminatis. decis.204.num. 1. Virili.

papæ confirmatio dicitur ex certa scientia facta, si in ea inseratur tenor rei confirmatæ, decis. 292. numer. 6. Pirouano.

papæ auctoritas in submissionibus ecclesiæ ad fauorem laicorum requiritur. decis.117.num.9. Quelpo.

papæ enunciatiua non statur, quando concernunt interesse partis. decis.197.num.72. Coccino.

papæ defectus intentionis, si probetur motus proprius, non relenat. decis.119.num.2. Merlino.

papa, quando in beneficijs semel manus apposuit per reseruationem, non potest inferior collator de illis disponere. decis.196.num.14. Durano.

in Papæ seruitio illi, qui insistunt dicuntur inseruire ecclesiæ Vniuersali. decis.22.num.11. Durano.

PARENS.

Parentibus, quod debeatur legitima de iure naturali, est æquior, & verior opinio. decis.62.num.17. Durano.

parentibus non extantibus, onus alendi filios spectat ad fratres diuites. decis.92.num.9 Durano.

parentibus non est minus debita legitima de iure naturæ, quam filijs. decis. 62.num.24. Durano.

à Parentibus filij spurij de benignitate Canonica sunt alendi. decis.92.num.8. Durano.

parentes filijs nihil debent, filij vero parentibus multum, & qui debet, oportet reddere. decis.62.num.45. Durano.

parentibus ita debetur legitima a filijs, sicuti à parentibus eis defertur. decis.116.num.1. Pirouano.

parentibus debetur legitima de iure naturæ stricto. decis. 62.num.11 Durano.

parentes honorare, nō solum comprehendit hoc, quartum præceptum Decalogi, sed etiam eis necessaria alimenta subministrari. decis.62.num.25. Durano.

parentum educatio non conuenit alijs animalibus, sed benè educatio liberorum. decis.62.num.27. Durano.

parentibus, & filijs etiam diuitibus est danda legitima. decis.62.num.28. Durano.

parentes à filijs nihil habent, sed filij à parentibus totum. decis.62.num.44. Durano.

parentum educatio, licet non sit de iure naturali, prout cōuenit generi animalium, est tamen pro vt conuenit speciei hominum. decis.62.num.31. Durano.

parentes debent thesaurizare filijs, sed non è contra. decis. 62.num...

parentibus, si minus legitima sit relictum, agunt ad supplementum, sed non ita filij. decis.62.num.61. Durano.

PARIA.

Paria sunt aliquid ab initio fieri, vel ex post facto, si ab initio fuit conuentum, quod illud debeat, vel possit fieri. decis.73.num.22. Durano.

paria sunt aliquid non habuisse effectum, vel non fuisse factum. decis.286.num.10. Merlino.

PARIES.

Parietis intermedij constructio inducit diuisionem. decis. 303.num.4. Merlino.

PARITIO.

Paritionis negatiua eo ipso probatur, quod terminus præfixus ad parendum est elapsus. decis 183.num.2. Vbaldo.

PAROCHIA.

Parochia vt erigi possit, quot incolæ sint necessarias. decis. 380.num.8. Coccino.

Parochiæ olim fuerunt diuisæ per Dionisium Papam. decis. 380.num.3. Coccino.

in Parochia propria de honestate matrimonium contrahi debet. decis.380.num.34. Coccino.

in Parochia propria, debent fieri matrimonij denunciationes. decis.380.num.33. Coccino.

PAROCHIALIS.

Parochialis ad hoc, vt sit Ecclesia non sufficit docere, quod Rector administret Sacramenta, nisi etiam ostendatur, quod de necessitate administret, & Populus ab eodem de necessitate recipiat. decis.380.num.13. Coccino.

Parochialem, quis non assequitur, nisi prius fuerit in examine approbatus. decis.174.num.16. Merlino.

parochialis, quod sit Ecclesia propter corpora defunctorū, hoc vt releuet, debet probari, quod non facta aliqua electione per defunctos, & non existentibus sepulturis maiorum in d. Ecclesia, illic sepulta fuerunt. decis.380.num. 38. Coccino.

de Parochialibus Ecclesijs debent Ordinarij prouidere in perpetuum, & per concursum. decis.54.num.53. Durano.

Parochialis Ecclesia de necessitate debent retinere Santissimum Sacramentum Eucharistiæ. decis. 380. numer. 27. Coccino.

Aliæ vero Ecclesiæ illud non retinent nisi ex indulto Apostolico, quod Regulares habent. ibidem num.28.

ad Parochialem vnam, si quis fuerit approbatus, ex hoc nō resultat approbatio ad aliam. decis.174.nu.15. Merlino.

parochialem duplicem quis potest retinere stante dispensatione Apostolica. decis.174.num.17. Merlino.

parochiali Ecclesiæ debentur decimæ de iure Diuino. decis. 380.num.24. Coccino.

parochialis, quod sit Ecclesia, non probatur ex eo, quia in ea fuerunt contracta diuersa matrimonia. decis. 380. numer.10.& 32. Coccino.

parochialis, vt dicatur ecclesia, quæ sint necessaria. decis. 380.num.11.& 12. Coccino.

parochialis Ecclesia omnis, licet dicatur habere curam, non tamen

tamen è contra omnis Ecclesia habens curam dicitur Parochialis.decis.180.num.14.Coccino.

PAROCHVS.

ad Parochum spectat administratio oblationem, quæ fiunt à fidelibus ad certum vsum. decis.37.num.9. 11.14. & 18. Merlino.

parocho debentur emolumenta funeralium, in recompensationem laborum, quos sustinuit in celebrando diuina officia, & in ministrando sacramenta defuncto, dum viueret.decis.402.num.9. Merlino.

parochi de Iure communi sunt canonici, & exercent curam animarum. decis.37.num.1. Merlino.

parochus dummodo in præsens. matrimonia vbiq, possunt contrahi, & sustinentur.decis.380.num.35.Coccino.

parocho Sacramentali debetur decima ex nouis fructibus prædiorum cultorum tamquam subrogatis in locum aliorum fructuum, qui ex eis de prædijs colligebantur.decis. 333.num.9.Merlino.

parochus Sacramenta Dei populo exhibet, & preces populi exhibet Deo.decis.402.num.11. Merlino.

parochus de Iure communi habet intentionem fundatam super decimis inter limites suæ Ecclesiæ existentibus. decis.333.num.2. Merlino.

parochus, quemadmodum exhibet Populo quæ sunt Dei, ita vice versa exhibet Deo, quæ sunt Populi. decis. 37. num.6. Merlino.

parochus in propria Parochia censetur habere plenam informationem. decis.264.num.8. Coccino.

parochus habet intentionem fundatam super omnibus obuentionibus contingentibus intra limites suæ Parochiæ. decis.37.num.3. Merlino.

parochus etiam de iure antiquo debebat interuenire in celebratione matrimonij.decis.264.num.4.Coccino.

parochus tam frequenter debet celebrare, vt muneri suo satisfaciat. decis.380.num.22.Coccino.

parochus habet ius vniuersale intra limites suæ Parochiæ. decis.37.num.6. Merlino.

parocho competit ius conuocandi alios Sacerdotes pro obeundis funeralibus. decis.402.num.12. Merlino.

parochus de oblationibus quæ fiunt a fidelibus ad certum vsum, debet fidelis administrator esse. decis.37.numer. 10. Merlino.

partim conuertendo in proprium vsum, partim erogando in concernentibus ad diuinum cultum, & partim ad pauperum inopiam sublenandam. ibidem num.10.

parocho debentur oblationes, quæ Deo à fidelibus secundum pietatis rationem in Ecclesia deferuntur. decis.402. num.10.Merlino.

parochus etiam de Iure communi habet intentionem fundatam, quo ad decimas ex prædijs nouiter ruptis, & cultis. decis.335.num.3.Merlino.

parochus est medius inter Deum, & Populum. decis.37. num.6. Merlino.

parochiani incolæ tenentur respondere de decimis suis Rectoribus, & non Episcopo.decis.64.num.2. Pirouano.

parochi fides, testibus munita, & extracta à libro matrimoniali probat matrimonium fuisse contractum. decis.15. num.4. Merlino.

parocho, vel Episcopo an debeantur oblationes, quæ fiunt sacris imaginibus.decis.37.num.2. Merlino.

parochi ius est speciale, Parochi vero speciale. decis.37. num.19. Merlino.

parochi fides, cum insertione partitæ libri baptizatorum, probat ætatem. decis.1.num.25. Durano.

parochus, si percipiat decimas ex iure particulari solum, quo ad certam speciem fructuum, tunc illis cessantibus, cessant etiam decimæ. decis.333.num.12.Merlino.

P A R S.

Pars, durante oppositione partis aduersæ contra testes, potest vti depositionibus dd. testium. decis.201.numer.36. Coccino.

partes non debent discrepare à substantia, & qualitate totius. decis.208.num.7.Coccino.

pars si fuerit citata pro certa hora, ad interessendum in aliquo actu, si id fiat non expectata d. hora, actus erit nullus. decis.199.num.8. Coccino.

pars, tunc non potest vti depositionibus testium, si pars aduersa in impugnatione contra eos obtinuit. decis.201. num.37. Coccino.

pars quando est effecta plusquam contumax in parendo, nõ est amplius audienda. decis.250.num.5. Vbaldo.

partis citatio, quando fuit transumptum instrumentum, ex eo, non videtur omissa, si in instrumento non appareat enunciata, cum tamquam solemnitas extrinseca, aliunde præsumi poterit.decis.396.num.6. Verospio.

pars, si fuerit citata pro certa hora non requiritur, quod expectetur totus lapsus horæ, sed sufficit, quod incipiat. decis.199.num.9. Coccino.

cum parte dismembrata transeunt omnia iura illius partis decis.41.num.7. Pirouano.

pars, si fuerit citata ad eligendum peritum, si hoc neglexerit iudex potest illum eligere.decis.199.nũ.25. Coccino.

à Parte censentur approbata iura producta si fuerit citata ad dicen. contra, & nihil opposuit. decis.53. num.30. Durano.

in Parte aliqua si scriptura reperiatur erronea, idem potest præsumi, & duci de alijs partibus. decis. 187. numer. 7. Vbaldo.

à partium singularium notitia bene infertur ad cognitionẽ totius.decis.695.num.4. Verospio.

partium conuentiones nõ censentur tollere priuilegia.decis. 153.num.2.Coccino.

partes, quãdo dicantur consentire in iurisdictionem. decis. 51.num.18. Coccino.

partibus os claudunt clausula sublata, & decretum initans. decis.53.num.54. Durano.

ex Parte vna testamenti declaratur altera. decis.6. num.38. Merlino.

partes, si agant ad possessionem obtinendam nunc quilibet est actor, & reus. decis.148.num.4. Merlino.

a parte vna, si controuentio fiat, ex hoc liberatur altera pars ab obligatione faciendi, & sic impunè potest contrauenire.decis.208.num.10. Coccino.

partis citatio requiritur ante executionem. decis.149. num. 2.Coccino.

à parte, quando testes sunt inducti, magis credendum est. decis.259.num.5. Pirouano.

pars, à toto regulari debet.decis.46.num.16.Durano.

partium conuentiones, quando tollantur per concessionẽ Principis.decis.23.num.21.Durano.

partis consensu stante, valide intimatio remitti potest. decis. 274.num.2. Motmanno.

de parte concessum videtur, si concedatur totum.decis.208. num.2. Coccino.

P A R T I T A.

partitarum contrapositio inducit compensationem. decis. 33.num.5. Merlino.

partitæ Banchorum adminiculatæ ex verisimilitudine, & testibus, plenè probant.decis.275.num.4.Dunozetto.

P A T E R.

Pater in necessarijs filio suo potius, quam patri suo subueniret.decis.62.num.51.Durano.

patri si competat facultas eligendi in bonis fideicommisso subiectis, aliàs deuoluantur ad proximiores, tunc si prius obtinuerit legitimare filium, & illum eligat, non requiritur citatio proximorum. decis. 319. numer. 11. Vinli.

pater, si in testamento, relinquat dotem filiæ, & eriam eam hæredem instituat, non videtur, quod tunc dos sit imputanda in legitimam.decis.37.num.5. Merlino.

pater quando in vita fecit legitimare filium, ad effectum, vt ei succedat in bonis, de quibus potest libere disponere, non est necessaria citatio proximorum. decis.371. num.7.Durano.

pater, & filius vna, eademque persona carne, & natura reputantur.decis.62.num.42. Durano.

pater, qui sine causa filios suos exhæredat, rem quasi furiosi dicitur facere. decis.215.num.26. Durano.

pater si hæredem instituat filium, & dotem incertã relinquat filiæ, tunc si filius in suo testamento, declaret, quanta præcisè futura est illa dos à patre relicta, videtur fecisse pro legatum, pro dirimendis dissidijs, quæ

possent enim in liquidatione dotis decis.28.nu.4. Merlino.
pater, si haredem instituat filium prohibendo ei, ne possit detrahere legitimam, & cum præcepto de obseruando inuiolabiliter suam voluntatem sub pena priuationis hæreditatis.decis.342.num.12. Dunozetto.
An filius controuertat cum patre solum in legitima instituto. ibidem. num.12.
Pater, si concedat licentiam filio testandi, si testamentum semel factum & reuocata licentia per patrem, durat tale testamentum.decis.328.numer.11. Queipo.
patrem alium, quam suum, verum, & legitimum in publicis libris adscribere est valde graue, & cõtumelioſum. decis. 90.num.7. Dunozetto.
patris factum, non nocet filio, qui non ex persona patris succedit, sed ex propria, vt vocatus à testatore. decis.304.num. 24. Chisterio.
Pater licet sit bannitus, nihilominus potest agere pro filio. decis.194. num.9. Chisterio.
pater tenetur restituere, alteri pecuniam quam soluit, pro redimendo filio captiuo emancipato, licet pater ad hoc cogi minimè possit.decis.392.num.14. Vetuspio.
pater in hæreditate, quæ de iure erat deferenda ipsi filio, si succedat vna cum filio in ea hæreditate, tunc in portione habita a filio non consequitur vsumfructum. decis.372. num.9. Dunozetto.
pater verisimile non est, quod constituat dotem minorem vni filiæ, quam alteri.decis.75.num.5. Manzanedo.
pater pro filijs impuberibus testari potest. decis.202.num. 13. Pirouano.
pater, quando possit grauare filium in legitima. decis.342. num.11. Dunozetto.
pater per exilium propriæ Ciuitatis, non amittit patriam potestatem in filium. decis.304.num.2. Chisterio.
pater constituendo dotem filiæ potest apponere pactum, vt defuncta filia dos nequaquam penes liberos remaneat, sed reuertatur ad ipsum patrem. decis. 529. num. 13. Merlino.
patriæ potestatis ius, nec non filiorum liberorum ius, post nuptias inuentas ortum habuit. decis. 316. numer. 20. Coccino.
pater dotans filiam, non potest præsumi in eo liberalitas. decis.20.num.17. Merlino.
Pater in bonis naturalis defuncti filio habet tantum vsumfructum.decis.372.num.6. Dunozetto.
pater, pro filijs potest acquirere incolatum, alicuius ciuitatis, & domicilium, quando eodem tempore acquirit illi hæreditatem.decis.32.num.3. & 4. Virili.
pater, si sit rogatus restituere hæreditatem filio, vel fratri, cauere cogitur, si bona dilapidant. decis. 168. num.14. Virili.
pater, quãdo fuit institutus hæres vna cũ filijs æquis portionibus, nunc in portione filiorum, non habet vsumfructum. decis.358.num.5. Dunozetto.
pater emens filio aliquod officium, an in eiusdem filij legitimam sit imputandum.decis.54.num.3.
patris iussus de adeunda hereditate per filium debet esse specialis.decis.153.num.5. Coccino.
pater non est alendus a filio in naturali, sed ratione naturali. decis.62.num.28. Durano.
patris possessio non transmittitur in filium, sed opus est noua apprehensione.decis.35.num.3. Durano.
patres, & filij quo ad legitimam sunt expresse adæquati. decis.62.num.76. Durand.
pater per bannum a suis administrationem bonorum filij, & interim est assignanda curatori donec pater redeat, vel filius deueniat ad legitimam ætatem. decis.394. num.4. Chisterio.
pater non potest priuare commodo successionis filios in fideicommisso vocatos, absq; aliqua eorum culpa. decis. 346.num.15. Dunozetto.
pater non potest præcludere vsumfructum in portione bonorum relicta filio, si testator hoc prohibuerit. decis.371. num.4. Dunozetto.
pater dotando filiam facit cessare legatum prodotis, ex quo cessat causa legati.decis.150.num.10.Coccino.
pater cõpanem potest pro filio, decis.260.quia, Dunozetto.
ob Patris inopiam tantum mater tenetur dotare filiam. decis.29.num.15.& 18.Merlino.
patris voluntas interpretatur consuetudo Martini. decis. 219.num.10. Merlino.
patris confessio nullam prodest ad probandam legitimitatem filiorum. decis 16.num.19. Coccino.
patre iam professo, filius admittitur ad postulanda bona, quæ sibi ex successione paterna obueniunt. decis.116.nu. 17. Pirouano.
patris consensus requisitus, vt filius adeat hæreditatem, quando debeat interuenire. decis.73.num.10.Durano.
ad Patrem infans transmittit hæreditatem ascendentium sibi delatam.decis.217.num.4. Pirouano.
patris testamentum, qui sine causa filios exhæredat, irreto iure tenet, licet per querelã in officio si testamenti veniat rescindendum. decis.233.num.27. Durano.
ex patris bonis, & non ex bonis hæredis sunt dotes filiarum detrahendæ. decis 28.num.22. Merlino.
post Patris deportationem filius natus non facere conditionem, si sine filijs. decis.346.num.2. Dunozetto.
cum Patre, si filius habitet, censetur habere notitiam omnium bonorum patris. decis.331.num.26. Pirouano.
patri ad hoc, vt filius possit donare causa mortis sufficit authoritas Iudicis.decis.25.num.22.Coccino.
patris est succedendi prima causa, vbi filius sine descendentibus moritur. decis.218.num.1. Pirouano.
pater, quicquid acquirit filio non acquirit, sed bene è contra.decis.181.num.15. Pirouano.
pater sponsi non contrahit affinitatem cum tota familia sponsi.decis.32.num.8.Pirouano.
patri potius est subueniendum, quam filio, si ambo sint in eadem necessitate constituti. decis. 62. numer. 23. Durano.
patris familiam filij sequi debent, non autem matris. decis. 405.num. 33. Verospio.
ad Patrem spectat filiæ dotare. decis. 107. numer. 19. Durano.
Patris familias vsus, & filijs Curiæ, gratiæ Apostolicæ recipiunt interpretationem. decis.12.num.25. Remboldo.

PATRIMONIVM.

Patrimonium scindi non debet, cum ex bonis omnibus conflatur vnum patrimonium. decis. 177.num.31. Merlino.
patrimonium aliud vltra dotẽ mulieres à communiter accidentibus habere non solent.decis.107.num.13. Durano.
patrimoniorũ diuisio, quando fiat.decis.112.n.13. Vbaldo.
patrimonium proprium efficitur hæreditas, quando est adita.decis.304.num.1. Pirouano.
patrimonium totum olim debebatur filijs, & postea de Iure Codicis fuit quarta. decis.62.num.20.Durano.

PATIENTIA.

Patientia operatur effectualionem respectu possidentis. decis.32.num.8. Merlino.
patientia habetur pro impleméto.decis.136.nu.14.Vbaldo.
patientia, & scientia requiritur, ad hoc vt possessio ciuilis amittatur.decis.117.num.1.Virili.
patientia, & scientia eius contra quem præscribitur, requiritur ad hoc, vt præscriptio possit currere. decis.252.nu. 11. Verospio.
patientia, & scientia aduersarij requiritur, vt acquiratur quasi possessio in iuribus incorporalibus. decis. 274. num.6. Queipo.
patientia, & scientia alterius non requiritur in acquirenda possessione, stante titulo illius, qui gerit actus possessorios.decis.225.num.4. Dunozetto.

PATRONVS.

Patronus vnicus etiam dicitur, qui habet in præsentatione maiorem vocem eorum, qui vocem constituunt. decis. 289.num 12. Verospio.
patronis præiudicari non potest in præsentatione nisi constito de eorum scientia, & patientia. decis.81.numer. 7. Manzanedo.
patroni, qui in iure patronatus constituunt minorem partem, pro nihilo reputantur.decis.285.num.7.Durano.
patronus ecclesiasticus non potest donare iuspatronatus. decis.277.num.4. Dunozetto.
patronus potens, si prætendat ius patronatus ex priuilegio

uilegio, vel confirmatione Apoſtolica, debet de eis docere. deciſ. 197. num. 89. Coccino.
patronos ſpoliare ſua quaſi poſſeſſione, præſentandi Canonum auctoritate, eſſet inuquum. deciſ. 53. numer. 51. Durano.
patronorum mandata ad præſentandum produci debent intra quadrimeſtre, declata, vt hic. deciſ. 332. num. 6. Durano.
patroni, quando non poſſint præſentare perſonam ipſi beneuolam. deciſ. 152. num. 17. Pirouano.
patroni Laici habent tempus quadrimeſtre de Iure ad præſentandum. deciſ. 285. num. 8. Durano.
patronus Laicus ſolum coram Iudice Eccleſiaſtico conueniri poteſt pro patronatu Laicali. deciſ. 144. numer. 18. Durano.
patronus potens, ſi velit inuari præſcriptione ad probandum iuſpatronat, de iure communi debet docere de immemorabili. deciſ. 197. num. 88. Coccino.
patroni Laici habent tempus quadrimeſtre à iure præfinitum ad præſentandum. deciſ. 332. num. 1. Durano.
patronus, non poteſt præſentare, quando lis fuit mota poſſeſſori, ante vacationem. deciſ. 197. num. 8. Coccino.
ex Patronorum multiplicitate Eccleſiæ infertur præiudicium. deciſ. 277. num. 10. Vbaldo.
patronus potens, qui ſemel docuit de iurepatr. iuxta formã Concil. Triden. non eſt repellendus à quaſi poſſeſſione præſentandi. deciſ. 197. num. 43. Coccino.
patroni laici habent tempus quadrimeſtre ad præſentandũ. deciſ. 15. num. 2. & 11. Merlino.
patroni bonum ius ex quibus actibus poſſeſſorijs probetur, ad effectum confirmationis illius, qui iam eſt electus, & nominatus. deciſ. 5. num. 6. Durano.
patronis inuitis Ordinarius ex facultate ſibi à iure tributa, ex neceſſitate & vtilitate Eccleſiæ poteſt admittere permutationes beneficiorum. deciſ. 152. num. 14. Pirouano.
patroni poſſunt conuenire inter ſe, vt alterius vicibus præſentent. deciſ. 174. num. 7. Merlino.
patronorum minor pars in præſentatione pro nihilo reputatur. deciſ. 332. num. 2. Durano.
patroni conſenſus in permutatione beneficij iurispatronatus non requiritur, ſed ſufficit, ſi requiratur. deciſ. 190. num. 8. & 9. Pirouano.
Patrono inuito ſi fit facta reſignatio iurispatronatus, non abdicitur ius a reſignante. deciſ. 190. num. 2. Pirouano.
patronis tempus quadrimeſtre ad præſentandum, quando incipiat currere. deciſ. 15. num. 12. Merlino.
patronis non poteſt præiudicare Ordinarius in Iurepatronatus abſq; vitio attentatorum. deciſ. 152. numer. 10. Pirouano.
patrono etiam contradicente abſque iuſta cauſa poteſt fieri permutatio beneficij iurispatronatus. deciſ. 190. numer. 7. Pirouano.

P A T R V V S.

Patruus, ſeu amita, dum viuunt tenentur filios ex fratre, ſeu ſorore alere, ſi egeant illis viuentibus. deciſ. 405. num. 16. Chiſlerio.
patruus, quod poſſit cogi alimenta præſtare nepotis, lege nõ cauetur. deciſ. 408. num. 17. Chiſlerio.
S. PAVLVS Apoſtolus Dionijſium in Athenienſem, Thimotheum verò in Epheſinum Epiſcopum creauit. deciſ. 353. num. 28. Coccino.
S. Pauli Auctoritas 2. ad Cotinth. cap. 12. quando habeat locum. deciſ. 61. num. 53. Durano.

P E C C A T V M.

Peccatum manifeſtum contra ſolemne votum paupertatis, Religioſi committerent, ſi ita poſſiderent bona deſtinata ad eius victum vt non ſint animo parati etiam ad natum ſuperioris relinquere. deciſ. 414. numer. 39. Coccino.
ſine Peccato vſura non exigitur, licet ſit tolerata. deciſ. 301. num. 19. Merlino.
ex Peccato, & ſpurcitia natus dicitur ſpurius. deciſ. 316. num. 21. Coccino.
peccati nutritiua ſi ſit aliqua conſuetudo eſt potius abuſus, & corruptela quam conſuetudo. deciſ. 301. numer. 23. Merlino.
peccata, tanto ſunt grauiora, quanto diutius infelicem animam detinent alligatam. deciſ. 265. num. 21. Vbaldo.

P A V P E R T A S.

Paupertas votiua Fratrum Minorum S. Franciſci violaretur ſi caperent legata ingentia, & immoderata, quæ ſuperent theſaurationem. deciſ. 365. num. 12. Merlino.
ob Paupertatis votum profeſſus bona retinere non poteſt. deciſ. 6. num. 6. Merlino.
paupertas in ſorore conſiderata obligat fratrem ad dotem illi conſtituendam. deciſ. 398. num. 3. Molmanno.
paupertati Minorum Ordinis S. Franciſci nihil tam repugnat, quam redditus annui, qui ſunt certi, & determinati. deciſ. 365. num. 16. Merlino.
per quorum poſſeſſionem in perpetuum prouideretur dd. Fratrum neceſſitati, & penitus excluderetur paupertas, vel in ea certè mentirẽtur, quod abſonũ eſſet. ibidẽ. n. 17.

P A X.

pro Pace componenda familiares Principum poſſunt conueniri ab Ordinarijs locorum. deciſ. 324. nu. 4. Pirouano.

P E C V N I A.

Pecuniam ad ſocietatem officij quis veriſimiliter non præſumitur accipere ſi paulò antè cum effectu magna quantitas ei ſit mutuata. deciſ. 61. num. 14. Dunozetto.
ex Pecunia nihil percipi poteſt abſque labe vſurarum. deciſ. 130. num. 1. Pirouano.
pecunia de ſui natura non eſt apta fructificare, & parere. deciſ. 301. num. 40. Merlino.
pecunia in venditione interuenire debet. deciſ. 350. numer. 17. Durano.
pecuniæ vſus non diſtinguitur à ſubſtantia eiuſdem pecuniæ. deciſ. 301. num. 41. Merlino.
Mutuans, quod habeat vſum pecuniæ, abſurdum eſt, cum penes mutuatarium reperiatur. deciſ. 301. numer. 42. Merlino.
pecunias ad cenſum accipiens, ſi eodem tempore emit aliquod officium, præſumitur ſolutum ex illis pecunijs. deciſ. 114. num. 8. Virili.
pecunia à debitore male conſumpta præſumitur adhuc ſtare. deciſ. 304. num. 8. Pirouano.
pecunias habens deſtinatas emptioni alicuius rei ſtante hac deſtinatione emptio habetur pro perfecta. deciſ. 363. num. 42. Merlino.
pecunias quis ſubripuiſſe, ex quibus adminiculis animus inducitur ad perfectè credendum. deciſ. 166. numer. 7. Pirouano.
pecunias accipiens ad cenſum, ſi quoque ſit facta ſolutio, præſumitur facta ex eiſdem pecunijs receptis ad cenſum. deciſ. 114. num. 6. Virili.
pecuniæ incontanti vbi requiruntur, non ſuffragatur apocha fideiuſſoriæ depoſitum. deciſ. 148. num. 9. Virili.
pecuniæ numeratio probatur per ſolam confeſſionem de recepto. deciſ. 285. num. 5. Veroſpio.
pecuniæ in genere ſuo, functionem recipiunt. deciſ. 391. nu. 5. Durano.
pecunia aliena, licet aliquid ſit emptum, nihilominus, dominij acquiſitio fieri poteſt. deciſ. 80. num. 2. Coccino.
ex Pecunijs proprijs ſoluentis, præſumitur facta ſolutio. deciſ. 286. num. 3. Merlino.
in Pecunia etiamſi conſiſtat dos data filiæ nihilominus imputatur in eius legitimam. deciſ. 27. num. 1. Merlino.
pecunia amiſſa in ludo illicito repeti poteſt. deciſ. 283. num. 4. Veroſpio.
pecuniam meam procurator meus fœnori dans, tenetur mihi clare illud emolumentum quod conſecutus eſt ex illa, ſiue ei mandaui, ſiue non. deciſ. 80. num. 9. Coccino.
ſuper Pecunia nõ cadit hypoteca. d. 207. num. 7. Veroſpio.
pecunias, vel bona, ſi debitor habeat poteſtatem tradẽdi ex traditione alterius liberatur. deciſ. 207. num. 4. Veroſpio.
pecuniam ad aliquem peruenijſſe, quãdo præſumatur. deciſ. 114 num. 5. Virili.
ex Pecunia aliena aliquid ſoluenti, non datur repetitio. deciſ. 397. num. 16. Durano.
pecuniæ occaſione ludi alearum ſolutæ poſſunt repeti intra 40. anno. deciſ. 95. num. 4. & 5. Manzanedo.
de Pecunijs ſocialibus, ſi ſit facta ſolutio à ſocio, debet cedere in extinctionẽ debiti ſocialis, non autem debiti particularis,

cularis, & proprij, decis.191.numer.18.Virili.
pecunia requiritur, quod sit præsens, ad hoc vt valeat subhastatio, decis.411.num.13.Verospio.

PENSIO.

Pensio, quando mutatur de vita, & persona transferentis, & transfertur, in vitam, & personam translatarij, ex hoc non resultat præiudicium considerabile, sed eventuale. decis.24.num.13.Merlino.
Cum aliquando contineat translatarios etiam iuniores præmortuis transferentibus, etiam senioribus. ibidē.nu.13.
in Pensionis translatione, seu facultate transferendi, non est facienda mentio, quod beneficium sit grauatum alia pensione. decis.46.num.7.Durano.
pensionis quasi possessio ad effectum manutentionis probatur per solutiones. decis.23.num.1. Durano.
pensionis translatio solum operatur mutationem personæ, cui pensio est soluenda.decis.24.num.13.Merlino.
pensionis impositio non continet odium, saltim irrationabile.decis.46.num.5.Durano.
pensiones pensionarij Hispani sunt reseruata post concordiam factam inter Regem, & Clerum Hispaniarum, decis.205.num.10.Durano.
pensio locationum, licet regulariter non probet verum valorem, multum tamen vegetat, & verisimilem rei valoris præsumptionem inducit.decis.307.num.3.Durano.
pensionis cassatio est actus, qui originatur in consensu transferentis. & perficitur in auctoritate executoris.decis.153. num.13.Coccino.
pensionis literæ, facultas transferendi, & translatio ipsi, non sunt distinctum, & de per se considerandæ, sed vt vnum integrale constituentia, decis. 46. numer. 9. Durano.
in Pensionis reseruatione super beneficio, est facienda mentio de regressu, quem quis habet ad illud beneficium, decis.24.num.16. Merlino.
pensionis impositio est magis odiosa, quam illius translatio. decis.46.num.6.Durano.
pensionis reseruatio non est subreptitia, si beneficij regressus non fuerit expressus.decis.24.num.17.Merlino.
pensio non est odiosa, & quare decis.46.num.3. Durano.
in Pensionis retentione, quæ datur in limine promotionis ad Episcopatum non requiritur expressio eorum, quæ fuissent exprimenda in ipsa reseruatione pensionis. decis. 24.num.10.Merlino.
pensionis translatio, an possit pro parte valere, & pro parte non valere. decis.30.num.30.Durano.
pensionis translatio, an sit odiosa odio rationabili, vel irrationabili. decis.46. num.2.Durano.
Pensio, quando est odiosa, non est odiosa odio irrationabili. decis.46. num.4. Durano.
pensionis literæ sunt omnino iustificandæ. decis. 287.num. num.5. Quipo.
pensionis translatio id efficit, vt loco obitus transferentis, sit expectanda in ius translatarij.d.24.num.22.Merlino.
pensionis translatio, licet facta in articulo mortis, non est nouum grauamen, nec nova dicatur pensio, sed solum, quædam mutatio personæ, decis.24. num.12.Merlino.
pensio in beneficijs, quando imponitur, est facienda mentio, an adsit alia pensio.decis.246.num.7.Durano.
pensiones, pro contractum matrimonij, an extinguantur. decis.50. num.19. Virili.
pensio est onus reale, & ideo non debet regulari personis. decis. 46.num.24. Durano.
pensionis exigendi quasi possessio ex quo probetur. decis. 76.num.2. Vbaldo.
pensionis translationis literæ habent executionem paratam, ita vt detur translatario via executiua, sicuti daretur pensionario transferenti.decis.30.num.2.Durano.
pensionum Ecclesiasticarum quis efficitur incapax per contractum simplicis matrimonij. decis.12.nu.27. Rēboldo.
circa Pensionum cassationes conclauitæ quam facultatem habeant. decis.153.num.3. Coccino.
ex Pensionis quantitate discernitur emphyteusis à locatione.decis.359.nu n.27.Coccino.
pecunias perindecest, ac si quis soluat, operatur compensatio. decis.374.num.19. Merlino.
pensiones transferendi facultas debet saltem constare ex transumpto appositio in processu fulminato, decis.153. num.4. Coccino.
pensionis translatio subsistitur pro vt possibile est quando est facta quamclara omni meliori modo, decis.30. num. 35. Durano.
pensiones Ecclesiasticæ Laicis non assignantur. decis.12. num.38. Remboldo.
pensiones Ecclesiasticæ, quando dantur alicui vti Laico, tunc si sit bigamus non eget alia dispensatione, decis.12. num.36. Remboldo.
pensionum Ecclesiasticarum efficitur incapax Bigamus. decis.12.num.26. Remboldo,
pensionem exigens per spatium 30. annorum liberatur ab onere iustificationis.decis.7.num.1.Coccino.
pensionum sunt capaces etiam illi, qui solo charactere clericali sunt insigniti etiam, quod gaudeant minimè priuilegio fori.decis.12.num.19 Remboldo.
pensionem temporalem imponere, aut reseruare, Prælatus regularis tantum potest super beneficio manuali, & amouibili. decis.386.num 2. Pirouano.
pensionem ad vitam pensionarij ordinarius potest reseruare.decis.386.num.9.& 10. Pirouano.
pensiones transferendi facultas, si alicui pure sit data, & concessa, non potest deinde ex accidenti capere conditiones decis.46.num.23. Durano.
pensiones Ecclesiasticos obtinens vltra summam præscriptam à constit. Sixt. V. tenetur habitum, & tonsuram clericalem deferre. decis.12.num.42.Remboldo.
pensionis temporalis Laicus est capax. decis. 50. numer.22. Virili.
pensionis translationis instrumentum habet in ventre reseruationem vigore facultatis. decis.30.num.13.Durano.
pensiones transferendi facultatem, certum est, quod Papa possit concedere, decis.153.num.15. Coccino.
contra Pensionis translatarium non solet rescribi nisi cum clausula, sine retardatione. decis.30.num.2. Durano.
in Pensionis reseruatione Papa si scisset valorem expressum non esse verum, eam non reseruasset, decis.159.num. 14. Vbaldo.
in Pensionis translatione extinguitur pensio antiqua, & reseruatur noua.decis.30.num.32. Virili.
pensiones transferendi longissima quasi possessio, valent translatarios iustificandi pensionem translatam. decis. 30.num.7. Durano.
pensionis translatio, si fiat per viam extinctionis primæ, & creationis seu reseruationis nouæ pensionis pensio translata respectu translatarij non dicitur noua pensio. decis. 7.num.15.Coccino.
pensionis exigendæ quasi possessio transferentis, non transit in translatarium. decis.15.num.6. Durano.
in pensionem materia, quando Iudex procedit per viam cassationis antiquæ, & creationis nouæ similis, debent coram eo exhiberi literæ reseruationis pensionis. decis. 154.num.8.Coccino.
pensionem exigendi, si quis sit in quasi possessione, non est necessaria exhibitio beneplaciti, & literarum.decis. 138. num.3. Dunozetro.
ad Pensiones obtinendas, & consequendas dispensatio, an comprendat casum translationis. decis.50. numes.30. & 31. Virili.
pensiones, quando dicantur validè translatæ, decis. 12. num.1. Remboldo.

PENSIONARIVS.

Pensionario, ad hoc vt detur manutentio non est necesse, vt ostendat literas expeditas, sed sufficit constare de reseruatione pensionis saltem per supplicationem, decis. 287. num.2.Quipo.
pensionarius pro rata pensionis quantumuis exemptæ contribuere tenetur. decis.205. num.1. Durano.
pensionarius est relaxandus à titulari indemnis ab omni onere contributionis, stante sic pacto. decis. 205.numer. 2. Durano.
pensionarius, si in possessione exigendi non existat, & pensio sit conditionalis, nunc impletum conditionis pro parte debet. decis.287.num.3.Quipo.

penſionarij in caſu contributionis tenentur contribuere pro rata. deciſ.23.num.4. Durano.
penſionario denegari non poteſt manutentio, & quo caſu proceda:.deciſ.287.num.1. Queipo.

PERCEPTIO.

Perceptio fructuum, per quantum tempus æquent ſortem. deciſ.391.num.6. Pirouano.
perceptionis præſumptio ex poſſeſſione ſubſequuta non intrat,quando agitur de penſionibus domorum & aliorum bonorum.deciſ.304.num.15. Pirouano.
Videm verb. Fructus.

PERITVS.

Periti in comparatione ſcripturarum inſpicere debent ſingulas literas, ſeu elementa, dictiones, & elementorum verborumque tractus, ſigna, & ſimilia. deciſ. 199.num. 22. Coccino.
peritis in arte eſt ſtandum. deciſ.352.num.7.Merlino.
periti electi ad comparationem ſcripturarum, relationem ſuam debent facere in ſcriptis, vel in actis ſcribere facere. deciſ.199.num.23. Coccino.
à Periti relatione non eſt recedendum, ſi ille de communi partium conſenſu fuerit electus. deciſ. 129. numer. 8. Merlino.
periti electi ad comparationē ſcripturarum, debent interrogari an id, quod dicunt,cauſa odij, vel inimicitia, aut gratia tenti dicant. deciſ.199.num.27. Coccino.
periorum relationibus potius eſt ſtandum circa valorem prædiorū quam teſtium depoſitionibus. deciſ.272. num. 24. Dunozetto.
periti electi ad comparationem ſcripturarum iurare debent iuxta formam l. comparationes §. omnes autem C. de fid. inſtrument. deciſ.199.num.28. Coccino.
peritis in arte eſt credendum.deciſ.278.num.3. Merlino.
periti plures intervenire debent in comparatione ſcripturarum. deciſ.199.num.23. Coccino.
periti in ſcripturarum comparatione non debent eſſe ſuſpecti partibus.deciſ.199.num.24.Coccino.
periti electi propter ſcripturarum comparationem de iure neceſſarium eſt, & de forma, vt iurent. deciſ.199.num. 26. Coccino.

PERMISSVM.

Permiſſum ad tempus, poſt illud dicitur prohibitum. deciſ. 59.num. 2. Merlino.

PERMVTATIO.

Permutatio ante effectuationem nullum operatur effectū. deciſ.359.num.32.Coccino.
permutatio, regulatur ſecundum naturam emptionis, & venditionis. deciſ.159.num.10.Vbaldo.
ex Permutatione beneficiorum an abducatur ius à permutante vide diſtinctionem. deciſ. 119. numer. 11. Merlino.
permutationes beneficiorum, quando ſunt nullæ, qualiter ſuccurratur, & quid ſi ſint factæ inuitis patronis. deciſ. 152.num.20. Pirouano.
permutandi facultas competens alicui vigore pacti, an tranſeat in filium illegitimum.deciſ.359.num.33. Coccino.
permutatio eſt ſpecies alienationis. deciſ.159.n.10.Vbaldo.
In permutatione beneficij iuris patronatus non requiritur conſenſus Patroni, ſed ſufficit, ſi requiratur. deciſ.190. num.8.Pirouano.
permutatio beneficij iuris patronatus poteſt fieri etiam contradicente patrono, abſque iuſta cauſa. deciſ. 190.num. 7. Pirouano.
permutationis titulus quando adeſt in beneficio,non poteſt quis dici intruſus.deciſ.119.num.23.Merlino.
de Permutatione eff. ctuali benè dicitur conſtare ex literis Apoſtolicis deſuper conſpectis. deciſ. 132. numer. 1. Merlino.
permutatio de beneficio reſeruato, non poteſt fieri coram Ordinario, quia illud ipſe conferre non poteſt. deciſ. 119.num.16. Merlino.
permutare poteſt cum alio,habens ius in re,etiam poſſeſſione non adepta. deciſ.132.num.6.Merlino.
ſub Permutationis prohibitione non comprehenditur hypoteca. deciſ.328.numer.4. Queipo. deciſ.211. numer.6. Vitali.

PERPETVITAS.

Perpetuitas conſeruandi bona in familia,& agnatione implicat vocationem filiorum, quandocumque in poſterū naſciturorum. deciſ.346.num.13. Dunozetto.
perpetuitas de iure eſt de ſubſtantia beneficij. deciſ.379. num.3. Veroſpio.
perpetua ea dicuntur, quorum ſtatus & mutatio pendet à futuro euentu, donec caſus veniat. deciſ. 194. numer. 90. Coccino.

PERPLEXITAS.

Perplexitas an vitiet actum.deciſ.350.num.13.Durano.

PERSONA.

de Perſona, quando dubitari contigit, interpretatio eſt ex coniecturis ſumenda.deciſ.245.num.8.Veroſpio.
perſonis nominatis, vel contemplatis à Statuto circa ſucceſſionem non exiſtentibus, vel non ſuccedentibus, tunc ceſſat diſpoſitio d. ſtatuti, & intrat ius commune. deciſ. 223.num.16. Chuſerio.
perſona nominata inſtrumento ſecundum hodiernam praxim non eſt neceſſarium, vt præſentetur. deciſ.152.num. 23.Pirouano.
perſonæ appellatione veniunt tam maſculi, quam fœminæ. deciſ.107.num.16.Durano.
perſona patris non eſt diſtincta à perſona filij. deciſ.308. num.11. Pirouano.
perſonæ, & gradus vbi mutantur, non inducitur repetitio qualitatis maſculinitatis. deciſ.151.numer.24. Dunozetto.
particulares perſonæ non poſſunt præiudicare congregationibus. deciſ.193.num.3. Vbaldo.
perſonæ ſtatus de tempore contractus attenditur, & non futurus deciſ.125.num.45. Durano.
perſona, quando non poſſit dici incerta. deciſ. 245. num. 7. Veroſpio.
perſonarum pluralitas non præſumitur. deciſ. 245. num. 4. Veroſpio.
iuxta Perſonæ qualitatem, quod dos ſit conſtituta, eſt præſumptio vrgentiſſima.deciſ.78.num 4.Manzanedo.
perſonæ Eccleſiaſticæ quando contrahunt, in eorum contractibus ſunt ſeruandæ ſolemnitates Iuris Canonici. deciſ.125.num.50.Durano.
perſonarum plurium collectio eſt linea, continens gradus, & numeros diſtinguens.deciſ.21.num.21.Merlino.
perſonæ alicui coniunctæ, præſumuntur ei gratæ. deciſ. 12.num.41. Remboldo.
perſona Eccleſiaſtica eſt vxoratus ſi clericali charactere ſit inſignitus. deciſ.12.num.16. Remboldo.
perſona hæredis non mutat conditionem obligationis principalis.deciſ.28.num.4. Merlino.
in Perſonis nobilibus multo magis ceſſat præſumptio fraudis, & falſitatis. deciſ. 26.num.20. Vbaldo.
perſonæ mutationem, ſolum operatur penſionis translatio. deciſ.24.num.23. Merlino.
perſonam minoris non comprehendit ſtatutum, ſi ſit correctorium iuris communis, vel ab eo exorbitans. deciſ.36. num.36.Coccino.
ex perſona, & facto alicuius illa obligatio, quæ originem traxit, illum tantum affici debet. deciſ. 23. numer. 32. Durano.
perſonarum duo ſunt genera vnum clericorum, & aliud laicorum. deciſ.12.num.3.Remboldo.
ex perſona patris filij non poſſunt ſuccedere ſi nec ipſe pater ſuccedere poſſet. deciſ.84.num.15. Dunozetto.
perſona Eccleſiaſtica, vt quis dicatur requiritur, vt ſit talis ſaltem in potentia. deciſ. 12. num. 8. & 9. Remboldo.
perſonas collitigantium ſi ſtatutum reſpiciat, quid operetur.deciſ.137.num.8. Vitali.
perſonam poteſt ſtatutum inhabilitare, & ita incapacem reddere illam, vt quocumque loco vadat ſemper remaneat talis. deciſ.177.num.17.& 18. Merlino.
perſonæ Eccleſiaſticæ ille, dicuntur quæ ſunt clericali charactere inſignitæ.deciſ.12.num.6. Remboldo.
perſona Eccleſiaſtica deſinit eſſe clericus, ſi tranſeat ad ſtatum laicalem deciſ.51.num.14.Coccino.
perſona Eccleſiaſtica, quando quis dicatur largo modo.

decis. 14. numer. 12. Remboldo.
persona ecclesiastica dicitur Nouitius secundum magis communem, & approbatam sententiam. decis. 125. num. 48. Durano.
persona Ecclesiastica, vt quis dicatur sufficit docere, quod docere, quod non sit purus laycus. decis. 12. numer. 5. Remboldo.
personarum mutatione non alteratur, neque extinguitur obligatio. decis. 46. num. 25. Durano.
personam duplicem representat socius, qui duas societates contrahit. decis. 293. num. 19. Virili.
personæ intuitu, & non officij intelligitur facta gratia, si solum nomen, & cognomen ex primatur. decis. 101. num. 2. Virili.
de Personæ identitate non licet amplius dubitare, quando ad sunt plures demonstrationes. decis. 245. numer. 5. & 22. Verospio.
ex Personæ qualitate possidentis identitas facilius remanet probata. decis. 84. num. 11. Dunozetto.
persona suspecta dicitur Communitas quo ad vsurpationem Iurisdictionatus. decis. 401. num. 5. Pirouano.
personæ notitia in Principe arguitur ex expressione nominis proprij, & cog nominis. decis. 101. num. 25. Virili.
ex personarum, locorum, & temporum circumstantijs in ciuili variatur. decis. 62. num. 47. Durano.
de Personis, si aliqua constitutio loquatur etiam quia de illis loquatur respectu rei, non definit esse realis. decis. 36. num. 29. Coccino.
persona Ecclesiastica, vt quis dicatur debet esse de foro Ecclesiæ. decis. 11. num. 2. Remboldo.
à Personis non debent regulari pensiones, cum sint onera realia. decis. 46. num. 24. Durano.
ex Persona professi acquiritur Religioni, vti Religioni, & non è contra. decis. 181. num. 14. Pirouano.
personarum legitimatio in omnibus iudicijs, etiam executiuis requiritur. decis. 234. num. 18. Mormano.
personarum diuersitas arguit diuersitatem & distinctionem officiorum. decis. 101. num. 15. Virili.

PERTINENTIA.

Pertinentia intris conferendi beneficium quando de ea agitur incidenter probatur leuioribus probationibus. decis. 678. num. 22. Merlino.
de Pertinentibus ad supremam potestatem, quando agitur, prout est de aquocatione causarum, non est arguendum à possibili transitu iurisdictionis, respectu exercitij separati ab habitu, & remanente penes alium. decis. 209. num. 5. Pirouano.

PETITIO.

Petitio est species confessionis, & ideo debet interpretari ad fauorem confitentis. decis. 5. num. 14. Durano.
petens id, quod iam solutum est, doli exceptione repellendus est. decis. 224. num. 13. Durano.
petitio reintegrationis, si sit æquuoca debet referri ad solam possessionem naturalem, & turbationem de facto. decis. 53. num. 19. Durano.
petitio prælegati est iudicium particulare. decis. 31. numer. 3. Coccino.
Frustra Petitur id, quod quis statim restituere est. decis. 95. num. 7. Manzanedo.
petens recognitionem scripturarum iurare debet de calumnia. decis. 199. num. 19. Coccino.

PETITORIVM.

Petitorium, & possessorium, quando dicatur deductum in iudicio. decis. 69. num. 14. Vbaldo.
in Petitorio semper dicitur actum, & conclusum, quando quis declaratur obligatus ad aliquid dandum, vel faciendum. decis. 127. num. 1. Pirouano.
petitorium supponit iustitiam facti, quæ regulariter nõ venit examinanda in possessorio. decis. 126. num. 5. Pirouano.

PETRARIA.

Petraria non censetur vendita, si sola fundi superficies fuit æstimata, & in pretium congruat. d. 295. n. 10. Verospio.
petræ vena vna, & eadem est, quæ in pluribus fundis continuatur. decis. 297. num. 4. Verospio.
Vide in Verb. Lapides.
ad S. PETRVM APOSTOLVM tanquam Ecclesias fundare pertinebat, tamquam caput Ecclesiæ. decis. 353. nu. 33. Coccino.
petrus Apostolus Dei monitu, mandatum, permissionem, ac auctoritatem fundandi ecclesias cæteris Apostolis dedit. decis. 354. num. 15. Coccino.
petrus Apostolus primo direxit septem episcopos in Hispaniam, ex numero discipulorum à Iacobo Apostolo ad fidem conuersorum. decis. 353. num. 42. Coccino.
PHILOSOPHI. Ethnici solo lumine naturæ, vsuram dãnarunt. decis. 301. num. 39. Merlino.

PIA CAVSA.

in Piæ causæ præiudicium non præsumitur testator velle diminuere fideicommissum, & permittere detractionem Trebellianicæ, quæ de Iure non competeret. decis. 27. num. 16. Merlino.
piarum voluntatum, episcopus regulariter est executor. decis. 17. num. 19. Merlino.
pia causa, quando est substituta, potest hæres detrahere Trebellianicam, si de huius modi voluntate Testatoris appareat. decis. 27. num. 15. Merlino.
pia causa, quoties est substituta, Trebellianica non detrahitur. decis. 27. num. 11. Merlino.
Quod procedit, etiã si a principio incertum erat, an pia causa esset successiua, nec ne. ibidem. num. 12.
pia causa, quãdo certum est, quod succedit non intrat distinctio, an sit mediatè, vel immediatè successiua, ad hoc, vt detrahatur Trebellianica. decis. 27. num. 14. Merlino.

PIGNVS.

Pignoris venditioni, qui consentit, videtur ius sum remittere, nisi contrarium sit protestatum. decis. 328. numer. 35. Quripo.
pignus, seu hypoteca cadit in re propria, quando dominiũ est communabile. decis. 17. num. 26. Durano.
pignus, quando redimitur, non dicitur fieri acquisitio noua. decis. 300. num. 14. Durano.
pignorari possunt bona emphyteuta durante locatione. decis. 86. num. 23. & 28. Coccino.
pignus, seu hypothecam constituere potest Dominus in re propria reuocabiliter. decis. 17. num. 23. Durano.

PLVRALITAS.

Pluralitas in actibus hominum non præsumitur nisi probetur. decis. 201. num. 28. Coccino.
pluralitas scripturarum, quando adest probant etiamsi à nullo publico Archiuio extractæ sint. decis. 45. numer. 33. Merlino.
pluralis numerus saltem in duobus debet verificari. decis. 194. num. 52. Coccino.
plures requirũtur in omni genere negotiationis, artificij, & artis, nè ad aliquos priuatiuè reducantur. decis. 265. num. 10. Vbaldo.
a Pluribus, quod videtur, prudentius decidit. decis. 204. num. 5. Virili.

POENA.

Pœna secundo nubentium fauore filiorum est inducta, ideo cessat, si filij prædecedant, cum d. iniuria morte extinguatur. decis. 223. num. 8. Chisterio.
pœna, in casu moræ apposita, non debetur nisi quatenus interfit. decis. 218. num. 15. Coccino.
pœna delicti delinquentis personam non ægreditur. decis. 170. num. 10. Merlino.
pœnæ priuationis Officij, & dignitatum ac excommunicationis à Canonibus non imponuntur, nisi propter crimina. decis. 325. num. 25. Chisterio.
A pœna contrauentionis excusatur, qui habet iustam causam contraueniendi. decis. 208. num. 12. Coccino.
pœna cessare debet, cessante iniuria. d. 267. nu. 20. Chisterio.
a Pœna legali, quis non excusatur propter ignorantiam. decis. 4. num. 15. Coccino.
pœna excommunicationis, & spoliatio omnium officiorũ & dignitatum, a Canonibus non imponitur nisi propter crimina. decis. 71. num. 6. Coccino.
pœnæ seruus, nemo ingenuè natus hodie efficitur seruus pœnæ. decis. 146. num. 5. Dunozetto.

POENITENTIA.

Pœnitentiæ non est locus in contractibus nominatis. decis. 192. num. 14. Pirouano.

POPV-

POPVLVS.

Populus subiectus immediatè sedi Apostolicæ, non potest condere statuta sine confirmatione Pontificis. decis. 177.num.15.Merlino.

populus non potest exercere iurisdictionem extra territorium.ibidem.num.11.

PORTIONARII.

portionarij,dato,quod quando litigant cum Canonicis teneantur contribuere pro expensis litis,hoc tamen quando procederet.decis.413.num.11.Coccino.

POSITI IN CONDITIONE.

Positi in conditione non censentur vocati, ex clausula omni meliori modo,vel clausula codicillari.decis.221. num. 16.Virili.

positi in conditione censentur vocati,quando post eos testator substituit agnatos, & illis deficientibus piam causam decis.40.num 6.Dunozetto.

positi in conditione an censeantur vocati propter substitutionem compendiosam.decis. 221.num.15.Virili.

positi in conditione,quando sunt ex descendentibus testatoris,vt censeantur vocati admittuntur leuiores coniecturæ.decis.221.num.17.Virili.

Vide in Verb.Filius.

POSITIONES.

positionibus respondere recusans,præsumitur aliquid fecisse simulatè.decis. 61.num.15.Dunozetto.

ad Positiones confessio emanata, plenè probat contra confitentes.decis. 359.num.40.Coccino.

in Positionibus confessio facta,tam confitenti,quam habenti causam ab eo præiudicat.decis.320.num.18 Merlino.

POSSESSIO.

Possessio est quid diuersum à causa,& titulo possidendi. decis.108.num.6.Merlino.

possessio semel probata præsumitur continuata vsque ad obitum,alio non docto in contrarium.decis.279.num.14. Merlino.

possessio probatur ex instrumento locationum, cum exactione pensionis.decis.407.num.2.Merlino.

possessio,quæ est cõtra ius,& imponit seruitutem beneficijs, non releuat ab onere probandi. decis. 287. numero. 14. Qneipo.

possessio semel probata,præsumitur continuata nisi contrarium doceatur decis.217.num.8.Pirouano.

possessio in executionem instrumenti bene capi potest si ante relaxationem mandati fuerit extensum. decis. 229. num.14.Verospio.

possessio æquiuoca non concludit aliquando obseruantiã, decis.176,num.46.Coccino.

possessione per constitutum trãslata in donatarium, an ista translatio operetur,quando sumus in donatione simulata.decis.308.num.12.Pirouano.

ex Possessione rei donatæ,cum pacto reuersiuo,recepta,dominium sine dubio ad donantem reuertitur. decis. 347. num.8. Qneipo.

possidere quis potest ex duplici titulo,& si vnus non sit sufficiẽs,potest altero iuuari,prout magis sibi expedit,& profectum est.decis.312.num.11. Merlino.

possessio. si transferatur in vita,post mortem,vt si quis constituat se post mortem suum nomine alterius possidere, tunc non transfertur possessio,nec clausula,constituti, aliquid operatur.decis.35.num.20.Durano.

ex Possessione illius,qui obtinuit beneficium, ad possessionem Cameræ non bene infertur. decis. 261. numero.4. Dunozetto.

ad Possessionem obtinendam, si partes agant,tunc quilibet est actor,& reus.decis.148.num.4.Merlino.

possessio, vt sit capta capitulariter ex quibus probetur, decis.97.num.1.Merlino.

possessionis nouus titulus,si superueniat, opus non est, vt quis exeat de possessione,& postea ingrediatur.decis.97. num.6.Merlino.

possessio litigiosa apprehendi non potest absque vitio attentatorum.decis.148.num.8.Merlino.

possessio,quæ Capitulariter debet capi si Canonici illã nulla vrgente necessitate, denegauerint, hoc casu habetur pro capitulariter capta.decis.97.num.23.Merlino.

possessio probatur per publicum instrumentum. decis.182. num.1.Virili.

possessio ciuilis animo retenta sufficit pro manutentione, decis.115.num.1.Vbaldo.

possessio infecta per superuenientiam nouitituli,quando efficiatur bona.decis.108.num.9.Merlino.

possessiones vnius loci sæpè extenduntur, & comprehendũt petias terræ alterius loci,& territorij.decis. 118. numero 10.

possessio quantumcumque longæua non suffragatur aduersus Prouisum Apostolicum in vim gratiosæ subrogationis.decis.126.num.18.Virili.

possessio beneficij capta vigore monitorij habentis clausulam, si quis, non adsit legitimus contradictor, non est attentata.decis.182.num.4.Virili.

possessio instrumentalis alio non existente in possessione, est manutenibilis.decis.110.num.1.Durano.

possessio vitiosa non suffragatur. decis. 142. numero. 4. Coccino.

possessionis actus facti iure familiaritatis non suffragantur. decis.172.num.9.Verospio.

possessio præsumitur continuata vsque ad obitum, etiã ad effectum immissioni, amplia. decis.94. num.2. Virili.

possessio probatur per solam litis substentationem cum adminiculis.decis.220.num.3.Verospio.

possessio anterior est manutenenda, non autem retentior, cum præsumatur iniusta.decis.110.num.2. Durano.

possessio spatio decem annorum solet haberi pro derelicta. decis.340.num.20.Pirouano.

possessio defuncti non transit in hæredem,sed opus est noua apprehensione.decis.411.num.18.Verospio.

possessio capta cum clausula sine præiudicio iurium,& c. si non appareat aliam non habere potiora iura non est reuocanda.decis.340.num.14.Pirouano.

possessio acquiritur per exactionem. decis. 284. numero 4. Virili.

possessionem acquirens contra voluntatẽ Domini per possessionem partis,non acquirit totum.decis.265.numero, 29. Vbaldo.

possessio probatur per litis substentationem.decis.84. num. 11.Dunozetto.

possessio an sit vna,vel plures in hoc attenditur destinatio patris familias.decis.118.num.11.Merlino.

possessio præsumitur continuata vsque ad obitum,nisi contrarium doceatur.decis.87.num.1.Merlino.

possessio etiamsi sit contra ius,est manutenibilis, quando est alicuius temporis considerabilis. decis. 85. numer.7. Vbaldo.

possessio ad hoc, vt dimittatur, requiritur animus,renuncia tio strictè est sumenda.decis.97.num. 11.Merlino.

possessio resignantis beneficium probatur ex testibus,& sufficit semiplena probatio.decis.126.num.5.Virili.

Et semel probata præsumitur continuata vsque ad diem resignationis.ibid.num.6.

possessionis causa ipso iure,præsumitur mutata,superueniẽte nouo titulo, absque alia declaratione.decis. 97. num. 1.Merlino.

possessio, vt transferatur,quando est restituenda non sufficit restitutio verbalis. decis.19.num.11.Coccino.

possessio, quando est titulata,eo facilius conceditur manutentio.decis.29.num.5. Vbaldo.

possessio,quando dicatur cessa alicui. decis. 182.numer.3. Virili.

possessio etiam ex contractu inutili transfertur declara. decis.200.num.18. Durano.

possessio, est quid diuersum,a causa possidendi. decis. 97. num.3.Merlino.

possessionem stantem sub sequestro, si quis apprehendat, dicitur attentare.decis.122.num.9.Merlino.

possessio anterior non attenditur,quando remanet infecta ex decreto irritante.decis.48.num.3.Vbaldo.

possessio de præterito præsumitur continuata in futurum, dum illa non probatur amissa.decis.53 num.35.Durano.

possessio beneficij dicitur tradita capitulariter,si totum Capitulum fuit intimatum ad interueniendum, licet non omnes vocati interuenerint, nam totum ius Capituli remanet

manet in illis, qui interueniunt. decis. 24. num. 8. Vbaldo.
Possessio quæ est penes defunctum, per eius mortem extinguitur, & illa possessio, quæ post capitur ab hærede non potest dici eadem possessio, sed diuersa. decis. 35. num. 11. Durano.
possessio ciuilis ad effectum recuperandi possessionem naturalem sufficit pro manutentione. decis. 359. num. 1. Coccino.
possessio probatur ex locationibus effectuatis per exactionem pensionum. decis. 310. num. 16. Durano.
possessio non potest inuerti sine scientia illius, qui est in possessione. decis. 289. num. 6. Verospio
possessionem acquirés ex voluntate Domini per apprehensionem partis, acquirit possessionem totius. decis. 265. num. 28. Vbaldo.
possessio absque alia dominij probatione sufficit probare ad effectum obtinendi immissionem ex remedio l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll. decis. 226. num. 2. Merlino.
possessio vitiosa non potest suffragari possessori, ad hoc vt dicatur legitimus contradictor. decis. 348. numer. 13. Mormanno.
possessio etiam per actum realis traditionis non amittitur, neque transfertur sine animo. decis. 200. numero. 20. Durano.
possessio probatur per duos testes deponentes de perceptione fructuum. decis. 348. num. 3. Mormanno.
de Possessione anteriori docens, an sit manuenendus. decis. 48. num. 2. Vbaldo.
possessio probatur ex publico instrumento captæ possessionis. decis. 161. num. 5. Virili.
possessio defuncti, sicuti non transit in successorem, vel hæredem vniuersalem sine noua apprehensione, ita nec in successorem singularem. decis. 35. num. 5. Durano.
possessio probatur ex subsistentatione litis. decis. 356. num. 4. Danozzetto.
possessio, quæ capitulariter est capienda, quando non est necesse, vt prædicto modo capiatur, decis. 97. numer. 21. Merlino.
possessio non dicitur spoliatiua, si iudicis mandato capta fuit. decis. 229. num. 3. Verospio.
possessio ad effectum manutentionis probatur ex instrumento captæ possessionis, alio non existente in possessione. decis. 281. num. 2. Virili.
possessio semel probata, præsumitur continuata vsque ad obitum, nisi contrarium censeatur. decis. 226. numer. 1. Merlino.
possessionis cessio in vita facta, ideo tenet, quia cedens possidet, & sic transfert, quod est, & ipse habet sed secus est, si possessio legetur. decis. 35. num. 17. Durano.
possessio alicuius non potest interrumpi sine eius scientia. decis. 53. num. 44. Durano.
possessio, si per legem, aut statutum absque noua apprehensione solo ministerio legis possit transferri, idem etiam fieri posse ex voluntate testatoris. decis. 35. numero. 22. Durano.
ex Possessionis apprehensione vnius prædij, non infertur ad possessionem alterius. decis. 35. num. 29. Durano.
possessio ciuilis est sufficiens pro manutentione. decis. 110. num. 10. Durano.
possessio, quæ non sufficiat ad effectum inducendi intrusionem. decis. 344. num. 15. Verospio.
Possessio transferentis in exigendo pensione, non transit in translatarium. decis. 35. num. 6. Durano.
possessio capta, lite pendente, est nulla, & attentata. decis. 387. num. 38. Durano.
possessionem suam, quis potest de facto continuare, superueniente nouo titulo. decis. 97. num. 4. Merlino.
possessio iure familiaritatis non suffragatur, nec lædit possessionem iure proprio. decis. 368. num. 4. Dunozetto.
ex Possessione rei fructiferæ intrat præsumptio perceptionis. decis. 259. num. 32. Pirouano.
possessio solo animo retinetur. decis. 53. num. 47. Durano.
possessio, quando cedit alicui, perinde est, ac si ipse cessionarius ab initio possessionem accepisset, & ei datur manutentio. decis. 182. num. 2. Virili.
possessio ciuilis, vt amittatur requiritur scientia, & patientia decis. 117. num. 1. Virili.
possessio de facto sufficit ad effectum manutentionis. decis. 284. num. 12. Virili.
possessio vitiosa non suffragatur ad effectum triennalis. decis. 142. num. 10. Coccino.
possessio, vt acquiratur per personam deputatam, quid requiratur. decis. 242. num. 12. Queipo.
possessio iunctis adminiculis, probatur per subsistentaciõ litis. decis. 407. num. 4. Merlino.
possessio ex Saluiano interdicto non auferur, & ex illo remedio immissus non sibi possidet, sed pro debitore. dec. 407. num. 5. Merlino.
possessionis apprehensio, & fructuum perceptio, vt tamquã attentata veniant officio Iudicis reuocanda, quæ sufficiant. decis. 123. num. 11. Merlino.
possessio non transfertur in absentem ex illius donatione, seu constituto inter viuos, si donans, vel constituens moriatur ante acceptationem. decis. 35. num. 27. Durano.
possessionem beneficij, quando quis non amittat, si præstiterit patientiam, vt illam tertius acciperet. decis. 101. num. 9. Durano.
possessio, vt acquiratur, vel retineatur requiritur animus. decis. 35. num. 2. Durano.
possessionem, si quis adeptus fuerit propria auctoritate, dicitur attentasse. decis. 123. num. 6. Merlino.
possessio in legatarium transfertur, si testator nõ solum per viam legati, sed etiam omni meliori modo eam reliquit. decis. 35. num. 25. Durano.
possessio quadragenaria, quid operetur. decis. 165. num. 9. Durano.
possessio probatur per publicum instrumentũ adeptæ possessionis, & probat ad omnes iuris effectus, alio non existente in possessione. decis. 34. num. 5. Vbaldo.
possessio vna ex lapsu temporis duæ fieri possunt, & alia ibi facere. decis. 118. num. 9. Merlino.
possessio probatur per testes, dicentes vidisse aliquem possidere, & actus possessores facere. decis. 408. numer. 4. Chislerio.
possessio iure familiaritatis non suffragatur. decis. 184. numer. 3. Virili.
possessio data à Iudice ritè, & rectè procedente est manutenibilis. decis. 79. num. 1. Virili.
possessio dignitatum non suffragatur contra Iuris assistentiam. decis. 85. num. 4. Vbaldo.
posessio benè probatur ex locationibus effectuatis mediante solutione pensionum. decis. 29. num. 3. Vbaldo.
possessionem etiam in incorporalibus transfert clausula cõstituti. decis. 284. num. 2. Virili.
possessionem, vt testes probent, sufficit, vt de ea simpliciter deponant. decis. 220. num. 2. Verospio.
possessio beneficij accipi debet intra tempus sex mensium datum ad publicandum. decis. 132. num. 16. Merlino.
possessio de præterito probata, ex ea etiam præsumitur possessio de præsenti. decis. 713. num. 1. Mormanno.
possessioni inhærens realiter, & de facto licet renunciauerit, nihilominus manutenendus est, & si spolietur reintegrandus est. decis. 97. num. 13. Merlino.
possessio semel acquisita, præsumitur continuata. decis. 15. num. 6. Merlino.
possessio fideicommissarij dicitur vitiosa, si non fit capta de manu hæredis, sed propria auctoritate. decis. 94. num. 13. Virili.
possidere reum conuentum fatetur ille, qui agit spolio. decis. 5. num. 12. Durano.
ex Possessione subsecuta non intrat præsumptio perceptionis, quando agitur de pensionibus domorum, & aliorum bonorum, quæ de sui natura non sunt fructifera. decis. 304. num. 15. Pirouano.
possessio, vt acquiratur, requiritur animus, & factum. dec. 9. num. 8. Pirouano.
possessio beneficij sufficit, quod sit capta in massaritijs, quãdo non habet capellam, nec Ecclesiam materialem nec nomen alicuius Sancti. decis. 182. num. 6. Virili.
possessio, quando est capta propria auctoritate, iunc eo magis intrat spolium. decis. 59. num. 2. Durano.
in Possessione sua etiam prædo est manutenendus. decis. 181.

182. num.8. Virili.
possessio probatur ex effectuatis locationibus per plures perceptiones fructuum, & affictuum. decis.15.num.7. Merlino.
Possessio,& dominium ad effectum deuolutionis probatur ex inuestitura,iunctis alijs adminiculis. decis.79.num.7. Virili.
Possessio in Saluiano probatur ex substentatione litis.decis. 17.num.5. Durano.
possidere eandem rem duo insolidum non possunt, decis. 17. num.7.Durano.
possessionis veræ nulla est certior regula quam illa, quæ ex fructuum perceptione desumitur.decis.13.num.21.& 22. Durano.
ad Possessionem redintegratio habet vim sententiæ, quæ si executa sit,titulum producit aptum ad acquisitionem dominij,& ad præscribendum.decis.93.num.25.Coccino.
in possessione immissio,nisi probetur,quod sit nulla,& iniusta,est manutenenda, decis.79. num,2.Virili.
possessione,& dominio cessante,fructus non debentur, decis.130.num.4. Pirouano.
possessio tunc dicitur infecta à decreto irritanti, quando certum est quod intrat. decis.48.num.5. Vbaldo.
possessio iurispatronatus acquiritur,si sit capta possessio Castri legati,cui cohæreat iuspatronatus.decis.35.num. 28. Durano.
possessio,nec dominium transfertur,quando res non subiacet periculo emptoris.decis.130. num. 11. Pirouano.
possessio ciuilis,& naturalis datur etiam in iuribus incorporalibus.decis.53.num.60. Durano.
ex Possessione sola probatur dominium,quando de eo agitur incidenter,& non principaliter. decis.5. numero 24. Durano.
possessionis ciuilis retentio pendet ab animo possidentis. decis.5.num.15.Durano.
possessio plenè probatur per locationes concurrentibus adminiculis.decis.91.num.2,Vbaldo.
possessio patris continuatur in filium ex statur. Vtb.qui propterea in d.possessione manutenendus est.decis.200,numero 5.Durano.
in Possessione tam amittenda,quam conseruanda attenditur animus.decis.108.num.4.Merlino.
fine Possessione præscriptio non procedit.decis.122. num. 10. Pirouano.
possessionis iure familiaritatis præsumptionem solit titulus præcedens.decis.17.num.10.Durano.
possessio, quando est infecta non attenditur.decis.48.num 3 & 4.Vbaldo.
possessionis ciuilis respectu,non censetur quis se habere pro spoliato,si petat reintegrationem. decis. 5.numero.14. Durano.
possessionis titulum, quis potest reijcere, & tamen insistere in possessione.decis.108.num.1.Merlino.
possessio,vt transferatur sine actuali aprehensione, Iudex non potest hoc facere.decis. 35.num.24. Durano.
de Possessione sola est docendum, quando agitur de concedenda manutentione & non est discutiendum an sit iusta.nec ne.decis.8,num.5.Remboldo.
possessionem ciuilem dominus directus non dicitur amisisse, ex reservatione tolutionis canonis.decis.117.num.3. Virili.
possessionis vera translatio inducitur ex clausula constituti.decis. 17.num.3.Durano.
possessio ad effectum immissionis vigore Saluiani bene probatur per testes deponentes de actibus positiuis. decis. 17.num.2. Durano.
possessio iure familiaritatis præsumitur quando non adest aliquis titulus,vt delictum excludatur.decis.17.num.11. Durano.
possessionem dum detentor non vult restituere, turbat Dominum directum in ciuili possessione. & vera turbatione desistat,datur d.Domino directo manutentio,ratione ciuilis possessionis.decis.79 num.4.Virili.
possessionem vacuam, si quis ingreditur non dicitur attentare. decis. 123.num.7.Merlino.
possessio quando dimittitur sufficit animus absque alio facto.decis.9.num.9.Pirouano.
possessionem alicuius Papa non præsumitur,velle perturbare.decis.119.num.7.Merlino.
possessio in Saluiano Interdicto sufficit ex constituto.decis. 17.num.4.& 16.Durano,
possidere constituens se nomine alterius satis, videtur ex hoc probari illum fuisse in possessione.decis.53.num.17) Durano,
possessio patris non continuatur in filium, sed opus, opus est noua apprehensione.decis.55.num.4. Durano,
possidere vno,vel alio modo animus eis.decis. 17. num. 16, Durano,
possessionis realis traditio non probatur instrumento.decis, 12.num.15. Durano.
possessionis causa absque declaratione communatur ex nouo titulo.decis. 94.num.8,Virili.
possessio nec familiaritatis non relicuat, decis. 17. num.8, Durano.
possessio probatur ex substentatione litis, decis. 176.num. 2. Vbaldo,
possessio actualis, probatur ex vsu rei.decis. 13.numer. 20, Durano.

POSSESSOR.

ad Possessores omnes constituitur transmissibile ius reale rebus affixum.decis.328.num.16.Cucipo.
possessor,an dicatur desinere possidere rem aliquam, si ei ab alio vigore Saluiani interdicti sit inuocata, decis. 49. num.7.& 8.Durano,
possessor,si excipiat de antiquo fideicommisso,ista exceptio incontinenti probata,admittitur.decis.360, numero. 3. Coccino,
possessor Castrorum potest allegare allodialitatem, & ea vti,& iuuari.decis.33.num.14 Coccino.
possessor. superueniente alio titulo, potest continuare in sua possessione naturali, & de facto. decis.108.num.2. Merlino.
possessor etiam cum titulo non præscribit in conditionalib. dec.407.num.14.Merlino.
pro possessore habetur,qui alienat res liuigiosas. decis. 391. num.39.Durano.
possessores,quando sunt expellendi.debent citari.decis.91. num.5.Vbaldo.
possessor tantum bonorum non potest super illis seruitutem imponere.decis.347.num.12.Q ieipo.
possessor beneficij sufficit,vt legitime sit citatus,ad effectū, quod interrumpatur possessio triennalis, licet non fuerit reproducta citatio.decis.142.num.11.Coccino
possessor iniustus,& illicitus est citandus.decis.284.numer. 16.Durano.
possessor semel, semper præsumitur possessor.decis. 173.nu. 7.Coccino.
possessor excitandus in sententia reintegratoria.decis. 284. num.15.Durano.
possessor est manutenendus in sua possessione, dum est dubium an illius possessio dicatur infecta ab aliquo decreto irritanti,decis.48.num.5.Vbaldo.
contra Possessores cum titulo, an Saluianum interdictum intentari possit.decis.308.num.4.6.& 7.Pirouano.
possessor semel præsumitur vsque ad obitum continuasse possessionem.decis.9.num.15.Pirouano.
possessor,non præsumitur continuasse possessionem vsque ad obitum,quando coniecturæ contrariæ concurrunt.decis.9.num.16.Pirouano.
possessori verus,quo ad omnes effectus,quis efficitur,per constitutum.decis.217.num.5.Pirouano,
possessor verus.licet non sit,immissus ex primo decreto, tamen acquirit detentationem,pro qua etiam datur manutentio officio Iudicis.decis.248.num.3.Merlino.
possessor triennalis pacificus,si quis non sit non potest turbari allegat.lap.89.decis.480.num.12.Verospio.
POSSIBILITAS sola est sufficiens,vt probatio non concludat.decis.413.num.3.Coccino.

POSSIDENS.

possidens habens iuris assistentiam pro se, ista possessio extenditur ad omnes actus,in quibus Aduersarius non habet specialem dispositionem ad sui fauorem, decisio 3. num.

num. 10. & 14. Coccino.
in Possidente, quotiescunque adest incapacitas, immemorabilis non habet vim priuilegij. decis. 71. num. 15. Coccin.
Possidens, cum clausula sine præiudicio iurium non potest se fundare in ea possessione, quia perinde est, ac non possideret propter iura reseruata. decis. 340. num. 15. Piroa.
possidens semper pro se habet præsumptionem. decis. 53. numero 48. Durano.
possidens precario non acquirit possessionem manutenibilem. decis. 29. num. 6. Vbaldo.
possidenti danda est manutentio. decis. 242. nu. 1. Queipo.
possidentis præsumuntur esse bona. decis. 286. numero. 1. Merlino.
possidenti per viam confirmationis possessionis potest dari immissio. decis. 129. num. 1. Merlino.
possidens, si asserat se minus pacifice possedisse aliquam partem rei, admittit se alias pacifice possedisse. decis. 13. num. 18. Durano.
possidentis respectu patientia operatur effectuationem. decis. 32. num. 8. Merlino.
contra possidentem pro hærede datur interdictum quorum bonorum. decis. 364. num. 1. Pirouano.

POSSESSORIVM.

possessorium, & petitorium, quando dicatur deductum in iudicio. decis. 69. num. 14. Vbaldo.
in possessorio non admittitur exceptio de iure dominij, nisi fuerit in continenti probata. decis. 220. num. 5. Veroſpio.
in possessorio simulationis exceptio non admittitur. decis. 308. num. 15. Pirouano.
in possessorio quocumque Aegidiana de stylo Curiæ habet locum. decis. 51. num. 1. Coccino.
possessorium retinendæ supponit merum factū. decis. 126. num. 4. Pirouano.
in possessorio summarijssimo attendi debet, quod possessor fecit, & non quod facere debebat. decis. 97. numero 17. Merlino.
in possessorio summarijssimo sententia lata non facit numerum. decis. 102. num. 7. Durano.
in possessorio habet locum Aegidiana ad effectum suspensiuum etiamsi sententia lata sit per cedulam. decis. 79. numer. 18. Virili.
in possessorio iudicio sufficit depositio vnius testis. decis. 8. num. 8. Remboldo.
In possessorio summarijssimo remissoria non conceditur. decis. 250. num. 4. Vbaldo.
in possessorio, quando testes concludantur. decis. 127. num. 3. Pirouano.
in POSTLIMINIO fit occultatio contrarij, per fictionē contra veritatem. decis. 50. num. 33. Virili.

POTESTAS.

Potestas, Papæ est adeo magna, quod de ea disputare, est ponere, os in Cœlum. decis. 36. num. 63. Coccino.
potestatem consumit executor, etiam nulliter. eſequens. decis. 350. num. 12. Durano.

POTENTIA.

Potentia probatur ex diuitijs, amicis, numerositate personarum, & familiarum, ac populari existimatione, decis. 197. num. 33. Coccino.
in potentia iudicanda hoc est relinquendum arbitrio, & religioni iudicantis. decis. 197. num. 34 Coccino.

POTIOR.

potior qui est in forte, est etiam potior in fructibus. decis. 382. num. 3. Durano.
Quod præsertim procedit, quando illi sunt promissi ab eodem sortis debitore. ibidem. num. 4.

PRATVM continetur sub venditione prædij ad eius vsū destinatum. decis. 403. num. 3. Qucipo.

PRÆBENDA.

Præbendarum collatio, quando est simultanea inter Episcopum, & Capitulum. si concedatur indultum Episcopo, suffraganus etiam Capitulo, ex quo est annexum Episcopo. decis. 414. num. 5. Coccino.
Vide in, Verb. Beneficium.

PRÆCEDENTIA.

in præcedentiarum materia ius defert consuetudini. decis. 85. num. 5. Vbaldo.
Et hoc procedit, etiamsi consuetudo iuri repugnet. ibidem. numero 6.
præcedentia declarantur per ea, quæ sequuntur. decis. 26. num. 8. Vbaldo.

PRAEDIVM.

prædia existimantur ad rationem quinque pro centinario. decis. 164. num. 10. Virili.

PRAEDO.

prædo etiam est manutenendus in sua possessione. decis. 182. num. 8. Virili.
prædo, & spoliator est manutenendus in sua possessione. decis. 284. num. 10. Virili.

PRAEMINENTIA.

Præeminentiæ olim in aliquo loco debebant, intuitu munificentiæ, & intuitu operis conspicui, construentibus. decis. 377. num. 4. Pirouano.

PRAEIVDICIVM.

præiudicium primarium, & præcisum, debet magis attendi, quam secundarium, & euentuale. decis. 46. num. 29. Durano.
præiudicium non infertur filijs, ex sententia lata contra matrem super seruitute, si sint nati ante motam litem. decis. 100. num. 53. Coccino.
præiudicium alicuius, vbi non est, non cadit subreptio. decis. 24. num. 13. Merlino.
præiudicium, quando se monetur, non est facienda aliqua expressio in gratia. decis. 24. num. 14. Merlino.
præiudicare non potest Domino procurator sine speciali mandato. decis. 25. num. 3. Vbaldo.
in Præiudicium vocatorum bona fideicommisso subiecta non possunt alienari. decis. 408. num. 9. Chuslerio.
præiudicium infert titulus donationis. decis. 292. numer. 9. Pirouano.
præiudicium tertij, quando Papa ignorauit tunc clausula ex certa scientia non operatur circa ea, quæ sunt facti. decis. 166. num. 10. Coccino.
in Præiudicium piæ causæ non præsumitur testator velle diminuere fideicommissum permittendo Trebellianicæ detractionem. decis. 27. num. 16. Merlino.
ad Præiudicij effectum, requiritur scientia. decis. 4. num. 9. Coccino.
præiudicare alicui, quando Papa intellexit, non cadit subreptio. decis. 24. num. 1. Merlino.
præiudicare alicui, quando Papa intellegit non est opus vt illum nominet. decis. 24. num. 3. Merlino.
præiudicare alicui, quando Princeps intellexit, intelligi debet, quod in modico, & non in magno voluisse præiudicare. decis. 23. num. 29. Durano.
præiudicare non potest superior priuilegijs religionis. decis. 63. num. 10. Vbaldo.

PRAELATIO.

prælationis suæ vocis priuilegium est alicuius considerationis. decis. 150. num. 26. Coccino.
prælationis ius, seu retractus, in quo consistat. decis. 243. numer. 18. Merlino.

PRAELATVS.

prælatus regularis tantum potest imponere, aut reseruare pensionē temporalem super beneficio manuali, & amouibili. decis. 386. num. 2. Pirouano.
prælatus domus suæ habitationis tenetur habere penes Cathedralem ecclesiam. decis. 353. num. 53. Coccino.
prælato defuncto fructus spectant ad Capitulum, quando bona sunt Capituli, & portio ex bonis ipsius Capituli fuit assignata Prælato. decis. 414. num. 26. Coccino.
Sed ista est opinio Abb. quæ non respuitur a Rota. ibidem, numero 26.
prælato, & possessori bonorum fideicommissorum, aut Maioratui subiectorum, super rebus dubijs, dummodo tamen ex transactione rem retineant, non solum est permissum transigere. decis. 390. num. 4. Veroſpio.
Sed etiam tamquam ex negotio vtiliter gesto repetere possunt eorum hæredes in illorum bonorum restitutione, quicquid in eam, fuit vtiliter impensum. Veroſpio.
prælatus licet decedat, tamen possessio est apud Ecclesiam. decis. 249. num. 14. Coccino.
Et ideo possessio continuatur in successorem absque apprehen-

henſione.ibid.num.15.

Prælatus, quando agit ſuo, & nomine Conuentus, præſumitur agere cum conſenſu Conuentus. deciſ.209. num. 8. Pirouano.

Prælatus poteſt nomine eccleſiæ impugnare factum proprium, per quod ipſi eccleſiæ præiudicare poterat. deciſ. 450. num.11. Merlino.

prælato mortuo, Capitulum ſuccedit in adminiſtratione bonorum communium.deciſ.414.num.29.Coccino.

prælato mortuo.Capitulum non facit fructus ſuos niſi prouenient ex re indiuidua.deciſ.414.num.29.Coccino.

PRÆLEGATVM.

Prælegati petitio eſt iudicium particulare. deciſ.31.num.3 Coccino.

prælegati præmium ex bonis hæredis poteſt retineri.deciſ.19. num.21. Coccino.

prælegari non poteſt ab hærede in hæredem.deciſ.31.num. 9.Coccino.

PRÆPOSITVRA.

Præpoſituræ S. Ioannis Hyeroſolimitani, licet ſint amouibiles ad nutum, nihilominus ſunt beneficia regularia.deciſ.45.num.2. Viuli.

PRAESCRIPTIO.

Præſcriptio, quando excludatur. deciſ.145.num.7.Coccin.

præſcriptio reſpicit priuatam vtilitatem.deciſ.165.numer. 25.Vbaldo

præſcriptionis titulus erit ſemper iniuſtus, ſi lex prohibeat præſcriptionem.deciſ.71.num.8.Coccino.

præſcriptio ſine poſſeſſione non procedit, deciſ. 165.num. 26. Vbaldo.

præſcriptio non currit,non valenti agere. deciſ.407.num. 17.Merlino.

præſcriptio,quando impediatur.deciſ.252.numero. 11.Veroſpio.

præſcriptio,& conſuetudo omnis contra ius commune nõ extenditur extra rem, aut perſonam,qua verſata fuit.dec. 261.num.35.Vbaldo.

præſcriptio,vt dicatur habuiſſe locum debet doceri de legitimo curſu temporis,deciſ.252.num.13.Veroſpio.

præſcriptio in ſeruitutibus nec iuribus negatiuis, non incipit,niſi à die prohibitionis, & acquieſcentiæ. deciſ. 269. num.36.Vbaldo.

præſcriptio immemorabilis operatur,vt omnia ad ſolemnitatem, & ſubſtantiam rei præſcriptæ intercidiſſent. deciſ.249.num. 2.Coccino.

Et hoc habet locum etiam in caſibus, in quibus ius commune reſiſtit.ibidem,num.3.

præſcriptio currere non poteſt ſine ſcientia, & patientia eius contra quem præſcribitur.deciſ.252.num.11.Veroſp.

in Præſcriptionibus immemorabilibus etiam bona fides conſideratur.deciſ.265.num.27.Vbaldo.

præſcriptio ſine poſſeſſione non procedit.deciſ.122.num.11 Pirouano.

præſcriptio non currit,antequam orta ſit actio.deciſ.407 num.13.Merlino.

præſcriptiones reſtringuntur ad actus per quos exercentur, & proprios facti terminos non excedunt. deciſ.265. numer.35.Vbaldo.

præſcriptum dicitur tantum,quantum ſpecificè fuit poſſeſſum.deciſ.333.num.16.Merlino.

præſcriptio quadragenaria ſufficit ad præſcribendum ius patronatus.deciſ.191.num.13.Dunozetto.

præſcriptio nunquam inchoari poteſt ab eo, qui eſt in mala fide conſtitutus deciſ.300.num.13. Durano.

præſcriptio,ſtante mala fide non currit.deciſ.273.numer.9. Veroſpio.

præſcriptio tota fundata eſt in negligentia creditoris,differentis exactiones.deciſ.407.num. 16.Merlino.

præſcriptio quadragenaria requiritur, ad hoc vt inducatur confuetudo contra ius, & eccleſiam.deciſ.273.num.10. Veroſpio.

præſcriptio inerat ſtante ſcientia,& patientia. deciſ.353.numero 68.Coccino.

præſcriptio ſtatutaria non procedit in actione reali.d.Hæreditatis petitio eſt actio realis deciſ.109. nu.10. Durano.

præſcriptio etiam immemorabilis non cadit in facultatis.deciſ.249.num.8.Coccino.

in præſcriptione terminus currit de momento in momentum.deciſ.234.num.10.Moramanno.

præſcriptionem immemorabilem pro ſe habens, poteſt allegare meliorem titulum de mundo. deciſ.249. num. 4. Coccino.

ex præſcriptione vnius ſpeciei decimarum non poteſt indici ad ius percipiendi decimas aliarum ſpecierum. deciſ. 313.num.15.Merlino.

præſcriptio,ad hoc vt intret in hypoteca, quando incipiat, deciſ.407.num.18.Merlino.

tantum præſcriptum,quantum poſſeſſum. deciſ.165. num. 27.Vbaldo.

ad Præſcriptionem mixtura facti cauſat iuſtum errorem. deciſ.72.num.5.Merlino.

præſcriptio,nec cum titulo in conditionalibus currit. deciſ. 407.num.14.Merlino.

præſcriptio aliqua an poſſit conſiderari in perſonis ad nutum manualibus, & amouibilibus. deciſ. 249. num. 6. Coccino.

ad Præſcriptionem decimarum, requiritur præſcripcio immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo. deciſ.203. num.1.Vbaldo.

in Præſcriptione longi temporis, quælibet cauſa colorata excuſat à mala fide,& conſtituit in bona.deciſ.11.num. 10.Merlino.

præſcriptionis mala fides, quando allegari poſſit. deciſ.72. num.3.Merlino.

præſcriptione immemorabili non poteſt acquiri ius prohibendi,ne gymnaſium publicum poſſit aperiri.deciſ.325. num.18.Chiſlerio.

præſcriptio formalis requiritur,quando agitur de acquirendo iure alicui,vti priuato.deciſ.169.num.15. Coccino.

PRAESENTIA.

Præſentia procuratoris,quando ſuppleat defectum citationis ad videndum iurare teſtes.deciſ.79.num.15. Viuli.

præſentia ſola non eſt ſufficiens ad aliquem obligandum. deciſ.120.num.5.Dunozetto.

ex Præſenti bene arguitur in præteritum.deciſ.219.num.53 Coccino.

præſentia, & conſenſus Principalis ſi dederit cauſam contractui, ſufficit pro verificatione mandati enunciati. deciſ.140.num.15.Pirouano.

præſentia non ſolum requiritur, vt diſtributiones quotidianæ lucrentur, ſed etiam interueſſentia.deciſ.22.numer.14. Durano.

præſentia Domini an ſufficiat in aliquo contractu pro verificatione mandati enunciati,licet non ſit in actis.deciſ.244 num.8.Pirouano.

PRAESENTATIO.

ex Præſentatione facta per vnum ex compatronis,cenſetur præſentata poſſeſſio aliorum compatronorũ. deciſ. 174. num.10.Merlino.

præſentandi quaſi poſſeſſio non ſufficit docere, ad effectũ manutentionis in patronatus,quando ſumus in perſona potenti.deciſ.197.num.42.Coccino.

præſentatio vnica ſufficit ad effectum acquirendi quaſi poſſeſſionem præſentandi,ſi præſentatus per 40. annos poſſederit,ne venquam venerit caſus nouæ præſentationis, deciſ.290.num.8.Merlino.

nam cum ille actus habeat cauſam ſucceſſiuum,permanentem,& continuationem temporis requiſiti, inducit præſumptionem,licet ſit vnicus.deciſ.190.num. 9. Merlino.

præſentatio, quibus concurrentibus, non poſſit denegari ad inducatio, & inſtitutio.deciſ.242.num.1.Pirouano.

præſentationis vim habet conſenſus præſtitus etiam ad conſtituendos patronos in quaſi poſſeſſione præſentandi.deciſ.252.num.15.Pirouano.

præſentandi quaſi poſſeſſio acquiritur ex vnica præſentatione effectuata.deciſ.84.num.4.Manzanedo.

Et ita quaſi poſſeſſio attenditur ad effectum vt præſentatus veniat inſtrumentis.ibidem num.4.Manzanedo.

præſentandi quaſi poſſeſſio ex vnica præſentatione non attenditur,ſi conſtet de propriet.ne iuris patronatus. deciſ. 84.num.5.Manzanedo.

præſentatio,& electio in Monaſterijs Regularium eſt ſimultanea

tanea inter capitulum,& Abbatem.decis.58,numero 31. Quelpo.
præsentandi quasi possessione alicuius stante,dum super ea controuertitur,non potest Episcopus tunc prouidere perpetuo, sed per modum prouisionis .decis. 53. num. 52. Durano.
Præsentationum effectuatio probatur quando vnus per mortem alterius prouisi, fuit institutus. decis.401.num.2. Pirouano.
præsentatio probatur ex publico instrumento. decis. 238. num.8. Danozetto.
præsentandi quasi possessio,an attendatur, si sit facta sine titulo,quando adest bona fides. decis.197. num. 46. Coccino.
præsentationum effectuatio qualiter probetur.decis.53.numer.33.Durano.
possessio renuntiata, an sit manutenibilis.decis..97.num.2. Merlino.
præsentandi quasi possessio ex vnico actu acquiritur. decis. 362.num.3. Merlino
præsentatio,quæ dedit occasionem liti non est attendenda decis. 53.num.49.Durano.
præsentandi quasi possessio non acquiritur,absque actuali presentatione,quæ effectum habuerit.decis.35.numero. 1.Durano
præsentatio facta à personis deputatis ab vniuersitate, facta intelligitur ab ipsa vniuersitate.decis.190.numer. 22. Merlino.
ex Præsentatione facta sine titulo, Patronus censetur in mala fide vera,& propterea nõ acquirere aliquod ius in possessione.decis.197.num.45.Coccino.
præsentatio an effectus fuerit sortita,non est inspiciendum, quando deducitur,vt appareat, quid in interpatronatus fuerit per patronos obseruatum, decis. 384. numero. 11. Verospio.
præsentatio ad Iuspatronatus,examen. & deputatio bene possunt vnica hora, & contextu expediri.decis.53. num. 19.Durano.
præsentandi, quasi possessio.acquiritur ex vnico actu,etiam contra prouisum ab Ordinario,decis.5.num.7. Durano.
præsentationes ad iuspatronatus referendæ sunt titulo legitimo,& valido.decis. 174.num. 9. Merlino
præsentationis effectuatio eo ipso probatur si post vnius obitum,alter fuerit prouisus.decis. 5.num.3.Durano.
præsentandi quasi possessio ad effectum manutentionis probatur ex quasi possessione iuris eligendi,seu præsentandi. decis.5.num.1.Durano.
in Præsentandi quasi possessione præsumitur bona fides adesse spatio 20.annorum.decis.167.num. 47. Coccino.
præsentationis validitas ad iuspatronus qualiter probetur. decis.152.num.22.Pirouano.
præsentandi quasi possessio probatur ex narratiua Vicarij. decis. 53.num.10.Durano.
Præsentatio erronea non habetur in consideratione,nec gradum aliquem probationis constituit. decis.336.num. 14. Verospio.
præsentatio,quæ causam dedit liti nõ attenditur.decis.366. num.6.Mornanno.
præsentatio rescripti potest probari per testes. decis. 153. num.17.Coccino.
in Præsentando linea transuersalis antiquior præfertur iuniori.decis.362.num.10,Merlino.
præsentandi quasi possessio, quæ non suffragetur. decis. 5. num.8.Durano.
ex Præsentatione vnica effectuatà acquiritur quasi possessio præsentandi.decis.83.num.3.Manzanedo.
præsentationis quasi possessio bene dicitur constare ex pluribus nominationibus factis,& effectum sortitis.decis.5. num.2.Durano.
præsentatio,quæ dedit causam liti non est attendenda. decis.5.num.19.Durano.
ad Præsentandum patroni laici habent tempus quadrimestre.decis. 15.num.2.& 11.Merlino.

PRAESENTATVS.

Præsentatus ab existente in quasi possessione præsentandi, etiam quod nullũ an detegatur ius possessionis, non debet amoueri,decis.197.num.6.Coccino.
præsentatus habens instrumentum suæ præsentationis, & illud producens intra tempus iuris coram habente facultatem illud instituendi, sufficit ad obtinendam adiudicationem.decis.190.num.14.Pirouano.
præsentatus ab eo.qui est in quasi possessione præsentandi est instituendus.decis. 191.num.1.Dunozetro.
Nisi plene,& concludenter doceatur de proprietate alterius veri patroni.ibidem,num.2.
Vel per rem iudicatam,num.2.
Vel confessionem partis.num.2.
Vel per instrumentum fundationis clarum, & indubitati, cui nihil opponi possit.num.2.
præsentatus ab existenti in quasi possessione præsentandi non præfertur, quando vel ex re iudicata, vel confessione,vel instrumento dotationis apparet de proprietate. decis.362. num.4.Merlino.
inter Præsentatos plures, quoties est contentio, tunc præsentatus ab existente in possessione præsentandi præfertur.decis.362.num.1.Merlino.
Et si euincatur iuspatronatus non inde huiusmodi præsentatus remouetur, sed veris patronis in futurum præseruatur exercitium præsentandi.ibidem.num.2.
præsentandi quasi possessio acquiritur ex præsentatione institutione sortita effectum, licet posset impugnari.decis.53.num.28.Durano.
præsentatus ab existenti in quasi possessione præsentandi, est instituendus.decis.225.num.1.Dunozetro.
præsentari habilitas ad iuspatronatus iustificatur probato Clericatu ex literis patentibus. decis.152.numer. 24. Pirouano.
præsentatus à vero patrono comparente ante institutionem, est præferendus præsentato ab existenti in quasi possessione præsentandi.decis. 225.num.5.Dunozetro.
præsentatus à maiori parte Patronorũ existentium in quasi possessione præsentandi debetur institutio.decis.285.numero 1.Durano.
præsentatus ab eo, qui est in quasi possessione præsentandi non remouetur,licet ius Patroni euincatur.decis.174. numero 2.Merlino.
Cum præsentato à patrono putativo quando concurrit alius præsentatus a vero patrono, quis eorum præferatur. decis.177.num.1.Dunozetro.
præsentatus ab existenti in quasi possessione præsentandi, præfertur præsentato à vero patrono, si illius proprietatem clarè,& liquido non probet. decis. 277. numer. 2. Dunozetro.
præstationes,quando non sint immoderatæ, quæri possunt a Dominis inferioribus consuetudine, vel præscriptione. 40.annorum.decis. 389.num.6.pirouano.

PRAESERVATIO.

Præseruatio iurium in transactione quid operetur.decis.118 num.25.Merlino.
præseruatio operatur, vt omnia iura primæua integra maneant.decis.150.num.11.Coccino.
Etiam si statum antiquum expresse non sit reseruatum. ibidem.num.12.
præseruatio generalis, & ampla comprehendit omne ius, quod alicui competit.decis.351.num.21.Durano.

PRAESTATIO.

Præstationis annuæ obligatio non substinetur ex solo cursu temporis.decis.127.num.6.pirouano.

PRAESVMPTIO.

Præsumptionem pro se habent, solita fieri.decis.323.num. 12.Cocino.
de Præsumptionum relenantia superfluum est quærere, quando causa non subsistit.decis.308.num.19.Pirouano
præsumptio suppositionis in testamentis nuncupatiuis, quando cessat.decis.96.num.10.Virili.
præsumptio tollitur ex alijs præsumptionibus vrgentioribus. decis.409.num.24.Merlino.
præsumptio, vel adminiculum aliquod an desumant ex scriptura, quando aliqua magna præsumptio falsitatis adest.decis.264.num.2.Coccino.
præsumptiones fortiores cedunt debilioribus. decis.201. num.44.Coccino.

Præ-

Præsumptio iuris transferentis probandi in aduersarium. decis. 287.num.15.Quelpo.

In Præsumptionum materia strictè agendum est, nec earũ multiplicatio est admittenda. decis. 258.num.15.Merlin.

præsumptiones vrgentiores præferuntur debilioribus.dec. 258.num.20.Merlino.

Præsumptio maioris affectionis, quid operetur. decis. 158. num.16.Dunozetro.

Præsumptionum multiplicatio datur quando vna venit in consequentiam alterius.decis.277.num.8.Dunozetro.

præsumptio præsumptionum datur,quando vna venit in cõsequentiam alterius.decis.31.num.6.Virili.

præsumptionum multiplicatio non datur,decis.277.num.7 Dunozetro.

Præsumptiones æquiuocæ,& possibiles non tollunt factum clarum.decis.268.num.10.Pirouano.

Præsumptio iuris tollitur,quando de veritate in contrarium docetur.decis.258.num.7.Merlino.

præsumptiones cedunt probationibus.decis.201.num.44. Coccino.

præsumptionibus,& coniecturis non est recurrendum, dũ habemus veritatem.decis.203.num.10.Vbaldo.

Præsumptio faciendi aliquid iure familiaritatis excluditur per multiplicitatem actuum per multum tempus. decis. 83.num.8.Vbaldo.

Præsumptio satisfactionis,vel remissionis debiti, quando intret.decis.305.num.1.Motmanno.

Præsumptio,quod dos, fit constituta iuxta qualitatem personæ est vigentissima.decis.78.num.4.Manzanedo.

Præsumptio de præsumptione non est deducenda.decis.209 num.9.Pirouano.

Præsumptiones non sunt multiplicandæ. decis. 279. num. 6.Merlino.

Præsumptio præsumptionem tollit. decis. 103. num. 10. Vbaldo.

Præsumptio eliditur per contrariam probationem. decis. 353.num.84.Coccino.

Præsumptio vsurpationis iurispatronatus intrat in familia potenti.decis.126.num.19.Virili.

Præsumptionem semper pro se habet possidens. decis. 53. num.48.Durano.

Præsumptiua probatio non sufficit,vbi requiritur plena.decis.9.num.17.Pirouano.

Præsumptio magis fauore transactionis sumenda,quam cuiuslibet alicuius contractus.decis.113.num.5.Vbaldo

Præuentio non impedit viam executiuam.decis.30.num.9. Durano.

PRÆCARIVM.

Precario possidens non acquirit possessionem manutenibilem.decis.29.num.6.Vbaldo.

PRECES.

Preces Imperiales capiunt etiam beneficia vacantia ex causa resignationis.decis.66.num.1.Vbaldo.

PRESBYTER.

Presbyteri possunt acquirere priuilegio, consuetudine, aut statuto facultatem eligendi de Capitulo. decis.8. num.4. Remboldo.

PRETIVM.

ad Pretij restitutionem, vt emptor possit agere, requiritur euictio.decis.49.num.9. Durano.

pretium succedit, & subrogatur loco rei. decis. 185. num. 12.Vbaldo.

ad Pretij restitutionem tenetur venditor,si vendat rem alienam,cum narratiua,quod sit propria. decis. 322. num.2. Pirouano.

pretium rei emptæ,antea quam Dominus soluat, non efficitur illius Dominus.decis.322.num.7.Pirouano.

ex Pretij quantitate arguitur quid venerit in venditione.decis.299.num.2.Verospio.

de Pretio,dicitur habita fides,si fit constitutus annuus reditus. decis.295.num.9.Durano.

pro Pretio iusto præsumitur res vendita in sibi hastatione si deliberetur plus offerenti.decis.411.num.10.Verospio.

pretij restitutio venit,etiam si in venditione non fit promissa euictio.decis.137.num.29.Verospio.

Pretij solutio de necessitate non infert extinctionem census.decis.194.num.15.Merlino.

ex pretij qualitate dignoscitur qualitas rei venditæ decis.219. num.7.Coccino.

pretium,& rem emptor non debet retinere,cum euictus vẽditoris.decis.13.num.2.Durano.

pretium antequam soluat emptor rei emptæ, non efficitur illius dominus.decis.144.num.10. Pirouano.

pretium,& rem emptor non debet retinere & hoc procedit etiam pro rata pretij non soluti,sicuti pro toto. decis.114 num.3.Durano.

pretium recuperare,& ab emptione discedere licitum est, emptori,ob dolum venditoris.decis.244.n.12.Pirouano.

pretium tenetur restituere is,qui vendit rem prius alteri venditam.decis.140.num.2.Pirouano.

pretium,si non tradiderit emptor,& rem habuerit, tenetur ad fructus conuentos.decis.13.num.2.Durano.

ad Pretij restitutionem agere non potest is, qui sciẽter emit rem alienam.decis. 140.num.5.Pirouano.

pretium prælegati ex bonis hæredis potest retineri.decis.19 num.21.Coccin.

PRIMOGENITVRA.

primogenitura in præiudicium descendentium,non fabricatur.decis.415.num.13.Quelpo.

primogenitura censetur deuoluta ad primumgenitum, & non ad secundum genitum.decis.185.num.3.Vbaldo.

primogenitura non potest constitui supercastris feudalibus ex pacto,& prouidentia in præiudicium vocatorum. decis.185.num.17.Vbaldo.

ad primogenituræ,& primogenitorum augumentum,& honorem,quæ respiciant.decis.167.num.18.& 19.Durano.

primogenitura certum est,quod potest constitui super bonis,quæ reperiuntur in statu hæreditario.decis.185.num. 18.Vbaldo.

primogenituræ bona,si alienandi data sit facultas alienandi, intelligitur non extantibus bonis liberis. decis. 167. num. 7.Durano.

in Primogenituræ casu ad fauorem transigentium,& successorum insinuatio non requiritur.decis.74.num.18.Virili.

in primogenituræ materia obseruantia plurimum attendi solet.decis.185.num.4.Vbaldo.

ex primogenituræ bonis subtractis legitima debahi non potest extantibus aliis bonis hæreditarijs.decis. 185. num. 14.Vbaldo.

primogenitura ex quibus reddant clara. decis.185.numer. 6.Vbaldo.

in primogenitura censentur primogeniti gradatim. & successiuè semper vocati,vnus post alium.decis.185.num.2. Vbaldo.

PRINCEPS.

Principis reintegratio gratiosa,restituit quicquid delictum abstulit.decis.336.num.15.& 16.Verospio.

princeps habet potentiam,transferendi dominium,ad libitum voluntatis.decis.81.num.5.Coccino.

principis confirmatio corruit ex defectu intentionis, cessante præsupposito.decis.104.num.9.Virili.

princeps quando constat voluisse præiudicare Tertio,sufficit,quod rescriptum aliquid modicum operetur in illius præiudicium.decis.23.num.30.Durano.

in Principe præsumitur causa concessionis,etiam si non exprimatur.decis.101.num.26.Virili.

principem,vbi apparet voluisse præiudicare uni tertij in dubio debet intelligi,quod voluit in modico,& non in magno præiudicare.decis.23.num.29.Durano.

principis concessio transfert dominium absque traditione. decis.81.num.6.Coccino.

princeps,quando aliquid confirmat,non solet in eo supplere causam.decis.292.num.8.Pirouano.

principis solo verbo gratia dicitur perfecta. decis.68. num. 12.Merlino.

principis intentio corruit,si deficiat causa supposita. decis. 292.num.10.Pirouano.

princeps superiorem recognoscens respectu subditorum omnia potest, quæ possunt alij principes,decis.324.num. 17.Pirouano.

à Principis voluntate ea quæ dependent, reputantur impossibilia.decis.54.num.9.Merlino.

Principes de facili ex iustissima causa solent concedere facultatem obligandi ex causa dotis, bona primogenitura, & alia prohibita alienari, & obligari, decis. 167. numer. 16. Durano.
principum rescripta, & concessiones intelligi debent sine damno, & iniuria alterius. decis. 65. num. 5. Durano.
princeps extra territorium proprium est, velut priuatus. decis. 177. num. 10. Merlino.
princeps inuitat Concil. Trident. vt plura statuant loca, in quibus inuentus doceri possit. decis. 325. nu. 6. Chisterio.
principis gratia non censetur velle tollere ius alteri quæsitum. decis. 370. num. 5. Coccino.

PRINCIPALIS.

principalis præsentia, & consensus si dedit causam contractui, sufficit pro verificatione mandati enunciari, decis. 140. num. 15. Pirouano.
principalis dicitur ex pluribus reis debendi, ad quem pecuniam, vel ipsius commodum peruenit, alij vero dicuntur fideiussores. decis. 154. num. 12. & 5. Virili.
principali commisso, censetur quoque commissum accessorium. decis. 199. num. 4. Coccino.
principalis, vtendo iuribus productis a suo procuratore, censetur ea approbare. decis. 360. num. 6. Coccino.
principalis natura sequitur accessorium. decis. 330. num. 32. Coccino.
principali non præiudicat declaratio facta a procuratore ad hoc non habente speciale mandatum. decis. 188. num. 10. Merlino.

PRIOR.

Prior Capituli in materia sibi præiudiciali, & odiosa non venit appellatione Capituli. decis. 111. num. 28. Coccino.
prior in iure, potior in tempore. decis. 407. num. 15. Merlino.
prior in propria Ecclesia dicitur pro se habere iuris assistentiam in præcedendo ceteris omnibus, contrarium. decis. 111. num. 6. Coccino.

PRINCIPIVM.

principium debet attendi, vbicunque aliquid fit in executionem præcedentis actus. decis. 197. num. 25. Coccino.
principium attenditur, in actu nulliter concepto. decis. 197. num. 24. Coccino.
De Initio, vbi constat, tunc cessat præsumptio cuiuscumq; alterius anterioris initij. decis. 153. num. 86. Coccino.

PRIVATIO.

priuatio præsupponit habitum. decis. 197. num. 81. Coccino & decis. 317. num. 14. Chisterio
priuari, quis non debet iure quæsito. decis. 335. numer. 13. Durano.

PRIVILEGIVM.

priuilegium concessum alicui, denominando certam personam ad aliquid, non potest illam omittere, aliamque nominare. decis. 167. num. 13. Durano.
priuilegijs ciuilitatis, vt quis gaudeat, quid requiratur. decis. 177. num. 57. Merlino.
priuilegia non comprehendunt bona, post illorum concussionem acquisita. decis. 325. num. 14. Chisterio.
priuilegium concessum Collegijs extenditur etiam ad Collegia futura. decis. 325. num. 12. Chisterio.
priuilegium concessum per Imperatorem suis familiaribus extendi non debet ad priuilegia aliorum principum inferiorum. decis. 324. num. 11. Pirouano.
priuilegia, quando concipiuntur verbis vniuersalibus, comprehendunt etiam ea, quæ alias non comprehenderentur. decis. 63. num. 5. Vbaldo.
Et ideo comprehendunt casum necessitatis, seu publicæ vtilitatis. ibidem num. 6.
priuilegium non censetur sublatum, si consuetudo immemorabilis tollitur ex ea proueniens, decis. 71. n. 15. Cocc.
priuilegia concessa Monasterijs hactenus ædificatis, extenduntur & ad ædificanda. decis. 81. num. 27. Coccino.
priuilegio concesso alicui propter publicam vtilitatem non potest ei renunciare. decis. 165. num. 45. Vbaldo.
in Priuilegijs, & gratijs non tam verba sunt attendenda, quam mens concedentis. decis. 23. num. 18. Durano.
priuilegium trahitur ad res futuras. decis. 265. nu. 42. Vbald.
priuilegium absque limitatione, sine dubio respicit etiam futura. decis. 265. num. 40. Vbaldo.
priuilegij secuta acceptatione, illud retrotrahitur ad diem concessionis, & ab illo incipit habere effectum etiam in præiudicium, iuris alteri medio tempore quæsiti. decis. 231. num. 11. Coccino
priuilegium est latè interpretandum in præiudicium principis concedentis. decis. 335. num. 6. Coccino.
Sed quando agitur de præiudicio tertij, nunc est strictissimè intelligendum. ibidem. num. 6.
priuilegium ianalidū non iuuat patronum, licet sit in quasi possessione præsentandi per quodlibet longissimum tempus. decis. 197. num. 90. Coccino.
priuilegio abutens illo debet priuari. decis. 171. numero 3. Vbaldo.
priuilegium concessum descendentibus, non extenditur ad ascendentes. decis. 62. num. 4. Durano.
priuilegia, quando non dant certam formam verborum sufficit, quod virtualiter fuerit forma data in litteris, decis. 153. num. 18 Coccino.
priuilegium prælationis suæ vocis in paritate, & collationis, sunt alicuius considerationis. decis. 150. numer. 26. Coccino.
priuilegium familiarium, quo in l. Cubicularios C. de præpos. Sac. Cub. l. 12. debent de superiori dominanti. decis. 291. num. 10. Pirouano.
priuilegia, quando sunt concepta verbis generalibus, & vniuersalibus, debent latissimè interpretari. decis. 63. num. 4. Vbaldo.
priuilegiatus debet esse potioris conditionis, quam non priuilegiatus. decis. 46. num. 27. Durano.
priuilegia sunt stricti iuris, & restringenda ad sensum verborum. decis. 324. num. 12. Pirouano.
priuilegium non suffragatur circa non expressa. decis. 167. num. 6. Durano.
priuilegium Principis nunquam capit interpretationem contra tertium, nisi expressè dicatur. decis. .
priuilegia non censentur tollere conuentiones partium. decis. 153. num. 2. Coccino.
priuilegia clericalia amittit bigamus, sed non characterē, decis. 50. num. 6. Virili.
priuilegium non censetur Papa velle concedere, quod contineat materiam criminosam, punibilem, improbam, & irrationabilem. decis. 325. num. 26. Chisterio.
priuilegia exemptionum, quid contineant. decis. 396. num. 11. Verospio.
priuilegium minoris clausa in corpore iuris, an possit derogari per clausulas generales, positas in aliqua constitutione. decis. 26. num. 73. Coccino.
priuilegia clericorum bigamus amittit, & eorum exercitiū, atque character remanet mortificatus. decis. 50. num. 9. Virili.
priuilegijs Religionis superior non potest præiudicare. decis. 63. num. 10. Vbaldo.
priuilegia, & omnia iura per prius quæsita amittit Ciuitas per rebellionem. decis. 171. num. 4. Vbaldo.
priuilegium concessum motu proprio cum clausulis amplissimis largè debet interpretari. decis. 12. numero. 22. Remboldo.
ex Priuilegio ius proueniens, est lōge debilius, quam sit ius competens ex priuilegio. decis. 24. num. 6. Merlino.
priuilegijs minorum, quod Papa velit derogare, colligitur tam ex clausulis positis in parte executiua, quam dispositiua. decis. 36. num. 74. Coccino.
priuilegij vim habet consuetudo immemorabilis. decis. 379. num. 5. Verospio.
priuilegia plura concessa sunt Curialibus. decis. 9. num. 12. Pirouano.
priuilegium retractus cum sit personale, non egreditur personam. decis. 243. num. 1. Merlino.
ex Priuilegio iuri proueniēti facilius derogatur, quā iuri proueniēti ex iure communi. decis. 23. numero 17. Merlino.
priuilegio omni claricali exuitur bigamus. decis. 7. num. 2. Coccino.

PROBATIO.

Probatio præsumptiua non sufficit ad probandum fundamentum intentionis sine, sed requiritur positiua. decis.

cif.202.num.4.Merlino.
probationem nullam facit affectio ad fauorem afferentis. decif.77.num.10.Merlino.
ad Probationem faciendam ſolum deſeruit, ſcriptura in eo tractibus qui ſolo conſenſus perficiuntur. decif. 113. numer.13.Vbaldo.
Probatio per famam non ſufficit, quando requiritur certa ſcientia.decif.15.num.13.Merlino.
Probationis nullum gradum facit teſtis vnicus. decif. 69. num.11.Vbaldo.
probationem nullam facit ſcriptura, quæ non eſt recognita. decif. 203. num.9.Coccino.
probationes illius partis prævalere debent, ad cuius fauoré adſunt plures reſolutiones. decif.16. num.28.Coccino.
probatio concludens, & præciſa requiritur ad effectum probandi, & repetendi indebitum ſolutum. decif. 38. numero 2.Vitili.
probabilis dicitur coniectura deducta ex naturali inuerſimilitudine. decif. 61.num.11.Dunozzeto.
probare, quis debet plenè indebitum, vt illud poſſit repetere.decif.16.num.25.Vbaldo.
probationes in antiquis non ita rigidè exquirendæ ſunt, ſed præſumptiones ſufficiunt.decif.42.num.7.Merlino.
probatio ſcientiæ, ad effectum præiudicij, debet eſſe plena, & concludens.decif.103.num.23.Coccino.
probare, quis teneatur fundamentum ſuæ intentionis. decif. 399.num.29.Coccino.
probatio imperfecta poteſt ex adminiculis ſupplerí. decif. 201.num.11.Coccino.
probatio filiationis reſpectu patris, iuſtificatur ex præſumptionibus, & coniecturis. decif. 409. numero 2. Merlino.
probatio melior dari non poteſt, quam propria confeſſio. decif.15.num.5.Merlino.
probatio certa, & concludens filiationis, reſpectu patris, vel eſt impoſſibilis, vel ſaltem difficillima. decif. 409. num.1.Merlino.
probationes leuiores ſufficiunt in antiquis. decif. 42. numero 5.Merlino.
probatio, vbi requiritur plena non ſufficit præſumptiua. decif.9.num.17.Pirouano.
probationes concludentes debent afferri, vt ſit locus compenſationi.decif.134.num.16.Mormanno.
probationem probatam facit inſtrumentum publicum. decif.17.num.1.Durano.
probatio per vnicum teſtem vna cum atteſtationibus extraiudicialibus quam probationem faciat. decif.304.num. 19.Pirouano.
probationibus per ſcripturas magis ſtandum eſt, quam per teſtes.decif.146.num.14.Durano.
probationes, & obſeruantiæ æquiuocæ non concludunt.decif.356.num.5.Veroſpio.
probatio plena requiritur in eo caſu, in quo adeſt Iuris præſumptio in contrarium.decif. 336. num.3.Veroſpio.
probatio certa, & concludens, non poteſt elidi ab imperfecta, & præſumptiua probatione. decif. 314. numero 6. Merlino.
probare concludenter quis teneatur fundamentum ſuæ intentionis.decif.147.num.5.Coccino.
probationes ad inuicem ſe ſe coadiuuant.decif.153.numer. 81.Coccino.
probationes non tam exactæ requiruntur in antiquis.decif. 129.num.7.Merlino.
probatio melior afferri non poteſt, quam propria confeſſio. decif.69.num.10.Vbaldo.
probatio non concludens præciſè, nullatenus ſuffragatur. decif.258.num.11.Merlino.
probatio valoris expreſſi aliquorum annorum ante, & poſt, quando ſufficiat.decif.139.num.9.Vbaldo.
probatio vna, contrariam probationem conqualiat. decif. 366.num.4.Merlino.
probationes in antiquis non ita rigidè exquirendæ ſunt, ſed leuiores admitti debent. decif. 160. numero 6. Merlino.
ordinariæ probationes, quando ſufficiant in iurepatronatus.decif.197.num.76.Coccino.
probatio debet concludere per neceſſe. decif. 209. numero 7. Pitouano.
Imperfecta probatio poteſt ex adminicalis ſuppleri. decif. 201.num.11.Coccino.
probatio ſufficiens eſt in prædijs fructiferis, ſi teſtes deponant à ſolito ex fructibus vicinorum prædiorum. decif. 259.num.3.Pirouano.
probatio concludens requiritur ad tollendum fundamentum intentionis alicuius, cõſiſtens in diſpoſitione iuris communis, & poſſeſſione probatum. decif. 4. num.6. Pirouano.
probatio concludens requiritur in materia obiectiua, decif. 56.num.3.Pirouano.
probatio in continenti oblata, in omnibus iudicijs, quamuis ſummarijs admittitur.decif.416.num.8.Qneipo.
probationes leuiores ſufficiunt ad probandum iuſpatronatus, quando de eo principaliter non agitur.decif.197.nu. 77.Coccino.
probatum aliquid dicitur clarè, quando nulla exceptione, vel negatione infringi poteſt. decif. 305. numero 4. Motamanno.
probanti olim poſſediſſe datur matutinentio, ſi ex aduerſo non probatur, quod fuit amiſſa poſſeſſio. decif. 59. num. 44.Durano.
probatio immemorabilis iuriſpatronatus requiritur, in Magnate, de iure communi.decif.197.num.21. Coccino.
probationes per indicia, coniecturas, & præſumptiones ſufficiunt ad probanda facta antiquiſſima.decif.353.num. 82.Coccino.
probationis difficultas vbi adeſt, tunc duæ etiam leuiores coniecturæ ſufficiunt.decif.283.num.13.Veroſpio.
probationes, quando agitur ad effectum reſeruationis beneficij, debent eſſe concludentes. decif. 119. num. 13. Merlino.
probatio ex parte rei requiritur concludens. decif.258. numero 10.Merlino.
probatio per teſtes continens ſubſtantiam eorum quæ partes voluerunt, non prohibetur. decif.82.num.2. Pirou.
probatio ſi ſtatum concernat, probat in omni iudicio, & inter alias perſonas.decif.90.num.4.Dunozetto.
in Probanda immemorabili, debet demi tempus litis.decif. 235.num.14.Coccino.
probatio plena requiritur pro iuſtificatione gratiæ, vbi agitur de probando valore affirmatiue per aſcenſum expreſſo in gratia penſionis.decif.287.num.10.Quipo.
probatio melior afferri non poteſt, quam confeſſio. decif. 85.num.2.Vbaldo.
probatio probationem non excludit. decif.126.numero 15. Virili.
probatum non poteſt dici aliquid per ſententiam, cuius cõtrarium apparet, per aliam ſententiam definitum. decif. 366.num.3. Mormanno.
probatio plena, & concludens requiritur in probando fundamento intentionis alicuius, & maxime ſi contra ſe habeat præſumptionem iuris.decif.413.num.2.Coccino.
probationes exactæ requiruntur ad probandum iuſpatron. quando agitur, ad effectum inſtitutionis in præiudicium libertatis beneficij. decif.197.num.78.Coccino.
probatum, quod fuit per ſcripturas, non debet admitti ad probandum contrarium per teſtes.decif.235.numer. 22. Coccino.
probatio melior dari non poteſt, quam propria confeſſio. decif.14.num.4.Vbaldo.
probatio illa non eſt admittenda, quæ nihil releuat. decif. 309. num.18. Durano.
probatio ſubſidiaria non admittitur, donec adſunt aliæ probationes. decif.199.num.21. Coccino.
probatio, quæ fit per publicum inſtrumentum dicitur concludentiſſima.decif.279.num.5. Merlino.
probationes leuiores ſufficiunt, quando agitur de materia antiqua, & difficili. decif.277.num.6. Pirouano.
probatio in ſpecie magis eſt attendenda, & præferenda, quam probatio in genere. decif.264. num.12.Virili.
probationes, quæ ſunt imperfectæ numquam continuantur ad implendam probationem. decifio 259. numero 3. Pirouano.

Probatio per scripturas præualet decis.170.n. 19. Dunozet.
probationes exactiores requiruntur in criminali, quam in ciuili.decis.352.num.13.Merlino.
probationes antiquas, qui vult impugnare tenetur exhibere acta,decis.197.num.6.Coccino.
probationes leuiores sufficiunt ad effectum manutentionis. decis.106.num.1.Merlino.
probatum,quando aliquid est per publicum instrumentū, non est opus probatione per testes.decis.416.n.1.Queip.
probatio exactior,vbi requiratur.decis.173.nu.8. Coccino.
probatio euidens boni iuris resultat ex sententijs.decis.111. num.5.Coccino.
probatio dubia non releuat.decis.380.num.10.Coccino.
probato,vt non concludat,sufficit sola possibilitas. decis. 413.num.3.Coccino.

PROCESSIO.

in Processionibus controuersiæ subeuntes Ordinarij possunt præcidere.decis.85.num.9.Vbaldo.
Processio quando dicatur habere vim fictionis, decis. 55. num.4.Coccino.

PROCESSVS.

Processus integritas præsumitur, nisi contrarium probetur, decis.302.num.5.Dunozetto.
Vide in Verb. Acta.

PROCVRATOR.

Procurator meus tenetur dans pecuniam meam, tenetur mihi dare illud emolumentum,quod consequutus est ex illa, siue ei mandauit,siue non,decis.80.num.9. Coccino.
procuratores,& administratores,non possunt cōueniri pro proprio nomine,de his,quæ procuratorio, & administratorio nomine peregerunt,decis.392.num.36.Durano.
procurator vendens rem Domini nomine proprio, dicitur in dolo.decis.144.num.9.Pirouano.
procurator constitutus ad exigendum,est solum procurator ad illud factum exactionis,& receptionis, non autē ad aliud.decis.374.num.2.Merlino.
procurator constitutus ad exigendum potest etiam recipere,cum recepto finem.imo exactionis.decis.374. num. 25.Merlino.
procurator vendens rem Domini,de eius mādato ac eo præsente,& consentiente, dicitur valide contrahere. decis. 322.num. 1 Pirouano.
ex Procuratoris facto,si Dominus damnum sentiat, debet prius agere contra procuratorem,si sit soluendo, sin minus,potest petere restitutionem in integrum. decis. 105. num.14.Coccino.
procurator vendens rem Domini,non eius nomine, sed tāquam propriam,dicitur in dolo.decis.312.num.6.Piro.
procurator ad exigendum non tenetur de non exactis, nisi sit in culpa in non exigendo.decis.149.num.16. Virili.
procuratoris factum censetur factum principalis,fictè, & interpretatiuè, non autem verè, & realiter. decis. 392. num.6. Durano.
procurator non potest aliquid alienare sine mandato Domini.decis.194.num.10.Coccino.
procurator aliter procedendo, & diuersè à declaratione principalis sine speciali mandato,nec directè, nec indirectè illum ledere potest.decis.312.num.12.Merlino.
procurator non potest sine speciali mandato præiudicare Domino,decis.26.num.4. Vbaldo.
procurator post susceptum mandatum,necessitate ciuili,illud exequi tenetur.decis.392.num.12.Durano.
procurator recipiens pecunias, tanquam procurator alicuius,statim dominium pecuniarum acquiritur eidem constituenti.decis.374.num.40.Merlino.
procurator, non potest præiudicare Domino.decis.401.nu. 14.Pirouano.
procurator constitutus ad exigendum credita, non potest exigere debita sub conditione,vel in diem.decis.174.numer.33.Merlino.
procuratoris præsentia,quando suppleat defectum citationis ad videndum turare electo.decis.79.num.15.Virili.
per procuratorem aliquid faciens, quando dicatur quis fictè,& interpretatiuè facere.decis.392.num.10.Durano.
procuratori, cui est commissa exactio iudicialis, & coactiua, multo censetur commissa exactio à sponte soluente, decis. 374.num.27.Merlino.
procuratori decocto soluens liberatur, dum soluens eius decoctionem ignorabat, imputet enim sibi constituens, qui non idoneum procuratorem sibi elegit.decis.374.numero 42.Merlino.
procuratorio nomine videtur quis id egisse,dum in illo, tanquam se enuncians.decis.140.num.6. Pirouano.
procurator,quantumuis generalis,& cum libera, nō potest facere actum ad sui cōmodum in præiudicium Domini,decis.103.num.19.Coccino.
procuratore vendente rem Domini, de eius mandato, valet venditio,& Dominus contrauenire non potest, decis. 122.num.3. Pirouano
procurator ad exigendum etiam cum amplissimis clausulis, non potest diminuere reddituum census. decis. 174. num. 13.Merlino.
procuratori non licet in præiudicium Domini sui fraudem committere,nisi de speciali mandato doceatur.decis.131 num.23.Pirouano.
procuratori alicuius soluens liberatur, licet postea decoquat.decis.374.num.41.Merlino.
procurator vendens rem Domini sub nomine procuratoris reuocabilis, tunc Dominus contrauenire non potest, rationem.decis.244.num.5.Pirouano.
procurator lædens suum Dominum tenetur ad interesse si sit soluendo.decis.103.num.11.Coccino.
procurator sui ipsius irreuocabilis,an quis esse possit.decis. 244.num.7.Pirouano.
procurator alterius, si quis adhuc erat,si aliquis prætendat ab illo deceptum,contra eum agere debet.decis.99.num. 4.Merlino.
procurator adhoc, vt possit allegare Iudicem suspectum, requiritur speciale mandatum. d. 243. num. 1. Durand.
à Procuratore declaratio facta non habente ad hoc speciale mandatum principali nō præiudicat. decis. 188.num. 10.Merlino.
procuratoris mulieris confessio, munita adminiculis declarationum ipsius mulieris,debet ei præiudicare, licet procurator non habeat mandatum cum solemnitatibus statutarijs.decis.312.num.15.Merlino.
procurator,qui mandatum suscepit, tenetur illud ritè & rectè exequi, alias tenetur ad damna,& interesse. decis.312. num.25.& 27.Pirouano

PROEMIVM.

ex Proemio probatur causa finalis statuti.decis. 1. numer.4. Durano.
proemium alicuius Constitutionis non facit ius, licet doceat causam finalem.decis. 36.num.16.Coccino.
ex Proemio arguitur potissima,& finalis causa contractus, decis.299.num.1.Veroselo.
præfatio inducit causam finalem,aperit mentem concedentis, ita vt illa à præfatione,vel a causa finali reguletur, limitetur,aut extendatur.decis.23.num.14.Durano.
proemij ratio,quando non denotet causam finalem,sed tantum impulsiuam.decis.16.num.17.Coccino.

PRODVCTIO.

productio ad vnum finem facta, non nocet producenti, quo ad alium.decis.335.num.8.Durano.
productio facta in vno iudicio,non nocet in alio.decis.197 num.18.Coccino.
producens scripturas, fatetur in eis contenta esse vera.decis. 360.num.3.Coccino.
productio vnius tituli ad vnum finem, & effectum, non tollit præsumptionem alterius tituli melioris,ad alium finem,& effectum diuersum.decis.191.numero 12.Dunozetto.
productio tituli insufficientis facta ad alium finem, & effectum non impedit quominus allegari valeat præsumptio melioris tituli, decisio. 225.numero. 10.Dunozetto.
productio facta per compulsum non præiudicat in iuribus alienis, licet secus in propriis. decis. 360. numero 4. Coccino.
productio facta per compulsum non inducit confessionem in producente præter voluntatem illius. decis.304. num. 21. Pirouano.

PRO-

PROFESSIO.

per Professionem religionis purificatur fideicommissum. decis.42.num.2.Merlino.

professio si fuerit facta in religione capace bonorum, an tũc professus habeatur totaliter pro mortuo.decis.223.num. 11.Chisleriо.

post Professionem monachus desinit esse Dominus, & dominium eius bonorum trãsit in Monasterium.decis.267. num.13.Chisleriо.

PROFESSVS.

ex Professi persona acquititur Religioni vti Religioni, & non è contra.decis.181.num.14.Pirouano.

professus bona retinere non potest ob votum paupertatis. decis.6.num.6.Merlino.

professi iura, tam activa, quam passiva transeunt in Monasterium.decis.336.num.10. Verospio.

professi pro mortuis reputantur.d.267.num.17. Chisleriо.

professus in religione etiã capaci bonorum, non potest prosequi iniuriam ei factam a matri per transitum ad secunda vota.decis.223.num.12.Chisleriо.

professores scientiarum plures esse debent, vt sit locus disputationi, quæ scientiæ, & doctrinæ veritas magis elucescat. decis.265.num.4.Card.Vbaldo.

PROHIBITIO.

prohibitio alienationis emphyteusis quando fuit apposita in prima inuestitura, censetur etiam repetita in renouatione. decis.176.num.10.Coccino.

ex Prohibitione cuiusuis diminutionis bonorum censetur testator voluisse facere perpetuum fideicommissum inter vocatos, repetendo illud onus in omnibus vocatis. decis.216.num.14.Vbaldo.

prohibitio alienationis, & causa conseruandi bona in familia, quando non famulentur, nec sint posita consecutiuè ad prius expressum fideicommissum. decis.21.num.34. Merlino.

prohibitio legalis non comprehendit necessariam alienationem, quæ fit ex dispositione iuris.d.328.nu.5.Queipo.

ex Prohibitione legali nõ intelligitur prohibitum id, quod venit in consequentiam vsus liciti ex dispositione legis. decis.328.num.7.Queipo.

prohibito vno, censetur prohibita omnia, per quæ peruenitur ad illud.decis.103.num.16.Coccino.

prohibitio personalis non egreditur personam prohibiti, & maximè si nulla fuerit expressa causa prohibitionis. decis.397.num.17.Durano.

prohibitio alienationis, quando est posita in fine dispositionis, quando non referatur ad omnia præcedentia. decis. 17.num.42.Durano.

ex Prohibitione alienationis qualiter probetur Castrum esse hæreditarium simpliciter.decis.93.num.61.Coccin.

ab Prohibitione venditionis, permutationis, & donationis non comprehenditur hypotheca.decis.211.num.6.Virili.

prohibitio alienationis debet intelligi iuxta terminos fideicommissi præcedentis, & sic illud non ampliat.decis.368 num.7.Dunozetto.

Et hoc multo minus habet locum, quando præcedit fideicommissum particulare in casu mortis.ibidem num. 8.

PROMISSIO.

promissio, si referatur ad actum, qui plures ab eadem persona potest reiterari, tunc non intrat l.bones §. hoc sermone ff.de verb.signif.decis.218.num.12.Coccino.

promissio facta per verba futuri temporis, resoluitur in tempus præsens, & demonstrat actum perfectum. decis.295. num.12.Virili.

promissio soluendi ex pecunia, quæ ad eum peruenerit ab aliquo, habet conditionem, videlicet si pecunia peruenerit.decis.323.num.16.Coccino.

Promissio euictionis venit ex natura contractus venditionis.decis.140.num.17. Pirouano.

promissio de rem dando aliud est, & aliud traditio.decis.32. num.5.Merlino.

promissio non tenet, vbi ob turpem causam facta est. decis. 148.num.10.Durano.

promissio sub conditionali, non potest aliquid peti, si non purificetur conditio.decis.13.num.1.Durano.

promissiones, contractus, & instrumenta, sub fide celebrata occasione ludus aleæ rum, omnia sunt irrita, & inania. decis.95.num.25.Manzanedo.

promissio de donando, habetur pro donatione, & agi potest tanquam ex ipsa donatione.decis.393.n.2.Coccino.

promissiones factæ in aliquo contractu, si nõ fuerint adimpletæ, est licitus recessus à cõtractu.d.136.nu.9. Vbaldo.

promissio omnis intelligitur rebus stantibus in eodem statu. decis.145.num.10.Mormanno.

promissio facta alicui, censetur pro prima vice. decis.218. num.11.Coccino.

promissiones intelligendæ sunt iuxta naturam actus, & subiectam materiam.decis.144.num.11.Pirouano.

PROMITTENS.

promittens de facto, & dato sno tantum, factum alterius excludere videtur.decis.345.num.5.Mormanno.

promittens de rato pro aliquo, nullum præiudicium illi affertur, nisi secuta eius ratificatione.d.39.nu.4. Durano.

promittens aliquem manutenere in pacifica possessione, tunc conditio obligationis purificata est, quando possessio de facto auocata fuit.decis.407.num.12. Merlino.

promittens soluere liberè, cum iuramento, & obligatione Camerali, non potest compensare cum debitore, qui nec expressè soluere promisit, nec est cum iuramẽto, & in forma Cameræ obligatus.decis.32.num.7. Merlino.

PRONEPOS.

pronepotes non possint prætendere legitimam ab proauo si de tempore mortis illius primum gradum successionis non tenent.decis.47.num.1.Merlino.

pronepos ex consobrino, non potest dici nepos propter duplicem notam in proprietatis.decis.245.nu.6. Verospio.

pronepotes legitimam in bonis proaui non possunt prætendere, si de tempore mortis proauii, non sint nati, nec concepti.decis.47.num.1.Merlino.

pronepotes requiruntur ad hoc, vt constituatur tertia generatio.decis.114.num.5.Merlino.

pronepotes, an veniant appellatione neponum in trasuersalibus.decis.245.num.13.Verospio.

PROTESTATIO.

Protestatio non contraria facto, sed tollens mentem a facto, ac declarans animum recipientis, suffragatur. decis. 218.num.4.Coccino.

protestatio contraria facto, est inutilis. decis. 260. numer.5. Dunozetto.

protestatio tollit mentem à facto, & per illam præseruatur ius parti.decis.218.num.1.Coccino.

protestatio contraria facto non suffragatur decis.218.num. 2.Coccino.

PROPRIETAS.

proprietas, & non vsus fructus censetur relicta, quando nõ exprimitur.decis.62.num.78.Durano.

proprietas in suspenso manere non debet.decis.257. nu.17. Durano.

proprietati quando non ostenditur renunciatum.decis.257 num.16.Durano.

proprietas absorbet causam possessionis.d.174.nu.4.Merl. ad proprietatem, quando sit referenda institutio, & non ad alimenta.decis.241.num.14.Coccino.

proprietas, & dominium bene probatur ex confessione partis ad uersæ.decis.69.num.9.Vbaldo.

proprietatem denotat verbum habeat.decis.122.n.5.Pirou

proprietatis, & dominij probatio, ex quibus resultet. decis. 69.num.7.Vbaldo.

proprietarius, si recipiat canonem ab emphyteuta, cum protestatione, quod non censeatur remissa caducitas, nihilominus censetur remissa.decis.218.num.3.Coccino.

à Proprietate vsus fructus non potest distingui, in his, quæ vsu consumuntur.decis.299.num.20.Verospio.

proprietas absorbet possessionem.decis.362.nu.5.Merlino.

proprietario datur manutentio, quando deuolutio est clara, secus si de ea dubitatur.decis.359.num.4.Coccino.

prothonotariatus honoris, an vacet per contractum matrimonium.decis.201.num.47.Coccino.

PROVISIO.

provisiones Ordinationum non possunt mutare statum Ecclesiæ, ex defectu potestatis. decis. 2.numero.8. Reuerbolda.

Prouisio Apostolica ad alterius fauorem emanata, quis teneatur plenè iustificare. decis. 142. num. 1. Coccino.
prouisiones Apostolicæ, non mutant statum iurispatronatus. decis. 401. num. 25. Pirouano.
prouisus ab Ordinario, si concurrat cum prouiso Apostolico obtinere non potest. decis. 66. num. 9. Vbaldo.
prouisus de beneficio ab Ordinario, si possideat, est legitimus contradictor ad impediendam immissionem. decis. 66. num. 6. Vbaldo.
prouisio hominis facit cessare prouisionem legis. decis. 98. num. 6. Vbaldo.
per Prouisionis modum ea, quæ fiunt non immutant statu præcedentem. decis. 5. num. 11. & 18. Durano.
prouisio legis, vbi adest non est necessaria prouisio hominis. decis. 342. num. 6. Dunozetto.
prouisionis factæ ab homine, ac iuris à lege constituti non est eadem vis, ac virtus. decis. 405. num. 8. Verospio.

PROXIMITAS, & PROXIMVS.

Proximitas grauat, & non testatoris grauantis attenda est. vbi, quod fit de iure. decis. 109. num. 9.
proximitas grauat, vbi concurrit verisimilis mens Testatoris etiam ex coniecturis attenditur. ibidem. num. 10.
proximitas grauati attenditur, quando concurrit prohibitio alienandi. ibidem. num. 16.
sub Proximorum vocatione de familia, venit etiam fœmina. decis. 141. num. 2. Dunozetto.
proximiorum appellatione in successione veniunt etiam fœminæ. decis. 326. num. 2. Dunozetto.
Quod procedit etiamsi fœmina nupserit extra familiam. ibidem. num. 2.
proximior agnatus de familia, quis præsumitur, ex quo nemo alius concurrit, nec probatur adesse alios proximiores. decis. 134. num. 2. Durano.
proximus ille dicitur, quem nemo antecedit. decis. 351. numer. 42. Coccino.
proximioribus, qui præiudicare voluit, multo magis præsumitur voluisse præiudicare remotioribus. decis. 100. num. 33. Coccino.

PVBLICATIO.

Publicatio beneficij nedum probari potest per instrumentum per Notarium confectum, sed etiam per testes. decis. 132. num. 14. Merlino.
publicationem beneficij, vt testes probent, quid deponere debent. ibid. num. 14.
publicatio beneficij est necessaria in facienda intra tempus à Constit. Gregor. XIII. præfixum. ibid. num. 15.

PVELLA, & PVER.

Puellæ ingredientes Monasterium, ad effectum professionis, solent renunciare successioni parentum ab intestato, recepta congrua dote. decis. 141. num. 1. Vmil.
Et similes renunciationes sunt de consuetudine. ibidem. numero 2.
puer ille dicitur, qui non peruenit ad 14. annum. decis. 67. num. 7. Vbaldo.

PVNCTVS.

in Puncto primo incipit linea. decis. 21. num. 22. Merlino.
punctus non est linea, nisi addito secundo puncto. ibidem. num. 23.

PVPILLVS.

Pupillus, si non habeat Tutorem, quando contrahit loco Tutoris interuenire potest Curator datus à Prætore. decis. 11. num. 5. & 6. Merlino.
Pupillus, quando est læsus, vel potest agere contra Tutorem via ordinaria, vel contra alios via extraordinaria, & restitutionis remedio. decis. 151. num. 10. Durano.
pupilli fauore iudicium claudicat. decis. 394. numero 12. Chisterio.
pupillus adeundo hæreditatem sine inuentario licet in eo cadat ignorantia tamen obligatur ad onera hæreditaria. decis. 4. num. 21. Coccino.
pupillus, vel Adultus sine tutoris, vel Curatoris authoritate hæreditatem acquirere non possunt, sed hoc cessat in successione necessaria. decis. 418. num. 10. Queipo.

PVRGATIO.

purgatio spolij, vt sit valida est necessaria possessionis translatio in spoliatum, quæ cum effectu remaneat. decis. 171. num. 6. Verospio.

PVRVS.

Purus, quilibet præsumitur donec contrarium non probetur. decis. 146. num. 1. Durano.
purus, quis præsumitur, si sit ortus in Regionibus Christianorum. decis. 203. num. 1. Merlino.
puritatis, vel impuritatis nec minima probatio desumi potest ex habitatione in vno loco, vel alio ciuitatis. decis. 146. num. 15. Durano.
puritas sanguinis, vt probetur difficile est. decis. 202. num. 6. Merlino.

Q

QVadriennium conceditur ante ad terminandam causam restitutionis. decis. 412. num. 4. Verospio.

QVALITAS.

Qualitas vni ex conexis adiecta, censetur etiam in altero repetita. decis. 194. num. 70. Coccino
qualitates non arguunt vocationem sed inhærent illi, quando de ea constat. decis. 222. num. 1. Pirouano.
qualitas narrata in gratia est omnino iustificanda. decis. 197. num. 1. Durano.
qualitas adiecta verbo, intelligitur secundum tempus verbi. decis. 406. num. 13. Merlino.
qualitas apposita in vno capitulo, non debet trahi ad aliud separatum. decis. 207. num. 11. Verospio.
qualitas narrata, de quo tempore debet iustificari, decis. 387. num. 4. Durano.
qualitas adiuncta verbo, debet iudicari secundum tempus verbi. decis. 196. num. 7. Durano.
qualitas hæredis vniuersalis, non conuenit ei, qui est particularis legatarius. decis. 222. num. 2. Pirouano.
qualitas gentilitia in iurepatronatus qualiter probetur. decis. 384. num. 3. Verospio.
in Qualitate aliqua extrinseca se fundans, quæ naturaliter se habet ad esse, & non esse, siue sit actor siue reus in negotio principali cum in hac qualitate sit actor, debet illam concludenter probare. decis. 219. num. 12. Coccino.
a Qualitate, & substantia totius, partes non debent discerpta re. decis. 208. num. 7. Coccino.

QVANTITAS.

in Quantitate maioris, inesse videtur minor. decis. 87. num. 8. Merlino.

QVASI POSSESSIO.

Quasi possessio, & dari, & credi potest, & si hoc potest fieri inter vnos, videtur quod etiam in vltima voluntate possit fieri. decis. 35. num. 16. Durano.
quasi possessio longissima transferendi pensiones, relevat translatarios ab onere iustificandi pensionem translatæ. decis. 30. num. 7. Durano.
in Quasi possessione administrandi, deberi ille manuteneri, qui tempore motus lis administrat. decis. 242. numer. 4. Queipo.
quasi possessio in incorporalibus acquiritur per vsum. decis. 53. num. 1. Durano.
in Quasi possessione præsentandi quis ex vsu præsentationem constituitur. decis. 285. num. 2. Durano.
quasi possessio iurispatronatus versatur circa spiritualia, & idem non subijcitur actum Laicorum. decis. 35. numer. 14. Durano.
quasi possessio defuncti non transit in successorem. decis. 31. num. 1. Durano.
quasi possessio præsentandi acquiritur ex præsentatione effectum sortita, licet postea impugnari. decis. 53. numer. 28. Durano.
quasi possessio in hæredem, vel successorem particularem non transit, ante vsum, & exercitium illius iuris. decis. 35. num. 10. Durano.
quasi possessio acquiri non potest, nisi per actum proprij exercitij, scilicet per vsum, & exercitium iuris incorporalis. decis. 45. num. 9. Durano.
quasi possessio, vt in incorporalibus acquiratur, non sufficit solus animus, sed scientia, & patientia illius contra quem aliquis prætendit possidere. decis. 413. num. 14. Coccino.
quasi possessio in iuribus, in corporalibus acquiritur per vsum.

vſum, & ſcientiam, & patientiam eius, qui vſus ille præiudicat. decis. 273. num. 1. Quipo.

Quaſi poſſeſſio ad effectum manutentionis attenditur in incorporalibus, decis. 8. num. 1. Remboldo.

Quaſi poſſeſſio in incorporalibus acquiritur per vnicum actum. decis. 8. num. 2. Remboldo.

QVIETANTIA.

Quietantiam ſolutionis, quando quis præſumatur non habuiſſe. decis. 137. num. 16. Virili.

R

RAPTVS.

RAptus non impediebat matrimonium ante Concil. Trident. vnum. decis. 16. num. 15. Coccino. & decis. 101. num. 26. eodem.

Raptus ignorantia invincibilis inter coniuges excusat à pec cato. decis. 264. num. 55. Coccino.

rapta matrimonium contrahere potest cum raptore. decis. 316. num. 35. Coccino.

raptus impedit quidem matrimonium contrahendum, ſed non dirimit contractum. decis. 264. num. 31. Coccino.

cum Rapta matrimonium contractum valet, ſi diſſenſus tranſeat in conſenſum. decis. 316. num. 37. Coccino.

raptus ante Concil. Trid. non ſolum impediebat matrimonium contrahendum, ſed etiam dirimebat contractum. decis. 264. num. 23. Coccino.

RATA.

pro Rata, & portione ſua tenentur cohæredes pro debitis hæreditarijs. decis. 207. num. 15. Verospio.

de Rato promittens pro aliquo, vllum præiudicium illi affertur, niſi ſecuta eius ratificatione. decis. 39. numer. 4. Durano.

RATIFICATIO.

Ratificatio vt operetur, requiritur, quod ratificans ſciat tenorem, & circumſtantias facti. decis. 147. numer. 16. Coccino.

ratificatio mulieris, & minoris eaſdem ſolemnitates exigit, quæ fuere neceſſariæ in celebrando contractu de nouo. decis. 318. num. 36. Quipo.

in Ratificatione omni per quam actus incipit valere ex nunc, requiruntur omnes ſolemnitates, quæ à principio deſiderabantur. decis. 318. num. 35. Quipo.

ratificationis actus non inducitur ſine ſcientia expreſſa facti, & iuris. decis. 172. num. 4. Verospio.

ratificatio ſubſequuta tollit omnem difficultatem mandati. decis. 103. num. 12. Coccino.

Quod procedit etiam reſpectu eorum quæ exigunt ſpeciale mandatum. ibidem num. 13.

ratificatio non inducitur ex ſola ſcientia, ſine actu poſitiuo, ex quo inferatur, vel expreſſus, vel neceſſarius conſenſus. decis. 19. num. 5. Durano.

ratihabitio geſtorum ex quibus reſultet, decis. 80. numer. 8. Coccino.

ratihabitio mandato æquiparatur, decis. 80. numer. 5. Coccino.

ratificatio donationis non poteſt fieri poſt mortem donatarij per hæredem. decis. 217. num. 9. Pirouano.

ratificatio, & mandati bene probari poteſt ex literis. decis. 217. num. 2. Chiſierio.

RATIO.

Rationum redditionis factum, cum ſit perſonale non egreditur perſonam, hoc ſecus obligatam. decis. 313. num. 13. Coccino.

de non, niſi redditis creditum adminiſtrationis bona, non eſt detrahendum. decis. 291. num. 8. Pirouano.

ſummam adminiſtrationis, vt quis teneatur reddere, quis adminiſtrator eſſe debeat. decis. 241. num. 19. Coccino.

a Rationum redditione, ſi quis ſit liberatus, multa liberationis conſiderari poſſe. decis. 125. num. 20. Durano.

ratio generalior dicto illud extendit. decis. 194. numer. 68. Coccino.

ratio non omnis facit in homine ius naturale, ſed illa ſola, quæ à principijs iuris naturalis gentium immediate deriuat. decis. 64. num. 46. Durano.

R

REBELLIO.

Rebellio qualiter probetur. decis. 171. num. 7. Vbaldo.

per Rebellionem ciuitas amittit omnia priuilegia, & iura quæſita. decis. 70. num. 4. Vbaldo.

RECEPTIO.

Receptio honorifica importat conceſſionem manus dextræ, & loci nobilioris. decis. 111. num. 3. Coccino.

RECOGNITIO.

Recognitio ſcripturæ in Tribunali A. C. admitti ſolet, facta per teſtes, qui habeant notam manum. decis. 6. num. 7. Dunozerro.

rota tamen hoc non admittit, niſi concurrentibus adminiculis. ibidem, num. 8.

recognitionem ſcripturarum petens per comparationem, iurare debet, ſe non habere alium modum recognoſcendi dd. ſcripturas. decis. 199. num. 20. Coccino.

recognitio Inſtrumenti quando ſufficiat quod fiat. decis. 182. num. 9. Virili.

recognitio eſt neceſſaria, vt ſcripturis fides adhibeatur. decis. 274. num. 16. Mommanno.

recognitione alia non eget inſtrumentum antiquum ſupra centum annos. decis. 341. num. 3. Pirouano.

recognitio ſcripturæ non eſt neceſſaria, quando pars de recognitione non oppoſuit. decis. 1. num. 27. Durano.

RECTOR.

Rector in Eccleſia vnita Monaſterio Regularium, ad illum poteſt deducere titulum, aut iuris aſſiſtentiam, ſuper exercitio Iurium Parochialium. decis. 396. num. 13. Verospio.

rectoris impotentia, voluntas, negligentia, aut malitia, non ſufficit, adhoc vt competat officium Iudicis nobile Epiſcopo, pro conſequendo ſuam quartam decimarum. decis. 357. num. 7. Pirouano.

rector, qui præeſt curæ animarum ſubſtinet pondus æſtus, & diei. decis. 24. num. 5. Merlino.

rector habet intentionem fundatam de Iure, ſuper perceptione decimarum. decis. 295. num. 14. Durano.

rector præſcribere poteſt quartam decimationum. decis. 122. num. 9. Pirouano.

a Rectoribus, quod debeant percipi decimæ & ab eis Epiſcopi exigant quartam non eſt tuta opinio. decis. 54. num. 12. Pirouano.

rectoribus tenetur reſpondere Parochiani de decimis, non autem epiſcopo. decis. 64. num. 2. Pirouano.

ad Rectorem ſpectat collectio decimarum de iure communi. decis. 64. num. 3. Pirouano.

RECVRSVS.

Recurſus ad iudices Laycos, præſumitur habitus ab eo, cuius intereſt impedimentum præſtare. decis. 404. numer. 3. Merlino.

RECVSATIO.

Recuſatio iudicis debet fieri per procuratorem ad hoc habentem ſpecialem mandatum. decis. 233. num. 2. Durano.

recuſatio iudicis debet fieri ante motam litem, niſi nouæ cauſa recuſationis ſuperueniat. decis. 233. num. 3. Durano.

REDDITVS.

Reddit us ad ius antiquum facilior fit. decis. 302. numer. 9. Dunozetto.

redditus hæreditatis ex quibus probetur, decis. 272. num. 4. Dunozetto.

REGENS.

Regentis extenſio in reſcriptis ſignaturæ iuſtitiæ, attenditur ſed ſecus in ſignatura Papæ. decis. 330. numer. 15. Coccino.

REGISTRVM.

Regiſtrorum errores ſolent mandati corrigi per collationem ad acta originalia, abſque eo, quod regiſtris in cæteris fides adhibeatur. decis. 268. num. 8. Pirouino.

Regiſtrum ſupplicationum, & inde ſumpta debent reformari, iuxta originalem ſupplicationem. decis. 387. num. 10. Durano.

regiſtrationis actus in qua legitimatione requiratur, decis. 100. num. 35. Coccino.

regiſtrum, quando eſt mendoſum, tunc ad manuale recurritur, tamquam ad ſcripturam magis originalem. decis. 268. num. 7. Pirouano.

regiſtrum, quando eſt mendoſum continens plures errores

notabi-

notabiles, illi nō est fides adhibenda, sed potius manuali. decis. 268. num. 6. Pirouano.
registrum semper probat veritatem scripturæ productæ, si scriptura originalis fuerit deperdita. decis. 268. numer. 4. Pirouano.
registro statur, quando originalia sunt deperdita. decis. 168. num. 9. Pirouano.

REGRESSVS.

Regressus, vel reintegratio ad beneficium alicui non cōpetit, si numquam ab illo fuit obtentum, vel amissum. decis. 187. num. 18. Quesipo.

REGVLA.

Regulæ est standum, donec constet de contrario. decis. 317. num. 8. Chislerio.
regulæ de Iure quæsito non est opus derogari, quando Papa intellexit alicui præiudicare. decis. 24. num. 1. Merlino.
de Regulis Cancellariæ vide in fine Iudicis.

REGVLARIS.

Regularis, quando est Ecclesia, cessat cap. 1. de Capell. Monicæ. decis. 53. num. 4. Durano.
regularium proprium est non sibi acquirere, sed Monasterio. decis. 414. num. 2. Coccino.
regularium Monasterio, si Ecclesia sit vnita, Rector in illa Ecclesia nullum potest deducere titulum, aut iuris assistentiam super exercitio Iurium Parochialium. decis. 196. num. 13. Verospio.
regulare, quando est Monasterium, est quoque Regularis Ecclesia. decis. 53. num. 5. Durano.
in Regularibus Ecclesijs, deputantur Vicarij temporales. ibidem num. 27.

REINTEGRATIO.

Reintegrationis petitio. si sit æquiuoca debet referri ad solam possessionem naturalem, & turbationem de facto. decis. 53. num. 58. Durano.
reintegratio ad possessionem habet vim sententiæ, quæ si executa sit, titulum producit aptum ad acquisitionem dominij, & ad præscribendum. decis. 93. num. 25. Coccino.
reintegratio gratiosè facta à Principe restituit quicquid delictum abstulit. decis. 336. num. 15. Verospio.
reintegrationis actus, cum sit ordinatus ad acquirendum, non debet contrarium operari. decis. 5. num. 18. Durano.
reintegrationem petens non censetur habere se pro spoliato, respectu ciuilis possessionis. decis. 3. num. 14. Durano.
ad Reintegrationem Iudex iniustè procedit non præfixo termino ad liquidan. melioramenta. decis. 188. numer. 6. Merlino.
reintrusioni, quando sit locus. decis. 185. num. 1. Vbaldo.

RELATIO.

Relatio fieri debet ad ea, de quibus principaliter agitur, secus vero si accessoriè. decis. 44. num. 3. Merlino.
relatio faciendæ est singula singulis. decis. 117. num. 2. Virili.
relatio ad superiora fieri non debet, si non cadat eadem ratio. decis. 44. num. 6. Merlino.
relationibus testium potius est standum circa valorem prædiorum, quam testium depositionibus. decis. 272. num. 24. Dunozetto.
relationis natura est, repetere omnia in relato contenta. decis. 121. num. 3. Merlino.
à Relatione testis non est recedendum, si sit de communi partium consensu fit electus. decis. 129. num. 6. Merlino.
relatio non fit ad omnia præcedentia, quando per eam sequeretur contrarius effectus intentioni disponentis. decis. 44. num. 7. Merlino.
relatio faciendæ est singula singulis referendo distributiuè. decis. 75. num. 1. Virili.
relatio restringi debet ad eum casum, ad quem est facta relatio. & non ad diuersum. decis. 44. num. 5. Merlino.

RELATIVVM.

Relatiuum quid operetur, & maxime quando relatio est simplex, & absoluta. decis. 167. num. 24. Durano.
relatiuum refert omnes, & singulas conditiones supra expressas. decis. 44. num. 3. Merlino.
relatum, & non referens attendi debet. decis. 161. numer. 2. Virili.
relatum est in referente. decis. 314. num. 16. Merlino.
relatum dicitur esse in referente verè, & propriè. decis. 194. numer. 49. Coccino.
relatum potius, quam referens debetur attendi. decis. 189. num. 7. Virili.

RELICTVM.

Relictum ministris alicuius loci pij, ipsi loco videtur esse relictum. decis. 144. num. 7. Durano.
relictum illis, qui totum templum repræsentant, tunc videtur ipsi templo relictum. decis. 144. num. 13. Durano.

RELIGIO.

Religionem ingrediens, si amplissimam renuntiationem fecerit bonorum ad fauorem Patris, non potest petere illorum immissionem. decis. 109. num. 1. Virili.
religio non dat de iniuria Monachi. decis. 223. numer. 12. Chislerio.
religio in quam bona professi fuerunt translata, an aliquo titulo diuerso, possit excludere matrem à legitima. decis. 181. num. 28. Pirouano.
religionis fauor non potest impedire manifestam Testatoris voluntatem, quæ omnibus modis seruari debet. decis. 306. num. 16. Chislerio.
religio retinet iura agnationis, quo ad successionem ex persona Monachi. decis. 223. num. 13. Chislerio.
religionem ingressus, non potest venire contra renunciationem bonorum, si ejectus fuit a Religione tamquam incorrigibilis. decis. 109. num. 5. Virili.
religionem ingrediens, si renunciet bonis causa finalis renunciationis est ingressus Religionis & paupertas. decis. 109. num. 2. Virili.
religionem Christianam, cum vellet radicitus euellere Imp. Iulianus Apostata, quid prohibuit. decis. 325. num. 8. 9. 10. & 11. Chislerio.
religioni acquiritur ex persona professi sed non è contra. decis. 181. num. 14. Pirouano.
religionis priuilegijs superior non potest præiudicare. decis. 63. num. 10. Vbaldo.
religio Fratrum Cappuccinorum est incapax successionum bonorum, & cuiuscumque acquisitionis. decis. 6. numer. 2. Merlino.
à Religione, si fit electus monachus propter incorrigibilitatem, ex hoc non debet sentire commodum, & esse melioris conditionis. decis. 109. num. 8. Virili.
religionem, si quis non fit ingressus sed tantum cogitet de ingressu, si donet, solemnitates legis secularis seruare debet. decis. 125. num. 51. Durano.
per Religionis ingressum mors ciuilis æquiparatur naturali. decis. 267. num. 12. Chislerio.

RELIGIO HIEROSOLIMITANA.

Religio Hierosolymitana eius bona, & personæ sunt receptæ sub protectione B. Petri, & Sedis Apostolicæ, & exempta sunt ab omni superioritate tam Ecclesiastica, quam temporali. decis. 63. num. 1. Virili.
religio Hierosolymitana obsequens semper fuit Sedi Apostolicæ, & illius mandatis, & literis paret. decis. 18. num. Pirouano.
religio Hierosolimitana, & Magnus Prior Alemaniæ, nec non Commendatores, & bona d. Religionis, & Prioratus, non tenentur concurrere cum statu Prælatorum in contributionibus Prouinciæ. decis. 63. num. 1. Virili.
religio Hierosolymitana, & eius bona, & personæ, sunt specialiter exempta à quibuscunque exactionibus contributionibus, collectis, datijs, &c. decis. 63. numer. 2. Virili.
religio Hierosolymitana est immediatè subiecta Sedi Apostolicæ. decis. 64. num. 7. Vbaldo.
Magnus Magister Ordinis Hierosolymitani habet absolutam potestatem. decis. 209. num. 2. Pirouano.
Magnus Magister Religionis Hierosolymitanæ dicitur superior, & Dux belli. decis. 324. num. 14. Pirouano. decis. 291. num. 11. Pirouano.
Magnus Magister Ordin. Hierosolyt. audiendo causas à Mareschallo præsentas suo, & nomine Conuentus dicitur actum facere. decis. 209. num. 4. Pirouano.

RELIGIOSVS.

Religiosi aliqui nihil habent, quo ad verum dominium, neque quo ad ius administrandi, nec in particulari, nec in communi. decis. 413. num. 32. Coccino.

religiosi

religiosi aliqui sunt, qui habent ius administrandi in communi, & non in particulari. ibidem. num.3.
religiosi aliqui habent ius administrandi, quæ suo victui sunt destinata. ibidem num.34.
religiosi aliqui, licet habeant portiones separatas pro suo victu, hoc non intelligitur ratione dominij; sed solum ratione administrationis. ibidem. num.3.
religiosi retinent iura sanguinis, & agnationis. decis. 267. num.20. Chisterio,
religiosi, licet retineant iura sanguinis, & agnationis, non tamen retinent iura prosequendarum iniuriarum. decis. 267.num 21.Chisterio.
religiosis non permittitur habere aliqua bona ad vsum, aliter quam regula permittit. decis.413.num.36. Coccino.
religiosus qui ita possidet bona destinata ad eius victum, vt non sit animo paratus etiam ad superioris nutum dimittere peccat mortaliter contra solemne votum paupertat. ibidem. num.39.

REMEDIVM.

Remedio extraordinario licet cuilibet agere, vbi pinguius, per illud prouideretur. decis.351.num.13. Durano.
per Remedij vnius electionem censetur alteri renunciatum decis.192.num.9. Pirouano.
remedium omnino subsidiarium est restitutio integrum, & ideo non conceditur, nisi data re iudicata. decis.412.num. 7. Verospio.
remedium ordinarium, quando quis habet, non potest vti extraordinario. decis.351.num.9. Durano.
remedium l.fin.C.de edict.Diu.Adriano toll. competit etiã fideicommissario. decis.408.num.6.Chisterio.
remedium l.fin.C. de edict.Diu. Adria.toll. competit etiam fideicommissario contra hæredem grauatum. decis.180. num.1. Verospio.
remedium Auth.res quæ. C.comm.de legat.est subsidiariũ, in cæfœmulieres, quæ non reperitur dotata. decis. 398. num.5. Motmanno.
remedium, quorum bonorum, datur venientibus ab intestato pro vniuersali bonorum possessione adipiscenda. decis. 217.num.6. Pirouano.

REMISSIO.

Remissio est stricti iuris, & non comprehendit, nisi quod est expressum.decis.39.num.12.Durano.

REMISSORIA.

Remissoria in prophanis stante releuantia articulorum denegari non potest. decis.125.num.18. Durano.
remissoriæ petitio non caret vehementi suspicione, quando post longum tempus fuit petita. decis. 235. numer. 9. Coccino.
remissoria in materia obiectiua vt concedatur, fumus debet esse talis, vt faciat semi plenam probationem. decis. 302.num.15. Dunozetto.
remissoria dari non potest, stante improbabilitate tituli, & improbitate. decis. 325.num.81. Chisterio.
remissoria est vehementer calumniosa, quando articulatur id, quod fuit prius articulatum, & non probatum. decis. 235.num.7. Coccino.
remissoria denegatur, quando materiæ articulatæ sunt imaginatæ, ad hoc vt fiant articuli releuantes, quam quod verè res, ita se habeat. decis. 325.num.21. Chisterio.
remissoria conceditur, stante aliqua iusta causa. decis.235. num.4. Coccino.
remissoria non datur contrahentem rem iudicatam. decis. 125.num 16. Durano.
remissoria non datur propter timorem potentiæ. decis.146. num.5.Durano.
remissoria non denegatur. si constet de releuantia articulorum. decis. 315.num.6. Motmanno.
remissoria non conceditur, quando res articulata est inuerisimilis. decis. 325.num.23. Chisterio.
remissoria in materia obiectiua non solet dari, nisi adsit magnus fumus.decis 302.num.13.Dunozetto.
remissoria non datur, quando insurgit præsumptio, quod articuli fint potius imaginati, quam veri. decis. 146.num. 10. Durano.
Et hoc maxime procedit, post testium publicationem, & didicita testimonia. ibidem num. 11. Durano.
remissoria non conceditur nec in prima instantia, etiam quod aliæ non sint concesse, quando causa durauit per longum tempus.decis.235.num.10. Coccino.
remissoria non conceditur ad probandam rem inuerisimilem, & quasi possibilem. decis.146.num.13.Durano.
remissoria denegatur ad probandam obseruantiam contrariam verbis literarum Apostolicarum, & interpretationi alias datæ à Rota. decis.302.num.12. Dunozetto.
remissoria denegatur, quando calumnia est vehemens, licet articuli sint relcuantes. decis.235.num.6.Coccino.
remissoria conceditur, si vnus articulus sit relcuans. decis. 43.num. 1. Virili.
remissoria denegatur, si petatur probari per testes id, quod factum est supra centum annos, decis.271.nu.7.Durano.
remissoria perinde est, ac non esset emanata, si sit decreta sine præiudicio processus executiui, nam Index in hoc iudicio potest procedere, decis.134. num.5. Motmanno.
remissoriæ petitio dicitur satis calumniosa, quando articuli continent contrarium eius, quod probatur per scripturã. decis.235.num.11. Coccino.
remissoriæ petitio, quando videatur calumniosa. decis.271. num.13. Durano.
remissoria secunda datur, quia præsumitur calumniosa. decis.235.num.2. Coccino.
remissoria datur aduersus rem iudicatam, quando est commissa causa restiturionis in integrum aduersus eam, & datur magnus fumus de releuantia.decis.125.n.35.Durano.
remissoria denegatur, quando articuli sunt concepti, ad effectum euitandi decisiones in causa factas. decis.323. num.22. Chisterio.
remissoria non conceditur quando articuli dati, iam fuerũt in partibus dati, & testes super illis fuerunt examinati. decis.146.num.9.Durano.
remissoria in prophanis non denegatur, etiam absque fumo.decis.315.num.3.Motmanno.
remissoria denegatur quando articuli sunt irreleuantes, aut improbabiles, aut calumniosi. decis. 146.num,8.Durano.
remissoria in beneficialibus non datur, nisi in tertia instantia.decis.43.num.4. Virili.
remissoria non conceditur, quando fumus in possessorio summarijssimo.decis.250.num.4. Vbaldo.
remissoria non denegatur, quando datur fumus. decis.325. num.28.Chisterio.
remissoria denegatur, quando petitur probari id, cuius contrarium per scripturas constat. decis.271. nu.3. Durano.
remissoria secunda non conceditur, decis.235.nu.Coccino.
remissoria non conceditur, quando materia articulorum potest probari per scripturas, decis.271.num.2. Durano.
remissoria præsumitur calumniosa, quando articulatur, res impossibilis, decis.235.num.13, Coccino.
remissoria denegatur, quando probatio nõ professet. decis. 129.num.1.Durano.
remissoria multo fortius denegatur quando calumnia est vehemens, & nec aliqua iusta causa concurrit. decis.235. num.8.Coccino.
remissoria non conceditur in materia obiectiua sine fumo. decis.146.num.2. Durano.
remissoria denegatur, quando numerus testium fuit extremus.decis.146.num.4.Durano.
remissoriæ terminus, si pendeat, impedit litis ingressum ad vlteriora.decis.334.num.3. Motmanno.
remissoria necessario tendere debet ad detegendum falsitatem, & periurium testium decis.146.num.6.Durano.
remissoria passim denegatur, quando materia articulata est irreleuans.decis.250.num 1.Vbaldo.
remissoria censetur calumniosè petita quando in partibus fuerunt examinati testes, cum præsumatur facta ea probatio, quæ melius fieri poterat. decis.146.num. . Durano.

REMOTIO.

per Remotionem vnius obstaculi, non remouetur aliud. decis.350.num.22 Durano.
remotio obstaculi imponat facultatem vtendi legitimatione, non autem nouæ concessione. decis. 100. numer.46. Coccino.
remotissimus non debet esse melioris conditionis proximior. decis.151.num.21.Dunozetto.

RENVNCIATIO.

Renunciationes, quæ habent tractum ſucceſſuum, comprehendunt iura etiam ex cauſa defuturo. deciſ. 141. numer. 9. Virili.

renunciatio ad fauorem hæredum in omnibus bonis ex quo confirmetur. deciſ. 141. num. 10. Virili.

renunciatio proprij iuris non præſumitur, niſi de neceſſitate inferatur. deciſ. 342. num. 8. Dunozetto.

renunciatio eſt ſtricti iuris, nec extenſionem recipit. deciſ. 288. num. 34. Merlino.

renunciationes ſucceſſioni parentum ab inteſtato, ſi ſint probatæ ex publicis inſtrumentis, conſiſtentes in articuloiuris, an dicantur requirere aliorem indaginem. deciſ. 148. num. 12. Virili.

renunciatio facta ad fauorem vnius, non prodeſt, nec ſuffragatur alteri. deciſ. 157. num. 14. Durano.

Et hoc maximè quando non militat eadem ratio, ibidem. numer. 15.

renunciatio luis facta à fideicommiſſario non nocet venienti ex propria perſona ad bona fideicommiſſo ſubiecta. deciſ. 164. num. 9. Virili.

renunciatio, quando eſt realis, quid importet. deciſ. 109. numer. 3. Virili.

renunciatio donationem importat. deciſ. 125. numer. 2. Durano.

renunciandi voluntas iuri futuro ex cauſa de futuro, ex quibus benè arguatur. deciſ. 141. num. 11. Virili.

renunciatio facta à filio de bonis paternis præſentibus, & futuris nihilominus ſuccedit fratri ab inteſtato defuncto etiam in bonis paternis, deciſ. 125. num. 53. Durano.

renuntiatibus iura ſua amplius non datur regreſſus. deciſ. 125. num. 4. Durano.

renunciatio perſonalis non egreditur perſonam. deciſ. 257. num. 15. Dunozetto.

renunciatio facta à filio de bonis paternis cogitante de ingreſſu religionis, retractari àn poſſit ſub pretextu cuiuſuis enormiſſimæ læſionis. deciſ. 125. numer. 16. 17. & 42. Durano.

renunciare, quis non poteſt priuilegio ſibi conceſſo ob publicam vtilitatem. deciſ. 165. num. 43. Vbaldo.

renunciatum, quando non cenſeatur proprietatu. deciſ. 257. num. 16. Dunozetto.

contra Renunciationem bonorum ingreſſus religionem non poteſt venire, ſi eiectus fuit à Religione, tanquam incorrigibilis. deciſ. 109. num. 5. Virili.

renunciatio poſſeſſionis ſi fiat, an ſit manutenibilis. deciſ. 97. num. 2. Merlino.

renunciare poteſt minor, maior factus, omnibus, quæ vigore alicuius tranſactionis ei obuenerant. deciſ. 210. num. 16. Coccino.

renunciationem ampliſſimam bonorum ſi fecerit ingrediens religionem, ad fauorem patris, non poteſt petere illorum immiſſionem. deciſ. 109. num. 1. Virili.

renunciationis, ſeu repudiationis fundamentum eſt ſcientia. deciſ. 4. num. 27. Coccino.

renunciare poteſt priuilegio pro aliquo a lege introducto, niſi prohibitus ſit hoc facere. deciſ. 318. num. 50. Queipo.

renunciaſſe quis cenſetur beneficio termini ſi petat aliquid poſt terminum conuentum. deciſ. 192. num. 10. Pirouano.

per Renunciationem vocatorum, ſed ſubſtitutio caducetur, tunc factus eſt locus ſubſtitutioni ſequenti. deciſ. 180. num. 20. Veroſpio.

per Renunciationem, quando eſt caducata prima ſubſtitutio, ſtatim ſecundus ſubſtitutus admittitur. ibidem numer. 21.

renunciatio facta à filio de bonis paternis cogitante de ingreſſu religionis retractari non poteſt ſub prætextu cuiuſuis læſionis enormiſſime. deciſ. 125. num. 16. 17. & 42. Durano.

ex Renunciatione, vel contratia declaratione ſocietas cenſetur ſublata. deciſ. 32. num. 5. Merlino.

renunciatum non cenſetur iuri proprio per actus differentes. deciſ. 9 num. 14. Pirouano.

renunciatum, quando cenſeatur legitimæ augumentatiuè. deciſ. 141. num. 7. Virili.

renunciare iuri ſuo cuiq; cõceſſum eſt. d. 125. nu. 5. Durano.

per renunciationem ex cauſa permutationis beneficia vacant. deciſ. 190. num. 3. Pirouano.

renunciatio non præſumitur per actus indifferentes. deciſ. 9. num. 13. Pirouano.

REPETERE.

Repetere, vt quis poſſit indebitum, debet illud plenè, & concludenter probare. deciſ. 26. num. 25. Vbaldo.

repetere, àn quis poſſit id quod ſcienter & ſponte ſoluit. deciſ. 101. num. 26. Merlino.

in Repetitione ſolutorum ceſſat via executiua, & exactus agere debet via ordinaria. deciſ. 395. num. 6. Pirouano.

repetere, ſi poteſt virtus in alearum ludo, id quod amiſſit multo magis poterit illud retinere. deciſ. 95. numer. 6. Manzanedo.

RESTRICTIO.

Reſtrictio facta de mente concedentis eſt attendenda. deciſ. 169. num. 10. Durano.

reſtrictionem non patitur conſtitutio, ſi vtatur verbis quouis modo, deciſ. 36. num. 6. Coccino.

reſtrictionem aliquam non recipiunt verba vniuerſalia reſtrictiua. deciſ. 121. num. 4. Merlino.

reſtringere velle nemo præſumitur facultatem ſuam liberam. deciſ. 36. num. 19. Coccino.

REQVISITVM.

Requiſitum tertium ad effectum probandi ſatisfactionem quale ſit, & quando hoc ceſſet. deciſ. 298. num. 2. 3. & 4. Mormanno.

requiſita omnia præſumuntur ex præſentia, & auctoritate iudicis. deciſ. 164. num. 8. Virili.

requiſita publici inſtrumenti, quæ ſint remiſſiue. deciſ. 253. num. 1. Pirouano.

requiſita ſaluiani interdicti, quæ ſint. deciſ. 407. num. 1. Merlino. & deciſ. 308. num. 1. Pirouano.

RES.

Rem alienam ſcienter emens, ſibi imputet. deciſ. 207. num. 13. Veroſpio.

Et de euictione non poteſt agere, niſi adſit pactum. ibidem. num. 14.

res, quæ poſt aditam hæreditatem perierunt, an ſpectent ad periculum hæredis, vel legatariorum. deciſ. 259. numer. 16. Pirouano.

res duobus vendita, ille præfertur, cui primum res fuit tradita. deciſ. 103. num. 25. Coccino.

in Rebus claris non eſt opus perquirere interpretationem ex antecedentibus, vel ſubſequentibus. deciſ. 193. numer. 22. Merlino.

res eadem, diuerſo iure cenſeri non debet. deciſ. 111. num. 4. Coccino.

res vendita non comprehenditur ſub obligatione bonorum ratione prætij non ſoluti. deciſ. 307. num. 6. Mormanno.

res, quæ non habuerunt effectum non attenduntur. deciſ. 512. num. 13. Merlino.

rei licitæ operam dans cum auctoritate ſuperioris, non tenetur ad damnum inde ſecutum. deciſ. 289. numer. 10. Virili.

rebus, & non verbis lex eſt imponenda. deciſ. 71. num. 16. Coccino.

rei turpis mandatum nullum eſt. deciſ. 392. num. 13. & 14. Durani.

rei debitæ loco ſuccedit intereſſe. deciſ. 357. nu. 8. Pirouano.

in Rebus alienis, nemo poteſt acquirere, aut imponere ſeruitutem. deciſ. 347. num. 12. Queipo.

rem propriam cenſetur, quis obligaſſe. deciſ. 210. num. 8. Veroſpio.

rei fructiferæ fructus ſemper percipi poteſt donec realiter res tradatur. deciſ. 130. num. 2. Pirouano.

rei loco ſuccedit, & ſubrogatur prætium illius. deciſ. 185. num. 12. Vbaldo.

res controuerſa non dicitur, quando adeſt res iudicata. deciſ. 147. num. 6. Coccino.

in Rem, ſi loquatur aliqua conſtitutio comprehendit etiam minores. deciſ. 36. num. 34. Coccino.

rem ſuam transferens in alium, deſinit eſſe Dominus. deciſ. 17. num. 12. 13. Durano.

res, quando eſt integra, negligentia purgabilis eſt. deciſ. 214. num. 14. Pirouano.

RES IVDICATA.

Res iudicata, quando adest, non dicitur res controuerta. decis. 147. num. 6. Coccino.

res iudicata facit tem claram, manifestam, & indubitabilē. decis. 210. num. 1. Coccino.

res iudicata non potest excusari ex non prosequutione appellationis, infra tempus a iure constitutum. decis. 412. num. 3. Verospio.

res iudicata habet paratam executionem. decis. 219. num. 26. Verospio.

de Re iudicata dicitur constare, quando appellatio non fuit vlo interposita. decis. 5. num. 10. Durano.

res iudicata impedit litis ingressum. decis. 125. numer. 9. Durano.

RESCRIPTVM.

Rescripta, & concessiones Principum intelligi debent sine alterius damno, & iniuria. decis. 65. num. 5. Durano.

rescriptum dans facultatem exercendi actum, directè habenti potestatem, dicitur potius exercitium potestatis. decis. 100. num. 48. Coccino.

in Rescriptis signaturæ Iustitiæ, Regentis extensio attenditur. decis. 330. num. 15. Coccino.

Rescriptum Principis sufficit, quod aliquid modicum operetur in præiudicium Tertij, quando constat de mente Principis illi præiudicandi. decis. 23. num. 30. Durano.

in Rescriptis merè gratiosis, quando Papa procedit ad postulationem partis, signat per verba, fiat, vt petitur. decis. 330. num. 17. Coccino.

rescripti forma est seruanda, alias actus redditur nullus. decis. 104. num. 8. Virili.

in Rescriptis concementibus iustitiam Papa signat, per verbum, Placet. decis. 330. num. 19. Coccino.

rescripti præsentatio potest probari per testes. decis. 153. num. 17. Coccino.

in Rescriptis merè gratiosis, quando Papa procedit motu proprio, signat per verba motu proprio. decis. 330. num. 18. Coccino.

RESERVATIO.

Reseruatio consensus Domini in sublocatione, cum effectuatione, deseruit pro adminiculo ad effectum probandi dominium. decis. 359. numm. 12. Coccino.

reseruatio beneplaciti Apostolici, vel consensus Domini directi, intelligitur, quatenus opus sit. decis. 74. numer. 15. Virili.

reseruatio Beneplaciti Apostolici intelligenda est, quatenus sit necessaria. decis. 147. num. 9. Coccino.

reseruatio dispositionis super Societatibus Officij denotat dominium adesse penes ipsum reseruantem. decis. 275. num. 8. Durano.

reseruatio clara dicitur esse ex resignatione facta in manibus Papæ, quæ inducit vacationem, & reseruationem. decis. 126. num. 8. Virili.

Et hoc habet etiam locum, si renunciatio fiat in Curia per procuratorem constitutum. ibidem num. 9.

reseruatio specialis non alienandi in vno casu, importat in alijs omnibus casibus concessa facultas alienandi. decis. 167. num. 29. Durano.

reseruatio facultatis liberè disponendi, etiam cum quibuscumque clausulis amplissimis concepta, est intelligenda de facultate administrandi, & exigendi. decis. 103. num. 18. Coccino.

reseruatio beneficij ex quibus reddatur turbida. decis. 126. num. 10. Virili.

reseruatio non conuenit rebus proprijs. decis. 140. num. 11. Pirouano.

reseruatio semper intelligitur ad fauorem reseruantis. decis. 299. num. 12. Verospio.

reseruatio non cadit in beneficio manuali. decis. 290. num. 5. Merlino.

reseruationis fundamentum, de qua in c. præsenti §. sanè de præben. in 6. est curialitas de tempore obitus. decis. 9. num. 1. Pirouano.

reseruatio beneficiorum durat, etiam post mortem Papæ, dum in contrarium, nihil in Indulto disponitur. decis. 212. num. 8. Durano.

reseruatio iurispatronatus in Ecclesia Regulari vel conuentuali ad fauorem Laici non potest competere, nisi ex priuilegio Apostolico. decis. 210. num. 11. Coccino.

in Reseruationibus Papa non præsumitur velle sibi præiudicare. decis. 385. num. 8. Verospio.

reseruata sunt beneficia vacantia in mense Augusti. decis. 48. num. 1. Vbaldo.

reseruatum, si appareat esse beneficium vt debeatur immissio, quid sufficiat probari. decis. 34. num. 1. Vbaldo.

reseruatio iurispatronatus, quando intret. decis. 126. num. 13. Virili.

reseruatio iurispatronatus, quando dicatur habuisse effectū. decis. 189. num. 4. Virili.

reseruatio, & affectio beneficij semel producta semper durat etiam mortuo Papa. decis. 196. num. 22. Durano.

reseruatarius omnium fructuum, eosq; percipiens, habetur, quo ad onera realia vice, & loco Tit ularis. decis. 30. num. 19. Durano.

RESIDENTIA.

residentia episcopi quæ sumitur penes Ecclesiam Cathedralem. decis. 355. num. 52. Coccino.

RESIGNATIO.

Resignatio beneficij, etiam in casibus in quibus ius non abdicitur à resignante nihilominus producit vacationem. decis. 190. num. 5. Pirouano.

resignatio beneficij admissa per Ordinarium, præsumitur ex causa iusta, & rationabili admissa. decis. 152. num. 11. Pirouano.

resignationes beneficiorum conditionales ad fauorem certæ personæ coram ordinario nó admittuntur. decis. 190. num. 4. Pirouano.

resignatario non licet, retento beneficio resignato, super quo pensio fuit reseruata, de nullitate pensionis excipere. decis. 187. num. 17. Queipo.

resignatarij ius est metiendum a iure resignantis. decis. 189. num. 2. Virili.

resignatio, & publicatio beneficiorum non sub stinetur sine publicatione. decis. 132. num. 12. Merlino.

resignatio beneficiorum intra tres menses debet publicari. decis. 384. num. 10. Verospio.

resignatum, si sit beneficium in Curia, dicitur in Curia vacare, & cadit sub reseruatione clausa in corpore Iuris. decis. 33. num. 3. Vbaldo.

RESOLVTIO.

Resolutio, quando est fulcita multis Doctorū authoritatibus, & rationibus, ab ea non est recedendum. decis. 267. num. 6. Chislerio.

RESPONSIO.

Responsio relatiua ad interrogationem habet implicitum tenorem interrogationis à qua recipit declarationem. decis. 199. num. 29. Coccino.

responsis Sacræ Congregationis Concilij, quæ Concessum ad Parochiali beneficium annullant Rota semper multū defert. decis. 154. num. 3. Durano.

responsio, ab interrogatorio recipit interpretationem, & declarationem. decis. 164. num. 1. Coccino.

RESTITVTIO.

Restitutio legalis idem operatur, quod verbalis. decis. 180. num. 2. Verospio.

ad Restitutionem fructuum de bonis Ecclesiæ male alienatis, quis non tenetur stante bona fide. d. 375. n. 3. Durano.

restitutio, nec realis, nec verbalis requiritur, quando hæreditas venit restituenda fideicommissario. decis. 51. num. 6. Coccino.

ad restitutionem prætij, vt emptor possit agere, requiritur euirio. decis. 49. num. 9. Durano.

restitutioni bona subiecta non comprehenduntur in generali institutione. decis. 184. num. 5. Virili.

ad restitutionem prætij agere non potest is, qui scienter emit rem alienam. decis. 140. num. 5. Pirouano.

ad Restitutionem prætij tenetur, is, qui vendit rem prius alteri venditam. decis. 140. num. 1. Pirouano.

restitutio capitalis est præcipuus actus distractuum societatis. decis. 32. num. 3. Merlino.

restitutio sortis, nisi sequatur, census non extinguitur indicio discussionis, & sententia graduatoria. decis. 278. num. 4. Chislerio.

restituto pretij venit, etiam si in venditione non sit promissa evictio. decis. 317. num. 27. Verospio.
restituto verbalis non sufficit, quando debet esse realis. decis. 19. num. 13. Coccino.
restitutio naturalis requiritur, vt census dicatur extinctus. decis. 278. num. 3. Chisterio.
restitutione verbali non eget fideicommissarius de iure Canonico, sed recta via agit pro immissione. decis. 184. nu. 8. Virili.

RESTITVTIO IN INTEGRVM.

Restitutio in integrum tamquam remedium omnino subsidiarium, non competit, nisi data reiudicata. decis. 412. num. 7. Verospio.
restitutioni in integrum non est locus, quando sententia est valida, & iusta. decis. 49. num. 1. Durano.
restitutio in integrum non datur, cessante iniustitia sententiæ, & bono iure. decis. 69. num. 1. Vbaldo.
restitutio in integrum, vt concedatur, debet quis docere de iure suo saltim summariè. decis. 154. num. 9. Durano.
restitutio in integrum cessat, quando non constat de lesione. decis. 49. nu. 2. Durano.
restitutio in integrum aduersus sententiam non datur, quæ transitum fecit in iudicatum. decis. 36. num. 78. Coccino.
restitutio in integrum datur etiam ex actis nouiter deductis, decis. 154. num. 7. Durano.
restitutionis in integrum fundamentum est lesio. decis. 154. num. 1. Durano.
restitutionem in integrum, Rota qualiter concedat. decis. 412. num. 6. Verospio.
restitutionem in integrum minor intra quatuor annos petere debet, quando est factus maior. decis. 11. nu. 7. Merlino.
restitutio in integrum, vt obtineatur sufficit iniustitia rei iudicatæ. decis. 41. num. 18. Pirouano.
restitutionem in integrum, vt quis obtineat dicitur sufficienter docere de iure suo, si titulum exhibeat. decis. 154. num. 10. Durano.
restitutio datur ratione lesionis. decis. 4. num. 23. Coccino.

RETENTIO.

Retentio pro meliorationis competit, non obstante cautione ex aduerso præhita de illis reficiendis. decis. 188. num. 2. Merlino.
retentio, vt habeat locum, creditum debet esse liquidum. decis. 411. num. 24. Verospio.
retentio possessionis ciuilis pendet ab animo possidentis, & hoc totum est arbitrandum iuxta circumstantias elicitas ex factis & verbis præcedentibus, & subsequentibus. decis. 5. num. 14. Durano.
retentio, multo magis competit, ei, cui actio competit. decis. 351. num. 20. Durano.
retentioni, quando locus non sit in spolio iudiciali. decis. 411. num. 23. Verospio.

RETRACTVS.

Retrahendi ius non competit ex venditione nulla. decis. 74. num. 2. Durano.
retractum non dicitur habere, qui domum contiguam habet, ex consortio, sed ex sola vicinitate. decis. 243. num. 36. Merlino.
retractus, vt habeat locum propter consortium, requiritur, quod dominium rei sit pro indiuiso. decis. 303. num. 16. Merlino.
retractus priuilegium cum sit personale, non egreditur personam. decis. 242. num. 1. Merlino.
retractui, quando sit locus. decis. 73. num. 1. Durano.
retrahere potest Censuarius vigore Bullæ, Pij V. rem censuatam, ab alio emptam. decis. 243. num. 4. Merlino.
retractus, seu ius prælationis totum fundatum est in quadã congruentia, & æquitate. decis. 243. num. 18. Merlino.

RETROTRACTIO.

Retrotractio in legitimatione non habet locum quando extrema non sunt habilia. decis. 100. num. 10. Coccino.
Retrotractio legitimationis ad hoc, vt interet, opus est, quod prima legitimatio fuisset ex se, & sua natura nulla. ibidem. num. 40.

REVOCATIO.

Reuocandum est decretum, quando est nullum. decis. 1. numer. 26. Durano.

REVS.

Reus in sua exceptione ad eludendam actionem actoris probatam, efficitur actor. decis. 258. num. 9. Merlino.
Reo mortuo, actor tenetur dirigere actionem contra interesse putantes. decis. 148. num. 5. Merlino.
Reus sufficit, vt quis sit, quoad hanc decisionem, adhuc per eius mortem in ipsa non remaneat extincta. decis. 170. num. 5. Merlino.
Rei exceptio habetur loco libelli. decis. 107. nu. 2. Verospio.
Reus tenetur concludenter, & plenè iustificare suam exceptionem. decis. 258. num. 8. Merlino.
Reus, in exceptione probanda ad eludendam iam concludenter probatam intentionem actoris, inducit præsumptionem actoris. decis. 179. num. 3. Merlino.
per Rei mortem lis non extinguitur ad effectum attentatorum. decis. 148. num. 2. Merlino.
Reus absoluitur ab impetitis, quando actor non probauit intentionem suam. decis. 174. num. 3. Coccino.
Reus inuitus trahitur ad iudicium. decis. 2. numer. 30. Durano.
Reus, vel actor, vt quis dicatur, regulandum est à causa originaria. decis. 30. num. 10. Durano.
ex Rei parte, requiritur probatio concludens. decis. 258. num. 10. Merlino.

RIGOR.

Rigor scripturæ præferri debet æquitati non scriptæ. decis. 243. num. 22. Merlino.
ROMÆ vbi caput superstitionis erat illic caput sanctitatis quiescit. decis. 52. num. 10. Coccino.
Romæ, vbi Gentilium Principes habitabant, illic ecclesiarum Princeps moratur. ibidem num. 10.
Romanæ Ecclesiæ bona non præscribuntur nisi spatio centum annorum. decis. 81. num. 29. Coccino.
Romani Pontifices, qui conniuentibus oculis dissimulant primam vsuram in Hebræos, postquè tamen prohibent vsuram vsuræ. decis. 101. num. 25. Merlino.
in Romano seminario ingenui, & probi iuuenes omnibus literis, & bonis moribus imbui solent. decis. 157. numer. 7. Vbaldo.

ROTA.

Rotæ auctoritas quantum præponderet nemini latet. decis. 61. num. 12. Durano.
in Rota, dum pendet lis quis non potest adire alium iudicem, nec ab eo aliquod mandatum obtinere, sed debet expectare iudicium Rotæ & sententiam. decis. 148. num. 7. Merlino.
Rota semper multum defert responsis factæ Congregationis Concilij, quæ concurrunt ad Parochiales beneficium annullant. decis. 154. num. 3. Durano.
Rota in coniecturali materia, admittit agregatas coniecturas, quas singulas, & diuisim reijceret. decis. 355. numer. 10. Merlino.
Rota non solet admittere accessum, & regressum, nisi concurrat magna proteruia in denegante solutionem, aut aliter resistente. decis. 311. num. 2. Pirouano.
Rota non attendit Sententias aliorum Tribunalium, nisi iustificentur ex actis. decis. 296. num. 4. Coccino. & decis. 45. num. 8. Virili.
Rota in conflictu opinionum, eam sequi solet, quæ æquior est, & humanior. decis. 62. num. 11. Durano.
Rota probata iustitia eam se restitutionis in integrum supplere solet in exequutione suarum sententiarum, & hoc ipso habet partem pro restituta. decis. 412. numer. 6. Verospio.
Rota ex solita benignitate, mitius agere solet ad dandam declaratoriam, quando adest aliqua causa saltim colorata, & minus legitima excusationis contumentionis. decis. 208. num. 18. Coccino.
Rota non admittit illam coniecturam, de repetita qualitate masculinitatis ad excludendas fœminas, sed illam retorquet. decis. 151. num. 19. Dimezetto.
Rota solet desumere adminiculum, ex sententijs, licet in Curijs secularibus Emanatis. decis. 353. nu. 71. Coccino.
Rota facit vnum Tribunal, & vna est omnium iurisdictio, ita vt vnus loco alterius subrogatus dicatur. decis. 197. num. 5. Coccino.

Rota

Rota non admittit recognitionem scripturæ per testes habentes manum notam, nisi concurrentibus adminiculis. decis.66.num.8.Dunozetto.
Rota contentatur oculari inspectione ad recognoscẽdam scripturæ antiquitatem.decis.341.num.4. Pirouano.

R V S T I C V S.

Rusticus, si litiget cum Communitate, & imponitur collecta pro expensis d. litis, ipse non tenetur contribuere. decis.413.num.6. Coccino.

S

S A C E R D O S.

Sacerdotem, qui occidit, numquam omnibus diebus vitæ suæ matrimonium contrahere potest. decis. 264. num.41. Coccino.
Sacerdotem, qui occidit, licet non possit contrahere matrimonium, & si illud contrahat, quamquam tanquam transgressor Apostolici Præcepti mortaliter precet, tamen matrimonium, censetur Canonicum, nec in futurum dirimitur, vide rationem ibidem num.41.
Sacerdotium probatur ex litteris Ordinarij. decis. 258. num. 7. Dunozetto.

S A C R A M E N T V M.

Sanctissimũ Sacramentum Eucharistiæ Ecclesia parochialis de necessitate debet retinere. decis.380.nu.27. Coccino.
Sacramentorũ administratio omnibus indistinctè competit Cathedrali. decis.353.num.27. Coccino.
Sacramenta, licet administret Rector, ex hoc non docetur, quod Ecclesia sit parochialis, & ad hunc effectum, quid sit ostendendum. decis.380.num.13. Coccino.
Sacramenta, si Ecclesia non administret non potest percipere decimas sacramentales. decis.124.num.4. Coccino.
Sacramentum confessionis, & sacræ Eucharistiæ, non nisi hominibus sanæ mentis permittitur, & conuenit. decis. 233.num.18. Durano.
Sacrificiorum oblatio pro Defunctorum animis, commendabilis est.decis.365.num.32. Merlino.

S Æ V I T I A.

Sæuitia viri an sit tanta, vt trepidantem vxorem non deceat committere fragilitati cautionum, in arbitrio iudicis positum est.decis.352.num.2.Merlino.
Sæuitia viri probatur per testes singulares. decis. 352.num. 11. Merlino.

S A L A R I V M.

Salarium non conuentum, non debetur, maximè ei, qui non solitus locare operas suas.decis.382.num.7.Durano.
Salarij solutio ab immemorabili tempore facta, inducit titulum, & obligationem.decis.249.num.1.Coccino.
Salarium debet esse proportionatum laboribus. decis.156. num.4. Merlino.

S A L V I A N V M.

Saluianum interdictum, vt habeat locum quid requiratur. decis.328.num.2. Queipo.
Saluianum interdictum intentari non potest contra possessores cum titulo. decis.308.num.4. Pirouano.
Saluiani interdictum competit mediante hypoteca. decis. 372.num.2. Dunozetto.
Saluianum interdictum dicitur possessorium, adipiscendæ possessionis causa comparatum. decis. 407. numer. 8. Merlino.
Saluianum dirigitur contra quemcumque possessorem possidentem bona debitoris ab ipsomet hypotecata, etiam si sint singulares possessores, & titulo possidentes. decis. 308.num.6.Pirouano.
Saluianum interdictum competit, stante credito, & hypoteca. decis.347.num.1. Queipo.
Saluianum interdictum requisita, sunt creditum cum hypoteca, anterior possessio debitoris, & posterior rei conuenti.decis.407.num.1.Merlino.
Saluianum interdictum non intentatur contra pari titulo possidentes, sed tunc est ordinariè agendum. decis. 308. num.4. Pirouano.
Saluianum interdictum contra tertios possessores etiam datur.decis.328.num.3. Queipo.
In Saluiano Interdicto non admittitur exceptio excussionis.decis.17.num.49. Durano.
Saluianum cessat, sublata hypoteca. decis.407.numer.18. Merlino.
Saluianum, quibus concurrentibus intret. decis.17.numer. 6. Durano.
Saluianum interdictum fundatur super credito, & hypoteca. decis.308.num.1. Pirouano.
Saluianum nititur sola possessione, quam habet, qui pignus, vel hypotecam constituit. decis.220.num.6. Verospio.
Saluianum non datur sine hypoteca. decis. 17. numer.17. Durano.
In Saluiano interdicto possessio probatur ex constituto. decis.17.num.4.Durano.
Saluiani interdicti vigore, si alicui ablata sit possessio, an dicatur desinere possidere.decis.49.num.7.& 8. Durano.
Saluiani vigore si creditor immissus sit in possessionem fundi debitoris si ab eo fuerit melioratus, fructus melioramentorum, non sunt imputandi in sortem, sed pro illis datur retentio.donec fuerit satisfactus.d.312.nu.9.Merlino.
Saluianum interdictum requirit possessionem debitoris, & possessionem eius, contra quem dirigitur interdictum. decis.308.num.1. Pirouano.
Ex Saluiano, si mulier possideat fundum, quousq; sibi de suæ dotis fructibus, sit satisfacta, cui possideat. decis.172. num.8.Verospio.
Ex Saluiano interdicto possessio non auferetur & ex illo remedio non sibi possidet, sed pro debitore.decis.403.num. 5.Merlino.
In Saluiano interdicto non admittitur exceptio cõpensationis, quãdo requirit altiorẽ indaginẽ. d.19.n.12.Coccino.
In Saluiano Interdicto, quando non admittatur excussionis exceptio.decis.17.num.42. Durano.
Saluiani vigore, quando immissio denegari nõ possit. decis. 308.num.2.& 3.Pirouano.

S A N A M E N S.

Sanæ mentis esse, naturale est, furiosum vero, & insanum, accidentale. decis.233.num.12. Durano.
Sanæ mentis quilibet præsumitur.decis.34.num.7. Vbaldo.
Sanæ mẽtis hominibus tantum conuenit Sacramentũ Confessionis,& Sãctissimę Eucharistiæ.d.233.n.18. Durano.
Sanæ mentis viri aliquando aliqua ex accidenti faciunt à sana mente aliena, etiam tempore condit testamenti. ibidem num.25.
Sanus non est infirmus, licet faciat aliquos actus, qui sanitatem arguant. ibidem num.34.

S A N G V I S.

Sanguinis puritas probatur per testes deponentes de eius publica voce, & fama. decis.203.num.10. Merlino.
Sanguinis, & agnationis iura retinent Religiosi. decis. 267 num.20. Chislerio.
Sanguinis iure, si alimenta alicuis sint præstanda. ei non præiudicat, si facta sit super illis aliqua transactio inter alios.decis.92.num.14. Durano.
Sanguinis puritas, vt probetur est valde difficile. decis. 209 num.6. Merlino.
Ob Sanguinis honorem legitima datur parentibus, & filijs diuitibus.decis.62.num.40.Durano.
A Sapientibus pluribus, quod quæritur, facilius inuenitur. decis.265.num.7. Vbaldo.

S A T I S D A T I O.

Satisdatio indefinitè, & generaliter facta debet restringi vt intelligatur facta pro eo casu, quo minus obligatur fideiussor.decis.156.num.23.Merlino.
Et debet restringi ad illud officium, de quo tunc temporis, quãdo fuit præstita cautio agebatur.ibidem.nu.24.& 26.
Satisdatio debet intelligi, & restringi secundum præsentem statum.decis.156.num.8. Merlino.

S A T I S F A C T I O.

Satisfactio, quando intrat, tunc cessant vsuræ. decis. 130. num.16. Pirouano.
Satisfactionis præsumptio non facit cessare defectum sæpius reiteratæ calculationis. decis. 298. numer. 2. Motmanno.
Scholas regere quicunque idonei possunt, & prohibentes officijs, & dignitatibus spoliantur, & etiam excommunicantur.decis.323.num.24. Chislerio.

SCIENTIA.

Scientia, ad hoc, vt per eam dicatur aliquid ratificatum, requiritur, quod ſit certa, & non poſſibilis, deciſ. 210. num. 17. Coccino,

ſcientia certa, & ſpecifica requiritur ad effectum præiudicij. deciſ. 101. num. 28. Merlino,

ſcientia, & patientia alterius non requiritur in acquirenda poſſeſſione, ſtante titulo illius, qui gerit actus poſſeſſorios. deciſ. 225. num. 3. Dunozetto.

ſcientia ad hoc vt præiudicet debet plenè, & concludenter probari. deciſ. 103. num. 23. Coccino,

ſcientiam ſi quis habeat de aliqua re, non poteſt ſe à mala fide excuſare prætextu erroris facti, vel iuris ambigui, deciſ. 175. num. 4. Durano.

ſcientia præſumitur ex qualitate perſonarum, & geſtorum ex vicinitate, diuturnitate temporis, & actuum frequentia. deciſ. 93. num. 10. Coccino,

ex Scientia ſola non inducitur ratificatio ſine actu poſitiuo, ex quo inferatur, vel expreſſus, vel neceſſarius conſenſus. deciſ. 39. num. 5. Durano,

ſcientia præſumitur ex actuum multiplicitate, & diuturnitate temporis deciſ. 225. num. 4. Dunozetto,

ſcientia non requiritur ad effectum præiudicij reſultantis ex aditione hæreditatis ſine beneficio inuentarij deciſ. 4. num. 10. Vbi legatum ſeu fideicommiſſum eſt particulare ibidem. num. 16. Coccino.

ſcientia, & patientia Domini loco mandati eſt. deciſ. 322. num. 5. Pirouano.

ſcientia eſt fundamentum renuntiationis, ſeu repudiationis. deciſ. 4. num. 27. Coccino,

abſq; Scientia poſſidentis non poteſt inter verti eius poſſeſſio. deciſ. 53. num. 44. Durano,

ſine Scientia eius, qui eſt in poſſeſſione non poteſt incerti poſſeſſio. deciſ. 289. num. 6. Veroſpio,

Scientia, & patientia eius, contra quem præſcribitur, requiritur ad hoc, vt præſcriptio poſſit currere, deciſ. 253. num. 11. Veroſpio,

Scientia Officialis dicitur ſcientia Domini, & ei præiudicat, & quando. deciſ. 53. num. 25. Durano,

Scientia, & patientia aduerſarij requiritur vt acquiratur qua ſi poſſeſſio in iuribus incorporalibus. deciſ. 272. num. 6. Queipo,

Scientia, & approbatio alicuius rei probari poteſt ex literis, deciſ. 227. num. 1. Chiſlerio.

Scientia Principis non eſt neceſſaria, quando agitur de demonſtrando; qualis titulus feudi, ab initio fuerit, ſi non conſtet. deciſ. 91. num. 99. Coccino.

Scientia non requiritur ad effectum validationis aditionis hæreditatis. deciſ. 4. num. 6. Coccino,

Scientiæ cauſam, ſi teſtes non reddant non probant. deciſ. 17. num. 14. Durano.

Scientia excluditur per dubietatem. deciſ. 4. numer. 12. Coccino

ad Scientiæ ſimplicis effectum, ſi deſideretur notificatio, ſatis eſt, ſi quis aliunde ſit factus certus. deciſ. 30. numer. 24. Durano,

Scientia, & patientia requiritur ad hoc vt poſſeſſio ciuilis amittatur. deciſ. 112. num. 1. Virili.

Scientia certa, vbi requiritur, non ſufficit probatio per famam. deciſ. 15. num. 12. Merlino.

Scientia requiritur ad effectum præiudicij. deciſ. 3. numer. 9. Coccino,

Scire, & ſcire debere paria ſunt. deciſ. 4. num. 20. Coccino. & deciſ. 345. num. 15. Merlino.

SCRIBENS.

pro Scribente literæ non probant, deciſ. 227. numer. 3. Chiſlerio.

contra Scribentem nedum literæ probant, ſed etiam illum obligant ad implendum, ea, quæ in ipſis continentur, deciſ. 127. num. 3. Chiſlerio.

Scriptoribus, atque Hiſtoricis ſtandum eſt. deciſ. 253. num. 25. Coccino,

Scriptoribus, & Hiſtoricis paſſim fides adhibetur. deciſ. 353 num. 23. Coccino.

Scriptum, quando eſt teſtamentum lingua vernacula, tunc extenditur communis vſus loquendi, ſecus ſi latina. deciſ. 151. num. 28. Dunozetto.

SCRIPTVRA.

Scripturæ exemplato facta per Notarium, de qua ipſe fuit rogatus, non probat inſtrumenta, ex quibus exempla ſumpſit quod ſint authentica. deciſ. 297. num. 12. Durano.

Scriptura non eſt in forma probanti, ſi non ſit extracta à Notario de illa non rogato. deciſ. 302. num. 2. Dunozetto.

Scriptura, quæ non eſt legitimè recognita, nullam probationem facit. deciſ. 103. num. 9. Coccino,

Scripturæ tactus videtur exigi quotieſcumque iuramentum defertur à Iure. deciſ. 406. num. 5. Merlino.

Scripturæ, vt fidem mereantur, neceſſaria eſt recognitio, deciſ. 274. num. 16. Molmanno.

ad Scripturæ antiquitatem recognoſcendam Rota contemplatur oculari inſpectione. deciſ. 141. num. 4. Pirouano.

Scriptura ad hoc vt probet, omnino requiritur recognitio, deciſ. 353. num. 9. Coccino,

Scripturæ, quando inter ſe contradicunt, tunc recurritur ad originalem ſcripturam. deciſ. 240. numer. 5. Pirouano.

Scriptura, aut tenor regiſtratus in literis Papæ probat factum enunciatum, quando ſumus in antiquiſſimis. deciſ. 232. num. 13. Pirouano,

Quod procedit etiam in recentibus, quando Papa motu proprio aliquid aſſeritur. ibidem num. 13.

Scriptura non eſt opus, vt recognoſcatur, quando non agitur de ſcriptura teſtibus ſubſcripta, ſed partita librorum, & ſubſcriptione debitoris, quia tunc ſufficit, vt recognoſcatur per teſtes habentes notam manum ſcribentis. deciſ. 154. num. 7. Coccino.

Scriptura informis, & ſimplex copia, carens ſubſtantialibus, nihil probat. deciſ. 77. num. 13. Merlino.

in Scripturarum comparatione periti non debent eſſe ſuſpecti paribus. deciſ. 199. num. 24. Coccino,

Scriptura priuata, ad hoc, vt dicatur recognita à teſtibus, quæ ſit omnino neceſſarium. deciſ. 61. numer. 4. Dunozetto.

Scripturæ extractæ ex Archiuio priuato Monaſterij licet non probent, multum tamen operantur. deciſ. 45. num. 31. Merlino,

Scriptura informis contra illam approbantem probat. deciſ. 302. num. 4. Dunozetto.

Scripturæ fidem merentur, concurrente veriſimilitudine. deciſ. 45. num. 14. Merlino.

In ſcripturarum comparatione debent eſſe plures periti, & non ſufficit vnus. deciſ. 199. num. 23. Coccino.

Scripturæ minus ſolemnes pro ſolemnibus recipiuntur, ſtante obſeruantia. deciſ. 230. num. 9. Pirouano.

Scripturæ antiquiſſimæ probant etiam extra territorium Archiuij. deciſ. 45. num 30. Merlino,

Scripturarum pluralitate ſtante, probant etiamſi a nullo publico Archiuio ſint extractæ. deciſ. 45. numer. 33. Merlino,

Scriptura ex Archiuio deprompta, non recipit robur ab illo, inter non ſubditos. deciſ. 91. num. 2. Coccino.

Scripturæ duæ requiruntur, quando eſt facienda comparatio, vna, quæ debet recognoſci, & altera ad quam debet fieri comparatio. deciſ. 199. num. 21. Coccino.

Scripturæ viua viſibilia non ſupplet antiquitas, nec defendit eam à defectibus ſubſtantialibus. deciſ. 187. numer. 15. Vbaldo.

Scripturarum recognitionem petens per comparationem, iurare debet ſe non habere alium modum recognoſcendi dd. ſcripturas. deciſ. 199. num. 20. Coccino.

Scriptura, quando fuit producta, & pars non oppoſuit de recognitione tunc non eſt neceſſaria. deciſ. 1. num. 27. Durano.

Scripturarum comparationem, ſi Iudex recognoſcere velit, poteſt hoc facere, ſed rectius eſt, vt adhibeat duos peritos. deciſ. 199. num. 22. Coccino.

Scripturæ recognitio in Tribunali A. C. admitti ſolet, ſi ſit facta per teſtes habentes manum notam. deciſ. 61. num. 7. Dunozetto.

ad Scripturæ facie debet pernoceſſe probari eius antiquitas, vt reteneat. deciſ. 187. num. 11. Vbaldo.

Scripturæ alicui ſe ſubſcribenti, eam approbare dicitur. deciſ. 186. num.

186. numer. 1. & 2. Virili.
In Scripturarum comparatione periti inſpicere debent ſingulas literas, ſeu elementa, dictiones, & elementorum verborumq; tractum ſigna, & ſimilia. deciſ. 199. num. 32. Coccino.
Scripturæ in Archiuio repertæ, vt fidem faciant, requiritur ſubſcriptio Notarij. deciſ. 93. num. 3. Coccino.
Scripturæ magis, quam teſtibus credendum eſt. deciſ. 64. num. 17. Pirouano.
de Scripturæ certitudine, quando non poſſit dubitari, caſu, quo fit comparatio. deciſ. 199. num. 30. Coccino.
Scriptura in contractibus, qui ſolo conſenſu perficiuntur, deſeruit ſolum ad faciendam probationem. deciſ. 113. num. 13. Vbaldo.
Scriptura originalis, quando fuit deperdita, tunc regiſtrum ſemper probat veritatem ſcripturæ productæ. deciſ. 268. num. 4. Pirouano.
Scripturæ approbatio reſultat ex ſubſcriptione. deciſ. 354. num. 6. Coccino.
Scriptura, quando requiratur in contractibus, qui ſolo conſenſu perficiuntur. deciſ. 113. num. 8. Vbaldo.
Scribendi forma multis ex cauſis, quotidie mutatur. deciſ. 61. num. 3. Dunozetto.
Scripturæ extractæ ex Archiuio Epiſcopali, dicuntur extractæ ex Archiuio publico. deciſ. 45. num. 2. Merlino.
Scripturis Archiuij Caſſinenſis eſt habenda omnino fides, in quocunque Tribunali. deciſ. 45. numer. 22. Merlino.
Scriptura probat contra ſcribentem. deciſ. 120. numer. 4. Dunozetto.
Scriptura multo magis præſumitur illius, quæ inter alias eius ſcripturas reperta fuit. deciſ. 354. num. 8. Coccino.
Scripturæ extractæ ex Archiuio alicuius Monaſterij, non recipiunt vim probationis ex tali loco. deciſ. 45. numer. 23. Merlino.
Scripturarum recognitionem petens iurare debet de calumnia. deciſ. 199. num. 19. Coccino.
Scripturæ alicui ſe ſubſcribens cenſetur habere notitiam omnium in ea contentarum. deciſ. 282. num. 26. Durano.
Scripturis etiam informibus Iudex poteſt fidem adhiberi, parte non opponente. deciſ. 1 num. 28. Durano.
in Scriptura, quando adeſt aliqua magna præſumptio falſitatis, àn ex ea adminiculum aliquod deſumi poſſit. deciſ. 264. num. 2. Coccino.
in Scripturarum comparationis indicio plura intervenire debent. deciſ. 199. num. 17. Coccino.
per Scripturas probari poteſt ſtatutum. deciſ. 271. numer. 5. Durano.
Scripturæ, vt fides ſit præſtanda ad effectum ſufficientis recognitionis, adminicula ſola ſufficiunt. deciſ. 341. num. 5. Pirouano.
Scripturis vim, & fidem archiuium attribuit quando eſt publicum. deciſ. 45. num. 1. Merlino.
in Scripturarum comparatione Iudex, adhibitis peritis, ipſisq; iuramento delato corpora literarum inſpicere debet. deciſ. 199. num. 18. Coccino.
per Scripturas probari non debet immemorabilis, ſed per teſtes. deciſ. 126. num. 21. Virili.
Scriptura, ſi in aliqua parte reperiatur erronea; idem poteſt præſumi, & dici de alijs partibus. deciſ. 187. num. 7. Vbaldo.
Scriptura, vbi intervenire debet, non ſufficit ſimplex conſenſus. deciſ. 17. num. 55. Durano.
in SEMINARIO Romano ingenui, & probi iuvenes omnibus literis, & bonis moribus imbui ſolent. deciſ. 157. num. 7. Vbaldo.

S E N E S.

Senes etiam decrepiti capaces ſunt matrimonij, ſi nullo alio impedimento laborent. deciſ. 20. numer. 25. Merlino.
Senectus, & alia ſimilis impoſſibilitas facit ceſſare præſumptionem, quod filius ſit mariti. deciſ. 363. numer. 5. Quetpo.

S E N T E N T I A.

Sententia, in qua concurrunt omnia requiſita ad eam neceſſaria, eſt confirmanda. deciſ. 195. num. 1. Durano.
Sententia non eſt ſtrictè intelligenda, quando ex verbis ſententiæ neceſſariò ex mente Iudicis infertur ad aliam caſum. deciſ. 392. num. 34. Durano.
Sententia ſecunda lata contra primam, quæ tranſitum fecit in rem iudicatam, vt valeat. quid requiratur. deciſ. 188. num. 1. Merlino.
Sententiæ, faciunt conſtare de bono iure alicuius. deciſ. 174. num. 5. Merlino.
Sententiæ non ſunt attendendæ, quæ non conſtant in actis. deciſ. 206. num. 4. Virili.
Sententia lata abſque viſione actorum poteſt eſſe nulla. deciſ. 192. num. 3. Pirouano.
ſententia tranſit in rem iudicatam ſi in tempore non fuerit appellatum. deciſ. 176. num. 7. Coccino.
ſententiæ validitas colligitur ex revolutione actorum. deciſ. 173. num. 1. Coccino.
ſententia lata acquieſcente parte executioni demandata, operatur exceptionem rei iudicatę, & contra ipsâ pars amplius non auditur. deciſ. 348. num. 9. Motmanno.
ſententiæ, quæ ſimpliciter condemnant Capitula, Collegia, Vniverſitates &c. ad reſtitutionem fructuum perceptorum, nunquam verificari poſſent. deciſ. 392. numer. 35. Durano.
Nam non contra Capitula, & Vniverſitates, quia nunquam verificari poſſet, quod per ſe percipiant. ibidem num. 35.
ſententia non ſubſtinetur, quando pars non fuit perſonaliter citata. deciſ. 240. num. 11. Pirouano.
ſententia ex defectu citationis non ſubſtinetur, nec nocet non citato. deciſ. 284. num. 17. Virili.
ſententia, quando apparet valida, & iuſta eſt confirmanda. deciſ. 207. num. 1. Veroſpio.
ſententiæ verba, ſunt ſtrictè intelligenda, & non ad intellectum, quem verba poſſunt habere ex lata ſignificatione vocabuli. deciſ. 392. num. 2. & 18. Durano.
ſentẽtia debet intelligi ſecundum naturam iudicij, & actionis intentatæ. deciſ. 403. num. 11. Queipo.
ſententia ad favorem minoris lata, ſubſtinetur etiam ſi fit lata cum procuratore minus legitimo. deciſ. 194. numer. 12. Chiſlerio.
ex Sententijs, licet in Curijs ſecularibus emanatis, Rota ſolet deſumere adminiculum. deciſ. 353. numer. 75. Coccino.
ſententiæ Rotales faciunt ius inter partes. deciſ. 344. num. 1. Veroſpio.
ſententiæ effectus per appellationem ſuſpenſus remanet. deciſ. 118. num. 5. Merlino.
ſententia ipſo iure, & apparente, ex actis nulla, nomen ſententiæ non meretur & executioni mittenda non eſt parte opponente. deciſ. 240. num. 19. Pirouano.
ſententia an ferri, poſit ſtante pendentia termini ad probandum. deciſ. 192. num. 5. Pirouano.
ſententia fertur per cedulam, quando agitur de executione Brevium, & literarum Apoſtolicarum, & ſic practicatur quotidie. deciſ. 30. num. 42. Durano.
Et a l. ſententia non datur appellatio ſuſpenſiua. ibidem num. 42.
a Sententia confirmatoria, quando fuit appellatum, nec in iudicatum tranſiuit, adhuc de nullitate ſententiæ confirmatæ dici poteſt. deciſ. 312. num. 5. Merlino.
ſententia præſumitur iuſta, & recta. deciſ. 147. numer. 7. Coccino.
ſententiæ, quæ concordant cum effectu, & qualitate dicuntur conformes. deciſ. 147. num. 1. Virili.
ſententiæ verba, tunc non ſunt ſtrictè accipiendæ, quando alias ſententia eſſet nullius effectus, & momenti. deciſ. 392. num. 33. Durano.
pro Sententiæ validitate, & iuſtitia præſumitur. deciſ. 312. num. 17. Merlino.
ſententiæ prioris nullitas à parte oppoſita, & de ea proteſtata, deſeruit etiam coram vltimo Iudice, & in poſtremo iudicio. deciſ. 312. num. 4. Merlino.
ſententia an ſit valida, colligitur ex revolutione actorum. deciſ. 333. num. 1. Merlino.
ſententia lata poſt deſertam appellationem eſt nulla, & nõ eget revocatione. deciſ. 312. num. 2. Merlino.
ſententiæ verba, ſunt ſtrictè accipienda, quod fallit in duobus caſibus. deciſ. 392. num. 32. Durano.

Sententia ex reuolutione actorum probatur an ſit valida. deciſ.125.num.3. Chiſlerio.
Sententia lata ad fauorem minoris ſine curatore, valet. deciſ. 194.num.13. Chiſlerio.
Sententia lata in cauſa ſtatus probat, quoad omnes, deciſ. 348.num.10. Mormanno.
Sententia lata in contumaciam contra vxorem non nocet viro ſcienti litem, deciſ.284.num.18. Virili.
Sententia antiqua vltra 40. annos ante motam litem, probat ius patronatus. deciſ.348.num.8. Mormanno.
Sententia ex reuolutione actorum apparet an ſit iuſta, deciſ.176.num.1. Coccino.
Sententiæ antiquiſſimæ plenè probãt etiam ſine actis. deciſ. 353.num.69. Coccino.
Et maximè, quando non agitur de eius canonizatione aut executione non agitur ſed tantum adducuntur ad probandam. ibidem num.70.
Sententiæ verba debent intelligi in ea parte, quæ de iure venit exequenda. deciſ.40.num.38. Durano.
Sententia lata in iudicio ſummariſſimo non facit numerũ. deciſ.102.num.7. Durano.
Sententia condemnatoria, antecedere debet executionis præceptum. deciſ.234.num.15. Mormanno.
Sententia habetur pro lata in cauſa beneficiali, ſi petatur remiſſoria, ad effectum vt apponatur ſequeſtrum, deciſ. 43.num.4. Virili.
Ad Sententiam citari omnes debent, de quorum intereſſe agitur, alias ſententia redditur inualida. deciſ.240. num. 32. Pirouano.
Sententias aliorum Tribunalium Rota non attendit, niſi docto de illarum validitate, & iuſtitia. deciſ.138.num. 7. Merlino.
Sententia executioni demandata pro veritate habetur. deciſ.296.num.2. Coccino.
Sententia, quando non adducitur ad effectum obtinendi illarum executionem, ſed ad probandum factum inter partes, etiam hiis actis ſuffragatur. deciſ. 296. numer. 4. Coccino.
Sententiæ validitas, quando ſit indubitata. deciſ.256.num. 1. Durano.
Sententiæ, licet debeat eſſe conformis libello iuſtificetamen quod iuſtificetur ex deductis, & probatis in proſecutione iudicij poſt libellum. deciſ.69.num.14. Vbaldo.
Sententia, quæ non iuſtificatur ex actis ſemper remanet iniuſta. deciſ.125.num.2. Pirouano.
Sententiæ verba, debent accipi in propria ſignificatione. deciſ.192.num.2. Durano.
Sententia antiqua poteſt exequi ſine actis. deciſ. 197.num. 58. Coccino.
Sententiæ executio non eſt retardanda, quando eſt lata in tertia inſtantia. deciſ.102.num.6. Durano.
Poſt Sententiæ confirmationem non poteſt agi de nullitate ipſius ſententiæ confirmatæ, & qualiter hoc procedat. deciſ.321.num.6. Merlino.
Sententia dicitur valida, ſi fuerit lata ſeruatis terminis ſubſtantialibus, & iuris ſolemnitatis. deciſ. 325. numer. 2. Chiſlerio.
Sententia confirmans ſententiam nullam dicitur nulla. deciſ.83.num.2. Mandoſio.
Sententia, & tranſactio, quæ tranſitum fecerunt in rem iudicatam æquiparantur. deciſ. 125.numer.8. Durano.
Sententia, quando tranſiuit in rem iudicatam, nihil remanet, niſi quod exequatur. deciſ. 176. numer. 2. Coccino.
Sententijs, & enunciatiuis Epiſcoporum multum deferri ſolet. deciſ. 126.num.14. Virili.
Sententia habens relationem ad monitorium in quo fit mẽtio de poſſeſſorio, & ſententia concernat petitorium, an ſit nulla. deciſ.69 num.14. Vbaldo.
Sententia quando dicatur eſſe in forma probandi. deciſ. 174.num.13. Merlino.
Sententia, vt dicatur antiqua, debet eſſe lata ante 30. annos. deciſ.197.num.59. Coccino.
Sententia licet ſit ſtrictæ interpretationis, acceſſoria tamen comprehendit, licet illa non fuerit expreſſa. deciſ. 403. numer. 6. Queipo.
Sententia euictionis illa nocet venditori, quæ contra emptorem iniuſtum lata eſt. deciſ.390.num.8. Veroſpio.
Sententia probat factum, ita ſe habere, & poteſt allegari etiam contra tertium. deciſ.340. num.8. Pirouano.
Sententia iniuſta non eſt exequenda. deciſ. 323. numer. 1. Coccino.
Sententia lata in petitorio, quando ſubſtineri non poſſit. deciſ.326.num.9. Pirouano.
Sententia propter lapſum fatalium tranſit in rem iudicatam. deciſ.81.num.10. Coccino.
Sententia lata contra ſententiam, vt valeat, eſt præcedens reuocanda. deciſ.312.num.1. Merlino.
Sententia notorij iniuſta, etiam poſt lapſum fatalium poteſt reuocari. deciſ.55.num.7. Coccino.
Sententia ex quibus præſumatur, & inferatur. deciſ.97.num. 18. Merlino.
Sententia, vt dicatur valida, quæ requirantur. deciſ.397. num.1. Durano.
per Sententiam probatum ius notorium. deciſ.317. num. 8. Veroſpio.
ante Sententiam regulariter non poteſt agi de euictione. deciſ.317.num.4. Veroſpio.
Sententia lata à Iudice Laico ſuper bonis eccleſiaſticis eſt nulla. deciſ.296.num.14. Coccino.
Sententia lata abſque citatione eſt nulla, & inualida. deciſ. 268.num.1. Pirouano.
Sententia non ſubſiſtetur eo modo, quo poteſt, ſi valet, vt agitur. deciſ.240.num.10. Pirouano.
Sententia, quando ſimpliciter condemnat ad fructus, debet intelligi de fructibus veris, & realiter perceptis per condemnatum. deciſ.192.num.1. Durano.
Sententia apparenter dicitur nulla, ſi non conſtat de iuriſdictione Iudicis. deciſ.83.num.1. Manzanedo.
Sententiæ tempus eſt inſpiciendum, adhoc vt ſit locus Ægidianæ. deciſ.51.num.15. Coccino.
Sententia interlocutoria, quæ ſecum trahit executionem, ſi lex diſponeret, ne detur ab illa appellatio, eſſet iniqua. deciſ.197.num.4. & 5. Coccino.
Sententia ſuper cauſa probata, licet non deducta poteſt ferri, quando in commiſſione adeſt clauſula quam, & quas. deciſ.39.num.22. Durano.
Sententia prima non reuocata Iudex non poteſt procedere ne detur ſententia contra ſententiam. deciſ.188. num.2. Merlino.
de Sententiæ iniuſtitia, & nullitate, quando non apparet, ſcio non dicitur adeſſe. deciſ.48.num.2. Durano.
Sententiæ tantum tenor eſt attendendus ad cognoſcendũ, an intret Ægidiana. deciſ.79.num.20. Virili.
Ad Sententiam citatio debet eſſe præciſa. deciſ.240. numer. 6. Pirouano.
Sententiæ, & tranſactiones ſemper firmæ manere debent. deciſ.113.num.3. Vbaldo.
Sententia, quando tranſiit in rem iudicatam, aduerſus eam non datur reſtitutio in integrum. deciſ.36.numer. 78. Coccino.
Sententia, vt ſit nulla, & inualida, operatur defectus citationis. deciſ.240.num.2. Pirouano.
Sententia non executa, non habetur in conſideratione. deciſ.172.num.5. Veroſpio.
ex Sententijs reſultat probatio euidens boni iuris. deciſ.111. num.35. Coccino.
Ad Sententiam citationis defectus, ex quibus apparear. deciſ.240.num.1. Pirouano.
de Sententiæ iuſtitia non poteſt dubitari, ſi ea probetur ex pluribus deciſionib⁹ in cauſa factis. d.325.n.4. Chiſlerio.
Sententia, quod non dicit, non ſuffragatur. deciſ.3.numer. 8 Coccino.
Ad Sententiæ retardationis effectum articuli non debent admitti. deciſ.416.num.4. Queipo.

SEPARATIO THORI.

Super ſeparatione thori rectè pronunciatur vbi nulla ſecuritatis cautio ſufficit, ad reprimendam ſæuitiam viri. deciſ.352.num.1. Merlino.

SEPVLTVRA.

Sepulturam quilibet poteſt ſibi eligere in loco ſacro ſibi beneviſo. deciſ.380.num.37. Coccino.

SEQVE-

SEQVESTRVM.

ex Sequestro àn probetur debitum. decis. 149. numer. 7. Vitali.

SERVITVS.

Seruitutes imponi, & acquiri possunt etiam futuris edificijs, quæ nondum sunt. decis. 285. num. 41. Vbaldo.

Seruitus aliqua non potest dici inducta, dum non adest prædium, cui fundus deseruiat. decis. 299. num. 13. Verospio.

Seruitutem acquirere, aut imponere nemo potest in rebus alienis. decis. 347. num. 13. Queipo.

Seruitus intelligitur etiam concessa, quotiescunque res aliqua conceditur, vel legatur. decis. 403. num. 4. Queipo.

Seruitus extinguitur, quoties is, cui seruitus debetur dominium prædij seruientis acquirit. decis. 328. n. 17. Queipo.

Quod procedit, etiam si acquisitio sit reuocabilis. ibidem. num. 18.

Seruitutis noua impositio est magis odiosa, quam iam impositæ prorogatio. decis. 46. num. 6. Durano.

Seruitutis ius reale per acquisitionem dominij, etiam reuocabilem extinguitur. decis. 347. num. 11. Queipo.

in Seruitutib⁹, & iuribus negatiuis præscriptio non incipit currere nisi à die prohibitionis & acquiescentiæ. decis. 265. num. 36. Vbaldo.

Seruire tenetur subditi Domino, & ideo non est necessaria recognitio. decis. 70. num. 2. Vbaldo.

Seruo existenti ante libertatem datam hæreditas dari non potest. decis. 19. num. 22. Coccino.

SEXAGENARII.

Sexagenarij a connubijs contrahendis arcebantur, secundum rigorem antiquæ legis Papiæ Popeæ sub Tiberio. decis. 10. num. 22. Merlino.

Sed hanc legem substulit primo Claudius non quidem edicto, vt aliqui opinantur, sed Senatus consulto. ibidem num. 25.

Et deinde Seuerus illam etiam antiquauit, qui & vanissimam illam appellauit. ibidem num. 25.

Postremo verò Iustinianus crudelissimæ sanctionis nota illam appellauit, & abrogauit. ibidem num. 24.

Sexagenarij non carent facultate gestrandi. decis. 10. num. 26. Merlino.

SEXVS & SIGNA.

Sexus non excusat in his, quæ sunt inducta, ad Iuris rigorem seruandum. decis. 4. num. 22. Coccino.

Signa conseruationis domicilij, & non defectionis, quę sint. decis. 364. num. 5. Pirouano.

SIGNATVRA.

Signatura si causa habeatur pro criminalia, pro tali est habenda. decis. 55. num. 6. Coccino.

SIMONIA.

Simonia non est donatio in recompensam seruitiorum receptorum. decis. 232. num. 20. Pirouano.

Simoniaca pactio in beneficijs ecclesiasticis sola auctoritate Ordinarij purgari non potest. decis. 386. numer. 5. Pirouano.

Simonia impedit translationem iuris patronatus. decis. 232. num. 17. Pirouano.

SIMVLATIO.

Simulatio non probatur, si non docetur de causa simulandi. decis. 308. num. 16. Pirouano.

Simulatio præsumitur, quando quis nimis remittit, & segnius rem agit, quam decet. decis. 283. num. 11. Verospio.

Simulationis præsumptio cessat, vbi constat de veritate actus. decis. 334. num. 12. Mornanno.

Simulatio etiam arguitur, quando partes plus æquo solitæ fuerunt sibi prospicere. decis. 283. num. 10. Verospio.

Simulationis exceptio nõ admittitur in iudicio possessorio, sed ad petitorium reijcitur. decis. 308. num. 15. Pirouano.

Simulatio reddit contractum ipso iure nullum. decis. 308. num. 18. Pirouano.

Simulatio benè arguitur ex nimia facilitate tam concedendi, quam credendi personis, in quibus, & mores, & regionis instituta satis contrarium suadere poterant. decis. 283. num. 12. Verospio.

Simulatio satis arguitur, quod aliquid fit in occulto, ne ad alionum notitiam deueniat. decis. 61. nu. 13. Dunozetto.

Simulatio melius non potuit declarari, quam per propriam confessionem. decis. 188. num. 9. Merlino.

Simulatio, ad hoc vt probetur, admittuntur leues coniecturæ. decis. 61. num. 16. Dunozetto.

Simulatio donationis potissimum arguitur, si donator permanserit in possessione post donationem. decis. 308. num. 13. Pirouano.

Simulatio contractus arguitur ex pactis insolitis, & non cõsueto more agendi. decis. 283. num. 8. Verospio.

Simulata, si sit apocha, est sufficiens ad retardandam executionem obligationis Cameralis. decis. 61. numer. 9. Dunozetto.

Simulatè præsumitur, quis aliquid fecisse, si positionibus respondere recuset. decis. 61. num. 14. Dunozetto.

Simulatum, quando est declaratum instrumentum, nullius est roboris. decis. 188. num. 9. Merlino.

SINGVLA.

Singula singulis particulariter non referuntur, nisi quando verba non possint saluari, secundum rectitudinem sermonis. decis. 261. num. 7. Dunozetto.

Singula iuncta tunc prosunt, quando sunt in sua specie perfecta. decis. 103. num 6. Coccino.

Singula, quæ non prosunt nec multiplicata iuuant. decis. 104. num. 7. Coccino.

Singula, quæ sunt imperfecta in sua specie, nulla ratione possunt coniugi ad faciendam aliquam probationem. decis. 103. num. 8. Coccino.

Singula singulis congruè referenda sunt. decis. 111. numer. 1. Coccino.

Singula, quæ non prosunt, vnita iuuant, hæc regula non procedit, quando singula sunt imperfecta in sua specie. decis. 187. num. 18. Vbaldo.

Singula, quæ non prosunt, iuncta iuuant. decis. 103. num. 5. Coccino.

SOCIETAS.

Societas dissoluta, an dicatur renouata, ex eo, quod socius continuauit facere ea, quæ ante dissolutam societatem facere consueuerat. decis. 42. num. 9. Merlino.

pro Societate id quod facit complementarius rationis, obligat socios. decis. 26. num. 17. Vbaldo.

Societate sublata cessat communicatio lucrorum. decis. 32. num. 2. Merlino.

Societatis præcipuus actus distractiuus est capitalis restitutio. decis. 32. num. 3. Merlino.

Societas non potest esse sine communione. decis. 32. num. 4. Merlino.

Societas bonorum, non dicitur ex societate vitæ. decis. 141. num. 27. Coccino.

Societas semel dissoluta, potest de nouo tacitè inducta censeri, per actus, qui tales sint, qui nequeant alio nomine, & iure fieri. decis. 32. num. 10. Merlino.

Societas est quædam communio, & ideo ex renunciatione, vel contraria declaratione censetur sublata. decis. 32. num. 5. Merlino.

Societas potest mutuo consensu socionum antea terminari, licet adsit pactum, quod vsque ad certum tempus duret. decis. 32. num. 1. Merlino.

SOCIETAS OFFICII.

Societates officij propter pecuniarum discrimen, quod ex mutuo periculo hinc inde incurritur, non nisi ad sex menses contrahuntur. decis. 283. num. 9. Verospio.

Societatis Officij lucrum an impediatur, si quis promiserit aliquid facere in termino præfixo, & eo, transacto nihil adimpleuit. decis. 192. num. 7. Pirouano.

Societates Officij contractæ per vxorem præsumuntur factę ex pecunijs Mariti. decis. 175. num. 10. Durano.

in Societate Officij, ille in cuius caput inita fuit, nihil penitus præstat, & nihil ei acquiritur. decis. 6. numer. 4. Merlino.

Societatis Officij fructus percipi debent quando societas subsistit, non autem quando est dissoluta. decis. 192. num. 12. Pirouano.

super Societatib⁹ Officij reseruatio dispositionis denotat dominiũ earũ esse penes reseruantẽ. d. 275. n. 6. & 8. Durano.

in Societatis Officij contractu. non facta nominatione personæ, sub cuius periculo vitæ societas manere debeat, tunc cuius ratio vitę habeatur. decis. 245. nu. 2. Verospio.

Societates Officij, quæ cantant in personam alicuius illarum dominum erit illius, cuius nomine cantant. decis. 275.num.6.Durano.
Societas Officij non dicitur extincta ob professionem emissam in Religione Capucinorum illius, in cuius vita societas inita erat.decis.6.num.4. Merlino.

SOCIVS.

Socius, si dicat consocio, vt eum certiorem faciat de aliqua re sequenda, sufficit, quod ista certioratio sit facta ab alio socio in negotio communi. decis. 293. numer. 9. Virili.
Socius potest alienare partem suam communem. decis. 378.num.11. Merlino.
Socius, qui duas societates contrahit, duplicem personam representat.decis.293.num.19. Virili.
Socius non potest renunciare iure communi inuito socio. decis.378.num.6. Merlino.

SOLENNITAS.

Solennitates nullæ requiruntur, quãdo mulier non proprio, sed virorio nomine contrahit. decis.106.nu.16. Merlino.
Solemnitates Iuris Canonici sunt adhibendæ in contractibus faciendis a personis Ecclesiasticis. decis.125.numer. 45.Durano.
Solemnitates à statuto adinuentæ ad euitandas fraudes, dicuntur adhiberi ob publicam vtilitatem. decis. 125.num. 44.Durano.
Solemnitas omnis censetur remissa per commissionem, & Indulgentiam Papæ. decis.36.num.70. Coccino.
Solemnitatibus in contractibus ad finorem alienatis introductis ille solus potest opponere de earum defectu. decis. 318.num.48. Queipo.
Solemnitas, & causa requiritur in alienatione rerum Ecclesiæ.decis.179.num.4.Veroſpio.
Solemnitates omnes supplet confirmatio Apostolica.decis. 192.num.1.Peruano.
ad Solemnitatem quicquid requiritur individuum est. decis. 294.num.18. Queipo.
Solemnitates requisitæ in alienationibus bonorum minorum, non sunt necessariæ, quando alienatio fit ex causa necessaria.decis.14.num.6. Coccino.
Solemnitates plures, præter causam requiruntur in alienationibus rerum minorum.decis.36.num.65. Coccino.
Solemnitates requisitæ in contractibus minorum, de quibus in stat. Vrb.lib.1.c.151. tendunt ad euitandas captiosas circumuentionum disceptiones, quæ contra minores fraudibus obnoxios machinari solent. decis.1.numer. 3.Durano.
Solemnitates omnes requisitæ in aliquo actu præsumuntur interuenisse stante obseruantia 30. annorum. decis.210. num.12.Coccino.
Solemnitates debitæ, quando seruatæ in contractibus minorum, & pecuniarum præsens, non potest in eis considerari dolus.decis.11.num.9. Merlino.
SOLITA fieri habentur præsumptione iuris. decis. 325. num.12. Coccino.

SOLVTIO.

Solutioni, quando adijcitur terminus, eo adueniente, non solum, liberatur debitor, sed conſtituitur in magis obligationem efficaci. decis.234.num.6. Mormanno.
Solutio facta per principalem, liberat fideiussorem. decis. 224.num.5. Durano.
Solutum indebitè, quando agitur ad effectum illud probandi, & reperendi, requiritur præcisa, & concludens probatio.decis.38.num.2.Virili.
Soluere cui, ignorans, non tenetur soluere. decis.30.numer. 21. Durano.
Solutio facta simpliciter absque protestatione à debitore, censetur facta in executionem ordinis, & causæ à creditore ordinarie, & expressæ.decis.293.num.1.Virili.
Solutio præsumitur prius facta de mobilibus. decis.399. num.40. Coccino.
Solutio simpliciter facta in dubio cedit in causam durioré. decis.291.num.4. Virili.
Sed secus est, quando adest declaratio. ibidem. num.5.
Soluens aliquid sponte, & scienter, an amplius repetere possit.decis.301.num.26. Merlino.
Solutione eius, quod debetur, extinguitur omne debitum, & obligatio. decis.374.num.14. Merlino.
Soluens simpliciter vigore ordinis ei directi, licet dicatur accepisse ordinem non tamen censetur consensisse causæ expressæ in eo. decis.293.num.3. Virili.
Solutio, quando est magni momenti non est verisimile, quod fierit facta sponte, & ex mera liberalitate. decis. 103.num.9. Vbaldo.
Solutio facta à socio de pecuniis socialibus, debet cedere in extinctionem debiti socialis, non autem debiti particularis, & proprij. decis.293.num.18. Virili.
Solutio præsumitur facta, ab eo cum quo solo fuit contractum, & se obligauit simpliciter, & principaliter. decis. 223.num.11.Cocino.
Solutiones factæ, sive à neutra parte sit expressum in quam causam soluantur, vel recipiantur, in causam fructuum, & interesse imputari debent. decis.403.numer.6. Queipo.
Soluere, quis præsumitur in vim propriæ obligationis.decis. 133.num.8. Donozetto.
Solutiones factæ pro residuo bene suffragantur ad acquirendum integram quasi possessionem exigendi.decis.76. num.4.Vbaldo.
Solutiones mariti, quando præsumantur factæ de consensu vxoris.decis.106.num.7.Merlino.
Solutioni, si sit adiectus terminus, an possessio ipsum inducta dicatur debiti præscriptio, & obligationis extinctio. decis.234.num.1. Mormanno.
Solutio in illa Ciuitate est facienda, vbi contractus habuit suum implementum, perfectionem. decis. 98. numer. 11. Vbaldo.
Soluens procuratori alicuius liberatur, etiamsi procurator ille postea decoquat.decis.314.num.41. Merlino.
Solutioni, pro residuo præsupponuntur alias solutiones præcessisse.decis.76.num.4.Vbaldo.
Solutione eius, quod debetur tollitur omnis obligatio.decis. 382.num.14. Durano.
Solutioni, quando est adiectus terminus, præsumitur contrahentes voluisse, quod ante aduentum termini, debitum exigi non possit. decis. 234. numer. 5. Mormanno.
Soluenti aliquid ex pecunia aliena, non datur repetitio. decis.197.num.16.Durano.
Solutio canonis reservata, operatur vt dominus directus non amittat ciuilem possessionem. decis.117.num.2. Virili.
Solutio à debitoris voluntate potissimè dependet.decis.114. num.10. Mormanno.
Solutionis quietantiam, quando præsumatur, quis non habuisse.decis.137.num.16.Virili.
Solutio in dubio præsumitur facta ex propijs pecunijs soluentis.decis.186.num.3. Merlino.
Solutio legatorum, & debitorum præsumitur facta de pecuniis hæredis, non autem testatoris. decis.399. numer. 43. Coccino.
Solutio, si fuerit promissa intuitu alicuius rei, debet seruari ordo, vt res prius tradatur, & postea solutio fiat. decis. 136.num.12.Vbaldo.
Soluere obligatus cum alio, siue pro parte, siue insolidũ, soluendo solidũ repetit à correo.decis.224 num.1. Durano.
ad Solutionem principalis solutionis, loco damnorum tenetur is, qui obligat se aliquid faciendi, alias teneri vult ad omnia, si illud non adimpleat. decis. 151. numer.1. Dmozetto.
Solutio simplex Canonis non concludit perneceſſe fructuũ perceptionem. decis.254.num.6. Durano.
Solutio dotis spectat ad patrem. decis.175.num.5. Durano.
ad Solutionem euitandam præsumendum est, quod compensatio fuisset opposita, si debitor ex alio capite fuisset creditor.decis.254.num.9. Durano.
Solutio, quando non bene probatur, tunc exceptio compensationis non potest opponi. decis.205.num.11. Durano.
Solutio promissa sub conditione non potest peri, antequam non purificetur conditio.decis.13.num.35.Durano.
Solutionem indebiti nemo præsumitur fecisse. decis. 26. num.26.Vbaldo.
Soluere sibi ipsi, potest hæres cum beneficio l. & inuentarij, quod testator ei debebat. decis.88.num. 20. Merlino.

ad Soluendum, quando emptori est contesta dilatio, non debet accrescere compensatium. decis. 13. numero. 10. Durano.
Solutionis species est compensatio. decis. 13. num. 4. Merlin.
Solutio dotis non debet fieri ex bonis fideicommisso subiectis. decis. 47. num. 12. Merlino. & decis. 77. num. 7. eod.
per Solutiones probatur quasi possessio pensionis ad effectum manutentionis. decis. 23. num. 1. Durano.
in Solutione modicæ rei, potius quam magnæ consideratio nis præsumitur factum mera liberalitas. decis. 203. numer. 8. Vbaldo.
Solario Canonis per plures annos deseruit pro adminiculo ad effectum dominii, prout enunciatiua canonum. decis. 79. num. 4. & 6. Virili.
Solutio Canonis fit proprietario, & eius consensus requiritur in alienatione. decis. 262. num. 3. Dunozetto.
Solutionis vim habet compensatio. decis. 334. numero. 3. Coechino.
soluens vsuram, lex suspicatur, quod faciat hoc per coactã voluntatem. decis. 301. num. 30. Merlino.
per Solutionem integram quis consequitur liberationem. decis. 122. num. 13. Pirouano.
a Solutione decimarum, licet Laici consuetudine non possint se eximere, possunt tamen eas coarctare. decis. 64. num. 15. Pirouano.
soluere liberè promittens, cum iuramento, & obligatione Camerali, non potest compensare, cum debitore, qui nec expresse soluere promisit, nec est obligatus cum iuramento, nec obligatione Camerali. decis. 33. num. 7. Merlino.
Soluere literas Cambij sub prætextu, quid hoc significet. decis. 26. num. 2. Vbaldo.
Soluendum est necessario, quod naturaliter debetur. decis. 1. num. 15. Durano
ad Soluendum, si detur dilatio emptori, ista dilatio est augmentum rei venditæ, quæ ideo quæ fuit ideo maioris emptæ. decis. 14. num. 25. Durano.
soluere sibi potest propria authoritate tutor, sisti debitor pupilli. decis. 25. num. 16. Coccino.
solutum, quod est, si quis petat, doli exceptione potest reijci. decis. 214. num. 13. Durano.
ad Soluendum precisè cogi, & vrgeri potest obligatus in forma Cameræ. decis. 33. num. 8. Merlino.
soluere obligatus non satisfacit deponendo. decis. 149. numer. 8. Virili.
soluere indebitè non censetur scire, qui soluit vsuras. decis. 301, num. 27. Merlino.
Soluendi promissio, de pecunia, quæ ad eum pervenerit ab aliquo loco habet conditionem videlicet si pecunia pervenerit. decis. 323. num. 16. Coccino
soluens debitos in die ante, non repetit. decis. 374. num. 39. Merlino.

S O R O R.

Soror dicitur quasi sedrsum à fratre nascens, & ab eius domo separanda. decis. 388. num. 19. Merlino.
sorores viuentes præferuntur fratri consanguineo, in successione fratris intestato defuncti, & in quibus bonis, & an etiam eorum filij. decis. 387. num. 8. Durano.
sorores veniunt appellatione fratrum. d. 388. nu. 3. Merlino.
sorores, si non succedant fratri, non faciunt partem ad diminuendam quotam legitimæ matris. decis. 116. numer. 2. Pirouano.
sorores vtrinque coniunctæ præferuntur in successione fratris ab intestato, fratri coniuncto tantum ex altero latere. decis. 107. num. 1. Durano.
sorores vtrinque coniunctæ, quando succedunt fratri intestato defuncti, habetur solum respectus ad lineam, vnde bona ad eum peruenerunt. decis. 107. num. 10. Durano
soror de iure communi æqualiter, cum fratribus succedit fratribus, vel fratribus defunctis. decis. 388 nu. 1. Merlino.
sororem pauperem, frater tenetur dotare. decis. 398. num. 2. Mormanno.
soror potest venire appellatione fratrum ex identitate rationis, nec ex hoc dicitur extensio, sed comprehensio. decis. 388. num. 10. Merlino.
sorori frater legans dotem, præsumitur compensare, cum debito paterno. decis. 48. num. 3. Merlino.
soror, si detur à fratre potest in eo præsumi liberalitas. decis. 20. num. 17. Merlino.
in Sororibus expirat agnatio. decis. 388. num. 21. Merlino.
sororem in subsidium tenetur dotare frater. decis. 321. num. 15. Merlino.
soror non potest concurrere cum fratre ad successionem Patris, vel Matris propter statut. Vrban. lib. 1. cap. 145. decis. 495. num. 27. Verospio.
sorores, quo casu non veniant appellatione fratrum, nec masculinum concipiat masculinum. decis. 388. numero. 5. Merlino.
sorores, fratres dotare non tenentur, nisi in quantum ipsi sint hæredes patris. decis. 298. num. 1. Mormanno.
soror an præsumatur magis diligere sororem, quam fratrem. decis. 388. num. 18. Merlino.

S O R S.

Sors census non potest peti a Domino census, sed hoc est positum in arbitrio imponentis censum. decis. 374. num. 8. Merlino.
sors census non dicitur debita, cum non possit cogi venditor ad restitutionem. ibidem. num. 32.

S P E C I A L I A.

Specialia dicuntur singularia, & ideo non concurrunt in eodem subiecto. decis. 36. num. 22. Coccino
specialia non sunt multiplicanda ad correctionem iuris communis. decis. 247. num. 23. Merlino.
specialia duo non possunt concurrere in eodem subiecto, decis. 36. num. 21. Coccino.
speciem nouam decimæ, subrogatæ in loco alius, vt quis percipere possit, quid probare tenetur, decis. 169. num. 16. Coccino.
specialium multiplicatio non datur decis. 302. numero 5. Merlino.
speciale vnum, quando veniat subordinatè post alium. decis. 36. num. 76. Coccino
specialia duo circa idem non dantur. decis. 209. num. 10. Pirouano.
specialia plura circa idem, quando sunt, sunt inducta a lege, possunt concurrere, & admittuntur. decis. 36. num. 24. Coccino.
specialia regulariter non sunt multiplicanda. decis. 247. numer. 24. Merlino.

S P O L I V M.

Spolium eo magis intrat, quando possessio est capta propria auctoritate. decis. 39. num. 1. Durano.
spolium intrat, quando iudex nulliter procedit. decis. 278. num. 23. Chisletio.
spolium, quando videatur ab initio purgatum, & remissum. decis. 39. num. 3. & 9. Durano.
spolij renunciatio, seu remissio, dicitur donatio. decis. 39. nu. 11. Durano.
spolium an censeatur purgatum ex venditione facta rei captæ aduersario, aut ex possessione vigore d. venditionis subsecuta. decis. 172. num. 1. Verospio.
spolium, vt excludatur, debet capi omnis interpretatio. decis. 129. num. 5. Verospio.
spolij actio non competit contra iuste possidentem, decis. 188. num. 4. Merlino.
in Spolio iudiciali, quando non fit locus retentioni. decis. 411. num. 23. & 27. Verospio.
spolij purgatio, vt sit valida est necessaria possessionis translatario in spoliatum, quæ cum effectu remaneat. decis. 172. num. 6. Verospio.
spolium, vt restituatur requiritur consensus. decis. 171. num. 3. Verospio.
spolium debet etiam purgari, quo ad restitutionem fructuum. decis. 172. num. 7. Verospio.
spolio agens præsupponit reum conuentum possidere. decis. 5. num. 12. Durano.
spoliare dicitur iudex, si notoriè iniustè procedat. decis. 55. num. 8. Coccino.
spoliare dicitur iudex, quando procedit sine probationib. decis. 304. num. 15. Pirouano.
spoliatiua non dicitur possessio, si iudicis mandato capta fuerit. decis. 229. num. 3. Verospio.
spoliatiua, & in totum nulla dicitur subhastatio excessiua.

ua.decis. 248. num.11.Merlino.

SPONSALITIA DONATIO.

Sponſalitia donatio ſi ſit facta ſimpliciter ante matrimonium eſt valida,& a iure approbata.decis.139.numer.3. Durano.& hoc amplia etiam ſi ſit facta eadem die nuptiarum.ibid.num.4.

Sponſalitia donatio facta ante matrimonium,poſt mortem vxoris non reuertitur ad maritum,prout donatio propter nuptias.decis.148.num.5.Durano.

Sponſalitia donatio,ſi fiat pura, & irreuocabilis ſtatim bona donata acquiruntur ſponſæ, & numquam reuertuntur ad donantem. decis.138.num.17. Durano.

S P O N S A.

Sponſam de futuro alicuius, vel vxorem ſi quis rapiat nec etiam mortuo viro cum ea matrimonium contrahere poteſt,& ſi contrahatur eſt irritum. decis.316. numer.42. Coccino.

Contrarium vide num.43.ibidem.

S P V R I V S.

Spurius dicitur,quaſi non purus, ſed extra naturalem puritatem, ac ex ſpurcitia,& peccato genitum.decis.316.nu. 21.Coccino.

Spurij an ſint filij,nati ex militibus S.Iacobi de Spatha.d. 92.num.3.& 6.Durano.

Spurius frater debet alij à fratre diuite.ibidem.num.7.

Spurij de benignitate Canonica ſunt alendi a parentibus. ibid.num.8.

Spurius, ſi legitimetur,ceſſat in eo, omnis macula. ibidem. num.12.

S T A T V S.

de Statu vltimo ſufficit docere ad effectum iuſtificationis gratiæ.decis.297.num.7.Durano.

ex Statu vltimo ,& præſenti præſumi poteſt etiam eundē ſtatum fuiſſe in præteritum.decis.93.num.88 Coccino.

Status vltimus attendi ſolet,cum quæritur de beneficij qualitate.decis.297.num.5.Durano.

ſtatus præſens,quando non habet contra ſe temporis præſentis veritatem, tunc de præſenti præſumitur in futurum. decis.203.num.6.Vbaldo.

ſtatus antiquus vbi præſeruatur,intelligitur velle remanere integra iura primæua. decis.249.num.5.Coccino.

ſtatus præſens,quando non poteſt concurrere cum ſtatu antecedenti, tunc de præſenti non præſumitur in futurum. decis.151.num.85.Coccino.

ſtatus vltimus hæreditarius attenditur, an aliquid ſolitum ſit fieri, niſi de contrario ſtatu conſtet. decis.91.num.87. Coccino.

ſtatus vltimus in beneficio non attenditur, quando clarè conſtat de anteriori, decis.238.num.5.Dunozetto.

ſtatus vltimus in beneficialibus eſt attendendus.decis. 189. num.2.Virili.

ſtatum,ſi concernat probatio,in omni iudicio, & inter alias perſonas probat.decis. 90.num.4.Dunozetto.

ſtatus vltimus in beneficialibus attenditur quando non conſtat de anteriori contrario, & quando de illo conſtat ſecus eſt.decis. 2.num.8.Remboldo.

ſtatus eiuſdem conſonatio, & conſeruatio præſumitur, & non mutatio.decis. 50.num.28. Virili.

ſtatus perſonæ,de tempore contractus attenditur, & non futurus.decis.125.num.49.Durano.

ſtatus vltimus in beneficialibus attenditur, etiamſi conſtet de anteriori contrario, ſi iſte vltimus ſit præſcriptus, vel alias legitimè inductus.decis.2.num.9.Remboldo.

ad ſtatum Laicalem,ſi clericus tranſeat, deſinit eſſe perſona eccleſiaſtica.decis. 51.num.14.Coccino.

ſtatus præcedens non immutatur per ea, quæ fiunt per modum proui ſionis.decis. 5.num.10.& 18.Durano.

ſtatus vltimus in beneficialibus attenditur.decis. 2. num. 7. Remboldo,& decis. 15.num. 9.Merlino.

STATVENTES.

Statuentibus alicuius loci,parum refert conſeruare familias exteras, ſed bene ſubditas.decis. 177.num.40. Merlino.

ſtatuentes nihil poſſunt diſponere circa forenſes, ſiue bona ſint ſita in territorio, ſiue extra. decis. 364. numero. 16. Pirouano.

ſtatuentes extra territorium nihil poſſunt determinare de, cis.364.num.11.Pirouano.

ſtatuentes vnius loci, non cenſetur ſe velle curare conſeruationem familiæ non ſubditæ.decis.388.nu.33 Merlino.

S T A T V E R E.

Statuere poteſt Legatus de Latere etiam contra ius commune.decis.171,num.2.Vbaldo.

ſtatuere eſt actus iuriſdictionis, qui exercetur circa adminiſtrationem rerum ſuarum.decis.177.num.9.Merlino.

ſtatuere in nō ſubditos, & iuri dictionem extra territorium exercere non licet.decis.364.num.20.Pirouano.

ſtatuendi, & diſponendi ius reſpectu celebrationis miſſarum,& aliorum pionum ſuffragiorū Eccleſiæ relictorum ad quem ſpectet.decis.145.num.1. Coccino.

ſtatutaria diſpoſitio vbi deficit ſubintrat ſemper diſpoſitio iuris communis. decis.177.num.46. Merlino.

S T A T V T V M.

ſtatutis tunc verba indaganda ſunt, quando queſtio eſt voluntatis,quæ verbis declaratur,& extenditur. decis.177. num.14.Merlino.

Secus verò ſi quæſtio eſt poteſtatis, quæ cum ſit limitata, non poteſt quibuſcumque verbis,quoquo modo conceptis vltra limites extendi.ibidem num.14.

ſtatutum excludens fœminas fauore agnationis ab hereditate patris,cenſetur etiam excludere vniuerſam illius progeniem ab hæreditate. decis.405.num.7.Veroſpio.

ſtatutum poteſt inhabilitate perſonam ſubditam, & ita incapacem reddere illam,vt quocunque loco vadat, ſemper remaneat incapax, & hoc quatenus verum ſit. decis.177.num.17.18.Merlino.

ſtatutum excludens matrem à ſucceſſione, non præiudicat filijs,qui ex propria perſona agunt ad ſucceſſionem.dec. 405.num.6.& 51.Veroſpio.

ſtatutorum diſpoſitiones referri debent ad id,quod frequentius accidit.decis.321.num.12.Merlino.

ſtatutum diſponens,quod filij in conditione poſiti cenſeantur vocati, non eſt diſpoſitiuum,ſed interpretatiuum.decis.555.num 32.Merlino.

ſtatutum referri debet ad id,quod frequentius contigit, & non ad caſum inſolitum.decis,321.num.20. Merlino.

ſtatuta excluſiua fœminarum propter maſculos prohibent, ne diuitiæ vnius familiæ deueniant ad extraneos, ſiue illæ proueniant a maſculis agnatis,ſiue a fœminis cognatis decis.405.num.42.Veroſpio.

ſtatutum diſponens,quod contumax habeatur pro confeſſo,nihilominus talis confeſſio erit ficta,& non vera. dec. 394. num.20 Chiſterlo.

ſtatutum excluſiuum fœminarum,licet ſit derogatorium iuri communi, non tamen inde odioſum, odio ſaltem irrationabili cenſendum eſt. decis. 177.num.6 Merlino.

ſtatuti extenſio non debet amitti,quando adeſt magna differentia inter vnum caſum, & alium.decis.388.num.31. Merlino.

ſtatuta diuerſæ Ciuitatis connectenda non ſunt quando vtrumque de per ſe eſt imperfectum,& inutile,ratione ſcilicet poteſtatis, & voluntatis. decis. 179. numero. 41. Merlino.

ſtatutum excludens aliquas perſonas a ſucceſſione alicuius, eſt ſtrictè accipiendum, nec poteſt ad alios caſus extendi.decis.405.num.12.& 13.Veroſpio.

ſtatuta Vrb.cum ſint confirmata a Papa poſſunt annullare iuramenta.decis.183.num.2.Veroſpio.

ſtatuum loquens diſcretiue,& ſeparatim de aliquibus perſonis,debent intelligi ſinguli ſecundum eorum germani nomen.decis.188.num.9. Merlino.

ſtatutum, quando eſt contrarium iuri communi eſt ſtrictiſſimè interpretandum, vt quominus fieri poſſit ipſum ius commune corrigatur.decis.204.num.4. Merlino.

ſtatutum,quando nihil operaretur in ſenſu directo, & idē continetur, quod ius commune, tunc in eo valet argumentū à contrario ſenſu etiam ad correctionē iuris communis. decis.405.num.5. Veroſpio.

ſtatutum,ſi diſponat,quod ſanguine impuri non admittātur ad Canonicatus ſi Capitulum opponat alicui impuritatem, & ortum a parentibus, vel infidelibus vel alio modo impuris.decis.203.num.2. Merlino.

ſtatutum excluſiuum fœminarum eſt fauorabile ex receptio

ri

ri calculo.decis.177.num.7.Merlino.
Statuta exclusiua personarum locum tantum habent in casibus in eis formaliter expressis. decis.321. numero. 10. Merlino.
Statutum antiquum vrbis de successione fratrum, erat magis debitum, quam honum, an haberet locum in successione extraneis delinquere. decis.388.num.26. Merlino.
statutum de successione, licet in suo corpore loqueretur in personam, tamen quia disponit de successione, videtur principaliter de bonis, & non de personis disponere. decis.177.num.22.Merlino.
statutum excludens feminas propter masculos, an comprehendat nepotes, & alios descendentes ex femina exclusa decis.405.num.1.Verospio.
statutum defert successionem hereditaris fraternæ solis fratribus quod non comprehendat hereditatem sororis, qui hæc teneat.decis.388.num.25.Merlino.
statutum excludens feminas ab hæreditate Patris, & Matris, censeri debeat propter eamdem causam exclusa ab vtraque hereditate. decis.405.num.20. Verospio.
statutum non potuit iuris vires extra territorium, ex defectu iurisdictionis. decis.355.num.15.Merlino.
statutum, si disponat, quod Iudex vltra instrumento capitaneat debitorem, nec possit opponi contra instrumentum nisi exceptio quietationis, solutionis, & falsitatis, tunc illud statutum habet locum etiam in instrumentis antea rutum confectis. decis.36.num.14.Coccino.
Statuta Vrbis non sunt seruanda in locis distinctis quando adsunt particularia statuta in casu controuerso. decis. 217.num.26.Pirouano.
statuta exclusiua fœminarum propter masculos, non possunt dici odiosa.decis.405.num.45.Verospio.
Statuta confirmata a Papa cum decreto irritanti, & clausula sublata, non nisi eadem auctoritate tolli possunt.decis. 386.num.11.Pirouano.
statutum, quando est correctorium iuris communis, vel ab eo exorbitans, non comprehendit personam minoris. decis.36.num.36. Coccino.
statutum præferens consanguineos in empitione rerum patrimonialium, habet locum etiam in patrimonialibus vēditis, & postea redemptis in vim pacti redimendi. decis. 390.num.15.Durano.
statutum generale comprehendit personas, & causas priuilegiatas, quæ in casu illo non reperiuntur habere speciale priuilegium.decis.46.num.16. Durano.
statutorum verba excludentia fœminarum important suspēsiuam exclusionem, & temporalem.decis.317. num.18. Chisterio.
Monasterium propter religiosum, excludit substitutum. decis.417.num.19.Chisterio.
statutum excludens feminas propter agnatos procedit respectu agnatorum non autem aliorum extraneorum decis.243.num.16.Chisterio.
statuta exclusiua fœminarum habent tantum locum ab intestato.decis.317.num.17.Chisterio.
statutum, si cogat affinem ad compromissum, comprehendit etiam minorem.decis.46.num.32.Coccino.
statutum nihil potest determinare cessante subiecta bona personarum, & potestate statuentium in non subditos. decis. 364.num.2.Pirouano.
statutum excludens dotatam censetur in dubio solum excludere ab hereditate dotantis.decis.321.num.1.13.16. & 23.Merlino.
Quoniam non est verisimile, quod statuentes voluerint, vt vnica tantum dos operetur omnium hæreditatum iacturam.ibidem.num.2.
statutum excludens fœminas propter masculos, si concurrat alia persona excludens masculos, tunc locus est dispositioni iuris communi, & non statuti.decis.116. numero 5. Pirouano.
statutum vnum cum alio coniungi non debet ad correctionem iuris communis.decis.179.num.44.Merlino.
statutum deferens lucrum dotis, vxore præmoriente sine filiis, locum habet etiam in minore dante dotem seruatis solemnitatibus.decis.36.num.30.Coccino.
statuti qualitates, vbi non conueniunt non possunt applicari ad illum casum.decis.247.num.17.Merlino.
statutum non potest disponere de bonis existentibus extra territorium, etiamsi minor, vel maior pars bonorum repetiatur in illo, vel alio loco. decis.177. numero.37. Merlino.
statutum exclusiuum fœminarum non extenditur ad bona extra territorium, vbi contraria est iuris dispositio. decis. 177.num.44.Merlino.
statuta vna pars ab alia declaratur, potius quam a iure communi.decis.107.num.11.Durano.
statutum, si deferat marito tertiam partem bonorum, vxoris, non potest vxor in vita ei in d.parte præiudicare. decis.138.num.23.Durano.
statutum excludens alternatiuè, intelligi debet distributiuè, & diuisim, non autem coniunctim.decis.247. num. 10.Merlino.
statutum excludens dotatam ab hæreditate, censetur eam excludere solum ab hæreditate dotantis, etiamsi plures recenseret personas.decis.321.num.4.Merlino.
statutum exclusiuum fœminarum habet etiam locum in locis Montium.decis.177.num.38.Merlino.
statutis, & consuetudinibus locorum statur in solemnitatibus testamenti.decis.351.num.5.Durano.
statutum excludens fœminas, non censetur illam simpliciter excludere, sed fauore filiorum masculorum. decis. 300.num.13.Coccino.
statutum generaliter loquens de bonis, de omnibus est intelligendum.decis.138.num.24.Durano.
statuta exclusiua fœminarum propter masculos, plurima per vniuersum terrarum Orbem condita reperiuntur.decis.405.num.31.Verospio.
statutum non debet extendi contra mentem statuentium. decis.388.num.30.Merlino.
statutum exclusiuum fœminarum est conforme iuri Diuino 12.tabularum & iuri prætorio. decis.177. numero 8. Merlino.
statutum excludens fœminas propter masculos in linea ascendenti, an excludat sororem a successione fratris.decis. 107.num.3.Durano.
statutorum mutua dispositio in quibus rebus vere adscribatur.decis.364.num.21.Pirouano.
statutum excludens filiam dotatam intelligitur tantum ab hæreditate dotantis.decis.247.num.7.Merlino.
in Statutis, & constitutionibus non solum attendi debet, quod ex cortice literæ desumitur, sed etiam, quod virtualiter ex verbis, & ratiocinatione ab expressis deducta inferri potest.decis.339.num.25.Merlino.
statutum non comprehendit bona extra territorium, & hāc opinionem indistincte tenet Rota, & ab hac non est recedendum.decis.177.num.2.Merlino.
statutum exclusiuum debet intelligi, vt excludat solum ab hæreditate nominatorum non autem innominatorum. decis.247.num.25.Merlino.
statuta debent aliquid operari, ne frustra occupent membrana.decis.413.num.16.Coccino
statuta generaliter, si loquantur, quamuis exorbitent a regulis iuris communis comprehendunt minores. decis.362. num.42.Coccino.
statutum loquens in vno casu, comprehendit, etiam alium, ob rationis identitatem.decis.59.num.3.Merlino.
statutum requirens aliquid pro forma, illud debet interponi in ipso actu, non autem ex intervallo, & ad alia diuertendo.decis.73.num.4.Durano.
statutum, si dicat, quod dos habeatur pro legitima, an tunc possit peti supplementum legitimæ. decis.27.numero.9. Merlino.
statutum disponens, quod ad hoc, vt quis possit banniri, quod ipse, vel alius compareat, si Iudex simpliciter citabit banniendum, nihil valebit bannum.decis.115.nu.12.Coccino.
statutum vbi non disponit remanet intacta iuris communis dispositio.decis.45.num.5.Pirouano.
statutum, vt afficiat, requiritur, vt eidem statuto subiaceant in simul bona, & personæ, quæ ad successionem aspirant, nec sufficit alterum. decis.177.num.44. Merlino.
statutum non operatur vltra casum expressum. decis.

281. numero 4. Pirouano.
Statutum non loquens in Incola, non tollit ciuilitatem ex incolatu decis. 52. num. 11. Virili.
Statutum, quando extat, de continuanda possessione in successorem, illud nihil operatur, quoad quasi possessionē præsentandi. decis. 35. num. 14. Durano.
Statutum si inhabilitaret fœminas, & solum masculos admitteret ad bona extra territorium existentia, disponeret de re, & materia sibi non subiecta. decis. 177. numer. 28. Merlino.
Statutum prohibitiuè non loquens, sed simpliciter, non procedens annullando actum, tunc si fiat tal actus non obstat, & substinetur. decis. 52. num. 12. Virili.
Statutum præsumitur id noluisse, quod non expressit, quando nulla difficultas fuisset, illud exprimere, si voluisset. dec. 247. num. 22. Merlino.
Statutum, si quid non sit, perinde tamen ac si statutum esset, si verisimile sit statutum fuisse, si hoc fuisset quæsitū. decis. 25. num. 10. Coccino.
In Statutis non cortex verborum, sed facultas statuentium, quidque ipsi principaliter intelligant attendendum est. decis. 177. num. 14. Merlino.
Statutum adimens robur instrumentis non registratis comprehendit etiam minores. decis. 36. num. 33. Coccino.
Statutum quando est valde dubium, tunc recurrendum est ad ius commune. decis. 107. num. 20. Durano.
Statutum probari potest per scripturas, quę confici solent de statutis. decis. 271. num. 5. Durano.
Statutum etiam iuris communis correctorium recipit ab illo interpretationem. decis. 178. num. 1. Durano.
Statutum imponens gabellam forensibus, etiam in hæreditate ascendentium, dicitur odiosum, & propterea strictè interpretandum est. decis. 52. num. 1. Virili.
Statutum quamuis nullum, & inualidum adhuc tamen benè confert ad assequendam mentem testatoris, qui censetur se cum illo conformasse, dummodo de facto obseruaretur. decis. 355. num. 17. Merlino.
Statutum exclusiuum fœminarum vt habeat locum requiritur subiectio tam ratione personarum, quam bonorum. decis 364. num. 17. Pirouano.
In Statutis verba debent interpretari cum effectu. decis. 177 num. 36. Merlino.
Statutum excludens fœminas propter agnatos cessat quando agnati non succedunt decis. 223. num. 14. Chisterio
Statutum exclusiuum fœminarum propter agnatos, an non comprehendat bona extra territorium, quia est odiosum. decis. 177. num. 4. Merlino.
Statutum quotiescumque est irrationabile, non comprehendit minores. decis. 36. num. 42. Coccino.
Statutum loquens de forensibus, & de illis, qui familiariter non viuunt, quomodo intelligatur. decis. 52. num. 9. Virili.
Statuti dispositio, si respiciat personas Collitigantium, quid operetur. decis. 157. num. 8. Virili.
In Statutis casus omissus habetur pro omisso, nec impedit effectum iuris communis. decis. 181. num. 6. Pirouano.
Statuto inhærens, eius qualitates probare tenetur. decis. 116 num. 6. Pirouano.
Statutum personarum, & statutum loci cōiungenda sunt, quando vterque locus manet sub eodem Principe. decis. 177. num. 51. Merlino.
Statutum loquens alternatiuè, ita debet intelligi, singula singulis referendo. decis. 321. num. 7. Merlino.
Statuta diuersæ Ciuitatis an connectenda sint, vt mutuo suppleantur circa exclusionē fœminarum, vbi bona sita sunt. decis. 177. num. 42. Merlino.
Statuti sensus quod filia dotata excludatur a successione, est vt dotata à patre non succedat patri, dotata a matre, eidem non succedat, & sic de singulis. decis. 247. num. 11. Merlino.
Statutum etiamsi omnino esset fauorabile non tamen extenditur extra territorium. decis. 177. num. 12. Merlino.
Statuta faciunt ius municipale, & respectu loci, vbi vigent, habentur pro iure communi. decis. 36. numero. 43. Coccino.
Statuti verba, quando sunt clara, illud seruari debet. decis. 138. num. 2. Durano.
Statutum de successione non extenditur extra Territorium etiam si hoc expresse diceret. decis. 177. numero. 21. Merlino.
Statuta à iure communi passiuam recipiunt interpretationē. decis. 25. num. 15. Coccino.
Statutum exclusiuum sororum propter fratres est fauorabile. decis. 388. num. 29. Merlino.
Statutum Principis, quando pariformiter in toto suo statu seruandum est. decis. 177. num. 52. Merlino.
Statutum correctorium non admittit extensionem, & vt verba sonant, intelligendum est. decis. 247. num. 12. Merlin.
A Statuto exclusiuo fœminarum qualitas masculinitas considerata, debet intelligi de descendentia masculorum, ex masculis nulla fœmina interposita post primam. d. 405. num. 46. 47. & 48. Verospio.
per Statutum, si fœmina excludatur à successione aliquarū personarum intelligitur tantum à personis ibi nominatis. decis. 321. num. 9. Merlino.
Statuta Laicorum non possunt aliquid ex defectu iurisdictionis contra Ecclesiasticos. decis. 341. numero. 7. Pirouano.
Statutum, si nominet, vel contemplet aliquas personas in materia successionum, illius non existentibus, vel non succedentibus cessat dispositio d. statuti, & intrat ius commune. decis. 223. num. 16. Chisterio.
Statuta non potest condere populus subiectus immediatè Sedi Apostolicæ sine confirmatione Summi Pontificis. decis. 177. num. 55. Merlino.
Statutis æquiparatur consuetudo. decis. 177. numero. 56. Merlino.
Statuti causa finalis probatur ex proemio. decis. 1. num. 4. Durano.
A Statuto casus omissus, est reijciendus ad dispositionem iuris communis. decis. 388 num. 2. Merlino.
Statutum, quando excludit fœminas ab intestato ab hæreditate patris, si fuerint dotatæ, tunc dos succedit loco legitimæ. decis. 399. num. 13. Coccino.
per Statutum, quando ius commune corrigitur, lautè procedendum est. decis. 388. num. 4. Merlino.
Statutum, si excludat feminas propter masculos, & mandat dotari, tunc dos non succedit loco legitimæ, cum legitima fit porrio portionis ab intestato debitæ. decis. 399. numero 12. Coccino.
Statutum, quando resistit contractui, impedit etiam oriri naturalem obligationem. decis. 1. num. 17. Durano.
sub Statuto Iuris communis correctorij comprehenditur minor, si non sit in iure, neque in alia dispositione specialiter priuilegiatus. decis. 36. num. 38. Coccino.
in Statutis caput exclusiuum, est correspectiuum ad caput inclusionis, ita vt, quod vni fuit concessum, alteri censetur denegatum. decis. 405. num. 18. Verospio.
Statuta Vrbis sunt Pontificis auctoritate roborata. decis. 1. num. 12. Durano.
per Statutum an possit matri adimi legitimam, punctus iste est valde arduus, & periculosus. decis. 181. numero. 9. Pirouano.
Statutum, quoties aliquid exprimit circa actum conficiendum, aliter quam à Iure Ciuili fuerit dispositum, censetur inducta noua forma. decis. 1. num. 19. Durano.
in Statuto, quando casus præsumptus comprehendatur. decis. 149. num. 13. Virili.
sub Statuto, vel lege minor non comprehenditur, quando agitur, vt ipse teneatur de aliquo facto extrinsico, ab eo perpetrato. decis. 36. num. 39. Coccino.

STIPVLATIO.

Stipulatio sequens, quando est incerta, intelligitur, & declaratur ex obligatione præcedenti. decis. 93. numero 92. Coccino.
Et Iudex in hoc semper debet aduertere quid ratio materiæ subiectæ suadeat. ibidem. num. 93.

STIRPS.

in Stirpem si sit facta vocatio, præsupponitur quod possent adesse vnas filius, & plures nepotes ex alio filio. decis. 216. num. 4. Vbaldo.
Stirps non debet esse melioris conditionis, quam caput to-

tias linear. decis. 405. num. 10. Verospio.

STYLVS.

Stylus probatur per fides extraiudiciales. decis. 322. num. 11. Pirouano. & decis. 244. num. 14. eodem.
Stylus, & mos in re mercantili plurimum est attendendus, inter mercatores. decis. 156. num. 2. Merlino.
de Stylo reuocantur omnes dilationes in seruatione terminorum substantialium. decis. 192. num. 6. Pirouano.
Stylus concernens ordinatoria probatur ex attestatione Curialium. decis. 248. num. 2. Merlino.
in Stylo probando circa ordinatoria Iudicij creditur Notario. decis. 106. num. 12. Merlino.
Stylo Notariorum est inherendum pro intelligentia, an aliquid certa die, gestum sit. decis. 268. num. 2. Pirouano.
Stylus, ac solitus modus loquendi inseruit pro interpretatione dispositionum. decis. 194. num. 64. Coccino.
stylus inter mercatores est seruandus decis. 26. n. 18. Vbald.
à Stylo recipit interpretationem gratia, & intentio Papæ. decis. 50. num 26. Viriti.

SVBCOLECTOR.

Subcollector Apostolicus, quis constituitur per solam deputationem, etiam quod illam non viderit, nec receperit. decis. 385. num. 3. Durano.
subcollectorem, quem facit iurisdictio, non autem latitudo ipsius iurisdictionis. decis. 261. num. 14. Dinozetto.
subcollector Apostolicus ex quo probetur, vt quis sit. decis. 385. num. 2. Durano.
subcollector vnicus præsumitur, nisi contrarium probetur. decis. 385. num. 5. Durano.
subcollector primus per deputationem secundi remanet reuocatus. decis. 385. num. 6. Durano.

SVBDITVS.

Subditi subducuntur ab iurisdictione Principis siue cuiusque Superioris ex eorum moribus asperioribus, siue prauo iurisdictionis vsu. decis. 280. num. 5. Verospio.
subditi tenentur seruire Domino, & ideo non necessaria recognitio. decis. 70. num. 2. Vbaldo.
subditus, quis efficitur ratione contractus. decis. 195. num. 4. Pirouano.
subditus litigans cum superiore probabiliter potest timere illum sibi fore infestum. decis. 280. num. 4. Verospio.
subditi, quando præstant aliqua seruitia ampla, tunc si eis fiat aliqua remuneratio, non est inconueniens. decis. 70. num. 2. Vbaldo.
subditus, ac rusticus testis non habetur pro integro, & candido teste. decis. 264. num. 26. Coccino.
inter subditum, & Episcopum, si lis pendeat, negotium deuolvitur ad Iudicem, suspensa Episcopi iurisdictione, si per d. causa. decis. 280. num. 2. Verospio.
subditus dicitur quis ratione domicilij. decis. 211. n. 4. Vir.

SVBDIACONATVS.

Subdiaconatus probatur ex literis parentibus Ordinarij. decis. 126. num. 3. Viriti.

SVBEMPHYTEVTICATIO.

ex Sub emphyteuticatione oritur sufficiens probatio emphyteusis. decis. 262. num. 5. Vbaldo.

SVBHASTATIO.

Subhastatio excessiua est in totum nulla, & spoliatiua. decis. 248. num. 12. Merlino.
subhastatio, & deliberatio sunt nullæ, quando vigore decreti nullitis factæ fuerunt. decis. 441. num. 5. Verospio.
subhastatio excessiua, quando dicatur, decis. 49. numero 6. Durano.
in Subhastatione non est opus rei æstimatione. decis. 411. num. 9. Verospio.
subhastationis nullitas non potest cuitari, quæ processit ab excessu, tamquam à re iudicæ inficiente mandatum executiuum vltra summam debitam relaxatum. decis. 361. numero 1. Mormanno.
in Subhastatione oblatio, qualiter sit facienda. decis. 411. numer. 11. Verospio.
subhastatio, vt valeat, requiritur quod pecunia sit præsens. decis. 411. num. 12. Verospio.
Tamen hæc solemnitas remitti potest de consensu creditoris. ibidem. num. 13.
Et iste consensus in acta deliberationis debet intervenire, ibidem, numero 13.
subhastatio corruit, si non constat de debito. decis. 36. numero 50. Coccino
subhastationes nullæ non auferunt possessionem, si quis se pro spoliato non habeat. decis. 411. num. 1. Verospio.
in Subhastatione creditor non admittitur ad licitandum, nisi in defectum aliorum oblatorum, aut post alios omnes oblatores. decis. 411. num. 8. Verospio.
in Subhastatione dum res deliberatur plus offerenti, præsumitur vendita pro iusto prætio. decis. 411. numero. 10. Verospio.
subhastatio auctoritate iudicis est facienda. decis. 411. num. 15. Verospio.
in Subhastatione nulla, & iniusta bona obtenta, non possunt retineri. decis. 411. num. 22. Verospio.

SVBIECTIO.

Subiectio tam personarum, quam rerum quando concurrit tunc non deficit voluntas in statuente conseruandi proprias agnationes. decis. 364. num. 9. Pirouano.
subiecta gratia demonstrant, talia sunt prædicata. decis. 403. num. 12. Queipo.

SVBINQVILINVS, & SVBLOCATIO.

Subinquilinus efficitur inquilinus, si solum ipse pensiones soluat, & inhabitat. decis. 243. num. 14. Merlino.
sublocationis ius, quando expirat, & si permenit nouum ius, seu titulus ex ipse inhabitatione, censetur mutata causa possessionis etiam absque declaratione, ibidem. numero. 14.

SVBREPTIO.

Subreptio, vt euitetur, sufficit cogitatio generica in Principe. decis. 100. num. 40. Coccino.
subreptio tenus vitiat gratiam, quatenus aliquid fuerit prætermissum in petitione illius gratiæ, quod si fuisset expressum, vel Princeps non concessisset vel difficilius concessisset. decis. 24. num. 4. Merlino.
subreptionis vitium nõ cadit, quando non adest præiudicium alterius. decis. 24. num. 14. Merlino.
subreptio, & voluntatis defectus, vt euitentur, sufficit scientia virtualis, & expressio per equipollentiam. decis. 101. num. 21. Viriti.
subreptio, vt euitetur sufficit in genere, rem, quæ obstabat fuisse cogitatam. decis. 24. num. 9. Merlino.
subreptitia est gratia non facta mentione litis. decis. 370. num. 4. Coccino.
subreptitia non dicitur gratia, in casu, quod non fuit narratum impetrantem fuisse filium non hæretici, sed de hæresi accusati. decis. 100. num. 24. Coccino
subreptio non cadit, quando Papa intellexit alicui præiudicare. decis. 24. num. 1. Merlino.
subreptio de facto proprio vitiat gratiam. decis. 709. num. 13. Panzirolo.
subreptitia non est reseruatio pensionis, si beneficij regressus non fuerit expressus. decis. 24. num. 17. Merlino.
subreptio in gratia facta ad supplicationem partis, est defectus intentionis in gratia facta, Motu proprio. decis. 119. num. 6. Merlino.
subreptitia adhoc, vt dicatur gratia, ex eo, quia aliquid fuerit tacitum, hoc Iudex ex circumstantijs, inquiret. decis. 24. num. 8. Merlin.
Subreptionis effectum, quæ probatio non sufficiat. dec. 167. num. 46. Durano.

SVBROGATIO.

Subrogatio operatur in his, quæ simul conuenire possunt, & in omnibus præterquam in expressis. decis. 373. num. 13. Verospio.
subrogatio de alijs bonis, loco illorum, quæ erant fideicommissaria, obstat non solum id facientibus, & causam ab eisdem habentibus, sed etiam quibuscumque successoribus, & extraneis. decis. 320. num. 4. Merlino.
subrogatio gratiosa, si resoluatur in simplicem collationẽ, tunc in totum est iustificanda, decis. 142. numero. 9 Coccino.
subrogatio nihil immutat. decis. 343. num. 97. Coccino.
subrogatio gratiosa an sufficiat purgare vitiosam possessionem. decis. 142. num. 8. Coccino.

SVBROGATVS.

Subrogatus in beneficium, vt ſucceſſor poteſt allegare præſumptionem continuationis poſſeſſionis. deciſ. 126. numer. 7. Virili.
ſubrogatus aſſumit naturam eius, in cuius locum ſubrogatus. deciſ. 258. num. 7. Queipo.
Subrogati fruuntur omnibus iuribus, quæ ſpectabant ad eum, in cuius locum ſunt ſubrogati. deciſ. 252. num. 4. Veroſpio.
ſubrogatus retinet naturam ſubrogantis. deciſ. 118. numer. 21 Merlino.

SVBSCRIBENS.

Subſcribens lauſum ſi ignoret contenta in eo non obligatur. deciſ. 169. num. 2. Durano.
Quod procedit etiam ſi ſubſcriptio fiat cum iuramento ibidem. num. 4.
ſubſcribens ſe alicui ſcripturæ, cenſetur approbare omnia in ea contenta, dummodo non probet ſe deceptum, vel dolo inductum ad ita ſubſcribendum. deciſ. 155. num. 4. Durano.
ſubſcribens ſe alicui ſcripturæ, eam approbare dicitur. deciſ. 186. num. 1. Virili.
ſubſcribens ſe alicui ſcripturæ cenſetur habere notitiam omnium contentorum in ea. deciſ. 153. numer. 6. Durand.
ſubſcribens cenſetur approbare omnia contenta in ſcriptura. deciſ. 302. num. 6. Dunozetto.
ſubſcribens alicui ſcripturæ cenſetur habere notitiam omnium contentorum. deciſ. 282. num. 16. Durano.

SVBSCRIPTIO.

Subſcriptio teſtatoris non eſt neceſſe, vt recognoſcatur, quando ſumus in teſtamento nuncupatiuo deciſ. 233. num. 8. Durano.
ſubſcriptio hæredis in inuentario apponitur vt cognoſcatur perfectio, & conſumatio actus inuentarij. deciſ. 331. num. 16. Pirouano.
ſubſcriptio hæredis in inuentario non requiritur, quando certificatur eius perfectio. deciſ. 341. num. 17. Pirouano.
ſubſcriptio hæredis in inuentario requiritur. deciſ. 351. num. 15. Pirouano.

SVBSIDIVM.

Subſidium impoſitum à Papa pro ſubuentione Imperatoris, exigitur nomine Cameræ, & idem applicatur erogandum poſtea in ſubuentionem Imperatoris. deciſ. 335. num. 24. Durano.

SVBSTANTIA.

Subſtantia debiti, ſi ſic probata in aliquo libro, eidem etiã ſtatur reſpectu quantitatis, & prætij. deciſ. 246. num. 17. Mormanno.
ex ſubſtantia alicuius fructus bona fide percipi non poſſunt. deciſ. 304. num. 10. Pirouano.
ſubſtantiæ appellatione non veniunt fructus. deciſ. 259. nu. 25 Pirouano.
ſubſtantia ſua notoriè malè vti eſt fideiubere. deciſ. 1. num. 9. Durano.
Subſtantia teſtatoris, detectis creditoribus, & vrgentibus, non tranſit in dominium hæredis adeuntis. deciſ. 304. numero 14. Pirouano.
& ideo quicquid percipi, non poteſt iure ſuo percipere, & ſic iure dominij fructus ſuos facere. ibid. num. 14.

SVBSTITVTIO.

Subſtitutio, quando ſit referenda ad proprietatem, & non ad alimenta. deciſ. 241. num. 14. Coccino.
ſubſtitutio non debet regredi caſus, à teſtatore præſcriptos, & limitatos. deciſ. 196. num. 6. Dunozetto.
ſubſtitutio facta poſthumo, & naſcetur, militat etiam eo nõ nato. deciſ. 222. num. 18. Pirouano.
in Subſtitutionibus, ſi plures ſint vocati alternatiuè, intelliguntur vocati ordine ſucceſſiuo. deciſ. 40. num. 12. Dunozetto.
ſubſtitutio facta alicui, ſi ſine filijs deceſſerit, expirat deficiente conditione, & quando hoc ceſſet. deciſ. 195. num. 3. Dunozetto,
ſubſtitutio facta ſub conditione, ſi omnes deficerent, & decederent, habet locum etiam ex capite deficientiæ, quam non natiuitatis. deciſ. 222. num. 9. Pirouano.
ſubſtitutione facta ſub conditione, ſi inſtitutus deceſſerit ſine filijs, neptis ex filio facit deficere conditionem. deciſ. 217. numero 2. Chiſlerio.
ſubſtitutio, quæ non habuit effectum, non eſt extendenda de vno caſu, ad alium. deciſ. 399. num. 11. Coccino.
ſubſtitutio filiorum cenſetur facta ſucceſſiuo ordine, vt primo ſuccedant maſculi, & poſtea fœminæ, deciſ. 317. nu. 15. Chiſlerio.
ſubſtitutio, ſi fuerit facta per nomen collectiuum, tunc cenſetur teſtatorem habuiſſe animum conſeruandi agnationem. deciſ. 195. num. 8. Dunozetto.
ſubſtitutio facta de filijs, intelligitur de maſculis, & fœminis. deciſ. 157. num. 1. Dunozetto.
ſubſtitutio prima caducata per renunciationem, ſtatim ſecundus ſubſtitutus admittitur. deciſ. 180. numero. 21. Veroſpio.
ſubſtitutio dicitur collata in longiſſimum tempus, ſi alicuius linea, ſit vocata, & deinde filij alterius ſint ſubſtituti. deciſ. 21. num. 12. Merlino.
inſtitutio facta alicui, cum clauſula, pleno iure, & ſine diminutione, cenſetur ei data poteſtas capiendi poſſeſſionem directè & propria auctoritate. deciſ. 184. num. 6. Virili.
ſubſtitutio, vt bona remaneant in agnatione pro conſeruatione familiæ, dicitur eſſe ſeparata, & ſtare de per ſe. deciſ. 180. num. 11. Veroſpio.
ſubſtitutio caducata per renunciationem vocatorum tunc factus eſt locus ſubſtitutioni ſequenti. deciſ. 180. numer. 18. Veroſpio.
in Subſtitutionibus ex vocatione actiua, non infertur ad paſſiuam. deciſ. 158. num. 4. Dunozetto.
in Subſtitutionibus temporalibus neptis ex filio, facit deficere conditionem, ſi ſine filijs, &c. deciſ. 317. numer. 4. Chiſlerio.
ſubſtitutiones, vt plurimum conferuntur in tempus futurum, & incertum. deciſ. 21. num. 4. & 5. Merlino.
ad ſubſtitutionum plures gradus teſtator, quando progreditur ad fauorem etiam extraneorum poſt mortem filiorum, & nepotum, neceſſario dénotatur; quod fideicommiſſum debet precedere ad fauorem nepotum. deciſ. 216. num. 11. Vbaldo.
ſubſtitutio dicitur collata in infinitum, quando teſtator vocauit filios proprios, filiorum filios. & deſcendentes omnes. deciſ. 21. num. 7. Merlino.
in Subſtitutione, ſi ſit apoſita, clauſula omni meliori modo, quid operetur. deciſ. 257. num. 8. Dunozetto.
ſubſtitutio, quando eſt facta filijs alicuius. Et eſt collata in tempus remotiſſimum, tunc ne iſta ſubſtitutio reddatur eluſoria, dicendum eſt ſub appellatione filiorum venire nepotes, pronepotes, ac. deciſ. 6. num. 16. Merlino.
ſubſtitutio filiorum, quando in remotiſſimum tempus eſt collata nepotes etiam cõprehendit. deciſ. 21. numer. 3. Merlino.
ad Subſtitutionum plures gradus, quando Teſtator progreditur. ceſſat. conſ. Old. 21. deciſ. 158. num. 6. & plurib. ſeqq. Dunozetto.
in Subſtitutionibus, maſculinitatis qualitas ſi ſit ſæpius repetita, ſuader teſtatorem ſub nomine filiorum voluiſſe etiã comprehendere nepotes. deciſ. 40. num. 4 Dunozetto.
ſubſtitutio, quando eſt dilata in remotiſſimum tempus in quibus debeat verificari. deciſ. 6. num. 18. Merlino.
ſubſtitutionem vnica tantum per vulgare faciendo teſtatorem non videtur reſpexiſſe ad conſeruationem agnationis deciſ. 326. num. 3. Dunozetto.
ſubſtitutio compendioſa comprehendit ſub ſe, & vulgarẽ, & pupillarem. deciſ. 222. num. 8. Pirouano.
ſubſtitutio compendioſa continet plures ſubſtitutiones, & plures caſus. deciſ. 222. num. 21. Pirouano.
ſubſtitutio exemplaris, quando reddatur nulla. deciſ. 112. num. 1. Vbaldo.
ſubſtitutio exemplaris fit ad inſtar Pupillaris. deciſ. 112. nu. 2. Vbaldo.
ſubſtitutionis exemplaris vigore ſucceditur tantum in bonis mente capti, non autem teſtantis. deciſ. 112. num. 3. & 4. Vbaldo.
ſubſtitutio fideicommiſſaria, quando reſoluatur in ſingularitatem. deciſ. 157. num. 10. Durano.
ſubſtitutio fideicommiſſaria facta filio mente capto, dicitur teſtamen. patris, & non filij, & ideo non conſideratur,

tamquam

tamquam vnicum teſtamentum, ſed tamquam duo. deciſ.112.num.5.& 6.Vbaldo.
Et ideo ſi corruat teſtamentum filij. ſubſiſtit teſtamentum patris,& intrat fideicommiſſaria ſubſtitutio,ibidem. numer.9.& 7.
Subſtitutio pupillatis,quando habeat locum.deciſ.222. nu. 4.Pirouano.
ſubſtitutio pupillaris tacita facilius ſubſtinetur propter cõpendioſam.deciſ. 222 num.7.Pirouano.
ſubſtitutione reciproca in infinitum ſtante conditio illa ,ſi ſine filijs &c.debet verificari in omnes vocatos. deciſ. 216. num.10.Vbaldo.
ſubſtitutio reciproca potiſſimum exigit æqualitatem inter viciſſim gratiatos.deciſ.355.num.4. Merlino.
ſubſtitutio reciproca non cenſetur inducta inter poſitos in conditione.deciſ. 158.num.14.Dunozetto.
ſub inſtitutione vniuerſali non includuntur bona reſtitutioni ſubiecta.deciſ.184.num.5.Virili.
ſubſtitutioni vulgari,quando non ſit locus.deciſ.222.num. 17.Pirouano.
ſubſtitutiones,quando ſunt vulgares, tunc ſufficit in vno verificari,nam vna impleta omnes corruut. deciſ. 40. num. 14.Dunozetto.
in Subſtitutione Tacita vulgari etiam ſuppoſita comprehenſione caſus non natiuitatis ex compendioſa , non tamen intrat pupillatis per caſum non natiuitatis,ſed tacita vulgaris.deciſ.222.num.16.Pirouano.
ſubſtitutiones vulgares,quantumuis ſint multiplicatæ, cum nihil conferant ad conſeruandam agnationem , omnes pro vna habentur.deciſ.126.num.7.
ſubſtitutio vulgaris ſolum honorat , fideicommiſſaria vero quoque gratiat.deciſ.221.num.8.Virili.
ſubſtitutio vulgaris,quando dicatur reſtricta.deciſ.195.nu. 14.Dunozetto.

SVBSTITVTVS.

Subſtitutus dicitur acquirere ius reuocabile in bonis fideicommiſſo ſubiectis per conditionem ſubſecutam purificatam.deciſ. 346.num.23.Dunozetto.
ſubſtitutus excluditur extantibus nepotibus,ad quos deuoluitur ſucceſſio,& hoc dicitur prouenire ex voluntate teſtatoris à lege ſic interpretata.deciſ.329.num.11.Merlin.
ſubſtitutus hæres ſubrogatur in locum hæredis nedum reſpectu iurium, ſed etiam inſtantiæ, deciſ.340. numer.19. Pirouano.
ſubſtituti,quando plures ſunt per vulgarem , tunc vno admiſſo,ceſſat penitus ſequacium vocatio.deciſ.326. num. 5.Dunozetto.
ad Subſtitutorum fauorem hæres grauatus tenetur, & cogi poteſt cauere.deciſ.168.num.1.Virili.
ſubſtituus, vel hæres ſecundus non tenetur ad legata relicta ab inſtituto.deciſ.194.num.42.Coccino.

SVBVENTIO.

Subuentio publica eſt omnium communis. deciſ. 23. num. 13.Durano.

SVCCESSIO.

Succeſſio,vbi deuenit ad vnam lineam non fit tranſitus ad illam,donec ſupereſt aliquis,de illa linea, etiamſi ſit fœmina.deciſ.109.num.14.Virili.
Succedendi prima cauſa eſt filiorum vbi quis eos relinquit. deciſ.217.num.1.Pirouano.
ſuccedendi ordo eſt proprius vinculorum , & fideicommiſſorum perpetuorum.deciſ. 40.num.2.& 3. Dunozetto.
ſucceſſio non datur ex perſona,quæ non fuit.deciſ.222.numer. 19.Pirouano.
ſuccedendi prima cauſa eſt patris, vbi filius ſine deſcendentibus moritur.deciſ 217.num.1.Pirouano.
in ſucceſſionis materia conſtituere differentiam inter maſculos,& fœminas eſt maximum vitium. deciſ. 177. nu. 5.Merlino.
ſucceſſio deferri non debet per ſaltus. deciſ.405.numer. 9. Veroſpio.
ſucceſſio in emphyteuſi ſpectat ad eum , qui de ea fuit inueſtitus.deciſ 176.num.21.Coccino.
ſucceſſio quando deferatur ab inteſtato regulariter ſuccedimus per quotas , vel in vniuerſum . deciſ. 321. numero. 18. Merlino.
ſuccedere alicui prohibitus , nihilominus poteſt ſuccedere in eiſdem bonis , poſtquam ad alium titulo hæreditario peruenerunt.deciſ.247.num.1.Merlino.
in Succeſſionibus cauſa proxima,& immediata attendenda eſt.deciſ.107.num.7.Durano.
à Succeſſione filij,ſi mater excludatur à ſtatuto propter ſolam exiſtentiam agnatorum etiam quod illi ſint excluſi per inſtitutionem extraneam , an per conſequens remoueatur à legitima,quæ etiam iure ſucceſſionis venit. deciſ.181.num.2.Pirouano.
ſucceſſione filiorum tunc mater priuatur per tranſitum ad ſecunda vota, quando extant liberi,ſecus è contra. deciſ.116.num.10. 11.& 12.Pirouano.
ad Succeſſionis effectum monachi retinent iura ſanguinis. deciſ.181.num.13.Pirouano.
ſucceſſionis licet omnino incapax bannitus, & hoſtis patriæ,tamen ſuccedit ab inteſtato in bonis extra territoriũ deciſ.177.num.23.Merlino.
Succeſſio viuentis non datur. deciſ. 267.num.11.Chiſterio
ad Succeſſionis effectum ſuffragatur quaſi poſſeſſio legitimitatis, ita vt contrarium dicenti , incumbit onus probandi.deciſ.16. num.27.Coccino.
in Succeſſione fratris mortui ab inteſtato præferuntur ſorores vtrinque coniunctæ, fratri coniuncto tantum ex vno latere.deciſ.107.num.1.Durano.
de Succeſſione ſtatutum , licet in ſuo cortice loqueretur in perſonam, tamen quia diſponit de ſucceſſione , videtur principaliter diſponere de bonis, & non de perſonis. deciſ.177.num.12.Merlino.

SVCCESSOR.

pro Succeſſoribus,& hæredibus, quando fuit emptum caſtrum dicitur hæreditarium.deciſ.211.num. 10. Virili.
Succeſſores ſunt correlatiui ad anteceſſores. deciſ. 36. numer. 26.Coccino.
ſucceſſori non datur manutentio ex poſſeſſione defuncti. deciſ.35.num.15.Durano.
ſucceſſor non capit,quod auctor non habuit.deciſ.222.nu. 21.Pirouano.
ſucceſſor tenetur iuſtificare gratiam anteceſſoris.deciſ.385. num.13.Durano.
in Succeſſorem particularem non tranſit quaſi poſſeſſio,ante vſum , & exercitium illius iuris. deciſ. 35. num. 10. Durano.
ad Succeſſorem non tranſit animus defuncti.deciſ.35.numer. 3. Durano.
in Succeſſorem ſiue vniuerſalem , ſiue particularem non tranſit quaſi poſſeſſio præſentandi, ſed opus eſt nouo veſtu, & exercitio. deciſ. 35. num. 12. Durano.
in Succeſſorem vniuerſalem ſicuti non tranſit poſſeſſio defuncti abſque noua apprehenſione ita nec in ſucceſſorem ſingularem.deciſ. 35. num.5. Durano.
in Succeſſorem non tranſit quaſi poſſeſſio defuncti. deciſ. 35.num.2.Durano.
ſucceſſorum,& hæredum appellatione,veniunt tam hæredes, quam ſucceſſores in infinitum.deciſ.194. num.66. Coccino.

SVMPTVM.

Sumpto adhibetur eadem fides, quam ipſi Originali,quando conſtat, quod ſeruatæ fuerint ſolemnitates requiſitæ in tranſumptiones. deciſio. 396. numero. 1. Veroſpio.
ſumptum in forme concurrentibus adminiculis,& obſeruantia plene probat.deciſ.23.num.14. Pirouano.
ſumptum exemplatum, ne ſcriptura originalis propter vetuſtatem pereat aut amittatur , fidem facit ac ſi eſſet ipſa ſcriptura originalis.deciſ.396.num.2.Veroſpio.
ſumptum ex regiſtro ſupplicationum iuxta modernum vſum , & ſtylum Curiæ facit fidem. deciſ. 387.numer. 2. Durano.
ſumpto Bullarum datur fides, etiam ſecundum vſum antiquum.deciſ.387.num.3. Durano.
ſumpto ex Regiſtro ſupplicationis non creditur , quando agitur de canonizanda gratia. deciſ.387. numero 15. Durano.
ſuperfluitas verborum eſt euitanda , ſicuti etiam contradictio.deciſ.75.num.11.Virili.

Superior religiosus ratione magnæ superioritatis, vti potest priuilegio Ecclesiastico, vt familiares non conueniantur ab ordinario, decis. 324. num. 16. Pirouano.
Superior potest auocare causas pendentes coram suo inferiori. decis. 209. num. 11, Pirouano.
Superior Ecclesiæ acquirendo ius patronatus, non dicitur bona Ecclesiæ vsurpare, decis. 401, numero, 10. Pirouano.
Sicuti contra Laicum suspicari potest ex quo eidem Ecclesiæ ius patronatus acquiritur, non autem hæredibus fundatoris ibid. num. 20.
Superior non potest præiudicare priuilegijs religionis, decis. 63, num. 10. Vbaldo.
Superior dominans, in suo Palatio potest dici imperator, decis. 324. num. 13. Pirouano.
ex Superioritate concessa alicui super aliquo loco non bene probatur facultas imponendi onera, decis. 127. num. 10, Pirouano.
Superioris licentia, an possit supplere licentiam inferioris, decis. 73, 74. n. 17. Durano.

SVPERVIENTIA.

Superuenientia filij post obitum matris etiam per momentum, impedit euentum editionis, si sine liberis decesserit, decis. 217. num 21. Pirouano.

SVPPLICATIO.

Supplicationes iam signatæ aliquando iustis de causis lacerantur, decis. 68, num. 9. Merlino.
Supplicatio est attendenda, ita vt expeditores non possint illam alterare. decis. 387. num. 1. Durano.
Supplicatio, quando est correcta, & signata, & etiam data, tunc consensus per procuratorem præstatur, etiã post mortem cõsignantis. decis. 68. num. 15. Merlino.
Supplicationis forma attendenda est, decis. 125, num. 46. Durano,
Supplicatio præsumitur signata tempore datæ, & non admittitur probatio in contrarium, decis. 68. num. 13. & 16. Merlino.
Supplicationum registrum, & inde sumpta debent reformari, iuxta originalem supplicationem. decis. 387. num. 10, Durano.
Supplicationis signatura trahitur ad tempus datæ. decis. 68. num. 7. Merlino.

SVSPICIO.

Suspiciones non parent instrumenta, & rogius, si sint in possu aduersarij. decis. 82. num. 11. Pirouano
Suspectus de incontinentia, si sit clericus, & ei fuit monitorium sub pœna priuationis alicuius beneficij illius vigore non potest omnibus priuari. decis. 239. numero. 6. Coccino.
SVVM laetare, nemo præsumitur. decis. 93. num. 74. Coccino, decis. 114. num. 11. Virili.

T

TACENS.

TAcens non videtur consentire, dum sciebat, quod ius sibum saluum erat. decis. 387. num. 42. Durano.
Tacens non dicitur consentire stante declaratione præcedẽti, vel subsequenti decis. 387. num. 44. Durano.
Taciti, & expressi eadem est virtus, & iudicium. decis. 194. num. 96. Coccino.
ex Tacito non inducitur aliud tacitum. decis. 301. numer. 6. Merlino.
per Taciturnitatem in lucitur approbatio. decis. 104. num. 22. Coccino.
TALIS, quod aliquis sit aliud est, & aliud, quod habeatur pro tali. decis. 22. num. 5. Durano.

TEMPVS.

Tempus infinitum habet conditio, si nupserit, decis. 151. num. 26. Merlino.
in Temporis momento consistit acquisitio incolatus. decis. 51. num. 5. Virili.
de Tempore non suspecto, si emanauerint enunciatiue probant. decis. 16. num. 22. Coccino.
Tempus quadrimestre datum patronis, ad præsentandum, non currit, nisi à die scientiæ veræ. decis. 150. n. 13. Merlin.
Temporis breuitate apparet, an fuerit adhibita cognitio. decis. 197. num. 55. Coccino.
ad Tempus permissum, post illud dicitur prohibitum. dec. 59, num. 2. Merlino,
intra Tempus certum, si quis sit obligatus aliquid facere, nõ requiritur intimatio, vel citatio. decis. 186. num. 6. Virili.
in Tempore præsumuntur litteræ transmissæ, & acceptatæ. decis. 26. num. 23. Vbaldo.
in Tempore, qui non adimpleuit, non dicitur adimpleuisse decis. 131. num. 6. Pirouano,
temporis tractu non conualescit contractus ab initio nullus. decis. 126. num. 52. Durano.
in Tempus remotissimum, quando est collata substitutio facta filijs alicuius, ne tunc reddatur eluſoria, comprehendit nepotes, pronepotes. &c. decis. 6. numer. 16. Merlino.
tempus illud semper censetur congruum, intra quod actus potest expediri. decis. 214. num. 12. Pirouano.
tempus longissimum, sufficit ad inducendam obligationẽ, & titulum. decis. 389. num. 7. Pirouano.
temporis lapsus impedito, in aliquo nocere non debet. decis. 248. num. 11, Merlino.
temporis notabilis distantia post mortem patris de per se inducit præsumptionem, quod filij potuerint acquirere bona ex bonis propijs. decisio, 186. numero 5. Merlino.
tempus in contractu, quando est de substantia debet precisè probari. decis. 201. num. 29. Coccino.
tempus antiquum in teste est 60. annorum secundum obseruantiam Rotæ. decis. 264. num. 26. Coccino.
temporis dubium vbi est, præsumitur in benigniorem partem. decis. 201. num. 32. Coccino.
tempore indigent omnes actus, vt aliquid maturius agatur, deci. 197. num. 56. Coccino.
tempus non est modus tollendi, vel inducendi obligationẽ. decis. 13, num. 34. Durano.
de Tempore, si testes dubitatiue deponant magis eius fides augetur. decis. 264. num. 17. Coccino.
ex Temporum, locorum, & personarum circumstantijs ius ciuile variatur. decis. 62, num. 47. Durano.
tempus decem annorum requiritur ad hoc vt contrahatur incolatus. sed fallit si constet de voluntate. decis. 52. numero 7. Virili.
tempus antiquum in teste est sexaginta annorum. decis. 360. num. 8. Coccino.
temporalia ad agendum, sunt perpetua ad accipiendum. decis. 67. num. 9. Vbaldo.

TERMINVS.

Terminus, ad quem fit retrotractio, sufficit quod sit habilis in potentia. decis. 387. num. 35. & 37. Durano.
terminus remissorius, si pendeat, impedit litis ingressum ad vlteriora. decis. 514. num. 3. Mormanno,
Quod fallit, quando Iudex illam decreuit, sine præiudicio processus executiui, ibidem. num. 4.
termini substantiales, vt bene seruentur quæ requirantur. decis. 253. num. 1. Durano.
termini substantiales cum sint communes sufficit, quod ab altera parte sint seruati, & d. termini si agatur vigore obligationis Cameralis non seruantur. decis. 219. num. 14. Verospio.
termini substantiales male seruati, in reiteratione in citatione ad sententiam sanantur. decis. 206. numero 3. Verospio.
termini beneficib, censent, quis renunciasse, si petat aliquid post terminum conuentum. decis. 192. num. 10. Piro.
terminus, quando est præscriptus non obligationi, sed solutioni, tunc post lapsum termini non potest dici extincta obligatio. decis. 234. num. 4. Merlino.
termini taxatiui natura, est excludere extranea, cuncta autem pertinentia indulgere. decis. 413. num. 8. Coccino.
terminus nullus à iure reperitur præfixus creditori ad executionem totaliter perficiendam in actione personali. decis. 248. num. 5. Merlino.
in Terminorum seruatione ad sententiam de stylo reuocantur omnes dilationes. decis. 192. num. 6. Pirouano.
termini quatuor ad docendum de partitione seruantur pro

execrigine literarum. Apostolicarū. decis. 30. nu. 11. Dur.
in Terminorum formatione ad sententiam de stylo reuocantur omnes dilationes. decis. 192. num. 6. Pirouano.
terminus, si sit adiectus solutioni, an post illius lapsum, inducta dicatur debiti præscriptio, & obligationis extinctio. decis. 234. num. 1. Motmanno.
terminus, quando est adiectus solutioni, præsumitur contrahentes voluisse, quod ante aduentum termini debitum exigi non posse, decisio. 234. numero. 5. Motmanno.
terminus, quando adijcitur solutioni, eo aduento non solum liberatur debitor, sed constituitur in magis efficacē actionem. decis. 234. num. 6. Motmanno.
terminum suscipiens debitor, videtur debitum agnoscere. decis. 133. num. 4. Dunozetto.
terminus in præscriptionibus currit de momento ad momentum. decis. 234. num. 10. Motmanno.

TERRITORIVM.

in Territorio alieno, quibus ex casibus deliquentes possint capi, & puniri. decis. 41. num. 16. Pirouano.

TERTIVS.

tertius, quando nō possit dare de nullitate. decis. 101. num. 16. Vitali.
tertius, quando quis dare possit. decis. 180. numero. 15. Verospio.
tertius non potest dare matri de iniuria facta filijs, propter transitum ad secunda vota. decisio. 181. numero 20. & 21. Pirouano.
tertio, vbi apparet Princeps voluisse præiudicare, in dubio intelligi debet, quod in modico, & non in magno voluisse præiudicare. decis. 23. num. 29. Durano.
tertio ius quæsitum ex licentia alicuius, remanet semper, etiam si licentia appareat reuocata. decis. 328. num. 34. Queipo.
contra Tertios possessores etiam datur Saluianum interdictum. decis. 428. num. 5. Queipo.
in Tertij præiudicium, iuramentum nihil operatur. decis. 382. num. 13. Durano.
de Tertij iure incerto, & euentuali in gratia non est facienda mentio. decis. 24. num. 15. Merlino.
tertio, quando constat Principem præiudicare voluisse, sufficit, quod rescriptum aliquid modicum operetur in illius præiudicium. decis. 23. num. 30. Durano.
contra Tertium probatio etiam confessio facta multis adminiculis. decis. 54. num. 31. Merlino.
tertij præiudicium, quando Papa scinit, tunc clausula, ex certa scientia, operatur, circa ea, quæ sunt facti. decis. 166. num. 11. Coccino.
tertij ius non videtur, quis opponere, si ipso iure excludat intentionem agentis. decis. 180. num. 16. Verospio.
tertius nō dicitur Episcopus respectu sui Vicarij, in his, quæ competunt Vicario ex natura Vicariatus. decis. 53. num. 24. Durano.
tertio, ius quæsitum ex persona alterius, non potest amplius ei auferri ex persona authoris per decis. 328. num. 30. Queipo.
tertius, si sit obligatus in forma Cameræ non gaudet beneficio compensationis. decisio. 205. numero. 13. Durano.
contra Tertium priuilegium Principis numquam capit interpretationem, nisi expressè dicatur. decis. 330. num. 7. Coccino.
contra Tertios possessores habentes causam à grauato fidei commissario datur immissio. decis. 408. numero. 8. Chisterio.
tertio non potest officere, neque præiudicare instrumentum. decis. 320. num. 8. Merlino.
tertio ius quæsitum à contrahentibus, ipsi postea non possunt recedere à tali contractu in præiudicium d. tertij. decis. 328. num. 29. Queipo.
tertio, quando non præiudicet confessio alicuius. decis. 54. num. 1. Merlino.
de Tertij præiudicio, quando agitur, priuilegium est strictissimè interpretandum. decis. 330. num. 6. Coccino.
penes Tertium, Iudex potest inter loqui, vt deponatur impubes, controuersia existēte super educatione. decis. 157. num. 4. Vbaldo.

TESTAMENTVM.

in Testamento solus ordo dilectionis, & charitatis, non autem necessitatis considerari potest. dec. 289. n. 10. Verosp.
testamenti foliorum identitas probanda est, quando sumus in testamento quod à Testatore fuit consignatum Notario clausum. decis. 236. num. 5. Durano.
testamentum illius, qui Missam non audiebat, & cum esset diues non reliquit legata pia pro anima sua, an subsistineatur. decis. 233. num. 30. Durano.
testamenta duo quando concurrunt, tunc cessat remedium. l. fin. C. de edic. diu. Adr. toll. decis. 308. numero 5. Pirouano.
testamentum primum, quando non censeatur per secundū reuocatum. decis. 233. num. 9. Durano.
testamenti foliorum identitas ex quibus concludenter probetur. decis. 236. num. 7. Durano.
testamentum, quando producitur in forma probanti, non vitiatum &c. scilicet tunc hæredibus in eis institutis datur immissio. decis. 233. num. 5. Durano.
ex Testamento reuocato non potest declarari illud reuocans. decis. 257. num. 9. Durano.
testamentum furiosi ipso iure est nullum. decis. 233. numer. 28. Durano.
testamentum originale, an debeat in actis produci, ad hoc vt detur immissio, & an sufficiat exemplum in publica forma. decis. 233. num. 6. Durano.
testamentum originalem debet produci, ad hoc, vt Iudici constet per oculatem inspectionem, an illud sit abolitum, vel cancellatum, vel in aliqua parte vitiatum. decis. 236. num. 3. Durano.
testamentum quando factum est lingua vernacula, tunc attenditur communis vsus loquendi, secus si latina. dec. 151. num. 28, & 29. Dunozetto.
testamentum illius, qui iussit ossa sua proijci in Tyberim, licet rem furiosi iusserit, tantum eius testamentum tenuit. decis. 233. num. 29. Durano.
testamentum nullum ob præteritionem filij, mortuo filio in vita patris, conualescit de iure prætorio. decis. 318. numero 46. Queipo.
testamentum illius, qui peccata sua non confitebatur an valeat. decis. 233. num. 30. Durano.
testamentum patris vt valeat, essentialiter requiritur institutio, vel exhæredatio filij existentis in potestate. decis. 318. num. 47. Queipo.
testamentum est nullum, ex defectu præteritionis filiorū. decis. 74. num. 10. Vitali.
in Testamento quando non legitur expressa ratio conservandi bona in agnatione, non præsumitur testatorem voluisse excludere fœminas. decis. 151. numero 13. Dunozetto.
Et ad hoc non sufficit, quod tacitè colligatur. ibidem. numero 13.
testamentum illius mulieris, quæ iussit se sepelliri, cum quibusdam ornamentis ex Smaragdis, & margaritis, confectis valuit. decis. 233. num. 29. Durano.
testamentum plenè probat contra inducentem. decis. 90. num. 1. Dunozetto.
ex Testamento benè ordinato, habens dilucida intervalla, præsumitur in sanitatis intervallo fuisse de tempore conditi testamenti. decis. 283. num. 31. Durano.
testamenti exemplum in forma publica sufficit, quod in actis producatur. decis. 236. num. 4. Durano.
testamenti vna pars aliam supplet, & declarat. decis. 109. num. 12. Virili.
testamentum acceptasse cum omnibus suis qualitatibus, quando quis dicatur. decis. 342. num. 7. Dunozetto.
testamentum patris, qui sine causa filios exhæredat, mero iure tenet, cum opus sit illud rescindi per querelam inofficiosi testamenti. decis. 233. numero. 27. Durano. 4
testamento semper inhærendum est quantum fieri potest. decis. 131. num. 1. Pirouano.
testamenti ignorantia solum in filio præsumitur. decis. 4. num. 10. Coccino.
in Testamentis nuncupatiuis præsumptio suppositionis,

quando ceſſet. deciſ. 96. num. 10. Virili.

à Teſtamenti verbis diſcedere propter ſubtiles interpretationes valde periculoſum eſt. deciſio, 151. numero 7. Dunozetto.

teſtamentum antequam aditione non ſit confirmatum heres non dicitur. deciſ. 36. num. 8. Coccino.

in Teſtamento, ſi pater relinquat dotem filiæ, & etiam eã hæredem inſtituat, non videtur quod tunc dos ſit ei imputanda in legitimam. deciſ. 27. num. 5. Merlin.

teſtamentum primum ipſo iure per ſecundum tollitur. deciſ. 233. num. 4. Durano.

ex Teſtamenti vna parte, poteſt etiam inferri ad aliam. dec. 6. num. 31, Merlino.

teſtamenti verba, quando ſunt clara & coniecturæ ſunt valde vrgentes tunc non eſt hæſitandum de mente teſtatoris. deciſ. 135. num. 4. Durano.

ſuper Teſtamento tranſactio, de quo habetur notitia, ſubſtinetur. deciſ. 74. num. 2. Virili.

teſtamentum, licet de facto, & ordinate condat furioſus, tamen non ſubſtinetur. deciſ. 233, num. 32. Durano.

in Teſtamento heredes ſcripti ſunt immittendi in poſſeſſione bonorum defuncti. deciſ. 94. num. 4. Viriti.

teſtamenti tempus eſt attendendum, quando agitur de interpretatione eorum quæ in teſtamento continentur. deciſ. 111. num. 38. Coccino.

teſtamentum poſt mortem dirigitur, deciſ. 89, numero. 6, Durano.

teſtamentariorum executorum negligentia ſtante, tunc devolutio fit ad ſuperiorem. deciſio. 131. numero. 5. Pirouano.

teſtamentarij executoris munus, quale ſit. deciſ. 365. num. 1. Merlino.

teſtari de rebus alienis nemo præſumitur. deciſ. 89. num. 1. Durano.

teſtari poteſt pater pro filijs impuberibus, deciſ. 212. num. 23. Pirouano.

TESTATOR.

Teſtatorum voluntates, quando per indirectè impediuntur ad Papam eſt recurrendum, deciſ. 65. numer. 17. Durano.

teſtator quando clarè appareat, quod ſub maſculis de familia noluiſſet comprehendere fœminas, deciſ. 135. num. 5. Durano.

teſtator non præſumitur velle plus concedere gratuis alienantibus, & eius voluntati contrauenientibus, quam gratuitis, qui eius voluntatem in non alienando reſeruauerint. deciſ. 109. num. 13. Virili.

teſtator, quando vocauit aliquos ordine ſucceſſiuo, tunc in eis ceſſat concurſus, aut conſortium. deciſ. 214. numer. 7. Pirouano.

teſtator quando expreſſit ſuam voluntatem abſolutam cõſeruandi bona in agnatione, tunc conditio, ſine filijs, intelligitur de maſculis. deciſio. 195. numero. 5. Dunozetto.

teſtator præſumitur à prima voluntate diſceſſiſſe, per verba derogatoria, clauſulis derogatorijs poſitis in prima voluntate. deciſ. 233. num. 11. Durano.

teſtator poteſt de bonis hæredis diſponere, ſicuti de ſuis propijs. deciſ. 88 num. 12. Merlino.

teſtatoris ſubſcriptio non ſit neceſſe, recognoſci, quando ſumus in teſtamento nuncupatiuo. deciſ. 233. num. 8. Durano.

teſtatoris voluntas ſeruanda non eſt, vbi ex delicto vnius, alter priuaretur. deciſio. 270. numero. 11. Merlino.

teſtator, ſi dicat, ſe teſtari iuxta ſchedulam dimiſſam penes tertium, & nihil addat, ſe ipſius ſcriptione, vel ſubſcriptione, tunc quo ad veritatem, ſtatur iuramento ter tij. deciſ. 96. num. 4. Virili.

Et an hoc caſu debeant concurrere etiam coniecturæ. ibidem. num. 4.

teſtatoris furor tempore conditi teſtamenti non probatur ex eo, quando dicetur aliquia die furoſum fuiſſe. deciſ. 233. num. 14. Durano.

Et hoc maximè, quando in teſtamento reperiuntur omnia ritè, & rectè diſpoſita. ibid. num. 15.

teſtator non præſumitur in præiudicium piæ cauſæ, velle diminuere fideicommiſſum, & permittere detractionem Trebellianicæ, quæ de iure non competeret. deciſ. 27. num. 16. Merlino.

teſtator, ſi legat rem, quæ ſua morte eſt peritura, non tenet tale legatum. deciſ. 35. num. 18. Durano.

teſtator, quando vocauit deſcendentes, ſub huiuſmodi vocatione veniunt omnes gradus in infinitum. deciſ. 21. num. 14. Merlino.

teſtatoris voluntas, ſi ſit coniecturanda omnes intereſſe habentes ſunt citandi, ſaltem per edictum, & deciſ. 64. nu. 2. 9. 11, & 13. Durano.

ex Teſtatoris aſſertione facta in teſtamento, colligitur, quæ adſint in hæreditate. deciſ. 67. num. 3. Vbaldo.

teſtator, ſi eius vxorem prohibeat ab hærede moleſtari ea ex titulo iuſtiſſimo, qualiter intelligi debeat deciſ. 89. num. 16. Durano.

teſtator, ſi tradat ſchedulam Notario coram teſtibus, dicendo eſſe ſua manu ſubſcriptam tunc non eſt opus alia cognitione cum ſufficiat rogitus Notarij. deciſ. 96. num. 3. Virili.

teſtator, ſi in ſecundo teſtamento, dicat, quod illud valere debeat, non obſtante quouis alio teſtamento habente clauſulam derogatoriam, cenſetur primum reuocaſſe. deciſ. 233. num. 10. Durano.

teſtator, ſi iubeat, quod aliquis filius non educetur penes patrem, non tenet tale præceptum in præiudicium patris. deciſ. 157. num. 15. Vbaldo.

teſtatoris vſus loquendi attendendus eſt, pro declaranda eius voluntate. deciſ. 44. num. 4. Merlino.

teſtator de rebus hæredis poteſt ita diſponere, ſicuti de propijs. deciſ. 89. num. 2. Durano.

teſtator ſi fecerit plures gradus ſubſtitutionum, & ſemper vocauit maſculos, cenſetur velle conſeruare agnationem. deciſ. 135. num. 8. Durano.

teſtator, quando progreditur ad plures gradus ſubſtitutionum, tunc ceſſat diſpoſitio. conſil. 21. Oldrad. deciſ. 158. num. 6. Donozetto.

Sed hoc intellige, quando digreſſus eſt factus tantummodo actiuè, ex parte ſubſtituentium. ibid. num. 7.

Quia tunc talis digreſſus non operatur, vt recedatur à regula d. conſil. 21. ibidem num. 8.

Quod tamen ſecus eſt, quando digreſſus factus fuit actiuè, & paſſiuè. ibidem num. 9.

teſtator non poteſt facere in ſuo teſtamento vt femina deſcendens non dotetur, deciſ. 128. num. 6. Virili.

teſtator, quando ſubſtituit maiorem natu, ex hoc colligitur eius animus conſeruandæ agnationis. deciſ. 195. num. 10. Dunozetto.

teſtator in eius teſtamento, non poteſt diſponere de bonis ſubiectis fideicommiſſo. deciſ. 184. num. 4. Virili.

teſtator præſumitur ſe conformaſſe cum ſtatuto loci. deciſ. 355. num. 12. Merlino.

teſtator, quando aliquid clarè exprimit, ceſſat prorſus omnis difficultas. deciſ. 216. num. 5 Vbaldo.

teſtatoris voluntatis declaratio in legatis, regulariter ad hæredem ſpectat. deciſ. 28. num. 9. Merlino.

teſtator poteſt diſponere de rebus ſubiectis fideicommiſſo, etiam ſi ſint ad fauorem hæredis ſubiectæ. deciſ. 89. num. 8. Durano.

teſtatoris voluntatis diſtinctio eſt attendenda. deciſ. 84. num. 22. Dunozetto.

teſtator non præſumitur voluiſſe excludere fœminas ſi vlla ſit verbis aptis comprehendere maſculos, & fœminas. deciſ. 151. num. 20. Dunozetto.

teſtator non præſumitur velle ſubijcere teſtamentum alicui vitio nullitatis. deciſ. 409. num. 12. Merlino.

teſtatoris prohibitio, quod bona niſi ad certam ſummam alienari poſſint, ſi vltra alienentur, non tenet, talis alienatio. deciſ. 408. num. 18. Chiſlerio.

Teſtator, ſi coram Notario, & teſtibus dicat, ſe teſtari, prout continetur in ſchedula ſcripta, vel ſubſcripta ipſius manu, quamuis ſit penes tertium, tunc qualiter ſit faciendam recognitio manus. deciſ. 96. numero. 1. Virili.

teſtator, ſi ſemel expreſſerit maſculos, ſi ſequens ſermo regatur ab eodem verbo, præſumitur repetiſſe d. qualitate maſcu-

masculinitatis.decis.151.num.23.Dunozetto.
testator,quando præsumatur,velle onerare hęredem ad lui tionem rei donatæ.decis.143. num.17.Pitouano.
testator potest in præiudicium fideicommissariorum indulgere,& remittere,vt hæres inuentarium non conficiat, decis.258.num. 17. Merlino.
Testatoris voluntas etiam tacita, & coniecturijs elicita præ dominatur verbis, & est attendenda.decis.365.num.39. Merlino.
Testator,quando progreditur ad plures gradus substitutionum ad fauorem etiam extrancorum post mortem filiorum,& nepotum,necessario denotatur quod fideicommissum debet præcedere ad fauorẽ nepotum. decis. 216. num.11.Vbaldo.
testator instituens tres hæredes,si obitus vnius probetur,datur immissio reliquis duobus æqualiter,perinde ac si duo hæredes tantum fuissent instituti, decis. 356.numero,8. Dunozetto.
testator ex quibus præsumatur aliquem magis dilexisse.decis.158.num. 15.Dunozetto.
testatoris voluntas, tamquam lex est seruanda. decis.365. num.44.Merlino.
testatoris voluntas, quando indagatur, debet inspici consuetudo loci,& regionis,in qua ipse commoratur,& hoc etiam respectu bonorum extra territorium sitorum. decis.355.num.13.Merlino.
testator vtens dictionibus vniuersalibus, & geminatis, est intelligendus,quo ad bona sua,non autem hæredis. decis.89.num.11.Durano.
testator potest de re fideicommisso suppositа disponere sicuti de quauis alia re aliena, decis.89. numero. 1. Durano.
testator præsumitur respectu suæ successionis voluisse admittere eos, qui ab intestato ex dispositione statuti vocantur.decis.195.num.23.Dunozetto.
testator in dubio præsumitur minus voluisse grauari hæredem,quam fieri potest.decis.89.num.10. Durano.
testator censetur velle bona conseruare in agnationem, si fœminis exclusis, dotem relinquit, decis.135. num. 11. Durano.
testatoris affectio in vna familia,potius quam in alia qualiter cognoscatur.decis.44. num. 9.Merlino.
testator si constituat, se in testamento possidere pro hærede, vel legatario non valet tale constitutum.decis.35.numer.21. Durano.
testantium voluntates præcisè sunt seruandæ. decis. 65. numero 14.Durano.
testator, si aliquid voluisset, id expressisset.decis.360. num. 33.Coccino.
testator non præsumitur voluisse excludere feminas proximiores,propter agnatos remotiores, decis. 151. num.9. Dunozetto.
testator,quando executoribus suæ vltimæ voluntatis, substituit alios executores censetur hoc fecisse ne morientibus primis executoribus vices suas delegent, & alios nominent.decis.213.num.9. Pirouano.
testatoris voluntas per concursum plurium executorum facilius ad executionem perducitur. decis.213. numero 8. Pirouano.
testator potest disponere de rebus hæredis, sicuti de rebus proprijs.decis.19.num.1.& 8.Coccino.
testator, qui dotauit neptes, & eas exclusit ab hæreditate, ista ratio exclusionis non potest considerari in proneptibus non dotatis ab eo.decis.195.num.17.Dunozetto.
testator non loquens per viam simplicis rationis, sed principalis dispositionis inducit absolutum fideicommissum ad fauorem filiorum,& descendentium Masculorum. decis.237.num.4.Virili.
testator loquens in plurali numero,quando hęredes grauat, tunc non solum primus hæres censetur grauatus, sed etiã alij subsequentes.decis.269.num.12.Vbaldo.
testator vnicam tantum substitutionem faciendo per vulgare, non videtur respexisse ad conseruationem agnationis decis.326.num.4.Dunozetto.
atoris præceptum, quod vxor debeat viuere cum filijs valet,& substineur.decis.241.num.22.Coccino.
testator in bonis suis potest imponere eam legem, quam vult.decis.306.num.14.Chislerio.
testator,quãdo dicatur commisisse alicui, aliquod opus priuatiuè.decis.242.num.3.Queipo.
a Testatoris voluntate non est recedendum.decis.408. numer.11.Chislerio.
testator in dubio præsumitur se conformasse, cum dispositione Iuris.decis.241.num.21.Coccino.
testatoris diuersa affectio concurrere potest in diuersis personis.decis.237.num.6.Virili.
testator permittere potest, quod eius bona fideicommisso subiecta per aliquod tempus maneant in suspenso. decis. 346.num,21.Dunozetto.
Et hoc maximè, quando probabiliter sperari potest, quod suspensio hæc sit cessatura per natiuitatem filiorum. ibid. num.22.Dunozetto.
testator præsumitur se voluisse conformare cum statuto.decis.237.num.11.Virili.
testator,si iubeat vxori, quod in eius testatoris domo, vna cum filijs viuat, hoc intelligitur, vt habeat curam filiorum.decis.241.num.25.Coccino.
testatoris præceptum circa priuationem à tota hæreditate, non æquipollet illi,per quod filius consequitur legitimã. decis.342.num.15.Dunozetto.
testatoris assertio nocet hæredibus. decis. 163. numero 4. Vbaldo.
testator non præsumitur demens, si legata pia faciat,qualia ipsius qualitati.& cuilibet viro, prudenti conueniebant. decis.233.num.17.Durano.
testator quando siue expresè, siue æquipollenter dat facultatem fideicommissario capiendi possessionem propria auctoritate, tunc ille non tenetur capere illam de manu hæredis, sed recta via datur immissio. decis.184.numer.7.Virili.
testantium voluntates,nisi ex magna causa commutari debent.decis.65.num.15. Durano.
testator si disposuerit, quod aliquis præesset super aliquo negotio, executor testamentarius non tenetur ab illo petere cautionem, si testator id non requisiuerit. decis.365. num.46. Merlino.
testator, vbi loquendo simpliciter de filijs intellexit de Masculis,ita,& in alia parte de Masculis voluisse censetur. decis.237.num.12.Virili.
testator sicuti potest ad libitum disponere de suis bonis ad fauorem extraneorum absque citatione, ita etiam potest impetrare filij naturalis legitimationem. decis.319. num.9.Virili.
testator,quando præsumatur, prius fecisse aliud testamentum.decis.384.num.4.Verospio.
testator præsumitur sanæ mentis, si instituat hæredes personas sibi sanguine proximiores.decis.233.numero 17. Durano.
testatoris voluntas est pro lege seruanda,decis.346,nu. 19. Dunozetto.
testatoris dispositio est seruanda. decis.213.numero. 1. Pirouano.
testatorem fuisse in mora,debet probari,vt ex promissione faciendi eius hæredes teneantur.decis. 323. numero. 15. Coccino.
testator præsumitur se conformasse cum dispositione statuti.decis.317.num.16.Chisletio.
testatoris dispositio ad vnguem pro lege obseruanda est. decis.241,num.1.Coccino.
testator non debet decedere pro parte testatus,& pro parte intestatus.decis.309.num.10.Durano.
testator potest legare rem hæredis, sicuti rem propriam.decis.4.num.1.Coccino.
testatoris bona præsumuntur ad hæredem peruenisse, nisi de noua acquisitione doceatur. decisio. 47.numero. 8. Merlino.
à Testatoris dispositione Iudex recedere potest, & aliter procedere,circa educationem puerorum.decis.157.num. 16.Vbaldo.
pro Testatoris debitis rectè bona fideicommissaria alienantur.decis.134.num.4.Durano.
testatoris manus, qualiter probetur, quando testamentũ

tradidit Notario Coram testibus asserendo esse subscriptum manu sua. decis. 96. num. 5. Virili.
ex Testatoris assertione, benè probatur bonorum identitas. decis. 330. num. 25. Coccino.
testator, si quando erat viuus non erat soluendo, multo minus post eius mortem hæreditas præsumitur soluendo. decis. 318. num. 23. Durano.
testatoris mentem supplere, declarare, & interpretari ad executorem testamentarium spectat. decis. 365. num. 3. Merlino.
testatoris verba enixa, & geminata potissimum sine effectu manere non debent. decis. 242. num. 10. Quæpo.
testatoris voluntatem tenetur præcisè hæres cum beneficio legis, & inuentarij seruare, quatenus vires hæreditariæ suppetant. decis. 272. num. 25. Dunozetto.
testatoris dementia vt testes probent, debent eam determinatè deponere de tempore conditi testamenti. decis. 233. num. 30. Durano.
testatoris familia, quoties vocatur; intelligitur de familia effectiua. decis. 362. num. 8. Merlino.

T E S T I S.

Testes etiamsi deponant de auditu quando versamur in antiquis, probant. decis. 360. num. 7. Coccino.
Testium repertio dicitur calumniosè petita, si post longam contumaciam, & testium publicationem, & in termino citationis ad sententiam fuit petita. decis. 256. num. 7. Coccino.
testes, vt probent valorem beneficij, debent deponere per non excessum non autem per ascensum, decis. 294. num. 8. Quæpo.
testis deponens de facto proprio, & de certa scientia plusquam sè implene probat. decis. 113. num. 11. Vbaldo.
testis putens plures defectus, nihil probat. decis. 164. num. 49. Coccino.
testis dicitur omni exceptione maior respectu inducentis, cum censeatur approbata persona ita vt amplius non possit reprobari. decis. 201. num. 10. Coccino.
Testes in dubio præsumuntur contestes, nisi probentur singulares. decis. 256. num. 3. Durano.
testis, quando deponit de credulitate nihil probat. dec. 264. num. 2. Coccino.
Et hoc maximè, quando ratio credulitatis non subsistit. ibidem. num. 7. Coccino.
testes deponentes de visu, alia comprobatione non egent, quia sensus visus non decipitur circa proprium obiectum. decis. 389. num. 13. Pirouano.
testes, quando inter se conquassantur tunc magis est standum illis, cum quibus concurrit præsumptio iuris d. 380. num. 9. Coccino.
testes deponentes pro assistente a iuris, & secundum ius communiter in concursu magis standum est. decis. 41. num. 17. Pirouano.
testis, quando deponit super his quæ pendent a iudicio intellectus, etiam non interrogatus, debet afferre rationem. decis. 380. num. 19. Coccino.
testis dicitur non probare, licet concludat, si ratio elidatur. decis. 380. num. 18. Coccino.
testes non reddentes conuenientem rationem subdicti, nō probant. decis. 233. num. 21. Durano.
testes de fama in antiquis probant. decis. 79. num. 5. Virili.
testium fides suppletur ex numero, quod procedit etiamsi omnes patiantur aliquas exceptiones, si testes sint vltra numerum trium. decis. 136. num. 8. Vbaldo.
testes de vniuersitate admittuntur, quando de interesse vniuersitatis agitur, secus si de interesse singulorum. decis. 290. num. 13. Merlino.
testes, qui in antiquioribus, & viuenti memoriam planè excedentibus deponunt de publica fama, voce, & traditionibus antiquis, plenissimè probant. d. 413. n. 28. Cocc.
testibus est credendum, si reddant rationem sui testimonij. decis. 194. num. 10. Quæpo.
testis deponens de proprio iudicio non probat. decis. 407. num. 35. Merlino.
testes reddentes plenissimam causam sui dicti, certum est, quod probant. decis. 283. num. 7. Verospo.
testis deponens de credulitate non est ver. 3 testis. decis. 380 numero. 17. Coccino.
testes de auditu faciunt adminiculum alijs probationibus. decis. 408. num. 5. Chisterio.
testes non concludentes, non probant. decis. 389. nu. 12. Pir.
testis vnicus non probat. decis. 407. num. 33. Merlino.
testes deponentes de bona fama magis attenduntur, quam deponentes de mala fama. decis. 162. num. 5. Coccino.
Ampliat hoc etiam si deponentes de bona fama sint numero pauciores, & maximè si agatur de quasi possessione legitimitatis. ibidem, num 6.
testis, hoc vt dicatur solemniter intrasse ex quibus deprehendatur. decis. 406. num. 14. Merlino.
testes, quando primo iuridicè deposuerunt cum intramè to, si postea ab eorum dicto recedant metu excommunicationis, nihilominus semper standum primo dicto. decis. 82. num. 12. Pirouano.
testes communentur ab alijs testibus habentibus pluribus adminiculis. decis. 159. num. 22. Vbaldo.
testes singulares iunctis adminiculis probant. decis. 256. num. 3. Durano.
testis, si deponat de visu concludenter, & adsunt alia adminicula, satis probat. decis. 264. num. 5. Coccino.
testes tres bonæ conditionis, & famæ debent adhiberi in inuentario, loco creditorum, & legatorum absentium. dec. 331. num. 18. Pirouano.
testibus deponentibus de auditu non probant. decis. 264. num. 47. Coccino.
testes, quando optimè concludūtur circa quadragenariam. decis. 389. num. 14. Pirouano.
testis, quando non præsumatur formiter iurasse, tactis scripturis. decis. 82. num. 4. Pirouano.
testis, qui iudicat, & deponit de iudicio suo, non attenditur. decis. 380. num. 16. Coccino.
testes de vniuersitate dato, quod non sint integri, tunc numerus supplet. decis. 290. num. 14. Merlino.
testes, vt probent confessionem extraiudicialem debēt esse concordes de loco. decis. 193. num. 22 Pirouano.
probatio imperfecta potest ex adminiculis impleri. decis. 192. num. 23. Pirouano.
testis, quando verisimiliter præsumitur iurasse. decis. 82. nu. 5. Pirouano.
testis deponens, quod aliquid fecit, dum erat adolescens, ex hoc non excludit, quin illud fecisset, dum esset maior. dec. 389. num. 15. Pirouano.
testes non probant consuetudinem si deponāt extra casum. decis. 124. num. 17. Coccino.
testis vnicus, distinctè facti circumstantias recensens, & nullum habens interesse, ac optimam sui dicti rationem reddens, concurrentibus adminiculis plenè probat. decis. 266. num. 7. Pirouano.
Quod procedit in quacumque materia ciuili. ibid. num. 3.
testes ad hoc, vt probent, concludere debent. decis. 183. nu. 3. Vbaldo.
testis deponens de iudicio suo, non probat. decis. 173. num. 6. Coccino.
testibus habentibus pluribus adminiculis magis standum est. decis. 159. num. 23. Vbaldo.
testis vnicus regulariter non probat decis. 121. n. 9. Merlino
testis deponens metu excommunicationis an probet. decis. 81. num. 10. Pirouano.
testes de auditu non probant. decis. 187. num. 14. Vbaldo.
testes non probant manum alienius, si deponant de auditu. decis. 61. num. 3. Dunozetto.
testes non probant, si non sint examinati formiter, & non constet sua auctoritate, & non sint in actis decis. 57. nu. 1. Coccino.
testium depositio circa ætatem sufficit, etiamsi sit desumpta ex aspectu. decis. 67. num. 8. Vbaldo.
testes interessati non probant. decis. 133. numero 19. Durano.
testes in vno iudicio examinati an probent in alio. decis. 248. num. 13. Merlino.
testes, qui deponunt de auditu personis suspectis, nihil probant. decis. 5. num. 15. Coccino.
testes deponentes super negatiua non probant, nisi eam coarctent. decis. 163. num. 9. Vbaldo.

Teſtis idoneus nemo eſt in cauſa, ex qua laudem, vel vituperium reportat. deciſ.294.num.15. Queipo.
Teſtium fides ex numero ſupplen ſolet. deciſ. 136.numer.7. Vbaldo.
Et ita regula generalis, & trita. ibidem.num.8.
Teſti vnico ſtatur, quando cum eo concurrit fama. deciſ. 162.num.2. Coccino.
Teſtibus deponentibus de bona fama, magis creditur, quam deponentibus de mala, etiamſi numero d. teſtes aliquantulum excederent. deciſ.201.num.40.Coccino.
Teſtes deponentes de bona fama præualent, ac ſunt præferendi teſtibus deponentibus de mala. deciſ. 203. numer. 12. Merlino.
Teſtis, ſi deponat, quòd fuit præſens alicui actus, ſed non recordatur de tempore preciſo ex hac reſponſione excludinr ſolum probatio circa tempus præciſum. deciſ. 201. num. 17. Coccino.
Teſtes, qui non concludunt, non probant. deciſ.203.num. 11. Merlino.
Teſtis fides magis augetur, ſi de tempore dubitatiuè deponat.deciſ.264.num.17.Coccino.
Teſtium dicta ſunt admuanda,& ad concordiam reducenda.deciſ. 289.num.6. Virili.
Teſtes examinati ſine citatione, iuramento, & partis interrogatorijs, non probant.deciſ.316.num.14.Durano.
Teſtes famuli, & domeſtici admittuntur in materia nocturna.deciſ.289.num.9. Virili.
Teſtium defectus de ſe exonerando ſuppletur per alios idoneos teſtes.deciſ. 289.num.8. Virili.
Contra Teſtes, licet dentur exceptiones, ex hoc non ſequitur, quin Judex non poſſit informare animum ſuum ex dictis depoſitionibus.deciſ.201.num.13.Coccino.
Teſtis examinatus in cauſa, licet contra aliam perſonam non probet negatij non poteſt, quin poſſit deſeruire pro adminiculo.deciſ.201.num.12. Coccino.
Teſtis vnicus, concurrentibus alijs præſumptionibus plenè probat.deciſ.201.num.9.Coccino.
Teſtes, vt probent poſſeſſionem, ſufficit, quod de ea ſimpliciter deponant.deciſ.220.num.2.Verospio.
Teſtes, quando ſunt ſingulares, & deponunt generice non probant.deciſ. 132.num.19. Merlino.
Teſti vnico creditur, quando cum dicto ipſius concurrunt coniecturæ, & præſumptiones ex circumſtantijs facti. deciſ.162. num.4. Coccino.
Teſtes vt probent confeſſionem extraiudicialem, debent eſſe conteſtes de loco, & tempore. deciſ. 187. num. 15. Vbaldo.
Teſtis deponens de ſimplici auditu, nihil probat. deciſ.201. num.49. Coccino.
Teſtis vnicus in probanda legitimitate filiorum probat, maximè quando concurrunt alij teſtes de publica voce, & fama.deciſ.201.num.8. Coccino.
Teſtes, adhoc vt probent teſtatoris dementiam, illam determinatè concludere debent de tempore conditi teſtamenti.deciſ. 233.num.20. Durano.
Teſtes in liquidando quando ſunt diuerſi, tunc in ea parte, in qua omnes conueniunt ſtatur. deciſ. 259.nu.4.Pirouano.
Teſtes non dicuntur ſingulares, quando omnes tendunt ad probandum idem.deciſ.352.num.10. Merlino.
Teſtes, vt demenriam teſtoris probet quid requiratur. deciſ. 233.num.21. Durano.
Teſtes probant poſſeſſionem, ſi deponant de pluribus actibus poſſeſſorijs.deciſ.29.num.2.Vbaldo.
Teſtes in antiquis ad probationem dominij, non parum conferunt.deciſ.81.num.14. Coccino.
Teſtes ſufficit, quod concordent in ſubſtantia ad hoc, vt probent.deciſ.289.num.7.Virili.
Teſtis, ſimul ſtare poteſt, quod fuerit præſens alicui actui, licet non recorderur de tempore. deciſ. 264. numer. 14. Coccino.
Teſtes, quando concludant in poſſeſſorio. deciſ. 126.num.3. Pirouano.
Teſtes non informati de prædijs, & ignorantes eorum qualitates, & quantitates non probant eorum valorem. deciſ. 272.num.21.Donozetto.
Teſtes de auditu à parte de tempore non ſuſpecto, an aliquid probent.deciſ 266.num.8.Pirouano.
Teſtis ſubditus, ac ruſticus non habetur pro integro, & candido teſtes.deciſ.264.num.28. Coccino.
Teſtis, ſi circa tempus deponat dubitatiuè, per verba, in circa, & parum; plus, vel minus non dicitur diſcordare, ſed concordare cum alijs probationibus certum tempus continentibus.deciſ.264.num.18. Coccino.
Teſtis deponens per verbum, iudicio meo aut per æquipollentia verba, non vitiat eius depoſitionem, ſi ex certa ſcientia ex proprio ſenſu corporis deponat. deciſ. 264. num.16. Coccino.
Teſtis ſingularis non probat. deciſ.210.num.14. Coccino.
Teſtes intereſſati non probant. deciſ.353.num.93. Coccino.
Teſtes, quando deponunt de fama, & auditu, quo caſu non probant. deciſ.264.num. 29. Coccino.
Teſtes non concludentes in dicto non attenduntur. deciſ. 201.num.50. Coccino.
Teſtis intereſſatus nihil probat, deciſ.159.num. 21. Vbaldo.
Teſtis vnicus probat, quando cum eius dicto concurrit fama, vel coniecturæ.deciſ.264.num.20. Coccino.
Et hoc maximè, ſi dictæ coniecturæ ex circumſtantijs facti deſumuntur: ibidem num. 20.
Teſtis fides, quando debilitatur, an poſſit coniugi cum alijs teſtibus habilibus.deciſ.264.num.45.Coccino.
Teſtes in vno iudicio examinati, quando probent etiam in alio.deciſ.360.num.9.Coccino.
Teſtes de viſu an debeant eſſe omni exceptione maiores. deciſ.264.num.27. Coccino.
Teſtis vnicus non probat. deciſ.239. num.15. Coccino.
Teſtis extra terminum remiſſoriæ examinati, ſunt nullitèr recepti.deciſ.389.num.19. Pirouano.
Teſtis vnicus nec etiam contra inducentem probat. deciſ. 407.num.34. Merlino.
Teſtis vnicus, nullum gradum probationis facit. deciſ. 69. num.11. Vbaldo.
Teſtibus deponentibus de credulitate fides non adhibetur. deciſ.294.num.9.Queipo.
Teſti vnico creditur, quando cum eius dicto concurrunt coniecturæ.deciſ.162.num.3. Coccino.
Teſtibus duobus affirmantibus magis creditur, quam mille negant bus. deciſ.294.num.11. Queipo.
Teſtes etiam nullitèr examinati faciunt non leue probationis adminiculum, ad effectum concedendi remiſſoriam. deciſ.315.num.4.Motmanno.
Teſtes, vt probent famam, qualiter deponere debent. deciſ. 290.num.12. Merlino.
Teſtes quatuor, in quacumque materia, etiam in minori numero ſufficiunt ad concludendam probationem. deciſ. 301.num.3. Pirouano.
Teſtes examinati ſine interrogatorijs partis, probant, quando pars fuit negligens in eis dandis. deciſ. 256. numer.6. Coccino.
Teſtes deponentes de fama probant obitum. deciſ.84.num. 6.Donozetto.
Teſtis non concludens, non probat. deciſ. 380. numer.15. Coccino.
Teſtes innumero, ratione, & deponentes veriſimiliora præualentur alijs. deciſ.291.num.8. Pirouano.
Teſtium conſanguinitatis defectus ſuppletur ex magno numero.deciſ.290.num.15. Merlino.
Teſti in concernentibus commodum, & exonerationem propriæ culpæ non creditur.deciſ.331.num.25. Pirouano.
Teſtes plures ſi ſint omnes ſingulares, & de auditu ab eadem perſona tunc omnes reputantur pro vno. deciſ.272.num. 17. Donozetto.
Teſtes non idonei, non probant.deciſ.264.num.41.Coccino.
Teſtium dicta, quando fuerunt conuraſſata a dictis teſtium contrariorum, nihil releuant. deciſ. 353. numer. 114. Coccino.
Teſtes non concludentes non probant. deciſ. 187.numer.16. Vbaldo.
Teſtis de propria ſcientia facit ſemiplenam probationem. deciſ.259.num.23.Pirouano.
Teſti magis eſt credendum, quando a parte fuit inductus, deciſ. 259.num.5. Pirouano.
Teſtes, ſi in repetitione referunt ſe ad præcedentem depoſitionem probant.deciſ.315.num.13. Motmanno.

teſtis, quando dicatur de tempore iudicare. deciſ.264.num. 15. Coccino.
Teſtibus illis in cõcurſu eſt adhibenda fides, qui ſunt numero plures, vel illis. qui ſunt conformes. deciſ.124.numer. 23.& 24. Coccino.
teſtibus magis ſpecificè deponentibus magis eſt ſtandum, quam in genere deponentibus. deciſ.105. num.2. Virili.
teſtis vnius depoſitio ſufficit in iudicio poſſeſſorio. deciſ. 8.num.8. Rembaldo.
teſtis de auditu, licet non probet facit tamen adminiculum. deciſ.16.num.7. Coccino.
teſtis examinatus inter diuerſas partes præbet adminiculum. deciſ.16.num.8. Coccino.
teſtes dubij ab alijs declarantur. deciſ.124.nu.23.Coccino.
teſtes non probant ebrietatem, ſi dicant quod aliquis bibebat.deciſ.34.num.6. Vbaldo.
teſtium dicta non attenduntur, ſi conqua ſſentur ab alijs teſtibus magis informatis.deciſ.174.num.5. Coccino.
per Teſtem deponentem de vera ſcientia concurrentibus duobus alijs teſtibus deponentibus de publica voce, & fama, bene probatur legitimitas.deciſ.16.nu.3. Coccino.
teſtium examen de Iure non admittitur vltra 40. deciſ.146. num 4.Durano.
teſtis vnus cum fama plenè probat. deciſ.16.nu.4. Coccino.
teſtes, vt probent beneficij publicationem quid deponere debent.deciſ.132.num.14. Merlino.
teſtes examinati ad inſtantiam alterius perſonæ, faciunt aliquod adminiculum. deciſ.16.num.16.Coccino.
teſtium numerus, quando fuit effrenatus remiſſoria denegatur. deciſ.146.num.4. Durano.
à Teſtibus ad hoc vt dicatur recognita ſcriptura priuata, quid requiratur.deciſ.61.num.4.Dunozetro.
teſtium depoſitionibus pars poteſt vti, durante oppoſitione partis aduerſæ contra dd. teſtes. dec.ſ.101.num.36.& 37. Coccino.
per Teſtes probari poteſt contractus quilibet, & pactum quodlibet quod ſolo contrahitur, ſicut per inſtrumenta. deciſ.113.num.14.Vbaldo.
teſtes poſſunt eſſe vaſalli pro ſuo Domino, ſi non agatur de eorum intereſſe.deciſ.105.num.6. Virili.
Teſtis vnicus plene probat etiam in criminalibus iuncta fama, & concurrentibus adminiculis. deciſ. 16. numer.9. Coccino.
Teſtium depoſitionibus nunc pars non poteſt ſi pars aduerſa in impugnatione contra eos obtinui. deciſ. 201.numer. 37. Coccino.
Teſtes de fama deponentes, illi præferuntur, qui deponunt de bona.deciſ.16.num.26. Coccino.
Teſtes, qui non reddunt cauſam ſcientiæ non probant, deciſ.17.num.14. Durano.
Teſtes, qui conuincuntur ab alijs teſtibus contrarijs non attenduntur.deciſ.16 num.32.Coccino.
Teſtis deponit de publica voce, & fama ſi dicat, quod publicè dicebatur.deciſ.16.num.5.Coccino.
Teſtis, ſi dicat, quod aliquid fuit communiter dictum, & reputatum, etiamſi non dicat audiuiſſe communiter dici probat famam.deciſ.16.num.6. Coccino.
in Teſte tempus antiquum eſt 60. annorum.deciſ.360.num. 8. Coccino.
per Teſtes probari poteſt beneficij valor. deciſ. 385. numer. 15. Veroſpio.
contra Teſtes, ſi ſint oppoſitæ exceptiones, quando non ſint habendæ in cõſideratione.deciſ.57.num.3. Coccino.
per Teſtes duos donatio probari poteſt. deciſ. 82.numer.2. Pirouano.
teſtes non probant valorem rei, ſi deponant de iudicio, & peritia.deciſ.272.num.20.Dunozetro.
teſtibus fidem totam non tollit affinitas. deciſ.82.numer.9. Pirouano.
contra Teſtem exceptio, quod fuit excommunicatus non relevat, ſi quoque fuit abſolutus.deciſ.105.num.5. Virili.
teſtis vnicus ſufficit in iudicio manutentionis. deciſ.273. num.1. Quicpo.
teſtes, qui deponunt explicitè debent declarare, nec non ſuppiere eos, qui deponunt implicitè. deciſ. 16. numer. 17. Coccino.
in Teſte tempus antiquum eſt 60. annorum ſecundum obſeruantiam Rotæ.deciſ.264.num.26. Coccino.
per Teſtes probatio continens ſubſtantiam eorum, quæ partes voluerunt, non prohibetur. deciſ.82.numer.2. Pirouano.
teſtium affinium fides redditur ſuſpecta & non integra. deciſ.82.num.7. Pirouano.
per Teſtes probari debet immemorabilis, & non per ſcripturas.deciſ.126.num.21. Virili.
teſtibus ſingularibus Iudex poteſt plenam fidem adhibere concurrentibus adminiculis.deciſ.256.num.5. Durano.
per Teſtem vnicum, nec de æquitate Canonica probatur confeſſio extrajudicialis. deciſ.264.num.43.Coccino.

THORI SEPARATIO.

ſuper Thori ſeparatione, quando rectè pronuncietur. deciſ. 252.num.1. Merlino.
Thori ſeparatio abſolute facienda eſt, quando vir machinauit vitæ vxoris veneno. ibidem num.6.
thori ſeparatio, vt concedatur, ſufficit metus futuræ ſeuitiæ cadens in conſtantem mulierem, quæ res relinquitur arbitrio iudicis. ibidem. num.14.

TITVLVS.

Titularis vigore pacti, tenetur releuare indemnem penſionarium ab omni contributione.deciſ.205.nu.2. Durano.
Titulorum multiplicitas in beneficialibus admittitur. deciſ. 219.num. 24. Merlino.
titulus extinctus perinde eſt, ac ſi nunquam fuiſſet. deciſ. 148.num.14. Mormando.
tituli validitas, antiquificatio non requiritur in ſummarijſſimo poſſeſſorio manutentionis. deciſ.321. num.3. Virili.
titulus prænotat excellentiam. deciſ.291.num.13.Pirouano.
a Tituli primordio. euentus poſterior formatur. deciſ.197. num.24. Coccino.
per Tituli exhibitionem, quis ſufficienter docet de iure ſuo, ad effectum reſtitutionis in integrum. deciſ.154. numer. 10. Durano.
titulum poſſidendi quis poteſt reijcere, & tamen inſiſtere in poſſeſſione. deciſ.108.num.1. Merlino.
titulus inſufficiens productus, quando non excludat præſumptionem melioris tituli. deciſ.175.num.10. Durano.
titulum inualidum producens præſumitur non habere meliorem.deciſ.295.num. 12. Durano.
titulus nouus poſſeſſionis, ſi ſuperueniat, opus non eſt, vt poſſeſſor exeat de poſſeſſione, & poſtea ingrediatur. deciſ.97.num.5. Merlino.
ex Titulo duplici, quis poteſt aliquid poſſidere & ſi vnus eſt inſufficiens, poteſt altero iuuari, pro vt ſibi magis proficuum erit.deciſ.112.num.11.Merlino.
in Tituli præcedentis vim præſumitur actus factus. deciſ. 225.num. 12 Dunozetro.
tituli, quando ambo ſunt pares, tunc ordinarie & non executiue eſt procedendum. deciſ.253. num.37. Durano.
titulus aliquis, etiamſi ſit nullus, ſufficit vt vitium intruſionis excludatur, & quod nullos fructus ex ea poſſeſſione perceperit. deciſ.344.num.16. Veroſpio.
titulus præſcriptionis erit ſemper iniuſtus, ſi lex prohibeat præſcriptionem. deciſ.71.num.8. Coccino.
titulus hæreditarius de ſui natura eſt lucratiuus, etiam ſi ex illo reſultet damnum.deciſ.4.num.16. Coccino.
titulus donationis eſt habilis ad transferendum dominium. deciſ.232.num.8. Pirouano.
per Tituli noui ſuperuenientiam, quando poſſeſſio infecta efficiatur bona. deciſ.108.num.9. Merlino.
titulus hæreditatis eſt individuus, ſicuti eſt perſonæ defuncti repræſentatiuus.deciſ.272.num.14. Dunozetro.
contra Titulo poſſidentes, àn Salvianum intentari poſſit. deciſ.308. num.4. 6.& 7 Pirouano.
titulus legitimæ poteſt conſumi, ex vſufructu formali, filia relicto. deciſ.376.num.3. Pirouano.
titulus donationis præiudicium infert. deciſ. 292. numer.9. Pirouano.
contra Titulo poſſidentem interdictum. Quorum bonorum, non datur.deciſ.415.num.9.Quicpo.
de Titulo nouo acquiſitionis, emphyteuta niſi doceat, omnia bona inter limites exiſtentia præſumuntur emphyteutica.deciſ.79.num.11.Virili.

Tituli insufficientis productio facta ad alium finem, & effectum non impedit quominus allegari valeat præsumptio melioris tituli. decis. 225. num. 10. Dunozetto.

tituli vnius productio ad vnum finem, & effectum, non tollit præsumptionem alterius tituli melioris ad alium finem, & effectum diuersum. decis. 191. numer. 11. Dunozetto.

titulum, qui non habet, alienum occupare videtur. decis. 174. num. 11. Durano.

titulum meliorem de mundo potest allegare is, qui pro se habet immemorabilem. decis. 150. num. 4. Coccino.

sine Titulo ordinato tenetur episcopus præstare subsistentationem, quousq; illum de beneficio prouideri. decis. 150. num. 9. Coccino.

sine Titulo ordinatum, tenetur Episcopus subsistentare, ne in dedecus Ordinum cogatur mendicare. decis. 150. num. 17. Coccino.

titulus fundationis est aliorum magis proficuus, & vtilis. decis. 150. num. 5. Coccino.

titulus, & obligatio inducitur ex solutione salarij ab immemorabili tempore facta. decis. 249. num. 1. Coccino.

titulum meliorem allegare potest, qui habet pro se præscriptionem immemorabilem. decis. 249. num. 4. Coccino.

titulo carent capellanie manuales. decis. 249. nu. 9. Coccino.

titulorum multiplicatio datur in beneficialibus. decis. 260. num. 7. Dunozetto.

ex Titulo etiam iustissimo, si Testator prohibeat molestari vxorem suam ab hærede, qualiter intelligi debeat. decis. 89. num. 16. Durano.

titulo alio superueniente possessor potest continuare in sua possessione naturali, & de facto. decis. 108. numer. 2. Merlino.

titulus præcedens tollit præsumptionem possessionis iure familiaritatis. decis. 17. num. 10. Durano.

tituli improbalitate, & impeditate stante remissoria denegatur. decis. 325. num. 11. Chisterio.

super Titulum parem habentes ordinariè, & non executiuè debet procedi per viam immissionis. decis. 34. numer. 9. Vbaldo.

titulata, quando est possessio, tunc facilius conceditur manutenno. decis. 29. num. 5. Vbaldo.

T O N S V R A.

Tonsuram primam, qui habet efficitur clericus & persona Ecclesiastica. decis. 50. num. 1. Virili.

tonsura prima non est ordo, nec imprimit characterem, secundum Theologos, sed contraria opinio Canonistarum, & magis communis. decis. 50. num. 5. 6. Virili.

T O R T V R A.

Tortura non repetitur nisi ad sint grauissima indicia. decis. 152. num. 9. Merlino.

T R A C T A T V S.

Tractatus simplex non benè infert ad conclusionem contra eius. decis. 121. num. 8. Merlino.

tractatus arguit animum contrahentium. decis. 114. numer. 10. Virili.

tractantur multa, quæ non perficiuntur. decis. 26. numer. 13. Vbaldo. & decis. 241. num. 19. Merlino.

T R A D I T I O.

absque Traditione concessio Principis transfert dominium. decis. 81. num. 6. Coccino.

traditio aliud est, & aliud promissio de tradendo. decis. 32. num. 7. Merlino.

absq; Traditione Ecclesia acquirit dominium. decis. 81. num. 7. Coccino.

T R A N S A C T I O.

Transactio inita inter fratres super hæreditate paterna, & fraterna rescinditur ex enormissima lesione. decis. 125. num. 23. Durano.

transactio est inualida, quæ fit in præiudicium vocatorum. decis. 147. num. 1. Coccino.

Et cum sit inualida potest impugnari. ibidem num. 2.

transactio rescinditur propter enormem læsionem & præiudicium alicuius. decis. 115. num. 10. Mormanno.

transactio, vt valeat, requiritur, quod fit lis vera, non autem temerè conficta. decis. 410. num. 5. Merlino.

transactio, quando fuit probatum, quod fuit inita inter personas, adimpleri debet, nec licitum est alteri parti pœnitere. decis. 136. num. 1. Vbaldo.

transactio est contractus, qui solo consensu perficitur. decis. 113. num. 7. Vbaldo.

transactio probata læsione rescindenda est, & hoc procedit etiam in laudo. decis. 125. num. 21. Durano.

ex Transactione recepta possunt retineri ex alia causa. decis. 147. num. 22. Coccino.

transactio fieri non potest super iuribus fideicommissi, nisi illa sint obscura, & dubia. decis. 306. num. 10. Chisterio.

transactio exorta per dolum, & euidentem calumniam non tet. decis. 410. num. 3. Merlino.

transactio in parte acceptari potest, & in parte reprobari. decis. 158. num. 25. Merlino.

transactio dicitur exceptio litis finitæ. decis. 402. numer. 4. Merlino.

transactio super fideicommisso non nocet vocatis. decis. 337. num. 14. Verospio.

transactio de iure non eget insinuatione, quia non est simplex donatio ex mera liberalitate. decis. 74. numer. 16. Virili.

transactionem dicitur quis habere ratam, si soluat quod in ea fuit conuentum. decis. 337. num. 30. Verospio.

transationem rescindens potest retinere accepta ex aliquo titulo. decis. 115. num. 17. Mormanno.

transactio est inuenta ad finiendas lites, sicut res iudicata. decis. 125. num. 9. Durano.

transactio parit exceptionem litis finitæ. decis. 115. numer. 11. Mormanno.

transactio omnis, est seruanda. decis. 402. num. 2. Merlino.

transactio, ad hoc vt valeat, lis fingi non potest. decis. 410. num. 4. Merlino.

transactionem rescindere volens tenetur ad restitutionem eius, quod illius vigore accepit. decis. 115. numer. 15. Mormanno.

transactio habet vim rei iudicatæ, & executionem paratam. decis. 402. num. 2. Merlino.

transactio, & res iudicata vtraque impediunt litis ingressum. decis. 125. num. 9. Durano.

transactionem, quando quis rescindit, non tenetur restituere accepta, dum pars non opponit. decis. 115. numer. 16. Mormanno.

transactio impedit litis ingressum. decis. 402. numer. 4. Merlino.

transactio facta super certa, ad accessorias etiam extenditur. decis. 403. num. 5. Quæpo.

transactio impedit litis ingressum. decis. 74. num. 1. Virili.

transactio, vt substineatur sufficit solus litis timor, & suspicio. decis. 113. num. 6. Vbaldo.

transactione, si quis nitatur, dicitur habere intentionem fundatum. decis. 113. num. 1. Vbaldo.

transactionis fauore magis est sumenda præsumptio, quam cuiusuis contractus. decis. 113. num. 5. Vbaldo.

transactio semper præsupponit rem dubiam. decis. 181. num. 18. Pirouano.

transactio super euictione iure fieri potest, post diuturniorem litem, & solum remansit sententia immissionis, vt euictio sequatur. decis. 337. num. 3. Verospio.

transigere super crimine adulterij non licet, nec aliquid in pactum deducere. decis. 164. num. 6. Virili.

transactio non potest impugnari, nisi prius restituis ex transactione receptis. decis. 146. num. 20. Coccino.

transactio, quando est nulla, tunc agi potest, etiam non præmissa restitutione. decis. 200. num. 17. Durano.

transactio super re clara non valet. decis. 337. numer. 12. Verospio.

transactiones, & sententiæ semper firmæ manere debent. decis. 113. num. 3. Vbaldo.

transactio subsistinetur stante iunta causa transactionis, & bona fide. decis. 337. num. 18. Verospio.

transactio, vt valeat, & subsistineatur in dubio præsumptio capi debet. decis. 113. num. 4. Vbaldo.

transactio super crimine adulterij, quando subsistineatur. decis. 164. num. 8. Virili.

transactio super testamento, de quo habetur notitia, subsistinetur. decis. 74. num. 2. Virili.

transactio de re certa, & in dubia non subsistit, decis.410, num.2. Merlino.
transactionis vim habet laudum, decis. 125. numer. 22. Durano.
transactio, & sententia, quæ transitum fecerunt in rem iudicatam, æquiparantur. decis. 125. numer. 8. Durano.
in transactione præseruatio iurium, quid operetur. decis. 118. num. 23. Merlino.
transactio venit etiam appellatione alienationis. decis. 149. num. 3. Coccino.
transactio operatur, vt instrumenta, & aliæ omnes probationes annullentur etiamsi hoc inter partes non fuerit conuentum. decis. 125. num. 12. Durano.
transactio tendit ad liberandum. decis. 125. num. 13. Durano.
in transactione læsio considerari potest etiam inspecto furoris euentu. decis. 125. num. 19. Durano.
transactio, vt rei iudicatæ æquiparetur quid requiratur. decis. 125. num. 34. Durano.
in transactione læsio enormissima tollitur, ex multis difficultatibus, & ex euentu litis incerto. decis. 74. numer. 22. Virili.
transactionem, qui fecit, amplius admitti non debet ad probandum, siue per instrumenta siue per alia probet. decis. 125. num. 11. Durano.
in transactione non requiritur insinuatio etiamsi vna pars plus remittat alteri. decis. 74. num. 20. Virili.
contra transactionem, tunc quis multo magis potest, quando alienatio est prohibita. decis. 147. num. 4. Coccino.

TRANSIGENS.

Transigentes, ad hoc, vt seruent contenta in transactione, exactiuè compelli possunt. decis. 402. num. 3. Merlino.
transigentes non possunt facere bona libera, si sint fideicommissaria. decis. 306. num. 9. Chisterio.
transigere non potest is, illud, quod non potest alienare. decis. 306. num. 8. Chisterio.

TRANSLATIO.

in Translatione Iurispatronatus tam Ecclesiastici, quam Laicalis de Iure communi requiritur consensus Ordinarij. decis. 191. num. 10. Dunozetto.
in Translatione extinguitur pensio antiqua, & reseruatur noua. decis. 50. num. 32. Virili.
translatio pensionis, an sit odiosa odio rationabili, vel irrationabili. decis. 46. num. 2. Durano.
translatio Monasterij antiqui in nouum Monasterium, censetur facta cum omnibus bonis. decis. 193, nu. 7. Vbaldo.
translationis rei litigiosæ mandatum, vt rei prohibitæ, non tenet. decis. 392. num. 17. Durano.
transferens suam possessionem in alium desinit esse Dominus. decis. 17. num. 12. & 13. Durano.
contra Translatarium pensionis non solet rescribi, nisi cum clausula, sine retardatione. decis. 30. num. 3. Durano.

TRANSVERSALIS.

Transuersalium mentio in legitimatione non est necesse, vt fiat. decis. 100. num. 27. Coccino.

TRANSVMPTVM.

Transumpti fides an minuatur ex omissione citationis partis, de cuius interesse agitur. decis. 396. num. 4. Verospio.
transumpto supplicationis, quando non sit adhibenda fides. decis. 387. num. 13. Durano.
ad Transumptionis validitatem, quæ requirantur. decis. 396. num. 3. Verospio.
transumptum, quando fit, ex sola vetustate originalis, non autem ad alicuius instantiam, non est opus aliqua citatione. decis. 396. num. 5. Verospio.
transumptum quando est antiquissimum, præsumitur in eo interuenisse omnes solemnitates. decis. 396. numer. 7. Verospio.
Et quod fuerit authenticum etiam ipsum Originale. ibidem. num. 8.
Vide in Verb. sumptum.

TREBELLIANICA.

Trebellianica etiam filijs primi gradus prohiberi potest. decis. 330. num. 24 Coccino.
trebellianica an videatur prohibita ex illis verbis, pleno iure. decis. 399. num. 8. Coccino.
trebellianica etiam filijs primi gradus prohiberi potest, secundum receptiorem opinionem. decis. 226. numer. 14. Merlino.
trebellianicam legato puro an detrahi possit. decis. 171. numer. 7. Dunozetto.
trebellianica non amittitur ob non confectionem inuentarij, licet iste articulus sit valde controuersus. decis. 399. num. 5. Coccino.
Et pro ista opinione stat antiqua, & moderna opinio Rotæ, ibidem num. 6.
trebellianicam heres non percepit, si eam in fructibus fuerit consecutus. decis. 171. num. 8. Dunozetto.
trebellianica est portio hæreditatis, & non simpliciter bonorum. decis. 399. num. 1. Coccino.
trebellianica detrahi potest, etiam si pia causa sit substituta, si de huiusmodi voluntate testatoris constaret. decis. 27. num. 14. Merlino.
trebellianica detrahi non potest, quando testator prohibuit alienationem omnium bonorum. decis. 226. numer. 14. Merlino.
trebellianica, etiam filijs primi gradus prohiberi potest, secundum opinionem, quam seruat Rota. decis. 399. num. 10. Coccino.
trebellianica censetur prohibita, ex verbis, pleno iure, & sine diminutione. decis. 184. num. 9. Virili.
trebellianicæ, & Falcidiæ prohibitio nullatenus conuenire potest alimentis. decis. 141, num. 15. Coccino.
trebellianica an dicatur prohibita ex illis verbis, sine diminutione. decis. 399. num. 9. Coccino.
trebellianica potest prohiberi etiam filijs primi gradus. decis. 185. num. 13. Vbaldo.
trebellianica, quando pia causa est substituta non detrahitur, etiamsi à principio incertum erat, an esset successura. decis. 27. num. 12. Merlino.
trebellianica non detrahitur, quoties pia causa est substituta. decis. 27. num. 11. Merlino.
trebellianica, quod debeatur hæredi gratis, apertum est. decis. 399. num. 3. Coccino.
trebellianica non præsumitur testator velle vt detraheretur, quãdo pia causa est substituta. decis. 27. num. 16. Merlino.
trebellianica, vt detrahi possit ex bonis particulari fideicõmisso subiectis, quid requiratur. decis. 337. n. 19. Verospio.
in Trebellianicam fructus hæreditatis transeuntes impune debent. decis. 88. num. 23. Merlino.
trebellianica censetur prohibita per clausulam, pleno iure, & sine diminutione. decis. 468. num. 11. Dunozetto.
trebellianica, & legitima inter se non differunt. decis. 61, num. 7. Durano.
trebellianicæ prohibitio facta in vno casu, non extenditur ad alium. decis. 399. num. 12. Coccino.
in Trebellianicam ascendentes debent imputare fructus hæreditatis. decis. 61. num. 6. Durano.
trebellianica, quando certum est, quod pia causa succedat, non detrahitur, nec est facta distinctio, an sit mediate, vel immediate successura. decis. 27. num. 14. Merlino.
trebellianicæ detractio præscriptione perditur. decis. 337. num. 10. Verospio.
in Trebellianicam fructus antiquitus imputabatur sed hoc est correctum, quoad liberos primi gradus. decis. 61, num. 5. Durano.
trebellianicam non amittunt filij ob non confectionem inuentarij. decis. 349. num. 3. Durano.
ad Tribuni Militum officium spectat audire Militum querelas. decis. 291. num. 1. Pirouano.
triennalis possessor pacificus, si quis non sit, inuari non potest allegat. Lap. 89. decis. 185. num. 12. Durano.

TVTOR.

Tutor tenetur conficere librum rationis de fructibus. decis. 259. num. 9. Pirouano.
tutores non tenentur, nisi de contentis in inuentario ritè, & rectè confecto. decis. 251. num. 10. Durano.
tutores non tenentur reddere rationem, nisi de eis bonis, quæ ad ipsos peruenerunt. decis. 210. num. 5. Durano.
in Tutore fideiussio non extenditur ad gesta post pubertatem pupilli. decis. 156. num. 12. Merlino.
tutor, quando est creditor pupilli in pecunia, non potest pretium

tium propria authoritate capere pro quantitate, decis. 25. num. 20. Coccino.
tutorum culpa imputari non potest, si non recuperauerint bona, quando minores deuenerunt maiores, decis. 310. num. 12. Durano.
tutores, & Curatores tenentur etiam de neglectis. decis. 67. num. 5. Vbaldo.
tutor creditor pupilli potest sibi soluere propria authoritate. decis. 25. num. 16. Coccino.
pro Tutore, vel Curatore aliquis se gerens, licet non sit, nihilominus tenetur de neglectis. decis. 67. numer. 6. Vbaldo.
tutoris authoritas an suffragetur ad integrandam personam pupilli ad sui fauorem, decis. 25. num. 23. Coccino.
tutori, ad hoc, vt ei decernatur administratio, requiritur decretum Iudicis. decis. 311. num. 3. Pirouano.
tutor datus in vno loco, est etiam tutor in alio, licet extra territorium quia tutor datur personæ. decis. 177. numer. 27. Merlino.
tutor creditor pupilli tunc potest sibi propria authoritate soluere, si sit verus creditor patris pupilli, & quod sibi soluat de pecunia reperta in patrimonio illius. decis. 25. num. 17. Coccino.
cum Tutore, quando minor contrahit, datur ei curator. decis. 25. num. 4. Coccino.
tutoris confessio contra pupillum concurrentibus adminiculis probat. decis. 305. num. 2. Mormanno.
tutor non datur filio banniti, quia datur ei, qui non est in alterius potestate. decis. 394. num. 4. Chisterio.
tutorio nomine, & non proprio, si mulier contrahat, tunc nullæ solemnitates sunt necessariæ d. 106. nu. 16. Merlino.
cũ Tutore, vel curatore, si minor contrahat & deficiant duo proximiores, qui hoc casu interuenire. d. 13. n. 5. Coccino.
tutoris auctoritas, debet præcedere actum gestum à pupillo, aut in ipso actu interponi decis. 73. num. 11. Durano.
ad Tutoris fauorem, quando est facta alienatio bonorum pupilli, ad hunc effectum requiritur datio alterius Tutoris. decis. 14. num. 1. Coccino.
tutorem, si pupillus non habeat, quando contrahit loco Tutoris, potest interuenire Curator datus à Iudice. decis. 11. num. 5. & 6. Merlino.
tutor debet adhiberi in contractibus minoris existentis in pupillari ætate. decis. 72 num. 2. Merlino.
cum Tutore, vel curatore, si minor contrahat requiritur interuentus alterius Curatoris à iure requisitus. decis. 14. num. 3. Coccino.
tutor & non curator dandus est pupillo, vt validè contrahat decis. 11. num. 4. Merlino.
tutoribus omnibus a testatoribus datis si non sint citati in re luxatione mandati contra minorem, nullius est effectus. decis. 61. num. 1. Dunozetto.
tutoris loco, si Curator sit deputatus à Iudice, si interueniat in aliquo contractu pupilli eius auctoritas, validus erit d. contractus. decis. 72. num. 4. Merlino.
in Tutorem, quando fit alienatio rerum pupilli, non potest authorare ad sui fauorem. decis. 25. num. 3. Coccino.
tutrix, & curatrix si sit mater suorum filiorum præsumitur sibi satisfecisse de sua dote, decis. 130. num. 15. Pirouano.

V

VACATIO.

VAcatio est actus separatus a collatione. decis. 119. num. 18. Merlino.
Vacatio beneficij per obitum dicitur consumpta per prouisionem, cum supplicatione registrata, etiam non apprehensa possessione. decis. 385. num. 10. Durano.
Vacatio beneficij in mense reseruato, qualiter iustificetur. decis. 110. num. 8. Durano.
Vacatio beneficij indicitur ex eius resignatione etiamsi non versemur in casibus, in quibus ius non abdicitur à resignante. decis. 190. num. 5. Pirouano.

VALOR.

Valor beneficij per testes deponentes de publica voce, & fama probatur, iuncto aliquo teste, qui deponat de scientia. decis. 68. num. 1. Merlino.
Valor fructuum beneficij, quando testes concludenter probent. decis. 159. num. 2. Vbaldo.
Valor beneficij secundum regulas antiquas Cancellariæ, non erat examinandus in gratijs, motu proprio. decis. 212 num. 4. Durano.
Valor fructuum beneficij per non excessum, qualiter probetur. decis. 161. num. 3. Virili.
Valor beneficij ad effectum reseruationis pensionis attenditur de tempore datæ. decis. 159. num. 15. Vbaldo.
Valor beneficij potest probari per testes. decis. 385. numer. 15. Verospio.
Valorem beneficij, vt testes probent, debent deponere per non excessum non autem per ascensum. decis. 294. num. 8. Quesno.
Valor beneficij de quo tempore probandus sit. decis. 159. num. 13. Vbaldo.
Valoris beneficij expressio, quando in gratia est facta, motu proprio nõ eget iustificatione. decis. 212 num. 1. Durano.
Valor veus mercium, qualiter bene probetur. decis. 246. num. 16. Mormanno.
Valor rei probatus de tempore suspecto, ex eo, non infertur ad aliud. decis. 272. num. 22. Dunozetto.
Valoris, & fructuum probationis materia, est difficilis probationis. decis. 159. num. 5. Vbaldo.
Valor prædiorum non probatur per testes non informatos, & nescientes eorum quantitates & qualitates. decis. 272. num. 21. Dunozetto.
vltra Valorem hæreditatis non potest grauari hæres veniens aliter institutus, vel in quota. decis. 31. num. 8. Coccino.
Valoris expressi falsitas, vt detegatur requiritur decennũ. decis. 159. num. 7. Vbaldo.
Valor rei probatur per quinque annos ante, & quinque post. decis. 272. num. 23. Dunozetto.
Valor bonorum in materia obiecta per decem annos ante probari debet. decis. 159 num. 11. Vbaldo.
Valor rei non probatur per testes deponentes de iudicio, peritia sua, decis. 272. num. 20. Dunozetto.
Valor rei constituitur ex vsus fructu spatio viginti annorum decis. 36. num. 7. Pirouano.
Valor bonorum mobilium consumptorum debet probari, & liquidari per hæredem proprietarium. decis. 338. num. 7. Durano.
Valor fructuum prædiorum probatur ex denunciationibus Massariorum. decis. 272. num. 18. Dunozetto.

VASALLVS.

Vasalli tenentur seruire Domino ideo non est necessaria recognitio. decis. 70. num. 2. Vbaldo.
Vasallus, licet teneatur seruire Domino in bello, tamen si subsidia ampla, & non ordinaria præstat, dignus est remuneratione. decis. 171. num. 5. Vbaldo.
Vasalli pro domino possunt esse testes, si non agitur de eorum interesse. decis. 105. num. 6. Virili.

VENDENS.

Vendens rem alienam cum narratiua, quod sit sua, tunc emptor potest recedere à contractu, & venditor tenetur ad pretij restitutionem. decis. 122. num. 2. Pirouano.
Vendens procurator rem Domini nomine proprio dicitur in dolo. decis. 244. num. 9. Pirouano.
Vendens rem sub falsa assertione, tunc locus est restitutioni pretij. decis. 140. num. 4. Pirouano.
Vendens rem sub falsa assertione, quod sua est, tenetur ad restitutionem pretij. decis. 343. num. 2. Mormanno.
Vendens rem Domini procurator, sub nomine procuratoris irreuocabilis, tunc Dominus contrauenire non potest decis. 244. num. 5. Pirouano.
Vendens rem prius alteri venditam, tenetur ad pretij restitutionem. decis. 140. num. 1. Pirouano.
Vendens rem alienam sub narratiua, quod sit propria, tunc emptor potest à contractu recedere, & venditor tenetur ad pretij restitutionem. decis. 244. num. 2. Pirouano.
Vendens rem alienam præsente domino, verisimiliter contradixisset, si venditioni non consensisset. decis. 140. num. 10. Pirouano.
Vendens rem Domini procurator, de eius mandato ac eo præsente, & consentiente, dicitur valide contrahere. decis. 322. num. 1. Pirouano.

Vendentem ex vera causa, & non sub falsa assertione, nec a contractu recedete, neque prætium restituere tenetur, decis.244.num.1. Pirouano.

VENDITIO.

Venditio dicitur valida, si fit facta bona fide, & res fit tradita, & interuenit solutio pretij, & possessio subsecuta spatio 10. annorum.decis.140.num.3. Pirouano.

Venditio, si sit nulla, tunc ex illa non competit ius retrahendi. decis.73.num.2. Durano.

Venditio sub conditione, ea non purificata non dicitur perfecta, sed remanet in suspenso. decis.73.nu.27. Durano.

In Venditione, locatione, & cæteris contractibus, ex quantitate pretij colligitur, quid comprehensum fuit in contractu.decis.156.num. 5. Merlino.

sub Venditione prædij continetur Pratum ad eius vsum destinatum.decis.403.num.3. Queipo.

Venditio, vt dicatur necessaria, sufficit solum monitorium. decis.378.num.10. Merlino.

Venditio facta ex falsa causa in totum corruit. decis.408. num.21. Chisterio.

In Venditione rerum minoris requiritur decretum Iudicis, ad hoc, vt non sit nulla. decis.73.numer.4. Durano.

Venditio rei Ecclesiæ facta sine solemnitatibus requisitis, est nulla ad fauorem Ecclesiæ, ipsamsi eatam habere velit rescindi non potest. decis.150. num.18. Durano.

Vendere, quis præsumitur, ius quod habet. decis.312.num. 14. Merlino.

Vendi possunt fideicommissaria bona pro debitis fideicommittentis.decis.94.num.6. Virili.

Venditio bonorum minoris, quando fit incipiendum est à minus damnosis.decis.16.num.77. Coccino.

In Venditione, pecunia interuenire debet. decis.350.num. 17.Durano.

de Vendendo mandatum, non est venditio.decis.387.num. 19.Durano.

sub Venditione domus, includitur etiam domus accessoria ad eius vsum parata. decis.403.num.3.Queipo.

de Vendendo mandatum vni, si quis dederit, potest tamen alteri vendere, quousq; per procuratorem fiat actualis venditio.decis.387.num.20. Durano.

Vendita pro iusto præio res in subhastatione præsumitur dum deliberatur plus offerenti. decis.411.num.19. Verospio.

sub Venditionis prohibitione non comprehenditur hypoteca. decis.328.num.4. Queipo.

Vendere bona aliena, quis non debet, vt soluat debitum proprium. decis.103.num.28.Coccino.

Vendita si sit res duobus, ille præfertur, qui, cui res, fuit primo tradita.decis.103.num.25. Coccino.

Venditæ rei qualitas dignoscitur ex prætij qualitate. decis. 219.num.1.Coccino.

In Venditione quid venerit, arguitur ex prætij quantitate. decis.299.num.2.Verospio.

sub Venditionis prohibitione non comprehenditur hypoteca.decis.211. num.6.Virili.

Vendere quis dicitur coacte, si iustè metuens necompelleretur, vendidit. decis 378.num.9. Merlino.

Venditioni pignoris, qui consentit, videtur ius suum remittere, nisi in contractum adsit protestatio. decis.328.num. 35. Queipo.

In Venditione, quando apponitur pactum de retrouendendo, si interim res oppignoratur, & postea emptor cogatur retrouendere, pignus resoluitur. decis. 84. numer. 5.Coccino.

Vendendi, & distrahendi facultas in mandato generali non venit.decis.374.num 1.Merlino.

In Venditionis materia intellectus, qui repugnat verisimilitudini, & quantitati præui non est recipiendus. decis. 194.num.80.Coccino.

ex Venditionis natura venit promissio euictionis. decis.140. num.17 Pirouano.

ex Vendendi facultate constituitur hypoteca. decis. 17. num.22. Durano.

VENDITOR.

Venditor non censetur obligatus de euictione, ex casu, qui non erat de tempore venditionis, decis. 229. numer. 18. Verospio.

Venditori non est facienda denunciatio motæ litis, ad effectum, vt teneatur de euictione, si simul emptor & venditor conuenti fuerint. decis.490. num.6. Verospio.

venditori licita est census redemptio ad sinum libitū. decis. 278.num.7. Chisterio.

venditor non sequuta legitima euictione, an emptori sit obligatus.decis.390.num.5. Verospio.

ob Venditoris dolum licitum est ab emptione discedere, & prætium recuperare.decis.244.num.12.Pirouano.

venditor fructus pro rata prætij non soluti cum effectu petere, & exigere potest. decis. 13. numer. 37. & 43. Durano.

venditor, quando teneatur de euictione non obstante, quod emptor ei non denunciauerit litem motam. decis. 390. num.3. Verospio.

VENETA Respublica est firmissimum totius Italiæ propugnaculum.decis.23.num.12.Durano.

VERBVM.

Verba generalia, vltra causam expressam nihil operantur, sed debent restringi ad eam, quando salua ratione rectæ sermonis fieri potest d. restrictio. decis. 13. numer. 17. Durano.

verba non sufficiunt, vbi factum requiritur.decis.183.num. 4.Vbaldo.

verba, quando stent demonstratiuè, ita vt non excludant personalitatem. decis.101.num.10. Virili.

verba inseruire debent intentioni, ac menti contrahentium, non autem mens, & intentio verbis. decis....num. 11. Vbaldo.

verba sunt intelligenda respectu eius cum quo agitur.decis. 414.num.6.Coccino.

verba, quando stant declaratiuè ad præcedentem conditionem, nouam conditionem non inducunt, sed primæ cohærent. decis.194.num.55. Coccino.

verba intelligenda sunt iuxta naturam actus, & subiectam materiam, super qua interponuntur. decis. 322. numer. 8. Pirouano.

verba apposita causa demonstrationis, non restringunt. decis.75.num.3.Virili.

verba præcedentia non possunt considerari, nisi cum limitatione quæ totam orationem qualificat. decis.194.num. 95.Coccino.

verba cuiuscumque dispositionis sunt amplianda, & restringenda, secundum mentem disponentis. decis.25. numer. 11. Coccino.

Quæ mens disponentis colligitur ex ratione expressa in dispositione, & idem est, si non sit expressa, dummodo possit rationabiliter coniecturari. ibidem. num.12.

verba in diuersa oratione posita diuersam dispositionem inducunt. decis.180.num.12. Verospio.

verba habentia tractum successiuum in fideicommissis perpetuitatem designant. decis.180.num.7. Verospio.

verba geminata, & repetita magis enixam voluntatem alicuius ostendunt.decis.194.num.47. Coccino.

verba prolata ad aliud effectum non disponunt. decis.309. num.8.Durano.

verbum idem, & vnum, in eadem oratione posita & eodem contextu, diuersa significatione interpretari non debet. decis.247.num.20. Merlino.

verba in dubio debent intelligi demonstratiuè, & non taxatiuè.decis.320.num.12. Merlino.

verba, quando non sunt adiecta voluntati deliberatè, non inferunt præceptum, sed solam facultatem. decis. 251. num.12. Merlino.

verbum idem diuersis respectibus diuersomodè intelligitur. decis.194.num.46. Coccino.

verba non sufficiunt, vbi opus est facto. decis.296.numer. 5.Vbaldo.

verbotum cornici non est mordicè inhærendum, sed potius animo. decis.251.num.14. Merlino.

verba, quando stant demonstratiue non alterant dispositionem.decis.314.num.14.Merlino.

verba, si in aliqua confirmatione sint causatiue benè probant obseruantiam. decis.124.num.25.Coccino.

verba generalia, amplia, & geminata non admittunt distinctionem.

ctionem.decis.282.num.11.Durano.
Verba vniuerſalia negatiua non recipiunt aliquam reſtrictionem.decis.121.num.4.Merlino.
Verba in contractibus ſuperflua, & otioſa cenſeri non debent.decis.194.num.25.Coccino.
Verba teſtamenti quando ſunt clara, & coniecturæ ſunt valde vrgentes, tunc non eſt hæſitandum de mente teſtatoris.decis.135.num.3.Durano.
Verba,quando ſunt dubia, debent accipi in eum ſenſum, vt res, de qua agitur ſubſtineatur. decis. 387. numero. 7. Durano.
Verba,ſunt reſtringenda ad cauſam, ſuper qua exprimuntur.decis.224.num.11.Durano.
Verba reſtringenda ſunt ad rem, ſuper qua exprimuntur. decis.23.num.16.Durano.
Verba importantia dominium poſſunt verificari in dominio hypotecæ.decis.140.num.7.Pirouano.
Verba cenſentur potius poſita ad demonſtrandum, & declarandum,quam ad taxandum. decis.289. numero. 8. Veraſpio.
Verba legum Iudaicè non ſunt accipienda.decis.208.num. 5. Coccino.
Verba, ſine effectu manere non debent. decis.242.num.9. Queipo.
Verba intelligi debent ſecundum ſubiectam materiam.decis.167.num.8.Durano.
Verba vniuerſalia reſtringuntur per alia verba reſtrictiua. decis. 121.num.3.Merlino.
Verba ſecundum ſubiectam materiam diuerſomodè interpretantur.decis.194.num.98.Coccino.
Verba per modum prouiſionis in decreto præmiſſa nó tribuunt ius irreuocabile.decis.340.num.17. Pirouano.
Verba debent intelligi ſecundum diſpoſitionem iuris. dec. 223.num.3.Chiſlerio.
Verba teſtatoris enixa, & geminata potiſſimum ſine effectu manere non debent.decis 242.numero.10. Queipo.
Verbum in vna clauſula appoſitum declarationem ſumit ex alio verbo in eadem clauſula,relato.decis.358. numer. 10.Queipo.
Verba quantumuis ampla, & generalia, limitantur & reſtringuntur à verbis, quæ adijciuntur.decis.194.numero. 94.Coccino.
Verba ad cauſam expreſſam in contractu reſtringi debent quando ſalua ratione recti ſermonis fieri poteſt, deciſio. 224.num.12.Durano.
Verba à parte in gratiæ impetratione narrata debent ab ea iuſtificari. decis.287.num.6.Queipo.
Verba non debent eſſe ſuperflua, nec illis inconuenienti eſt danda correctio. decis.167.num.15.Durano.
Verba,ſecundum ſubiectam materiam, ſunt intelligenda. decis. 50.num.2 Virili.
Verba indefinita æquipollent vniuerſalibus.decis. 121. nu. 1.& 2.Merlino.
Verba æquipollentia ſufficiunt,vbi ex ipſis ſequitur illud, quod exprimi debuit.decis.201.num.30.Coccino.
Verba intelligi debent ſecuodum ſubiectam materiam etiã impropriè.decis,194.num.45.Coccino.
Verba vbi non conueniunt,ceſſat dictorum verborum qualitas.d.353.num.18 Coccino.
Verba pluralis numeri in vno verificari non ſolent. decis. 204.num.2.Virili.
Verba non tam ſunt attendenda in grauijs,quam mens concedentis.decis.23.num.18.Durano.
Verba in ſtatutis debent interpretari cum effectu.decis.177 num.36.Merlino.
in Verbis hominis irati non eſt faciendum fundamentum. decis.16.num.14.Coccino.
Verba impropriare fas eſt, vt contradictio euitetur. decis ad 420.num.13.Merlino.
Verba iniurioſa non extenditur conſtitutio, ſi loquatur adde vulneribus.decis.36.num.47.Coccino.
Verborum ſenſum, priuilegia ſunt referenda.decis.324. num.12.Pirouano.
Verba enunciatiua non probant aliquid ita eſſe, maximè abſentibus eis, de quibus intereſſe agitur. decis.380. numero 26.Coccino.
Verba ſententiæ intelligi debent in ea parte,quæ venit exequenda.decis.30.num.38. Durano.
a Verbis teſtamenti diſcedere propter ſubtiles interpretationes valde periculoſum eſt. decis. 151. numer. 7. Dunozetto.
verborum figura attendenda non eſt,ſed natura,& ſubſtantia.decis.30.num.41. Durano.
verba Conſtitutionum, quando ſunt clara non admittunt extrinſecam interpretationem violantem textum. decis. 261.num.6.Dunozetto.
verbis generalibus,& vniuerſalibus priuilegia,quando concipiuntur,comprehendunt etiam ea, quæ alias non comprehenderent.decis.63.num.4. Vbaldo.
verba, quando ſunt perſonaliſſima non debent extendi. decis.194.num6. Coccino.
verba Conſtitutionum, quando ſunt clara tunc veritas, eſt attendenda, & non aliorum opinio. decis. 36. num.20. Coccino.
verborum cortex in ſtatutis non attenditur, ſed facultas ſtatuentium quidque ipſi principaliter intellexerint. decis. 177.num.14.Merlino.
per Verba futuri temporis,ſi fiat promiſſio reſoluitur in tempus præſens, & demonſtrat actum perfectum. decis.293. num.12. Virili.
verba ſententiæ ſunt ſtrictè intelligẽda,& non ad intellectũ, quem poſſunt habere ex lata ſignificatione vocabuli. decis.392.num.2.& 18. Durano.
verba in ſtatutis tunc indaganda ſunt quando quæſtio eſt voluntatis, quæ verbis declaratur, & extenditur. decis. 177.num.14. Merlino.
verborum dubiorum interpretatio fieri debet ſecundum ſolitum, etiam ex vnico actu. decis.93.num.82. Coccino.
verba ſententiarum tunc non ſunt ſtrictè accipienda,quando alias ſententiæ eſſent nullius momenti, & effectus. decis.392.num.33.Durano.
verba in dubio interpretari debent, demonſtratiuè, & non limitatiuè.decis.284.num.6.Virili.
ex Verbis iura non ſunt intelligenda, ſed ex mente,& ratione.decis.208.num.5. Coccino.
Verba, vltra cauſam expreſſum nihil operantur, & debent ad eam reſtringi.decis.224.num.12. Durano.
verba in Deuteron.cap.23.ibi,non fœneraberis fratri tuo,ſed alieno, an iſta verba, ſed alieno, ſint germani textus. decis.301.num.45. Merlino.
verba, *ac etiam*, de ſui natura ſtant ampliatiuè, propter dictionem, etiam. decis.247.num.6. Durano.
verbum, *alius*, ſimilium eſt repetituum. d.242.n.8. Queipo.
verba, *ame ſpectanti*, important dominium, & poſſionem. decis.284.num.5.Virili.
verbum, *Anteceſſores*, generale eſt, & comprehendit non dum eos per lineam recta ſed etiam tranſuerſalem. decis. 36.num.27.Coccino.
verba, *aſſignarunt,dederunt, & tradiderunt*, important dominij translationem. decis.130.num.5. Pirouano.
verba, *cedendi, & transferendi iura,& alt omes*, & ſimilia in mandato procuræ appoſita important facultatem etiam retrocedendi cenſum.decis.274.num.20.Merlino.
verbum, *deſcendentes*, habet implicitum tractũ ſucceſſiuum, & omnes gradus amplectitur. decis.6.num.14. Merlino.
verba, *de vna date congrua*, in ſtatuto poſita, de pluribus non cenſetur intelligiſſe. decis.247.num.17.Merlino.
verbum,*dictus*,eſt perſonaliſſimum.decis.194.n.5.Coccino.
verbum, *eccleſia*, abſque vlteriori expreſſione, tanquam antonomaſticè ſumpta intelligitur de eccleſia Cathedrali.decis.353.num.62.Coccino.
verba, *aquis portionibus*, important æqualitatem. decis.371. num.7. Dunozetto.
verba, *ex quacumque cauſa*, non verificarentur, ſi fieret aliqua reſtrictio.decis.141.num.4. Virili.
verbum *filij*, quando accipiatur pro verbo liberorum. decis. 21.num.25.Merlino.
verbum, *habeas*, de notat proprietatem. decis. 122. numer. 5.Pirouano.
verba, *in perpetuum* ſ. debet intelligi ſecundum naturam prętendentis.decis.194.num.89. Coccina.
verbum, *ſi ſuper*, quid operetur.decis.21.num.35. Merlino.

Verbum, *ipſo*, eſt perſonaliſſimum, & demoſtrationum ad oculum. decif. 59. num. 36. Coccino.

verbum, *libere* importat liberum, & abſolutum arbitrium diſponendi. decif. 167. num. 27. Durano.

verbum, *maritare*, reſoluitur in dotationem. decif. 321. nu. 21. Merlino.

verbum, *Metropolis*, quid deſignet. decif. 353. numer. 18. Coccino.

verbum, *per*, denotat tractum, & curſum, & continuationem de perſona, in perſonam. decif. 6. num 23. Merlino.

verba, *per che piu ſi pareva*, quid importent. decif. 167. num. 12. Durano.

verbum, *pertinet*, latè interpretatur. decif. 307. numer. 4. Mouranno.

ex verbis illis, *pleno iure*, an videatur prohibita Tribellianica. decif. 399. num. 8. Coccino.

verba, *pleno iure*, *& verbum*, *libero*, *&c.* interpretantur ex alio verbis adiecto. decif. 358. nu. 9. Queipo.

verba, *pleno iure*, idem important, quod liberè, & totaliter, decif. 93. num. 68. Coccino.

verba, *pleno iure*, tribuunt plenum ius faciendi, diſponendi, &c. priuatiuè quoad omnes alios. decif. 358. numer. 8. Queipo.

verbum, *poſt quam*, quando inducat conditionem. decif. 350. num. 11. Durano.

verba, *prout pr ss*, quid importent. decif. 358. numer. 6. Queipo.

verba, *pro ut ſolebant*, quid importent. decif. 111. numer. 34. Coccino.

verbum, *quandoque*, ex ſui proprietate ſignificat infinitatem temporis. decif. 21. num. 15. Merlino.

verbum, *quicumque*, ob ſui generalitatem omnia comprehendit, ſi ratio diuerſitatis reddi non poſſit. decif. 155. num. 16. Durano.

verba, *quomodocumque qualitercumque &c.* ex ſui natura ampliant diſpoſitionem in rebus malorum, & diuerſis, etiam ex cauſa de futuro. decif. 141. num. 6. Virili.

verba, *quomodocumque*, qualitercunque, & quacunq; cauſa omnia comprehendunt. decif. 141. num. 3. Virili.

verbum, *remaneat*, cuius ſit natura. decif. 197. numer. 79. Coccino.

verbum *relinquere*, quid importet. decif. 138. numer. 20. Durano.

verbum, *ſimiliter*, eſt repetitiuum præcedentium. decif. 40. num. 1. Dunozetro.

ex Verbis illis, *ſine diminutione*, an videatur prohibita Trebellianica. decif. 199. num. 9. Coccino.

verbum, *ſuique*, inteſtamentis poſitum diuerſimodè accipitur. decif. 329. num. 4. Merlino.

verbum *ſuperioris*, qui habet, non indiget verbo inferioris. decif. 46. num. 70. Coccino.

per Verba *(teneant & poſſideant)* reſpectu ſucceſſorum conſideratur tempus præſens, & futurum. & quare. decif. 56. num 10. Coccino.

verbum, *transferri*, quid operetur. decif. 194. numer. 38. Coccino.

verbum, *ut*, denotat perſonalitatem. decif. 108. numer. 3. Virili.

verbum, *videtur*, licet importet arbitrium boni viri, & excludat temeritatem agentis, nullam tamen imponit probationis neceſſitatem perſonæ, in quam directum eſt. decif. 365. num. 5. Merlino.

Nec grauat eam ad iuſtificandum id, quod fecit. ibidem num. 5.

verba, *vendecumque*, *& qualitercumque*, comprehendunt omnem, & quamcumque cauſam. decif. 282. num. 12. Durano.

verba, *vt aſſeris*, expreſſam conditionem inducunt. decif. 287. numer. 11. Queipo.

VERITAS.

Veritati rei æſtimandæ non autem præſumptioni ſtandum eſt, quando illa haberi poteſt. decif. 36. numer. 9. Pironano.

veritas magis perfecta inſpicitur, per plures oculos. decif. 204. num 5. Virili.

veritas debet præferri opinioni, ſeu præſumptioni. decif. 362. num. 5. Merlino.

veritas perfectiſſima reuelatur per ampliores homines. decif. 265. num. 6. Vbaldo.

veritas, quando eluceſcit per plures probationes, non eſt curandum de aliqua atteſtatione in contrarium data. decif. 193. num. 6. Vbaldo.

veritas eſt attendenda, & non aliorum opinio, quando verba Conſtitutionum ſunt clara, decif. 36. numer. 20. Durano.

veritatem vndequaque indigare Iudicis eſt. decif. 201. num. 35. Coccino.

veritatem, dum habemus, non eſt recurrendum ad coniecturas, & præſumptiones. decif. 203. numer. 12. Vbaldo.

veritati debet cedere opinio. decif. 203. num. 12. Vbaldo.

VERSIO.

verſio contractus in vtilitatem minoris contrahentis, probatur ex eo, quod habet apud ſe pecuniam ſaluam, vel aliquid ex ea emptum, vel ſibi emerit res neceſſarias, licet modo non extent. decif. 1. num. 46. Durano.

VIA.

in Via publica non poteſt fabricari, ſine licentia Magiſtratus. decif. 69. num. 12. Vbaldo.

Executiua via non datur, quando res eſt obſcura. decif. 30. num. 15. Durano.

via executiua remedium competit pro omnibus, quæ prouenient ex natura contractus, vel in ipſius obligationis Cameralis executionem. decif. 229. numer. 13. Veroſpio.

VICARIVS.

Vicarij ſimplex enunciatiua de Iurepatronatus non probat in præiudicium Epiſcopi. decif. 53. numer. 14. Durano.

vicarius Epiſcopi ſine eius ſpeciali mandato, non poteſt auctorizare concordias factas ſuper iuribus eccleſiæ. decif. 410. num. 9. Merlino.

vicario attuſtanti ſuper pertinentibus ad eius officiū, & de facto proprio, qualis eſt præſentatio coram ſe facta eſt plenè credendum. decif. 225. numer. 2. Dunozetro.

vicarij narratiua probat, quaſi poſſeſſionem præſentandi. decif. 53. num. 10. Durano.

Vicarij temporales ad nutum de Iure deputantur in Eccleſijs Regularium. decif. 299. num. 3. Durano.

vicario atteſtanti de examine non creditur. decif. 53. numer. 16. Durano.

vicario in ſpectantibus ad eius officium credi debet. decif. 154. num. 11. Durano.

vicario atteſtanti de ſpectantibus ad eius officium plenè creditur, non minus, quam Epiſcopo. decif. 53. numer. 11. Durano.

vicarius Epiſcopi iure proprio, & ex vi muneris ſui poteſt inſtituere, & præſentationes admittere. decif. 678. num. 14. Merlino.

vicario atteſtanti de rebus geſtis coram Epiſcopo, non creditur. decif. 53. num. 13. Durano.

Vicarij, ſeu Curati, quando ſunus in Eccleſia Monialium, nominatio ſpectat ad eas Moniales. decif. 5. numer. 22. Durano.

vicarius, & Epiſcopus vnum, & idem conſtituunt Tribunal. & factum vnius reputatur factum alterius. decif. 53. num. 24. Durano.

Vicarius, & Epiſcopus faciunt vnū Tribunal Conciſtoriū, & Auditorium. decif. 291. num. 15. Pironano.

vicario alicuius Eccleſiæ Regularis adhuc viuente, an poſſit Ordinarius in ea deputare alium in V. Curatum. decif. 53. num 39. Durano.

vicarij aſſertio non poteſt immutare ſtatum iuris patronatus. decif. 289. num. 11. Veroſpio.

vicarius non poteſt ſe interponere inter Epiſcopum, & Capitulum. decif. 3. num. 5. & 7. Coccino.

vicarius poteſt deputare Oeconomum in beneficio vacante, quouſque de Rectore prouideatur, aut cognoſcitur de iure eligentium. decif. 53. num. 50. Durano.

vicelegatus habet illam auctoritatem, quam habet Legatus. decif. 73. num. 18. Durano.

VICI-

VICINVS.

Vicini domus, ſi ſit iam perfecta, nec nouum ſaltem admittit ædificium, non poteſt tribuere aliquam prælationem, ſeu retractum. deciſ. 243. numer. 41. Merlino.
Vicinus ad hoc vt potiatur prælatione in emptione domus vicinæ vigore Bullæ iuris congrui, quatuor copulatiuè requiruntur. deciſ. 339. num. 1. Merlino.
vicinus præfertur cenſuario in emptione rei cenſuatæ. deciſ. 243. num. 15. & 16. Merlino.
vicini tunc ſunt potius, quam conſortes, qui termini multũ inter ſe differunt. deciſ. 303. num. 10. Merlino.
vicinus, quando dicatur velle ædificare ad emulationem. deciſ. 339. num. 32. Merlino.
vicinus, & inquilinus æquiparantur in Conſtitutione Gregoriana de Iure Congrui. deciſ. 243. numer. 17. Merlino.
vicinus ex propria, & cohærenti domo poteſt vnam, & elegantiorem conſtruere ædificij faciem, quod ſecus eſt in inquilino, & iſta eſt ratio cur Bulla non requirat ædificium ab inquilino. deciſ. 339 numer. 22. & 23. Merlino.
vicinus, qui retractum intentat, debet iam habere inchoatum ædificium in propria domo. deciſ. 339. numer. 15. Merlino.
Et illud congruè, & ſpeciosè abſoluere non poteſt, niſi & contignam domum annectat. deciſ. 339. numer. 15. Merlino.
vicinus ille intelligitur, qui alteri in ædificio contiguus eſt. deciſ. 303. num. 11. Merlino.
vicinus, vt fruatur prælatione in empeione domus vicini, requiritur, vt ſe ædificaturum intra certum tempus offerat. deciſ. 339. num. 3. Merlino.
vicino Conſtitutio Gregor. XIII. eatenus fauet quatenus offerat, & velit ædificare. deciſ. 241. numer. 41. Merlino.
vicini duo, vbi adſint, tunc Bulla iuris congrui præfert illum, qui magis indiget. deciſ. 339. numer. 19. Merlino.
vicinus, ſi nolit ædificare, tunc ius prælationis competit Inquilino, etiamſi ædificaturus non ſit. deciſ. 339. numer. 4. Merlino.
vicinus, facta oblatione de ædificando, potior inquilino reputatur ad obtinendum retractum, & prælationem. deciſ. 243. num. 10. Merlino.
vicinitas tunc, & non conſortium eſultat quando domus, vel manſiones inuicem ſe tangunt. deciſ. 303. numer. 12. Merlino.
vicinitas, hæc vox denotat quamdam commixtionem & cohærentiam inter domum propriam vicini, & ſertahendam. deciſ. 339 num. 2. Merlino.

VICTVS.

Victus in alearum ludo, ſi poteſt repetere pecuniam amiſſã, multo melius poterit illam retinere. deciſ. 95. numer. 6. Manzanedo.
Vide in Verb. Ludus Alearum.

VIDVA.

Viduæ fructus dotis poſt legitimam interpellationem, taxantur ad rationem ſeptem cum dimidio pro centenario, ſecũdum ſtatut. Vrb. libro primo capitulo 137. deciſ. 403. numer. 15. Queipo.
viduæ competit hypotheca, etiam pro lucro dotis. deciſ. 381. num. 13. Queipo.
vidua ſi ſit nutrix, & curatrix filiorum ſuorum præſumitur ſibi ſatisfecitſe de ſua dote. deciſ. 130. numer. 15. Pirouano.
viduæ intereſſe non ſolutæ dotis, ratione lucri ceſſantis, vel damni emergentis, debetur. deciſ. 386. numer. 7. Queipo.

VIR.

Vir, quod inſidiatuerit vitæ vxoris veneno, probatur per vrgentia indicia. deciſ. 252. num. 8. Merlino.
vir, moriente vxore, & ſuperſtitibus liberis, totam dotem lucratur ex diſpoſitione ſtatut. Vrb. ſalem quo ad vſumfructum. deciſ. 104. num. 2. Merlino.
Et iſte vſusfructus Patri remanet apud illum, eius vita durante, etiam ſi filij moriantur. ibidem num. 4.
Viri idonei, & literati, ſi voluerint regere ſtudia literarum, ſine moleſtia hoc, eſt eis permittendum. deciſ. 265. numer 12. Vbaldo.

VISITATIO.

Viſitationes alicuius Eccleſiæ an ſuffragentur, ad acquirendam iuris dictionem ordinariam illius Eccleſiæ. dec. 341. num. 11. Pirouano.
Viſitationum libris ſtatur in his, quæ ſpectant ad officium viſitantis. deciſ. 5. num. 4. Durano.
viſitatori Apoſtolico multum eſt tribuendum circa qualitatem, & ſtatum eccleſiarum. deciſ. 165. numer. 8. Durano.
viſitatoris aſſertioni, quo ad ſtatum Eccleſiæ, multum deferendum eſt. deciſ. 5. num. 5. Durano.

VITA.

Vitæ, & morti tribuitur punctus mortis. deciſ. 35. numer. 17. Durano.
vita probanda eſt ab eo, qui fundat ſe, in ea. deciſ. 264. num. 50. Coccino.
viuentis ſucceſſio non datur. deciſ. 267. numer. 11. Chiſlerio.
viuere, quis non præſumitur vltra centum annos. deciſ. 21. num. 8. Merlino.

VITIVM.

Vitium omne purgatur per auctoritatem Papæ. deciſ. 232. num. 19. Pirouano.
vitium maximum eſſet, facere differentiam, vbi natura illam non facit. deciſ. 61. num. 57. Durano.

VLTIMVS.

Vltimus de familiã poteſt bona, & iura fideicommiſſo perpetuò ſubiecta extraneo hæredi relinquere. deciſ. 361. num. 1. Queipo.
Filiationis probatio, quando ſit inſufficiens. deciſ. 363. nu. 2. Queipo.
vltimis declarationibus eſt ſtandum, & non primis. deciſ. 154. num. 4. Durano.
vna, & eadem res diuerſo iure cenſeri non debet. deciſ. 91. num. 84. Coccino.

VNIO.

Vnio duorum beneficiorum odioſa eſt, & contra Ius Commune, cum quælibet eccleſia debeat habere ſuum Rectorem. deciſ. 294. num. 1. Queipo.
vniones inter ſpecies alienationum perpetuarum enumerantur. deciſ. 318. num. 18. Queipo.
vnio non eſt in iure permiſſa, niſi propter euidentem neceſſitatem, & vtilitatem. deciſ. 294. num. 2. Queipo.
vnionis natura eſt, vt omnia bona Beneficij vniti, tranſeant ad beneficium, cui fit vnio. deciſ. 206. num. 2. Virili.
vnio de beneficio libertæ collationis cum beneficio iurispatronatus laicorum prohibita eſt. deciſ. 294. numer. 33. Queipo.
vnio ſimpliciter non eſt nulla defectu conſenſus Capituli. ſi Capitulum prædictum defectum non opponat. deciſ. 318. num. 46. Queipo.
vnio facta ab Ordinario ſine cauſa eſt ipſo iure nulla. deciſ. 294. num. 6. Queipo.
Vnio Beneficiorum niſi ob euidentem vtilitatem, vel neceſſitatem eſt permiſſa. deciſ. 318. num. 2. Queipo.
in Vnionis inſtrumento non ſufficit enunciari ſolemnitates requiſitas, ſed requiritur, vt probentur, & iuſtificentur. deciſ. 294. num. 16. Queipo.
vnioni factæ per Papam, an Legatus de Latere poſſit derogare. deciſ. 70. num. 1. Vbaldo.
vnio facta abſque conſenſu Capituli eſt nulla. deciſ. 318. num. 16. Queipo.
in Vnione beneficiorum liberorum cõſenſus Capituli requiritur pro ſolemnitate actus. deciſ. 294. num. 29. Queipo.
vnio Eccleſiæ vnius Dioceſis ad Eccleſiam alterius, non priuat Ordinarium ſua iuriſdictione. deciſ. 41. numer. 9. Pirouano.
in Vnione conſenſus capituli, an poſtea adhiberi poſſit. deciſ. 294. num. 17. Queipo.
vnio ſine conſenſu Capituli ita demum eſt nulla, ſi hoc dicat Capitulum, & an hoc ſit verum. deciſ. 294. numer. 30. Queipo.
in Vnionibus conſenſus Capituli poteſt ex poſt facto interuenire licet materia iſta ſit valde controuerſa, & brocardica. deciſ. 318. num. 41. Queipo.

Vnio duarum eccleſiarum tunc eſt faciendæ ſolum, quando duobus miniſtris alimenta non præbuerint. deciſ. 294. num. 3. Quæpp.

in Vnionibus verus valor eſt exprimendus ſecundum communem æſtimationem, non ſecundum ſterilitatem. deciſ. 294. num. 5. Quæpo.

Vnio, quando fit per Ordinarium, requiritur conſenſus Capituli. deciſ. 294. num. 17. Quæpo.

Vnio nulla propter defectum conſenſus Capituli, per eius ratificationem poſtea factam non valeſcit. deciſ. 294. num. 19. Quæpo.

VNIVERSITAS.

Vniuerſitas non poteſt dici, congregatio priuata perſonarum ad exercitium pietatis inſtituta. deciſ. 290. numer. 17. Merlino.

per Vniuerſitatem, ſi fiat aliqua donatio, vt ſubſtineatur, quid requiratur. deciſ. 292. num. 1. Pirouano.

in Vniuerſitate etiam patua, & ſine iuriſdictione, præſumitur habuiſſe iuspatronatus ex vſurpatione. deciſ. 197. numer. 36. Coccino.

vniuerſitas publica Gymnaſij de Iure Communi non poteſt aperiri ſine licentia Principis. deciſ. 325. nu. 14. Chiſlerio.

VOCATIO.

ex Vocatione actiua non infertur ad paſſiuam. deciſ. 194. numer 72. Coccino.

vocatio vnius, neceſſario includit alterius excluſionem. deciſ. 405. num. 14. Veroſpio.

vocatio deſcendentium per lineam maſculinam, ſuperflua eſſet niſi operaretur vocationem nepotum. deciſ. 21. num. 19. Merlino.

vocatio in ſtirpes, & non in capita non infert, quod poſiti in conditione cenſeantur vocati, ſi non ſit appoſita reſpectu vocatorum, in conditione poſitorum. deciſ. 221. num. 14. Virili.

ex Vocatione actiua infertur ad paſſiuam ſic ſuadentibus coniecturis. deciſ. 194. num. 73. Coccino.

in Vocatione, quando adeſt, verbum deſcendentes, & non adſunt verba denotantia tractum ſucceſſiuum, tunc vocatio eſt per vulgarem, & non per fideicommiſſariam, & nec per reciprocam. deciſ. 221. num. 6. Virili.

ex Vocatione nepotum non infertur ad eorum grauamen. deciſ. 116. num. 7. Vbaldo.

ex Vocatione facta in ſtirpem præſupponitur, quod poſſent adeſſe vnus filius, & plures nepotes ex alio filio. deciſ. 216. num. 4. Vbaldo.

ex Vocatione actiua non licet inferre ad conditionem negatiuam. deciſ. 217. num. 13. & 15. Virili.

ex Vocatione actiua non infertur ad paſſiuam. deciſ. 269. num. 15. Vbaldo.

VOCATVS.

Vocatus, quando euenit caſus ſuæ vocationis poteſt agere ad immiſſionem remedio l. fin. C. edict. D. Adr. toll. deciſ. 151. num. 1. Dunozetto.

vocatus poſt mortem alicuius non admittitur, eo viuente. deciſ. 413. num. 5. Pirouano.

vocatus, poteſt præiudicare acquirens ex titulo oneroſo. deciſ. 176. num. 20. Coccino.

vocati ſimul conſentiunt illi, in quo nulla poteſt conſiderari neceſſitas inſtituendi. deciſ. 336. num. 20. Veroſpio.

vocatis proximioribus de familia ſimpliciter abſque verbis denotan. tractum temporis ſucceſſiuum, vno ſemel admiſſo, ſubſtitutio penitus euaneſcit. deciſ. 326. numer. 6.

vocati, vbi naſciturus ſunt, admittuntur etiam illi, qui poſt purificatam conditionem naſcuntur. d. 270. n. 13. Merlino.

VOLVNTAS.

Voluntas à poteſtate declaratur. deciſ. 186. num. 8. Virili.

voluntas, & ratio conſeruandi bona in agnatione recipit conditionem primæ ſubſtitutionis. deciſ. 195. numer. 7. Dunozetto.

voluntas determinata teſtatoris in conſeruandis bonis in agnatione, quando conſiderari non poſſit. deciſ. 151. num. 12. Dunozetto.

de Voluntate clara Papæ, quando conſtat, de illius poteſtate in beneficialibus non eſt dubitandum. deciſ. 206. num. 1. Virili.

voluntas Principis aliquid concedentis ap. paret, ſi omnia narrata quæ eum mouerunt ad concedendum ſint iuſtificata. deciſ. 198. num. 2. Virili.

a Voluntate Principis reputantur impoſſibilia quæ dependent. deciſ. 54. num. 9. Merlino.

voluntatis diuiſio fieri non debet. deciſ. 365. numer. 51. Merlino.

de Voluntate expreſſa morientium, quando agitur, non eſt locus prouiſioni legum. deciſ. 222. numer. 3. Pirouano.

Quæ ſubintrant tantummodo in caſibus non prouiſis, non autem. vt prouiſos ſubuertant. ibidem. num. 4.

voluntas ſpontanea requiritur in inducenda conſuetudine. deciſ. 203. num. 4. Vbaldo.

voluntas magis facto, quam verbis declaratur. deciſ. 235. numer. 20. Durano.

voluntas renunciandi iuri futuro ex cauſa de futuro, ex quibus deprehendatur. deciſ. 141. num. 11. Virili.

voluntatis defectus, vt euitetur ſufficit ſcientia virtualis, & expreſſio per æquipollentiam. deciſ. 101. num. 21. Virili.

voluntas in vltimis voluntatibus prædominat. deciſ. 394. num. 23. Chiſlerio.

voluntas, quando non cenſeatur mutata. deciſ. 191. numer. 21. Pirouano.

voluntates defunctorum. Papa non ſolet commutare niſi ex magna cauſa, vel quando adeſt conſenſus intereſſe habentium. deciſ. 65. num. 23. Durano.

voluntati deliberatæ, quando verba ſunt adiecta, non inferunt præceptum ſed ſolam facultatem. deciſ. 251. num. 15. Merlino.

voluntatis teſtatoris diſtinctio eſt attendenda. deciſ. 84. nu. 22. Dunozetto.

ad Voluntatis libitum Princeps habet potentiam transferendi dominium. deciſ. 81. numer. 5. Coccino.

voluntas donantis, in donatione potiſſimum attendenda venit. deciſ. 270. num. 12. Merlino.

voluntas teſtatoris etiam tacita, & ex coniecturis elicita prædominatur verbis & eſt attendenda. deciſ. 365. num. 39. Merlino.

voluntas probatur ex actu, licet nullo. deciſ. 17. numer. 30. Durano.

voluntas contrahendi domicilium quando eſt, non requiritur tempus decem annorum. deciſ. 52. numer. 7. Virili.

voluntas teſtantis, ſi ſit commutanda omnes intereſſe habentes ſunt citandi, ſaltem per edictum. deciſ. 65. numer. 2. Durano.

voluntas contrahentis elicitur ex actu in continenti geſto. deciſ. 194. num. 14. Coccino.

voluntatis teſtatoris declaratio in legatis regulariter ſpectat ad hæredem. deciſ. 28. num. 9. Merlino.

voluntas Papæ in iis, quæ ſunt iuris poſitiui, habetur pro ratione. deciſ. 56. num. 62. Coccino.

voluntas contrahentium ex antecedentibus, & ſubſequentibus declaratur. deciſ. 194. num. 17. Virili.

voluntatem teſtatoris hæres tenetur adimplere. deciſ. 67. num. 1. Vbaldo.

voluntates teſtatorum niſi ex magna cauſa ſunt commutandæ. deciſ. 65. num. 14. Durano.

voluntas teſtatoris, quæ omnibus modis ſeruari debet, non debet impediri fauore Religionis. d. 306. n. 16. Chiſlerio.

voluntates teſtatorum ſunt præciſè ſeruandæ. deciſ. 65. num. 14. Durano.

voluntatem ſuam legatarius debet declarare, an velit acceptare legatum. deciſ. 17. num. 24. Durano.

voluntarium, & lucroſum eſt officium cognitionis cauſarum. deciſ. 198. num. 6. Virili.

voluntariè dicitur aliquid factum, quod quis facere non tenebatur. deciſ. 176. numm. 27. Coccino.

VOTVM.

ob Votum paupertatis profeſſus bona retinere minimè poteſt. deciſ. 6. num. 6. Merlino.

votum paupertatis remanet, licet quis eijciatur à Religione. deciſ. 109. num. 5. Virili.

contra Votum ſolemne paupertatis Religioſus peccaret, ſi ita poſſideat bona, deſtinata ad eius victum vt non ſit animo paratus etiam ad ſuperioris nullum ea dimittere. deciſ. 4: 3. num. 39. Coccino.

VOX maior absorbet minorem. decis. 174. numer. 8. Merilno.
VRBIVM decens cultus, & edificatio à iure communi percipitur. decis. 339. num. 5. Merlino.

VSVRA.

Vsura vsurarum non solum de Iure Pontificio non est permissa, sed nec etiam prima vsura. decis. 301. numer. 1. Merlino.
Vsuræ vsurarum nec etiam in stipulationem deduci possunt, & si deducantur denegatur actio. ibidem numer. 2.
Vsuram vsurarum exigens, infamia notatur. ibidem numer. 3.
Vsura vsurarum crimen, est valde detestabile, & est pernicies familiarum, ac Reipublicæ ruina. ibidem numer. 4.
Vsura, quod detur, principijs naturæ repugnat, sed per quandam fictionem hoc euenit. ibidem num. 5.
Vsuræ Hebreorum licet per Pontifices tolerentur, non tamen tolerantur vsuræ vsurarum. ibidem. numero 8.
Vsuræ vsurarum, si fuerint redactæ in sortem principalem, non præsumitur hoc factum spontanea voluntate debitoris, sed callido commento fæneratoris. ibidem numer. 11.
Vsura vsuræ sicuti est prohibita, ita est prohibitus modus, per quem indirectè daretur ansa exigendi hanc vsuram vsuræ. ibidem num. 12. & 13.
Vsura originaliter non potest effici sors per quamcunque causam accidentalem. ibidem num. 14.
Vsura est omnino improba, & licet sit tolerata, non tamen sine peccato exigitur. ibidem. num. 15.
Vsuras soluens non censetur scire indebitè soluere. ibidem. num. 17.
In Vsura est speciale, quod repeti potest, etiam si fuerit scienter, & spontè soluta. ibidem. num. 19.
Vsuram, si quis soluit, lex suspicatur quod hoc faciat per coactam voluntatem. ibidem. num. 30.
Vsura de Iure Diuino, de Iure Canonico, & de Iure naturali prohibita est, & de Iure Diuino tam veteri, quam Euangelico. ibidem. num. 32.
Vsuræ, quod sint illicitæ, hoc diffinitum in pluribus sacrosanctis Concilijs est. ibidem. num. 36.
Vsuræ etiam de Iure Ciuili saltem nouissimo prohibitæ sunt. ibidem numer. 38.
Vsuræ Hebreis sunt permissæ ex quadam dissimulatione. ibidem num. 47.
Vsuras exercere, hæbreis non licet vllo modo extra peccatum etiam attenta lege Moysis, nec in suos, nec in alienos. ibidem. numer. 48.
Vsuræ in omnibus casibus, in quibus sunt permissæ, potest etiam ab initio deduci certa quantitas, quæ appareat verum esse interesse. decis. 12. num. 14. Durano.
absq; Vsurarum labe, nihil ex pecunia percipi debet. decis. 130. num. 1. Pirouano.
Vsura esset, si fructus dotis exigerentur post mortem vxoris. decis. 38. num. 1. Virili.
Vsuræ vsurarum, si fuerint redactæ in sortem ex noua conuentione, an ex illis debeantur vsuræ. decis. 301. numer. 8. Merlino.
Vsuræ cessant, quando intrat satisfactio. decis. 130. numer. 16. Pirouano.

VSVS.

Vsus fideicommissorum temporibus Augusti Cæsaris incepit. decis. 36. num. 44. Coccino.
Vsu censentur consumpta bona mobilia, & modici valoris. decis. 254. num. 1. Durano.
ex Vsu rei probatur actualis possessio. decis. 13. numer. 20. Durano.
Vsus loquendi testatoris attendendus est pro declaranda eius voluntate. decis. 44. num. 4. Merlino.
ad Vsum certum, si oblationes fiant à fidelibus tunc voluntas eorum præcisè debet seruari. decis. 37. numer. 8. Merlino.
Vsus, & parientia qualis est, talis præsumitur concessisse Castri & iurisdictionis concessio. decis. 94. numer. 59. Coccino.

VSVSFRVCTVS.

Vsusfructus à proprietate distingui non potest, in illis rebus, quæ vsu consumuntur. decis. 299. numer. 20. Verospio.
Vsumfructum, si duo simul habeant, tunc si vnus partem suam vendere vult, alteri vti consors in eodem vsufructu præfertur. decis. 303. num. 21. Merlino.
Vsufructus debitus marito ex dispositione statuti, debetur vti marito, non vti patri. decis. 104. numer. 5. Merlino.
Vsufructu finito competit mandatum demanutenendo proprieta. decis. 359. num. 2. Coccino.
Vsusfructus in causam legitimæ potest relinqui filio. decis. 340. num. 6. Pirouano.
vsusfructus æstimatur iuxta text. in l. hæreditarium. ff. ad l. falcidæ. decis. 376. num. 5. Pirouano.
vsusfructus natura est, vt rerum substantia sit salua in prætio, si sinius in mobilibus, & quando hoc habeat locum. decis. 338. num. 4. Durano.
Et hoc procedit tam in vsufructuario hæreditario, quam in alio quouis vsufructuario. ibidem num. 5.
vsufructus venditus. ex natura sui, si reuertatur ad proprietarium, ipse venditor de euictione non tenetur. decis. 219. num. 17. Verospio.
vsumfructum non habet in portione filij, pater, quando fuit institutus hæres, vna cum filio. decis. 356. numer. 5. Dunozetto.
vsufructu finito, manutentio non solum competit proprietario, sed etiam illius hæredi intra 30. annos, quamuis vsufructuarius alienauerit. decis. 359. numer. 3. Coccino.
Vsusfructus æstimatio relicti filio loco legitimæ, de quo tempore est facienda. decis. 376. numer. 8. Pirouano.
vsumfructum pater non potest in portione filiorum pretendere si testator hoc prohibuerit. decis. 372. numer. 4. Dunozetto.
vsumfructum vxoris mortuæ consequitur marius stante statuto Vrb. lib. 1. c. 131. tanquam marius, non autem obfilios. decis. 104. num. 8. Merlino.
ex Vsufructu spatio 20. annorum valor rei constituitur. decis. 376. num. 7. Pirouano.
vsusfructus suæ dotis, vxor prohibere potest ne marito ratione patriæ potestatis quæratur. decis. 104. numer. 7. Merlino.
vsusfructus dominium ponitur inter species dominij. decis. 140. num 8. Pirouano.
vsusfructus ex dispositione testatoris est imputandus in legitimam. decis. 360. num. 23. Coccino.
vsusfructus imputatur in legitimam ascendentium. decis. 62. numer. 9. Durano.
vsufructuaria vera censetur relicta vxor, quando ei, & filijs simul, & coniunctim vsusfructus relictus est. decis. 241. num. 5. Coccino.
vsufructuario mortuo cessat vsusfructus, & naturalis possessio cum ciuili remanet consolidata. decis. 340. numer. 10. Pirouano.

VSVRPATIO.

Vsurpatio iurispatronatus, vt præsumatur in Magnate, sufficit, quod sit, vel fuerit Dominus temporali, loci, vbi exstit beneficium. decis. 197. num. 16. Coccino.
vsurpatio iurium, actionum, & mobilium fideicommisso subiectorum præsumitur ex non confectione inuentarij. decis. 348. num 4. Durano.
vsurpatio iurispatronatus præsumitur, quando sinius in magno Principe. decis. 197. num. 19. Coccino.
vsurpationis præsumptio intrat in iurepatronatus familiæ potentis. decis. 326. num. 19. Virili.

VTILE.

Vtile per inutile viciatur. decis. 176. num. 44. Coccino.

Vile, per inutile in separabilibus non vitiatur, decis. 8. num. 6. Merlino.

vtile per inutile non vitiatur in indiuiduis. decis. 451. num. 51. Durano.

VTILITAS.

utilitatem, quis consequi non potest ex suo delicto. decis. 400. num. 4. Virili.

utilitati publicæ ius commune patrocinatur, decis. 265. num. 39. Vbaldo.

utilitatem priuatam respicit præscriptio. decis. 265. num. 25. Vbaldo.

VVLGARIS SVBSTITVTIO.

Vulgaris substitutio semper habet locum, quocunque casu prior vocatus rem haberi non possit. decis. 222. numer. 1. Pirouano.

de Vulgari substitutione ad fideicommissariam ex diuersitate rationis non arguitur. decis. 221. num. 6. Virili.

Vide in Verb. substitutio.

VXOR.

Vxoris homicidium ad effectum contrahendi matrimonium cum alijs, pedum hoc casu matrimonium contrahendum impedit, sed dirimit contractum. decis. 316. numer. 1. Coccino.

ob Vxore, si sic facta assertio dotis constante matrimonio præsumitur simulata, & in fraudem prohibitæ donationis. decis. 52. num. 4. Merlino.

vxor habet hypotecam pro restitutione dotis, super eisdem bonis datis in dotem. decis. 372. num. 1. Dunozetto.

vxori secundum ius antiquum non habenti soliti capacitatem licebat legare vsumfructum tertiæ partis bonorum, & si liberos habuerit eiusdem partis proprietatem. decis. 19. num. 15. Coccino.

vxor potest prohibere, ne vsusfructus suæ dotis ratione patriæ potestatis marito queratur. decis. 304. nu. 7. Merlino.

vxor, quando est instituta hæres à marito donec vitam vidualem seruauerit in eius domo, vna cum filijs, & sua familia, ista conditio est seruanda, cum d. verba importent præceptum. decis. 241. num. 20. Coccino.

Et hoc non debet simpliciter resultare ex cohabitatione in eadem domo, aut ex communione mansionum, sed ex confusione expensarum victus. ibidem num. 21.

vxor, quæ miserationis causa non exegit dotem à Viro vigente ad mortem, non potest excutere bona fideicommissaria, pro dote habendi. decis. 239. num. 10. Virili.

vxoris obitus eo ipso probatur, si doceatur maritum illius transiuisse ad secunda vota. decis. 356. num. 3. Dunozetto.

in Vxoris bonis administrandis maritus habet mandatum à lege. decis. 106. num. 8. Merlino.

vxor instituta hæres, dum vitam vidualem seruauerit in domo testatoris vna cum filijs seruetur in vtroque casu præstare cautionem. decis. 241. num. 19. Coccino.

vxorem, si quis interficiat non ad effectum contrahendi matrimonium cum aliqua, sed vt melius libidini vacaret, ex hoc impedimento matrimonium non diriminur. decis. 316. num 28. Coccino.

vxoricidæ, quod maritus ipsi dederit venenum, probatum per vigentia indicia. decis. 352. num. 8. Merlino.

vxorem, si quis duxit in aliquo loco, & ibi habeat maiorem partem suorum bonorum, ex hoc probatur incolatus dicti loci. decis. 157. num. 6. Virili.

vxor, quando æquis portionibus instituit hæredes, maritum, & filios, colligitur voluisse, quod maritus solam medietatem consequeretur, & nihil posset prætendere super alia medietate filiorum. decis. 356. num. 6. Dunozetto.

vxori vitæ, si maritus inuidiauerit venum quæ absolutè est facienda separatio thori. decis. 352. num. 6. Merlino.

vxorem, si quis interficiat, alia causa, quam contrahendi matrimonium, si narretur in dispensatione, si non interfecisse vxorem, si coram Ordinario id iurauerit, non efficax repertus. decis. 316. num. 32. Coccino.

Quæ quidem, & dispensatio ipsa intelliguntur de homicidio, quod causet impedimentum ad contrahendum. ibidem num. 42.

vxori, & filijs, si simul, & coniunctim vsus fructus relinquatur, tunc vxor erit vera vsufructuaria. decis. 241. num. 5. Coccino.

vxor, quæ neglexit habere quartam in bonis primi viri, non potest illam petere in bonis secundi viri. decis. 239. num. 11. Virili.

vxoris institutio, si sit incompatibilis cum separata institutione filiorum in alimenta potest resolui. decis. 241. num. 9. Coccino.

vxor instituta hæres vna cum filijs, quando ista institutio non possit resolui in alimenta secundum consuetudinem Bulgarij. decis. 241. num. 4. & 5. Coccino.

vxorem suam, si testator prohibeat ab hærede molestari, etiam ex titulo iustissimo qualiter intelligi debeat. decis. 89. num. 16. Durano.

vxoris homicidium ad effectum melius vacandi libidini, impedit matrimonium contrahendum. decis. 316. num. 29. Coccino.

vxore consentiente, est permissa alienatio rerum dotalium. decis. 318. num. 10. Quesno.

vxor, si hæres instituatur cum onere habitandi & viuendi cum filijs, ex hoc non potest inferri, quod ei solum alimenta sint relicta. decis. 241. num. 11. Coccino.

vxori, si testator iubeat, quod in eius testatoris domo viuat, vna cum filijs, intelligitur, vt habeat cum filiorum. decis. 241. num. 25. Coccino.

in Vxoris defunctæ dotem, vt maritus lucretur vsum fructu, quid requiratur. decis. 104. num. 4. Merlino.

Vide in Verb. Femina, & Mulier.

VXORATVS.

Vxoratus non potest iterum vxorari nisi soluto illo matrimonio. decis. 17. num. 31. Durano.

vxoratus est persona Ecclesiastica, si clericali charactere sit insignitus. decis. 12. num. 16. Rembaldo.

vxoratus, vt dicatur persona Ecclesiastica debent in eo concurrere requisita, de quibus in c. vnic. de cler. coniug. in 6. ibidem num. 17.

INDEX DECLARATIONVM CAPITVLORVM CONCILIORVM CONSTITVTIONVM seu BVLLARVM, REGVLARVM CANCELLARIÆ LEGVM, STATVTORVM, DECISIONVM ET DOCTORVM,

QVÆ IN HOC VOLVMINE CONTINENTVR.

CAPITVLA.

C Ap. ad Apostolicæ de decim. in quibus terminis loquatur. decis. 124. num. 15. Coccino.
Cap. cum nimis de elect. in 6. non procedit, quando quis nullos fructus percepit. decis. 154. num. 17. Durano.
cap. conquærente de off. ordin. declaratur. decis. 122. num. 11. Pirouano.
cap. consultationibus de iurpat. quando non habeat locum. decis. 362. num. 15. Merlino.
cap. cum aliquibus de rescript. in sexto exponitur. decis. 100. num. 47. Coccino.
cap. cum dilectus. de cleric. non resid. quando intret. decis. 22. num. 2. Durano.
cap. cum in tua de decim. & plures DD. qualiter intelligantur. decis. 313. num. 19. Merlino.
cap. cum simus de regul. declaratur. d. 267. nu. 9. Chislerio.
cap. cum super de confess. in §. femina est præcise seruanda in productione positionum. decis. 359. num. 42. Coccino.
cap. decernimus 16. q. 1. & quatenus nimis, quatur. decis. 152. num. 16. Pirouano.
cap. dilectus. de cleric. non resid. videtur correctus per Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 12. decis. 22. nu. 15. Durano.
cap. dilectus. de cler. non resid. præter familiaritatem, requiritur bonum cum a persona Principis. decis. 22. numer. 15. Durano.
cap. dudum, &c. quoniam de decim. quando habeant locum. decis. 122. num. 14. Pirouano.
cap. dudo surgente 12. q. 1. declaratur. decis. 12. num. 3. Remboldo.
cap. Episcopus de præben. declaratur. decis. 159. num. 16. Coccino.
Clem. exijt, & clem. unic. de verb. signif. in textio declarantur. decis. 363. num. 8. Merlino.
cap. in Ecclesia 1. de Capell. Monach. non habet locum, quando Ecclesia non est regularis. decis. 53. numer. 4. Durano.
cap. inhibitio. de clandest. desponsat. intellectus. decis. 264. num. 32. Coccino.
cap. lator. quibus sint leg. & quando cessat. cogn. quando habeant locum. decis. 330. num. 27. Coccino.
cap. peruenit. de excess. prælat. in 6. loquitur de Religiosis mendicantibus. decis. 116. num. 8. Vbaldo.
cap. præsenti §. sanè de præben. in 6. vt habeat locum, quid requiratur. decis. 9. num. 2. Pirouano.
cap. quamuis pactum de pact. in 6. cessat quando adest dolus. decis. 125. num. 19. Durano.
cap. quantam, &c. dudum de decim. intellectus. decis. 64. num. 4. Pirouano.
cap. quia nonnulli, de magistr. & ibi Doct. intellectus. decis. 130. num. 14. Coccino.
cap. quoniam & in cap. quanto. de magist. quando non procedant. decis. 325. num. 10. Chislerio.
cap. quoniam, & in c. dudum de decim. quando habeant locum. decis. 122. num. 14. Pirouano.
cap. si a Sede. de præben. in 6. decis. 66. num. 8. Vbaldo.
cap. sicuti cum de cohabit. cleric. & alij declarantur. decis. 139. num. 3. Coccino.
cap. sicut 4. de cohabit. cler. declaratur. decis. 139. numer. 3. Coccino.
cap. si quis nesciat 11. distinct. declaratur. decis. 353. numer. 31. Coccino.
cap. si quisq; 2. de cohabit. cleric. declaratur. decis. 129. num. 3. Coccino.
cap. statutum 17. quæst. 2. declaratur. decis. 264. numer. 35. Coccino.
cap. suscepti. §. subiunctum de concess. præb. in 6. & Gonz. declarantur. decis. 281. num. 10. Coccino.

cap. matres 8. de cohabit. clericor. declaratur, decis. 139. num. 3. Coccino.
capit. vna de decim. quam ſit prætnalgata. decis. 455. num. 14. Merlino.
cap. vt bigamus. de Bigam. continet conſtitutionem concilij. decis. 7. num. 5. Coccino.

CONCILIA.

Concil. Conſtantien. de dilmembrat. quando habeat locum. decis. 70. num. 9. Vbaldo.
concil. Trid. ſeſſ. 24. c. 5. de reform. matr. in quibus caſibus proced it. decis. 201. num. 2. Coccino.
concil. Trident. ſeſſ. 24. de reform. cap. 18. an videatur corrigere text. in cap. dilectus de cleric. non reſid. decis. 22. num. 3. Durano.
concil. Trid. ſeſſ. 24. c. 18. de reform. in quo caſu loquatur, declaratur. decis. 197. num. 10. Coccino.
concil. Tridem ſeſſ. 24. c. 20. de reform. non intrat ad cauſam dum nullitatem, propter ſuam ſdictionem impeditam, donec ſequatur tranſportatio. decis. 192. numer. 2. Pirouano.
concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 20. de form. non arctat appellantem quærere actu tranſportando ab alio, quam à Notario Iudicis à quo. decis. 18. num. 8. Pirouano.
concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 9. de reform. intrat etiam in vniuerſitatibus probare volentibus ad ſe ſpectare aliquod ſuſpatronatus, & quid in hac materia annullet Concil. decis. 85. numer. 8. Manzanedo.
concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 9. de reform. non intrat, quando tota vniuerſitas non prætendit ſuſpatronatus. decis. 199. num. 19. Merlino.
concil. Trident. ſeſſ. 25. de reform. cap. 9. quando ceſſet. decis. 401. numer. Pirouano.
concil. Trident ſeſſ. 25. c. 9. de reform. declaratur. decis. 197. num. 85. Coccino.
concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 14. de reform. loquitur, quando agitur de ſubtrahenda parte fructuum, non autem quando agitur de priuatione bonorum. decis. 139. num. 5. Coccino.
concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 13. de regulis declaratur. decis. 85. num. 10. Vbaldo.
concil. Mediolanen. in tit. de funer. ſ. 1. vbi præponit, & §. qui in funere, & § funeribus, idem fere diſponit, quod ius commune in materia funeralium. decis. 400. numer. 11. Merlino.

CONSTITVTIONES, ac BVLLÆ.

Conſtitut. Bonifacianæ, & Paulin. vigore, emphyteutica bona Eccleſiaſtica ſunt redacta ad inſtar feudalium. decis. 119. num. 1. Virili.
conſtitutiones Bonifacianæ, & Paulinæ circa bona emphyteutica eccleſiaſtica habent tantum locum in Ducatu Ferrariæ. decis. 371. num. 22. & 24. Durano.
Bonifacianæ, circa bona emphyteutica eccleſiæ procedit etiam fauore legitimatorum. decis. 119. numer. 5. Virili.
Bulla Gregor. XIII. de iure congrui, diſponit, vt volenti ædificare, Canerarius, & Magiſtri Viarum cogant vendi domus vicinas ſolitas locari, iuſto certo pretio. decis. 378. num. 1. Merlino.
Bulla iuris congrui non loquitur de quocunq; vicino, ſed de eo, damnatur, qui ex propriis & cohærenti domo, vnicam, & latiorem conſtruere poteſt. decis. 339. num. 1. Merlino.
Bulla iuris congrui nullo modo facere videtur vicino ædificaturo ad ſolam pompam, & æmulationem. decis. 339. num. 11. Merlino.
Bulla iuris congrui ceſſat, quando dominus fundi offert ſe ædificaturum ad ornatum Vrbis, iuxta ſui ſoli capacitatem. decis. 378. num. 4. Merlino.
Bulla iuris congrui non habet locum, quando vicinus eſt ædificaturus in vico anguſto, & peruio. decis. 199. num. 29. Merlino.
Conſtitutio Gregoriana de Iur. Congr. non ſuffragatur vicino ex parte interiori, ſeu poſteriori. decis. 449. num. 45. Merlino.
Bulla iuris congrui vt habeat locum, requiritur, quod domus vicini retrahentis cum facie domus retrahendæ connecti poſſit. decis. 339. num. 12. Merlino.
Bulla iuris congrui non curat de ædificio faciendo à vicino ſi ſolum in domo retrahenda illud eſt factum. decis. 339. num. 24. Merlino.
Conſtitutio Gregoriana de Iur. Congr. cum ſit correctoria Iuris communis, non ita de facili patitur extenſionem. decis. 243. num. 44. Merlino.
Bulla iuris congrui in congruentia quadam, & epicheia fundata eſt. decis. 339. num. 28. Merlino.
Bulla iuris congrui loquens de ædificio faciendo ad publicum ornatum, debet intelligi de ædificio congruo, & proportionato pro qualitate domus. decis. 339. numer. 33. Merlino.
Non autem de quacumque immoderata, & capriola ædificatione num. 33. & num. 34. Vbi damnatur huiuſmodi non conſentanea ædificandi Luxuria.
Bulla iuris congrui, quando cogat vicinum domum inhabitantem eam vendere. decis. 378. num. 2. Merlino.
Bulla iuris congrui tota eſt fundata in æquitate, quæ publicam vtilitatem priuatis prætulit commodis. decis. 339. num. 27. Merlino.
Bulla iuris congrui cum ſit correctoria iuris communis non admittit extenſionem. decis. 339. num. 28. Merlino.
Bulla iuris congrui ab inquilino non expoſtulat ædificium, & etiam ſi non ſit ædificaturus confert prælationem. decis. 339. num. 21. Merlino.
Bulla iuris congrui præſupponit, quod ædificium fit inchoandum in propria domo, non autem ſolummodo inſtituendum in domo, retrahenda. decis. 339. numer. 10. Merlino.
Bulla iuris congrui non habet locum, quando domus vicini pro ſua dignitate eſt æquè ornata. ibidem num. 30.
Conſtitutio Pauli III. de anno, 1539. prohibet ne inueſtiti poſſint imponere noua grauamina comitatenſis, vel comitatui abſque licentia Gubernatoris. decis. 389. numer. 4. Pirouano.
Conſtitutio Paulina circa bona emphyteutica Eccleſiaſtica, non ſolum vocat filios, & deſcendentes legitimos, ſed etiam legitimatos. decis. 371. num. 9. Durano.
Bulla Pij IV. circa deprotionem poſſeſſionis beneficij, ceſſat, quando Commiſſarius Cameræ accepit poſſeſſionem, & illam cedit proprio Apoſtolico. decis. 182. numer. 5. Virili.
Bullæ Pij IV. contra illegitimos intellectus. decis. 199. num. 55. Coccino.
Bulla Pij IV. contra illegitimos, quando habeat locum. decis. 119. num. 17. Virili.
Bullæ Pij IV. de regiſtratione loquitur tantum de gratijs præiudicialibus Camere. decis. 100. num. 25. Coccino.
Conſtit. Pij V. circa collationem beneficiorum Parochialium declaratur. decis. 344. num. 12. Verospio.
Bullæ Pij V. contra illegitimos intellectus. decis. 119. num. 16. Virili. decis. 100. num. 4. Coccino.
Conſtitutio Sixti V. Contra incedentes &c. declaratur. decis. 50. num. 45. Virili.

REGVLÆ CANCELLARIÆ.

Regul. 4. Cancell. habet locum etiam in Collectoribus Decimarum, quæ imponuntur pro ſubſidio aduerſus Infideles, vel ob publicam cauſam. decis. 255. numer. 5. Dinozetto.
Regul. 4. Cancell. comprehendit etiam Collectores deputatos ad exigendum ſubſidium impoſitum à Papa pro ſubuentione Imperatoris contra infideles. decis. 355. num. 22. Durano.
Regul. 4. Cancell. declaratus decis. 255. num. 3. Dinozetto.
Regul. 4. Cancell. vt habeat locum ſufficit, quod aliqua temporis parte, quis fuerit vnicus etiam ſubcollector decimarum. decis. 255. num. 6. Dinozetto.
Regul. 4. Cancell. comprehendit æquè Collectores Ciuitatum, &

mum, & Dioc. num. 18. Collectores Prouinciarum. decis. 335. num. 15. Durano.

Regula quarta Cancellariæ præsentis Papæ omnia beneficia ecclesiastica quorumcunque collectorum fructuum, & proventuum Cameræ Apostol. debitorum. decis. 161 num. 1. Dunozetto.

Regul. 4. Cancellariæ comprehendit Collectores generales, & non particulares. decis. 161. numero. 25. Durano.

Regul. 4. Cancellariæ requirit vniciatim subcollectorum, & d. regul. non habet locum in exactore capitali. decis. 161 num. 10. Dunozetto.

Regul. Cancell. de 20. non solum annullat prouisionem beneficij, sed etiam facit, vt sic impetrans efficiatur inhabilis ad illud beneficium, & pariter ad alia. decis. 344. num. 2. Verospio.

Regul. Cancell. 67. num. 68. declaratur. decis. 46. num. 30. Durano.

Regul. Cancell. 54. declaratur decis. 316. numero 34. Coccino.

Regul. Cancell. de exprimendo valore, requisit, quod ea in gratijs motu próprio emanatis, valor sit exprimendus. decis. 212. num. 2. Durano.

Regul. Cancell. de exprim. valor. circa expressionem valoris in gratijs motu proprio, etiam si sit contra ius commune, & contra regulas anteriorum Pontificum debeat vt odiosa restringi. decis. 212. num. 5. Durano.

Regul. Cancell. de Mensibus iam comprehendat Legatos, cum verba d. regul. soli Papæ conueniant. decis. 344. nu. 8. Verospio.

L. E. G. E. S.

L. vnica §. Item & de ann. legat. declaratur. decis. 144. num. 11. Durano.

l. Ante. fin. C. de Cast. & Min. loquitur solum in Cubiculariis Imperatoris, & Augustæ. decis. 324. numero. 2. Pirouano.

l. Bona. C. de bonis ante nupt. qualiter Doctor. communiter intelligant. decisio. 138. num. 12. Durano.

l. Boues §. hoc sermone ff. de verb. signif. cessat, si promissio referatur ad actum, qui pluries ab eadem persona potest reiterari. decis. 218. num. 12. Coccino.

in l. cubicularios C. de præp. sacr. cubic. l. fin. C. de Cast. & Min. & l. 2. de decan. lib. 12. loquantur solum in cubicularijs Imperatoris, & Augustæ. decis. 324. numer. 2. Pirouano.

l. Cum à matre. C. de rei vindic. quando non habeat locum. decis. 176. num. 47. Coccino.

l. cum de indebito §. fin. ff. de probat. quando intret. decis. 281. num. 8. Durano.

l. cum hæredes ff. de acquirend. possess. procedit tam in rebus corporalibus, quam incorporalibus. decis. 55. num. 8. Durano.

l. Cum ij. C. comm. de legat. concedit legatario hypothecam in bonis, quæ à Testatore transierunt in hæredem. decis. 4. num. 17. Coccino.

l. cum patet §. Titius ff. de leg. 2. & alij declarantur. decis. 19. num. 13. Coccino. & d. 31. num. 14. eod.

l. cum patet §. Item ff. de leg. 2. quando sit locus. decis. 164. num. 1. Queipo.

l. Cum prætor ff. de iudic. si per procedis quando casus excessus non includitur alia via ad iustum casum expressus. decis. 13. num. 19. Durano.

l. eam ratio. ff. de bon. damnat. declaratur, & etiam text. in l. scripsi §. fin. Mediolano. decis. 62. numero. 49. & 50. Durano.

l. Curabit. C. de act. empt. non intrat quando res vendita remanet penes venditorem. decis. 12. numero. 16. Durano.

l. de his ff. de testib. procedit in illis actibus, qui directè inferunt præiudicium non autẽ in illis, qui præiudicium inferunt ex natura actus, in necessariam consequentiam. decis. 4. num. 15. Coccino.

l. dotem. C. de iud. dotem non procedit, quando constat aliud esse conuentum. decis. 59. num. 6. Merlino.

l. edicto. fin. C. de Edict. D. Adrian. tollend. fiat, quando duo testamenta concurrunt. decis. 208 num. 5. Pirouano.

Auth. excipitur, C. de bon. q. lib. quando procedat. decis. 372 num. 5. Dunozetto.

Lex facto §. ex facto. ff. ad Trebell. declaratur. decis. 346. nu. 4. Dunozetto.

Lex sextante §. latinus ff. de excep. declaratur. decis. 347. numer. 10. Queipo.

l. filiæ legatorum. C. de legat. intellectus. decis. 150. num. 18. Coccino.

l. filijs matrem. C. de inoff. testam. non est intelligenda generaliter. decis. 239. numer. 3. Virili.

l. fideicommissa §. si quis ff. de legat. 3. declaratur. decis. 309 num. 12. Durano.

l. fistulas §. 1. ff. de contrah. empt. declaratur. decis. 25. num. 19. Coccino.

l. fundi ff. de contrahend. emption. quando habeat locum. decis. 299. numer. 21. Verospio.

l. hæredinatum ff. ad l. falcid. computatio qualiter fiat. decis. 200. num. 14. Durano.

l. illud ff. ad l. Aquil. quando interest eius dispositio. decis. 208 num. 3. Coccino.

l. in delictis §. fi extraneus ff. de noxal. quando interet. decis. 196. num. 24. Duano.

l. in ratione ff. ad l. falcid. respectu lucri non est correcta. decis. 249. num. 19. Pirouano.

l. in re obligata ff. de legat. primo, declaratur. decis. 144. numer. 5. Pirouano.

l. in solidum 88. §. prædium ff. de legat. 2. quando sit locus. decis. 363. num. 1. Queipo.

l. in tribus ff. de iud. declaratur. decis. 17. numero. 4. Merlino.

l. ita tamen 22. §. fin. ff. ad Trebell. declaratur. decis. 19. numero 20. Coccino.

l. ita tamen 27. §. hæres ex asse ff. ad Sen. Consult. Trebell. decis. 31. num. 14. Coccino.

l. iubemus nulli C. de sacr. sanct. eccles. intellectus. decis. 318. num. 51. Queipo.

l. iubemus §. in supradictis. C. ad Trebellian. in quibus terminis loquatur. decis. 168. num. 8. Virili.

l. ius nostrum ff. de regul. iur. non procedit quando hæreditas iam est adita. decis. 309. num. 12. Durano.

§. licentia Auth. de alienat. declaratur. decis. 314. num. 12. Merlino.

l. Lucius la 2. ff. de hæred. instit. declaratur. decis. 221. num. 4. Virili.

l. Lucius §. maritus ff. ad Trebell. loquitur, quando mulieri per mariti debitorum fuit legata dos. decis. 31. num. 4. Coccino.

l. magis puto §. illud ff. de reb. eorum & in l. propter litem §. licet. ff. de excusat. tut. in quibus terminis procedat. decis. 177. num. 26. Merlino.

l. memitimus 2. §. ad filiorum. C. quand. & quib. quart. pars, declaratur. decis. 251. num. 18. Merlino.

Præsumptio l. miles §. defuncto. ff. de adult. quando interet. decis. 409. num. 15. Merlino.

Præsumptio d. l. miles §. defuncto est iuris, & de iure. ibid. numero 16.

Præsumptio d. l. miles §. defuncto, ex potentissimis coniecturis in contrarium elidi tur. ibid. num. 17.

Præsumptio d. l. miles §. defuncto, non est fundata in solo matrimonio, sed in coniugum habitatione, vel saltem accessu mariti ad vxorem. ibid. num. 18.

Præsumptioni d. l. miles §. defuncto non ita modicè inhærendum est, quandoquidem multum expedit, & est periculosum, ve non habeat locum. decisio. 409. numero. 21. Merlino.

Præsumptio d. l. miles §. defuncto elidi tur ex alijs præsumptionibus quatenus vrgentes sint. decisio. 409. numero. 23. Merlino.

l. observare. C. de cad. loquitur solum in cubicularijs Imperatoris, & Augustæ. decisio. 324. numero. 2. Pirouano.

l. Modestinus. ff. de solut. quando intret. decis. 73. numero.

mero.21.Durano.
l.Papiæ Poppæ Tacta sub Tiberio, quod sines sexagenarij accerantur a Concubijs fuit antiquata. decis. 20. num. 123. Merlino.
l.Papinianus §.Vnde,si quis,ff.de inofficios. test. declaratur decis.62.num.75.Durano.
l.Postulata.C.de restit.in integr.habet etiam locum in ecclesia,decis. 412.numero.4.Verospio.
l.Propter litem §.licet.ff.de excusat. tutor.in quibus terminis loquatur.decis.177.num.26.Merlino.
Auth. quæ res. C. commun. de leg. cum sit subsidiaria non est efficienda primaria. decisio. 239. numero. 5. Vitili,
Auth. quæ res.C. eo.mun. de legat. aequaliter solet procedere in legitima, in dote, & in alimentis, decis. 128, num. 10.Vitili,
l. Qui aliena.§.15.qui putabat.ff.de acquir.hæred.declaratus decis.142.num.13.Quipn.
Præsumptio l.Quintus ff.de donat.int. vir. & vxor. non admittitur in iudicio possessorio. decisi 275. numero 11. Durano.
l.quod de bonis.num.15.§. quod Annus ff. ad l.Falcid. declaratur.decis. 31.num. 14. Coccino.
l. emptionis,C. de rescindend. vendit. non habet locum in actu liberatorio. decis. 125.nu.13. Durano. de quando interr vide ibidem num. 27.
Auth. sacramenta puberum. C. si aduers. vendit. §. &c. quamus pactum de pact. in 6. non intrat vbi interuenit dolus. decis.125. num.30. Durano.
l.scripta.§.fin. ff. quod libet. declaratur. decisio. 6. 2. 49. Durano.
l.fin ff. obtinuit ff. de re iud. declaratur. decis. 103. num. 8. Vbaldo.
l.heluenius.C.si minus fecisse dic. quando cesset. decis. 1. num.39.Durano.
in l. si diuersa C. de transactione quando procedat decis. 147. numero. 21. Coccino, & decis. 120. numero. 16. Durano.
l.si filiæ. C. de donat.ant.nupt. remanet in corrocta. decis. 138.num.18.Durano.
l.si ita §. si pater.ff.de legat.2. procedit etiam in contractibus decis.17.num.28.Durano.
l.si ita stipulatus §. fin. ff. de verb. oblig. intellectus. decis. 138.num.7.Durano.
l. si me,& Titium ff.si cert.petat, quando procedit decis.16, num.27.Vbaldo.
l. si non sortem §.si centum. ff. de condict. indeb. quando procedat.decis.41,num.21.Verospio.
in Auth. si qua mulier C. de Sacrosanct. Ecclesiis est correctus per cap. cum simus de regul, decis. 267. numero 8, Chisterio.
§.si quis igitur auth, quibus mod, nat. effic. sui extenditur, decis.92.num.10.Durano.
l.si quis mihi bona §. iussum ff. de acquir. hær. intellectus. decis. 74.num.12.Durano.
l.si tibi C.de donat.ant.nupt.remanet incorrecta. decisio 138.num.18.Durano.
l.vinum. §. licet autem ff. de pericul. & comm. rei vendit. extenditur etiam ad frumentum, decis. 219. num. 39.Coccino.
§.successio de nat. success.feudi declaratur. decis.176.num. 15. Coccino.

STATVTA.

Statut. Bononiæ. concedens vnicuique in quolibet possessorio posse semel appellare, non habet locum in sententia lata, remedi, d. l. final, decisio, 51, numero 4. Coccino.
Statut.Bononien.sub rub.de testibus dot. lib.4. quando procedat.decis. 138.numero 22. Durano.
Statut.Bononien.de successib.ab intest, melioratus, & decis. 107.num.4.Durano.
Statutum Centense. lib.4. capit. 15. declaratur. decis. 59. num.7.&9.Merlino.
Statut. Ferrar. cap.101. lib. 4. dispone, quod vxor non possit exigere ab hæredibus viri donationem propter nuptias, nisi fecit in testamento viri eidem relicta. decis.391.num.9.Pirouano.
Statut.Ferrarien.rubr.149.lib.3.declaratur.decis.364.num. 19.Quipo.
Statutum Ravennatem. de succes. frat. declaratur. decis. 388.num.28.Merlino.
Statutum Vrb.ca.110.lib.1.non habet locum,quando vendita fuit coacte facta pretio monitorio.decis.178.num. 18.Merlino.
Statut.Vrb.lib.1.cap. 113. respectu illius, in quem fit alienatio, loquitur in remedecis.15.num.2.&9.Coccino.
Statut.Vrb.lib.1.cap.113.comprehendit etiam casum, quando alienatio fit in tutorem, & in quemlibet alium. ibidem, num.2.
In statut. Vrb.lib.1.cap.113.fuerunt positi illi quatuor casus,quia frequentius accidunt, non autem, quod statutum ad illos tantum voluerit se restringere. ibidem. numero 7.
Statut.Vrb.lib.1.cap.134.exponitur.decis.104.numero.10. Merlino.
Statutum Vrbis,lib.1.cap.145. excludens feminas propter masculos, procedit ab intestato non autem ex testamento.decis.195.num.21. Dunozetto.
Statutum Vrb.libr.1.cap.145. necessario non requirit, vt filia dotata sit tempore delatæ successionis, sed sufficit, quod frater parata sit eam dotare. decis. 405. numero. 12 & Verospio.
ex Statuto Vrb.lib.1.cap.147.possessio patris consumung in filium, qui propterea in d.possessione continuata manutenendus est.decis.200.num.5.Durano.
Statut.Vrb.lib.1.capit.151.non solum annullat contractus ibi expressos, sed etiam omnes alios contractus per quos minor lædi potest.decis.1.num.8.Durano.
Statut. Vrb. libr.1.capit.151. præsumit in illius casu inimicum fuisse dolo extorsum. decisio. 25.numer.24. Coccino.
Statut.Vrb. libr.1.capit. 151. in dolo præsumpto aduersarij fundatur.decis.1.num.23.& 39.Durano.
Statut.Vrb.lib.1.cap.151.respicit principaliter publicam vtilitatem.ibidem num. 5.
Statut.Vrban.libro 1.capit. 151. ad quid tendat, ibidem. numero 4.
statutum Vrb.lib.1.c.158. damnat contractus filiorum familiarum non obstante quouis iuramento, & obligatione. decis.283. num.1. Verospio.
statuti Vrb.lib.1.c.158. præscriptio fundatur in præscriptione satisfactionis, quod ideo non intrat, vbi constat contrarium.decis.300.num.12.Durano.
statut. Vrb. de duabus conform.lib.1.cap.178. ad hoc vt intret sufficit, quod colligantes sint Ciues, vel incolæ. decis.137.num.2.Vitili.
statutum Vrb. lib.1. capit.189. libro primo prohibens post annum dici de nullitate, non habet locum in nullitate exceptionis.decis.172.num.10.Verospio.

DECISIONES.

Decis.16.de probat. in nou. & alias decisiones declaratur, decis.53.num.10.Durano.
Decis.5.de rer. permutat.in nou.declaratur. decis. 152. numero 11. Pirouano, & decisio. 190. numero. 11. eodem.
Rot. decis. 8. de ins. patr. in antiq. declaratur. decis.144. num. 21. Durano, & decis.100.num.21.Coccino.
Rot.decis.24.de testibus in antiq. declaratur. decis. 436. num.6.Quipo.
Decis.67.p.art.2.diuers. quando procedat, decis 83, numer. 6.Manzanedo.
Decis. 161. part. 2.diuers. declaratur, decisio.11.numero 31.D.
Decis.218.part.4.diuers. declaratur.decis.314. numero.7. Merlino.
Decis.Rot.854.part.4.diuers. declaratur, decis.355.num. 27.

27. Merlino.

Decis. 843. part. 4. diuers. & decis. 504. eadem part. declaratur. decis. 195. num. 19. Dunozetto.

Decis. 279. num. 3. part. 1. in recent. in quibus terminis loquatur. decis. 124. num. 11. Coccino.

Decis. 279. num. 3. part. 1. in recent. declaratur. decis. 124. numer. 15. Coccino.

Decis. 371. num. 4. part. 1. in recent. declaratur. decis. 85. numer. 21. Vbaldo.

Decis. 407. part. 1. in recent. declaratur. decis. 387. num. 14. Durano.

Decis. 485. part. 1. in recent. declaratur. decis. 405. num. 53. Verospio.

Decis. 497. num. 11. part. 1. in recent. declaratur. decis. 85. numer. 13. Vbaldo.

Decis. 548. part. 1. in recent. in quibus loquatur. decis. 388. num. 27. Merlino.

Decis. 642. part. 1. in recent. coram Buratto declaratur. decis. 86. num. 12. Coccino.

Decis. 715. par. 1. in recent. declaratur. decis. 261. num. 13. Dunozetto.

Decis. 204. & 217. in recent. par. 2. declaratur. decis. 51. num. 41. Dunozetto.

Decis. 507. part. 2. in recent. declaratur. decis. 6. numero. 17. Merlino.

Decis. 543. part. 2. in recent. declaratur. decis. 6. numer. 6. 3. Merlino.

Decis. 667. num. 11. part. 2. in recent. declaratur. decis. 6. numer. 17. Merlino.

Decis. 678. part. in recent. & DD. declarantur. decis. 39. numer. 10. Durano.

Decis. [illegible] in Manzando penes Merlin. de legit. declaratur. decis. 376. num. 10. Pirouano.

Arpol. decis. 3. numero. 7. & 8. de decim. in quibus terminis loquatur. decis. 124. num. 15. Coccino.

Mohed. decis. 10. num. 1. & seq. de reſtitut. ſpoliat. declaratur. decis. 190. num. 6. Virili.

Arpol. decis. 21. de reſtitut. ſpoliat. decis. 392. num. 15. 37. & 38. Durano.

Decis. Caſſador. 1. de penſion. declaratur. decis. 24. numero 20. Merlino.

Caſſador. decis. 70. num. 8. de reſcript. declaratur. decis. 30. num. 14. Durano.

Capan. decis. 27. part. 1. & decis. 24. de reſtibus in antiq. declaratur. decis. 416. num. 6. Queipo.

Caputaq. decis. 238. part. 2. declaratur. decis. 53. numero. 12. Durano.

Caputaquen. decis. 451. part. 4. declaratur. decis. 30. numero 34. Durano.

Cardinal. Caualer. decisio 508. Declaratur. decis. 331. numer. 13. Pirouano.

Crescent. decisio. 14. de probat. decisio. 53. numero. 20. Durano.

Gambar. decis. 24. alias 25. non est decisio, sed dicitur ſus decis. 196. num. 18. Durano.

Gregor. XV. decis. 285. num. 3. in fin. declaratur. decis. 538. num. 3. Durano.

Gregor. XV. decis. 312. declaratur decis. 314. numero. 8. Merlino.

Mantic. decisio. 115. num. 1. declaratur. decis. 56. num. 12. Pirouano.

Mantic. decis. 254. declaratur. decisio. 30. numero. 74. Durano.

Mithed. decis. 8. de incept. declarator. decisio. 190. numer. 6. Virili.

Mohed. decis. 24. num. 1. de prabend. Rota illum non sequitur decis. 196. num. 20. Durano.

Mohed. decis. 2. de renunciat. declaratur. decis. 190. numero 6. Virili.

Pur. decis. 189. libro 1. declaratur. decis. 46. numer. 11. & 12. Durano.

Decis. Pur. 224. libro primo declaratur. decis. 74. numero. 19. Virili.

Pur. decisio. 374. libro 1. declaratur. decis. 53. numero 20. Durano.

Pur. decisio, 412. libro 1. declaratur. decisio. 230. num. 6. Virili.

Pur. decis. 163. lib. 3. & Alij DD. declarantur. decis. 45. num. 24. Merlino.

Pur. decis. 192. libro 3. declaratur. decis. 392. numer. 15. 37. & 38. Durano.

Decis. Pur. 230. lib. 1. & decis. 407. part. 1. in recent. declaratur. decis. 387. num. 14. Durano.

Decis. Pur. 288. libro 3. declaratur. decis. 24. numero. 25. Merlino.

Pur. decis. 25. de fid. inſtrument. declaratur. decis. 45. num. 24. Merlino.

Decis. Cardin. Seraph. 123. declaratur. decis. 75. numero. 15. Virili.

Decis. Card. Seraph. 440. num. 4. declaratur. decis. 167. num. 50. Durano.

Decis. Card. Seraph, 891. declaratur. decisio 164. num. 6. & 8. Vbaldo.

Decis. 1328. num. 12. Card. Seraph. declaratur. decis. 153. num. 29. Merlino.

Decis. 1348. num. 2. coram Card. Seraph. & aliæ, in quibus terminis loquatur. decis. 25. num. 6. Durano.

Decis. Card. Seraph. 1362. declaratur. decis. 314. numero. 8. Merlino.

Vot. Cardin. Seraph. intellectus. decis. 104. numero. 131. Merlino.

Aquinaten. beneficiorum. 2. Aprilis 1607. coram Card. Marcomonio. decis. 45. numero. 25. Merlino.

Aſculana Penſionis 17. Februarij 1586. coram Card. Pamphil. declaratur. decis. 23. num. 34. Durano.

Aſten. Canonicatus 2. Iunij 1621. coram Rembold. declaratur. decis. 335. num. 26. Durano.

Bononien. de Binarinis 5. Martij 1618. coram Andrea, declaratur. decis. 68. num. 14. Merlino.

Bonnien. Penſionis coram Card. Millino declaratur. dec. 30. nilin. 14. Durano.

Caſenaten. Fideicommiſſi 26. Iunij 1619. coram Durano declaratur. decis. 368. numero. 9. Dunozetto.

Caſanaten. Paredi 25. Martij 1620. coram R. P. D. Pirouano declaratur. decis. 364. num. 15. & 16. eodem.

Caſanaten. Præſbij 25. Ianuarij 1621. coram R. P. D. Chiſlerio declaratur. decis. 164. num. 15. & 16. Pirouano.

Carpentoraten. bonorum 18. Decembr. 1617. coram Card. Pamphil. declaratur. decis. 321. num. 25. Pirouano.

Corduben. Cappellaniæ coram Cordub. declaratur. decis. 66. num. 4. Vbaldo.

Cremon. Penſionis coram Card. Cauallerio declaratur, decis. 30. num. 14. Durano.

Cremonen. Præpoſituræ 26. Martij 1621. coram Rembaldo declaratur, decis. 56. num. 12. Pirouano.

Farfen. Bonorum 17. Aprilis 1606. coram Pegn. intellectus. decis. 86. num. 11. Coccino.

Feraren. Affectus 23. Ianuarij 1611. coram Pegn. Decan. declaratur, decis. 234. num. 17. Motmanno.

Florentina Canonicatus 24. Martij 1616. coram Buratto, declaratur. decis. 228. num. 7. Durano.

Florentina Oratorij 18. Martij 1630. coram Queipo. declaratur decis. 409. num. 14. Merlino.

Palentina Penſionis 21. Nouembris 1586. coram Card. Bianchetto, declaratur. decis. 75. num. 16. Virili.

Placentina Capellaniæ 10. Martij 1602. coram Card. Pamph. Sen. declaratur, decis. 699. num. 2. & 3. Pirouano.

Placentina Parochialis 14. Iunij 1619. coram Manzanedo declaratur, decis. 53. num. 22. Durano.

Portuen. Beneficij 22. Martij 1596. Coram Millino. decis. 197. num. 73. Coccino.

Portugallen. Vicariæ 21. Maij 1599. coram Pegn. declaratur. decis. 13. num. 21. Durano.

Recanaten. Succeſſionis 26. Iunij 1617. coram Burato declaratur. decis. 164. num. 13. Pirouano.

Romana Alimentorum 13. Iunij 1616. coram Manzanedo, declaratur decis. 408. num. 13. Chiſlerio.

Romana Cenſus 29. Novembr. 1595. coram Card. Paphil. declaratur. decis. 278. num. 10. Chiſlerio.

Romana Cenſus 17. Martij 1600. coram Iuſto declaratur. decis.

mero.23. Durano.
Papiæ Popeæ Tacta sub Tiberio, quod fines sexagenarij arcerentur a Conubijs fuit antiquata. decis. 20. num. 122. Merlino.
l. Papinianus §. Vnde, si quis. ff. de inofficios. test. declaratur. decis. 62. num. 75. Durano.
l. Postulara. C. de restit. in integr. habet etiam locum in ecclesia. decis. 412. num. 4. Verospio.
l. Propter litem §. licet. ff. de excusat. tutor. in quibus terminis loquatur. decis. 177. num. 26. Merlino.
Auth. quæ res. C. commun. de leg. cum sit subsidiaria non est efficienda primaria. decisio. 239. numero. 5. Virili.
Auth. quæ res. C. commun. de legat. aequaliter solet procedere in legitima, in dote, & in alimentis. decis. 128. num. 20. Virili.
l. Qui aliena. §. 15. qui putabat. ff. de acquir. hæred. declaratur. decis. 142. num. 31. Quipo.
Præsumptio l. Quintus ff. de donat. int. vir. & uxor. non admittitur in iudicio possessorio. decis. 275. numero 11. Durano.
l. quod de bonis. num. 15. §. quod Aunus ff. ad l. Falcid. declaratur. decis. 31. num. 14. Coccino.
l. terminatoris, C. de rescindend. vendit. non habet locum in actu liberatorio. decis. 125. nu. 11. Durano. & quando interet vide ibidem. num. 17.
Auth. sacramenta puberum. C. si adu. vendit. §. &c. quamus pactum de pact. in 6. non intrat, vbi intervenit dolus. decis. 125. num. 30. Durano.
l. scripta. §. fin. ff. upd. libet. declaratur. decisio. 6. 249. Durano.
l. fin. & ibi nitff. de re iud. declaratur. decis. 163. num. 8. Vbaldo.
l. alterius. C. si minus semaior. fact. quando cesset. decis. 1. num. 39. Durano.
in l. si diversa. C. de transactione quando procedat. decis. 147. numero. 21. Coccino, & decis. 200. numero. 16. Durano.
l. si filiæ. C. de donat. ant. nupt. remaner in certocs. decis. 148. num. 18. Durano.
l. si ita §. si pater. ff. de leg. 2. procedit etiam in contractibus decis. 17. num. 28. Durano.
l. si ita stipulatus §. fin. ff. de verb. oblig. intellectus. decis. 138. num. 7. Durano.
l. si me, & Titium ff. si cert. petat, quando procedit decis. 16. num. 27. Vbaldo.
l. si non sortem §. si centum. ff. de condict. indeb. quando procedat decis. 214. num. 21. Verospio.
in Auth. si qua mulier C. de Sacrosanct. Ecclesia est correctus per cap. cum simus de regul. decis. 267. numero 8. Chisterio.
§. & quis igitur auth. quibus mod. nat. effic. sui extenditur, decis. 92. num. 10. Durano.
l. si quis mihi bona §. ipsum ff. de acquir. hær. intellectus. decis. 73. num. 12. Durano.
l. si tibi. C. de donat. ant. nupt. remaner inconcussa. decisio. 138. num. 18. Durano.
l. si vinum. §. licet autem ff. de pericul. & comm. rei vendit. extenditur etiam ad fructum. decis. 219. num. 39. Coccino.
§. successio de nat. succes. feudi declaratur. decis. 176. num. 15. Coccino.

STATVTA.

Statut. Bononien. concedens vicinique in quolibet possessorio potse semel appellare, non habet locum in sententia lata, remed. d. l. final. decisio. 51. numero. 4. Coccino.
Statut. Bononien. sub rub. de restitut. dot. lib. 4. quando procedat. decis. 158. numero 22. Durano.
Statut. Bononien. de succes. ab intest. intellectus, & decis. 107. num. 4. Durano.
Statutum Centense. lib. 3. capit. 15. declaratur. decis. 59. num. 7. & 9. Merlino.
Statuto. Ferrar. cap. 101. lib. 1. disponit, quod vxor non possit exigere ab hæredibus viri donationem propter nuptias, nisi fuerit in testamento viri eidem relicta. decis. 391. num. 9. Pirouano.
Statut. Ferrarien. rub. 159. lib. 3. declaratur. decis. 364. num. 19. Quipo.
Statutum Rauennaten. de succes. fratr. declaratur. decis. 388. num. 28. Merlino.
Statutum Vrb. ca. 110. lib. 1. non habet locum, quando venditio fuit conclusa facta præcio montionato. decis. 178. num. 8. Merlino.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. respectu illius, in quem fit alienatio, loquitur in rem. decis. 15. num. 2. & 3. Coccino.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. comprehendit etiam casum, quando alienatio fit in uxorem, & in quemlibet alium, ibidem, num. 2.
In statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. fuerunt posiriti, quatuor casus, quia frequentius accidunt, non autem, quod statutum ad illos tantum voluerit se restringere. ibidem. numero 7.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 134. exponitur. decis. 164. numero. 10. Merlino.
Statutum Vrbis, lib. 1. cap. 145. excludens feminas propter masculos, procedit ab intestato non autem ex testamento. decis. 195. num. 22. Dunozetto.
Statutum Vrb. libr. 1. cap. 145. necessario non requirit, vt filia dotata sit tempore delatæ successionis, sed sufficit, quod frater paratus sit eam dotare. decis. 405. numero. 18. & Verospio.
ex Statuto Vrb. lib. 1. cap. 147. possessio patris continuata in filium, qui propterea in d. possessione continuata manutenendus est. decis. 200. num. 5. Durano.
Statut. Vrb. lib. 1. capit. 151. non solum annullat contractus ibi expressos, sed etiam omnes alios contractus per quos minor lædi potest. decis. 1. num. 8. Durano.
Statut. Vrb. libr. 1. capit. 151. præsumit in filius casu immancum fuisse dolo extortum. decisio. 45. numer. 14. Coccino.
Statut. Vrb. libr. 1. capit. 151. in dolo præsumpto adventitij fundatur. decis. 1. num. 23. & 39. Durano.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151. respicit principaliter publicam vtilitatem. ibidem num. 5.
Statut. Vrban. libro 1. capit. 151. ad quid tendat, ibidem. numero 1.
statutum Vrb. lib. 1. c. 151. damnat contractus filiorum familiarum. non obstante quorum immanitate & obligatione. decis. 283. num. 1. Verospio.
statuti Vrb. lib. 1. c. 158. præscriptio fundatur in præscriptione satisfactionis, quod ideo non intrat, vbi constat contractum. decis. 300. num. 12. Durano.
statut. Vrb. de duabus conform. lib. 1. cap. 178. ad hoc vt intret sufficit, quod colitigantes sint Ciues, vel incolæ. decis. 137. num. 2. Virili.
statutum Vrb. lib. 1. capit. 189. libro primo prohibens post annum dici de nullitate, non habet locum in nullitate executionis. decis. 192. num. 10. Verospio.

DECISIONES.

Decis. 16. de probat. in nou. & aliæ decisiones declarantur. decis. 53. num. 20. Durano.
Decis. 51. de ter. perpetuat. in nou. declaratur. decis. 151. numero 11. Pirouano, & decisio. 190. numero. 11. eodem.
Rot. decis. 8. de iur. patr. in antiq. declaratur. decis. 144. num. 21. Durano, & decis. 100. num. 21. Coccino.
Rot. decis. 24. de testibus in antiq. declaratur. decis. 416. num. 6. Quipo.
Decis. 67. part. 2. diuers. quando procedat. decis. 83. numer. 6. Manzanedo.
Decis. 161. part. 2. diuers. declaratur. decisio. 31. numero 31. D.
Decis. 218. part. 4. diuers. declaratur. decis. 314. numero. 7. Merlino.
Decis. Rot. 814. part. 4. diuers. declaratur. decis. 355. num. 17.

27. Merlino.

Decif. 843. part. 4. diuerſ. & decif. 503. eadem part. declaratur. decif. 195. num. 13. Dunozetto.

Decif. 279. num. 1. part. 1. in recent. in quibus terminis loquatur. decif. 124. num. 14. Coccino.

Decif. 89. num. 1. part. 1. in recent. declaratur. decif. 124. numer. 15. Coccino.

Decif. 331. num. 4. part. 1. in recent. declaratur. decif. 85. numer. 21. Vbaldo.

Decif. 407. part. 1. in recent. declaratur. decif. 387. num. 14. Durano.

Decif. 465. p. 1. in recent. declaratur. decif. 305. num. 53. Verospio.

Decif. 491. num. 11. part. 1. in recent. declaratur. decif. 85. numer. 13. Vbaldo.

Decif. 548. part. 1. in recent. in quibus loquatur. decif. 388. num. 27. Merlino.

Decif. 642. part. 1. in recent, coram Buratto declaratur. decif. 86. num. 12. Coccino.

Decif. 715. par. 1. in recent. declaratur. decif. 261. num. 13. Dunozetto.

Decif. 203. & 217. in recent. part. 2. declaratur. decif. 51. num. 11. Dunozetto.

Decif. 507. part. 2. in recent. declaratur. decif. 6. numero. 17. Merlino.

Decif. 543. part. 2. in recent. declaratur. decif. 6. numer. 6. 7. Merlino.

Decif. 667. num. 11. part. 2. in recent. declaratur. decif. 6. numer. 41. Merlino.

Decif. 68. part. 2. in recent. & DD. declarantur. decif. 39. numer. 10. Durano.

Decif. 310. coram Manzanedo penes Merlin. de legit. declaratur. decif. 376. num. 10. Pirouano.

Archid. decif. 5. numero. 7. & 8. de decim. in quibus terminis loquatur. decif. 124. num. 15. Coccino.

Achil. decif. 10. num. 1. & ſeq. de reſtitut. ſpoliat. declaratur. decif. 190. num. 6. Virili.

Achil. decif. 21. de reſtitut. ſpoliat. decif. 392. num. 15. 37. & 38. Durano.

Decif. Caſſador. 1. de penſion. declaratur. decif. 24. numero 20. Merlino.

Caſſador. decif. 10. num. 8. de reſcript. declaratur. decif. 30. num. 14. Durano.

Capan. decif. 47. part. 1. & decif. 24. de reſtitut. in antiq. declaratur. decif. 416. num. 6. Queipo.

Caputaq. decif. 238. part. 2. declaratur. decif. 53. numero. 12. Durano.

Caputaquen. decif. 251. part. 3. declaratur. decif. 30. numero 34. Durano.

Cardinal. Cavalier. deciſio. 508. Declaratur. decif. 331. numer. 13. Pirouano.

Crefcent. deciſio. 14. de probat. deciſio. 53. numero. 20. Durano.

Gambar. decif. 24. alias 25. non eſt deciſio, ſed diſcurſus. decif. 196. num. 18. Durano.

Gregor. XV. decif. 285. num. 3. in fin. declaratur. decif. 238. num. 3. Durano.

Gregor. XV. decif. 322. declaratur. decif. 314. numero. 8. Merlino.

Mantic. deciſio. 215. num. 1. declaratur. decif. 56. num. 12. Pirouano.

Mantic. decif. 254. declaratur. deciſio. 30. numero. 34. Durano.

Mohed. decif. 8. de Iurepat. declaratur. deciſio. 190. numer. 6. Virili.

Mohed. decif. 23. num. 1. de præbend. Rota illam non ſequitur decif. 96. num. 20. Durano.

Mohed. decif. 2. de renunciat. declaratur. decif. 190. numero 6. Virili.

Put. decif. 189. libro 1. declaratur. decif. 46. numer. 11. & 12. Durano.

Decif. Put. 224. libro primo declaratur. decif. 74. numero. 19. Virili.

Put. deciſio. 374. libro 1. declaratur. decif. 53. numero 20. Durano.

Put. deciſio, 412. libro 1. declaratur. deciſio. 190. num. 6. Virili.

Put. decif. 163. lib. 3. & Alij DD. declarantur. decif. 45. num. 24. Merlino.

Put. decif. 197. libro 3. declaratur. decif. 392. numer. 25. 37. & 38. Durano.

Decif. Put. 230. lib. 3. & decif. 407. part. 1. in recent. declaratur. decif. 387. num. 14. Durano.

Decif. Put. 288. libro 3. declaratur. decif. 24. numero. 25. Merlino.

Put. decif. 25. de fid. inſtrument. declaratur. decif. 45. num. 24. Merlino.

Decif. Cardin. Seraph. 121. declaratur. decif. 75. numero. 15. Virili.

Decif. Card. Seraph. 440. num. 4. declaratur. decif. 167. num. 50. Durano.

Decif. Card. Seraph. 895. declaratur. deciſio 261. num. 6. & 8. Vbaldo.

Decif. 1328. num. 22. Card. Seraph. declaratur. decif. 351. num. 29. Merlino.

Decif. 1348. num. 2. coram Card. Seraph. & aliæ, in quibus terminus loquatur. decif. 23. num. 6. Durano.

Decif. Card. Seraph. 1362. declaratur. decif 314. numero. 8. Merlino.

Vor. Cardin. Seraph. intellectus. decif. 104. numero. 131 Merlino.

Aquinaten. Beneficiorum. 2. Aprilis 1607. coram Card. Marcomonte. decif. 45. num. 25. Merlino.

Aſculana Penſionis 17. Februarij 1586. coram Card. Pamphil. declaratur. decif. 23. num. 34. Durano.

Aſten. Canonicatus 2. Iunij 1621. coram Remboldo. declaratur. decif. 335. num. 26. Durano.

Bonhomen. de Binarinis 5. Martij 1618. coram Andrea. declarajur. decif. 68. num. 14. Merlino.

Bononien. Penſionis coram Card. Millino declaratur. dec. 30. num. 14 Durano.

Caſenaten. Fideicommiſſi 26. Iunij 1617. coram Durano. declaratur. decif. 368. numero 9. Dunozetto.

Caſanaten. Prædij 25. Martij 1629. coram R. P. D. Pirouano declaratur. decif. 364. num. 15. & 16. eodem.

Caſanaten. Prædij 25. Ianuarij 1628. coram R. P. D. Chiſlerio declaratur. decif. 164. num. 15. & 16. Pirouano.

Carpentoraten. bonorum 18. Decembr. 1617. coram Card. Pamphil. declaratur. decif. 343. num. 14. Pirouano.

Corduben. Cappellaniæ coram Flordub. declaratur. decif. 66. num. 4. Vbaldo

Cremon. Penſionis coram Card. Cauſerio declaratur. deciſ. 30. num. 14. Durano.

Cremonen. Præpoſituræ 26. Maij 1621. coram Remboldo declaratur. decif. 56. num. 12. Pirouano.

Farfen. Bonorum 17. Aprilis 1606. coram Pegn. intellectus. decif. 86. num. 13. Coccino.

Ferarien. Amictus 28. Ianuarij 1611. coram Pegn. Decan. declaratur. decif. 234. num. 17. Mormanno.

Florentina Canonicatus 25. Maij 1616. coram Buratto, declaratur. decif. 228. num. 7. Durano

Florentina Oratorij 18. Martij 1630. coram Queipo. declaratur decif. 409. num. 34. Merlino.

Palentina Penſionis 21. Novembris 1586. coram Card. Blanchetto, declaratur. decif. 5. num. 16. Virili.

Placentina Capellaniæ 10. Martij 1602. coram Card. Pamph. Sen. declaratur. decif. 699. num. 2. & 3. Pirouano.

Placentina Parochialis 14. Iunij 1632. coram Manzanedo declaratur, decif. 53. num 22. Durano

Portuen. Beneficij 22. Martij 1596. Coram Millino. decif. 197. num. 75. Coccino.

Port. gallien. Vicariæ 21. Maij 1589. coram Pegn. declaratur. decif. 53. num. 21. Durano.

Recanaten. Succeſſionis 26. Iunij 1617. coram Buratto declaratur. decif. 64. num. 13. Pirouano.

Romana Alimentorum 13. Iunij 1616. coram Manzanedo, declaratur decif. 408. num. 13. Chiſlerio.

Romana Cenſus 29. Novembr. 1593. coram Card. Paphil. declaratur. decif. 278. num. 10. Chiſlerio.

Romana Cenſus 17. Martij 1600. coram Iuſto declaratur. decif.

mero 23. Durano.
l. Papiæ Poppæ Tacta sub Tiberio, quod fines fexagenarij arcerentur a Conubijs fuit antiquata. decis. 20. num. 122. Merlano.
l. Papinianus §. Vnde, si quis. ff. de inofficios. test. declaratur. decis. 62. num. 75. Durano.
l. Postulata. C. de restit. in integr. habet etiam locum in ecclesia. decis. 412. num. 4. Verospio.
l. Propter litem §. licet. ff. de excusat. tutor. in quibus terminis loquatur. decis. 177. num. 26. Merlino.
Auth. quæ res. C. commun. de leg. cum sit subsidiaria non est efficienda primaria. decisio. 239. numero 5. Virili.
Auth. quæ res. C. commun. de legat. aequaliter solet procedere in legitima, in dote, & in alimentis. decis. 228. num. 10. Virili.
l. Qui alienat. §. 15. qui putabat. ff. de acquir. hæred. declaratur. decis. 242. num. 11. Queipo.
Præsumptio l. Quintus ff. de donat. int. vir. & uxor. non admittitur in iudicio possessorio. decis. 275. numero 11. Durano.
l. quod de bonis num. 15. §. quod Annus ff. ad l. Falcid. declaratur. decis. 31. num. 14. Coccino.
l. tem maioris. C. de rescindend. vendit. non habet locum in actu liberatorio. decis. 145. num. 12. Durano. & quando intervidebibidem num. 17.
Auth. sacramenta puberum. C. si adversus vendit. 5. &c. quamvis pactum de pact. in 6. non intrat, vbi laesus nit dolus. decis. 125. num. 30. Durano.
l. scripta. §. fin. ff. quod libet. declaratur. decisio. 6. 2. 49. Durano.
l. si fit obligatio ff. de pact. dot. declaratur. decis. 161. num. 8. Vbaldo.
l. si alterius. C. si minus fit maior. fin. quando cesset. decis. 1. num. 39. Durano.
in l. si diversa. C. de transactione quando procedat. decis. 147. numero. 21. Coccino, & decis. 400. numero. 16. Durano.
l. si filiæ. C. de donat. ant. nupt. remanet in corrobat. decis. 148. num. 18. Durano.
l. si ita §. si pater. ff. de legat. 2. procedit etiam in contractibus. decis. 17. num. 28. Durano.
l. si ita stipulatus §. fin. ff. de verb. oblig. intellectus. decis. 138. num. 7. Durano.
l. si me, & Titium ff. si cert. petat, quando procedit. decis. 26. num. 17. Vbaldo.
l. si non sortem §. si centum. ff. de condict. indeb. quando procedat. decis. 41. num. 21. Verospio.
in Auth. si qua mulier. C. de Sacrosanct. Ecclesia est correctus per cap. cum simus de regul, decis. 167. numero 8. Chisterio.
§. si quis igitur auth. quibus mod. nat. effic. sui extenditur, decis. 92. num. 10. Durano.
l. si quis mihi bona §. iussum ff. de acquir. hær. intellectus. decis. 73. num. 12. Durano.
l. si tibi. C. de donat. ant. nupt. remanet incorrecta. decisio. 138. num. 18. Durano.
l. Titium. §. licet autem ff. de pericul. & commod. rei vendit. extenditur etiam ad frumentum, decis. 219. num. 19. Coccino.
§. successio de nat. success. feudi declaratur. decis. 176. num. 15. Coccino.

STATVTA.

Statut. Bononien. concedens vnicuique in quolibet possessorio posse semel appellare, non habet locum in sententia lata, remed. d. l. final. decisio. 51. numero 4. Coccino.
Statut. Bononien. lib. 1. rub. de restitut. dot. lib. 4. quando procedat. decis. 158. numero 22. Durano.
Statut. Bononien. de success. ab intest. intellectus, & decis. 107. num. 4. Durano.
Statutum Centense. lib. 3. capit. 15. declaratur. decis. 59. num. 7. & 9. Merlino.
Statut. Ferrar. cap. 101. lib. 2. dispon. quod vxor non possit exigere ab heredibus viri donationem propter nuptias, nisi fecit in testamento viri eidem relicta. decis. 391. num. 9. Pirovano.
Statut. Ferrarien. rubr. 149. lib. 3. declaratur. decis. 364. num. 19. Queipo.
Statutum Ravennaten. de fiscal. statu. declaratur. decis. 388. num. 28. Merlino.
Statutum Vrb. ca. 110. lib. 1. non habet locum, quando venditio fuit coacte facta pretio monitorio. decis. 378. num. 18. Merlino.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. respectu illius, in quem fit alienatio, loquitur in rem. decis. 15. num. 2. & 3. Coccino.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. comprehendit etiam casum, quando alienatio fit in minorem, & in quemlibet alium. ibidem, num. 2.
In statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. fuerunt positi, quatuor casus, quia frequentius accidunt, non autem, quod statutum ad illos tantum voluerit se restringere. ibidem. numero 7.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 134. exponitur. decis. 164. numero. 10. Merlino.
Statutum Vrbis, lib. 1. cap. 145. excludens feminas propter masculos, procedit ab intestato non autem ex testamento. decis. 195. num. 22. Dunozetto.
Statutum Vrb. libr. 1. cap. 145. necessario non requirit, vt filia dotata sit tempore delatæ successionis, sed sufficit, quod frater paratus sit eam dotare. decis. 405. numero. 12. & Verospio.
ex Statuto Vrb. lib. 1. cap. 147. possessio patris continuata in filium, qui propterea in d. possessione continuata manutenendus est. decis. 200. num. 5. Durano.
Statut. Vrb. lib. 1. capit. 151. non solum annullat contractus ibi expressos, sed etiam omnes alios contractus per quos minor lædi potest. decis. 1. num. 8. Durano.
Statut. Vrb. libr. 1. capit. 151. præsumit in illius casu iuramentum fuisse dolo extortum. decisio. 45. numer. 24. Coccino.
Statut. Vrb. libr. 1. capit. 151. in dolo præsumpto adversarij fundatur. decis. 1. num. 23. & 39. Durano.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151. respicit principaliter publicam vtilitatem. ibidem num. 5.
Statut. Vrban. libro 1. capit. 151. ad quid tendat, ibidem. numero 4.
statutum Vrb. lib. 1. c. 158. damnat contractus filiorum famil. non obstante quouis iuramento, & obligatione. decis. 283. num. 1. Verospio.
statuti Vrb. lib. 1. c. 158. præscriptio fundatur in præscriptione satisfactionis, quod ideo non intrat, vbi constat contratum. decis. 500. num. 12. Durano.
statut. Vrb. de duabus conform. lib. 1. cap. 178. ad hoc vt intret sufficit, quod collitigantes sint Ciues, vel incolæ. decis. 137. num. 2. Virili.
statutum Vrb. lib. 1. capit. 189. libro primo prohibens post annum dici de nullitate, non habet locum in nullitate exequutionis. decis. 192. num. 10. Verospio.

DECISIONES.

Decis. 16. de probat. in nou. & aliæ decisiones declaratur, decis. 53. num. 20. Durano.
Decis. 5. de ter. pernutat. in non declaratur. decis. 152. numero 11. Peroumo, & decisio. 190. numero. 11. eodem.
Rot. decis. 8. de ips. patt. in antiq. declarantur. decis. 144. num. 21. Durano, & decis. 100. num. 21. Coccino.
Rot. decis. 24. de testibus in antiq. declaratur. decis. 196. num. 6. Queipo.
Decis. 67. part. 2. diuers. quando procedat. decis. 83. numer. 6. Manzanedo.
Decis. 161. part. 2. diuers. declaratur, decisio. 31. numero 31. D.
Decis. 218. part. 4. diuers. declaratur. decis. 314. numero. 7. Merlino.
Decis. Rot. 814. part. 4. diuers. declaratur, decis. 355. num. 17.

27. Merlino.
Decis. 843. part. 4. diuers. & decis. 503. eadem part. declaratur decis. 195. num. 19. Dunozetto.
Decis. 279. num. 1. part. 1. in recent. in quibus terminis loquatur. decis. 124. num. 15. Coccino.
Decis. 89. num. 1. part. 1. in recent. declaratur. decis. 124. numer. 15. Coccino.
Decis. 391. num. 4. part. 1. in recent. declaratur. decis. 85. numer. 21. Vbaldo.
Decis. 407. part. 1. in recent. declaratur. decis. 387. num. 14. Durano.
Decis. 465. part. 1. in recent. declaratur. decis. 107. num. 53. Verospio.
Decis. 491. num. 11. part. 1. in recent. declaratur. decis. 85. numer. 11. Vbaldo.
Decis. 548. part. 1. in recent. in quibus loquatur. decis. 388. num. 27. Merlino.
Decis. 642. part. 1. in recent. coram Buratto declaratur. decis. 86. num. 12. Coccino.
Decis. 715. par. 1. in recent. declaratur. decis. 261. num. 13. Dunozetto.
Decis. 203. & 217. in recent. par. 2. declaratur. decis. 51. num. 11. Dunozetto.
Decis. 507. part. 2. in recent. declaratur. decis. 6. numero. 17. Merlino.
Decis. 543. part. 2. in recent. declaratur. decis. 6. numer. 6. Merlino.
Decis. 667. num. 11. part. 2. in recent. declaratur. decis. 6. numer. Merlino.
Decis. 768. part. 2. in recent. & DD. declarantur. decis. 319. numer. 10. Durano.
Decis. 3. coram Manzanedo penes Merlin. de legit. declaratur. decis. 376. num. 10. Pirouano.
Arthr. decis. 5. numero. 7. & 8. de decim. in quibus terminis loquatur. decis. 124. num. 15. Coccino.
Achat. decis. 18. num. 1. & seq. de restitut. spoliat. declaratur. decis. 190. num. 6. Virili.
Achat. decis. 21. de restitut. spoliat. decis. 392. num. 15. 37. & 38. Durano.
Decis. Cassador. 1. de pensionib. declaratur. decis. 14. numero 20. Merlino.
Cassador. decis. 10. num. 8. de rescript. declaratur. decis. 30. num. 14. Durano.
Capit. decis. 49. part. 1. & decis. 24. de restitut. in antiq. declaratur. decis. 416. num. 6. Quesipo.
Caputaq. decis. 238. part. 2. declaratur. decis. 53. numero. 12. Durano.
Caputaquen. decis. 251. part. 3. declaratur. decis. 30. numero 34. Durano.
Cardinal. Camalec. decisio. 508. Declaratur. decis. 331. numer. 13. Pirouano.
Crescent. decisio. 14. de probat. decisio. 53. numero. 20. Durano.
Gambar. decis. 24. alias 25. non est decisio, sed discutitur decis. 196. num. 18. Durano.
Gregor. XV. decis. 285. num. 3. in fin. declaratur. decis. 238. num. 1. Durano.
Gregor. XV. decis. 322. declaratur. decis. 314. numero. 8. Merlino.
Manuc. decisio. 215. num. 1. declaratur. decis. 56. num. 12. Pirouano.
Manuc. decis. 254. declaratur. decisio. 30. numero. 34. Durano.
Michael. decis. 8. de interp. declarator. decisio. 190. numer. 6. Virili.
Mohed. decis. 25. num. 1. de prabend. Rota illum non sequitur decis. 196. num. 20. Durano.
Mohed. decis. 2. de renunciat. declaratur. decis. 190. numero 6. Virili.
Put. decis. 189. libro 1. declaratur. decis. 46. numer. 11. & 12. Durano.
Decis. Put. 224. libro primo declaratur. decis. 74. numero. 19. Virili.
Put. decisio. 374. libro 1. declaratur. decis. 53. numero 20. Durano.
Put. decisio, 412. libro 1. declaratur. decisio. 270. num. 6. Virili.
Put. decis. 163. lib. 3. & Alij DD. declarantur. decis. 45. num. 24. Merlino.
Put. decis. 197. libro 3. declaratur. decis. 392. numer. 15. 37. & 38. Durano.
Decis. Put. 230. lib. 3. & decis. 407. part. 1. in recent. declaratur. decis. 387. num. 14. Durano.
Decis. Put. 288. libro 3. declaratur. decis. 24. numero. 25. Merlino.
Put. decis. 25. de fid. instrument. declaratur. decis. 45. num. 24. Merlino.
Decis. Cardin. Seraph. 121. declaratur. decis. 75. numero. 15. Virili.
Decis. Card. Seraph. 440. num. 4. declaratur. decis. 167. num. 50. Durano.
Decis. Card. Seraph, 892. declaratur. decisio 264. num. 6. & 8. Vbaldo.
Decis. 1329. num. 22. Card. Seraph. declaratur. decis. 358. num. 29. Merlino.
Decis. 1348. num. 2. coram Card. Seraph. & aliæ in quibus terminis loquantur. decis. 28. num. 6. Durano.
Decis. Card. Seraph. 1362. declaratur. decis. 314. numero. 8. Merlino.
Vot. Cardin. Seraph. intellectus. decis. 104. numero. 25. Merlino.
Aquinaten. beneficiorum. 2. Aprilis 1607. coram Card. Marcomontio. decis. 45. numero. 5. Merlino.
Asculana Pensionis 17. Februarii 1586. coram Card. Pamphil. declaratur. decis. 23. num. 34. Durano.
Asten. Canonicatus 2. Iunij 1621. coram Rembold. declaratur. decis. 335. num. 16. Durano.
Bononien. de Binarinis 5. Martij 1618. coram Andrea. declaratur. decis. 68. num. 14. Merlino.
Bononien. Pensionis coram Card. Milino declaratur. dec. 30. num. 14. Durano.
Casenaten. Fideicommissi 26. Iunij 1629. coram Durano. declaratur. decis. 368. numero 9. Dunozetto.
Casanaten. Prædij 25. Martij 1620. coram R. P. D. Pironi no. declaratur. decis. 364. num. 15. & 16. eodem.
Casanaten. Prædij 15. Ianuarij 1621. coram R. P. D. Chisterio declaratur. decis. 364. num. 15. & 16. Pirouano.
Carpentoraten. bonorum 18. Decembr. 1617. coram Card. Pamphil. declaratur. decis. 341. num. 23. Pirouano.
Corduben. Cappellaniæ coram Cordub. declaratur. decis. 66. num. 4. Vbaldo.
Cremon. Pensionis coram Card. Cauallerio declaratur, decis. 30. num. 14. Durano.
Cremonen. Præposituræ 26. Maij 1621. coram Remboldo declaratur. decis. 56. num. 12. Pirouano.
Farfen. Bonorum 17. Aprilis 1606. coram Pegn. intellectus. decis. 86. num. 11. Coccino.
Ferarien. Affectus 28. Ianuarij 1611. coram Pegn. Decan. declaratur, decis. 234. num. 17. Mormanno.
Florentina Canonicatus 25. Maij 1616. coram Buratto, declaratur. decis. 228. num. 7. Durano
Florentina Oratorij 18. Maij 1630. coram Quesipo. declaratur decis. 409. num. 14. Merlino.
Palentina Pensionis 21. Novembris 1586. coram Card. Bianchetto, declaratur. decis. 75. num. 16. Virili.
Placentina Capellaniæ 10. Martij 1602. coram Card. Pamph. Sen. declaratur. decis. 699. num. 2. & 3. Pirouano.
Placentina Parochialis 14. Iunij 1632. coram Manzanedo declaratur, decis. 53. num. 22. Durano
Portuen. Beneficij 22. Martij 1596. Coram Millino. decis. 197. num. 7. Coccino.
Portugalien. Vicariæ 21. Maij 1599. coram Pegn. declaratur. decis. 53. num. 21. Durano.
Recanaten. Successionis 26. Iunij 1617. coram Burato declaratur. decis. 264. num. 13. Pirouano.
Romana Alimentorum 13. Iunij 1616. coram Manzanedo, declaratur decis. 408. num. 15. Chisterio.
Romana Census 29. Novembr. 1591. coram Card. Pamphil. declaratur. decis. 278. num. 19. Chisterio.
Romana Census 17. Martij 1690. coram Iusto declaratur decis.

mero.13. Durano.

Papiæ Poppeæ Tacita sub Tiberio, quod fines feragenarij arceantur a Concubijs fuit antiquata. decis. 20. num. 124. Merlino.

l. Papinianus §. Vnde, si quis. ff. de inoffic. test. declaratur. decis. 62. num. 75. Durano.

l. Postulata. C. de restit. in integr. habet etiam locum in ecclesia. decis. 412. numia. Verospio.

l. Propter litem §. licet. ff. de excusat. tutor. in quibus terminis loquatur. decis. 177. num. 16. Merlino.

Auth. quæ res. C. commun. de leg. cum sit subsidiaria non est efficienda primaria. decisio. 239. numero. 5. Virili.

Auth. quæ res. C. commun. de legat. aequaliter solet procedere in legitima, in dote, & in alimentis. decis. 128. num. 20. Virili.

l. Qui aliena. §. 15. qui putabat. ff. de acquir. hæred. declaratur. decis. 141. num. 11. Queipo.

Præsumptio l. Quintus ff. de donat. int. vir. & uxor. non admittitur in iudicio confessorio. decis. 275. numero 11. Durano.

l. quod de bonis. num. 15. §. quod Auus ff. ad l. Falcid. declaratur. decis. 31. num. 14. Coccino.

l. terminatoria. C. de rescindend. vendit. non habet locum in actu liberatorio. decis. 125. nu. 12. Durano. & quando inter videbitur ibidem num. 13.

Auth. sacramenta puberum. C. si aduers. vendit. §. &c. quamuis pactum de pact. in 6. non intret vbi interuenit dolus. decis. 125. num. 30. Durano.

l. scripta. §. fin. ff. qnd. libert. declaratur. decisio. 6. n. 49. Durano.

l. sin autem obtulit ff. de rei vind. declaratur. decis. 103. num. 8. Vbaldo.

l. si alterum. C. si min. fem. sine dec. quando cess. decis. 1. num. 39. Durano.

in l. si diuersa. C. de transactione quando procedat. decis. 147. numero. 21. Coccino, & decis. 200. numero. 16. Durano.

l. si filiæ. C. de donat. ant. nupt. remanet in contracta. decis. 138. num. 18. Durano.

l. si ita §. si pater. ff. de legat. 2. procedit etiam in contractibus decis. 17. num. 28. Durano.

l. si ita stipulatus §. fin. ff. de verb. oblig. intellectus. decis. 118. num. 7. Durano.

l. si me, & Titium ff. si cert. petat, quando procedit decis. 16. num. 27. Vbaldo.

l. si non sortem §. si contra. ff. de condict. indeb. quando procedat decis. 412. num. 21. Verospio.

in Auth. si qua mulier C. de Sacrosanct. Ecclesiis est correctus per cap. cum simus de regul. decis. 267. numero 8. Chisleriq.

§. si quis igitur auth. quibus mod. nat. effic. fin extenditur. decis. 92. num. 10. Durano.

l. si quis mihi bona §. infans ff. de acquir. hær. intellectus. decis. 74. num. 12. Durano.

l. si vinea. C. de donat. ant. nupt. remanet incontracta. decisio 138. num. 18. Durano.

l. si vinum. & licet autem ff. de pericul. & commit. rei vendit. extenditur etiam ad frumentum. decis. 219. num. 19. Coccino.

Successio de nat. succes. feudi declaratur. decis. 176. num. 35. Coccino.

STATVTA.

Statut. Bononien. concedens vnicuique in quolibet possessorio posse semel appellare, non habet locum in sententia lata, remed. d. l. final. decisio. 51. numero 4. Coccino.

Statut. Bononien. lib. 4. rubr. de restitut. dot. lib. 4. quando procedat. decis. 198. numero 22. Durano.

Statut. Bononien. de succes. ab intest. inutiliter, & decis. 107. num. 4. Durano.

Statutum Centense lib. 1. capit. 15. declaratur. decis. 59. num. 7. & 9. Merlino.

Statut. Ferrar. cap. 101. lib. 2. disponit, quod vxor non possit exigere ab hæredibus viri donationem propter nuptias, nisi fecit in testamento viri eidem relicta. decis. 391. num. 9. Pironato.

Statut. Ferrarien. rubr. 119. lib. 3. declaratur. decis. 364. num. 19. Queipo.

Statutum Rauennaten. de succes. fratr. declaratur. decis. 188. num. 28. Merlino.

Statutum Vrb. ca. 110. lib. 1. non habet locum, quando vendito fuit coacte facta præmonitorio. decis. 178. num. 8. Merlino.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. respectu illius, in quem fit actio personalis, loquitur in rem. decis. 15. num. 2. & 3. Coccino.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. comprehendit etiam casum, quando alienatio fit in rusticum, & in quemlibet alium, ibidem, num. 2.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. fuerunt positi illi quatuor casus, quia frequentius accidunt, non autem, quod statutum ad illos tantum voluerit se restringere. ibidem. numero 7.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 134. exponitur decis. 104. numero. 10. Merlino.

Statutum Vrbis, lib. 1. cap. 145. excludens feminas propter masculos, procedit ab intestato non autem ex testamento. decis. 195. num. 22. Dunozetto.

Statutum Vrb. libr. 1. cap. 145. necessario non requirit, vt filia dotata sit tempore delatæ successionis, sed sufficit, quod frater parata sit eam dotare. decis. 405. numero. 8. Verospio.

ex Statuto Vrb. lib. 1. cap. 147. possessio patris continuatur in filium, qui propterea in d. possessione continuata manutenendus est. decis. 260. num. 5. Durano.

Statut. Vrb. lib. 1. capit. 151. non solum annullat contractus ibi expressos, sed etiam omnes alios contractus per quos minor læsi potest. decis. 1. num. 8. Durano.

Statut. Vrb. libr. 1. capit. 151. præsumit in illius casu inhumanum fuisse dolo extortum. decisio. 45. numer. 14. Coccino.

Statut. Vrb. libr. 1. capit. 151. in dolo præsumpto aduersarij fundatur. decis. 1. num. 23. & 39. Durano.

Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151. respicit principaliter publicam vtilitatem. ibidem num. 5.

Statut. Vrban. libro 1. capit. 151. ad quid tendat, ibidem. numero 4.

Statutum Vrb. lib. 1. c. 152. damnat contractus filiorum familias. non obstante quouis iuramento, & obligatione. decis. 283. num. 1. Verospio.

statuti Vrb. lib. 1. c. 158. præscriptio fundatur in præscriptione satisfactionis, quod ideo non intrat, vbi constat contrarium. decis. 300. num. 12. Durano.

statut. Vrb. de duabus conform. lib. 1. cap. 178. ad hoc vt intret sufficit, quod contingantes sint Ciues, vel incolæ. decis. 137. num. 2. Virili.

statutum Vrb. lib. 1. capit. 189. libro primo prohibens posse quemquam dici de nullitate, non habet locum in nullitate processionis. decis. 172. num. 10. Verospio.

DECISIONES.

Decis. 16. de probat. in nou. & aliæ decisiones declarantur. decis. 53. num. 20. Durano.

Decis. 5. de ter. possessorio in nou. declaratur. decis. 152. numero 11. Peruano, & decisio. 190. numero. 11. eodem.

Rot. decis. 8. de iur. patr. in antiq. declaratur. decis. 144. num. 21. Durano, & decis. 100. num. 21. Coccino.

Rot. decis. 24. de testibus in antiq. declaratur. decis. 416. num. 6. Queipo.

Decis. 67. p. 2. diuers. quando procedat. decis. 83. numer. 6. Manzanedo.

Decis. 161. part. 2. diuers. declaratur. decisio. 31. numero 31. D.

Decis. 218. part. 4. diuers. declaratur. decis. 114. numero. 7. Merlino.

Decis. Rot. 834. part. 4. diuers. declaratur. decis. 355. num. 17.

27. Merlino.
Decis. 843. part. 4. diuers. & decis. 503. eadem part. declarat. num. decis. 193. num. 19. Dunozetto.
Decis. 279. num. 1. part. 1. in recent. in quibus terminis loquatur. decis. 124. num. 14. Coccino.
Decis. 89. num. 1. part. 1. in recent. declaratur. decis. 124. numer. 15. Coccino.
Decis. 371. num. 4. part. 1. in recent. declaratur. decis. 85. numer. 21. Vbaldo.
Decis. 407. part. 1. in recent. declaratur. decis. 387. num. 14. Durano.
Decis. 415. part. 1. in recent. declaratur. decis. 405. num. 53. Verospio.
Decis. 499. num. 11. part. 1. in recent. declaratur. decis. 85. numer. 13. Vbaldo.
Decis. 548. part. 1. in recent. in quibus loquatur. decis. 388. num. 17. Merlino.
Decis. 642. part. 1. in recent. coram Buratto declaratur. decis. 86. num. 12. Coccino.
Decis. 715. par. 1. in recent. declaratur. decis. 261. num. 13. Dunozetto.
Decis. 203. & 217. in recent. part. 2. declaratur. decis. 51. num. 11. Dunozetto.
Decis. 507. part. 2. in recent. declaratur. decis. 6. numero. 17. Merlino.
Decis. 543. part. 2. in recent. declaratur. decis. 6. numer. 6. Merlino.
Decis. 667. num. 11. part. 2. in recent. declaratur. decis. 6. numer. 17. Merlino.
Decis. 708. part. in recent. & DD. declarantur. decis. 339. numer. 10. Durano.
Decis. 30. num. Mazzando penes Merlin. de legit. declarat. decis. 376. num. 10. Pirouano.
Arbitr. decis. 3. numero. 7. & 8. de decim. in quibus terminis loquatur. decis. 124. num. 15. Coccino.
Arbitr. decis. 10. num. 1. & seq. de restitut. spoliat. declaratur. decis. 190. num. 6. Virili.
Arbitr. decis. 61. de restitut. spoliat. decis. 392. num. 15. 37. & 38. Durano.
Decis. Cassador. 1. de pension. declaratur. decis. 14. numero 20. Merlino.
Cassador. decis. 10. num. 8. de rescript. declaratur. decis. 30. num. 14. Durano.
Capol. decis. 41. part. 1. & decis. 24. de restibus in antiq. declaratus decis. 416. numero. Quelpo.
Caputaq. decis. 238. part. 2. declaratur. decis. 53. numero. 12. Durano.
Caputaquen. decis. 451. part. 4. declaratur. decis. 30. numero 34. Durano.
Cardinal. Caualer. decisio. 108. Declaratur. decis. 331. numer. 13. Pirouano.
Crescent. decisio. 14. de probat. decisio. 53. numero. 20. Durano.
Gambar. decis. 24. alias 25. non est decisio, sed discursus. decis. 196. num. 18. Durano.
Gregor. XV. decis. 285. num. 3. in fin. declaratur. decis. 538. num. 3. Durano.
Gregor. XV. decis. 322. declaratur. decis. 314. numero. 8. Merlino.
Manic. decisio. 115. numer. declaratur. decis. 56. num. 12. Pirouano.
Manic. decis. 254. declaratur. decisio. 30. numero. 34. Durano.
Michael. decis. 8. de incept. declaratur. decisio. 190. numer. 6. Virili.
Mohed. decis. 24. num. 1. de prabend. Rotæ illius non sequitur. decis. 296. num. 20. Durano.
Mohed. decis. 2. de renunciat. declaratur. decis. 190. numero 6. Virili.
Put. decis. 189. libro 1. declaratur. decis. 46. numer. 11. & 12. Durano.
Decis. Put. 224. libro primo declaratur. decis. 74. numero. 19. Virili.
Put. decisio. 374. libro 1. declaratur. decis. 53. numero 20. Durano.
Put. decisio, 412. libro 1. declaratur. decisio. 230. num. 6. Virili.
Put. decis. 163. lib. 3. & Alij DD. declarantur. decis. 45. num. 24. Merlino.
Put. decis. 197. libro 3. declaratur. decis. 392. numer. 15. 37. & 38. Durano.
Decis. Put. 230. lib. 3. & decis. 407. part. 1. in recent. declaratur. decis. 387. num. 14. Durano.
Decis. Put. 288. libro 1. declaratur. decis. 24. numero. 25. Merlino.
Put. decis. 25. de fid. instrument. declaratur. decis. 45. num. 24. Merlino.
Decis. Cardin. Seraph. 121. declaratur. decis. 75. numero. 15. Virili.
Decis. Card. Seraph. 440. num. 4. declaratur. decis. 167. num. 50. Durano.
Decis. Card. Seraph. 892. declaratur. decisio 263. num. 6. & 8. Vbaldo.
Decis. 1328. num. 12. Card. Seraph. declaratur. decis. 315. num. 29. Merlino.
Decis. 1348. num. 2. coram Card. Seraph. & aliæ, in quibus terminis loquatur. decis. 13. num. 6. Durano.
Decis. Card. Seraph. 1362. declaratur. decis. 314. numero. 8. Merlino.
Vot. Cardin. Seraph. intellectus. decis. 104. numero. 131. Merlino.
Aquilanen. beneficiorum. 2. Aprilis 1607. coram Card. Marcampato. decis. 45. num. 25. Merlino.
Asculana Pensionis 17. Februarij 1586. coram Card. Pamphil. declaratur. decis. 23. num. 34. Durano.
Asten. Canonicatus 2. Iunij 1621. coram Rembold. declaratur. decis. 355. num. 16. Durano.
Bonnilien. de Binarinis 5. Martij 1618. coram Andrea. declaratur. decis. 168. num. 14. Merlino.
Bononien. Pensionis coram Card. Milino. declaratur. dec. 30. num. 14. Durano.
Casenaten. Fideicommissi 26. Iunij 1627. coram Durano. declaratur. decis. 368. numero 9. Dunozetto.
Casanaten. Prædij 25. Martij 1629. coram R. P. D. Pirouano. declaratur. decis. 364. num. 15. & 16. eodem.
Casanaten. Prædij 25. Ianuarij 1630. coram R. P. D. Chisterio declaratur. decis. 364. numero 15. & 16. Pirouano.
Carpentoraten. bonorum 18. Decembr. 1617. coram Card. Pamphil. declaratur. decis. 341. num. 12. Pirouano.
Corduben. Cappellania. coram Cordub. declaratur. decis. 66. num. 4. Vbaldo.
Cremon. Pensionis coram Card. Cualterio declaratur. decis. 30. num. 14. Durano.
Cremonen. Præposituræ 26. Martij 1621. coram Rembaldo declaratur. decis. 56. num. 12. Pirouano.
Farfen. Bonorum 17. Aprilis 1606. coram Pegn. intellectus. decis. 86. num. 11. Coccino.
Ferarien. Affectus 28. Ianuarij 1611. coram Pegn. Ducan. declaratur. decis. 224. num. 17. Mormanno.
Florentina Canonicatus 25. Maij 1616. coram Buratto, declaratur. decis. 225. num. 7. Durano.
Florentina Oratorij 18. Martij 1630. coram Quelpo. declaratur decis. 409. num. 34. Merlino.
Palentina Pensionis 21. Nouembris 1586. coram Card. Bianchetto. declaratur decis. 75. num. 16. Virili.
Placentina Capellaniæ 16. Martij 1602. coram Card. Pamph. Sen. declaratur. decis. 699. num. 2. & 3. Pirouano.
Placentina Parochialis 14. Iunij 1639. coram Manzanedo. declaratur. decis. 53. num. 22. Durano.
Portuen. Beneficij 22. Martij 1596. Coram Millino. decis. 192. num. 7. Coccino.
Portugallen. Vicariæ 21. Maij 1599. coram Pegn. declaratur. decis. 63. num. 21. Durano.
Reganaten. Successionis 26. Iunij 1617. coram Buratto declaratur. decis. 264. num. 13. Pirouano.
Romana Altarentium 13. Iunij 1616. coram Manzanedo, declaratur decis. 40. num. 13. Chisterio.
Romana Census 29. Nouembr. 1591. coram Card. Papiæ. declaratur. decis. 258. num. 10. Chisterio.
Romana Census 17. Martij 1600. coram Ficta declaratur.

mero.23. Durano.
Papiæ Popeæ Tacta sub Tiberio, quod fines sexagenarij arceantur a Conubijs fuit antiquata. decis. 20. num. 128. Merlino.
l. Papinianus §. Vnde, si quis, ff. de inofficios. test. declaratur. decis. 62. num. 78. Durano.
l. Postulata. C. de restit. in integ. habet etiam locum in ecclesia. decis. 412. num. 4. Verospio.
l. Propter litem §. licet. ff. de excusat. tutor. in quibus terminis loquatur. decis. 177. num. 26. Merlino.
Auth. quæ res. C. commun. de leg. cum sit. subsidiaria non est facienda primaria. decisio. 249. numero. 5. Virili.
Auth. quæ res. C. commun. de legat. æqualiter solet procedere in legitima, in dote, & in alimentis. decis. 128. num. 20. Virili.
l. Qui aliena. §. 15. qui putabat. ff. de acquir. hæred. declaratus. decis. 142. num. 31. Queipo.
Præsumptio l. Quintus ff. de donat. int. vir. & vxor. non admittitur in iudicio possessorio. decis. 275. numero 11. Durano.
l. quod de bonis num. 13. §. quod Aunus ff. ad l. Falcid. declaratur. decis. 31. num. 14. Coccino.
l. certiorari, C. de rescindend. vendit. non habet locum in actu liberatorio. decis. 145. num. 13. Durano. & quando interveniebat num. 17.
Auth. sacramenta puberum. C. si aduers. vendit. §. &c. quamuis pactum de pact. in 6. non iuuat, vbi interuenit dolus. decis. 125. num. 30. Durano.
l. scripta. §. fin. ff. vpd. libet. declaratur. decisio. 6. 249. Durano.
l. fin. & omnino ff. depos. hab. declaratur. decis. 261. num. 8. Vbaldo.
l. si terrum. C. si minus fermato die, quando cesset. decis. 1. num. 39. Durano.
in l. si diuersa. C. de transactione quando procedat. decis. 147. numero. 21. Coccino, & decis. 190. numero. 16. Durano.
l. si filiæ. C. de donat. ant. nupt. remanet in contracta. decis. 248. num. 18. Durano.
l. si ita §. si pater. ff. de legat. 2. procedit etiam in contractibus. decis. 17. num. 28. Durano.
l. si ita stipulatus §. fin. ff. de verb. oblig. intellectus. decis. 118. num. 7. Durano.
l. si me, & Titium ff. si cert. petat, quando procedit decis. 26. num. 27. Vbaldo.
l. si non sortem §. si centum. ff. de condict. indeb. quando procedat decis. 41. num. 21. Verospio.
in Auth. si qua mulier C. de Sacrosanct. Ecclesia est correctus per cap. cum simus de regul, decis. 267. numero 8. Chisterio.
§. si quis igitur auth. quibus mod. nat. effic. fui extenditur, decis. 92. num. 10. Durano.
l. si quis mihi bona §. iustum ff. de acquir. hær. intellectus. decis. 74. num. 12. Durano.
l. si tibi. C. de donat. ant. nupt. remanet incontracta. decisio 138. num. 18. Durano.
l. vinum. §. licet autem ff. de pericul. & comm. rei vendit. extenditur etiam ad frumentum, decis. 219. num. 19. Coccino.
§. successio de nat. succes. feudi declaratur. decis. 176. num. 15. Coccino.

STATVTA.

Statut. Bononiæ. concedens vsucapi in quolibet possessorio potest tamen appellare, non habet locum in sententia lata, remed. d. l. final. decisio. 51. numero 4. Coccino.
Statut. Bononien. de nub. dentibus dot. lib. 4. quando procedat. decis. 158. numero 21. Durano.
Statut. Bononien. de succes. ab intest. inclusas, & decis. 107. num. 4. Durano.
Statutum Centense lib. 3. capit. 15. declaratur. decis. 59. num. 7. & 9. Merlino.
Statut. Ferrar. cap. 101. lib. 2. dispone, quod vxor non possit exigere ab hæredibus viri donationem propter nuptias, nisi fecit in testamento viri eidem relicta. decis. 391. num. 9. Pirouano.
Statut. Ferrarien. rubr. 119. lib. 3. declaratur. decis. 364. num. 19. Queipo.
Statutum Rauennatem. de succes. fratr. declaratur. decis. 388. num. 28. Merlino.
Statutum Vrb. ca. 110. lib. 1. non habet locum, quando venditio fuit facta per tres monitorio. decis. 178. num. 8. Merlino.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. respectu illius, in quem fit alienatio, loquitur in rem. decis. 15. num. 2. & 3. Coccino.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 113. comprehendit etiam casum quando alienatio fit in nuncm, & in quemlibet alium, ibidem, num. 2.
In statut. Vrb. lib. 1. cap. 114. fuerunt positi illi, quatuor casus, quia frequentius accidunt, non autem, quod statutum ad illos tantum voluerit se restringere. ibidem. eap. mero 7.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 134. exponitur decis. 104. numero. 10. Merlino.
Statutum Vrbis, lib. 1. cap. 145. excludens fœminas propter masculos, procedit ab intestato non autem ex testamento. decis. 195. num. 11. Dunozetto.
Statutum Vrb. libr. 1. cap. 145. necessario non requirit, vt filia dotata sit tempore delatæ successionis, sed sufficit, quod frater paratus sit eam dotare. decis. 405. numero. 12. & Verospio.
ex Statuto Vrb. lib. 1. cap. 147. possessio patris continuatur in filium, qui propter eam in d. possessione continuata manutenendus est. decis. 269. num. 5. Durano.
Statut. Vrb. lib. 1. capit. 151. non solum annullat contractus ibi expressos, sed etiam omnes alios contractus per quos minor lædi potest. decis. 1. num. 8. Durano.
Statut. Vrb. libr. 1. capit. 151. præsumit in illius casu inuentum fuisse dolo extortum. decisio. 45. numer. 24. Coccino.
Statut. Vrb. libr. 1. capit. 151. in dolo præsumpto aduersarij fundatur. decis. 1. num. 23. & 39. Durano.
Statut. Vrb. lib. 1. cap. 151. respicit principaliter publicam vtilitatem. ibidem num. 5.
Statut. Vrban. libro 1. capit. 151. ad quid tendat, ibidem. numero 4.
statutum Vrb. lib. 1. c. 152. damnat contractus filiorum famil. non obstante quouis iuramento & obligatione. decis. 283. num. 1. Verospio.
statuti Vrb. lib. 1. c. 158. præscriptio fundatur in præscriptione satisfactionis, quod ideo non iuuat, vbi constat contrarium. decis. 300. num. 12. Durano.
statut. Vrb. de duabus conform. lib. 1. cap. 178. ad hoc vt intret sufficit, quod contingantes sint Ciues, vel incolæ. decis. 137. num. 2. Virili.
statutum Vrb. lib. 1. capit. 189. libro primo prohibens post annum dici de nullitate, non habet locum in nullitate executionis. decis. 192. num. 10. Verospio.

DECISIONES.

Decis. 16. de probat. in nou. & alia decisio ibi declaratur, decis. 53. num. 20. Durano.
Decis. 5. de rer. permutat. in non declaratur. decis. 152. numero 11. Pirouano, & decisio. 190. numero. 11. eodem.
Rot. decis. 8. de iur. patr. in antiq. declaratur. decis. 144. num. 21. Durano, & decis. 190. num. 21. Coccino.
Rot. decis. 24. de testibus in antiq. declaratur. decis. 436. num. 6. Queipo.
Decis. 67. part. 2. diuers. quando procedat. decis. 83. numer. 6. Manzanedo.
Decis. 161. part. 2. diuers. declaratur, decisio. 13. numero 31. D.
Decis. 218. part. 4. diuers. declaratur. decis. 314. numero. 7. Merlino.
Decis. Rot. 814. part. 4. diuers. declaratur, decis. 353. num. 17.

27. Merlino.
Decis. 843. part. 4. diuers. & decis. 503. eadem part. declaratur. decis. 193. num. 19. Dunozetto.
Decis. 279. num. 1. part. 1. in recent. in quibus terminis loquatur. decis. 124. num. 15. Coccino.
Decis. 89. num. 1. part. 1. in recent. declaratur. decis. 124. numer. 15. Coccino.
Decis. 393. num. 4. part. 1. in recent. declaratur. decis. 85. numer. 21. Vbaldo.
Decis. 407. part. 1. in recent. declaratur. decis. 387. num. 14. Durano.
Decis. 485. part. 1. in recent. declaratur. decis. 407. num. 53. Verospio.
Decis. 491. num. 11. part. 1. in recent. declaratur. decis. 85. numer. 13. Vbaldo.
Decis. 548. part. 1. in recent. in quibus loquatur. decis. 388. num. 27. Merlino.
Decis. 642. part. 1. in recent. coram Buratto declaratur. decis. 86. num. 12. Coccino.
Decis. 715. par. 1. in recent. declaratur. decis. 261. num. 13. Dunozetto.
Decis. 203. & 217. in recent. part. 2. declaratur. decis. 51. num. 14. Dunozetto.
Decis. 507. part. 2. in recent. declaratur. decis. 6. numero. 17. Merlino.
Decis. 543. part. 2. in recent. declaratur. decis. 6. numer. 6. Merlino.
Decis. 667. num. 11. part. 2. in recent. declaratur. decis. 6. numer. 17. Merlino.
Decis. 678. part. 1. in recent. & DD. declarantur. decis. 39. numer. 10. Durano.
Decis. coram Mandando penes Merlin. de legit. declaratur. decis. 376. num. 10. Pirouano.
Arpin. decis. 5. numero. 7. & 8. de decim. in quibus terminis loquatur. decis. 124. num. 15. Coccino.
Arbalad. decis. num. 1. & seq. de restitut. spoliat. declaratur. decis. 190. num. 6. Virili.
Arimin. decis. 21. de restitut. spoliat. decis. 392. num. 15. 37. & 38. Durano.
Decis. Cassador. 1. de pension. declaratur. decis. 24. numero 20. Merlino.
Cassador. decis. 10. num. 8. de rescript. declaratur. decis. 30. num. 14. Durano.
Capon. decis. 1. part. 1. & decis. 24. de rebus in antiq. declarantur. decis. 416. numer. Queipo.
Capuraq. decis. 238. part. 2. declaratur. decis. 53. numero. 12. Durano.
Caburaquen. decis. 251. part. 1. declaratur. decis. 30. numero 34. Durano.
Cardinal. Camerin. decisio. 108. Declaratur. decis. 331. numer. 13. Pirouano.
Crescent. decisio. 14. de probat. decisio. 53. numero. 20. Durano.
Gambar. decis. 24. alias 25. non est decisio, sed discutitur decis. 196. num. 18. Durano.
Gregor. XV. decis. 285. num. 3. in fin. declaratur. decis. 238. num. 1. Durano.
Gregor. XV. decis. 321. declaratur. decis. 314. numero. 8. Merlino.
Manuc. decisio. 115. num. 1. declaratur. decis. 56. num. 12. Pirouano.
Manuc. decis. 254. declaratur. decisio. 30. numero. 34. Durano.
Medicis. decis. 8. de incept. declaratur. decisio. 190. numer. 6. Virili.
Mohed. decis. 24. num. 1. de prabend. Rota illum non sequitur. decis. 196. num. 20. Durano.
Mohed. decis. 2. de renunciat. declaratur. decis. 190. numero 6. Virili.
Put. decis. 189. libro 1. declaratur. decis. 46. numer. 11. & 12. Durano.
Decis. Put. 224. libro primo declaratur. decis. 74. numero. 19. Virili.
Put. decisio. 374. libro 1. declaratur. decis. 53. numero 20. Durano.
Put. decisio, 412. libro 1. declaratur. decisio. 290. num. 6. Virili.
Put. decis. 163. lib. 3. & Alij DD. declarantur. decis. 45. num. 24. Merlino.
Put. decis. 197. libro 3. declaratur. decis. 392. numer. 25. 37. & 38. Durano.
Decis. Put. 230. lib. 3. & decis. 407. part. 1. in recent. declarantur, decis. 387. num. 14. Durano.
Decis. Put. 288. libro 3. declaratur. decis. 24. numero. 25. Merlino.
Put. decis. 25. de fid. instrument. declaratur. decis. 45. num. 24. Merlino.
Decis. Cardin. Seraph. 121. declaratur. decis. 95. numero. 15. Virili.
Decis. Card. Seraph. 440. num. 4. declaratur. decis. 167. num. 50. Durano.
Decis. Card. Seraph. 891. declaratur. decisio 264. num. 6. & 8. Vbaldo.
Decis. 1328. num. 12. Card. Seraph. declaratur. decis. 258. num. 29. Merlino.
Decis. 1348. num. 2. coram Card. Seraph. & aliæ, in quibus terminis loquantur. decis. 28. num. 6. Durano.
Decis. Card. Seraph. 1362. declaratur. decis. 314. numero. 8. Merlino.
Vot. Cardin. Seraph. intellectus. decis. 104. numero. 25. Merlino.
Aquinaten. beneficiorum. 2. Aprilis 1607. coram Card. Marcomontio. decis. 45. numer. 25. Merlino.
Aleglana Pensionis 17. Februarij 1586. coram Card. Pamphil. declaratur. decis. 23. num. 34. Durano.
Asten. Canonicatus 2. Iunij 1621. coram Rembold. declaratur. decis. 235. num. 26. Durano.
Bonilien. de Binarinis 5. Martij 1618. coram Andrea, declaratur. decis. 68. num. 14. Merlino.
Bononien. Pensionis coram Card. Millino declaratur. dec. 30. num. 14. Durano.
Casenaten. Fideicommissi 26. Iunij 1627. coram Durano declaratur. decis. 369. numero 9. Dunozetto.
Casanaten. Præd. 25. Martij 1629. coram R. P. D. Pirouano declaratur. decis. 364. num. 15. & 16. eodem.
Casanaten. Præd. 19. Ianuarij 1630. coram R. P. D. Chisterio declaratur. decis. 364. num. 15. & 16. Pirouano.
Carpentoraten. bonorum 18. Decembr. 1617. coram Card. Pamphil. declaratur. decis. 341. num. 21. Pirouano.
Corduben. Cappellanæ coram Cordub. declaratur. decis. 66. num. 4. Vbaldo.
Cremon. Pensionis coram Card. Cauallerio declaratur, decis. 30. num. 14. Durano.
Cremonen. Præposituræ 26. Martij 1621. coram Remboldo declaratur, decis. 56. num. 12. Pirouano.
Farfen. Bonorum 17. Aprilis 1606. coram Pegn. intellectus, decis. 86. num. 15. Coccino.
Ferarien. Affectus 28. Ianuarij 1611. coram Pegn. Decan. declaratur, decis. 234. num. 17. Motmanno.
Florentina Canonicatus 25. Maij 1616. coram Buratto, declaratur. decis. 228. num. 7. Durano.
Florentina Oratorij 18. Martij 1630. coram Queipo. declaratur decis. 409. num. 34. Merlino.
Palentina Pensionis 21. Nouembris 1586. coram Card. Bischetto, declaratur. decis. 75. num. 16. Virili.
Placentina Capellaniæ 10. Martij 1602. coram Card. Pamph. Sen. declaratur. decis. 699. num. 2. & 3. Pirouano.
Placentina Parochialis 14. Iunij 1642. coram Manzanedo, declaratur, decis. 53. num. 22. Durano.
Portuen. Beneficij 22. Martij 1596. Coram Millino. decis. 197. num. 7. Coccino.
Portugallen. Vicariæ 21. Maij 1599. coram Pegn. declaratur. decis. 13. num. 21. Durano.
Recanaten. Successionis 26. Iunij 1617. coram Buratto declaratur. decis. 164. num. 13. Pirouano.
Romana Aliquentorum 13. Iunij 1606. coram Manzanedo, declaratur decis. 408. num. 13. Chisterio.
Romana Census 29. Nouembr. 1593. coram Card. Paphil. declaratur. decis. 278. num. 10. Chisterio.
Romana Census 17. Martij 1600. coram Iusto declaratur. decis.

decis.86.num.18.Coccino.
Romana Census 6.Februarij 1625.coram Manzanedo,declaratur.decisio 278.num.10.Chisterio.
Romana de Bonellis 29.Nouembris 1613. & 28.Nouembris 1614.coram 60.me. Vbaldo.declarantur.decis.409. num.33.Merlino.
Romana de Cincijs 15.Decembris 1623.& 1. Iulij 1624.coram. R. P. Dom.Pirouano.declarantur,decis.284. nu. 13.Virili.
Romana de Neo chiellis 27. Iunij 1622. coram Vbaldo. quando non habeat locum. decis. 79. numero. 14. Virili.
Decisio in causa Romana de Patricijs coram Reuerendissimo P. D. Coccino Decano declaratur.decis.194. num. 23. Coccino.
Romana Domus, seu spolij 16. Decembris 1605. coram Cardinal Lancellotto declaratur. decisio. 109. numer. 7. Virili.
Romana Domus de Catanischinis 22. Iunij, 1609. coram Pegn. Decan. declaratur, decisio. 331. numero. 13. Pirouano.
Romana fideicommissi de Bonadies. 11. Aprilis 1603.coram bona mem.Card.Mellin.declaratur.decis.40.num. 13. Dunozetto.
Romana fideicommissi de Ioardis 23. Nouembris 1617. Coram Buratto. declaratur. decisio. 151. numero 122.Dunozetto.
Romana fructuum dotis 12. Maij. 1615. coram Reuerendissimo P.D.Decano. Coccino declaratur. decis. 38.numero 7. Virili.
Romana Fructuum dotis 2. Aprilis 1618. coram Reuerendissimo Salucensis declaratur. decisio. 331.numero. 13.Pirouano.
Romana prætensi Lucridoria 12. Decembris 1612. coram Corduben. declaratur. decisio. 104. numero 14. Merlino.
Romana Palazzetti coram Reuerendissimo Manzanedo declaratur.decis. 21.num.16.Merlino.
Romana Pecuniaria 21.Iunij 1621.coram Buratto declaratur.decis. 74.num.21. Virili.
Romana Societatis officij 25. Octobris 1616. coram Cardinal Sacrato. declaratur. decisio. 145. numero 20. Verospio.
Salamantina Stipendiorum. 6. Iunij 1603. coram Cardinal Lancellotto, declaratur. decisio. 249. numer. 11. Coccino.
Tiburtina Castri Aculatum. 26. Iunij. 1598. Coram Pegn. declaratur. decisio. 159. numero 9. Vbaldo.
Valentina subsidij. Maij 1611.coram Pegna. declaratur. decis.23.num.33.Durano.
Vicen. Beneficij 11. Decembris 1619. coram Vbaldo declaratur.decis. 53.num.22. Durano.

DOCTORES.

A

Abb. in cap. relatum 2. de testam. declaratur. decisio 413. numero 25.Coccino.
Abb. in c.de Francia.num.3.de sponsal. non sequitur Rota. decis.7.num. 6.Coccino.
Abb. in clem.dudum col.4.de sepult.declaratur.decis.380. num.3.Coccino.
Alex. in l. ex facto num.45.ff.de vulg.declaratur.decis. 111 numero 8. Vbaldo.
Alex.in consil.3.num.1.vol.2.declaratur.decis. 382. num. 11. Durano.
Alex.in consil.44.num.6.lib.3.& aliorum intellectus,decis. 177.num.47.Merlino.
Alexand.in consil.144.lib.6.communiter damnatur. decis. 107.num.21.Coccino.
Alexandr.doctrin.in consil.171.num.3.lib.6.quando intret decis.226.num.12.Merlino.
Alciat.consilio 49. libro 9. declaratur. decisio. 58. numero 8. Merlino.
Anchar.in cap.nemo deinceps de elect. in sexto declaratur. decis.46.num.11.& 12. Durano.
Ancharan. in consilio 160. numero 4. & Ioan. de Amic. consilio 2. numero 48.declaratur. decisio, 243. numero 37.Merlino.
Angel. in l.1.num.1.C.vbi,& apud quem, & alij declarantur.decis.413.num.14.Coccino.
Angel.in consil.321.numero 4.declaratur.decis.176. num. 13.Coccino.
Anton.de Almat.var.resolut.lib.1. resolut. 47.num. 2. declaratur.decis.345.num.13.Motmanno.
Aret. in c.cum causam de probat.& alij, reprobantur. decis.45.num.28. Merlino.
Aym.in consil.831.num.3.& 6.declaratur.decis.84.numer. 16.Dunozetto.

B

Bald.in cap. in præsentia,numero 31.de probat.declaratur, decis.52.num.10.Coccino.
Bald. in l.debitori.num.2.C.de pact,declaratur. decis.159. num.27.Pirouano.
Bald. in l.multum interest.numer.28. C. si quis alter vel sib, decis.395.num.3.Pirouano.
Bald.dictum in Lomnes populi de iust.& iur.limaratur. decis.131.num.26.Dunozetto.
Bald.in l. simus fin. §. in computatione num.4. verf. venio ad oppositiones C.de iur.delib. declaratur.decis.239.numero 27.Pirouano.
Bald.in l.1.num.4.C.de legit.hæred.declaratur.decis.123. num.3.Merlino
Bald.in l.2.num.63.C.de fens. & acqu. quando, non præcedat.decis.97.num.8.Merlino.
Bald.in consil.184.incip. Ad intelligentiam.li.1. declaratur. decis.76.num.67.& 68.Coccino.
Bald.consil.89.num.4.lib.1.declaratur.decis.258.num. 14. Merlino.
Bald. in consil.17.vol.2.& alij declarantur.decis.221. num. 5.Pirouano
Barbat.in consil.27.vol.2.improbatur. decis. 409. numero 22.Merlino.
Bartol.distinctio in l. cunctos populos, numero 13.C. de sum.Trin.& fid.Cath. Rota semper reiecit.decis.177.numero 13.Merlino
Bart.distinctio in d.l.cunctos populos, est potius verbalis, quam iuridica & ideo DD.eam redarguunt. decis.177. num.6.Merlino
Bartol. distinctio in d. l. cunctos populos l. communiter reijcitur.decis.364.num.12.Pirouano.
Bart.in l.expressim num.3.ff.de appellat. intellectus. decis. 240.num.15.Pirouano.
Bart. doctr.in l.item illa numero 23.ff.de constit.pecun. nõ habet locum in actore, sed in reo, decisio 319. numero, 8.Coccino.
Bartol. opinio in l. Prætor.1.§. hoc interdicto, numero, 10.ff.de iurisd. q. priuileg. tenetur. decis. 273. numero 3.Queipo.
Bart. in l. procurator,num.3.ff.de procurat. refellitur,decis. 374.num.25.Merlino.
Bart.in l.post dotem,num.21.ff.sol.matr. communiter approbatur.decis.53.num.18.Durano.
Bart.in l.qui superbitur ff.de acquirend.possess. declaratur, decis.405.num.55.Verospio.
Bartolus in l.si quis 1.§.pater,numer.2.ff. de coning. cum eman. liber. communiter damnatur,decis.181.numero 3. Pirouano
Bart.in l. soluendo ff.de negotiat.gestor. intellectus.decis. 327.num.19.Verospio
Bellenc. de charit. subsid.quæst.66.declaratur. decis. 46.numer.11.& 12.Durano.
Bellon.consil.99.num.33.& 34.declaratur,decis.30. numer. 12.Coccino.
Bellon.in consil.99.num.15.declaratur,decis.19. num. 14. 24.& 25.Coccino.

Bero. conſil. 46. libr. 2. declaratur, deciſ. 58. numero 8. Merlino.
Bero. in conſil. 180. num. 40. libro 2. declaratur, deciſ. 251. numero 17. Merlino

C

Cagnol. in l. vnic. C. de ſent. quæ per eo, quod inter intellectus. deciſ. 301. num. 15. Merlino.
Camerar. in cap. Imperialem litera M. verſ. limitatur de prohib. feud. alien. reijcitur, & declaratur. deciſ. 167. nu. 48. Durano.
Card. in Conſil. 142. in fin. reprobatur. deciſ. 330. numero 12. Coccino.
Caſſr. in l. more Romano num. 5. ff. de ſer. declaratur. deciſ. 199. num. 12. Coccino.
Caſtren. in l. ſed & ſi §. 1. num. 1. ff. de petit. hæred. declaratur. deciſ. 351. num. 16. Durano.
Cephal. conſil. 704. num. 15. lib. 5. & alij declarantur. deciſ. 359. num. 31. Coccino.
Ceuall. pract. quæſt. 747. num 5. deciſ. 143. numero 11. Pirouano.
Corn. in conſilio. 276. numero 12. volumine 3. declaratur. deciſ. 222. num. 18. Pirouano.
Craſſ. in tit. de ſucceſſ. §. donatio cauſa mortis quæſtio. 3. numero 2. in fin. declaratur. deciſio. 25. numero 21. Coccino.
Ciauet. conſil. 208. numero 6. declaratur. deciſio. 222. numero 4. Pirouano.
Crot. in l. filius familias. §. Diui Veſp. 30. in fin. ff. de legat. 1. qualiter procedat. deciſio 408. numero 16. Chiſlerio.
Curt. ſen. conſil. 9. num. 22. & 23. & eius ſequaces reprobantur. deciſ. 388. num. 32. Merlino

D.

Decian. in conſil. 81. numero 4. volum. 2. in quibus terminis loquatur, deciſio 222. num. 25. Pirouano.
Dec. in C. M. Ferrarienſis num. 127. declaratur, & reprobatur. deciſ. 330. num. 13. Coccino
Dec. in conſil. 104. part. 1. declaratur. deciſ. 407. num. 26. Merlino.
Dec. in conſilio 636. declaratur deciſio 21. numero 31. Merlino.
Diaz. in prax. capit. 79. numero 3. declaratur. deciſ. 139. numero 3. Coccino.

E.

Eugen. conſilio 99. numero 21. declaritur. deciſ. 222. num. 10. Pirouano

F.

Feder. de ſen. Opinio in conſil. 12. temperatur, deciſ. 365. num. 23. Merlino.
Felician. de Cenſ. lib. 2. cap. 24. declaratur. deciſ. 8. num. 37. Coccino
Felician. de Cenſ. cap. 4. libro 3. num. 12. damnatur, deciſio 407. num. 15. Merlino
Felin. in cap. ad aures. num. 11. de reſcript. declaratur. deciſ. 46. num. 11. & 12. Durano
Fel. in c. cum non liceat. num. 2. de præſcript. declaratur. deciſio, 111. numero 9. Coccino.
Felin. in cap. in noſtra numero 20. de reſcript. declaratur, deciſio 196. num. 17. Durano.
Ferret. conſilio 358. numero 8. declaratur, deciſ. 46. num. 11 & 12. Durano.
Fiumagiol. opinio in l. quartam. numero 468. quando non procedat, & aliorum Doctor. deciſio 54. numero 12. Merlino.
Fluuij Lucij Dexteri hiſtoria, quod Iacobus Apoſtolus ordinauerit in epiſcopum Cæſarauguſtanum Athanaſium. an ſit vera. deciſ. 353. num. 45. Coccino.

Franciſc. ab Aynſa lib. 2. c. 11. declaratur. deciſ. 353. nu. 113. Coccino.
Franciſc. de Pont. de poteſt. Proteg. titul. 6. num. 38. declaratur. deciſ. 167. num. 50. Durano.
Fulgoſ. conſil. 145. declaratur. deciſio 258. numero 13. Merlino.
Fulgoſ. conſ. 145. Rota non ſolet ita indiſtincte recipere & declaratur. deciſ. 279. num. 7. Merlino.
Furſar. quæſt. 311. num. 2. de fideicom. & alij declarantur. deciſ. 151. num. 18. Dunozetto.
Furſ. de ſubſtit. quæſt. 357. declaratur. deciſio 84. num. 16 Dunozetto.
Furſar. de ſubſtit. fideic. quæſt. 618. numero 11. declaratur, deciſ. 226. num. 10. Merlino.

G.

Gabr. de Clauſ. libro 6. concluſ. 3. numero 26. declaratur. deciſ. 231. num. 10. Coccino.
Gabr. de off. legat. in verb. in commendando, numero 144. declaratur, deciſ. 46. num. 11. Durano
Gail. Obſeruat. 41. lib. 1. & alij declarantur. deciſ. 209. num. 11, Pirouano
Garz. part. 1. cap. 5. nu. 555. declaratur. deciſ. 30. numer. 34. Durano,
Gard. de benefi. par. 1. cap. 5. num. 508. declaratur, dec. 312. num. 3. Durano.
Gemin. in c. 1. num. 6. de ſ. hiſm. lib. 6. declaratur. deciſ. 46. num. 11. & 12. Durano
Geminan. in conſil. 95. communiter refutatur, & d. conſil. eſt valde periculoſum, atque Rota contrarium ſeruat. deciſ. 196. num. 16. Durano.
Gerard. Mazzol. conſil. 8. & 9. reijcitur, & ipſemet teſtatur in d. conſilio 9. in princ. quod contra ipſius conſilia fuit iudicatum. deciſio 388. num. 32. Merlino.
Gloſ. in cap. fin. de elect. in ſexto declaratur, deciſ. 387. numero 22. Durano
Gloſ. in l. final. in verb. fin. C. de vſur. damnatur, deciſ. 301. num. 10. Merlino.
Gloſ. in auth. ex teſtamento C. de ſecund. nupt. refutatur, deciſio, 267. numero 18, Chiſlerio
Gloſ. in l. ſator, in verb. probare, qui fil. ſint legitim. reijciur deciſio 16. num. 24. Coccino
Gonzal. ad regul. 8. gloſ. 67. numero 52. deciſ. 231. numero, 10, Coccino
Conſil. Gozad. 73, numero 43. declaratur, deciſio 450. numero 16. Durano.
Gratian. diſcept. forenſ cap. 215. numero 9. & 23. declaratur, deciſio, 163. numero 5. Vbaldo.
Gratian. diſcept. forenſ. 479. numero 10. declaratur, deciſ. 359. numero 31. Coccino.
Gratian. diſcept. for. 490. num. 31. declaratur, deciſ. 181, numero 10. Pirouano.
Gratian. diſcept. 570. in princ. declaratur. deciſio 349, numero 1, Durano
Gratian. diſcept. 639 in princ. libro 4. declaratur, deciſ. 700 numero 10, Coccino
Gratian. diſcept. forenſ. 855. numero 27. declaratur, deciſio 143, numero 11, Pirouano.
Grat. conſil. 181. num. 19. vol. 1. intellectus, deciſ. 381. num. 20, Coccino

H.

Honded. conſilio 64. numero 14. refellitur, deciſ. 100. num. 56. Coccino.

I.

Iaſ. in l. ſcimus fin. §. in computatione, num. 4. C. de Iur. deliber. declaratur, deciſ. 259. num. 27. Pirouano.
Iaſ. in l. ſi ita quis §. ea lege num. 38. ff. de verb. oblig. damnatur. deciſ. 138. num. 21. Durano.
Imol. in cap. ſi autem, num. 1. in primo notab. de cohabit. cleric. declaratur, deciſ. 159. num. 3, Coccino.

Imol. opinio in l. Gallus §. instituens numero 64. ff. de libr. & posthum. quando procedat, decisio 11, numero 6. Merlino

Innoc. in capit. super hoc. de renunc. extenditur. decis. 97. num. 15. Merlino.

Innocent. in capit. 1. de his quæ fiunt à maior. part. cap. quæ do cessat, decis. 387. num. 41. Durano.

Io. de Amic. consil. 20. num. 18. & alij declarantur. decis. 303 num. 14. Merlino.

Ioner. in auth. Item hæreditas, C. de bon. quæ libr. Roland. consil. 95. l. 1. num. 49. declarantur. decis. 372. num. 8. Dunozetto.

L.

Lancellot. de appell. quæst. 17. lim. 9. num. 10. declaratur. decis. 254. num. 17. Mormano.

Lap. allegat. 89. quis non potest iuuari, si triennalis possessor pacificus non fuit, decis. 385. num. 12. Verospio.

M.

Magon. decis. 82. num. 26. declaratur. decis. 6. numero 26. Merlino.

Mandell. in consil. 73. num. 6. declaratur. decis. 89. num. 15. Durano.

Manuc. de coniect. vlt. volunt. lib. 9. tit. 7. numero 8. declaratur. decis. 241. num. 7. Coccino.

Martinus Carill. de histor. S. Valerij declaratur: decis. 353. num. 112. Coccino.

Martinez. cap. 20. lib. 2. declaratur. decis. 353. numer. 111. Coccino.

Mascard. tom. 2. conclus. 958. cum alijs declarantur. decis. 53. num. 13. Durano.

Mathesil. in tract. success. ab intest. in 2. articul. reijcitur. decis. 307. num. 9. Durano.

Menoch. consil. 106. num. 370. declaratur. decis. 222. num. 4. Pirouano.

Menoch. consil. 148. num. 18. declaratur. decis. 222. num. 4. Pirouano.

Menoch. consil. 215. num. 104. declaratur. decis. 21. numer. 9. Merlino.

Menoch. consilio. 707. explicatur. decis. 4. numero 29. Coccino.

Menoch. consil. 997. num. 2. declaratur. decis. 145. numer. 11. Pirouano.

Menoch. Præsumpt. 178. num. 30. libro 4. decis. 222. numer. 4. Pirouano.

Merlin. de legit. libro 3. tit. 2. quæst. 24. num. 16. reijcitur. decis. 349. num. 7. Durano.

Minard. decis. 13. declaratur. decisio, 167. numero. 50. Durano.

Molin. de hispan. primog. lib. 4. cap. 7. numer. 1. & sequent. declaratur. decis. 167. num. 50. Durano.

Molin. de tit. nupt. lib. 3. cap. 12. declaratur. decis. 20. num. 17. Merlino.

Monach. in extrauag. 1. de sent. excom. declaratur. decis. 46. num. 11. & 12. Durano.

Mynoz. de ratioc in. cap. 23. num. 51. reprehenditur. decis. 374. num. 34. Merlino.

N.

Natt. in consil. 609. declaratur. decis. 20. numero 17. Merlino.

Nicolaus de Vbald. in tract. de succes. ab intestato. parte prima, num. 31. declaratur. decis. 54. numero 8. Merlino.

O.

Odd. consil. 16. numero 14. reprobator. decis. 319. numero 18. Virili.

Odd. consilio. 95. numero 82. & seq. declaratur. decis. 222. num. 4. Pirouano.

Old. consil. 16. num. 14. & Honded. consil. 64. num. 14. refelluntur. decis. 100. num. 56. Coccino.

A consil. Oldrad. 21. passim ex coniecturis recedi solet. decis. 180. num. 5. Verospio.

Consil. Oldrad. 21. quando sit locus, decis. 269. numero 7. Vbaldo.

Oldrad. in consil. 21. & Theor. Cyn. declaratur. decis. 194. num. 79. Coccino.

Consil. Oldrad. 21. procedit tam in vltimis voluntatibus, quam in contractibus. decis. 194. num. 3. Coccino.

Oldrad. in consil. 177. communiter reprobatur, & eius sequaces. decis. 222. num. 11. Pirouano.

Oldrad. consil. 177. quando sit inherendum. decis. 222. numero 15. Pirouano.

Oldrad. consil. 247. intellectus. decis. 316. num. 9. Coccino.

Osach. decisione 4. num. 26. & seq. declaratur. decis. 219. num. 10. Coccino.

P

Paris. de Resign. lib. 12. quæst. 4. num. 7. declaratur. decis. 46. num. 11. & 12. Durano.

Paris. in consil. § in fin. lib. 2. declaratur. decis. 338. num. 3. Durano.

Paris. in consilio 19. numero tertio libro 3. declaratur. decis. 96. num. 14. Virili.

Paris. in consil. 74. numer. 12. libro 3. & alij declarantur. decis. 222. num. 10. Pirouano.

Peregr. de fideicom. art. 10. num. 40. declaratur. decis. 338. num. 3. Durano.

Peseg. de fideicom. articul. 16. num. 98, declaratur. decisio. 194. num. 43. Coccino.

Peregr. de fideicomm. art. 21. num. 24. declaratur. decis. 222. num. 10. Pirouano.

Peregr. de fideicom. artic. 35. num. 24. & alij declarantur. decis. 163. num. 5. Vbaldo.

Peregr. de fideicomm. art. 42. num. 76. declaratur. decis. 167. num. 7. Durano.

Peregr. de fideic. art. 44. num. 5. & Fusar. de substit. fideic. quæst. 618. num. 11. in quibus terminis loquantur. decis. 226. num. 10. Merlino.

Peregr. de fideicom. art. 44. num. 22. declaratur. decis. 258. num. 13. Merlino.

Peregr. in cõsil. 48. num. 10. lib. 1. & consil. 35. num. 12. lib. 3. declaratur. decis. 256. num. 13. Merlino.

Peregr. consil. 32. num. 24. libr. 2. declaratur. decis. 222. num. 4. Pirouano.

Petr. de Bollo æconom. Canonic. chass. 1. §. 5. vers. transgressores bene. decis. 139. num. 3. Coccino.

Pont. de aliment. lib. 1. c. 10. num. 1. in fin. qualiter procedat. decis. 408. num. 16. Chislerio

R.

Rebuff. in prax. 3. parte, signatur, in verb. nec iuris patronatus, num. 20. & tit. de permut. num. 22. parte 11. c. 3. num. 27. intellectus, decis. 190. num. 11. Pirouano.

Rebuff. reprobatur, dum ei videtur, esse indecorum, quod Laici sint administratores sacrarum, oblationum, decis. 37. num. 15. Merlino.

Rip in l. filius familias, §. Diui. num. 43. ff. de legat. 1. qualiter procedat. dec. 408. num. 16. Chislerio

Rip. de pest. de remed. præseruat. num. 62. declaratur. decis. 413. num. 12. Coccino.

Roland. consil. 95. lib. 1. num. 49. declaratur. decis. 372. nu. 8. Dunozetto.

Roland. in consilio 45. lib. 4. declaratur, decisio 20, num. 16. Merlino.

Roman. in consil. 498. communiter reprobatur, pro vt etiã magno studio fuit reprobatum à Rota, decis. 46. numero 20. Durano.

Rubr. Alexand. consil. 14. declaratur, decis. 96. numero, 15. Virili.

Rmin. in consil. 117. numero 21. lib. 1. declaratur, decisio, 4. num. 28. Coccino.

S.

Salcedo in addit. ad prax. Diaz. cap. 79 num. 3. in lit. F. declaratur. decis. 139. num. 3. Coccino.

Salyc. opinio in l. cunctos populos. num. 3. C. de sum. Trin. & Fid. Cathol. & sequacium, non est tuta, & illos Rota reprobat. decis. 177. num. 19. Merlino.

Salicet. in Auth. ei. qui num. 46. C. de bon. auctor. Iud. poss. declaratur. decis. 381. num. 19. Coccino.

Sarnen. in proem. regul. Cancel. q. 4. declaratur. decis. 46. nu. 11. & 12. Durano.

Sarn. in regul. de impetr. benef. viuen. q. 7. in fin. declaratur. decis. 344. num 5. Vetospio.

Scacc. de commer. & camb. §. 2. Glos. 5. & alij, declaratur. decis. 345. num. 33. Mormanno.

Soccin. in consil. 52. num. 14. volumine primo declaratur. decis. 222. num. 25. Pirouano.

Soccin. sen. consil. 28 §. nu. 2. lib. 2. declaratur. decis. 41. 177. num. 47. Merlino.

Soccin. Iun. consil. 79. lib. 3. & alij declaratur, decis. 58. num. 8. Merlino.

Surd. decis. 49. numero. 9. declaratur, decis. 56. numero 37. Coccino.

Surd. decis. 283. num. 14. libr. 2. declaratur, decis. 25. num. 20. Coccino.

Surd. in consil. 168. num. 48. lib. 2. intellectus. decis. 130. num. 10. Pirouano.

Surd. in consil. 339. quo casu loquatur. decis. 226. numero. 11. Merlino.

Surd. consil. 343. num. 20. & consil. 553. num. 3. declaratur, decis. 177. num. 47. Merlino.

Surd. consil. 577. numero 18. declaratur. decis. 176. num. 13. Coccino.

Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 28. numero 6. qualiter procedat, decis. 408. num. 16. Chislerio.

Sylvest. in summa in verb. legatum, il 2. sub num. 4. refutatur, decis. 365. num. 21. Merlino.

T

Thesaur. quæst. forens. 97. in quo casu loquatur. decis. 181. num. 11. Pirouano.

Thesaur. in decis. 63. declaratur. decis. 247. numero. 29. Merlino.

Thesaur. decis. 200. num. 10. declaratur. decis. 222. num. 4. Pirouano.

V

Vestr. in prax. lib. 3. c. fin. num. 3. declaratur. decis. 30. num. 14. Durano.

Z

Zurit. in Indic. rerum de Aragonen. notatur de instantia. decis. 353. num. 106. Coccino.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

ACHILLE FIORE
Via Grande Archivio, 3 - Napoli
Digitized by Google

Digitized by Google